D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

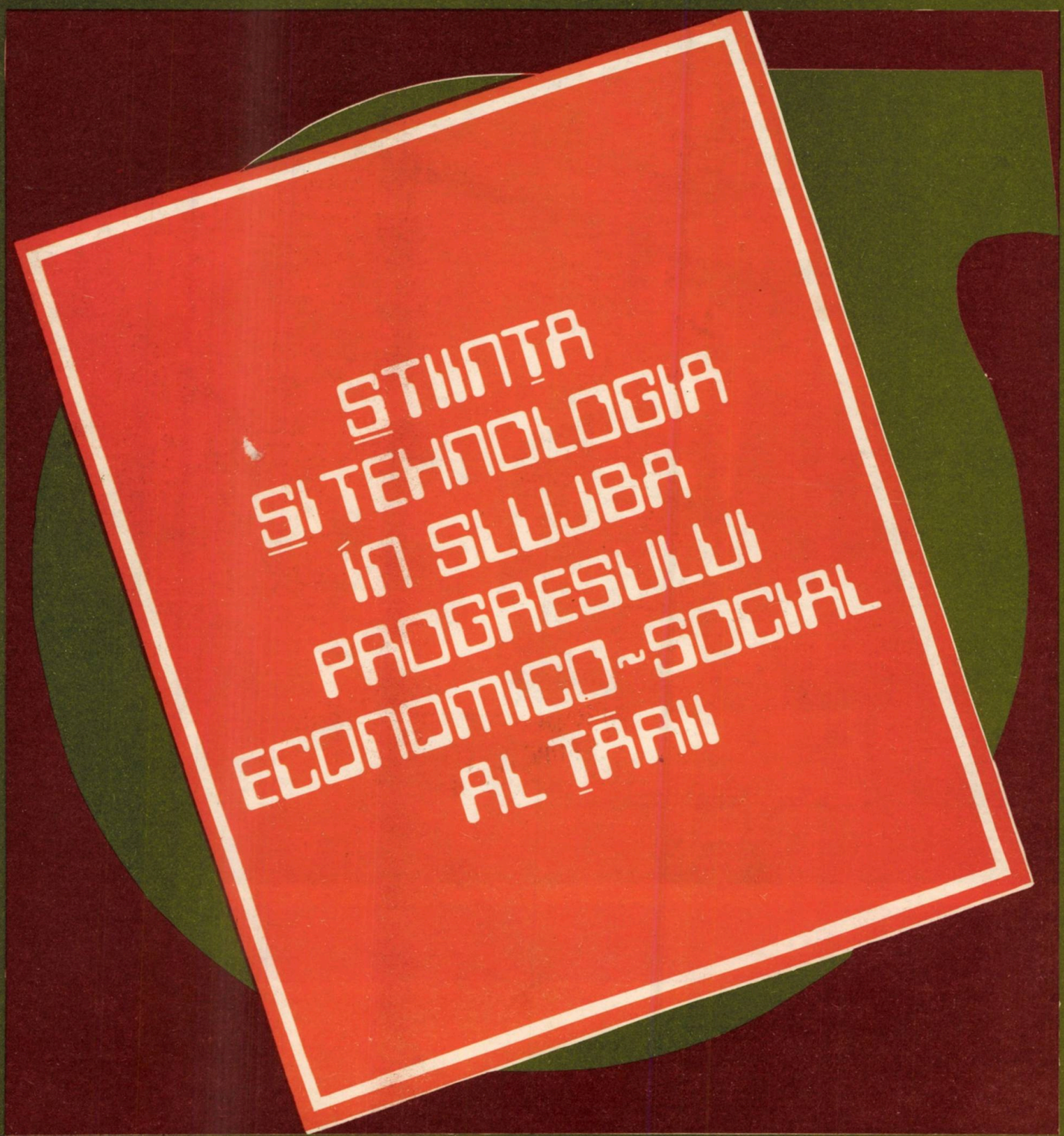

Numărul 1 ● Vineri 6 ianuarie 1984

ROMANIA

MESAJUL DE ANUL NOU

adresat întregului nostru popor la posturile de radio și televiziune de

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Dragi tovarăși și prieteni,
cetățeni ai Republicii Socialiste România,

Încheiem anul 1983 cu satisfacția de a fi realizat noi progrese în dezvoltarea economico-socială a patriei, în mersul său înainte pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Prin munca întregului popor a sporit avuția socialistă a țării, România a urcat noi trepte de civilizație materială și spirituală. În industrie, planul a fost îndeplinit în bune condiții, cu un ritm de creștere de circa 5 la sută, iar în agricultură, deși am avut un an greu datorită secetei prelungite, am obținut o recoltă care asigură buna aprovizionare a populației. S-au dezvoltat, de asemenea, și celelalte sectoare, învățământul, știința, cultura — factori fundamentali ai edificării noii orînduiri. Aplicînd ferm hotărîrile Conferinței Naționale, am reușit să depășim unele greutăți care s-au manifestat în primii doi ani ai cincinalului și să obținem, pe ansamblu, realizări importante, care asigură îndeplinirea în bune condiții a întregului cincinal 1981—1985.

Pe baza realizărilor obținute, am putut trece la majorarea cu circa 5 la sută a retribuției reale, precum și la alte măsuri de perfecționare a mecanismului economico-financiar, de aplicare fermă a principiilor socialiste de retribuție după munca depusă, după contribuția adusă la sporirea avuției naționale.

Toate aceste realizări demonstrează cu putere justețea politicii partidului, realismul și caracterul mobilizator al planurilor și programelor noastre de dezvoltare socialistă. Ele ilustrează minunata forță creatoare a poporului, care, liber și stăpîn pe destinele sale, acționează, în strînsă unitate pentru progresul și înflorirea României socialiste, pentru întărirea independenței și suveranității sale.

Acum, cînd încheiem încă un an de muncă și înfăptuiri, doresc ca, în numele Comitetului Central al partidului, al Consiliului de Stat și guvernului, precum și al meu personal, să adresez eroicei noastre clase muncitoare, țărănimii, intelectualității, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, întregului popor, cele mai calde felicitări și urări de noi succese în viitor.

Dragi tovarăși și prieteni,
cetățeni ai României socialiste,

Intrăm în Anul Nou, 1984 — cel de-al patrulea an al actualului cincinal — cu un program de activitate temeinic fundamentat, elaborat cu participarea activă a tuturor organismelor democrației noastre socialiste, a maselor largi populare — și adoptat recent de Marea Adunare Națională. Prevedem o creștere importantă a producției industriale, agricole, a tuturor celorlalte sectoare ale vieții economice și sociale. În mod deosebit, în 1984 — odată cu creșterea, în ritmurile stabilite, a producției în toate ramurile economiei naționale — va trebui să acordăm o atenție prioritară realizării programului energetic și de dezvoltare a bazei proprii de materii prime, în vederea asigurării, într-un timp cît mai scurt, a independenței energetice a țării, a satisfacerii într-o măsură tot mai mare din producția internă a cerințelor de materii prime și materiale.

Va trebui, de asemenea, să asigurăm îndeplinirea exemplară a programelor speciale, pe care le-am adoptat, privind ridicarea nivelului tehnic și a calității produselor, creșterea mai accentuată a productivității muncii, reducerea consumului de energie și materiale, sporirea eficienței în toate ramurile economiei naționale. Am acumulat puternice mijloace tehnico-materiale, dispunem de un important potențial științific, s-a ridicat nivelul de calificare al oamenilor muncii. Important este acum să valorificăm cît mai bine aceste mari acumulări pentru obținerea unor rezultate superioare, pentru trecerea la o nouă calitate a muncii și vieții poporului.

În agricultură am stabilit să obținem o creștere importantă a producției vegetale și animale, să intensificăm lucrările de irigații și îmbunătățiri funciare — prevăzute în programul special adoptat în acest an — încît să realizăm, în orice condiții de climă, recolte sporite și sigure, să asigurăm o bună aprovizionare a populației cu produse agroalimentare. Dispunem, și în agricultură, de o bună bază materială, de muncitori, specialiști și cooperatori capabili — și trebuie să facem ca 1984 să fie un an al recoltelor record, al desfășurării largi a revoluției agrare în România!

În toate ramurile economiei naționale, anul 1984 să marcheze o îmbunătățire radicală a activității ! Să asigurăm sporirea puternică a venitului național și înfăptuirea, pe această bază, a tuturor măsurilor pe care le-am stabilit privind creșterea veniturilor și a nivelului de trai al oamenilor muncii — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste pe care o edificăm.

Să ridicăm la un nivel superior gîndirea și creația științifică, învățămîntul, cultura și arta, asigurînd fiecărui om al muncii un orizont tot mai larg de cunoaștere și pregătire profesională, tehnică, științifică și culturală ! Să intensificăm activitatea politico-educativă pentru formarea unui om nou, cu o conștiință morală înaintată, să promovăm ferm, în toate domeniile, principiile eticii și echității socialiste, ale umanismului revoluționar !

Să acționăm neabătut pentru perfecționarea conducerii științifice a tuturor domeniilor de activitate, să întărim democrația socialistă, revoluționară, autoconducerea și autogestiunea muncitorească, pornind, întotdeauna, de la faptul că societatea socialistă și comunistă se construiește cu poporul și pentru popor ! Tot ceea ce făurim trebuie să servească poporului, bunăstării și fericirii sale, ridicării patriei pe noi culmi de civilizație și progres, întăririi independenței și suveranității României socialiste !

Să facem astfel ca, în anul 1984, poporul nostru, acționînd în deplină unitate, cu spirit de înaltă răspundere, ordine și disciplină, să-și asigure o viață tot mai bună, ca patria noastră că cunoască o continuă înflorire, pe calea socialismului și comunismului !

Dragi tovarăși și prieteni, cetățeni ai României socialiste,

În anul 1983 s-a ajuns la o agravare considerabilă a situației internaționale, la creșterea pericolului unui război mondial, care va deveni, inevitabil, un război nuclear. Au avut loc noi manifestări ale politicii de forță, s-a intensificat cursa înarmărilor, s-a înrăutățit situația economică și s-au mărit decalajele dintre țările sărace și cele bogate. În mod deosebit, în ultimele luni, s-a agravat situația în Europa, ca urmare a trecerii la amplasarea rachetelor nucleare americane cu rază medie de acțiune în unele țări vest-europene. Aceasta a dus la retragerea de la convorbirile de la Geneva și la anunțarea de contramăsuri nucleare de către Uniunea Sovietică. Ne aflăm la începutul unei noi curse a înarmărilor nucleare, care pune în pericol existența a însești vieții pe planeta noastră. Niciodată în istoria sa omenirea nu s-a aflat într-o situație atît de gravă !

Pornind de la toate acestea, doresc să reafirm și acum, în ajunul Noului An, hotărîrea României de a acționa cu fermitate, de a-și uni forțele și conlucra strîns cu toate statele și popoarele, cu toți cei care iubesc viața pentru a opri acest curs deosebit de periculos spre o catastrofă nucleară, pentru asigurarea păcii.

Trebuie să se facă totul pentru ca S.U.A. să oprească amplasarea în Europa a rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune, iar Uniunea Sovietică să oprească aplicarea contramăsurilor nucleare de răspuns. În aceste condiții, să se treacă la reluarea negocierilor sovieto-americane, în vederea ajungerii la un acord corespunzător, care să ducă, în final, la eliminarea rachetelor și la eliberarea continentului de orice arme nucleare, la realizarea unei Europe unite, a păcii și colaborării. În numele păcii și vieții să acționăm cu toate forțele, încît anul 1984 să determine o schimbare radicală a cursului evenimentelor în acest sens ! Popoarele, mișcările pentru pace din Europa — cărora poporul român li s-a alăturat cu întreaga sa forță — trebuie să-și facă tot mai puternic auzit cuvîntul, să ceară să primeze rațiunea și spiritul de răspundere, interesele păcii, ale apărării dreptului suprem al omului — la viață, la pace, la libertate !

În acest spirit vom participa la Conferința pentru încredere și dezarmare de la Stockholm, animați de dorința de a ne aduce întreaga contribuție la întărirea încrederii, colaborării și păcii pe continent.

Vom acționa cu toată energia pentru dezvoltarea colaborării dintre toate statele din Balcani, pentru transformarea acestei regiuni într-o zonă a păcii, fără arme nucleare și baze militare străine !

Vom milita pentru ca în întreaga viață internațională să fie instaurate principiile egalității în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța.

Considerăm că, în actualele împrejurări internaționale, trebuie făcut totul pentru soluționarea pe calea pașnică a tuturor conflictelor și problemelor litigioase — din Orientul Mijlociu, din Asia, Africa, America Centrală și din alte regiuni ale lumii.

Vom depune, în continuare, toate eforturile pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice mondiale, pentru întărirea colaborării și solidarității țărilor în curs de dezvoltare în lupta pentru afirmarea lor liberă pe calea progresului.

Fie ca anul 1984 să ducă la întărirea conlucrării tuturor statelor, fără deosebire de orînduire, la creșterea participării lor active la soluționarea problemelor complexe ce confruntă omenirea, în interesul fiecărei națiuni, al păcii și independenței popoarelor !

Dragi tovarăși și prieteni, cetățeni ai României socialiste,

Să întîmpinăm a 40-a aniversare a revoluției de eliberare națională și socială și cel de-al XIII-lea Congres al partidului cu succese tot mai însemnate în dezvoltarea economico-socială, în toate domeniile construcției socialiste ! Să facem totul pentru a servi cauza generală a poporului, a bunăstării și fericirii sale, a întăririi independenței și suveranității României !

Fie ca anul 1984 să marcheze progrese importante în eforturile popoarelor pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru înlăturarea rachetelor și a oricăror arme nucleare din Europa, pentru triumful politicii de destindere și colaborare, de securitate și pace !

Cu prilejul Anului Nou vă urez din toată inima, dragi compatrioți, noi și noi realizări, satisfacții depline în muncă și în viață, împlinirea tuturor dorințelor de mai bine, multă sănătate și fericire !

„LA MULȚI ANI !"

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Comerțul internațional în contrapartidă

2. Continuăm în acest număr prezentarea tranzacțiilor comerciale în contrapartidă, conform clasificării din Revista economică — Supliment „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale nr. 47/1983.

a. Cumpărarea în contrapartidă constituie o varietate de tranzacție în contrapartidă în care aranjamentele se referă la :

— perioada acordată pentru cumpărarea de produse în contrapartidă pentru produsele exportate, între 1—5 ani ;

— valoarea mărfurilor oferite de către partenerul importator, de regulă mai mică de 100% din valoarea originală a contractului de vînzare ;

— cererea de cumpărare în contrapartidă de produse din țara importatorului este convenită în mod contractual, fie în cadrul contractului original de vînzare, fie într-un contract separat, paralel.

Cazurile de cumpărare în contrapartidă sînt numeroase în practica comercială internațională. De exemplu, într-o trancazție recentă de acest fel, guvernul brazilian a cerut firmelor străine participante la o licitație pentru achiziționarea de către Brazilia a unui satelit spațial în valoare de 130 milioane dolari, să se angajeze să cumpere în contrapartidă mărfuri braziliene. Firma canadiană Spar Aerospace, care și-a adjudecat contractul de a furniza Braziliei satelitul, s-a angajat să aranjeze importul în Canada de mărfuri braziliene de valoare egală cu exportul canadian.

În practica cumpărătorilor în contrapartidă se utilizează așa-numitele conturi de evidență. În asemenea conturi deschise la o bancă de comerț exterior sau la o întreprindere de comerț exterior, cumpărăturile în contrapartidă — ca plată pentru un export realizat — sînt trecute în creditul contului exportatorului. Conturile de evidență sînt prevăzute în contracte care trebuie să cuprindă valoarea vînzărilor și cumpărărilor în contrapartidă de către exportator și procentul de cumpărări în contrapartidă pentru plata vînzărilor făcute de exportator.[1]

b. Compensația se referă la tranzacțiile în care are loc vînzarea unei instalații, a unui echipament sau tehnologie de către o parte către o altă parte, cu plata pentru asemenea vînzări sub forma produselor rezultate din instalația, cu echipamentul sau tehnologia respectivă. Adesea, în practică, este vorba despre vînzarea de uzine „la cheie" contra produselor rezultate peste o perioadă de timp din activitatea uzinei respective.

Tranzacțiile de compensație sînt caracterizate prin următoarele elemente :

— valoarea mare a unei tranzacții individuale (de ordinul a sutelor de milioane de dolari) ;

— perioada de preluare de către firma exportatoare a instalațiilor, a produselor de compensație este relativ lungă, de 5—20 ani ;

— valoarea produselor preluate în compensație pentru utilajele exportate în perioada contractuală de regulă este egală ca valoare cu cea a utilajelor (minus plata inițială în valută liber convertibilă), plus o sumă care să acopere dobînda în perioada de preluare de produse în compensație. O operațiune de compensație cunoscută este cea dintre firma vest-germană Salzgitter care a vîndut în U.R.S.S. o fabrică de polietilenă de joasă densitate cu plata în produsele rezultate.

c. Barterul implică schimbul direct de mărfuri sau produse între doi parteneri comerciali, care convin asupra valorii produselor ce urmează a fi schimbate. De regulă, asemenea tranzacții se consumă într-o perioadă scurtă de timp, de sub un an. În ultima vreme sînt frecvente tranzacțiile de barter între firme din țări dezvoltate și firme sau întreprinderi — unele de stat — din țări în curs de dezvoltare. De exemplu, o firmă occidentală dorește să importe materii prime dintr-o țară în curs de dezvoltare, fiind de acord să furnizeze țării respective partenere în schimb produse prelucrate. Numeroase țări exportatoare de petrol, cauciuc natural recurg la barter cu firme occidentale, contra produse prelucrate și semiprelucrate.

d. Switchul, de regulă, intervine după încetarea livrării produselor de contrapartidă de către importator către exportatorul produselor originale. Tranzacția de switch implică o serie de operațiuni complicate și tehnici financiar-bancare înainte ca să poată fi găsită o terță parte care este doritoare să preia mărfurile de contrapartidă contra plății într-o anumită valută.

Operațiunile de switch au condus la apariția și dezvoltarea unor case de comerț specializate în a găsi firme care pot prelua pe valută produsele obținute drept contrapartidă. Ca formă de tranzacție în contrapartidă, ea este utilizată între firme occidentale și firme din țări socialiste sau în curs de dezvoltare, fiind mai frecventă între întreprinderi din aceste din urmă două grupe de țări.

e. Offset-ul este o tranzacție în contrapartidă între firme din țări dezvoltate ca și între acestea și firme și întreprinderi sau chiar guverne din țări în curs de dezvoltare, în care unui furnizor occidental, de exemplu de avioane, i se cere să sprijine sau să facă aranjamente pentru comercializarea produselor realizate de firme localizate în țara cumpărătoare sau ca o oarecare proporție din produsul exportat să fie realizată în țara care primește produsul. De exemplu, o firmă americană producătoare de avioane poate fi solicitată de către un guvern

[1]) Vezi „Using Evidence Accounts to Rationalize Countertrade", în „Business Eastern Europe", S.U.A., 16 noiembrie, 1974.

străin să fie de acord ca o anumită parte din avionul în cauză să fie produs sau asamblat în industria națională a țării partenere, iar această cerere poate fi prezentată firmei americane drept condiție pentru achiziționarea de avioane americane. Sumele implicate în asemenea tranzacții în contrapartidă pot fi de sute de milioane dolari sau chiar de miliarde de dolari.

Aceste cinci tipuri de bază de tranzacții în contrapartidă pot fi lărgite pe mai multe variante, care s-au dezvoltat în ultimii ani în practica relațiilor comerciale internaționale. În general, operațiunile în contrapartidă iau forme diferite, determinate de următoarele elemente :

— tipul contractului sau contractelor (numărul lor și gradul de constrîngere pe care el îl impun) ;

— natura, originea și volumul produselor furnizate de către țara (sau întreprinderea) care pretinde ca plata pentru import să fie făcută în contrapartidă de mărfuri ;

— existența unei relații între produsul exportat și cel obținut în contrapartidă ;

— numărul părților participante la o operațiune, în afara cumpărătorului și furnizorului ;

— proporția contrapartidei de mărfuri în valoarea exportului ;

— utilizarea directă sau neutilizarea de către exportator a produsului în contrapartidă primit ca plată a exportului ;

— perioada de timp necesară pentru a realiza în întregime tranzacția în contrapartidă ;

— procedurile financiare de stingere a obligațiilor reciproce reieșite din tranzacții în contrapartidă.

Din punctul de vedere al tranzacțiilor în contrapartidă între țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate, se poate face o distincție între două tipuri majore de operațiuni :

— tranzacții ocazionale sau unice pentru sume și volume de mărfuri uzuale în ramura în cauză și fără intervenția guvernelor ; asemenea tranzacții pot fi denumite compensații comerciale sau cumpărări în contrapartidă ;

— tranzacții pe o scară mai mare, care pot acoperi contractele de livrare la „cheie" de întregi obiective industriale, în care contractele se încheie pe perioade mai lungi, între 3 și 25 ani ; asemenea operațiuni sînt cunoscute drept compensații industriale sau acorduri de cumpărare în contrapartidă de mărfuri obținute din punerea în funcțiune a obiectivului furnizat.

Aceste două mari tipuri de tranzacții în contrapartidă sînt clasificate de către secretarul OCDE în — compensații comerciale și compensații industriale, respectiv „commercial compensation" sau „counterpurchase" și operațiunile de cooperare economică și tehnico-științifică internațională („industrial compensation" și „buy-back agreements").

dr. Aurel DUȘAN,
dr. Aurel GHIBUȚIU

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Situația monetar-financiară internațională

Accentuarea incertitudinilor monetar-financiare, internaționale, fluctuațiile neprevăzute ale cursurilor de schimb și evoluția nehotărîtă a ratei dobînzilor în ultimele luni au scos din nou în relief importanța cunoașterii evenimentelor de pe piețele valutare și de capital internaționale. De fapt, asistăm la o recunoaștere tot mai largă a efectelor de amploare pe care le au fenomenele de criză monetar-financiare asupra tuturor țărilor, inclusiv asupra țărilor dezvoltate și firmelor puternice.

a. **Cursul dolarului.** La o conferință internațională pe problemele electronicii și microelectronicii care a avut loc la Tokyo în octombrie a.c. a fost amplu dezbătut cazul unei firme americane, care în 1979 deținea 90% din piața mondială a anumitor componente electronice, pentru ca în 1982 ponderea ei să scadă la mai puțin de 20%. Motivul principal — creșterea cu peste 30% a cumului mediu ponderat al dolarului în această perioadă — a scumpit corespunzător produsele americane, ceea ce le-a diminuat competitivitatea de preț față de concurența străină. În special, creșterea cursului dolarului față de yenul japonez cu 15% în perioada respectivă a constituit un avantaj hotărîtor pentru firmele japoneze, care au cîștigat o pondere substanțială pe piața mondială. S-a concluzionat că este necesară reducerea cursului dolarului, pentru a stimula exporturile americane.

Cum va evolua în perioada următoare cursul dolarului ? Deși moneda americană a înregistrat un ușor declin începînd cu august 1983, nu se poate spune că ea s-a înscris încă pe o curbă ferm descendentă, așa cum s-a prognozat anterior. Menținerea la niveluri înalte a cursului dolarului s-a datorat, în principal, acțiunii a doi factori : nivelul încă înalt al dobînzilor în S.U.A. și amploarea tensiunilor politico-militare pe scena internațională (ceea ce a mărit cererea de dolari, avînd în vedere rolul dolarului ca „monedă de refugiu").

În lunile următoare este probabilă scăderea cursului dolarului, cu cîteva remarci :

— atîta vreme cît nivelul dobînzilor din S.U.A. se va menține ridicat, comparativ cu cel din celelalte țări occidentale, scăderea cursului dolarului nu va fi de amploare (în medie ponderată, cel mult 4—6%) ;

— scăderea se va înregistra pe fondul unor fluctuații importante, fiind posibile reveniri ale cursului dolarului ;

— încordarea politico-militară internațională favorizează moneda americană și ar putea să amîne declinul dolarului.

Avînd în vedere nivelul înalt la care se situează în prezent cursul dolarului (aproximativ, nivelul din 1970, înaintea primei devalorizări față de aur) scăderea acestuia nu înseamnă că moneda americană va deveni o „monedă slabă".

b) **Nivelul dobînzilor.** Dezbaterile din această toamnă, care au avut loc în Congresul S.U.A. asupra politicii monetare americane, au dezvăluit că, de aproape un an, Sistemul Federal de Rezerve (Banca Centrală a S.U.A.) ia în considerare în elaborarea politicii sale, situația datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare (este cunoscut că pînă acum politica S.F.R. se stabilea în exclusivitate pe baza indicatorilor din economia americană). Acest lucru reflectă înțelegerea implicațiilor grave pe care le are, asupra sistemului bancar internațional și implicit asupra sistemului bancar american, înrăutățirea datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare.

Conform calculelor, fiecare procent de creștere a ratei dobînzilor în S.U.A. înseamnă pentru Mexic plăți suplimentare în contul datoriei externe de 800 milioane dolari, pentru Brazilia de 640 milioane dolari, pentru Argentina de 285 milioane dolari, iar pentru Venezuela de 270 milioane dolari. Încetarea plăților de către una din aceste țări, sub povara creșterii plăților pentru dobînzi, ar declanșa un lanț de dificultăți de plată în sistemul bancar american. Din acest motiv, a explicat Paul Volcker — președintele S.F.R. evoluția ratei dobînzilor trebuie ținută sub control.

Avînd în vedere acest considerent, este puțin probabil ca nivelul dobînzilor în S.U.A. să crească foarte mult în perioada următoare, cu toate că :

—cererea de credite se va amplifica, sub influența reluării activității economice și necesităților substanțiale de finanțare ale deficitului bugetului federal (aproape 200 miliarde dolari în anul fiscal 1982—1983, adică mai mult de jumătate din economiile populației americane) ;

— rata inflației în S.U.A. va crește, de la 3—4% în prezent, la 6—7% în 1984.

Așa cum se poate deduce din tabelul de mai jos, majoritatea prognozelor privind evoluția ratei dobînzilor în

S.U.A. în perioada următoare le situează în intervalul 9—13%.

	1983 trim. IV	Rata dobînzilor la bonurile de tezaur 1984 trim. I	trim. II	trim. III
PESIMISTE				
Lacy H. Hunt (CM & M. Asset Management).	12,5	12,6	13,1	13,5
Jack W. Lavery (Merrill Lynch Economics).	11,3	10,8	11,3	11,4
Mickey D. Levy (Fidelity Bank)	11,4	11,6	11,9	12,0
Robert H. Parks (Robert H. Parks & Associates)	12,0	13,0	13,0	13,3
Alien Sinai (Lehman Bros. Kuhn Loeb)	11,6	11,2	11,2	11,4
Gary M. Wenglowski (Goldman Sachs).	11,5	12,0	12,5	13,0
Robert F. Wescott (Wharton Econometric Forecasting).	10,3	10,5	10,6	10,7
OPTIMISTE				
Larry Chimerine (Chase Econometrics).	11,8	11,3	10,7	10,6
Otto Eckstein (Data Resources).	11,9	11,9	11,7	11,5
David Date (Kemper Financial Services).	11,8	11,2	11,3	11,7
Paul J. Markowski (Buckingham Research Group).	11,7	11,4	11,0	11,1
Vincent G. Massaro (The Conference Board)	11,7	11,5	11,0	11,2
John D. Paulus (Morgan Stanley).	11,5	11,0	10,8	11,3
Donald Ratajczak (Georgia State University).	11,9	11,6	11,4	11,6

Termeni explicativi :

RATA DOBÎNZII. Raportul procentual dintre masa dobînzii și capitalul împrumutat pe o anumită piață internațională de capital*, la o anumită dată. Pe pieţele internaţionale de capitaluri există o multitudine de rate ale dobînzilor în funcţie de caracterul operaţiunii la o anumită operaţiune concretă de împrumut. Atunci cînd se face referire nu la rata dobînzii la o anumită operaţiune ci în general la ratele dobînzii percepute la toate operaţiunile de împrumut de acelaşi tip, se utilizează noţiunea de **nivel al dobînzilor.** Rata şi nivelul dobînzilor sînt indicatori importanţi în relaţiile valutar-financiare internaţionale, reflectînd condiţiile în care pot fi obţinute împrumuturile (creditele *) externe.

DOBÎNDĂ. Din punct de vedere economic-financiar, parte din plusprodus plătită sub formă bănească de către debitor creditorului, pentru suma de bani împrumutată. Mărimea **D.** arată condiţiile în care pot fi obţinute credite* şi împrumuturi pe pieţele de capital*. În capitalism, mărimea **D.** se formează spontan, ca rezultat al luptei de concurenţă, în funcţie de cererea şi oferta pentru capitalul de împrumut. În socialism, mărimea **D.** se stabileşte de stat, avîndu-se în vedere justa folosire şi rambursare la termen a sumelor împrumutate. În practica financiară internaţională există o mare varietate de **D.**, în funcţie de operaţiunea de credit implicată, de tipul creditorului sau debitorului. În relaţiile economice internaţionale interesează, în primul rînd, rata* şi nivelul **D.** la împrumuturile care se acordă între participanţii la circuitul mondial de valori ; **D.** practicate de instituţiile financiare internaţionale (FMI, BIRD, AID, SFI, BICE, Băncile regionale de dezvoltare)* ; **D.** instituţiilor financiare naţionale care au rolul de a stimula dezvoltarea comerţului exterior (de exemplu, băncile de import-export*) sau de a acorda asistenţă financiară pentru dezvoltare ; **D.** la împrumuturile interguvernamentale ; **D.** la creditele private de export ; **D.** la depozite pe piaţa eurovalutelor* şi la eurocredite* (LIBOR*). **D. bancară,** d. pe care o practică băncile în operaţiunile lor. Există două mari categorii de D. bancare : **D.** la depozitele bancare, respectiv D. pe care le plătesc băncile la depunerile diferiţilor posesori de fonduri şi D. la împrumuturile acordate de bănci, adică D. percepute de bănci atunci cînd acordă împrumuturi.

SCONT. Sumă de bani — corespunzătoare dobînzii — pe care o opreşte banca pentru achitarea anticipată a unei cambii*. Stabilit ca procent din valoarea cambiei. **S.** poartă denumirea de taxa scontului*. 2) Operaţiune bancară specifică economiei de piaţă care constă în girarea* către o bancă comercială (girator) a unei cambii de către beneficiarul ei (girant), înainte de ajungerea ei la scadenţă* ; se mai numeşte scontare. Banca plăteşte beneficiarului valoarea cambiei, mai puţin acontul, respectiv o dobîndă socotită pînă la data scadenţei. La scadenţă, în baza drepturilor cambiale, banca încasează de la debitor (tras) suma înscrisă pe cambie. În acest fel, prin **S.** creanţa este transformată înainte de scadenţă în capital bănesc. La rîndul lor, băncile comerciale pot să rescompteze cambiile la banca centrală, în acelaşi mod. Deşi are aceeaşi esenţă, rescontul* se referă la relaţiile dintre băncile comerciale şi banca centrală, pe cînd **S.** la cele între băncile comerciale şi întreprinderi, comercianţi particulari etc. De asemenea, taxa **S.** aplicată de banca centrală se numeşte, de fapt, taxa rescontului (sau taxa oficială de scont), deosebindu-se şi ca mărime de taxa **S.** percepută de băncile comerciale din ţara respectivă. Mişcarea taxei rescontului determină tendinţa generală a dobînzilor; taxele de **S.** percepute de băncile comerciale urmează îndeaproape nivelul şi mişcarea taxei oficiale a scontului. **S.** ca operaţiune bancară a cunoscut o perioadă de apogeu în prima jumătate a secolului nostru. În ultimele decenii, ca urmare a lichidităţii mai bune a întreprinderilor comerciale şi productive, precum şi a dezvoltării tehnicilor bancare moderne, **S.** şi-a diminuat importanţa. 3) Scăzămînt, bonificaţie, reducere. În acest sens, **S.** este o noţiune cu înţeles larg (de exemplu, se foloseşte şi pentru reduceri de preţuri) ; este însă preferabil ca în sensul larg de scăzămînt să se folosească noţiunea de discont* sau bonificaţie*.

BON DE TEZAUR, titlu de credit* pe termen scurt folosit în statele capitaliste pentru atragerea unor fonduri private. În esenţă, este un bilet la ordin*, emis de către stat. Aceste titluri au fost create pentru prima dată în 1877, în Anglia, devenind apoi o metodă uzuală a împrumutului public (Vezi datorie publică). Folosirea bonului de tezaur duce la creşterea rolului statului capitalist în domeniul financiar.

Mugur ISĂRESCU

* termeni explicaţi la această rubrică.

Pieţele obligaţiunilor

Volumul obligaţiunilor internaţionale, care a crescut în ritm susţinut în anul 1981, a continuat să crească rapid în 1982. Aceasta este concluzia unui studiu al Fondului Monetar Internaţional asupra pieţelor financiare internaţionale. Emisiunile de obligaţiuni străine, care atinseseră 21,3 miliarde de dolari în 1981, s-au ridicat la 15,1 miliarde de dolari în 1982. La rîndul lor, emisiunile de euroobligaţiuni au progresat încă şi mai rapid, crescînd de la 26,5 miliarde de dolari în 1981 la 46,4 miliarde de dolari în 1982.

Pieţele euroobligaţiunilor şi ale obligaţiunilor străine au fost dominate în cursul anului trecut de ţările industriali-

zate. Cei mai importanți emițători de asemenea titluri au fost țările dezvoltate (17 miliarde de dolari) și organizațiile internaționale (7,4 miliarde de dolari), aceste două categorii de creditori lansînd peste 97 la sută din totalul emisiunilor de obligațiuni străine. Ponderea emisiunilor de obligațiuni străine emise de țările în curs de dezvoltare s-a redus prin urmare la 3 la sută în 1982 față de 6 la sută în 1981, volumul absolut al acestora scăzînd la 725 milioane de dolari față de 1,2 miliarde de dolari în anul precedent.

O tendință similară s-a manifestat și pe piața euroemisiunilor. În 1982, împrumuturile în euroobligațiuni emise de către țările industrializate au reprezentat 87 la sută din totalul emisiunilor, față de 82 la sută în 1981. În cifre absolute totuși, emisiunile de euroobligațiuni ale țărilor în curs de dezvoltare au crescut de la 2,2 miliarde de dolari în 1981 la 3 miliarde de dolari în 1982. În primul trimestru al acestui an emisiunile de euroobligațiuni ale țărilor în curs de dezvoltare s-au diminuat, tendință înregistrată, dealtfel, începînd cu semestrul al doilea al anului trecut.

Ca și în cazul creditelor bancare internaționale, evoluția emisiunilor titlurilor de valoare internațională a urmat tendințele înregistrate pe pieţele financiare naționale. După aproape un deceniu de activitate relativ redusă pe pieţele titlurilor cu dobîndă fixă, în 1982 au apărut semne de înviorare ale acestei categorii de finanțare pe termen lung. Fenomenul este pus în legătură cu reducerea ratelor dobînzilor în cel de al doilea semestru al anului trecut. Recenta creștere a emisiunilor de obligațiuni s-a datorat într-o bună măsură interesului manifestat de guvern și de organismele din sectorul public pentru acest gen de mobilizare de fonduri, așa cum rezultă din tabelul de mai jos:

PIEȚE FINANCIARE NAȚIONALE: EMISIUNI DE OBLIGAȚIUNI

Țara/anul	Total emisiuni		Lansate de:*)		
			Sect. public	Întrep. din sect. privat	Inst. financiare
	monedă	națională	%	%	%
S.U.A.	1975—77	136,5	72,2	17,3	5,6
	1980	195,1	79,0	17,0	3,6
	1981	183,1	84,4	13,1	—0,4
	1982	291,9	89,3	7,7	0,8
Canada	1975—77	8,1	71,8	21,3	5,9
	1980	16,0	89,3	7,2	2,1
	1981	11,6	83,0	10,5	6,2
	1982	10,6	91,6	9,3	—3,2
Japonia	1975—77	13,6	76,2	6,3	17,4
	1980	19,3	88,5	2,9	8,6
	1981	20,8	85,0	5,1	9,8
	1982	19,5	81,3	3,3	15,4
M. Britanie	1975—77	7,4	100,0	—	0,4
	1980	11,1	100,1	0,4	—0,6
	1981	7,6	96,2	1,1	—1,2
	1982	6,5	88,2	— 1,2	4,3
Franța	1975—77	39,1	26,8	20,8	51,7
	1980	92,0	33,7	12,1	53,2
	1981	32,5	27,6	7,8	64,2
	1982	118,9	31,7	18,3	49,0
R.F.G.	1975—77	51,0	33,4	— 0,7	62,6
	1980	52,6	9,4	— 2,4	79,1
	1981	73,0	—3,6	— 1,3	96,5
	1982	83,7	34,1	— 0,8	53,5
Elveția	1975—77	7,1	30,9	27,1	13,6
	1980	10,1	5,1	8,4	41,5
	1981	12,3	6,9	8,1	30,7
	1982	15,8	4,5	9,3	27,3

*) Totalul pînă la 100% este acoperit de emisiuni internaționale.

Sursa datelor: Raportul anual BRI 1983.

Emisiunile de obligațiuni au sporit în anul precedent pe pieţele financiare ale Statelor Unite, Franței, Republicii Federale Germania și Elveției, în timp ce s-au diminuat lent în Canada și Marea Britanie. În Japonia, emisiunile brute au progresat anul trecut, dar cele nete au regresat ușor.

Explicația reluării activității pe pieţele financiare pare să se regăsească în rezultatele slabe ale întreprinderilor, în preferința manifestată de acest sector pentru creditele bancare în finanțarea necesităților sale externe și în preocuparea de a limita finanțarea deficitelor sectorului public, prin emisiune monetară. Specialiștii apreciază că existența în cursul deceniului trecut a unor ritmuri inflaționiste și rate ale dobînzii foarte ridicate a condus la apariția unui „cerc vicios". Datorită incertitudinii legate de procurarea de fonduri pe termen lung, întreprinderile din unele țări au făcut apel masiv la creditele bancare pe termen scurt, încurajînd astfel o expansiune monetară mai puternică. În plus, cererea ridicată și relativ inelastică de fonduri din partea sectorului public a contribuit la creșterea ratelor dobînzilor și la diminuarea emisiunilor de obligațiuni ale societăților incapabile să facă față unor costuri ridicate. Această evoluție a fost, totuși, diminuată în unele cazuri, datorită împrumuturilor sectorului public în străinătate, ceea ce a relaxat oarecum, cererea internă de fonduri.

În cursul celui de-al doilea semestru al anului 1982, ca urmare, pe de o parte a reducerii inflației, iar pe de altă parte, a scăderii ratelor dobînzilor, piața financiară a devenit mai favorabilă emisiunilor de titluri de valoare. Randamentele reale (diferențele dintre dobînzile purtate de titluri și ratele inflației) negative (datorită inflației ridicate) care au caracterizat anii 1980 și 1981 s-au resorbit progresiv în 1982 pentru a face loc unei curbe pozitive. Mai mult de atît, într-o perioadă adînc marcată de recesiune, ratele dobînzilor la împrumuturile pe termen lung au continuat să rămînă foarte ridicate, ceea ce a făcut ca la începutul anului 1983 randamentele obligațiunilor să depășească cu 3 puncte nivelul lor mediu din cursul anilor șaptezeci.

Așa cum s-a constatat în situații precedente, ratele dobînzilor la împrumuturile pe termen lung reacționează cu întîrziere la scăderea dobînzilor la creditele pe termen scurt. Și în cursul anului trecut, deși ratele dobînzilor s-au redus puternic pe majoritatea pieţelor Americii de Nord și Europei Occidentale, pentru creditele pe termen scurt și mediu, ele au înregistrat, mai departe, niveluri ridicate, în cazul împrumuturilor pe termen lung. Cauza situației existente a fost, în principal, teama manifestată pentru o nouă recrudescență a inflației și preocupările suscitate de perspectiva unor necesități de împrumut ridicate din partea sectorului public, date fiind dezechilibrele bugetare accentuate. Mai mult, diferențele importante dintre dobînzile de pe pieţele monetare și randamentele obligațiunilor, deosebit de evidente în Statele Unite ale Americii, ar putea fi interpretate drept o expresie a îndoielilor pieței cu privire la posibilitatea de a se menține pe termen mediu rate scăzute ale inflației, mai ales în condiții de recesiune.

Tabelul de mai sus scoate, de asemenea, în evidență, măsura în care sectorul public a dominat în ultimii ani pieţele titlurilor cu dobîndă fixă, cu precădere în Statele Unite, Canada, Japonia și Marea Britanie. Această situație nu s-a ameliorat deloc în anul 1982, cu excepția Marii Britanii, unde scăderea emisiunilor sectorului public a fost compensată de creșterea celor ale instituțiilor financiare și ale emitenților externi, emisiunile nete ale întreprinderilor private din afara sectorului bancar fiind negative. Dealtfel, în toate statele analizate, cu excepția Franței și Elveției, emisiunile întreprinderilor din afara sistemului bancar au cunoscut un regres în cursul anului precedent. Această evoluție s-a datorat în bună măsură, faptului că bilanțurile unui mare număr de împrumutători potențiali au datorită recesiunii o structură și rezultate atît de fragile, încît ei nu pot face apel în perioada imediat următoare la

finanțările pe termen lung. De aceea, preocuparea pieței pentru situația financiară a unor întreprinderi s-a reflectat în bună măsură în importantele prime de risc incorporate în ratele dobînzilor solicitate anumitor debitori. Pe de altă parte, numeroase întreprinderi de talie mai redusă nu au deloc acces la piața obligațiunilor.

În primul semestru al anului 1983 ratele dobînzilor au urmat tendințele înregistrate în cursul anului precedent :

Categoria de credite	Rata dobînzii Dec. 1981	Iunie 1982	Dec. 1982	Mai 1983	Iunie 1983
Credite în eurodevize :					
Pe termen scurt (trei luni) :					
$	13,88	15,75	9,25	9,50	9,75
£	15,75	13,00	10,50	10,25	9,75
Fr. E.	9,25	5,13	3,25	4,75	4,75
D.M.	10,50	9,13	5,88	5,25	5,25
Pe termen mediu (cinci ani) :					
$	15,63	15,88	12,00	11,38	11,63
Fr. E.	7,63	7,13	6,00	5,75	5,75
D.M.	10,13	9,63	7,88	8,50	8,13
Euroobligațiuni în dolari	14,76	15,30	11,94	11,03	11,32
Statele Unite					
Bonuri de tezaur (trei luni)	11,02	12,73	7,88	8,62	8,73
Obligațiuni (titluri federale)	13,71	14,02	10,44	10,68	10,86
R.F.G.					
Obligațiuni	9,68	9,37	7,75	8,07	8,07
Elveția					
Rata scontului	6,00	5,50	4,50	4,00	4,00
Obligațiuni ale Confederației	5,39	5,22	4,23	4,51	4,57

Sursa: Credit Suisse, Buletin, iulie 1983.

Din cele de mai sus, rezultă că, în prima parte a anului acesta au continuat să se mențină diferențele substanțiale dintre dobînzile la creditele pe termen scurt și cele la creditele pe termen lung, atît pe piețele financiare internaționale cît și pe cele naționale, cu excepția Elveției.

În Statele Unite ale Americii piața a fost marcată din nou, de tensiunea cursului ascendent al dobînzilor, mai pronunțat la împrumuturile pe termen scurt, dar la fel de semnificativ la cele pe termen lung. Randamentele obligațiunilor au continuat, de asemenea, să sporească în Republica Federală Germania și Elveția, deși nivelul dobînzii pe aceste piețe este inferior celui de pe piața americană.

Dobînzile creditelor în eurodevize și ale euroobligațiunilor s-au situat pe trepte cu puțin inferioare celor de la finele anului 1982, dar au fost sensibil mai scăzute decît cele înregistrate la mijlocul anului trecut.

Previziunile Fondului Monetar Internațional cu privire la perspectivele pe termen scurt ale pieței euroemisiunilor anticipează o reducere a emisiunilor față de anul 1982, motivat de o nouă scădere pronunțată a ratelor nominale ale dobînzii. Cu toate acestea, volumul total al titlurilor de valoare internaționale se așteaptă a se situa în cursul acestui an deasupra mediilor înregistrate la finele deceniului trecut.

Țările dezvoltate vor continua să domine piețele de capital pe termen lung. O reluare a emisiunilor de obligațiuni internaționale ale țărilor în curs de dezvoltare este puțin probabilă înainte de scurgerea unui anumit timp, date fiind dificultățile financiare cu care se confruntă acest grup de țări în ultima perioadă. Cu toate acestea, ele au continuat să ramburseze creditele angajate și să plătească dobînzile aferente, obligațiunile nefiind incluse, în cea mai mare parte a cazurilor, în acordurile de reeșalonare a datoriilor externe.

În ceea ce privește piețele naționale ale țărilor dezvoltate, este foarte dificil de apreciat evoluția posibilă a emisiunilor de obligațiuni, dată fiind instabilitatea dobînzilor și variabilitatea acestora, în special pe piața americană. Tendința lor ascendentă va continua să atragă capitalurile aflate în căutarea unor venituri ridicate, încurajînd plasamentele pe termen scurt. Emisiunile de obligațiuni vor depinde însă, în continuare de capacitatea guvernelor acestor țări de a controla ritmurile inflației, precum și de politica pe care acestea o vor duce față de finanțarea deficitelor bugetare, a căror dimensiuni este foarte probabil să se mențină ridicate, date fiind condițiile de recesiune care confruntă în continuare economia acestor țări și care au implicații directe în realizarea veniturilor bugetare.

ODOBESCU EMANUEL
Banca pentru Agricultură
și Industria Alimentară

Conjunctura economică internațională

Procesul redresării economice inegale în țările capitaliste dezvoltate

Conform opiniei revistei de specialitate „Credit Suisse" (septembrie 1983), procesul redresării economice în principalele țări capitaliste dezvoltate continuă.

Vom prezenta succint situația conjuncturală din principalele țări capitaliste așa cum este evaluată în revista amintită :

În **S.U.A.** activitatea economică a fost destul de susținut de la 10,7% la 9,5 la sută (din populația activă), iar majorîndu-se cu 7,1 la sută, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. În același timp, gradul de utilizare a capacităților de producție a ajuns la 75,8 la sută, cifră care reprezintă cel mai ridicat nivel atins de la sfîrșitul anului 1981. În ceea ce privește șomajul, acesta s-a diminuat de la 10,7 la 9,5 la sută (din populația activă), iar indicele global al principalilor indicatori conjuncturali a marcat o creștere de 0,3 la sută în luna iunie a.c., fapt ce indică, de asemenea, continuarea redresării activității economice în această țară.

Stimulată de revirimentul care domnește în activitatea economică americană, economia canadiană se află și ea pe calea redresării economice. Astfel, produsul național brut real s-a majorat (pe baze anuale) în trimestrul II al acestui an, ca și în primul trimestru, cu 7 la sută. Contribuția principală la realizarea acestei creșteri au avut-o exporturile, care s-au majorat în termeni reali cu aproximativ 10 la sută. Avînd în vedere că numărul comenzilor pe piața canadiană continuă să crească, specialiștii apreciază că redresarea va continua. Procesul de creștere a prețuri-

Evoluția principalilor indicatori conjuncturali

		S.U.A.	R.F.G.	Anglia	Franța	Italia	Japonia
Produsul național brut real, modificări, în % 1983/1982	+ 3,0	+ 1,2	+ 3,5	— 0,5	0,0	+ 3,3
Producția industrială, iunie 1983	123,9	114,0	105,4	112,7	114,9	142,8
Modificări, în % iunie 1983/82	+ 5,2	+ 1,9	+ 1,6	— 0,8	— 5,9	+ 2,1
Prețuri de consum, iulie 1983	185,6	140,7	249,6	229,5	350,9	149,8
Modificări în %, iulie 1983/82	+ 2,4	+ 2,5	+ 4,2	+ 9,4	+ 15,4	
În procente din populația activă	106,00	2202	2963	2030	2700	1440
Șomeri (mii persoane), iulie 1983						
iulie 1983	9,5	8,9	12,4	9,5	11,9	2,5
iulie 1982	9,8	7,2	11,8	9,6	10,4	2,4
Soldul comerțului exterior (milioane dolari)						
mai 1983	—6670	+1471	—1517	—1300	— 280	+1793
mai 1982	—2770	+ 2162	— 680	— 876	—1492	— 452

Sursa : „Crédit Suisse", Septembrie 1983.

lor de consum și a salariilor, început în trim. I a.c. a continuat să se încetinească, ritmul mediu anual de creștere stabilindu-se la 6 la sută. Canada se încadrează din acest punct de vedere în plutonul de mijloc al țărilor membre ale O.C.D.E.

În **Japonia** exporturile constituie, din nou, „forța motrice" a creșterii economice, acestea majorîndu-se cu peste 6 la sută în trim. II a.c. și depășind cu peste 5 la sută în luna iulie a.c., nivelul atins în aceeași lună a anului precedent. În același timp, datorită faptului că volumul importurilor s-a diminuat, excedentul balanței comerciale a atins în luna iulie a.c. un nou nivel record (3,8 mrd. dolari pe baze f.o.b.). Se constată, de asemenea, că producția industrială s-a majorat și ea, fiind superioară cu aproximativ 2 la sută cifrei corespunzătoare aceleiași perioade a anului trecut. Faptul că în industria automobilelor se înregistrează mai mult comenzi indigene și că numărul permiselor de construire se află în continuă creștere, denotă că și pe plan intern, cererea începe să se redreseze. Luîndu-se în considerație creșterea prețurilor pe piața japoneză (2 la sută pe an) se poate aprecia că acest indicator se situează, în prezent, la una din cele mai scăzute cote înregistrate pe plan mondial.

În **R.F. Germania** procesul redresării economice urmează un curs relativ neobișnuit, stimularea sa neprovenind din creșterea exporturilor, ci datorîndu-se, aproape în exclusivitate evoluției cererii interne. În acest sens se constată că activitatea de construcție de locuințe se află în plin avînt, iar comenzile provenind din interior se amplifică, fie că se referă la bunuri de consum, fie la bunuri pentru investiții. Producția industrială a depășit cu 2 la sută în luna iunie a.c. cifra corespunzătoare aceleiași perioade a anului trecut, în timp ce volumul exporturilor a stagnat de la începutul acestui an. Vînzările peste graniță au scăzut valoric în perioada ianuarie-iulie a.c. cu 2 la sută, în raport cu aceeași perioadă a anului trecut. Datorită evoluției de mai sus, excedentul balanței comerciale s-a redus ușor (24 mrd. DM), balanța de venituri prezentînd un sold activ de 3,1 mrd. DM (ameliorare netă). Ținîndu-se cont de o recentă majorare a comenzilor provenind din exterior, de actualul curs al mărcii vest-germane și de creșterea redusă a costurilor pe plan intern, evoluția exporturilor prezintă totuși, per total, perspective favorabile.

Conform sondajelor de opinie efectuate în rîndul conducerii celor mai importante firme, perspectivele pentru restul anului sînt apreciate ca favorabile, iar factorii redresării economice vor fi predominanți. În pofida unei ușoare accelerări a dinamicii prețurilor (datorată unei majorări a taxei asupra valorii adăugate), rata inflației se situează în jurul valorii de 3 la sută pentru indicele prețurilor de consum și în jurul valorii de 1 la sută pentru prețurile cu ridicata.

În **Marea Britanie** procesul redresării, început cu un an în urmă, a continuat într-o manieră destul de ezitantă. Astfel, producția industrială și cifrele de afaceri ale comerțului cu amănuntul (corectate cu rata inflației) au scăzut ușor la începutul trimestrului III, ele rămînînd, totuși, superioare valorilor corespunzătoare ale anului trecut. În ceea ce privește situația exporturilor, se constată că cele cu destinația America de Nord s-au majorat, în timp ce vînzările avînd alte destinații au înregistrat o stagnare. Cu toate acestea, datorită unei noi majorări a comenzilor, pentru restul anului se așteaptă o creștere a producției.

În **Franța**, procesul înviorării economice se face așteptat în continuare, producția industrială și cifrele de afaceri ale comerțului cu amănuntul înregistrînd un recul în ultimele luni. Situația exporturilor arată, de asemenea, că în ciuda actualului curs al monedei naționale, volumul lor n-a fost decît foarte puțin influențat. În industrie și comerț se anunță o scădere a comenzilor, iar conjunctura internă fiind slabă, dezechilibrul înregistrat de schimburile externe se atenuează foarte lent. Astfel, pentru primele șapte luni ale lui 1983, deficitul balanței comerciale a fost evaluat la 40 mrd. FF, comparativ cu 52 mrd. FF, în perioada corespunzătoare a anului 1982. În ceea ce privește creșterea prețurilor, aceasta n-a putut fi temperată, rata inflației fiind evaluată la 9,4 la sută în luna iulie a.c.

În **Italia**, eforturile de ameliorare a situației economice și în special de însănătoșire a finanțelor continuă, obiectivul principal fiind ca în anud 1984 deficitul bugetar să nu fie superior celui înregistrat în acest an. Specialiștii occidentali apreciază însă că, ținînd cont de conjunctura slabă a pieței, de faptul că producția industrială este inferioară cu aproape 7 la sută, nivelului înregistrat în aceeași perioadă a anului trecut și de numărul în scădere al comenzilor, obiectivul vizat pare destul de greu de realizat. Singurul element care conferă premise favorabile în evaluarea situației existente este reculul înregistrat de creșterea prețurilor, aceasta fiind în luna august a.c. de 13,7 la sută (calculat pe baze anuale) și reprezentînd cel mai scăzut nivel înregistrat de peste patru ani.

Iolanda VASILESCU
I.E.M.

Piața mărfurilor de bursă

Noi exportatori de soia

America de Sud a apărut pe piața mondială ca un important producător/exportator de soia boabe și subproduse de soia de-abia după 1973, cînd firme japoneze au efectuat investiții masive în industria braziliană a soiei. Autoritățile braziliene au contribuit la accelerarea introducerii pe scară largă a noii recolte prin acordarea cultivatorilor de soia boabe de împrumuturi cu dobîndă redusă. S-a ajuns astfel

ca suprafața însămînțată cu soia boabe în Brazilia să crească de la 2,84 mil. ha în 1972 la circa 8,46 mil. ha în 1983 pentru 1984 estimîndu-se o suprafață de cca 9 mil. ha. Corespunzător, producția a crescut de la 3,66 mil. tone în 1972 la 14,75 mil. tone în 1983, pentru 1984 estimîndu-se o producție de cca 16 mil. tone. În acest fel Brazilia este principalul producător sud-american de oleaginoase obținînd o producție de 3,5—4 ori mai mare decît cea a Argentinei și de cca 20 ori mai mare decît producția de soia a Paraguayului.

Acțiunile Argentinei vizînd creșterea producției de oleaginoase sînt încă și mai recente decît ale Braziliei. Înainte de 1977 floarea-soarelui și inul dominau producția de oleaginoase a Argentinei întrucît producătorii foloseau cultura soiei numai pentru rotație, prețurile porumbului fiind mai atractive decît cele ale soiei boabe. După 1977 însă, după ce prețurile soiei boabe au început să crească, cultura acesteia se practică ca o a doua cultură după grîu, devenind cea mai importantă plantă oleaginoasă.

Pentru prima parte a anului 1984 se prevede ca rezultatele activității producătorilor de soia boabe/subproduse de soia din America de Sud să joace un rol deosebit de important în stabilirea prețurilor mondiale la oleaginoase. Într-adevăr, datorită scăderii drastice în 1983 a recoltei de soia boabe a S.U.A., principalul producător mondial (datorită secetei și reducerilor de suprafețe însămînțate, recolta de soia a S.U.A. a scăzut de la circa 60,2 mil. tone în 1982 la circa 41,8 mil. tone în 1983) mărimea recoltelor de soia boabe din America de Sud va reprezenta un factor hotărîtor în stabilirea nivelelor prețurilor la soia boabe/subproduse de soia. Rolul pe care-l joacă în ultimii ani pe piața mondială recoltele de soia boabe din Brazilia și Argentina reiese și din faptul că raportul dintre producțiile de soia boabe ale acestor state și cea a S.U.A. a crescut de la 7/100 în 1970/71 la 50/100 în 1983/84.

Dacă în urma însămînțării în Brazilia și Argentina a unor suprafețe record vor fi obținute recolte de soia boabe cu mult superioare celor 18,07 mil. tone obținute în 1983 și cele 2 țări se vor dovedi prezențe agresive pe piața mondială a soiei boabe/subproduselor de soia, ar fi de așteptat ca începînd cu lunile martie/aprilie asupra prețurilor să se exercite o puternică presiune. Merită amintit în acest sens că încă de pe acum se prognozează că scăderea exporturilor S.U.A. de soia boabe/subproduse de soia va fi parțial compensată de creșterea exporturilor Braziliei și Argentinei.

Exporturi	Estimare 1983	Prognoză 1984	mil. t.m. Variație anuală
Soia boabe			
— S.U.A.	24,634	19,595	— 5,039
— Argentina	1,100	2,500	+ 1,400
— Brazilia	1,500	1,200	— 0,300
Totla 3 țări	27,234	23,295	— 3,939
Șrot soia			
— S.U.A.	6,396	5,171	— 1,225
— Brazilia	7,800	8,200	+ 0,400
— Argentina	1,275	1,625	+ 0,350
Total 3 țări	15,471	14,996	— 0,475
Ulei de soia			
— S.U.A.	9,862	0,658	— 0,204
— Brazilia	0,900	1,000	+ 0,100
— Argentina	0,250	0,315	+ 0,65
Total 3 țări	2,012	1,973	— 0,039

Cea mai mare parte a scăderii volumului exporturilor S.U.A. poate fi atribuită restrîngerii disponibilităților din această țară ca și restrîngerii cererii ca urmare a creșterilor de preț. De aceea împlinirea prognozelor pentru recolte de soia boabe record în Brazilia și Argentina va contribui la refacerea, după lunile aprilie/mai, a disponibilităților de marfă de pe piață, cu efectele corespunzătoare asupra prețurilor și respectiv cererii.

Locul pe care Brazilia și Argentina îl ocupă în ultimii ani pe piața mondială a soiei și subproduselor se datorează așa cum am arătat atît măsurilor vizînd producția cît și celor reglementînd activitatea lor de export. În acest fel de exemplu dacă între 1979 și 1983 producția de șrot de soia a Braziliei a crescut de la 7,04 mil. tone la 9,74 mil. tone, deci de 1,38 ori exporturile de șrot de soia brazilian au crescut de la 5,038 mil. tone la 7,80 mil. tone deci de 1,55 ori.

Devansarea ritmului de creștere a producției argentiniene de șrot de soia de exporturile sale este și mai evidentă. Astfel, dacă în 1983 față de 1979, producția de șrot de soia a Argentinei a crescut de 3,2 ori (de la 499 mii tone la 1,6 mil. tone), în același interval exporturile au crescut de 5,1 ori (de la 250 mii tone la 1,275 mil. tone).

Trebuie subliniat totuși că în ultimii ani o creștere mai pronunțată a exporturilor comparativ cu producțiile acestor țări s-a produs mai ales datorită încercărilor acestor țări de a depăși, (și cu ajutorul unor încasări valutare suplimentare obținute din exporturi mai mari) dificultățile economice cu care au fost confruntate. În acest fel, datorită implicării, mai accentuate decît permitea producția acestor țări, în activitatea de export a subproduselor de soia, și o reducere a ponderii pe care consumul intern (atît de șrot de soia cît și de ulei de soia) o deține în totalul consumului.

Pentru a înlătura posibilitatea exportului cantităților de marfă rămasă din vechea recoltă (chiar la prețurile foarte ridicate din perioada respectivă), autoritățile braziliene au suspendat (ceea ce echivalează cu interzicerea) exporturile de subproduse din recolta obținută în 1983, autorizînd numai înregistrarea exporturilor de marfă din producția anului viitor.

Posibilitatea de înregistrare a unui consum intern de subproduse de soia ridicat este sugerată de respingerea de către autoritățile braziliene în toamna acestui an a unor măsuri de restrîngere a creșterii veniturilor personale, măsuri cerute de F.M.I. drept condiție pentru acordarea unei tranșe de credit. Rezultatele economice bune ce se estimează că vor fi obținute de economia braziliană pînă la sfîrșitul acestui an (sugerate și de prognozarea unui excedent al balanței comerciale de peste 6 mld. $) indică posibilitatea ameliorării nivelului de trai al maselor comparativ cu ultimii 2—3 ani avînd drept urmare, printre altele, și creșterea consumului alimentar.

Ec. Petre DUMITRU

Mecanisme de stimulare a exporturilor

Spania

Cu o suprafață de numai 0,38% din cea a lumii, Spania deține în prezent în exporturile mondiale o pondere de peste 1%. Expansiunea exportului spaniol a fost mai rapidă decît cea a exporturilor mondiale. Între 1970 și 1980, de exemplu, creșterea în volum a înregistrat un ritm mediu anual de 12,8% pentru Spania și de numai 6,1% pentru totalul mondial [1]). Dezvoltarea exportului, care constituie u-

nul din principalii factori de creștere economică a Spaniei, a reprezentat o preocupare continuă nu numai a exportatorilor individuali ci și a statului.

Măsurile pe care statul spaniol le întreprinde pentru stimularea exporturilor sînt de natură financiară, fiscală, vamală și de comercializare și promovare.

a) Cele mai puternice și eficace măsuri sînt cele **financiare : creditul de export și sistemul de asigurare a acestor credite.**

— Creditul de export, înființat în 1929 și amplificat din 1971 cînd noi reglementări au fost stabilite (Legea nr. 13/1971), se acordă sub formă de credite vînzător, credite cumpărător, credite de prefinanțare a producției pentru export, credite pentru finanțarea capitalului circulant, credite pentru finanțarea investițiilor spaniole în străinătate. Volumul total al creditelor de export a crescut de la 60 miliarde pesete în 1970 (860 milioane dolari), la 1.100 miliarde pesete în 1982 (10 miliarde dolari), iar procentul din total export de la 36% la aproape 50% [2]).

Repartizarea creditelor de export este aproximativ următoarea, putînd oscila ușor de la un an la altul : capital circulant 38%, bunuri de investiție 32%, nave și aeronave 16%, bunuri de consum 14%. Cea mai mare parte a creditelor de export (40%) este orientată spre țările Americii Latine. În vederea facilitării utilizării creditelor a fost creată la Lima în 1980 Banco Exterior de Los Andes y de Espana, cu un capital de 500 mii dolari, din care Banco de Espana deține 20%. Alte zone geografice pentru care sînt folosite creditele de export sînt Africa 37%. Asia 10%. Europa 10%.

— Asigurarea creditului de export. Aceasta reduce riscul operațiunilor acționînd într-o foarte largă categorie de riscuri : comerciale, politice, valutare etc ;

b) **Mecanismele fiscale** constau în :

— Degrevarea produselor exportate de toate impozitele indirecte ;

— Constituirea așa-numitei „rezerve pentru export" prin deducerea din profitul impozabil a unei cote ce se scutește de impozit și este destinată unui fond ce urmează a fi investit în activitatea de export ;

c) **Instrumentele vamale** urmăresc diminuarea incidenței materiilor prime și a produselor intermediare asupra prețului de cost și implicit asupra eficienței exportului. Acestea sînt:

— „Traficul de perfecționare activă", care constă în importul scutit de taxe vamale al unor materii prime și produse destinate producției pentru export ;

— Admiterea temporară pe teritoriul spaniol, cu suspendarea taxelor vamale, pentru o perioadă determinată, a unor mărfuri care urmează a fi exportate după transformare sau modificare ;

— Import temporar pentru reexport, cu scutire sau reducere de taxe vamale ;

— Practica „draw-back", respectiv restituirea totală sau parțială a taxelor vamale încasate la importul anumitor mărfuri cînd acestea sau altele echivalente sînt reexportate, transformate sau încorporate în alte produse ;

d) **Instrumente de comercializare și promovare a exporturilor.** Acestea sînt de 2 tipuri : de transmitere a informațiilor către exportatorii spanioli și de acordare de asistență acestora în prospectarea și pătrunderea pe pieţele externe. Principalele instituții care activează în acest domeniu sînt camerele de comerț, oficiile comerciale în străinătate și Centrul de Documentare și Informare pentru Comerț Exterior (CEDIN) (înființat în 1975).

Structura Centrului este următoarea :

— Serviciul de informații vamale

— Serviciul de informații naționale, care se adresează importatorilor străini punîndu-le la dispoziție informații asupra posibilităților de export.

— Serviciul de informații asupra licitațiilor, concursurilor și proiectelor financiare ale organismelor internaționale. Trimete exportatorilor spanioli pliante și cataloage cu condițiile și documentația respective.

— Serviciul de informații asupra cererilor externe. Informează asupra cererilor primite prin Oficiile comerciale ale Spaniei în străinătate. Elaborează liste cu importatorii străini și le difuzează.

— Servicii de informare pe țări. Dau consultații asupra posiblităților de export în țările respective și elaborează lucrări privind : oportunități comerciale concrete pe sectoare de export, conjunctura și perspectivele economice, date statistice, studii de piață, liste cu posibili cumpărători.

Fondurile destinate promovării exportului echivalează cu 0,2% din P.I.B., respectiv cca 350 milioane dolari, dar sînt considerate insuficiente și autoritățile preconizează majorarea lor [3]).

Rodica GHEORGHIȚĂ
I.E.M.

---

[1]) International Monetary Fund, Supplement on Trade Statistics 1982.

[2]) Acest procent este orientativ, întrucît creditul este acordat și întreprinderilor de turism precum și pentru investiții în străinătate.

[3]) Informacion comercial espanola nr. 1874/1983.

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

În atenția cititorilor !

Abonații la lucrarea „Breviar alfabetic : CONTRACTE ECONOMICE ȘI CONTRACTE COMERCIALE INTERNAȚIONALE" urmează să o primească odată cu acest număr al Suplimentului.

Orice reclamații privind neprimirea lucrării menționate se vor adresa direct oficiului poștal care difuzează „Revista economică".

În cazul în care oficiul poștal nu are în evidență abonamentul încheiat de dv., vă rugăm să vă adresați redacției.

conducere

Un caz particular de sistare a livrărilor

Potrivit art. 2 din Decretul nr. 465/1979, „în scopul lărgirii și folosirii intensive a bazei de materii prime, întreprinderile, centralele, toate unitățile socialiste, ministerele, celelalte organe centrale și locale sînt obligate să asigure recuperarea integrală și valorificarea tuturor materiilor prime vechi, materialelor, a pieselor și subansamblelor recondiționabile și a celorlalte resurse materiale refolosibile".

În continuare, actul normativ citat detaliază faptele și actele juridice prin care se îndeplinește obligația de mai sus, stabilind, totodată, unele măsuri menite să garanteze traducerea lor în viață.

O asemenea măsură, cu însemnate consecințe pe planul raporturilor dintre unitățile economice este prevăzută la art. 7 din decretul menționat în sensul că „livrarea materiilor prime, materialelor, pieselor și produselor noi se face numai pe măsura îndeplinirii de către beneficiar a obligației de recuperare a resurselor materiale refolosibile, rezultată din plan sau din normele și normativele de recuperare și recondiționare".

Înțelesul textului legal reprodus apare și mai clar în lumina art. 50 lit. h din același decret potrivit cu care constituie contravenție „neluarea măsurilor de sistare a livrărilor de materii prime, materiale și produse în condițiile prevăzute de art. 7 alin. 3".

Avînd în vedere prevederile art. 7 din Decretul nr. 465/1979 și în temeiul Decretului nr. 303/1971, ministerul aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe a emis Ordinul nr. 43 din 15 aprilie 1983.

În conformitate cu art. 1 din acest ordin, „întreprinderile producătoare și bazele de aprovizionare tehnico-materială vor efectua livrări unităților beneficiare, la materialele prevăzute în anexa 1, care face parte integrantă din prezentul ordin, numai în proporția în care acestea și-au îndeplinit obligația de recuperare și predare a materialelor refolosibile conform prevederilor de plan.

Eliberarea materialelor și produselor noi se va face numai în baza adeverinței eliberată de întreprinderile județene și a municipiului București, de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile, prin care se vor preciza atît sarcinile de plan de predare trimestriale, cît și cantitățile efectiv predate".

Pentru înțelegerea justă a dispozițiilor normative reproduse și pentru desprinderea corespunzătoare a consecințelor juridice pe care le produc, am socotit util să reamintim și următoarele prevederi ale Decretului nr. 106/1975, act normativ abrogat expres prin art. 58 din Decretul nr. 465/1979 în vigoare astăzi: „Nerespectarea sarcinilor în domeniul predării deșeurilor conform prevederilor de plan sau nerealizarea sarcinilor de valorificare a acestora atrage după sine blocarea corespunzătoare de către coordonatorul de balanță a cantităților de materii prime și materiale noi, prevăzute în balanțele materiale și repartiții pentru luna și, după caz, trimestrul următor; în același mod va proceda și în cazul consumului de deșeuri în afara rapartițiilor de către unitățile cu sarcini de predare".

Deosebirea de substanță dintre cele două reglementări ni se pare că rezidă, în primul rînd, în transferarea obligației de sistare, respectiv de blocare, de la coordonatorul de balanță a materiilor prime și materialelor noi asupra unităților care furnizează asemenea produse. În prezent obligația revine acestor unități indiferent de împrejurarea că produc materiile prime sau materialele respective, ori sînt baze de aprovizionare tehnico-materială. Obligația este proprie unității care are raporturi nemijlocite de furnizare cu beneficiarii titulari ai sarcinilor de recuperare și predare a materialelor refolosibile. Ea se îndeplinește cu concursul întreprinderilor județene și a municipiului București, de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile care au obligația de a elibera unităților beneficiare de materii prime și materiale noi, adeverințe din care să rezulte atît sarcinile de plan cît și cantitățile predate.

Rezultă deci că în prezent — spre deosebire de perioada cînd au fost incidente dispozițiile Decretului nr. 106/1975 — coordonatorii de balanță nu au nici un fel de atribuții în legătură cu sistarea lucrării materiilor prime și materialelor noi. Aceasta se realizează exclusiv de către furnizor pe baza adeverinței eliberate de unitățile I.R.V.M.R. sau, mai exact, în lipsa adeverințelor prin care aceste unități confirmă îndeplinirea sarcinilor de recuperare și de predare.

Din acest punct de vedere, este neîndoielnic că furnizorii de materii prime și materiale noi au **obligația**, iar nu **facultatea** de a sista livrările pe măsura neîndeplinirii sarcinii de recuperare și predare a materialelor refolosibile. Că este așa, rezultă din caracterul imperativ al dispozițiilor cuprinse în art. 7 alin. 3 din Decretul nr. 465/1979, ca și din faptul că potrivit art. 50 lit. h din același decret este sancționată contravențional neluarea măsurii de sistare.

Cît privește problema unității căreia îi revine obligația de a dovedi că livrările de materii prime și materiale noi se pot face potrivit contractelor economice încheiate, socotim că nu există nici o îndoială asupra faptului că sarcina probei revine unității beneficiare. Ea are, potrivit art. 1 din Ordinul ministerului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe nr. 48/1983, sarcina de a obține, de la unitățile I.R.V.M.R., adeverința privind îndeplinirea sarcinilor de recuperare și de predare a materialelor refolosibile. La rîndul lor, acestor unități le revine obligația de a elibera, la cerere, asemenea adeverințe.

Astfel cum s-a văzut, adeverințele trebuie să cuprindă elemente din care să rezulte atît sarcinile de predare, cît și modul lor de îndeplinire, pentru a se putea trage concluzii clare și ferme asupra îndeplinirii condiției prevăzute de art. 7 din Decretul nr. 465/1979 pentru livrarea materiilor prime, materialelor, pieselor și produselor noi.

Aprecierea îndeplinirii acestor obligații se face în raport cu sarcinile de plan, iar nu în raport cu obligațiile contractuale avînd ca obiect recuperarea și predarea ma-

terialelor refolosibile. Este o concluzie pe care o întemeiem atît pe prevederile art. 7 din decretul citat care se referă la obligația de „recuperare a resurselor materiale rezultată din plan sau din normele și normativele de recuperare și recondiționare", cît și pe cuprinsul art. 1 din ordinul menționat care are în vedere „sarcinile de plan de predare". Așadar, sub acest aspect, nu prezintă relevanță modul cum s-au stabilit raporturile contractuale privind predarea materialelor refolosibile. Nu există temei pentru a se invoca împrejurarea că substanța acestor raporturi diferă de sarcina de plan, după cum nu interesează nici faptul că sarcinile de plan au rămas necontractate ori sînt abia în faza de contractare.

Cît privește sarcina de predare a materialelor refolosibile care prezintă relevanță pentru efectuarea sau sistarea livrărilor de produse noi, aceasta este sarcina trimestrială, adică sarcina trimestrului anterior aceluia în care urmează să aibă loc livrarea produselor noi.

S-ar putea susține că îndeplinirea sarcinilor de predare fiind posibilă, de regulă, în tot cursul anului de plan, ar prezenta interes și nerealizările din trimestrul sau trimestrele anterioare aceluia care precede perioada pentru care este planificată livrarea produselor noi. Avem în vedere situația livrării unor asemenea produse cu scadență în trimestrul IV în legătură cu care s-ar ridica problema neîndeplinirii sarcinilor de predare a materialelor refolosibile în trimestrele I și II.

Susținerea nu ar fi întrutotul exactă, deoarece, față de modul cum este reglementată sistarea livrărilor, în ipoteza de mai sus, nerealizările din trimestrul I ar trebui să determine sistarea corespunzătoare a livrării produselor noi în trimestrul II, iar nerealizările din trimestrul II ar trebui să se repercuteze asupra livrărilor din trimestrul III. Socotim că un astfel de procedeu se impune nu numai în litera și spiritul dispozițiilor normative la care ne referim, dar și în considerarea necesității de a se perturba cît mai puțin aprovizionarea tehnico-materială a unităților cu produse noi.

Pe planul raporturilor contractuale, efectul sistării livrării produselor noi — ca urmare neîndeplinirii sarcinilor de recuperare și de predare a materialelor refolosibile — se concretizează în suspendarea executării unor obligații care sînt de la început afectate de condiția îndeplinirii sarcinilor care revin unităților economice în domeniul recuperării și predării materialelor refolosibile. În realitate, mecanismul este mai complex. Efectul se produce de la sarcină de plan la sarcină de plan și de aici asupra contractului. Adică, neîndeplinirea sarcinii de plan de recuperare și predare a materialelor refolosibile produce efecte asupra sarcinii de plan de aprovizionare cu materii prime, materiale, piese și produse noi. Repercusiunile suferite de această din urmă categorie de sarcini de plan se răsfrîng, necesarmente, asupra contractelor economice încheiate, iar drepturile unităților economice care nu și-au îndeplinit sarcinile de recuperare și predare a materialelor refolosibile suferă restrîngerile la care ne-am referit în privința aprovizionării cu produse noi, în acest sens fiind afectate drepturile care le revin în cadrul contractelor economice. Aceste consecințe pot fi pe deplin înțelese dacă se are în vedere interdependența care s-a stabilit prin voința legiuitorului, între îndeplinirea sarcinilor privind recuperarea și predarea materialelor refolosibile, pe de o parte, și îndeplinirea sarcinilor privind aprovizionarea cu materii prime, materiale, piese și produse noi, pe de altă parte.

În mod practic, ca urmare sistării intervenite în condițiile legii, executarea contractului de furizare a produselor noi este suspendată pînă la data îndeplinirii, cu întîrziere, a obligației de predare a materialelor refolosibile. Furnizorul de produse noi nu poate fi ținut răspunzător pentru neîndeplinirea la termen a obligației de livrare. Cantitățile de produse noi nelivrate ca urmare a nepredării materialelor refolosibile — prevede art. 2 din Ordinul ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe nr. 43/1983 — se constituie ca rezervă de plan în unitatea furnizoare și vor putea fi livrate numai pe măsura recuperării restanțelor la sarcinile de predare, unităților cu care sînt contractate sau altor unități, pe baza repartițiilor emise conform. În ipoteza nerecuperării restanțelor la sarcina de predare a materialelor refolosibile pînă la sfîrșitul anului de plan, pe aceeași dată încetează și obligația de livrare a produselor noi fără ca unitatea beneficiară a acestor produse să poată trece asupra furnizorului consecințele patrimoniale ale neprimirii produselor respective.

I. ICZKOVITS

practică arbitrală comentată

● FORME SIMPLIFICATE DE CONTRACTARE

Stabilirea raporturilor contractuale într-una din formele prevăzute de art. 24 alin. 3 din Legea nr. 71/1969 impune concordanța anumitor operațiuni. Astfel, comanda se confirmă în scris de unitatea furnizoare, iar cînd se folosește a doua formă simplificată de contractare, comanda trebuie să fie executată de îndată, ceea ce presupune existența produselor. Unitatea beneficiară însă, primind comanda, a început executarea produselor pe care le-a livrat după o perioadă mai mare de o lună fără să emită o confirmare către unitatea beneficiară. În această situație, nu se poate considera că s-a încheiat contractul într-una din formele prevăzute de lege. De aceea, unitatea beneficiară nu poate fi obligată la penalități de întîrziere în plata prețului. Emiterea confirmării comenzii era necesară și sub aspectul activității unității furnizoare. Comanda confirmată în scris ducînd la perfectarea relațiilor contractuale genera obligația unității beneficiare de a primi produsele. Altfel livrarea putea fi refuzată, considerîndu-se că nu s-a realizat de îndată după comandă (Decizia P.A.S. nr. 2644/1983).

● COMANDĂ — CERINȚA CONFIRMĂRII

Potrivit art. 24 alin. 3 din Legea nr. 71/1969, pentru a echivala cu contract încheiat, comanda unității beneficiare trebuie să fie urmată numai de confirmarea unității furnizoare. Or, unitatea beneficiară a cerut prin comandă să i se livreze legume preindustrializate, cu precizarea că „produsele se vor primi eșalonat pînă la 31 martie 1982, pe bază de grafice lunare". În răspunsul său, unitatea furnizoare a trecut data de 31 decembrie 1982, ca termen maxim de livrare, potrivit graficelor lunare și săptămînale întocmite de unitatea beneficiară. Datorită discordanței dintre elementele din comandă și adresa de răspun a unității

furnizoare, nu se poate considera că între părți s-au format raporturi contractuale. Putînd să livreze la termene dintr-o perioadă mai mare decît cea propusă de unitatea beneficiară, unitatea furnizoare urma să emită proiectul de contract — conform art. 25 lit. b din Legea nr. 71/1969 (Decizia P.A.S. nr. 3076/1983).

● PREȚ — MOD DE STABILIRE

Unitatea beneficiară a cerut prin acțiunea sa obligarea unității furnizoare la restituirea unei părți din prețul produselor livrate (plicuri pentru ambalat praf de copt și macaroane). În legătură cu soluționarea acțiunii s-a constatat că o anumită perioadă pentru produsele în cauză nefiind prețul stabilit, unitatea furnizoare întocmea factura de plată pe bază de antecalculație. În acest scop se folosea un catalog de prețuri pentru lucrări poligrafice în general. Această antecalculație, prin expertiza efectuată, s-a dovedit eronată întrucît se baza pe majorarea nejustificată a timpului de execuție și neularea în considerație a specificului produselor. Ulterior, în temeiul art. 115 din Legea nr. 19/1971, printr-o decizie a U.J.C.M. s-a stabilit prețul produselor ce s-au livrat. În raport cu prețul legal stabilit, prețul practicat de unitatea furnizoare apare dublu, ceea ce a dus la obținerea unor venituri prea mari față de cheltuielile avute. După cum rezultă, între părți s-au livrat produse care nu aveau prețul legal stabilit. Prestația fiind executată și produsele folosite, părțile nu mai pot fi puse în starea inițială prin restituire. Decizia de stabilire a prețului a intrat în vigoare după executarea contractului. Totuși, fără a fi vorba de aplicarea retroactivă a deciziei menționate, situație interzisă prin art. 135 din Legea nr. 19/1971, aceasta urmează să fie luată în considerație orientativ. În consecință, s-a admis acțiunea unității beneficiare (Decizia P.A.S. nr. 2953/1983).

● REORGANIZARE — CARACTERUL TRANSMITERII

Cu ocazia unei operațiuni de reorganizare referitoare la desprinderea unei secții, s-au transmis, cu plată, de la unitatea antecesoare la unitatea succesoare și anumite mijloace circulante (panouri de prefabricate). Unitatea dobînditoare a cerut prin acțiunea sa obligarea unității antecesoare la restituirea unei părți din suma plătită, întrucît panourile nefiind corespunzătoare, n-au putut fi valorificate. În legătură cu această acțiune, s-a apreciat că, potrivit art. 47—48 din Decretul nr. 31/1954 — dacă se desprinde o parte din patrimoniul unei persoane juridice spre a fi transmisă alteia, aceasta se realizează prin preluarea activului și pasivului aferent. Normele privitoare la reorganizare reglementează în mod imperativ transmiterea unei fracțiuni dintr-o universalitate patrimonială. Drept urmare, unitatea dobînditoare nu poate selecta mijloacele economice pe care le preia. De asemenea, nu se pot cere despăgubiri pentru consecințele economice negative pe care le-ar avea în patrimoniul unității dobînditoare secția ce i-a fost transmisă prin desprindere (Decizia P.A.S. nr. 2949/1983).

● PREȚ APLICABIL

Potrivit art. 41 lit. b din Legea nr. 71/1969 produsele trec în patrimoniul unității beneficiare pe data predării către organizația de transport. Împrejurarea că recepția produselor s-a realizat la unitatea beneficiară nu are nici o semnificație pentru reglementările referitoare la prețuri pe baza cărora se întocmește factura de plată. Astfel, dacă în intervalul cuprins între predarea către organizația de transport și recepție a intrat în vigoare o nouă reglementare a prețului produselor, aceasta nu se va aplica și pentru livrarea executată în acest mod (Decizia P.A.S. nr. 2700/1983).

Mihai PASCU

● CONSECINȚELE JURIDICE ALE DEPĂȘIRII VALORII DEVIZELOR DE EXECUȚIE, ÎNSCRISĂ ÎN DOCUMENTAȚIA TEHNICO-ECONOMICĂ, ÎN LUCRĂRILE DE CONSTRUCȚII-MONTAJ

În temeiul unei comenzi, reclamanta a executat pîrîtului lucrări de construcții-montaj la un bloc de locuințe. După executarea acestora, s-a întocmit un proces-verbal de recepție și s-a emis factura nr. 430/1982 în valoare de 51 849 lei.

Neplata acesteia generează litigiul, care este dedus spre soluționare Arbitrajului de stat interjudețean Ploiești.

Prin hotărîrea nr. 186/1983, acest organ de jurisdicție admite în parte acțiunea reclamantei și obligă pîrîtul la plata sumei de 20 130 lei cu titlu de c/val. lucrări construcții-montaj executate, stabilită pe bază de expertiză, și la restituirea unei cote-părți a cheltuielilor de arbitrare (dosar nr. 2077/1982).

Reclamanta, considerînd hotărîrea deopotrivă nelegală și netemeinică, formulează cerere de rearbitrare.

Primul Arbitru de Stat, în exercitarea dreptului său de control, examinînd actele dosarului, constată că litigiul a fost generat de faptul că, pe de o parte, reclamanta a solicitat ca lucrările executate să fie decontate conform Catalogului RpC — 1977 cu privire la reparațiile la construcții industriale, locuințe, lucrări social-culturale și agrozootehnice, iar, pe de altă parte, în apărare, pîrîtul susține că, fiind vorba de terminarea unui obiectiv care este finanțat din fondurile de investiții, decontarea lucrărilor executate trebuie să se efectueze conform Catalogului P-91/1977.

Arbitrajul de stat interjudețean Ploiești a reținut, pe baza constatărilor din raportul de expertiză tehnică, că în cauză obiectul litigiului îl constituie terminarea unui bloc de locuințe, obiectiv care figura în planul de investiții, iar decontarea valorii lucrărilor de construcții-montaj executate urmează să se efectueze potrivit Normativului privind modul de întocmire a devizelor pe categorii și pe obiecte pentru lucrările de construcții-montaj P-91 — 1977.

De altfel, chiar în art. 1 se arată că acest act normativ „reglementează modul de întocmire a devizelor pe categorii de lucrări și obiecte pentru lucrări de construcții-montaj (lucrări noi, reconstituiri, refaceri, dezvoltări, transformări etc.) care se execută de către organizațiile de stat sau cooperatiste în antrepriză, pentru organizații de stat...".

Lucrările de reparații curente și de întreținere sînt expres exceptate de la incidența acestui normativ.

Cît privește Catalogul RpC — 1977, este cît se poate de evident, așa după cum rezultă și din titlul său, că prevederile acestuia sînt aplicabile reparațiilor la construcții industriale, locuințe, lucrări social-culturale și agrozootehnice.

Ca atare, în speță, bine și motivat Arbitrajul de stat interjudețean Ploiești reține concluzia raportului de expertiză tehnică.

Înainte de a păși la executarea lucrărilor de construcții-montaj, reclamantei îi revenea obligația de a solicita pîrîtului documentația de execuție și devizul pe categorii de lucrări a obiectivului în cauză. De altfel, executarea unor lucrări de acest gen nu este admisibilă decît pe baza unui proiect de execuție aprobat (documentație tehnico-economică), Legea investițiilor (L. nr. 9/1980) interzicînd constructorului executarea unor lucrări înainte de deschiderea finanțării, precum și nerespectarea prevederilor înscrise în documentațiile tehnico-economice și în prescripțiile tehnice respective.

Firește, la primirea comenzii și la perfectarea contractului cu beneficiarul-pîrît, precum și la executarea lucrărilor de construcții-montaj, reclamanta avea obligația de a urmări cu maximum de atenție să nu se depășească valoarea aprobată și admisă la finanțare a construcției a cărei terminare o preluase.

Neprocedînd astfel, culpa reclamantei este evidentă, considerent pentru care, Primul Arbitru de Stat i-a respins cererea de rearbitrare, susținerile acesteia nejustificînd desființarea hotărîrii nr. 186/1983 pronunțată de Arbitrajul de stat interjudețean Ploiești, soluție la care și noi ne raliem întrutotul (Dec. P.A.S. 1948/29 iun. 1983).

Titus PUNGĂ

Întrebări și răspunsuri

● **STELA MARIN, Mizil** — După încadrarea la unitatea care v-a școlarizat, nu mai trebuie să vi se facă reținere întrucît prezentarea la lucru echivalează cu recunoașterea debitului, constituind totodată un început de executare în natură a obligației (Decizia de îndrumare a Plenului Tribunalului Suprem nr. 1 din 16.II.1976). În ce privește cererea de restituire a sumei de 2100 lei reținută de unitate în baza titlului executoriu, apreciem că ar fi indicat ca suma încasată să fie restituită după îndeplinirea obligației asumată de a lucra 5 ani în unitatea cu care a încheiat contractul de școlarizare. Dacă reținerea sumei a fost efectuată ca urmare a unei hotărîri judecătorești definitive, urmează ca anularea ei să se facă de către aceleași organe.

● **AUREL IOAN BACIU, Tîrgu Mureș** — Din prevederile art. 3 alin. 1 și 3, precum și ale art. 5 alin. 1 lit. c din Decretul nr. 335/1983 rezultă că forma de retribuire în acord global se aplică și personalului din compartimentele funcționale ale unităților economice care, desigur, este personal TESA, cu excepțiile din anexa nr. 3 la decret. Dispozițiile art. 16 alin. 1 din actul normativ menționat mai sus se referă la personalul TESA din unități, altele decît cele economice, sau nu lucrează în compartimente funcționale ori este exceptat prin anexa nr. 3 la decret și care nefiind cuprins în acord global, retribuirea se face în raport cu realizarea sarcinilor concrete de muncă și a celorlalte obligații stabilite. În consecință, punctul de vedere al Comitetului executiv al UCECOM este legal.

● **CORNEL SABĂU, Arad** — Cetățenii care și-au stabilit în mod legal domiciliul în străinătate, pot să încaseze drepturile cuvenite pentru perioadele lucrate la unitățile socialiste românești direct sau prin intermediul persoanelor împuternicite în acest sens cu procură legală.

● **ION GHIZDEANU — București** — Potrivit prevederilor Decretului nr. 338:1938, concediul fără plată se poate acorda numai în condițiile și pe durata stabilite potrivit legii. Avînd în vedere că posibilitatea acordării de concediu de studii fără plată este reglementată expres prin diferite acte normative, în înțelesul art. 9 al. 1 și 2 din decretul menționat, sînt avute în vedere și concediile de studii fără plată.

● **VASILE OȚELEA, Constanța** — În situația în care ați fost menținut pe funcție, potrivit prevederilor legale, fără îndeplinirea condițiilor de studii, avînd stabilită o retribuție micșorată cu două clase potrivit prevederilor pct. 17 lit. a din anexa 6 la Decretul nr. 100/1979, la absolvirea învățămîntului superior cu examen de diplomă urmează a fi trecut la retribuția corespunzătoare funcției și gradației pe care o aveți, în speță, negăsindu-și aplicabilitatea prevederile art. 35 din Legea nr. 57/1974.

● **CONSILIUL POPULAR AL ORAȘULUI DĂRĂBANI** — Potrivit prevederilor ultimului alineat al art. 25 din Decretul nr. 240/1982, acordarea sumelor reprezentînd compensarea majorărilor de prețuri și tarife la energie termică, gaze naturale și alți combustibili se face în condițiile prevăzute de anexa nr. 3 la Decretul nr. 153/1980 care, la pct. 4, precizează că compensațiile se acordă integral în cuantumul prevăzut de lege și persoanelor încadrate cu program redus de lucru.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCȚIE ALIMENTARĂ COMPRODCOOP
București
Str. Titu Maiorescu nr. 15
Sector 2

— **Burghie spirale 6 mm buc. 24**
— **idem 7 mm. buc. 31**
— **idem 8 mm. buc. 27**
— **idem 9 mm. buc. 70**
— **idem 9,5 mm. buc. 31.**
— **idem 10,5 mm buc. 47**
— **idem 11 mm. buc. 28**
— **idem 12 mm. buc. 16**
— **idem 13 mm. buc. 67**
— **idem 13,5 mm. buc. 39**
— **idem 14 mm. buc. 45**
— **idem 15,5 mm. buc. 55**
— **idem 17,5 mm. buc. 50**
— **idem 18,5 mm. buc. 47**
— **idem 20,5 mm. buc. 19**
— **Piulițe M.12 kg. 310**
— **Șuruburi mec. 8×80 buc. 2000**
— **idem 10×40 buc. 5000**
— **idem 10×80 buc. 1500**
— **idem 12×80 buc. 6000**
— **idem 12×120 buc. 6500**
— **idem 14×120 buc. 5000**

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ BUCUREȘTI
Telefon : 147600

— **Cozi tîrnăcop buc. 730**
— **Email galben 44 kg. 77**
— **idem verde 500 1 kg. 137**
— **Oțel cornier 40×40×4 mm kg. 4590**
— **idem 100×75×9 mm kg. 1277**
— **idem 40×40×4 mm kg. 1674**
— **idem hexagonal 8 mm kg. 270**
— **idem 10 mm kg. 299**
— **idem rotund 8 mm kg. 103**
— **idem calibrat 60 mm kg. 2966**
— **Robinete fontă 150 mm buc. 49**
— **Tablă zincată 0,8×1000×200 mm buc. 1000**
— **Tablă zincată 3/4 ml. 500**
— **idem construcții OL 32/21, 3×2,6 mm ml. 2306**
— **idem 32×3 mm ml. 1166**
— **idem 60×3×36 mm ml. 499**
— **idem zincate 3/4 ml. 500**
— **idem oțel 2 1/2' ml. 364**
— **Capace fontă cu ramă buc. 2**
— **Electrozi țeavă tăiat beton buc. 14**
— **Frînă arteziană buc. 1**
— **Nitro email roșu E 232/1 kg. 57**
— **Oțel arc 345×6 mm kg. 200**
— **idem hexagonal 36 mm kg. 59**
— **idem kg. 25**
— **idem inoxidabil 70 mm kg. 70**
— **idem rapid 10×10 mm kg. 7**
— **Piese cu flanșe PN 10/50 mm buc. 16**
— **Plăci dure PFL 2440×1700×5 mp. 1**
— **Ramificații fontă 50×50 mm buc. 14**
— **Robinete cu 3 căi 65 mm buc. 2**
— **idem fontă cu sertar 300 mm buc. 2**
— **idem reținere ventil oțel 150 mm buc. 5**
— **idem fontă 150 mm buc. 3**
— **idem sertar fontă 200 mm buc. 1**
— **Robinete cu 3 căi 50 buc. 30**
— **idem cu 3 căi 40 mm record buc. 1**

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI

— **OL 37 B1 A01 — 1,5×1250 rulou to. 70**
— **OL 37—2M 4×1270×6000 to. 2,1**
— **Tablă OL37 rulou gr. 4 mm to. 5**
— **OL 52—2 K — 5×1000×6000 to. 14,9**
— **OL 42—1 K 6×1500×6000 to. 21,6**

— OL 32—1N 6×2000×6000 to. 1,2
— OL 52—2K 6×2000×11000 to. 1,1
— idem 6×2500×7000 to. 0,7
— idem 6×1400×6000 to. 0,8
— idem 6é0000×11500 to. 1,2
— idem 6×1500×9000 to. 0,7
— idem 6×1800×11000 to. 0,5
— OL 37—1K 6×1500×6000 to. 7,8
— OL 44—2K 6×1800×11000 to. 0,9
— OL 44—2 K 6×1800×10500 to. 0,9
— OL 42—1K 6×1800×6000 to. 0,5
— OL 44—2K 6×1800×7500 to. 0,6
— OL 44—2K 6×1800×6000 to. 0,5
— OL 42—2K 6×1800×7000 to. 0,6
— OL 44—2K 6×1300×6000 to. 0,8
— K47—2b 6×1800×8000 to. 20
— CST 3 KP 6×1500×6000 to. 71
— BH 6×1600×5000 to 3
— R37—4b 6×1800×8000 to. 2
— R37—4b 6×1800×9000 to. 7
— OL52—4K 6×2000×7000 to 3,3
— OL52—4K 6×1800×6000 to. 0,5
— OL52—4K 6×1800×7500 to. 0,6
— OL60—1K 6×1800×10500 to 0,8
— OL60—1K 6×1800×9000 to. 0,8
— OL37—2N 6×1500×6000 to. 57,8
— OL44—2K 7×1500×6000 to 1
— OL44—2K 7×1500×5000 to 1,3
— OL37—2K 7×1500×4—6000 to 8
— OL52—2K 7×1200×4—6000 to 7
— OL37—2K 7×1800×6000 to8
— OL37—2K 7×1800×11000 to. 6,5
— R44—3b 7×1800×10000 to. 4
— R44—3b 7×1800×11000 to 2
— R44—3b 7×1800×12000 to 1,2
— R44—3b 7×1800×8500 to 1,6
— K47—2b 7×1800×10000 to 1
— K47—2b 7×1800×6000 to 1,8
— K47—2b 7×1800×7000 to 0,7
— K47—2b 7×1800×8000 to 0,8
— OL601K 7×1800×6500 to 1,2
— OL 44—2K 8×2000×5500 to 4,2
— idem 8×2000×6000 to 2,3
— idem 8×2000×5000 to 6,4
— OL 42—2K 8×2000×6500 to 3
— OL 44—3K 8×2000×10000 to 12
— OL37—2N 8×1800×6000 to 5
— OL52—3K 8×2000×6—9500 to 7,2
— idem 8×2000×10000 to 4
— K47—2B 8×1800×8000 to 6,4
— idem 8×1800×9500 to 1,2
— idem 8×1800×9000 to 1,3
— idem 8×1800×8500 to 1,9
— idem 8×1800×8000 to 2,8
— idem 8×1800×10000 to 2,3
— idem 8×1800×6000 to 7,6
— idem 8×1800×11000 to 1,2
— idem 8×1800×12000 to 2,7
— idem 8×1800×6000 to 1,3
— idem 8×2000×8500 to 37,3
— idem 8×2000×11500 to 20,8
— OL 42—1K 8×1800×12500 to 3,1
— OL 44—3K 9×1500×5000 to 0,5
— idem 9×2000×6500 to 0,9
— idem 9×2100×4500 to 1,3
— idem 9×2100×5500 to 0,8
— idem 9×2000×4500 to 0,6
— idem 9×2000×6000 to 1,7
— idem 9×2000×4000 to 1,7
— OL 44—2K 9×1500×5000 to 4,5
— idem 9×2000×6000 to 0,8
— OLC—15 9×1800×6000 to 0,9
— OL 42—1K 9×2400×6000 to 1
— idem 9×1800×10000 to 1,2
— idem 9×2000×8500 to 1,3
— idem 9×1800×8000 to 1
— idem 9×2200×6000 to 0,9
— idem 10×1800×7000 to 0,8
— idem 10×1700×10000 to 1,4
— idem 10×2000×8000 to 1,2
— idem 10×1800×5000 to 0,7
— idem 10×1800×10000 to 1,5
— idem 10×2200×8000 to 1,4
— idem 10×1800×7000 to 1
— OL 42—2K 10×2000×9000 to 2,9
— idem 10×2000×8500 to. 1,4
— idem 10×1800×6000 to 0,8
— OL42—1K 10×2000×6000 to 0,7
— OL37—1N 10×1800×6000 to 1,7
— OL37—2N 10×1800×5000 to 0,7
— OL52—1BK 10×1800×6000 to 0,9
— OL52—2K 10×2000×8000 to 1,2
— OL42—2K 10×1800×6—6500 to 1,8
— OL 42—1K 10×2200×7500 to 1,3
— idem 10×2000×6000 to 1,9
— OLC 15 10×1800×6000 to 1,9
— OLC 45 10×1800×8000 to 7
— OL37—2K 10×1800×7500 to 1
— OL42—1K 12×1800×12000 to 5,1
— idem 12×2000×10000 to 3,8
— idem 12×1500×6000 to 0,8
— TTSTAL 12×2000×10000 to 3,6
— idem 12×2000×9000 to 1,7
— idem 12×2000×12000 to 2,3
— OL 44—2K 12×1800×11000 to 2
— idem 12×1800×11500 to 4,4
— idem 12×2000×600 to 1,1
— idem 12×1800×10000 to 3,9
— iden 12×1800×8000 to 1,4
— idem 12×1600×7500 to 1,8
— OL 44—2K 12×1500×6000 to 2,6
— idem 12×2000×6000 to 2,3
— idem 12×2000×9500 to 1,9
— OL 42—2K 12×2000×10500 to 2,1
— OL 34—1N 12×2000×7000 to 2,6
— R44—5A 12×2000×10000 to 2,4
— idem 12×1800×6000 to 1
— idem 12×2000×11000 to 2,2
— idem 12×2000×9000 to 5,2
— idem 12×1800×10000 to 17,4
— OL 42—1K 13×2500×10000 to 2,7
— OL 37—4K 14×2000×6—8000 to 3,2
— idem 14×2000×10—12000 to 17,2
— OL 52—4K 14×2000×12000 to 12,7
— idem 14×2500×12000 to 7
— OL 42—1K 14×2500×10000 to 5,7
— OL 42—1AK 14×1800×6000 to 1,8
— OL 52—2K 14×1800×6000 to 8
— OL 52—1BK 14×2000×10—11500 to 0,5
— OL 32—IN 14×1800×9000 to 1,6
— OL 52—1N 14×1800×9000 to 1,7
— OL 37—1K 14×2000×6000 to 2,6
— OL 37 14×1800×11000 to 2,2
— OL 50—1K 15×2400×7500 to 2,1
— idem 15×2400×8000 to 2,3
— idem 15×2000×7500 to 1,8
— idem 15×2400×6000 to 1,7
— OL 60—1K 15×2400×7000 to 4
— OL 37—1K 15×2000×5500—6000 to 1,9
— OL 52—4K 15×2000×11—11500 to. 10,9
— idem 15×2000×12000 to 25
— idem 15×2000×10000 to 12
— K47—2b 15×2000×8000 to 1,9
— idem 15×2000×7000 to 6,7
— idem 15×2400×13000 to 3,7
— idem 15×2000×8000 to 5,8
— OL 52—2K 15×1800×105000 to 2,3
— idem 15×1800×10000 to 2,1
— OL 42—1K 15×2000×9000 to 2,1
— OL 52—2K 15×2000×10000 to 2,4
— OL 42—1K 15×1800×12000 to 2,6
— OL 37—1K 15×2500×10000 to 3
— OL 37 15×1500×6000 to 2,1
— OL 42—2K 15×1800×5000 to 1
— OL 44—2K 15×2000×10000 to 2,4
— OL 42—1K 16×2000×8000 to 5,20
— OLC 45 16×1700×12000 to 2,6
— OL 52—3K 16×2000×7000 to 8,9
— OL 52—4K 16×2600×6000 to 39,8
— OL 52—3K 16×1600×7500 to 1,4
— idem 16×1600×8000 to 1,6
— idem 16×1600×6000 to 1,3
— K41—2b 16×1800×12000 to 2,8
— K47—2b 16×2200×10000 to 5,6
— idem 16×1800×14000 to 3,2
— K52—2b 16×2000×12000 to 3
— OL 42—2K 16×1800×5600 to 1,2
— OLC 35 16×1800×6000 to 1,4
— OL 52—4BK 18×2500×10000 to 7,2
— OL 44—2K 18×2000×8000 to 6,1
— OL 52—3K 18×2000×9000 to 2,6
— OL 44—2K 20×1500×5000 to 1,2
— OL 44—2K 20×1500×6000 to 5,8
— OL 52—2K 22×2000×10000 to 3,5
— OL 52×4BK 22×2500×10000 to 26
— OL 37—1K 22×2000×12000 to 8,4
— idem 22×2000×8000 to 2,8
— idem 22×2000×8500 to 2,9
— OL 42—1K 22×1800×4000 to 1,2
— idem 22×2000×10000 to 32
— BH 22×2100×6000 to 2,2
— R3 22×2300×6000 to 2,4
— R44—5A 22×1800×8000 to 7,5
— R44—5A 22×1800×6000 to 11,3
— OL 42—1K 25×2000×10000 to 8,5
— idem 25×1900×10000 to 3,8
— OL 42—2K 25×2000×10000 to 4
— idem 25×1800×11500 to 4,1
— OL 52—2K 25×2000×6000 to 2,4
— idem 25×1500×6000 to 3,6

INTREPRINDEREA MECANICĂ MÎRȘA
Telefon 925/50321, 50322 ; 50323 interior 125

PROFILE GRELE

— oțel rotund ∅ 85 OL. 50 kg. 1450
— oțel carbon ∅ 85 OLC. 45 kg. 920
— Idem ∅ 90 OL. 50 kg. 20000
— Idem ∅ 90 OLC. 20 kg. 1450
— Idem ∅ 90 OLC. 35 kg. 869
— Idem ∅ 90 OLC. 15 kg. 1200
— Idem ∅ 95 OL. 50-1K kg. 47915
— Idem ∅ 120 OLC. 25 kg. 5661
— Idem ∅ 120 OLC. 35 kg. 3716
— Idem ∅ 130 OL. 37 St. 3 KP kg. 1431
— Idem ∅ 160 OL. 50 kg. 7650
— Idem ∅ 160 OLC. 60 kg. 5820
— Idem ∅ 170 OLC 45 kg. 950
— Ide m∅ 180 OL. 50 kg. 5120
— Idem ∅ 200 OL. 52-2K kg. 3926
— Oțel rotund ∅ 100 35.MS.12 kg. 1653
— Aliat ∅ 110 35.Cr.10 kg. 20700
— idem ∅ 120 15.Co.8 kg. 744
— țagle oțel carb. 110×110 I OL. 37-1 kg. 7118

— idem 120×120 II OL. 60 St. 60 7042
— idem 140×140 II OL. 42 kg. 3100
— idem 140×140 II OL. 44 kg. 10936
— idem 150×150 II OLC. 45 kg. 2860
— idem 160×160 II OL. 42 St. 42 kg. 3500
— idem 170×170 II OL. 50 kg. 1589
— blumuri oţel c. 240×240 II OLC. 45 kg. 2576
— blumuri oţel al. 160×160 II 17 Cr Ni M06 W 6587 kg. 2033
— ţagle 110×110 I 35.MS.12 kg. 2280

PROFILE MIJLOCII ŞI UŞOARE

— oţel rotund ∅ 16 OL. 37 kg. 6000
— oţel carbon ∅ 16 OL. 50 kg. 3374
— idem ∅ 18 OL. 37 kg. 3000
— idem ∅ 22 OLC. 45 kg. 1966
— idem ∅ 28 OLC. 45 kg. 6246
— idem ∅ 30 OLC. 45 kg. 6000
— idem ∅ 32 OL. 37 kg. 1388
— idem ∅ 35 OLC. 45 kg. 2337
— idem ∅ 38 OL. 37 kg. 1775
— idem ∅ 38 OLC. 25 kg. 12512
— idem ∅ 38 OL. 50 kg. 1587
— idem ∅ 42 OLC. 35 kg. 3018
— idem ∅ 42 OL. 60 kg. 1204
— oţel carbon ∅ 45 OL. 37 kg. 7052
— idem ∅ 53 OLC. 55 kg. 4000
— idem ∅ 65 OLC. 45 kg. 4000
— idem ∅ 75 OLC. 25 kg. 4600
— idem ∅ 80 OL. 60 kg. 1628
— idem ∅ 80 OLC. 35 kg. 3211
— idem ∅ 80 OLC. 60 kg. 5856
— idem ∅ 80 OLC. 60 kg. 8000
— oţel rot. aliat ∅ 28 33. MOC. 11 kg. 4932
— idem ∅ 30 38. HS kg. 487
— idem ∅ 30 40. h (40C10) kg. 5889
— idem ∅ 30 41. MOC. 11 kg. 3312
— idem ∅ 35 15. CO. 8 kg. 1359
— idem ∅ 38 60.Si.15.A kg. 11750
— idem ∅ 40 40.C.10 kg. 5000
— idem ∅ 40 33.MOC.11 kg. 1646
— idem ∅ 42 21.TMC.12 kg. 1819
— idem ∅ 45 17CrNiM06 kg. 1000
— idem ∅ 45 35.MS.12 kg. 1875
— idem ∅ 50 40.C.10 kg. 2665
— idem ∅ 53 15.CO.8 kg. 2596
— idem ∅ 56 30M0CN20 kg. 2000
— idem ∅ 60 18.MC.10 kg. 3555
— idem ∅ 60 34M0CN15 kg. 4550
— idem ∅ 60 13.CN.30 kg. 666
— idem ∅ 65 13.CN.35 kg. 10267
— idem ∅ 70 34.MOCN.15 kg. 10 000
— idem ∅ 70 13.CN.35 kg. 6696
— idem ∅ 75 40.C.10 kg. 2131
— idem ∅ 75 35.M.16 kg. 1249
— idem ∅ 75 17.C.Ni.Mo.6 kg. 4851
— idem ∅ 75 50.Cr.V.4 kg. 1666
— idem ∅ 75 15.C.8 kg. 1000
— idem ∅ 80 40.C.10 kg. 2099
— idem ∅ 80 18.MC.10 kg. 4350
— idem ∅ 80 38.SC.15 kg. 3136
— idem ∅ 80 W 5919 (15CN15) kg. 2160
— oţel lat 80×25 OL. 50 kg. 24107
— idem 150×25 OL.37 kg. 7320
— oţel pătrat 25×25 OLC. 45 kg. 3103
— oţel carbon 36×36 OLC. 35 kg. 4000
— idem 40×40 OLC. 60 kg. 4000
— idem 50×50 OL. 50 kg. 4000
— ide m50×50 OL. 52 kg. 2014
— idem 60×60 OL. 60 kg. 1579
— oţel pătrat al. 40×40 35. C. 10 kg. 1877
— idem 40×40 25. MOC. 11 kg. 2000
— idem 40×40 21. MOMC. 12 kg. 880
— idem 45×45 15. CO. 8 kg. 5000
— idem 45×45 30 MOCN 20 kg. 5580
— idem 45×45 18. MC. 10 kg. 3611
— idem 45×45 21. MOMC 12 kg. 475
— idem 60×60 40. MC. 10 kg. 5000
— idem 60×60 40. C. 10 kg. 1510
— profil special periodic inter. 56×56×13 OLC. 35 kg. 76200
— profil special periodic super. 70×53×16 OLC. 35 kg. 71620

PROFILE FORMATE LA RECE (INDOITE)

— profil L 120×120×5 OL. 37-2 K kg. 3823
— idem U40××50×3 OL. 37-1N kg. 11571
— idem U 40×50×3 OL. 37-1N kg. 22386
— idem U 40×50×3 OL. 37-2N kg. 31740
— idem U 50×50×4 OL.37-1N kg. 20000
— idem U 60×60×5 OL. 37-1N kg. 24210
— idem U 80×60×5 OL. 37-1N kg. 57901
— idem U 100×40×3 OL. 37-1N kg. 39481
— idem U 140×40×5 OL.37.1AK kg. 79845
— idem U 140×40×4 OL.37. 1AN kg. 16760
— ide mU 140×60×7 OL.37.1N kg. 26498
— idem U 140×40×5 OL.37.1K kg. 36540
— idem U 160×60×5 OL.37.2N kg. 16970
— idem U 180×70×6 OL.37.1N kg. 51000

BARE TRASE DIN OŢEL

— oţel rotund ∅ 15 OLC. 60 kg. 1955
— tras carbon ∅ 20 OLC. 35 kg. 8000
— idem ∅ 28 OL. 37 kg. 7000
— idem ∅ 32 OLC. 45 kg. 6000
— idem ∅ 36 OL. 42 kg. 3925
— idem ∅ 40 OL. 42 kg. 4700
— idem ∅ 40 OL. 42 kg. 4000
— oţel rotund ∅ 30 40. C. 10 kg. 20000
— tras aliat ∅ 34 40. C. 10 kg. 25000
— oţel hexagon. H 19 Aut. 30 kg. 8000
— carbon H 32 Aut. 32 kg. 2000
— idem H 38 Aut. 20 kg. 15000
— idem H 38 Aut. 30 kg. 36000
— idem H 46 Aut. 20 kg. 8000

SÎRMĂ OŢEL ARC

— sîrmă ∅ 3 OLC. 85.a kg. 8000
— idem ∅ 3 OLC. 55. a. kg. 9945
— idem ∅ 5 OLC. 55 kg. 7550
— idem ∅ 5 OLC. 85 kg. 2000

TABLĂ MIJLOCIE ŞI GROASĂ

— 14×LF×LF OL 31.1.N to. 41,926
— 14×LF×LF OL 44.2.K to. 16.054
— 14×2600×1000 OL 52 2 K. to. 13,689
— 17×1500×6000 OL 37.2.N. to. 24,700
— 17×LF×LF OL. 31.1.N to. 3,903
— 22×LF×LF R.44. 6 A to. 6,726
— 22×1750×6500 R. 1. to. 6,758
— 22×1500×6000 OL 42.2.K to. 1,853
— 24×2800×11500 OL 44.2.K. to. 3,587
— 24×2800×11500 OL 52 2 K to. 17,709
— 26×2800×8500 OL 44.2.K. to. 14,880
— 26×LF×LF OL 52 2 K. to. 14,544
— 27×LF×LF OL 37.3.K. to. 1,633
— 27×LF×LF OL 44.1.K to. 2,315
— 28×LF×LF OL 44.2.K. to. 13,486
— 28×3000×6000 OL 52.2.K. to. 19.057
— 28×2200×6000 OL 37.2.K. to. 2,940
— 31×1500×6000 OL 52 2 K. to. 9,266
— 32×2000×6000 OL 37.2.K. to. 3,210
— 32×2000×7000 OL 50. to. 3,498
— 34×LF×LF OL 52 2 K. to. 5,990
— 36×LF×LF NST Sp. 2. to. 5,370
— 36×LF×LF OL 42.2.K. to. 3,610
— 38×LF×LF OL 42.2.K. to. 17,882
— 38×LF×LF OL 44.2.K to. 6,541
— 38×LF×LF OL 52 4.K. to. 12,628
— 75×1500×6000 OL 42. to. 5,844
— 75×1600×10000 OL 44.3.K. to. 7,757
— 75×2400×6000 OL. 50 to. 18,190
— 85×2000×6000 OL 44.2.K. to. 8,420

ŢEVI

— 45×9 OLT 35 ml. 201
— 51×2 St. 35. ml. 398
— 51×5 OLT 35. ml. 838
— 70×8 OLT 35 ml. 795
— 75×16 St. 35 ml. 202
— 80×5 OLT 35 ml. 44×
— 80×8 OLT 35 ml. 297
— 38×6 OLT 35 ml. 69
— 89×14 OLT 65 ml. 580
— 95××10 OLT 35 ml. 6097
— 95×10 OLT 35 ml. 6660
— 100×5 OLT K ml. 10
— 159×10 OLT 35 ml 1200
— 168×8 St-2 ml. 49
— 168×10 OLT 35 ml. 721
— 178×10 St-2 ml. 251
— 178×12 St-4 ml. 146
— 178×22 OLT 35 ml. 119
— 178×36 OLT 45 ml. 311
— 194×12 St. 2 ml. 100
— 194×24 OLT 45 ml. 21
— 194×25 41. MOC 11 ml. 56
— 245×14 OLT 45 ml. 29
— 245×12 St. 4 ml. 66
— 245×18 OLT 45 ml. 55
— 245×20 OLT 35 ml. 38
— 245×36 OLT 35 ml. 118
— 245×40 OLT 45 ml. 20
— 245×55 OLT 45 ml. 61
— 245×63 OLT 45 ml. 54
— 273×16 OLT 45 ml. 75
— 273×2 OLT 45 ml. 15
— 273×25 OLT 45 ml. 35
— 299×28 OLT 45 ml. 15
— 299×32 OLT 45 ml. 52
— 325×8 OLT 45 ml. 38
— 325×8 OLT 45 ml. 19
— 325×9 OLT 45 ml. 24
— 325×10 OLT 45 ml. 40

— 356×20 OLT 45 ml. 14
— 365×23 OLT 45 ml. 12
— 373×28 OLT 45 ml. 93
— 377×30 OLT 45 ml. 7
— Şurub M. 8×40 stas 925 4.6. buc. 110000
— Şurub M. 8×45 stas 925 4.6 buc. 25000
— Şurub M. 16×240 1472 6.8. buc. 1570
— idem M. 16×60 1474 6.8. buc. 14000
— idem M. 6×55 1474 6.8. buc. 7074
— idem M. 6×25 1476 6.8. buc. 1160
— idem M. 5×20 1636 6.8. buc. 6641
— idem M. 8×50 4272 8.8. buc. 10972
— idem M. 8×55 4272 8.8. buc. 4062
— idem M. 10×30 4272 8.8. buc. 19380
— idem M. 12×1,5×60 4272 8.8. buc. 2693
— idem M. 12×130 4272 8.8. buc. 1285
— idem M. 20×1,5×130 4272 10,9 buc. 155
— idem M. 20×1,5×135 4272 10.9 buc. 1295
— idem M. 20×1,5×140 4272 8.8. buc. 751
— idem M. 20×1,5×90 4272 6.8. buc. 350
— idem M. 30×110 4272 6.8. buc. 3927
— idem M. 36×3×180 4272 10.9 buc. 595
— idem M. 12×20 6404 6.8. buc. 2175
— idem M. 16×1,5×190 6220 6.8. buc. 6315
— idem M. 18×110 6220 6.8. buc. 911
— idem M. 18×160 6220 6.8. buc. 925
— idem M. 27×110 6220 6.8. buc. 690
— idem M. 14×1,5×55 4845 8.8. buc. 3333
— idem M. 20×60 4845 8.8. buc. 912
— idem M. 20×1,5×70 4845 8.8. buc. 45000
— idem M. 24×55 4845 8.8. buc. 1619
— idem M. 24×70 4845 6.8. buc. 2592
— idem M. 36×80 4845 6.8. buc. 330
— idem M. 4×10 4883 4.8. buc. 1931
— idem M. 6×12 4883 4.8. buc. 1128
— Tije 12×240 NI 619 buc. 3644
— idem M. 16×50 6444 6.8. buc. 9224
— idem M. 16×55 6444 6.8. buc. 7704
— idem M. 16×16 10294 4,8. buc. 40000
— Şurub M. 8×25 10294 4.8. buc. 2953
— idem M. 8×16 10294 4.8. buc. 5500
— idem M. 5×14 10296 4.8. buc. 35000
— Şurub M. 8×14 10296 4.8. buc. 4972
— idem M. 14×1,5×50 10818 buc. 1970
— Şurub cu guler M. 16×1,5×60 buc. 1658
— Piuliţe M. 27×2 stas 4071 6. kg. 58,500
— idem M. 6 4073 8. buc. 4578
— idem M. 12×1,5 4073 8. buc. 11419
— idem M. 20 4073 8. buc. 2000
— idem M. 12×1,5 4073 6. buc. 2419
— idem M. 36×1,5 4074 6 buc. 2230
— idem M. 6 4372 6. buc. 500
— idem M. 24×2 4372 6. buc. 4152
— idem M. 36 4372 6 buc. 476
— idem M. 14. 4373 6. buc. 7268
— idem M. 30 4373 6. buc. 1555
— idem M. 18×1,5 50-503 6 kg. 1380
— idem M. 20×1,5 50-503 6 kg. 436
— Nituri aluminiu 5×14 9232 kg. 3064
— Nituri oţel 19×40 797 kg. 2256
— idem 19×50 kg. 681
— Furtun apă fără inserţie metal ∅ 10×10 ml. 5983
— Furtun ∅ 16×10 ml. 570
— Ferodouri 681.402.0903 (288×60×6,5) ml. 52132
— Codez 100 kg. 24,50
— Dekalin 6989 kg. 160,00
— Ferolan kg. 2,00
— Litargă de plumb kg. 550,00
— Fosfatol Tip-4 kg. 310,00
— Rulmenţi radiali cu bile EL. 16 buc. 11
— idem 6020 buc. 72
— idem 6021 buc. 92
— idem 6021 buc. 100
— idem 6024 buc. 110
— idem 6032 buc. 227
— idem 6216 buc. 67
— idem 6218 buc. 94
— idem 6221 buc. 150
— idem 6224 buc. 215
— idem 6226 buc. 222
— Rulment 6318 buc. 180
— Rulm. rad. bile 6319 buc. 210
— idem 6320 buc. 265
— idem 6322 buc. 480
— idem 6324 buc. 600
— diem 6405 buc. 25
— idem 6410 buc. 76
— idem 6411 buc. 88
— Rulmenţi NN 3012 KP 41 buc. 549
— idem NN 3017 K. buc. 156
— Rulm. rad. role NN 3026 buc. 608
— Rulm. rad. role NN 3030 buc. 1071
— Rulment NN 3030 KP 51 buc. 451
— idem NN 3034 KP buc. 1575
— Rulmenţi ax bile 51117 buc. 62
— Rulment 51122 buc. 100
— idem ax bile 3124-51124 buc. 110
— rulment 51134 buc. 325
— rulment ax bile 51.220 buc. 185
— rulmenţi 51.224 buc. 245
— idem 51.226 M buc. 335
— idem 51.306-8306 buc. 34
— idem 51326 buc. 775
— idem 51412 buc. 230
— idem 52206 buc. 15
— idem 52209 buc. 66
— idem 52224 buc. 455
— idem 52308 buc. 41
— idem 52309 buc. 85
— idem 52409 buc. 78
— idem 52618 buc. 214
— idem 53216 buc. 160
— idem 7144-200 buc. 1355
— idem 7209 B. buc. 45
— idem 30212-7212 buc. 80
— idem 30214 buc. 67
— idem 7215 buc. 165
— idem 30217 buc. 89
— idem 7218-30218 buc. 108
— idem 30311 buc. 108
— idem 30315 buc. 225
— idem 31308 buc. 46
— idem 32012 X buc. 48
— idem 32020 buc. 100
— idem 32022 buc. 148
— idem 32208 buc. 30
— idem 32.214-AP.5 buc. 150
— idem 32217 buc. 105
— idem 32219 buc. 165
— idem 32219 buc. 380
— idem 7532 M132.232 buc. 1043
— idem 32316 buc. 280
— idem 7629-32.322 buc. 765
— idem 7818 buc. 230
— idem 7906 buc. 31
— idem 1212 K. buc. 49
— Rulment rad. oax bile 1213 buc. 38
— Rulment rad. ax bile 1218 buc. 120
— idem R 1222 R 1222 buc. 240
— idem 1304 buc. 18
— idem 1305 buc. 23
— idem 1210 buc. 58
— idem 1311 buc. 14
— Rulm. rad. ax bile 2209 buc. 10
— Rulment 2201 buc. 11
— idem 2202 buc. buc. 12
— idem 2226/226 buc. 139
— idem 21316 K. 283
— idem 3211 buc. 85
— idem 3215 buc. 135
— idem 3310 buc. 140
— idem 3312 buc. 226
— idem 3313 buc. 285
— idem 4204 buc. 28
— rulment 365/362 — BA 3 buc. 201
— idem 941/10 buc. 5
— idem 941/10 buc. 7
— idem 942/32 buc. 12
— idem 943/30 buc. 13
— idem 11.050 NA buc. 75
— idem 16003 buc. 5
— idem 16005 buc. 7
— idem 16006 buc. 13
— idem 16001 buc. 28
— idem 16013 buc. 46
— idem 16014 buc. 25
— idem 16015 buc. 43
— idem 16018 buc. 77
— idem 16020 buc. 10
— idem 16022 M buc. 138
— idem 108120 buc. 110
— idem 109906 buc. 60
— idem RHNA 121.712 buc. 8
— idem RNNA 152.012 buc. 9
— idem RNNA 172.314 buc. 10
— idem 150213-6213 ZN buc. 57
— idem RHNA 202.620 buc. 12
— idem SKT 234.420 buc. 900
— idem 292211 buc. 25
— idem RHNA 30.3720 buc. 14
— idem RHNA 303824 buc. 21
— idem RHNA 354325 buc. 28
— idem 455532 buc. 25
— idem RHNA 801.813 buc. 64
— idem 2007107 buc. 23
— idem 4023112 buc. 38
— idem 4074108 buc. 61
— idem 4024112 buc. 38
— idem 4024112 buc. 50
— idem 4073108 buc. 44
— idem 5220 buc. 786
— idem rad. ax. role 22214 buc. 165
— idem 22222 buc. 462
— idem 22313 C buc. 293
— idem 22322 buc. 765
— idem 22326 buc. 1375
— idem 23030 buc. 525
— idem 23032 buc. 610
— idem rad. ax. bile 23222 C. 3 buc. 575
— idem 23222 MBC 3 buc. 610
— idem 23230 buc. 1285
— idem N 16125 M buc. 37
— idem S 17 buc. 9
— idem NK 17116 buc. 9
— rulment TATI NKT 05130 buc. 18
— idem NK 30120 buc. 12
— idem RNA 69/32 buc. 31
— idem SKZ 160×220 NB buc. 652
— Rulmenţi 4074110 buc. 55
— idem 4074112 buc. 100

— idem 4074106 buc. 38
— idem 4074111 buc. 38
— idem NKY 30 NAX 3030 N. buc. 46
— idem NAK 25 buc. 87
— idem S. 25 buc. 14
— idem SC 40. KI 3 KI buc. 135
— idem NAK 50 buc. 105
— idem RNA K 85 buc. 100
— idem NU 222 NA buc. 263
— idem Nj 228 MNA buc. 570
— idem 203 buc. 13
— idem NU 204 buc. 28
— idem RNA 205 buc. 18
— idem NU 205 buc. 30
— idem E. 205 buc. 50
— idem Q 206 buc. 15
— idem NUP 20-2207 buc. 55
— idem N. 207-GS buc. 40
— idem Q 207 buc. 40
— idem N. 207 NP buc. 20
— idem NU 208 buc. 57
— idem NU 208 E buc. 44
— idem NH 208 E buc. 33
— idem NU 210 NA buc. 45
— idem Nj. 210 buc. 70
— idem NU 211 buc. 55
— idem NU 213 buc. 75
— idem NU 214 buc. 66
— idem NU 217 NA buc. 120
— idem RNU 218 buc. 84
— idem NU 218 NA buc. 114
— idem NU 224 MANA buc. 355
— idem Nj. 224 MANA buc. 335
— idem NUP 226 MAN buc. 464
— idem NU 228 MANA buc. 235
— idem NU 230 MA buc. 515
— idem NU 234 MNA buc. 760
— idem Nj. 234 MNA buc .900
— idem N. 305 buc. 30
— idem NU 305 buc. 38
— idem NUP 306 NA buc. 40
— idem Nj. 306 NA buc. 38
— idem N. 307 Nj. buc. 43
— idem Nj. 307 NA buc. 44
— idem NU 307 NA buc. 42
— idem NU 308 buc. 47
— idem NUP 308 N \ buc. 27
— idem NJ 308 buc. 50
— idem NU 311 NA buc. 70
— idem Q 311 buc. 48
— idem NU 318 NA buc. 201
— idem NU 310 E buc. 78
— idem NU 322 MANA buc. 480
— idem Nj. 324 MANA buc. 870
— idem NU 326 MANA buc. 716
— idem NU 340 buc. 2400
— idem Nj. 48 buc. 62
— idem NU 1014 M06N buc. 116
— idem NU 1008 buc. 52
— rulmenți 4909 RNA buc. 35
— idem 4910 RNA buc. 42
— idem 4911 V buc. 32
— idem 4912 E buc. 76
— idem 4914 RNA buc. 45
— idem 4914 NA buc. 60
— idem NA 4922 buc. 152
— idem N 4928 buc. 513
— idem 32.220 buc. 220
— rulmenți NU 2317 buc. 535
— idem NU 1026 MC. 4.820 buc. 425
— idem 32052 buc. 9500
— idem 30315 buc. 110
— idem 6213 N. buc. 53
— idem 32052 buc. 2720
— idem 32315 R buc. 240
— idem RNA 4910 buc. 20
— idem NU 224 buc. 373
— idem 6024 MAC 42 buc. 510
— idem NU 2948 B.20.N.2. TP 63 buc. 1785
— idem 6224 MAC.4 buc. 257
— idem 32315 R buc. 215
— idem 6048 MAS 631 SO buc. 5774
— idem 30214 A buc. 61
— idem NU 1040 MAP buc. 4616
— idem 6222 buc. 262
— idem NA 4910 buc. 63
— idem NU 2317 E MA buc. 439
— rulment 51108 buc. 18
— rulment radial 7213-30213 buc. 55
— rulment 32215 AP-5 buc. 150
— idem 32213 buc. 78
— idem NU 1022 NA buc. 120
— idem 1316 KN-316 buc. 158
— idem MAY 1528 buc. 30
— idem NK 1622 buc. 4
— idem AKX 1738 buc. 3
— idem NAX 1725 buc. 31
— idem NAX 2020 buc. 33
— NJ 2210 buc. 41
— 2224 NU buc. 650
— NU 2306 NA buc. 40
— NU 2307 NA buc. 58
— NN 2307 buc. 20
— NU 2307 buc. 80
— 4900 NA buc. 10
— 4902 NA buc. 12
— RNA 4904 buc. 20
— Contor activ CA 43 3×5 A buc. 35
— Conectori circulari CCC 48 D 26 buc. 1
— idem CCAE buc. 5
— idem CCC 55 D. 31 buc. 9
— idem 48-26 buc. 9
— Capac conectori 3,5 buc. 80
— Conectori 35 mm buc. 35
— Chei comandă 2 poz. cod 663 buc. 1
— Contori monofazici 2. CM-4-10-40 A buc. 246
— Colector PM. 45.407 buc. 1
— Colector P.M. 46.530 buc. 1
— Cuplaj electromagn. 84.033 14.C.1. buc. 9
— idem 142/2.H. 80-24 V. buc. 2
— idem 132/3.H. 79-24 V. buc. 2
— idem 106/K. 2.H. 79. 24.V. buc. 2
— idem 102 2H 79.24V. buc. 2
— idem ETM 122 3.H. buc. 2
— idem ETM 122 3.H. buc. 5
— idem ETM 102 1.H. buc. 4
— idem 84.033.09 C.1 buc. 9
— idem ETL 40.S. buc. 3
— idem ETM 072 buc. 2
— idem 82.133 14.C.1 buc. 1
— idem ESD 10 25/60 buc. 18
— idem 84.013 09.C.1. buc. 5
— idem 81.613.09 buc. 9
— idem ETM 092 buc. 6
— idem 81.603-09 buc. 4
— Electromagneti EM CA 01 220 V buc. 58
— Kilovoltmetru 600/100 0-16 buc. 14
— Inel colector PM 94.326 buc. 2
— Igniton TH 7040 buc. 1
— Miez motor electric 2,2 kw 1500 rot/min buc. 1
— Platou electromagn. ∅ 320 buc. 1
— Rezistența trifazică de 5 kw 3×380 V buc. 10
— Sesizori de presiune tip PD 6 KD buc. 7
— Semiconductori A. 100 buc.
— Termoregulatoare 13 K. 3/08 10 KA buc. 4
— Termometru manometric cu contact electric 60-150 grade C. THG buc. 3
— idem 60-120 grade C. buc. 10
— Termorezistență buc. 6
— Transformator TIRBO 6 KV×100 buc. 3
— Releu RTC IRS 7743 buc. 2
— Releu PTPa 5 RS 71806 buc. 16
— Releu RC 2 A cod 71900 buc. 14
— Ansamblu releu 220 V. buc. 2
— Bobina TCA 63 A cod 4020 220 V. buc. 20
— Bobina BC 63 A 24 V. cod 3530 buc. 3
— idem BC 63 A 48 V. cod 3530 buc. 1
— Bobina MC 80 A 24 V. cod 3540 buc. 5
— idem MC 80 A 40 V. cod 3540 buc. 1
— idem MC 150 A 24.V. cod 3560 buc. 6
— idem MC 150 A 220 V. cod 3560 buc. 1
— idem TCA 125 A 4 V. buc. 30
— idem AR 100 A 380 V. cod 3235 buc. 10
— Bobina OROMAX 220 V. cod 4900 buc. 10
— Bobina electromagnetică cod. 6500 220 V. buc. 25
— Bobina TCA 10 A 220 V. buc. 197
— Camere stingere USOL 250 A buc. 30
— Întrerupător auxiliar TCA 125 A buc. 53
— Camere stingere USOL 500 A buc. 32
— Camere stingere OROMAX buc. 39
— Motor electric ASI 2/3 0,37 1000 t/m buc. 1
— idem AM 2/3 0,37 750 t/m buc. 1
— idem ASI 2/3 3 Kw. 1000 t/m buc. 1
— idem ptr. palan 2,8 Kw. 1000 t/m buc. 1
— idem ASI 55 Kw. 750 t/m buc. 1
— idem TCS cu frînă 1.kw. 1000 t/m buc. 1
— idem import China 45.Kw. 1000 t/m buc. 2
— idem ASM 2/3 3,2 kw. 1000 t/m buc. 4
— Conductori FY 25 mm ml. 404
— idem FY 35 mm ml. 177
— Tuburi electronice 1-2 140-08 buc. 10
— Lampă pentru microscop buc. 1
— Tuburi electronice TT.3. 0,1-1,3 buc. 9
— idem 2-70/0,8 buc. 3
— Bobine BIA 65 W buc. 214
— Fișă tip baionet cod. 9990 buc. 30
— Doze pantzer IPE ∅ 36 buc. 27
— Suport BRT buc. 58
— Port perii MP 35043 buc. 5
— Suport curbi metalici buc. 158

Tiparul I.P. „Informația"

MÜSZAKI INFORMÁCIÓS IRODA BUDAPEST 1953

Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

Tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu — militant revoluționar de frunte, personalitate prestigioasă a vieții științifice și politice

Activitate prodigioasă în domeniul creației științifice, în slujba propășirii patriei

PENTRU economia românească, angajată cu fermitate și realism pe traiectoria progresului economico-social, a accentuării caracterului intensiv al reproducției, promovarea largă, pe întreg perimetrul dezvoltării, a cuceririlor cele mai avansate ale științei și tehnicii contemporane constituie un obiectiv strategic de cea mai mare însemnătate, cu implicații profunde în realizarea calității, eficienței și competitivității. Tocmai dintr-o asemenea perspectivă, activitatea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, remarcabil om politic și de stat, strălucit om de știință și savant de reputație mondială — membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — reprezintă pentru toți oamenii muncii un exemplu de devotament revoluționar pentru marea cauză a construcției socialismului și a viitorului comunist al patriei noastre.

De excepțională însemnătate este contribuția tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu la elaborarea programelor de dezvoltare economico-socială a țării, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne, la progresul și înflorirea continuă a științei, învățământului și culturii, la înfăptuirea politicii interne și externe a României socialiste contemporane.

■

ESTE BINE CUNOSCUT ȘI APRECIAT aportul nemijlocit al tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu la dezvoltarea dinamică a chimiei în anii construcției socialiste, cu deosebire în ultimii 18 ani. Industria chimică românească realizează în prezent o producție de peste 300 de ori mai mare decît în anii premergători celui de al doilea război mondial. Referindu-ne numai la ultimele două planuri cincinale, dezvoltarea industriei chimice s-a materializat prin dublarea capacităților de producție în 1980 față de 1975, fiind în curs o creștere cu cca. 80% în 1985 a capacităților față de 1980.

În cadrul acestei dezvoltări este bine cunoscută astăzi evoluția producției de îngrășăminte chimice, a petrochimiei pentru asigurarea materiilor prime și materiilor primare ale industriei cauciucurilor sintetice, maselor plastice, firelor și fibrelor chimice, precum și diversificarea largă a produselor de sinteză organică în domeniul medicamentelor, coloranților, auxiliarilor diverși, detergenților, lacurilor etc., pentru unele din aceste produse România avînd producția pe locuitor la nivelul țărilor dezvoltate.

Din numai cîteva date comparative pe domeniile principale se poate închega o imagine a evoluției spectaculoase a industriei chimice. În 1980, industria acidului sulfuric reprezenta 324% față de 1965 și 121% față de 1975, iar industria sodei caustice prin prelucrarea electrochimică a resurselor de sare de care dispune țara noastră reprezintă 310% față de 1965 și 127,7% față de 1975. Ca urmare a programului de dezvoltare a agriculturii, îngrășămintele chimice au atins capacități de 10 ori mai mari în 1980 față de 1965 și de 11,5 ori în 1983. Producția de

antidăunători pentru agricultură s-a dublat în perioada 1980—1983, extinzîndu-se sortimentele mai speciale din punct de vedere al sintezelor chimice.

Producția de materii petrochimice primare pentru dezvoltarea polimerilor — un alt domeniu important al industriei chimice — a înregistrat o creștere de 22 ori a capacităților de etilenă și de 80 ori a propilenei din prelucrarea țițeiului față de anul 1965. De asemenea, materiile prime pentru industria firelor și fibrelor chimice au prezentat o dezvoltare spectaculoasă : dimetiltereftalatul a crescut cu 100% față de 1970, caprolactama de 14 ori în 1980 față de 1965 și de 18 ori în 1983 față de 1965, iar acrilonitrilul de 17,4 ori față de anul 1965. Aceste materii prime au permis creșterea capacităților de producție a firelor și fibrelor chimice de 10,3 ori în 1983 față de 1965. Producția de materiale plastice și rășini sintetice a crescut de 7,7 ori la nivelul anului 1983 față de 1965. Un loc deosebit îl prezintă în această evoluție industria cauciucului sintetic, care s-a dezvoltat de circa 5 ori față de 1965. Rezultate asemănătoare se pot constata și în alte domenii importante ca : medicamente (4,4 ori), detergenți 100% (5,3 ori), coloranți și pigmenți organici (2,6 ori), lacuri și vopsele (aproape 10 ori), aliaje și metale neferoase speciale, cu deosebire aluminiu, la care s-a înregistrat o creștere de 27 ori față de 1965.

■

CERCETAREA științifică și tehnologică în ramura chimiei a reprezentat factorul principal al dezvoltării industriei chimice. La organizarea și consolidarea cercetării științifice în chimie, potrivit cerințelor diferitelor etape de dezvoltare, un rol hotărîtor l-a avut tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu care, ca om de știință de renume mondial, cercetător și conducător al Institutului de Cercetări Chimice din București a dirijat activitatea către problemele de importanță majoră pentru dezvoltare, în vederea asigurării cerințelor tuturor ramurilor economiei cît și pentru cristalizarea unei noi concepții organizatorice a cercetării, care, ulterior, a stat la baza organizării cercetării pe plan național. Astfel, în anul 1970 a luat ființă Institutul Central de Chimie, care grupează toate institutele departamentale de cercetare din chimie, centrale, secțiile și laboratoarele de pe platformele industriale, precum și activitatea de cercetare a catedrelor din învățămîntul superior de specialitate, organizare realizată de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu ca director general al Institutului Central de Chimie. Începînd din anul 1973 în această structură au fost incluse și institutele de proiectare și inginerie tehnologică, asigurîndu-se astfel funcționarea într-un singur organism a tuturor forțelor pentru programele de dezvoltare a industriei.

Sub conducerea de înaltă competență a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu s-au obținut succese importante pentru cercetarea chimică, concretizate prin asigurarea cu forțe proprii a tehnologiilor și proiectelor de dezvoltare pentru industria chimică în proporție de 80—82% în 1975—1980 și peste 95% în perioada 1981—1985, odată cu crearea unui puternic detașament cu experiență valoroasă în toate specialitățile în cercetare și producție, precum și o bază materială importantă pentru susținerea direcțiilor de activitate din etapa actuală. Forma organizatorică a Institutului Central de Chimie, ca urmare a concepției profund științifice a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, a fost permanent îmbogățită pentru încadrarea activității în tendințele mondiale actuale, pentru trecerea cu mai mare operativitate la tehnologiile neconvenționale, la valorificarea unor noi surse de materii prime și energetice. Dată fiind influența determinantă a industriei chimice pentru producția agricolă, s-au dezvoltat, pe lîngă cercetările privind îngrășămintele, și cele în domeniul sintezei antidăunătorilor, pentru combaterea tuturor agenților nocivi în dezvoltarea producției agricole ; secția de pesticide existentă s-a extins, transformîndu-se în institut de specialitate. Capacitatea de cuprindere a problemelor legate de dezvoltarea agriculturii nu este limitată, orientarea și îndrumarea de a ne ridica la nivelul preocupărilor mondiale conducînd la dezvoltarea cercetărilor pentru biostimulatorii destinați zootehniei, stimulatorii de creștere a plantelor, feromonii pentru distrugerea insectelor, inhibitorii de creștere a plantelor dăunătoare, proteinele sintetice etc.

Înființarea Institutului de Energetică Chimică și Biochimică, tot din inițiativa și după concepția tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, a permis abordarea unor cercetări total noi, pentru aplicarea biotehnologiilor, valorificarea biomasei, realizarea din alte surse a unor materii prime actualmente de proveniență petrochimică, tehnologii de sinteze electrochimice etc. pentru care se prevăd aplicații importante în viitorul apropiat.

Ca președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu coordonează întreaga activitate și am beneficiat de indicații și îndrumări permanente pentru concentrarea acesteia în vederea înfăptuirii programelor de asimilare pentru industria electronică, microelectronică, energetică nucleară, intermediari organici, reactivi, auxiliari, valorificarea minereurilor sărace etc., în scopul realizării cu forțe proprii a produselor de valoare mai mare — asigurînd în același timp nevoile tuturor consumatorilor interni — dezvoltarea producției de metale speciale și săruri anorganice.

Ca om de știință și cercetător de înaltă competență, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu a îndrumat colectivul secției de elastomeri, pe care l-a format și dezvoltat pentru obținerea unor noi tipuri de cauciucuri necesare industriei de anvelope și articole tehnice cu diminuarea importului de cauciuc natural și alte tipuri de cauciuc sintetic. S-au realizat pe baza acestor tehnologii importante capacități de cauciuc poliizoprenic, înlocuitor al cauciucului natural, iar în anul 1983 a fost pusă în funcțiune o altă instalație — cauciuc polibutadienic — pe baza tehnologiei elaborate sub prestigioasa sa conducere obținîndu-se rezultate deosebite. În anul 1984, în completarea acestei instalații, se va introduce în fabricație un alt tip de cauciuc, numit termoplastic, deosebit de așteptat în sectorul industriei ușoare.

Problematica de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică a tuturor unităților componente ale Institutului Central de Chimie pentru anul 1984 este în totalitate corelată cu programul de producție și dezvoltare al Ministerului Industriei Chimice și cu cerințele pentru produse din specificul chimiei ale celorlalte ramuri ale economiei naționale. Mai multe unități ale Institutului Central de Chimie și platforme industriale din chimie au beneficiat atît în anul 1982, cît și în anul 1983, de vizita tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, cu care ocazie s-au primit indicații de înaltă valoare privind principalele direcții pe care trebuie să fie concentrată activitatea de cercetare în actuala etapă, indicații care reprezintă baza orientării și concepției planului de cercetare pe anul 1984. Pe acest fundament, pentru anul 1984 sînt prevăzute a fi valorificate în producție un număr de 213 procese tehnologice, din care peste 50% în instalațiile existente. Pentru aceasta, s-a prevăzut asistență tehnică din partea cercetării și proiectării la introducerea în fabricație, constituindu-se colective complexe pentru fiecare caz în parte, precum și pentru îmbunătățirile necesare instalațiilor care nu și-au atins parametrii de proiect.

Pe baza indicațiilor și îndrumării permanente acordate de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, s-a acționat progresiv pentru dezvoltarea bazei de microproducție și de tonaj mediu pe lîngă unitățile de cercetare. Acest principiu s-a demonstrat a fi cel mai eficient mod de a asigura atît cercetarea la o scară concludentă, cît și asimilarea mai rapidă a unor produse de sinteză cu tehnologii mai complexe și exigențe calitative speciale.

Pentru anul 1984 s-au pregătit microcapacități, care vor contribui la asigurarea economiei naționale cu o gamă largă de produse necesare industriei. Astfel, au fost realizate în 1983 circa 1 100 produse și sortimente a căror producție se va continua în 1984, urmînd a fi asimilate în plus în 1984 circa 150 produse noi din acest program, cuprinzînd : auxiliari, antioxidanți, inițiatori, catalizatori, intermediari organici, medicamente, solvenți, monomeri, produse ultrapure, reactivi chimici și biologici, polimeri, aparatură analitică etc.

Pătrunși de adîncă recunoștință, cercetătorii din chimie aduc calde mulțumiri tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu pentru hotărîtoarea contribuție ca om de știință de renume mondial la dezvoltarea industriei chimice, la organizarea cercetării științifice din chimie și pe plan național, pentru permanenta îndrumare, orientare și concentrare a activității noastre pe problemele majore ale economiei.

Maria IONESCU
director general al Institutului Central de Chimie

Cercetarea economică – contribuție sporită la înfăptuirea progresului calitativ al economiei românești

ÎN CONDIȚIILE epocii moderne, caracterizată de revoluția tehnico-științifică, de mari mutații și profunde transformări în planul dezvoltării forțelor de producție, cercetarea științifică, știința au dobîndit un veritabil rol revoluționar, funcții de hotărîtoare însemnătate în realizarea progresului economic și social al oricărei țări. Cu atît mai mult se manifestă aceste valențe ale științei, cercetării în cazul României, angajată plenar pe traiectoria progresului economico-social, a civilizației. Pentru țara noastră, cercetarea științifică a devenit și devine tot mai mult o componentă organică, propulsor al civilizației materiale și culturale a dezvoltării, factor de înfăptuire a unor aspirații dintre cele mai de seamă, intercondiționîndu-se cu întreaga evoluție a societății românești în epoca contemporană.

Acordînd o înaltă prețuire rolului științei în construirea socialismului, în asigurarea mersului înainte spre mai bine al țării, partidul nostru — cu precădere după istoricul Congres al IX-lea —, din inițiativa personală și cu sprijinul direct al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a creat toate condițiile pentru ca știința românească, creația științifică originală să se dezvolte continuu, să se diversifice, să pătrundă cu îndrăzneală în toate zonele societății, să-și sporească neîncetat contribuția, cu soluții proprii, de mare valoare, la creșterea și modernizarea tuturor ramurilor economiei naționale și totodată la îmbogățirea tezaurului de descoperiri și realizări ale științei mondiale. Nivelul progresului economic și social la care țara noastră a ajuns astăzi, perspectivele dintre cele mai promițătoare care i se deschid în continuare au la bază strălucitele orientări strategice imprimate dezvoltării națiunii române în ultimele decenii, concepția creatoare și vizionară a secretarului general al partidului și președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind progresul societății noastre, punerea tot mai mult în valoare a resurselor naționale de creativitate și inteligență.

Subliniind locul, virtuțile și atribuțiile științei în marele proces al devenirii istorice a României, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Făurirea socialismului și comunismului nu se poate realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne, în acest sens, știința românească trebuie să lucreze într-un spirit revoluționar, să se ridice la nivelul cerințelor Programului partidului privind făurirea comunismului în România“.** Secretarul general al partidului pune astfel în lumină o corelație esențială, legică, a progresului de fond al economiei noastre socialiste, a ridicării pe trepte tot mai înalte a eficienței, calității și competitivității acesteia, o orientare politică hotărîtoare pentru evoluția și propășirea României.

Pentru realizarea marii misiuni a științei și cercetării românești, pentru ridicarea acestora la nivelul marilor cerințe ale prezentului, o contribuție determinantă o are tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, personalitate prestigioasă a vieții științifice și politice contemporane.

Din această perspectivă complexă de căutări și eforturi creatoare, trebuie arătat că transformarea fundamentală a economiei românești, ascensiunea calitativă, de la o etapă la alta tot mai evidentă, a construcției socialiste au impus sarcini mereu sporite și cercetării economice — activitate chemată să contribuie, cu întregul său potențial, la studierea aprofundată a legităților, a fenomenelor și proceselor caracteristice dezvoltării economiei naționale, la studierea trăsăturilor sale definitorii. Cercetarea economică este chemată să participe, împreună cu științele tehnice, la soluționarea problemelor complexe ridicate de mersul rapid și ascendent al țării pe calea progresului.

Cu atît mai mare se relevă exigența față de cercetarea economică cu cît în ultimele două decenii au crescut considerabil potențialul său cantitativ și calitativ, s-au îmbunătățit dotarea și organizarea acestei activități. Este suficient să amintim că acum 20 de ani cercetarea economică din țara noastră era reprezentată de un institut mic, cu cîteva zeci de cadre, iar astăzi această activitate se desfășoară în institute de profil și centre teritoriale, reunite într-un institut central, cadru în care se coordonează și se pune în valoare capacitatea cercetătorilor, cadrelor didactice și specialiștilor din domeniu, din întreaga țară, pe baza planului unitar de cercetări economice, studiindu-se o arie largă de teme, problemele economice cele mai acute. Numai în perioada ianuarie-august 1983, de exemplu, la nivelul Institutului Central de Cercetări Economice au fost realizate peste 130 lucrări de cercetare și de sinteză economică, din care 113 pe bază de contract, în probleme de importanță deosebită pentru dezvoltarea economico-socială a țării.

Pentru orientările științifice deosebit de prețioase, pentru îndrumările permanente, pentru grija și solicitudinea de care ne bucurăm constant, în numele întregului front al cercetării economice din țara noastră ținem să exprimăm tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al partidului, prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, președintele Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea“, sentimentele noastre de profundă recunoștință și vii mulțumiri.

Adînc pătrunși de sarcinile deosebite și de mare responsabilitate trasate de conducerea partidului cercetării economice în etapa actuală, etapă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, ținînd seama și de unele neajunsuri în munca noastră, acționăm cu fermitate și disciplină, în lumina indicațiilor tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, astfel ca cercetătorii, cadrele didactice, economiștii, în strînsă colaborare cu institutele de profil tehnic, cu specialiștii din întreprinderi și centrale industriale să desfășoare, pe o bază largă, investigații și studii multidisciplinare privind nevoile producției, soluțiile practice, căile și mijloacele concrete de rezolvare a problemelor ce le implică ridicarea României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară cu nivel mediu de dezvoltare economică ; privind rezolvarea problemelor pe care le implică ridicarea la un nivel superior a vieții și civilizației poporului român, sporirea prestigiului țării noastre între țările lumii, consolidarea independenței și suveranității naționale.

Păstrăm vii în conștiință și le considerăm o permanentă călăuză în activitatea noastră aprecierile tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, la Conferința Națională a partidului, privind înalta menire și răspundere a cercetării științifice : „În

etapa actuală de dezvoltare, cînd știința are un rol hotărîtor în progresul general al societății, în soluționarea și depășirea problemelor care confruntă omenirea contemporană, știința românească trebuie să acționeze cu cea mai înaltă răspundere, unind puternic toate forțele în direcțiile hotărîtoare pentru progresul economico-social al patriei, pentru rezolvarea cu succes a oricăror probleme". Se relevă, deopotrivă, necesitatea de a spori contribuția științei naționale la dezvoltarea generală a societății socialiste, la cuceririle științei mondiale.

În spiritul acestor înalte îndatoriri, sîntem angajați cu toată hotărîrea pentru perfecționarea în continuare a activității de cercetare economică, acționînd în colective multidisciplinare, pe baza planurilor comune, în vederea scurtării termenelor de finalizare a cercetărilor, realizării unei integrări cît mai eficiente a cercetării cu învățămîntul și producția, pentru sporirea substanțială a contribuției cercetării economice la îndeplinirea sarcinilor și obiectivelor generale ale dezvoltării țării în actualul cincinal și în perspectivă. Vom acționa cu toată hotărîrea și capacitatea în direcția realizării unei atitudini și înțelegeri superioare de către cadrele din cercetare, a rolului lor și aportului pe care trebuie să-l aducă în rezolvarea sarcinilor complexe ale etapei actuale și viitoare a progresului social al României.

Acordăm o importanță hotărîtoare sensurilor profunde ale indicațiilor tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, formulate la Plenara Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie : cercetătorii, specialiștii trebuie să dea dovadă de mai mare mobilitate, să se orienteze mai bine și rapid în realizarea noilor sarcini de cercetare care apar, să urmărească consecvent tema pe care o cercetează, punînd un mai mare accent pe deplasarea activității cercetătorilor la locul de producție, ajutînd în mod concret unitățile economice pentru găsirea celor mai bune căi de aplicare a soluțiilor cercetării — astfel încît să se obțină cele mai bune rezultate.

Colectivul de cercetători, cadre didactice și specialiști, mobilizat prin planul de cercetare al Institutului Central de Cercetări Economice, și-a însușit și va pune în practică cu toată răspunderea sarcinile care îi revin din programele speciale de cercetare, sarcini inițiate și elaborate cu contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului, adoptate la Congresul al XII-lea, la Conferința Națională ale partidului, la plenarele Comitetului Central. Astfel, cercetarea economică abordează cu prioritate probleme ale dezvoltării și lărgirii bazei proprii de resurse și energie, ale valorificării superioare a materiilor prime și energiei, ale reducerii consumurilor și utilizării intensive a fondurilor fixe, ale creșterii productivității muncii sociale, ale sporirii mai accentuate a eficienței economice și rentabilității producției, atît la nivel național cît și la nivelul întreprinderilor economice.

În condițiile promovării și propagării susținute a revoluției tehnico-științifice în economia românească, cercetarea economică abordează teme de bază privind introducerea mai rapidă, pe scară largă, a progresului tehnic, organizarea pe baze științifice a producției și a muncii, concomitent cu studierea modalităților și soluțiilor de modernizare a structurilor interne ale organismului economic național. Trebuie să arătăm în legătură cu aceasta că, deși s-au făcut numeroase studii și s-au scris importante lucrări pe această temă, cercetarea economică rămîne încă datoare conducerii partidului cu un studiu cuprinzător, aprofundat și multilateral, privind direcțiile de perfecționare în continuare a mecanismului economico-financiar pe baza îmbinării organice, armonioase a conducerii unitare a economiei naționale cu autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică a întreprinderilor. Ne angajăm să concentrăm corespunzător eforturile cercetării pentru realizarea acestei teme, a celor privind reproducția de tip intensiv, trecerea la o nouă calitate, superioară în activitatea economică, perfecționarea relațiilor socialiste de producție, dezvoltarea proprietății socialiste, a relațiilor în acest cadru.

Între obiectivele activității noastre avem în vedere, în mod deosebit, studierea și a acelor teme majore care privesc ansamblul funcționării economiei naționale : studierea legilor economice obiective în scopul utilizării lor conștiente și eficiente în activitatea practică de conducere a vieții economico-sociale, prognozarea direcțiilor noi de evoluție a societății românești în funcție de transformările ce se produc în domeniul forțelor de producție, al științei și tehnicii. În lumina documentelor de partid, cercetarea noastră economică manifestă, prin studiile efectuate, ca și prin cele programate, aceeași intensă preocupare referitoare nu numai la analiza sferei producției sociale ci și în ce privește cercetarea repartiției și consumului. Se au astfel în vedere repartizarea venitului național în fond de dezvoltare și fond de consum, modificările în structura consumului populației, modalitățile și formele principiului socialist de repartiție după cantitatea și calitatea muncii în următoarele stadii ale societății socialiste multilateral dezvoltate și ale trecerii la comunism a României. Datorită marii importanțe a interdependențelor economice care se manifestă în economia mondială, în condițiile influențelor și efectelor vădite în acest cadru asupra economiei României, un loc deosebit în investigația economică s-a acordat și se acordă, prin teme speciale de plan, cercetării noilor fenomene și tendințe manifestate

Mărturii ale aprecierii de care se bucură pe plan internațional activitatea științifică și politică a tovarășei Elena Ceaușescu

„Acum îmi revine plăcuta misiune din partea Comitetului Central, a Biroului Politic al partidului nostru să vă înmînez această medalie comemorativă — instituită cu prilejul centenarului nașterii lui Gheorghi Dimitrov — dumneavoastră, tovarășe Nicolae Ceaușescu, și dumneavoastră tovarășă Elena Ceaușescu, pentru marile merite în promovarea prieteniei româno-bulgare, a prieteniei și colaborării dintre țările și popoarele noastre, pentru contribuția dumneavoastră la dezvoltarea mișcării comuniste și muncitorești, la lupta pentru pacea și fericirea popoarelor".

TODOR JIVKOV
secretar general al C.C.
al Partidului Comunist Bulgar

„Noi am hotărît să acordăm Excelenței Sale, doamna Elena Ceaușescu, acest titlu onorific, avînd în vedere impresionanta activitate academică și remarcabilele sale rezultate în domeniul cercetării".

(cu ocazia decernării tovarășei Elena Ceaușescu a titlului de „Doctor Honoris Causa" al Universității tehnice pentru Orientul Mijlociu, din Ankara)

dr. MEHMET GONLUBOL
rectorul Universității

„Îmi amintesc cu deosebită plăcere că la simpozionul „OAMENII DE ȘTIINȚĂ ȘI PACEA", desfășurat sub înaltul patronaj al președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu (...) ilustrul savant Elena Ceaușescu a adresat un vibrant mesaj în numele rațiunii și păcii. Acesta este și sentimentul pe care îl nutrește Academia Națională Dei Lincei, pe care l-a exprimat în nenumărate rînduri, înțelegînd să continue pe această nobilă cale".

prof. dr. GIUSEPPE MONTALENTI
Academia Națională Dei Lincei — Italia
(din alocuțiunea cu ocazia prezentării la Roma a lucrării „Noi cercetări în domeniul compușilor macromoleculari")

Mărturii ale aprecierii de care se bucură pe plan internaţional activitatea ştiinţifică şi politică a tovarăşei Elena Ceauşescu

„Îmi face o deosebită plăcere să pot prezenta publicului britanic de specialitate ediţia engleză a cărţii doctorului inginer Elena Ceauşescu, membru al Academiei Române, membru titular al Institutului Regal de Chimie al Marii Britanii, dedicată subiectului de mare importanţă teoretică şi industrială, al polimerizării stereospecifice a izoprenului.

(...) Întreaga activitate a doamnei Elena Ceauşescu este, în această privinţă, pilduitoare. Colega noastră s-a angajat cu hotărîre în cercetarea unora din cele mai fascinante probleme ştiinţifice ale zilelor noastre, şi-a demonstrat capacitatea de a pune soluţiile obţinute în serviciul practicii, al societăţii, de a asigura, de la nivelul înaltelor răspunderi ce i s-au încredinţat, tehnologiile necesare industriei, producţiei din ţara sa".

DOROTHY CROWFOOT HODGKIN
laureată a premiului Nobel pentru chimie

„Permiteţi-mi să exprim profunda noastră recunoştinţă tovarăşei academician Elena Ceauşescu nu numai pentru remarcabilele sale rezultate în domeniul ştiinţei, dar şi pentru prodigioasa activitate de om politic. Îmi amintesc cu deosebită plăcere de momentul în care tovarăşa Elena Ceauşescu a vizitat la Belgrad facultatea noastră de ştiinţe naturale. Ne-am întîlnit timp îndelungat în cadrul unei discuţii interesante, discutînd aspecte foarte importante ale ştiinţei".

ALEXANDR MILOJEVIC
membru al Academiei R.S.F. Iugoslavia, participant la Simpozionul internaţional Pugwash

„Recunoaşterea pe plan internaţional a contribuţiei ilustrului om de ştiinţă român la dezvoltarea ştiinţei chimiei este confirmată de acordarea a numeroase titluri şi distincţii din partea unor prestigioase instituţii ştiinţifice din numeroase ţări".

prof. dr. RENATO UGO
Grupul „Montedison"
(cu ocazia prezentării la Roma a lucrării „Noi cercetări în domeniul compuşilor macromoleculari")

În semn de omagiu, de largă recunoaştere internaţională pentru neobosita şi fructuoasa sa activitate ştiinţifică şi politică, alături de multiple distincţii, titluri ştiinţifice şi onorifice primite de-a lungul anilor, în 1983 tovarăşei Elena Ceauşescu i s-au conferit :

- *TITLUL DE „DOCTOR HONORIS CAUSA" AL UNIVERSITAŢII TEHNICE PENTRU ORIENTUL MIJLOCIU, DIN ANKARA*
- *TITLUL DE „DOCTOR HONORIS CAUSA" AL UNIVERSITAŢII DIN MALTA*
- *MEDALIA JUBILIARĂ „GHEORGHI DIMITROV"*
- *„MARELE COLAN AL ORDINULUI MAKARIOS"*
- *MEDALIA JUBILIARĂ A UNIUNII MEDICALE BALCANICE*

în economia mondială, căilor restructurării diviziunii internaţionale a muncii, afirmării principiilor noii ordini economice internaţionale, participării economiei româneşti la fluxurile internaţionale şi realizarea unei înalte eficienţe a comerţului nostru exterior. Prin ridicarea nivelului ştiinţific şi promovarea cercetărilor originale valoroase se va urmări afirmarea susţinută a ştiinţei economice româneşti în confruntarea de idei din gîndirea contemporană.

Conducerea ştiinţei româneşti de către savantul de renume mondial care este tovarăşa academician doctor inginer Elena Ceauşescu ne obligă pe noi cercetătorii să ne mobilizăm toate capacităţile creatoare, să facem totul pentru înfăptuirea la parametrii calitativ cei mai înalţi a sarcinilor complexe puse în faţa ştiinţei economice.

Sîntem conştienţi că trebuie să acţionăm mai calificat, în cunoştinţă nemijlocită de cauză, pentru promovarea unei gîndiri curajoase în cercetarea economică, aşa cum ne-o cere tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, a unei viziuni largi şi de perspectivă în strînsă legătură cu necesităţile economiei, adînc implicată în practica socială, în concretul proceselor şi fenomenelor economice. Acţionăm, totodată, pentru amplificarea cercetărilor teoretice referitoare la probleme fundamentale — ca aceea a eliminării unor contradicţii între unele ramuri şi domenii ale vieţii economice. Avem datoria ca, în procesul de îmbunătăţire şi ridicare calitativă a cercetării economice, să înlăturăm din activitatea noastră unele forme şi atitudini rutiniere, care împietează spiritul revoluţionar, novator, promovat de partid în toate domeniile vieţii sociale, să cultivăm în rîndul cercetătorilor şi specialiştilor sentimentul mîndriei patriotice pentru creaţia ştiinţifică naţională, pentru istoricele realizări socialiste ale României, devotamentul nestrămutat pentru patria noastră, pentru Partidul Comunist Român şi secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cel mai iubit şi stimat fiu al poporului nostru, conducătorul revoluţionar încercat al României contemporane.

Valoarea exemplară a activităţii tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, în slujba ţării, a economiei româneşti, în slujba păcii în lume, ne oferă pilda slujirii nemărginite, cu toată fiinţa, a patriei, a partidului şi poporului. Numeroasele consacrări cu titluri şi distincţii internaţionale, de către înalte şi prestigioase foruri ştiinţifice din lume, omagiază nu numai renumele marelui om de ştiinţă; prin aceasta sînt cinstite calităţile poporului căruia reputatul savant îi aparţine.

Barbu Gh. PETRESCU
director general al Institutului Central de Cercetări Economice

1984 — AN HOTĂRÎTOR ÎN ÎNDEPLINIREA CINCINALULUI

ÎN ÎNTREPRINDERI industriale, în exploatări miniere, pe șantierele de construcții, în transporturi și agricultură oamenii muncii au pășit în cel de-al patrulea an din actualul cincinal cu hotărîrea fermă de a realiza sarcinile de plan în mod exemplar, pentru a pune la dispoziția economiei naționale și pentru export produse de un nivel calitativ ridicat și la costuri cît mai reduse. Mobilizați de îndemnurile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cei ce muncesc au luat din timp măsuri tehnico-organizatorice pentru demararea în cît mai bune condiții a producției în noul an.

Anul 1984 va reprezenta o treaptă nouă în procesul dezvoltării multilaterale a societății noastre. Cu deosebire se urmărește ridicarea nivelului tehnic al producției, dezvoltarea mai puternică a bazei proprii de materii prime și energetice, reducerea mai accentuată a consumurilor materiale, de energie electrică și combustibili pe unitatea de produs, realizarea ritmică, integrală a prevederilor fizice de plan, conectarea la termenele fixate în circuitul productiv a noilor obiective, sporirea mai susținută a productivității muncii sociale și a eficienței economice, creșterea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Creșterile de plan prevăzute pentru acest an, comparativ cu 1983, se fundamentează, în cea mai mare parte, pe accentuarea acțiunii factorilor intensivi, întregul spor de producție urmînd a fi obținut pe seama sporirii mai accentuate a productivității muncii sociale. Anul 1984 trebuie să reprezinte, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntările rostite la înaltele forumuri ale democrației socialiste ce au avut loc la finele anului trecut, un an hotărîtor pentru realizarea prevederilor stabilite pentru întregul cincinal.

În acest an, după cum se știe, se împlinesc 40 de ani de la marele act istoric de la 23 August 1944, care a deschis drum liber afirmării plenare a socialismului în țara noastră, și va avea loc cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., care va jalona căile și direcțiile evoluției viitoare a societății românești spre noi culmi de progres și civilizație. Profundele semnificații ale acestui an, atît ca piatră de hotar în realizarea, la un nivel cît mai înalt, a prevederilor stabilite pentru cincinalul actual, cît și ca an istoric la confluența aniversării victoriei poporului asupra unui trecut întunecat cu cel de-al XIII-lea forum al comuniștilor români, impun din partea tuturor colectivelor de oameni ai muncii, a fiecărui cetățean, a întregului popor mobilizarea plenară a eforturilor pentru obținerea unor rezultate superioare în realizarea prevederilor de plan.

Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu în Mesajul de Anul Nou, stă în puterea noastră, în capacitatea creativă a oamenilor muncii ca mărețele obiective ale acestui an să fie nu numai realizate dar chiar și depășite, asigurînd astfel condițiile ridicării pe o treaptă calitativ superioară a nivelului de civilizație și cultură al întregului popor. În acest sens, potențialul tehnico-productiv și uman de care dispun unitățile economice, capacitatea creativă a colectivelor de oameni ai muncii, stimulentele noului mecanism economico-financiar sînt o garanție sigură a realizării unor producții superioare, în condiții de înaltă calitate, competitivitate și eficiență.

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

SPORIREA PRODUCȚIEI PRIN VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A MATERIILOR PRIME

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor pentru realizarea integrală, cu eficiență sporită a prevederilor de plan pe acest an, o atenție deosebită se cere acordată **valorificării superioare a materilor prime, reducerii consumurilor materiale pe unitatea de produs.** Prin utilizarea rațională, cu maximum de eficiență, a fiecărei unități de materie primă se asigură condițiile necesare atît reducerii consumului specific pe fiecare unitate de produs cît și diminuării corespunzătoare a costurilor de producție. **„Sînt necesare** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Sesiunea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din decembrie anul trecut — **măsuri și mai hotărîte pentru reducerea consumurilor materiale, pentru recuperarea și refolosirea materialelor, a pieselor și subansamblelor, care au o pondere importantă în buna aprovizionare materială și în asigurarea desfășurării normale a producției".**

În acest context, prezentăm în continuare experiența acumulată și modul în care se acționează la întreprinderea „Dacia" din București pentru valorificarea superioară a materiilor prime, ca o condiție importantă a realizării integrale a prevederilor de plan pe acest an, a obținerii unor sortimente de calitate superioară.

Sortimente noi, cu consumuri tehnologice reduse

PREVEDERILE de plan ale întreprinderii pe acest an la principalii indicatori cunosc creșteri importante față de 1983 : 8,7% la producția marfă, 40,4% la producția netă, 5,2% la producția marfă vîndută și încasată etc., în condițiile în care se pune un accent tot mai mare pe creșterea eficienței economice, pe sporirea productivității muncii. Ca urmare, în acest an, ponderea producției produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă va fi de 37%, ceea ce înseamnă că peste o treime din producția anului 1984 va fi alcătuită din produse noi, cu consumuri tehnologice reduse, cu o calitate superioară, în concordanță cu solicitările pieței.

Evoluția principalelor indicatori de valorificare a materiilor prime

Indicatori	U/M	1981	1982	1983
1. Greutatea medie a țesăturilor	g/m²	133,2	129,2	117,4
2. Ponderea producției produselor noi și reproiectate în total producție marfă	%	25,0	33,0	36,0
3. Pierderi tehnologice recuperate și refolosite	tone	189,05	138,9	93,6
din care : capete și fișii	tone	108,0	60,9	34,6

Ținînd seama de specificul activității întreprinderii — realizarea de fire din celofibră și din poliester în amestec cu celofibră, precum și de țesături finite din diverse fire — de necesitatea realizării unor noi sortimente în concordanță cu solicitările pieței (ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă va fi în acest an de 37%), în centrul preocupărilor colectivului de oameni ai muncii de aici stă, și în acest an, valorificarea cu maximum de eficiență a materiilor prime și materialelor. Utilizarea rațională, cu spirit gospodăresc a materilor prime folosite în cadrul întreprinderii are o importanță deosebită din cel puțin două considerente : 1) efortul pe care economia națională îl face pentru procurarea respectivelor materii prime — spre exemplu, 1,3 t celofibră se obțin din 2,3 arbori maturi, iar pentru fabricarea a 0,7 t poliester se folosește o cantitate de țiței valorînd circa 1 000 dolari — și, sporit pe factorii intensivi ai activității productive (productivitatea va crește cu 7% față de 1983, întregul spor de producție urmînd a fi obținut pe seama sporirii rodniciei muncii).

Cristian GORIE

(Continuare în pag. 30)

INVESTIȚII

Intrarea în funcțiune la termenele stabilite a noilor obiective

REALIZAREA ritmică a tuturor lucrărilor pe șantierele de construcții-montaj, conectarea la circuitul economic a noilor capacități prevăzute pentru acest an constituie o preocupare prioritară pentru toți factorii implicați în procesul investițional. Importanța deosebită pe care o prezintă derularea corespunzătoare a activității de investiții este determinată, pe de o parte, de necesitatea realizării integrale a planului de construcții-montaj de către unitățile executante, iar pe de altă parte, de valoarea deosebită a noilor obiective ce urmează să intre în circuitul economic pentru creșterea potențialului productiv într-o serie de ramuri prioritare ale economiei (chimie, metalurgie, construcții de mașini, energie electrică, extractivă etc.). În același timp, realizarea și intrarea la termen în funcțiune a noilor capacități permite producerea unor materii prime și produse necesare aprovizionării tehnico-materiale a numeroase unități industriale, reducerea importurilor, creșterea eficienței economice în diferite ramuri și sectoare de activitate.

Iată de ce, realizarea la termenele fixate a noilor obiective de investiții, privită în contextul larg al dezvoltării de ansamblu a economiei, are o puternică influență asupra ridicării pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități, creșterii potențialului productiv al țării, sporirii productivității muncii și eficienței. Așa cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 **„este necesar să luăm toate măsurile pentru a realiza în întregime programul de investiții în toate sectoarele, pentru punerea la timp în producție a noilor capacități, spre a asigura în felul acesta tot ce este necesar pentru desfășurarea normală a întregii activități".**

Realizări importante dar și... unele restanțe

EFORTURILE conjugate ale constructorilor, montorilor, furnizorilor de utilaje și beneficiarilor de investiții s-au concretizat, în 1983, în **realizarea și conectarea la circuitul productiv a peste 500 noi capacități de producție, într-o serie de ramuri importante ale economiei.** Astfel, la Întreprinderea de scule și accesorii speciale Pașcani a intrat în funcțiune, cu 8 luni mai devreme, o importantă capacitate profilată pe produse de mecanică fină, de o mare diversitate tipodimensională și cu parametri tehnico-funcționali și energetici superiori, care va spori valoarea producției industriale anuale a întreprinderii cu 65 milioane lei. La Combinatul de produse sodice Govora a fost conectată la circuitul productiv o modernă instalație pentru obținerea sitelor moleculare utilizate la separarea, în scopul purificării, a unor substanțe chimice, finalizată pe baza unei tehnologii și a unui proiect aparținînd specialiștilor Institutului de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică pentru industria chimică din Ploiești. În municipiul Hunedoara a fost dată în funcțiune fabrica de blănărie „Vidra", a cărei dotare tehnică este în întregime de concepție românească și care va realiza o producție marfă de peste 730 milioane lei. La Întreprinderea mecanică din Bacău a fost realizată o modernă instalație pentru protejarea organelor de asamblare împotriva agenților corozivi, cu o capacitate anuală de 6000 tone etc. La acestea se cuvine să mai adăugăm ca obiective importante intrate în funcțiune în anul trecut: Centrala electrică de termoficare pe cărbune de la Craiova, capacitățile de 30 t/an huilă la exploatările miniere Herja și Lupeni, 25 000 t/an semifabricate și 25 000 t/an oțel tratat sub vid la C.S. Hunedoara, 50 000 CP/an motoare diesel la I.C.M. Reșița, 130 t/an semicocs la „Victoria"-Călan etc.

● În 1984 este prevăzută realizarea unui program de investiții de 250 miliarde lei ● Vor fi puse în circuitul productiv 480 capacități noi și vor fi date în folosință 150 000 locuințe precum și numeroase obiective social-culturale ● Măsuri și acțiuni eficiente în vederea scurtării duratelor de execuție și atingerii parametrilor proiectați

Ritmul de lucru susținut, calitatea lucrărilor au făcut posibile în anul trecut nu numai terminarea lucrărilor de construcții-montaj în termenele planificate sau chiar în devans, dar și intrarea rapidă în probe tehnologice a noilor obiective, fără intervenții suplimentare sau cu intervenții mici, de detaliu și, implicit, trecerea într-un interval scurt de timp la producția de serie. Totodată, în ultima perioadă de timp din 1983, mai cu seamă după aplicarea generalizată a acordului global, în fiecare organizație de construcții-montaj, pe fiecare șantier, lot și punct de lucru s-a manifestat **o preocupare mai intensă pentru buna pregătire a lucrărilor, folosirea rațională a utilajelor și mijloacelor mecanizate din dotare, organizarea superioară a producției și a muncii etc.**

Fără îndoială că toate acestea au avut și au în continuare o influență pozitivă asupra derulării corespunzătoare a activității de construcții-montaj pe șantiere, asigurării condițiilor finalizării, în termenele planificate, a lucrărilor. Cu toate acestea, pe o serie de șantiere s-au menținut și se mențin încă unele deficiențe, în special de natură organizatorică, care au determinat ca în anul trecut, un număr important de noi capacități să nu fie date în exploatare la termenele planificate, imobilizîndu-se în acest fel mijloace tehnico-materiale și financiare și diminuîndu-se, în același timp, nivelul de reali-

zare a sarcinilor de plan la o serie de produse de bază pentru economia națională.

Ținînd seama pe de o parte de sarcinile noi care stau în fața organizațiilor de construcții-montaj pentru acest an — **realizarea în 1984 a unui număr de 480 de noi capacități industriale și agrozootehnice** — iar pe de altă parte de restanțele existente din 1983, se impune o mobilizare largă, încă din primele zile ale acestui an, a tuturor factorilor investiționali, în special a unor beneficiari din cadrul industriei chimice, metalurgice, construcțiilor de mașini, din ramurile producătoare de materii prime și de resurse energetice care nu au reușit să termine și să pună în funcțiune un număr mare de capacități, fie din lipsa elaborării la vreme a documentațiilor tehnice, fie din neasigurarea la termen a utilajelor și instalațiilor.

Accelerarea livrării utilajelor și asigurarea fronturilor de montaj

PRINCIPALA problemă care se cere rezolvată cu prioritate pentru darea în exploatare a tuturor capacităților de producție planificate este **accelerarea livrării utilajelor restante și crearea condițiilor pentru montarea de urgență a acestora, precum și a celor aflate în stoc pe șantiere.** Pe această linie îndatoriri importante revin furnizorilor de utilaje, în special celor din cadrul M.I.C.M., care l-a sfîrșitul anului trecut erau în restanță față de beneficiarii de investiții cu un însemnat volum de utilaje. Astfel, restanțele în livrarea utilajelor au reprezentat în 1983 aproximativ 23,0% din sarcina de livrare, aferente unor obiective de investiții din cadrul ramurii extractive, industriei metalurgice, industriei chimice, energiei electrice etc.

În același timp, pentru asigurarea condițiilor de montare a utilajelor **sarcini deosebite revin și organizațiilor de construcții-montaj care trebuie să acționeze cu mai multă fermitate pentru recuperarea urgentă a rămînerilor în urmă din anul trecut în execuția lucrărilor de construcții-montaj și asigurarea fronturilor de montaj pentru 1984.** Acest deziderat nu poate fi obținut decît printr-o mobilizare exemplară a tuturor forțelor de care dispun constructorii, printr-o organizare temeinică a procesului de producție, aprovizionarea ritmică și în cantitățile prevăzute în documentațiile de execuție cu materiale și utilizarea integrală a timpului de lucru al oamenilor și al utilajelor aflate în dotare. Lichidarea grabnică a rămînerilor în urmă se impune, în primul rînd, la toate obiectivele unde sînt asigurate condiții certe pentru montarea utilajelor și, în special, la unele șantiere cum sînt C.E.T. Drobeta Tr. Severin, Fabrica de celuloză chimică din foioase de la C.C.H. Dej, C.T.E. Turceni, C.T.E. pe șisturi bituminoase Anina, C.P. Midia-Năvodari, Combinatul de produse sodice Ocna Mureș, Întreprinderea de utilaj minier Petroșani, Combinatul de utilaj greu Cluj, Întreprinderea metalurgică Drobeta Tr. Severin, la care, datorită neasigurării fronturilor de montaj, s-au acumulat volume importante de utilaje nepredate, multe din ele cu durata de staționare depășită. În acest scop, trebuie acționat cu mai multă operativitate pentru **dirijarea forței de muncă, a utilajelor și mijloacelor de transport la obiectivele avansate,** cu posibilități certe de punere în funcțiune, într-un termen cît mai scurt, **creșterea productivității muncii prin extinderea unor tehnologii avansate și folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor din dotare, întărirea disciplinei la fiecare loc de muncă.**

Pentru intensificarea ritmului lucrărilor de montaj și urgentarea punerii în funcțiune a noilor obiective, **o contribuție importantă pot și trebuie să-și aducă beneficiarii de investiții,** în special în ce privește montarea unor utilaje cu echipe proprii de montori și asigurarea din timp a tuturor condițiilor necesare începerii și efectuării în bune condiții, fără întreruperi, a probelor tehnologice, în strînsă concordanță cu prevederile din grafice.

Măsuri și acțiuni pentru buna derulare a lucrărilor de investiții pentru acest an

CONCOMITENT cu acțiunile menite să contribuie la conectarea la circuitul productiv a capacităților planificate în acest an, toți factorii care participă la realizarea investițiilor, de la proiectant pînă la furnizorii de utilaje, au datoria să acționeze mai activ pentru urgentarea lucrărilor restante din anul trecut. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 există încă serioase rămîneri în urmă în activitatea de investiții raportate atît la prevederile inițiale cît și la realizările din primii ani ai acestui cincinal. Iată de ce se impune ca, odată cu realizarea tuturor obiectivelor prevăzute pentru 1984, organizațiile de construcții să acționeze mai hotărît în vederea recuperării cît mai urgente a restanțelor din anii trecuți.

Practica a relevat că marea majoritate a neajunsurilor constatate și care au influențat negativ ritmul de execuție al lucrărilor sînt de natură organizatorică și pot fi deci rezolvate operativ de colectivele de oameni ai muncii care participă la realizarea obiectivelor de investiții. Faptul că organizațiile de construcții, de exemplu, nu totdeauna dispun din timp de documentația tehnico-economică, pe baza căreia să realizeze investițiile, determină greutăți în asigurarea condițiilor tehnico-materiale necesare execuției ritmice a lucrărilor. La sfîrșitul anului trecut detaliile și devizele de execuție primite de constructori pentru lucrările executabile în 1984 reprezentau cca. 60% din volumul total, iar valoarea lucrărilor cu contracte de execuție adaptate, chiar mai puțin. Aceasta obligă pe toți beneficiarii de investiții și, în primul rînd, pe cei cu restanțe în asigurarea documentațiilor de execuție aferente capacităților cu termene de punere în funcține în acest an, ca, împreună cu institutele de inginerie tehnologică și proiectare, să urgenteze elaborarea și predarea în întregime a documentației de execuție aferentă lucrărilor prevăzute a se realiza în 1984.

În ce privește asigurarea la termenele prevăzute în graficele de montaj a utilajelor tehnologice ce se realizează în țară, prima condiție care se impune a fi soluționată de către proiectanți și beneficiari, pentru diminuarea neajunsurilor determinate de întîrzierile în livrarea utilajelor pe șantiere, este **elaborarea și predarea din timp către furnizorii de utilaje a documentației de execuție a acestora, precum și contractarea lor cu termene de livrare corelate cu execuția lucrărilor de construcții.** Și în această privință, la sfîrșitul lui 1983, existau restanțe destul de importante, documentația tehnică de fabricație fiind asigurată în proporție de 93,4%, iar volumul utilajelor contractate reprezentînd doar 75,5%. Această situație necesită din partea proiectanților și beneficiarilor **luarea de măsuri ferme pentru elaborarea și predarea în timpul cel mai scurt la furnizorii de utilaje a documentațiilor tehnice de fabricație,** astfel încît aceștia, la rîndul lor, să fie în măsură să adopte măsurile organizatorice adecvate introducerii în fabricație a utilajelor solicitate de beneficiarii de investiții.

Avînd în vedere că cea mai mare parte din neajunsurile semnalate sînt determinate de cauze subiective, de pregătirea necorespunzătoare a execuției lucrărilor de investiții, printr-o mai strînsă colaborare a tuturor factorilor care concură la realizarea investițiilor — proiectanți, beneficiari, constructori și furnizori de utilaje — este posibilă corelarea optimă a activității pe șantiere pe tot parcursul execuției lucrărilor, ceea ce va conduce în mod cert la reducerea duratelor de realizare a investițiilor și la respectarea termenelor de dare în exploatare a noilor obiective de investiții.

Alexandru TACHE
Banca de investiții

„Am ajuns la o acumulare cantitativă din toate punctele de vedere... dispunem de tot ce este necesar pentru a realiza o agricultură de mare productivitate și a obține producții mult mai mari decît cele pe care le-am realizat pînă acum".

NICOLAE CEAUȘESCU

Anul 1984 trebuie să ducă, în agricultură, la o îmbunătățire substanțială a întregii activități

Ion TEȘU
ministrul agriculturii și industriei alimentare

PORNIND de la legitățile generale, de la realitățile concrete ale țării noastre, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, urmărește consecvent dezvoltarea concomitentă și puternică atît a industriei cît și a agriculturii, ca ramuri de bază ale economiei naționale. Agricultura are un rol crescînd în satisfacerea cerințelor de consum ale populației, în aprovizionarea industriei cu materii prime vegetale și animale, în lărgirea exporturilor. Dezvoltarea unei producții agricole moderne, care să utilizeze pe scară largă cuceririle științei și tehnicii, s-a încadrat în programul ce are ca obiectiv intensificarea procesului de transformare a muncii din agricultură într-o variantă, de înalt randament, a muncii industriale.

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a definit astfel această concepție înnoitoare : **„Ne propunem să realizăm o adevărată revoluție agrară în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială, generală din satele noastre".**

Pe baza directivelor adoptate de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, a sarcinilor ce rezultă pentru agricultură din Planul național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985, a căilor și măsurilor aprobate de Congresul al II-lea al consiliilor de conducere al întregii țărănimi, organele și unitățile agricole, oamenii muncii de la sate — beneficiind pe larg de sprijinul statului — au înregistrat, în primii 3 ani ai cincinalului în curs, progrese însemnate în afirmarea puternică a obiectivelor noii revoluții agrare. Totodată, se poate însă constata că, datorită folosirii incomplete în unele sectoare, județe și unități a potențialului științific, tehnic și uman, precum și neasigurării în unele zone a condițiilor care să garanteze producții sigure și stabile independent de condițiile climatice, s-au înregistrat și unele rămîneri în urmă.

Experiența anului 1983 : acolo unde s-a lucrat bine, s-au obținut producții ridicate

AȘA CUM APRECIA secretarul general al partidului în anul ce s-a încheiat agricultura a obținut, în condițiile unei secete prelungite, o producție satisfăcătoare — deși nu pe măsura posibilităților pe care le avem. S-a acționat pentru mai buna valorificare a fondului funciar, creșterea suprafeței agricole și îndeosebi a celei arabile. Folosirea judicioasă a bazei tehnico-materiale și a forței de muncă, executarea lucrărilor la timp și de bună calitate, cu respectarea regulilor agrotehnice, recoltarea în perioada optimă și cu grijă pentru evitarea pierderilor au asigurat, într-o serie de județe și unități, producții înalte la cereale.

Randamentul mediu la hectar în cazul grîului a fost de 3 834 kg în județul Timiș, 3 387 kg în județul Arad, 3 006 kg în județul Covasna ; 57 de întreprinderi agricole de stat și 190 de cooperative agricole au depășit 4 000 kg, iar alte 886 de unități s-au înscris în limitele a 3 000—4 000 kg. Județele Timiș (4 280 kg/ha) și Arad (4 140 kg/ha) au deținut întîietatea și la orz și orzoaică, urmate de județul Constanța (3 747 kg/ha). Producția medie la porumb a atins, la hectar, un nivel de 4 675 kg în județul Olt, 4 617 kg în județul Călărași, 4 608 kg în județul Brăila ; recolte de peste 7 000 kg/ha au obținut 142 de unități, iar alte 145 — între 6 000 și 7 000 kg. Adevărate recorduri, de circa 20 t la hectar, s-au înregistrat — în bună parte pe terenuri neirigate — într-o serie de unități cuprinse în programul special privind organizarea producției intensive de porumb, din județele Olt (de pildă, la C.A.P. Scorniceşti, pe 700 hectare în medie 24 310 kg știuleți/ha), Timiș (C.A.P. Topolovățu Mare — 20 150 kg/ha pe 800 hectare), Constanța, Alba.

Ecartul important care detașează producțiile record la nivelul mediu (și cu atît mai mult de randamentul nejustificat de slab în multe din unitățile cultivatoare de cereale), diferențierile rezultatelor între unități cu condiții pedoclimatice similare evidențiază însă cu atît mai pregnant insuficienta punere în valoare a posibilităților. Astfel, nu putem fi satisfăcuți de media la hectar a producției de porumb la întreprinderile agricole de stat (4 587 kg), în condițiile în care acestea dispun, comparativ, de terenuri cu un potențial de producție ridicat, de o mai bună asigurare tehnico-materială pentru mecanizare și chimizare, de cadre de specialiști.

Scara randamentelor a fost nejustificat de largă și la alte culturi, cu medii care nu întotdeauna au reflectat posibilitățile create și care s-au situat net sub producțiile unităților fruntașe. Este cazul plantelor tehnice : floarea-soarelui — la care aceste posibilități au fost demonstrate de întreprinderile agricole de stat din județele Buzău, Galați, Olt, Vrancea și Sectorul agricol Ilfov, cu peste 1 800 kg/ha, de cooperativele agricole din județele Argeș, Buzău, Olt și Sectorul agricol Ilfov, cu peste 1 700 kg/ha ; rapița, soia, inul pentru ulei și cel pentru fibră, ricinul, cînepa ; sfecla de zahăr — la care, deși s-a demonstrat că prin aplicarea tehnologiilor pentru densități de peste 100 mii de plante la hectar se pot realiza producții depășind 60 de tone, rezultatele au fost nesatisfăcătoare datorită tocmai nerespectării densităților stabilite, calității uneori necorespunzătoare a semințelor și a lucrărilor de întreținere, pierderilor la recoltare, transport și depozitare. 45 de unități au recoltat de pe fiecare hectar mai mult de 30 tone de cartofi de toamnă, producții medii înalte obținîndu-se în județele Iași (27,2 t/ha), Harghita și Brașov (peste 24 t/ha) — dar și la această cultură rezultatele globale nu au corespuns posibilităților.

Am dat aceste exemple, dar lor li s-ar putea adăuga cazuri de disparități, disproporții și din celelalte sectoare ale producției vegetale, din zootehnie și alte activități specifice ramurii. Două concluzii se desprind, în care se însumează de fapt învățămintele anului agricol 1983 :

- s-a dovedit concret că acolo unde s-au asigurat o conducere eficientă, o organizare riguroasă și o acțiune operativă, folosirea judicioasă a resurselor tehnice, materiale și umane, aplicarea rezultatelor cercetării științifice, respectarea normelor tehnice și a perioadelor optime pentru fiecare lucrare, acolo unde s-au afirmat inițiativa și simțul gospodăresc, unde întreaga muncă a fost pătrunsă de spiritul răspunderii, ordinii și disciplinei, efectele negative ale secetei au fost minimalizate și s-au obținut rezultate bune pe planul producției și al eficienței economice ;

- **ridicarea nivelului mediu spre cota acestor rezultate de vîrf poate și trebuie să fie realizată prin generalizarea experienței globale și pe activități a unităților fruntașe,** generalizare făcută nu formal și la suprafață, ci prin studierea metodelor și măsurilor aplicate, selecționarea celor ce pot fi reproduse, transpunerea lor în reguli și norme obligatorii, cu o suficient de elastică posibilitate de adaptare la condițiile specifice ale fiecărei întreprinderi și cooperative din agricultură.

Afirmarea puternică a noii calități în toate sectoarele producției agricole

LA PLENARA din noiembrie 1983 a Comitetului Central al partidului, la recenta Consfătuire pe probleme de agricultură de la C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat principalele direcții de acțiune și restructurările ce trebuie aduse în organizarea și realizarea producției agricole, astfel încît aceasta să realizeze încă din 1984 un substanțial salt calitativ și cantitativ. Aceste indicații și sarcini, programele speciale elaborate din inițiativa și sub îndrumarea secretarului general al partidului constituie, pentru toți lucrătorii din agricultură, cadrul clar și complet al obiectivelor pe care sînt datori să le urmărească zi de zi și să le transpună în viață.

Consiliul Național al Agriculturii, ministerul nostru au stabilit în acest sens o serie de măsuri imediate și de perspectivă, ale căror efecte previzibile au fost avute în vedere la dimensionarea planului agricol pentru anul ce-l începem. Ele urmăresc **creșterea importantă a randamentelor la hectar în sectorul vegetal și a celor pe animal în sectorul zootehnic, promovarea largă a progresului tehnic în toate domeniile de activitate ale ramurii, generalizarea experienței înaintate, organizarea superioară a muncii în fiecare unitate din agricultură.**

Realizarea planului pe 1984 necesită **folosirea** completă, cu maximă eficiență a **fondului funciar,** ceea ce impune utilizarea în întregime a suprafețelor agricole, creșterea suprafeței arabile și limitarea strictă a scoaterilor de terenuri din circuitul agricol, eliminarea oricăror forme de risipă, degradare ori folosire neeficientă a pămîntului. Suprafața arabilă se va mări cu 30 mii ha, în principal prin amenajarea și luarea în cultură a unor terenuri din Delta Dunării și luncile îndiguite, prin amenajarea și ameliorarea terenurilor cu exces de umiditate, desțelenirea unor suprafețe de pășuni, restrîngerea la strictul necesar a drumurilor agricole, defrișarea pîlcurilor de arborete și tufișuri care nu au rol de protecție a solului, precum și prin desființarea unor plantații de vii și livezi din zona de cîmpie care și-au încheiat ciclul de producție.

O cale deosebit de importantă pentru folosirea eficientă a pămîntului — principalul mijloc de producție în agricultură — o reprezintă extinderea culturilor duble și succesive. Pe baza indicațiilor conducerii de partid și de stat, în toamna trecută s-au însămînțat cu rapiță pentru ulei 134 mii ha, care după recoltare, în anul 1984 urmează să fie cultivate cu porumb pentru boabe. De asemenea, va crește pînă la peste 2 milioane de hectare suprafața cu culturi duble pe care se vor cultiva porumb și legume ; se vor introduce în cultură dublă floarea soarelui, soia pentru boabe, inul și cînepa pentru fibră, sfecla de zahăr și cartofii.

Cerealele rămîn în continuare obiectivul prioritar al agriculturii. O mare atenție se va acorda culturilor intensive : 500 mii ha cu porumb, la care se prevede o producție medie de 20 000 kg știuleți la hectar și 200 mii ha cu grîu, cu 8 000 kg boabe la hectar.

Creșterea producției de cereale impune întărirea ordinii și disciplinei și respectarea tuturor elementelor tehnologice specifice fiecărei culturi : executarea obligatorie a arăturilor de toamnă, pregătirea patului germinativ de bună calitate prin realizarea unui teren bine mărunțit, curățat de resturi vegetale și nivelat; asigurarea semințelor și materialului săditor din categorii biologice superioare, adaptate condițiilor pedologice din fiecare zonă, semănatul în timp optim și la densitățile stabilite prin lege, buna întreținere a culturilor menținînd solele curate de buruieni pe toată perioada de vegetație, recoltarea în perioadele optime și la termenele stabilite pentru fiecare cultură.

În ce privește **cartoful** s-au luat măsuri pentru amplasarea culturii pe cele mai potrivite terenuri, de fertilizare a întregii suprafețe cu îngrășăminte naturale în dozele necesare și respectarea cu strictețe a tehnologiilor prevăzute.

În **viticultură** se va acționa pentru modernizarea plantațiilor existente, înființarea de noi plantații numai pe terenurile în pantă din zonele colinare, îmbunătățirea structurii patrimoniului viticol prin mărirea ponderii soiurilor pentru strugurii de masă și cu funcții mixte și a soiurilor de mare producție pentru vin, îndesirea rîndurilor de viță, efectuarea riguroasă a tuturor lucrărilor de întreținere a tratamentelor, strîngerea fără pierderi a recoltelor și valorificarea integrală a producției.

În **pomicultură** se iau măsuri privind modernizarea și întreținerea plantațiilor existente, concentrarea și specializarea producției de fructe în bazine și masive pomicole prin înființarea de noi plantații în sistem intensiv și superintensiv pe terenuri în pantă, îmbunătățirea structurii pe specii ca și pe soiuri, în sensul extinderii soiurilor valoroase.

În domeniul **creșterii animalelor,** în care s-au înregistrat anul trecut rezultate bune, concretizate în sporirea efectivelor ca și a producțiilor de carne, lapte, ouă și alte produse, au fost luate măsuri hotărîte în vederea îmbunătățirii activității de reproducție și selecție, reducerii la minimum a mortalităților și sacrificărilor de necesitate, realizării greutății medii la sacrificare, îmbunătățirii asistenței sanitar-veterinare etc. Structura pe specii a efectivelor de animale se va îmbunătăți, prin creșterea ponderii bovinelor și ovinelor, care valorifică în bune condiții pășunile, fînețele, subprodusele agricole, prin realizarea sarcinilor stabilite în programele de dezvoltare a sericiculturii, apiculturii, creșterii iepurilor și animalelor de blană.

În centrul preocupărilor pentru dezvoltarea zootehniei va sta în continuare asigurarea **bazei furajere,** urmărindu-se folosirea cu maximă eficiență a celor 4,5 milioane hectare de pajiști naturale și 3 milioane hectare de păduri pășunabile. Este necesar să se acționeze intens în vederea sporirii producției și valorificării mai bune a lucernei, trifoiului, mazării, soiei și altor plante, în scopul realizării unor rații furajere echilibrate în fiecare fermă și complex. Se impune, totodată, să se desfășoare mai larg și mai eficace strîngerea, păstrarea și folosirea în furajare a paielor, cocenilor, plevei, vrejilor de leguminoase și altor subproduse vegetale.

Un aport sporit la creșterea producției agricole se cere din partea **gospodăriilor populației.** Ele vor fi mai intens sprijinite în procurarea de semințe, material săditor, purcei, pui de găină, boboci de rață ș.a., reproducători de rasă, inventar gospodăresc.

O creștere substanțială a bazei tehnico-materiale

AMPLUL PROGRAM DE DEZVOLTARE a agriculturii va fi susținut de realizarea unui volum sporit de investiții — peste 46 miliarde de lei în acest an — destinate în principal extinderii lucrărilor de îmbunătățiri funciare, dotării cu o gamă diversificată de tractoare și mașini agricole, terminării obiectivelor începute în anii anteriori (în principal construcții zootehnice).

Programul național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile, care se aplică începînd din anul 1984, prevede extinderea accentuată a lucrărilor de îmbunătățiri funciare. Pentru a atinge la sfîrșitul cincinalului nivelul de 4 milioane hectare irigate va trebui ca în acest an să fie amenajate 385 mii ha, ceea ce va mări suprafața amenajată pentru irigat la 3 300 mii ha. Vor fi executate lucrări de desecări pe 183 mii ha, de combatere a eroziunii solului pe 342 mii ha, lucrări agropedoameliorative de amendare pe 273 mii ha, de scarificare pe 193 mii ha și afînare adîncă pe 1 824 mii ha. Amenajarea a 1 000 mii ha de pajiști naturale și executarea de însămînțări și supraînsămînțări de pajiști pe 440 mii ha vor contribui substanțial la creșterea bazei furajere. Lucrările de îmbunătățiri funciare se vor realiza într-o concepție unitară în corelare cu cele de gospodărire a apelor, cu amenajările hidroenergetice, în cadrul fiecărui bazin hidrografic. Extinderea amenajărilor pentru irigații se va realiza cu prioritate în zonele cu deficit accentuat de umiditate, urmărindu-se irigarea unor suprafețe cît mai mari prin brazde și inundare, renunțîndu-se, oriunde este posibil, la sisteme costisitoare bazate pe folosirea conductelor metalice și din beton. Pentru limitarea la strictul necesar a scoaterilor de terenuri din circuitul agricol, lacurile de acumulare și amenajările hidroelectrice vor fi realizate îndeosebi în văile inaccesibile agriculturii, prin modificarea cursurilor rîurilor.

Baza tehnică a agriculturii va spori în 1984 cu 15 700 tractoare agricole, precum și cu un număr însemnat de combine de recoltat cereale, combine de recoltat furaje, mașini de recoltat cartofi, alte mașini și utilaje agricole. Anul acesta, agricultura va dispune de 170 mii de tractoare, aproape 59 mii combine, 51,6 mii de semănători pentru păioase și prășitoare, care vor permite ca toate lucrările de bază ale solului, cum sînt însămînțarea, fertilizarea, întreținerea și recoltarea — hotărîtoare în îndeplinirea producțiilor planificate — să se realizeze în perioade agricole optime. Încărcătura medie anuală va ajunge la 70 ha pe un tractor de 65 CP, 53 ha pe o combină autopropulsată pentru cereale păioase, 153 ha pe o semănătoare pentru păioase și 285 ha pe o semănătoare pentru culturi prășitoare. Începînd din acest an, în dotarea unităților agricole vor intra o serie de utilaje noi, de exemplu tractorul de 100 CP pe roți, tractorul de 80 CP pe șenile cu seturile de mașini aferente, precum și agregate pentru pregătirea patului germinativ

(Continuare în pag. 20)

O prioritate absolută în economie:

Încadrarea fermă în norme și reducerea accentuată a consumurilor energetice

UNUL din obiectivele majore ale economiei pentru noul an în care am intrat îl reprezintă realizarea ritmică, zi de zi, a producției fizice planificate în condițiile încadrării ferme în norme și reducerii accentuate a consumurilor materiale și energetice. Experiența acumulată, măsurile stabilite din vreme pe linie organizatorică și tehnologică trebuie să conducă în fiecare întreprindere la realizări tot mai mari în domeniul sporirii producției cu consumuri energetice tot mai mici.

În județul Buzău

POSIBILITĂȚI DE FOLOSIRE RAȚIONALĂ A RESURSELOR ENERGETICE

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor unităților economice buzoiene pentru încheierea cu bune rezultate a planului pe 1983 și demararea corespunzătoare a producției din acest an un loc aparte îl ocupă acțiunile și măsurile întreprinse pentru reducerea consumurilor energetice și utilizarea rațională a energiei electrice și combustibililor. Ținînd seama de faptul că județul Buzău, prin natura unităților ce-și desfășoară activitatea pe raza sa teritorială, a devenit un important consumator de resurse energetice, atenția specialiștilor, colectivelor de oameni ai muncii este îndreptată în principal spre **depistarea tuturor rezervelor de economisire a energiei și lichidarea, sub toate formele, a canalelor de risipă.**

■

SE CUVINE să menționăm că, în cursul anului trecut, s-au materializat cu rezultate bune numeroase inițiative și măsuri de diminuare, sub diferite forme, a consumurilor de energie electrică și combustibili. Astfel, au fost **asimilate și introduse în producția de serie 60 de produse noi cu caracteristici tehnico-funcționale superioare,** care pe lîngă economiile materiale importante și diminuarea considerabilă a importurilor au contribuit în mare măsură la reducerea efectivă a consumurilor energetice. În aceeași ordine de idei s-au înscris și acțiunile privind **introducerea în fabricație a 80 tehnologii perfecționate, mici consumatoare de materii prime și energie,** care au avut ca efect, alături de asimilările de produse noi, o diminuare a consumurilor energetice, la nivelul județului, cu 3-5%. De asemenea, au fost puse în funcțiune **instalații pentru recuperarea căldurii din gazele arse** la întreprinderile de sîrmă și produse din sîrmă, de geamuri, de aparate cale din Buzău, la cea de sticlărie menaj Berca și alte unități ce dețin sectoare calde și unde se prepară apă caldă tehnologică și menajeră sau se preîncălzește aerul ce intră în amestecul de ardere.

Și pe linia folosirii surselor de energie neconvențională s-au obținut unele rezultate bune. Astfel, **au fost montate peste 6 000 metri pătrați panouri solare** pentru prepararea apei calde menajere și tehnologice în unități industriale, agricole și în blocurile de locuințe, ceea ce a permis economisirea a peste 700 tone combustibil convențional ; la întreprinderea „Textila" — Buzău a fost terminată montarea unei pompe de căldură pentru recuperarea căldurii din apele reziduale, economisindu-se astfel peste 600 tone combustibil convențional etc.

În fiecare unitate industrială au fost stabilite programe în vederea încadrării stricte, la toate produsele, în normele tehnologice de consum, oprindu-se utilaje și instalații care nu s-au încadrat în consumuri, așa cum a fost cazul la Întreprinderea de geamuri Buzău, unde au fost trecute în reparație, în ultima parte a anului, cuptorul pentru geam laminat și linia de șlefuit geamuri ; totodată, la Întreprinderea de prelucrare mase plastice s-au constituit stocuri de materii prime pentru funcționarea continuă, 3—4 zile, a extruderelor, evitîndu-se astfel opririle și pornirile repetate. Măsuri asemănătoare s-au stabilit și la celelalte unități mari consumatoare de energie și combustibil (Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă, Întreprinderea de utilaj tehnologic, Întreprinderea de tîmplărie metalică).

În același timp, în unitățile economice buzoiene **au fost delimitate consumurile tehnologice și cele generale de energie electrică, gaze naturale și energie termică,** ce nu sînt legate de procesele tehnologice, luîndu-se măsuri pentru urmărirea zilnică și reducerea acestora din urmă cu cel puțin 50%. În acest scop, au fost întreprinse diferite acțiuni pentru reducerea iluminatului interior și exterior la strictul necesar, folosirea mai economicoasă a sistemelor de ventilație, funcționarea agregatelor și utilajelor cu acționare electrică sau care utilizează gaze naturale, după un program riguros etc. Măsuri similare de economisire au fost stabilite și pentru abonații casnici și alți mici consumatori.

Toate aceste măsuri au condus la **reducerea consumului de energie electrică la nivelul județului de la o medie de 2 620 MWh/zi, în prima parte a lunii noiembrie 1983, la 2 110 MWh în decada a 3-a a lunii respective. Începînd cu luna decembrie 1983 județul s-a încadrat permanent în repartiția de 2 000 MWh/zi, reducînd considerabil vîrfurile de sarcină de dimineață și seară.**

■

CU TOATE REZULTATELE pozitive pe linia economisirii energiei electrice și combustibilului există încă, la nivelul județului, însemnate rezerve nevalorificate pînă în prezent de reducere mai substanțială a consumuri-

lor energetice, de eliminare a unor fenomene de risipă, de folosire rațională a acestei avuții naționale. Din controalele efectuate de echipe special constituite, atît la sfîrșitul anului trecut cît și în primele zile din acest an, s-au depistat cazuri de risipă în consumurile tehnologice, prin existența unor neetanșeități pe rețelele de transport și distribuție a agentului termic, aerului comprimat, apei potabile și industriale dintr-o serie de unități cum sînt „Metalurgica", întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă Buzău, Fabrica de ulei, Întreprinderea de garnituri de frînă și etanșare Rm. Sărat etc. Neetanșeități s-au constatat și la unele rețele de distribuție a agentului termic din zona industrială și din unele ansambluri de locuințe din municipiul Buzău și orașul Rm. Sărat.

Ținînd seama de deficiențele existente încă în ce privește reducerea energiei electrice și combustibililor, precum și de necesitatea asigurării condițiilor necesare menținerii, în limitele cotelor aprobate, a consumurilor energetice, în condițiile sporurilor de producție prevăzute pentru acest an, au fost stabilite noi măsuri care să conducă la o utilizare rațională a acestei resurse. Între acestea se cuvin să menționăm pe cele referitoare la :

- aplicarea cu fermitate în toate întreprinderile a măsurilor organizatorice și tehnologice necesare pentru ca absolut toate produsele să fie realizate cu cantitățile de energie stabilite prin normele de consum ;
- evitarea funcționării în gol sau sub capacitate nominală a mașinilor unelte, a tuturor utilajelor productive ;
- urmărirea distinctă a consumurilor tehnologice de cele generale, care nu sînt legate de procesele tehnologice, în vederea reducerii acestora din urmă cu cel puțin 50% ;
- aplicarea fermă a programelor de diminuare a energiei electrice și a gazelor în consumul casnic și în centralele termice, ținîndu-se cont de vîrfurile de consum pe economie ;
- intensificarea activității comisiilor energetice pentru urmărirea permanentă și respectarea riguroasă a normelor tehnologice de consum la fiecare produs și în fiecare secție de fabricație.

Toate aceste măsuri, precum și altele vor asigura condițiile necesare realizării integrale în acest an a prevederilor de plan, cu consumuri energetice mult reduse, sporirea eficienței economice a întregii activități.

Ioana DRĂGAN
secretar al Comitetului județean Buzău al P.C.R.

ECONOMISIREA ENERGIEI: EXPERIENȚE • SOLUȚII • INIȚIATIVE

Eficiența extinderii utilizării pompelor de căldură

ÎN CADRUL politicii energetice a României, în ultimul deceniu s-a dezvoltat tehnologia realizării și exploatării pompelor de căldură, ca mijloc important de reducere a consumurilor specifice de energie și a reintroducerii în circuitul energetic a resurselor refolosibile. În acest domeniu, activitățile s-au desfășurat, în special, în direcția valorificării resurselor de căldură secundară de potențial termic scăzut (apa cu temperaturi de 30—35° C, provenită din procese industriale sau din surse naturale), pentru alimentarea cu căldură a consumatorilor ce necesită niveluri medii de temperatură. Agentul de transport este apa caldă, aceasta fiind utilizată în scopul încălzirii spațiale, preparării apei calde de consum sau tehnologic.

Din totalul căldurii necesare pentru încălzirea locuințelor și prepararea apei calde ce se consumă în orașul București de pildă, 26% (circa 85 000 apartamente) se folosește în cartierul Balta Albă. Alimentarea cu căldură a acestui cartier se face cu o rețea de transport complexă de către Centrala de termoficare București-Sud. Această centrală funcționează pe bază de gaze naturale și păcură, acoperind circa 65% din sarcina termică maximă necesară la vîrful de încălzire din cazane de apă fierbinte. În același timp, în zonă este amplasată o mare platformă industrială care dispune de însemnate resurse de căldură secundară de potențial termic scăzut sub formă de apă de răcire.

Pornind de la aceste considerente, în întreprinderile situate pe platforma industrială sînt în curs de realizare instalații care să acopere întregul necesar intern de căldură pentru prepararea apei calde de consum, valorificînd căldura din apele de răcire prin utilizarea pompelor de căldură de capacitate medie, aflate în producție de serie în țara noastră. Cu toate acestea, rămîn disponibile mari cantități de căldură neutilizată, care pot fi valorificate, prin utilizarea pompelor de căldură de mare capacitate, la alimentarea cu apă caldă de consum a unei părți din locuințele situate în zona cartierului Balta Albă. Utilizarea unor asemenea pompe este posibilă și eficientă din următoarele considerente :

- pentru zona respectivă, capacitățile existente de producție și livrare a căldurii produse combinat (în termoficare) sînt încărcate la maximum ;

→

- **Cazan solar cu oglinzi cilindro-parabolice pentru producerea de apă fierbinte și abur.** În urma cercetărilor efectuate pe parcursul a mai multor ani, specialiștii din cadrul Institutului politehnic București au reușit să realizeze un cazan solar, din materiale existente în țară, prin intermediul căruia să fie utilizată energia solară pentru producerea de apă fierbinte și abur. Suprafața totală de captare este alcătuită din 5 module, fiecare avînd o suprafață de 10 m². Pentru o temperatură de ieșire a apei încălzite de 80°C, randamentul general de captare este de circa 30 la sută. Odată cu mărirea suprafeței de captare, se poate obține și abur pentru utilizări industriale. În soluția adoptată, cazanul poate livra apă fierbinte la temperaturi cuprinse între 80 și 90°C și abur umed la un debit redus. Cazanul poate fi utilizat pentru producerea apei fierbinți și a aburului necesare în industria alimentară, industria textilă, în domeniul energetic etc.

- **Reducerea consumului specific de combustibil superior la producerea clincherului de ciment, prin utilizarea parțială la ardere a cărbunilor inferiori.** În cadrul preocupărilor privind reducerea consumului de combustibili superiori în industria cimentului, Institutul de cercetare și proiectare pentru industria lianților și azbocimentului din București a cercetat posibilitatea ca o parte din căldura necesară procesului tehnologic de clincherizare să fie furnizată de cărbunii inferiori. Astfel, s-a ajuns la soluția ca instalațiile de clincherizare în trepte să fie prevăzute cu o primă treaptă de ardere sub forma unui calcinator în care să se producă reacția de decarbonatare. Din punct de vedere energetic toți cărbunii din țara noastră sînt apți pentru a fi folosiți la această treaptă de ardere. Cantitățile de gaze naturale sau păcură care pot fi înlocuite în acest fel sînt de pînă la 60 la sută, în funcție de soluția adoptată pentru alimentarea calcinatorului cu aer de combustie.

- **Soluții de economisire a căldurii în procesele tehnologice din industria conservelor din legume și fructe.** Analizele întreprinse de un grup de specialiști din cadrul Institutului de cercetare și proiectare pentru valorificarea și industrializarea legumelor și fructelor asupra funcționării utilajelor care folosesc agent termic din fabricile de conserve din legume și fructe au evidențiat mai multe posibilități de economisire a energiei și de folosire a resurselor energetice secundare : utilizarea apei calde evacuate de la liniile de autoclave verticale prin înscrierea în circuitul lor a unui schimbător de căldură cu acumulare în care se preîncălzește apa de umplere a autoclavelor, asigură o economie de circa 34 Gcal/an pentru o autoclavă ; modificarea formei coșului pentru borcane al autoclavelor, în vederea măririi contactului dintre borcane și agentul încălzitor, reduce cu circa 30 la sută timpul de încălzire ; recuperarea căldurii de la grupurile frigorifice prin introducerea, în circuitul dintre compresor și conductorul atmosferic, a unui schimbător de căldură cu acumulare, permite prepararea apei calde pentru spălatul recipientelor ; recuperarea căldurii din aerul evacuat la uscătoarele de legume-fructe prin generalizarea utilizării sistemului de recuperare cu fluid intermediar.

● La vetrele cu foc continuu de la **Combinatul siderurgic Galați**, ca urmare a aplicării și urmăririi permanente a programului unitar de dirijare a fluxului tehnologic, în ultima decadă a lunii decembrie 1983 consumurile de energie electrică, gaze naturale și agent termic s-au diminuat, obținîndu-se economii de peste 145 000 kWh și de aproape 80 000 mc gaze naturale.

● La **Combinatul de îngrășăminte chimice de la Năvodari**, unitate fruntașă a industriei județului Constanța, folosindu-se la maximum aburul provenit din recuperarea de la liniile de preparare a acidului sulfuric, s-a obținut o creștere de 200 kWh a producției proprii de energie electrică pe fiecare generator. De asemenea, prin folosirea unei singure mori de măcinat fosfatul, în loc de trei și reducerea la jumătate a numărului lămpilor de iluminat, consumul de energie este mai mic cu 3,5 MWh.

● Colectivele marilor unități economice din județul Alba — **Întreprinderea mecanică Cugir, Fabrica de produse refractare Alba Iulia și Întreprinderea Salina Ocna Mureș** — în condițiile îndeplinirii exemplare a tuturor sarcinilor de plan, au redus consumurile normate de energie electrică în luna decembrie 1983 — și ele substanțial diminuate în raport cu perioada corespunzătoare a lunii precedente — cu mai bine de 100 000 kWh. Cu economiile astfel obținute se poate asigura funcționalitatea Întreprinderii de produse refractare — cea mai mare unitate cu acest profil din țară — timp de o zi și jumătate.

● **Lucrătorii Întreprinderii electrocentrale Mureș** au rotunjit la 250 milioane kWh producția de energie electrică realizată în 1983 peste plan. Acest spor de producție a fost realizat concomitent cu diminuarea consumului specific de combustibil cu 430 tone, și a celui tehnologic intern de energie electrică cu aproape 4 milioane kWh.

● În condițiile utilizării cu randamente sporite a agregatelor din dotare, reducerii consumului tehnologic propriu, **colectivul întreprinderii „Electrocentrale" — Brazi** a majorat la 100 milioane kWh cantitatea de energie furnizată în 1983 suplimentar sistemului energetic național. O contribuție deosebită la acest spor de producție au adus-o energeticienii de la Doicești — unitate în cadrul căreia o mare parte din energie se produce pe bază de cărbune.

● Un colectiv de specialiști de la **fabrica de produse ceramice „Hercules" din Tîrnăveni** a pus la punct o tehnologie de ardere a cărămizilor fără consum de combustibil superior. Prin adăugarea în masa argilei a unor cantități de șlam carbonifer se realizează, după preîncălzire, o autoardere a cărămizilor fără consum de gaz metan. Folosind pe scară largă acest procedeu, în acest an întreprinderea a economisit aproape 2 milioane mc gaz metan cantitate necesară pentru arderea — după metodele clasice — a circa 2 milioane bucăți diverse produse ceramice.

←

● zona este în dezvoltare și, în consecință, necesarul de căldură crește continuu. În cadrul zonei există mari cantități de căldură secundară de potențial termic scăzut sub formă de ape de răcire.

Analizîndu-se posibilitatea valorificării acestor resurse, s-a ajuns la concluzia că **prin utilizarea unor pompe de căldură pentru prepararea apei calde de consum, căldura din apele de răcire poate fi transmisă prin rețeaua de transport existentă la o bună parte din consumatorii urbani învecinați platformei industriale.** Instalația valorifică căldura conținută în apele de răcire prin intermediul unei trepte de recuperare directă, cu schimbătoare de căldură, și a unei pompe de căldură pentru prepararea apei calde de consum.

●

EXPERIENȚA obținută în țară în domeniul utilizării pompelor de căldură atestă faptul că acestea realizează consumuri specifice de energie primară mai ridicate decît termoficarea pură, pentru cazul cînd centrala de termoficare este echipată cu grupuri turbogeneratoare de parametri înalți. Din acest motiv, avînd în vedere situația existentă în zonă, s-a stabilit ca pompa de căldură să funcționeze numai iarna (circa 3 000 h/an). În restul timpului funcționează numai cu treapta de recuperare directă, prevăzută cu schimbătoare de căldură.

Instalația în ansamblu are următoarea componență : instalația de prelevare a sursei de căldură secundare ; pompa de căldură, inclusiv treapta de recuperare directă ; instalația de distribuție a căldurii la consumatori, inclusiv treapta de acumulare — pompare a apei calde preparate. Instalația de prelevare a sursei de căldură, precum și instalația de pompă de căldură, inclusiv treapta de recuperare directă, au fost realizate și amplasate pe teritoriul întreprinderii „23 August" — București. Pompa de căldură, parte componentă de bază a instalației, funcționează pe baza principiului de compresie — absorbție cu soluție de amoniac — apă. Compresia se realizează cu compresoare cu piston de tip deschis, antrenate cu motoare electrice. Agentul de lucru (soluția bogată de amoniac-apă), avînd o concentrație de 70% este introdus cu presiune de 3 atm în degazoare, unde se produce un fenomen de desorbție. Reacția fiind endotermă, se absoarbe căldura din apa reciclată prin degazoare. Separarea vaporilor de amoniac se realizează în separatoarele de lichid de unde rezultă vapori de amoniac și soluție săracă de amoniac-apă cu o concentrație de 45%. Vaporii de amoniac sînt aspirați de compresoare unde li se ridică presiunea de la 4 la 14 atm și apoi sînt refulați în resorbere. Aici vaporii sînt absorbiți de soluția săracă (amoniac-apă), producîndu-se o reacție exotermă ; rezultă o soluție bogată cu o concentrație de 70%. Căldura de reacție este preluată de apa din circuitul intermediar, care se încălzește de la 40° la 80° C. Soluția bogată este stocată într-un rezervor de soluție de 5 m³, de unde este vehiculată prin două economizoare pentru a prelua căldura de la soluția săracă. În continuare, soluția bogată este trecută prin ventile de reglare, unde îi scade presiunea de la 14 atm la 5 atm și apoi este introdusă din nou în degazoare. Soluția săracă provenită din separatoarele de lichid este aspirată de pompe care ridică presiunea de la 3 atm la 14 atm și apoi o refulează în economizoare, unde se răcește ; în continuare, intră în resorbere, unde concentrația crește de la 45% la 70%, absorbind vaporii de amoniac refulați de compresoare.

Avînd în vedere caracteristicile fizico-chimice și parametrii agentului de lucru în resorbere, instalația a fost dotată cu un circuit intermediar de apă care elimină posibilitatea infestării accidentale cu amoniac a apei de consum preparate. Totodată, instalația este prevăzută să funcționeze în regim de iarnă circa 3 000 h/an, situație în care diminuează căldura livrată în cazanele de apă fierbinte din centrala de termoficare, și în regim de vară aproximativ 4 000 h/an numai cu treapta de recuperare directă, cînd se preîncălzește un debit de 125 m³/h la circa 30° C, după care aceasta este încălzită pînă la temperatura necesară la consumator (60° C). Primele măsurători indică faptul că instalația funcționează corespunzător și se realizează efecte energetice și economice care confirmă estimările din perioada de cercetare-proiectare. Astfel, economia anuală de combustibil estimată a fi obținută este de circa 1 800 tcc/an, respectiv 47% față de situația inițială.

●

ESTE DE REMARCAT că, realizarea unei instalații identice, într-un amplasament asemănător din punct de vedere al sursei de căldură secundară și al consumatorului, dar situată într-o zonă netermoficată (situație destul de frecventă în țara noastră), ar conduce la realizarea unei economii anuale de combustibil substanțial mai mare, realizabilă pe considerentul că instalația ar putea funcționa tot timpul anului. Această economie ar fi, în acest caz, de 4 670 tcc/an, respectiv 50% față de situația alimentării centralizate cu căldură din centrale termice.

dr. M.G. POP, dr. F. CHIRIAC, M. GHIȚULESCU, V. GORDUȘ, A. NEGREA, V. MINEA

CITITORII AU CUVÎNTUL

Decontări

APRECIEZ că opinia publicată în cadrul notei intitulate „Decontare", apărută la rubrica Cititorii au cuvîntul din nr. 30/'83 al „Revistei economice", nu reușește să contureze soluții practice la problemele pe care le-am ridicat în nota inițială „Echilibru financiar", apărută în numărul 10/'83 al revistei, la aceeași rubrică. Autorul argumentează că aplicarea propunerii mele privind decontarea automată a produselor livrate beneficiarilor, indiferent de situația lor financiară, nu ar mai mobiliza beneficiarii să-și realizeze integral veniturile planificate. Ca practician cu experiență, nu pot fi de acord cu acest punct de vedere. Din contră, afirm eu, din moment ce beneficiarul primește materia primă, o consumă, face producție, o valorifică și chiar o încasează, fără să o plătească, fără să trebuiască să apeleze la credite cu dobîndă majorată care l-ar mobiliza să ia măsuri pentru restabilirea echilibrului financiar cu sprijinul organului tutelar și al organelor bancare, greutățile în activitatea lui se transferă la furnizor, care nu are certitudinea încasării producției livrate la termen și, implicit, a realizării indicatorilor de volum și eficiență. Doresc să fiu bine înțeles : susțin ca decontarea automată și neîntreruptă să se facă în condițiile cînd furnizorul respectă întrutotul condițiile contractuale. Acumularea la beneficiar a unor stocuri peste necesar sau supranormative din vina acestuia nu consider că este normal să fie rezolvată pe seama furnizorului ; stocurile trebuie lichidate prin efortul celui care le-a generat, furnizorul fiind îndreptățit să-și primească la timp contravaloarea producției livrate.

Acordarea unui credit cu dobîndă majorată pentru onorarea integrală a angajamentelor de plată este, după părerea mea, indicată, întrucît dă de veste organelor de control și ierarhice de existența unor anomalii în activitatea unității respective pe linia gospodăririi valorilor materiale, le stimulează și îi obligă să ia măsuri pentru redresarea acesteia. Altfel, o serie de stocuri peste necesar sau fără utilizare, necreditate, nefinanțate, primite de beneficiar, vor continua să zacă în curtea acestuia, deoarece știe numai el de existența lor, fapt care creează, datorită neplății lor la timp, multe probleme furnizorilor, care nu-și pot realiza indicatorii și echilibrul financiar.

Imposibilitatea modificării actualului sistem de decontare conform propunerii mele mai este pusă și pe seama depășirii volumului de credite. Dar, creditul cu dobîndă majorată are un caracter penalizator, iar apariția lui apreciez că ar constitui un semnal pentru toate organele, inclusiv pentru bancă, care alături de unități și organe ierarhice vor trebui să intervină urgent pentru eliminarea cauzelor care le-au generat. Apelul numai la posibilitățile actuale (art. 159/1 din Legea finanțelor, în sensul că nu se livrează produsele în cazul cînd clientul nu are capacitatea de plată) apreciez că face ca furnizorul să-și creeze mari greutăți și chiar pagube economiei naționale. În primul rînd, și-ar bloca mijloacele de transport și spațiile de depozitare, iar produsele cu termen de garanție s-ar deteriora etc.

Vasile GRUIA
contabil șef la Combinatul chimic din Făgăraș

Locuințe

● AM ANALIZAT cu atenție conținutul articolului „Eforturi conjugate în realizarea construcțiilor de locuințe", publicat în numărul 31/'83 al „Revistei economice", aprecierile făcute în revistă sînt juste. În acest an ne-am confruntat cu o serie de probleme în pregătirea și execuția planului de locuințe, în special sub aspectul asigurării materialelor necesare. Ministerele și celelalte organe centrale care au lucrări în execuția organizației noastre de construcții nu au asigurat decît în foarte mică măsură cotele de materiale, care sînt în sarcina lor potrivit prevederilor legale. Să mai menționăm și neajunsurile din activitatea beneficiarilor și proiectantului care n-au asigurat, în toate cazurile, la timp documentația, finanțările și amplasamentele libere, precum și cele din activitatea constructorului care a manifestat lipsuri în organizarea muncii, asigurarea disciplinei, gospodărirea materialelor și folosirea utilajelor de construcții.

Comitetul executiv al consiliului popular județean a analizat cauzele acestor neajunsuri și a stabilit măsuri pentru înlăturarea lor astfel ca planul de locuințe să fie realizat și depășit conform angajamentului asumat.

Mulțumim redacției Revistei economice pentru sprijinul acordat prin articolul publicat și vă asigurăm că vom acționa cu răspundere pentru înlăturarea lipsurilor semnalate și pentru îndeplinirea exemplară a planului fizic și valoric de locuințe pe anul 1984.

Nicolae TĂBÎRCĂ
prim-vicepreședinte al Consiliului popular al județului Vrancea

★

CA URMARE a măsurilor luate de Comitetul executiv al Consiliului popular județean și a mobilizării tuturor factorilor de răspundere de la nivelul întreprinderilor și secțiilor de specialitate, pentru locuințele din planul pe 1983 au fost asigurate toate documentațiile, amplasamentele libere, creîndu-se astfel posibilitatea atacării și executării tuturor lucrărilor.

În vederea înlăturării greutăților pe care le întîmpină constructorii privind aprovizionarea tehnico-materială, săptămînal se analizează cu baza de aprovizionare, principalul furnizor, cauzele nelivrării materialelor de bază conform repartițiilor, luîndu-se măsuri operative de înlăturare a neajunsurilor.

Ținînd seama de creșterea planului pe acest an cu încă 600 apartamente, Comitetul executiv al Consiliului popular județean a mobilizat întregul potențial existent la nivelul județului în organizarea și urmărirea execuției lucrărilor prevăzute în plan, pentru a asigura realizarea sarcinilor planificate cît și recuperarea restanțelor.

Marius COJOCARU
prim-vicepreședinte al Consiliului popular al județului Mehedinți

★

● COMITETUL executiv al consiliului popular al județului Brăila a luat măsuri pentru asigurarea condițiilor de realizare a planului pe 1983 la construcția de locuințe din municipiul Brăila și în localitățile din județ încă din anul precedent. Astfel, s-au asigurat în totalitate documentațiile de execuție și cele necesare eliberării amplasamentelor, ceea ce a condus la buna desfășurare a lucrărilor pe șantiere. Ca urmare a acestor măsuri și a asigurării unui front de lucru corespunzător, planul de investiții pe semestrul I 1983 la construcția de locuințe a fost realizat în proporție de 116%, realizîndu-se peste sarcina planificată 133 apartamente. În această perioadă, o problemă deosebită a constituit-o însă aprovizionarea tehnico-materială, deoarece cotele față de necesar au reprezentat la unele materiale principale numai 25–50%.

Rămîneri în urmă s-au înregistrat și la unele lucrări tehnico-edilitare și în special la lucrarea „Alimentare cu apă caldă menajeră din surse secundare de la fabrica de P.A.L. melaminat", care nu a fost pusă în funcțiune la timp, datorită insuficientei mobilizări a constructorului. În vederea terminării în totalitate a lucrărilor s-au luat măsuri de intensificare a ritmului de lucru la rețeaua stradală și la rezervorul de înmagazinare. Astfel, s-au asigurat toate utilajele prevăzute în documentația tehnico-economică, executarea lucrărilor fiind analizată în comandamente săptămînale.

Ștefan ILIEȘ
prim-vicepreședinte al Consiliului popular al județului Brăila

Realizarea exemplară a planului

REFERINDU-NE la articolul publicat în numărul 24/'83 al „R.E." sub titlul „Planul la extracția țițeiului — realizat ritmic, integral", vom arăta că din analiza făcută a rezultat că în acest an pentru realizarea integrală și în termen a utilajelor și pieselor de schimb pentru unitățile Ministerului Petrolului s-au elaborat programe de fabricație prioritare care se urmăresc zilnic și decadal pînă la nivelul conducerii ministerului. De exemplu : zilnic se urmăresc realizarea prăjinilor de pompare, pistoanelor și a cămășilor din oțel și fontă necesare pompelor de extracția țițeiului ; semidecadal se urmăresc realizările unităților de pompaj, pompele de 5 x 10, pompele de noroi 2PN-400, motoarele termice pentru echiparea instalațiilor de foraj, prăjinile grele de foraj, agregatele de cimentare, prevenitoarele de erupție, comenzile hidraulice CH-6U, sapele cu role, capetele de erupție, sculele de foraj și multe altele. De asemenea, lunar se analizează în comandament comun stadiile de execuție și de livrare a utilajelor și a pieselor de schimb, precum și stadiile de realizare a unor noi produse prevăzute în planul tehnic pentru asimilare, stabilindu-se măsuri și responsabilități.

În general, vă informăm că programele elaborate pentru execuția și livrarea utilajelor și pieselor de schimb pentru unitățile petroliere se respectă și că există o bună colaborare între întreprinderile furnizoare și beneficiare și că sînt luate toate măsurile pentru realizarea integrală a contractelor.

Stelian TEODORESCU
adjunct al ministrului M.I.C.M.

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Deschideri tehnologice în domeniul metalurgiei

prof. dr. doc. inginer Suzana GÂDEA

GAMA tot mai largă de materiale metalice și produse metalurgice noi preconizate a fi produse în țară în scopul reducerii importurilor, al satisfacerii nevoilor interne și al cooperării economice externe cere un imens efort de creație și dezvoltare în domeniul metalurgiei. Acest efort se înscrie în spiritul documentelor de partid și al indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, de realizare a unor produse de calitate din resurse proprii, cu consumuri minimale de materiale și energie, în cadrul programelor elaborate de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, la a căror elaborare și coordonare tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu și-a adus un aport hotărîtor.

Conferința Națională a partidului din decembrie 1982, chemată să stabilească direcțiile strategice ale înaintării României pe calea progresului și civilizației, analizînd științific și realist evoluția dezvoltării economice a țării noastre, a configurat un ansamblu coerent de direcții de dezvoltare în condițiile crizei de durată care zguduie economia mondială. Raportul la Conferința Națională al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prezintă un program de dezvoltare economică și tehnică constructiv, bazat nu pe limitarea creșterii economice în condițiile crizei mondiale a materiilor prime și energiei, ci prin restructurări de esență ale industriilor din componența economiei naționale, în direcția accentuării elementelor calitative care să asigure valorificarea avantajoasă și completă a resurselor naturale de energie și materiale ale țării.

În acest efort, un rol deosebit revine celor două mari componente ale industriei grele — industria metalurgică și industria constructoare de mașini — care au încorporat un uriaș efort uman și financiar făcut de poporul nostru în anii construcției socialismului.

Repere în procesul dezvoltării

INDUSTRIA metalurgică a înregistrat creșteri spectaculoase în raport cu cel mai ridicat nivel al producției din perioada antebelică : producția de fontă a sporit de 66 de ori, producția de cocs de 37 de ori, producția de oțel brut de 46 de ori, producția de laminate finite pline de 30 de ori. În domeniul metalelor neferoase, pe lîngă dezvoltarea producției metalelor tradiționale în țara noastră (zinc, plumb, cupru, metale prețioase ș.a.) a fost creată industria aluminiului și cea a extracției uraniului și sînt în curs de realizare obiectivele industriale pentru producerea în țară a două din cele mai importante metale moderne — titanul, pentru construcții aeronautice și zirconiul pentru energetica nucleară.

În realizarea producerii în țară a materialelor metalice de calitate, industria noastră metalurgică dispune astăzi de o bază tehnică modernă, de capacități de producție suficiente pentru satisfacerea cerințelor de metal ale economiei naționale și pentru participarea activă la schimbul și cooperarea internațională. Industria siderurgică realizează astăzi, după tehnologii moderne și regim de înaltă automatizare, o mare gamă de produse metalice necesare economiei naționale. Dintre produsele cu grad înalt de prelucrare metalurgică obținute în țară sînt de menționat : țevi pentru forajul și extracția țițeiului, țevi pentru construcții, țevi pentru cazane, țevi pentru conducte din oțeluri inoxidabile și refractare, table și benzi din oțel laminate la rece, table și benzi zincate, table și profile speciale pentru construcții navale și autovehicule, benzi din oțel silicios pentru industria electrotehnică, sîrme trase la rece, oțeluri pentru rulmenți, oțeluri inoxidabile și refractare pentru instalațiile chimice și termoenergetice. Din punct de vedere al tehnologiilor utilizate, ponderea în elaborarea oțelului o dețin procedeele moderne rapide (50% în convertizoare cu oxigen, 16,3% în cuptoare electrice) și numai 33,7% prin procedeul clasic de elaborare în cuptor Martin. Ca structură sortimentală, ponderea oțelurilor de calitate depășește astăzi jumătate din producția anuală (30% oțel carbon de calitate superioară, 18% oțel slab aliat, 9,5% oțel mediu și înalt aliat).

Pe linia modernizării tehnologiilor de elaborare-turnare a oțelului sînt de amintit : realizarea la Hunedoara a oțelului cu conținut foarte scăzut în carbon ; la Galați, în noul convertizor cu mediu de argon este posibilă decarburarea oțelului cu oxigen, asigurînd oțelul necesar tablelor și benzilor de oțel inoxidabil cu carbon redus pentru centrale energetice nucleare și pentru uzina de apă grea ; darea în funcțiune la Cîmpia Turzii a instalației de concepție românească pentru degazarea în vid a oțelului ; extinderea la Galați și intrarea în funcțiune la Călărași a instalației de turnare continuă a oțelurilor.

Noile tehnologii — suport al ridicării calitative a producției

ÎN PROMOVAREA introducerii în țară a tehnicilor metalurgice noi, în efortul de ridicare continuă a calității producției sînt de luat în considerare și sensurile prioritare în care a evoluat și evoluează producția metalurgică pe plan mondial. În ultimele trei decenii aceasta s-a multiplicat cantitativ de peste 5 ori. Ceea ce este însă mai important este faptul că a avut loc o diversificare calitativă a producerii aliajelor pe bază științifică, cercetările metalurgice fundamentale făcînd posibilă o creativitate în ceea ce se numește „design-ul" structurii și proprietăților aliajelor care înlocuiește treptat un empirism milenar în acest domeniu. Astfel, teoria defectelor de rețea permite astăzi să se realizeze creșterea rezistenței mecanice a materialelor metalice prin utilizarea, pe baza unei cunoașteri aprofundate, a mecanismelor de durificare, acționînd prin aliere și tratamente termomecanice în sensul de a întîrzia „intrarea materialului în plasticitate" prin punerea în mișcare simultan și în număr mare a dislocațiilor și vacanțelor. La cerința de creștere a rezistenței mecanice, care a dominat cercetările metalurgice fundamentale și aplicative în perioada 1950—1970, se adaugă astăzi imperativul de optimizare a ansamblului unor proprietăți foarte variate. Cercetările sînt dirijate precumpănitor spre obținerea de materiale metalice cu rezistență mecanică ridicată, cu rezistență chimică la mediu, cu formabilitate facilă și, mai mult decît oricînd în trecut, se cere obținerea simultană a acestor proprietăți. Beneficiarii cer metalurgului să găsească materiale metalice cu proprietăți optime la toate genurile de solicitări. Cu acest scop au fost întreprinse cercetări de mare anvergură în direcții ca :

- obținerea de oțeluri cu rezistență mecanică și rezilientă ridicată, prin aliere și tratamente termomecanice ;

- obținerea concomitentă a rezistenței mecanice ridicate și a unei ductilități mari prin transformare martensitică indusă de deformarea plastică (oțeluri TRIP) ;

- obținerea de aliaje cu memoria formei, prin transformarea martensitică termoelastică în aliaje neferoase ordonate ; revenirea materialului la forma anterioară deformării plastice este realizabilă sub efectul unui anumit ciclu termic. Aliajele își găsesc aplicații în tehnologiile spațiale, în contacte electrice și asamblări mecanice realizate prin încălzirea aliajelor cu memorie deformate la temperaturi criogenice ;

- obținerea de aliaje superplastice cu rezistență reziduală ridicată. În condiții de superplasticitate, asigurate de o microstructură ultrafină la temperaturi ridicate, prelucrarea prin deformare plastică devine un proces de fluo-formare bazat pe curgere vîscoasă care permite deformări de 1 000% pînă la 2 000% sub presiuni de zeci de ori mai mici decît cele aplicate în procedeele clasice ;

- obținerea simultană a formei piesei și a microstructurii adecvate proprietăților de utilizare prin control perfect al regimului termic de solidificare. Pe această cale s-au obținut, în ultimele decenii, performanțe spectaculoase în geometria și structura pieselor turnate : fabricarea turbinelor cu palete integrate pentru motoare de aviație și motoare diesel prin turnare cu model pierdut în atmosferă controlată ; palete microcristaline cu rezistență foarte mare la fluaj, palete cu macrostructură controlată rezistente la oboseală ;

● optimizarea rezistenței mecanice în volum a materialului și a rezistenței sale superficiale, în condițiile tehnice actuale în care creșterea solicitărilor mecanice impuse este însoțită de creșterea agresivității chimice a mediului, coroziunea sub sarcină fiind un fenomen din ce în ce mai frecvent. Această optimizare impune din ce în ce mai mult tratamentele superficiale ale pieselor și în mod special metalizările prin difuzie. Dată fiind precizia cerută, foarte multe din aceste tratamente cer aplicarea unor tehnici de vîrf, cum sînt acoperirile în jet de plasmă, acoperirile cu metale refractare prin electroliză la temperaturi ridicate etc.

Acoperirea prin pulverizare cu aluminiu lichid se conturează ca înlocuitor al protecției prin vopsirea oțelurilor pentru construcții navale. Straturi de aluminiu pur cu grosimi extrem de fine cărora li se aplică un strat de siliciu pentru închiderea porilor sînt prevăzute pentru protecția anticorozivă a structurilor metalice submarine, a conductelor, a pistelor pentru elicoptere ș.a. Aluminizarea prin depunere din vapori este utilizată pentru acoperirea oțelului slab aliat cu crom, asigurîndu-i o rezistență la coroziune în medii decarburante și în medii de sulf, comparabilă cu a oțelului cu 12% Cr.

O altă modalitate nouă de protecție anticorozivă a oțelului o constituie zincarea prin pulverizare în arc electric. Două jeturi de zinc lichid sînt proiectate simultan sub presiune spre un punct convergent din piesă și energizate electric, formîndu-se un arc. Căldura de la laminarea tablelor de oțel poate fi folosită pentru topirea zincului care este pulverizat și suflat în jet de aer comprimat pe suprafața tablelor sau benzilor de oțel.

Pentru sculele aşchietoare și piesele supuse la uzură, pe plan mondial se manifestă o tendință tot mai marcantă de acoperire cu nitrură de titan printr-un proces de depunere fizică din vapori. Procedeul convențional de depunere din vapori a nitrurii de titan acționînd la temperaturi de 800÷900°C nu poate fi aplicat sculelor, temperatura fiind mult deasupra temperaturii de revenire a oțelului. O versiune a procesului utilizînd plasmă catalizată acționează la temperaturi joase între 200 și 500°C, putînd fi aplicată și sculelor, fără riscul de distorsiune antrenat de aplicarea tratamentului termic după tratamentul termochimic. Sînt studiate și modalități de depunere fizică din vapori a unor acoperiri multiple cu 3÷13 straturi (în grosime totală de 5÷10 microni) de carbură de titan, nitrură de titan și oxid de aluminiu, stratul exterior fiind în toate cazurile din nitrură de titan din cauza culorii sale atractive ca a aurului.

Obținerea de materiale specifice energeticii nucleare. Nu este o exagerare afirmația că în forma sa realizată practic, energetica nucleară reprezintă un triumf al științei materialelor. Transformarea reactorului nuclear dintr-un aparat fizic spectaculos într-o uzină energetică capabilă să furnizeze energie la preț competitiv cu centralele electrice clasice a fost posibilă în mare parte prin munca metalurgiștilor și a inginerilor de materiale. Multe materiale tehnice noi au fost produse la scară industrială în acest scop : uraniul și compușii de uraniu, plutoniul, grafitul pur etc., precum și materiale greu de realizat prin procedee clasice cu structuri cristaline complexe, proprietăți mecanice pretențioase și uneori prezentînd riscuri în folosire din cauza toxicității și radioactivității lor. Acestor materiale noi, cît și materialelor convenționale ca oțelurile, la utilizarea lor în construcția echipamentului reactorilor nucleari li s-au impus comportări adeseori la limita posibilităților de rezistență la radiații, temperaturi ridicate, solicitări mecanice și coroziune, din necesitatea de a ridica continuu temperaturile și presiunile de lucru ale reactorilor nucleari energetici. Cercetările fundamentale în metalurgie și știința materialelor dirijate într-o varietate de direcții au condus la realizarea unor materiale metalice noi, rezistente la fluaj în cîmp de radiații și solicitări termice, rezistente la acțiunea corozivă a agenților de răcire ai reactoarelor nucleare energetice. Ca rezultat al recentelor progrese în metalurgie și știința materialelor, din punct de vedere științific nu există o barieră în calea dezvoltării celei mai mari promisiuni în energetica viitorului, reactorii bazați pe fuziunea nucleară. Desigur, în acest domeniu vor fi necesare încă eforturi științifice mari pentru punerea în lucru a unor tehnologii scumpe și poate chiar aventuroase ; spre exemplu, materialele supraconductoare în cîmpuri mari sînt de așteptat să constituie o componentă esențială a acestor reactori.

Domenii noi de utilizare

O ALTĂ categorie de materiale noi în care se investește în prezent o mare cantitate de efort științific o reprezintă compozitele durificate cu fibre, în care, datorită unui veritabil efect de sinergism, se realizează proprietăți mult superioare sau extrem de diferite calitativ față de proprietățile fazelor constitutive. Printre tehnicile de producere și încorporare a fibrelor în matrice (metode mecanice, metode de metalurgia pulberilor etc.) se distinge tehnica prin care formarea compozitului se realizează într-o singură etapă prin creșterea concomitentă din lichid a fibrelor și matricei în condiții de echilibru termodinamic care asigură o stabilitate a structurii la temperaturi ridicate și coerență perfectă a fibrelor cu matricea.

Compozitele eutectice orientate prezintă rezistențe mecanice (la deformare, la rupere, la oboseală) net superioare comportării aliajului eutectic obișnuit cu structura neorientată. Proprietățile mecanice sînt și mai mult îmbunătățite atunci cînd una din fazele sistemului compozit este obținută sub formă de filamente monocristaline care au diametre de cîțiva microni și sînt practic lipsite de defectele întîlnite în mod curent în rețelele cristaline. Durificarea compozitelor se bazează pe utilizarea proprietăților de plasticitate ale matricei care, prin intermediul interfeței matrice-fibră, transmite fibrelor încorporate solicitarea aplicată sistemului compozit, iar fibrele datorită naturii lor au proprietatea de a suporta sarcini mari; în acest fel, rezistența materialului compozit se apropie de aceea a fibrelor. Stabilitatea structurală a compozitelor eutectice le asigură proprietăți mecanice superioare la temperatură înaltă, impulsul în dezvoltarea lor fiind dat de exigențele tehnologiilor avansate din domeniul construcțiilor aerospațiale, ale reactorilor nucleari de temperatură înaltă, ale turbinelor cu gaz ș.a.

O varietate de proprietăți interesante le prezintă compozitele eutectice în care matricea este constituită dintr-un semiconductor cu mobilitate ridicată a electronilor, iar faza aliniată este metalică. Asemenea structuri pot constitui elemente componente în dispozitive termoelectrice, termoenergetice și magnetorezistive.

O tehnică esențial deosebită de tehnicile metalurgice tradiționale, în care sînt în curs progrese remarcabile, o constituie călirea aliajelor din stare lichidă și producerea sticlelor metalice. Metodele de răcire ultrarapidă a aliajelor lichide cu viteze de solidificare ce depășesc un milion de grade pe secundă, inițiate în anul 1960, au evoluat din domeniul cercetărilor fundamentale în domeniul cercetărilor aplicative, devenind una din căile cele mai promițătoare de obținere de noi aliaje. O varietate de metode în care topitura sub formă de peliculă subțire se solidifică pe un suport conductor răcit cu apă, cu azot lichid sau cu heliu lichid (metoda undei de șoc, metoda extracției din topitură, metoda tragerii firelor din topitură) permit azi obținerea de aliaje amorfe sau de aliaje cu faze și microstructuri complet noi. Aliajele amorfe sau sticlele metalice obținute la viteze de răcire care suprimă procesele de cristalizare din topitură prezintă proprietăți complet neobișnuite. Astfel, unele sticle metalice depășesc rezistența la coroziune a platinei. Duritatea și rezistența mecanică sînt asociate cu permeabilități magnetice uluitoare și cu posibilități de a suferi deformări plastice locale. Principala aplicație ce se conturează pentru sticlele metalice o constituie utilizarea lor ca materiale cu pierderi magnetice mici pentru transformatoare, motoare și generatoare electrice. Promovarea acestor materiale este asistată, de prețul în creștere al energiei electrice și de propriul lor preț aflat în scădere. Se apreciază că în perioada 1984—1986 prețul benzilor de aliaje amorfe pentru miezul transformatoarelor ar putea să fie doar dublul prețului tablei de oțel silicios texturat și că folosirea lor în locul tolelor de oțel silicios ar putea reduce cu 2/3 pierderile de energie în transformatoare. Chiar și în condițiile care nu conduc la obținere de aliaje amorfe, solidificarea rapidă prin călire din stare lichidă oferă posibilități fascinante pentru producerea aliajelor, eliminînd o serie din cele mai supărătoare probleme din metalurgie, cum sînt segregațiile, insolubilitatea sau imiscibilitatea între metalele cu diferențe mari de densitate sau de temperaturi de topire ș.a. Metalurgia pulberilor se anunță ca cea mai promițătoare cale de utilizare industrială a aliajelor solidificate rapid prin călire din stare lichidă, utilizînd fie direct pulberile obținute prin această metodă, fie pulberile rezultate prin măcinarea unor filamente fragile, rezultate prin călirea din topitură. Aplicațiile industriale imediate pentru aceste noi materiale prevăd obținerea de filiere din aliaje pe bază de fier, structuri pentru aeronave, piese pentru turbine și motoare cu reacție din superaliaje.

Desigur, cele expuse nu epuizează domeniul vast și în continuă extindere al cercetărilor în domeniul metalurgiei. Se cere, cred, evidențiat faptul că inventivitatea tehnică în domeniul producerii materialelor metalice, inventivitate pe care mi-am permis să o ilustrez printr-un număr limitat de exemple, nu poate avea alt obiectiv în aplicarea sa în cercetarea noastră metalurgică decît obiectivul prioritar trasat la Conferința Națională a partidului de a crea produse de calitate prin valorificarea completă a bazei de materii prime interne, prin micșorarea consumului de energie și materiale și prin creșterea ponderii „inteligenței încorporate".

STIMULAREA ŞI VALORIFICAREA PRODUCŢIEI DE IDEI, ELEMENT INSEPARABIL AL AUTOCONDUCERII MUNCITOREŞTI

● Utilizarea tehnicilor de creativitate în pregătirea deciziilor organelor de conducere colectivă ● Grupuri de studiu, formate ad-hoc, în sprijinul comisiilor pe probleme ● Îmbinarea creaţiei organizate şi dirijate cu fructificarea ideilor emanate spontan din rîndurile personalului muncitor

ORIENTĂRILE şi cifrele Planului naţional unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1984, programele referitoare la economisirea şi valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor şi energiei, înnoirea şi modernizarea produselor cu ridicarea nivelului lor tehnic şi calitativ, creşterea mai accelerată a productivităţii muncii relevă o dată mai mult, cu un grad şi mai ridicat de evidenţă, necesitatea imperativă de **a pune pe deplin în operă acea inepuizabilă resursă de eficienţă şi progres pe care o constituie inteligenţa umană, creativitatea.**

Acum mai mult ca oricînd se impune orientarea cu precădere spre această resursă, pentru valorificarea „aurului cenuşiu" care reprezintă pentru orice naţiune o bogăţie inestimabilă.

La nivelul unităţilor economice, oricît de detaliat şi limitativ ar fi reglementate prin normative şi norme coordonatele tehnice, organizatorice, economice ale producţiei, ale celorlalte activităţi, creaţiei îi rămîne întotdeauna teren de apariţie şi aplicare, pentru a îmbunătăţi performanţele obţinute pe baza acestor norme şi, pînă la urmă, pentru a îmbunătăţi însăşi normele. Aşa cum în întreprinderi se întocmesc planuri de măsuri cu privire la productivitate, calitate, economii, inspirate adesea din posibilităţi cunoscute şi ţinute în rezervă, ar fi potrivit să se programeze şi măsuri pentru stimularea mai puternică a emanaţiei de idei, acţiune ce va da dimensiune concretă conceptului teoretic al întreprinderii socialiste creativ-inovatoare şi se va înscrie între trăsăturile cele mai semnificative ale autoconducerii muncitoreşti.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a dezvoltat pe larg teza revoluţionară că periculoasă e nu îndrăzneala de a gîndi (chiar dacă uneori ea dă loc la unele idei greşite), ci stagnarea în gîndire. Într-adevăr, şi în ce priveşte activitatea economică, acel conducător colectiv sau individual din întreprindere, care îşi focalizează atenţia asupra sarcinilor, printr-o prismă ce lasă în afara vederii omul creator, blochează producţia de idei (şi chiar motivaţia pentru perfecţionarea pregătirii profesionale) şi, prin aceasta, anulează şanse nebănuite tocmai de a înfăptui mai curînd, mai bine, mai eficient aceste sarcini. La fel se întîmplă cînd conducerea respectivă, repartizînd misiunea de a crea unui compartiment sau altuia din structura întreprinderii, ca obligaţie de serviciu ori de plan, consideră că prin aceasta problema este rezolvată. Aşa cum remarca un cunoscut gînditor, pentru a crea o idee bună este nevoie să dispui de mai multe idei. Ceea ce presupune

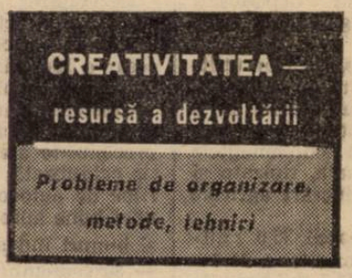

proporţii de masă ale creativităţii bazată nu numai pe calităţi personale înnăscute, ci şi pe condiţii de mediu (pentru instruire, educaţie şi motivare) şi pe condiţii de manifestare.

CREATIVITATEA este o trăsătură de care nu poate fi lipsită munca de conducere. Unii autori consideră chiar că în activitatea consiliului oamenilor muncii s-ar putea aplica, în luarea unor decizii, tehnici proprii creativităţii. Totuşi, analizînd domeniile — precizate prin lege — ce intră în sfera de preocupări a organelor de conducere colectivă ale unităţilor, regulamentul de funcţionare a acestora şi practica activităţii lor, observăm că deciziile pe care le iau sînt rezultatul unui proces de cîntărire a unor variante deja enunţate, pe baza unor criterii stabilite. Alegerea variantei optime presupune ca aceasta să satisfacă în condiţii de optimalitate criteriile respective. Or, gradul de încărcare a ordinei de zi a reuniunilor C.O.M. şi cerinţele de operativitate nu permit folosirea tehnicilor de creativitate cunoscute. În schimb, **aceste tehnici pot fi utilizate de către cei care pregătesc deciziile,** realizînd etapele de informare, analiză, prelucrare şi stabilirea mai multor variante.

În literatura de specialitate se afirmă că pregătirea deciziilor revine comisiilor pe probleme, cu participarea şi a altor specialişti care au legătură cu tema ce se dezbate. Numai că nu întotdeauna şi nu peste tot comisiile funcţionează, iar materialele elaborate cuprind mai mult „fotografierea" rezultatelor şi mai puţin variante de acţiuni, cu fundamentarea lor şi estimarea efectelor. Consiliul oamenilor muncii nu realizează, practic, decît o singură etapă din procesul de luare a deciziei — anume, alegerea variantei optime pe baza unor criterii prestabilite.

Exercitarea autoconducerii muncitoreşti implică şi o gospodărire creatoare a resurselor de care dispune întreprinderea. În această concepţie, **producţia de idei trebuie să fie permanentă, să cuprindă tot personalul,** creîndu-se posibilitatea de a îmbina manifestarea ei dirijată cu cea spontană.

DIN INVENTARUL greu de epuizat al acţiunilor posibile şi necesare în acest sens menţionăm doar cîteva, a căror aplicare nu prezintă dificultăţi deosebite.

● Formarea în întreprinderi a unui nucleu de instructori, cunoscători ai tehnicilor de creativitate, care să organizeze şi conducă **grupuri de creativitate** alcătuite ad-hoc, începînd de la nivelul secţiilor, în funcţie de obiectivul luat în studiu. Aceste grupuri ar urma să alimenteze cu idei comisiile pe probleme sau direct conducerea întreprinderii, să participe la soluţionarea obiectivelor importante, ce presupun soluţii noi. După ce s-au produs suficient de multe idei pentru a permite o selecţie a celor mai valoroase, grupul se destramă, eventual reunindu-se din nou — în aceeaşi componenţă sau în alta, îmbunătăţită în funcţie de obiectiv,

● *Din ciclul de articole privind probleme de organizare şi metodologice ale activităţii de creaţie, publicate în cadrul rubricii „Conducere-organizare" a revistei, au apărut în 1983: Adoptarea şi înfăptuirea deciziilor de creaţie tehnică în întreprinderi (C. Ioniţă, M. Calotă — nr. 10); Cadrul organizatoric al stimulării şi valorificării creaţiei tehnice originale (F. Tănăsescu, L. Marinete — nr. 15); Organizarea sistemică a activităţii de cercetare-dezvoltare (G. Moisescu — nr. 22); Optimizarea sinergetică a valorii globale (I. Olaru — nr. 45); Echipa multidisciplinară de creaţie (I. Olaru — suplimentul nr. 50)* — nota red.

pentru a contribui la soluționarea altor probleme.

● Organizarea **colectării de idei spontane de la întregul personal muncitor** : „Cutia cu idei", în care se depun în scris opinii și propuneri privind diverse fațete ale activității întreprinderii, este o sursă de informare demnă de luat în calcul. Unii conducători înclină să creadă că dacă în întreprindere există compartimente de concepție cu personal specializat, acesta este singurul creator — pierzînd din vedere inventivitatea potențială a întregii mase de lucrători. S-a dovedit că ideile bune pot surveni de unde nu te aștepți, în condițiile cînd conducerea stimulează, motivează și se interesează de valorificarea și pe acest plan a resursei umane. (De altfel, din unele cercetări făcute în întreprinderi — de pildă, de către Universitatea din Cluj-Napoca — a rezultat că într-o proporție semnificativă, atît șefii de secții cît și proiectanții de produse și tehnologii au nevoie de un grad mai înalt de dezvoltare a capacității de creație.)

● Organizarea **cercurilor de calitate** — formă a creației colective, verificată în alte țări. Un astfel de grup, alcătuit (pe baza înscrierii voluntare) din 6—10 persoane — muncitori, personal tehnic, cadre de conducere ce lucrează în același sector și au aceeași pregătire ori sînt de același nivel ierarhic — alege cîte o problemă de studiat pentru fiecare întrunire, caută și conturează soluții. Grupul ca atare are o permanență în funcționare, dar cu componență elastică (sînt posibile retragerea oricui, precum și atragerea altor persoane atunci cînd specificul problemei o cere). Obiectivul activității acestor cercuri este îmbunătățirea calității produselor, dar pot fi luate în studiu și alte probleme cu care se confruntă întreprinderea.

ÎNTRUCÎT stimularea creativității în întreprindere depinde de atenția ce i se acordă de către conducerea unităților, primii instructori în creativitate ce ar trebui formați ar trebui să fie cadre de conducere. Se va evita astfel riscul ca aceștia să blocheze inițiativa altor lucrători, datorită necunoașterii conținutului tehnicilor de creativitate și a eficienței pe care o poate aduce producția de idei.

Trezirea interesului și motivarea lucrătorilor care vin cu idei valoroase este un alt factor pe care trebuie să-l stăpînească mai bine conducerile de întreprinderi. Dacă pînă acum s-au stimulat material lucrători cu rezultate bune în realizarea fizică a producției, nu același lucru s-a făcut (cu excepția autorilor de inovații tehnice) pentru cei care au produs idei bune, prin a căror aplicare s-a obținut o eficiență calculabilă. Noile principii de retribuire permit să se corijeze acest neajuns.

Necesitatea dezvoltării creativității în întreprindere, sub orice formă de manifestare, derivă din două obiective care se întregesc reciproc :

— unul **economic**, ce se reflectă în indicatorii de eficiență ai întreprinderii;

— al doilea **politic-social**, privind adîncirea participării oamenilor muncii la conducerea întreprinderii, la rezolvarea problemelor economico-sociale ale acesteia, ameliorarea comunicațiilor inter-umane, dezvoltarea personalității fiecărui lucrător, trezirea interesului și găsirea unor elemente de motivare care să conducă, în final, la creșterea nivelului de conștiință în condițiile manifestării în fapt a autoconducerii muncitorești.

dr. ing. Remus MICU

Anul 1984 trebuie să ducă, în agricultură, la o îmbunătățire substanțială a întregii activități

(Urmare din pag. 1?)

(modulate și cu lățimi mai mari de lucru), combine autopropulsate pentru recoltarea păpușoiului în știuleți depănușați concomitent cu eliberarea terenului de resturi vegetale, combine autopropulsate de recoltat furaje.

Se vor constitui 38 mii de agregate complexe, a căror utilizare va asigura reducerea tasării solului prin treceri repetate, economisirea motorinei, executarea mai multor lucrări la o singură trecere, folosirea corespunzătoare a puterii tractoarelor și creșterea productivității. În acest mod, cu echipamentele din dotare se vor realiza mașini multifuncționale, tipizate și modulate, capabile să execute toată gama de lucrări agricole din tehnologia plantelor cultivate.

Se prevede ca în 1984 agricultura să folosească 35,5 milioane tone îngrășăminte chimice, peste 1,8 milioane tone de îngrășăminte chimice cu azot, fosfor și potasiu și 55,7 mii tone de pesticide (în substanță activă) ; se va trece la folosirea îngrășămintelor chimice lichide și se va extinde combaterea integrată a dăunătorilor, bolilor și buruienilor.

Pentru gospodărirea judicioasă a îngrășămintelor naturale și chimice se impun administrarea lor diferențiată pe baza analizelor agrochimice ale solului și în funcție de cerințele culturilor, utilizarea cu maximum de eficiență a acestora.

Sarcinile din planul agricol reflectă posibilitățile reale ; ele trebuie realizate în mod exemplar

CARACTERISTICA PRINCIPALĂ a Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, gospodăririi apelor și silviculturii pe anul 1984 o constituie puternica dinamică ce se imprimă agriculturii ; aceasta urmează să-și sporească producția globală față de anul trecut cu 5,4—6%, iar producția netă cu 8,9%. Creșterea mai accentuată a producției nete va fi posibilă prin reducerea substanțială a cheltuielilor materiale și mărirea productivității muncii sociale, potrivit orientării spre factorii intensivi, calitativi ai dezvoltării. Productivitatea muncii în agricultura de stat va crește cu 5,6%, iar cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă se vor reduce cu 13,2 lei.

În plan se prevede realizarea, în condiții climatice normale, a 29 milioane tone de cereale (din care 10 mil. t grîu-secară, 3,2 mil. t orz-orzoaică și 15,5 mil. t porumb), 16,6 milioane tone de sfeclă de zahăr, 1,3 milioane tone de floarea-soarelui, 0,8 milioane tone de soia, aproape 1 milion tone de in și cînepă pentru fibră, 0,3 milioane tone de cartofi de toamnă, 0,8 milioane tone de legume de cîmp, peste 4,8 milioane tone de fructe și struguri.

Dezvoltarea producției vegetale se va baza pe creșterea continuă a producției medii la toate culturile, prin aplicarea fermă a științei agricole, realizarea în bune condiții și la timpul necesar a lucrărilor, îngrijirea corespunzătoare și strîngerea fără pierderi a recoltei.

Creșteri semnificative urmează să înregistreze, de asemenea, producțiile sectorului zootehnic. Ținînd seama de nivelurile preconizate ale acestora, de condițiile determinate de o alimentație echilibrată, rațională, în Programul privind aplicarea măsurilor de autoconducere și autoaprovizionare pentru asigurarea unei bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe perioada 1 octombrie 1983 — 30 septembrie 1984 este stabilită creșterea — comparativ cu perioada anterioară de 12 luni — a cantităților de produse cu un conținut nutritiv ridicat, ce vor fi puse la dispoziția populației, cu 52,8 mii t la carne tăiată, 87,3 mii t preparate din carne, 802 mii hl lapte de consum, 729 mii t produse lactate ș.a.

Dinamismul și eficiența producției agricole se vor concretiza într-o sporire și mai accentuată a nivelului de viață al țărănimii. Veniturile reale ale țărănimii, provenite din munca în cooperativele agricole de producție și gospodăriile personale, pe o persoană, vor spori cu 11,3% într-un ritm superior retribuției medii.

Prevederile planului agriculturii pe anul 1984 asigură dezvoltarea echilibrată a acestei ramuri de bază a economiei naționale. Răspunzînd cu însuflețire chemării secretarului general al partidului, de a face ca anul 1984 să ducă la îmbunătățirea radicală a întregii activități din agricultură, la obținerea unor recolte corespunzătoare, lucrătorii de pe ogoare își mobilizează întreaga energie și capacitate de muncă pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, pentru creșterea contribuției agriculturii noastre la ridicarea bunăstării poporului, la progresul neîntrerupt al patriei.

„Este necesar să luăm măsuri serioase pentru a asigura creşterea puternică a productivităţii muncii pe calea mecanizării, automatizării, a ridicării gradului de calificare al muncitorilor, dar şi a bunei organizări a muncii şi a producţiei, a fluxului de producţie, pe calea întăririi ordinii şi disciplinei în muncă".

NICOLAE CEAUŞESCU

CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII — OBIECTIV DE IMPORTANŢĂ NAŢIONALĂ (I)

PLENARA C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 a adoptat, între alte hotărîri importante, un document de excepţională însemnătate pentru progresul economic al României şi anume **„Programul privind creşterea mai accentuată a productivităţii muncii şi perfecţionarea organizării şi normării muncii în perioada 1983—1984 şi pînă în 1990"**. Elaborat din iniţiativa şi cu contribuţia determinantă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, Programul se înscrie în concepţia partidului nostru cu privire la căile modernizării economiei naţionale, ale edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării României spre comunism.

Productivitatea — componentă majoră a politicii economice

ÎN CONCEPŢIA partidului nostru creşterea productivităţii muncii are semnificaţii multiple pentru întregul univers al construcţiei socialiste. Să ne referim doar la cîteva dintre acestea. 1) Creşterea productivităţii reprezintă calea principală pentru sporirea avuţiei naţionale în ansamblu şi, ca atare, a venitului naţional — sursa sigură pentru noi acumulări în economia naţională şi pentru ridicarea nivelului de trai al populaţiei. 2) Realizarea unei înalte productivităţi constituie calea accentuării ritmului de creştere economică în perspectiva înaintării spre comunism. Căci, în condiţiile accentuării rolului dezvoltării intensive a economiei, o productivitate superioară în toate ramurile producţiei materiale asigură creşterea masei de valori de întrebuinţare care intră în circuitul economic productiv, stimulînd progresul economic de ansamblu, asigurînd menţinerea unui ritm înalt de creştere economică. 3) Nivelul productivităţii muncii influenţează valoarea produselor şi, ca atare, creşterea continuă a productivităţii muncii se materializează în reducerea preţurilor de producţie şi respectiv a preţurilor de vînzare, ceea ce concură la creşterea puterii de cumpărare a leului, respectiv a eficienţei economice, a retribuţiei reale. În condiţiile în care alţi factori economici sînt stabilizaţi, nu cunosc fluctuaţii deosebite, productivitatea muncii influenţează pozitiv nivelul costurilor de producţie, al preţurilor şi, ca urmare, nivelul veniturilor şi al cheltuielilor oamenilor muncii 4). Productivitatea muncii este măsura eficienţei muncii prestate de personalul muncitor al unităţilor socialiste productive, de fiecare om al muncii. Ea este oglinda vie a forţei productive a colectivului, reflectă gradul calificării şi dexterităţii profesionale a personalului muncitor, al responsabilităţii, disciplinei şi organizării muncii, al folosirii capacităţilor de producţie, materiilor prime şi materialelor. 5). Nivelul productivităţii muncii este un indicator major care defineşte superioritatea socialismului faţă de capitalism, un indicator major al confruntării economice paşnice între socialism şi capitalism. Să demonstrăm superioritatea socialismului, spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în domeniul productivităţii muncii, să depăşim capitalismul în acest important domeniu economic.

Dacă am rămîne numai la aceste exemplificări şi ar fi suficient pentru a reţine cît de cuprinzătoare este concepţia partidului nostru despre productivitatea socială a muncii, cît de generoase sînt fundamentele ei umaniste, cît de însufleţitoare sînt prevederile Programului adoptat de partid în planul acţiunii practice pentru creşterea — de la un an la altul — a productivităţii muncii în ţara noastră.

O înaltă productivitate se poate obţine în condiţiile folosirii depline a timpului de lucru, respectiv asigurarea creşterii masei de valori realizate în unitate de timp. Nu putem să uităm că în ultimă instanţă cea mai preţioasă resursă a societăţii noastre în efortul ei spre progres şi civilizaţie superioară este folosirea optimă a timpului, pentru a produce mai mult şi mai bine. Economia de timp constituie însăşi substanţa şi măsura eficienţei economice, după cum modul de folosire a timpului de care dispune societatea şi a resurselor sale umane relevă măsura gradului de civilizaţie materială. Vechiul dicton „timpul înseamnă bani" reflectă relaţia dintre timpul lucrat şi rezultatul muncii depuse şi el capătă semnificaţii noi în economia noastră, acum cînd s-a generalizat organizarea şi retribuirea muncii în acord global, nivelul veniturilor fiind strîns legat — între alţi indicatori — de nivelul producţiei fizice, iar aceasta de nivelul productivităţii muncii.

Pentru ţara noastră, care a moştenit o economie insuficient dezvoltată şi care şi-a propus ca obiectiv să atingă cît mai curînd stadiul de ţară mediu dezvoltată şi să se înscrie apoi — într-un termen mai scurt — în rîndul statelor cu nivel economic superior de dezvoltare, folosirea intensivă a timpului de lucru şi creşterea viguroasă a productivităţii muncii reprezintă o cerinţă **sine qua non** pentru recuperarea distanţelor care ne mai separă de ţările dezvoltate şi înlăturarea deplină a decalajelor ce mai există. În ultimele două decenii, sub impulsul politicii economice generale promovate de partidul nostru, la iniţiativa şi cu contribuţiile determinante ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, s-au redus an de an discrepanţele dintre România şi ţările industriale dezvoltate, s-a obţinut o mai mare eficienţă în folosirea dotării tehnice şi a forţei de muncă. În perioada 1965—1980 productivitatea muncii sociale în România a crescut într-un ritm mediu anual de 8,5%, atestînd viabilitatea politicii partidului de industrializare ca o cale sigură de progres economic şi social.

Analizînd stadiul dezvoltării economico-sociale atins de ţara noastră, plenara din noiembrie 1983 a Comitetului Central, în spiritul documentelor Congresului al XII-lea şi ale Conferinţei Naţionale ale partidului, a stabilit ca obiectiv economic major **dublarea pînă la sfîrşitul acestui deceniu a productivităţii muncii** şi atingerea nivelurilor de productivitate care se realizează în ţările dezvoltate din Europa.

O asemenea abordare a sarcinilor în domeniul productivităţii muncii este posibilă datorită nivelului înalt de dotare tehnică şi de asigurare cu forţă de muncă în unităţile socialiste de producţie. Ca urmare a politicii consecvente de industrializare, de creştere în ritm viguros a forţelor de producţie şi de amplasare raţională a acestora în profil teritorial, de diversificare a producţiei materiale în cadrul complexului economic naţional, România dispune în prezent de o largă bază tehnico-materială, de capacităţi de producţie moderne. Volumul fondurilor fixe productive în economie a crescut faţă de anul 1965 de 4,5 ori în 1980. Peste 60% din fondurile fixe ale ţării au o vechime de sub 10 ani. Gradul de înzestrare tehnică este astăzi de 2,4 ori mai mare decît era în anul 1965. S-a ajuns, în prezent, la un stadiu de dezvoltare economică în care orice spor de productivitate înseamnă un volum mai mare de valori şi de venit naţional.

Înscriindu-se în concepţia de ansamblu a partidului, în orientările sale programatice fundamentate de Congresul al XII-lea şi Conferinţa Naţională din 1982 referitoare la accelerarea dezvoltării intensive a economiei naţionale în această etapă, Programul privind creşterea mult mai accentuată a productivităţii muncii sociale deschide orizonturi noi activităţii economice a României, este menit să contribuie la valorificarea superioară a posibilităţilor de progres economic de care dispune ţara, la proiectarea ei pe traiectoria ţărilor dezvoltate din punct de vedere economic, căci, cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „pentru a obţine dezvoltarea generală a ţării, creş-**

terea avuției naționale, a avuției materiale și, pe această bază, creșterea bunăstării materiale, trebuie să ajungem la același nivel de productivitate a muncii, la același nivel de folosire a fondurilor fixe, la același nivel de cheltuieli materiale ca întreprinderile cele mai bune pe plan mondial". Într-adevăr, aceasta este un obiectiv însuflețitor al actualei etape de construcție socialistă, un țel pe care, fără îndoială, poporul nostru îl va atinge în termene mai scurte, pe măsura vocației sale constructive, a patosului revoluționar și simțămintelor patriotice care îi animă munca, întreaga activitate.

Productivitatea muncii și independența economică

PRIVITĂ la nivel macro-economic, la nivel național, problema productivității capătă aspectul capacității economiei naționale de a asigura prelucrarea la un înalt grad de eficiență economică a resurselor minerale, agricole și de altă natură, aceasta reflectîndu-se în masa de valori realizată, în gradul de acoperire din producția națională a cerințelor societății, în reducerea dependențelor de piața internațională, în gradul de competitivitate cu care economia națională participă la schimbul mondial de mărfuri și la cooperarea economică cu alte state. Mărirea productivității fizice și valorice la nivel macro-economic este dată de gradul de diversificare a ramurilor producției materiale, de ponderea pe care o au ramurile industriale prelucrătoare, care încorporează cît mai multă inteligență, creativitatea oamenilor muncii și, deci, sînt purtătoare de o valoare mai mare. Astăzi este mai clar ca oricînd că decalajele foarte mari existente între țările industrializate și țările în curs de dezvoltare se datoresc în măsură hotărîtoare politicii coloniale a capitalismului, a monopolurilor imperialiste, reflectată în menținerea țărilor subjugate în starea de surse de materii prime și piețe de desfacere pentru produsele manufacturate ale metropolelor.

Istoria economiei mondiale în epoca marii industrii pune în lumină necesitatea adîncirii diviziunii sociale a muncii, a diversificării producției materiale, a dezvoltării ramurilor economice de vîrf în fiecare țară, ca o cerință a întăririi bazei tehnico-economice, a suveranității naționale și, totodată, ca o cerință a unui schimb echitabil de valori materiale în comerțul internațional. Fiecare țară poate să-și fructifice mai bine forța de muncă, resursele naturale, să obțină un randament economic superior, numai în măsura în care duce prelucrarea materiilor prime minerale și vegetale pînă la obținerea unor produse de înaltă tehnicitate, de mare valoare de întrebuințare, de mare valoare economică. Fiindcă nu este totuna, spre exemplu, să duci prelucrarea minereurilor feroase pînă la producerea fontei sau a oțelurilor ori să o duci pînă la realizarea de mașini unelte, agregate, echipamente electrotehnice și electronice, mijloace de transport ș.a.m.d.

Aceasta presupune ca odată cu industria extractivă să se dezvolte industria metalurgică, industria construcțiilor de mașini, cea chimică (pentru prelucrarea hidrocarburilor, spre exemplu) ori alte ramuri caracterizate printr-o productivitate superioară și ca atare prin realizarea mărfurilor de mare valoare, care asigură o eficiență economică superioară. Abia atunci se poate spune că economia națională se caracterizează printr-un grad înalt de productivitate, de eficiență, de competitivitate internațională, cînd asigură un înalt grad de industrializare a resurselor de materii prime minerale și vegetale, cînd dispune de ramuri industriale moderne, legate organic între ele în cadrul complexului economic național, cînd produsele sale sînt competitive în lume atît ca parametri tehnici, funcționali, deci ca valoare de întrebuințare, cît și ca preț de vînzare, caracterizîndu-se prin costuri scăzute și valori economice mari.

Odată cu această concluzie, se impune cu evidență o altă realitate, și anume aceea că dezvoltarea și diversificarea producției materiale, promovînd ramurile de înaltă productivitate, se înscrie ca o cerință intrinsecă pentru asigurarea independenței economice a fiecărei țări, pentru întărirea suveranității naționale. A devenit de mult o axiomă teza potrivit căreia nu poți asigura independența politică, statală fără a asigura independența economică. Dependența economiei naționale de factori din afară, condamnarea ei la mono-cultură sau la industria extractivă, ca să nu mai vorbim de perpetuarea stării de dominație a trusturilor monopoliste străine, a transnaționalelor, afectează exercitarea atribuțiilor suverane ale statului național, pun în pericol însăși independența națională. Înțelegem, astfel, de ce România, președintele său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, pledează în lume și militează pentru dezvoltarea forțelor de producție în fiecare țară, pentru realizarea unei economii moderne — cale sigură pentru înlăturarea decalajelor economice și sociale dintre state, pentru dezvoltarea liberă, suverană a fiecărui popor.

Sintetizînd cele arătate, putem concluziona că multe dintre cerințele cele mai importante ale edificării economiei socialiste moderne pot fi satisfăcute prin adîncirea diviziunii sociale a muncii, diversificarea economiei naționale și, pe această bază, **creșterea productivității naționale a muncii.** Înțelegem prin această noțiune economică gradul de fructificare a forței de muncă, a capacităților științifice, tehnice, de creație ale poporului, și care se bazează pe o economie multilateral dezvoltată, în stare să asigure prelucrarea la un nivel superior tehnic, economic, valoric, a resurselor naturale ale țării și să asigure participarea în condiții economice egale, eficiente, la comerțul și cooperarea economică pe plan mondial. De nivelul productivității **naționale** a muncii depind gradul de civilizație al națiunii, capacitatea ei de a-și satisface cît mai deplin cerințele sociale de ordin material și cultural, depinde calitatea vieții, într-un cuvînt depind factorii de bază care concură la împlinirea țelului suprem al politicii statului socialist — anume creșterea bunăstării naționale. Tocmai în acest sens se înțelege obiectivul fundamental subliniat la Congresul al XII-lea al partidului, acela de a realiza o nouă calitate în toate domeniile vieții sociale, calitate care să se materializeze în creșterea mai puternică a producției materiale, a productivității muncii, în valorificarea superioară a tuturor resurselor, în creșterea competitivității produselor românești.

Judecînd lucrurile tot la nivel macro-economic rezultă că asigurarea creșterii **productivității naționale a muncii** este un obiectiv major al strategiei economice. Ocupîndu-se cu dezvoltarea în perspectivă a economiei naționale, strategia economică are în vedere structura **pe ramuri** a complexului economic național, trebuie să orienteze programul de industrializare, de revoluționare tehnică a agriculturii, a celorlalte ramuri de producție pornind de la cerințele eficienței economice, ale valorificării superioare a resurselor materiale și umane.

Vorbim cu mîndrie și recunoștință despre epoca deschisă de Congresul al IX-lea al P.C.R. ca despre epoca unor mari înfăptuiri, a unei puternice dezvoltări economico-sociale care a schimbat peisajul economic al României și viața oamenilor. Este cazul să subliniem în același timp că toate aceste înfăptuiri se datoresc și faptului că tovarășul Nicolae Ceaușescu a fundamentat științific strategia economică a partidului, i-a redat rolul său important în politica generală a construcției socialiste. Elaborînd conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat o viziune largă asupra noii orînduiri, subliniind necesitatea dezvoltării tuturor domeniilor de activitate socială, necesitatea dezvoltării viguroase a forțelor de producție, în toate laturile componente, necesitatea fructificării potențialului științific, de creație tehnică al poporului în general, necesitatea realizării unei economii moderne ca bază sigură a creșterii nivelului de trai al națiunii și a întăririi suveranității și independenței naționale. Este binecunoscut că, în cadrul strategiei economice elaborată de Congresele IX, X, XI, XII ale partidului, cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-au urmărit cu perseverență dezvoltarea ramurilor industriale de vîrf, diversificarea nomenclatorului de produse, ridicarea nivelului tehnic, a fiabilității produselor. Aceasta a sporit capacitatea productivă a economiei naționale românești, puterea ei de satisfacere a nevoilor proprii, a cerințelor de trai ale populației, făcînd posibilă, totodată, participarea largă la schimburile internaționale, reducerea dependenței de importul multor produse. Să ne gîndim că în această perioadă s-au pus bazele producției de mașini unelte, aparatură electronică, utilaje chimice și miniere, nave, locomotive electrice, autoturisme și autocamioane, mașini agricole, televizoare, frigidere, o gamă variată de bunuri de consum și altele, pentru importul cărora din străinătate s-ar fi cheltuit uriașe sume în valută, ceea ce ar fi apăsat greu asupra economiei naționale.

Privite din acest punct de vedere, prevederile Programului adoptat de plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 referitoare la dublarea în scurt timp a productivității muncii și atingerea nivelurilor obținute de țările industrializate capătă o importanță națională deosebită și se înscriu în rîndul marilor obiective economice ale acestei etape a construcției socialiste care duc la creșterea avuției naționale, la întărirea suveranității naționale a României socialiste.

dr. Ilie RĂDULESCU

CONCEPTUL DE CREŞTERE ECONOMICĂ ÎN SOCIALISM

ÎN AMPLUL PROCES al revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, odată cu îmbogăţirea rapidă a conţinutului vieţii omeneşti ca practică şi ca posibilitate de satisfacere tot mai completă şi adecvată a nevoilor spirituale, se manifestă, din ce în ce mai pregnant, interesul privind problematica creşterii economice. Cum natura modurilor de producţie în cadrul cărora se realizează creşterea economică este diferită, diferite sînt şi consecinţele concrete ale acestui proces precum şi modalităţile prin care el este reflectat în socialism. Esenţa nouă, superioară a orînduirii bazată pe proprietatea obştească asupra mijloacelor de producţie face necesară şi posibilă cercetarea într-un mod nou a conceptului de creştere economică.

Primul element care trebuie avut în vedere în precizarea noţiunii de creştere economică în socialism îl constituie **scopul producţiei — ridicarea continuă a bunăstării materiale a membrilor societăţii.** Este necesar să ne referim, în continuare, la condiţiile sau mijloacele care determină mărimea bunăstării. Din punctul acesta de vedere, aşa cum arată practica socială, bunăstarea celor ce muncesc, nivelul acesteia, nu pot fi abordate decît în strînsă conexiune cu potenţialul economic al fiecărei naţiuni, cu gradul ei de dezvoltare. Printre împrejurările care formează şi determină potenţialul economic, amintim : avuţia naţională, volumul şi structura resurselor materiale şi umane, capacitatea de absorbţie a pieţei interne etc. Potenţialul economic este reflectat în cel mai înalt grad de venitul naţional creat, unica sursă de creştere a nivelului de trai, de lărgire şi perfecţionare neîntreruptă a producţiei socialiste.

În vederea precizării noţiunii de creştere economică în socialism, trebuie luată în considerare şi relaţia care se stabileşte între sporirea venitului naţional şi creşterea populaţiei, ştiut fiind că ţelul suprem al noii orînduiri îl constituie ridicarea nu în general a nivelului de trai ci al fiecărui membru al societăţii în parte. De aceea, măsura reală a bunăstării este **sporirea venitului naţional pe locuitor.** Dar, cu toate că sporirea venitului naţional pe locuitor reflectă laturile multiple şi complexe ale economiei, creşterea economică nu trebuie redusă numai la acest indicator, ci pusă în legătură nemijlocită şi cu premisa materială a producerii şi creşterii lui — respectiv cu **produsul social** (relaţia dintre venitul naţional şi produsul social fiind aceea de la parte la întreg). Reflectînd cu precădere aspecte cantitative ale proceselor şi fenomenelor la nivel macroeconomic, creşterea economică nu trebuie limitată, totuşi, numai la acestea. Este necesar să se aibă în vedere, în acelaşi timp, faptul că atît produsul social cît şi venitul naţional constituie cumularea cantitativă **a rezultatelor muncii din fiecare unitate şi ramură economică.** De aceea, creşterea economică reflectă pe lîngă procesul sporirii produsului social şi a venitului naţional şi **procese la nivel microeconomic,** cum ar fi : sporirea producţiei globale şi nete, a resurselor materiale şi umane, a venitului net, rentabilitatea fiecărei unităţi sau produs etc. fără de care creşterea la nivel macroeconomic este de neconceput. În practica social-economică, creşterea se reduce foarte ades însă la sporirea venitului naţional pe locuitor, ceea ce lasă impresia că reflectă numai aspecte macroeconomice.

Noţiunea de creştere economică care presupune în primul rînd aspectul cantitativ al fenomenelor şi proceselor economice (prin definiţie creşterea înseamnă mărire, sporire) nu trebuie separată nici de cel calitativ. Astfel, de exemplu, sporul produsului social şi al venitului naţional total şi pe locuitor va fi cu atît mai mare cu cît economia va fi mai modernă, iar ramurile de vîrf, cu rol propulsor, vor fi mai dezvoltate. De aceea, noţiunea de creştere economică reflectă şi **latura calitativă a economiei — modernizarea acesteia.** Cu precizarea că înglobînd şi exprimînd aspecte cantitative şi calitative atît la nivelul întregii economii cît şi al unor ramuri, creşterea economică nu trebuie înţeleasă drept cumularea rezultatelor economice din diferitele ramuri şi subramuri privite separat una de alta ci ale economiei în întregul ei, în care părţile componente se condiţionează reciproc.

Sporirea necontenită a produsului social precum şi a venitului naţional total şi pe locuitor trebuie privită şi în legătură cu relaţiile de producţie cărora le dă naştere. În acest sens, sporirea venitului naţional pe locuitor determină atît creşterea fondului de consum cît şi a celui de dezvoltare — suport material al reproducţiei cantitative şi calitative a proprietăţii socialiste (baza întregului sistem al relaţiilor de producţie), iar mărimea consumului pe locuitor depinde de modul cum se înfăptuieşte repartiţia şi de relaţiile cărora ea le dă naştere. Proprietatea socială asupra mijloacelor de producţie determină un conţinut nou şi repartiţiei, consumului, în sensul că mărimea acestora este proporţională cu mărimea venitului naţional şi cu aportul fiecărui membru al societăţii la creşterea lui continuă. De aceea, noţiunea de creştere economică în socialism reflectă într-o anumită măsură şi **baza economică a orînduirii.**

Creşterea necontenită a produsului social şi venitului naţional total şi pe locuitor se realizează în cadrul întregii formaţiuni social-economice în unitatea dialectică a celor două laturi ale ei — baza economică şi suprastructura aferentă, laturi care se intercondiţionează şi se determină reciproc. Aşa de exemplu, concepţiile şi mentalităţile membrilor societăţii socialiste cu privire la rata înaltă a acumulării (spre deosebire de cele consumatoriste) favorizează accelerarea creşterii economice. Mai concludentă sub aspectul relaţiei dintre suprastructură şi creşterea economică este influenţa exercitată de oamenii muncii prin atitudinea înaintată faţă de muncă şi disciplina de producţie, înţelegerea de către fiecare lucrător a dublei sale calităţi şi manifestarea în fapt în acest sens. Reflectînd aşadar şi elemente ale suprastructurii, creşterea economică trebuie raportată la nivelul **întregii formaţiuni social-economice.**

Fenomenele şi procesele economice supuse creşterii se produc însă în timp, ceea ce impune abordarea noţiunii de creştere economică şi în legătură cu **factorul timp** — intervalul în cadrul căruia trebuie realizat ritmul înalt, optim, de sporire a venitului naţional pe locuitor. Luarea în considerare a factorului timp în atingerea unui ritm înalt de creştere a venitului naţional decurge din cerinţele revoluţiei tehnico-ştiinţifce, din rapiditatea înnoirilor pe care le imprimă şi le solicită progresul tehnic în toate domeniile vieţii economico-sociale. Aceste înnoiri determină necesitatea imperioasă a unei viziuni cît mai clare şi cît mai îndepărtate (pe termen lung), fără de care orice acţiune întreprinsă în direcţia sporirii venitului naţional pe locuitor riscă să se găsească într-o situaţie de dezechilibru ca urmare a schimbărilor produse în mod inevitabil în economie. Practica social-economică a dovedit că în vederea accelerării ritmului venitului naţional, se impune luarea în considerare a unui orizont de timp îndelungat, variind în funcţie de condiţiile fiecărei ţări între 10—25 ani. Aceasta, deoarece numai în termen lung pot fi valorificate, în mod eficient, potenţele economice şi conturate, în mod real, perspectivele pe care le deschide progresul material şi spiritual al ţării.

În sfîrşit, noţiunea de creştere economică trebuie considerată şi în legătură cu **existenţa mediului înconjurător,** cu care de fapt ea alcătuieşte un sistem unic şi în cadrul căruia elementele componente ale creşterii se găsesc într-o interacţiune permanentă. Corelaţia dintre mediul ambiant şi creşterea economică rezidă, în cele din urmă, în aceea că natura înconjurătoare, prin resursele pe care le oferă, potenţează capacitatea

creatoare a omului, sau, altfel spus, creşterea este rezultatul integrării naturale cu activităţile umane.

Deşi problematica privind noţiunea de creştere economică nu poate fi socotită ca epuizată, succinta analiză întăreşte concluzia potrivit căreia : **creşterea economică în socialism reflectă, în esenţă, sporirea continuă şi în ritm rapid a venitului naţional total şi pe locuitor, relaţiile cauzale dintre scopul producţiei şi mijloacele de realizare ale acestuia,** respectiv, esenţa economică nouă, superioară a socialismului bazată pe proprietatea obştească asupra mijloacelor de producţie, pe concordanţa dintre gradul de maturitate a relaţiilor de producţie şi nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie, pe armonizarea într-un grad tot mai înalt a intereselor personale cu cele generale.

Creşterea economică presupune deci o multitudine de fenomene şi procese economice (unele dintre ele comune şi altor noţiuni), ceea ce explică larga utilizare a acesteia în teoria şi practica economică, locul ei prioritar în sistemul categoriilor economice. Acest lucru nu trebuie să ducă, totuşi, la substituirea sau confundarea conceptului de creştere economică cu alte concepte tangente, situaţie întîlnită uneori în literatura de specialitate. Cele mai multe trăsături comune şi pe acest temei şi posibilităţi de identificare, socotim că există între **conceptul de creştere şi cel de dezvoltare economică.**

Este adevărat, că ambele concepte reflectă evoluţia într-o perioadă îndelungată de timp a produsului social şi venitului naţional total sau pe locuitor, a producţiei ramurilor şi unităţilor economice, cu efecte de antrenare asupra celorlalte fenomene şi procese şi asupra economiei în întregul ei ; ambele au la bază resursele materiale şi de muncă existente la un moment dat în economia unei ţări şi a căror eficientă utilizare determină creşterea potenţialului economic, trecerea economiei de la un nivel de dezvoltare la altul mai ridicat. Atît creşterea cît şi dezvoltarea, se realizează sub incidenţa progresului tehnic, propunîndu-şi promovarea noului în toate domeniile de activitate, sporirea rolului factorilor calitativi şi a laturilor intensive în economie şi au drept scop ridicarea nivelului de trai.

Sub raportul puterii de generalizare şi al capacităţii de reflectare a laturilor proceselor economice, cele două concepte au însă sensuri diferite. Astfel, în timp ce creşterea economică înseamnă sporirea produsului social şi a venitului naţional total şi pe locuitor în dinamică sau la un moment dat, considerăm că dezvoltarea economică presupune atingerea unui nivel înalt al acestor indicatori, respectiv a unui potenţial economic puternic dezvoltat, capabil să satisfacă, în cel mai înalt grad necesităţile de consum productiv şi individual. Din punct de vedere al capacităţii de reflectare a laturii calitative a proceselor şi fenomenelor economice, deosebirea dintre cele două concepte apare şi mai evidentă. Avem în vedere că, în timp ce creşterea economică reflectă numai unele aspecte calitative şi acestea în măsura în care le explică şi le întregesc pe cele cantitative şi în strînsă dependenţă cu ele, cum ar fi modernizarea unor ramuri privite independent una de alta (în măsura în care ele dispun de o anumită independenţă economică şi juridică), dezvoltarea economică reflectă modernizarea în cel mai înalt grad a tuturor ramurilor şi subramurilor, evoluţia acestora în unitatea lor organică, activitatea de ansamblu a întregii vieţi economico-sociale în cele mai mici detalii ale ei, întreaga anatomie a procesului de producţie determinată de gradul înalt al diviziunii sociale a muncii.

Atît creşterea cît şi dezvoltarea economică reflectă şi suprastructura economică şi socială. Creşterea economică presupune însă suprastructura în plin proces de prefacere şi modernizare, corespunzător sporirii necontenite a venitului naţional. Dezvoltarea economică presupune însă o bază economică puternică şi modernă, de înaltă eficienţă şi tehnicitate, implică în mod obiectiv o suprastructură adecvată, bazată pe idei şi concepţii moderne, pe instituţii aferente suple şi dinamice.

Dintr-un alt punct de vedere, atît creşterea cît şi dezvoltarea economică au drept scop ridicarea nivelului de trai. Dar, în timp ce creşterea economică presupune şi reflectă procesul sporirii continue a bunăstării pe măsura creşterii necontenite a venitului naţional, dezvoltarea economică presupune şi reflectă un grad înalt al bunăstării posibil numai în condiţiile unui nivel ridicat al venitului naţional. De aici şi concluzia că procesul creşterii economice se realizează prin cumulări cantitative, sistematice, zilnice ale produsului social şi venitului naţional, cumulări fără de care economia unei ţări este pusă în imposibilitatea de a se dezvolta: **creşterea economică evidenţiază astfel o etapă obiectiv necesară în dezvoltarea economică.** Altfel spus, **dezvoltarea economică include şi creşterea,** ceea ce înseamnă că toate statele lumii, indiferent de stadiul economic la care au ajuns, parcurg în evoluţia lor treptele creşterii. În acest sens şi luînd în considerare că obiectivele de natură tehnică, economică, socială şi politică pe care şi le propune creşterea economică şi care constituie astfel strategia creşterii, sînt deja atinse de dezvoltarea economică, socotim că **relaţia dintre creşterea şi dezvoltarea economică este aceea de la parte la întreg, de la singular la general pe care-l presupune şi îl reflectă dezvoltarea economică.**

Conceptul de creştere economică nu trebuie identificat nici cu cel de reproducţie socialistă lărgită. Privite sub unghiul funcţionalităţii lor, rezultă destule argumente care ilustrează atît faptul că cele două concepte nu se identifică complet, dar că nici nu se opun unul altuia. Avem în vedere că adîncirea diviziunii sociale a muncii, potrivit tehnicii contemporane, amplifică şi mai mult interdependenţa dintre producţie, repartiţie, schimb şi consum şi le transformă în faze ale procesului unic al reproducţiei, ceea ce face ca reproducţia lărgită să presupună atît reluarea permanentă şi pe scară extinsă a momentelor de bază — producţia şi consumul, cît şi repartiţia şi schimbul. Sporirea venitului naţional fiind în primul rînd rezultatul producţiei materiale, conceptul de creştere economică reflectă cu precădere aspectul cantitativ al producţiei, iar în virtutea destinaţiei sale şi pe cel al consumului : repartiţia şi schimbul credem că nu pot fi considerate ca făcînd parte ca atare din creşterea economică, deşi, evident, o influenţează şi sînt influenţate de ea.

Reluarea pe scară lărgită a producţiei materiale fiind de neconceput fără făuritorii ei, reproducţia socialistă lărgită reflectă atît evoluţia cantitativă a produsului social cît şi pe cea a forţei de muncă şi relaţiilor de producţie cărora le dă naştere. Forţa de muncă privită ca parte a reproducţiei lărgite, este reflectată de creşterea economică numai în calitatea ei de factor al sporirii venitului naţional şi în măsura în care îl determină, iar relaţiile de producţie numai ca bază economică a creşterii. De aici, **necesitatea de a studia şi analiza creşterea economică în strînsă dependenţă cu procesele generate de reproducţia socialistă lărgită.**

Conceptul de creştere economică nu trebuie confundat nici cu cel de progres economic. Este ştiut că din cele mai vechi timpuri societatea umană se află într-un proces de continuă mişcare, schimbare, transformare economică — în plin progres social, în cadrul căruia elementul motor îl constituie sporirea producţiei bunurilor materiale şi a venitului naţional. Pe acest temei, **creşterea economică constituie suportul material al progresului.** Deosebirea esenţială dintre cele două concepte, considerăm, însă, că rezultă din capacitatea diferită a acestora de a reflecta realizările economice anterioare (vechiul). În acest sens, progresul economic presupune procesul trecerii peste anumite realizări economice, depăşirea succesivă a unor trepte ale evoluţiei, învingerea unor tensiuni economice prin distrugerea şi negarea succesivă a vechiului şi promovarea noului. Creşterea economică presupune dimpotrivă cumularea, adăugarea noului la realizările anterioare. Aşadar, **creşterea economică reprezintă practic mijlocul sau instrumentul de realizare a progresului economic.**

Conceptul de creştere economică nu trebuie suprapus nici evoluţiei, cu toate că ambele presupun mişcare. Creşterea economică, privită ca treaptă a dezvoltării, evidenţiază o schimbare cantitativă pozitivă care poate fi realizată prin cumulări moderate sau rapide. Evoluţia economică, formă a dezvoltării, reflectă schimbarea cantitativă a economiei în direcţii cum ar fi: creşterea, stagnarea, regresul. De aici şi concluzia potrivit căreia **creşterea economică reprezintă doar una din modalităţile practice ale evoluţiei.**

Departe de a constitui o analiză completă, o studiere aprofundată a conceptului de creştere economică, am încercat în cele de mai sus să argumentăm faptul că în socialism creşterea economică îşi are **conţinutul său propriu, fundamentarea sa conceptuală,** care o individualizează şi o delimitează în raport cu toate celelalte concepte tangente ; multitudinea elementelor de interferenţă dintre conceptul de creştere economică şi alte concepte evidenţiază, de asemenea, dependenţa şi reciprocitatea dintre ele.

conf. dr. Angelica M. VRABIE
Galaţi

ŞANTIER EDITORIAL 1984

Modelarea fluxurilor băneşti

(Marcel Voica, Modelarea fluxurilor băneşti, Editura Academiei)

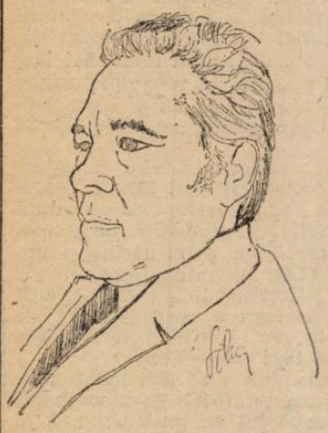

● Aş dori să subliniez, chiar de la începutul discuţiei noastre, că atît problematica centrală a lucrării cît şi analizele de adîncime pe spaţii mai restrînse mi-au fost sugerate de cîteva dezbateri organizate cu ani în urmă de „Revista economică". Ce probleme am tratat în carte ? Mi-am propus, după cum reiese şi din titlu, să cercetez aspecte ale fluxurilor băneşti, ale relaţiilor financiare şi preţurilor. Dar nu în maniera consacrată în literatura economică, ci utilizînd o serie de instrumente matematice şi cibernetice. Fără a intra în detalii, am considerat că fluxurile băneşti pot fi modelate satisfăcător ca o aplicaţie a unui nou tip de modele pe care le-am denumit modele matematice de creştere economică echilibrată cu dublă comandă. Acest model utilizează matricea pătrată, tipul respectiv de structuri de calcul fiind după opinia mea cel mai adecvat surprinderii şi redării mecanismului de derulare şi echilibrare a fluxurilor băneşti, datorită îndeosebi proprietăţilor de autocontrol şi autocorelaţie.

— Din ce perspectivă abordaţi în lucrare mecanismul preţurilor ?

● Analiza întreprinsă sistemului de preţuri, realizată prin aplicarea microsistemicii şi microciberneticii, porneşte de la o viziune stratificată a alcătuirii preţurilor. Întrucît preţurile reprezintă stratificarea activităţilor economice, pe stadii de prelucrare, în care cheltuielile cu muncă vie realizate pe o anumită treaptă („i") devin cheltuieli cu munca trecută pe treapta următoare („i+1") am descompus procesul real al formării preţurilor pe stadii şi elemente primare de cheltuieli şi venituri. În acelaşi timp, elementul specific preţurilor din perspectiva cibernetică — conexiunea inversă — este analizat ca efect retroactiv al nivelului preţului asupra structurii unitare de preţ determinate pe un stadiu anterior de producţie. De asemenea, pe baza instrumentarului matematic utilizat, am precizat condiţiile de stabilitate şi echilibru în cadrul sistemului de preţuri, subliniindu-se ideea că un preţ stabil este acela care reuşeşte să-şi recapete de la sine echilibrul prin atenuarea tendinţelor proprii elementelor componente de a deteriora acest echilibru, de a „sparge" echilibrul general.

— Ce relaţii mai importante se stabilesc între preţuri şi fluxurile băneşti ?

● Conexiunile dintre preţuri şi fluxurile băneşti sînt tratate într-o viziune nouă, bazată pe instrumentele conceptuale şi operaţionale folosite în analiză. Am introdus anumite concepte cu caracter operaţional cum ar fi cel de „bani singulari" şi „bani de flux" care ajută, după opinia mea, la întărirea conexiunilor inverse ce se creează în cadrul sistemului de preţuri ; s-a relevat, ca o tendinţă de mai mare anvergură, rolul secundar al banilor singulari şi rolul principal al preţurilor în sfera circulaţiei mărfurilor, pe de o parte, şi rolul principal al banilor de flux şi cel secundar al preţurilor la nivelul producţiei, pe de altă parte.

Am căutat, de asemenea, să evidenţiez faptul că diferitelor elemente ale structurii unitare de preţ le corespund funcţii matematice diferite, dar care, în literatura de specialitate, se confundă uneori, pe baza unei identităţi neconfirmate de practica economico-socială între dependenţă şi proporţionalitate. Astfel, cheltuielilor de materii prime şi materiale li se asociază funcţii de producţie lineare (care reprezintă singurul element care respectă legea proporţionalităţii între input şi output), în timp ce cheltuielilor de energie, combustibil, amortizări, întreţinerea utilajelor etc. le sînt proprii funcţii nelineare. Totodată, potrivit naturii muncii vii, retribuţiei îi este specifică funcţia exponenţială, dar acesteia nu i se pot ataşa decît funcţii de multiplicare (cu variaţii mai mici sau mari de la sector la sector), deoarece nu întotdeauna acţiunea productivă se desfăşoară ca un proces creator.

— În încheiere şi o apreciere a autorului asupra publicului căruia i se adresează cartea.

● Prin maniera de elaborare şi instrumentarul matematic folosit, cartea se adresează specialiştilor în probleme financiar-monetare.

Politici comerciale

(Aurel Ghibuţiu, „Politici comerciale în relaţiile economice internaţionale", Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică)

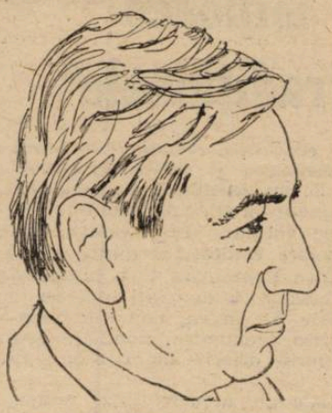

● Sînt cunoscute cercetările dv. în domeniul politicilor comerciale. Ce elemente inedite propune noua carte ?

— Ca cercetător am elaborat singur sau în colaborare mai multe studii privind incidenţele politicilor comerciale aplicate de diferite state ale lumii asupra relaţiilor economice externe ale ţării noastre ca şi asupra fizionomiei relaţiilor economice internaţionale. Ceea ce am urmărit în cartea la care vă referiţi, care urmează să apară în 1984, a fost să ofer o largă sinteză cu privire la conţinutul, forma de manifestare, mecanismele, instrumentarul, modul de funcţionare şi de producere a efectelor politicilor comerciale ale statelor.

● În ce constă utilitatea practică a cărţii dumneavoastră, cărui public îi este adresată ?

— Am conceput volumul ca pe un tratat de natură să adauge o abordare teoretică mai aprofundată a unor probleme de un extrem de larg interes practic pentru un număr mare de lucrători din sistemul de comerţ exterior şi cei care se pregătesc să lucreze în acest domeniu. Cred că fără a fi un ghid — în înţelesul curent al termenului — lucrarea poate ajuta la pregătirea şi perfecţionarea pregătirii profesionale a cadrelor din comerţul exterior. Am urmărit, de asemenea, ca prin prisma politicilor comerciale promovate de statele lumii, a evoluţiei orientărilor şi tendinţelor în acest domeniu să abordez fizionomia relaţiilor comerciale internaţionale ca parte integrantă a ordinii economice internaţionale. Consider, aşadar, că lucrarea se adresează unui cerc mai larg de cititori interesaţi în evoluţia fizionomiei relaţiilor economice internaţionale. Tocmai pentru a servi interesului mai larg decît cel practic imediat de ridicare a nivelului de pregătire profesională, în lucrare am cuprins analize teoretice ale modului de funcţionare a instrumentelor tarifare şi netarifare de politică comercială şi a incidenţelor pe care aplicarea acestor instrumente le are asupra volumului şi valorii schimburilor comerciale internaţionale

● Care consideraţi că este locul volumului în literatura noastră economică ?

— După cîte cunosc, nu a fost publicată pînă acum altă lucrare care să abordeze în spiritul teoriei economiei socialiste, domeniul politicilor comerciale corespunzătoare actualei fizionomii a relaţiilor comerciale internaţionale. Tocmai de aceea am încercat să schiţez elementele unui început de teorie a politicii comerciale care este chemată să trateze în optica mea : definirea clară, clasificarea ştiinţifică a instrumentelor de politică comercială tarifară şi netarifară, măsurarea efectelor funcţionării instrumentelor de politică comercială, evidenţierea tendinţelor generale, ca şi a particularităţilor existente în domeniul politicilor comerciale în contextul evoluţiei fizionomiei relaţiilor comerciale internaţionale. În al doilea rînd, am încercat să abordez teoretic orientările conturate în sfera protecţionismului şi a liberalizării schimburilor comerciale în actuala ordine internaţională.

În sfîrşit am încercat o abordare teoretică a politicilor comerciale, a instrumentelor tarifare şi netarifare ale politicii comerciale în contextul economiei socialiste.

● Ce loc ocupă în economia volumului politica promovată de România în domeniul comercial ?

— Capitolul final al lucrării tratează problemele politicii comerciale ale ţării noastre, ca parte integrantă a politicii economice interne şi externe a partidului şi statului, a politicii României, de dezvoltare a relaţiilor comerciale şi de cooperare economică cu alte state. Analizînd teoretic politica comercială aplicată de o ţară socialistă, în condiţiile funcţionării monopolului comerţului exterior şi ale planificării economice a activităţii de comerţ exterior, urmărim să respingem justificarea tendinţelor de reglementare distinctă, în general restrictivă şi discriminatorie, de către ţările capitaliste dezvoltate a regimului de import de produse din ţările socialiste ; o asemenea reglementare din partea statelor amintite are în vedere, pe un plan important, exagerarea diferenţelor care există între mecanismele economice din socialism şi capitalism.

Interviuri realizate de
Cristian POPESCU
Desene de
Tudor SCHOR

Ieşirea din actuala criză cere alte mijloace decît cele „tradiţionale“

ÎNCEPÎND din anul 1974, economia mondială a intrat într-una din cele mai îndelungate şi grele depresiuni. Pe parcursul a mai puţin de un deceniu, s-au declanşat două crize industriale ce s-au împletit cu crize ale schimburilor comerciale internaţionale; crizele valutare au devenit mai dese şi au avut repercusiuni asupra comerţului dintre state, constituind, în acelaşi timp, pentru numeroase ţări, preludiul unei grave crize financiare, a balanţelor de plăţi externe, a sistemului creditelor internaţionale. De aceea, una din trăsăturile definitorii ale actualei crize economice mondiale este complexitatea ei — date fiind tipurile diferite de crize ce s-au succedat sau au existat simultan.

Una din componentele esenţiale ale actualei crize economice mondiale o reprezintă criza industrială. Producţia industrială mondială globală (în sensul însumării producţiei extractive, prelucrătoare şi energetice a industriei tuturor statelor) a scăzut cu 1% în 1982, după o încetinire marcată a ritmului de creştere în perioada de după criza din 1975, an în care se redusese cu 2%. În cadrul producţiei industriale globale se remarcă scăderea producţiei industriei prelucrătoare (cu 1,6% în 1975, cu 1,4% în 1982). Unele ramuri ale industriei prelucrătoare au fost cu mult mai grav afectate de criză decît arată aceste medii. Siderurgia este una din aceste ramuri: producţia mondială de oţel scade în 1975 cu 9,2%, în 1977 cu 1,4%, în 1980 cu 4,9% şi în 1981 cu 1,6%. Deosebit de serios suferă — pe perioadă lungă — industria autovehiculelor. Producţia mondială de autoturisme scade în 1974 cu 13,1% — în special sub impulsul declanşării crizei petrolului —, în 1975 cu 2,6%; urmează o scurtă şi uşoară înviorare, pentru ca din 1979 să înregistreze o continuă scădere, astfel încît ea este în 1982 cu 78% mai mică decît în 1978. O evoluţie similară are şi producţia de autoutilitare. Construcţiile navale cunosc, de asemenea, o perioadă de scădere brutală: navele lansate în 1979 reprezintă abia 32% din tonajul anului 1975 — cînd tonajul lansat a atins nivelul maxim —, iar tonajul navelor aflate pe şantierele de construcţii navale este cu 63% mai mic decît în 1975. O altă ramură puternic afectată de criză în deceniul 1970—1980 este şi industria textilă şi a confecţiilor. Aşadar, **criza nu s-a manifestat cu aceeaşi violenţă în toate ramurile industriei,** ceea ce îndreptăţeşte concluzia că actuala criză nu a fost o criză industrială tipică, să-i spunem clasică, ci una de un fel deosebit care arată o inadaptare structurală a producţiei unor ramuri la actualele cerinţe ale pieţei, la noile restricţii impuse de criza energetică şi a materiilor prime, la solicitările actuale ale consumului productiv şi neproductiv.

Criza a afectat inegal nu numai diferitele ramuri dar şi diferitele grupuri de ţări ale lumii. Astfel, deşi cunosc şi ele, după anii 1973—1974, o oarecare încetinire a ritmului de creştere a producţiei industriale, ţările în curs de dezvoltare nesocialiste înregistrează o singură şi neînsemnată reducere (0,2% în 1981). Tot astfel, în ciuda încetinirii ritmului, ţările socialiste nu înregistrează nici o reducere absolută a volumului producţiei industriei prelucrătoare. În schimb, ţările capitaliste dezvoltate, după o stagnare în 1974, cunosc o scădere a producţiei cu 6,7% în 1975, apoi una de 1,1% în 1980, urmată de o nouă reducere în 1982 (—4%) (vezi tabelul nr. 1).

Ritmul de creştere, ca şi cel de scădere este diferit de la o ţară la alta şi în ce priveşte produsul intern brut. Se poate observa în acest sens că în unele ţări criza industrială a fost însoţită atît în 1975 cît şi în 1982 de o criză şi în celelalte sectoare ale economiilor naţionale respective, ceea ce a făcut ca şi produsul intern brut să scadă (S.U.A., R.F.G., Italia), în timp ce în altele (Japonia, Franţa, Anglia) reducerea producţiei industriale în 1982 nu a anihilat creşterea în restul economiei şi, deci, a produsului brut.

Durata şi gravitatea deosebită a actualei crize economice mondiale îi face pe numeroşi economişti să o compare, deseori, cu o altă mare depresiune din istoria economiei capitaliste şi anume cu cea din 1929—1933. O astfel de comparaţie scoate la iveală o serie de asemănări, chiar similitudini, dar, în acelaşi timp, o sumă de deosebiri importante. Sublinierea trăsăturilor comune şi a celor diferite este cu atît mai necesară cu cît **în actualele condiţii sînt reluate unele teorii ce urmăresc să acrediteze idei retrograde,** între care acelea cu privire la „soluţionarea“ crizei prin militarizarea economiilor naţionale sau chiar prin participarea la războaie, ca şi cele referitoare la ieşirea din criză prin reducerea brutală a nivelului de trai al populaţiei muncitoare sau prin trecerea întregii poveri a efectelor negative ale crizelor din ţările avansate pe seama economiilor naţionale ale ţărilor în curs de dezvoltare.

Examinarea simultană a evoluţiei tuturor economiilor ţărilor capitaliste dezvoltate presupune un spaţiu mult mai larg decît cel al articolului de faţă. De aceea ne vom opri asupra evoluţiei interbelice şi postbelice a şase ţări cu o mare pondere în lumea capitalistă (S.U.A., Germania şi, respectiv, R.F.G., Japonia, Anglia, Franţa şi Italia).

Prima remarcă în legătură cu compararea celor două depresiuni se referă la momentul declanşării lor. Marea depresiune interbelică s-a declanşat la aproximativ zece ani după terminarea primului război mondial, pe fundalul unor economii naţionale care nu cunoscuseră un avînt stabil şi durabil. Pînă în 1930, economia S.U.A., de pildă, trecuse prin trei crize industriale — în 1922 (—22,7%), 1924 (—9,3%), 1927 (—2%), iar economia Germaniei cunoscuse patru scăderi ale producţiei industriale — în 1919 (cu —33,3%), în 1923 (cu —31,7%), în 1926 (cu —3,4%) şi în 1928 (cu —0,9%).

Anii 1930—1932 constituie pentru cele şase ţări menţionate o perioadă extrem de grea, dar care a afectat în mod inegal industria lor. În aceşti ani, producţia S.U.A. scade cu 40% în 1932 faţă de 1929, a Angliei cu 11%, a Germaniei cu 39%, a Japoniei cu 7% (în 1931 faţă de 1929), în Franţa cu 26%, în Italia cu 15%. Relansarea economiilor naţionale, începînd din 1933, prezintă, de asemenea, mari inegalităţi. Producţia industrială creşte în S.U.A. între 1933 şi 1937, dar înregistrează o nouă scădere de 21,1% în 1938. Producţia industrială italiană scade şi în 1936 şi în 1938, cea engleză scade, din nou, în 1938, după o creştere mai susţinută (în raport cu celelalte ţări), iar cea germană şi japoneză, după o creştere importantă, cunosc scăderi tot mai accentuate de ritm. O concluzie foarte importantă se degajă de aici. În ciuda instaurării fascismului în Italia şi Germania, **în ciuda militarizării** acestor ţări — ca şi a Japoniei —, **economiile lor naţionale nu sînt scutite nici de crize şi nici de fluctuaţii puternice ale ritmurilor de creştere economică.**

Tabelul nr. 1

Ritmul anual de creştere a producţiei industriei prelucrătoare (% faţă de anul precedent)

Anii	Mondiala)	Ţări capitaliste dezvoltate	Ţări în curs de dezvoltare	Ţări socialiste a)
1969	7,8	7,6	8,1	8,2
1970	4,2	1,0	7,5	8,7
1971	4,0	2,0	7,0	7,0
1972	8,7	7,9	8,4	9,3
1973	8,8	9,1	10,3	9,4
1974	3,3	0,0	6,2	9,3
1975	—1,6	—6,7	0,7	8,6
1976	8,3	9,0	8,0	6,7
1977	4,8	3,6	7,3	6,9
1978	4,9	4,1	6,5	6,0
1979	4,7	4,8	4,6	4,4
1980	1,1	—1,1	5,3	4,9
1981	0,7	0,3	—0,2	1,7
1982	—1,4	—4,0	4,0	2,8

Sursa: calculat după datele din **Statistical Yearbook,** New York, O.N.U., colecţia 1970—1981; **Monthly Bulletin of Statistics,** New York, O.N.U. 1981—1983

a) fără ţările socialiste din Asia

În ce priveşte declanşarea crizei din 1974—1975, ea a survenit la peste un sfert de veac de la sfîrşitul celui de al doilea război mondial, după o perioadă de creştere susţinută a producţiei industriale şi a produsului intern brut al tuturor ţărilor capitaliste dezvoltate. Nivelurile absolute atinse în ajunul crizei din 1974—1975 de cele şase ţări menţionate au fost incomparabil mai ridicate decît cele din ajunul crizei din 1930 (vezi tabelul nr. 2), ceea ce poate fi explicat, printre altele, şi prin numărul mai mare de ani cu creştere economică fără o recesiune serioasă. Dacă avem însă în vedere ritmul mediu anual de creştere se constată că trei din cele şase ţări (S.U.A., Anglia şi Franţa) au avut în perioada 1950—1974 un ritm mai scăzut decît în anii 1920—1929, în timp ce celelalte trei au avut un ritm mai înalt acum decît în perioada antebelică. Or,

tocmai acest aspect subliniază **ineficiența militarizării economiei în susținerea creșterii economice.** Evoluția postbelică a economiei S.U.A. s-a caracterizat — printre altele — printr-o angrenare profundă în cursa înarmărilor. Or, tocmai economia americană este cea care a cunoscut în anii 1950—1974 cele mai numeroase fluctuații și crize industriale. La fel, din 1950 încoace, economia britanică și cea franceză au suferit influența negativă a marilor cheltuieli militare efectuate în acest răstimp. În schimb, țările care pînă nu demult au cheltuit relativ mai puțin din venitul lor național pentru înarmare (Japonia, R.F.G. și Italia) s-au înscris printre economiile cele mai dinamice și mai stabile din Occident. Creșterea instabilității și agravarea crizelor din ultimul deceniu sînt legate nemijlocit de angajarea lor tot mai puternică în cursa înarmărilor începînd îndeosebi din 1970. Tabelele nr. 2 și 3 sînt deosebit de elocvente în acest sens.

Tabelul nr. 2

Nivelul produsului intern brut și al producției industriale în ajunul declanșării crizelor

Țările	1929 față de 1920 = 100		1974 față de 1950 = 100	
	P.I.B.	Producția industrială	P.I.B.	Producția industrială
S.U.A.	143	149	163	249
Anglia	118	128	147	202
Germania	110*	175	264	509
Japonia	147	158	356	2 620
Franța	168	228	195	471
Italia	126	152	215	528

*) În 1929 față de 1925 = 100.
Sursa tabelelor nr. 2 și 3: calculat după datele O.C.D.E.

În ce privește criza propriu zisă și depresiunea ce i-a urmat, se poate afirma, la prima vedere, că actuala depresiune este mai puțin violentă decît cea interbelică. În S.U.A. și Franța, de pildă, producția industrială nu reușise să ajungă la același nivel cu cel din 1929 nici pînă în 1939; Germania revine la nivelul din 1929 abia în 1935; Italia se situează sub nivelul din 1929 pînă în 1937.

Principalele deosebiri dintre cele două depresiuni sînt legate de două aspecte extrem de importante pentru dinamica actuală și perspectivele ieșirii din criză. Este vorba despre **evoluția prețurilor și a șomajului,** a căror dinamică diferită reflectă capacitatea și formele sub care s-au putut pune pe seama populației muncitoare efectele negative ale crizei.

Tabelul nr. 3

Ritmul mediu anual de creștere

Țările	1920—1929		1950—1974	
	P.I.B.	Producția industrială	P.I.B.	Producția industrială
S.U.A.	4,0	4,5	2,0	3,8
Anglia	1,9	2,7	1,6	3,0
Germania	2,4*	6,4	4,1	7,0
Japonia	4,3	5,2	5,4	16,3
Franța	5,9	9,5	2,8	6,6
Italia	2,6	4,7	3,2	7,1

*) 1925—1929.

Începînd din anul 1929, prețurile la consumator scad atît pe parcursul crizei propriu zise cît și în timpul depresiunii ce i-a urmat, astfel încît în 1939 prețurile erau mai mici decît în 1929 după cum urmează: cu 19% în S.U.A., cu 5% în Anglia (după o scădere de 15% în 1933—1934), cu 18% în Germania, cu 24% în Italia. Excepție face doar Franța. **În actuala criză și depresiune, prețurile au crescut permanent și fără excepție,** astfel încît în 1982 erau mai mari decît în 1973 cu 104% în S.U.A., cu 57% în R.F.G., cu 242% în Anglia, cu 106% în Japonia, cu 165% în Franța, cu 318% în Italia. Scăderea prețurilor în timpul depresiunii interbelice a creat unele condiții pentru înviorarea economiei, deoarece a contribuit la lărgirea relativă a pieței. În prezent, inflația persistentă de-a lungul crizei și depresiunii anihilează o parte însemnată din acumularea netă și încetinește procesul investițiilor, ceea ce agravează și prelungește criza. Prețurile în continuă creștere nu au fost și nici nu pot fi un stimulent pentru relansarea unei economii aflate în criză. Mai mult chiar, nu există nici o dovadă în sprijinul tezelor unor economiști occidentali după care o înviorare a economiei țărilor avansate ar echivala obligatoriu cu un nou impuls dat inflației.

Evoluția șomajului a fost și ea diferită în cursul celor două depresiuni. Rata șomajului a sporit brusc în momentul declanșării crizei din 1930 și a crescut pînă la punctul culminant al crizei, pentru a scădea, treptat, atingînd nivelurile minime antebelice în 1937 (S.U.A., Anglia și Franța), în 1938 (Germania) sau în 1939 (Italia). De aici se poate observa că **militarizarea economiei naționale nu a evitat existența șomajului.** Astfel, Germania avea în 1936 o rată a șomajului echivalentă cu cea din 1928, iar Italia fascistă număra în 1934 de 8,8 ori, iar în 1939 de 6,4 ori mai mulți șomeri decît în 1925. În perioada postbelică, rata șomajului crește în Anglia de la 1,2% din totalul forței de muncă active în 1955 pînă la 11,3% în 1981—1982; în Franța de la 0,4% în 1957 la 8% în 1982; în R.F.G. de la 0,7% în 1964 la 6,8% în 1982, în Italia de la 2,5% în 1963 la 9,1% în 1982, în Japonia de la 0,4% în 1964 la 2,4% în 1982, iar în S.U.A. de la 3,5% în 1969 la 9,7% în 1982. În toate aceste țări, creșterea ratei șomajului este aproape neîntreruptă și se manifestă — fără excepție — înainte de declanșarea crizei din 1975.

În cadrul depresiunii interbelice, oscilațiile ratei șomajului împreună cu cele ale prețurilor au permis ca ieșirea din criză să se obțină printr-o scădere serioasă a nivelului de trai al celor ce muncesc. Dimensiunile colosale ale șomajului au reprezentat atunci un important mijloc de presiune socială în sensul scăderii puterii de cumpărare a maselor populației salariate mai ales în condițiile inexistenței unui sistem de asigurări împotriva șomajului. În actuala depresiune șomajul a crescut necontenit — chiar și în perioadele de oarecare înviorare —, scontîndu-se că efectele vor fi similare cu cele din anii 1930—1937. Faptul că în ultima vreme se duce o adevărată campanie din partea economiștilor neoliberali din S.U.A., Anglia și alte țări occidentale împotriva sistemului de asigurări împotriva șomajului arată că acesta este o piedică în calea unei scăderi și mai pronunțate a nivelului de trai. De aceea, principalul mijloc de revigorare a profiturilor și de obținere a scăderii salariilor reale este, în prezent, creșterea inflaționistă a prețurilor, paralel cu intensificarea muncii.

Un ultim aspect asupra căruia este necesar să ne oprim, fie și pe scurt, este cel al comerțului exterior. În timpul depresiunii interbelice, importurile și exporturile au scăzut deosebit de grav sub influența nefastă a măsurilor vamale discriminatorii ca și a politicilor autarhice promovate de multe dintre țările capitaliste dezvoltate. Scăderile anuale ale importului au atins rate impresionante în cazul unor țări. În 1931, de pildă, Germania își reduce importul cu 35%, Italia cu 33%; în 1932, Franța și-l scade cu 20%, iar Anglia cu 19% (după alți doi ani consecutivi de reducere). Exporturile au scăzut și ele foarte puternic în această perioadă.

Considerîndu-se în mod fals că reducerea relațiilor economice externe ar fi un mijloc de ieșire din criză, unele țări occidentale au reeditat sau, mai bine spus, au încercat să reediteze politicile protecționiste excesive. Faptul că pînă în prezent scăderile înregistrate de importuri și exporturi sînt mai mici decît cele din depresiunea interbelică se explică prin aceea că monopolul exercitat altădată asupra comerțului mondial este de domeniul trecutului și că o izolare față de relațiile economice exterioare este astăzi extrem de dăunătoare oricărei țări care încearcă să promoveze o astfel de politică de nuanță autarhică. Deși pînă acum exportul și importul mondial nu s-au redus considerabil, nu se poate trece cu vederea că în cazul unor țări occidentale reducerile pot fi considerate ca serioase sau chiar drastice. În 1975, S.U.A. și Japonia și-au redus importul cu 11,5%, Italia cu 12%, Anglia cu 9% Franța cu 8%. În 1980, Anglia își reduce importurile cu 4,8%. În 1981 se reduc importurile Italiei cu 9,1% ale R.F.G. cu 3,5%, ale Franței cu 3,3%. În 1982, S.U.A. înregistrează o scădere cu 4,3% a importurilor. În schimb, căutînd să stimuleze exporturile prin toate mijloacele, inclusiv prin subvenționarea bugetară, cele șase țări nu au cunoscut decît scăderi nesemnificative, în genere, cu excepția S.U.A. în 1982 (cu 11,2%), a Italiei în 1980 (—9,4%), a R.F.G. în 1975 (—11,5%). Această evoluție arată, totodată, că statele respective, cu o pondere ridicată în economia mondială, au reușit să-și transfere — cel puțin parțial — pe ansamblul perioadei de recesiune îndelungată, dificultățile generate de criză pe seama altor economii naționale mai puțin puternice atît din grupul țărilor capitaliste dezvoltate cît, mai ales, pe seama țărilor în curs de dezvoltare.

→

Republica Cuba: valorificarea resurselor interne de materii prime

PROFUNDELE transformări care au avut loc în Cuba în decursul celor 25 de ani care au trecut de la proclamarea Republicii au însemnat înlăturarea înapoierii economice, urmată de un proces continuu de dezvoltare a structurilor economice.

În ultimii ani, economia cubaneză a fost nevoită să depună eforturi susținute pentru depășirea efectelor crizei din economia mondială, pentru menținerea unui ritm ridicat al creșterii economice și exporturilor. Ca urmare, s-a trecut la un program amplu de mobilizare intensă a resurselor disponibile pe plan intern, în vederea restabilirii și consolidării echilibrului economic și financiar, pentru reducerea importurilor prin substituirea lor cu produse realizate în țară, precum și prin identificarea de noi produse susceptibile a fi desfăcute în condiții de eficiență sporită la export.

În anul care s-a sfîrșit, eforturile au fost îndreptate către realizarea planului de dezvoltare social-economică, potrivit căruia s-a prevăzut o creștere a produsului național brut al Cubei cu 2—2,5% în raport cu nivelul atins în 1982. Creșterea efectivă, anunțată recent, a depășit prevederile, fiind de 5%. Ritmuri de creștere comparativ mai dinamice au fost imprimate ramurilor care produc pentru export, semnificative fiind industria zahărului (cu un spor prevăzut de 8%), cea a nichelului (12%) ș.a.

În strategia de dezvoltare economică a țării o atenție sporită capătă producția acelor ramuri industriale care trebuie să folosească pe scară largă resurse interne. Printre acestea figurează producția de energie electrică, prelucrarea petrolului, industria de îngrășăminte chimice și altele. Sarcini deosebite stau și în fața industriei electronice, producției de piese de schimb pentru diferite sectoare industriale, industriilor de asamblare (autobuze, televizoare etc). S-a preconizat ca sporurile de producție să fie obținute în condițiile menținerii la nivelul anului 1982 a consumului de combustibil importat, importul unor mărfuri agroalimentare urmînd să se micșoreze pe seama obținerii în țară a producției necesare.

Într-o perspectivă mai largă, planul cincinal 1981—1985 își propune ca sectorul industrial să reprezinte aproximativ 50% din P.N.B. pînă în 1985, producția de zahăr — principala sursă de venituri la export — urmînd să scadă în mod corespunzător ca pondere. Potrivit programelor de investiții, printre cele mai importante obiective industriale aflate în atenție se numără : uzina de nichel de la Punta Gorda, combinatul de hîrtie și celuloză din provincia Sancti Spiritus, un combinat textil în Santiago de Cuba, filatura de bumbac „Balance" din Havana și altele.

Asigurarea necesarului de energie constituie una din prioritățile economiei naționale cubaneze, fapt concretizat în înființarea, recent, a Comisiei Naționale pentru Energie și adoptarea unui program special de dezvoltare a producției de energie electrică. Un rol însemnat în acoperirea necesităților urmează să îl dețină intrarea în funcțiune a primei centrale atomoelectrice, cu o putere instalată de 880 MW, construită în localitatea Juraguá. Specialiștii se preocupă în prezent de reactivarea — pentru folosire pe plan local — a unor microhidrocentrale, anterior dezafectate, precum și de utilizarea altor surse de energie din producție internă, cum ar fi reziduurile de la trestia de zahăr, folosirea biogazului etc. Măsuri speciale vizează optimizarea consumurilor energetice, paralel cu reducerea absolută a consumului prin introducerea de taxe diferențiate, normarea mai judicioasă a consumurilor de combustibili și energie electrică în marile întreprinderi prelucrătoare.

În ce privește industria zahărului, se pune accent pe dezvoltarea și modernizarea capacităților existente, concomitent cu accelerarea punerii în funcțiune de noi instalații și mașini de recoltare și prelucrare ; pe ansamblul anului 1983 s-a preliminat o majorare cu 10% a producției de zahăr față de 1982, iar la nivelul anului 1984 se prevede realizarea unei producții de circa 9 milioane tone. O atenție deosebită se acordă producției agricole, inclusiv în vederea reducerii importurilor. Astfel, se prevede construirea a 100 ferme de vaci de lapte, a mai multor crescătorii de porci și păsări, a două depozite frigorifice industriale și a unor instalații destinate ambalării fructelor citrice, în provinciile Cienfuegos, Ciego de Avila, Matanzas.

Relațiile economice dintre România și Cuba au cunoscut în ultimii ani o evoluție favorabilă, o contribuție hotărîtoare în această direcție avînd-o întîlnirile și discuțiile la nivelul cel mai înalt, dintre conducătorii de partid și de stat ai celor două țări. Semnarea la Havana, în luna ianuarie 1981, a protocolului privind coordonarea planurilor naționale pe perioada 1981—1985 a marcat un nou pas important în dezvoltarea relațiilor economice bilaterale. Protocolul prevede, în acest sens, creșterea însemnată a schimburilor reciproce de mărfuri față de perioada 1976—1980. Principala acțiune de cooperare economică și specializare în producție în cadrul relațiilor dintre cele două țări o constituie conlucrarea în dezvoltarea exploatării nichelului în provincia Las Camariocas, existînd preocupări pentru identificarea unor posibilități de cooperare în alte domenii, pe perioadă îndelungată.

În ce privește structura pe mărfuri a schimburilor economice româno-cubaneze, aceasta include la exportul românesc echipamente pentru foraj, motoare diesel, tractoare, camioane, remorci, instalații industriale pentru prelucrarea cuprului, fabrici de ciment, importurile din Cuba fiind constituite în principal din zahăr, melasă, sinter de nichel, citrice.

Nicoletta ISAR
I.E.M.

←

Analizînd mai în detaliu evoluția economiilor naționale ale unor țări capitaliste dezvoltate în cursul celor două depresiuni, nu putem ignora faptul că ambele au avut un caracter mondial, că ele au afectat, într-o măsură mai mare sau mai mică, o perioadă mai scurtă sau mai lungă, toate țările lumii. Marea depresiune interbelică, după cum au arătat cercetările istorice, a dus la o adîncire a decalajului dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, îndeosebi ca urmare a faptului că povara efectelor negative ale crizei a fost transferată, în mare parte, asupra țărilor mai puțin avansate. În prezent, se constată, de asemenea, o tendință de anihilare a pașilor spre dezvoltare independentă a țărilor în curs de dezvoltare, criza și depresiunea prelungită avînd un cuvînt hotărîtor de spus în această privință. Criza mondială a îmbrăcat în cazul țărilor în curs de dezvoltare în special forma unei crize financiare, a unei crize a balanțelor de plăți și a datoriei externe. Criza financiară are însă dezavantajul că poate deteriora durabil creșterea economică, poate bloca, în perspectivă, progresul economic și social al multora dintre țările în curs de dezvoltare din cauză că scăderea sau chiar absența capacităților de plată frînează importurile tehnologice, de materii prime și energie ale acestor state. Această împrejurare duce însă inevitabil la concluzia că **o relansare reală și de durată a economiei mondiale** nu poate avea loc numai prin înviorarea economiilor naționale ale țărilor avansate, ci **presupune, în mod obiectiv necesar, o impulsionare puternică a procesului de dezvoltare a țărilor cu economie rămasă în urmă.** Reeditarea practicilor din perioada interbelică nu mai este astăzi posibilă. Criza nu poate să ia sfîrșit prin sărăcirea și mai profundă a țărilor în curs de dezvoltare, prin îmbogățirea și mai considerabilă a unui număr redus de țări avansate. Tot astfel, pe planul intern al țărilor occidentale ieșirea din criză nu poate avea loc prin revenirea la un nivel de trai scăzut, inacceptabil pentru populația muncitoare. Ieșirea din criză, pe planul economiilor naționale, ca și pe cel al economiei mondiale, cere — așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu — soluții profund revoluționare, radical deosebite de cele din trecut. Între acestea, trecerea la măsuri hotărîte de dezarmare, în condițiile actuale în primul rînd de dezarmare nucleară, beneficiază nu numai de temeinice argumente politice și morale, ci și de o evidentă fundamentare economică.

N.S. STĂNESCU

Țevile de oțel — segment de piață care valorifică superior oțelul

ȚEVILE reprezintă unul din produsele laminate din oțel care asigură un grad ridicat de valorificare a oțelului pe piața internațională. Astfel, în anul 1982, prețul mediu la exportul de țevi din oțel (inclusiv fitinguri) al Pieței comune către țările necomunitare a fost de 882 dolari/tonă (livrare F.O.B.), peste media prețurilor la principalele grupe de produse laminate din oțel. Prețul mediu la exportul de țevi din oțel a fost cu 118% mai mare față de prețurile la exportul de profile ușoare și grele, cu 112% peste prețul la table groase și subțiri, cu 30% peste cel obținut la benzi (+30%) și 18% la sîrme trase. Din cadrul grupei de țevi din oțel, prețurile cele mai ridicate s-au obținut la țevile fără sudură și îndeosebi la țevile pentru sectorul petrolier (țevi de extracție, burlane de tubaj și prăjini de foraj). În anul 1982, furnizorii comunitari au realizat la exportul spre țări terțe un preț mediu de 1 151 dolari/tonă pentru țevile fără sudură, care a depășit cu 91% prețul mediu pentru țevile-conducte de înaltă presiune și cu 81% prețul mediu pentru țevile sudate. Ca urmare, dacă din punct de vedere cantitativ țevile fără sudură au constituit 44% din exportul de țevi al țărilor capitaliste în anul 1981, în volumul valoric al exportului de țevi ponderea lor a fost de 55%.

Țevile din oțel au reprezentat totodată fluxul cel mai dinamic și mai important din cadrul comerțului internațional cu laminate din oțel. Astfel, în perioada 1974—1981, în timp ce exportul de laminate din oțel (inclusiv lingouri și semifabricate) al țărilor capitaliste dezvoltate s-a diminuat cu 1,3%, exportul de țevi și conducte din oțel s-a majorat cu 43%, ponderea acestui curent de schimb înregistrînd astfel o creștere în exportul total de laminate din oțel de la 12% în 1974 la 17% în 1981. Propulsarea grupei de țevi și conducte de oțel pe primul loc în structura sortimentală a exportului de laminate din oțel se datorează creșterii deosebit de puternice a cererii de import pentru țevi de foraj-extracție și țevi-conducte pentru țiței și gaze din partea S.U.A., U.R.S.S., Mexicului, Arabiei Saudite etc., în condițiile unei puternice ofensive pe piețele externe a exportului japonez de astfel de produse. Gradul superior de valorificare pe care îl asigură țevile din oțel este relevat și de faptul că ponderea acestui produs în volumul valoric al exportului de laminate al țărilor capitaliste a fost în 1981 de 32%, aproape dublu față de ponderea de 17% pe care o dețin țevile în volumul fizic al exportului de laminate din oțel.

Pentru a contracara cel puțin parțial efectele crizei care în anii 1982—1983 a afectat și segmentul de piață al țevilor din oțel și îndeosebi al țevilor pentru cîmpuri petrolifere, producătorii de țevi practică o politică de pătrundere tot mai accentuată în domenii legate de valorificarea superioară a țevilor, inclusiv în construcția de utilaje metalurgice pentru producția de țevi. Astfel, grupul Benteler, al doilea producător vest-german de țevi, realizează circa 80 tipuri de produse care „gravitează" în jurul activității centrale de producere a țevilor. Programul de fabricație cuprinde în prezent produse ale industriei constructoare de mașini, prelucrarea țevilor pentru industria automobilului și accesorii auto, tehnica hidraulică, radiatoare, tehnica instalațiilor etc. Pentru valorificarea superioară a țevilor din oțel, grupul Finsider — Italia a creat două filiale — Cia Italiana Montaggi Industriali și Montaggi Materiali Tubolari — care își desfășoară activitatea în domeniul construcțiilor industriale și respectiv al realizării unor proiecte pentru instalarea de conducte de țiței și gaze.

Nicolae NISTORESCU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

Pakistan: obiectivele planului cincinal

OBIECTIVELE celui de al șaselea plan cincinal al Pakistanului (care a început la 1 iulie 1983) vizează dezvoltarea cu prioritate a unor domenii ca energia, agricultura și învățămîntul. Planul prevede o creștere medie de 6,5% a produsului național brut față de 6% cît a reprezentat media de creștere în cincinalul anterior. Rata de creștere anuală pe perioadă de plan este estimată în agricultură la 5%, iar în industrie la 9%.

Potrivit obiectivelor prioritare asumate, sectorul energetic va beneficia de investiții substanțiale, respectiv 36% din total (însumînd 115 miliarde rupii, echivalentul a 8,9 miliarde dolari). Puterea instalată în centralele electrice este prevăzută să crească cu 3 800 MW, un obiectiv de seamă constituindu-l alimentarea cu electricitate a cel puțin 80% din statele țării.

Water and Power Development Authority (W.A.P.D.A.) — principalul organism pakistanez care se ocupă cu generarea energiei electrice are în plan construirea pînă în anul 2000 a 45 obiective în domeniul energetic. Printre acestea se acordă prioritate construirii termocentralei Thatta care se va realiza în 4 etape avînd în final o putere de 2 500 MW, termocentrala Jamshoro cu o putere de 1 000 MW, care va intra în funcțiune în anul 1987, o altă termocentrală cu o putere de 600 MW care va intra în funcțiune în același an și termocentrala de 400 MW de la Pipri care va intra în funcțiune în 1986.

În domeniul petrolier se va extinde activitatea de exploatare, urmînd să fie puse în funcțiune circa 250 noi sonde de foraj. Un proiect de amploare care se va desfășura pe o perioadă de 10 ani, cu un cost de 400 milioane dolari, este cel privind exploatarea sub presiune a gazelor naturale din cîmpul Suî (care asigură 80% din necesarul de gaze naturale ale Pakistanului). Prima fază a acestui proiect se va încheia la mijlocul anului 1985.

Agriculturii îi vor fi alocate 18% din totalul cheltuielilor prevăzute în cadrul planului cincinal, investițiile fiind destinate în special irigațiilor și unor proiecte de dezvoltare rurală. Totodată exporturile de produse agroalimentare sînt prevăzute să crească de la nivelul actual la 500 milioane dolari pe an la 1,5 miliarde dolari în anul 1988.

Relațiile economice dintre România și Pakistan se dezvoltă favorabil. Țara noastră exportă în Pakistan mașini și utilaje, produse chimice, îngrășăminte, hîrtie și carton, rulmenți, sîrmă, fire sintetice, ciment și importă piei și produse din piele, bumbac și produse din bumbac, orez. Printre acțiunile de cooperare la care a participat sau participă țara noastră în Pakistan se numără exinderea rafinăriei de la Karachi și construirea fabricilor de ciment de la Kohat, Lasbella și Jabbi.

Daniela STOICHIȚOIU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN ULTIMA SĂPTĂMÎNĂ A ANULUI 1983, pe fondul unei activități tranzacționale restrînse, motivată de închiderea pozițiilor pentru bilanțul de fine de an al băncilor și al majorității companiilor comerciale, poziția **dolarului S.U.A.** s-a deteriorat ușor față de majoritatea valutelor occidentale. Evoluția s-a datorat atît vînzărilor de dolari efectuate pentru închiderea pozițiilor cît și schimbării de atitudine a unor operatori în legătură cu mișcarea dobînzilor la fondurile în dolari în viitorul imediat. După publicarea unor noi date atestînd încetinirea ritmului activității economice în S.U.A., (diminuarea cu 20,9 puncte procentuale a volumului comenzilor pentru mașini-unelte în industria S.U.A. în luna noiembrie 1983, scăderea indicelui agregat al activității economice, estimarea oficială a unei creșteri a produsului național brut cu numai 4,5% pe an în termeni reali în trimestrul IV 1983, după peste 7% în trimestrul precedent, estimarea oficială a unui deficit al balanței comerciale de circa 70 miliarde dolari la nivelul întregului an 1983, comparativ cu un deficit de 42,69 miliarde dolari atins în 1982 ș.a.), un număr tot mai larg de observatori apreciază ca puțin probabilă o restrîngere a creditului de către autoritățile monetare centrale din Statele Unite, anticipînd chiar o posibilă relaxare a acestuia în vederea facilitării procesului de creștere economică.

Cursul **lirei sterline** față de dolar s-a apreciat, la nivelul întregului interval analizat cu circa 1,4 puncte procentuale, de la 1,43 dolari/liră în ziua de referință de 23 decembrie la 1,45 dolari/liră la 30 decembrie 1983. La consolidarea poziției acestei valute a contribuit și hotărîrea Companiei Petroliere Naționale din Marea Britanie de a îngheța prețurile pentru țițeiul din Marea Nordului la nivelul actual pentru primul trimestru al anului 1984.

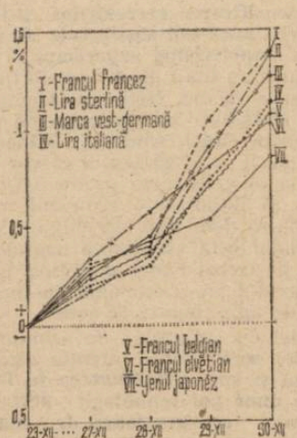

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 27-30XII1983 ; bază : 23XII 1983.

Francul elvețian era cotat la finele anului la 2,18 franci/dolar, comparativ cu 2,2025 franci/dolar în ziua de referință.

Yenul japonez a înregistrat o revenire de la nivelurile scăzute atinse după publicarea rezultatelor alegerilor generale din această țară, cunoscînd apoi o consolidare a poziției față de dolar, între altele și ca efect al publicării unor date atestînd o evoluție favorabilă a activității economice din Japonia. La finele anului 1983 yenul era tranzacționat la 381,50 yeni/dolar, comparativ cu 233,75 yeni/dolar la 23 decembrie 1983 (o apreciere cu circa 0,8 puncte procentuale).

Principalele valute din cadrul Sistemului Monetar (Vest-) European au înregistrat de asemenea o consolidare a poziției față de dolarul S.U.A., astfel : **marca vest-germană** de la 2,7650 la 2,73 mărci/dolar, **francul belgian** de la 56,35 la 55,75 franci/dolar, **francul francez** de la 8,5475 la 8,34 franci/dolar, **lira italiană** de la 1,677 la 1,665 lire/dolar.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe termen de 6 luni, cotate în zilele de 23 și 30 decembrie 1983) : eurodolari 10,375 și 10,125%, euromărci vest-germane 6,50 și 6,31225%, eurofranci elvețieni 4,4375 și 4,0825%, eurolire sterline 9,6875 și 9,625%.

Prețul aurului a oscilat într-o marjă îngustă în jurul nivelului de 380 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

(Urmare din pag. 8)

2) ponderea mare a cheltuielilor materiale în totalul costurilor de producție.

Acțiunile întreprinse în anul trecut pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor au vizat îndeosebi **introducerea în fabricație de noi produse și micșorarea consumurilor de materiale auxiliare.** S-a urmărit, în special, **reducerea greutății medii a țesăturilor,** indicator care, așa cum se poate constata din tabel, a cunoscut, an de an, o evoluție pozitivă, în sensul scăderii gramajului de fire pe metru pătrat de țesătură. Prin introducerea în fabricație a țesăturii „Daniela" în locul sortimentului „Vucoveana", de exemplu, s-a obținut o economie netă de peste 5,5 t fire de bumbac în amestec cu poliester, în timp ce fabricarea noului produs „Dariela" în locul țesăturii „Vucova" a permis realizarea unei economii de 8,5 t fire de bumbac în amestec cu poliester.

Demn de remarcat este faptul că în toate cazurile de introducere în fabricație a unor noi produse — am mai putea aminti și asimilarea țesăturii „Nineta", care înlocuiește tercotul „Nila" și care asigură reducerea cu 2 g/m² a greutății materialului — **caracteristicile de calitate și purtabilitate nu numai că s-au menținut, dar cunosc chiar o creștere** și ameliorare, astfel încît, desfacerea lor pe piață nu creează probleme întreprinderii.

În ce privește micșorarea consumurilor de materiale auxiliare, întreprinderea a luat o serie de măsuri printre care : reconsiderarea operațiilor de tratare alcalină la fazele de fierbere, degresare și mercerizare ; optimizarea proceselor de albire în concordanță cu structura sortimentală a producției și dotarea tehnică precum și a rețetelor de încleiere pentru toate produsele, în funcție de finețea firelor și de compoziția fibroasă ; modernizarea bucătăriei de paste a imprimeriei, prin punerea în funcțiune a stației de aglutinat ș.a. Toate aceste acțiuni au condus la obținerea unor însemnate economii de materiale auxiliare (sodă caustică, perhidrol, glicerină, ulei sulfonat, coloranți, chimicale) folosite în diverse faze ale procesului tehnologic. În acest fel, eficiența utilizării materiilor prime și materialelor crește considerabil, oferind, pe de o parte, posibilitatea obținerii unor producții suplimentare de fire și țesături, iar pe de altă parte, o reducere importantă a cheltuielilor materiale.

Diminuarea pierderilor tehnologice — sursă de sporire a producției

ACȚIUNILE desfășurate pentru sporirea producției de calitate superioară, cît și pentru valorificarea mai bună a materiilor prime cunosc an de an progrese importante. Cu toate acestea, tehnologiile practicate conduc încă la menținerea unor pierderi de producție sub diferite forme. Studiile și analizele efectuate au permis stabilirea unor măsuri și tehnologii noi, în vederea reintroducerii lor în circuitul productiv, amplificînd astfel sursele de materii prime.

În acest sens, a fost pus la punct un **sistem integrat de colectare, depozitare și valorificare a tuturor materialelor refolosibile.** Astfel, se colectează și se depozitează, în magazia special amenajată, capelele și scamele de sub carde rezultate din secția filatură, resturile de **fire curate, capetele și firele din secția** finisaj etc. Capelele rezultate din secția filatură, de exemplu, sînt întrebuințate în amestec cu fibre noi, pentru producerea unor fire bune de finețe mai mică. În anul trecut, întreprinderea a reușit să colecteze peste 16 t de astfel de capele, din care s-au produs 13,1 t fire bune, economisindu-se, în acest fel, însemnate cantități de celofibră și poliester. Celelalte categorii de materiale refolosibile sînt valorificate prin intermediul altor unități economice : CENTROCOOP, I.R.V.M.R., Filatura de vigonie „Aurora" ș.a.

Concomitent, în cadrul întreprinderii s-a acționat și se acționează energic în vederea **reducerii la maximum posibil a cantităților de capete și fișii rezultate din procesul de producție.** Acțiunile întreprinse vizează în special diminuarea acestor porțiuni de material care, din diverse motive, nu pot fi considerate produse finite. În anul trecut, măsurile s-au concretizat în : ● punerea în funcțiune a mașinii de vopsit continuu de 1 500 mm lățime tip Textima ; ● dotarea secției de finisaj cu 20 role uriașe pentru eliminarea murdăririi țesăturilor și evitarea unor defecte rezultate prin manipulare ; ● întărirea controlului interfazic ; ● măsuri ce vizează creșterea disciplinei tehnologice ; ● respectarea graficelor de revizii tehnice, reparații curente și capitale ale utilajelor din dotare, astfel încît să se elimine defectele de calitate datorate funcționării necorespunzătoare a acestora etc.

Priorități pentru 1984

ACȚIUNEA de reducere a consumurilor de materii prime și materiale cunoaște în acest an o amploare deosebită nu numai sub aspectul volumului resurselor ce urmează să fie valorificate superior, cît și al priorităților acordate acestui proces. În acest sens, încă din anul trecut, întreprinderea a elaborat un amplu program de măsuri tehnico-organizatorice, care să conducă la diminuarea cu 2—3% a consumurilor materiale, la reducerea greutății medii a țesăturilor cu aproximativ 1%. Între aceasta se cuvine să menționăm pe cele referitoare la :

● **intensificarea cercetărilor privind realizarea unor noi sortimente de țesături cu caracteristici superioare** și care să asigure un înalt grad de valorificare a materiei prime. Noile sortimente ce vor fi introduse în fabricația de serie (tercoturile Fănel, Andreica, Minodora, Felicia ș.a.), pe lîngă faptul că vor contribui la diversificarea producției, vor asigura și importante economii materiale. Ca să dăm doar un singur exemplu, numai prin asimilarea noului sortiment de tercot Fănel se obține, la nivelul acestui an, o economie de materii prime de aproximativ 35 tone.

Paralel cu acțiunile de asimilare a unor noi sortimente, atenția este îndreptată și spre **introducerea în fabricație a unor noi tehnologii perfecționate, mici consumatoare de materii prime** (noi tehnologii de finisare a articolelor tip bumbac, extinderea folosirii de avanpiese adecvate lățimii țesăturii și a utilajelor, pentru toate partizile din finisaj etc.), prin care se estimează o **reducere a consumurilor materiale pe fluxurile de fabricație de aproximativ 1—2%.**

● **Diminuarea, în continuare, a pierderilor tehnologice și, în special, a cantităților de capete și fișii.** Demne de remarcat în acest sens sînt acțiunile ce vizează : revizuirea, reglarea și întreținerea permanentă a mașinilor de canetat, în vederea asigurării formării rezervei de fire cu o lungime de maximum 4 m ; utilizarea semifabricatelor pe formate (bandă de la carde, semitort de pe bobine) ; evitarea amestecului de semifabricate sau fire de finețe sau compoziție fibroasă diferite, prin interzicerea prelucrării pe aceeași mașină — sau parte de mașină — a mai multor sortimente concomitent ; revizuirea ecartamentelor și a reglajelor în vederea reducerii cantităților de fibre filabile ; uniformizarea tensionărilor firelor de bobinat și aplicarea șablonării diametrelor bobinelor, în vederea obținerii unor formate cu densități și lungimi uniforme ; dotarea secției finisaj cu 6 avantrenuri electrice pentru transportul țesăturilor depuse pe rola mare ș.a. În felul acesta se vor diminua substanțial pierderile tehnologice, oferind posibilitatea creșterii producției de țesături din aceeași cantitate de materie primă. Pentru anul în curs se preconizează astfel micșorarea pierderilor tehnologice cu aproximativ 10—12%, iar cantitatea de capete și fișii rezultată din procesul de producție va scădea la circa 20 t/an.

● **Reducerea la minim a consumurilor de materiale auxiliare.** În acest sens, la nivelul întreprinderii au fost stabilite o serie de măsuri și acțiuni complexe care vizează în special : aplicarea tehnologiei de descleiere în cîmp electromagnetic ; achiziționarea unei mașini de mercerizat tip Textima de 2 400 mm lățime ; extinderea soluțiilor de albire cu hipoclorit de sodiu, în paralel cu eliminarea completă a albirii chimice care utilizează apă oxigenată ; recuperarea și reutilizarea sodei caustice de la operația de mercerizare ; extinderea tehnologiilor de apretare a țesăturilor în stare semiuscată. Prin astfel de măsuri, se estimează obținerea unor economii importante (10 t amidon, 15 t sodă caustică, diverse cantități de chimicale și coloranți etc.).

În paralel cu aceste măsuri, în cadrul întreprinderii, se vor iniția ample acțiuni organizatorice care să conducă, în final, la o **bună gospodărire a materiilor prime și a materialelor.** Printre acestea se află : urmărirea, prin analize decadale și prin îmbunătățirea controlului preventiv a modului de încadrare a secțiilor de producție în normele de consum ; îmbunătățirea activității de recepție a țesăturilor crude și a materiilor prime în general, astfel încît să se elimine eventualele rebuturi ce pot apărea ca urmare a calității necorespunzătoare a acestor materii prime ; urmărirea și controlul mai activ privind respectarea prevederilor tehnologice de către fiecare muncitor ; utilizarea, în mai mare măsură, a sistemului existent de stimulente materiale și morale pentru economiile realizate la normele de consum ș.a.

Prin măsurile preconizate, precum și prin altele ce pot fi luate la nivelul fiecărui loc de muncă, activitatea întreprinderii va cunoaște, în acest nou an în care am intrat, un salt calitativ important pe linia sporirii producției și a eficienței economice.

ÎNTRERUPĂTOARE FĂRĂ ATINGERE ŞI FĂRĂ CONTACT

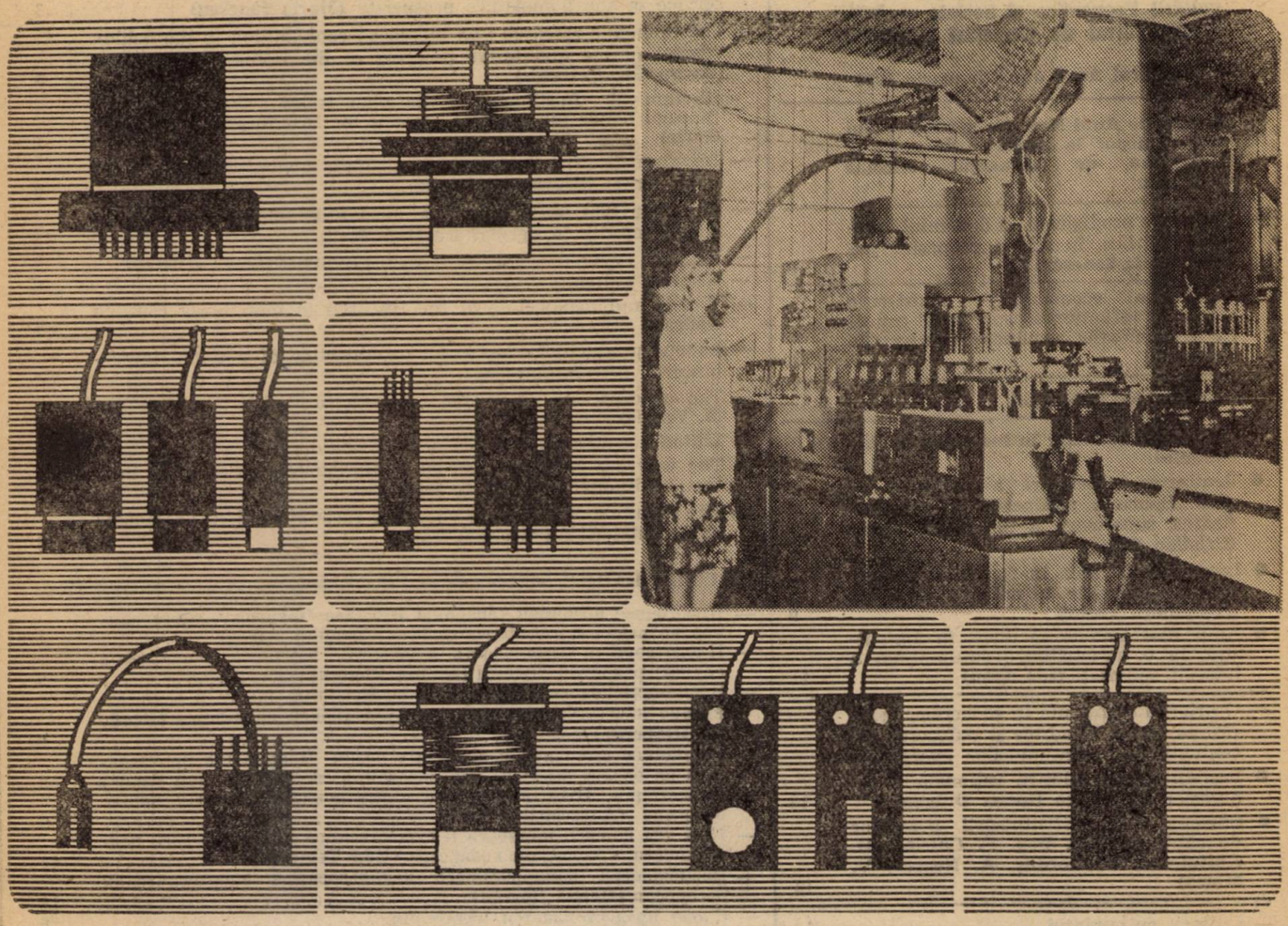

Automatizarea producţiei şi larga utilizare a roboţilor industriali fac necesară o multitudine de traductoare de semnale pentru supravegherea funcţionării.
Ca producător renumit vă oferim un sistem modular de iniţiatori care funcţionează fără atingere şi fără contact :

- **iniţiatori inductivi cu şliţ, de apropiere şi inelare**
- **bariere de lumină alternativă, bariere de reflexe alternative, manipulatoare alternative**
- **amplificatoare de conectare adaptate, blocuri de alimentare de la reţea, precum şi elemente galvanice de separare şi module pentru schemele de formare a impulsurilor**

Utilizarea aparatelor noastre asigură :

- **siguranţă mare în exploatare**
- **interschimbabilitate universală**
- **cuprinderea foarte rapidă a semnalelor şi prelucrarea lor ulterioară complet electronizată**
- **precizie ridicată şi posibilitate de reproducere a punctelor de conectare**

Solicitaţi informaţii detaliate şi ofertă de export !

KOMBINAT VEB
ELEKTRO-APPARATE-WERKE
BERLIN-TREPTOW
„FRIEDRICH EBERT"

Exporteur:

HEIM-ELECTRIC
EXPORT - IMPORT
Volkseigener Außenhandelsbetrieb
der Deutschen Demokratischen Republik
EAW-Automatisierungstechnik Export-Import

DDR-1026 Berlin, Alexanderplatz 6
Haus der Elektroindustrie
Telefon 2180 · Telex 011 - 4557

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 1 din 6 ianuarie 1984

— **Mesajul de Anul Nou adresat întregului nostru popor la posturile de radio și televiziune de tovarășul Nicolae Ceaușescu** 1

— Activitate prodigioasă în domeniul creației științifice, în slujba propășirii patriei **(Maria Ionescu)** 3

— Cercetarea economică — contribuție sporită la înfăptuirea progresului calitativ al economiei românești **(Barbu Gh. Petrescu)** 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

1984 — an hotărîtor în îndeplinirea cincinalului

● Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Sporirea producției prin valorificarea superioară a materiilor prime **(Cristian Gorie)** 8

● Investiții. Intrarea în funcțiune la termenele stabilite a noilor obiective **(Alexandru Tache)** 9

● Anul 1984 trebuie să ducă, în agricultură, la o îmbunătățire substanțială a întregii activități **(Ion Teșu)** 11

— O prioritate absolută în economie. Încadrarea fermă în norme și reducerea accentuată a consumurilor energetice.

● Posibilități de folosire rațională a resurselor energetice **(Ioana Drăgan)** 13

● Eficiența extinderii utilizării pompelor de căldură **(M.G. Pop, F. Chiriac, M. Ghițulescu, V. Gorduș, A. Negrea, V. Minea)** 14

— Cititorii au cuvîntul 16

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚA

— Deschideri tehnologice în domeniul metalurgiei **(Suzana Gâdea)** 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Stimularea și valorificarea producției de idei, element inseparabil al autoconducerii muncitorești **(Remus Micu)** 19

TEORII ● IDEI

— Creșterea productivității muncii — obiectiv de importanță națională (I) **(Ilie Rădulescu)** 21

— Conceptul de creștere economică în socialism **(Angelica M. Vrabie)** 23

— Șantier editorial 1984 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Ieșirea din actuala criză cere alte mijloace decît cele „tradiționale" **(N.S. Stănescu)** 26

— Republica Cuba : valorificarea resurselor interne de materii prime **(Nicoletta Isar)** 28

— Tendințe-conjuncturi 29

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

The New Year Message addressed by comrade Nicolae Ceaușescu to the Romanian people on the radio and television stations

- A prodigious activity in the field of scientific creation, in the service of the homeland's prosperity **(Maria Ionescu)** 3
- The economic research : an increased contribution to the achievement of the qualitative progress of the Romanian economy **(Barbu Gh. Petrescu)** 5
- Rhythmical fulfilment of the plan tasks. Output increase through better turning into account the raw materials **(Cristian Gorie)** 8
— Investments. The new economic units committed within the fixed terms **(Alexandru Tache)** 9
— The year 1984 must lead to a substantial improvement of the whole activity in agriculture **(Ion Teșu)** 11
— Ways of rational using the energy resources **(Ioana Drăgan)** 13
— Readers' column 16
— Trends and perspective of the research in metallurgy **(Suzana Gâdea)** 17
— Labour productivity increase : an objective of national importance (I) **(Ilie Rădulescu)** 21
— The concept of economic growth in socialism **(Angelica M. Vrabie)** 23
— Editorial workshop 1984 25
— The way out from the current crisis requires other ways than the „traditional" ones **(N.S. Stănescu)** 26
— The Republic of Cuba : turning into account the inner resources of raw materials **(Nicoletta Isar)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— **Новогоднее послание товарища Николае Чаушеску, адресованное по радио и телевидению всему нашему народу** 1
— Плодотворная деятельность в области научного творчества в службе развития родины **(Мария Ионеску)** 3
— Экономическое исследование — повышенный вклад в осуществление качественного прогресса румынской экономике **(Барбу Г. Петреску)** 5
— Ритмичное выполнение плановых задач. Повышение производства на основе высшего использования сыря **(Кристиян Горие)** 8
— Инвестиции. Вход в действие в установленых сроках новых объектов **(Александру Таке)** 9
— 1984 год должен принести к существенное улущение всей деятельности в сельском хозяйстве **(Ион Тешу)** 11
— Возможности рационального использования энергетических ресурсов **(Иоана Дрэган)** 13
— Слово предоставляется читателям 16
— Тенденции и перспективы развития исследований в металургии **(Сузана Гыдеа)** 17
— Повышение производительности труда — цель национальнйо значимости (I) **(Илие Рэдулеску)** 12
— Концепт экономического роста в социализме **(Анджелика М. Врабие)** 23
— Издательские проекты 1984 25
— Выход из современного кризиса т ребует другие способы чем «традиционые» **(Н.С. Стэнеску)** 26
— Республика Куба: освоение внутренних рессурсов сыря **(Николетта Исар)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28–30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

Depozit Magazin

Știați că...

Magazinele-depozit metalo-chimice sînt mari unități comerciale, moderne, deschise atît în București cît și în orașele: Bacău, Baia Mare, Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Deva, Galați, Iași, Oradea, Ploiești, Pitești, Sibiu, Suceava, Tîrgu-Mureș, Timișoara.

Magazinele-depozit oferă o serie de avantaje:

– Acces direct la alegerea produselor, vînzarea realizîndu-se pe baza principiului expunerii deschise și autoservirii;

– Aprovizionare din timp, anticipată, cu produse foarte solicitate, cu vîrf de consum în anumite perioade (ex. borcane, damigene și butoiașe din mase plastice necesare păstrării conservelor de iarnă – se pot cumpăra oricînd).

Programul de funcționare la magazinele-depozit este stabilit în funcție de cerințele locale și sugestiile cumpărătorilor.

In București, magazinele-depozit metalo-chimice sînt deschise între orele 9–17.

Cei interesați să-și procure: articole electrocasnice, piese de schimb pentru acestea; articole de uz casnic și gospodăresc ori articole de menaj, din sticlă, porțelan, faianță, mase plastice, pot vizita magazinul-depozit din Șoseaua Viilor nr. 14, București.

Mijloace de transport: tramvaiele 23, 15, 2, 8, 25, 11, 9, autobuzele 117, 173.

Pentru procurarea de produse chimice de uz casnic, utilaje și scule de uz agricol și gospodăresc, papetărie, jucării, cumpărătorilor le stă la dispoziție magazinul-depozit din Bd. Emil Bodnăraș nr. 84, unitate comercială care, zilnic, desface cca. 1 550 de articole.

Mijloace de transport: autobuzele 280, troleibuzele 91, 90.

Magazinele-depozit de produse metalo-chimice – excelente popasuri comerciale. Prin larga varietate a sortimentelor de produse expuse, precum și prin formele moderne de vînzare practicate, pot satisface cele mai exigente pretenții ale cumpărătorilor.

RECOM

De Ma

CONFECȚII DE IARNĂ

Marile magazine din capitala țării — București : „Bucur-Obor", „Unirea", „București", „Victoria", „Adam", „Eva", precum și marile magazine universale din țară vă pun la dispoziție în acest sezon un bogat și extrem de variat sortiment de articole de : confecții, tricotaje, lenjerie, încălțăminte, marochinărie, galanterie etc.

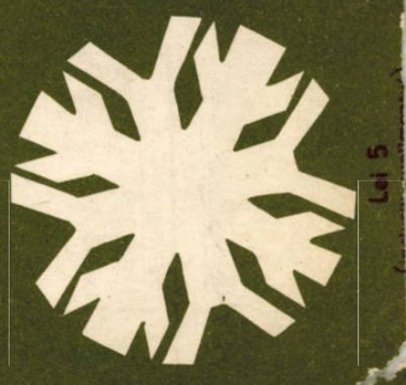

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

REALIZAREA BENEFICIILOR

AUTOFINANŢARE

DEZVOLTARE

COINTERESARE

Numărul 2 ● Vineri 13 ianuarie

Coordonate ale dezvoltării economico-sociale în 1984

PRINCIPALII INDICATORI AI DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI ÎN ANUL 1984

-în procente, calculate pe baza preţurilor la 31 XII 1983-

Dinamica venitului naţional

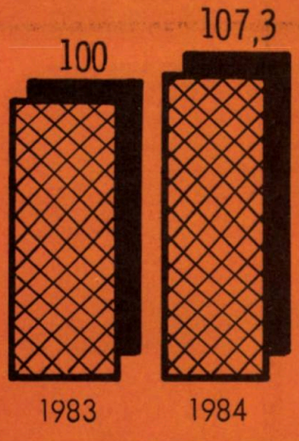

Producţia industrială

Valoarea producţiei marfă

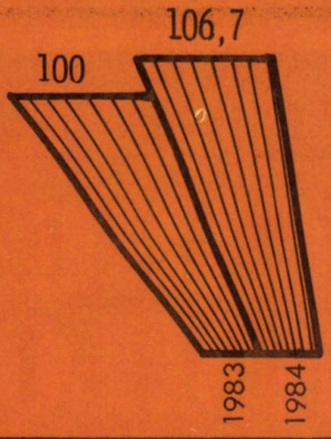

Valoarea producţiei nete

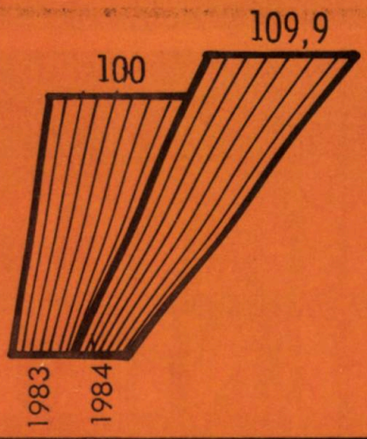

Productivitatea muncii în industria republicană (calculată pe baza valorii producţiei marfă)

Investiţii totale în economie

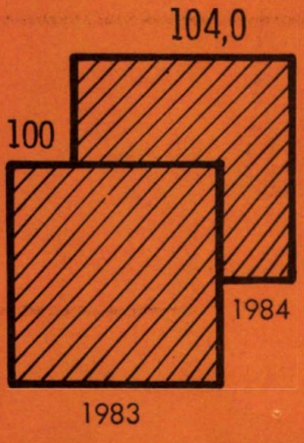

Producţia agricolă

Valoarea producţiei globale

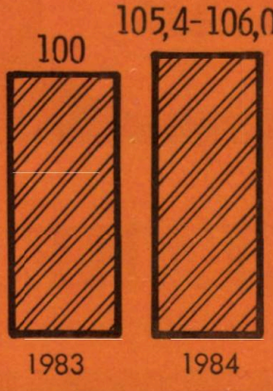

Valoarea producţiei nete

Volumul comerţului exterior

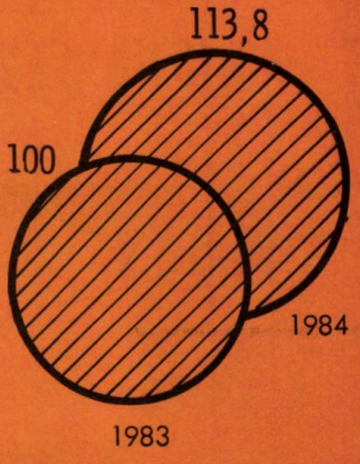

Reducerea cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă în industria republicană

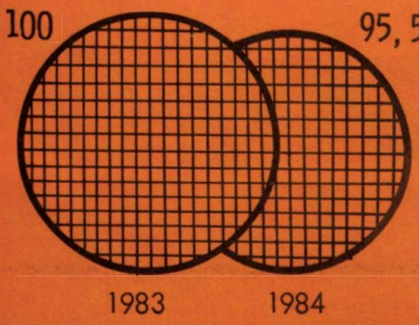

Desfacerile de mărfuri cu amănuntul

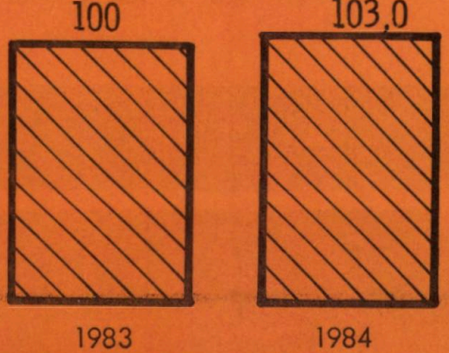

Prestările de servicii pentru populaţie

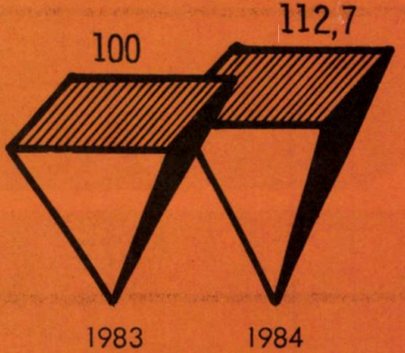

D646

curier
economic legislativ

contract economic

Consecințe ale neprimirii unor produse din import

În privința consecințelor neprimirii din import a materiilor prime, materialelor și subansamblelor, practica arbitrală a cunoscut o evoluție a cărei evocare nu este lipsită de interes pentru înțelegerea corespunzătoare a soluțiilor care se pronunță în prezent.

Într-o primă perioadă, neprimirea acelor produse din import era considerată, în toate cazurile, drept o împrejurare având efectele forței majore, cu consecințe de exonerare în lanț de răspunderea patrimonială pentru nerealizarea produselor ce necesitau, sub o formă sau alta, aportul provenit din importul neefectuat.

Ulterior, ca urmare a schimburilor intervenite pe planul reglementărilor legale, practica arbitrală s-a modificat — adaptîndu-se acestor reglementări — în sensul că neprimirea din import a materiilor prime, materialelor și subansamblelor constituie cauză exoneratoare de răspundere numai în situații excepționale și anume, cînd furnizorul extern s-a aflat în imposibilitate de a-și îndeplini obligația de livrare din cauză de forță majoră dovedită, cînd importul nu s-a realizat datorită lipsei fondurilor valutare și cînd organul competent a apreciat că nu este oportună acționarea furnizorului străin ce nu și-a executat întocmai obligațiile contractuale de livrare.

În prezent, continuînd să recunoască efectele primelor două situații din cele amintite mai sus, soluțiile se impun a fi nuanțate în raport cu acele reglementări legale astăzi în vigoare care au incidență în materie.

În primul rînd, conform art. 46 din Legea nr. 71/1969, pentru unele produse, competența de analiză și confirmare a cazurilor de forță majoră revine, după caz, Comitetului de Stat al Planificării sau Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe. În opinia noastră, în cazurile respective, arbitrajul nu poate reține împrejurările la care ne referim decît în măsura în care sînt confirmate de către unul dintre organele amintite. Aceasta — deoarece, în sistemul Legii nr. 71/1969, în afara unor întîrzieri imputabile creditorului obligației neexecutate la termen, exonerarea de răspunderea pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale se poate admite numai în caz de forță majoră. Cu alte cuvinte, cele două situații evocate mai sus pot antrena exonerarea de răspundere numai dacă reprezintă cazuri de forță majoră confirmate ca atare. Pe această linie de gîndire, considerăm că forța majoră survenită la furnizorul străin, chiar dacă este dovedită potrivit contractului extern, produce efecte în raporturile contractuale interne subsecvente doar cu condiția confirmării forței majore potrivit art. 46 din Legea nr. 71/1969. Ne întemeiem susținerea nu numai pe argumentul de competență dedus din dispoziția normativă precizată, dar și pe necesitatea ca C.S.P. sau M.A.C.F., în cadrul analizării forței majore, să stabilească dacă și în ce măsură neprimirea produselor din import a pus pe furnizorul intern al produselor finite în imposibilitatea totală sau parțială de a-și îndeplini obligațiile contractuale asumate față de beneficiarii săi.

Cît privește contractele de furnizare care, sub raportul obiectului lor, nu determină incidența dispozițiilor art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969, analiza și reținerea cazului de forță majoră constînd în neprimirea materiilor prime, materialelor sau subansamblelor din import, revine organelor arbitrale sesizate cu rezolvarea litigiilor patrimoniale ocazionate de neexecutarea conformă a obligațiilor rezultînd din contractele respective.

În această ordine de idei, este de menționat că repercusiunile forței majore survenite la furnizorul extern se impun a fi stabilite cu observarea regulilor de probațiune generale. Adică, este necesar să se verifice, în primul rînd, dacă actele care atestă forța majoră au putere doveditoare, respectiv dacă întrunesc elementele de fond și de formă prevăzute în contractul extern sau în reglementarea internațională aplicabilă contractului dat. Apoi, este indicat să se stabilească — în al doilea rînd — efectele pe care forța majoră le-a produs din punct de vedere cantitativ (total sau parțial raportat la obiectul contractului extern) și în timp (dacă aceste efecte au fost temporare sau au zădărnicit definitiv executarea contractului extern).

Supliment la
nr. 2 1984
Revista ECONOMICA

Abia după ce a fost epuizată această fază se trece la verificarea existenței legăturii cauzale dintre neexecutarea contractului extern pentru motiv de forță majoră și neindeplinirea obligațiilor contractuale de furnizare asumate în baza contractului intern. Evident că în lipsa unei atari legături cauzale nu există temei pentru exonerarea de răspundere pe planul raporturilor contractuale interne pe motivul forței majore dovedite de furnizorul extern.

In legătură cu neprimirea produselor din import datorită lipsei fondurilor valutare, o soluțe de absolvire de răspundere nu poate fi pronunțată fără observarea următoarelor dispoziții ale art. 7 din Legea nr. 12/1980 pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională :

„Importurile planificate se efectuează numai în măsura în care se realizează trimestrial încasările și vărsămintele stabilite prin plan sau există contracte de export care să asigure resursele valutare necesare. În situația că nu sînt asigurate aceste resurse, ministerele, celelalte organe centrale și locale, centralele și întreprinderile au obligația să redimensioneze în mod corespunzător volumul importurilor, în cadrul echilibrului valutar planificat.

Pentru unitățile la care importul se face în vederea realizării unor produse de export de către alte unități, prevederile alineatului precedent se aplică în cadrul echilibrului valutar al acestor din urmă unități".

Realizarea importurilor fiind deci, nemijlocit condiționată de îndeplinirea sarcinilor de export, exonerarea de răspundere pe motivul lipsei fondurilor valutare nu poate fi admisă în lipsa unor dovezi din care să rezulte că unitatea în cauză și-a îndeplinit planul de export în perioada care interesează. Într-o soluție contrară s-ar nesocoti condițiile pe care însăși legea le prevede pentru importarea produselor.

Legat de aceste dezvoltări, este de subliniat că exonerarea de răspundere e posibilă numai dacă a intervenit, într-adevăr, o reducere a fondurilor valutare alocate. Altfel spus, dacă inițial au existat fonduri valutare suficiente, în sensul că importurile s-ar fi realizat integral și la termen dacă n-ar fi intervenit reducerea.

Această precizare se impune, întrucît — prin ipoteză — ne aflăm în domeniul contractelor de furnizare a căror încheiere nu este obligatorie prin efectul repartițiilor. Or, cu privire la aceste contracte, practica actuală este orientată în sensul că impedimente de natura lipsei bazei materiale necesare executării contractului pot fi luate în considerare numai în măsura în care acele impedimente nu erau cunoscute la data încheierii contractului. Deci, dacă fondurile valutare au lipsit de la început, această situație fiind cunoscută de către unitatea furnizoare la data încheierii contractului, ea nu poate invoca, în cursul executării, neprimirea materiilor prime, a materialelor sau subansamblelor din import datorită lipsei fondurilor valutare.

Revenind la situațiile în care reducerea fondurilor valutare dă loc — conform precizărilor de mai sus — unor efecte exoneratoare de răspundere, considerăm că asemenea efecte pot fi recunoscute în lanț dacă ele se repercutează asupra mai multor raporturi contractuale subsecvente. De pildă, dacă un oțel special nu s-a putut realiza din cauza lipsei unor elemente componente din import, efectul exonerator se produce nu numai în relația contractuală dintre furnizorul acestui oțel special și beneficiarul său care îl folosește pentru realizarea unor piese destinate echipării tractoarelor dar și în raportul contractual dintre acel beneficiar (furnizor de piese pentru tractoare) și propriul său beneficiar cu care a încheiat contract de livrare a acelor piese. Desigur că asemenea consecințe în lanț pot fi recunoscute numai sub rezerva stabilirii legăturii de la cauză la efect dintre impedimentul la executare survenit în primul raport contractual și cele care se invocă în raporturile contractuale subsecvente.

Reducerea importurilor corespunzătoare sarcinilor de asimilare a producerii unor repere în țară determină efecte diferite de cele înfățișate mai sus. Nu se mai pune, în astfel de cazuri, problema lipsei sau reducerii fondurilor valutare cu efectele învederate pe planul răspunderii. Într-adevăr, în această situație, ceea ce trebuia aprovizionat din import urmează să se procure din țară, pe baza sarcinilor de plan stabilite și a contractelor economice legal încheiate. Furnizorii din aceste contracte răspund, în condițiile Legii nr. 71/1969, pentru nelivrarea produselor care erau în sarcina lor, în afara cazului cînd dovedesc existența forței majore sau a unor impedimente legale în calea executării obligațiilor lor.

I. ICZKOVITS

conducere

Apărarea secretului de stat în materie de invenții

Regulile juridice care cîrmuiesc această problematică sînt cuprinse — în principal — în Legea nr. 62/1974 privind invențiile și inovațiile (art. 61—65), Legea nr. 23/1971 privind apărarea secretului de stat în R.S.R., H.C.M. nr. 19/1972 privind unele măsuri în legătură cu apărarea secretului de stat și Codul penal (art. 157, 169, 170, 175, 251, 252).

Astfel, în baza dispozițiilor art. 61 alin. 2 din Legea nr. 62/1974, constituie secrete de stat, din momentul trecerii la elaborarea lor, documentațiile elaborate în cadrul organizațiilor socialiste, lucrările sau tezele de doctorat care redau rezultatele unor cercetări științifice și care cuprind invenții brevetabile, precum și datele tehnice de aplicare și experimentare și orice alte cunoștințe tehnologice, informații sau experiențe tehnice în legătură cu invențiile. Această statuare privește, potrivit art. 61 alin. 1, atît **invențiile create de cetățeni români,** cît și **cele create de persoanele străine cu domiciliul pe teritoriul R.S.R.**

Rezultă, deci, că invențiile sînt apărate prin intermediul regimului juridic al secretului de stat nu numai din momentul realizării lor ca atare, ci chiar „din momentul trecerii la elaborarea lor", în condițiile menționate. Însă, după cum s-a arătat în literatura de specialitate, „protecția invențiilor prin păstrarea secretă a documentațiilor o anumită perioadă de timp nu prejudiciază experimentarea, proiectarea sau aplicarea invențiilor, care pot începe mai înainte de brevetare, evident, cu luarea măsurilor de preîntîmpinare a divulgării" (I. Cameniță, **Protecția invențiilor prin brevete,** Editura Academiei, București, 1977, p. 224).

Regimul juridic al secretului de stat urmărește, desigur, invențiile și după realizarea lor ca atare, și anume — în baza art. 61 alin.1 — „pînă la brevetarea și publicarea lor în Buletinul pentru invenții și mărci sau pînă la expedie-

rea lor în străinătate de către Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, în vederea brevetării în alte state".

Aceasta înseamnă, printre altele, că toate operațiunile legate de acordarea brevetului de invenție sînt supuse regulilor stabilite în cuprinsul Legii nr. 23/1971 și al H.C.M. nr. 19/1972 pentru secretele de stat. Astfel, de exemplu, potrivit art. 18 alin. 1 și 2 din Legea nr. 62/1974, „Cererea de brevet de invenție se depune la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci de către organizația socialistă, la solicitarea scrisă a autorului sau din oficiu.

În cazul cînd organizația socialistă nu dă curs solicitării scrise a autorului în termen de 30 de zile, acesta poate să se adreseze cu cerere direct la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci".

Iar în baza art. 63 alin. 4 din aceeași lege, „Cererile de brevete și documentații necesare brevetării făcute de persoanele care nu sînt încadrate în organizațiile socialiste se depun la comitetele executive ale consiliilor populare și se transmit de îndată de către acestea la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci". Deci, regulile privind apărarea secretului de stat vor trebui respectate cu strictețe, în timpul îndeplinirii acestor operațiuni ce conduc la constituirea depozitului reglementar, după caz de către organizația socialistă, comitetele executive ale consiliilor populare și autorul invenției. Este ceea ce rezultă, de altfel, și din art. 63 alin. 3 : „Întocmirea, multiplicarea, manipularea, depunerea cererilor de brevete la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, păstrarea, transportul și accesul la lucrările privitoare la invenții... se fac cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare privind apărarea secretului de stat". Iar prin alin. 5 al art. 63 se dispune : „Traducerea documentelor referitoare la invențiile care urmează să fie brevetate în străinătate, se face prin grija titularilor lor, în condițiile prevăzute în alin. 3".

Față de aceste dispoziții, în cuprinsul Cererii tipizate de brevet de invenție, precum și al Declarației tipizate de cesiune (în condițiile art. 15 alin. 2 din Legea nr. 62/1974), se face mențiune expresă că solicitanții au luat cunoștință că invențiile constituie secrete de stat, iar în Declarația menționată se mai adaugă precizarea că cedentul nu mai are asupra sa nici o documentație tehnică referitoare la invenția înregistrată, toate exemplarele din documentație fiind predate la compartimentul special al organizației socialiste.

Potrivit procedurii de brevetare, cererile de brevete se înscriu în registrul cererilor de brevete depuse, iar titlul acestora se publică în Buletinul pentru invenții și mărci (art. 63 alin. 1).

De la această regulă generală art. 62 alin. 1 derogă în privința :

a) invențiilor referitoare la apărarea țării ;

b) invențiilor cărora, din interese superioare de stat sau ale economiei naționale, li se atribuie caracter de secret de stat și după brevetare. Pentru aceste două categorii de invenții cererile de brevete se înscriu într-un registru separat (art. 63 alin. 2), iar titlul invențiilor de la lit. a nici nu se publică în Buletinul menționat. Încadrarea invențiilor în categoria celor referitoare la apărarea țării se face de Ministerul Apărării Naționale sau de Ministerul de Interne, iar încadrarea invențiilor în categoria celor prevăzute la lit. b se face de către ministerul în a cărui ramură de activitate pot fi aplicate.

Potrivit regulii generale stabilite în art. 61 alin. 1, eliberarea brevetului determină încetarea aplicării regimului de secret de stat. De aceea, descrierea invenției (inclusiv revendicările și schemele) este apoi publicată în Buletinul pentru invenții și mărci. Tot aici se publică și date referitoare la : transmiterea drepturilor cu privire la brevet ; decăderea titularilor din drepturile conferite de brevet ; anularea brevetelor ; renunțarea titularilor de brevet din drepturile conferite de acesta. (A se vedea, în acest sens, I. Cameniță, **op. cit.**, p. 122).

Prin excepție, după eliberarea brevetelor nu sînt publicate în Buletin brevetele pentru invențiile prevăzute la art. 62 alin. 1 lit. a și b, precum și — în baza art. 61 alin. 1 — brevetele acordate pentru acele invenții în legătură cu care O.S.I.M. va întreprinde ulterior (în condițiile art. 30) demersuri de brevetare în străinătate. (Menționăm că, potrivit art. 30 alin. 1 și art. 78, cererea de brevet nu se poate depune în străinătate mai înainte de a fi fost înregistrată în țară).

Aceasta înseamnă, sub aspectul ce ne preocupă, că regimul juridic de secret de stat însoțește, în principiu, aceste categorii de invenții și după acordarea brevetului. Sînt necesare, totuși, unele precizări.

Astfel, după cum rezultă din art. 62 alin. 3 (într-o tehnică legislativă nu tocmai perfectă), pentru invențiile de la art. 62 alin. 1 lit. a și b, regimul juridic de secret de stat nu se va mai aplica, după brevetare, în cazul cînd, din interese superioare de stat sau ale economiei naționale, Ministerul Apărării Naționale ori Ministerul de Interne (în cazul de la lit. a), respectiv ministerul în a cărui ramură de activitate poate fi aplicată invenția (în cazul de la lit. b) consideră că invenția nu trebuie să mai fie supusă în continuare unui regim special, ci celui general valabil pentru toate categoriile de invenții.

Iar, pe de altă parte, astfel cum reiese din art. 61 alin. 1, pentru invențiile care urmează să fie brevetate în străinătate regimul juridic de secret de stat încetează în momentul în care sînt expediate în străinătate de către O.S.I.M. în acest scop, expediere care se poate produce uneori după brevetarea în țară, iar alteori, mai înainte de aceasta.

Dintr-un alt punct de vedere, mai este necesar a se arăta că invențiile pot fi, după caz, **secrete, strict secrete,** ori **strict secrete de importanță deosebită,** în funcție de importanța lor, aplicîndu-li-se — deci — dispozițiile în acest sens ale art. 3 din Legea nr. 23/1971, care prevăd ca încadrarea într-una din aceste trei categorii a informațiilor, datelor și documentelor să se stabilească prin H.C.M. Astfel, potrivit art. 1 lit. e din H.C.M. nr. 19/1972, sînt strict secrete de importanță deosebită „descoperirile și invențiile care prezintă importanță deosebită pentru economia națională, precum și cele din domeniul tehnicii militare". Tot astfel, art. 2 lit. d din aceeași H.C.M. arată că sînt strict secrete „descoperirile și invențiile de importanță științifică sau economică pînă la brevetarea și publicarea lor. Titlul acestora se va înregistra în registrul public și se va publica în Buletinul pentru invenții și mărci". Iar art. 3 lit. 1 stabilește că sînt secrete „temele de cercetare aplicativă care prezintă importanță economică, științifică sau militară". Se înțelege că invențiile ori lucrările de elaborare a lor pot fi, după caz, secrete, strict secrete sau strict secrete de importanță deosebită și în alte situații, în măsura în care se încadrează, respectiv, în alte dispoziții ale art. 3, 2 sau 1 din H.C.M. nr. 19/1972.

Se cuvine a se sublinia din nou, că toate considerațiile de mai sus sînt aplicabile tuturor invențiilor, cu excepția celor create de cetățenii străini care nu au domiciliul pe teritoriul R.S.R.

LUCIAN MIHAI
Asistent universitar — Facultatea de Drept din București

Contabilitate-financiar

Calculul veniturilor anuale pentru sumele depuse ca parte socială

Potrivit prevederilor art. 10 și 12 din Legea nr. 3/1982, pentru sumele depuse ca parte socială, oamenii muncii beneficiază, la finele fiecărui an, de un venit determinat in funcție de mărimea totală a depunerii existente la acea dată, care se plătește din beneficiile unității (în cazul că se realizează sau se depășesc beneficiile planificate) sau se suportă din rezultatele financiare ale unității (în cazul că

nu se realizează beneficiile planificate). Venitul anual cuvenit este de :

— 6 la sută în cazul realizării planului de beneficii ;

— pînă la 8 la sută, în funcție de volumul beneficiilor și de rentabilitatea obținută, potrivit hotărîrii adunării generale a oamenilor muncii ;

— 5 la sută în situația nerealizării beneficiului planificat.

Aceeași lege mai face precizarea, la art. 3, că valoarea unei părți sociale este de 1 000 lei și că oamenii muncii beneficiază de drepturile stabilite, prin lege, după ce au depus o parte socială.

Deși legea nu prevede în mod expres ca la determinarea venitului anual să se țină seama și de timpul cît sumele au stat depuse, această cerință se subînțelege, în primul rînd, pentru că cota de venit (de 6 la sută, pînă la 8 la sută sau 5 la sută, după caz) este, conform textului legii, **anuală**, iar în al doilea rînd, pentru că dacă s-ar neglija factorul „timp" din formula de calcul, rezultatul final ar fi inexact și ar reprezenta, în toate cazurile, drepturi mai mult sau mai puțin supradimensionate — deci necuvenite — dacă se ține seama că potrivit art. 7 alin. 2 din lege, periodicitatea și cuantumul depunerilor la părțile sociale în cursul anului sînt lăsate la deplina libertate de opțiune a depunătorilor.

Pentru considerentele de mai sus, veniturile anuale pentru sumele depuse ca parte socială vor trebui să fie proporționale cu mărimea totală a depunerilor (începînd cu constituirea primei părți sociale de 1 000 lei) și cu timpul depunerii fiecărei sume parțiale. Pentru calculul valorii absolute a acestor venituri urmează a se utiliza formula obișnuită a dobînzii, adaptată, ca terminologie, speței :

$$V = \frac{v.\,(z.\,D)}{365}$$

în care : V = venitul anual ; v = procentul anual de venit (de 6 la sută, pînă la 8 la sută, sau 5 la sută, după caz) ; z = numărul de zile și D = valoarea depunerii.

Pentru stabilirea venitului anual trebuie însumate veniturile parțiale ce se determină utilizînd formula arătată anterior pentru fiecare din operațiile ce au avut loc în anul respectiv, în care „v" (procentul anual de venit) se cunoaște la închiderea bilanțului anual, „z" reprezintă numărul de zile ce s-au scurs de la operația în cauză la operația următoare, iar „D" reprezintă soldul stabilit după înregistrarea operației în cauză.

Deși stabilirea venitului anual se face la sfîrșitul anului, la închiderea bilanțului, unele calcule intermediare se pot efectua în timpul anului, ușurînd astfel munca personalului însărcinat cu efectuarea acestor calcule. Astfel, produsul parțial „z. D" din formulă (așa numitul „număr") se poate determina după fiecare operație în parte, în fiecare lună. La sfîrșitul anului rămîne să se determine numărul de zile pentru finele anului (31 decembrie), precum și „numărul" total, anual, prin însumarea „numerelor" parțiale determinate în timpul anului, operațiile decurgînd în următoarea ordine :

— ca ultimă operație se înscrie, în fișă, data de înregistrare de 31 decembrie ;

— se determină numărul de zile, dintre data ultimei operații și data de 31 decembrie și se înscrie pe rîndul ultimei operații ;

— se totalizează valorile înscrise în coloana „numere", iar totalul se înscrie pe ultimul rînd datat 31 decembrie ;

— se totalizează, pentru control, tot pe ultimul rînd, valorile din coloana „zile". Totalul trebuie să aibă, în cazul cînd valorile parțiale reprezentînd numărul de zile au fost determinate corect, valoarea egală cu numărul de zile dintre prima operație din an și data de 31 decembrie ;

— se determină venitul anual cuvenit, care se înscrie în coloana „sume depuse" pe ultimul rînd (31 decembrie) înmulțind totalul coloanei „numere" cu coeficientul corespunzător cotei de venit zilnic a cărui valoare rezultă din formula :

$$v_z = \frac{v}{365 \times 100}$$

în care : vz = coeficientul corespunzător cotei de venit zilnic și v = cota anuală de venit (de 6 la sută, pînă la 8 la sută sau 5 la sută, după caz)..

Venitul anual se înscrie pe ultimul rînd (31 decembrie) în coloana „sume depuse", stabilindu-se și soldul final.

Pentru deplina înțelegere a metodei de calcul expuse, se dă următorul exemplu ipotetic :

a) nu s-au calculat „numere" întrucît soldul este sub 1 000 lei.

b) totalul este bun : (365 — 36 zile de la 1 ian. la 25 febr. = 309 zile).

c) venitul anual (cu 6%) = $\frac{341400 \times 6}{365 \times 100}$ = 56,12 — rotunjit = 56,15 lei.

Pentru a se asigura viteza de înregistrare și pentru a se înlesni controlul, este indicat ca toate calculele necesare pentru determinarea venitului anual să se facă direct pe fișa de evidență și nu pe documente separate. Pentru ca acest deziderat să fie rezolvat în condiții optime este necesar ca actuala „fișă de evidență a depunerilor la partea socială" (simbol 14-7-5b) să fie modificată în sensul ca, în macheta actuală a formularului, după coloana „sold" să se introducă o coloană intitulată „zile" și o altă coloană intitulată „numere".

Calculul „numerelor" (produsul de forma z.D) și al sumei anuale a acestora se face foarte rapid cu ajutorul minicalculatoarelor, utilizîndu-se testele de memorie ale acestora. În acest caz trebuie determinate și înscrise pe fișe, anticipat, „zilele", în dreptul fiecărui rînd. Verificarea exactității rezultatelor se face prin repetarea calculelor.

Nicolae TRIFAN

Data înregistrării	Explicații	Sume depuse (DEBIT)	Venit anual plătit, sume transferate, sume restituite	(CREDIT)	Sold	Zile	Numere (5x6)
1983	Depus bord. nr.	500		—	500	28	— a)
25.02	Depus...	180		—	680	31	— a)
25.03	Depus...	180		—	860	28	— a)
25.04	Depus...	180		—	1040	66	68640
23.05	Depus...	360		—	1400	60	84000
28.07	Depus...	360		—	1760	29	51040
26.09	Depus...	180		—	1940	31	60140
25.10	Depus...	180		—	2120	29	61480
25.11	Depus...	180		—	2300	7	16100
24.12	Venit anual						
31.12	(cota 6 la sută)	56,15		—	2356,15	309b)	341400

Aspecte privind raporturile juridice de muncă din cooperația meșteșugărească

Dispozițiile art. 184 din Codul muncii recomandă organizațiilor cooperatiste să reglementeze raporturile juridice de muncă cu membrii cooperatori corespunzător principiilor înscrise în această lege-cadru, adaptate la specificul lor de activitate.

Prin art. 11, lit. d din Legea nr. 14/1968 privind organizarea și funcționarea cooperației meșteșugărești se conferă Uniunii Centrale a Cooperativelor Meșteșugărești dreptul de a emite norme obligatorii pentru toate organizațiile cooperației meșteșugărești cu privire la raporturile juridice de muncă dintre membrii cooperatori și cooperativă.

In acest cadru juridic, Consiliul UCECOM a emis Hotărîrea nr. 1 din 25 februarie 1983. Totodată, sînt abrogate, cu data de 15 martie 1983, atît Hotărîrea Consiliului UCECOM nr. 1/1970 privind organizarea și disciplina muncii în unitățile cooperației meșteșugărești, cît și Hotărîrea Consiliului UCECOM nr. 5/1974 privind reglementarea raporturilor de muncă ale membrilor cooperativelor meșteșugărești și de invalizi.

1. Calitatea de membru cooperator se dobîndește potrivit art. 10—12 din Statut (adoptat de către cel de-al VI-lea Congres al Cooperației Meșteșugărești din 18—19 ian. 1982):

— fie de la data expirării termenului de probă (maximum 15 zile), cînd primirea se face de adunarea generală la nivel de secție sau de cooperativă ;

— fie de la data primirii provizorie, aprobată de comitetul executiv al cooperativei respective.

2. Detașarea unui membru cooperator la cererea unei alte cooperative meșteșugărești se aprobă de comitetul executiv din cooperativa al cărei membru este, dar — aspect lesne de înțeles și explicat — **numai cu consimțămîntul său** (art. 13, alin. 1 din Hotărîrea Consiliului UCECOM nr. 1/1983) spre deosebire de personalul muncitor supus prevederilor din Codul muncii, care nu poate refuza **nejustificat** executarea unei atari dispoziții. (A se vedea dr. C. Jornescu, T. Zega, Delegarea, detașarea și transferul, Editura științifică și enciclopedică, București, 1979, p. 39).

Această măsură — care nu poate dura decît maximum 2 ani — **se poate lua și la cererea membrului cooperator,** în unele situații cum ar fi : îngrijirea sănătății pentru o boală la care se recomandă tratament într-o anumită zonă (localitate), apropierea față de soț, de părinții înaintați în vîrstă, în imposibilitatea de a se întreține ș.a. (art. 13, alin. 3 din hotărîrea sus-menționată). Ne reține atenția și acest element specific dreptului cooperatist, care imprimă acestei instituții juridice trăsături distincte.

In sensul celor subliniate, amintim că în dreptul muncii detașarea se întemeiază — ca o condiție generală — numai pe interesele serviciului, ale unității parte în contract sau — mai ales — ale celei la care s-a dispus această măsură. (A se vedea dr. C. Jornescu, T. Zega, op. cit., p. 30—31).

Potrivit art. 14, alin. 2 din Hotărîrea Consiliului UCECOM nr. 1/1983, cu aprobarea comitetului executiv al uniunii la care este asociată cooperativa, precum și **cu consimțămîntul membrilor cooperatori,** în situații deosebite (excepționale), determinate de calamități ori de interese majore ale economiei naționale, aceștia pot fi trecuți temporar (detașați) la unități (economice și instituții) socialiste de stat, organizații cooperatiste din alt sistem (CENTROCOOP, UNCAP) sau la organizații obștești.

Cooperatorii detașați își păstrează pe această perioadă : funcția, locul de muncă și încadrarea avute anterior în cooperativa al căror membri sînt (art. 13, alin. 5 din hotărîre).

3. Trecerea în interesul serviciului de la o cooperativă la alta — instituție similară transferului în interesul serviciului pentru personalul muncitor încadrat pe bază de contract — are loc **numai cu consimțămîntul** celui în cauză.

Menționăm că în dreptul muncii acordul persoanei încadrate este necesar numai în situații temeinic justificate (art. 69 C.m.). Și acest aspect evidențiază caracterul complex al raporturilor juridice de muncă de drept cooperatist-meșteșugăresc.

Tot trecere în interesul serviciului se consideră :

— primirea în rîndul membrilor cooperatori a persoanelor cu contract de muncă din cooperativa respectivă sau din altă organizație din sistemul cooperației meșteșugărești;

— trecerea unui membru cooperator ca persoană încadrată cu contract de muncă în aceeași cooperativă ori în cadrul altei organizații cooperatiste din acest sistem.

Pentru ca această operație juridică să-și producă toate efectele — și, în primul rînd, să confere persoanei în cauză vechime neîntreruptă în aceeași unitate — sînt necesare, pe lîngă consimțămîntul acesteia, aprobările celor două organizații, precum și, după caz, a biroului comitetului executiv al uniunii sau a membrului Biroului Comitetului Executiv al UCECOM care coordonează sectorul respectiv de muncă.

Așadar, cel care s-a încadrat într-o unitate socialistă de stat înăuntrul termenului de 90 de zile de la încetarea calității de membru cooperator — deci, de la ieșirea din cooperativă — cu acordul conducerii acesteia, beneficiază de vechime neîntreruptă în muncă, nefiind vorba de o trecere în interesul serviciului la care mai înainte făceam referire. (A se vedea și art. 10, lit. d din Legea nr. 1/26 III 1970).

4. Determinarea nivelului retribuției minime a membrilor cooperatori are în vedere nivelul productivității muncii în cooperație, precum și veniturile cooperativelor.

Principiul fundamental al retribuirii muncii membrilor cooperatori este formulat în cuprinsul art. 29 din Hotărîrea Consiliului UCECOM nr. 1 din 25.II.1983, potrivit căruia „plata muncii se face numai în raport cu munca efectiv depusă".

Se știe că, potrivit art. 86 din Codul muncii, personalul muncitor încadrat (evident, pe bază de contract) aflat în „gol de producție" fără vina acestuia — și care a rămas la dispoziția unității, beneficiază de 75 la sută din retribuția sa tarifară de încadrare.

In ceea ce ne privește, nouă ni se pare a fi de nivel superior reglementarea corespunzătoare privind raporturile de muncă în cooperația meșteșugărească (incidente membrilor cooperatori).

Este de subliniat, în acest sens, că „golul de producție" (lipsa de materiale, defectarea utilajelor ș.a.), indiferent de cauză (obiectivă — subiectivă), întrucît nu presupune prestarea unei munci utile cooperativei, nu implică, sub nici o formă, retribuirea membrilor cooperatori.

Osebit de cele arătate, conducerii cooperativei îi revine sarcina de a păși la redistribuirea, cu caracter temporar, a celor în cauză în alte locuri de muncă, dacă măsurile luate pentru înlăturarea cauzelor au rămas ineficiente.

Această reglementare este în consens cu cerințele perfecționării sistemului actual de retribuire la nivelul tuturor celorlalte domenii ale activității economico-sociale.

5. Cazurile de încetare a raportului juridic de muncă cooperatist sînt cuprinse în prevederile art. 19 din Statut, precum și în cele ale art. 61 (1) din Hotărîrea Consiliului UCECOM nr. 1/1983.

Unul dintre acestea îl constituie încetarea sau reducerea activității cooperativei.

Cu privire la încetarea calității de membru cooperator din cauza reducerii activității cooperativei, ar fi de observat dacă nu cumva această prevedere o contrazice pe cea din art. 62 (3) a acestei hotărîri.

Dispoziția vizată menționează că toți cei rămași disponibili, ca urmare a reducerii activității cooperativei, vor fi **redistribuiți.**

Evident, repartizarea ține întotdeauna seama de muncile calificate pe care cooperatorii, rămași disponibili, le cunosc.

Dacă această posibilitate nu-i realizabilă, cooperativa trebuie să ia măsurile necesare de calificare la locul de muncă.

Trecerea acestora în munci necalificate, fără a li se cere consimțământul, este interzisă.

Dar dacă cei în cauză refuză să primească celelalte oferte de muncă avansate de comitetul executiv al cooperativei respective ?

În conformitate cu art. 62 (3) din actul normativ menționat, un atare refuz „nu atrage după sine pierderea calității de membru cooperator, cel în cauză avînd, însă, atît drepturile cît și obligațiile **suspendate**".

Necorespunderea constituie, prin ea însăși, motiv temeinic de încetare a raportului juridic de muncă cooperatist ?

Textul alineatului următor din hotărîre arată că, într-o astfel de ipoteză, la fel ca și mai înainte, operează suspendarea drepturilor și obligațiilor cooperatorilor care au devenit necorespunzători funcției sau locului de muncă în care sînt încadrați, **sine die.**

În concluzie, considerăm ambivalentă problema încetării calității de membru cooperator prin reducerea activității cooperativei. Această formulare, pentru a înlătura interpretările contradictorii, ar trebui revăzută, în consens cu principiile de bază ale raporturilor juridice complexe de muncă de tip cooperatist-meșteșugăresc.

6. Toate litigiile izvorîte între membrii cooperatori și cooperativă în legătură cu primirea în cooperativă, repartizarea în muncă și schimbarea locului de muncă, executarea și încetarea raportului de muncă, sînt de competența organizațiilor cooperației meșteșugărești ierarhic superioare (art. 88, alin. 3 din Hotărîrea Consiliului UCECOM nr. 1/1983).

Soluționarea celorlalte litigii este de competența comisiei de judecată, judecătoriei, tribunalului sau Curții Superioare de Control Financiar, după caz, potrivit legii.

7. Ar mai fi de reținut că :

— dispozițiile art. 4 lit. h din Legea nr. 1/1970 nu-și găsesc aplicare în cazul personalului muncitor încadrat pe bază de contract din cooperația meșteșugărească, în sensul că acestuia nu îi este recunoscut dreptul de a alege și de a fi ales în organele de conducere colective ale cooperativei ;

— transferul în interesul serviciului al personalului menționat se aprobă de președintele cooperativei, sau de comitetul executiv (al acesteia), ori de cîte ori este vorba de persoane cu funcții de conducere din aparatul TESADP.

Titus PUNGA

Contractul de muncă al absolventului învățămîntului superior

Regulile aplicabile acestui contract sînt cele aplicabile contractului pe durată nedeterminată. Prin dispoziția de repartizare emisă de către Comisia Guvernamentală, absolventul este obligat să se prezinte la postul său pentru efectuarea stagiului. Durata acestuia este aceea prevăzută în Anexa la Decretul nr. 54/1975. Dispoziția de repartizare este obligatorie, iar unitatea unde a fost repartizat absolventul are obligația să-l încadreze în munca pentru care a fost repartizat.

Repartizarea absolvenților nu se poate face în ministere sau alte organe centrale.

Efectuarea stagiului începe odată cu prezentarea la post. Deși această durată este variabilă în funcție de specialitatea absolvită, există unele perioade de timp în care deși nu se prestează efectiv munca, se includ în calculul stagiului. Astfel, **perioada de concediu medical pentru incapacitatea** temporală de muncă din cauză de boală sau accident, se ia în calculul stagiului. De asemenea, se ia în calculul duratei stagiului și perioada de 112 zile — concediu de maternitate — perioada concediului pentru îngrijirea copilului bolnav în vîrstă de pînă la 3 ani, precum și concediul medical datorat carantinei.

În schimb, activitatea desfășurată de către absolvent în altă unitate decît aceia în care a fost repartizat nu se recunoaște drept stagiu. Conform art. 10 din Decr. 54/1975, absolvenții se vor prezenta la unitățile socialiste în termen de 1 lună de la data repartizării, cu excepția celor repartizați în învățămînt care se vor prezenta la posturi la data de 1 septembrie a anului în care au fost repartizați.

Acei absolvenți care îndeplinesc serviciul militar, vor înștiința în scris unitatea socialistă despre acest lucru urmînd să se prezinte la post în termen de 20 de zile de la data încetării obligațiilor militare.

Deși dispoziția de repartizare este obligatorie, conform art. 11 din Decr. 54/1975, pentru motive temeinice, Ministerul Educației și Învățămîntului poate, cu acordul ministerelor și organelor centrale să aprobe schimbarea repartiției în termen de 1 an. Unitățile socialiste au obligația de a urmări integrarea absolvenților în colectivele de muncă și de a verifica modul de perfecționare a cunoștințelor acestora.

Absolvenții repartizați în alte localități decît au domiciliul, au dreptul ca în condițiile legii să li se asigure de către unitatea unde au fost repartizați, locuință. Absolvenții cu examen de diplomă, repartizați în comune și care au avut domiciliul în alte localități, vor primi la prezentare la post o indemnizație de instalare egală cu retribuția tarifară lunară fixată pentru primul an de activitate, iar absolvenții care nu beneficiază de această indemnizație vor primi de la unitățile socialiste, la cerere, la prezentarea la locul de muncă o jumătate din retribuție, în avans, cu obligația restituirii acesteia în 6 rate succesive, începînd cu a doua lună de funcționare.

De menționat că indemnizația de instalare și avansul din retribuție se acordă numai acelor absolvenți care își stabilesc domiciliul în localitatea unde își are sediul unitatea socialistă unde a fost repartizat. Acei absolvenți care se prezintă la posturi în alte localități decît unde domiciliază vor primi la prezentare la post, costul transportului pentru ei, membrii familiei lor și gospodăriei. Membrii familiei în înțelesul Decr. 54/1975 sînt : soțul sau soția, copiii și părinții aflați în întreținerea absolventului(ei).

În orașele declarate mari potrivit legii, absolvenții se pot stabili numai pe baza dispoziției de repartizare. În perioada stagiului, absolvenții vor fi retribuiți în baza prevederilor legale. Acei absolvenți care au avut o activitate retribuită de cel puțin 12 luni, se încadrează potrivit disp. art. 35 al. I din Legea nr. 57/1974, cu o retribuție tarifară corespunzătoare anului II de stagiu. Absolvenții care nu au promovat examenul de diplomă vor fi retribuiți în perioada de stagiu, pînă la promovarea acestuia, cu retribuția tarifară de încadrare pentru primul an de activitate, conf. art. 15 din Decr. 54/1975. Aceia care lucrează în timpul stagiului ca muncitori sau personal operativ în acord colectiv sau individual primesc retribuția cuvenită pentru realizări în producție dacă aceasta este mai mare decît retribuția pentru primii ani de activitate.

Dreptul la concediul legal de odihnă se naște după trecerea perioadei de 11 luni. Absolvenții primesc alocație de stat în condițiile Decr. 246/1977 — după primele 3 luni de activitate, iar în perioada de incapacitate temporară de muncă, primesc drepturile prevăzute de HCM 880/1963. În timpul stagiului, absolvenții pot fi transferați în interesul serviciului în specialitatea în care au fost pregătiți sau în specialități apropiate. Absolvenții nu pot denunța contractul de muncă în perioada stagiului în temeiul art. 129 și 135 C. muncii.

Menționăm că absolvenților cărora li se desface contractul de muncă pentru motive **neimputabile,** vor continua stagiul la alte unități socialiste stabilite de ministere sau

alte organe centrale în subordinea cărora se află unitatea care are absolvenți.

Neprezentarea la post conform art. 20 din Decr. 54/1975 se sancționează cu o penalitate civilă în sumă de 5 000 lei pentru absolvenții facultăților cu durata de pînă la 4 ani și 8 000 lei în cazul în care facultatea absolvită are o durată de 4 ani. În cazul efectuării parțiale a stagiului, penalitatea se reduce proporțional cu durata acestuia, dar plata penalității nu îl scutește pe absolvent de efectuarea stagiului. Unitatea socialistă la care a fost repartizat absolventul care nu s-a prezentat la post va încheia procesverbal de neprezentare pe care îl va înainta absolventului în cauză. Acesta va putea face contestație la comisia de contestații care funcționează pe lîngă Ministerul Muncii și care se va rezolva în termenul de 30 de zile. Procesul-verbal necontestat sau respins va constitui titlu executor. Dacă în termen de 30 de zile de la rămînerea definitivă a procesului-verbal, absolventul se prezintă la post, el este scutit de plata penalității. Sumele încasate cu titlu de penalitate civilă se varsă la bugetul statului.

Aceeași procedură este urmată de către unități și în cazul în care absolventul a efectuat stagiul parțial. Dacă însă absolventul nu se prezintă la post din cauză de forță majoră ca : accident, boală etc., penalitățile nu se aplică. Unitatea socialistă va putea avea în vedere și alte situații apreciabile „forță majoră".

Reamintim cu această ocazie că constituie contravenție și se sancționează cu amendă variind între 2 000—3 000 lei următoarele fapte săvîrșite de unități:

— refuzul unității de a încadra un absolvent care i-a fost repartizat în baza cererii acestei unități.

— încadrarea unui absolvent ce nu i-a fost repartizat sau care nu a efectuat stagiul la unitatea unde a fost repartizat.

Reglementare : Legea nr. 57/1974, Decretul nr. 54/1975.

Rotaru MIHAI

Colaborarea între întreprinderi

Consecințele neefectuării unor comunicări

In cursul executării contractelor economice se impune — uneori — efectuarea unor comunicări către partea cocontractantă. Necesitatea lor rezultă, fie în mod explicit, fie în mod implicit, din dispozițiile normative aplicabile raportului contractual respectiv. Asemenea comunicări produc importante consecințe juridice iar omisiunea efectuării lor ocazionează urmările la care ne vom referi în cele ce urmează.

1. În conformitate cu prevederile art. 7 din Decretul nr. 465/1979 și ale Ordinului ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe nr. 43/1983, livrarea materiilor prime și materialelor noi se efectuează, potrivit contractelor economice încheiate, numai în proporția în care unitățile beneficiare și-au îndeplinit obligația de recuperare și de predare a materialelor refolosibile, potrivit prevederilor de plan.

Din textul art. 1 al ordinului menționat rezultă că sarcina de a dovedi îndeplinirea obligației respective revine unității beneficiare de materii prime și materiale noi. Deci, în lipsa unei asemenea dovezi, unitățile furnizoare sînt în drept să sisteze livrările fără a avea de suportat rigorile prevăzute de lege pentru cazul neîndeplinirii obligațiilor contractuale de livrare.

Pînă cînd este justificată menținerea sistării livrărilor ?

Răspunsul ne este dat de art. 2 din ordinul menționat : Livrările pot fi reluate „numai pe măsura recuperării restanțelor la sarcinile de predare".

Apare deci, că îndeplinirea — cu întîrziere — a sarcinii de recuperare și de predare a materialelor refolosibile produce efecte dintre cele mai importante asupra executării contractului economic de furnizare a materiilor prime și materialelor noi.

Este oare suficient ca acele restanțe să fie recuperate pentru ca unitatea furnizoare să aibă obligația de a relua livrările ?

Socotim că nu, deoarece prin dispozițiile normative susamintite, alături de obligația recuperării și predării materialelor refolosibile, în sarcina unităților beneficiare de materii prime și materiale noi s-a stabilit și îndatorirea de a dovedi îndeplinirea acelei obligații. Această dovadă se realizează prin prezentarea adeverinței eliberate de întreprinderile județene și a municipiului București, de recuperare și valorificare a amterialelor refolosibile, adeverință în care se precizează atît sarcinile de predare trimestriale, cît și cantitățile efectiv predate. Ca atare, livrările nu vor fi reluate atîta timp cît nu se prezintă unității furnizoare dovada respectivă.

Cu alte cuvinte, este posibil ca livrările să rămînă în continuare sistate, deși restanțele în îndeplinirea sarcinilor de predare au fost recuperate. Această posibilitate se transformă în realitate dacă unitatea beneficiară de materii prime și materiale noi **nu transmite unității furnizoare dovada eliberată de I.J.R.V.M.R. cu privire la lichidarea restanțelor.** Într-o astfel de situație, nu există temei pentru a se angaja răspunderea unității furnizoare care nu a reluat livrarea materiilor prime și materialelor noi contractate, deoarece aceasta reprezintă consecința exclusivă a omisiunii unității beneficiare de a transmite dovada respectivă. Ca urmare, în acest caz, consecințele neexecutării contractului de furnizare a materiilor prime și a materialelor noi rămîn în sarcina unității beneficiare nu datorită nerecuperării restanțelor la sarcinile de predare, ci din cauza neîndeplinirii obligației de a comunica unității furnizoare dovada de mai sus.

2. Potrivit art.. 96 (1) din Legea nr. 9/1972, sînt interzise angajarea de cheltuieli, contractarea de lucrări ori de livrări pentru investiții, înainte de includerea lor în planul național unic de dezvoltare economico-socială și de aprobarea documntației tehnico-economice potrivit legii.

Aceste dispoziții normative reprezintă reguli de conduită de a căror respectare depinde validitatea contractului de furnizare a utilaejlor destinate investițiilor.

Este în afara oricărei îndoieli că un asemenea contract, încheiat fără aprobările menționate, nu produce efecte, fiind nul.

Problema este mai complexă decît apare la prima vedere, deoarece, în aprecierea compartimentului părților, nu se poate face abstracție de împrejurarea dacă acestea au cunoscut actele juridice care atestă valabilitatea sau — dimpotrivă — nulitatea contractului.

Atît textul legal citat, cît și Instrucțiunea comună nr. 7/1971 a Primului Arbitru de Stat și a Președintelui Băncii de Investiții impune părților ca, la încheierea contractului, să se convingă, prin comunicarea de acte doveditoare, asupra încadrării utilajelor în documentația tehnico-economică a investiției aprobate. Instrucțiunea la care ne referim prevede chiar obligația unității beneficiare de a transmite celei furnizoare documente de natură să demonstreze încadrarea obiectului contractului în documentația legal aprobată a investiției.

Nu este deci, suficient ca investiția să fie aprobată. Mai este necesar ca această împrejurare să fie dovedită prin acte transmise unității furnizoare. Sîntem, prin urmare, în fața a două elemente distincte : a. faptul în sine a aprobării inventiției ; b. faptul transmiterii documentelor care atestă existența aprobării.

Deși legea condiționează validitatea contractului numai de aprobarea investiției ca fapt în sine, împrejurarea dacă actele doveditoare ale aprobării s-au comunicat și la care anume dată poate avea consecințe asupra posibilităților părților de a-și executa obligațiile contractuale și asupra răspunderii lor patrimoniale,

Astfel, de pildă, deși la data încheierii contractului de furnizare a utilaejlor investiția era aprobată, unitatea beneficiară nu a dat urmare cererii unității furnizoare de a

i se comunica documentul de aprobare a investiției. Într-o asemenea situație, lipsind acel document, unitatea furnizoare în mod justificat a renunțat la introducerea utilajelor în procesul de fabricație, neputîndu-i-se imputa nelivrarea lor la termenul contractual. Aceasta — deoarece, în situația dată, unitatea furnizoare a putut avea convingerea că investiția nefiind aprobată, contractul de furnizare a utilajelor este nul. Or, în temeiul unui contract nul nu avea obligația — și nici măcar dreptul — de a livra utilajele. Așadar, într-o asemenea situație, consecințele întîrzierii în livrarea utilaejlor n-ar putea fi stabilite în sarcina unității furnizoare. Aceste consecințe sînt în seama unității beneficiare, dar nu pe motivul neaprobării investiției, ci pe considerentul că nu a transmis dovezile care atestă aprobarea respectivă, dovezi cerute de unitatea furnizoare și în lipsa cărora aceasta a fost îndreptățită să nu treacă la executarea contractului de furnizare a utilajelor.

Raționînd astfel vom ajunge la concluzia că soluția inversă este posibilă atunci cînd unitatea furnizoare nu a pus la îndoială existența aprobării investiției afirmată de către unitatea beneficiară, întrucît nu i-a cerut acesteia, nici cu ocazia încheierii contractului și nici cu prilejul executării lui, prezentarea unor dovezi în sensul celor de mai sus. Cu alte cuvinte, reprezentarea ambelor părți cu privire la existența aprobării investiției corespundea, prin ipoteză, cu realitatea concretă, investiția respectivă fiind aprobată la data încheierii contractului.

Într-o astfel de situație, socotim că unitatea furnizoare nu ar putea invoca cu succes — în justfiicarea nelivrării utilajelor contractate — faptul că nu i s-a comunicat documentul de aprobare a investiției. Într-adevăr, aprobarea a existat în fapt, ceea ce exclude cu desăvîrșire existența unei cauze de nulitate a contractului sub acest aspect. Cît privește nelivrarea utilajelor, ea nu s-a datorat lipsei documentului de aprobare a investiției — pe care unitatea furnizoare nici nu l-a cerut — ci altor cauze care nu sînt exoneratoare de răspundere. Pe cale de consecință, în acest caz, apărarea unității furnizoare de răspundere, pe motivul necomunicării aprobării investiției ar constitui o soluție formală, ce nu ar ține seama de cauzele reale care au determinat neexecutarea contractului.

3. Potrivit art. 159 din Legea nr. 9/1972, unitățile economice care livrează produse, execută lucrări sau prestează servicii sînt în drept să pretindă clienților lor — care întîrzie în mod repetat plata și le creează greutăți financiare — să le asigure anticipat sumele necesare efectuării plăților, prin instrumente de decontare bancare prin care să se ateste, în prealabil, existența posibilităților de plată.

În cazul în care unitățile beneficiare nu asigură anticipat sumele necesare efectuării plăților, unitățile furnizoare pot suspenda livrările de produse, încunoștiințînd cu 30 de zile înainte de aplicarea acestei măsuri unitatea beneficiară și organul său ierarhic superior.

Rezultă deci, că măsura suspendării livrărilor se poate adoptate cînd sînt întrunite cele două condiții prevăzute în textul legal citat și anume, întîrzieri repetate în îndeplinirea obligației de plată a prețului și dificultăți financiare resimțite — din această cauză — de către unitatea furnizoare.

Aplicarea efectivă a măsurii este subordonată unei cerințe care nu ține de condițiile de mai sus și anume, de încunoștiințarea prealabilă a unității beneficiare și a organului său tutelar. Deci, sîntem în fața încă unei situații în care comunicările făcute de una dintre părțile contractante sînt generatoare de efecte juridice în madrul executării contractului.

4. Dintre obligațiile de comunicare ale unor acte sau fapte juridice expres reglementate de lege face parte și aceea prevăzută de art. 46 alin 1 din Legea nr. 71/1969. În conformitate cu dispozițiile legale citate, unitatea socialistă a cărei obligație contractuală nu poate fi executată din cauză de forță majoră are îndatorirea să aducă la cunoștință celeilalte părți imposibilitatea de executare survenită, în termen de 5 zile de la data apariției acestei cauze și să-i comunice actele doveditoare, în termen de cel mult 15 zile de la aceeași dată ; de asemenea, este obligată să-i comunice de înaltă data încetării cazului de forță majoră.

Neîndeplinirea obligațiilor de mai sus atrage răspunderea unității socialiste vinovate. Obiectul răspunderii îl constituie prejudiciul încercat de unitatea socialistă creditoare a obligației de comunicare neîndeplinite în termenul prevăzut de lege. Mai precis, este vorba de acel prejudiciu încercat ca urmare neîndeplinirii obligației contractuale care s-ar fi putut evita dacă forța majoră ivită ar fi fost comunicată în termenul legal.

De exemplu, în cazul imposibilității de preluare a produselor contractate, forța maojră comunicată și dovedită in termen unității furnizoare îi creează acesteia posibilitatea de a lua, din timp, măsuri pentru evitarea degradării sau alterării produselor destinate unității beneficiare ori pentru redimensionarea planului de producție în raport cu cantitățile efective pe care unitatea beneficiară le poate prelua.

Datorită neîndeplinirii obligației de comunicare, unitatea furnizoare se poate găsi în imposibilitate de a lua, în timp util, asemenea măsuri. Daunele survenite în aceste circumstanțe, sînt în sarcina unității care nu a respectat obligația de comunicare prevăzută de lege. Ca atare, ea răspunde nu pentru neîndeplinirea obligației contractuale de preluare a produselor prevăzută în contract — neexecutarea fiind justificată, sub acest aspect, prin forța majoră — ci pentru neîndeplinirea obligației de comunicare prevăzută de art. 46 alin. 1 din Legea nr. 71/1969.

H. MATEI

Drept și uzanțe internaționale

Regimul jurisdicțional în materia titlurilor de protecție a invențiilor în raporturile dintre țările membre ale C. A. E. R.

1. În raporturile dintre statele mebre ale C.A.E.R., regimul jurisdicțional referitor la protecția titlurilor care au de obiect creația tehnică se întemeiază pe convenții multilaterale încheiate între aceste țări.

Este vorba în primul rînd de Convenția privind soluționarea pe cale arbitrală a litigiilor de drept civil decurgînd din raporturile de colaborare economcică și tehnico-științifică, semnată la Moscova la 26 mai 1972 și ratificată prin Decretul nr. 565 din 9 noiembrie 1973.

În al doilea rînd, se aplică Acordul privind protecția juridică a invențiilor, modelelor industriale, modelelor de utilitate și a mărcilor de fabrică realizate în cadrul colaborării economice și tehnico-științifice dintre organizațiile țărilor membre ale C.A.E.R., încheiat la Moscova la 12 aprilie 1973 și aprobat prin H.C.M. nr. 804 din 11 iulie 1973.

În al treilea rînd, menționăm Acordul privind recunoașterea reciprocă a certificatelor de autor și a altor titluri de protecție a invențiilor, încheiat la Havana la 18 decembrie 1976 și ratificat prin Decretul nr. 67 din 27 martie 1981.

2. Spre a înlesni înțelegerea regimului jurisdicțional instituit prin menționatele instrumente internaționale cu caracter multilateral, este necesar să fie precizată în prealabil noțiunea de „titluri de protecție a invențiilor".

În această privință definiția lor globală este formulată în art. 1 al Acordului de la Havana din 1976. Potrivit textului citat, denumirea de „titluri de protecție" include cer-

tificatele de autor, brevetele şi alte titluri de protecţie pentru invenţiile create în ţările participante la Acordul de la Havana.

Menţionatul Acord reglementează de altfel atît procedurile care se îndeplinesc în vederea recunoaşterii titlurilor de protecţie în statele contractante, cît şi căile de atac împotriva hotărîrilor pronunţate în materie. Urmează să examinăm dacă atari hotărîri pot să fie date de către comisiile de arbitraj din ţările participante la acest Acord.

3. În problema ce ne interesează, Convenţia de la Moscova din 1972 prevede două reguli, una de generală aplicare, cealaltă derogatorie, cu caracter restrictiv.

În conformitate cu regula de generală aplicare, înscrisă în art. II, pct. 1, litigiile care apar în procesul colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre organizaţiile economice din statele membre ale C.A.E.R.. sînt rezolvate de către instanţa de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerţ din ţara pîrîtului sau — cu acordul părţilor la contractul concret de comerţ exterior — dintr-o ţară terţă participantă la Convenţia de la Moscova din 1972. Definiţia colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice, avută în vedere de această Convenţie, este extrem de largă, astfel cum rezultă din enumerarea exemplificativă cuprinsă în art. I, pct.. 2.

Ţinînd seama de textul citat, s-ar putea crede că şi litigiile avînd de obiect „titlurile de protecţie" privitoare la invenţiile create în ţările membre ale C.A.E.R. ar intra în atribuţiile comisiilor de arbitraj.

Nu trebuie însă pierdut din vedere că regula generală de competenţă din art.. II, pct. 1, suferă o restrîngere însemnată, prevăzută de art. VI, pct, 2 din Convenţia de la Moscova din 1972. În conformitate cu acest ultim text, dispoziţiile Convenţiei menţionate nu se aplică „litigiilor de drept civil care, în conformitate cu legislaţia naţională în vigoare în momentul semnării Convenţiei, sînt de competenţa exclusivă a instanţelor judecătoreşti sau a altor organe de stat".

Dispoziţiile citate ale art. VI, pct. 2 nu precizează în terminis diferendele pe care le exceptează din competenţa comisilor de arbitraj, lăsînd loc interpretării textului. În orice caz pot să subsiste deosebiri de la o ţară contractantă la alta.

Limitîndu-ne la legislaţia noastră, trebuie semnalat că art. 52 al Legii nr. 62 din 2 noiembrie 1974 privind invenţiile şi inovaţiile, încredinţează unui organ de jurisdicţie specializat, denumit Comisia pentru soluţionarea contestaţiilor privind invenţiile, o serie de atribuţii cu caracter contencios în acest domeniu. Potrivit Regulamentului său de funcţionare, revine acestei Comisii, care îşi desfăşoară activitatea în cadrul O.S.I.M., să soluţioneze contestaţiile care au ca obiect îndeosebi refuzul înscrierii de către O.S.I.M. a cererilor de brevete sau cazurile în care O.S.I.M. recunoaşte anumite priorităţi convenţionale solicitanţilor. Comisia la care ne referim rezolvă, în al doilea rînd, cererile de anulare a brevetelor de invenţii acordate de către O.S.I.M.

Întrucît cetăţenii străini cu domiciliul în alte state, precum şi persoanele juridice străine beneficiază în ţara noastră de regimul naţional, în condiţiile stabilite de convenţiile internaţionale la care R.S. România este parte, iar în lipsa acestora pe bază de reciprocitate, aşa cum precizează art. 8, alin. 2 din Legea nr. 62/1974, înseamnă că pentru ocrotirea drepturilor menţionate de creaţie tehnică se pot naşte în mod firesc litigii cu elemente de extraneitate. Cu

→

Răsfoind prin dosare

Refuzul de plată justificat... prin afirmaţii false

O simplă lectură a dosarului nr. 1004/1982 a Arbitrajului de Stat Central pune în evidenţă practica nelegală a unui debitor contractual, profund dăunătoare creditorului său. Dar, mai întîi să prezentăm speţa („cazul", cum ar fi denumită într-un anumit limbaj).

În cadrul unui contract de comision pentru import beneficiarul — o bază de aprovizionare — a confirmat contractul extern încheiat de întreprinderea de comerţ exterior comisionară, acceptînd astfel importul respectiv.

Cum desfacerea respectivelor mărfuri nu prea era asigurată la intern, după primirea lor, beneficiara a refuzat plata facturii în lei, sub motivarea expresă **„marfă necomandată"**, afirmaţie nefondată, falsă, prin care banca a fost indusă în eroare iar creditorul a tras consecinţele : nici pînă la data cînd scriem aceste rînduri nu a fost plătită factura în cauză refuzată la plată în aprilie 1982.

Evident, creditorul contractual nu a stat indiferent în faţa unui asemenea abuz al debitorului ; potrivit procedurii de conciliere prearbitrală a căutat să-l convingă de faptul că refuzul de plată este în afara oricăror norme de drept, însă fără nici un rezultat. Şi astfel s-a declanşat procedura arbitrală, care a dat naştere dosarului amintit.

Ce au relevat probele administrate ?

În primul rînd, s-a stabilit fără echivoc obligaţia de plată a debitorului pîrît.

În al doilea rînd, s-a calculat că dobînda la suma neplătită este de peste 150 mii lei, la care se adaugă cheltuielile de arbitrare.

Problema care se pune : Cine suportă toate aceste cheltuieli ? Răspunsul îl găsim în „Legislaţia întreprinderii de la „A la Z", ediţia 1984:

„În raporturile contractuale dintre unităţile economice predomină principiul concilierii prearbitrale a litigiilor şi numai în cazurile în care o conciliere prearbitrală nu se poate realiza se recurge la acţiunea de arbitraj. Acest principiu instituţionalizat de dreptul economic obligă părţile să încerce în mod efectiv concilierea, în caz contrar partea debitoare care nu este receptivă şi nu este de acord cu soluţiile vădit legale propuse de partea creditoare este în culpă. Aşa fiind, urmează să suporte toate cheltuielile pe care le-a provocat, cu rea-credinţă, din momentul în care a refuzat conciliereа : cheltuieli de arbitrare, majorarea penalităţilor datorate, dobînzi la suma datorată etc. Pe planul dreptului muncii, aceste cheltuieli suplimentare constituind prejudicii care puteau fi evitate, urmează să fie imputate persoanelor vinovate de neconcilierea litigiilor, respectiv de neplata la timp a sumelor cert datorate. Astfel, dacă o unitate economică refuză o plată cu motivarea „marfă necontractată", iar persoanele competente să ia decizii nu revin asupra refuzului, deşi în faza de conciliere s-a făcut dovada de necontestat că livrarea a fost contractuală, acestea urmează să răspundă de prejudiciul suplimentar provocat prin inacţiunea lor. Dacă refuzul de plată a fost făcut din eroare, cu vinovăţie, de o altă persoană, aceasta urmează să răspundă material numai pentru partea de prejudiciu produs de la data refuzului şi pînă la încercarea de conciliere prearbitrală ; după această dată vina şi, deci răspunderea, revine celor ce nu au acceptat concilierea pe cale amiabilă".

DALEX

toate că ele se includ în noțiunea largă a diferendelor de comerț exterior, legiuitorul le sustrarge, datorită gradului lor înalt de tehnicitate, din competența C.A.B. Regulamentul acestui organ de arbitraj nu se referă explicit la derogările amintite de la sfera activității sale jurisdicționale, dar socotim că le subînțelege, prevederile sale fiind desigur concordante cu celelalte norme imperative din dreptul nostru intern.

4. În ce privește regimul jurisdicțional stabilit prin convenții multilaterale al căror obiect îl formează creația tehnică, este de menționat că potrivit art. 17, alin. final al Acordului de la Moscova din 1973, amintit anterior (nr. 1), „litigiile a căror rezolvare este atribuită, prin legea națională în vigoare în momentul semnării prezentului Acord sau prin acorduri internaționale, în competența exclusivă a organelor corespunzătoare din țările participante la Acord vor fi soluționate de aceste organe".

În țara noastră au rămas așadar aplicabile în continuare, în virtutea textului citat al Acordului multilateral din 1973, dispozițiile Legii nr. 62/1974 care, după cum s-a putut reține, aduc restrîngeri competenței materiale a C.A.B., spre a deferi Comisiei de contestații din cadrul O.S.I.M. diferendele în discuție.

5. O soluție similară se desprinde din prevederile Acordului de la Havana din 1976, atît referitor la hotărîrile de recunoaștere a titlurilor de protecție emise în statul de origină (a), cît și cu privire la căile de atac împotriva unor asemenea hotărîri (b).

a) Regimul competenței jurisdicționale în materia hotărîrilor de recunoaștere a titlurilor de protecție este stabilit de art. 5, pct. 1 și 3 din Acordul citat. Potrivit textului menționat, organul care decide recunoașterea titlului de protecție ce provine dintr-un alt stat (stat de origină) sau dispune respingerea cererii este Oficiul de invenții din țara solicitată. Aceeași soluție se desprinde și din art. 4, pct... 2 al Acordului, care prevede că în cazul solicitării titlului de protecție în forma certificatului de autor, demersul se depune de către solicitant, prin intermediul organului competent al țării de origină a invenției, direct la Oficiul de invenții al țării contractante unde se cere recunoașterea titlului de protecție. Citățm în fine art. 9, pct. 1 din Acordul de la Havana, care prevede că terțele persoane, lezate de cererea de recunoaștere a unui titlu de protecție, au dreptul să comunice în prealabil Oficiului de invenții al țării solicitate motivele care împiedică pronunțarea unei hotăriri de recunoaștere.

b) Căile de atac împotriva hotărîrilor menționate pot fi exercitate, după caz, de către însuși solicitantul în cauză sau de către terțe persoane.

Solicitantul are interes să atace o hotărîre prin care i se respinge cererea sa de recunoaștere a titlului de protecție. Calea de atac poartă denumirea de contestație, potrivit art. 5, pct. 3 din Acordul de la Havana, fiind supusă legislației naționale a țării unde s-a pronunțat hotărîrea de refuz al recunoașterii.

Terțele persoane pot fi interesate să atace o hotărîre prin care s-a admis o cerere de recunoaștere a titlului de protecție. În această privință, art. 9 din Acordul menționat dispune că orice persoană interesată poate, în conformitate cu legislația națională a țării unde se recunoaște titlul de protecție, să depună o contestație împotriva hotărîrii de recunoaștere a acestuia sau o cerere de anulare a unei asemenea hotărîri. Motivarea și efectele juridice ale cererii de anulare, ca și procedura de examinare a acestora, sînt, potrivit art. 9, pct. 2 din Acordul dela Havana din 1976, cele stabilite de legislația națională a țării care a primit demersul referitor la titlul de protecție.

Trimiterea explicită pe care Acordul menționat o face la legislația națională a țării solicitate, în cadrul soluționării căilor de atac ce pot fi exercitate împotriva hotărîrii de recunoaștere a titlului de protecție are în vedere, în R. S. România, Legea nr. 2 din 1974, la care ne-am mai referit. Or așa cum s-a arătat (nr. 3), art. 52 din această Lege încredințează competența exclusivă în materie Comisiei pentru soluționarea contestațiilor de pe lîngă O.S.I.M.

În concluzie rezultă că intervenția C.A.B. nu se justifică în nici unul dintre cazurile de aplicare a Acordului de la Havana din 1976, deși este vorba, **lato sensu**, tot de litigii de comerț exterior.

dr. O. CAPAȚINA

Jurisdicții

Compunerea Comisiilor de judecată din organizațiile cooperatiste

După cum se știe, comisiile de judecată din întreprinderi, organizații economice, instituții, organe de stat, precum și cele de pe lîngă comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare își exercită atribuțiile în complet compus din trei membri, prezidat de președinte, ori de înlocuitorul său.

Ori de cîte ori soluționează litigii de muncă, acesta se întregește cu doi membri delegați, și anume : unul de către conducerea unității, iar celălalt de către comitetul sindicatului. (Referitor la organul competent să dispună delegarea, calitățile și condițiile pe care trebuie să le îndeplinească membrii delegați, precum și cu privire la durata și modalitatea delegării, a se vedea **recent dr.** C. Jornescu : „Întregirea completului de judecată pentru soluționarea litigiilor de muncă", în „Supliment la Revista economică" nr. 13/1.IV.1983, p. 13).

Este de observat că această compunere vizează litigiile de muncă privind personalul muncitor încadrat pe bază de contract, altfel spus, în termeni depășiți, „angajații organizațiilor socialiste" (art. 7 din Legea nr. 59/1968).

Pe de altă parte, trebuie să avem în vedere cadrul legislativ, unitar și sub acest aspect, cu privire la compunerea (completelor) comisiilor de judecată din organizațiile cooperatiste instituit prin Legea nr. 59/1969. (A se vedea D. Gherasim : Compunerea și competența comisiilor de judecată din cooperativele meșteșugărești, în „R.R.D." nr. 3/1969, p. 85).

Înseamnă oare că în materia litigiilor de muncă — care diferă față de cele cu caracter patrimonial — izvorîte între cooperative și membrii acestora, comisiile de judecată își vor exercita atribuțiile jurisdicționale în complet de trei membri, potrivit art. 6(2) din lege ? Evident.

Motivarea rezidă în particularitățile raporturilor juridice interne de drept cooperatist, mai exact a celor de muncă care se întîlnesc numai în cooperativele de producție (agricolă și meșteșugărească) și asociațiile economice intercooperatiste. (În acest sens, a se vedea prof. dr. E. Lupan, Drept cooperatist, Editura didactică și pedagogică, București, 1977, p. 38).

Organizațiile cooperatiste — organizații socialiste obștești cu caracter economic — constituie expresia voinței (liber consimțită) de asociere din inițiativă proprie a membrilor săi componenți.

De aici rezultă că dobîndirea calității de membru cooperator se întemeiază pe asocierea (adeziunea) liber consimțită, generatoare de raporturi juridice complexe, odată cu care cooperatorul dobîndește efectiv și calitatea de **membru component** al organului suprem de conducere din cooperativa primară, respectiv al adunării generale. (A se vedea D. Gherasim, Elemente de drept cooperatist-meșteșugăresc, Editura UCECOM, București, 1970, p. 289—293 și 357—358).

Spre deosebire de personalul muncitor, încadrat pe baza contractului individual de muncă, care nu face parte de drept din conducerea unității economice — sau instituției de stat respectiv — supus unei ierarhii funcționale distincte și căruia îi sînt incidente dispozițiile Codului muncii.

Încadrarea sa în muncă, realizată prin încheierea acestui contract îi conferă, printre altele, dreptul de a fi apărat în

fața organelor jurisdicționale de către organizațiile sindicale (art. 169 din Codul muncii).

Nu același lucru se poate spune cu privire la cooperatori, a căror calitate de membri asociați, în opinia noastră, este incompatibilă cu aceea de sindicalist.

Prin urmare, întregirea (completelor) comisiilor de judecată cu doi membri delegați, în condițiile art. 7 din Legea nr. 59/1968, are în vedere tocmai necesitatea asigurării participării părților contractante în proces pe picior de deplină egalitate.

Din cele prezentate, rezultă că ori de cîte ori se soluționează litigii de muncă dintre organizații cooperatiste și membrii acestora, aceste organe obștești de influențare și jurisdicție își exercită atribuțiile în complet de trei membri, potrivit art. 6 (2) din legea organică. Aceeași componență se păstrează și în ipoteza în care personalul muncitor din celelalte organizații obștești nu este încadrat pe bază de contract individual de muncă. (Ubi lex non distinguit nec nos distingere possemus).

Sub aspectul discutat, credem că se impune a se face o referire specială în ipoteza în care litigiul de muncă privește persoane încadrate pe bază de contract care, concomitent, au și calitatea de membri cooperatori. În acest sens, îi exemplificăm pe mecanizatori și personalul muncitor existent la secțiile și formațiile de mecanizare organizate pentru unitățile agricole cooperatiste, știut fiind că aceștia „vor deveni cooperatori cu aprobarea adunării generale"; de asemenea, „își mențin calitatea de personal muncitor al stațiunii pentru mecanizarea agriculturii" (alin. 2—3 al art. 4 din Decretul Consiliului de Stat nr. 4 din 7 ian. 1982, privind îmbunătățirea activității de mecanizare și reglementarea raporturilor dintre stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și unitățile agricole din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste).

Concluzia trebuie să țină seama de conținutul acestei duble subordonări. În tot cazul, comisiile de judecată din stațiunile de mecanizarea agriculturii, avînd de soluționat atari litigii, cu această categorie de personal, își vor exercita atribuțiile în complet constituit din trei membri, întregit cu cei doi membri delegați.

Față de unele dificultăți de interpretare examinate, în încheiere considerăm că s-ar impune modificarea și completarea art. 7 din Legea nr. 59/1968 în sensul următor:

„Art. 7 — Comisia de judecată își exercită atribuțiile jurisdicționale în complet de trei membri, prezidat de președinte sau de înlocuitorul său, în cazul în care soluționează litigii de muncă privind pe membri asociați ai organizațiilor cooperatiste și celorlalte organizații obștești.

Cînd asemenea litigii se referă la personalul muncitor încadrat pe bază de contract individual de muncă din organizații socialiste și celelalte organizații obștești, completul de judecată se întregește cu doi membri delegați, unul de către conducerea organizației respective, iar celălalt de către comitetul sindicatului".

Importanța acestei probleme este cu totul deosebită dacă avem în vedere faptul că compunerea comisiilor de judecată în alt fel decît acest mod constituie o nulitate absolută. (A se vedea pct. A din Decizia de îndrumare a Plenului Tribunalului Suprem nr. 10/29 dec. 1973, publicată în B.Of. partea a III-a nr. 47 din 15.II.1974, p. 6).

Titus PUNGA

Caracterele hotărîrilor Comisiei de judecată — consecințe

Potrivit prevederilor art. 43 din Legea nr. 59/198, „hotărîrile date de comisia de judecată în rezolvarea litigiilor de muncă sînt executorii. Ele sînt și definitive dacă au fost date în litigii al căror obiect are o valoare ce nu depășește 1000 lei".

Hotărîrea comisiei de judecată dată într-un litigiu de muncă prezintă următoarele caractere: ea are puterea doveditoare a actelor juridice; are efec declarativ; dacă este definitivă dobîndește autoritate de lucru judecat; este executorie; are caracter relativ; prin pronunțarea sa comisia se dezinvestește de judecarea pricinii. Din caracterele hotărîrii de judecată, înfățișate mai sus, se deduc o serie de consecințe, pe care le prezentăm în continuare.

Prin pronunțarea într-un litigiu, comisia se dezinvestește de judecarea pricinii, nici unul din membrii comisiei neavînd dreptul de a reveni asupra părerii exprimate în minută, și nici comisia în întregul său nu poate proceda încă o dată la soluționarea cauzei.

Avînd caracter declarativ, prin hotărîre nu se constituie anumite drepturi ale părților litigante, ci doar se recunosc drepturile lor preexistente. Ca atare, prin hotărîrea comisiei de judecată nu se dobîndește și nu se atribuie nici un drept, nici uneia din părți; hotărîrea recunoaște un drept preexistent încălcat sau nerecunoscut de cealaltă parte.

Prin dobîndirea autorității lucrului judecat de către hotărîrile definitive ale comisiei de judecată, comisia nu mai poate soluționa un nou litigiu între aceleași părți, indiferent de faptul că fiecare parte are aceeași sau altă calitate de pîrît sau de reclamant (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1497/1972). Prin caracterul său, relativ, hotărîrea comisiei de judecată produce efecte numai între părțile litigiului. Aceasta are drept efect că de admiterea unei contestații nu pot beneficia și alte persoane care nu au sesizat comisia de judecată, chiar dacă ele figurau în aceeași decizie de imputare (Trib. jud. Hunedoara, dec. civ. nr.. 1275/1974).

Hotărîrea comisiei de judecată dată în litigiile de muncă fiind executorie în baza art. 43 din Legea nr. 59/1968, din momentul pronunțării, începe să curgă termenul de prescripție a dreptului de a cere executarea silită (art. 7, alin. 1 din Decretul nr. 167/1958). Prin consecință, exercitarea oricărei căi de atac — prin ea însăși — nu suspendă executarea. Suspendarea poate fi însă dispusă de judecătorie, din oficiu sau la cerere, atunci cînd aceasta a fost sesizată prin exercitarea vreunei căi de atac, de regulă, prin introducerea unei plîngeri împotriva hotărîrii. În cazul în care litigiul de muncă se poartă asupra unei imputații, dat fiind că din momentul comunicării deciziei de imputare aceasta constituie titlu executoriu (în baza art. 108 alin. 3 din Codul muncii), se pune în discuție efectul asupra acesteia în situația cînd hotărîrea comisiei de judecată nu este definitivă, ea fiind, totuși, executorie prin efectul legii (art. 43 din Legea nr. 59/1968). Dacă hotărîrea comisiei de judecată este definitivă executarea deciziei nu va mai continua, reținerile efectuate urmînd a fi restituite. În situația în care hotărîrea comisiei nu este definitivă, reținerile nu vor mai continua față de caracterul executoriu al hotărîrii, însă dat fiind și caracterul executoriu al deciziei de imputare, sumele deja reținute nu vor fi restituite pînă la soluționarea definitivă a litigiului (Plen Tribunal Suprem, decizia de îndrumare nr. 1/1976 pct. 17).

S-a considerat că este legal posibil ca odată cu formularea plîngerii împotriva hotărîrii comisiei să se solicite, printr-un capăt de cerere distinct, și restituirea sumelor reținute, astfel că în caz de admitere a plîngerii, judecătoria va pronunța totodată și restituirea sumelor reținute sau a bunurilor preluate în contul datoriei (Trib. jud. Hunedoara, dec. civ. nr. 85/1981).

Dr. C. JORNESCU

Legislația retribuirii muncii

CE ESTE PRODUCȚIA NETĂ ȘI CUM SE DETERMINĂ GRADUL DE REALIZARE A VALORII EI?

Răspuns: Problema este reglementată în anexa nr. 2 la D. nr. 336/1983 și la pct. 25—30 din N.L.

Valoarea producției nete reprezintă valoarea nou creată

în activitatea productivă și cuprinde ca elemente principale :

a) în **industrie** : prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea nou creată; retribuțiile personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia; contribuția la fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic; impozitul pe fondul de retribuire ; contribuția pentru asigurările sociale; alte elemente de muncă vie ; beneficiul ;

b) în **agricultura de stat:** retribuțiile personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia; contribuția la fondul pentru cercetare științifică, dezvoltarea tehnologică și introducere a progresului tehnic; impozitul pe fondul de retribuire; contribuția pentru asigurările sociale; alte elemente de muncă vie; beneficiul ;

c) în **construcții-montaj în antrepriză:** retribuțiile personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia; contribuția la fondul pentru cercetare științifică, dezvoltarea tehnologică și introducere a progresului tehnic; impozitul pe fondul de retribuire; contribuția pentru asigurări sociale; alte elemente de muncă vie; beneficiul;

b) în **transporturi:** retribuțiile personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia; impozitul pe fondul de retribuire; contribuția pentru asigurări sociale; alte elemente de muncă vie; beneficiul.

Valoarea producției nete se determină prin scăderea cheltuielilor materiale aferente din valoarea producției globale, respectiv din valoarea prestațiilor efectuate sau din volumul veniturilor brute din activitatea de transport.

Potrivit art. 7, 10 și 11 din D. nr. 336/1983 și pct. 6—9 din N.L., valoarea producției nete este unul din indicatorii în funcție de realizarea căruia se stabilește gradul de realizare a indicatorilor de plan pe ansamblul unității în baza căruia se calculează și se eliberează fondul de retribuire pentru personalul din conducerea unității și personalul necuprins în acord (la unitățile economice de stat din industrie și la unitățile care execută lucrări de construcții-montaj în antrepriză), precum și pentru întregul personal muncitor (la unitățile economice din transporturi).

La calcularea fondului de retribuire ce se eliberează de bănci nu se vor lua în considerare :

a) valoarea producției nete aferentă produselor finite și semifabricatelor care au fost fabricate fără a avea asigurată desfacerea prin contracte la intern sau pe stoc, cu nerespectarea prevederilor legale. Se exceptează produsele rezultate din prelucrarea materiilor prime agricole perisabile, cu respectarea prevederilor legale. Întreprinderile producătoare sînt obligate să ia măsuri pentru asigurarea desfacerii produselor fabricate aflate în stoc;

b) valoarea producției nete aferente produselor finite și semifabricatelor respinse ca necorespunzătoare calitativ;

c) valoarea produselor realizate peste plan cu nerespectarea dispozițiilor legale ;

d) valoarea lucrărilor executate la obiective de investiții neprevăzute în plan sau neadmise la finanțare sau creditare, potrivit legii;

e) valoarea lucrărilor executate peste valorile de construcții-montaj prevăzute în documentațiile tehnico-economice aprobate sau peste prevederile anuale de plan, în cazul în care nu s-au obținut aprobările legale, precum și a lucrărilor executate necorespunzător calitativ, respinse de beneficiari pe baza proceselor-verbale de recepție, ori constatate de organele de control ;

f) valoarea planificată a reparațiilor capitale neefectuate ce urmau a se realiza în regie proprie, precum și economiile rezultate din neefectuarea volumului fizic de descopertă minieră și a cheltuielilor cu securitatea minelor, în limita sumelor neconsumate față de cele prevăzute în planul costurilor de producție în acest scop.

Valorile de mai sus vor fi luate în calcul pentru eliberarea fondului de retribuire de către bănci pe măsura înlăturării cauzelor care le-au generat, respectiv pe măsura asigurării desfacerii produselor fabricate și a celor aflate în stoc, a remedierii defectelor de fabricație sau execuție și a creării condițiilor legale de decontare a producției de construcții-montaj realizate.

În legătură cu asigurarea desfacerii producției realizate ce se ia în calcul la determinarea gradului de realizare a producției fizice și a valorii producției nete, în N.L. se fac următoarele precizări :

a) se consideră că un produs are asigurată desfacerea dacă a fost fabricat în perioada de raportare pe bază de contracte sau comenzi ferme, cu termene de livrare pînă la finele trimestrului în curs ;

b) pot fi luate în considerare și produsele executate în baza comenzilor și contractelor cu termen de livrare în perioada imediat următoare, ținîndu-se seama de timpul necesar pregătirii operațiunilor de livrare (ambalare, întocmirea documentelor de livrare etc.);

c) pot fi luate în considerare produsele executate în avans cu termen de livrare în perioadele următoare celor de plan pe baza aprobărilor organelor competente și cele destinate exportului, pentru care există contracte cu beneficiarii externi.

Produsele finite fără contracte la data producerii lor, executate și creditate pe bază de aprobări speciale, pot fi luate în considerare la calcularea fondului de retribuire, dar nu mai mult decît perioada de creditare și fără a depăși perioada anului de plan.

Se precizează că întrucît calcularea fondului de retribuire se face lunar, cumulat de la începutul anului, produsele fără desfacere vor fi excluse pe perioada pînă la asigurarea desfacerii sau valorificării lor, fără a depăși anul de plan.

Pentru a se asigura obținerea în timp util a datelor necesare determinării valorii producției nete, unitățile economice de stat, centralele, ministerele și celelalte organe centrale și locale, vor lua măsuri pentru perfecționarea organizării evidenței costurilor de producție. În funcție de situația concretă din fiecare unitate, determinarea valorii producției nete pentru ultima lună a perioadei cumulate se face și pe baza cheltuielilor planificate corespunzător producției realizate, cu regularizare obligatorie în luna următoare.

În anexa nr. 9 la N.L. este redat un exemplu de calcul a valorii producției nete pe bază de date preliminate.

ÎN CE CONDIȚII RETRIBUIREA SE POATE FACE ÎN ACORD DIRECT SAU ÎN ALTE FORME DE ACORD ?

Răspuns: Potrivit art. 9 din D. nr. 335/1983, **retribuirea** în acord direct sau în alte forme de acord, **se poate face, în cadrul formei de retribuire în acord global pentru** muncitorii direct productivi și alte categorii de personal la care se poate norma cantitatea de produse pe care o persoană sau o echipă trebuie să le execute într-o unitate de timp. În această situație sumele cuvenite pentru realizările cantitative se vor stabili în acord direct sau în alte forme de acord, pe baza rezultatelor muncii depuse de fiecare și se vor acorda integral, dacă sînt realizate **condițiile** stabilite. Dacă nu au fost îndeplinite condițiile, sumele calculate în raport cu cantitățile realizate se diminuează cu procentul care se aplică la fondul cuvenit pentru întreaga formație.

Potrivit art. 10 alin. (2) din D. nr. 335/1983, retribuirea în acord direct individual se va face și pentru maiștrii, inginerii și subinginerii care execută lucrări de complexitate deosebită, cel puțin la nivelul celor prevăzute în indicatoarele tarifare de calificare la ultima categorie. În acest caz lucrările vor fi tarifate cu retribuțiile muncitorilor specialiști.

Condițiile la care se face referire în textele de mai sus sînt cele enumerate la art. 5 lit. a din D. nr. 335/1983 care vor fi nominalizate în contractul de acord global, pe genuri de activități, în conformitate cu prevederile art. 6 din același decret.

CARE SÎNT FORMELE DE RETRIBUIRE ŞI CUM SE CALCULEAZĂ FONDUL DE RETRIBUIRE PENTRU PERSONALUL DIN COMERŢ ?

Răspuns: Personalului operativ, inclusiv muncitorilor, din activitatea de comerţ interior, alimentaţie publică şi turism i se aplică forma de retribuire **în remiză**, exprimată prin cote la 10 000, 1 000 sau 100 lei desfacere ori, după caz, prestări de servicii. (L. nr. 2/1983, art. 13). Personalul de conducere şi de execuţie tehnic, economic şi de specialitate din comerţ, alimentaţie publică şi turism (inclusiv ceu din direcţiile comerciale, oficiile judeţene de turism, Centrala de turism O.N.T. Litoral, uniunile judeţene şi cooperativele de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor) se retribuie în **acord direct** proporţional cu gradul de îndeplinire a planului cumulat de desfacere, prestări de servicii, turism, achiziţii şi producţie. Retribuţia stabilită potrivit prevederilor redate anterior se acordă integral dacă se realizează beneficiul planificat, planul de încasări valutare, planul de export, cheltuielile la 1000 lei desfacere şi planul de recuperare a ambalajelor refolosibile; în cazul nerealizării acestor condiţii suma cuvenită proporţional cu îndeplinirea planului cumulat de desfacere, prestări servicii, turism, achiziţii şi producţie va fi diminuată suplimentar în raport cu gradul de nerealizare a condiţiilor, pînă la limita a 10%. (D. nr. 335/1983, art. 13).

Nu se cuprind în acord global (respectiv, în speţă, în remiză şi în acord direct) următoarele categorii de personal din ramura circulaţia mărfurilor, pentru care se stabilesc sarcini de muncă concrete, pe bază de norme de muncă şi normative de personal, iar retribuirea se face în raport cu realizarea sarcinilor de muncă şi a condiţiilor stabilite: — personalul operativ şi muncitorii din unităţile comerciale pe timpul cît acestea se află în inventar planificat sau în cazul verificării gestiunilor la cererea organelor de urmărire penală sau de control, fără a se putea depăşi într-un an durata de 60 de ore, precum şi personalul operativ şi muncitorii strict necesari din marile magazine universale, unităţi hoteliere şi de alimentaţie publică, pe perioada de pregătire pentru darea în folosinţă; — personalul din unităţile sezoniere de pe litoral la deschiderea sau închiderea sezonului, pe o perioadă de cel mult 10—15 zile; — personalul din unităţile de desfacere a medicamentelor, a produselor petroliere şi de panificaţie. (ibid., art. 16 şi anexa nr. 3).

Calcularea şi eliberarea fondului de retribuire la unităţile de comerţ interior şi turism, se face: — la unităţile comerciale şi de turism la care se planifică indicatorul nivelul fondului de retribuire la 1000 lei desfacere, inclusiv a prestărilor de servicii, drepturile de retribuire pentru întregul personal muncitor se eliberează în baza fondului de retribuire rezultat din aplicarea nivelului planificat la desfacerea realizată, lunar, cumulat de la începutul anului; — la unităţile comerciale cărora li se planifică fond de retribuire, calcularea acestuia se face lunar, cumulat de la începutul anului, pentru întregul personal, în raport cu gradul de realizare a desfacerii planificate, pe aceeaşi perioadă. (D. nr. 336/1983, anexa nr. 4 poz. 18 şi 19 şi N.L., pct. 13).

Plata drepturilor individuale de retribuire, pentru întregul personal, se face în cadrul fondului total calculat. În situaţia în care fondul de retribuire rezultat din însumarea drepturilor individuale, determinate potrivit legii, este mai mare decît fondul de retribuire calculat, ca urmare a nerealizării indicatorilor stabiliţi, diferenţa de fond de retribuire nu se va elibera de bănci — cazuri în care, organele de conducere colectivă ale unităţilor, cu sprijinul băncilor finanţatoare, vor analiza cauzele care au condus la această situaţie şi vor lua măsuri pentru recuperarea rămînerilor în urmă şi pentru realizarea indicatorilor stabiliţi. (D. nr. 336/1983, art. 13 şi N.L., pct. 40). Acoperirea acestor diferenţe se poate face, în mod excepţional, în condiţiile prevăzute detaliat la art. 14 din D. nr. 336/1983 şi la pct. 44 ş.u. din N.L.

În anexa nr. 7 la N.L. este redat un exemplu de determinare a nivelului planificat şi de calculare a fondului de retribuire la o unitate comercială şi de turism.

CUM SE CONSTITUIE ŞI CUM SE REPARTIZEAZĂ FONDUL DE PREMIERE PENTRU REALIZĂRI DEOSEBITE ?

Răspuns: Constituirea fondului. Începînd cu data de 1 septembrie 1983, cota de constituire a fondului de premiere pentru realizări deosebite obţinute de personalul din unităţile economice va fi de 2% din fondul de retribuire planificat. (L. nr. 2/1983, art. 19). Se are în vedere fondul de retribuire planificat rămas după deducerea sumelor stabilite pentru plata compensaţiilor prevăzute de D. nr. 46/1982. (N.L., pct. 4 alin. ultim).

Fondul de premiere pentru realizări deosebite se constituie în cadrul unităţilor economice, inclusiv în cele fără personalitate juridică (fabrici, uzine, exploatări şi alte unităţi similare), separat pentru muncitori şi maiştri şi separat pentru personalul TESA şi se utilizează în cadrul fiecărei unităţi, fără a putea fi trecut de la o unitate la alta. Sumele neconsumate din acest fond pot fi repartizate în lunile următoare, pînă la sfîrşitul anului. (I. nr. 57/1974, art. 59).

Sumele din acest fond se eliberează de bănci în limita fondurilor constituite în acest scop prin planurile de muncă şi retribuire; drepturile din acest fond, solicitate pentru luna de decontare, se vor elibera numai după plata chenzinei a II-a a acesteia. (N.L., pct. 39 lit. c).

Fondul de premiere pentru realizări deosebite va fi utilizat cu prioritate, cu aprobarea organelor de conducere colectivă ale ministerelor, celorlalte organe centrale şi locale şi centralelor, la acoperirea diferenţelor dintre fondul de retribuire rezultat din însumarea drepturilor individuale şi fondul de retribuire calculat în raport cu gradul de realizare a indicatorilor stabiliţi (D. nr. 336/1983, art. 14 lit. a). Pe măsura recuperării rămînerilor în urmă în realizarea indicatorilor în raport cu care se efectuează calcularea fondului de retribuire, sumele utilizate pentru acoperirea diferenţelor devenite disponibile reintregesc fondurile din care au fost acordate. (ibid., art. 14 alin. 2).

Repartizarea fondului. Fondul pentru premierea în cursul anului a personalului muncitor din unităţile economice care obţin realizări deosebite în muncă, constituit potrivit prevederilor legale (ca mai sus; n.n.), va fi utilizat cu precădere pentru stimularea oamenilor muncii, care contribuie la realizarea unor produse de calitate superioară, cu consumuri reduse de materii prime, materiale, combustibili şi energie, a celor care contribuie la proiectarea, asimilarea în fabricaţie şi executarea unor produse noi, cu parametri tehnici şi funcţionali superiori, competitive pe plan internaţional, precum şi a personalului muncitor care, prin măsurile şi soluţiile iniţiate şi aplicate, a contribuit la creşterea productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor de producţie şi sporirea veniturilor unităţii. (D. nr. 325/1983, anexa nr. 3 cap. III).

Premiile individuale ce se acordă personalului muncitor din unităţile economice se aprobă de consiliul oamenilor muncii şi sînt neplafonate, în condiţiile îndeplinirii şi depăşirii sarcinilor de plan ce revin întreprinderii sau fabricii cu gestiune economică, la indicatorii privind producţia fizică, producţia destinată exportului sau planul de export, producţia marfă vîndută şi încasată, producţia netă şi cheltuielile la 1000 lei producţie marfă. (ibid., art. 8 alin. 2 şi 3).

Sumele de care poate beneficia personalul de conducere şi de administraţie, ca premii, se stabilesc cel mult în aceeaşi proporţie cu media pe care o reprezintă sumele acordate celorlalte categorii de personal din unitate. Proporţia se determină faţă de retribuţia tarifară şi indemnizaţia de conducere. Nedepăşirea proporţiei medii se urmăreşte trimestrial, cumulat de la începutul anului. (ibid., art. 8 alin. 4).

Din fondul de premiere pentru realizări deosebite nu se pot acorda premii personalului ce ocupă funcţii de director

general și director pe funcții, director, inginer șef, contabil șef sau alte funcții similare. (L. nr. 57/1974, art. 59).

Sumele individuale ce se acordă personalului muncitor vor fi afișate în toate unitățile, cu cel puțin 10 zile înainte de data plății acestora, astfel încît oamenii muncii să ia cunoștință din timp și să formuleze observații și propuneri. (ibid., anexa nr. 3 cap. V pct. 2).

N. T.

Fișier legislativ—contravenții

CONTRAVENȚIILE LA NORMELE LEGALE PRIVIND BUNA GOSPODĂRIRE, ÎNTREȚINERE ȘI CURĂȚENIE A LOCALITĂȚILOR URBANE ȘI RURALE, PĂSTRAREA ORDINII ȘI DISCIPLINEI PUBLICE

Reglementare : Legea nr. 10/1982

1. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 16 lit. b, din cuprinsul căruia rezultă că cetățenii au obligația să asigure, potrivit legii, zugrăvirea și vopsirea părților exterioare ale clădirilor, înlocuirea jghiaburilor și burlanelor degradate, precum și efectuarea celorlalte lucrări de reparații și întreținere la fațadele locuințelor. **Sancțiunea :** Amendă : 200—1000 lei. (Art. 30 lit. a).

2. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 16 lit. c, din cuprinsul căruia rezultă că cetățenii au obligația să curețe instalațiile pentru evacuarea reziduurilor menajere, crematoriile și locurile de depozitare a reziduurilor, aferente imobilelor. **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 1. (Art. 30 lit. a).

3. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 16 lit. e, din cuprinsul căruia rezultă că cetățenii au obligația să întrețină curățenia și igiena în locuințe, în anexele gospodărești, în curți, grădini și pe celelalte terenuri pe care le dețin. **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 1. (Art. 30 lit. a).

4. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 16 lit. f, din cuprinsul căruia rezultă că cetățenii au obligația să întrețină în stare corespunzătoare împrejmuirile imobilelor **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 1. (Art. 30 lit. a).

5. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 16 lit. g, din cuprinsul căruia rezultă că cetățenii au obligația să îngrijească pomii, florile și alte plantații din curți și din fața imobilelor pe care le dețin. **Sancțiunea : aceeași ca la** poz. 1. (Art. 30 lit. a).

6. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 16 lit. h, din cuprinsul căruia rezultă că cetățenii au obligația să mențină curățenia trotuarelor, rigolelor, părții carosabile a străzii sau drumului, a locurilor de parcare pe care le folosesc și să îndepărteze zăpada și ghiața din dreptul imobilelor în care locuiesc. **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 1. (Art. 30 lit. a).

7. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 16 lit. i, din cuprinsul căruia rezultă că cetățenii au obligația să asigure, în localitățile rurale, întreținerea drumurilor, trotuarelor, șanțurilor, podurilor, podețelor, fîntînilor, captărilor de izvoare, curățenia și igienizarea grajdurilor și a celorlalte adăposturi pentru animale și păsări și să participe la lucrările de asanare a terenurilor mlăștinoase. **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 1. Art. 30 lit. a).

8. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 16 lit. j, din cuprinsul căruia rezultă că cetățenii au obligația să păstreze curățenia pe arterele de circulație, în piețe, tîrguri și oboare, în parcuri, stranduri, locuri de joacă pentru copii și în alte locuri de agrement, săli de spectacole și în celelalte locuri publice. **Sancțiunea :** aceeași ca la poz 1. (Art. 30 lit. a)

9. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 16 lit. l, din cuprinsul căruia rezultă că cetățenii au obligația să respecte întocmai măsurile stabilite de consiliile populare pentru asigurarea igienei publice și curățeniei în localități. **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 1. (Art. 30 lit. a).

10. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 21 : „Cetățenii care folosesc autobuze, troleibuze, tramvaie, trenuri și alte mijloace de transport în comun sînt obligați să respecte următoarele reguli : a) să se comporte civilizat pe tot timpul călătoriei și să aibă o atitudine cuviincioasă față de ceilalți călători și de personalul care deservește mijlocul de transport ; b) să păstreze curățenia în mijlocul de transport, în stații, parcaje, în gări, autogări, porturi, aeroporturi și să nu degradeze dotările acestora ; c) să se comporte potrivit normelor de călătorie specifice fiecărui mijloc de transport, să mențină integritatea și funcționalitatea instalațiilor și a celorlalte dotări ; d) să nu transporte materiale și bagaje care, prin volumul și ambalajele lor, stînjenesc pe ceilalți călători, materiale inflamabile, explozive, radioactive, corosive, caustice, precum și alte materiale care, potrivit legii, nu sînt permise la transport". **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 1. (Art. 30 lit. a).

11. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 16 lit. d, din cuprinsul căruia rezultă că cetățenii au obligația să depoziteze rezidurile menajere numai în recipienți sau numai în locuri special amenajate în acest scop. **Sancțiunea :** Amendă 300—1500 lei. (Art. 30 lit. b).

12. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 16 lit. k, din cuprinsul căruia rezultă că cetățenii au obligația să păstreze în bună stare de folosință și să nu degradeze băncile, coșurile de hîrtii, indicatoarele, panourile de afișaj, cabinele telefonice și alte asemenea dotări amplasate pe străzi, în parcuri și în alte locuri publice. **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 11. (Art. 30 lit. b).

13. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 20 : „Conducătorii și controlorii mijloacelor de transport în comun, precum și conducătorii trenurilor, au obligația de a controla atît la ieșirea din depouri, cît și în timpul transportului, starea de curățenie și igienă a mijloacelor de transport respective și răspund de menținerea acesteia în timpul transportului. De asemenea persoanele menționate la alin. 1 sînt obligate să ia măsuri, în condițiile prevăzute de lege, pentru tragerea la răspundere a celor care încalcă normele stabilite cu privire la ordinea și disciplina în folosirea mijloacelor de transport. **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 11. (Art. 30 lit. b).

14. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 11 lit. a, din cuprinsul căruia rezultă că organele de conducere din toate unitățile socialiste sînt obligate să întrețină în stare corespunzătoare clădirile în care unitățile își desfășoară activitatea sau le au în administrare ori în proprietate, prin efectuarea lucrărilor de reparații stabilite potrivit legii ; să asigure în unitățile în care își desfășoară activitatea spălarea geamurilor și vitrinelor, înlocuirea celor sparte, întreținerea firmelor și fațadelor. **Sancțiunea :** Amendă 2000-6000 lei, cu precizarea că amenzile se pot aplica și persoanelor juridice. (Art. 30 lit. c și art. 30 alin. ultim).

15. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 11 lit. c, din cuprinsul căruia rezultă că organele de conducere din toate unitățile socialiste sînt obligate să asigure împrejmuirea corespunzătoare a imobilelor deținute, întreținerea pomilor, florilor și a altor plantații din incinte. **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 14. (Art. 30 lit. c și art. 30 alin. ultim).

16. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 11 lit. d, din cuprinsul căruia rezultă că organele de conducere din toate unitățile socialiste sînt obligate să asigure condițiile de igienă prin operații de curățire, dezinsecție și deratizare a imobilelor. **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 14. (Art. 30 lit. c și art. 30 alin. ultim).

17. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 11 lit. e, din cuprinsul căruia rezultă că organele de conducere din toate unitățile socialiste sînt obligate să asigure curățenia străzilor și trotuarelor din jurul incintelor, precum și întreținerea spațiilor verzi și a plantațiilor existente pe aceste artere. **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 14. (Art. 30 lit. c și art. 30 alin. ultim.).

18. Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 12 : „Organele de conducere colectivă ale unităților agricole de stat și cooperativelor agricole de producție sînt obligate să

asigure mobilizarea întregului personal muncitor şi a membrilor cooperatori la efectuarea lucrărilor privind : a) curăţenia şi igienizarea grajdurilor, saivanelor şi a celorlalte locuri de adăpostire a animalelor şi păsărilor, precum şi a căilor de acces, a împrejmuirilor acestora ; b) evacuarea şi transportul întregii cantităţi de gunoi de grajd şi a dejecţiilor animale, în vederea folosirii acestora ca îngrăşăminte naturale ; c) curăţirea utilajelor şi maşinilor agricole la ieşirea acestora pe căile publice". **Sancţiunea :** aceeaşi ca la poz. 14. (Art. 30 lit. c şi art. 30 alin. ultim.)

19. Contravenţia : Încălcarea prevederilor art. 15 alin. 2, din cuprinsul căruia rezultă că conducătorii unităţilor comerciale, de alimentaţie publică şi prestări de servicii sînt obligaţi să controleze starea de curăţenie şi igienă a localurilor, a trotuarelor şi a porţiunilor de carosabil din jurul lor, răspunzînd de asigurarea permanentă a curăţeniei acestora ; de asemenea trebuie să ia măsuri pentru executarea periodică a acţiunilor de deratizare, dezinfecţie şi dezinsecţie. **Sancţiunea :** aceeaşi ca la poz. 14. (Art. 30 lit. c şi art. 30 alin. ultim).

20. Contravenţia : Încălcarea prevederilor art. 11 lit. b, din cuprinsul căruia rezultă că organele de conducere din toate unităţile socialiste sînt obligate să asigure o permanentă stare de curăţenie şi ordine la locurile de depozitare a materialelor, în curţi şi pe celelalte terenuri pe care le deţin, precum şi pe căile de acces interioare. **Sancţiunea :** Amendă 5000—10000 lei, cu precizarea că amenzile se pot aplica şi persoanelor juridice. (Art. 30 lit. d şi art. 30 alin. ultim).

21. Contravenţia : Încălcarea prevederilor art. 11 lit. f, din cuprinsul căruia rezultă că organele de conducere din toate unităţile socialiste sînt obligate să păstreze curăţenia şi ordinea la locurile de depozitare stabilite pentru reziduurile menajere, stradale şi materialele refolosibile ; să ia măsuri pentru evitarea producerii de zgomote peste limitele admisibile stabilite prin normele legale, în vederea asigurării liniştii şi odihnei cetăţenilor în zonele locuite. **Sancţiunea :** aceeaşi ca la poz. 20. (Art. 30 lit. d şi art. 30 alin. ultim.).

22. Contravenţia : Încălcarea prevederilor art. 13 : „Unităţile socialiste care execută lucrări de construcţii, de reparaţii şi demolări la clădiri, de instalaţii tehnico-edilitare, de reparaţii sau întreţinere a acestora au următoarele obligaţii : a) să împrejmuiască şantierele de construcţii, de executare a altor lucrări şi să ia măsuri de întreţinere corespunzătoare a împrejmuirilor ; b) să depoziteze în ordine toate materialele, inclusiv cele rezultate din demolare ; c) să degajeze de îndată şantierele de pămînt, moloz şi orice alte reziduuri şi să le transporte în locurile special amenajate ; d) să asigure curăţirea vehiculelor la ieşirea din şantier, din staţiile de betoane sau din alte asemenea locuri, pentru a nu murdări căile publice cu praf şi noroi ; e) să menţină ordinea şi curăţenia pe căile publice din jurul şantierului, inclusiv a părţilor din calea publică cuprinse în organizarea şantierului". **Sancţiunea :** aceeaşi ca la poz. 20. (Art. 30 lit. d şi art. 30 alin. ultim).

23. Contravenţia : Încălcarea prevederilor art. 14 alin. 1 „Unităţile de gospodărie comunală din subordinea consiliilor populare, precum şi alte unităţi care au în administrarea lor reţele de distribuţie sau canalizare pe teritoriul localităţilor, sînt obligate să execute, de îndată, în cel mult 48 de ore, următoarele lucrări : a) remedierea avariilor sau deranjamentelor la conductele de alimentare cu apă potabilă, apă caldă menajeră şi de distribuire a energiei termice ; b) desfundarea canalelor pluviale şi a canalelor pentru apă menajeră, în vederea evitării sau înlăturării inundaţiilor ori formării apelor stagnante ; c) repararea degradării părţii carosabile a străzilor, care poate duce la producerea unor accidente de circulaţie sau dereglări în traficul rutier". **Sancţiunea :** aceeaşi ca la poz. 20. (Art. 30 lit. d şi art. 30 alin. ultim).

24 Contravenţia : Încălcarea prevederilor art. 19: „Pentru respectarea strictă a ordinii şi întărirea siguranţei în circulaţia mijloacelor de transport, păstrarea curăţeniei şi aspectului corespunzător al acestora, precum şi pentru respectarea ritmicităţii circulaţiei şi asigurarea unor condiţii optime de călătorie, organele de conducere colectivă ale unităţilor socialiste care efectuează transporturi de mărfuri şi persoane sînt obligate : a) să interzică punerea în circulaţie a vehiculelor de orice fel care sînt deteriorate, nu îndeplinesc condiţiile de curăţenie sau igienă ori care poluează atmosfera ; b) să asigure curăţenia şi igienizarea mijloacelor de transport în comun, pe tot timpul în care acestea sînt în circulaţie ; c) să asigure încărcarea şi etanşarea corespunzătoare a vehiculelor ce efectuează transportul diferitelor materiale, pentru a preîntîmpina împrăştierea lor în timpul transportului şi murdărirea sau degradarea căilor publice ; d) să asigure curăţirea căilor publice după efectuarea operaţiilor de încărcare sau descărcare a mijloacelor de transport ; e) să asigure curăţirea locurilor de încărcare-descărcare din gări, autogări, porturi, aeroporturi, pieţe şi tîrguri". **Sancţiunea :** aceeaşi ca şi la poz. 20. (Art. 30 lit. d. şi art. 30 alin. ultim).

Prevederi specifice

1. Constatarea contravenţiilor şi aplicarea sancţiunilor se fac de către primarii municipiilor, sectoarelor municipiului Bucureşti, oraşelor şi comunelor, de către persoanele împuternicite în acest scop de comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare, precum şi de către ofiţerii şi subofiţerii de miliţie. De asemenea, constatarea contravenţiilor şi aplicarea sancţiunilor se fac de către persoanele care, potrivit dispoziţiilor legale, au competenţa de a constata şi sancţiona contravenţiile la normele igienico-sanitare şi la regulile de folosire a mijloacelor de transport şi a dotărilor acestora din sistemul M.T.Tc. (Art. 31).

2. Contravenţiilor la aceste norme le sînt aplicabile prevederile Legii nr. 32/1968. (Art. 32).

N. TRIFAN

În atenţia cititorilor !

Lucrarea „LEGISLAŢIA ÎNTREPRINDERII DE LA A LA Z" se află sub tipar.

Lucrarea va fi difuzată numai abonaţilor.

Pentru a vă asigura primirea lucrării vă puteţi abona la oficiile poştale locale, pînă la 20 ianuarie a.c.

VĂ PREZENTĂM:

INTREPRINDEREA „CABLUL ROMÂNESC" DIN PLOIEȘTI

„Cablul Românesc" din Ploiești este întreprindere unică din România specializată în fabricarea unei diversificate game de tipodimensiuni de cabluri. Datorită cererii crescînde de cabluri, unitatea ploieșteană și-a dezvoltat în ultimii ani capacitățile de producție, dispunînd în prezent de secții moderne de lucru înzestrate cu utilaje în care se aplică cele mai avansate tehnologii. Astăzi, se produc la Ploiești peste 60 de sortimente de cabluri, respectiv cabluri de oțel-aluminiu, funii de aluminiu etc.

Iată cîteva tipuri din produsele cele mai reprezentative :

— cabluri de oțel 6×19 și 6×37,

— cabluri de oțel-alunimiu tip Pelican și Pinguin,

— cabluri de oțel-aluminiu tip ant, Cnat, Waps,

— Cabluri de tracțiune tip Warrington,

— cabluri din oțeluri,

— cabluri combinate din oțeluri compuse duble,

— conductori aluminiu și alte produse atît de utilizate în toate domeniile de activitate.

Cablurile din oțel sînt fabricate la înalți parametri tehnologici, fiind executate după standarde unanim recunoscute ca : DIM, Gost, British Standard etc. Datorită acestui fapt, însemnate cantități de cabluri românești sînt exportate în numeroase țări din lume cu bună tradiție industrială.

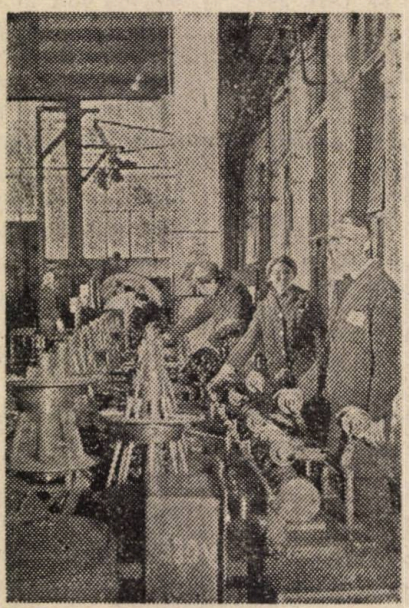

Cablurile mate și zincate cu rezistența sîrmei de 160 și 180 kgf/mm² sînt astăzi foarte apreciate de către toți beneficiarii interni și externi.

Paralel cu fabricația de cabluri din oțel, s-a dezvoltat și diversificat și fabricarea de cabluri neizolate din aluminiu și oțel-aluminiu. În prezent, „Cablul Românesc" din Ploiești execută o gamă de secțiuni de la 16 la 500 mm², funii de aluminiu utilizate în transportul energiei electrice. Execuția este asigurată atît după standardele românești, cît și după cele mai moderne și actuale norme de standard internațional.

I. VASILESCU

Tiparul I.P. „Informația"

Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

D646

MOSZAKI INFORMÁCIÓS HIVATAL 1583

Spirit revoluţionar, novator în gîndire şi acţiune

Contribuţii de inestimabilă valoare la îmbogăţirea teoriei şi practicii edificării economiei socialiste

CONSTITUIE o realitate de necontestat faptul că perioada inaugurată de Congresul al IX-lea, a însemnat o etapă nouă şi în istoria gîndirii economice româneşti. Anii care au trecut de la acest remarcabil eveniment politic, cei mai rodnici şi mai bogaţi în împliniri din întreaga existenţă a României, s-au concretizat prin adînci prefaceri în toate domeniile construcţiei socialiste. Imaginea lor a fost prefigurată de congresele şi conferinţele naţionale ale partidului, în cuvîntările secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în alte documente ale partidului nostru.

Marile succese dobîndite de poporul nostru în opera de edificare a socialismului sînt indisolubil legate de gîndirea cutezătoare şi novatoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, de activitatea sa practică desfăşurată neobosit, în primul rînd în domeniul economic. Dînd dovadă de consecvenţă în a corela gîndul cu fapta, preşedintele ţării noastre a subliniat în repetate rînduri teza potrivit căreia nu se poate vorbi de edificarea noii orînduiri, în toată amploarea şi complexitatea ei, fără a pune la baza întregii activităţi economice cele mai avansate cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii moderne, fără a studia atent legile obiective ale dezvoltării sociale şi ale evoluţiei vieţii internaţionale.

În acest context, ştiinţa, indiferent de formele ei particulare determinate de procesul adîncirii diviziunii sociale a muncii, a căpătat de-a lungul anilor dimensiunile unei forţe nemijlocite de producţie, fiind privită ca o condiţie obligatorie şi un factor esenţial al unei conduceri corecte. De altfel, aplicarea creatoare a principiilor şi adevărurilor ei de necontestat şi-au găsit întruchiparea în Programul Partidului Comunist Român, elaborat din iniţiativa şi cu contribuţia directă, de inestimabilă valoare, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, — expresia cea mai vie a spiritului nou care a îmbogăţit teoria şi practica revoluţionară a clasei muncitoare din ţara noastră.

Cum era şi firesc, în centrul atenţiei operei sale teoretice, ca şi al activităţii practice, tovarăşul Nicolae Ceauşescu situează, în primul rînd, acele probleme economice care izvorăsc din condiţiile concrete şi particularităţile specifice ale dezvoltării României. În acelaşi timp, prin analizele făcute asupra problemelor fundamentale ale vieţii social-politice internaţionale preşedintele ţării noastre a contribuit la definirea, cu o mare forţă de anticipare, a principalelor tendinţe care caracterizează în prezent, mersul economiei mondiale. În felul acesta, gîndirea economică şi social-politică românească a dobîndit valenţe internaţionale, fiind promovată cu putere în circuitul mondial de idei.

De o deosebită importanţă sînt aprecierile şi orientările tovarăşului Nicolae Ceauşescu privind locul şi rolul dezvoltării şi modernizării forţelor de producţie în crearea unei puternice baze tehnico-materiale. Ele s-au dovedit a fi esenţiale în fundamentarea unei concepţii unitare şi de amplă perspectivă privind industrializarea ţării, concepţie care a imprimat economiei româneşti nu numai dimensiuni noi, dar şi caracteristici deosebite. Ca urmare a înfăptuirii acestei politici, România a devenit o ţară industrial-agrară, cu o industrie structurată corespunzător cerinţelor progresului tehnic, menită să asigure, în continuare, dezvoltarea dinamică, proporţională şi eficientă a tuturor sectoarelor. Sprijinindu-se pe ramuri şi subramuri moderne, capabile să rezolve probleme tehnice dintre cele mai complexe, industria noastră reuşeşte să asigure în prezent, cea mai mare parte din necesarul de maşini şi utilaje al economiei naţionale, multe dintre ele avînd performanţe similare celor produse în state dezvoltate din punct de vedere economic. Ce-ar fi însemnat pentru noi menţinerea structurii economice şi sociale moştenite de la vechiul regim ? În ce stadiu al dezvoltării ne-am fi aflat acum dacă n-am fi promovat cu consecvenţă şi hotărîre această politică de industrializare, elaborată cu deosebită profunzime ştiinţifică şi clarviziune de către secretarul general al partidului ? Nu este deloc greu să răspundem la această întrebare, pentru că argumentele se prezintă singure. Ar fi fost practic imposibil, să asigurăm, în condiţiile actuale — cînd fiecare ţară, inclusiv România, resimte unele efecte ale crizei economice mondiale — continuarea progresului economico-social al ţării. Chiar în condiţiile realizării unor ritmuri de creştere economică similare perioadei interbelice, ţara noastră tot ar fi rămas, vreme îndelungată, într-o anumită stare de înapoiere tehnică, ceea ce ar fi marcat munca şi viaţa întregului popor.

În viziunea unităţii dialectice dintre economic şi politic, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a oferit, în felul acesta, soluţii concrete unor probleme hotărîtoare care — putem spune — au frămîntat vreme îndelungată gîndirea economică românească. Ridicînd, însă, pe o treaptă superioară tradiţiile progresiste şi valorificînd avantajele orînduirii socialiste, secretarul general al partidului nostru a stimulat prin opera sa procesul transformării teoriei economice din instrument de explicare a fenomenelor, în instrument de acţiune practică şi înfăptuire optimă a obiectivelor dezvoltării.

Inaugurarea noii etape de dezvoltare — cea a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate — a pus în evidenţă noi direcţii de acţiune, în cadrul cărora creşterea puternică a forţelor de producţie, perfecţionarea laturilor vieţii materiale, pe baza cuceririlor revoluţiei ştiinţifice şi tehnice, trebuia să se împletească armonios cu perfecţionarea relaţiilor de producţie, în vederea asigurării înfăptuirii depline a principiilor noii societăţi. Fiind vorba de un proces istoric de lungă perspectivă, făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltată a necesitat şi va mai continua încă să necesite împrospătarea continuă a conceptelor cu care operăm, stabilirea semnificaţiilor lor teoretice şi practice ca expresie a raportului dintre general şi particular în construcţia societăţii comuniste în România. În această privinţă, oriunde a fost necesară rezolvarea unor probleme majore, de la stabilirea unor proporţii corespunzătoare între ramurile producătoare de mijloace de producţie şi cele producătoare de bunuri de consum, de la dezvoltarea unor subramuri moderne, capabile să asigure creşterea rolului laturilor calitative ale progresului industrial, la stabilirea celor mai adecvate măsuri de economisire a resurselor naturale, de la individualizarea direcţiilor definitorii ale transformării cantităţii într-o nouă calitate la implicaţiile raportului dintre economic şi politic, pretutindeni, s-a făcut remarcată gîndirea originală, novatoare a secretarului general al partidului, caracterizată printr-o cunoaştere profundă a realităţilor societăţii noastre şi o mînuire supla a metodei dialectice de pătrundere în intimitatea proceselor vieţii economice.

Toate acestea au presupus nu doar o simplă adaptare la noile condiţii a unor concepte şi noţiuni care îşi dovedeseră mai mult sau mai puţin valabilitatea în trecut, ci un mod nou de a aborda rezolvarea problemelor în conformitate cu o realitate aflată într-o continuă transformare. Este tocmai ceea ce ne-a îndemnat preşedintele ţării să facem pe linia promovării gîndirii şi cercetării ştiinţifice proprii.

În această ordine de idei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a demonstrat rolul primordial al factorilor interni, al forţelor proprii în strategia creşterii economice, aducînd argumente noi în favoarea dezvoltării diferenţiate a ramurilor ca mijloc al modernizării rapide a structurilor economice şi al sporirii continue a eficienţei întregii activităţi economico-sociale. Totodată, a reformulat condiţiile obiective şi subiective ale determinării prealabile a volumului, structurii şi dinamicii producţiei în raport cu nevoile reale de consum productiv şi neproductiv ale societăţii, stabilirea acestora în mod raţional, pe baza unor norme fundamentate ştiinţific, urmînd a exclude orice cheltuire neraţională a muncii sociale. Această preocupare continuă face ca în opera secretarului general al partidului, problemele eficienţei economice să ocupe un loc central.

Într-adevăr, oricare formă de manifestare şi apreciere a eficienţei economice am lua, nu putem să nu observăm că ea

este organic legată de acțiunea legilor economice obiective. Cum acestea, în interacțiunea și intercondiționarea lor alcătuiesc un sistem, este firesc să vorbim de existența unei adevărate concepții sistemice asupra eficienței economice în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu. În concepția secretarului general al partidului, optimizarea dezvoltării economico-sociale ca acțiune așezată pe baze științifice, trebuie să urmărească realizarea celei mai favorabile corelații între efectul social util și efortul social depus, astfel încît, însăși eficiența economică să apară ca expresie sintetică a interacțiunii întregului sistem de legi economice. O asemenea intepretare a eficienței oferă posibilitatea îmbinării efectelor utile de moment cu cele de durată a căror siguranță o dă numai sporirea continuă a potențialului productiv al țării. Un loc decisiv în dezvoltarea creatoare a teoriei și practicii, a gîndirii economice în general, l-a ocupat problema repartizării judicioase a resurselor de care dispune națiunea între fondul de dezvoltare și fondul de consum. Demonstrînd faptul că generațiile nu vor fi judecate în viitor după cît au consumat la un moment dat, ci după cît au făcut pentru a asigura prosperitatea țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a așezat pe noi coordonate utilizarea finală a venitului național, susținînd cu tărie necesitatea unei rate înalte a acumulării pentru făurirea unei economii puternice, cu o structură modernă.

După cum se știe aplicarea în economie a cuceririlor revoluției științifice și tehnice oferă posibilitatea accelerării proceselor de dezvoltare, reducerii decalajelor economice în termene mai scurte. În același timp, însă, ea implică redimensionarea efortului pentru aplicarea în producție a cuceririlor ei. De aceea, volumul acumulării trebuie astfel dimensionat încît să permită încorporarea progresului tehnic de către producție. Această șansă unică în istoria unei țări, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie valorificată. Orice întîrziere, orice ezitare, costă mai tîrziu infinit mai mult societatea, implică eforturi nebănuit de mari pentru recuperarea timpului pierdut. Experiența țării noastre arată că, în perioada la care ne raportăm, mărimea, structura și eficiența fondului național de dezvoltare au fost hotărîtoare în stabilirea ritmurilor creșterii economice.

Utilizarea fondurilor mobilizate de societate în cadrul unor vaste programe de investiții, repartizarea acestora pe ramuri, subramuri și sfere de activitate, presupune, din nou, luarea în considerare a unui întreg complex de criterii economice și sociale a căror valoare și semnificație nu pot fi puse în evidență decît de știință. Sesizînd aceste cerințe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a optat ferm în lucrările sale pentru valorificarea rațională a resurselor naturale și de forță de muncă, pentru lichidarea disproporțiilor economice moștenite între diferite zone geografice ale țării, precum și pentru corelarea dezvoltării industriale cu păstrarea nealterată a însușirilor mediului ambiant. Folosirea conștientă a cuceririlor științei, prin intermediul cărora omul a devenit mai puternic și mai îndrăzneț în proiectele sale, este, evident, incompatibilă cu distrugerea echilibrului ecologic. În acest context, a apărut și s-a dezvoltat concepția despre armonizarea criteriilor economice și sociale cu cele ecologice în repartizarea teritorială a forțelor de producție și sistematizarea teritoriului țării, despre modernizarea structurii economiei în teritoriu.

Apreciind schimbările fundamentale ce s-au produs sau se vor produce în structura economiei naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu le consideră ca făcînd parte integrantă din procesul revoluționar de transformare continuă a societății, de trecere de la o etapă la alta de dezvoltare. În cadrul acestui proces, țara noastră nu și-a propus să copieze structurile economice ale altor state, oricît de avansate ar fi ele. A făuri o structură modernă de producție înseamnă în concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, a identifica cu exactitate activitățile care au la bază nevoile societății noastre, care pornesc de la condițiile concrete ale României. Absolutizarea într-o anumită perioadă a rolului producției de mijloace de producție, a industriei grele în general, în dauna industriei bunurilor de consum și a agriculturii, a însemnat apariția inevitabilă a unor disproporții cu efecte nocive asupra sănătății întregii economii.

Așa se explică de ce, în repetate rînduri, inclusiv la Conferința Națională din decembrie 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat asupra necesității respectării corelației dintre industrie și agricultură, dintre industria prelucrătoare și cea extractivă, dintre industria grea și ușoară, dintre producția materială și sfera serviciilor. Totodată, exigențele revoluției științifice și ale valorificării superioare a tuturor factorilor productivi impun cu forța necesității obiective modelarea proporțiilor de mai sus pe principiile acțiunii factorilor intensivi, ale trecerii de la faza acumulărilor cantitative, fără îndoială marcată de limite, la o fază nouă, superioară, aceea a luptei pentru calitate. De altfel, continuarea procesului de industrializare în etapa actuală, sublinia secretarul general al partidului, nu și-ar avea rostul dacă n-am încerca să punem la temelia sa tehnica cea mai avansată, introducerea continuă în producție a celor mai noi cuceriri ale științei, dacă nu s-ar baza pe mecanizarea complexă, pe automatizarea și cibernetizarea producției.

Un merit incontestabil al secretarului general al partidului nostru este și acela de a fi reabilitat, dacă ne putem exprima astfel, o serie de categorii economice căzute în trecutul nu prea îndepărtat într-o anumită desuetitudine. Este cazul, printre altele, a rentabilității, a costurilor de producție, a valorii și a legilor ei de mișcare, a proprietății asupra mijloacelor de producție și relațiilor pe care acestea le degajă, a pieței, a cererii și ofertei ș.a.m.d. Orientînd dezvoltarea generală a țării, partidul nostru a precizat faptul că soluțiile, metodele și formele de organizare și conducere, cu alte cuvinte mecanismul de funcționare a economiei, nu este imuabil, dat odată pentru totodeauna, ci este permanent susceptibil de perfecționare. Premisele funcționării corecte a acestui mecanism sînt legate de cunoașterea și folosirea legilor economice obiective, de perfecționarea continuă a relațiilor de producție în raport cu nivelul atins în dezvoltarea lor de forțele productive. Pentru aprecierea cît mai exactă a unor determinări particulare pe care le îmbracă mecanismul economic în fiecare etapă de dezvoltare este nevoie, de asemenea, de o analiză științifică riguroasă menită să descurajeze, de la început, orice tendință de subiectivism, de empirism, în materie de conducere. Tocmai acest lucru îl scoate în evidență Programul adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 29—30 iunie 1983 privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii — program elaborat din inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, bazat pe concepția sa originală, novatoare, cu privire la proprietatea socialistă. Exercitîndu-și controlul asupra întregii activități economico-sociale, oamenii muncii sînt chemați să-și realizeze integral drepturile și atribuțiile cu care au fost investiți, să dezbată și să adopte hotărîri menite să contribuie la continua dezvoltare și întărire a proprietății asupra mijloacelor de producție — bunuri ale întregului popor. Faptul că patrimoniul unităților socialiste se încredințează direct personalului muncitor, prin intermediul contractului-angajament, în vederea exercitării nemijlocite a prerogativelor și răspunderilor ce decurg din calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari, nu constituie doar un simplu act juridic, ci o măsură care motivează, pe temeiul relațiilor obiective de producție, răspunderea ce o purtăm cu toții în elaborarea, adoptarea și înfăptuirea hotărîrilor.

O contribuție de valoare a partidului nostru, a secretarului său general, la îmbogățirea gîndirii economice o constituie și elucidarea complexă a naturii contradicțiilor în socialism. Pornind de la adevărul fundamental al științei, potrivit căruia toate fenomenele și procesele din natură și societate se desfășoară în cadrul legii generale a unității și luptei contrariilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat cu curaj ideea că de la această lege nu face excepție nici socialismul. A fost dat deoparte, astfel, un anumit mod nerealist de a privi lucrurile, acea imagine triumfalistă, deformantă, aducătoare de prejudicii și potrivnică oricărei evaluări critice a unor situații necorespunzătoare ivite tocmai datorită încetinelii cu care s-a acționat în rezolvarea unor contradicții. A fost subliniată, totodată, necesitatea elaborării unor programe coordonate, sincronizate de acțiune îndreptate în direcția soluționării nu izolate a uneia sau alteia dintre contradicții, a unor dereglări și disproporții, ci a ansamblului, privite în interacțiunea lor. Fiindcă e greu să ne închipuim că am putea acționa eficient în rezolvarea, de pildă, a contradicției dintre nevoile mereu crescînde ale maselor și nivelul atins de dezvoltarea forțelor de producție, pe un plan mai general dintre producție și consum, fără a întreprinde nimic pe linia optimizării raportului acumulare-consum și a eliminării decalajelor existente în nivelul productivității muncii. De aceea, în vederea înfăptuirii hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului, referitoare la importanța factorilor calitativi în așezarea pe baze intensive a dezvoltării economice, în cursul anului trecut a fost adoptat Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 prin intermediul căruia se va realiza obiectivul de a dubla, în cîțiva ani, productivitatea muncii pentru a atinge, în felul acesta, nivelurile realizate în țările dezvoltate din Europa. Acest obiectiv, așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, poate fi realizat numai printr-o modernizare a tehnologiilor de fabricație, prin analizarea, mergînd pînă la detaliu, a fiecărei măsuri de introducere și extindere a progresului tehnic, în sfîrșit, printr-o regîndire a organizării producției și a muncii, completată de o substanțială îmbunătățire a pregătirii profesionale a întregului personal.

Creșterea productivității muncii a încetat de mult să fie doar o simplă problemă de studiu, de catedră. Ea constituie pentru noi — așa cum arăta în repetate rînduri secretarul general al

dr. Gh. POSTELNICU
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 26)

DEZVOLTAREA BAZEI DE MATERII PRIME ȘI ENERGETICE

ÎN ACEST AN, așa cum se prevede în Planul Național unic de dezvoltare economico-socială pe 1984, în industria extractivă urmează să se obțină o producție de 61,7 mil. tone cărbune net, 13 mil. tone țiței și 33,5 mil mc gaz metan utilizabil, inclusiv gaze libere, ceea ce reprezintă creșteri sensibile față de 1983. Realizarea acestor sarcini sporite este pe deplin posibilă avînd în vedere faptul că încă din anul trecut au fost luate măsuri pentru crearea de condiții cît mai favorabile îndeplinirii tuturor obiectivelor stabilite pentru 1984 : au fost deschise mine noi și decopertate noile cariere de lignit, au fost puse în producție zeci de sonde noi, au fost promovate tehnologii de înaltă productivitate.

Ținînd seama de condițiile tehnico-materiale create la fiecare exploatare minieră și schelă petrolieră, de hotărîrea și mobilizarea colectivelor de mineri și petroliști, obiectivele înscrise în planul pe acest an pot fi nu numai îndeplinite dar chiar depășite, asigurînd astfel economiei naționale cantități sporite de materii prime și energetice de primă importanță pentru funcționarea neîntreruptă, eficientă a întregului organism economic național.

Randamente înalte la extracția cărbunelui

REALIZAREA planului pe 1984 la producția de cărbune cocsificabil și energetic impune asigurarea unui demaraj corespunzător încă din prima lună a anului, acțiuni hotărîte pentru lărgirea fronturilor de lucru, stabilirea și aplicarea de măsuri eficiente în vederea creșterii continue a productivității muncii. Pentru atingerea unui asemenea obiectiv, colectivele de oameni ai muncii din exploatările de cărbune din județul Caraș-Severin au acționat din timp, creînd condiții favorabile pentru a obține în acest an rezultate superioare.

Creșterea randamentelor utilajelor

ÎN JUDEȚUL Caraș-Severin activitatea geologică și minieră desfășurată în ritm susținut în ultimii ani a contribuit la conturarea unor importante rezerve în zăcămintele exploatabile, precum și în alte perimetre, la atragerea în circuitul economic a noi substanțe minerale utile. Între acestea se remarcă **punerea în evidență a 19 noi zăcăminte de cărbune, minereuri feroase și neferoase.** Conform programului județean, în acest an urmează să înceapă exploatarea cărbunelui în noile mine de la Lupac, Camenița, Pregheda, Bozovici, ceea ce va permite ca, pînă la sfîrșitul actualului cincinal, producția de cărbune realizată de industria extractivă a județului Caraș-Severin să se tripleze.

Concomitent cu dezvoltarea bazei de exploatare a cărbunelui, o **atenție deosebită a fost și este acordată îmbunătățirii randamentelor mijloacelor tehnice de extracție.** Rezultatele obținute în anul trecut evidențiază mobilizarea eforturilor colectivelor de la minele Anina, Mehadia, Cozla pentru sporirea, lună de lună, a randamentului utilajelor din dotare, de ridicare pe această bază a producției zilnice de cărbune extras. Două comparații sînt ilustrative pentru dinamismul imprimat activității de folosire la parametri ridicați a utilajelor de extracție din abataje. Astfel, în trimestrul al treilea din 1983, colectivul Întreprinderii miniere Anina a înregistrat o cantitate de cărbune extras cu peste 6% mai mare decît cea obținută în primele trei luni ale anului, „vîrful" de producție fiind atins în luna noiembrie, cînd minerii au livrat cu 19 529 tone de cărbune mai mult decît în prima lună a anului. Ce alte elemente noi au favorizat obținerea acestor rezultate ?

● **Trecerea la activitatea de producție „în foc continuu"**, a cărei eficiență s-a reflectat și se reflectă în desfășurarea după un program riguros a procesului de producție în subteran, folosindu-se la maximum forța de muncă disponibilă și utilajele din dotare. S-au întărit, de asemenea, ordinea și disciplina în activitatea de întreținere și reparații, ceea ce a condus la o mai bună funcționare a utilajelor ce deservesc locurile de muncă și la creșterea substanțială a randamentelor de extracție. La mina Mehadia, de pildă, în luna mai 1983, la patru luni de la aplicarea activității în regim de producție continuu, cantitatea de cărbune extras era cu 21% mai mare decît cea obținută în luna ianuarie. La aceeași mină, acționîndu-se sistematic pentru lărgirea fronturilor de extracție s-a reușit ca în noiembrie 1983 să se atingă nivelul planificat pentru 1984, de 200 tone pe zi cărbune extras, față de numai 120—130 tone pe zi cît s-a realizat în primele trei trimestre ale anului.

● Generalizarea **acordului global**, care a determinat, în mod substanțial, întărirea disciplinei la locul de muncă și sporirea răspunderii colectivelor, a fiecărui miner pentru îndeplinirea sarcinilor de plan. Elementul care exprimă nemijlocit efectul pozitiv al generalizării acordului global asupra valorificării potențialului uman disponibil este **gradul de îndeplinire a normelor.** În lunile octombrie, noiembrie și decembrie din 1983, majoritatea brigăzilor de la minele Anina și Mehadia și-au depășit sarcinile zilnice și lunare ce le-au revenit ; în luna noiembrie, indicele de realizare a normelor de muncă a fost în cadrul sectorului III Vest de la mina Anina, de 121,5%, echivalînd cu o cantitate suplimentară de cărbune extras de 4 800 tone. Experiența cea mai avansată se înregistrează însă la sectorul IV Sud, de la mina Anina, unde în ultimele trei luni productivitatea muncii s-a dublat față de nivelul înregistrat în primele trei trimestre ale anului. Aplicarea fermă a acordului global a determinat și o reevaluare a locurilor de muncă din sectoarele auxiliare. Pe această cale s-a reușit trecerea în activități direct productive a unui număr de 45 de muncitori, sporindu-se astfel posturile de lucru în subteran.

Perfecționarea tehnologiilor de extracție

ANUL 1983 a reprezentat o perioadă de eforturi deosebite din punct de vedere al modernizării proceselor de extracție, dotării cu mașini și utilaje de mare randament și introducerii de metode de extracție mai productive. Chiar și la mina Anina, cu un grad de tectonică dintre cele mai ridicate din țară, au fost învinse barierele unor procedee clasice ce se credeau de neînlocuit. Astfel, sînt în curs de finalizare acțiunile

privind mecanizarea operațiilor de evacuare a cărbunelui la fronturile de extracție. Ca urmare, tradiționalele honturi au fost și sînt în continuare înlocuite cu transportoare cu raclete, în 1983 acest sistem fiind aplicat la 15 locuri de muncă. Pentru acest an se prevede extinderea sistemului la încă 10 posturi.

Un obiectiv important al programului de promovare a progresului tehnic îl reprezintă înlocuirea mașinii de extracție cu abur (cea mai veche din țară) cu mașina acționată electric, ai cărei parametri superiori îi asigură stabilitate în funcționare și randament sporit. Prevăzut a intra în funcțiune în acest an, sistemul de extracție pe verticală cu ajutorul mașinii electrice este corelat cu acțiunea de concentrare a producției pe orizontul 8 (viitorul orizont de bază, la o adîncime de 944 metri), ceea ce va contribui la o economie relativă de forță de muncă de 30 de posturi pe zi, care va fi dirijată în activitățile productive. Programul de mecanizare a activității din subteran se desfășoară pe un front și mai cuprinzător în zăcămintele de cărbune energetic de la Mehadia. Pentru ușurarea efortului fizic și sporirea eficienței transportului de materiale și utilaje, mina a fost dotată cu o instalație de monorai. De asemenea, în noua zonă de extracție I Est va fi introdusă în acest an (pentru prima dată în minele din această parte a țării) o combină de înaintare, fabricată în țară, cu efecte deosebite asupra ritmului de avansare la lucrările de deschidere.

Paralel cu acțiunile de mecanizare a fronturilor de lucru, în carierele de cărbune din Caraș-Severin se aplică cu tot mai mult curaj, începînd de anul trecut, metodele de extracție de mare productivitate. Astfel, abatajele cu fronturi scurte s-au dovedit a fi capabile să dubleze productivitatea muncii, comparativ cu abatajele-cameră direcționale. De aceea, în acest an se prevede extinderea acestuĩ procedeu la cît mai multe sectoare de extracție, creîndu-se posibilitatea folosirii în abatajele în care se aplică această metodă nouă de extracție a complexelor mecanizate de tipul H.C., experimentate, cu bune rezultate, la mina Petrila din Valea Jiului.

O inițiativă deosebită în acest context o reprezintă colaborarea cu cercetătorii de la institutul de profil și Institutul de mine din Petroșani pentru perfecționarea unei noi tehnologii ce se va aplica la lucrările de pregătire ce traversează șisturile în zăcămîntul de cărbune. În prezent, înaintarea în aceste straturi este destul de dificilă, necesitînd atît timp foarte îndelungat cît și cheltuieli mari. Metoda preconizată va asigura mecanizarea completă a lucrării astfel încît viteza de înaintare în straturile traversate de șisturi combustibile va ajunge la 50—60 metri pe lună, față de numai 10—15 metri în prezent.

Sporirea producției în sectoarele de extracție a cărbunelui cocsificabil reprezintă, de asemenea, un obiectiv important al activității colectivelor de oameni ai muncii din minele cu sarcini în acest domeniu. Aceasta cu atît mai mult, cu cît, în anul trecut, datorită organizării uneori defectuoase a activității din subteran și mai slabei aprovizionări cu materiale a unor locuri de muncă, Întreprinderea minieră Anina a înregistrat serioase restanțe la acest sortiment.

În principal acțiunile întreprinse vizează sporirea capacității de producție la huilă cocsificabilă. La mina Cozla, de exemplu, s-a suplimentat forța de muncă din abataje cu 40 de muncitori, alți 80 urmînd a fi încadrați în cursul acestei luni. În acest fel, această mină dispune de potențialul uman necesar realizării unei producții lunare de 7 800 tone, ceea ce, față de media anului 1983, înseamnă un plus de producție de 3 000 tone. În același timp, la mina Cozla s-au format brigăzi specializate pentru execuția lucrărilor de investiții și de deschidere la punctul Drenentina, unde se vor dezvolta viitoarele abataje de extracție pentru cincinalul 1986—1990.

În acest an, atît la Cozla, cît și la Anina se modernizează substanțial fluxul de preparare ; este vorba, mai exact, de introducerea mașinilor de zețaj, care asigură creșterea gradului de recuperare a cărbunelui cocsificabil din cărbunele brut. Aceasta va asigura sporirea gradului de recuperare cu 10% la mina Cozla și cu 3% la mina Anina, așa încît în acest an planul la huilă spălată pentru cocs să fie îndeplinit integral.

Fără îndoială că aceste măsuri vor asigura condițiile necesare sporirii producției de cărbune obținut din subsolul Caraș-Severinului, contribuind astfel la satisfacerea în și mai mare măsură a nevoilor de cărbune energetic și cocsificabil al economiei naționale.

Constantin RĂDUȚ

Debit maxim de producție la fiecare sondă

SARCINA de mare importanță de a se realiza în anul 1984 o producție de țiței de 13 milioane tone constituie și pentru petroliștii din cadrul Trustului de foraj — extracție Bolintin, ca de altfel pentru toți oamenii muncii din această ramură, un puternic imbold pentru sporirea producției de țiței și gaze, pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan.

■

ANUL 1984 marchează un important salt cantitativ și calitativ în activitatea Trustului de foraj-extracție Bolintin. Producția marfă urmează să crească cu 6,4%, producția globală cu 8,2%, producția netă cu 2,2%, iar producția de petrol va spori cu peste 270 mii tone. Experiența acumulată pînă în prezent, dotarea tehnico-materială existentă sînt o bază sigură a realizării în acest an a întregii producții planificate, în condiții de înaltă eficiență economică. De altfel, rezultatele obținute în anul trecut au confirmat, o dată în plus, că printr-o mobilizare corespunzătoare a întregului colectiv, prin folosirea cu înaltă eficiență a zestrei tehnice, se pot obține producții superioare de țiței din fiecare sondă în funcțiune.

Realizările obținute pe ansamblul trustului în anul trecut pot fi considerate în general bune, unele unități de producție (schelele Videle și Titu) reușind să depășească prevederile de plan la toți indicatorii. Între aceste realizări se detașează **obținerea unei producții de țiței de 2,95 milioane tone.** Obținerea acestei producții se datorează în primul rînd preocupării permanente pentru depistarea și punerea în valoare a noi resurse de petrol, printr-o mai bună organizare a activității geologice, de foraj și extracție. Astfel, s-au pus în evidență acumulări de țiței și gaze pe structurile Sintești, Bușești, Albeni și Preajba, activitatea fiind în curs de dezvoltare pe structurile Preajba Nord, Negreni, Bălăria și Padina. În mod concret se cuvine a fi evidențiată activitatea de foraj, domeniu în care, atît la nivelul trustului cît și al fiecărei unități componente, prevederile de plan au fost cu mult depășite, pe total trust fiind săpate, în plus față de grafic, circa 80 sonde cu un metraj de 23 000 m. Ca urmare a rezultatelor obținute în domeniul punerii în producție a noi sonde, aportul acestora la realizarea planului producției de țiței a cunoscut creșteri an de an.

O activitate deosebită a fost depusă, de către toate colectivele schelelor petroliere, în vederea **creșterii factorului final de recuperare,** prin aplicarea proceselor de injecție de apă și de combustie subterană, astfel încît să se mărească la maximum cantitatea de țiței extrasă din zăcămînt. Datorită aplicării acestor procedee sînt zăcăminte la care factorul de recuperare a crescut de la 9 la 22%, pe total trust înregistrîndu-se în prezent un factor de circa 34%.

O altă sursă deosebit de importantă pentru creșterea producției o reprezintă modificările parametrilor de pompare la sonde. În anul 1983 au fost luate o serie de măsuri tehnico-organizatorice care au condus la obținerea unui plus de producție de 197 000 tone țiței, reducîndu-se declinul tehnologic de la 1,6% la 0,67%.

Noua organizare în ramura petrolului a condus, și în cazul Trustului de

foraj-extracție Bolintin, la o raionare mai bună a secțiilor, acestea împărțindu-se în brigăzi de producție care, avînd o sferă mai mică de control, dau posibilitatea șefilor de brigadă să conducă întreaga activitate productivă care se desfășoară în cadrul ei, inclusiv producția intervențiilor, probele de producție și reparațiile capitale. În urma acestei acțiuni, în cadrul trustului, din cele 30 de secții de producție au luat ființă 43 de brigăzi la nivelul cărora activitatea se poate organiza și desfășura mai bine decît în cadrul secțiilor.

■

REALIZĂRILE obținute în 1983 puteau fi mai însemnate dacă toate unitățile trustului și-ar fi îndeplinit prevederile de plan la toți indicatorii. Au existat, din păcate, și unități care nu și-au îndeplinit integral sarcinile fizice de plan. Cauzele care au generat nerealizarea producției de țiței planificate se referă la : procentul ridicat (11% din totalul producției) al pierderilor datorate existenței unui număr mare de sonde — 78 la nivelul celor 3 unități — care așteaptă intervenții ; nefuncționarea, în totalitate, a fondului de sonde vechi, ca urmare a unor deficiențe de organizare a producției și a muncii ; neutilizarea parcului de utilaje aflat în dotare la capacitatea maximă (spre exemplu, coeficientul de folosire a troliilor și a instalațiilor ICS, în aceste unități, a fost de sub 80%) ș.a.

În vederea eliminării neajunsurilor manifestate în cursul anului trecut și a îndeplinirii cu bune rezultate a prevederilor de plan pe 1984, atît la nivelul trustului cît și al unităților componente s-au luat din timp o serie de măsuri menite să asigure o mai bună desfășurare a procesului de producție. Între acestea se cuvine să menționăm pe cele referitoare la :

● Punerea în funcțiune a stațiilor de compresoare nr. 2 de la Cartojani și nr. 3 de la Preajba, care vor asigura extinderea gazliftului la peste 20 de sonde noi, pentru o producție de aproximativ 200 tone/zi.

● Pornirea stației de compresoare nr. 2 Bălăria, care va permite extinderea combustiei subterane pe scară industrială. În această zonă, factorul de recuperare la țițeiul vîscos va crește de la 15% la 38% prin aplicarea combustiei subterane.

● Înființarea de noi brigăzi pentru pornirea la timp a sondelor noi și a celor care așteaptă reparații capitale. Pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe 1984, atît la nivelul trustului cît și al schelelor s-au luat din timp o serie de măsuri care să permită realizarea în devans a producției. Astfel, încă din luna decembrie au fost executate un număr sporit de operații speciale, în principal fisurări cu emulsie acidă la schelele Brăila, Poeni și Videle. Pe întreg anul se vor executa cu 20% mai multe măsuri de creștere a producției, majoritatea constînd din : ● îmbunătățirea regimului tehnologic la sonde ; ● înlocuirea garniturilor de prăjini și țevi de extracție care sînt foarte uzate — la circa 120 sonde ; ● aplicarea tratamentelor cu substanțe tensioactive noi la 80 sonde ; ● executarea a 200 000 m de conducte cu diametrul de 5”—10” cu protecție interioară, foarte rezistente la coroziune, conducînd la mărirea duratei de funcționare a lor.

● **Săparea a peste 400 sonde noi care vor asigura o producție de peste 290 000 tone.** Avînd în vedere numărul mare de sonde noi care se sapă, încă din luna decembrie 1983 s-au luat măsuri pentru aprovizionarea lor, în special cu asigurarea unităților de pompare, cu țevile de extracție și conductele de amestec. Se are în vedere ca, în luna februarie a.c., să se lichideze în totalitate cele 48 sonde care așteaptă reparații capitale, obținîndu-se o producție suplimentară de 15 000 tone țiței.

● **Reducerea cu circa 80% a numărului de sonde care așteaptă intervenții,** în așa fel încît să se asigure un plus de producție de circa 35 000 tone.

Toate aceste măsuri, precum și altele ce se preconizează a fi luate, vor asigura premisele necesare realizării în acest an a întregii producții de petrol planificate, cu costuri reduse și în condiții de înaltă eficiență.

Ștefan COSTEA
director tehnic la Trustul de foraj-extracție Bolintin

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

THETAROM — echipament de testare automată asistată de calculator

PRINTRE cele mai marcante realizări obținute în ultima vreme de specialiștii filialei din Cluj-Napoca a Institutului de proiectări pentru automatizări figurează și acest original și mult apreciat echipament. Creat pentru a da răspunsuri rapide și sigure asupra producției rezultate din fiecare operație tehnologică în parte, echipamentul Thetarom, realizat în multiple serii, poate testa de la componente și subansamble pînă la produse finite. Plachetele care pot fi supuse controlului sînt echipate cu circuite numerice SSI, MSI, precum și cu circuite LSI. Seria Thetarom FD 5 020 asigură testarea plachetelor echipate cu circuite analogice, iar seria Thetarom FD 5 050 a plachetelor echipate hibrid. Dotat cu calculatoare electronice de fabricație românească (FELIX M-18 sau ECAROM), Thetarom dispune de un software evoluat care permite elaborarea de teste de mare complexitate folosind facilitățile limbajului orientat spre testare LITEST (o versiune integrată a limbajului universal ATLAS), sau generatoare interactive care permit elaborarea programelor în dialog operator-testar.

Datorită faptului că ele scurtează foarte mult timpul de testare și măresc considerabil eficiența controlului, aceste echipamente care efectuează testarea automat își află utilizări tot mai multiple. De astfel de avantaje beneficiază, în prezent, Întreprinderea de elemente pentru automatizări (dispune de un Thetarom FD-5 010), „Electrotehnica” (Thetarom FD-5 030), Întreprinderea de aparate electrice de măsurat din Timișoara (Thetarom SY 7 011), Întreprinderea de construcții de mașini

din Reșița (Thetarom SY 7 013) etc.

De bune aprecieri se bucură acest echipament și peste hotare, fiind elogiat cu ocazia prezentării lui și în cadrul expozițiilor internaționale „Automatic Testing” organizate la Brighton, Paris, Wiesbaden și „Automatizația '83” de la Moscova.

E.C.

Piloni ai creșterii eficienței

Promovarea tehnologiilor avansate – sursă de sporire a productivității și de reducere a consumurilor materiale

ÎN DECENIUL care s-a scurs, conceperea pe baze noi sau modernizarea a 106 turnătorii, 82 forje și 143 secții de tratamente termice în cadrul unor întreprinderi ca I.M.G. București, combinatele de utilaj greu din Iași și Cluj, întreprinderi ca „23 August" — București, de autovehicule și tractoare din Pitești, Craiova, Cîmpulung-Muscel ș.a. au asigurat armonizarea capacității sectoarelor primare cu cele de prelucrare-montaj, **producția de piese turnate din oțel înregistrînd o creștere de 2,5 ori, cea de piese de fontă de 2,48 ori și cea de piese forjate de 2,2 ori.**

Cele patru sisteme de utilaje tehnologice pentru turnătorii de piese (prelucrări prin deformare plastică la cald, cuptoare pentru forje și tratament termic și instalații cu curenți de înaltă frecvență), concepute de Institutul de cercetare științifică, inginerie tehnologică pentru sectoare calde (I.C.S.I.T.P.S.C.), pe baza principiilor unificării constructive și tehnologice, asigură sectoarele de producție respective în proporție de 95—98% cu utilaje proiectate și executate în țară.

Avînd o pondere de peste 20% în producția ramurii constructoare de mașini și revenindu-le circa 50% din cantitatea de energie consumată de întreprinderile industriale, sectoarele calde — turnătorii de fontă și oțel forje, secții de călire etc. au constituit obiectul unor preocupări constante a atenției factorilor de răspundere, pentru asigurarea economiei naționale cu semifabricate turnate și forjate de calitate și cu creșteri cît mai reduse.

Eficiența noilor tehnologii

PRIN faptul că sectoarele calde deschid ciclul proceselor de fabricație ce au loc în întreprinderile constructoare de mașini, furnizînd secțiilor de prelucrare semifabricatele turnate și forjate necesare și determinînd prin aceasta, în bună parte, volumul consumurilor și cheltuielilor materiale, precum și calitatea și fiabilitatea producției finale, se impune ca aici să fie cercetate, asimilate și implementate acele tehnologii purtătoare ale progresului tehnic care pot facilita obținerea formei și dimensiunilor semifabricatelor cît mai apropiate de cele ale pieselor finite. Întrucît adaosurile de prelucrare mari nu sînt determinate de necesități tehnologice, inevitabile, ce apar ca urmare a aplicării unor tehnologii învechite, precum și a unei organizări deficitare a fabricației, se cere urmărită reducerea lor, astfel ca toate piesele în sectoarele calde să se încadreze în adaosuri minime sau, dacă e posibil, să fie obținute la cotele piesei finite. Acest lucru este impus nu numai de considerente economice, consum de metal nejustificat și creșterea prelucrării prin așchiere, ci și de scăderea calității suprafeței pieselor turnate pe măsură ce adîncimea de așchiere se mărește.

Turnarea și forjarea de precizie, extrudarea la cald și la rece și sintetizarea fac parte din tehnologiile care pot reduce substanțial adaosurile de prelucrare, unele piese fiind obținute direct cu rigozitatea suprafeței, forma și precizia dimensională cerute de condițiile funcționării lor în structura sistemelor tehnice din care fac parte, fără a mai suferi prelucrările costisitoare și puțin productive de așchiere.

Turnarea de precizie a cunoscut în ultimii ani o evoluție ascendentă din punct de vedere tehnologic și al progresului tehnic, fiind îmbunătățite calitativ atît procedeele de turnare propriu-zise cît și materialele utilizate pentru confecționarea formelor și miezurilor, ceea ce a făcut posibilă turnarea unor repere de complexitate deosebită și precizie dimensională ridicată (scule așchietoare din oțel rapid, distribuitoare hidraulice, cilindri cu aripioare împreună cu galeriile lor de admisie și evacuare pentru motoarele monobloc de la motocositoare și autoturisme, rotoare de turbosuflante pentru motoare etc.).

Pentru realizarea pieselor și a produselor amintite au fost soluționate în fază de prototip, stație pilot și producție de serie, toate aspectele conceptuale, tehnice și practice privind asimilarea și perfecționarea turnării de precizie cu modele ușor fuzibile în forme-coji ceramice, în forme ceramice cu modele permanente, cu amestecuri termoreactive pe bază de materiale asimilate în țară, precum și cu amestecuri autoîntăritoare la rece și la cald.

Analiza efectelor economice rezultate în urma promovării lucrărilor și procedeelor menționate arată marile posibilități de reducere a consumului de metal, energie și manoperă, precum și de eliminare a importurilor existente în multe sectoare ale activității noastre economice, valorificabile pe deplin atunci cînd cercetarea științifică este direcționată pe probleme prioritare și acționează în concordanță și colaborare creatoare cu întreprinderile industriale de profil. Astfel, **executarea în țară prin turnarea de precizie a unor repere de înaltă tehnicitate pentru tehnica aerospațială, elemente de hidraulică, scule speciale, cinescoape ș.a. care se importau în urmă cu doi-trei ani a permis economisirea a peste 10 milioane de dolari, iar turnarea sculelor așchietoare a condus la creșterea coeficientului de utilizare a oțelului rapid cu circa 65% — de la 0,48 la 0,8 kg net/kg brut, cu scăderea corespunzătoare a consumului de manoperă în proporție de peste 50%.**

Extrapolate la capacitatea unei unități de fabricat scule ca cea de la Rîșnov, efectele economice nete în cazul turnării sculelor din oțel rapid însumează circa 15 mil. lei/an, dintre care economia de oțel rapid reprezintă peste 85%. Date fiind avantajele oferite de turnarea de precizie, pe de o parte și ritmul lent înregistrat pînă acum în aplicarea tehnologiilor asimilate pe de altă parte, s-au preconizat măsuri care să conducă la creșterea de circa trei ori pînă în 1985 a producției de piese realizate prin aceste procedee în cursul anilor 1975—1980.

Soluții de diminuare a consumurilor specifice

LA REDUCEREA consumurilor specifice de metal și energie o contribuție importantă o au procesele tehnologice de turnare și forjare care permit obținerea de caracteristici fizico-mecanice superioare ale pieselor — printre acestea se înscriu turnarea sub presiune, obținerea fontelor cu grafit lamelar modificate, a fontelor cu grafit nodular și vermicular, forjarea izostatică, orbitală și deformarea plastică la rece, tehnologiile noi de tratament termic printre care nitrurarea ionică, tratamentele chimice de nitroferoxare, călire ultrarapidă în flux de electroni cu plasmă, în vid și la presiuni scăzute, precum și tratarea în stare lichidă a unor aliaje neferoase.

Fontele și oțelurile cu caracteristici superioare au fost folosite pentru ele-

mente de hidraulică, piese de cuptoare, schimbătoare de căldură, elemente din structura utilajului petrolier, lingotiere ș.a., printre uzinele beneficiare aflîndu-se I.C.M. Reșița, I.U.G. „Progresul"-Brăila, „1 Mai"-Ploiești, „23 August"-București, I.U.T. Bistrița, C.U.G. Iași ș.a. Stăruind asupra unui singur exemplu din cele enumerate consemnăm faptul că utilizarea fontelor cu grafit vermicular în locul fontelor cenușii obișnuite la fabricația de lingotiere are drept rezultat creșterea durabilității acestora în exploatare, micșorarea grosimii pereților cu 50—70% și economisirea corespunzătoare a metalului, economisirea energiei în proporție de circa 2 000 kWh la tona de lingotiere turnate ș.a.

Tratamentul termochimic de nitroferoxare aplicat în secțiile de sculărie de la Întreprinderea de scule Rîșnov, Întreprinderea de autocamioane Brașov, întreprinderea „23 August" ș.a. după tehnologii perfecționate de I.C.S.I.T.P.S.C. constă în îmbogățirea simultană cu azot și oxigen a straturilor superficiale ale sculelor din oțel rapid, obținîndu-se straturi nitroferoxate cu adîncimi între 20—60 microni care măresc durabilitatea în exploatare în proporție de 50—180%, comparativ cu sculele călite și revenite, în condiții energetice avantajoase.

Procesele de formare, turnare și dezbatere a pieselor sînt mari consumatoare de materiale de bază, materiale auxiliare, energie și manoperă, de aceea cercetarea științifică și ingineria tehnologică din domeniul sectoarelor calde acordă atenție deosebită unor asemenea procese ca recuperarea prin regenerare a nisipurilor folosite și reintroducerea acestora în circuitul tehnologic, stabilirea de rețete de fabricație pentru zeci de tipuri de materiale auxiliare de calitate — dintre care multe dintre acestea pînă de curînd se importau — ca rășini, amestecuri autoîntăritoare, materiale exoterme, miezuri solubile în apă, adaosuri carbonice, lianți, fluxuri și fondanți pentru aliaje neferoase, cleiuri, chituri, vopsele ș.a.

Vom recurge la două exemple pentru a sublinia importanța economică pe care o prezintă cercetările în domeniul materialelor auxiliare. Amestecurile de formare crude pentru liniile de formare mecanizate și automatizate au în compoziția lor ca liant bentonita pulverulentă. Pe baza unui program de cercetare avînd ca obiect îmbunătățirea calității și reducerea consumurilor energetice în procesele de formare-turnare s-a trecut la prepararea emulsiei de bentonită activă din rocă sfărîmată, adaosuri de carbonat de sodiu și agent carbonic lichid. Ca urmare a creșterii capacității de liere a bentonitei și prin aceasta a calității amestecurilor de formare, în primul rînd a permeabilității acestora, suprafețele pieselor turnate devin netede, manopera din curățătoriile de piese se reduce cu minimum 30%, rebuturile datorate amestecurilor de formare scad cu peste 40%, iar consumul cumulat de energie scade de aproape 3 ori — de la 354,5 kwh/t la circa 120 kWh/t.

Regenerarea nisipurilor folosite în amestecurile de turnare și reintroducerea acestora în circuitul tehnologic cu ajutorul unor instalații concepute și proiectate de institut are drept rezultat economisirea a circa 30% din nisipul vehiculat, procesul constînd dintr-o serie de prelucrări succesive avînd drept rezultat arderea lianților, curățirea prafului și obținerea nisipului cu granule curate. Însumarea tuturor efectelor economice realizate ca urmare a utilizării nisipului regenerat și redării calității inițiale a acestuia, cuantificate numai în cadrul unei mari întreprinderi constructoare de mașini, reprezintă circa 15 milioane lei/an, ele constînd din reducerea consumului de energie folosită pentru uscarea nisipului, a cheltuielilor de aprovizionare și transport la haldă, precum și a celor implicate de combaterea poluării.

Recenta sesiune științifică a specialiștilor din sectoarele calde a evidențiat faptul că față de numărul mare al tipurilor de materiale de bază și auxiliare, cercetate, experimentate și omologate, problema principală și urgentă asupra căreia trebuie îndreptată atenția o reprezintă dezvoltarea bazei de materii prime pentru producerea în țară a tuturor materialelor necesare, a căror insuficiență în unele cazuri frînează aplicarea tehnologiilor moderne și eficiente de turnare.

Extinderea mecanizării și automatizării

CREȘTEREA gradului de **mecanizare și automatizare** a proceselor din sectoarele calde este impusă nu numai de necesitatea creșterii productivității muncii ci și de ușurarea condițiilor grele de muncă. În această direcție preocupările ingineriei tehnologice din ultimii ani converg către trecerea de la mecanizarea parțială a unor procese tehnologice prin utilizarea de utilaje individuale, la instalații, linii tehnologice și secții complet mecanizate, semiautomatizate sau automatizate. În cadrul eforturilor ce trebuie depuse pentru modernizarea sectoarelor calde și creșterea gradului de cultură tehnică a lucrătorilor, generalizarea mecanizării și automatizării operațiilor de transport, manipulare și deservire rămîne drept una din sarcinile prioritare pentru multe unități, secții și hale de fabricație, unde, alături de utilaje concepute și executate după ultimele realizări ale tehnicii cu grupuri de forjare liberă cu funcționare integrată și automatizată, ciocane matrițoare, maxiprese, cuptoare de încălzire și linii continue de tratament termic, coexistă încă locuri de muncă cu operații efectuate manual.

În această categorie intră spre exemplu încărcarea și descărcarea cuptoarelor, manipularea semifabricatelor și pieselor forjate la ciocanele mari și mici, transferul semifabricatelor debitate la unele utilaje cheie cu presele de fricțiune, trecerea succesivă a pieselor în timpul prelucrării la cald de la un post la altul, baterea și extragerea penelor la ciocane și prese, operațiile de polizare, curățire, redresare și control a barelor de oțeluri speciale, dezbaterea formelor după turnare etc.

Experiența tehnică și de proiectare acumulată pînă acum în țară și mijloacele tehnice de mecanizare și automatizare asimilate permit trecerea într-un ritm accelerat la o fază calitativ superioară de mecanizare și automatizare a secțiilor de forjă și în general a sectoarelor calde din construcția de mașini. Pentru aceasta soluțiile și mijloacele tehnice cu caracter sporadic și individual de mecanizare, create și aplicate în decursul anilor la diferite locuri de muncă, trebuie să fie urmate de acțiuni promovate organizat pe baza unor scheme, module și sisteme tehnice tipizate, generalizate la nivelul tuturor întreprinderilor constructoare de mașini. Ilustrăm considerațiile prezentate cu exemplul manipulatoarelor și roboților industriali întrebuințați în operațiile de forjare liberă care pot facilita exploatarea intensivă a parcurilor de prese și ciocane și prin aceasta creșterea producției de piese forjate, fără a fi necesare noi dotări de utilaje de bază.

Se cunoaște că, capacitatea de forjare a ciocanelor mari și preselor de forjare liberă nu poate fi exploatată integral, deoarece masa manevrabilă a pieselor depășește limitele fiziologice de efort manual în regim de durată, fapt pentru care s-a recurs la dispozitive de susținere și rotire a pieselor, fixate și acționate de podurile rulante din dotarea forjelor. Pentru presele moderne cu cadențe de lucru foarte mari, aceste dispozitive constituie însă o frînă în calea creșterii productivității muncii, fapt pentru care la unele întreprinderi ca I.U.C.F. Rîmnicu Vîlcea, I.M.G. București, „23 August" — București și C.O.S. Tîrgoviște au fost concepute, executate și introduse automanipulatoare și manipulatoare pe șine cu posibilități de manevrare multidirecțională, la sarcini din ce în ce mai mari și cu viteze corespunzătoare utilajelor de bază. Prin aceasta s-a constatat că productivitatea utilajelor de forjare a crescut cu peste 100%, pierderile de metal provenite din adaosurile de prelucrare au fost micșorate substanțial ca urmare a reducerii numărului de încălziri, cheltuielile de investiții pentru procurarea de noi utilaje au fost diminuate în proporție de 50—100%, iar eforturile fizice ale muncitorilor implicați în astfel de operații, însoțite de expunerea la radiațiile termice au fost eliminate complet.

Mecanizarea complexă cu ajutorul manipulatoarelor a operațiilor de forjare va fi urmată de automatizare prin introducerea instalațiilor electrice de comandă cu automate programabile, acolo unde soluțiile sînt justificate tehnic și economic, iar într-o fază ulterioară anumite procese tehnologice de la utilajele de forjare pot fi comandate de microprocesoare atașate acestora.

Ion HERA-BUCUR

O ecuație complexă:

ECONOMIA DE ENERGIE ȘI DEZVOLTAREA INTENSIVĂ A AGRICULTURII

ÎN CONTEXTUL crizei mondiale de energie și materii prime, se evidențiază conținutul științific al concepției partidului și statului nostru cu privire la dezvoltarea intensivă a economiei în condițiile folosirii complexe, superioare și integrale a materiilor prime, lărgirea spectrului resurselor energetice utilizate, reducerea drastică a consumurilor prin intermediul introducerii progresului tehnic și științific și al pîrghiilor economice. În agricultură, aceasta presupune o optimizare a raportului dintre efortul și efectul economic, ceea ce necesită redimensionarea pe teritoriu a proporției culturilor energointensive și energoextensive, revederea tehnologiilor care solicită un consum mare de energie și a tipurilor de agricultură costisitoare.

Pe fondul acestei concepții noi se dovedește necesară reconsiderarea locului și a rolului agriculturii biologice, alături de tipul de agricultură intensivă, mecanizată, chimizată. Aceasta nu înseamnă însă revenirea la vechiul tip de agricultură biologică, care nu ar mai putea satisface nevoile sporite, complexe ale economiei naționale, ci presupune o mai bună proporționare a componentelor agriculturii biologice și a tehnicii și tehnologiilor moderne, care să conducă la sporirea producției, în condițiile unor costuri mai reduse. În acest context al problemei, menționăm că o particularitate a agriculturii în relație cu procesul de intensificare a producției o constituie faptul că nivelurile acesteia nu cresc proporțional cu creșterea consumurilor de energie. Astfel, la o multitudine de metode de cultură moderne, o multiplicare de 10—15 ori a inputurilor energetice reușește doar să dubleze, sau cel mult să tripleze producția agricolă. Un astfel de raport între consumurile energetice și efectele economice conduce la sporirea sensibilă a costurilor de producție, mai ales în condițiile în care pe plan mondial a crescut simțitor costul îngrășămintelor chimice, al carburanților. Or, intensificarea producției agricole are ca obiectiv și reducerea costurilor de producție și inițial reducerea cheltuielilor populației pentru alimente. Consumul specific tot mai ridicat pentru obținerea fiecărei unități de producție în plus relevă necesitatea ca procesul de intensificare să se fundamenteze pe concepția folosirii integrale a tuturor resurselor economice de care dispune agricultura, pe valorificarea unor rezerve existente, dar insuficient utilizate, a condițiilor naturale, prin folosirea tehnologiilor și a combinațiilor de mijloace economice adecvate zonal etc. — mijloace și măsuri care conduc la creșterea producției fără a solicita consumurile ridicate de energie și cheltuielile mari pe care le comportă alocarea exclusivă și excesivă a factorilor moderni de intensificare. Se impun deci, unele reconsiderări ale tehnologiilor și chiar ale structurilor de producție. Astfel, capătă tot mai mare importanță folosirea **„azotului natural"**, prin **introducerea mai pronunțată în cultură a leguminoaselor boabe** — îndeosebi soia — și a plantelor furajere perene, mai ales a trifoiului și a lucernei, evident pînă la anumite limite tehnice și economice. De asemenea, se pune tot mai intens problema reconsiderării gunoiului de grajd, a îngrășămintelor verzi. Folosirea apelor reziduale, a gunoiului de grajd lichid din complexele industriale de creștere a animalelor, a composturilor ar reduce mult costul fertilizării, consemnînd consumuri sensibil mai reduse de energie.

Problematica privind posibilitățile de reducere a consumului de energie în agricultură se referă la rezervele existente în folosirea și întreținerea stării calitative a pămîntului și utilizarea factorilor progresului tehnic.

Tribuna specialistului

O resursă de bază: folosirea fondului funciar

ÎN ACCEPȚIA că solul reprezintă un sistem deschis care primește și cedează energie și materie, se impune să se determine o astfel de funcționalitate a acestuia, care să conducă la realizarea permanentă a unui bilanț energetic activ. În acest sens, la amplasarea culturilor și la planificarea nivelului producțiilor medii este necesar să se țină seama de volumul de sol accesibil rădăcinilor plantelor și de cantitatea de humus din sol, care asigură și menține structura solului, acumulînd substanțe nutritive necesare plantei. Se poate aprecia că **îmbunătățirea bilanțului humusului din sol** constituie o problemă larg deschisă și mai stringentă decît însăși criza de energie cu care ne confruntăm astăzi. Aceasta, întrucît în materie de energie se vor găsi alte surse de înlocuire a celor clasice în curs de epuizare, în timp ce materia organică nu poate fi înlocuită. Pierderile de humus sînt estompate de folosirea îngrășămintelor chimice, a tehnologiilor moderne și a soiurilor de mare randament. Dar, de la un anumit nivel, efectul acestor factori scade, astfel încît obținerea unor sporuri de producție solicită cheltuieli mari de energie pentru a suplini reducerea rezervelor. Astfel, sînt necesare menținerea și sporirea humusului în sol, în primul rînd pe calea **organizării producției vegetale în asolamente**, care să includă în rotația culturilor plante cu capacitate de ameliorare a solului și să utilizeze îngrășăminte organice. Se va realiza astfel un bilanț energetic echilibrat între inputurile de care beneficiază solul și outputurile reprezentate de pierderea de materii prime din sol.

Rezultă, deci, că o primă cale de economisire a energiei o constituie păstrarea materiei organice din pămînt — suport al bunăstării generațiilor de azi și de mîine pe calea dirijării controlate a mecanismelor circuitelor energiei și materiei prime în cadrul relației sol-plantă, vizîndu-se optimizarea consumurilor energetice și de materii prime.

Reașezarea culturilor pe teritoriu, în funcție de condițiile pedoclimatice, pe baza optimizării producției agricole, poate determina obținerea unui spor de producție vegetală de 10—15%, fără cheltuieli suplimentare de energie. **Amplasarea judicioasă pe teritoriu a întregii producții agricole** determină și rezolvarea problemei dimensiunilor și structurii producției animale pe zone, în raport cu sursele naturale de furajare, redimensionîndu-se efectivele și ritmurile de dezvoltare a bovinelor și ovinelor în zonele de deal și de munte. Deschiderea mai largă a creșterii animalelor erbivore pe pajiști contribuie la o mai bună valorificare a acestora, la obținerea unor produse animaliere mai ieftine, cu consumuri energetice sensibil mai reduse, în raport cu aglomerarea lor în complexe.

Într-o optică și mai cuprinzătoare a relației dintre folosirea rațională a fondului funciar și economisirea de energie se înscrie și aportul **sistemelor de agricultură** la obținerea unor producții sporite, cu consumuri energetice și de materii prime mai reduse pe unitate de produs. Organizarea sistemelor de agricultură distincte în zonele de cîmpie irigate, pe solurile în pantă, pe cele podzolice, în zona montană a pajiștilor, în raport cu condițiile pedoclimatice și pe fondul lucrărilor de îmbunătățiri funciare respective, vizează structuri de producție și sisteme de cultură diferite, cu subsisteme specifice privind structurile de culturi și specii de animale, subsisteme de lucrări agricole, de fertilizare, de amendare, de cultivare a unor plante amelioratice etc.

Îmbunătățirile funciare privite prin optica energetică

O SURSĂ IMPORTANTĂ de economisire a energiei în cadrul activității de utilizare a fondului funciar o reprezintă localizarea judicioasă a lucrărilor de îmbunătățiri funciare. În acest sens, pentru a elimina degradarea solului, este necesar

să se evite amenajarea irigațiilor în zonele cu ape freatice la suprafață, unde, pe lîngă consumurile specifice irigațiilor, ar fi necesare consumuri energetice pentru evacuarea apei în exces. De asemenea, optimizarea consumului de energie necesită folosirea rațională a irigațiilor (respectiv aplicarea unui regim de udare adecvat condițiilor climatice ale anului), soiuri și hibrizi cu potențial mare de producție, lucrări agricole specifice, o densitate corespunzătoare a plantelor, o chimizare și mecanizare adecvate. În acest sens, se acreditează tot mai mult teza potrivit căreia nu are o importanță atît de mare cantitatea de apă dată, cît mai ales **momentul udării,** în funcție de cerințele fazelor de vegetație și de umiditatea solului. Experiențe efectuate au arătat că irigarea an de an la plafoane ridicate — minimum 70% din intervalul umidității active — a evidențiat o valorificare mai puțin economică a apei și a determinat o tendință de înrăutățire a unor însușiri fizice și biochimice ale solului, avînd drept consecință o scădere mai pronunțată a conținutului de proteină brută din boabele de porumb. Experiențele privind regimul de irigare la porumb și soia în Bărăganul de sud conduc la concluzia că irigînd pe faze de vegetație, în condițiile menținerii unui plafon de umiditate de 30%, se obțin producții apropiate de varianta cu 50% din intervalul umidității active. Evident, plafoanele minime necesare sînt diferite pe teritoriu, în raport cu condițiile pedoclimatice. Adîncimea și calitatea arăturilor, densitatea adecvată a culturilor prășitoare, asigurarea în proporția necesară pe teritoriu a soiurilor și hibrizilor cu o perioadă lungă de vegetație, fertilizarea cu îngrășăminte chimice și organice, asolamentele de lungă durată și cu mai multe culturi reprezintă măsuri agrotehnice care contribuie la o folosire mai eficientă a apei de irigat, la optimizarea consumului energetic.

Și **amendarea terenurilor** solicită cheltuieli însemnate de muncă socială, un consum mare de investiții și energie pentru extragerea calcarului din cariere, fărîmițarea, transportul și administrarea acestuia. Introducerea în proporții mai mari și **extinderea utilizării îngrășămintelor chimice neutre sau alcaline ar putea contribui la reducerea consumului de energie și a cheltuielilor.** Crearea unor soiuri care să valorifice mai deplin îngrășămintele chimice și să atenueze necesarul de amendamente reprezintă o altă cale de diminuare a eforturilor economice privind ameliorarea solurilor acide.

Mecanizarea și reducerea consumurilor energetice

OPȚIUNEA optimizării consumului de energie implică, în activitatea de mecanizare a lucrărilor agricole, următoarele direcții : creșterea continuă și diversificarea puterii tractoarelor, îmbinarea rațională a specializării utilajelor și a universalizării folosirii lor, trecerea de la mecanizarea unor lucrări izolate la mecanizarea complexă — elaborîndu-se și realizîndu-se sisteme de mașini pe culturi și specii de animale, extinderea electrificării lucrărilor staționare, înlocuindu-se motoarele termice cu cele electrice ,diversificarea și perfecționarea sortimentului de utilaje, introducerea tractoarelor specializate pentru legume, pomi, vii, mărirea ponderii combinelor autopropulsate.

Perfecționarea mijloacelor și sistemelor de mecanizare trebuie să aibă în vedere concomitent reducerea necesarului de forță de muncă și a consumului energetic la un ha și la un CP. In aceste condiții se pune problema unei mai bune corelări a prețului mijloacelor mecanice cu randamentul acestora. De asemenea, se impune reconsiderarea locului și rolului animalelor de muncă, pentru unele lucrări care se pretează mai puțin la mecanizare, și anume : pe parcele mici, pe pante foarte mari, la transportul pe distanțe mici.

O direcție importantă de reducere a consumului de energie o constituie realizarea unor sisteme de mașini care să asigure corelațiile necesare între diferitele utilaje folosite în cadrul unui proces tehnologic și între mașini și baza energetică, în condițiile diversificării și perfecționării sortimentului de utilaje agricole.

Intensificarea introducerii **mașinilor agricole purtate și de universalitate ridicată** reprezintă o altă direcție de economisire a consumurilor energetice și de materii prime. Avînd o greutate mai mică și permițînd o manevrabilitate mai mare, aceste mașini diminuează consumul de metal la fabricarea lor, evită mersul în gol la întoarceri, sporesc capacitatea de lucru cu circa 10% și reduc consumul de combustibil cu 9—10%. Creșterea gradului de universalitate contribuie la restrîngerea necesarului de tractoare și mașini agricole, ceea ce înseamnă reducerea fondurilor de investiții, a consumului de metal, a numărului de mecanizatori. Avem nevoie de mașini care să utilizeze întreaga putere a tractorului, mașini universale — la care pe structura de bază se adaptează diferite organe active, mașini combinate — care să execute concomitent mai multe lucrări. În același sens, se remarcă preocupările referitoare la utilizarea energiei solare și eoliene la lucrările staționare, îndeosebi la producția animală, la producția de legume în sere.

Se desprind, de asemenea, unele modalități de folosire rațională a agregatelor mecanice. Funcționarea agregatelor în regim optim presupune efectuarea diferitelor lucrări agricole cu tractoare avînd puterea corespunzătoare forței de tracțiune solicitată de lucrarea dată. Astfel, utilizînd tractorul de 45 CP la lucrări mai ușoare (tăvălugit, cultivat, grăpat) în locul tractorului de 65 CP, se reduce consumul de combustibil cu 15%. Mărirea lățimii de lucru a mașinilor care în prezent nu asigură utilizarea completă a tractorului U-650, de exemplu la grăpat, adăugînd încă două cîmpuri de grapă, contribuie la creșterea gradului de încărcare a motorului cu 20—23% și la reducerea consumului de combustibil cu 17%. Executarea de lucrări cu agregate combinate sau complexe, respectiv cuplaje de mai multe mașini de același fel la un tractor, în cazul folosirii a două semănători de cereale păioase, determină o creștere a capacității de lucru cu 45% și reducerea consumului de combustibil la ha cu 17%, față de utilizarea unei singure semănători. Executarea mai multor lucrări într-o singură trecere (semănatul și tăvălugitul) permite reducerea consumului de combustibil cu aproape 6 litri la ha, față de efectuarea separată a acestor lucrări. Economii importante de combustibil și diminuări ale uzurii tractoarelor și mașinilor agricole au loc în cazul utilizării unor tehnologii de mecanizare la nivelul minimului necesar de lucrări. Astfel, prevăzîndu-se numai lucrările strict necesare a se executa într-un an agricol normal și folosindu-se agregatele cele mai economice, se preconizează reduceri ale consumului de combustibil cu 7—19%.

Nivelul bioconversiei îngrășămintelor chimice

IN CONDIȚIILE țării noastre, la o unitate de energie cheltuită cu îngrășămintele chimice se obțin 5 unități de energie de produs agricol. Se realizează astfel un randament energetic superior, numai că sub aspectul efortului de muncă socială, la nivelul necesarului energetic al culturilor agricole, îngrășămintele chimice înscriu cel mai ridicat consum de energie pe unitate de suprafață (pe ansamblul producției vegetale se apreciază că ele solicită 50% din consumul total de energie), ceea ce reclamă investigarea unor direcții și căi de diminuare a acestuia.

În acest sens, **sporirea coeficientului de utilizare a îngrășămintelor** printr-o alegere adecvată a tehnologiilor de producție în raport cu factorii de mediu, are ca efect economisirea de energie prin creșterea coeficientului de bioconversie. Astfel, **un coeficient mediu de utilizare de 50% a azotului din îngrășăminte (față de 30% în prezent) ar asigura, pentru fiecare kilogram de azotat folosit, aproape dublarea recoltei medii.**

În finalitatea fundamentării activității de fertilizare pe baza interelațiilor plantă-mediu, vizînd realizarea unor coeficienți superiori de utilizare a îngrășămintelor și un nivel ridicat al bioconversiei energiei acestora, un rol însemnat îl are diferențierea cantităților de îngrășăminte, în raport cu condițiile pedoclimatice. Experiențe în acest sens au fost efectuate, de pildă, la Livada (județul Satu Mare), la cultura grîului, unde pe un sol podzolit în timp, s-au administrat anual în medie cca. 100 kg N s.a./ha, dar dozele anuale au variat între 80 și 120 kg.

În ceea ce privește optimizarea consumurilor energetice pe care le comportă folosirea îngrășămintelor fosfatice, este necesar să se fundamenteze relația dintre fertilitatea fosfatică și plafoanele de îngrășăminte fosfatice utilizate. Analizînd această relație pe teritoriul țării, rezultă că în județe cu grade foarte apropiate de fertilitate fosfatică și de producție, dozele de îngrășăminte chimice cu fosfor se diferențiază cu 29% între județele Brăila — Ialomița și cu 80% între județul Ilfov și municipiul București, cu 29% între județele Teleorman — Olt, cu 33% între județele Alba și Cluj, cu 38% între județele Brașov și Sibiu, cu 44% între Caraș-Severin și Gorj, cu 64% între Sălaj și Maramureș. În același timp se constată că la plafoane distinct diferite de fertilitate fosforică, în județele Botoșani și Iași și în județele Neamț și Suceava, cantitățile de îngrășăminte cu fosfor sînt aproape identice.

Economia de îngrășăminte trebuie considerată și pe fondul remanenței efectului acestora. Mai important decît economisirea de noi cantități de îngrășăminte este faptul că remanența elementelor fertilizante din sol determină o creștere a recoltei mai ridicată chiar decît noile cantități de îngrășăminte.

dr. ing. N. BRAȘOVEANU

(*Continuare în pag. 15*)

Asigurarea portofoliului de contracte la nivelul planului de export

● Un program de export axat pe creșterea competitivității produselor în toate ramurile ; ● produsele superior prelucrate din domeniul construcției de mașini și chimiei formează azi marea majoritate a exporturilor românești ; ● contractarea — o activitate pregătită în fiecare zi a anului ; ● corelația dintre competitivitatea tehnică și competitivitatea comercială a ofertei ; ● în comerțul cu mașini menținerea poziției pe piață înseamnă pe scurt : service și piese de schimb ; ● angajamentele de cooperare, baza unor relații economice internaționale stabile, unor contracte pe termen lung între parteneri

INDICATORUL macroeconomic care va înregistra cel mai înalt ritm de creștere în acest an este volumul comerțului exterior. Cu un ritm de creștere de 13,8% față de 1983, volumul comerțului exterior românesc în 1984 devansează de peste 2 ori ritmul creșterii producției marfă industriale și de 2,5 ori ritmul creșterii producției marfă agricole. Desigur că o astfel de dinamică implică responsabilități deosebite pentru întreg sistemul de comerț exterior, în special avînd în vedere că în bună măsură ea se va realiza printr-o creștere pe cale intensivă, printr-o structură îmbunătățită a ofertei de export, prin perfecționarea formelor de comercializare și cooperare. Se estimează ca excedentul balanței comerciale să crească în 1984 pînă la un nivel echivalent cu circa 25% din datoria externă.

Acest obiectiv strategic de primă importanță se regăsește în programele dezvoltării ramurilor economiei naționale, în programele speciale (de îmbunătățire a calității produselor, de creștere a productivității muncii, în programele de orientare a cercetării științifice și învățămîntului ș.a.m.d.). De altfel, este și firească această concentrare de forțe avînd în vedere ponderea pe care o va avea producția pentru export în majoritatea ramurilor și subramurilor producției materiale (tractoare, vagoane, autoturisme, aeronautică, mașini-unelte, motoare electrice, produse chimice, îngrășăminte, anvelope, mobilă, confecții, încălțăminte, marochinărie, construcții în străinătate etc.).

Saltul pe care urmează să-l realizeze economia națională în acest an, de la o creștere anuală medie pe cincinal a comerțului exterior de circa 11%, la circa 14% în 1984, este desigur important, în actuala conjunctură economică internațională.

Cum am pregătit și cum asigurăm în continuare acest salt, în special în domeniul exportului, unde creșterea va fi și mai mare ?

Pe prim plan se situează contractarea în condiții de eficiență sporită a fondului de marfă prevăzut la export, apoi adaptarea operativă a producției la cerințele pieței externe, realizarea producției de export la termene, în structura sortimentală și de calitate stabilite prin contracte, diversificarea formelor de comercializare și lărgirea piețelor de desfacere prin intensificarea prospectării pieței externe. Extinderea în condiții de eficiență sporită a activității de cooperare economică internațională în producție și desfacere, creșterea ponderii obiectivelor complexe și a lucrărilor de construcții-montaj, a serviciilor, își vor aduce, de asemenea, un aport important în realizarea unui ritm superior de dezvoltare a schimburilor.

Ponderea covîrșitoare pe care o dețin în structura importurilor mijloacele de producție (materii prime, materiale, semifabricate), face ca volumul importului să depindă în mare măsură de consumurile specifice din industrie, de nivelul tehnologiilor de fabricație, de buna întreținere a mașinilor și calificarea forței de muncă. În toate aceste domenii există în prezent programe speciale care prevăd riguros la nivelul fiecărei centrale și întreprinderi industriale, I.C.S.I.T., I.C.E. sarcinile pentru anul curent. În anul 1984 vor intra în funcțiune noi fonduri fixe moderne în valoare de peste 230 miliarde lei, care se cer a fi aduse în termen cît mai scurt la parametrii tehnico-economici proiectați pentru a asigura realizarea planului.

Corespunzător prevederilor de plan, pînă la sfîrșitul actualului cincinal se vor aplica în producție peste 2 200 de tehnologii noi, din care 440 în industria constructoare de mașini, electrotehnică și electronică, 109 în industria metalurgică, 850 în chimie și petrochimie, 370 în industria materialelor de construcții și prelucrării lemnului, 500 în industria ușoară, peste 170 în industria alimentară. Aceasta va permite o creștere a gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor pe ramuri între 25—50% și implicit creșterea competitivității exportului acestor ramuri. În același timp, prin modernizarea și înnoirea nomenclatorului de fabricație, conform datelor din tabel, se va realiza un salt calitativ important în oferta de export a industriei românești. Industria constructoare de mașini va asimila numai în anul 1984 peste 900 de produse noi și modernizate, extinzînd treptat gama produselor de înalt nivel mondial, de la 26% în 1983, la peste 3/4 în 1985. Concomitent va avea loc o reducere a consumului de metal cu 3 tone pentru fiecare milion de lei producție marfă a acestei ramuri, diminuîndu-se corespunzător necesarul de import.

Prin orientarea structurii producției de export după evoluția cererii pe piețele externe, prin menținerea unui grad de specializare a exportului pe produsele care au reușit o bună penetrare pe piața externă, prin dezvoltarea exporturilor complexe, se așteaptă în această ramură o creștere substanțială a ponderii utilajelor ce vor fi vîndute cu peste 5 000 de dolari pe tonă.

În acest an industria chimică își propune să realizeze la toate sortimentele un grad de înnoire de circa 20%, ceea ce, pe lîngă îmbunătățirea calitativă a produselor, va conduce la satisfacerea unor cerințe ale altor ramuri, în trecut acoperite din import și la diversificarea exporturilor. Astfel, în 1984 se vor realiza 226 noi produse, între care : noi metale neferoase, noi sortimente de fire și fibre chimice (necesitățile industriei ușoare vor fi satisfăcute la toate sortimentele), noi coloranți și pigmenți, noi sortimente de mase plastice, rășini și cauciucuri, noi substanțe chimice pentru agricultură. Industria constructoare de mașini, inclusiv mașini-unelte, electronică și electrotehnică, plus chimie, vor ajunge la o pondere în exportul total al țării de aproape două treimi în acest an.

În domeniul industriei metalurgice, în cadrul procesului de înnoire și diversificare se prevede creșterea ponderii oțelurilor carbon de calitate slab aliate în 1984 la circa 52% din totalul producției de 14,8 milioane tone, ceea ce va permite, de asemenea, diminuarea a o serie de poziții din import și diversificarea nomenclatorului de export.

Planul activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică pe 1984 cuprinde circa 3 000 de obiective ce își propun să aducă o contribuție însemnată la introducerea în fabricație de noi materiale cu caracteristici superioare, asigurarea de tehnologii, mașini și utilaje de înalt randament, creșterea eficienței întregii activități economice. Semnificativ este faptul că circa 4/5 din capacitatea unităților de cercetare științifică și inginerie tehnologică este concentrată către probleme reieșite din programele speciale și respectiv pentru realizarea producției de export.

Plecînd de la aceste premise tehnice, pe care le asigură producătorii pentru

Dinamica procesului de ridicare a competitivității produselor (comparații internaționale) (%)

Ramurile industriei republicane	Ponderea produselor de nivel tehnic ridicat*) în total producție		
	1985	1987	1990
Industria constructoare de mașini	76	90	96
Industria electronică și electrotehnică	66,8	86	96
Industria metalurgică	84	93	93
Industria chimică	70,8	86	96
Industria lemnului și materialelor de construcții	75,3	85	95
Industria ușoară	70	86	96
Industria alimentară	70,4	85	96

*) Față de nivelul mediu mondial

export, trebuie arătat că și în ceea ce privește cadrul economic-juridic de desfășurare a activității de comercializare a fost realizat un salt calitativ. Avem în vedere în primul rînd sistemul de cointeresare a oamenilor muncii care lucrează pentru producția de export, apoi noul sistem de retribuție introdus începînd cu 1 octombrie 1983 în întreprinderile specializate de comerț exterior și rețeaua de distribuție externă, care creează premisele unei ample emulații în desfășurarea întregului lanț de operațiuni de comerț exterior, începînd de la fabricație și pînă la decontarea și încasarea contravalorii mărfii.

Activitatea de fundamentare a planului și definitivare a sa pe baza contractelor efectiv încheiate, conform legislației contractuale, nu constituie o preocupare de campanie, limitată la cîteva luni din an, ci trebuie văzută ca o preocupare permanentă în întreprinderile de comerț exterior. Complexitatea și diversitatea piețelor de export, multitudinea factorilor de influență asupra comportamentului pe piață fac necesar ca să existe o solicitudine egală față de cererea externă în tot timpul anului. Sau, altfel spus, efortul tehnic pentru alinierea produselor la exigențele pieței internaționale trebuie corelat cu efortul comercial pentru asigurarea unor condiții de contractare competitive sub toate aspectele.

Această concepție de comerț exterior a fost aplicată și cu ocazia lansării planului de export pe anul 1984, urmărindu-se ca paralel cu valorificarea poziției actuale pe piețele externe să se identifice noi oportunități de dezvoltare a schimburilor, potrivit potențialului economic mereu crescînd al economiei noastre naționale.

Gradul avansat de acoperire cu contracte a planului de export pe anul 1984 își găsește explicația și în mai buna pregătire a programelor de contractare în ceea ce privește :

— competența în luarea deciziilor a delegațiilor de contractare, prin formarea de echipe complexe, cuprinzînd reprezentanți ai sistemului de comerț exterior, ai producătorilor, al instituțiilor financiar-bancare, capabile să răspundă cu promptitudine și competență la toate problemele ridicate în cadrul negocierilor.

Programele de contractări au asigurat cadrul pentru realizarea în bune condițiuni a informării partenerilor asupra noutăților în oferta de export, îmbunătățirile aduse produselor, s-au prezentat mostre în cadrul Tîrgului Internațional București la care au fost invitați partenerii actuali și potențiali ca și la tîrgurile internaționale de pe principalele piețe de export. Programul de participare a întreprinderilor de comerț exterior românești la manifestările expoziționale economice internaționale pe anii 1984—1985, recent aprobat, asigură continuitatea acestor eforturi promoționale, de prezentare a realizărilor economiei românești în cele mai diferite domenii ale producției materiale, științei și culturii.

— mai buna pregătire a activității de contractare, pe baza unei bune prospectări a piețelor externe, unei mai bune corelări între condițiile de livrare asigurate de furnizorii interni și clauzele contractelor externe.

— mai buna reprezentare pe piețele externe prin societăți mixte, reprezentanțe, agenți comerciali.

— legarea directă a nivelului retribuției lucrătorilor de comerț exterior de eficiența operațiunilor încheiate, astfel ca nivelul veniturilor să fie o reflectare directă a calității activității desfășurate.

Întrucît se preconizează ca în primul trimestru al anului întregul program de export să fie asigurat cu contracte, excepție făcînd unele mărfuri de bursă, se impune o intensificare a activității de contractare pe următoarele coordonate :

— definitivarea poziției finale de participare pe piețele externe, cu o mai mare promptitudine (realizarea formalităților precontractuale, mobilitatea în ofertare, în stabilirea prețului, corelarea ofertei interne cu comenzile externe). Depășind interesul de moment al încheierii unor tranzacții curente, formalitățile birocratice necesare, în special în cazul exportului de produse superior prelucrate, a exporturilor complexe, face ca însăși structura schimburilor să fie influențată de dificultățile generate de „producția de hîrtie". Mult mai ușor se poate demonstra eficiența exportului unor produse primare decît al unor produse ale tehnicii de vîrf, deși este axiomatic adevărul că exportul celor din urmă este mai avantajos, ceea ce face ca uneori primele să fie preferate.

— prezența pe piață, în cazul exportului de mașini și utilaje cu rețele de service și depozite de piese de schimbare, are incidențe directe asupra contractărilor de produse ale construcției de mașini, domeniu prioritar al exporturilor românești și nu numai pentru acestea. Practica arată că în construcția „imaginii de produs" și a prestigiului de exportator pe piața externă, în cazul mașinilor și utilajelor hotărîtor este atributul de fiabilitate. În cursul exploatării echipamentului atenția acordată inițial aspectului exterior trece pe planul doi, pe primul loc plasîndu-se modul de funcționare și numărul de ore de funcționare, astfel că un echipament care funcționează, care este repus în funcțiune repede de către formația de service, cîștigă piața. Iată de ce putem spune că un produs cu un preț bun, care funcționează tot timpul are piață asigurată, contracte asigurate, se menține pe piață și asigură utilizarea capacităților de producție la furnizor.

Un exemplu pozitiv în această direcție îl constituie exportul de tractoare, domeniu în care „Universaltractor" — România deține o puternică rețea de service pe piața externă. Astfel, pe 30 de piețe principale de export există sedii centrale proprii ale rețelei Universaltractor cu ateliere, echipament și personal propriu, care fac intervenții tehnice majore (întrețineri, reparații capitale), inclusiv instruirea personalului propriu de întreținere al utilizatorilor locali.

Asigurarea unui service competent atrage după sine creșterea interesului și respectiv a exportului pe piață, permanentizarea poziției de exportator pe relația respectivă. Este cazul exportului de tractoare în Iran, unde datorită calității produselor și organizării corespunzătoare a asistenței tehnice cota de export a crescut de la 10 000 tractoare pe an la 27 000 tractoare pe an. La fel, în S.U.A., Egipt, Franța, Algeria, unde rețelele de service pentru tractoare sînt foarte bine organizate.

În prezent este asigurat cadrul legal pentru ca exportatorul să poată produce în cantitatea și structura necesară piesele de schimb necesare exportului. Ele trebuie însă să ajungă, potrivit stocurilor normate de producător în depozitele locale de piese de schimb proprii sau ale reprezentanților locali. Din aceste depozite, ele sînt distribuite, potrivit specificului pieței concesionarilor zonali. Contactele permanente cu reprezentanții locali, utilizatori, urmărirea comportamentului utilajelor în perioada postgaranție la aceștia sînt de mare importanță în menținerea pe piață, prin eliminarea cu promptitudine și din fază incipientă a oricăror divergențe.

— extinderea activității de cooperare în producție și comercializare este, de asemenea, o premisă pentru realizarea de contracte pe termen lung și permanentizarea prezenței pe piață. Indiferent de forma concretă sub care se realizează cooperarea industrială (linii de montaj, specializare pe subansamble, producție sub licență, coproducție etc.), ea presupune efectuarea de investiții de parteneri, a unor plasamente de capital de perspectivă, care antrenează automat și angajamente, contracte pe termen lung, cu efecte economice pozitive pentru ambii parteneri. Experiența unor actiuni de cooperare din industria constructoare de mașini privind producția de rulmenți, reductoare, tractoare, aeronautică, arată că ele au antrenat corespunzător și exportul de astfel de produse. Putem concluziona că măsurile luate atît pe linia producției de export cît și a comercializării asigură premisele contractării întregului plan de export, creșterii eficienței economice în acest sector de activitate.

George PĂUNESCU
director în Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

REALIZAREA BENEFICIILOR — autofinanțare, dezvoltare, cointeresare

RESURSELE planificate ale dezvoltării economico-sociale în anul 1984 provin în proporție covîrșitoare din acumulările bănești ale unităților economice. În cadrul acestora, beneficiile ce trebuie realizate de către unitățile industriale ocupă o pondere însemnată. Totodată, consolidarea autogestiunii economico-financiare impune ca fiecare unitate economică să-și sporească eforturile pentru a obține un asemenea volum de beneficii care să permită constituirea fondurilor proprii de dezvoltare economico-socială, a celor de cointeresare materială a colectivului de oameni ai muncii, restituirea fondurilor primite de la societate și realizarea unei contribuții sporite la formarea fondurilor centralizate ale statului. Sporirea an de an a gradului de autofinanțare, adică a proporției de acoperire din fonduri proprii a nevoilor de investiții și mijloace circulante ale întreprinderii și reducerea folosirii creditului bancar contribuie la reducerea cheltuielilor cu dobînzile la creditele bancare, la diminuarea costurilor, la sporirea beneficiilor.

Realizarea și depășirea beneficiului planificat în cadrul fiecărei unități economice constituie un important element de cointeresare. Din beneficiu se constituie, potrivit legii, fondul de participare la beneficii al colectivului de oameni ai muncii din unitatea respectivă. Majorarea recentă a cotelor de constituire a acestui fond, în cadrul preocupărilor partidului și statului nostru pentru creșterea continuă a veniturilor oamenilor muncii, contribuie la accentuarea atenției ce se cere acordată mobilizării sporite în acest an a întregului potențial productiv, tehnic, material, financiar și uman pentru realizarea integrală și depășirea sarcinilor de plan la beneficii. Beneficiul contribuie la nivelul fiecărei întreprinderi la constituirea și altor fonduri menite să asigure cointeresarea personalului muncitor în realizarea și depășirea prevederilor de plan (fondul pentru acțiuni sociale în cadrul unității, fondul pentru construcții de locuințe).

Vărsămintele din beneficiile unităților la bugetul statului constituie o principală resursă a fondurilor centralizate ale statului, menită să asigure dezvoltarea economico-socială de ansamblu a țării. În planul fiecărei întreprinderi acestea se prevăd după asigurarea nevoilor proprii ale unității; în execuție însă, în caz de nerealizare a beneficiului planificat, obligația de vărsare a sumelor datorate bugetului este prioritară, ceea ce este de natură să stimuleze fiecare unitate în amplificarea preocupărilor pe multiple planuri pentru realizarea integrală a sarcinii de beneficii.

Iată o serie de factori care trebuie să facă din **realizarea integrală și depășirea beneficiilor planificate un obiectiv major pentru personalul muncitor din toate unitățile economice.**

Minimizarea cheltuielilor

ESTE CUNOSCUT faptul că beneficiul fiecărei unități economice se formează în genere ca diferență între venituri și cheltuieli. Apare cu claritate necesitatea concentrării eforturilor creative și organizatorice pentru maximizarea încasărilor și minimizarea cheltuielilor, care, în acest an hotărîtor al cincinalului, devin obiective de bază în întreaga activitate economică.

Minimizarea cheltuielilor presupune **măsuri** pentru încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție, al cheltuielilor de circulație după caz, precum și de reducere continuă a acestora. În contextul minimizării cheltuielilor și al sporirii valorii nou create **dobîndesc un rol sporit acțiunile pentru reducerea substanțială a cheltuielilor materiale.** Eforturi sporite în acest an se cer depuse în vederea : încadrării stricte în consumurile normate de materii prime și energie și respectării normelor de muncă, amplificării destinației productive a cheltuielilor și reducerii celor neproductive la strictul

Prevenirea și lichidarea stocurilor de materiale

Aprovizionarea la nivelul cerințelor reale ale producției

ANALIZELE efectuate în întreprinderi au evidențiat că o cauză principală în apariția și menținerea stocurilor supranormative de materiale o constituie existența unui decalaj între ceea ce se aprovizionează și necesarul real al producției. Pentru eliminarea acestui decalaj prezintă interes și următoarele soluții, care apreciem că merită să stea în atenția specialiștilor :

- *cunoașterea mai aprofundată de către producător, înainte de anul de plan, a cerințelor beneficiarilor și a evoluției lor probabile. În acest sens, apare necesar ca toate centralele industriale și întreprinderile de comerț exterior, precum și organele care se ocupă de studiul pieței să-și îndeplinească complet, la vreme și eficient atribuțiile conferite de lege. În întreprinderea producătoare se impune exercitarea unui control mai riguros preventiv asupra operațiunilor privind lansarea în fabricație a produselor în strînsă concordanță cu contractele încheiate cu beneficiarii, cu privire la cantitate, calitate, sortimente ;*
- *fundamentarea mai temeinică a necesarului de aprovizionat în fiecare întreprindere, pentru evitarea supradimensionărilor. În acest scop se impune ca normele și normativele de consum precum și normele de stoc planificate, în baza fundamentărilor tehnico-economice să se transmită unităților în timp util pentru stabilirea pe baza lor a necesarului de aprovizionat. În întreprinderi se cere executat un control financiar exigent asupra fundamentării necesarului de aprovizionat pe baza normelor de consum și a programelor de reducere a acestora, a planului fizic și contractelor, a stocurilor ce se prelimină a rămîne disponibile ;*
- *efectuarea periodică de analize și organizarea unei evidențe preventive și operative pentru cunoașterea exactă în fiecare întreprindere, centrală industrială și minister a nivelurilor, structurii, evoluției și cauzelor stocurilor de materiale disponibile și supranormative. O astfel de acțiune creează posibilitatea redistribuirii lor operative între diferite unități în funcție de necesitățile producției, acțiune în care un sprijin substanțial sporit se cere acordat de către centrele și oficiile de calcul existente în cadrul fiecărui minister și centrală industrială;*
- *perfecționarea și amplificarea activității desfășurate de către bazele județene de aprovizionare și desfacere pentru identificarea și preluarea în procent mult mai mare și mult mai rapidă a stocurilor de materiale disponibile și fără mișcare. Pentru sporirea eficienței acestei acțiuni, reamintim opiniile unor specialiști care apreciază că actualmente dobînda care trebuie plătită pentru utilizarea creditelor ce se acordă pentru preluarea și valorificarea supranormativelor este prea mare și deci uneori nemobilizatoare pentru baza județeană de aprovizionare, ținînd seama că nivelul cheltuielilor de circulație este relativ mai scăzut ;*
- *un interes aparte pentru înlăturarea decalajelor materializate în supranormative prezintă, alături de apropierea aprovizionării de cerințele reale ale producției, și reversul medaliei : apropierea producției efectiv realizate de nivelul și structura aprovizionării făcute prin necesarul și planul de aprovizionare. Este vorba de necesitatea ca producția să fie realizată integral la nivelul planului fizic pentru care s-au făcut aprovizionările cu materiale, în cantitățile și calitățile specificate în plan și contracte, în structura sortimentală prevăzută. În mod cert pe această cale se blochează apariția multor stocuri de materiale.*

Șerban STELU

necesar, instaurării unui regim de economii și eliminării consumurilor inutile, a risipei.

O importanță deosebită o prezintă **elaborarea și aplicarea într-o concepție unitară vizînd îndeplinirea indicatorului final de eficiență — beneficiul — a programelor speciale de măsuri pe factori de creștere a eficienței producției** (programe de creștere a productivității muncii, de reducere a costurilor de producție, de îmbunătățire a calității), așa încît transpunerea în practică a acțiunilor pe care le conțin să se concretizeze în realizarea integrală a sarcinii de beneficii.

În centrul atenției se cer situate în permanență preocupările pentru **realizarea de produse noi, cu nivel tehnic și competitivitate ridicate, extinderea tehnologiilor noi și modernizate, a metodelor înaintate de organizare și conducere a producției cu niveluri tot mai înalte de productivitate a muncii și de utilizare a capacităților de fabricație,** care pe de o parte conduc la obținerea unei producții marfă suplimentare, iar pe de altă parte la reducerea substanțială a costurilor și deci la sporirea beneficiilor.

Un rol sporit trebuie să-l joace **extinderea controlului economic preventiv** asupra planului lunar de producție pentru a se asigura realizarea unor produse cu desfacere asigurată, cu prețuri aprobate legal, cu baza materială asigurată, pentru evitarea stocurilor de producție neterminată cu ciclu de fabricație depășit, a imobilizărilor de fonduri și a dobînzilor suplimentare.

În diminuarea cheltuielilor, **la eforturile proprii ale întreprinderilor producătoare se cer consecvent adăugate cele ale unităților bancare finanțatoare,** ale organelor tutelare, care trebuie să aducă în acest an o contribuție sporită la prevenirea imobilizărilor de resurse în investiții neterminate și nedate în funcțiune la termen, în mijloace circulante peste plan, în stocuri materiale peste normele aprobate, în utilaje și capacități nefolosite integral, în producție neterminată peste niveluri normale, în produse fără desfacere asigurată, în creanțe neîncasate la termen.

Maximizarea încasărilor

ATINGEREA ACESTUI OBIECTIV face necesare acțiuni consecvente pentru obținerea de produse și servicii prin desfacerea cărora să se realizeze veniturile brute planificate ale unității, satisfacerea la nivel înalt a unor cerințe sociale în condițiile calitative cerute și potrivit contractelor încheiate. În acest cadru, **realizarea producției marfă vîndută și încasată** impune o grijă sporită în fiecare unitate economică pentru introducerea în fabricație numai a produselor cu desfacere asigurată, contractarea fermă și la nivelul sarcinilor de plan a întregii producții ce urmează a fi livrată și încasată, respectarea sortimentelor și indicilor de calitate prevăzuți, livrarea și încasarea ritmică a producției, accelerarea operațiunilor de expediere, facturare și încasare atît a produselor destinate consumului intern, cît și a celor contractate cu beneficiari externi.

De asemenea, **se impune perfecționarea muncii colectivului de specialiști care se ocupă de asigurarea realizării într-un termen cît mai scurt a producției destinate exportului, în condiții de calitate superioară,** prin realizarea de noi modele care să satisfacă într-o măsură sporită cerințele partenerilor externi, prin asigurarea într-un termen cît mai scurt a tuturor detaliilor la comenzile beneficiarilor, respectarea strictă a prevederilor documentației tehnice de execuție, întărirea responsabilității și disciplinei în muncă.

Și la acest capitol, se cer intensificate preocupările factorilor implicați pentru asigurarea la timp a mijloacelor de transport al mărfii, scurtarea duratei transportului de la furnizor la beneficiar, asigurarea capacității de plată a tuturor beneficiarilor.

Atenția se cere concentrată către **utilizarea efectivă și mult mai eficientă a bugetelor de venituri și cheltuieli ca instrumente de planificare, urmărire și de conducere a activității economico-financiare, ca și a bilanțurilor contabile lunare sau trimestriale** prin care se determină (la nivel de plan și realizări) volumul beneficiului. În acest sens devin necesare extinderea bugetelor la nivel de fabrică, secție, subunitate, atelier etc. în care să se cuprindă indicatorii economici ce derivă din planul unității de bază sau cei specifici activității desfășurate, folosirea acestor bugete ca adevărate instrumente de planificare, conducere și urmărire a execuției.

Contractarea și asigurarea condițiilor de realizare a producției prevăzute în plan, respectarea termenelor și clauzelor contractuale, stabilirea răspunderilor concrete pe lucrător și post pentru încadrarea în costurile planificate și găsirea de soluții pentru reducerea în continuare a acestora, gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești alocate, realizarea și depășirea sarcinilor de export, a productivității muncii constituie acum principalele direcții de acțiune pentru asigurarea unor beneficii sporite. În acest sens, măsurile concrete adaptate la specificul fiecărei unități trebuie aplicate de către organele colective de conducere, de fiecare om al muncii, încă din prima lună a anului, pentru desfășurarea întregii producții la cote înalte de rentabilitate și eficiență.

Gh. BOULESCU

„R. E." militează pentru

Aplicarea eficientă a gestiunii calității

PENTRU realizarea simultană a celor două obiective majore înscrise în Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie — sporirea calității și reducerea consumurilor —, alături de alte acțiuni și măsuri sînt prevăzute extinderea și generalizarea gestiunii calității produselor. *Așa cum s-a subliniat pe parcursul întregii acțiuni desfășurate de revista noastră pe o perioadă îndelungată de timp în sprijinul generalizării gestiunii calității, această metodă acționează pe baza principiului că printr-o creștere relativ redusă (5—10 la sută) a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate se obține o diminuare a costurilor cu identificarea lor și o scădere substanțială a celor datorate defectelor de calitate și remedierii (cu peste 20 la sută), în așa fel că pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil.*

Desigur, preocupări pentru aplicarea gestiunii calității există în întreprinderile noastre de mai multă vreme. În prezent ea se utilizează în numeroase întreprinderi constructoare de mașini și din alte ramuri; au fost realizate pachete de programe pentru aplicații pe calculator ale unor probleme de conducere a gestiunii calității. Cu toate acestea, se poate aprecia că dimensiunile aplicării sale în economie sînt încă prea restrînse. De asemenea, unele din aplicațiile efectuate în întreprinderi nu s-au soldat cu rezultate economice la nivelul adevăratelor posibilități oferite de aplicarea acestei metode. Pentru înlăturarea acestor neajunsuri, ne propunem să semnalăm capcanele ce trebuie ocolite în acțiunea de implementare a acestei metode :

— evitarea atitudinii (e drept mai comode) de a rezuma întreaga metodă doar la elaborarea bilanțului calității. În continuare apare necesară evidențierea cauzelor și remediilor lipsei de calitate în cadrul etapei următoare de gestionare efectivă a calității pentru optimizarea costurilor;

— înlăturarea opiniei conform căreia sarcinile și acțiunile privind introducerea gestiunii calității revin exclusiv compartimentului de control tehnic de calitate din întreprindere. Sînt necesare informarea și antrenarea și a celorlalte compartimente și servicii, a întregului personal muncitor ;

— înlocuirea aplicării fragmentate, diferite, cu o abordare și interpretare unitară a diferitelor elemente componente ale gestiunii calității în toate unitățile economice. Este vorba, de exemplu, de unifformizarea opticilor diferite care există în ce privește structura costurilor calității, includerea lor pe categorii. În acest sens devine necesară adaptarea unui număr sporit de pachete de programe la norme unitare de acțiune în documentele de urmărire pe calculator a gestiunii calității ;

— perfecționarea sistemului actual de evidență primară pe plan economico-financiar, care nu în toate cazurile evidențiază nemijlocit costurile calității cu toate elementele lor componente. La aceasta un aport deosebit poate aduce cercetarea din domeniul contabil-financiar și al prețurilor prin elaborarea de studii privind adaptările necesare sistemului de evidență și urmărire din întreprinderi ;

— pregătirea specialiștilor necesari, a unei opinii de masă favorabile aplicării gestiunii calității în toate întreprinderile. Pentru a diminua lipsa relativă de informații și specialiști în acest domeniu un aport mai mare trebuie să aducă introducerea principiilor gestiunii calității (îndeosebi a metodelor de valorificare a informațiilor furnizate de această metodologie în actul de conducere) în special în programele de învățămînt ale centrelor de perfecționare a pregătirii cadrelor din ministere, din facultățile de profil tehnic și economic.

B. PĂDURE

ACȚIUNEA UNOR PÎRGHII VALORICE ÎN PROCESUL DE INTENSIFICARE A UTILIZĂRII RESURSELOR (II)

MATERIILE prime și materialele recuperabile au dobîndit în economia întreprinderilor dimensiuni noi. În primul rînd, ele au fost scoase din aria consecințelor practice ale noțiunii de deșeuri recuperabile, suferind în prezent un **proces de reconsiderare a valorii de întrebuințare,** rolul lor înscriindu-se, ca urmare, în dinamica proceselor entropice accelerate de criza mondială de materii prime și resurse energetice. În al doilea rînd, drept consecință, ele au devenit o **sursă importantă de acoperire a necesarului de materii prime și materiale.** Încetînd să mai fie o masă nediferențiată de materiale, de importanță secundară pentru întreprinderi, materialele recuperabile și refolosibile capătă nu numai recunoașterea valorii de întrebuințare ci și a valorii lor. Din aceasta decurge necesitatea imperioasă a transpunerii consecvente a noii situații în sistemul prețurilor. Nu trebuie ignorată în acest context sursa de proveniență a materialelor recuperabile și refolosibile. Avînd în vedere faptul că ele apar în procesul de producție, importanța și utilitatea lor nu trebuie să îndepărteze atenția de la cantitatea în care rezultă.

Exigențe ale creșterii eficienței procesului de reciclare

ANALIZA EFECTUATĂ la unele întreprinderi a pus în evidență faptul că, în perioada 1979—1982, volumul materialelor recuperabile și refolosibile a crescut în valoare absolută și, comparativ cu materiile prime, materialele de bază și auxiliare utilizate au înregistrat o dinamică mai accelerată. Este o consecință directă a grijii pentru recuperare dar și rezultatul nivelului încă redus al gradului de valorificare a unor materii prime.

Cantitatea de materii prime și materiale recuperate este în același timp și un parametru care exprimă specificul și nivelul de prelucrare ale procesului tehnologic, semnificația sa depășind cadrul strict al bilanțului material. Ea antrenează consumuri de muncă, energie ș.a. care rămîn în costurile producției obținute. Din această perspectivă, ramurile, subramurile și întreprinderile se caracterizează printr-un potențial specific de valorificare a resurselor de materii prime și forță de muncă, prin valori diferite ale substituției reciproce a elementelor procesului de producție. Analiza cibernetică a dependenței dintre componentele valorii (cheltuieli materiale și valoare nou creată) pune în evidență, simultan, influența sistemului de prețuri și a specificului procesului de producție asupra realizării indicatorilor economici ai ramurilor, subramurilor și unităților economice. Multiplicatorul „V" *) indică în acest sens în mod concludent ierarhizarea ramurilor și întreprinderilor după nivelul de prelucrare și complexitate a producției. Astfel, în anul 1982, în prelucrarea metalurgică, 1 leu cheltuieli materiale se amplifică în producția marfă într-o proporție mai mică decît în industria construcțiilor de mașini. De observat că producția de mașini-unelte, de exemplu, devansează din acest punct de vedere celelalte subramuri ale industriei construcțiilor de mașini. De aici decurge necesitatea orientării acțiunilor de economisire a materiilor prime în primul rînd în ramurile cu un grad mai avansat de prelucrare unde influența lor este mai mare. Premisele reușitei se creează însă în ramurile din amonte, cărora le revine sarcina să adapteze oferta cererii din aval, în sensul maximizării potențialului de utilizare, din punctul de vedere al volumului, structurii tipodimensionale și condițiilor de livrare.

Procesul de economisire a materiilor prime și în general valorificarea superioară a acestora presupune însă **dimensionarea judicioasă a consumului de muncă trecută recunoscut în costurile de producție.** După cum se știe, calculația de plan pe produs recunoaște în cost, la articolul „materii prime și materiale directe", valoarea materialelor conform normelor de consum mai puțin „deșeurile recuperabile" **). Dat fiind faptul că în unele cazuri normele de consum sînt supradimensionate, rezultă că în costul produsului finit este cuprinsă o parte însemnată a valorii acestora, fără a lua în calcul și cheltuielile pe care le antrenează prelucrarea și manipularea unor cantități sporite de materiale.

Pe de altă parte, greutatea netă a unor produse depășește uneori atît nivelul rezultat din calculul caracteristicilor tehnico-funcționale cît și realizările pe plan mondial. Transpunerea în viață a imperativului reducerii gabaritelor și creșterii gradului de utilizare a materiilor prime și materialelor face necesară, în acest context, **reanalizarea modalităților de determinare a valorilor materiilor prime și materialelor directe incluse în cost.** Din acest punct de vedere, considerăm că **greutatea netă a produsului și coeficientul de utilizare devin criterii de selecție a variantelor de produs și a tehnologiilor optime de fabricație.** ***)

Stabilirea valorii materiilor prime și materialelor directe recunoscute în costurile antecalculate se realizează, în varianta propusă, luîndu-se în considerare coeficientul de utilizare a acestora, precum și greutatea netă a produsului, ele urmînd astfel a avea caracter de normative stabilite în funcție de cele mai bune realizări obținute pe plan intern și extern.

Elementele stimulative ale sistemului de prețuri

ALĂTURI de factorii de natură tehnică, în procesul intensificării utilizării materialelor refolosibile un rol important revine **sistemului de prețuri,** perfecționării continue a acestuia.

Prima condiție este ca acesta să reflecte **starea în care rezultă materialele reutilizabile din procesul de producție,** valoarea lor de întrebuințare și calitatea acestora, care le fac proprii unor destinații precise. Din acest punct de vedere apreciem că actualul sistem de prețuri de livrare a materialelor reutilizabile către și de la întreprinderile județene pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile (I.J.R.V.M.R.) nu diferențiază nivelul prețurilor pe calități și nici pe sortimente ale aceluiași tip de material.

O a **doua** condiție cere ca **prețurile să recunoască în mai mare măsură eforturile pentru sortarea și pregătirea materialelor refolosibile.** Asigurarea unor prețuri diferențiate pentru materialele refolosibile ar fi de natură să cointereseze producătorii în colectarea și selectarea minuțioasă a materialelor refolosibile, cu garanția recompensării eforturilor implicate de acest proces ; se poate avea în vedere inclusiv normarea operațiunilor efectuate în acest scop.

Iată o situație particulară. Prețurile de livrare ale I.J.R.V.M.R. pentru materiale refolosibile metalice feroase pregătite și nepregătite sînt mai mari decît cele acordate furnizorilor, deși materialele nu mai suportă în majoritatea cazurilor operațiuni de îmbunătățire. Sporul de preț se referă la cheltuielile de manipulare, beneficiu etc. Menținerea în fluxul materialelor refolosibile a întreprinderilor de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile se justifică numai pentru cantitățile nevagonabile și în situațiile în care fac operațiuni de pregătire — sortare menite să ridice eficiența transportului și utilizării. Pentru cantitățile vagonabile, relațiile directe furnizor-beneficiar vor reduce volumul transporturilor, al cheltuielilor aferente precum și durata de reintroducere în circuitul productiv. În acest caz, prețul de livrare acordat furnizorilor va fi cel pentru materialele care corespund condițiilor avute în vedere la fundamentarea sa. Valorificarea materiilor prime și materialelor va putea constitui o secțiune distinctă a autogestiunii întreprinderilor.

Cea de-a **treia** condiție impune ca prețurile materialelor recuperabile să **stimuleze folosirea judicioasă a materiilor prime în stare inițială.** Acest imperativ se poate concretiza în stabilirea raportului dintre prețul materiilor prime în stare inițială și

---

Prima parte a articolului a apărut în nr. 50/1983

*) Pornind de la structura valorică a producției marfă exprimată prin relația : P = c + r + v, în care : P = producția marfă ; c = cheltuieli materiale ; r = retribuții ; v = venit net, și determinînd K v — coeficientul valorii nou create

$$Kv = \frac{r + v}{p}$$

rezultă $P = \frac{1}{1 - Kv} \cdot c$ unde $\frac{1}{1 - Kv}$ = multiplicatorul „V"

**) Evaluate conform relației : $Md = Gb \cdot P_1 - (Gb - Gn) \cdot P_2$, în care : Md = valoarea articolului de calculație „materii prime și materiale directe" ; Gb = greutatea brută a materialelor prelucrate ; P_1 = prețul (mediu) al materialelor intrate în operă ; Gn = greutatea netă a produsului ; P_2 = prețul (mediu) de scăzămînt pentru materialele recuperate.

***) În acest caz, relația de determinare a materiilor prime și materialelor directe incluse în cost devine :

$$Md = \frac{Gn}{Ku} [P_1 - (1 - Ku) \cdot P_2]$$

în care : Md = valoarea articolului de calculație „materii prime și materiale directe" ; Gn = greutatea netă a produsului ; ku = coeficientul de utilizare a materiilor prime ; P_1 = prețul (mediu) al materiilor prime ; P_2 = prețul (mediu) al materialelor recuperabile.

prețul materialelor recuperate care influențează direct costurile producției de bază. În acest context, apar două posibilități :

1. **Eliminarea din structura pe articole de calculație a poziției „deșeuri recuperabile"**, ceea ce ar corespunde cu un preț nul pentru deșeurile rezultate în procesul de prelucrare. Aceasta înseamnă că valoarea lor se recuperează integral prin costurile produselor fabricate, în cazul în care materiile prime și materialele directe sînt evaluate la cantitatea brută, ceea ce determină însă o creștere a cheltuielilor (în funcție de coeficientul de utilizare) ; în cazul evaluării numai a cantității nete, recuperarea este rezultatul acțiunilor de recirculare la prețurile aferente, situație care ar diminua cheltuielile cu materiile prime și materialele pe produs pe ramura construcțiilor de mașini cu circa 20%. În ambele variante, îmbunătățirea indicatorilor întreprinderilor este dependentă de prețurile obținute pentru materialele refolosibile reintroduse în circuitul productiv.

2. **Menținerea în structura pe articole de calculație a poziției „deșeuri recuperabile"**. În această situație între prețul de evaluare a deșeurilor recuperabile și prețul de valorificare se pot stabili următoarele relații :

a) Prețul de valorificare ****) (Pv) este mai mic decît prețul de evaluare *****) (Pe) : Pv Pe. Deși ar putea determina, sub presiunea costului producției marfă, măsuri de reducere a cantităților de deșeuri rezultate în procesul de prelucrare a materiilor prime, acest raport provoacă un dezechilibru al bilanțului valoric al materiilor prime, întreprinderea neavînd posibilitatea recuperării integrale a cheltuielilor pentru asigurarea materială a producției.

b) Prețul de valorificare este de aceeași mărime cu prețul de evaluare : Pv = Pe. În condițiile asigurării premiselor echilibrului valoric, preocuparea pentru reducerea cantităților de materii prime și materiale angajate în procesul de producție poate trece pe plan secundar.

c) Prețul de valorificare este mai mare decît prețul de evaluare : Pv > Pe, relație care asigură în același timp premisele echilibrului valoric și condițiile recunoașterii acoperirii eforturilor de sortare și pregătire calitativă în vederea reintroducerii în circuitul economic, conținînd elementele stimulative pentru organizarea activității de recuperare, recondiționare și recirculare la parametri necesari.

Eficacitatea unui sistem de prețuri astfel conceput depinde însă, în măsură importantă, de nivelul la care se stabilește inegalitatea (c). Un preț mic de evaluare a deșeurilor recuperabile, indiferent de mărimea prețului de valorificare, influențează nesemnificativ costul produsului de bază (cheltuielile cu materiile prime și materialele directe) care cuprinde partea covîrșitoare a valorii inițiale a materialelor aprovizionate pentru producție și devenite, prin prelucrare, deșeuri recuperabile la nivelul procesului tehnologic dat. Elasticitatea ******) efectului valoric al mișcării cantității materialelor recuperate este redusă la prețuri mici, efectul total (include și efortul antrenat la nivelul normelor de consum, întrucît reducerea deșeurilor recuperabile înseamnă implicit reducerea consumurilor specifice) fiind în consecință mai redus.

Apare deci necesitatea unui preț semnificativ de evaluare a deșeurilor recuperabile, care să determine, în primul rînd, în mod nemijlocit un nivel minim al cheltuielilor cu materiile prime și materialele directe în costul produsului și, în al doilea rînd, necesitatea unor preocupări constante pentru reducerea deșeurilor recuperabile și a consumului specific, justificate pe de o parte de valorile mai mari de recuperat înglobate în deșeuri și, pe de altă parte, de efectul — direct și antrenat — sporit, generat în condițiile unei elasticități sensibile la mișcarea cantităților de materiale.

A **patra** condiție pe care trebuie s-o îndeplinească după opinia noastră sistemul de prețuri impune ca **prețurile materialelor recuperate și refolosite să nu determine corelații nefavorabile între indicatorii proceselor de producție la nivelul cărora ele reintră în circuitul economic și indicatorii proceselor care utilizează materii prime originale.** Utilizarea capetelor de bară și a fișiilor de tablă la debitare, ca laminate pentru produse de dimensiuni adecvate, spre exemplu, implică, uneori, prin formele neregulate pe care le au acestea, consum de manoperă mai mare și coeficient de utilizare mai redus, iar folosirea șpanului și a fierului vechi la elaborarea oțelului produce mutații în structura costurilor siderurgiei datorită reducerii consumului specific de materii prime, creșterii consumului de energie electrică și materiale auxiliare. Prețurile capetelor de bară și a fișiilor de tablă folosite ca laminate și prețurile fierului vechi ca materie primă siderurgică trebuie să asigure încadrarea în costurile rezultate în condițiile anterioare utilizării acestora în procesele de producție date.

Rezultă, așadar, că necesitatea respectării corelațiilor de prețuri existente, fundamentate pe raporturile între costuri, definește **limita superioară** a prețurilor materialelor recuperabile și refolosibile. **Limita inferioară** a intervalului în care acestea pot evolua este determinată de recunoașterea cheltuielilor pentru colectarea, sortarea și ameliorarea însușirilor de întrebuințare în condițiile unei elasticități sensibile a efectului total la mișcarea cantităților de materii prime și materiale angajate în procesul de producție.

Preocupările multiple pentru utilizarea și valorificarea superioară a resurselor materiale sînt reflectate în rezultatele tot mai bune obținute în această direcție. Posibilitățile existente de amplificare a acestora, rezultate în urma analizei efectuate, scot însă în relief necesitatea acționării cu fermitate în direcția intensificării folosirii factorilor tehnici și organizatorici concomitent cu pîrghiile valorice, astfel încît gospodărirea potențialului de care dispune economia națională să se ridice la înaltele cote calitative impuse de actuala etapă de dezvoltare a economiei românești.

C. MARIN, I. PREDOI, M. POPESCU, O. VASILOIU
Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

****) Prețul de valorificare este prețul cu care materialele recuperate reintră în circuitul economic.

*****) Prețul de evaluare este prețul cu care materialele recuperabile se scad din costurile produsului de bază.

******) $E = \frac{\frac{\Delta pc}{pc}}{\frac{\Delta c}{c}}$, în care :

Δpc = efectul valoric al mișcării cantității deșeurilor recuperabile ;
pc = valoarea calculată a deșeurilor recuperabile ;
Δc = mișcarea deșeurilor recuperabile ;
c = cantitatea calculată a deșeurilor recuperabile.

Dezvoltarea intensivă a agriculturii

(Urmare din pag. 9)

Combinații zonale optime ale factorilor de intensificare

TEHNICA în ansamblu și progresul tehnic în general au un caracter de sistem, în care părțile, elementele componente depind unele de altele și de întreg, intercondiționîndu-se, potențîndu-și efectele singulare și condiționînd în final întregul. Așa fiind, se pune problema unei creșteri economice în agricultură, vizînd optimizarea utilizării resurselor printr-o diviziune adecvată a repartizării acestora în timp și pe teritoriu. În condițiile dereglării balanței materiilor prime și a energiei pe plan mondial, în strategia de optimizare a factorilor de intensificare este necesar să se stabilească „combinațiile optime ale factorilor de producție", „combinările rentabile". Obiectivul final al unei astfel de opțiuni îl constituie realizarea optimului economic de îmbinare a resurselor naturale și economice, care să asigure producții mari, însă în condițiile resurselor date folosite cît mai economic, ale economisirii unor resurse deficitare.

Pe fondul acestei concepții trebuie analizat aportul îngrășămintelor chimice, în diferite variante de combinare pe teritoriu cu alte mijloace economice de producție — irigațiile, îngrășămintele organice și amendamentele — la principalele culturi. Astfel, la cultura grîului, pe teritoriile cuprinzînd agroclimate mai puțin favorabile agriculturii, în raport cu efectul îngrășămintelor chimice aplicate singure, sînt evidente rezultatele superioare ale fertilizării cu aceste mijloace economice pe fond fertilizat cu îngrășăminte organice, sau amendat, cu un consum sensibil mai scăzut de îngrășăminte chimice. Și la porumb se constată rezultate superioare determinate de combinația îngrășămintelor chimice cu îngrășăminte organice sau cu amendamente, solicitînd cantități mai reduse de îngrășăminte minerale, pe soluri mai grele, acide și mai puțin fertile. La cartofi, în zona climatelor mai umede, fertilizarea cu îngrășăminte chimice și organice determină sporuri sensibil mai mari, cu consumuri de îngrășăminte minerale mai reduse, față de utilizarea singulară a acestora. La sfecla de zahăr ca și la porumb se constată aportul însemnat al conjugării efectului irigațiilor și al îngrășămintelor chimice pe teritoriile de cîmpie. Efectele deosebite ale îngrășămintelor chimice, necesare într-o cantitate mai redusă în condițiile cînd utilizarea lor este combinată cu ceilalți factori de producție, reliefează unul dintre postulatele teoriei marxiste, — acela că producția suplimentară izvorăște fie din diferența de mărime a capitalului utilizat, fie dintr-o mai bună utilizare a lui. În condițiile penuriei de materii prime și energie și ale necesității economisirii acestora, politica economică a partidului și statului nostru, solicitînd valorificarea superioară a condițiilor naturale și a resurselor economice din agricultură, vizează cea de-a doua opțiune.

Proiectarea organizării obiectivelor de investiții

RAȚIONALITATEA STRUCTURILOR DE PRODUCȚIE ALE NOILOR CAPACITĂȚI INDUSTRIALE

APRECIEREA gradului de raționalitate și eficiență al unei structuri organizatorice pentru o nouă capacitate de producție constituie o problemă complexă, deoarece comportă luarea în considerare și analiza unui număr mare de elemente. Pornind de la unele criterii generale, se pot construi **indicatori parțiali sau sisteme de indicatori pentru aprecierea calității ansamblului persoanelor și subdiviziunilor organizatorice,** astfel constituite încît să asigure premise organizatorice adecvate pentru realizarea obiectivelor planificate.

Metoda multicriterială

TEORIA modernă a deciziei în condiții de certitudine asigură instrumentarul necesar ierarhizării variantelor de structură de producție, prin prisma mai multor criterii de evaluare a acesteia. Metoda multicriterială de apreciere pornește de la criterii care sînt reprezentate de **indicatorii cuprinși în documentația tehnico-economică pentru obiectivele de investiții.**

Criteriile de apreciere se bazează pe :

● **indicatori de folosire a terenului** (suprafața construită raportată la suprafața totală de teren, suprafața ocupată cu drumuri și plantații raportată la suprafața totală, suprafața de teren raportată la producția totală etc.) ;

● **indicatori privind organizarea procesului de producție** (ponderea subunităților organizate după principiul pe obiect față de totalul subunităților producției de bază, ponderea subunităților auxiliare și de servire în totalul producției unității, gradul de utilizare — pe verigi — a capacităților de producție etc.) ;

● **indicatori parțiali sau sintetici de eficiență economică** (valoarea totală a investiției, investiția specifică, producția netă, costul de producție, cheltuieli la 1 000 lei producție marfă, acumulări anuale, beneficiul, rentabilitatea, producția la 1 000 lei fonduri fixe, durata de recuperare a investiției din acumulări sau beneficiu etc.).

Cuantificarea și sistematizarea acestor indicatori, pe variante de proiect, creează premisele pentru analiză în vederea alegerii variantei raționale. Pentru aceasta, se utilizează proprietățile specifice teoriei utilității (concept definit axiomatic de Von Neumann și Morgenstern). Rezolvarea problemei și ierarhizarea variantelor de proiectare a structurii de producție se pot realiza utilizînd : metoda criteriului „E", metoda criteriului „K", metoda bazată pe proprietatea de aditivitate a utilităților, modelul ELECTRE ș.a. — metode (dezvoltate în literatura de specialitate) care diferă atît prin modul de calcul al utilităților, cît și prin tehnica de ierarhizare a variantelor.

Metoda multicriterială asigură ierarhizarea variantelor de proiectare, dar introduce în calcule și analiză mărimi relative (de ex. utilitățile) sau subiective (de ex. mărimea coeficienților de importanță). În plus, indicatorii ce exprimă mărimea consecințelor criteriilor pe variante de proiect reflectă elemente de efect ori eficiență la scară de timp mai redusă (de obicei un an).

Metoda venitului net suplimentar (VNs)

METODA VNs are în vedere **totalitatea cheltuielilor de muncă pe care le comportă orice investiție productivă și producția pe care aceasta o mijlocește pe durata vieții ei economice.** Pentru a reflecta nivelul progresului tehnic încorporat în variantele de structuri de producție, analiza calității lor se poate face și prin gradarea acestora în funcție de **volumul suplimentar al venitului net față de venitul net realizat în unități moderne similare existente.**

● CONȚINUTUL METODEI. Indicatorul de apreciere a calității structurii de producție trebuie să țină cont de toți factorii cuantificabili ce participă la realizarea producției materiale, pe toată durata „vieții economice" a obiectivului. În acest scop se are în vedere că totalitatea cheltuielilor de muncă impuse de obiectivul industrial nou creat și producția corespunzătoare pe durata vieții sale economice cuprinde următoarele elemente : a) cheltuieli de investiții, ocazionate de realizarea capacității de producție ; b) cheltuieli cu mijloace circulante necesare pentru desfășurarea activității unității ; c) cheltuieli anuale cu reparații capitale ale fondurilor fixe, care nu se suportă din costurile de producție.

Efectele economice scontate în exploatarea obiectivului se sintetizează în mărimea produsului pentru societate realizat, a venitului net ca sursă unică de asigurare a reproducției socialiste lărgite, de realizare în fapt a autogestiunii economico-financiare. Venitul net constituie izvorul de creare a fondurilor bănești ale unităților economice și a fondurilor centralizate ale statului. El cuprinde elemente ce se includ în costuri (C.A.S., impozitul pe fondul de retribuire, cota de tehnică nouă, diverse taxe și dobînzi) sau în prețuri (prelevarea pentru societate a unei părți din producția netă, impozitul pe circulația mărfurilor, beneficiul) și are o mare putere de reflectare a calității rezultatelor unității industriale.

Analiza se poate efectua luînd în calcul și părți ale venitului net, cum sînt acumulările (beneficiul plus impozitul pe circulația mărfurilor) sau beneficiul, ceea ce impune și o dimensionare corespunzătoare a coeficienților de eficiență cu care se operează.

Indicatorul de caracterizare și ierarhizare a raționalității variantelor de proiect ale structurilor de producție va fi **venitul net suplimentar,** care poate fi calculat pe baza unei funcții obiectiv, ca diferență între elementele de efect economic și cele de efort economic corespunzător.

● CALCULUL ELEMENTELOR DE EFORT ECONOMIC. Acest calcul necesită o împărțire a duratei procesului supus cercetării în două perioade : a) cea în care se consumă muncă vie și materializată pentru realizarea obiectivului economic ($0 - d_0$); b) perioada în care structura de producție creată realizează — după punerea în funcțiune — efecte utile, producție (d_0—d).

În primul interval se impune determinarea mărimii **efectului economic (negativ) rezultat din imobilizarea fondurilor de investiții,** în perioada de consumare a acestora. Perioada de consumare a fondurilor cuprinde : (1) etapa elaborării documentației tehnico-economice pentru obiectivul de investiții ; (2) etapa de avizare și aprobare a documentației ; (3) etapa lucrărilor de construcții-montaj ; (4) etapa efectuării probelor tehnologice ; (5) etapa punerii în funcțiune a capacității de producție, a structurii de producție realizată.

Expresia matematică a mărimii efectului economic negativ (Een), calculat pe etapele de consumare a fondurilor este următoarea :

$$Een = a\left\{I1\left[d_0-(1-0{,}5)\right] + I2\left[d_0-(2-0{,}5)\right] + \ldots + In\left[d_0-(n-0{,}5)\right] + In{+}1\,\frac{d_0-n}{2}\right\},$$

în care : a — coeficientul normat de eficiență din ramura în care se încadrează structura de producție realizată (de obicei 0,15) ; I_1, I_2... I_n, I_{n+1} — volumul de investiții, pe ani de consumare a fondurilor ; d_0 — durata realizării structurii de producție, exprimată în ani întregi („n") și o fracțiune din anul „n+1".

Efectul Een se poate calcula atît global, cît și pe fiecare etapă arătată mai sus, iar reprezentarea grafică a evoluției imobilizării fondurilor pe durata de realizare a structurii de producție este redată în fig. 1.

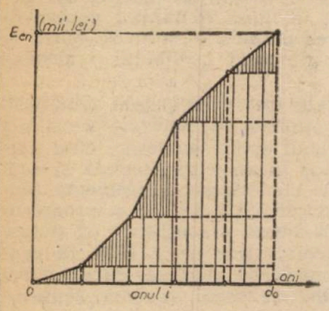

Fig. 1 : **Evoluția imobilizării fondurilor pe durata realizării structurii de producție**

In perioada a doua de funcționare a noii structuri de producție, exploatarea capacităților create antrenează două categorii de efecte : întîi, efecte utile concretizate în venitul net obținut în fiecare an ; în al doilea rînd, efectul economic al participării diferitelor categorii de cheltuieli la obținerea producției în noul obiectiv.

Efectele economice ale participării diferitelor categorii de cheltuieli la realizarea producției (E) se vor calcula în raport de : valoarea investiției (I) ; fondul mijloacelor circulante normate proprii (F_{mc}); cheltuieli anuale cu reparațiile capitale, ce nu se suportă din costurile de producție (R_{ka}). Primele două elemente se exprimă în mii lei, iar cheltuielile cu reparațiile capitale în mii lei/an. Se are în vedere și mărimea coeficientului normativ de eficiență din ramura respectivă.

Analitic, mărimea E se determină cu relația :

$$E = \left[(I + F_{mc})(1+a)^d + \sum_{K=1}^{d} R_{ka_k}(1+a)^{d-k}\right] - (I + F_{mc} + \sum_{k=1}^{E} R_{ka_k})$$

Reprezentarea grafică a evoluției mărimii E este redată în fig. 2.

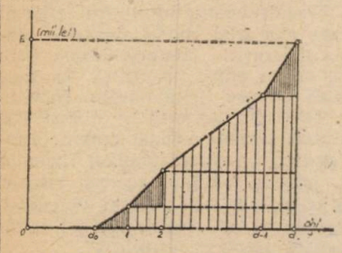

Fig. 2 : **Evoluția efectelor economice ale mărimii E**

● CALCULUL ELEMENTELOR DE EFECT ECONOMIC. Acesta constă în cuantificarea mărimii venitului net obținut în fiecare an de exploatare a structurii de producție create, în intervalul de timp d_0—d. În plus, se are în vedere și dobînda corespunzătoare, egală cu coeficientul normativ de eficiență.

Folosind metoda calculului dobînzii compuse, **volumul total al venitului net obținut în perioada de exploatare a obiectivului** se poate determina cu relația de mai jos :

$$VN = VN_1(1+a)^{d-1} + \ldots + VN_k(1+a)^{d-k} + \ldots + VN_d = \sum_{k=1}^{d} VN_k(1+a)^{d-k},$$

în care : VN_k — venitul net din anul „K" de exploatare a structurii de producție, în „mii lei/an" ; d — durata economică de exploatare a structurii de producție (în ani).

Reprezentarea grafică a volumului de venit net, însoțit de dobînda corespunzătoare, obținut de-a lungul folosirii obiectivului se prezintă în fig. 3.

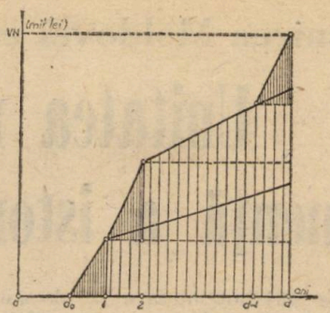

Fig. 3 : **Evoluția efectelor pozitive (VN) în perioada de exploatare a obiectivului**

Determinarea eficienței pe baza venitului net suplimentar (VNs) constă în compararea celor două categorii de elemente (efort, efect), folosind relația :

$$VN_s = VN - (E + E_{en}) = (VN - E) - E_{en}$$

Graficul evoluției în timp a efectelor economice analizate și determinarea mărimii venitului net suplimentar aferent unei variante de proiect de structură de producție sînt prezentate în fig. 4.

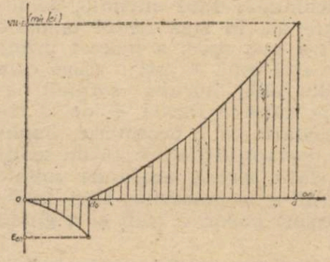

Fig. 4 : **Evoluția în timp a elementelor ce compun mărimea venitului net suplimentar**

Varianta rațională de proiect de structură va fi aceea pentru care volumul venitului net suplimentar este maxim, adică:

$$V_{i,\ rat.} = \max f(VN_s)$$

Celelalte variante de structuri de producție se ordonează după volumul absolut (descrescător) al venitului net suplimentar aferent acestora.

Avantaje

METODA VNs utilizată în analiza și ierarhizarea variantelor de structuri de producție-concepție ne permite să comparăm, la scara unei îndelungate perioade de timp, cheltuielile totale necesare obținerii bunurilor materiale cu efectele totale și finale ce se obțin.

Fundamentarea economică a necesității stabilirii unei legături cuantificabile între calitatea proiectelor de structuri de producție-concepție și eficiența exploatării noilor capacități de producție puse în funcțiune se bazează în principal pe criteriul rentabilității cu care se cheltuiesc fondurile de producție, cerință esențială a mecanismului economico-financiar caracteristic etapei actuale de dezvoltare a țării noastre.

Metoda poate lua în considerare și mărimi absolute diferite, pe ani, ale venitului net obținut, de regulă în creștere de la un an la altul, ca urmare a reducerii sistematice a costurilor, dar și cu posibilități de diminuare ca urmare a unor majorări de prețuri la elementele material-energetice ale costurilor, ori creșteri de retribuții. De asemenea, se poate lua în discuție aspectul recuperării, prin procesul amortizării, în mod treptat a valorii investiției. În atari condiții, mărimea însumată pe ani a fondului de amortizare se scade din mărimea investiției, în relația de calcul al mărimii E. Uneori efectele economice se pot rezuma doar la beneficii sau acumulări bănești, situație în care trebuie redimensionați coeficienții normativi de eficiență (mărimile a) cu care se operează.

Aplicarea metodei venitului net suplimentar în aprecierea calității variantelor de proiect de structuri de producție-concepție corespunde exigențelor mereu crescînde ce se pun în fața desfășurării actului de producție și conduce la o exprimare bine conturată (valoric) a eficienței economice ce trebuie să însoțească orice structură de producție, orice capacitate productivă pusă în exploatare.

Roman CRIȘAN
Ioan S. POP
Dumitru PURDEA
Cluj-Napoca

125 de ani de la unirea Moldovei cu Muntenia

Unitatea națională — permanență a istoriei poporului român

ANIVERSĂM la 24 ianuarie 1984 împlinirea a 125 de ani de la formarea statului național român prin unirea Moldovei cu Muntenia, moment crucial în destinele poporului nostru. Relevînd semnificația actului istoric de la 24 ianuarie 1859, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în magistrala Expunere la Adunarea festivă consacrată sărbătoririi a 65 de ani de la făurirea statului național unitar român, arăta : **„Unirea Principatelor a avut o uriașă însemnătate pentru evoluția social-politică a poporului nostru, ea a deschis noi perspective dezvoltării forțelor de producție, angajării României pe drumul civilizației moderne, constituind un moment epocal în procesul plămădirii statului național unitar român"**. Această unire — evocată, trăită și comemorată, după cuviință, de întreaga noastră națiune în fiecare an, în ziua de 24 ianuarie — „Unirea cea mică", cum i s-a mai spus, a marcat prima etapă a unui proces de seculare strădanii. A fost o etapă care a îngăduit „Unirea cea mare" din 1918, făurirea statului național unitar român în străbuna vatră a Daciei — de la înfăptuirea căreia tocmai am sărbătorit, la 1 decembrie, împlinirea a 65 de ani. Comemorăm de fapt în fiecare an un sentiment de necontenită trăire, o stare perenă, aceea de unitate pe care poporul nostru a dovedit-o întotdeauna. Căci întotdeauna el s-a simțit unul și același popor, a trăit și a gîndit unitar.

Aniversarea a 65 de ani de făurirea statului român unitar, încoronată cu istorica Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la adunarea solemnă de la 1 decembrie 1983, precum și aniversarea a 125 de ani de la unirea Moldovei cu Muntenia, evenimente de o strînsă și intimă legătură, le sărbătorim într-un cadru general de unitate moral-politică a poporului nostru în jurul partidului comunist și a președintelui țării. Starea de unitate este o trăsătură a istoriei poporului român și o coordonată a prezentului său socialist. Este semnificativ faptul că aniversarea Unirii Principatelor are loc în anul cînd se vor împlini patru decenii de construire a socialismului pe pămîntul României, de construire ardentă, plină de entuziasm și vigoare, în anul pregătirii celui de al XIII-lea Congres al partidului.

Idealul unirii, dorința de unitate, mereu vii în inimile și cugetele românilor se întemeiază pe trainicele temelii ale comunității de origine și de limbă, ale unității de viață economică și spirituală, ale identității de aspirații și de interese, ale legăturilor strînse care au existat întotdeauna, pe multiple planuri, de-a lungul veacurilor între țările române. Fundamentul Unirii din 1859 se află în unitatea reală, milenară a neamului românesc, pe pămîntul lui, indiferent de vitregia unor vremelnice stăpîniri străine. Pe pămîntul României moderne, în urmă cu 2050 de ani, izvoarele scrise ale antichității consemnau existența unui puternic stat al dacilor, centralizat și independent, condus de Burebista. De atunci, datorită vicisitudinilor istoriei, poporul român a luptat din răsputeri pentru a se reface mereu și mereu în marginile naturale ale întinderii sale.

Ideea de țară, de comunitate și unitate statală, ideea apărării acesteia împotriva agresiunilor din afară, este o idee veche la români, care s-a accentuat în secolele XIII—XIV, cînd, preocupați de refacerea unității de neam, au fost întemeiate primele formațiuni statale noi, dezvoltate și consolidate apoi pentru a ține piept încercărilor de cotropire din afară. Idealurile unirii și libertății au însuflețit permanent pe români, constituind făclia care a luminat generație după generație drumul spre dreptate, spre progres.

Idealul de unitate a poporului român și-a găsit o înaltă expresie în unirea Țării Românești, Transilvaniei și Moldovei, în anul 1600, de către marele voievod Mihai Viteazul. „Domn al Țării Românești și Ardealului și a toată țara Moldovei", Mihai Viteazul reconstituia, el, cel dintîi dintre domnitorii români, unitatea politică a teritoriului vechii Dacii. Așa cum arăta ilustrul revoluționar și cărturar Nicolae Bălcescu : „Mihai realizase acum visarea iubită a voievozilor cei mari ai românilor. Acum românul s-a înfrățit cu românul și cu toți au una și aceeași patrie, una și aceeași cîrmuire națională, astfel precum au fost din vremile uitate ale vechimii". Măreața înfăptuire a lui Mihai Viteazul ilustrează nu numai temeliile sale istorice, ci și consensul său cu legitățile istoriei. Timpul a confirmat justețea actului săvîrșit de Mihai prin realizarea ulterioară a idealului său, ideal al tuturor românilor. Marea răscoală, condusă de Horea, Cloșca și Crișan se înscrie, de asemenea, ca un moment însemnat în lupta românilor pentru libertate națională și socială. Horea plănuia — scria K. Marx — „eliberarea neamului său", el ajungînd „simbolul renașterii Daciei".

Lupta românilor din toate cele trei principatele românești pentru unitate, independență națională și libertate socială a luat o amploare deosebită în pragul epocii moderne, cînd prefacerile înnoitoare ce au avut loc în structura socială și economică a țărilor române au pus cu stringență problema făuririi unirii național-statale, ca o cerință obiectivă a progresului societății românești. Acest deziderat s-a afirmat cu putere în timpul revoluției burghezo-democratice de la 1848. În centrul ei s-au aflat, în toate principatele române, ca obiective fundamentale, înlăturarea rînduielilor vechi, feudale, scuturarea oricărei dominații și asupriri străine, dezvoltarea economico-socială a poporului pe drumul progresului, făurirea unei Românii moderne, unite și libere.

După cum se știe, revoluția a fost înfrîntă prin intervenția brutală a armatelor celor trei imperii, habsburgic, țarist și otoman, care își disputau supremația asupra țărilor române. N-au putut fi înăbușite însă marile idei și idealuri proclamate de revoluție : dreptate, libertate, independență și unitate. Acestea nu numai că au continuat să trăiască, dar s-au amplificat pătrunzînd și mai mult în conștiința mulțimilor : muncitori, țărani, boierime și burghezie cu gîndire înaintată. Năzuința spre unire a devenit problema centrală în viața politică a țărilor române. Exprimînd acest crez, care anima pe toți românii, Nicolae Bălcescu scria la mijlocul veacului trecut : „Unirea națională fu visarea iubită a voievozilor noștri cei viteji, a tuturor bărbaților noștri cei mari care întrupară în sine individualitatea și cugetarea poporului spre a o manifesta lumii. Pentru dînsa ei trăiră, muncira, suferiră și muriră". Cezar Bolliac, în consens cu Bălcescu, adăuga : „Unirea României într-un singur stat nu este o idee numai în capetele cîtorva români prea înaintați ; nu este o idee ieșită din dezbaterile de la '48 încoace ; ea a fost sentimentul național în toate părțile României de cînd istoria a început a ne spune cîte ceva despre Dacia". La rîndul său, Mihail Kogălniceanu, unul din ctitorii Unirii, releva, în 1857 : „Dorința cea mai mare, cea mai generală, aceea hrănită de toate generațiile trecute, aceea care este sufletul generației actuale, aceea care, împlinită, va face fericirea generațiilor viitoare este Unirea Principatelor într-un singur stat, o unire care este firească, legiuită și neapărată, pentru că în Moldova și în Valahia sîntem același popor, omogen, identic ca nici un altul, pentru că avem același început, același nume, aceeași limbă, aceeași religie, aceeași istorie, aceeași civilizație, aceleași instituții, aceleași legi și obiceiuri, aceleași hotare de păzit, aceleași dureri în trecut, același viitoriu de asigurat și, în sfîrșit, aceeași misie de împlinit".

Unirea Moldovei cu Muntenia la 24 ianuarie 1859 și crearea statului național român modern a fost rezultatul firesc, legic al îndelungatei dezvoltări istorice a poporului român, al luptei sale pentru dreptul de a fi stăpîn în propria-i țară. Prin acțiunea lor energică, masele populare au dejucat, deopotrivă, manevrele unor cercuri reacționare interne, ca și intențiile unor puteri europene, care-și vedeau stînjenite, cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin unirea Moldovei cu Muntenia și formarea statului național român modern, planurile expansioniste în această parte a continentului.

Datorită opoziției față de unire a unor puteri străine, afirmarea dorinței poporului român s-a realizat pe calea unor adunări populare reprezentative. Acestea au fost Adunările ad-hoc de la București și Iași, avînd reprezentanți din toate straturile sociale ale societății românești. Reflectînd fidel voința alegătorilor, exprimată puternic în timpul alegerilor cît și al dezbaterilor, Adunările ad-hoc din Iași și București au

votat în unanimitate „Unirea Principatelor într-un singur stat, sub numele de România". Concentrîndu-şi eforturile în jurul acestor două adunări elective, masele populare au dovedit curajul şi înţelepciunea, capacitatea lor de a influenţa şi de a determina mersul evenimentelor. La 5 şi 24 ianuarie 1859, prin voinţa maselor largi ale poporului şi a reprezentanţilor lui, a fost ales Alexandru Ioan Cuza ca domn unic al Principatelor Unite. **„Întîrziată, datorită intervenţiilor imperiilor străine** — arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu —, Unirea s-a putut realiza în 1859, ducînd la constituirea statului naţional român, care a deschis, de fapt, calea dezvoltării moderne a României. Aceasta a fost factorul primordial al tuturor transformărilor ulterioare, inclusiv al înfăptuirii statului naţional unitar, în 1918".**

Unirea Moldovei cu Muntenia s-a bucurat de un deosebit ecou şi în celelalte provincii româneşti aflate încă sub stăpînire străină, care dobîndeau noi temeiuri pentru speranţa lor de a se uni într-un corp comun. „Românii din Transilvania —, declara cărturarul Al. Papiu Ilarian — în împrejurările de faţă, numai la Principate privesc, numai de aici aşteaptă semnul, numai de aici îşi văd scăparea. Cînd s-a ales Cuza domn, entuziasmul la românii Transilvaniei era poate mai mare decît în Principate...". Subliniind necesitatea încheierii procesului de făurire a statului naţional unitar român, B. P. Hasdeu scria : „Aşadar, cestiunea ce ne va preocupa nu este unirea cea mică, realizată deja între ambele ţărmuri ale Milcovului, ci Unirea cea mare, de realizat de acum înainte între toate pîraiele ce trebuie să se reverse în oceanul românesc ; între toate acordurile, fără care nu se poate armoniza hora noastră naţională ; între toate pietricelele cite sînt necesare pentru a reconstitui anticul mozaic : Dacia".

Strălucită victorie a poporului român, Unirea din 1859 a avut o uriaşă însemnătate pentru evoluţia ţării, ea a deschis noi perspective dezvoltării forţelor de producţie, angajării naţiunii române pe drumul civilizaţiei moderne. Unirea şi reformele care i-au urmat au asigurat condiţii pentru dezvoltarea industriei naţionale, a mijloacelor de transport, comerţului, băncilor şi societăţilor de asigurare, a activităţii ştiinţifice şi culturale, pentru crearea şi pregătirea tinerei noastre armate naţionale, pentru înzestrarea ţării cu instituţii moderne, corespunzător cu cerinţele progresului economic şi social.

Unirea a constituit temelia solidă pe care avea să se înalţe libertatea României, proclamată la 9 mai 1877 şi consfinţită prin sacrificiile materiale şi jertfele umane ale întregului popor pe cîmpul de bătălie al războiului neatîrnării noastre din 1877—1878. Războiul, în timpul căruia românii transilvăneni şi bucovineni au participat ca voluntari, fiind războiul ţării lor, a demonstrat cu tărie ireversibilitatea procesului istoric care evolua implacabil spre unirea deplină a poporului român. O conştiinţă comună începe să domine obsedant toate spiritele. Şi totul într-o idee care era tot mai evidentă : „pentru români soarele la Bucureşti răsare".

Întreg acest proces a deschis calea pentru ascensiunea pe scena vieţii social-politice româneşti a unor noi forţe, în primul rînd a clasei muncitoare, care va prelua şi va ridica pe o treaptă superioară idealurile de dreptate socială, de unitate şi independenţă naţională a poporului român, situîndu-se cu consecvenţă în primele rînduri ale luptei acestuia pentru împlinirea lor. Obiectivul naţional — „Voim Dacia aşa cum ea fu" — a devenit un program conştient de acţiune politică al mişcării muncitoreşti din România, al partidului clasei muncitoare făurit în anul 1893, izvorît din cunoaşterea coordonatelor economice şi social-politice la ordinea zilei.

Consolidarea statului român modern, amplificarea legăturilor, pe multiple planuri, dintre românii de pe ambele versante ale Carpaţilor, ridicarea pe o treaptă superioară a conştiinţei unităţii naţionale au conferit temeiuri puternice desăvîrşirii edificiului României unitare, reîntregite, la 1 Decembrie 1918, prin votul Marii Adunări Naţionale de la Alba Iulia.

Din perspectiva celor cinci sferturi de secol de la unirea Moldovei cu Muntenia, Judecata istoriei reliefează cu obiectivitate deplină însemnătatea momentelor istorice, în care poporul român şi-a spus cu hotărîre cuvîntul cu privire la viitorul său. Drumul pe care l-a străbătut poporul nostru de atunci a confirmat plenar justeţea actului înfăptuit în urmă cu 125 de ani. **„Realizarea Unirii în 1859** — arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — a stat la baza tuturor evenimentelor ulterioare — mă refer la războiul pentru independenţă, la realizarea statului naţional unitar, la dezvoltarea forţelor de producţie, a ştiinţei şi culturii, la ridicarea bunăstării poporului. S-ar putea spune că există o strînsă legătură între realizarea Unirii Principatelor şi înfăptuirea insurecţiei naţionale armate antifasciste şi antiimperialiste, în 1944, care a dus la răsturnarea dictaturii fasciste, la eliberarea ţării de sub dominaţia hitleristă şi trecerea României pe calea dezvoltării noi. Progresele realizate în anii construcţiei socialiste, care au transformat România dintr-o ţară agrară cu o industrie înapoiată într-o ţară industrial-agrară în plină dezvoltare, au deschis posibilitatea ridicării bunăstării materiale şi spirituale a întregului nostru popor, afirmării naţiunii noastre pe plan internaţional ca o naţiune liberă şi independentă".**

În epoca istorică care a trecut de la revoluţia de eliberare naţională şi socială, societatea românească a parcurs mai multe etape istorice : instaurarea puterii democrat-populare, cucerirea întregii puteri economice şi politice de către clasa muncitoare în alianţă cu ţărănimea muncitoare, lichidarea claselor exploatatoare, înfăptuirea sarcinilor revoluţiei socialiste, desfăşurarea cu succes a operei de edificare a orînduirii socialiste, consolidarea societăţii socialiste şi trecerea la construirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Construcţia socialismului a consolidat statul naţional unitar român, conferindu-i adevăratele sale valenţe social-economice, politice şi culturale. În anii socialismului, şi cu deosebire în perioada istorică inaugurată de cel de al IX-lea Congres al P.C.R., perioada cea mai rodnică din istoria patriei, România a cunoscut o puternică dezvoltare economico-socială. Astăzi ţara noastră oferă tabloul relevant al unui stat industrial-agrar în plin avînt, cu o economie armonios dezvoltată, cu o industrie modernă în continuă dezvoltare, capabilă să acopere cea mai mare parte din nevoile ţării şi să asigure mărfuri de calitate pentru export, cu o agricultură socialistă în plin proces de dezvoltare şi modernizare, cu un nivel de civilizaţie materială şi spirituală în continuă creştere.

Realizările remarcabile ale construcţiei socialiste au asigurat şi asigură continua întărire a unităţii naţiunii — temelie solidă a statului democraţiei muncitoreşti revoluţionare, participarea efectivă a oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea societăţii, înflorirea multilaterală a personalităţii umane.

O cucerire istorică a partidului şi statului nostru o constituie rezolvarea justă, în spiritul principiilor socialismului ştiinţific, a problemei naţionale, înfăptuirea egalităţii în drepturi a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate. Partidul a privit rezolvarea problemei naţionale în contextul larg al înaintării României pe calea edificării societăţii socialiste, pornind de la faptul că bunăstarea materială şi spirituală, drepturile şi libertăţile fiecăruia se pot realiza şi afirma numai în cadrul dezvoltării generale a ţării, al independenţei şi suveranităţii naţionale. Unitatea naţională, consolidată necontenit, pe temelia adîncilor prefaceri socialiste, a deplinei egalităţi în drepturi a tuturor cetăţenilor ţării, se dovedeşte a fi o puternică forţă motrice a mersului înainte al ţării pe calea progresului şi bunăstării. Stăpîn pe destinele sale, poporul nostru este strîns unit în jurul centrului său vital — partidul.

În epoca glorioasă a socialismului s-au asigurat pentru prima oară în întreaga plenitudine independenţa şi suveranitatea patriei, dreptul poporului român de a fi stăpîn pe roadele muncii sale, de a-şi făuri viitorul aşa cum o doreşte, aducîndu-şi contribuţia la rezolvarea marilor probleme internaţionale ale contemporaneităţii. Trăgînd învăţăminte din lupta îndelungată şi grea a poporului pentru unitate naţională şi independenţa de stat, partidul şi statul român acţionează consecvent pentru dezvoltarea colaborării şi prieteniei cu toate ţările socialiste, cu ţările în curs de dezvoltare, cu ţările nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, militează pentru securitate şi colaborare în Europa, pentru înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a celei nucleare, pentru excluderea războiului din viaţa omenirii, pentru asigurarea păcii în lume. Astăzi vocaţia prieteniei şi construcţiei paşnice pe care poporul nostru şi-a manifestat-o întotdeauna de-a lungul secolelor este pusă în valoare mai puternic ca oricînd. Datorită activităţii consecvente şi energice desfăşurată de partidul şi statul român pe plan mondial pentru pace, independenţă naţională şi colaborare cu toate ţările lumii, politică care corespunde pe deplin intereselor supreme ale poporului român, România se bucură de un binemeritat prestigiu internaţional, are prieteni pe toate meridianele planetei.

Unitatea de monolit a întregului popor în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ctitorul României socialiste, care a dat o nouă strălucire luptei milenare a poporului nostru pentru unitate şi independenţă naţională, pentru progres social, constituie izvorul forţei şi trăiniciei de nezdruncinat a orînduirii noastre socialiste, garanţia împlinirii cu cinste a misiunii de a duce mai departe făclia idealurilor înaintaşilor, a înfloririi continue a naţiunii noastre şi înălţării ţării pe noi trepte ale civilizaţiei socialiste.

dr. Gheorghe SURPAT

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

125 de ani de la Unirea Moldovei cu Muntenia

Economiști români, militanți pentru unitate națională (I)

Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, George Barit, Simion Bărnuțiu, Ion Ghica, Dionisie Pop Marțian, Costache Negri, C.A. Rosetti și mulți alții.

ÎNAINTAREA țării noastre pe drumul progresului și civilizației moderne este indisolubil legată de formarea, acum 125 de ani, a statului național român modern, prin unirea Moldovei cu Muntenia. Acest eveniment a marcat o treaptă istorică deosebită în lupta întregului popor pentru unitate, prefigurînd edificarea României unitare, reintregite din decembrie 1918. Actul unirii de la 24 Ianuarie 1859 exprima aspirațiile de libertate ale poporului român, dorința sa legitimă de a-și ocupa locul cuvenit în concertul popoarelor Europei și al lumii întregi.

La ridicarea conștiinței naționale a maselor o contribuție de seamă au adus-o gînditorii înaintați ai vremii, animați de idealurile nobile ale poporului român. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, preocupați de cercetarea trecutului țării, de promovarea idealurilor de libertate și dreptate ale poporului, aceștia **„au contribuit, prin operele lor, prin întreaga lor activitate socială, la dezvoltarea conștiinței naționale a maselor, la realizarea visului secular de Unire a țărilor române, la cîștigarea independenței și suveranității de stat, la închegarea și consolidarea națiunii"** [1])

Perioada premergătoare făuririi statului național unitar din 1859 a fost marcată de evenimente care scoteau în evidență problemele grave cu care se confruntau țările române pe plan economic, social și național. Izbucnirea și desfășurarea revoluției lui Tudor Vladimirescu în 1821 și a revoluției din 1848 sînt dovezi edificatoare în acest sens. Încă la începutul secolului al XIX-lea, gînditori ca Gheorghe Șincai, Petru Maior, Dinicu Golescu, Ionică Tăutul, Teodor Diamant, C.M. Hodociu sînt preocupați în scrierile lor de starea grea a economiei românești, de găsirea căilor adecvate pentru înscrierea țării pe orbita progresului economico-social. Asupra acestei stări de lucruri se apleacă mai tîrziu, în opera lor, cu o deosebită stăruință și cu rezultate dintre cele mai de seamă, Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, George Barit, Simion Bărnuțiu, Ion Ghica, Dionisie Pop Marțian, Costache Negri, C.A. Rosetti și mulți alții.

Una din cauzele principale ale subdezvoltării economice o constituia fărămițarea teritorială a țării, lipsa unui stat național unitar. Este explicabil de ce gînditorii progresiști și revoluționari ai vremii își concentrează atenția asupra unității naționale ca o condiție esențială pentru soluționarea problemelor social-economice, pentru progresul multilateral al națiunii. Înșeși programele revoluției de la 1848 din cele trei țări române prevedeau în mod expres ideea unității naționale și a independenței politice. Astfel, militanții moldoveni stabileau ca obiectiv „neatîrnarea administrativă și legislativă în toate cele dinlăuntrul, fără amestec a orice putere străină" ; cei din Țara Românească înscriau în proclamația revoluționară ideea independenței administrative și legislative pe temeiul vechilor tratate și al neamestecului puterilor străine în afacerile interne, iar revoluționarii transilvăneni hotărau că națiunea română „pretinde independența sa națională în respectul politic", proprii săi reprezentanți în organele puterii de stat [2]). Întîietatea obiectivelor naționale în raport cu alte obiective este explicabilă avînd în vedere împrejurările concret-istorice. După înfrîngerea revoluției (1849) N. Bălcescu arăta în mod expres calea ce trebuie urmată [3]) pentru înfăptuirea obiectivelor revoluționare. În primul rînd trebuia realizată „ținta națională", adică unitatea națională, problemă de „viață și putere, atît înlăuntru, cît și din afară" ; în al doilea rînd „ținta socială", al cărei conținut principal îl constituie problema proprietății și în al treilea rînd „ținta politică" sau „formele organizației dinlăuntru" avînd drept scop „suveranitatea poporului" sau „domnia poporului prin popor". Pentru realizarea reformelor sociale și politice preconizate de revoluție era, deci, necesară, înainte de toate, înfăptuirea idealului național, respectiv, făurirea statului național unitar. „Nu poate fi fericire fără libertate, nu poate fi libertate fără putere, și noi românii — sublinia N. Bălcescu — nu vom putea fi puternici pînă cînd nu ne vom uni cu toții într-unul și același corp politic". [4])

Între gînditorii și oamenii politici care s-au preocupat de problema unirii țărilor române ca principal factor de progres politic și social-economic, la loc de frunte se situează și Mihail Kogălniceanu și Costache Negri. Cu aproape două decenii înainte de crearea statului național modern, Mihail Kogălniceanu sublinia rolul și importanța națiunii, a unității naționale. El nu se limitează la promovarea unor principii teoretice, ci luptă hotărît pentru transpunerea lor în viață. Cu argumente științifice și dovezi faptice se ridica împotriva acelora care încercau să prezinte în mod deformat istoria poporului român. Dacă în trecut a fost posibilă încălcarea drepturilor legitime ale românilor aceasta s-a datorat lipsei unității naționale. De aceea, arăta Kogălniceanu, este necesară unirea Moldovei cu Țara Românească,

FIȘE

ION MITRAN

SOCIALISMUL ȘI CONTEMPORANEITATEA

1983
EDITURA POLITICĂ
București

● *O temă pe cît de actuală pe atît de complexă își propune să analizeze* Ion Mitran *în lucrarea publicată de curînd la* EDITURA POLITICĂ *sub titlul* „Socialismul și Contemporaneitatea". *Este vorba, după cum reiese și din titlul cărții, despre un proiect de a descifra trăsăturile care individualizează orînduirea socialistă în peisajul socio-politic contemporan. Una din ipotezele de bază ale autorului, care își află temeiul în concepția elaborată de partidul nostru privind dinamica edificării socialismului, este aceea că teoria revoluționară are, prin definiție, un caracter deschis, în permanentă împrospătare, este funciarmente critică și autocritică. Recuzînd în mod definitiv pozițiile dogmatice, închistate în canoane caduce, autorul structurează volumul în trei secțiuni: teoria și practica transformărilor revoluționare; dialectica structurilor și relațiilor social-politice în socialism; conducere științifică, ideologie revoluționară. Sub aspect problematic, în secțiunile cărții sînt abordate fenomene și aspecte cum ar fi raportul dintre general și particular în dezvoltarea noii orînduiri, dinamica structurii sociale și relațiile social-politice, ideologia și practica socială ș.a.*

Economia protecției mediului

● *Întrucît problematica protecției mediului ambiant a depășit de multă vreme cadrul dezbaterilor teoretice, penetrînd tot mai puternic în cotidian, economia — alături de alte discipline — este solicitată să interpreteze fenomenele, să evalueze implicațiile, să sugereze soluții eficiente. Unui asemenea scop și cu aplicație indeosebi la nivelul economiei naționale a R.S. Cehoslovace îi este consacrată lucrarea* „Economie a zivotni prostredi" *publicată la Editura Academiei din Praga (1982) elaborată de* Jana Klackova. *Autoarea a ordonat metodologic materialul supus analizei astfel : un prim capitol este consacrat inventarierii surselor de poluare după tipul de mediu supus infestării: sol, aer, apă etc. În continuare sînt investigate posibilitățile de determinare a nivelului de poluare a mediului, privite atît sub aspectul efectelor imediate cît și al celor de perspectivă, economice dar și social-umane O secțiune importantă a volumului este consacrată elaborării unei schițe a unui sistem de indicatori specifici poluării mediului natural și a căilor modalităților prin care aceștia pot fi integrați în mecanismul planului. Pentru a fi eficiente, opinează autoarea, este necesar ca măsurile de prevenire a poluării să nu apară*

unire „dictată atît de învederat prin aceeași origine, limbă, obiceiuri, și interese". Lui M. Kogălniceanu îi revine rolul de a prezenta în Adunarea Ad-Hoc a Moldovei din 7 octombrie 1857 propunerea privind viitoarea organizare a Principatelor Române. Cu acest prilej se subliniază că dorința cea mai mare a generațiilor prezente și viitoare este „Unirea Principatelor într-un singur stat, o unire care este firească, legitimă și neapărată, pentru că în Moldova și în Valahia sîntem același popor, omogen, identic ca nici un altul, pentru că avem același început, același nume, aceeași limbă, aceeași religie, aceeași istorie, aceeași civilizație, aceleași instituții, aceleași legi și obiceiuri, aceleași temeri și aceleași speranțe, aceleași trebuințe de îndestulat, aceleași hotare de păzit, aceleași dureri în trecut, același viitor de asigurat și în sfîrșit aceeași misie de împlinit"[5]). Și tot Kogălniceanu este acela care proclamă că Unirea este „actul puternic al națiunii române".

Idealului Unirii și-au consacrat viața și activitatea personalități proeminente ale culturii românești. Între acestea, cum arătam mai sus, Costache Negri, care, încă din anii tinereții lega soarta țării de înfăptuirea Unirii. Încă înainte de izbucnirea revoluției de la 1848 C. Negri aprecia că „ancora de salvare" a românilor este Unirea. Astfel, într-o scrisoare din martie 1845 către I. Ghica, semnată de C. Negri și V. Alecsandri, se consemnează că : „A bine înțeleșilor români gîndul întîi trebuie să fie unirea a orice iaste român, ca cu tărie înmulțită să putem păși spre cuviincioasa înaintire". Iar acest act urma să fie realizat „pe baze solide", în vederea unirii țărilor române într-un tot organic, indivizibil. În timpul emigrației, alături de Bălcescu, Negri a desfășurat o rodnică activitate în cadrul mișcării unioniste. În toastul ținut la Paris în fața studenților și emigranților români, declara : „Să ne dăm împreună frățească, ajutătoare mînă de Unire și să zicem cu toții : Trăiască Moldova ! Trăiască Valahia... Trăiască România Unită !... atunci numai vom fi ceea ce trebuie să fim, adecă fiii unei singure și puternice Moșii !"[6]). În anii următori, C. Negri a militat constant pentru înfăptuirea marelui act al Unirii, atît ca deputat în Divanul Ad-Hoc și apoi ca agent diplomatic, făcînd din acest ideal o adevărată profesie de credință.

În pleiada sprijinitorilor Unirii se numărau și alte personalități remarcabile ale culturii românești, între care menționăm pe Ion Ghica, C.A. Rosetti, D.P. Marțian, C. Bolliac, Eftimie Murgu, Al. G. Golescu. În același context este semnificativă și contribuția lui George Barit, Simion Bărnuțiu, Alex. Papiu Ilarian ș.a. care conferă ideii de Unire noi dimensiuni prin luarea în considerare în acest efort a populației din Transilvania, tot atît de dornică de a se uni în același „corp politic" cu Moldova și Muntenia. Argumentele lor în favoarea unirii sînt multiple (în esență ele nu diferă de ale celorlalți gînditori) : comunitatea de limbă, de obiceiuri, sentimente, poziție geografică, originea comună și trecutul istoric ale poporului român. La acestea se adaugă și argumente de ordin economico-social : necesitatea dezvoltării susținute a agriculturii, industriei, comerțului, transporturilor, științei și învățămîntului, locul și rolul țării în circuitul economic internațional etc. Cu mult înainte de făurirea statului național unitar G. Barit consemna că „unirea și unirea națională sînt bunuri mari, importante și însuflețitoare", care presupun voința puternică „de a fi și a rămînea un singur popor". [7]). Iar după unirea Moldovei cu Muntenia Alex. Papiu Ilarian, reliefînd însemnătatea acestui act istoric, stăruia asupra rezonanței sale asupra conștiinței naționale a populației de peste Carpați. „Românii din Transilvania, în împrejurările de față – scria el – numai în Principate privesc, numai de aici așteaptă semnul, numai de aici își văd scăparea". [8])

Ideea Unirii, promovată asiduu de gînditorii înaintați ai vremii, a fost însoțită de acțiunea energică și hotărîtă a maselor care își legau destinul de înfăptuirea acestui ideal. Astfel, deputații sătenești, întruniți la 26 octombrie 1857 ca să-și exprime dorințele „în privirea noului așezămînt și a noii rînduieli", subliniau că „învierea României, săpată adînc în inima tuturor românilor, trecînd din strănepoți în strănepoți, vor binecuvînta timpurile viitoare numele întemeietorilor unui popor"[9]). Pe drept cuvînt se poate spune că Unirea Moldovei cu Muntenia nu a fost un dar al împrejurărilor, ci o încununare a eforturilor unui întreg popor, care secole de-a rîndul, înfruntînd vitregiile vremii, și-a pregătit propriul său viitor.

prof. dr. Ion BULBOREA

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste vol. 2, Ed. politică, București, 1968, p. 24

[2]) Vezi Progresul economic în România, Ed. politică, București 1977, p. 43—44

[3]) N. Bălcescu, Opere IV, Corespondență, Ediție critică de G. Zane, Editura Academiei R.P.R., București, 1964, p. 348

[4]) Idem p. 135. Ideea unirii Moldovei cu Muntenia, ca problemă la ordinea zilei, o întîlnim și la Tudor Vladimirescu. La 5 aprilie 1821, spre exemplu, el atrăgea atenția necesității apropierii lor social-politice pentru ca „fiind la un gînd și într-un glas cu Moldova să putem cîștiga, deopotrivă, dreptățile acestor Principaturi, ajutorîndu-ne unii pe alții". (Documente privind istoria României, Răscoala din 1821, vol. II, București, 1959, p. 33)

[5]) Gîndirea social-politică despre Unire (1859), Ed. politică, București, 1966, p. 149—150

[6]) vezi D. Teleor, Oameni mari ai României, București, 1909, p. 28—29

[7]) „Foaie pentru inimă, minte și literatură", nr. 51 din 18 decembrie 1844, p. 400

[8]) Din gîndirea social-politică despre Unire (1859), p. 274

[9]) Idem, p. 175.

---

exclusiv sub dimensiunea lor de costuri ci și ca stimulent economic pentru recuperarea și revalorificarea unor subproduse utile conținute în diferitele tipuri de emisii industriale.

„Deprofesionalizarea" informaticienilor

● Philippe Breton *își deschide articolul* „L'informatique : les dangers d'une professionalisation excesive", publicat în numărul 1851 al revistei „PROBLEMES ECONOMIQUES", *cu o întrebare aparent bizară : are informatica nevoie în mod real de informaticieni ? Explicînd întrebarea, autorul precizează că are în vedere fenomenele negative pe care excesiva profesionalizare a informaticienilor le vădește atît în ce privește utilizarea rațională a informației cît și transferul de cunoștințe în societate. În ce ar consta aceste disfuncții ? Potrivit opiniei exprimate de Ph. B., ar fi vorba despre contradicția între socializarea progresivă a tehnicilor informatice și formalismul specific acestor tehnici ; despre contradicția între caracterul pretins neutru al informaticienilor în raport cu informația tratată și conținutul angajat, valorizat al acesteia ; în sfîrșit, pe un plan mai larg, informaticienii propun un mod de viață și un sistem cultural „modern" care nu ar reprezenta altceva decît o extrapolare a valorilor profesionale. Anihilarea acestor contradicții, exprimată metaforic de autor prin cerința „deprofesionalizării" informaticienilor, s-ar putea realiza pe de o parte prin lărgirea orizontului de cultură al acestora iar pe de altă parte prin pregătirea informatică a unor contingente tot mai largi ale populației.*

Analiză comparativă

● *Deși este unanim recunoscută importanța calității producției pentru asigurarea competitivității și viabilității întreprinderilor, sînt numeroase cazurile în care eforturile unor companii orientate spre creșterea calității nu au rezultatele așteptate. Încercînd să surprindă care sînt factorii ce conduc la o asemenea stare de fapt doi autori –* Robert Rehder *și* Faith Ralston *propun în articolul* „Why some companies fail in quality management" *(publicat în numărul din ianuarie a.c. al revistei* INTERNATIONAL MANAGEMENT), *o analiză comparativă a întreprinderilor cu rezultate bune și a celor care au eșuat în această tentativă. Concluzia studiului este aceea că aplicarea unor programe de gestiune a calității este eficientă numai în condițiile în care a fost creată ceea ce autorii denumesc „cultura întreprinderii". Cu alte cuvinte ar fi vorba despre un nou sistem de relații și responsabilități între diferite trepte ierarhice la nivelul întreprinderii, stimularea inițiativei și creativității personalului, un sistem de conducere puternic descentralizat. Or, aceste elemente – care presupun abandonarea „culturii birocratice" specifică pentru numeroase întreprinderi occidentale – se acumulează în perioade mai mari de timp și în condițiile aplicării consecvente a unei anumite strategii în domeniul ridicării calității produselor.*

FIȘE

CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII – OBIECTIV DE IMPORTANŢĂ NAŢIONALĂ (II)

Productivitatea muncii şi eficienţa economică a ramurilor industriale

ABORDÎND problema productivităţii muncii în economia noastră naţională din perspectiva prevederilor Programului adoptat de plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 sîntem de părere că un aspect major al creşterii productivităţii la nivel naţional îl constituie creşterea productivităţii muncii în cadrul ramurilor industriale. Înţelegem prin **productivitatea pe ramură** nivelul valoric al productivităţii muncii realizată pe unitate de timp în fiecare ramură a producţiei materiale. Luarea în calcul a nivelului productivităţii pe ramuri are o importanţă aparte în politica economică, în strategia economică, aceasta permiţînd orientarea spre dezvoltarea acelor ramuri care, realizînd o productivitate mai înaltă, pot conduce la o eficienţă economică superioară, deci la un randament economic mai mare, ceea ce se concretizează într-o cotă parte mai mare a ramurii respective la realizarea venitului naţional, a avuţiei naţionale. Luarea în consideraţie, în politica economică, a nivelului productivităţii pe ramură are o importanţă cu totul aparte şi în stabilirea nomenclatorului de produse care se fabrică de ramura industrială sau agricolă respectivă.

Este evident, spre exemplu, că interesele economiei naţionale, ale societăţii în ansamblu cer orientarea producţiei în cadrul unei ramuri industriale spre produsele de cea mai mare valoare economică, spre acele produse care fructifică mai bine prin preţurile obţinute pe piaţa internă şi externă rezultatele muncii, inteligenţa tehnică, materiile prime şi materialele folosite. Pornind de aici, este de la sine înţeles că pentru societate este avantajos să fabrice nu orice produse într-o ramură sau alta ci tocmai pe acelea care au un grad înalt de tehnicitate şi fiabilitate, încorporează în ele cea mai mare valoare a muncii umane şi deci aduc beneficii mari, satisfăcînd cerinţele economiei naţionale. Este cunoscut, de altfel, că o sarcină economică prioritară a actualului plan cincinal este obţinerea unor valori de două sau trei ori mai mari din prelucrarea materiilor prime introduse în ciclul de fabricaţie, decît se obţineau în cincinalul anterior.

Aşadar, considerăm noi, productivitatea pe ramură este un indicator economic de mare importanţă şi e necesar să i se acorde o atenţie permanentă din partea ministerelor economice. În lumina prevederilor Programului de creştere a productivităţii muncii, rezultă necesitatea ca ministerele economice, ca organisme de stat care coordonează dezvoltarea ramurilor de producţie, să manifeste mobilitate, să renunţe cu curaj la fabricarea produselor depăşite şi să orienteze producţia spre sortimentele de cea mai înaltă valoare economică; cerute pe piaţa internă şi la export, să asigure sporirea an de an a productivităţii muncii pe ramură. De altfel, aşa cum rezultă din practica economică, orientarea structurii de producţie a unei ramuri poate influenţa şi dezvoltarea celorlalte ramuri, oferindu-le noi mărci de produse, mai perfecţionate şi deci purtătoare de valori economice superioare.

Pornind de la orientările cuprinse în documentele de partid, în planul cincinal şi în Legea planului naţional unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1984, organele de stat de resort, ministerele sînt cele care au sarcina să asigure realizarea de noi produse, modernizate, de mai mare eficienţă economică cu o productivitate şi cu o valoare de întrebuinţare tot mai mari. Realitatea arată că o legitate a progresului economic este continua înnoire a producţiei. Iar aceasta presupune stimularea progresului tehnic, a creativităţii ştiinţifico-tehnice, renunţarea la fabricarea a ceea ce este depăşit, perimat, ineficient, alinierea, am putea folosi acest cuvînt, la cursul mondial al progresului tehnic, al producţiei, deschiderea largă spre nou.

De aici necesitatea ca în fiecare unitate productivă să se acorde atenţie activităţii de cercetare, de concepţie, întărind compartimentele de creaţie tehnică, stimulînd inovaţiile, îmbinînd munca productivă cu cercetarea. De aici necesitatea unei preocupări continue pentru introducerea în producţie a rezultatelor cercetării ştiinţifice, scurtînd drumul de la cercetare la asimilare şi fabricaţie. De aici necesitatea de a urmări în fiecare unitate nivelul tehnic, parametrii funcţionali ai fiecărui produs, comparîndu-l cu produsele similare fabricate în alte ţări, tinzînd mereu chiar spre depăşirea acestora. „**Trebuie** — cerea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — să facem în aşa fel încît produsele româneşti să stea — ca să mă exprim plastic — cu fruntea sus, să nu le fie ruşine că sînt fabricate în România ; dimpotrivă, să poată sta cu fruntea sus şi să spună : «Da, iată, acestea sînt produsele realizate de muncitorii, de constructorii socialismului din România, care ştiu că sînt proprietari, producători, că muncesc pentru ei şi sînt hotăriţi să facă lucruri de înaltă tehnicitate, de bună calitate»**".

Productivitatea şi eficienţa activităţii economice a întreprinderilor

DACĂ la nivelul economiei naţionale şi al ramurilor producţiei materiale — domenii la care ne-am referit în capitolele precedente — problema productivităţii muncii ţine, cu precădere, de strategia dezvoltării economice, se subsumează analizelor în plan macroeconomic, la nivelul întreprinderii socialiste — unitate de bază în sistemul economiei noastre naţionale — ea se subsumează activităţii productive şi economico-financiare **practice,** devine un indicator economic concret care stă la baza planului de producţie, a bugetului de venituri şi cheltuieli, a rentabilităţii economice. Realitatea arată că, în condiţiile aceleiaşi dotări tehnico-materiale, realizează un volum superior de producţie — atît valoric cît şi fizic — întreprinderea care înregistrează un nivel mai ridicat al productivităţii muncii, iar aceasta se reflectă — în condiţiile realizării celorlalţi indicatori — într-o rentabilitate economică mai mare. Creşterea productivităţii muncii pe întreprindere, secţie, sector, atelier şi loc de muncă este o cale dintre cele mai importante pentru sporirea producţiei materiale, realizarea fondului de retribuţie, a celorlalte venituri şi a beneficiilor planificate. În aceasta constă şi interesul sporit pe care economia socialistă îl generează în rîndul personalului muncitor din unităţile de producţie pentru găsirea soluţiilor necesare fructificării mai bune a capacităţilor de producţie şi forţei de muncă şi care să se reflecte în niveluri superioare de productivitate.

Aşa cum a remarcat în mai multe rînduri tovarăşul Nicolae Ceauşescu, s-au obţinut unele rezultate bune în creşterea productivităţii muncii, în folosirea mijloacelor fixe şi circulante ale unităţilor socialiste, dar ele nu reflectă încă pe deplin nivelul dotării tehnice, nu sînt peste tot pe măsura investiţiilor făcute de societate în dotarea cu maşini, utilaje, instalaţii, în dezvoltarea cercetării tehnico-ştiinţifice, în pregătirea tehnico-

profesională a personalului muncitor și asigurarea cu cadre tehnico-inginerești. În unele întreprinderi s-au obținut niveluri de productivitate comparabile sau chiar superioare celor obținute în întreprinderi din țări cu tradiție industrială, dar sînt și unități unde nu sînt pe deplin folosite posibilitățile de creștere a productivității muncii. Trebuie să facem totul, cerea secretarul general al partidului, pentru a folosi cît mai bine mijloacele de care dispunem, pentru a realiza o înaltă productivitate a muncii.

După cum se știe, Programul privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, prevederile Decretelor Consiliului de Stat privind generalizarea retribuirii în acord global și a altor forme specifice de retribuire, calcularea și eliberarea fondului de retribuție și altele generează coordonate noi în activitatea ministerelor și celorlalte organe de stat. Aceste reglementări leagă nivelul retribuției individuale a personalului muncitor de nivelul producției fizice realizate și de alte condiții stabilite prin contractul de acord global — între acestea fiind de reținut mai ales încadrarea în consumurile materiale și energetice stabilite, încadrarea în indicii de calitate planificați, precum și realizarea producției pentru export. Iar dacă realizarea producției materiale în sortimentele stabilite prin plan este indicatorul de bază al activității productive, atunci productivitatea muncii este una dintre cele mai importante pîrghii, o cale istoricește verificată de creștere a volumului producției materiale, atît fizic cît și valoric. Se poate spune că nu există latură mai importantă a activității economico-organizatorice a consiliilor oamenilor muncii decît organizarea temeinică a producției și a muncii astfel încît să se asigure folosirea deplină a capacităților de producție, creșterea productivității muncii, realizarea integrală a producției fizice, în sortimentele planificate, livrarea ritmică a produselor la piața internă și la export, respectînd întru totul parametrii tehnico-economici, funcționali, de calitate ai tuturor produselor livrate.

Pornind de la asemenea concluzii și asemenea orientări în politica economică a partidului se impune atenției și faptul că în Programul adoptat de plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 sînt stabilite căile majore de creștere a productivității muncii în unitățile productive, între care :

1 Accentuarea progresului tehnic, perfecționarea dotării întreprinderilor cu utilaje, echipamente și alte mijloace de producție de înalt nivel tehnic. Progresul tehnic este o latură esențială a progresului economico-social de ansamblu, o pîrghie economicește verificată de creștere a productivității muncii și de ridicare a nivelului calitativ, tehnico-funcțional, a fiabilității produselor fabricate. Tocmai de aceea — ni se pare indicat să remarcăm acest lucru — partidul nostru, personal secretarul său general, promovează o politică de stimulare a științei românești, stimulează mișcarea de inovații, dau impuls creativității tehnice românești. Se impune de aici, ca o concluzie pentru activitatea tehnico-productivă, orientarea celor mai bune cadre tehnice din unitățile productive spre sectoarele de concepție, de cercetare și proiectare, spre acele sectoare care asigură viziunea în perspectivă, elaborarea și promovarea unor noi tehnologii de fabricație, înnoirea produselor fabricate.

În această ordine de idei — pornind de la realitățile vieții și de la cursul mondial al științei și tehnicii, Programul privind creșterea productivității muncii dă noi coordonate politicii partidului în domeniul progresului tehnic. Așa cum rezultă din Program, din sublinierile repetate ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, o sarcină de prim ordin în actuala perioadă, o coordonată prioritară a progresului tehnic o constituie introducerea mecanizării și automatizării, a liniilor complet automatizate, folosirea mașinilor-agregat multifuncționale, a roboților industriali, a microprocesoarelor, extinderea conducerii cibernetizate a proceselor de producție, folosirea tehnicii electronice în programarea și urmărirea producției, promovarea unor tehnologii avansate bazate pe electroeroziune, extrudare și chimizare în prelucrarea produselor și altele. Aceasta obligă unitățile economice să dezvolte propria activitate de concepție, cercetare științifică și tehnică, sistemul de autoutilare căci, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „realizarea unei producții superioare necesită nu intensificarea efortului fizic, ci a muncii de concepție, în vederea extinderii mecanizării și automatizării, aplicării proceselor tehnologice moderne.“** O asemenea concepție științifică despre progresul tehnic este de natură să revoluționeze însăși producția materială, să dea noi coordonate productivității muncii.

2 Între factorii stimulatori ai productivității muncii, Programul prevede, în al doilea rînd, ca importanță și eficiență, organizarea științifică a producției și a muncii. Se știe că organizarea este o cerință a funcționalității fiecărui colectiv de oameni ai muncii, ea permite folosirea rațională a personalului muncitor, cît și a mijloacelor tehnice și materiale. Organizarea este chemată să asigure **legătura** organică, firească, funcțională între secții, sectoare, ateliere, **circulația** normală între secții și ateliere a materiilor prime, materialelor, semifabricatelor ; **legăturile exterioare** ale întreprinderii, **buna aprovizionare** tehnico-materială, **onorarea** contractelor la piața internă și la export, **asigurarea** resurselor financiare necesare producției și retribuirii muncii, onorarea obligațiilor legale față de stat ; **asigurarea** unor condiții sociale normale pentru personalul muncitor și altele. Nu degeaba se spune că o bună organizare reprezintă cheia succesului, garanția bunei funcționalități a fiecărei unități socialiste. Fără îndoială că activitatea de organizare și conducere este eficientă atunci cînd preîntîmpină apariția dereglărilor în producție, în activitatea economico-financiară, de export, iar aceasta presupune promovarea unei concepții dialectice despre structurile organizatorice interioare ale unităților, urmărirea cu atenție a dinamicii activității sale economico-productive, sociale și perfecționarea structurilor de organizare și conducere potrivit cerințelor generate de această dinamică.

Un obiectiv dintre cele mai importante al actului conducerii întreprinderilor — cu influențe directe asupra nivelului productivității muncii — este **îmbinarea activității de producție curentă cu viziunea în perspectivă**, urmărirea tendințelor obiective care se manifestă în domeniul producției de ramură, în știință și tehnică, pentru a preîntîmpina rămînerile în urmă, stagnarea, apariția de contradicții. În general, se cere o corelare strînsă între nivelul tehnic al dotării și indicele de eficiență economică realizat pe întreprindere, creșterea mai rapidă a productivității muncii față de creșterea retribuției medii a personalului muncitor. Am adăuga la toate acestea cerințele — de atîtea ori subliniate de tovarășul Nicolae Ceaușescu — de a asigura o bună normare a timpului de lucru, a consumurilor, a personalului, de a asigura corelații judicioase între producțiile fizice și consumurile de muncă pe produs, de a asigura în permanență o ordine și disciplină desăvîrșite, de a cultiva — în întreg colectivul de oameni ai muncii — răspunderea, spiritul de abnegație, revoluționar, căutările creatoare, dragostea și atașamentul față de locul de muncă.

3 Indicînd căile majore de creștere a productivității muncii în unitățile socialiste de producție, Programul subliniază, în al treilea rînd, pregătirea tehnico-profesională a personalului muncitor, îmbogățirea experienței dobîndite în producție, a cunoștințelor tehnice, științifice, de specialitate. **„Dacă înnoim utilajele și introducem tehnologii noi,** spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, este firesc ca și muncitorii, inginerii, tehnicienii să-și însușească cunoștințe noi, pentru a stăpîni noile tehnologii, noile mașini... Fără organizarea temeinică a ridicării cunoștințelor profesionale și tehnice nu vom putea asigura creșterea rapidă a productivității muncii !“**

Societatea noastră dispune de o rețea ramificată de școli profesionale și licee industriale și agroindustriale de profil, de un sistem larg de cursuri de perfecționare a pregătirii profesionale în economia industrială, de o rețea largă de cursuri agrozootehnice de masă și altele. Ceea ce se desprinde însă din documentele partidului și statului, este necesitatea de a se asigura o preocupare permanentă, constantă, pentru instruirea tehnico-profesională și îmbogățirea cunoștințelor de specialitate ale tuturor lucrătorilor din domeniul producției materiale, ținînd seama de progresele, de schimbările ce intervin permanent în tehnică, în știință, în toate domeniile. Totodată, pe acest fond al pregătirii tehnico-profesionale, devine necesară și își afirmă valențele transformatoare pregătirea politico-ideologică, dezvoltarea conștiinței muncitorești, revoluționare — forță motrice a progresului social în România socialistă.

dr. Ilie RĂDULESCU

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

JÓZSEF BOGNÁR

directorul Institutului de economie mondială al Academiei de științe a R. P. Ungare

Problemele globale impun o largă colaborare

● Care sînt perspectivele revitalizării procesului dezvoltării în lumea a treia ținînd seama de impasul în care se află negocierile globale ?

— Negocierile globale și crearea unui sistem instituțional de negocieri globale sînt absolut necesare tocmai pentru că în economia mondială există o serie de probleme globale. Datorită interdependenței în creștere dintre activitățile economice ale diferitelor state naționale, o anumită coordonare între politicile economice naționale va fi de asemenea necesară în viitor.

Dacă pînă nu demult concepția lumii occidentale despre economia mondială era dominată de economiștii keynesiști, între timp școala monetaristă a devenit dominantă în gîndirea occidentală, politica monetaristă devenind chiar politica oficială guvernamentală în S.U.A., în Anglia și alte țări capitaliste, ceea ce este de natură să afecteze dezvoltarea mondială globală și relațiile cu țările în curs de dezvoltare. Argumentul monetariștilor este că cea mai importantă problemă actuală este reducerea inflației. Desigur, acest obiectiv este necesar și important, dar într-o economie complexă nu trebuie urmărit doar un singur obiectiv. În același timp există problema șomajului, a creării de noi locuri de muncă, iar pe plan internațional — faptul că în anul 2000, peste 80% din populația lumii va trăi în țări în curs de dezvoltare. Avînd o mare datorie externă, aceste țări trebuie să utilizeze cea mai mare parte a încasărilor lor în valută pentru serviciul datoriei, astfel încît rămîn cu o putere de cumpărare foarte limitată pentru importuri, ceea ce poate afecta grav dezvoltarea lor economică. Pe de altă parte, o condiție a redresării este sporirea exporturilor. Nici țările capitaliste, nici cele socialiste nu se pot dezvolta dacă nu au posibilitatea să-și sporească exporturile. În consecință mă aștept ca, în următorii ani, un nou mod de gîndire să apară și în lumea occidentală, care să susțină necesitatea dezvoltării economice a țărilor lumii a treia ca o cale instituțională de creare a puterii de cumpărare. Creditele pe o anumită perioadă sînt utile, dar crearea puterii de cumpărare presupune extinderea activității economice în aceste din urmă țări. De aceea cred că în următorii doi-trei ani problemele țărilor în curs de dezvoltare se vor afla din nou mai mult în centrul atenției economiei mondiale.

Calea pentru a obține o redresare în economia mondială nu mai este doar realizarea echilibrului în fiecare economie națională, ci și o anumită coordonare a politicilor economice. Trebuie să se găsească un mod de a face față problemelor globale, pe care economiile naționale singure nu le pot soluționa. De aceea cred că organismele internaționale trebuie să joace un rol sporit, cel puțin în inițierea activităților științifice și politice pentru înțelegerea acestei situații noi și complicate și elaborarea metodologiei de a-i face față. O anumită cooperare este absolut necesară. Este adevărat că există 180 de economii naționale, cu sisteme de interese foarte diferite, iar armonizarea lor într-o cooperare este și o problemă politică, iar acum trăim într-o perioadă de încordare internațională și de accentuare a cursei înarmărilor. Dar dacă nu vom putea soluționa această problemă, se va produce o înrăutățire gravă a situației economice, cu efecte serioase asupra situației politice și a securității.

● Am constatat că institutul dv. acordă o atenție deosebită consecințelor cursei înarmărilor și relației dezarmare-dezvoltare.

— Cel mai grav este desigur pericolul la adresa păcii. Cursa înarmărilor generează și lipsă de încredere între țări ; or, cînd lipsește încrederea, cooperarea economică este mult mai dificilă, mai ales cea industrială ,agricolă, care presupun un termen lung.

În ce privește efectele economice pe planul economiilor naționale, trebuie să ne referim separat la țările dezvoltate și la cele în curs de dezvoltare. După părerea mea, în țările dezvoltate, contrar afirmațiilor unora, producerea armamentelor actuale creează mai puține locuri de muncă decît vechiul tip de armament. În al doilea rînd, ea irosește în scopuri militare o mare parte a capitalului acumulat, ceea ce face ca în majoritatea țărilor dezvoltate rata reală a acumulării să fie foarte scăzută. Și în cazul țărilor în curs de dezvoltare cursa înarmărilor are un efect catastrofal din mai multe puncte de vedere. Încasările valutare sînt utilizate pentru cumpărarea de arme în loc să fie alocate pentru dezvoltarea industriei, a economiei. Pe de altă parte, înarmarea țărilor în curs de dezvoltare se face întotdeauna sub lozinca antiimperialismului, dar foarte frecvent aceste țări utilizează armele unele împotriva altora. În majoritatea cazurilor diferendele existente între țările în curs de dezvoltare sînt moștenite. Dar într-o lume globală, ca cea actuală, în care există o tensiune între superputeri, dacă una din ele are un interes într-un conflict local, antrenează astfel și interesul celeilalte, din considerente de echilibru global. De aceea, un război local se poate transforma într-un conflict internațional, iar momentul de soluționare ajunge să depindă de relațiile între superputeri, nu de forțele locale care, mai devreme sau mai tîrziu, vor dori să pună capăt războiului și să-și dezvolte mai departe economia.

● Care sînt principalele preocupări ale institutului pe care îl conduceți ?

— Preocuparea noastră cea mai importantă este de a furniza prognoze privind economia mondială. După părerea mea, o asemenea preocupare este importantă în orice economie planificată, dar mai ales în țările socialiste mici, în economia cărora comerțul exterior joacă un rol important. A planifica economia națională fără a lua în considerare ce se va întîmpla în economia mondială este total imposibil. De aceea cu doi ani înaintea pregătirii planului cincinal furnizăm organului de planificare prognoza noastră. O altă preocupare o reprezintă studierea evoluției probabile a unor țări luate separat (principalele țări capitaliste dezvoltate, toate țările socialiste europene și 16—17 țări în curs de dezvoltare importante). Pe această bază, dacă guvernul ne cere, putem extinde analiza noastră la alte țări care prezintă interes comercial sau politic în viitorul apropiat. Desigur, în prognoze nu ne referim numai la dezvoltarea economică, ci și la cea tehnologică, științifică, la structura educațională etc ; avem de asemenea în vedere diferite alternative politice, prognoza concretă în domeniul politic fiind mult mai dificilă.

Noi nu ne propunem să analizăm prea aprofundat evenimentele trecute pentru că, după părerea mea, într-o lume care evoluează accelerat, trebuie dat un răspuns foarte rapid diferitelor impulsuri externe. Trecutul este desigur important, dar nu oferă noi soluții pentru viitor. Ne ocupăm de asemenea de problemele sistemului monetar internațional, ale unor instituții internaționale, inclusiv sub aspectul schimbărilor instituționale care se cer făcute în următorii 10—15 ani.

În același timp se ridică o nouă problemă : dacă se constată ce se poate aștepta în economia mondială, trebuie trase și concluziile sub aspectul definirii celui mai rațional comportament al economiei noastre — cu propriul ei sistem de interese — într-o anumită situație economică externă. Această problemă, care nu este simplă, se află acum în centrul atenției.

● Cum apreciați masa rotundă la care ați participat la București și în general colaborarea cu cercetătorii români ?

— Este vorba de prima masă rotundă pe teme economice între specialiști din Ungaria și România și între cele două institute de economie mondială, deși, desigur, am avut frecvente ocazii de a ne întîlni și pînă acum. În cadrul acestei mese rotunde am schimbat idei despre modul cum vede fiecare evoluția probabilă a economiei mondiale. Am discutat de asemenea despre relațiile celor două țări ale noastre cu statele capitaliste dezvoltate și cu cele în curs de dezvoltare. Am făcut un schimb de idei și în problemele cooperării între țările socialiste în situația dată și previzibilă din economia mondială. Concluzia noastră finală în această privință a relevat importanța perfecționării cooperării între țările socialiste într-un mod care să fie mai mult axat pe export și mai orientat spre piețe terțe. Tipul vechi de cooperare între țările socialiste, care mai există și azi, urmărea mai ales acoperirea necesarului de import pe această cale, ceea ce inițial era justificat, deoarece C.A.E.R. a luat naștere în perioada războiului rece, a embargoului etc., cînd era foarte important să fie substituite produsele pe care lumea capitalistă nu era dispusă să ni le livreze. În prezent însă noi avem posibilități de a spori comerțul nostru și cu țările occidentale, cu cele în curs de dezvoltare și este necesar să facem acest lucru pentru că, din cauza datoriei externe, un număr de ani va trebui să exportăm mai mult decît putem importa. Această perioadă nu va fi probabil prea scurtă.

Am constatat că avem o serie de idei comune cu prietenii noștri de la Institutul de economie mondială din București. Avem desigur și deosebiri de vederi, pentru că și mecanismele noastre economice sînt diferite. Este normal să cooperăm chiar în condițiile acestor diferențe, mai ales că ele sînt firești și că nimeni nu se așteaptă ca ele să dispară.

Interviu realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

Pentru diminuarea încordării internaţionale, pentru pace şi dezarmare

AŞTEPTATĂ cu mult interes de toate popoarele europene, ca şi de opinia publică mondială, la 17 ianuarie se deschide la Stockholm Conferinţa privind măsurile de creştere a încrederii şi securităţii şi dezarmare în Europa. Această reuniune are loc în condiţiile internaţionale deosebit de complexe şi dificile, caracterizate prin creşterea încordării internaţionale, prin ascuţirea contradicţiilor dintre unele ţări şi grupuri de ţări. Aşa cum se ştie, în pofida protestelor opiniei publice, pe teritoriul unor state din Europa occidentală au devenit operaţionale primele rachete americane, acţiune care a determinat retragerea Uniunii Sovietice de la negocierile de la Geneva şi anunţarea unor contramăsuri. La scurt timp după întreruperea în aceste condiţii a tratativelor legate de rachetele cu rază medie de acţiune (INF), au luat sfîrşit şi rundele de negocieri START şi MBFR. În relaţiile dintre cele mai mari puteri ale lumii s-a înregistrat o situaţie de încordare extremă, avînd un impact negativ potenţial asupra întregii situaţii internaţionale. Aşa cum se constată în Declaraţia comună a preşedintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, şi a primului ministru al Greciei, Andreas Papandreu, **„deşi în prezent nu există o confruntare deschisă cu arme nucleare, escaladarea înarmărilor, creşterea încordării internaţionale şi lipsa unui dialog constructiv între S.U.A. şi U.R.S.S. măresc pericolul unei catastrofe nucleare".**

Consecventă poziţiei sale de principiu, acţionînd pentru pace şi colaborare cu toate statele, ţara noastră a luat o atitudine fermă şi constructivă în direcţia reluării tratativelor, a propus măsuri concrete vizînd ieşirea din impasul provocat de amplasarea noilor rachete. Apelul adresat de Marea Adunare Naţională a Republicii Socialiste România parlamentelor şi parlamentarilor din ţările Europei, S.U.A. şi Canada, Declaraţia Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat şi Guvernului român — ce cuprind importante propuneri în direcţia depăşirii actualei situaţii — ilustrează cît se poate de elocvent dorinţa de pace a poporului român, modul remarcabil în care România, preşedintele Nicolae Ceauşescu înţeleg să-şi aducă contribuţia la revitalizarea cursului destinderii.

Aşa cum arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în interviul solicitat de ziarul iugoslav „Borba": **„... noi acordăm o mare însemnătate reuniunii de la Stockholm (...) Considerăm că — în actualele împrejurări internaţionale şi în situaţia care s-a creat în Europa — această reuniune poate avea un rol foarte important în adoptarea de măsuri concrete în direcţia diminuării încordării, a întăririi încrederii, a înfăptuirii dezarmării, ceea ce va putea exercita o influenţă puternică asupra evoluţiei generale".**

Dată fiind întreruperea celorlalte canale de comunicare este neîndoielnic că deschiderea Conferinţei pentru măsuri de creştere a încrederii şi securităţii şi dezarmare în Europa reprezintă un moment de o însemnătate deosebită ce se cere fructificat din plin de toate forţele înaintate şi progresiste, de toţi cei care doresc să contribuie la depăşirea actualelor situaţii de confruntare, să evite pericolul războiului nuclear. Popoarele, cercuri foarte largi ale opiniei publice aşteaptă de aceea ca această reuniune, care se va desfăşura la nivelul miniştrilor afacerilor externe, cu participarea tuturor celor 35 de state semnatare ale Actului final de la Helsinki (inclusiv S.U.A. şi Canada) să ofere posibilitatea reluării dialogului dintre U.R.S.S. şi S.U.A., ca şi a convenirii unor măsuri de natură să ducă la întărirea încrederii între toate ţările continentului, la efectuarea unor noi paşi pe drumul traducerii în viaţă a documentelor adoptate la Helsinki.

Desfăşurîndu-se într-un cadru multilateral, cu participarea tuturor statelor angajate în procesul Conferinţei pentru Securitate şi Cooperare în Europa, respectînd egalitatea şi consensul, viitoarea reuniune ar putea constitui un cadru propice pentru angajarea dialogului între cele mai mari puteri ale lumii, dar şi pentru participarea directă şi responsabilă la tratative a tuturor celorlalte ţări, cărora le revine un rol de seamă în a acţiona pentru apropierea poziţiilor pentru risipirea neîncrederii, pentru reluarea cursului cooperării şi destinderii. Conferinţa privind măsuri de creştere a încrederii şi securităţii şi dezarmare în Europa reprezintă de fapt cel mai important dintre obiectivele preconizate în Documentul final al reuniunii de la Madrid a reprezentanţilor statelor participante la C.S.C.E. Aşa cum se arată în documentul adoptat la Madrid, scopul acestei conferinţe, „ca o parte integrantă şi substanţială a procesului multilateral iniţiat de Conferinţa pentru Securitate şi Cooperare în Europa, cu participarea tuturor statelor semnatare ale Actului final, este de a întreprinde, în etape, acţiuni noi, eficiente şi concrete, destinate să realizeze progrese în întărirea încrederii şi securităţii şi în înfăptuirea dezarmării, astfel încît să se dea efect şi expresie îndatoririi statelor de a se abţine de la ameninţarea cu forţa sau folosirea forţei în relaţiile lor reciproce".

Îndatorirea de a se abţine de la folosirea forţei şi ameninţarea cu forţa constituie, după cum se ştie, o obligaţie fundamentală a statelor, înscrisă în Carta O.N.U. şi în Actul final al C.S.C.E. Cu toate acestea, aşa cum demonstrează viaţa, această îndatorire nu a fost, din păcate, respectată de unele state semnatare ale Actului final. Escaladarea înarmărilor, acţiunile de forţă atît de prezente în ultimii ani, au determinat, cum era şi firesc, o preocupare constantă — în special din partea ţărilor mici şi mijlocii — pentru a da un plus de eficienţă acestui principiu. Capitolul militar al Actului final, destul de sărac, nu a putut să ofere un set de garanţii reale şi concrete tuturor statelor, că forţa nu va fi folosită împotriva lor. Actul final condamnă, evident, folosirea forţei şi ameninţarea cu forţa, dar se limitează practic-a stabili, ca măsuri de întărire a încrederii, notificarea manevrelor „de anvergură" (la care participă cel puţin 20 000 militari) şi invitarea unor observatori pentru a asista la manevre militare, acţiune care se face însă „voluntar şi pe bază bilaterală în spirit de reciprocitate şi bună voinţă", numărul observatorilor şi condiţiile de participare ale acestora urmînd a fi stabilite în mod exclusiv de statul invitant. Dacă aceste dispoziţii ale Actului final au un caracter, evident, limitat, prezintă un mare interes o serie de idei generale înscrise în capitolul militar al Actului final. Printre acestea se remarcă în mod deosebit natura complementară a aspectelor politice şi militare ale securităţii, raportul reciproc dintre securitatea fiecărui stat participant şi securitatea europeană, respectarea intereselor de securitate ale tuturor statelor participante, inerente egalităţii lor suverane.

Documentul adoptat la Madrid are meritul de a-şi propune dezvoltarea prevederilor înscrise în Actul final. Este vorba, în primul rînd, de extinderea ariei geografice de aplicare a măsurilor de încredere ce va cuprinde, potrivit acordului statelor participante, întreaga Europă, precum şi zona maritimă şi spaţiul aerian adiacent. În al doilea rînd, dar cu nimic mai puţin

important, este faptul că viitoarea conferință inițiază de fapt un proces a cărei primă etapă va fi consacrată negocierii și adoptării unui ansamblu de măsuri de creștere a încrederii și securității reciproc complementare, destinate să reducă riscul confruntării militare în Europa. O a treia idee, ce o considerăm de asemenea esențială, este aceea că viitoarea conferință se va desfășura „pe baza egalității în drepturi, echilibrului și reciprocității, respectului egal pentru interesele de securitate ale tuturor statelor participante la C.S.C.E. și a obligațiilor lor respective privind măsurile de creștere a încrederii și securității și dezarmarea în Europa".

Trebuie subliniat că viitoarea conferință de la Stockholm reprezintă de fapt prima reuniune militară desfășurată pe baza consensului, a egalității depline în drepturi a tuturor statelor participante, dintre care marea majoritate sînt state mici și mijlocii. Dacă pînă în prezent negocierile cu caracter militar se desfășurau de regulă la nivelul țărilor celor mai puternic înarmate sau antrenau numai țările dintr-o anumită zonă a Europei (ca de pildă negocierile MBFR), Conferința de la Stockholm consacră pentru prima dată o bază absolut democratică de desfășurare a lucrărilor, situație de natură să-i confere caracterul unui forum egalitar și democratic în care țările mici și mijlocii vor dispune de largi posibilități de acțiune. Nu trebuie uitat faptul că la baza convocării Conferinței pentru măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa (denumită pe scurt C.D.E.), au stat propunerile prezentate de Franța, Iugoslavia, Polonia, România și Suedia. Cele cinci state au motivat acțiunea lor prin nevoia acută, resimțită pe continent, de a se îmbunătăți raporturile dintre țările europene și de a se asigura condiții în care popoarele Europei să poată trăi în pace, la adăpost de orice amenințare sau atingere la adresa securității lor. În opinia celor cinci țări se avea în vedere în principal diminuarea tensiunii și a riscului de confruntare militară, oprirea acumulării continue și crescînde de armamente, începerea unui proces care să ducă, prin întărirea încrederii, a stabilității și securității în Europa, la dezarmarea generală și completă, sub un control internațional strict și eficace.

Desfășurîndu-se sub semnul unor evenimente care au afectat profund relațiile internaționale, al unor declarații politice contradictorii, cu vădit caracter polemic, emanate de la factori responsabili, viitoarea conferință ar putea fi martora încercării unor state de a transforma această reuniune într-un schimb de acuzații reciproce. Există, de asemenea, și riscul ca țările mari, cu interese specifice, să prefere alte modalități de acomodare, implicînd o participare restrînsă. În orice caz, este remarcabil faptul că deschiderea acestei reuniuni are loc în condițiile în care foarte multe țări — inclusiv cele care au acceptat instalarea noilor rachete — doresc o dezbatere cu participare multilaterală, convenirea unor soluții între marile puteri care să nu împieteze asupra intereselor lor de securitate. Este cert că interesele de securitate diferă de la o țară la alta. Într-un fel pot fi concepute interesele de securitate ale marilor puteri, care au de apărat mari spații geografice și care au interese politice și strategice în diferite regiuni ale lumii, și în alt fel pot fi concepute interesele de securitate ale țărilor mici și mijlocii, care doresc în fond reducerea confruntării și care se opun posibilității de a deveni teatru potențial pentru un viitor război nuclear. Oricît ar fi de mari diferențele de viziune, de interese între diferite țări și categorii de țări, este cert că toți participanții trebuie să caute convenirea unor soluții reciproc acceptabile, care vor trebui determinate prin consens, luîndu-se în considerație în ultimă analiză poziția și interesele fiecăruia din statele participante. În aceasta constă de fapt marea speranță pe care o oferă reuniunea de la Stockholm, care trebuie să reprezinte, în concepția majorității țărilor participante, o nouă dezvoltare a procesului C.S.C.E., să adopte măsuri angajante pe drumul încrederii, securității și dezarmării, noi pași pentru traducerea în viață a Actului final, pentru apropierea și colaborarea popoarelor Europei. Exprimînd speranțele de pace ale țării noastre, dorința României de a aduce tot sprijinul acestei importante manifestări, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în Mesajul de Anul Nou adresat întregului nostru popor la posturile de radio și televiziune: **„... vom participa la Conferința pentru încredere și dezarmare de la Stockholm, animați de dorința de a ne aduce întreaga contribuție la întărirea încrederii, colaborării și păcii pe continent".**

Victor DUCULESCU

Contribuții de inestimabilă valoare la îmbogățirea teoriei și practicii edificării economiei socialiste

(Urmare din pag. 2)

partidului nostru — o problemă vitală, o condiție hotărîtoare a reducerii cheltuielilor de producție și ridicare a nivelului tehnic, calitativ, de competitivitate al tuturor produselor românești. Fără o gospodărire eficientă a zestrei tehnice de care deja dispunem, fără creșterea producției fizice în coordonatele cantitative și calitative dictate de nevoia socială, este de neconceput sporirea veniturilor și retribuției oamenilor muncii.

În acest context, deosebit de valoroasă este observația, făcută pe baza practicii economice, potrivit căreia pe măsura dezvoltării economice cointeresarea oamenilor muncii poate să îmbrace motivații noi. Dreptul și îndatorirea de a desfășura o muncă socialmente utilă, dobîndirea conștiinței sarcinilor sociale în numele cărora oamenii muncii se simt moralmente obligați să acționeze în calitate de proprietari, producători și beneficiari, dau noi dimensiuni categoriilor de retribuție, de beneficiu, de venituri și cheltuieli, de autogestiune și autoconducere muncitorească. În cadrul acestora armonizarea intereselor personale, de grup și generale, își găsește forme noi de exprimare care nu trebuie să fie niciodată privite ca un scop în sine, ci ca pîrghii în valorificarea mai eficientă a muncii sociale.

Aplicarea consecventă a principiilor socialiste de repartiție are în vedere, așadar, luarea în considerare a obiectivelor economice și sociale ale fiecărei etape, presupune corelarea lor cu necesitățile dezvoltării țării. Faptul că nimeni nu poate să primească retribuție, nu poate avea venit garantat sau să participe la beneficiu dacă nu muncește și dacă nu produce potrivit obligațiilor de la locul de muncă, faptul că veniturile oamenilor muncii depind, acum, nemijlocit de rezultatele obținute în producție (în felul acesta ele nefiind plafonate), că productivitatea muncii trebuie să crească în ritmuri superioare retribuției, în toate ramurile economiei, deoarece altfel nu pot fi asigurate fondurile necesare majorării retribuției precum și resursele legate de acoperirea cheltuielilor generale ale statului, constituie tot atîtea elemente care vin să contribuie la creșterea răspunderii pentru buna gospodărire a mijloacelor încredințate de societate fiecărui colectiv de oameni ai muncii. Dar, dacă urmărim cu atenție toate aceste aspecte nu putem să nu observăm că înfăptuirea lor practică presupune o cunoaștere corectă a esenței legilor economice obiective, a formelor lor de manifestare, a rolului și funcțiilor fiecărei categorii valorice, a locului ei în mecanismul economico-financiar actual. Este tocmai ceea ce, în repetate rînduri, ne-a îndemnat secretarul general al partidului să facem.

Studierea atentă a documentelor partidului nostru, a operei tovarășului Nicolae Ceaușescu, ne permite înțelegerea profundă a adevărului că obiectivele ce și le-a propus spre înfăptuire poporul nostru nu pot fi duse la bun sfîrșit fără a pune la baza întregii activități economice tot ce are mai bun știința și tehnica. Astăzi, cînd sîntem martorii celui mai mare avînt al revoluției științifice și tehnice, cînd numeroase concepții se modifică cu o repeziciune fără precedent, cînd dezvoltarea forțelor de producție ne deschide orizonturi mereu noi, nebănuite în trecut, a nu cerceta, a nu te strădui să duci mai departe cunoașterea, așa cum a îndemnat în repetate rînduri secretarul general al partidului și cum ne arată exemplul său personal, înseamnă a te condamna singur celei mai grave rămîneri în urmă.

AGRICULTURA — LA ORIZONTUL ANILOR 2000

„Hrană pentru șase miliarde"

Alimentația — o problemă multidimensională

PROBLEMA multidimensională, alimentația constituie o necesitate fundamentală și un drept fundamental al omului. În afara dezarmării nucleare, nu există obiectiv mai important pentru omenire decît securitatea alimentară. Foametea și sărăcia răspîndite în lume ar putea fi cauza unor conflicte potențial generatoare de confruntări globale catastrofale.

Creșterea economică și producția alimentară trebuie să fie accelerate pentru ca dreptul la hrană să aibă posibilități de realizare. Astăzi, pe ansamblu, nivelul productiv necesar în acest scop este atins. Generațiile actuale au la dispoziție cunoștințele și mijloacele necesare pentru a produce alimente pentru șase miliarde și chiar pentru un număr mai mare de oameni. Dificultățile fundamentale nu mai rezidă în posibilitățile tehnologice, ci în modul de organizare socială și în inegala putere de cumpărare a locuitorilor planetei. Ca urmare a acestui fapt, încă sute de milioane de oameni rămîn subalimentați în mod cronic, iar populația din țările sărace, ca și populația săracă din țările bogate, cheltuiesc cea mai mare parte a veniturilor lor pentru alimente.

Țările în curs de dezvoltare, luate în ansamblu, abia își acopereau nevoile nutriționale la sfîrșitul deceniului precedent. Diferențele sînt însă mari între țările în curs de dezvoltare cu venituri scăzute și cele cu venituri medii ; între aceste două categorii de țări diferențele s-au mărit în cursul anilor '70.

Experiența a demonstrat că pentru a compensa efectul distribuirii neuniforme a venitului în țările cu deficit alimentar important, oferta alimentară (din resurse interne sau din import) trebuie să fie superioară cererilor energetice alimentare medii. O populație de 1,250 miliarde oameni locuiește în țări în care resursele alimentare medii pe locuitor sînt sub necesitățile energetice medii, iar un miliard dintre aceștia locuiesc în țări ale căror oferte medii de calorii pe locuitor au scăzut sau au stagnat în anii '70. Astfel, situația alimentară în țări care cuprind cel puțin jumătate din populația lumii în curs de dezvoltare (cu excepția R. P. Chineze) este inadecvată și nu se îmbunătățește. Se constată astfel că în ce privește problema alimentară mondială, alături de distribuție, un element fundamental îl constituie producția. Situația alimentară actuală se caracterizează printr-o criză absolută de hrană în țări totalizînd peste 40% din populația țărilor în curs de dezvoltare. Redistribuirea este desigur necesară, dar și mai necesară este creșterea mai rapidă a ofertei alimentare. Lipsa unei mai bune distribuții prelungește în mod nejustificat abolirea foametei, dar lipsa unor producții mai mari amplifică în mod tragic și perpetuează problema alimentară.

Contradicții și probleme

O REUNIUNE a Clubului de la Roma, ținută recent la Budapesta, a relevat că în lumea contemporană, bogată în cunoștințe și tehnologii, dar în care se mențin încă întinse zone de foamete, există un șir de contradicții stridente : ● practica restrîngerii terenurilor cultivate, în unele țări dezvoltate exportatoare de alimente, atunci cînd piața este nefavorabilă, în condițiile insuficienței alimentare din zone largi ale lumii ; ● reducerea culturilor agricole doar la un număr mic de soiuri și varietăți de plante pentru hrană, diminuînd în mod periculos diversitatea naturală, cu toate că multe alte specii și varietăți ar putea fi utilizate pentru îmbogățirea dietei umane, pentru a da agriculturii o securitate mai mare în cazul compromiterii culturilor principale ; ● discrepanța dintre cunoștințele acumulate de către societate și cele aplicate în practică.

Problemele cu care se confruntă omenirea pentru hrănirea celor șase miliarde de locuitori la orizontul anului 2000 pot fi rezumate, în lumina celor discutate la conferință, în următorii termeni :

1) Metodele avansate ale agriculturii bazate pe un consum ridicat de energie nu mai sînt valabile în perspectiva anilor 2000. Un studiu referitor la situația agriculturii americane arată că raportul dintre energia fosilă investită în producția alimentară și energia obținută prin producția alimentară (coeficientul de conversie) scade constant începînd din 1970. Coeficientul de conversie pentru combustibilii alternativi, care vor înlocui eventual cărbunele și petrolul, este încă scăzut : energia nucleară are un coeficient de conversie de 3 la 1, șistul bituminos — de mai puțin de 4 la 1, iar cărbunele lichefiat — de circa 2 la 1.

Unele prognoze efectuate în S.U.A. pe această bază apreciază că spre anul 2000 restricțiile energetice și limitările impuse de alți factori vor reduce atît de mult producția agroalimentară americană încît S.U.A. vor deveni, din țara cea mai mare exportatoare de produse alimentare, o țară importatoare. Chiar dacă se vor institui de pe acum măsuri stricte de gestiune vor trebui decenii pentru ca efectele lor să fie vizibile. Dacă se va întîrzia cu deciziile pertinente, se riscă însă antrenarea pe o cale ireversibilă de declin.

În această perspectivă, reconsiderarea priorităților naționale și a locului agriculturii în cadrul lor apare ca o necesitate evidentă.

Agricultura modernă poate deveni rentabilă, multe studii arătînd că modelele agriculturii occidentale pot fi înlocuite cu metode eficiente menite să ducă la îmbogățirea solului în loc de a-l sărăci, la un volum sporit de energie alimentară față de energia consumată, în condiții de recolte abundente și de înaltă calitate. Producția alimentară a țărilor în curs de dezvoltare se poate orienta direct spre un model rentabil adaptat la multe forme de culturi diverse, categorii de sol, tipuri de dietă, calificări și infrastructuri.

2) Agricultura tradițională din diverse regiuni ale lumii este la fel de neviabilă ca și agricultura modernă bazată pe petrol. Pierderea solului productiv prin eroziune, practicile proaste de irigare și extinderea orașelor constituie principalele surse de diminuare a potențialului alimentar în mai multe zone ale lumii.

3) Creșterea populației cu precădere în țările în curs de dezvoltare face să se reducă gradul de autosatisfacere a nevoilor alimentare, face și mai dificil de realizat eforturile pentru modificarea politicilor alimentare, pentru modernizarea producțiilor alimentare, în vederea satisfacerii necesităților din producție internă.

4) Distribuția alimentară mondială nu va mai fi în stare să corespundă unui model de creștere inegală, sub raport regional, a populației lumii.

În prezent, au apărut o serie de condiții noi care nu au existat în evoluția mai simplă a secolelor trecute. Unul dintre factorii limitativi ai creșterii naturale de produse alimentare îl constituie disponibilitățile în terenuri agricole ale planetei noastre. Din suprafața de uscat a planetei, neacoperită de gheață, 76% este clasificată ca pămînt cu productivitate zero, iar 11% are o productivitate scăzută. Astfel, numai o mică fracțiune a întregii suprafețe de pămînt este disponibilă ca teren agricol de prim rang. Pornind de la acest fapt, conferința Clubului de la Roma aprecia că este necesar să se înceapă, cît de curînd posibil, un studiu al folosirii pămîntului incluzînd managementul și conservarea pe scară globală, considerînd atît nevoile umane cît și necesitatea conservării adecvate a unei părți a suprafeței pămîntului pentru a permite speciilor și varietăților naturale să-și continue evoluția lor netulburată de om.

Conștiința unei solidarități globale

RECUNOSCÎND că cea mai periculoasă discrepanță este cea dintre cunoștințele cîștigate de omenire și aplicarea acestora în folosul omului, conferința Clubului de la Roma aprecia că **amenințările identificate pot fi înlăturate dacă oamenii vor începe să gîndească global.** Trecerea la gîndirea globală presupune utilizarea tuturor cunoștințelor disponibile la toate nivelurile, de la cel mai mic fermier, pînă la cooperarea internațională.

Lista acțiunilor și propunerilor formulate sau acceptate de către conferință poate fi sintetizată astfel :

1 **Accelerarea creșterii producției agroalimentare în țările în curs de dezvoltare.** Se impune ca o primă urgență o trecere în revistă a politicilor naționale care au o influență asupra producției agricole, stabilind lipsurile acestor politici și opțiunile posibile. În acest context trebuie pus accent pe următoarele aspecte :

a) **Prioritatea acordată agriculturii în programele de dezvoltare,** în sensul evaluării investițiilor alocate pentru agricultură, a raportului de schimb, a taxelor și tarifelor aplicate pentru a sprijini agricultura.

b) **Mobilizarea resurselor,** țările în curs de dezvoltare trebuind să-și modernizeze tehnologiile de producție, astfel încît să realizeze o dublare a producției, mai ales pe calea creșterii randamentului la hectar. Extinderea suprafețelor cultivate nu ar putea asigura mai mult de un sfert din această dublare a producției. Metodele tradiționale de cultură nu pot asigura această dublare a producției în următorii 20 de ani. Creșterea randamentelor necesită, în mod special, mobilizarea resurselor. Acest obiectiv necesită investiții anuale de circa 100 miliarde dolari în anul 2000 (la prețurile din 1975), pentru agricultura celor 90 de țări în curs de dezvoltare luate în studiu de către F.A.O. (Agricultura — Orizont 2000). La prețurile din 1980, valoarea investițiilor respective ar ajunge la 175 miliarde dolari. Suprafața irigată va trebui să se extindă de la 100 milioane hectare, la 150 de milioane hectare în anul 2 000; vor fi necesare de 5 ori mai multe îngrășăminte chimice (de la 18 milioane tone în 1980, la 95 milioane tone în anul 2000) ; numărul tractoarelor trebuie să crească tot de aproape 5 ori (de la 2,5 milioane la 14 milioane), iar energia comercială la fel de 5 ori (de la 30 milioane tone echivalent petrol la 180 milioane t e.p. în aceeași perioadă.

Întrucît țările în curs de dezvoltare nu vor putea să-și asigure singure mijloacele necesare pentru o asemenea dotare în următorii 20 de ani, se pune problema asigurării la nivelul cerut a ajutorului internațional. Cu toate acestea, țările în curs de dezvoltare trebuie să acorde mai mare atenție mobilizării resurselor proprii pentru îmbunătățirea producției alimentare și a distribuției prin cheltuieli mai mici pe plan intern și reducerea importurilor cu destinație militară.

c) Îmbunătățirea infrastructurii fizice (drumuri, comunicații) și de marketing, a infrastructurii sociale — case, școli, ajutor medical —, adaptarea serviciilor. În țările în curs de dezvoltare există, de asemenea, o lipsă serioasă de cadre calificate. Ca o cifră orientativă minimă, numărul acestor cadre ar trebui să crească de 4 ori pînă în anul 2000, pentru a asigura cel puțin un consultant la 500 de fermieri pentru fermele irigate și un consultant la cel puțin 1 000 de fermieri pentru fermele în care culturile sînt neirigate.

Cercetarea științifică este o condiție fundamentală pentru transformarea agriculturii țărilor sărace. După cum se poate aprecia în prezent, nu este suficientă o singură soluție științifică pentru a crește rapid productivitatea agricolă. Vor fi necesare fluxuri continue de inovații și îmbunătățiri, adaptate la condițiile din țările în curs de dezvoltare. Pînă în prezent nu s-au găsit soluții la unele probleme cu care ne vom confrunta în viitor, spre exemplu, metodele mecanizate și compatibile ecologic pentru cultivarea solurilor tropicale fragile sau asigurarea energiei pentru gospodăriile din zonele în care deja lipsește combustibilul, cercetarea culturilor tradiționale și ameliorarea acestora, o eficiență sporită în utilizarea îngrășămintelor chimice, problemele agriculturii neirigate și cultivarea mărilor și oceanelor.

d) **Stimularea producătorilor.** O cerere alimentară foarte elastică se izbește de o ofertă alimentară extrem de inelastică inclusiv din cauza lipsei de cointeresare materială. Echilibrarea balanței prețurilor și stimularea producătorilor agricoli sînt, probabil, cea mai importantă cerință a politicii agricole în cele mai multe țări în curs de dezvoltare.

În afară de creșterea reală a prețurilor de intervenție la nivelul produselor agricole sau de reducere a prețurilor factorilor de producție necesari agriculturii, stimulentele materiale pot avea și alte forme, de exemplu, creșterea părții din prețul final al produselor alimentare care ajunge la producătorul agricol, reducerea taxelor pentru mărfurile agricole, asigurarea creditelor și a factorilor de producție pentru toți fermierii la un preț sau cu dobîndă rezonabile. Cointeresarea materială prin intermediul prețurilor este doar o premisă pentru stimularea producției agricole, însă aceasta trebuie completată cu asigurarea factorilor de producție și a serviciilor necesare agriculturii. De exemplu : îngrășămintele chimice trebuie să fie disponibile la un preț convenabil, în cantități corespunzătoare, în momentul și în locul unde sînt necesare. Toate acestea trebuie completate cu condițiile cerute pentru folosirea unor cantități sporite de îngrășăminte, utilaje și mașini agricole de administrare a îngrășămintelor, asistență tehnică, competență profesională sporită, prețuri stimulative pentru produsele agricole care să acopere în mod eficient cheltuielile suplimentare de administrare a îngrășămintelor.

În final, la acest subiect se adaugă și o dimensiune internațională importantă. Prețurile la producători sînt influențate de prețurile internaționale ale alimentelor și furajelor, asupra cărora țările în curs de dezvoltare aproape că nu exercită nici un fel de influență. Aceste prețuri internaționale sînt menținute la un nivel scăzut din cauza protecționismului și a exporturilor subvenționate pe care le practică țările dezvoltate.

e) **Presiunea sporită asupra mediului înconjurător** necesită o atenție sporită pentru conservarea și protecția acestuia. Extinderea deșertului, tăierea la întîmplare a pădurilor și dispariția materialului genetic unic sînt exemple binecunoscute de afectare a mediului. Protecția mediului ar trebui să fie mai bine reflectată în programele de producție și de investiții naționale, precum și în ajutorul internațional.

2 **Creșterea cererii de produse agroalimentare.** Îmbunătățirea capacității de producție agricolă și a productivității se poate realiza numai dacă aceasta corespunde unei cereri agroalimentare sporite. O parte a acestei cereri trebuie să vină de pe piețele internaționale, dar cea mai mare parte a cererii trebuie să o reprezinte piața internă, ca urmare a sporirii veniturilor și a puterii de cumpărare a populației.

O strategie de dezvoltare rezonabilă a industriei și mai ales de extindere a acesteia — ca domenii — în zonele rurale, permițînd o utilizare intensivă a forței de muncă, este prin urmare o premisă pentru susținerea progresului agricol.

3 **Îmbunătățirea cadrului internațional** pentru stimularea dezvoltării sistemului agroalimentar, deziderat realizabil prin comerțul internațional, asigurarea securității alimentare și ajutorul alimentar pentru țările în curs de dezvoltare.

În prezent, circa 10% din comerțul agroalimentar mondial este reprezentat de comerțul între țările în curs de dezvoltare. Acesta are la bază cererea de produse alimentare care, în țările în curs de dezvoltare, s-ar putea dubla pînă în anul 2000, și un anumit grad de complementaritate a tipului de produse și a cantităților de produse oferite. Pe de altă parte, un comerț internațional cu produse alimentare, în special cereale, care să funcționeze corespunzător este o premisă pentru securitatea alimentară. În același timp, pentru țările cu venituri scăzute, cu deficit alimentar, asigurarea în continuare a ajutorului alimentar este o problemă vitală. Pentru toți importatorii, dar în special pentru importatorii cu venituri mici, este importantă asigurarea unei protecții împotriva lipsurilor interne pe plan agricol și a unei creșteri excesive a prețurilor pe piața mondială. O interpretare rațională pentru realizarea unei asemenea securități alimentare reprezintă o structură piramidală de măsuri naționale, regionale și internaționale. Pe de altă parte, prima linie de apărare în ce privește securitatea alimentară, rezervele alimentare naționale, reprezintă o responsabilitate proprie fiecărei țări. Dar menținerea, conservarea, păstrarea unor stocuri alimentare costă foarte mult. În anumite condiții, rezervele regionale și subregionale ar putea să suplimenteze rezervele naționale, ceea ce conduce la concluzia necesității sporirii ajutorului extern pentru dezvoltarea agriculturii țărilor în curs de dezvoltare.

Studiul F.A.O. : „Agricultura — Orizont 2000" apreciază că fluxul anual din ultimii ani al ajutorului pentru dezvoltarea agriculturii țărilor în curs de dezvoltare, care a fost de circa 4,5—5 miliarde dolari (la prețurile din 1975), trebuie, aproximativ, să se tripleze pentru a corespunde realității în 1990 și să fie de 4 ori mai mare la orizontul anului 2000.

dr. Eugen BUCIUMAN

R.F.G.: înviorarea exporturilor

INDUSTRIA vest-germană anticipează un salt important în ce privește exporturile în 1984, respectiv o creștere globală cu 8% (față de cea de numai 1% înregistrată în 1983), cele mai importante majorări fiind așteptate la vînzările de echipamente industriale (+9%) și bunuri de consum de folosință îndelungată (+ 13%), în special automobile. Unul dintre principalele motive ale optimismului cercurilor de afaceri, alături de înviorarea din economia celorlalte țări industrializate occidentale, se bazează pe deprecierea mărcii vest-germane față de dolar, de natură să facă mai competitive prețurile produselor vest-germane.

Perspective optimiste sînt avute în vedere și în ce privește investițiile în fonduri fixe. Creșterea, anticipată să ajungă la 2%, o depășește pe cea de 1% din 1983, rămînînd totuși sub cifra prevăzută cu cîteva luni în urmă pentru 1984 pe baza studiilor la nivelul firmelor producătoare, diferența fiind determinată de incertitudinile legate de evoluția viitoare a ratelor la dobînzi și de capacitatea reală a economiei de a se înscrie pe o curbă ascendentă în perioada post-criză.

Într-adevăr, institutele de prognoză anticipează o ameliorare redusă în activitatea generală a economiei vest-germane și chiar sporirea în continuare a șomajului. Numărul total al șomerilor ar urma să crească de la 2,35 mil. anul trecut la 2,5 milioane în 1984.

Brazilia: măsuri de redresare

APRECIERI ale autorităților braziliene și ale unor bănci străine converg către concluzia că, în 1984, Brazilia va reuși să obțină un excedent în balanța de plăți, ceea ce echivalează cu o îmbunătățire a situației economice a țării, a cărei datorie externă se ridica la 93 miliarde de dolari la sfîrșitul anului trecut. Înviorarea economică a țărilor industrializate și prețul relativ stabil la petrol sînt principalii factori externi luați în considerare în stabilirea acestei prognoze. În plus, Brazilia contează pe o recoltă bună, în special la soia și cafea. Produsele agricole, care în 1983 au contribuit cu 40% la încasările de 21,7 mrd. dolari din străinătate, sînt așteptate să aducă un spor și mai mare în 1984, în condițiile majorării suprafețelor cultivate.

Printre celelalte măsuri avute în vedere de guvern pentru realizarea scopului urmărit se numără: ● reducerea cu 1 miliard dolari a importurilor de petrol și valorificarea rezervelor off-shore recent descoperite; ● atragerea sporită de echipamente industriale din străinătate, prin ridicarea cu 10% a plafonului importurilor la această categorie de produse, pentru stimularea activității industriei; ● majorarea cu circa 10% a exporturilor, în special pe seama celor de soia; ● reducerea cu 200 mil. dolari (la 1,4 mrd. dolari) a importurilor de grîu provenit în special din S.U.A. și Canada.

Acest program contează totodată pe efectele devalorizării, din februarie 1983, a monedei naționale, nefiind înlăturată posibilitatea unei noi măsuri în acest sens.

Programe de dezvoltare

INDIA: preocupări pentru autoaprovizionarea cu energie

CHELTUIELILE presupuse de importul de energie și lipsa de devize au determinat decizia guvernului central indian de a stimula eforturile în vederea ajungerii la autoaprovizionare în ce privește consumul de petrol.

Estimări oficiale arată că importul de țiței și produse petroliere va fi cu 3,27 mil. t mai mic în anul financiar 1983-1984, ceea ce va însemna o reducere cu 9,7 mrd. rupii (în devize libere) față de cheltuielile corespunzătoare din anul financiar 1982-1983.

Preocupările actuale ale guvernului se îndreaptă către majorarea producției în zonele bogate de la Bombay High și din platoul continental din partea de vest a țării unde, pînă în prezent, rezultatele au fost de natură să stimuleze exploatări în continuare. Perspectivele avute în vedere de Comisia națională pentru petrol și gaze naturale (O.N.G.C.) situează la 239 mrd. rupii cheltuielile de investiții necesare pînă în 1990 pentru a se obține o producție anuală de 46,5 milioane tone petrol; o prognoză mai optimistă apreciază că producția anuală s-ar putea ridica la 60,5 mil. t, în condițiile unor investiții sporite, de 290 mrd. rupii, în intervalul menționat. Aceste prognoze sînt condiționate de descoperirea și valorificarea rapidă a unor noi cîmpuri petrolifere. În prezent, în ce privește exploatările off-shore, pe lîngă regiunea Bombay High, au fost identificate rezerve noi în Bazinul de Nord, Bazinul de Sud și în zona Ratnagiri. Producția de țiței din exploatări continentale provine în principal din terenurile petroliere Gujarat; depozite noi au fost depistate în Rajahstan (Bengalul de Vest) și în alte cîteva zone noi din nord-estul țării. Cercetările seismice și alte studii au demonstrat existența unor cantități sporite de hidrocarburi în regiunea platoului continental de pe coasta de vest a țării.

Preocupările pentru identificarea de noi zone petrolifere, precum și pentru valorificarea la un grad sporit a celor cunoscute au determinat, pe de altă parte, eforturi majorate în ceea ce privește investițiile, pentru achiziționarea de echipament de foraj. Astfel, cel de al VI-lea plan (1980-1985) de investiții în domeniul petrolului a fost deja majorat de la 48 la 80 mrd. rupii, cu posibilitatea creșterii în continuare a cheltuielilor alocate în acest scop.

Schimburile comerciale dintre România și India s-au concretizat, în ce privește exporturile românești, în livrări de îngrășăminte chimice (uree etc.), produse chimice și farmaceutice (sodă calcinată, sodă caustică, P.V.C., cloramfenicol etc.), produse plate din oțel (tablă și bandă laminată, sleburi și țagle), instalații de foraj, părți și piese de schimb pentru utilaje petroliere etc. Principalele acțiuni de cooperare româno-indiene includ participarea la construirea rafinăriei Gauhati, două instalații de solventare la rafinăria de la Barauni, fabrica de asamblat tractoare de la Hyderabad, blocul de ulei de la rafinăria Haldia, participarea la construirea termocentralei de la Singareni, societatea mixtă pentru industrializarea și comercializarea pieilor, la Madras.

Em. Ș.

Nivel record de repreciere a dolarului

PRIMA SĂPTĂMÎNĂ A ANULUI 1984 a marcat o tendință accentuată de consolidare a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Creșterea peste așteptări, cu 1,6 miliarde dolari, a masei monetare în circulație, în perioada de raportare anterioară a determinat noi presiuni asupra dobînzilor la fondurile în dolari, care au crescut cu aproape 2% (atingînd la un moment dat nivelul de 11%) la fondurile federale și cu 0,75% la eurodolarii pe termen foarte scurt. Creșterea, practic, continuă a dolarului în acest interval, a determinat atingerea unor niveluri record de repreciere, cele mai ridicate din ultimii 10 ani, față de majoritatea valutelor vest-europene, excepție făcînd doar yenul japonez. Procesul de consolidare are la bază, dincolo de factorii de moment amintiți, o serie de cauze de durată, cum sînt: ● nivelul comparativ mai ridicat al dobînzilor nominale la fondurile în dolari, motivat de necesitatea finanțării unui volum înalt al deficitului bugetar în S.U.A. și de politica „creditului scump" promovată de autoritățile monetare centrale din această țară în scopul combaterii tendințelor inflaționiste; ● atracția sporită pe care fondurile în dolari o prezintă pentru investitori, pe de o parte datorită nivelului real al dobînzilor la aceste fonduri (datorită ritmului relativ scăzut al inflației în S.U.A.), mai ridicat decît cel al dobînzilor reale la fondurile în alte valute, iar pe de altă parte datorită funcției de valută „de refugiu" îndeplinită de dolarul S.U.A. în condițiile menținerii și accentuării încordării internaționale; ● ritmul mai viguros de creștere înregistrat de economia S.U.A. începînd din anul precedent, mai susținut decît cel cunoscut de țările vest-europene și Japonia; ● necesitatea finanțării datoriei externe a numeroase țări, în principal țări în curs de dezvoltare, datorie denominată cu precădere în dolari S.U.A.

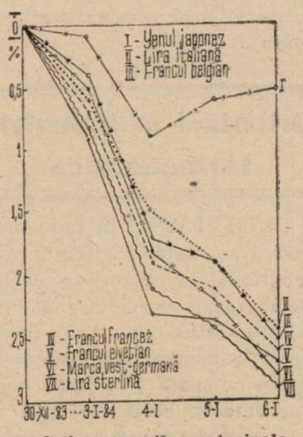

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 3—6 I 1984, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 30 XII 1983

La începutul acestei săptămîni, cursul dolarului S.U.A. a atins noi niveluri record față de principalele valute occidentale: 2,8525 mărci/dolar; 2,2625 franci elvețieni/dolar; 8,6775 franci francezi/dolar; 1 725 lire italiene/dolar; 1,3875 dolari/liră sterlină. În aceste condiții, s-a remarcat intervenția unor bănci centrale în sprijinul monedelor lor naționale, intervenții care, cel puțin pe moment, au limitat procesul de repreciere rapidă a dolarului S.U.A.

Yenul japonez, susținut și de forța economiei japoneze și de mișcarea speculativă a capitalurilor internaționale, care s-au îndreptat insistent spre piața niponă (între altele, ziua de 6 ianuarie a reprezentat a 70-a zi consecutivă de creștere a prețurilor la acțiunile de la bursa de valori din Tokio, depășindu-se toate recordurile precedente) a pierdut în relația cu dolarul S.U.A. doar 0,5%, pe ansamblul perioadei.

Prețul **aurului** la Londra a evoluat pe o linie descendentă (375,25 dolari/uncie la 6 I 84).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Dezvoltarea — factor al păcii și stabilității

DACĂ progresele de pînă acum spre înfăptuirea obiectivului sporirii importante a ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială au fost lente, spunea recent directorul executiv al O.N.U.D.I., Abd-El Rahman Khane, cu ocazia celei de a 17-a aniversări a creării acestui organism specializat al O.N.U., acest lucru se datorează în bună măsură nerecunoașterii încă pretutindeni în lume a interesului general de a susține cauza cooperării internaționale pentru industrializare.

„O cooperare internațională pe scară foarte largă pentru a ajuta planeta noastră să progreseze spre prosperitatea mondială și pacea internațională pentru generația ce vine este infinit preferabilă cursei lipsite de sens care poate duce la o eventuală distrugere reciprocă și nimicirea speciei umane", afirma directorul executiv al O.N.U.D.I., referindu-se la relația strînsă care există între dezvoltare și lichidarea sărăciei, pe de o parte, și pace, libertate și stabilitate, pe de alta. Rămînerea în urmă din punct de vedere economic conduce inevitabil la tulburări social-economice, așa cum prea multe exemple au confirmat în ultimile două decenii. În acest sens Abd-El Rahman Khane cita un cunoscut expert al O.N.U. care încă în 1966 constata : „În cursul anilor care s-au scurs, au existat mult mai multe răbufniri grave în țările sărace decît în cele bogate. Din cele 38 de țări foarte sărace, cu un venit pe locuitor de sub 100 dolari pe an, nu mai puțin de 32 au cunoscut conflicte importante. Media pe țară a fost chiar de două răbufniri mari ale violenței în cursul perioadei ultimilor 8 ani". Perioada care a urmat nu dezminte în esență această concluzie.

Bulgaria: program de mecanizare a agriculturii

INTRODUCEREA accelerată a rezultatelor progresului tehnico-științific în unul dintre cele mai importante sectoare ale economiei naționale constituie obiectivul principal al programului de mecanizare a agriculturii pentru cincinalul 1986—1990 adoptat în Bulgaria. Principalele direcții de acțiune care se conturează în cadrul acestui program sînt : construcția și utilizarea de mașini principial noi pentru culturi de cereale și culturi furajere, pe baza cărora, concomitent cu creșterea randamentelor se vor reduce pierderile la recoltare ; accelerarea mecanizării în legumicultură, pomicultură, viticultură și producția de tutun brut, activități mari consumatoare de forță de muncă ; introducerea de mijloace de automatizare în zootehnie, aplicarea pe scară largă a tehnologiilor industriale de creștere a animalelor. Un complex de măsuri organizatorice urmărește susținerea acestui program. În primul rînd se intenționează dezvoltarea producției de mașini agricole specializate, inclusiv prin colaborare cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. Un loc aparte revine măsurilor de îmbunătățire a activității de reparații, prin crearea de întreprinderi specializate, precum și asigurării cu piese de schimb a parcului de mașini agricole.

Comerț și dezvoltare

DIFICULTĂȚILE care confruntă în prezent economia mondială, în special țările în curs de dezvoltare, conduc la concluzia privind necesitatea intensificării schimburilor comerciale între aceste din urmă țări, ca o condiție a accelerării dezvoltării lor și a reducerii dependenței de țările industrializate. Un recent raport al U.N.C.T.A.D., a cărei concluzie am citat-o mai sus, arată că majorarea comerțului între țările în curs de dezvoltare ar putea contribui la realizarea unei creșteri economice în aceste țări de 4,8% în următorii opt ani, față de o rată de creștere de numai 3,7% cît se estimează în lipsa unei atari orientări, respectiv în condițiile bazării numai pe cererea din partea țărilor industrializate, decurgînd din ritmul de creștere economică de 2,7% pe an prognozat pentru restul deceniului în curs. Necesitatea preocupărilor sporite în acest sens este evidențiată de faptul că, excluzînd combustibilii minerali, comerțul între țările în curs de dezvoltare a crescut cu o medie de 26,7% pe an în perioada 1970—1975, după care ritmul a scăzut la 20,6% între anii 1975—1980. Experții U.N.C.T.A.D. apreciază că, dacă țările rămase în urmă nu vor înregistra un ritm mai rapid de dezvoltare, în unele zone din America Latină și Africa va fi posibil să apară chiar reduceri sensibile ale venitului pe locuitor.

Organismul O.N.U. citat consideră că generalizarea sistemului global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare ar stimula schimburile reciproce și prin aceasta creșterea lor economică.

Orientări în industria farmaceutică

ÎN ULTIMII ANI în industria farmaceutică se manifestă tendința lentă, dar continuă de creștere a cheltuielilor de cercetare-dezvoltare ale tuturor firmelor producătoare, ca reflex al concurenței pentru menținerea unor segmente de piață și al unor restricții nou apărute în acest domeniu. Între acestea se numără : ● intervenția autorităților din numeroase țări pentru întreruperea creșterii necontrolate a producției de medicamente fără ca valoarea terapeutică să fie demonstrată ; ● limitarea de către guvernele unor țări a acordării de licențe pentru medicamente care nu reprezintă nici o noutate ; ● orientarea spre cercetarea fundamentală și spre realizarea tehnologiilor vizînd producția de mijloace terapeutice radical noi.

În aceste condiții se constată tendința de recurgere la licențe de către firmele care nu-și pot permite eforturi suficiente în această direcție. Pe de altă parte, principalele firme producătoare din unele țări vest-europene și Japonia fac eforturi pentru a-și alinia realizările la nivelul celor din R.F. Germania, Elveția și S.U.A., primii producători pe plan mondial. O altă tendință constă în încercarea unor firme relativ mici, cu locuri modeste în ierarhia producătorilor occidentali de medicamente, de activizare a cercetării-dezvoltării proprii, pentru care se alocă fonduri care reprezentau în 1982—1983 pînă la 14—18% din volumul vînzărilor, depășind nivelul mediu caracteristic industriei farmaceutice, care în ultimii ani s-a situat sub 12%.

Valorificarea energiei oceanelor

DEȘI centenară, ideea fizicianului francez Arsène d'Arsonval de valorificare în scopuri energetice a diferenței de temperatură (de cel puțin 20°C) între apele de suprafață și cele reci de adîncime (spre 1 000 m) ale oceanelor din zona tropicală nu a depășit încă stadiul experimentărilor.

Pe măsură ce criza petrolului a scăzut în intensitate, punerea la punct a tehnologiei necesare utilizării „energiei termice a mărilor" a fost din nou amînată, fără a fi abandonată cu totul. Una din deciziile importante care trebuie luate pentru valorificarea acestei surse de energie este cea a tehnologiei ce se adoptă : cu ciclu deschis sau închis. În cadrul primului sistem turbina centralei este acționată de apă caldă de mare evaporată sub vid, în cel de al doilea — de vapori de amoniac, rolul apei deci (4°C) captată printr-o conductă de la mare adîncime fiind în cazul ambelor sisteme acela de a condensa vaporii produși. Pe lîngă randamentul cu 30—50% mai ridicat, primul sistem mai prezintă și avantajul unei producții importante de apă dulce (500 mc/MW/zi). Prima centrală franceză de acest gen, de 5 MW este prevăzută a intra în funcțiune la Papeete, în Tahiti, în 1988, utilizînd „ciclul deschis". În schimb, S.U.A. par să fi optat pentru „ciclul închis", prima asemenea centrală americană urmînd a se inaugura la Honolulu, în Hawai în 1989. Ea va avea o putere instalată de 40 MW. În ciuda randamentului scăzut, de numai 2—3%, scrie **L'Usine Nouvelle**, cele două tipuri de centrale, care pot fi instalate pe uscat sau pe apă (flotante), valorifică o sursă de energie inepuizabilă și nepoluantă, tot anul, timp de 24 de ore din 24.

GLOSAR

Sistemul monetar ideal

CUM SE POATE IMAGINA un sistem monetar internațional cît mai apropiat de ceea ce se poate numi un sistem ideal ? Este limpede că în acest domeniu, ca și în altele, idealul nu este unul singur. Nu există un ideal absolut, ci mai multe, fiecare servind o anumită cauză. Am selecționat cîteva definiții care, puse laolaltă, par să explice de ce progresul este — pentru a ne exprima optimist — atît de lent.

1. Multă vreme, sistemul monetar internațional de la Bretton Woods a fost considerat ca fiind expresia intereselor generale. O enciclopedie americană îl prezenta astfel : „Acordul de la Bretton Woods reprezintă prima mare codificare a regulilor de joc ale sistemului monetar internațional convenite în cadrul dreptului internațional". Este bine știut că acest sistem a fost lichidat de fapt în 1971 și de drept în 1978, fără a se pune altceva în loc.

2. După unele păreri, sistemul monetar internațional are menirea să servească interesele celor puternici. Cu cît aceste interese sînt mai bine servite, cu atît sistemul este mai bun. „Un sistem monetar nu este numai un ansamblu de reguli teoretice. El are și o misiune politică. El permite asigurarea dominației economiilor celor mai puternice fără discuție și de manieră aproape automată" (Prospectives, iunie 1973).

3. După alte păreri, nu poate exista un sistem monetar eficient și stabil decît dacă el este legat de aur. Generalul de Gaulle care, după cum este știut, a avut o predilecție pentru monedă, sub impulsul teoriilor profesorului Jacques Rueff, a definit rolul aurului în organizarea sistemelor monetare în felul următor : „Aurul care nu-și schimbă natura, (...) care nu are naționalitate, care este considerat etern și universal drept valoarea inalterabilă și fiduciară prin excelență ! (...) Legea supremă, legea de aur — este cazul să ne exprimăm astfel — pe care trebuie să o repunem în vigoare și la loc de onoare în relațiile economice internaționale este obligația echilibrării, între o zonă monetară și alta, prin intrări și ieșiri efective de metal prețios, a balanței de plăți a schimburilor lor" (6 februarie 1965, în ziarul „Le Monde").

4. Care este sistemul monetar ideal pentru un economist care nu pledează decît pentru interesele generale ? „Sistemul monetar ideal ar fi acela care ar permite să se asigure o dezvoltare continuă și fără șocuri a schimburilor internaționale și care ar favoriza creșterea armonioasă a fiecărei națiuni în parte, datorită unei juste remunerări a vînzărilor ei" (Dominique Carreau).

Pe linia unui asemenea punct de vedere favorabil luării în considerare a interesului comun al tuturor țărilor se înscrie poziția consecventă a României în privința restructurării sistemului monetar internațional. În concepția țării noastre, experiența ultimilor ani relevă că se poate ajunge la acorduri de substanță, general acceptabile, în direcția soluționării marilor probleme ale vieții economice internaționale. În această ordine de idei, România acordă o importanță specială acțiunilor vizînd soluționarea problemelor monetar-financiare, care trebuie să se înscrie cu prioritate în atenția comunității internaționale. De aceea, țara noastră împărtășește ideea convocării unei conferințe monetar-financiare internaționale, care să reglementeze problemele din acest domeniu.

C.K.

Roboți „inteligenți"

Florian Mihai Șolma, Slobozia — Există o diferență clară între prima generație de roboți și cea următoare, a roboților „inteligenți", dotați cu senzori, nu numai sub aspectul operațiilor pe care le pot executa, ci și al numărului de muncitori pe care îi înlocuiesc. Roboții din prima generație sînt utilizați, în marea lor majoritate, în operații cum sînt sudura, protecția anticorozivă, vopsirea, precum și pentru manipularea unor piese grele, contribuind în măsură însemnată la „umanizarea muncii", respectiv la înlocuirea muncii fizice grele, în mediu toxic sau monotone. Potrivit aprecierilor unui studiu al Commerzbank citate în revista **Wirtschaft und Produktivität** (nr. 11/1983), un robot din prima generație a înlocuit între 2 și 3 muncitori. În cazul R.F. Germania, de pildă, se apreciază că cei circa 3 500 roboți industriali din prima generație au determinat schimbarea locului de muncă a 5 000 pînă la 7 000 de muncitori care lucrau în condiții dificile.

Roboții „inteligenți", dotați cu senzori, sînt utilizabili mai ales în operațiile de montaj. Ponderea lor în totalul parcului de roboți este încă redusă în Europa occidentală (6—8%) față de S.U.A. (20%) și mai ales Japonia (40%), iar introducerea lor necesită o pregătire mult mai amplă din partea societății, ținînd seama că un asemenea robot înlocuiește între patru și șase muncitori. Domeniul lor de aplicabilitate — operațiile de montaj — este și cel care concentrează o parte considerabilă a personalului muncitor dintr-o serie de ramuri (în industria automobilului, de pildă, ponderea respectivă ajunge la 40%). Pe ansamblul industriei vest-germane, în secțiile de montaj ale diferitelor întreprinderi lucrează circa 1,2 milioane de oameni, respectiv o șesime din totalul lucrătorilor industriali.

Oțel

Dorin Vișinescu, Tîrgoviște — Producția mondială de oțel brut a scăzut în 1982 la 713 milioane tone, de la 723 mil.t în anul precedent. Potrivit informațiilor preliminare este de presupus că în 1983 ea a cunoscut o nouă reducere.

Pe de altă parte, un studiu elaborat de Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială identifică 32 de țări în curs de dezvoltare care au intrat în ultimii ani sau se pregătesc să intre în rîndul producătorilor de oțel. Dintre acestea 26 se află în Africa, 4 în America Latină și 2 în Asia. 15 țări în curs de dezvoltare posedă deja capacități de producere a oțelului și au în vedere proiecte de dezvoltare a lor, iar în celelalte 17 se află în faza avansată pregătirea sau implementarea acestei industrii.

Păduri tropicale

Sebastian Coroianu, Ploiești — Punctul de vedere potrivit căruia defrișarea pădurilor tropicale constituie cauza principală a unor dereglări hidrometeorologice constatate în cele mai diverse zone ale planetei noastre a fost susținut cu tărie și la cel de al treilea Congres mondial privind parcurile naționale, desfășurat în toamna acestui an în insula indoneziană Bali. Congresul, care a reunit circa 500 specialiști în studiul pădurii tropicale, a adresat un apel care marchează începutul unei campanii mondiale pentru a se pune capăt acțiunilor de defrișare a pădurii tropicale estimate a avea loc anual pe o suprafață totală de 3 ori mai mare decît cea a Elveției.

Potrivit experților amintiți, defrișarea pădurilor tropicale constituie cauza principală a inundațiilor catastrofale din India, a secetei din Indonezia ca și a celei din Filipine care a diminuat considerabil producția de energie electrică a hidrocentralelor, a scăderii nivelului apelor în Canalul Panama, ca și a pagubelor mari provocate agriculturii în Haiti.

Marmură

Florina Munteanu, Bocșa — Principalul producător și exportator mondial de marmură este Italia, cu o producție anuală de 3 mil. tone și un export de 2 mil. tone. Cea mai importantă exploatare rămîne Carrara, vestită pentru calitatea și culoarea albă a marmurei sale. Marmura colorată, pentru care în ultimul timp cererea este în creștere, se găsește în Liguria, Piemont, Sicilia ș.a. Înviorarea activității în sectorul construcțiilor antrenează și creșterea cererii de marmură, utilizată mai ales la acoperirea pereților unor clădiri publice. Comenzile provenite din S.U.A., de exemplu, au fost în 1983 cu peste 50% mai mari decît în anul precedent. Italia este și un important exportator de granit. Principalii importatori de marmură și granit, blocuri și prelucrate din Italia au fost în 1982 R.F. Germania (în valoare de 191 mrd. lire) și Arabia Saudită (170 mrd. lire).

Și în comerțul internațional de mașini pentru prelucrarea marmurei și granitului Italia ocupă o poziție de frunte. Valoarea exportului italian de astfel de mașini s-a ridicat în 1982 la 143 mrd. lire.

Reciclarea cuprului

A. Keșișian, București — Principalii factori care au contribuit la sporirea interesului pentru reciclarea deșeurilor de cupru sînt considerați creșterea prețului energiei, exigențele privind protecția mai eficientă a mediului înconjurător și costul ridicat al deschiderii de noi mine pentru valorificarea unor zăcăminte cu conținut util tot mai redus, coborînd uneori sub 1%. În țările occidentale industrializate cuprul reciclat a ajuns să acopere 60—70% din nevoile totale, ponderea respectivă ajungînd în cazul unei țări sărace în materii prime cum este Elveția chiar la 80%. Această ponderea variază totuși, în timp, (este adevărat, cu un anumit decalaj) în funcție de evoluția prețului cuprului pe piața mondială.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 2 din 13 ianuarie 1984

Spirit revoluționar, novator în gîndire și acțiune

— Contribuții de inestimabilă valoare la îmbogățirea teoriei și practicii edificării economiei socialiste **(Gh. Postelnicu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice
- Randamente înalte la extracția cărbunelui **(Constantin Răduț)** 3
- Debit maxim de producție la fiecare sondă **(Ștefan Costea)** 4

— Promovarea tehnologiilor avansate — sursă de sporire a productivității și de reducere a consumurilor materiale **(Ion Hera-Bucur)** 6

— O ecuație complexă : economia de energie și dezvoltarea intensivă a agriculturii **(N. Brașoveanu)** 8

— Asigurarea portofoliului de contracte la nivelul planului de export **(George Păunescu)** 10

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Realizarea beneficiilor — autofinanțare, dezvoltare, cointeresare **(Gh. Boulescu)** 12

— Acțiunea unor pîrghii valorice în procesul de intensificare a utilizării resurselor (II) **(C. Marin, I. Predoi, M. Popescu, C. Vasiloiu)** 14

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Raționalitatea structurilor de producție ale noilor capacități industriale **(Roman Crișan, Ioan S. Pop, Dumitru Purdea)** 16

TEORII • IDEI

— 125 de ani de la unirea Moldovei cu Muntenia.
- Unitatea națională — permanență a istoriei poporului român **(Gheorghe Surpat)** 18
- Școli — curente — economiști. Economiști români, militanți pentru unitate națională (I) **(Ion Bulborea)** 20

— Creșterea productivității muncii — obiectiv de importanță națională (II) **(Ilie Rădulescu)** 22

— Problemele globale impun o largă colaborare. Convorbiri economice cu **József Bognár** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru diminuarea încordării internaționale, pentru pace și dezarmare **(Victor Duculescu)** 25

— Agricultura — la orizontul anilor 2000. „Hrană pentru șase miliarde" **(Eugen Buciuman)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Priceless contribution to enrich the theory and practice for the edification of the socialist economy **(Gh. Postelnicu)** 1
— High performances in coal production **(Constantin Răduț)** 3
— Promoting advanced technologies — a source of productivity increase and material consumption cut down **(Ion Hera-Bucur)** 6
— A complex equation : energy saving and the intensive development of the agriculture **(N. Brașoveanu)** 8
— Covering the order-book at the level of the export plan **(George Păunescu)** 10
— Self management in enterprises : responsabilities, actions, results. Profit making : self-financing, development, joint interest **(Gh. Boulescu)** 12
— The action of some value levers to intensify the use of the resources (II) **(C. Marin, I. Predoi, M. Popescu, C. Vasiloiu)** 14
— The rationality of the production structures of the new industrial capacities **(Roman Crișan, Ioan S. Pop, Dumitru Purdea)** 16
— The national unity — a permanence of the Romanian people's history **(Gheorghe Surpat)** 18
— Schools • trends • economists. Romanian economists, militants for national unity (I) **(Ion Bulborea)** 20
— Labour productivity increase : an objective of national importance (II) **(Ilie Rădulescu)** 22
— Global problems require a large collaboration. Economic talks with **József Bognár** 24
— For lessening the international tension, for peace and disarmament **(Victor Duculescu)** 25
— Agriculture — Horizon 2 000. Food for 6 billion **(Eugen Buciuman)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Вклады неоценимой важности в обогащении теории и практики построения социалистической экономики **(Г. Постелнику)** 1
— Высокие отдачи при добыче угля **(Константин Рэдуц)** 3
— Присвоение передовых технологии — источник повышения производительности труда и понижения материальных расходов **(Ион Хера-Букур)** 6
— Комплексное уравнение: экономия энергии и интенсивное развитие сельского хозяйства **(Н. Брашовеану)** 8
— Обеспечение портфелья заказов на уровне экспортного плана **(Георге Пэунеску)** 10
— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, действия, результаты. Реализация прибыли — самофинансирование, развитие, соинтересованность **(Георге Боулеску)** 12
— Действие некоторых стоимостных рычагов в процессе интенсификации использовании рессурсов (II) **(К. Марин, И. Предой, М. Попеску, К. Василою)** 14
— Рационализация организационных структур новых производственных мощностей **(Роман Кришан, Иоан С. Поп, Думитру Пурдеа)** 16
— Национальное единство — постоянная черта истории румынского народа **(Георге Сурпат)** 18
— Школы • Течения • Экономисты • Румынские экономисты, борцы за национальное единство (I) **(Ион Булбореа)**..... 20
— Повышение производительности труда — объектив национальной важности (II) **(Илие Радулеску)** 22
— Экономические бесседы с **Ожефом Богнаром.** Гобальные вопросы требуют развёртывание широкого сотрудничества 24
— За ослабление международной напряжённости **(Виктор Дукулеску)** 25
— Сельское хозяйство — горизон 2000. Пища для шести милиардов **(Эуджен Бучуман)** 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28–30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. Filiala sector 1.

Pentru sistemele dv. de calcul,
I.T.C. — Fabrica de memorii electronice —

Timişoara

str. Gh. Lazăr nr. 9, tel. 35555, telex 71380

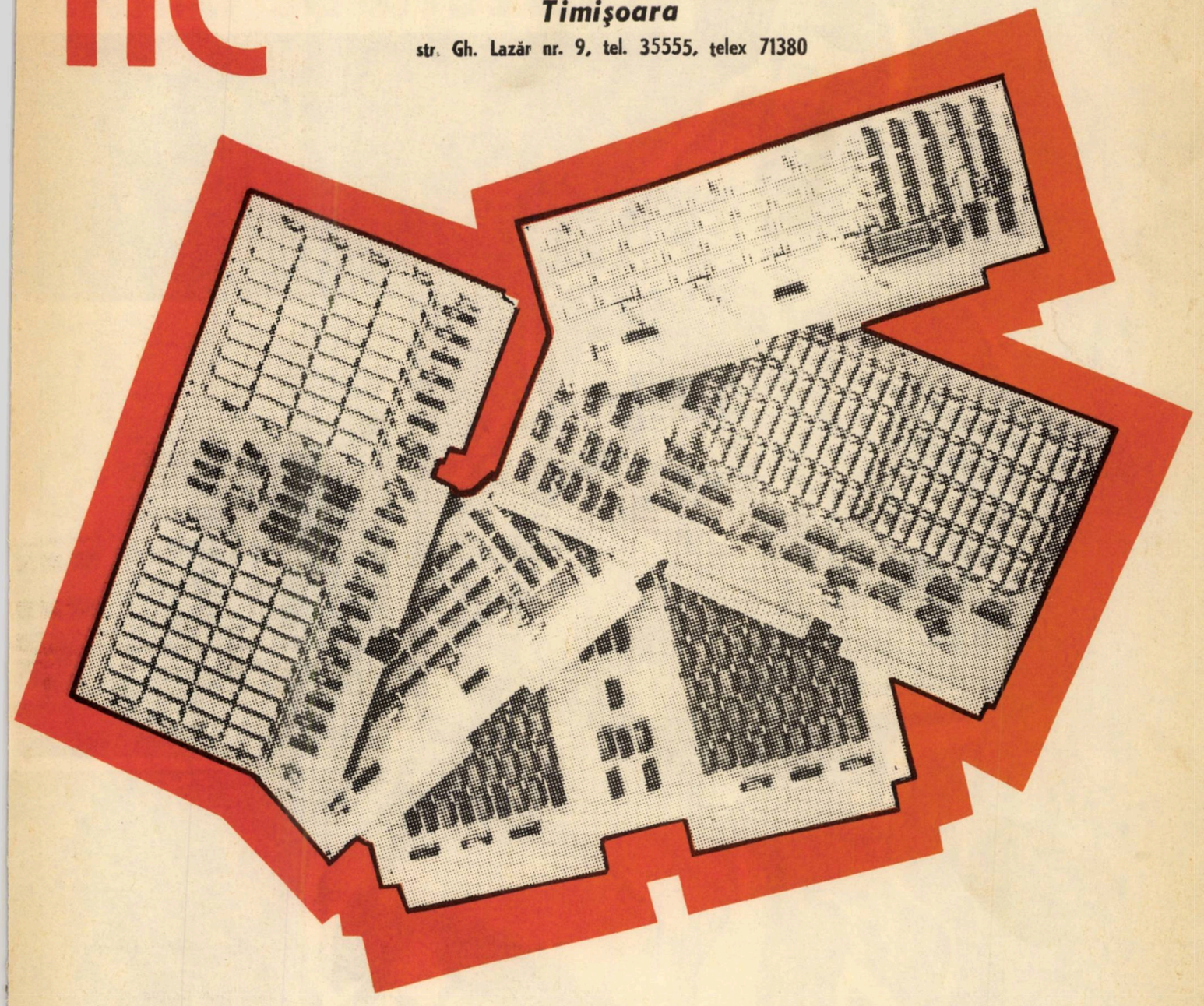

Vă oferă :

1. Extensii de memorii pentru sistemele I–100, I–102, ECAROM, TELEROM-P, M-18, NOVA, FELIX 256, Felix 512–1024.
2. Blocuri de memorii pentru înlocuirea modulelor 16 Ko cu ferită de tip 2,5 D la Sistemele FELIX 256.
3. Module de memorii semiconductoare pentru terminalele DAF. 2010.
4. Module de memorii semiconductoare pentru microsisteme realizate pe formate standard S–100, dublu EUROCARD.
5. Unităţi de memorie externă semiconductoare de mare capacitate pentru minisisteme Independent, Coral, Nova şi alte sisteme de medie/mare capacitate.

De asemenea unitatea noastră realizează, la cerere, diverse unităţi şi module de memorii pentru sistemele d-voastră :

- RAM dinamic
- RAM static
- PROM sau PROM combinat cu RAM
- variante RAM nevolatil

Datorită echipamentelor de testare evoluate se asigură o fiabilitate ridicată produselor noastre şi o garanţie de 1 an de zile.

str. Gh. Lazăr nr. 9, telefon 35555 telex 71380

CONFECȚII DE IARNĂ

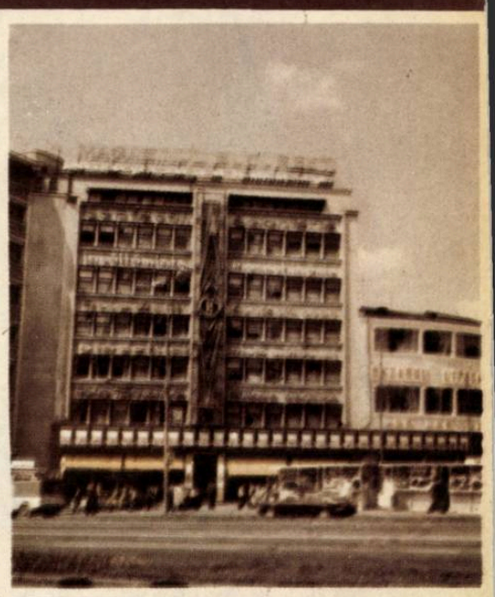

Marile magazine din capitala țării – București : „Bucur-Obor", „Unirea", „București", „Victoria", „Adam", „Eva", precum și marile magazine universale din țară vă pun la dispoziție în acest sezon un bogat și extrem de variat sortiment de articole de : confecții, tricotaje, lenjerie, încălțăminte, marochinărie, galanterie etc.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

125 DE ANI DE LA FORMAREA STATULUI ROMÂN MODERN

Numărul 3 ● Vineri 20 ianuarie 1984

Coordonate ale dezvoltării industriei în 1984

RITMURI DE CREȘTERE ÎN INDUSTRIE

DINAMICA PRODUCȚIEI NETE INDUSTRIALE

-în procente-

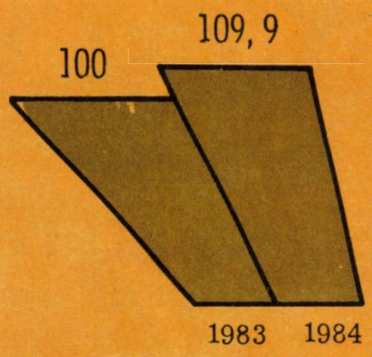

DINAMICA PRODUCȚIEI MARFĂ INDUSTRIALE

-în procente-

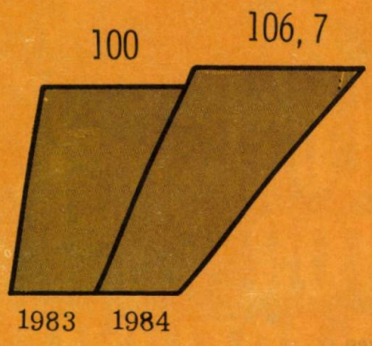

● 60% din sporul de producţie industrială se va obţine prin valorificarea superioară a materiilor prime de bază, a combustibililor şi energiei

DEZVOLTAREA BAZEI PROPRII DE MATERII PRIME ȘI RESURSE ENERGETICE

PRODUCȚIA DE CĂRBUNE NET

-milioane tone-

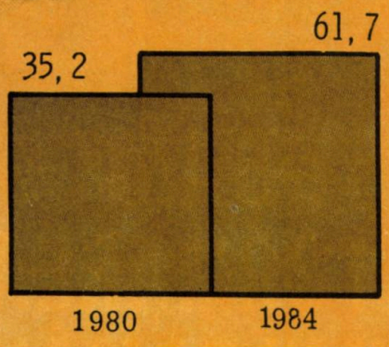

ȚIȚEI EXTRAS

-milioane tone-

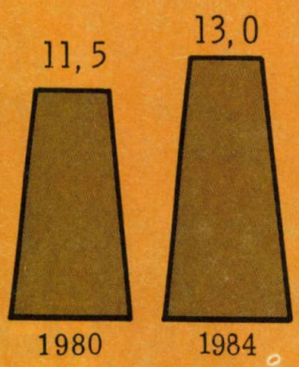

GAZ METAN EXTRAS

-miliarde mc-

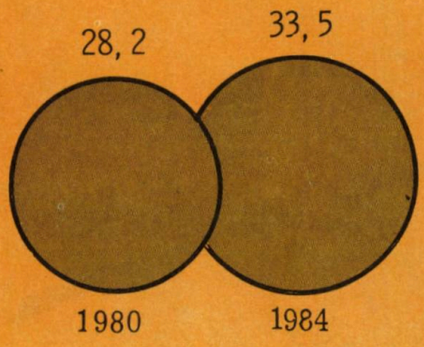

CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE ENERGIE ELECTRICĂ

-miliarde kWh-

● În anul 1984, necesarul de energie primară va fi acoperit din resurse interne în proporţie de circa 94 %

SPORIREA PRODUCȚIEI DE OȚEL

-milioane tone-

● Ponderea oţelurilor carbon de calitate, slab aliate în totalul producţiei va reprezenta în anul 1984 aproape 52 %

D646

BIBLIOTECA CENTRALĂ A ACADEMIEI DE ȘTIINȚE SOCIALE ȘI POLITICE 1983

PROBLEME ALE ACTIVITĂȚII
CONSILIILOR POPULARE

SARCINI MOBILIZATOARE PENTRU DEZVOLTAREA MULTILATERALĂ A TUTUROR JUDEȚELOR ÎN ANUL 1984

În aceste zile de început de an, în toate județele patriei și în municipiul București, consiliile populare se pregătesc să dezbată sarcinile ce revin fiecărei unități administrativ-teritoriale, din importantele documente aprobate de Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România, în decembrie 1983: Legea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1984; Legea Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare ale Republicii Socialiste România pe anul 1984; Legea Bugetului de stat a Republicii Socialiste România pe anul 1984; Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea pentru asigurarea bunei aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe perioada 1 X 1983 — 30 IX 1984.

Potrivit prevederilor cuprinse în aceste documente și în anul 1984 se asigură înfăptuirea consecventă a politicii partidului nostru de industrializare socialistă a țării, factor hotărîtor al dezvoltării întregii economii.

Astfel, traducîndu-se în viață programul adoptat de Conferința Națională a partidului, în 1984 se acordă o atenție deosebită industriei extractive, în scopul dezvoltării bazei proprii de materii prime și resurse energetice. Producția de cărbune va ajunge la 61,7 milioane tone, se vor extrage 13 milioane tone țiței și aproape 33,5 mc. gaz metan. Făcîndu-se un nou și important pas pe calea asigurării independenței energetice a țării, în 1984 necesarul de energie primară va fi acoperit din resursele interne, în proporție de cca. 94 la sută.

În anul în care am intrat, producția de energie electrică va ajunge la 77 miliarde kWh, cea a industriei prelucrătoare va crește cu 6,8 la sută față de 1983, producția de oțel va atinge 14,8 milioane tone, iar construcțiile de mașini vor avea o pondere de peste 28 la sută în ansamblul producției industriale.

Sarcini importante revin și celorlalte ramuri ale economiei naționale. În industria chimică, de exemplu, se are în vedere creșterea producției, diversificarea sortimentelor și ridicarea continuă a parametrilor calitativi ai produselor, o mai bună folosire a materiilor prime și materialelor. În industria alimentară, producția va crește cu 6,5 la sută; se prevede dezvoltarea mai accentuată a industriei mici, a cărei producție va spori cu 9 la sută.

În unitățile consiliilor populare, producția marfă industrială și prestările de servicii neindustriale ce se realizează în industria mică vor totaliza o valoare de 35.650 mil. lei, livrările de mărfuri la fondul pieței 1.450 mil. lei, prestările de servicii pentru populație 18.300 mil. lei, pe total, iar exportul 3,5 mil. ruble pe relația CTS și 35 mil. dolari pe relația devize convertibile.

Planul pe acest an pune un accent mai puternic pe dezvoltarea intensivă a agriculturii, obiectiv fundamental al noii revoluții agrare din țara noastră, preconizîndu-se să se realizeze 29 milioane tone cereale, precum și producții sporite la plante tehnice, legume și fructe.

Se va executa, în anul 1984, un volum de investiții ce va însuma, pe total, 252 miliarde lei. Din această valoare, unităților consiliilor populare le revin lucrări în valoare de 30 miliarde lei, locuințele reprezentînd 135.000 apartamente pentru fondul de stat și 15.000 locuințe, ce urmează a fi realizate în regia proprie a populației.

Concomitent cu reducerea substanțială a ponderii cheltuielilor materiale, în anul 1984 va crește venitul național cu 7,3 la sută, iar mai mult de 97 la sută din venitul național urmează să se realizeze pe seama productivității muncii sociale.

Bugetele județelor și al municipiului București, pe anul 1984, aprobate, însumează, atît la venituri cît și la cheltuieli, 56.125,5 milioane lei. În volumul cheltuielilor bugetelor locale se cuprind și fondurile de rezervă bugetară, aflate la dispoziția consiliilor populare județene și al municipiului București, în sumă de 316 milioane lei.

Așa cum este cunoscut, Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare prevede că acestea coordonează întreaga activitate de dezvoltare economică și socială din județe, municipii, orașe și comune, potrivit principiului autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, asigurînd participarea nemijlocită a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari, la înfăptuirea politicii partidului și statului, de dezvoltare armonioasă, multilaterală, a tuturor județelor și localităților.

În conformitate cu prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială, consiliile populare răspund de elaborarea și înfăptuirea planurilor de dezvoltare

Supliment la nr. 3 1984
Revista ECONOMICA

economico-socială în profil teritorial, organizînd, îndrumînd și controlînd îndeplinirea sarcinilor de plan de către toate unitățile economice, indiferent de subordonarea acestora.

Aceste prevederi legale obligă consiliile populare ca, odată cu dezbaterea și adoptarea planurilor de dezvoltare economico-socială, să prevadă, în hotărîrile pe care le vor lua, măsuri organizatorice eficiente, astfel încît, din prima lună a anului, să se creeze cele mai optime condiții de realizare ritmică a indicatorilor stabiliți.

Acest lucru este cu atît mai posibil cu cît există toate condițiile tehnico-materiale de îndeplinire a indicatorilor planului pe anul 1984.

Prevederile hotărîrilor adoptate de Camera Legislativă a Consiliilor Populare în decembrie 1983, arată clar direcțiile în care trebuie să acționeze organele locale ale puterii și administrației de stat, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan.

În mesajul de Anul Nou adresat poporului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** a cerut ca **„În toate ramurile economiei naționale, anul 1984 să marcheze o îmbunătățire radicală a activității"**.

Chemarea tovarășului Nicolae Ceaușescu găsește un larg ecou și în rîndul personalului muncitor care activează în aparatul consiliilor populare și unitățile subordonate. Cadrele de conducere de la consiliile populare, în frunte cu deputații, au nobila misiune de a antrena, în fiecare circumscripție electorală, masele de cetățeni la îmbunătățirea muncii în toate domeniile, la dezvoltarea edilitar-gospodărească a tuturor localităților, la ridicarea pe o nouă treaptă de progres și civilizație a fiecărui județ, fiecărui oraș, fiecărei comune.

Hotărîri ale biroului executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare

În ziua de 27 decembrie 1983 a avut loc ședința Biroului Executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare.

Analizînd modul cum comitetele și birourile executive ale consiliilor populare duc la îndeplinire sarcinile trasate prin hotărîri de partid și legile statului, Biroul executiv al C.P.C.P., a adoptat următoarele măsuri :

● CU PRIVIRE LA REACTUALIZAREA SCHIȚELOR DE SISTEMATIZARE A COMUNELOR, ÎN VEDEREA REDUCERII PERIMETRELOR RECONSTRUIBILE

Din analiza efectuată a rezultat că, în ultimii ani, comitetele executive ale consiliilor populare județene și organele executive ale consiliilor populare comunale, sub conducerea și îndrumarea organizațiilor de partid au acționat mai bine pentru aplicarea în practică a politicii partidului și statului în domeniul sistematizării teritoriului și localităților, pentru gospodărirea judicioasă a terenurilor cuprinse în perimetrele construibile ale localităților.

Analiza făcută a scos în evidență faptul că în județe există unele neajunsuri și rămîneri în urmă, în activitatea de sistematizare, datorate organizării necorespunzătoare a muncii de către unele consilii populare, precum și controlului slab exercitat în teritoriu de către organele subordonate acestora.

În vederea aducerii la îndeplinire a indicațiilor date de conducere, îmbunătățirii muncii și lichidării neajunsurilor constatate, Biroul executiv al C.P.C.P. a stabilit următoarele măsuri :

1. Se va continua reanalizarea schițelor de sistematizare ale comunelor, pînă la sfîrșitul semestrului I 1984 pentru reducerea perimetrelor construibile ale satelor, astfel încît, să se termine întreaga acțiune. Pînă la 30 iunie 1984, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor raporta la Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare rezultatele reanalizării schițelor de sistematizare și reducerii perimetrelor construibile.

2. Pînă la 31 ianuarie 1984, se vor reactualiza programele de strămutare ale gospodăriilor rămase în afara perimetrelor construibile și de redare a terenurilor în circuitul agricol, pe anii 1984 și 1985, stabilindu-se totodată și măsuri pentru recuperarea rămînerilor în urmă pentru fiecare comună. Se va urmări strămutarea gospodăriilor răzlețe sau izolate, fără accese sau din satele mici și dispersate. Programele de strămutare aprobate de comitetele executive ale consiliilor populare județene vor fi depuse la Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare pînă la 15 februarie 1984.

3. În vederea recuperării integrale a terenurilor agricole și forestiere ce au fost scoase din folosință pentru realizarea unor obiective de investiții, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor acționa pentru obligarea tuturor titularilor de investiții să efectueze lucrările de fertilizare a terenurilor și darea acestora în folosință agricolă, potrivit normelor legale.

4. Comitetele executive ale consiliilor populare județene, al municipiului București și birourilor executive ale consiliilor populare comunale vor acționa pentru luarea în evidență, stabilirea de planuri de cultură și folosirea în producția agricolă a tuturor terenurilor libere din interiorul perimetrelor construibile, din incintele unităților socialiste și ale gospodăriilor populației, a tuturor terenurilor părăsite urmărind permanent realizarea producțiilor planificate, în conformitate cu normele legale.

5. Pentru asigurarea respectării prevederilor Legii sistematizării teritoriului și localităților urbane și rurale, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor acționa cu mai multă perseverență în toate localitățile, trasarea acestora pe teren și respectarea proiectelor aprobate, luînd măsuri de sancționare în conformitate cu prevederile legii, în toate cazurile de încălcare a normelor legale, inclusiv demolarea sau desființarea construcțiilor și lucrărilor la care nu se respectă legea.

● CU PRIVIRE LA APROBAREA ȘI APLICAREA „NORMELOR DE TIMP UNIFICATE PE ECONOMIE PENTRU ÎNTREȚINEREA ȘI REPARAREA LINIILOR ȘI A PIESELOR PENTRU LINII DE TRAMVAI"

Conform planului de normare a muncii pe anul 1981, Consiliul popular al județului Arad, prin Întreprinderea județeană de transport local, a elaborat „Norme de timp unificate pe economie pentru întreținerea și repararea liniilor și a pieselor pentru linii de tramvai".

La elaborarea acestor norme au colaborat toate consiliile populare ce au în subordine unități de transport public local cu tramvaie (Bihor, Brăila, Galați, Iași, Sibiu, Timiș, București).

Proiectul a fost avizat favorabil de Ministerul Muncii și Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor.

Ca urmare, Biroul executiv al C.P.C.P. a adoptat o hotărîre, care prevede, între altele :

„Art. 1. Se aprobă „Normele de timp unificate pe economie pentru întreținerea și repararea liniilor și a pieselor pentru linii de tramvai" elaborate de Consiliul popular al județului Arad.

Art. 2. Normele de timp prevăzute la art. 1 se aplică începînd cu data de 1 ianuarie 1984.

Art. 3. Comitetele executive ale consiliilor populare județene ce au în subordine întreprinderi ce exploatează tramvaie și cel al municipiului București, vor lua măsuri pentru aplicarea corespunzătoare a normelor aprobate potrivit art. 1, asigurarea condițiilor tehnice și organizatorice avute în vedere la elaborarea acestora, precum și pentru difuzarea lor la unitățile interesate.

Art. 4. Direcția de gospodărie comunală și gospodărie locativă a C.P.C.P. va asigura îndrumarea și controlul aplicării normelor de timp de către întreprinderile de transport local ce exploatează tramvaie, din subordinea consiliilor populare județene și al municipiului București".

● CU PRIVIRE LA MODIFICAREA ŞI COMPLETAREA NORMELOR DE REPARTIZARE A CHELTUIELILOR COMUNE DE FOLOSINŢĂ, ÎNTREŢINERE, REPARAŢII LA CLĂDIRILE DE LOCUIT CU MAI MULTE APARTAMENTE

Analizînd modul de aplicare a Hotărîrii nr. 2/1973, luînd act de faptul că unele prevederi ale acesteia sînt depăşite, Biroul executiv al C.P.C.P. a ajuns la concluzia că este necesară modificarea şi completarea actualelor norme aprobate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 2/1973, atît ca urmare a modificărilor aduse prin actele normative apărute ulterior şi a propunerilor primite pentru îmbunătăţirea lor cît şi ca urmare a experienţei dobîndite în cei peste 10 ani de aplicare a lor. De aceea, s-a elaborat un nou proiect de norme care a fost trimis spre avizare Ministerului de Finanţelor, Ministerului Petrolului, Ministerului Energiei Electrice şi Institutului Central de Cercetare, Proiectare şi Directivare în Construcţii, precum şi comitetelor executive ale Consiliilor populare judeţene Braşov, Cluj, Constanţa, Hunedoara, Iaşi, Prahova, Timiş şi municipiul Bucureşti, care au un volum mai mare de locuinţe. Comitetele executive ale consiliilor populare ale judeţului Braşov şi municipiului Bucureşti, înainte de a-şi întocmi avizele cerute, au consultat unele comitete ale asociaţiilor de locatari şi cadre cu experienţă de la consiliile populare şi unităţile de gospodărie locativă.

Faţă de cele mai sus s-au aprobat următoarele modificări şi completări la Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 2/1973 a Biroului Executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare :

— din totalul lucrărilor de întreţinere şi reparaţii la părţile şi instalaţiile de folosinţă comună ale clădirilor, a căror cheltuieli în prezent se repartizează după numărul persoanelor, lucrările de refacere a tapetelor, zugrăveli, vopsitorii la pereţi şi tavane (dacă au existat), vopsitorii la uşi şi ferestre, curăţirea jgheaburilor, burlanelor inclusiv a teraselor şi luminatoarelor, urmează să se repartizeze proporţional cu suprafaţa locativă ;

— pentru lucrările care prin natura lor se repartizează în mod egal pe locuinţe (cheltuielile pentru repararea antenei colective de televiziune, cutii poştale, chei la uşa de intrare comună în clădire, instalaţii de prepararea hranei la bucătării şi alte asemenea) s-a prevăzut criteriul distinct de repartizare în raport de volumul lucrărilor ce revin pe fiecare locuinţă şi nu cel după numărul de persoane cum era în actualele norme ;

— s-a prevăzut criteriul de repartizare a cheltuielilor pentru lucrările ce revin proprietarilor care în actualele norme nu există (pct. 1 lit. a din actualele norme) ;

— la repartizarea cheltuielilor pe deţinătorii locuinţelor din clădirile cu destinaţie mixtă s-a reformulat textul pct. 1, lit. b din actualele norme în corelaţie cu principiile enunţate la pct. 1 lit. a din proiectul de norme ;

— s-a precizat modul de determinare a consumurilor în situaţia în care nu există aparate de măsurat, pe baza baremelor stabilite potrivit normelor legale, respectiv cele stabilite în baza art. 64 şi 68 din Legea gospodărie comunale nr. 4/1981 în sensul luării în calcul a baremelor stabilite prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 18/1981 (pct. 2 lit. b din proiectul de norme) ;

— s-a reformulat textul din proiectul de norme de la pct. 3 lit. b şi d în corelare cu prevederile de la pct. 2 referitoare la baremele pentru ridicarea reziduurilor şi vidanjare ;

— s-au reformulat textele de la pct. 4 din actualele norme în concordanţă cu avizul Ministerului Energiei Electrice în sensul că consumurile de energie electrică, de regulă, se măsoară separat prin contoare distincte şi că numai în cazuri excepţionale consumurile se determină pe baza baremelor stabilite potrivit normelor legale ;

— s-a completat şi formulat mai clar pct. 5 în sensul că suprafaţa locuibilă se ia în calcul la repartizarea cheltuielilor pentru încălzirea centrală indiferent dacă este sau nu dotată cu sisteme proprii de încălzire, iar suprafaţa dependinţelor numai în cazul în care este dotată prin construcţie sau amenajări ulterioare cu sisteme proprii de încălzire, potrivit normelor şi normativelor tehnice de proiectare. S-a prevăzut posibilitatea de a se dezafecta sau reduce suprafaţa de radiaţie în garaje ;

— pe baza avizului ICCPDC s-a prevăzut ca repartizarea cheltuielilor în cazul în care la centralele sau punctele termice sînt racordate mai multe clădiri să se facă pe fiecare clădire în parte proporţional cu suprafaţa echivalentă termică, determinată potrivit normelor legale (radiatoare din fontă sau oţel, convectori, convectoradiatoare tip panou, coloane şi conducte neizolate etc.) cu care clădirile respective au fost dotate conform normelor şi normativelor tehnice de proiectare ;

— s-au stabilit în mod clar cheltuielile care se includ în situaţia cînd încălzirea centrală este asigurată prin centralele termice aflate în exploatarea asociaţiilor de locatari sau în exploatarea directă a locatarilor din clădire;

— s-au corelat prevederile de la pct. 7 lit. a din proiectul de norme cu cele de la pct. 5 lit.a cu precizarea că baremele pentru consumurile de gaze, în cazul în care nu se pot separa prin aparatele de măsură şi control, sînt cele stabilite de Ministerul Petrolului ;

— s-au repartizat cheltuielile pentru hidrofoare, stabilite în concordanţă cu prevederile Statutului privind organizarea şi funcţionarea asociaţiilor locatarilor, aprobat prin Decretul nr. 387/1977, în sensul eliminării cheltuielilor pentru muncitorii ce deservesc staţiile de pompare (pct. 8 din proiectul de norme) ;

— s-a prevăzut scutirea de cheltuielile pentru energia electrică necesară funcţionării ascensorului a deţinătorilor de suprafeţe locative situate la subsol, demisol, parter, mezanin, precum şi etajul I din clădirile fără mezanin, numai în situaţia în care la etajele superioare, nu există : băi comune, spălătorii şi uscătorii (pct. 9 lit. c din proiectul de norme) ;

— s-a precizat calcularea cheltuielilor pentru funcţionarea ascensorului (forţa) numai pentru jumătate din numărul persoanelor care locuiesc în apartamentele situate la subsol, demisol, parter, mezanin, precum şi la etajul I din clădirile fără mezanin (pct. 9 lit. c din proiectul de norme) ;

— s-a reformulat textul de la pct. 11 din normele actuale în sensul că personalul încadrat în muncă la asociaţii este numai pe funcţiile şi limitele prevăzute în Statutul aprobat prin Decretul nr. 387/1977. Cheltuielile pentru plata fochiştilor în anotimpul călduros, cînd în principal se ocupă numai de prepararea apei calde vor fi repartizate proporţional cu numărul persoanelor din fiecare locuinţă ;

— s-a reformulat textul de la pct. 12 lit. a din actualele norme, în concordanţă cu prevederile Statutului privind organizarea şi funcţionarea asociaţiilor locatarilor referitoare la atribuţiile adunării generale a locatarilor. De asemenea s-a prevăzut ca prin excepţie de la regula generală de repartizare a cheltuielilor administrativ-gospodăreşti pe numărul de persoane, cheltuielile pentru umplerea extinctoarelor de incendiu şi pentru deratizare, dezinsecţie şi dezinfecţie, să se repartizeze proporţional cu suprafaţa locativă ocupată în exclusivitate de fiecare deţinător de suprafaţă locativă de orice fel ;

— s-a prevăzut scutirea persoanelor absente temporar din imobil în afară de cheltuielile prevăzute de normele actuale şi de cele referitoare la : consumul de energie electrică pentru iluminatul părţilor comune, funcţionarea instalaţiei de preparare a apei calde, hidroforului, ascensorului şi consumul de gaze repartizat după numărul de persoane. De asemenea s-a precizat că perioadele de absentare sau de primire a altor persoane în imobil, nu se cumulează de la o lună la alta şi nici nu se compensează între ele (pct. 13 lit. c din proiectul de norme).

Întrucît modificările propuse se referă la aproape toate textele din normele actuale, s-a hotărît emiterea unei noi hotărîri, cea în vigoare urmînd a fi abrogată.

Perfecționarea pregătirii profesionale — activitate cu caracter permanent

În prezent, consiliile populare, de toate categoriile, dezbat și adoptă, în sesiuni, planurile de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, precum și bugetele locale.

Realizarea sarcinilor mobilizatoare cuprinse în aceste planuri, necesită ridicarea continuă a nivelului de pregătire profesională a tuturor cadrelor din aparatul propriu și unitățile subordonate consiliilor populare.

Cum această activitate are un caracter permanent, este bine de reamintit unele din sarcinile ce se pun în acest domeniu în perioada ce urmează.

Din analizele efectuate asupra modului cum s-a desfășurat activitatea de perfecționare a pregătirii profesionale a personalului muncitor din aparatul propriu și unitățile economico-sociale subordonate consiliilor populare județene și al municipiului București, în anul 1983, rezultă că programele de perfecționare, organizate în conformitate cu planul de pregătire și perfecționare pe anul expirat au fost în general, îndeplinite.

În prezent, organele colective de conducere ale unităților și comitetele birourilor executive ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale supun analizei modul în care s-au desfășurat acțiunile de perfecționare profesională în 1983, și stabilesc concluziile și măsurile ce urmează a fi adoptate pentru anul 1984.

În aceste zile, principala sarcină care se pune este elaborarea programelor de perfecționare a pregătirii profesionale pentru anul 1984. Astfel, potrivit Legii nr. 2/1971, a „Metodologiei de perfecționare a pregătirii profesionale a personalului muncitor", elaborată de Ministerul Educației și Învățământului, precum și îndrumărilor primite de consiliile populare și unităților acestora cu prilejul controalelor efectuate în județe de către colective de control ale C.P.C.P., sarcina este determinarea cerințelor de perfecționare, (adică identificarea problemelor care fac obiectul perfecționării și persoanele care trebuiesc perfecționate), elaborarea, pe baza planului de perfecționare aprobat, a programelor de perfecționare a personalului pe anul 1984, întocmirea graficului programelor de perfecționare care urmează să se desfășoare în unități, precum și a listei nominale a persoanelor care vor participa la programe de reciclare, ce se organizează în alte unități. Totodată, va trebui asigurată cunoașterea sistemului de evidență specifică activității de perfecționare a pregătirii profesionale, inclusiv a noii formularistici, elaborate recent de către Ministerul Educației și Învățământului. Toate aceste materiale urmează să fie aprobate de adunările generale ale unităților cu dublă subordonare și direct subordonate, precum și de comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare județene, municipale, orășenești și comunale.

Experiența arată că, în paralel cu aceste activități, specialiștii, desemnați ca responsabili de programe, sau ca lectori, trebuie să treacă imediat la proiectarea și pregătirea temeinică a programelor de instruire, a documentației privind instruirea propriu-zisă, astfel încît în luna ianuarie 1984 toate formele de perfecționare să fie deschise, întreaga activitate urmînd să se desfășoare în conformitate cu reglementările legale și cu hotărîrile organelor de conducere colectivă ale unităților.

În ce privește instruirea aparatului propriu, se impune ca, pe baza Instrucțiunilor C.C. al P.C.R., și a C.P.C.P. nr. 6000/1981 cu privire la instruirea cadrelor din sistemul consiliilor populare, birourile (comitetele) executive ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, au sarcina de a definitiva programul unitar de instruirea aparatului propriu pe anul 1984 și a-l prezenta spre aprobare, comitetului executiv al consiliului popular județean.

Organele de conducere colectivă ale unităților din sistemul consiliilor populare județene, trebuie să ia măsuri pentru ca trăsătura generală a activității de perfecționare a pregătirii profesionale în anul 1984 s-o constituie generalizarea experienței pozitive, demonstrațiile practice. Totodată, este necesar să se acorde o atenție deosebită dezbaterilor, aprofundîndu-se semnificațiile majore ale politicii partidului și statului, ale măsurilor întreprinse pentru perfecționarea vieții economice și sociale, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan din domeniul construcțiilor de locuințe și industriei mici, gospodăriei comunale și locative, administrației de stat, aplicării cu consecvență a noului mecanism economico-financiar, a acordului global, a concluziilor și sarcinilor stabilite de Plenara C.C. al Partidului Comunist Român din noiembrie 1983.

În același timp, în expuneri, în discuțiile cu cursanții, trebuie pus un accent mai mare pe spiritul combativ, militant, față de concepțiile și ideile străine ideologiei clasei noastre muncitoare, incompatibile cu activitatea noastră revoluționară.

De asemenea, este de dorit ca aparatul propriu al consiliilor populare județene, cadrele care au răspunderi în probleme de perfecționarea pregătirii profesionale în teritoriu, să fie mai prezente în desfășurarea acțiunilor de perfecționare, contribuind, pe baza unor dezbateri la obiect, la îmbunătățirea acestei activități, la înlăturarea operativă și la timp a deficiențelor și neajunsurilor ce se semnalează.

Procedîndu-se în acest fel, se va putea ridica calitatea perfecționării pregătirii profesionale a întregului personal muncitor din sistemul consiliilor populare județene și al municipiului București, se va realiza indicația secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia **„problemele pregătirii profesionale, ale ridicării cunoștințelor profesionale, ale reciclării tuturor muncitorilor, maiștrilor, tehnicienilor și inginerilor trebuie să constituie o preocupare permanentă... Numai astfel vom putea face față cerințelor tot mai mari ale dezvoltării tehnicii, exigențelor sporite ce se impun în domeniul calității, atît în economia noastră, cît și pe plan internațional".**

Dr. Const. BOGDAN

Dezbateri

Biroul permanent nu este un organ local al administrației de stat distinct de comitetul executiv

Legea nr. 57/1968, în redactarea sa inițială, Legile modificatoare nr. 5/1976 și nr. 21/1979, precum Legea de organizare și funcționare a consiliilor populare, republicată, în baza Legii nr. 3/1980, al cărei conținut este în vigoare în prezent, arată competența biroului permanent de a rezolva și a decide în problemele activității curente a comitetului executiv, asupra deciziilor adoptate avînd obligația să informeze comitetul executiv la prima ședință a acestuia, deciziile neconforme cu legalitatea socialistă putînd să fie anulate de către organul local al administrației de stat.

Din această redactare rezultă, pe lîngă competență și atribuții, și natura juridică a biroului permanent al comitetului executiv: acesta nu este un organ local al administrației de stat, distinct de comitetul executiv, ci un organism al acestuia, care acționează din interiorul organului executiv, sub conducerea și controlul său, actele sale nelegale putînd fi anulate de către comitetul executiv respectiv. Considerăm, de asemenea, că și deciziile emise de către biroul permanent, sînt decizii emise în numele comitetului executiv, avînd ca temei juridic pentru emitere

art. 60 combinat cu art. 61 alin. 3 din Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare, în vigoare.

În raport de prevederile Legii de organizare și funcționare a consiliilor populare și de experiența practică în activitatea desfășurată, considerăm că nu este necesară delimitarea atribuțiilor comitetului executiv și biroului permanent pe calea vreunui act normativ al organelor puterii ori administrației de stat de la nivel central și nici pe cale de decizie, emisă de un comitet executiv ierarhic superior, ori de comitetul executiv al consiliului popular, în interiorul căruia funcționează biroul permanent.

În ceea ce privește activitatea practică desfășurată de către Biroul permanent al Comitetului executiv al Consiliului popular municipal Lugoj, județul Timiș, relevăm cele ce urmează :

Biroul permanent a fost alcătuit prin decizie de către comitetul executiv, el fiind format din prim-vicepreședintele comitetului executiv, în calitate de președinte, patru vicepreședinți și doi membri ai comitetului executiv, respectiv șeful sectorului de arhitectură și sistematizare și directorul Întreprinderii de gospodărie comunală și locativă.

Biroul permanent al Comitetului executiv nu are un plan de activitate trimestrial propriu și nu își planifică problemele de care se ocupă, întrucît acestea îmbracă multiple aspecte, iar Legea de organizare și funcționare arată că biroul rezolvă probleme curente între ședințele comitetului executiv, raportînd despre activitatea sa în prima ședință a organului local al administrației de stat.

În planul de muncă trimestrial al comitetului executiv se prevede, de fiecare dată, că biroul permanent ține ședințe de lucru săptămînal, în fiecare luni la ora 8,00, dacă are probleme pe agenda sa de lucru sau problemele apar pe parcurs și este stringentă rezolvarea lor.

Pentru fiecare ședință de comitet executiv și implicit, de birou permanent, actele și problemele ce urmează să se supună rezolvării, sînt văzute de o comisie compusă din factori competenți, de specialități diferite și pe domenii de activitate, la care participă și secretarul comitetului executiv, în scopul, ca, și pe această cale, să se verifice temeinic actele și să se asigure în totul respectarea legalității socialiste.

Problemele care, prin grija și verificarea secretarului comitetului executiv, se pregătesc de compartimentele de activitate și urmează să se prezinte biroului permanent, se inserează distinct, pe compartimente, într-un document denumit centralizator, cu circa 48 de ore înaintea ședinței. Acest document depus în mape de lucru, se predă spre studiu membrilor biroului permanent. Spre a nu ocaziona motive de anulare ulterioară a unor decizii sau simple aprobări de acțiuni și acte de către comitetul executiv, invocîndu-se aspecte de ilegalitate, documentul, cu toate anexele, se prezintă spre studiu și avizare președintelui Comitetului executiv al Consiliului popular municipal înainte de a se organiza ședința biroului permanent.

În ceea ce privește informarea comitetului executiv asupra problemelor rezolvate și deciziile emise de către biroul permanent, această obligație prevăzută de lege se îndeplinește pe calea unei note scrise, înserate la începutul unui centralizator cu acte, care se prezintă comitetului executiv în ședința sa lunară de lucru.

La Consiliul popular al municipiului Lugoj, nu au existat, pînă în prezent, cazuri de anulări de ecizii ale biroului permanent de către comitetul executiv, în cadrul căruia funcționează biroul.

La ședințele biroului permanent, asemănător cu cele ale comitetului executiv, sînt invitate să participe și alte persoane, ca de pildă, șefi de compartimente ale comitetului executiv, unii conducători de întreprinderi, instituții, organizații de masă și obștești, interesate în problemele ce se supun aprobării biroului permanent.

Nu am avut în vedere și nu am practicat înscrierea pe agenda de lucru a biroului permanent a unor analize asupra activității din diverse domenii subordonate organului local al puterii de stat. Aceste analize se fac numai în ședințele comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului.

Fără a avea pretenția de a face o delimitare de ansamblu a problemelor de care s-a ocupat și se ocupă biroul permanent al comitetului executiv sau de a arăta toate aceste probleme, (fapt care, de altfel, nici nu s-ar putea realiza, întrucît zilnic apar sarcini neprevăzute, ce necesită rezolvarea) enumerăm mai jos cîteva din atribuțiile prevăzute de lege pentru organul local al administrației de stat, îndeplinite de biroul permanent pînă în prezent și în perspectiva activității de viitor :

— rezolvarea, prin decizii, a cererilor privind înfierea de persoane, conform prevederilor Codului familiei ;

— instituiri de tutelă și curatelă ;

— aprobarea acceptării unor succesiuni de către minori sau alte persoane lipsite de capacitate de exercițiu ;

— aprobarea unor anchete sociale ;

— încuviințarea înstrăinării sau dobîndirii de bunuri imobile sau mobile de mare valoare de către minori, cu asistarea la întocmirea actelor la Notariatul de Stat, de reprezentanții lor legali ;

— aprobarea înstrăinării bovinelor și cabalinelor între persoane fizice, în conformitate cu prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 94 din 28 martie 1983 ;

— constituirea unor comisii și colective pe plan local pentru executarea unor operațiuni prevăzute de lege — inventarierea de bunuri ale consiliului popular ; efectuarea recensămîntului anual al animalelor domestice și păsărilor ; diverse comisii pe linie de sistematizare a teritoriului, gospodărie comunală și locativă și altele asemenea ;

— aprobarea valorificării materialului lemnos recoltat din pădurea administrată de către consiliul popular, de către beneficiari ;

— stabilirea de sarcini pe cale de decizie în domeniul repartizării contribuției bănești a populației pe obiective, a obiectivelor ce se realizează din contribuția în muncă a locuitorilor ;

— rezolvarea unor sarcini pe linie de pază obștească și de prevenire și stingere a incendiilor ;

— unele încadrări în cîmpul muncii, transferări sau desfaceri de contracte de muncă pentru posturi de execuție ;

— sancționarea disciplinară a unor lucrători din aparatul comitetului executiv care au săvîrșit abateri ;

— aprobarea unor cereri pentru schimbarea planificării concediului de odihnă, concedii fără plată sau pentru plecarea în excursii în străinătate ;

— soluționarea cererilor pentru eliberarea de autorizații de înstrăinare a imobilelor, de construcții de imobile, ieșire din starea de indiviziune, atribuiri de terenuri în folosință pentru construirea de locuințe proprietate personală ;

— rezolvarea cererilor pentru efectuarea de racorduri la rețeaua publică de apă potabilă a locuințelor, la rețeaua de canalizare a municipiului și pentru extinderea acestor rețele, cu sprijinul cetățenilor prin muncă patriotică și fonduri bănești ;

— soluționarea cererilor pentru eliberarea de autorizații de demolare a unor construcții — imobile și dependințele acestora, de către persoane fizice ;

— redistribuirea unor locuințe și repartizarea de apartamente nou construite proprietate de stat pe unități socialiste și persoane, împreună cu reprezentanții Consiliului municipal al sindicatelor, conform prevederilor art. 59 alin. 2 din Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare ;

— aprobarea unor virări de credite bugetare ;

— soluționarea cererilor pentru modificarea sau eliberarea de autorizații de funcționare pentru micii meseriași și liberi profesioniști ;

— alte probleme curente ce se ivesc pe parcursul activității.

Celelalte atribuții prevăzute în lege se aduc la îndeplinire de către Comitetul executiv al Consiliului popular, dacă se constată că sînt numai de competența sa.

Considerăm că, de la reglementarea organizării biroului permanent al comitetului executiv prin Legea nr. 57/1968,

activitatea acestui organism s-a dovedit eficientă. Această afirmație, în cazul municipiului Lugoj, este întărită și prin aceea că, de la alegerile de deputați care au avut loc la 21 noiembrie 1982, pentru al XI-lea mandat al Consiliului popular municipal Lugoj, s-au emis 410 decizii pînă în luna noiembrie 1983, respectiv în perioada calendaristică de un an, din care 300 decizii s-au emis de către biroul permanent al Comitetului executiv, reprezentînd 3/4 din numărul total. Activitatea de rezolvare a problemelor curente este meritorie, dacă o raportăm și la faptul că municipiul Lugoj are o populație care se ridică, în prezent, la peste 57.500 locuitori, în raport cu municipiul Cluj-Napoca, de pildă, care dispune de o populație de peste 300.000 locuitori. (A se vedea articolul „Organizarea și funcționarea birourilor permanente ale comitetelor executive ale consiliilor populare județene și municipale", publicat în Suplimentul nr. 35 la „Revista Economică" din 2 septembrie 1983 — „Probleme ale activității consiliilor populare"). Acest fapt a condus la crearea condițiilor pentru organul local al administrației de stat, de a se ocupa corespunzător de conducerea și îndrumarea activității din întreprinderile industriale și organizațiile economice de pe teritoriu.

Sîntem de părere de a se continua publicarea de materiale pe această tematică, deoarece ele constituie un valoros schimb de experiență pentru îmbunătățirea și lărgirea activității birourilor permanente ale comitetelor executive ale consiliilor populare.

Simeon BELU
secretar al Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Lugoj

Județul Timiș

Primii pași în munca Biroului de coordonare a activității consiliilor populare din Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist

Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român din august 1963, cu privire la constituirea în toate consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste a birourilor de coordonare a activității consiliilor populare a prins viață și în C.U.A.S.C. Făget. Acest eveniment, care a avut loc în 2 septembrie 1983, se înscrie în ansamblul măsurilor stabilite de conducerea superioară de partid și de stat care să ducă la înfăptuirea hotărîrilor Conferinței Naționale a Partidului din decembrie 1982, a indicațiilor și orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu — secretarul general al partidului, date la Conferința pe țară a președinților Consiliilor populare privind trecerea la o nouă calitate a muncii în toate domeniile vieții economice și sociale, perfecționarea organizării și conducerii producției, sporirea eficienței economice și realizarea unei revoluții agrare.

Importanța constituirii acestor birouri de coordonare a activității consiliilor populare rezultă cît se poate de clar din indicațiile date de conducerea partidului cu privire la competența, atribuțiile, sarcinile și modul de lucru ale acestora.

Astfel, în principal, birourile de coordonare a Consiliilor populare comunale se ocupă de buna organizare a activității de colaborare între comunele care aparțin acelorași consilii unice pentru înfăptuirea unor obiective de interes comun, îmbunătățirea activității edilitar-gospodărești, traducerea în viață a legii sistematizării localităților, îndrumarea muncii organelor locale ale puterii și administrației de stat, îndeplinirea sarcinilor și obiectivelor din planul de dezvoltare economico-social în profil teritorial.

C.U.A.S.C. Făget este situat în zona de deal a județului Timiș și cuprinde o suprafață agricolă de peste 22.000 ha, din care 16.000 ha. este suprafață arabilă, iar din aceasta, 6.345 ha. sînt deținute de gospodăriile individuale.

C.U.A.S.C. Făget are în componența sa 8 comune cu 47 sate și cu o populație de peste 25.000 locuitori. Două din cele 8 comune sînt necooperativizate.

Cele 6 cooperative agricole de producție, cele 3 ferme ale I.A.S. Făget care sînt pe teritoriul C.U.A.S.C. Făget dețin o suprafață arabilă de peste 9.800 ha., cultivată în special cu cereale și plante furajere.

Comuna Făget, fiind situată în zonă de deal, aici efectivele de animale au crescut an de an, ajungînd, în prezent, la 9.800 bovine, peste 35.000 ovine, peste 6.000 porcine, 1.800 cabaline etc.

Paralel cu unitățile din agricultură, în fiecare comună există o serie de unități economico-sociale care fac ca activitatea desfășurată de consiliile populare să fie foarte diversificată.

Iată de ce și componența Biroului de coordonare a activității consiliilor populare este stabilită în așa fel încît să poată cuprinde toate domeniile de activitate de pe teritoriul C.U.A.S.C.-ului. Al nostru este format din 35 membri (vicepreședinții birourilor executive ale consiliilor populare comunale retribuiți de stat în această funcție, secretarii birourilor executive ale consiliilor populare comunale, președinții cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, directorii de școli generale, directorul Spitalului din Făget, președinții comisiilor permanente de deputați și președinți ai comitetelor de cetățeni).

Deținînd funcția de președinte al biroului executiv al Consiliului popular al comunei Făget, unde își are sediul Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist, am fost ales de drept și președinte al Biroului de coordonare a activității consiliilor populare, îndeplinind totodată și funcția de vicepreședinte al Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist.

După constituire, am trecut imediat la repartizarea de sarcini pentru fiecare membru al biroului de coordonare a consiliilor populare, în vederea realizării obiectivelor stabilite în planul de muncă.

La 23 noiembrie 1983, am analizat, în ședință de lucru, preocuparea birourilor executive ale cooperativelor de producție, achiziții și desfaceri de mărfuri privind aprovizionarea și autoaprovizionarea populației cu produse agroindustriale. De asemenea a fost prezentat un referat despre realizarea sarcinilor în zootehnie.

Pe marginea materialelor prezentate, au fost făcute numeroase propuneri pentru îmbunătățirea activității sectoarelor analizate. Așa, bunăoară, s-a ridicat o problemă cu care se confruntau majoritatea comunelor, aceea a lipsei mijloacelor de transport în aprovizionarea cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, din care cauză multe din repartițiile avute se pierdeau neputînd fi aduse de la depozitele din Lugoj și Timișoara. Biroul de coordonare a trasat ca sarcină conducerii Autobazei T.A. Făget să asigure mijloacele de transport, la cererea conducerilor cooperativelor de producție, achiziții și desfacerea de mărfuri, pentru a ridica produsele repartizate și a face o aprovizionare corespunzătoare. Ca urmare, în ultimul timp, magazinele sătești sînt bine aprovizionate, planul de desfacere a mărfurilor a fost realizat, iar rămînerile în urmă recuperate.

Probleme importante au fost ridicate și analizate amănunțit și în legătură cu realizarea sarcinilor din zootehnie, subliniindu-se că atît în sectorul socialist cooperatist cît și la gospodăriile populației, datorită sprijinului acordat unităților agricole de către organele de specialitate, au fost realizate și depășite efectivele de animale, structura acestora s-a îmbunătățit, a crescut producția de lapte, fapt ce a contribuit la livrarea la fondul de stat a unor cantități sporite de produse.

Şi la gospodăriile populaţiei au crescut efectivele de animale, în special la speciile ovine şi bovine. (Aceasta şi ca urmare a sprijinului ce le-a fost acordat de stat prin punerea la dispoziţie a reproducătorilor de mare valoare, îmbunătăţirea şi modernizarea păşunilor cît şi stimularea materială a crescătorilor de animale). Datorită acestor măsuri, a crescut foarte mult contribuţia gospodăriilor populaţiei la fondul de stat cu produse agroalimentare, precum şi la aprovizionarea şi autoaprovizionarea localităţilor comunelor din C.U.A.S.C. Făget.

În şedinţa de lucru a Biroului de coordonare s-a analizat şi preocuparea birourilor executive ale consiliilor populare comunale în ce priveşte popularizarea legislaţiei în rîndul populaţiei. Cu această ocazie au fost evidenţiate metodele bune practicate de birourile executive ale consiliilor populare comunale Făget, Margina, Tomeşti, Dumbrava şi Curtea, care au antrenat jurişti, cadre didactice, specialişti din unităţile economice şi agricole, alţi intelectuali, la popularizarea legislaţiei, pe domenii de activitate şi categorii de oameni.

De un deosebit interes în rîndul auditorilor s-a bucurat explicarea, pe înţelesul tuturor, a Legii cu privire la noul sistem de retribuire în acord global, a modificărilor făcute la calculul de stabilire a pensiei, unde se include şi sporul de vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate.

În rîndul crescătorilor de animale s-a bucurat de mult interes prelucrarea prevederilor Decretului nr. 95/29.III.1983 cu privire la modificarea şi completarea Decretului Consiliului de Stat nr. 395/1981 privind contractările şi achiziţiile de animale şi produse animaliere, mulţi cetăţeni beneficiind de sporuri şi prime.

Un mare ecou l-a avut în rîndul întregii populaţii prelucrarea şi aplicarea Legii nr. 10/1982, cu privire la buna gospodărire, întreţinere şi curăţenie a localităţilor, păstrarea ordinei şi disciplinei publice. Ca urmare a măsurilor întreprinse de birourile executive ale Consiliilor populare comunale, în toate localităţile comunelor, aspectul edilitar-gospodăresc s-a îmbunătăţit, domneşte peste tot ordinea şi curăţenia. În cadrul muncilor patriotice au fost realizate multe obiective de interes general, aşa cum sînt repararea de străzi, trotuare, construcţii de fîntîni, podeţe, plantări de pomi fructiferi pe marginea drumurilor şi a străzilor, cultivarea zonelor verzi cu legume, zarzavaturi şi plante medicinale. Au fost construite obiective social-culturale, baze sportive şi de agrement, s-au amenajat pieţe şi oboare de vite, la care a fost folosită munca patriotică, în mare măsură. Aşa, de pildă, în comune ca Făget, Margina, Curtea, la diferite construcţii edilitare a fost plătit numai cimentul şi fierul beton, restul materialelor folosite au fost procurate din resurse proprii (balast, nisip, lemn, cherestea, cărămidă, var etc.).

Doresc să scot în evidenţă că încă de la începutul constituirii Biroului de coordonare a activităţii consiliilor populare din C.U.A.S.C. Făget, în preocuparea noastră a fost întrajutorarea şi cooperarea între comune pentru realizarea de obiective social-culturale, edilitar-gospodăreşti şi de înfrumuseţare. Aşa, bunăoară, Consiliul popular al comunei Făget, prin activitatea de industrie mică şi prestări de servicii, a sprijinit Consiliul popular al comunei Tomeşti cu utilaje în construirea blocului de locuinţe ce se lucrează în regie proprie. Comunelor Margina, Dumbrava şi Curtea li s-a livrat balast pentru construcţii şi repararea şi întreţinerea de străzi, trotuare şi drumuri. La fel şi Consiliul popular al comunei Făget a fost ajutat de către Consiliul popular al comunei Tomeşti prin livrarea de piatră în vederea construirii de poduri în satele aparţinătoare. Asemenea exemple de întrajutorare între comunele din C.U.A.S.C. Făget se pot da foarte multe.

În planul de muncă al Biroului de coordonare pe trimestrul IV 1983, ne-am prevăzut să controlăm modul cum se preocupă birourile executive ale consiliilor populare comunale şi unităţile agricole în buna desfăşurare a lucrărilor din campania de toamnă, cum este folosită întreaga populaţie aptă de muncă, utilajele auto şi hipo şi ale populaţiei la transportul produselor agricole. Doresc să evidenţiez că, prin măsurile ce au fost luate, pentru prima dată campania de toamnă a fost terminată într-un timp scurt, executîndu-se toate lucrările de bună calitate şi în timpi optimi, iar producţiile planificate au fost substanţial depăşite.

Ca acţiuni de control a mai avut urmărirea realizării planului punerii în funcţiune a lucrărilor din investiţii şi din contribuţia bănească, preocuparea birourilor cooperativelor de producţie, achiziţii şi desfaceri de mărfuri de aprovizionarea şi autoaprovizionarea populaţiei cu produse agroindustriale pe perioada de iarnă.

De menţionat este faptul că în planul de muncă al Biroului de coordonare este specificat unde se face controlul, cine execută controlul, de cine este condus şi perioada cînd se face. După fiecare control efectuat, se întocmeşte un referat ce cuprinde toate aspectele constatate, atît pozitive cît şi negative, şi care se prezintă în şedinţa de lucru a biroului de coordonare, iar pe baza lui se stabilesc măsurile de îmbunătăţirea activităţii analizate.

În anul 1984, Biroul de coordonare a activităţii consiliilor populare din C.U.A.S.C. Făget îşi propune să organizeze mai multe acţiuni în cooperare cu mai multe comune. Aşa, bunăoară, vom iniţia acţiuni de hidroamelioraţii în zona Curtea-Margina şi Făget, precum şi Făget-Dumbrava şi Mănăştiur, executînd canale de scurgerea apelor care vor avea o dublă întrebuinţare : evacuarea apelor în caz de inundaţii sau ploi torenţiale şi irigarea terenurilor în caz de secetă.

În prezent ne confruntăm cu unele greutăţi legate de starea drumurilor dintre unele localităţi. Pentru rezolvarea acestei probleme, ne propunem să mobilizăm cetăţenii din satul Brăneşti-Jupîneşti ce aparţin comunei Făget, precum şi pe cei din satul Baloşeşti, ce aparţin de comuna Tomeşti, să participe la refacerea şi construirea drumului comunal Brăneşti-Baloşeşti.

Vom organiza mai multe acţiuni de întrajutorare pentru realizarea obiectivelor din investiţii şi din contribuţia în bani şi în muncă, atît prin dirijarea forţei de muncă calificată, deficitară, la unele comune cît şi pentru asigurarea cu utilaje şi materiale de construcţii ce se procură din resurse locale.

Pentru îmbunătăţirea activităţii muncii în toate domeniile de activitate, ne propunem să organizăm schimburi de experienţă pe teme ale activităţii consiliilor populare, ale cooperativelor de producţie, achiziţii şi desfacerea mărfurilor, a unităţilor sanitare şi de învăţămînt şi altele.

Desigur, activitatea noastră se află la început şi mai este încă mult loc pentru perfecţionare. Sîntem hotăriţi ca, sub îndrumarea Biroului Comitetului judeţean de partid şi a Comitetului executiv al Consiliului popular judeţean Timiş să facem totul pentru ca acest organism nou creat să-şi exercite în bune condiţiuni rolul, atribuţiile şi sarcinile încredinţate.

Dan TRIŢOIU,
preşedintele Biroului de coordonare a consiliilor populare din Consiliul unic agroindustrial de stat şi cooperatist Făget, jud. Timiş

Municipiul Bucureşti

Preocuparea comitetului executiv al consiliului popular pentru îndeplinirea planului în industria mică şi prestările de servicii

Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Bucureşti a acţionat cu fermitate pentru traducerea în viaţă a sarcinilor reieşite din Hotărîrile Congresului al XII-lea şi Conferinţei Naţionale ale partidului referitoare

la dezvoltarea și diversificarea industriei mici și prestărilor de servicii pentru populație, orientînd aceste activități în direcția valorificării, în mai mare măsură, a resurselor locale de materii prime și materiale și în mod deosebit a materialelor recuperabile și refolosibile ce rezultă din industria Capitalei, utilizării cît mai eficiente a resurselor de forță de muncă, atragerii în aceste domenii a femeilor casnice și pensionarilor. Toate acestea au contribuit la sporirea volumului de produse și servicii, în vederea satisfacerii cerințelor mereu crescînde ale populației, creșterii și pe această cale a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii.

Eforturile întreprinse de către colectivele de muncă din industria mică și unitățile prestatoare de servicii, sub directa îndrumare a organelor și organizațiilor de partid, s-au materializat în îndeplinirea și depășirea, an de an, a sarcinilor de plan ce au revenit Capitalei în aceste sectoare de activitate, atît sub aspect cantitativ, cît și în ce privește diversificarea și îmbunătățirea calității produselor și serviciilor oferite. Semnificativ este că față de anul 1980, volumul producției realizate de industria mică a crescut, pînă în 1984, cu 25%, ajungîndu-se la 4650 lei pe locuitor, cu cca. 550 lei mai mult decît în anul de referință.

Volumul total al prestărilor de servicii pentru populație a crescut în aceeași perioadă, pe ansamblul municipiului București, cu peste 33%, serviciile ce revin în medie pe un locuitor înregistrînd o valoare de aproximativ două ori mai mare decît media pe întreaga țară.

Răspunzînd direct de îndrumarea și coordonarea întregii activități de industrie mică și prestări servicii din municipiul București, Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului București, analizează și urmărește permanent, atît direct, cît și prin organele sale de specialitate, modul în care unitățile de profil își realizează sarcinile ce le revin, întreprinzîndu-se numeroase acțiuni de îndrumare, control și sprijin a organelor de conducere colectivă în vederea dezvoltării și diversificării producției de bunuri și servicii, în condițiile realizării unei eficiențe economice cît mai ridicate.

Astfel, încă de la începutul actualului cincinal, avem organizat un colectiv special de prestări servicii la nivelul municipiului București, alcătuit din specialiști ai unităților care dețin o pondere însemnată în activitatea de prestări servicii, care analizează și urmărește permanent stadiul realizării de către fiecare unitate a sarcinilor de plan, propunînd operativ Comitetului executiv măsurile ce se impun a fi luate pentru recuperarea eventualelor rămîneri în urmă și, mai ales, pentru punerea în valoare a tuturor posibilităților identificate din analizele efectuate în unități, privind asigurarea de produse și servicii noi, ridicarea calității acestora, îmbunătățirea servirii populației etc.

Principalele aspecte reieșite atît din controalele și analizele întreprinse de acest colectiv, cît și din cele efectuate de membrii Comitetului executiv și de aparatul propriu, sînt supuse dezbaterii în Consiliul de aprovizionare și prestări servicii al Capitalei, care promovează soluții eficiente de dezvoltare și diversificare a producției industriei mici și serviciilor pentru populație, ce pot fi extinse și generalizate în toate unitățile de profil din teritoriu.

Dată fiind importanța deosebită a sarcinilor puse în fața noastră de către conducerea partidului, cu privire la valorificarea cît mai deplină a tuturor resurselor de materii prime și materiale existente pe plan local, a întregului potențial tehnic și uman de care dispunem, principalele direcții de acțiune în aceste domenii și modalitățile concrete de înfăptuire a lor se stabilesc cu prilejul dezbaterilor ce au loc periodic în cadrul Biroului permanent al Comitetului executiv, precum și în sesiunile consiliilor populare municipal, ale sectoarelor, comunelor și orașului Buftea.

În scopul rezolvării practice și de perspectivă a problemelor legate de dezvoltarea și repartizarea judicioasă a serviciilor pe teritoriu, Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului București a adoptat și urmărit înfăptuirea unui cuprinzător program de amplasare a unităților prestatoare, acordîndu-se prioritate noilor cartiere de locuințe și zonelor deficitare în asemenea unități, astfel încît să se asigure o cît mai mare apropiere a serviciilor față de beneficiarii acestora. În acest fel, rețeaua prestatoare de servicii din Capitală a ajuns în 1983 la peste 3200 unități, cele noi fiind amplasate în principal la parterul blocurilor date în folosință în ultimii ani. Concomitent cu dezvoltarea unor servicii deficitare cum sînt, de pildă, prestările în construcții, reparațiile de frigidere, recondiționările de mobilier și altele, numărul serviciilor oferite populației a sporit continuu, asigurîndu-se o serie de prestații noi, cum ar fi recondiționarea și încărcarea acumulatorilor auto, reparațiile de minicalculatoare și ceasuri electronice, service-ul auto pe bază de abonament, micile reparații la obiectele aduse pentru spălat și curățat chimic, efectuarea de hidroizolații la terase și multe altele.

La realizarea sarcinilor privind dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii, o contribuție importantă au adus-o și unitățile din subordinea directă a Consiliului popular al municipiului București, în care se realizează peste 38% din producția industriei mici și aproape 40% din volumul prestărilor de servicii pentru populație al Capitalei.

Atît valoarea producției industriei mici, cît și cea a prestărilor de servicii pentru populație a crescut an de an, unitățile Consiliului popular al municipiului București realizînd, peste prevederile planului, importante depășiri la producția fizică. Numai la nivelul anului 1983, acestea reprezintă: 18 mii mc. produse prefabricate din beton armat, 250 t. produse prelucrate din mase plastice, 36 mil. lei piese de schimb, 12,5 mil. lei produse tehnice din cauciuc și altele, totalizînd o valoare de 250 mil. lei; la prestările de servicii s-au realizat suplimentar 230 mil lei.

În această perioadă, unitățile Consiliului popular al municipiului București au dezvoltat și diversificat producția de confecții metalice, tinichigerie, confecții de perii și mături, diverse obiecte de ceramică, croitorie și artizanat textil, service și parcaj auto, împletituri de răchită, aranjamente florale pe suport de răchită și ceramică etc.

Cu toate că indicatorii de plan pe anul 1983 au fost realizați și depășiți, trebuie arătat că produsele și serviciile oferite nu au asigurat, în totalitate, nevoile populației, calitatea acestora nu a satisfăcut întotdeauna exigențele justificate ale populației, iar în unele cazuri nu au fost respectate termenele de execuție și tarifele, producîndu-se nemulțumiri consumatorilor. De asemenea, în insuficientă măsură s-a acționat pentru dezvoltarea și diversificarea colaborării cu industria republicană, unde mai sînt încă multe posibilități nevalorificate.

Deși în Sectorul agricol Ilfov s-au înregistrat rezultate pozitive în ce privește dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii pentru populație, trebuie să arătăm că în unele comune cum sînt: Găneasa, Nuci, Grădiștea, Snagov și altele, aceste activități sînt încă insuficient dezvoltate, lichidarea acestor neajunsuri constituind o preocupare prioritară a Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului București în anul 1984. Potrivit programului întocmit, în toate comunele Sectorului agricol Ilfov vom acționa pentru crearea de noi unități cu profil specific activităților agricole cum ar fi: confecționarea și repararea de căruțe, butoaie și unelte agricole, valorificarea răchitei, sorgului, papurei și a altor materii prime existente pe plan local, concomitent cu dezvoltarea prestărilor de zugrăveli, vopsitorii, montări geamuri și instalații sanitare, reparații la acoperișuri, cărăușie etc.

Sarcinile de plan pe anul 1984, privind volumul producției industriale și al prestărilor de servicii pentru populație, prevăd o creștere de 14,8% față de 1983. Pe produse fizice, creșteri mai importante se vor înregistra la: produse de marochinărie (44,4%), piese turnate din fontă (91%), produse prelucrate din mase plastice (47,6%), țesături, covoare (24,4%), articole din răchită (25%) etc.

Sporurile de produse și servicii prevăzute a se realiza în perioada 1984—1985 vor satisface în mai mare măsură necesitățile în continuă creștere ale populației.

În vederea realizării și depășirii nivelurilor de plan stabilite, Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului București va acționa, în continuare, pentru utilizarea mai bună a capacităților de producție existente, amplasarea judicioasă în teritoriu a unităților noi, concomitent cu continuarea acțiunii de valorificare a spațiilor disponibile, folosirea rațională a forței de muncă și perfecționarea pregătirii profesionale a personalului muncitor. Acțiuni importante sînt prevăzute pentru ridicarea nivelului calitativ al produselor și serviciilor, creșterea productivității muncii și reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie electrică, utilizarea în proporție sporită a pieselor de schimb și subansamblelor recondiționate.

Într-o perspectivă mai largă, ne-am propus să perfecționăm sistemul de cunoaștere a cerințelor populației pentru servicii și produse executate la comandă, prin organizarea de expoziții cu vînzare și magazine de prezentare în vederea testării mai operative a gusturilor și preferințelor consumatorilor.

Înfăptuirea acestor măsuri în perioada 1984—1985, atît în fiecare unitate de industrie mică și prestări servicii, cît și la nivelul Consiliului popular al municipiului București, va asigura realizarea sarcinilor stabilite pentru acest cincinal, în condițiile valorificării cu eficiență maximă a resurselor materiale, îmbunătățirii permanente a servirii populației, în conformitate cu cerințele acesteia și posibilitățile de care dispune Capitala patriei noastre.

Constantin RADU,
prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului București

Municipiul Timișoara

Rodul unirii tuturor forțelor pentru realizarea și depășirea angajamentelor în întrecerea socialistă pe anul 1983

Consfătuirea de lucru a Comitetului Central al Partidului Comunist Român pe problemele muncii organizatorice și politico-educative de la Mangalia, pune în fața organelor locale ale puterii și administrației de stat noi sarcini pe linia perfecționării activității de conducere a societății, dinamizarea muncii organizatorice și a controlului de partid, respectarea fermă și aplicarea în viață a hotărîrilor de partid, a legilor țării, exercitarea mai fermă a autoconducerii muncitorești, intensificarea muncii politico-educative și antrenarea într-o măsură mai mare a maselor largi de cetățeni la conducerea treburilor de stat și obștești.

În anul 1983, toți oamenii muncii din municipiul Timișoara, în frunte cu comuniștii, mobilizați de istoricele hotărîri ale Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, au acționat cu dăruire pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan, obținînd importante succese în dezvoltarea economico-socială și edilitar gospodărească a localității.

Angajamentele luate în întrecerea socialistă, pe anul expirat, angajamente izvorîte din numeroasele propuneri și sugestii ale deputaților, comisiilor permanente, comitetelor de cetățeni, asociațiilor de locatari, au fost realizate și chiar depășite. Astfel, bilanțul favorabil al activității depuse, pe această linie, de către Comitetul executiv al Consiliului popular municipal Timișoara, sub conducerea și îndrumarea comitetelor județean și municipal de partid, își are izvorul în conducerea, controlul și coordonarea directă și nemijlocită a acestei activități, prin analize la fața locului și mai ales prin sprijinul acordat consiliilor oamenilor muncii din unități de a aborda un stil de muncă mai dinamic, concret, în vederea antrenării maselor largi ale oamenilor muncii și locuitorilor în realizarea indicatorilor din cadrul întrecerii socialiste și al lucrărilor edilitar gospodărești.

Avînd în vedere sarcinile majore rezultate din hotărîrile Conferinței Naționale a partidului, Consiliul popular al municipiului Timișoara, s-a angajat să realizeze și să depășească o serie de indicatori economici ca răspuns la chemarea la întrecere lansată de Consiliul popular al municipiului Slatina, iar rezultatele obținute, pe baza datelor preliminate, pot fi apreciate ca bune, avînd în vedere că toți cei 14 indicatori sînt realizați în prezent de 100 pînă la 180%.

ÎN DOMENIUL CONSTRUCȚIILOR DE LOCUINȚE

Ca urmare a unei mai bune organizări a muncii pe șantiere, a unui control eficient, precum și datorită asigurării la timp a documentațiilor și amplasamentelor, s-au realizat în anul 1983 un număr de 3 972 apartamente din prevederile anuale de 3 365 apartamente. Față de angajamentul de a se da în folosință în devans cu 30 pînă la 60 zile un număr de 900 apartamente, în această perioadă au fost realizate 1 600 apartamente.

De asemenea, prin folosirea mai judicioasă a mijloacelor de producție din dotare, unitățile de construcții au reușit să reducă cheltuielile materiale cu 12,5 lei la 1000 lei producție de construcții-montaj, iar producția netă și productivitatea la activitatea de construcții-montaj au fost depășite cu peste 5% față de nivelul de 1% cît era prevăzut în angajamente. Importante depășiri s-au obținut și la indicatorul „producție netă", la activitatea industrială, unde s-a realizat o depășire de 2,0% a nivelului planificat, productivitatea muncii la această activitate a crescut cu 4,8% față de 2% cît este prevăzut în angajamente, iar beneficiul planificat a fost depășit cu 14%, față de 3% cît era angajamentul anual. În acest domeniu s-au desfășurat și acțiuni de mai buna gospodărire a materialelor, economisîndu-se 270 t. ciment față de 170 t. ciment, 50 t. metal față de 10 t. metal, 8,0 mc. material lemnos față de 5,8 mc., potrivit angajamentelor luate.

ÎN DOMENIUL INDUSTRIEI MICI ȘI A PRESTĂRILOR DE SERVICII

Economia locală, prin unitățile sale s-a preocupat de valorificarea tuturor resurselor locale de materii prime și materiale, inclusiv prin utilizarea resurselor refolosibile astfel încît lărgirea gamei sortimentale, a calității produselor și serviciilor, să se materializeze suplimentar printr-o producție marfă industrială și prestări de servicii neindustriale ce asigură o creștere de cca. 13% față de realizările anului trecut. Pentru dezvoltarea activității prestatoare de servicii și a producției bunurilor de larg consum s-au extins [illegible] s-au dat în folosință toate cele 23 unități noi prevăzute, ele oferind o gamă largă de servicii ca: reparații confecții, construcții și reparații de sobe din teracotă, reparații de obiecte de uz casnic, vulcanizare, curățirea covoarelor, tăbăcărie, etc. repartizate echilibrat pe raza municipiului.

ÎN DOMENIUL AUTOCONDUCERII ȘI AUTOAPROVIZIONĂRII POPULAȚIEI CU PRODUSE AGROALIMENTARE

Înfăptuirea principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, îndeplinirea integrală a programului de dezvoltare a producției agricole la unitățile socialiste și în gospodăriile populației s-au situat, de asemenea, între obiectivele prioritare ale activității politico-organizatorice desfășurate în această perioadă. Astfel, terenurile arabile din raza municipiului Timișoara au dat o producție totală de 4 302 t orz cu o depășire de 18 la sută față de plan,

6 923 t grîu, obținîndu-se o producție medie de 4 525kg/ha față de 4 161 kg/ha producție planificată.

La cultura porumbului s-a obținut de pe suprafața de 1 557 ha o producție totală de 11 870 t știuleți, respectiv 9 300 t boabe fizic, revenind 6 115 kg/ha boabe.

Consiliul popular este în continuare preocupat de folosirea integrală a terenului ce-l dețin gospodăriile individuale, precum și a suprafețelor din intravilan, în sensul asigurării nevoilor proprii de consum și valorificării surplusului de produse agroalimentare. În acest an gospodăriile populației au cultivat întreaga suprafață atribuită de 1 039 ha ; acestea dețin : 228 capete bovine, 2 663 ovine, 3 970 porci și un număr mare de păsări și iepuri. Tot gospodăriile populației au predat la fondul de stat 1 250 t legume și cartofi, 45 t carne și 202 hl lapte.

Pentru îmbunătățirea activității de desfacere a mărfurilor, Comitetul executiv a adoptat în cursul anului 1983 măsuri privind repartizarea pe teritoriu a fondului de marfă, control asupra personalului din comerț și altele vizînd buna servire a cumpărătorilor.

Ca urmare a măsurilor întreprinse, unitățile comerciale din sistema locală au realizat un volum de desfacere de 4,7 miliarde lei, față de 4,6 miliarde lei, realizate în aceeași perioadă a anului trecut. Baza materială a comerțului s-a modernizat prin cele 25 unități reprofilate sau modernizate și cu un număr de 3 unități noi, urmînd ca în scurt timp să punem în funcțiune toate cele 14 unități noi, cu o suprafață comercială de 3 488 mp în zonele Calea Lipovei, str. Reșița, Calea Buziașului, zona Matei Basarab etc.

VENITURILE PROPRII ALE BUGETULUI LOCAL

Prin dezvoltarea permanentă a unor activități de industrie mică, extinderea și diversificarea serviciilor către populație, atragerea la buget a unor noi surse de venituri, reducerea cheltuielilor, rentabilizarea tuturor activităților, aplicarea prelucrării automate a tuturor debitelor populației s-a ajuns la creșterea veniturilor proprii ale bugetului local cu 3,9 la sută.

PARTICIPAREA CETĂȚENILOR LA AUTOGOSPODĂRIREA LOCALITĂȚILOR

Ample acțiuni de muncă patriotică cu concursul larg al unităților economice, instituțiilor și cetățenilor din circumscripții au fost organizate pentru extinderea, amenajarea și întreținerea zonelor verzi și florare pe o suprafață de 1 442 ha, în noile zone de locuințe : Calea Aradului, Timișoara Sud, Ștefan Plăvăț, Dîmbovița, Calea Buziașului și în jurul întreprinderilor și instituțiilor. S-au plantat un număr de 87 000 arbori și arbuști, s-au curățat 124 700 ml șanțuri, întreținîndu-se 29 310 000 mp străzi și trotuare și s-au reamenajat 103 baze sportive și terenuri de joacă pentru copii. Importante acțiuni au fost desfășurate de elevii școlilor din Timișoara, care au fost mobilizați de Comitetul municipal U.T.C. și Consiliul municipal al pionierilor în întreținerea parcurilor și a zonelor verzi.

La acțiunile de înfrumusețare a municipiului s-au efectuat peste 52.048.400 ore de muncă patriotică, valoarea lucrărilor realizate pînă în prezent, depășește suma de 374.600.000 lei. O contribuție importantă la aceste realizări au adus-o oamenii muncii din întreprinderile : Electromotor, 13 Decembrie, Electrometal, Modern, precum și locuitorii circumscripțiilor 5, 7, 29, 33, 53, 59, 61, 65, 68 și altele.

ÎN DOMENIUL GOSPODĂRIEI COMUNALE ȘI LOCATIVE

Volumul producției prestațiilor unităților de gospodărie comunală a sporit cu 7,0 la sută, față de plan, depășindu-se angajamentul de 3 la sută, iar coeficientul de utilizare a parcului auto de transport în comun a crescut cu 7 la sută față de prevederile angajamentului de 1 la sută. La aceste rezultate s-a ajuns prin optimizarea traseelor și utilizarea rațională a capacităților de transport. S-a aplicat în continuare conteinerizarea transportului resturilor menajere și de salubritate stradală.

O atenție deosebită s-a acordat întreținerii fondului locativ de către ICRAL, fiind executate lucrări de reparații și conservare la cca. 1 452 imobile, în valoare de 39.440 mii lei, prin care se asigură condiții mai bune de locuit și se contribuie la păstrarea patrimoniului arhitectural al municipiului.

Planul de investiții al Consiliului popular al municipiului Timișoara pe anul 1983 din punct de vedere al punerii în funcțiune s-a realizat pe această perioadă în valoare de 51,6 milioane lei, față de prevederile anuale de 50,6 milioane lei, materializîndu-se în 116.400 mp străzi și trotuare în perimetrul municipiului.

Prin contribuția bănească a populației și prin acțiuni patriotice, s-au realizat lucrări în valoare de 3.001 lei, dintre care amintim : 3 195 ml. rețele de apă, 1 270 ml rețea canal, 1 098 mp străzi împietruite, 520 mp străzi din beton și 2 800 mp trotuare de beton.

ÎN DOMENIUL REDUCERII CONSUMURILOR DE COMBUSTIBIL, CARBURANȚI, ENERGIE ELECTRICĂ, RECUPERĂRII MATERIILOR PRIME ȘI MATERIALELOR REFOLOSIBILE

Rezultate bune s-au obținut în acest sens prin folosirea judicioasă a materiilor prime și materialelor, prin respectarea consumurilor normate, prin reducerea continuă a consumurilor, prin aplicarea de tehnologii noi, prin autoutilare, concretizîndu-se în 205 t combustibil convențional economisit, 220 mii KWh energie electrică, 5 t carburanți, 7 310 t hîrtie, 80 668 t metale etc. în valoare de peste 170 milioane lei, adică cu 8,6 la sută mai mult decît prevederile din angajament de 5,2 la sută.

Napoleon GLIGA
prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular municipal Timișoara

Măsuri de asigurare a distribuției apei potabile în sezonul friguros

În ziua de 10 ianuarie a.c., la Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare a avut loc o consfătuire de lucru cu cadre de conducere și specialiști de la întreprinderile județene și grupurile de gospodărie comunală și locativă, la care s-au analizat unele aspecte privind alimentarea cu apă, în sistem centralizat, a localităților urbane ale țării și măsurile ce se impun a fi luate, în continuare, pentru asigurarea distribuției apei potabile, în bune condiții, pentru populație și unitățile economice, în perioada acestei ierni.

Lucrările consfătuirii au fost conduse de tov. Ion Gheorghe, vicepreședinte al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare.

Din referatele prezentate de tovarășii Horia Iacob Teiușan, directorul Direcției de gospodărie comunală și locativă a C.P.C.P. și Constantin Rădescu, director în Comitetul Național al Apelor, ca și din concluziile trase la încheierea lucrărilor, s-au desprins cîteva probleme mai deosebite, care necesită să stea în centrul preocupărilor consiliilor populare și unităților de profil ale acestora.

Astfel, ținînd seama de prognoza meteorologică și hidrologică pentru iarna acestui an, și pentru a putea face față condițiilor de lucru în timpul friguros, trebuie asigurată funcționarea, în mod corespunzător, a tuturor instalațiilor, construcțiilor și utilajelor din dotare, realizîndu-se, în întregime, reviziile tehnice prevăzute în grafice.

La captările de apă din rîuri se va asigura funcționarea dispozitivelor de îndepărtare a gheții și a zaiurilor, dispozitive sau instalații mobile de dezghețare a stăvilarelor, grătarelor și sitelor, parazăpezi în punctele mai periclitate de o eventuală blocare cu zăpadă.

O colaborare permanentă va trebui să existe cu organele de gospodărire a apelor, pentru a se cunoaște din timp toate fenomenele periculoase ce pot apare pe rîuri ca : sloiuri plutitoare, zai, zăpoare și blocaje de ghețuri și luarea, în consecință, operativ, a măsurilor ce se impun pentru funcționarea normală a captărilor de apă.

La stațiile de tratare a apei potabile, se vor evacua din timp toate depunerile din instalațiile de desnisipare și decantare, pentru a mări capacitatea de reținere a acestora și a face astfel posibilă funcționarea lor mai îndelungată, fără a fi curățite, această operațiune nefiind totdeauna posibilă din cauza stratului de gheață ce se formează la suprafață și care poate împiedica temporar funcționarea sistemelor de evacuare a depunerilor.

De asemenea, se vor asigura condițiile de circulare a apei în decantoare, pe conducte de nivel inferior, sub podul de gheață.

Este indicat a se descărca unele porțiuni de instalații care nu sînt necesare în timpul iernii și care sînt expuse înghețului și deci deteriorării lor, ca de exemplu instalațiile de alimentare cu apă din parcuri, șranduri etc.

Deosebit de important pentru continuitatea alimentării cu apă este stabilirea și pregătirea surselor de rezervă la care se poate recurge pentru diminuarea deficitului de apă ce se creează prin restrîngerea temporară a surselor orașului. Aceste surse de rezervă sînt, în general, puțurile pe care numeroase unități economice și instituții le dețin pentru satisfacerea nevoilor proprii și care în anumite situații dificile trebuie folosite și pentru cerințele localității. În acest scop, exploatările și secțiile vor inventaria din timp toate aceste surse pentru cunoașterea debitelor și calității apei produsă și vor stabili condițiile în care se poate recurge la folosirea lor pentru orașe.

La instalațiile de distribuție a apei potabile, se vor verifica traseele conductelor principale și construcțiile anexe ale acestora, în vederea înlăturării oricăror cauze care ar putea conduce la deteriorarea lor, completîndu-se și refăcîndu-se marcajele destinate indentificării poziției exacte a acestora în cazul acoperirii cu zăpadă. Se va verifica, de asemenea, funcționarea vanelor, hidranților și a celorlalte armături, căminele de golire, ventuzele și altele.

În situațiile speciale, cînd datorită unor cauze meteorologice sursele nu mai pot livra debitele de apă necesare, se vor aplica restricții în distribuția apei. Programul de furnizare al apei cu restricții se va elabora de unitatea de exploatare în colaborare cu organele sanitare și de gospodărire a apelor, și va fi supus spre aprobare comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare municipale și orășenești.

La elaborarea programului se va examina dacă restricția poate fi aplicată numai partial sau este necesară extinderea pe întreaga localitate. În acest ultim caz, se va analiza dacă distribuția cu intermitență se va face simultan sau prin rotație, pe zone.

Programul aprobat va fi adus la cunoștiința tuturor abonaților.

În perioada sezonului rece, organele de laborator ale unității vor asigura un control permanent asupra calității apei brute și apei distribuite, pentru furnizarea operativă a datelor de exploatare necesare.

De o deosebită importanță este asigurarea stocurilor necesare de materiale, a căror utilizare este specifică timpului friguros sau a căror lipsă poate periclita însăși activitatea respectivă, ca : sare pentru combaterea gheței sau pentru dezghețat armături, nisip pentru combaterea poleiului, substanțele chimice folosite la tratarea apei potabile (sulfat de aluminiu, clorură de var, var hidratat, cărbune activ, clor etc.), nisip filtrant, tuburi și armături, combustibili, carburanți și lubrifianți etc.

În situația unor obiective disparate, se vor amenaja puncte de depozitare, amplasate în vecinătatea acestora, în acest fel asigurîndu-se în mod operativ materiale necesare.

O altă problemă este asigurarea mijloacelor de intervenție specifice timpului friguros. Ca și pentru materiale, este necesar să se stabilească punctele unde aceste utilaje trebuie să staționeze și în primul rînd la puncte de exploatare mai expuse viscolului.

Totodată trebuie pregătite și celelalte utilaje din dotarea proprie (grupuri-electrogene, compresoare, motopompe, ateliere mobile etc.) care în timpul iernii sînt mult solicitate și a căror stare tehnică trebuie să fie bună. Se vor asigura, de asemenea, și mijloacele de transport necesare deplasării imediate la punctele de intervenție, a echipelor de lucru, materialelor, sculelor și utilajelor.

De o deosebită importanță este pregătirea corespunzătoare a personalului de exploatare, pregătire care implică o redistribuire a forțelor de muncă, astfel încît să se acopere, cu prioritate, locurile de muncă, care sînt cel mai mult influențate de sezonul rece. În această direcție se impun : majorarea temporară a unor formații pentru a putea face față eforturilor fizice mai intense, provocate de lucrul în aer liber (la prizele de apă din rîuri, la stațiile de tratare, în remedierea defecțiunilor la rețeaua de distribuție etc.) ; extinderea la două sau trei schimburi a lucrului din anumite puncte de explotare care în condiții obișnuite nu necesită decît un singur schimb; înființarea de noi echipe pentru întreținerea și supravegherea unor puncte din sistem, care prezintă un pericol deosebit în timpul iernii (treceri peste rîuri — poduri — unele porțiuni de canale deschise mai expuse viscolului etc.) ; formarea de echipe speciale de intervenție ; pregătirea din timp a unor muncitori care, menținîndu-și ocupațiile obișnuite, să poată fi mobilizați, la nevoie, pentru a sprijini echipele de intervenție.

Activitatea de iarnă în alimentarea cu apă comportă încă numeroase alte măsuri organizatorice, printre care un loc important îl ocupă și asigurarea unui sistem informațional cît mai complet și rapid, sistem ce include în mod obișnuit culegerea principalilor parametrii de funcționare ai activității și transmiterea acestor date de exploatare la conducerea unităților pentru analiză și luarea unor decizii operative, destinate menținerii condițiilor normale de desfășurare a acestei activități. Acest sistem, care se bazează pe o aparatură de măsură și control corespunzătoare, pe mijloace de comunicare la distanță, prin legături telefonice și prin stații de radioemisie-recepție și pe un serviciu de dispeceri organizat, capătă în condițiile desfășurării activității pe timp de iarnă un rol deosebit, avînd în vedere multitudinea și diversitatea situațiilor neprevăzute, care pot apare. În consecință, este necesar să se facă completarea imediată a dispozitivelor de măsură, revizuirea liniilor telefonice, dotarea dispeceratelor cu cele necesare (planurile la zi ale rețelelor, variante de funcționare a anumitor instalații, în diferite ipoteze de avarii etc.) și asigurarea acestora cu trei schimburi de personal calificat și instruit.

În afara dispeceratelor, care sînt organe operative permanente, pe timpul iernii se impune funcționarea comandamentelor speciale la nivelul municipiilor și orașelor, destinate a lua măsuri pentru preîntîmpinarea și combaterea înzăpezirilor și pentru desfășurarea normală a tuturor activităților.

Colaborarea exploatărilor și secțiilor cu aceste comandamente trebuie să fie cît mai strînsă, prin furnizarea promptă a datelor ce se solicită, prin cererea sprijinului atunci cînd unitatea are în față probleme ce nu pot fi soluționate doar cu forțele și mijloacele proprii, prin acordarea de sprijin la rîndul lor altor întreprinderi, la solicitarea comandamentului.

În paralel se va ține o strînsă legătură cu unitățile de gospodărire a apelor și de distribuție a energiei electrice, pentru corelarea acțiunilor în vederea preîntîmpinării unor situații speciale.

Deosebit de utile sînt planurile de acțiune ce se vor elabora de către exploatări și secții, planuri ce trebuie analizate și aprobate de către comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare municipale și orășenești și care cuprind principalele măsuri ce trebuie luate în anumite situați critice, responsabilități și modul de cooperare între unități.

Gavrilă MĂGUREAN

Agenda consiliilor populare

Transformarea înfierii cu efecte restrînse în înfiere cu efecte depline

La Biroul executiv al unui consiliu popular comunal, a fost primită cererea unei persoane care, în calitate de înfietor (cu efecte restrînse) al unui minor, solicită cu privire la același minor, înfierea cu efecte depline.

În raport cu această situație, au apărut incertitudini referitoare la modul de soluționare a menționatei cereri. S-a formulat, așadar, întrebarea, dacă o astfel de cerere poate fi rezolvată favorabil, iar în cazul răspunsului afirmativ, dacă este sau nu este necesar ca înainte de încuviințarea înfierii cu efecte depline, să se procedeze la desfacerea înfierii cu efecte restrînse. Mai apăreau apoi nelămuriri legate de consecințele pe care le-ar produce noul act al înfierii cu efecte depline, pe planul lucrărilor de stare civilă. Cu alte cuvinte, se pune întrebarea dacă este sau nu este necesar ca, după întocmirea noului act de naștere, să se ceară instanței judecătorești, anularea mențiunii referitoare la înfierea cu efecte restrînse, înscrisă pe vechiul act de naștere.

Examinăm cele mai sus prezentate, urmărind modul de rezolvare a cererii adresate Biroului executiv al Consiliului popular comunal.

Potrivit ordinei în care au fost prezentate chestiunile puse în discuție, observăm, într-un prim aspect, că nu există nici un motiv pentru care, cererea petiționarului să nu poată fi rezolvată favorabil. Nu este însă de conceput a introduce la judecătorie acțiune privind desfacerea înfierii cu efecte restrînse — în scopul de a încuviința ulterior, pentru același minor înfierea cu efecte depline — deoarece, desfacerea unei înfieri nu se poate pronunța decît dacă se constată că această soluție este în interesul înfiatului (art. 81 din Codul familiei). Dar, în cazul examinat, interesul înfiatului nu reclamă desfacerea înfierii ci, dimpotrivă, întărirea efectelor acesteia. În sfera aceluiași raport juridic administrativ (de înfiere) urmează a se produce o modificare calitativă ; de la calitatea inițială de înfiere cu efecte restrînse, se tinde (din inițiativa petiționarului) la dobîndirea unei alte calități, (înfierea cu efecte depline).

Pe cale de consecință, modificarea acestui raport juridic administrativ determină procedura aferentă, care, constă în modificarea deciziei de încuviințare a înfierii cu efecte restrînse, într-o decizie de încuviințare a înfierii cu efecte depline.

Biroul executiv al consiliului popular competent, va adopta, deci, o decizie privind încuviințarea înfierii cu efecte depline, modificînd astfel prima decizie adoptată (privind încuviințarea înfierii cu efecte restrînse).

Este de subliniat că, referitor la prima decizie adoptată, nu se poate discuta decît de modificare, orice altă noțiune de ordin procedural (ca de exemplu anulare, revocare, retractare), fiind improprie, deoarece anularea, revocarea sau retractarea primei decizii, duce la desființarea acesteia și în consecință la desfacerea înfierii, care, aparținînd competenței materiale a instanței judecătorești, nu poate fi pronunțată de Biroul executiv al Consiliului popular.

După adoptarea deciziei privind înfierea cu efecte depline și întocmirea noului act de naștere pentru înfiat, urmează a se face mențiune de înfiere pe vechiul act de naștere.

Nu există nici un motiv pentru care să se ceară instanței judecătorești anularea mențiunii anterioare referitor la înfierea cu efecte restrînse existente pe actul de naștere inițial, deoarece, a doua mențiune (referitoare la înfierea cu efecte depline) înlătură valabilitatea celei dintîi, reflectînd modificarea calitativă din structura aceluiași raport juridic-administrativ.

Înfierea unei persoane căsătorite

În discuții purtate cu lucrători din aparatul birourilor executive ale unor consilii populare comunale, a rezultat că aceștia exprimă anumite nelămuriri cu privire la interpretarea art. 84 lit. „e" prevăzut de Instrucțiunile nr. 190/1970, modificate prin Instrucțiunile nr. 80/1975, cu privire la aplicarea prevederilor Decretului nr. 278/1960.

Dispozițiile articolului evocat mai sus, precizează : „Înfierea unei persoane căsătorite nu atrage după sine schimbarea numelui de familie al soției (soțului) sau a copiilor.

În astfel de situații, cei interesați pot cere schimbarea numelui pe cale administrativă".

Deși prevederile citate (coroborate cu disp. art. 78 din Codul familiei care arată că înfiatul dobîndește prin înfiere numele celui care înfiază), nu lasă loc nici unei incertitudini cu privire la obligația persoanei căsătorite ca, în cazul în care este înfiată să poarte numele dobîndit prin înfiere, au fost totuși, făcute interpretări străine textului la care ne referim, sau chiar potrivnice acestuia. Așa de pildă, s-a exprimat (în literatura de specialitate) părerea că înfierea unei persoane căsătorite, nu ar produce nici un efect asupra numelui purtat de înfiatul căsătorit, pentru că cel ce se căsătorește nu este obligat să poarte în căsătorie numele de familie dobîndit prin filiație sau înfiere și pentru că numele comun al soților este rezultatul unei înțelegeri, astfel încît el nu poate fi modificat unilateral. Această motivare este lipsită de orice temei legal, după cum rezultă din cele ce urmează : referitor la primul argument, observăm că cel ce se căsătorește, nu este obligat să poarte în căsătorie numele său dobîndit prin filiație sau înfiere, dar această situație durează numai pînă la data încheierii căsătoriei. După această dată, ambii soți sînt obligați să poarte numele stabilit (conform înțelegerii lor) cu prilejul căsătoriei.

Înțelegerea soților cu privire la numele pe care ei îl vor purta în timpul căsătoriei, își produce efecte obligatorii pentru fiecare dintre ei, nici unul neavînd posibilitatea ca în mod unlateral să modifice această convenție. Dar, în cazul în care, unuia dintre soți i se schimbă numele prin efectele unui act (hotărîre judecătorească sau decizie a Comitetului ori Biroului executiv al unui Consiliu popular), efectele înțelegerii dintre soți privind numele lor comun, încetează. În acest sens, să abordăm spre exemplificare, cazul persoanei majore, care a fost înfiată înainte de a se căsători, iar după căsătorie, a fost pronunțată hotărîre judecătorească de anulare a înfierii pentru că înfiatul în timpul minorității nu a fost crescut de înfietor (art. 67 C.F.). Anularea deciziei de încuviințare a înfierii, desființează retroactiv toate efectele acestui act, deci și pe acela referitor la numele dobîndit prin înfiere. În consecință, dacă ambii soți purtau numele celui cu privire la care a intervenit anularea înfierii, vor purta, după desființarea deciziei de înfiere, nume diferite : soțul căruia i s-a anulat înfierea va purta numele pe care îl avea anterior datei la care se adoptase decizia de încuviințare a înfierii (deci alt nume decît acela din căsătorie), iar celălalt soț va continua să poarte numele din căsătorie.

Constatăm deci, că înțelegerea soților de a purta în timpul căsătoriei nume comun, nu mai poate opera într-o astfel de situație, dat fiind că a intervenit un act (o hotărîre judecătorească) ale cărui efecte sînt de natură să stăvilească efectele înțelegerii dintre soți.

Revenind la chestiunea pusă inițial în discuție, privind numele pe care îl va purta persoana care după căsătorie a fost înfiată, observăm că și în acest caz, înțelegerea soților de a purta nume comun în timpul căsătoriei, este în imposibilitate de a-și continua efectele, deoarece, concomitent cu elaborarea deciziei de încuviințare a înfierii, intervine obligația înfiatului (prevăzută imperativ de art. 78 din Codul Familiei), de a purta numele înfietorului ; această obligație se reflectă în planul stării civile a înfiatului pe al cărui act de naștere se va opera mențiunea cores-

punzătoare, iar în cazul înfierii cu efecte depline, se întocmește noul act de naștere, pe care, la rubrica „numele părinților firești" se înscrie numele înfietorilor.

Așadar, cînd o persoană căsătorită este înfiată, va purta numele dobîndit prin înfiere, nefiind posibil să poarte în continuare numele din căsătorie.

Rămîne la latitudinea celuilalt soț ca, pentru a purta nume comun în căsătorie să ceară, schimbarea numelui pe cale administrativă, solicitînd, ca, în locul numelui din căsătorie, să i se atribuie numele soțului înfiat ; este unica modalitate de respectare a dispozițiilor cuprinse de actele normative la care am făcut referire.

Florica VASILESCU,
Dumitru STĂTESCU
experți instructori la Centrul de perfecționare a cadrelor al C.P.C.P.

Înfierea persoanei majore

De la regula potrivit căreia pot fi înfiați numai minorii, același art. 67 al. 1 din Codul familiei, statornicește excepția după care poate fi înfiată și persoana majoră, cu condiția însă ca aceasta, în timpul minorității, să fi fost crescută de cel ce voiește să o înfieze.

Excepția instituită este pe deplin justificată deoarece, într-un asemenea caz, înfierea nu face altceva decît să consfințească și să consolideze juridic o situație de fapt existentă deja. Adică, deși în perioada minorității persoana majoră a fost crescută de cel ce dorește să o înfieze, care s-a comportat față de minor ca și cum ar fi fost înfiat, totuși, înfierea, din diferite motive, nu a avut loc. În consecință, se poate afirma că scopul înfierii persoanei majore s-a realizat anticipat instituirii ei. (A se vedea, A. Ionașcu și colab., Filiația și ocrotirea minorilor, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1980, p. 111).

Sînt relativ numeroase împrejurările în care un minor poate fi crescut de o altă persoană decît părinții săi, fie în cadrul unor obligații sau reglementări juridice (evident în afară de înfiere), fie în lipsa acestora. În prima ipoteză menționăm : cazul tutelei (art. 113—141 din Codul familiei) ; al încredințării copilului unei persoane sau familii (în situația desființării căsătoriei sau a divorțului părinților săi, cînd instanța apreciază că niciunul din aceștia nu este în măsură de a-l crește în mod corespunzător — art. 23 al. 2, art. 24 al. 2 și art. 42 din Codul familiei și în situația măsurilor de ocrotire prevăzute de Legea nr. 3/1970 — art. 3) ; cazul plasamentului familial (art. 2 din Legea nr. 3/1970). Minorul mai poate fi crescut în cadrul unor reglementări juridice de către o rudă a sa, pentru îndeplinirea obligației legale de întreținere (art. 86 din Codul familiei), sau de către persoana care l-a luat fără a îndeplini formele legale pentru înfiere (art. 88 din Codul familiei). În a doua ipoteză, minorul poate fi crescut de către o persoană în fapt, fără să existe în acest sens o obligație juridică.

Deși nici o dispoziție legală nu precizează conținutul noțiunii de creștere, în raport cu scopul urmărit de legiuitor, de a asigura copilului minor care urmează a fi înfiat aceleași condiții de creștere și dezvoltare fizică și morală sau intelectuală pe care le-ar fi avut în familia firească, s-a stabilit că, prin creștere trebuie să se înțeleagă nu numai acordarea întreținerii în timpul minorității înfiatului, ci și existența unor raporturi între înfiat și înfietor, asemănătoare celor existente între părinți și copii. (A se vedea, Dec. col. civ. al Trib. Suprem nr. 1271 din 23 oct. 1964, C.D., 1964, p. 148 ; Trib. Suprem, Sec. civ., dec. nr. 364 din 19 febr. 1975, în R.R.D. nr. 9/1975, p. 72 ; Trib. Suprem, sec. civ., dec. nr. 22 din 6 ian. 1982, în R.R.D. nr. 11/1982, p. 64). Drept urmare, este necesar ca în perioada minorității să fi existat un mediu de familie pentru copil, creîndu-se între acesta și cel care l-a crescut legături efective, durabile, necesare în orice familie. (A se vedea, Trib. Suprem, sec. civ., dec. nr. 1625 din 28 oct. 1981, în R.R.D. nr. 8/1982, p. 57 și în C.D., 1981, p. 162—163). Astfel, în consens cu literatura juridică, noțiunea de creștere este privită în înțelesul ei cel mai larg de componentă a ocrotirii părintești, care în temeiul art. 101 al. 2 din Codul familiei cuprinde asigurarea condițiilor materiale și afectiv-spirituale pentru întreținerea, dezvoltarea, îngrijirea, ocrotirea sănătății, educarea și pregătirea profesională și pentru viață a copilului, potrivit cu însușirile lui, în conformitate cu țelurile statului nostru socialist, spre a-l face folositor societății. (A se vedea, Ioan Albu și colab., Înfierea, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1977, p. 38).

Înfierea unei persoane majore, care în timpul minorității nu a fost crescută de înfietor este sancționată cu nulitatea absolută. (A se vedea, Trib. Suprem, S. civ., dec. nr. 403 din 3 martie 1982, în R.R.D. nr. 1/1983, p. 65, Trib. jud. Hunedoara, dec. civ. nr. 525 din 9 iunie 1981, în R.R.D. nr. 3/1982, p. 62 ; Judecătoria Miercurea Ciuc, Sent. civ. nr. 22 din 11 ian. 1979, în R.R.D. 10/1979, p. 52).

Tot astfel, noțiunea „în timpul minorității" nu are precizat conținutul. De aceea, printr-o interpretare restrictivă s-ar putea înțelege că desemnează întreaga perioadă de timp de la nașterea copilului, pînă la 18 ani, cînd devine major. Practica însă, printr-o interpretare care dă satisfacție spiritului legii și intereselor minorului, a statuat că deși în lege nu există prestabilită durata de timp în care copilul major să fi fost crescut în perioada minorității sale de către cel ce voiește să-l înfieze, totuși, această durată trebuie să fie destul de lungă și să aibă caracter de continuitate. (A se vedea, Trib. Suprem, sec. civ., dec. nr. 1774 din 4 oct. 1975, în R.R.D. nr. 4/1976, p. 52—53). În unele cazuri, s-a constatat, de pildă, că minora a fost crescută „încă de la vîrsta de 5 ani" și în consecință s-a dispus înfierea. (A se vedea, Dec. nr. 1625, cit. în C.D. 1981, p. 163). Alteori, s-a reținut că această creștere a avut loc „încă de la vîrsta de 11 ani". (A se vedea, Trib. Suprem, sec. civ., dec. nr. 529 din 25 martie 1976, în C.D. 1976, p. 175).

Mergînd mai departe pe linia unei asemenea interpretări, autoritatea tutelară va aprecia, de la caz la caz, dacă durata de timp a fost suficient de lungă, în măsură de a permite crearea între minor și cel care l-a crescut, legături afective, durabile, necesare în orice familie.

Se mai poate ridica problema cînd poate fi solicitată și dispusă înfierea, adică, în ce timp de la data cînd minorul a devenit major. Cum nu există nici-o prevedere legală în acest sens, s-a considerat, de exemplu, pe bună dreptate, că simpla împrejurare că înfiata la data înfierii avea 51 de ani, iar părintele înfietor vîrsta de 71 ani, nu este de natură să ducă la concluzia că înfierea nu s-a făcut în scopul creării unor raporturi asemănătoare acelora existente între părinți și copii, de vreme ce ea reprezintă concretizarea, și sub forma legală a înfierii, a unei situații de fapt ce a durat de-a lungul anilor, în timpul minorității înfiatei. (A se vedea, Dec. nr. 529, cit.). Rezultă, deci, că înfierea persoanei majore poate avea loc oricînd în timpul vieții acesteia și evident a celui care a crescut-o pe perioada minorității.

Desigur că înfierea persoanei majore, cu rezerva celor arătate mai sus, este cîrmuită de aceleași reguli prevăzute pentru înfierea minorului.

Alexandru ȚICLEA
secretar al Biroului executiv al
Consiliului popular al orașului Mizil

Probleme energetice

● **Pentru contorizarea energiei termice și reglarea automată diferențiată a agentului termic în blocurile de locuințe și clădiri publice cu sisteme de încălzire centralizate,** Biroul executiv al Consiliului de Miniștri a stabilit următoarele :

Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor lua măsuri la toate unitățile în subordine pentru lansarea, pînă la sfîrșitul lunii ianuarie 1984, a comenzilor la întreprinderile producătoare, în vederea asigurării necesarului de contoare.

Intrucît întreaga acțiune trebuie desfășurată și încheiată în anii 1984—1985, concomitent cu executarea comenzilor se vor înainta și propunerile de eșalonarea trimestrială pe anii 1984 (începînd cu trim. II) și 1985.

Totodată, organele locale sînt obligate să ia cele mai ferme măsuri pentru eliminarea pierderilor de energie termică la surse, pe conducte de transport, puncte termice, rețele și la consumatori.

În vederea aducerii la îndeplinire a acestor sarcini, se vor lua următoarele măsuri :

1. Emiterea comenzilor la MIMUEE (1 exempl.) și la întreprinderile producătoare (1 copie), cu indicarea termenelor de livrare trimestrială a acestora ;

2. Programul de eșalonare a introducerii contoarelor în perioada 1984—1985.

Termenul de înaintare a lucrărilor la MIMUEE și o copie la C.P.C.P. este de 27 ianuarie 1984. (Comunicarea C.P.C.P. Nr. 250/1984).

● **În legătură cu realizarea Programului de trecere pe cărbune a centralelor termice,** Biroul executiv al Consiliului de Miniștri a dat următoarele indicații :

Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București să prezinte, spre aprobare, pînă la 31 ianuarie 1984, toate documentațiile tehnico-economice restante, pentru trecerea pe cărbune a centralelor care funcționează pe combustibil lichid.

Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București să ia măsuri pentru terminarea, în trim. I 1984, a tuturor centralelor termice restante din 1983. De asemenea, vor lua măsuri pentru începerea, în acest trimestru, a centralelor termice programate și neatacate în 1983, asigurîndu-se condiții pentru punerea lor în funcțiune în anul 1984.

Comandarea și contractarea integrală, pînă la 28 februarie 1984 a tuturor cazanelor și utilajelor restante din 1983, ca și a celor necesare pentru realizarea integrală a programelor în anul 1984.

Pînă la data de 15 februarie 1984 comitetele executive ale tuturor consiliilor populare județene și al municipiului București vor raporta la Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare asupra stadiului aducerii la îndeplinire a Programului de trecere a centralelor termice de pe combustibil lichid pe combustibil solid. (Comunicarea C.P.C.P. Nr. 300/1984).

COLECTIVUL REDACȚIONAL : Ioan Ciobotaru (coordonator), **Vasile Inoan** (secretar de redacție), **Constantin Jalbă, Nădejde Șerban, Mircea Preda, Florin Vasilescu, Ion Zidaru** (membri) — activiști ai Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și unităților acestuia.

Colaborările la Suplimentul „PROBLEME ALE CONSILIILOR POPULARE", se înaintează pe adresa : COMITETUL PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE — Centrul de perfecționare a cadrelor, **str. Occidentului Nr. 14, telefon 50.45.43 — sectorul 1, Cod 78111, București, Oficiul P.T.T.R. 12.**

Adnotări

Cînd lipsește controlul

Urbea care prilejuiește comentariul de față, face parte din marile localități urbane. Este municipiul Ploiești, oraș cu un puternic grad de industrializare, în care trăiesc și muncesc peste două sute de mii de cetățeni. Cu atît mai mult, organul local al puterii de stat, ca și cel al administrației, ale acestei așezări, au de soluționat multiple aspecte ale activității economice și sociale, probleme pe care, în majoritatea lor, le rezolvă corespunzător, în spiritul și litera legii.

O analiză amănunțită, pe perioada ultimului an, a activității Consiliului popular al municipiului respectiv, a Comitetului său executiv, scoate în evidență neglijarea unor atribuții, mai ales de natură organizatorică sau rezolvarea unor sarcini de acest gen, altfel decît cum prevede legea.

Așa, de exemplu, Legea nr. 57/1968 are înscrisă, în mod expres, prevederea potrivit căreia „Consiliile populare sînt obligate să organizeze semestrial, adunări ale cetățenilor, în cadrul cărora primarii comunelor, orașelor, municipiilor, precum și președinții comitetelor executive ale consiliilor populare județene, vor prezenta rapoarte cu privire la hotărîrile adoptate, executarea la timp și în bune condiții a lucrărilor edilitar-gospodărești, asigurarea aprovizionării populației, întreținerea și gospodărirea fondului locativ, repartizarea locuințelor în condițiile prevăzute de lege, soluționarea propunerilor, sesizărilor și reclamațiilor, aducînd la cunoștiința opiniei publice modul de îndeplinire a hotărîrilor și măsurilor adoptate". (Art. 4, alin. 3). De asemenea, în același articol, se prevede că în orașe și municipii, adunările cetățenești se organizează pe cartiere.

Obligația primarilor de a prezenta, semestrial, rapoarte în adunări cetățenești despre activitatea organului local al puterii și administrației de stat se înscrie în măsurile luate de conducerea partidului și a statului de a lărgi continuu democrația socialistă și de a crea un cadru instituționalizat pentru participarea maselor de cetățeni la conducerea treburilor de stat și obștești.

Semnificația politică a acestei măsuri, se pare că nu este înțeleasă în mod corect de către toți acei ce sînt îndreptățiți s-o aplice, din moment ce evidența existentă la Consiliul popular respectiv atestă că în cartierul Vest nu s-a ținut adunare cetățenească în ianuarie 1983, (pentru semestrul II 1982), iar la alte adunări cetățenești (cea din zona Centrală și cea din zona de Sud), programate tot pentru semestrul II 1982, raportul nu a mai fost prezentat de primar. La adunarea din zona Centrală (21 I 1983) nu se alege prezidiu, nu se stabilește o ordine de zi. Doar în procesul-verbal se face o mențiune din care rezultă, potrivit unui text ambiguu, că s-ar fi prezentat o „Informare cu privire la realizările consiliului popular și o scurtă trecere în revistă a Legii 20, o mai bună aprovizionare, disciplină etc.".

Nici această informare nu a fost prezentată de către primarul municipiului.

Fapte similare s-au petrecut și la adunările cetățenești din semestrul I 1983, cînd numai la una din trei adunări organizate, raportul a fost prezentat de către primar.

O altă procedură decît cea prevăzută de lege se aplică, în acest municipiu și în ce privește organizarea comitetelor cetățenești pe circumscripții electorale. Deși reglementările actuale, cuprinse în Legea nr. 57/1968 și, mai ales, în Hotărîrea Biroului executiv al Consiliului Național al Frontu-

lui Democrației și Unității Socialiste cu privire la îmbunătățirea organizării activității comitetelor de cetățeni, stabilesc atribuțiile acestora, modul lor de organizare și de lucru, compoziția lor numerică și politică, în municipiul Ploiești, alegerea comitetelor nu s-a mai făcut sub directa îndrumare a Comitetului executiv al Consiliului popular municipal și a Consiliului municipal al F.D.U.S., așa cum era normal și legal, ea fiind lăsată numai în seama organizațiilor de bază P.C.R. din cartiere. Ca urmare, comitetele cetățenești nu au mai fost alese în adunări cetățenești pe circumscripții electorale, ci în adunări lărgite ale organizațiilor de bază P.C.R. În aceste condiții a fost posibil să se constituie mai multe comitete de cetățeni decît cîte circumscripții electorale există, apreciindu-se greșit că este nevoie de atîtea comitete cîte organizații de bază sînt în cartier. Așa, de pildă, în circumscripțiile electorale 8, 15 și 43 funcționează cîte două comitete de cetățeni.

De ce au fost posibile astfel de situații ?

La Consiliul popular municipal Ploiești au putut avea loc astfel de situații pentru că, la nivelul organului de conducere, au fost neglijate problemele muncii organizatorice, cele ale întăririi legăturilor cu masele de cetățeni. Toată această activitate a fost lăsată mai mult în seama unui om din aparatul consiliului popular, necontrolat și neîndrumat de către vicepreședintele de resort al Comitetului executiv.

În aceste împrejurări, o sarcină prevăzută expres de lege, a fost înțeleasă ca ceva facultativ și rezolvată altfel decît cum stabilește cadrul legal.

Este o consecință posibilă acolo unde activitatea nu este bine organizată și unde nu se exercită un control riguros asupra aparatului.

Vasile INOAN

Întrebări și răspunsuri

● **VERONICA ȘTIRBU, Cernavodă** Rambursarea creditelor pe termen lung acordate de bancă întreprinderilor agricole de stat pentru finanțarea investițiilor se face pe baza graficelor de rambursare. Ratele scadente sînt prevăzute în planul de finanțare a investițiilor, în care se precizează și sursele din care se rambursează. Sursele proprii de finanțare rămîn la dispoziția unităților numai în limita necesităților de finanțare, disponibilitățile din contul de finanțare putînd fi o urmare a nerealizării planului fizic de investiții.

Problemele ridicate de dv. — ne comunică Banca pentru agricultură și industrie alimentară, Direcția creditării și finanțării agriculturii de stat — „pot fi considerate ca eventuale propuneri, pentru îmbunătățirea normelor legale cu privire la finanțarea investițiilor".

● **I.F.E.T., Orșova** — În lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z" la cap. „Transport gratuit", la pag. 444 a fost menționat ca reglementînd această problemă art. 3 din H.C.M. nr. 867/1951, în loc de art. 5, al. 2. După cum ni s-a precizat de Ministerul Finanțelor cu adresa nr. 184762/25.XI.1983 și prevederile art. 5, al. 2 din H.C.M. nr. 867/1951 au fost abrogate prin Decretul nr. 168/1975. Circulara Băncii Naționale nr. 23/1977 s-a referit numai la abrogarea prevederilor H.C.M. nr. 371/1955, ca urmare a dispozițiilor Legii nr. 24/1976. Întrucît vă referiți la Ordinul nr. 58/1976 al Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, Ministrul Finanțelor a solicitat ca acesta să fie reactualizat, în spiritul actelor normative în vigoare.

● **ANA BOICU, Botoșani** — Potrivit art. 5 din Legea nr. 3/1982, „participarea oamenilor muncii la fondul de dezvoltare al unității, prin constituirea părții sociale, se face pe baza liberului consimțămînt al fiecăruia, exprimat în scris". Pentru aplicarea acestui articol din lege, adresați-vă unității unde lucrați.

● **D. IORDACHE, Drăgășani** — În baza art. 4 din H.C.M. nr. 860/1973 venitul mediu lunar pe membru de familie în vederea calculării chiriei majorate — dacă se depășește limita de 1500 lei — se determină prin însumarea cîștigurilor realizate în ultimele 12 luni. Întrucît prevederea legală sus-menționată nu cuprinde nici o condiție cu privire la perioada la care se referă cîștigurile realizate, în dovezile de venituri eliberate oamenilor muncii urmează să se înscrie integral sumele realizate efectiv în ultimele 12 luni, indiferent de perioada la care se referă cîștigurile respective.

● **E.G.C.L., Pitești** — Sumele avansate de asociațiile de locatari, în conformitate cu art. 62 din Legea nr. 4/1981 urmează regimul general al garanțiilor și ele nu pot fi restituite, așa cum dealtfel se prevede, decît la încetarea contractului între părți, după scăderea sumelor datorate. În conformitate cu Decretul nr. 103/1980 asociațiile de locatari pot beneficia de eșalonarea plății pentru energia termică furnizată în perioada de iarnă, în care scop trebuie să solicite furnizorilor, din timp, aceasta.

● **COOPERATIVA DE PRODUCȚIE, ACHIZIȚII ȘI DESFACEREA MĂRFURILOR, Hîrșova** — În conformitate cu dispozițiile legale majorarea retribuției prevăzută de Decretul nr. 46/1982, în cazul cînd o persoană primește îndemnizații din fondul asigurărilor sociale, indiferent de durată, se acordă de unitatea unde lucrează, din fondul de retribuție. Din fondul de asigurări sociale se acordă numai jumătate din compensația ce se cuvine pensionarilor de invaliditate gr. III încadrați cu o jumătate normă, în raport cu cuantumul pensiei.

● **DUMITRU VLAD, Urziceni** — Din exemplele date de dv. rezultă că sînt două concedii medicale diferite. În primul caz, mama este sănătoasă și beneficiază potrivit art. 6 alin. ultim din Hotărîrea Consiliului de Miniștri și U.G.S.R. nr. 880/1965 de concediu medical în cuantum integral din prima zi. În al doilea caz, mama este în incapacitate temporară de muncă — boală obișnuită — și concediul medical se consideră inițial. În consecință, potrivit aceluiași articol cuantumul indemnizației se acordă redus cu 50% pentru primele trei zile calendaristice.

● **ÎNTREPRINDEREA DE CONFECȚII, Baia de Arieș** — 1) Din prevederile art. 14 lit. j din Decretul nr. 54/1975 nu rezultă posibilitatea acordării îndemnizației de instalare a absolvenților de învățămînt superior care au promovat examenul de diplomă după repartizarea în producție. De îndemnizația menționată mai sus beneficiază numai absolvenții care și-au stabilit domiciliul în localitatea în care se află unitățile la care au fost repartizați, nu și cei care își stabilesc numai reședința (viza de flotant) în localitatea respectivă rămînînd cu domiciliul în altă localitate. Potrivit art. 20 alin. 2 din Decretul nr. 54/1975 absolvenții care au încasat îndemnizația de instalare o vor restitui integral dacă părăsesc, în timpul stagiului, unitatea unde au fost repartizați. Transferarea în interesul serviciului nu constituie o „părăsire" a unității în sensul legii, întrucît aceasta este legal posibilă corespunzător prevederilor art. 13 alin. 2 din Decret. Obligația absolvenților de a lucra integral perioada de stagiu și a nu părăsi unitățile unde au fost repartizați rezultă indiferent de primirea îndemnizației de instalare din prevederile art. 5 și art. 20—23 din Decret. 2) Persoana care a funcționat în învățămînt ca suplinitor la școlile din cadrul aceluiași județ și apoi s-a transferat în interesul serviciului la o altă unitate socialistă, poate beneficia de vechime neîntreruptă în aceeași unitate în condițiile art. 8 alin. 2 lit. b din Legea nr. 1/1970.

● **ÎNTREPRINDEREA DE SPIRT GHIDIGENI, Galați** — Obligația restituirii cheltuielilor de școlarizare o au numai persoanele care părăsesc unitățile care le-au școlarizat, respectiv le încetează contractul de muncă din inițiativa lor sau din inițiativa unităților pentru motive care le sînt imputabile. În cazul transferării, întrucît încetează numai raporturile de muncă și nu contractul de muncă, iar acestea încetează cu acordul unității, nu subzistă obligația restituirii cheltuielilor de școlarizare. Întrucît însă persoana în cauză și-a luat un angajament de plată pentru restituirea cheltuielilor de școlarizare, care constituie titlu executoriu, dv. aveți obligația să-l executați. Persoana respectivă are însă posibilitatea să conteste angajamentul de plată pentru eroare și nelegalitate la comisia de judecată a întreprinderii de unde s-a transferat, solicitînd anularea acestuia.

● **ION OCHEANĂ, Iași** — Potrivit prevederilor pct. 23 din lista cuprinzînd locurile de muncă cu condiții deosebit pentru care se acordă concediu suplimentar de odihnă, beneficiază de un asemenea concediu suplimentar numai persoanele care manipulează efectiv substanțe toxice de la centrele de protecția plantelor sau din brigăzile fitosanitare. Celălalt personal, chiar de la centrele de protecția plantelor, nu beneficiază de concediu suplimentar. Personalul inspectoratului nu se poate încadra în prevederile legale menționate mai sus, dacă nu lucrează efectiv în brigăzile fitosanitare.

● **ION ȘTIRBU, Reșița** — Cursurile organizate de casele de cultură nu sînt cursuri de calificare în sensul legii și, ca atare, diplomele eliberate nu constituie acte de calificare în temeiul cărora posesorii lor pot fi încadrați în meseriile respective în cadrul unor unități socialiste. Persoanele în cauză pot ocupa funcția de dactilografă ca urmare a absolvirii învățămîntului mediu și nu a cursurilor de pe lîngă casele de cultură, întrucît, potrivit Legii nr. 12/1971, pentru funcția de dactilografă este suficientă îndeplinirea condiției de studii medii.

● **TEODOR ANTONESCU, Constanța** — Acordarea precum și modul de acordare a săptămînii reduse de lucru nu sînt reglementate prin acte normative, ca atare nu pot face obiectul unui litigiu de muncă.

● **ȘT. DAN, Suceava** — Avînd în vedere prevederil Decretului nr. 143/1955 privind organizarea oficiilor juridice și dispozițiile art. 68 din Legea nr. 12/1971, juristul în cauză poate deține legal numai funcția juridică pe care s-a încadrat la data intrării în vigoare a Legii nr. 12/1971 (1 ianuarie 1972). De asemenea, potrivit prevederilor art. 68 din Legea nr. 12/1971, o persoană poate ocupa legal numai funcția contabilă pe care o deținea la data intrării în vigoare.

IN ATENȚIA CITITORILOR

Articolul **„Calculul veniturilor anuale pentru sumele depuse ca parte socială"**, apărut în Suplimentul nr. 2/1984 conținînd modalități de calcul neaplicabile în practică, urmează să fie revizuit.

Într-un număr viitor, vom publica modalitatea oficială de calculare a veniturilor anuale pentru sumele depuse ca parte socială.

In atenția consiliilor populare!

Lucrarea „PROBLEME ECONOMICO—JURIDICE ALE CONSILIILOR POPULARE" urmează să fie difuzată abonaților în luna iulie a.c. și va avea următorul cuprins:

Cap. I: Organizare — funcționare — bugetul local

1. Organizare
2. Bugetul de venituri și cheltuieli
3. Activitatea de personal
4. Activitatea de secretariat

Cap. II: Actele consiliilor populare

1. Acte administrative
2. Acte notariale
3. Acte jurisdicționale

Cap. III: Activitatea de stare civilă și de asistență socială

1. Starea civilă
2. Autoritate tutelară
3. Asistență socială

Cap. IV: Sistematizarea teritoriului — gospodărire comunală

1. Sistematizarea teritoriului
2. Gospodărire comunală
3. Paza bunurilor

Cap. V: Agricultură — silvicultură

1. Activități în domeniul agriculturii
2. Activități în domeniul silviculturii

Cap. VI: Industria mică — servicii

1. Reglementări — organizare
2. Activități de industrie mică
3. Căi de dezvoltare a serviciilor pentru populație

Cap. VII: Organizarea activității de comercializare

1. Atribuțiile consiliilor populare
2. Coordonarea comerțului de stat și cooperatist
3. Organizarea piețelor și a tîrgurilor

Cap. VIII: Asociația locatarilor

1. Organe de conducere și administrare — atribuții
2. Obligațiile de plată a locatarilor pentru cheltuieli comune
3. Gestionarea și evidența patrimoniului
4. Urmărirea debitorilor
5. Controlul gestiunilor
6. Atribuțiile consiliilor populare

Consiliile populare care au abonamente numai la revistă și suplimentul săptămînal, pot să se aboneze și la lucrarea menționată, direct la Oficiul județean de difuzarea presei, cunoscînd că prețul unui exemplar este de 20 lei.

Lucrarea figurează în Catalogul presei la poziția 59/d.

Tirajul lucrării fiind limitat, difuzarea se va face numai pe bază de abonament.

Tiparul I.P. „Informația"

Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 1

Sub președinția tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

CONSFĂTUIREA DE LUCRU

privind activitatea în agricultură, dezvoltarea mai puternică a producției vegetale și animale în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori și ale producătorilor particulari

Consfătuirea a prilejuit un fructuos schimb de experiență, vorbitorii relevînd inițiativele și acțiunile eficiente întreprinse de organele și organizațiile de partid, de consiliile populare, rezultatele valoroase ale gospodarilor fruntași privind buna folosire a pămîntului și obținerea unor recolte mari, creșterea efectivelor de animale și a producțiilor acestora.

Participanții la consfătuire și-au exprimat convingerea că înfăptuirea Programului unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari, aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., va duce la punerea mai largă în valoare a marilor posibilități de care dispune agricultura noastră, va contribui la realizarea obiectivelor noii revoluții agrare, la perfecționarea relațiilor de producție în agricultură, la intensificarea schimbului echitabil de produse între sat și oraș, la întărirea pe această bază a alianței muncitorești-țărănești.

În încheierea lucrărilor consfătuirii a luat cuvîntul tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU. Cuvîntarea conducătorului partidului și statului a fost urmărită cu larg interes, cu deosebită satisfacție și unanimă aprobare.

O viziune originală, revoluționară cu privire la democratismul statului nostru socialist

A DEVENIT un adevăr axiomatic faptul că perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., de cînd în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, se înscrie ca perioada cea mai fertilă și mai dinamică din întreaga noastră evoluție social-istorică. Strălucitele calități de conducător revoluționar ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, spiritul său novator, potrivnic oricăror dogme și șabloane, clarviziunea și profunzimea gîndirii sale dialectice au dat impulsuri hotărîtoare operei de edificare a societății socialiste în patria noastră. În ansamblul neobositei sale activități, teoretice și practice, problemele statului socialist, ale dezvoltării consecvent democratice a acestuia ocupă un loc central. Generalizarea experienței noastre proprii, examinarea atentă a practicii revoluționare contemporane, precum și analiza proceselor ce caracterizează relațiile internaționale, au permis tovarășului Nicolae Ceaușescu elaborarea unei concepții științifice, temeinic fundamentate, cu privire la rolul și funcțiile statului socialist.

În această ordine de idei, o excepțională importanță teoretică și practică prezintă definirea esenței statului în noua etapă de dezvoltare a societății românești. Întreprinzînd o magistrală analiză a stadiului actual al edificării socialismului în țara noastră, bazîndu-se pe profundele transformări petrecute în toate componentele sistemului social global, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** formulează teza renunțării la noțiunea de dictatură a proletariatului. **„Ținînd seama de transformările petrecute în societatea noastră socialistă,** spunea secretarul general al partidului, **de noile forme democratice de conducere, putem afirma, fără teama de a greși, că noțiunea de dictatură a proletariatului nu mai corespunde realităților sociale istorice actuale din România"**[1]).

Renunțarea la conceptul de dictatură a proletariatului este temeinic legitimată de realitățile societății noastre, dintre care menționăm : în primul rînd, în România nu mai există proletariat în înțelesul clasic al acestui termen, de clasă exploatată, lipsită de mijloace de producție, deoarece odată cu cucerirea puterii și lichidarea exploatării burgheze proletariatul s-a desființat pe sine însuși, transformîndu-se într-o clasă nouă — clasa muncitoare, care deține, împreună cu celelalte categorii de oameni ai muncii, atît mijloacele de producție cît și puterea politică. În al doilea rînd, începînd cu momentul istoric al eliminării claselor exploatatoare, puterea de stat din țara noastră nu mai are caracter de dictatură, de dominație a unei clase asupra alteia sau a altor clase, deoarece, dispărînd antagonismul între clasele și categoriile sociale, s-au stabilit relații de colaborare, prietenie și întrajutorare. În al treilea rînd, toate clasele și categoriile sociale din societatea noastră au trăsături socialiste, între ele existînd o strînsă unitate, bazată pe interesele fundamentale comune, care generează apropierea și cu timpul omogenizarea lor. În al patrulea rînd, trebuie avut în vedere că noțiunea de dictatură, prin încărcătura negativă căpătată în decursul anilor, a devenit sinonimă cu lichidarea drepturilor democratice ale oamenilor muncii, cu oprimarea și asuprirea socială și națională, aceasta contravenind flagrant cu realitatea social-politică din țara noastră.

Ca organism care evoluează, se transformă și se modelează odată cu dezvoltarea societății pe calea socialismului, statul nostru socialist a devenit o putere a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul popor participînd la conducerea societății, exercitîndu-și puterea în mod democratic, acționînd pentru realizarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării spre comunism. Republica Socialistă România este un **stat național unitar,** emanație a voinței națiunii socialiste române, expresie a unității de tip superior ce o caracterizează. Statul nostru este, așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu, **stat al democrației muncitorești, revoluționare.**

Adoptarea conceptului de stat al democrației muncitorești, revoluționare este, așadar, expresia unei necesități obiective, determinată legic de profundele transformări revoluționare în anii construcției socialiste din țara noastră și care conferă statului nostru trăsături definitorii noi : caracter democratic, caracter muncitoresc și caracter revoluționar.

1 **Caracterul democratic** al statului nostru socialist are, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, o serie de trăsături distincte, aflate într-un proces de continuă îmbogățire și aprofundare. Pornind de la descifrarea sensului modificărilor pe care socialismul le realizează în ceea ce privește gradul dezvoltării forțelor de producție, natura relațiilor de producție, structura socială și de clasă, conștiința politică și nivelul științific, partidul nostru concepe rolul statului socialist într-o corelație indestructibilă cu dezvoltarea conseeventă a democrației socialiste. Într-o asemenea concepție profund științifică, autentic marxistă, Partidul Comunist Român acționează continuu pentru întărirea legăturilor statului cu poporul, pentru ca toate organele de stat să se sprijine permanent în activitatea lor pe masele largi ale oamenilor muncii, să apere consecvent și ferm interesele acestora și, totodată, aceste organe să se afle sub controlul permanent al maselor largi populare, al întregului popor. În această latură esențială, inseparabilă, a democrației socialiste se concretizează principiul guvernării statului, a societății, de către masele largi populare, de către poporul însuși.

Dezvoltarea consecvent democratică a organismului nostru social constituie unul din domeniile în care s-au manifestat în modul cel mai pregnant caracterul original și novator al gîndirii tovarășului Nicolae Ceaușescu, funcția de inovație socială exercitată de partid că forță politică conducătoare a societății. Rezultatul acestei activități creatoare este realizarea unui sistem unitar, armonios, coerent articulat al democrației socialiste, care îmbină elementele statale cu cele obștești, democrația reprezentativă cu cea directă, conducerea unitară la nivel societal cu formele autoconducerii muncitorești a oamenilor muncii la toate nivelurile și în toate domeniile activității economico-sociale. **„Dezvoltarea societății socialiste** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a partidului — **este nemijlocit legată de existența unui larg cadru democratic care să asigure participarea tuturor categoriilor sociale, a maselor largi populare, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, la conducerea diferitelor sectoare de activitate"**[2]).

Devine din ce în ce mai evident faptul că puterea poporului se manifestă în forme multiple, conducerea societății realizîndu-se printr-un larg cadru instituțional-organizatoric denumit sistemul democrației muncitorești, socialiste, în centrul căruia se află autoconducerea și autogestiunea muncitorească, compus din : Partidul Comunist Român, avînd rolul conducător, statul socialist cu organele sale, Frontul Democrației și Unității Socialiste, modalitățile de participare directă a maselor largi, a întregului popor la conducerea societății.

Sistemul democrației muncitorești revoluționare întruchipează nu numai participarea reprezentativă și directă prin care masele largi ale celor ce muncesc iau parte activă și efectivă la conducerea societății, ci și cele mai înalte valori ale societății noastre : libertatea și responsabilitatea socială, egalitatea socială și națională, etica și echitatea socialistă, umanismul revoluționar socialist etc.

Libertatea în societatea noastră este fidel exprimată în **sistemul drepturilor și libertăților cetățenești.** Socialismul asigură oamenilor muncii cele mai largi drepturi și libertăți. În România socialistă acestea au cu totul alte înțelesuri decît în regimul burghezo-moșieresc. **„În înțelesul nostru,** cum preciza

[1]) **Nicolae Ceaușescu.** Expunere la Congresul al II-lea al Consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe (24 iunie 1981), Ed. politică, București, 1981, p. 57

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la Conferința Națională a P.C.R., 16—18 decembrie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 41—42

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

tovarășul **Nicolae Ceaușescu, principalele drepturi sînt dreptul la muncă, dreptul la viață liberă, dreptul de a fi deplin stăpîn pe munca și pe roadele ei, dreptul de a putea spune deschis cuvîntul și de a participa activ la conducerea întregii societăți".**

Una din componentele esențiale ale noului sistem de valori al orînduirii noastre socialiste o constituie **înfăptuirea deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor.** Prin transformările profund revoluționare pe care le determină, socialismul asigură realizarea, pentru prima oară în istoria omenirii, a unei egalități autentice în toate domeniile vieții economice, politice, juridice, sociale și culturale. Desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producție, instaurarea unor relații sociale bazate pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție și asupra produselor muncii constituie factorul determinant, baza economică și socială a instituirii egalității reale între toți cetățenii.

În același timp cu realizarea egalității economice, politice, juridice, sociale și culturale, societatea noastră a înfăptuit și egalitatea națională. Deplina egalitate în drepturi a cetățenilor de diferite naționalități — maghiari, germani, sîrbi etc. — își găsește expresia atît în posibilitatea de a beneficia în egală măsură de roadele dezvoltării economice, politice, sociale și culturale a țării în ansamblu, cît și în dezvoltarea rapidă și armonioasă a tuturor județelor și localităților, în reprezentarea oamenilor muncii aparținînd naționalităților conlocuitoare în toate organele de stat, în organele de conducere ale ministerelor și celorlalte organe centrale ale administrației de stat, în organele justiției și procuraturii, în organele locale ale puterii de stat, în conducerea unităților socialiste economice, social-culturale, de învățămînt, cercetare științifică, în sindicate, organizațiile de tineret, în Frontul Democrației și Unității Socialiste, în celelalte organizații de masă și obștești.

Promotor al ideii de egalitate, secretarul general al partidului militează consecvent pentru înfăptuirea principiilor eticii și echității socialiste, principii ce decurg din însăși esența orînduirii noastre. Socialismul nu înseamnă numai elaborarea unor norme și principii de etică și echitate, ci, mai ales, crearea condițiilor obiective și subiective pentru transformarea lor în deprinderi de viață, așezarea deplină a relațiilor sociale pe temelia acestor norme și principii noi. De aceea, partidul comunist, statul socialist se preocupă permanent de crearea cadrului instituțional și climatului moral care să permită, în diversele sfere ale relațiilor sociale, afirmarea nestingherită a dreptății și echității socialiste.

Echitatea socială, principiu fundamental de organizare a relațiilor dintre oameni și de apreciere și promovare a oamenilor în societate, pune și mai clar în evidență omul, personalitatea și capacitățile sale, contribuind la eliminarea fenomenelor de înstrăinare umană, de substituire a omului și a meritelor sale intrinseci prin condiția lui socială, națională, politică.

Dezvoltarea democrației, participarea tot mai largă a oamenilor muncii la conducerea societății impun, totodată, întărirea controlului maselor populare asupra tuturor organelor de stat, creșterea răspunderii fiecărui membru al societății în îndeplinirea atribuțiilor și sarcinilor încredințate. Extinderea cadrului democratic este, astfel, organic legată de sporirea responsabilității personale și în acest fel de afirmarea plenară a personalității fiecărui membru al societății.

2 **Caracterul muncitoresc** al puterii de stat este fundamentat de către secretarul general al partidului îndeosebi prin rolul conducător pe care-l exercită clasa muncitoare în societatea noastră socialistă.

În concepția Partidului Comunist Român, înfăptuirea plenară a rolului clasei noastre muncitoare constituie condiția hotărîtoare a făuririi și dezvoltării noii orînduiri, întrucît reprezintă forța hotărîtoare a progresului social atît prin măreția scopului ei final, cît și prin faptul că în întreaga sa evoluție se manifestă ca cea mai revoluționară forță a societății. Muncitorimea, legată de cea mai avansată formă a producției materiale, de marea industrie, este singura clasă „democratică prin vocație", singura clasă care nu-și propune permanentizarea dominației sale, unica clasă din istorie care, eliberîndu-se pe sine, eliberează întreaga societate de asuprire și exploatare.

Stăpînă pe mijloacele de producție și principală producătoare a bunurilor materiale, clasa muncitoare este, totodată, forța socială conducătoare în societate, are rolul hotărîtor în întreaga dezvoltare economico-socială, în asigurarea progresului continuu, a independenței și suveranității țării. Creșterea ei numerică — astăzi ea reprezintă clasa majoritară a societății — este însoțită de ridicarea substanțială a conștiinței sale, a gradului ei de pregătire profesională, științifică și culturală, de distribuirea ei tot mai armonioasă pe teritoriul țării. Sporirea ponderii clasei muncitoare în ansamblul populației, ca și întărirea continuă a rolului ei în conducerea societății, reprezintă tendințe esențiale, definitorii care, condiționate în mod obiectiv, exprimă faptul că ea este chemată să îndeplinească un rol hotărîtor în toate planurile vieții economico-sociale în condițiile înaintării noastre spre comunism.

Una din direcțiile principale ale procesului de dezvoltare a societății noastre este întărirea rolului conducător al clasei muncitoare în toate domeniile vieții sociale, conducerea directă a societății de către clasa muncitoare. O vie expresie a acestei orientări este autoconducerea muncitorească și în strînsă legătură cu ea autogestiunea economico-financiară. Paralel cu dezvoltarea autoconducerii, ca urmare a unor măsuri succesive luate de partid, s-a asigurat ca aproximativ 30% din totalul membrilor tuturor organismelor colective de conducere, centrale și locale, să fie muncitori care lucrează nemijlocit în producție. Acest act are o adîncă semnificație social-politică : prezența nemijlocită a muncitorilor în organele de conducere constituie un puternic suflu înnoitor, revoluționar în întreaga activitate economico-socială, îmbină în mod armonios experiența maselor cu cea a cadrelor de conducere, dezvoltă și mai mult unitatea dintre masele muncitoare și organele conducătoare.

În același timp, partidul nostru acordă o deosebită grijă participării la conducere a țărănimii, a intelectualității și a celorlalte categorii de oameni ai muncii, acționînd cu consecvență pentru continua întărire a alianței muncitorești-țărănești, a unității întregului nostru popor. De altfel, una din caracteristicile fundamentale ale rolului conducător al clasei muncitoare este consensul național general, alianța și unitatea clasei muncitoare cu țărănimea, intelectualitatea și celelalte categorii sociale, înrîurirea hotărîtoare pe care o exercită clasa muncitoare prin politica și concepția ei despre lume și viață.

3 **Caracterul revoluționar** al statului nostru socialist este conferit de faptul că lupta pentru promovarea noului, împotriva vechiului constituie elementul esențial al exercitării puterii politice. Un exemplu elocvent în acest sens este exprimat în desfășurarea procesului dialectic de rezolvare a contradicțiilor existente în societatea noastră. Relevînd tocmai rolul activ, revoluționar pe care statul și toate organismele puterii trebuie să le aibă în soluționarea contradicțiilor, a disproporțiilor apărute, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că viața ne impune **„să tragem concluziile necesare din contradicțiile care se manifestă în diferite domenii, în societatea noastră socialistă, și să acționăm cu hotărîre în direcția înlăturării lor rapide, restabilind un echilibru și o concordanță cît mai depline între forțele de producție și relațiile de producție, între diferitele sectoare ale activității economico-sociale"[3]).**

★

O CONTRIBUȚIE teoretică originală, de importanță deosebită a adus tovarășul Nicolae Ceaușescu la statornicirea raporturilor în cadrul sistemului nostru politic dintre stat, partid și organismele autoconducerii muncitorești. Este cunoscut că împletirea activității de partid, de stat și obștești a devenit o trăsătură definitorie a sistemului nostru politic. Expresia acestei realități o constituie existența a numeroase organe cu dublă natură, de partid și de stat. Dar, existența și activitatea acestor organisme nu înseamnă dispariția specificității rolului și formelor de activitate ale partidului, statului și organizațiilor obștești sau diminuarea atribuțiilor pe care le au. De aceea, clarificările ideologice aduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu în această privință au o importanță cu totul deosebită.

Realizarea unei juste corelări a raportului dintre partid și stat, adică a îmbinării organice, în cadrul sistemului nostru politic, a activității acestora are loc în condițiile menținerii și întăririi unicității puterii poporului. Împletindu-și activitatea cu cea a statului, partidul își exercită rolul său conducător în multiple forme și prin diverse mijloace, îndeosebi ideologice-politice. Statul își focalizează activitatea cu precădere asupra transformării politicii în acțiune practică, a materializării deciziilor politice. Partidului, ca centru vital al funcționării societății noastre socialiste, îi revine înalta misiune de a constitui forța organizatorică și dinamizatoare a întregii activități economico-sociale. Statul ridică la rangul de lege orientările cristalizate în deciziile politice, făcînd astfel să fie obligatorii la scară națională.

Astăzi, conducerea societății noastre se realizează — cum

Marin NEAGU

(Continuare în pag. 7)

[3]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la Conferința Națională a P.C.R. (16—18 decembrie 1982), Ed. politică, București, 1982, p. 40.

Rolul revoluției tehnico-științifice în gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu

PERIOADA inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului este marcată de un profund spirit înnoitor, dinamizator, în toate domeniile construcției socialiste, în acești ani fiind elaborate, pe baza unor temeinice analize științifice, materialist-dialectice a realităților și cerințelor obiective ale dezvoltării societății noastre, vaste programe de înflorire multilaterală a patriei.

Pe baza studierii realităților românești, a experienței mondiale, a fost elaborată, cu contribuția decisivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, o politică atotcuprinzătoare de dezvoltare economico-socială a țării, vizînd lichidarea într-un termen scurt a înapoierii economice și sociale, dezvoltarea puternică a forțelor de producție ca factor determinant al propulsării României pe noi culmi de civilizație și bunăstare.

Teza elaborată de secretarul general al partidului, potrivit căreia progresul oricărei națiuni nu se mai poate realiza în zilele noastre decît punînd la baza întregii vieți economico-sociale rezultatele noilor descoperiri din toate domeniile cunoașterii, a jalonat întregul proces al construcției socialiste din patria noastră, definindu-i una dintre trăsăturile sale esențiale. Progresele remarcabile obținute de poporul român — cu toate că în ultima vreme au fost întîmpinate o serie de greutăți ce decurg din situația economică mondială actuală, caracterizată prin existența a numeroase fenomene de criză și instabilitate —reprezintă încă o dovadă concludentă a realismului și clarviziunii științifice a politicii promovată de partidul nostru, al cărei arhitect strălucit este tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind rolul științei în progresul vieții sociale în zilele noastre are solide fundamente teoretice și practice. Pe plan teoretic, așa cum apreciază secretarul general al partidului, **„socialismul și comunismul sînt rezultatul însușirii și aplicării în viață a tot ceea ce omenirea a creat mai bun. Însuși socialismul științific este rezultatul, sinteza dezvoltării societății, a forțelor de producție și a științei"** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 6, București, Editura politică, 1972, p. 473). Pe plan practic în prezent **„crește tot mai puternic rolul și contribuția științei ca un element esențial al organizării și dezvoltării societății moderne"** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Editura politică, 1975, p. 1096), iar aplicarea în practică a rezultatelor sale face ca știința **„să devină o însemnată forță de producție, un factor hotărîtor al mersului înainte al economiei și culturii, al întregii societăți socialiste"** (Op. cit., vol. 6, Editura politică, București, 1972, p. 377).

Potrivit concepției științifice promovate de partidul nostru, de secretarul său general, știința, învățămîntul și producția se dezvoltă în cadrul unui tot unitar. Nu este vorba, deci, de o dezvoltare paralelă, pe de o parte a economiei, pe de alta a cercetării științifice, ci de o dezvoltare strîns integrată a cercetării științifice cu cerințele modernizării forțelor de producție, a relațiilor sociale, ale realizării unei structuri economice optime, de înalt randament și eficiență. **„În opera pe care o întreprinde poporul român, de transformare pe baze noi, socialiste a întregii societăți, de făurire a unei economii moderne și prospere** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — știința ocupă un loc de însemnătate esențială. Statul nostru face eforturi deosebite pentru a asigura o largă bază materială muncii de cercetare științifică, pentru a crea condițiile materiale necesare desfășurării cu succes a creației științifice, pentru formarea și pregătirea unui număr tot mai mare de cercetători și oameni de știință, convins că aceasta reprezintă o condiție sine qua non a însuși progresului României".**

Roadele orientării politicii de stimulare puternică a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice inaugurată de Congresul al IX-lea, care a pus accentul prioritar pe creșterea aportului cercetării științifice proprii în soluționarea problemelor legate de introducerea progresului tehnic în economie, nu s-au lăsat așteptate. Ele s-au materializat în succese remarcabile. În perioada 1965—1980, personalul ocupat în cercetare a crescut de 4 ori, fondurile fixe de 4,5 ori, iar cheltuielile pentru cercetare de peste 9 ori. În actualul cincinal, cheltuielile de cercetare științifică se vor ridica la 70 miliarde lei. Aceste eforturi au adus o contribuție remarcabilă la creșterea în perioada 1965—1983 de cca. 4 ori a venitului național, de 6 ori a producției industriale și de 9 ori a exportului.

Concomitent cu sporirea forțelor, volumului și complexității activității de cercetare științifică, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a asigurat perfecționarea conducerii și structurii organizatorice a acesteia, urmărindu-se coordonarea unitară a forțelor de cercetare științifică, creșterea contribuției cercetării științifice și dezvoltării tehnologice la înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială a țării.

Avînd în vedere interdependența tot mai strînsă dintre diferite discipline științifice, dintre activitățile desfășurate în învățămînt, cercetare și producție, necesitatea concentrării tuturor forțelor de cercetare științifică în vederea rezolvării operative, rapide și eficiente a problemelor tot mai complexe ale creației de bunuri materiale și spirituale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a elaborat și pus în acțiune o concepție novatoare, originală, privind îmbinarea organică a cercetării științifice cu învățămîntul și producția, ca cerință esențială a procesului de promovare a nouului, de creștere a aportului cercetării la sporirea bogățiilor materiale și spirituale ale poporului nostru. **„Trebuie să concentrăm forțele de creație din institute, din întreprinderi, din învățămînt, inclusiv muncitori de înaltă calificare, pentru a lucra împreună în scopul introducerii tehnologiilor noi în toate domeniile de activitate. Insist asupra acestei probleme pentru că, în fond, de aceasta depinde creșterea eficienței economice și a productivității muncii"** (Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 16, București, Editura politică, 1979, p. 123).

Un loc aparte în îmbunătățirea conducerii și organizării activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică îl au hotărîrile Plenarei din iunie 1979 a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, la conducerea căruia se află tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Prin înălțătorul său exemplu de pasiune științifică și dăruire revoluționară, eminentul om de

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

știință și savant de renume mondial, academician doctor inginer Elena Ceaușescu a adus o contribuție inestimabilă la progresul general al cunoașterii științifice, la dezvoltarea și progresul rapid al științei românești, pentru promovarea susținută în toate domeniile construcției socialiste din patria noastră a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane, pentru o puternică afirmare a capacității de creație a poporului nostru pe plan mondial.

Vasta acțiune de promovare a noului, potrivit priorităților economiei naționale, este concepută și orientată într-o concepție unitară care îmbină în mod armonios cerințele actuale cu cele de perspectivă. Actualul cincinal, parte integrantă a deceniului științei, calității și eficienței, implică intensificarea cercetării științifice și dezvoltării tehnologice în direcția asimilării în fabricație a produselor noi, mecanizării, automatizării, cibernetizării proceselor de producție, astfel încît pe baza aplicării rezultatelor obținute să se asigure pînă la sfîrșitul cincinalului sporirea bazei proprii de materii prime, reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, energie, asigurarea independenței energetice, îmbunătățirea calității, competitivității și eficienței.

În realizarea cerințelor obiective ale intensificării acțiunii legii economiei de timp, astfel încît să se asigure în actualul deceniu o dublare a productivității muncii, o atenție deosebită va fi acordată introducerii rapide în producție a cuceririlor științei, perfecționării tehnologiilor, ridicării nivelului tehnic și calitativ al întregii economii. Astfel, în conformitate cu Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii, perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, ponderea progresului tehnic în creșterea prevăzută a productivității muncii în industria prelucrătoare va fi de 52% în perioada 1983—1985, 53,5% în perioada 1986—1987 și 55% în perioada 1988—1990, deci o contribuție decisivă, în continuă creștere. Diferența pînă la 100% a sporului de productivitate este prevăzută a se realiza prin perfecționarea organizării producției și a muncii, ridicarea gradului general de pregătire tehnico-profesională, științifică și politico-ideologică a oamenilor muncii.

Documentele programatice ale Congresului al XII-lea al partidului, „Programul directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic pe perioada 1981—1990 și în perspectiva anului 2000" și „Programul directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000", elaborate din inițiativa și cu contribuția decisivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cuprind o vastă și coerentă strategie a afirmării puternice a cercetării științifice și tehnologice din patria noastră pentru îndeplinirea actualului plan național de dezvoltare economico-socială, a creării condițiilor tehnico-științifice necesare înfăptuirii orientărilor pentru cincinalul viitor și, totodată, realizarea unui portofoliu de descoperiri științifice și soluții tehnice și tehnologice necesare dezvoltării pe o perspectivă mai îndepărtată a României pînă la sfîrșitul actualului secol. Se are în vedere necesitatea ca cercetarea să devanseze cu cel puțin 5 ani activitatea economică.

Implicarea decisivă a științei și tehnologiei moderne în creșterea eficienței muncii, în îndeplinirea obiectivelor întregii dezvoltări, în reducerea decalajelor economice, tehnologice ce ne despart de țările dezvoltate din punct de vedere economic, în îndeplinirea obiectivului strategic de trecere a României în rîndul țărilor cu un nivel mediu de dezvoltare, sînt argumente convingătoare ale grijii permanente pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o acordă dezvoltării și perfecționării continue a procesului amplu de ridicare a științei românești pe cele mai ridicate culmi de creație.

Orientarea prioritară a activității de cercetare științifică și tehnologică spre soluționarea problemelor de bază, concrete ale producției nu exclude, ci presupune, în viziunea partidului nostru, a secretarului său general, necesitatea ca oamenii de știință să abordeze cu curaj domeniile științei purtătoare de viitor, asigurînd o strînsă interdependență între cercetarea aplicativă și cea fundamentală, care nu numai că nu se exclud, ci se condiționează reciproc. În cadrul cercetării fundamentale, de perspectivă, un loc deosebit îl vor ocupa cercetările în domeniul reactorilor nucleari, spațial, al teledetecției, ingineriei genetice, microelectronicii etc.

Apreciind știința ca factor primordial al progresului contemporan, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** avertiza că **„a subaprecia, în aceste condiții, rolul științei, a nu depune eforturi susținute pentru stăpînirea marilor ei cuceriri, a nu te strădui să mergi în ritm cu progresul științei secolului nostru înseamnă a te condamna cu bună știință la stagnare și înapoiere, cu repercusiuni serioase asupra dezvoltării societății pentru o lungă perioadă de timp"** (România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 1, Editura politică, București, 1968, p. 221).

Expresie a necesității organizării și conducerii societății pe baze moderne, impusă de amplul proces de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu în domeniul științelor sociale se constituie în cel mai grandios tratat științific al teoriei și practicii construcției socialiste din patria noastră, în care se îmbină în mod magistral materialismul dialectic și istoric cu cerințele practice ale progresului contemporan.

Militînd activ pentru dezvoltarea propriei cercetări științifice, președintele Republicii Socialiste România acționează în mod hotărît și pentru intensificarea colaborării dintre oamenii de știință, considerînd că **„schimbul frecvent de valori științifice și de opinii devine astăzi o necesitate obiectivă, impusă de însuși progresul științei. Cercetarea științifică este unul dintre principalele domenii de afirmare a geniului creator al unei națiuni, și fiecare popor, fiecare țară, mare sau mică, poate aduce prin savanții și oamenii săi de știință și cultură o contribuție de preț la îmbogățirea tezaurului de gîndire și creație al omenirii"** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, București, Editura politică, 1971, p. 28).

În acest domeniu, în spiritul principiilor sale de echitate și umanism, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** se pronunță cu fermitate pentru **„accesul larg al tuturor popoarelor la cuceririle tehnologiei, științei, ale cunoașterii în general și folosirea tuturor acestor cuceriri nu în scopuri militare, ci în folosul dezvoltării economico-sociale, al bunăstării și fericirii omului"**, pentru **„lichidarea oricăror discriminări, îngrădiri și restricții în circulația valorilor cunoașterii științifice, asigurarea accesului liber al tuturor națiunilor, în primul rînd al celor slab dezvoltate, la roadele revoluției tehnico-științifice contemporane"**, pentru creșterea rolului științei în lichidarea fenomenului subdezvoltării, pentru înlăturarea oricărei tendințe spre monopolizarea rezultatelor cercetării științifice, pentru reducerea cheltuielilor militare și folosirea unor sume astfel economisite în scopul dezvoltării cercetării științifice și tehnologice, în folosul întregii umanități.

Avîndu-se în vedere eforturile umane materiale și financiare sporite pe care statul le face pentru dezvoltarea activității de cercetare științifică, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat în repetate rînduri cerința valorificării rapide în practică a rezultatelor cercetării științifice și sporirea eficienței acesteia, îndemnînd să acționăm **„ca lozinca «mai iute, mai bine, mai eficient» să devină lozinca tuturor organizațiilor noastre de partid, a tuturor oamenilor muncii"**, întrucît orice întîrziere în introducerea rapidă în producție a noilor tehnologii înseamnă rămînerea în urmă în dezvoltarea economico-socială. Concentrarea și coordonarea colectivelor de cercetare pe baza unor planuri integrate, implicarea mai largă a fiecărui cercetător în finalizarea temelor de cercetare, în aplicarea soluțiilor preconizate, deplasarea tot mai puternică a cercetării spre unitățile beneficiare trebuie să asigure încheierea în maximum 2—3 ani a fiecărui program de cercetare.

Modul strălucit în care a fost concepută, elaborată, orientată și realizată politica de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică în România poartă adînc pecetea spiritului novator, revoluționar, de înaltă responsabilitate comunistă, caracteristic secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se caracterizează prin abordarea îndrăzneață și soluționarea originală a uneia dintre cele mai însemnate probleme de care depinde înaintarea rapidă și fermă a României pe noi trepte de progres și prosperitate.

dr. Constantin BĂRLĂ

Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu privind promovarea unor noi relații economice internaționale

ADÎNCIREA fără precedent a interdependențelor internaționale, creșterea complexității fenomenelor din economia mondială precum și evoluțiile contradictorii care o caracterizează conferă relațiilor internaționale un rol foarte important pentru toate națiunile lumii. În contextul unor cerințe de mare angajament decizional, cu consecințe considerabile pentru evoluția economiilor naționale și a economiei mondiale în ansamblul său, s-a cristalizat și s-a impus în conștiința contemporaneității concepția românească, a președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind așezarea pe noi principii a relațiilor economice internaționale.

Acordînd factorilor interni poziția primordială în procesul dezvoltării social-economice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat în repetate rînduri rolul important al factorilor externi, de frînă sau de antrenare a dezvoltării economiilor naționale indiferent de mărimea acestora, stadiul de dezvoltare, de caracterul orînduirii social-economice. Concepția președintelui țării noastre cu privire la caracterul unic al pieței mondiale se întemeiază pe analiza magistrală a evoluției și caracteristicilor ei, a situației actuale de profundă criză structurală peste care s-au suprapus, în ultimii zece ani, o serie de recesiuni conjuncturale. Într-adevăr, în ultima perioadă, mai mult decît oricînd a devenit cît se poate de evident că în condițiile interdependențelor menționate, factorii de criză se propagă chiar mai rapid decît cei de progres pe o largă arie geografică, treptat ei cuprinzînd, într-un fel sau altul, întreaga economie mondială.

Totodată, ultimii ani confirmă aprecierile asupra economiei mondiale, a vieții politice internaționale făcute de partidul nostru, de secretarul său general încă de la jumătatea deceniului trecut. Pe această linie la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, din decembrie 1982, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că parcurgem **„o epocă de confruntare puternică a două tendințe pe arena mondială. Pe de o parte, politica imperialistă — de forță și dictat, de amestec în treburile altor state, de menținere și împărțire a sferelor de influență, de înarmare, care duce la creșterea pericolului unor războaie, inclusiv al unui război mondial. Pe de altă parte, se dezvoltă cu putere tendința spre lichidarea politicii imperialiste, colonialiste, a sferelor de influență, de amestec în treburile interne, tendința de instaurare a unor relații noi între state, bazate pe egalitate, pe respectul independenței și suveranității, pe neamestec în treburile interne, tendința de lichidare a politicii de forță și dictat, de asigurare a dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, independență, așa cum dorește, fără nici un amestec din afară“.**

Aceste evoluții contradictorii au loc în condițiile unei perioade de reașezare a raportului de forțe, de realizare a unui nou echilibru mondial între diferite state și grupări de state. Acest nou echilibru, preciza președintele României socialiste, se va baza pe o mai mare diversitate a centrelor de putere, va ține mai mult seama de rolul lumii a treia, al țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare și țărilor nealiniate. Pentru a fi viabil, noul raport de forțe și noul echilibru trebuie să se bazeze pe **principii de egalitate, de respect al independenței și pe neamestecul în treburile interne ale altor popoare.**

În concepția președintelui țării noastre relațiile economice internaționale trebuie să contribuie efectiv și, în orice caz, într-o măsură mult sporită față de trecut, la lichidarea subdezvoltării, la reducerea decalajelor economice dintre țările lumii. Aceasta constituie realmente imperativul major al zilelor noastre dacă ținem seama de faptul că în ultimii ani s-a accentuat vulnerabilitatea economiilor naționale față de sistemul de crize care s-a manifestat și încă se manifestă cu o puternică amplitudine în economia mondială. Ca urmare a situației grave create, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului, sînt necesare măsuri ferme pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare și crearea condițiilor progresului lor economico-social prin realizarea unor înțelegeri corespunzătoare între țările bogate și cele sărace.

Din păcate, în condițiile existenței unor puternice dezechilibre ale economiei mondiale, concomitent cu preocupările forțelor progresiste ale omenirii pentru o colaborare constructivă, în diferite țări, precum și în relațiile economice internaționale, și-au făcut apariția și s-au accentuat în ultimul timp considerabil unele tensiuni, iar în unele zone se constată o degradare a climatului social-politic. La aceasta contribuie într-o măsură hotărîtoare politica condamnabilă de escaladare fără precedent a cursei înarmărilor, de extindere a armamentului nuclear în diferite zone ale lumii și cu precădere în încercatul nostru continent. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat cu diverse prilejuri că înarmarea provoacă distorsiuni în dezvoltarea economică a tuturor statelor lumii, duce la risipirea resurselor naturale, la frînarea investițiilor în sectorul civil, alimentează inflația și dezechilibrele din balanțele de plăți, creează bariere artificiale în calea transferului internațional de utilaje și tehnologii, a dezvoltării unor schimburi echitabile între națiuni, la perturbarea echilibrului ecologic și, mai presus de orice, comportă riscul unui război total, ucigător, fără învingători, dar cu un mare învins : omenirea la scară planetară.

Într-adevăr, pe lîngă pericolul imens pe care-l prezintă pentru securitatea și pacea omenirii, înarmările și extinderea comerțului cu arme influențează negativ dezvoltarea social-economică, începînd cu sectoarele primare, producătoare de materii prime și continuînd cu cele prelucrătoare și cele care țin de învățămînt, sănătate, știință și cultură. Astfel, cursa înarmărilor duce la o risipă imensă de resurse naturale, de materii prime și purtători de energie, printre care și unele care devin tot mai rare : cupru, antimoniu, titan, cadmiu și, evident, petrol. La unele dintre aceste materiale rare, țările în curs de dezvoltare și alte țări care acordă o atenție sporită industrializării trebuie să aștepte 2—3 ani de la lansarea comenzilor, pentru a se putea aproviziona cu cantitățile necesare. În plus, cursa înarmărilor a devenit un fel de bursă a burselor în stabilirea prețurilor pe piața mondială. Astfel, în anul 1980, cînd s-a considerat că aprovizionarea unor mari puteri militare cu unele materiale strategice a devenit critică, prețul titanului a crescut de patru ori.

O influență negativă o exercită cursa înarmărilor asupra investițiilor, prin deturnarea unor însemnate fonduri de la scopurile lor firești, ale dezvoltării economice. Investițiile mari în domeniul militar îngustează pe ansamblu cererea populației, piața și contribuie la perpetuarea crizei economice. Corespunzător unui studiu elaborat de către specialiști din cadrul O.N.U., fiecare dolar cheltuit pentru înarmare contribuie la reducerea consumului populației cu 47 de cenți, iar a fondurilor de investiții cu 29 de cenți. Rezultă că la nivelul anului 1982 s-au deturnat prin aceste efecte de propagare peste 200 de miliarde dolari de la sectorul civil la cel militar, iar în 1983 suma a fost și mai mare.

Unul dintre fenomenele cele mai nocive legate de spirala înarmărilor constă în „mondializarea“ acestora prin dezvoltarea fără precedent a comerțului cu arme și muniții. Exporturile de armament și muniții, care în anul 1970 erau de 5—6 miliarde de dolari, în prezent au ajuns, probabil, la 50 miliarde dolari anual. Numărul țărilor importatoare de armament a crescut continuu, ajungînd în ultimii ani la peste 120, din care 90 sînt țări în curs de dezvoltare. Dar, așa cum rezultă cu deosebită claritate din lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu, înarmările și comerțul cu arme contribuie nu la dezvoltarea, ci la îngustarea pieței internaționale, la promovarea discriminărilor și a politicilor comerciale restrictive în comerțul mondial, fapt care afectează toate țările lumii dar cu deosebire pe cele în curs de dezvoltare. Aceste fenomene duc la subminarea cooperării internaționale atît de necesară pentru ieșirea din criză, la înlocuirea spiritului de cooperare cu cel de confruntare. Cele cîteva aspecte, din numeroasele care s-ar putea aduce, pun în adevărata lor lumină deosebit de valoroasele idei, precum și eforturile imense pe care președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, urmat cu entuziasm de întregul popor, le depune pentru trecerea de la înarmare și de la escaladarea cursei înarmării nucleare, la măsuri concrete de dezarmare, la reluarea unor negocieri, întrerupte într-un moment în care erau mai necesare ca oricînd întregii omeniri.

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

În cadrul concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu privind restructurarea relațiilor economice internaționale, un rol însemnat se acordă problemelor financiare monetare. **„Economia mondială** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, încă în urmă cu peste cinci ani — **este profund perturbată de criza monetară și financiară, de gravele fenomene inflaționiste manifestate cu putere în țările capitaliste dezvoltate și care au afectat destul de serios țările în curs de dezvoltare, avînd, de altfel, repercusiuni negative asupra tuturor statelor, a ansamblului schimburilor și relațiilor de colaborare internațională"**. Consecințele flotării generalizate a monedelor, cele ale ratelor înalte și variabile ale dobînzilor, precum și ale diferitelor mecanisme financiare internaționale au devenit foarte periculoase și dăunătoare pentru unele economii naționale, cu deosebire pentru țările în curs de dezvoltare. Politicile monetariste, cu deosebire ratele înalte ale dobînzilor practicate în ultimii ani, au o mare contribuție la explicarea fluctuațiilor exagerate ale cursurilor valutare, a fragmentării pieței financiare internaționale. Totodată, acumularea unei datorii externe considerabile, care în prezent se ridică la circa 750 miliarde de dolari, a devenit una dintre problemele cele mai apăsătoare, cu efecte dezastruoase asupra unor țări în curs de dezvoltare, dar care are de fapt consecințe profund destabilizatoare asupra economiei mondiale privită în ansamblul său.

S-a ajuns în prezent la situația dramatică în care țările în curs de dezvoltare fac noi împrumuturi nu pentru susținerea dezvoltării lor economice, ci pentru plata dobînzilor și ratelor scadente, cu alte cuvinte pentru menținerea sistemului bancar mondial. În ultimii ani băncile și-au redus considerabil activitatea de împrumut față de țările în curs de dezvoltare și de alte țări, amplificînd efectele depresive ale crizei economiei mondiale asupra acestor țări. Dar, dacă o politică bancară de acordare a împrumuturilor cu prea multă largheță a comportat unele riscuri, strategiile unor bănci de ajustare brutală a creditelor acordate țărilor în curs de dezvoltare și altor țări vor avea efecte periculoase pentru întreaga economie mondială.

România, ca țară socialistă în curs de dezvoltare, militează pentru o politică menită să contribuie la restructurarea relațiilor financiare monetare internaționale, pentru găsirea unor soluții care să conducă la depășirea crizei din acest domeniu. Contribuții însemnate ale concepției președintelui Nicolae Ceaușescu vizează aspectele cardinale ale problemei analizate, cum sînt : ușurarea poverii datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare și ale altor țări, practicarea unor dobînzi raționale la împrumuturile externe, ținînd seama și de nivelul de dezvoltare economică a acestora, asigurarea țărilor lumii, cu deosebire a celor în curs de dezvoltare, a accesului la creditele internaționale în condiții avantajoase prin înlăturarea restricțiilor care se practică în prezent, sporirea în termeni reali a resurselor financiare furnizate acestor țări de către organismele financiare internaționale, efectuarea de transferuri internaționale de resurse financiare pe baza respectării depline a suveranității naționale și a neamestecului în treburile interne, necesitatea creării unui nou sistem financiar-monetar internațional.

Pornind de la **„rolul important pe care îl are în întreaga noastră economie activitatea de comerț exterior și de cooperare în producție cu alte state"**, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** acordă o atenție constant ridicată promovării unor raporturi noi, pe deplin echitabile în relațiile economice internaționale. Așa cum sublinia secretarul general al partidului la plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983, este necesar să se acționeze **„pentru perfecționarea continuă a colaborării cu țările din C.A.E.R., a mecanismului organismelor pe care le avem și pentru creșterea eficienței acestei activități"**. Țara noastră acționează cu consecvență pentru a face din C.A.E.R. un organism care să asigure dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor țărilor socialiste, creșterea ponderii lor în economia mondială, precum și soluționarea cu forțe proprii a multor probleme privind dezvoltarea economico-socială, inclusiv a celor energetice și de materii prime, a celor din domeniul tehnic și al cercetării.

Partidul Comunist Român și statul român se preocupă în permanență de dezvoltarea continuă a relațiilor economice, comerciale și de cooperare cu toate țările socialiste, precum și cu țările în curs de dezvoltare. Totodată, acționînd în spiritul principiilor coexistenței pașnice, al participării active la diviziunea internațională a muncii și la circuitul economic mondial, se dezvoltă în continuare relațiile economice cu țările capitaliste.

Pe de altă parte, în ultimii ani asistăm la un neoprotecționism care se realizează în principal prin numeroase bariere netarifare : contingentări, licențe și interdicții la import sau limitarea acestora prin mecanismul prețurilor, al impozitelor indirecte și al altor taxe cu caracter fiscal, deschiderea cu mare ușurință a procedurilor anti-dumping, instituirea unor formalități vamale și administrative foarte complicate, controale tehnice, norme de securitate și cele în domeniul standardizării extrem de severe. Prin asemenea măsuri statele capitaliste au redus considerabil importurile provenind din țările în curs de dezvoltare și din cele socialiste, limitîndu-le în principal la materii prime, semifabricate și unele produse prelucrate, solicitate în anumite momente conjuncturale favorabile.

Țara noastră militează permanent pentru restructurarea relațiilor economice internaționale, pentru așezarea acestora pe noi principii, echitabile, cerință esențială pentru a depăși criza economiei mondiale, pentru a asigura raporturi economice normale, reciproc avantajoase între țări, care să permită sprijinirea în mod prioritar a țărilor în curs de dezvoltare, în primul rînd a celor mai puțin dezvoltate. România, președintele său, și-au exprimat opțiunile ferme pentru elaborarea unui program de acțiune în vederea combaterii recrudescenței protecționismului și pentru efectuarea restructurărilor necesare în vederea liberalizării și democratizării comerțului internațional, a transformării acestuia într-un instrument efectiv de susținere a creșterii economice.

Restructurarea relațiilor economice corespunzător concepției avansate promovată de secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, presupune schimbări esențiale ale cadrului instituțional, precum și ale politicilor comerciale, ale practicilor și mentalităților învechite, deziderat care se poate realiza numai printr-o strategie globală, cu participarea efectivă a tuturor țărilor lumii. Concepția românească cu privire la noile relații între state, al cărei arhitect strălucit este președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se înscrie ca o contribuție însemnată, larg recunoscută pe plan mondial, la promovarea unor soluții novatoare, viabile în domeniul complex al relațiilor economice internaționale, factor de importanță primordială pentru progresul social-economic al tuturor țărilor lumii, pentru rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte.

dr. Alexandru PUIU

O viziune originală, revoluționară cu privire la democratismul statului nostru socialist

(Urmare din pag. 3)

spuneam mai înainte — printr-un sistem larg democratic, în condițiile multiplicării centrelor de decizie și de consultare a maselor, în care statul constituie numai un element, e drept foarte important, o modalitate specifică a conducerii sociale.

Acest cadru nu înseamnă estomparea sau diminuarea rolului istoric al statului socialist. El continuă să-și îndeplinească, în condițiile adîncirii și perfecționării caracterului democratic al societății noastre, menirea sa de principal instrument al construirii socialismului, asigurînd — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a partidului — **„conducerea unitară, planificată, a intregii activități economico-sociale, a tuturor sectoarelor, realizarea echilibrului, a dezvoltării armonioase a societății, a concordanței cît mai depline între forțele de producție și relațiile sociale"**[4]). În acest fel, secretarul general al partidului a făcut noi și prețioase precizări în legătură cu teza marxistă a treptatei dispariții a statului în comunismul deplin. Acest proces se face simțit de pe acum în tendința obiectivă a integrării statului în societate, exprimată îndeosebi prin trecerea unor activități ale acestuia pe seama colectivelor de oameni ai muncii, prin împletirea activității statale cu activitatea de partid și obștească, prin îmbinarea democrației statale cu formele autoconducerii muncitorești. Dispariția treptată a statului nu înseamnă, însă, diminuarea, ci creșterea continuă a rolului său în societatea noastră, determinată de accentuarea dezvoltării conștiente, de amploarea și complexitatea sarcinilor economico-sociale pe care le avem de rezolvat în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la comunism. Statul, releva tovarășul Nicolae Ceaușescu, va continua și azi și într-o lungă perioadă de timp, inclusiv în societatea comunistă, să aibă un rol important în organizarea vieții sociale, în dezvoltarea societății.

[4]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la Conferința Națională a P.C.R. (16—18 decembrie 1982), Ed. politică, București, 1982, p. 42

„Realizarea Unirii în 1859 a stat la baza tuturor evenimentelor ulterioare — mă refer la războiul pentru independență, la realizarea statului național unitar, la dezvoltarea forțelor de producție, a științei și culturii, la ridicarea bunăstării poporului. S-ar putea spune că există o strînsă legătură între realizarea Unirii Principatelor și înfăptuirea insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste, în 1944, care a dus la răsturnarea dictaturii fasciste, la eliberarea țării de sub dominația hitleristă și trecerea României pe calea dezvoltării noi".

NICOLAE CEAUȘESCU

MOMENT CRUCIAL ÎN CONSTITUIREA STATULUI NAȚIONAL ROMÂN MODERN

24 IANUARIE 1859 — Ziua Unirii Principatelor Române — „zi de aur a veacului", cum au numit-o contemporanii — s-a înscris în istoria poporului nostru ca un moment fundamental, de excepțională însemnătate pe drumul devenirii noastre istorice. Realizată prin ceea ce Mihail Kogălniceanu definea drept „Actul energic al întregii națiuni române", Unirea de la 1859 a reprezentat o adevărată piatră de hotar a istoriei noastre naționale, a marcat — așa cum aprecia președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu — intrarea României într-o nouă etapă de dezvoltare pe calea progresului social-economic și cultural, pe calea luptei pentru cucerirea deplină a independenței naționale și desăvîrșirii procesului de făurire a statului național român unitar.

In perspectiva celor 125 de ani care s-au scurs de la înfăptuirea Unirii celei mici — cum mai este consemnată de istorie, în comparație cu Unirea cea Mare din 1918 — unirea Moldovei cu Muntenia a dat consacrare unei aspirații și lupte multiseculare a poporului român, a fost expresia unor necesități istorice, legice, obiective, coordonată fundamentală a istoriei noastre naționale.

Așadar, Unirea din 1859 s-a înfăptuit pe temelia de granit a comunității de viață economică, politică, culturală, a originii comune de neam și limbă a poporului român — popor plămădit unitar în străvechea vatră a Daciei și care își avea tradiții de organizare statală de peste 2 000 de ani. Ea își trăgea seva din rădăcinile viguroase ale Unirii din 1600, cînd cele trei țări românești — Moldova, Muntenia și Transilvania — s-au unit sub sceptrul eroului național al tuturor românilor, Mihai Viteazul, înfăptuind actul cel mai strălucit al evului mediu românesc.

Deși Unirea de la 1600 a fost de scurtă durată, ea a rămas o prezență vie în cugetarea și simțirea atît a contemporanilor, cît și a urmașilor. Memoria unirii din 1600 s-a transmis de la epocă la epocă, de la generație la generație. Dreptul imprescriptibil al poporului român la unire și independență națională a reprezentat, în continuare, o dominantă a gîndirii și acțiunii marilor oameni de stat munteni, moldoveni și transilvăneni ce au urmat lui Mihai Viteazul.

Aceleași idealuri au înaripat permanent mintea, inima și pana celor mai înaintate personalități ale culturii românești, din întreg evul mediu, au căpătat noi dimensiuni în epoca modernă. Ființă substanță multor scrieri tipărite dincoace sau dincolo de Carpați, dincoace sau dincolo de Milcov, în pofida granițelor artificiale trase de marile imperii pe trupul unuia și aceluiași popor, al unuia și aceleiași țări. Îmbrățișat de masele largi ale poporului, acest ideal a dobîndit o forță de nestăvilit, ideea unirii și neatîrnării regăsindu-se în toate marile acte istorice ale poporului român din epoca modernă.

Îmbinînd lupta pentru răsturnarea orînduirii feudale cu lupta împotriva asupririi străine și pentru făurirea unirii naționale, revoluția română de la 1821 și mai ales cea de la 1848 au avut un caracter deosebit în ansamblul mișcărilor revoluționare ale timpului și îndeosebi al celor pe care le-au organizat popoarele din centrul și sud-estul Europei. Avînd în vedere obiectivele atît de clar formulate în programele sale, revoluția românilor din anii 1848—1849 a fost, în primul rînd, o revoluție de emancipare și unitate națională. Tocmai pe o asemenea bază ea a antrenat masele largi populare — burghezia, țărănimea, meseriașii meșteșugarii, tîrgovelii, intelectualii — toate forțele progresiste ale societății românești. Exprimînd acest crez politic, care a însuflețit pe toți revoluționarii români de la 1848, gazeta „Constituționalul" scria : „Toate țările locuite de români trebuie să se numească îndeobște România și să formeze un stat, pentru că toate sînt patria românilor și pentru că toți patrioții români, locuitori pe dînsele, formează națiunea românească care să fie una și nedespărțită".

Bogata moștenire ideologică și culturală a revoluționarilor de la 1848, puternicele tradiții democratice, idealurile de unire și libertate națională au fost preluate, amplificate și ridicate pe noi trepte, în deceniul următor, de forțele progresiste ale poporului român, ca și de celelalte popoare din Balcani angajate în lupta pentru refacerea unității naționale și de stat. În aceste condiții a răsunat din nou glasul lui Nicolae Bălcescu : „Vrem să fim o nație, una, puternică și liberă prin dreptul și datoria noastră, pentru binele nostru și al celorlalte nații, căci voim fericirea noastră și avem o misie a împlini în omenire. Aceste condiții de putere de care avem nevoie nu le putem găsi decît în solidaritatea tuturor românilor, în unitatea lor într-o singură nație, unire la care sînt meniți prin naționalitate, prin aceeași limbă, religie, obiceiuri, sentimente, prin poziția geografică, prin trecutul lor și, în sfîrșit, prin nevoia de a se păstra și a se mîntui".

După cum este cunoscut, războiul Crimeii, izbucnit în 1853, ca punct culminant al manifestării rivalităților și conflictelor de interese existente între marile imperii și puteri europene la mijlocul secolului XIX, al luptelor lor pentru supremație în bazinul Mării Negre, pentru luarea în stăpînire a strîmtorilor și a gurilor Dunării — a făcut ca soarta țărilor române să intre din nou în combinațiile de culise ale așa-zisului „concert european". În cadrul lucrărilor Congresului de la Paris din 1856 care urma să restabilească pacea în această zonă a Europei, delegațiile puterilor europene participante s-au pronunțat pentru sau împotriva unirii Moldovei cu Muntenia, în măsura în care constituirea statului român unitar corespundea, sau nu, intereselor lor economice și politice.

Dar, în momentul în care puterile europene discutau soarta națiunii române, lupta pentru unire intrase într-o fază nouă, antrenînd activ largi pături sociale, masele populare, toate forțele înaintate ale societății românești, polarizase toate energiile naționale în slujba împlinirii mărețului ideal secular. „Strigătul : «Unirea principatelor», «Suveranitatea statului român» — scria fruntașul revoluționar de la 1848, aflat în exil, Dimitrie Brătianu — să străbată munții, cîmpiile, văile și dealurile noastre, să umple aerul, să răsune pînă în unghiurile pămîntului cele mai depărtate, ca lumea întreagă să se încredințeze că Unirea este sufletul poporului român, că ea „este glasul României". ....„Unirea principatelor — continua el — nu-i o unire de elemente eterogene ; ea este o unire de români cu români. Moldovenii cu muntenii sînt un singur neam, o singură familie, ei nu sînt nici moldoveni, nici munteni, ci numai români".

Adunările obștești sau Divanurile ad-hoc — organisme create în scopul de a se pronunța asupra viitoarei organizări a țărilor române — au exprimat, în pofida atîtor greutăți și atîtor intrigi ale marilor puteri, dorința fierbinte de unire a moldovenilor și muntenilor în cadrul unui stat național. Aceste adunări obștești de la București și Iași au reprezentat una dintre formele cele mai elocvente ale afirmării voinței maselor largi ale poporului român în perioada luptei pentru Unirea Moldovei cu Muntenia

125 DE ANI DE LA UNIREA MOLDOVEI CU MUNTENIA

și, în același timp, cele mai reprezentative adunări din Europa acelei epoci. În nici o țară cu sistem politic democratic burghez, parlamentul nu reprezenta în acea epocă toate clasele societății, așa cum le-au reprezentat Adunările românești din 1857. Pentru a ilustra acest fapt, este suficient să arătăm, pe baza statisticilor timpului, că în ele și-au găsit locul 60 de deputați ai marii boierimi, 33 de deputați ai micilor proprietari, 39 de deputați aleși de orășeni și, ceea ce este mai important, în aceste adunări au pătruns pentru prima dată 33 de deputați ai țărănimii.

Chiar dacă procentul de alegere al deputaților diferă ca număr și proporție — referindu-ne la țărănime, care forma „talpa țării" —, remarcăm faptul că Adunările ad-hoc au fost constituite prin delimitarea precisă a tuturor claselor sociale, fapt ce amintea de momentul Revoluției franceze din 1789. În același timp, rezultatul istoric al acestor adunări plebiscitare a fost validarea în cele două Adunări a unui important număr de deputați ai țărănimii, fapt iarăși rar întîlnit în analele parlamentare ale timpului. În aceste condiții și în aceste adunări s-a putut auzi glasul țărănimii, personificat în legendara figură a lui Moș Ion Roată, Constantin Tănase și atîția alți delegați ai țărănimii, care au îmbrățișat din toată ființa lor idealul Unirii dar au criticat în același timp rînduielile sociale nedrepte din țară. Subliniind acest aspect al adeziunii poporului la cauza Unirii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** afirma că Unirea din 1859 a fost o **„victorie remarcabilă a maselor de țărani, meșteșugari, lucrători și tîrgoveți, a cărturarilor progresiști și patrioți".**

Dar, prin convenția de la Paris, încheiată la 19 august 1858, deși se hotăra că Moldova și Muntenia să poarte numele de Principatele Unite, unirea era doar formală, deoarece se hotăra ca fiecare țară să aibă domnul ei, guvernul ei, adunarea sa legislativă, administrația sa separată. Aceste prevederi reliefau încă o dată, cu claritate, poporului român, dificultatea, dacă nu imposibilitatea, de a-și vedea împlinit idealul prin bunăvoința sau jocul de interese al marilor puteri străine, impuneau în mod logic concluzia că numai prin luptă proprie, hotărîtă, unirea putea deveni realitate. Cîtă dreptate avea Nicolae Bălcescu cînd, adresîndu-se românilor, spunea : „În zadar veți îngenunchea și vă veți ruga pe la porțile împăraților, pe la ușile miniștrilor lor. Ei nu vă vor da nimic, căci nici vor, nici pot. Fiți gata, dar, a o lua voi, fiindcă împărații, domnii și boierii pămîntului nu dau fără numai aceea ce le smulg popoarele".

Concentrîndu-și eforturile în jurul constituirii și lucrărilor celor două adunări elective, masele populare aveau să-și dovedească, încă o dată, curajul și înțelepciunea, capacitatea lor de a influența și de a determina mersul evenimentelor. La 5 ianuarie 1859, Adunarea electivă de la Iași a proclamat, în unanimitate, ca domn al Moldovei pe colonelul Alexandru Ioan Cuza, unul din fruntașii revoluției de la 1848. Sub presiunea maselor populare, a zecilor de mii de meseriași, lucrători, comercianți, țărani — adunați pe Dealul Mitropoliei din București, în zilele de 22—24 ianuarie 1859 — Adunarea electivă a Munteniei a ales, la 24 ianuarie, ca domn, tot pe colonelul Alexandru Ioan Cuza.

Înțelepciune, dinamism, inventivitate și inițiativă, iată tot atîția factori evidențiați de evenimentele din acel neuitat ianuarie 1859. Ca și celelalte acte definitorii ale istoriei noastre naționale, Unirea din 1859 s-a înfăptuit ca expresie a voinței poporului român, constituind pentru popoarele din Europa, mai ales pentru cele din sud-estul continentului, o ilustrare convingătoare a aplicării în viață a principiului dreptului de autodeterminare, al unirii pe baze plebiscitare a două teritorii aparținînd unuia și aceluiași popor. Ulterior, după cum se știe, unificarea Italiei, Germaniei și a altor state europene s-a realizat prin forță, pe calea armelor ; românii au oferit însă soluția plebiscitului, a căii pașnice, aceeași alternativă pe care o vor folosi și în 1918, cînd s-a încheiat procesul de făurire a statului național unitar român. În esență, era soluția voinței naționale, căreia geniul politic al poporului român i-a găsit drum de aplicare pe cale pașnică, prin utilizarea tuturor posibilităților contextului istorico-diplomatic european. Tocmai aceasta explică de ce teritoriul României a devenit, în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza și după aceea, loc de pregătire și pornire a marilor acțiuni și mișcări de redeșteptare națională pentru popoarele din sud-estul Europei. România a devenit sprijinitor activ al luptei pentru formarea statelor unitare naționale și independente în sud-estul Europei.

La puțin timp după realizarea Unirii din 1859, afirmînd necesitatea și voința poporului român de încheiere a procesului de făurire a statului național unitar, cărturarul B. P. Hasdeu arăta că pentru viitor chestiunea care trebuie să-i preocupe pe români nu mai este „unirea cea mică, realizată deja între ambele țărîmuri ale Milcovului, ci unirea cea mare, de realizat între toate pîraiele ce trebuie să se verse în oceanul românesc ; între toate acordurile, fără care nu se poate armoniza hora noastră națională ; între toate pietricelele, cîte sînt necesare pentru a reconstitui anticul mozaic : Dacia... Moldova, Transilvania, Muntenia — scria el — nu există pe fața pămîntului ; există o singură Românie, cu un picior în Dunăre și cu altul pe ramificațiile cele mai depărtate ale Carpaților ; există un singur corp și un singur suflet, în care toți nervii și toate suspinele vibrează unul către altul...".

Evenimentul cu adevărat epocal al istoriei patriei, Unirea din 1859 a pus bazele statului național român modern, a permis angajarea țării pe drumul progresului și civilizației. Alexandru Ioan Cuza n-a fost numai „Domnul Unirii", ci și „domnul reformelor". În cei șapte ani de cîrmuire a statului el a înfăptuit o operă remarcabilă pe calea procesului de modernizare a statului român și de înlăturare a relațiilor feudale în sectoarele unde se mai mențineau. Secularizarea averilor mănăstirești, prin care a fost recuperat un sfert din teritoriul țării din mîini străine, și mai ales legea rurală din 1864 în temeiul căreia țărănimea era descătușată de servituțile feudale și împroprietărită cu un lot de pămînt, introducerea învățămîntului obligatoriu, înființarea Universităților din Iași și București și alte reforme structurale au stat la baza consolidării României moderne. O importanță deosebită a arătat domnitorul Al. I. Cuza față de reorganizarea și modernizarea armatei. Politica militară a domnitorului a urmărit un șir de obiective de însemnătate vitală pentru dezvoltarea ulterioară a societății românești : consolidarea Unirii, apărarea teritoriului național împotriva oricărei agresiuni, cucerirea independenței depline a statului român, realizarea unei structuri militare unitare și moderne, sprijinirea politică dar și militară a mișcărilor de emancipare națională din centrul și sud-estul Europei. Determinantă pentru întreaga evoluție ulterioară a țării, Unirea din 1859 a creat posibilități noi de afirmare și acțiune ale statului român în planul relațiilor internaționale, a făcut posibilă cucerirea independenței depline de stat la 1877.

În perspectiva istoriei, evenimentele din 1859 și 1877 au fost piloni puternici pe care s-au făurit, în 1918, temeliile statului unitar național, rod al voinței și acțiunii întregului popor român, care a marcat triumful unui ideal pentru care au luptat și s-au jertfit numeroase generații de înaintași. Unirea de la 1859, cucerirea independenței depline de stat la 1877 și apoi desăvîrșirea unității naționale și statale a poporului român în 1918 nu au fost rezultatul unor evenimente întîmplătoare, de conjunctură, un dar oferit de marile puteri, ci urmarea directă a luptei multiseculare a poporului român pentru a fi deplin stăpîn pe țara și destinele sale, pentru a fi stăpîn pe zestrea sa strămoșească, pentru a se afirma liber și suveran în rîndul popoarelor lumii.

Sub conducerea Partidului Comunist Român, stegarul destinului istoric al poporului nostru, națiunea română a dobîndit victorii epocale în toate domeniile de activitate, împlinind o operă de dimensiuni istorice, care ne-a înscris viguros și definitiv pe drumul progresului și civilizației, o operă pentru care au militat și s-au jertfit la vremea lor numeroase generații de înaintași.

Trăgînd învățăminte din lupta sa îndelungată și grea pentru dobîndirea unității și independenței naționale, poporul român, care în decursul istoriei a cunoscut consecințele nefaste ale dominației străine și prețul greu al cîștigării libertății, și-a cucerit adevărata independență abia în anii socialismului, cînd au fost înlăturate clasele exploatatoare, a fost instaurată puterea populară și, sub conducerea Partidului Comunist Român, s-a trecut la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

Evocînd astăzi evenimentele petrecute acum 125 de ani, în condițiile cînd întregul nostru popor este mai unit ca oricînd în opera de făurire a unei noi Românii, ne vin în minte cuvintele pe care marele bărbat de stat Mihail Kogălniceanu le adresa domnitorului Alexandru Ioan Cuza : „La vremuri noi, oameni noi. Fii dar omul epocii tale". Înțelepciunea coborîtă din milenii, îmbogățită prin experiența secolelor de luptă pentru păstrarea ființei naționale și a gliei străbune a conferit poporului român capacitatea de a-și alege omul de glorie la vreme de glorie. **Alegîndu-l pe tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru a-i conduce destinele, poporul român a ales omul epocii noastre, care a învățat din tradiția istoriei și făurește istorie, care personifică idealurile și năzuințele poporului român și se contopește într-un tot cu istoria contemporană a țării, cu mărețele ei realizări, cu viitorul României.**

dr. Mircea MUȘAT

IMPULSIONAREA DEZVOLTĂRII ECONOMICE SUB INFLUENȚA UNIRII

MAREA izbîndă de la 24 Ianuarie 1859, „actul energic al întregii națiuni române", cum a fost definit, pe bună dreptate, de contemporani, s-a înscris în istorie ca un eveniment cu ample rezonanțe și profunde semnificații. Prin lupta eroică a maselor populare fusese făurit statul național român modern, după care eforturile poporului nostru urmau a fi îndreptate spre realizarea celorlalte două mari obiective ale neamului românesc : cucerirea independenței de stat și desăvîrșirea unirii național-statale. **„Unirea Principatelor** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — a avut o uriașă însemnătate pentru evoluția social-politică a poporului nostru, ca a deschis noi perspective dezvoltării forțelor de producție, angajării României pe drumul civilizației moderne, constituind un moment epocal în procesul plămădirii statului național unitar român".**

Problema centrală a epocii devenise, în mod obiectiv, consolidarea multilaterală — economică, socială, politică și în planul relațiilor internaționale — a țării unite, bază solidă pentru viitoarele înfăptuiri cerute imperios de istorie, de necesitățile progresului și civilizației.

Desigur, problemele interne erau de cea mai înaltă stringență și ele s-au situat în prim-planul politicii românești în anii domniei lui Cuza și, firește, în deceniile următoare. Dar, nu mai puțin importante erau chestiunile legate de statutul țării în raport cu prevederile Convenției de la Paris din 1858. Alexandru Ioan Cuza era domnitor al Principatelor Unite (denumire oficială a statului român în primii săi ani de domnie), dar el era silit să penduleze între două capitale ale unui stat cu două parlamente, cu două guverne — în general cu dublă exercitare a puterii — așa cum condiționaseră marile puteri garante recunoașterea „faptului împlinit" de la 24 Ianuarie 1859.

A fost, așadar, nevoie de o politică și de o diplomație ferme, de curaj și bizuire pe forțele proprii pentru ca, în decembrie 1861, instituțiile statale să fie unificate, Principatele Unite să devină România, avînd o singură capitală — orașul București. Punînd Europa în fața unui nou „fapt împlinit", Cuza era îndreptățit să se adreseze poporului cu înflăcăratele cuvinte : „Unirea este îndeplinită, naționalitatea română este întemeiată. Acest fapt măreț, dorit de generațiile trecute, aclamat de corpurile legiuitoare, chemat cu căldură de noi s-a recunoscut de Înalta Poartă și de Puterile garante și s-a înscris în datinile națiunilor. În zilele de 5 și 24 ianuarie ați depus toată a voastră încredere în alesul națiunii, ați întrunit toate speranțele voastre într-un singur domn ; alesul vostru vă dă astăzi o nouă Românie".

Întărirea poziției externe a țării a dat posibilitate concentrării eforturilor națiunii spre soluționarea problemelor interne menite, în fond, să dea tărie cuceririi istorice din 1859. Condițiile erau mai favorabile, întrucît statul modern român își dublase aproape întinderea teritorială și populația, devenind un singur tot, cu o piață internă considerabil lărgită, ceea ce putea impulsiona ritmul de dezvoltare a industriei, agriculturii, comerțului și permitea intensificarea relațiilor multiple cu Transilvania, celălalt pămînt românesc.

Din multitudinea problemelor ce-și așteptau o grabnică rezolvare, cea mai însemnată era, firește, **chestiunea agrar-țărănească,** de rezolvarea căreia depindea progresul general al economiei românești, bazată îndeosebi pe agricultură. Începutul a fost făcut în 1863, prin rezolvarea unui aspect colateral, dar de foarte mare însemnătate, a acestei probleme și anume secularizarea averilor mănăstirilor închinate, prin care au fost readuse în proprietatea statului importante fonduri funciare —, însumînd 25% din întregul fond funciar național —, ale căror roade erau, pînă atunci, scoase de sub controlul statului și înstrăinate. Ele aveau să servească la sporirea venitului visteriei, fiind folosite în vederea realizării unor importante reforme economice și, mai ales, s-au adăugat, în mare parte, suprafețelor de pămînt ce urmau a fi distribuite țăranilor prin viitoarea reformă agrară.

Chestiunea agrară, în ansamblul ei, fusese luată în dezbaterile Adunărilor ad-hoc, la insistențele deputaților țărani — pentru prima dată prezenți într-un forum național de decizie —, dar a trebuit să cedeze întîietatea idealului Unirii Principatelor Române, asupra căreia s-a stabilit un consens deplin. Ea a fost reluată imediat după Unire, în pofida opoziției marii moșierimi, ce-și vedea diminuate averile, forța economică și, implicit, politică.

Prin reforma agrară din 1864 a fost proclamată emanciparea clăcașilor (ce deveneau proprietari deplini asupra pămîntului cu care erau împroprietăriți), desființarea clăcii, a dijmei și a tuturor obligațiilor feudale ale țăranilor către moșieri. Practic, conform prevederilor legii au fost împroprietărite 467 840 familii țărănești, cu 1 766 258 ha, cea mai mare parte a pămîntului (1 194 282 ha) provenind din domeniile moșierești, iar restul (571 976 ha) din proprietățile statului. În baza aceleiași legi, în anii 1878—1879 vor fi împroprietărite încă 48 342 familii tinere (însurăței) cu 228 328 ha.

Transferînd circa 30% din fondul funciar național în posesia țărănimii, Legea rurală a determinat întemeierea unei relativ largi proprietăți țărănești mici, silită însă să lupte cu marea proprietate pentru supraviețuire.

Sentimentele de părtași nu doar la îndatoriri, ci și la drepturi le fuseseră insuflate țăranilor de însăși proclamația lui Cuza din august 1864, în care se spunea : „Claca (boierescul) este desființată pentru de-a pururea și de astăzi voi sînteți proprietari pe locurile supuse stăpînirii voastre prin legile în ființă... de astăzi voi sînteți stăpîni pe brațele voastre ; voi aveți o părticică de pămînt proprietate și moșie a voastră ; de astăzi voi aveți o patrie de iubit și de apărat".

Reforma agrară din 1864 a înlăturat piedicile din calea dezvoltării capitaliste a țării, contribuind la lărgirea pieței interne. O parte a forței de muncă libere s-a îndreptat spre industrie, sector economic ce începe să cunoască o mai rapidă dezvoltare, beneficiind și de faptul că unele capitaluri acumulate de proprietarii de moșii din răscumpărările primite sînt investite fie în organizarea domeniilor pe principii capitaliste, fie în deschiderea de noi stabilimente industriale. Acest proces de dezvoltare industrială se poate sesiza chiar în anii imediat următori Unirii, mai ales în ramura industriei ușoare, dar și în industria extractivă (îndeosebi a sării și țițeiului) și prelucrătoare, fapt care a determinat și începutul acțiunii de concesionare a construirii de căi ferate necesare transporturilor interne și legăturilor cu exteriorul. S-a extins, de asemenea, rețeaua rutieră între principalele centre economice ale țării, ușurîndu-se astfel circulația materiilor prime, a produselor finite și mai ales a celor agricole — principalul capitol al exportului românesc.

În vederea consolidării pieței interne, a transformării ei într-o piață independentă de Poarta otomană, chiar în condițiile menținerii suzeranității acesteia, Cuza s-a preocupat intens de îngrădirea accesului păgubitor al mărfurilor străine pe piața românească, considerată încă a fi parte integrantă a celei otomane. S-a încercat și încheierea de acorduri economice cu alte state — obiectiv ce prefigura independența statului român, deschizîndu-se drumul viitoarei politici economice și comerciale de după 1877.

Cuza era convins și a reușit să convingă și țara că, în fapt, totul sau aproape totul trebuia reclădit, modernizat. „Avem tot de creat — arăta el în decembrie 1859 — a întemeia creditul nostru public, a deschide drumuri, a face poduri, a împodobi și a însănătoși orașele, a lărgi porturile, a înflori comerțul, a

125 DE ANI DE LA UNIREA MOLDOVEI CU MUNTENIA

încuraja industria, a săpa canaluri, a întinde linii de drumuri de fier pe suprafața pămîntului nostru pentru înlesnirea comunicărilor și, într-un cuvînt, a dezvolta toate stabilimentele noastre publice". Pentru toate acestea era nevoie de importante fonduri bănești, de un sistem bancar și de credit, de o circulație monetară sănătoasă, avînd la bază moneda națională. Sistemul monetar național avea să se impună ceva mai tîrziu; dar este semnificativ că domnitorul a conceput instituirea unei astfel de monede (denumită **romanat**), ceea ce avea și adînci semnificații politice, întrucît sfida suzeranitatea otomană și adăuga noi însemne independenței românești.

Cît privește problema creditului și a sistemului bancar, o importanță deosebită a avut crearea, în 1864, a Casei de Depuneri și Consemnațiuni, necesară depozitării și utilizării raționale a fondurilor realizate mai ales din despăgubirile primite de proprietari ca urmare a legii rurale. Tot lui Cuza i se datoresc stăruitoarele eforturi încununate de succes, ulterior domniei lui, pentru înființarea unei bănci naționale. După cum o mare însemnătate au avut, pe același plan, societățile de asigurare ce s-au constituit la București, Brăila, Giurgiu, Galați, Turnu Severin și alte localități, toate dispunînd de capitaluri românești.

Dar nu numai aceste legiuiri și înfăptuiri — cu pronunțat caracter economic — au servit direct necesității consolidării statului național român, ci și celelalte măsuri concepute și intrate în vigoare în timpul domniei lui Cuza și dezvoltate în epoca următoare.

Astfel, prin legea instrucției publice din 1864 s-a conferit structura unitară învățămîntului românesc de toate gradele, ea încorporînd și cuceririle din anii anteriori. Învățămîntul primar a devenit obligatoriu și gratuit, el trebuind să fie așa, cum sublinia domnitorul „la îndemîna tuturor claselor" și „să răspundă la adevăratele nevoi" ale societății românești. S-a modernizat, de asemenea, învățămîntul mediu, prin înființarea de gimnazii, școli normale de învățători și, fapt semnificativ, de școli de arte și meserii cu profil industrial și agricol, care realmente răspundeau acelor „nevoi" subliniate de Cuza. Iar învățămîntul superior, cu cele două importante ctitorii ale acelor ani — Universitățile din Iași (1860) și București (1864) — s-a bazat și el pe principiile enunțate de voievodul unirii care susținea că, pe lîngă facultatea de litere, „facultatea de științe, de drept, de medicină sînt negreșit trebuincioase, dar starea de azi a României și viitorul ei cer numaidecît o facultate de știință economică și administrativă, precum și o facultate de știință agronomică, industrială și comercială. Administratori financiari, agricultori, industriași, comercianți, iată oamenii de care avem mai simțită trebuință".

Apărarea hotarelor țării împotriva manevrelor unora dintre marile puteri ce țineau desfacerea Unirii (pe care n-o recunoscuseră decît în persoana lui Cuza), ca și pregătirea militară a țării în perspectiva cuceririi cu arma în mîna a independenței au impus întărirea și modernizarea oștirii naționale. Beneficiind și în această direcție de sprijinul poporului, Cuza a izbutit să mărească efectivele armatei permanente, să înființeze trupele teritoriale, să le disciplineze, să le doteze cu armament la nivelul cerințelor timpului — utilizînd inclusiv sumele strînse din donațiile întregului popor. Armata română a și probat înalte virtuți patriotice, din primele momente de după unire, cînd, concentrată în tabăra de la Florești (Prahova) de către domnitorul Cuza, a descurajat intențiile agresive ale Turciei și Austriei, cele două puteri ostile unirii țărilor române.

Alte legi, precum aceea a organizării administrative (prin care satele și cătunele se grupau în comune rurale, mai multe dintre acestea constituiau o plasă, iar plășile reunite formau un județ), sau legea de organizare a justiției (ce instituia judecătoriile de plasă, tribunalele județene, curțile de apel, curțile de juranți și Curtea de Casație), împreună cu intrarea în vigoare a Codurilor civil, penal și comercial, au dus la întărirea autonomiei țării, constituindu-se în puternice prerogative ale independenței.

Se poate spune, așadar, că întreaga evoluție istorică a României de după Unirea Principatelor datorează mult bazelor solide așezate prin înțeleapta politică de reforme din anii 1859—1866, adevărat certificat de afirmare a dezvoltării deplin-statătoare a României.

Într-adevăr, în deceniile următoare industria românească a făcut progrese notabile, rețeaua de căi ferate a devenit o realitate, însumînd, în 1914, 3 549 km, cea rutieră ajunge la peste 23 000 km ; în 1880 se înființează Banca Națională a României, împuternicită să emită monedă, alături de care funcționează alte numeroase bănci, constituind mult visatul sistem bancar și de credit atît de necesar economiei noastre naționale.

Drept urmare, sporește necontenit numărul proletariatului, provenit în imensă majoritate din rîndurile țărănimii ruinate, astfel încît la sfîrșitul secolului al XIX-lea el ajunge la circa 120 000 muncitori, iar în preajma primului război mondial, la 200 000 de persoane ocupate în industrie.

Agricultura, ramură de bază și în continuare a economiei naționale, n-a rămas nici ea în urma prefacerilor de esență capitalistă. Înzestrarea tehnică, mai ales pe marile proprietăți, face pași înainte, se extinde procedeul arendării moșiilor și al folosirii mîinii de lucru salariate. Dar, ca o expresie a perpetuării unor rămășițe ale vechiului mod de producție, pe fondul unei noi și grave lipse de pămînt pentru numeroase familii țărănești, sistemul învoielilor agricole afectează puternic pe truditorii ogoarelor.

Toate aceste prefaceri de natură economico-socială, fără a lichida în totalitate înapoierea țării noastre, au făcut posibilă înscrierea ei pe traiectele progresului și civilizației moderne. Lucrul cel mai important a fost însă modul cum s-au transpus ele în planul luptei naționale, cu dublul său obiectiv : **independența** și **deplina unitate.**

Istoria noastră a demonstrat că așa cum Unirea din 1859 n-a fost darul dezinteresat al vreunei puteri străine, ci rezultatul luptei și jertfelor poporului, tot așa și aceste două deziderate vor fi împlinite prin forțele proprii ale națiunii române.

Sub Cuza, România făcuse primii pași pe calea transformării autonomiei statale, sub regimul protectoratului celor 7 mari puteri, în independență. Țara dispunea de instituții în pas cu cerințele epocii, de o armată bine organizată, iar poporul era hotărît să nu precupețească nimic pentru izbînda înaltelor lui idealuri. Legăturile cu Transilvania erau tot mai strînse, iar sprijinul acordat românilor subjugați de peste Carpați, tot mai intens, cu toate îngrădirile impuse de stăpînirea habsburgică. Pe aceste temeiuri, proclamarea, la 9 mai 1877, a independenței absolute a României și apoi participarea țării noastre la războiul cu Imperiul otoman au pus cu strălucire în relief unanimitatea aspirațiilor românești. Armata română, în rîndurile căreia au luptat numeroși transilvăneni, prin faptele de eroism de pe front, poporul român, în întregul lui, prin sprijinul moral și material neprecupețit acordat luptătorilor au format un singur front, conferind războiului nostru un profund caracter național și popular.

După 1859, epopeea eroică din 1877—1878, care a consfințit neatîrnarea României, s-a înscris în istorie ca o nouă treaptă spre împlinirea înaltului nostru țel național. Dacă în 1859 românii din Transilvania numai spre Principatele Unite își aținteau privirile și își îndreptau speranțele, cu atît mai mult acum erau îndreptățiți să spună că „Soarele numai de la București răsare". Iar la București, în toate orașele și satele României libere, flacăra luptei pentru desăvîrșirea unității statale devenea tot mai vie, fiind întreținută de dorința fierbinte a întregului popor. Port-drapelul luptei naționale de aici și de peste Carpați devine tot mai mult proletariatul, în frunte cu partidul său revoluționar făurit în 1893. Pentru mișcarea muncitorească, de pe întregul teritoriu românesc, sfidînd bariera convențională a Carpaților, lupta pentru întregirea hotarelor era demult înscrisă pe steagul său roșu, în cuvintele-simbol : „Voim Dacia așa cum ea fu". Și, mai mult ca în 1821 și 1848, ca în 1859 și 1877, cînd, de asemenea, se manifestase ca un factor activ, dinamic, muncitorimea — alături de țărănime, de intelectualitate, de toți patrioții, practic de întregul popor — a stat neclintită la datorie. Ea știa și și-a făcut public crezul că unirea din 1859 a fost un „act foarte frumos, foarte patriotic", ce îndeamnă la acțiune viguroasă pentru desăvîrșirea lui, „căci mai sînt români în afară de sfera celor uniți" („România muncitoare" din 21 octombrie 1910). Și mai știa (după cum o afirmase încă din 1883, în coloanele „Daciei viitoare") că așa cum, în 1859, prin luptă dîrză, „Milcovul a dispărut, cu toată opoziționea austro-turcă, tot așa vor dispărea și Carpații (în sens de frontieră, ca și Milcovul — **n.n.**), oricît s-ar opune mozaicul austro-ungurese".

Astfel, prin luptă unită, s-a înscris în istoria noastră anul 1918, anul Marii Uniri făurite de popor, izvorîtă din victoriile de la 1859 și 1877 și dînd, împreună cu ele, cu celelalte fapte măreți ale trecutului, tărie de granit națiunii ridicată din nou la luptă, în frunte cu Partidul Comunist Român, în august 1944, pentru a obține deplina și definitiva noastră independență și emanciparea desăvîrșită a poporului român. După cum, în strînsă unitate, abia în condițiile socialismului, aspirațiile de libertate, de dreptate socială și națională, de neatîrnare și suveranitate au putut fi înfăptuite, asigurînd întregului popor român o viață nouă și demnă.

dr. Vasile NICOLAE

MASELE POPULARE — FACTORUL DECISIV ÎN ÎNFĂPTUIREA UNIRII

ISTORIA poporului român este martoră a hotărîrii și a luptei neînfricate a maselor populare pentru înfăptuirea marilor sale idealuri de dreptate și libertate națională și socială. Idealurile cele mai înalte care au animat eroismul maselor populare au fost unitatea și lupta pentru independența și suveranitatea țării. În furtunile istoriei, unirea, ca și idealul neatîrnării s-au identificat cu însăși existența poporului român. Nicolae Bălcescu i-a înțeles tocmai acest sens și a anticipat-o : „Unitatea națională fu visarea iubită a voievozilor noștri cei viteji, a tuturor bărbaților cei mari, care întrupară în sine individualitatea și cugetarea poporului spre a o manifesta lumii. Pentru dînsa ei trăiră, munciră, suferiră și muriră. Aceea ce voievozii noștri cei mari cu vitejia lor n-au putut, poporul armat și întărit de un principiu o va face".

Relevînd însemnătatea istorică a actului unirii Moldovei cu Muntenia, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Un moment hotărîtor pe drumul înfăptuirii statului național român l-a constituit unirea Moldovei cu Muntenia la 24 ianuarie 1859, cînd au fost puse bazele statului român modern — România".** Sărbătorirea acestui eveniment prilejuiește o largă retrospectivă asupra drumului eroic de luptă al poporului român pentru neatîrnare, unitate, suveranitate și independență. Originea, limba comună, similitudinea dezvoltării economice, istoria comună a românilor au constituit de-a lungul secolelor factorul comun în toate actele de voință ale poporului român. Ideea unirii și libertății depline a națiunii române s-a afirmat cu deosebită vigoare în marile evenimente revoluționare de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-lea, și mai ales în timpul revoluției române de la 1848. Ideea forță care domina revoluția de la 1848 era refacerea vechii Dacii. Integrată în documentele programatice de la 1848 ca „cheia boltei, fără care s-ar prăbuși tot edificiul național", așa cum se aprecia în „Dorințele partidei naționale în Moldova" din august 1848, ideea unirii a fost exprimată unanim de cei peste 40 000 de români participanți la Adunarea națională de pe Cîmpia Libertății de la Blaj din mai 1848 care au cerut: „Noi vrem să ne unim cu Țara !"

Bogata moștenire ideologică și culturală a revoluționarilor de la 1848, puternicele tradiții democratice, idealurile de unitate și independență națională au fost dezvoltate pe noi trepte în deceniul următor de forțele progresiste ale poporului român, astfel că în anul 1859 se înfăptuiește unirea Moldovei cu Muntenia.

După Congresul de pace de la Paris din 1856, lupta maselor populare, a tuturor forțelor progresiste ale vremii se intensifică, hotărîte să realizeze unirea în conformitate cu aspirațiile lor legitime. La 23 martie 1857, unioniștii din București anunțau pe cei din Iași că „fiind însuflețiți de același spirit" al unirii, au luat inițiativa... ca să lumineze masele asupra înaltei misiuni care le așteaptă", „asupra unirii cu frații noștri de peste Milcov". De asemenea, locuitorii ținutului Putna și ai orașului Focșani declarau, la 18 iunie 1856, că dorința lor fierbinte este „Unirea ambelor Principate Valahia și Moldova într-un singur stat sub numirea de România" și cu „o constituție liberă potrivită cu trebuințele țării și o adunare obștească compusă din deputați aleși liber din toate clasele". Aceeași năzuință o manifestau și locuitorii din orașul Bacău cînd scriau despre îndatoririle ce le revin în înfăptuirea acestui mare act național : „Venind vremea a vorbi și noi pentru binele țării noastre, a ne arăta dorințele unui viitor mai bun, ne-am strîns acum într-un cuget și într-o gîndire, dezbătînd cu mare cumpănire asupra tuturor împrejurărilor noastre politice ; toți ne-am hotărît din suflet pentru unirea Principatelor... Dorim această unire din sufletul nostru și o întărim".

Voința maselor populare din Moldova și Muntenia a înfrînt uneltirile reacțiunii și ale forțelor externe potrivnice unirii și a asigurat alegerea în Divanurile Ad-hoc a deputaților unioniști. Referindu-se la importanța victoriei forțelor unioniste în timpul campaniei electorale din toamna anului 1857, istoricul A. D. Xenopol scria : „Dacă românii au izbutit aceasta o datoresc numai înflăcărării ce le aprindea inima și în slujba căreia își pusese toate silințele, iscusitului lor geniu, spiritului de jertfă pentru binele comun și înlăturării pentru moment a interesului individual. Epoca Unirii este, fără îndoială, cea mai mare din întregul trecut al poporului român, pentru că este ilustrată nu printr-o marcantă individualitate, ci prin o înălțuire a întregului popor la nivelul unei idei".

Divanurile Ad-hoc au reprezentat un moment esențial în cadrul general de desfășurare a luptei pentru unirea Moldovei cu Muntenia. Ele au constituit atunci cele mai democratice adunări reprezentative din Europa acelei epoci. Pe plan intern ele au prilejuit manifestarea evidentă a coeziunii mișcării unioniste și au pus în relief forța susținătorilor Unirii. Prin dezbaterile lor, Divanurile Ad-hoc au pus marile puteri ale Europei în fața exprimării categorice a dorințelor poporului român de a-și consolida viața națională prin realizarea statului național modern.

Deputații clăcași în Divanurile Ad-hoc și-au exprimat în mod unanim dorința de a vedea unirea „cît mai curînd realizată în faptă, precum ea este realizată în cugetarea și în inimile lor". Luînd cuvîntul în numele deputaților pontași din Moldova, Moș Ion Roată, după ce a înfățișat situația grea a raporturilor sociale dintre proprietari și săteni, a declarat : „Noi dorim ca tot poporul român să se înfrățească și să trăiască în pace și în liniște pe pămîntul strămoșesc al României, pentru mărirea și fericirea neamului". În același sens a vorbit și deputatul clăcaș Tănase Constantin în ședința din 7 decembrie 1857 a Divanului Ad-hoc al Munteniei : „Că noi mai înainte de toate cugetăm acum cu neclintită îngrijire, ca și dumneavoastră toți, la apărarea autonomiei patriei noastre a tuturor".

Deși reprezentanții tuturor claselor sociale întruniți în Divanurile Ad-hoc se pronunțaseră pentru unire, Conferința de la Paris din martie-august 1858, din cauza opoziției Turciei, Angliei și Austriei, adoptă o convenție prin care se admitea doar o unire parțială a celor două Principate. Practic, unirea Moldovei cu Muntenia s-a putut realiza numai prin acțiunea hotărîtă a întregului popor, prin acțiunile democratice, plebiscitare care au dus la constituirea Adunărilor Elective care, prin votul de la 5, respectiv 24 ianuarie 1859, au ales ca domn al Moldovei și Munteniei pe Alexandru Ioan Cuza.

Adunarea Electivă a Moldovei — scria N. Gane în volumul de „Amintiri" — a ales ca domn pe Alexandru Ioan Cuza în uralele deputaților unioniști și în entuziasmul „a mai multor zeci de mii de oameni ce umpleau tribunalele publice, coridoarele și curtea palatului".

Sub presiunea maselor populare, a zecilor de mii de meseriași, lucrători, comercianți, țărani — adunați pe Dealul Mi-

125 DE ANI DE LA UNIREA MOLDOVEI CU MUNTENIA

tropoliei din București, în zilele de 22—24 ianuarie 1859 — care au reușit să impună voința poporului, Adunarea electivă a proclamat ca domn al Munteniei tot pe colonelul Alexandru Ioan Cuza, înfăptuindu-se astfel unirea celor două Principate române. Semnificativ este faptul că Partida națională a încurajat marea dorință a poporului în favoarea Unirii, a stimulat elanul revoluționar, avînd un rol important în îndrumarea și organizarea acțiunilor concrete ale maselor populare din București, din satele din jurul Capitalei. N. T. Orășanu, martor și participant la evenimente, consemnează astfel atmosfera din Bucureștii acelor zile : „Toți locuitorii capitalei, tot poporul liber și inteligent al Bucureștiului, fierbea și era neliniștit, însă hotărît a ține piept și a disputa cu sîngele său, dulcea libertate a țării" contra acelora care căutau să se opună „dorinței legale și unanime a tuturor românilor".

Referindu-se la tensiunea care cuprinsese întregul oraș, „Revista Carpaților" scria că noaptea de 23 spre 24 ianuarie 1859 a fost deosebit de agitată : „Toată oștirea de cavalerie și infanterie umbla în patrule pe poduri... Se zice că în noaptea aceea poporul s-ar fi înțeles cu oștirea ca nici într-un caz să nu vie în vărsare de sînge".

În ciuda unor măsuri, masele populare au reușit să pătrundă în curtea Adunării și chiar în sala de ședințe. Asemenea realități au determinat succesul grupării naționale în sensul grăbirii adoptării hotărîrii favorabile Unirii. Există mărturia relevantă a lui N. T. Orășanu despre prezența activă a maselor populare pe scena istoriei în momentul „cînd națiunea română, reprezentată prin mandatarii săi avea să hotărască soarta acestei țări, cînd trebuia să se pună o barieră între trecutul odios și crud și între viitorul ce părea a ne surîde cu grație și voluptate în ajunul acelei zile". Pentru păturile largi muncitoare, Unirea înseamnă înlăturarea hotarelor nefirești între frați și constituirea unei patrii unice și independente, dar și înfăptuirea unor reforme democratice care să ducă la schimbări în relațiile sociale, la îmbunătățirea soartei maselor muncitoare.

Formarea statului național român modern ca expresie a luptei hotărîte a întregii națiuni a pus în evidență, în modul cel mai convingător, rolul maselor ca făuritoare ale istoriei, rolul major ce-l pot juca acele personalități ce se identifică cu aspirațiile fundamentale ale poporului și înțeleg sensul devenirii istorice. Evocînd desfășurarea evenimentelor care au dus la actul de la 24 ianuarie 1859, Mihail Kogălniceanu arăta în Adunarea Deputaților : „Unirea, domnilor, eu nu recunosc nimănui dreptul să zică că Unirea este actul său individual, proprietatea sa exclusivă, și, de aceea, domnilor, nici chiar domnitorului, dar încă unui singur particular, nu-i recunosc și nici nu-i voi da vreodată dreptul acesta de a zice că el a făcut singur Unirea. Nu, domnilor, Unirea națiunea a făcut-o, națiunea care a ales un domn pentru ambele țări, cu misiunea de a realiza Unirea".

Alegerea lui Alexandru Ioan Cuza a produs un entuziasm deosebit în rîndul maselor populare din București, Iași, din toate orașele și satele țării. Referindu-se la momentul dublei alegeri a lui Alexandru Ioan Cuza la 24 ianuarie 1859, ziarul „Românul" relata : „Această votație, începută prin via strigare : „Să trăiască Cuza !", a răsunat ca un ecou în inimile poporului român. Nu se mai auzea în toată Capitala decît cele mai vii demonstrații de bucurie ; „Să trăiască Cuza ! Să trăiască viitorul nostru stăpînitor !" zbura din gură în gură, din inimă în inimă ; îmbrățișările cele mai cordiale, sărutările cele mai înfocate, expresia celei mai entuziaste bucurii a ochilor, erau singurul spectacol ce se vedea pe toate ulițele, pe toate răspîntiile, pe toate locurile publice ale Bucureștilor". La rîndul său, Dimitrie Bolintineanu subliniind atmosfera de sărbătoare și bucurie generală ce stăpînea masele populare la aflarea știrii despre dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza, nota : „Pînă în ziua alegerii domnului Moldovei, de la 1848 nu se văzuse acest entuziasm sublim. Streinii însuși se bucurau cu românii. Sînt rare zilele acelea cînd un popor nobil și mărinimos, strivit de secoli sub tirania streinilor, poate să răsufle liber !"

Succesul obținut în acele zile a fost posibil datorită devotamentului neclintit al poporului român față de cauza unirii. Unirea de la 24 ianuarie 1859 nu a fost rezultatul bunăvoinței marilor puteri, al conjuncturii internaționale, al Conferinței de la Paris. Ea a fost urmarea firească a tuturor acțiunilor pregătite de oamenii politici ai vremii, de lupta maselor populare, a întregului popor român pentru împlinirea unui act național care să-i asigure înscrierea sa plenară pe coordonatele progresului și dezvoltării moderne mai rapide.

Unirea Principatelor la 24 ianuarie 1859 și formarea statului național român modern au avut un puternic ecou și în celelalte provincii românești aflate sub dominație străină, întărind conștiința unității naționale, stimulînd lupta lor pentru unire cu Țara. Astfel, Alexandru Papiu Ilarian afirma : „Românii din Transilvania, în împrejurările de față, numai la Principate privesc, numai de aici așteaptă semnul, numai de aici își văd scăparea". Ziarul de limbă germană din Brașov „Kronstädter Zeitung" din 5 martie 1859 descria în cuvinte calde, pline de admirație acea zi istorică din iarna anului 1859 : „Ziua de 24 ianuarie este ziua de eliberare a României, este o zi memorabilă, din generație în generație, a poporului român. Prin alegerea unanimă și liberă a tuturor deputaților din Moldova și Țara Românească s-a realizat Unirea în persoana lui Alexandru Ioan Cuza. Puține popoare de pe globul pămîntesc au realizat cu sacrificii mai mari o operă patriotică atît de măreață".

Actul Unirii de la 24 ianuarie 1859 a constituit în permanență un imbold în lupta pentru eliberarea națională a teritoriilor românești de sub stăpînirea străină, dezvăluindu-și semnificația sa de expresie a voinței întregii națiuni române pe calea desăvîrșirii unității național-statale în cadrul statului național unitar.

Unirea Moldovei cu Muntenia s-a realizat într-un cadru european caracterizat prin procesul de formare a statelor naționale moderne, înfăptuindu-se pe baza cerințelor obiective ale evoluției societății românești, prin voința unanimă a întregului popor. Încununare a luptelor purtate de generațiile de înaintași, Unirea din 1859 s-a bucurat de un larg ecou în opinia publică europeană a timpului, a prilejuit exprimarea a numeroase aprecieri elogioase pentru hotărîrea și unitatea deplină a acțiunilor care au dus la dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza și la formarea statului național român modern. Napoleon III, susținător al cauzei unirii românilor, într-o convorbire cu Vasile Alecsandri declara : „Actul patriotic ce ați săvîrșit de curînd prin înălțarea unui singur om pe ambele tronuri ale Moldovei și Munteniei, tactul politic ce ați probat, săvîrșindu-l, îmi dau încrederea că meritați viitorul la care aspirați. Nu-mi rămîne decît a vă felicita și a vă asigura că ajutorul Franței, că simpatiile mele nu vor lipsi pe calea înțeleaptă ce ați apucat". Evenimentele din ianuarie 1859 au fost deosebit de importante în contextul general european deoarece marcau nu numai o victorie a națiunii române, dar ofereau, în același timp, calea sigură pentru traducerea în fapt a năzuințelor pentru toate popoarele angajate în lupta pentru constituirea statelor naționale. Camillo Cavour, într-o convorbire cu Vasile Alecsandri declara : „Unirea Principatelor și consultarea votului poporului este începutul unei ere noi în sistemul politic al Europei. Ele vor pregăti prin triumful lor unirea italienilor într-un singur corp, căci astăzi nimeni nu se poate împotrivi ca faptul minunat ce s-a întîmplat la poalele Carpaților să se realizeze și la poalele Alpilor".

Unirea de la 24 ianuarie 1859 — act de voință al întregului popor român —, a reprezentat unul din factorii fundamentali care au înscris România pe drumul evoluției moderne, constituind, totodată, temelia marilor cuceriri istorice ale poporului nostru din 1877, cînd a fost proclamată independența absolută de stat a României, și anul 1918 cînd a fost încununată lupta pentru făurirea statului național unitar. Relevînd semnificația deosebită a Unirii Principatelor Române, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că ea a fost **„rod al luptei duse de masele populare, de cărturarii patrioți ai timpului, eveniment aplaudat cu simpatie de opinia publică internațională înaintată, care a marcat un moment istoric de importanță crucială în viața poporului român, punctul de plecare în formarea statului național unitar. Unirea de la 1859 și reformele care i-au urmat au asigurat condiții pentru dezvoltarea industriei naționale, a activității științifice și culturale, pentru accelerarea progresului economic și social al României".** Unirea înfăptuită la 24 ianuarie 1859 a pus în lumină rolul decisiv al poporului. De altfel, istoria atestă că în toate marile acte ale afirmării poporului nostru pe calea civilizației și progresului masele populare s-au aflat în prim planul acțiunilor, al creației istorice. Dezvoltarea României în epoca modernă și îndeosebi în perioada ce a urmat făuririi Partidului Comunist Român și apoi după victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă declanșată la 23 August 1944 atestă rolul profund creator al maselor populare.

La temelia tuturor marilor înfăptuiri de astăzi ale României Socialiste se află toate actele definitorii săvîrșite prin acțiunea maselor populare, inclusiv actul istoric de acum 125 de ani al realizării statului român modern.

dr. Ion ARDELEANU

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Nivelul tehnic și calitativ al produselor — în centrul preocupărilor

ÎN ANSAMBLUL acțiunilor menite să conducă la realizarea integrală a prevederilor de plan pe 1984 un loc important îl ocupă, în cadrul fiecărei întreprinderi și centrale industriale, preocupările pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției și creșterea mai accentuată a productivității muncii. Ca unitate reprezentativă a industriei constructoare de mașini și având rolul coordonator în producția de autovehicule pentru transport, **Întreprinderea de autocamioane din Brașov** a elaborat propriile programe de creștere a productivității muncii și de îmbunătățire a calității produselor pornind de la un nivel tehnic și de eficiență ridicat, astfel încît atingerea unor noi cote superioare să se fundamenteze îndeosebi pe seama factorilor de progres tehnic și a măsurilor cu caracter intensiv.

Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii a creat posibilitatea reevaluării ritmurilor și nivelelor prevăzute pînă în 1990, în sensul fundamentării unor creșteri superioare celor considerate inițial, în special prin ridicarea la un nivel calitativ superior a proiectării produselor și tehnologiilor, mecanizării, automatizării și robotizării unor procese de muncă și organizării rationale a fluxurilor de fabricație.

Concepția — element hotărîtor în asigurarea calității

RIDICAREA nivelului tehnic al autovehiculelor constituie un obiectiv prioritar al întreprinderii, urmărindu-se, în primul rînd, realizarea unor sortimente care să satisfacă cerințele și exigențele actuale și să asigure un nivel ridicat de competitivitate în raport cu produsele similare de pe piața externă. La această acțiune au fost antrenați și principalii furnizori de componente, îndeosebi cei din metalurgie, chimie și electrotehnică.

În același context, un accent deosebit a fost pus pe execuția unor autovehicule capabile să reziste la condiții grele de exploatare și în toate condițiile de climat. Realizarea unor astfel de autovehicule de mare capacitate (din familia de 19 tone), cu motoare supraalimentate de 256 CP și condiții speciale de producție și execuție a constituit o primă etapă care a scos în evidență posibilitățile tehnice de care dispune întreprinderea. Demn de remarcat este și trecerea la realizarea unor familii de subansamble îmbunătățite cum sînt cutiile de viteză sincronizate cu cuplu mărit, din noua generație, punțile motoare cu sarcina de 13 tone, cu mecanisme planetare în roți ș.a.

Un alt element caracteristic al promovării progresului tehnic din ultima perioadă este fabricația motoarelor din noua generație cu 8 cilindri în V de 360 CP, care a permis începerea asimilării autovehiculelor din noua familie de 30—32 tone masă totală, cu care se intră în competiție cu marii producători mondiali de vehicule utilitare.

Rezultatele obținute pînă în prezent sînt reflectate de indicatorul de înnoire a producției. Astfel, pe primii doi ani ai cincinalului, respectiv 1981—1982, față de indicatorul de înnoire planificat de 25 la sută, s-a înregistrat o realizare de 32 la sută. Ponderea produselor noi și modernizate în totalul producției a fost în anul trecut de peste 55 la sută, față de 48 la sută planificat, creindu-se astfel posibilitatea depășirii indicatorului stabilit la nivel de cincinal (72,3 la sută).

Programul de largă perspectivă privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie anul trecut, stabilește, pentru industria de autovehicule, sarcini concrete, menite să asigure menținerea și alinierea permanentă a acesteia la nivelul performanțelor obținute pe plan mondial. Realizarea unei asemenea cerințe impune, firește, adoptarea unor măsuri care să conducă la raționalizarea dimensionării principalelor elemente ale autoșasiurilor ca : suspensii frîne și punți — domenii susceptibile de îmbunătățire. S-a trecut, de altfel, la pregătirea testării exigente a componentelor respective prin dotarea corespunzătoare cu standuri de cercetare, care să asigure depistarea și utilizarea unor soluții optime pentru atingerea scopului propus. Creșterea indicelui de tară (de la 1,76 la 2) este un obiectiv foarte important în industria de autocamioane. Aceasta reflectă de fapt gradul superior de valorificare a materialelor și combustibilului, întrucît la o masă totală maximă a autovehiculului sarcina utilă trebuie să fie cît mai mare, în detrimentul greutății proprii care se impune a fi cît mai mică. Asupra îmbunătățirii acestui indice acționează, în procesul de modernizare preconizat, toate elementele componente ale autovehiculelor — începînd de la motor, transmisie, caroserie, șasiu, instalații anexe etc.

Modernizările prevăzute la autovehiculele din familia curentă de autocamioane, derivate din licență cît și din asimilarea noii familii de vehicule grele cu motoare de 360 CP, vizează reconsiderarea parametrilor tuturor subansamblelor principale : motor, cutie de viteze, transmisie, ambreaj, cabină, arcuri, elemente ale instalației de frînare, instalația electrică etc (tabelul). În ce privește noua familie de vehicule grele, este necesar să menționăm contribuția care trebuie să o aducă în procesul de modernizare furnizorii de componente din ramura construcțiilor de mașini cît și din celelalte ramuri furnizoare de componente și materiale cum sînt industria metalurgică pentru materiale specifice construcției de autovehicule (oteluri de înaltă rezistență pentru șasiuri, materiale pentru arcuri cu profil parabolic ș.a.), industria chimică pentru materiale plastice utilizabile în construcția cabinei, industria electrotehnică pentru echipamentul electric generația a III-a etc.

Creșterea indicelui de disponibilitate (de la 60—70 la sută la 77—93 la sută) și sporirea duratei de utilizare normată (cu circa 100 000 km) sînt, de asemenea, indicatori principali de fiabilitate care asigură o înaltă eficiență în exploatare. Atingerea lor presupune o calitate exemplară în concepție și execuție, respectarea cu strictețe a disciplinei tehnologice, începînd de la materia primă pînă la montajul final și livrarea autovehiculelor, precum și după livrare, prin asigurarea serviceului corespunzător. Măsurile preconizate pe această linie vizează, pe lîngă perfecționarea procesului de fabricație, o dotare corespunzătoare cu standuri de cercetare și încercări componente și vehicule, procesul în sine de verificare a comportării fiecărui element component al autovehiculului urmînd a se efectua nu numai în condiții normale de exploatare, ci și în climat temperat și marin.

Tehnologii moderne = eficiență ridicată

PRODUCȚIA de autovehicule, caracterizată printr-o mare complexitate și diversificare, s-a dezvoltat în general prin promovarea consecventă a unei concepții tehnologice bazate pe organizarea producției în flux, mecanizarea deplasării obiectelor muncii, mecanizarea și automatizarea ciclului de fabricație etc. Această concepție s-a aplicat și se aplică în continuare pe tot fluxul tehnologic, de la sectoarele primare pînă la montajul general și liniile de finisare a autovehiculelor.

Sectoarele calde ale întreprinderii, respectiv cele trei turnătorii și forja, ocupă un loc deosebit în ansamblul măsurilor pentru mecanizarea lucrărilor grele, reducerea accentuată a efortului fizic și ridicarea calității producției, diminuarea și eliminarea pierderilor tehnologice, reducerea consumurilor de metal și energie etc. Concepția tehnologică în aceste sectoare este axată în prezent pe creșterea gradului de mecanizare și modernizare a liniilor

Evoluția indicelui de tară în funcție de clasa autovehiculului

Clasa autovehiculului		Portanța șasiu (kg)	Masa proprie (kg)	Indice de tară (t/t)	Creșterea portanței (%)
6,5—10 tone	Actual	6 000	3 420	1,76	
	Îmbunătățit	7 100	3 700	1,92	18,3
	Valori min.	5 830	3 850	1,86	
	mondiale max.	6 210	3 600	2,20	
10—14 tone	Actual	7 880	4 220	1,86	
	Îmbunătățit	9 300	4 100	2,26	18,00
	Valori min.	7 455	3 400	2,10	
	mondiale max.	7 765	3 600	2,40	
14—16 tone	Actual	10 100	5 900	1,72	
	Îmbunătățit	12 500	6 000	2,08	23,8
	Valori min.	10 660	5 340	2,00	
	mondiale max.	10 905	5 095	2,15	
peste 19 t	Actual	18 020	7 980	2,25	
	Îmbunătățit	21 100	8 900	2,36	17,1
	Valori min.	17 800	8 200	2,18	
	mondiale max.	18 170	7 830	2,32	
peste 19 t	Actual	22 000	10 000	2,20	
	Îmbunătățit	22 500	9 500	2,36	24,9
	Valori min.	22010	9 990	2,20	
	mondiale max.	22 800	9 200	2,48	

de formare-turnare. Astfel, în turnătoria de fontă, la linia pentru turnarea axelor cu came (realizată în întregime în întreprindere) s-au efectuat lucrări de modernizare prin îmbunătățirea constructivă și funcțională a unor componente și, mai ales, prin dotarea cu un microprocesor pentru comanda liniei, asigurîndu-se o calitate superioară a produselor, concomitent cu un spor de productivitate de 30 la sută.

În același timp, prin punerea în funcțiune a celor 4 agregate de polizat de mare capacitate s-a eliminat execuția manuală a operațiilor de ajustare și polizare a suprafețelor exterioare a blocurilor pentru motoarele de 215 CP și chiulaselor pentru motoarele de 135 CP, asigurîndu-se, pe lîngă dublarea productivității muncii, o creștere sensibilă a calității subansamblelor respective. Au fost mecanizate, totodată, cele două linii tehnologice pentru execuția operațiilor de ajustare și debavurare a semifabricatelor turnate mici și mijlocii. Semifabricatele sînt preluate pe o linie complexă care asigură transportul și debavurarea, aducînd un spor de 40 la sută al productivității muncii.

În secția forjă, preocupările pentru îmbunătățirea nivelului calitativ al producției se îmbină cu cele pentru reducerea consumului de energie. Pe linia ciocanelor matrițate de 1—3 tf au fost înlocuite trei cuptoare vechi cu cuptoare cu cameră și propulsie, avînd reglajul automat al arderii și recuperarea primară a căldurii, randamentul crescînd de la 8 la 22 la sută. Totodată, prin adaptarea pe maxipresele de 2 500 tf a unor dispozitive hidraulice se asigură matrițarea semifabricatelor tip furcă pentru cadrane pe o singură linie, față de vechea tehnologie care se realiza pe două linii. Eficiența s-a concretizat prin reducerea consumurilor de metal cu 0,8 kg/buc. și eliminarea unei încălziri.

Tot în scopul ridicării calitative și reducerii consumurilor materiale specifice la un număr însemnat de repere s-au aplicat și se aplică, în continuare, procedee noi de matrițare prin extruziune și matrițare volumetrică și este în curs de omologare matrițarea fără bavură a pinioanelor cu dantură (de matrițare). S-a trecut, de asemenea, la:

● dotarea liniilor de matrițare de 30 000 și 32 000 kgm cu un cuptor cu propulsie modernizat, cu randament de peste 21 la sută și cu un spor de productivitate de 16 la sută ;

● automatizarea completă a operației de preforjare a bilelor pe valțul de 4 toli al maxipresei de 4 000 tf, înlocuindu-se astfel complet munca de manipulare a semifabricatului încălzit la 1 115°C etc.

În secțiile prelucrătoare și de montaj sînt amplasate majoritatea liniilor tehnologice organizate în flux intermitent și continuu, asigurat prin agregatizarea proceselor tehnologice. În prezent, sînt în exploatare linii automate cu transfer pentru prelucrarea unor repere de mare complexitate cum sînt blocurile motor, chiulasele și altele. Cele peste 810 agregate lucrează în 30 de secțiuni diferite sau individual, utilizînd 5 677 scule și înlocuind aproape 4 000 mașini-unelte universale. Eficiența utilizării mașinilor-agregat și liniilor automate constă și în utilizarea unor suprafețe productive mai restrînse, economia concretă în întreprindere fiind de peste 45 000 mp ; de asemenea, prin reducerea numărului de mașini-unelte individuale se realizează și o economie importantă de energie electrică.

În perioada 1984—1985 se vor executa mașini-agregat pentru finalizarea dotării noii secții de motoare Diesel de 360 CP, precum și pentru alte destinații cum sînt fabricația de jenți, punți motoare de 13 tone și altele. Trecerea la fabricația de autovehicule grele, de mare complexitate și echipate cu motoare de mare putere a impus și impune adoptarea unor tehnologii mai elastice, care să asigure asimilarea mai rapidă a unor componente de mare complexitate cum sînt, de exemplu, blocurile motor. Soluționarea acestei cerințe se va realiza în special prin utilizarea unor mașini-unelte de concepție modernă, cum sînt centrele de prelucrare, la care schimbarea sculelor — impusă de desfășurarea procesului tehnologic — se realizează automat, pe bază de program, eliminîndu-se complet influența omului asupra parametrilor calitativi ai pieselor prelucrate.

Metode moderne de urmărire a calității produselor

ÎN SCOPUL cunoașterii nivelului calitativ și de fiabilitate al autocamioanelor, a fost inițiată organizarea unei bănci de date referitoare la comportarea produselor în exploatare la beneficiarii interni și externi. Aplicîndu-se metodele științifice ale teoriei fiabilității, aceste date, după prelucrarea pe calculatorul electronic, sînt analizate în scopul determinării atît a stocului optim de piese de schimb, a necesarului de personal, de service ș.a., cît și a măsurilor necesare îmbunătățirii în continuare a calității produselor.

A fost organizat, totodată, sistemul de evidențiere și urmărire a costurilor calității, ca primă etapă în organizarea gestiunii calității, parte componentă a gestiunii economico-financiare a întreprinderii. În acest sens, au fost identificați factorii perturbatori ai calității și au fost localizați pe compartimente, analiza costurilor calității permițînd luarea unor decizii privind tipul de control și gradul de severitate al acestuia. Dintre metodele moderne de control menționăm controlul statistic la recepția reperelor și subansamblelor aprovizionate pentru 300 repere și subansamble ca de exemplu : alternatoare, aparatura de bord ș.a. Avînd în vedere orientările stabilite în Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, au fost stabilite o serie de noi obiective și măsuri menite să contribuie la îmbunătățirea în continuare a condițiilor de calitate și fiabilitate ale autocamionului :

● **extinderea utilizării metodelor moderne de control** la peste 1 300 tehnologii pentru controlul statistic de recepție ;

● **introducerea supracontrolului prin „metoda demeritelor", după controlul final al autovehiculelor,** care va permite evaluarea nivelului calitativ al produselor, orientarea acțiunilor corective în direcția înlăturării cauzelor care au generat abateri de la calitatea prescrisă, sortarea produselor în funcție de deficiențe etc. ; se va evalua, în același timp, calitatea subansamblelor aprovizionate, calitatea fabricației și a montajului, precum și eficiența controlului calității pe ansamblul întreprinderii ;

● **efectuarea studiilor de fiabilitate la principalele tipuri de autovehicule** în colaborare cu întreprinderea de asistență tehnică și service, centrul de proiectare și principalii beneficiari interni, pentru stabilirea nivelului de fiabilitate al diferitelor ansamble și repere componente ale autovehiculelor ;

● **definitivarea primei etape a gestiunii calității și trecerea la etapele următoare de analiză,** stabilindu-se acțiunile corective și de definitivare a politicii întreprinderii în relațiile sale cu furnizorii și beneficiarii, în scopul creșterii eficienței economice ;

● **realizarea standurilor de probă,** în așa fel încît verificarea pe standuri de control de înaltă productivitate să devină una din metodele principale de control ale calității produselor aprovizionate și a ansamblelor realizate în întreprindere.

Viorel COANDĂ
director general
Întreprinderea de autocamioane Brașov

Priorități în mecanismul aprovizionării tehnico-materiale

DERULAREA ritmică a activității economice în fiecare întreprindere, realizarea integrală a producției fizice planificate presupun, înainte de toate, organizarea corespunzătoare, eficientă a procesului de aprovizionare tehnico-materială. În acest sens, de mare importanță este, așa cum s-a subliniat la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie anul trecut, ca fiecare centrală industrială și întreprindere să ia măsurile tehnico-organizatorice necesare în vederea realizării ritmice, sortimentale a planului de producție fizică, livrării producției realizate la termenele și cantitățile prevăzute în contracte. În același timp toate unitățile economice au obligația să se încadreze cu strictețe în normele și normativele de consumuri specifice și să acționeze în mai mare măsură pentru gospodărirea rațională a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții.

Acoperirea integrală, ritmică a cerințelor întreprinderilor

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor pentru asigurarea unei aprovizionări ritmice, corespunzătoare a fiecărei întreprinderi cu materiile prime și materialele solicitate, un rol important revine bazelor teritoriale de aprovizionare tehnico-materială. În acest context, obiectivele stabilite pentru acest an impun Bazei municipiului București intensificarea acțiunilor și măsurilor tehnico-organizatorice menite să conducă la asigurarea unei aprovizionări ritmice a fiecărei întreprinderi. De altfel, experiența din anul trecut a demonstrat că, în toate cazurile în care baza a acționat operativ, în care a existat o cordonare bună a activității, pe întreaga filieră furnizor-beneficiar, rezultatele au fost satisfăcătoare.

În anul trecut, prin eforturile comune ale tuturor colectivelor de oameni ai muncii din bază și unitățile subordonate, **prevederile de plan la principalii indicatori au fost realizate integral, în condițiile unei eficiențe mult sporite față de anii anteriori.** În ansamblu, preocupările bazei au fost orientate spre **distribuirea ritmică a materiilor prime și materialelor necesare, în funcție de cotele alocate fiecărei unități.** S-au asigurat, astfel, premisele desfășurării fără întreruperi a procesului de producție în unitățile beneficiare, în general cu respectarea, iar în multe cazuri chiar cu diminuarea normelor de consum. Ca urmare a măsurilor luate în direcția creșterii și sortării stocurilor la toate grupele de materii prime și materiale din bază și cunoscînd volumul, structura și perioada în care sînt solicitate de principalele unități industriale, s-au stabilit, de comun acord cu furnizorii, grafice de livrare pe decade, semidecade și zile. În același timp, prin conlucrarea efectivă cu unitățile beneficiare, s-a reușit ca unele cerințe la care stocurile bazei au fost reduse să fie acoperite imediat din stocurile disponibile existente la alți beneficari. Procedînd astfel **au fost reintroduse în circuitul economic, în anul trecut, materii prime și materiale în valoare de peste 520 milioane lei** (9 539 t materiale metalurgice feroase, peste 4 000 t neferoase, aparataj electric, piese auto, rulmenți, organe de asamblare, scule de atelier, armături sanitare și industriale etc.).

Deosebit de importante au fost acțiunile întreprinse pentru **funcționarea ireproșabilă a utilajelor de manipulat și ridicat din cadrul bazei, pentru organizarea judicioasă a activităților în gestiuni, depozite, la fiecare loc de muncă,** astfel încît să se asigure cursivitate procesului de aprovizionare a unităților beneficare. În același timp, o atenție deosebită a fost acordată **asigurării transportului materialelor din depozitele filialelor la beneficiari.** În acest scop, în funcție de volumul de mărfuri ce trebuia transportat de filiale, în fiecare trimestru și lună, s-a analizat capacitatea de transport ce o poate asigura baza cu parcul propriu, iar pentru diferența neacoperită s-au încheiat contracte cu Regionala C.F.R. și cu Întreprinderea de Transport Auto București.

Ținînd seama de măsurile și acțiunile întreprinse din vreme, planul de aprovizionare pe 1984 a fost întocmit în condiții mult îmbunătățite. La piese de schimb auto, produse din hîrtie și cartoane, materiale de construcții și instalații, produse ale industriei ușoare și altele, contractarea repartițiilor primite s-a realizat integral. Paralel cu încheierea contractelor cu furnizorii s-a desfășurat și contractarea cu beneficiarii care, la 13 decembrie 1983, s-a finalizat în proporție de 100%.

Acțiunea de contractare cu furnizorii și beneficiarii pentru 1984 putea fi încheiată mult mai repede dacă s-ar fi eliminat întîrzierile în transmiterea cotelor de către unele ministere și centrale, la unitățile subordonate. Aceste întîrzieri sînt uneori atît de mari încît unii beneficiari prezintă bazei necesarul de materiale după încheierea acțiunii de centralizare și depunere a specificațiilor la coordonatorii de balanță și chiar după încheierea programelor de fabricație la furnizor; pentru 1984 în această situație s-au aflat întreprinderi ca: „Electrocentrale", „Autobuzul", „Ventilatoare", „Metalica", I.M.E.B., I.M.U.A.B., „Tehnometal", grupul de șantiere montaj „Vulcan", I.C.S.I.M., Trustul de construcții și instalații București, unități care au o pondere mare în economia municipiului și chiar în aceea a economiei naționale.

Asigurîndu-se condițiile necesare unei bune aprovizionări s-a ținut seama ca atît din stocurile filialelor cît și la contractările făcute cu furnizorii să se satisfacă cu prioritate cerințele beneficiarilor din primul trimestru al anului și apoi, din aproape în aproape, din celelalte trimestre. S-a avut în vedere, de asemenea, în mod deosebit **asigurarea, în primul rînd, a materialelor solicitate de beneficiari pentru producția destinată exportului,** fabricării utilajelor tehnologice și produselor pentru ramurile prioritare ale economiei naționale.

Încadrarea strictă în normele de consum

APROVIZIONAREA tehnico-materială se desfășoară pe bază de norme și normative de consum și de stoc, științific fundamentate, prin care se urmărește utilizarea judicioasă a tuturor resurselor materiale, reducerea normelor și normativelor de consum, valorificarea superioară a materiilor prime, asigurarea la dimensiuni optime a stocurilor, creșterea gradului de utilizare a

materialelor refolosibile etc. Din acest punct de vedere, în activitatea bazelor de aprovizionare au existat unele neajunsuri, în special de natură organizatorică, care au împiedicat, pur și simplu, exercitarea rolului cu care acestea au fost investite, acela de a urmări și asigura transpunerea integrală în viață, în teritoriu, a principiilor politicii de aprovizionare tehnico-materială. În același timp, în Capitală sînt unele unități economice care nu au manifestat suficientă inițiativă pentru încadrarea în normele de consum stabilite.

Întreprinderile, centralele și ministerele trebuie să acționeze împreună nu numai pentru asigurarea încadrării consumurilor specifice în normele și normativele de consum stabilite, ci și pentru reducerea sistematică a nivelului normat al consumurilor. Ar trebui, de asemenea, ca suplimentarea cotelor, în special la materiale deficitare, să se facă de fiecare dată numai după o analiză atentă a necesității și oportunității, stabilindu-se, totodată, măsuri tehnico-organizatorice care să asigure recuperarea depășirii și încadrarea în nivelul stabilit al normei.

Se desprinde, totodată, oportunitatea **asigurării unei mai mari stabilități a cotelor pe tot parcursul anului,** deoarece s-au constatat nu puține cazuri cînd centralele industriale intervin fără o analiză temeinică și modifică cotele. În același timp, este necesară prezența mai activă a centralelor industriale și ministerelor (D.G.A.D. și direcțiile de organizare și control), alături de organele de control ale M.A.C.F., pentru aplicarea fermă a prevederilor Legii aprovizionării tehnico-materiale în ce privește gospodărirea judicioasă a resurselor materiale din cadrul întreprinderilor subordonate, prevenirea formării de stocuri supranormative, cu mișcare lentă și fără mișcare.

Rezerve importante pentru îmbunătățirea activității de asigurare cu materiile prime necesare

O ALTĂ PROBLEMĂ privește reintroducerea în circuitul economic a stocurilor disponibile existente la unități. Pe lîngă metoda folosită pînă în prezent de a efectua deplasări pe teren la întreprinderi pentru verificarea stocurilor acestora, încadrarea în normativ sau veridicitatea listelor cu astfel de materiale transmise de către întreprinderi, se preconizează ca, începînd cu acest an, **beneficiarii să prezinte odată cu necesarul de materiale pentru sem. I** (metal, organe de asamblare, conductori și cabluri) **și listele cu stocurile disponibile deținute.** Acestea ar urma ca, după centralizare, să fie redistribuite în economie prin intermediul bazelor de aprovizionare din subordinea M.A.C.F., cu sprijinul coordonatorilor de balanță. Prin această măsură se va diminua considerabil nivelul stocurilor existente și se va realiza, totodată, degrevarea unităților deținătoare de plata unor importante dobînzi la creditele primite, paralel cu descongestionarea spațiilor de depozitare ocupate de aceste stocuri.

Din experiența anului trecut a reieșit că unele deficiențe în procesul aprovizionării tehnico-materiale sînt generate de modul în care se derulează efectiv raporturile economice dintre unitățile beneficiare și coordonatorii de balanțe. Din păcate, reglementările juridice ale sistemului de aprovizionare, deși sînt foarte clare, nu sînt respectate întotdeauna. Cu toate că bazele de aprovizionare sînt în posesia repartițiilor, unii furnizori manifestă rețineri în contractare, pe considerentul că n-ar exista condiții pentru fabricarea produselor repartizate. Această situație creează un mare număr de neînțelegeri precontractuale, multe dintre acestea neputîndu-se soluționa la nivelul bazei, centralelor și ministerelor tutelare impunîndu-se ca necesară decizia M.A.C.F. prin Comisia de soluționare a litigiilor precontractuale pe economie. Considerăm că din acest punct de vedere coordonatorii de balanță ar putea ajuta mult mai mult la buna derulare a aprovizionării dacă, **odată cu emiterea repartiției, aceștia ar urmări și contractarea propriu-zisă.** În felul acesta s-ar diminua mult numărul de neînțelegeri precontractuale și al litigiilor, acțiuni în care este antrenat, multe zile, aparatul comercial din bazele de aprovizionare.

Aurel ORVAS
directorul Bazei de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Strungul SV 5 — CNC

ÎNTRE cele mai recente modele de strunguri asimilate de Întreprinderea mecanică din Roman figurează și strungul universal SV5-CNC dotat cu un singur platou, cu o traversă fixă și echipat cu comandă numerică de conturare. El poate fi folosit la prelucrarea unei mari diversități de piese cu forme dintre cele mai diferite (roți, flanșe, discuri, etc.), precizia obținută în final fiind foarte ridicată. Piesele pot fi uzinate atît în serii mici, cît și în serii mijlocii și mari.

Echipat cu un cap revolver care are forma hexagonală, strungul SV5-CNC prezintă avantajele unei funcționări automate și ale unei întrețineri ușoare. Acționarea principală a acestei mașini se realizează cu motoare de curent continuu prin intermediul unei cutii de de viteze în două trepte. Deplasările pe cele două axe de lucru (orizontală și verticală) se realizează cu ajutorul unor reductoare antrenate cu motoare de curent continuu, cu o putere totală de 3,5 kW.

Această modernă mașină — care poate lucra în două regimuri de lucru (automat și semiautomat) — are un avans de lucru cuprins în limitele 1 mm/min și 1 000 mm/min. pentru prelucrări de piese cu înălțimea maximă de 600 mm.

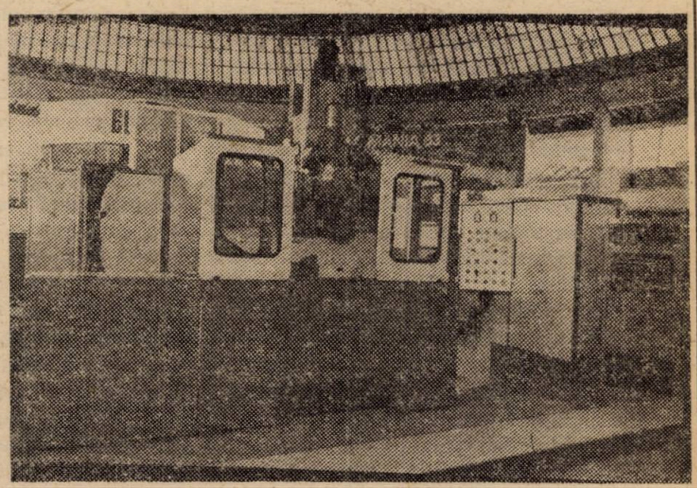

C. E.

Campania agricolă de primăvară

Respectarea întocmai a tehnologiilor — condiție esențială în realizarea unor recolte înalte

ÎN PRACTICA AGRICOLĂ este foarte important să se cunoască starea fertilității diferitelor tipuri de soiuri, pentru ca astfel să se treacă la aplicarea complexului de măsuri agrofitotehnice în scopul realizării producțiilor agricole potențiale. Într-o agricultură modernă, cu un grad accentuat de intensificare, ameliorarea solului are în vedere obținerea unor recolte mari nu numai în prezent, ci și în perioada viitoare. De aceea, fertilitatea solului trebuie sporită sistematic.

Știința agricolă clasifică măsurile de ameliorare a fertilității solului în trei grupe, și anume : biologice, chimice și fizice.

Din cadrul primei categorii un loc de primă importanță îl ocupă aplicarea îngrășămintelor organice și rotația culturilor. Ele urmăresc dirijarea procesului de sinteză și de descompunere a materiei organice, îmbogățirea solului cu azot fixat pe cale biologică, înmulțirea microflorei folositoare etc. Cantitatea de humus din sol, de exemplu, poate fi sporită prin administrarea îngrășămintelor organice și a celor verzi și prin cultivarea plantelor perene. Aceste îngrășăminte contribuie în mod hotărîtor la refacerea structurii și texturii solului, distruse de obicei de acțiunea unor factori naturali sau de factori care urmăresc accentuarea gradului de intensificare a agriculturii (mecanici, chimici etc.). De aceea, sînt necesare inițierea unor acțiuni de păstrare și conservare a potențialului productiv al pămîntului.

Măsurile chimice de ameliorare a fertilității solului constau în aplicarea îngrășămintelor chimice și a amendamentelor, cu scopul de a-i îmbogăți conținutul de elemente nutritive în forme asimilabile de către plante și de a corecta reacția nefavorabilă a soluției în sol. Dintre metodele fizice prezintă importanță cele privind lucrările solului (arat, grăpat, cultivat etc.), metodele fizico-chimice de ameliorare a structurii solului, drenarea etc.

Fiecare din cele trei categorii de metode acționează asupra însușirilor solului, însă rezultatele cele mai bune se obțin cînd aplicarea lor se face concomitent, într-un sistem rațional, ținînd seama de condițiile pedoclimatice existente în fiecare unitate agricolă.

Dintre îngrășămintele organice, cel mai important este **gunoiul de grajd** (amestec format din dejecții solide și lichide ale animalelor și așternutul ce se folosește în grajduri). El poate fi administrat atît în stare proaspătă, cît și fermentat. Studiile efectuate ajung la concluzia că cel mai indicat este gunoiul semifermentat — în care paiele însă își pierd elasticitatea și capătă o culoare cafenie.

Valorificarea eficientă a acestui important îngrășămînt presupune efectuarea transportului și împrăștierii în sezonul rece, în zilele nouroase, fără vînt și cu umiditate mare a aerului, astfel ca pierderile de azot să fie cît mai reduse. De asemenea, se recomandă încorporarea imediată a gunoiului în sol.

Desigur, administrarea acestui îngrășămînt nu trebuie făcută la voia întîmplării. În primul rînd, este necesar să se cunoască speciile de plante ce urmează a ocupa suprafața de teren respectivă. Pentru cereale, de pildă, sînt necesare doze de 20 t/ha, pentru sfecla de zahăr și cartofi — 20—30 t/ha, iar pentru legume — 30—40 t/ha. În al doilea rînd, cantitățile de gunoi de grajd ce urmează a fi administrat să fie strîns corelate cu condițiile de climă și sol. Astfel, experiența a demonstrat că în regiunile cu un climat mai răcoros și mai bogate în precipitații, dozele la hectar sînt mai mari, iar gunoiul trebuie să fie mai puțin fermentat decît în zonele secetoase și călduroase. Administrarea unor cantități prea mari de gunoi pot provoca unele neajunsuri plantelor, cum ar fi căderea cerealelor păioase, mărirea sensibilității la boli etc.

O particularitate importantă a gunoiului de grajd, de care este necesar să se țină seama în cadrul sistemului de fertilizare, o constituie **efectul remanent** pe care îl are acest îngrășămînt. Efectul fertilizant durează 3—4 ani de la aplicare, sporul total de recoltă care se poate realiza fiind de 40—60% în anul I, 25—30% în anul II, 10—20% în anul III și 0—15% în anul IV.

Importanța administrării acestor îngrășăminte este demonstrată și de eficiența lor economică. Comparativ cu îngrășămintele chimice, ale căror prețuri au o evoluție ascendentă, îngrășămintele organice, considerate a fi produse secundare, sînt mult mai ieftine. În plus, sporurile de producție obținute pot ajunge pînă la 200 kg boabe, în cazul cerealelor, de la fiecare tonă de gunoi de grajd administrată, în comparație cu terenurile nefertilizate. De asemenea, transportul și manipularea lor sînt mult mai economicoase, cu pierderi mici și fără repercusiuni asupra sănătății personalului muncitor care execută asemenea lucrări.

■

ÎN REALIZAREA unor producții agricole la un nivel ridicat, de mare însemnătate este **executarea la timp și de calitate a arăturilor.** Cele mai multe arături se execută vara și toamna, și în mai mică măsură primăvara. Arăturile de primăvară prezintă mari neajunsuri, în comparație cu cele executate vara sau toamna. De cele mai multe ori primăverile în țara noastră sînt secetoase și cu vînturi, iar prin arat se pierde o importantă cantitate de apă din sol, necesară declanșării procesului de vegetație. În plus, primăvara volumul lucrărilor este mare și culturile trebuie semănate în perioadele optime. De aceea, arătura de primăvară se impune a fi executată numai dacă : această lucrare nu s-a efectuat toamna ; în zonele mai umede, unde nu există pericolul pierderii apei din sol ; cînd arătura de toamnă a ieșit în primăvară foarte tasată și nu se poate pregăti în bune condiții patul germinativ.

Pentru ca apa să se înmagazineze, este necesar ca la suprafața solului să i se deschidă căi de intrare, prin arat, iar solul să fie destul de poros ca să permită pătrunderea ei mai în adîncime, la nivelul zonei active a rădăcinilor plantelor. Se știe, de pildă, că solul bine lucrat poate reține în adîncime o mare cantitate de apă cu care, la nevoie, poate asigura recolta chiar într-un an cu precipitații reduse. Așadar, condiția de bază a realizării unor producții mari și în perioadele mai secetoase constă în buna executare a lucrărilor solului.

La efectuarea semănatului este bine să se evite lucrările adînci, pentru a se păstra apa și a introduce sămînța în sol umed și relativ dens. Primăvara so-

lul se lucrează mai la suprafață, în scopul de a menține apa nu numai în solul nesemănat, ci și după ce plantele au crescut.

Ținînd cont de faptul că în țara noastră există însemnate zone unde volumul precipitațiilor în perioadele mai calde este redus, este necesar ca în regiunile respective să se cultive acele plante care consumă mai puțină apă pentru formarea unui gram de substanță uscată (iarba de Sudan, sorgul, porumbul hibrid ; grîul, orzul, secara — cu perioade scurte de vegetație). De asemenea, este indicat să fie cultivate : năutul, lintea, floarea-soarelui, ghizdeiul, sparceta, ricinul, meiul ș.a. Mai puțin rezistente în astfel de condiții sînt fasolea, cartoful, ovăzul, sfecla și mazărea. Iată de ce este necesară **o repartiție optimă** în teritoriu a culturilor, ținînd cont de nivelul anual al precipitațiilor. Numai respectînd o anumită zonare se pot realiza importante sporuri de producție în condiții de eficiență economică.

Lucrările solului, care se execută în sezonul de primăvară, pînă la semănat, au rolul de a păstra în sol umiditatea acumulată în timpul toamnei și iernii, pentru a fi folosită de către plante, de a combate buruienile și de a crea un pat germinativ corespunzător pentru semințe.

■

ÎN ACEST ANOTIMP, terenul arat din toamnă trebuie menținut afînat pînă la semănat. Experiențele au demonstrat că imediat după topirea zăpezii sînt necesare lucrări cu grapa pentru suprafețele ce vor fi semănate cu lucernă, ierburi, sfeclă, iar pentru toate celelalte plante ce se seamănă primăvara devreme, terenul se lucrează cu cultivatorul și cu grapa, numai dacă solul este îndesat de precipitațiile căzute în iarbă.

În cazul plantelor care se seamănă devreme (mazărea, borceagul, orzul de primăvară, grîul de primăvară, ovăzul, lucerna, trifoiul, inul, sfecla ș.a.), specialiștii recomandă efectuarea a 1—2 lucrări de întreținere a solului. Plantele ce urmează a fi semănate primăvara mai tîrziu (porumbul, fasolea, soia, sorgul, cînepa, iarba de Sudan, dovlecii) necesită însă un număr mai mare de lucrări de întreținere a solului, întrucît perioada este mai lungă și posibilitățile de îmburuienare și de tasare a solului sînt mult mai mari. Practica a demonstrat că cele mai bune rezultate se obțin atunci cînd pentru pregătirea terenului se folosesc agregate de mașini sau combinatoare, care permit executarea simultană a mai multor lucrări la o singură trecere, evitînd astfel tasarea excesivă a solului. Cea mai potrivită metodă agrotehnică este aceea prin care se menține sau se sporește fertilitatea solului, se obțin cele mai mari producții, se reduce consumul de combustibil, sporește rentabilitatea măsurilor aplicate.

■

OBȚINEREA unor producții agricole la un nivel superior necesită și **respectarea strictă a epocii de semănat**. La stabilirea acesteia este nevoie să se țină seama de temperatura minimă de germinare a fiecărei plante. Așa se face că, în primăvară, data începerii semănatului depinde și de clima regiunii, de evoluția vremii, de textura solului și de alți factori.

Un rol aparte îl are **alegerea metodei de semănat**, care să permită o răsărire uniformă a plantelor și o valorificare mai eficientă a terenului. De asemenea, **adîncimea de semănat** influențează germinația, răsărirea și uniformitatea culturilor. În cazul în care semințele sînt îngropate prea adînc, multe din ele nu germinează din lipsă de oxigen, iar cele care totuși germinează nu ajung pînă la suprafața solului. În cazul unui sol mai umed sau mai argilos, semințele se îngroapă la o adîncime mai mică.

Un alt element esențial în procesul tehnologic al producției vegetale îl constituie **densitatea plantelor** la hectar. Distanțele dintre rîndurile de plante și dintre plante pe rînd delimitează spațiul nutritiv al fiecărei plante. La o densitate prea mare, plantele duc lipsă de lumină, aer, hrană etc, iar boabele care se formează sînt mici, șiștave sau chiar nu rodesc. La o densitate prea mică, plantele rodesc, dar fiind rare, se obține o producție scăzută. De aceea, este necesar să fie respectată densitatea optimă pentru toate plantele ce urmează a fi cultivate. Această densitate depinde de soiul sau hibridul folosit, de scopul pentru care se face cultura, de condițiile de climă și sol.

În această perioadă, o importanță deosebită trebuie să se acorde culturilor semănate în toamna trecută, precum și executării tuturor lucrărilor necesare declanșării în condiții bune a campaniei agricole de primăvară. Se impun, deci, extinderea lucrărilor pentru eliminarea eventualului exces de umiditate, apărarea culturilor de acțiunea gerurilor, precum și executarea controlului semănăturilor în timpul iernii.

Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la recenta Consfătuire de lucru privind activitatea în agricultură, dezvoltarea mai puternică a producției vegetale și animale în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori și ale producătorilor particulari, trebuie **„să luăm toate măsurile pentru a încheia toate pregătirile și a putea trece, spre sfîrșitul lui februarie, la realizarea însămînțărilor și a lucrărilor de primăvară."**

O mare răspundere revine specialiștilor din unitățile agricole în ce privește buna organizare a formațiilor de lucru. Este necesar să se acorde toată atenția executării lucrărilor cu **agregate complexe**, de către formații mari, în două schimburi sau în schimburi prelungite, respectînd condițiile de reglare stabilite prin ordinul de lucru emis de inginerul șef al fiecărei unități.

Respectarea întocmai a tehnologiilor, aplicarea tuturor măsurilor stabilite în programele existente în fiecare unitate agricolă crează premisele unei activități eficiente. Obținerea unor producții sigure și stabile presupune respectarea întocmai a calității lucrărilor, a termenelor de executare a acestora, începînd încă din campania agricolă de primăvară.

dr. Gh. N. IOSIF

ÎN ACȚIUNILE pregătitoare desfășurării în bune condiții a lucrărilor din campania agricolă de primăvară sînt angajați și lucrătorii din Consiliul unic agroindustrial Călugăreni, din județul Giurgiu. Suprafața agricolă a C.U.A.S. Călugăreni este de peste 25 mii hectare, din care mai mult de 23 mii hectare îl reprezintă terenul deținut de unitățile agricole de stat și cooperatiste. O bună parte din aceste suprafețe (12 141 ha) sînt incluse în sistemele de irigații.

Desfășurarea exemplară a lucrărilor din campania de primăvară se poate realiza printr-o mobilizare susținută a tuturor forțelor mecanice existente în dotarea unităților agricole. C.U.A.S. Călugăreni va utiliza în acest sens un număr de 285 de tractoare cu 120 grape cu discuri în vederea pregătirii patului germinativ ; se preconizează a fi utilizate peste 60 de semănători pentru culturile prășitoare și 35—40 de semănători pentru culturile furajere ce urmează a fi amplasate pe suprafețele unităților componente ale consiliului.

În etapa actuală se execută în ritm susținut lucrările de reparații la mașinile agricole, în special la cele care vor lucra în prima etapă a campaniei (grape cu discuri, combinatoare, mașini pentru administrat îngrășăminte chimice, mașinile pentru semănat SPC-8 și SPC-9), în centrul specializat din cadrul S.M.A. Călugăreni. Totodată, paralel cu activitățile de reparații, se execută și recondiționări de piese (volumul acestei activități a măsurat, anul trecut, o valoare de circa 13 milioane lei). Volumul recondiționărilor de piese de schimb ar putea fi mult sporit dacă ar exista o ritmicitate în aprovizionarea centrului specializat cu : cărbuni de forjă, carbit și tuburi de oxigen pentru sudură. Reparațiile se execută în flux continuu, iar calitatea acestora este controlată periodic ; la sfîrșit, mașinile reparate sînt supuse unor teste tehnologice.

Pînă la 10 ianuarie, reparațiile erau executate în proporție de : 95 la sută la tractoare, 87 la sută la pluguri, 86 la sută la grape cu discuri, 86 la sută la mașinile pentru administrarea îngrășămintelor chimice, 62 la sută la combinatoare.

Se lucrează susținut pentru executarea de calitate a lucrărilor de drenare, scarificare, desfundare, administrare de îngrășăminte chimice și naturale. În sectorul cooperatist din cadrul Consiliului unic agroindustrial Călugăreni s prevede administrarea în această perioadă a unei cantități de 18 300 t îngrăș minte organice (pe 500 ha), din care s-au realizat pînă în prezent numai 4 500 (pe 150 ha). Rămînerile în urmă în executarea lucrărilor premergătoare d clanșării campaniei de primăvară se impun a fi grabnic înlăturate, pentru a urarea condițiilor optime necesare realizării unor activități agricole eficien

NOUA REVOLUȚIE AGRARĂ ȘI FACTORUL UMAN

NOUA ȘI PROFUNDA revoluție agrară — etapă obiectiv necesară în înfăptuirea în țara noastră a unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate — punînd accentul pe laturile calitative ale dezvoltării, acordă un rol sporit factorului uman. În viziunea științifică, de amplă perspectivă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, noua revoluție agrară este un proces complex care cuprinde toate laturile activității agricole și care are ca ax central lucrătorul agricol, cu capacitatea sa de a folosi legile naturii, cuceririle științei și tehnicii agricole contemporane, experiența și cunoștințele proprii, permanent îmbunătățite și actualizate, în vederea dezvoltării agriculturii, creșterii aportului acestei ramuri la progresul economico-social al țării. Valorificînd însemnatele acumulări cantitative din perioada precedentă, noua revoluție agrară implică un salt calitativ și în domeniul forței de muncă. **„Revoluția agrară pe care ne-am propus să o înfăptuim, asigurarea unei înalte productivități în toate sectoarele — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu este posibilă fără un înalt nivel profesional al tuturor lucrătorilor, al țărănimii, fără perfecționarea continuă a calificării lor. Orice lucrător din agricultură, orice cooperator, orice țăran trebuie să stăpînească un volum cît mai bogat de cunoștințe tehnice și biologice în pas cu noile cuceriri ale științei agricole moderne. De asemenea, ei trebuie să știe să mînuiască toate tipurile de tractoare și mașini agricole folosite în țara noastră**[1]).

În realizarea noii revoluții agrare, factorului uman îi revin funcții, atribuții și responsabilități în promovarea tehnicii avansate, atît privind perfecționarea organizării și conducerii producției și a muncii, cît și ridicarea eficienței întregii activități agricole. Tripla calitate a muncitorului agricol își găsește valorificarea prin implicarea sa mai amplă nu numai direct în producție, ci și în activitatea de conducere, coadministrare și cogestionare a averii obștești pentru creșterea producției agricole. Aportul factorului uman la realizarea noii revoluții agrare și participarea sa eficientă la întreaga viață social-economică rurală sînt însă hotărîtor condiționate de asigurarea în agricultură a forței de muncă în numărul și structura impuse de progresul tehnico-științific, de ridicarea nivelului de pregătire profesională și politico-ideologică a tuturor lucrătorilor agricoli, ca și de folosirea rațională a potențialului uman existent.

Dinamica și structura forței de muncă

SUB INFLUENȚA puternicei dezvoltări a ramurilor neagricole și îndeosebi a industriei, ca și a pătrunderii progresului tehnic în agricultură, forța de muncă ocupată în producția agricolă a cunoscut o reducere continuă. În cifre absolute, reducerea este de 3 206 mii persoane în 1980 față de 1950, lucrătorii rămași în agricultură reprezentînd circa 28% din întreaga populație ocupată. Reflectînd, în mare măsură, angajarea fermă a agriculturii pe linia intensificării și modernizării, această diminuare a avut loc pe baza ridicării gradului de dotare tehnică a forței de muncă și a creșterii productivității muncii.

Exprimată în valoarea fondurilor fixe pe o persoană ocupată, înzestrarea tehnică a crescut în 1980 de 11,5 ori față de 1950 și de 5,3 ori comparativ cu anul 1965. Totodată, s-a mărit simțitor și dotarea energetică a forței de muncă, consumul de energie electrică în agricultură depășind în 1980 de 62,7 ori nivelul anului 1955 și de 10,4 ori pe cel din 1965. Creșterea fondurilor fixe puse la dispoziția agriculturii și îmbunătățirea structurii lor, prin sporirea cu prioritate a mijloacelor de mecanizare care au o contribuție mai mare la mărirea productivității muncii, au făcut posibilă reducerea însemnată a numărului celor ce lucrează în agricultură. În întreaga perioadă de așezare a agriculturii pe baza noilor relații de producție și de consolidare a revoluției agrare socialiste, producția agricolă a avut o evoluție ascendentă, fiind în 1980 de 3,4 ori mai mare decît în 1950 și de 1,8 ori față de anul 1965. Aportul creșterii productivității muncii la sporirea producției agricole a fost substanțial, ultimii 18 ani caracterizîndu-se prin accelerarea ritmului anual de creștere, ajungerea din urmă și chiar depășirea celui din industrie. Astfel, dacă în anii 1971—1975, ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii în industrie a fost devansat de cel realizat în agricultură de 1,4 ori, în perioada 1976—1980 coeficientul de devansare a fost de 1,52, estimîndu-se ca în intervalul 1981—1985 să se stabilească la 1,21[2]).

Creșterea mai rapidă a productivității muncii în agricultură a contribuit la reducerea decalajului dintre cele două ramuri de bază ale economiei naționale, la apropierea condițiilor de muncă și de viață ale țărănimii de cele ale muncitorilor din industrie.

Îndeplinind rolul de principal rezervor de forță de muncă pentru sectoarele neagricole, agricultura și-a diminuat treptat resursele, restrîngîndu-se acum fluxul migratoriu sat-oraș. Programele de dezvoltare a agriculturii în perspectivă, de realizare a unor producții înalte și stabile fac necesară menținerea și stabilizarea în producția agricolă a circa 20% din populația ocupată a țării. Rezultă că disponibilitățile umane ale agriculturii pentru alte sectoare se vor restrînge simțitor pînă la sfîrșitul deceniului, limitîndu-se la aproximativ 500—600 mii de persoane.

Retrospectiva eliberării unei părți din forța de muncă din agricultură relevă că fluxul migratoriu către activitățile neagricole a cuprins cu prioritate generația tînără, îndeosebi bărbați, declanșînd o tendință accentuată în unele zone, de îmbătrînire și feminizare a forței de muncă. Potrivit datelor recensămintelor populației din 1966 și din 1977, rezultă că în intervalul dintre cele două recensăminte, ponderea persoanelor de 49 ani și peste, ocupate în agricultură a sporit cu 13,3%, iar cea a femeilor cu circa 5%. Desfășurarea procesului migratoriu în proporții și cu intensități diferite de la o zonă și de la o perioadă la alta, adesea necorelate cu excedentul real, a generat pentru unele unități agricole o serie de dificultăți în organizarea activității. Drept urmare, asistăm la migrarea unor brațe de muncă din județele colinare și subcolinare din nordul și estul țării, către județele cu deficit, fenomen care determină mărirea cheltuielilor cu plata muncii lucrătorilor sezonieri.

Fără îndoială că realizarea unei agriculturi intensive, de înaltă productivitate, practicată de lucrători cu pregătire pro-

[1]) Din gîndirea economică a președintelui României, **Nicolae Ceaușescu**: Politica agrară a Partidului Comunist Român. Ed. politică, București, 1983, p. 137.

[2]) Vezi Costache Sandu și C. Popescu, Coordonate ale optimizării dezvoltării economico-sociale, Ed. politică, București 1982, p. 222.

fesională la nivelul tehnicii moderne este afectată de diminuarea numerică și dezechilibrul structural al populației agricole din unele zone ale țării. Nivelul de 4—5 ori mai scăzut al productivității muncii agricole, comparativ cu munca industrială, este nu numai rezultatul dotării tehnice specifice a agriculturii, ci și disproporțiilor ce s-au ivit în balanța forței de muncă într-o serie de zone și unități agricole, al deficiențelor în organizarea muncii și utilizarea resurselor umane.

Un rol sporit al tineretului de la sate în producția agricolă

ÎNLĂTURAREA unor asemenea situații reclamă un ansamblu de măsuri economico-sociale, la nivel macro și micro, energice și convergente, cu rezonanță operativă în rîndul tinerilor, care să contribuie la consolidarea statutului lucrătorului agricol și să ridice prestigiul muncii acestuia la nivelul rolului agriculturii în progresul general al țării.

Sînt necesare, în primul rînd, acțiuni care să asigure menținerea în activitatea agricolă a unui număr mai mare de tineri, ca mecanizatori, tehnicieni, dar și ca lucrători în producția vegetală și zootehnică. În acest sens conducerile unităților agricole au multiple posibilități, a căror mobilizare necesită însă preocupare și organizarea temeinică a activității. Determinată, în principal, de îmbunătățirea condițiilor de muncă și de creșterea stimulării materiale, menținerea tineretului în producția agricolă poate fi asigurată prin folosirea mijloacelor care contribuie la ridicarea gradului de ocupare a forței de muncă și, pe această bază, a veniturilor lucrătorilor agricoli. În funcție de condițiile specifice ale fiecărei unități, se poate acționa pe linia intensificării producției și dezvoltării multilaterale a ramurilor, îndeosebi a zootehniei, extinderii culturilor succesive și irigate, a celor cu un consum mai mare de muncă la hectar, organizării producției de legume în sere și solarii cu flux continuu, înființării de plantații pomicole și viticole intensive și semiintensive din soiuri cu perioade diferite de maturizare, dezvoltării activităților de prelucrare industrială a produselor agricole etc. Practica demonstrează că organizarea judicioasă a activităților agricole prin aplicarea de asolamente și tehnologii adecvate asigură atît mărirea gradului de ocupare a forței de muncă, cît și uniformizarea consumului de muncă în diferite perioade ale anului. Așadar, promovarea progresului tehnico-științific și organizarea rațională a activităților agricole pot ridica substanțial nivelul de ocupare a forței de muncă.

Dacă timpul de muncă al lucrătorului agricol se ridică la o medie de 250—280 de zile pe an, la o populație agricolă de 2,8 milioane, cît se estimează pentru 1985, fondul de timp anual lucrat s-ar majora la 700—780 milioane om-zile, adică aproape dublu față de situația cînd s-ar menține gradul de ocupare din 1980. Mărind timpul de muncă al lucrătorului agricol, progresul tehnic și mai buna organizare a muncii contribuie la sporirea venitului național creat în agricultură și amplifică aportul acestei ramuri la creșterea economică, chiar și atunci cînd ponderea ei e în descreștere.

Asupra stabilizării tineretului în activitatea agricolă o influență substanțială o vor exercita condițiile social-culturale, între care învățămîntul se situează în prim plan. Potrivit hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, în mediul rural s-a dezvoltat rețeaua școlilor cu 10 clase — majoritatea avînd profil agroindustrial — în care se pregătesc mecanizatori, zootehniști, horticultori, veterinari etc. Față de prevederile Congresului, ca în anul 1985 să existe în toate comunele cel puțin o școală cu 10 clase, încă în anul 1982/1983 de asemenea școli beneficiau 89% din comunele țării. Numărul de elevi pregătiți în liceele agroindustriale a sporit an de an, ajungînd în 1982/1983 la 250 mii, de aproape 9 ori mai mulți decît în 1970/1971. Aceasta a permis ca anual, circa 9 000 de absolvenți ai liceelor agroindustriale să fie încadrați în unități agricole ca mecanici agricoli, zootehniști, veterinari, horticultori, apicultori etc.

Semnificativă pentru mutațiile ce au avut loc în structura forței de muncă din agricultură este și creșterea numărului personalului muncitor din unitățile de stat (îndeosebi în cele de mecanizare) și a ponderii acestuia în totalul forței de muncă. După cum rezultă din tabel, între anii 1965—1980, personalul muncitor în agricultură a sporit de 1,3 ori, ponderea lui în populația agricolă mărindu-se în aceeași perioadă de la 7,7% la 18%.

Încadrarea cu specialiști : progrese marcante, dar și dezechilibre

CA URMARE a dezvoltării învățămîntului agricol, în ultimii 15—16 ani numărul de specialiști cu care a fost încadrată agricultura s-a dublat, asigurîndu-se astfel premise pentru folosirea eficientă a bazei tehnice și perfecționarea tehnologiilor. De remarcat că, în timp ce numărul specialiștilor cu studii superioare a sporit de 2,4 ori, cel al cadrelor cu studii medii a crescut de numai 1,78 ori, raportul dintre cadrele cu studii superioare și cele medii fiind în 1980 de 1:26 ; faptul că se menține încă o slabă încadrare a unităților agricole cu tehnicieni determină utilizarea inginerilor și a medicilor veterinari în activități care nu solicită studii superioare — și, deci, o insuficientă valorificare a pregătirii lor.

Raportată la nevoile agriculturii, determinate de înfăptuirea revoluției agrare, structura cadrelor de specialiști prezintă o serie de necorelări. Astfel, în timp ce numărul de ingineri agronomi și ingineri mecanici tinde să depășească necesarul (în 1980 reveneau 1,35 ingineri agronomi la 1 000 de ha și aproape 20 de ingineri mecanici la 1 000 de tractoare fizice), încadrarea cu ingineri zootehniști și cu medici veterinari se află încă sub nivelul optim, ținînd seama de dezvoltarea prioritară a zootehniei.

Dinamica personalului muncitor și a cadrelor de specialiști din unitățile agricole de stat

	1965	1975	1980
Total personal muncitor (mii pers.)	425,6	484,2	550,6
din care :			
— în S.M.A.	85,6	126,3	208,5
— în I.A.S.	301,3	251,7	199,9
Cadre de specialiști (pers.)	24 148	37 502	47 322
din care :			
— cu studii medii	12 712	16 536	20 896
— cu studii superioare	11 436	20 966	26 426

De asemenea, se resimte o anumită insuficiență de specialiști și în alte sectoare ale agriculturii : horticultură, îmbunătățiri funciare, conducere și gestiune economico-financiară.

La dezechilibrele structurale din balanța cadrelor de specialiști se adaugă și decalajele în această privință dintre sectorul de stat și cel cooperatist. În anul 1982, de pildă, existau în întreprinderile agricole de stat circa 10 mii de ingineri și tehnicieni agricoli, revenind în medie la o întreprindere 27,4 cadre, față de 6,2 la o cooperativă agricolă. Și în privința cadrelor de economiști întreprinderile de stat sînt mai bine încadrate, comparativ cu cooperativele agricole. Numărul economiștilor cu studii medii și superioare din întreprinderile de stat era în 1982 de 4,4 mii de persoane, revenind în medie pe o întreprindere 12 cadre, iar în sectorul cooperatist lucrau aproape 12 mii de cadre cu pregătire economică, respectiv 3,1 la o cooperativă agricolă. Numărul mai redus de cadre de specialiști în sectorul cooperatist se explică și prin interesul scăzut din partea conducerilor unor cooperative agricole pentru a le crea condiții de muncă și de viață care să exercite pentru ei o mai mare atracție (dezvoltarea spațiilor de locuit și a celorlalte obiective de utilitate socială, acordarea în condiții lesnicioase a unor prime de instalare etc.).

În soluționarea problemei asigurării agriculturii, în general, cu cadre de specialiști, un aport substanțial l-ar putea avea recrutarea și formarea lor de regulă din rîndul fiilor de țărani. Este firesc ca un tînăr care s-a născut și a trăit în mediul rural să urmeze școli de calificare în domeniul agriculturii și la absolvire să se încadreze în unități agricole. Evident, eficiența muncii acestuia este superioară muncii absolventului care ia contact cu realitățile producției agricole abia în timpul studiilor sau chiar la încadrarea în muncă. Măsura aplicată în ultimii ani, privind efectuarea de către viitoarele cadre de specialiști a unui stagiu de practică în producția agricolă de cel puțin un an înainte de începerea studiilor superioare, este de natură să atenueze dificultățile adaptării acestora la specificul muncii agricole. O influență similară are și acțiunea de extindere a rețelei de licee agroindustriale și școli profesionale în mediul rural, majoritatea acestora fiind integrate în consilii unice agroindustriale.

conf. dr. Ileana STĂNESCU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:
RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

EXIGENȚE ALE CREȘTERII EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII PRODUCTIVE

ÎNDEPLINIREA obiectivelor majore înscrise în Planul național unic de dezvoltare economico-socială și Bugetul de stat pe 1984 impune ca organele financiare să acționeze cu toată răspunderea pentru a asigura în acest an, în toate întreprinderile, o creștere mai puternică a eficienței economice, a rentabilității tuturor activităților și produselor, aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, introducerea unei ordini riguroase în utilizarea fondurilor, reducerea cheltuielilor de orice fel și în mod deosebit a celor materiale și sporirea beneficiilor. Realizarea integrală a acestor sarcini de o deosebită importanță în întreaga economie face necesară în fiecare unitate **creșterea considerabilă a rolului contabilului șef** care, potrivit atribuțiilor ce-i sînt conferite prin lege, prin întreaga lui activitate trebuie să asigure respectarea strictă a legalității în domeniul economic, financiar și valutar, contribuind prin toate mijloacele, în măsură sporită, la realizarea sarcinilor de plan, cu prioritate a exportului și la obținerea unor rezultate maxime.

Pentru îndeplinirea la un nivel calitativ sporit a sarcinilor importante care-i revin, în fiecare întreprindere, în desfășurarea întregii activități a contabilului șef este necesar să se aibă în vedere în realizarea atribuțiilor proprii și a celor care revin întregului aparat economico-financiar din unitățile economice și bugetare, o serie de obiective prioritare de a căror bună înfăptuire depinde obținerea unor rezultate maxime în activitatea oricărei unități.

Așa, de exemplu, **bugetul de venituri și cheltuieli** — instrument de planificare, analiză și control al întregii activități — trebuie să fie elaborat în strînsă corelare cu indicatorii din planul economic, cu participarea tuturor compartimentelor din unitate, asigurîndu-se încadrarea în sarcinile de plan aprobate, mobilizarea tuturor rezervelor existente, cunoscînd că veniturile sînt minime iar cheltuielile maxime. După dezbaterea și adoptarea în adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii, principalii indicatori economici și financiari trebuie defalcați pe fabrici, secții, ateliere, ferme, acționîndu-se pentru îndeplinirea în bune condiții a acestora.

O atenție deosebită trebuie acordată de către contabilii șefi **cheltuielilor** care, indiferent de natura lor și sursa de finanțare se cer efectuate pe baza normelor și normativelor aprobate, în strictă concordanță cu realizarea producției, cu respectarea riguroasă a legii, asigurînd un regim sever de economii. În execuție, pe baza programelor speciale de încadrare în costurile de producție se impune urmărirea realizării sistematice a cheltuielilor pe fiecare produs, activitate sau serviciu prestat, față de prevederile planului ca limită și destinație, luîndu-se măsuri pentru restricționarea acestora, prin anularea, reducerea sau amînarea cheltuielilor care nu sînt strict necesare și oportune.

Contabilii șefi trebuie să nu admită nici o depășire a cheltuielilor planificate (directe, indirecte, administrativ-

---

Soluții de sporire a rentabilității

Calitate superioară cu costuri reduse

PERFECȚIONAREA structurii producției, în sensul lărgirii fabricației unor produse cu calități superioare și costuri reduse, larg solicitate de beneficiari, reprezintă o soluție de bază pentru sporirea rentabilității. La întreprinderea „Electromagnetica" din Capitală, de pildă, rentabilitatea a fost sporită cu peste 15% la produsul centrale telefonice automate (C.T.A.) prin trecerea de la tipul electromecanic la cel electronic (cu comandă program și microprocesor încorporat).

Trecerea la fabricarea în prezent de centrale telefonice automate electronice de mică capacitate (de la 20 la 200 de linii telefonice) și în continuare la cele cu capacitate de 1 000 linii (livrarea va începe în trimestrul IV) a permis reduceri substanțiale ale costurilor producției, sporirea beneficiilor. Aceasta deoarece la C.T.A. electronică de 50 de linii, spre exemplu, greutatea produsului față de cel vechi se reduce cu mai mult de două treimi, consumul de metal scade cu 250 kg pe bucată, cel de energie cu două treimi, consumul de materii prime scumpe (aur, argint, cupru) se diminuează substanțial, în timp ce productivitatea muncii la producția de serie poate crește de circa trei ori (graficul). Beneficiarul are asigurate și el avantaje însemnate : gabaritul produsului se reduce la jumătate, suprafața necesară de așezare se diminuează cu două treimi, durata de instalare și punere în funcțiune este mică, personalul de întreținere se reduce cu 50%, se creează posibilitatea de realizare a unor servicii suplimentare (teleconferințe, transfer în lanț, apel rapid, reapel automat) prin programarea memoriilor și modificări mult mai mici de echipament.

Fabricarea acestor produse de înaltă calitate se execută pe baza studiilor Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru telecomunicații, desfășurate împreună cu specialiștii din secția de cercetare-proiectare a întreprinderii, care printr-un efort creativ susținut au reproiectat numeroase subansamble (circuite integrate, ansamble de ferite etc.), vizînd extinderea utilizării componentelor din fabricația internă, prin modificarea programului de lucru al calculatorului centralei în funcție de o gamă lărgită de cerințe ale beneficiarilor.

Pentru asigurarea în continuare a unui nivel calitativ ridicat și extinderea producției apare necesar ca furnizorii de componente electronice specifice (Întreprinderea de elemente pentru automatizare, I.P.R.S. Băneasa, Întreprinderea de calculatoare din București, Întreprinderea de produse electrotehnice și electronice din Curtea de Argeș ș.a.) să acționeze pentru sporirea ritmicității în livrarea de cablaje imprimate dublu placate, a circuitelor hibride *etc. Dat fiind că în cadrul întreprinderii „Electromagnetică" se dă în funcțiune o nouă capacitate de producție a centralelor telefonice automate electronice, apare totodată necesară și* sporirea eforturilor proprii pentru asigurarea utilajelor specializate *pentru tehnologia de prelucrare, montaj și testare a acestor produse, intensificarea acțiunii de autoutilare,* precum *și desfășurarea* în timp util a reprofilării *personalului existent, a montorilor și testorilor necesari.*

B. PĂDURE

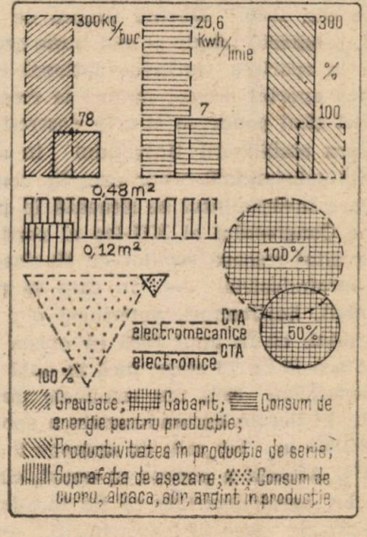

gospodărești ori a creditelor bugetare) sau efectuarea de cheltuieli interzise de lege, precum și schimbarea destinației fondurilor sau a resurselor materiale, cunoscînd că astfel de abateri constituie infracțiuni pedepsite de lege. Se cer aplicate măsuri severe pentru prevenirea și evitarea cu desăvîrșire a cheltuielilor cu caracter neeconomicos (amenzi, locații, contrastalii, bonificații, rebuturi, remedieri etc.), iar dacă acestea s-au produs, trebuie stabilite răspunderi în sarcina persoanelor vinovate, pentru recuperarea în condițiile legii.

În procesul de producție, **normele de consum** de materii prime, materiale și energetice aprobate trebuie strict respectate, neadmițîndu-se nici o depășire a lor. Aprovizionarea cu materii prime, materiale, piese de schimb, ambalaje etc. trebuie să se facă numai pe baza necesarului strict dimensionat în conformitate cu sarcinile de plan ale producției fizice, cu producția contractată, cu normele, normativele și ceilalți indicatori de consum, ținîndu-se seama de normele de stoc aprobate și stocurile existente. Aprobarea oricărei aprovizionări trebuie făcută ținîndu-se seama de recuperarea și valorificarea integrală a resurselor materiale refolosibile, precum și recondiționarea pieselor de schimb. Contabilii șefi, în strînsă conlucrare cu ceilalți șefi de compartimente trebuie să vegheze și să ia permanent măsuri pentru preîntîmpinarea formării de stocuri supranormative, acționîndu-se totodată pentru valorificarea operativă și conducerea în circuitul economic a stocurilor disponibile sau fără mișcare.

În condițiile aplicării sistemului îmbunătățit de organizare, normare și retribuire, **veniturile oamenilor muncii** trebuie calculate și plătite în strictă conformitate cu legea. Fondul de retribuire planificat este necesar să fie dimensionat în strînsă corelație cu indicatorii planului economic, tarifele de manoperă pe produse, pe activități, normele de muncă și normativele de personal stabilite, acordîndu-se importanță deosebită determinării corecte a elementelor cuprinse în contractele de acord global. În acest cadru, se impune să se asigure un control riguros asupra legalității plății retribuțiilor și a modului de calculare a fondului de retribuire în raport cu gradul de realizare a producției fizice și a celorlalți indicatori în funcție de care se eliberează fondul de retribuire potrivit legii, precum și asupra încadrării în indicatorii planului de muncă și retribuire aprobați.

În ce privește **producția destinată exportului**, aceasta trebuie asigurată în mod prioritar, la un înalt nivel calitativ, printr-o urmărire zilnică a lansărilor în fabricație pe baza contractelor încheiate, asigurîndu-se respectarea termenelor din programele de fabricație. Pe măsura executării produselor pentru export, se cere urmărită ambalarea acestora și asigurarea operativă a mijloacelor de transport, încărcarea, vămuirea, facturarea, expedierea produselor la beneficiari, precum și încasarea operativă a contravalorii acestora de la întreprinderile de comerț exterior, cît și încasarea de către acestea de la clienții externi.

Desigur, atribuțiile contabililor șefi se referă și la alte obiective și sarcini tot atît de importante ca cele prezentate și cărora li se cere acordată în acest an o atenție sporită cum ar fi : utilizarea judicioasă a fondurilor de investiții, satisfacerea la termen a tuturor obligațiilor față de bugetul de stat, solicitarea și rambursarea creditelor bancare, respectarea riguroasă a prețurilor și tarifelor, organizarea și exercitarea controlului financiar preventiv, conducerea corectă și la zi a contabilității, apărarea integrității avutului obștesc ș.a.

Avînd în vedere cele arătate, pentru a se asigura o unitate de concepție și un mod sistematic de acționare, cu o eficiență sporită, Ministerul Finanțelor și băncile au elaborat încă din anul trecut indicații de lucru ce au fost trimise la conducerile tuturor ministerelor, organelor centrale, comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, pentru a fi difuzate la toate unitățile în subordine, în vederea prelucrării în organele de conducere colectivă ale acestora și aplicării lor corespunzătoare.

Înfăptuirea cu succes a sarcinilor complexe și de mare însemnătate ce revin în etapa actuală contabililor șefi necesită competență profesională, autoritate în exercitarea atribuțiilor și colaborare strînsă cu ceilalți factori din unitatea respectivă. Astfel, **competența profesională** devine astăzi o condiție primordială pentru contabilii șefi, avînd în vedere complexitatea problemelor activității economico-financiare din fiecare întreprindere. **Autoritatea în exercitarea atribuțiilor contabililor șefi** este determinată de faptul că, potrivit legii, aceste organe au o serie de obligații și răspunderi cum, de pildă, ar fi refuzarea efectuării oricăror cheltuieli nelegale sau ineficiente indiferent de persoana din interiorul întreprinderii sau din afara acesteia care le-ar fi solicitat. Cu alte cuvinte, contabilii șefi trebuie să „reziste" oricăror presiuni care s-ar face asupra lor pentru a semna și accepta orice cheltuială care nu se încadrează în prevederile legale sau care nu are eficiență economică.

Colaborarea și conlucrarea strînsă între contabilul șef și conducerea întreprinderii, cu celelalte cadre tehnice și economice este o condiție tot atît de importantă ca cele arătate mai sus. Această colaborare trebuie să se manifeste zi de zi, în procesul de urmărire a activității curente, a luării deciziilor, în soluționarea oricăror probleme. Viața a dovedit că colaborarea, încrederea și consultarea reciprocă și permanentă în organul colectiv de conducere al unității, instaurarea și dezvoltarea unui adevărat spirit de echipă în conducerea proceselor economice și financiare sînt cerințe obligatorii ale obținerii unor rezultate din cele mai bune, evitării pierderilor, pagubelor, risipei, proastei gospodăriri a valorilor materiale, ale obținerii unor realizări economico-financiare superioare în fiecare întreprindere.

dr. Radu CIURILEANU
director general
în Ministerul Finanțelor

Corelații

Cost – preț

SPORIREA eficienței în fiecare unitate economică face necesară studierea atentă a corelațiilor, a influențelor reciproce dintre costul și prețul produselor. Pe această bază se pot aduce contribuții importante la reducerea cheltuielilor de producție și, respectiv, la sporirea rentabilității prin :

● Creșterea rigurozității în fundamentarea prețurilor, la nivel de centrală industrială, pe costurile medii la nivel de ramură. *Se combate în acest fel tendința unor centrale industriale de a situa la baza prețurilor costurile cele mai ridicate din unitățile din subordine. E drept că se asigură în acest fel rentabilități înalte în celelalte întreprinderi ; nu trebuie uitat însă că rentabilitatea exagerată slăbește eforturile pentru reducerea costurilor. În plus, prețurile supradimensionate la produsele care sînt prelucrate în continuare amplifică nejustificat costurile în ramurile beneficiare.*

● Obiectivizarea costurilor care stau la baza prețurilor *prin reflectarea cît mai exactă a parametrilor tehnico-calitativi ai produselor. Dat fiind că aceștia nu sînt ușor de cuantificat în toate cazurile, uneori în întreprindere, între produsele noi și cele existente corelarea prețurilor se face în principal pe baza costurilor, fiind neglijate tocmai reflectarea noilor valori de întrebuințare. Ținînd seama și de prevederile Programului privind ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor devine necesară* crearea unor bănci de date *care să cuprindă, pe grupe omogene de produse, principalii parametri tehnico-economici realizați în țară și străinătate la produse similare și modalități unitare de determinare a lor. Un astfel de efort reunit al specialiștilor din cercetare-proiectare, din producție și organe de standardizare permite crearea unei baze mai eficiente de determinare a prețurilor noilor produse, precum și a costurilor aferente.*

● Accentuarea trecerii operative și consecvente la stabilirea prețurilor pe unități mai strîns legate de utilizarea produselor, *cum sînt unitățile de lungime și de suprafață. Renunțarea mai hotărîtă la determinarea prețurilor pe unitate de greutate sau de volum favorizează reducerea consumurilor materiale la producător și la beneficiar. În acest fel, producătorii, din metalurgie, de exemplu, pot realiza economii prin fabricarea de produse la toleranțe negative cît mai apropiate de limita minimă ; la fel și beneficiarii, pentru că nu mai plătesc plusul de greutate rezultat din executarea produselor la toleranțe pozitive, pe care îl achitau cînd achiziționau produsele la tonaj. Rezultatele favorabile înregistrate în această acțiune fac necesară continuarea eforturilor specialiștilor pentru găsirea și aplicarea în toate sectoarele productive a unor asemenea unități fizice cît mai strîns legate de utilizarea produselor, pe baza cărora să fie fundamentate prețuri mai judicios corelate cu costul efectiv al efortului productiv, cu necesitatea economisirii materialelor, a sporirii eficienței producției.*

C. TUDORAN

COSTUL NONCALITĂȚII

Componenta organizatorică a efortului de îmbunătățire a calității produselor

PROGRAMUL privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, aprobat de Plenara din noiembrie 1983 a C.C. al P.C.R., a fost apreciat de către secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, drept **„unul din cele mai importante programe privind înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, realizarea unei noi calități, în toate domeniile de activitate"** ; el **„trebuie înțeles ca o orientare generală, urmind ca, permanent, să fie îmbunătățit... punînd sarcini tot mai mari, superioare"**, întrucît **„acum este necesar să producem la un nivel calitativ și tehnic cel puțin egal cu ceea ce se realizează pe plan mondial"**.

Măsuri conjugate în concepție, execuție, exploatare

REALIZAREA acestui imperativ presupune stabilirea unui sistem complex de măsuri, începînd în activitatea de **cercetare-proiectare** a produselor — care să țină seama de ultimele cuceriri ale științei, tehnicii și tehnologiei pe plan mondial, continuînd în procesele de **fabricație** — pentru asigurarea unei execuții ireproșabile în conformitate cu modelele sau documentațiile tehnice de referință, iar în **exploatare** — pentru creșterea duratei de utilizare, reducerea cheltuielilor de întreținere și reparații. Este, deci, nevoie de constituirea și consolidarea unei legături organice între aceste activități, delimitînd atribuțiile și competențele fiecăreia din ele într-o strînsă interdependență, care trebuie să fie în final relevată în produs. Calitatea devine astfel un element de optimizare economică între producător și utilizator, iar datorită multitudinii factorilor de influență se impune ca ea să fie avută în vedere în toate stadiile de concepție, producție și circulație a produselor, ținînd seama de contextul tehnic, economic și comercial.

Pentru a realiza produse de calitate comparabilă cu a celor similare existente pe plan mondial — și chiar superioară — este, deci, necesară o permanentă preocupare pentru perfecționarea organizării stadiilor prin care trece produsul în drumul său de la idee pînă la exploatarea lui de către utilizator. Dacă în activitatea de producție se respectă întocmai documentația tehnică a produsului, dar în final el nu corespunde calitativ cu alte produse similare, înseamnă că trebuie revizuită concepția acestuia — de unde nevoia continuă de reproiectare, de asimilare a unor produse noi și/sau modernizare a celor existente, de perfecționare a proceselor tehnologice de fabricație (mecanizare, automatizare, robotizare) sau de schimbare a însești concepțiilor de organizare tehnologică a fabricației (lucrul la mai multe mașini, organizarea de centre de prelucrare, de linii tehnologice etc.).

Autocontrolul : o formulă simplă și eficientă

CALITATEA produselor fiind determinată atît de calitatea activității din întreprinderea care le realizează, cît și de cea a materiilor prime, materialelor, subansamblelor sau componentelor procurate din afara unității, **organizarea corespunzătoare a activității de control tehnic de calitate** la intrarea acestora și la ieșirea produselor din întreprindere, precum și în cadrul procesului de fabricație joacă un rol determinant. Un studiu efectuat împreună cu un colectiv de cadre didactice de la Academia „Ștefan Gheorghiu" la întreprinderea **„Electromagnetica"** din București a relevat în această privință unele aspecte cu caracter metodologic, care considerăm că pot fi avute în vedere și la alte unități industriale. Desfășurarea cercetării și rezultatele cu care ea s-a finalizat au fost considerabil înlesnite de înțelegerea de către consiliul oamenilor muncii a necesității realizării unui astfel de studiu, de sprijinul acordat, ca și de participarea creativă a unui număr mare de muncitori, tehnicieni și ingineri la analiza situației existente și la conturarea soluțiilor de îmbunătățire.

Studiul a avut ca obiectiv determinarea factorilor de natură organizatorică din activitatea de execuție care influențează calitatea produselor. Ceilalți factori — de natură tehnică, economică, de disponibilitate etc. — au fost abordați de către cadrele de specialitate din întreprindere.

„Electromagnetica" — cunoscută producătoare de centrale telefonice automate electromecanice și electronice, aparatură de automatizare, magneți permanenți ș.a. — are organizat în structura sa funcțională un compartiment C.T.C., iar în structura de producție și cea de concepție — 22 de puncte de control (cu circa 200 de lucrători), constituite pe structura atelierelor și secțiilor de fabricație.

În cadrul cercetării au fost folosite următoarele **metode de investigație** :

- interviuri cu șefii punctelor C.T.C., privind organizarea muncii controlorilor, sarcinile ce le revin, metodele pe care le practică, principalele defecte constatate, precum și propuneri pentru îmbunătățirea controlului de calitate la punctele respective ;
- observarea directă la locurile de muncă a modului în care se desfășoară execuția produselor, pentru informarea, în cadrul unor scurte conversații cu muncitorii executanți, asupra detaliilor procesului lor de muncă și a cauzelor care pot să ducă la realizarea necorespunzătoare a unor operații sau repere — precum și pentru controlul documentației tehnice folosite, sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor pe care le utilizează, instrucțiunilor de control tehnic de la locul de muncă, pentru a constata felul în care conducătorul procesului de producție se preocupă și urmărește efectiv calitatea produselor fabricate și intervențiile muncitorului C.T.C. pe parcursul procesului de fabricație ;
- verificarea prin sondaj a cunoștințelor muncitorilor executanți și ale muncitorilor C.T.C. în legătură cu metodele de control pe care le folosesc și cu instrumentele necesare pentru aplicarea acestora ;
- întocmirea unui chestionar care a fost completat de către toți muncitorii din activitatea de control tehnic al calității, obținîndu-se prin aceasta propuneri în legătură cu mai buna organizare a activității proprii și a locurilor de muncă.

S-a constatat că datorită multitudinii tehnologiilor care se folosesc în atelierele și secțiile de fabricație și în funcție de importanța reperelor, semifabricatelor, produselor executate, în activitatea de C.T.C. se aplică, de la caz la caz, următoarele metode de control : bucată cu bucată ; prin sondaj, pe fluxul de fabricație ; control automat, cu aparatură corespunzătoare ; control statistic.

Sistematizarea informațiilor culese s-a făcut, pe fiecare punct de control în parte, în 3 tabele cuprinzînd pe ateliere : (1) numărul de schimburi, numărul de controlori pe schimb, total

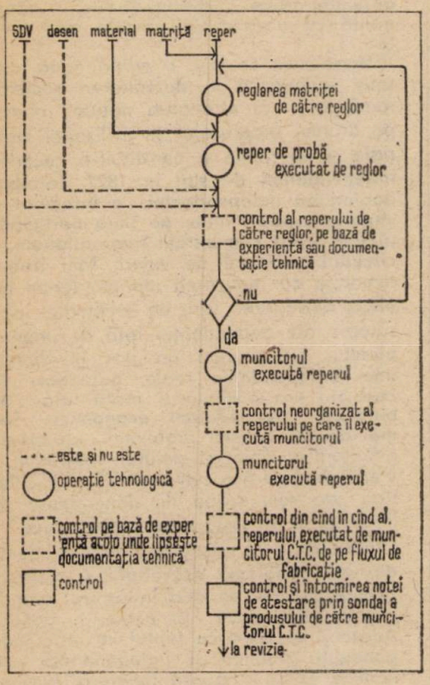

Fig. 1

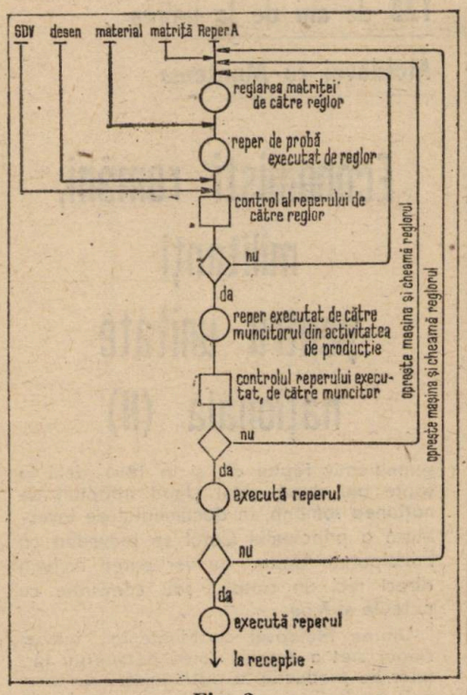

Fig. 2

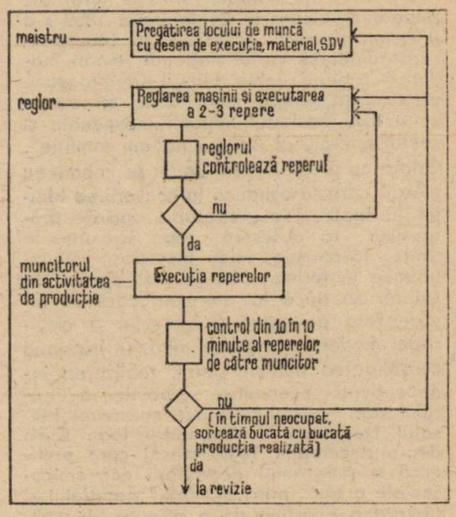

Fig. 3

De la stînga la dreapta : **fig. 1** : analiza detaliată a procesului de muncă — metoda existentă ; **fig. 2** : analiza detaliată a procesului de muncă — metoda propusă ; **fig. 3** : autocontrolul

controlori pe atelier ; (2) diferențele constatate ; (3) metoda de control existentă, metoda propusă.

Din aceste date au rezultat modul cum sînt utilizați muncitorii C.T.C., cum se asigură controlul pe toate schimburile și care sînt deficiențele la fiecare atelier în parte. Faptul că la toate atelierele apar frecvent anumite deficiențe comune a condus la ideea de a folosi și metoda analizei detaliate a procesului de muncă. Au fost astfel scoase în evidență cauzele care duc la calitatea uneori necorespunzătoare a unor repere executate în secțiile și atelierele de prelucrări mecanice. În fig. 1 este redată schematic situația existentă a organizării execuției și controlului.

Ținînd seama de cauzele relevate ale deficiențelor, s-a proiectat o analiză detaliată a procesului de muncă, prin care se urmăresc eliminarea acestor cauze și excluderea posibilității de a se ajunge la realizarea unor produse de calitate necorespunzătoare (fig. 2).

Pe baza acestei metode s-a propus o nouă formă de organizare a controlului tehnic de calitate ; ea prevede renunțarea la controlul prin sondaj pe fluxul de fabricație, înlocuindu-l prin **autocontrolul de către muncitorul executant ;** muncitorul C.T.C. intervine numai la preluarea producției realizate (fig. 3).

Aplicîndu-se aceeași metodologie de analiză și la secțiile de asamblare, s-a putut constata existența, în anumite ateliere, a unor controale duble, efectuate atît de către muncitori din activitatea de producție, cît și de muncitori din activitatea de control. Totodată, studierea în amănunt a organizării și conducerii activității de C.T.C. a scos în evidență faptul că nu existau un sistem de urmărire a defectelor pe cauze și un mod de conducere operativă bazat pe o evidență stastistică a defectelor.

Evidențierea defectelor pe locuri de muncă și pe cauze

PENTRU REMEDIEREA acestei situații, în studiu s-a prevăzut un **sistem de evidențiere a defectelor pe locuri de muncă și pe cauze,** proiectîndu-se în acest scop formularele-machetă corespunzătoare atît pentru secțiile de prelucrări mecanice, cît și pentru cele de asamblări. Sistemul se bazează pe o centralizare succesivă a datelor, începînd de la locul de muncă al muncitorului controlor și terminînd la nivelul întreprinderii. El nu implică un consum mare de muncă și poate fi realizat cu personalul existent. Se prevăd analize succesive ale cauzelor care conduc la apariția de defecte, precum și luarea de măsuri corespunzătoare la nivelurile ierarhice respective, ceea ce permite să se cunoască în orice moment stadiul calității producției și care sînt muncitorii ce produc defecte.

Informațiile primare și cele centralizate asupra calității produselor, reieșite din sistem, pot fi utilizate și de către organizațiile de partid, sindicale și de tineret din secții și ateliere, în vederea unor analize în cadrul colectivelor respective, pentru a aprecia modul cum este organizată munca, a departaja pe bază de date reale fruntașii și codașii în privința calității și a desprinde concluzii de ordin general privind rezultatele obținute.

Totodată, sistemul stimulează autoperfecționarea continuă a muncitorilor din activitatea de producție, întrucît controlul și analiza muncii lor de către șefii direcți, ca și opinia critică a colectivului de muncă îl vor îndemna pe fiecare să-și remedieze propriile deficiențe.

Asigurînd o bază de cunoaștere a evoluției calității produselor, sistemul oferă datele necesare pentru analiză și interpretare, în vederea fundamentării direcțiilor de acțiune în concepția și execuția produselor, care să determine creșterea în timp a calității lor și a calității procesului de fabricație.

Eficiența economică

STUDIUL, acceptat pentru aplicare de către consiliul tehnic al întreprinderii, relevă prin mai multe aspecte eficiența economică a soluțiilor propuse :

- depistarea unui număr important de probleme ce urmează să fie rezolvate la fiecare punct de control, cu importante efecte previzibile în îmbunătățirea calității produselor și reducerea costurilor ;
- introducerea efectuării autocontrolului de către înșiși muncitorii productivi, ceea ce va schimba optica lor — ca și a conducătorilor din activitatea de execuție — asupra calității produselor, ca o premisă a eliminării așa-numitului rebut tehnologic — o risipă acceptată uneori pentru a masca diverse neglijențe și greșeli în execuție ;
- **o economie de circa 870 mii lei/an** la fondul de retribuire, ce va fi posibilă prin schimbarea metodei de muncă și eliminarea controlului dublu de la unele ateliere de asamblări.

După cum a dovedit concret acest exemplu, **relația dintre calitatea produselor, productivitatea muncii și costuri poate fi rezolvată în sensul optimizării tuturor acestor indicatori,** nu numai prin intervenții de ordin tehnic, ci **și prin măsuri organizatorice,** mai cu seamă cînd ele sînt capabile să antreneze participarea conștientă și responsabilă a oamenilor muncii.

ing. Niță CARAGEA
Academia „Ștefan Gheorghiu"

125 de ani de la unirea Moldovei cu Muntenia

Economişti români, militanţi pentru unitate naţională (II)

CA URMARE a luptei maselor largi ale poporului român, la 24 Ianuarie 1859 s-a înfăptuit Unirea Moldovei cu Muntenia, constituindu-se statul naţional român modern. Cu deplin temei Mihail Kogălniceanu aprecia că unirea celor două principate nu a fost rezultatul acţiunii individuale ci „actul energic al întregii naţiuni române". Odată cu proclamarea Unirii, se impuneau măsuri care să conducă la convertirea ideilor în fapte. Toate straturile sociale progresiste îşi puseseră mari speranţe în Unire. Ţărănimea, micii meseriaşi, muncitorimea în formare, burghezia sperau ca Unirea să ducă la prefaceri care să înscrie ţara pe calea progresului şi civilizaţiei moderne. In primul rînd, se impunea consolidarea actului Unirii, realizarea independenţei economice şi politice a tînărului stat. Acestui ţel îi era consacrat Mesajul Domnitorului Alexandru Ioan Cuza din 6 decembrie 1859, mesaj care prefigura şi programul dezvoltării economico-sociale a ţării, prin „silinţele" poporului şi libertatea acestuia de a dispune de calităţile sale fireşti. Inaintarea „în deplinătatea autonomiei", consemnată în Mesaj, implica buna administrare a lucrurilor „din-năuntru" şi asigurarea independenţei în afară. În ceea ce priveşte relaţiile economice internaţionale, statul român urma să se conducă după principiile liberului schimb, ale eliminării oricăror îngrădiri protecţioniste.

S-ar părea că pentru tînărul stat, înzestrat cu o economie precară, promovarea principiilor liberalismului economic contravenea intereselor naţionale, de preferat fiind o politică protecţionistă ; în avansarea, însă, a unor raţionamente de acest fel trebuie să se ţină seama de contextul istoric dat şi nu de preferinţe. Prin Mesajul Domnitorului se urmărea în primul rînd încadrarea politicii economice româneşti în mişcarea europeană şi desprinderea ei de sub tutela otomană. Iar o asemenea politică convenea atît ţărilor care simpatizau ori sprijineau Unirea Principatelor, cît şi marilor producători şi exportatori de cereale, care jucau încă un rol de seamă în raportul de forţe pe plan intern. În analiza acestor stări de lucruri nu trebuie uitat că „Sublima Poartă" îşi aroga drepturi asupra relaţiilor tînărului stat român cu alte state mult timp şi după Unirea Principatelor. În acest sens este semnificativ faptul că, şi în 1866, deci la şapte ani după actul Unirii înfăptuit de naţiunea română, în documentul de investitură a principelui Carol se prevedea că Principatele Unite nu vor putea încheia direct nici un tratat sau convenţie cu puterile străine.

Unirea Moldovei cu Muntenia - într-un singur stat a deschis calea dezvoltării forţelor de producţie, a restructurării pe baze noi, capitaliste, a relaţiilor de producţie. În literatura economică progresistă a vremii este amplu relevată ideea potrivit căreia Unirea ţărilor române într-un singur stat constituia cadrul prielnic pentru dezvoltarea fiecărui sector de activitate şi a economiei naţionale în întregul ei. De altfel, această idee o întîlnim şi înainte de Unire. De exemplu, într-un studiu apărut în 1857 sînt reliefate în detaliu şi argumentat efectele pozitive ale acestui act asupra dezvoltării economico-sociale. „Unirea dezmorţeşte şi înviază industria, care cuprinde în sine agricultura (sau lucrarea pămîntului), negoţul şi meşteşugurile". În acelaşi timp – se arăta în studiul menţionat – „unirea este singura unealtă şi morală de a înfiinţa îmbunătăţirile cerute de starea în care ne aflăm", [1]) Aceeaşi idee este relevată şi de către C.A. Rosetti. El apreciază că prin crearea statului naţional unitar se asigură o largă dezvoltare agriculturii şi industriei, se încurajează comerţul, se dezvoltă artele şi meşteşugurile în consonanţă cu nevoile ţării şi ale noii societăţi. [2])

După cum se ştie, o etapă nouă, calitativ superioară în dezvoltarea societăţii româneşti, în afirmarea naţiunii noastre pe drumul progresului şi civilizaţiei materiale şi spirituale a constituit-o cucerirea independenţei de stat în 1877. Totodată, dobîndirea independenţei a însemnat un important pas înainte pe linia participării ţării la viaţa comunităţii internaţionale, la circuitul universal de valori. Mai trebuie remarcat că realizarea independenţei politice, dezlegarea ţării de servitutile apăsătoare ale dependenţei faţă de imperiul otoman reprezentau un pas în direcţia unei independenţe reale, autentice, dar care nu era posibilă şi reală fără dobîndirea independenţei economice. Tocmai asupra acestei probleme au insistat gînditorii şi oamenii politici progresişti ai vremii, întrucît aşa cum sublinia D. P. Marţian „de vom scăpa de dependenţa politică, ni se găseşte alta – economică". [3]) După Unire şi cîştigarea independenţei de stat, problema dezvoltării şi modernizării economiei se afla în centrul atenţiei gîndirii economice şi acţiunii politice. Adeseori se remarca faptul că între independenţa politică şi independenţa economică există o strînsă legătură. Acestea, cum se exprima P. S. Aurelian, sînt două laturi corelative ale aceluiaşi proces, care nu pot avea o bază solidă una fără cealaltă. Mai mult încă, garanţia sigură a independenţei politice a unei ţări o constituie emanciparea sa economică, ştiut fiind că „conchista economică pregăteşte infailibil pe cea politică". [4]) La rîndul său, A. D. Xenopol, care considera că „unirea ţărilor române a răsărit dintr-o nepilduită îndrăzneală a oamenilor", atrăgea atenţia că dacă ţara noastră nu se va îngriji de dezvoltarea sa economică la nivelul cerinţelor vremii „se pune de bună voie în robia străinului". Idei asemănătoare se întîlnesc la George Barit, Simion Bărnuţiu, Visarion Roman, Mihail Kogălniceanu, Laszlo Kövary şi mulţi alţii.

Analizînd stadiul economiei româneşti şi noile condiţii istorice create de înfăptuirea Unirii şi cucerirea independenţei, gînditorii patrioţi nu se limitau la consemnarea stării de înapoiere a economiei româneşti, ci preconizau soluţii menite să ducă la progresul ei. Ei au subliniat necesitatea dezvoltării industriei, a agriculturii, a comerţului, a căilor de comunicaţie, a creditului, a învăţămîntului, a culturii naţionale. Ei au militat pentru ridicarea bunăstării materiale şi spirituale a poporului, pentru înlăturarea inegalităţilor sociale, pentru democratizarea vieţii politice. Ei au luptat pentru ca ţara să fie condusă de oameni cinstiţi, devotaţi cauzei poporului, pentru ca în viaţa politică să nu mai fie loc pentru corupţie şi demagogie.

Ideile înaintate ale economiştilor români din a doua jumătate a secolului trecut au contribuit la dezvoltarea gîndirii economice şi au influenţat în mod pozitiv politica economică a statului român. Ele au constituit o bază pentru dezvoltarea ulterioară a gîndirii economice şi au fost preluate şi dezvoltate de economiştii din perioada interbelică şi de cei din anii socialismului.

FIŞE

PETRE SĂBĂDEANU — FLOREA CIOCOIU

DETERMINAREA EFICIENŢEI ECONOMICE ÎN PRODUCŢIA AGRICOLĂ

• *Şi în agricultură – în contextul înfăptuirii noii revoluţii agrare, – ca de altfel în întreaga economie creşterea eficienţei economice reprezintă un imperativ major al actualităţii. Acestui comandament, ce pune şi în faţa cercetării economice sarcini deosebite, îi este subordonat şi volumul* „Determinarea eficienţei economice în producţia agricolă" – *autori* Petre Săbădeanu *şi* Florea Ciocoiu, –, *publicat la sfîrşitul anului trecut la* EDITURA „CERES". *Autorii şi-au propus să realizeze atît o analiză cu caracter metodologic asupra conceptului şi indicatorilor de eficienţă economică în general cît şi aplicarea acestora la domenii specifice pentru producţia agricolă. Astfel, două capitole ale cărţii sînt consacrate dezvoltării conceptului de eficienţă şi prezentării unor opinii cu privire la perfecţionarea indicatorilor de apreciere a eficienţei economice în condiţiile aplicării noului mecanism economico-financiar în agricultură (indicatorii producţie netă şi fizică, necesitatea determinării eficienţei economice la nivelul consiliului agroindustrial, optimizarea planului de producţie ş.a.). O altă secţiune abordează probleme ale metodologiei de calcul al eficienţei în producţia vegetală şi cea animală.*

Valoarea muncii vii

• *Pornind de la teza fundamentală a teoriei economice marxiste potrivit căreia cea care creează valoarea este forţa de muncă,* Gerhard Richter *îşi propune în articolul* „Bewertung der lebendigen Arbeit und Effektivität" *(Evaluarea forţei de muncă şi eficienţa), publicat în numărul 10/1983 al revistei* „WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT" *să comenteze ideea, formulată de unii economişti, cu privire la „subevaluarea muncii vii". Dacă privim această problemă prin mecanismul concret al costurilor de producţie, al formării preţurilor, această tendinţă poate fi întemeiată, afirmă autorul. Se pot găsi, de asemenea, şi unele explicaţii, cea mai importantă fiind aceea că nu dispunem de o metodologie îndeajuns de selectivă care să permită o cuantificare precisă a cantităţii de muncă încorporate în produsul final. Totuşi, o asemenea problemă nu poate fi ignorată. Cel puţin două ar fi, în viziunea lui G.R., argumentele care susţin necesitatea unei analize economice aprofundate. Pe de o parte, competitivitatea produselor nu se poate realiza prin subevaluarea costului forţei de muncă, deoarece această practică nu este validată în schimburile internaţionale. Pe de*

luții concrete pentru asigurarea progresului rapid al țării. Pe lîngă sublinierea importanței rezolvării problemei agrare, rezolvare care să țină seama de interesele vitale ale țărănimii, ei s-au aplecat cu competență și discernămînt asupra problemei industrializării de care legau însuși viitorul țării și îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației. Într-o formă sau alta ei militau pentru făurirea complexului economic național unitar, pentru dezvoltarea echilibrată a diverselor ramuri ale economiei naționale. În înfăptuirea procesului de industrializare a țării ei vedeau „cheia de boltă" a făuririi unei economii moderne, competitive în relațiile economice internaționale. Dacă în timpul Unirii și imediat după aceea unii dintre ei promovau principiile liberalismului economic, din motive lesne de înțeles, pe parcurs tot mai mult se observă orientarea spre o politică protecționistă, de încurajare și sprijinire a industriei autohtone. Însuși I. Ghica, adept fervent al liberului schimb, admite că „un popor care muncește, produce și păstrează, nu poate să nu prospere, fie el supus libertății schimbului, fie el supus protecționismului".[3] Pentru A. D. Xenopol, M. Kogălniceanu, G. Barit, P. S Aurelian, ca să menționăm doar cîteva nume prestigioase, făurirea unei industrii autohtone puternice nu putea fi lăsată pe seama inițiativei private. Pentru aceasta era necesară intervenția activă a statului prin pîrghiile economico-financiare și administrative de care el dispunea.

Locul liberalismului economic, proclamat ca politică oficială în momentul Unirii, trebuia să fie luat de protecționismul de stat, deoarece — cum remarca A. D. Xenopol — „liberul schimb împiedica dezvoltarea industriei în țările cele mai înaintate".[6] Aceeași idee este susținută și de M. Kogălniceanu sub motiv că și alte state promovează o asemenea politică. De aceea — susține el — „voiu fi liber-schimbist atunci cînd statele despre care v-am vorbit vor fi liber-schimbiste, dar pînă atunci nu am să fiu, nici nu pot să fiu".[7] Pe drept cuvînt, gînditorii menționați apreciau că protejarea industriei depinde de condițiile specifice țării și de contextul relațiilor internaționale. Cînd într-o țară industria se află la începuturile sale, este firesc ca această ramură a economiei să fie sprijinită prin taxe vamale, pînă cînd ea se va întemeia și se va împuternici, fiind astfel pusă la adăpost de concurența străină. În disputa dintre curentul protecționist și cel al liberului schimb din gîndirea economică burgheză, și gînditorii socialiști se pronunțau în favoarea protecționismului, bineînțeles, nu fără rezerve. Ei susțineau o asemenea politică în măsura în care prin aplicarea ei nu erau afectate interesele consumatorilor muncitori, interesele clasei muncitoare.

Trebuie precizat că în optica gînditorilor progresiști din a doua jumătate a secolului trecut și începutul secolului nostru, opțiunea pentru industrializarea țării nu însemna, pur și simplu, sublinierea necesității dezvoltării industriei ca ramură de bază a economiei naționale, ci orientarea preocupărilor populației active a țării în domenii productive, îndeosebi ale producției materiale, între care un loc de seamă, pe lîngă industrie, îl ocupă și agricultura. De asemenea, ei acordau atenție comerțului intern și participării țării la circuitul economic mondial, precum și dezvoltării științei, învățămîntului și culturii în consens cu specificul economiei naționale. În pofida progreselor economice înregistrate, la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, România continua să rămînă o țară slab dezvoltată, cu o industrie restrînsă și o economie cu un pronunțat caracter agrar. O parte a țării se afla încă sub dominație străină, iar capitalul occidental pătrunsese adînc în economia țării. Era deci firesc ca militanții progresiști și revoluționari să privească actul istoric al Unirii din 1859 doar ca o etapă într-un proces de largă anvergură aflat în curs de desfășurare. Așa priveau lucrurile M. Kogălniceanu, G. Barit și A. D. Xenopol ș.a. de pe pozițiile burgheziei industriale, așa gîndeau C. Dobrogeanu-Gherea, Ioan Nădejde, M. Gh. Bujor ca exponenți ai clasei muncitoare. Era în interesul întregii social-democrații, remarca C. D. Gherea, să lupte împotriva oricărei nedreptăți, inclusiv „împotriva tuturor acaparărilor naționale"; se avea în vedere atît social-democrația din țările cucerite, cît și cea din țările cuceritoare. În ceea ce o privește, social-democrația din țara noastră — sublinia Gherea în 1911 — ea „tinde de fapt să apropie ceasul liberării și întregirii poporului românesc".[8] Aportul socialiștilor, alături de celelalte forțe progresiste ale țării, la înfăptuirea actului istoric al Unirii din decembrie 1918 este dovada grăitoare a identității dintre principiile promovate și acțiunile lor practice. În același timp, desăvîrșirea procesului unității naționale învederează că un asemenea act nu putea fi decît opera întregului popor, a tuturor forțelor progresiste și democratice ale țării. **„Desfășurarea evenimentelor istorice — relevă tovarășul Nicolae Ceaușescu — a demonstrat cu putere că Unirea de la 1 Decembrie 1918, care a dus la crearea statului național unitar român, a fost rezultatul nemijlocit al luptei hotărîte a celor mai largi mase populare, a întregului popor, un act în deplină concordanță cu drepturile inalienabile ale românilor, cu realitatea obiectivă, cu cerințele legice ale dezvoltării istorice sociale".**[9]) Iar acest moment istoric, de largă rezonanță în inima și cugetul poporului român, era continuarea unui proces marcat de Unirea de la 1859, de la a cărei înfăptuire se împlinesc anul acesta 125 de ani. Desigur, o perioadă scurtă în istoria milenară a unui popor, dar bogată în realizări și împliniri în care se regăsește și contribuția marilor noștri înaintași care au militat pentru unitatea națională, pentru înălțarea țării.

prof. dr. Ion BULBOREA

---

[1]) „O aruncătură de ochi asupra Unirii Principatelor" în vol. „Gîndirea social-politică despre Unire (1859)", Ed. politică, 1966, p. 191, 192.

[2]) Vezi „Românul", nr. 2, 8/20 ianuarie 1859

[3]) D.P. Marțian, Opere economice, Editura Științifică, 1961, p. 71

[4]) P.S. Aurelian, „Opere economice", Editura Academiei R.S.R., 1967, p. 70

[5]) Vezi „Enciclopedia Română", vol. III, 1938, p. 266

[6]) A.D. Xenopol, Opere Economice, Editura Academiei R.S.R., 1967, p. 24

[7]) Texte din literatura economică în România, Secolul XIX, vol. I, Editura Academiei R.P.R., 1960, p. 327

[8]) Constantin Dobrogeanu-Gherea, Opere complete, vol. 5, Ed. politică, București, 1978, p. 60

[9]) **Nicolae Ceaușescu,** Expunere la Adunarea festivă consacrată sărbătoririi a 65 de ani de la făurirea statului național unitar român, în „Scînteia" din 2 decembrie 1983

---

altă parte, în condițiile societății moderne, structura activităților și conținutul muncii au cunoscut evoluții noi, care nu pot fi ignorate în mecanismul de planificare a veniturilor obținute din muncă.

Privire în istoria chimiei

• *Cartea pe care o propune* Axente Sever Banciu *spre lectură,* „Descoperiri epocale în chimie", *publicată recent la* EDITURA ALBATROS *este elaborată în așa manieră încît să fie accesibilă unui cerc cît mai larg de cititori. Nu o reprezentare aridă, în termeni de strictă specialitate, ci într-o alcătuire ce urmărește să încadreze faptul științific în contextul său social-istoric, să-i redea dimensiunea umană. Sînt înfățișate perioade de fertilă imaginație și creativitate în domeniul chimiei, în care observațiile și ideile noi se adaugă, corectează sau schimbă din temelii unele concepte moștenite. Modul de structurare a volumului este relevant pentru intențiile autorului — urmărirea evoluției acestei discipline științifice prin personalitățile care au contribuit la dezvoltarea sa. Tocmai pentru a reliefa mai pregnant dialectica dezvoltării chimiei, Axente Sever Banciu prezintă în prima parte a cărții descoperirile de ordin teoretic și contextul ideatic în care acestea au avut loc, pentru ca în secțiunea a doua a volumului să se oprească în detaliu asupra invențiilor și inovațiilor cu aplicabilitate practică, asupra drumului — uneori sinuos și îndelungat —, pe care l-au parcurs multe descoperiri în chimie de la nivelul teoriei la cel al practicii sociale.*

„Ciclurile lungi" — o ficțiune ?

• *Propunîndu-și în articolul* „A critical appraisal of long cycles", *publicat în numărul 4/1983 al revistei* ECONOMIC IMPACT, *să demonstreze realitatea ciclurilor lungi în economiile capitaliste, doi autori —* Nathan Rosenberg *și* Claudio R. Frischtak *— ajung la concluzia că această ipoteză nu poate fi adeverită practic. Desigur, statistic se pot constata anumite regularități de fluctuații în evoluția pe termen lung a economiilor respective. Mai greu de identificat sînt însă — opinează autorii — legăturile cauzale între această mișcare ciclică și dinamica inovației. Dacă ar fi să se urmeze teoria clasică a lui Kondratieff sau Schumpeter — afirmă autorii menționați — ar însemna să investim inovația cu capacitatea de a declanșa concomitent o instabilitate ciclică și un impuls pentru creșterea economică. Or, fenomenul inovațional nu are un aspect omogen, ci se cere, la rîndul său, destășurat pe mai multe faze : invenție, inovație (aplicarea invenției), difuziune și etapa investițională. Iar practica economică, susțin autorii, indică o lipsă de concordanță între aceste faze (care urmează legități specifice) și efecte relative asupra proceselor economice.*

FIȘE

INCIDENȚA NEGATIVĂ A INSTABILITĂȚII VALUTARE ASUPRA ECONOMIEI MONDIALE (I)

CURSUL dolarului a înregistrat la începutul lunii ianuarie a.c. un nivel record pentru ultimii aproape zece ani. Acest fapt a adus și mai mult în centrul actualității problema instabilității valutare — realitate care se înscrie între cauzele majore ale dificultăților din economia mondială. Oscilațiile permanente și de amploare ale cursurilor valutare din tot acest interval au avut puternice implicații negative, deoarece au făcut incerte temeinicia calculelor economice, evoluția tranzacțiilor, administrarea disponibilităților și angajamentelor, echivalența schimburilor cu străinătatea. Rezultatul oricărei operațiuni comerciale sau financiare externe a devenit nesigur, riscant, fiind adesea determinat hotărîtor de modificarea raportului valoric dintre valutele în care se efectuează decontarea, un element ajuns cu totul imprevizibil. În fapt, fluctuațiile continue și atingerea unor niveluri neașteptat de ridicate sau de coborîte ale cursului diferitelor valute au creat probleme și au fost cauza unor însemnate pierderi pentru participanții la circuitul economic internațional.

Ca o dovadă grăitoare stau efectele evoluției situației monetare din ultimul timp. După ani în șir în care nestăvilita slăbire a dolarului și întărire a anumitor monede, în special marca vest-germană, au creat nenumărate greutăți și pierderi efective, de cîtăva vreme la ordinea zilei se află o totală inversare de situație, datorită cursului nejustificat de ridicat al monedei americane. Urmările reprecierii puternice a dolarului, cu peste 11% numai în cursul anului 1983, sînt multiple și se resimt în toate țările. Spre exemplu, întărirea monedei americane a anulat practic efectele pozitive ale scăderii înregistrate de prețul petrolului, întrucît plățile trebuie efectuate de toate țările importatoare în dolari repreciați. S-a calculat, de exemplu, că R.F. Germania trebuie să plătească acum barilul de petrol cu 3,5 mărci mai mult față de începutul semestrului II 1983, deși costul nominal în dolari al petrolului a scăzut între timp cu 3%. În ce privește Franța, s-a anunțat că factura importurilor de petrol și materii prime sporește cu 2 miliarde franci pentru fiecare creștere cu 10 centime a cursului dolarului, calculată pe bază anuală, rezultatul preliminat fiind o majorare a deficitului balanței comerciale în 1983 cu aproximativ 6 miliarde franci.

Impactul este puternic și pe plan financiar. Țările în curs de dezvoltare cele mai sărace au fost nevoite să angajeze aproape în totalitate în dolari creditele obținute de la instituțiile bancare în perioada 1979—1982 (în sumă de 137 miliarde dolari), trebuind implicit să plătească și dobînzile în dolari. Conform calculelor făcute de Banca Federală de Rezerve din New York, dacă țările în cauză angajau creditele în aceeași structură de valute în care se derulează comerțul lor exterior și foloseau structura respectivă la refinanțarea împrumuturilor în dolari ajunse la scadență, ar fi realizat o economie de peste 30 miliarde dolari.

Într-o situație dificilă se află o parte din operatorii de pe piețele valutare, care se așteptau la o scădere a nivelului cursului dolarului spre sfîrșitul anului 1983 și care au amînat răscumpărările pentru acoperirea unor operațiuni, ori care au vîndut dolari în descoperit fără a încheia operațiuni la termen și astfel au trebuit să suporte consecințele unei neprevăzute creșteri a cursului respectiv. Este interesant că și unele dintre companiile petroliere au procedat așa, aflîndu-se la sfîrșitul anului trecut în situația de a se acoperi prin cumpărări de dolari la un curs calificat ca „anormal" de ridicat.

Dar, efectele negative sînt importante chiar pentru S.U.A. S-a anunțat că reprecierea dolarului a provocat în perioada 1980—1982 o scădere a competitivității mărfurilor americane de circa 28%. Din această cauză, pentru prima oară după 12 ani S.U.A. au înregistrat anul trecut un deficit în schimburile cu țările membre ale Pieței comune estimat la peste 1 miliard dolari, fără a mai vorbi de totalul deficitului balanței comerciale americane care a fost preliminat în jur de 80 miliarde dolari, adică aproape dublu față de 1982. Datorită incidenței întăririi dolarului asupra competitivității în schimburile cu străinătatea — estimează „The Economist" (17 decembrie 1983) — produsul național brut al S.U.A. s-a redus cu 2,25% între 1980 și 1983 față de situația în care dolarul nu ar fi fost supraevaluat și din aceeași pricină au fost pierdute peste un milion de locuri de muncă într-o perioadă în care problema șomajului a devenit atît de acută.

Potrivit unor comentarii apărute în țările occidentale, în aprecierea elementelor determinante ale evoluției situației monetare trebuie pornit de la evidența lucrurilor așa cum apare după cei peste 10 ani de existență a cursurilor valutare fluctuante. După cum s-a dovedit, **nivelul cursurilor de schimb a fost determinat în mare parte de repercusiunile măsurilor de politică a statelor și nu de acțiunile întreprinse de băncile centrale.** Iar **modificările raporturilor de curs s-au petrecut arareori lent, treptat, producîndu-se de regulă abrupt ca o reflectare a reacției piețelor valutare la previziunile referitoare tocmai la măsurile de politică economică ce ar urma să fie adoptate de guverne.** La toate acestea trebuind să se adauge influența esențială a forțelor pieței, care constituie trăsătura definitorie a sistemului actual de formare a raporturilor de valoare dintre monede.

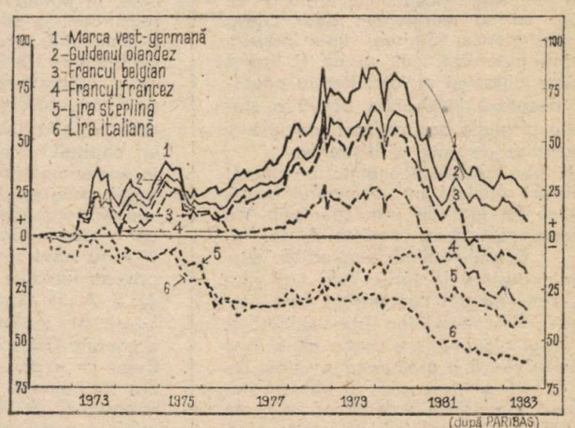

(după PARIBAS)

După cum se știe, instituirea sistemului cursurilor valutare fluctuante, cu peste un deceniu în urmă, a fost prezentată ca o măsură ce devenise imperios necesară pentru ajustarea unor structuri perimate. Se argumenta atunci că rigiditatea sistemului valutar existent impunea constrîngeri, cu efecte dăunătoare, în politica economică și împiedica formarea unor raporturi de valoare realiste între monede. Fluctuarea liberă, în funcție de jocul cererii și ofertei, era considerată că va aduce corectivul, oferind ca principal avantaj o concordanță statornică a cursurilor de schimb cu realitățile economice.

Modificarea mecanismului esențial de formare a cursurilor valutare s-a înscris ca punct culminant al unor succesive mutații intervenite în timp, momentul 13 martie 1973 marcînd încetarea funcționării în fapt a sistemului monetar internațional și intrarea în ceea ce s-a afirmat pe drept cuvînt că este o lipsă de sistem. Pentru că, în locul unui ansamblu de reguli și mijloace destinate să imprime o anumită disciplină pe plan monetar nu a fost pus ceva similar și definit, ceva în măsură să substituie într-adevăr ceea ce se desființa. În această privință, este concludentă declarația făcută ulterior de Gordon Richardson, guvernatorul Băncii Angliei, că în momentul cînd a încetat să funcționeze sistemul monetar creat la Bretton Woods nu exista nici o altă formulă pregătită care să-l poată înlocui corespunzător și, de aceea, la o privire retrospectivă, modul cum s-a trecut de la un sistem la altul apare nesatisfăcător.

Radu NEGREA

(Continuare în pag. 30)

Politici industriale de restructurare

VIRULENȚA manifestărilor de criză care zguduie economia mondială de aproape un deceniu a pus în fața tuturor statelor, într-o dimensiune calitativ nouă, problema găsirii mijloacelor de depășire a impasului. Formele în care economiile naționale sau diversele grupuri de state înțeleg să acționeze sînt strîns legat de interese proprii, de modul în care ele concep cooperarea internațională și nu în ultima instanță de potențialul fiecărei economii naționale. Dezbaterile găzduite de „Revista economică" pe tema „Procese și fenomene actuale din economia mondială" au relevat în mai multe rînduri diversele orientări ale politicilor economice adoptate de statele lumii pentru înfăptuirea unor restructurări industriale. Din acest proces de reorientare și restructurare nu lipsesc economiile occidentale, deși intensitatea cu care el se manifestă este fluctuantă și nici obiectivele nu pot fi caracterizate întru totul prin coerență.

De la bun început se cuvine să subliniem faptul că tendințele de restructurare din economiile capitaliste se manifestă cu multă încetineală și că în cele mai multe cazuri acestora le sînt preferate măsuri protecționiste care asigură un profit ridicat ramurilor devenite necompetitive ; efectele pe termen scurt ale protecționismului însă nu justifică, în ultimă instanță, întîrzierea procesului de ajustări structurale. În aceste state există o contradicție deschisă între susținătorii politicii de modificare structurală a producției în ritm rapid și cei care susțin încetinirea acestui proces. În timp ce aceia care fac parte din primul grup văd în modificarea structurală o premisă a îmbunătățirii poziției concurențiale pe plan extern, ceilalți consideră, pe de o parte, ca printr-o asemenea modificare se primejduiește existența unor întregi ramuri ale economiei, iar, pe de altă parte, protecționismul față de concurența externă ar crea posibilități sporite în domeniul inovării tehnologice. De altfel, urmărind cu atenție economia occidentală din ultimul deceniu, constatăm de fapt că schimbările din structura pe ramuri a producției reprezintă în principal o reflectare a evoluției ciclice conjuncturale și mai puțin o modificare structurală propriu-zisă. Aceasta nu înseamnă că procesul nu are loc, ci că el se desfășoară în primul rînd în interiorul ramurilor, fără a influența fundamental sistemul economic în ansamblu.

Un alt aspect pe care nu îl putem omite este corelarea modificărilor de structură cu direcțiile evoluției științei și tehnologiei. Este relevant, în acest sens, faptul că, chiar în condițiile stagnării activității investiționale, cheltuielile de cercetare-dezvoltare s-au menținut aproape neschimbate ca pondere în cifra de afaceri a întreprinderilor. Importanța care se acordă acestui capitol este subliniată de creșterea subvențiilor acordate de stat activității de cercetare-dezvoltare și de încurajare a formării de carteluri în domeniul cercetării și inovării tehnologice. Un asemenea proces este mai evident în Europa occidentală, decurgînd din preocuparea pentru reducerea decalajelor tehnologice care o despart de Japonia și Statele Unite ale Americii.

Din punct de vedere strategic, examinînd orientările de politică industrială ale principalelor puteri economice occidentale se poate contura o tendință de bază cu influență asupra direcțiilor fundamentale de modificări structurale, și anume **sporirea aportului cercetării-dezvoltării în procesul creșterii economice.** Faptul este atestat nu atît de volumul cheltuielilor alocate în acest scop ci, pe de o parte, de axarea dezvoltării producției pe investiții de raționalizare și modernizare — paralel cu scăderea volumului și rolului investițiilor noi și de extindere a capacităților de producție — și pe de altă parte de concentrarea activității de dezvoltare tehnologică în cadrul firmelor producătoare și pe un interes în creștere pentru cercetarea științifică fundamentală. Dacă ne referim la una din cele mai dinamice ramuri industriale se constată **transformarea procesului construcțiilor de mașini într-o producție de asamblare din elemente finite și părți ;** principiul building block (al blocurilor constructive) bazat pe standardizare și tipizare, datorită repetabilității maxime a subansamblelor, prezintă avantajul reglărilor rapide, reducerii timpului de proiectare, construcție și reparație, al reducerii utilajelor de producție folosite și a prețului produsului finit, precum și avantajul creșterii productivității muncii. O altă tendință în cadrul aceleiași ramuri o reprezintă **automatizarea producției de serie mică și medie** din ramurile construcției de mașini, prin generalizarea utilajelor cu comandă program și a centralelor de prelucrare în fluxul tehnologic, precum și prin accelerarea robotizării producției.

Preocupările de modernizare sînt evidențiate de creșterea cu 33 la sută a investițiilor pentru mașini și utilaje între anii 1975 și 1980 în economiile R.F.G., Franței, Italiei și Angliei ; ca urmare, între 1973 și 1982, consumul de oțel pe unitatea de investiție și de valoare adăugată în producția industrială a S.U.A., Japoniei și a țărilor din Piața comună a scăzut cu 25 la sută pînă la 30 la sută.

Ideea care transpare din toate aceste elemente este rolul fundamental al ramurii mașinilor-unelte pentru dezvoltarea ramurilor noi. Centrul de greutate al preocupărilor din industria mașinilor-unelte se mută însă de la simpla dotare la creșterea randamentului mașinilor. Această preocupare se evidențiază și în comportamentul comerțului exterior. De exemplu, în importul vest-european grupa de mașini, utilaje și echipament de transport și-a menținut în toată perioada 1970—1982 o pondere relativ constantă — în jurul valorii de 22 la sută, volumul importului la această grupă sporind de peste 5 ori.

În mod firesc se pune întrebarea : ce efect are concentrarea atenției politicii industriale asupra ramurii mașinilor-unelte pentru participarea respectivelor țări la comerțul internațional ?

Datele statistice indică creșterea ponderii schimburilor de părți componente și accesorii în valoarea fluxurilor de comerț cu mașini-unelte ca și în general în comerțul cu produse ale ramurii construcțiilor de mașini. Pe de altă parte, după cum atestă un recent studiu elaborat de Comisia Pieței comune [1]), între 1970 și 1981 a avut loc și un proces de creștere a ponderii importului de mașini-unelte în consumul intern. În R.F. Germania, ponderea importurilor în consumul intern a crescut de la 10,5 la sută în 1970 la 16,5 la sută în 1981, în Franța de la 35,7 la sută la 38,2 la sută, în Italia de la 21,7 la sută la 29,9 la sută, iar în Anglia de la 34,1 la sută la 50,1 la sută. Explicația unei asemenea evoluții, caracteristică și sectorului autovehiculelor și, în general, celui al produselor de uz industrial se situează deasupra fluctuațiilor ciclice ale conjuncturii, respectiv evoluției proprii producției industriale și produsului intern brut. Studiul menționat relevă tocmai existența unei elasticități scăzute între preț și volumul importului și a unei elasticități constante, în ciuda fluctuațiilor ciclice, în raport cu produsul intern brut. Pe segmentul specific al construcțiilor de mașini, elasticitățile importului la produsul intern brut confirmă ideea că problema competitivității se pune în primul rînd sub unghiul unei rezistențe mai mici față de import, valorile acestora exprimînd evoluția fenomenelor de specializare internațională.

O altă situație evidentă este relevată de evoluția importurilor de bunuri de investiții în țările din C.E.E. Importurile de bunuri de investiții s-au majorat într-un ritm mediu anual de 8 la sută, depășind net ritmurile de creștere ale tuturor celorlalte importuri. În comparație cu importul total de produse manufacturate al Pieței comune, cel de bunuri de investiții este mult mai dinamic, iar ponderea importurilor extracomunitare în producția de bunuri

[1]) Économie Européenne, nr. 16/1983, Bruxelles

de echipament a sporit de la 7 la sută în 1970 la 13,5 la sută în 1980, în timp ce la grupa întreagă de produse manufacturate creşterea a fost de la 8,8 la sută la 13,8 la sută în acelaşi interval.

Formele prin care se aplică politicile industriale de restructurare implică o creştere a rolului statului în economie prin subvenţionarea directă a activităţii de cercetare-dezvoltare, aplicarea de facilităţi fiscale întreprinderilor angajate în programe de modernizare şi restructurare a producţiei, încurajarea formării de carteluri în domeniul cercetării-dezvoltării şi relaxarea legislaţiei anti-trust în domeniul producţiei şi exportului. Obiectivul pe termen lung al unor asemenea acţiuni, cel puţin declarat, este de a îmbunătăţi condiţiile unei competitivităţi selective a economiei, care să se degajeze de activităţile stagnante sau implicînd o intensitate ridicată a folosirii forţei de muncă şi să axeze economia pe activităţile tehnologice ale viitorului [2]). Scopul declarativ trebuie înţeles cu precauţiunea cuvenită : nici unul din statele capitaliste nu este dispus să renunţe la unele sectoare industriale, chiar dacă ele s-au dovedit a fi vulnerabile în actuala criză structurală. În asemenea ramuri, restructurarea are conţinutul unei raţionalizări, modernizare vizînd chiar o întărire a poziţiei competitive pe plan mondial. Acesta este cazul siderurgiei, construcţiilor navale, industriei textile şi confecţiilor în R.F. Germania, Franţa şi Japonia, al industriei cărbunelui în R.F. Germania, automobilelor în Franţa, petrochimiei şi aluminiului în Japonia.

În schimb, politicile industriale au conturat în mod evident direcţii prioritare de dezvoltare şi promovare a unor ramuri, accentul fiind diferenţiat în funcţie de nivelul specific al dezvoltării tehnologice. Astfel, în R.F. Germania priorităţile politicii industriale includ : aviaţia civilă şi tehnologia spaţială, calculatoarele, electronica şi semiconductorii, energia nucleară şi tehnologiile alternative de producere a energiei, maşinile-unelte şi telecomunicaţiile. În Franţa, unde programul de „reindustrializare" se suprapune pe o politică de recucerire a pieţei interne, obiectivele sînt mai diverse, incluzînd, pe lîngă cele urmărite în R.F. Germania şi ramurile maşinilor de birou, microelectronicii, electronicii de consum, roboticii, tehnologiilor marine, biotehnologiei şi construcţiei de maşini grele.

[2]) Problèmes économiques, nr. 1838, 1983.
[3]) International Trade, Industrial Policies and the Future of American Industry. Washington, 1983.

Înainte de a examina sectorial cîteva **politici industriale** din unele ţări capitaliste, se cuvine să precizăm că **acestea nu trebuie confundate cu politicile macroeconomice** (axate în esenţă pe problemele inflaţiei şi şomajului). Politicile industriale au drept obiectiv să îmbunătăţească productivitatea şi competitivitatea pe termen lung a ramurilor industriale naţionale, prin luarea în considerare a obiectivelor naţionale de dezvoltare şi a concurenţei internaţionale. În Franţa, de exemplu, selectarea ramurilor cărora li se acordă prioritate s-a făcut pe baza probabilităţii unui succes internaţional de competitivitate pe termen mediu.

Opţiunea care s-a făcut în Franţa în direcţia dobîndirii unei independenţe energetice, încă din 1974, prevede ca în 1985 circa 55 la sută din consumul de energie electrică să fie asigurat prin producţia centralelor nucleare, acestui sector alocîndu-i-se anual, de la buget, fonduri de 6 miliarde dolari. Pivotul realizării proiectului îl reprezintă societatea de stat Electricité de France şi compania Framatome, angajate într-un program de dezvoltare a reactoarelor cu apă uşoară şi de vitrifiere a deşeurilor radioactive lichide. Dezvoltarea acestor tehnologii este urmărită cu dublul scop de asigurare a independenţei energetice şi al creării unui sector de export competitiv într-un domeniu de interes imediat pentru majoritatea statelor lumii. Pe de altă parte, într-o optică care asociază din nou competitivitatea internă cu cea externă, cel de al 8-lea plan francez (1981—1985) a definit şase sectoare drept strategice pentru viitor : electronica, tehnologii energetice alternative, tehnologii marine, maşini-unelte şi roboţi industriali, biotehnologia şi industria aerospaţială, pentru dezvoltarea cărora sînt alocate, de la buget, fonduri de 25 miliarde dolari, cea mai mare parte a acestor fonduri fiind orientată spre cercetare-dezvoltare.

Realizarea obiectivelor de politică industrială este urmărită de stat prin folosirea unui complex de pîrghii care îi stau la dispoziţie şi a căror administrare se face prin raportare permanentă la reacţia pieţei, politica industrială fiind frecvent condusă pe principiul corectării pieţei, dacă aceasta din urmă nu reacţionează favorabil la direcţiile indicative ale autorităţilor guvernamentale.

În Japonia, de exemplu, dezvoltarea sectoarelor de maşini-unelte, a roboticii, calculatoarelor şi semiconductorilor este stimulată printr-un complex de măsuri vizînd, în domeniul fiscal şi financiar, acordarea de stimulente fiscale pentru achiziţionarea de produse japoneze, credite fără dobîndă (cu condiţia ca cercetările de dezvoltare să fie încununate de succes) ; în cel al dezvoltării tehnologice : subvenţii pentru activitatea de cercetare-dezvoltare şi comenzi guvernamentale pentru proiecte dezvoltate de firme japoneze sau de către acestea în comun cu firme străine, achiziţii guvernamentale preferenţiale din producţia internă ; în domeniul politicii de investiţii şi comerţ, restricţii la efectuarea de investiţii de către concurenţa străină, credite de export şi protecţie la import ; în domeniul administrativ : naţionalizări, organizarea de carteluri de export controlate de guvern şi de companii de leasing cu participaţia de capital a guvernului, pusă la dispoziţia întreprinderilor mici şi mijlocii.

În R.F. Germania, procesul de restructurare şi de aplicare a politicii industriale este mai puţin evident decît în alte ţări, datorită modului specific de definire a acesteia, prin sistemul consultărilor între autorităţile federale şi locale de pe o parte, sindicate şi asociaţiile industriaşilor pe de altă parte. Ministerul federal pentru prognoză şi tehnologie alocă anual circa 3 miliarde dolari pentru dezvoltarea sectoarelor industriei aerospaţiale, calculatoarelor, electronicii, energiei, maşinilor-unelte şi telecomunicaţiilor. O parte însemnată a bugetului acestui minister este consacrată societăţii Fraunhoffer care înglobează 28 de institute de cercetări în domeniul industrial şi al cărei scop este, între altele, de a contribui la introducerea rapidă a noilor tehnologii în industrie.

Spre deosebire de ceea ce se întîmplă în Japonia sau în Europa occidentală, nu se poate încă vorbi, aşa cum se afirmă şi într-un studiu al Asociaţiei sindicate-industrie din S.U.A. (LICIT)[3]), despre conturarea unei politici industriale coerente în S.U.A. Aici predomină încă tezele aşa-ziselor avantaje ale protecţionismului, în umbra căruia procesele de ajustare vor avea loc în mod natural. Dimpotrivă, avantajele tehnologice ale unor ramuri ale industriei americane conduc unele cercuri conservatoare la formularea unor recomandări adresate guvernului în direcţia întăririi protecţionismului comercial, a căutării de măsuri de reciprocitate care să asigure menţinerea poziţiei americane pe alte pieţe.

dr. Eugen DIJMĂRESCU

Incidenţa negativă a instabilităţii valutare

(Urmare din pag. 28)

Consecinţele au sancţionat, de altfel, caracterul improvizat al încercărilor de soluţionare a unor probleme de o asemenea complexitate, prezentînd o importanţă vitală pentru toate ţările. Schimbările intervenite au fost rodul acţiunii principalelor ţări capitaliste care nu au ţinut sau nu au vrut să ţină seama de repercusiuni, de consecinţele grave ce aveau să apară pe un plan general, pentru ca mai apoi să resimtă, la rîndul lor, din plin, urmările unor hotărîri prin care se instaura, într-un mod conştient, instabilitatea.

Mai cu seamă în materie de cursuri, schimbarea structurală operată nu a rezistat la proba timpului, rezultatele fiind departe de aşteptări. Şi aceasta în special în obţinerea stabilităţii, atît de necesară în relaţiile valutare care au o incidenţă directă asupra întregului ansamblu de relaţii economice internaţionale. Ideea susţinută de promotorii noului sistem era că, după unele oscilaţii inerente pentru rodarea mecanismului, urma să se instaureze o mai bună stabilitate a cursurilor decît existase mai înainte, fără tensiuni şi pierderi rezultate din intervenţii masive pe piaţă ale autorităţilor, tocmai datorită promisei adaptări de la sine a raporturilor valorice dintre monede la condiţiile obiective economice. Or, efectul sistemului adoptat s-a dovedit a fi, dimpotrivă, existenţa în permanenţă a incertitudinii, tensiunii şi schimbării. Este de ajuns să fie privită reprezentarea grafică a evoluţiei principalelor valute în toţi aceşti ani pentru a avea imaginea unor adevărate seisme, necontenite în toată perioada şi accentuate deosebit spre începutul actualului deceniu. Şi nu trebuie uitat că în perioadele de maximă tensiune, cursurile valutare au înregistrat fluctuaţii ample, de cîteva procente, pe parcursul unei singure zile şi că reprecierea sau deprecierea anumitor valute a atins proporţii chiar de 30% în cursul unui trimestru, situaţii ce fac orice comentariu de prisos.

Perspective macroeconomice britanice

PROGNOZELE Institutului național de cercetări economice și sociale din Anglia anticipează o perspectivă mai puțin optimistă pentru 1984, respectiv o creștere de numai 2%, față de cea de 3% avută în vedere de Trezorerie.

Anglia — prognoze economice

	Producție (modificări în % față de anul anterior)	Șomaj (trim. IV) (mil.)	Soldul balanței de plăți (mrd. £)
1983 *	2,2	2,9	1,7
1984	2,0	3,1	0,2
1985	1,0	3,3	—0,4
1986	1,4	3,4	0,2
1987	1,5	3,5	0,1
1988	1,6	3,5	0,0

*) Estimări
Sursa : Financial Times

Institutul consideră că anul 1984 va însemna, în fapt, menținerea stagnării economice pentru ca numai în 1985 în Anglia să apară primele semne reale de înviorare. Pornind de la premisa menținerii actualei politici economice, institutul apreciază că în 1985 șomajul va afecta circa 3,3 mil. persoane — excluzînd pe absolvenții diferitelor forme de învățămînt — iar inflația va crește pînă la nivelul de aproape 7%.

Deși guvernul și-a făcut cunoscută intenția de a stimula reducerea împrumuturilor în sectorul public, institutul consideră că actuala politică economică va duce la menținerea în 1985-1986 a aceluiași nivel ridicat al cererii înregistrat în 1983, împrumuturile acordate acestui sector urmînd să reprezinte 3% din venitul național.

În afara unei anumite îmbunătățiri în situația investițiilor în fonduri fixe, sursa citată nu are în vedere majorări pe ansamblul activității investiționale. Principalul stimulent va trebui să îl constituie, potrivit prognozelor institutului, înviorarea exporturilor care sînt așteptate să înregistreze în 1984 o creștere cu 4% în volum față de 1983.

Importurile sînt așteptate să crească cu 4% în 1984 și cu numai 2,5% în 1985.

Buget de austeritate în Olanda

BUGETUL anunțat de guvern pentru anul financiar 1984 își propune în primul rînd reducerea șomajului (care afectează 17,5% din forța de muncă a țării) și menținerea standardului de viață, în condițiile în care o mare parte a populației deține salarii din categoria celor mai scăzute. Guvernul speră să-și atingă scopurile urmărite, acordînd prioritate absolută dezvoltării industriei, în sensul stimulării investițiilor. În prezent, aproximativ jumătate din companiile olandeze își închid conturile cu pierderi după plata taxelor, iar investițiile au atins — ca pondere în totalul capitalului firmelor — cel mai scăzut nivel de după război, arată ziarul „Financial Times". Pentru a se veni în sprijinul industriei în general, și a celei mici și mijlocii în special, urmează a fi extinse stimulentele de ordin financiar, în primul rînd reducerea diferitelor taxe asupra companiilor.

Ca o măsură vizînd totodată și reducerea cifrei șomajului, urmează să se treacă la diminuarea timpului de muncă al celor încadrați, cu reducerea corespunzătoare a salariilor. Măsura este, desigur, privită cu neîncredere de sindicate, deși guvernul a dat asigurări în legătură cu posibilitatea ca cei afectați de reducerea timpului de muncă să găsească de lucru în timpul liber, în afara serviciului de bază.

În sfîrșit, o altă cale de diminuare a deficitului bugetar o reprezintă, în concepția guvernului, reducerea drastică a cheltuielilor sociale.

Programe de dezvoltare

MALAYEZIA: obiective ale actualului plan cincinal

CEL de-al patrulea plan cincinal al Malayeziei (1981—1985) pune un accent prioritar pe dezvoltarea industrială a țării. Aceasta presupune, printre altele, realizarea unei creșteri medii anuale a P.I.B. de 7,6—7,8%, reducerea la minimum a ratei șomajului, menținerea ratei inflației în jurul nivelului de 6—7%, asigurarea unei balanțe de plăți excedentare paralel cu creșterea exporturilor într-un ritm mediu anual de 9,7%, iar a importurilor — cu 8,6%.

Obiectivele principale ale planului cincinal, definite de autoritățile malayeziene, se referă la : sporirea randamentelor în agricultură, extinderea și diversificarea sectorului industrial, modernizarea sectorului financiar, promovarea în continuare a exporturilor, stimularea substituirii importurilor, înființarea de noi locuri de muncă și creșterea nivelului de trai, protejarea mediului înconjurător, asigurarea dezvoltării echilibrate în plan regional (prin acordarea unei atenții deosebite regiunilor slab dezvoltate din estul țării).

În domeniul industrial, în viitor un accent prioritar urmează a fi pus pe : producția destinată exportului ; ramurile care pot asigura folosirea unui volum mare de forță de muncă (de exemplu industria textilă sau cea de produse electronice) ; industriile bazate pe utilizarea resurselor agricole și a altor resurse proprii (prelucrarea cherestelei, a cauciucului, a uleiului de palmier, a cositorului) ; sectoarele industriale în măsură să asigure introducerea de tehnologii noi, moderne, stimulînd totodată creșterea nivelului de calificare a forței de muncă. Ca obiective ferme de investiții pot fi citate : un laminor de oțel, o fabrică de fier spongios, o uzină de rafinare a aluminiului, cîteva fabrici de ciment, precum și unități pentru prelucrarea produselor agroalimentare.

În sectorul energetic, în cursul actualului plan cincinal urmează să fie finalizate lucrările la centralele hidroelectrice de la Kenering (120 MW) și Kenyr (400 MW), la termocentrala de la Passir Gudang (240 MW) și cea pe gaze naturale de la Connaught Bridge (160 MW) ; este prevăzută realizarea și a unor centrale electrice noi, cum sînt hidrocentrala de la Pelagus (100 MW, în statul Sarawak), termocentrala de la Port Kelang (statul Selangor), termocentrala pe bază de gaze naturale de la Paka (statul Trenganu).

În domeniul comerțului exterior, se preconizează sporirea exportului de produse prelucrate industrial (care vor ajunge să dețină o pondere de 24,2% în exportul malayezian, în special produse textile și electronice.

În cadrul relațiilor comerciale româno-malayeziene, țara noastră livrează autocamioane, produse metalurgice, îngrășăminte chimice, achizițiile din această țară constînd în principal din materii prime (cositor și cauciuc natural). Materializarea primului obiectiv de cooperare economică, și anume linia de asamblare a autocamioanelor „Roman diesel", de la Pekan, a deschis noi perspective relațiilor dintre cele două țări.

Rodica NEGESCU

EVOLUȚII MONETARE

LA ÎNCEPUTUL perioadei 9—13 I, tendința de consolidare a poziției **dolarului S.U.A.**, manifestă din cursul întregii săptămîni precedente, s-a accentuat, atingîndu-se niveluri record ale cursurilor față de majoritatea valutelor occidentale. Procesul a fost motivat atît de factori fundamentali legați de evoluția pe termen mediu a activității economice în S.U.A. (se estimează oficial că în 1984 volumul investițiilor de capital va spori, în termeni reali, cu circa 9,4% pe an, prima asemenea creștere după un declin înregistrat succesiv la acest indicator în ultimii trei ani ; se așteaptă, totodată, de către majoritatea observatorilor, ca în anul în curs nivelul dobînzilor la fondurile în dolari să rămînă ferm, ritmul inflației să se accelereze ușor față de cel de circa 4% pe an estimat pentru anul 1983, iar ritmul de creștere a P.N.B. real să se situeze la circa 4,5—5%, de la 6% cît se prelimină pentru 1983), cît și de o serie de factori de influență pe termen scurt (restrîngerea sub așteptări a masei monetare în circulație în noua săptămînă de raportare). Aprecierea cursului dolarului de la începutul intervalului a făcut necesară intervenția unor bănci centrale (se estimează că, în ziua de luni 9 ianuarie a.c., numai Banca Federală a R.F. Germania a vîndut direct pe piața valutară între 300 și 600 milioane dolari). Publicarea știrilor potrivit cărora reprezentanții băncilor centrale vest-europene întruniți la Banca Reglementelor Internaționale au hotărît să nu intervină concertat pentru stoparea tendinței de apreciere rapidă a cursului dolarului a alimentat ulterior presiunile „à la hausse" asupra acestei valute. Ulterior, cursul dolarului a slăbit, atît ca efect al închiderii de poziții pentru realizarea de profituri de către numeroși operatori de devize, cît și ca efect al speculațiilor legate de o posibilă majorare a dobînzilor interne în R.F. Germania pentru contracararea influențelor aprecierii abrupte a dolarului asupra economiei.

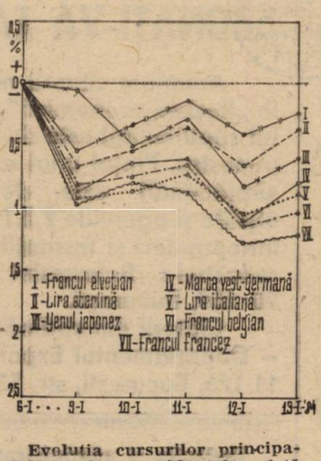

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 9—13 I ; bază : 6 I 84

În primele zile ale săptămînii actuale, cursul dolarului a continuat să piardă teren, înregistrîndu-se și căderi abrupte în zilele de 16 și 17 ianuarie 1983.

În intervalul 9—13 ianuarie, cursurile principalelor valute occidentale față de dolar au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile atinse în ziua de 13 ianuarie, comparativ cu cele din ziua de referință de 6 ianuarie a.c.) : lira sterlină 1,4025 dolari/liră (față de 1,4075 dolari/liră), francul elvețian 2,2450 franci/dolar (2,24), marca vest-germană 2,8325 (2,81), francul belgian 57,78 (57,20), francul francez 8,67 (8,5650), lira italiană 1716 (1701), yenul japonez 234,50 (233).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 6 și 13 ianuarie a.c.) eurodolari 10,125 și 10,25%, euromărci vest-germane 6,25 și 6,50%, eurofranci elvețieni 4,0625 și 4,1875%, eurolire sterline 9,6875 și 9,8125%.

La ultimul fixing de la Londra din ziua de 13 ianuarie a.c. prețul aurului s-a situat la 373,25 dolari/uncie, comparativ cu 375,25 dolari/uncie la ultimul fixing din săptămîna precedentă. —

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 3 din 20 ianuarie 1984

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

— O viziune originală, revoluționară cu privire la democratismul statului nostru socialist **(Marin Neagu)** 2

— Rolul revoluției tehnico-științifice în gîndirea tovarășului **Nicolae Ceaușescu (Constantin Bârlă)** 4

— Concepția președintelui **Nicolae Ceaușescu** privind promovarea unor noi relații economice internaționale **(Alexandru Puiu)** 6

125 DE ANI DE LA UNIREA MOLDOVEI CU MUNTENIA

— Moment crucial în constituirea statului național român modern **(Mircea Mușat)** 8

— Impulsionarea dezvoltării economice sub influența Unirii **(Vasile Nicolae)** 10

— Masele populare — factorul decisiv în înfăptuirea Unirii **(Ion Ardeleanu)** 12

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Nivelul tehnic și calitativ al produselor — în centrul preocupărilor **(Viorel Coandă)** 14

— Priorități în mecanismul aprovizionării tehnico-materiale **(Aurel Orvas)** 16

— Campania agricolă de primăvară. Respectarea întocmai a tehnologiilor — condiție esențială în realizarea unor recolte înalte **(Gh. N. Iosif)** 18

— Noua revoluție agrară și factorul uman **(Ileana Stănescu)** 20

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Exigențe ale creșterii eficienței activității productive **(Radu Ciurileanu)** 22

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Costul noncalității. Componenta organizatorică a efortului de îmbunătățire a calității produselor **(Nițâ Caragea)** 24

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

— Economiști români, militanți pentru unitate națională (II) **Ion Bulborea)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Incidența negativă a instabilității valutare asupra economiei mondiale (I) **(Radu Negrea)** 28

— Politici industriale de restructurare **(Eugen Dijmărescu)** 29

— Tendințe — conjuncturi 31

ÎN SUPLIMENT : Probleme ale activității consiliilor populare

IN THIS ISSUE

— A genuine and revolutionary vision on the democratism of our socialist state **(Marin Neagu)** 2

— The role of the technical and scientific revolution in the thought of comrade **Nicolae Ceaușescu (Constantin Bârlă)** 4

— Comrade **Nicolae Ceaușescu's** conception on the promotion of new international economic relations **(Alexandru Puiu)** 6

— A decisive moment in the creation of the modern Romanian state **(Mircea Mușat)** 8

— The promotion of the economic development under the influence of the Union **(Vasile Nicolae)** 10

— The masses of the people : the decisive element of the achievment of the Union **(Ion Ardeleanu)** 12

— Attention foccused on the technical and qualitative level of the products **(Viorel Coandă)** 14

— Priorities in the mechanism of technical and material supply **(Aurel Orvas)** 16

— The spring agricultural campaign. Firm observance of the technologies : an essential condition to obtain high output **(Gh. N. Iosif)** 18

— The new agrarian revolution and the human factor **(Ileana Stănescu)** 20

— Requirements for the increase of the productive activity **(Radu Ciurileanu)** 22

— The cost of the non-quality. The organizatory component of the efforts to improve the quality of the products **(Nițâ Caragea)** 24

— Romanian economists, militants for national unity (II) **(Ion Bulborea)** 26

— The negative influence of the currency fluctuation on the world economy (I) **(Radu Negrea)** 28

— Restructuring industrial policies **(Eugen Dijmărescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Оригинальная, революционная концепция о демократизме нашего социалистического государства **(Марин Неагу)** 2

— Роль научно-технической революции в мышлении товарища Николае Чаушеску **(Константин Бырлэ)** 4

— Концепция президента Николае Чаушеску о развитии новых экономических международных связей **(Александру Пую)** 6

— Решительный момент о созидании современного румынского государства **(Мирчеа Мушат)** 8

— Стимулирование экономического развития под влиянием Объединения **(Василе Николае)** 10

— Народные массы — решительный фактор в достижении Объединения **(Ион Арделеану)** 12

— Образцовое выполнение плановых задач. Технический и качественный уровень изделий в центре внимания **(Виорел Коандэ)** 14

— Приоритеты в механизме материально-технического снабжения **(Аурел Орвас)** 16

— Сельскохозяйственная весенняя кампания. Неуклонное соблюдение технологий — существенное условие в достижении больших урожаев **(Г.Н. Иосиф)** 18

— Новая аграрная революция и человеческий фактор **(Илеана Стэнеску)** 20

— Самохозяйствование в предприятиях: ответственности, действия, результаты. Требования повышения производительной деятельности **(Раду Чурилеану)** 22

— Цена слабого качества. Организационный компонент усилий направленных на улучшение качества изделий **(Ницэ Караджеа)** 24

— Румынские экономисты, борцы за национальное единство (II) **(Ион Булборея)** 26

— Отрицательный ефект валютной неустойчивости на мировую экономику (I) **(Раду Негреа)** 28

— Политики перестройки промышленности **(Еуджен Джмэреску)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

Pentru sistemele dv. de calcul,
I.T.C. — Fabrica de memorii electronice —
Timişoara
str. Gh. Lazăr nr. 9, tel. 35555, telex 71380

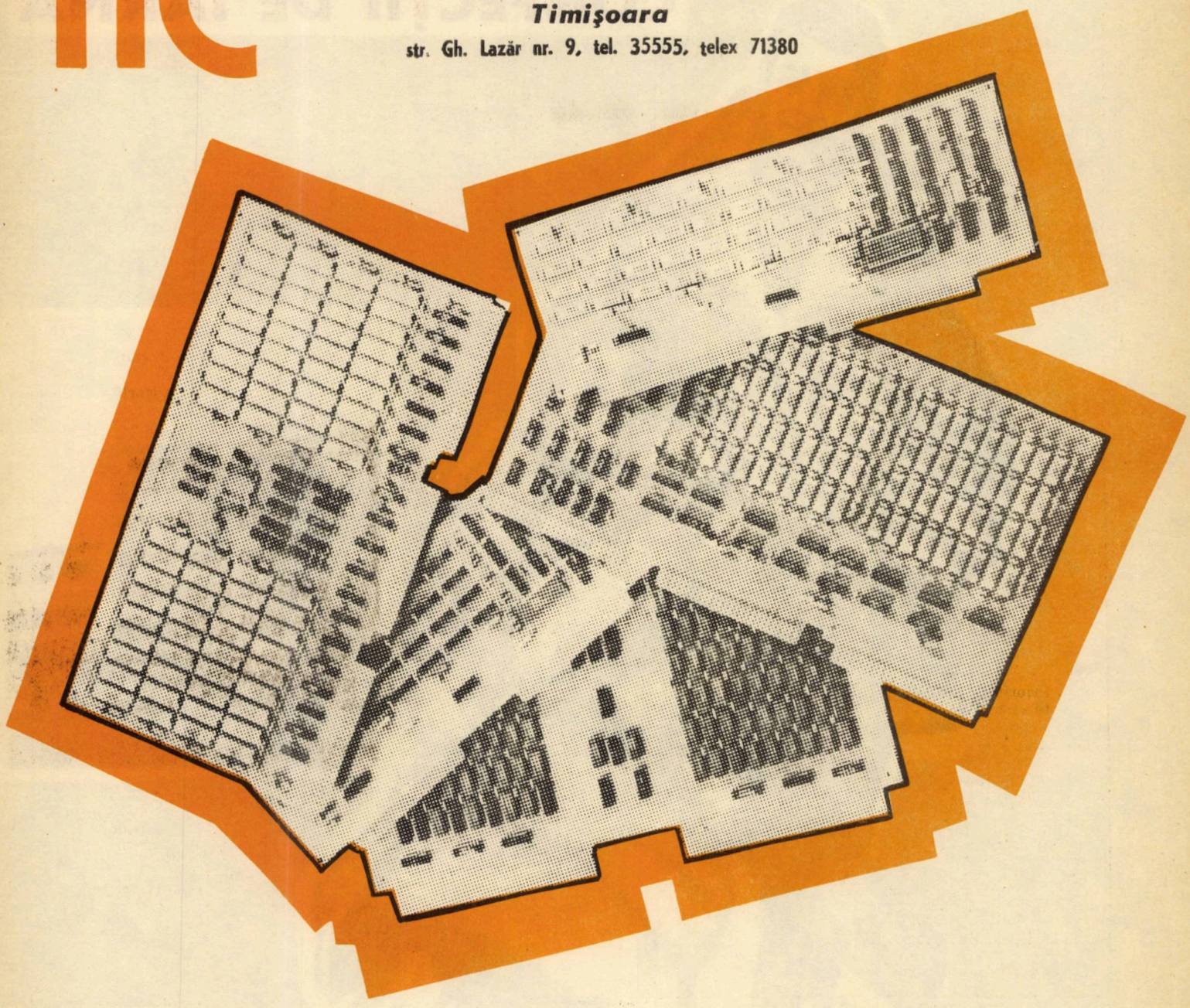

Vă oferă :

1. Extensii de memorii pentru sistemele I–100, I–102, ECAROM, TELEROM-P, M-18, NOVA, FELIX 256, Felix 512–1024.
2. Blocuri de memorii pentru înlocuirea modulelor 16 Ko cu ferită de tip 2,5 D la Sistemele FELIX 256.
3. Module de memorii semiconductoare pentru terminalele DAF. 2010.
4. Module de memorii semiconductoare pentru microsisteme realizate pe formate standard S–100, dublu EUROCARD.
5. Unităţi de memorie externă semiconductoare de mare capacitate pentru minisisteme Independent, Coral, Nova şi alte sisteme de medie/mare capacitate.

De asemenea unitatea noastră realizează, la cerere, diverse unităţi şi module de memorii pentru sistemele d-voastră :

- RAM dinamic
- RAM static
- PROM sau PROM combinat cu RAM
- variante RAM nevolatil

Datorită echipamentelor de testare evoluate se asigură o fiabilitate ridicată produselor noastre şi o garanţie de 1 an de zile.

str. Gh. Lazăr nr. 9, telefon 35555 telex 71380

CONFECȚII DE IARNĂ

1984 JAN 3 1

Marile magazine din capitala țării — București: „Bucur-Obor", „Unirea", „București", „Victoria", „Adam", „Eva", precum și marile magazine universale din țară vă pun la dispoziție în acest sezon un bogat și extrem de variat sortiment de articole de: confecții, tricotaje, lenjerie, încălțăminte, marochinărie, galanterie etc.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D696

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

NICOLAE CEAUȘESCU – activitate neobosită pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru dezvoltarea economică și socială a patriei

Vizitele de lucru ale secretarului general al partidului prilejuiesc indicații concrete pentru modernizarea unităților industriale și creșterea eficienței producției

Intreaga politică a partidului, a secretarului său general pune in centr preocupărilor dialogul cu masele, dezvoltarea democrației socialiste

Valorificarea tuturor posibilităților pentru creșterea producției agricole, pentru obținerea unor recolte sigure și stabile constituie o permanentă preocupare a conducătorului partidului și statului

Componentă importantă a amplului program inițiat de tovarășul Nicolae Ceauș pentru ridicarea nivelului de trai al poporului, construcția de locuințe este integrată procesul sistematizării localităților patriei

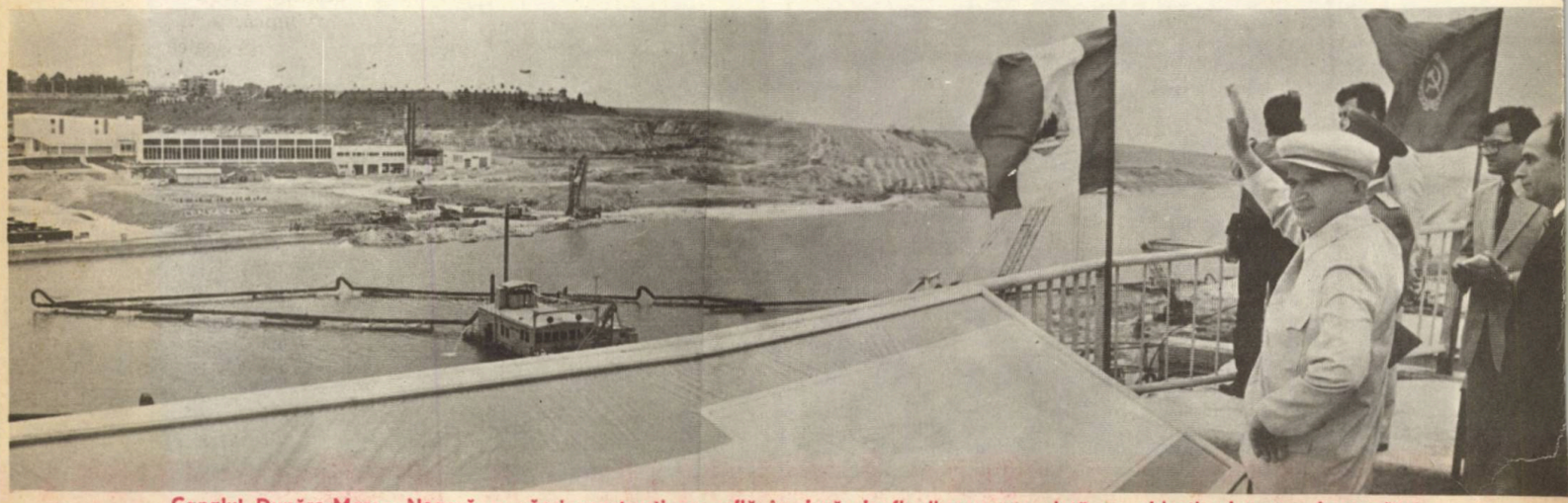

Canalul Dunăre-Marea Neagră, a cărui construcție se află în fază de finalizare, reprezintă un obiectiv de mare însemnătate pentru economia națională

D646

CASA CENTRALĂ A OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

DOMENII NOI DE APLICARE A ANALIZEI VALORII

DESFĂȘURATĂ pînă acum pe parcursul a mai bine de 7 ani, acțiunea „Revistei economice" în sprijinul **generalizării analizei valorii — ca** metodă de conducere care, pornind de la relația fundamentală scop — funcție — costuri, introduce o optică nouă de investigare și cercetare sistemică, creativă a obiectivelor și activităților — s-a bucurat de o serie de rezultate pozitive. Materialele publicate au servit la înțelegerea importanței acestei metode pentru a realiza concomitent îmbunătățirea calității, reducerea consumurilor materiale (implicit și a celor energetice) și de muncă; la sensibilizarea cadrelor de conducere și specialiștilor din economie ; la completarea bazei documentare pentru programele de perfecționare pe această temă ; la schimbul de idei, informații și experiență. Și totuși, nu putem caracteriza ceea ce s-a făcut pînă acum decît ca o pătrundere. La timpul potrivit, revista a sugerat, de asemenea, în ce direcție să se acționeze, ce probleme se cer rezolvate pentru a ajunge ca practicarea — totuși încă izolată — a analizei valorii să capete un caracter de masă și de permanență, ceea ce ar avea efecte uriașe, care s-ar încadra perfect în obiectivele programelor speciale, adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie trecut, referitoare la reducerea consumurilor și valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, energiei, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, lucrărilor și serviciilor, creșterea accentuată a productivității muncii.

Considerînd că misiunea sa specifică în declanșarea acestor efecte nu este încheiată și corelînd-o cu obiectivul tematic mai cuprinzător și de cea mai mare actualitate pe care și l-a înscris în programul său — stimularea creativității, „Revista economică" prezintă în numărul de față al Suplimentului unele considerații și experiențe care demonstrează că **A. V. poate avea ca obiect nu numai un produs sau părți componente ale acestuia, ci și o activitate sau succesiune de activități, un obiectiv sau o lucrare de investiții etc.** De altfel, în cercurile specialiștilor care au adîncit pe plan teoretic conceptul metodei se apreciază că ea oferă ample deschideri în toate domeniile activității umane în care analiza funcțională, condusă științific, poate contribui la ameliorarea raportului dintre efort și efect, la satisfacerea cerinței sociale cu un consum minim de resurse.

A. V.: Eficiență sporită a proiectelor de investiții

ORICE OBIECTIV investițional poate fi privit ca un sistem ce trebuie să îndeplinească anumite funcții, a căror exercitare se situează în viitor și constă din realizarea unor produse, prestarea unor servicii etc. Consumurile materiale și de forță de muncă, ritmul și volumul producției ce se vor realiza sînt hotărîte într-o măsură importantă prin proiectul care fundamentează investiția ; așadar, cheltuielile actuale de investiții, cu o structură proprie, determină, pe de o parte, funcțiile pe care obiectul investițional le va putea îndeplini, iar pe de altă parte, cheltuielile viitoare de producție, condițiile de muncă în care ele vor fi efectuate, precum și mărimea beneficiilor.

A considera un obiectiv investițional de tip industrial drept un sistem înseamnă a omogeniza elemente materiale eterogene prevăzute în proiectul viitoarei întreprinderi, prin intermediul identității funcțiilor pe care le vor exercita subsistemele componente : tehnologic, tehnic, organizatoric, economico-financiar, conducător și creativ-inovativ. După caracterul contribuției pe care o au la realizarea activităților de producție pot fi identificate următoarele categorii de funcții : de fabricație, complementare, de serviciu, de construcții și ecologice. Mijloacele concrete prin care se realizează aceste funcții sînt locurile de muncă, zonele de deservire și sferele de atribuții — care pot fi, la rîndul lor, tehnologice, complementare celor tehnologice, de deservire, de culegere, prelucrare, stocare și prezentare a informațiilor, de analiză a informațiilor și decizie.

Aplicarea analizei valorii în acest domeniu urmărește asigurarea **proporționalității dintre valorile atribuite funcțiilor cerute viitorului obiectiv și cheltuielile de investiții necesare creării locurilor de muncă prin care aceste funcții se realizează ;** sau, privind prin prisma randamentului de concepție, creșterea acestuia prin îmbunătățirea raportului dintre cheltuielile directe utile și costul total de realizare.

În acest sens, analiza impune descompunerea proiectului în părțile sale componente, pentru : a desemna funcțiile care trebuie să fie asigurate și valorile corespunzătoare acestora ; a identifica elementele de concepție care nu contribuie la funcțiile lui esențiale ; a evalua corect căile folosite de proiectant pentru realizarea funcțiilor esențiale.

Supliment la

nr. 4 1984

Revista ECONOMICA

Prin urmare, pentru a aplica analiza valorii, **echipei de proiectare i se cere să adopte față de obiectivul investițional o atitudine nu de producător, ci de beneficiar al acestuia,** concepînd proiectul pe baza funcțiilor ce urmează a fi îndeplinite și comparînd soluțiile găsite cu cele folosite în alte proiecte, astfel încît să se ajungă la **reducerea volumului total al investiției, scurtarea duratei de execuție pînă la punerea în funcțiune, creșterea performanțelor obiectivului** — pe scurt, la **realizarea unei calități superioare a proiectului.**

SISTEMELE COMPONENTE ALE ÎNTREPRINDERII, FUNCȚIILE ACESTORA ȘI VALORILE LOR

Întreprinderea industrială funcționează prin interacțiunea sistemelor care o compun și care determină regimul său de funcționare, rezultantă a unor mărimi caracteristice ca : ritmicitatea, continuitatea producției, varietatea, adaptabilitatea etc.

După intensitatea interdependențelor dintre ele, putem clasifica aceste sisteme componente în :

● **sisteme de gradul 1 (conduse) :**

— sistemul **tehnologic** — totalitatea mijloacelor tehnologice care participă la transformarea materiilor prime, ca și cunoștințele necesare pentru ca sistemul să funcționeze (transformarea materiei prime în produse finite) ;

— sistemul **tehnic** — totalitatea mijloacelor de bază, altele decît cele tehnologice, care înlesnesc în mod indirect desfășurarea producției (transmiterea sau transformarea unui fel de energie sau substanță într-altul, recondiționarea pieselor etc.) ;

— sistemul **organizatoric** — totalitatea forței de muncă (exceptînd-o pe cea antrenată în procesul informațional-decizional), indiferent de treapta ierarhică, precum și relațiile ce se stabilesc în legătură cu ea (în scopul coordonării în timp și spațiu a tuturor elementelor producției) ;

— sistemul **economico-financiar** — totalitatea mijloacelor de producție ale întreprinderii, considerate valoric și relațiile băneștl ale întreprinderii (avînd ca obiectiv coordonarea intereselor subiectului producției cu cele ale economiei naționale).

Toate sistemele conduse au ca mărimi caracteristice : potențialul (tehnologic, tehnic, organizatoric, economico-financiar) — înțelegînd prin aceasta eficiența maximă a sistemului, realizabilă prin acea combinare a parametrilor care, teoretic, ar duce la cel mai mare efect util (ce nu poate fi depășit prin acțiunea sistemului conducător pentru o altă combinare a parametrilor) ; sensibilitatea — adică posibilitatea sistemului de a mări efectul util, determinată de capacitatea de a reacționa mai lent sau mai repede la acțiunea sistemului conducător ;

● **sisteme de gradul 2 (conducătoare) :**

— sistemul **conducător** — totalitatea forței de muncă antrenate în procesul informațional-decizional, cu rolul de a coordona interrelațiile sistemelor componente în procesul atingerii obiectivelor. Mărimile sale caracteristice sînt forța (direct proporțională cu cantitatea de informație pe care o primește în legătură cu sistemele conduse) și sensibilitatea ;

— sistemul **creativ-inovativ** — ansamblul intrărilor reprezentate de conceptele de inovativitate și creativitate și al ieșirilor reprezentate prin noutăți. Caracterizat prin potențialul specific, el are ca obiectiv propriu generarea noului, introducerea lui, cooperarea sistemelor la atingerea obiectivului întreprinderii : realizarea anumitor produse sub restricții determinate.

Fiecare sistem component își atinge obiectivul prin îndeplinirea unor funcții proprii (înțelese — în sensul analizei valorii — ca trebuințe, necesități de satisfăcut), care pot fi clasificate după următoarele criterii :

● **după caracterul contribuției la realizarea obiectivului întreprinderii :**

1 — **funcții de fabricație,** prin care întreprinderea desfășoară acele activități destinate realizării produselor pentru care se proiectează respectivul obiectiv investițional. Aceste funcții participă la realizarea produsului în mod direct, nemijlocit

2 — **funcții complementare,** prin intermediul cărora întreprinderea își întreține (singură, sau cu ajutorul unor terți) condițiile necesare bunei desfășurări a activităților destinate funcțiilor de fabricație. Ele presupun desfășurarea unor activități prin care participă indirect la realizarea produsului, înlesnind-o. Aportul lor se măsoară de regulă cu ajutorul unor chei de repartizare ;

3 — **funcții de serviciu,** care creează cadrul necesar desfășurării activităților ce stau la baza funcțiilor de producție. Aportul lor (care nu constă numai în asamblarea elastică a valorilor de întrebuințare elementare) nu poate fi identificat în produsul final al întreprinderii ;

4 — **funcții de construcție,** care se realizează prin intermediul elementelor fizice ale obiectivului investițional ce delimitează spațiul de desfășurare a tuturor activităților de producție ;

5 — **funcții ecologice,** care satisfac cerințele de protecție a mediului înconjurător, atît din punctul de vedere al echilibrului ecologic, cît și sub raportul integrării persoanei în mediul tehnic și organizatoric al întreprinderii ;

● **după sistemele componente ale întreprinderii care realizează funcțiile clasificate conform criteriului anterior :**

1 — **funcții efectorii** sau funcții ale sistemelor conduse ;

2 — **funcții de conducere** sau funcții ale sistemelor conducătoare ;

● **după contribuția pe care o au la atingerea obiectivelor :**

1 — **funcții în raport cu mijloacele,** dintre care funcții în raport cu informația ;

2 — **funcții în raport cu produsul ;**

3 — **funcții în raport cu ierarhia.**

Indiferent de faptul că se referă la activitatea (obiectivul) de ansamblu sau la sistemele componente ale acesteia, funcțiile întreprinderii se măsoară tridimensional, cu ajutorul unităților de măsură natural-materiale, valorice și utilitare (apreciere subiectivă). Dacă din punct de vedere material investiția este extrem de eterogenă, din punct de vedere valoric ea este omogenă, astfel încît raportul dintre performanță și investiție poate fi analizat atît pentru întregul obiectiv, cît și pe părțile sale (sisteme componente). Valoarea obiectivului investițional este dată de suma valorilor funcțiilor sale componente ; ea este întotdeauna mai mică decît volumul final al investiției, conform proiectului, întrucît la combinarea diferitelor funcții, respectiv la asamblarea valorilor de întrebuințare (utile sau elementare — locuri de muncă — apar cheltuieli suplimentare inutile). Valorile funcțiilor sistemelor vor deveni obiective ale costului de edificare a întreprinderii.

Analiza funcțională — costuri investiționale permite **comparația costului proiectat pentru fiecare sistem component cu valoarea sa economică, apreciată din punctul de vedere al exploatării obiectivului,** în vederea îmbunătățirii eficienței economice a investiției.

DEFINIREA ȘI EVALUAREA LOCULUI DE MUNCĂ

În vederea aplicării analizei valorii la investiții cu respectarea principiului concepției integrate în forma specifică pe care o îmbracă, **obiectivul de bază al întreprinderii este interpretat la nivelul locurilor de muncă și al zonelor de deservire,** cu ajutorul sarcinilor de muncă și al atribuțiilor.

Prin **loc de muncă** vom înțelege un spațiu de producție delimitînd un sistem de comunicare în interiorul său, dar ca subsistem al procesului comunicațional al întreprinderii și care cuprinde cel puțin un post de muncă, fiind caracterizat de o organizare internă ce trebuie să răspundă unor **cerințe economice** — activitatea desfășurată să fie rentabilă — și unor **cerințe sociale** care se referă la omul muncii (din punctul de vedere al interesului pentru muncă, permisivității inerente la o calificare și la o promovare superioară, permisivității femeilor la posturile de muncă

etc.). Aceste cerințe se suprapun celor specifice — **tehnice** și de **experiență în muncă.**

În vederea evaluării locului de muncă, analiza valorii se servește de studiul următorilor factori : sarcina de muncă (rezultată din indicatorii de plan), care trebuie să solicite locul de muncă în totalitatea sa (inclusiv muncitorul) ; subiectul (caracterizat prin capacitatea de efort) ; obiectul muncii (caracterizat prin capacitatea sa structurală de a fi transformat) ; mijloacele de muncă ce suportă sarcina de muncă (evaluate în capacitate funcțională) ; schimbul de informații, semnale (evaluat în biți), care conectează locul de muncă la sistemul comunicațional al întreprinderii ; controlul activității ; mediul ambiant.

După natura activităților desfășurate în cadrul întreprinderii, locurile de muncă pot fi : tehnologice ; complementare ; de deservire ; de culegere, prelucrare, stocare și prezentare a informațiilor ; de analiză a informațiilor și decizie. Caracterizat prin dimensiunile sale fizică, tehnică și economică, locul de muncă are un obiectiv propriu, în raport cu care el îndeplinește anumite funcții. În realitate, funcțiile pe care le îndeplinește muncitorul, dacă iau o formă generică, se transpun asupra postului de muncă ; prin urmare, vorbind de funcțiile postului de muncă se subînțeleg funcțiile pe care le îndeplinește sau trebuie să le îndeplinească muncitorul pe postul său de muncă.

La proiectarea locului de muncă este necesar să se aibă în vedere o asemenea concordanță între conținutul activității și condițiile de mediu, care să solicite și stimuleze trăsăturile de personalitate ale muncitorului (aptitudini, cunoștințe, experiență, atitudine, interes și motivație) ; în caz contrar, adică atunci cînd condițiile nu vor fi adecvate muncitorului, aceasta ar putea influența negativ îndeplinirea funcțiilor.

Din punctul de vedere al analizei valorii, în raport cu obiectivul de bază al întreprinderii, locurile de muncă sînt **valori de întrebuințare elementare.** De aceea, în cadrul investiției vor exista două grupe de **cheltuieli : pentru crearea locurilor de muncă și pentru asamblarea lor în complexul industrial.** În raport cu obiectivul propriu al locului de muncă, valoarea de întrebuințare elementară se determină față de sarcina de muncă prin care acesta este atins. **Cheltuielile proiectate pentru crearea unui loc de muncă se apreciază în funcție de rolul pe care îl au în realizarea sarcinii de muncă.**

Aplicîndu-se analiza valorii la locul de muncă, cheltuielile acestuia vor fi separate de cheltuielile pentru celelalte elemente componente ale obiectivului investițional, ceea ce va da posibilitatea să se aprecieze modul și măsura în care proiectantul s-a preocupat de locurile de muncă și din ce a constat această preocupare. Vor fi evidențiate : numărul de locuri de muncă total, din care pentru nevoile tehnologiei și complementare tehnologiilor de fabricație ; cheltuielile corespunzătoare fiecărui tip de locuri de muncă.

În vederea creșterii performanțelor locurilor de muncă, A.V. urmărește reproiectarea obiectivului investițional astfel încît : să se asigure o pondere cît mai mare în totalul locurilor de muncă, a celor pentru nevoile tehnologiei, a celor care necesită calificare și calificare superioară ; să se optimizeze raportul între locurile de muncă din organigramă și restul locurilor de muncă ale viitoarei întreprinderi ; să se inoveze concepția privind organizarea locului de muncă, secției etc.

Aceste obiective pot fi atinse prin utilizarea unor metode ca : îmbogățirea sarcinilor, ameliorarea condițiilor de muncă (în special ale celei fizice), dezvoltarea relațiilor sociale (amplificarea raporturilor interpersonale), dezvoltarea informației.

PRINCIPIILE DE APLICARE A ANALIZEI VALORII

În aplicarea analizei valorii la obiectivele de investiții trebuie să se respecte atît principiile generale ale acestei metode, cît și principii specifice, care decurg din particularitatea domeniului abordat.

● Principii generale

1. **Principiul concepției funcționale.** Exprimarea necesității care trebuie să fie satisfăcută de obiectivul investițional, de sistemele lui componente prin locurile de muncă (valorile de întrebuințare elementare) stă la baza concepției de proiectare a viitoarei întreprinderi. În enunțul funcțiilor se vor preciza ce necesitate este îndeplinită și elementul măsurabil asupra căruia se aplică acțiunea și pe baza căruia se indică performanța dorită.

2. **Principiul concepției integrate.** Evidențierea unor sisteme componente distincte în cadrul întreprinderii, a locurilor de muncă trebuie să servească analizei funcționale de ansamblu, definindu-se locul fiecărui element în cadrul circuitelor de producție ale întreprinderii.

3. **Principiul triplei dimensionări a funcțiilor** — tehnică (parametrie), economică (costuri de realizare) și de utilitate (valori atribuite).

4. **Principiul echilibrului dintre costuri și valoarea de întrebuințare** — realizarea proporționalității între ponderea costului de realizare a fiecărei funcții în volumul investiției totale și mărimea valorii atribuite prin maximizarea randamentului de concepție.

5. **Principiul obiectivului costurilor.** Prin valoarea atribuită funcției se pun în evidență abaterile de la costurile efective, deci se pot desemna posibilitățile de economisire și posturile unde ele există.

● Principii specifice

1. **Principiul definirii caracteristicii prioritare** a întreprinderii (de exemplu : pentru o oțelărie — producția de oțel ; pentru o rețea hidrografică — irigația) și a obiectivelor sistemelor componente, astfel încît să poată fi urmărită compatibilitatea, pe de o parte între caracteristica prioritară (obiectivul de bază) și obiectivele sistemelor componente, iar pe de altă parte între obiectivele acestor sisteme și mijloacele prin care sînt atinse.

2. **Principiul dublei origini a valorii obiectivului industrial :** costul acceptabil (cel mai redus) cumulează costul de realizare și costul de exploatare.

3. **Principiul valorii obiectivului:** valoarea acestuia (obiectiv al costurilor) se determină însumînd valorile funcțiilor sale.

4. **Principiul agregării funcțiilor :** pe măsura distanțării de funcțiile de fabricație (de bază), gradul de percepere și de interes al beneficiarului scade, iar gradul de libertate al constructorului crește.

PLANUL OPERAȚIONAL

În vederea analizării valorii obiectivelor investiționale pentru creșterea performanțelor și micșorarea cheltuielilor de edificare este necesară parcurgerea următoarelor etape :

1. **Formularea temei de proiectare.** Utilizîndu-se limbajul specific al A.V., se exprimă tema de proiectare prin intermediul necesității de satisfăcut, funcțiilor de realizat și al metodelor probabile pentru viitorul obiectiv investițional.

2. **Informarea.** Se listează și cuantifică soluțiile tehnice, tehnologice, economice și organizatorice și aria lor de răspîndire, utilizate la realizarea unor obiective asemănătoare, în țară și în străinătate ; se studiază posibilitatea și necesitatea utilizării de noi soluții.

3. **Formularea funcțiilor sistemelor componente și evaluarea obiectivului investițional :** stabilirea sistemelor componente și formularea obiectivelor proprii de realizat în vederea atingerii obiectivului de bază ; enunțarea și listarea funcțiilor pe care trebuie să le îndeplinească fiecare sistem component pentru atingerea obiectivelor sale, determinarea naturii fiecărei funcții (de fabricație, complementară, de deservire etc.) ; atribuirea de valori funcțiilor enunțate, cu ajutorul unui tabel de calcul al ponderii valorii funcțiilor sistemelor componente în valoarea totală a obiectivului investițional.

4. **Evaluarea locurilor de muncă :** determinarea tipurilor și numărului de locuri de muncă și zone de deservire, prevăzute în proiectul viitoarei întreprinderi ; listarea func-

ţiilor ce se cer fiecărui tip de loc de muncă şi atribuirea de valori.

5. **Explorare şi cuantificare.** În această etapă se desfăşoară analize tehnice şi economice ale proiectului, în mai multe variante de realizare a obiectivului investiţional :

— **scrierea specificaţiilor ;** cerinţele funcţionale primare se scindează în cerinţe secundare, care sînt examinate cu ajutorul a şase întrebări fundamentale privind procesul de muncă : scopul (ce este de făcut ?), rostul (de ce trebuie făcut ?), timpul (cînd trebuie făcut ?), locul (unde trebuie făcut ?), metoda (cum trebuie făcut ?), mijlocul (ce sau cine realizează ?), ca rezultat obţinîndu-se mai multe variante tehnice de realizare a funcţiilor (se cere ca la scrierea specificaţiilor să fie prezente cadre tehnice de specialitate şi cu experienţă în activitatea de proiectare) ;

— **întocmirea arborelui de funcţii.** Pe baza listei funcţiilor şi a specificaţiilor acestora, pornind de la valorile atribuite de beneficiar, se întocmeşte arborele de funcţii, care prezintă funcţiile obiectivului investiţional ierarhizate după aceste valori ;

— **întocmirea grafului costurilor.** Pentru fiecare variantă se întocmeşte cîte un graf al costurilor : repartizarea costurilor locurilor de muncă tehnice, tehnologice etc., inclusiv a costurilor de exploatare, pe funcţiile sistemelor componente ; repartizarea costurilor de organigramă pe funcţiile sistemelor componente ; cumularea costurilor repartizate şi întocmirea grafului costurilor care evidenţiază posturile costurilor ce intră în componenţa costului total şi legăturile dintre posturile de costuri care participă la realizarea aceleiaşi funcţii.

6. **Studiul variantelor şi inovarea funcţională.** Pe baza ecartului dintre valoarea atribuită şi costul de realizare, determinat prin compararea datelor furnizate de arborele de funcţii şi de graful costurilor, se analizează posibilităţile de aplicare a altor soluţii tehnice şi constructive, precum şi de organizare pentru fiecare sistem component şi tip de loc de muncă, astfel încît să fie respectat principiul echilibrului dintre costuri şi valoarea atribuită

7. **Definitivarea soluţiei.** Variantele tehnice, tehnologice şi organizatorice se supun unui studiu comparativ de eficienţă economică, selectîndu-se varianta finală, pentru a fi supusă aprobării organelor competente.

Victor STOICA
Institutul de planificare şi prognoză

A. V.: Atribuţiile compartimentelor funcţionale în îndeplinirea obiectivelor întreprinderii

ÎN CADRUL unei cercetări privitoare la **conducerea pregătirii fabricaţiei produselor** (cu aplicaţie la fabricaţia motoarelor electrice, dar oferind concluzii utile şi pentru alte sectoare industriale), vizînd în mod deosebit conducerea prin costuri, pentru domeniul funcţional cercetare-dezvoltare s-a ales metoda **„analiza valorii".** Concomitent cu acest demers făcut pentru prima dată în ţară, s-a urmărit şi crearea unui cadru metodologic mai larg, în care, alături de A.V., să se facă apel şi la alte metode de analiză.

După cum se cunoaşte, pornind de la relaţia fundamentală scop-funcţie-costuri, analiza valorii introduce o optică nouă de investigare sistemică, creativă a obiectelor şi activităţilor studiate, funcţiile (însuşiri esenţiale ale obiectului sau activităţilor în raport cu mediul, cu satisfacerea cerinţelor economice şi sociale, cu utilitatea lor) fiind analizate, concepute sau reconcepute în aşa fel încît să poată fi realizate cu costuri minime, în condiţiile de calitate şi utilitate stabilite. Ansamblul sistemului de cercetare-dezvoltare, precum şi subsistemele, activităţile din sistem au şi ele **funcţii de realizat** în raport cu mediul, conform cerinţelor. Elementele lor structurale interne — personal muncitor, bază tehnico-materială, consumuri-cheltuieli — sînt generatoare de **costuri,** care se repartizează, potrivit contribuţiei lor, pe funcţiile sistemului.

FUNCŢII (ATRIBUŢII)

Şi în acest caz, relaţia fundamentală care dă esenţa metodei este : scopuri (obiective) — funcţii (atribuţii) sau sarcini — costuri, urmărindu-se optimizarea secvenţială şi globală a acestor elemente. Datorită naturii şi particularităţilor specifice, caracteristicile ce derivă din aplicarea metodei la compartimentele funcţionale se deosebesc faţă de cele relative la produse. Menţionăm ca principale :

— se asigură îndeplinirea obiectivelor din planul de dezvoltare social-economică ce revin compartimentelor, permiţînd realizarea funcţiilor în procesul ciclic de conducere, cu un nivel relativ constant al costului activităţii ;

— se face o legătură mai bună între costurile activităţii şi efectele rezultate, promovînd cointeresarea tuturor cadrelor, de conducere şi execuţie, în realizarea obiectivelor stabilite ;

— abordarea funcţiilor (atribuţiilor) sau sarcinilor compartimentelor se face ca un tot unitar, cu menţiunea că — faţă de produse — la compartimentele funcţionale, şi cu atît mai mult la cele de pregătire a fabricaţiei, care sînt strict specializate, este mai puţin probabil să se identifice funcţii (atribuţii) inutile. Pot însă să apară şi să fie identificate atribuţii sau sarcini realizate de persoane cu altă specializare sau pregătire decît cea necesară, atribuţii convergente după criteriul omogenităţii şi care îşi găsesc locul cu mai multă eficienţă în alt compartiment etc. ;

— evaluarea atribuţiilor compartimentelor în raport cu obiectivele stabilite este mult mai complexă şi dificilă, date fiind implicaţiile deosebite ce rezultă din activităţile desfăşurate şi necesitatea de a se lua în considerare ansamblul efectelor pe care le determină ;

— stabilirea importanţei atribuţiilor sau sarcinilor presupune să se utilizeze, în loc de aprecieri subiective, indicatori care să exprime cît mai fidel nivelul cantitativ şi calitativ al activităţii desfăşurate ;

— durata de desfăşurare a întregului ciclu al metodei este condiţionată şi limitată în timp, datorită necesităţii de a integra metoda A.V. în conducerea pe bază de plan.

Deşi nu se poate vorbi despre o „valoare de întrebuinţare" a compartimentelor, ne putem referi la **utilitatea** acestora (constituirea şi funcţionarea lor în cadrul întreprinderii este determinată de necesităţi obiective, ce trebuie satisfăcute prin însuşirile pe care le posedă, în sensul de a realiza o activitate sau grupe de activităţi specializate şi cu caracter permanent, indispensabile desfăşurării unor procese eficiente de conducere şi organizare) — utilitate ce se manifestă prin funcţiile (atribuţiile) stabilite şi care permit realizarea scopurilor care le justifică viabilitatea în sistem, iar **calitatea muncii** desfăşurate în compartimente este dată de măsura în care acestea reuşesc să-şi realizeze sarcinile privitoare la funcţionalitate, eficienţă economică, influenţă asupra mediului etc.

Nomenclatorul de funcţii (mai uşor de stabilit decît la produse şi mai ales la cele de mare complexitate) **este dat de totalitatea obiectivelor, sarcinilor, atribuţiilor cu caracter permanent, repartizate şi realizate de către un compartiment, în conformitate cu actele normative ce creează cadrul organizatoric de desfăşurare a activităţii** (regulamentul de organizare şi funcţionare, regulamentul de ordine interioară). De exemplu, compartimentul de proiectare pentru produse noi şi modernizarea celor existente are ca funcţii (atribuţii) : conceperea constructivă a produselor, elaborarea de variante constructive, elaborarea documentaţiei tehnice (partea de proiectare constructivă) etc. **Nivelele de importanţă ale atribuţiilor** se pot stabili cu ajutorul unor indicatori economici şi tehnico-economici cu o valoare informaţională mai mare în ierarhizare şi care evi-

denţiază categoriile de efecte ce asigură însăşi menţinerea întreprinderii în sistemul macroeconomic, cum sînt: productivitatea, producţia netă, rentabilitatea etc. Cît priveşte **dimensiunea economică a atribuţiei,** ea este dată de toate efectele economice pe care le determină la un moment dat sau pe o anumită perioadă de timp, iar costul atribuţiei se referă la consumurile necesare pentru realizarea unor grupe de sarcini de muncă sau a unui nivel stabilit al efectelor scontate.

Atribuţiile sau sarcinile compartimentelor pot fi grupate în:

— **atribuţii obiective,** care contribuie direct la îndeplinirea obiectivelor, fiind obiectiv măsurabile cu ajutorul indicatorilor adecvaţi (în domeniul pregătirii fabricaţiei — cel puţin la nivelul costului de proiectare, utilizîndu-se normative de timp de muncă: conceperea constructivă a produsului, elaborarea documentaţiei tehnice şi tehnologice, conceperea constructivă şi tehnologică a S.D.V.-urilor etc.);

— **atribuţii subiective,** care, cu toate că au contribuţii directe la îndeplinirea obiectivelor stabilite, nu sînt şi obiectiv măsurabile: elaborarea şi implementarea de metode de conducere a producţiei şi a activităţii din propriul compartiment sau domeniu — generînd ca efecte perfecţionările în sistemul de informare, operativitate în procesul de luare a deciziei etc.;

— **atribuţii auxiliare,** care nu contribuie direct la îndeplinirea obiectivelor, dar pot fi măsurate: raportări statistice, activităţi de evidenţă operativă etc.

Din punctul de vedere a naturii şi caracterului atribuţiilor şi sarcinilor ce revin compartimentelor, se pot deosebi trei categorii: **omogene, complementare** şi **convergente.** Această clasificare creează posibilitatea de a cunoaşte gradul de complexitate a procesului de conducere, care are tendinţa de a creşte pe măsură ce sporeşte volumul atribuţiilor complementare şi convergente dintr-un compartiment. (De exemplu, în cazul compartimentului proiectare produse, acordarea de asistenţă tehnică la producţia curentă este o atribuţie complementară, iar totalitatea sarcinilor de evidenţă şi raportare statistică se încadrează în atribuţiile convergente.) Eforturile trebuie direcţionate spre atribuţiile omogene, care sînt de regulă şi principale, determinante în realizarea obiectivelor comune. Totodată, atribuţiile convergente ce pot fi încadrate în grupa celor auxiliare, deşi nu contribuie direct la realizarea obiectivelor compartimentelor, nu pot fi considerate inutile, dar se impune să fie tratate diferenţiat de celelalte.

ETAPE, FAZE, PROCEDEE DE APLICARE A A.V.

Considerăm că pentru aplicarea A.V. la domeniile funcţionale şi la compartimente este necesară parcurgerea etapelor şi fazelor indicate în schema-bloc, prezentată mai jos. În cele ce urmează descriem succint conţinutul fiecăreia dintre etape, fazele prin care acestea se realizează şi procedeele ce pot fi utilizate în aplicare.

1. **Stabilirea obiectivului de aplicare (a domeniului funcţional şi a compartimentelor).** Deşi A.V., ca metodă de conducere, poate fi aplicată simultan la toate funcţiile întreprinderii, în abordarea domeniilor funcţionale trebuie avute în vedere, în primul rînd, cele cu implicaţii deosebite asupra realizării obiectivelor din planul de dezvoltare economico-socială. Astfel, dacă o întreprindere are prevăzute în plan sarcini deosebite în legătură cu produsele noi, modernizate şi calitatea lor, iar rezultatele activităţii compartimentelor de concepţie nu au înregistrat în perioadele anterioare un nivel satisfăcător, studiul aplicării metodei la acest domeniu primează faţă de celelalte (producţie, comercial, financiar-contabil, personal). În cadrul acestei etape fazele mai importante sînt: estimarea potenţialului domeniilor funcţionale, pe bază de profilograme; analiza conducerii şi organizării compartimentelor din domeniu, prin comparare, pe baza unui indicator sintetic.

2. **Stabilirea şi evaluarea funcţiilor (atribuţiilor şi sarcinilor) pe domeniu funcţional şi compartimente aferente.** Prima fază în cadrul acestei etape o constituie identificarea şi evaluarea obiectivelor — necesară deoarece pe parcurs obiectivele au putut fi schimbate (concentrarea spre alte produse sau acţiuni). În faza a doua se trece la iden-

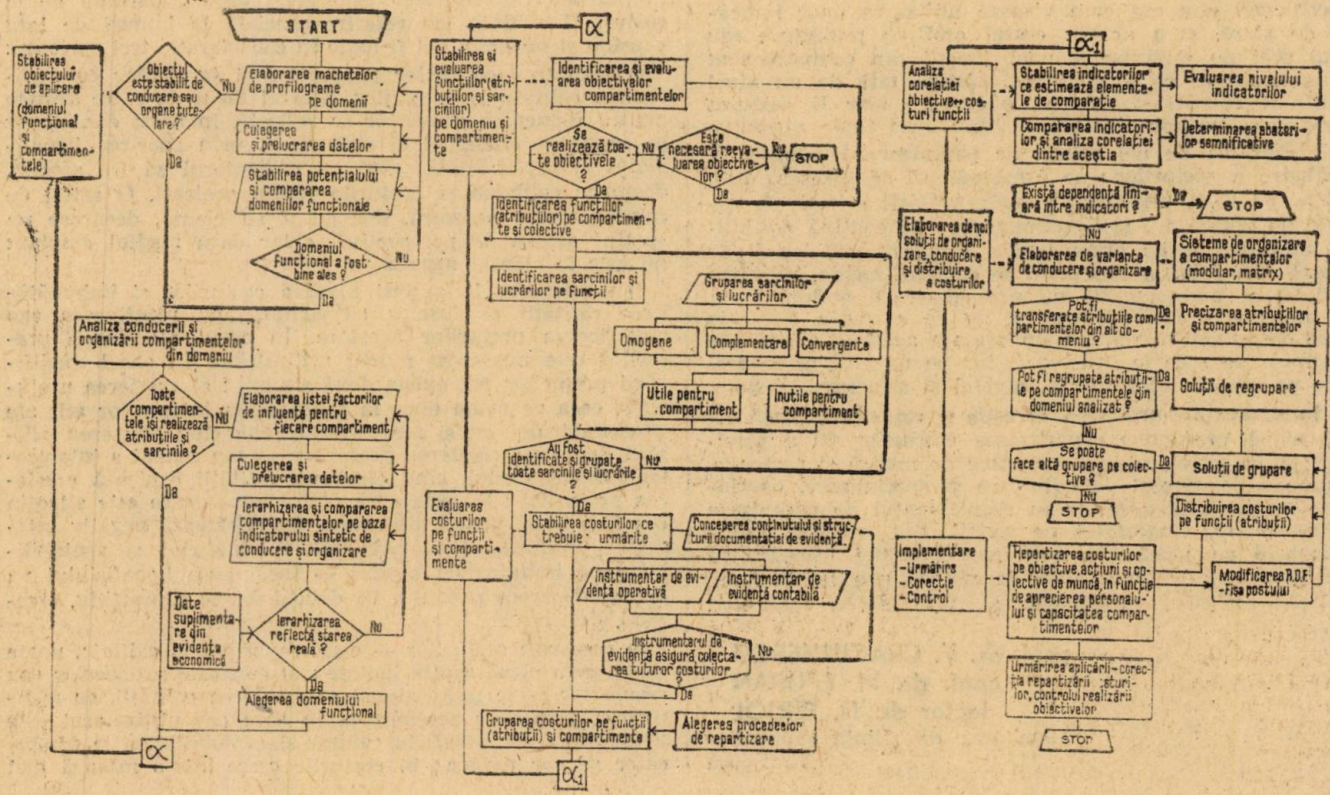

tificarea pe de o parte a funcțiilor (atribuțiilor) pe compartimente și colective, iar pe de altă parte, a sarcinilor și lucrărilor pe funcții și colective (printr-o analiză critică atentă, bazată pe întrebările: ce? cine? unde? cum? cînd?). Prin gruparea sarcinilor și lucrărilor în omogene, complementare sau convergente, respectiv în utile și inutile (care aparțin altor domenii sau compartimente), pot fi cunoscute cele care pot fi eliminate, transferate altor compartimente, regrupate în cadrul colectivelor etc.

3. **Evaluarea costurilor pe funcții și compartimente,** pentru o apreciere corectă a relației obiective atribuții — costuri și pentru orientarea în continuare a funcțiilor (atribuțiilor) ce nu sînt realizate integral sau sînt realizate la un nivel care nu determină îndeplinirea obiectivelor stabilite. În prima fază a etapei se stabilește structura costurilor ce trebuie urmărite — separat pe costuri implicate de conducere și apoi pe ingineri, economiști, tehnicieni, desenatori, muncitori, alte categorii de personal, bază tehnico-materială, alte consumuri sau cheltuieli. Faza a doua se referă la gruparea costurilor pe funcții (atribuții) pentru întregul domeniu de cercetare-dezvoltare și pentru fiecare compartiment în parte; în cazul articolelor de calculație ce nu pot fi identificate pe locuri generatoare, se folosesc chei de repartizări în conformitate cu procesul suplimentării.

4. **Analiza corelării: obiective, funcții (atribuții) — costuri:** etapa în care se evaluează și se analizează în ce măsură repartizarea costurilor pe funcții a permis îndeplinirea obiectivelor compartimentelor și a domeniului funcțional de cercetare-dezvoltare. Dacă pentru compararea funcțiilor cu costurile aferente există în literatura de specialitate suficiente metodologii, dificultatea apare la faza de stabilire a indicatorilor ce estimează elementele de comparație; aprecierea rezultatelor activității domeniilor funcționale și a compartimentelor din cadrul acestora se face, în ultimă instanță, prin nivelul rezultatelor obținute de întreprindere, fiind mai greu de delimitat rezultatele datorate unui singur domeniu (cum ar fi cel de cercetare-proiectare). Considerăm că pot fi totuși acceptate forme indirecte de comparare, astfel încît diagrama de echilibru să se bazeze pe corelația dintre ponderea importanței funcției (distribuției) și ponderea costului ocazionat de îndeplinirea ei. O a doua direcție de abordare a problemei este cea care vizează utilizarea unor indicatori de stare, cum ar fi: costul orei de proiectare sau costul orei de realizare a unei funcții din compartiment sau domeniu — ca și abaterea acestuia față de un nivel stabilit și considerat normat, prin care s-ar fi asigurat îndeplinirea tuturor obiectivelor spre care tinde atribuția.

5. **Elaborarea de noi soluții de organizare, conducere și distribuire a costurilor:** se urmărește să se găsească prin iterații, pe baza principiului „argumentării selective", variante de organizare și conducere care să conțină posibilități îmbunătățite de organizare a compartimentelor și de grupare judicioasă a funcțiilor pe compartimente, colective (module) și persoane. Pe măsura elaborării noilor soluții este necesar să se urmărească pe de o parte corelația dintre obiectivele funcțiilor, importanța acestora și efectele economice pe care le generează, iar pe de altă parte costurile pe care le ocazionează, nivelul și structura acestora.

6. **Implementare-urmărire, corecție și control.** Această ultimă etapă presupune repartizarea costurilor (și a sarcinilor) pe obiective, acțiuni, colective de muncă și persoane, în funcție de nivelul de calificare și specializare, operîndu-se modificările necesare în regulamentul de organizare și funcționare, diagramele de relații, fișa postului. Etapa se încheie cu urmărirea aplicării, corecțiile necesare în repartizarea costurilor și chiar în metodologie, iar în final, controlul realizării obiectivelor și, prin ele, a funcțiilor.

prof. dr. V. CRĂCIUNESCU
conf. dr. M. EPURAN
lector dr. N. PÎRJOL
Facultatea de științe economice
Timișoara

A. V.: Armonizarea intereselor prestatorului și beneficiarului de servicii

LA PLENARA C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a subliniat necesitatea de a se asigura dezvoltarea corespunzătoare a serviciilor, în raport cu cerințele oamenilor muncii, ale populației. Această dezvoltare trebuie să aibă loc în condițiile orientărilor din Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor și din Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii.

În procesul de luare a deciziilor, conducerile întreprinderilor sînt confruntate cu problema găsirii echilibrului și optimizarea interdependenței costuri-calitate-cantitate, componente care stau la baza creșterii eficienței economice. Reducerea costurilor de producție în condițiile menținerii și chiar sporirii calității a fost întotdeauna un obiectiv major al unităților economice, pentru a-și asigura și eficiența necesară — care însumează influența cumulată a productivității, costurilor, prețurilor și, de aici, beneficiul și rentabilitatea.

RAPORTUL UTILITATE-COSTURI

Creșterea eficienței unei întreprinderi trebuie privită însă atît prin prisma intereselor acesteia, cît și ale utilizatorilor produselor livrate, lucrărilor executate, serviciilor prestate de aceasta, ale apărării mediului ambiant, ca și în perspectiva viitorului. Sub acest aspect, pornind de la costuri și calitate (cu referire specială la bunuri de larg consum și servicii), pot fi luate în considerație trei variante:

1) reducerea costurilor produselor și serviciilor cu menținerea calității și prețurilor. Efortul făcut de către unitate pentru reducerea costurilor se reflectă, în acest caz, direct în creșterea eficienței ei economice, prin sporirea beneficiului și rentabilității, fără ca utilizatorul să fie afectat, deoarece calitatea și prețurile rămîn aceleași. O astfel de orientare este necesară, dar nu și suficientă, deoarece nu se ține seama de perspectivă, chiar dacă mediul ambiant nu este influențat negativ;

2) menținerea la același nivel a costurilor și îmbunătățirea calității produselor (serviciilor), cu menținerea sau modificarea prețurilor acestora. În cazul menținerii prețurilor este avantajat numai utilizatorul. În cazul modificării prețurilor pot exista două situații: a) creșterea prețurilor, ceea ce poate duce la satisfacerea intereselor atît ale producătorului cît și ale utilizatorului, cînd creșterea calității depășește creșterea prețurilor — sau numai a intereselor producătorului, cînd creșterea calității egalează creșterea prețurilor; b) reducerea prețurilor — care este situația cea mai bună pentru utilizator, dar afectează negativ interesele producătorului, reducîndu-i beneficiul și rentabilitatea pe unitatea de produs — însă masa beneficiului va crește, deoarece produsul va deveni foarte competitiv, crescînd vînzările;

3) creșterea costurilor — care, raportată la calitate, poate să acopere următoarele ipoteze: a) costurile produselor sau serviciilor cresc proporțional cu creșterea calității, cu menținerea prețurilor acestora — în care caz utilizatorul este avantajat, însă beneficiul unitar și rentabilitatea la producător se vor reduce; b) costurile cresc într-o măsură mai

mare decît calitatea, prețurile rămînînd aceleași — în care caz este avantajat utilizatorul dar dezavantajat producătorul, prin reducerea beneficiului unitar și a rentabilității; c) creșterea costurilor are loc la un nivel inferior sporirii calității produsului sau serviciului, prețurile rămînînd neschimbate — în care caz utilizatorul, ca și în situațiile precedente, va fi avantajat, iar producătorul dezavantajat, întrucît se reduce beneficiul unității, dar mărindu-se competitivitatea produselor (serviciilor) și, implicit, volumul vînzărilor (prestațiilor), masa beneficiilor va crește.

Variantele și situațiile arătate, care nu sînt singurele posibile, reliefează posibilitățile — și, totodată, direcționează eforturile — pentru **maximizarea raportului dintre valoarea de întrebuințare** (calitatea) **și costurile de producție al unui produs sau serviciu, privind prin prisma intereselor nu numai ale producătorului, ci și ale utilizatorului.** Dar aceasta ne conduce în continuare la un raport mai interesant: utilitate/costuri, ce scoate în evidență faptul că beneficiarul caută înainte de toate utilitatea maximă, cu tendința să suporte un preț (tarif) cît mai scăzut.

Activitatea unității economice trebuie, deci, să se sprijine pe noțiunea de raport între utilitate și costuri: pentru ca o întreprindere să fie competitivă, e necesar ca acest raport să fie superior lui 1.

Metodele și tehnicile de reducere a costurilor folosite pe scară largă în țara noastră nu iau în considerație decît într-o slabă măsură influența calității produselor și serviciilor și, implicit, efectele acestuia la utilizatori. **Analiza valorii** este o metodă care înlătură astfel de limite. Ea poate fi aplicată atît la produse cît și la servicii, pornind de la ideea că ambele trebuie apreciate prin funcțiile sau calitatea lor, prin efectele ce le determină la utilizator sau asupra mediului ambiant. Bine aplicată, această metodă oferă posibilitatea unei cercetări metode și sistemice a costurilor în raport cu funcțiile produsului și serviciului.

Potrivit conceptului analizei valorii vindem nu gheață, ci frig, vindem nu cosmetice, ci frumusețe, vindem nu strunguri, ci obiecte de tăiere ș.a.m.d., toate aceste efecte fiind privite prin prisma eficacității (costurilor) la producător și a eficienței la utilizator. Analiza valorii oferă deci un mod de gîndire care satisface ambele interese și, prin aceasta, interesele economiei naționale în ansamblul ei, întrucît **contribuie la mai buna valorificare și economisirea resurselor.**

În țara noastră, analiza valorii este deocamdată folosită — pe scară încă foarte limitată — doar în domeniul produselor. Se impune de urgență **extinderea aplicării ei și în domeniul serviciilor,** ținînd seama că și în cazul acestora (ca și în cazul produselor) efectul util poate fi descompus în elemente dimensionale tehnice și economice, se pot determina costurile funcțiilor, se poate aprecia măsura în care funcțiile satisfac interesele utilizatorului serviciului.

Menționăm că și în cazul serviciilor vom întîlni toate cele trei variante, arătate mai sus, ale relației dintre interesele producătorului și cele ale utilizatorului.

Pornind de la aceste considerente, Laboratorul de conducere din cadrul Academiei de Studii Economice, pionier în introducerea în țara noastră a metodei analizei valorii, a inițiat cercetări și în acest domeniu. Preocupările noastre, prezentate în cele ce urmează, se încadrează pe această nouă linie.

Ținînd seama de calitățile A.V. — cum sînt: utilizarea analizei funcționale, informare sistemică și multilaterală, aplicarea tehnicilor de creativitate analitice și intuitive, caracterul previzional privind cheltuielile viitoare, precum și caracterul universal, de largă aplicație în numeroase domenii — în cursul anului 1983 am organizat începutul unei cercetări cu caracter aplicativ privind utilizarea acestei metode cu referire la activitatea Întreprinderii auto-service „Dacia" Pitești, specializată în repararea și întreținerea autoturismelor.

Primul obiectiv propus a fost ca, pornind de la literatura existentă în domeniu și da la STAS 11272/1979 (care se ocupă exclusiv de analiza valorii în conceperea/reconcepe-rea produselor), să punem la punct o metodologie de aplicare a acestei metode și în cazul serviciilor.

PROPUNERE PENTRU O METODOLOGIE SPECIFICĂ

S-a ajuns astfel la stabilirea într-o primă formă a unei metodologii care cuprinde șase **etape de desfășurare,** fiecare din ele cu un anumit număr de **faze:**

— etapa I — **informare,**
— etapa II — **analiza și evaluarea situației existente,**
— etapa III — **analiza funcțională a concepției și reconcepției serviciului,**
— etapa IV — **elaborarea și analiza noilor alternative,**
— etapa V — **prezentare,**
— etapa VI — **aplicare.**

În **etapa I** se disting următoarele 3 faze: stabilirea serviciului de supus analizei valorii, alcătuirea colectivului de lucru, examinarea unității ca întreg. Pentru **etapa II** se prevăd 5 faze: stabilirea funcțiilor serviciului, determinarea nivelului de importanță al acestora, dimensionarea lor tehnică, dimensionarea economică, analiza sistemică a funcțiilor. În **etapa III** se cuprinde 3 faze de lucru; analiza funcțională a serviciului, reconcepția lui tehnologică și funcțională, redimensionarea economică a funcțiilor. În cadrul **etapei IV** se parcurg următoarele 4 faze: elaborarea propunerilor privind modul de realizare a serviciului, analiza acestora, alegerea variantei noi, evaluarea soluțiilor. **Etapa V** se compune din 3 faze: întocmirea raportului în mai multe variante, localizarea opțiunilor — decizia, întocmirea programului de aplicare. **Etapa VI** are și ea 3 faze: stabilirea persoanelor ce răspund de aplicare, stabilirea persoanelor însărcinate cu analiza urmărilor aplicării și a dificultăților, evaluarea rezultatelor.

Metodologia propusă în acest studiu este, desigur, susceptibilă de îmbunătățiri. Comparînd-o cu cea indicată în STAS 11272/1979, se constată părăsirea parțială a cadrului stabilit în standard, care se referă la produse, nu și la servicii. Produsul — ca marfă — este un bun în formă materială, pe cînd serviciul este un raport imaterial între realizator și utilizator, el neputînd fi transportat, depozitat și, în general, consumîndu-se în momentul realizării lui.

Acestea, ca și alte considerente, au determinat unele elemente specifice în etapizarea aplicării analizei valorii la servicii. Astfel, fazele 4—5 din etapa I din STAS au fost comasate într-o singură fază: „stabilirea planului de lucru", în care se și aprobă planul. Faza privind „analiza sistemică a serviciului" a fost introdusă în etapa a II-a (și nu în a III-a, cum ar fi rezultat din standardul amintit), deoarece considerăm că în etapa II (analiza și evaluarea situației existente) se analizează modul în care serviciul oferit utilizatorului satisface cerințele acestuia comparativ cu costurile și comportarea în general a întregii structuri. Etapa a IV-a din metodologia concepută are în vedere ca prezentarea propunerilor să se facă în mai multe variante, dînd factorilor de decizie posibilitatea de a localiza opțiunea și de a întocmi programul de aplicare. În sfîrșit, spre deosebire de standard, în etapa VI accentul este pus pe crearea cadrului adecvat de lucru care să permită conducerii unității să localizeze răspunderile personalului însărcinat cu urmărirea aplicării analizei valorii.

Pasul următor în cercetarea noastră a constat în **stabilirea funcțiilor serviciului.** Pentru a aplica tratarea funcțională, care face legătura directă între costurile de producție și efectul util al serviciului, trebuie să-l putem evalua pe acesta din urmă. Problema este dificilă, deoarece efectul util al unui serviciu este consecința multor calități funcționale, economice, de folosire și altele, foarte adesea determinate cu ajutorul unor unități de măsură diferite. În această situație am recurs la descompunerea serviciului în așa-numitele funcții, care pot fi definite ca valori de întrebuințare parțiale ale serviciului, fiecare capabilă să satisfacă o necesitate prin acțiunea ei concretă. Funcțiile definesc pentru ce a fost realizat sau cumpărat serviciul.

Date fiind complexitatea proceselor tehnologice ce se desfășoară în acest sector și sfera largă a prestărilor de

servicii în general, am procedat la o individualizare specifică, definind — în urma unei largi consultări — funcțiile realizate în cadrul activității de auto-service din unitatea cercetată :

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
A	1	0	0	0	0	0	0	0	0
B	1	1	0	0	0	0	0	0	0
C	1	1	1	0	1	0	0	0	0
D	1	1	1	1	1	0	1	1	0
E	1	1	0	0	1	0	1	0	0
F	1	1	1	1	1	1	1	1	0
G	1	1	0	0	1	0	1	0	0
H	1	1	1	0	1	0	1	1	0
I	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Nivel de importanță	9	8	6	5	7	2	6	4	2
Ponderea importanței	18	17	10	8	13	6	10	9	7
Ordinea Funcțiilor	1	2	5	7	3	8	4	6	8

A) asigură funcționarea autoturismului,
B) asigură securitatea participanților la trafic,
C) asigură reconstituirea esteticii autoturismului,
D) furnizează informații,
E) garantează buna funcționare,
F) economisește munca individuală,
G) asigură întreținerea autoturismului,
H) recondiționează piese și subansamble,
I) depanează autoturisme pe teren.

Determinarea nivelului de importanță al acestor funcții se face folosind o matrice pătratică de felul celei de mai sus.

Cu toate dificultățile întîmpinate pe parcursul realizării, se poate trage concluzia că este posibil să se aplice analiza valorii în acest sector ; soluțiile pentru fiecare activitate în parte depind de modul de înțelegere, stăpînire și aplicare a metodei, neexistind o soluție general valabilă pentru toate cazurile.

În continuare, cercetările ce se fac au în vedere perfecționarea metodologiei, precum și definirea cadrului general de stabilire a funcțiilor acestor servicii la nivelul economiei.

drd. Anton SOARE
Pitești

DOCUMENTAR EXTERN

CRITERIUL DE BAZĂ ÎN A.V. : CONSUMURILE STRICT NECESARE PENTRU REALIZAREA VALORII DE ÎNTREBUINȚARE

O INTERESANTĂ abordare a unor aspecte teoretice ale analizei valorii avansează specialistul francez Bertrand de la Bretesche, consultant în metode de conducere. El definește A.V. ca o metodă de analiză care se desfășoară în trei etape : 1) evidențierea sarcinilor (utilităților) pe care trebuie să le ofere obiectul studiat — fie el un produs, un procedeu, o investiție, o organizație ; 2) delimitarea de la bun început a ceea ce este, pentru serviciul ce trebuie oferit, strict necesar în ce privește mijloacele (resursele materiale, energetice, umane) care răspund nevoilor legate de concepție ; 3) găsirea celei mai bune soluții pentru ca serviciul respectiv să fie realizat la un cost minim.

Un serviciu ce trebuie oferit — sau o satisfacție ce trebuie asigurată utilizatorului pentru a răspunde exact nevoii sale — constituie o funcție. A exprima o funcție — consideră autorul — înseamnă a defini un obiectiv în mod independent de mijloacele susceptibile de a-l realiza ; fiind independente de soluțiile prin care sînt îndeplinite, funcțiile, pot deci servi drept etaloane de calitate și permit ca fiecare soluție să fie judecată în mod obiectiv, fără a o compara cu altele. Prin urmare raționamentul funcțional este creativ, cunoașterea obiectivului deschizînd drumul spre soluții noi. Funcțiile sînt independente între ele și se rezolvă ca atare ; dacă utilizatorul dorește să beneficieze de servicii variate, echipa de concepție este cea care decide dacă ele trebuie rezolvate printr-un obiect unic (iar aceasta, în cazul cînd e posibilă sinergia).

Funcțiile sînt caracterizate prin criterii de valoare — toate datele cantitative și calitative, obiective și subiective care precizează serviciile ce trebuie asigurate. Pe baza cestor criterii se aleg principiile de satisfacere a funcțiilor, se determină „strictul necesar" (consum minim de materiale, energie, forță de muncă pentru a realiza o funcție respectînd criteriile sale de valoare), se determină soluțiile mai economice și/sau care îmbunătățesc calitatea, optimizîndu-se astfel raportul calitate/cost. Nu se compară deci costul diferitelor soluții, ci costul unei soluții cu strictul necesar, evaluat prin referire la cel mai ieftin principiu tehnic cunoscut (de unde importanța unei temeinice documentări). Pentru ansamblul funcțiilor, raportul între costul strict necesar și costul total (incluzînd și consumurile suplimentare legate de posibilitatea de realizare) reprezintă randamentul concepției, noțiune ce permite să se fixeze un obiectiv sau un plafon limită — costul obiectiv. După cum rezultă din practică, dacă nivelul consumurilor suplimentare depășește 30—40 din costul total, economiile pe care le-ar asigura soluția aleasă nu mai sînt rentabile, în care caz studiul trebuie abandonat.

Transportul pneumatic în fază densă

Sistemele de transport pneumatic al materialelor și produselor pulverulente sau granulare se împart în trei categorii : cele care utilizează faza diluată (0,05—0,15 bar) și care funcționează prin simpla aspirație a produsului ; cele „cu ecluză", care lucrează la presiune medie (0,03—0,6 bar), necesitînd o instalație de suprapresiune ; cele în fază densă, cu presiune de cîțiva bari. Acestea din urmă cunosc în prezent o dezvoltare rapidă, întrucît au un consum foarte redus de aer comprimat, păstrează — datorită vitezelor mici de transport — caracteristicile produselor (avantaj, substanțial în cazul industriei alimentare și celei chimico-farmaceutice) și prezintă un grad scăzut de poluare.

La nivelul tehnicii actuale, transportoarele în fază densă funcționează automat, comanda făcîndu-se fie prin intermediul unui microprocesor, fie prin reglare cu ajutorul unor captatoare de nivel. Deși au viteze de înaintare a materialului de 3 m/sec., la pornire și 10-12 m/sec., la sosire (față de peste 25 m/sec., la transportul pneumatic tradițional), deci debite relativ scăzute (pînă la 20 t/h), iar distanța de transport (cînd nu se folosesc stații de releu) este limitată la 90-100 m, ele sînt preferabile datorită economiei de energie ; potrivit unor studii comparative, pentru 1 kg de aer (sau azot) comprimat utilizat, ele au un randament de 40—80 kg de material transportat, față de 3 kg la sistemele cu joasă presiune și 10 kg la cele cu presiune medie.

Cele mai răspîndite transportoare pneumatice în fază densă se împart în două categorii constructiv-funcționale: cele compacte (prevăzute cu un sac care, odată umplut cu material, este pus sub presiune și apoi golit) și cele cu impulsuri (la care aerul sau azotul comprimat este injectat prin pulsații în tubulatură, în cantități minime, ceea ce face ca materialul pulverizat să fie separat în „dopuri" ce sînt evacuate lent de către tampoanele de aer). La ambele, uzura este foarte redusă, iar întreținerea simplă.

Sistemul este aplicat la transportul unor materiale și produse ca : lapte praf, zahăr tos sau pudră, praf de ouă, fulgi de cartofi, policlorură de vinil și alte rășini sintetice, oxizi, carbonat de calciu, nisip de turnătorie ș.a.

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

GRUP ŞANTIERE CONSTRUCŢII INDUSTRIALE — TURCENI ; JUD. GORJ

— Sirmă CUF Fy 1,0 buc. 54
— Sirmă sudură din alamă D3 MM kg. 32
— Tablă alamă 631 2 T 3×500×2000 kg. 49
— Tablă alamă 5×500×2000 kg. 70
— Tablă alamă 631 2I 4×500×2000 kg. 27
— Tablă CH 5 1/2 To. 5×500×2000 kg. 2
— Agrafe de capsat buc. 1740
— Plăci nr. auto buc. 8
— Arbore intermediar 0402 buc. 5
— Ax cotit 0501 buc. 4
— Robinet SS D 3/8 St 111 buc. 2
— Racord fix 2 buc. 22
— Nituri aluminiu 8×30 kg. 9
— Cablu oţel zincat 3 1×7×1 160 kg. 26
— Cablu zincat 5×31×07 D16 buc. 13
— Rulmenţi Rad bile 126003 17×35×10 buc. 43
— idem 60.6004 30×55×13 buc. 56
— idem 60.6007 35×62×14 buc. 6
— idem 60.6010×16 buc. 15
— idem 60.6012 60×90×18 buc. 7
— idem 62.6201 12×32×10 buc. 66
— idem 62.6210 50×90×20 buc. 3
— idem 62.612 60×10×22 buc. 47
— idem 62.6213 65×120×23 buc. 5
— idem 62.6213 85×150×28 buc. 32
— idem 62.6212 90×160×30 buc. 13
— idem 6220 buc. 8
— idem 62.6224 120×215×40 buc. 16
— idem 63.6314 70×150×35 buc. 8
— idem 63.6320 100×215×47 buc. 11
— idem 64.6403 25×80×21 buc. 16
— idem 64 R8 6497 35×100×25 buc. 6
— idem 64 R8 6409 45×120×20 buc. 4
— idem role CyL 1 9222205 25×52×15 buc. 3
— idem CyL NU 2212 60×110×22 buc. 6
— idem Cyr NU 3 305 25×52×94 buc. 58
— idem Nu 326 buc. 1
— idem 39060 buc. 5
— idem 390710 buc. 5
— idem Cyl.1 Nj 3310 50×110×27 buc. 9
— idem Nj 411 buc. 3
— idem 2317K buc. 5
— idem Na 676781 buc. 5
— idem Osc 2 12 1208 40×80×18 buc. 7
— idem OSC bile 2.12.1209 45×85×19 buc. 2
— idem OSC Bile 2 12.1210 50×90×20 buc. 2
— idem 2 12.1210 50×90×20 buc. 2
— idem 2 12.1211 55×100×21 buc. 7
— idem 1212 60×110×22 buc. 9
— idem 2 12.1214 70×125×24 buc. 1
— idem 2 13.1309 43×100×25 buc. 1
— Rulment 6322 buc. 5
— idem OSC bile buc. 4
— idem OSC ROL BUT 2R 222.24K 420×215×58 buc. 13
— idem 22317K 85×460×60 buc. 9
— idem 836906 buc. 10
— idem 8210 buc. 6
— idem ax role 9779909 buc. 9
— idem 1442211 buc. 10
— idem con 1R 30207 35×75×17 buc. 6
— idem 30211 55×200×21 buc. 17
— idem 30214A 70×125×26.25 buc. 31
— idem 32207 35×72×23 buc. 8
— idem 1R 32216 70×125×31 buc. 26
— idem constr. 1R 32215 75×150×31 buc. 12
— idem 1R 32226 130×250×64 buc. 8
— Rulmenţi 31308 buc. 7
— idem RAD role con 1R 031309 45×160×25 buc. 22
Rulment 31311 buc. 5
— idem 31310 buc. 2
— idem 390110 buc. 11
— idem RAD ax con 1R 32306 30×72×27 buc. 40
— idem 32307 35×80×31 buc. 22
— idem 32308 40×90×33 buc. 11
— idem 32311 55×120×43 buc. 8
— idem 32312 60×150×46 buc. 14
— idem 32313 65×140×48 buc. 1
— idem 7815 75×135×46 buc. 8
— idem 2R 57707 35×80×225 buc. 11
— idem bile simpe efect 51110 50×53×70 buc. 7
— idem 804701 buc. 31
— idem 51212 60×62×95 buc. 11
— idem 676701 buc. 9
— idem 704904 buc. 15
— idem 108115 75×100×19 buc. 16
— Rulment R 666830 buc. 10
— idem K 55×63×20 buc. 1
— idem 64805 buc. 1
— idem 804.705 buc. 4
— Directrice pompă buc. 5
— Bucşe cu paleţi ptr. RPE hidraulice buc. 6
— Rotor pompă Sadu buc. 1
— Distribuitor hidraulic 17400 buc. 1
— Inele racord motopompă buc. 5
— Supapă amortiz cond EC 10 buc. 3
— Roată dinţată EC 10 buc. 7
— Supapă segm. EG 10 buc. 1
— Radiator ulei EC 10 buc. 1
— Supape siguranţe compresor buc. 1
— Arbore cotit C 300 buc. 15
— Segmenţi RD 130 RII buc. 27
— Carter compresor buc. 10
— Arbore compresor buc. 16
— Placă intermediară buc. 4
— Bielă compresor serviciu buc. 14
— Bielă compresor buc. 15
— Garnituri cauciuc cămăşi buc. 167
— Garnituri C10505 A buc. 10
— Arbore cotit C5 805350525 buc. 1
— Bucşi GS 10401 buc. 4
— Bulon stela 397—88 buc. 2
— Secicuplaj 113 352—15 buc. 2
— Capac lagăr C5014 buc. 2
— Port supapă C5 buc. 9
— Capac lagăr faţă buc. 2
— Avans cuzinet buc. 4
— Scaun C5 3001 buc. 4
— Scaun C5 2901 buc. 5
— Bolţ bielă EC buc. 5
— Garnituri compresor C5 buc. 20
— idem buc. 25
— idem buc. 9
— idem 2428 buc. 10
— idem chiuloasă JPC 52708 buc. 17
— idem 21ă-o
— Garnituri chiul. inel pres. supapă ASP 2807 buc. 8
— garnitură capac chiul. D 12002 buc. 10
— Amortizor C5 29—02 buc. 30
— Inel etanşare C5 2905 buc. 20
— Piuliţă 4122—71 buc. 2
— Carter cu baie C5 0101 buc. 1
— Pistol R2 C5 buc. 2
— Cuzineţi inf. sup. buc. 1
— Piston compresor pres. joasă C5 D105 buc. 1
— Cuzineţi 3200 57—58 buc. 3
— Bolţ piston 4029—75 buc. 2
— Segmenţi 351—10 buc. 1
— Segmenţi mari 351—07 buc. 27
— Bucşi bielă 415209 buc. 6
— Pompă 252—57 buc. 1
— Segmenţi 805410028 CN buc. 6
— Arc supapă 3005 buc. 50
— Indicatori nivel INS2 buc. 1
— Sistem regulator EC2 buc. 1
— Şuruburi bielă buc. 6
— Arc C5 2903 buc. 9
— Segmenţi compresoare C1 R1 DE 215 buc. 2
— Segmenţi CD 130 C 50410A buc. 12
— Segmenţi IRD 130 C 50 411A buc. 4
— Arc elicoidal 41118—18 buc. 300
— Bucşe bielă U650 UTB buc. 3
— Segmenţi UTB buc. 4
— Cuzineţi R1 parter U 650 buc. 7
— Bulon UTB buc. 6
— Elemenţi injecţie 4—650 UTB buc. 10
— Pirghie debraiere UTB buc. 2
— Disc 3116014 buc. 1
— Ax ppă. UTB buc. 2
— Ax UTB buc. 1
— Supapă 10302118 evacuare buc. 22
— Ax furcă buc. 3
— Supapă admisie UTB buc. 23
— Supapă T24—16 buc. 6
— Buton cornir buc. 1
— Bolţ piston CN UTB buc. 54
— Piston CN UTB buc. 16
— Rotor electromotor 202 60 UTB buc. 5
— Termometru CU UTB buc. 4
— Contor ture 93020100 buc. 2
— Simerin 60×75×8 buc. 5
— Coroană dinţată UTB buc. 2
— idem pornire volan UTB 650 buc. 2
— Garnituri galerie UTB buc. 24
— Semering 20×40×10 buc. 30
— Pompă ulei buc. 4
— Conducte 1031636 buc. 2
— Presetupe UTB buc. 7
— Ansamblu lipire A1 201 buc. 9
— idem buc. 9
— idem nr. 3 buc. 9
— idem nr. 6 buc. 9
— idem nr. 7 buc. 10
— idem buc. 9
— Subansamblu buc. 4
— Bec interior taere 50—100 buc. 5

— Bec exterior taere 100—300 buc. 3
— Ansamblu miner buc. 12
— Garnituri CO 823 buc. 658
— Injector nr. 7 171—7 buc. 3
— idem nr. 2 buc. 3
— idem nr. 1 17112 buc. 3
— idem nr. 6 buc. 3
— idem nr. 5 buc. 3
— Injector nr. 3 17144 buc. 3
— idem (BEC) nr. 4 buc. 3
— Reductor translații TCB buc. 1
— Garnituri dop CA 14 buc. 25
— Rolă 35106061 buc. 2
— Bucșe buc. 114
— idem bronz turnate D100 buc. 1
— Lagăr inferior BET 250 buc. 6
— Roată lanț elastic buc. 14
— Reductor MRS 3 kw buc. 1
— Pastilă ambreiaj Fiat buc. 6
— idem buc. 6
— Pahar ambreiaj Fiat buc. 28
— Pompă hidraulică 720 BX 8000 S buc. 1
— Arbore buc. 1
— Cuzinet CN buc. 8
— Rolă 31984100 buc. 6
— Pistoane CN Fiat buc. 10
— Buşon radiator 40 1311 buc. 7
— Ax filetat BET 250 AF buc. 6
— Piston MRS 300 537 buc. 5
— Apometru BT 500 L buc. 4
— Blindaj fund dreapta BT 500 buc. 21
— Brațe palate BT 500 AF buc. 22
— Blindaj fund stînga BT 500 AF buc. 3
— Brațe palete BT 500 AF buc. 27
— Bobină electromagnetică BT 500 AF buc. 3
— Lagăr superior BT 450 buc. 16
— Role de antrenare cauciuc BTE buc. 500 AF buc. 20
— Tije pt. înclinări BT simplu buc. 10
— Disc cuplare BTE 500 AF buc. 6
— Pinion 7 33 buc. 10
— Roată lanț plastic BT 450 buc. 3
— Distribuitor dozator 22—19.0.17.474 buc. 3
— Pompă ungere 6561—607—101 buc. 1
— Lagăr BT 500 AF buc. 1
— Lagăr BT 500 AF buc. 9
— Paletă amestec BT 250 AF buc. 15
— idem exterior BET 500 AF buc. 3
— Pinion motor BET 500 AF buc. 1
— Paletă amestec BET 250 AF buc. 30
— idem răzuitoare interior BET 500 AF buc. 50
— Roată lanț BET 250 AF buc. 2
— Suport lagăr BET 500 AF buc. 15
— Bolțuri filetate buc. 23
— Arc spiral sup. D14 buc. 9
— Electromagneți 380 V 5 kg buc. 5
— Pinion vibrator buc. 20
— Piese întrenare vibrator buc. 30
— Cap vibrator 63 buc. 25
— Ax flexibil vibrator VE buc. 10
— Furtun vibrator buc. 14
— Vibrator pneumatic buc. 2
— Pinion vibrator BV 500 buc. 210
— Cablu flexibil 251901 buc. 10
— Miner D6 buc. 13
— Cuțit pentagonal buc. 22
— idem dreptunghiular buc. 12
— Perniță crenelată cruce buc. 24
— Perniță crenelată buc. 18
— Cuțit pentagonal buc. 18
— Cuțit dreptunghiular buc. 15
— Pernită crenelate buc. 22
— idem buc. 24
— Bucși bronz 105×60×150 buc. 6
— Instalație de stropit cu bitui latex buc. 1
— Debitmetri de abur buc. 1
— Filtru 10505030 tractor S 1500 buc. 1
— Cămăși cilindru D115 buc. 2
— Simering 25×42×12 tractor buc. 20
— idem 35×58×12 buc. 18
— Perne aer spate autobasc. buc. 10
— Alternator autobasculante buc. 1
— Radiator încălzire buc. 1
— Radiator locomotivă buc. 1
— Garnituri ppă. beton buc. 300
— Roată rilare buc. 1
— idem 25621.13315 buc. 2
— Cuplaje electromagnetice 82—0112 buc. 2
— idem buc. 1
— Ax rolă mufă macara Bocșa buc. 2
— Tronson diafragmă buc. 1
— Pinion Z 40 buc. 2
— Cuplaj elastic frînă D250 35/35 N 6702002 buc. 2
— Amplificator a MAG UMPRS buc. 1
— Ax meicat macara Righer buc. 1
— Electrofisă 557—846—810 buc. 1
— Electromobilă 557—845—846 buc. 1
— Transformator 587—799—505 buc. 1
— Roată melacată buc. 3
— Suport Richer 557876 buc. 5
— Separator DH1 Richer 381 350 121 buc. 1
— Scripete Richer 694904630 buc. 1
— Bobină frînă electromotor buc. 2
— Cutie DA 48BU Richer 587490821 buc. 6
— Tije Richer 457408037 buc. 3
— Ventilator Richer buc. 1
— Releu CA 12 buc. 2
— Ancoraje clădire buc. 100
— Reductor MTT 181700 buc. 1
— Reductor TC B 970100 buc. 1
— Pinion macara fereastră buc. 1
— Șurub melcat macara pioner buc. 2
— Role bandă transportoare mici M mobilă buc. 46
— Legături plăci 46×55×5 buc. 76
— Sîrmă bobinaj D 0,18 kg. 14
— idem email 0,10 kg. 7,1
— Bride pt. cablu 0,19 buc. 25
— Cleme legat pt. cablu tract. D32 buc. 40
— Electromotor AIM 23 kw 7600T buc. 2
— Placă izolată mar. II buc. 2
— Transformatoare TM AT 3,5 buc. 1
— Autotransformator TPC 650/08 g buc. 1
— Autotransf. TPC 650—39 buc. 1
— Bobine 12 V buc. 14
— Contactor cu releu 40 A 380 V buc. 2
— Cleme racord 16 mm buc. 20
— Conector 50 mm buc. 1
— Transf. comandă TCR 350/2 buc. 3
— Regulator tensiune LGM 1250 buc. 1
— Anvelope 165×15 buc. 2
— Protectoare pt. anvelope buc. 160
— Anvelope pt. roabe 350×10 buc. 5
— idem 165×15 buc. 2
— Bandă transportoare buc. 995
— curele ventilator 1006×10 buc. 3
— idem trapez. 750 buc. 149
— idem 710×13×10 buc. 40
— idem trapezoidale 1143×17×11 buc. 5
— idem 1210×13×8 buc. 18
— idem 1500×16×25 buc. 10
— Garnituri pisiă II buc. 2
— idem buc. 4
— idem 200 buc. 60
— Simering 25×42×30 buc. 11
— idem 22×35×6 buc. 50
— idem cauciuc B20 buc. 55
— idem 22×35×7 buc. 11
— idem 28×47×10 buc. 10
— idem 42×65×12 buc. 49
— idem 50×70×14,5 buc. 22
— idem 30×52×20 buc. 39
— idem 170×200×15 buc. 20
— Furtun sartizat 18×19 buc. 1
— idem sorb. D400 buc. 1
— idem D200 buc. 3
— Manșon cauciuc buc. 12
— Rondelă buc. 5
— Pertinax MS/MM kg. 3,5
— idem 4MM kg. 3
— Grund de bază ras alchid GR1G 825—2 kg. 45
— Nitro GR I kg. 59
— Garnitură plas distribuitor 35×5×8 770052231 buc. 3
— Set reparații motor buc. 1
— Garnitură admisie buc. 1
— Arbore cu camă 2700536206 buc. 1
— Supapă evacuare buc. 4
— Pinion arbore cotit buc. 13
— Șurub fixare în locaș central 2703001187 buc. 1
— Garnituri etanșare 1,9×8,9×12,7 0853742300 buc. 10
— Tripodă — colectare rep. buc. 1
— Grup conic buc. 1
— Casetă direcție Dacia 1300 buc. 1
— Tampon cutie Dacia 1300 buc. 2
— Tablă exterioară a ușii față dr. 2700515365 buc. 2
— Aripă față stg. ans. 2700536098 buc. 2
— Rotor ans 12 V 2701000678 buc. 1
— Duze buc. 1
— Bloc motor buc. 1
— Piston ansamb. RD buc. 300
— Garnitură inelară 60×75×8 (B965Z) buc. 25
— Carter volan buc. 2
— Cuzineți bielă set 5
— Cuzineți bielă R1 0 25 Saviem set 2
— Cuzinet palier R1 buc. 7
— idem buc. 22
— idem R3—0,75 set 10
— Chiuloasă comp Saviem buc. 19
— Chiuloasă refulare buc. 1
— Colector admisie buc. 2
— Scaun supapă admisie buc. 40
— idem evacuare buc. 34
— Pinion arbore cotit buc. 1
— Supapă Saviem buc. 2
— Axul culbutor ans Saviem buc. 3
— Suport ax cu buton buc. 8
— Culbutor buton Saviem buc. 11
— Șurub reglaj buc. 20
— Bucșe culbutor buc. 14
— Stachet motor ans buc. 18
— Stacheți cu membrană Saviem set 1
— Garnituri șaibe stacheți buc. 13
— Pinion distribuție axă came Saviem buc. 6

— Axe cu came buc. 2
— Supapă Saviem buc. 16
— Bucşe bielă buc. 1
— idem motor buc. 32
— idem buc. 3
— Şurub bielă cu piuliţă Saviem buc. 10
— Bucşe bielă motor set 1
— Secm. motor Racleur buc. 8
— Şuruburi bielă buc. 4
— Pîrghie pompă comb. Raba buc. 3
— Conductă flexibilă 8×14 89123015009 buc. 2
— Pinion cdă. ppă. injecţie Saviem buc. 3
— Element pompă injecţie buc. 7
— Grup regulator buc. 2
— Filtru pahar decantor buc. 6
— Decantor ANS buc. 1
— Piston pompă ulei RD buc. 8
— Bucşe Saviem buc. 1
— Jiglere ansamb. sting. buc. 3
— Garnitură ulei Saviem buc. 9
— Jigler ANS DR buc. 13
— Pompă de apă ans 3065006805 buc. 8
— Ax pompă de apă buc. 2
— Rotor pompă de apă buc. 4
— Fulie pompă apă buc. 3
— Conductă apă răcire buc. 41
— Tub curbat buc. 30
— Şaibă presiune buc. 10
— Arc prin ambreiaj buc. 50
— Şaibă presiune romean buc. 2
— Pîrghie debraiere buc. 5
— Manşon cilindru ambreiaj RD 109 89964240007 buc. 22
— Furtun PTA centrif ambreiaj buc. 6
— Carcasă discuri de presiune D380 buc. 1
— Pîrghie AMB buc. 7
— idem de debraiere buc. 6
— idem 81305600033 buc. 2
— Carcasă cutie de viteză buc. 1
— Carcasă buc. 56
— Arbore interm reductor 8932 2070000 buc. 3
— Pinion interm. buc. 2
— Sector dinţat Roman buc. 9
— Pinion viteză 99—28 buc. 2
— Şaibă de sprijin buc. 1
— Şaibă RD buc. 2
— Flanşe de antrenare buc. 3
— Arbore primar buc. 2
— Ax roată mers înapoi buc. 2
— Bucşe ax mers înapoi buc. 3
— Arbore sec ars Ak5 buc. 1
— Inel de sig. buc. 2
— idem Saviem buc. 6
— Pinion 7—46 buc. 2
— Pîrghie de comandă buc. 2
— idem buc. 1
— idem buc. 1
— Cilindru are act priză buc. 2
— Grup conic buc. 1
— Pinion cilindru Z13 buc. 1
— idem Z33 RT 7,12 buc. 2
— idem Z33 RT 6,53 buc. 1
— Pinion planetar Z14 buc. 21
— Şaibă pres. sateliţi buc. 16
— Pinion cil Z27 buc. 2
— Carcasă transmisie centr. buc. 1
— Pinion planetar buc. 3
— Inel distanţiere excentric buc. 4
— Inel distant Roman buc. 10
— Carcasă punte spate buc. 1
— Arbore planetar buc. 1
— Şaibă de presiune buc. 1
— Capac buc. 10
— Bucşe inf. fuzetă buc. 4
— Medier fuzetă buc. 3
— Bară transv. Saviem buc. 2
— Bucşă sup. fuzetă buc. 36
— Bucşă inf fuzetă buc. 2
— Medier fuzetă buc. 1
— Consolă ax cu came buc. 2
— Arc de reducere 352/0—8/0—77 8197600001 buc. 30
— Consolă axă cu came stg. buc. 4
— idem dr. buc. 1
— Arbore planetar buc. 3
— idem dr. buc. 1
— idem st. buc. 1
— idem buc. 1
— Butuc canelat 352/0—10/0—14 89357010004 buc. 2
— Capac protecţie butuc buc.2
— Tambur roată faţă buc. 2
— Pîrghie reglaj stg. buc. 4
— Levier cdă. direcţie buc. 1
— Levier de comandă dir. buc. 2
— idem de comandă dir buc. 2
— Tub ppă. ulei NI20 BP 461/0 06540272276 buc. 20
— Tub ppă ulei Ni 43 BM 1000 461/0 06540252587 buc. 10
— Bară de dir ANS buc. 1
— Suport elastin motor 797/—05 buc. 1
— Tampoane Saviem buc. 148
— Bucşe cercel arc faţă buc. 35
— Bride arc cu piuliţe buc. 6
— Bucşe cercel arc spate 431/0 81413040035 buc. 30
— idem RD buc. 40
— idem ax spate buc. 2
— Supapă sig RD buc. 21
— Piston buc. 5
— Supapă ANS buc. 10
— Semicuplaj stg. comp. Raba buc. 1
— Suport compă 80543010000 buc. 1
— Geam lateral uşe 1727515 buc. 3
— Miner dr uşe buc. 2
— Cuplaj de remorcare buc. 2
— Inel antrenare buc. 6
— idem buc. 11
— Bucşe de ghidare buc. 3
— idem despicată buc. 3
— idem buc. 3
— Rotor alternator buc. 6
— Rotor buc. 4
— Ansamblu stator buc. 37
— Vitezometru D 145 TZT5215 buc. 1
— Lampă poz faţă tip 1971 buc. 6
— idem semn. stg. P 10227/1 LA 2 buc. 21
— Lampă electr. 24 V buc. 4
— Intr. far mers înapoi 643289255035000 buc. 2
— Comutator lumini 89255056018 buc. 2
— Rez. termoinjector buc. 10
— Optimator emisie Raba buc. 10
— Cuzineţi palier motor CN 2111002012/046/47 buc. 57
— idem 2111002012/046/047 buc. 73
— Scaun supapă evac buc. 24
— Ghid supapă admisie R1—04 2111003044 AR buc. 15
— Ghid supapă adm. evac. 2111003044 AR 1 buc. 12
— Pinion arbore cu came 2111992004 buc. 12
— Supapă de admisie 211103302 buc. 10
— Con exterior sup. adm 2111003009 buc. 77
— Secimon supapă 2111003310 buc. 369
— Inel de sig. sup. adm 2111003028 buc. 30
— Arbore came distrib SR buc. 11
— Arbore cu came SR buc. 2
— Tije împing. stacheţi motor 2111002011 buc. 23
— Bucşe conică 2111003311 buc. 5
— Cuzineţi biele buc. 4
— idem motor 2111004067 buc. 7
— Pinion motor R 3 2111004113 buc. 50
— Bucşe biele Motor 2111004023 buc. 93
— Fulie arbore cuţit ans. 2111005320 buc. 1
— Volan motor ansamblat 2111005130 buc. 4
— Volan motor 2111005030 buc. 1
— Corp ang SR buc. 2
— Corp pompă ans 2111106201 buc. 1
— Corp pompă benzină 2111106205 buc. 5
— Pîrghie comandă pompă benz 2111106207 buc. 6 ADs2p
— Supapă pompă benzină buc. 79
— Filtrii pompă benzină buc. 1
— Filtru pompă benzină 211106250 buc. 5
— Bucşă distanţier 1207100028 buc. 20
— Supapă de sarcina 311500 buc. 19
— Jinglor principal K 211180110/120 buc. 66
— Duză aer frinare combustibil W 2111 8011 buc. 9
— Piston pompă acceleraţie W 207190000 buc. 12
— Plutitor carburator W 267260000 buc. 4
— Pinion pompă ulei buc. 1
— Filtru III et complient 2111012000 buc. 1
— Buşon radiator apă 551006 buc. 42
— Robinet golire apă la bloc 10301042 buc. 16
— Furtun buc. 23
— Ţeavă 7R 13118 buc. 5
— Ax pompă apă 211130720 E buc. 1
— Ax pompă 2111307202E buc. 6
— Rotor Pompă apă 2071307307 buc. 10
— Placă presiune ambreiaj 211160101 buc. 2
— Arc palasa ambreaj 21114601010/1 buc. 131
— Placă pres ambreaj 11316011001 buc. 2
— Pîrghie de debraiere 113160102 buc. 31
— Furcă ambreaj ans 2111602020 buc. 1
— Tampon buc. 3
— Cilindru receptor ambreaj complet buc. 6
— Garnitură inelară pompă centrală ambreaj 1311 buc. 59
— Supapă garnitură SR buc. 1
— Arbore intermediar 1311701011 buc. 1
— Pin. mers înapoi arb interm 1511701014 buc. 1
— Pinion angrenare permanentă 1311701015A buc. 10
— Arbore secundar 13117020290 buc. 47

— Pinion arbore secundar vit. I buc. 8
— Garnitura 2111201301 buc. 40
— Arbore int 1131701511 buc. 9
— Pinion arb. int. vit. III 1131701517 buc. 5
— Pinion arbore inter vit. IV buc. 4
— Pinion agrenare permanentă buc. 17
— Pinion mers înapoi pe ars inter buc. 2
— Furcă mers înapoi buc. 4
— Bucşă pinion mers înapoi buc. 2
— Bucşă pinion mers înapoi 1131701586 buc. 18
— Capac pinion mers înapoi 1131701532 buc. 7
— Pinion arb secund vit. II 1151701542A buc. 52
— Siguranţă caneleta 2111701245 buc. 2
— Sincron viteză 3,4. buc. 1
— Sincron complet viteză II-III 1141701565 buc. 53
— Pinion arbore sec Vit III 1131701543A buc. 1
— Pinion vit. III arb sec 1141701563 buc. 1
— Pinion viteză IV-V buc. 2
— Pinion arbore secundar viteză I buc. 20
— Pinion arbore secundar vit. IV 1141701584 buc. 2
— Pinion arbore secundar vit. IV 1131701545 buc. 2
— Manson sincron vit. IV-V 1141701538 buc. 1
— Arbore primar 1141701581A buc. 30
— Pinion mers înapoi 2061701763/a buc. 13
— Siguranţe arbore primar buc. 29
— Capac cutie viteze 13113022001 A buc. 2
— Furcă mers înapoi 1311702010 buc. 3
— Manetă schimbător vit 1311702220 buc. 1
— Furcă schimbător vit IV-V buc. 4
— Furcă schimbător vit. I ans 1131702520 buc. 3
— Manetă schimbător viteză 1131702531 A buc. 2
— Priză de putere SR buc. 1
— Carcasă grup diferenţial 1312402080 buc. 4
— Cruci satelit buc. 15
— Saibă pinion planetar 1132402083 buc. 72
— Pinion planetar 1132402284 buc. 1
— Coroana reductor diferenţiat 1132402282 buc. 3
— Pinion reductor SR 113. 6 RIS 25-28 buc. 5
— Bucşă 202402222 buc. 109
— Pinion planetar 110B2401405 buc. 1
— Saibă pinion planetar 1102401187/I buc. 15
— Pinion satelit 11082401404 buc. 37
— Saibă piron satelit 1102401408 buc. 20
— Carter punte spate buc. 1
— Pană pivot 1313001015 buc. 7
— Pirghie fuzetă dreapta 1313001011A buc. 4
— Tambur roată spate 1312404132 buc. 1
— Tambur roată spate 1332404031 A buc. 16
— Tambur roată spate 1132404013 buc. 6
— Tambur roată spate 110F240200G buc. 19
— Cilindri frînă S roată spate CPL 1312400040 buc. 1
— Resort sabot lung buc. 17
— Resort fr. sp. lung 1102401011 buc. 18
— Şurub de reglaj sabot 1312400621 buc. 1
— Reazemii saboţiilor 1312400626 buc. 2
— Bucşă 20240022 buc. 27
— Segmenţi ferdai 401×110×11,5 buc. 32
— Tambur roată faţă 1322305022 buc. 9
— Melc direcţie 1313401051 buc. 2
— Ax levier ans 1513401060 buc. 2
— Tampon ans 2111001340 buc. 14
— Tampon FI Ast sur spate susp mot 2151001030 buc. 20
— Bulon arc suspensie faţă 1132902001 buc. 1
— Bucşă arc suspensie faţă 1135902035 buc. 9
— Amortizor faţă AT-13-9360 M buc. 2
— Brida arc SR buc. 3
— Racord dublu 1313500013 buc. 6
— Racord simplu 1313500014 buc. 1
— Supapă separator apă 2007204 buc. 19
— Inel pompă centrală ambreaj buc. 67
— Pompă centrală frînă buc. 2
— Tub frînă faţă 3,2×12×700 NL 124566 buc. 10
— Piston compresor C N 6292553 A buc. 21
— Supapă admise compresor 35091303 buc. 27
— Chiuloasă compresor buc. 12
— Cilindrii superiori servomec 1313514003 buc. 4
— Cilindri principali servomecanism 1313514016 buc. 2
— Piston cilindru principal servomecan 1513514117 buc. 11
— Arc conic 1313514025 buc. 4
— Corp distrins servomecanism 1313514071 buc. 2
— Supapă reluare servomecanism 1313514140 buc. 8
— Disc spriijn servomecanism L 1313514172 buc. 28
— Diafragma servomecanism 13135114173 buc. 11
— Garnituri servo nou set 33
— Garnituri servo vechi set 133
— Filtru aer servomecanism 1313514230 buc. 4
— Valva frînare buc. 1
— Miner cu închidere ST-DR 1316105140 buc. 2
— Mină ext fără încuietoare STG ans buc. 40
— Geam uşă STG-DR buc. 8
— Geam rabatabil 1316103091 buc. 3
— Miner dispozitiv antrenare 4316100011 buc. 1
— Broască uşă STG 1316105210 buc. 2
— Bolţ de antrenare 1315001126 buc. 6
— Capac inferior 21R-20-180 buc. 6
— Garnitura TICAUCIUCUS MT 150095006 buc. 9
— Garnitura III cauciuc MT 150095002 buc. 9
— Cilindru IV buc. 1
— Ştergător parbriz ANS S? 1315205010 buc. 19
— Roată melcata 1144501010 A buc. 1
— Lamă ştergător ANS 1315205120 buc. 45
— Electromotor ED 1 XP 200228 buc. 4
— Electromotor EP L XP 200228 buc. 29
— Rotor distribuitor A 30884 buc. 18
— Pinion distribuitor A 30678 buc. 35
— Ax cu corp antrenare DELCO buc. 20
— Perie DEMAROR buc. 102
— Pinion DELCAU buc. 10
— Rotor DINAM P33073 buc. 4
— Perie ANS P64618 buc. 20
— Fulie alternator 1110005 buc. 13
— Fulie alternator 1110005 buc. 3
— Perii colector buc. 8
— Perie alternator 1110058 buc. 238
— Perie DEMAROR buc. 40
— Ind. curent ampemetru 4A35 buc. 3
— Lampă control LKF P44630 NI D 1715/65 buc. 18
— Întrerupător lumină bord 4C2 buc. 6
— Aparat combinat DR 5120NIR 286 buc. 5
— Întrerupător semnalizare direcţie IDI buc. 195
— Buton claxon 4BF3TV2 buc. 14
— Oglinda aprovizionare buc. 6
— Dispersor P 31329 buc. 3
— Lampă plafoniera TIR buc. 10
— Aparatoare soare 1318204310 buc. 19
— Garnitura 591002014 buc. 34
— Cuzinet palier 2021000022R1 buc. 19
— Colector de admisie ANS 2071008100 buc. 5
— Colector admisie 20710081118 buc. 7
— Racord 2071307306 buc. 22
— Arbore cu came ANS 2071002100 buc. 2
— Cuzinet biela motor SET 11
— Segment piston motor SN 2021000024 CN SET 76
— Arbore motor rectificat buc. 1
— Tachet diafracma pompă benzină 111060 buc. 8
— Diafr pompă benz cu 2 găuri buc. 28
— Carburator TV buc. 3
— Capac carburator buc. 4
— Pompă III FI ARO 251011000-1 buc. 1
— Pinion condus 21110112114 buc. 3
— Radiator apă buc. 2
— Capac pompă apă 2021307302/A buc. 2
— Corp pompă apă 2071307311 buc. 3
— Arc placă presă ambreaj buc. 1
— Pompă ambreaj buc. 1
— Capac placă presiune ambreaj 2071600001A buc. 1
— Cilindru receptor 4611602041 buc. 4
— Pinion vit 1 ANS 4621701212 buc. 2
— Butuc sincron VIT 3 4 buc 2
— Arbore intermediar buc. 7
— Inel sincronvit 2 ANSAMBLU
— Inel sincron vit 2 ansamblu buc. 6
— Pinion vit III 4611201214 buc. 2
— Arbore primar 4117010241 buc. 5
— Pinion vit II condus 4117010221 4117010040 buc. 11
— Pinion angrenare permanentă buc. 14

— Furcă schimbător vit 3 4 262102015 buc. 1
— Cutie trasmisie 46118000100 buc. 1
— Arbore cardnic față col 2402203000 buc. 1
— Arbore cardanic spate buc. 2
— Arbore cardan spate simplu 662202110 buc. 1
— Grup conic 4612303240 buc. 5
— Casetă sateliți buc. 2
— Șaibă pinion planetar buc. 28
— Axa pianftara INR 59 buc. 1
— Pinion planetar buc. 2
— Pinion satelit buc. 8
— Saibă pinion planetar 2402403205 buc. 8
— Carter punte spate 462404000 6 buc. 2
— Arbore planetar față dr cu art buc. 3
— Arbore planetar față cu art buc. 3
— Arbore planetar 2402403013 buc. 3
— Flasă exterioară 5723304081 buc. 3
— Direcție STG buc. 2
— Pivot ANS 2403405000 buc. 8
— Axă față simplă 4F 601000 buc. 2
— Butuc roată 2402307011 buc. 3
— Butuc roată cu tambur 41F060912A buc. 1
— Tambur roată 6 guri 41F060911 buc. 8
— Garnituri cilindru frînă buc. 11
— Mecanism direcție fără volan 643401010 buc. 3
— Tampon buc. 24036060001 buc. 12
— Inele pompă centrală buc. 1
— Inele pompă centrală frînă 32 TV buc. 11
— Garn cilindru frînă buc. 76
— Geam parbriz TV STG buc. 1
— Ștergător parbriz ANS 2405205100 buc. 18

EXPLOATAREA DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ ȘI LOCATIVĂ PITEȘTI
Str. 1 Mai bloc B. 3-B.4
Telefon 22440

PIESE PENTRU RADIO ȘI T.V.

— Atenuator radio buc. 35
— Atenuator T.V. buc. 55
— Amplificator ULMS buc. 4
— Amplificator U.M.S., buc. 5
— Amplificator U.U.S. buc. 4
— Condensatori diferiți buc. 235
— Diode DZW buc. 14
— Diode redresoare buc. 79
— Rezistența 0,5 kW buc. 647
— Rezistența diferite buc. 578
— Transformator rețele Darclee buc. 3
— Tranzistori EFT 333 buc. 282
— Tranzistori EFT 319 buc. 426
— Releu R. 144-48 W buc. 2

PIESE PENTRU ASCENSOARE

— Ampermetru buc. 2
— Arc lamelar buc. 271
— Becuri semnalizare buc. 23
— Bobine frînă buc. 14
— Came cu bucșe buc. 54
— Cămă mobilă buc. 15
— Cleme sens inversare buc. 24
— Contact mobil buc. 296
— Cutie de revizie buc. 32
— Element bec lifturi buc. 55
— Microîntrerupător buc. 25

PIESE PENTRU ANTENE COLECTIVE RTV

— Distribuitor antenă ramificație buc. 23
— Releu intermediar buc. 63
— Regletor buc. 32
— Cordoane alimentare radio buc. 400
— Cordoane alimentare TV buc. 400

MATERIALE

— Bară cupru 56×80 kg. 110
— Bară cupru 5×10 kg. 93
— Bară cupru ∅ 8 kg. 25
— Becuri telefon buc. 85
— Conductor VLPY 4-6 mm m. 255
— Conductor ∅ 2,5 m. 285
— Electrozi aluminiu kg. 6,50
— Lac polizant kg. 165
— Robineți RA. 3 buc. 3
— Micaniță kg. 5,30
— Robineți cu trăgător buc. 10
— Stratifoliu kg. 52,40
— Balasturi BID 20 w buc. 37

Întrebări și răspunsuri

● **AUREL COSTACHE, Constanța** Potrivit prevederilor Decretului nr. 462/1982, nu se pot acorda gradații.

● **ÎNTREPRINDEREA PRESTAȚII INDUSTRIALE CONSTRUCȚII CĂI FERATE, Tăuții de sus, Maramureș** — Potrivit prevederilor art. 75 din Legea nr. 57/1974 beneficiază de drepturile de transferare persoanele care s-au mutat efectiv, ori și-au stabilit domiciliul în localitatea unde s-au transferat. Prin excepție, în situația în care unitatea dv. primește cotă de locuințe în orașul Baia Mare, persoanele care au fost transferate în interesul serviciului la unitatea dv. și și-au stabilit domiciliul în locuințele pe care le-ați atribuit în orașul Baia Mare, beneficiază de drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974, dacă sînt îndeplinite și celelalte condiții ale legii.

● **IOAN DOBRIȘAN MARTIN, Miercurea Ciuc** — măsura luată în legătură cu acordarea retribuției dv. este legală. Vă recomandăm să studiați dispozițiile Decretelor nr. 335 și 336/1983.

● **ILONA SZEKELY, Praid, Harghita** — Pentru ocuparea funcției de agent agricol este necesar să aveți pregătirea de specialitate potrivit nomenclatoarelor de funcții pe care le găsiți la consiliul popular județean.

TITU OLARIU, Tg. Mureș — Întrucît în perioada 02.11.1977 — 01.11.1979 ați primit retribuția corespunzătoare primului și celui de-al doilea an de activitate, în mod greșit vi s-a trecut în carnetul de muncă funcția de șef de fermă, independent de activitatea desfășurată. În consecință, funcția de șef fermă ați început s-o prestați cu retribuția corespunzătoare de la data de 01.01.1980. Întrucît ați revenit pe funcția de inginer zootehnist de la data de 02.02.1982, deci într-o perioadă mai mică de trei ani, potrivit prevederilor pct. 13 alin. 1 și 2 din anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979 nu vi se putea stabili legal retribuția la trecerea în această funcție decît cel mult la clasa 22 gradația 1. Măsura dispusă de organul de control financiar este corectă.

● **Ioan Jitianu, Caracal** — Funcțiile de revizor contabil principal cu studii medii și revizor contabil principal cu studii superioare sînt funcții diferite, întrucît condițiile de studii pentru deținerea lor, cît și nivelele de retribuire a celor două funcții sînt diferite. Ca atare, în cazul dv. nu sînt aplicabile prevederile art. 33 alin. 7 din Legea nr. 57/1974, unitatea stabilindu-vă corect retribuția în raport de dispozițiile art. 35 lit. b din aceeași lege.

● **Întreprinderea agricolă de stat Recaș, Timiș** — Persoana în cauză urmează să fie încadrată cu retribuția anului II de activitate în temeiul prevederilor art. 35 lit. a din Legea nr. 57/1974, avînd însă obligația să efectueze în unitatea unde a fost repartizată integral stagiul prevăzut de Decretul nr. 54/1975.

● **GHEORGHE GORDICIUC, Ozun, Covasna** — În situația în care nivelul de bază al retribuției de subinginer la unitatea unde lucrați este clasa 17—2240 lei lunar și retribuția de subinginer în anul II de activitate este clasa 14—2060 lei lunar, potrivit anexei nr. VII lit. B la Legea nr. 57/1974, în primul an de activitate ca subinginer trebuie să primiți retribuția corespunzătoare clasei 10—1825 lei lunar.

● **PETRE GRADOE, Drobeta-Tr. Severin** — Dv. ați înțeles greșit răspunsul la care vă referiți. Funcția de calculator salarii este o funcție administrativă. Perioada lucrată în această funcție nu este vechime în funcții economice cu pregătire medie pentru a putea fi luată în considerare la promovarea în funcția de revizor principal. Această funcție este o funcție economică cu pregătire medie și nu poate fi ocupată decît de o persoană care, pe lîngă studiile corespunzătoare, are și 8 ani vechime în funcții economice cu pregătire medie. Deci este clar, că funcția de revizor contabil cu pregătire medie este funcție economică cu pregătire medie și nu funcție administrativă, iar potrivit Decretului nr. 335/1983, retribuirea acesteia se face în

acord global. Perioada de incapacitate temporară de muncă constituie vechime în muncă și, ca atare, potrivit prevederilor Legii nr. 3/1977, se reține contribuția de 2% la retribuția tarifară și pentru această perioadă, întrucît se ia în calcul la vechimea în muncă utilă pentru pensia acordată din C.A.S. și pensia suplimentară, dacă, bineînțeles, în acest timp s-au plătit indemnizații de asigurări sociale.

● **IOANA SAVU, Ungheni, Argeș** — Retribuirea prevăzută la art. 78 alin. 1 din Legea nr. 1/1932 pentru specialiștii retribuiți de stat nu constituie un drept de retribuire în sensul Legii nr. 57/1974, întrucît se acordă în cuantum de „pînă" la 15% din retribuția cuvenită președintelui de către cooperativa agricolă, ca urmare a aprobării adunării generale, pentru contribuția adusă la realizarea planului de producție al cooperativei. Ca atare, aceasta are caracterul unui stimulent și nu al unui drept izvorît din executarea contractului de muncă. De asemenea, specialiștii retribuiți de stat făcînd parte din categoria oamenilor muncii care îndeplinesc funcții de conducere sau de execuție tehnică, economic sau de altă specialitate, se încadrează în prevederile art. 60 din Legea nr. 1/1982. În consecință, este firesc să primească drepturile de participare la beneficii plafonate conform dispozițiilor art. 61 alin. 2 din lege.

● **NICU DOMNITEANU, Sendreni, Galați** — În conformitate cu prevederile Decretului nr. 208 din 5 iulie 1976 privind evaluarea pagubelor aduse avutului obștesc prin lipsuri sau degradări de bunuri, urmează a se aplica prevederile art. 5 și 6 din acest act normativ în ceea ce privește imputația contravalorii cabalinelor.

● **PETRU ȘOTROPA, Piatra Neamț** — Inginerii agronomi — cu examenul de diplomă promovat — repartizați în cooperativele agricole de producție pot fi încadrați în funcția de șef fermă dacă au și vechime în specialitate de minimum 5 ani pentru ferma de gradul I, 4 ani pentru gradul II și 3 ani pentru gradul III. Șefii de fermă retribuiți de stat se numesc de către D.G.A.I.A. județeană, iar cei care sînt membri cooperatori sînt aleși de adunarea subunității de producție respectivă și confirmați de adunarea generală a cooperativei agricole de producție.

● **FLORIAN BREJA, Zalău** — În baza prevederilor Legii nr. 1/1977 privind impozitul pe fondul total de retribuire al unităților socialiste de stat, persoanele fără copii, căsătorite sau necăsătorite, în vîrstă de peste 25 de ani, care muncesc în unitățile economice de stat și instituțiile de stat, au obligația de a plăti o contribuție fixă, lunară, diferențiată în funcție de retribuția tarifară de încadrare, indiferent de nivelul retribuției efectiv realizate. Contribuția este, așa cum rezultă și din denumirea ei, fixă, lunară, indiferent că venitul efectiv realizat este mai mare sau mai mic decît retribuția tarifară de încadrare. În cazul persoanelor aflate în concediu medical contribuția se stabilește în funcție de retribuția tarifară de încadrare.

● **CONSILIUL POPULAR VĂDENI, Brăila** — Studiile absolvenților cu diplomă ai liceului de cultură generală sînt de nivel mediu, dar nu se echivalează cu cele ale școlii medii tehnice agricole, deoarece au funcționat după planuri de învățămînt al căror conținut a fost total diferit.

● **CORNEL SABĂU, Arad** — În cazul cînd nu există condiții corespunzătoare folosirii tranzitului organizat, decontarea se face prin tranzit achitat. În această situație, dispoziția de încasare cu factură se emite asupra contului unității intermediare, separat de factura pentru livrările făcute direct acestei unități. Unitatea intermediară este obligată să prezinte, la rîndul său, dispoziție de încasare cu factură asupra contului beneficiarului mărfii, în ziua următoare acceptării plății către furnizor. Pe versoul facturii emise asupra beneficiarului mărfii se va menționa factura furnizorului pe baza căreia s-a făcut refacturarea. Potrivit art. 154 alin. 4 din Legea finanțelor, în cazul mărfurilor care, potrivit contractelor, se expediază direct beneficiarilor finali, plata urmînd a se face printr-o unitate intermediară, achitarea mărfurilor se efectuează de aceasta, la primirea documentelor de decontare întocmite de furnizor pentru mărfurile efectiv expediate, cu dreptul de a refuza ulterior eventualele diferențe constatate la primirea, recepția și decontarea mărfurilor de către beneficiarii finali.

● **CORNELIA JIANU, Corabia** — Potrivit art. 97 din Codul muncii, persoanele încadrate în muncă au îndatorirea de a respecta obligațiile care decurg din contractele de muncă (individuale și colective), regulamentul de organizare și funcționare al unității, regulamentul de ordine interioară, precum și din dispozițiile primite din partea conducătorilor de unități și a șefilor ierarhici.

● **MIHAI ROTARU, Sinaia** — Decizia de imputare se emite în baza art. 107 alin. 1 din Codul muncii de către conducătorul centralei cînd paguba a fost cauzată de conducătorul unității subordonate, sau de alte persoane încadrate de organul ierarhic superior (centrală), singure sau împreună cu alte persoane din unitatea subordonată. Dacă prejudiciul este unic și a fost cauzat prin fapta mai multora, depășind în total 5 000 lei, contestația se adresează judecătoriei, chiar de cei cărora li s-a imputat o sumă mai mică. Dacă prejudiciul total nu depășește 5 000 lei, soluționarea contestațiilor este de competența comisiei de judecată din unitatea subordonată, completată cu un delegat din partea centralei, care face parte din completul de judecată. Deciziile de sancționare nu pot fi emise de organul C.F.I. chiar dacă aparține organului tutelar. Ea poate fi emisă de conducătorul unității controlate, de organele de conducere colectivă ale acesteia, ori de conducerea centralei, după caz, în funcție de calitatea persoanei sancționate. În cazul cînd unitățile socialiste sînt subordonate unor organe centrale diferite, competența soluționării litigiilor patrimoniale aparține arbitrajului de stat. Hotărîrile civile și deciziile de imputare în valoare de peste 500 lei se execută prin urmărirea bunurilor datornicilor, dacă aceștia nu sînt încadrați în muncă. Urmărirea silită se face prin executor propriu sau executor judecătoresc.

● **MIHAIL COGĂLNICEANU, Brăila** — Potrivit art. 58 alin. 2 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, marfa găsită cu lipsuri va fi păstrată. În cazul în care mărfurile sînt ambalate, verificarea va fi oprită la coletul la care se constată lipsuri. Restul coletelor nu vor fi deschise, iar coletul respectiv se va păstra împreună cu ambalajul. Nu se recunosc lipsurile din celelalte colete, dacă această dispoziție nu este respectată, iar lipsurile se impută celor ce au încălcat-o.

● **VICTOR C. BALICA, Ploiești** — În calculul veniturilor care se iau în considerare pentru fixarea chiriei se include și pensia suplimentară, întrucît are caracterul unui venit permanent.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC D 13 STR. C. BRÎNCUȘI, București** — Potrivit prevederilor pct. 13 lit. a din Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P., locatarii principali și proprietarii care primesc alte persoane în locuința lor sînt obligați să contribuie și pentru acestea la plata cheltuielilor comune, însă numai atunci cînd primirea în locuință întrece durata de 15 zile din cadrul aceleiași luni calendaristice. Plata acestor cheltuieli se face pe întreaga lună, cu începere din luna în care au fost primite în locuință acele persoane. Nu pot fi luate în calculul cheltuielilor comune persoanele care nu locuiesc efectiv în imobil, chiar dacă acestea vizitează zilnic locatari din apartamente. De asemenea, nu pot fi cumulate ore pe parcursul unei perioade oarecare de timp pentru a totaliza zile de staționare în imobil. Potrivit pct. 13 lit. c, din același act normativ, persoanele care lipsesc din imobil una sau mai multe luni și dacă au anunțat în scris despre aceasta comitetul asociației locatarilor, nu participă în lunile respective la plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, consumului de

energie electrică necesare funcționării crematoriului, combustibilului necesar preparării apei calde, ridicării gunoaielor menajere și vidanjării. Nu pot fi socotite absente, în vederea scutirii lor de aceste cheltuieli, persoanele care fac naveta și revin în locuință seara sau în zile de săptămînă sau lună, copiii îngrijiți în creșe, cămine, grădinițe sau de rude care vin în locuință seara sau numai duminica, ori în alte zile din lună. Pentru a fi scutiți cei în cauză trebuie să absenteze întreaga lună.

● **MARCEL STĂNESCU, Piatra Neamț** — Hotărîrile date de judecătorie în rezolvarea plîngerilor împotriva amenzilor contravenționale sînt definitive. Ele pot fi revizuite în condițiile și în termenele prevăzute de art. 322—328 incl. din Codul de procedură civilă.

● **ÎNTREPRINDEREA BALNEOCLIMATICĂ, Slănicu Moldovei** — Reglementarea legală, cu caracter general, privind gratuitatea asistenței medicale în spitale și ambulatoriu, pentru copiii în vîrstă de pînă la 16 ani, este prevăzută expres la art. 2 litera d, din Decretul nr. 246/1958. Cazul prezentat în răspunsul din nr. 40/'83 al revistei noastre nu se încadrează în prevederile art. 6 și 7 din Decretul nr. 246/1958, întrucît precizările solicitate se referă la copiii care însoțesc părinții în stațiunile balneare și nu la copiii trimiși la tratament în sanatoriile balneare. Pentru cazul în speță reglementările legale în vigoare sînt cuprinse în prevederile art. 4 lit. a din H.C.M. nr. 405/1965 prin care, pentru copii, se stabilesc tarife reduse de odihnă și tratament balnear, după cum urmează... „pentru cei în vîrstă de pînă la 7 ani : cazarea gratuită, dacă nu solicită pat separat și 50% reducere din tarifele pentru masă"...

● **AURICA BÎRZAN, Cugir** — În situația în care ați absolvit, cu examen de diplomă, Facultatea de științe economice, curs fără frecvență, puteți fi încadrată prin examen sau concurs potrivit Legii nr. 12/1971 într-un post de economist vacant care nu este blocat — la orice unitate.

● **NICOLAE RUGINĂ, Mediaș** — În ipoteza în care ați fost numit temporar — cu delegație — în funcția de contabil șef la Schela de foraj Mediaș, în temeiul prevederilor art. 54 din Legea nr. 12/1974, pînă la ocuparea acestui post prin examen sau concurs, contractul dv. de muncă pentru funcția de șef birou contabilitate din cadrul Centralei gazului metan din Mediaș rămînînd în ființă și numai executarea lui fiind suspendată în această perioadă, la încetarea delegației și reluarea activității de șef birou în executarea aceluiași contract de muncă, considerăm că sînt aplicabile art. 10 din Decretul nr. 325/1983. În situația în care transferarea sau trecerea în funcția de contabil șef la Schela de foraj Mediaș a avut un caracter definitiv, iar ulterior, după majorarea retribuțiilor prevăzute de Decretul nr. 325/1983 ați fost „eliberat" din funcția de contabil șef și ați fost „reîncadrat în postul avut anterior de șef birou la centrală" rămas vacant, în temeiul unui nou contract sau raport juridic de muncă, apreciem că nu îndepliniți condițiile prevăzute de art. 10 din Decretul nr. 325/1983 pentru menținerea compensațiilor respective. La data majorări retribuțiilor nu beneficiați și nici nu puteați beneficia de acestea, deoarece îndeplineați pe durată nedeterminată o funcție retribuită anterior majorării cu o sumă mai mare de 4 000 lei lunar.

● **ÎNTREPRINDEREA MATERIALE DE CONSTRUCȚII, Timișoara** — În conformitate cu dispozițiile art 6. alin. ultim și art. 13 din Hotărîrea Consiliului de Miniștri și C.C. al U.G.S.R. nr. 880/1965, cuantumul îndemnizațiilor pentru maternitate (concediul prenatal și postnatal, precum și pentru îngrijirea copilului bolnav pînă la vîrsta de 3 ani) se acordă integral din prima zi, fără a se reduce cu 50% pentru primele 3 zile calendaristice.

● **IOAN DRĂGHIA, Baia de Aramă** — Activitatea de șef de echipă nu corespunde unei funcții denumită ca atare și căreia să-i corespundă o anumită clasă sau categorie de retribuire. Potrivit prevederilor art. 70 din Legea nr. 57/1974, șeful de echipă sau de brigadă care, pe lîngă activitatea sa de muncitor conduce o formație de lucru, primește retribuția pentru munca prestată ca muncitor (corespunzătoare categoriei sale de încadrare sau tarifare a lucrărilor executate) și o îndemnizație tarifară pentru activitatea efectuată ca șef de echipă sau de brigadă, reprezentînd cel mult 10% din retribuția sa tarifară. Dacă în meseria pe care o prestați există sau nu legal posibilitatea să fiți încadrat la categoria V-a, este o problemă pe care numai unitatea o cunoaște sau organul său administrativ ierarhic superior.

● **GRUPUL DE ȘANTIERE NR. 5, București ; ÎNTREPRINDEREA TEXTILĂ „DUMBRAVA", Sibiu** — Anterior intrării în vigoare a Decretului nr. 338/1983, concediile fără plată pentru situațiile deosebite la care vă referiți nu se acordau în temeiul unor reglementări legale. Dispozițiile art. 127 alin. 1 din Codul Muncii nu au constituit temei legal pentru acordarea concediilor fără plată pentru situații deosebite deoarece, potrivit alin. 2 al aceluiași articol, condițiile în care urmau să se acorde concediile fără plată trebuiau să fie stabilite prin hotărîre a Consiliului de Miniștri ; or, pentru astfel de concedi nu a fost adoptată nici o hotărîre. Pentru situații deosebite conducerile unităților puteau acorda concedii fără plată drept urmare a faptului că nici un act normativ nu interzicea unității, ca parte în contractul de muncă să acorde asemenea concedii și a principiului de drept că tot ce nu este interzis este permis. După intrarea în vigoare a Decretului nr. 338/1983 este evident că nu se pot acorda concedii fără plată decît numai pentru situațiile prevăzute ca atare prin acte normative. Desigur că aplicarea prevederilor Decretului nr. 338/1983 ridică unele probleme în raport de diversitatea situațiilor ce se pot ivi în practică. Pînă la o soluționare unitară a lor, conducerile unităților trebuie să se orienteze de la caz la caz, avînd posibilitatea să motiveze absentarea de la lucru a unei persoane atunci cînd aceasta este temeinic probată și justificată sau determinată de îndeplinirea unei alte obligații legale.

● **ALDEA ALIOR, Bistrița** — Potrivit prevederilor anexei la Decretul nr. 54/1975, durata stagiului absolvenților învățămîntului superior, cursuri de zi, este de trei ani, cu excepția subinginerilor și juriștilor pentru care durata stagiului este de doi ani. Pe timpul stagiului, absolvenții îndeplinesc atribuțiile funcției respective potrivit regulamentelor de efectuare a stagiilor elaborate de ministere și celelalte organe centrale și sînt retribuiți în acord global corespunzător prevederilor Decretului nr. 335/1983. Stabilirea retribuțiilor tarifare de încadrare ale absolvenților se face în raport cu anul I, II sau III de activitate și retribuția la nivelul de bază al funcției respective din unitate, corespunzător dispozițiilor anexei VII la Legea nr. 57/1973. Personalul care nu este cuprins în acord global este cel prevăzut în anexa nr. 3 la Decretul nr. 335/1983, retribuția acestora acordîndu-se în raport de îndeplinirea sarcinilor proprii.

● **ELENA BURCĂ, Iași** — În cazul relatat de dv., dacă nu ați solicitat înscrierea la pensie și unitatea nu a întocmit și depus dosarul la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, puteți continua să lucrați atîta timp cît activitatea dv. este utilă.

● **MIRCEA RĂICAN, București** — Prevederile Legii nr. 2/1983 și ale Decretului nr. 325/1983 nu au abrogat dispozițiile art. 64 alin. 2 din Legea nr. 3/977 care reglementează posibilitatea contribuției cu 4% din retribuția tarifară lunară pentru pensia suplimentară. Actele normative menționate mai sus se referă la modificarea tranșelor și procentelor de acordare a sporului pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, precum și la reținerea contribuției pentru pensia suplimentară și la sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate începînd cu data 1.IX.1983.

● **MARIN ROŞCA, Oinacu, Giurgiu** — În situaţia dv., dat fiind că aţi absolvit liceul industrial într-o specialitate şi, ulterior, v-aţi calificat electrician prin curs de calificare, pentru a putea fi încadrat tehnician vă sînt necesare condiţiile prevăzute la pct. 67 lit. d din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971. Actualele licee industriale echivalează cu liceele de specialitate cu profil tehnic prevăzute la pct. 67 lit. a din anexa nr. 2 la Legeà nr. 12/1971, însă absolvenţii acestor licee pot fi încadraţi în funcţia de tehnician numai după efectuarea stagiului de practicant şi obţinerea certificatului de muncitor calificat în profilul şi specialitatea studiilor absolvite.

● **ALDEA ALIOR, Bistriţa** — În conformitate cu prevederile art. 11 din Legea nr. 26/1968, persoanele care încetează activitatea ca urmare a desfacerii contractului de muncă în temeiul art. 130 lit i, k, j şi art. 135 din Codul muncii (cu excepţia situaţiilor cînd desfacerea contractului nu este imputabilă celui în cauză) vor primi, 2 ani după reîncadrare, concediul de odihnă redus la minimum 15 zile lucrătoare. În cazul cînd aceste persoane au o vechime în muncă de peste 5 ani, aşa cum se prevede la art. 1 din aceeaşi lege, pentru anul de încadrare calculul duratei concediului corespunzător lunilor lucrate în acel an se calculează la vechimea în muncă integrală. Potrivit art. 7 (3) din Decretul nr. 246/'977, cînd contractul de muncă s-a desfăcut din vina celui în cauză, alocaţia pentru copii se acordă după 3 luni de la data reîncadrării cu contract de muncă pe durată nedeterminată, în cuantum redus la jumătate din suma cuvenită. În cazul relatat nu se poate acorda spor pentru vechimea în muncă neîntreruptă în aceeaşi unitate.

● **ELIZA ROTARU, Ghidiceni, Galaţi** — În raport de datele prezentate în scrisoare, îndepliniţi condiţiile de studii şi vechime în specialitate prevăzute de Legea nr. 12/1971 pentru a putea fi încadrat în funcţia de contabil principal. Potrivit art. 7 în legea menţionată, pentru a putea fi promovat în funcţia de contabil principal unitatea trebuie să aibă vacante asemenea posturi şi să reuşiţi la examenul sau concursul pe care să-l organizeze pentru ocuparea acestora.

● **CONSTANTIN VIDICAN, Reşiţa** — Personalul tehnic, economic, de altă specialitate şi administrativ la care se referă prevederile art. 16 alin. 1 din Decretul nr. 335/1983 este personolul din această categorie, necuprins în acord global, prevăzut în mod expres în anexa nr. 3 la decret. Personalul care deţine funcţiile de jurisconsult şi revizor CFI în agricultură se încadrează în prevederile art. 5 alin. 1 lit. c. din Decretul nr. 335/1983, retribuirea urmînd a se face în acord global, potrivit normelor menţionate, iar calcularea şi eliberarea fondului de retribuire corespunzător prevederilor art. 8 din Decretul nr. 336/1983.

● **FILIALA SIBIU, I.C.P.C.A., Sibiu** — Reglementarea cazării gratuite a personalului care lucrează pe şantiere de construcţii-montaj o găsiţi la pct. 28 din H.C.M. nr. 1053/1959, iar chiria care se poate plăti pentru locuinţele închiriate de la terţi în H.C.M. nr. 685/1953 (cel mult 150 lei lunar).

● **DUMITRU GLIGA, Oradea** — În principiu, dacă unitatea cu care fiul dv. a avut contract de şcolarizare pentru treapta I-a de liceu nu a fost de acord să urmeze şi treapta a II-a de liceu, obligaţia de restituire a cheltuielilor de şcolarizare subzistă. Ţinînd însă seama că de la data cînd unitatea putea pretinde cheltuielile de şcolarizare (anul 1979) au trecut mai mult de 3 ani, potrivit prevederilor Decretului nr. 167/1958, dreptul unităţii la acţiune pentru a pretinde aceste cheltuieli s-a prescris.

ÎN ATENŢIA CITITORILOR!

Lucrarea „PROBLEME ECONOMICO—JURIDICE ALE CONSILIILOR POPULARE" urmează să fie difuzată abonaţilor în luna iulie a.c. şi va avea următorul cuprins :

Cap. I : Organizare — funcţionare — bugetul local

1. Organizare
2. Bugetul de venituri şi cheltuieli
3. Activitatea de personal
4. Activitatea de secretariat

Cap. II : Actele consiliilor populare

1. Acte administrative
2. Acte notariale
3. Acte jurisdicţionale

Cap. III : Activitatea de stare civilă şi de asistenţă socială

1. Starea civilă
2. Autoritate tutelară
3. Asistenţă socială

Cap. IV : Sistematizarea teritoriului — gospodărire comunală

1. Sistematizarea teritoriului
2. Gospodărire comunală
3. Paza bunurilor

Cap. V : Agricultură — silvicultură

1. Activităţi în domeniul agriculturii
2. Activităţi în domeniul silviculturii

Cap. VI : Industria mică — servicii

1. Reglementări — organizare
2. Activităţi de industrie mică
3. Căi de dezvoltare a serviciilor pentru populaţie

Cap. VII : Organizarea activităţii de comercializare

1. Atribuţiile consiliilor populare
2. Coordonarea comerţului de stat şi cooperatist
3. Organizarea pieţelor şi a tîrgurilor

Cap. VIII : Asociaţia locatarilor

1. Organe de conducere şi administrare — atribuţii
2. Obligaţiile de plată a locatarilor pentru cheltuieli comune
3. Gestionarea şi evidenţa patrimoniului
4. Urmărirea debitorilor
5. Controlul gestiunilor
6. Atribuţiile consiliilor populare

Consiliile populare care au abonamente numai la revistă şi suplimentul săptămînal, pot să se aboneze şi la lucrarea menţionată, direct la Oficiul judeţean de difuzarea presei, cunoscînd că preţul unui exemplar este de 20 lei.

Lucrarea figurează în Catalogul presei la poziţia 59/d.

Tirajul lucrării fiind limitat, difuzarea se va face numai pe bază de abonament.

Tiparul I.P. „Informaţia"

Preţul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

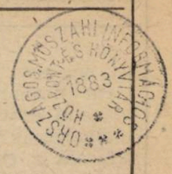

O STRĂLUCITĂ STRATEGIE A DEZVOLTĂRII MULTILATERALE A ROMÂNIEI SOCIALISTE

ÎNTREAGA istorie mondială demonstrează că perioadele de progres puternic și înflorire ale unei națiuni, de asigurare a prosperității ei au coincis, întotdeauna, cu afirmarea unor mari personalități, a unor conducători proeminenți. Este o legitate universală pe deplin confirmată și de istoria poporului nostru, în speță de istoria sa contemporană.

Mărețele succese obținute de România socialistă pe drumul dezvoltării economico-sociale, progresele remarcabile realizate în economie, în creșterea neîntreruptă, pe această bază, a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, prestigiul fără precedent pe care îl are astăzi țara noastră în lume, perspectivele luminoase care se deschid României pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării spre comunism, faptul că întregul popor român, pe deplin conștient de șansele sale de progres, acționează cu entuziasm pentru înfăptuirea lor — constituie realități, fapte indisolubil legate de un nume. De gîndul și fapta uneia dintre cele mai mari personalități ale neamului nostru, care a imprimat, în chip cu totul fericit, un alt destin țării și poporului român ; personalitate devenită, pentru noi toți, simbolul inteligenței și clarviziunii, lucidității și realismului, orizontului larg de gîndire și acțiune, simbolul muncii pline de abnegație, în slujba patriei și partidului, a celor mai de seamă aspirații umane ca pacea și dreptatea națională și socială ; de numele, de personalitatea secretarului general al partidului și președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, căruia întreaga țară îi aduce în aceste zile un fierbinte omagiu cu prilejul împlinirii a peste cinci decenii de activitate revoluționară și aniversării zilei de naștere.

Gîndirea, acțiunea, fapta tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al poporului român, sînt izvorîte din cea mai fierbinte dragoste față de popor, față de patrie, din cel mai nețărmurit devotament față de partid și cauza revoluției. Gîndirea, acțiunea, fapta tovarășului Nicolae Ceaușescu se identifică cu cele mai nobile tradiții și aspirații de libertate națională și socială, de independență și unitate ale națiunii noastre. Ele se bazează pe o cunoaștere profundă a realităților economico-sociale concrete, naționale și internaționale, pe examinarea amănunțită, riguroasă a acțiunii legilor economice obiective și pe aplicarea cerințelor acestor legi la condițiile noastre concrete, pe aplicarea consecventă a metodei dialecticii materialiste în evaluarea fenomenelor și proceselor economice, în determinarea tendințelor lor obiective. Toate acestea relevă repere ale unei vaste opere revoluționare, economice, politice, sociale, culturale, organizatorice. Opera unui mare patriot, dorind din tot sufletul binele țării sale, odată cu binele în lume, opera uneia dintre cele mai proeminente personalități politice de pe plan mondial, un bărbat de stat de o excepțională anvergură, cu care generația noastră, privită în perimetrul cel mai larg, are șansa, are privilegiul de a fi contemporană.

Pe plan național, respectul deosebit și marea prețuire față de excepționala gîndire creatoare și activitatea laborioasă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, își află o semnificativă expresie în acordul unanim al tuturor oamenilor muncii față de hotărîrile și orientările de propășire a țării — hotărîri și orientări care, de fapt, sintetizează înseși năzuințele și aspirațiile poporului român pentru progres, bunăstare, civilizație ; în entuziasmul cu care sînt receptate și realizate indicațiile deosebit de prețioase date de secretarul general al partidului, pe fondul unui neîntrerupt dialog cu oamenii muncii din fabrici, institute de cercetări și proiectări, cu oamenii muncii de pe ogoare, din cele mai diverse domenii de activitate, din toate județele României ; în însuși efortul eroic și rezultatele remarcabile obținute de oamenii muncii din țara noastră pe drumul luminos al socialismului multilateral dezvoltat și al înaintării spre comunism.

Contribuție excepțională la progresul științei economice

PORNIND de la cunoașterea în adîncime a cerințelor dezvoltării, în condițiile unei viziuni realiste asupra acestora, în centrul operei sale teoretice, ca și al activității sale practice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus și pune problemele construcției economice — domeniu hotărîtor al progresului societății — determinînd, esențialmente, dezvoltarea și progresul de seamă al gîndirii economice românești și aducînd contribuții strălucite la progresul gîndirii economice universale. Asupra unora din aceste aspecte, care reflectă puternic rolul de mare strateg al secretarului general al partidului pentru propășirea economiei românești, pentru dezvoltarea ei multilaterală, ne vom opri cu deosebire în cele ce urmează.

Prin bogata sa activitate teoretică și practică, înlăturînd cu hotărîre dogmele și orientările preconcepute, pornind, înainte de toate, de la determinarea conținutului, trăsăturilor și cerințelor fiecărei etape a construcției socialiste, ale fiecărui stadiu de dezvoltare a țării — premisă esențială pentru stabilirea programului de acțiune și a unei linii politice realiste — secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adus o excepțională contribuție personală la elaborarea unor teze și concepte fundamentale de teorie și politică economică. În acest sens, încă de la Congresul al IX-lea al partidului, moment de cotitură, de excepțională însemnătate pentru întreaga istorie a României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ales prin voința unanimă a comuniștilor în fruntea partidului, a imprimat un nou curs concepției și politicii economice a partidului și statului nostru.

Așa cum este cunoscut, primele două decenii care au urmat actului de la 23 August 1944, decenii consacrate înfăptuirii sarcinilor revoluției popular-democratice și trecerii la înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale construcției socialiste, s-au încheiat cu consemnarea formării economiei socialiste unitare, caracterizată printr-o bază economică unică, prin generalizarea relațiilor de producție socialiste, cerință legică a victoriei depline a socialismului în țara noastră. Deopotrivă, însă, în condițiile economice și politice cunoscute, succesele dezvoltării se evidențiau cu precădere prin latura lor cantitativă ; se impuneau eforturi pentru a acomoda și implica în mod hotărît industria și economia românească cu exigențele revoluției tehnico-științifice contemporane, ale eficienței și competitivității mondiale — cerințe vitale în acel timp, ca și în prezent, pentru progresul lor de fond.

Cu contribuția determinantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ca urmare a unei priviri scrutătoare, realiste, de larg orizont asupra ansamblului complex, unitar și deopotrivă puternic diversificat al economiei mondiale, au fost dezvoltate esențialmente, creator, original, teze și concepte cu privire la stabilirea etapelor și stadiilor dezvoltării economiei și societă-

ții noastre ; cu privire la îmbinarea generalului cu particularul în făurirea noii societăți ; la raportul dintre factorii interni și externi ai dezvoltării ; cu privire la raportul dintre industrie și agricultură, celelalte ramuri și dezvoltarea multilaterală a economiei românești în toate componentele sale, considerîndu-se reproducția ca un tot unitar ; cu privire la natura și modul de rezolvare a contradicțiilor în economie și societatea noastră ; cu privire la acțiunea legilor economice și mecanismul funcționării lor ; la îmbinarea organică a conducerii unitare a economiei, cu participarea democratică, largă a maselor de oameni ai muncii la conducerea societății. Toate acestea au ridicat pe un plan superior procesul construcției socialiste în România, progresul economico-social al țării.

Calitatea, competitivitatea, eficiența – coordonate definitorii în acțiunea economică

ÎN ACELAȘI cadru, din perspectiva teoretică amintită, au fost elaborate concepte cu efecte de mare amplitudine pentru progresul economiei naționale, cu privire la acumulările înalte și necesitatea utilizării lor cu maximă eficiență, la valorificarea întregului potențial material și uman de care dispune țara noastră, la obținerea independenței energetice, la edificarea unor structuri economice și industriale moderne și eficiente. În acest context, un rol deosebit, primordial, a fost acordat activităților complex prelucrătoare, promotoare pentru întreaga economie ale progresului tehnic, eficienței, calității și competitivității, care economisesc resursele materiale și energia — cerință cu atît mai expresă în condițiile acțiunii restricțiilor crizei mondiale de materii prime și energie și ale crizei economice mondiale — și care pun în mod superior în valoare inteligența, puterea de muncă și creativitatea, pe deplin dovedite de-a lungul istoriei, ale poporului nostru.

Tocmai pe această bază, în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, ritmurile industriale cele mai înalte, generate de însești mutații calitative de seamă, le-au cunoscut construcțiile de mașini, chimia, metalurgia, în prim planul dezvoltării industriale relevîndu-se electronica, electrotehnica, producția de elemente de automatizare, robotizare, cibernetizare, mecanica fină, producția de utilaje tehnologice complexe, producția oțelurilor superioare, chimia de sinteză fină și mic tonaj etc. Asemenea mutații, pe fondul superiorității orînduirii noastre socialiste, al îmbunătățirii și perfecționării continue a organizării și conducerii economiei, al creșterii gradului de pregătire a forței de muncă, explică sporirea productivității, a eficienței, intensificarea participării la circuitul economic mondial, într-un cuvînt accentuarea factorilor intensivi ai creșterii economice și realizarea dinamismului dezvoltării economiei naționale. Este esențial, de asemenea, de relevat că scopul suprem al întregii gîndiri și acțiuni ale tovarășului Nicolae Ceaușescu îl constituie creșterea continuă a bunăstării întregii societăți, ridicarea puternică a nivelului general de viață și civilizație al oamenilor muncii.

Considerăm necesare unele dezvoltări ale problemelor amintite. Bunăoară, în contextul dat. se remarcă definitoriu concepția despre făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate ca etapă obiectiv necesară în mersul spre comunism al țării noastre, ca și concepția despre România ca țară socialistă în curs de dezvoltare. Aceste teze au în vedere atît criteriul social-politic cît și cel economic, respectiv compararea nivelului de dezvoltare al României cu al altor țări, iar materializarea lor implică profunde transformări în baza tehnico-materială, în structura socială, în însăși conștiința membrilor societății românești. Pornind de la legi generale ale progresului cît și de la asemenea considerente deosebit de realiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordat și acordă o importanță deosebită dezvoltării economico-sociale a țării, accelerării acestei dezvoltări cu precădere pe fondul realizării unor mutații calitative în structurile industriale și economice și mecanismele creșterii.

Relevînd marea importanță a dezvoltării puternice a industriei românești, secretarul general al partidului a contribuit substanțial la rezolvarea unor probleme privind profilul, structurile și nivelul tehnic al industriei, privind corelațiile dintre ramurile producătoare de mijloace de producție și cele producătoare de mijloace de consum, dintre ramurile tradiționale și cele noi, moderne ale industriei, cadru în care s-a acționat pentru promovarea progresului tehnic, urmărindu-se cu perseverență creșterea productivității muncii sociale.

Se remarcă concepția potrivit căreia în dezvoltarea economiei românești un factor esențial l-a constituit și îl constituie progresul agriculturii, domeniu cu funcțiuni vitale pentru economie și viața poporului. De numele secretarului general al partidului sînt legate astfel considerarea agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale, teza după care fără o agricultură modernă, de mare randament, nu este posibilă nici făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, nici trecerea la comunism, conceptul de „nouă revoluție agrară" — de mare importanță pentru propășirea țării etc.

O trăsătură dominantă a gîndirii tovarășului Nicolae Ceaușescu o reprezintă înțelegerea profundă a rolului determinant pentru producție, pentru întreaga activitate, pe care îl au în zilele noastre dezvoltarea științei, cercetării, învățămîntul. Potrivit concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu, știința și producția constituie două laturi inseparabile ale activității de creație a omului. Tocmai din această perspectivă tovarășul Nicolae Ceaușescu a determinat o modificare radicală — comparativ cu anii dinainte de 1965 — a poziției față de cercetarea științifică națională, a fost cultivată și stimulată încrederea în capacitatea spirituală și de creație a națiunii noastre. Toate acestea au permis elaborarea unei noi politici cu privire la organizarea și orientarea activității de cercetare, la stimularea și implicarea ei largă pe întregul perimetru al producției — politică a cărei elaborare și traducere în fapt se leagă în mod nemijlocit de numele tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, militant revoluționar de frunte, savant de renume mondial și personalitate politică de seamă.

Epoca Nicolae Ceaușescu – cele mai de seamă împliniri din întreaga istorie a României

ÎN CONDIȚIILE acestei strălucite strategii a dezvoltării României, strategie care a mobilizat puternic și însuflețit întregul nostru popor, cele aproape două decenii care au trecut de la epocalul eveniment al celui de al IX-lea Congres al partidului, s-au materializat în măreție înfăptuiri. Sînt decenii denumite cu îndreptățită mîndrie de către poporul român „Epoca Nicolae Ceaușescu". Acești ani se înscriu cu cele mai de seamă realizări din întreaga istorie a țării.

România se prezintă astăzi ca o țară cu o industrie puternică, tot mai modern structurată, cu o agricultură socialistă avansată, aflată în plin proces de accentuată intensivizare. În prezent industria socialistă produce de peste 50 de ori mai mult decît în 1938, iar agricultura a crescut de trei ori și jumătate comparativ cu anul 1950. Comerțul exterior românesc — expresie a însăși afirmării industriei și economiei naționale în circuitul mondial de valori — este cu mult peste 40 de ori mai mare comparativ cu același an, România întreținînd în prezent relații economice cu circa 150 de state ale lumii.

În anii construcției socialiste, cu deosebire pe baza eforturilor depuse după Congresul al IX-lea al partidului, venitul național a înregistrat o creștere de peste 15 ori, ceea ce a asigurat condiții de înfăptuire a programelor de dezvoltare economico-socială a țării, concomitent cu ridicarea la cote tot mai înalte a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Dezvoltarea puternică, în ritm ridicat a economiei, în care un rol de cea mai mare însemnătate revine industriei, iar agriculturii, așa cum arătam, i se recunoaște statutul de ramură de bază a producției materiale, este însoțită de un amplu proces de modernizare a întregului complex economic, de dezvoltare armonioasă, proporțională, a ramurilor productive, a tuturor zonelor țării. Mărețele realizări obținute de poporul român într-un timp istoric relativ scurt, sub conducerea partidului, a secretarului său general, demonstrează cu puterea faptelor temeinicia orientărilor caracterizate prin clarviziunea

revoluționară, prin aplicarea creatoare a legităților socialismului științific la condițiile concrete ale țării noastre, și cu evaluarea impactului fenomenelor și proceselor esențiale ce caracterizează viața social-politică și relațiile internaționale.

Tabloul general al dezvoltării economico-sociale stă mărturie drumului glorios parcurs de poporul român, sub conducerea partidului, dă încredere și întărește convingerea că și obiectivele programatice de mare anvergură pe care ni le-am propus vor fi înfăptuite.

Sînt, desigur, opțiuni, orientări, succese care oferă condiții largi pentru progresul economiei, pentru propășirea țării, pentru afirmarea mai activă a României socialiste în diviziunea mondială a muncii. În viziunea secretarului general al partidului și condițiile vieții internaționale vădesc însă capacitatea de a favoriza sau dimpotrivă de a atenua sau chiar de a împiedica dezvoltarea economică a unei țări. Tocmai din acest motiv, concepția secretarului general al partidului privind dezvoltarea încorporează conceptul de nouă ordine economică internațională, echitatea și avantajul reciproc în relațiile economice dintre state.

Programul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a țării noastre spre comunism, elaborat din inițiativa și cu participarea nemijlocită, hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, se află astăzi într-o etapă superioară de îndeplinire. O etapă caracterizată definitoriu prin trecerea la o nouă calitate în toate sferele vieții economico-sociale, obiectiv stabilit la cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român. În realizarea acestei sarcini deosebite, se are în vedere și se realizează cu succes dezvoltarea prioritară, mai puternică, a ramurilor purtătoare de progres tehnic, a celor ce valorifică în cel mai înalt grad materiile prime, energia și forța de muncă ale națiunii noastre. Această orientare conferă valențe moderne și o înaltă competitivitate întregii producții materiale. Într-o asemenea perspectivă se realizează modernizarea agriculturii, căreia îi este proprie o productivitate tot mai înaltă, sporește eficiența acumulării și investițiilor, se dezvoltă puternic baza proprie energetică și de materii prime, asigurîndu-se realizarea obiectivului de importanță deosebită formulat de secretarul general al partidului — independența energetică a României. O trăsătură esențială a noii calități în economie o constituie acțiunea, cu preponderență, a factorilor intensivi de creștere, sporirea în ritm susținut a productivității muncii, valorificarea la un nivel tot mai înalt a produselor românești pe piața internațională. Programele speciale pe sectoare industriale și ale economiei, Programul privind creșterea productivității muncii, Programul privind ridicarea calității produselor — programe cu orizont 1990 și elaborate din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — sînt menite să fundamenteze temeinic ridicarea industriei și economiei românești la noi cote calitative.

Transformările marcante realizate, cele proiectate, menținerea, în condițiile desfășurării în continuare a mutațiilor calitative prevăzute, a ritmului ridicat al dezvoltării economiei naționale, vor permite ca în următorii ani România să depășească stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare și să intre în categoria statelor mediu dezvoltate din puncte de vedere economic.

Mai sînt, desigur, esențiale și o serie de alte aspecte. Bunăoară, înfăptuirea obiectivelor programului partidului presupune o puternică mobilizare a resurselor materiale și umane ale țării, mobilizarea exemplară a tuturor forțelor naționii, ale întregului popor, sub conducerea partidului, pentru îndeplinirea țelurilor propuse. În concepția secretarului general al partidului, societatea socialistă multilateral dezvoltată se făurește ca operă a întregului popor, ca rezultat al efortului propriu, conștient, al maselor de oameni ai muncii.

De asemenea, ca urmare a contribuției remarcabile a tovarășului Nicolae Ceaușescu în domeniul științei conducerii societății socialiste, beneficiem în domeniul economic de un mecanism modern, perfecționat, bazat cu precădere pe pîrghiile stimulative, instrument pus în slujba realizării unei eficiențe tot mai înalte, prin generalizarea principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare. Tovarășul Nicolae Ceaușescu manifestă o preocupare permanentă pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar, în sensul asigurării lărgirii democrației economice. În acest context sînt relevante instituționalizarea, la inițiativa secretarului general al partidului, a unui sistem unitar de forme de participare directă a maselor la procesul de luare a deciziilor, extinderea conlucrării între organismele democrației socialiste, larg reprezentative în sistemul politic al țării și organele statului, asigurarea participării organizate a tuturor categoriilor sociale, a întregului nostru popor la conducerea țării.

Concepția științific fundamentată a partidului, a secretarului său general privind dezvoltarea intensivă a industriei pune accentul pe valorificarea superioară a potențialului național, pe creșterea cu precădere a producției ramurilor industriale de virf, pe ridicarea nivelului de performanță al produselor, pe creșterea competitivității la export a mărfurilor românești

REALITĂȚILE DE ASTĂZI, marile succese obținute de poporul nostru sub conducerea partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, prestigiul României pe plan internațional, mai mare astăzi ca oricînd, marile perspective care se deschid țării demonstrează, cu puterea de netăgăduit a faptelor și realităților, că, prin socialism, România a înfăptuit idealurile și aspirațiile dintotdeauna ale înaintașilor, ale întregului nostru popor. Considerăm astfel fericită și deosebit de semnificativă coincidența că ziua unirii Moldovei cu Muntenia, marcînd practic formarea statului român modern, aproape coincide cu ziua de naștere a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminentul făuritor și conducătorul strălucit al României socialiste moderne, chezășie însăși a ridicării pe mai departe a României la cote tot mai înalte de progres, prosperitate și civilizație, a făuririi socialismului multilateral dezvoltat și comunismului în scumpa noastră patrie.

Barbu Gh. PETRESCU
director general al Institutului Central de Cercetări Economice

Concepția revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la partidul comunist ca centru vital al națiunii

ÎN PROCESUL luptei revoluționare de eliberare socială și națională și al făuririi noii orînduiri, Partidul Comunist Român s-a dezvoltat continuu, devenind forța politică conducătoare a societății noastre socialiste. Prin întreaga sa activitate, Partidul Comunist Român a dovedit că nu are țeluri mai înalte, scopuri mai nobile decît slujirea devotată a clasei muncitoare, a întregului popor, a cauzei socialismului și comunismului. Politica partidului s-a identificat cu cele mai avansate năzuințe ale maselor, a dat expresie cerințelor obiective ale dezvoltării patriei noastre. Prin aceasta, prin uriașa muncă politică și organizatorică desfășurată pentru construirea socialismului, Partidul Comunist Român s-a afirmat, în fapt, drept forța politică conducătoare, a cîștigat un înalt prestigiu în fața întregului popor, se bucură de stima și dragostea nemărginită a muncitorilor, țăranilor și intelectualilor, fără deosebire de naționalitate.

O trăsătură caracteristică a partidului nostru, a conducerii sale este simțul puternic al realului, implicarea nemijlocită în toate aspectele și laturile activității practice. Dar, partidului nostru îi este total străin pragmatismul îngust și plat. El reprezintă un imens laborator de gîndire teoretică, de sintetizare a experienței acumulate și de prognozare a dezvoltării viitoare, de investigare profundă a fenomenelor și proceselor noi pe plan național și mondial, de elaborare atît a unor teze teoretice novatoare, cît și a formelor și metodelor de mare originalitate ale acțiunii sociale concrete.

Transpunerea consecventă în viață, în activitatea politică a partidului a acestei concepții a stimulat puternic potențele creatoare ale clasei muncitoare, ale celorlalte clase și categorii sociale, ale întregii noastre națiuni, a permis înlăturarea a ceea ce era perimat și inadecvat cerințelor obiective ale dezvoltării economico-sociale, a dus la elaborarea de soluții fertile, confirmate de practică, pentru înaintarea accelerată a patriei noastre pe calea socialismului.

Exemplul propriu al activității revoluționare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este de o neasemuită valoare în această privință. Ideile sale, concepțiile sale teoretice izvorăsc dintr-o uriașă experiență a activității practice pe toate tărîmurile, dintr-o excepțională receptivitate față de fenomenele și problemele noi ale devenirii sociale, pe care o poate conferi numai un contact nemijlocit, neîntrerupt cu realitățile. Toate acestea imprimă activității teoretice a tovarășului Nicolae Ceaușescu dinamism revoluționar, originalitate și eficiență socială deosebită.

Printre contribuțiile de imensă valoare teoretică care se leagă de personalitatea creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de capacitatea sa de a efectua analize politice și științifice de mare profunzime și complexitate, pătrunse de înaltă principialitate, de realism lucid și cutezanță revoluționară, se înscrie, la loc de cinste, **concepția privitoare la creșterea rolului conducător al partidului comunist** în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Principiile cuprinse în rapoartele, cuvîntările, expunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu îmbogățesc considerabil gîndirea vie, creatoare a partidului cu privire la această teză.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu este cel care a înlăturat, din concepția despre partid, ideile dogmatice, osificate, tot ceea ce ar fi putut îngreuna afirmarea forței sale politice. Întreaga ideologie și activitate teoretică a secretarului general al partidului a conferit o viziune științifică, revoluționară atît despre misiunea sa în etapa actuală, cît și despre structura organizatorică, despre raporturile sale cu statul socialist, cu organizațiile de masă și obștești, cu celelalte organisme ale sistemului politic din România, cu întregul popor. Congresul al IX-lea al partidului, purtînd puternica amprentă a personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, a însemnat un moment crucial în toate domeniile esențiale ale vieții noastre politice, economice, sociale și spirituale. El a determinat o cotitură cu profunde semnificații și în activitatea teoretică a partidului nostru, cotitură caracterizată prin abordarea, în spiritul materialismului dialectic și istoric, a unei sfere vaste de probleme de însemnătate principială capitală, în cadrul cărora cea referitoare la locul și rolul partidului în etapa actuală ocupă un loc deosebit.

Pe măsura evoluției construcției socialiste, corelată cu cerințele etapelor succesive pe care le străbate noua orînduire, se afirmă ca o legitate fundamentală creșterea rolului conducător al partidului în conducerea operei de construcție socialistă.

Una din problemele definitorii referitoare la evoluția partidului în procesul edificării societății socialiste și trecerii României la comunism o constituie ideea fundamentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu că, pe măsura înaintării societății pe drumul socialismului, rolul conducător al partidului, răspunderile sale în societate nu numai că nu scad, ci, dimpotrivă, cresc în amploare și profunzime. **„În această nouă etapă istorică crește și mai mult rolul Partidului Comunist Român, a cărui misiune este unirea tuturor eforturilor națiunii într-o direcție unică, dinamizarea întregii activități sociale, conducerea științifică a procesului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, pe baza legităților universal valabile aplicate creator la condițiile social-istorice concrete ale țării noastre"** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 12, București, Ed. politică, 1976, p. 632).

Procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, intrat într-o etapă în care problemele unei calități superioare a muncii, în toate domeniile, capătă o importanță prioritară, ridică exigențe și responsabilități sporite în fața partidului, determină creșterea continuă a rolului său conducător, implicarea lui, tot mai puternică, în studierea realităților, în promovarea unei politici de natură să oglindească fenomenele și tendințele noi economice, politice și ideologice reale cu care se confruntă societatea românească, viața internațională și interpretarea lor în spiritul concepției revoluționare a clasei muncitoare despre lume și viață. Apare astfel evident că, pe măsura înaintării României pe drumul socialismului, rolul conducător al partidului nu numai că nu scade, dimpotrivă, crește și se perfecționează, lui revenindu-i sarcina, pe mai departe, de a organiza și conduce, în mod conștient, amplul proces de înaintare neîntreruptă a noii orînduiri. Așa cum apreciază secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Deși teoretic, considerăm că partidul va trebui să dispară pe o treaptă a dezvoltării comuniste a societății, putem afirma fără teamă de a greși că el va avea încă o viață și activitate îndelungată".** (Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului, prezentată la plenara lărgită a C.C. al P.C.R., 1—2 iunie 1982, București, Ed. politică, 1982, p. 49).

În cadrul acestui mod de gîndire, în care partidul revoluționar, în calitate de centru vital al funcționării societății

socialiste multilateral dezvoltate își realizează rolul său de factor politic conducător, ca o necesitate obiectivă, pe parcursul întregului proces revoluționar de edificare a socialismului și comunismului, el rămîne în continuare un organism viu, care se înnoiește, se regenerează permanent, își perfecționează funcțiile și metodele prin care conduce societatea.

În această viziune dialectică, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a formulat teza că, rolul partidului nostru, în etapa actuală, **„trebuie să fie înțeles într-un mod nou, ținîndu-se seama de schimbările și transformările ce s-au produs în societatea noastră socialistă..." „Partidul, ca orice organism viu, ca orice organism politic, a suferit și suferă transformări... în raport cu schimbările ce au loc în societate".** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 21, București, Ed. politică, 1981, p. 513). În această privință, dezvoltînd teoria despre partid, secretarul general al Partidului Comunist Român invită la o înțelegere și mai profundă a rolului și caracteristicilor fundamentale ale partidului nostru în etapa actuală, la depășirea unor concepții ce corespundeau unor alte trepte și realități, potrivit cărora acesta reprezenta doar o avangardă a clasei muncitoare, a întregului popor. Din aceste motive, secretarul general al partidului nostru preciza că noțiunea de partid de avangardă trebuie înțeleasă într-un mod nou. Cei peste trei milioane trei sute de mii de membri de partid nu mai pot fi o simplă avangardă. Trebuie ținut seama în această privință de cadrul organizatoric democratic creat în țara noastră, de instaurarea principiului autoconducerii muncitorești, de faptul că nu există unitate, colectiv, în care să nu acționeze o organizație de partid ce exercită, din interiorul organismului economico-social, puternice influențe politice și ideologice, care mobilizează plenar toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, la înfăptuirea politicii partidului.

Grija părintească pe care secretarul general al partidului o poartă tinerei generații, viitorilor constructori ai comunismului pe pămîntul României, se materializează în condițiile create pentru o creștere sănătoasă, pentru o educație pătrunsă de spirit revoluționar, pentru un învățămînt orientat spre pregătirea prin muncă, pentru muncă

Ca o componentă intrinsecă a concepției privind rolul partidului de centru vital al funcționării societății socialiste este orientarea, de însemnătate esențială, formulată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referitoare la rolul comuniștilor în acest proces. Există, prin urmare, o motivare temeinică, principială a deselor chemări adresate de secretarul general fiecărui comunist, de a-și spori contribuția la înfăptuirea rolului ce revine partidului nostru în societate. Aceasta întrucît exemplul personal al comuniștilor, poziția lor înaintată în lupta pentru realizarea liniei politice dezvoltă capacitatea partidului de a soluționa diversele și complexele probleme pe care le ridică etapa actuală.

Încrederea nestrămutată a oamenilor muncii în partid, uriașa influență și prestigiul de care se bucură acesta în rîndurile poporului, unitatea indisolubilă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în jurul său, al conducerii sale, sînt evidențiate și de întărirea continuă, mai ales calitativă, a rîndurilor partidului. Deseori, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a făcut precizarea că partidul sîntem noi, membrii săi, reprezentanții poporului și că **„realizarea rolului conducător al partidului se reflectă, pînă la urmă, în felul în care fiecare comunist, fiecare activist își desfășoară activitatea. Cînd vorbim de rolul conducător al partidului nu înțelegem prin aceasta o noțiune abstractă, o lozincă, ci activitatea practică de zi cu zi, prin care fiecare comunist, fiecare activist, fiecare organizație și fiecare comitet de partid, pînă la Comitetul Central, asigură unirea eforturilor oamenilor muncii...".** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 23, Ed. politică, București, 1983, p. 90).

În această ordine de idei se impune atenției și aprecierea tovarășului Nicolae Ceaușescu conform căreia comuniștii nu au și nu pot avea drepturi aparte, nu pot avea nici un fel de privilegii ! Ei au însă răspunderi deosebite. Intrînd, în mod conștient, într-un partid revoluționar cum este partidul comunist, care își propune transformarea revoluționară a societății, ei trebuie să acționeze, în mod conștient, punîndu-și întreaga capacitate de muncă, voința — și dacă este necesar și viața — în slujba partidului, a socialismului, a poporului, a independenței și suveranității țării.

Activitatea teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu a dat partidului nostru o viziune științifică, revoluționară, atît despre misiunea sa în noua etapă de dezvoltare a socialismului în România, cît și despre relațiile sale cu statul, cu organizațiile de masă și obștești, cu celelalte organisme sociale, cu clasa muncitoare, cu întregul popor. În cadrul societății noastre acționează un mare număr de organisme sociale care asigură îndrumarea nenumăratelor compartimente economico-sociale, în primul rînd, statul socialist. Evident, fiecare dintre aceste organisme are o anumită activitate, acționează cu mijloace specifice, corespunzătoare naturii, rolului și atribuțiilor sale. Dar, la rîndul lor, organismele sociale acționează în mod unitar, pe baza unei conduceri și dirijări unice. Această conducere unitară se înfăptuiește de către Partidul Comunist Român. Fiind partid de guvernămînt, Partidul Comunist Român poartă răspunderea pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor economiei naționale, a fiecărui sector de stat sau cooperatist. Nu poate exista nici un domeniu, nici o ramură de activitate care să rămînă în afara conducerii politice de către partid. Statul, toate organele sale, aflate sub controlul maselor populare, asigură înfăptuirea neabătută a politicii partidului. Rolul său de forță politică conducătoare impune în mod necesar o activitate susținută pentru creșterea răspunderii organelor de stat și organismelor democratice de conducere a societății. Partidului îi revine misiunea de a acționa permanent pentru perfecționarea și creșterea rolului statului, al tuturor organismelor democratice. Comuniștii care lucrează în organele de stat, în diferite organisme democratice au răspunderea, în fața partidului și poporului, de a face totul ca aceste organe și organisme să-și îndeplinească, la un nivel tot mai înalt, rolul ce le revine.

În lumina tezelor elaborate de Conferința Națională, a orientărilor cuprinse în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu privire la înfăptuirea rolului conducător al partidului, cresc considerabil sarcinile activității politice și organizatorice, ale organelor și organizațiilor de partid, se impune perfecționarea continuă a stilului și metodelor de muncă. Aceasta presupune promovarea cu îndrăzneală și generalizarea noului, cunoașterea științifică, exactă a situației în fiecare domeniu de activitate, la fiecare loc de muncă, folosirea rațională a cadrelor, a tuturor forțelor, organizarea riguroasă a controlului și întreprinderea de acțiuni operative pentru înlăturarea lipsurilor, perfecționarea muncii și conducerii colective, odată cu sporirea răspunderii personale și adîncirea democrației interne de partid.

Se desprinde de aici concluzia fermă că trebuie intensificată activitatea de ridicare a pregătirii profesionale, politice și ideologice a comuniștilor, ridicarea pe o treaptă superioară a calității de membru al P.C.R. În acest context trebuie înțelese cerințele tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la intensificarea și perfecționarea activității teoretice, ideologice și politico-educative pentru înarmarea partidului, a clasei muncitoare, a întregului popor cu înțelegerea științifică a realităților din țara noastră și din viața internațională. Ridicarea nivelului politic al comuniștilor înseamnă asimilarea organică a tezelor teoretice ale partidului, transformarea lor în mod de existență, în stil de muncă al tuturor organelor și organizațiilor sale, al membrilor acestora.

Iulian POPESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

ACCENTUAREA FACTORILOR INTENSIVI ÎN REALIZAREA REPRODUCȚIEI — ORIENTARE HOTĂRÎTOARE PENTRU DEZVOLTAREA ȚĂRII

AFIRMAREA necesității trecerii economiei românești la un nou stadiu de dezvoltare în care forța dinamizatoare principală să revină factorilor intensivi, încorporarea acestui imperativ într-o strategie politică de aleasă ținută științifică și un profund patriotism constituie evenimentul major, care definește esența actualei etape de evoluție a țării, eveniment ce evidențiază plenar originalitatea gîndirii secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, inițiatorul și arhitectul operei științifice de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în România. Această operă vastă, de cuprindere națională și care angajează întregul nostru popor pe un drum de largă perspectivă, menit să ridice necontenit forța productivă a țării deopotrivă cu nivelul de trai al maselor largi populare se întemeiază pe analiza profundă, de exemplară rigurozitate științifică, a stadiului atins în dezvoltarea forțelor de producție, a contextului economic mondial radical schimbat în care evoluează și țara noastră.

Coordonate ale unei strategii unitare, de perspectivă

DUPĂ CUM SE CUNOAȘTE, la începutul construcției socialiste economia românească era slab dezvoltată, cu o structură de ramură și teritorială dezechilibrată și cu un potențial tehnico-productiv înapoiat. Depășirea acestei situații și făurirea unei economii naționale moderne și echilibrate, capabilă să asigure un grad înalt, competitiv de valorificare a resurselor au impus lărgirea puternică a cîmpului de producție pe baza unor acumulări înalte, ce au susținut procesul industrializării socialiste. Cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, ritmurile dezvoltării forțelor de producție în țara noastră au fost dintre cele mai înalte. În aceste condiții, mai ales în perioada 1966—1980, economia națională a acumulat o bază tehnico-materială puternică, modernă, atît în profil de ramură, cît și în profil teritorial, potențialul său tehnico-productiv permițîndu-i să depășească stadiul de înapoiere economică moștenit și să schimbe caracterul structurii ei, dintr-o structură agrar-înapoiată, într-o structură industrial-agrară modernă, cu o industrie dezvoltată și cu o agricultură socialistă, angajată într-un amplu proces de intensivizare.

Caracterul extensiv al dezvoltării, specific, de regulă perioadelor de început ale creșterii economice, poate să devină chiar dăunător, accentuînd tot mai mult în timp contradicția dintre volumul și structura resurselor care trebuie antrenate în procesul reproducției lărgite și posibilitățile relativ limitate pe care restricțiile obiective și subiective le generează în legătură cu resursele, diminuînd capacitatea de a spori eficiența și gradul de valorificare a acestora. Pe acest temei obiectiv și ținînd seama de efectele destabilizatoare ale crizei economiei mondiale asupra economiei noastre naționale, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au ajuns la concluzia că înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism în noile condiții interne și internaționale presupune o calitate nouă, superioară în dezvoltarea economico-socială a țării, în care factorii intensivi, de eficiență și competitivitate să devină în tot mai mare măsură purtători principali ai progresului nostru economic. **„Să punem accentul** — arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu pe dezvoltarea extensivă ci pe dezvoltarea intensivă a economiei naționale, pe valorificarea superioară a întregului nostru potențial material și uman, pentru a putea obține noi succese pe drumul înfloririi continue economico-sociale a României".**

Pentru înfăptuirea acestei strategii științifice, unitare, de largă perspectivă istorică și de mare complexitate și profunzime, partidul nostru a elaborat un mecanism economic adecvat. Bazat pe autoconducere, autogestiune și autoaprovizionare, acest mecanism folosește un sistem de pîrghii ce pun în funcțiune și armonizează elementele sistemului de interese economice în funcție de modul în care se realizează acei indicatori economici ce exprimă în cel mai înalt grad eficiența, calitatea și competitivitatea fiecărei activități. În această lumină strategia dezvoltării intensive în actuala etapă se bazează pe o concepție nouă privind eficiența, potrivit căreia modul în care sînt utilizate resursele avansate de societate trebuie să constituie o preocupare centrală atît la nivelul fiecărei unități economice și administrativ-teritoriale, cît și la nivelul fiecărei ramuri și economii naționale în ansamblu. Este, de fapt, vorba de trecerea de la abordarea globală a eficienței la o abordare multisectorială și plurifactorială, detaliată pînă la nivelul fiecărui loc de muncă.

În concordanță cu exigențele dezvoltării intensive, strategia utilizării rationale, cu maximum de eficiență, a tuturor resurselor de muncă socială este definită de un sistem de priorități obiectiv determinate, ce creează cadrul favorabil realizării eficienței economice în condiții de competitivitate. În primul rînd, se are în vedere, după cum a indicat secretarul general al partidului, promovarea acelor ramuri și subramuri care urmează să se dezvolte în conformitate cu criteriul minimizării cheltuielilor de resurse și încorporînd, în fiecare unitate de resursă, muncă complexă și tehnologie modernă, de înaltă competitivitate. Potrivit strategiei dezvoltării calitative se acordă astfel o importanță deosebită procesului restructurării industriei, dezvoltării cu precădere a ramurilor de prelucrare avansată, mici consumatoare de materii prime și materiale, de energie și combustibil.

Valorificarea economică ridicată a produselor trebuie asigurată la parametri tehnico-economici superiori, la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, pentru că numai în acest fel pot fi satisfăcute mai bine nevoile societății în ansamblu și se poate asigura o participare mai eficientă la circuitul economic mondial. Pornind de la criteriul final — satisfacerea necesităților reale ale economiei naționale — asigurarea unei dezvoltări eficiente presupune, totodată, o selectare riguroasă a ramurilor și subramurilor moderne, mari producătoare de efecte economice superioare pe o perioadă îndelungată de timp.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, o altă cale de realizare a modelului de optimizare a creșterii economice o constituie dezvoltarea acelor ramuri și subramuri care concură la recircularea și revalorificarea tuturor resurselor ce rezultă din producție și din consum. Faptul că în acest cincinal și în perspectivă trebuie să fie reintegrate în circuitul economic peste 50% din materiile prime și materialele de bază ale producției reclamă cu prioritate trecerea la constituirea unui sector modern de ramuri și subramuri care valorifică superior aceste resurse. Această activitate, prin volumul și amploarea resurselor pe care le va reintegra în

circuitul economic se va extinde continuu, urmînd să participe în mai mare măsură, alături de sectoarele tradiționale ale industriei extractive, la asigurarea bazei naționale de materii prime și energie.

Pe baza aceloraşi criterii de eficiență, dezvoltarea și modernizarea agriculturii constituie astăzi o prioritate centrală a politicii economice promovate de partid. Caracterul ciclic al reproducției resurselor și contribuția agriculturii la satisfacerea necesităților vitale ale populației și economiei ridică acest sector la rangul de ramură de bază a economiei naționale, cu un înalt grad de valorificare a muncii sociale cheltuite.

Desigur, înfăptuirea acestor priorități nu poate avea loc decît în condițiile asigurării unei puternice baze proprii de materii prime și energetice. Preocupîndu-se de dezvoltarea în ritm susținut a ramurilor de prelucrare avansată și de intensificarea procesului de reciclare a materiilor și materialelor, partidul nostru consideră că în realizarea echilibrului dezvoltării, bază pentru o eficiență ridicată, pentru creșterea competitivă, hotărîtoare sînt lărgirea mai puternică a bazei proprii de materii prime și energetice și înfăptuirea unei noi revoluții agrare care condiționează, prin implicațiile lor, independența economică a țării noastre. Pe fondul creșterii puternice a interdependențelor dintre economiile naționale, preocuparea constantă a partidului și statului nostru pentru a lărgi baza proprie de materii prime și pentru a realiza o valorificare cît mai înaltă a acestora evidențiază caracterul științific, realist al strategiei noastre de dezvoltare în etapa actuală, de participare mai activă și eficientă la circuitul economic mondial.

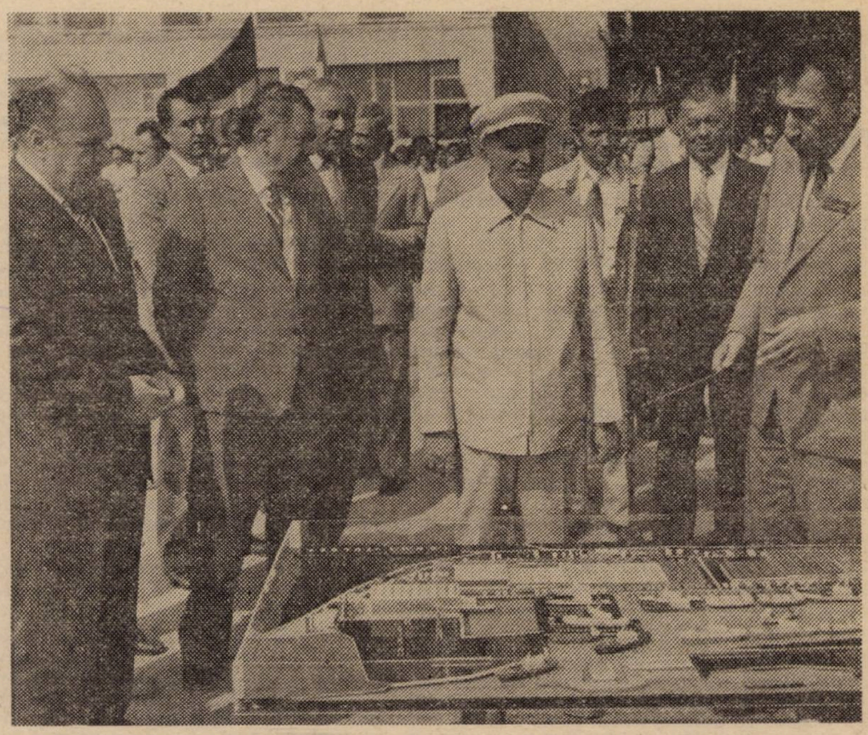

Amplasarea echilibrată în profil teritorial a forțelor de producție reprezintă o trăsătură fundamentală a orientării pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o imprimă dezvoltării economiei, politică prin care se asigură condițiile pentru o egalitate în drepturi fundamentată nu numai juridic, dar și material a tuturor cetățenilor

Productivitatea muncii sociale — un loc central în procesul dezvoltării calitative

O ASEMENEA STRATEGIE de acțiune, fundamentată de Congresul al XII-lea, cu aportul hotărîtor al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constă, în principal, în faptul că se definește o soluție sigură și de lungă durată în noile condiții interne și internaționale create, pentru armonizarea necesităților și resurselor la scară națională, corespunzînd orientării legice către tipul preponderent intensiv al creșterii economice. Istoria dezvoltării economico-sociale stă mărturie faptului că ceea ce a permis progresul continuu al societății este tocmai capacitatea omului de a mări eficiența forței productive a muncii, de a da noi dimensiuni cantitative și calitative rodniciei muncii sociale. În acest context, productivitatea muncii sociale apare atît ca un produs nemijlocit al dezvoltării economico-sociale cît și ca o condiție vitală, esențială pentru accelerarea acesteia în viitor, în condiții de echilibru și de eficiență competitivă.

Sporind și îmbunătățind continuu rezultatele utile ale activității de producție, prin economisirea resursei celei mai de preț — timpul de muncă — creșterea productivității muncii sociale apare astfel drept singura energie inepuizabilă cu care trebuie să funcționeze motorul dezvoltării oricărei societăți. Tocmai pe o asemenea bază a fost posibil să se afirme că fiecare orînduire socială a învins-o definitiv pe cea anterioară atunci cînd a creat o productivitate a muncii sociale superioară. În acest sens se cere înțeles apelul neîncetat al secretarului general al partidului de a spori continuu productivitatea muncii în întreaga economie națională, aceasta fiind singura cale prin care socialismul își poate demonstra practic superioritatea ca orînduire social-economică. **„Nu putem vorbi de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintarea spre comunism, de ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, fără a realiza o înaltă productivitate a muncii. Trebuie să facem astfel încît economia noastră socialistă să realizeze o productivitate superioară, devenind competitivi și din acest punct de vedere cu orice economie dezvoltată".**

Pentru a evidenția și mai pregnant care este rolul și locul creșterii productivității muncii în strategia dezvoltării intensive, este suficient să ne referim la amplul „Program privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990", program elaborat din inițiativa secretarului general al partidului și aprobat la finele anului trecut. Un document programatic de excepțională însemnătate teoretică și practică, ce își propune să creeze cadrul pentru realizarea unei creșteri a productivității muncii pînă în anul 1990, în industria republicană, de peste 2 ori față de anul 1980 ; iar amploarea acestui efort național reiese în plenitudinea sa dacă amintim că, în raport cu perioada 1965—1980, deci timp de 15 ani, cînd am reușit să asigurăm o creștere a productivității muncii în industrie și construcții-montaj de circa 2,7 ori, acum, într-un interval de timp de zece ani, ne propunem o creștere aproape de aceleași proporții, ceea ce, în valoare absolută reprezintă, la nivelul anului 1990, un nivel de circa 680 000 lei pe o persoană, în industria prelucrătoare nivelul productivității muncii urmînd a se situa la peste 700 mii lei pe persoană.

Dacă ar fi să comparăm nivelul productivității muncii de la sfîrșitul actualului deceniu în industrie cu cel din anul 1965, trebuie să spunem că într-un interval de timp de 25 de ani vom reuși să asigurăm o creștere a productivității muncii de peste 5 ori. Iată de ce, preocuparea pentru a asigura o creștere mai accentuată a productivității muncii în industrie, dar și în celelalte ramuri, este singura cale, calea cea mai avantajoasă pentru a economisi resursele umane și, în același timp, pentru a putea realiza, fără un efort fizic suplimentar, producții mai mari, tocmai pe baza acțiunii mai puternice a factorilor intensivi, de eficiență.

Pentru a proiecta o imagine reală asupra modului în care este gîndită strategia de dezvoltare intensivă se impune subliniat și faptul că programul de creștere a productivității muncii nu are un caracter singular, ci face parte integrantă dintr-un complex de acțiuni și măsuri inițiate în strînsă concordanță cu hotărîrile Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale P.C.R. privind dezvoltarea intensivă a economiei naționale în etapa actuală, etapă în care factorii calitativi, de eficiență și de înaltă competitivitate au un rol preponderent în asigurarea stabilității și dinamismului creșterii noastre economice. Dacă avem în vedere că, în prezent, în economia națională există acumulate fonduri fixe în valoare de peste 2 200 miliarde de lei, că 60% din ele au o vechime mai mică de 10 ani, că gradul de înzestrare tehnică a muncii a crescut substanțial ; dacă ținem seama de faptul că în economie funcționează un nou mecanism economic bazat pe autoconducere muncitorească și autogestiune economico-financiară, atunci reiese cu claritate că premisele pentru asigurarea obiectivului stabilit de dublare a productivității muncii și, pe această bază, atingerea într-un timp scurt a nivelurilor de productivitate

care se realizează în țările dezvoltate din punct de vedere economic își pot avea, cu deplin temei, baza reală de înfăptuire în economia românească.

Progresul tehnic, organizarea și factorul om

ȚINÎND seama de faptul că eficiența în orice proces de producție depinde de modul în care se realizează corelarea factorului uman cu factorul material, optimizarea proceselor de producție în toate unitățile economice, creșterea continuă a eficienței și productivității trebuie să se bazeze pe promovarea largă și aplicarea generalizată a progresului tehnic. Viața demonstrează că numai în măsura în care fiecare om al muncii este înzestrat cu un aparat de producție modern și eficient există premisa reală pentru a mări rodnicia muncii lui și a spori gradul de valorificare a resurselor naturale. În condițiile actualei revoluții în știință și tehnică, introducerea și extinderea progresului tehnic în toate unitățile economice trebuie să însemne modernizarea continuă a tehnologiilor de fabricație, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție.

În acest sens, în concepția secretarului general al partidului introducerea mașinilor și liniilor automate complexe pe baza unor analize aprofundate tehnice și economice, prin care să se asigure o eficiență economică ridicată, în concordanță cu sarcinile de creștere a productivității muncii, a calității produselor și de reducere a consumurilor de materii prime și energie, constituie calea prioritară pentru înfăptuirea obiectivului stabilit de programul partidului. Se cuvine, totodată, subliniat faptul că, în spiritul acestei exigențe, dotarea întreprinderilor cu mașini și utilaje se va face în funcție de modul în care se realizează indicele de folosire a mașinilor existente ; înzestrarea cu altele noi va fi realizată numai pe baza asigurării folosirii la maximum a mijloacelor și capacităților existente. În mod corespunzător, în viziunea noii strategii de dezvoltare intensivă, la fiecare mașină sau utilaj nou se vor stabili efecte economice optime referitoare la volumul producției, calitate, consum și manoperă, combustibil și energie, asigurîndu-se, pe această bază, premisele reale pentru a spori eficiența forței productive a muncii în toate unitățile economice. Noile mașini și utilaje vor intra în procesul de producție în condițiile stabilirii unor înalte niveluri de eficiență economică exprimate prin producția fizică în unitatea de timp de muncă, nivelul cheltuielilor de fabricație a produselor, rentabilitatea acestora, fapt ce va avea ca rezultat optimizarea factorilor de producție în concordanță cu exigențele maximizării productivității muncii și ale minimizării cheltuielilor de producție, creșterii rolului factorilor intensivi în dezvoltarea economiei naționale.

Accelerarea creșterii productivității muncii, proces complex ce are ca suport introducerea progresului tehnic, presupune intensificarea acțiunilor în domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice. **„Realizarea unei noi calități, ridicarea nivelului tehnic, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, creșterea productivității muncii,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, sînt nemijlocit legate de ridicarea la un nivel superior a întregii activități de cercetare științifică și tehnologică, de perfecționarea continuă a învățămîntului și lărgirea orizontului de pregătire profesională și tehnică a tuturor oamenilor muncii".** Obiectivele cuprinse în programele de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic, mecanizare și automatizare a proceselor de producție asigură cadrul favorabil stimulării productivității muncii sociale, reducerii cheltuielilor materiale de producție și sporirii gradului de valorificare superioară a resurselor naturale.

Întrucît practica economică a demonstrat și continuă să demonstreze că la același nivel de înzestrare tehnico-productivă a muncii, cea mai înaltă productivitate se obține acolo unde organizarea producției și a muncii este concepută și se înfăptuiește corespunzător celor mai înaintate exigențe ale raționalității economice, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acordă o atenție sporită creșterii rolului acestui factor în impulsionarea progresului calitativ al economiei naționale. În acest sens, măsurile de perfecționare a organizării producției și a muncii în toate unitățile economice — ca direcție esențială de sporire a eficienței economice — sînt prevăzute a asigura, pe ansamblul industriei, peste 38% din economia de muncă socială realizată în acest deceniu. Iată, într-adevăr, că organizarea științifică a producției și a muncii reprezintă un factor cu efecte puternice asupra productivității muncii, asupra eficienței întregii activități economice, fapt ce necesită concentrarea eforturilor în următoarele direcții de bază : folosirea eficientă de către toate unitățile a capacităților de producție, prin optimizarea fluxurilor de producție, utilizarea intensivă a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor existente, prin funcționarea acestora la nivelul parametrilor tehnico-economici proiectați și al coeficienților de utilizare prevăzuți ; asigurarea unui raport corespunzător între munca productivă și cea de administrație, astfel încît să se realizeze creșterea continuă a personalului care lucrează nemijlocit în producție ; extinderea lucrului la mai multe mașini ; asigurarea unei concordanțe depline între calitatea lucrărilor, nivelul de calificare și gradul de dotare tehnică a muncii. În cadrul acestor măsuri, accentul cade pe mutarea centrului de greutate la nivelul secțiilor și locurilor de muncă, acolo unde de fapt se hotărăște soarta producției, productivității muncii, a eficienței și competitivității producției.

În corelație organică cu aceste măsuri în concepția și acțiunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, se pune accentul și pe un alt factor, nu mai puțin important, și anume ridicarea calificării și perfecționarea pregătirii profesionale a întregului personal muncitor. Nu poate fi pierdut din vedere faptul că nivelul tehnic al mijloacelor de producție și exigențele organizării superioare a producției și a muncii ridică pe un plan superior rolul factorului uman în creșterea productivității muncii, în sporirea eficienței întregii activități economice. În acest sens, asigurarea unei pregătiri profesionale solide, bazate pe însușirea cunoștințelor tehnice de specialitate de către fiecare om al muncii constituie o cerință vitală pentru a utiliza aparatul tehnico-productiv de care dispun unitățile noastre economice cu maximum de eficiență economică. În același timp, alături de dobîndirea unei solide pregătiri de specialitate, pregătirea profundă a oamenilor muncii trebuie realizată într-un profil mai larg, în sensul de a dobîndi și dovedi solide cunoștințe și din domeniul economic. De aceea, extinderea și consolidarea pregătirii economice a tuturor muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor constituie, pe fondul unei calități superioare de cunoștințe tehnice, posibilitatea ca cei ce lucrează nemijlocit în producție să crească eficiența muncii lor, volumul de valori de întrebuințare realizate, cît și productivitatea, să reducă consumurile realizate, să sporească calitatea și competitivitatea produselor.

Creșterea mai accentuată a productivității muncii sociale, a eficienței întregii activități economice, favorizată și susținută de factorii amintiți, va fi condiționată de aplicarea fermă a autoconducerii și autogestiunii economico-financiare la nivelul fiecărei unități economice. În acest sens, determinarea strictă a veniturilor tuturor oamenilor muncii în raport de cantitatea, calitatea și importanța economico-socială a muncii prestate se concretizează în dimensionarea acestora și pe baza indicatorilor de productivitate, calitate și costuri de producție, în așa fel încît orice venit în expresie bănească să aibă o acoperire reală în valori de întrebuințare competitive, care să corespundă necesităților reale ale societății, sporirii eficienței activității de comerț exterior. Pentru asigurarea progresului calitativ al tuturor factorilor de creștere mai accentuată a productivității, a eficienței economice, hotărîtoare este acum activitatea de conștientizare la un nivel calitativ a tuturor oamenilor muncii, în vederea dezvoltării spiritului de inițiativă și creativitate în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari în toate unitățile economice, din toate ramurile economiei naționale. Este necesar ca fiecare unitate, fiecare consiliu de conducere și fiecare colectiv de oameni ai muncii în calitatea lor de proprietari, de producători și beneficiari — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — să acționeze cu toată răspunderea pentru ca fiecare sector de activitate, fiecare produs, fiecare leu investit sau cheltuit să dea maximum de eficiență. Aceasta este latura esențială a întregii activități economice care, în viziunea secretarului general al partidului, se află în strînsă corelație cu cerințele producției moderne și ale unei înalte conștiințe muncitorești revoluționare.

Ilie VĂDUVA

Opțiuni pentru dezvoltarea agriculturii ca ramură fundamentală a economiei naționale

ÎN CEI 18 ANI care au trecut de la cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, agricultura noastră a cunoscut transformări profunde, legate nemijlocit de activitatea neobosită a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a reconsiderat rolul agriculturii în ansamblul economiei naționale și a fundamentat conceptul strategic al dezvoltării agriculturii ca ramură de bază a producției materiale, care trebuie să aducă un aport cît mai mare la progresul țării, la ridicarea bunăstării poporului.

Elemente ale unei agriculturi intensive

MERSUL ÎNAINTE într-un domeniu în care complexitatea fenomenelor social-economice este amplificată de rezistența fenomenelor naturale, ca expresie a miracolului pe care îl reprezintă viața pe pămînt, necesită nu numai profunde cunoștințe multilaterale, dar și o artă deosebită în a depista noul, veriga de care depinde ritmul de sporire a producției agricole. Tocmai de aceea, strategia dezvoltării unei agriculturi intensive, pe baza căreia să fie lichidate contradicțiile ce mai apar între industrie și agricultură sau între producție și consum, constituie o preocupare permanentă a gîndirii și acțiunii practice revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

. Principiile politice, economice și sociale care au călăuzit dezvoltarea agriculturii în cursul ultimelor trei cincinale reflectă această orientare fermă spre intensificarea și eficientizarea producției agricole, prin crearea condițiilor de valorificare superioară a tuturor resurselor și factorilor ce pot contribui la atingerea acestui obiectiv. În acest interval s-au produs mari acumulări cantitative, dar mai cu seamă importante deschideri de ordin calitativ, corelate într-o concepție unitară și cu efecte ce-și sporesc de la an la an semnificația și dimensiunile. Perfecționarea conducerii și planificării agriculturii, consolidarea organizatorică și economică a sectorului socialist al acesteia, paralel cu sprijinirea tot mai intensă a gospodăriilor agricole individuale, crearea unei baze tehnico-materiale moderne și în continuă creștere, punerea în valoare a întregului fond funciar, trecerea treptată la ameliorarea acestuia și la utilizarea lui potrivit destinațiilor celor mai adecvate caracteristicilor solului și structurii nevoilor de produse agricole ale economiei naționale, ameliorarea raportului între sectorul vegetal și cel zootehnic, introducerea fermă a cuceririlor actuale ale științei și tehnicii agricole, diminuarea caracterului sezonier al ocupării forței de muncă rurale prin dezvoltarea unor activități neagricole, ridicarea nivelului general de civilizație al satului românesc — toate aceste prefaceri înnoitoare, inspirate din gîndirea revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu și declanșate sub conducerea sa energică, s-au materializat în progresele pe care le-a înregistrat agricultura românească (vezi caseta) și își vor amplifica efectele în anii ce vin.

Definitorii pentru viziunea științifică a secretarului general al partidului asupra dinamicii și structurii producției agricole sînt, deopotrivă, consecvența în crearea condițiilor pentru aplicarea eficientă a unor legități obiective, ca și capacitatea de adaptare la cerințele și posibilitățile fiecărei etape. Expresia cea mai grăitoare a acestei îmbinări o constituie conceptul de mare complexitate al noii revoluții agrare, care înglobează contribuția unor factori cum sînt revoluția științifico-tehnică actuală, mecanismul economico-financiar cu pîrghiile sale stimulatoare, ridicarea calității forței de muncă de la sate prin instrucție și educare. Sînt de remarcat, de asemenea, acțiunile de reglare în diferite domenii ale activității din agricultură, pentru exploatarea maximă a unor facilități și stăvilirea unor dificultăți rezultate din evoluții conjuncturale pe plan internațional și național.

Actuala criză economică mondială (cu componentele ei — criza alimentară, criza energetică etc.) afectează nu numai economiile naționale, ci și ramurile acestora, inclusiv agricultura. În același timp, chiar într-o economie planificată, în procesul de creștere economică apar anumite disproporții de dezvoltare, inclusiv în sînul agriculturii. Toate acestea impun, în condițiile țării noastre, restructurări și în dezvoltarea agriculturii, realizarea unui nou echilibru economic între principalele domenii de activitate din această fundamentală ramură a economiei naționale, hotărîtoare pentru progresul societății românești, în vederea valorificării integrale și superioare a resurselor de producție de care dispune. Semnificativ în acest sens poate fi și faptul că, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, în ultimii ani — pe lîngă planul național unic de dezvoltare economico-socială — se elaborează și adoptă, distinct și planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare.

Realizarea unui nou echilibru economic în domeniul agriculturii, menținerea concordanței între dezvoltarea forțelor de producție și relațiile de producție — probleme de mare deschidere novatoare, abordate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Conferința Națională a partidului din decembrie 1982 — sînt determinate, mai înainte de toate, de restructurarea volumului, structurii și modului de utilizare a principalelor resurse de producție din această ramură (pămînt, bază tehnică, forță de muncă). Numeroase programe, acțiuni, măsuri de mare însemnătate, cu o arie largă de cuprindere, elaborate în ultima perioadă din inițiativa și cu contribuția directă a secretarului general al partidului vizează tocmai asemenea transformări revoluționare în sfera acestor elemente decisive.

Utilizarea rațională a pămîntului

ÎN ACEST CONTEXT, secretarul general al partidului a arătat că **o restructurare a sistemului de utilizare a pămîntului** — principala avuție a țării — devine o prioritate absolută. Într-o țară în care condițiile naturale (îndeosebi orografice) nu mai permit o extindere notabilă a suprafeței arabile, dar în care diversitatea teritorială și temporală a condițiilor pedoclimatice face ca atît o secetă prelungită, cît și un exces de umiditate (ajuns, uneori, pînă la inundații catastrofale) să prezinte un pericol real pentru înfăptuirea unei agriculturi intensive și de mare randament, executarea unui larg și complex program de îmbunătățiri funciare s-a impus ca o necesitate vitală. Pe această linie se înscrie adoptarea, în iulie 1983, a Programului național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile prin creșterea potențialului productiv al pămîntului,

mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe 55—60% din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului. Amenajarea pînă în 1990 a unei suprafețe de 5,5 milioane de hectare în sistem irigat, desecarea a circa 5 milioane de hectare și aplicarea măsurilor de combatere a eroziunii solului pe circa 3,8 milioane de hectare reprezintă un program de însemnătate cardinală în istoria dezvoltării agriculturii românești, nu numai prin volumul de investiții, ci și prin concentrarea de forțe, pricepere, cunoștințe și hotărîre în accelerarea ritmului de intensificare a agriculturii românești.

Conceput și realizat în viziunea științifică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, programul relevă necesitatea materializării și abordării complexe a măsurilor de conservare, apărare, utilizare și ridicare a potențialului productiv al întregului fond funciar. Înfăptuirea acestui program, ce reprezintă el însuși o nouă calitate în dezvoltarea resurselor de producție ale agriculturii, are la bază sau produce — în serie — schimbări calitative prin organizarea pe principii noi a forțelor de producție din agricultură. Astfel, amenajările locale — folosind forțele proprii materiale și umane ale producătorilor agricoli — vor deține o pondere mult mai mare decît pînă acum, asigurîndu-se o mai economică îmbinare cu amenajarea în sisteme mari. La sistemele de irigații se acordă prioritate irigării prin brazde și prin inundare, renunțîndu-se, oriunde e posibil, la sistemele costisitoare (și chiar dăunătoare pentru plante la densități mari) de irigare prin aspersiune, bazate pe folosirea conductelor metalice și a canalelor din beton. Pentru limitarea scoaterii din circuitul agricol a unor suprafețe de teren, lacurile de acumulare (pentru irigații și amenajări hidrotehnice) se vor realiza îndeosebi în văile inaccesibile agriculturii, prin reorganizarea cursurilor rîurilor.

Indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu privind folosirea integrală și cu maximum de randament a suprafeței agricole se realizează prin măsuri concrete pentru creșterea capacității productive a tuturor categoriilor de terenuri, introducerea în circuitul agricol a unor suprafețe altădată improprii culturilor agricole, generalizarea sistemelor de **asolamente raționale**, bazate pe rotația culturilor. Noua organizare a teritoriului (în sole mici), mai ales în condițiile unor suprafețe amenajate pentru irigat, face posibilă organizarea asolamentelor pe unități agricole, pe ferme sau grupe de ferme, specifice fiecărei zone de cultură, ceea ce va pune capăt discuției sterile cu privire la modalitatea de aplicare a asolamentelor unice în cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

Principala noastră rezervă de folosire intensivă a suprafeței arabile rămîn **culturile duble**, succesive și intercalate. Practicarea culturilor duble pe o suprafață de 2 milioane de hectare, prin aplicarea aceleiași tehnologii ca și la culturile de bază, va echivala — practic — cu extinderea suprafeței arabile cu 20%. Experiența din anul 1983 îndreptățește practicarea culturilor duble nu numai la porumb (pe 600 000 ha) sau la culturile furajere, de legume și cartofi, ci — element nou în agricultura noastră — și la floarea-soarelui, soia, in și cînepă pentru fibre, sfeclă de zahăr, fasole.

Restructurări în domeniul forțelor de producție

PRIN TRANSPUNEREA în practică a orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul a numeroase vizite de lucru, întîlniri și analize la fața locului cu specialiști, cercetători și oameni ai muncii din unități producătoare de tractoare și mașini agricole s-au găsit soluții ca unele din actualele mașini aflate în fabricație curentă sau în dotarea unităților producătoare să fie transformate în agregate complexe, cu parametri economici și tehnico-funcționali îmbunătățiți. Potrivit Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumului de materii prime, de combustibili și energie, tractoarele și mașinile agricole

În anul 1981, comparativ cu nivelul din 1965 :

- **produsul social obținut în agricultură a crescut cu 91%, iar venitul național cu 37%**
- **producția globală agricolă a fost cu 80% mai mare, ponderea producției animaliere în cadrul acesteia ridicîndu-se de la 34,7% la 41,5%**
- **au sporit producțiile cu 58% la cereale boabe, cu 82% la plante uleioase, cu 81% la sfeclă de zahăr, cu 100% la cartofi, 144% la legume, iar în sectorul zootehnic cu 117% la carne, 51% la lapte, 167% la ouă**
- **au crescut de 3,3 ori fondurile fixe în agricultură, de 4,2 ori volumul anual al investițiilor, de 9,5 ori suprafețele amenajate pentru irigat**
- **s-au mărit cu 92% numărul tractoarelor, de 150 ori cel al combinelor autopropulsate de recoltat cereale, de 4 ori cantitatea de îngrășăminte chimice folosite**

vor fi reproiectate corespunzător pînă la sfîrșitul actualului cincinal, în vederea creșterii durabilității punților și sistemelor de rulare, echipării cu instalații hidraulice de mare randament și fiabilitate, reducerii consumului de combustibil ; aceasta va asigura creșterea randamentului în agricultură, scăderea cheltuielilor pentru întreținere și reparații. În același timp, vor fi continuate lucrările de diversificare și perfecționare a utilajelor pentru pregătirea patului germinativ concomitent cu erbicidarea și fertilizarea solului, a agregatelor combinate care execută mai multe lucrări la o singură trecere, a combinelor autopropulsate multifuncționale cu performanțe superioare pentru păioase, porumb, soia, floarea-soarelui, cartofi ș.a.

Rolul hotărîtor al agriculturii în dezvoltarea economică a țării impune și o **reconsiderare a muncii** din agricultură, a țăranului, ca producător agricol într-o agricultură modernă, care necesită nu numai aptitudini, ci și cunoștințe deosebite. Valorificarea incompletă de pînă acum a posibilităților de producție s-a datorat, în mare măsură, tocmai decalajului care s-a creat între înzestrarea tehnico-științifică a agriculturii și nivelul de cunoștințe profesionale, calitatea forței de muncă din agricultură. S-a dovedit dăunătoare concepția — pe bună dreptate criticată de secretarul general al partidului — potrivit căreia tradiția de agricultori s-ar fi putut armoniza pe deplin cu noile cerințe ale tehnologiei agricole moderne, fără a produce o revoluționare a calității forței de muncă din agricultură. De aceea, reorganizarea pe baze noi a învățămîntului agrozootehnic de masă, mai ales în perspectiva apropiată a schimbului de generații în agricultură, apare ca un element decisiv în folosirea rațională a resurselor materiale.

O atitudine înaintată, revoluționară este cerută din partea cercetătorilor științifici pentru realizarea de **soiuri și hibrizi de mare potențial** productiv, pentru asigurarea integrală cu semințe de soi, potrivit programului adoptat în acest domeniu. O serioasă îmbunătățire a stilului de muncă și a responsabilității profesionale se impune din partea tuturor specialiștilor agricoli, mai ales în condițiile aplicării noului mecanism economic, bazat pe autoconducere și autogestiune.

Perfecționarea structurilor de producție

RECONSIDERAREA resurselor de producție este însoțită de o **reconsiderare a structurii de producție** în economia noastră agricolă.

În condițiile în care **producția de cereale** rămîne, așa cum a definit-o tovarășul Nicolae Ceaușescu, problema numărul unu a agriculturii românești, sporirea ei în ritm mai rapid se bazează pe aplicarea unor programe speciale de cultură în-

tensivă (ca la porumb, unde, pe o suprafață de 500 000 ha, urmează să obținem 10 milioane de tone), iar schimbările în structura culturilor urmăresc autoaprovizionarea la toate produsele cerealiere (ca la orez, inclusiv prin extinderea suprafeței cultivate). Tot pe linia politicii de autoaprovizionare cu toate produsele care pot fi obținute în condiții economice și care asigură și o folosire mai intensivă a terenului se înscriu programele privind cultura bumbacului sau producția de ciuperci etc.

Profunde schimbări se produc în structura **bazei furajere,** determinate de **reconsiderarea structurii zootehniei românești.** Experiența mondială a pus în evidență superioritatea economică a creșterii bovinelor și ovinelor, ca sursă de carne, prin aceea că principala bază furajeră constă din produse vegetale nealimentare (și nu intră în concurență cu alimentația omului, cum se întîmplă cu creșterea porcilor și cu cea a păsărilor, bazate în principal pe cereale), care se obțin și cu consumuri energetice mai reduse și la costuri de producție mai mici. De aceea, pășunile și fînețele naturale tind să devină principala sursă furajeră în zootehnie. În urma măsurilor adoptate recent din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, în țara noastră, efectivele de animale vor spori mai cu seamă la bovine și ovine (cele de porcine și păsări nemainecesitînd o creștere semnificativă), ceea ce atrage după sine valorificarea superioară — pe baza unor programe speciale — a celor 4,5 milioane hectare de pășuni și fînețe naturale (cărora li se adaugă circa 3 milioane hectare de pădure pășunabilă). Totodată, pentru a asigura echilibrarea proteică a rației furajere (îndeosebi în perioada de stabulație) se va extinde la 900 000—1 000 000 ha suprafața cultivată cu lucernă și trifoi, provocînd o reconsiderare serioasă a structurii culturilor furajere și chiar, în general, a structurii culturilor din țara noastră. Aceleași considerente justifică și atenția care se acordă dezvoltării unor ramuri zootehnice cum sînt creșterea iepurilor, apicultura, silvicultura, piscicultura sau creșterea animalelor cu blănuri prețioase.

În cadrul noii revoluții agrare, la ale cărei coordonate de principiu și direcții practice de înfăptuire o contribuție hotărîtoare o are secretarul general al partidului, atenție deosebită se acordă culturilor cerealiere și zootehniei, pentru satisfacerea cerințelor de consum alimentar și asigurarea materiilor prime agricole destinate industriei prelucrătoare

REPARTIZAREA diverselor resurse de producție pe sectoare social-economice a determinat și o reconsiderare a rolului gospodăriilor populației (îndeosebi a celor personale ale membrilor cooperatori) care, participînd în mai mare măsură la înfăptuirea programului de autoaprovizionare teritorială, au posibilitatea să obțină venituri mai mari, bazate pe munca proprie. În acest sens, fiecare locuitor al satelor care deține o suprafață cît de mică de teren are îndatorirea nu numai să-l lucreze, dar și să crească un minim necesar de animale, pentru a-și asigura pe deplin consumul și a putea contracta și vinde la fondul de stat sau pe piața neorganizată produse agroalimentare. De altfel, modificările aduse statutului C.A.P. permit creșterea unui număr nelimitat de animale, ceea ce creează cadrul legal pentru ca fiecare gospodărie sătească să aibă cel puțin o vacă cu lapte, să crească porci, oi, alte animale și păsări, pentru acoperirea propriilor necesități de consum și pentru valorificare pe piața organizată. O țărănime bogată, avînd ca sursă a acestei bogății munca proprie, este o parte componentă a socialismului belșugului, al bunăstării, care se construiește în România.

În concepția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, înfăptuirea programelor privind dezvoltarea agriculturii în strînsă legătură cu Programul de autoconducere și autoaprovizionare teritorială este chemată să asigure o creștere mai puternică a contribuției țărănimii la constituirea fondului central de produse agricole al statului, astfel încît alianța muncitorească-țărănească, dintre sat și oraș, să se manifeste cu putere în primul rînd în domeniul schimburilor economice de produse agricole și industriale. În acest context se înscrie și Programul unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari, document adoptat săptămîna trecută de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Este evidențiată și cu această ocazie concepția de largă viziune a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, asupra problemelor vitale ale dezvoltării agriculturii. Acest document se înscrie în ansamblul preocupărilor statornice ale partidului nostru, ale secretarului său general pentru a asigura perfecționarea continuă a relațiilor de producție din agricultură, punerea în valoare a tuturor resurselor în scopul sporirii producției agricole, asigurării unei autoaprovizionări corespunzătoare a tuturor localităților cu produse agroalimentare. Realizarea acestui program va trebui să ducă la creșterea în continuare a nivelului de trai al tuturor locuitorilor patriei, la sporirea mai susținută a contribuției țărănimii la dezvoltarea generală a țării.

ACESTE RESTRUCTURĂRI, alături de celelalte măsuri tehnico-economice și organizatorice, fac posibile, în 1984, sporirea producției nete agricole cu 8,9% (față de 5,4—6%, cu cît va spori producția globală agricolă) și creșterea veniturilor reale ale țărănimii, provenite din munca în cooperativele agricole de producție și gospodăriile personale, pe o persoană activă (față de 1980) cu 11,3% (comparativ cu 5,0%, cu cît va crește retribuția medie reală pe întreaga economie națională). Ele vor deschide, totodată, calea spre o dezvoltare și mai puternică în anii următori a agriculturii, spre creșterea rolului și participării acesteia în progresul economic-social al patriei, în asigurarea unui nivel ridicat de trai al populației.

Oprea PARPALĂ

Inițiativele președintelui Nicolae Ceaușescu pe arena internațională – expresie a unei politici consecvente de pace și colaborare între state

EMINENT om politic și militant comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a consacrat și își consacră energiile și pasiunea revoluționară slujirii intereselor fundamentale ale națiunii române. Cei aproape 20 de ani de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află în fruntea partidului și statului reprezintă o perioadă fără precedent în istoria României, marcată de afirmarea puternică a forțelor creatoare ale poporului în toate domeniile vieții materiale și spirituale. Toate realizările istorice ale acestei perioade sînt strîns legate de numele și acțiunea tovarășului Nicolae Ceaușescu. Cu spiritul de înaltă răspundere, fermitatea și dinamismul care îl caracterizează și realizînd în mod strălucit legătura dialectică dintre activitatea internă și cea internațională, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus și aduce contribuții de cea mai mare însemnătate la promovarea intereselor de progres ale țării, la elaborarea și traducerea în viață a politicii de pace și colaborare a partidului și statului nostru.

Cuvîntările și interviurile sale, alături de generalizarea teoretică a experienței românești în transformarea revoluționară a societății, aduc contribuții teoretice și practice de mare valoare la analiza materialist-dialectică a situației internaționale, a problemelor care confruntă lumea contemporană, analiză care își găsește reflectarea într-o vie activitate internațională pusă în slujba intereselor fundamentale ale poporului român, a năzuințelor de pace, colaborare și progres ale întregii omeniri.

Un rol determinant în activitatea bogată pe care țara noastră o desfășoară în scopul soluționării democratice, în interesul popoarelor, a problemelor internaționale îl au întîlnirile și convorbirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu șefi de state și guverne, precum și cu alți oameni politici, din numeroase țări, de pe toate meridianele globului, care au pus baze trainice unei ample colaborări a României cu țările respective atît pe plan bilateral, cît și pe arena mondială. Totodată, ele au marcat aportul constructiv și original al României la instaurarea unei politici noi în viața internațională, la abolirea politicii de dominație și dictat, la afirmarea independenței și libertății popoarelor, la cauza destinderii, securității și păcii tuturor națiunilor.

O nouă concepție asupra bazelor păcii

PRIN GÎNDIREA și acțiunea președintelui Nicolae Ceaușescu, România a adus în viața internațională o nouă concepție asupra bazelor păcii, a direcțiilor în care trebuie concentrate eforturile pentru a asigura o pace durabilă și o securitate autentică pentru toate statele — și anume respectul riguros în raporturile dintre state al principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța. Aceste principii se afirmă tot mai mult ca singura bază pe care se pot clădi relații de încredere și colaborare între state, pe plan internațional numele președintelui României fiind strîns asociat cu lupta pentru generalizarea acestor principii în relațiile dintre toate statele.

În această concepție se înscrie multitudinea de tratate de prietenie și cooperare și de declarații solemne comune — o nouă categorie de instrumente cu caracter politico-juridic, inițiată de șeful statului român, pentru exprimarea voinței politice comune a statelor — încheiate de țara noastră cu țări de pe toate continentele. Aceste documente bilaterale stabilesc un cadru propice dezvoltării ample a legăturilor României cu statele semnatare, în avantajul reciproc. Ceea ce le conferă însă o semnificație internațională deosebită este faptul că — enunțînd pe larg principiile care trebuie să guverneze relațiile reciproce și, în consecință, contribuind la clarificarea și precizarea obligațiilor ce revin statelor din respectarea lor — aceste documente consacră angajamentul statelor semnatare de a promova aceleași principii în raporturile lor cu alte state. Dacă se are în vedere că România a încheiat asemenea tratate de prietenie și cooperare și declarații solemne comune cu peste 70 de state — socialiste, în curs de dezvoltare și capitaliste — se poate înțelege contribuția pe care aceste instrumente o aduc la generalizarea principiilor amintite în relațiile dintre toate statele.

Aceeași concepție, a păcii, întemeiată pe principiile de drept, pe raporturi de încredere între state și nu pe forța armelor și a politicii de bloc, a călăuzit eforturile perseverente ale României pentru edificarea securității și cooperării în Europa — preocupare de prim ordin a politicii partidului și statului nostru.

Sînt bine cunoscute inițiativele și propunerile României, activitatea internațională intensă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care au contribuit la încheierea cu succes a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, ale cărei rezultate au fost consacrate în Actul final semnat la Helsinki în 1975. România a avut un rol esențial în consacrarea unor norme și metode democratice de conlucrare pe plan european, îndeosebi a dreptului fiecărui stat de a lua parte, pe picior de egalitate, la dezbaterea și soluționarea problemelor fundamentale ale păcii și securității în Europa.

În perioada care a urmat, țara noastră a conlucrat activ cu toate națiunile europene pentru înfăptuirea în viață a prevederilor Actului final, a militat energic pentru crearea unui sistem de securitate autentică, care să ofere tuturor popoarelor europene garanția că se află la adăpost de orice act de agresiune, de orice interferență din afară în treburile lor interne. În această privință, se cuvine amintită activitatea susținută desfășurată de președintele Nicolae Ceaușescu în vederea încheierii cu rezultate pozitive a reuniunii de la Madrid, a asigurării condițiilor propice convocării Conferinței pentru măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa. ale cărei lucrări s-au deschis la Stockholm, la 17 ianuarie 1984 — eveniment major în procesul de edificare a securității și de dezvoltare a cooperării pe continent.

În dialogul general-european, România este o prezență deosebit de activă, promovează idei și propuneri proprii, originale, de natură să asigure climatul politic propice abordării constructive a problemelor complexe ale continentului. Această prezență se întemeiază pe concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu că dreptul la pace constituie un drept fundamental, suprem al fiecărui om, al fiecărui popor și al tuturor popoarelor deopotrivă și nu există țel mai nobil decît acela de a face totul pentru salvgardarea și consolidarea păcii, pentru punerea la adăpost a omenirii și a civilizației umane de pericolul unui nou război, pentru asigurarea condițiilor de existență, dezvoltare și conlucrare pașnică a tuturor națiunilor lumii.

Pentru eliminarea cu desăvîrșire a politicii de forță și amenințare cu forța

SEMNIFICATIVE în această privință sînt pozițiile hotărîte exprimate de tovarășul Nicolae Ceaușescu încă din momentul în care au apărut primele semne ale unei noi escaladări a cursei înarmărilor nucleare în Europa, prin amplasarea de noi rachete nucleare cu rază medie de acțiune pe continent. Aceste luări de poziție au fost însoțite de o vie activitate practică printr-o serie de acțiuni întreprinse pentru a preveni o asemenea perspectivă, între care se înscriu mesajele adresate conducăto-

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

Ample manifestații pentru pace și dezarmare, în spiritul unei politici consecvente, consacrate înțelegerii între popoare

rilor U.R.S.S. și S.U.A., vizînd realizarea unor înțelegeri care să evite desfășurarea de noi rachete nucleare în Europa, precum și amplele și viguroasele manifestații de masă în favoarea păcii și dezarmării, declanșate pe întreg teritoriul țării noastre, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu. Considerînd că nimic nu poate justifica acceptarea ca fapt împlinit a noilor rachete, atunci cînd situația s-a agravat ca urmare a trecerii la amplasarea rachetelor nucleare americane și la anunțarea contramăsurilor sovietice, șeful statului român a întreprins noi acțiuni. Împreună cu primul ministru al unuia din statele membre ale NATO — Grecia —, el a adresat noi mesaje conducătorilor U.R.S.S. și S.U.A. pentru a se acționa fără întîrziere în vederea depășirii situației grave care s-a creat. În paralel, țara noastră a formulat un ansamblu de propuneri, de natură să permită tuturor statelor europene să-și aducă o contribuție activă la găsirea căilor pentru oprirea cursei înarmărilor nucleare pe continent, la realizarea echilibrului de forțe nu prin creșterea, ci prin reducerea stocurilor nucleare existente.

În concepția României, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pacea, destinderea și edificarea unei securități internaționale autentice nu sînt posibile fără eliminarea cu desăvîrșire din viața internațională a politicii de forță și amenințare cu forța și fără reglementarea exclusiv prin mijloace pașnice a oricăror probleme litigioase între state. În acest spirit, un loc deosebit în activitatea internațională a României, a tovarășului Nicolae Ceaușescu revine sprijinirii eforturilor întreprinse pe plan internațional în vederea soluționării pe cale politică, pașnică, a situațiilor conflictuale existente sau apărute în numeroase părți ale lumii, pe baza echității și justiției, în interesul securității și păcii tuturor popoarelor.

În toate împrejurările în care s-a produs o încălcare a păcii într-o zonă sau alta a lumii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adoptat o atitudine hotărîtă împotriva actelor agresive și a manifestărilor de forță, s-a situat constant de partea celor ce își apărau dreptul la existență și viață liberă. Cu deosebire în ultima vreme, cînd probleme complicate rămase de pe urma îndelungatei politici imperialiste și colonialiste în Africa, Asia și America Latină au generat stări de încordare crescîndă și chiar ciocniri militare, glasul șefului statului român s-a ridicat cu vigoare pentru a face apel la rațiune, pentru a se rezolva problemele existente prin negocieri, evitîndu-se angajarea statelor respective în conflicte militare, care nu pot decît să le aducă mari daune și să deschidă calea intervenției străine. În acest spirit șeful statului român a întreprins numeroase inițiative concrete, a desfășurat o susținută activitate practică pentru a contribui în mod efectiv la normalizarea raporturilor dintre unele state, la aplanarea neînțelegerilor și soluționarea pe cale politică a conflictelor din diverse părți ale lumii. Nu o dată, contribuțiile constructive ale președintelui României au fost public recunoscute și apreciate de părțile implicate.

Energia și stăruința cu care partidul și statul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu au militat și militează pentru soluționarea oricăror probleme litigioase numai pe calea tratativelor, pentru evitarea apariției altora noi, pentru normalizarea relațiilor dintre state, indiferent de problemele și deosebirile existente între ele, și-au găsit o elocventă expresie și pe planul O.N.U., prin înscrierea pe ordinea de zi a Adunării generale a punctului „Reglementarea pașnică a diferendelor dintre state". În cadrul dezbaterii acestui punct, Adunarea generală a adoptat, prin consens, în 1982, „Declarația asupra reglementării pașnice a diferendelor internaționale" — unul din documentele politico-juridice cele mai importante adoptate în cadrul O.N.U., de natură să dea un puternic sprijin eforturilor de excludere a forței din viața internațională. În spiritul acestei Declarații, din inițiativa României, Adunarea generală a hotărît la sesiunea recent încheiată să se treacă la examinarea propunerii de creare a unui organism al O.N.U. pentru bune oficii, mediere și conciliere, propunere enunțată, după cum se știe, de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Promovarea fermă a egalității și echității în viața internațională

ÎN DOMENIUL dezvoltării și edificării unei noi ordini economice internaționale, echitabile și juste, România, tovarășul Nicolae Ceaușescu au desfășurat o activitate bogată, marcată de idei și contribuții originale, întemeiate pe experiența construcției economice și sociale a României, ca țară socialistă și, totodată, țară în curs de dezvoltare, precum și pe principiile noi, de egalitate și echitate, pe care țara noastră le promovează în raporturile sale economice cu celelalte state.

Prin documentul prezentat la O.N.U. de țara noastră în 1975 intitulat „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale", elaborat în baza documentelor Congresului al XI-lea al partidului și sub îndrumarea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, precum și prin activitatea concretă de promovare a ideilor și propunerilor din acest document, țara noastră a adus contribuții de seamă la clarificarea conceptului noii ordini și, de asemenea, la pregătirea măsurilor și programelor de acțiune adoptate ulterior în cadrul O.N.U. în acest domeniu. Ținînd seama de rolul hotărîtor ce re-

Traian CHEBELEU

(Continuare în pag. 16)

Înaltă apreciere și considerație pentru gîndirea și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu

„Luptător pentru triumful cauzei păcii și destinderii"

„Academia «Simba», care întrunește personalități ale vieții politice, culturale, științifice, economice din Italia și numeroase țări ale lumii, este profund onorată de a fi purtătoarea mesajului de înaltă stimă și prețuire față de dumneavoastră, eminent om de stat al vieții contemporane...

Cînd în urmă cu patru ani vi s-a decernat premiul «Simba» pentru pace, aici, în frumoasa capitală a României prietene, alegerea a fost nu numai o unanimă recunoaștere a rolului dumneavoastră de deosebit luptător pentru triumful cauzei păcii și destinderii, pentru dezarmare, dar și un act politic de certitudine că, prin acțiunile și chemările dumneavoastră la rațiune, la o politică inspirată de cele mai nobile idealuri, veți face să renască razele speranței pe cerul întunecat al vieții internaționale".

ANTONIO ANCONE
președintele Academiei „Simba"

„Eminent conducător al poporului român"

„Tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminent conducător al poporului român, militant de seamă al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, desfășoară o amplă activitate internațională ca militant pentru pacea lumii".

KIM IR SEN
secretar general al C.C. al Partidului Muncii din Coreea, președintele R. P. D. Coreene

„Una din cele mai importante personalități ale epocii noastre"

„Importanta contribuție a președintelui Nicolae Ceaușescu la lupta pentru destindere, pentru pace, pentru reducerea înarmărilor și în primul rînd a înarmărilor nucleare, lupta dumneavoastră pe toate meridianele lumii, pentru o nouă ordine economică — această luptă v-a consacrat drept una din cele mai importante personalități ale epocii noastre".

ANDREAS PAPANDREU
prim-ministru al Republicii Elene.

„Contribuție la construirea socialismului"

„În Uniunea Sovietică este bine cunoscută contribuția dumneavoastră la înfăptuirea transformărilor economico-sociale fundamentale, la construirea socialismului pe pămîntul românesc, la dezvoltarea colaborării sovieto-române.

Vă dorim multă sănătate și succese în activitatea dumneavoastră spre binele României socialiste, în interesul întăririi și dezvoltării în continuare a relațiilor sovieto-române, pe baza principiilor de neclintit ale marxism-leninismului și internaționalismului socialist".

COMITETUL CENTRAL AL P.C.U.S.
PREZIDIUL SOVIETULUI SUPREM AL U.R.S.S.

„O operă în sprijinul luptei pentru pace și destindere"

„Folosim prilejul pentru a evidenția opera dumneavoastră în scopul asigurării unei dezvoltări moderne a Republicii Socialiste România și contribuția adusă la lupta pentru pace și destindere, la politica de cooperare între popoarele din întreaga lume".

ENRICO BERLINGUER
secretar general al Partidului Comunist Italian

„Eforturi pentru cauza socialismului și păcii"

„Amintim, în aceste momente, activitatea dumneavoastră în fruntea partidului și statului român, eforturile dumneavoastră pentru cauza socialismului și păcii și contribuția la dezvoltarea multilaterală a relațiilor care există între popoarele, partidele și guvernele noastre".

FIDEL CASTRO RUZ
prim-secretar al C.C. al P.C. din Cuba președintele Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Cuba

„Înaltă apreciere activității pentru întărirea și adîncirea prieteniei"

„Comuniștii și oamenii muncii din Republica Populară Bulgaria vă cunosc ca pe un bun prieten al poporului nostru și dau o înaltă apreciere activității dumneavoastră pentru întărirea și adîncirea prieteniei tradiționale bulgaro-române".

TODOR JIVKOV
secretar general al C.C. al P.C.B., președintele Consiliului de Stat al R. P. Bulgaria

„Proeminent om de stat"

„Poporul Republicii Democrate Germane vă stimează ca activist de seamă al mișcării muncitorești din România și proeminent om de stat. În activitatea dumneavoastră în fruntea Partidului Comunist Român și a Republicii Socialiste România ați dobîndit mari merite în opera de edificare a socialismului în țara dumneavoastră, în creșterea prestigiului ei internațional, în lupta pentru pace în lume".

ERICH HONECKER
secretar general al Comitetului Central al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al Republicii Democrate Germane

„Participant activ la luptele revoluționare"

„Ca participant activ la luptele revoluționare ale clasei muncitoare românești, ulterior ca activist eminent și conducător al partidului și statului, v-ați adus o contribuție importantă la victoria orînduirii de dreptate socială pe pămîntul României, la dezvoltarea multilaterală a Republicii Socialiste România".

WOJCIECH JARUZELSKI
prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez

„Eforturi pentru pace"

„Am urmărit cu viu interes și admirație eforturile dumneavoastră neobosite pentru promovarea păcii și progresului. Scrierile dumneavoastră, cuvîntările și, mai ales, numeroasele acțiuni și inițiative concrete pe care le-ați întreprins ca președinte al Republicii Socialiste România ne-au impresionat și încurajat".

ROBERT MUGABE
prim-ministru al Republicii Zimbabwe

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

„Activitate asiduă și neobosită pentru progresul și prosperitatea României"

„Dumneavoastră, conducător eminent al partidului și statului român, militant activ pentru apărarea păcii mondiale, luptați încă din tinerețe în primele rînduri ale clasei muncitoare, aducînd o contribuție remarcabilă la cauza eliberării sociale și naționale a poporului român. Fiind un reprezentant fidel al intereselor poporului, astăzi dumneavoastră desfășurați o activitate asiduă și neobosită pentru progresul și prosperitatea României. Sub conducerea Partidului Comunist Român, în frunte cu dumneavoastră, poporul român a dobîndit strălucite succese în construcția socialismului și în lupta pentru salvgardarea independenței și suveranității naționale".

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST CHINEZ
COMITETUL PERMANENT AL ADUNĂRII NAȚIONALE A REPREZENTANȚILOR POPULARI A REPUBLICII POPULARE CHINEZE

„Simbolul unui omagiu real"

„Diploma de onoare — pe care ați binevoit s-o acceptați — este simbolul unui omagiu real și al unei mărturii sincere, de recunoaștere a meritului și devotamentului dumneavoastră față de cauza păcii în lume.

Dacă permiteți, domnule președinte, mi se pare firesc de a asocia omagiului pe care Institutul de Relații Diplomatice vi-l prezintă astăzi și poporul român care, sub conducerea dumneavoastră, a dat Europei și lumii exemplul unei națiuni curajoase, iubitoare de pace și libertate, conștientă de demnitatea sa intrinsecă, precum și de necesitatea cooperării cu celelalte popoare".

EMILE VAN HUYNEGEM
președintele Institutului de Relații Diplomatice din Bruxelles

„O mare personalitate a vremurilor noastre"

„Este un mare privilegiu pentru Comitetul pentru Unitate Națională pe întreaga Indie de a acorda o înaltă distincție Excelenței Sale, domnul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, una din cele mai mari personalități ale lumii, pentru serviciile sale remarcabile în slujba păcii și drepturilor omului pe planeta noastră, pentru unitate, armonie și respect reciproc între națiuni și popoare".

MAULANA SYED ASRARUL HAQUE
președinte al Comitetului pentru Unitate Națională pe întreaga Indie

„Colaborare în spirit de înțelegere, respect și încredere"

„Îmi face plăcere să repet că asemenea întîlniri au devenit o tradiție în relațiile noastre. Aceasta demonstrează nivelul de înțelegere, de respect și încredere dintre noi, deoarece întotdeauna am realizat contactele noastre cu convingerea că, pentru vecini cum sîntem noi, ele constituie valori de o însemnătate vitală.

În slujba acestor interese, dumneavoastră și președintele Tito ați colaborat ani de zile, le-ați consacrat multe întîlniri aici și în țara noastră".

MIKA ȘPILIAK
președintele Prezidiului R. S. F. Iugoslavia

„În primele rînduri ale liderilor lumii"

„Încă de prima dată cînd ne-am întîlnit și am discutat împreună în 1967, v-am urmărit evoluția dumneavoastră ca om de stat. Vigoarea, spiritul independent, inteligența ascuțită și în special priceperea dumneavoastră de a acționa cu măiestrie atît în problemele interne, cît și internaționale, vă situează în primele rînduri ale liderilor lumii".

RICHARD NIXON

„Conducătorul care a asigurat României pacea și independența"

„Salut în dumneavoastră pe conducătorul care a reușit să asigure României — prietenă tradițională a Franței — pacea și independența, bunurile cele mai de preț dintre toate cîte există în lumea dificilă și periculoasă în care trăim."

ALAIN POHER
președintele Senatului Republicii Franceze

„Activitate multilaterală și creatoare"

„Succesele obținute în construcția societății socialiste dezvoltate, în continua îmbunătățire a nivelului de viață al poporului, creșterea prestigiului și autorității partidului, rolul activ al statului român pe plan internațional sînt fapte de care este legată activitatea multilaterală și creatoare a președintelui Nicolae Ceaușescu".

JORGE DEL PRADO
secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Peruan

„Strădanie neîntreruptă în scopul instaurării păcii"

„Dăm o înaltă apreciere eforturilor pe care le-ați depus necontenit pentru întărirea prieteniei între țările noastre, precum și intensei și neîntreruptei dumneavoastră activități în scopul instaurării păcii între popoare, al stabilirii unor raporturi echitabile și reciproc avantajoase între națiuni".

AHMED SEKOU TOURÉ
secretar general al Partidului Democrat din Guineea, președinte al Republicii Populare Revoluționare Guineea

„Apărător al cauzei păcii și cooperării internaționale"

„Aș dori, de asemenea, să aduc un omagiu fidelității cu care dumneavoastră apărați, de mulți ani, cauza păcii și cooperării internaționale și să vă exprim cît de mult apreciem noi la Națiunile Unite sprijinul pe care ni-l acordați în eforturile noastre de promovare a înțelegerii, stabilității și securității între națiuni".

JAVIER PEREZ DE CUELLAR
secretar general al Organizației Națiunilor Unite

„Preocupări esențiale în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare"

„Am avut marea onoare ca președinte al Columbiei de a mă întîlni cu Excelența Voastră în cadrul vizitei pe care ați făcut-o în patria noastră, cu ocazia deplasării în America Latină. Acest prilej mi-a permis să apreciez dorința statornicirii unui climat de pace între popoare și a acordării unui tratament mai just națiunilor care formează lumea a treia, ca preocupări esențiale ale Excelenței Voastre".

MISAEL PASTRANA BORRERO
fost președinte al Republicii Columbia

„Om politic de talie internațională"

„Unii dintre noi — printre care mă număr și eu — au avut ocazia să îl întîlnească pe președintele Nicolae Ceaușescu și să aprecieze ampla sa viziune și strălucirea gîndirii sale politice.

Îmi reamintesc cu plăcere de întîlnirea și convorbirile pe care le-am avut la București, în cadrul cărora mi-am dat seama de autoritatea sa de om politic de talie internațională".

HAROLD WILSON

Inițiativele președintelui Nicolae Ceaușescu pe arena internațională

(Urmare din pag. 13)

vine efortului propriu al fiecărei țări pentru lichidarea stării de subdezvoltare, noua ordine economică internațională promovată de România vizează o schimbare calitativă, revoluționară, în raporturile economice dintre state. Este vorba de o schimbare menită să favorizeze dezvoltarea mai accelerată a tuturor statelor și, în primul rînd, a celor rămase în urmă, să înlesnească accesul larg al popoarelor la cuceririle științei și tehnicii moderne, să asigure stabilitatea economiei mondiale.

Contribuții remarcabile la eforturile consacrate edificării noii ordini economice internaționale sînt propunerile prezentate de România, din însărcinarea președintelui Nicolae Ceaușescu la UNCTAD V de la Manila și la UNCTAD VI de la Belgrad. Abordînd problemele esențiale ale înfăptuirii noii ordini, propunerile originale ale României se constituie în adevărate programe de priorități de acțiune în acest domeniu, menite să scoată din impas dialogul economic internațional și să dea un impuls puternic lichidării subdezvoltării — una din problemele cele mai grave ale epocii contemporane.

În activitatea internațională, de largă deschidere, a partidului și statului nostru un loc deosebit de important revine Organizației Națiunilor Unite, care — așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — „cu toate imperfecțiunile, constituie singurul organism ce poate contribui la soluționarea democratică a problemelor care preocupă astăzi omenirea".**

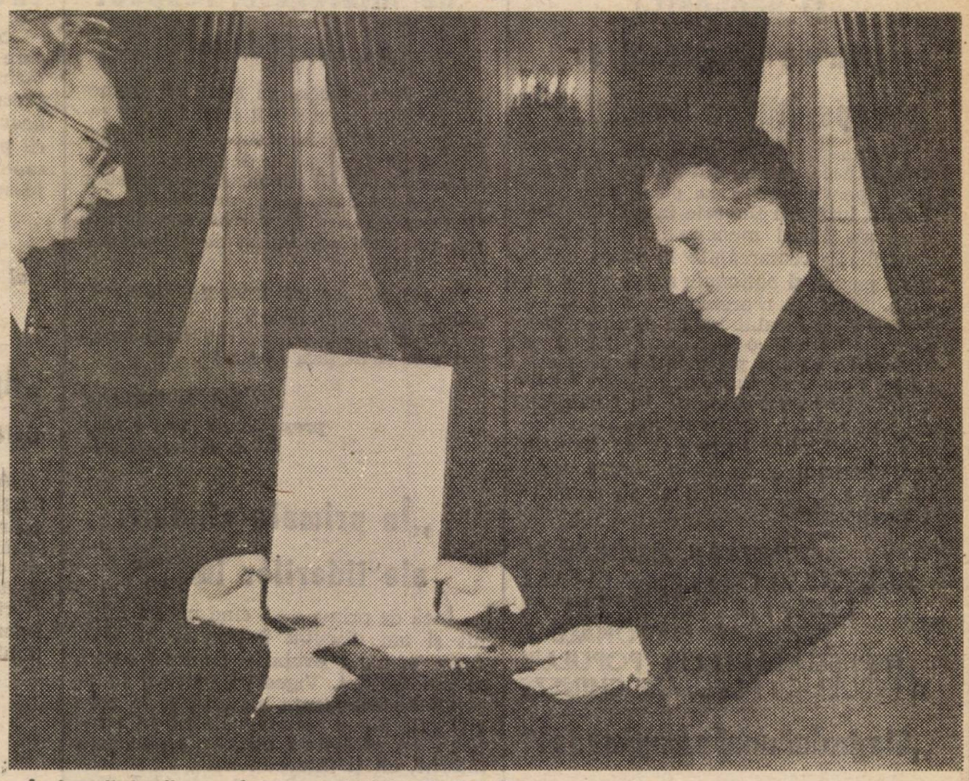

Înalte distincții acordate tovarășului Nicolae Ceaușescu, mărturii ale unei largi recunoașteri internaționale pentru remarcabila sa activitate politico-socială

Propunerile românești în cadrul O.N.U., punctele înscrise pe ordinea de zi la inițiativa României sînt semnificative pentru concepția de pace și colaborare care stă la baza politicii externe a țării — o pace întemeiată pe principiile noi ale relațiilor dintre state, pe încetarea cursei înarmărilor, pe dezarmare, pe dezvoltarea economică și folosirea în acest scop a cuceririlor științei și tehnologiei moderne, pe o amplă colaborare în domeniile social-umanitare, pe creșterea rolului O.N.U. și al celorlalte organizații internaționale în rezolvarea problemelor lumii contemporane. Fiecare din aceste elemente constitutive ale păcii au făcut obiectul unor propuneri și inițiative românești.

Un moment de cea mai mare însemnătate în activitatea României în cadrul O.N.U. l-a constituit participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la sesiunea jubiliară a Adunării generale, care a marcat 25 de ani de la crearea Organizației, în 1970. Două propuneri românești au fost înscrise, cu acest prilej, pe ordinea de zi, referitoare la consecințele economice și sociale profund dăunătoare ale cursei înarmărilor și la rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor. Propunerile, interesînd în cel mai înalt grad toate statele, dezvoltate și în curs de dezvoltare, au făcut obiectul unor temeinice dezbateri în anii următori. Prima s-a soldat cu documentate rapoarte întocmite de experți ai O.N.U., destinate informării guvernelor și a opiniei publice asupra implicațiilor nocive ale înarmărilor pentru pacea și securitatea internațională. Cea de-a doua a condus la convocarea Conferinței mondiale a O.N.U. pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării, ținută la Viena în 1979, care a creat un cadru principial și instituțional menit să contribuie la intensificarea cooperării internaționale în acest domeniu esențial pentru dezvoltarea economico-socială a oricărui stat, mai ales a celor în curs de dezvoltare.

Repetatele propuneri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu privind reducerea cu 10—15% a cheltuielilor militare și realocarea fondurilor astfel economisite în scopul dezvoltării economico-sociale au fost însoțite, în cadrul O.N.U., de o serie de rezoluții, inițiate de țara noastră, privind înghețarea și reducerea bugetelor militare, care au meritul de a fi adus și consolidat în preocupările Organizației o cale eficientă de oprire a cursei înarmărilor și de trecere la dezarmare, într-o perioadă de accentuare a tendințelor de sporire a cheltuielilor pentru înarmări.

Acțiuni de anvergură ale O.N.U. au fost întreprinse ca urmare a unor inițiative românești. Între acestea se înscriu cele privind colaborarea internațională în problemele tineretului, indisolubil asociate de numele României, care a avut inițiativa de a le aduce în preocupările Organizației încă din anii '60. Unanimitatea cu care a fost aprobată propunerea românească de proclamare în 1985 a Anului internațional al tineretului și alegerea României la președinția Comitetului consultativ constituit pentru a pregăti această mare manifestare, menită să concentreze atenția guvernelor asupra rezolvării problemelor specifice tinerei generații, atestă înalta apreciere pe care celelalte state o dau activității României pe acest tărîm.

Ca urmare tot a unei propuneri românești, Adunarea generală a hotărît, la ultima sa sesiune, să inițieze un proces de precizare și generalizare a normelor bunei vecinătăți între state și cuprinderea lor într-un document internațional.

De numele României este legată crearea Comitetului special pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului Organizației — organism menit să asigure cadrul pentru examinarea propunerilor statelor vizînd întărirea Organizației și pentru elaborarea de măsuri și acțiuni de atingere a acestui deziderat. Crearea acestui comitet este o consecință directă a punctului înscris de România, în 1972, pe agenda Adunării generale, referitor la creșterea rolului O.N.U. în viața internațională, în baza profundei analize cu privire la locul Organizației în relațiile internaționale contemporane efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului din acel an.

VASTA și susținuta activitate desfășurată de România pe tărîmul relațiilor internaționale transpune în viață principiile noi ale raporturilor dintre state, care stau la temelia politicii externe a țării, experiența de dezvoltare economică și socială a poporului român, profundul umanism al societății pe care o construiește, simțul de înaltă răspundere ce caracterizează politica internațională a partidului și statului, prodigioasa activitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu consacrată cauzei păcii și colaborării, făuririi unei lumi mai bune și mai drepte.

Prestigiul și autoritatea de care se bucură astăzi cuvîntul României pe plan extern sînt nemijlocit legate de numele și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, care conduce cu energie și dăruire poporul român pe noi trepte de civilizație socialistă, asigurîndu-i un loc demn în rîndul popoarelor lumii.

Programul unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari

PUTERNIC STIMULENT ÎN VALORIFICAREA POTENȚIALULUI GOSPODĂRIILOR POPULAȚIEI PENTRU CREȘTEREA PRODUCȚIEI AGRICOLE

ANII CONSTRUCȚIEI socialismului s-au caracterizat printr-o politică promovată consecvent de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru dezvoltarea agriculturii — ramură de bază a economiei, care are un rol deosebit în progresul economic și social al țării, în ridicarea nivelului de trai al întregului popor.

În procesul de transformare a vieții satului românesc, de perfecționare a relațiilor de producție la sate și de creare a unei agriculturi de înaltă productivitate și de mare randament, partidul nostru a acordat atenție tuturor sectoarelor social-economice din această ramură, urmărind dezvoltarea unitară a agriculturii. Această concepție are la bază rațiuni de ordin politic, economic și social, care vizează consolidarea fiecărui sector din agricultură, utilizarea deplină a potențialului productiv atît din unitățile socialiste cît și din gospodăriile populației și creșterea bunăstării întregii țărănimi.

Recenta consfătuire de lucru privind activitatea în agricultură, dezvoltarea mai puternică a producției vegetale și animale în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori și ale producătorilor particulari a constituit încă o dovadă elocventă a preocupărilor permanente ale partidului nostru, ale secretarului său general, de a asigura perfecționarea formelor și a metodelor de organizare a agriculturii, de a promova măsurile menite să pună în valoare toate resursele ei de producție. Consfătuirea a dezbătut Programul unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari, program care are scopuri multiple : îmbunătățirea radicală a activității de producție și de contractare, sporirea substanțială a contribuției acestor gospodării la asigurarea programului de autoconducere și autoaprovizionare, la crearea fondului centralizat de produse agroalimentare al statului și la dezvoltarea generală a țării.

Orientările și indicațiile care se desprind din cuvîntarea rostită la consfătuire de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și din programul elaborat se constituie într-un document de excepțională importanță pentru toți oamenii muncii din agricultură, făcînd parte integrantă din amplul complex de măsuri și acțiuni pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului privind înfăptuirea unei noi și profunde revoluții agrare, menită să ridice pe o treaptă superioară potențialul economic, nivelul de viață și civilizație al satului românesc.

Atenția ce se acordă gospodăriilor agricole ale populației nu trebuie înțeleasă ca o diminuare a rolului sectorului socialist - al agriculturii, care va deține și în continuare poziția dominantă, determinantă în agricultura noastră. În acest sens, este relevant faptul că sectorul socialist (considerînd și terenurile alocate de către cooperativele agricole de producție membrilor acestora) deține circa 95% din suprafața arabilă a țării, asigură cea mai mare parte a producției agricole vegetale și animale, constituie sursa principală de realizare a fondului de stat cu aceste produse. Astfel, în anul 1983, participarea sectorului socialist al agriculturii la constituirea fondului de stat a fost de 88,7% la carne (la carnea de porc 96,3%, de pasăre 98,5%, de ovine 83,1%, de bovine 67,7%), de 83,9% la lapte de vacă, de 94,1% la ouă, 92,8% la legume, 97,6% la cartofi, 84,8% la fructe proaspete, 95,7% la struguri etc. Subliniind rolul determinant al sectorului socialist din agricultură, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta totodată că **„nu este admis — și nu trebuie — să neglijăm în nici un fel sectorul gospodăriilor personale ale cooperatorilor și gospodăriilor țăranilor particulari".**

Necesitatea cuprinderii acestui sector în procesul general de dezvoltare a agriculturii este determinată, între altele, de importantele resurse de producție existente în gospodăriile populației. Or, programul pornește tocmai de la necesitatea utilizării tuturor resurselor, în special a pămîntului, ca principal mijloc de producție în agricultură, care, indiferent de forma de proprietate, constituie o avuție de neprețuit a întregii societăți și trebuie astfel lucrat încît să se obțină produsele agricole necesare satisfacerii consumului populației și a altor nevoi ale economiei naționale.

Ponderea gospodăriilor populației în suprafața agricolă și arabilă a țării (%)

	Gospodăriile membrilor cooperatori	Gospodăriile din zonele necooperativizate	Total
Agricol	5,6	9,4	15,0
Arabil	7,4	5,1	12,5

Membrii cooperativelor agricole de producție au în folosință peste 843 mii ha de teren agricol, din care mai mult de 741 mii ha reprezintă teren arabil. În același timp, gospodăriile populației din zonele necooperativizate dețin o suprafață care depășește 1413 mii ha de teren agricol, din care peste 504 mii ha teren arabil. Celor două categorii de gospodării le revin la un loc 15% din suprafața agricolă a țării și 12,5% din cea arabilă (vezi tabelul).

Alături de acest însemnat potențial funciar, trebuie să mai remarcăm faptul că în modul de folosință al terenu-

dr. Radu VOICU

(Continuare în pag. 28)

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

ÎNNOIREA ȘI MODERNIZAREA PRODUCȚIEI

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi și centrale industriale pentru realizarea integrală, încă din prima lună a anului, a prevederilor de plan pe acest an, în special a producției fizice, un loc important îl ocupă măsurile și acțiunile privind înnoirea și modernizarea continuă a produselor și tehnologiilor, ca o condiție esențială a asigurării unui nivel calitativ și de competitivitate ridicat întregii producții obținute.

Avînd la bază rezultatele dobîndite și experiența acumulată în anul trecut, colectivului de oameni ai muncii din cadrul întreprinderii „Timpuri Noi"-București îi revin sarcini deosebite atît pe linia sporirii cantitative a producției cît, mai ales, în ce privește înnoirea și modernizarea producției realizate. Astfel, producția marfă industrială urmează să crească în acest an, comparativ cu 1983, cu 14,3%, producția netă cu 33,7%, exportul cu 13,1% etc. *Sporuri importante sînt prevăzute și pentru producția fizică : producția de motoare diesel va atinge 133 000 CP, dezvoltîndu-se în continuare execuția de motoare din clasa D 120 CP, iar în fabricația de compresoare se vor realiza, pe lîngă tipurile de compresoare din familia C1, C5, și C10, și cele din grupa electrocompresoarelor navale fără ungere și pentru gaze.*

Promovarea de produse și tehnologii de complexitate ridicată

REALIZAREA sarcinilor pe anul în curs impune aplicarea unor măsuri care să pună mai mult în valoare rezervele interne disponibile. Avem în vedere, în primul rînd, utilizarea mai bună a capacităților de producție, a forței de muncă, prin promovarea unor tehnologii avansate, prin organizarea superioară a producției și a muncii, prin introducerea cu mai mult curaj a rezultatelor cercetării inginerești proprii, cît și ale institutelor de specialitate. Pe aceste căi, în cursul anului trecut, producția marfă a fost îndeplinită în proporție de 102,0%, producția netă 108,4%, producția fizică 112,4%, exportul 109,4%, beneficiile nete 116,2%, în condițiile reducerii cu 3,8 lei a cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă.

Paralel cu aceste rezultate, s-au obținut progrese importante în îmbunătățirea constructivă a sortotipodimensiunilor existente în fabricație și asimilarea de noi produse competitive, modernizarea tehnologiilor de fabricație, prin introducerea unor mașini-agregat de mare randament, realizate prin autoutilare și folosirea judicioasă a materialelor, energiei și combustibilului. În anul trecut, de exemplu, au fost elaborate și asimilate în fabricația de serie 10 noi produse cu caracteristici energo-economice ridicate și un grad sporit de tipizare (compresoarele navale cu un grad de tipizare de 95%) și s-a modernizat un număr foarte mare de produse (cel mai semnificativ este motorul diesel de 140 CP, cu un grad de tipizare de 87%) etc. În același timp, dotarea tehnico-materială, precum și nivelul tot mai ridicat de calificare în toate compartimentele (concepție, tehnologie, execuție) au permis introducerea și promovarea unor noi tehnologii, de complexitate și eficiență ridicate, în scopul obținerii reperului, subansamblului sau produsului cu consum minim de manoperă, de materii prime, materiale și combustibil, în condițiile îmbunătățirii calității produselor și sporirii parametrilor tehnico-funcționali. În acest sens, s-a acționat, în principal, pe trei direcții și anume :

1. **Introducerea acelor tehnologii care să conducă la obținerea unui semifabricat cît mai aproape de piesa finită.** S-a extins, astfel, turnarea sub presiune a reperelor de tip chiulasă, numai la chiulasa compresorului C1 manopera necesară execuției reducîndu-se cu 60% (de la 73 minute/buc. la 24 minute/buc.). Au fost asimilate și introduse în fabricație de serie 10 noi repere, cu o economie anuală de manoperă de peste 8 500 ore și s-a extins turnarea în coji de nisip peliculizat la 9 repere, în special corpuri de supapă pentru compresoarele C5, C10, C1 și 2HV2, tehnologie prin care productivitatea execuției reperelor a crescut cu 45%. Totodată, a fost introdusă în fabricație tehnologia de asamblare prin brazare la peste 15 subansamble (economia de manoperă anuală fiind de 6 500 ore) și s-a generalizat tehnologia de realizare a lagărelor și bucșelor de uzură, folosind elemente sinterizate sau placate, prin care s-a obținut o economie de manoperă de 80—90%.

S-au aplicat tehnologii avansate și în sectoarele calde, ca de exemplu, folosirea amestecurilor cu autoîntărire, care exclud consumul de combustibil la uscarea formelor și a miezurilor. În acest fel s-a realizat turnarea blocului motorului diesel de 12 CP în rășini furanice, obținîndu-se o economie de 6 tone combustibil convențional. Tot aici se folosesc cu bune rezultate forjarea cu adaosuri mici a arborilor și bielelor — economia de material fiind în anul trecut de 7,5 tone — și procedeul de nitrurare ionică, care va permite în acest an reducerea simțitoare a consumului de oțeluri aliate. S-au introdus, în paralel, tehnologii noi, mici consumatoare de energie, cum ar fi broșarea bielelor, debitarea automată a contragreutăților pe instalația de tip CONDOR, înlocuirea strunjirii și mortezării cu frezarea complexă sau profilată (rotofrezarea), toate avînd ca efect reducerea manoperei de prelucrare și a consumului de energie electrică, știut fiind faptul că fiecare oră de prelucrare mecanică înseamnă un consum de 2,2 kwh.

2. **Implementarea și extinderea tehnologiilor pe mașini-unelte de mare productivitate.** Au fost extinse tehnologiile de execuție pe mașinile multipost, folosind scule complexe cu reglaj micrometric, ce au permis concentrarea operațiilor și utilizarea corespunzătoare a puterii instalate a mașinilor. Aceasta a favorizat creșterea considerabilă a gradului de utilizare a mașinilor-unelte, în special a celor cu comandă numerică, indicele de utilizare al acestora ajungînd la 87,1%.

3. **Creșterea gradului de tipizare a produselor noi, introduse în fabricație** (electrocompresoarele navale de 18, 36, 57, 70 și 200 Nmc/h și motorul diesel de 140 CP). Demn de remarcat în acest sens este contribuția pe care concepția constructivă și tehnologică și-a adus-o la creșterea seriilor de fabricație a unor repere, ceea ce a permis atît organizarea unei pregătiri de fabricație completă, de înaltă tehnicitate, cît și execuția acestora pe mașini de mare randament. Ca să dăm doar un singur exemplu, se cuvine să amintim motorul diesel de 140 CP cu un grad de integrare de 97,6%, la care sînt necesare doar 2,7 ore manoperă prelucrări mecanice pentru un CP, față de 3,1 ore cît se consuma la realizarea motorului de 120 CP, creșterea de productivitate la obținerea unui CP fiind de 26%.

Competitivitate și eficiență sporită la fiecare produs

PORNIND de la experiența acumulată în anul trecut, studiile și analizele desfășurate în sprijinul creării unor

condiții cît mai favorabile derulării producției pe 1984 au pus în evidență noi posibilități privind îmbunătățirea de ansamblu a activității, în special pe linia ridicării nivelului calitativ și de eficiență al producției. În acest sens, a fost elaborat un amplu program de măsuri orientat, în principal, pe : ● asigurarea pregătirii corespunzătoare a producției ; ● accentuarea creșterii productivității muncii în condițiile specifice ale diferitelor locuri de muncă ale întreprinderii ; ● sporirea aportului gîndirii tehnice proprii pe linia dezvoltării unor noi tehnologii de fabricație și a perfecționării parametrilor tehnico-funcționali ai produselor etc.

În ce privește pregătirea producției acestui an (concretizată în nominalizarea producției fizice pe sortimente, pe verticală, pînă la nivelul fiecărei secții, pe luni și trimestre), modul în care s-a desfășurat această acțiune a permis asigurarea unei structuri și cantități corespunzătoare a materiilor prime necesare, precum și ritmicitatea și continuitatea producției. Pregătirea fabricației, lansarea în producție a comenzilor din trim. I a.c. s-au făcut încă din 1983, în atelierele și secțiile întreprinderii asigurîndu-se, din vreme, condițiile necesare execuției comenzilor respective, astfel încît obligațiile asumate în contracte să fie onorate integral și la un nivel de eficientă corespunzător.

Paralel cu acțiunile privind pregătirea temeinică a fabricației, atenția factorilor de decizie este îndreptată spre **creșterea în mai mare măsură a productivității muncii,** prin mobilizarea resurselor de creativitate ale întregului colectiv în vederea intensificării acțiunii de asimilare a produselor noi, paralel cu îmbunătățirea structurii sortimentale a producției și reproiectarea constructivă și tehnologică a unor utilaje. Realizarea obiectivelor prevăzute în plan face necesară o mobilizare mai largă a potențialului productiv disponibil pentru :

● **accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor, ca o condiție importantă a scurtării duratei de asimilare în fabricație a noutăților tehnice și tehnologice.** Pînă la sfîrșitul anului, printr-un aport de creativitate sporit, se vor realiza 14 noi obiective, din care 4 prevăzute în planul național unic. Proiectarea tehnologică pentru sectoarele prelucrări mecanice și montaj prevede pentru acest an un complex de măsuri care să asigure introducerea și extinderea tehnologiilor noi și a procedeelor moderne de execuție, în scopul realizării unor produse cu costuri minime, în condițiile de calitate prescrise. În acest scop, se vor asimila și extinde tehnologii de vîrf cum sînt : obținerea prin sinterizare a ghidurilor de supapă la elementele de etanșare de la compresoare și motoare ; realizarea organelor de asamblare specifice prin extindere la cald și la rece ; execuția unor repere din înlocuitori (mase plastice), măsuri prin care se vor obține economii de 21 t aluminiu, 8,3 t bronz și circa 21 500 ore-normă manoperă.

Prin asigurarea unor agregate specializate, executate în atelierul de autoutilări, se vor realiza procedee moderne de prelucrare (rotofrezarea de eboșare a arborilor cotiți, prelucrarea simultană a alezajelor chiulaselor de motor), obținîndu-se o economie de manoperă de 9 600 ore și o economie de energie electrică de 36,2 MWh (consumul energetic pe ora de prelucrare scăzînd de la 3,26 kWh la 2,72 kWh). Se vor asimila, totodată, noi tehnologii de execuție pe mașini de înaltă productivitate — MUCN, centru de prelucrare, agregate multiple, prin concentrarea operațiilor, folosind scule complexe cu reglaj micrometric. Prin aplicarea noilor tehnologii, se va obține, în acest an, o eficiență sporită, materializată în reducerea cheltuielilor de producție cu 18 mil. lei, în economisirea relativă de forță de muncă echivalentă cu 71 oameni, precum și în diminuări ale consumurilor de energie și combustibil ;

● **ridicarea gradului de utilizare a capacităților de producție existente la nivelul parametrilor proiectați.** Trebuie, din acest punct de vedere, folosite toate rezervele existente în exploatarea mașinilor și utilajelor, pe linia programării judicioase a timpului de lucru maxim disponibil, a asigurării cu forță de muncă, de calificarea necesară, a respectării disciplinei tehnologice și a muncii etc. În acest an, indicele de folosire a fondurilor fixe va fi, încă din trimestrul I al anului, de peste 87,5%.

Alături de aceste direcții, în cadrul programului o preocupare importantă o constituie reducerea consumului de laminate prin redimensionarea șasiurilor la motoarele D120 GA, GT și navalizat, precum și reducerea adaosurilor de forjare și matrițare a unor piese cu conținut mare de metal, de tip arbori cotiți, biele, axe etc. O atenție deosebită se va acorda, în acest sens, normării și gospodăririi judicioase a metalului, a celorlalte materiale, pentru acest an întreprinderii revenindu-i sarcina unei reduceri de 234,5 t metal, față de realizările din 1983.

C. DINA
director general al întreprinderii „Timpuri-Noi" — București

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Presă gigant pentru vulcanizat anvelope

PRINTRE cele mai remarcabile realizări din ultima vreme ale întreprinderii de utilaj chimic „Grivița Roșie" din București figurează și noul tip de presă destinată vulcanizării anvelopelor de 100".

Presa de 100" face parte dintr-o întreagă familie de asemenea utilaje complexe care au forțe maxime de închidere cuprinse între 158 tf și 1 230 tf.

Presa de vulcanizat anvelope de 100", cu diafragmă și cu post de vulcanizare are un tablou de comenzi pentru funcționare și de automatizare amplasat ergonomic pentru operator. Utilajul poate funcționa atit în ciclu automat (pentru o funcționare normală tehnologică cu care efectuează 15—20 cicluri de lucru în 24 de ore), cît și manual (pentru reglare sau cînd se impun condiții speciale de lucru).

Procesul tehnologic de vulcanizare se efectuează cu o pereche de matrițe (lenticulare sau sectoriale) cu diametrul de 2 490 mm, cu înălțimea maximă de 1 067 mm și minimă de 609 mm și începe din poziția complet deschisă a presei. Ciclul de lucru se desfășoară în următoarea succesiune : încărcarea anvelopei crude cu ajutorul unui mecanism de manipulare pentru procesul de funcționare normal (în cazul producției de serie mare), aceasta efectuîndu-se cu ajutorul unei mîini mecanice ; închiderea presei care asigură prinderea anvelopei crude în perechea de matrițe ; vulcanizarea anvelopei în matriță într-un timp determinat de compoziția cauciucului din care este confecționată anvelopa ; deschiderea presei și evacuarea anvelopei.

Cu ajutorul acestui utilaj modern și de mare complexitate tehnică se realizează în prezent anvelope gigant pentru autobasculantele tip „Kraz", autoscrepere și încărcătoare frontale de mari dimensiuni.

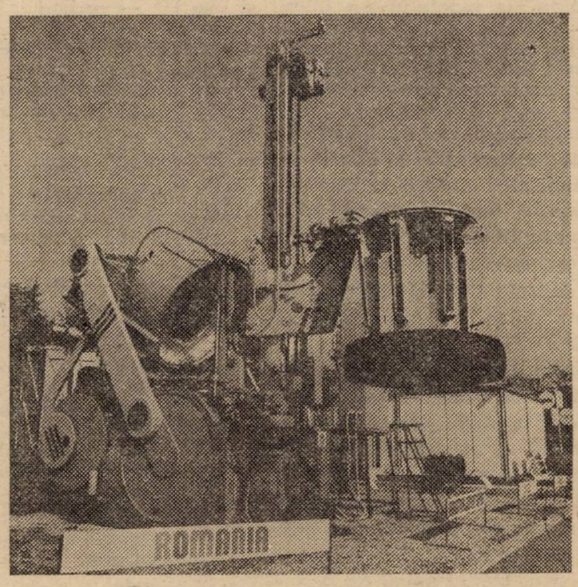

C. E.

INDUSTRIA MICĂ – valorificarea eficientă a resurselor materiale

FOLOSIREA cu maximă eficiență a tuturor resurselor materiale și a forței de muncă de care dispune economia națională, creșterea continuă a gradului de valorificare a acestora reprezintă obiective prioritare în fiecare unitate economică. În acest cadru, sarcini importante revin industriei mici, care, prin valorificarea eficientă a resurselor materiale și de muncă locale și introducerea în circuitul productiv a unor materiale refolosibile, este chemată să contribuie la satisfacerea în măsură crescîndă a cerințelor de bunuri de consum și servicii ale populației.

■

PORNIND tocmai de la asemenea obiective majore, industria mică din județul Brașov și-a sporit an de an aportul în valorificarea resurselor locale, punînd la dispoziția cumpărătorilor o gamă variată de produse. Totodată, au fost desfășurate largi acțiuni pentru reînvierea unor tradiții locale la care se renunțase în județul Brașov, cum ar fi, de exemplu, realizarea unor bunuri artizanale de către cetățenii din comunele montane, folosirea materialelor de construcții locale etc. De pildă, comunele Fundata, Moeciu, Bran folosesc la construcțiile de locuințe piatra din rocă dură, existentă din abundență pe plan local. În modernizarea drumurilor dintre localitățile de munte ale județului s-a folosit și se folosește, în loc de asfalt, piatra cioplită, cunoscut fiind că procedeul respectiv este mult mai ieftin, iar costurile de întreținere sînt de peste 6 ori mai mici. De asemenea, dezvoltarea producției de artă populară și artizanat, în special a țesăturilor, prin intensificarea muncii la domiciliu în localitățile Fundata, Dumbrăvița, Lisa, Moeciu, Vistea, Vama Buzăului — unde există o veche tradiție — contribuie în mod deosebit la creșterea și diversificarea industriei mici și artizanale.

Dacă în 1980 în județ existau 1 093 unități de industrie mică, în 1983 numărul acestora era de 1 421 unități, urmînd ca în 1985 să funcționeze un număr de peste 1 550 unități de mică producție. Producția marfă industrială și prestările de servicii neindustriale ale industriei mici cresc în 1984 cu un ritm mediu anual de peste 13%, în timp ce unitățile proprii ale Consiliului popular județean vor înregistra un ritm anual de 22%.

Pentru satisfacerea cererilor populației și a unor unități economice cu unele produse specifice industriei mici, în acest cincinal se vor înregistra ritmuri dintre cele mai ridicate la : agregate minerale de carieră și balastieră, materiale de zidărie și var (20%), mobilier din lemn (8,9%), țesături (6,1%), tricotaje (13,2%), articole de uz casnic și alte produse prelucrate din lemn (12,8%), produse tehnice și bunuri de consum din cauciuc (12,2%), produse de artă populară și artizanat (13,9%), bunuri metalice de larg consum (5,8%) etc. De altfel, livrările de mărfuri către fondul pieței realizate de industria mică brașoveană vor crește pînă la sfîrșitul acestui cincinal cu 36,7%, înregistrînd un ritm mediu anual de 6,4%.

Interesant este de analizat și evoluția prestărilor de servicii către populație (inclusiv activitățile de transport și gospodărie comunală) din sfera industriei mici, pe total județ și pe cele două medii, urban și rural (tabelul).

Evoluția prestărilor de servicii către populație în județul Brașov

	Realizări 1980		Realizări 1983		Plan 1985		Creșteri în 1985 față de 1980	Ritm mediu anual
	mii lei	lei/ locuitor	mii lei	lei/ locuitor	mii lei	lei/ locuitor	lei/ locuitor	%
Total județ								
din care :	917,8	1 433	1 246,9	1 870	1 781,1	2 674	186,6	13,3
— urban	829,9	1 807	1 128,1	2 271	1 450,0	2 923	161,7	10,1
— rural	87,9	497	118,8	698	331	1 947	391,7	29,8

■

ÎN VEDEREA dezvoltării și diversificării industriei mici și a prestărilor de servicii (valorificarea în continuare a tuturor resurselor materiale locale, repararea și recuperarea obiectelor casnice și gospodărești, a bunurilor personale și de folosință îndelungată, atragerea forței de muncă locală în sfera serviciilor), consiliile de conducere ale unităților cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor, meșteșugărești, și agricole, împreună cu consiliile populare municipale, orășenești și comunale și-au propus următoarele :

- identificarea în mai mare măsură, împreună cu specialiștii de la Inspectoratul geologic, a materialelor și resurselor existente în localitățile din județ ;
- stabilirea în continuare a terenurilor improprii pentru agricultură de pe albiile apelor și extinderea pe aceste terenuri a culturilor de răchită și sorg, în vederea satisfacerii cerințelor de bunuri de consum din împletituri;
- definitivarea studiului privind inventarierea materialelor refolosibile, a pieselor de schimb și a deșeurilor recuperabile, ce ar putea fi folosite de la marile întreprinderi republicane în cadrul industriei mici, în vederea utilizării acestora ca materii prime pentru executarea unor bunuri de larg consum, cum ar fi articole de uz gospodăresc din lemn și metal sau articole de podoabă ;
- sprijinirea consiliilor populare locale și a cooperativelor de producție și achiziții din Rîșnov, Hoghiz, Dumbrăvița, Vulcan, Armeniș, Moeciu, Racoș în vederea organizării și înființării unor secții pentru producerea de var și cărămidă ;
- valorificarea potențialului hidroenergetic al pîrîurilor Timiș, Bîrsa, Vulcănița etc. în vederea măririi capacității energetice a județului și a economisirii de energie electrică din sistemul energetic național ;
- creșterea mai accentuată a unor categorii de prestări de servicii către populație : reparațiile și întreținerea aparatelor radio-tv., a tuturor bunurilor casnice și gospodărești, înființarea de unități noi de spălătorie, curățătorie, confecționat încălțăminte și îmbrăcăminte.

De asemenea, se are în vedere că dezvoltarea și diversificarea serviciilor pot fi favorizate și de unele acțiuni, cum ar fi : promovarea sistemului garantării calității execuției pe o anumită perioadă de timp ; lărgirea nomenclatorului lucrărilor care se execută cu plata în rate ; practicarea de tarife diferențiate pe sezoane și la domiciliul clientului pentru bunurile reparate ; realizarea de servicii pe bază de abonament etc. Tot sub aspect organizatoric se au în vedere amplasarea unităților prestatoare de servicii, în teritoriu, pe trepte concentrice, ținînd seama de numărul și structura populației, convergența acesteia, puterea economică a localităților, tradițiile locale, posibilitățile de asigurare a forței de muncă, numărul profilelor existente în localități și al celor care lipsesc etc.

Prin traducerea în viață a acestor obiective, unitățile industriei mici din județ vor face ca acest sector de activitate să devină una din pîrghiile economice principale prin care se înfăptuiește politica partidului de creștere a bunăstării oamenilor muncii.

Gheorghe RIZEA
vicepreședinte al Consiliului popular județean Brașov

35 de ani de la crearea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc

Dezvoltarea și perfecționarea colaborării dintre țările socialiste membre ale C.A.E.R.

SE ÎMPLINESC în această lună trei decenii și jumătate de la crearea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc — prima organizație internațională de colaborare economică multilaterală, fondată de șase țări socialiste europene, printre care și România.

Obiectivul fundamental al activității Consiliului — așa cum a fost statuat în documentele sale de bază — este să contribuie la dezvoltarea planificată și accelerarea progresului fiecărei economii naționale, la ridicarea nivelului de industrializare a țărilor cu o industrie mai puțin dezvoltată, la sporirea continuă a productivității muncii, la adîncirea și perfecționarea colaborării economice între țările membre, la apropierea și egalizarea treptată a nivelurilor lor de dezvoltare economică, la creșterea neîncetată a bunăstării popoarelor țărilor membre. Colaborarea reciprocă este menită să sprijine eforturile țărilor membre pentru realizarea unui înalt nivel de dezvoltare științifică și tehnologică, pentru creșterea eficienței economice a producției sociale, pentru amplificarea volumului și perfecționarea structurii acesteia. Unul din scopurile primordiale ale conlucrării din cadrul C.A.E.R. îl constituie asigurarea, pe o perspectivă îndelungată, a necesarului tuturor economiilor naționale de combustibili, energie și materii prime, utilaje moderne, produse agroalimentare și alte mărfuri de larg consum.

România, ca una din țările fondatoare ale C.A.E.R., a acționat de la început pentru realizarea obiectivelor înscrise în statut și alte documente normative ale Consiliului, pentru dezvoltarea raporturilor de colaborare dintre țările membre ale C.A.E.R., precum și cu alte țări pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării suveranității de stat, independenței și intereselor naționale, neamestecului în treburile interne ale țărilor, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești.

Activitatea C.A.E.R. — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în mesajul său adresat participanților la ședința jubiliară consacrată aniversării a 30 de ani de activitate a C.A.E.R. — **„are drept țel fundamental să aducă o contribuție importantă la modernizarea forțelor de producție în fiecare țară membră, la înflorirea multilaterală a economiilor naționale, la egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică ale statelor respective. Prin aceasta, activitatea C.A.E.R. este menită să constituie un model de relații de tip nou, cu adevărat democratice, între state, care să permită colaborarea nestingherită, reciproc avantajoasă, dezvoltarea și modernizarea potențialului economic al fiecărei națiuni, în interesul propriei propășiri, al afirmării libere și independente a fiecărui popor, atît pe plan național, cît și pe plan internațional".**

Din obiectivele convenite de țările membre, rezultă că, Consiliul a fost conceput ca o organizație chemată să contribuie la soluționarea problemelor legate de progresul acestor țări, să faciliteze dezvoltarea relațiilor economice cu celelalte țări, să demonstreze în practică superioritatea noului tip de relații.

În acest context, prezintă o semnificație deosebită definirea în însuși Programul Partidului Comunist Român, adoptat la Congresul al XI-lea, a modului în care partidul nostru concepe rolul organizației : „Activitatea de colaborare în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc trebuie să ducă la acțiuni concrete care să contribuie la sprijinirea eforturilor statelor membre mai puțin dezvoltate industrial, pentru accelerarea progresului lor economic și tehnic. Prin aceasta se va releva tot mai evident că socialismul este singura orînduire capabilă să lichideze urmările politicii de inegalitate din trecut, să asigure progresul multilateral și armonios al tuturor națiunilor, să pună bazele unei vieți economice internaționale cu adevărat echitabile".

De asemenea, C.A.E.R. a fost conceput de la crearea sa ca o organizație deschisă, în care pot fi primite și alte țări care împărtășesc principiile Consiliului și doresc să participe la colaborarea economică multilaterală a țărilor membre. În acest sens, în Programul Partidului Comunist Român se arată : „Extinderea cooperării în producție între țările socialiste în cadrul C.A.E.R. nu trebuie să aibă ca rezultat formarea unei grupări economice închise, ci, dimpotrivă, să favorizeze participarea fiecărei țări socialiste la diviziunea internațională a muncii, la schimburile economice cu alte state. C.A.E.R. trebuie să creeze cadrul corespunzător menit să favorizeze participarea la activitatea sa atît a celorlalte țări socialiste, cît și a altor state interesate".

În prezent, la activitatea C.A.E.R. participă 10 țări membre cu drepturi depline : Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, R.D. Germană, Mongolia, Polonia, România, Ungaria, Uniunea Sovietică și Vietnam. La activitatea unui mare număr de organe reprezentative ale C.A.E.R participă — în probleme care prezintă interes reciproc — R.S.F. Iugoslavia. Raporturi de conlucrare în diferite forme au fost stabilite între C.A.E.R. și țări nemembre ale Consiliului, precum și cu numeroase organizații internaționale. Colaborarea dintre C.A.E.R. și Finlanda, Irak, Mexic și Nicaragua se desfășoară pe baza unor convenții încheiate cu fiecare din aceste țări.

În cursul celor 35 de ani de activitate, între țările membre ale C.A.E.R. s-a dezvoltat treptat o colaborare tot mai strînsă, în modalități și forme variate, în sfera producției materiale, în știință și tehnologie, comerț exterior, relații valutar-financiare și de credit, transporturi internaționale și s-au creat o seamă de organizații economice internaționale specializate.

Un moment important în activitatea C.A.E.R. l-a marcat adoptarea de către Sesiunea a XXV-a a Consiliului, care s-a ținut la București în 1971, a Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste.

De asemenea, în decursul anilor, au fost adoptate mai multe programe speciale de colaborare pe termen lung și s-au realizat o serie de înțelegeri de cooperare în domenii cum sînt : combustibilii, energia și materiile prime, mașinile, utilajele și tehnologiile moderne, centralele nuclearo-electrice, microprocesoarele, roboții industriali, microelectronica, mijloacele de telecomunicații, noi mijloace ale tehnicii de calcul, produsele alimentare, mărfurile industriale de larg consum, legăturile de transport dintre aceste țări ș.a.

I

PROMOVÎND statornic o politică de largă colaborare internațională, România situează pe prim plan întărirea prieteniei și cooperării cu toate statele socialiste, acordînd în acest cadru o deosebită atenție relațiilor cu țările vecine, cu statele membre ale C.A.E.R.

Ca una din țările fondatoare ale organizației, România socialistă, aflată în plin efort de dezvoltare complexă și modernizare a economiei sale naționale, de trecere de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară cu un nivel mediu de dezvoltare, de ridicare pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități economice, a acționat și acționează consecvent, împreună cu celelalte țări membre, pentru extinderea și adîncirea colaborării multilaterale în cadrul C.A.E.R., pentru traducerea în viață a programelor și înțelegerilor de colaborare convenite, pentru creșterea substanțială a eficienței acestora. **„Țara noastră** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — a acționat consecvent pentru dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice cu țările membre, și-a adus contribuția activă la eforturile pentru perfecționarea activității acestei organizații, astfel încît ea să corespundă cît mai bine scopurilor și țelurilor pentru care a fost creată, să-și îndeplinească în condiții corespunzătoare obiectivele și atribuțiile ce i-au fost stabilite prin statut".**

Această poziție de principiu a țării noastre își găsește materializarea în participarea României la realizarea unui număr de circa **250 de acorduri, convenții și alte înțelegeri multilaterale** — cele mai multe din ele pe termen lung — încheiate de țările interesate membre ale C.A.E.R. Dintre acestea, menționăm acordurile privind construirea, cu eforturi comune, de mari capacități de producție în industriile de celuloză, azbest, feroaliaje, valorificarea unui zăcămînt de gaze naturale și realizarea unei centrale nuclearo-electrice în Uniunea Sovietică, precum și construirea uzinei de nichel-cobalt în Cuba, țara noastră primind în contrapartida produselor și serviciilor furnizate cantitățile convenite din produsele realizate în noile unități. De asemenea, un număr însemnat de unități industriale românești participă la realizarea a peste 50 de convenții multilaterale de specializare și cooperare în producția unor produse importante ale construcțiilor de mașini și industriei chimice. Pe tărîmul științei și tehnologiei sînt de menționat cele peste 100 de convenții multilaterale de colaborare pe probleme concrete de cercetare-dezvoltare, la care participă România, precum și conlucrarea în cadrul unor laboratoare, colective și programe comune de cercetare, proiectare și experimentare. România ia parte activă la colaborarea ce se realizează în cadrul a 26 de organizații și uniuni economice internaționale specializate, create de țările interesate membre ale C.A.E.R.

Participarea la realizarea tuturor acestor acorduri și înțelegeri multilaterale, odată cu extinderea continuă a relațiilor bilaterale de colaborare, s-a reflectat în amplificarea schimburilor comerciale ale României cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. În comparație cu anul 1960, în prezent, volumul acestor schimburi s-a mărit de 7,5 ori, adică cu un ritm mediu anual de 9,6%. Totodată, s-a îmbunătățit treptat structura acestor schimburi : ponderea mașinilor, utilajelor, a produselor chimice și bunurilor industriale de larg consum în exportul românesc în aceste țări a sporit de la 25,9% în 1960, la 70,5% în prezent.

În contextul întăririi raporturilor de colaborare cu țările socialiste vecine, România — așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea al partidului — acordă o importanță deosebită relațiilor cu marea sa vecină, Uniunea Sovietică. Între cele două țări s-a statornicit o amplă colaborare pe tărîm economic și tehnico-științific. În prezent, volumul schimburilor comerciale dintre România și U.R.S.S. este de circa 3,3 ori mai mare decît în 1970, înregistrînd în această perioadă un ritm mediu anual de creștere de 10,6%.

II

ACTIVITATEA desfășurată de C.A.E.R. în cei 35 de ani de la crearea sa a avut o mare însemnătate pentru țările membre. Așa cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului nostru, președintele țării, **„...C.A.E.R. a avut un rol important în dezvoltarea economico-socială a țărilor socialiste, a colaborării dintre ele și, deci, și în dezvoltarea României"**. În același timp, o analiză a stadiului actual și formelor colaborării țărilor socialiste membre, a concordanței acestora cu cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării economiilor lor naționale evidențiază necesitatea extinderii și perfecționării colaborării reciproce.

În perioada parcursă pînă acum, ca urmare a eforturilor stăruitoare depuse și a rezultatelor remarcabile obținute de popoarele țărilor membre, sub conducerea partidelor lor comuniste, s-au produs mutații importante în structura economiilor naționale, în nivelurile lor de dezvoltare tehnologică. În prezent, aceste țări se găsesc într-un nou stadiu al progresului lor, caracterizat îndeosebi prin trecerea la dezvoltarea intensivă a economiei, prin accentuarea puternică a laturilor calitative, în cadrul căreia, pe prim plan, se pun obiectivele creșterii productivității muncii, competitivității și eficienței economice, ceea ce ridică noi probleme în fața fiecărei țări. Probleme noi au intervenit și în situația economică internațională, îndeosebi ca urmare a crizei economice mondiale, a dificultăților care au apărut în domeniile energiei, materiilor prime, elaborării și aplicării tehnologiilor de vîrf. O serie de probleme se pun și în ceea ce privește dezvoltarea agriculturii și asigurarea necesarului de produse agroalimentare în regiuni întinse ale lumii. Stadiul prezent al dezvoltării țărilor socialiste, precum și problematica economică mondială actuală impun situarea pe o treaptă calitativ nouă a raporturilor cu țările în curs de dezvoltare și cu celelalte state ale lumii.

Desigur, rezolvarea problemelor menționate mai sus implică, în primul rînd, eforturile fiecărei țări socialiste membre a C.A.E.R. pentru a asigura continuarea creșterii economice, mobilizarea deplină și valorificarea rațională, superioară a tuturor resurselor de care dispune. Totodată, se impun transformări calitativ noi și în ce privește rolul și eficiența acțiunilor de colaborare în cadrul C.A.E.R., dintre țările membre, astfel încît să se asigure soluționarea, într-o măsură mai mare, cu forțe proprii, a problemelor economice menționate, impulsionîndu-se, pe această cale, înfăptuirea în fiecare țară a programelor de dezvoltare economico-socială și întărirea pe ansamblu a capacității și forței economice a țărilor membre ale C.A.E.R. Realizarea acestor obiective face necesară, în viziunea Partidului Comunist Român, a secretarului său general, perfecționarea activității C.A.E.R., a colaborării dintre țările membre ale Consiliului, orientarea acestora spre găsirea în comun a căilor pentru soluționarea problemelor complexe, dificile, pentru depășirea dificultăților apărute, pentru întărirea colaborării și conlucrării în toate domeniile de activitate.

În mod practic, în concepția partidului nostru, în colaborarea dintre țările socialiste, la lărgirea și diversificarea formelor acesteia este necesar să se pornească, în etapa actuală, de la următoarele cerințe de bază.

În primul rînd, să se aibă în vedere soluționarea cu prioritate a problemelor actualului cincinal, elaborarea de măsuri eficiente care să asigure dezvoltarea rapidă a tuturor țărilor membre ale C.A.E.R. În fapt, nu se poate concepe să fie abordate probleme de perspectivă, fără să se satisfacă prin colaborare, pe bază de avantaj reciproc, nevoile actuale de materii prime, combustibili, energie și alte produse de bază.

În al doilea rînd, la convenirea acțiunilor de colaborare și cooperare, să se pornească de la necesitatea primordială a folosirii integrale a capacităților de producție și a forței de muncă existente în țările noastre. Datorită eforturilor acestor țări și colaborării lor reciproce, volumul capacităților de producție este în prezent considerabil mai mare decît în urmă cu un deceniu și de aceea se cer eforturi permanente pentru asigurarea folosirii lor cît mai depline și eficiente, în avantajul fiecărei țări, al demonstrării superiorității sistemului economic socialist.

În al treilea rînd, întreaga activitate de colaborare este necesar să fie orientată în mod ferm spre satisfacerea necesarului de bază de materii prime, energie, combustibili, instalații de înalt nivel tehnic, produse agroalimentare și bunuri de larg consum al tuturor țărilor membre ale C.A.E.R., aceasta constituind primul criteriu de eficiență a conlucrării noastre, a activității Consiliului, dovada concludentă a superiorității relațiilor de tip nou.

În al patrulea rînd, extinderea colaborării și schimburilor economice și tehnico-științifice reciproce trebuie să asigure accelerarea procesului de dezvoltare intensivă a economiilor naționale, de valorificare maximă a resurselor materiale și umane existente în țările noastre.

România consideră că țările membre ale C.A.E.R. dispun de toate posibilitățile ca, prin eforturi proprii și prin dezvoltarea largă a colaborării și cooperării economice reciproce, să-și soluționeze cu succes numeroase probleme esențiale ale dezvoltării economice și sociale, ale construcției socialismului și ridicării bunăstării popoarelor.

Astfel, ele au mari posibilități pentru a-și asigura cu forțe proprii aprovizionarea cu energie, combustibili și materii prime, pentru a soluționa cele mai complicate probleme din domeniul tehnicii și tehnologiei, pentru a realiza dezvoltarea puternică a agriculturii, a producției de bunuri de larg consum. În toate aceste domenii, țările membre ale C.A.E.R. au condiții să acopere printr-o largă colaborare în unele cazuri integral, sau în altele — în cea mai mare parte, necesarul lor de produse, renunțînd la importuri costisitoare, în devize convertibile din terțe țări.

Totodată, în colaborarea dintre țările membre ale C.A.E.R. s-au statornicit modalități și forme de conlucrare, în aplicarea cărora s-a acumulat o importantă experiență pozitivă cum sînt : construirea cu eforturi comune a unor mari obiective economice, menite să satisfacă mai deplin necesarul țărilor participante ; specializarea și cooperarea în producție, atît pe produse finite, complexe, cît și pe subansamble și piese și lărgirea schimburilor cu aceste produse. Și-a demonstrat viabilitatea și potențele ca principală metodă de organizare a cooperării reciproce colaborarea în domeniul activității de planificare și, mai ales, coordonarea planurilor economice naționale. Își dovedește tot mai mult utilitatea colaborarea în realizarea de investiții pentru mari obiective sau în cadrul unor domenii mai largi, cum sînt lărgirea și diversificarea bazei de materii prime și resurse energetice, realizarea de noi capacități de producție în sectoarele tehnicii de vîrf, organizarea fabricației unor echipamente moderne, intensificarea producției agricole ș.a. Folosirea largă a formelor menționate de conlucrare, îndeosebi a formelor de cooperare economică și specializare în producție este de natură să asigure creșterea eficienței colaborării reciproce.

O mare importanță prezintă faptul că țările membre ale C.A.E.R. dispun, datorită eforturilor fiecărei țări, de un puternic potențial științific și tehnic, care face posibilă, prin unirea eforturilor mai multor țări, pe baze echitabile, soluționarea în

comun a unor probleme de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică strîns legate de obiectivele prioritare ale dezvoltării economico-sociale a statelor membre.

III

ACTIVITATEA constantă a țării noastre pentru ridicarea pe un plan superior a relațiilor de colaborare economică din cadrul C.A.E.R. își găsește reflectarea într-o serie de propuneri concrete, realiste, avansate de reprezentanții României în organele C.A.E.R.

În domeniul asigurării necesarului de **energie și combustibili,** România, care importă cantități însemnate de asemenea produse, are posibilitatea să efectueze livrări de echipamente, lucrări de proiectare și execuție, să participe la eforturile de punere în valoare a unor zăcăminte de țiței și gaze, precum și la atragerea în circuitul economic a resurselor de cărbuni cocsificabili existente în alte țări membre. De asemenea, România este interesată să colaboreze cu U.R.S.S. și alte țări membre ale C.A.E.R. la construirea în țara noastră de centrale nuclearo-electrice și centrale pentru valorificarea surselor noi de energie.

O serie de propuneri ale țării noastre au în vedere asigurarea necesarului de **materii prime de bază,** prin participarea cu lucrări de proiectare, prospectări geologice, livrări de utilaje, materiale și alte produse la valorificarea unor zăcăminte de minereu de fier, cupru, zinc, plumb, staniu, nichel, bioxid de titan, bauxită, mangan, magneziu, wolfram, molibden, precum și la exploatarea unor masive lemnoase și extinderea culturilor de bumbac.

Numeroase propuneri ale României sînt îndreptate spre extinderea **specializării și cooperării în producție** pe baza unor programe de colaborare pe termen lung, care să reflecte nivelul actual al înzestrării tehnice a fiecărei țări și care să asigure, totodată, folosirea integrală a capacităților de producție existente, lărgirea nomenclatorului de specializare pe produse, în vederea satisfacerii nevoilor țărilor interesate. Astfel de programe ar putea fi elaborate în **industria metalurgică** și **industria chimică,** pentru acoperirea mai deplină, sigură a necesarului de metal și de produse chimice deficitare, îndeosebi de mic tonaj (adaosuri chimice, pesticide, coloranți) al țărilor membre ale C.A.E.R. și reducerea corespunzătoare a importurilor mari din terțe țări, cu plata în devize convertibile. În aceste două ramuri de bază ale industriei România dispune de capacități și tehnologii moderne, de o bogată experiență de producție și este gata să participe activ la specializarea și cooperarea dintre țările membre.

Realizările remarcabile ale țărilor noastre în domeniul **industriei construcțiilor de mașini** și **industriei electrotehnice** fac posibilă extinderea în continuare a specializării și cooperării în această ramură cheie a progresului contemporan. În organizarea acestei activități este necesar să fie luate în considerare atît criterii economice (creșterea seriilor de fabricație, productivitatea și eficiența ridicată), cît și cerințele industrializării și dezvoltării multilaterale a fiecărei țări membre și, îndeosebi, a celor mai puțin dezvoltate.

În construcțiile de mașini, largi posibilități de cooperare există în domeniul realizării de noi tipuri de motoare termice, cu caracteristici superioare, compresoare de mare capacitate, utilaje grele și echipamente de înaltă tehnicitate necesare dezvoltării bazei energetice și de materii prime, mașini-unelte grele (strunguri, freze), utilaje pentru industria petrolului și a gazelor, piese și subansamble grele de performanță necesare producției de utilaje miniere, utilaje metalurgice (cocserii, furnale, laminoare), produse ale mecanicii fine și opticii (aparate de măsură și control, echipamente hidraulice și pneumatice), tehnică medicală, utilaj de construcții, pentru irigații și desecări.

România și-a exprimat interesul pentru adîncirea specializării și creșterea livrărilor reciproce în industria de autovehicule, tractoare și material rulant de tracțiune, în producția de utilaje pentru industria chimică, mașini și echipamente pentru industria ușoară și alimentară, ramuri în care dispune de capacități corespunzătoare și posibilități largi de livrări.

În domeniul mijloacelor de transport, țara noastră dispune de capacități pentru producția de locomotive Diesel electrice, precum și în industria aeronautică, respectiv în fabricarea de elicoptere și aeronave și poate coopera și livra în aceste domenii cu alte țări.

Ținînd seama de importanța deosebită a **industriei electronice** și a **microelectronicii** în desfășurarea etapei actuale a revoluției științifice și tehnice mondiale, de nevoile mereu mai mari ale țărilor membre ale C.A.E.R. de produse ale acestor ramuri, România consideră necesară elaborarea unui program special de dezvoltare a cooperării și specializării în producție, care să asigure satisfacerea nevoilor țărilor membre de circuite integrate de mare viteză și cu consum energetic redus, pentru diferite domenii de utilizare, microprocesoare, memorii semiconductoare, componente optoelectronice, componente pasive miniaturizate. În cadrul unui asemenea program, România dispune de toate condițiile pentru asimilarea și fabricarea unor produse, componente și materiale electronice pentru nevoile proprii și ale celorlalte țări, cum sînt : mijloace ale tehnicii de calcul, inclusiv echipamente periferice, microprocesoare, centrale telefonice automate ș.a. La rîndul său, România dorește să-și acopere necesarul de alte tipuri de produse electronice prin importuri din celelalte țări membre.

De asemenea, România dispune de capacități de producție și livrări în industria electrotehnică, respectiv de aparataj de înaltă și joasă tensiune.

O importanță decisivă pentru extinderea întregii activități de specializare și cooperare în producție o are întărirea disciplinei contractuale, respectarea strictă a angajamentelor asumate în convenții și contracte de organizațiile economice participante, în ce privește realizarea producției specializate, a parametrilor tehnico-economici ai acesteia, a volumului și termenelor de livrări reciproce.

Un alt domeniu important în care viața impune îmbinarea efortului propriu al fiecărei țări cu adîncirea colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R. îl constituie **agricultura** și **industria alimentară.** În împrejurările actualei crize alimentare mondiale, produsele agroalimentare au o importanță de prim ordin și în dezvoltarea economică a țărilor socialiste, în satisfacerea cerințelor de viață ale popoarelor noastre. În mod justificat, aceste produse trebuie considerate astăzi ca materii de bază în activitatea economică.

Cooperarea în acest domeniu este chemată să creeze condiții mai favorabile, pentru creșterea producției agricole și a volumului producției destinate exportului, atît prin asigurarea mai bună a bazei tehnico-materiale necesare dezvoltării acestei ramuri, cît și prin stabilirea de prețuri de comerț exterior corespunzătoare, echitabile, care să compenseze cheltuielile de producție mult sporite în ultimul deceniu, mai ales ca urmare a majorărilor repetate de prețuri la combustibili, îngrășăminte și pesticide.

De asemenea, a devenit necesară găsirea și folosirea unor forme și metode suplimentare de stimulare a producției, în special la produsele deficitare. În acest sens, țările membre ale C.A.E.R. au convenit să realizeze acțiuni de cooperare, cum ar fi participarea țărilor interesate la investiții și să studieze posibilitatea și oportunitatea creării în cadru multilateral a unui fond special pentru stimularea producției și exportului de produse agroalimentare.

Ținînd seama de actualitatea problemei, România s-a pronunțat pentru trecerea neîntîrziată la încheierea de înțelegeri concrete între părțile interesate, astfel încît să fie create condiții mai favorabile pentru dezvoltarea producției și intensificarea schimburilor de mărfuri agroalimentare, pentru asigurarea combustibililor, energiei, îngrășămintelor, pesticidelor, diferitelor tipuri de materii prime și materiale necesare agriculturii și industriei alimentare. Găsirea și aplicarea celor mai bune soluții pentru impulsionarea acestor schimburi, în condiții economice echitabile, ar conferi un loc mai bun produselor agroalimentare în structura de ansamblu a schimburilor reciproce, ar duce la amplificarea volumului acestora, ar asigura acoperirea deplină a necesarului țărilor, sporind prestigiul socialismului în rezolvarea uneia din problemele globale care confruntă acum comunitatea internațională.

Consumuri însemnate de energie și materii prime, cheltuieli mari de manoperă necesită dezvoltarea și diversificarea gamei sortimentale și ridicarea nivelului calitativ al producției **bunurilor industriale de larg consum.** Ca și în cazul produselor agroalimentare, și aceste bunuri au o semnificație tot atît de importantă pentru dezvoltarea construcției socialiste. De aceea și în acest domeniu se impune organizarea unei cooperări mai largi în cadrul C.A.E.R., țara noastră fiind gata să dezvolte producția și exportul diferitelor sortimente de bunuri industriale de larg consum pentru satisfacerea necesităților altor țări membre ale C.A.E.R. România este interesată, de asemenea, în lărgirea schimburilor sortimentale, în extinderea colaborării între unitățile producătoare pentru înnoirea produselor, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, lărgirea folosirii înlocuitorilor ș.a.

În concepția P.C.R. și a guvernului României, adîncirea colaborării țărilor membre ale C.A.E.R. în domeniul **științei și tehnologiei,** creșterea eficienței acesteia sînt chemate să aducă o contribuție sporită la accelerarea progresului tehnic în fiecare din aceste țări, să înlesnească trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă a economiilor naționale. Pentru aceasta, activitatea de colaborare tehnico-științifică se cere orientată cu prioritate spre realizarea de noi tipuri de mașini și instalații necesare modernizării ramurilor de bază ale economiei ; crearea bazei materiale pentru extinderea utilizării teh-

nicii de calcul, a microprocesoarelor și roboților industriali; asimilarea în toate ramurile economiei de noi produse de înalt nivel tehnic și competitive pe plan internațional; obținerea de soiuri și hibrizi de culturi agricole, de rase de animale de înaltă productivitate, spre soluționarea altor obiective de prim ordin ale dezvoltării economico-sociale a statelor membre.

Totodată, activitatea de colaborare tehnico-științifică trebuie așezată pe forme suple și operative de conlucrare, să includă întregul ciclu, de la cercetare-proiectare pînă la asimilarea și organizarea fabricației de serie a noilor produse, să asigure repartizarea în spiritul echității socialiste a cheltuielilor legate de fiecare proiect, să permită intensificarea în condiții reciproc avantajoase a schimbului de documentații tehnice, să sprijine țările mai puțin dezvoltate în realizarea progresului lor economic și tehnic.

Expresia sintetică a eficienței întregii activități de colaborare și cooperare dintre țările membre ale C.A.E.R. o constituie dezvoltarea continuă a **schimburilor reciproce de mărfuri**, perfecționarea structurii și creșterea rentabilității lor. Sub acest unghi de vedere, comerțul reciproc, ca oricare altă formă de conlucrare, se cere urmărit și susținut prin măsuri adecvate de impulsionare și perfecționare, de corectare a tendințelor nefavorabile, care frînează dezvoltarea mai rapidă a schimburilor de mărfuri. În această ordine de idei, țara noastră a acționat și continuă să acționeze pentru încheierea din timp a acordurilor comerciale de lungă durată și a protocoalelor comerciale, pentru extinderea practicii de a se încheia contracte pe termen lung nu numai pentru mașini și instalații cu ciclu lung de fabricație, ci și pentru o serie de materii prime, materiale, combustibili și energie, produse de serie mare ale construcțiilor de mașini realizate în cadrul specializării și cooperării în producție. Totodată, este necesară examinarea în continuare și valorificarea tuturor posibilităților de majorare a schimburilor reciproce de mărfuri încă în cei doi ani care au mai rămas din actualul cincinal, astfel încît să fie depășite prevederile acordurilor de lungă durată și să fie mai deplin satisfăcute nevoile tuturor țărilor.

Acționînd, împreună cu alte țări membre, pentru îmbunătățirea metodelor de formare a prețurilor în comerțul reciproc, România are în vedere să se asigure stabilitatea acestora pe o perioadă mai lungă, echivalența economică a schimburilor și stimularea progresului tehnic în procesul cooperării și specializării în producție pe termen lung, cu efecte favorabile asupra ansamblului cooperării dintre țările noastre, inclusiv prin atenuarea impactului fluctuațiilor repetate de prețuri pe piața mondială, adeseori nejustificate economic.

La dezvoltarea cooperării și schimburilor reciproce contribuie și promovarea **relațiilor valutar-financiare** dintre țările membre ale C.A.E.R., îndeosebi activitatea celor două bănci internaționale create de aceste țări. Ridicarea pe un plan superior a relațiilor de colaborare din cadrul C.A.E.R. impune și o creștere corespunzătoare a rolului relațiilor valutar-financiare și de credit, îndeosebi în extinderea conlucrării în sfera producției materiale, în realizarea acțiunilor de colaborare preconizate în domeniul energeticii, combustibililor și materiilor prime.

De asemenea, perfecționarea acestor relații apare cu atît mai necesară cu cît fenomenele negative ale actualei crize monetar-financiare internaționale afectează relațiile economice internaționale la care participă și țările socialiste. Creșterea capitalului celor două bănci în devize convertibile, atragerea de resurse valutare de pe piețele monetare internaționale și acordarea de credite în valută convertibilă țărilor membre ar contribui la contracararea influențelor negative provocate de politica actuală a capitalului financiar-bancar internațional și de creșterea dobînzilor.

Evoluția în perspectivă a colaborării și cooperării, a schimburilor reciproce de mărfuri între țările membre ale C.A.E.R. depinde în bună măsură de finalitatea lucrărilor în curs de desfășurare privind **coordonarea planurilor economice naționale** pe cincinalul următor, 1986—1990. Organizate pe baza unui program adoptat la ședința a XXXVI-a a Sesiunii C.A.E.R., aceste lucrări sînt menite să contribuie la realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a fiecărei țări, stabilite de partidele comuniste și muncitorești, îndeosebi în direcția dezvoltării intensive și echilibrate a economiilor naționale, introducerii celor mai recente realizări ale științei și tehnologiei avansate, creșterii eficienței economice și ridicării bunăstării popoarelor.

Concentrarea activității spre acțiuni de cooperare în sfera producției materiale, constituind un obiectiv statuat al organizațiilor și uniunilor economice internaționale create de țările socialiste membre ale C.A.E.R. reprezintă, totodată, calea asigurării eficienței funcționării acestor organizații, concretizate concludent prin elaborarea de proiecte de convenții, care semnate și realizate de țările participante, să ofere o bază temeinică pentru creșterea schimburilor și întărirea colaborării reciproce.

IV

ADÎNCIREA colaborării în cadrul C.A.E.R., perfecționarea activității Consiliului trebuie să asigure totodată lărgirea posibilităților de **participare a țărilor socialiste la diviziunea internațională a muncii**, la colaborarea economică mondială, să lărgească relațiile cu alte state, atît cu țările în curs de dezvoltare, cît și cu țările capitaliste dezvoltate, pe baza principiilor coexistenței pașnice, ale egalității și avantajului reciproc.

În concepția partidului nostru, țările socialiste membre ale C.A.E.R., toate statele socialiste, prin comunitatea orînduirii lor sociale, prin specificitatea relațiilor pe care le promovează pe bază de egalitate și avantaj reciproc sînt chemate să exercite un rol hotărîtor în dinamizarea progresului economic și social al țărilor în curs de dezvoltare, în soluționarea problemelor subdezvoltării și ale făuririi unei noi ordini economice internaționale, în rezolvarea, cu forțe unite, a unor probleme complexe ale vieții economice mondiale.

Adîncirea și perfecționarea colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R. nu înseamnă o izolare economică, o restrîngere a relațiilor cu alte state. Dimpotrivă, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, se impune ca **„relațiile internaționale în domeniul economic să nu se compartimenteze, să nu se ajungă la o restrîngere a colaborării între diferite grupări de state"**. În această ordine de preocupări, trebuie găsite căi și metode de dezvoltare mai puternică a schimburilor comerciale, a cooperării în producție, știință și tehnică cu celelalte țări socialiste, de convenire a unor forme organizate de colaborare multilaterală cu aceste țări. Aceasta ar trebui să devină un obiectiv de primă mărime al activității C.A.E.R.

Totodată, prezintă o deosebită însemnătate extinderea relațiilor cu țările în curs de dezvoltare, aceasta constituind un factor important în lupta împotriva imperialismului și colonialismului, pentru instaurarea unei noi ordini economice în lume.

În spiritul principiilor coexistenței pașnice se impune și lărgirea relațiilor cu țările capitaliste dezvoltate, diferențele de orînduire socială, de concepții politice și filosofice neputînd fi un obstacol în calea unei largi colaborări internaționale, bazate pe egalitate, pe respect și avantaj reciproc.

★

PRACTICA celor trei decenii și jumătate de dezvoltare a colaborării în cadrul C.A.E.R. a demonstrat cu tărie necesitatea concordanței depline între formele și principiile acestei colaborări și principiul **întăririi rolului conducător al fiecărui partid** în exercitarea neabătută a răspunderilor și atributelor suverane pe care le are în conducerea economiei naționale, a vieții economice și sociale din fiecare țară, în edificarea societății socialiste și comuniste. În consens cu această cerință, este de subliniat rolul de importanță covîrșitoare pe care întîlnirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu conducătorii de partid și de stat din celelalte țări membre ale C.A.E.R. îl au în stabilirea strategiei dezvoltării colaborării reciproce, în definirea căilor, formelor și obiectivelor concrete ale conlucrării, în crearea celor mai bune condiții pentru realizarea scopurilor preconizate.

Desfășurînd o intensă activitate în acest scop, partidul nostru pornește de la constatarea că rolul și forța de atracție a socialismului depind de dezvoltarea economică și socială a fiecăreia din țările noastre, care constituie, în același timp, și premisa esențială a rodniciei relațiilor reciproce.

În contextul acestor realizări evidente, trebuie relevată activitatea pozitivă desfășurată în comun de țările membre ale C.A.E.R. în vederea pregătirii și organizării consfătuirii economice la nivel înalt, care urmează să analizeze și problemele colaborării în cadrul C.A.E.R., ce se cer soluționate în actualul cincinal, precum și cele privind dezvoltarea în perspectivă a acestei colaborări și a activității Consiliului.

În ceea ce o privește **„România este hotărîtă** — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea sa la Plenara din octombrie 1982 a C.C. al P.C.R. — **să acționeze în așa fel încît să contribuie la perfecționarea activității C.A.E.R., la dezvoltarea relațiilor cu toate statele socialiste din C.A.E.R., cu toate țările socialiste, în vederea întăririi colaborării, a creșterii forței economice și politice, a sporirii influenței țărilor socialiste, a socialismului pe plan mondial — aceasta constituind un factor important în politica de destindere, de pace, de independență și colaborare internațională"**.

Ioan V. TOTU

Adunările generale ale oamenilor muncii

Fermitate în aplicarea măsurilor care fundamentează indicatorii de plan

ACTUALA sesiune a adunărilor generale ale oamenilor muncii din unităţile economice îşi dimensionează importanţa pe trei planuri ce se întrepătrund : **politic** — întrucît se cere ca ea să marcheze încă o treaptă în adîncirea democraţiei muncitoreşti, revoluţionare, în perfecţionarea conducerii şi întărirea răspunderii colective şi individuale ; **economic** — întrucît, inspirîndu-se din comandamentele, orientările şi sarcinile formulate de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983, la Plenara Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii, adunările generale urmează să dezbată şi să adopte măsurile legate de indicatorii de plan care fac din 1984 anul hotărîtor în îndeplinirea cincinalului ; **organizatoric** — întrucît, pornind de la analiza exigentă a activităţii din anul trecut şi ţinînd seama de noul salt calitativ ce trebuie înregistrat, hotărîrile ce vor fi luate trebuie să vizeze corecturile necesare în funcţionarea mecanismului întreprinderii, institutului, centralei respective.

ÎN CELE aproape trei luni care s-au scurs de la precedentele adunări generale s-a acţionat susţinut pentru pregătirea, declanşarea şi desfăşurarea ritmică a producţiei în noul an de plan. Este, acum, momentul să se facă o primă estimare a mersului încadrării în obiectivele stabilite în toamnă. Dacă pe atunci nu fiecare întreprindere avea fundamentarea completă a tuturor indicatorilor, baza materială asigurată, acoperirea cu contracte la nivelul planului, la ora actuală consiliile de conducere nu se mai pot prezenta cu astfel de probleme nerezolvate. Aceasta cu atît mai mult, cu cît între timp au intervenit sarcinile suplimentare derivate din programele stabilite de către conducerea partidului, privind productivitatea muncii, consumurile materiale şi energetice, nivelul tehnic şi calitativ al produselor. Soluţiile găsite reflectă gradul de identificare şi mobilizare a resurselor interne, funcţionalitatea relaţiilor minister-centrală-întreprindere-unităţi colaboratoare ; dar adunările generale pot şi trebuie să aducă noi idei pentru o şi mai eficientă valorificare a potenţialului.

Actualizarea pe această bază a programelor de măsuri se cere să fie însoţită de estimarea cît mai precisă a efectelor scontate, al căror aport să fie avut în vedere la repartizarea pe subunităţi a indicatorilor de plan, la cuantificarea elementelor bugetului de venituri şi cheltuieli ce se supune spre aprobare adunării generale, la formularea angajamentului în întrecerea socialistă ; de detalierea responsabilităţilor, a colaborărilor necesare şi a termenelor pe etape de realizare. La numeroase unităţi, ediţia iniţială a acestor programe conţinea unele prevederi care nu aduceau nimic nou, reiterau acţiuni obligate şi cu caracter permanent — şi care, astfel orientate şi formulate, riscă să nu focalizeze atenţia şi responsabilitatea celor implicaţi asupra acelor elemente care impun o abordare aparte. Fiecare măsură trebuie să vizeze un aspect concret al activităţii, nesatisfăcător sau insuficient rezolvat în trecut ori apărut ca o cerinţă a etapei de dezvoltare, a sarcinilor şi restricţiilor actuale, a posibilităţilor create ; să răspundă precis la întrebările : de ce ? ce ? unde ? cine ? cum ? cînd ? cu ce rezultat ?

INSISTĂM asupra nevoii de a se înţelege just, de către fiecare participant, semnificaţia girului pe care adunarea generală îl dă programului unitar de măsuri şi bugetului de venituri şi cheltuieli al întreprinderii, aprobîndu-le. Este vorba nu numai de consensul la documentele elaborate de către consiliul de conducere cu consultarea specialiştilor şi a altor lucrători, ci, totodată, de perceperea clară a rolului lor în asigurarea îndeplinirii planului, în satisfacerea nevoilor de autofinanţare şi, mai cu seamă, este vorba de angajarea plenară a oamenilor muncii la înfăptuirea prevederilor programului şi bugetului. Pentru că de la fiecare dintre ei, obligat prin sarcină de serviciu sau îndemnat de propria iniţiativă şi capacitate, se aşteaptă o contribuţie în acest sens — şi pentru că propriul său cîştig va fi condiţionat de efectele ce vor fi obţinute. De altfel, dezbaterile şi hotărîrile privind întreaga problematică aflată pe ordinea de zi a adunărilor se cere să fie pătrunse de spiritul cerinţei exprimate de secretarul general al partidului cu privire la **îmbinarea răspunderii colective cu răspunderea personală a fiecăruia în munca încredinţată.**

> **„Participarea la conducere, activitatea, cu deplină răspundere, a adunărilor generale şi a consiliilor oamenilor muncii constituie cerinţa obligatorie pentru o democraţie reală, pentru dezvoltarea cu succes a socialismului în România".**
>
> **NICOLAE CEAUŞESCU**

Experienţa perioadei scurte de cînd s-a trecut la aplicarea noilor principii de retribuire, corelate cu prevederile mecanismului economico-financiar, a demonstrat că această îmbinare de responsabilităţi trebuie construită şi interpretată nu numai în sens restrictiv, ci şi stimulativ. Dat fiind faptul că nici nu se mai plafonează cîştigurile colectivelor şi persoanelor care lucrează bine, dar nici nu se mai garantează retribuţia celor ce nu-şi realizează sarcinile ce le revin prin plan, cointeresarea se cere să fie utilizată ca o coordonată a acţiunilor atît la nivelurile de decizie cît şi la cele de execuţie, să determine consolidarea disciplinei, să îndemne, în cadrul ordinii stabilite organizatoric, la o cooperare elastică, deschisă, creativă.

Consiliilor oamenilor muncii le revine îndatorirea de a organiza fără întîrziere şi mai bine îndeplinirea programelor de măsuri actualizate, de a o urmări cu aceeaşi stricteţe cu care trebuie urmărită îndeplinirea planului la fiecare indicator în parte. Este recomandabil ca pentru fiecare din punctele înscrise, responsabilul — individual sau colectiv — să stabilească, cu concursul comisiilor pe domenii şi al altor cadre pe care le poate antrena, un plan concret, etapizat, pentru : analiză, elaborarea soluţiilor, experimentarea şi aplicarea lor efectivă. Programele din întreprinderi trebuie considerate ca minimale, ceea ce presupune să se facă totul pentru devansarea rezolvării unor obiective care au de pe acum condiţii asigurate şi care, odată implementate, pot exercita o influenţă pozitivă sensibilă asupra parametrilor cantitativi şi calitativi ai producţiei ; pentru introducerea pe parcurs a unor măsuri noi, cu caracter de corecţie sau de amplificare a efectelor ; pentru determinarea din timp a corelaţiilor necesare, în aşa fel încît, de pildă, introducerea insuficient studiată a unui material înlocuitor cu scopul de a obţine economii la cheltuielile materiale să nu determine consumuri suplimentare de energie, de manoperă şi scăderi de calitate.

Rezultatele bune cu care s-a soldat în anul trecut întrecerea între unităţile economice — materializate, printre altele, în depăşirea substanţială a planului producţiei industriale — relevă imperativul de a se pune un şi mai mare accent pe acel element ce defineşte caracterul socialist al acestei întreceri : **generalizarea experienţei înaintate**, de la o întreprindere la alta, în cadrul centralelor, ramurilor şi al economiei.

ADUNĂRILE GENERALE vor alege reprezentanţii oamenilor muncii în C.O.M., vor confirma (sau infirma) în funcţie cadrele de conducere. Această prerogativă de control obligă la o foarte exigentă analiză a modului în care cei investiţi cu răspunderea principală pentru gospodărirea şi dezvoltarea patrimoniului întreprinderii şi-au exercitat atribuţiile, la o selecţie riguroasă, multicriterială a celor eligibili. În noua lor componenţă, conducerile colective vor trebui să treacă de îndată la o acţiune fermă şi bine organizată în vederea creării condiţiilor necesare şi unirii eforturilor oamenilor muncii pentru realizarea ritmică şi integrală a planului şi a programelor, pentru întîmpinarea cu rezultate cît mai bune a celei de-a 40-a aniversări a revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă şi a Congresului al XIII-lea al partidului.

C. DAMIAN

Permanența ideii de unitate în gîndirea economică din Transilvania (1848-1918) (I)

EXPONENȚI ai intereselor întregului popor, cărturarii transilvăneni, alături de alți cărturari români, s-au situat în fruntea luptătorilor pentru independența, suveranitatea, libertatea și unitatea națională a României. Ideea independenței și unității românilor a fost fundamentată de ei cu numeroase argumente de ordin istoric, etnic, lingvistic, cultural, dar mai ales cu argumente de ordin economic, furnizate de unitatea economică a tuturor teritoriilor românești. Așa cum aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „datorită omogenității structurii economice, sociale și culturale a întregului teritoriu locuit de români, limbii unitare, precum și puternicei conștiințe a originii comune a locuitorilor, între cele trei state s-au dezvoltat permanent contacte și legături multilaterale intense. Necontenit au avut loc schimburi de bunuri materiale, o puternică circulație de idei, de opere de cultură și artă și, mai presus de orice, s-a închegat conștiința necesității luptei unite împotriva cotropitorilor comuni."** [1]) Cărturarii ardeleni au demonstrat că țările românești, deși despărțite prin hotare politice artificiale, au dus, totuși, traiul și viața economică în comun. Pămîntul românesc de pe ambele versante ale Carpaților a constituit leagănul formării și conviețuirii poporului român, vatra unde el și-a desfășurat viața de zi cu zi.

Militanții transilvăneni au fost o prezență activă la toate marile evenimente istorice de la 1848, 1859 și 1877, care au dus la independența României, pas hotărîtor în pregătirea desăvîrșirii unității de stat realizată prin actul din 1 decembrie 1918.

Încă înainte de anul 1848, în publicistica transilvăneană — adevărată tribună de propagare a ideii de independență și unitate națională — deseori găsim ideea necesității unirii Moldovei și Țării Românești. Cauza unirii și independenței acestor două țări românești era considerată și propria cauză a transilvănenilor, pentru care ei au militat prin numeroase mijloace posibile în acele condiții vitrege din prima jumătate a secolului al XIX-lea. Dreptul moldovenilor și muntenilor la unitate și independență era atît de evident, releva George Barițiu, încît ei erau sprijiniți deja de numeroși reprezentanți ai opiniei publice înaintate europene.

Pămîntul moldavo-muntenesc, termen semnificativ prin care Barițiu înțelegea Țara Românească și Moldova la un loc, era înzestrat de la natură cu numeroase avuții naturale (minerale, vegetale, animale), era locuit de oameni pricepuți, harnici, iubitori de patrie, era apărat de zidul Carpaților, udat de Dunăre — cel mai important fluviu al Europei — care prin Marea Neagră îi deschidea calea spre marile centre comerciale ale lumii. Dar dacă cu toate aceste condiții favorabile, Moldova și Muntenia nu s-au situat în fruntea țărilor europene, de vină erau evenimentele istorice vitrege. Pentru că Moldova și Muntenia „din veacuri au atras asupră-și luarea aminte a vecinilor"[2]), care le-au asuprit, le-au dezmembrat și dezbinat, frînîndu-le dezvoltarea.

Deși dezbinate, asuprite și întîrziate în dezvoltarea lor social-economică, în Moldova și Țara Românească se creașeră, totuși, forțe sociale proprii, interne, capabile să realizeze unitatea celor două țări române. George Barițiu, afirma astfel că „Eu... aflu sămînță de viață și putere dătătoare mai mult în sînul, în ființa însăși a nației moldo-românești, care consfătuind cu împrejurările din afară... îi așteaptă un viitor mult mai fericit de cum fu pentru ei vremea trecută. [3])

Transilvănenii au respins cu argumente istorice și logice tezele adverse despre părăsirea de către români a Daciei aureliene și „infiltrarea" lor apoi pe pămînturile care le-au părăsit. Românii transilvăneni, bănățeni, munteni, moldoveni și maramureșeni își aveau patria pe care au moștenit-o de la daci și romani, în care s-au format ca popor. Pentru a și-o păstra era necesară, mai mult ca oricînd, unitatea națională.

Presa românească din Transilvania a avut o contribuție de seamă în fundamentarea ideii Unirii și în trezirea conștiinței unității tuturor românilor. Același George Barițiu scria: „Unirea națională este frumoasa deviză ce răsună din toate părțile și deșteaptă duhurile cu putere multă... Unirea și uniunea națională sînt bunuri mari, importante și însuflețitoare, care nu cer mai mult decît voința tare de a fi și a rămîne un singur popor.[4])

În scrierile gînditorilor transilvăneni legăturile economice multiseculare, schimbul de activități și de mărfuri dintre România și Transilvania au constituit baza economică pentru realizarea statului național unitar. Odată cu trecerea la capitalism, aceste legături s-au accentuat, economia țărilor române intercondiționîndu-se și mai mult: materiile prime de proveniență agrară din Moldova și Țara Românească au constituit principala sursă de aprovizionare a corporațiilor meșteșugărești din Transilvania, iar economia Transilvaniei s-a orientat de-a lungul veacurilor după necesitățile Principatelor române.

Bazat pe documente istorice, pe cercetarea realității, Barițiu a demonstrat că între țările române au existat multiple legături economice, ce s-au accentuat pe măsura dezvoltării economiei de schimb. El nu numai a publicat permanent informații despre tîrguri, tranzacții, prețul mărfurilor din cele trei țări românești, dar a atras atenția asupra importanței comerțului care „este fundamentul vieții economice, căci agricultura se poate dezvolta bine numai unde există un comerț activ.[5]")

Studiind temeinic aceste relații economice, Kováry László s-a declarat ferm pentru intensificarea unui trafic cît mai viu cu Moldova și Țara Românească „pe care se pare singure ni le-a hărăzit soarta ca piețe ale Transilvaniei.[6]") El susținea, de repetate ori, că Transilvania trebuie să-și dezvolte legăturile sale comerciale, în primul rînd cu aceste țări, deoarece aceste

FIȘE

RELAȚII INTERNAȚIONALE
documente

Drepturile omului în lumea contemporană

• *Publicat la* EDITURA POLITICĂ, *sub egida Academiei* „Ștefan Gheorghiu", volumul „Drepturile omului în lumea contemporană" (*autorii:* Mikloș Antal, Constantin Băiașu, Victor Duculescu, Ion Răduică, Sorin Stanciu, Nicolae Ecobescu) *își fixează drept temă reflectarea modului în care este privită în zilele noastre problematica atît de complexă desemnată sub genericul „drepturile omului". Elementul specific pentru alcătuirea volumului în cauză constă în faptul că autorii apelează în mai mică măsură la un comentariu al problematicii, optînd pentru varianta prezentării atît la nivelul național cît și sub egida unor organizații internaționale. Primele capitole ale cărții sînt consacrate concepției președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind drepturile omului (capitol în care sînt adîncite aspecte precum realizarea drepturilor omului în socialism, umanismul revoluționar și dezvoltarea multilaterală a personalității umane), și ansamblului de acte legislative ale României privitoare la drepturile omului — Constituția R.S.R., Codul Muncii ș.a. În volum sînt cuprinse, de asemenea, documente relevante pentru modul în care sînt reglementate drepturile omului la nivel internațional: Carta O.N.U., Constituția Organizației Internaționale a Muncii, Constituția Organizației Mondiale a Sănătății etc.*

Promovarea produselor competitive

• *Pentru economia ungară, promovarea produselor competitive, rentabile și cu penetrație pe piața externă reprezintă suportul implementării unei strategii de stimulare a eficienței la nivel global. În acest sens, arată S. Sütheö în articolul „Transformation of the production pattern of industry" inserat în numărul 2/1983 al publicației* „ABSTRACTS OF HUNGARIAN ECONOMIC LITERATURE", *au fost întreprinse anumite evaluări pe produse, evaluări care au condus la concluzia că în 1980, 70% din acestea erau viabile din punct de vedere al pieței. Totuși, opinează autorul, astfel de date statistice nu sînt îndeajuns de concludente, deoarece au în vedere cu deosebire parametrii de natură tehnică. Mult mai greu de stabilit sînt însă criteriile care măsoară competitivitatea economică, deoarece este mult mai ușor de precizat care sînt produsele învechite decît a imagina și realiza produse noi cu succes comercial. Din acest punct de vedere, autorul consideră că primul pas îl reprezintă evaluarea segmentului de piață cel mai rentabil, evaluare care se poate realiza numai prin studii sistematice de marketing. Strîns legate de acest grup de probleme sînt cele care vizează analize de adîncime asupra mecanismelor inovaționale și mai cu seamă asupra ciclului de viabilitate economică a noilor produse.*

legături au un trecut de mai multe secole, dar mai ales pentru că, prin aceste legături economia Transilvaniei va cunoaște o dezvoltare sigură, rapidă și armonioasă. De aici ajunge la constatarea : „Find comerțul Transilvaniei strîns legat de Moldova și Țara Românească, adesea trebuie să facem calculul și în banii lor."7)

Menținerea acestei piețe în condițiile creșterii concurenței străine a constituit o preocupare centrală a gîndirii și acțiunii economiștilor progresiști din Transilvania. După părerea lui Anton Kutz „ea (piața amintită, n.n.) nu va putea fi menținută dacă stăm cu mîinile în poale și lăsăm lucrurile în grija bunului dumnezeu"... „e necesar ca noi să ne străduim în mod serios, să prețuim această piață.[8]). A. Kurz a demonstrat că prosperitatea industriei și comerțului Transilvaniei depinde de trăinicia și frecvența legăturilor ei cu Moldova și Țara Românească, de aceea considera necesară stabilirea legăturilor poștale directe ale Brașovului cu Focșani, Galați și Brăila, construirea de căi ferate cu acces direct la porturile dunărene.

Pentru Transilvania, angajată într-un intens comerț cu Țara Românească, și prin ea cu Orientul, găsirea unor căi de acces spre Dunăre devenea vitală. De aceea, proiectul unei societăți de navigație pe Olt a suscitat un mare interes. „Gazeta de Transilvania" a făcut o mare publicitate acestei idei și i-a îndemnat pe români să o susțină prin cumpărarea de acțiuni. Încadrarea Transilvaniei prin Olt în navigația dunăreană avea un dublu scop : asigurarea unui transport ieftin și consolidarea legăturilor comerciale cu Țara Românească. Ideea transformării Oltului într-un riu navigabil a fost abandonată din cauza unor obstacole naturale și tehnice.

Pe lîngă multiplele argumente economice care susțineau ideea Unirii, gînditorii transilvăneni atrăgeau atenția asupra intențiilor de cotropire a pămîntului românesc, politică dusă de către cercurile conducătoare și în deceniile de la mijlocul secolului al XIX-lea. La 1 aprilie 1843 „Gazeta de Transilvania" a publicat articolul „Priviri de la Rin spre Dunăre", în care se arată că numeroase publicații austriece duceau o campanie susținută de transformare a Dunării într-un „fluviu exclusiv austriac". Dacă Austria va reuși aceasta – sublinia „Gazeta de Transilvania" –, atunci toate țările române vor deveni provincii austriece, lupta lor pentru unitate și independență națională va deveni imposibilă. Iar în articolul intitulat „Colonizația", publicat în „Gazeta de Transilvania" din 1845, s-au demascat intențiile unor cercuri expansioniste din Germania și mai ales din Austria – de a coloniza țările române pe motiv că „numărul locuitorilor e prea puțin", că „nu se pricep la lucrarea pămîntului, la industrie și comerț".

Revoluțiile de la 1848 au dat prilej militanților transilvăneni să folosească mai deschis argumentația economică pentru fundamentarea ideii unității tuturor țărilor române. În punctul 4 al petiției adoptate de Marea Adunare din 3/15 mai 1848 pe Cîmpia Libertății la Blaj, se spunea : „Națiunea română poftește libertatea industrială și comercială cu ridicarea (...) privilegiilor, și a tuturor pedecilor, stavilelor comerciului în țările vecine de care se ține desființarea vămilor la graniță"[9]). Reprezentanții națiunii române erau conștienți că numai o politică economică care să permită intensificarea legăturilor cu celelalte părți ale teritoriilor românești, ar fi creat posibilități favorabile pentru dezvoltarea economică mai puternică a Transilvaniei. Aceleași convingeri exprimau și masele populare ale șașilor transilvăneni. Un publicist, exponent al intereselor acestora scria că : „O monarhie daco-română ar asigura mai multe garanții pentru o perpetuare a națiunii săsești ca națiune, decît unirea Transilvaniei cu Ungaria."[10]).

Nicolae Bălcescu, martor ocular la Marea Adunare din 3/15 mai 1848 de la Blaj, spunea următoarele : „Sînt astăzi trei ani... cînd... auzirăm... un popor întreg răspunzînd celor ce-i vorbeau de unirea Ardealului cu Ungaria prin această strigare : **Noi vrem să ne unim cu țara".** Dînd o înaltă apreciere programului revoluționar românesc de pe Cîmpia Libertății, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Sămînța aruncată aici, pe Cîmpia Libertății, a dat roade în 1859, cînd s-a înfăptuit unirea Țării Românești și Moldovei, punîndu-se bazele statului național român."[11]).**

Ideea unității naționale a căpătat tot mai largă circulație după revoluția de la 1848, în condițiile accentuării destrămării feudalismului și ale dezvoltării relațiilor de producție capitaliste. Burghezia în ascensiune era interesată în unirea Principatelor pentru realizarea unei piețe naționale mai largi, ceea ce a favorizat dezvoltarea agriculturii, industriei, comerțului etc.

Unitatea de interese era determinată de viața economică comună, formată de-a lungul veacurilor. Subliniind legăturile și dependența pieței Brașovului, de piețele Galațiului și Brăilei, G. Barițiu scria : „Tot pulsul pieței acesteia vibrează drept la gurile Dunării. Libertatea Dunării și a Principatelor vor aduce pe Brașov la adevărata înflorire, iar din contră pentru Brașov nu ar fi nici un viitor comercial și industrial."[12]) Brașovul era atît de strîns legat de Galați și Brăila încît orice perturbare sau dezechilibrare a piețelor lor perturba piața acestuia, influențînd negativ asupra întregului comerț transilvănean „a cărui arteră de viață se întinde, precum bine știm cu toții, prin o mare parte a țărilor vecine."[13])

dr. Toader IONESCU
dr. Iuliu PINCZÉS
Cluj-Napoca

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 3 București, Editura politică, 1969 p. 707.
[2]) Citat după volumul George Barițiu, Scrieri social-politice, Editura politică, București, 1962 p. 58.
[3]) Idem p. 56.
[4]) Idem p. 86
[5]) Gazeta de Transilvania 1844 nr. 25
[6]) Kováry László : Erdélyország statisztikája (Statistica Transilvaniei) 1847 p. 283—284.
[7]) Idem
[8] Siebenbürgen Wochenblatt, 1846, nr. 7 p. 25—26.
[9]) Vezi : Teodor V. Păcățean. Cartea de aur. Vol. I Sibiu. Tipografia S.S. 1902. p. 330—332
[10]) Transilvania, 9 Juin 1848, nr. 47
[11]) **Nicolae Ceaușescu :** Cuvîntare la adunarea populară de pe Cîmpia Libertății în Scînteia nr. 7 375 din 18 iunie 1967.
[12]) Transilvania, Brașovul, Trebi comerciale și altele. În „Gazeta de Transilvania", nr. 1 din 5 ian. 1855.
[13]) Transilvania. Brașov. În „Gazeta de Transilvania" nr. 9 din 26 febr. 1859.

Intuiția – o calitate esențială

● *Cerința de a abandona metodele extrapolative în proiectarea viitorului au depășit sfera judecăților și strategiilor macro-sociale, devenind deosebit de actuale la nivelul conducătorilor de întreprinderi și instituții. După cum afirmă* Weston H. Agor *în studiul „Tomorrow's intuitive leaders", publicat în numărul 8/1983 al revistei americane, „THE FUTURIST" complexitatea mediului economic, ritmurile tot mai rapide de schimbare solicită din partea managerilor reacții rapide. Practic, o atare exigență presupune înlocuirea stilului de conducere bazat în exclusivitate pe analiza unor date și fenomene existente în trecut, cu un stil ce ar miza îndeosebi pe „simțul de orientare al conducătorului într-un context modificat", cu alte cuvinte pe intuiție. Această schimbare de optică în tehnica de conducere nu reprezintă numai o schimbare de accent de la un factor la altul ; întrucît intuiția este o componentă a personalității, aceasta nu apare în mod uniform distribuită la toți indivizii. Potrivit opiniei formulate de W.H.A., managerul de mîine este un om nou, el trebuie să fie ales din masa populației, pe bază de criterii psihologice și ulterior pregătit minuțios în tehnica dezvoltării acestei aptitudini specifice care trebuie să fie în mod firesc completată de experiență și o bună cunoaștere a problemelor.*

Dezbateri științifice

● *Sub egida Centrului Internațional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului și Dezvoltării și a Institutului de Economie Mondială, în zilele de 19–20 ianuarie a.c. s-a desfășurat la București seminarul național cu tema „Concepția și politica României în domeniul transferului internațional de tehnologie".*

La lucrări au participat cadre de conducere și specialiști de la cele două instituții organizatoare, precum și de la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, Oficiul Centrului comun O.N.U.D.I. – România și mai multe institute de cercetări tehnologice și întreprinderi de comerț exterior. Expunerile s-au înscris într-o arie tematică deosebit de cuprinzătoare, abordînd aspecte principial-politice și de strategie economică în domeniul transferului de tehnologie : comunicările privind importanța concepției președintelui României cu privire la asigurarea accesului liber și neîngrădit al popoarelor la cuceririle științei și tehnicii moderne ; direcțiile posibile de dezvoltare a cooperării tehnico-științifice a României ; rolul științei și tehnologiei ca factori de impulsionare a creșterii transferului de tehnologie ; probleme metodologice ale cercetării în acest domeniu : importanța prognozelor tehnologice, rolul brevetării invențiilor în străinătate și al informării din descrierile tehnice înregistrate în țară ca factori de dezvoltare a transferului de tehnologie. Un loc aparte a revenit problemelor participării concrete a României la transferul internațional de tehnologie, începînd cu condițiile alinierii la cerințele pieței internaționale și încheind cu experiența înregistrată în domeniile distincte cum sînt informatica, industria de prelucrare a țițeiului și petrochimia, unele domenii ale tehnologiilor agro-industriale.

FIȘE

Puternic stimulent în valorificarea potențialului gospodăriilor populației pentru creșterea producției agricole

(Urmare din pag. 17)

lui și în structura suprafețelor cultivate predomină, în general, categoriile de folosință și ramurile cu un grad mai ridicat de intensivitate. Astfel, gospodăriile populației dețin peste 32,5% din suprafața de vii și pepiniere viticole și circa 22% din suprafața de livezi și pepiniere pomicole, ceea ce trebuie să aibă o influență importantă asupra rezultatelor obținute în aceste domenii ale producției agricole. Reține, de asemenea, atenția ponderea mare — de peste 55% — pe care o au gospodăriile populației, îndeosebi cele din zonele necooperativizate, în suprafața de fînețe și pășuni naturale ; aceasta constituie o puternică bază de dezvoltare a creșterii bovinelor și ovinelor, mai cu seamă în condițiile cînd, prin îmbunătățirea structurii pășunilor și fînețelor, se asigură o pondere sporită a plantelor cu conținut mare de substanțe nutritive, de proteine vegetale.

Referindu-ne la posibilitățile de producție ale gospodăriilor populației, trebuie subliniat rolul pe care ele îl dețin într-un sector deosebit de intensiv : zootehnia. Acestor gospodării le revin 41,5% din efectivele de bovine (la vaci și juninci 49,4%), 27,5% din cele de porcine, 48,8% din cele de ovine și 56,7% din cele de păsări ouătoare. Se poate aprecia că dezvoltarea zootehniei, creșterea ponderii producției animaliere în producția globală agricolă, indicator al caracterului intensiv și multilateral al agriculturii, vor depinde și de rezultatele obținute în gospodăriile populației.

Alăturînd suprafețelor de teren și efectivelor de animale și alte mijloace de producție existente în gospodăriile populației — grajduri, diferite spații de producție, ateliere ș.a. — avem imaginea succintă a însemnatelor resurse de producție de care dispun aceste gospodării și, care, utilizate rațional — pe baza îmbunătățirii organizării, a aplicării unor tehnologii de producție corespunzătoare — pot contribui la obținerea unor randamente mai mari pe hectar sau animal.

Utilizarea deplină a resurselor de producție din gospodăriile populației impune o evidență clară a lor, pentru cunoașterea posibilităților productive ale fiecărei gospodării și stabilirea unor planuri de producție în conformitate cu aceste posibilități și cu specificul fiecărei zone agricole. De altfel, programul prevede, în funcție de numărul de persoane și de suprafața de teren deținută (în cazul gospodăriilor necooperativizate), numărul de animale ce urmează a fi crescute. Totodată, se dau orientări privind structura culturilor ce pot fi practicate pe suprafețele aflate în folosința gospodăriei personale a membrilor cooperatori sau pe cele deținute de gospodăriile particulare.

Stabilind îndatoririle ce revin gospodăriilor populației în obținerea și contractarea unor cantități cît mai mari de produse, programul prevede măsuri de maximă importanță pentru realizarea acestor obiective. Astfel, o atenție deosebită se va acorda asigurării tuturor gospodăriilor cu unelte, cu antidăunători, cu îngrășăminte chimice care să se adauge, după nevoie, îngrășămintelor naturale pentru fertilizarea solului. De asemenea, se are în vedere crearea condițiilor pentru creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole din zonele necooperativizate.

Un loc aparte în sistemul de stimulare a creșterii producției agricole în gospodăriile populației, a contribuției lor la constituirea fondului de autoaprovizionare și a fondului de stat îl deține instituirea unui sistem unic de contractări — renunțîndu-se la cotele și sarcinile obligatorii de livrare — sistem care are la bază principii economice de cointeresare materială a producătorilor prin prețuri și prin intermediul altor avantaje oferite acestora, potrivit legilor în vigoare. Obligațiile ferme de contractare ce revin gospodăriilor, în conformitate cu sistemul unic de contractare, sînt însoțite de cele ale unităților socialiste contractante, de a asigura preluarea întregii cantități de produse oferite, de a plăti prețuri stabile și de a acorda toate înlesnirile materiale ce se cuvin producătorilor.

Alături de prețurile de contractare, care constituie elementul de bază al sistemului de cointeresare materială, producătorii vor beneficia de o serie de avantaje, cum sînt : prime în raport cu cantitățile de produse preluate, credite, scutiri de impozite și taxe, posibilitatea ca în cazul contractării și livrării de animale și lapte, producătorii să cumpere, la prețurile prevăzute de lege, anumite cantități de furaje. Dacă, de exemplu, se livrează tineret bovin în greutate de 350 kg fiecare, se pot cumpăra 150 kg de furaje concentrate, cantitatea putînd să crească cu 0,5 kg pentru fiecare kg viu livrat peste această greutate ; livrarea unui porc de 110 kg viu și peste această greutate permite cumpărarea a 220 kg de furaje concentrate. O gospodărie ce livrează 2 000—2 500 l de lapte poate cumpăra cîte 17 kg de furaje pentru fiecare 100 l lapte (deci, pentru 2 500 l), 425 kg de furaje ; cînd cantitatea livrată depășește 2 500 l de lapte, pot fi cumpărate cîte 20 kg pentru fiecare 100 litri, revenind, de pildă, pentru 2 700 l de lapte, 540 kg de furaje. Producătorii au astfel posibilitatea să-și completeze baza furajeră cu furaje valoroase și să sporească numărul de animale crescute.

În valorificarea avantajelor oferite de sistemul de cointeresare materială pentru sporirea producției agricole și a cantităților contractate un rol important revine organelor de prelucrare a produselor agricole. Respectarea de către acestea a obligațiilor contractuale ce le revin, efectuarea corectă a recepționării produselor și a încadrării acestora pe calități (în funcție de care se stabilește nivelul prețului), transportul și conservarea lor fără pierderi au consecințe asupra armonizării intereselor individuale ale producătorilor cu cele generale ale societății. Activitatea organelor de preluare trebuie să se caracterizeze prin flexibilitate și operativitate, pentru a evita orice factor perturbator care ar putea interveni în fluxul produselor agricole de la producător la consumator.

Întregul sistem de măsuri privind contractarea producției — prin care producătorii au asigurată vînzarea produselor și obținerea de venituri certe, posibilitatea pe care ei o au de a desface direct surplusul de producție către consumatori, fixarea prețurilor de mercurial, ca și caracterul stabil al prețurilor de contractare și al celor la care țărănimea cumpără produse de provenință industrială — toate acestea au în vedere realizarea unui schimb de mărfuri echitabil între sat și oraș, în conformitate cu principiile societății noastre socialiste. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Consfătuire de lucru de la Sinaia : **„alianța muncitorească-țărănească — baza orînduirii noastre socialiste — trebuie să se manifeste în primul rînd în producție și în schimbul de produse agricole și industriale la prețuri echitabile și stabile"**.

Programul unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari, prin întreg conținutul său, prezintă o importanță deosebită pentru dezvoltarea agriculturii, pentru creșterea contribuției acestei ramuri la progresul general al țării, pentru ridicarea nivelului de viață al țărănimii și apropierea tot mai mare dintre oraș și sat, pentru omogenizarea societății socialiste. Transpunerea sa în practică, prin eforturile întregii țărănimi, va situa activitatea din agricultură la cote tot mai înalte. Eforturile țărănimii trebuie conjugate cu cele ale consiliilor populare, ale organelor de conducere a agriculturii pe plan național și județean și ale organizațiilor obștești de la sate, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, luîndu-se cele mai potrivite măsuri de sprijinire, îndrumare și organizare a producției în gospodăriile populației, astfel încît prevederile din program să fie îndeplinite, spre binele întregului popor.

INCIDENȚA NEGATIVĂ A INSTABILITĂȚII VALUTARE ASUPRA ECONOMIEI MONDIALE [II]

SE POATE PUNE întrebarea dacă neîndeplinirea obiectivului de importanță primordială pe care îl reprezintă stabilitatea nu a fost consecința unor necesare adaptări la condițiile economice, existînd o compensare prin alte avantaje dintre cele promise că le va oferi sistemul cursurilor valutare fluctuante ; altfel spus, dacă oscilațiile de nivel necontenite și ample nu au avut un caracter obiectiv, urmarea producerii lor fiind formarea acelor „cursuri naturale" sau „cursuri de echilibru al parităților economice" propovăduite de susținătorii fluctuării libere.

În căutarea răspunsului și pentru a fi subliniată și mai mult vocația destabilizatoare a sistemului, trebuie precizat că de la început s-a avut în vedere că lăsîndu-se cîmp liber desfășurării forțelor pieței se poate ajunge la variații excesive, așa încît autoritățile monetare din țările occidentale au încercat să mențină o libertate „supravegheată" a cursurilor de schimb.

Mai precis, aproape întotdeauna cînd s-au manifestat tendințe de modificări excesive ale relațiilor de curs au fost efectuate intervenții menite să modereze piața, în mai mare măsură în țările vest-europene și Japonia și mai puțin în S.U.A. Cea mai bună ilustrare a căutării unei anumite stabilități, a unor raporturi valorice mai constante, o oferă constituirea Sistemului Monetar European, în cadrul căruia monedele unor țări membre ale Pieței comune fluctuează concertat. În cei peste patru ani de funcționare, acest sistem a înregistrat șapte ajustări de parități, care au condus la o repreciere de peste 30% a mărcii vest-germane față de francul francez.

Cu toate că nu a existat o fluctuare pe deplin „curată", cu toate că intervențiile oficiale au căutat să corecteze tendințele exagerate, iar pe parcurs s-au făcut tentative de genul zonei de cursuri fixe, rezultatul nu a fost formarea preconizată a unor raporturi valorice mai realiste între valute. Pentru a se stabili dacă o monedă este supra sau subevaluată față de alta ori altele se apelează, de obicei, la considerarea raportului dintre puterea de cumpărare. Teoretic, un raport de curs cum ar fi spre exemplu, 1 dolar = 2 franci elveției este corect dacă 100 dolari și respectiv 200 franci elveției dau posibilitatea să se achiziționeze o cantitate similară de mărfuri în cele două țări. Deoarece o verificare directă se vădește dificilă, se efectuează o serie de calcule pe o perioadă de referință în care se presupune că s-a exercitat acțiunea cursurilor valutare de egalizare a puterii de cumpărare a unităților monetare considerate, supusă pe parcurs eroziunii datorită impactului procesului inflaționist. Din asemenea calcule efectuate de organisme internaționale — în primul rînd, F.M.I. — a rezultat că timp de peste două decenii, pînă la începutul anilor '70, așadar cît au existat cursuri valutare fixe, dolarul a fost supraevaluat față de media monedelor țărilor membre ale O.C.D.E. cu circa 15%. După trecerea la cursuri fluctuante, cînd trebuia să aibă loc prevăzuta corectare, moneda americană s-a menținut permanent subevaluată pînă la sfîrșitul anilor '70, uneori excesiv, ca în 1978, în timp ce alte valute, în mod pregnant marca vest-germană, erau supraevaluate cu procente depășind 20%. Iar cu începere din 1980 și pînă acum, în special la mijlocul anului 1983, dolarul a prezentat o supraevaluare importantă, în pofida unor factori adverși cum sînt deficitele enorme ale bugetului, balanței comerciale și balanței de plăți curente care trebuiau, conform teoriei economice, să-i slăbească simțitor poziția pe piață (vezi graficul). Numai între începutul anului 1982 și sfîrșitul semestrului II 1983 s-a înregistrat o repreciere a dolarului de peste 15%.

Existența unui raport de curs nerealist nu reprezintă cazul unei singure valute și nici nu constituie o disparitate temporară, ci a devenit o permanență, o trăsătură definitorie a piețelor valutare. Atît instabilitatea cronică, cît și această neconcordanță, uneori flagrantă, dintre cursuri și realitățile economice sînt efecte ale unor factori cauzali ce țin în parte de condițiile economice generale, iar în parte de anumite acțiuni de pe piață, dar totul se află în interacțiune cu funcționarea și particularitățile sistemului în cauză.

Referitor la cadrul general se impune precizarea că în ultimii ani s-a înregistrat o creștere extrem de rapidă a tranzacțiilor financiare la scară mondială. Această expansiune a mișcărilor de capital este cît se poate de bine ilustrată de adevăratele mutații ce au survenit în structura balanțelor de plăți. Potrivit unor estimări, pînă în anii '60 circa 90% din totalul balanțelor de plăți rezulta din operațiuni ale sectoarelor economice nemonetare, în principal exportul și importul de mărfuri și servicii, astfel că numai un procent în jur de 10% apărea generat de tranzacții financiare. Iată că, după aceleași estimări, în ultimii ani proporțiile s-au inversat, datorită între altele limitării restricțiilor asupra mișcărilor de capital care a decurs din trecerea la fluctuarea cursurilor. În condițiile create de cele două „șocuri" petroliere, de sporirea datoriei externe la scară mondială, de creșterea excesivă a dobînzilor, deținătorii de fonduri care nu mai erau reținuți ca înainte prin măsuri de control s-au îndreptat masiv spre piața financiară spre a obține cîștiguri din operațiuni de credit. Așa se face că între 1973 și 1982 volumul pieței eurovalutelor s-a amplificat de la 240 miliarde dolari la 1 687 miliarde dolari, un spor de peste 700%, incomparabil ca amploare cu acela al comerțului internațional, care s-a și înscris pe o curbă descendentă în cursul anilor '80.

Prin natura lucrurilor s-au petrecut schimbări corelative și în activitatea piețelor valutare. Modificarea proporției dintre tranzacțiile comerciale și cele financiare în favoarea acelora din urmă, precum și extinderea geografică și intensificarea relațiilor economice dintre țări au determinat o creștere considerabilă a tranzacțiilor financiare implicînd convertiri de monede. Creșterea se referă atît la tranzacțiile dintre clienți și bănci, cît și la operațiunile inter-bancare, denotînd un volum însemnat de afaceri pur financiare. Între care numeroase negocieri de valute exclusiv pentru obținerea de profit din diferențele de curs.

În condițiile date a devenit posibil ca o monedă să aibă o poziție ca aceea actuală a dolarului, calificată de unii specialiști ca paradoxală. Cursul monedei americane pe piață nu mai reflectă puterea de cumpărare, nici poziția financiară internă și externă a S.U.A., care ar presupune alt nivel, ci cererea susținută de dolari creată de o anumită conjunctură. Cifrele privind volumul afacerilor sînt pe deplin edificatoare. Totalul creditelor internaționale pe termen scurt, mijlociu și lung actualmente în vigoare se ridică la contravaloarea a 1 500 miliarde dolari, din care 1 200 miliarde dolari sînt exprimate în moneda americană și restul, deci numai o cincime, în alte monede. Dacă se consideră că dobînda medie asupra acestei mase de credite libelate în moneda americană este de 10%, rezultă o cerere suplimentară de 120 miliarde dolari pe an numai pentru plata costului angajamentelor asumate de către debitori.

Trebuie remarcat că asemenea cereri de anumite valute pentru derularea unor operațiuni concrete se înscriu totuși, în rîndul unor factori obiectivi și deci identificabili ce concură la modificarea raporturilor valorice dintre monede. Tot astfel, diferența între nivelul dobînzilor din diferite țări poate fi invocată ca un element de atracție cu justificare economică în ce privește provocarea unei migrații de capitaluri în căutare de profit, ceea ce influențează implicit evoluția cursurilor valutare. Este cazul cunoscut al nivelului excesiv de ridicat al dobînzilor din S.U.A. care de mai mulți ani a provocat un adevărat exod de fonduri spre această țară, adăugîndu-se astfel la cauza mai sus arătată a cererii susținute de dolari și respectiv la motivația prin elemente concrete a cursului nefiresc de ridicat al monedei americane pe piață.

Acțiunea corelată din ultimii ani a cursurilor fluctuante cu dobînzile neobișnuit de ridicate reprezintă un alt aspect care se cere menționat. Datorită asocierii creșterii oscilante, imprevizibile, a dobînzilor cu fluctuarea permanentă, de asemenea imprevizibilă, a cursurilor valutare s-a creat o atmosferă nemaiîntîlnită de incertitudine și tensiune în desfășurarea tranzacțiilor internaționale. Prin nesiguranța creată și reacțiile provocate, această instabilitate cronică s-a dovedit a fi un factor de accelerare a procesului inflaționist

Cursul dolarului ponderat pe baza comerțului exterior

Balanța plăților curente a S.U.A. în procente din P.N.B.

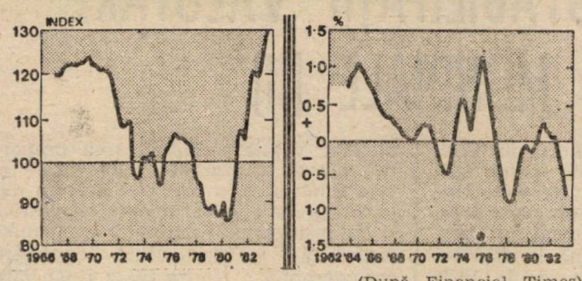

(După Financial Times)

pe plan mondial. Datorită modificărilor ample și la intervale scurte de timp ale cursurilor de schimb, riscul valutar a devenit un element permanent și amenințător în toate categoriile de tranzacții, atît comerciale cît și financiare. Imposibilitatea de a prevedea evoluția valutelor, o incertitudine la care s-au mai adăugat și variațiile dobînzilor, i-a determinat pe participanții la asemenea tranzacții să apeleze la formule cu efecte oneroase. Spre exemplu, pentru a preveni riscurile de pierderi din deprecierea valutei de decontare sau din scumpirea creditului la refinanțare a devenit o adevărată practică a exportatorilor să majoreze prețurile cu o marjă de risc calculată destul de larg, ceea ce a dus la o scumpire artificială a mărfurilor. Folosită uneori inutil, alteori imposibil de folosit, formula nu a apărat decît pe unii de pierderi, mai ales firme comerciale din țările dezvoltate, pentru că situația țărilor în curs de dezvoltare a fost aproape întotdeauna dezavantajoasă. În schimb, efectele inflaționiste ale aplicării metodelor de acoperire a riscului valutar reprezintă o realitate, cu efecte serioase.

Distinct de toți factorii economici generali, care pot fi totuși constatați, evaluați într-un fel, evoluția cursurilor valutare în condițiile fluctuării mai apare influențată și de alte elemente, cu mult mai greu de detectat și cu atît mai dificil de stăpînit. Realitatea este că prin trecerea de la cursuri fixe la cursuri fluctuante întreg mecanismul pieților valutare a devenit, cu toate intervențiile temporare ale autorităților, extrem de vulnerabil la jocul cererii și ofertei. Un joc în care s-a dovedit că își spun din plin cuvîntul „forțele naturale ale pieței" al căror singur crez este profitul. Exemplul cel mai convingător al vulnerabilității create prin sistem îl constituie cotațiile excesive pe piață provocate de o supralicitare deliberată, procedeu ce poartă denumirea de „overshooting". În asemenea situații, o valută nu mai este cotată ținîndu-se seama de vreun element de referință concret, de o necesitate obiectivă de moment, ci exclusiv în funcție de așteptările pieței, de anticipările sau combinațiile făcute de operatori. Cererea sau oferta privind o valută și implicit creșterea ori scăderea cursului său pot astfel să contravină izbitor cu realitățile economice, cu necesitățile determinate de operațiuni curente, apărînd mai paradoxală decît este evoluția de cîtva timp a dolarului, care își află, de altminteri, o fundamentare în anumite cerințe bine determinate.

În cazul cotațiilor excesive în discuție, apărute în anumite momente și dispărute adeseori rapid, totul depinde de inițiative sau reacții ale celor care „fac" piața la diferite impulsuri, evenimente sau interese. Uneori, piețele valutare reacționează la cele mai neașteptate și mai nefundamentate zvonuri, alteori sînt răscolite de acțiuni cu caracter pur speculativ.

Este grăitor faptul că în urmă cu cîțiva ani Ministerul Justiției al S.U.A. a deschis o anchetă care a provocat mari emoții, pe baza acuzației că reprezentanții unora dintre marile bănci americane se întîlneau și conveneau tendința pe care să o imprime pieței. Cum forțele lor reunite le permiteau să arunce în joc fonduri de ordinul zecilor de miliarde de dolari pe zi, faptul că tendința de repreciere sau depreciere și chiar nivelul aproximativ de curs al unei valute se cunoștea dinainte dădea posibilitatea realizării unor mari profituri.

Întregul context, de necontenită fluctuare, incită de altfel la speculații, aceasta reprezentînd una dintre principalele critici ce pot fi aduse sistemului. Problema nu se rezumă doar la acțiunile intenționate ale operatorilor de a provoca distorsiuni într-un anumit sens ale cursurilor valutare pentru realizarea de profit. Se știe că numeroase firme avînd o activitate direct productivă au fost cuprinse de „febra" speculei și consacră atenție și eforturi unor operațiuni riscante cu valute, în speranța de a obține ușor și rapid cîștiguri însemnate. Cum piața are evoluții imprevizibile, fiind greu de cunoscut din pricina atîtor factori, cum s-a arătat pînă aici, efectele nocive ale acestei acțiuni constau, pe lîngă deturnarea preocupărilor de la activitatea proprie, în pierderi de proporții conducînd de multe ori la falimente.

Este de reținut că, așa cum arăta nu demult Jacques de Larosière, directorul general al Fondului Monetar Internațional, multe țări au utilizat instrumentul pe care îl reprezintă administrarea cursurilor valutare pentru a încerca să protejeze economia națională de repercusiunile unor schimbări ale condițiilor externe. Unele au optat pentru deprecierea monedei proprii în scopul menținerii competitivității externe și respectiv a păstrării pozițiilor cucerite pe piețele internaționale. Alte țări au preferat să caute o limitare a fluctuării cursurilor de schimb pe cît posibil pentru a se apăra în acest fel împotriva presiunilor inflaționiste. În toate cazurile, însă, a devenit clar că rezultatele unor asemenea acțiuni nu pot fi satisfăcătoare în lipsa unor măsuri efective de redresare economică.

Țările care au adoptat o politică economică expansionistă și au permis ca moneda lor să se deprecieze în mod excesiv și prea rapid au accentuat presiunile inflaționiste interne. Și invers, țările care au căutat, mai ales prin recurgerea la împrumuturi, să țină cursurile de schimb la un nivel prea ridicat și fără a corespunde cu realitățile economice, au provocat o intensificare a ieșirilor de capital și respectiv o deteriorare a situației balanței de plăți curente. S-a demonstrat astfel că nici o țară nu poate să-și permită, fără a trage consecințe, să aplice o politică în materie de cursuri valutare neconcordantă cu posibilitățile și cerințele economice și cu atît mai mult nu trebuie să accepte mișcările eratice ale raporturilor de curs imprimate de forțe necontrolate ale pieței.

Concluzia ce se impune de la sine este că rigurozitatea politicii economice a fiecărei țări și realismul cursurilor sînt două condiții esențiale ale stabilității economiei mondiale.

Implicațiile negative apărute în cei peste 10 ani de funcționare a sistemului cursurilor valutare fluctuante au fost nu o dată invocate și de reprezentanți ai țărilor în curs de dezvoltare, asupra cărora sistemul a avut o incidență negativă simțitoare. În declarația adoptată la întîlnirea la nivel înalt a țărilor nealiniate de la New Delhi, ca și în raportul reuniunii ministeriale de la Buenos Aires a „Grupului celor 77" s-a insistat în mod special asupra necesității imperative a unei reforme a sistemului monetar și financiar internațional. După cum s-a subliniat în documentele de referință, sistemul monetar și financiar internațional actual conține numeroase puncte slabe și inegalități, cum sînt rolul insuficient al țărilor în curs de dezvoltare în luarea deciziilor, fluctuațiile puternice și dezordonate ale cursurilor valutare, dependența prea mare față de un număr restrîns de monede-cheie, inaptitudinea de a fi sporită lichiditatea internațională corespunzător cu cerințele comerțului mondial și ale dezvoltării economice.

De un real interes pentru abordarea problematicii se dovedesc și concluziile prezentate la Conferința Per Jacobson, din toamna anului 1983, de Johannes Witteveen, fostul director al Fondului Monetar Internațional. Făcînd un bilanț al evoluției sistemului monetar internațional în cursul ultimelor două decenii, cunoscutul specialist a atras atenția asupra „periculoasei instabilități" a cursurilor valutare și a existenței unei piețe financiare mondiale care scapă în mare măsură de sub controlul oricărei autorități monetare naționale ori instituții internaționale. În aceste condiții, mișcările de capital au ajuns să joace un rol important, uneori chiar preponderent, în formarea cursurilor de schimb, autoritățile monetare în calitate de reprezentante ale statelor acceptînd să ajungă pur și simplu partenere ale instituțiilor bancare particulare, în cadrul unui sistem monetar bazat pe piață. Potrivit aprecierilor făcute, se impune un consens general în stabilirea strategiei pentru o reformă eficace și satisfăcătoare a sistemului monetar internațional, care trebuie să aibe loc neîntîrziat.

Referitor la adoptarea unui nou sistem monetar internațional, poziția țării noastre este bine cunoscută. Înfăptuirea reformei nu mai poate constitui ca pînă acum o prerogativă asumată de un grup restrîns de țări capitaliste dezvoltate, impunîndu-se o participare a tuturor țărilor și o restructurare a sistemului conform interesului general. Relațiile valutar-financiare se cer așezate pe baze noi, echitabile pentru toate țările, în cadrul realizării unei noi ordini economice internaționale.

Radu NEGREA

Dificultăți în transporturile aeriene

INDUSTRIA aeronautică mondială, unul din sectoarele industriale puternic afectate de recesiune, speră într-o înviorare reală doar către anii 1984—1985. Potrivit raportului oficial al I.A.T.A. (Asociația internațională de transport aerian), care include 124 de companii aeriene, pierderile nete ale companiilor membre se ridicau la sfîrșitul anului 1983 la 1,2 mrd. dolari, cu estimări de ordinul a 750 milioane dolari în 1984, pentru ca, în 1985, pierderile să coboare la 250 milioane dolari.

Reducerile de cheltuieli operative de diverse companii au afectat în special personalul, liniile de zbor (în sensul scurtării lor) — hoteluri și chiar clădiri administrative ale companiilor au fost scoase din uz — ca urmare a creșterii prețului petrolului și a creșterii nivelului dobînzilor.

Ca atare, pentru a se încadra în ceea ce I.A.T.A. numește „o disciplină riguroasă a cheltuielilor", multe companii se văd nevoite să anuleze sau să-și amîne programele de investiții în aparate de zbor mai moderne și mai scumpe. Comenzile de avioane au scăzut continuu în ultimii ani, de la 332 în 1981, la 223 în 1982 și sub 150 de aparate în 1983.

I.A.T.A. apreciază la 50 mrd. dolari capitalul necesar companiilor aeriene pentru modernizarea echipamentelor de zbor în deceniul '80 ; o eventuală înviorare substanțială a traficului aerian ar putea duce chiar la dublarea cheltuielilor — aprecia recent președintele I.A.T.A., Knut Hammarskjöld. În condițiile menținerii nivelului ridicat al dobînzilor, I.A.T.A. apreciază că se impun ca măsuri : ● continuarea operării de reduceri în domeniul cheltuielilor ; ● eliminarea pierderilor cauzate de eliberarea de bilete cu prețuri forfetare, sub valoarea lor reală (ceea ce a generat, în ultimul timp, pierderi estimate la peste 1 mrd. dolari pe an la nivelul asociației) ; ● reglarea conturilor debitoare cu unele țări beneficiare de servicii de transport aerian ; ● creșterea tarifelor, în așa fel încît companiile aeriene să-și realizeze marja minimă de profit necesar asigurării investițiilor în echipamente noi.

Comerțul exterior thailandez

EOLUȚIA exporturilor thailandeze în perioada 1950—1983 evidențiază atît creșterea în volum cît și, mai ales, modificarea structurii acestora. Un impact favorabil l-a avut descoperirea unor rezerve de țiței și gaze naturale, fapt care a permis diminuarea cu 16% în perioada 1979—1982 a importurilor energetice. Pornind de la o bază neglijabilă în anii '70, exporturile de produse manufacturate au atins în 1982 cifra de 2 mrd. dolari. Evoluții semnificative s-au înregistrat în sectorul asamblării de automobile și în cel al industriei alimentare, precum și în exportul de produse de pielărie. Realizări deosebite au fost obținute în domeniul industriei ceramice, producția de plăci fiind de peste 50 mil. mp/an, ceea ce situează Thailanda pe locul doi în rîndul țărilor din Asia de Est, după Japonia. Recent s-a construit în această țară unul dintre cele mai mari combinate ceramice din lume, cu o capacitate anuală de producție de peste 1 milion mp plăci ceramice, aproximativ 90% din producție fiind destinată exportului.

Tot în ce privește industria prelucrătoare, trebuie semnalată apariția, în ultimul timp, a peste 100 companii prelucrătoare care acoperă toate tipurile de activități industriale, inclusiv la unele tipuri de produse din oțel. Un loc deosebit de important continuă să îl dețină producția de confecții, livrările la export majorîndu-se, valoric, de peste 100 ori față de nivelul existent cu 10 ani în urmă.

Iolanda VASILESCU

Programe de dezvoltare

CANADA : Valorificarea resurselor naturale

DUPĂ O PERIOADĂ de recesiune, Canada a pornit, începînd cu 1933, pe calea unei redresări economice apreciată ca cea mai substanțială în rîndul principalelor țări capitaliste dezvoltate. Conform programului de perspectivă elaborat pînă în 1988, P.N.B. va înregistra o creștere de 2,7 la sută în 1984, se va menține la același nivel în 1985 și 1986 și va crește cu 2,9 la sută în 1988. Redresarea economică se bazează în principal pe creșterea cererii interne, în special pentru bunuri de folosință îndelungată, precum și pe dezvoltarea mai rapidă a industriei extractive și forestiere.

Canada ocupă locul I în lume la producția de nichel, zinc, potasă și azbest și locul II la cea de molibden și uraniu. Producții relativ ridicate se realizează anual și la cărbune (circa 43 mil.t), țiței (71 mil. t), gaze naturale (aproape 74 mrd. mc), minereu de fier (peste 34 mil. t) și aur (circa 62 t).

Principala resursă energetică a țării o constituie cursurile de apă, prin valorificarea cărora se realizează aproape 70 la sută din producția totală de energie (la Churchill Falls funcționează, dealtfel, o hidrocentrală care deocamdată este cea mai mare din lume). În Canada se află în funcțiune și patru centrale nucleare care utilizează uraniu din producția internă (prevăzută să se dubleze, practic, pînă în 1985). O importanță deosebită pentru asigurarea independenței energetice o are programul lansat în 1980 și care prevede ca obiectiv prioritar pentru perioada 1980—1990, substituirea țițeiului ca principală sursă energetică cu hidroenergia, cărbunele și gazele naturale. Astfel, dacă rezervele certe pot susține producția de țiței pe o perioadă de numai 13 ani, cele de gaze naturale sînt suficiente pentru circa 25 ani, prevăzîndu-se obținerea unei producții de 14 mil. t anual echivalent țiței pînă în 1990. Este de reținut însă faptul că rezervele probabile de țiței sînt de șase ori mai mari decît cele certe. În domeniul hidroenergetic, proiectul gigant James Bay va ajunge pînă în 1990 la o putere totală de 10,5 GW.

Alte domenii de interes se referă la valorificarea superioară la export a lemnului și produselor agricole, în special grîu.

Relațiile reciproce dintre România și Canada au cunoscut în ultimii ani o evoluție în general pozitivă. La aceasta au contribuit acordarea reciprocă a tratamentului nediscriminatoriu, includerea României pe lista țărilor care beneficiază de sistemul canadian de preferințe tarifare, precum și acordurile și înțelegerile convenite la nivel interguvernamental. În exporturile românești către Canada se disting produsele chimice și siderurgice, textilele și încălțămintea, România importînd din această țară în principal produse agricole, cărbune, azbest, mașini și utilaje, celuloză. Se desfășoară, de asemenea, în bune condițiuni colaborarea dintre cele două țări pe baza acordului de cooperare în domeniul nuclear.

Irina DUMITRIU

EVOLUȚII MONETARE

DETERIORAREA poziției **dolarului S.U.A.**, începută la finele săptămînii precedente, a continuat și în intervalul 16—20 I 1984. Datele privind evoluția economiei americane în luna decembrie 1983 și care atestă o încetinire a relansării economice (scădere a volumului vînzărilor cu amănuntul, scăderea producției industriale și a construcțiilor de locuințe) au fost reconfirmate de publicarea creșterii produsului național brut pe ultimul trimestru al anului trecut (4,5%, după o creștere de 7,6% în trim. III/83 și 9,7% în trim. II/83).

Lira sterlină, care a beneficiat atît de menținerea ridicată a dobînzilor, cît și de neconfirmarea zvonurilor privind reducerea prețurilor la țiței (și deci menținerea intrărilor de devize din exporturile sale de țiței din Marea Nordului) s-a repreciat în relația sa cu dolarul cu peste 1% pe ansamblul perioadei prezentate : 1,4175 dolari/1 liră pe 20 I, (1,4025 dolari pe 13 I 1984).

Publicarea unui raport al Băncii centrale a R.F.G., privind intrarea de fonduri pe termen lung în economia vest-germană în cursul anului 1983, în proporție mai ridicată decît au investit rezidenții vest-germani în exterior și a reducerii creșterii prețurilor cu ridicata în decembrie 1983 la 0,4% (după o creștere de 0,8% în noiembrie 1983), a influențat favorabil poziția **mărcii vest-germane** pe piață, care era tranzacționată la închiderea din 20 I la 2,8075 mărci/1 dolar, cu 0,9% peste nivelul de referință ; procent apropiat de repreciere a înregistrat și **francul belgian** (57,20 franci/1 dolar față de 57,78).

Trei valute au beneficiat de reducerea deficitelor comerciale pe luna decembrie 1983, față de noiembrie 1983, repreciindu-se în relația cu dolarul cu : 0,8% francul francez (8,60 franci/1 dolar pe 20 I), deficitul de circa 1,6 miliarde franci din noiembrie reducîndu-se la un ușor excedent în decembrie 1983) ; 0,7% **francul elvețian** (2,23 franci/1 dolar și respectiv 2,2450 franci/1 dolar, în condițiile reducerii deficitului comercial la 147,1 milioane franci în decembrie, după unul de 444,4 milioane franci în luna anterioară) și 0,6% **lira italiană** 1,706 lire/1 dolar pe 20 I deficitul din noiembrie 1983 de 222 miliarde lire fiind urmat în decembrie 1983 de un excedent preliminar de 678 miliarde lire).

Yenul japonez a evoluat în jurul nivelului de 234 yeni/1 dolar, cursul de la închiderea intervalului analizat, de 233,50 yeni/1 dolar fiind cu 0,4% peste cel din 13 I 1984.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute la termen de 6 luni au scăzut cu 0,125% la eurodolar (de la 10,125 pe 13 I la 10% pe 20 I), au rămas relativ constante la euromarca vest-germană (la circa 6,25%) și eurolira sterlină (la 9,6875%) și au crescut ușor la eurofrancul elvețian (de la 4,0625% pe 13 I la 4,125% pe 20 I).

Prețul **aurului** la Londra a manifestat o ușoară tendință de scădere, al doilea fixing din ziua de 20 I, de 371,25 dolari/uncie fiind cu 4 dolari/uncie sub cel corespunzător din 13 I 1984.

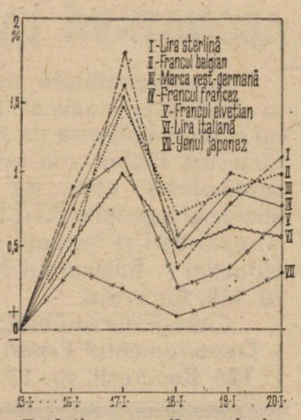

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 16—20 I 1984 ; bază : 13 I 1984

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 4 din 26 ianuarie 1984

SPIRIT REVOLUŢIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ŞI ACŢIUNE

— O strălucită strategie a dezvoltării multilaterale a României socialiste **(Barbu Gh. Petrescu)** 1

— Concepţia revoluţionară a tovarăşului **NICOLAE CEAUŞESCU** cu privire la partidul comunist ca centru vital al naţiunii **(Iulian Popescu)** 4

— Accentuarea factorilor intensivi în realizarea reproducţiei — orientare hotărîtoare pentru dezvoltarea ţării **(Ilie Văduva)** 6

— Opţiuni pentru dezvoltarea agriculturii ca ramură fundamentală a economiei naţionale **(Oprea Parpală)** 9

— Iniţiativele preşedintelui **NICOLAE CEAUŞESCU** pe arena internaţională — expresie a unei politici consecvente de pace şi colaborare între state **(Traian Chebeleu)** 12

— Înaltă apreciere şi consideraţie pentru gîndirea şi activitatea tovarăşului **NICOLAE CEAUŞESCU** 14

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Puternic stimulent în valorificarea potenţialului gospodăriilor populaţiei pentru creşterea producţiei agricole **(Radu Voicu)** 17

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Înnoirea şi modernizarea producţiei **(C. Dina)** 18

— Industria mică — valorificarea eficientă a resurselor materiale **(Gheorghe Rizea)** 20

— 35 de ani de la crearea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc. Dezvoltarea şi perfecţionarea colaborării dintre ţările socialiste membre ale C.A.E.R. **(Ioan V. Totu)** 21

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Adunările generale ale oamenilor muncii. Fermitate în aplicarea măsurilor care fundamentează indicatorii de plan **(C. Damian)** 25

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

— Permanenţa ideii de unitate în gîndirea economică din Transilvania (1848-1918) (I) **(Toader Ionescu, Iuliu Pinczés)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Incidenţa negativă a instabilităţii valutare asupra economiei mondiale (II) **(Radu Negrea)** 29

— Tendinţe — conjuncturi 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienţei înaintate în unităţile economice

IN THIS ISSUE

— A brilliant strategy concerning the multilateral development of the socialist Romania **(Barbu Gh. Petrescu)** 1
— The revolutionary conception of comrade **Nicolae Ceauşescu** on the communist party as the vital centre of the nation **(Iulian Popescu)** 4
— Stressing the intensive factors in the process of reproduction : a decisive direction for the development of the country **(Ilie Văduva)** 6
— Options for the development of the agriculture as a basic branch of the national economy **(Oprea Parpală)** 9
— The initiatives of the president **Nicolae Ceauşescu** in the international arena : the expression of a consistent policy for peace and collaboration among peoples **(Traian Chebeleu)** 12
— High consideration for the thought and activity of comrade **Nicolae Ceauşescu** 14
— Powerful stimulus in the process of turning into account the potential of the households in order to increase the agricultural production **(Radu Voicu)** 17
— Innovating and modernizing the production **(C. Dina)** 18
— Small industry : turning into account efficiently the material resources **(Gheorghe Rizea)** 20
— 35 years since the creation of the C.M.E.A. Developing and improving the collaboration among socialist states members of C.M.E.A. **(Ioan V. Totu)** 21
— The general assemblies of the workers. Firm observance of the measures fundamenting the plan indicators **(C. Damian)** 25
— The permanence of the idea of unity in the economic thought in Transylvania (1848-1918) (I) **(Toader Ionescu, Iuliu Pinczés)** 26
— The negative impact of the currency instability on the world economy (II) **(Radu Negrea)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Блестящая стратегия многосторонней развитии социалистической Румынии **(Барбу Г. Петреску)** 1
— Революционная концепция товарища **Николае Чаушеску** о коммунистической партии как жизненно важный центр нации **(Юлиян Попеску)** 4
— Усиление интенсивных факторов в процессе воспроизводства, решающее направление развития страны **(Илие Вэдува)** 6
— Оптации развития сельского хозяйства как основная отрасль народного хозяйства **(Опреа Парпалэ)** 9
— Инициативы президента **Николае Чаушеску** на международной арене — выражение последовательной политики за мир и сотрудничества между государствами **(Траян Кебелеу)** 12
— Высокая оценка и уважение за мышление и деятельность товарища **Николае Чаушеску** 14
— Сильный стимул в использовании резерв собственных хозяйств населения ввиду расширения сельскохозяйственного производства **(Раду Войку)** 17
— Образцовое выполнение плановых задач. Обновление и модернизация производства **(К. Дина)** 18
— Маленкая индустрия — эффективное освоение материальных рессурсов **(Георге Ризеа)** 20
— 35-ая годовщина Совета Экономической Взаимопомощи. Развитие и совершенствование сотрудничества между социалистическими странами членами СЭВ **(Иоан В. Тоту)** 21
— Генеральные собрания трудящихся. Твёрдость в проведении мер обосновывающихся плановые показатели **(К. Дамиян)** 25
— Школы • Течения • Экономисты. Постоянство идеи единства в экономическом мышлением в Трансильвании (1848—1918) (I) **(Тоадер Ионеску, Юлю Пинчеш)** 26
— Отрицательный эффект валютной неустойчивости на мировую экономику (II) **(Раду Негреа)** 29

ABONAŢI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunţăm cititorii noştri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Preţul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni şi 65 lei pe trimestru. Preţul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Abonamentele se fac prin oficiile şi agenţiile P.T.T.R., factorii poştali şi difuzorii de presă din întreprinderi şi instituţii sau direct prin mandat poştal pe adresa redacţiei : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, Bucureşti.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11 126, Bucureşti, str. 13 Decembrie.

Redacţia şi administraţia : 70 159 Bucureşti, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

NICOLAE CEAUŞESCU—

spirit revoluţionar, novator în gîndire şi acţiune, contribuţie creatoare la dezvoltarea teoriei şi practicii construcţiei socialiste

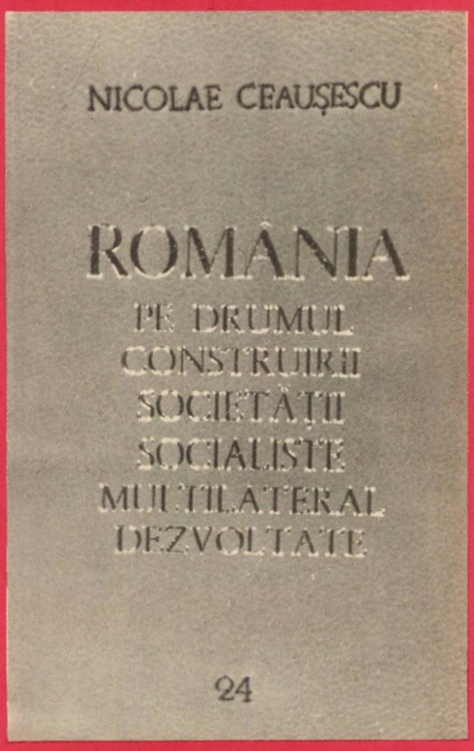

Naţiunea şi naţionalităţile conlocuitoare în epoca contemporană

EDITURA POLITICĂ

DIN GÎNDIREA FILOZOFICĂ A PREŞEDINTELUI ROMÂNIEI

Nicolae Ceauşescu

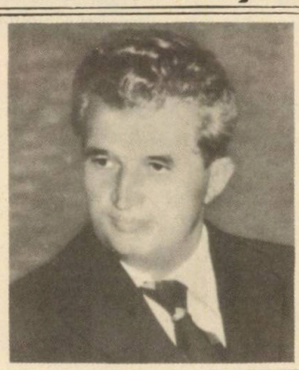

Statul, organizaţiile obşteşti şi participarea maselor la conducere în sistemul democraţiei socialiste

EDITURA POLITICĂ

Politica agrară a Partidului Comunist Român

EDITURA POLITICĂ

Capitalismul contemporan. Economia şi criza sistemului

EDITURA POLITICĂ

LUCRĂRI APĂRUTE PESTE HOTARE — EXPRESIE A INTERESULUI ŞI PREŢUIRII FAŢĂ DE GÎNDIREA ŞI ACTIVITATEA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

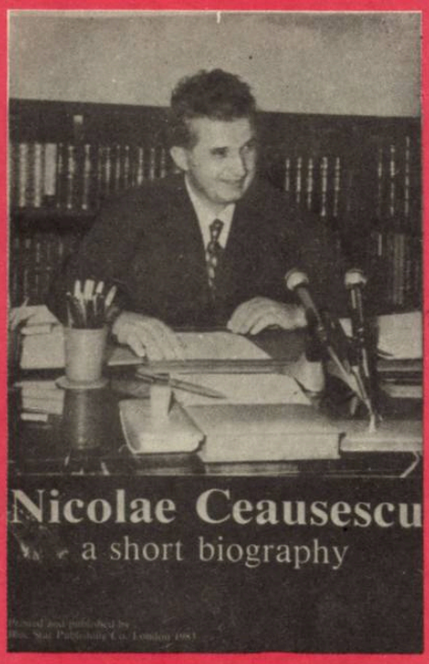

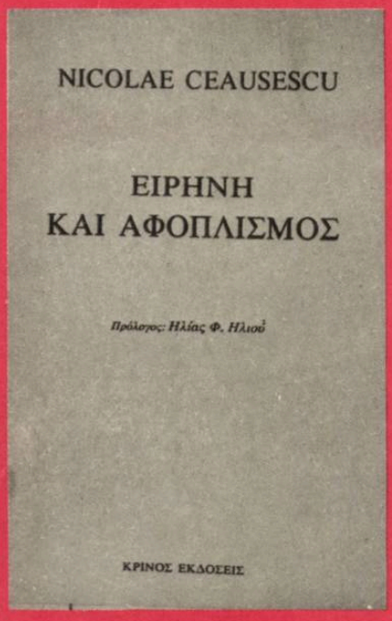

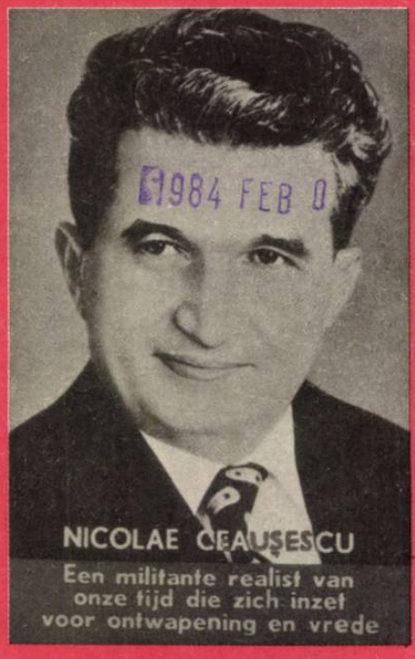

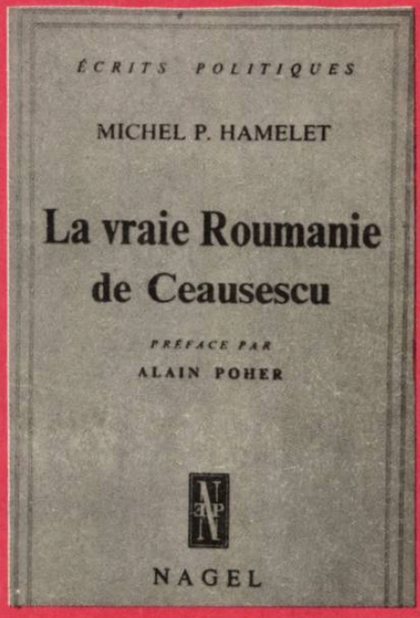

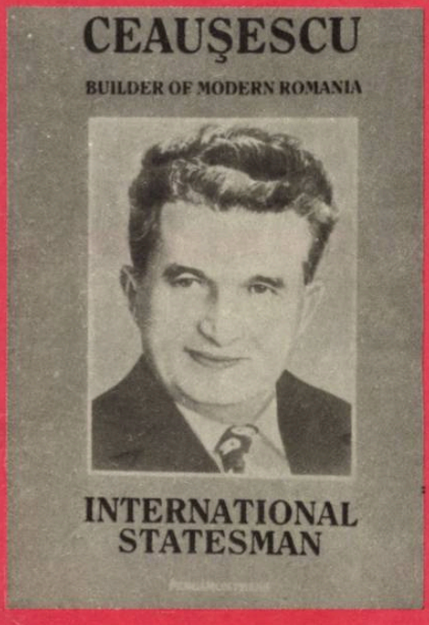

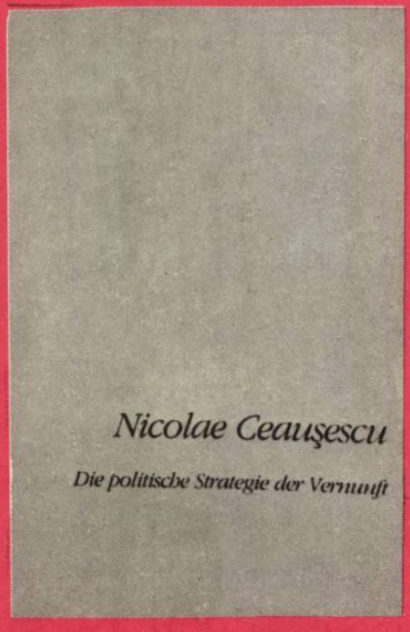

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

REALIZAREA RITMICĂ A PRODUCŢIEI FIZICE LA TOATE SORTIMENTELE

Numărul 5 ● Vineri 3 februarie 1984

SĂRBĂTORIREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

–vibrantă mărturie a unităţii întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, expresie a dragostei şi preţuirii unanime faţă de conducătorul iubit

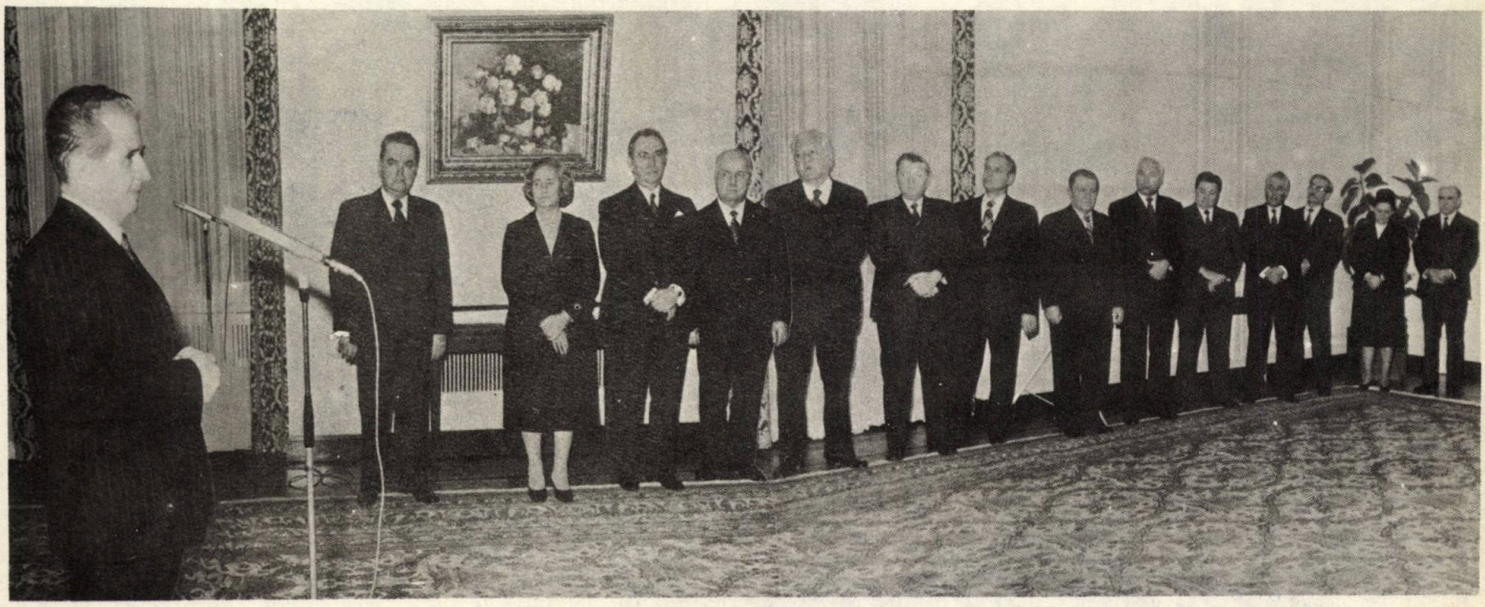

D646

MŰSZAKI INFORMÁCIÓS ORSZÁGOS SZOLGÁLAT 1983

curier
economic legislativ

conducere

Paza bunurilor

Prin Decretul nr. 477/1983, publicat în B. of. nr. 103, din 26 decembrie 1983, paza bunurilor a căpătat o nouă reglementare. Redăm în cele ce urmează principalele prevederi din decretul menționat.

● DISPOZIȚII GENERALE

Primul capitol din decret prevede următoarele :

„Art. 1. — Paza bunurilor proprietate socialistă se organizează și se execută, în raport cu importanța și specificul acestora, potrivit prevederilor prezentului decret, prin pază militară, pază proprie a unităților socialiste de stat și obștești și pază obștească.

Art. 2 — Ministerele, celelalte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București sînt obligate să ia măsuri pentru asigurarea pazei bunurilor la unitățile socialiste de stat și obștești ce le sînt subordonate.

Art. 3. — Răspunderea pentru luarea măsurilor de asigurare a pazei bunurilor pe care unitățile socialiste de stat și obștești le dețin cu orice titlu revine conducerii acestor unități.

Art. 4. — Fiecare cetățean al patriei are îndatorirea să acționeze cu hotărîre pentru apărarea avutului obștesc și personal, să sesizeze organelor competente orice faptă de natură să afecteze integritatea lor, iar cînd situația impune, să intervină direct, în condițiile legii, pentru apărarea acestor bunuri.

Art. 5. — La întărirea pazei și securității obiectivelor vor participa formațiuni ale gărzilor patriotice, precum și tineri din formațiunile de pregătire a tineretului pentru apărarea patriei".

● PAZA MILITARĂ

Potrivit art. 6 din decret pentru obiectivele de importanță deosebită, care se stabilesc prin decret prezidențial, se asigură paza militară, care se execută de efective ale Ministerului de Interne. În acest scop „ministerele și celelalte organe centrale ale căror unități subordonate sînt asigurate cu pază militară vor încheia protocoale, în acest scop, cu Ministerul de Interne. În protocol se vor prevedea efectivele de militari și numărul posturilor de pază, amenajările și mijloacele tehnice de pază și alarmare pentru funcționarea pazei, a căror construire și instalare intră în sarcina unităților socialiste beneficiare, modul de asigurare a condițiilor de cazare a efectivelor militare, precum și alte obligații referitoare la paza militară, potrivit prevederilor regulamentelor militare". (art. 7).

Cu privire la cheltuielile privind paza art. 8 din decret prevede : „Unitățile socialiste ce funcționează pe baza autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, la care se organizează paza militară, vor plăti Ministerului de Interne contravaloarea serviciilor efectuate. Tarifele se stabilesc de Ministerul de Interne, cu avizul Ministerului Finanțelor, la nivelul cheltuielilor ce se efectuează cu paza militară".

Cu privire la paza militară o prevedere importantă o conține art. 10 din decret și anume : „În obiectivele de importanță deosebită se organizează, concomitent cu paza militară, după nevoi, și pază proprie, care se integrează în sistemul unic de pază a obiectivelor. La obiectivele prevăzute în alin. 1, personalul din paza proprie se subordonează, în ceea ce privește îndeplinirea misiunilor, și comandantului unității sau subunității care asigură paza militară".

● PAZA PROPRIE A UNITĂȚILOR SOCIALISTE DE STAT ȘI OBȘTEȘTI

Este reglementată prin Capitolul III din decret, pe care îl reproducem în întregime :

Art. 11. — Obiectivele și alte bunuri care, datorită valorii, importanței sau specificului lor, necesită a fi păzite în mod permanent, se asigură prin paza proprie a unităților socialiste de stat și obștești.

Paza proprie se execută cu personal avînd anume aceste atribuții, în cadrul numărului de posturi aprobat prin plan fiecărei unități, și se organizează în formații compuse din paznici, paznici obiective speciale, portari, controlori poartă și șefi de formații, necesare acoperirii posturilor și schimburilor stabilite prin planul de pază, conform criteriilor și normelor prevăzute în anexa nr. 1.

În timpul serviciului, personalul de pază poartă uniformă, potrivit normelor legale.

În cazul unităților socialiste grupate în aceeași clădire sau în clădiri separate, cu același acces, paza se organizează în comun, cu efective ale acestor unități. Comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare împreună cu conducerile unităților socialiste de stat și obștești vor stabili obiectivele la care se organizează pază în comun. Conducerile unităților socialiste care au obiective ce se asigură prin pază în comun vor stabili, de comun acord, personalul care efectuează paza, precum și obligațiile și răspunderile ce le revin în acest scop, inclusiv cele rezultate din planul de pază.

Pentru întărirea pazei unităților socialiste de stat și obștești, precum și a securității unor sectoare, agregate, in-

Supliment la
nr. 5 1984
Revista ECONOMICA

stalații și a altor compartimente importante de activitate, se organizează, concomitent, pază obștească.

Paza obștească se efectuează de personalul unității socialiste sau, după caz, de membrii cooperatori, în afara orelor de producție, cu respectarea prevederilor legislației muncii, precum și de către luptători din gărzile patriotice și tineri din formațiunile de pregătire a tineretului pentru apărarea patriei.

Persoanele care efectuează paza obștească sînt propuse de consiliile oamenilor muncii din unitățile socialiste ori de consiliile de conducere din organizațiile cooperatiste, iar propunerile se aprobă, după caz, de adunarea generală a oamenilor muncii, a reprezentaților acestora sau a membrilor cooperatori.

Persoanelor care efectuează paza obștească a unităților de stat și obștești le revin, în mod corespunzător, obligațiile prevăzute pentru personalul de pază.

Art. 12. — La unitățile socialiste care dețin, cu orice titlu, terenuri agricole se organizează paza proprie de cîmp.

În afara atribuțiilor comune întregului personal de pază, paznicii de cîmp sînt obligați să asigure paza tuturor bunurilor de pe terenurile agricole și să sesizeze, la timp, organele competente despre producerea de calamități, apariția unor dăunători și alte evenimente de natură să producă pagube avutului obștesc.

În timpul serviciului paznicii de cîmp poartă un însemn distinctiv.

Art. 13. — Paza pădurilor, a oricăror terenuri care constituie fond forestier, a vînatului din fondurile de vînătoare și a fondului piscicol se asigură cu personal silvic și de pază a fondurilor de vînătoare și piscicole, anume desemnat de către conducerile unităților socialiste deținătoare ale acestor fonduri.

Art. 14. — Poate fi încadrată paznic persoana care îndeplinește următoarele condiții ;

a) este cetățean român și a împlinit vîrsta de 21 ani ;

b) are aptitudini fizice și profesionale adecvate funcției ;

c) este cunoscut ca o persoană corectă și cu o bună conduită cetățenească ;

d) a satisfăcut serviciul militar.

Pentru controlul accesului în unitățile socialiste pot fi încadrate, în funcție de nevoie, și femei care îndeplinesc condițiile prevăzute în alin. 1, cu excepția celei de la lit. d).

Art. 15. — Personalul de pază se încadrează în muncă numai cu avizul organului local al miliției. În cazul retragerii avizului, cel în cauză nu mai poate fi menținut în serviciul de pază.

Art. 16. — Personalul de pază, la încadrare, depune următorul jurămînt :

„Jur să respect legile țării, să nu precupețesc nici un efort pentru asigurarea securității bunurilor ce îmi sînt încredințate pentru pază, să fiu cinstit, curajos, disciplinat și vigilent, să păstrez cu strictețe secretul de stat și de serviciu și să-mi îndeplinesc cu conștiinciozitate îndatoririle ce îmi revin".

Art. 17. — Personalul de pază va fi înarmat cu arme de foc, cu acordul miliției județului sau a municipiului București, în raport cu importanța, specificul, întinderea obiectivelor și valoarea bunurilor păzite.

Art. 18. — Paza se organizează și se efectuează potrivit planului de pază întocmit de unitatea socialistă de stat sau obștească, cu avizul de specialitate al organului local al Ministerului de Interne, care este obligatoriu și în situația modificării planului de pază.

Prin planul de pază se stabilesc numărul de posturi și amplasarea acestora, efectivul de paznici și alte persoane care concură la pază, amenajările, instalațiile și mijloacele tehnice de pază și alarmare, consemnul posturilor, modul în care se execută controlul accesului și circulația în obiectiv, legătura și cooperarea cu alte organe cu sarcini de pază și securitate a obiectivelor și bunurilor. Pentru asigurarea pazei de cîmp, planul va prevedea și delimitarea terenurilor agricole, a construcțiilor, instalațiilor și altor bunuri aflate pe aceste terenuri ce urmează a fi păzite.

Art. 19. — Conducătorii unităților de stat și obștești unde se asigură paza proprie au, în principal, următoarele atribuții :

a) răspund nemijlocit de organizarea și funcționarea pazei unităților și a bunurilor pe care le dețin cu orice titlu,

b) analizează temeinic nevoile stricte de pază și stabilesc efectivele necesare în raport cu importanța, mărimea și vulnerabilitatea obiectivelor respective, specificul producției și locul de dispunere a acestora ;

c) asigură, pentru executarea serviciului de pază, selecționarea unor persoane cu profil moral corespunzător, cu aptitudini fizice și profesionale necesare acestei activități ;

d) iau măsuri de instruire specifică a personalului de pază și controlează modul cum își exercită atribuțiile de serviciu ;

e) asigură executarea amenajărilor și instalațiilor necesare desfășurării serviciului de pază, precum și introducerea, întreținerea și menținerea în stare de funcționare a mijloacelor tehnice de alarmare ;

f) asigură echiparea personalului de pază cu uniforma și însemnele distinctive, potrivit dispozițiilor legale ;

g) asigură spațiile și amenajările necesare păstrării în deplină securitate a armamentului și muniției necesare executării serviciului de pază ;

h) stabilesc responsabilități pentru șefii compartimentelor de muncă, precum și pentru maiștri, în ceea ce privește paza și securitatea utilajelor și instalațiilor de la locurile de muncă. La terminarea programului de lucru, șefii compartimentelor de muncă, precum și maiștrii din locurile unde se lucrează cu unu sau două schimburi, vor verifica dacă au fost luate măsuri pentru prevenirea sustragerilor, incendiilor, exploziilor, distrugerilor sau degradărilor. Intrările în aceste locuri de muncă vor fi încuiate și sigilate, iar cheile vor fi păstrate în locurile anume stabilite de conducătorii unităților socialiste.

Îndeplinirea acestor atribuții de către conducătorii organizațiilor socialiste de stat și obștești se realizează cu sprijinul și sub controlul de specialitate al organelor locale de miliție, pe care sînt obligați să le sesizeze în legătură cu toate problemele ce pot afecta paza și integritatea avutului obștesc.

Aceleași obligații revin și conducătorilor unităților socialiste de stat sau obștești nou înființate, la care se impune asigurarea pazei proprii. Aceste unități, precum și cele în care activitatea se extinde, vor prevedea în statele de funcții necesarul personalului anume destinat pentru paza obiectivelor și a bunurilor.

● CONTROLUL ACCESULUI ȘI CIRCULAȚIEI ÎN INCINTA UNITĂȚILOR SOCIALISTE DE STAT ȘI OBȘTEȘTI

Decretul menționat, la Capitolul IV prevede următoarele:

Art. 20. — Accesul în incinta unităților socialiste de stat și obștești, cu excepția acelor unități care prestează servicii publice, se face numai pe bază de legitimație, permis sau bilet de intrare.

Conducătorii unităților socialiste vor stabili reguli stricte de acces și circulație în incinta unităților a personalului propriu și a persoanelor din afară.

La stabilirea regulilor de acces și circulație se va ține seama de dispozițiile legale în vigoare referitoare la apărarea secretului de stat, de cele privind disciplina muncii, precum și de specificul unității, permițîndu-se accesul și circulația persoanelor numai în locurile în care acestea își desfășoară activitatea sau în care au de îndeplinit sarcini de serviciu și pentru care s-a aprobat accesul în acest scop.

Art. 21. — Personalul unității va purta echipamentul specific sau însemnele ori însemnele distinctive stabilite prin regulamentul de ordine interioară.

Art. 22. — Conducătorii unităților socialiste vor stabili pe compartimente de muncă — servicii, secții, ateliere și altele asemenea — persoanele care sînt responsabile cu aplicarea regulilor de acces și circulație în aceste locuri de muncă.

Persoanele responsabile, stabilite potrivit alineatului precedent, sînt obligate să verifice zilnic modul în care se respectă regulile de acces și circulație, iar în cazul cînd

constată încălcarea acestora, să informeze conducerea unității socialiste și să propună sancționarea celor vinovați.

Art. 23. — Conducătorii unităților socialiste sînt obligați să organizeze desfășurarea activității educative a întregului personal pentru sporirea vigilenței, a ordinii și disciplinei interioare, astfel încît accesul și circulația în compartimentele de muncă să se facă în condițiile asigurării pazei și securității obiectivelor și bunurilor unității.

● PAZA OBȘTEASCĂ ÎN COMUNE, SATE ȘI UNELE LOCALITĂȚI COMPONENTE ALE MUNICIPIILOR ȘI ORAȘELOR

Este reglementată prin Capitolul V din decret și anume:

Art. 24. — Pentru apărarea avutului obștesc și a bunurilor proprietate personală, în comune și sate se organizează pază obștească, care contribuie și la menținerea ordinii și liniștii publice.

Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București pot stabili ca paza obștească să se organizeze și în unele localități componente ale municipiilor și orașelor dispersate de acestea.

Art. 25. — Paza obștească se organizează, pe baza propunerii adunării locuitorilor, de către birourile executive ale consiliilor populare comunale, iar în localitățile componente ale municipiilor și orașelor, precum și în satele aparținătoare acestora, de către comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare respective. Numărul posturilor de pază se stabilește de adunarea locuitorilor, la propunerea comitetelor sau birourilor executive care organizează paza.

La stabilirea posturilor de pază obștească se au în vedere numărul locuitorilor comunei ori satului, întinderea și așezarea localității, numărul obiectivelor a căror pază nu este asigurată prin alte sisteme de pază și alte asemenea elemente determinate de specificul local.

Hotărîrea adunării locuitorilor se ia prin vot deschis, cu majoritatea celor prezenți, dacă aceștia reprezintă cel puțin două treimi din numărul locuitorilor cărora le revine obligația de a presta paza. Adunarea locuitorilor se poate organiza pe sate, comune sau circumscripții electorale ori grupe ale acestora și este convocată de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular.

Art. 26. — Paza obștească se execută pe timpul nopții, prin rotație, de către cetățenii care domiciliază în localitatea unde se organizează asemenea pază, bărbați în vîrstă de 18—65 ani, cunoscuți ca persoane corecte și cu o bună conduită cetățenească, potrivit planului de pază întocmit conform prevederilor art. 18. Persoanele care nu prezintă încredere să presteze această activitate, stabilite de adunarea locuitorilor, vor plăti contravaloarea prestației pazei în bani.

Se exceptează de la executarea pazei obștești:

a) persoanele inapte medical;

b) militarii;

c) alte persoane, în cazuri temeinic justificate, cu aprobarea adunării locuitorilor.

Art. 27. — Obligația de a executa paza obștească se îndeplinește prin prestarea efectivă a pazei.

Adunarea locuitorilor poate aproba unor persoane să plătească contravaloarea în bani a obligației de a presta paza.

Sumele stabilite de adunarea locuitorilor drept contribuție, pentru persoanele care nu prezintă încredere să efectueze pază sau cărora li s-a aprobat, potrivit alin. 2, să nu presteze efectiv această activitate, vor fi folosite pentru plata persoanelor care efectuează paza în locul lor și se încasează prin organele financiare ale comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare. În cazul în care sumele nu sînt achitate în termen de 30 de zile de la data hotărîrii adunării locuitorilor, acestea se urmăresc și se execută pe baza deciziei comitetului sau biroului executiv al consiliului popular, care constituie titlu executor.

Comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare stabilesc persoanele care prestează paza în locul celor prevăzute la alin. 2 și la art. 26 alin. 1 și retribuția cuvenită potrivit hotărîrii adunării locuitorilor.

Paznicii obștești poartă un însemn distinctiv în timpul executării pazei.

Instruirea și controlul persoanelor care execută paza obștească se asigură de către comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare, cu concursul de specialitate al organului local al Ministerului de Interne.

● PAZA TRANSPORTURILOR UNOR VALORI IMPORTANTE

Capitolul VI din decret prevede cele ce urmează:

Art. 28. — Transportul valorilor importante constînd în sume de bani, titluri de credit, cecuri ori altele asemenea, metale și pietre prețioase, valori științifice, tehnice, de cultură și artă, precum și al armelor, munițiilor, materialelor explozive sau radioactive ori al altor materii sau substanțe periculoase, se efectuează cu mijloace de transport anume destinate, asigurate, după caz, cu pază militară sau personal din paza proprie, înarmat cu arme de foc, în condițiile prevăzute de lege.

Cuantumul sumelor de bani, valorile și bunurile ce urmează a fi păzite și transportate potrivit alin. 1 se stabilesc de conducerea unității socialiste, cu acordul inspectoratului județean sau al municipiului București al Ministerului de Interne.

Art. 29. — Mijloacele destinate pentru transportul valorilor și bunurilor prevăzute la art. 28 vor fi dotate cu dispozitive tehnice de pază și alarmare necesare și amenajate în mod corespunzător pentru a îndeplini condițiile de securitate.

Art. 30. — În cazul în care transportul sumelor de bani și al altor valori nu se face cu mijloace de transport anume destinate, conducerea unității socialiste va lua măsuri pentru ca cei care fac astfel de transporturi să fie însoțiți de o persoană desemnată din cadrul unității sau, cînd situația impune, de un paznic.

Persoana anume desemnată și paznicul, prevăzuți la alineatul precedent, pot fi înarmați cu arme de foc; cu acordul inspectoratului județean sau al municipiului București al Ministerului de Interne.

● SANCȚIUNI

Capitolul XI din decret reglementează sancțiunile ce se aplică în cazul nerespectării normelor legale privind paza bunurilor. Reproducem prevederile acestui capitol.

Art. 45. — Nerespectarea dispozițiilor prezentului decret atrage, după caz, răspunderea materială, civilă, disciplinară, contravențională sau penală.

Art. 46. — Neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă, cu intenție sau din culpă, de către personalul de pază a obligațiilor ce-i revin potrivit prezentului decret constituie, după caz, infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor obștești sau neglijență în serviciu, dacă sînt întrunite condițiile prevăzute de legea penală pentru aceste infracțiuni și dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă.

Art. 47. — Constituie contravenții la normele privind paza următoarele fapte, dacă nu sînt săvîrșite în astfel de condiții încît, potrivit legii penale, sînt considerate infracțiuni:

a) neîntocmirea planului de pază, precum și neîndeplinirea sarcinilor ce revin unităților socialiste de stat și obștești din acest plan;

b) neluarea măsurilor de realizare și menținere în stare de funcționare a mijloacelor tehnice de pază și alarmare ori a mijloacelor destinate transportului valorilor sau bunurilor prevăzute în art. 19 lit. e), art. 28 alin. 1 și art. 29;

c) neluarea măsurilor de însoțire a persoanei care transportă sume de bani sau alte valori, potrivit art. 30;

d) neluarea măsurilor stabilite de organele Ministerului de Interne pentru înlăturarea deficiențelor constatate ca urmare a controlului efectuat, potrivit art. 43 lit. f);

e) încadrarea sau menținerea în funcție a personalului de pază cu încălcarea prevederilor art. 14 sau ale art. 15;

f) absentarea de la serviciul de pază fără motive temeinice ori absentarea fără anunțarea, în prealabil, despre aceasta ;

g) neîndeplinirea obligațiilor prevăzute în art. 17, art. 19 lit. c), d), g) și h), art. 20 alin. 2, art. 22, 37 și 38.

Contravențiile prevăzute la lit. a)—e) se sancționează cu amendă de la 800 la 3.000 lei, sancțiunea aplicîndu-se persoanei anume împuternicite să aducă la îndeplinire acele obligații ; dacă o astfel de împuternicire nu a fost dată, sancțiunea se aplică conducătorului unității socialiste de stat sau obștești.

Contravențiile prevăzute la lit. f) și g) se sancționează cu amendă de la 500 la 1.000 lei.

Art. 48. — Contravențiile prevăzute în art. 47 se constată de către ofițerii și subofițerii din Ministerul de Interne, precum și de către primari și delegații acestora. Agentul constatator aplică și sancțiunea.

Art. 49. — În cazul contravențiilor prevăzute la art. 47 lit. f) și g), plîngerea se soluționează de către șeful organului Ministerului de Interne din care face parte ofițerul sau subofițerul care a constatat contravenția, iar în cazul proceselor-verbale încheiate de primari sau delegații acestora, de către comitetul sau biroul executiv al consiliului popular.

Plîngerea împotriva procesului-verbal de constatare a unei contravenții din cele prevăzute la art. 47 lit. a)—e) se soluționează de către judecătoria în a cărei rază teritorială s-a săvîrșit fapta.

Art. 50. — În măsura în care prezentul decret nu dispune altfel, contravențiilor prevăzute în art. 47 li se aplică dispozițiile Legii nr. 32/1968 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor.

Al. D.

contract economic

Conținutul contractelor economice

Legea nr. 71/1969, în art. 22, după ce enumeră principalele clauze ale contractelor economice, prevede — la lit. h — că acestea trebuie să cuprindă „orice alte clauze necesare executării întocmai a obligațiilor asumate prin contract".

Dispozițiile legale reproduse confirmă pe deplin teza potrivit căreia obligația unităților socialiste de a încheia contracte economice nu se îndeplinește prin simplul fapt al perfectării acestor contracte. Ea implică, în același timp, îndatorirea de a asigura contractelor menționate un conținut **complet.** Teza la care subscriem se sprijină nu numai pe prevederile legale citate, dar și pe constatarea că numai prin reglementarea, pe cale contractuală, a tuturor aspectelor care interesează executarea, adică prin încheierea unor contracte economice complete, se asigură îndeplinirea corespunzătoare, a sarcinilor de plan. Cu alte cuvinte, contractul economic nu-și poate realiza pe deplin funcțiile care îi sînt proprii, dacă conținutul său este incomplet. Această afirmație încercăm să o demonstrăm în rîndurile care urmează.

1. Sînt relativ frecvente cazurile în care părțile omit să stabilească — în cuprinsul contractelor de furnizare pe care le încheie — termene de livrare pe date calendaristice.

O atare practică contravine flagrant dispozițiilor art. 22, lit. c din legea menționată, care obligă părțile să înscrie în contractele economice „termene calendaristice de executare".

În lipsa clauzei contractuale la care ne referim, data scadenței obligației de livrare este dedusă din prevederile repartiției (în ipoteza în care contractul are la bază un asemenea act de planificare), din eșalonarea trimestrială sau semestrială stabilită de părți ori din durata pentru care s-a încheiat contractul de furnizare.

În primul caz, acela al repartiției care prevede trimestrul sau semestrul în care urmează să se execute sarcina de plan, posibilitatea stabilirii scadenței obligației derivă din caracterul obligatoriu al sarcinii de plan. Adică, părțile nu puteau stabili un termen de livrare calendaristic în afara perioadei de executare prevăzute în repartiție, motiv pentru care se consideră că obligația de livrare a ajuns la scadență la sfîrșitul perioadei menționate.

Aceeași soluție se impune în situația cînd părțile înscriu în contract doar eșalonarea trimestrială sau semestrială a livrărilor.

În sfîrșit, dacă contractul nu cuprinde o atare eșalonare și nici nu s-a încheiat pe baza unei repartiții care defalcă sarcina de plan pe trimestre sau semestre, obligația de livrare se consideră scadentă la sfîrșitul perioadei pentru care s-a încheiat contractul (de pildă, anul de plan sau finele sezonului pentru produsele sezoniere).

Complinirea, în acest mod, a omisiunii părților de a stabili termene de livrare pe date calendaristice nu înlătură însă, consecințele care se produc, pe plan economic, în lipsa unor termene de livrare eșalonate în mod corespunzător.

Exceptînd cazurile extrem de rare cînd executarea contractelor economice are loc la un singur termen, în marea majoritate a situațiilor scadența obligațiilor de livrare la finele trimestrului, semestrului sau al anului de plan, nu este adecvată pentru asigurarea unei aprovizionări tehnico-materiale corespunzătoare a unităților beneficiare. O atare aprovizionare se cere realizată ritmic și în concordanță cu necesitățile productive ale acelor unități. Lipsa ritmicității poate cauza întreruperi ale procesului de producție, datorată lipsei temporare de materii prime sau materiale, ori constituirea de stocuri ce nu-și găsesc utilizarea decît treptat și care ocazionează imobilizări nejustificate de fonduri concomitent cu dificultăți legate de depozitarea și păstrarea produselor pînă la data cînd devine posibilă utilizarea lor în procesul de producție.

Consecințe negative se produc, de asemenea, pe tărîmul planificării și utilizării mijloacelor de transport. În majoritatea covîrșitoare a cazurilor, obligațiile de livrare derivînd dintr-un contract economic nu se pot îndeplini dintr-o dată, ci eșalonat în timp, ceea ce reclamă, pe de o parte, planificarea corespunzătoare a capacităților de transport în relația cu cărăușul iar, pe de altă parte, organizarea primirii produselor de către unitatea beneficiară într-un mod care să permită respectarea termenelor tarifare de descărcare. Or, aceste aspecte nu-și pot găsi rezolvarea corespunzătoare în lipsa termenelor de livrare stabilite pe date calendaristice.

2. Cerința stabilirii complete a conținutului contractului economic implică și determinarea sortimentelor care urmează să fie livrate. Omisiunea părților în această privință face posibilă eliberarea unității furnizoare de obligația contractuală prin livrarea oricărui sortiment. Dacă, din punctul de vedere al unității furnizoare, o atare omisiune

determină consecințe economice favorabile, deoarece îi permite fabricarea sortimentelor care se realizează lesne ori a acelora care sînt mai rentabile, unitatea beneficiară poate întîmpina dificultăți în realizarea propriilor sale sarcini de plan dacă îi lipsesc sortimentele necesare pentru desfășurarea nestînjenită a activității sale productive. Uneori, acest aspect prezintă un caracter mai complex.

Ne referim la situația în care sînt stabilite în contract, atît termenele de livrare, cît și specificația sortimentală, dar nu este realizată legătura necesară între aceste două importante elemente ale contractului de furnizare. În concret, este vorba de cazurile în care s-a precizat prin contract numai cantitatea de produse ce trebuie furnizată la termenele de livrare din fiecare lună fără să existe o defalcare pe sortimente din care să rezulte cît anume din fiecare sortiment trebuie livrat la scadențele lunare. Se ajunge astfel — datorită imperfecțiunii cuprinsului contractului — ca unitatea furnizoare să-și îndeplinească obligațiile lunare prin livrări globale ce nu satisfac necesitățile unității beneficiare. Astfel, de pildă, nevoia livrării ritmice a tuturor sortimentelor de tablă pentru îndeplinirea planului de producție a unei întreprinderi constructoare de mașini nu necesită nici o demonstrație. În situația la care ne referim nu există instrumentul contractual eficient pentru a impune unității furnizoare efectuarea unor asemenea livrări și nici posibilitatea angajării răspunderii sale pentru neasigurarea aprovizionării ritmice a unității beneficiare cu toate sortimentele de tablă necesare. Este de presupus că dacă în contract s-ar fi prevăzut termene de livrare pentru fiecare sortiment în parte, unitatea furnizoare s-ar fi străduit să-și îndeplinească obligațiile de livrare corespunzător cu necesitățile unității beneficiare, cunoscînd că în caz contrar avea de suportat rigorile răspunderii contractuale.

3. Conținutul contractelor economice este stabilit, uneori, în mod deficient și cu privire la însușirile calitative ale produselor care constituie obiectul lor, deși art. 22 lit. b din Legea nr. 71/1969 obligă în mod expres unitățile socialiste — părți contractante să determine condițiile de calitate pe care aceste produse trebuie să le îndeplinească.

Este vorba, în primul rînd, de omisiunea menționării în cuprinsul contractului a calității normate, adică a actului normativ (standard de stat, normă internă, caiet de sarcini etc.) care reglementează însușirile calitative ale unui anumit produs. Deși asemenea acte normative completează, de drept contractul, omisiunea părților poate da loc unor neînțelegeri sau impedimente în cursul executării, dacă unitatea furnizoare nu poate realiza produsele la parametrii calității normate ori, dacă unității beneficiare îi sînt necesare produse avînd alte însușiri calitative.

Alteori, părțile nu au în vedere totalitatea actelor normative, deși, prin ipoteză, sînt incidente mai multe asemenea acte în privința aspectelor complexe pe care le implică calitatea produselor. Ne mărginim la exemplul unui produs în legătură cu care regulile de verificare a calității sînt conținute într-un act normativ aparte. Recepția efectuată cu nesocotirea acestor reguli, datorată neprevederii lor în contract, nu produce efectele proprii acestei operațiuni și deschide larg calea unor fenomene litigioase în cursul executării contractului.

4. Deși unitățile socialiste nu sînt în drept să negocieze asupra prețului — cu excepția cazurilor limitative prevăzute de lege în care prețul se stabilește prin acordul lor — lipsa unei clauze corespunzătoare în contract poate determina consecințe prejudiciabile.

În acest sens, formula „prețul este cel în vigoare la data livrării produselor" nu satisface sub două aspecte.

În primul rînd, fiecare dintre părțile contractante care a subscris la această clauză poate avea în vedere un alt preț decît cel considerat aplicabil de către partea contractantă, ceea ce constituie o sursă potențială de neînțelegeri și litigii în cursul executării contractului.

În al doilea rînd, este posibil ca prețul legal să nu fie acoperitor în raport cu cheltuielile pe care le implică realizarea produselor la unitatea furnizoare. Or, în condițiile desfășurării unei activități eficiente din punct de vedere economic care presupune nu numai acoperirea cheltuielilor, dar și realizarea unor beneficii, nu se justifică producerea și contractarea unor produse care se execută cu pierdere. Așadar, o asemenea situație se impune a fi sesizată și reglementată chiar la încheierea contractului în raport cu prețul legal stipulat de părți în cuprinsul contractului. Este evident că, odată depășită această fază, în cadrul executării, unitatea furnizoare nu poate obține decît prețul legal, chiar dacă în acest fel patrimoniul său are de suportat unele consecințe economice negative.

5. În cadrul contractelor de furnizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor prezintă o importanță deosebită stabilirea, atunci cînd este cazul, a obligațiilor unităților beneficiare privind asigurarea și punerea la dispoziție a documentației tehnice de execuție.

Omisiunea părților de a reglementa, prin clauze adecvate, acest aspect poate atrage neexecutarea contractului în măsura în care unitatea furnizoare — în lipsa documentației — s-a aflat, în mod obiectiv, în imposibilitate de a-și îndeplini obligațiile de livrare asumate prin contract. Ca urmare a neînscrierii clauzei în contract, consecințele patrimoniale ale neexecutării se vor stabili în sarcina unității furnizoare, aceasta neputînd justifica neîndeplinirea obligației contractuale prin faptul că unitatea beneficiară nu i-a transmis documentația de execuție.

Lipsa unei asemenea clauze contractuale nu va atrage consecințele expuse doar în cazul produselor pentru care obligația de predare a documentației de execuție este prevăzută de lege. Aceasta — deoarece în ipoteza acum avută în vedere, contractul economic se completează de drept, cu dispoziția legală care stabilește în sarcina unității beneficiare obligația de predare a documentației de execuție.

O asemenea dispoziție este cea prevăzută în art. 17, alin. 2 din Legea nr. 71/1969 : „Pentru mașinile, utilajele și instalațiile cu o durată mai mare a ciclului de fabricație, documentațiile tehnice și comenzile se vor preda de către beneficiari în cadrul termenelor prevăzute în anexă, care face parte integrantă din prezenta lege".

6. Pentru anumite categorii de contracte economice, Legea nr. 71/1969 prevede obligativitatea stabilirii unor clauze specifice.

Astfel, potrivit art. 21, în cadrul contractelor privind furnizarea de utilaje tehnologice și instalații complexe, părțile sînt îndatorate să stipuleze — printre altele — termene de livrare corelate cu ciclul de montaj, cu termenul de punere

în funcțiune, precum și cu durata transportului ; termenele și responsabilitățile de predare a documentației tehnice; obligațiile unității furnizoare de a asigura documentațiile de montaj, asistență tehnică, probele de punere în funcțiune, școlarizarea personalului de exploatare, livrarea de piese de schimb și efectuarea de prestații în perioada de garanție.

În acțiunea consacrată contractelor interne, pentru realizarea operațiunilor de export și import, aceeași lege prevede, în art. 73, că „la încheierea contractului economic de comision părțile sînt obligate să stabilească :

a) operațiunile comerciale care urmează a se efectua în nume propriu de către întreprinderea de comerț exterior, pe seama unității economice care a împuternicit-o ;

b) condițiile de negociere a operațiunilor de comerț exterior și documentațiile tehnico-economice necesare îndeplinirii împuternicirii acordate ;

c) alte elemente pentru concretizarea desfășurării relațiilor dintre părți".

Oprindu-ne doar asupra prevederilor lit. b de mai sus, subliniem necesitatea de a se reglementa în mod amănunțit condițiile de negociere ale contractelor externe pentru a se evita eventuale diferende ulterioare în ceea ce privește opozabilitatea contractului extern față de unitatea comitentă.

Observăm că — și de această dată — reglementînd cauzele pe care trebuie să le cuprindă contractul economic de comision, legea nu este limitativă. Acest fapt confirmă din nou teza potrivit căreia contractul economic poate fi considerat complet numai în măsura în care cuprinde toate clauzele necesare pentru executarea lui în condiții optime.

I. ICZKOVITS

financiar

Evaluarea construcțiilor, terenurilor și plantațiilor ce se preiau, cu plată, în proprietatea statului

● **Evaluarea imobilelor. Modalități.** Potrivit prevederilor D. nr. 467/1979, pentru construcțiile ce se preiau în proprietatea statului de la persoanele fizice sau juridice (altele decît unitățile de stat), despăgubirile se stabilesc pe baza normelor de evaluare și a condițiilor prevăzute în anexa nr. 1, iar pentru terenuri și plantații viticole pe baza normelor prevăzute în anexa nr. 2 (art. 1 și 5). Despăgubirile pentru construcțiile expropriate realizate prin execuție sau cumpărate din fondul locativ de stat în baza L. nr. 4/1973 se stabilesc la valoarea înscrisă în contractul de construire sau cumpărare, diminuată cu uzura aferentă calculată potrivit tabelului nr. 4 din anexa nr. 1 (art. 2). Despăgubirile pentru construcțiile expropiate aparținînd organizațiilor cooperatiste sau obștești se stabilesc la nivelul valorii de inventar existente în evidența contabilă, mai puțin uzura (art. 3). Plata despăgubirilor cuvenite ca urmare a preluării în proprietatea statului a bunurilor expropiate se face de unitățile cărora li s-au atribuit, din fondurile de investiții sau din alte fonduri prevăzute de lege, după caz. Materialele rezultate din demolarea construcțiilor expropriate pot fi predate fostului proprietar, scăzîndu-se valoarea lor din despăgubirea cuvenită. Valoarea materialelor se determină la prețul cu amănuntul, din care se deduce uzura aferentă, stabilită de comisia de evaluare (art. 9). Construcțiile, terenurile și plantațiile vitipomicole ce se preiau prin expropiere trec în proprietatea statului libere de orice sarcini (art. 6).

● **Organe competente. Proces-verbal evaluare — Contestații.** Evaluarea construcțiilor, terenurilor și plantațiilor vitipomicole care se preiau în proprietatea statului se face de către comisii de evaluare stabilite de comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare județene sau al municipiului București (art. 7). Împotriva procesului-verbal de evaluare întocmit de comisie, foștii proprietari pot face contestație în termen de 15 zile de la data comunicării în scris a despăgubirii stabilite. Contestațiile se soluționează în cel mult 30 de zile de la data depunerii lor, de către comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare sau ale municipiului București.

J. COSTIN

Implicații ale neomologării produselor și lipsei prețurilor

Omologarea produselor noi este instituită prin Legea nr. 7/1977 în scopul asigurării cerințelor de calitate și fiabilitate. Aceeași lege, prin art. 27 lit. a, prevede interdicția de a se introduce în fabricația de serie produse noi fără prealabila lor omologare.

În considerarea acestei interdicții legale, sînt exonerate de plata penalităților unitățile furnizoare care nu livrează la termenele contractuale produsele neomologate. Soluția se întemeiază pe faptul că, în ipoteza la care ne referim, unitățile furnizoare nu pot, legal, să procedeze la livrarea produselor înainte de omologarea lor.

Această soluție reclamă însă unele nuanțări și explicații pe care le oferim în continuare.

1. În cazul produselor care se planifică prin repartiții, se pune problema dacă consecințele menționate ale neomologării pot fi recunoscute în condițiile în care părțile au încheiat contractul în baza unei repartiții emise de către coordonatorul de balanță.

Răspunsul care se impune este afirmativ, întrucît existența repartiției nu exclude prin sine posibilitatea ca produsele să fie neomologate atît la data emiterii actului de planificare, cît și în momentul încheierii contractului.

Într-adevăr, nu există nici o dispoziție legală care să interzică emiterea repartițiilor și încheierea contractelor de furnizare avînd ca obiect produse neomologate. După cum am văzut, legea prohibă doar introducerea în fabricație și livrarea unor asemenea produse.

Prin urmare, apare justificată emiterea repartițiilor și perfectarea contractelor în ideea că omologarea se va rea-

liza ulterior, dar în timp util pentru ca produsele să fie livrate în perioada prevăzută în sarcina de plan și în contract. Cu toate acestea, dacă omologarea nu are loc ori se realizează cu întîrziere, consecințele, pe planul răspunderii, vor fi cele pe care le-am menționat mai sus.

2. În cazuri rare, unitățile furnizoare livrează unele cantități de produse înainte de omologare iar pentru ceea ce nu au livrat invocă în apărare lipsa omologării.

S-ar putea susține că într-o asemenea situație neomologarea produselor nu constituie cauza reală și eficientă a neîndeplinirii obligației contractuale de livrare.

O asemenea susținere nu ar rezista însă unei analize atente, întrucît, pe de o parte, livrarea produselor neomologate s-a făcut cu încălcarea prevederilor legale iar dintr-un asemenea fapt ilicit nu se pot deduce consecințe în ceea ce privește posibilitatea executării contractului. Pe de altă parte, omologarea nefiind realizată, interdicția legală a livrării produselor ocazionează efectele arătate. În schimb, unitatea furnizoare se poate vedea în situația de a suporta sancțiunile aplicabile în cazul livrării de produse neomologate iar unitatea beneficiară răspunde în cazul cînd, în mod culpabil, a folosit în procesul de producție sau a introdus în circuitul comercial produse neomologate.

3. Pentru a produse efecte exoneratoare de răspundere, lipsa omologării trebuie să constituie un impediment real și insurmontabil în calea îndeplinirii obligației contractuale de livrare.

În această ordine de idei, prezintă relevanță următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 3044/1983 :

„Este adevărat că în situația cînd un furnizor dovedește că produsele contractate nu sînt omologate, este exonerat de răspundere, fiind interzisă executarea și livrarea unor atari produse, astfel încît se găsește în fața unui impediment legal.

În speță însă, se constată că omologarea produselor trebuia făcută la beneficiară, motiv pentru care pîrîta putea și trebuia să le livreze în vederea omologării.

Ca atare, obligarea pîrîtei-furnizoare la plata penalităților s-a impus, întrucît lipsa omologării nu a constituit un impediment real în calea îndeplinirii obligației de livrare. Dimpotrivă, în împrejurările speței, efectuarea livrării constituia o condiție pentru realizarea omologării care urma să aibă loc la unitatea beneficiară.

Lipsa prețului legal stabilit produce efecte similare cu cele înfățișate mai sus în legătură cu neomologarea produselor. Explicația rezidă în faptul că lipsa omologării, ca și lipsa prețului, nu afectează validitatea contractului de furnizare. Lipsa acestor elemente esențiale împiedică doar executarea contractului care — repetăm — se consideră valabil încheiat. Prin urmare, unitățile socialiste sînt îndreptățite să încheie contracte și pentru produse care nu au prețul legal fixat. Interdicția intervine abia în faza de executare a contractului, întrucît dispozițiile normative în vigoare interzic — cu anumite excepții — livrarea produselor care nu au prețul legal stabilit. Consecința este că, lipsind prețul la scadența termenului de livrare, unitatea furnizoare se află în fața unui impediment legal în calea îndeplinirii obligației contractuale de livrare. Prin urmare, într-o asemenea ipoteză, nu se pune în discuție validitatea contractului de furnizare ori o situație de forță majoră cu efecte asupra posibilităților de îndeplinire a obligației de livrare. Exonerarea de răspundere a unității furnizoare se întemeiază pe existența acelui impediment legal de executare care este lipsa prețului.

Invocîndu-se această împrejurare, unitățile beneficiare ale produselor nelivrate obiectează că nefixarea prețului în timp util se datorează și unităților furnizoare care nu au transmis, în mod operativ, organelor competente documentația, datele și avizele necesare stabilirii prețului.

Asemenea obiecțiuni nu pot fi — în principiu — primite, deoarece impedimentul legal în calea executării contractului își produce efectele independent de împrejurarea dacă unitatea furnizoare și-a îndeplinit sau nu îndatoririle care îi revin în legătură cu operațiile pe care le implică stabilirea prețului de către organul competent.

Datele problemei se schimbă dacă ceea ce se reclamă nu constituie penalități, ci daune pe care unitatea beneficiară le-a suferit efectiv, întrucît produsele contractate nu i-au fost livrate la termen datorită lipsei prețului legal. În această ipoteză este relevantă examinarea conduitei pe care a avut-o unitatea furnizoare, aceasta urmînd să răspundă dacă se dovedește că, în mod culpabil, a contribuit la stabilirea prețului cu întîrziere, ori că, prin omisiunile de care se face vinovată, a zădărnicit fixarea prețului de către organul competent. Obligarea unității furnizoare la repararea prejudiciului pricinuit celei beneficiare nu se bazează pe neîndeplinirea la termen a obligației de livrare, ci își găsește temeiul în nesatisfacerea culpabilă de către unitatea furnizoare a îndatoririlor care i-au revenit în legătură cu stabilirea prețului produselor contractate.

Desigur că raționamentul care se impune este altul atunci cînd prețul urma să se stabilească chiar de către unitatea avînd calitatea de furnizoare în contractul care nu a fost executat la termen.

În astfel de situații, unitatea furnizoare cumulează calitatea de parte contractantă cu aceea de organ al statului avînd atribuții de stabilire a prețurilor.

Ivirea unor asemenea situații este posibilă datorită faptului că, potrivit art. 101 din Legea nr. 19/1971, „organele de conducere colectivă ale ministerelor și celorlalte organe centrale ale administrației de stat pot delega centralelor industriale, unităților cu statut de centrală și altor unități direct subordonate, precum și organizațiilor comerciale coordonate, competența de a stabili prețuri și tarife la unele produse și servicii, stabilind totodată limite maxime de prețuri și tarife pe grupe și subgrupe de produse".

În mod corespunzător, art. 109 din aceeași lege prevede că „organele de conducere colectivă ale centralelor industriale, celorlalte unități cu statut de centrală, unităților subordonate direct ministerelor, celorlalte organe centrale ale administrației de stat și comitetelor executive ale consiliilor populare, precum și cele ale organizațiilor comerciale, stabilesc prețuri și tarife, potrivit delegării făcute de organele care le coordonează".

În sfîrșit, în conformitate cu art. 110 din legea menționată, „organele de conducere colectivă ale unităților prevăzute în art. 109 pot delega unităților subordonate competența de a stabili prețuri și tarife pentru unele produse și servicii, precizate cu acordul organului ierarhic superior, stabilind totodată limite maxime de prețuri și tarife pe grupe și subgrupe de produse".

Am reprodus aceste dispoziții legale pentru a învedera frecvența situațiilor în care competența de stabilire a prețurilor revine chiar unităților socialiste părți contractante.

Or, în această ipoteză, considerăm că simplul fapt al lipsei prețului sau al stabilirii lui cu întîrziere n-ar trebui să exonereze unitatea furnizoare de penalitățile datorate pentru nelivrarea la termen a produselor contractate.

Ne întemeiem susținerea pe constatarea că, în această situație, fixarea prețului depinde de unitatea furnizoare, astfel că nu se poate admite existența unui impediment exterior în calea executării contractului.

Adoptarea unei soluții contrare ar însemna ca executarea contractului (mai precis, a obligației de livrare) să fie la latitudinea unității furnizoare, lipsind astfel contractul economic de forța obligatorie care îi este proprie.

În fine, admiterea unei asemenea soluții ar duce, în mod practic, la asimilarea răspunderii pe care Legea nr. 71/1969 o prevede în sarcina unității furnizoare care nu și-a îndeplinit la termen obligația contractuală de livrare. Într-adevăr, deși produsele nu s-ar executa și livra — prin ipoteză — din cauze imputabile unității furnizoare, aceasta nu ar fixa prețul ce-i este dat în competență pentru a obține astfel apărarea de răspundere ceea ce ni se pare inadmisibil.

Susținînd că, în situațiile la care ne referim, lipsei prețului nu ar trebui să i se atribuie urmări exoneratoare de răspundere, nu excludem posibilitatea ca asemenea consecințe să se producă totuși.

Avem în vedere posibilitatea unității furnizoare de a dovedi că nu a putut stabili prețul datorită unor imprejurări pentru care nu are a răspunde.

Așa de pildă, potrivit art. 111 din Legea nr. 19/1971, „organele de conducere colectivă ale centralelor industriale, altor unități cu statut de centrală, unităților subordonate, precum și organele de conducere colectivă ale organizațiilor comerciale, stabilesc prețuri și tarife pentru produsele și serviciile date în competența lor de către organele și unitățile ierarhic superioare, pe baza acordului cu beneficiarii".

Rezultă deci, că pentru stabilirea prețurilor de către unitățile furnizoare este necesar acordul dat de unitățile beneficiare. Dacă se întîrzie transmiterea acestui acord este evident că unitatea furnizoare nu poate să fie ținută răspunzătoare pentru întîrzierea corespunzătoare în stabilirea prețului.

H. MATEI

Ambalaje

Regimul juridic al ambalajelor provenite de la mărfurile din import

Problema recuperării și refolosirii ambalajelor provenite de la mărfurile din import, prezintă în condițiile economice actuale, o deosebită importanță.

Circulația acestor ambalaje, obiectul discuției limitîndu-l la ambalajele din lemn, la lăzile în care sosesc ambalate fructele citrice din import, își găsește reglementarea în art. 59 și următoarele și în pct. 2 din Anexa nr. 9 a Ord. MATMCGFF nr. 96/1981 (Publicat în B.Of.I. 66/7.09.1981), în sensul cărora, aceste lăzi se facturează la prețul de 400 lei to. conform Ord. M.I.C.M. nr. 13001/1981 de către întreprinderile importatoare către unitățile care primesc mărfurile din import și se recuperează, deci există obligația de restituire.

Această reglementare din actul normativ privind circulația ambalajelor în vigoare, a generat unele interpretări, iar pe plan departamental au apărut unele dispoziții aparent contrarii, ne referim la Ordinul M.C.I. nr. 9545/din 30.XII.1982, prin care s-a stabilit obligația pentru întreprinderile comerțului cu ridicata pentru produse alimentare, de a recupera aceste ambalaje și a le valorifica către întreprinderea specializată pentru importul mărfurilor alimentare la prețul de 2 lei bucata, iar către întreprinderile pentru legume și fructe, întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție, la prețul de 1 leu bucata, deci la prețuri diferite de acela din anexa 9 la Ord. 96/1981.

În măsura în care ambalajele în discuție au fost recuperate de la unitățile beneficiare ale produselor din import, iar unitățile care le-au achiziționat, le pun în circuitul intern cu produse, s-a pus problema dacă beneficiarii produselor au sau nu obligația recuperării și restituirii acestor ambalaje și în ce condiții.

1. Față de prevederile art. 7(1) ale pct. 2 din Anexa 9 din Ord. MATMCGFF nr. 96/1981 și ale Ord. M.C.I. nr. 9545/30. XII.1982 la nivelul relațiilor furnizor-întreprindere a comerțului cu ridicata-întreprindere a comerțului cu amănuntul, opiniem că există obligația recuperării ambalajelor de către unitățile comerțului cu amănuntul și predarea acestora către unitatea furnizoare. Justificăm acest punct de vedere, atît pe dispoziția din Ord. M.C.I. menționat, cît și pe rațiuni economice, care impun o acoperire mai judicioasă valorică a respectivelor ambalaje și o funcționalitate corelată cu indicii de calitate a acestora.

Această obligație rezultă de altfel și din prevederile art. 11 lit. a. din Decretul 146/1980 potrivit cărora, în cazurile aprovizionării de către furnizori a rețelei comerciale, ambalajele se recuperează de către beneficiarii de marfă și se ridică de furnizori depășind astfel cadrul unor obligații convenționale, devenind obligații legale.

2. Problema mai discutată și cu implicații pe planul relațiilor contractuale, este aceea a circulației acestor ambalaje recuperate, date în circuitul economic.

Unitățile socialiste care au achiziționat asemenea ambalaje și le folosesc pentru ambalarea produselor și livrarea către beneficiarii interni, au obligația să prevadă în contractele economice pentru livrarea produselor ambalate, clauze cu privire la recuperarea ambalajelor, termenele de restituire, prețul acestora etc.

În situațiile în care, părțile contractante stabilesc prin acordul lor, modalitățile de circulație și decontare a acestor ambalaje, care sînt prevăzute în anexele la Ord. 96/1981, livrările sînt contractuale și părțile urmează a se conforma condițiilor stabilite de acestea prin contracte.

Problema prezintă unele dificultăți în cazurile în care prin contractele economice s-au prevăzut ambalaje menționate în anexele la Ord. 96/1981 și în fapt furnizorii folosesc ambalajele care nu figurează în contracte cum sînt acelea provenite de la mărfurile din import, dacă în asemenea cazuri se decontează prețul, în ce condiții, dacă există obligația de restituire și în ce termene, sînt întrebările cărora încercăm să le găsim un răspuns.

Un litigiu, soluționat de Arbitrajul de Stat Interjudețean Constanța prin hotărîrea nr. 2389 din 1 septembrie 1983 (nepublicată și rămasă definitivă prin neexercitarea dreptului de control), ne-a prilejuit ocazia să găsim un răspuns semnificativ acestor întrebări. Astfel, reclamanta Întrepr. de morărit, panificație și produse făinoase Constanța, a livrat beneficiarei Întreprinderea comerțului cu ridicata pentru produse alimentare Constanța, diferite produse de panificație, ambalate în lăzi citrice provenite din import, deși în contractul de livrare a produselor s-a prevăzut ca livrarea acestora să se facă în ambalaje de lemn tip „P" prevăzute în anexele Ord. MATMCGFF nr. 96/1981. Cum

pîrîta a refuzat să-i achite reclamantei prețul lăzilor din facturi de 2 lei buc. și nici nu a restituit lăzile, invocînd prevederile pct. 2 din anexa 9 din același Ordin, în sensul căruia, lăzile de citrice provenite din import, au altă valoare și nu se recuperează, deci nu există obligația de restituire, reclamanta a formulat acțiune la Arbitrajul interjudețean Constanța pentru obligarea pîrîtei, în principal la restituirea ambalajelor și în subsidiar, în cazul în care nu a recuperat ambalajele, la plata echivalentului valoric al acestora.

Prin hotărîrea de referire, s-a reținut că întrucît pîrîta nu a recuperat ambalajele în litigiu, deci nefiind posibilă restituirea în natură, aceasta urmează să fie obligată la restituirea prin echivalentul valoric de 2 lei buc. în baza art. 1075 din Codul civil român.

Subscriind la soluția Arbitrajului, dorim să subliniem unele aspecte și motivații economice care impun soluția și o înscriu în spiritul măsurilor preconizate de Decretele 465/1979 și 146/1980 pentru o utilizare cît mai judicioasă a oricăror ambalaje care corespund destinației de asigurarea mărfurilor pe timpul transportului.

Referindu-ne la prevederile pct. 2 din Anexa 9 din Ordinul MATMCGFF nr. 96/1981, trebuie să subliniem că în sensul acestor prevederi lăzile provenite din importul de fructe citrice au valoare per tonă și acestea se recuperează, față de 2 elemente specifice, valoarea ambalajelor este cuprinsă în prețul mărfii provenită din import, deci ambalajele sînt proprietatea beneficiarului de import, apoi, nu există obligația de restituire față de furnizorii externi. Așa fiind, reglementarea la care a făcut referire pîrîta este conformă relațiilor dintre părțile beneficiar import-întreprindere importatoare și nu relațiilor dintre furnizorul intern-beneficiarul intern al mărfurilor ambalate.

Avîndu-se în vedere valoarea economică a acestor ambalaje, necesitatea utilizării lor eficiente în circulația mărfurilor, în contextul prevederilor Decr. 465/1979 și 146/1960, prin Ord. M.C.I. nr. 9545/30.XII. 1982 s-au stabilit obligații pentru întreprinderile comerțului cu ridicata pentru produse alimentare, de a recupera aceste ambalaje și a le valorifica la diferiți beneficiari cu prețuri diferențiate față de destinație și beneficiari.

Folosirea acestor ambalaje de către unitățile care le-au achiziționat în condițiile Ord. M.C.I. 9545/30.XII.1982, creează noi drepturi și obligații ale părților participante în circuitul lor intern, ieșind din incidența pct. 2 din Anexa 9 a Ord. 96/1981 privind valoarea de circulație.

Ca prim aspect, raportat la natura obligațiilor, este acela că în speța analizată, că ambalajele nu intră în componența prețului produsului și drept consecință nu trece proprietatea lor asupra beneficiarilor, aceștia urmînd să le restituie furnizorilor în termenele stabilite prin contract, iar în lipsa contractului în termenele legale stabilite prn Decr. 146/1980 și art. 11 din Ord. 86/81.

Oricum, față de prevederea imperativă a art. 5 din Decr. 465/1979 în sensul că este interzisă distrugerea ambalajelor recuperabile coroborată cu art. 31 lit. a. din același decret, în sensul căruia, mărfurile destinate fondului pieței, ambalate de producător, se restituie direct acestuia, cu mijloacele de transport care au adus marfa și cu art. 50 lit. i., care sancționează încălcarea obligației cu privire la conservarea și buna gospodărire a ambalajelor din producția internă sau a celor provenite din import, nu încape nici o îndoială asupra obligației de restituire și a ambalajelor în circuit, provenite din import, motive pentru care atragerea în circuitul economic a tuturor materiilor prime vechi, a materialelor refolosibile, a ambalajelor, constituie o obligație legală, astfel că soluția arbitrală de referire, a făcut o justă aplicare a principiilor economice ce se desprind din actele normative menționate.

Practica arbitrală mai veche a stabilit că ambalajele provenite de la mărfurile din import, se pot utiliza la intern, așa cum au prevăzut actele normative anterioare Decr. 465/979 și 146/1980 și anume art. 45 din Instrucțiunile comune de aplicare a H.C.M. nr. 2335/1967, în baza înțelegerii dintre organele centrale, la prețurile și în sistemul de circulație convenit de acestea. (Arbitrajul de stat interjudețean Cluj Hot. 629/8.VII.1969 în Revista Arbitrajul de Stat nr. 6/1969 pag. 108).

Aceeași soluție se impune și acum în contextul noilor acte normative menționate, cu atît mai mult cu cît atragerea în circuitul economic a tuturor materialelor refolosibile a devenit un imperativ al epocii în condițiile limitării continue a resurselor materiale.

În legătură cu calitatea acestor ambalaje provenite de la mărfurile din import, ținînd seama de faptul că acestea figurează în Normativul aprobat prin Ord. 96/1981 însă nu au stabilite ciclurile de folosire, calitatea acestora se raportează la îndeplinirea anumitor condiții care să permită reutilizarea lor, după elementele stabilite prin anexa 6 din menționatul Ordin.

În acest context, beneficiarii care obiectează faptul că ambalajele sînt de alte tipuri decît acelea stabilite prin contractul de livrare, nu pot asimila acest fapt cu viciu de calitate și cu atît mai mult nu-i exonerează de obligația de a le restitui furnizorilor de marfă cu respectarea condițiilor de calitate necesare reutilizării lor.

Dacă se invocă lipsuri calitative a acestor ambalaje, raportat la parametrii care să garanteze reutilizarea lor, unitatea respectivă are obligația respectării prevederilor H.C.M. nr. 941/1959 și a Legii 7/1977 privind calitatea produselor și serviciilor, în constatarea opozabilă furnizoarei a viciilor reclamate. Oricum, beneficiarii acestor ambalaje nu pot invoca viciile de calitate pentru a justifica distrugerea ambalajelor, ci au obligația de a le restitui către furnizori cu respectarea tipurilor și condițiilor de calitate care să permită reutilizarea lor.

Nu putem încheia scurtele noastre considerații cu privire la condițiile de reutilizare a ambalajelor de la mărfurile provenite din import, fără a sublinia necesitatea stabilirii prin contractele economice de livrare, a condițiilor de folosire și circulație a acestor ambalaje, termenele de restituire, modul de decontare, condițiile de calitate și clauza penală, pentru a dispune de instrumentul juridic pentru sancționarea beneficiarilor care nu respectă obligațiile asumate prin contracte legate de circulația ambalajelor.

Iulian LASCU

Raporturi de muncă

Aspecte privind raporturile juridice de muncă din Cooperația meșteșugărească (II)

Intr-un articol recent publicat, subliniam că principiul fundamental al retribuirii muncii membrilor cooperatori din cooperația meșteșugărească se află formulat în cuprinsul art. 29 din Hotărîrea Consiliului UCECOM nr. 1 din 25.II. 1983, potrivit căruia „plata muncii se face numai în raport cu munca efectiv depusă", deci fără asigurarea unui venit garantat, prevederile art. 86 din Codul muncii nefiind aplicabile. (A se vedea T. Pungă, Aspecte privind raporturile juridice de muncă din cooperația meșteșugărească, în „Revista economică", Suplimentul nr. 2/1984, pct. 4, p. 5).

În cele ce urmează, ne vom referi, în mod succint, la particularitățile perfecționării sistemului de retribuire a muncii în cooperația meșteșugărească potrivit actelor normative elaborate și adoptate în lumina Programului aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din 29—30 iunie 1983.

1. Astfel, Legea nr. 2/1983, cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și de repartiție a veniturilor oamenilor muncii, generalizează retribuirea în acord global în toate unitățile economice (art. 4, alin. 2).

O deosebită importanță teoretică și **practică** prezintă dispozițiile art. 5 din această lege, prin care se instituționalizează principiul retribuirii tuturor oamenilor muncii numai în funcție de munca prestată și **rezultatele obținute**, fără plafonarea veniturilor. Drept urmare, „În cazul depășirii producției planificate, veniturile cresc în mod corespunzător...“ (art. 5, alin. 2), așa după cum nerealizarea acesteia ori neîndeplinirea obligațiilor de la locul de muncă atrag după sine diminuarea retribuției **„fără a se asigura venit garantat“** (art. 5, alin. 3); prin aceasta, prevederea art 86 din Codul muncii trebuie considerată ca fiind în prezent abrogată.

Condițiile de aplicare a acestei forme de retribuire, precum și a altor forme de retribuire specifice unor ramuri sau activități sînt stabilite prin Decretul Consiliului de Stat nr. 335/1983, emis potrivit art. 26 din Legea nr. 2/1983.

Reiterînd în cuprinsul art. 1 conținutul art. 5 din lege, decretul prevede în mod expres că în acordul global se include întregul personal muncitor — inclusiv personalul de conducere — din întreprinderi, fabrici, uzine, secții, ateliere, brigăzi, șantiere, loturi, ferme, echipe sau altele asemenea (art. 3, alin. 2) a cărui retribuție se acordă în raport cu realizarea producției fizice, a sarcinilor și indicatorilor din plan, precum și a celorlalte condiții înserate în contractul de acord global, potrivit distincțiilor enunțate în art. 5, „fără a fi limitată, atît în cazul depășirii, cît și în cazul nerealizării sarcinilor de plan“ (art. 7, alin. 1).

Firește, există și unele forme de retribuire specifice (art. 13—16).

De asemenea, decretul reglementează criteriile de acordare a retribuției tarifare personalului muncitor din administrația de stat, centrale industriale și alte unități necuprinse în acord global (art. 17—19).

Cît privește activitățile, meseriile și locurile de muncă, exceptate de la retribuirea în acord global, acestea sînt limitativ redate în anexa nr. 3 a acestui act normativ.

2. Avînd în vedere prevederile Decretului nr. 335/1983, Legii nr. 57/1974, cu modificările ulterioare, precum și cele ale Decretului nr. 100/1979, Biroul Comitetului Executiv al Uniunii Centrale a Cooperativelor Meșteșugărești a elaborat Decizia nr. 325, din 30 septembrie 1983, cu aplicare de la 1 octombrie 1983.

Potrivit dispozițiilor art. 1, începînd de la această dată, **toate cooperativele meșteșugărești și celelalte unități economice din sistem vor aplica prevederile Decretului nr. 335/1983. Acordul global se extinde și se generalizează la activitățile de producție, prestări servicii, proiectare și informatică.**

Această formă de retribuire este aplicabilă deopotrivă, fără nici o distincție, atît membrilor cooperatori, cît și persoanelor încadrate pe bază de contract individual de muncă din cooperația meșteșugărească.

Decizia Biroului Comitetului Executiv UCECOM nr. 325/1983 este însoțită de 2 anexe, și anume : anexa nr. 1 cuprinzînd **„Norme tehnice cu caracter metodologic** de aplicare a acordului global în activitatea de producție și de prestări servicii“ ; anexa nr. 2 intitulată **„Precizări** privind modul de fundamentare și urmărire a planului la producția fizică pe secții, ateliere, unități și alte formații de lucru“.

Pe data intrării sale în vigoare, se abrogă prevederile din anexele nr. 1 și nr. 2 (Norme tehnice cu caracter metodologic de aplicare a acordului global pentru unitățile industriale și pentru cele de construcții industriale) la Decizia Biroului Comitetului Executiv UCECOM nr. 121/1979 cu privire la aplicarea formei de retribuire în acord global.

Normele tehnice cu caracter metodologic cuprind următoarele capitole : Principiile generale ale retribuirii în acord global în cooperația meșteșugărească, preluate din Legea nr. 2/1983 ; Nivelul organizatoric la care se aplică acordul global — generalizat — la nivelul cooperativei (formația de lucru) ; Măsurile tehnico-organizatorice care revin (ca obligații) conducerii unității pentru aplicarea acordului global ; Contractul de acord global ; Calculul și repartizarea drepturilor cuvenite în raport cu producția fizică realizată și a condițiilor prevăzute în contract; unele prevederi și dispoziții finale.

Contractul de acord global se încheie între conducătorul formației de lucru — în numele acesteia — și conducătorul unității (cooperativei) — ori delegatul anume împuternicit al acestuia — precum și între cooperativă și uniunea la care este afiliată.

Elementele sale componente sînt următoarele :

a) **Sarcina cantitativă de producție.** Ea se exprimă în unități fizice în structură sortimentală. Acolo unde nu este posibilă determinarea producției fizice la începutul anului de plan — ca de exemplu la activitățile de : frizerie-coafură, foto, prestări în construcții ș.a. — în general, la activitățile de prestări servicii, acest element se determină prin valoarea planului de prestări servicii stabilit pentru nivelul organizatoric respectiv.

b) **Formația de lucru,** corespunzătoare sarcinii asumate, se stabilește potrivit normelor și normativelor de muncă în vigoare.

c) **Suma necesară pentru retribuirea formației de lucru** care participă la realizarea sarcinii cantitative contractate. Aceasta se poate determina fie global, fie pe categorii de personal, pe baza tarifelor pe unitatea de lucru sau produs, elaborată în funcție de manopera stabilită prin norme și normative pentru executarea sortimentului, ansamblului, piesei ori reperului respectiv, pentru toate categoriile de personal și potrivit nivelului organizatoric la care se încheie contractul de acord global. Tarifele pe unitatea de produs cuprind : manopera directă, manopera pentru muncitorii care lucrează după norme de personal sau de deservire și, în sfîrșit, manopera pentru maiștri, ingineri, tehnicieni și celelalte categorii de personal, inclusiv pentru personalul de conducere de la nivelul cooperativei, ori al formației de lucru. Ele se stabilesc înainte de a se trece la executarea planului înscris în contractul de acord global. Pentru produsele cu un ciclu îndelungat de fabricație, tarifele se determină și pe stadii fizice de realizare intermediară. Schimbarea ulterioară a condițiilor tehnico-organizatorice atrage cu sine modificarea tarifelor per unitate produs. Mai arătăm că comitetului executiv al cooperativei îi revine competența de a aproba aceste tarife, pentru toate categoriile de personal, avînd în vedere încadrarea în fondul de retribuire planificat.

d) **Condițiile de realizare a producției fizice planificate** și procentele de diminuare se determină diferențiat, pe categorii de personal. Diminuarea, ca urmare a nerealizării condițiilor, pentru fiecare procent de neîndeplinire, este de 1 la sută.

Suma proporțional determinată cu realizările cantitative se acordă integral chiar dacă pentru perioada din contractul de acord global nu s-a îndeplinit vreuna din condiții, dacă, în mod cumulat, ele au fost realizate de la începutul anului.

e) **Obligațiile părților din contractul de acord global** constituie un alt element care însă nu comportă particularități semnificative.

Menționăm din nou că potrivit cap. V din aceste **Norme tehnice cu caracter metodologic.** „Sumele în acord global, cuvenite în raport cu cantitatea de produse fizice realizate, sînt **nelimitate** atît în cazul depășirii, cît și în cazul nerealizării sarcinii contractate“.

Prin același capitol din Norme se arată modul de stabilire a sumelor cuvenite formației de lucru, în funcție de cantitatea de produse fizice — ori de volumul prestărilor de servicii — realizate, diminuarea care se aplică pentru nerealizarea condițiilor din contractul de acord global, precum și modul de repartizare a acestor sume pe membrii formației care lucrează fie în **acord direct individual,** fie în **acord colectiv.**

Precizăm că procentul de diminuare pentru nerealizarea condițiilor din contractul de acord global este limitat la 10 la sută din suma care se cuvine fiecărei categorii de personal.

Mai subliniem că comitetului executiv al cooperativei, prin excepție, îi revine competența de a aproba, pentru considerente de eficiență economică, efectuarea repartizării su-

melor cuvenite în acord global în funcţie de perioada lucrată şi de categoria locului de muncă — ori postului — din formaţie.

De asemenea, acestui organ colectiv de conducere îi revine sarcina de a reţine personalul muncitor strict necesar producţiei efective, iar celălalt rămas disponibil urmează a fi redistribuit în alte activităţi de producţie (şi) sau de prestări servicii, firește, cu respectarea prevederilor art. 62 din Hotărîrea Consiliului UCECOM nr. 1/1983.

În sfîrşit, potrivit Precizărilor privind modul de fundamentare şi urmărire a planului la producţia fizică pe secţii, ateliere, unităţi şi alte formaţii de lucru (anexa nr. 2 la Decizia Biroului Comitetului Executiv UCECOM nr. 325/1983), nivelul de plan lunar al secţiilor, atelierelor, unităţilor, formaţiilor de lucru ş.a., va avea la bază şi volumul de lucrări realizate de personalul cu munca la domiciliu.

Titus PUNGA

Convenţia încheiată de un membru cooperator, paznic de cîmp, cu o altă unitate pentru a păzi şi culturile acesteia

Z.D. a chemat în judecată A.E.I.C.V.L. Mizil, solicitînd obligarea pîrîtei la plata sumei de 6.100 lei, reprezentînd contravaloarea muncii prestate pentru ea.

În motivarea acţiunii reclamantul a arătat că în baza înţelegerii încheiate cu directorul unităţii pîrîte, a păzit unele culturi de sfeclă furajeră şi porumb, aparţinînd acesteia, în perioada 1 iunie — 31 iulie 1981. Înţelegerea a fost încheiată atît în scris cît şi verbal. Astfel, prin decizia nr. 98 din 5 iunie 1981, reclamantul a fost împuternicit să păzească culturile din tarlaua indicată. Iar verbal s-a convenit asupra plăţii, iniţial în sensul de 100 lei pe zi, ulterior directorul unităţii i-a comunicat că-i va achita munca prestată cu echivalentul de porumb, după recoltare.

Atît judecătoria Ploieşti, prin sentinţa nr. 10306 din 17 decembrie 1981, cît şi Tribunalul jud. Prahova, prin decizia nr. 503 din 11 martie 1982, au respins cererea, respectiv recursul declarat de reclamant.

În motivarea soluţiei, instanţele au reţinut că reclamantul a lucrat în aceeaşi perioadă în calitatea de paznic la C.A.P., fiind retribuit cu 70 de norme convenţionale, conform adeverinţei nr. 1792 din 2 decembrie 1981, eliberată de C.A.P. Mizil. În consecinţă, acesta nu poate solicita retribuţie concomitent şi de la pîrîtă, întrucît s-ar încălca principiul prevăzut de art. 11 al. 1 din Codul muncii, potrivit căruia „pentru munca prestată cei ce muncesc primesc ca remuneraţie o parte din venitul naţional destinată consumului, potrivit principiului socialist de repartiţie după cantitatea, calitatea şi importanţa socială a muncii, în spiritul normelor eticii şi echităţii socialiste". De altfel, — s-a precizat — reclamantul nici nu a avut calitatea de paznic la unitatea pîrîtă.

Prin recursul extraordinar se critică hotărîrile menţionate susţinîndu-se, în esenţă, că instanţele trebuiau să dispună administrarea probelor necesare pentru a stabili dacă reclamantul a prestat efectiv serviciul şi ce plată i se cuvenea pentru aceasta.

Tribunalul Suprem, secţia civilă, prin Decizia nr. 235 din 9 februarie 1983, a admis recursul extraordinar, precizînd că instanţele erau obligate, în exercitarea rolului activ prevăzut de art. 129 şi 130 din Codul de procedură civilă, să caracterizeze raportul obligaţional dintre părţi. Decizia, prin care reclamantul a fost împuternicit să efectueze paza culturilor, nu conferă acestuia calitatea de persoană încadrată în muncă la unitatea pîrîtă, ci constituie concretizarea unei convenţii de prestări servicii. Astfel fiind, între părţi s-au legat raporturi de drept civil şi nu raporturi izvorîte din dreptul muncii. Chiar dacă reclamantul a menţionat ca temei al cererii sale prevederile art. 70 al. 2 din Codul muncii, totuşi instanţele, în temeiul art. 84 din Codul de procedură civilă, erau obligate să caracterizeze raporturile dintre părţi în funcţie de conţinutul lor.

Calitatea de membru cooperator al reclamantului nu-l împiedică pe acesta să presteze o activitate în folosul unei persoane civile sau juridice, în baza unui contract de prestări servicii.

În considerarea celor de mai sus hotărîrile au fost casate şi cauza a fost trimisă aceleiaşi judecătorii pentru rejudecare.

Notă :

Aşadar, atît prima instanţă, cît şi cea de recurs au considerat că reclamantul nu poate primi două retribuţii pe motivul că se încalcă principiul prevăzut în art. 11 al. 1 din Codul muncii, deşi au reţinut că acesta nu a avut calitatea de paznic la unitatea pîrîtă.

În adevăr, aşa cum a decis instanţa supremă, împuternicirea dată nu a conferit reclamantului calitatea de persoană încadrată în muncă. De altfel, nici nu ar fi fost posibil avînd în vedere că încheierea contractului de muncă (chiar dacă nu are loc în forma prevăzută) presupune îndeplinirea tuturor condiţiilor stabilite de lege în acest sens, adică a condiţiilor de validitate a contractului respectiv.

Tot atît de adevărat este că, în strînsă corelare cu caracterul personal al raportului juridic de muncă, există principiul — consecinţă şi a criteriilor socialiste de retribuire — potrivit căruia o persoană fizică nu poate fi, în regulă generală, în acelaşi timp, subiect decît al unui singur raport de muncă (Sanda Ghimpu şi colab., Ed. şt. şi enciel., Buc. 1978, p. 80). Astfel, de pildă, conform art. 4 al 3 din Legea nr. 57/1974: „Nimeni nu poate primi decît o singură retribuţie", admiţîndu-se doar anumite excepţii (art. 199, al. 1 din aceeaşi lege). Ca atare, nu numai că este interzisă prestarea concomitentă a unor activităţi în baza a două sau mai multe contracte de muncă, dar, de regulă, aceeaşi persoană fizică nu poate fi subiect al unui contract de muncă şi totodată membră a unei cooperative meşteşugăreşti. (A se vedea Sanda Ghimpu şi colab., p. 80 şi bibliografia indicată). Şi, adăugăm noi, cu unele excepţii, nici a unei cooperative agricole de producţie. Deoarece, atît persoana încadrată în muncă, cît şi membrul cooperator trebuie să desfăşoare în acea unitate, respectiv cooperativă, de regulă, o activitate cu caracter de continuitate (nu sporadic, intermitent etc.) în cadrul unui număr minim de ore pe zi pentru o perioadă dată, de-a lungul unui anumit interval de timp. Nu constituie contract de muncă, ci contract civil de prestare de servicii situaţia în care munca este prestată ocazional, sub un anume plafon minimal de timp, chiar dacă prestatorul ar fi subordonat beneficiarului. (A se vedea, dr. Dimitrie Gherasim, Probleme privind contractele de executare de lucrări şi cele de prestare de servicii pentru populaţie, în R.R.D. nr. 9/1981, p. 14).

Deci, se interzic, dar nici nu pot fi posibile două sau mai multe raporturi de muncă sau de drept cooperatist. Însă, aşa cum a stabilit în speţă instanţa supremă, este posibil ca un membru cooperator să încheie un contract civil prin care se obligă să presteze o activitate în folosul unei persoane civile sau juridice.

Există deosebiri esenţiale între raportul juridic de muncă şi raportul juridic civil. Astfel, prestatorul, în cadrul contractului civil de prestări servicii, nu este încadrat în colectivul unităţii şi prin urmare nu este subordonat acesteia ca persoană încadrată în muncă. El execută activitatea la care s-a obligat fără a se supune disciplinei din unitate, organizîndu-şi munca după propria sa voinţă. Raportul juridic civil al unui asemenea contract, nu conferă nici unul din avantajele raportului de muncă (dreptul la retribuţie lunară, la concediu de odihnă, la asigurări sociale şi pensii, etc.). Prestatorul nu are dreptul decît la preţ, potrivit învoielii stabilite cu beneficiarul, iar dacă pentru anumite servicii există tarife sau indemnizaţii stabilite de dispoziţiile legale se aplică acestea (A se vedea, Trrib. Suprem, Cod. civ., dec. nr. 857/1959, în C.D., 1959, p. 34). Aproximativ aceleaşi deosebiri există şi între raportul de muncă

1984 FEB 14

cooperatist și raportul juridic civil născut ca urmare a încheierii contractului de prestări servicii.

Desigur că se poate discuta, dacă este pe deplin posibil ca o persoană să exercite în același timp două activități chiar de aceeași natură (paza culturilor), pentru două unități distincte (pe baza a două raporturi distincte — cooperatiste, respectiv civile). Tocmai de aceea, instanțele trebuiau să stabilească dacă reclamantul a prestat efectiv serviciul la care s-a obligat, și întrucît nici prețul nu a fost precis determinat, și ce plată i se cuvenea, avînd în vedere că legea nu cere nici-o formă specială pentru contractul de prestări servicii, iar proba lui se face după regulile dreptului comun. Conform indicațiilor instanței supreme, acestea urmează să fie stabilite, cu ocazia rejudecării, de instanța de casare.

Alexandru ȚICLEA

Jurisdicții

Repunerea în termen în dreptul muncii

Repunerii în termen în sînt consacrate în legislația noastră numai două texte cu conținut relativ singular : art. 13 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, și art. 177 din Codul muncii, astfel încît această instituție juridică s-a configurat în mod precumpănitor prin aportul practicii judiciare și literaturii de specialitate.

● **Natura — caracteristici.** Cererea de repunere în termen fiind accesorie a cererii principale (referitoare la fondul litigiului de muncă) se va adresa aceluiași organ de jurisdicție competent a soluționa litigiul respectiv. Ea prezintă toate atributele excepției de tardivitate, și are cu necesitate un caracter premergător judecății în fond. Ca atare, organul de jurisdicție a muncii în fața căruia s-a formulat cererea de repunere în termen va trebui să se pronunțe mai întîi asupra acesteia, și — în cazul admiterii — să purceadă la judecarea în fond a sesizării sau a căii de atac. În caz de respingere a cererii de repunere în termen, nu se va mai proceda la soluționarea în fond a litigiului. Dat fiind caracterul accesoriu al repunerii în termen, nu se poate formula o cerere în constatare care să aibă drept obiect stabilirea existenței unui motiv temeinic care a împiedicat sesizarea în termen (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1629/1967).

Cererea de repunere în termen poate fi furnizată în fața organului de jurisdicție (comisie de judecată, organ administrativ cu atribuții jurisdicționale sau judecătorie) cu ocazia sesizării inițiale (cerere, plîngere sau contestație). Ea poate fi formulată însă și cu ocazia căilor de atac (plîngere împotriva hotărîrii comisiei de judecată, sesizarea în vederea reexaminării hotărîrii comisiei, recurs etc.). Apare ca cerere incidentă ce intervine în cursul unui proces deja deschis, deoarece presupune un raport de conexitate între aceasta și acțiunea principală. În dreptul muncii, cererea de repunere în termen poate fi formulată numai în fața organelor de jurisdicție a muncii, astfel cum prevede expres art. 177 din cod. Pentru acest motiv, instanța noastră supremă a decis în mod constant că unitatea socialistă care a pierdut termenul de emitere a deciziei de imputare nu se poate prevala de dispozițiile art. 177 din Codul muncii.

Repunerea în termen poate produce efectele prevăzute de lege numai în cazul în care împrejurările ce o justifică au apărut înainte de expirarea termenului stabilit pentru sesizarea organului jurisdicțional.

Deși art. 177 din Codul muncii nu cuprinde o prevedere expresă în sensul celeia a Decretului nr. 167/1958 potrivit căreia repunerea în termen poate fi dispusă și din oficiu, s-a admis în mod cvasiunanim că în domeniul jurisdicției muncii ea operează atît la cererea părții interesate, cît și din oficiu (Sanda Ghimpu și colectiv., op. cit. vol. III, p. 478). Aderăm la această opinie și la argumentarea care o însoțește, autorii arătînd că nu ar exista nici o rațiune ca unul din organele de jurisdicție a muncii, și anume judecătoria, să poată dispune din oficiu repunerea în termen, pe cînd acest drept să nu fie recunoscut comisiei de judecată (de opinie contrară, I. Hatmanu și colectiv., op. cit. p. 185).

● **Condiții.** Cererea de repunere în termen poate fi făcută în scris sau formulată oral în fața organului sesizat. Ea poate fi făcută separat de cererea principală, dar poate fi formulată și în cuprinsul acesteia. Potrivit deciziei de îndrumare nr. 3/1976 (pct. 3) a Plenului Tribunalului Suprem, persoana interesată poate face o singură cerere atît pentru repunerea în termen, cît și pentru soluționarea acțiunii cu privire la care s-a pierdut termenul de sesizare. Și în această situație, capătul de cerere cu privire la repunerea în termen are caracterul unei cereri incidente și accesorii față de acțiunea principală. De asemenea, potrivit aceleiași îndrumări, chiar dacă cel în cauză nu a făcut cerere expresă de repunere în termen, organul de jurisdicție a muncii, sesizat după expirarea termenului legal, va trebui să cerceteze, la solicitarea părții interesate, dacă aceasta s-a găsit într-o situație care să justifice repunerea în termen.

Pentru admiterea repunerii în termen legea prevede existența unor motive temeinice. Aceasta înseamnă că legea exclude culpa celui în cauză, dar nici nu pretinde existența forței majore. Așa cum s-a afirmat sugestiv, domeniul repunerii în termen „începe unde încetează culpa și încetează unde începe forța majoră" (Aurelian Ionașcu, „Concepția dreptului socialist român, privitoare la prescripția extinctivă în Instituții și reglementări în dreptul socialist român", Editura Academiei R.S.R. București 1969, p. 185—186). Așadar, repunerea în termen exclude și culpa și forța majoră.

Cu privire la noțiunea de „motive temeinice" instanțele au decis :

— eroarea de drept sau interpretarea greșită a legii nu constituie motive de repunere în termen (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 567/1968, nr. 1465/1968 și nr. 1365/1970) ;

— legea se referă la motive temeinice, adică obiective, nefiind necesară intervenția unui caz de forță majoră (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 267/1961) ; într-o atare situație, adică în cazurile de forță majoră, cursul prescripției se suspendă, astfel cum prevede art. 13, lit. a din Decretul nr. 167/1958, nemaifiind necesară cererea de repunere în termen ;

— complexitatea unei probleme care a cerut o soluționare mai îndelungată nu poate constitui pentru unitate un motiv temeinic (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 141/1962);

— lipsa jurisconsultului sau aglomerarea acestuia cu lucrări nu poate fi invocată de unitate drept un motiv temeinic pentru repunerea în termen (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 917/1967 și Trib. jud. Maramureș, dec. civ. nr. 246/1968) ;

— depunerea unei cereri la conducerea unității sau la organul ierarhic superior, ori formularea unor memorii nu constituie motive temeinice pentru repunerea în termen în fața comisiilor de judecată și a instanțelor judecătorești (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1509/1967 și nr. 865/1964) ;

— în cazul executării silite a unui debitor, termenul pentru repunerea în termen a unității în vederea executării bunurilor, începe să curgă de la data cînd a luat cunoștință de eliberarea acestuia din închisoare, și nu de la data eliberării (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 164/1970);

— starea de detenție poate constitui un motiv temeinic de repunere în termen (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 36/1967).

Din cele de mai sus, rezultă că prin motive temeinice se înțeleg împrejurări obiective care au determinat, fără voia celui în cauză, pierderea termenului legal de exercitare a dreptului la acțiune sau a căilor de atac (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 22/1977). În orice caz, noțiunea de motiv temeinic este mai largă decît aceea de forță majoră și aceasta nu numai pentru argumentul că în cazul intervenției forței majore aceasta are un efect mai energic, făcînd să opereze suspendarea cursului prescripției, repunerea în termen negăsindu-și deci, nici o justificare. În practică s-au considerat ca „motive temeinice", incapacitatea temporară de muncă și deci imposibilitatea de deplasare, delegarea în altă localitate, participarea la con-

grese, conferințe; concediul de odihnă sau de studii în perioada pronunțării sau comunicării hotărîrii; starea de arest.

In ce privește termenul de 15 zile în care trebuie introdusă cererea de repunere în termen este de arătat că :

— acest termen este invariabil ;

— începe să curgă de la încetarea cauzei care a împiedicat sesizarea în termen ;

— fiind un termen procedural, avînd destinația de a reglementa exercitarea unei acțiuni sau căi de atac, se calculează pe zile libere, neincluzîndu-se în calcul ziua cînd a început și ziua cînd se sfîrșește, potrvit art. 101, Cod. pr. cv. Așadar, ziua în care a încetat cauza care a împiedicat sesizarea nu intră în calcul ;

— termenul de 15 zile este unic, în sensul că înăuntrul acestuia trebuie formulată și introdusă atît cererea de repunere în termen, cît și sesizarea privitoare la fondul litigiului (Plen Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 29/1962, preluată de dec. de îndrumare nr. 3/1976) ; în cazul în care nu se face o cerere expresă de repunere în termen, sesizarea privind litigiul trebuie formulată cu același termen ;

— cererea de repunere în termen se poate depune și nemotivată înăuntrul termenului prevăzut de lege, dar motivarea ei trebuie formulată pînă la expirarea termenului stabilit de art. 177 din Codul muncii ;

— termenul operează atît în cazul cererilor introductive nedepuse în termen, cît și în cazul pierderii termenului de exercitare a căilor de atac.

● **Procedura.** Soluționarea cererilor de repunere în termen se face cu citarea părților, prin încheiere motivată în baza căreia se dispune soluționarea litigiului. Hotărîrea de admitere sau respingere a cererii de repunere în termen este supusă aceleiași căi de atac prevăzute de lege pentru cererea principală (plîngere, contestație etc.). Într-adevăr, o cerere de repunere în termen, oricare ar fi obiectivul ei, nu deschide un litigiu nou, de drept substanțial, ci survine în cursul procesului, în fața organului de jurisdicție de prim grad sau a celui de gradul doi (atunci cînd este cazul). De aceea, ea se soluționează de organul jurisdicțional competent să verifice respectarea termenelor în care a fost sesizat cu cererea principală (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 865/1961). În cazul în care nu se încheie minuta prin care s-a rezolvat cererea de repunere în termen, ori aceasta nu este semnată, hotărîrea luată este lovită de nulitate.

Judecătoria sesizată va desființa hotărîrea comisiei și va da o soluție proprie (Plen Tribunalul Suprem, decizia de îndrumare nr. 10/1970). În același fel va proceda comisia de judecată sesizată de comitetul sindicatului cu reexaminarea litigiului, pentru acest motiv.

Tardivitatea unei cereri introductive poate fi constatată și de către judecătoria sesizată cu plîngere împotriva unei hotărîri a comisiei de judecată, chiar dacă această excepție nu a fost ridicată în fața organului obștesc de jurisdicție a muncii. Plenul Tribunalului Suprem, prin decizia de îndrumare nr. 3/1976 (pct. 3) a statuat că cererea de repunere în termen poate fi invocată și în fața acesteia.

Dr. C. JORNESCU

Practică arbitrală comentată

● **ASIGURAREA FACULTATIVĂ — CONDIȚII**

Potrivit art. 66 din Regulamentul nr. 17/1976 privind asigurarea facultativă a autovehiculelor ADAS — nu acordă despăgubiri dacă în momentul producerii accidentului autoturismului era condus de o persoană fără permis. Pentru școlile de șoferi amatori nu s-au prevăzut condiții speciale de asigurare. În consecință, pentru accidentul săvîrșit de un elev, în timpul orelor de instruire, asigurarea facultativă neproducînd efecte, ADAS nu poate avea obligația de a plăti despăgubiri. Situația specială a școlilor de șoferi, invocată în litigiul arbitral, nu poate fi luată în considerație în lipsa unei prevederi de excepție ori a unei reglementări speciale (Decizia P.A.S. nr. 2686/1983).

● **MODIFICARE — ADMISIBILITATE**

Repartiția pe baza căreia s-a încheiat contractul fiind emisă pentru „țesături subțiri de in și cînepă", adică pe grupe de produse, părțile pot înlocui sortimentul inclus în contractul încheiat cu alt sortiment. În limita grupei de produse din repartiție schimbarea de sortimente nu contravine art. 28 alin. 1 din Legea nr. 71/1969 prin care s-a interzis modificarea prin acordul părților a elementelor cuprinse în repartiție. De aceea, dacă la recepție unitatea beneficiară a acceptat alt sortiment contractual se consideră executat în natură, cu toate consecințele ce decurg din aceasta (Decizia P.A.S. nr. 3115/1983).

● **CERINȚA ADEVERINȚEI DE DISPONIBIL**

Potrivit art. 163 din Legea finanțelor nr. 9/1972 livrările de mărfuri, executarea de lucrări pentru cooperativele agricole de producție și asociații economice intercooperatiste se realizează numai după ce „unitățile în cauză s-au asigurat de posibilitățile de plată ale acestor cooperative și asociații." Dovada posibilităților de plată ale unităților beneficiare menționate se face prin adeverința de disponibil, document al cărui conținut este reglementat în anexa nr. 5 din Normele metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste nr. 2/1980. Față de reglementarea dată regimului adeverinței de disponibil, prin mențiunea băncii de pe comanda unității beneficiare că „plata este asigurată", nu este realizată cerința legii. Lipsa adeverinței de disponibil însă, nu duce la nulitatea contractului, ci scutește de răspundere unitatea beneficiară pentru întîrziere în plata prețului produselor ce i-au fost livrate în temeiul culpei unității furnizoare (Decizia P.A.S. nr. 3327/1983).

● **PLATA PREȚULUI — TERMEN**

În legătură cu acțiunea unității furnizoare pentru obligarea unității beneficiare la penalități de întîrziere în plata prețului s-a constatat că obligațiile de livrare au fost stabilite lunar. Scadența termenului de livrare, în această situație, era ultima zi a lunii, dată în raport cu care și unitatea beneficiară urma să-și îndeplinească obligația de plată a prețului. Între părți n-a intervenit o livrare anticipată, realizată în condițiile art. 40 lit. b din Legea nr. 71/1969. Dimpotrivă, din împrejurarea că unitatea beneficiară a introdus produsele în custodie rezultă refuzul său de a le primi în avans și exclude posibilitatea folosirii mărfii înainte de sfîrșitul lunii. Achitîndu-se prețul produselor în termenul legal,

1984 FEB 14

după ultima zi a lunii în care au fost predate, unitatea beneficiară n-a fost în întîrziere şi, drept urmare, nu poate fi obligată la plata penalităţilor solicitate (Decizia P.A.S. nr. 3485/1983).

● **PREŢ APLICABIL**

Potrivit art. 2 lit. b din Legea nr. 19/1971 cu privire la regimul preţurilor şi tarifelor, între unităţile socialiste produsele circulă la preţurile de livrare. În relaţiile unităţilor socialiste cu populaţia se aplică pentru bunurile de consum vîndute preţurile cu amănuntul a căror structură este prevăzută de art. 50 din Legea nr. 19/1971. Astfel, stabilirea categoriei preţului aplicabil se face de lege, în mod imperativ. Datorită acestei reglementări distincte a preţurilor aplicabile unitatea furnizoare a întocmit greşit factura pentru plata produselor (geamuri) livrate unei cooperative pe baza preţului cu amănuntul. Împrejurarea că unitatea beneficiară folosea produsele pentru lucrări executate către populaţie — situaţie invocată de unitatea furnizoare pentru justificarea preţului nu are nici o semnificaţie pentru regimul preţurilor. Chiar dacă produsele sînt vîndute după livrare populaţiei, unitatea beneficiară nu este mandatara persoanelor fizice cumpărătoare faţă de unitatea furnizoare (Decizia P.A.S. nr. 3467/1983).

● **INIŢIATIVA ÎN PLATA PREŢULUI**

Prin art. 46 din Normele metodologice privind efectuarea plăţilor între unităţile socialiste nr. 2/1980 s-a prevăzut obligaţia unităţii beneficiare, dacă nu a primit dispoziţia de plată cu factură odată cu marfa, să efectueze plata prin dispoziţia de plată simplă. Prin reglementarea cuprinsă în Normele menţionate nu se face nici o distincţie între situaţii care apar la unitatea furnizoare ori la unitatea beneficiară privind lipsa facturilor. De aceea unitatea beneficiară răspunde de întîrziere în plata preţului întrucît persoana care primea marfa a fost reţinută de miliţie, iar facturile au fost găsite după expirarea termenului de plată. În situaţia dată, unitatea beneficiară avea toate elementele pentru a folosi dispoziţia de plată simplă, indicînd la rubrica „obiectul plăţii" marfa primită şi alte documente prin care unitatea furnizoare putea să identifice produsele la care se referea plata. (Decizia P.A.S. nr. 3323/1983).

● **PENALITĂŢI DE ÎNTÎRZIERE. PRESCRIPŢIE**

Acţiunea pentru plata penalităţilor de întîrziere a fost introdusă la 31 martie 1983 (data poştei), iar termenele de livrare nerespectate fuseseră stabilite la 31 mai şi 30 iunie 1982. Aplicîndu-se art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958, penalităţile de întîrziere au fost cerute în termen pentru o perioadă de 92 de zile din anul 1982, iar acele penalităţi anterioare datei de 30 septembrie 1982 sînt prescrise. Pentru perioada de întîrziere menţionată, se vor aplica numai penalităţi de 0,3% pentru fiecare zi de întîrziere. Soluţia decurge din prevederile art. 47 pct. 1 din Legea nr. 71/1969 potrivit cărora penalităţile de întîrziere sînt de 0,3% „în perioada ce depăşeşte 30 de zile", avîndu-se în vedere data la care obligaţia trebuia executată. Dacă s-ar aplica penalităţile de 0,1% şi 0,2%, deşi perioada de 30 de zile a fost depăşită, răspunderea unităţii furnizoare ar fi diminuată, fără temei legal, contrar normelor imperative referitoare la regimul penalităţilor (Decizia P.A.S. nr. 3490/1983).

● **PRESCRIPŢIA EXTINCTIVĂ — SUSPENDARE**

Potrivit art. 13 lit. c din Decretul nr. 167/1958 reclamaţia administrativă făcută de cel îndreptăţit cu privire la despăgubiri sau restituiri în temeiul unui contract de transport ori de prestare a serviciilor de poştă şi telecomunicaţii constituie o cauză de suspendare a termenului de prescripţie. Suspendarea prescripţiei în temeiul reclamaţiei administrative se produce numai în raporturile dintre unitatea păgubită şi cărăuş ; fiind, în fond, o conciliere prearbitrală. Reclamaţia administrativă formulată de unitatea beneficiară nu suspendă cursul prescripţiei şi în raporturile sale cu unitatea furnizoare răspunzătoare de prejudiciul prin modul în care a ambalat produsele.

În litigiile generate de executarea contractelor de transport termenul de prescripţie se reia din ziua în care unitatea reclamantă a primit în scris comunicarea de respingere a reclamaţiei formulate. Dacă nu se comunică respingerea reclamaţiei termenul de prescripţie începe să curgă din ziua în care s-au împlinit 3 luni de la înregistrarea acesteia la organele competente (Decizia P.A.S. nr. 2802/1983).

● **PLATA LUCRĂRILOR DE SUBPROIECTARE**

Prin pct. 42 alin. 3 din Instrucţiunile M.F. şi C.S.C.A.S. nr. 19/1965 pentru aplicarea Regulamentului privind contractul de proiectare s-a stabilit că plata lucrărilor de subproiectare se face direct de către unitatea beneficiară către proiectantul de specialitate, pe baza documentelor de plată întocmite de acesta şi avizate de proiectantul de specialitate. Dacă lucrarea a fost scoasă din plan obligaţia de plată revine, în continuare, unităţii beneficiare (art. 19 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. 1002/1964). Drept urmare, subproiectantul nu poate cere daune de la proiectantul general pentru lucrarea de specialitate executată. În adoptarea acestei soluţii s-a avut în vedere că lucrarea a fost scoasă din plan din motive exterioare proiectantului general care şi-a îndeplinit obligaţiile de a încheia contractul cu unitatea beneficiară (Decizia P.A.S. 2882/1983).

● **LIPSURI LA DESTINAŢIE**

Potrivit art. 23 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, cărăuşul este obligat să cîntărească la primire spre transport, printre alte produse, cerealele. Greutatea constatată se înscrie în scrisoarea de trăsură la rubrica „greutate stabilită de C.F.R." Drept urmare, cărăuşul este obligat să predea la destinaţie aceeaşi cantitate (minus pierderea normală, legal stabilită.) Potrivit art. 39 alin. 3 din Regulamentul menţionat, cărăuşul poate face însă dovada că, în realitate, a primit mai puţin. În legătură cu acţiunea unei unităţi beneficiare s-a constatat că unitatea de transport a invocat în apărarea sa greutatea hectolitrică stabilită la destinaţie. Această metodă se aplică numai în raporturile unităţii beneficiare cu unitatea furnizoare, fiind un criteriu de apreciere a calităţii cerealelor în vederea stabilirii preţului. Între unitatea beneficiară şi cărăuş dovada primirii unei cantităţi mai mici se putea face prin actele de livrare care au însoţit transportul, nedepuse la dosarul cauzei, precum şi prin recîntărire (Decizia P.A.S. nr. 3493/1983).

● **PAZA JURIDICĂ — RĂSPUNDERE**

Pentru soluționarea unei acțiuni în daune, s-a constatat că unitatea reclamantă a predat unității pîrîte un animal, fără să se încheie și un contract de închiriere corespunzător. În timp ce se afla la unitatea pîrîtă animalul a ieșit din grajd, fiind omorît de tren la o trecere de cale ferată, situație care a generat acțiunea unității transmițătoare pentru acoperirea prejudiciului avut. Indiscutabil, animalul se afla în paza juridică a unității pîrîte, ceea ce constituie o împrejurare de fapt, independentă de existența unui contract. În consecință, răspunderea unității pîrîte decurge din lipsa de supraveghere a animalului; acțiunea întemeindu-se pe prevederile art. 998—999 C. civ. Fiind o acțiune în daune, lipsa contractului nu scutește de răspundere unitatea pîrîtă (Decizia P.A.S. nr. 3315/1983).

● **RĂSPUNDEREA PENTRU FAPTA ALTUIA**

Direcția pentru poștă și telecomunicații a cerut prin acțiunea sa obligarea unei cooperative agricole de producție la plata daunelor pentru acoperirea prejudiciului produs prin distrugerea unui cablu telefonic cu ocazia executării unor lucrări agricole. În legătură cu soluționarea acestui litigiu, s-a constatat că tractoriștii de la o stațiune pentru mecanizarea agriculturii executau lucrări de afînare a terenurilor din dispoziția și sub supravegherea cooperativei pîrîte. Aceasta, după cum a rezultat din procesul-verbal aflat la dosar, a luat cunoștință de traseul cablului telefonic, dar nu a dat celor care executau lucrările indicațiile necesare. Considerîndu-se că, în legătură cu lucrările ce au produs prejudiciul, tractoriștii erau subordonați cooperativei agricole acțiunea a fost admisă. S-a înlăturat apărarea potrivit căreia ar fi urmat să răspundă unitatea S.M.A. — (Decizia P.A.S. nr. 2629/1983).

Notă: Prin soluția adoptată se relieează transmiterea raportului de subordonare (prepușenie), implicat de reglementarea răspunderii pentru fapta altuia conform art. 1000 alin. 3 C. civ., de la stațiunile pentru mecanizarea agriculturii către cooperativele agricole în temeiul reglementării speciale din Decretul Consiliului de Stat nr. 4/1982 privind îmbunătățirea activității de mecanizare și reglementarea raporturilor dintre stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și unitățile agricole din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste. Potrivit art. 4 din acest act normativ, mecanizatorii formațiunilor de mecanizare pentru cooperativele agricole „se integrează în activitatea acestora ca membri ai cooperativelor agricole de producție respective". În consecință, aceste persoane își desfășoară activitatea sub dirijarea și în cadrul stabilit de cooperativele agricole. Deși secțiile și formațiunile de mecanizare funcționează cu dublă subordonare, din Decretul nr. 4/1982 nu rezultă vreo formă de control și supraveghere a mecanizatorilor în timpul executării lucrărilor concrete la C.A.P. de către S.M.A.

Mihai PASCU

Întrebări și răspunsuri

● **ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ VITICOLA, Moldova Veche** — Dacă persoana în cauză era încadrată în funcția de șef de fermă gr. III la nivel de bază, după absolvirea studiilor superioare, în mod corent, i s-a stabilit retribuția la clasa 25.

● **ION LĂZĂRESCU, Ploiești** — Prevederile Decretului nr. 338/1983 nu au modificat dispozițiile art. 17 din Legea nr. 26/1967 întrucît primele afectează durata concediului de odihnă pe cînd celelalte reglementează indemnizația pentru concediul de odihnă. De reținut numai că trimiterea de la art. 17 alin. 3 din lege pe care o face la art. 9 alin. 2 după modificarea introdusă prin Decretul nr. 338/1983, se referă la situațiile prevăzute la alin. 3 ale acestui articol modificat.

● **STERIANA NEGRARU, Brașov** — Din normele stabilite de organul administrativ ierarhic superior unității unde vă desfășurați activitatea rezultă că nu pot fi numiți pe trepte de rulaj magazineri gestionari la gestiunile interne pentru materialele de regie și ambalaje decît lucrătorii comerciali I.

● **FABRICA DE PROTOTIPURI ȘI PROIECTARE TEHNOLOGICĂ, Ploiești** — În înțelesul prevederilor Decretului nr. 338/1983 concediile fără plată sînt considerate numai acele prevăzute în mod expres în unele acte normative. În baza art. 127 din Codul muncii prin hotărîri ale Consiliului de Miniștri, au fost stabilite situațiile cînd se pot acorda concedii fără plată ca urmare unor situații deosebite. Potrivit art. 9 alin. 2 din Decretul nr. 338/1983 numai concediile fără plată care depășesc 30 de zile în ultimele 12 luni, precum și absențele nemotivate afectează concediul legal de odihnă.

● **ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT, Petrești, Alba** — În conformitate cu prevederile pct. 29 din precizările ministrului muncii nr. 2038/1968 date în aplicarea Legii nr. 26/1967, la încetarea raporturilor de muncă unitatea are obligația să compenseze în bani concediul de odihnă aferent perioadei lucrate de o persoană. În baza art. 12 din Legea nr. 26/1967 conducerile unităților au obligația să ia toate măsurile pentru planificarea și efectuarea concediilor de odihnă de către tot personalul, în fiecare an calendaristic, acesta neputînd face obiectul unei tranzacții, renunțări sau limitări. Potrivit art. 15 din aceeași lege, este interzisă efectuarea într-un an calendaristic a concediilor de odihnă pe mai mult de 2 ani. De asemenea, potrivit art. 16 din Legea nr. 26/1967 conducerea unității este obligată să aducă la cunoștința fiecărei persoane cel mai tîrziu cu 15 zile înainte, data la care urmează să plece în concediu. Potrivit pct. 27 din precizările menționate mai sus, persoana în cauză avea dreptul să solicite compensarea în bani a concediului de odihnă pentru anul 1956 în termen de 1 an, în conformitate cu art. 118 alin. ultim din codul muncii în vigoare pînă în anul 1973.

● **DUMITRU UNGUREANU; DUMITRU MORARIU, Iași** — Dacă a veți studii medii, curs de specializare cu profil economic și 10 ani vechime în funcții de revizor vamal și merceolog, îndepliniți condițiile legale pentru funcția de șef birou aprovizionare la o întreprindere de gradul III.

● **AUREL JIGA, Constanța** — Din punct de vedere juridic este o cesiune a contractului de muncă între cele două unități. În consecință, după încetarea contractului de muncă din inițiativa persoanei încadrate în muncă (demisie), nu mai este legal posibilă acordarea transferului.

● **VIOREL PÎRVU, Oravița** — Din cele relatate în scrisoare rezultă că potrivit art. 12 alin. 5, din Legea nr. 26/1967 beneficiați de un concediu de odihnă după împlinirea unei vechimi neîntrerupte în muncă de 11 luni. Durata acestui concediu este de 15 zile lucrătoare, așa cum se prevede la art. 1 din această lege pînă la împlinirea a cinci ani de vechime în muncă. După exemplul dat de dv. după împlinirea celor 11 luni, în anul 1982 puteați beneficia de concediul pentru anul 1982, și pentru perioada efectiv lucrată în anul încadrării.

VĂ PREZENTĂM:

1984 FEB 14

INSTITUTUL DE CERCETĂRI METALURGICE DIN BUCUREȘTI

Institutul de Cercetări Metalurgice din București, înființat în anul 1950, dispune astăzi de 12 laboratoare moderne înzestrate cu aparatură la nivel mondial în care se fac cercetări în domeniile : materiale refractare, cocs și produse carbonice, fonte și feroaliaje, utilizare rațională a oțelurilor, tehnologia elaborării și turnării oțelurilor, tratamente termice și produse sinterizate, metalurgie fizică și coroziune, deformări plastice, economie de energie și combustibil, aliaje speciale, analize chimice, cercetări operaționale, marketing și prognoză.

Îmbinînd armonios activitatea de cercetare cu producția industrială, în cadrul institutului mai există și stații pilot pentru microproducție, precum și o puternică bază materială de producție, formată din sectoare de elaborare, prelucrare plastică la cald și rece pentru obținerea de produse finite forjate, extrudate la cald sau țevi trase la rece, benzi, bare și sîrmă din oțeluri sau aliaje speciale, solicitate în loturi mici sau mijlocii. Activitatea institutului este oglindită și în alte preocupări : a) tehnologii pentru elaborarea, deformarea plastică și tratamentul termic al oțelurilor și aliajelor neferoase, pentru fabricarea cocsului, fontei, feroaliajelor și produselor refractare ; metode de încercare și caracterizare a materialelor metalice și de reducere a consumurilor în industria metalurgică ; b) produse cu grad înalt de prelucrare destinate industriilor de vîrf ; c) realizarea de oțeluri de înaltă calitate (institutul este dotat cu cuptoare cu inducții în vid, cuptoare cu retopire în arc și vid,

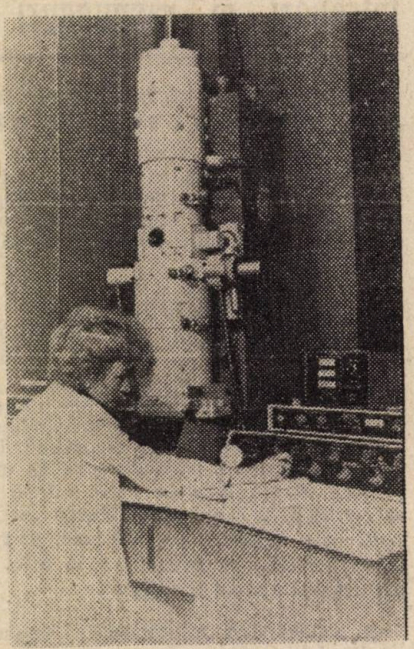

Determinări cu difractometrul de raze X și cu microscopul electronic

instalații de retopire electrică sub zgură, mașină de simulat conformarea plastică la cald a metodelor; microsondă electronică, microscop electronic, microscoape pentru analiza cantitativă a structurilor ; aparatură de stabilire a comportării la coroziune a metalelor etc.

La Institutul de Cercetări Metalurgice din București se desfășoară o activitate de cercetare și microproducție în toate domeniile industriei siderurgice, precum și în domeniul aliajelor speciale. Astfel, ponderea produselor cu prelucrare superioară depășește 90% și se realizează sortimente și calități de produse superioare (materiale pentru industria aeronautică, centrale nucleare, foraj de mare adîncime etc. Prin activitatea de cercetare științifică desfășurată în institut și combinate în strînsă legătură și colaborare cu specialiștii din proiectare și producție, la nivelul anului 1983 s-a realizat o producție marfă în valoare de peste 320 milioane lei.

Prin cercetările efectuate în laboratoarele și secțiile de producție de care dispune, institutul asigură asistență tehnică în producție necesară asimilării produselor de înaltă performanță. I.C.E.M. colaborează la realizarea cercetărilor de profil metalurgic pentru probleme specifice cu unități de cercetare din chimie, fizică, construcții de mașini, energetică etc. De asemenea, stabilește programe de cercetare cu unități de profil din țările membre C.A.E.R. și alte țări. Prin importante experimentări s-au realizat, printre altele, valorificarea unor minereuri sărace, asimilarea unor tehnologii de folosire a cilindrilor la laminorul de oțel inox de la Tîrgoviște, folosirea țevilor aliate la Combinatul chimic Midia, produse noi în activitatea programelor de microproducție.

Ion VASILESCU

I.C.E.M. — Filiala „Prelucrări metalurgice" din Timișoara livrează pe bază de comandă :

— plăcuțe etalon de duritate pentru scara Rock-well în domeniul 20—67 HRC ;

— plăcuțe etalon de duritate pentru scara Vickers în domeniul 217—941 HV ;

— creioane electrice pentru marcarea materialelor metalice

Tiparul I.P. „Informația"

Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 8

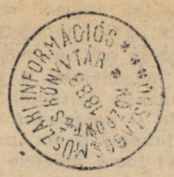

SCRISOAREA

Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România

Mult stimate și iubite tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU

Dînd glas celor mai vibrante simțăminte de stimă și prețuire ale întregului nostru partid și popor, dorim să vă adresăm – la aniversarea zilei dumneavoastră de naștere și împlinirea a peste 50 de ani de activitate revoluționară – cele mai calde felicitări și urări de viață îndelungată, în deplină sănătate și putere de muncă, spre binele și înălțarea patriei, al cauzei edificării socialismului și comunismului pe pămîntul României.

Ne este tuturor deosebit de plăcut ca, în această zi aniversară, dragă întregii noastre națiuni – înscrisă cu litere de aur în istoria națională – să aducem, cu cel mai înalt respect, un fierbinte omagiu proeminentei dumneavoastră personalități de patriot și revoluționar înflăcărat, militant de frunte al mișcării comuniste și muncitorești, neobosit luptător pentru triumful în lume al idealurilor nobile de pace, colaborare și progres social.

Împreună cu întregul partid și popor, dorim să vă exprimăm, și cu acest prilej, cea mai înaltă recunoștință și prețuire pentru tot ceea ce ați făcut și faceți pentru bunăstarea și fericirea patriei noastre socialiste, pentru înaintarea ei, în deplină independență și libertate, spre culmi tot mai înalte de civilizație și progres.

Se bucură de o unanimă apreciere și constituie un însuflețitor exemplu pentru noi, pentru întregul partid și pentru toți cei ce muncesc din patria noastră, minunatele dumneavoastră calități de eminent conducător politic și de stat, de comunist și gînditor revoluționar, care și-a consacrat întreaga viață înfăptuirii marilor idealuri ale socialismului și comunismului, slujirii – cu devotament neabătut și totală dăruire – cauzei drepte și nobile a clasei muncitoare, a bunăstării poporului, a libertății, demnității și independenței patriei. Dîrzenia revoluționară, curajul și neînfricarea cu care ați acționat încă din primii ani ai tinereții – în condițiile extrem de grele ale ilegalității – pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului, împotriva nedreptății și exploatării, a fascismului și războiului, pentru libertate și pace, s-au înscris ca nepieritoare pagini luminoase în istoria partidului și a patriei noastre.

Întregul nostru popor cunoaște și dă o înaltă apreciere rolului hotărîtor pe care l-ați avut și îl aveți în elaborarea și înfăptuirea măreților obiective ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României, strălucitei dumneavoastră contribuții la fundamentarea Programului partidului, la promovarea celor mai viabile căi și soluții pentru rezolvarea problemelor complexe menite să asigure mersul ferm înainte al țării pe calea socialismului și comunismului, a progresului material și spiritual.

Prodigioasa dumneavoastră activitate de conducător politic și de stat, pătrunsă de un desăvîrșit spirit revoluționar, patriotic și de o înaltă responsabilitate pentru destinele României, ideile și orientările dumneavoastră, de o inestimabilă valoare teoretică și practică, și-au găsit o strălucită materializare în mărețele succese și realizări pe care națiunea noastră le-a obținut în cele aproape două decenii de cînd vă aflați în fruntea partidului și a statului – perioada cea mai bogată în împliniri din întreaga istorie națională, și pe care, astăzi, poporul a legat-o trainic, și pentru totdeauna, de numele și fapta dumneavoastră, numind-o, cu legitimă mîndrie, „Epoca Ceaușescu". Puternic mobilizați de gîndirea și acțiunea dumneavoastră creatoare, oamenii muncii au înălțat, în acești ani, pe întreg cuprinsul patriei, minunate construcții industriale și social-culturale, au construit noi orașe și au schimbat înfățișarea tuturor localităților, au ridicat la viață nouă, înfloritoare toate regiunile țării. Sub conducerea gloriosului nostru partid, întregul popor a dobîndit, an de an, noi și tot mai mari realizări pe calea edificării unei vieți demne, libere și fericite. Proiectele îndrăznețe elaborate, în urmă cu aproape două decenii, au devenit astăzi realități concrete, s-au transformat în certitudini, țara noastră înaintînd ferm și neabătut pe drumul progresului în toate domeniile de activitate.

Sîntem mîndri de a fi membrii unui partid cum este Partidul Comunist Român – centrul vital și conștiința întregii națiuni – la întărirea căruia dumneavoastră ați adus și aduceți o contribuție inestimabilă. Ne oferiți tuturor un înalt exemplu prin preocuparea permanentă ce o manifestați pentru creșterea rolului conducător al partidului în societate și pentru întărirea legăturilor sale cu masele largi ale poporului, pentru imprimarea unui stil dinamic, profund creator și novator în întreaga activitate a organelor și organizațiilor de partid, pentru adîncirea democrației interne de partid și pentru găsirea celor mai corespunzătoare forme politico-organizatorice în vederea promovării neabătute a principiilor muncii colective, a responsabilității revoluționare în întreaga activitate de partid. Ne însuflețesc și ne mobilizează pe toți pasiunea și înflăcărarea cu care acționați ca partidul nostru să fie și să rămînă un partid mereu tînăr, dinamic, strîns legat de mase, să se afirme, în toate domeniile de activitate, ca promotor consecvent al spiritului revoluționar, al noului, al concepției înaintate despre lume și viață.

Prețuim cu toții modul magistral în care conduceți măreața operă de edificare a noii societăți în strînsă legătură cu poporul și pentru popor. Ați manifestat și manifestați o preocupare deosebită pentru dezvoltarea continuă a relațiilor de producție și sociale, pentru întărirea statului socialist – ca organizator al întregii opere de construcție socialistă – pentru perfecționarea funcțiilor și a formelor sale de activitate în deplină concordanță cu stadiul și cerințele obiective concrete ale dezvoltării societății noastre în actuala etapă și în perspectivă. Ați asigurat dezvoltarea continuă a democrației muncitorești-revoluționare, a democrației socialiste în țara noastră, ați fundamentat și promovat ferm principiile autoconducerii și autogestiunii muncitorești, ați creat un cadru organizatoric larg – unic în felul său – de participare plenară, nemijlocită, în condiții de deplină egalitate, a tuturor fiilor patriei, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor – unit în Frontul Democrației și Unității Socialiste – la conducerea tuturor domeniilor vieții economico-sociale, a întregii societăți.

Partidul, poporul nostru cunosc cu cît suflet, cu cîtă pasiune și nesecată energie vă ocupați de soluționarea tuturor problemelor care privesc progresul multilateral al țării, dezvoltarea armonioasă, echilibrată a industriei și agriculturii, înflorirea științei, culturii și artei, asigurarea unor condiții tot mai bune de muncă și de

viață pentru toți oamenii muncii din patria noastră. Apreciem în mod deosebit grija permanentă ce o manifestați pentru punerea cît mai largă în valoare a capacității creatoare, talentului și priceperii clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, pentru afirmarea plenară a personalității umane în societatea noastră. Prin contactul viu și permanent cu țara, prin legătura strînsă pe care o aveți cu întregul popor, prin prezența dumneavoastră în mijlocul oamenilor, în toate județele țării, în unități economice, științifice, culturale, de învățămînt — acolo unde practic se elaborează și se realizează marile valori care sporesc avuția materială și spirituală a țării — ați promovat în rîndurile comuniștilor, ale întregului activ de partid și de stat un spirit militant nou, de profundă responsabilitate, de angajare deplină pentru transpunerea în viață — prin popor și pentru popor — a mărețului Program al partidului, a tuturor sarcinilor și obiectivelor stabilite de partid în vederea propășirii continue a societății socialiste românești.

Partidul nostru comunist dă o înaltă apreciere uriașei contribuții pe care ați adus-o și o aduceți la îmbogățirea tezaurului gîndirii social-politice, a teoriei revoluționare a socialismului științific, cu idei și teze noi de largă perspectivă de o mare stringență și actualitate, izvorîte din practica edificării societății socialiste în România, a mișcării comuniste și muncitorești, din analiza profund științifică, materialist-dialectică, pe care o faceți permanent, cu înaltă competență, fenomenelor vieții social-politice contemporane.

Pentru tot ceea ce ați făcut și faceți pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a maselor populare, pentru toate istoricele realizări obținute în făurirea socialismului — care poartă pecetea gîndirii și faptei dumneavoastră cutezătoare — întregul partid și popor vă înconjoară cu cea mai aleasă dragoste și recunoștință. Strîns unit în jurul dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, întregul popor este ferm hotărît să facă totul pentru a asigura înfăptuirea neabătută a politicii partidului comunist, a orientărilor și indicațiilor dumneavoastră, privind dezvoltarea bazei energetice și de materii prime, creșterea puternică a productivității muncii și reducerea consumurilor materiale, ridicarea nivelului tehnic și sporirea competitivității produselor românești, înfăptuirea noii revoluții agrare și a tuturor programelor adoptate pentru creșterea puternică a producției agricole, atît în sectorul socialist, cît și în gospodăriile populației, pentru realizarea unei noi calități a muncii și a vieții în toate domeniile de activitate.

Slujind cu neobosită energie interesele fundamentale ale țării, veghind permanent la dezvoltarea în liniște și pace a patriei și a poporului român, v-ați afirmat, totodată, cu strălucire — spre mîndria întregii noastre națiuni — ca o personalitate proeminentă a vieții internaționale contemporane, ca promotor al celor mai nobile idealuri și aspirații de pace, înțelegere și colaborare, ca luptător înflăcărat pentru cauza libertății și independenței popoarelor.

Întreaga politică externă a țării noastre este indisolubil legată de eforturile și inițiativele dumneavoastră de mare răsunet internațional — apreciate pe toate meridianele globului — dedicate promovării consecvente în viața internațională, în raporturile dintre state, a principiilor noi de relații, bazate pe deplină egalitate, respect al independenței și suveranității naționale, neamestec în treburile interne și avantaj reciproc, pe nerecurgerea la forță și la amenințarea cu folosirea forței, pe respectarea dreptului fiecărui popor de a se dezvolta liber, așa cum dorește, fără nici un amestec din afară.

Este unanim apreciat rolul hotărîtor pe care îl aveți în dezvoltarea și întărirea continuă a prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, în extinderea relațiilor României cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, în promovarea, pe baza principiilor coexistenței pașnice, a conlucrării cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială.

În actualele împrejurări internaționale, cînd pe plan mondial, și mai cu seamă în Europa, s-a ajuns la o încordare extremă, cînd viața, libertatea și independența popoarelor sînt grav amenințate de spectrul unui război termonuclear nimicitor, inițiativele și propunerile dumneavoastră, chemările pe care le adresați — la luciditate, la calm și rațiune, la unirea eforturilor pentru a se acționa, pînă nu este prea tîrziu, în vederea înlăturării pericolului nuclear, a împiedicării agravării situației mondiale — găsesc un profund ecou în conștiința tuturor națiunilor lumii, a întregii omeniri.

Popoarele, forțele iubitoare de pace de pretutindeni prețuiesc în mod deosebit energia, dinamismul și consecvența cu care militați pentru asigurarea unui climat de pace, securitate, colaborare și înțelegere internațională, pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice mondiale, pentru democratizarea largă a relațiilor dintre state și participarea, în condiții de deplină egalitate, a tuturor țărilor și popoarelor la soluționarea marilor și complexelor probleme ce confruntă epoca noastră.

Este bine cunoscută excepționala dumneavoastră activitate pentru apărarea păcii în Europa — continentul pe care trăim și care acum se află într-o situație extrem de gravă, datorită începerii amplasării de noi rachete cu rază medie de acțiune, ceea ce creează primejdia unui război nuclear care ar putea duce la însăși distrugerea vieții și civilizației pe planeta noastră. Sînt larg apreciate și respectate, bucurîndu-se de un mare ecou internațional, inițiativele, propunerile și acțiunile dumneavoastră privind încetarea cursei periculoase a înarmărilor și rezolvarea problemelor grave create în Europa, revenirea la masa tratativelor în vederea ajungerii la un acord care să ducă la oprirea amplasării rachetelor cu rază medie de acțiune, la retragerea și distrugerea celor existente, la realizarea unui echilibru de forțe la un nivel cît mai redus al înarmărilor, la făurirea unei Europe unite, fără arme nucleare, a unei Europe a păcii și colaborării.

Politica României de pace și dezarmare, acțiunile energice pe care le desfășurați în spiritul înțelegerii și colaborării pașnice dintre națiuni au adus țării un mare prestigiu internațional, au făcut ca poporul nostru să dobîndească stima și prietenia sinceră a tuturor națiunilor lumii.

Comuniștii, întregul popor apreciază în mod deosebit activitatea intensă pe care o desfășurați pentru dezvoltarea colaborării și solidarității partidului nostru cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste și social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele progresiste, democratice, antiimperialiste, care luptă pentru pace și progres social, pentru dezvoltarea liberă, independentă a popoarelor, pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

Sărbătorirea în acest an a zilei dumneavoastră de naștere — anul celei de-a 40-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și al celui de-al XIII-lea Congres al partidului — ne oferă, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, minunatul prilej de a vă asigura, încă o dată, de hotărîrea noastră neabătută de a urma strălucitul exemplu pe care îl oferiți în permanență nouă, comuniștilor și întregii națiuni, acționînd cu toată vigoarea și priceperea noastră, în strînsă unitate, pentru înfăptuirea neabătută a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, pentru progresul și înflorirea continuă a patriei noastre socialiste.

Însuflețiți de îndemnurile și orientările dumneavoastră, ne angajăm să acționăm cu abnegație și responsabilitate pentru întărirea continuă a rolului partidului, a unității și coeziunii sale, făcînd totul pentru a asigura triumful, pe pămîntul scump al României, al măreților idealuri ale socialismului și comunismului, pe care dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, le-ați slujit și le slujiți cu nemărginit devotament și cărora le-ați consacrat întreaga viață.

În aceste clipe de sărbătoare, vă dorim, cu tot respectul, stima și recunoștința pe care vi le purtăm, să trăiți în sănătate, să vă bucurați de multă putere de muncă, să aveți zile luminoase și numai satisfacții în întreaga dumneavoastră activitate, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu toți cei ce vă sînt dragi și apropiați.

Să ne trăiți întru mulți ani, mereu tînăr, dinamic și plin de energie, în fruntea partidului și statului, conducînd cu înțelepciunea și hotărîrea care vă sînt caracteristice destinele poporului român, spre orizonturile tot mai luminoase ale socialismului și comunismului, ale independenței și suveranității patriei, ale prosperității și fericirii întregului nostru popor!

LA MULȚI ANI, IUBITE TOVARĂȘE NICOLAE CEAUȘESCU!

COMITETUL POLITIC EXECUTIV AL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, CONSILIUL DE STAT ȘI GUVERNUL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Mesajul Institutului Central de Cercetări Economice

Mult iubite și stimate tovarășe

NICOLAE CEAUȘESCU,

Aniversarea zilei Dumneavoastră de naștere, sărbătoare scumpă întregului nostru popor, ne oferă nouă, colectivului de cercetători și cadre didactice care activăm în cadrul Institutului Central de Cercetări Economice, fericitul prilej de a vă adresa, cu profund respect, marea noastră recunoștință pentru excepționala Dumneavoastră activitate pusă în slujba patriei și poporului român, a păcii și fericirii în lume.

Noi, cei care muncim pe tărîmul cercetării economice, vă urăm, din adîncul ființei noastre, multă sănătate, fericire, ani mulți de viață și putere de muncă pentru a ne conduce cu aceeași strălucire pe drumul de lumină și progres al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

Vă dorim din toată inima, mult iubite și stimate tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU, mari bucurii și împliniri, mărețe succese în activitatea Dumneavoastră viitoare, pentru binele și prosperitatea națiunii române, pentru triumful idealurilor de pace, destindere și colaborare în lumea întreagă.

Aceste momente de aleasă cinstire a vieții și muncii Dumneavoastră — întruchipare a calităților celor mai de seamă ale mult încercatului nostru popor — reprezintă marea sărbătoare a națiunii române, căreia i-ați redat identitatea, i-ați redat istoria, prezentul și viitorul.

Cele peste cinci decenii de neobosită activitate revoluționară pentru slujirea cu nețărmurit devotament și pasiune a înaltelor idealuri de libertate socială și națională, pentru victoria și înfăptuirea noii orînduiri pe pămîntul patriei, constituie pentru noi, pentru întregul nostru popor un strălucit exemplu de dăruire și fierbinte patriotism, de înaltă conștiință și consecvență revoluționară.

Sîntem pe deplin conștienți că înfăptuirile de mare prestigiu obținute de națiunea noastră în anii socialismului, de cînd vă aflați, prin voința hotărîtoare a întregului partid și popor, în fruntea Partidului Comunist Român și la conducerea destinelor țării noastre poartă amprenta genialei Dumneavoastră gîndiri și activități creatoare. Niciînd oamenii muncii din țara noastră, muncind și trăind egali în drepturi, fără deosebire de naționalitate, nu au avut atît de largi posibilități de afirmare, de participare la crearea valorilor materiale și spirituale, la conducerea vieții economice și sociale, de a beneficia de rezultatele muncii lor. Știința, cercetarea științifică, în mod eminent conduse de tovarășa academician doctor inginer ELENA CEAUȘESCU, *om politic de seamă și savant de renume mondial, sînt tot mai puternic și larg implicate în procesul dezvoltării economico-sociale a țării.*

Prestigiul excepțional de care vă bucurați în întreaga lume, Dumneavoastră — mesager neobosit al păcii, al unui înalt umanism — și, prin Dumneavoastră, România Socialistă, constituie pentru întreaga noastră națiune motiv de legitimă mîndrie, de mari satisfacții. Ne mîndrim cu activitatea și marile Dumneavoastră inițiative pe plan mondial, încrustate în istoria universală contemporană drept contribuții dintre cele mai prețioase la instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, la înfăptuirea dezideratului major și stringent al epocii pe care o trăim — dezarmarea și pacea pe pămînt, înțelegerea, colaborarea, încrederea și înfrățirea între toate popoarele lumii.

In persoana Dumneavoastră, marele conducător al țării și partidului nostru, personalitate proeminentă a lumii contemporane, înscrisă pentru totdeauna în galeria celor mai de seamă oameni ai lumii, cu toții vedem un dîrz și neînfricat luptător pentru dreptul sacru al fiecărui popor de a-și făuri liber propriul destin și dăm o înaltă apreciere noilor și strălucitelor Dumneavoastră inițiative de pace, eforturilor ce le depuneți pentru triumful rațiunii în viața internațională ; vedem în această excepțională activitate, care a ridicat la rang de mare cinste numele de român, chezășia liniștii în propriile noastre cămine, chezășia muncii pașnice, nestingherită de sînge, violență și ură, pentru îndeplinirea minunatelor programe de dezvoltare economică și socială a patriei.

Sîntem convinși că cel mai frumos omagiu pe care vi-l putem aduce în această zi înscrisă cu litere de aur în timpul țării, este o mai puternică angajare a noastră la înfăptuirea măreților sarcini din istoricele documente ale Congresului al XII-lea al partidului, pentru traducerea în viață a grandiosului program de dezvoltare economico-socială și prosperitate a patriei noastre, pentru întîmpinarea cu rezultate și mai bune a celui de-al XIII-lea Congres al partidului și celei de-a 40-a aniversări a victoriei revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944.

Permiteți-ne, mult stimate tovarășe secretar general NICOLAE CEAUȘESCU, ca noi cei ce lucrăm în Institutul Central de Cercetări Economice, să vă mulțumim cu căldură pentru îndrumarea permanentă și îndemnurile Dumneavoastră, asigurîndu-vă că ne vom mobiliza fără preget toată energia, puterea noastră de muncă pentru ridicarea pe un plan superior a teoriei și practicii economice, aducîndu-ne astfel contribuția pentru continua înălțare a patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație.

Pentru minunatele înfăptuiri socialiste, pentru mărețul viitor pe care ni-l prefigurați, în consens cu gîndurile și sentimentele întregului nostru popor, vă adresăm, mult stimate tovarășe secretar general NICOLAE CEAUȘESCU, odată cu urările fierbinți de viață îndelungată și fericire, urarea strămoșească

LA MULȚI ANI !

INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Economia românească în 1983

PRIMATUL FACTORILOR CALITATIVI, AL EFICIENȚEI ȘI COMPETITIVITĂȚII

LA SFÎRȘITUL SĂPTĂMÎNII TRECUTE, a fost dat publicității Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe anul 1983. Acest document important relevă amplu realizările de seamă ale economiei românești în anul trecut, continuarea susținută, de către întregul popor, a eforturilor pentru obținerea unei calități superioare în activitatea economico-socială a țării, pentru a transpune în viață obiectivele Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului — obiective ce au drept țel major progresul societății, înflorirea continuă a României Socialiste, creșterea neîntreruptă a nivelului de viață material și spiritual al oamenilor muncii din toate județele țării.

În cel de al treilea an al unui cincinal menit să ridice România pe noi culmi de progres și civilizație, munca avîntată a națiunii, eforturile depuse de întreprinderi, centrale, de toate organele de conducere economică pentru soluționarea problemelor și înlăturarea neajunsurilor determinate îndeosebi de condițiile economice grele internaționale, s-au materializat în realizări însemnate în toate domeniile de activitate. Așa cum se sublinia la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, și care a dezbătut și aprobat Comunicatul amintit, în anul trecut s-au dezvoltat forțele de producție, au sporit producția materială, venitul național și avuția socialistă a patriei, a crescut bunăstarea întregului popor. Sînt succese importante care confirmă, o dată mai mult, strategia românească a dezvoltării, care atestă marile capacități și disponibilități ale oamenilor muncii pentru a asigura, chiar în condiții conjuncturale dificile progresul susținut al economiei. Desigur, Comunicatul prezintă numeroase cifre și niveluri de dezvoltare atinse, procesele și corelațiile evidențiate în economia românească în anul 1983, cuantumul resurselor materiale, umane, bănești antrenate de creșterea economică și al efectelor obținute astfel, numeroase repere privind modul în care s-a acționat — și cu ce eficiență — pentru înfăptuirea sarcinilor de plan. Pe baza acestor date, vom urmări să desprindem cîteva trăsături și elemente fundamentale ale progresului economico-social al țării în anul trecut, să le comentăm, să evidențiem semnificațiile lor.

Accentuarea caracterului intensiv al reproducției

CEEA CE SE RELEVĂ ca esențial în acest sens este, în primul rînd, realizarea de noi pași pe calea dezvoltării intensive a economiei, pe calea îmbunătățirii laturilor calitative ale creșterii economice — procese vitale pentru dezvoltarea noastră economico-socială în condițiile crizei mondiale de materii prime și energie, ale însăși crizei economice mondiale, și care au permis depășirea unor greutăți care s-au manifestat în primii doi ani ai cincinalului. Chiar și o succintă privire asupra tabloului sinoptic al dezvoltării în anul trecut (vezi tabelul) pune în lumină acest element. După cum se desprinde din tabel, se vădesc, față de 1982, creșteri ridicate pentru producția industrială (netă și marfă) — 5,1 și, respectiv, 4,8% — și venitul național — 3,4% — creat în mare parte în industrie, și, deopotrivă, progrese în ce privește acțiunea factorilor intensivi ai dezvoltării ; bunăoară, sporirea productivității muncii în industrie cu 2,7% — obținîndu-se pe această cale circa 70% din sporul de producție, ca și reducerea, sub nivelul din 1982, a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă în industria republicană. Firește însă că investigarea mai în adîncime a resorturilor acestor corelații de ansamblu permite reliefarea unor alte importante elemente, trăsături și tendințe caracteristice accentuării caracterului intensiv al reproducției.

Pe fondul aplicării ferme a hotărîrilor adoptate de Conferința Națională a partidului — în speță cele privind asigurarea unei structuri moderne a economiei și industriei în favoarea activităților complexe, cu consumuri reduse de materii prime și energie — pe fondul trecerii la înfăptuirea programelor speciale pe produse, ramuri și activități, capacitatea de producție industrială a țării a sporit îndeosebi ca urmare a punerii în funcțiune a unui număr important de obiective — echipate cu mașini și utilaje cu grad ridicat de tehnicitate — în ramurile de vîrf ; în acele domenii care valorifică în mod superior materiile prime, energia și forța de muncă ale țării, care realizează produse de calitate cu consumuri materiale și energetice reduse.

Au cunoscut astfel creșteri importante industria electronică, de mașini-unelte, industria de mecanică fină și optică, producția de instalații tehnologice complexe, sectoarele de complexitate din industria chimică etc. Sînt procese ilustrate, de exemplu, de sporirea, față de 1982, a producției de componente electronice cu 13,8% ; de realizarea de mijloace de automatizare și ale tehnicii de calcul în valoare de 8,3 mld. lei ; de creșterea cu 7,2% a valorii produselor de mecanică fină și optică, de echipamente și elemente hidraulice și pneumatice ; de creșterea cu 42% a volumului de utilaje pentru lucrări miniere ; de realizarea a 82,7 mii tractoare, 76,9 mii autoturisme de oraș, a 168 locomotive electrice, diesel electrice și diesel hidraulice pentru linii magistrale ; de realizarea unor valori importante în ce privește produsele macromoleculare de bază, îngrășămintele chimice, fibrele și firele sintetice, lacurile și vopselele, medicamentele ș.a. ; de obținerea unor valori importante în ce privește producția unor bunuri de consum complexe și deosebit de necesare, ca mașini și aparate electrice de uz casnic (2,5 mld. lei), aparate de radio (540 mii aparate), televizoare (390 mii televizoare) — ca, de altfel, și mobilier din lemn (17 mld. lei), țesături, tricotaje, încălțăminte, produse ale industriei alimentare etc. Tocmai pe baza unor asemenea situații, care evidențiază continuarea, intensificarea mutațiilor structurale de amploare declanșate în acest cincinal, industria constructoare de mașini și cea chimică au înregistrat ritmuri de creștere superioare mediei pe ansamblul industriei, respectiv 6,0 și 5,8%.

Preocupări majore pentru realizarea priorităților dezvoltării

PENTRU A ASIGURA — în condiții de eficiență, de echilibru valutar — necesarul material al dezvoltării, al înfăptuirii opțiunilor cu precădere calitative ale progresului economiei, eforturi însemnate au fost îndreptate pentru creșterea puternică a bazei proprii de resurse și energie — prioritate hotărîtoare a cincinalului. Preocupările în acest cadru au vizat, cu deosebire, realizarea programelor speciale în domeniile energetic și de dezvoltare a bazei proprii de materii prime — respectiv atragerea în circuitul economic de noi substanțe minerale utile. În aceste condiții, s-au produs 44,5 milioane tone cărbune net, 11,6 milioane tone țiței, 32,6 miliarde mc gaz metan, 70,2 miliarde kWh, asigurîndu-se creșterea ponderii producției interne în totalul resurselor.

Rezultate bune s-au obținut în ce privește introducerea în circuitul productiv a materialelor refolosibile, utilizarea în producție a energiei secundare, în ce privește recuperarea și recondiționarea pieselor și subansamblelor, ceea ce a permis ca

Principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României în anul 1983

	Realizări 1983	În % față de realizări 1982
Producția industrială — mld. lei		
— valoarea producției nete	336,8	105,1
— valoarea producției marfă	1 101,7	104,8
Producția agricolă — mld. lei		
— valoarea producției nete	93,1	96,6
— valoarea producției globale	214,0	98,0
Volumul transportului de mărfuri cu mijloace de transport de folosință generală — mil. tone	801,3	100,2
Volumul total al investițiilor din economia națională — mld. lei	231,8	102,9
Volumul total al comerțului exterior — mld. lei	303,7	101,4
— export total — mld. lei	173,3	106,0
— import total — mld. lei	130,4	95,7
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist — mld. lei	259,2	100,5
Numărul mediu al personalului muncitor — mii	7 600	100,6
Cheltuieli de producție la 1 000 lei producție marfă în industria republicană — lei	854,6	99,4
Productivitatea muncii pe o persoană în industria republicană (calculată pe baza producției marfă) — mii lei	326,4	102,7
Venitul național — mld. lei	654,5	103,4
Veniturile bănești ale populației de la sectorul socialist — mld. lei	342,6	105,1

NOTĂ : Datele valorice sînt prezentate în prețurile curente ale anului 1983, iar dinamicile sînt calculate în condiții metodologice și de prețuri comparabile.

din necesarul material al dezvoltării, o parte însemnată să se acopere prin recuperare și refolosire. La acoperirea cît și la valorificarea mai bună a necesarului material al dezvoltării, cu contribuții importante s-au înscris acțiunile vizînd obținerea de produse cu nivel tehnic și calitativ ridicat, competitive pe plan mondial, vizînd reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale și energie — ceea ce a asigurat economii de 7 mld. lei față de anul precedent — acțiuni temeinic elaborate și fundamentate în cadrul unor ample programe. Să notăm, de asemenea, ritmul de sporire al industriei mici — de 9,2% — industrie implantată pe întregul teritoriu, contribuind la valorificarea mai bună a resurselor locale, respectiv la aprovizionarea mai bună a populației cu bunuri de consum și articole de uz gospodăresc.

Asemenea rezultate, pregnant calitative, de eficiență, ar fi putut fi însă amplificate dacă prevederile de plan ar fi fost îndeplinite în toate sectoarele industriale și nu ar fi existat restanțe — bunăoară în ce privește producția de energie electrică, care nu a atins nivelul prevăzut, extracția petrolului, produse ale industriei constructoare de mașini și chimice etc. Rezerve neutilizate se evidențiază în domeniul organizării producției și a muncii, al folosirii capacităților de producție — ceea ce a influențat asupra productivității muncii, care nu s-a ridicat la nivelul dotării tehnice, al pregătirii și experienței dobîndite de muncitori, de cadrele tehnice și inginerești.

În agricultură, ramură de bază a economiei, o atenție sporită a fost acordată îndeplinirii programelor speciale pentru dezvoltarea producției vegetale și animale, aplicării prevederilor Programului național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile. Pe fondul dezvoltării bazei tehnico-materiale în acest domeniu — prin dotarea cu încă 14,8 mii tractoare agricole, 4,5 mii combine autopropulsate de recoltat cereale, cu alte mașini și utilaje agricole perfecționate — al desfășurării în continuare a unor însemnate lucrări de ameliorări și amenajări funciare, de irigații (la sfîrșitul anului 1983 suprafața totală amenajată pentru irigații era de 2 500,3 mii ha) s-au obținut, pe ansamblul agriculturii, rezultate satisfăcătoare. De exemplu, o producție de aproape 20 milioane tone cereale, 4 819 mii tone sfeclă de zahăr, 721 mii tone floarea soarelui și rapiță, 5 630 mii tone cartofi de toamnă, 4 381 mii tone legume cîmp, 1997 mii tone fructe, au crescut efectivele de animale etc. Rezultatele bune obținute de un număr însemnat de unități agricole care, chiar în condițiile climatice grele ale anului 1983, au obținut producții medii ridicate, demonstrează însă marile posibilități care există încă, capacitatea agriculturii, respectiv a cooperatorilor, a cadrelor de specialiști, a personalului, a mecanizatorilor, de a asigura, tocmai pe baza înzestrării tehnice și organizării superioare a agriculturii românești și în condiții de climă dificile, recolte bogate, corespunzător cerințelor economiei, ale populației.

Creșterea producției materiale a țării a fost susținută de un însemnat program de investiții — însumînd 231,8 mld. lei. La materializarea acestui program s-a acordat prioritate investițiilor vizînd extinderea bazei proprii de materii prime și energetice, dezvoltarea domeniilor complexe, înfăptuirea altor imperative și cerințe ale dezvoltării calitative a economiei. S-au dat astfel în funcțiune, integral sau parțial, 470 capacități de producție importante, din care 425 obiective industriale și 45 obiective de dezvoltare și modernizare a agriculturii, deopotrivă urmărindu-se îmbunătățirea repartizării forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. Efectele programului investițional ar fi fost însă mai ample, ar fi putut fi înlăturate numeroase neajunsuri din activitatea de producție dacă planul de investiții și punere în funcțiune a capacităților de producție ar fi fost îndeplinit în totalitate, eliminîndu-se cu hotărîre lipsurile manifestate în pregătirea și realizarea investițiilor.

Știința și cercetarea — larg implicate în producția materială

O DEOSEBITĂ ÎNSEMNĂTATE în procesul dezvoltării a avut-o, în anul trecut, activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică, cu contribuții majore în ce privește soluționarea unor probleme hotărîtoare ale progresului economico-social al țării, ale obținerii unei noi calități a muncii și sporirii eficienței întregii activități economice. Este vorba, bunăoară, de problemele privind extinderea bazei proprii de materii prime, energie, combustibili, elaborarea de noi soluții tehnice, tehnologice, perfecționarea tehnologiilor de fabricație și asimilarea de noi produse și materiale, cu niveluri de performanță dintre cele mai înalte, introducerea largă a progresului tehnic în toate ramurile și activitățile economiei, asigurîndu-se, în fapt, sporirea productivității sociale etc.

Este semnificativ în acest sens că, în anul trecut, au fost realizate și introduse în producție un număr de aproape 3 600 tipuri de mașini, utilaje, aparate și instalații noi și modernizate, circa 1 160 noi materiale și bunuri de consum ; în aceste condiții, ponderea produselor noi și modernizate puse în fabricație de la începutul cincinalului a reprezentat 32% din volumul total al producției realizate în 1983 în industria republicană prelucrătoare. Este, totodată, relevant și faptul că cercetarea științifică proprie a asigurat 98% — deci cvasitotalitatea — produselor noi puse în fabricație. S-au introdus și extins în producție tehnologii noi, perfecționate, în construcția de mașini, electronică, electrotehnică, metalurgie, chimie, industria extractivă, a materialelor de construcții — asigurîndu-se astfel peste 95% din tehnologiile necesare realizării noilor obiective de investiții. În detaliu, este de notat că o atenție deosebită s-a acordat realizării obiectivelor conținute în programele speciale de creștere a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și semifabricatelor, că s-a intensificat puternic activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru dezvoltarea producției ramurilor de vîrf — îndeosebi în domeniul energeticii nucleare, industriei aeronautice, chimiei polimerilor și a sintezelor fine, microelectronicii, electronicii și electrotehnicii, automatizărilor, oțelurilor înalt aliate etc. Constituie, toate acestea, expresii grăitoare ale unei tot mai puternice implicări a științei și cercetării naționale în desfășurarea eficientă a producției materiale.

Tocmai pe această bază, în condițiile premiselor create astfel, ale sporirii competitivității producției naționale, a fost amplificată participarea țării noastre la diviziunea internațională a muncii, la lărgirea și diversificarea schimburilor de valori materiale, la extinderea cooperării în producție și tehnico-științifice cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduirea socială. S-au dezvoltat și diversificat, în continuare, relațiile comerciale și de cooperare în producție cu țările socialiste — care au deținut 53% din totalul activității noastre de comerț exterior, s-au extins relațiile cu țările membre C.A.E.R. pe baza programelor speciale de colaborare pe termen lung, s-au amplificat relațiile economice și tehnico-științifice cu țările în curs de dezvoltare, cu celelalte state ale lumii. În prezent România întreține relații economice, comerciale și de cooperare cu 150 de state.

Este, de asemenea, semnificativ că în ce privește exportul românesc — din al cărui total o pondere de 58% au deținut-o

dr. Dan POPESCU

(Continuare în pag. 11)

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

PRODUCȚIA FIZICĂ — ÎNDEPLINITĂ RITMIC, LA TOATE SORTIMENTELE

ÎNDEPLINIREA RITMICĂ, lună de lună, de către fiecare întreprindere, a producției fizice și sortimentale prevăzută în plan constituie o condiție hotărîtoare pentru acoperirea necesităților economiei naționale. Orice dereglare în realizarea cantitativă, calitativă și sortimentală a producției atrage după sine în lanț, o serie de neajunsuri cu consecințe economice negative.

Eforturile ce se cer depuse pentru derularea în cît mai bune condiții a producției și a muncii, de la încheierea din vreme a contractelor economice pînă la procesele de concepție și execuție a producției, pot și trebuie să aibă o înrîurire pozitivă asupra realizării ritmice a producției fizice, a fiecărui sortiment în parte. Marea majoritate a întreprinderilor, punînd la baza îndeplinirii exemplare a sarcinilor de plan programe de măsuri tehnico-organizatorice temeinic studiate și analizate, eforturi susținute pentru mobilizarea rezervelor interne disponibile, reușesc să realizeze în mod ritmic produsele prevăzute în plan.

Pe asemenea coordonate se înscriu și majoritatea unităților industriale din județul Mehedinți. În anul trecut, de pildă, producția marfă realizată la nivelul județului a fost cu aproape 3 miliarde lei mai mare decît în 1982. Unități economice ca : Șantierul naval, Întreprinderea „Cazanele" și Întreprinderea minieră Orșova, Hidrocentrala „Porțile de fier I", întreprinderile de vagoane, de aparate de măsură și control din Drobeta Turnu Severin și altele sînt mereu în primele rînduri în realizarea exemplară a prevederilor de plan, contribuind efectiv la îndeplinirea pe ansamblul județului a sarcinilor economice în profil teritorial. Într-o serie de întreprinderi producția fizică nu s-a situat însă la nivelul stabilit, ceea ce a influențat și gradul de îndeplinire a prevederilor de plan la nivelul județului. Ce măsuri au fost luate pentru ca, în acest an, prevederile de plan la producția fizică și sortimentală să fie îndeplinite exemplar?

Cerințele beneficiarilor respectate cu strictețe

ȘANTIERUL NAVAL din Drobeta Turnu Severin este o unitate cu vechi tradiții în execuția unei diversificate game de nave fluviale și maritime. Navele construite aici pot fi întîlnite nu numai pe apele teritoriale ale României, ci și pe multe altele din diverse zone ale lumii. Mulți ani această mare și modernă unitate industrială mehedințeană s-a aflat în rîndurile șantierelor navale fruntașe din ramură, aducînd un substanțial aport la înnoirea și diversificarea producției, la realizarea unor nave comerciale specializate, de mare tonaj.

În 1983 însă, cu toate că acțiunile în domeniul înnoirii și modernizării producției au continuat în ritm susținut, realizările la indicatorul producție fizică și producție marfă nu s-au ridicat la cotele planificate, afectînd și nivelul îndeplinirii planului la nivel județean. Cauzele sînt multiple. Cea mai pregnantă este **neasigurarea din vreme a condițiilor necesare bunei derulări a producției.** Între altele, în 1983, șantierul naval a avut de realizat multe produse cap de serie (tancuri petroliere de 7 mii tdw, șalande autopropulsate de 600 m^3, șlepuri autopropulsate de 1 500 t, macarale plutitoare de 25/32 tf). Faptul impunea o bună pregătire a documentațiilor, o strînsă colaborare atît cu beneficiarii, în sensul cunoașterii îndeaproape a cerințelor lor, cît și cu furnizorii de subansamble (multe din subansamble fiind o noutate și cu program de asimilare în 1983). Pregătirea producției, avînd la bază o documentație corespunzătoare, acceptată de toate părțile interesate, contracte ferme pentru livrarea de subansamble nu s-a făcut însă în cele mai bune condiții, ceea ce a determinat ca pe parcursul desfășurării activității să apară o serie de neajunsuri. Rezolvarea lor a cerut timp și eforturi și, cu toate acestea, cîteva din produsele de bază nu au putut fi finalizate la timp și expediate la beneficiar, planul producției marfă rămînînd astfel neîndeplinit.

Analizele ce au avut loc odată cu trecerea la înfăptuirea planului pe 1984 au evidențiat tocmai necesitatea imperioasă de **a nu se mai lansa în fabricație produse fără o pregătire temeinică și documentație corespunzătoare,** acceptată de ambele părți — executant și beneficiar. Pe ce căi se acționează pentru a se crea din vreme condițiile necesare în vederea îndeplinirii în bune condițiuni a prevederilor de plan ?

În primul rînd, **cea mai mare atenție a fost acordată asigurării din vreme a întregii documentații necesare pentru produsele noi, acceptării acesteia de către beneficiari.** S-au luat măsuri încît întreaga producție să fie nominalizată, astfel că începutul anului a coincis cu contractarea de către întreprindere a întregii valori planificate. S-au creat astfel condiții pentru aprovizionarea cu toate elementele și subansamblele necesare de la furnizorii din țară și externi, fiecare produs (tancuri petroliere, șalande, macarale plutitoare, docuri, șlepuri autopropulsate, barje, ateliere plutitoare de intervenție) avînd acum condiții bune pentru a fi realizat în termen sau chiar în devans.

În al doilea rînd, în ceea ce privește activitatea propriu-zisă de execuție, principalele măsuri preconizate vizează :

● **Extinderea debitării automate după desen pentru toate lucrările de execuție corp nave.** În acest scop, în dotarea secției „corp" s-a introdus recent cea de a 2-a mașină de debitat tip „MATOR" realizată în țară, iar începînd cu trimestrul II 1984 se va pune în funcțiune o a 3-a mașină. Se creează astfel condiții pentru executarea debitării centralizate a tuturor lucrărilor mecanice. Eficiența economică constă în economisirea cantității de 500 t metal pentru întreaga producție de nave pe anul 1984.

● **Curățirea și vopsirea mecanizată a blocsecțiilor.** Prin încheierea lucrărilor la noua hală dată în funcțiune se va asigura vopsirea tuturor blocsecțiilor de corp nave înainte de montajul pe cală. Această măsură conduce la o economie relativă de personal de 200 muncitori și la realizarea calitativ superioară a curățirii și vopsirii diferitelor suprafețe ale navelor.

● **Organizarea execuției lucrărilor de montaj corp nave în blocsecții mari, pînă la nivelul capacităților mijloacelor de ridicat din dotarea secțiilor.** Prin aceasta se reduce ciclul de montaj pe cală și crește productivitatea muncii, obținîndu-se în acest an o economie relativă de 80 muncitori. Tot în vederea creșterii productivității muncii și a scurtării ciclului de fabricație a lucrărilor pe nave s-au întocmit programe pentru execuția saturărilor în secții și bloc-secții prin modulizare și agregatizare. Măsurile respective permit realizarea unor subansamble în atelier, formate din agregate și instalații într-un singur ansamblu care se va monta în blocsecțiile de nave. Se estimează obținerea, într-o primă etapă, a unei economii de 120 persoane.

Astfel de măsuri, coroborate cu altele, în funcție de specificul locurilor de muncă, au dat impuls producției, fapt concretizat în realizarea și depășirea prevederilor de plan pe prima lună a anului în curs la toți indicatorii cantitativi și calitativi. Acționîndu-se în continuare pe coordonatele fixate, amplificîndu-se eforturile în special în direcția scurtării ciclului de asimilare a noilor produse, șantierul naval severinean va putea să se înscrie, din nou, în acest an, în primele rînduri ale unităților de profil.

Contractarea producției — o cerință vitală

PENTRU ORICE întreprindere, asigurarea din vreme a contractelor de desfacere a producției reprezintă o cerință vitală pentru buna desfășurare a producției și asigurarea condițiilor necesare realizării indicatorilor de plan. Sînt însă și cazuri cînd unele unități economice consideră că problema contractării producției poate fi amînată, că ea se asigură și pe parcursul anului de plan. Sigur, se mai poate și așa. Dar riscul este, uneori, destul de mare. De altfel, într-o astfel de situație s-a aflat, în anul trecut, și Combinatul de prelucrare a lemnului din Drobeta Turnu-Severin. Faptul nu a rămas însă fără urmări.

Între produsele de bază ce le realizează acest combinat se află și sortimentul mobilier tapițat. Ponderea acestuia în totalul producției combinatului este destul de mare — peste 40%. Ani de-a rîndul producția a sporit continuu, mobilierul respectiv fiind mult solicitat atît pe piața internă cît și la export. In anul trecut însă contractele de desfacere nu au mai putut fi perfectate la nivelul planului. Într-o atare situație, s-a luat decizia de înlocuire a produsului respectiv cu altele pe care diverși beneficiari le solicitau. Multe din acestea, asimilate în grabă, cu o pregătire sumară a fabricației, au condus la creșterea consumului specific, depășindu-se prevederile la acest indicator cu peste 2,4 milioanei lei. De asemenea, beneficiile obținute nu au atins cotele pe care le asigura mobilierul tapițat. Schimbarea structurii sortimentale, ca urmare a insuficientei activități de pregătire a producției pe 1983, a atras după sine realizarea de către combinat a producției marfă în proporție de numai 96,6% și producției marfă vîndută și încasată de 92%.

Adoptarea unor măsuri ferme încă în perioada de pregătire a producției pe 1984 a determinat ca producția marfă a acestui an să fie asigurată (cu unele mici excepții) cu contracte de desfacere, cu toate că aceasta este mai mare cu 18,2% față de 1983. **Pentru a determina, în caz de necesitate, înlocuirea unor produse cu altele s-au făcut analize și studii privind posibilitatea asimilării de noi sortimente de mobilier cu o structură care să permită diminuarea, la nivelul sarcinilor de plan, a cheltuielilor materiale și sporirea productivității muncii. Totodată, în vederea utilizării cît mai economicoase a materiilor prime, au fost reproiectate o serie de piese de mobilier,** fapt ce va asigura o economie de 13,7% față de realizările din 1983. Acțiunea de testare a pieței pentru cunoașterea solicitărilor în viitor va fi continuată în tot cursul anului, astfel încît proiectarea să poată asigura din vreme documentațiile în vederea promovării de noi produse, pentru ca producția să se desfășoare la niveluri din ce în ce mai ridicate.

Măsurile stabilite au pus în evidență și alte rezerve, care, valorificate, pot contribui la ridicarea nivelului de gospodărire a resurselor, la sporirea eficienței economice. Luna ianuarie 1984 a însemnat, prin realizarea și depășirea prevederilor de plan, un pas hotărîtor și, totodată, promițător în mobilizarea efortului colectivului combinatului pentru realizarea sarcinilor pe întregul an.

Utilizarea rațională a resurselor materiale și energetice

DESFĂȘURAREA în bune condițiuni a oricărui proces de producție în vederea realizării cantitative și calitative a prevederilor de plan impune, ca o condiție esențială, o preocupare constantă din partea tuturor factorilor în direcția gospodăririi rationale a materiilor prime și a materialelor, astfel încît să se asigure o aprovizionare materială ritmică și la nivelul necesar a fiecărui loc de muncă, să se creeze premisele realizării de produse cu costuri cît mai mici. Acest deziderat capătă o importanță deosebită mai ales în acele unități economice în care realizarea produselor impune folosirea unor materii prime deficitare, cantități mari de energie electrică, combustibili lichizi sau gazoși. Așa este cazul Combinatului de celuloză și hîrtie din Drobeta Turnu-Severin, unitate care realizează, atît pentru nevoile interne cît și pentru export, o serie de produse ca : celuloză, hîrtie ondulată și velină, carton velin, carton duplex, diverse confecții din hîrtie și carton.

Unele succese importante obținute anul trecut — realizarea unei producții suplimentare de confecții de hîrtie și carton de peste 600 t, depășirea planului la export cu 17%, asigurarea unui grad de înnoire a producției de peste 10% — nu au putut acoperi nerealizările la alte sortimente, ceea ce a atras după sine nerealizarea nivelelor planificate la producția marfă, producția netă, beneficiu, productivitate. În principal, această situație se datorează **slabei preocupări pentru folosirea rațională, cu simț gospodăresc a resurselor materiale,** pentru încadrarea în consumurile normate de materii prime, materiale și energie electrică.

Este adevărat că, în ceea ce privește aprovizionarea tehnico-materială, întreprinderea s-a confruntat cu unele greutăți generate de neprimirea la timp a unor materii prime și materiale, cum ar fi cazul celulozei naturale de rășinoase fabricată de Combinatul de celuloză și hîrtie Vrancea. Acest lucru, chiar dacă poate sta la baza nerealizării unor poziții fizice, nu poate însă explica depășirea mare înregistrată de indicatorul cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă și nici realizarea în proporție destul de redusă a beneficiului. Printre adevăratele cauze care au generat această stare de fapte se află, în primul rînd, depășirea consumurilor normate. Astfel, în anul trecut, combinatul a înregistrat, pentru producerea hîrtiei, un consum suplimentar de materiale fibroase de 12 kg/t, ceea ce reprezintă o depășire a cheltuielilor materiale de peste 13 milioane lei. Consumînd în plus cantități mari de materiale fibroase pentru hîrtie, combinatul nu a putut asigura cele necesare pentru realizarea altor sortimente (carton velin, carton duplex, celuloză). Acest lucru a afectat, de asemenea, în mod direct nivelul cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă, beneficiul și rentabilitatea unității.

Pentru acest an, sarcinile suplimentare de plan față de 1983 pe care colectivul de oameni ai muncii din C.C.H. Drobeta Turnu-Severin trebuie să le realizeze au impus adoptarea unor programe de măsuri temeinic fundamentate, astfel încît activitatea productivă să se ridice la cote mai înalte de calitate și eficiență. Între măsurile și acțiunile prevăzute se află : ● **punerea în funcțiune a instalației de sortare a maculaturii** (etapa a II-a), prin care se vor realiza economii de peste 7 mil. lei ; ● **proiectarea, construirea și punerea în funcțiune a instalației de dozare a banetoxului H** (antispumant) la mașina de hîrtie miez — economii 3 mil. lei ; ● **asigurarea funcționării în condiții tehnologice optime a cazanului de regenerare,** astfel încît să se realizeze o economie de combustibil de 580 tcc ; ● **creșterea gradului de recuperare și folosire a materiilor prime și a materialelor** prin punerea în funcțiune a cazanului de ars coaje de lemn — economii 9 mil. lei ș.a.

Măsurile respective, cît și altele ce se vor lua în continuare pe linia creșterii gradului de valorificare a resurselor materiale dau garanția că în acest an combinatul își va onora în totalitate sarcinile de plan. Dealtfel, se cere precizat că în luna ianuarie a.c. combinatul și-a realizat sarcinile de producție fizică și sortimentală în conditiile reducerii consumurilor specifice față de aceeași perioadă din 1983.

■

PE ANSAMBLUL întreprinderilor industriale din județul Mehedinți productia marfă pe acest an urmează să crească cu 14,2% față de 1983. Sarcini deosebite revin și în ce privește creșterea productivității muncii — 18,2% și a exportului — 14,5%. Dacă se au în vedere unitățile noi ce urmează să intre în producție în acest an ca urmare a masivului program de investiții (peste 11 miliarde lei în 1984), industria județului se află în fața unor sarcini mobilizatoare, a căror realizare va face ca producția industrială să depășească cu mult 10 miliarde lei. Conjugarea eforturilor spre obiectivele prioritare ale planului, realizarea producției fizice la toate sortimentele în condiții de calitate superioară și eficiență ridicată de către toate întreprinderile va face ca industria mehedințeană să-și sporească participarea la dezvoltarea economică a patriei, la ridicarea necontenită a bunăstării întregului popor.

V. BOESCU
C. GORIE

O prioritate absolută în economie:

Încadrarea fermă în norme și reducerea accentuată a consumurilor energetice

URMĂRIND transpunerea fermă în viață a măsurilor cu privire la raționalizarea și economisirea energiei electrice și a combustibilului, marea majoritate a întreprinderilor au reușit în perioada parcursă din acest an să-și realizeze producția fizică planificată cu consumuri energetice reduse. Experiența acumulată se cere însă larg extinsă, dezvoltîndu-se noi acțiuni menite să depisteze soluții și inițiative care, aplicate în practică, să contribuie la reducerea și mai accentuată a consumurilor energetice în fiecare unitate, la fiecare produs.

În județul Iași

DE LA TRATAREA GLOBALĂ LA FUNDAMENTAREA CONCRETĂ A MĂSURILOR DE ECONOMISIRE

ECONOMISIREA energiei electrice și combustibilului reprezintă pentru fiecare unitate economică o preocupare esențială, în ansamblul activității de realizare ritmică, integrală a prevederilor de plan pe acest an. Reducerea cu numai 1% a consumurilor energetice la nivelul unei întreprinderi sau unei unități administrativ-teritoriale nu reprezintă doar o economie în sine, ci și o degrevare de sarcină a sistemului energetic național, asigurarea unei relative stabilități a acestuia, cu efecte directe asupra bunului mers al economiei în ansamblu. Pornind de la cerințele și imperativele formulate în repetate rînduri de secretarul general al partidului referitoare la problemele energetice actuale, precum și de la faptul că întreaga activitate economică a județului Iași se bazează pe un sistem tehnologic care consumă resurse mari de energie, în preocuparea factorilor de decizie, de la nivel județean și pînă la cel al conducerilor de unități, s-a trecut de la tratarea globală a problemelor energetice la analiza și interpretarea unor date, fapte și fenomene, la rezolvarea diferitelor cazuri concrete în strînsă corelare cu evoluția economică și demografică, cu situația resurselor naționale și a schimbărilor structurale în domeniul energetic. Pe această bază au fost fundamentate pentru județul Iași orientările și opțiunile pentru perioada 1983-1985 cu privire la asigurarea și utilizarea resurselor energetice.

★

PROGRAMUL stabilit la nivelul județului cuprinde atît direcțiile de acțiune cît și măsurile necesare pentru raționalizarea și economisirea în mai mare măsură a energiei electrice și combustibililor.

În acest cadru, o atenție deosebită este acordată **introducerii în circuitul energetic a surselor neconvenționale și valorificarea la maximum a potențialului acestora.** S-a stabilit în acest context ca, pînă în 1985, să se asigure : utilizarea energiei solare pentru prepararea apei calde menajere în 10 000 apartamente din județ, încălzirea clădirilor de locuit pentru o capacitate de 1 000 apartamente, asigurarea apei calde și tehnologice pentru o serie de unități industriale și agrozootehnice ; recuperarea căldurii din surse energetice refolosibile prin realizarea și punerea în funcțiune a instalației de încălzire și alimentare cu apă caldă pentru 4 000 apartamente în zona Socola-Nicolina (etapa I) și generalizarea sistemului în zona Nicolina-Combinatul de utilaj greu (etapa a II-a) ; punerea în funcțiune a instalațiilor de biogaz de la stațiile de epurare a apelor menajere din municipiul Iași și orașele Pașcani, Hîrlău și Tîrgu-Frumos și montarea acestora în toate complexele zootehnice ; construirea și montarea de generatoare eoliene pentru asigurarea energiei necesare funcționării sistemelor locale de irigații și punerea în valoare a potențialului hidroenergetic al apelor pentru satisfacerea necesităților unor consumuri de mai mică însemnătate, avîndu-se în vedere specificul rețelei hidrografice din județ etc.

Însemnate posibilități de economisire a energiei primare au fost evidențiate în urma **reactualizării bilanțurilor energetice pe întreprinderi,** a analizei posibilităților de recuperare a resurselor energetice refolosibile precum și a tehnologiilor mai importante din punct de vedere al caracteristicilor de energointensivitate. Prin reactualizarea bilanțurilor energetice numai la trei unități economice : I.A.S. „Avicola", Întreprinderea integrată de țesături tip în Pașcani și Întreprinderea de bere și spirt au fost găsite soluții și s-au economisit în anul trecut peste 6 000 t.c.c.

Ca urmare a modului în care s-a acționat de către conducerile întreprinderilor și comisiilor energetice din unități, în colaborare permanentă cu specialiștii din institutele de învățămînt și cercetare, **din cantitatea inventariată de resurse energetice refolosibile se recuperează în prezent peste 83%** ; pentru încă 10% sînt întocmite și se află în curs de finalizare instalațiile de recuperare, diferența de aproape 3% reprezentînd-o, în general, apele de răcire cu potențial termic scăzut, a căror recuperare, sub aspect tehnico-economic, nu este încă pusă la punct.

În contextul acestor preocupări o serie de unități economice se înscriu cu rezultate deosebite. Între ele se evidențiază Combinatul de fire sintetice care a și produs pompa de căldură cu absorbție de 5 Gcal/h., cu parametrii și randament în utilizare la nivelul realizărilor de vîrf pe plan mondial, Întreprinderea de ulei „Unirea", Întreprinderea de mătase „Victoria" și altele. Avîndu-se în vedere amplasarea compactă a întreprinderilor furnizoare de apă caldă reziduală în cadrul zonelor industriale, situarea cartierelor de locuințe în vecinătatea platformelor, precum și faptul că transferul agentului de căldură utilă obținut se poate realiza în mod centralizat pînă la o distanță de 10 km, se apreciază că, prin finalizarea instalațiilor de pompe de căldură cu absorbție în perspectivă se vor economisi, numai pentru municipiul Iași, circa 200 mii de tone de combustibil convențional pe an.

★

EXISTENȚA unor consumuri tehnologice ridicate, îndeosebi în unitățile industriei constructoare de mașini și chimiei, a determinat concentrarea eforturilor și spre găsirea de soluții apte să contribuie la reducerea consumurilor de energie electrică și termică, la economisirea tuturor categoriilor de combustibili. În acest sens, la Întreprinderea metalurgică, prin modernizarea procesului de tratament termic prin curenți de înaltă frecvență, optimizarea consumului de energie electrică și gaz metan în funcție de sortimentația de bandă utilizată și gradul de recuperare a resurselor energetice refolosibile, s-a obținut o economie în 1983 de peste 6 000 t.c.c. La Trustul de construcții industri-

ale, prin renunțarea la uscarea cu abur a prefabricatelor turnate și la sistemul de încălzire electrică la organizările de șantier, precum și prin gospodărirea mai rațională a combustibilului și energiei, economiile obținute se ridică la peste 7 500 t.c.c. si 4 000 Mwh energie electrică. **Eficiența măsurilor organizatorice și tehnico-economice aplicate în cadrul întreprinderilor din județul Iași se exprimă în faptul că în 1983 economiile obținute la combustibilul convențional echivalează cu necesarul mediu al județului pentru o perioadă de circa 8 zile, iar cele realizate la energia electrică reprezintă consumul mediu pentru aproximativ 3,5 zile.**

Pentru încadrarea în cotele alocate și realizarea economiilor de energie, o atenție deosebită a fost acordată și problemelor privind **reducerea pierderilor de energie termică în rețeaua de transport și distribuție.** Astfel, cu sprijinul specialiștilor Filialei institutului de studii și proiectări energetice, cu ocazia reparațiilor capitale de la magistralele nr. 1 și 2 din municipiul Iași s-au redimensionat grosimile izolațiilor termice ale conductelor de apă fierbinte, fapt ce a condus la reducerea cu 5% a pierderilor de energie la întregul debit transportat. Tot cu ocazia lucrărilor de reparații capitale, prin drenarea canalelor și căminelor aflate în zone inundabile, înlocuirea izolațiilor termice și scoaterea din subteran a conductelor, acolo unde a fost cazul, s-a obținut, în porțiunile refăcute, o creștere a randamentului termic cu aproximativ 20%.

Desigur, acțiunile și măsurile inițiate, deși s-au finalizat cu însemnate economii de energie și combustibil, nu au pus încă în valoare toate posibilitățile de reducere a consumurilor energetice. În preocupările factorilor de conducere la nivelul județului un loc tot mai însemnat își găsesc în acest an problemele de fond ale reducerii consumurilor de energie, în special cele referitoare la **optimizarea structurilor de producție și tehnologice, accelerarea aplicării în activitatea economică a rezultatelor cercetării științifice,** care au ca efect reducerea consumurilor energetice etc.

Înfăptuirea măsurilor stabilite pentru acest an va face cu putință ca fiecare întreprindere să-și realizeze sarcinile de producție în condițiile încadrării stricte în normele și cotele de consum stabilite, astfel încît Iașul să se numere printre județele fruntașe ale țării în acest domeniu.

Ioan CREȚU
secretar al Comitetului județean Iași al P.C.R.

Economisirea energiei: experiențe – soluții – inițiative

INSTALAȚII DE ACUMULARE A CĂLDURII ÎN CENTRALELE TERMOELECTRICE

UNA DIN METODELE prin care se poate majora distanța economică de transport a căldurii din centralele de termoficare pînă la sistemele centralizate de încălzire este **amplasarea, în zonele de consum termic, a unor instalații de acumulare a căldurii corespunzător dimensionate,** astfel încît acestea să înlocuiască o parte din resursele termice de vîrf. Printre avantajele unei asemenea soluții se numără și asigurarea, în acest fel, a unei părți din sursa zilnică de vîrf termic din grupurile de termoficare instalate în centralele termoelectrice (C.E.T.), care pot fi astfel menținute la o sarcină constantă, corespunzător majorată. În acest fel, se îmbunătățește regimul de funcționare a grupurilor de termoficare, se aplatisează curba de sarcină termică zilnică și se majorează cantitatea de energie electrică produsă de termoficare.

Majorarea, pe această cale, a distanței economice de transport a căldurii ușurează alimentarea cu energie termică a sistemelor de termoficare din centralele electrice pe cărbune și din centralele nucleare care, din motive de protecție împotriva poluării mediului ambiant și a populației nu pot fi amplasate prea aproape de consumatorii constituiți din marile aglomerații urbane. Stocarea termică diurnă în instalații de acumulare amplasate în zonele de consum conduce la înlocuirea unei părți din puterea termică de vîrf constituită în prezent din cazane de apă fierbinte (C.A.F.), iar în viitor, așa cum se preconizează, și din boilere electrice, ceea ce are drept consecință creșterea cantității de energie electrică produsă în termoficare precum și o oarecare aplatisare a curbei de sarcină electrică.

Un pas înainte în creșterea factorului de utilizare a puterii instalate în centralele electrice de termifocare îl constituie **soluționarea stocării sezoniere a căldurii.** Aceasta ar permite utilizarea puterii instalate în termoficare pe toată durata anului, vara parțial pentru stocarea în instalații cu ciclu sezonier, din care se poate asigura iarna integral puterea termică de vîrf. Instalațiile de stocare sezonieră a căldurii (I.A.S.C.) pot fi folosite și ca tampon pentru regularizarea sarcinii termice zilnice în tot timpul anului, permitînd centralelor electrice de termoficare să funcționeze în regim de bază. Pe această cale se aplatisează și curba de sarcină electrică a centralelor termoelectrice și se majorează sensibil cantitatea de energie electrică produsă în termoficare, avînd în vedere că întreaga cantitate de căldură necesară unui sistem de termoficare poate fi produsă în C.E.T. fără intervenția unor surse de vîrf, de tipul C.A.F. sau a boilerelor electrice.

Instalațiile de acumulare a căldurii (I.A.C.) cu ciclu diurn sînt rentabile deoarece timpul de recuperat a investițiilor necesitate de aceste instalații este invers proporțional cu numărul anual de cicluri de încărcare-descărcare a lor.

În cazul **instalațiilor de conversie solaro-electrice** (C.S.E.), la care sursa de căldură, constituită din radiația solară este disponibilă periodic și adesea chiar aleator, problema adaptării puterii la sarcina de consum electric și, eventual, termic, precum și la disponibilitatea resursei primare constituită din radiația solară, devine extrem de dificilă. În aceste condiții, instalațiile de stocare a căldurii la C.S.E. sînt absolut obligatorii și se amplasează de obicei ca un sistem tampon, dispus între sursa primară de energie și instalația de forță termoelectrică. Un asemenea sistem, capabil să realizeze funcția de stocare a energiei termice precum și transportul la distanță a unei părți din energia stocată, ar putea fi realizat cu ajutorul unor **hidruri metalice.** Inițial, hidrurile au fost avute în vedere ca material de stocare a hidrogenului. Cum elaborarea hidrogenului stocat în hidruri se face cu absorbție de căldură, iar reacția este reversibilă, formarea — descompunerea hidrurilor poate fi folosită și pentru stocarea căldurii. Hidrogenul necesar reacției mai sus menționate poate fi obținut prin descompunerea termică a apei sau prin electroliză, astfel că producerea lui este, prin ea însăși, o modalitate de stocare a energiei. Energia conținută în hidrogenul produs prin termoliză, electroliză sau ca rezultat al descompunerii hidrurilor poate fi transportată, cu acest purtător, prin rețele de gaz pînă la consumator, unde este recuperată și utilizată în diferite feluri.

Un asemenea sistem permite atît folosirea integrală a puterii sursei de căldură cît și utilizarea totală a puterii generatorului electric. Instalația termoelectrică poate fi utilizată permanent la capacitatea nominală deoarece hidrogenul, pentru care nu este asigurat consumul în momentul producerii, este stocat sub formă de hidruri. În vîrful de consum de hidrogen, furnizarea unei cantități suplimentare, peste capacitatea momentană de producție a termolizorului și electrolizorului, se asigură prin descompunerea termică a unei părți din hidrurile din acumulator. O astfel de instalație de conversie solaro-electrică, ținînd seama de forma curbelor de sarcină electrică și termică și de variația puterii sursei termice solare poate asigura o disponibilitate foarte mare instalațiilor de conversie termoelectrică, satisfăcînd și cerințele consumatorilor de energie electrică și termică.

Cercetările și experimentele efectuate pînă în prezent în domeniul acumulării căldurii în centrale termoelectrice au condus la aprecierea că este cu putință aplicarea lor practică prin construirea instalațiilor respective. Pentru aceasta, factorii interesați trebuie să acționeze cît mai operativ, documentațiile privitoare la instalațiile de stocare a căldurii le stau la dispoziție.

A. MIHĂILĂ
C. BILEGAN
A. PREDICA
C. STAICU
Institutul de cercetări și modernizări energetice București

NOUA REVOLUȚIE AGRARĂ ȘI FACTORUL UMAN*)

Calitatea forței de muncă

TRANSFORMĂRILE structurale ce au loc în forța de muncă din agricultură sînt însoțite de noi și complexe cerințe față de calitatea acesteia. Modificările calitative în forța de muncă sînt determinate de schimbările pe care revoluția tehnico-științifică — latură esențială a revoluției agrare — le provoacă în procesul de muncă, în conținutul calificării, în volumul și structura cunoștințelor ce definesc pregătirea lucrătorului agricol.

Ca urmare a încorporării a tot mai multor elemente ale tehnicii și științei agricole, a folosirii pe scară largă a unor mașini și utilaje complexe, a unor soiuri și rase cu cerințe noi, a aplicării de tehnologii intensive, procesul de muncă în agricultură își pierde caracteristicile tradiționale, bazate pe tehnica manuală și pe metode empirice de lucrare a pămîntului. Se modifică raportul dintre om, tehnică și factorii naturali și, odată cu el, funcțiile și rolul muncitorului în producție. Acesta nu mai acționează direct asupra plantelor (sau animalelor) cu mijloacele tehnicii manuale, ci între muncitor, plantă și sol se interpun mașini și utilaje complicate. Dotat cu asemenea tehnică, lucrătorul agricol trebuie să cunoască nu numai particularitățile solului și cerințele biologice ale plantelor, ci și principiile de funcționare și exploatare a mașinilor, de manipulare și întreținere a lor, pentru a putea interveni la remedierea eventualelor defecțiuni. În fermele zootehnice funcțiile îngrijitorului vizează, în principal, deservirea instalațiilor și mașinilor specifice, el avînd ca atribuții mînuirea și întreținerea lor ; de aceea, el trebuie să cunoască foarte bine caracteristicile fiecărui animal, dar și instalațiile și utilajele cu care le deservește. Aproximativ similar se petrec lucrurile și în celelalte sectoare ale producției agricole (sere, irigații, prelucrarea primară a produselor etc.).

Sub influența revoluționării proceselor de producție, complexitatea muncii agricole atinge nivele comparabile cu cele din ramuri și subramuri industriale. Prin tehnica folosită, efortul depus, cunoștințele solicitate și condițiile dificile de mediu în care se desfășoară, munca mecanizatorilor, tractoriștilor, a lucrătorilor din sere sau complexe zootehnice poate fi comparată cu cea a muncitorilor din industria grea.

Transformînd radical uneltele și obiectele muncii, materialul biologic și tehnologiile, revoluția tehnico-științifică în agricultură modifică și raportul dintre munca fizică și cea intelectuală, centrul de greutate trece de la eforturile fizice la elementele din sfera proceselor intelectuale și psihice. Stăpînirea și îmbinarea condițiilor naturale cu cele tehnice și biologice cere din partea lucrătorilor agricoli pricepere, îndemînare și temeinice cunoștințe de specialitate, dobîndite prin calificare în școli sau alte forme organizate. Aptitudinile și experiența dobîndite empiric și transmise prin tradiție devin insuficiente pentru a răspunde cerințelor pe care le ridică noua revoluție agrară. **„În problema pregătirii cadrelor pentru agricultură** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — trebuie să plecăm de la combaterea mentalității greșite, din păcate încă larg răspîndită la noi, potrivit căreia ne considerăm vechi producători agricoli și, ca atare, nu mai avem ce învăța. Or, progresul agriculturii, cultura plantelor și creșterea animalelor cer cunoștințe noi, moderne, cîte odată mai multe decît pentru unele ramuri industriale;... a lucra cu plantele și cu animalele, a modela viața însăși, a crea noi soiuri, noi rase de animale, a spori productivitatea lor — toate acestea cer cunoștințe profunde"** [3]).

Calitatea forței de muncă este dată de cunoștințele profesionale, de calificarea, pregătirea și experiența sa. Calificarea lucrătorului agricol presupune un complex de cunoștințe teoretice și practice — însușite prin forme organizate — necesare pentru executarea anumitor lucrări.

Determinată de asimilarea largă a elementelor de progres tehnic (mecanizare, chimizare, îmbunătățiri funciare, introducerea de noi soiuri și rase, industrializarea proceselor de producție), calificarea forței de muncă este, în același timp, condiția esențială a folosirii eficiente a tehnicii noi. Calificarea lucrătorilor agricoli are o importanță hotărîtoare pentru înfăptuirea revoluției agrare. Ea asigură premise pentru promovarea progresului tehnic, ridicarea productivității muncii, reducerea decalajului față de industrie în privința eficienței economice. Calificarea are implicații și în plan social, fiind temelia economică a diminuării disparităților dintre veniturile lucrătorilor din agricultură și cele ale muncitorilor industriali, netezînd calea transformării muncii agricole într-o varietate a muncii industriale. În prezent, sub raportul nivelului de calificare a forței de muncă există decalaje atît față de industrie, cît și între întreprinderile de stat și cooperativele agricole. În unitățile agricole de stat, lucrătorii permanenți au (ca și în industrie) o calificare — de mecanici agricoli, tractoriști, combaineri, electricieni, șoferi, frigotehniști, mecanici de întreținere, mecanici de îmbunătățiri funciare, operatori la stații de incubație, crescători de animale, laboranți etc. — dobîndită, în general, prin forme organizate. În cooperativele agricole, lucrătorii calificați au o pondere foarte redusă, ei fiind reprezentați de cooperatori: care și-au însușit o meserie din alt domeniu (șoferi, electricieni, zidari, fierari, dulgheri etc.) și care, de regulă, nu lucrează direct în producția agricolă. Marea masă a cooperatorilor nu au statut profesional și nu dispun de o calificare formată într-un cadru organizat, după principii științifice, ci au doar o pregătire empirică, formată ca rezultat al experienței îndelungate și al deprinderilor moștenite, completată cu cunoștințele dobîndite la cursurile agrozootehnice de masă. Fluxul migrator, care a afectat cu prioritate tineretul, s-a repercutat și asupra calificării forței de muncă din cooperativele agricole, în gospodăria obștească lucrînd îndeosebi persoane în vîrstă, a căror calificare este mai greu de realizat în forme organizate. Insuficiențele în asigurarea agriculturii, în special a celei cooperatiste, cu cadre calificate nu pot fi disociate de faptul că **„o lungă perioadă de timp, în trecut, importanța agriculturii în ansamblul economiei noastre a fost grav subestimată".** [4]) Slaba preocupare pentru dotarea agriculturii cu mijloacele necesare modernizării ei s-a reflectat și în interesul scăzut față de calitatea forței de muncă și de asigurarea unităților agricole cu cadrele necesare. Obiectivele revoluției agrare impun ridicarea nivelului de cunoștințe al tuturor lucrătorilor din agricultură, atît în sectorul de stat cît și în cel cooperatist, munca agricolă solicitînd tot mai multă calificare.

Lucrători cu un larg profil profesional

REVOLUȚIA agrară poate fi înfăptuită numai de un **lucrător de tip nou,** a cărui calificare să asigure ridicarea substanțială a productivității muncii. Aplicarea noilor tehnologii, bazate pe rezultatele științelor tehnice, biologice, agricole etc., reclamă însușirea de către lucrătorul agricol a unui sistem de cunoștințe teoretice și practice în structura cărora se vor regăsi : cunoștințe științifice de bază (biologie, chimie, pedologie, geologie), tehnice generale (mecanică, electricitate, fizică), tehnice de specialitate (conducerea, exploatarea și întreținerea mașinilor agricole, sistematizarea și organizarea teritoriului, fitotehnice, zootehnice, nutriția și ameliorarea plantelor și animalelor etc.), organizatorice și economice (organizarea producției și a muncii, gestiunea unităților), deprinderi de muncă și abilități practice. Agricultorul viitorului — făuritor al noii revoluții agrare — va fi un **muncitor policalificat cu pregătire multilaterală și un** profil larg.

Formarea muncitorului cu profil larg este solicitată de diversificarea producției agricole pe baza dezvoltării în fiecare unitate a unui profil complex, care să valorifice condițiile și resursele existente, de introducerea și extinderea sistemelor integrate de mașini, de folosirea unor instalații complicate, ca și de aplicarea tehnologiilor moderne, de tip industrial. Policalificarea permite depășirea limitelor specializării înguste, asigură mobilitatea profesională și adaptarea lesnicioasă la schimbările ce au loc în tehnică și tehnologie, în comportamentele plantelor și animalelor, ridică gradul de ocupare a forței de muncă în timpul anului și de valorificare a acesteia.

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 3 al revistei

[3]) **Nicolae Ceaușescu,** Politica agrară a Partidului Comunist Român, Ed. politică, București, 1983, p. 129

[4]) **Nicolae Ceaușescu** : România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, Ed. politică, București, 1977, p. 246.

În pregătirea forței de muncă pentru agricultură s-au manifestat o serie de lipsuri asupra cărora conducerea superioară de partid a atras atenția, subliniind necesitatea de a se îmbunătăți întregul sistem de formare a lucrătorilor agricoli, depășindu-se mentalitatea potrivit căreia munca țăranului este necalificată și inferioară celei din sectoarele industriale. Muncitorii agricoli trebuie să aibă o calificare înaltă, multilaterală — în domeniul mecanizării, chimizării, îmbunătățirilor funciare, zootehniei, pentru a folosi cu eficiență maximă fondul funciar, materialul biologic și mijloacele tehnice moderne din dotarea agriculturii.

Pregătirea cadrelor pentru agricultură se realizează pe baza principiilor moderne care stau la baza întregului învățămînt din țara noastră, printr-un sistem unitar care îmbină formele organizate de învățămînt cu formele de pregătire la locul de muncă. Organizarea liceelor agroindustriale pe profile largi, cu programe de învățămînt care prevăd realizarea — pe fondul unei temeinice pregătiri fundamentale — a îmbinării strînse între cunoștințele teoretice și cele practice, asigură însușirea, în timpul școlii, a unei meserii care permite absolvenților integrarea imediată în producție. În sistemul calificării forței de muncă pentru agricultură un rol însemnat îl au școlile profesionale, cu durata de 2 ani, care, prin organizarea lor în două forme — cursuri de zi și serale — permit parcurgerea lor nu numai de către absolvenții primei trepte de liceu, ci și de persoanele mai în vîrstă, care lucrează în domeniul meseriei în care urmează să se califice. Verificînd rolul pozitiv al școlilor profesionale în însușirea meseriei, practica a arătat, totodată, necesitatea îmbunătățirii substanțiale a lor, îndeosebi a celor care pregătesc mecanizatori. Întrucît mare parte din lucrătorii ocupați în agricultură au depășit vîrsta școlară, învățămîntul profesional seral, alături de alte forme de calificare fără scoatere din producție (cursuri de scurtă durată și practică la locul de muncă) au un aport substanțial la realizarea cerințelor de pregătire a forței de muncă, oferind posibilități ca cea mai mare parte din lucrători să-și însușească minimul de cunoștințe necesare practicării unei agriculturi moderne.

La pregătirea lucrătorilor agricoli încadrați în producție poate contribui cu bune rezultate **învățămîntul agricol de masă**, care asigură însușirea de cunoștințe, dar și reîmprospătarea celor dobîndite anterior. Ținînd seama că pînă acum nu s-au valorificat pe deplin valențele acestei forme de pregătire, se impune îmbunătățirea ei, atît ca organizare și desfășurare, cît și în privința tematicii și a conținutului cunoștințelor. În perfecționarea învățămîntului agricol de masă o contribuție de seamă pot avea consiliile agroindustriale de stat și cooperatiste, cărora le revin în acest sens o serie de atribuții statutare. Ele dispun și de condițiile necesare bunei sale desfășurări : specialiști, bază materială, posibilități pentru efectuarea de aplicații și demonstrații practice etc.

Caracterul perisabil al cunoștințelor sub presiunea progresului tehnico-științific impune, și pentru lucrătorii agricoli, actualizarea și reîmprospătarea acestora prin **sistemul reciclării.** Cerințele aplicării noului mecanism economico-financiar în agricultură fac imperios necesară cunoașterea problemelor economice de către toți lucrătorii, îndeosebi de către cadrele de conducere, însușirea de către aceștia din urmă a științei conducerii.

Raportată la obiectivele revoluției agrare — ca proces complex — calificarea lucrătorilor agricoli, concepută și realizată în profile polivalente, se dovedește a fi un element cu ample implicații economice și sociale, capabil să contribuie la soluționarea multor probleme cu care se confruntă agricultura românească în efortul de profundă revoluționare a structurilor sale.

conf. dr. Ileana STĂNESCU

Primatul factorilor calitativi, al eficienței și competitivității

(Urmare din pag. 5)

mărfurile cu grad superior de prelucrare, respectiv mașini, utilaje și mijloace de transport, produse chimice și mărfuri industriale de larg consum — s-a consemnat cel mai înalt ritm de creștere — 6% — între indicatorii de sinteză ai dezvoltării. Acest ritm care ar fi putut fi chiar mai înalt dacă prevederile de plan respective ar fi fost realizate integral, dacă ar fi fost înlăturate deficiențele care s-au manifestat în activitatea de pregătire și derulare a fondului de marfă pentru export la unele produse, în încheierea la timp de contracte, în studierea și prospectarea eficientă a pieței externe.

Volumul importurilor — de 130,4 mld. lei — reflectă preocupările intense pentru dezvoltarea bazei proprii de resurse și energie, pentru economisirea energiei și combustibililor, pentru asimilarea în producția proprie de noi tipuri de mașini, utilaje, instalații. Pe fondul dezvoltării pregnant calitative a industriei și economiei s-a relevat lărgirea activității de cooperare economică, tehnică și științifică cu toate statele socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu celelalte state ale lumii. În întreg acest cadru s-a putut consemna un sold excedentar al balanței comerciale — de 2 418 milioane dolari, ceea ce a permis achitarea unei părți din datoria externă.

★

REZULTATELE OBȚINUTE în anul trecut în creșterea producției materiale, a venitului național au asigurat resursele necesare aplicării unor noi măsuri privind creșterea bunăstării materiale și spirituale a celor ce muncesc. Au sporit astfel veniturile oamenilor muncii, în condițiile în care numărul mediu al personalului a fost cu 47 mii mai mare decît cel din anul precedent. Să notăm , totodată, că, începînd cu 1 septembrie 1983, s-a trecut la majorarea, în mod eșalonat, pe ramuri și activități, a retribuțiilor tarifare ale tuturor categoriilor de personal muncitor, pînă la sfîrșitul anului menționat fiind majorate retribuțiile la un număr de 1,7 milioane oameni ai muncii. În întreg acest cadru, veniturile bănești ale populației de la sectorul socialist au fost cu 5,1% mai mari ca în 1982, iar retribuția medie a personalului muncitor a ajuns în 1983 la 2 601 lei lunar — nivel cu 76 lei mai mare decît cel din 1982. Au crescut, de asemenea, veniturile țărănimii, pensia medie de asigurări sociale etc.

Amplificarea generală a veniturilor oamenilor muncii, pe fondul unei producții sporite de bunuri de consum, a permis creșterea desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin unitățile comerțului socialist. Prestările de servicii s-au ridicat la 54,8 mld. lei, fonduri importante la bugetul statului fiind alocate pentru învățămînt, cultură și ocrotiri sociale. În anul 1983 au continuat să se îmbunătățească condițiile de locuit ale populației, fiind date în folosință 146,7 mii locuințe, din care 135,3 mii apartamente și garsoniere din fondurile statului.

Toate acestea constituie repere ale unei corelații fundamentale în economia românească, corelația dezvoltare-bunăstare. Ele reprezintă, de asemenea, argumente puternice în activitatea fiecărui om al muncii pentru a-și intensifica preocupările în vederea înfăptuirii exemplare a prevederilor de plan pe acest an — hotărîtor pentru realizarea cincinalului, asigurîndu-se astfel noi și însemnate premise pentru propășirea țării și a poporului român.

În atenția celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

În continuarea acțiunilor de publicare a consultațiilor pentru învățămîntul politico-ideologic de partid, anunțăm cititorilor noștri că suplimentul „Revistei economice" din 10 februarie a.c. va fi consacrat publicării unor noi consultații pe teme economice.

Recensămîntul animalelor domestice

O ACȚIUNE IMPORTANTĂ PENTRU FUNDAMENTAREA PROGRAMELOR DE DEZVOLTARE A ZOOTEHNIEI

ÎN PROCESUL de înnoire calitativă a agriculturii țării noastre, un loc de seamă îl ocupă ridicarea zootehniei pe o treaptă superioară, caracterizată prin perfecționarea structurii calitative a efectivelor de animale la toate speciile și sporirea producției animaliere într-un ritm superior celui din anii precedenți — cerință de primă însemnătate pentru îmbunătățirea calitativă a consumului alimentar al populației, pentru aprovizionarea cu materii prime a industriilor alimentară și ușoară, pentru satisfacerea altor nevoi ale economiei naționale.

Complexul de măsuri adoptate în ultima perioadă, din inițiativa secretarului general al partidului, pentru dezvoltarea zootehniei are în vedere ameliorarea raselor în scopul măririi randamentelor la carne, lapte, ouă, lînă și alte produse animaliere, asigurarea mai bună a bazei furajere (inclusiv prin modificări în structura categoriilor de animale și prin repartizarea în teritoriu a acestora în funcție de resursele de furaje specifice), folosirea deplină a potențialului de creștere a animalelor atît în unitățile agricole de stat și cooperatiste, cît și în gospodăriile populației (care dețin, din totalul efectivelor, 41,5% la bovine, 27,5% la porcine, 48,8% la ovine și 56,7% la păsări ouătoare), extinderea și consolidarea asociațiilor crescătorilor de animale din zonele necooperativizate. Pe această linie se înscriu și prevederile referitoare la obligații, condiții și stimulente din Programul unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari, adoptat recent.

Fundamentarea temeinică a măsurilor tehnico-organizatorice pentru sporirea efectivelor, pentru îmbunătățirea selecției, reproducției și ameliorarea raselor este legată nemijlocit de cunoașterea detaliată a numărului, structurii și potențialului productiv al animalelor. Desigur, prin sistemul informațional statistic existent se obțin date operative cu privire la numărul de animale și producția acestora, din unitățile agricole socialiste și din gospodăriile populației ; dar informații ample referitoare la numărul total, structura pe vîrste, sexe și rase a întregului efectiv de animale și păsări nu se poate realiza decît prin recensăminte, care se efectuează periodic, pentru a da o cît mai exactă imagine de ansamblu asupra evoluției.

Potrivit prevederilor Decretului nr. 1/1982 al Consiliului de Stat, în acest an (pînă la 8 februarie) are loc recensămîntul animalelor în comune, orașe și municipii, pe întreg teritoriul țării și în toate categoriile de unități agricole și gospodării ale populației. Acțiunea prezintă o importanță deosebită, deoarece urmează să scoată în evidență evoluția efectivelor de animale în primii trei ani ai actualului cincinal și potențialul de la care se pornește pentru stabilirea prognozelor de scurtă și lungă durată, inclusiv pentru orientarea și dimensionarea dezvoltării zootehniei, în cadrul elaborării proiectului directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. și a proiectului planului cincinal 1986—1990.

Desfășurat pe baza acelorași principii organizatorice și metodologice aplicate la recensămintele anterioare, recensămîntul din acest an are un caracter universal, nici o unitate agricolă socialistă, anexă agricolă sau gospodărie a populației neputînd fi exceptată. Prin formularele de recensămînt se vor urmări principalele specii de animale : bovine, porcine, ovine, caprine, cabaline (după sex și grupe de vîrstă), iepuri de casă, animale de blană din crescătorii, păsări și familii de albine. O particularitate a recensămîntului din acest an este aceea că se vor înregistra mai în detaliu animalele de muncă, în scopul de a cunoaște mai exact efectivele pe categorii și grupe de vîrstă, ținînd seama de rolul lor sporit din punct de vedere economic.

Identificarea și înregistrarea animalelor se fac la început de an, deoarece în această perioadă efectivele sînt la potențialul lor minim, în special în gospodăriile populației. Totodată, semnificativ este și „momentul critic" — 1 februarie 1984, ora 8,00 — față de care se fac referirile tuturor înregistrărilor. Astfel, animalele care vor fi obținute prin fătări, după acest moment, nu se înregistrează la recensămînt ; se înregistrează însă animalele sacrificate, moarte, dispărute după momentul de referință, iar cele vîndute-cumpărate între acesta și momentul prezentării recenzorului se înscriu la gospodăriile care le-au deținut. Simultaneitatea — desfășurarea concomitentă și în același interval de timp — a recensămîntului permite să se cunoască situația la momentul dat a efectivelor de animale din fiecare județ și din întreaga țară.

Fiind o formă a observării totale, recensămîntul presupune o organizare cu caracter complex atît în ceea ce privește personalul antrenat, cît și în privința metodologiei și mijloacelor de realizare. Metoda de înregistrare va fi observarea directă, constînd din numărarea efectivă a animalelor la fața locului de către personalul operativ de recenzare, combinată cu metoda interogării, cu ajutorul cărora se vor putea obține de la proprietari informații suplimentare pentru stabilirea grupei de vîrstă, stării fiziologice etc.

Importanța majoră a acestei ample acțiuni impune luarea tuturor măsurilor pentru asigurarea unor înregistrări corecte (care vor fi controlate riguros, după încheiere, de către echipe de verificare stabilite pentru fiecare unitate, comună, oraș, municipiu) ; deținătorii de animale au datoria cetățenească și obligația legală de a sprijini recenzorii în înscrierea unor date reale, care vor constitui informații prețioase pentru fundamentarea judicioasă a dezvoltării zootehniei în perioada următoare și pentru înfăptuirea programului de autoaprovizionare al fiecărei localități.

Ioan MEHEDINȚI

De la 1 februarie 1984

Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției

CORESPUNZĂTOR politicii consecvente a partidului și statului nostru de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al tuturor oamenilor muncii, de realizare a unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile de activitate, **începînd de la 1 februarie noi colective de muncă — însumînd peste 2 milioane de persoane — din industrie** (unități subordonate Ministerului Industriei Ușoare, Ministerului Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții), **din construcții-montaj** (inclusiv unitățile subordonate Ministerului Construcțiilor Industriale), **cercetare științifică, dezvoltare tehnologică, proiectare și informatică — beneficiază de măsurile de majorare a retribuțiilor.** Concepute în baza Programului privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în acest cincinal, aceste majorări de retribuții reflectă preocuparea statornică a partidului și statului nostru atît pentru creșterea retribuției tuturor categoriilor de personal cît și pentru perfecționarea sistemului de retribuire a muncii, pentru asigurarea creșterii mai rapide a productivității muncii, ridicarea calității produselor și sporirea eficienței întregii activități economico-sociale.

În acest scop, majorările de retribuție se diferențiază pe sectoare de activitate corespunzător coeficienților de ierarhizare aprobați prin Legea nr. 2/1983, pe categorii de personal, în funcție de condițiile de muncă (construcții-montaj, tăbăcărie, industria sticlei) și calitatea producției realizate (industria încălțămintei, pielăriei, blănăriei, industria confecțiilor).

Astfel, în ierarhia retribuțiilor tarifare ale muncitorilor din industrie, subramura tăbăcărie urcă de pe locul 21 pe locul 10, iar industria sticlei de pe locul 30 pe locul 17. În felul acesta, retribuțiile tarifare ale muncitorilor calificați și maiștrilor din tăbăcării se majorează în medie cu 10,7%, iar ale muncitorilor calificați și maiștrilor din industria sticlei și ceramicii fine cu 10,4%. În plus, se prevede ca retribuțiile tarifare ale muncitorilor prelucrători manuali de topitură la țeavă să fie cu 5% mai mari decît retribuțiile celorlalți muncitori sticlari. În felul acesta, majorarea retribuției va asigura muncitorilor și maiștrilor din aceste activități sporuri substanțiale (vezi datele tabelului), la care bineînțeles că se adaugă cîștiguri suplimentare datorate majorării în întreaga economie națională a sporurilor pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, precum și venituri suplimentare sub forma adaosului de acord global, în cazul depășirii planului de producție.

De asemenea, muncitorii care execută lucrări de betonări și injecții subterane în galerii și puțuri la obiectivele hidroenergetice, precum și maiștrii care conduc aceste formații de lucru vor fi retribuiți pe baza nivelului B al rețelei mine subteran, în loc de nivelul C, realizînd o creștere totală a retribuției tarifare de peste 10%. Personalul tehnic de execuție de la lucrările hidroenergetice subterane va primi retribuțiile prevăzute de lege pentru această categorie de personal la grupa II de ramuri — activitate în subteran, pentru timpul efectiv lucrat în aceste condiții. Dată fiind importanța pentru întreaga economie națională a construirii și scurtării termenului de dare în folosință a obiectivelor hidroenergetice, în afara majorării medii cu 5% aplicată retribuției personalului tehnico-productiv și de administrație, personalul de conducere și execuție din grupurile de șantiere de gradul II—VI, din șantierele și loturile organizate pentru executarea obiectivelor hidroenergetice va fi retribuit cu o cla-

Exemple privind creșterea retribuțiilor oamenilor muncii care beneficiază de majorare începînd de la 1 februarie 1984

Ramura — activitatea Categoria de personal muncitor	Rețeaua de retribuire Grupa de ramură Nivelul de retribuire	Categoria, treapta, clasa, gradația	Vechimea în aceeași unitate	Venituri suplimentare realizate prin majorarea:		Total venituri suplimentare (lei) în cazul realizării integrale a sarcinilor de plan	
				retribuției tarifare (lei)	sporului de vechime neîntreruptă (lei)	lunare	anuale
Construcții-montaj							
Muncitor calificat (betonări subterane la hidrocentrale)	Mine subteran B	4 II	16 ani	398	202	600	7200
Maistru constructor	Construcții B acord	25 gr. 4	peste 20 ani	150	175	325	3900
Industria ușoară							
Muncitor calificat la o secție de tăbăcărie	Tăbăcărie	Specialist II	Peste 20 ani	317	195	512	6144
Muncitor calificat la fabricarea sticlei	Sticlă	Spec. bază	Peste 20 ani	315	197	512	6144
Maistru în tăbăcărie sau sticlă	Tăbăcărie, sticlă	25 gr. 6	Peste 20 ani	290	189	479	5748
Industrializarea lemnului							
Muncitor formator-finisator plăci aglomerate	Prelucrare lemn A acord	5 I	Peste 20 ani	114	127	241	2892
Subinginer	Grupa VI	22 gr. 5	16 ani	130	149	279	3348
Materiale de construcții							
Muncitor calificat	Mater. constr. A	5 II	Peste 20 ani	127	135	262	3144
Inginer într-o unitate producătoare de ciment	Grupa IV	26 gr. 5	17 ani	160	179	339	4168
Cercetare, inginerie tehnologică și proiectare							
Cercetător științific, inginer tehnolog	Nivelul II	27 gr. 5	Peste 20 ani	170	193	363	4356
Inginer (arhitect) proiectant principal gr. III	Proiectare	28 gr. 4	17 ani	180	197	377	4524
Subinginer proiectant	Proiectare	24 gr. 4	16 ani	150	163	313	3756
Informatică							
Analist, programator, inginer de sistem	Centre de calcul	25 gr. 3	14 ani	150	136	286	3432
Operator principal, controlor principal de date	Centre de calcul	22 gr. 7	Peste 20 ani	130	153	283	3396

Lucia MIHĂILESCU
Institutul de economie socialistă

(Continuare în pag. 20)

REVITALIZAREA VADURILOR COMERCIALE

ÎN PREZENT, cînd se pune un accent deosebit pe factorii calitativi ai dezvoltării, sporirea eficienței economice a bazei tehnico-materiale a comerțului — reflectată în creșterea desfacerilor pe un mp de suprafață comercială și a productivității muncii — se impune ca o condiție esențială și în organizarea și modernizarea rețelei de unități comerciale cu amănuntul și de alimentație publică.

Un rol important în utilizarea intensivă a unităților comerciale, a depozitelor îl are amplasarea corespunzătoare a acestora în vadurile comerciale tradiționale sau în cele care se creează în noile ansambluri și localități urbane.

Vadul comercial — arteră de mare circulație sau nod de trafic din apropierea unor zone aglomerate — cuprinde unități comerciale și de alimentație publică de mare atracție, asigurîndu-le o clientelă numeroasă și o eficiență economică corespunzătoare. Vadurile comerciale s-au creat fie prin tradiție istorică, prin volumul traficului, fie prin transformările impuse, prin proiectele de dezvoltare a arterelor de circulație, în realizarea noilor centre comerciale.

Gruparea mai multor vaduri comerciale formează un centru comercial. Centrele comerciale vechi din localitățile noastre urbane grupează suprafețe comerciale relativ modeste în comparație cu cele noi, iar dezvoltarea lor în timp a fost destul de eterogenă, ceea ce necesită astăzi restructurarea și modernizarea continuă a acestora.

În prezent, ca urmare a indicațiilor conducerii de partid și de stat, are loc un amplu proces de restaurare și conservare a centrelor istorice ale orașelor, context în care sînt redate circuitului economic vechile vaduri comerciale. Restaurarea și modernizarea acestor vaduri, ca parte integrantă a noului peisaj urban, trebuie să aibă în vedere următoarele idei de bază :

— păstrarea specificului arhitecturii locale ;

— respectarea planurilor de structură a clădirilor, permițîndu-se modificări numai la profilul și tehnologia comercială, în vederea ridicării gradului de confort și echipării tehnico-sanitare;

— conservarea fondului de clădiri deja construit ;

— în mod cu totul excepțional se vor putea dezafecta în aceste zone numai clădiri aflate în stare foarte avansată de uzură, lipsite de valoare istorică, arhitectonică, economică, după o analiză atentă făcută cu specialiștii.

Pentru restaurarea vechilor vaduri comerciale este necesar ca organele locale să elaboreze documentațiile de renovare și modernizare a pasajelor comerciale din zonele centrale și a unităților comerciale componente. În prezent sînt în curs de reorganizare și modernizare unitățile comerciale din pasajul „Bijuteria" (fost „Villa Cross") din București, prilej cu care spațiile comerciale se vor reprofila în unități tip „Romarta" — ceea ce va necesita ample lucrări de amenajare și dotare, îmbunătățirea pavimentelor existente, executarea de lucrări exterioare etc., toate acestea cu păstrarea caracteristicilor arhitecturii existente. Acest gen de lucrări este necesar să se organizeze și în alte vaduri comerciale importante din localitățile urbane ale țării.

În prezent, comerțul este confruntat, în practica de sistematizare, cu o serie de aspecte legate de dimensionarea corectă a unităților, asigurarea unei densități optime a acestora în perimetrul localităților, amplasarea judicioasă a diferitelor activități comerciale, evitarea monotoniei, respectarea tradiției și a obiceiurilor de consum.

Estimarea necesităților de modernizare a vechilor vaduri comerciale trebuie făcută de către întreprinderile comerciale cu sprijinul direct al organelor locale de sistematizare și al institutelor de proiectare. Operațiuni mai importante de renovare a unităților din zona centrală se impun în localitățile Brăila, Bistrița, Botoșani, Brașov, Cîmpulung, Cluj-Napoca, Dej, Oradea, Tecuci, Turda, Sighetu Marmației, Sighișoara, Satu Mare, Sibiu, Reghin ș.a., acțiune ce trebuie să țină seama de normele de dotare cu spații comerciale, completate cu aspecte privind calitatea acestor dotări, unitățile comerciale care urmează a fi renovate sau reconstruite, spațiile care urmează a fi redate activității comerciale, fondurile ce urmează a fi atribuite pentru renovări și modernizări, sursele de finanțare și posibilitățile de recuperare din beneficiile întreprinderilor comerciale respective.

În ultimii ani, concepțiile rezultate din colaborarea institutelor de proiectare cu direcțiile comerciale s-au materializat în noi tipuri de vaduri comerciale, individualizate prin :

— separarea circulației pietonale de circulația vehiculelor ;

— continuitatea spațiului comercial cu cel de locuințe și recreativ, prin realizarea de terase și alei pietonale, spații verzi, locuri de parcare, suprafețe destinate special comerțului stradal ;

— metodologii moderne de elaborare a planurilor de artere comerciale, de intersecții (noduri sau inele) de artere de circulație cu spații comerciale.

Corespunzător proiectelor de sistematizare, în unele municipii și orașe — așa cum este cazul la Bacău, Craiova, Focșani, Galați, Pitești, Suceava, Tulcea, Urziceni, Vaslui — a fost reconstruită pe baze moderne — total sau parțial — rețeaua comercială din zona centrală. În cadrul acțiunilor de sistematizare sînt în curs de reconstruire zonele centrale din Alexandria, Buzău, Cîmpina, Tg. Jiu, Slobozia, Ploiești, Roman ș.a.

Într-o etapă viitoare, se vor realiza noi centre civice în București, Baia Mare, Brăila, Brașov, Oradea, Satu Mare, actualul centru comercial principal fiind dublat de unul nou. De altfel, această acțiune se desfășoară deja în municipiul București, unde au fost revitalizate vechile vaduri comerciale „Obor" și „Zona Curtea veche" și se prevede remodelarea zonei „Gara de Nord-Piața Buzești" — mărindu-se astfel atracția comercială pe care acestea o vor exercita atît asupra populației din localitate, cît și a celei nerezidențiale atrase.

Din analiza vadurilor comerciale actuale și a eficienței unităților comerciale componente, se desprinde ideea că realizarea de noi unități se va face : în zone de amplasament valoroase ; pe artere de mare circulație pietonală ; în zona gărilor și autogărilor ; în zona ultracentrală a localităților urbane ; — pe artere principale de penetrație în orașe ; — pe artere principale care fac legătura între zona centrală și marile ansambluri de locuințe ; — în pasaje comerciale ; — în piețe agroalimentare centrale ; — în stații principale de metrou, tramvaie, autobuze,

troleibuze ; — pe marile platforme industriale ; — în zonele de agrement ale localităților, pe faleze, în stațiuni balneoclimaterice.

Satisfacerea exigențelor sporite ale consumatorilor și reducerea timpului de efectuare a cumpărăturilor se pot realiza și prin amplasarea unităților comerciale cît mai la îndemîna acestora, în drumul de la locuință spre locul de muncă sau spre alte locuri, unde se deplasează în mod curent.

Un bun vad comercial, adecvat pentru exercitarea unui comerț modern, eficient, se apreciază după gradul atracției publicului cumpărător, calitatea căilor de acces, posibilitățile de parcaj etc.

Forța de atracție a vadurilor comerciale poate fi ilustrată de următorul exemplu : la darea în funcțiune a marelui magazin etalon „Unirea" din Capitală, situat în imediata apropiere a magazinelor „Cocor" și „București", s-a apreciat că atracția exercitată de primul ar putea diminua desfacerile la acestea din urmă. Această ipoteză a fost însă infirmată de practică, vadul comercial respectiv extinzîndu-se și mărindu-se atracția acestuia, situație în care desfacerile au crescut și la celelalte două unități.

În ultimul timp, dezvoltarea rețelei comerciale s-a făcut cu precădere prin crearea de artere comerciale, care însă necesită în continuare o susținută preocupare pentru îmbunătățirea activității unităților, atît sub aspect cantitativ, cît și al eficienței (șoselele Pantelimon, Ștefan cel Mare, căile Dorobanților, Moșilor, din municipiul București).

Este necesar să se reanalizeze posibilitățile existente de îmbunătățire a structurii unităților, de utilizare mai largă a reclamei comerciale, în vederea creșterii la un nivel corespunzător a desfacerilor.

O atenție sporită trebuie acordată grupării unităților comerciale, pe artere sau în complexe independente, astfel : magazinele alimentare generale — cu magazine de legume-fructe; magazinele de mobilă — cu magazinele care desfac articole de decorațiuni interioare, lustre și articole electrocasnice; magazinele auto-moto-velo — cu magazinele de sport-turism, de articole pentru vînătoare și pescuit sportiv, cu unități tip „Expres" care servesc sandvișuri și răcoritoare. Aceste grupări au în vedere satisfacerea cumpărătorilor pe complexe de nevoi.

Amplasarea judicioasă a unor tipuri de unități comerciale și de alimentație publică în vecinătatea unor obiective economice, social-culturale sau instituții, legat de deprinderile de cumpărare pentru anumite categorii de produse, se realizează astfel : lîngă spitale — unități care desfac flori, dulciuri, articole de patiserie, lactate, băuturi răcoritoare ; lîngă școli — unități tip librărie-papetărie, produse de panificație, lapte și produse lactate proaspete și cu consum pe loc, simigerie, cofetărie-dulciuri, răcoritoare ; în piețe agroalimentare — unități care desfac unelte agricole de grădinărit, uz gospodăresc, menaj și articole mărunte ; pe platformele industriale — fabrici de mîncare, cantine-restaurant, patiserii, cofetării, unități care desfac mezeluri, produse lactate, pîine și produse de panificație, legume-fructe, și unele mărfuri industriale de cerere zilnică (tutungerii etc.) ; în zona gărilor și autogărilor — unități alimentare, de alimentație publică cu servire rapidă, precum și unități nealimentare ce desfac mărfuri de cerere curentă : flori și cadouri, carte-presă, articole pentru fumători etc. ; în stațiunile de odihnă și de tratament — unități pentru mărfuri industriale, amplasate la parterul hotelurilor (pavilioanelor) care dispun de spații adecvate.

Se poate avea în vedere ca în vadurile comerciale bune, cu mare afluență de cumpărători, în situația cînd nu sînt posibilități de extindere a spațiilor comerciale să se folosească comerțul stradal, acolo unde zona rezervată circulației pietonale permite acest lucru.

Ținînd seama de rezultatele bune pe care le obțin marile magazine universale și generale, din punctul de vedere al eficienței economice, al atracției comerciale, au fost realizate acțiuni de reechipare comercială a zonei centrale a unor orașe, în care au fost dezafectate unități comerciale vechi pentru a face loc noilor construcții de magazine universale, în marea majoritate pe amplasamente ultracentrale, în zone aglomerate din imediata vecinătate a arterelor comerciale, a piețelor alimentare centrale, care constituie bune vaduri comerciale. Acolo însă unde marile magazine universale au fost amplasate în locuri mai puțin circulate („Zîridava" din Arad, „Crișul" din Oradea) ele nu realizează desfaceri la parametrii proiectați.

Trebuie să menționăm că după cum au relevat analizele efectuate în anul 1983 în 25 de județe și municipiul București, datorită orientării defectuoase în amplasarea și dimensionarea unor unități comerciale și de alimentație publică, multe din acestea înregistrează rezultate necorespunzătoare la desfacerile pe unitatea de suprafață.

Rezultă, deci, necesitatea ca amplasarea și gruparea unităților comerciale să se realizeze pe baza unor analize cît mai realiste cu privire la necesitățile de consum din fiecare zonă, obiceiurile de cumpărare, traficul de cumpărători etc.

S. GRONSKI
I. COSTACHE

Carnetul consumatorului

Magazinul „Electrotehnica" din Capitală a organizat o expoziție permanentă cu vînzare a produselor electrotehnice și casnice, din care vă prezentăm în continuare cîteva noutăți :

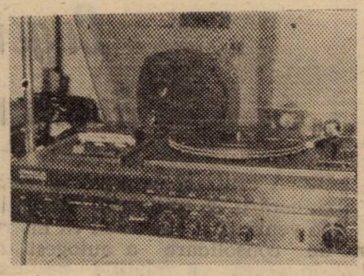

Combina muzicală stereofonică Electronica CMS-205, care reunește aparat de radio, casetofon, pick-up și 2 incinte sonore, realizată de Întreprinderea de electronică industrială București.

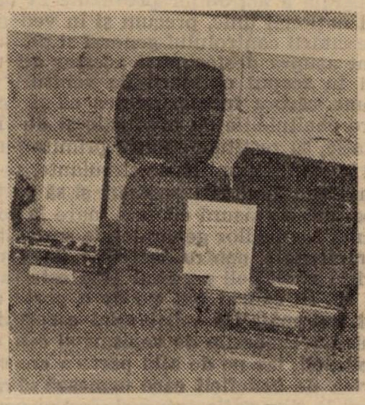

Noi accesorii pentru automobile : casetofonul auto stereo „Corina" cu 2 difuzoare, receptorul radio „Lira" cu 1 difuzor și aspiratorul de praf auto „Voyager" toate alimentate la priza de 12 V a autoturismului.

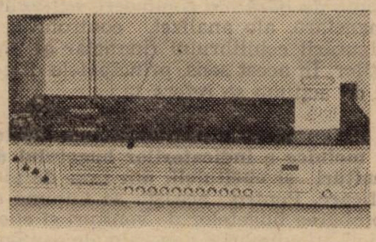

Radioreceptor „Armonia" cu 6 lungimi de undă și casetofon încorporat și posibilitatea de cuplare a unei orgi de lumini, realizat la întreprinderea „Tehnoton"-Iași.

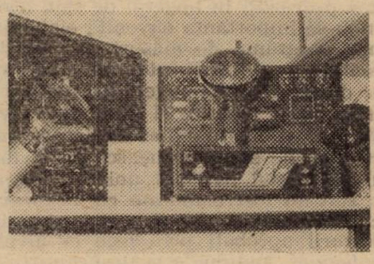

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Bugetul de venituri și cheltuieli — instrument de întărire a autogestiunii

IDEEA centrală care stă la baza elaborării și utilizării bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument de consolidare a autogestiunii constă în aceea că relațiile pe care acesta le reflectă sub formă bănească pot fi și trebuie astfel organizate încît să constituie instrumentul propice pentru înfăptuirea în condiții de eficiență sporită a repartizării și utilizării planificate a fondurilor, pentru finanțarea integrală a acțiunilor prevăzute în planul național unic, precum și în vederea exercitării controlului general și permanent asupra desfășurării acestor activități în scopul obținerii de venituri pe seama cărora întreprinderea să-și acopere cheltuielile de producție și de circulație, să restituie sumele primite pentru investiții și mijloace circulante, să-și constituie fondurile necesare și să participe într-o măsură cît mai mare la formarea fondurilor generale ale societății. **Caracteristic pentru bugetele de venituri și cheltuieli pe anul 1984 este faptul că, în cadrul lor, pe de o parte au fost îmbunătățite substanțial corelațiile dintre prevederile de venituri și cele de cheltuieli, iar pe de altă parte a crescut partea de beneficii care urmează să rămînă la dispoziția întreprinderilor pentru formarea fondurilor proprii.**

În atingerea obiectivului de sporire a eficienței economice în acest an, bugetele de venituri și cheltuieli trebuie să aducă o contribuție sporită prin folosirea lor în mai mare măsură ca instrumente de bază ale conducerii activității financiare, ale analizei, controlului și asigurării echilibrului financiar al unităților. În acest sens, principalele direcții de acțiune se referă la :

1 **Asigurarea unei fundamentări temeinice a indicatorilor bugetului de venituri și cheltuieli, din faza de planificare.** Pentru aceasta se impune ca aprobarea bugetelor de venituri și cheltuieli, în adunările generale ale oamenilor muncii, să se facă pe baza unei analize aprofundate a veniturilor și cheltuielilor, cu încadrarea strictă în indicatorii stabiliți pe baza Decretului privind desfășurarea indicatorilor financiari prevăzuți în bugetul de stat, acordîndu-se importanța cuvenită elaborării unor programe de măsuri de fundamentare a realizării integrale a sarcinilor de plan și de buget. În analizarea dimensiunii, surselor și destinațiilor veniturilor și cheltuielilor, în fiecare unitate trebuie să se pornească de la faptul că planul național unic și bugetul de stat au fost elaborate cu asigurarea echilibrului material și valoric și că indicatorii aprobați prin lege la nivelul economiei naționale și desfășurați pe titulari de plan pînă la unitățile de bază marchează în acest an o dezvoltare de tip intensiv bazată pe rezervele mari existente în utilizarea capacităților de producție, creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, combustibili și energie, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, creșterea mai accentuată a productivității muncii, reducerea cheltuielilor de întreținere, eliminarea oricărei forme de risipă în cheltuirea fondurilor. Este deosebit de important ca **eventualele probleme de neîncadrare în indicatorii de venituri și cheltuieli să fie soluționate tocmai prin valorificarea integrală a posibilităților care există în fiecare întreprindere** în domenile arătate. Totodată, se impune soluționarea operativă a eventualelor probleme rămase neclarificate în ce privește asigurarea bazei tehnico-materiale și a desfacerii producției, cunoscînd că aceste momente sînt esențiale în asigurarea continuității procesului de reproducție, și că de ele depinde într-o măsură hotărîtoare realizarea unor indicatori de bază ai planului și, în final, realizarea veniturilor și a fondurilor proprii prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli.

2 **Elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli pe fabrici, secții, șantiere, ferme, brigăzi și alte subunități similare.** În scopul întăririi răspunderii în îndeplinirea prevederilor de plan, al exercitării unui control sistematic asupra modului cum sînt utilizate resursele materiale, de muncă și bănești, la fiecare loc de muncă au fost elaborate și difuzate de curînd în economie de către Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Finanțelor criterii cu privire la elaborarea și conținutul bugetelor pe subunități ale întreprinderilor. Potrivit criteriilor stabilite, elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli pe subunitate trebuie astfel efectuată încît să asigure : ● reflectarea cît mai completă a activității specifice subunității respective prin intermediul unor indicatori economici și financiari care să poată fi urmăriți prin evidența tehnico-operativă, statistică și contabilă a întreprinderii , ● încadrarea indicatorilor pe subunități în cei stabiliți pe total întreprindere prin asigurarea și urmărirea folosirii integrale a capacităților de producție, ● încadrarea în normele și normativele de consum și în limitele de cheltuieli, ● creșterea productivității muncii, ● eliminarea cheltuielilor neeconomicoase, ● îmbunătățirea calității producției ș.a. Criteriile amintite pot fi considerate ca un cadru minim obligatoriu de defalcare a indicatorilor, fiecare întreprindere și subunitate putînd să adîncească gradul de defalcare și să lărgească, în funcție de necesități, numărul de indicatori care să ajungă pînă la formații de lucru sau alte unități de muncă.

3 **Activitatea de urmărire a execuției bugetului de venituri și cheltuieli trebuie să asigure controlul permanent al fenomenelor și tendințelor din activitatea economico-financiară și înlăturarea la timp a eventualelor dereglări.** În acest sens, conducerea financiară, pe baza bugetelor de venituri și cheltuieli trebuie să aibă în vedere o perspectivă mai largă (sfîrșit de trimestru sau de an) și cunoașterea operativă a mersului execuției. În primul caz, indicatorii din bugetul de venituri și cheltuieli care este aprobat pe an și trimestru ar putea fi utilizați pentru **elaborarea unor proiecții de bilanț** care să permită cunoașterea modificărilor ce urmează să se producă pe parcursul execuției bugetului în mărimea diferitelor elemente din activul și pasivul bilanțului de la finele anului 1983. Importanța unor asemenea proiecții decurge din faptul că tocmai cunoscînd dimensiunea modificărilor ce trebuie realizate în activul și pasivul întreprinderii (cu privire la creșterea fondurilor fixe, reducerea stocurilor, debitorilor sau a altor elemente de mijloace circulante, creșterea fondului mijloacelor circulante, reducerea creditelor bancare etc.) se pot stabili din timp prioritățile în ce privește direcțiile de acționat. În al doilea caz se pune problema folosirii indicatorilor din bugetul de venituri și cheltuieli pentru analiza „din mers" a execuției și ținerea sub control operativ și mai ales preventiv a diferitelor laturi ale activității economico-financiare.

Cel mai scurt interval de timp pe care legea îl prevede pentru defalcarea indicatorilor din buget este luna. Pornind de la acestea, se impune, totodată, obligația pentru organele de conducere colectivă ale unităților de a analiza lunar execuția bugetului de venituri și cheltuieli și de a lua măsuri operative în vederea îndeplinirii sarcinilor de venituri, reducerii continue a cheltuielilor, asigurării echilibrului financiar și a capacității de plată. Din conținutul bugetelor de venituri și cheltuieli stabilit pentru întreprinderi și pentru subunități, în funcție de specificul ramurii și de forma de organizare, rezultă că la toate nivelurile unii indicatori economici și financiari pot și trebuie să se urmărească zilnic (producția în unități fizice, desfacerea cu amănuntul, nivelul stocurilor de materii prime, materiale etc. iar alții, semidecadal, decadal sau

lunar). Concomitent cu stabilirea indicatorilor din sfera sistemului informațional operativ, **se impune repartizarea pe compartimentele funcționale a sarcinilor de urmărire, analiză și raportare privind îndeplinirea indicatorilor respectivi.** Astfel, în legătură cu realizarea veniturilor din încasări prevăzute în bugetele de venituri și cheltuieli, pe lîngă compartimentul financiar-contabil trebuie antrenate în urmărirea, analiza și valorificarea constatărilor compartimentele de plan-dezvoltare, de programare și urmărire a producției, de desfacere, care (pe baza documentelor specifice elaborate zilnic în unități) au sarcina și pot să-și aducă o contribuție mai mare la sporirea veniturilor din încasări. În ce privește urmărirea încadrării în costurile de producție, pe lîngă analizele lunare care se pot organiza pe baza datelor deținute de compartimentul plan-dezvoltare în legătură cu realizarea programului de reducere a costurilor, trebuie atrase în mod direct compartimentele de proiectări, tehnologice, organizarea producției și a muncii, secțiile de producție, care să țină sub control evoluția normelor de consum materiale și de muncă și să adopte sau să propună soluții tehnico-economice și organizatorice de eliminare a eventualelor abateri.

Cu toate că beneficiul efectiv poate fi cunoscut în execuție la intervale relativ largi, informațiile în legătură cu factorii de care depinde mărimea acestui indicator este necesar să fie cît mai complete și operative, dată fiind importanța pe care o are atît pentru întreprindere cît și pentru economia națională în ansamblu acest element principal al acumulării. Conducerea financiară trebuie concentrată în acest sens spre valorificarea informațiilor oferite zilnic de evidența operativă și centralizatoarele de documente primare în ce privește producția, livrările, încasările, consumurile materiale, folosirea utilajelor și a forței de muncă etc., care dau posibilitatea să se facă estimări în legătură cu beneficiile nerealizate sau realizate suplimentar ca urmare a influenței anumitor factori.

4 **Utilizarea mai intensă a pîrghiilor economico-financiare.** Prin intermediul și în cadrul bugetului funcționează un sistem de pîrghii economico-financiare care are menirea să influențeze procesele de muncă prin fluxurile bănești care au loc în cadrul proceselor de repartiție. Caracteristic pentru bugetele de venituri și cheltuieli pe anul 1984 este și faptul că sistemul de pîrghii economico-financiare este substanțial îmbunătățit. Generalizarea acordului global ca principală formă de organizare și retribuire a muncii; instituirea unui sistem corelat de indicatori în funcție de realizarea cărora se calculează, eliberează și controlează utilizarea fondului de retribuire; introducerea principiului neplafonării veniturilor; creșterea părții variabile în totalul veniturilor ce se obțin de către oamenii muncii și încheierea în acest an a primei etape de majorare a retribuțiilor determină îmbunătățiri și în conținutul fluxurilor bănești care au loc prin intermediul bugetului de venituri și cheltuieli, în primul rînd prin creșterea fondului de retribuire și a fondurilor de cointeresare materială. Este deosebit de important ca aceste fluxuri să fie urmărite, controlate și dirijate în așa fel încît măsurile adoptate în aceste domenii de conducerea de partid și de stat să fie aplicate corect și cu eficiență sporită.

Aplicarea în practică a acestor măsuri creează o bază puternică pentru sporirea contribuției bugetului de venituri și cheltuieli la realizarea indicatorilor de bază ai planului — producția fizică și, în primul rînd, producția pentru export, producția netă, producția marfă vîndută și încasată, reducerea consumurilor și a costurilor în fabricație, creșterea calității producției, la sporirea în grad înalt a eficienței întregii activități productive.

Nicolae SĂVOIU

Noi surse de sporire a eficienței

Prelungirea funcționării autovehiculelor

O SURSĂ IMPORTANTĂ de sporire a eficienței în întreprinderile de transport o reprezintă calcularea limitei optime (în funcție de cheltuielile pentru întreținere și reparații) de menținere în funcțiune a autovehiculelor de transport de marfă. Desigur, se calculează și în prezent o durată normată de viață. Dar, după părerea noastră, ea nu include și nu stimulează suficient acțiunile prin care întreprinderile de transport trebuie să-și aducă contribuția la prelungirea duratei de exploatare a autovehiculelor, îndepărtînd limitele fizice normate ale funcționării prin înlocuirea unor piese și subansamble uzate, desfășurarea cu o calitate înaltă a activității de exploatare, de întreținere și reparare a mașinilor. Este clar că aceasta nu se poate face la nesfîrșit, căci așa cum experiența ne demonstrează, cu cît se prelungește termenul de exploatare al unui autovehicul peste limita optimă, cu atît sporesc și cheltuielile pentru întreținere și reparații.

Graficul nr.1

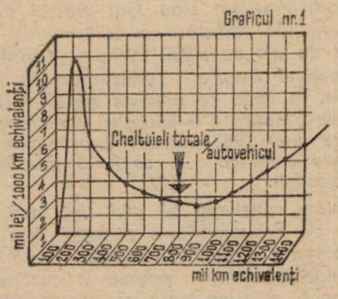

Apreciem că variabila esențială în determinarea limitei de funcționare o reprezintă cheltuielile cu reparațiile, celelalte cheltuieli rămînînd constante pe tot parcursul funcționării. În aceste condiții se poate spune că punctul de minim al cheltuielilor cu reparațiile în costul de funcționare indică o limită de viață a mașinilor mai realistă, prelungită, față de durata normată.

În tabel este prezentat cazul unui autovehicul frigorific, avînd norma de amortizare de 600 mii km echivalenți.

Graficul nr.2

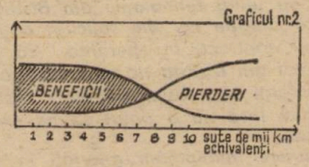

Dar, după criteriul pe care îl propunem — cheltuielile pentru reparații — rezultă că punctul minim unde se termină eficiența economică a activității autovehiculului se oprește la utilizarea lui în dreptul a 800 mii km echivalenți (graficul nr. 1), ținînd cont de faptul că se pot înregistra beneficii în continuare, peste normă, pe parcursul a 200 mii km echivalenți (graficul nr. 2). În acest caz, cheltuielile cu amortizarea recalculate pentru cei 200 mii km echivalenți în plus ar reprezenta suma de 304 000 lei. Prin utilizarea peste norma de casare a unui număr de 20 de mașini, cu o economie de 304 mii lei pe bucată după depășirea normei (odată cu realizarea normei, autovehiculul s-a amortizat în întregime) se poate obține o economie de 6 080 mii lei. Această economie se poate realiza ușor în timp de 6 ani, astfel că economia anuală din amortizări la 20 autovehicule ar fi de 1 013 mii lei.

Indicatori	U. M.	În cadrul normei						Peste normă			
Valoarea inițială a autovehiculului	mii lei	912	912	912	912	912	912	912	912	912	912
Chelt. pentru reparații	„	32	38	48	50	55	68	76	92	192	224
Chelt. pentru reparații cumulat	„	32	70	118	168	223	291	367	459	651	875
Val. totală a autovehiculului + reparații	„	944	982	1030	1080	1135	1203	1279	1371	1563	1787
Volumul de activitate cumulat	mii km echivalenți	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000
Cheltuieli totale la 1 000 km echivalenți	mii lei	9,44	4,91	3,43	2,7	2,27	2,00	1,83	1,71	1,84	1,95

Petru PRISĂCARU
contabil șef I.T.S.A.I.A. Botoșani

CITITORII AU CUVÎNTUL

Repartiție și comandă

LA INDICAȚIA *proiectantului nostru general, Institutul de proiectări pentru industria ușoară din București, am lansat o comandă la intreprinderea „Vulcan" din București pentru două rezervoare de aer. În baza comenzii și a repartiției primite, furnizorul a emis contractul economic pentru rezervoarele solicitate, cu termen de livrare la 30 septembrie 1982. Ulterior, Centrala industrială de utilaj energetic și mașini de ridicat a emis o nouă repartiție pentru cele două rezervoare la Intreprinderea de utilaj tehnologic din Bistrița. În această situație noi am solicitat anularea primului contract, în speranța că întreprinderea din Bistrița ne va onora comanda conform repartiției primite. Aceasta din urmă însă nu a putut să ne execute comanda.*

Deoarece întîmpinăm greutăți în realizarea planului nostru de producție datorită lipsei stației de centralizare și distribuție a aerului comprimat, rugăm Centrala industrială de utilaj energetic și mașini de ridicat și intreprinderea „Vulcan" din București să reprimească comanda noastră și să ne livreze în cel mai scurt timp posibil rezervoarele de aer Pn 16 ∅ 2000, tip A PE „Vulcan" 4.34.24–OA.

Ion GEORGESCU
director al Întreprinderii textile din Galați

ECOURI

Energie

IN *articolul „Reducerea consumurilor energetice", apărut în revista noastră nr. 45/1983, se arată că folosirea rațională a resurselor energetice, reducerea consumurilor constituie o necesitate primordială în economia națională. Iată cîteva ecouri de la unități vizate în articol.*

★

ZILNIC, *în operativele organizate cu toți factorii de răspundere din întreprindere, se analizează consumurile realizate, stabilindu-se măsuri concrete în vederea încadrării în repartiția primită. A fost reorganizat dispeceratul energetic care urmărește orar evoluția consumului de energie electrică în toate schimburile și ia măsurile ce se impun pentru a nu se depăși cotele zilnice. Comisia energetică a efectuat control în toate sectoarele, stabilind posibilitățile de reducere a iluminatului și a altor consumuri la strictul necesar. În urma acestor măsuri consumurile netehnologice au fost reduse cu 50%. Rezultatele obținute pe baza măsurilor luate s-au concretizat în realizarea unei economii de 12 000 kWh pe luna octombrie, 13 250 kWh pe luna noiembrie și 13 075 kWh pe luna decembrie.*

Vă asigurăm că și în continuare vom lua toate măsurile de reducere continuă a consumurilor de energie electrică în vederea încadrării în repartițiile corespunzătoare sarcinilor de producție.

Virgiliu MARINESCU
director al Întreprinderii de piese turnate din Cîmpina

★

IN INTREPRINDEREA *noastră problema economiei de energie este urmărită în mod continuu. În această direcție s-au luat măsuri energice de evitare a consumurilor nerationale și a funcționării instalațiilor cu randamente scăzute, de recuperare a resurselor energetice secundare. Din păcate, una din măsurile importante de reducere a consumurilor energetice prin modernizare de tehnologii și anume modernizarea instalației de amoniac UHDE, prin introducerea fazelor de conversie și metanizare nu a putut fi realizată, deoarece nu s-a reușit trecerea ei în planul de investiții al ministerului în anii precedenți. Această măsură a fost trecută în planul de investiții actual, în „Anexa ce cuprinde lucrările cu drept de proiectare în anul 1984". Prin realizarea acestei măsuri se va reduce consumul de energie electrică cu 10 mil. kWh anual, iar consumul total de combustibil convențional pe tona de amoniac se va reduce de la 1,52 tcc/t la 1,217 tcc/t.*

În această perioadă, cînd consumul de energie la nivelul economiei este situat la cota maximă, s-au luat măsuri suplimentare de reducere a consumului, la orele de vîrf cu 3 800 kWh, cu consecințe minime asupra realizărilor de producție. În ceea ce privește eforturile proprii de producere a energiei, vă informăm că pe anul 1983 planul de producție de energie electrică în centrala proprie a fost depășit.

Sîntem conștienți că mai sînt încă rezerve de economisire a energiei prin îmbunătățirea izolațiilor termice, urmărirea continuă a arderii optime în cazane și cuptoare, evitarea opririlor accidentale a instalațiilor tehnologice. Vă încredințăm că specialiștii noștri vor depune în continuare eforturi pentru eliminarea tuturor cauzelor ce conduc la consumuri energetice mărite.

I. PELEA
director al Combinatului de îngrășăminte chimice din Turnu Măgurele

★

CA URMARE *a măsurilor luate, în luna octombrie 1983 nu s-au înregistrat depășiri la consumurile specifice de energie electrică. La unele produse de bază ale combinatului nostru s-au înregistrat și economii față de normele de consum aprobate. Astfel, pe total combinat s-au înregistrat economii de 2 600 MWh.*

În vederea reducerii în continuare a consumului de energie electrică, energie termică și gaze naturale, pentru încadrarea în niveluri de repartiții asigurate și normele de consum stabilite, s-au luat noi măsuri de încadrare și reducere a consumurilor energetice. Astfel, pe lunile noiembrie și decembrie 1983 s-au înregistrat economii față de normele de consum aprobate de peste 2 388 MWh și ne-am încadrat în repartiția de energie electrică.

Dorel POPA
director al Combinatului de îngrășăminte chimice din Tîrgu Mureș

★

INTREPRINDEREA *noastră s-a încadrat în cotele energetice alocate. Astfel, pe luna octombrie consumul față de cota repartizată a fost mai mic cu 5,2 MWh la energie electrică și cu 88,4 mii Nmc gaze naturale, iar pe primele 10 luni s-au înregistrat economii față de cote de 6 417 MWh la energie electrică și 2 103 mii Nmc la gaz metan.*

Preocupări constante am avut și pentru încadrarea în normele de consum. Astfel, pe luna octombrie economiile la normele de consum sînt de 171,2 MWh la energie electrică și 315 mii Nmc la gaz metan, iar pe primele 10 luni s-au înregistrat economii de 2 134 MWh la energie electrică și 1 813 tone combustibil convențional. În continuare, întreprinderea noastră va lua toate măsurile pentru încadrarea în cotele și normele alocate pentru energie electrică și gaz metan în contextul recentelor măsuri pentru echilibrarea balanței de energie și putere în sistemul național.

I. CIORICI
director al întreprinderii „Laminorul" din Brăila

Priorități

ASPECTELE *prezentate în articolul intitulat „Priorități în pregătirea producției anului 1984", apărut în „R.E." nr. 42/83, cu privire la determinarea judicioasă a costurilor de producție, defalcarea corespunzătoare a sarcinilor pe unități, fundamentarea cu măsuri concrete a volumului, urmărirea asigurării condițiilor de încadrare în nivelul planificat al costurilor și analiza factorilor care contribuie la acestea stau în atenția conducerii Ministerului Industriei Metalurgice și a compartimentelor de resort din minister și centrale. În condițiile sarcinilor foarte mobilizatoare stabilite pentru anul 1984 pe linia reducerii costurilor de producție și creșterii eficienței economice, se va intensifica sprijinul ce trebuie acordat întreprinderilor din cadrul ramurii pe aceste probleme. În mod deosebit au fost reținute aspectele concrete cuprinse în material, cu exemplificări la adresa unor unități metalurgice.*

În legătură cu reducerea la minimum a pierderilor tehnologice, a perisabilităților și eliminarea cauzelor neîndeplinirii unor norme de consum, se va acționa îndeosebi pentru analiza critică a nivelului unor consumuri specifice, îndeosebi la unele materiale la care sînt posibilități de reducere a consumurilor, precum și pentru stabilirea unor programe de măsuri concrete care să asigure încadrarea în normele de consum aprobate și respectarea costurilor de producție planificate. O atenție deosebită se va da în continuare în cadrul ramurii reducerii consumurilor de metal (realizarea coeficientului de scoatere aprobat prin plan), cocs metalurgic, electrozi de grafit, materiale refractare, energie electrică, combustibil etc.

Menționăm că programele de reducere a costurilor de producție pe anul 1984 sînt axate cu prioritate pe economiile ce trebuie realizate pe seama reducerii consumurilor specifice și creșterii productivității muncii, factori care contribuie într-o proporție însemnată la fundamentarea nivelului planificat al costurilor de producție în ramura metalurgiei.

I. BRAȘOV
director în Ministerul Industriei Metalurgice

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Perfecționarea conducerii colective

Calitatea stilului de muncă, determinantă a calității deciziilor

DEZBATÎND problemele planului și ale bugetului de venituri și cheltuieli (rezultate în 1983, prevederi pentru 1984) și măsurile pentru realizarea indicatorilor cantitativi și calitativi pe acest an, adunările generale ale oamenilor muncii care se desfășoară în prezent în unitățile economice (întreprinderi, institute, centrale) sînt datoare să analizeze cu toată exigența **modul în care consiliile de conducere au acționat și acționează în vederea utilizării diverșilor factori, diferitelor categorii de resurse pentru îndeplinirea obiectivelor economice și sociale, în condițiile unei eficiențe economice ridicate, pentru buna gospodărire și dezvoltarea proprietății socialiste.** Aprecierile ce rezultă vor sta la baza opțiunii colective pentru confirmarea sau infirmarea în funcție a cadrelor de conducere, pentru alegerea sau realegerea membrilor consiliului, reprezentanți ai oamenilor muncii.

Fără îndoială că o astfel de analiză — cu caracter de control din partea maselor — prin prisma realizărilor globale are o utilitate deosebită, mai cu seamă cînd se referă concret la efectele unor acțiuni în a căror inițiere, organizare, conducere și finalizare C.O.M. a avut un rol semnificativ. Dar valoarea de principiu și efectivă a unor astfel de acțiuni, oportunitatea lor și a căilor alese pentru rezolvare, gradul de mobilizare, fermitatea cu care se urmărește înfăptuirea lor depind într-o măsură hotărîtoare de **stilul și metodele de muncă practicate de către consiliile de conducere.** Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, în acest sens, că se impune **„perfecționarea în continuare a conducerii, la toate nivelurile, creșterea răspunderii consiliilor de conducere ale ministerelor, ale centralelor, sporirea răspunderii consiliilor de conducere din întreprinderi și ale adunărilor generale... care constituie expresia cea mai elocventă a democrației muncitorești revoluționare în România, garanția participării directe a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea diferitelor sectoare de activitate, a întregii societăți".**

Constituirea și funcționarea consiliilor oamenilor muncii întrunește, de regulă, principalele elemente a căror prezență este hotărîtoare pentru manifestarea lor ca microcolectivități sociale : un principiu formalizat de organizare, un sistem bine determinat de valori și atitudini, un sentiment de apartenență la grup. În aceste condiții, este necesară și posibilă utilizarea anchetei sociologice pentru evaluarea stilului și metodelor de muncă ale acestor organisme colective.

În vederea realizării unei astfel de analize privind activitatea desfășurată de consiliul oamenilor muncii de la o importantă unitate a industriei poligrafice, așa cum este ea văzută de membrii acestui organ de conducere colectivă, dar și de către lucrătorii din întreprindere, am apelat la metoda **chestionarului.** Pentru aceasta, am elaborat două chestionare — unul conținînd întrebări adresate componenților C.O.M., iar celălalt oamenilor muncii — referitoare la activitatea desfășurată de consiliu și la modul în care aceștia se raportează la ea.

Membrii consiliului au fost solicitați să răspundă la 24 de întrebări cuprinse în primul chestionar. Răspunsurile au fost grupate după mai multe criterii: pregătirea profesională, vîrsta și sexul componenților C.O.M. Răspunsurile la cel de-al doilea chestionar au fost date de 45 de lucrători din secții, ateliere și 20 din compartimentele funcționale — indiferent dacă în colectivele lor de muncă exista sau nu un membru în consiliu.

Opinia exprimată unanim a fost că organul colectiv de conducere și-a exercitat în bune condiții rolul și atribuțiile, contribuind la mobilizarea oamenilor muncii și la valorificarea potențialului productiv pentru îndeplinirea ritmică a indicatorilor de plan. Stilul și metodele sale de muncă sînt însă susceptibile de perfecționări.

Prezentăm, în cele ce urmează, concluziile cu privire la principalele grupe de probleme la care s-au referit întrebările cuprinse în chestionare.

Fluxul de informații înainte și după reuniunile organului de conducere colectivă

UN PRIM ASPECT rezultat din investigație este acela că tuturor membrilor consiliului li se aduc la cunoștință informații referitoare la ședință, cu cîteva zile înainte ca ea să aibă loc, ceea ce le oferă posibilitatea de a-și rezolva din timp sarcinile curente ce le revin la locul de muncă în ziua și la ora respectivă. Este de reținut însă că uneori, materialele referitoare la cele mai importante probleme de pe ordinea de zi a reuniunii ajung la destinatari doar cu o zi sau chiar cu cîteva ore înainte ca ea să înceapă, situație în care nu mai au cînd **să analizeze aprofundat problemele ce urmează a fi abordate,** să-și consulte în acest sens și colegii de muncă, să se documenteze în vederea obținerii unor informații suplimentare dacă sînt tratate subiecte ce nu aparțin domeniului în care își desfășoară activitatea — și ca atare, li se reduce capacitatea de a face observații și a emite idei care să contribuie la găsirea unor soluții eficiente.

Din răspunsurile referitoare la frecvența cu care oamenilor muncii li se cere părerea cu privire la modul de rezolvare a principalelor probleme ce urmează a fi discutate în ședințele consiliului a rezultat că o parte dintre cei chestionați nu sînt consultați sistematic. **Dialogul dintre membrii consiliului și ceilalți oameni ai muncii** trebuie să constituie o importantă sursă a ideilor, a părerilor exprimate în ședințele C.O.M. Zece membri, dintre care șase reprezentanți ai oamenilor muncii, apreciază că prezintă atît păreri personale, cît și ale colectivului din care fac parte.

O altă constatare desprinsă din analiză este aceea că **în toate cazurile oamenii muncii trebuie informați asupra principalelor probleme ce s-au abordat și a celor mai importante decizii adoptate de către membrii organului de conducere colectivă în cadrul ședințelor consiliului.**

Participarea la dezbateri în plenul consiliului

REFERITOR la intensitatea participării în cadrul reuniunilor, din răspunsurile la întrebări a reieșit că **40% din membrii C.O.M. iau cuvîntul aproape de fiecare dată,** fapt impus, pentru unii dintre ei, și de responsabilitățile postului ocupat. Intervenția mai puțin frecventă a altora se explică atît prin criza de timp determinată de o ordine de zi prea încărcată, cît și prin natura problemelor dezbătute.

În ceea ce privește problemele discutate în ședințe, membrii consiliului au subliniat că unele dintre ele ar putea fi soluționate mai eficient la alte niveluri de conducere — de pildă: rezolvarea cererilor pentru locuințe și excursii în străinătate (comitetul sindicatului), reglementarea accesului persoanelor străine în secție (inginerul șef de secție), pregătirea secțiilor și atelierelor pentru sezonul rece, aprobarea schimbării locului de muncă datorită stării de sănătate, analiza morbidității la nivelul fiecărei secții, organizarea transportului intern al materialelor (la nivelul conducerii fiecărei secții).

Pentru a constata **concordanța între tematica ordinii de zi a reuniunilor C.O.M. și problemele cu care efectiv este confruntată întreprinderea,** am analizat răspunsurile oamenilor muncii referitoare la natura dificultăților care apar adesea la locul lor de muncă ; 47% au menționat probleme de natură tehnică, 30% de natură economică, 28% de organizare-retribuire-personal. După cum se va vedea din cele de mai jos, o astfel de concordanță nu este pe deplin asigurată.

Perfecționări necesare

CONCLUZIILE desprinse pe baza anchetei, coroborate cu rezultatele analizei prevederilor actelor normative, a atribuțiilor, a problemelor abordate și a deciziilor adoptate, ne-au permis să desprindem un ansamblu de modalități de perfecționare a activității consiliului.

● În legătură cu **îmbunătățirea pregătirii reuniunilor** menționăm :

— data ședinței să fie stabilită în funcție de programul de activitate al majorității participanților, pentru a se evita absențele astfel motivate ;

— întrucît în prima jumătate a zilei de lucru productivitatea muncii este cea mai ridicată, iar cadrele de conducere sînt solicitate mai frecvent și mai presant (majoritatea șefilor de secții fac parte din C.O.M.), se impune ca reuniunile să aibă loc într-o perioadă mai degajată a programului, cînd, de obicei, nu apar probleme deosebite în producție ;

— **materialele** întocmite pentru cele mai importante probleme înscrise pe ordinea de zi **să fie cît mai accesibile, clare, concise** și să fie înmînate tuturor participanților **cu cel puțin 2—3 zile înaintea reuniunii ;**

— legătura între membrii consiliului și oamenii muncii să fie mai strînsă, prin **organizarea periodică a unor întîlniri de lucru la care să participe activ și reprezentanții oamenilor muncii** în organul de conducere colectivă ; la astfel de întîlniri oamenii muncii au posibilitatea să ridice probleme spre a fi prezentate în ședințele consiliului, să fie consultați cu privire la modul cum ar trebui să fie soluționate chestiunile importante ce urmează a fi dezbătute în cadrul reuniunilor și, totodată, să fie informați despre modul în care au fost îndeplinite hotărîrile și deciziile adoptate, despre rezolvarea propunerilor făcute în adunările generale ale oamenilor muncii.

● În ceea ce privește **participarea activă la reuniune a membrilor consiliului**, ea se cere îmbunătățită pe următoarele căi :

— **tematica** ce urmează să fie abordată în cadrul ședințelor **să fie stabilită pe baza consultării tuturor membrilor C.O.M.**, eventual cu prilejul reuniunii precedente, solicitîndu-se în mod deosebit sugestiile reprezentanților oamenilor muncii, astfel încît să se asigure o corelare mai bună între problematica dezbătută și cea cu care sînt confruntate efectiv întreprinderea și componentele sale ;

— în funcție de problemele care vor fi abordate, **la ședințe să fie invitați** și alte cadre de conducere, specialiști, **oameni ai muncii ce lucrează în sectoarele de activitate vizate**, pentru a contribui, prin intervenții utile în dezbatere, la soluționarea corespunzătoare a problemelor ;

— **materialele** întocmite să fie analitice, **să cuprindă alternative decizionale, propuneri concrete, precum și o evaluare a efectelor acestora**, pentru a da posibilitatea ca prin discuții și analize în comun să se aleagă soluția cea mai bună ;

— să se asigure **consultarea amănunțită, temeinică a materialelor** puse la dispoziție, în vederea cunoașterii cît mai bune a problemelor (s-a observat că, atunci chiar cînd aceste materiale se primesc cu cîteva zile înainte de ședință, doar cîțiva membri le studiază cu atenție) ;

— în dezbateri să nu se pornească de la idei preconcepute ; trebuie creată o atmosferă de lucru, seriozitate, calm, de **permisivitate a ideilor ;**

— **fiecare participant să fie solicitat să-și exprime părerea** cu privire la soluționarea problemelor esențiale de larg interes, dintre cele aflate pe ordinea de zi ;

— **reprezentanții oamenilor muncii să fie atent selecționați**, ținîndu-se seama nu numai de pregătirea lor profesională, politico-ideologică, ci și de trăsăturile lor psihosociologice ;

— pe lîngă perfecționarea pregătirii profesionale și de specialitate, pentru componenții C.O.M. să se organizeze — în mod diferențiat — și **îmbunătățirea pregătirii în domeniul conducerii ;**

— adunarea generală să-i poată revoca, înainte chiar de expirarea mandatului, pe acei reprezentanți ai oamenilor muncii, membri ai C.O.M., care în mod repetat nu participă la dezbaterile organului de conducere colectivă și chiar absentează de la reuniunile acestuia ;

— să se aleagă, pentru fiecare membru numit și fiecare reprezentant al oamenilor muncii, cîte un locțiitor, care în situații extreme, cînd titularii nu pot participa la reuniune, să-i înlocuiască.

● Creșterea eficienței activității desfășurate de consiliu presupune și o **selecție adecvată a problemelor abordate în cadrul ședințelor,** în conformitate cu atribuțiile stabilite prin lege, cu prioritățile cu care se confruntă întreprinderea. Principalele direcții în care considerăm că este necesar să se acționeze în acest sens sînt :

— creșterea frecvenței și a ponderii problemelor de **cercetare-dezvoltare** (care în prezent reprezintă doar 10% din total), ținînd seama că acestea se referă la activitățile prin care se studiază, concepe, elaborează și realizează viitorul cadru tehnic, tehnologic, organizatoric al întreprinderii ;

— abordarea mai insistentă a problemelor **financiar-contabile** (în perioada analizată ele au deținut o pondere de numai 2% din total), potrivit rolului acestei funcțiuni în obținerea mijloacelor financiare necesare realizării obiectivelor unității economice și în folosirea eficientă a acestor resurse ;

— evidențierea, cît mai frecvent în expresie valorică, a **fenomenelor și proceselor economice** din cadrul întreprinderii, precum și urmărirea modului de utilizare a rezultatelor economice ;

— includerea pe ordinea de zi a problemelor de **conducere** în ansamblu (doar 2% din total în perioada investigată), potrivit necesității de a se imprima un mai pronunțat caracter sistemic viziunii conducerii colective asupra întregii activități a întreprinderii, asupra modalităților de rezolvare a obiectivelor fundamentale ce condiționează eficiența economică ;

— intensificarea **abordării previzionale,** prin luarea în discuție a problemelor de perspectivă (acestea au constituit 8% din ansamblu), întrucît astfel se determină principalele obiective ale întreprinderii (și componentelor sale), sarcinile ce-i revin din directivele de partid și de stat, precum și resursele și căile ce pot asigura realizarea lor.

Prin aceste perfecționări, care firește nu sînt exhaustive, se vor asigura condiții pentru sporirea rolului consiliului oamenilor muncii în spiritul prevederilor din documentele de partid și de stat, al indicațiilor secretarului general al partidului.

Mihaela ȘERB

Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției

(Urmare din pag. 13)

să în plus față de retribuțiile prevăzute pentru grupa IV de ramuri. Prin toate aceste reglementări se realizează cointeresarea materială sporită a acestor categorii de personal, precum și o mai bună asigurare a necesarului de muncitori calificați din aceste sectoare de activitate.

În industria ușoară — ramură cu o producție diversificată atît din punct de vedere sortimental cît și pe calități, menită să satisfacă exigențele mereu sporite ale cumpărătorilor din țară și de peste hotare — pentru stimularea producției de calitate superioară și creșterea competitivității produselor românești pe piața externă, se acordă retribuții tarifare majorate pentru muncitorii care execută produse de calitate superioară sau după comenzi speciale. Astfel, muncitorii încadrați de la categoria a 3-a inclusiv în sus vor primi o retribuție tarifară mai mare cu 5% dacă execută încălțăminte extra și lux și respectiv cu 10% dacă execută confecții (inclusiv de piele și blană) după comandă la casele de modă. Aceste sporuri, pe lîngă creșterea producției de calitate superioară vor stimula, desigur, și ridicarea pregătirii profesionale, a măiestriei profesionale a muncitorilor.

În ce privește celelalte sectoare de activitate, care intră în majorare la 1 februarie a.c., personalul muncitor va beneficia de creșterea retribuției corespunzător procentului mediu de majorare a retribuției pe economie, după cum urmează : 5,5% pentru muncitorii calificați și 5% pentru personalul tehnic-productiv și de conducere, administrație și funcționăresc. Pe lîngă majorarea retribuției tarifare, categoriile de personal muncitor respective beneficiază de venituri suplimentare prin partea variabilă a retribuției, pe calea adaosului de acord, a participării la beneficii.

Toate aceste măsuri de majorare a veniturilor trebuie să constituie un factor mobilizator pentru ridicarea pe trepte superioare a calității întregii activități, pentru participarea tot mai activă a oamenilor muncii la realizarea și depășirea planului de producție, la obținerea unor produse de înaltă calitate și competitivitate, cu cheltuieli minime.

Prin transpunerea în practică a prevederilor Programului privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în acest cincinal se realizează atît creșterea stimulării, cît și a răspunderii tuturor oamenilor muncii pentru gospodărirea eficientă a resurselor materiale, bănești și de forță de muncă, pentru creșterea mai accentuată a productivității muncii, a venitului național.

Factorii calitativi în dezvoltarea sistemelor economico-sociale

ÎN PREZENT abordarea conceptuală a dezvoltării sistemelor economico-sociale capătă în mod firesc noi orizonturi. Aprofundarea problemelor privind „strategia dezvoltării" în raport cu noile fenomene din viața internațională, cu schimbările petrecute în procesul de construcție socialistă, de perfecționare a mecanismului de funcționare a economiei, ca și cu noile idei și căutări în plan teoretic, conceptual ocupă un loc central în politica Partidului Comunist Român.

Actualul stadiu de dezvoltare a economiei românești, caracterizat prin dezvoltarea unitară, armonioasă a tuturor domeniilor vieții economico-sociale, impune cu prioritate concentrarea eforturilor spre dezvoltarea forțelor de producție (pe calea industrializării), făurirea unei agriculturi intensive, creșterea calitativă a economiei și ridicarea eficienței economice în contextul exigențelor superioare ale afirmării revoluției tehnico-științifice, ale valorificării optime a resurselor materiale și umane. Meritul de a fi dezvăluit necesitatea și posibilitatea trecerii la o nouă calitate în economie, de a fi precizat pe larg coordonatele acestui amplu proces îi revine secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** În acest sens, în Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982, se sublinia că **„vom pune în continuare accentul pe dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor de activitate, pe ridicarea calității producției și creșterea eficienței economice".**

Într-adevăr, viața, experiența relevă că teoria și practica dezvoltării socialiste nu constituie un fenomen liniar, lipsit de contradicții, că făurirea socialismului este un proces istoric complex, de permanente căutări și perfecționări în ceea ce privește căile dezvoltării, formele și metodele de organizare și conducere, metodologia stabilirii priorităților, evaluarea transformărilor și rezultatelor atinse, explorarea perspectivelor dezvoltării. Apare tot mai pregnant necesitatea unei abordări multi și interdisciplinare a problemelor dezvoltării (Maria D. Popescu — Limite ale teoriei și constrîngeri ale practicii. În : Revista economică, nr. 52, 1980). Numeroase lucrări de economie elaborate în acest secol explorează în continuare aspecte ale echilibrului (asociat cu optimul unei funcții de stare), neconsiderînd stările staționare sau cvasistaționare care reflectă mai bine comportarea sistemelor deschise (cum sînt și cele economico-sociale) și nestudiind în mod sistematic caracterul de stabilitate-instabilitate al acestor stări, dialectica stabilității-nestabilităților pentru stările sistemului. O astfel de viziune asupra dezvoltării sistemelor economico-sociale reflectă caracterul ireversibil al schimbărilor în astfel de sisteme, caracterul de nestabilitate al stărilor în care au loc „tranzițiile" de la vechile structuri, la o nouă organizare.

Înțelegem prin structura unui sistem mulțimea elementelor sale și a subsistemelor ce le conține, precum și mulțimea relațiilor de tip ierarhic. Ea este caracterizată atît printr-o stare cantitativă cît și prin una calitativă. Relațiile dintre elemente și/sau subsisteme și relațiile cu mediul constituie esența sistemului. Prin urmare, pentru a studia dezvoltarea unui sistem economic trebuie să identificăm atît schimbările structurale (restructurarea lui) cît și cele din esența lui. Relația dintre schimbările cantitative și cele calitative constituie o paradigmă a materialismului dialectic. Cauza finală a mișcării sistemului (cu latura sa cantitativă și calitativă) este interacțiunea, lupta contrariilor, a dualelor în care se manifestă și finalitatea acestuia.

Din perspectivă sistemică contradicția poate fi înțeleasă ca o relație (sau complex de relații) care diferențiază (totodată) elementele unui sistem. Prin urmare, relațiile contradictorii contribuie atît la stabilitatea structurală a sistemelor cît și la instituirea și schimbarea acestora. Relațiile contradictorii (esența) dintre elementele unui sistem au un rol cauzal în dinamica sistemului determinînd autoperfecționarea prin „învățare" a acestuia.

Se observă că prin această viziune asupra contradicției se corelează dimensiunea sincronică și diacronică a determinării sistemelor economice, se realizează o sinteză între rolul funcțional și cel cauzal pe care-l au contradicțiile în raport cu structura și dinamica acestora. Sub aspect funcțional contradicția prilejuiește integritatea sistemului (stabilitatea sa calitativă) în condițiile stabilirii echilibrului între contrarii. Iar din punct de vedere cauzal contradicția determină dezvoltarea sistemului (schimbarea sa calitativă) în condițiile dominării cu precădere a aspectului tensional dintre elemente.

Folosind interacțiunea înțeleasă în prezent prin patru termeni : informație (organizare), materie (substanță și cîmp sau energie), spațiu și timp putem reprezenta reglajul dintre elementele, subsistemele sistemului social-economic drept perechi de conexiuni directe și inverse prin studiul cărora putem surprinde dezvoltarea structurii sistemului economic. P. Constantinescu, definind dezvoltarea unui sistem ca fiind dialectica stabilității-nestabilității, asociază proceselor de creștere, de amplificare, reglaje cu reacție pozitivă, iar proceselor de comandă-control reglaje cu reacție negativă. O modalitate echivalentă este adoptată și în lucrarea acad. M. Mănescu „Cibernetica economică" în interpretarea procesului de acumulare socialistă. Astfel, în procesul reproducției socialiste lărgite reglajele pot avea rol atît de stabilizare (de menținere a unor valori de comandă între anumite limite : rata acumulării, indicele prețurilor la bunuri de consum, consumuri specifice etc.), de menținere a echilibrului dinamic (de ramură, teritorial, structural etc.), dacă ele sînt reprezentate ca reglaje cu reacție negativă, cît și cu caracter de amplificare a unor mărimi din cadrul sau de la intrarea sau ieșirea procesului de acumulare (investiții, fonduri fixe, resurse, informații etc.), cînd le reprezentăm ca reglaje cu reacție pozitivă.

Efectele reglajelor cu reacție negativă sau pozitivă pot fi ilustrate prin echilibrul dinamic pe care-l realizează în spațiul economiei naționale anumite procese cum ar fi : dezvoltarea fondurilor fixe productive, reproducția resurselor (care au un caracter ciclic) (Emilian Dobrescu — Optimul economiei socialiste, Ed. politică, București, 1976), crearea unor ansamble productive de tip circular activ (Maria D. Popescu — „De la ipoteză la realizarea de ansamble productive de tip circular activ". În : Revista economică, nr. 4, 1982), circuitul fondurilor unităților economice. În cadrul sistemelor economico-sociale pe lîngă reglajele cu reacție pozitivă și negativă există și reglaje corective (de menținere pe o anumită traiectorie a sistemului economic) și reglaje prospective (ce comandă comportări ale sistemului economic pe baza unor reacții posibile ce sînt înscrise în scenarii acumulate prin procese de „învățare" sau „autoinstruire"). În această viziune, se poate sublinia că reglajele cu reacție pozitivă și negativă, corective și prospective în cuplajele care se realizează în cadrul sistemelor economico-sociale constituie mecanisme principale ale evoluției acestor sisteme.

Abordarea conceptuală a dezvoltării sistemelor economico-sociale necesită considerarea în procesul de investigare științifică a raportului adiacent-subiacent, sistem-subsistem (macrostări-microstări) ce poate fi asimilat metodei analizei și sintezei sau inducției-deducției din economia politică. Prin urmare, în procesul cunoașterii pătrunzînd în subiacent pentru a determina comportarea individuală a componentelor sistemului trebuie să descriem microstări și legi de mișcare care în medie, statistic asociate comportării colective, sînt descrise deja cauzal la nivel adiacent : schemele clasice ale reproducției formulate de Marx la nivel adiacent față de modelele propuse de Manea Mănescu (Cibernetica economică. Ed. Academiei R.S.R., București, 1979) ; teoria dezvoltării economice față de teoria creșterii economice, teoria evoluției biologice (exponențiale) față de cea a evoluției structurale, teoria reversibilității-ireversibilității proceselor economice față de legea entropiei (formulată de N. Georgescu-Roegen). Pentru a completa cadrul conceptual al noțiunilor necesare definirii dezvoltării, vom considera „reprezentarea" unui obiect din realitate în sensul considerat de Marx sau Piaget drept un transfer în creier al obiectelor din realitate și o transformare a lor în mintea noastră.

Pe baza rezultatelor obținute de M. Eigen și I. Prigogine în teoria evoluției speciilor, prof. P. Constantinescu propune un

model general al dezvoltării sistemelor cibernetice deci implicit al celor economico-sociale (Sisteme cibernetice. În : Cibernetica în slujba dezvoltării economico-sociale a țării, Ed. Academiei R.S.R., 1983). Pornind de la corespondența în cadrul unei formațiuni social-economice oarecare : forțe de producție-relații de producție (bază economică) — suprastructură; putem asocia unui proces de dezvoltare tripletul de șiruri w_t (productivitatea muncii sociale la diferite momente), S_t (componente ale mecanismului de funcționare a sistemului economico-social), G_t (ansamblul concepțiilor, teoriilor, ideilor, doctrinelor legate de viața economică, precum și cadrul instituțional ce sprijină aceste concepții — cu alte cuvinte stadiul dezvoltării gîndirii economice la momentul t).

Evoluția gîndirii economice s-a materializat prin intermediul elementelor mecanismului de folosire a legilor economice obiective (ce-și au corespondența în relațiile de producție), în progresul înregistrat de forțele de producție reflectat de nivelul din ce în ce mai înalt al productivității muncii sociale. Se poate stabili o corespondență biunivocă (izomorfism) între șirurile : $(w_t) \longleftrightarrow (S_t) \longleftrightarrow (G_t)$ — numerele $w_1, w_2, \ldots, w_n$ fiind înțelese ca valori de semnificație a informației (economice, tehnice, științifice, juridice etc.). Elementele șirului (w_t) ce reflectă dezvoltarea forțelor de producție ilustrează caracterul predominant continuu al acestora, fapt ce „leagă" formațiunile social-economice între ele, în schimb șirul (S_t) reflectă dezvoltări discontinue de structuri (elemente ale mecanismului economic) dar care se stabilesc la un nivel mai înalt $(S_{t+1} > S_t)$ prin revoluție sau perfecționare, creînd forțelor de producție un cadru tot mai larg de manifestare. Pornind de la raportul : interese $\longleftrightarrow$ relații de producție $\longleftrightarrow$ legi economice $\longleftrightarrow$ mecanism de acțiune și utilizare, rezultă că dialectica trecerii de la o formațiune social-economică la alta este organic legată de acțiunea legii concordanței dintre relațiile de producție și nivelul și caracterul forțelor de producție, lege reflectată tocmai de „izomorfismul" $(w_t) \longleftrightarrow (S_t)$. Considerîndu-se în determinismul dialectic (realizatorul legăturii dintre caracterul obiectiv al realității și caracterul relativ al modelelor, al reprezentărilor abstracte) contradicțiile ca „izvor" al dezvoltării sistemelor social-economice, rezultă că rezolvarea lor presupune fie schimbarea naturii relațiilor dintre elementele contrare (relații reflectate de cuplurile de reglaje cu reacție pozitivă și negativă și avem de a face cu o perfecționare/autoperfecționare $((R^+), (R^-))$ a componentelor mecanismului economic), fie a laturilor, elementelor contrare (ce definesc structura sistemului) modificîndu-se structura, avînd loc în acest caz reorganizări (dirijate de factorul conștient, politic).

Fără existența unei dialectici $R^+ \longleftrightarrow R^-$ n-ar fi posibil controlul de către factorul conștient a unor procese ce trebuie stabilizate în anumite limite (cele de creștere economică). Modelele elaborate pentru procesul reproducției socialiste lărgite (după schemele lui Marx) sau a reproducției fondurilor productive (M. Mănescu, Em. Dobrescu) ilustrează existența unor procese instabile dar ce pot fi controlate sau dirijate prin intervenția factorului politic. Rezultă că astfel de sisteme, cum sînt și cele economico-sociale, au un caracter adaptativ. Dialectica stabilităților-nestabilităților sau „jocul" perechilor de reglaje (R^+, R^-), deci însăși dezvoltarea sistemului poate fi reflectată prin reguli ce pot fi interpretate ca derivînd dintr-o gramatică formală asociată sistemului (Gheorghe Păun — Teoria limbajelor formale, instrument de modelare economică. In : Revista economică nr. 10, 1983). Printr-o astfel de gramatică pot fi stabilite reguli de cuplare a perechilor de reglaje în procesul dezvoltării, descriindu-se efectul interacțiunii lor. Tipurile de interacțiuni dintre laturile contrare ale sistemului sînt evidențiate prin metode cibernetice specifice sistemelor funcționale.

O latură a oricărui sistem cibernetic și cu atît mai mult a celor economico-sociale o constituie finalitatea. Pentru aceste ultime sisteme, scopul și obiectivele sistemului sînt elaborate conștient de către om și sînt oglindite în esență de legea de mișcare a fiecărei formațiuni social economice : a) asigurarea egalitară a mijloacelor de existență pe baza muncii colective și a proprietății comune asupra mijloacelor de producție corespunzător nivelului scăzut al forțelor de producție (comuna primitivă) ; b) însușirea plusprodusului și chiar a unei părți a produsului necesar prin exploatarea sclavilor (sclavagism) ; c) însușirea plusprodusului de către cîrmuitorii despotici și de către căpeteniile obștii (tribal-asiatic) ; d) obținerea rentei funciare (feudalism) ; e) producerea de plusvaloare (capitalism) ; f) ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor (socialism). Corespunzător cerințelor formulate de aceste legi a fost definită o multitudine de criterii de performanță ce s-au asociat modelelor de creștere economică. Reflectarea dezvoltării sistemelor economico-sociale prin „izomorfisme" de tipul $(w_t) \longleftrightarrow (S_t) \longleftrightarrow (G_t)$ relevă și caracterul ei multilateral specific etapei actuale de dezvoltare a economiei naționale. Modul în care sînt definite conținutul principal, obiectivele și direcțiile strategice ale acestei etape au în vedere toate elementele sistemului economico-social : baza materială, conducerea și dezvoltarea democrației, rolul tot mai important al științei, activitatea ideologică, politico-educativă. **„Am dat formularea de multilateral dezvoltată** — preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Expunerea prezentată la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1981 — **pentru a nu se crea neînțelegeri, pentru a nu se lăsa loc neglijării vreunei laturi a activității, pentru a nu se trage concluzia că vorbind de societatea socialistă dezvoltată, ne-am referi numai sau mai cu seamă la dezvoltarea bazei materiale".** Prin elaborarea de către secretarul general al P.C.R. a acestui concept se realizează depășirea unor viziuni anterioare înguste privind problematica dezvoltării, precum și corectarea unor imperfecțiuni și unilateralități apărute în practică. Rezultă de aici că teoria economică și economia politică sînt chemate să dea răspuns unor probleme cardinale, noi, ridicate de practică, punîndu-se sub semnul întrebării unele teze larg acceptate anterior (Tudorel Postolache — Restructurări în economia politică, Ed. politică, București, 1981).

Revenind la caracterul adaptativ al sistemelor economico-sociale, practica a arătat că odată cu trecerea timpului $(t \to \infty)$ domeniul maxim de adaptabilitate crește datorită capacității lor de autoperfecționare în timp (autoinstruibilitate), pe baza reglajelor prospective (feed-before). Sistemul economico-social este supus unei multitudini de perturbații (interne și externe), ce influențează natura legăturilor (R^+, R^-) dintre elementele contrare. Dacă perturbațiile scot sistemul din limitele de stabilitate (exemplu criza economică mondială) acesta trece într-o formă calitativ superioară. Are loc reorganizarea lui (modificarea structurii și esenței). Acceptînd dezvoltarea ca fiind rezultatul dialecticii stabilității-nestabilității înseamnă că pe anumite paliere ale evoluției sistemului economic asistăm la acumulări cantitative (generate de politica investițională, de factorii cantitativi ai procesului producției), iar ulterior asistăm la „salturi" calitative (prin progresul factorilor calitativi ai procesului producției sociale). Perioadei de „tranziție" de la un palier la altul îi corespunde o acțiune din partea factorului politic, conștient, de promovare a factorilor calitativi ce modifică atît structura cît și esența sistemului economico-social. În această viziune a dezvoltării, știința și tehnologia, educația și calitatea vieții, mediul social și ecologic, variabile care apăreau în trecut ca efecte (într-un lanț cauzal liniar) sînt incluse în modelul de dezvoltare, ca elemente intrinseci ale acestuia.

Prin urmare, în concepția partidului nostru, caracteristica principală a strategiei dezvoltării în actuala etapă o constituie armonizarea conștientă, programatică, mai profundă a tuturor laturilor vieții economico-sociale. Elemente ale acestei strategii au fost cuprinse în obiectivul fundamental formulat de Congresul al XII-lea al P.C.R. referitor la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985. În acest nou stadiu de dezvoltare, partidul nostru situează pe primul plan al activității economice trecerea la dezvoltarea intensivă a economiei realizată prin : a) creșterea producției la o unitate de resurse consumată ; b) reducerea consumului de resurse la o unitate de produs ; c) îmbunătățirea calității produsului (adică creșterea gradului de satisfacere a nevoii sociale cu o unitate de produs, creată cu o unitate de resurse). Dezvoltarea bazei materiale fiind reflectată prin excelență de creșterea economică, lucrările și dizertațiile pe marginea progresului factorilor intensivi au în vedere mai mult creșterea eficienței economice (a eficienței utilizării factorilor de producție).

Depășirea totală în această etapă a fazelor dominate de ideile „creșterii economice" și trecerea la formularea unei teorii proprii, originale despre „dezvoltarea economico-socială" presupun acordarea unei mari atenții unor factori ca : îmbunătățirea disciplinei muncii și organizarea științifică a producției, ridicarea nivelului de pregătire și perfecționare a forței de muncă ; asigurarea condițiilor pentru intensificarea programului tehnico-științific în toate ramurile productive ; stimularea eforturilor de creație proprie ale colectivelor de muncă ; dezvoltarea spiritului de responsabilitate și a unei atitudini avansate, revoluționare, față de proprietatea socialistă și față de muncă ; formarea conștiinței oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari ai avuției naționale.

Conform scopului rubricii revistei, studiul de față caută să aducă în fața teoreticienilor, economiștilor, cadrelor didactice din învățămîntul economic cîteva idei pe care cibernetica (ca metodă de cercetare a economiei politice) le poate transpune în planul teoriei dezvoltării sistemelor economico-sociale. Totodată, pornind de la aceste cîteva puncte de vedere, autorul este conștient de faptul că teoria economică trebuie să formuleze noi concepte referitoare la necesitatea și posibilitatea trecerii la o nouă calitate în domeniul vieții economice.

dr. Alexandru TAȘNADI

Transferurile tehnologice și dezvoltarea economică

TRANSFERURILE internaționale de tehnologie constituie, indiscutabil, o problemă de maximă actualitate. Parte integrantă a procesului endogen de dezvoltare propriu fiecărei economii naționale și, totodată, una din conexiunile esențiale ale evoluției economiei mondiale în ansamblul său, transferurile de tehnologie caracterizează într-un mod sui generis profilul revoluției tehnico-științifice contemporane, relevînd, simultan, coordonate specifice prin care se împletește factorul tehnico-științific cu cel economic. Tocmai această arie largă de influențe practice, dar și complexitatea mecanismului de desfășurare, cerința imperioasă de a subordona transferurile tehnologice interțări unor criterii de eficiență și avantaj reciproc, subliniază utilitatea unor abordări dintr-o perspectivă analitică, teoretică chiar — obiectiv căruia îi este subsumat și volumul **„Transfer internațional de tehnologie și dezvoltare economică"***) publicat în anul trecut la Editura politică.

Relevantă pentru efortul autorilor — **Vladimir Țicovschi, Violeta Mitea, Iulian Dănescu** — de a surprinde, în conexiunea lor, multiplele arii în care se desfășoară transferurile de tehnologie, este maniera sistemică de abordare a problematicii analizate. Aspecte de ordin metodologic privind clasificarea și dinamica specifică dezvoltării tehnologiilor, probleme ale transferului de tehnologie în cadrul raportului transfer internațional de tehnologie — cooperare industrială internațională, locul acestor forme particulare de relații economice între state în strategia edificării unei noi ordini internaționale, probleme ale determinării eficienței economice a transferurilor tehnologice — constituie problematica de bază, abordată în mod echilibrat în lucrare.

Ideea majoră care orientează analizele realizate de autori este aceea că transferurile de tehnologie nu pot fi gîndite și apreciate independent de structurile industriale și economice din care acestea emană sau în care sînt inserate. Din această perspectivă este subliniată relativa lipsă de omogenitate în definirea unor parametri de bază ce caracterizează aceste procese și, în mod conclusiv, necesitatea elaborării unor instrumente metodologice apte să orienteze acțiunile de politică economică în domeniul transferului de tehnologie, în cazul concret al unei tehnologii sau alteia. Angajîndu-se într-o asemenea muncă de clarificare metodologică, autorii procedează la analiza critică a definițiilor noțiunii de tehnologie aflate în uz, propunînd o serie de criterii care, în viziunea lor, ar putea să ofere o mai mare claritate și unitate terminologiilor utilizate. Completarea acestor elemente de taxonomie cu altele ce izvorăsc din însăși dinamica dezvoltării tehnologice (în acest context pot fi reținute anumite observații interesante cu privire la ciclul de viață al tehnologiilor, raportul acestora cu ciclul de viață al produselor, mecanismele de difuziune orizontală și verticală a tehnologiilor etc.) asigură baza metodologică necesară pentru deplasarea analizelor privind transferurile de tehnologii într-o arie mai cuprinzătoare, anume în domeniul cooperării industriale internaționale.

La acest nivel de abordare, elementele de analiză teoretică și cele de analiză ale procedurii practicate în relațiile economice internaționale sînt armonios îmbinate în lucrare. Astfel, alături de comentarii pertinente privind piața transferurilor internaționale de tehnologie, a principalelor tendințe constatate în ultima vreme pe acest segment specializat al comerțului internațional, alături de analize documentate asupra ansamblului de factori care condiționează transferul internațional de tehnologie, sînt expuse principalele forme prin care se realizează comerțul cu tehnologie : cel efectuat cu consimțămîntul deținătorului (transferul internațional gratuit, automat, în contrapartidă. ș.a.) și cel efectuat fără consimțămîntul deținătorului.

Această privire în adîncimea mecanismelor prin care se desfășoară în prezent transferurile de tehnologie oferă autorilor fundamentul pentru a impregna judecăților și concluziilor o dimensiune eticopolitică. Deoarece, așa cum se cunoaște, tehnologiile sînt supuse unor regimuri discriminatorii în ce privește condițiile de vînzare, cadrul în care acestea sînt utilizate și valorificate, ceea ce, în numeroase cazuri, îmbracă forme specifice de protecționism, forme defavorabile țărilor în curs de dezvoltare, cerința eliminării acestor anomalii, cu atît mai grave cu cît vizează principalul element de progres în lumea contemporană, este formulată și argumentată de autori în cadrul conceptual al noii ordini economice internaționale. Reliefînd poziția consecventă și principială a țării noastre care a militat și militează pentru stabilirea unor relații de echitate în domeniul relațiilor economice internaționale — tehnologia deținînd în această structură un loc central —, autorii procedează la o instructivă trecere în revistă a principalelor acțiuni și poziții, în direcția respectivă, conturate în timp la nivelul diverselor organisme internaționale. Sînt evidențiate, în acest context, evoluțiile cele mai semnificative ce au caracterizat la nivelul întregii comunități mondiale — îndeosebi a organismelor specializate ale O.N.U. — modalitățile de desfășurare a raporturilor dintre state, argumentele și acțiunile în sprijinul susținerii mai accentuate a eforturilor țărilor în curs de dezvoltare.

O idee reținută de autori — idee centrală a concepției românești privind noua ordine internațională în domeniul tehnologiei — permite orientarea analizelor spre o sferă deosebit de interesantă și actuală : strategiile naționale în domeniul transferului internațional de tehnologie. Este vorba despre necesitatea cumpănirii cît mai judicioase a ponderii efortului propriu și a ponderii ajutorului extern în susținerea progresului țărilor în curs de dezvoltare. Deși poartă amprenta dimensiunii sale internaționale, transferul interțări de tehnologii nu poate să fie gîndit, susțin autorii, într-o manieră universal valabilă. Dimpotrivă, pentru a fi eficient, pentru a declanșa efecte economice și sociale utile, această latură a dezvoltării se cere gîndită în cadrul unei strategii naționale.

Numai în acest fel se poate asigura o fundamentare realistă, judicioasă a deciziilor de import și export de tehnologii, o integrare viabilă a acestora în complexul economic național care este caracterizat, în cazul fiecărei țări, de un anumit nivel de dezvoltare, de un grad diferențiat de calificare a forței de muncă, de o receptivitate care nu este pretutindeni aceeași față de asimilarea unor tehnologii noi etc. Subliniind impactul fundamental pe care îl vădesc anumite relații internaționale asupra fluxului tehnologic mondial, în volum se argumentează temeinic cerința ca efortul propriu să fie prevalent, efort care în acest caz presupune dezvoltarea unei structuri industriale moderne concomitent cu stimularea cercetării științifice naționale.

Capitolul final al cărții este consacrat eficienței economice a transferului internațional de tehnologie. Pornind de la ideea că, pe măsura sporirii capacității lor economice, toate țările (inclusiv cele aflate actualmente la un nivel de dezvoltare mai scăzut) vor participa tot mai activ la comerțul mondial cu tehnologie, autorii detaliază analiza pe două coordonate metodologice esențiale : eficiența economică a transferului internațional de tehnologie din punctul de vedere al importatorului, pe de o parte, și din perspectiva exportatorului, pe de altă parte. Semnalînd existența unei anumite rămîneri în urmă în ce privește elaborarea unor metodologii complexe de evaluare a eficienței în acest caz particular, autorii se opresc asupra unor fenomene economice relevante cum ar fi, de pildă, revitalizarea unui produs ca urmare a prelungirii duratei sale de viață prin intermediul transferului de tehnologie.

Deosebit de importantă, problematica eficienței economice a transferurilor de tehnologie, credem însă că ar fi trebuit să beneficieze de o tratare mai amplă în cadrul cărții. Poate chiar situarea acestui aspect într-o poziție centrală, de coordonare, ar fi permis substituirea unor părți din carte în care predomină prezentarea expozitivă sau în care materialul documentar este relativ sărac, cu o abordare preponderent analitică. În această ipoteză, cu siguranță că cititorul cărții — care este un cititor avizat —, ar fi avut prilejul să cunoască mai explicit opiniile autorilor cu privire la o serie de aspecte deosebit de actuale cum sînt : efectele transferurilor de tehnologie asupra structurilor economice, mecanismele de apariție și difuziune a inovațiilor, decantarea efectelor generate de transferurile de tehnologie atît pe termen scurt cît și a celor de lungă durată, impactul crizei economice asupra fluxurilor tehnologice mondiale, mutațiile pe care le declanșează în acest perimetru noile tehnologii de vîrf etc. Actuală prin tematică, lucrarea la care ne referim se remarcă printr-o bogată informație și un mod interesant de prezentare a problemelor.

Cristian POPESCU

*) Vladimir Țicovschi, Violeta Mitea, Iulian Dănescu, Transfer internațional de tehnologie și dezvoltare economică, Editura Politică, 1983

Permanența ideii de unitate în gîndirea economică din Transilvania (1848 — 1918) (II)

PERIOADELE de înflorire a comerțului brașovean coincideau cu perioadele de înflorire a porturilor Galați și Brăila. Anii 1851 și 1852 au fost ani înfloritori pentru cele două porturi. S-a dezvoltat și comerțul transilvănean prin Brașov. Pe de altă parte, războiul Crimeii din 1853—1856 a perturbat comerțul pe Marea Neagră și pe Dunăre. Aceasta s-a reflectat deosebit de negativ asupra vieții economice a Brașovului. Relatînd această situație nefavorabilă „Gazeta de Transilvania" scria : „Mărfile care mai înainte se trăgea din Anglia și Franța pe mare pînă la Galați ori Brăila cu o chirie ne mai auzit de ieftină cîte 36 pînă la 40 creițari m.c. de majă, acum se trage cu chirie înzecit mai mare ; pentru că nu numai chiria maximă s-a întreit, ci siliți fiind negustorii a-și scoate mărfile pe uscat la Varna și le trage peste Dobrogea pînă la Silistra-Călărași mai cheltuiesc alți 4—5 florini m.c. iară de acolo pînă la Brașov alții". [1]) Perturbarea legăturilor Brașovului cu Galațiul și Brăila scumpea atît bunurile de consum, cît și materiile prime de import pentru meseriașii din Transilvania. Aceasta avea ca efect scumpirea produselor executate de meșteșugari transilvăneni a căror capacitate de concurență cu produsele străine se reducea atît pe piața internă cît și externă — lucru reflectat în articolele și lucrările gînditorilor transilvăneni.

Progresul și industria Transilvaniei depindeau tot mai mult de legăturile cu România : în acest sens era absolut necesară joncțiunea căilor ferate transilvănene cu cele românești de peste Carpați, chiar dacă au existat opinii diferite în această acțiune. În disputele intervenite în Transilvania cu privire la punctul de frontieră prin care să se facă joncțiunea cu căile ferate din România — prin Sibiu — Turnu-Roșu sau Brașov — Valea Prahovei, majoritatea oamenilor de știință și de afaceri au susținut că legătura să se facă prin Brașov. Există numeroase temeiuri economice și comerciale pentru aceasta. Brașovul — se susținea — era cea mai mare piață comercială a Transilvaniei și cel mai apropiat de Brăila și Galați și deci de Marea Neagră. Se arăta că „comerțul patriei noastre... cu piețele moldovo-române... se concentrează în Brașov, încît productele crude din acele țări trec în partea lor cea mai mare prin Brașov, către Ardeal, iară manufacturile ardelenești ies mai tot prin Brașov". [2]) Nu este întîmplător că Köváry László s-a ridicat cu hotărîre pentru apărarea Brașovului cînd scria : „Brașovul merită mai multă atenție pe terenul legislației. Cu atît mai mult că noi nu putem avea comerț decît înspre Țara Românească și Moldova și aceasta nu o poate îndeplini decît Brașovul, care singur poate dibui mai bine gustul și nevoile acestora". [3])

Desigur, demonstrînd unitatea economică a țărilor române, publiciștii vremii nu s-au limitat numai la interdependența comercială a pieților transilvănene și a celor din Moldova și Țara Românească. Ei au arătat că populația de pe teritoriul României, indiferent de naționalitate, a circulat întotdeauna pe ambele versante ale Carpaților, întreținînd relații economice, spirituale și de altă natură. Un loc aparte în cadrul vieții economice unice românești l-au ocupat așa-zișii mărgineni care-și întreținеau existența muncind o parte din an în Moldova și Țara Românească și altă parte în Transilvania. Proprietatea acestora se găsea de asemenea răspîndită pe întregul teritoriu românesc. Economia acestor mărgineni era atît de dezvoltată — susțineau publiciștii vremii — încît în cazul joncțiunii căilor ferate cu cele din România, acestea ar avea asigurată o vie activitate chiar și numai din partea acestor mărgineni. Subliniind însemnătatea deosebită a mărginenilor în economia Principatelor române, ziarul german „Der Satellit" scria : ...„Acești oieri cunoscuți sub denumirea de mocani, trec în fiecare an toamna cu numeroasele lor turme, oi, capre, cai din Transilvania în Țara Românească și Moldova, trec la Giurgiu, Călărași, Gura Ialomiței, Brăila sau Galați peste Dunăre și petrec iarna... între Tulcea și Varna în parte în depresiunile dunărene și Dobrogea". [4]) Această trecere a oierilor în România „are loc din vremuri imemorabile". [5])

Materiile prime furnizate de această importantă economie de oi ca și cele furnizate de crescătorii de vite din Muntenia și Moldova stăteau la baza celor mai rentabile industrii transilvănene. Observînd aceasta, Köváry László scria : „Mai bine le merge celor din Brașov și Bistrița care își procură pieile crude din Muntenia, Moldova și Ungaria învecinată, aducînd de aici și gogoșile de ristic". [6] Fabricația de lumînări avea duble legături cu Principatele române : pe de o parte, Transilvania le furniza o cotă însemnată din lumînările ce se consumau pentru iluminat în principate, pe de altă parte procura seul de pe piețele acestora. Brașovul era mai dezvoltat din punct de vedere industrial, susținea astfel Köváry László, pentru că s-a străduit să țină seama de necesitățile principatelor danubiene „în urma cărui fapt a ajuns la acel avantaj mare din care a și întemeiat unele ramuri industriale". [7]) Spre deosebire de Brașov, Clujul nu și-a orientat din timp activitatea economică în funcție de necesitățile Principatelor române danubiene, în care „în deceniile trecute avuseseră sute de comercianți ardeleni prăvălii care desigur au adus cîștiguri mai bune decît prăvăliile mame... de acasă". [8]) Neglijarea unor legături mai intense cu Moldova și Muntenia, susținea Köváry, i-a frînat Clujului dezvoltarea industrială și comercială. Pentru ca și Clujul să prospere mai mult, el recomandă oamenilor de afaceri să intensifice legăturile cu teritoriile de peste Carpați.

Realizarea unirii Moldovei și Țării Românești, în ianuarie 1859, a stimulat și mai mult preocuparea publiciștilor transilvăneni pentru a demonstra necesitatea unității naționale. Formarea Principatelor Unite — susțineau ei — n-a însemnat desăvîrșirea unității de stat a României. Pentru a se realiza acest deziderat era necesar ca Principatele Unite — ulterior România — să înfăptuiască o asemenea

FIȘE

• *Lucrarea „Legislația cooperației agricole" realizată de Aurel Știrbu, Gheorghe Dănilă și Al. Deteșan (redactor coordonator) și publicată ca supliment al „REVISTEI ECONOMICE", își propune să ofere celor ce lucrează în cooperația agricolă un ghid practic pentru desfășurarea activității curente în spiritul legilor, normativelor și regulamentelor în vigoare. Prin structura adoptată, cartea sistematizează normele de drept în următoarele domenii: patrimoniul organizațiilor agricole cooperatiste; pămîntul — principalul mijloc de producție; organizarea producției și a muncii; valorificarea produselor agricole; activitatea financiară, gestionară și de gospodărire a bunurilor; răspunderi ce revin unităților cooperatiste. Modul de sistematizare a amplului material prezentat face accesibilă, cu multă ușurință, consultarea acelor secțiuni care oferă un răspuns imediat problemelor ce impun o soluționare rapidă în activitatea curentă, atît a organelor de conducere cît și a personalului tehnico-economic din unități. Totodată, lucrarea se adresează și organelor cu drept de control asupra activității unităților cooperatist-agricole, instituțiilor și organizațiilor socialiste care colaborează cu aceste unități.*

Experiment economic

• *În articolul „Novoe v hozrasciotnoi samostoiatelnosti i otvetsvennosti predpriiattii" (Nou în domeniul autogestiunii și răspunderii întreprinderilor), publicat în revista sovietică „VOPROSI EKONOMIKI" nr. 12/1983, A. Miliukov prezintă cîteva concluzii privind aplicarea în U.R.S.S., în anumite ramuri industriale, a unor măsuri experimentale în domeniul menționat. Autorul articolului subliniază că experimentarea, inițiată în 1979, a fost legiferată printr-o hotărîre specială a organelor de partid și de stat, adoptată în iulie 1983. Scopul principal al acestor măsuri constă, după cum subliniază A.M., în mobilizarea colectivelor de muncă pentru asigurarea, în termenele stabilite, a producției necesare economiei naționale, în îmbunătățirea utilizării resurselor materiale, financiare și de forță de muncă. Pentru aceasta se acordă întreprinderilor atribuții sporite în elaborarea planurilor, în ce privește repartizarea mijloacelor prevăzute pentru dezvoltarea producției și formarea fondurilor pentru retribuirea muncii. Concomitent, creșterea răspunderii se realizează prin diferite forme de corelare a resurselor disponibile la nivelul întreprinderii cu rezultatele finale ale activității acesteia. Valorificarea practică — cu rezultate sporite — a acordării unor atribuții și avantaje sporite întreprinderilor în planificarea activității, creșterea răspunderii pentru rezultatele obținute, se concluzionează în articol, creează premise*

politică internă și externă prin care să-și mențină și să-și întărească independența și suveranitatea națională, să asigure unitatea statală a întregului teritoriu românesc.

În acest sens publiciștii transilvăneni, în speță Barițiu, afirmau că cei la 1848 vor vota legi de sporire a impozitelor și taxelor pe timbru percepute de la masele populare și altele. „...Autonomia, suveranitatea — avertiza Barițiu — nu se ține numai cu declarații retorice, ci cu altceva. Bani să ne intră în țară, ori și de unde : pentru ca să se înmulțească și chiverniselile și lefile, să aibă preț marfa de tot felul ; datoria se plătește ori și cînd din spinarea „rumânului", căci el e atît de bun". [9]) Nici politica internă promovată de unele cercuri conservatoare moșierești, din Principate, considera Barițiu, nu era de natură să consolideze independența și suveranitatea Principatelor Române Unite. Tergiversarea împroprietăririi și emancipării țăranilor slăbea autoritatea Principatelor în fața străinătății ; ceea ce era și mai rău, slăbea baza de masă a independenței și suveranității. De aceea, arăta Barițiu, „împroprietărirea și emanciparea țăranilor e singurul mijloc de a se ridica națiunea română la stima cuvenită unei națiuni civilizate și numărate între națiunile Europei cu prospect (perspectivă n.n.) de viață, și camerele încă tot mai amînă a se eterna (eterniza n.n.) prin actul acesta măreț înaintea viitorimei !!!". [10]) Opoziția boierilor față de emancipare îngreuna lupta ardelenilor pentru eliberare națională și socială. Se dădea prilejul să li se impute transilvănenilor că vor să se unească cu o țară înapoiată din punct de vedere social, unde încă domnesc feudalismul și starea de șerbie a țăranului.

Să revenim însă la chestiunea drumului de fier. Reînnoirile discuțiilor cu privire la necesitatea construirii căilor ferate, a priorității traseelor și punctelor de joncțiune cu căile ferate de peste Carpați au constituit noi prilejuri de demonstrare a unității și independenței României. Transilvănenii au demonstrat că „Un drum de fier care s-ar fini în Ardeal n-ar prospera". [11]) El trebuie să facă joncțiunea cu cele din România pentru ca și mărfurile transilvănene să ajungă la Marea Neagră. Pentru joncțiune să se ceară însă acordul României și să se trateze cu ea pe bază de egalitate, să se renunțe la ideea fixă ce mai circula în imperiul habsburgic „că principatele ar fi cele două mărgăritare ale coroanei Ungariei... Cum că România are cu totul alte proiecte, s-a văzut în anul 1856". [12])

Dezvoltarea capitalismului pe teritoriul României a intensificat legăturile economice intercarpatice. Dar întîrzierea construirii căilor ferate transilvănene frîna intensificarea acestor legături corespunzătoare nivelului de dezvoltare la care ajunseseră atît Transilvania cît și Principatele Române Unite. Demonstrînd că aceste căi ferate trebuie să ajungă la Marea Neagră, Barițiu arăta că numai în acest caz ele vor fi rentabile. Trecînd prin România, rentabilitatea căilor ferate va fi asigurată de intensul comerț al Brașovului în care existau numeroase industrii și case comerciale ce țineau legătura cu orașele de peste Carpați și mai ales cu porturile dunubiene. Încă „sub Maria Terezia — afirma Barițiu — s-au numărat numai în Brașov 69 firme negustorești pămîntene, care întreținеau comunicațiunea cu răsăritul, cum și vreo 30 firme negustorești venite din Răsărit și așezate în Transilvania... Tot așa erau cîteva și în Sibiu... Colonii întregi de sudiți austrieci s-au făcut din ei în Ploiești". [13]) La aceasta G. Barițiu adăuga cei 20–25 de mii de mărgineni care purtau „în țările românești o însemnată economie de vite". [14]) Toate acestea vor face ca liniile ferate să fie într-adevăr rentabile. Se simțea nevoia, explica el, ca Austria să trateze cu Principatele române pe bază de egalitate și avantaj reciproc. Austria să denunțe o serie de tratate încheiate anterior cu Turcia, care priveau principatele danubiene. După unire „Principatele danubiene... nu mai vor a ști... de nici o poruncă a Porții" [15]), ceea ce însemna — arăta Barițiu — că Austria pentru a nu perturba relațiile economice intercarpatice trebuia să încheie alte tratate, pe alte baze, cu Principatele Române Unite.

După construirea căilor ferate în Principate, în Transilvania, în anul 1867, legăturile economice dintre Transilvania și România au continuat să fie, totuși, frînate de întîrzierea joncțiunii lor pe ambele versante ale Carpaților. Subliniind că întîrzierea acestei joncțiuni se răsfrînge negativ asupra economiei Transilvaniei, un comerciant brașovean scria : „Astăzi, cînd România liberă este în ajun a-și lega căile sale ferate cu orientul și occidentul, nu trebuie să uităm că de la această scumpă și frumoasă Românie depinde existența de viață a tuturor locuitorilor Transilvaniei, și în momentul ce industriei și comerțului transilvan nu i se va deschide joncțiuni de căi ferate corespunzătoare intereselor sale cu România... și vom rămînea paralizați de aceste căi de comunicațiune... în momentul acela zic, am pierdut reazemul existenței noastre, acel moment va fi sentința de moarte a Transilvaniei". [16])

Puternica dependență a economiei Transilvaniei de economia românească de peste Carpați subliniată de comerciantul brașovean n-a întîrziat să se manifeste. Presa vremii a scos în relief aspectele ruinătoare pentru Transilvania ale interzicerii importului de vite și a produselor din România. Oprirea arbitrară a importului de vite și a produselor lor din România, se relata în presa vremii, vor lovi în asemenea meserii ca : argăsitori, tălpari, cizmari, ciobotari, papucari, curelari, cojocari, pănurari, flanelari și alții

conf. dr. Toader IONESCU
conf. dr. Iuliu PINCZÉS
Cluj-Napoca

[1]) Transilvania. Brașovul. Trebi comerciale și altele. În „Gazeta de Transilvania" nr. 1 din 5 ian. 1855
[2]) Transilvania. Brașov. Din Memorialul Camerei Comerciale, în „Gazeta de Transilvania" nr. 1 din 5 ian. 1856
[3]) Köváry László, op. cit. p. 284
[4]) Der Satellit, nr. 34 din 26 apr. 1851
[5]) Idem
[6]) Köváry László, op. cit. p. 230
[7]) Idem p. 233
[8]) Köváry László, Kereskedelmünk érdekében (În interesul comerțului nostru) în „Hetilap" (Săptămînal) 1852 nr. 12
[9]) George Barițiu. Scrieri social-politice, Ed. politică, București, 1962, p. 165—166
[10]) Idem p. 174
[11]) Cestiunea drumului de fier în Ardeal, în Telegraful Român, an X, nr. 17 din 1862
[12]) Idem
[13]) Cuvîntarea deputatului George Barițiu la ședința din 3 dec. anul trecut a casei deputaților în interesul economiei naționale și al comerțului Transilvaniei cu țările vecine, în „Gazeta de Transilvania nr. 3 din 8 ian. 1864
[14]) Idem nr. 2 din 4 ian. 1864
[15]) Idem
[16]) I. Manole. Brașov 4 februarie, în Telegraful Român nr. 13 din 15/27 februarie 1873

---

pentru extinderea preconizată a perfecționărilor aduse mecanismului economic.

Universitatea: un statut în schimbare

● *În noua ambianță economică și sub influența recentelor tehnologii de vîrf, rolul și fizionomia învățămîntului superior în S.U.A. ar putea să se modifice, opinează* Samuel L. Dunn *în articolul* „The changing university — survival in the information society" *publicat în revista „THE FUTURIST" (numărul 8/1983). Aceste mutații vor fi înregistrate în mai multe planuri. O primă sferă de schimbare o reprezintă raporturile dintre universități — respectiv instituțiile de învățămînt superior cu profil real, tehnic, economic etc. — și întreprinderile industriale care vor cunoaște un proces de omogenizare desfășurat în dublu sens: pe de o parte, o serie de funcții tradiționale ale universităților vor fi preluate de industrie, care va organiza forme sui generis de învățămînt superior, iar pe de altă parte, universitățile vor incorpora tot mai frecvent forme de instruire practică. Un alt domeniu în care se vor consemna evoluții distincte față de starea prezentă îl reprezintă conținutul și modul de organizare a cursurilor. Astfel, afirmă S.D., accentul va fi pus pe asigurarea pregătirii generale a studenților, singura capabilă să asigure un înalt nivel de adaptare la schimbările din sfera profesiunilor, în ce privește structura programelor de învățămînt, excesiva specializare și fărîmițare a disciplinelor de învățămînt poate fi contracarată printr-un efort global de restructurare a volumului de cunoștințe ce urmează a fi predate, astfel încît pregătirea studenților să corespundă interdependențelor și ritmurilor rapide de schimbare caracteristice pentru acest sfîrșit de mileniu.*

Gîndirea economică

● *Într-un articol publicat inițial în Journal of Political Economy și reprodus în revista* PROBLEMES ÉCONOMIQUES *(nr. 1848) sub titlul* „Naissance et développement de la pensée économique moderne selon George J. Stigler", *laureatul premiului Nobel pentru economie în anul 1982, George Stigler, își expune anumite opinii cu privire la statutul și dezvoltarea științelor economice. Autorul citat distinge două faze de evoluție în gîndirea economică, o fază „preștiințifică" și o alta „științifică" ; primei faze i-ar fi caracteristică raportarea aproape exclusivă a economiștilor la preocupările practice ale societății în care este cultivată ; etapa științifică ar fi caracterizată, după Stigler, de efortul de a oferi explicații generale realității economice, ceea ce nu înseamnă abandonarea problemelor contemporaneității ci încadrarea lor într-un context explicativ mai riguros și mai cuprinzător. Un alt aspect analizat de autor este cel al inovării în planul gîndirii economice. Apelînd la numeroase argumente de ordin istoric, economistul american formulează opinia potrivit căreia în acest domeniu particular al științelor sociale progresul în cunoaștere are mai degrabă un caracter de continuitate decît de ruptură, de criză epistemologică — cum este cazul în unele științe exacte.*

FIȘE

1 Făurirea economiei socialiste unitare în România

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România

TRECEREA omenirii de la capitalism la socialism reprezintă un proces necesar, care presupune înlocuirea relațiilor de producție capitaliste întemeiate pe exploatare și asuprire cu relații de producție socialiste. Înlocuirea relațiilor de producție capitaliste, istoricește perimate, cu relații socialiste, nu se desfășoară de la sine, ci prin revoluția socialistă. **Revoluția socialistă reprezintă procesul transformărilor radicale politice, economice și social-culturale, care duc la lichidarea capitalismului și făurirea socialismului.**

Revoluția socialistă nu este impusă din afară, nu se importă, nu se exportă și nu se desfășoară după tipare unice ; ea este rezultatul firesc al dezvoltării lăuntrice a fiecărei țări, a ascuțirii contradicțiilor economice, politice și sociale interne. Premisele obiective și subiective se maturizează în cadrul național, fapt care face ca procesul revoluționar să se realizeze prin lupta forțelor progresiste din fiecare țară, în concordanță cu particularitățile istorice și naționale existente. Diversitatea modalităților de înfăptuire a revoluției socialiste, îmbogățită continuu prin trecerea la socialism a noi și noi popoare, se desfășoară însă pe fundalul unor legități generale, care exprimă ceea ce este comun, esențial în această operă istorică. Cele mai importante dintre acestea sînt : instaurarea puterii politice a clasei muncitoare și aliaților ei, lichidarea proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție și a exploatării omului de către om, statornicirea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție prin naționalizarea socialistă și cooperativizarea micilor producători de mărfuri, dezvoltarea planificată a economiei naționale, înfăptuirea repartiției după muncă etc.

Construcția socialistă în România se bazează pe aplicarea creatoare de către P.C.R. a legităților generale la condițiile concrete ale țării noastre. Respectînd și aplicînd cu fidelitate legitățile obiective ale trecerii de la capitalism la socialism, partidul nostru îmbină armonios legile general valabile cu particularitățile naționale ale țării noastre folosind teoria socialismului științific ca o călăuză în activitatea sa, asigurînd realizarea generalului prin particular.

I. Trăsăturile caracteristice ale relațiilor de producție socialiste

RELAȚIILE de producție socialiste se formează și se maturizează treptat, pe măsura lichidării proprietății privat-capitaliste și a instaurării proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, a înfăptuirii altor transformări revoluționare. Relațiile de producție socialiste se caracterizează prin : a) dominația proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, sub cele două forme ale sale (proprietatea socialistă a întregului popor și proprietatea socialistă cooperatistă) ; b) înlăturarea exploatării omului de către om, statornicirea raporturilor de colaborare și intrajutorare tovărășească între membrii societății, pe temelia de granit a intereselor fundamentale comune ; c) repartizarea bunurilor create și a serviciilor în interesul celor ce muncesc, utilizînd un criteriu unic — cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse de fiecare ; consumul bunurilor este în dependență de creșterea producției și productivității muncii, de contribuția directă a fiecăruia la progresul economico-social.

Proprietatea socialistă, ca relație primordială în sistemul relațiilor de producție socialiste, asigură economiei naționale un caracter unitar, putînd fi condusă în mod planificat în scopul creșterii continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Proprietatea socialistă generează calitatea oamenilor muncii de proprietari, producători ai bunurilor materiale și beneficiari ai rezultatelor producției. În același timp, ea determină necesitatea obiectivă a participării directe, nemijlocite și responsabile a oamenilor muncii la gestionarea economică a avutului obștesc, constituind garanția materială a democrației socialiste și a democratismului economic socialist. Pe baza proprietății socialiste se asigură — așa cum subliniază secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 — **„un vast cadru democratic de participare a maselor, a poporului la conducerea societății"**, care dă noi dimensiuni democratice edificării societății socialiste.

Relațiile de producție socialiste, fiind în concordanță cu caracterul social al forțelor de producție, stimulează dezvoltarea necontenită a acestora, impulsionează introducerea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, conduc la dezvoltarea armonioasă, echilibrată a întregii economii naționale, asigură ridicarea nivelului de trai, de civilizație și cultură a membrilor societății. Relațiile de producție socialiste oferă posibilitatea manifestării plenare a spiritului creator, a împlinirii personalității umane. Toate acestea demonstrează superioritatea socialismului asupra capitalismului în toate domeniile vieții sociale.

II. Făurirea economiei socialiste unitare în România

ÎN ȚARA NOASTRĂ, înfăptuirea revoluției socialiste a fost determinată de contradicțiile acumulate în perioada capitalismului, contradicții agravate în anii premergători celui de al doilea război mondial și accentuate la extrem în perioada dictaturii militaro-fasciste.

Cu patru decenii în urmă, la 23 August 1944 a început sub conducerea Partidului Comunist Român revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Victoria istorică a revoluției de eliberare socială și națională de la 23 August 1944 a deschis calea unor profunde prefaceri revoluționar-democratice și a creat condițiile necesare trecerii la revoluția socialistă.

În strategia sa, partidul nostru a conceput și realizat victoria noii orînduiri ca un proces revoluționar unitar în cadrul căruia au existat mai multe etape de maturizare a relațiilor și forțelor de producție, etape corespunzătoare dialecticii noului mod de producție. În același timp, Partidul Comunist Român a avut permanent în vedere aplicarea creatoare a legităților generale ale revoluției și construcției socialismului la condițiile concret-istorice ale României.

Prima etapă, începută la 23 August 1944, a durat pînă la 30 decembrie 1947. În cadrul acestei etape s-a asigurat refacerea economiei distruse de război, s-a lichidat moșierimea ca clasă, a fost instaurat la 6 martie 1945 primul guvern revoluționar-democrat cu profund caracter muncitoresc-țărănesc, trecîndu-se la înfăptuirea unor importante reforme economico-sociale cu caracter anticapitalist : reforma agrară din martie 1945, etatizarea Băncii Naționale, introducerea controlului economic de stat în industrie, comerț, sistemul bancar și de credit, înființarea oficiilor industriale, înfăptuirea programelor industriale, realizarea reformei monetare etc. Toate acestea au asigurat punerea în slujba puterii populare, a principalelor pîrghii economice ale țării. O importanță deosebită pentru transformările revoluționare din această etapă a avut-o Conferința Națională a partidului din octombrie 1945, care a elaborat programul transformărilor democratice, trasînd ca obiectiv principal pentru refacerea și dezvoltarea economică a țării trecerea la industrializarea socialistă.

Pe fundalul profundelor transformări democratice și a schimbării radicale a raportului de forțe, la 30 decembrie 1947, odată cu abolirea monarhiei și cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea și celelalte categorii de oameni ai muncii începe o nouă etapă, **etapa înfăptuirii sarcinilor revoluției socialiste, a construcției noii societăți.** În cadrul acestei etape, care durează pînă în cincinalul 1961—1965, a fost făurită economia socialistă unitară, generalizîndu-se relațiile de producție socialiste la scara întregii economii. Un prim moment în crearea relațiilor de producție socialiste l-a constituit naționalizarea principalelor mijloace de producție înfăptuită la 11 iunie 1948.

Naționalizarea socialistă înseamnă desființarea de către statul socialist a proprietății private a claselor exploatatoare asu-

pra mijloacelor de producție și trecerea lor în proprietatea întregului popor. Se înlătură astfel contradicția fundamentală a capitalismului și se realizează concordanța obiectiv necesară a relațiilor de producție cu nivelul și caracterul forțelor de producție. Desființînd marea burghezie industrială și financiară, naționalizarea socialistă a principalelor mijloace de producție a însemnat o realizare esențială pe calea făuririi bazei economice a socialismului, a înlăturării exploatării omului de către om.

Socialismul presupune victoria relațiilor de producție socialiste în întreaga economie. De aceea, un obiectiv important al politicii partidului în această etapă l-a constituit transformarea socialistă a agriculturii. **Cooperativizarea agriculturii reprezintă procesul unirii de bunăvoie a micilor producători agricoli în unități socialiste cooperatiste, bazate pe proprietatea socialistă cooperatistă.** Conceput, organizat și îndrumat de către partid, procesul cooperativizării a însemnat lichidarea exploatării omului de către om și instaurarea relațiilor de producție socialiste în agricultură, așezarea acestei ramuri de bază a economiei naționale pe temelia marii producții socialiste. S-a format o clasă socială nouă, țărănimea cooperatistă, ridicîndu-se pe o treaptă superioară alianța dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare.

Încheierea cooperativizării agriculturii în cursul cincinalului 1961—1965 a marcat **făurirea economiei socialiste unitare** și, odată cu aceasta, victoria deplină și definitivă a socialismului în țara noastră. **Victoria deplină și definitivă a socialismului înseamnă lichidarea pentru totdeauna a exploatării omului de către om, generalizarea relațiilor de producție socialiste și crearea unor astfel de condiții pe plan intern și extern care să facă imposibilă restaurarea capitalismului.** Prin victoria deplină și definitivă a socialismului economia României a devenit o economie socialistă unitară; relațiile de producție socialiste s-au generalizat, s-a desființat exploatarea omului de către om, s-a lichidat pluralitatea sectoarelor economice, principiile socialiste și legile economice specifice noii orînduiri acționînd în toate domeniile vieții economico-sociale. Triumful deplin al socialismului, lichidarea pentru totdeauna a exploatării omului de către om reprezintă cea mai mare victorie politică a partidului nostru după cucerirea puterii politice.

III. Crearea bazei tehnico-materiale a societății socialiste și trăsăturile ei

CONSTRUIREA SOCIALISMULUI presupune, pe lîngă făurirea relațiilor de producție socialiste, dezvoltarea continuă a forțelor de producție. De aceea, un obiectiv major al politicii partidului nostru în perioada făuririi economiei socialiste unitare l-a constituit crearea bazei tehnico-materiale proprii noii societăți, sarcină realizată în procesul industrializării socialiste.

Baza tehnico-materială este formată din totalitatea mijloacelor de producție, inclusiv elementele materializate ale științei, privită în legătura lor organică și formînd împreună aparatul de producție al societății. Fiecare orînduire socială preia baza tehnico-materială de la societatea anterioară, pe care o dezvoltă și o perfecționează spre a-și făuri astfel propria sa bază tehnico-materială.

Baza tehnico-materială a socialismului o constituie marea producție mașinistă dominantă în toate ramurile economiei naționale, în care rolul conducător revine industriei, întemeiată pe tehnica modernă și bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Axată pe creșterea considerabilă a rolului științei ca forță nemijlocită de producție, pe progresul tehnic rapid și multilateral, ea determină dezvoltarea ascendentă și echilibrată a economiei naționale, conduce la creșterea calității vieții întregului popor, implicînd în același timp un înalt nivel de pregătire și calificare a oamenilor muncii.

Trăsăturile esențiale ale bazei tehnico-materiale a socialismului sînt : a) se creează și se dezvoltă în mod planificat ; b) prezintă un înalt grad de concentrare a producției ; c) are un nivel tehnic superior; d) generează un grad înalt de specializare și cooperare în producție ; e) valorifică superior resursele naturale ; f) este repartizată rațional în profil teritorial.

Veriga principală a procesului de făurire a bazei tehnico-materiale a socialismului pentru țările care au moștenit de la capitalism o stare de înapoiere economică este **industrializarea socialistă.** Înfăptuită în mod planificat, pe baza acumulărilor interne și a muncii libere de exploatare a producătorilor socialiști uniți, industrializarea socialistă determină progresul rapid și multilateral al economiei, creșterea bunăstării întregului popor.

Situînd în centrul politicii sale economice industrializarea socialistă, Partidul Comunist Român a demonstrat importanța hotărîtoare pe care o are acest proces în lichidarea stării de înapoiere economică moștenite de la capitalism și în asigurarea dezvoltării rapide și armonioase a economiei naționale. Așa cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a P.C.R. din 1982 — **„dacă nu am fi realizat o asemenea industrializare a țării, România ar fi rămas pentru o vreme îndelungată într-o stare de înapoiere care ar fi afectat grav construcția socialismului, munca și viața poporului nostru".** Ca rezultat al industrializării socialiste, România a cunoscut o puternică dezvoltare economico-socială și a devenit o țară industrial-agrară cu o industrie puternică și o agricultură în plin progres.

IV. Consolidarea societății socialiste, a bazei sale tehnico-materiale

STRATEGIA clarvăzătoare a Partidului Comunist Român care a condus întregul proces al revoluției și construcției socialiste în țara noastră a impus **cincinalul 1966—1970 ca o etapă a consolidării societății socialiste și a bazei sale tehnico-materiale.**

În această nouă etapă, procesul de consolidare a cuprins toate domeniile vieții economice, sociale și politice. Veriga principală a dezvoltării economico-sociale a constituit-o continuarea neabătută a politicii de industrializare a țării, prin crearea de noi ramuri industriale moderne, de înaltă tehnicitate și eficiență. Pe temeiul dezvoltării industriei a sporit puternic baza tehnico-materială a agriculturii, accentuîndu-se procesul de dezvoltare intensivă a acestei ramuri a economiei naționale. S-a organizat în forme noi activitatea de cercetare științifică, asigurîndu-se asimilarea rapidă în producție a cuceririlor științei și tehnicii. S-a perfecționat învățămîntul de toate gradele, realizîndu-se mai buna integrare a acestuia cu cercetarea și producția.

Pe baza hotărîrii Conferinței Naționale a P.C.R. din 1967, au fost luate o serie de măsuri cu privire la toate laturile principale ale organizării și conducerii vieții economico-sociale : îmbunătățirea organizării și conducerii unităților economice ; reorganizarea unităților administrativ-teritoriale ; perfecționarea sistemului de planificare ; perfecționarea activității organelor de partid și de stat ; îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție ; perfecționarea democrației socialiste și în primul rînd a celei economice etc.

Înfăptuirea cu succes a obiectivelor planului cincinal 1966—1970 a avut drept rezultat consolidarea societății noastre socialiste și crearea premiselor trecerii la o nouă etapă, calitativ superioară, de dezvoltare a socialismului pe propria sa bază — etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

V. România, țară socialistă cu economie în curs de dezvoltare

CU TOATE REALIZĂRILE obținute în anii construcției socialismului, ca urmare a gravei înapoieri economice moștenite de la capitalism, a îndelungatei exploatări străine, țara noastră nu a putut lichida în planul forțelor de producție toate decalajele care o mai despart încă de țările dezvoltate din punct de vedere economic. Astfel, dacă comparăm România cu țările dezvoltate la o serie de indicatori cum ar fi : venitul național pe locuitor, nivelul productivității muncii sociale, producția pe locuitor a unor produse și servicii etc. constatăm că, deși decalajele s-au redus considerabil, ele continuă să fie încă importante. **Tocmai aceste realități le-a avut în vedere partidul nostru cînd a apreciat că România, depășind stadiul de țară slab dezvoltată, continuă să fie o țară în curs de dezvoltare.** Pe fundalul măreților realizări obținute în anii construcției socialismului, locul României în rîndul țărilor în curs de dezvoltare s-a modificat radical. Dacă în 1950 se situa în prima grupă a acestor țări cu un venit național pe locuitor de 100 de dolari, astăzi România se află în grupa superioară a acestor țări cu un venit național pe locuitor de peste 1 500 de dolari. În aceste condiții, decalajele economice, exprimate prin venitul național pe locuitor, s-au redus de la 15—20 ori în 1950, la numai 4—5 ori în prezent, urmînd ca în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate ele să fie atenuate treptat și, în final, lichidate.

Pe baza progresului economico-social rapid și multilateral înregistrat de țara noastră Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit ca România, în perspectiva anului 1985, să depășească stadiul de țară în curs de dezvoltare și să devină o țară socialistă mediu dezvoltată. **Realizarea acestui obiectiv strategic va însemna parcurgerea unei etape de cea mai mare însemnătate în înfăptuirea Programului partidului pe drumul spre societatea comunistă.**

asist. univ. P.A. GOGA

ÎNTREBĂRI

1. Care sînt principalele trăsături ale relațiilor de producție socialiste?

2. Care sînt etapele făuririi economiei socialiste unitare în România ?

3. Ce este baza tehnico-materială a socialismului și care sînt trăsăturile ei ?

ROLUL COMERȚULUI EXTERIOR ÎN STIMULAREA INDUSTRIALIZĂRII ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

DE-A LUNGUL ultimelor decenii, s-au afirmat tot mai pronunțat o serie de trăsături generale ale procesului de industrializare, trăsături care s-au manifestat și se manifestă în toate țările dezvoltate sau în cele care se industrializează în prezent [1]). În cadrul acestor caracteristici generale, creșterea rolului comerțului exterior ca factor al dinamizării procesului de industrializare se dovedește a fi una din evoluțiile cele mai reprezentative ale perioadei postbelice. În pofida faptului că sporirea rolului comerțului exterior s-a realizat în contextul unei mari diversități a condițiilor interne și internaționale și în condițiile unei și mai ample diversități a strategiilor, programelor sau planurilor naționale, experiența internațională a deceniilor postbelice pune în evidență faptul că mecanismele de folosire a comerțului exterior în cadrul strategiilor naționale de industrializare s-au concretizat — în funcție de condițiile materiale și de nivelul tehnic atins la un moment dat — în orientări vizînd într-o anumită etapă fie substituirea importurilor sau/ și dezvoltarea exporturilor.

Importanța importurilor, mai ales de tehnică avansată, pentru susținerea procesului de industrializare este desigur incontestabilă. Cererile crescînde de mașini și utilaje, documentații tehnice sau asistență tehnică necesită însă fonduri valutare tot mai mari, care depășesc — odată cu dezvoltarea industrială — nivelul de regulă limitat al resurselor valutare ale țărilor în curs de dezvoltare.

În aceste condiții, s-au afirmat și s-au multiplicat preocupările în direcția înlocuirii anumitor importuri cu produse similare fabricate pe plan local. Substituirea importurilor — prin inițierea și dezvoltarea înlăuntrul granițelor naționale a anumitor producții — s-a dovedit, în consecință, a fi un proces firesc, antrenat de orientarea spre diversificarea și dezvoltarea industriei naționale și de preocuparea de a atenua dezechilibrul conturilor externe. Pe lîngă larga răspîndire a tendințelor de substituire a importurilor, o serie de state aflate în diverse stadii de industrializare au căutat să contracareze neajunsurile create de lipsa resurselor valutare — mai ales în condițiile unor niveluri exagerate ale dobînzilor — și prin promovarea și dezvoltarea pe scară largă și a așa-numitelor ramuri de export, exporturile putînd avea o contribuție notabilă la realizarea creșterii economice în general, la desfășurarea procesului de industrializare în special.

În contextul acestor căi generale se constată o mare varietate de formule concrete — proprii fiecărei țări în parte — de utilizare a comerțului exterior ca instrument al industrializării naționale, fără ca una sau alta din căile respective să reprezinte soluții unice, absolute, ale procesului industrializării, ci doar instrumente specifice integrate în strategii, programe sau planuri naționale tot mai pronunțat individualizate. De aceea singura apropiere relevantă și legitimă ce poate fi făcută în această privință este aceea legată de amploarea cu care diferitele țări au apelat la utilizarea prioritară a uneia sau alteia din cele două strategii.

De fapt, problematica utilizării cu prioritate a unei anume orientări este intim legată de un domeniu destul de controversat al literaturii mondiale de specialitate, întrucît sînt implicate aici atitudini conceptual-programatice și judecăți de valoare diferite față de oportunitatea în sine a fiecăreia din aceste orientări, precum și în legătură cu corelațiile ce pot fi stabilite între ele, și anume :

— considerarea celor două strategii drept etape succesive ale preocupărilor pentru utilizarea schimburilor economice externe în sprijinul procesului industrializării, substituirea importurilor aflîndu-se într-un raport de anterioritate față de dezvoltarea exporturilor în funcție de condițiile materiale, tehnice, umane etc. Astfel, dacă inițial substituirea importurilor reprezintă o necesitate absolută, ulterior dezvoltarea exporturilor trebuie și are creat cadrul necesar pentru a ocupa locul central ;

— considerarea celor două căi nu atît ca etape succesive, ci mai degrabă ca momente complementare care coexistă și se completează reciproc, prin prisma efectelor pe care le antrenează, ele constituind, practic două laturi ale unei strategii naționale unice de participare la diviziunea internațională a muncii în scopul progresului industrial [2]) ;

— considerarea celor două căi ca fiind insuficiente pentru atingerea obiectivelor industriale fixate atît la nivel național (prin programele sau planurile de dezvoltare economică), cît și la nivel internațional (spre exemplu, prin deceniile O.N.U. pentru dezvoltare). Acest punct de vedere se regăsește explicit formulat și într-un document al celei de a treia Conferințe Generale O.N.U.D.I. de la New Delhi, din 1980 [3]), în care se consemnează insuficiența ambelor tipuri de strategii în a satisface nevoile majorității populației din țările rămase în urmă, în principal datorită puterii de cumpărare reduse a populației și, pe de altă parte, datorită schimburilor neechivalente practicate pe piața internațională de către țările capitaliste dezvoltate.

Este de remarcat și faptul că același document avansează totodată propunerea unei căi diferite de utilizare a schimburilor internaționale, respectiv cea a industrializării endogene, în virtutea căreia, pe baza determinării prealabile a nevoilor populației, s-ar ajusta și structura producției industriale. În conformitate cu ideile de bază ale acestei strategii, o importanță comparativ mai mare ar trebui să capete, într-o primă etapă, ramurile industriei alimentare și ușoare (inclusiv producătoare de bunuri de folosință îndelungată) și, treptat și paralel, unele subramuri ale industriei constructoare de mașini, ale chimiei, materialelor de construcții etc. menite să răspundă atît necesităților populației (care, altfel, ar trebui satisfăcute prin importuri), cît și cerințelor de export [4]).

Odată cu extinderea și adîncirea procesului de industrializare pe plan mondial — fenomen accentuat mai ales de demararea industrializării într-o serie de țări în curs de dezvoltare încă de pe la mijlocul deceniului 7 — se manifestă tot mai pregnant un foarte semnificativ fenomen de natură contradictorie : pe de o parte, existența unor structuri diverse pe ramuri ale industriilor naționale și, pe de altă parte, afirmarea unui anumit paralelism structural între unele ramuri sau subramuri industriale din diverse țări, chiar dacă au un nivel diferit de dezvoltare.

---

[1]) Ion Blaga : „Industrializarea", Ed. Științifică și enciclopedică, București, 1983.

[2]) În literatura noastră de specialitate, această problematică este analizată mai larg de către Adrian Constantinescu (vezi „Substituirea importurilor și promovarea exporturilor — strategii complementare", Revista economică, nr. 40/8 X 1982).

[3]) „L'Industrie à l'horizon 2000 — Nouvelles perspectives" O.N.U., I.D./Conf. 4/3 aug. 1979.

[4]) De reținut opinia lui I. Blaga care consideră această a treia strategie ca fiind mai curînd o variantă a teoriei Manoilescu-Prebisch (care a fundamentat de-a lungul timpului strategiile naționale de substituire a importurilor) și avînd mai mult valoarea unei noutăți terminologice decît cea a uneia de fond (I. Blaga, op. cit. p. 137).

Dacă raportăm implicațiile acestui fenomen real la necesitatea obiectivă — și unanim recunoscută — a unei economii mondiale stabile și prospere, la necesitatea unei utilizări cu eficiență optimă a resurselor globale limitate de care dispune umanitatea, la necesitatea ca structura producției industriale mondiale să fie organizată pe baza celor mai eficiente sisteme de producție posibile, atunci apare evident că problematica înlăturării unor astfel de paralelisme structurale blocante în favoarea unor complementarități structurale funcționale poate sprijini industrializarea țărilor în curs de dezvoltare în cadrul unui sistem echitabil al diviziunii mondiale a muncii.

În acest context, experiența internațională atestă faptul că unul din mecanismele cele mai importante prin care pot fi înfăptuite aceste modificări structurale pe plan mondial îl reprezintă dezvoltarea endogenă, prin forțe proprii, ceea ce recent literatura de specialitate a denumit strategia dezvoltării adecvate. Este, desigur, o cale de valorificare superioară, în scopul satisfacerii cererii interne pe multiple planuri, a resurselor materiale și umane prin tehnologii adecvate, cu economie de energie. Profilarea pe activități industriale prin care țările respective își pot asigura autosatisfacerea necesităților interne și avantaje economice pe piețele externe presupune măsuri de coordonare între politicile economice ale țărilor industrializate, prin măsuri realiste de sprijinire a dezvoltării sectorului industrial al țărilor rămase în urmă, pe calea facilitării accesului lor la tehnologii adecvate, a asigurării fluxurilor financiare necesare țărilor respective fără restricții comerciale sau extraeconomice, prin asigurarea liberului acces al produselor industriale ale acestora pe piața internațională, în condiții care să le permită într-adevăr să obțină resursele necesare pentru susținerea procesului creșterii economice.

Rezultă că ne aflăm în fața unei etape noi, calitativ diferită, reprezentînd o primă mutație majoră în evoluția postbelică a utilizării comerțului exterior ca factor al procesului de industrializare. Această etapă marchează necesitatea trecerii de la schimburile comerciale internaționale, sub forma lor tradițională, la dezvoltarea unor forme moderne ale cooperării industriale internaționale. În strînsă legătură cu această necesitate se relevă cu claritate faptul că natura și conținutul modalităților de utilizare a comerțului exterior au devenit dependente într-o tot mai mare măsură nu numai de caracteristicile concret-naționale ale diverselor strategii de industrializare care le integrează, ci și de evoluțiile recente din structura producției industriale mondiale.

În acest cadru, tendințele de perspectivă din evoluția structurii producției industriale mondiale — și în special a celei din țările în curs de dezvoltare — capătă o importanță deosebită pentru însăși evoluția rolului și funcțiilor comerțului exterior în procesul industrializării.

Subramurile industriale producătoare de bunuri de consum, împreună cu agricultura și industria extractivă, vor continua, evident, să fie predominante atît în economia, cît și în strategiile de dezvoltare ale majorității țărilor în curs de dezvoltare, chiar în condițiile în care în cele mai multe din aceste țări se constată tendința unei creșteri comparativ mai dinamice a ramurilor producătoare de mijloace de producție. Sînt, în consecință, ușor de anticipat eforturile și timpul relativ mai îndelungat presupus de procesul prin care o serie de ramuri industriale prelucrătoare (cum sînt siderurgia, metalurgia neferoasă, construcțiile de mașini grele, unele subramuri ale industriei chimice etc.) vor dobîndi ponderi însemnate în aceste state.

Pe de altă parte însă, nu se poate trece cu vederea faptul real că, în unele țări în curs de dezvoltare cu nivel comparativ mai înalt de dezvoltare economică, producția mijloacelor de producție își mărește totuși relativ mai rapid ponderea sau această producție a ajuns deja chiar să dețină ponderi ridicate. Se poate aprecia — avînd în vedere și experiența în această privință a țărilor capitaliste dezvoltate — că multe din țările făcînd parte din acest grup intermediar vor dezvolta în viitor industrii producătoare de mijloace de producție, industrii care vor căpăta, în perspectivă, ponderi însemnate în economiile naționale respective.

Concluziile care se pot trage de aici sînt semnificative prin aceea că **în primul rînd**, în condițiile unei creșteri pe plan mondial cu precădere a producției industriale de mijloace de producție, structurile pe ramuri industriale ale țărilor în curs de dezvoltare tind să se diferențieze tot mai mult între ele comparativ cu relativa „omogenitate" (paralelism) din perioadele precedente, **urmînd să se eșaloneze pe diferite trepte de trecere** de la dezvoltarea prioritară a industriei ușoare și alimentare — de cele mai multe ori alături de dezvoltarea industriei extractive — la dezvoltarea prioritară a industriei grele prelucrătoare. **În al doilea rînd**, drept consecință a acestor evoluții, complementarității structurale funcționale actuale dintre industriile unor țări puternic industrializate și industriile unora dintre țările în curs de dezvoltare aflate într-un stadiu mai avansat al industrializării tinde să i se alăture cu timpul complementaritatea structurală funcțională dintre industriile acestor din urmă țări, pe de o parte, și industriile țărilor aflate în prezent în stadii inferioare sau incipiente ale industrializării, pe de alta.

Astfel, tabloul global al structurii producției industriale mondiale în perspectiva următoarelor decenii ne oferă imaginea unui sistem cu mult mai complex de complementarități și interacțiuni structural-industriale între țările lumii, de natură să determine, în prelungirea tendințelor deja înregistrate, o sensibilă creștere a complexității funcțiilor exercitate de schimburile economice internaționale în procesul creșterii economice în general și în cel al industrializării în special.

În acest sens, de exemplu, prin sprijinirea dezvoltării adecvate a țărilor rămase în urmă, se are în vedere ca, pe baza unei coordonări între politicile macroeconomice ale diferitelor state aflate în stadii diferite de industrializare (de complementarități structural-industriale), să se confere schimburilor internaționale o sferă mai largă și mai profundă de influențare pe termen lung a proceselor de creștere economică. Ideea de bază vizează înlocuirea unor exporturi de bunuri propriuzise ale unor țări mai avansate prin exportul de experiență de producție acumulată în ramurile respective (sub forma exportului de bunuri de capital, fonduri fixe de producție, echipamente și instalații complexe, servicii și asistență tehnică). Practic, în acest fel se asigură pentru țara respectivă posibilitatea modificării nomenclatorului de export în vederea obținerii unui spor de eficiență, în timp ce pentru țările importatoare o parte din importurile lor vor fi cu timpul substituite cu produsele ce se vor fabrica local. În acest fel, substituirea exporturilor ar putea facilita cooperarea industrială între însești țările care se industrializează, aflate pe niveluri diferite de dezvoltare a forțelor de producție, și totodată s-ar putea evita accentuarea paralelismelor structurale existente.

●

Particularitățile evoluțiilor de perspectivă ale procesului industrializării contemporane vor aduce, așa cum se poate observa, o serie de modificări însemnate, astfel încît, în viitor, nici o țară nu-și va mai putea activiza propria-i creștere economică prin strategii naționale de utilizare a comerțului exterior care să nu țină seama, să nu interacționeze (atît în sfera elaborării, cît și în cea a implementării lor) cu strategiile corespunzătoare ale celorlalte țări partenere. Ca instrumente specifice ale acestei tipologii noi de strategii, substituirea importurilor, dezvoltarea exporturilor sau industrializarea endogenă nu vor mai putea fi folosite, ca pînă recent, în unele cazuri, în mod izolat (ca momente în succesiune sau în complementaritate asimetrică), ci numai integrate în **strategii complexe omogene și coerente de utilizare simultană** a lor, desigur în proporții variate și fundamentate de obiectivele naționale și finalitățile specifice definite și urmărite în mod suveran de către fiecare țară în parte. Numai că atît definirea acestor obiective și a finalităților naționale, cît și trasarea căilor de atingere a lor — ca atribute inalienabile ale independenței economice naționale — vor trebui realizate în mod obiectiv — ca reflectare a unor legități economice inextricabile ale economiei mondiale contemporane — prin **cooperarea și conlucrarea** efectivă pe plan internațional.

Costea MUNTEANU

U.R.S.S.

Direcții prioritare în dezvoltarea construcției de mașini

SUBORDONATĂ obiectivelor de ansamblu ale dezvoltării complexului economiei naționale în cincinalul în curs și în perspectivă îndelungată, industria construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor își aduce contribuția la realizarea sarcinilor curente, cantitative și calitative, ale dezvoltării economico-sociale în anul 1984, sintetic ilustrate prin cîțiva indicatori macroeconomici : creșterea cu 3,1% a venitului național, cu 3,7% a producției industriale, majorarea investițiilor în sectorul de stat cu 5,2%, sporirea cu 3,4% a productivității muncii în industrie.

La nivelul întregului cincinal 1981—1985, industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, ramură cheie — cu o pondere de 29% în totalul producției industriale — are obiective de primă importanță, între care majorarea cu 40% a producției, ridicarea nivelului calitativ, deplasarea structurală în direcția creșterii ponderii mijloacelor moderne de mare capacitate, automatizate, de precizie, cu fiabilitate ridicată. Acestor cerințe generale li se adaugă exigențe suplimentare în cazul mașinilor și utilajelor destinate atingerii unor obiective prioritare ale strategiei economice cum sînt dezvoltarea puternică a energeticii sau impulsionarea producției agroalimentare.

Creșteri susținute ale producției sînt prevăzute în fabricarea de echipamente energetice, construcția de mașini grele și mijloace de transport. În domeniul energeticii se optează pentru instalații cu puteri sporite, de exemplu centrale nucleare de 1 000—1 500 MW sau chiar mai mari, care permit, în comparație cu tipurile avînd puteri sub 1 000 MW, reduceri cu 15% ale investițiilor specifice și consumului de metal și cu 30% ale consumului de forță de muncă utilizată pentru realizarea obiectivelor. Pentru intensificarea exploatării cărbunelui au fost puse în fabricație excavatoare rotative de mare capacitate, cu producție de 2 500—5 000 mc/oră, a căror utilizare permite dublarea productivității muncii. În domeniul mijloacelor de transport destinate exploatărilor carbonifere s-au creat capacități de producție pentru autobasculante grele, cu încărcătură utilă de 75, 110, 120 și chiar 180 tone.

Producția de mașini-unelte, reprezentînd în cadrul construcției de mașini domeniul cu cel mai rapid ritm de dezvoltare, este caracterizată printr-o reorientare structurală în favoarea mașinilor-unelte cu comandă numerică și a mașinilor-unelte speciale. Ritmuri prioritare se înregistrează în fabricarea roboților industriali și a liniilor automatizate de prelucrare.

O altă direcție importantă a dezvoltării construcțiilor de mașini, derivată din obiectivele majore ale economiei naționale, o constituie producția de mașini și utilaje pentru agricultură și industria alimentară (avînd deja o pondere de circa 1/5 din producția totală a construcției de mașini), subramură în care se au în vedere ridicarea calitativă a producției și în special creșterea randamentelor mașinilor agricole cu 20%, majorarea puterii medii a tractoarelor, reducerea consumurilor de combustibili și lubrifianți.

În cadrul programului special de accelerare a progresului tehnico-științific, construcția de mașini constituie domeniul prioritar de aplicare a unor măsuri organizatorice și al utilizării de instrumente economice (folosirea activă a sistemului de prețuri, a celui de cointeresare materială ș.a.), vizînd menținerea în fabricație numai a produselor care îndeplinesc condiții determinate de calitate, înnoirea mai rapidă a nomenclatorului, asimilarea pe scară largă a rezultatelor progresului tehnico-științific.

Iacchim SILVESTRU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 23—27 ianuarie a.c., cursul **dolarului S.U.A.** a prezentat o evoluție contradictorie, menținîndu-se însă la cote superioare celor atinse față de principalele valute occidentale la finele precedentei săptămîni. Modificările în sens descendent ale cursului dolarului au fost provocate de publicarea unor date și aprecieri oficiale venind să confirme o evoluție mai puțin favorabilă a activității în economia Statelor Unite : restrîngerea volumului comenzilor pentru bunuri de folosință îndelungată în industria S.U.A. cu 1,1 puncte procentuale în luna decembrie, după o majorare cu 3,4 puncte procentuale înregistrată la acest indicator în noiembrie 1983, estimările unor reprezentanți ai autorităților monetare centrale din S.U.A. privind reducerea în perspectivă apropiată a dobînzilor interne la fondurile în dolari, prognozarea unui deficit al balanței comerciale a țării de peste 100 miliarde dolari în anul 1984, după înregistrarea unui nivel record la acest capitol, de 69,39 miliarde dolari în anul 1983, încetinirea ritmului inflației la 3,8% în 1983, de la 3,9% în anul 1982 și 8,9% în 1981. În sens opus au influențat mișcările de curs pe termen scurt ale dolarului publicarea datelor privind soldarea cu un deficit de 6,3 miliarde dolari a balanței comerciale a S.U.A. în luna decembrie, față de 7,9 — 9 miliarde dolari cît se anticipa de către majoritatea observatorilor, publicarea aprecierilor oficiale potrivit cărora ritmul de creștere economică se va menține la 4,5—5% pe an în cursul primului trimestru a.c., precum și declarațiile făcute de o serie de economiști din sectoarele de cercetare ale firmelor angajate în operațiuni financiare pe piața S.U.A., potrivit cărora dobînzile interne la fondurile în dolari nu au atins încă nivelul maxim, fiind probabile noi creșteri ale acestora în viitorul apropiat.

Cursul lirei sterline față de dolar a fluctuat într-o marjă relativ îngustă, de 1,25 puncte procentuale, fiind pozitiv influențată spre finele intervalului analizat de publicarea datelor privind majorarea excedentului din balanța comercială și din contul curent al balanței de plăți a țării în luna decembrie, comparativ cu noiembrie a.c., precum și de speculațiile privind posibilitatea majorării prețului la țiței de către unii furnizori de petrol ai țărilor vest-europene.

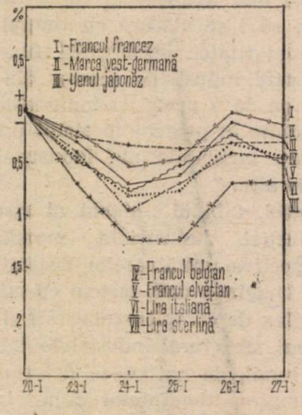

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 23 — 27 I ; bază : 20 I 1984

La finele intervalului analizat, lira sterlină cota la 1,4075 dolari, față de 1,4175 dolari la sfîrșitul săptămînii precedente.

Marca vest-germană a înregistrat o evoluție contradictorie a cursului față de dolar, în principal legat de modificările poziției acestuia pe piața valutară. O influență puțin favorabilă asupra cursului mărcii a exercitat publicarea datelor privind restrîngerea excedentului comercial al țării în 1983 la 42 miliarde mărci (de la 51,3 miliarde în 1982) precum și a excedentului din contul curent al balanței de plăți la 8,4 miliarde mărci (de la 8,6 miliarde în 1982). La 27 ianuarie a.c. marca vest-germană era cotată la 2,8150 mărci/dolar, comparativ cu 2,8075 mărci/dolar în ziua de referință de 20 ianuarie a.c.

Într-o marjă relativ apropiată a fluctuat **francul elvețian,** al cărui curs față de dolar se situa la 2,24 franci/dolar la finele intervalului analizat, față de 2,23 franci/dolar în ziua de referință. La nivelul întregii perioade încheiate la 27 ianuarie a.c., o ușoară depreciere a cursului față de dolar în raport cu nivelurile de referință din 20 ianuarie au înregistrat și **francul belgian** (de la 57,20 la 57,45 franci/dolar), **francul francez** (de la 8,60 la 8,6125 franci/dolar), **lira italiană** (de la 1 706 la 1 714 lire/dolar).

O poziție relativ mai stabilă față de dolar a cunoscut **yenul japonez,** cotat la finele intervalului la 234,25 yeni/dolar, comparativ cu 233,50 yeni/dolar la 20 ianuarie a.c.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 5 luni din zilele de 20 și 27 ianuarie a.c.) : eurodolari 10 și 10%, euromărci vest-germane 6,25 și 6,3125%, eurofranci elvețieni 4,125 și 3,9375%, eurolire sterline 9,6875 și 9,656250%.

Prețul aurului s-a situat, la ultimul fixing de la Londra din intervalul analizat la 370 dolari/uncie, cu 1,25 dolari sub cel atins în fixing la finele săptămînii precedente.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Competiție în informatică

RECUPERAREA decalajelor apărute în domeniul informaticii între Franța și alte țări industriale dezvoltate, în special S.U.A. și Japonia, face obiectul unor programe guvernamentale în cadrul cărora un rol determinant revine, după cum apreciază revista **L'Usine nouvelle**, pregătirii cadrelor de specialitate. Trecînd în revistă avantajele și dezavantajele modalităților specifice de rezolvare a acestei probleme în diferite țări (de exemplu, învățămîntul descentralizat în S.U.A. și pregătirea unificată sub raportul programelor de învățămînt realizată în majoritatea țărilor vest-europene), sursa citată precizează cîteva obiective importante ale programelor guvernamentale franceze, în acest domeniu. Un prim program vizează, pe de o parte, formarea unui număr ridicat de cadre cu pregătire superioară și medie în informatică (cîte 4 500 anual pînă în 1986), iar pe de altă parte, specializarea rapidă în acest domeniu a unor cadre cu alte formații tehnice (1 100 ingineri și 3 000 tehnicieni pînă la sfîrșitul anului 1984). Un al doilea program urmărește difuzarea largă a informaticii în sistemul național de învățămînt, care va cuprinde 3/4 din cele 240 de specialități ale pregătirii superioare și medii din învățămîntul de stat. Dată fiind stringența competiției internaționale, s-a considerat necesară folosirea în procesul de instruire nu numai a echipamentelor de producție națională, ci și a celor mai performante echipamente pe plan mondial.

Ungaria: evoluții în industria ușoară

REPREZENTÎND una din ramurile industriale importante, cu o contribuție de circa 10% la crearea venitului național, industria ușoară a Ungariei este înalt dependentă de piața externă, în primul rînd în ce privește asigurarea cu materii prime, care în ultimii ani s-a realizat în proporție de circa 85% din import, provenind în cea mai mare parte din țări nesocialiste.

Modernizarea și reconstrucția capacităților de producție au permis în deceniul trecut și în primii ani ai celui în curs dublarea producției acestei ramuri, în condițiile unei reduceri relativ importante a forței de muncă (de la 458 mii lucrători în 1970 la 380 mii în 1982). În ultimii ani, produsele industriei ușoare au reprezentat 14—15% din exportul total al Ungariei. Din totalul producției acestei ramuri circa 60% se orientează spre piața internă și 40% se exportă.

O subramură cu dependență ridicată de import o reprezintă producția de hîrtie și carton. Aproape 50% din încasările în valută convertibilă obținute la exportul de produse ale industriei ușoare se cheltuiesc pentru aprovizionarea cu hîrtie, carton și semifabricate pentru producția acestora. Pentru ameliorarea în perspectivă a situației, circa 25% din investițiile prevăzute pentru industria ușoară în actualul cincinal sînt destinate creării de condiții pentru creșterea producției interne de hîrtie și carton.

U.R.S.S.: mijloace moderne în exploatarea cărbunelui

ÎN valorificarea unuia dintre cele mai mari zăcăminte carbonifere din estul U.R.S.S. (bazinul Iujno-Iakutsk, cu rezerve prospectate de 40 miliarde tone) se aplică metode moderne și se experimentează mijloace tehnice noi de exploatare. De exemplu, conducerea întreprinderii carbonifere de la Neriungri, cu exploatare la zi se realizează în condițiile aplicării unui model matematic de optimizare a amplasării utilajelor, organizării extracției și transportului, precum și a prelucrării în fabricile de înnobilare. În cadrul exploatării au fost testate excavatoare cu capacitatea cupei de 20 mc, instalații de foraj universale, autocamioane basculante de 120 și 180 tone. Extracția de cărbune, facilitată și de condițiile naturale avantajoase, respectiv straturi de cărbune groase (de pînă la 70 m) și ușor accesibile, a crescut de la 400 mii tone cărbune în 1979, anul intrării în exploatare, la circa 6 milioane tone în 1983, pentru anul 1984 prevăzîndu-se un volum al extracției de 9 milioane tone.

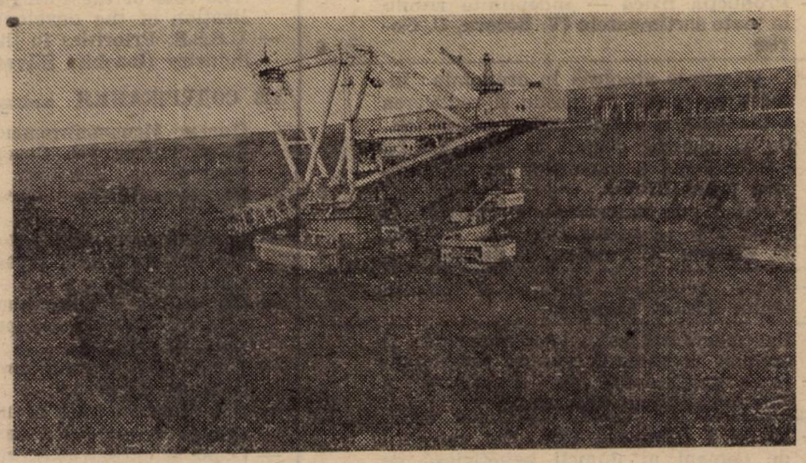

Tehnologii energetice convertibile

ÎN FINLANDA, eforturile de reducere a dependenței de surse energetice importate au condus la aplicarea unor soluții tehnologice diversificate, începînd cu extinderea utilizării energiei hidraulice și dezvoltarea capacităților nuclearo-electrice (patru reactoare în funcțiune, care furnizează 40% din producția totală de energie electrică a țării, ceea ce constituie un record) și încheind cu tehnologii noi, care permit utilizarea, uneori alternativă, a resurselor cu conținut caloric redus : turbă, biogaz, deșeuri rezultate din prelucrarea lemnului. Noile centrale mixte pot produce, de exemplu, energie electrică și termică prin utilizarea deșeurilor de lemn (o resursă existentă din abundență în Finlanda), care în procesul tehnologic sînt gazeificate, combustibilul rezultat fiind utilizat pentru alimentarea unor motoare diesel de antrenare a generatoarelor electrice. Sursa energetică primară poate fi substituită la nevoie cu alți combustibili inferiori, fără modificări esențiale ale instalațiilor. Avînd de regulă capacități reduse, instalațiile respective sînt destinate satisfacerii unor necesități locale. Valorificarea turbei, aflată în zăcăminte conținînd printre cele mai importante pe plan mondial, constituie o direcție majoră în procesul de diversificare a surselor de energie electrică și termică, tehnologii noi fiind experimentate în extracția și condiționarea acestui combustibil, de exemplu prin brichetare sau peletizare.

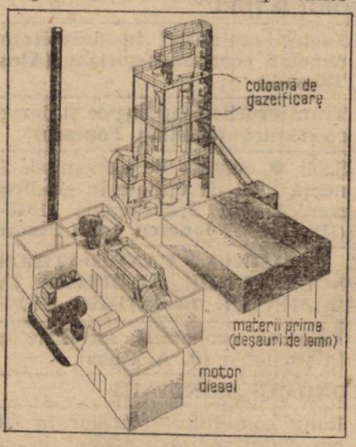

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 5 din 3 februarie 1984

Sărbătorirea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

— Scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România 1

— Mesajul Institutului Central de Cercetări Economice 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Economia românească în 1983. Primatul factorilor calitativi, al eficienței și competitivității (**Dan Popescu**) 4

— Producția fizică — îndeplinită ritmic, la toate sortimentele (**V. Boescu, C. Gorie**) 6

— O prioritate absolută în economie : încadrarea fermă în norme și reducerea accentuată a consumurilor energetice

● De la tratarea globală la fundamentarea concretă a măsurilor de economisire (**Ioan Crețu**) 8

● Instalații de acumulare a căldurii în centralele termoelectrice (**A. Mihăilă, C. Bilegan, A. Predica, C. Staicu**) 9

— Noua revoluție agrară și factorul uman (**Ileana Stănescu**) 10

— Recensământul animalelor domestice. O acțiune importantă pentru fundamentarea programelor de dezvoltare a zootehniei (**Ioan Mehedinți**) 12

— De la 1 februarie 1984. Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției (**Lucia Mihăilescu**) 13

— Revitalizarea vadurilor comerciale (**S. Gronski, I. Costache**) 14

— Bugetul de venituri și cheltuieli — instrument de întărire a autogestiunii (**Nicolae Săvoiu**) 16

— Cititorii au cuvîntul 18

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Calitatea stilului de muncă, determinantă a calității deciziilor (**Mihaela Șerb**) 19

TEORII ● IDEI

— Factorii calitativi în dezvoltarea sistemelor economico-sociale (**Alexandru Tașnadi**) 21

— Transferurile tehnologice și dezvoltarea economică (**Cristian Popescu**) 23

— Școli ● curente ● economiști. Permanența ideii de unitate în gîndirea economică din Transilvania (1848—1918) (II) (**Toader Ionescu, Iuliu Pinczés**) 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Făurirea economiei socialiste unitare în România (**P. A. Goga**) 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Rolul comerțului exterior în stimularea industrializării țărilor în curs de dezvoltare (**Costea Munteanu**) 28

— U.R.S.S. Direcții prioritare în dezvoltarea construcției de mașini (**Ioachim Silvestru**) 30

ÎN SUPLIMENT: Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— The Letter of the Executive Political Committee of the Central Committee of the R.C.P., of the State Council and of the Government of the Socialist Republic of Romania 1

— The Message of the Central Institute of Economic Research 3

— The Romanian economy in 1983. Priority for the qualitative factors of efficiency (**Dan Popescu**) 4

— The physical production; rhythmic output for all commodities (**V. Boescu, C. Gorie**) 6

— The new agrarian revolution and the human factor (**Ileana Stănescu**) 10

— Since February 1st 1984: new cathegories of workers will benefit by the payment increase (**Lucia Mihăilescu**) 13

— A revival of the traditional commercial centers with a large custom (**S. Gronski, I. Costache**) 14

— The income-expenditure budget : an instrument aimed to strengthen self-management (**Nicolae Săvoiu**) 16

— The qualitative factors in the process of developing the economic and social systems (**Alexandru Tașnadi**) 21

— The technological transfer and the economic development (**Cristian Popescu**) 23

— Schools ● trends ● economists. The permanence of the idea of unity in the economic thought in Transylvania (1848—1918) (II) (**Toader Ionescu, Iuliu Pinczés**) 24

— The role of the foreign trade as a stimulus for the industrialization of the developing countries (**Costea Munteanu**) 28

— U.S.S.R. Priorities in the development of the machine building industry (**Ioachim Silvestru**) 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Письмо Исполнительного Политического Комитета ЦК РКП, Государственного Совета и Правительства Социалистической Республики Румынии 1

— Послание Центрального Института Экономических Исследований 3

— Румынское народное хозяйство в 1983-ом году. Первенство качественным фактором, эффективности и конкурентноспособности (**Дан Попеску**) 4

— Примерное выполнение плановых заданий. Физическая продукция, реализуемая ритмично по всему ассортименту (**В. Боеску, К. Горие**) 6

— Новая сельскохозяйственная революция и человеческий фактор (**Илеана Стэнеску**) 10

— С 1 февраля 1984 г. новые категорий трудящихся воспользуются повышением оплаты труда (**Лучия Михэилеску**) 13

— Оживление торговых мест (**С. Гронски, И Костаке**) 14

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Бюджет доходов и расходов — инструмент укрепления самохозяйствования (**Николае Сэвою**) 16

— Качественные факторы в развитии социально-экономических систем (**Александру Ташнади**) 21

— Перенос технологии и экономическое развитие (**Кристиян Попеску**) 23

— Школы ● Течения ● Экономисты ● Постоянство идеи единства в экономической мысли в Трансильвании (1848—1918 гг.) (II) (**Тоадер Ионеску, Юлиу Пинчеш**) 24

— Роль внешней торговли в стимулировании индустриализации развивающихся стран (**Костеа Мунтеану**) 28

— СССР: Приоритетные направления в развитии машиностроения (**Иоаким Силвестру**) 30

ÎN ATENȚIA CANDIDAȚILOR LA ADMITEREA ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

Începînd cu acest număr „Revista economică" reia publicarea unui ciclu de consultații în sprijinul celor ce doresc să se prezinte la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Elaborate de cadre universitare de la Academia de Studii Economice din București, consultațiile sînt în conformitate cu temele cuprinse în programa aprobată de Ministerul Educației și Învățămîntului, referindu-se la toate subpunctele fiecărei teme.

Pentru a vă asigura o pregătire completă, beneficiind de toate consultațiile ce se vor publica, abonați-vă la „Revista economică". Costul unui abonament anual individual este de 260 lei. Abonamentele se primesc la toate oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — tiliala sector 1.

APILARNIL — APILARNILPROP

SĂNĂTATE, VIGOARE, LONGEVITATE prin:

APILARNIL (drajeuri)

Ca energostimulant general şi ca activator biologic are următoarele indicaţii : în debilitate fizică generală, în astenii, în stări de denutriţie, convalescenţă, post-operator, osteoporoză, pubertate întîrziată, climacteriu, astenie sexuală, surmenaj fizic şi intelectual, în îmbătrînirea prematură şi exagerată, precum şi în stări care necesită tonice şi trofice generale metabolismului.

APILARNILPROP (drajeuri)

Ca energostimulant general şi ca activator biologic are următoarele indicaţii : în debilitate fizică generală, în astenii, în stări de denutriţie, în convalescenţă, post-operator, osteoporoză, pubertate întîrziată, astenie sexuală, climacteriu, surmenaj fizic şi intelectual, în îmbătrînirea prematură şi exagerată, precum şi în stările care necesită tonice şi trofice generale.

Datorită principiilor active din propolis, APILARNILPROP acţionează în diferite afecţiuni bucale ca : antiseptic şi decongestiv, antimicrobian, cicatrizant, anestezic local. Stimulează procesele de regenerare celulară, ; se utilizează în stomatite, gingivoragii, parodontopatii marginale cronice.

Drajeurile APILARNILPROP sînt bine tolerate şi eficiente în tratamentul inflamaţiilor acute, subacute şi cronice laringo-traheo-bronhice. Contactul prelungit cu mucoasa bucală şi faringiană, resorbţia lentă a conţinutului, asigură efectele terapeutice locale şi generale.

În glosodinie reduce fenomenele inflamatorii locale. Substanţele cicatrizante şi antiseptice din propolis acţionează favorabil în boala ulceroasă, gastrite, colite şi enterocolite, formînd o peliculă protectoare.

CONFECȚII DE IARNĂ

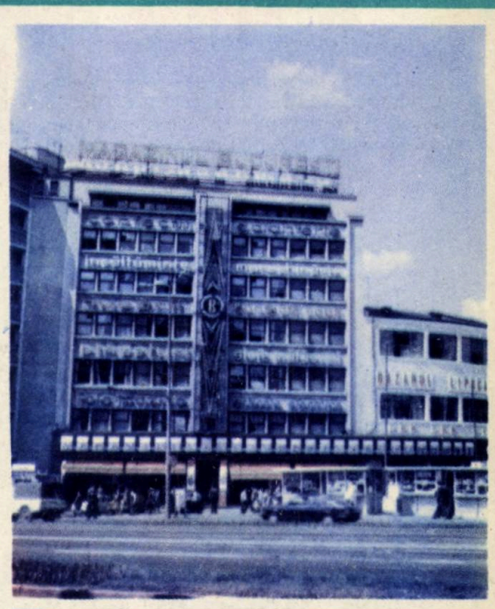

1984 FEB 14

Marile magazine din capitala țării — București : „Bucur-Obor", „Unirea", „București", „Victoria", „Adam", „Eva", precum și marile magazine universale din țară vă pun la dispoziție în acest sezon un bogat și extrem de variat sortiment de articole de : confecții, tricotaje, lenjerie, încălțăminte, marochinărie, galanterie etc.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

o relaţie economică de bază:

04

PRODUCTIVITATE-

CALITATE

Numărul 6 ● Vineri 10 februarie 1984

Coordonate ale dezvoltării economiei româneşti în 1983

DINAMICA PRODUCŢIEI INDUSTRIALE

VALOAREA PRODUCŢIEI NETE
-în procente-

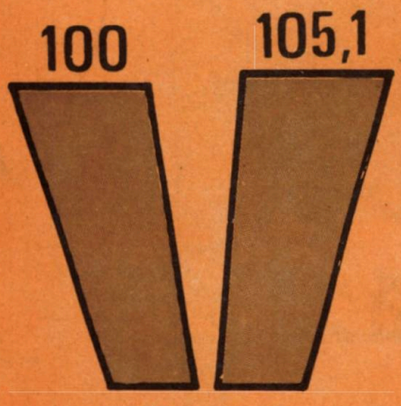

VALOAREA PRODUCŢIEI MARFĂ
-în procente-

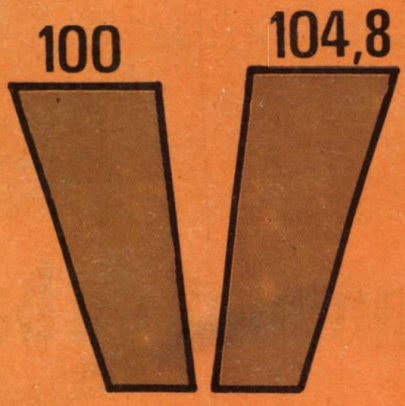

- Sporul de producţie industrială realizat în primii trei ani ai cincinalului echivalează cu aproape întreaga producţie obţinută în anul 1960.

VOLUMUL INVESTIŢIILOR TOTALE REALIZATE ÎN ECONOMIA NAŢIONALĂ
-în procente-

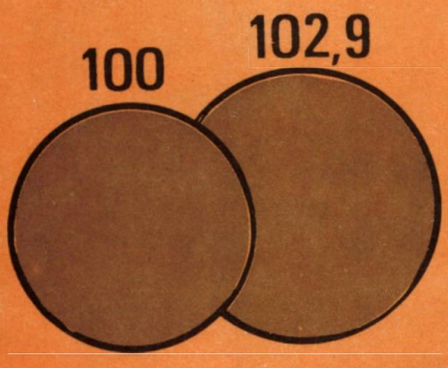

DINAMICA VOLUMULUI TOTAL DE EXPORT
-în procente-

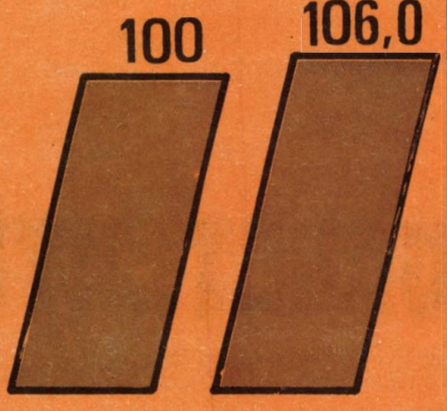

PRODUCTIVITATEA MUNCII PE O PERSOANĂ ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ
(calculată pe baza producţiei marfă)
-în procente-

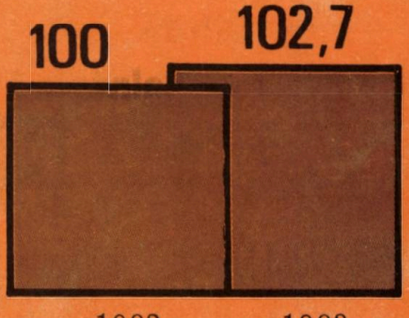

DINAMICA VENITULUI NAŢIONAL
-în procente-

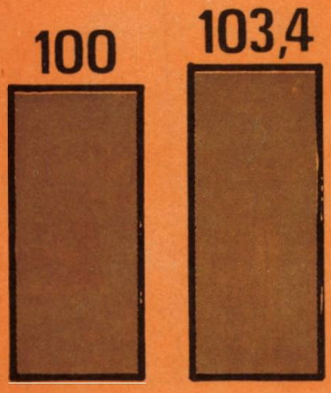

NUMĂRUL MEDIU AL PERSONALULUI MUNCITOR
-mii persoane-

VENITURILE BĂNEŞTI ALE POPULAŢIEI DE LA SECTORUL SOCIALIST
-în procente-

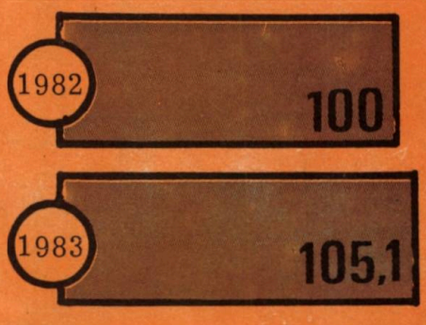

Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu

CONSFĂTUIRE DE LUCRU LA C.C. AL P.C.R.

consacrată analizării activității în industrie și investiții, asigurării măsurilor pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a sarcinilor pe acest an

În cuvîntarea rostită la Consfătuire, tovarășul Nicolae Ceaușescu a stabilit orientări pentru înfăptuirea planului național unic de dezvoltare economică și socială a țării, pentru transpunerea în viață a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism

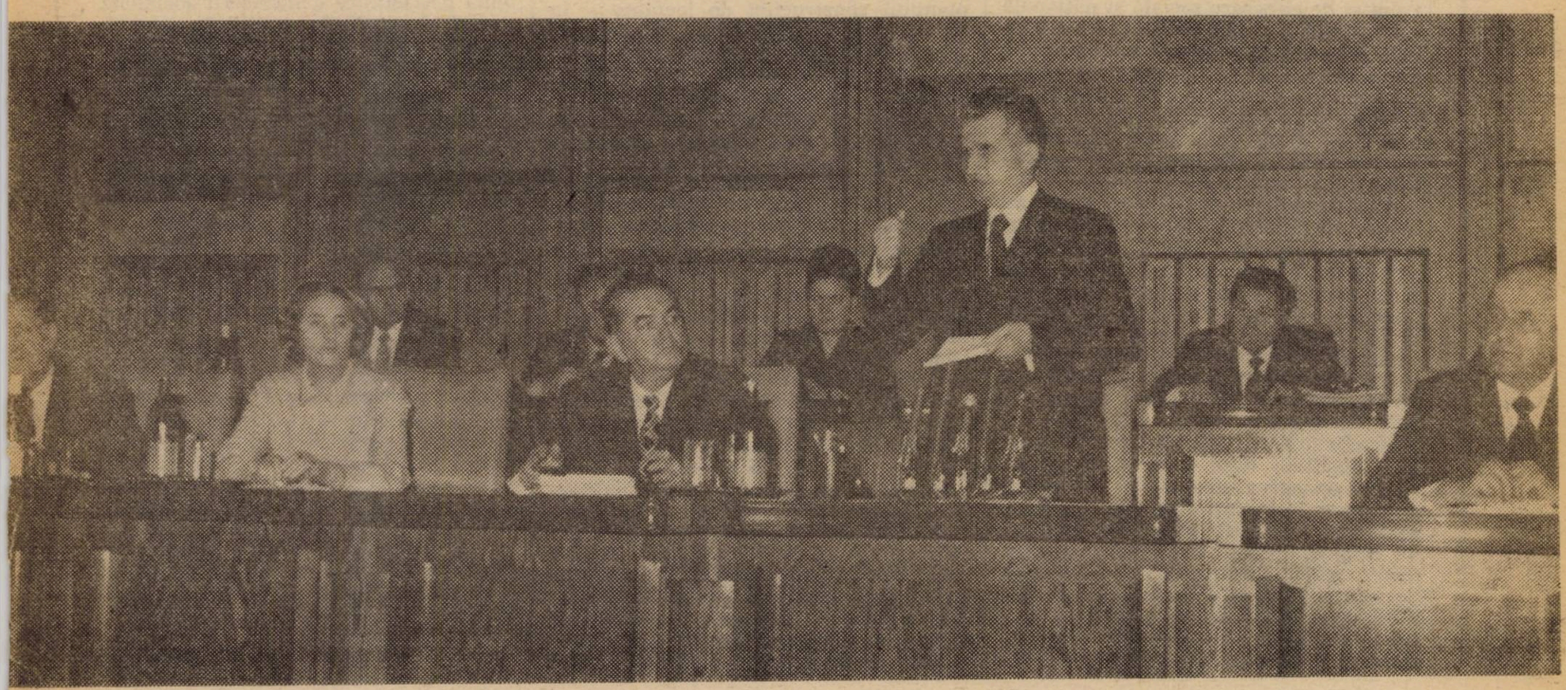

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR

Puternică emulație pentru îndeplinirea și depășirea indicatorilor de plan

„In toate ramurile economiei naționale, anul 1984 să marcheze o îmbunătățire radicală a activității ! Să asigurăm sporirea venitului național și înfăptuirea, pe această bază, a tuturor măsurilor pe care le-am stabilit privind creșterea veniturilor și a nivelului de trai al oamenilor muncii — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste pe care o edificăm."

NICOLAE CEAUȘESCU

Întrecerea socialistă pe anul 1984

ÎNSUFLEȚITELE CHEMĂRI adresate de organizații județene de partid, consilii populare, de colectivele a 34 de unități economice și 4 institute de cercetări și proiectări au declanșat întrecerea socialistă pe 1984 — an hotărîtor al cincinalului. Organizată pe baza criteriilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și ghidată de indicațiile și sarcinile formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la plenarele Comitetului Central din iulie și noiembrie 1983, la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, la Consfătuirea de lucru ce a avut loc zilele trecute, întrecerea socialistă — manifestare a puternicului atașament al maselor celor ce muncesc la politica partidului și statului nostru, expresie a democrației muncitorești, revoluționare — vizează mobilizarea intensivă a tuturor resurselor, a întregului potențial de muncă și creație pentru îndeplinirea și depășirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1984 și a angajamentelor asumate, pentru realizarea unei noi calități a muncii și a vieții în toate sectoarele de activitate.

Întîmpinarea importantelor evenimente politice din acest an — Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român și a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă — conferă întrecerii un sens și mai profund, acela de a ridica și mai mult cotele bilanțului la capătul a patru decenii de făurire, consolidare și dezvoltare a noii orînduiri, cotele de la care se pornește în orientarea și dimensionarea obiectivelor celui de-al optulea cincinal.

Angajamentele unităților care au lansat chemările la întrecere în diferitele sectoare ale ramurilor economiei, angajamentele pe care celelalte unități și le asumă — ca răspuns la aceste chemări — în cadrul actualelor adunări generale reflectă puternic hotărîrea oamenilor muncii de a-și uni eforturile pentru obținerea unor performanțe corespunzătoare stadiului actual de dezvoltare a economiei, a forțelor de producție, a capacității factorului uman. Ele constituie baza pentru desfășurarea cu obiective concrete a întrecerii nu numai între întreprinderi, institute, centrale, ci și între colectivele unităților organizatorice de bază (fabrici, uzine, secții, ateliere, brigăzi, formații de lucru) și între oamenii muncii, din a căror contribuție însumată se constituie rezultatele de ansamblu. Organizarea și retribuirea în acord global favorizează în cel mai înalt grad o asemenea emulație, o asemenea participare unanimă.

Accentul principal se pune pe materializarea eficientă a activității productive: în industrie — realizarea în întregime și ritmică a producției fizice, a producției marfă, a producției marfă vîndută și încasată, a producției pentru export, la nivelul planificat și la cel suplimentar ce rezultă din angajamente, cu respectarea întocmai a structurii sortimentale și a calității prevăzute în plan și în contracte ; în investiții și construcții-montaj — scurtarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor aflate în execuție (și în primul rînd a capacităților din sectoarele energetice și producătoare de materii prime, a celor destinate unor producții care să înlocuiască importul și să asigure creșterea potențialului de export), reducerea perioadelor de probe mecanice și tehnologice, realizarea în devans a graficelor de utilizare a parametrilor proiectați, îndeplinirea planului construcției de locuințe ; în agricultură — depășirea producțiilor prevăzute în plan și în programele speciale la cereale, plante tehnice, legume, fructe, produse animaliere ș.a.

Programele prioritare privind dezvoltarea bazei energetice și a producției de energie, programele aprobate de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie în legătură cu îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, combustibili și energie și valorificarea superioară a acestora, creșterea mai accentuată a productivității muncii, mărirea rentabilității și eficienței întregii activități precizează parametrii de ordin calitativ ce trebuie atinși în acest an și căile pentru realizarea lor. Aplicarea la termen și chiar în devans a măsurilor stabilite în programele proprii ale unităților și sintetizate în angajamente reprezintă garanția îndeplinirii indicatorilor respectivi; de aceea, în organizarea și desfășurarea întrecerii începînd de la fiecare loc de muncă, de la fiecare formație de lucru, preocuparea pentru un regim sever de economii, o calitate superioară, gospodărirea rațională a tuturor resurselor, pentru ordine și disciplină trebuie să dețină un loc central, să antreneze participarea responsabilă a fiecărui om al muncii.

Paralel cu îndeplinirea integrală, la timp și de calitate a obligațiilor contractuale față de partenerii externi ai întreprinderilor care produc pentru export, cu accelerarea procesului de înnoire și modernizare a produselor pentru a le face competitive cu cele mai bune produse similare pe plan mondial, angajamentele au în vedere gospodărirea rațională a fondului valutar pentru importuri, impulsionarea acțiunilor de asimilare și realizare a unor materii prime, materiale, mașini, piese de schimb și subansamble care fac încă obiectul importului, producerea și utilizarea de noi înlocuitori. Înfăptuirea acestor angajamente este direct condiționată de realizarea celor pe care și le asumă colectivele institutelor de cercetare, inginerie tehnologică, proiectare în legătură cu sporirea și valorificarea superioară a bazei de materii prime și energetice, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, înnoirea acestora și a tehnologiilor, asistența tehnică la introducerea lor în unitățile economice.

Sub conducerea organelor și organizațiilor de partid și în colaborare cu sindicatele, consiliile de conducere din întreprinderi, institute, centrale, cooperative sînt datoare să acționeze pentru buna desfășurare a întrecerii socialiste, asigurînd condițiile materiale, tehnice, organizatorice de care depinde îndeplinirea angajamentelor aprobate de adunarea generală — forul suprem al autoconducerii din fiecare unitate, dimensionînd în funcție de aceste angajamente programele operative, stimulînd și sprijinind inițiativele muncitorești, organizînd evidența și publicitatea rezultatelor obținute pe parcurs.

Majorarea retribuțiilor personalului muncitor, care în cîteva luni va cuprinde toate ramurile economiei, noile principii ale sistemului de retribuire, care dau oamenilor muncii posibilitatea de a obține cîștiguri nelimitate pe măsura rezultatelor obținute în îndeplinirea sarcinilor ce le revin adaugă conținutului moral-politic al întrecerii socialiste un suport de cointeresare materială în concordanță deplină cu echitatea socialistă. Roadele întrecerii din acest an, materializate în dezvoltarea economiei, în sporirea avuției naționale, se vor reflecta nemijlocit în creșterea nivelului de trai al întregului popor, în ridicarea României pe noi culmi de progres și civilizație.

C. DAMIAN

D646

CONSULTAȚII ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

CONCEPȚIA P.C.R., A SECRETARULUI SĂU GENERAL, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, PRIVIND ROLUL FACTORILOR INTENSIVI ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAȚIONALE

Între trăsăturile evoluției economiei românești în anii socialismului — ani în care partidul comunist și-a îndeplinit și își îndeplinește cu succes misiunea istorică de conducător al întregului nostru popor — se vădesc constanța și dinamica dezvoltării. Progresele remarcabile înregistrate în economia românească și cu deosebire în anii de după 1965, progrese ilustrate elocvent de evoluția indicatorilor sintetici în perioada 1950—1981 (tabelul nr. 1),

Dinamica unor indicatori ai dezvoltării economiei naționale

Tabelul nr. 1

Indicatori	1950	1965	1981
Venit național	100	413	15 ori
Venit național pe locuitor	100	354	11 ori
Producția industrială	100	649	34 ori
Producția agricolă	100	193	346
Fonduri fixe	100	223	829
Productivitatea muncii în industrie	100	343	945

s-au concretizat în dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, în crearea unei structuri noi a economiei naționale, în creșterea susținută a nivelului de trai al întregului popor. Ceea ce trebuie subliniat din capul locului este faptul că toate datele cifrice care dau măsura acestui salt al economiei nu exprimă numai o evoluție pe latura cantității, nu sînt un rezultat numai al acțiunii factorilor extensivi — respectiv al creșterii volumului fondurilor fixe productive puse în funcțiune, al sporirii resurselor materiale atrase în producție și al forței de muncă ocupată în producția socială. Progresul economiei naționale s-a bazat și pe factorii de ordin intensiv. De altfel, sporirea continuă a productivității muncii, economisirea energiei, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, utilizarea cu randamente superioare a fondurilor societății au reprezentat parametrii fundamentali ai strategiei dezvoltării elaborate de partid în perioada de după Congresul al IX-lea. Tocmai prin corelarea acțiunii factorilor extensivi și intensivi ai dezvoltării în cadrul fiecărui cincinal a fost posibilă creșterea puternică, echilibrată, armonioasă a economiei românești. **„In anii construcției socialiste,** arată secretarul general al partidului, **România a cunoscut o puternică dezvoltare economico-socială și a devenit o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, cu o agricultură socialistă avansată".**

PRIMATUL FACTORILOR INTENSIVI IN STRATEGIA CREȘTERII ECONOMICE

Prezenți de-a lungul acestui amplu și complex proces al dezvoltării economiei românești, factorii intensivi nu au avut însă aceeași pondere în fiecare etapă, acțiunea lor fiind cu mult accentuată — așa cum arătam — în ultimele cincinale.

Acumulările care au avut loc permanent în economie, progresele înregistrate în toate domeniile de activitate au impus în ultimii ani necesitatea accentuării factorilor în-

Supliment la nr. 6 1984 Revista ECONOMICA

tensivi — idee subliniată în documentele partidului nostru, de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu care arăta: **„Să punem accentul nu pe dezvoltarea extensivă ci pe dezvoltarea intensivă a economiei naționale, pe valorificarea superioară a întregului nostru potențial material și uman pentru a putea obține noi succese pe drumul înfloririi continue economico-sociale a României".**

Această modificare de pondere care, în planul concepției privind dezvoltarea armonioasă a economiei și societății românești și-a precizat liniile de forță odată cu cel de al IX-lea Congres al P.C.R. și s-a impus în ultimele cincinale, se învedera ca o necesitate logică, determinată de nivelul atins în dezvoltarea forțelor de producție. Acesta impunea folosirea la cote superioare a potențialului material acumulat; utilizarea eficientă a factorului uman, prin lărgirea continuă a ariei de cuprindere a populației active în ramurile moderne ale economiei, de înaltă eficiență, prin ridicarea susținută a gradului de instrucție, prin articularea flexibilă a mutațiilor ce au loc în conținutul muncii, în structura profesională etc.; conducerea judicioasă a proceselor economice în conformitate cu nivelul ridicat de complexitate al economiei; potențarea efectelor economice prin incorporarea, în proporții crescînde, a unor factori de creștere cum sînt cercetarea științifică, pregătirea profesională a oamenilor etc.

Accentuarea factorilor intensivi ai dezvoltării, schimbarea raportului în favoarea lor în ce privește contribuția la procesul reproducției lărgite sînt elocvent ilustrate în teza partidului de trecere la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială. De fapt, realizările înregistrate de economia noastră în ultimele cincinale pun în evidență tocmai aceste orientări, eforturile făcute pentru punerea în valoare a factorilor intensivi ai dezvoltării. Această schimbare este evidențiată cel mai bine de evoluția indicatorilor de eficiență. Astfel, dacă ne oprim la cel mai reprezentativ dintre aceștia: productivitatea muncii, constatăm că indicatorul menționat a cunoscut o dinamică ridicată. Indicele productivității muncii pe o persoană ocupată în industrie, de exemplu, a crescut în 1981 față de 1965 cu 275 la sută; pe seama creșterii productivității muncii s-a obținut în cincinalul 1971—1975 aproape 55% din sporul producției industriale, iar în cincinalul 1976—1980 circa trei sferturi. Aceste rezultate au la bază promovarea fermă a progresului tehnic, utilizarea cu o eficiență tot mai bună a mașinilor și utilajelor, accentuarea procesului de valorificare superioară a resurselor naturale.

De asemenea, creșterea eficienței economice în cadrul economiei naționale, în special în ultimul deceniu, s-a datorat ridicării eficienței fondurilor fixe. În șantierele industriei, ca de altfel pe total economie, în perioada 1950—1981 s-a înregistrat o creștere a produsului social și a venitului național pe unitatea de fonduri fixe productive, precum și o sporire mai rapidă a productivității muncii comparativ cu cea a înzestrării cu fonduri fixe productive. Această tendință a fost generată, alături de acțiunea progresului tehnic, și de alți factori, cum ar fi creșterea ponderii fondurilor fixe active în structura fondurilor fixe totale — ceea ce a condus la sporirea producției specifice pe unitatea de fonduri fixe — adîncirea specializării și cooperării în producție, introducerea metodelor moderne de conducere și organizare a producției etc. Totodată, accentul pus pe factorii intensivi ai dezvoltării este reflectat și de corelațiile și proporțiile care se formează la nivel macro și microeconomic, în profil de ramură și teritorial. În acest sens se înscrie efortul constant de modernizare a structurilor economice, avîndu-se în vedere locul și rolul celor două ramuri de bază ale economiei naționale — industria și agricultura (vezi tabelul nr. 2).

Schimbări structurale în cadrul economiei naționale

Tabelul nr. 2

	1950	1965	1981
Dinamica producției globale industriale	100	649	34 ori
Dinamica producției globale agricole	100	193	346
Contribuția industriei la crearea venitului național (%)	44	48,9	57,2
Ponderea industriei în fondurile fixe (%)	19,8	31,8	44,3
Ponderea industriei în forța de muncă ocupată (%)	12,0	19,2	36,1
Ponderea agriculturii în forța de muncă ocupată (%)	74,1	56,5	28,9
Ponderea produselor industriale prelucrate (mașini, utilaje, produse chimice, mărfuri industriale de larg consum și materiale de construcții) în exportul total al țării (%)	11,6	39,6	56,1

Pe fondul dezvoltării unor ramuri de bază ale industriei — ponderea metalurgiei, a construcțiilor de mașini și chimiei a crescut de la 23,9% în 1950 la 51,6% în 1981 — s-au dezvoltat puternic o serie de subramuri sau ramuri industriale noi, de înaltă tehnicitate și eficiență, menite să asigure valorificarea superioară a materiilor prime, să încorporeze cu prioritate în produse inteligența, creativitatea și priceperea oamenilor muncii. De exemplu, în perioada 1966—1981, în industria constructoare de mașini s-au înregistrat creșteri de producție între 4,1 ori și 7,5 ori la utilaje tehnologice, mașini-unelte și motoare electrice, de aproape 25 de ori la produse ale industriei de mecanică fină și optică, de 40 de ori la mijloace de automatizări și tehnică de calcul. În industria chimică s-au înregistrat creșteri de 10 ori la fire și fibre sintetice etc. Pe această bază industria a devenit capabilă să satisfacă în proporții din ce în ce mai însemnate — în prezent circa 80% — cerințele de mașini, utilaje și instalații ale țării, asigurînd introducerea puternică a progresului tehnic și în celelalte ramuri ale economiei.

Pe fondul trecerii la o nouă calitate în toate domeniile de activitate, ce reflectă, de fapt, asigurarea dezvoltării

economiei prin acțiunea preponderentă a factorilor intensivi, se cuvine a menționa că la elaborarea acestei strategii s-a avut în vedere și faptul că factorii cantitativi devin tot mai restrictivi în raport cu nevoile economiei naționale. Pentru fiecare etapă de dezvoltare aceștia au limite care nu pot fi depășite, cu tot aportul pe care îl aduc știința și progresul tehnic. De asemenea, au trebuit să fie luate în considerare evoluția economiei mondiale, fenomenele de criză care s-au manifestat: criza energetică, criza de materii prime, criza financiar-valutară, și care au creat obstacole numeroase în calea desfășurării relațiilor comerciale internaționale. În acest context, aprovizionarea economiei naționale cu combustibil, energie, materii prime și materiale din import, ca și preluarea unor rezultate ale progresului științific și tehnic din exterior se realizează în condiții grele, adesea oneroase. Apare astfel la deplina sa importanță și semnificație orientarea cuprinsă în documentele Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului din 1982, de a se lărgi baza națională de materii prime și energetică, concomitent cu intensificarea eforturilor pentru reducerea continuă a consumurilor materiale și energetice, cu ridicarea productivității muncii și intensificarea procesului de introducere a rezultatelor cercetării științifice în producție, creșterea calității produselor etc.

DIRECȚII PRIORITARE DE ACȚIUNE

Realizările obținute de poporul nostru ca și obiectivele prevăzute pentru acest cincinal privind continuarea dezvoltării armonioase a complexului economic național impun accelerarea punerii în valoare a factorilor intensivi ai dezvoltării, mai precis asigurarea unui raport optimal între factorii extensivi și intensivi, între efort și efect. Pentru aceasta este necesar a se acționa în continuare în direcția intensificării procesului de modernizare a structurii economiei naționale pentru asigurarea unui temeinic echilibru dezvoltării. Această acțiune urmărește dezvoltarea echilibrată a tuturor ramurilor, creșterea proporțională, armonioasă, a industriei și agriculturii, realizarea unui echilibru între diferitele sectoare ale economiei, astfel încît să se acopere cît mai bine necesitățile de consum productiv și individual, să sporească aportul țării noastre la schimburile economice internaționale, să crească neîntrerupt venitul național și pe această bază să se ridice nivelul de trai.

Avînd în vedere prioritatea care se acordă factorilor intensivi în asigurarea reproducției lărgite în etapa actuală, echilibrul dezvoltării urmează a se realiza în țara noastră pe baza celor mai mici cheltuieli posibile de muncă vie și materializată, prin ridicarea eficienței utilizării resurselor materiale și de muncă ale societății. Drept urmare, în etapa actuală, ca și în viitor se acționează și se va acționa în sensul creșterii cu prioritate a ponderii ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate, apte să asigure valorificarea superioară a resurselor și reducerea continuă și substanțială a consumului de materii prime și energetic, concomitent cu limitarea producției unor ramuri și chiar cu renunțarea la producerea anumitor produse energointensive sau care presupun consumuri mari de materii prime deficitare.

Partidul nostru a proiectat strategia creșterii economiei ținînd seama de rezultatele obținute pînă în prezent, de condițiile concrete ale etapei în care ne găsim, de sarcinile și obiectivele pe care ni le-am propus de realizat, de tendințele care se manifestă în domeniul economic pe plan mondial etc. Ca rezultat al acestei acțiuni a fost elaborat un ansamblu de programe speciale pe ramuri și subramuri, pe produse, precum și programe privind creșterea productivității muncii, ridicarea calității produselor, reducerea consumurilor etc., toate acestea avînd menirea de a asigura o antrenare mai puternică a factorilor intensivi ai dezvoltării, o corelație optimă între aceștia și cei extensivi.

În acest cadru, o direcție de acțiune deosebit de actuală în vederea accentuării dezvoltării intensive a economiei naționale o constituie creșterea productivității muncii, factor deosebit de important pentru asigurarea progresului general al societății noastre, pentru ridicarea bunăstării celor ce muncesc. **„Este necesar — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — să înțelegem că nu putem vorbi de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare spre comunism, de ridicare continuă a nivelului de trai al poporului fără a realiza o înaltă productivitate a muncii"**. În conformitate cu prevederile „Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990", adoptat la finele anului trecut, productivitatea muncii în țara noastră se va dubla în cîțiva ani, ajungînd să se atingă, într-un timp scurt, nivelurile de productivitate care se realizează în țările dezvoltate din Europa. Acest obiectiv poate fi realizat, arăta secretarul general al partidului, prin modernizarea continuă a tehnologiilor de fabricație, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție și introducerea metodelor moderne de conducere, folosirea cît mai completă a capacităților de producție, a forței de muncă, îmbunătățirea asistenței tehnice în toate schimburile de lucru, asigurînd o strînsă corelație între nivelul tehnic de dotare și nivelul de eficiență realizat. La acestea trebuie adăugată necesitatea întăririi spiritului de ordine și disciplină al fiecărui om al muncii, al fiecărui colectiv, a responsabilității pentru munca depusă, pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan în condiții de calitate superioară.

Printre direcțiile deosebit de importante care au menirea de a pune în valoare și a intensifica acțiunea factorilor intensivi ai dezvoltării se relevă creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor, precum și reducerea consumurilor și valorificarea superioară a materiilor prime și materiale. Corespunzător programului adoptat în acest sens, s-a stabilit un sistem complex de asigurare a calității produselor începînd cu activitatea de cercetare și concepție, de proiectare, care trebuie să țină seama de ultimele cuceriri ale științei și tehnologiei pe plan mondial, și continuînd cu procesele de fabricație propriu-zise în care trebuie să se asigure execuții ireproșabile. Această direcție este deosebit de importantă deoarece prin asigurarea și

creşterea calităţii produselor se realizează nu numai sporirea competitivităţii produselor, ci şi satisfacerea la un nivel ridicat a cerinţelor consumatorilor. În acelaşi timp, se urmăreşte şi stimularea exporturilor prin creşterea competitivităţii şi a puterii de penetrare a produselor româneşti pe pieţele externe. Iată de ce obiectivele prevăzute în „Programul privind ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, combustibil şi energie şi valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor în perioada 1983—1985 şi pînă în 1990", sînt deosebit de importante. Se urmăreşte ca ponderea produselor româneşti realizate la nivel mondial ridicat să crească la circa 69% în anul 1985, la 84,6% în 1987 şi să se apropie de 95% în 1990. De asemenea, între 2 şi 5% din produse trebuie să se situeze peste nivelul atins pe plan mondial.

O altă direcţie de punere în valoare a factorilor intensivi de dezvoltare eficientă a economiei, direcţie strîns legată de orientările menţionate, o constituie valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor, a resurselor energetice, gospodărirea lor cu maximă eficienţă. Transpunerea în practică a acestei orientări impune — aşa cum se precizează în programul amintit mai sus — reducerea consumurilor specifice, folosirea pe scară tot mai largă a resurselor interne de materii prime, materiale, extinderea înlocuitorilor, paralel cu creşterea gradului de valorificare a materiilor prime şi materialelor. În acest sens, urmează ca în anul 1985 gradul de valorificare a materiilor prime şi materialelor să crească faţă de 1980 cu 29,5%, în anul 1987 cu circa 41%, iar în anul 1990 cu 64%. În acelaşi timp, se prevede reducerea cheltuielilor materiale la 1000 lei producţie marfă industrială cu circa 81 lei în 1985, cu peste 98 lei în 1987 şi cu circa 133 lei în 1990 faţă de 1980. Realizarea acestor obiective necesită să se acţioneze activ pentru reproiectarea produselor, introducerea de tehnologii moderne, schimbarea structurii producţiei, acordîndu-se prioritate produselor care încorporează o cantitate mai mare de muncă complexă, de înaltă calificare.

Între factorii intensivi care au o influenţă deosebită la dezvoltarea economiei naţionale se înscrie, de asemenea, creşterea eficienţei fondurilor fixe. Volumul deosebit de însemnat de fonduri fixe productive existent în economie (60% din acestea au o vechime mai mică de 10 ani), necesită acţiuni care să ducă la creşterea an de an a producţiei obţinute la 1000 lei fonduri fixe, acţiuni ce urmăresc asigurarea folosirii complete a lor şi a instalaţiilor la parametrii proiectaţi, întreţinerea corespunzătoare a acestora.

Înfăptuirea tuturor acestor direcţii de acţiune în vederea punerii în valoare şi activării factorilor intensivi ai dezvoltării eficiente a economiei naţionale presupune afirmarea puternică a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în toate domeniile de activitate, proces care stimulează acţiunea tuturor factorilor intensivi ai dezvoltării. Cercetării ştiinţifice şi dezvoltării tehnologice le revine un rol deosebit în rezolvarea problemelor complexe pe care le ridică modernizarea economiei naţionale, ridicarea calităţii produselor şi creşterea productivităţii muncii, perfecţionarea organizării şi conducerii producţiei etc. Introducerea în producţie a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii permite, totodată, crearea unor noi produse şi concepereа de tehnologii cu consumuri energetice şi materiale reduse, determină creşterea productivităţii muncii, a eficienţei fondurilor, reducerea cheltuielilor materiale etc., într-un cuvînt valorificarea superioară a potenţialului natural-material şi uman de care dispune economia naţională.

Pe linia punerii în valoare a rolului factorilor intensivi ai dezvoltării economiei se înscriu şi perfecţionările aduse mecanismului economico-financiar, prin instituirea, în practica economică, a autoconducerii muncitoreşti şi a autogestiunii economico-financiare, ca principii fundamentale de organizare şi conducere a activităţii economice. Perfecţionarea mecanismului economic şi acţiunile care se întreprind în direcţia implementării tuturor îmbunătăţirilor stipulate prin noul mecanism constituie, în fapt, o rezultantă a preocupărilor susţinute ale partidului pentru punerea în valoare a laturilor calitative şi în domeniul organizării şi conducerii economiei naţionale, pentru lărgirea cadrului de participare nemijlocită a oamenilor muncii la decizii, pentru creşterea responsabilităţii lor în gospodărirea părţii din avuţia naţională ce le-a fost încredinţată.

Asigurarea primatului factorilor intensivi are menirea de a contribui la edificarea unei economii moderne, dinamice, capabilă să asigure dezvoltarea puternică a forţelor de producţie în ţara noastră, şi pe această bază ridicarea pe mai departe a nivelului de trai material şi spiritual al poporului, progresul general al societăţii româneşti.

Conf. dr. Viorel CORNESCU

Întrebări

1. Care sînt factorii extensivi şi intensivi ai dezvoltării economiei naţionale ?

2. Explicaţi modul în care se manifestă factorii intensivi în cadrul economiei noastre.

3. Care sînt direcţiile principale de acţiune preconizate de partid, în vederea punerii în valoare a factorilor intensivi ai dezvoltării în etapa actuală şi în perspectivă ?

În mod concret, cum se poate acţiona în acest cadru în unitatea unde lucraţi ?

Bibliografie

1. **Nicolae Ceauşescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român,** Editura Politică, Bucureşti, 1979.

2. **Nicolae Ceauşescu, Raport la Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român,** Editura Politică, Bucureşti, 1982.

3. **Nicolae Ceauşescu, Cuvîntare la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice şi politico-educative,** Editura Politică, Bucureşti, 1983.

4. **Nicolae Ceauşescu, Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983,** Editura Politică, Bucureşti, 1983.

CREȘTEREA MAI PUTERNICĂ A EFICIENȚEI, A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — FACTOR PRINCIPAL DE ACCELERARE A PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL AL ȚĂRII

Înfăptuirea neabătută a procesului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în actuala etapă în țara noastră impune cu necesitate accentuarea laturilor calitative, de eficiență ale întregii activități economice. Trecerea de la dezvoltarea de tip extensiv la cea de tip intensiv reclamă în mod imperios ridicarea eficienței economice — în primul rînd prin creșterea productivității muncii, prin valorificarea mai bună a întregului potențial material, tehnic și uman al economiei naționale, ca o cerință hotărîtoare a sporirii în ritm susținut a venitului național și, pe această bază, a creșterii nivelului de trai.

Evident, cu cît nivelul productivității muncii este mai înalt, cu atît este mai mare volumul producției ce se obține într-o unitate de timp și, deci, societatea dispune de o cantitate mai mare de bunuri pentru asigurarea reproducției lărgite pe de o parte, și pentru satisfacerea într-un grad superior a cerințelor populației, pe de altă parte. În același timp, creșterea continuă a productivității muncii duce la scăderea sistematică a consumului de muncă vie și materializată pe unitate de produs sau serviciu. Sugestive în acest sens sînt datele privind contribuția pe care creșterea productivității muncii o are la sporirea producției, a venitului național în ansamblu. Astfel, în perioada 1970—1981, creșterea de circa 2 ori a productivității muncii în industrie a determinat totodată și o majorare a contribuției acestui factor la sporirea producției industriale de la 57,2% în perioada 1970—1975 la 78,7% în anii 1975—1981. Pe planul eficienței, această contribuție s-a concretizat în sporuri mai mari de venit național ce revin unui procent de creștere a productivității muncii: de la 2,12 miliarde lei în 1970, la 5,16 miliarde lei în 1981 pe ansamblul economiei naționale, și de la 1,2 miliarde lei la 3,18 miliarde lei pentru aceiași ani, în industrie.

Totodată, s-au produs o serie de alte procese cu efecte pozitive, care au accentuat laturile calitative, de eficiență ale activității economice, toate acestea fiind exprimate sintetic de accelerarea, mai ales în ultimii ani, a tendinței de devansare a ritmului creșterii produsului social de către ritmul de creștere a venitului național.

Așa cum se desprinde din tabelul nr. 1, în perioada 1975—1981, perioadă în care s-a realizat și trecerea la noul mecanism economico-financiar, s-a obținut și cel mai eficient raport al celor doi indicatori. Mai mult, cifrele pun în evidență rolul deosebit al industriei, ramură în care sporirea eficienței s-a realizat îndeosebi prin creșterea productivității muncii și valorificarea mai bună a resurselor materiale.

O consecință firească a unor astfel de procese a fost reducerea, într-o perioadă istorică relativ scurtă, a decalajelor economice dintre țara noastră și țările dezvoltate din punct de vedere economic. Astfel, venitul național pe locuitor — indicator de sinteză și reflectînd tendințele de creștere a eficienței economice — era în 1981 de circa 3—5 ori mai mic decît în țările dezvoltate, comparativ cu un nivel de 15—20 de ori mai mic în anul 1950, la începutul procesului de făurire a economiei socialiste în țara noastră. Ținînd seama însă de faptul că, în România, venitul național pe locuitor, pe de o parte, și productivitatea muncii, pe de altă parte, sînt încă de cîteva ori mai mici decît în țările dezvoltate, pentru a ne ridica la nivelul acestora trebuie concentrate toate forțele în direcția sporirii mai puternice a eficienței economice, a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale, și îndeosebi în industrie.

Luînd în considerare cerințele obiective ale sporirii mai rapide a productivității muncii, ale creșterii eficienței în general, partidul și statul nostru au acționat permanent în direcția dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale, în direcția promovării rapide a noului în producție, a creșterii nivelului de pregătire generală și profesională a forței de muncă. Astfel, amplul efort investițional — posibil doar în condițiile menținerii unui nivel ridicat al ratei acumulării — a condus la sporirea considerabilă a potențialului producției. Înzestrarea tehnică a muncii a crescut de circa 2,5 ori în perioada 1965—1981. Ponderea produselor noi și modernizate, în volumul producției industriale, a crescut continuu, concomitent cu sporirea nivelului tehnic și al competitivității la un număr tot mai mare de produse. Forța de muncă atrasă în producție are

Raportul dintre ritmul mediu anual de creștere a venitului național și cel al produsului social în perioada 1950—1981

Tabelul nr. 1

	1950—1955	1955—1960	1960—1965	1965—1970	1970—1975	1975—1981	1950—1981
Ansamblul economiei naționale	1,061	0,958	0,968	0,885	1,066	1,085	1,006
Industrie	1,127	1,027	1,113	1,104	1,100	1,222	1,120

un nivel de pregătire generală şi profesională tot mai ridicat, în industrie, ponderea muncitorilor calificaţi fiind în prezent de peste 87%, iar, dintre aceştia, circa 40% au fost pregătiţi prin licee de specialitate şi şcoli profesionale.

Or, ţinînd seama de efortul material considerabil făcut pentru sporirea potenţialului de producţie al industriei, al tuturor ramurilor economiei naţionale, în actuala etapă de dezvoltare accentul se pune pe ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al producţiei şi, îndeosebi, pe folosirea deplină a dotării tehnice şi umane, pe valorificarea superioară a tuturor resurselor aflate la dispoziţia economiei naţionale şi accentuarea mai puternică a laturilor calitative, intensive ale dezvoltării economice.

Creşterea continuă şi în ritm rapid a eficienţei, a productivităţii muncii în toate domeniile de activitate ocupă un loc central în vasta activitate teoretică şi practică desfăşurată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu pentru elaborarea strategiei de construcţie a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră. **„Să facem totul pentru a asigura o creştere puternică a eficienţei economice** — sublinia secretarul general al partidului — **pentru că numai pe această bază economia românească se va putea dezvolta în continuare, numai astfel vom asigura condiţiile înfăptuirii programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate".**

CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII — OBIECTIV COMPLEX

Pornind de la analiza profundă a situaţiei economice actuale, a rezervelor mari de sporire a eficienţei, a productivităţii muncii, rezerve existente în toate ramurile economiei naţionale, îndeosebi în industrie, documentele Congresului al XII-lea şi ale Conferinţei Naţionale din 1982 ale partidului, ca şi recentele programe adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983 stabilesc strategia dezvoltării economice intensive în etapa actuală şi în perspectivă pînă în anul 1990. Se are în vedere, cu precădere, sporirea continuă a producţiei pe calea creşterii puternice a productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor materiale, creşterea gradului de valorificare a materiilor prime şi materialelor şi sporirea puternică a eficienţei economice în ansamblu. Toate acestea constituie direcţii principale de creştere rapidă a venitului naţional, căi care asigură resurse sporite pentru dezvoltarea economică şi ridicarea nivelului de trai.

În acest sens, programele adoptate stabilesc, în perspectivă, un complex de sarcini şi obiective a căror finalitate vizează sporirea substanţială a productivităţii muncii, creşterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului şi energiei, al nivelului tehnic şi competitivităţii produselor româneşti la nivelul realizărilor pe plan mondial. Astfel, „Programul privind creşterea mai accentuată a productivităţii muncii şi perfecţionarea organizării şi normării muncii în perioada 1983—1985 şi pînă în anul 1990" jalonează sarcinile de creştere a productivităţii muncii, căile şi factorii de realizare a acestora pentru principalele ramuri ale producţiei materiale. Aşa cum reiese din Program, în toate ramurile de bază (mai puţin transporturile feroviare) productivitatea muncii tinde să se dubleze.

Tabelul nr. 2

Dinamica productivităţii muncii în principalele ramuri ale producţiei materiale în perioada 1980—1990

1980 = 100

	1985	1987	1990
Total industrie republicană, din care :	141,0	168,0	213,1
Industria prelucrătoare	145,4	175,0	225,0
Construcţii-montaj	145,2	175,0	200,0
Agricultura de stat	163,1	170,0	220,0
Transporturi feroviare	115,5	130,0	150,0
Transporturi auto	125,0	150,0	170,0

Sînt de subliniat aici cîteva dintre caracteristicile de conţinut ale programului de creştere a productivităţii muncii. În primul rînd, este de menţionat faptul că obiectivele şi măsurile de realizare a acestora sînt eşalonate pe trei perioade distincte (1983—1985, 1986—1987 şi 1988—1990) ţinîndu-se seama de posibilităţile practice ale fiecărei etape.

În al doilea rînd, programul stabileşte obiective, sarcini şi măsuri pe principalele ramuri ale producţiei materiale şi pe ministere, în mod diferenţiat, în raport de condiţiile concrete, specifice, de activitate, pe de o parte, dar şi de nivelul actual al productivităţii, pe de altă parte.

O a treia caracteristică priveşte atenţia acordată fundamentării nivelurilor şi ritmurilor de creştere, pe baza unităţilor fizice de măsură, pornindu-se de la normele de consum de muncă şi normele de producţie pe maşini şi utilaje. Convergenţa între nivelul productivităţii muncii exprimat în unităţi fizice şi cel în unităţi valorice se realizează prin extinderea ponderii produselor pentru care se determină productivitatea în expresie fizică care stau la baza planificării indicatorilor valorici de calcul, a producţiei marfă, în special. Astfel, în industrie, ponderea în producţia marfă a produselor pentru care se calculează productivitatea muncii în expresie fizică sporeşte la 87 la sută, pentru ca în anul 1987 planul la întreaga producţie marfă să se fundamenteze integral pornindu-se de la productivitatea muncii în unităţi fizice.

În fine, trebuie menţionat faptul că creşterea productivităţii muncii are ca bază programele de măsuri elaborate pe ministere, centrale şi întreprinderi, precum şi în profil teritorial, pe ansamblul unităţilor teritorial-administrative. Aceste programe de măsuri trebuie să ţină seama, în primul rînd, de cerinţele valorificării cît mai depline a capacităţilor de producţie existente, indicele de utilizare a maşinilor şi utilajelor din dotarea întreprinderilor devenind criteriu de alocare a unor fonduri de investiţii pentru achiziţionarea de noi mijloace fixe productive.

CĂI DE SPORIRE A PRODUCTIVITĂŢII

Ţinînd seama de faptul că dublarea, practic, a productivităţii muncii înseamnă implicit dublarea producţiei în condiţiile existenţei unor resurse materiale şi umane limitate, programul de creştere a productivităţii muncii stabileşte clar căile şi factorii care vor trebui să asigure îndeplinirea o-

biectivelor importante prevăzute. În acest sens, în atenția tuturor unităților industriale trebuie ca pe prim plan să se situeze **promovarea rapidă în producție sub cele mai diferite aspecte a progresului tehnic și tehnologic, ridicarea continuă a parametrilor tehnico-funcționali și ai calității produselor și serviciilor.** Ponderea progresului tehnic și tehnologic în sporirea productivității muncii în industrie trebuie să se majoreze de la 52 la sută, în anul 1985, la 55 la sută, în 1990. Tocmai de aceea, în deplină convergență cu programul de creștere a productivității muncii și în direcția asigurării condițiilor pentru înfăptuirea sarcinilor cuprinse în acesta, Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983, a adoptat „Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumului de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990". Obiectivele prevăzute în acest program sînt menite să conducă la accentuarea promovării noului în producție, la ridicarea calității producției, reducerea consumurilor materiale și a creșterii eficienței — caracterizată în principal prin amplificarea gradului de valorificare al materiilor prime și materialelor și reducerea cheltuielilor materiale —, la creșterea productivității muncii. În mod sintetic, programul concentrează principalele obiective și direcții de activitate pe următoarele domenii : a) îmbunătățirea generală a nivelului tehnic și calitativ al produselor prin îmbunătățirea substanțială a parametrilor tehnico-calitativi ai produselor aflate în fabricație, modernizarea acestora, crearea de produse noi cu grad de tehnicitate ridicat, astfel încît pînă în 1990 aproape toate să se situeze la nivel comparabil cu cele similare pe plan mondial, un număr de produse trebuind să întrunească chiar caracteristici superioare ; b) extinderea mecanizării și automatizării în toate ramurile industriale prin implementarea, în condiții de eficiență, a unui număr tot mai mare de linii automate complexe, a manipulatoarelor, microprocesoarelor și roboților industriali, cu consecințe pozitive asupra reducerii consumurilor de muncă în cele mai diferite domenii de activitate ; c) aplicarea în producție a unui număr de peste 2 200 de tehnologii noi și modernizate care, în condițiile modernizării și îmbunătățirii continue a structurii producției fabricate, vor contribui la reducerea substanțială de materii prime, materiale, energie și combustibil, asigurînd totodată resurse suplimentare pentru sporirea producției ; d) ca o consecință firească a celor de mai sus se relevă obiectivul creșterii gradului de valorificare a tuturor materiilor prime și materialelor, reducerii cheltuielilor materiale și sporirii considerabile a eficienței economice.

Realizarea obiectivelor prevăzute, amplificarea contribuției progresului tehnic la sporirea eficienței, a productivității muncii, accentuează rolul deosebit ce revine cercetării științifice naționale. Aceasta înseamnă întărirea activității de cercetare științifică și dezvoltarea tehnologică originală, astfel încît cantitatea de inteligență încorporată în soluțiile tehnice, tehnologiile și produsele realizate să le facă competitive cu cele obținute pe plan mondial și să asigure chiar o anumită prioritate.

Realizarea unei sporiri substanțiale a eficienței economice, a productivității muncii se află în strînsă dependență de perfecționarea organizării producției și a muncii, de ridicarea calificării și pregătirea perfecționării profesionale a personalului muncitor. Importanța acestor factori crește în actuala etapă de dezvoltare dacă avem în vedere faptul că efortul investițional necesar pentru punerea lor în valoare este incomparabil mai redus decît cel pentru lărgirea producției prin construirea de noi obiective economice, iar efectele pozitive se resimt imediat pe planul eficienței. Tocmai de aceea, programul privind creșterea mai accelerată a productivității muncii prevede o contribuție mai mare în acest sens, a factorilor organizaționali în actualul cincinal — 48 la sută în 1985 — urmînd ca în 1990 să se reducă la aproximativ 45 la sută, tocmai ca urmare a sporirii substanțiale a nivelului de organizare a producției și muncii în intervalul de timp stabilit.

Desigur, organizarea producției și muncii integrează, practic, numeroase modalități de acțiune. Principalele măsuri în acest domeniu privesc optimizarea încărcării mașinilor și utilajelor, asigurarea unei dimensionări optime a structurii personalului, îmbunătățirea substanțială a programării, pregătirii și realizării producției pe fluxul tehnologic și asigurarea desfășurării ritmice a acestela, asigurarea unei aprovizionări tehnico-materiale corespunzătoare etc. Concomitent cu acestea este necesară extinderea și perfecționarea normelor de muncă cu fundamentare științifică, ca una din premisele reflectării potențialului tehnic și uman al unităților economice în productivitate și eficiență.

Potrivit prevederilor programului de creștere a productivității muncii, normele de muncă — expresie sintetică a însușirilor factorilor obiectivi și subiectivi ai producției — fundamentate pe baza unor criterii complexe — tehnice, economice, psihofiziologice — trebuie să contribuie în mai mare măsură la creșterea productivității muncii prin exprimarea timpului real necesar pentru fabricarea unui produs. Pe de altă parte, normarea muncii trebuie să contribuie mai mult și la respectarea riguroasă a corelației dintre retribuție și rezultate și prin aceasta la asigurarea creșterii retribuției, a rolului său stimulativ concomitent cu crearea resurselor necesare dezvoltării economice și acoperirii altor nevoi ale societății.

Trebuie mai bine valorificată în practică, latura, cu mare potențial de eficiență, a organizării superioare a activității, trebuie mai mult folosită orientarea selecției, pregătirii și repartizării cadrelor în concordanță cu cerințele producției și cu posibilitățile individuale. Numai astfel se poate asigura o valorificare superioară a uriașelor capacități creative, stimularea inițiativei și afirmarea deplină în producție a fiecărui om al muncii. Realizarea acestei implicări, este de natură să stimuleze întregul personal muncitor în direcția ridicării nivelului pregătirii profesionale, a sporirii, concomitent cu efortul făcut de societate, a efortului personal pentru creșterea calificării — procese cu consecințe pregnant pozitive pe planul sporirii eficienței și productivității muncii :

Realizarea cerințelor sporirii eficienței productivității muncii în etapa actuală presupune mobilizarea eforturilor tuturor colectivelor de oameni ai muncii, la toate nivelurile — minister, centrală și întreprindere — în direcția organizării activității astfel încît, încă din acest an, sarcinile și obiectivele prevăzute în programele proprii de măsuri să se concretizeze în reducerea mai accentuată a cheltuielilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale, reducerea consumurilor de muncă vie și materializată, eliminarea risipei de orice fel, sporirea calității și ridicarea nivelului tehnic al produselor, folosirea cu maximum de randament a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, utilizarea deplină a timpului de lucru astfel ca în fiecare unitate economică să se asigure progrese substanțiale în lupta pentru o nouă calitate, pentru o înaltă eficiență a activității economice.

Ovidiu NANEȘ

Întrebări

1. Care este rolul productivității în creșterea eficienței economice ?
2. Analizați care sînt căile de creștere a productivității muncii în actuala etapă și în perspectivă.
3. Cum se poate acționa în cadrul întreprinderii în care lucrați pentru sporirea mai accentuată a productivității muncii ?

BIBLIOGRAFIE :

Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Editura Politică, București, 1979.

Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a P.C.R., Editura Politică, București, 1982.

Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983. Scînteia, Anul LIII, Nr. 12821, miercuri 16 noiembrie 1983.

Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 29—30 iunie 1983. Scînteia, Anul LIII, Nr. 12707, vineri 1 iulie 1983.

* * * Program privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990. Scînteia, Anul LIII, Nr. 12835, marți 29 noiembrie 1983.

* * * Program privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990. Scînteia, Anul LIII, Nr. 12836, miercuri 30 noiembrie 1983.

Întrebări și răspunsuri

● P. POPOVICI, Oradea — În conformitate cu prevederile instrucțiunilor de aplicare a planurilor de conturi pentru unitățile economice, în contul 495 „Decontări din operațiuni în curs de lămurire" se înregistrează valorile materiale și bănești scăzute din conturile de gestiune ca urmare a lipsurilor și degradărilor pentru care în momentul constatării nu pot fi luate măsuri de urmărire sau care nu pot fi trecute pe cheltuieli, fiind necesare cercetări sau lămuriri suplimentare. Sumele înregistrate în contul 495, pentru care nu se solicită organului ierarhic superior aprobarea scăderii lor, trebuie clarificate de conducerea unității în termen de 60 zile, prevăzut în Codul muncii, cu excepția cazurilor de furturi efectuate de autori necunoscuți care trebuie clarificate pe baza avizelor primite de la organele de urmărire penală. În cazul în care conducerea unității înaintează organului ierarhic superior propuneri de trecere la cheltuieli, termenul de 60 zile pentru emiterea dispoziției de reținere, prevăzut de Codul muncii, curge de la data cînd conducerea unității a luat cunoștință de refuzul organului competent de a aproba scăderea propusă.

● CONSTANTIN VIDICAN, Reșița 1) În conformtiate cu Normele metodologice nr. 2/1980 ale Băncii Naționale, Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară, Băncii de Investiții și Băncii Române de Comerț Exterior, penalitățile calculate în conformitate cu Legea contractelor economice nr. 71/1969 se pot încasa prin dispoziții de încasare, introduse în bancă. 2). Dispozițiile de încasare respective se supun avizării plătitorului, cu excepția celor pentru care plătitorul și-a dat consimțămîntul în prealabil (menționat expres pe textul dispoziției de încasare sau într-un document anexat) sau a celor însoțite de o hotărîre arbitrală, învestită cu formulă legală de executare prin bancă, care se decontează fără avizare. 3). Banca ține cont de refuzul prezentat de plătitor, cu condiția de a fi prezentat în cadrul termenului de acceptare și să fie exprimat în condițiile prevăzute de norme. Așa cum s-a precizat în Normele metodologice nr. 2/1980, refuzul de plată trebuie formulat în mod clar și să cuprindă explicații cu privire la motivul refuzului, în scrisoarea respectivă arătîndu-se detaliat toate elementele, din care să rezulte de ce nu este datorată suma. În măsura în care refuzul de plată prezentat băncii, pentru plata de penalități, nu este motivat în conformitate cu normele legale, sau atunci cînd organele bancare au cunoștință de comiterea unor abuzuri, în exercitarea dreptului de refuz, ele sînt în măsură a nu lua în considerare refuzurile respective. 4). Referitor la articolul de lege, care trebuie invocat de plătitor, cu ocazia formulării unui refuz, acesta este art. 158 din Legea finanțelor, iar cauzele de refuz diferă în funcție de situația concretă, indicîndu-se după caz, litera a) sau f) a articolului de mai sus. De asemenea, atunci cînd există o eroare în ce privește calculul penalităților, se poate formula refuz parțial de plată, în baza art. 158 lit. c) din lege. 5). Din cele expuse mai sus se desprinde concluzia că nu poate fi vorba de plata fără avizare a unor penalități, decît în situațiile în care, fie că decontarea s-a executat în baza unui titlu executoriu, fie pe baza acceptului prealabil dat de plătitor. În cazul în care decontarea s-a executat în baza unui titlu executoriu, decontarea fiind definitivă, nu poate fi vorba de exercitarea dreptului de refuz. În ceea ce privește penalitățile plătite, în condițiile în care banca nu a luat în considerare refuzurile respective, normele băncii nu interzic reintroducerea unor documente de încasare de către plătitori. Apreciem, însă, că, dat fiind dezacordul dintre părți, cu privire la plata penalităților, un asemenea procedeu este ineficient, deoarece va conduce la noi refuzuri, astfel că, în aceste situații, este indicată sesizarea organelor arbitrale.

● CONSTANTIN GHEORGHE, Craiova — Potrivit prevederilor Decretului Consiliul de Stat nr. 335/1983 privind aplicarea formei de retribuire în acord global și a altor forme de retribuire specifice unor ramuri sau activități, în acord global se cuprinde întreg personalul muncitor din unitățile economice, cu excepția celui prevăzut de anexa trei la decretul sus-menționat. Art. 5, pct. c se referă la condițiile în funcție de care se diminuează retribuția stabilită pe baza gradului de realizare a producției fizice. Art. 16 se referă la retribuirea personalului la care se aplică forme de retribuire specifice unor ramuri sau activități. Decretul nr. 336/1983 cu privire la calcularea, elibera-

(Continuare în pag. 12)

REDUCEREA CONSUMURILOR DE MATERII PRIME, MATERIALE, COMBUSTIBILI ŞI ENERGIE — CERINŢĂ MAJORĂ A CREŞTERII EFICIENŢEI ECONOMICE ÎN ETAPA ACTUALĂ

Înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea şi de Conferinţa Naţională ale P.C.R. în domeniul dezvoltării economico-sociale se sprijină într-o măsură hotărîtoare pe creşterea mai accentuată a eficienţei economice, ca latură esenţială a trecerii la o nouă calitate a muncii în toate sectoarele de activitate. În acest scop Conferinţa Naţională a partidului a acordat un loc de seamă reducerii costurilor şi a cheltuielilor materiale de producţie pe baza unor programe speciale. Se prevede astfel ca reducerea suplimentară a costurilor totale de producţie faţă de prevederile de plan, în perioada 1983—1985, să reprezinte peste 91 miliarde lei.

În acest cadru un rol esenţial revine scăderii cheltuielilor materiale pe unitatea de produs care ocupă locul principal în cadrul costurilor de producţie, reducerii consumurilor de materii prime, materiale, combustibil şi energie. **„Odată cu dezvoltarea bazei de materii prime** — a subliniat tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul prezentat la Conferinţa Naţională — **este necesar să acţionăm cu toată fermitatea pentru reducerea consumurilor materiale, înlăturarea oricărei risipe, folosirea judicioasă a materiilor prime, recuperarea şi refolosirea materialelor".**

NECESITATEA ŞI IMPORTANŢA REDUCERII CONSUMURILOR MATERIALE

Importanţa hotărîtoare a reducerii consumurilor de materii prime, materiale, combustibil şi energie în cadrul procesului de scădere a costurilor şi, în general, de creştere a eficienţei economice decurge, în primul rînd, din faptul că în majoritatea ramurilor economiei naţionale cheltuielile materiale — deci cheltuielile cu materiile prime, materialele de bază şi auxiliare, combustibilul şi energia — deţin locul principal în structura generală a costurilor de producţie. Astfel, în 1981, ponderea acestora (fără amortizare) era de 73,1 pe ansamblul industriei republicane, diferenţiindu-se pe ramuri după cum urmează: 62% în industria energiei electrice, 81,7% în metalurgia feroasă, 81% în metalurgia neferoasă, 69,5% în construcţiile de maşini, 75,6% în chimie, 58,1% în industria materialelor de construcţii, 70,9% în industria textilă, 71,6% în industria pielăriei şi încălţămintei etc. Pe ansamblul economiei, cheltuielile materiale reprezentau în 1981, 63% din produsul social; pe ramuri, ponderea lor era de 66,9% în industrie, 65% în construcţii, 57,2% în agricultură şi 51,4% în transporturi şi telecomunicaţii.

În aceste condiţii, reducerea mai accentuată a cheltuielilor materiale, a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil şi energie reprezintă principala cale de reducere a costurilor şi de obţinere a unei rentabilităţi superioare în toate ramurile economiei naţionale, contribuind, totodată, la creşterea mai accentuată a venitului naţional. Este edificator în această privinţă faptul că în cadrul programului special adoptat de Conferinţa Naţională a partidului în domeniul reducerii costurilor de producţie, economiile suplimentare ce urmează să se realizeze în perioada 1983—1985 prin reducerea cheltuielilor materiale se ridică la peste 63 miliarde lei, ceea ce reprezintă peste două treimi (2/3) din totalul economiei suplimentare prevăzute a se obţine pe seama reducerii costurilor de producţie.

În al doilea rînd, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil şi energie pe unitatea de produs permite creşterea suplimentară a producţiei de bunuri materiale, la acelaşi volum de resurse şi de investiţii pentru dezvoltarea bazei de materii prime. Ca urmare, pe această cale se asigură resurse suplimentare pentru realizarea nivelurilor prevăzute ale producţiei fizice — pornindu-se la normele de consum avute în vedere la echilibrarea planului pe 1984. Totodată, prin reducerea consumurilor şi valorificarea superioară a resurselor materiale se realizează şi o creştere mai mare a producţiei nete din fiecare întreprindere.

În al treilea rînd, reducerile consumurilor reprezintă o cerinţă accentuată şi de participarea ţării noastre la schimburile economice internaţionale. Pe de o parte, nivelul mai scăzut al consumurilor şi greutatea produselor, mai ales în industria constructoare de maşini, în domeniul bunurilor tehnice de uz îndelungat etc., reprezintă un parametru important al calităţii şi competitivităţii produselor.

Relevînd acest aspect important, la Plenara Consiliului Naţional al oamenilor muncii din luna decembrie 1983, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a subliniat: **„Este necesar să acţionăm în vederea realizării programelor privind modernizarea producţiei, reducerea greutăţii produselor, pentru a fi la nivelul mondial şi a putea fi competitivi pe piaţa mondială. Reducerea greutăţii şi înscrierea în parametri stabiliţi, luarea de măsuri practice pentru reproiectarea şi realizarea de noi produse cu o greutate şi mai mică în toate sectoarele constituie probleme de cea mai mare importanţă, atît pentru a putea fi competitivi pe plan internaţional, cît şi pentru a asigura reducerea consumurilor materiale..."** Pe de altă parte, reducerea consumurilor contribuie la creşterea posibilităţilor de acoperire a cerinţelor economiei de materii prime şi energie, din resurse interne, iar în măsura în care această acţiune cuprinde materiile prime procurate din import

economisirea lor reduce relativ cererea de mijloace valutare, cu implicații favorabile asupra procesului de îmbunătățire a balanței comerciale și de plăți externe.

În acest fel, reducerea cheltuielilor materiale și a consumurilor de mijloace de producție pe unitatea de produs se integrează în procesul de ansamblu care vizează accentuarea caracterului intensiv al creșterii economice și sporirea mai accentuată a venitului național. Este edificator în această privință faptul că reducerea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social creează posibilitatea obținerii unui venit național suplimentar de aproape 18 miliarde lei la nivelul ultimului an al actualului cincinal.

Ținînd seama de aceste cerințe și implicații, au fost adoptate o serie de măsuri de ordin politic, economic și organizatoric prin care să se impulsioneze mai puternic procesul de reducere a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie și să se asigure o creștere mai puternică a eficienței.

CALITATEA, ECONOMISIREA ȘI VALORIFICAREA — PROCESE ABORDATE ÎNTR-O CONCEPȚIE UNITARĂ

Rolul central în această privință revine „Programului privind nivelul tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990". La Plenara C.C. al P.C.R., din 14—15 noiembrie 1983, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia că acesta trebuie considerat ca unul din cele mai importante programe privind înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, realizarea unei noi calități în toate domeniile de activitate.

Caracteristica fundamentală a Programului o constituie viziunea modernă și complexă în care sînt abordate problemele calității produselor, fiind luate în calcul atît caracteristicile funcționale, constructive, de fiabilitate, cît și cele economice — consumuri, productivitate, costuri, gradul de valorificare a materiilor prime, eficiența la export, astfel încît calitatea să asigure o valoare de întrebuințare maximă în condițiile unor cheltuieli minime.

Pornind de la această concepție, precum și de la relația de intercondiționare dintre parametrii tehnici și cei de eficiență, obiectivele Programului cuprind într-o determinare unitară atît îmbunătățirea generală a nivelului tehnic și creșterea competitivității produselor la export, cît și reducerea consumurilor specifice de materii prime, energie, combustibili și materiale, a importurilor, folosirea pe scară mai largă a resurselor interne, asimilarea de noi materiale care înlocuiesc importurile, extinderea înlocuitorilor, precum și creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor cu 29,5% în 1985, cu circa 41% în 1987 și cu circa 64% în 1990, față de 1980. Pe această bază înfăptuirea obiectivelor și sarcinilor din Program va trebui să se reflecte în ridicarea substanțială a indicatorilor de eficiență economică.

În primul rînd, ansamblul de măsuri adoptate va trebui să conducă la reducerea cheltuielilor materiale, care pe ansamblul industriei republicane vor trebui micșorate în 1985 față de 1980 cu 80,9 lei la 1 000 lei producție marfă, în 1987 cu 98,3 lei, iar în 1990 cu 132,9 lei. Pe ministere reducerile se prezintă după cum sînt înscrise în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

lei

	Reduceri față de 1980		
	1985	1987	1990
Total	— 80,9	— 98,3	—132,9
din care :			
— Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	—116,4	—147,4	—201,4
— Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică	—117,7	—146,7	—207,7
— Ministerul Industriei Metalurgice	— 52,4	— 68,4	—100,4
— Ministerul Industriei Chimice	—103	—119	—155
— Ministerul Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții	— 79,1	— 89,1	—115,1
— Ministerul Industriei Ușoare	— 97,9	—113,9	—147,9
— Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	— 77,2	— 89,2	—109,2

Tabelul nr. 2

— în procente —

	1985/ 1980	1987/ 1980	1990/ 1980
Total	129,5	141,2	164,2
din care :			
— Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	150,5	168,4	203,1
— Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică	130,0	146,4	177,1
— Ministerul Industriei Metalurgice	130,3	140,7	162,2
— Ministerul Industriei Chimice	132,7	146,5	165,6
— Ministerul Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții	125,1	130,8	150,4
— Ministerul Industriei Ușoare	128,3	138,6	160,8
— Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	117,5	127,8	150,8

Aceste reduceri trebuie să se concretizeze în diminuarea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, care să conducă la economii de resurse îndeosebi la energie electrică, energie primară, produse siderurgice, produse chimice anorganice, produse petrochimice, produse macromoleculare de bază, celuloză și hîrtie, masă lemnoasă, țesături etc.

În al doilea rînd, reducerea consumurilor materiale și energetice, simultan cu creșterea valorii unitare a produselor pe seama ridicării performanțelor tehnice și calitative ale produselor, va trebui să se concretizeze și în ridicarea gradului de valorificare a resurselor materiale ale economiei. Potrivit prevederilor Programului, valoarea producției industriale ce urmează a se obține pentru fiecare leu cheltuit cu materiile prime, materiale, combustibili și energie consumate pentru producția respectivă urmează să crească substanțial (tabelul nr. 2).

La stabilirea obiectivelor programului, precum și a măsurilor privitoare la principalele ramuri, s-a ținut seama de stadiul actual al dezvoltării industriei noastre, precum și de realizările pe plan mondial, de tendințele ce se manifestă pentru perioada următoare. Totodată, programul este deschis actualizării pe baza realizărilor viitoare.

DIRECȚIILE REDUCERII CONSUMURILOR DE MATERII PRIME, MATERIALE, COMBUSTIBILI ȘI ENERGIE

Un rol de primă importanță în realizarea acestor prevederi revine proiectării și reproiectării produselor, ținînd seama de ultimile cuceriri ale științei și tehnicii pe plan mondial, precum și execuției ireproșabile a produselor în procesele de fabricație, în conformitate cu modelele și documentațiile tehnice de referință. Realizarea unor produse cu parametri tehnici și economici ridicați, mai ușoare, care permit consumuri energetice mai mici și o productivitate superioară — cerințe esențiale pentru reducerea eficienței economice — nu se poate concretiza la nivelurile prevăzute fără dezvoltarea largă a muncii de cercetare și proiectare pe baze moderne a produselor, întrucît, nivelurile consumurilor sînt determinate în măsură decisivă în faza de concepție a noilor produse.

În ultimii ani s-au obținut importante rezultate în această privință. Astfel, prin reproiectare s-au realizat mase nete mai reduse cu 25—30% la unele tipuri de compresoare, cu 4% la unele tipuri de vagoane și la locomotiva Diesel hidraulică LDH 1400 etc.; s-au obținut de asemenea consumuri scăzute de carburanți cu circa 10% în funcționarea motoarelor navale, iar îmbunătățirile aduse unor utilaje energetice (cazane, turboagregate, hidroagregate) au condus la economii importante de energie și combustibil. La unele produse, consumurile materiale au putut fi reduse, prin modernizare și reproiectare, cu 30—35%. În același timp trebuie subliniat faptul că rezervele de reducere a consumurilor prin intermediul reproiectării și modernizării produselor sînt încă foarte mari. Planul național unic pe anul 1984 în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic cuprinde 2 950 obiective principale, precum și extinderea procesului de asimilare a noi produse și materiale astfel ca în ramurile prelucrătoare ale industriei republicane producția marfă să fie realizată în proporție de peste 35% pe seama produselor noi și modernizate, incluse în fabricație în actualul cincinal. În acest cadru va trebui să se urmărească valorificarea surselor noi de energie, reducerea consumurilor specifice de energie și combustibil în toate sectoarele de activitate. Se prevede, de asemenea, extinderea și devansarea, față de termenele prevăzute în plan, a acțiunilor de asimilare, modernizare și înnoire a producției, crearea și introducerea în fabricație a unor noi materiale cu caracteristici superioare, de noi mașini și utilaje de înaltă productivitate, cu consumuri energetice și materiale minime, competitive pe piața externă. Un rol important în această direcție îl are și tipizarea produselor industriale, a construcțiilor și tehnologiilor.

O altă cale importantă a reducerii consumurilor o reprezintă perfecționarea și înnoirea tehnologiilor de fabricație, care condiționează nivelul consumurilor materiale și energetice, diminuarea pierderilor și a rebuturilor și permit folosirea economicoasă a resurselor. Atunci cînd acest proces include și tehnologii sau repere din import, intensificarea eforturilor proprii ale întreprinderilor conduce și la importante economii valutare. De exemplu, executarea în țară, prin turnarea de precizie a unor repere de înaltă tehnicitate pentru tehnica aerospațială, elemente de hidraulică, scule speciale, cinescoape ș.a. care se importau a permis economisirea unei importante sume valutare, iar turnarea sculelor aşchietoare a condus la creșterea coeficientului de utilizare a oțelului rapid cu circa 65% — de la 0,48 la 0,8 kg net/kg brut, cu reducerea corespunzătoare a consumului de manoperă în proporție de peste 50%.

Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic prevede că pînă în 1985 se vor aplica în producție peste 2 200 tehnologii noi și modernizate, din care 440 în industria construcțiilor de mașini, electrotehnică și electronică, 109 în industria metalurgică, 850 în chimie și petrochimie, 320 în industria materialelor de construcții și prelucrarea lemnului, 500 în industria ușoară, peste 170 în industria alimentară. Elaborarea de noi tehnologii și perfecționarea celor existente urmărește creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, reducerea substanțială a consumurilor energetice, fabricarea de produse cu valoare ridicată.

Economisirea resurselor materiale este condiționată, într-o măsură importantă, și de îmbunătățirea normelor de consum, ținînd seama de perfecționările intervenite în condițiile materiale, tehnice, tehnologice ale producției, precum și în organizarea producției. În acest spirit, planul național unic pe 1984 prevede că în vederea asigurării bazei materiale a planului trebuie acționat pentru: gospodărirea judicioasă a energiei prin măsuri de raționalizare a consumurilor, modernizarea instalațiilor, agregatelor, precum și prin utilizarea resurselor energetice refolosibile; reducerea pierderilor tehnologice și extinderea acțiunii de recuperare a căldurii; încadrarea riguroasă

în normele și normativele de consum și de stoc de materii prime, materiale, combustibili și energie, intensificarea recuperării și refolosirii resurselor etc.

În concepția actuală se impune o viziune dinamică asupra normelor de consum, acestea trebuind să țină mereu pasul cu realizările tehnicii mondiale, cu perfecționările care au loc în producție, să fie în acord cu exigențele beneficiarilor interni și externi. Realizarea sarcinilor prevăzute în documentele Conferinței Naționale și în planul național unic depinde de calitatea activității tuturor oamenilor muncii. **„Numai și numai prin munca întregului popor** — a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste — **vom reuși să valorificăm materiile prime și mijloacele materiale de care dispunem sau pe care le importăm — și să obținem o valoare tot mai mare, să creștem gradul de valorificare și să realizăm atît în țară cît și în schimburile internaționale, un raport tot mai bun, prin munca depusă de poporul nostru".**

Iată deci că ridicarea nivelului calitativ al produselor și reducerea consumurilor materiale și energetice implică și ridicarea nivelului de calificare al oamenilor muncii, perfecționarea pregătirii profesionale în concordanță cu cerințele și condițiile nou afirmate, precum și sporirea răspunderii cu care acționează fiecare colectiv și fiecare membru al acestuia. Măsurile de perfecționare a sistemului de retribuire, prin generalizarea acordului global și legarea mai puternică a pîrghiilor cointeresării materiale de laturile calitative ale activității economice, precum și aplicarea consecventă a noului mecanism economico-financiar asigură mobilizarea mai puternică, prin mijloace economice, a energiei creatoare a oamenilor muncii în vederea gospodăririi judicioase a resurselor materiale și energetice. În același timp se impune și intensificarea muncii educative desfășurate de organizațiile de partid, de sindicat, organizațiile componente ale F.D.U.S., precum și de organele de conducere colectivă din toate unitățile socialiste.

Prof. univ. dr. Gheorghe CREȚOIU

Întrebări

1) Care este rolul reducerii consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie în procesul sporirii eficienței economice ?
2) Precizați căile prin care se poate acționa pentru înfăptuirea obiectivelor de plan în acest domeniu.
3) Care este relația dintre reducerea consumurilor materiale și creșterea calității produselor ?
4) Analizați cum pot fi aplicate căile de reducere a consumurilor la nivelul întreprinderii în care lucrați.

Bibliografie

1) **Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român,** Editura Politică, București 1982.
2) **Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983,** Editura Politică, București, 1983.
3) Program privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, „Scînteia", 30 noiembrie 1983.

(Urmare din pag. 8)

rea și controlul utilizării fondului de retribuire se referă la criteriile în funcție de care banca finanțatoare eliberează fondul de retribuire al unei unități, pe de o parte fondul de retribuire destinat personalului muncitor și pe de altă parte fondul de retribuire destinat personalului de conducere, iar Decretul nr. 335/1983 se referă la modul și condițiile de acordare a drepturilor de retribuire în acord global. În consecință, funcțiilor de jurisconsult și revizor C.F.I. li se aplică prevederile Decretului nr. 335/1983 ca și întregului personal TESA din unitatea agricolă din care fac parte.

● LAUREAN MĂRGINEAN, Sovata — Prevederile art. 16 din H.C.M. nr. 405/1965, aveau drept scop în condițiile anilor 1965 și următorii, îmbunătățirea meniurilor celor ce se aflau la tratament în întreprinderile economice balneoclimaterice, în care repartizarea locurilor se făcea anual de Consiliul de Miniștri pe beneficiari. Urmare a dezvoltării economiei naționale, din 1966 pînă în prezent au apărut mai multe acte normative care au modificat structura organizatorică, natura economică a întreprinderilor, tratament, transport, competența stabilirii tarifelor, alocațiile, beneficiile etc. Dintre acestea, citățm Decretul Consiliului de Stat nr. 45/1982, privind majorarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare, în baza căruia s-a emis Ordinul M.C.I. nr. 1200/15.II.1982, privind prețurile și rabaturile comerciale pentru produsele alimentare din producția internă și din import, valabile de la data de 15.II.1982. Decretul nr. 45/1982 a intrat în vigoare la data de 15.II.1982. Pe aceeași dată și-au încetat valabilitatea prețurile, limitele maxime de prețuri și rabaturile comerciale ce se modifică, acordarea de subvenții de la bugetul de stat pentru produsele agroalimentare, precum și orice alte dispoziții contrare. Potrivit prevederilor Decretului nr. 45/1982 și Ordinului M.C.I. nr. 12.000/1982, prin lista nr. 12.a., s-a stabilit defalcarea cotelor de rabat comercial între întreprinderile cu ridicata și unitățile comerciale din sistema M.C.I., cooperație și alți beneficiari. Cotele de rabat stabilite pentru cooperație și alți beneficiari, se cedează în condiția livrării produselor din depozitele cu ridicata, urmînd ca întreprinderea beneficiară să suporte cheltuielile de transport de la depozit pînă la sediul său, din cota de rabat cedată. În cazul în care unitatea beneficiară solicită să i se transporte produsele la sediul unității, de către întreprinderea cu ridicata, aceasta este obligată să-i achite cheltuielile de transport. Cu referire la suportarea cheltuielilor de transport pentru produsele de panificație, potrivit listei nr. 3 anexă la Ordinul M.C.I. nr. 12.000/1982, pentru aceste produse respectiv pîine neagră, semialbă, albă, produse de franzelărie simple și cu adaos, specialități de panificație simple și cu adaos, cozonaci, blaturi, rulade, chec, brioși, condiția de livrare este „franco unitatea de desfacere" exclusiv ambalajul de transport. Această condiție de livrare se aplică și pentru desfacerile către centrele muncitorești, stațiuni balneare și localități urbane, în care rețeaua cu amănuntul aparține cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor.

CĂILE DE INTENSIFICARE ȘI DEZVOLTARE A SCHIMBURILOR COMERCIALE ȘI A COOPERĂRII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

1

O trăsătură definitorie a economiei mondiale contemporane este amplificarea fără precedent a circuitului economic mondial ca și a dimensiunilor sale cantitative, dar mai ales calitative, la baza cărora este procesul obiectiv al dezvoltării factorilor de producție. Este bine cunoscut că revoluția tehnico-științifică — proces obiectiv complex, cu implicații profunde asupra dezvoltării economice a statelor ca și asupra relațiilor economice internaționale — este un factor primordial al adîncirii diviziunii internaționale a muncii și implicit al unei continue intensificări a schimburilor economice internaționale, al apariției unor noi forme de schimb și cooperare.

Este deci evident că, în condițiile unui asemenea avînt al revoluției științifice și tehnice, organizarea în fiecare țară a producției tuturor tipurilor și sortimentelor de produse este tehnic imposibilă și economic ineficientă, chiar și pentru acele țări cu un potențial economic ridicat. Astfel, nici o țară, oricît de dezvoltată ar fi din punct de vedere economic, nu mai este în măsură să-și satisfacă total necesitățile în continuă diversificare doar prin efortul propriu ; ea nu mai poate rămîne în afara circuitului mondial de valori materiale și tehnico-științifice. Se impune deci — ca o necesitate obiectivă — ca statele să colaboreze unele cu celelalte, să participe tot mai activ la diviziunea mondială a muncii. Nu există stat, oricît de mare și de puternic, care să poată rezolva în condițiile prezente problemele sale proprii, menținîndu-se în izolare față de toate celelalte state. Fiecare națiune are ceva de primit și de dat în circuitul de valori, de cunoștințe și de servicii, astfel încît colaborarea internațională să poată contribui efectiv la dezvoltarea pașnică și la progresul omenirii, în condițiile mutațiilor ce caracterizează epoca noastră.

Încă în urmă cu mulți ani, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, sublinia că „în epoca noastră, cînd cuceririle științifice și tehnice pun la îndemîna popoarelor imense posibilități de a-și spori avuția materială și spirituală, de a valorifica resursele naturale în folosul societății, dezvoltării relațiilor economice între state, participarea la diviziunea internațională a muncii, formarea și lărgirea cooperării internaționale se impune ca o necesitate obiectivă a progresului fiecărei țări în parte, a dezvoltării civilizației umane în general, ca o condiție esențială a instaurării unui climat de încredere între popoare, de securitate și de pace în lume. Nici o țară care vrea să progreseze, să beneficieze de rodul cuceririlor științei și tehnicii contemporane și, în același timp, să-și aducă contribuția la soluționarea marilor probleme ce confruntă omenirea, nu poate rămîne în afara acestui proces“[1]).

În **Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism** se prevede că „Partidul pornește de la faptul că lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii reprezintă o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni. Aceasta constituie o necesitate obiectivă și pentru progresul economic și social al țării noastre“[2]).

Documentele celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. reconfirmă această orientare ; secretarul general al partidului, în raportul prezentat, a subliniat că „participarea activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii, accentuarea cooperării în domeniul producției, al științei și tehnologiei, asigurarea unei balanțe de plăți externe echilibrate și consolidarea rezervelor valutare ale țării“[3]) constituie orientarea principală a cincinalului 1981—1985.

Așadar, în concepția partidului nostru, pentru o dezvoltare într-un ritm înalt a economiei, în condițiile accelerării continue a progresului tehnic, se impune, în mod obiectiv, participarea activă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii, la intensificarea schimburilor economice cu toate statele lumii.

2

În sens larg, noțiunea de schimburi comerciale internaționale cuprinde o gamă largă de modalități prin care se realizează transferul de bunuri materiale de la o țară la alta, prin intermediul unor persoane juridice (și uneori fizice) care au calitatea de comercianți și sînt autorizate de administrația de stat pentru efectuarea unor astfel de operații.

Este necesar să subliniem că între noțiunea de cooperare economică internațională și între schimburile tradiționale de mărfuri se fac deseori confuzii care se explică prin faptul că, prin cooperare, se realizează și acțiuni comune de marketing și comercializare a produselor. În realitate, cooperarea diferă de schimburile comerciale tradiționale prin faptul că permite încheierea de acorduri și contracte care merg mai departe decît simplul contract de vînzare sau de prestări de servicii internaționale. Cooperarea cuprinde o gamă întreagă de aranjamente financiare, transfer de know-how și de tehnologii, livrări de echipament și de instalații, acțiuni comune de marketing, lucrări de cercetare și de aplicabilitate tehnologică a descoperirilor etc.

Cooperarea are un conținut propriu, distinct, reliefînd-o ca pe o activitate nouă și dinamică, cu profunde impli-

---

[1]) Nicolae Ceaușescu, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, Editura Politică, București, 1971, vol. 5, p. 917—918.

[2]) Editura Politică, 1975, p. 174.

[3]) Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Editura Politică, 1979, p. 48.

cații economice și sociale, care se caracterizează prin: raporturi juridice contractuale de lungă durată, care generează obligații reciproce pe multiple planuri, și care imprimă o accentuată convergență de interese ale partenerilor; obiectul activității și formele de realizare sînt extrem de diversificate (enumerate parțial mai sus), fiind, în același timp, importante căi de impulsionare a cercetării științifice, urmărind, ca finalitate, progresul tehnologic; partenerii contractuali, datorită complexității acțiunilor de cooperare, se află, de regulă, în mai multe ipostaze: vînzători și cumpărători, prestatori de servicii și beneficiari, licențiatori și licențiați etc., între aceștia existînd un flux continuu dus-întors, de valori materiale și spirituale; decontarea reciprocă (plata prețului) nu se reduce la o anumită sumă plătită cash, ci, în cele mai frecvente cazuri, se face prin mecanismul creditelor rambursabile, într-o anumită proporție, prin rezultatele cooperării sau prin alte modalități; nu se urmărește numai simplul schimb de valori materiale sau spirituale, ci, în primul rînd, avantaje economico-sociale rezultate din conlucrarea partenerilor, ceea ce facilitează creșterea eficienței acțiunilor întreprinse cu forțe reunite.

Atît activitatea de schimburi comerciale, cît și aceea de cooperare economică, în țara noastră se realizează de către întreprinderi de comerț exterior și de unele compartimente specializate, autorizate în mod expres prin actele normative de înființare.

Desigur că toate aceste activități se desfășoară în strînsă colaborare — pe bază contractuală — cu întreprinderile industriale și de prestări servicii, de cercetare și tehnologie inginerească, cărora le revine rolul principal de derulare a contractelor externe încheiate de întreprinderile de comerț exterior.

3

În baza hotărîrilor luate la Congresul al XII-lea al P.C.R. și la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din decembrie 1982, prin Legea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a R.S.R. pe anul 1984 s-a prevăzut o creștere a volumului comerțului exterior, față de 1983, de 13,8%.

La baza ritmului înalt de creștere a comerțului nostru exterior prevăzut pentru anul 1984 stau rezultatele pozitive ale anului 1983, care deși au fost influențate de recesiunea și de stagnarea schimburilor economice internaționale, demonstrează resursele interne de care dispunem pentru lărgirea, intensificarea continuă a colaborării cu statele lumii.

Din Comunicatul privind realizarea planului național pe anul 1983 rezultă că în anul care a trecut „România a participat activ la diviziunea internațională a muncii, la lărgirea și diversificarea schimburilor de valori materiale, la extinderea cooperării în producție și tehnico-științifice cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială".

Din volumul total al comerțului exterior realizat în 1983 — de 303,7 miliarde lei — volumul exportului a fost de 173,3 miliarde lei, față de un import total de 130.4 miliarde lei.

Așadar, activitatea de comerț exterior desfășurată în anul 1983 a condus la un sold excedentar al balanței comerciale de 2 418 milioane dolari, ceea ce a permis achitarea unei părți din datoria externă. Deci, și pe această linie prevederile din documentele de partid și de stat se înfăptuiesc consecvent.

Desigur că realizarea în 1984 a unui volum al comerțului exterior cu aproape 14% mai mare decît cel din 1983 implică luarea unor măsuri de intensificare, sub toate formele, a schimburilor economice internaționale.

4

Căile de intensificare și dezvoltare a schimburilor comerciale și de cooperare economică internațională dintre țara noastră și țările lumii sînt multiple. În cele ce urmează le vom sintetiza pe cele mai importante.

a) Crearea de relații politico-economice de colaborare și prietenie cu statele lumii.

Politica comercială — care cuprinde totalitatea măsurilor inițiate și puse în aplicare de către o țară pentru impulsionarea operațiunilor de comerț exterior — se realizează atît prin instrumente externe, cît și prin cele interne.

Pe plan internațional, principalele instrumente de realizare a unei politici comerciale favorabile schimburilor economice o constituie tratatele bi și multilaterale.

Îmbrăcînd forme și avînd denumiri diferite — tratat, acord, protocol etc. — tratatele internaționale au o istorie multimilenară, fiind din cele mai vechi timpuri instrumente juridice eficace — generatoare de drepturi și obligații pentru statele semnatare —, menite să stimuleze prietenia, colaborarea și pacea între popoare.

Prin însăși natura lor, activitățile de schimburi comerciale și de cooperare internațională implică imperativ necesar, existența unui cadru legislativ între statele participante la astfel de activități, cadru legislativ care se realizează pe calea tratatelor internaționale.

Dacă importanța tratatelor internaționale nu poate fi contestată, se poate însă pune următoarea problemă: Cum contribuie asemenea tratate la promovarea schimburilor comerciale și cooperării economice internaționale și, în general, la schimburile de valori materiale și spirituale între state?

Pentru a răspunde la această problemă majoră și de interes practic, sînt necesare două precizări prealabile: tratatele internaționale nu generează direct drepturi și obligațiuni privind traducerea în fapt a unor acțiuni de cooperare economică internațională; rolul lor este, așa cum am mai arătat, ca prin conținutul lor să creeze climatul politic-social și economic-juridic menit să faciliteze contactele directe dintre partenerii din țările respective și care, prin tratativele pe care le desfășoară, finalizează operațiuni concrete de cooperare, materializate în contracte internaționale. Așadar, tratatele privind schimburile și cooperarea economică internațională — importante izvoare de drepturi și obligațiuni între state — îndeplinesc funcția de eliminare a unor asperități (taxe vamale, tratamente de drept diferite de la țară la țară etc.) născute din regimul economic-social concretizat în sistemele de drept diferite ale statelor cointeresate în cooperare reciprocă și a căror înlăturare sau ameliorare (ne referim la asperități) creează condiții favorabile realizării în fapt a acțiunilor concrete de schimburi comerciale și de cooperare, în diversele forme posibile: producție, cercetare științifică, co-

mercializare, turism etc. Evident, în toate cazurile actul care stabileşte raporturile juridice concrete de realizare a acţiunilor de schimburi comerciale şi de cooperare îl constituie contractul internaţional, al cărui conţinut şi formă este determinat de natura şi obiectul acţiunii respective.

România, consecventă politicii de colaborare economică şi de lărgire şi diversificare continuă a raporturilor comerciale şi de cooperare internaţională dă o mare importanţă tratatelor internaţionale, care, în acest domeniu poartă, de regulă, denumirea de acorduri (comerciale, de plăţi, de cooperare etc.). Secretarul general al partidului, a subliniat că „odată cu lărgirea schimburilor economice şi cooperării în producţie cu alte state, s-a desfăşurat o activitate intensă pentru aşezarea acestora pe baze trainice, pentru crearea cadrului politic şi juridic menit să faciliteze colaborarea reciproc avantajoasă“ [4]).

La crearea cadrului politico-economic şi juridic actual, o contribuţie esenţială a avut-o şi o are secretarul general al partidului ; vizitele de lucru efectuate în numeroase ţări de preşedintele României, primirile în ţara noastră a numeroşi conducători de state, acordurile, declaraţiile solemne şi alte înţelegeri internaţionale încheiate cu aceste ocazii — numai în ultimii trei ani au fost încheiate peste 72 de astfel de instrumente juridice internaţionale — au pus bazele unei colaborări dinamice, în continuă dezvoltare, fundamentate pe cadrul juridic astfel creat.

Consecvent principiilor stabilite de partid, cadrul juridic internaţional astfel creat de ţara noastră dă expresie normelor fundamentale ale dreptului internaţional — egalitate deplină în drepturi, respectul reciproc al suveranităţii şi independenţei naţionale, neamestecul în treburile interne, avantaje reciproce — principii care creează climatul politico-social necesar unor raporturi juridico-economice menite să contribuie la continua lor dezvoltare.

b) **Lărgirea ariei geografice a schimburilor comerciale şi a cooperării economice — imperativ al dezvoltării comerţului exterior.**

Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. şi ale Conferinţei Naţionale din decembrie 1982 au evidenţiat, consecvent, principiile fundamentale ale dezvoltării schimburilor economice internaţionale ale României, necesitatea acestor schimburi cu toate ţările lumii, în special cu cele socialiste şi în curs de dezvoltare.

În Raportul la Conferinţa Naţională a P.C.R., secretarul general al partidului a subliniat că „dezvoltarea unei largi colaborări economice internaţionale, a schimburilor economice cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, constituie o necesitate obiectivă pentru buna desfăşurare a activităţii economico-sociale a patriei noastre“ [5]).

Urmare a politicii de extindere continuă a ariei geografice a schimburilor economice şi de cooperare internaţională, România întreţine relaţii economice, comerciale şi de cooperare cu 150 de state (faţă de 131 în 1975 şi 29 în 1950).

În anul 1983, aşa cum rezultă din Comunicat, au fost extinse relaţiile cu ţările membre ale C.A.E.R. pe baza programelor speciale de colaborare pe termen lung. S-au amplificat relaţiile economice şi tehnico-ştiinţifice cu ţările în curs de dezvoltare, cu celelalte state ale lumii.

Ca urmare a dezvoltării şi diversificării relaţiilor comerciale şi de cooperare în producţie cu ţările socialiste acestea deţin circa 53 la sută din totalul activităţii de comerţ exterior al României.

Pentru consolidarea şi aşezarea acestor raporturi economice pe baze trainice, numai în perioada 1970—1980 au fost încheiate peste 300 acorduri comerciale, de plăţi şi de cooperare, iar în ultimii trei ani numărul acestora a fost mărit cu alte 72 acorduri.

Aşa cum rezultă din Comunicat, în anul care a trecut au continuat acţiunile care vizează lărgirea **activităţii de cooperare economică, tehnică şi ştiinţifică** cu toate statele socialiste, cu ţările în curs de dezvoltare şi cu celelalte state ale lumii. S-au încheiat 54 acorduri sau înţelegeri de cooperare şi colaborare tehnico-ştiinţifică, din care 22 cu ţări socialiste şi 28 cu ţări în curs de dezvoltare.

De asemenea, trebuie să menţionăm că în virtutea principiilor colaborării cu toate statele lumii, fără discriminări şi bariere artificiale, ţara noastră a aderat şi desfăşoară o largă activitate, fiind membră în peste 700 de organizaţii internaţionale neguvernamentale, contribuind din plin la rezolvarea problemelor complexe pe care le ridică schimburile economice şi, în special, cele de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică internaţională.

c) **Îmbunătăţirea structurii şi calităţii exporturilor — cale importantă de intensificare şi ridicare a eficienţei schimburilor economice internaţionale.**

O premisă a realizării planului de comerţ exterior pe anii 1984—1985 şi în perspectiva cincinalului viitor o constituie continua îmbunătăţire a structurii mărfurilor pentru export. În anul 1983 a crescut ponderea mărfurilor cu grad superior de prelucrare — maşini, utilaje şi mijloace de transport, produse chimice şi mărfuri industriale de larg consum — care au deţinut 58 la sută din volumul total al exportului.

Aşa cum se subliniază în Comunicat, „Industria românească a livrat la export produse de o tehnicitate şi complexitate mai înaltă, de calitate mai bună, care valorifică superior materiile prime, energia şi forţa de muncă“.

Paralel cu preocuparea pentru îmbunătăţirea structurii exporturilor este necesar să se pună un accent mai mare pe ridicarea calităţii mărfurilor. În acest scop trebuie aplicate cu fermitate normele de drept în acest domeniu; Legea privind calitatea produselor (nr. 7/1977) trebuie aplicată cu consecvenţă şi intransigenţă. Este necesar să fie cunoscut că normele legale privind calitatea produselor trebuie să fie privite de către toţi oamenii muncii ca fiind minim obligatorii. Pentru a fi competitive produsele trebuie să fie continuu perfecţionate astfel încît mărfurile româneşti să fie comparabile şi să depăşească pe cele oferite pe piaţa mondială de către producători din alte state.

---

[4]) Nicolae Ceauşescu, „Cuvîntare la încheierea lucrărilor Consfătuirii cu activul de partid şi de stat din domeniul comerţului exterior şi cooperării economice internaţionale“, Editura Politică, 1975, pag. 25.

[5]) Nicolae Ceauşescu, „Raport la Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român“, Editura Politică, 1982, pag. 31.

Pentru creşterea eficienţei mărfurilor de export este necesar să se valorifice din plin resursele interne de materii prime, numai astfel putîndu-se realiza un aport valutar cît mai ridicat. În Comunicatul privind realizarea planului pe 1983 se subliniază că „în acţiunea de raţionalizare a importurilor un aport însemnat l-a adus aplicarea măsurilor pentru valorificarea în mai bune condiţii a resurselor interne de materii prime şi energetice, asimilarea în fabricaţie de noi tipuri de maşini, utilaje şi instalaţii. De asemenea, la reducerea importurilor a contribuit faptul că s-a realizat un import mai mic de ţiţei, ca urmare a măsurilor luate pentru utilizarea mai bună şi economisirea combustibililor şi carburanţilor".

Rămîne ca o preocupare permanentă pentru viitor ca reducerea importurilor să se realizeze pe seama valorificării tot mai depline a resurselor interne.

d) **Intensificarea cooperării — premisă a creşterii gradului de participare la schimburile economice internaţionale.**

Constituind o cale importantă de intensificare a schimburilor economice internaţionale, cooperarea internaţională a fost şi este o latură principală a activităţii de comerţ exterior. În anul 1983, aşa cum prevede Comunicatul „o atenţie deosebită s-a acordat cooperării şi specializării în domeniul construcţiilor de maşini ; prin acţiunile de cooperare economică s-au efectuat livrări de maşini, utilaje, instalaţii, materiale, lucrări de construcţii-montaj în străinătate, reprezentînd 29,7 la sută din volumul de export realizat".

Prin acţiunile de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică internaţională realizîndu-se o conlucrare pe perioade îndelungate, în cadrul unei specializări în toate domeniile economice, schimbul de produse şi de rezultate ştiinţifice se amplifică şi se creează premisele unor raporturi economice în perspectivă, fapt ce, neîndoios, duce la intensificarea comerţului între statele participante la acţiunile respective de cooperare.

dr. Al. DETEŞAN

Întrebări :

1. Care este poziţia partidului şi statului nostru cu privire la schimburile economice internaţionale ?
2. Prin ce modalităţi se realizează schimburile economice internaţionale ?
3. Care este rolul exporturilor în cadrul economiei româneşti ?
4. Cum contribuie acţiunile de cooperare la impulsionarea schimburilor comerciale internaţionale ?

ÎN ATENŢIA CITITORILOR!

Lucrarea „PROBLEME ECONOMICO—JURIDICE ALE CONSILIILOR POPULARE" urmează să fie difuzată abonaţilor în luna iulie a.c. şi va avea următorul cuprins :

Cap. I : Organizare — funcţionare — bugetul local

1. Organizare
2. Bugetul de venituri şi cheltuieli
3. Activitatea de personal
4. Activitatea de secretariat

Cap. II : Actele consiliilor populare

1. Acte administrative
2. Acte notariale
3. Acte jurisdicţionale

Cap. III : Activitatea de stare civilă şi de asistenţă socială

1. Starea civilă
2. Autoritate tutelară
3. Asistenţă socială

Cap. IV : Sistematizarea teritoriului — gospodărire comunală

1. Sistematizarea teritoriului
2. Gospodărire comunală
3. Paza bunurilor

Cap. V : Agricultură — silvicultură

1. Activităţi în domeniul agriculturii
2. Activităţi în domeniul silviculturii

Cap. VI : Industria mică — servicii

1. Reglementări — organizare
2. Activităţi de industrie mică
3. Căi de dezvoltare a serviciilor pentru populaţie

Cap. VII : Organizarea activităţii de comercializare

1. Atribuţiile consiliilor populare
2. Coordonarea comerţului de stat şi cooperatist
3. Organizarea pieţelor şi a tîrgurilor

Cap. VIII : Asociaţia locatarilor

1. Organe de conducere şi administrare — atribuţii
2. Obligaţiile de plată a locatarilor pentru cheltuieli comune
3. Gestionarea şi evidenţa patrimoniului
4. Urmărirea debitorilor
5. Controlul gestiunilor
6. Atribuţiile consiliilor populare

Consiliile populare care au abonamente numai la revistă şi suplimentul săptămînal, pot să se aboneze şi la lucrarea menţionată, direct la Oficiul judeţean de difuzarea presei, cunoscînd că preţul unui exemplar este de 20 lei.

Lucrarea figurează în Catalogul presei la poziţia 59/d.

Tirajul lucrării fiind limitat, difuzarea se va face numai pe bază de abonament.

Tiparul I.P. „Informaţia"

Preţul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

PRODUCTIVITATE — CALITATE, O RELAȚIE ECONOMICĂ DE BAZĂ

CA PARTICIPANTĂ, în mod nemijlocit, la înfăptuirea politicii partidului nostru de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, industria de confecții este chemată să satisfacă în cît mai bune condiții nevoile vestimentare ale populației. Concomitent cu realizarea unei game variate de confecții, în culori, modele și mărimi diversificate, care să răspundă solicitărilor, industriei de confecții îi revine și sarcina de a contribui la formarea gustului și preferințelor cumpărătorilor, venind în întîmpinare cu produse specifice, comode și plăcute.

În condițiile sporirii complexității produselor și micșorării seriilor de fabricație, situație specifică acestei industrii în actuala etapă, care determină în mod direct competitivitatea pe piață, sporirea productivității muncii și creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor capătă o importanță deosebită. În acest context, programele de măsuri adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie anul trecut prevăd orientări și sarcini de o deosebită importanță pentru industria de confecții, a căror realizare va conduce la creșterea cantitativă și la diversificarea producției, facilitînd prin aceasta mărirea gradului de asigurare cu produse de profil a necesităților interne și majorarea cantităților disponibile pentru export.

Creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției

PENTRU ACEST AN, pe ansamblul Centralei industriei confecțiilor București, sarcinile de plan prevăd, față de 1983, o creștere importantă la toți indicatorii : producția marfă și netă va spori cu 5,7% și respectiv 16,8%, producția marfă vîndută și încasată cu 11,5%. Creșteri importante sînt prevăzute și pentru producția fizică, în 1984 urmînd a se înregistra o majorare cu 3,8% a producției de tricotaje și cu 1,3% a producției de confecții textile. Sporurile de producție vor fi realizate, în principal, pe seama factorilor intensivi, îndeosebi prin sporirea productivității muncii, indicator care urmează să înregistreze o creștere de 10,4%.

Analizele efectuate, cît și măsurile adoptate din vreme dau siguranță că noile sarcini de plan vor fi îndeplinite în bune condițiuni. De altfel, experiența și rezultatele dobîndite în ultimii ani sînt o garanție a faptului că, printr-o mobilizare a colectivelor din fiecare întreprindere componentă a centralei, prevederile de plan pot fi nu numai îndeplinite ci și depășite. Pe ansamblul centralei, anul trecut, de pildă, indicatorul productivitatea muncii a fost realizat în proporție de 101,4%, ceea ce a reprezentat o creștere cu 3,6% față de 1982 și 8,9% față de 1980 (graficul). La nivelul unităților componente realizări deosebite au obținut întreprinderile de confecții Scornicești (109,4%), Focșani (104,3%), Tulcea (108,4%), Craiova (105,1%), București (103,4%). Și în direcția ridicării calității produselor realizările s-au situat pe o linie ascendentă, în sensul că reclamațiile la beneficiari reprezintă cote nesemnificative.

Înfăptuirea sarcinilor fizice pe acest an, precum și a celor care prevăd creșterea productivității muncii și ridicarea calității produselor a impus adoptarea unor soluții noi pe linie tehnică și tehnologică care să asigure reducerea consumului de muncă pe unitatea de produs, în paralel cu creșterea ținutei estetice și a parametrilor de calitate. Iată de ce, eforturile au fost îndreptate îndeosebi spre inițierea unor măsuri care să conducă la **creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor tehnologice.** În programul de măsuri adoptat în acest scop sînt prevăzute introducerea și extinderea în producție a următoarelor mecanizări : ● **dotarea mașinilor de cusut cu dispozitiv einfas și mecanism pentru debitarea în avans a bentiței.** Aplicarea acestui dispozitiv la Întreprinderea de confecții și tricotaje București și la I.C. Curtea de Argeș conduce, în paralel cu îmbunătățirea substanțială a calității produselor finite, la o creștere de productivitate de peste 30% ; ● **dispozitive pentru montarea garniturilor de bordaj din piele naturală și plușcord,** utilizate în fabricația modelelor de jachete și impermeabile, care asigură creșteri de productivitate de peste 120% și un înalt nivel calitativ produselor realizate ; ● **dispozitiv pentru aplicat vipușca cu buret în interior.** Utilizarea dispozitivului conduce la o economie de timp de peste 5 min/buc, ceea ce corespunde unei creșteri de productivitate de peste 200% ; ● **metodă și dispozitiv pentru mecanizarea operației de însemnare a matlaseurilor la produsele de îmbrăcăminte.** Comparativ cu metoda manuală de însemnare cu creta a poziției tighelelor și ștergerea semnelor după coasere, dispozitivul adoptat permite o creștere a productivității muncii de circa 10 ori ; ● **mașină specială de înlocuire a cusăturii de surfilare prin tăierea în zig-zag a marginilor țesăturii.** Tăierea se execută prin strivirea materialului textil între un cuțit profilat și un tambur, viteza de tăiere fiind de pînă la 20 m/min. Mașina este astfel proiectată încît se poate monta pe orice blat în locul capului mașinii de cusut, antrenarea făcîndu-se printr-o curea ; ● **mașină pentru călcat și preformat semifabricate de tip cordon.** Brevetată de către C.I.C., mașina reprezintă o masă de călcat mecanizată a cărei funcționare impune mișcarea reperului și nu a fierului de călcat ; productivitatea muncii la operațiile de prefabricare a cordonului crește astfel cu circa 40%.

Mecanizarea transportului interoperațional constituie de asemenea un obiectiv principal al activității tehnice Ca sisteme de transport interoperațional, au fost concepute și implementate în unitățile de prelucrare-montaj și finisare higrotermică din fabricile de confecții mijloace de transport specifice, în funcție de mărimea și numărul reperelor și a subansamblelor. De asemenea, tot în acest an, se va extinde transportul interoperațional cu mijloace containerizate.

În vederea **creșterii gradului de automatizare a proceselor de confecționare a produselor de îmbrăcăminte** sînt prevăzute măsuri de dotare cu mașini și stații semiautomate de mare productivitate ce urmează a fi realizate în cadrul programului de asimilare a utilajelor stabilit între M.I.U. și M.I.M.U.E.E. În domeniul proiectării îmbrăcămintei activitatea centralei s-a orientat spre **implementarea unor sisteme automate de gradare, încadrare și decupare a tiparelor,** ceea ce va conduce la obținerea unui important salt calitativ în modernizarea procesului de muncă, concomitent cu creșterea productivității muncii, economisirea de țesături, precum și îmbunătățirea calității executării diferitelor operații.

Dotarea întreprinderilor cu mașini de cusut semiautomate (stații semiautomate pentru surfilarea reperelor, aplicarea refileților la buzunare, executarea butonierelor la cămăși) va permite extinderea procesului de prelucrare centralizată a reperelor și subansamblelor, asigurînd astfel un nivel ridicat de productivitate și calitate a producției realizate. Totodată, prin **introducerea sistemului automat pentru controlul țesăturilor și elaborarea unor metode de calcul în vederea utilizării rationale a baloților de țesături, prin folosirea mijloacelor electronice de calcul** se vor obține, pe lîngă o creștere accentuată a productivității, o calitate ridicată și importante economii materiale.

Acțiuni importante vor fi inițiate și în ce privește perfecționarea tehnologiilor de fabricație. Programul de măsuri adoptat la nivelul centralei cuprinde, îndeosebi, **modernizarea tehnologiilor de debitare a materialelor textile,** prin generalizarea unor soluții tehnico-organizatorice. Între acestea se numără : ● realizarea unui ansamblu de dispozitive pentru derularea baloților, tăierea mecanizată a foilor de țesătură și fixarea la capete a șpanului ; ● amplasarea, în cadrul atelierelor de croit, a unor mese de șpănuit care să asigure condiții pentru realizarea șpanurilor lungi și desfășurarea în flux continuu a operațiilor ; ● aplicarea unor metode tehnologice de croire fixă a reperelor, inclusiv prin îmbunătățirea construc-

Dinamica productivității fizice în procesul de confecționare la principalele produse

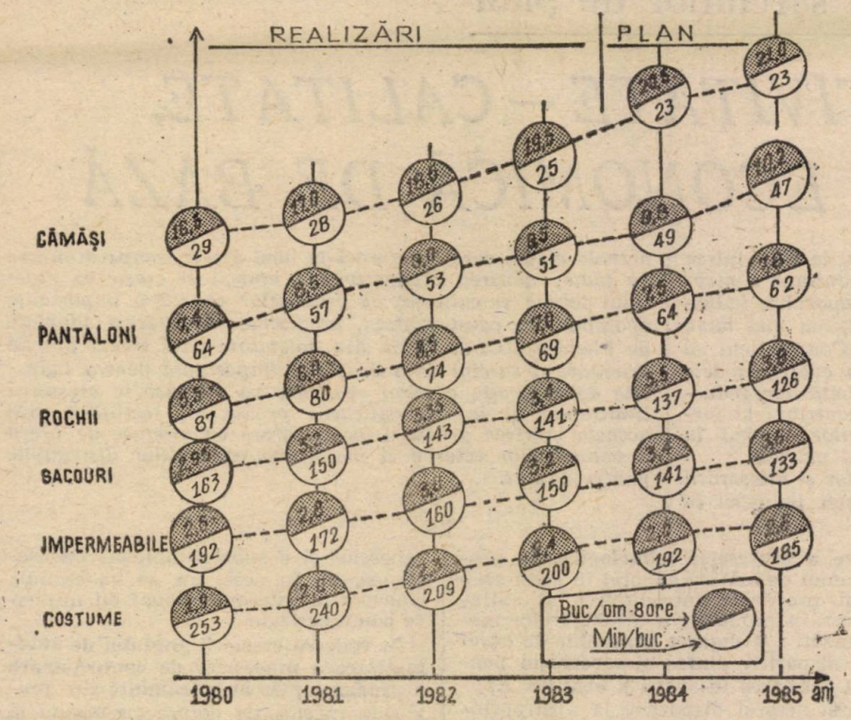

tivă a tiparelor ; ● introducerea unor tehnologii moderne de termolipire a reperelor de îmbrăcăminte ; ● raționalizarea și unificarea sistemului de urmărire și evidență a producției, pe fiecare operație și pe ansamblul procesului de debitare.

Organizarea superioară a producției și a muncii

ANALIZELE întreprinse în toate unitățile centralei, odată cu trecerea în noul an, au relevat existența unor însemnate rezerve de sporire a rodniciei muncii și a calității produselor prin inițierea și aplicarea unui ansamblu de măsuri privind îmbunătățirea organizării producției și a muncii. Drept urmare, în acest an, în programele de fundamentare a creșterii productivității muncii s-a prevăzut ca, prin metode și tehnici moderne, să se asigure o mai mare operativitate în organizarea și conducerea producției.

În acest context, o atenție deosebită va fi acordată introducerii unor **metode moderne și eficiente de pregătire, programare și urmărire a producției.** Astfel, se va trece, ca o condiție obligatorie, la constituirea, în fiecare întreprindere, a unor **stocuri de materii prime și materiale de siguranță**, care să asigure un proces continuu de producție. Referitor la aprovizionarea cu materii prime, un rol important în realizarea unei calități superioare îl are generalizarea sistemului de livrare a țesăturilor de lung metraj, în foaie unică, sub formă rolată, cu minimum de defecte. În acest sens, **considerăm că ar trebui reluată problema organizării, la nivelul industriei de confecții, a unor baze de aprovizionare care să dețină stocuri de țesături și materiale auxiliare în conformitate cu cerințele unei industrii avansate.**

Pentru creșterea calității produselor se vor introduce, ca faze distincte ale procesului tehnologic, operații de pregătire a materiilor prime înaintea croitului. Pentru acest lucru, întreprinderile au primit sarcini de organizare a compartimentelor și constituire a spațiilor necesare în vederea preparării baloților de material în funcție de lățimea, frecvența și mărimea defectelor de țesătură.

Diversificarea producției și creșterea ponderii seriilor scurte și foarte scurte impun inițierea unor acțiuni pentru **creșterea flexibilității procesului tehnologic,** în special prin redimensionarea secțiilor mari care să devină mai ușor adaptabile la schimbările sortimentale și de modă. Acest lucru face necesară optimizarea fluxurilor de fabricație, printr-o amplasare judicioasă a secțiilor, atelierelor, locurilor de muncă și a spațiilor de depozitare, astfel încît să se asigure o circulație optimă a materiilor prime și a semifabricatelor și, prin aceasta, o îmbunătățire a întregii activități.

O importanță deosebită pentru creșterea mai accentuată a productivității muncii are **ridicarea gradului de calificare a personalului muncitor și perfecționarea sistemului de normare a muncii** prin continuarea acțiunii de extindere a normelor și normativelor de muncă unificate la toate activitățile și îmbunătățirea normativelor de personal, astfel încît să se asigure folosirea rațională și eficientă a întregului personal muncitor. Este prevăzută, pentru acest an, elaborarea unor normative unificate de timp la produsele : pardesie pentru bărbați, rochii fete, rochii și pantaloni pentru femei. Totodată, se vor îmbunătăți patru normative de personal care vor acoperi peste 90% din totalul activității personalului indirect productiv și de deservire. Pentru ridicarea nivelului de pregătire profesională a muncitorilor, tehnicienilor și specialiștilor, condiție importantă în buna desfășurare a procesului de producție, în cadrul centralei vor fi organizate diferite cursuri de calificare și specializare, schimburi de experiență, consfătuiri tehnice, sesiuni tehnico-științifice etc.

Caracterul stimulator al creației de produse competitive

NECESITATEA conceperii unor modele de înaltă ținută estetică, care să se înscrie în permanență în tendințele modei, conferă activității de proiectare a noilor produse un loc aparte în ansamblul activităților tehnico-organizatorice. Datorită acestui fapt, pe lîngă Centrala industriei de confecții București s-a organizat și Centrul de cercetare și proiectare a îmbrăcămintei, în cadrul căruia cadre de specialiști cu înaltă pregătire profesională realizează, în fiecare an, colecții și modele noi, cu destinații pe diferite țări. Pe lîngă diversificarea gamei sortimentale, o preocupare importantă a creației o constituie îmbunătățirea calității produselor.

Pe linia utilizării și valorificării creației tradiționale de îmbrăcăminte reprezentată de costumul popular, centrul de cercetare amintit a realizat colecții diferite ca destinație (pentru vacanță și timp liber, pentru copii și tineret) însumînd peste 200 de modele. Au fost asimilate, prelucrate și interpretate în spiritul tendințelor modei actuale idei și soluții constructive specifice portului nostru popular, funcțiile diferitelor tipuri de haine fiind adaptate noilor destinații. De asemenea, în scopul valorificării superioare a materiilor prime și creșterii nivelului de calitate s-au realizat colecții speciale din țesături de in pentru ținuta de toată ziua și pentru vacanță, care totalizează circa 180 modele, precum și colecții de înlocuitori de paltoane, într-o gamă diversificată. Ca o exemplificare a ultimelor noutăți în domeniul creațiilor de modele, a efortului continuu de a se menține nivelul competitiv al produselor, a fost organizată, la Pavilionul realizărilor economiei naționale, o expoziție permanentă care cuprinde circa 850 modele expuse și 500 modele etalate pe ștendere.

În continuare, pentru creșterea valorificării creațiilor proprii, se prevăd următoarele acțiuni : ● **realizarea de colecții de modele de prospectare la export,** colecții care să se încadreze în linia de modă internațională ; ● **elaborarea unei mărci** (embleme) **care să fie înregistrată și care să individualizeze creația românească ;** ● **organizarea unor grupe mixte de creatori pentru studierea portului popular din diferite zone folclorice ale țării** și elaborarea, pe această bază, a unor colecții stilizate care să poată fi realizate industrial și oferite atît pe piața internă, cît și la export ; ● **organizarea, la nivelul M.I.U., a unor consfătuiri trimestriale cu creatorii din industria textilă, confecții, pielărie, accesorii, pentru informare și schimb de experiență** asupra caracteristicilor modei ansamblului vestimentar ; ● **organizarea unor cursuri de specializare și perfecționare a personalului care lucrează în compartimentele de creație.**

Prin măsurile și acțiunile prezentate activitatea centralei și a unităților componente se va ridica pe noi trepte de eficiență, toate produsele executate situîndu-se la un înalt nivel de competitivitate.

Elena Verona BURTEA
director general al Centralei industriei confecțiilor din București

„Odată cu dezvoltarea bazei de materii prime, este necesar să acționăm cu toată fermitatea pentru reducerea consumurilor materiale, înlăturarea oricărei risipe, folosirea judicioasă a materiilor prime, recuperarea și refolosirea materialelor".

NICOLAE CEAUȘESCU

Economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale — coordonată de bază a creșterii eficienței

ÎN cadrul politicii economice a partidului nostru, în concepția secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **problema utilizării rationale și eficiente a resurselor materiale și diminuarea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie reprezintă o coordonată definitorie pe care se înscrie întreaga activitate desfășurată pentru înfăptuirea exemplară a prevederilor planului pe anii 1984—1985,** pentru accentuarea laturilor intensiv-calitative ale dezvoltării. Concentrarea și amplificarea eforturilor, în toate unitățile economice, în direcția valorificării superioare și economisirii resurselor materiale capătă o importanță majoră în acest an hotărîtor pentru realizarea integrală și depășirea prevederilor actualului cincinal, pentru întîmpinarea cu succese deosebite în muncă a celui de-al XIII-lea Congres al partidului — eveniment de o excepțională însemnătate în viața întregului nostru popor.

Avînd în vedere mărimea rezervelor interne existente și caracterul epuizabil al resurselor materiale, micșorarea consumurilor exprimă o cerință majoră pentru realizarea unui efect economic maxim cu cheltuieli materiale minime, o condiție esențială a creșterii eficienței economice. Analizînd în spirit obiectiv, științific, cu profunzime și clarviziune posibilitățile și cerințele economiei românești în cadrul dezvoltării sale prezente și de perspectivă, în raport cu rolul țării noastre în diviziunea internațională a muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat în repetate rînduri necesitatea utilizării cu matură chibzuință a resurselor materiale, în condițiile asigurării calității, funcționalității, competitivității producției.

Reducerea consumurilor, încadrarea strictă în norme

ÎN CONDIȚIILE economiei românești, reducerea consumurilor materiale devine un imperativ de maximă actualitate în toate unitățile, la toate nivelurile. Fără reducerea cheltuielilor cu materiile prime, materialele, combustibilul și energia, care dețin o pondere însemnată în totalul costurilor de producție, fără introducerea unui spirit de ordine și bună gospodărire și fără a spori pe această cale eficiența activității economice, nu poate fi asigurată creșterea venitului național — unica sursă a dezvoltării bazei tehnico-materiale a economiei și a ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor. Pornind de la înțelegerea profundă a vieții noastre economice, de la situația existentă și previziunile pe plan mondial, partidul nostru a stabilit căi, sarcini și măsuri concrete pentru economisirea resurselor și reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă cu 6,3% și a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, astfel ca în anul 1985 aceasta să ajungă la 57,4% față de 63,1% în anul 1981. Potrivit calculelor efectuate, **reducerea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social va asigura un spor de venit național de circa 17 miliarde lei, iar în perioada 1981—1985 de 96,9 miliarde lei.**

În lumina acestor sarcini de o deosebită însemnătate, pe întregul front al activității economice trebuie să se acționeze sistematic, cu maximum de responsabilitate și eficiență, pentru valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale. În această direcție, efortul unit, conștient, permanent susținut al tuturor oamenilor muncii, contribuția valoroasă a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice sînt determinante și, de aceea, trebuie orientate, cu toată fermitatea, în sensul prevenirii și eliminării oricărei forme de risipă, începînd din faza de proiectare a produselor și tehnologiilor lor de fabricație, pînă la recuperarea și reciclarea materialelor refolosibile, recondiționarea pieselor și subansamblelor uzate în scopul diminuării consumurilor fizice și sporirii disponibilităților interne de resurse materiale, reducerii cheltuielilor impuse de obținerea lor. În acest scop, Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, elaborat din inițiativa și sub îndrumarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, prevede direcții de acțiune menite să asigure dezvoltarea bazei de materii prime minerale și energetice primare a țării, valorificarea noilor surse de energie, realizarea de noi materiale cu consumuri reduse de energie, de mașini, utilaje cu masă redusă și performanțe funcționale superioare, promovarea de tehnologii moderne, cu consumuri materiale reduse și randamente sporite. **Pentru a-și spori eficiența și competitivitatea, industria românească trebuie să conceapă și să producă produse complexe, cu grad înalt de prelucrare și greutate specifică redusă, cu caracteristici superioare, comparabile cu realizările de vîrf pe plan mondial, pe care să le realizeze cu consumuri și pierderi tehnologice minime de materiale.** Problema este de maximă importanță dacă se ține seama că în industria construcțiilor de mașini, de exemplu, reducerea cu numai 1% a greutății specifice a mașinilor și utilajelor asigură în medie, în decursul unui cincinal o economie de circa 250 000 tone metal.

În cincinalul 1976—1980, intensificarea procesului de înnoire a producției a condus la introducerea în fabricație a circa 10 000 mașini și utilaje, instalații precum și a peste 5 000 noi materiale și bunuri de consum. Aceste realizări sînt continuate și amplificate în acest cincinal : numai în anul 1982 prin contribuția cercetării științifice și tehnologice au intrat în fabricație peste 3 400 mașini, utilaje, aparate și instalații, peste 950 materiale și bunuri de consum, au fost aplicate în producție peste 1 500 tehnologii noi, concepute pe baza unor noi soluții tehnice care au asigurat introducerea cu eficiență economică sporită în circuitul economic a unor produse înalt performante, cu grad sporit de valorificare, recuperare și refolosire a unor materii prime și materiale. În această direcție, **programele speciale de diminuare a consumului și de creștere a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și semifabricatelor** urmăresc realizarea unui sistem complex de tehnologii concepute în variante tehnico-economice, care să asigure maximizarea gradului de folosire a fiecărei tone de materie primă prin :

- creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și semifabricatelor pe baza sporirii randamentelor de extracție și creșterii gradului de scoatere exprimat prin producția realizată dintr-o tonă de materie primă, valorificarea superioară a produselor secundare (zguri, cenuși, gaze), creșterea ponderii prelucrării complexe prin chimizarea petrolului, gazelor, lemnului, materiilor prime vegetale, perfecționarea tehnologiilor de prelucrare a aliajelor metalice primare în scopul creșterii gradului lor de puritate ș.a. ;
- recuperarea și reciclarea tehnologică a materialelor refolosibile, utilizîndu-se tehnologiile de valorificare a materialelor în flux, de recondiționare pe scară industrială a pieselor și subansamblelor ;
- dezvoltarea producției de materiale și produse necesare activității ramurilor de vîrf ale economiei ca, de exemplu, chimia fină, elaborarea oțelurilor înalt aliate, a unor materiale și componente destinate energeticii nucleare, industriei aeronautice, microelectronicii, electronicii și electrotehnicii, automatizărilor ;
- conceperea și asimilarea în fabricație de noi mașini, utilaje, instalații cu gabarite, greutăți, consumuri energetice reduse. în înaltă productivitate. în această direcție problema miniaturizării ocupînd un loc deosebit ;

● tipizarea grupurilor de materiale și, în special, a produselor cu mare preponderență în consum ca de exemplu oțelurile aliate și materialele de construcții.

Ca rezultat al asimilării în fabricație a produselor noi și a modernizării celor existente, pe baza aportului direct al cercetării în producție, se prelimină pentru anul 1985 o reducere de 30% a consumurilor de materii prime și obținerea a minimum 50% din necesarul de materii prime și materiale prin recuperarea acestora.

Produse cu performanțe tehnice și economice superioare

HOTĂRÎTOR pentru orientarea acțiunilor de reducere a consumurilor materiale în industrie este **„Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990"**. Elaborat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, programul pornește de la necesitatea îndeplinirii obiectivelor propuse prin realizarea unui complex de măsuri care să conducă la sporirea substanțială a gradului de valorificare a materiilor prime și reducerea cheltuielilor materiale, sporirea eficienței producției și creșterea competitivității produselor românești pe piața externă, calitatea, așa cum prevede Programul, „trebuind să asigure o valoare de întrebuințare maximă în condițiile unor cheltuieli minime". Semnificative în acest sens sînt, de exemplu, obiectivele care stau în fața **industriei construcțiilor de mașini** și care vizează corelarea calității produselor cu valorificarea superioară a materiei prime, materialelor, combustibililor și energiei (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Indicatori		1985	1987	1990
Produse la nivel mondial ridicat în numărul total de produs	%	76	90	96
Creșterea gradului de valorificare (față de anul 1980)	%	150,5	168,4	203,1

Evident, sarcinile importante ce revin industriei construcțiilor de mașini în domeniul reducerii consumurilor materiale vizează problemele specifice fabricației de mașini, utilaje, instalații necesare dotării tuturor ramurilor și sectoarelor din economia noastră și solicitate la export. În această direcție sînt relevante obiectivele referitoare la proiectarea și asimilarea în fabricație a cazanelor energetice cu arderea lignitului în strat fluidizat sau a șisturilor bituminoase, a turbinelor pentru producerea de energie din resurse cu potențial scăzut, produse caracterizate de randamente și siguranță în funcționare sporite și care diminuează consumul de hidrocarburi ; la folosirea în fabricația de autovehicule a materialelor înlocuitoare cu greutate specifică redusă și reproiectarea gamei de mașini existente în direcția reducerii greutății proprii, măririi durabilității în funcționare. Tot în acest scop, **în industria electrotehnică și electronică, eforturile se cer orientate în direcția :** ● reducerii consumurilor de materiale deficitare din care unele provin, în proporții importante, din import (cupru și tablă silicioasă) ; ● micșorării consumurilor de metale prețioase (argint) ; ● miniaturizării produselor electrotehnice și electronice, reducerii greutății și creșterii puterii lor pe unitatea de greutate prin folosirea construcțiilor sudate și înlocuirea construcțiilor de fontă cu cele de aluminiu ș.a.

Și unităților din **industria metalurgică**, principal consumator de resurse materiale și furnizor de produse destinate tuturor ramurilor din economie și exportului, le revin sarcini importante privind nivelul indicatorilor de calitate a produselor și valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Indicatori		1985	1987	1990
Produse la nivel mondial ridicat în numărul total de produse	la sută	84	93	98
Creșterea gradului de valorificare (față de anul 1980)	la sută	130,3	140,7	162,2

Asigurarea dinamicii stabilite va fi susținută de preocupările unite ale cercetării, proiectării și producției metalurgice concretizate practic prin extinderea turnării continue a oțelului, aplicarea pe scară largă a tehnologiilor neconvenționale de obținere a oțelului cu caracteristici superioare prin barbotare cu gaze inerte, retopire sub zgură și vid, tratare în vid, tehnologii care asigură obținerea de produse cu caracteristici superioare (table, țevi, sîrme din oțeluri inoxidabile și refractare, produse plate pentru electrotehnică, produse laminate pentru industria auto, aero și navală, pentru energetica nucleară și forajul la mare adîncime). Pe agenda priorităților se situează asimilarea de aliaje de aluminiu și a oțelurilor cu grad înalt de puritate și caracteristici superioare (rezistență mare la coroziune, șocuri mecanice și termice, obținerea de materiale pentru construcția instalațiilor din centralele nucleare), creșterea ponderii produselor metalurgice cu grad mare de prelucrare și precizie dimensională maximă (oțeluri prelucrate la rece în tablă, benzi, bare, țevi, sîrme). O acțiune semnificativă se desfășoară în industria metalurgică pentru reducerea consumurilor de combustibil și energie concretizată în diminuarea cu peste 4% a ponderii oțelului Martin și creșterea corespunzătoare a ponderii oțelului electric, extinderea ponderii procedeului de turnare continuă — la 30,8%, utilizarea la laminoarele degrosisoare a lingourilor calde în proporție de peste 80%, la o temperatură de circa 850°, utilizarea recuperatoarelor de căldură la cuptoarele din secțiile de laminare, stingerea uscată a cocsului, utilizarea gazului de semicocs, extinderea tehnologiei de desulfurare a fontei și alierea oțelului „în oală". Desigur, noile materiale produse de metalurgie, caracterizate de o înaltă tehnicitate și caracteristici tehnico-funcționale și economice ridicate, își vor transmite efectele favorabile în producția ramurilor consumatoare de metal.

Și în unitățile **industriei chimice** se desfășoară largi acțiuni în direcția creșterii continue a performanțelor tehnico-economice a produselor realizate, încadrării stricte în normele de consum de materiale și energetice, atragerii în circuitul economic a unor noi surse de materii prime și materiale, valorificării subproduselor reciclabile, acțiuni capabile să asigure niveluri ridicate de competitivitate în condiții de economisire și valorificare superioară a resurselor (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Indicatori		1985	1987	1990
Produse la nivel mondial ridicat în numărul total de produse	la sută	70,8	86	96
Creșterea gradului de valorificare (față de anul 1980)	la sută	132,7	146,4	165,6

Astfel, chimia, important consumator de materii prime, materiale, combustibil, energie, își orientează valoroasa capacitate de cercetare, proiectare, producție în direcția creșterii caracteristicilor calitative ale produselor (rezistență mecanică, rezistență la rupere și uzuri la temperatură și sub acțiunea mediilor corozive), perfecționării tehnologiilor de fabricație a polistirenului ca bază pentru obținerea produselor izolante, a înlocuitorilor de piele, ambalajelor alimentare, asimilarea de materiale superioare pe bază de materii prime indigene, care elimină importul, dezvoltarea microproducției ș.a.

În întreaga economie, măsurile prezente și acțiunile în curs de desfășurare în acest domeniu au în vedere ca pînă în anul 1985 circa 45% din volumul total al producției ramurilor prelucrătoare și 70% din construcția de mașini să le constituie produsele puse în fabricație în acest cincinal, asigurîndu-se o creștere cu circa 30% a indicelui de valorificare a materiilor prime și materialelor.

Măsurile adoptate de conducerea de partid privind diminuarea consumurilor și valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice vizează toate laturile circuitului economic și au drept scop activizarea sporită a factorilor intensivi ai creșterii economice, sporirea eficienței, a venitului național, ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii. Transpunerea lor neabătută în practică în toate domeniile vieții economico-sociale trebuie să mobilizeze amplu energiile creatoare ale întregului nostru popor, constituind baza trainică a dezvoltării eficiente economico-sociale a țării, a înscrierii ei accelerate pe coordonatele progresului și bunăstării.

dr. Iulian PLOȘTINARU

Probleme actuale în pregătirea campaniei agricole de primăvară

Amenajarea și exploatarea eficientă a sistemelor de îmbunătățiri funciare

PRINCIPALA sursă de extindere a suprafeței agricole, inclusiv a suprafeței arabile rămîne valorificarea terenurilor inundabile, a celor cu exces de apă, precum și a celor erodate sau în curs de erodare. Îndiguirile, desecarea bălților și a terenurilor inundabile, regularizarea rîurilor, înlăturarea apelor de suprafață, fixarea nisipurilor și a rîpelor și aplicarea de măsuri antierozionale — care, laolaltă, se integrează în categoria lucrărilor de îmbunătățiri funciare — redau destinației agricole importante suprafețe de teren și îmbunătățesc calitatea solului. Pe de altă parte, prin lucrările de irigații se poate asigura la timpul și în cantitățile cuvenite apa necesară dezvoltării culturilor, deci stabilitatea producțiilor agricole indiferent de condițiile pedoclimatice (în anii secetoși, pe terenuri neirigate, producția la hectar de grîu și porumb poate fi de două ori mai mică decît cea realizată în anii cu condiții pluviometrice normale). Rolul important al acestor categorii de lucrări în creșterea producției vegetale justifică atenția deosebită pe care le-o acordă conducerea de partid și de stat în cadrul politicii generale de dezvoltare a agriculturii și impune din partea organelor agricole la nivel național, teritorial și de unități acțiuni ferme pentru realizarea programelor stabilite.

Efectuarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare necesită un volum însemnat de investiții, motiv pentru care eficiența oricărui astfel de sistem este condiționată atît de eficiența investițiilor, cît și de exploatarea lui rațională, pentru a se obține sporuri cît mai mari ale randamentelor, ale producției nete, venitului net la hectar și reducerea termenului de recuperare a investiției. Realizarea unor lucrări de îmbunătățiri funciare la un nivel calitativ inferior determină scurtarea perioadei de exploatare a sistemelor și o eficiență economică scăzută, întrucît nu se realizează nivelurile de producție avute în vedere.

O importanță aparte o ocupă lucrările de irigații. Acoperirea tuturor cerințelor de apă pentru agricultură se va realiza prin amenajarea integrală a apelor țării, prin lucrări cu caracter complex. Principala direcție de folosire a apelor în agricultură o constituie **irigarea suprafeței agricole.**

Efectuarea la timp și de calitate a tuturor lucrărilor presupune o concentrare de forțe umane de diverse profesii, realizarea unei perfecte colaborări între specialiști, astfel încît de la proiectare la execuție și pînă la darea în exploatare să existe un interes comun : **funcționarea la parametrii optimi a întregului sistem.** Deosebit de actuală este **asigurarea cadrelor** de ingineri, tehnicieni și muncitori necesari atît executării, cît și exploatării amenajărilor.

Eficiența sistemelor de irigații este complexă, datorită factorilor de producție (sol, apă, plantă) care concură la obținerea producției. Creșterea eficienței economice a irigațiilor se poate realiza nu numai prin amenajarea de sisteme mari, moderne, ci și prin executarea de amenajări locale, care necesită cheltuieli mai modeste și un consum energetic mai redus pentru exploatare. Este necesar, de asemenea, ca **extinderea irigațiilor să se facă la terenurile care resimt în mai mare măsură nevoia de umiditate,** întrucît de pe acestea se obțin sporuri mai mari de producție la unitatea de consum de apă. Eficiența economică a sistemelor de irigații presupune totodată și o **utilizare cît mai complexă a terenurilor amenajate.** Această utilizare îmbracă două aspecte și anume : a) cultivarea întregii suprafețe amenajate cu cele mai corespunzătoare plante și b) generalizarea metodelor eficiente de administrare a apei pentru irigat, care diferă în funcție de natura terenurilor și resurselor de apă existente și, desigur, de culturile care urmează să ocupe suprafețele respective. Iată de ce irigațiile se extind în mod deosebit pe terenurile fertile expuse secetei.

În această situație se găsește și **județul Tulcea,** unde există amenajat un important sistem de irigații, care se extinde în continuare. Ținînd seama de activitatea nesatisfăcătoare desfășurată, anul trecut, în domeniul agriculturii, în județul Tulcea, se impune elaborarea unor planuri concrete de măsuri, care să asigure înlăturarea hotărîtă a neajunsurilor existente și îmbunătățirea radicală a muncii atît în sectorul producției agricole vegetale, cît și în zootehnia acestui județ. În acest sens un rol important revine întreprinderii specializate pentru îmbunătățiri funciare.

Intreprinderea de execuție și exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare Tulcea își desfășoară activitatea pe întreg județul (cu excepția Deltei Dunării, unde lucrările cu acest specific pentru darea în folosință agricolă a unor mari suprafețe de teren se execută prin unitățile specializate ale centralei respective), executînd lucrări de irigații, desecări, drenaje, combaterea eroziunii solului. O pondere însemnată în ansamblul activității o dețin și lucrările de exploatare a amenajărilor de îmbunătățiri funciare (irigații — 136 756 ha, desecări — 65 457 ha, combaterea eroziunii solului — 46 980 ha). Întreaga activitate de irigații este organizată în cinci sisteme mari : Măcin, Mahmudia, Babadag, Baia, Topolog. La nivelul fiecărui consiliu unic agroindustrial există cîte un sector de exploatare hidroameliorativ care asigură buna funcționare a sistemelor de irigații.

Creșterea eficienței irigațiilor în această parte a țării presupune realizarea unor producții la hectar la un nivel superior. Practica demonstrează că la cultura porumbului, de exemplu, nu se poate vorbi de o eficiență economică în sistem irigat decît în cazul realizării unor randamente de cel puțin 7 000 kg/ha. În caz contrar, întregul efort depus pentru punerea în funcțiune și întreținerea sistemului de irigații nu-și găsește un corespondent într-un spor de producție pe măsură și activitatea devine neeficientă. În scopul ca apa administrată să ajungă în cantitate cît mai mare la plante, lucrători specializați din județul Tulcea execută încă de acum lucrări de reparații la întreaga rețea de conducte îngropate, care însumează o lungime de aproape 3 000 km.

În această perioadă se acordă prioritate lucrărilor pregătitoare declanșării campaniei agricole de primăvară. Considerabile forțe mecanice și umane sînt concentrate la executarea unor lucrări de terasare, decolmatare a canalelor de irigații și împrăștierea materialului rezultat pe terenurile alăturate acestora. Volumul total este de 577 331 mc (267 298 mc pentru irigații, 302 914 mc pentru desecări, 7 119 mc pentru combaterea eroziunii solului) ; el trebuie executat pînă la finele acestui trimestru. Lucrătorii întreprinderii au mobilizat toate forțele și mijloacele de care dispun, pentru executarea în ritm accelerat a lucrărilor, astfel încît să contribuie la asigurarea condițiilor necesare realizării în 1984 a unor producții record. La data de 4 februarie a.c., erau executate 93% din volumul de terasamente necesare pentru a aduce la parametrii proiectați întregul sistem de irigații, 53,4% la cele de desecări și 56% la cele de combaterea eroziunii solului. (La această ultimă categorie de lucrări, întreprinderea are de executat amenajări pe o suprafață de 4 116 ha în sistem, iar unitățile agricole lucrări agrotehnice antierozionale pe circa 5 000 ha în amenajări locale). Pe suprafețele amenajate pentru irigat, în vederea atingerii parametrilor funcționali proiectați, se depun eforturi pentru executarea în întregime și la termen a tuturor reparațiilor la canale și la utilajele aferente. Pînă la data amintită s-au realizat în proporție de 58% reparațiile la căptușelile canalelor, 86,3% la stațiile de pompare, iar la echipamentul mobil de udare — 91% la conductele de aluminiu și la aspersoare — 45,3%. Anul acesta, în cadrul județului se desfășoară pe un front larg extinderea sistemelor de irigații, orientată spre punerea în valoare a tuturor terenurilor care în condiții de irigare pot asigura producții eficiente pe suprafețele respective. Astfel, în cadrul sistemului Dăeni — Ostrov — Peceneaga, proiectat pentru o suprafață de 40 500 hectare, se află în momentul de față gata de funcționare 14 434 ha, iar alte 5 083 ha sînt pregătite pentru probele cu apă. Concomitent, se urmărește și creșterea numărului de amenajări din

sursele de apă locale ; ele vor cuprinde o suprafață de aproximativ 2 300 hectare deținută de unități agricole de stat și cooperatiste ; acțiunea este prevăzută a fi încheiată pînă la finele lunii mai.

Pentru realizarea tuturor parametrilor proiectați în cadrul sistemelor, unitățile agricole socialiste trebuie să folosească în cultură întreaga suprafață amenajată pe care o dețin, să respecte structura culturilor prevăzută în studiul tehnico-economic (eventualele modificări putînd fi făcute numai în măsura în care aduc o valoare mai mare a producției și îmbunătățesc eficiența economică a amenajărilor), să aplice întocmai tehnologiile specifice fiecărei culturi, să asigure efectuarea udărilor conform programelor stabilite (administrarea unei cantități de apă în două doze are un efect mai redus asupra producției decît divizarea ei în 4—5 doze), să folosească semințele cele mai corespunzătoare, îngrășămintele, erbicidele, forța de muncă, să aplice întocmai tehnologiile specifice fiecărei culturi și celelalte resurse în scopul realizării producțiilor prevăzute.

În județul Tulcea, date fiind condițiile pedoclimatice, se extind și **lucrările de terasare** a unor suprafețe în prezent improprii producțiilor agricole. Terenuri în pantă, calcaroase, erodate sînt supuse unor lucrări de terasare, nivelare și modelare necesitînd un important efort material și uman. De pe acum, pe locuri unde odinioară nu creștea nici iarbă, se întind vii din cele mai renumite soiuri, care află aici un sol și condiții de climă propice. În ultima perioadă, în zona Tulcea — Cataloi au fost terasate și introduse în circuitul agricol aproximativ 294 de hectare, care au fost plantate cu vii. Din cele 400 de hectare ce rămîn de terasat potrivit programului, în acest an se vor executa 219 hectare. Se lucrează susținut în **realizarea suprafețelor etalon** de combatere a eroziunii solului, după modelul Perieni ; programul elaborat în acest sens cuprinde o suprafață de cca 2 000 de hectare, din care în acest an urmează să fie executate lucrările pe 500 de hectare, în zona limitrofă orașului Tulcea.

Executarea în bune condiții a tuturor lucrărilor de îmbunătățiri funciare din această parte a țării presupune o aprovizionare la timp și în cantitățile necesare cu piese de schimb pentru utilajele terasiere (excavatoare, buldozere), anvelope, baterii de acumulatori, carbit pentru sudură. Întreprinderea de execuție și exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare Tulcea a **conceput și executat cu forțe proprii o turnătorie de piese din fontă** necesare sistemelor de irigații, utilizînd materiale refolosibile (piese uzate). Se obțin, pe această cale, nu mai puțin de 300 de repere, reducîndu-se la minimum cheltuielile, comparativ cu achiziționarea acestora de la terți.

Valorificarea integrală și exploatarea judicioasă a terenurilor agricole pe ansamblul județului, înlăturarea cauzelor care produc degradarea unor importante suprafețe și ameliorarea acestora, punerea lor în condiții optime de producție constituie pentru toți specialiștii imperativul de bază în sporirea randamentelor la hectar, în condiții de eficiență economică maximă.

dr. Gh. N. IOSIF

Reducerea consumurilor energetice în funcționarea sistemelor de irigații

DATELE statistice demonstrează că din totalul energiei de care dispune o țară cu o industrie înalt sau mediu dezvoltată, circa 30—35% este utilizată pentru antrenarea diferitelor categorii de pompe — începînd cu pompele dozatoare cu membrană, de putere mai mică decît a unei lămpi electrice, pînă la pompele mari cum sînt cele destinate alimentării sistemelor de irigație, avînd fiecare o putere de circa 5000 kW. Aceste date sînt valabile și pentru țara noastră.

În condițiile dezvoltării și modernizării impetuoase a economiei noastre naționale, fabricația de pompe a cunoscut o creștere și o diversificare spectaculoase. Numărul tipurilor de pompe fabricate a crescut în ultimii 10 ani (de la cîteva sute la peste zece mii). Analizînd structura fabricației la cel mai mare producător din țară („Aversa" — București), se constată că ponderea cea mai mare o dețin pompele pentru apă (tabel).

Categoria de pompe	Ponderea numerică (%)	Ponderea puterilor totale cumulate (%)
Pompe pentru apă rece (pompe de uz general și pentru agricultură)	69,2	68
Pompe de hidrotransport (apă cu suspensii abrazive)	10,4	14
Pompe pentru chimie și petrochimie	11,6	11
Pompe pentru lichide vîscoase (industria celulozei și hîrtiei, industria alimentară)	3,2	5
Pompe mici pentru circuite de ungere, răcire	5,1	1
Pompe pentru lichide fierbinți la debite și presiuni mari	0,4	1
TOTAL	100,0	100,0

Detaliind, în continuare, categoria pompelor pentru apă, se evidențiază importanța deosebită a optimizării funcționale a pompelor pentru agricultură, care, deși reprezintă doar 3% din producția internă de pompe, utilizează 1/3 din puterea totală necesară antrenării acestora.

Graficul de distribuție a fabricației de pompe în funcție de puterea instalată pe unitatea de produs demonstrează cu claritate modul în care se poate aborda rațional tipizarea lor constructivă și funcțională (figura nr. 1).

Analiza graficului evidențiază următoarele concluzii : pompele de putere mică și foarte mică dețin o pondere importantă în numărul de pompe produse anual (65%) și relativ mică în puterea totală cumulată (13%) ; pompele de putere foarte mare au pondere foarte mică în numărul total de pompe (0,06%) și relativ însemnată în puterea totală cumulată (8,7%).

Apare evident că pentru pompele de putere mică și foarte mică este economică adoptarea unei soluții de tipizare preponderent constructivă, cu serii mai mari de fabricație din cîteva tipuri care să acopere un cîmp mai larg de utilizări. Pentru pompele de putere medie apare necesară o diversificare a tiposeriilor și tipodimensiunilor, pentru ca, trecînd la pompele mari și foarte mari, să se tindă la serii foarte mici, ca în cazul turbinelor hidraulice mari.

Această concluzie este confirmată și de analiza necesarului de pompe anual pentru agricultură și instalații termoenergetice (fig. 2) ; ponderea pompelor

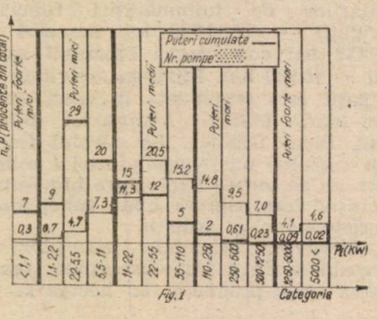

Fig. 1

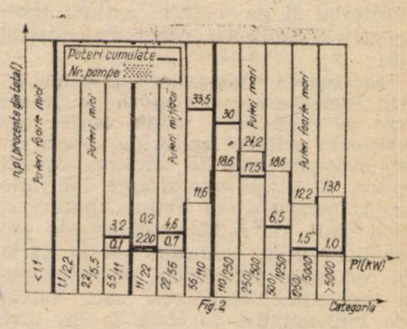

Fig. 2

de puteri mari și foarte mari este de cca 90% din punctul de vedere al puterilor totale cumulate și de peste 55% din punctul de vedere al numărului de pompe produse anual.

Dacă pompele cu puteri instalate medii și mari nu justifică o abordare strict funcțională a tipizării, cele de puteri foarte mari, cu precădere cele de peste 5000 kW — care au un timp îndelungat de viață (14-20 de ani), un timp mediu anual de exploatare de peste 1000 ore și, deci, un consum energetic important — pot fi abordate în mod similar turbinelor hidraulice de puteri instalate comparabile, adică pot fi proiectate tipodimensiuni noi de pompe pentru utilizări de parametri energetici apropiați, tipizîndu-se eventual ansamble de grupuri și stații întregi de pompare. Pentru creșterea eficienței tipizării, abordarea globală a utilajului poate fi detaliată prin tipizarea individuală a diferitelor părți componente — cea hidraulică și cea de susținere.

Mircea GRIGORIU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Responsabilități și exigențe în utilizarea rațională a fondului de retribuire

FOLOSIREA rațională și eficientă a fondului de retribuire în unitățile economice reprezintă un imperativ de mare actualitate în economie. O componentă esențială în acest proces trebuie să o reprezinte **întărirea controlului asupra utilizării acestui fond, direcție în care responsabilități și exigențe sporite revin atît compartimentelor de specialitate din întreprinderi cît și organelor financiar-bancare implicate.** Ne vom opri în acest articol asupra cîtorva aspecte care apreciem că trebuiau să stea mai mult în atenția specialiștilor.

Pentru a contribui la utilizarea cu eficiență sporită a fondului de retribuire, normele actual instituite întăresc și extind principiul dimensionării proporționale a fondului de retribuire în funcție de volumul de activitate planificat și realizat — exprimat prin manopera aferentă producției fizice realizate, consolidînd astfel așezarea pe baze științifice a consumului de muncă în unitățile economice și creînd o legătură directă, semnificativă, între volumul producției realizate, exprimat ca valori de întrebuințare concrete și fondul de retribuire repartizat. Corespunzător, **întărirea controlului, intern și bancar, asupra utilizării fondului de retribuire din întreprindere are ca principală sarcină verificarea sistemului de corelații stabilit în cadrul unității prin care se planifică și se comensurează științific consumul de muncă,** prin planurile de activitate și contractele-angajament ale secțiilor, atelierelor și formațiilor de lucru și tarifele de manoperă aferente operațiilor și lucrărilor. **Controlul bancar trimestrial** asupra planurilor de muncă și retribuire aprobate urmărind corespondența între fondul de retribuire repartizat și cerințele determinate de consumul de manoperă **trebuie să sesizeze din timp neconcordanțele de ansamblu, să determine revizuirea normelor de timp și de muncă la secțiile și formațiunile unde acestea nu sînt corespondente tehnologiilor existente și nivelului de calificare și experiență profesională, să vegheze ca numărul personalului pe categorii și normative de personal să fie riguros respectat,** asigurînd astfel premisele necesare echilibrului între consumul de muncă și fondul de retribuire, îndeplinirii sarcinilor de plan privind producția și productivitatea muncii.

În cadrul noii așezări a controlului asupra utilizării fondului de retribuire se accentuează funcția acestuia în asigurarea echilibrului și a proporțiilor dezvoltării economiei naționale stabilite prin planul de stat, știut fiind că depășirile necoordonate ale prevederilor de plan în diferite unități acționează în sensul utilizării subiective a resurselor de materiale, energie și forță de muncă și, ca atare, ca un factor care poate crea disproporții. Încadrarea fermă în prevederile de plan trebuie asigurată și în cadrul acțiunii de control al fondului de retribuire prin urmărirea concordanței stricte dintre producția fizică realizată și cea cuprinsă în sarcinile planificate sau pentru care este aprobată depășirea planului, **la determinarea gradului de realizare a producției fizice neadmițîndu-se compensarea produselor realizate cu alte produse și sortimente din afara prevederilor stabilite.** În lumina acestor norme trebuie să sporească grija colectivelor din întreprindere cît și a organelor de control bancar pentru **asigurarea integrală a condițiilor de producție,** pentru aprovizionare, cooperare și pregătirea producției în scopul introducerii în fabricație și realizării la termen, în exclusivitate, a produselor sau lucrărilor prevăzute în plan, cu prioritate a sarcinilor de export.

Reglementările în domeniul utilizării și controlului fondului de retribuire vizează și **asigurarea unei înalte cali-**

Întărirea autofinanțării

● resurse ● priorități ● eficiență

Economistul — de la postcalcul la concepție

PROCESUL consolidării și lărgirii autofinanțării face necesară în fiecare întreprindere activizarea conjugată a unui complex de factori. Depistarea, cunoașterea aprofundată și orientarea lor concentrată în vederea constituirii din resurse proprii a fondurilor necesare impune, ca o condiție și un stimul esențial, o trecere mai accelerată a economiștilor de la operații de postcalcul la activități de concepție, de conducere previzională a producției. La Întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște, *cunoscută producătoare a unei game diversificate și de înaltă calitate de utilaj petrolier, piese de schimb și armături industriale pentru industria petrolieră, chimică, energetică, autofinanțarea activității a devenit de ani de zile o realitate.*

Un rol esențial în acest proces l-a avut și îl are în continuare importanța acordată procesului de amplificare calitativă a funcției și rolului economistului. *Capacitatea de analiză a cadrelor economice este stimulată și utilizată superior în cadrul unor investigații aprofundate privind modalitățile de constituire și utilizare eficientă a fondurilor întreprinderii, de amplificare a mobilizării resurselor proprii în finanțarea activității, de sporire a rentabilității produselor, a eficienței economice, factori esențiali în autofinanțare. Aceasta a ușurat mult și a sporit eficiența acțiunii de trecere de la urmărirea costurilor pe produs pe articole de calculație, care era mai greoaie, la urmărirea analitică și operativă a costurilor pe produs, în mod deosebit pe elemente primare cu valori mari, care este mai analitică, mai operativă și totodată stimulativă pentru formația de lucru.*

Promovarea unei astfel de concepții facilitează totodată actualul proces de extindere a urmăririi și constituirii elementelor bugetului de venituri și cheltuieli pînă la nivel de secție, ateliere, brigăzi, echipe. *În acest fel, se pun la îndemîna factorilor de conducere, a oamenilor muncii informațiile necesare privind criteriile și condițiile de realizare a sarcinilor de plan și, corelat cu aceasta, asigurarea premiselor pentru plata integrală a retribuțiilor în acord global, cheltuielile și veniturile pe fiecare loc de muncă. Totodată, se creează condițiile pentru efectuarea analizei critice a eventualilor factori perturbatori, a influenței lor asupra realizării sarcinilor de plan și evidențierea soluțiilor care se impun. Pentru început, sînt vizate secțiile primare (turnătorie, forjă), secția de racorduri speciale și secția mecanică I de prelucrări. Procesul se va extinde în paralel cu crearea condițiilor de mecanizare a proceselor tehnologice și a sistemului informațional, avînd în vedere că întreprinderea va avea în dotare propriul său calculator.*

În acest cadru și economiștii contabili de la gestiuni au primit sarcina ca, pe lîngă probleme de evidență, să se implice în problema reducerii stocurilor, a încadrării în stocurile normate pe fiecare material, în corecta gestionare și păstrare a materiilor prime și materialelor, în prevenirea degradărilor și imobilizărilor de materiale. La fel, cei de la contabilitatea produselor finite și biroul prețuri sînt efectiv angrenați în acțiunile privind respectarea disciplinei contractuale, scurtarea timpului de staționare în magazie a produselor finite, urgentarea expedierii și asigurarea mijloacelor de transport.

Bogdan PĂDURE

tăți a produselor și asigurarea integrală a utilității sociale a producției realizate. În acest sens, la calcularea fondului de retribuire cuvenit întreprinderii se exclud valoarea producției fizice reprezentînd produsele necontractate sau fără desfacere asigurată, precum și cea referitoare la produsele care au fost refuzate justificat de beneficiari și deci cu manopera aferentă se diminuează proporțional fondul de retribuire cuvenit personalului din întreprindere. Desfășurînd un control multilateral asupra activității întreprinderilor, unitățile bancare cunosc, în amplitudine și profunzime, laturile deficiente ale activității lor, cauzele lipsei de calitate și interdependențele lor. Ca urmare, **banca trebuie să acționeze în strînsă corelare cu compartimentele de specialitate din întreprinderi nu numai prin evaluarea dimensiunilor exacte ale acestor deficiențe, dar și prin influențarea activă a întreprinderii în a le preveni și evita, în a le îngrădi și stopa, înainte ca acestea să se manifeste.**

În ansamblul său, controlul social asupra utilizării fondului de retribuire solicită și promovează responsabilitatea întreprinderii și a forurilor sale ierarhic superioare în asigurarea echilibrului de-a lungul perioadei de plan, între rezultatele activității și fondul de retribuire. Pentru a corela cerințele deosebite pe care le manifestă, pe de o parte, decontarea și evidențierea lunară a fondului de retribuire, iar, pe de altă parte, continuitatea de-a lungul anului a procesului de producție și intercondiționare în consecință a volumului de producție fizică obținută în luna de referință de producția diferitelor secții din lunile anterioare, s-a impus principiul cumulării, ca modalitate de bază în aprecierea consumului de muncă și determinarea fondului de retribuire cuvenit. Prin cumulare se actualizează permanent, lună de lună, raportul între fondul de retribuire cuvenit în funcție de rezultatele obținute (ca expresie a consumului de muncă aferent producției obținute) și cel utilizat efectiv (ca expresie a consumului de muncă aferent producției în curs de fabricație). Prin cumulare se creează posibilitatea comensurării de ansamblu a consumului de muncă, de la inițierea producției pînă la obținerea produsului finit și aplatizarea eventualelor neconcordanțe între consumul de muncă aferent producției în curs de fabricație (inclusiv diferitelor repere componente) și cantitatea de produse finite, în funcție de care se eliberează fondul de retribuire.

Totuși, asemenea neconcordanțe nu sînt în mod automat total eliminate și, ca atare, în unele din lunile anului acestea se pot manifesta prin intermediul diferențelor între fondul de retribuire solicitat, rezultat din însumarea drepturilor individuale (mai mare) și fondul total calculat cuvenit colectivului din întreprindere (mai mic). Alteori, aceste diferențe apar ca urmare a unor consumuri neeconomicoase de muncă în diferite compartimente determinate de activitatea necorespunzătoare a colectivelor respective. În toate cazurile în care apar astfel de diferențe se impun acțiuni imediate ale organelor de conducere colectivă a unităților economice, cu sprijinul organelor bancare, pentru analiza amănunțită a cauzelor care au condus la această situație și stabilirea de măsuri pentru recuperarea rămînerilor în urmă și realizarea integrală a indicatorilor.

Exercitarea zilnică a controlului și cunoașterea pe multiple planuri a activității întreprinderii creează băncii posibilitatea de a aprecia judicios în ce măsură neconcordanțele se datoresc unei necorelări temporare sau unor consumuri de muncă neeconomicoase și de a acorda astfel un sprijin real nu numai prin constatarea deficiențelor respective, ci și prin **stabilirea de măsuri eficiente**, la obiect, care să asigure reechilibrarea dinamică a raporturilor între producția obținută și fondul de retribuire eliberat.

După cum se știe, în cazul în care organul ierarhic superior consideră fundamentate măsurile stabilite în acest scop, acesta poate aproba acoperirea temporară a diferențelor din fondul de premiere constituit la nivelul unităților, respectiv la nivelul centralei și ministerelor, pentru a căror recuperare ulterioară colectivele de muncă rămîn angajate. **Regimul sever de aprobare a plății diferențelor de către forurile ierarhice superioare, urmărirea atentă a aplicării măsurilor preconizate și evidența strictă de către organele bancare a diferențelor eliberate și a recuperării lor constituie pîrghii eficiente ale controlului** asupra utilizării fondului de retribuire care acționează astfel diferențiat, impunînd obținerea de economii colectivelor ce au înregistrat depășiri de costuri datorită unor necorelări temporare și asigurînd, în final, echilibrul între producție și fondul de retribuire, în dinamica lui specifică.

dr. Cezar BASNO

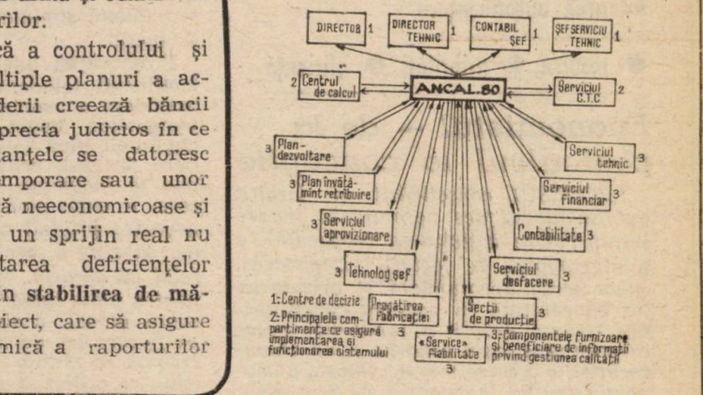

Aplicarea eficientă a gestiunii calității

O experiență de larg interes (I)

SISTEMUL DE GESTIUNE a calității produselor proiectat și implementat în cadrul întreprinderii „Tractorul"-Brașov constituie o experiență de larg interes.

Aplicarea eficientă a acestei metode este rezultatul concentrării unui număr mare de forțe — colectivul de jocuri de conducere și simulări decizionale asistate de calculator de la Academia de Studii Economice București și cadre de conducere și specialiști din serviciile: tehnice, C.T.C., contabilitate, personal, din Centrul de calcul și firește din secțiile de producție de la „Tractorul"-Brașov și centrala de profil.

Integrat sistemului de conducere al întreprinderii (schema) subsistemul de gestiune a calității produselor acționează în vederea: • cunoașterii detaliate într-o viziune de ansamblu a principalelor elemente care condiționează calitatea tractoarelor; • identificării, evaluării, urmăririi și dirijării principalelor costuri implicate de asigurarea calității planificate a tractoarelor; • asigurării unui instrument de urmărire operativă a sarcinilor de plan privind calitatea produselor unității; • optimizării deciziilor privind îmbunătățirea calității tractoarelor într-o abordare previzională a dezvoltării întreprinderii „Tractorul". Au fost avute în vedere și • realizarea unui subsistem informatic care să reunească principalele elemente informaționale referitoare la urmărirea și dirijarea calității tractoarelor: • creșterea eficienței activității întreprinderii prin ridicarea nivelului calitativ al produselor.

O mare parte a informațiilor utilizate în cadrul sistemului sau furnizate de el conducerii sînt prelucrate pe calculator.

Componenta structural organizatorică a gestiunii calității se regăsește la nivelul întreprinderii „Tractorul" prin grupul de gestiune a calității produselor, care este constituit și funcționează potrivit metodei conducerii prin proiect. Grupul alcătuit din 4—5 persoane cu profesiuni diferite este subordonat în mod direct conducătorului unității și are atribuții specifice, decurgînd din obiective, menționate în R.O.F.-ul unității și respectiv operate în fișele de post.

Componenta informațional-decizională a metodei este alcătuită din intrările în sistem sub forma informațiilor ce privesc starea și evoluția principalilor factori de influență ai calității tractoarelor cum ar fi: mașinile și utilajele, forța de muncă, materiile prime, materialele, semifabricatele aprovizionate, organizarea producției etc. și din ieșirile din sistem sub forma fișelor operative a deciziilor de creștere a calității pe secții, programelor anuale de creștere a calității produselor, bugetului previzional și bilanțului calității.

Componenta informatică se bazează, în principal, pe 5 fișiere cu date permanente specializate pe indicatori (FD-IND), produse (FD-PROD), defecte (FD-DEF), cheltuieli (FD-CH) și repere (FD-REP). Cu ajutorul a 50 de programe se furnizează 14 situații cu periodicitate lunară, anuală sau la cerere privind principalele aspecte implicate.

dr. O. NICOLESCU, G. CĂPRĂRESCU, I. RADU, I. CIOCHINĂ

Considerații privind conținutul și cuantificarea productivității muncii (I)

AȘA cum este cunoscut, etapa actuală de dezvoltare a economiei românești este caracterizată de mutații ample, rapide, în sfera structurii pe ramuri, subramuri, tipuri de procese tehnologice, grupe de produse în industrie — mutații generate de cerința expresă de a produce și utiliza doar ceea ce este necesarmente util, funcțional, competitiv. Asemenea mutații se desfășoară în condițiile amplificării neîntrerupte a rolului factorilor intensivi în procesul dezvoltării, ale valorificării potențialului național de resurse, tehnic, de forță de muncă, toate acestea în scopul creșterii accelerate a productivității muncii — expresia nemijlocită a sporirii rodniciei muncii sociale. Caracteristică a nivelului și tendințelor de creștere economico-socială și progresului unei țări, criteriu de analiză și decizie în alegerea opțiunilor fundamentale și strategiilor dezvoltării, factor esențial de referință în comparațiile interne și internaționale, productivitatea muncii reprezintă o problemă de interes major, o problemă de bază în creșterea și progresul economiei. Tocmai din această perspectivă, alături de acțiunile și măsurile vizînd creșterea productivității — în economia noastră, concentrate în cadrul unui program complex, care reflectă o veritabilă strategie a progresului economic — prezintă un deosebit interes adîncirea problemelor cu privire la conținutul acestui indicator, la modul său de calcul. Asupra unor asemenea chestiuni ne vom opri în cele ce urmează.

În fapt, productivitatea muncii, privită atît în accepția ei individuală cît și socială, pe planul cel mai general reflectă un anume raport obiectiv, nemijlocit dintre resursele tehnice, materiale, umane, științifice și chiar sistemul relațiilor de a produce și de muncă la nivel macro și microeconomic. Analizată la nivel macroeconomic, productivitatea muncii — socială — reflectă eficiența medie cu care este utilizată munca vie și materializată pe întreg sistemul național economic, în ansamblul legăturilor sale de interdependență și intercondiționare și cu preponderență în domeniul producției materiale. În lucrarea „Productivitatea muncii sociale" profesorul Emilian Dobrescu se referea la acest indicator ca la efortul total necesar în economie pentru obținerea unei unități de produs sau ca la raportul dintre venitul național și munca productivă totală depusă pentru obținerea lui. Este exprimarea cea mai grăitoare asupra conținutului, funcțiunilor și semnificațiilor acestui indicator.

Pe de altă parte, productivitatea muncii individuale exprimă aportul direct al fiecărui membru al personalului muncitor comensurat în cheltuieli de muncă necesare la nivel microeconomic — pentru obținerea unei unități de produs, lucrare, serviciu, în condiții tehnice, tehnologice, de pregătire profesională, de organizare și conducere determinate. Este evident că, în acest caz, consumul de muncă necesar și cheltuielile aferente reprezintă o valoare dependentă de nivelul condițiilor în care se realizează activitatea în perioada analizată (t) și de rezultatele ei :

$W = f$ (nt, nth, npfm, nok)t

în care : W = exprimă nivelul productivității muncii individuale determinat de consumul de muncă necesar pentru obținerea unei unități de produs, lucrare, serviciu (în unități de timp) sau cheltuielile aferente acestui consum (în unități valorice) ; nt — reprezintă valoarea mulțimii factorilor care determină nivelul tehnic al unei unități produse ; nth — reflectă valoarea mulțimii factorilor care influențează nivelul tehnologiei aplicate pentru realizarea activității care generează produsul, lucrarea sau serviciul analizat ; npfm — caracterizează valoarea mulțimii factorilor care determină gradul de pregătire al forței de muncă ce deservește activitatea studiată ; nok — descrie valoarea mulțimii factorilor care condiționează cadrul organizatoric și de conducere al unității în care se desfășoară procesul analizat.

Dinamica rezultatului — așteptat sau realizat — este la rîndul său dependentă de schimbările (±) condițiilor specifice desfășurării activității, de unde rezultă ± W astfel încît :

$\pm W = f \pm$ (nt ; nth ; npfm ; nok) t.

Se poate, deci, desprinde concluzia că productivitatea muncii individuale este indicatorul sintetic în care sînt concentrate eforturile individuale desfășurate în cadrul social pentru economisirea muncii vii și materializate.

Să notăm și faptul că față de accepțiunea generală acordată acestui important indicator — și din dorința de a releva toate semnificațiile sale posibile — sînt numeroase preocupările orientate în sensul definirii și măsurării productivității muncii. Astfel, în sens larg, productivitatea poate fi definită ca o măsură a performanței individuale sau organizaționale care nu exprimă doar ce s-a realizat dar și în ce condiții de calitate și eficiență [1]). Într-o formă mai concisă, productivitatea este exprimată și prin raportul dintre producție și factorii care au permis obținerea ei [2]). Reflectînd legătura dintre rezultatele activității și condițiile în care se desfășoară, productivitatea muncii poate fi definită și ca însușire a unei activități, a unui proces de a fi productiv sau a capacității omului de a obține, în condițiile de producție date, existente, rezultate valabile, concretizate în bunuri și servicii în unitatea de timp [3]). O definiție mai clasică arată că productivitatea muncii reflectă cantitatea de produse obținute într-o unitate de timp de muncă ori timpul de muncă necesar unei unități de produs [4]). Privită însă în funcție de corelația dintre sursa care o generează și efectul pe care îl determină la scară socială, productivitatea muncii este exprimată — pe un plan ceva mai general — ca sinteza corelației dintre inteligență, tinerețe, progres și sursa ratei de creștere economică, a dinamismului, a venitului fiecăruia, a perspectivelor de viitor și stabilității monetare [5]). Desigur, considerată în sens figurativ „tinerețea" la care se referă Fr. Schaller reprezintă, de fapt, dorința de a crea și de a produce mai bine, mai mult, cu efort minim.

Tabelul nr. 1

P (unit. exprimare)	T (unit. exprimare)				
	Om-oră	Om-zi	Om-lună	Om-trim.	Om-an
naturale	$Wh_{(n)}$	$Wz_{(n)}$	$Wl_{(n)}$	$Wt_{(n)}$	$Wal_{n)}$
natural-convenționale	$Wh_{(nc)}$	$Wz_{(nc)}$	$Wl_{(nc)}$	$Wt_{(nc)}$	$Wa_{(nc)}$
de muncă	$Wh_{(n)}$	$Wz_{(m)}$	$Wl_{(m)}$	$Wt_{(m)}$	$Wa_{(m)}$
valorice	$Wh_{(v)}$	$Wz_{(v)}$	$Wl_{(v)}$	$Wt_{(v)}$	$Wa_{(v)}$

Într-o accepție foarte largă și deosebit de importantă, reflectînd înseși funcțiile practice de seamă, hotărîtoare, ale acestui indicator în cadrul dezvoltării și progresului economic, productivitatea muncii, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, reprezintă **„factorul esențial pentru reducerea decalajelor economice între țări"**. Din această perspectivă, se accentuează rolul muncii ca factor propulsator al progresului și transformator al societății și se evidențiază practic că volumul de muncă și rezultatele lui concretizate în productivitatea muncii determină volumul global al rezultatelor obținute în cadrul sistemului național. În lumina acestei concepții, productivitatea muncii reflectă componentele stării și tendinței sistemului (caracterizate de mulțimea condițiilor caracteristice nivelului tehnic, tehnolo-

1) J. Dayre — Productivité — mésure du progres. Paris 1952
2) André L.A. Vincent — La Mésure de la productivité. Ed. Dunod Paris, 1968
3) Iosif D. Bati — Planificarea productivității muncii în R.S. România, Ed. Academiei R.S.R., 1975
4) Gh. Toduță — Planificarea și analiza productivității muncii în industrie, Ed. Facla, 1975
5) Fr. Schaller — La notion de la productivité, Librairie Droz, Geneva — Paris, 1975

Tabelul nr. 2

Indicatorul	Condiții impuse	Relația de calcul (unități de exprimare utilizate)
W, h, z, l, t, a(n)	Producția P cu structură omogenă	$W = \frac{P(kg.\ tone,\ m^2,\ m^3,\ ml\ .\ (buc)}{T(om\text{-}ore,\ om\text{-}zile,\ om\text{-}lună,\ om\text{-}trimestru,\ om\text{-}an}$
W, h, z, l, t, a(nc)	Producția P cu structură posibilă de transformat într-o unitate, natural-convențională (echivalentă) în funcție de un criteriu acceptat și coeficienți de transformare rezultați față de unitatea etalon sau de referință	$W = \frac{K_1P + K_2P + ... K_nP}{T(om\text{-}ore,\ om\text{-}zile,\ om\text{-}lună,\ om\text{-}trimestru,\ om\text{-}an)}$
W, h, z, l, t, a(m)	Existența normelor de muncă (NTi) pe unitatea de producție P	$W = \frac{NT_1\ \gamma_1\ P + NT_2 \cdot \gamma_2\ P + ... + NT_n\ \gamma_n P}{T(om\text{-}ore,\ om\text{-}zile,\ om\text{-}lună,\ om\text{-}trimestru,\ om\text{-}an)}$
W, h, z, l, t, a(v)	Existența prețurilor de producție P_i pe unitatea de producție P	$W = \frac{P_1\gamma_1\ P + P_2\gamma_2\ P + ... + P_n\gamma_n\ P}{T(om\text{-}ore,\ om\text{-}zile,\ om\text{-}lună,\ om\text{-}trimestru,\ om\text{-}an)}$
W_a(m)	Pentru produsele industriale prevăzute prin planul național unic	$W = \frac{FTTA\ (consum\ total\ timp\ muncă}{P\ (n,\ nc)}$ (consum de timp de muncă) / (unitate de produs)
W_a(v)	Indicator de plan obligatoriu	$W = \frac{Producția\ netă\ (lei\ pe\ an)}{Nr.\ personal\ muncitor\ (persoane\ pe\ an)}$ $\left(\frac{lei}{persoană}\right)$
W_a(v)	Indicator aprobat ca sarcină orientativă	$W = \frac{Producția\ globală\ (lei\ pe\ an)}{Nr.\ personal\ muncitor\ (persoane\ pe\ an)}$ $\left(\frac{lei}{persoană}\right)$

gic, pregătirii forței de muncă, organizării și conducerii), impulsionate de efortul permanent al forței de muncă de a inova, produce și valorifica bunuri, lucrări, servicii cu utilitate socială, de maximă eficiență și competitivitate tehnică și economică. În ideea integrării ei în ansamblul cerințelor sistemului național economic — pe care, de altfel, îl definește esențialmente din punct de vedere al dezvoltării forțelor de producție — productivitatea muncii poate fi considerată rezultatul reducerii consumului de muncă vie și materializată necesar satisfacerii cerințelor unui program caracterizat de produse, lucrări și servicii care corespund exigențelor beneficiarilor prin funcționalitatea lor socialmente necesară și competitivitatea tehnico-economică maximă în condiții determinate și sînt valorificate eficient la termenele planificate prin vînzare-încasare. Să subliniem, de asemenea, că interdependența dintre consumul de muncă vie și materializată fundamentează necesitatea utilizării la nivelul întreprinderii sau industriei a indicatorului de „productivitate a resurselor sau energiei" — indicator calculat ca producție pe unitatea de consum de energie sau de material.

Pe baza tuturor acestor considerente, creșterea productivității muncii se înscrie ca fiind principala sursă a reducerii consumului de muncă vie și materializată. Cauză și deopotrivă efect nemijlocit ale luptei contra risipei de muncă vie și materializată desfășurată în condițiile valorificării realizărilor științifice-tehnice proprii și instaurării organizării superioare ca o stare generală de spirit, competitivitatea tehnico-economică se concretizează în ridicarea nivelului performanțelor (gabarit, greutate, consumuri materiale, de muncă și cheltuieli de fabricație, exploatare și întreținere minime ; viteze de lucru, capacitate de prelucrare, fiabilitate și calitate maxime ; condiții ergonomice și de ambianță optime) ; beneficii și aport valutar maxim la fiecare leu cheltuit, în condițiile accentuării tendințelor de valorificare superioară a resurselor proprii și limitare a importurilor, perfecționării structurilor și eliminării deficiențelor în planificarea, organizarea și conducerea activității productive. În acest cadru, productivitatea muncii industriale devine un criteriu esențial al eficienței, al noii calități a muncii și vieții, incompatibil cu lipsa de interes și tendința de a menține activități ineficiente. Creșterea productivității este — trebuie să fie — astfel, în funcție de situație, preocupare permanentă pentru toate cadrele din cercetare-proiectare-fabricație ca și din domeniul valorificării produselor în comerțul intern și internațional pe baza unor relații reciproc avantajoase și stabile care să genereze prezența tradițională a produselor românești pe piețele externe.

Astfel înțeleasă, productivitatea muncii poate și trebuie să reprezinte caracteristica fundamentală a nivelului de dezvoltare tehnică, tehnologică și organizatorică al întreprinderii industriale, componentă a integrării cerințelor noului mecanism economic în activitatea productivă și în întreaga activitate economico-socială, a dinamismului creșterii economice și a ridicării permanente a nivelului de viață material și spiritual al celor ce muncesc.

O mare importanță o prezintă alegerea metodei de calcul a productivității muncii individuale — dependentă în fapt de modul de exprimare a volumului producției (P) și de mărimea perioadei la care se referă cheltuielile de timp de muncă necesare realizării acesteia (T). În funcție de valorile P și T expresia productivității muncii individuale poate lua una din formele prezentate în tabelul nr. 1.

Semnificațiile indicatorului productivitatea muncii individuale sînt următoarele : W, h, z, l, t, a (n) — productivitatea orară, zilnică, lunară, trimestrială și anuală, exprimată în unități naturale ; W, h, z, l, t, a (nc) — productivitatea orară, zilnică, lunar, trimestrială și anuală exprimată în unități natural convenționale ; Wh, z, l, t, a (m) — productivitatea muncii orară, zilnică, lunară, trimestrială și anuală, exprimată în unități de muncă ; Wh, z, l, t, a (v) — productivitatea orară, zilnică, lunară, trimestrială și anuală, exprimată în unități valorice.

Pe această bază calculul productivității muncii individuale are loc în raport de condițiile precizate potrivit relațiilor prezentate în tabelul nr. 2.

Semnificațiile termenilor din tabelul nr. 2, care nu au fost precizate anterior, sînt următoarele : K_1, K_2,... K_n — coeficienți de transformare a producției cu structură neomogenă într-o unitate natural-convențională ; NT_1, NT_n — normele de timp de muncă stabilite pentru produsele al căror volum fizic reprezintă o pondere γi față de volumul fizic al întregii producții P ; P_1, P_2, P_n — prețurile de producție unitare ale produselor componente producției P ; FTTA — fondul total anual de timp de muncă al întreprinderii exprimate în om-ore/an (metodologia de determinare a acestui indicator este stabilită de Ministerul Muncii pe baza categoriilor de personal muncitor din întreprinderile industriale).

Este redată, astfel, o gamă complexă de sensuri și componente ale productivității, a influențelor pe care aceasta le poate prelua.

prof. dr. Barbu Gh. PETRESCU

U.R.S.S. – principalul partener comercial al României

ÎN ANII făuririi noii orînduiri sociale, țara noastră a dezvoltat ample relații economice și comerciale, de colaborare și cooperare cu Uniunea Sovietică, în principalele domenii ale economiei naționale.

Locul deosebit pe care îl ocupă Uniunea Sovietică în relațiile noastre externe a fost subliniat cu toată claritatea de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, președintele țării : **„Dezvoltăm larg colaborarea și cooperarea cu țările socialiste și, în primul rînd, cu țările socialiste vecine, acordînd o atenție deosebită relațiilor cu marea noastră vecină și prietenă — Uniunea Sovietică“** [1]).

Înțelegerea comună de a dezvolta în continuare aceste raporturi a fost reafirmată și recent, cu prilejul vizitei în România a delegației de partid și guvernamentale a U.R.S.S. În acest sens, în comunicatul româno-sovietic se spune : „Examinînd evoluția raporturilor româno-sovietice, părțile au relevat cursul ascendent al acestora și au reafirmat hotărîrea lor de a intensifica relațiile în domeniile economic, tehnico-științific și cultural în interesul popoarelor român și sovietic, al cauzei păcii și socialismului“ [2]).

Orientarea prioritară a relațiilor noastre economice externe spre Uniunea Sovietică se întemeiază pe comunitatea orînduirii sociale, a țelurilor fundamentale de edificare a socialismului și comunismului, pe raporturile de prietenie și alianță, pe apartenența celor două țări la Consiliul de Ajutor Economic Reciproc și la alte organizații economice internaționale. În același timp, această orientare este determinată de o serie de factori materiali, cum sînt marele potențial de export-import al economiei sovietice, progresele rapide ale industriei românești și afirmarea ei în comerțul internațional, posibilitățile largi de complementaritate între cele două economii naționale, precum și de apropierea lor geografică.

În concordanță cu această orientare, România a acționat consecvent pentru extinderea relațiilor economice bilaterale cu Uniunea Sovietică. Astfel, din evoluția schimburilor comerciale, rezultă că U.R.S.S. a ocupat în mod constant primul loc în comerțul exterior al României cu o pondere ce a oscilat în ultimii 10 ani în jurul a 20% [3]) (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica schimburilor comerciale cu U.R.S.S. și ponderea acestora în comerțul exterior al României

	Indicele volumului schimburilor comerciale reciproce (1970 = 100)	Ponderea în comerțul exterior al României (%)
1975	160	18,6
1980	312	17,1
1981	380	20,7
1982	336	21,5

Notă : Sursa datelor din tabelele 1 și 2 : Anuarul statistic al R.S.R. ; Vneșniaia torgovlia S.S.S.R., culegere statistică publicată în Editura „Finanțele și statistica“ — Moscova. Pentru comparabilitatea datelor s-au aplicat coeficienții de calcul și cursurile comerciale în vigoare în anii respectivi.

Exceptînd anul 1982 [4]), se constată că volumul schimburilor comerciale cu U.R.S.S. a înregistrat o creștere puternică în ultimul deceniu. Posibilitățile acestei creșteri sînt însă departe de a fi valorificate în întregime, ținînd seama că, în aceeași perioadă, comerțul exterior al fiecăreia din cele două țări a crescut într-o măsură mai mare. Față de anul 1970, în 1982 volumul comerțului exterior total al României a fost de 4,2 ori, iar al U.R.S.S. de 5,4 ori mai mare, comparativ cu creșterea de 3,4 ori a comerțului reciproc.

Însemnătatea schimburilor comerciale este determinată nu numai de volumul acestora, ci și de structura livrărilor reciproce, de ponderea pe care o dețin diferite produse și grupe de produse în exportul și importul fiecărei țări.

Astfel, în exportul și importul țării noastre, **mașinile și utilajele** reprezintă o grupă importantă de mărfuri, a cărei pondere în schimburile comerciale cu Uniunea Sovietică reprezintă 28% și se află în continuă creștere. O mare însemnătate pentru realizarea unor programe de investiții în România au importurile din U.R.S.S. de utilaje energetice, echipamente pentru exploatări miniere, utilaje metalurgice, diverse mașini, agregate și echipamente pentru industria chimică, a celulozei și hîrtiei, alimentară, ușoară. Tot din Uniunea Sovietică, țara noastră achiziționează în volume apreciabile macarale și alte mijloace de ridicat, precum și utilaje diverse pentru construcții, mașini agricole, pompe și compresoare. Un capitol important al exportului U.R.S.S. îl constituie mijloacele de transport feroviar, auto, naval și aerian. De asemenea, țara noastră importă într-un nomenclator larg produse complexe ale industriei sovietice de mecanică fină și optică, echipamente, aparatură și componente electronice, aparate de laborator, utilaje și instrumente medicale.

În general, nomenclatorul de export al U.R.S.S. în România la această grupă de mărfuri cuprinde cîteva sute de poziții, ceea ce reflectă atît potențialul tehnic ridicat al industriei sovietice, cît și interesul manifestat de beneficiarii români pentru produsele oferite de U.R.S.S.

La rîndul ei, România orientează spre U.R.S.S. o parte importantă a ofertei sale de export din domeniul construcțiilor de mașini. Uniunea Sovietică, avînd o mare capacitate de absorbție și un necesar constant, reprezintă sub acest aspect o piață stabilă și puternică pentru exporturile românești de utilaj de foraj, material rulant de cale ferată, nave, utilaj electrotehnic, mașini-unelte, mașini agricole, etc. într-un nomenclator care cuprinde mai multe zeci de poziții. La aceste tipuri de mașini și utilaje, Uniunea Sovietică este principalul beneficiar extern al industriei românești.

Examinarea structurii exportului românesc de mașini și utilaje în U.R.S.S. evidențiază concentrarea acestuia pe un nomenclator relativ restrîns, alcătuit în proporție de 75—80% din produse tradiționale, cum sînt utilajele de foraj, materialul rulant de cale ferată, construcții navale etc. (tabelul nr. 2).

Capacitatea industriei noastre socialiste, edificate pe baza unui vast și îndelungat efort investițional, precum și participarea activă a României la specializare și cooperare în producție în cadrul C.A.E.R. deschid posibilități mult mai largi de livrări din domeniul construcțiilor de mașini, industriei electrotehnice și electronice. Aceste posibilități sînt pregnant ilustrate de extinderea și diversificarea continuă în ultimele cincinale a ofertei de export a țării noastre. În prezent, pe piețele externe se impun tot mai mult livrările românești de autocamioane, autobuze, autoturisme, locomotive electrice și diesel, aparatură de măsură și control, tehnică de calcul, alte produse ale industriei electronice etc. Intensificarea și îmbunătățirea continuă a activității întreprinderilor românești de producție și comerț exterior, precum și a organelor noastre de resort pentru promovarea la export a unui nomenclator tot mai larg de produse ale construcțiilor de mașini, industriei electrotehnice și electronice, oferă temeiul convingerii noastre că, în viitor, astfel de produse vor găsi audiență corespunzătoare și din partea beneficiarilor sovietici.

Analiza succintă a grupei de mașini și utilaje din cadrul

Tabelul nr. 2

Structura exportului românesc de mașini și utilaje în U.R.S.S.

	1970	1975	1980	1982
Exportul de mașini și utilaje din care :	100	100	100	100
1. Instalații, echipamente, scule și accesorii pentru foraj și extracția țițeiului	9,3	14,0	25,0	29,8
2. Material rulant de cale ferată, în principal vagoane de marfă și cisterne	5,7	28,6	6,8	19,3
3. Utilaj electrotehnic (electromotoare și transformatoare de mare putere, întrerupătoare automate etc.)	9,6	15,6	16,9	10,2
4. Nave și utilaje navale	29,3	10,8	9,4	5,3
5. Mașini agricole, în principal remorci și semănători	6,6	11,2	7,5	5,6
6. Mașini-unelte	2,4	3,3	8,3	9,4

[1]) **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Congresul al XXVI-lea al P.C.U.S., Scînteia, 25 februarie 1981

[2]) Comunicat româno-sovietic cu privire la vizita delegației de partid și guvernamentale a U.R.S.S. în Republica Socialistă România, Scînteia, 2 februarie 1984

[3]) În ce privește România, aceasta ocupă locul 12—13 în comerțul exterior al U.R.S.S., cu o pondere de cca. 3%. Din punctul de vedere al volumului schimburilor comerciale cu U.R.S.S. în 1982, România — cu un volum de 3,1 mld. rbl. — se situa în urma unei serii de țări cu un potențial economic mai mic sau apropiat cu cel al țării noastre, cum sînt : Bulgaria (9,1 mld. rbl.), Ungaria (7,4), Cuba (5,8), Iugoslavia (5,3), Finlanda (5,2 mld. rbl.) etc. (Vneșniaia torgovlia S.S.S.R. v 1982, Statisticeskii sbornik, Moscova, Editura „Finansî i statistika“)

[4]) Reducerea schimburilor comerciale din 1982 se explică prin diminuarea livrărilor de țiței sovietic, care se efectuează în afara Protocolului comercial, în cadrul unor operațiuni legate cu decontarea în devize convertibile. Astfel, culegerea statistică „Vneșniaia torgovlia S.S.S.R. v 1982“ (pag. 164) relevă că U.R.S.S. a exportat în România, în anul 1982, țiței în valoare de 66,3 mil. rbl. comparativ cu 523,6 mil. rbl., în anul anterior.

schimburilor comerciale româno-sovietice relevă dimensiunile livrărilor reciproce în acest domeniu și însemnătatea lor pentru economiile naționale ale celor două țări. Totodată, se poate aprecia că, din punctul de vedere al volumului și al ponderii în comerțul total, această grupă de produse susține încă în mod insuficient dinamica schimburilor comerciale dintre cele două țări. De altfel, datele statistice atestă că livrările reciproce de mașini și utilaje dețin o pondere simțitor mai ridicată, atît în comerțul României cu alte țări membre ale C.A.E.R., cît și în cadrul schimburilor comerciale ale U.R.S.S. cu aceste țări.

Desigur că, în spiritul înțelegerilor și hotărîrilor comune ale conducerilor de partid și de stat din ambele țări și printr-o preocupare mai stăruitoare a organizațiilor economice române și sovietice pentru cunoașterea reciprocă mai bună a potențialului industrial și a posibilităților de livrare, s-ar putea asigura, în viitorul apropiat, creșterea volumului și diversificarea nomenclatorului schimburilor comerciale cu asemenea produse. În aceeași direcție sînt chemate să acționeze și organele centrale de planificare și ministerele economice din ambele țări, atît cu prilejul încheierii și realizării protocoalelor comerciale pe ultimii doi ani ai cincinalului actual, cît și în cadrul lucrărilor de coordonare a planurilor economice naționale pe cincinalul următor, al încheierii acordurilor și convențiilor pe termen lung privind specializarea și cooperarea în producție.

La realizarea acestui obiectiv va contribui fără îndoială și transpunerea consecventă în viață de către cele două părți a Programului de lungă durată al dezvoltării specializării și cooperării în producție dintre România și U.R.S.S., semnat în anul 1980, precum și a subprogramelor pe ramuri elaborate pe baza acestuia.

O altă grupă importantă de mărfuri — cu implicații largi în comerțul reciproc o reprezintă **combustibilii, materiile prime, mărfurile alimentare** și celelalte produse de bază. În cadrul acestei grupe, România importă din U.R.S.S., cantități însemnate de minereu de fier, precum și de alte produse, cum sînt cocs, cărbuni, fontă, feroaliaje, laminate, minereuri neferoase, hîrtie și cartoane industriale, bumbac.

În ultima perioadă, o parte tot mai mare a livrărilor de asemenea produse se efectuează în cadrul unor acorduri pe termen lung încheiate cu U.R.S.S. privind participarea României la efortul de investiții necesar punerii în valoare a unor resurse naturale din U.R.S.S.[5]). Pe această bază sînt menținute sau se majorează livrările sovietice la unele produse tradiționale (minereu de fier, azbest, feroaliaje), au început sau vor începe în actualul cincinal livrările unor produse noi în comerțul reciproc (celuloză, gaz metan, energie electrică).

O situație aparte în comerțul reciproc o ocupă livrările de țiței și produse petroliere. Vreme îndelungată România a exportat, pe baza și în condițiile acordurilor comerciale de lungă durată și a protocoalelor anuale, cantități importante de asemenea produse. Livrările de produse petroliere au continuat pînă în cincinalul 1971—1975[6]).

În aceeași perioadă, România, ținînd seama de creșterea capacităților de prelucrare în cursul industrializării socialiste, a început să importe țiței, în timp ce Uniunea Sovietică a devenit un mare exportator de țiței[7]).

Ulterior, în unii ani, au fost convenite și anumite livrări de țiței din U.R.S.S. în România. Aceste importuri s-au efectuat în afara acordurilor comerciale de lungă durată și a protocoalelor anuale, respectiv în baza unor operațiuni de schimb separate.

Asemenea operațiuni, realizate și cu alte țări, constă din livrări de mărfuri reciproc legate, cu decontarea în valută convertibilă și în condiții de preț practicate în mod curent pe piața mondială. În cadrul acestor schimburi, livrările de țiței sînt compensate prin livrări de mărfuri cu valoare economică ridicată, în principal produse agroalimentare. În afara faptului că asemenea operațiuni se realizează în alte condiții decît cele specificate în Acordurile comerciale guvernamentale, respectiv în afara cliringului în ruble transferabile prevăzut de acestea, ele au un caracter ocazional și fluctuant specific situațiilor conjuncturale de pe piețele internaționale de mărfuri.

În ce privește exportul României de mărfuri din cadrul grupei materiilor prime și produselor de bază, trebuie menționate în primul rînd livrările de țevi și laminate din oțel, aluminiu, produse sodice, carbid, produse chimice de bază, cherestea, parchet și alte produse lemnoase, hîrtie și cartoane, fire și fibre sintetice. De asemenea, țara noastră exportă cantități importante de produse primare din domeniul agroalimentar, care reprezintă o materie primă valoroasă pentru industria prelucrătoare din U.R.S.S.

Uriașele resurse naturale ale Uniunii Sovietice, marile sale disponibilități de export în domeniul combustibililor, energiei și materiilor prime, reflectate în comerțul U.R.S.S. cu alte țări, oferă o posibilitate reală pentru a se acționa în vederea creșterii în viitor a schimburilor cu asemenea produse și în comerțul cu România. În acest scop, România, care se pronunță pentru așezarea consecventă a principiului avantajului reciproc la temelia relațiilor economice, este gata să participe, în conformitate cu posibilitățile tot mai mari ale industriei noastre, la edificarea de noi obiective economice în U.R.S.S., pentru valorificarea unor resurse naturale și majorarea exportului către țările participante[8]).

În sfîrșit, cea de-a treia grupă de mărfuri, **bunurile de consum,** reflectă străduința României de a echilibra schimburile comerciale de ansamblu cu livrări de produse care interesează economia națională a U.R.S.S. Este vorba în primul rînd de livrarea unor mari cantități de țesături, covoare, confecții, tricotaje, mănuși și alte produse de marochinărie, încălțăminte din piele și înlocuitori, mobilă, diverse bunuri de larg consum. Toate aceste produse sînt destinate satisfacerii cerințelor unui larg cerc de consumatori din U.R.S.S.

În același timp, România importă pentru diversificarea fondului de marfă destinat pieței interne, unele cantități de frigidere, biciclete, ceasuri, aparate foto sau mărfuri menite să acopere necesarul la unele produse ce nu se fabrică în țară, cum sînt aparate electrice de ras, aparate de filmat etc.

Ținînd seama că în primii trei ani ai actualului cincinal schimburile comerciale cu U.R.S.S. s-au menținut la același nivel sau chiar au înregistrat o anumită scădere, este de așteptat ca în următorii ani să se acționeze cu fermitate pentru creșterea și diversificarea comerțului reciproc.[9])

Un pas înainte în această direcție îl reprezintă Protocolul cu privire la schimburile de mărfuri pe anul 1984, încheiat de cele două țări la 30 decembrie 1983. Din punct de vedere valoric, livrările reciproce prevăzute în acest protocol se situează aproximativ la nivelul schimburilor comerciale stabilit pentru anul 1984 în Acordul comercial de lungă durată. Dat fiind însă realizările mai mici din anul anterior, îndeplinirea integrală a acestuia ar putea asigura o creștere însemnată față de 1983.[10])

De asemenea, ca nomenclator și structură de mărfuri, Protocolul comercial pe anul 1984 corespunde prevederilor Acordului de lungă durată. În el sînt incluse, la principalele tipuri de combustibili, materii prime și alte produse de bază, atît la export cît și la import, livrări în nomenclatorul și nivelele similare cu cele din anii anteriori.

Protocolul comercial pe 1984 cuprinde, la fel ca în anul 1983, livrări din U.R.S.S. de gaz metan, în baza unor acorduri semnate anterior, respectiv acordul de cooperare în valorificarea zăcămîntului de gaze de la Orenburg (1976) și acordul de colaborare în domeniul produselor energointensive (1979), precum și continuarea livrărilor de energie electrică din U.R.S.S., necesare compensării energiei electrice consumate

F. MĂGEREANU

(Continuare în pag. 17)

[5]) Realizarea unor asemenea acorduri reprezintă un exemplu de colaborare fructuoasă, reciproc avantajoasă în soluționarea unor probleme importante care interesează ambele țări. Pe de o parte, România își asigură pe această cale livrări de lungă durată la produse de primă importanță pentru economia națională, iar, pe de altă parte, pentru Uniunea Sovietică se ușurează efortul de atragere în circuitul economic a marilor resurse naturale de care dispune, ținînd seama că, în aceste cazuri, țara participantă efectuează livrări de mărfuri pe credit sau pune la dispoziție valuta convertibilă necesară, cu rambursarea acestora prin produsul obținut, în mod eșalonat, de-a lungul unei perioade mai îndelungate și, de regulă, în condițiile unor dobînzi inferioare celor de pe piețele internaționale.

[6]) Livrările românești de țiței, benzină și alte produse petroliere, efectuate de-a lungul mai multor ani, au atins niveluri de 2,5-3 milioane sau chiar 4 mil. tone pe an. În 1975, România mai livra încă Uniunii Sovietice 492 mii tone produse petroliere (Vneșniaia torgovlia S.S.S.R.).

[7]) În cincinalul 1976—1980, U.R.S.S. a exportat anual cca. 150 mil. tone țiței și produse petroliere, din care peste 75 mil. tone în țările membre ale C.A.E.R., pe baza acordurilor comerciale bilaterale (Vneșniaia torgovlia S.S.S.R.).

[8]) Poziția României în problemele colaborării în domeniul combustibililor, energiei și materiilor prime și disponibilitatea de a participa la eforturile cerute de soluționarea acestora pentru toate țările membre ale C.A.E.R., a fost exprimată, în repetate rînduri, la Sesiunile C.A.E.R. Cu deosebită claritate această poziție se regăsește în cuvîntarea tovarășului Constantin Dăscălescu, prim-ministru al guvernului român, la sesiunea din 1983 a Consiliului (Scînteia, 20 octombrie 1983).

[9]) Schimburile comerciale totale (inclusiv importul de țiței în cadrul operațiunilor de schimb separat) au fost de 3,4 mld. rbl. în 1981, 3,1 mld. rbl. în 1982 și sînt estimate la 3,3 mld. rbl. în 1983 (Vneșniaia torgovlia S.S.S.R., pentru anii 1981-1982 și aprecierea unei creșteri de 5% în 1983 față de 1982, potrivit expunerii reprezentantului comercial al U.R.S.S. în România, în cadrul Conferinței de presă ținută la București, cu ocazia semnării Protocolului comercial între U.R.S.S. și R.S. România pe anul 1984).

[10]) În cadrul expunerii menționate mai sus s-a apreciat ca posibilă o creștere de 12-15%, dacă se iau în considerare livrările de țiței și mărfurile în contrapartidă, ce se realizează în afara Protocolului comercial.

Pentru reducerea duratei de execuție și creșterea eficienței investițiilor

SISTEMUL DE LUCRU ÎN ANTREPRIZĂ

formă organizatorică adecvată aplicării acordului global în construcții-montaj

INSPIRATĂ din gîndirea înnoitoare a secretarului general al partidului, din preocuparea sa constantă pentru adaptarea tuturor mecanismelor economiei naționale la cerințele dezvoltării ei intensive, ampla acțiune de reorganizare a structurilor unităților productive, începînd de la eșaloanele de bază ale acestora, vizează crearea celor mai adecvate condiții pentru :

● **aplicarea consecventă a principiilor noului sistem de retribuire a muncii,** a principalei sale forme — **acordul global** extins la întregul personal muncitor, cu modalități specifice de stimulare a eforturilor individuale și colective în vederea realizării producției fizice planificate și îmbunătățirii indicatorilor calitativi ai întregii activități, prin **legarea și mai strînsă a veniturilor celor ce muncesc de gradul de îndeplinire a sarcinilor ;**

● **reducerea numărului nivelelor de organizare** în structura verticală și, prin aceasta, **apropierea conducerii de producție,** creșterea capacității, răspunderii și operativității în rezolvarea problemelor cu forțe proprii ;

● **raționalizarea aparatului de administrație,** simplificarea circuitului informațional, a evidențelor, eliminarea birocratismului ;

● **dezvoltarea democrației muncitorești, întărirea autoconducerii și autogestiunii,** extinderea lor pînă la unitățile de bază, cointeresarea și antrenarea tuturor oamenilor muncii în apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste, în gospodărirea judicioasă a resurselor, în mărirea eficienței economice.

Dacă pînă în prezent o astfel de reorganizare a fost introdusă, ori este în curs de pregătire pentru unele sectoare ale industriei și alte domenii de activitate, recent ea a fost reglementată pentru ansamblul unei ramuri a economiei naționale, prin hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 28 ianuarie și documentul dat publicității privind **„Retribuirea în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză".** Noile norme se aplică deja la lucrările de construcții-montaj pentru obiectivele aflate în curs de execuție (în raport cu stadiu' fizic realizat), la locuințele și obiectivele social-culturale începute după 1 februarie ; vor fi, de asemenea, contractate în forma îmbunătățită de acord global obiectivele industriale, agrozootehnice și din alte ramuri care urmează a fi atacate după 1 martie 1944.

Baze noi pentru dezvoltarea eficientă a unei experiențe îndelungate

ÎN RAMURA de construcții-montaj s-a acumulat, în decurs de peste un deceniu și jumătate, o bogată experiență privind lucrul în brigăzi complexe, organizarea și retribuirea muncii în acord global pentru execuția de părți de obiecte și obiecte întregi, după o metodologie îmbunătățită în mai multe etape ; paralel cu un grad înalt de generalizare a acestuia, sfera sa de cuprindere a trecut, de la nivelul echipelor, la cel al formațiilor conduse de maistru, al loturilor, șantierelor ș.a., inclusiv personalul tehnic-productiv și de conducere. S-au înregistrat pe această cale multe rezultate bune pe planul reducerii duratei de execuție, creșterii productivității muncii și, implicit, a cîștigurilor constructorilor. Totodată însă, avantajele potențiale nu au fost pe deplin valorificate, datorită unor împrejurări care țineau de slaba coordonare a activității simultane sau succesive la același front de lucru a mai multor formații de muncitori din diverse specialități și chiar aparținînd unor întreprinderi diferite, de caracterul limitat al obligațiilor asumate de executanți și al penalizărilor pentru neîndeplinirea lor, de nerespectarea clauzelor contractuale de către eșaloanele ierarhice superioare, de caracterul încă greoi al operațiilor de contractare și evidență, de diluarea răspunderilor în cadrul unei structuri multietajate a organizațiilor de construcții-montaj. Astfel de neajunsuri au dăunat ordinei și disciplinei în producție, angajării plenare a fiecărui membru al colectivelor de muncă în efortul comun pentru punerea în funcțiune la termen a obiectivelor de investiții.

Ținînd seama de deficiențele menționate, ca și de particularitățile aplicării acordului global în construcții, s-a introdus o organizare ce creează cadrul adecvat pentru utilizarea acestei forme de retribuire, prin sistemul de **antrepriză** — definit ca reprezentînd **preluarea de către un colectiv de oameni ai muncii a unor obiecte** (bloc de locuințe, hală industrială, drumuri și căi ferate, instalații tehnologice etc.) **în vederea executării integrale a acestora pînă la recepționarea și darea lor în folosință.**

Față de principiile generale ale reconsiderării structurilor de producție, menționate mai sus, în cazul acestei ramuri intervin în plus criterii specifice ;

● **mărirea capacității de concentrare la obiectivele mari și la cele prioritare ;**

● **mai buna corelare a executării lucrărilor de specialități diferite la un obiect,** inclusiv prin realizarea lor — ori de cîte ori este posibil sub raportul complexității tehnologice — de către unul și același colectiv, în componența căruia să fie reprezentate toate meseriile implicate ;

● **stabilirea fermă a obligațiilor și înlesnirea desfășurării inițiativelor de îmbunătățire suplimentară a rezultatelor,** privind încadrarea în duratele normate de execuție, în termenele de punere în funcțiune, creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale și energetice, respectarea plafonului costurilor de deviz, utilizarea eficientă a uneltelor, dispozitivelor, mașinilor și utilajelor primite în administrare, introducerea mai rapidă a progresului tehnic, în condițiile respectării prevederilor din proiecte, a normelor și prescripțiilor de calitate ;

● **delimitarea teritorială a razei unităților și subunităților,** astfel încît să se limiteze la minimul impus de specializare activitatea mai multor unități în același județ, în aceeași localitate, pe aceeași platformă industrială.

Eșaloanele sistemului de antrepriză

VOM ILUSTRA mai în detaliu sistemul de organizare prevăzut în normele aprobate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prezentînd rezolvarea avută în vedere de Ministerul Construcțiilor Industriale.

Nivele de organizare în activitatea de construcții-montaj

Organizarea existentă	Noua organizare
1. trusturi	1. antreprize generale (centrale, trusturi)
2. grupuri de șantiere	2. antreprize
3. șantiere	3. brigăzi complexe de antrepriză
4. loturi	

După cum se observă, dispare un nivel — simplificare ale cărei avantaje au fost deja menționate. (Pentru majoritatea unităților de construcții din afara sistemului M.C. Ind., mai cu seamă pentru cele ale consiliilor populare județene, care execută lucrări de complexitate mai redusă, rămîn numai 2 nivele : întreprindere-antrepriză și brigăzi complexe de antrepriză.)

Am păstrat mai sus, în prezentarea comparativă a celor două formule de organizare, criteriul subordonării administrative ; de fapt însă, ceea ce caracterizează noul sistem este faptul că ierarhia se stabileşte nu prin divizarea descendentă, ci de jos în sus, potrivit nevoilor efective de realizare şi coordonare a producţiei în funcţie de volumul planului. Aceasta îi poate conferi un grad ridicat de mobilitate şi flexibilitate.

● **Unitatea organizatorică de bază** este **brigada complexă de antrepriză** — colectiv compus din muncitori, maiştri, ingineri, subingineri, tehnicieni, normatori. În funcţie de sarcinile sale anuale de plan (după specific : lucrări de construcţii-montaj, producţie industrială, transporturi, reparaţii) se determină încadrarea ei într-unul dintr-o gamă de 4 grade caraterizate prin limite minime şi maxime ale numărului de muncitori şi de personal tehnic-productiv (din care maiştri). Şeful de brigadă (inginer, subinginer, maistru) capătă denumirea de **antreprenor**, care reflectă multiplele sale atribuţii de conducere ţinînd seama de gradul ridicat de autonomie a brigăzii, de răspunderile acesteia privind pregătirea execuţiei lucrărilor, încheierea contractelor de acord global cu antrepriza, programarea lucrărilor şi repartizarea muncitorilor pe puncte de lucru, organizarea acestora, aprovizionarea lor cu materiale, asigurarea respectării tehnologiilor proiectate şi a calităţii lucrărilor, organizarea exploatării eficiente, întreţinerii şi reparării utilajelor repartizate, asigurarea încadrării în consumurile normate de materiale, combustibili şi energie, evidenţa amortismentelor pentru mijloacele fixe, a avansurilor acordate pe parcursul executării lucrărilor contractate, a garanţiilor reţinute pînă la terminarea acestora, a timpului efectiv lucrat, policalificarea şi perfecţionarea muncitorilor.

Este de remarcat că alcătuirea brigăzilor complexe de antrepriză, stabilirea structurii acestora pe meserii şi nivel de calificare, determinarea necesităţii şi numărului adjuncţilor de şef de brigadă (inginer, subinginer, tehnician, maistru) — în funcţie de complexitatea, volumul şi gradul de tehnicitate al lucrărilor — se fac pe baze democratice, prin înţelegerea directă între antreprenor şi membrii brigăzii, ceea ce apare ca încă **o formă concretă de manifestare a autoconducerii.** Structura profesională, ca şi numărul de muncitori — care nu poate depăşi un plafon normat, potrivit cu volumele de lucrări şi cu productivităţile fizice planificate (volumele fizice de muncă, exprimate în metri pătraţi, metri cubi etc.) — trebuie să acopere necesarul pentru executarea în termenele stabilite a lucrărilor de construcţii, instalaţii-montaj, izolaţii şi speciale, aferente obiectelor contractate.

● Pentru coordonarea mai multor brigăzi complexe, ca şi pentru executarea directă a unor lucrări de mare volum şi complexitate se constituie **întreprinderi-antrepriză,** care, prin plan şi prin sistemul de acord global, răspund solidar cu brigăzile de realizarea la termen şi cu nivel calitativ corespunzător a lucrărilor contractate şi de decontarea lor. Antreprizele — ca şi trusturile de construcţii-montaj în cadrul cărora funcţionează — se organizează pe 4 grade, corespunzător planului lor anual de producţie (la un volum ce depăşeşte limita maximă a ultimului dintre ele se poate acorda grad special), fiecăruia dintre acestea corespunzîndu-i un anumit nivel numeric al personalului de administraţie şi tehnic-productiv, ca şi al serviciilor şi birourilor (acesta din urmă rămîne constant la variaţia numărului de personal). Structura organizatorică a antreprizelor reflectă intima legătură cu nevoile producţiei, prin funcţii (şi compartimente) avînd drept obiectiv : asigurarea brigăzilor cu materiale, semifabricate, confecţii, prefabricate (inclusiv cele realizate în bazele proprii de producţie industrială), derularea contractelor de aprovizionare, recepţia materialelor, gospodărirea acestora în depozitele proprii, controlul consumurilor şi stocurilor, recuperarea şi valorificarea materialelor refolosibile ; introducerea de tehnologii noi, elaborarea normelor de consum şi a fişelor-limită de materiale, controlul tehnic al calităţii, protecţia muncii ; programarea lucrărilor pe brigăzi, încheierea cu acestea a contractelor de acord global, recepţionarea şi decontarea lucrărilor executate ; exploatarea şi, în funcţie de potenţial, repararea utilajelor din parcul bazei proprii de mecanizare, repartizarea lor la brigăzi, programarea utilajelor complexe (împreună cu unităţile specializate de mecanizare) ; organizarea centralizată a evidenţelor contabile separat pe fiecare brigadă, urmărirea costurilor de producţie pe elemente de cheltuieli şi pe lucrări etc. Atelierul de proiectare al antreprizei asigură adaptarea la teren a proiectelor tip pentru obiectivele contractate, elaborarea de detalii de execuţie sau proiecte pentru unele lucrări de complexitate redusă, precum şi proiectarea tehnologiilor proprii de execuţie — atunci cînd aceste lucrări nu sînt încredinţate compartimentului de profil de la nivelul trustului. (Antreprizele din afara sistemului M.C. Ind. care nu sînt subordonate unui trust îndeplinesc rolul de antreprenor general.)

● Potrivit prevederilor din normele aprobate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ţinînd seama de complexitatea deosebită, volumul şi dispersia teritorială a construcţiilor industriale, de cerinţele concentrării forţelor şi mijloacelor de producţie la obiectivele de investiţii care încep şi la cele prioritare, ministerul a propus organizarea de **trusturi de construcţii industriale — antrepriză generală** şi a unei **centrale** cu acest profil, cu sediul în Bucureşti (rezultată din comasarea a 4 trusturi existente în zonă) ; ele ar urma să preia şi activitatea actualelor trusturi de instalaţii-montaj. Aceste mari unităţi vor executa lucrările prin antreprize — respectiv brigăzi de antrepriză independente — complexe şi de specialitate, cu care vor încheia contracte de acord global, urmărind folosirea eficientă a forţei de muncă, a bazelor de producţie, a utilajelor speciale. Antrepriza generală încheie cu beneficiarii — în conformitate cu prevederile planului naţional unic — precontractele (contractele-cadru) şi, după aprobarea documentaţiei tehnico-economice, contractele ferme de execuţie a lucrărilor de construcţii-montaj. În domeniul pregătirii lucrărilor ea are atribuţii privind : colaborarea cu proiectanţii în stabilirea soluţiilor constructive, urmărind respectarea strictă în documentaţii a prevederilor legale referitoare la tipizarea construcţiilor (inclusiv proiecte tip care să poată servi ca proiecte de capacităţi modul), normarea consumurilor de materiale, combustibil şi energie, stabilirea normelor şi normativelor de muncă ; întocmirea, împreună cu beneficiarii, a graficelor de eşalonare a investiţiilor ; elaborarea de tehnologii noi, fişe tehnologice tipizate, pregătirea tehnologiilor pentru lucrări complexe ; întocmirea detaliilor de execuţie etc. Trustul (centrala) se finanţează prin cote procentuale din valoarea lucrărilor contractate şi executate de către întreprinderile-antrepriză şi brigăzile din subordine.

● Reorganizarea **activităţii de mecanizare** pentru construcţii-montaj se efectuează după principii similare. La antreprizele din cadrul trusturilor de construcţii-montaj această activitate este realizată, după specific, de către brigăzile complexe şi de către brigăzi de mecanizare (trustul deţinînd, de asemenea, o bază mecano-energetică), iar în cadrul Centralei de mecanizare — de către baze de utilaj-transport şi brigăzi de mecanizare, coordonate de către întreprinderi de utilaj greu şi transport.

Contractul de acord global

ÎNCHEIEREA **contractului de acord global** constituie un element definitoriu al sistemului de lucru în antrepriză, forma concretă de detaliere a planului de la eşaloanele organizatorice superioare la cele inferioare, momentul declanşării răspunderilor şi obligaţiilor reciproce. De aceea, ea trebuie pregătită în detaliu şi cu toată exigenţa. Proiectul noilor norme metodologice prevede ca antrepriza de construcţii-montaj, împreună cu antreprizele de specialitate şi cu brigăzile proprii, să elaboreze graficele de execuţie aferente fiecărui obiect, precizînd termenele pentru predarea fronturilor de lucru şi condiţiile ce trebuie îndeplinite cu această ocazie, tehnologiile de execuţie, eventual modificarea unor soluţii constructive în vederea reducerii consumului de manoperă, suma totală de plată corespunzător manoperei prevăzute în deviz, defalcată pe stadii fizice (în această sumă fiind cuprinse toate drepturile de retribuţie a personalului muncitor al brigăzii, pentru executarea obiectivelor într-o durată normată de timp, plus cota-parte pentru personalul muncitor al antreprizei). Menţionăm, în legătură cu aceasta, oportunitatea perfecţionării sistemului de elaborare a documentaţiei economice de către proiectant, corespunzător cu obligativitatea utilizării de proiecte tip şi cu plata manoperei pentru unităţi fizice — în sensul de a se proceda la o **grupare a articolelor de deviz,** care să simplifice calculele şi să facă posibilă utilizarea mijloacelor automate de prelucrare a datelor.

Contractul de acord global ar urma să conţină următoarele documente : proiectul şi devizul lucrării, graficul de execuţie cu stadii fizice intermediare (frontul de lucru) şi finale, calculul sumei totale reprezentînd plata manoperei, lista utilajelor specifice pe care brigada le primeşte în administrare pentru realizarea lucrărilor şi programul de utilizare a lor la obiectul respectiv, fişa limită a consumului de materiale pe obiect (în care se precizează şi termenele de asigurare a acestora, corespunzător cu eşaloanele stadiilor fizice).

Prin contract, brigada complexă (sau de specialitate) de antrepriză se obligă să execute lucrările ce fac obiectul acestuia, în întregime, pînă la terminarea şi recepţia lor, cu încadrarea în consumurile de resurse materiale şi de muncă stabilite şi respectînd strict condiţiile de calitate prescrise — iar antrepriza, să asigure utilajele de construcţii specifice şi materialele (pe sortimente) la termenele prevăzute, să coordoneze lucrările de specialitate, să acorde asistenţă pentru respectarea

ehnologiilor şi organizarea raţională a locurilor de muncă, să efectueze controlul tehnic de calitate şi probele de laborator etc.

Coeficientul de îndeplinire a normelor, împreună cu timpul efectiv lucrat, exprimă cantitativ contribuţia fiecărui om la realizarea obiectului contractat de către brigadă (este, de aceea, necesar ca normele — în unităţi fizice pe unitatea de timp, sau în consum de manoperă pe o lucrare bine determinată — să fie afişate pe şantier, pentru a fi cunoscute de către muncitori); corectînd cu aceste elemente încadrarea tarifară (care pentru personalul tehnic de execuţie ce răspunde nemijlocit de realizarea lucrărilor se stabileşte în raport cu valoarea anuală de plan a acestora), se repartizează fiecărui membru al colectivului partea ce-i revine ca retribuţie. Pe parcursul executării lucrărilor se acordă avansuri lunare de pînă la 80% din suma cuvenită pentru manoperă, corespunzător stadiilor fizice realizate, celor ce au lucrat în luna respectivă la obiectul contractat; la terminarea şi recepţionarea lucrărilor cu îndeplinirea condiţiilor de calitate se restituie suma reţinută (la care se adaugă stimulentele prevăzute de lege pentru economii de materiale sau din care se scade contravaloarea materialelor distruse ori consumate peste norme din vina brigăzii) — sumă ce se împarte pe membrii brigăzii ce au participat la execuţia obiectului, în raport cu retribuţia tarifară, coeficientul de randament şi timpul efectiv lucrat.

Prin urmare, pîrghia cointeresării materiale va acţiona puternic în dublu sens, conform principiului nelimitării veniturilor rezultate din muncă; întregul colectiv va putea obţine venituri mai mari dacă realizează obiectivul de investiţii într-o durată mai scurtă decît cea stabilită sau cu un număr mai mic de personal, după cum în cazul prelungirii duratei de execuţie sau folosirii unui număr mai mare de personal muncitor veniturile vor scădea în mod corespunzător.

Atît pentru antrepriză, cît şi pentru brigăzi este important ca acestea să-şi păstreze şi utilizeze deplin potenţialul (compoziţie numerică şi pe profesii) chiar în condiţiile în care evoluţia stadiului fizic al lucrărilor măreşte sau diminuează solicitarea la anumite meserii. Aceasta se poate realiza pe două căi ce trebuie utilizate concomitent: **preluarea în paralel de către brigadă** în acord global **a noi obiective din planul antreprizei** (pe baza unei programări ce se poate face din timp) şi **policalificarea muncitorilor,** astfel încît fiecare dintre ei, cunoscînd şi practicînd mai multe specialităţi înrudite tehnologic, să-şi poată folosi integral timpul de lucru. Sistemul modular de policalificare avut în vedere la Ministerul Construcţiilor Industriale — dezvoltînd rezultatele unei experienţe de mai mulţi ani — comasează 37 de meserii de bază în 6 meserii polivalente: constructor de structuri, constructor finisor, instalator, lăcătuş mecanic, mecanic de utilaje şi electrician. Se prevede ca, faţă de numărul actual de muncitori calificaţi, policalificarea să cuprindă 9,6% în acest an, 12,6% în 1985 şi procente crescînde pînă la 16,3% în 1990, cînd întregul efectiv urmează să lucreze în meserii policalificate; realizarea acestui program cere din partea antreprizelor şi, mai cu seamă, a brigăzilor crearea tuturor condiţiilor necesare pentru lărgirea profilului profesional (înlesnită de activitatea comună la aceleaşi obiecte) şi pentru valorificarea lui efectivă.

PRACTICA a demonstrat că în construcţii-montaj, realizarea încă din primul trimestru a unei părţi cît mai importante din volumul anual de lucrări condiţionează direct îndeplinirea planului anual, respectarea termenelor de dare în folosinţă, respectiv de punere în funcţiune a obiectivelor de investiţii, avînd o influenţă favorabilă şi asupra productivităţii muncii. Se impune, de aceea, ca reorganizarea după noul sistem de antrepriză şi contractarea lucrărilor în acord global să se realizeze operativ, din mers, fără perturbarea producţiei — dar, totodată, fără soluţii improvizate, susceptibile să creeze dereglări şi să necesite ulterior corecturi. **Aplicarea noilor norme stabilite de conducerea de partid şi de stat trebuie să ducă la îmbunătăţirea multilaterală a activităţii de construcţii-montaj, la creşterea eficienţei investiţiilor, la scurtarea duratei de execuţie şi a termenelor de punere în funcţiune a obiectivelor prevăzute în planul naţional unic de dezvoltare economico-socială.**

Dorin CONSTANTINESCU

U.R.S.S. – principalul partener comercial al României

(Urmare din pag. 14)

în ţară pentru producerea carbidului ce se exportă în U.R.S.S. Ca şi în anul precedent, Protocolul comercial pe 1984 prevede, la exportul U.R.S.S., cantităţi majorate de cărbune energetic.

În afara schimburilor reciproce prevăzute în Protocolul comercial, urmează ca pe baza unei înţelegeri realizate în anul 1983, U.R.S.S. să livreze României şi anumite cantităţi de ţiţei în aceleaşi condiţii ca şi în anii anteriori, adică în cadrul unei operaţiuni de schimb, cu decontarea în valută convertibilă. Atît cantităţile cît şi condiţiile realizării acestor livrări diferă de practica schimburilor comerciale dintre U.R.S.S. şi celelalte ţări membre ale C.A.E.R. De aceea, apare firesc ca, potrivit modului de realizare a schimburilor comerciale statornicit între ţările membre ale C.A.E.R., şi exportul de ţiţei din U.R.S.S. în România să fie perfectat prin înţelegeri guvernamentale, de lungă durată, care să asigure stabilitatea livrărilor, precum şi realizarea lor în cadrul schimburilor generale de mărfuri, a Acordurilor comerciale şi de plăţi în vigoare, pe baze reciproc avantajoase.

Îndeplinirea prevederilor Protocolului comercial şi a celorlalte înţelegeri perfectate pe anul 1984 este menită să imprime un nou impuls schimburilor comerciale cu U.R.S.S., ceea ce este de natură să dea răspuns la cerinţele extinderii în continuare a raporturilor de colaborare pe multiple planuri între cele două ţări. În acelaşi timp, concretizarea tratativelor ce se poartă în prezent între organizaţiile şi ministerele din ambele ţări pentru realizarea unor noi acorduri de cooperare şi specializare în numeroase domenii ale construcţiilor de maşini, electrotehnicii şi electronicii, în celelalte ramuri ale economiei naţionale va oferi cu certitudine noi surse de creştere a schimburilor comerciale încă în cursul anului 1984, pentru depăşirea substanţială a prevederilor Acordului comercial de lungă durată pe perioada 1981—1985. Toate acestea vor crea condiţiile necesare aşezării relaţiilor economice în viitorul cincinal pe baze mult lărgite, asigurării unui dinamism susţinut schimburilor comerciale, ridicării comerţului reciproc la un nivel care să corespundă mai bine cerinţelor şi posibilităţilor de care dispun economiile naţionale ale celor două ţări.

În paralel cu dezvoltarea raporturilor bilaterale, România acordă o atenţie deosebită conlucrării în cadrul C.A.E.R., participării tot mai intense a organizaţiilor economice române la cooperarea şi specializarea multilaterală în producţie, pe baza Programelor speciale de colaborare pe termen lung şi a altor programe de cooperare elaborate în cadrul Consiliului. În acest sens, este concludentă semnarea de către ţara noastră a cca. 300 acorduri şi convenţii multilaterale de cooperare economică, specializare în producţie, de colaborare tehnico-ştiinţifică în realizarea de noi produse din ramura construcţiilor de maşini, electrotehnicii şi electronicii, industriei chimice, din alte ramuri economice.

Edificator este faptul că o mare parte a acestor acorduri şi înţelegeri, peste 140, sînt încheiate în industria constructoare de maşini, fapt ce implică participarea tot mai intensă a României la specializarea ţărilor membre ale C.A.E.R. în producţia acestei ramuri. În primii doi ani ai actualului cincinal, livrările româneşti de maşini şi utilaje, ce fac obiectul convenţiilor de specializare în producţie au crescut de peste 2 ori, astfel încît acestea au reprezentat în anul 1982 aproape 40% din exportul de maşini şi utilaje în ţările membre ale C.A.E.R.

În acelaşi timp, trebuie relevat că România participă la activitatea tuturor organizaţiilor economice internaţionale create de ţările socialiste în diferite domenii ale producţiei materiale, şi-a exprimat interesul să fie parte semnatară la majoritatea covîrşitoare a acordurilor multilaterale elaborate în cadrul C.A.E.R., pentru construirea cu eforturi comune de obiective economice în U.R.S.S. şi în alte ţări membre sau pentru realizarea altor acţiuni de cooperare şi specializare în producţie, este participantă activă la examinarea posibilităţilor de extindere a acestei cooperări în noi domenii economice, în cadrul lucrărilor ce se desfăşoară în prezent pe baza hotărîrilor şi programelor comune adoptate de organele C.A.E.R.

Evoluţiile pozitive în ce priveşte înscrierea industriei româneşti în diviziunea muncii dintre ţările membre ale C.A.E.R., interesul susţinut al României faţă de activitatea C.A.E.R. şi a celorlalte organizaţii economice internaţionale, insistenţa cu care reprezentanţii români acţionează pentru intensificarea negocierilor multilaterale corespund pe deplin hotărîrilor adoptate de partidul şi statul nostru pentru extinderea raporturilor de colaborare şi cooperare cu toate ţările socialiste, în primul rînd cu ţările vecine.

În acest cadru favorabil, relaţiile bilaterale cu U.R.S.S. pot şi trebuie să ocupe şi în viitor locul principal în schimburile comerciale externe ale României, să înregistreze un curs continuu ascendent pe calea soluţionării cu eforturi comune a problemelor de interes reciproc, pentru binele popoarelor român şi sovietic, al construcţiei socialismului şi comunismului în ţările noastre, al păcii şi colaborării internaţionale.

PUNCTE DE VEDERE

Conținutul forțelor productive contemporane

ISTORIA OMENIRII este istoria dezvoltării forțelor productive și a relațiilor sociale în care acestea se manifestă. Pe măsura dezvoltării și diversificării producției materiale s-a dezvoltat și diversificat însuși conținutul forțelor productive, privite ca interacțiune între forța de muncă, obiectele muncii și mijloacele de muncă. Treptat, în cadrul raporturilor dintre om și natură au intervenit și alte elemente (atrase din natură sau create de om) care, prin natura și rolul lor în procesul de producție nu pot fi reduse la cele trei elemente enumerate. Nu este vorba aici doar despre ceea ce unii autori numesc „forțe de producție complementare" ci despre elemente fără de care nu se mai poate concepe esența forțelor productive.

Definiția marxistă a forțelor productive ca „raporturi istorice determinate între om și natură" [1]), este, pe cît de sintetică, pe atît de largă, cuprinzătoare și deschisă, căci vizează atît infinitatea spațial-temporală a acestor raporturi, cît și infinitatea formelor lor de manifestare. Forțele productive exprimă acea latură a activității umane care se referă la schimbul de materie (în întreaga ei complexitate) dintre om și natură. Pornind de la **materie** ca existență obiectivă, Marx și Engels au conceptualizat arhitectonica forțelor productive într-o imagine în care își găsesc locul firesc elementele (pe care ei le-au numit simple și abstracte) a căror formă de existență este **substanța:** forța de muncă, obiectul muncii, mijlocul de muncă. Dar, concepția despre materie nu are un caracter de adevăr absolut, ea fiind afectată și, deci, reformulată de descoperirile revoluționare din știință. Așa cum remarca Engels, „cu fiecare descoperire epocală în domeniul științelor naturii, materialismul își schimbă forma" [2]). Subliniind că logica obiectivă a dezvoltării economico-sociale trebuie să se reflecte în logica subiectivă a conceptelor, că dialectica procesului real al dezvoltării poate fi cunoscută științific numai printr-o dialectică a noțiunilor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că: **„noțiunile nu sînt veșnice, nu au fost definite odată pentru totdeauna, ci se modifică și se înlocuiesc cu noțiuni noi, corespunzătoare realităților schimbate, noii etape de dezvoltare economico-socială, noilor descoperiri științifice, noii cunoașteri umane. Dacă sînt aduse îmbunătățiri, chiar fundamentale, unor teze ale fizicii, ale chimiei, de ce oare să socotim că numai legile economice și sociale sînt de neînlocuit, că ele trebuie să fie veșnice?... Oare să mergem pe calea de a crede că în științele sociale niște noțiuni care și-au dovedit odată valabilitatea rămîn de neschimbat ?"** [3]). De exemplu, la începutul secolului nostru, prin revoluția declanșată în științele naturii de descoperirea radio-activității, cunoașterea umană pătrundea într-un domeniu nou, în care materia există și sub altă formă decît cea de substanță, și anume sub formă de **cîmp.** Cîmpul nu înseamnă „dispariția materiei", ci, trecerea ei de la o formă de existență la alta, de la o formă de manifestare la alta; înseamnă doar că dispare — scria Lenin — „limita pînă la care cunoscusem pînă acum materia, iar cunoașterea noastră pătrunde mai adînc; dispar unele însușiri ale materiei care păreau pînă acum absolute, imuabile, primordiale (impenetrabilitatea, inerția, masa, etc.) și care acum se dovedesc a fi relative, inerente numai unor anumite stări ale materiei" [4]). Rezultă că schimbul de materie dintre om și natură nu poate fi redus doar la schimbul de substanță, ci trebuie extins și la forma de existență prin cîmp a materiei (energie, informație). **Raporturile omului cu natura presupun, deci, schimbul de substanță, energie și informație dintre el și mediul înconjurător.**

Marx și Engels au analizat elementele componente ale forțelor productive numai la nivelul cunoașterii materiei din epoca lor. Or, marxismul este, prin excelență, o știință vie, care se dezvoltă și se îmbogățește necontenit, sintetizînd noile concluzii ale cunoașterii umane. De aceea, pe baza noilor descoperiri științifice și în virtutea principiului dialectic al relativității cunoștințelor și adevărului, o completare a conținutului forțelor productive contemporane este nu numai posibilă, ci și necesară, căci, așa cum apreciază tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „pentru înțelegerea noilor fenomene, a noilor probleme ce apar ca urmare a uriașei dezvoltări a forțelor de producție, a revoluției științifice și tehnice, a transformării societății, este necesară o intensă muncă de studiere și cercetare științifică a noilor realități"** [5]). Considerăm ca astfel de elemente care își „cer dreptul" de a fi abordate ca elemente simple și abstracte ale oricărui proces de muncă și de a completa conținutul forțelor productive contemporane sînt energia și informația.

a) Așa cum sublinia Marx, „faptul că o valoare de întrebuințare apare sub formă de materie primă, de mijloc de muncă sau de produs depinde întru totul de funcția sa determinată în procesul muncii, de locul pe care-l ocupă în acest proces; dacă acest loc se schimbă, se schimbă și determinările ei" [6]). Prin prisma acestei observații, considerăm că „problema energiei" și a implicațiilor ei asupra teoriei economice necesită distincția între: 1) resursele de energie (petrol, gaze, cărbune, etc.) și 2) energie ca atare, ca măsură comună a diferitelor forme ale mișcării materiei în diferitele procese de producție. În privința resurselor de energie utilizate în obținerea diferitelor forme de energie, acestea au, fără putință de tăgadă, un rol similar cu cel al obiectelor muncii (naturale sau materii prime). Comentariile pe marginea acestei probleme ar fi de-a dreptul sterile. Dar, în diferitele procese de producție, altele decît cele de producere a energiei (termice, electrice, etc.), se folosesc nu resurse de energie, ci energie creată, energie ca produs, ca factor material sine qua non al producției. În acest caz, funcția energiei ca atare în procesul muncii nu mai este deloc evidentă. De data aceasta nu apar similitudini evidente nici cu funcția obiectelor muncii, nici nu cea a mijloacelor de muncă. Chiar dacă criteriul final al încadrării diferitelor valori de întrebuințare în categoria obiectelor muncii sau a mijloacelor de muncă este funcția lor socială determinată, totuși, acest criteriu nu poate fi rupt de utilitatea valorilor de întrebuințare respective, aflată în strînsă legătură cu corpul lor material, cu proprietățile lor fizice, chimice, mecanice. Or, energia este o valoare de întrebuințare „nefizică", este (ca și spațiul, timpul și informația), materie în mișcare. Consumul de energie este un consum de materie, dar nu în formă fizică, de substanță, ci de cîmp. Procesul de transformare a obiectelor muncii, prin intermediul mijloacelor de muncă și al forței de muncă, în produse nu poate fi, deci, conceput în absența acestui „flux nefizic" (cîmp) de energie (musculară, fizică, electrică, etc.), ce nu poate fi asimilat, din punct de vedere funcțional, celorlalte trei elemente indispensabile procesului de muncă. În această afirmație, un anumit rol îl are însăși „capcana" etimologică a termenului energie (gr. energheia = activitate). Energia, ca element simplu și abstract al procesului de muncă, reprezintă măsura comună a mișcării sistemului productiv, reprezintă, deci, capacitatea sistemului „obiect al muncii — mijloc de muncă — forță de muncă" de a transforma materia din starea inițială în care se găsesc cele trei elemente substanțiale ale sistemului, într-o stare finală (produs). Pe măsura diversificării proceselor de muncă s-au diversificat și formele de mișcare a sistemului productiv, forme cărora le corespund tipuri tot mai diferite de energie. Istoria diversificării forțelor productive este indisolubil legată de diversificarea suporturilor fizice (resurselor energetice) purtătoare ale energiei și a tipurilor de energie generate de acestea. Astăzi, „criteriul energetic" a devenit un factor determinant, hotărîtor în orientarea dezvoltării forțelor productive, în deciziile științifico-tehnice, economico-sociale și politice concrete, în concepția și materializarea noilor soluții tehnologice. Criza energetică determină mutații profunde, de conținut în sistemul forțelor productive. Avînd dimensiuni multiple și generînd probleme științifice, tehnice, tehnologice, economice și sociale, criza energetică este, într-un fel, o confruntare a ingeniozității și inventivității omului în domeniul energiei, acesta trebuind să încurajeze exploatarea unor „spații" necercetate, căci forța de creație și inteligența umană constituie o „energie" inepuizabilă.

b) Informația (empirică sau științifică) a fost dintotdeauna un element indispensabil oricărei activități umane, chiar dacă volumul, conținutul, locul și rolul ei în procesul de producție au fost diferite. Ea nu este un simplu ingredient al procesului de producție, ci un factor endogen al acestuia, un element component al forțelor productive ale societății. De aceea,

teoria economică, nu poate face abstracție de ea; nu putem concepe procesul de producție fără ca sistemul productiv să dispună de capacitatea de a „sesiza" mediul, de a emite, primi și prelucra informații. Cu cît producția este mai dezvoltată, mai diversificată, cu cît organizarea sistemului productiv este mai complexă, cu atît structurile lui, apte de a emite, primi și prelucra informația, sînt mai evoluate.

În ce accepțiune, însă, informația este un element abstract al procesului de muncă? Fiind o noțiune extrem de complexă, care se ridică la nivelul noțiunii fundamentale de materie, definițiile logice ale informației sînt posibile doar în cadrul restrîns delimitat de fiecare știință care operează cu acest concept. Terenul interdisciplinar pe care ne aflăm constituie, de aceea, un impediment pentru o definire „specific economică" a informației, dar și o promisiune pentru considerații inedite, căci informația se deschide în chip nedefinit tuturor științelor. Pentru a sugera filiația dintre conceptul de informație și referințele noastre, vom spune, totuși, că informația este „firul" subtil și nevăzut care se întrețese între elementele sistemului productiv, legîndu-le într-un tot unitar care are o anumită finalitate obiectivă dată. Legăturile dintre elementele sistemului „obiect al muncii — energie — mijloc de muncă — forță de muncă" sînt legături de tip informațional care înlătură incertitudinea (nedeterminarea) în privința realizării unui eveniment (obținerea unui anumit produs). Ca și în cazul energiei, și aici „refugiul" etimologic ni se pare convenabil, căci sensul originar al cuvîntului informație este cel de „a da o formă", iar acest sens subliniază incidența dintre informație și acțiune (acțiunea de a produce, de „a da formă" produselor). Este vorba aici, deci, nu de sensul subiectiv al informației ca un cîștig de cunoaștere, ci de sensul obiectiv al acesteia ca formă de mișcare a materiei, ca element intrinsec al materiei, ca o realitate materială cu proprietăți informaționale. (Încercînd o exemplificare a acestui sens, să ne gîndim la informația genetică a A.D.N.-ului din celulele vii, care este, realmente, o formă de materie cu proprietăți informaționale, este un flux material — deși nefizic, nepipăibil — care leagă formele primare, embrionare ale vieții de formele ei superioare. Această informație nu este, deci, numai o „știre", o „cunoștință", ci este materie în mișcare, este, în esență, structură materială). În acest sens, informația este inerentă oricărei structuri materiale, ea devenind o noțiune de largă aplicabilitate, alături de cea de substanță și energie. De altfel, la ora actuală, „obiectivizarea" informației este tendința cea mai pronunțată în teoria informațională. Este deja de „certitudinea dicționarelor" accepțiunea sensului obiectiv al informației, ca fiind legătura prin semnale între sisteme și subsisteme.

În interpretarea de mai sus, din punct de vedere economic, informația, ca rol și funcții, nu prezintă similitudini cu celelalte elemente simple ale procesului de muncă, ceea ce ne determină să o considerăm un element distinct al acestuia. Fiind o formă de existență a materiei, informația este un element obiectiv al forțelor productive, dar, ca și energia, ea nu este o prezență fizică. Existența fizică a informației, este însă, determinată de existența fizică (substanțială) a celorlalte elemente ale forțelor productive, care sînt suporții fizici ai informației și cu care aceasta interacționează. Din această perspectivă, informația este o formă de interacțiune între elementele forțelor productive. Astfel, pe de o parte, în raport cu omul, ca purtător al forței de muncă, informația face saltul de la reflectarea fizico-biologică la reflectarea conștientă. Prin muncă, informația condiționează trecerea de la natură la producție, pe baza dezvoltării capacității cognitive, a gîndirii și inteligenței umane. Informația realizează unitatea indisolubilă dintre cele două dimensiuni acționale ale omului: 1) activitatea de reflectare cognitivă (conștientă) și 2) activitatea materială, practica propriu-zisă, munca. Ceea ce în conștiință apare ca informație, ca imagine, ca reflectare se obiectualizează prin muncă, se materializează în produse. Pe de altă parte, informația capătă existență fizică prin suporturile sale materiale — uneltele. Ca activitate cu finalitate, munca începe odată cu confecționarea uneltelor. Unealta a impus munca în comun, nevoia de comunicare și deci, apariția limbajului ca formă de codificare și transmitere conștientă a informației. De acum, informația coboară din creierul omului în unealtă în mod codificat, cu ajutorul anumitor limbaje. Prin intermediul informației unealta face legătura între toate elementele sistemului productiv imprimînd, totodată, deprinderile folosirii ei. Uneltele sînt informație substanțializată, sînt prelungiri ale organelor psihomotorii (receptoare de informații) ale omului. Toate uneltele, de la cele mai simple pînă la cele mai sofisticate, sînt „programe informaționale", transpuse pe suporții fizici corespunzători.

Revoluția științifico-tehnică contemporană a transformat informația în „elementul numărul unu" al procesului de reglementare și control al schimbului de materie dintre om și natură, în substanță a tehnicii informaționale, în „obiect" al unei industrii speciale de creare, prelucrare, stocare și conservare a informației. (industria de software fabrică programe în stare solidă, adică produse industriale sub formă de dispozitive microelectronice destinate celor mai variate domenii de activitate).

O consecință logică, firească a diversificării elementelor componente ale forțelor productive este tendința lor de a se manifesta ca sistem unitar, integrativ, căci corelația dialectică diversitate-unitate, ca doi termeni care se presupun și exclud reciproc, este imanentă și în domeniul forțelor productive. Dacă diversificarea forțelor productive exprimă tendința de particularizare a elementelor lor componente, proprietatea acestora de a se manifesta variat și specific, integrarea forțelor productive se instituie ca efect al tendinței de omogenizare a diversității lor, ca proprietate a elementelor lor componente de a se constitui unele din altele, de a funcționa unele prin altele, astfel încît sistemul lor să formeze un tot indestructibil, în care întregul există prin părți, iar părțile prin întreg. Nefiind reductibile la elementele care le compun, forțele productive posedă principala proprietate a sistemelor — cea a integralității. Forțele productive se manifestă nu pur și simplu prin intermediul elementelor lor componente luate separat, ci numai în cadrul interacțiunii dintre aceste elemente.

Complexitatea unității sistemice a forțelor productive poate fi investigată din mai multe perspective :

1 Forțele productive devin reale numai ca sistem științifico-tehnico-uman, numai prin interacțiunea elementelor lor substanțiale, tehnico-materiale (obiectul muncii, energia, informația, mijlocul de muncă) cu elementul uman, ca agent al acestei interacțiuni, ca unic producător și reproducător al elementelor tehnico-materiale, ca animator și creator al acestora, ca primă forță productivă ;

2 Forțele productive se constituie într-un sistem organic (anatomic), căci numai această perspectivă asigură conexiunea continuă, interacțiunea permanentă a componentelor lor ;

3 Natura unității forțelor productive depinde de specificul interacțiunilor dintre elementele lor componente, care, prin funcțiile sociale determinate pe care le îndeplinesc în această interacțiune, se structurează într-un sistem funcțional (fiziologic);

4 Îmbogățirea continuă a condițiilor științifice, tehnice, tehnologice și social-economice ale procesului de producție imprimă forțelor productive caracterul unui sistem deschis atît sub aspectul tendinței lor permanente de a-și atrage noi elemente componente, cît și (mai ales) sub cel al deschiderii lor spre schimbările tot mai accelerate din mediul substanțial, energetic, informațional și social. Pe baza interacțiunii lui cu aceste medii, sistemul deschis al forțelor productive asimilează introducerea de negentropie, putînd realiza o stare de echilibru dinamic cu aceste medii, pentru a evolua în sensul accentuării ordinii și complexității sale (a sistemului);

5 Avînd în componență un element capabil să adopte decizii, sistemul forțelor productive este un sistem cibernetic cu autoreglare, în care intrările și ieșirile (substanțiale, energetice și informaționale) sînt controlabile, observabile. În acest tip de sistem, decidentul impune o astfel de interacțiune între elementele componente care-i modifică organizarea, îi mărește ordinea și capacitățile funcționale.

Toate aceste tendințe de diversificare și integrare în sistemul forțelor productive sînt potențate de accelerarea procesului de transformare a științei în forță productivă nemijlocită, care face ca orice activitate a omului, orice raportare a lui la natură să fie, în același timp, producție și aport la dezvoltarea științei, face ca știința și producția să coexiste simultan și să se sprijine una pe cealaltă într-o autentică sincronie funcțională.

dr. Alexandru CATANĂ
Doina CATANĂ
Cluj-Napoca

---

1) **K. Marx, F. Engels,** Opere, vol. 3, Ed. politică, 1958, p. 39
2) **K. Marx, F. Engels,** Opere, vol. 21, Ed. politică, 1965, p. 278
3) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 22, Ed. politică, 1982, p. 197—198
4) **V. I. Lenin,** Opere complete, vol. 18, Ed. politică, 1963, p. 271
5) **Nicolae Ceaușescu,** Opere alese, vol. 1, Ed. politică, 1982, p. 770.
6) **K. Marx, F. Engels,** Opere, vol. 23, Ed. politică, 1966, p. 195

OM-TEHNICĂ-MEDIU

Corelaţii optime între dotarea tehnică şi nivelul forţei de muncă

PENTRU rezolvarea problemelor, tot mai complexe, cu care sînt confruntate întreprinderile industriale : creşterea randamentului de utilizare a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor, creşterea gradului de valorificare a materiilor prime, micşorarea consumurilor specifice de combustibil şi energie, obţinerea unor produse de înaltă calitate, creşterea productivităţii muncii etc. în procesul de producţie trebuie să fie asigurate corelaţii optime, atît tehnice şi tehnologice (de tipul sarcină-putere, funcţionare-încărcare, plan-capacitate, cantitate-calitate etc.) cît şi între mijloacele de muncă şi forţa de muncă (om-maşină, exploatare-întreţinere, producţie-creaţie, execuţie-conducere etc.).

Corelaţiile tehnice şi tehnologice sînt bine studiate şi fundamentate ştiinţific prin documentaţiile care se elaborează în momentul realizării obiectivelor productive sau cu ocazia dezvoltării şi modernizării obiectivelor productive sau cu ocazia dezvoltării şi modernizării instalaţiilor existente. Aplicînd legile matematicii, fizicii şi chimiei, legile mecanicii, electrotehnicii, electronicii, etc. cresc performanţele utilajelor, se îmbunătăţeşte calitatea produselor, iar funcţionarea ansamblelor productive, a fluxurilor şi liniilor de fabricaţie devine mai eficientă.

Eficienţa funcţionării sistemelor tehnologice depinde într-o măsură însemnată şi de performanţele lucrătorilor, de gradul de optimizare a raportului om-maşină, de modul de folosire a personalului muncitor. Numai numărul de oameni, chiar dacă este suficient, nu poate asigura nici cantitatea nici calitatea producţiei dacă aceştia nu sînt şi bine pregătiţi profesional. Chiar dacă toţi lucrătorii sînt calificaţi aceştia nu pot contribui deplin la folosirea maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor cu randamente superioare dacă nu sînt pregătiţi să le şi întreţină, să prevină defecţiunile.

Pentru o dezvoltare economică intensivă este necesară sporirea neîntreruptă a contribuţiei tuturor lucrătorilor la utilizarea cu randament maxim a resurselor materiale, la identificarea sistematică şi utilizarea tuturor rezervelor de creştere a eficienţei economice. Aceasta impune fundamentarea şi optimizarea corelaţiilor om-maşină pe baza unei analize ştiinţifice a procesului de producţie, pe baza cunoaşterii profunde, în detaliu nu numai a tehnologiilor, utilajelor şi instalaţiilor, ci şi a fiecărui loc de muncă şi a sectoarelor în ansamblu, a colectivelor de lucrători, a potenţialului profesional de care dispun, a atitudinii acestora în procesul de producţie, a năzuinţelor şi aspiraţiilor lor. A nu lua în considerare acest lucru înseamnă a neglija importantele rezerve de care dispune omul în creşterea eficienţei economice : cunoştinţele tehnico-ştiinţifice, potenţialul intelectual, energia creatoare, puterea de muncă, competenţa, conştiinţa, ataşamentul profesional, iniţiativa, colaborarea, interesele etc.

Om-maşină

PE MĂSURA dezvoltării ştiinţei şi tehnicii, procesul de producţie dobîndeşte un grad din ce în ce mai ridicat de complexitate tehnică şi tehnologică. Întreprinderile industriale sînt dotate cu maşini şi utilaje de înalt nivel tehnic, care lucrează cu precizie şi viteze sporite. În industrie se extinde utilizarea tehnicii de calcul, a ciberneticii şi informaticii creşte ponderea maşinilor cu program, a maşinilor multi-funcţionale şi a agregatelor cu nivel ridicat de automatizare.

Prin înzestrarea fabricilor şi uzinelor cu maşini şi utilaje moderne, cu un înalt grad de mecanizare şi automatizare, prin cibernetizare şi robotizare se obţin importante avantaje economice, se asigură creşterea producţiei industriale, creşterea productivităţii muncii, reducerea efortului fizic, obţinerea de maşini şi materiale noi, cu caracteristici superioare etc. Dar, gradul de valorificare a materiilor prime, consumurile specifice de combustibil şi energie, calitatea produselor, productivitatea muncii, realizarea de beneficii în fiecare întreprindere, sector sau domeniu de activitate depind nu numai de condiţiile tehnico-materiale ale producţiei, ci, şi de capacitatea oamenilor care conduc, manevrează şi controlează angrenajul productiv de potenţialul tehnic şi ştiinţific al acestora. **Factorul uman joacă un rol esenţial în funcţionarea sistemelor tehnologice.**

Analizînd această problemă la Conferinţa naţională din decembrie 1982, secretarul general al partidului arăta că „**Există o anumită contradicţie între dezvoltarea forţelor de producţie, a bazei tehnice a societăţii şi nivelul de conştiinţă socialistă, de pregătire profesională tehnică a maselor. Această situaţie necesită măsuri hotărîte în direcţia ridicării nivelului învăţămîntului şi al pregătirii profesionale, pentru perfecţionarea cunoştinţelor profesionale, tehnico-ştiinţifice ale oamenilor muncii**". Făurirea unei industrii moderne bazată pe automatizare şi mecanizare complexă este un proces dinamic, care nu poate fi redus doar la componentele materiale. Eforturile materiale şi financiare făcute pentru înzestrarea fabricilor şi uzinelor cu maşini şi utilaje complexe, cu un înalt grad de mecanizare şi automatizare rămîn nefructificate fără asigurarea forţei de muncă de nivel corespunzător.

Pentru ca pe măsura dotării tehnice tot mai înalte a muncii să crească şi eficienţa economică este necesară asigurarea unei cît mai depline concordanţe între gradul înzestrării tehnice a muncii şi nivelul de pregătire al lucrătorilor. Cei care mînuiesc maşini sau utilaje prevăzute cu dispozitive de înaltă tehnicitate trebuie să aibă un nivel de pregătire profesională corespunzător nivelului cerut de maşina încredinţată. Neluarea în considerare a acestui lucru poate duce la defecţiuni, stagnări, deteriorări, la o slabă calitate, la rebuturi şi în consecinţă la mari pierderi.

Pentru utilizarea deplină a capacităţilor de producţie a utilajelor şi instalaţiilor, pentru folosirea lor cu randamente superioare nu este suficientă o pregătire şi o calificare generală, este necesar să se asigure cunoaşterea foarte bună, în detaliu a utilajelor de către cei care le folosesc. Trebuie cunoscut modul corect de exploatare, de deservire, modul corect de întreţinere. În condiţiile introducerii intense a noilor tehnologii, a tehnicii automate şi a maşinilor cu program, a folosirii tehnicii electronice în organizarea şi conducerea producţiei se impune o înaltă calificare. Industria are nevoie de cadre care să stăpînească un important volum de cunoştinţe ştiinţifice şi tehnice, capabile să utilizeze aceste cunoştinţe în practică, în activitatea de producţie.

Mecanizarea şi automatizarea producţiei duc la schimbarea rolului lucrătorului în procesul de producţie. În ansamblul activităţii de producţie a lucrătorului scade considerabil ponderea muncii manuale grele, brute şi creşte ponderea muncii de deservire, comandă, reglare şi control : lucrătorul trebuie să judece, să analizeze, să decidă. Odată cu aceasta sporeşte necesitatea ca deprinderile şi experienţa practică să fie completate cu un volum din ce în ce mai mare de cunoştinţe tehnico-ştiinţifice. Automatizarea determină o nouă relaţiţe între om şi maşină caracterizată prin creşterea rolului muncii intelectuale în totalul muncii productive. Ca urmare, este necesar ca programele de introducere a noilor tehnologii, a maşinilor complexe şi a tehnicii electronice să fie însoţite de un efort susţinut şi continuu pentru o temeinică pregătire profesională şi o reînnoire a cunoştinţelor personalului muncitor. Înfăptuirea acestor programe trebuie să se realizeze concomitent cu pregătirea personalului muncitor la nivelul exigenţelor industriei moderne.

Exploatare-întreţinere

CU TOATE că exploatarea utilajelor cuprinde metode, principii, reguli şi operaţii diferite de metodele, principiile, regulile şi operaţiile necesare întreţinerii şi reparării utilajelor, în procesul de producţie nu trebuie să apară o „ruptură" între activitatea de exploatare a utilajelor şi cea de întreţinere. Personalul de exploatare trebuie să-şi aducă o contribuţie importantă la întreţinerea utilajelor ; în caz contrar întreţinerea devine costisitoare, iar procesul de producţie neeconomic.

Menţinerea utilajelor în bună stare de funcţionare pe o perioadă îndelungată se poate asigura numai prin mînuirea cu grijă a echipamentului productiv şi respectarea strictă a normelor de utilizare, prin urmărirea atentă a funcţionării şi verificarea periodică a elementelor mai solicitate sau expuse de-

gradării pentru depistarea din timp a eventualelor dereglări sau defecțiuni. Este evident că întreținerea înseamnă, în primul rînd, **exploatare rațională,** dar și efectuarea unor operații și lucrări legate nemijlocit de activitatea personalului de exploatare. Ca urmare, întreținerea utilajelor nu se poate asigura fără participarea activă și responsabilă a personalului de exploatare.

Lucrările de întreținere, care necesită o calificare specială sau care nu pot fi executate de personalul de exploatare din cauza lipsei de timp, se efectuează de colectivele speciale de întreținere. Prin lucrările pe care le execută, personalul de întreținere **participă în mod direct la procesul de producție, la realizarea producției fizice,** și, ca urmare, prin calitatea acestor lucrări trebuie să asigure funcționarea neîntreruptă și cu randamente superioare a mașinilor, utilajelor, aparatelor și instalațiilor. În caz contrar, exploatarea devine neeficientă excluzîndu-se prin aceasta și activitatea de întreținere.

Funcționarea continuă, la înalți indici tehnico-economici a potențialului productiv poate fi asigurată numai prin executarea unor lucrări de întreținere de înaltă calitate, și prin intervenirea cu promptitudine pentru remedierea defecțiunilor apărute. Pentru aceasta este necesar ca personalul din colectivele de întreținere să cunoască bine utilajele și instalațiile tehnologice, să urmărească cu atenție desfășurarea procesului de producție și să colaboreze strîns cu colectivele de exploatare. Procesul de întreținere nu se desfășoară sub semnul unei științe exacte. Dar pentru asigurarea condițiilor ca utilajele să funcționeze fără întrerupere și la capacitatea maximă este necesar ca luarea deciziilor cu privire la întreținerea utilajelor și instalațiilor și toate activitățile cuprinse în sistemul întreținerii să fie fundamentate științific, să se bazeze pe date clare și corecte privind frecvența reviziilor, intervalelor de reparații, regulile de înlocuire a pieselor componente, numărul de lucrători necesari, specialitatea acestora și nivelul de calificare. În acest scop datele care se obțin și se înregistrează în procesul de producție cu privire la organizarea și efectuarea întreținerii, organizarea și efectuarea reparațiilor, înlocuirea unor ansamble de mașini, timpul de lucru, de funcționare a pieselor de schimb, utilizarea unor piese din alte calități de metale etc. trebuie să fie nu numai înregistrate, ci prelucrate, analizate științific și chiar omologate în sensul obținerii unor informații corecte. Planurile de întreținere, de asigurare cu piese de schimb și planurile de reparații capitale pot fi fundamentate mai temeinic plecînd de la aceste informații.

Considerăm că în condițiile tehnicii moderne se impune ca atelierele mecanice uzinale, specializate în întreținerea și repararea utilajelor și instalațiilor să devină adevărate laboratoare terotehnice. Este necesar ca aceste ateliere să nu se limiteze la a întreține și a repara, ci să treacă la studiul funcționării utilajelor și instalațiilor tehnologice și la cunoașterea preventivă a evoluției uzurii pieselor, ansamblelor și subansamblelor. În atelierele de întreținere și reparații, alături de utilajele și sculele specializate, trebuie să apară diagrame care să exprime micșorarea numărului opririlor neprevăzute și creșterea duratei de funcționare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, în funcție de calitatea lucrărilor de întreținere, de calitatea materialelor folosite, de gradul de participare a personalului de exploatare la întreținere, de calificarea acestuia etc.

Producție-creație

EFICIENȚA - economică fie că este exprimată prin gradul de utilizare al materiei prime, consumurile specifice de combustibil și energie, cheltuielile materiale, fie prin beneficiu, productivitatea muncii, calitatea produselor etc. reprezintă o sinteză a activității tehnologice și, ca urmare, are un conținut științific. Este evident că sporirea continuă a eficienței economice poate avea loc numai prin creșterea influenței și ponderii factorilor științifici în procesul de producție, prin creșterea capacității întreprinderilor de a folosi cuceririle științei și tehnicii.

Prin urmare, pentru creșterea eficienței economice, activitatea de producție trebuie să fie în permanență însoțită de o activitate de creație, de concepție prin care să se asigure convertirea a noi valori științifice în bunuri materiale și mijloace de producție. Numai prin asocierea producției cu cercetarea, prin asocierea muncii productive cu munca de cercetare, de creație, cu activitatea științifică poate fi mărită eficiența, se poate progresa.

La o anumită dotare tehnică, eficiența economică depinde în mare măsură direct de activitatea personalului de producție, este rezultatul muncii acestuia. Este rezultatul nivelului de calificare, al cointeresării materiale și stimulării personalului productiv. Creșterea eficienței economice poate fi asigurată numai prin studiul proceselor și fenomenelor, al instalațiilor și tehnologiilor, numai prin aprofundarea cunoașterii și perfecționarea acestora pe baza legilor științelor și tehnicii. Eficiența economică poate fi mărită numai prin încorporarea noilor descoperiri științifice și tehnice în produse, în utilaje, instalații și tehnologii. Ca urmare, personalul de producție nu trebuie să lucreze fără a cerceta și a studia ceea ce face, fără să aprofundeze procesul de producție pe baza legilor matematicii, fizicii și chimiei, nu trebuie să lucreze în afara științei. Știința asociată producției dă aripi acesteia.

Prin urmare trebuie să acordăm toată atenția activității științifice în procesul de producție, instituționalizării și organizării acesteia. Este necesar ca personalul de producție să și studieze în timpul celor opt ore de muncă, să producă nu numai produse materiale, ci și **idei, soluții și principii,** care, apoi, aplicate în procesul de producție să ducă la creșterea eficienței economice. Pe măsura creșterii consumului de materie cenușie în procesul de producție se va reduce în mod corespunzător consumul de materie primă, de combustibil și energie. De asemenea, va crește calitatea produselor, productivitatea muncii, beneficiul etc.

Purtătorii informațiilor științifice superioare, fundamentale, a principiilor, legilor și metodelor științifice sînt absolvenții învățămîntului superior : inginerii, chimiștii, economiștii. Ca urmare sarcina activității științifice în producție revine acestora. În prezent absolvenții învățămîntului superior au o bună pregătire atît teoretică cît și practică. La facultate studenții în timpul anilor de studiu desfășoară și o intensă activitate de cercetare științifică însușindu-se metode și instrumente cu care pot să opereze mai tîrziu în procesul de producție în vederea utilizării cunoștințelor teoretice. Însă, o analiză atentă a activității desfășurată de inginerii din producție, instalații, secții, ateliere, servicii arată că aceasta este axată în special pe rezolvarea unor probleme operative, pe conducerea și urmărirea producției, pe dispecerat, pe probleme organizatorice și administrative ale locurilor de muncă. Este evident că există o neconcordanță, o contradicție chiar între nivelul pregătirii inginerilor și economiștilor, respectiv posibilitățile lor profesionale și activitatea depusă de aceștia, între sarcinile primite, preocupările și competența lor și necesitățile economice.

De aceea considerăm că este necesară o schimbare substanțială a rolului specialiștilor cu studii superioare în procesul de producție. Trebuie să înfăptuim adevărate mutații calitative în activitatea inginerilor, să oferim acestora alt loc în structura procesului de producție nu numai de executant, ci de creator, de cercetător. Fiecare inginer din uzină trebuie să primească ca sarcină, în afara problemelor curente de producție, și o temă de cercetare științifică, legată direct de procesul de producție : micșorarea consumurilor specifice de combustibil și energie, creșterea gradului de valorificare al materiilor prime, creșterea calității produselor, creșterea productivității muncii etc.

Prin instituționalizarea activității de cercetare pentru inginerii, fizicienii, chimiștii și economiștii din producție, a activității productiv-științifice, se pune în funcțiune și un mecanism de documentare obligatorie al acestora, un instrument vital pentru ridicarea nivelului lor profesional. Se creează, astfel, premisele de transformare a pregătirii profesionale într-un proces continuu, se va lărgi universul de acțiune al inginerilor și economiștilor, aceștia fiind totodată feriți de plafonare. Inginerii și economiștii se vor documenta continuu, vor studia continuu probleme legate de procesul de producție, iar rezultatul acestei activități se va concretiza în măsuri cu aplicații eficiente direct în sectoarele productive. Acest mecanism în foarte multe situații poate fi mai eficient decît perfecționarea prin sistemul de reciclare la anumite perioade de timp, care de fapt se desfășoară mai mult teoretic, avînd caracterul unei pregătiri generale. Primind sarcini științifice inginerii și economiștii din uzine vor trece din ce în ce mai mult de la funcția de „personal de execuție", de „supraveghetori" sau „administratori" ai tehnologiilor și instalațiilor, la funcția creatoare de dezvoltare a acestora.

Aceasta trebuie să fie una din direcțiile principale ale strategiei noastre de dezvoltare. Numai în felul acesta se va întări potențialul științific al fiecărei întreprinderi, factor hotărîtor pentru promovarea progresului tehnic și creșterea eficienței economice.

Viorel ȚIBEA

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Permanența ideii de unitate în gîndirea economică din Transilvania

(1848-1918) (III)

CONŞTIENŢI că România de pe ambele versante ale Carpaţilor formează o singură patrie şi o singură naţiune, publiciştii ardeleni au acordat în ultima treime a secolului trecut o atenţie din ce în ce mai mare problemelor unităţii şi suveranităţii naţionale şi de stat a României. Războiul de independenţă din 1877/1878 a stimulat aceste preocupări. Încă în timp ce se desfăşura acest război – cu toate rigorile cenzurii – „Gazeta de Transilvania" scria că: „Politica României atît faţă de Rusia, cît şi de toată lumea, este dictată, formulată şi impusă exclusiv de interesele proprii ale patriei şi naţiunei." După cucerirea independenţei şi suveranităţii de stat de către România, publiciştii transilvăneni au atras în continuu atenţia că marile puteri ale vremii nu renunţau la intenţiile de a cuceri România şi de a-i nesocoti independenţa şi libertatea. România – explicau militanţii din Transilvania – va fi nevoită să ducă o luptă deosebit de dîrză împotriva încercărilor marilor puteri politice şi economice de a o cuceri. „Au fost puţine acele epoce în viaţa, în trecutul popoarelor Europei în care lupta pentru existenţă să fi fost mai cerbicoasă şi mai desperată, decît este aceea ce curge în zilele noastre. Acea luptă este adeseori mascată sub forme diverse, precum: tratate de comerţ, tarife de vamă, dreptul de corăbiere pe rîuri şi mări, drept de colonizare etc., tot atîtea căi prin care un popor, un stat încearcă să smulgă, să stoarcă pe cît s-ar putea mai multă avere materială de la celălalt, iar dacă nu-i poate răpi pe căi de acestea piezişe şi clandestine, pierzîndu-şi patenţia... se aruncă cu război asupra poporului vecin." [1]) Se arăta că popoarele slab dezvoltate erau ameninţate cu pierderea proprietăţii, a avuţiilor lor naţionale, cu pierderea naţionalităţii, a limbii, a independenţei şi suveranităţii.

Românii trebuiau să înţeleagă că se aflau într-un „război naţional-economic de cele mai periculoase" şi că de nu se vor apăra umăr la umăr „pe toate terenurile prin laboare intensivă", vor fi nevoiţi să rămînă „sclavii altora" în ţara lor. [2]).

Dovezi că românii erau nevoiţi să ducă un război „naţional-economic necurmat" pentru existenţa şi independenţa lor ca popor, ca naţiune existau în faptele de zi cu zi ale timpului. După cucerirea independenţei de stat faţă de imperiul otoman, România era ameninţată de Austro-Ungaria, care ducea pe mai departe o politică de ocupare a Porţilor de Fier şi a Dunării. „Austriecii şi cu ei capitala – scria ziarul „Observatoriului" – voesc să spargă cît mai curînd Porţile de Fier, atît pentru ca ei să poată avea productele crude din staturile danubiene de-a dreptul la Viena cu transport cît mai ieftin şi mai accelerat, cît şi ca să-şi trimită la vale productele industriei lor tot sub acele condiţii favorabile, spre a combate mai uşor concurenţa ce le fac staturile apusene în proporţiuni colosali, inundînd tot Orientul cu manufacturile şi fabricile lor." [3]).

Apărînd independenţa de stat a României împotriva tendinţelor expansioniste ale Austro-Ungariei, cărturarii transilvăneni arătau că Dunărea avea pentru România nu numai importanţă comercială, ci şi politică şi naţională. „Noi... ne-am fost dedat mult mai de înainte de a o considera totodată de eminamente politică şi cestiune naţională" [4]) – scria „Observatoriulu" cu privire la problema Dunării. Dar Dunărea va rămîne pentru ţara noastră o problemă permanentă, atît politică cît şi naţională. Ocupînd Dunărea, Austro-Ungaria – se arăta – urmăreşte de fapt să cotropească întreaga Românie. Se şi preciza această intenţie: „Cauza rău ascunsă este domnia unuia singur peste tot teritoriul Dunării şi de acilea peste tot orientul european, adică teritoriul întreg între Carpaţi, Marea Neagră, Marea Egeică şi Marea Adriatică." [5]).

Încercările habsburgilor de a stăpîni Dunărea erau o continuare a unei politici începută prin anii '30 ai secolului trecut. În jurul anului 1830 austriecii au început să cumpere mereu locuri în porturile româneşti, au înfiinţat antrepozite şi altele. Mai tîrziu vroiau să pătrundă în interiorul României. Punînd stăpînire pe Adakaleh şi pe Porţile de Fier, acordate Austro-Ungariei de Congresul de la Berlin din 1878, habsburgii urmăreau să-şi creeze condiţii ca mai tîrziu să ocupe Dunărea întreagă şi apoi România. „Tocmai pentru aceea repetăm – scria „Observatoriulu" din 1881... de multe ori mai vîrtos de doi ani încoace, ca să fim cu neadormită atenţiune la cestiunea Dunării cu care merge în linie paralelă cestiunea Carpaţilor". [6]).

Lupta României pentru păstrarea suveranităţii asupra Dunării – susţineau militanţii transilvăneni – se identifica cu lupta pentru menţinerea independenţei economice şi naţionale. Transilvănenii justificau măsurile luate de către guvernul român pentru apărarea dreptului asupra Dunării şi recomandau ca România să nu cadă în plasa urzelilor şi provocărilor

FIŞE

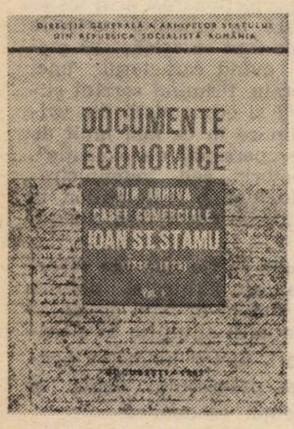

● *De curînd, sub egida Direcţiei Generale a Arhivelor Statului a apărut lucrarea „Documente economice din arhiva Casei comerciale Ioan St. Stamu" – Catalog (1714–1876), rod al preocupărilor pentru lărgirea participării instituţiei la efortul general de cunoaştere şi valorificare a informaţiei economice. Lucrarea cataloghează aproape 8 000 de documente inedite cu conţinut preponderent economic şi pune la îndemîna specialiştilor, a tuturor celor interesaţi, un material pe cît de bogat pe atît de variat care contribuie la cunoaşterea istoriei economice a României şi la cunoaşterea fenomenului economic caracteristic unor perioade şi epoci istorice. Conţinutul documentelor incluse în catalog se referă la o perioadă de 150 de ani, reflectînd în special comerţul ţărilor române după anul 1829, relaţiile comerciale ale ţărilor române, informaţii de natură politică, socială şi culturală.*

Documentele reflectă consecinţele pe plan economic şi social ale importantelor evenimente care au avut loc în Principatele Române în această perioadă. Se remarcă, astfel, transformările produse în domeniul relaţiilor de schimb, ale economiei de schimb şi al creditului (comerţul de tranzit cu mărfuri şi monede, dezvoltarea pieţei interne, extinderea capitalului cămătăresc şi a relaţiilor financiare etc.), în domeniul agrar (raporturile de proprietate şi de muncă, reformele din perioada domniei lui Alexandru Ioan Cuza, dezvoltarea instituţiei arendăşiei şi extinderea muncii salariate) şi evoluţia relaţiilor comerciale ale ţărilor române cu sud-estul european şi cu alte state.

Infrastructura şi echilibrul economic

● *Necesitatea asigurării dezvoltării economiei în condiţiile crizei a impus regîndirea unor procese şi proporţii economice fundamentale specifice economiei socialiste. Una dintre aceste proporţii – opinează E. Berend în studiul „Gazdasagi stabilizacio és az infrastruktura" (Stabilizarea economică şi infrastructura) publicat în volumul 13 al revistei „ABSTRACTS OF HUNGARIAN ECONOMIC LITERATURE" – este cea care determină locul infrastructurii în complexul economic naţional. Dacă o bună perioadă de timp infrastructura (serviciile, transporturile, sistemele de prelucrare a informaţiei etc.) s-a dezvoltat în mod dependent de dezvoltarea industriei, în prezent se impune o nouă optică, şi anume de impulsionare a creşterii mai rapide a acestui sector. Argumentele pe care le invocă autorul sînt diverse. Cel mai important este dedus din însuşi nivelul de dezvoltare al economiei ungare: în actualele condiţii promovarea progresului tehnic, ridicarea ca-*

cercurilor dominante din Austro-Ungaria. România să se apere cu demnitate şi fermitate, dar în aşa fel încît să nu provoace un război, căci acesta s-ar putea transforma într-o conflagraţie europeană. Transilvănenii scriau cu justificată mîndrie patriotică despre crearea unei flote şi a unei marine proprii româneşti. Se mîndreau cu faptul că deja în 1883 se vedea „filfiind tricoloarea României pe mai bine de 200 de corăbii de comerţ atît pămîntene cît şi de ale altor particulari de protecţiune străină." [7]).

Dunărea, se arăta adeseori în presa vremii, prezintă aceeaşi importanţă pentru Transilvania ca şi pentru Moldova şi Muntenia. Dunărea era pentru toţi românii o adevărată chestiune de viaţă : „Să nu zică nici un ardelean sau Sălăjan – scria G. Barițiu – că Dunărea nu curge pe la poarta lui. Fără Dunărea liberă, nu poate să existe România ; fără comerţ danubian şi maritim, industria şi comerţul ardelean nu va exista niciodată ; fără acestea însă popoarele astăzi închise între aceşti munţi înalţi şi friguroşi nu mai au nici un viitor." [8]). Tot Barițiu afirma că pentru România şi Transilvania, cu toate că aceasta din urmă era încă menţinută separată în secolul trecut de restul ţării, Dunărea era „în sensul genuin al cuvîntului chestiune de viaţă şi de moarte." [9]). Totodată, patriotul român nu a exclus posibilitatea ca Dunărea să fie din punct de vedere al comunicaţiei comerciale un fluviu neutru, internaţional.

Între teritoriile româneşti s-a stabilit de-a lungul veacurilor o viaţă economică atît de strînsă, încît s-a format o proprietate specifică, expresie a unor relaţii de producţie unice şi a unei diviziuni a muncii formate între cele trei ţări. Un mare număr de proprietari din Transilvania îşi întreţineau vitele lor pe meleagurile Moldovei, Munteniei şi Dobrogei. Casa, grădina şi un anumit hotar de cultivat le aveau între munţii Transilvaniei. Produsele obţinute de la vite le prelucrau şi le comercializau parţial în România, parţial în Transilvania. Cei din Ardeal plăteau taxe şi impozite atît statului român, cît şi celui austro-ungar. Transilvănenii deţineau prăvălii în oraşele României, duceau mărfuri din Ardeal şi aduceau de peste Carpaţi altele, inclusiv vite pe care le mînau apoi în Austria sau alte părţi ale imperiului. Mulţi ardeleni, cu timpul, s-au strămutat în oraşele României, dar îşi mai păstrau proprietăţi şi în Transilvania. Un însemnat număr din comercianţii din Braşov şi alte oraşe erau veniţi din alte părţi ale României. Transferul de mijloace de muncă ca şi repararea lor pe ambele variante al Carpaţilor era o chestiune obişnuită intrată în viaţa de zi cu zi a populaţiei.

Cu timpul iau naştere pe întregul teritoriu al României forme de proprietate specific capitaliste. De exemplu, către sfîrşitul secolului trecut circulau în Transilvania acţiuni ale întreprinderilor şi băncilor din România, obligaţiuni rurale, împrumuturi de stat, obligaţii de credit funciar rural, împrumuturi capitale, acţiuni ale societăţii de asigurare „Dacia", care avea concesiunea să deschidă sucursale în Transilvania şi altele.

Între ţările române – scriau publiciştii transilvăneni – s-au stabilit legături strînse, de interdependenţă şi complementaritate. Erau legături normale, firești, echitabile, stabilite din vremuri imemorabile. Subliniind vechimea şi multilateralitatea legăturilor populaţiei din aceste ţări, „Telegraful Român" scria : „Românii din mărginime ab antiquo... au trăit parte mare cu economia de vite... Vitele lor le-au păscut... în România... Productele brute : lîna, brînza... le-au adus acasă în Transilvania şi le-au vîndut pentru parale frumoase din care s-au susţinut ei şi pe familiile lor... o parte din lînă au prelucrat-o şi au făcut o mulţime de soiuri de ţesături... şi oamenii se bucurau de o stare materială frumoasă." [10]). Dar toată această intensă şi prosperă viaţă economică a mărginenilor a fost crunt lovită de interzicerea importului de vite din România din timpul convenţiei vamale româno-austro-ungare (1876–1886). Pe motiv că în România există boli de vite, mărginenilor li s-a îngreunat atît de mult transferarea vitelor şi produselor lor de peste Carpaţi, încît practic mulţi dintre ei s-au ruinat. Şi România a suferit mari pierderi în timpul amintitei convenţii. Se relevă în acest sens că convenţia „pentru România a fost împreunată cu mari pierderi economice... Morile de făină în România în urma convenţiei comerciale au trebuit să faleze (să dea faliment, n.n.) pentru că prin convenţiune s-a asigurat oricărei făine austro-ungare trecerea liberă peste frontiera României." [11]). Aceeaşi soartă au avut-o industria spirtului, a petrolului şi altele. Convenţiunea comercială nu numai că a ruinat unele ramuri economice româneşti, dar a fost şi un instrument de încălcare a independenţei şi suveranităţii ţării, o încercare de a-i transforma independenţa politică într-o ficţiune.

conf. dr. Toader IONESCU
conf. dr. Liviu PINCZÉS
Cluj-Napoca

[1]) Luptele pe terenul naţional-economic, în „Observatoriulu", an III, nr. 87 din 29/10 noiembrie 1880.
[2]) Porţile de Fier, în „Observatoriulu", anul VI, nr. 42 din 28/9 iunie 1883
[3]) Idem
[4]) Cestiunea danubiană în permanenţia şi perspective belice, în „Observatoriulu" anul VI, nr. 1 din 5/17 ianuarie 1883
[5]) Idem
[6]) Cestiunea Dunării şi conflictul, în „Observatoriulu", anul IV, nr. 99 din 9/21 decembrie 1881
[7]) Porţile de Fier, în „Observatoriulu", anul VI, nr. 42 din 28/9 martie 1881
[8]) George Barițiu, Scrieri social-politice. Ed. politică, Bucureşti, 1962, p. 358.
[9]) Idem p. 343.
[10]) Convenţiunea comercială cu România, în „Telegraful Român", nr. 39 din 10/22 aprilie 1886.
[11]) Idem.

lităţii şi competitivităţii produselor se poate realiza numai printr-o infrastructură dezvoltată. În acelaşi timp, infrastructura necesită investiţii mai reduse şi mai cu seamă un volum mai mic de importuri. În sfîrşit, pe fondul necesităţii de redistribuire a unei părţi a forţei de muncă infrastructura oferă capacităţi sporite de absorbţie, pe termen lung.

Investiţii

● *Recent a apărut în colecţia „Biblioteca de economie mondială" a Institutului de Economie Mondială lucrarea intitulată* „Reglementarea investiţiilor străine în unele ţări partenere. Analiză comparativă" *(autori: dr. Adrian Constantinescu – coordonator, Sofia Andreoiu, Angela Duţu şi Costea Munteanu). Reprezentînd o primă abordare în literatura economică românească a problematicii investiţiilor de capital pe plan internaţional, lucrarea nu realizează o simplă prezentare documentară a reglementărilor aplicate în materie de către cele 23 de ţări luate în considerare, ci întreprinde o analiză comparativă a acestora pe baza unui punctaj unitar de probleme, de interes pentru cititori: atitudinea statelor cu privire la investiţiile străine pe teritoriile naţionale; stimulentele şi restricţiile practicate în acest domeniu; procedurile de antamare şi aprobare a efectuării de investiţii străine ş.a.*

Într-o a doua secţiune a lucrării se fac o serie de evaluări interesante ale gradului de deschidere a economiilor naţionale respective în ceea ce priveşte efectuarea de investiţii străine, inclusiv unele aprecieri referitoare la evoluţia previzibilă a politicilor naţionale în domeniu.

Specializarea şi tehnologiile noi

● *După opinia a doi specialişti americani* – Henry Levin şi Russell Rumberger – *tendinţa constatată în ultimii ani din perspectiva impactului tehnologic asupra conţinutului muncii nu numai că nu va slăbi, dar în contextul apariţiei noilor tehnologii se va consolida. După cum arată astfel autorii în articolul* „The low-skill future of high-tech" *(Viitorul activităţilor cu grad redus de specializare în cadrul tehnologiilor de vîrf) publicat în numărul din august-septembrie a.c. al revistei „TECHNOLOGY REVIEW, în ultimul deceniu numeroase profesiuni caracterizate printr-o înaltă specializare fie au dispărut fie şi-au redus considerabil ponderea. Introducerea pe scară largă a computerelor din noua generaţie va avea un efect similar; stăpînirea limbajelor de programare impusă de folosirea unor utilaje mai puţin perfecţionate şi care necesită o pregătire de specialitate ridicată va deveni inutilă în condiţiile simplificării sistemului de comunicare şi programare a noilor calculatoare. Concomitent, s-ar putea modifica şi raportul dintre ponderea activităţilor cu caracter creativ şi a celor rutiniere în favoarea acestora din urmă. Aceste tendinţe, dacă se adeveresc, vor necesita o nouă viziune asupra procesului de pregătire a forţei de muncă. Este vorba, susţin autorii, de dezvoltarea prioritară a capacităţii de adaptare la noi situaţii şi de ridicarea nivelului general de cultură.*

FIŞE

2 Dezvoltarea economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățământul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

TEORIA și practica revoluției și construcției socialiste demonstrează că procesul edificării socialismului și înaintării spre comunism se realizează, în mod obiectiv, în cadrul mai multor etape istorice.

Esența și trăsăturile etapei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

EXPERIENȚA ROMÂNIEI, ca și a altor țări socialiste, arată că făurirea economiei socialiste unitare și consolidarea noii societăți nu pot fi considerate decît premise și momente inițiale ale unei perioade superioare de dezvoltare și înaintare a socialismului spre comunism.

Dezvoltarea rapidă a forțelor de producție și, pe această bază, asigurarea unui înalt nivel al productivității muncii sociale, manifestarea deplinei superiorități a relațiilor de producție socialiste, ridicarea pe o treaptă superioară a conștiinței membrilor societății necesită, în mod obiectiv, pentru toate țările ce înaintează spre comunism, trecerea la o nouă etapă a procesului revoluționar care, în teoria și practica partidului nostru, poartă denumirea de etapă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Aplicînd în mod creator legitățile generale ale revoluției și construcției socialiste potrivit realităților istorice concrete din țara noastră, în „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism" adoptat la Congresul al XI-lea, partidul nostru a fundamentat obiectivele și sarcinile specifice acestei etape.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate constituie o etapă nouă, calitativ superioară, de maturizare și evoluție a socialismului pe propria sa bază, caracterizată prin dezvoltarea puternică și modernizarea forțelor de producție corespunzător celor mai noi și eficiente cuceriri ale progresului tehnico-științific, perfecționarea neîntreruptă a relațiilor de producție, a suprastructurii și a structurii sociale, ridicarea continuă a nivelului de trai, îmbunătățirea calității vieții tuturor membrilor societății.

Definind conținutul societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aduc o contribuție de excepțională însemnătate la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare cu privire la construirea noii societăți. Potrivit concepției partidului nostru, această etapă se va întinde pe o perioadă îndelungată ; **cincinalul 1971—1975 a marcat momentul istoric de trecere la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, proces ce se va încheia, în linii mari, în deceniul 1981—1990.**

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, crearea condițiilor necesare manifestării deplinei superiorități a noii orînduiri sociale presupun **dezvoltarea unitară, armonioasă a tuturor laturilor vieții economice, politice, social-culturale. „Noi ne propunem** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atît a economiei cît și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste. De aceea, considerăm pe deplin corespunzătoare etapei istorice actuale formularea ca obiectiv fundamental al partidului — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Aceasta dă o orientare precisă activității partidului, muncii întregului nostru popor".** [1])

Corespunzător acestei viziuni științifice și de largă perspectivă istorică, **conținutul etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate este definit prin următoarele elemente fundamentale :**

a) Existența unor forțe de producție puternic dezvoltate, moderne, capabile să asimileze și să propulseze cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii ;

b) Realizarea unui complex economic național unitar, armonios dezvoltat, atît în profil de ramură, cît și în profil teritorial ;

c) Asigurarea unei concordanțe depline între forțele de producție și relațiile de producție, între toate sectoarele de activitate economico-socială ;

d) Perfecționarea organizării, conducerii și planificării economiei naționale, a întregii activități economico-sociale, în vederea repartizării rationale a resurselor și utilizării lor cu maximă eficiență ;

e) Lărgirea și perfecționarea sistemului democrației muncitorești revoluționare, asigurarea participării competente și responsabile a oamenilor muncii la conducerea societății, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor muncii depuse ;

f) Asigurarea unui nivel de trai material și spiritual ridicat tuturor membrilor societății, corespunzător dezvoltării economiei naționale și participării fiecăruia la progresul economico-social general, aplicarea consecventă a principiilor eticii și echității socialiste ;

g) Dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii, formarea multilaterală a personalității umane corespunzător exigențelor curente și de perspectivă ale societății ;

h) Formarea unei înalte conștiințe socialiste a membrilor societății, creșterea rolului acesteia în asigurarea progresului general al țării.

Principalele direcții ale dezvoltării și progresului economic în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

REALIZAREA obiectivelor complexe ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate necesită, potrivit Programului partidului nostru, acțiuni sistematice în următoarele **direcții :**

a) Dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, crearea unei economii avansate, a unei industrii și agriculturi capabile să satisfacă cerințele mereu crescînde ale societății ;

b) Creșterea continuă a eficienței întregii activități economice, valorificarea tuturor factorilor, căilor și rezervelor ce conduc la transformarea acumulărilor cantitative într-o calitate nouă, superioară ;

c) Repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, pe baza îmbinării judicioase a criteriilor de eficiență economică cu cele de ordin social-politic, în vederea ridicării mai rapide a județelor mai puțin dezvoltate și apropierii condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor muncii din toate zonele țării ;

d) Ridicarea gradului de instruire, a nivelului de cultură și civilizație a întregului popor, prin dezvoltarea susținută a învățămîntului, științei și culturii ;

e) Perfecționarea continuă a relațiilor de producție, a relațiilor sociale în general, promovarea sistematică a noului în toate sectoarele de activitate și, pe această bază, asigurarea unei concordanțe cît mai depline între cele două laturi ale modului de producție. O importanță deosebită prezintă, în acest sens, perfecționarea organizării, conducerii și planificării tuturor sectoarelor de activitate, crearea premiselor necesare înfăptuirii obiectivelor planificate în condiții de eficiență economică maximă ;

f) Realizarea unui asemenea raport între fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare), astfel încît să se asigure atît dezvoltarea în ritm susținut a economiei naționale, cît și creșterea nivelului de trai, dezvoltarea multilaterală a personalității umane ;

g) Dezvoltarea democrației muncitorești, revoluționare care să permită valorificarea energiei maselor populare în slujba progresului general, construirii conștiente de către popor a propriei sale istorii. În acest context, o deosebită importanță

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 19-21 iulie 1972, București, Editura politică 1972, p. 86

prezintă lărgirea și perfecționarea cadrului organizatoric de participare a oamenilor muncii la fundamentarea și înfăptuirea deciziilor, atît la nivelul unităților economice și administrativ-teritoriale, cît și la nivelul economiei naționale — expresii nemijlocite ale exercitării calității lor de proprietari, producători și beneficiari ;

h) Dezvoltarea susținută a învățămîntului, științei și culturii, intensificarea și perfecționarea activității politice, ideologice și educative de formare a omului nou, de dezvoltare a conștiinței socialiste a maselor.

i) Creșterea rolului clasei muncitoare în întreaga viață socială, în toate județele și localitățile țării, accentuarea procesului de dispariție a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre munca din agricultură și cea din industrie, omogenizarea și întărirea unității întregului popor ;

j) Crearea condițiilor necesare reducerii decalajului și apropierii României de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii fără deosebire de orînduire socială.

Realizările remarcabile obținute de poporul nostru **în deceniul 1971—1980 creează condițiile** obiective necesare **permanentei accentuări a laturilor calitative** ale întregii activități economico-sociale. În primul deceniu al etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, produsul social a crescut de 2,31 ori, iar venitul național de 2,42 ori ; în 1980, producția industrială era de circa 3 ori mai mare decît în anul 1970, iar producția agricolă de 1,65 ori mai mare. Volumul investițiilor realizate în economia națională în deceniul 1971—1980 a fost de 2,8 ori mai mare comparativ cu deceniul 1961—1970 ; pe această bază, volumul fondurilor fixe existente în economia națională la sfîrșitul deceniului 1971—1980 a fost de 2,45 ori mai mare decît în 1970, ajungînd la circa 1900 miliarde lei, 60% din acestea avînd o vechime mai mică de 10 ani. În această perioadă au fost create în economia națională peste 2,2 milioane noi locuri de muncă. Dezvoltarea puternică a economiei naționale a creat premisele participării active la schimburile economice internaționale, în 1980 volumul comerțului nostru exterior fiind de aproape 5 ori mai mare față de cel înregistrat în anul 1970. În perioada 1971—1980, retribuția reală a personalului muncitor a crescut de 1,54 ori, veniturile reale totale ale populației au sporit de circa 2 ori.

Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale P.C.R. despre obiectivul fundamental și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale ale României în cincinalul 1981—1985 și în perspectivă pînă în anul 1990

CONFORM ORIENTĂRILOR de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a României, aprobate de Congresul al XII-lea, **deceniul 1981—1990 constituie etapa hotărîtoare a înfăptuirii Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de creare a premiselor necesare trecerii la comunism.**

Avînd în vedere că în perioada 1966—1980 și îndeosebi în deceniul 1971—1980 am înaintat rapid, pe un front foarte larg, ținînd seama și de accentuarea crizei economice mondiale, la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia necesitatea ca în perioada actuală de dezvoltare **„să luăm toate măsurile necesare pentru consolidarea marilor realizări, asigurarea unui nou echilibru și dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate, pentru înlăturarea unor contradicții și dereglări ce s-au produs și crearea condițiilor necesare înaintării în continuare spre înaltele culmi ale civilizației comuniste“.**

Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit ca **obiectiv fundamental pentru actualul cincinal** continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, realizarea unei noi calități a muncii și vieții în întreaga activitate economico-socială, trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare.

Realizarea obiectivului fundamental al cincinalului 1981—1985, ca de altfel a sarcinilor întregului deceniu 1981—1990 implică **prioritatea următoarelor aspecte calitative :**

1. Realizarea unui nou echilibru, dezvoltarea armonioasă a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale. În acest sens, deosebit de importantă este lărgirea mai puternică a bazei proprii de materii prime și energie, în vederea sporirii gradului de satisfacere a necesităților economiei naționale pe baza resurselor interne ale țării. Se impune, în același timp, dezvoltarea mai puternică a agriculturii, realizarea unei concordanțe corespunzătoare între industrie și agricultură, pornind de la principiul potrivit căruia aceste ramuri de activitate sînt hotărîtoare pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru evoluția nivelului de trai. Aceasta necesită înfăptuirea sarcinilor noii revoluții agrare, care cuprinde atît baza tehnico-materială, organizarea producției, modernizarea și intensificarea ei, cît și activitatea socială generală de la sate. Dezvoltarea armonioasă a economiei naționale implică, de asemenea, evoluția mai rapidă a producției bunurilor de consum și a serviciilor pentru populație, în vederea asigurării concordanței dintre producția bunurilor de consum și necesitățile populației determinate științific.

2. Accentuarea, în continuare, a laturilor calitative, a factorilor intensivi ai dezvoltării economiei naționale. În acest context, deosebit de importantă este dezvoltarea cu prioritate a ramurilor de prelucrare avansată, care valorifică superior materiile prime, combustibilul și energia, încorporînd în fiecare produs muncă complexă, de înaltă calificare și tehnologii moderne. Se va acționa, totodată, în direcția reducerii la strictul necesar a ramurilor mari consumatoare de materii prime și resurse energetice — latură esențială a restructurării industriei și a modernizării structurii economiei naționale în ansamblu. Promovarea cu prioritate a factorilor intensivi, de eficiență, pe fondul sporirii în continuare a rolului științei, tehnicii și competenței profesionale trebuie să se concretizeze în creșterea productivității muncii, în sporirea eficienței utilizării fondurilor fixe, în reducerea substanțială a costurilor de producție, în special a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs etc.

3. Perfecționarea aplicării noului mecanism economic, așezarea întregii activități economico-sociale pe principiile autoconducerii și autogestiunii — condiție esențială a sporirii eficienței utilizării resurselor unităților socialiste.

4. Perfecționarea învățămîntului, ridicarea gradului de instruire și pregătire profesională a forței de muncă, dezvoltarea conștiinței socialiste a membrilor societății — premisă esențială a creșterii rolului maselor populare în conducerea societății, în sporirea eficienței utilizării resurselor potrivit exigențelor legii economice fundamentale a socialismului.

5. Realizarea acestor obiective asigură condițiile necesare creșterii continue a bunăstării întregului popor, creării unei noi calități a vieții.

Transformarea României socialiste într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare economică

PRIN ÎNFĂPTUIREA programelor de dezvoltare a industriei și agriculturii, a tuturor domeniilor de activitate, prin repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu și intensificarea preocupărilor pentru utilizarea cu eficiență maximă a tuturor resurselor materiale, financiare și umane, venitul național va ajunge la sfîrșitul actualului cincinal la un nivel de 2 400—2 500 dolari, condiție esențială pentru trecerea României în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Evoluția venitului național pe locuitor, de la circa 100 dolari în 1950, la peste 1 500 dolari în 1980 și la 2 400—2 500 dolari în 1985, evidențiază forța și capacitatea socialismului din patria noastră de a asigura progresul rapid al forțelor de producție.

Trecerea României la un nou nivel de dezvoltare economică necesită continuarea politicii de industrializare pe baza noilor criterii pe care le impun raționalitatea economică și tehnico-științifică, creșterea productivității muncii sociale și valorificarea superioară a resurselor naturale, reducerea costurilor de producție și, în primul rînd, a celor materiale. În același timp, transformările de ordin calitativ care se impun în structura economiei naționale, funcționarea mecanismului economico-financiar bazat pe autoconducere și autogestiune creează condițiile pentru obținerea unei eficiențe superioare în utilizarea întregului potențial material și uman. În anul 1990, productivitatea muncii în industrie se va dubla comparativ cu 1980, România atingînd niveluri de productivitate caracteristice unor state economic dezvoltate. La același orizont, ca urmare a dezvoltării susținute a economiei naționale, venitul național pe locuitor este prevăzut să depășească 3 500 dolari, ceea ce creează premisele reale ale asigurării unor condiții tot mai bune de progres și prosperitate pentru întreaga națiune.

asist. univ. Ion POPESCU

ÎNTREBĂRI :

1. Care sînt elementele fundamentale ce definesc conținutul societății socialiste multilateral dezvoltate?

2. Explicați principalele direcții de acțiune pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

3. Precizați obiectivul fundamental al actualului plan cincinal.

4. Care sînt prioritățile economico-sociale ale actualei etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate?

INCERTITUDINI SUB SEMNUL MARILOR DEFICITE BUGETARE

EVOLUȚIA, în ultimul an, a principalelor economii capitaliste avansate este caracterizată printr-o revenire sensibilă. De altfel, indicatori de bază reflectă situația mai bună față de perioada 1980—1982. Se manifestă însă dificultăți în soluționarea unor probleme de natură structurală cauzate de disfuncționalități interne și diverși factori externi. Aceste probleme trebuie evaluate deci într-o perspectivă de timp mai lungă și în raport cu potențialul unor economii cu structuri avansate, care determină, pe plan mondial, dar și suferă, în același timp, adînci procese de modificări structural-industriale și tehnologice. Astfel, în pofida unor ritmuri ale P.I.B. — în general — pozitive și a realizărilor parțiale în combaterea inflației, rata șomajului rămîne încă înaltă, nivelul investițiilor productive și al productivității nu se situează la cote suficient de înalte pentru o perioadă de înviorare economică reală, iar deficitele bugetare substanțiale persistă, evident cu diferențe sensibile între țări. Această evoluție este interesant de urmărit prin prisma obiectivelor propuse, a instrumentelor de politică economică folosite și a condițiilor de aplicare a diverselor măsuri. Frecvent, mijloacele politicii economice se dovedesc a nu reuși să ducă la atingerea concomitentă a unor obiective, de altfel greu conciliabile între ele. De pildă, acolo unde reducerea inflației a fost consecința unui riguros control al masei monetare, impactul negativ asupra volumului activității economice nu a fost neglijabil. Și dacă la severitatea politicii monetare se adaugă încercările de „însănătoșire" a finanțelor publice — prin reducerea cheltuielilor publice — efectul este și mai accentuat. Fără îndoială că fiecare dintre principalele țări occidentale industrializate este caracterizată prin obiective diferite, prin căi de realizare diferite, cu strategii adecvate condițiilor și priorităților specifice uneia sau alteia din țările respective. Cu toate acestea, anumite direcții comune de acțiune pot fi desprinse în politicile economice elaborate și implementate în ultimul timp în economiile occidentale. Acestea se referă în principiu la: stăpînirea inflației prin controlul masei monetare; echilibrarea bugetelor publice; stimularea investițiilor productive și reducerea șomajului. Există, în același timp, și unele cauze comune în ce privește dificultatea atingerii acestor obiective. Între acestea credem că trebuie incluse coroborarea deficitară între instrumentul fiscal și cel monetar, lipsa unor politici adecvate în privința veniturilor și salariilor, structura nestimulativă a sistemului de impunere fiscală etc. În al doilea rînd, se cuvin a fi reliefate circumstanțele economice internaționale nefavorabile care îngreuiază elaborarea și aplicarea programelor economice naționale. În sfîrșit, trebuie notată importanța impactului asupra altor țări pe care îl are politica economică aplicată de S.U.A. [1]). Este incontestabil că politica economică internă a S.U.A. are o pronunțată dimensiune internațională, că efectele sale au largi și puternice reverberații într-un spațiu mondial în care interdependențele se accentuează.

Tabelul 1

Indicatori economici în unele țări industrializate

	P.N.B. (real)				Șomaj (rată)			Inflație (rată)		
	1981	82	83	84*	81	83	84*	81	83	84*
S.U.A.	2	—1,8	3,5	4,8	7,6	9,6	8	10,4	3,9	5,3
Anglia	—0,8	0,5	2,6	2,2	11,3	12,1	12,3	11,9	4,9	5,8
Italia	—0,2	0,8	—1,5	1,6	4,6	10,2	10,8	19,5	14,8	12
Franța	0,3	1,5	0,1	0,5	7,7	8,6	9,2	13,4	9,2	8,2
R.F.G.	—0,3	—1,3	1,2	2,4	4,2	8,8	9,1	5,9	3	3,1
Japonia	2,9	2,5	3,2	4,1	2,2	2,7	2,6	4,9	1,9	2,2

Sursa: O.C.D.E., Financial Times, Economic Report of the President (U.S.A., 1983)
*) previziuni 1984 (cf. Financial Times 3 I 1984)

Numeroși specialiști și oameni politici din țări vest-europene consideră că în momentul de față dificultăți serioase în economia mondială își găsesc originea sau sînt amplificate de măsuri de politică economică din S.U.A. Această apreciere este în mare măsură împărtășită și de însuși primul consilier economic al Administrației S.U.A., Martin Feldstein.

Dacă ne referim la principalele probleme ale economiei americane, așa cum se conturau ele la începutul deceniului, cea mai gravă a fost considerată inflația, cu tot cortegiul ei de influențe nefaste. A doua problemă era cea a productivității, ca urmare a unui nivel scăzut al acumulării nete, deci a posibilității de a se efectua investiții nete (vezi tabelele 2 și 3). A treia problemă privea dezechilibrul între veniturile și cheltuielile bugetului federal. Programul de măsuri avea patru direcții de bază (controlul strict al masei monetare, reducerea taxelor în vederea stimulării acumulării nete și a investițiilor, reducerea cheltuielilor publice, relaxarea sistemului de reglementări în economie), conturîndu-se într-o îmbinare de monetarism aplicat și ceea ce a fost denumită ca noua doctrină a economiei ofertei („supply-side economics"). Rezultatele s-au reflectat în reducerea marcantă a ratei inflației la sub 4%, a șomajului la 9,6%, o rată a creșterii P.I.B. de 3,5%, o ușoară reducere a ratei dobînzii. Cu toate acestea, în S.U.A. se manifestă îngrijorare în legătură cu unele probleme cu care este confruntată economia americană. Astfel, controlul masei monetare — exercitat, de altfel, pe baze noi încă din octombrie 1979 — are un grad mai mare de nesiguranță, ca urmare a modificărilor din sistemul financiar-bancar și a instabilității vitezei de circulație a banilor și, în plus, mărește volatilitatea ratelor dobînzii. În ce privește „economia ofertei", fragilitatea sa teoretică nu furnizează o legătură cauzală corespunzătoare între reducerea taxelor și creșterea înclinației spre investiții. Mai mult, cel puțin într-o fază inițială reducerea impunerilor fiscale nu concură cu cerințele echilibrării bugetului care era și este grevat și de o creștere formidabilă a cheltuielilor militare.

Tabelul 2

Relații între deficitul bugetar și investiții nete în S.U.A.

	1971-1980	1981	1982	1983
deficitul bugetar (% P.N.B.)	—1,8*	—0,95	—3,8	—6,1
acumulare netă (% P.N.B.)	6,2	5	5,2	...
investiții interne nete (% P.N.B.)	6,6	4,8	2,1	...

*) perioada 1973—80
Sursa: Financial Times, Economic Report of the President (U.S.A., 1983), International Herald Tribune.

Tabelul 3

Investițiile principalelor țări occidentale

	Investiții fixe brute (% P.N.B.)	Vîrsta medie a fondurilor fixe productive
	1971—1980 (medie)	1978
S.U.A.	18,4	16—17
Japonia	33	10
R.F.G.	22,8	12
Anglia	18,7	...
Franța	22,9	...
Italia	20,1	...

Sursa: The Economy of 1981, U.S. Government Printing Office, 20 IV 1981, p. 265; Economic Report of the President (U.S.A., 1983).

Anii 1982 și 1983 au confirmat însă temerile față de unele posibile evoluții negative. Creșterea fără precedent a deficitului bugetar, care a ajuns la finele anului trecut să reprezinte 6,1% din P.N.B., determină numeroase incertitudini. Înviorarea economiei s-a bazat pe stimularea mai cu seamă a consumului și mai puțin a investițiilor; rata reală a dobînzilor s-a menținut la un nivel prea înalt pentru a fi în măsură să încurajeze suficient investițiile productive. Conexiunile explicative ale acestui bilanț nu sînt greu de stabilit. De mai mult timp, economia americană nu poate realiza decît acumulări nete scăzute (vezi tabelul 2), care arată parțial și de ce investițiile nete sînt reduse. Raportat la acumularea netă, deficitul bugetar a reprezentat 29% în

1) În 1982, economia S.U.A. realiza circa 33% din P.I.B.-ul lumii nesocialiste și 25% din cel mondial.

Tabelul 4

Deficite bugetare (% din P.N.B.)

	1982	1983
S.U.A.	—3,8	— 6,1
Japonia	—4,1	— 3,4
R.F.G.	—3,9	— 3,7
Franţa	—2,6	— 3,4
Anglia	—2	— 2,5
Italia	—1,2	—11,6

Sursa: Financial Times, O.C.D.E.

intervalul 1971—80, peste 70% în 1982 şi pare-se şi mai mult în 1983.

În asemenea condiţii, în care statul — pentru a-şi acoperi deficitul bugetar — atrage o parte tot mai mare din acumularea netă, reducînd astfel posibilităţile de investiţii ale întreprinzătorilor, efectul de „evicţiune" [2] (crowding-out) este puternic; chiar dacă majorarea ratei dobînzii declanşează unele contraefecte, precum stimularea unei economisiri suplimentare (incitate de perspectivele unor cîştiguri superioare la obligaţiuni), descurajarea unor cheltuieli neproductive şi deci eliberarea de fonduri pentru alte utilizări şi atragerea de capital extern care completează necesarul intern de fonduri pentru investiţii, acestea nu par să fie suficiente pentru a-l contracara. Prin urmare, cererea mare de fonduri în raport cu resursele disponibile (economisite) determină nivelul relativ ridicat al ratei dobînzii (tabelul 7). Trebuie subliniat că deficitul bugetar nu este singura cauză a nivelului ridicat al ratei dobînzii şi că el trebuie judecat ca factor împreună cu dimensiunea redusă a acumulării nete. La rîndul ei, rata înaltă a dobînzii nu numai că nu favorizează investiţiile, dar menţine dolarul la un curs excesiv de înalt [3] (tabelul 6), care, micşorînd competitivitatea exporturilor, contribuie decisiv — prin deficitele comerciale — la crearea deficitului balanţei curente, cu mult mai ridicat decît al altor ţări occidentale industrializate (tabelul 5). Acest deficit

Tabelul 5

Deficitul balanţei de plăţi curente (miliarde dolari)

	1983	1984*
S.U.A.	—30	—60
Japonia	21	25
R.F.G.	4	5,5
Anglia	1,2	1,1
Franţa	— 5	— 1,5
Italia	— 2,7	— 2

*) previziuni
Sursa: Financial Times, O.C.D.E.

este compensat în totalul balanţei de plăţi [4] tot datorită ratei înalte a dobînzii, prin atragerea de capital străin.

Dacă se are în vedere că deficitul bugetar este în bună parte de natură structurală şi nu ciclică (neeliminabil prin eventuala utilizare deplină a resurselor), la mărimea anticipată a deficitului bugetar pentru următorii ani [5], este foarte probabil ca investiţiile nete să rămînă sub aşteptări, cu implicaţii evidente pe piaţa forţei de muncă; nici rata dobînzii nu are şanse mari să coboare la un nivel care să stimuleze investiţiile; mai mult chiar, se apreciază că rata dobînzii va continua să exercite o presiune în sus asupra dolarului, perturbînd în continuare evoluţia normală a fluxurilor financiare internaţionale şi conducînd la menţinerea considerabilelor deficite comerciale (pentru 1984, ministrul comerţului, Malcolm

Tabelul 6

Ascensiunea dolarului (evoluţia faţă de marca vest-germană)

ianuarie 1981	2,26
1982 (medie)	2,43
august 1983	2,73
19 ianuarie 1984	2,82

Sursa: Financial Times

Baldrige, anticipează un deficit de circa 100 mrd. dolari, cu peste 30 mrd. superior celui din 1983 [6]). Cea mai gravă urmare posibilă este însă „stoparea" revenirii economice, în urma persistenţei ratei înalte a dobînzii [7] şi a acumulării succesive de mari deficite comerciale, cu căderea, în consecinţă, a valutei americane.

Efectele „globale" ale masivului deficit bugetar şi, implicit, ale înaltelor rate ale dobînzii sînt extrem de importante. Aceste efecte pot fi evaluate pe trei planuri intercondiţionate. Cel mai vizibil plan este cel financiar. În această privinţă trebuie distinse două fenomene influenţate considerabil de situaţia de pe piaţa monetară americană. În primul rînd, este vorba de influenţa asupra datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare, datorie care — după informaţiile furnizate de preşedintele Băncii Mondiale, W. Clausen — la începutul acestui an depăşise 800 miliarde dolari. Ratele neobişnuit de înalte ale dobînzilor au transformat serviciul datoriei într-o povară insuportabilă, punînd în mişcare mecanismul reeşalonărilor şi complicînd extraordinar relaţiile financiare internaţionale. Din acest punct de vedere, situaţia financiară a majorităţii ţărilor în curs de dezvoltare şi perspectivele evoluţiei economiilor lor trebuie examinate avîndu-se în vedere ca elemente esenţiale: instituţiile financiar-bancare au încetinit în ultimul timp ritmul acordării de noi împrumuturi, într-o perioadă în care ajustările economice necesare (sau reclamate de Fondul Monetar Internaţional) presupun finanţarea externă ca o condiţie; ajustările balanţelor de plăţi, în condiţiile unui mediu economic internaţional nefavorabil (comerţ mondial în declin), se pot realiza frecvent mai ales prin comprimarea cererii interne, deci reducerea importurilor, a venitului real pe locuitor. Al doilea fenomen este cel de **deturnare** a resurselor financiare către spaţiul economic unde cîştigurile anticipate — ilustrate de diferenţialul ratelor dobînzii — sînt mai mari. Acest fenomen afectează atît economii dezvoltate, dar mai ales economiile ţărilor în curs de dezvoltare. Subliniem impactul asupra economiilor mai slabe, deoarece deficitele bugetare din statele capitaliste industrializate creează un puternic efect de evicţiune la nivelul economiei mondiale. Al doilea plan, economic, priveşte deteriorarea condiţiilor generale economice şi a perspectivelor în special în ţări în curs de dezvoltare. Dacă în statele capitaliste dezvoltate, deficitele bugetare şi ratele înalte ale dobînzilor slăbesc procesul investiţional şi nu permit reducerea dorită a şomajului, în ţările în curs de dezvoltare ele influenţează reduceri impresionante ale activităţii economice — specifice situaţiei de depresiune prelungită —, stoparea funcţionării unor întregi sectoare industriale — abandonarea unor programe de dezvoltare, reducerea puternică a nivelului de trai al populaţiei. Al treilea plan, social-politic, este caracterizat de multiplicarea sau accentuarea unor stări tensionale, făcînd mai dificile posibilele măsuri şi programe de redresare.

În mod firesc, toate semnele care sugerează posibilităţile de înrăutăţire a condiţiilor din spaţiul economic mondial ar trebui să determine guvernele,

Tabelul 7

Diferenţialul ratei dobînzii (medie) referinţă: S.U.A.

	R.F.G.	Japonia
1981	2,28	6,48
1982	2,61	2,01
1983	3,56	2,74

Sursa: Financial Times

factorii de decizie să întreprindă acţiuni de contracarare a efectelor şi fenomenelor negative, de impulsionare a proceselor în măsură să contribuie la însănătoşirea sistemului economiei mondiale. Desigur, ar fi nerealist să ne aşteptăm la modificări imediate radicale în politicile economice ale principalelor state dezvoltate şi în structura instituţională a relaţiilor economice internaţionale. Interese statornicite, avantaje şi poziţii de forţă cîştigate şi menţinute în virtutea acţiunii legilor specifice din economia mondială, factori de altă natură decît strict economică justifică o asemenea apreciere.

Se conturează, astfel, răspunderea ce revine ţărilor capitaliste →

2) Efectul de „evicţiune" se referă la impactul negativ asupra volumului real al activităţii economice, exercitat de creşterea ratei reale a dobînzii; această creştere este rezultatul neconcordanţei între volumul acumulării nete şi înclinaţia către cheltuieli (productive şi neproductive) ale agenţilor economici. În consecinţă, o serie de cheltuieli nu se realizează, respectiv în cazul agenţilor care nu pot face faţă nivelului ridicat al ratei dobînzii.

3) Între al treilea trimestru 1980 şi sept. 1983, dolarul a crescut cu 40% în termeni reali faţă de un coş format din principalele valute (după calculele lui H. Wallich, Die Welt, 18.10.1983), tendinţă care s-a menţinut.

4) Spre deosebire de balanţa curentă, compusă din balanţa comercială şi cea a invizibilelor, balanţa de plăţi include şi mişcările de capital.

5) După estimări ale grupului de consilieri economici ai preşedintelui S.U.A., ale Oficiului pentru buget al Congresului şi ale diverselor instituţii specializate, deficitele bugetare între 1984—1988 vor depăşi 200 miliarde dolari în fiecare an (International Herald Tribune, 28 decembrie 1983).

6) Frankfurter Allgemeine Zeitung, 30 I 1984

7) Deşi în perioada de înviorare a economiei, corporaţiile îşi finanţează în principal investiţiile din profiturile obţinute (prin acumulare internă), atragerea de fonduri externe este evident îngreunată de banii „scumpi"; rata înaltă reală a dobînzii are un impact negativ pentru formarea capitalului pe termen lung.

8) De altfel, aşa cum se recunoaşte în raportul economic al preşedintelui S.U.A. prezentat recent Congresului, „rate ale dobînzii mai scăzute, ca urmare a unei mai adecvate politici macroeconomice, ar ameliora nu numai relaţiile comerciale şi financiare cu Europa de vest şi Japonia, dar ar uşura soluţionarea problemei datoriilor externe ale ţărilor în curs de dezvoltare în măsura în care acestea din urmă îşi măresc exporturile către statele industrializate" (Neue Zürcher Zeitung, 3 febr. 1984), iar că „modificarea necesară în politica economică trebuie să vizeze reducerea deficitului bugetar" (International Herald Tribune, 3 febr. 1984, p. 1).

R. S. CEHOSLOVACĂ

O abordare mai activă a politicii de export

INTRATĂ în cea de-a doua etapă, decisivă, de îndeplinire a sarcinilor celui de-al 7-lea cincinal, a directivelor economice stabilite de Congresul al XVI-lea al Partidului Comunist din Cehoslovacia, economia națională are în față sarcina mobilizării tuturor rezervelor existente, a concentrării eforturilor pentru realizarea obiectivelor prioritare, în condiții interne și externe mai dificile decît în urmă cu cîțiva ani.

Un moment deosebit pentru orientarea activității din ultimii doi ani ai cincinalului l-a constituit ședința activului de stat desfășurată în septembrie 1983 la Praga cu scopul de a analiza stadiul îndeplinirii hotărîrilor prezidiului C.C. al P.C.C. și ale guvernului R.S. Cehoslovace.

Au fost făcute o serie de aprecieri privind rezultatele obținute în dezvoltarea economică și socială a țării. S-a subliniat că, în ciuda unor dificultăți și neajunsuri, în economia cehoslovacă s-au produs schimbări pozitive în direcția intensificării dezvoltării economice și a folosirii mai eficiente a materiilor prime. S-a consemnat, de asemenea, faptul că în diferite ramuri ale economiei naționale s-au obținut o seamă de rezultate bune. Totodată, s-au trasat sarcini, inclusiv referitoare la menținerea și îmbunătățirea nivelului de trai al populației. Numitorul comun al obiectivelor propuse constă în menținerea unui ritm susținut de dezvoltare a economiei și creșterea proporțională a tuturor ramurilor și sectoarelor. Această sarcină este realistă, fiind stabilită pe baza rezultatelor obținute și a rezervelor în mai buna folosire a resurselor și a posibilităților economiei naționale.

În prezentul articol ne referim doar la sarcinile din domeniul relațiilor economice externe, cărora le revine o contribuție importantă la creșterea dinamică, echilibrată și eficientă a economiei cehoslovace.

Importanța deosebită a acestor sarcini este ilustrată de faptul că aproape o treime din producția ramurilor care contribuie la formarea venitului național intră în sfera schimburilor externe. Structura bazei de producție a Cehoslovaciei este într-o însemnată măsură dependentă de import, din cauza insuficienței materiilor prime, iar acest import este acoperit cu exportul produselor industriei prelucrătoare, produse ce dețin o pondere însemnată în exportul total. Trebuie menționat că diferențele între dinamica prețurilor la export și la import, respectiv raportul de schimb nefavorabil, se acoperă pe seama venitului național. Dinamica participării la diviziunea internațională a muncii este insuficientă și pînă în prezent rezultatele nu sînt întotdeauna eficiente.

De aceea, nu este întîmplător faptul că în cadrul lucrărilor ședinței amintite s-a subliniat insistent necesitatea de a asigura creșterea potențialului de export al producției diferitelor ramuri, de a menține o dinamică mai rapidă a exportului de mărfuri față de import, subliniindu-se, totodată, importanța creșterii eficienței exportului de mărfuri și de servicii. Realizarea acestor deziderate urmărește, între altele, reducerea continuă a datoriei externe în valută liber convertibilă.

Potrivit prevederilor celui de-al 7-lea plan cincinal de dezvoltare economică, pe parcursul întregii perioade 1981—1985 exportul de mărfuri și servicii ar trebui să crească cu 43%, iar importul cu 19%. Cea mai importantă contribuție la creșterea exportului total se preconizează să o aducă industria construcțiilor de mașini (pentru care s-a prevăzut o creștere cu 78% a livrărilor externe în comparație cu cincinalul anterior), industria prelucrării lemnului (+67%) și industria bunurilor de consum.

Rezultatele obținute în primii ani ai cincinalului actual și evoluția de pînă în prezent a tratativelor comerciale relevă că sarcinile de export spre țările socialiste vor fi îndeplinite, însă în relația cu țările nesocialiste creșterea exportului nu se va realiza la nivelul prevederilor, ceea ce va avea ca urmare și neîndeplinirea sarcinilor de import. De menționat că obținerea de rezultate pozitive în comerțul exterior cu țările socialiste a presupus depășirea unor dificultăți nou apărute. Exigențele sporite ale partenerilor privind calitatea, nivelul tehnic al produselor și ritmicitatea livrărilor, ca și limitarea activității de investiții în unele țări socialiste, durata mare a negocierilor pentru stabilirea prețurilor contractuale, transpunerea lentă în practică a noilor forme de colaborare impun cu necesitate adaptarea cît mai rapidă a producătorilor cehoslovaci la noile condiții din domeniul comerțului exterior.

Din punctul de vedere al menținerii structurii optime a economiei naționale și al asigurării necesităților de bază pentru funcționarea economiei cehoslovace — adică materii prime, mașini și utilaje, inclusiv tehnologii — un rol decisiv îl are colaborarea cu țările socialiste și în primul rînd cu Uniunea Sovietică, care deține o pondere de 42% în schimburile comerciale totale ale Cehoslovaciei.

În noile condiții create pe piața mondială, sarcina de a reduce cu rapiditate datoria externă în valută liber convertibilă devine și mai importantă și dificilă. În relațiile cu țările nesocialiste întîlnim nu numai exigențele normale privind calitatea și parametrii tehnici ai produselor, ci și unele practici discriminatorii. Dar chiar și în aceste condiții mai grele directiva trasată de Congresul al XVI-lea al P.C.C. de a restabili echilibrul extern trebuie transpusă în viață. În acest sens, ședința din septembrie 1983 a activului de stat a stabilit clar direcțiile de soluționare ca și mijloacele și instrumentele cu ajutorul cărora se va atinge obiectivul propus. Aici nu mai este vorba doar de perfecționarea muncii întreprinderilor de comerț exterior, ci de stabilirea de legături strînse între posibilitățile economiei naționale și cererea de pe piețele externe, de crearea condițiilor pentru evaluarea corectă a rezultatelor din sfera producției, de aplicarea diferitelor instrumente ale politicii economice: respectarea strictă a indicatorilor de plan, urmărirea prețurilor, folosirea mai eficientă a instrumentelor de cointeresare materială și de politică valutară și promovarea neabătută a principiilor autogestiunii în cadrul tuturor întreprinderilor și organizațiilor productive.

Organele centrale de stat sînt obligate ca prin măsuri și directive eficiente să creeze premise și condiții pentru producerea schimbării dorite în atitudinea unităților față de autogestiune. Deocamdată se manifestă încă un ritm lent în aplicarea rezultatelor cercetării științifice, fenomene de inerție în gîndirea economică, ezitări în asumarea riscurilor și în promovarea de metode noi.

Menținerea în întreprinderile productive a unor soluții și metode de lucru învechite constituie un factor serios de frînare, care afectează sectorul relațiilor economice externe, limitîndu-i contribuția la creșterea economică. Avînd în vedere importanța reală a comerțului exterior, înlăturarea rapidă a piedicilor menționate este necesară de urgență, reprezentînd o sarcină socială și politică de primă importanță pentru economia națională în ansamblu.

Marta ŠVECOVA
Hospodářské noviny, Praga

←

avansate în formularea unor măsuri de politică economică care să ducă la reducerea deficitelor bugetare și a ratelor dobînzilor, la stimularea activității economice [8]). Se impune, totodată, abordarea problematicii datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare într-o manieră care să recunoască capacitatea redusă a acestora din urmă în a evita sau controla efectele puternice cauzate de factorii exogeni asupra economiilor lor, dreptul de a fi apărate de comunitatea mondială. Ambele direcții au un pronunțat caracter de deziderat, dar ele pot fi plasate într-un perimetru al măsurilor concrete. Spre exemplu, deficitele bugetare ar putea fi mult reduse dacă imensele cheltuieli militare mondiale ar coborî substanțial. Cît privește problematica datoriilor externe, realizarea programelor de ajustare promovate ar fi facilitată printr-o finanțare corespunzătoare și o cooperare adecvată între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Măsurile întreprinse în cadrul celor două direcții principale de acțiune pot și trebuie să fie susținute de alte măsuri care să inverseze tendințele protecționiste și să reducă restricțiile în comerțul internațional, să intensifice transferul de tehnologie, să mărească ajutorul internațional acordat celor mai sărace țări. În orice caz, fundamentală pentru înregistrarea de progrese în toate domeniile rămîne ameliorarea climatului în relațiile internaționale, care să conducă la reducerea volumului de resurse folosite în scopuri militare, ajunse astăzi la dimensiuni absurde, fără precedent.

Daniel DĂIANU

Evoluții pe piața capitalistă a zincului

ÎN OCTOMBRIE — noiembrie 1983, cotațiile zincului la Bursa de metale neferoase din Londra s-au situat la cel mai ridicat nivel din ultimii doi ani.

Cauzele acestei evoluții sînt numeroase și ele țin atît de sfera ofertei cît și de aceea a cererii. Astfel, oferta capitalistă de zinc metal se caracterizează printr-un grad înalt de concentrare, în cazul multor țări dezvoltate producția fiind realizată în proporție majoritară de 1—2 firme care au dus o politică activă de restrîngere a ofertei pentru adaptarea acesteia la nivelul cererii. Deosebit de semnificativă este diminuarea capacităților productive în S.U.A., care în prezent au devenit mai dependente de importul de zinc metal, ce acoperă 60% din consumul intern comparativ cu 20—25% la începutul anilor '70. Un alt element specific este ponderea redusă (sub 10%) pe care reciclarea o are în acoperirea necesarului de zinc metal comparativ cu alte metale neferoase cum este plumbul (unde prin reciclare se acoperă circa 50% din necesar), cuprul (33%) și altele.

După ce în perioada 1979—1982 consumul mondial de zinc a înregistrat o tendință de scădere, pe ansamblul anului 1983 se estimează o creștere de 7%, acest proces fiind așteptat să continue și în 1984, anticipîndu-se o nouă creștere, de aproximativ 5%. Cererea este stimulată de principalele două ramuri consumatoare de zinc, respectiv industria construcțiilor și industria de automobile.

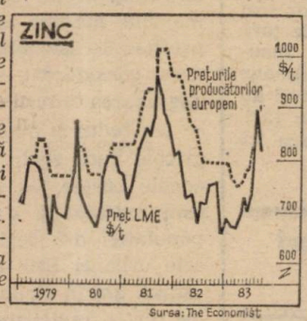

Sursa: The Economist

Fermitatea pieței și tendința generală de creștere a prețurilor sînt susținute și de alte elemente, dintre care se pot menționa intensificarea achizițiilor speculative în anticiparea unui deficit pe piața internațională a zincului în anul 1984, existența unui deficit de zinc metal de înaltă puritate, reducerea stocurilor la producătorii de zinc metal la cel mai scăzut nivel din ultimii 10 ani etc.

Progresul tehnic influențează atît negativ cît și pozitiv cererea de zinc. Astfel în S.U.A., în perioada 1976—1982, consumul mediu de piese turnate din zinc pentru un automobil s-a redus de la 20.4 kg la 10,4 kg, ca urmare a concurenței din partea înlocuitorilor și îndeosebi a maselor plastice, extinderii utilizării pieselor turnate cu pereți subțiri și creșterii ponderii automobilelor de capacitate mică. Pe de altă parte, cercetările stimulate îndeosebi de producătorii de zinc metal au dus la lansarea pe piață de noi procedee de zincare și de noi tipuri de table zincate care își găsesc o largă utilizare ca materiale anticorozive în industria de automobile, în industria construcțiilor sau în industria bunurilor de folosință îndelungată. Ca exemple în acest sens sînt tabla zincată Galfan (tablă din oțel acoperită cu un aliaj ce conține 95% Zn și 5% Al), tabla Polygalva (acoperită cu un aliaj ce conține zinc și sutimi sau miimi de procente de Al și Mg), tabla Technigalva sau tabla Zincrox care prezintă diferite avantaje față de tablele din oțel.

Nicolae NISTORESCU

Programe de dezvoltare

SUDAN: opțiuni economice pe termen lung

STRATEGIA pe termen lung, pînă în 1995, ce vizează creșterea accelerată și echilibrată a economiei, rezidă în principal în valorificarea superioară a marelui potențial agricol al țării, diversificarea producției industriale și modernizarea infrastructurii. Confruntat cu unele dificultăți pe linia asigurării echilibrului balanțelor comerciale și de plăți (în condițiile importurilor sporite de țiței și de echipament industrial), guvernul sudanez estimează pentru intervalul 1980/81—1990/91 realizarea unui ritm mediu anual de creștere economică de 5,6%. În cadrul unor programe de investiții publice se preconizează realizarea unor importante obiective în agricultură (ferme agricole și zootehnice, noi sisteme de irigații), industrie (construcția de fabrici de zahăr, produse textile și materiale de construcții) și în domeniul energetic. Potrivit planului, producția agricolă (principala sursă de devize și materii prime pentru industria autohtonă) va trebui să crească într-un ritm mediu anual de 5,5% (se urmărește în special rentabilizarea creșterii animalelor, șeptelul fiind afectat de condițiile climaterice nefavorabile din ultimii ani). Totodată, hidrocarburile vor face obiectul unui complex program de explorare și exploatare. O deosebită atenție se va acorda creșterii și diversificării exporturilor. În scopul reducerii dependenței actualmente excesive a veniturilor valutare de exportul unui singur produs, respectiv bumbacul (care asigură o treime din volumul valoric al exportului), vulnerabil față de condițiile climaterice și evoluția prețurilor pe piața internațională, se va accentua tendința de stimulare a exportului de produse agroalimentare (uleiuri vegetale, sucuri și fructe, arahide, sorg, susan, carne, piei, fructe și semiprelucrate). Importurile vor fi dominate, în continuare, de mașini și utilaje și mijloace de transport și unele produse chimice și petrochimice. Dezvoltarea industriei miniere va impune un import sporit de mașini și utilaje miniere (mașini de excavat, triat și concasat, mașini de încărcat și descărcat) și mijloace de transport (autovehicule, vagoane de cale ferată).

Guvernul sudanez stimulează cooperarea cu parteneri externi în vederea realizării de obiective economice în industrie, agricultură, transporturi, construcții, considerate priorități în cadrul planurilor și programelor de dezvoltare. În acest context — pe linia relațiilor fructuoase de colaborare statornicite în ultimii ani între România și Sudan — se evidențiază posibilități sporite de creștere a schimburilor comerciale și de cooperare între cele două țări în domeniile energiei, minelor, petrochimiei, construcțiilor civile și transporturilor.

M. M.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 31 IANUARIE — 3 FEBRUARIE, a.c. a marcat o deteriorare pronunțată a poziției **dolarului S.U.A.** pe piața valutară internațională, în special în raport cu marca vest-germană și francul francez. Slăbirea cursului dolarului a fost motivată în principal de : publicarea, la începutul intervalului analizat, a datelor privind evoluția masei monetare în circulație pe precedenta săptămînă de raportare, date indicînd o reducere a volumului acesteia sensibil sub cotele anticipate de majoritatea observatorilor, închiderea, de către marea majoritate a operatorilor de devize a pozițiilor constituite anterior prin cumpărări de dolari S.U.A., închidere efectuată în așteptarea publicării minutelor ședinței din decembrie 1983 a Comitetului pentru operații Open Market al Sistemului Federal de Rezervă precum și a anunțării obiectivelor de politică a creditului pe 1984 de către autoritățile monetare centrale din Statele Unite.

Cursul lirei sterline față de dolar s-a apreciat cu circa 1,25 puncte procentuale (de la 1,4075 dolari în ziua de referință de 27 ianuarie a.c. la 1,4250 dolari la finele intervalului analizat).

Într-o proporție apropiată s-a apreciat și cursul **francului elvețian** (circa 1,35 puncte procentuale la 2,21 franci/dolar), cu toate că principalele bănci elvețiene au anunțat în acest interval reducerea dobînzilor la depozitele la termen cu 0,25%.

Marca vest-germană a cunoscut o apreciere pronunțată a cursului față de dolar (de circa 2,45 puncte, la 2,7475 mărci/dolar), fiind favorizată și de influxurile de capital străin din ultimele luni pe piața de capital și de valori din R.F. Germania (apreciate de unii observatori la circa 13,5 miliarde mărci), influxuri motivate de o sporire a încrederii în performanțele viitoare ale economiei acestei țări. Consolidarea poziției mărcii vest-germane a avut loc chiar în condițiile publicării unor date relevînd evoluții curente puțin favorabile în economia vest-germană.

Procente de apreciere pronunțată a cursului față de dolar au înregistrat și celelalte valute din cadrul Sistemului Monetar (vest-) European — de circa 2% — **francul francez** (de la 8,6125 la 8,4450 franci/dolar) și **francul belgian** (de la 57,45 la 56,33 franci/dolar), și de circa 1,65% **lira italiană** (de la 1715 la 1687 lire/dolar).

Cursul **yenului japonez** față de dolar s-a apreciat cu numai 0,55% (de la 234,25 yeni/dolar în ziua de referință la 233,0 yeni/dolar la finele intervalului analizat), datorită lichidării de poziții în yeni construite în săptămînile precedente contra mărcii vest-germane. Aprecierea mai modestă a valutei nipone a avut loc cu toate că în intervalul analizat au fost publicate date indicînd evoluții favorabile ale economiei țării (între altele atingerea unui excedent comercial record în anul 1983, de 31,65 miliarde dolari, după un excedent de 18,08 miliarde dolari în 1982, precum și a unui excedent al contului curent al balanței de plăți de 21,02 miliarde dolari în 1983, comparativ cu 6,85 miliarde dolari în anul precedent).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat o evoluție ușor descendentă (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 27 ianuarie și 3 februarie a.c.) : eurodolari 10 și 9,9375%, euromărci vest-germane 6,3125 și 6,125%, eurofranci elvețieni 3,9375 și 3,8125%, eurolire sterline 9,65625 și 9,59375%.

Prețul aurului s-a înscris pe un trend crescător, atingînd în diferite momente din intervalul analizat nivelul de 390 dolari/uncie. La ultimul fixing de la Londra din ziua de 3 februarie a.c. prețul aurului s-a situat la 383,10, cu 13,10 dolari/uncie peste nivelul celui de la ultimul fixing din săptămîna precedentă.

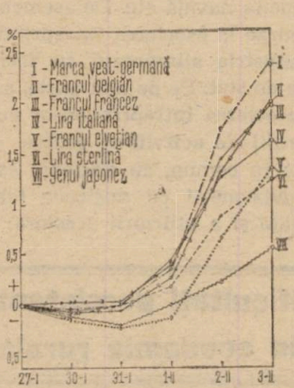

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 30 I—3 II ; bază : 27 I 1984

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

O expresie a decalajelor economico-sociale

DEȘI mortalitatea infantilă este considerată unul din indicatorii cei mai semnificativi ai nivelului de dezvoltare economico-socială, datele privind mărimea acestui indicator nu sînt urmărite încă în mod sistematic într-un număr destul de mare de țări în curs de dezvoltare. Există și situații în care cifrele privind mortalitatea infantilă nu mai sînt date publicității. În toate aceste cazuri se recurge la estimațiile Diviziei populației a ONU, realizate cu sprijinul UNICEF și al OMS.

Rata mortalității infantile pe zone geografice
(în promile)

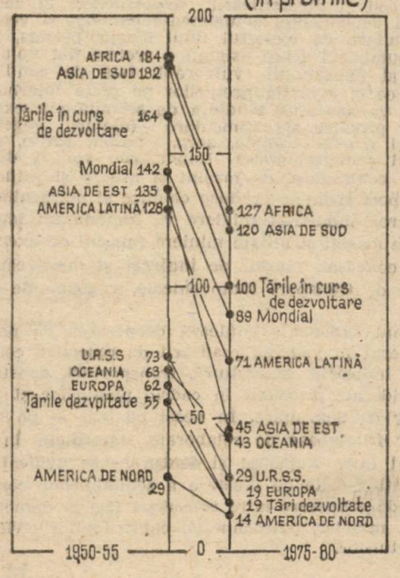

Cu rezervele amintite — cu atît mai mari cu cît este vorba și de țări cu pondere mare în totalul populației globului — rata mondială a mortalității infantile a scăzut de la 142 la mia de născuți vii în 1950—1955 la 89 la mie în 1975—1980 (vezi graficul), cu perspectiva de a ajunge la 81 la mie în prima jumătate a deceniului în curs. În condițiile actualei rate, peste 10 milioane din nou născuții în fiecare an din țările în curs de dezvoltare nu supraviețuiesc pînă la împlinirea vîrstei de un an.

Pe plan mondial rata mortalității variază între circa 7 la mie în Suedia și Japonia și peste 200 la mie în unele țări din sud-estul Asiei și din Africa. În țara noastră rata mortalității infantile a scăzut la 28,6 la mie în 1981.

Bulgaria: promovarea exporturilor

ÎNTRE măsurile de adaptare a producției industriale naționale la exigențele pieței externe și de promovare a exporturilor, un loc special revine prezentării directe a diferitelor categorii de mașini, utilaje și bunuri de consum oferite de întreprinderile bulgare, în cadrul Tîrgului Internațional de la Plovdiv (organizat în două ediții cu profil distinct: tîrgul de primăvară pentru bunuri industriale de consum și produse alimentare și tîrgul de toamnă pentru produse ale construcției de mașini). Rezultatele obținute în anul 1983, sub raportul numărului de participanți, al sortimentului expus și al volumului de tranzacții încheiate au depășit sensibil pe cele din anii anteriori, tendința favorabilă anticipată și pentru cele două manifestări din anul curent (7—13 mai și 24 septembrie — 1 octombrie). Potrivit datelor difuzate de organizatori, în anul 1983 la ediția din primăvară a tîrgului de la Plovdiv au fost reprezentate 1 400 firme din 55 de țări, volumul tranzacțiilor încheiate însumînd echivalentul a peste 800 milioane leva valută, iar la ediția din toamnă au participat 1 700 firme din 30 de țări, volumul tranzacțiilor fiind de circa 3,3 miliarde leva valută.

Vietnam: reorganizări în industrie

REPARTIZAREA de către stat a mijloacelor materiale și financiare pentru desfășurarea procesului productiv în industrie este condiționată de importanța întreprinderii și a domeniului său de activitate. Domeniile prioritare în prezent și în perspectivă apropiată sînt asigurarea bunurilor de consum de primă necesitate, inclusiv produse alimentare industrializate, realizarea producțiilor de export, asigurarea necesarului de energie, transporturile. În cazurile în care mijloacele repartizate de stat se dovedesc insuficiente, întreprinderile sînt autorizate să-și procure, în condiții prevăzute de lege, materii prime și materiale necesare pentru utilizarea completă a capacităților de producție sau să-și modifice în parte structura producției.

Stabilirea unor legături directe între întreprinderi reprezintă, după cum apreciază publicația **Le courrier du Vietnam**, o formă de reorganizare a producției în scopul îmbunătățirii utilizării mijloacelor tehnico-materiale, financiare și a forței de muncă. În acest sens, se prevede integrarea pe verticală a întreprinderilor antrenate în producția metalurgică, petrochimie, construcția navală etc. De asemenea, se va recurge la asocierea întreprinderilor din industria alimentară cu ferme agricole de stat. Pe de altă parte, se prevede asocierea întreprinderilor cu același profil de activitate, pentru organizarea în comun, cu eficiență sporită, a aprovizionării cu mijloace tehnico-materiale și a utilizării acestora.

Dificultăți persistente în economia rurală

ÎN PREZENT, mai mult de 1,5 miliarde oameni — unul din trei locuitori ai planetei — trăiesc în țări în care jumătate din populația rurală se află în stare de sărăcie absolută și este expusă unui pericol ridicat de malnutriție.

Raportul F.A.O. care face această constatare relevă în același timp evoluții pozitive, ca medie, în ce privește situația principalilor indicatori ai sărăciei rurale: astfel, în cele 68 de țări care au făcut obiectul studiului, consumul de calorii pe persoană a crescut, în timp ce mortalitatea infantilă și numărul analfabeților s-au redus cu 2,5% pe an. Faptul că populația a crescut sensibil în țările vizate a avut în același timp drept rezultat majorarea numărului absolut al celor care nu au profitat de asemenea progrese. Tot din acest considerent — la care se adaugă degradarea solurilor, deșertificarea etc. — s-a redus și suprafața terenurilor agricole care revin pe un locuitor din zonele rurale, cu toate că în ultimul timp asistăm la o deplasare masivă a populației din regiunile rurale către cele urbane. Este adevărat însă că în ultimii ani în țările analizate nu a avut loc nici o redistribuire importantă de terenuri în favoarea populației rurale sărace. Pe plan internațional, recesiunea mondială, protecționismul crescînd și instabilitatea prețurilor materiilor prime agricole sînt considerate ca fiind principalele dificultăți întîmpinate de țările rămase în urmă în vederea punerii în practică a programelor lor de dezvoltare rurală.

Incertitudini în industria occidentală a autovehiculelor

PORNIND de la evaluarea pentru următoarele două decenii a unui ritm de creștere a cererii de autovehicule pe piața occidentală, în medie cu 2% pe an și a unui ritm probabil de creștere a productivității muncii de 2—4% anual, un colectiv american de prognoză anticipează că pe termen lung în S.U.A., țările vest-europene și Japonia se va înregistra, în varianta cea mai „optimistă", o stagnare a cererii de forță de muncă a ramurii. Varianta cea mai „pesimistă" estimează ca posibilă o reducere cu pînă la 37% a necesarului de forță de muncă, ceea ce ar afecta 1 milion de lucrători direct implicați în fabricarea de autoturisme și autocamioane și probabil un număr ridicat de lucrători din industriile conexe. Considerată un sector cheie al economiilor țărilor respective, industria autovehiculelor deține în prezent în țările occidentale ponderi în totalul forței de muncă ocupate eșalonate între 3,7% în cazul S.U.A. și 7,2% în cel al Franței (excluzînd subramurile dependente de acest domeniu al producției industriale). Implicațiile sociale ale incertitudinii legate de forța de muncă sînt vag schițate de colectivul de prognoză amintit și se referă în mare parte la posibile măsuri guvernamentale de contracarare sau preîntîmpinare a reacției sindicatelor.

GLOSAR

Neoprotecționismul

NEOPROTECȚIONISMUL este un termen folosit din anii '70 pentru a defini diferitele măsuri protecționiste luate îndeosebi de statele industrializate care nu vor să admită că aplică sub multiple și variate forme cel mai extins protecționism.

Protecționismul clasic s-a bazat pe majorări de taxe vamale. Exemplul măsurilor adoptate de S.U.A. în anii '30 cînd au urcat taxele vamale la niveluri ce făceau imposibil exportul de mărfuri în această țară este adesea citat că a grăbit prăbușirea pieților financiare și a comerțului mondial. Neoprotecționismul a apărut și a luat amploare în condițiile avîntului comerțului mondial atît pentru a apăra piața internă cît și pentru expansiune pe alte piețe. Metodele folosite sînt uneori atît de camuflate încît sînt greu de depistat.

Țările industrializate au introdus tot mai multe restricții la importurile de produse manufacturate provenite din țările în curs de dezvoltare cu argumentul necesității salvgardării locurilor de muncă. Este însă tot mai clar că nu măsurile neoprotecționiste pot rezolva excesul de capacități de producție, șomajul și chiar concurența. Ajustările și restructurările în economie sînt valabile și necesare pentru toate țările, nu numai pentru cele în curs de dezvoltare. În plus, măsurile neoprotecționiste agravează alte probleme ca de exemplu onorarea serviciului datoriei publice a țărilor în curs de dezvoltare.

Trebuie subliniat însă că nu există nici o țară care să recunoască faptul că practică în prezent protecționismul. Adesea măsurile neoprotecționiste adoptate sînt prezentate ca fiind „antiprotecționiste defensive". Justificarea este combaterea practicilor neloiale ale firmelor străine. Oricare ar fi argumentarea, orice măsură care tinde să restrîngă sau să împiedice schimbul internațional de bunuri și servicii, ca volum, compoziție ori destinație poate fi socotită neoprotecționistă.

La începutul anului 1982, GATT a întocmit o listă de 600 măsuri netarifare care au frînat și împiedică desfășurarea liberă a comerțului mondial. Măsurile respective sînt grupate în două categorii. Prima: cele care tind să facă mărfurile importate mai scumpe decît produsele indigene, iar a doua, cele care limitează sau întîrzie sosirea bunurilor străine pe piața națională. Citățm cîteva din aceste măsuri:

1) Suprataxe la frontieră, taxe portuare și statistice, impozite la consum și drepturi de înregistrare, impozite pe cifra de afaceri (a importatorilor), depozite în numerar la banca centrală, fără dobîndă, reprezentînd o parte sau toată valoarea mărfurilor importate, drept de timbru, taxe consulare etc.

2) Prescripții privind brevetele, contingentări și cote, restricții și interdicții de import, acorduri bilaterale de limitări „voluntare ale exportului", restricții la schimbul valutar etc.

Există încă numeroase măsuri administrative care fac greutăți exporturilor dintr-o țară în alta precum și măsuri adoptate în favoarea producției indigene care fac ca prețul mărfurilor interne să fie mult inferior prețului celor importate.

Așa-numitele acorduri preferențiale încheiate pentru sprijinirea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare se izbesc și ele de o serie de obstacole netarifare care fac tot mai grea pătrunderea pe piețele țărilor dezvoltate, industrial a produselor manufacturate ale țărilor din lumea a treia. Astfel s-a creat un cerc vicios între exporturile de mașini, utilaje și produse industriale din țările dezvoltate, datoria externă și serviciul ei ale țărilor în curs de dezvoltare și exporturile acestor țări, în special de produse manufacturate, frînate prin măsurile neoprotecționiste.

Dorel OPRESCU

Clubul de la Roma

Vlad Dabija, Rădăuți — Reuniunea din 1984 a Clubului de la Roma este programată să se desfășoare în capitala Finlandei, în luna iulie, și va avea ca temă „Soluționarea problemelor globale. Motive de încurajare". Reuniunea plenară a Clubului va aborda în mod expres, pentru prima dată de la crearea acestui for internațional de reflecție asupra problemelor majore care confruntă omenirea, tematica războiului și a păcii pentru a evidenția cîteva orientări utile pe termen lung, considerînd că depășirea actualului impas în care se află negocierile privind oprirea cursei înarmărilor este nu numai posibilă, ci și imperios necesară.

Tematica țărilor în curs de dezvoltare va ocupa de asemenea un loc central în cadrul dezbaterilor de la Helsinki. Acestea se vor referi între altele la necesitatea intensificării și modalitățile așa numitei cooperări „Sud-Sud".

Un punct de pe ordinea de zi a reuniunii se intitulează „pădurile globale". El are în vedere implicațiile pe care le au în diverse zone ale globului despăduririle masive pentru a face loc unor culturi agricole sau unor noi așezări omenești sau pentru lemn de foc.

Industrie farmaceutică

Aurel Naftan, București — Potrivit datelor O.N.U.D.I. 89% din producția mondială a industriei farmaceutice este realizată de țările dezvoltate, restul de 11% fiind obținut în țările în curs de dezvoltare mai ales prin condiționarea unor medicamente importate în vrac tot din țările dezvoltate. O consecință dramatică a acestui decalaj este că numai 30% din locuitorii lumii a treia au acces la medicamente moderne, pentru care au cheltuit în 1980 suma de 5,5 miliarde dolari. Această sumă ar putea ajunge la 9 miliarde dolari în 1985, ceea ce reprezintă o sarcină financiară mult prea grea în comparație cu resursele valutare cu totul insuficiente ale acestor țări.

În condițiile prezentate, îmbunătățirea stării de sănătate a populației țărilor în curs de dezvoltare este condiționată direct de crearea unei industrii farmaceutice proprii, care să acorde prioritate fabricării medicamentelor esențiale. Principalele obstacole care stau în prezent în calea realizării acestui deziderat sînt insuficiența capacităților tehnologice, costul ridicat al medicamentelor importate în vrac și al produselor intermediare și lipsa resurselor financiare.

Costuri suplimentare

Zeno Guran, Buhuși — Observațiile dv., „empirice" cum le numiți, privind rolul infrastructurii în funcționarea eficientă a unei economii sînt confirmate de studiile făcute într-o serie de țări în curs de dezvoltare referitor la o perioadă mai lungă. Astfel, experți ai Băncii mondiale au ajuns la concluzia că neefectuarea la timp a lucrărilor de întreținere a rețelei rutiere în 12 țări în curs de dezvoltare s-a soldat cu mari pierderi. Ele au fost clasificate în două categorii. Prima decurge din costul incomparabil mai ridicat (între 4 și 8 ori, respectiv pînă la 200 mii de dolari kilometrul) al reconstrucției unei șosele asfaltate în comparație cu costul întreținerii ei normale pe măsură ce se simțea nevoia. Motivele neefectuării la timp a lucrărilor de întreținere a drumurilor sînt diverse: utilizarea fondurilor alocate inițial în acest scop pentru construirea de noi șosele, un indice scăzut de folosire a utilajelor mecanizate (între un sfert și o treime din cel normal), lipsa de piese de schimb și de carburant pentru aceste utilaje, importul de utilaje de mărci dintre cele mai diverse datorită ajutoarelor legate de aceste condiționări etc.

O a doua grupă de pierderi sînt cele provocate celor care utiiizează o rețea rutieră prost întreținută și care adeseori aparțin tot sectorului public. Aceste costuri suplimentare, notează experții Băncii mondiale în „Raportul asupra dezvoltării în lume în 1983", depășesc cu mult „economia" realizată la cheltuielile publice. „Pe ansamblul vieții utile a unui drum — se arată în raport — totalul cheltuielilor de exploatare a vehiculelor este în genere de 4 pînă la 10 ori superior costului construcției și întreținerii respectivei artere rutiere. În măsura în care cheltuielile de exploatare se dublează cu ușurință cînd drumul este prost întreținut, rezultă pierderi economice enorme". În plus, arată experții B.I.R.D., în majoritatea țărilor analizate, acest cost suplimentar corespunde unor cheltuieli în valută pentru procurarea din import de piese de schimb și carburanți (consumul fiind mai ridicat pe drumuri prost întreținute) sau chiar pentru înlocuirea autovehiculelor deteriorate.

Robot subacvatic

Dorina Anastasiu, Medgidia — Una din rațiunile esențiale ale introducerii roboților este într-adevăr ușurarea muncii omului prestate în condițiile grele, în medii nefavorabile. Un asemenea mediu este și cel subacvatic, în care trebuie efectuate operațiile de verificare, întreținere și reparare a platformelor de foraj pentru petrol și gaze. După cum relatează agenția **Norinform,** în Norvegia scafandrii care efectuează în prezent aceste operații de la bordul unei platforme care este coborîtă în mare s-ar putea să devină inutili în viitor prin dotarea acestei platforme cu manipulatoare, diverse instrumente și o cameră de televiziune. Cîntărind circa 6 tone și avînd o lungime de 3,5 m și o lățime de 2 m și o înălțime de 1,7 m, platforma respectivă — aflată în prezent în stadiu de experimentare în Marea Nordului, în dreptul orașului Bergen — va putea efectua lucrări submarine pînă la o adîncime de 600 metri. Costul noului robot, rod al cooperării unor firme norvegiene și vest-germane, este estimat la 1,3 milioane dolari, dar robotul va putea fi procurat și prin sistemul leasing.

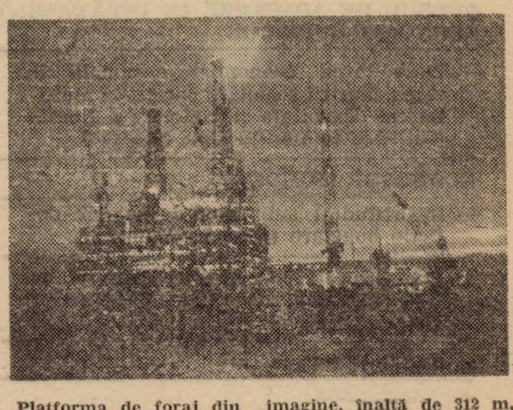

Platforma de foraj din imagine, înaltă de 312 m, extrage petrol de la o adîncime de 3 000 m sub fundul Mării Nordului. Ea este așezată pe 36 piloni de oțel, fiind prevăzută să reziste la vînturi de 160 km/oră și la valuri de 31 m înălțime. Pe platformă trăiesc și lucrează 200 oameni. Volumul prevăzut al extracției se ridică la 120 000 barili pe zi.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 6 din 10 februarie 1984

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Puternică emulație pentru îndeplinirea și depășirea indicatorilor de plan **(C. Damian)** 2

— Productivitate-calitate, o relație economică de bază **(Elena Verona Burtea)** 3

— Economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale — coordonată de bază a creșterii eficienței **(Iulian Ploștinaru)** 5

— Probleme actuale în pregătirea campaniei agricole de primăvară. Amenajarea și exploatarea eficientă a sistemelor de îmbunătățiri funciare **(Gh. N. Iosif)** 7

— Reducerea consumurilor energetice în funcționarea sistemelor de irigații **(Mircea Grigoriu)** 8

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Responsabilități și exigențe în utilizarea rațională a fondului de retribuire **(Cezar Basno)** 9

— Considerații privind conținutul și cuantificarea productivității muncii (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 11

— U.R.S.S. — principalul partener comercial al României **(F. Măgereanu)** 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Sistemul de lucru în antrepriză — formă organizatorică adecvată aplicării acordului global în construcții-montaj **(Dorin Constantinescu)** 15

TEORII ● IDEI

— Conținutul forțelor productive contemporane **(Alexandru Cătană, Doina Cătană)** 18

— Om-tehnică-mediu. Corelații optime între dotarea tehnică și nivelul forței de muncă **(Viorel Țibea)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Permanența ideii de unitate în gîndirea economică din Transilvania (1848—1918) (III) **(Toader Ionescu, Iuliu Pinczés)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Dezvoltarea economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism **(Ion Popescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Incertitudini sub semnul marilor deficite bugetare **(Daniel Dăianu)** 26

— R.S. Cehoslovacă. O abordare mai activă a politicii de export **(Marta Švecova)** 28

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Consultații pentru cursanții învățămîntului politico-ideologic

IN THIS ISSUE

— High stimulus for the fulfilment and overfulfilment of the plan indicators **(C. Damian)** 2

— Productivity-quality : a basic economic relationship **(Elena Verona Burtea)** 3

— Material resources — saving and superior taking into account. A fundamental coordinate to increase efficiency **(Iulian Ploștinaru)** 5

— Preparing the spring agricultural campaign — some current issues. Efficient setting up and exploitation of the land melioration systems **(Gh. N. Iosif)** 7

— Rational use of the salary funds. Responsabilities and requirements **(Cezar Basno)** 9

— Some views concerning the content and the quantification of the labour productivity (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 11

— U.S.S.R. — main commercial partner of Romania **(F. Măgereanu)** 13

— The system of work under contract — an organizational framework adjusted to the overall payment system in building industry **(Dorin Constantinescu)** 15

— The content of the contemporary productive forces **(Alexandru Cătană, Doina Cătană)** 18

— Optimum relationship between the technical basis capacities and the level of the labour force **(Viorel Țibea)** 20

— Schools ● trends ● economists. The permanence of the idea of unity in the economic thought in Transylvania (1848—1918) (III) **(Toader Ionescu, Iuliu Pinczés)** 22

— Doubts under the sign of the great budget deficits **(Daniel Dăianu)** 26

— The Socialist Republic of Czechoslovakia. A more active approach of the export policy **(Marta Švecova)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Широкое соревнование за выполнение и перевыполнение плановых показателей **(К. Дамиян)** 2

— Производительность — качество: основное экономическое отношение **(Елена Верона Буртеа)** 3

— Экономия и более эффективное использование материальных ресурсов — главная координата повышения эффективности **(Юлиан Плоштинару)** 5

— Актуальные задачи подготовки весенней сельскохозяйственной кампании. Благоустройство и эффективная эксплоатация агромелиоративных систем **(Г.Н. Иосиф)** 7

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность ● меры ● результаты. Ответственность и требования при рациональном использовании фонда оплаты труда **(Чезар Баено)** 9

— Соображения по поводу содержания и количественного измерения производительности труда (I) **(Барбу Г. Петреску)** 11

— СССР — главный торговый партнер Румынии **(Ф. Мэджереану)** 13

— Подрядная система работы — организационная форма, соответствующая применению бригадного подряда в строительно-монтажных работах **(Дорин Константинеску)** 15

— Содержание современных производительных сил **(Александру Катанэ, Дойна Катанэ)** 18

— Человек — техника — среда. Оптимальные соотношения между технической вооруженностью и уровнем трудовых ресурсов **(Виорел Цибеа)** 20

— Школы — течения — экономисты. Постоянство идеи единства в экономическом мышлении в Трансильвании (1848—1918 гг.) (III) **(Тоадер Ионеску, Юлиу Пинчеш)** 22

— Неопределенности под знаком больших бюджетных дефицитов **(Даниел Дэяну)** 26

— ЧССР. Более активный подход к экспортной политике **(Марта Швецова)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. Filiala sector 1.

UN DAR PLĂCUT ȘI UTIL!

PRODUCĂTOR : ÎNTREPRINDEREA „MIRAJ“ — BUCUREȘTI

Vă recomandăm gama PELL AMAR :

- **Cremă hidratantă de zi**
- **Cremă emolientă de noapte pentru ten sensibil**
- **Cremă hidratantă pentru ten gras și normal**
- **Loțiune tonică pentru ten gras și normal**

PRODUSELE COSMETICE ALE ÎNTREPRINDERII „MIRAJ“ — BUCUREȘTI !

MĂRŢIŞOARE, MĂRŢIŞOARE
ŞI DARURI PENTRU FIECARE.
POFTIŢI, ALEGEŢI, CUMPĂRAŢI!

1984 FEB 24

Pentru frumuseţea celor ce vă sînt drage, pentru eleganţa lor, puteţi alege un mărţişor... vestimentar! Creaţii realizate după cele mai noi tendinţe ale modei vă prezintă magazinele comerţului de stat: pardesie, taioare, bleiezere, fuste, pulovere, veste, pantofi, poşete, pălării, eşarfe, mănuşi etc.

Nu amînaţi!

Cumpăraţi din timp darurile pe care le veţi oferi de Mărţişor! Şi, nu uitaţi, Mărţişorul vine, trece, dar cadoul... rămîne!

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ÎN CENTRUL PREOCUPĂRILOR

ÎNDEPLINIREA INTEGRALĂ LA ÎNALT NIVEL CALITATIV A SARCINILOR DE PLAN

Numărul 7 ● Vineri 17 februarie 1984

Coordonate ale dezvoltării economiei românești în 1983

ENERGIE ELECTRICĂ PRODUSĂ PE BAZĂ DE CĂRBUNE

-în procente-

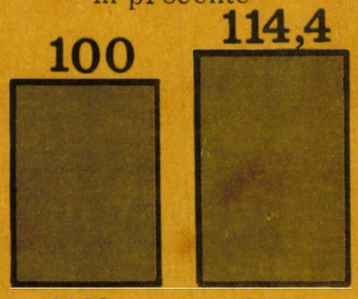

PRODUCȚIA DE HUILĂ

-în procente-

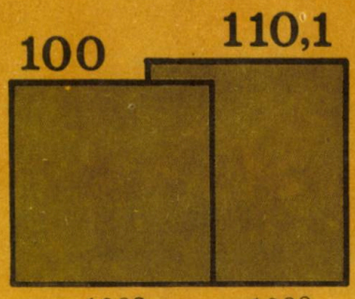

PRODUCȚIA DE LIGNIT ȘI CĂRBUNE BRUN

-în procente-

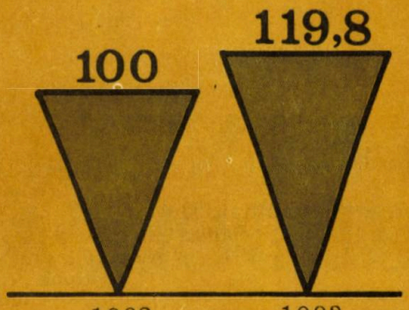

ÎN ANUL 1983, ÎN INDUSTRIA EXTRACTIVĂ ȘI CEA A ENERGIEI ELECTRICE S-AU REALIZAT :

- 44, 5 milioane tone cărbune net
- 11, 6 milioane tone țiței
- 32, 6 miliarde mc gaz metan (inclusiv gaze libere)
- 70, 2 miliarde kWh

REDUCEREA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE LA 1000 LEI PRODUCȚIE MARFĂ ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ

-în procente-

PRODUCTIVITATEA MUNCII PE O PERSOANĂ ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ (calculată pe baza producției marfă)

-în procente-

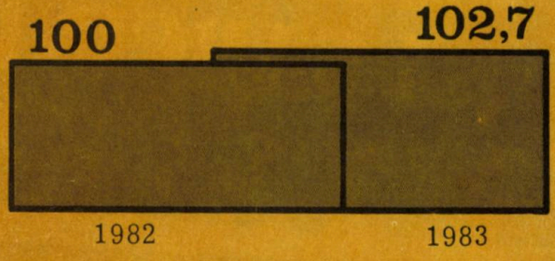

REDUCEREA VOLUMULUI IMPORTULUI

-în procente-

- Volumul importului realizat în anul 1983 a fost de 130, 4 miliarde lei, cu 42, 9 miliarde lei mai mic decît volumul exportului

D646

BIBLIOTECA CENTRALĂ A MINISTERULUI COMERȚULUI EXTERIOR 1983

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Cercetarea economică în domeniul comerțului exterior

Prin activitatea de comerț exterior se realizează în formă materială o importantă parte a venitului național al țării. Așa cum arată secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Activitatea de comerț exterior este o parte componentă, hotărîtoare, a desfășurării bune a procesului de producție, a ridicării nivelului de dezvoltare a țării, a bunăstării întregii națiuni“ [1]). Pornind de la aceste considerente majore, cercetarea științifică este chemată să dea răspuns celor mai importante probleme actuale și de perspectivă ce stau în fața comerțului exterior și cooperării economice internaționale a României. În legătură cu aceasta, Programul-Directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului prevede că **„vor fi intensificate cercetările privind participarea economiei românești la circuitul mondial, realizarea unui comerț exterior de înaltă eficiență...“.**

Reușitele de pînă acum în activitatea de cercetare științifică în domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale sînt evidente. Este astăzi un fapt că, în efortul general de dezvoltare a comerțului nostru exterior și a cooperării economice internaționale, cercetarea a dat un sprijin efectiv prin studierea sistematică a conjuncturii economice internaționale și a piețelor externe, atît organelor de sinteză și ministerelor economice, cît mai ales întreprinderilor de comerț exterior și unităților economice producătoare. Există un număr important de lucrări de referință elaborate de cercetători de reală valoare și perspectivă, cu spirit de inițiativă și responsabilitate, care prin activitatea desfășurată și-au adus o contribuție notabilă la dezvoltarea schimburilor economice ale țării noastre. Amplificarea relațiilor economice externe ale României, multitudinea de aspecte cu care sînt confruntate, în prezent, întreprinderile de comerț exterior și de cooperare economică internațională ridică întrebarea firească : În ce măsură cercetarea de întreprindere reușește în prezent să investigheze întreaga și complexa problematică a relațiilor economice externe.

Să luăm, de pildă, aria problemelor de zi cu zi privind **aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar și valutar în activitatea de comerț exterior și de cooperare economică internațională.** În acest caz, trebuie să recunoaștem că în raport cu cerințele actuale privind aprofundarea investigării modului cum funcționează mecanismul, într-o perioadă atît de bogată în schimbări calitative, cercetăm puțin și ca o consecință știm încă puțin, îndeosebi în legătură cu particularitățile procesului de comerț exterior și cooperare economică internațională la nivelul unităților producătoare de mărfuri pentru export sau a unităților beneficiare de mărfuri din import, precum și la nivelul centralelor economice. Astfel, probleme ca analiza elaborării și utilizării balanțelor comerciale și planurilor valutare de încasări și plăți anuale ale activității proprii ale întreprinderilor, centralelor economice și ministerelor sau efectele specializării producției pentru export pe fabrici, secții și linii de fabricație sau adaptarea cu promptitudine și flexibilitate a producției la cerințele piețelor externe sau analiza activității subfurnizorilor se cer a fi minuțios cercetate, ca și problema elaborării și fundamentării planului de export, import și cooperare economică internațională la nivelul întreprinderilor și centralelor economice sau analiza drepturilor și obligațiilor întreprinderilor producătoare de export sau beneficiare de importuri în condițiile contractului intern pe bază de comision.

În aceeași ordine de idei ar trebui să aprofundăm și particularitățile modului cum se realizează fondul de marfă pentru export (pregătirea fabricației, programarea producției, lansarea în fabricație, execuția produselor, controlul calității produselor destinate exportului). Totodată, în vederea creșterii competitivității mărfurilor românești pe piețele externe, în cadrul cercetărilor de marketing, ar trebui să adîncim și studierea a o serie de alte activități care contribuie la obținerea unor prețuri superioare, cum sînt : ambalarea, marcarea, etichetarea etc.

Menținîndu-ne în sfera activității unităților producătoare și centralelor industriale, dar de astă dată fiind privite ca beneficiare ale importului unor materii prime, materiale, piese de schimb și subansamble, mașini și utilaje etc., astăzi, în mod obiectiv, în fața cercetării stă **studierea căilor de dimensionare la strictul necesar a importului unor produse în vederea diminuării efortului valutar,** investigarea extinzîndu-se la acțiunile pe linia substituirii importurilor prin asimilarea în țară a unor producții, a valorificării superioare a materiilor prime importate.

De cea mai mare importanță este și efectuarea diagnozei asupra modului cum sînt organizate direcțiile și compartimentele de export-import-cooperare economică internațională în ministerele și centralele economice și întreprinderile producătoare, atribuțiile și funcțiile lor în ansamblul activității unităților economice respective, modul cum se aplică prevederile Legii nr. 5/1978 privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat.

---

[1]) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 9, Buc. Ed. Politică, 1974.

Supliment la nr. 7 1984 Revista ECONOMICA

Dar poate cele mai stringente teme ce se cer să le studiem în profunzime în legătură cu activitatea întreprinderilor producătoare și a centralelor economice sînt acelea privind **cooperarea în producție** sub diferite forme, respectiv : construirea de obiective economice noi sau dezvoltarea unităților existente prin livrarea de echipamente și utilaje pe credit rambursabil în produse, fabricarea unor produse pe baza licenței și documentației partenerului extern, coproducția, producția la comandă, subproducția, specializarea în producție, activitatea de construcții și montaj în străinătate, activitatea societăților mixte de producție din țară și din străinătate etc. În multe din formele de cooperare amintite există numeroși ani de experiență pe baza cărora cercetări aprofundate ar putea ajunge la concluzii care să sprijine și să perfecționeze activitatea în continuare.

O importantă mutație calitativă în contextul noului mecanism economico-financiar și valutar, pentru activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională o constituie reflectarea în gestiunea economică a unităților producătoare de mărfuri pentru export sau a unităților beneficiare de import, a rezultatelor operațiunilor de export-import și cooperare ; apare necesar să adîncim **analiza sistemului de decontare și creditare internă,** modul cum se reflectă în bugetul de venituri și cheltuieli a centralelor economice, activitatea de service și asistență tehnică etc.

O latură importantă a cercetării, unde avem experiență și lucrări valoroase, rămîne în continuare **sistemul de stimulente în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională.** Modul de aplicare a recentelor acte normative privind stimularea întreprinderilor și oamenilor muncii în realizarea și depășirea producției pentru export constituie o temă ce se cere să o investigăm încă de pe acum.

Iată deci aria de cuprindere a temelor de comerț exterior la nivelul unităților producătoare, centralelor și ministerelor economice unde cercetarea, avînd în vedere noile probleme apărute în condițiile mecanismului economico-financiar și valutar actual ar trebui să-și extindă obiectul investigației. Desigur, prioritară rămîne în continuare studierea unităților economice ale industriei; dar în condițiile revoluției agrare în țara noastră, **cercetarea fenomenului de comerț exterior este necesar să fie extinsă și la nivelul I.A.S., C.A.P., C.U.A.S.C.,** prin abordarea unor teme legate de specializarea de suprafețe și ferme pentru producția de export, aportul net în valută la hectar în funcție de culturi, stimularea producției agricole de export etc. Totodată, s-ar dovedi utilă și studierea modului în care se dezvoltă participarea institutelor de cercetare științifică, inginerie tehnologică și de proiectare, în vederea creșterii contribuției exportului de inteligență românească, la realizarea atît a unei balanțe comerciale excedentare, cît și a unei balanțe tehnologice echilibrate.

Tot în acest cadru se poate înscrie și **investigarea procesului de conducere a activității de comerț exterior în profil teritorial,** al valorificării maxime a potențialului de export la nivelul unor municipii și județe, în vederea creșterii încasărilor în valută, funcție de locul lor în diviziunea națională a muncii, în complexul economic național și de poziția lor geografică față de anumite piețe externe. Cercetarea ar contribui în acest fel la îndeplinirea, și din unghiul de vedere al încasărilor și plăților valutare, a sarcinilor trasate de conducerea de partid pe linia autogestiunii economice în profil teritorial.

Cum procesul de comerț exterior nu se oprește la frontierele țării, cercetarea cuprinde implicit studierea transportului internațional și a canalelor de distribuție, pînă la consumatorul sau utilizatorul final din străinătate. Este evident că o investigare sistematică a criteriilor de optimizare a mijloacelor de transport, rutelor și modalităților de transport și expediție internațională a mărfurilor de comerț exterior, precum și dezvoltării rețelei de comercializare românești în străinătate reprezintă sarcini importante. Aceasta cu atît mai mult cu cît reglementările din țările partenere se modifică mereu, fie în ceea ce privește tarifele de transport, fie referitor la facilitățile ce se acordă firmelor străine privind amenajarea unor depozite, magazine, expoziții cu vînzare etc. Cercetarea mai este necesar să fie efectuată și în legătură cu participarea românească la tîrgurile internaționale în străinătate, atît cea colectivă cît și cea individuală a unor întreprinderi de comerț exterior, comparațiile cu țările care se prezintă cu pavilioane naționale sau cu firmele concurente, permițînd concluziile pentru optimizarea acestei activități.

Indiferent însă de domeniul de investigare din complexa activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, preocuparea constantă a cercetării trebuie să ne-o îndreptăm spre **problemele eficienței — criteriul suprem de apreciere al oricărei tranzacții.** Această preocupare se înscrie pe linia indicației date de **tovarășul Nicolae Ceaușescu** în Cuvîntarea la Plenara Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie din iunie 1983. **„Va trebui să acordăm o atenție sporită dezvoltării științelor economice, legate de creșterea eficienței și rentabilizării** în toate sectoarele economice“ [2]).

Ne putem pune o întrebare firească în legătură cu actualul sistem de indicatori de eficiență. De ce să plecăm de fiecare dată, în calcularea indicatorilor de rentabilitate ai exportului de la prețul extern în valută la frontiera română ? N-ar fi mai normal să pornim de la prețul extern cu care se vinde marfa românească pe piața externă, fie la consumatorul final, fie la utilizatorul final și care știm că este uneori de 3—4 ori mai mare? O astfel de abordare ne-ar permite o aprofundare a tuturor elementelor prețului extern în valută, începînd de la frontiera română pînă la consumatorul sau utilizatorul final, determinînd mai concret pe lucrătorul de comerț exterior să-și aducă contribuții valoroase în domeniul optimizării mijloacelor, rutelor și modalităților de transport internațional, alegerii piețelor cu regimul de taxe vamale cel mai favorabil și cu restricții netarifare mai puține, găsirii celor mai scurte canale de distribuție, inclusiv a creării propriei rețele de comercializare, încheierii de contracte de export cu condiții de plată, care să sporească viteza de încasare a valutei, atît de necesară echilibrării balanței de plăți.

Aceasta a devenit o preocupare de bază în toate țările în curs de dezvoltare, unde o serie de cercetări au extins aria investigației fenomenului de comerț exterior între granița țării lor și magazinele din străinătate care le vînd produsele. Potrivit calculului economistului pakistanez Mahbub ul Haq, țările în curs de dezvoltare încasează pentru exportul a douăsprezece produse principale aproximativ 30 miliarde dolari, în timp ce după unele prelucrări, ambalări și reclamă, consumatorii din țările dezvoltate plătesc pentru aceleași produse circa 200 milioane dolari. Rezultă deci, că diferența de 170 miliarde dolari este încasată de societăți de transport și asigurare internaționale, de intermediari, de trusturi multinaționale avînd ca obiect tocmai comercializarea produselor prin canale proprii de distribuție. Numai 15 la sută din totalul încasărilor revine țărilor în curs de dezvoltare.

Opiniem că elaborarea unei fișe amănunțite cu toate costurile pe ruta graniță românească — magazin sau utilizator străin (așa cum dealtfel o facem la producție cînd calculăm prețul intern complet de export), ar permite analiza aprofundată a structurii prețului extern în valută, contribuind, totodată, la luarea de decizii care să conducă la sporirea încasărilor valutare a fiecărui export. În acest fel va putea spori sensibil aportul prețului extern în valută la creșterea eficienței exportului — criteriul suprem de apreciere a oricărei tranzacții comerciale. Concomitent încasărilor valutare suplimentare se vor reflecta pozitiv atît în bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii de comerț exterior cît și a întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export.

Octavian BOTEZ

---

[2]) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntarea la Plenara Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie din 9—10 iunie 1983, Ed. Politică 1983, pagina 16.

Pieţele valutare şi de capital

Perspectiva eurodolarilor

Anul 1983 s-a caracterizat prin menţinerea unei situaţii restrictive, dezavantajoase pentru debitori, pe piaţa creditului internaţional. Volumul finanţării externe, în mod deosebit al finanţării externe din surse private, a fost limitat, cu mult sub necesităţile impuse de dezechilibrele majore ale plăţilor internaţionale şi scadenţele datoriilor externe.

Această stare de lucruri a caracterizat şi piaţa eurocreditelor — componentă importantă a creditului internaţional. Este cunoscut că, datorită majorării deficitelor balanţelor de plăţi ale ţărilor importatoare de ţiţei — după al doilea „şoc petrolier" din 1979 — volumul eurocreditelor a crescut simţitor, de la aproape 80 miliarde dolari în 1980 la peste 130 miliarde dolari în 1981. Accentuarea fenomenelor de criză monetar-financiară internaţională, escalada dobînzilor şi dificultăţile tot mai mari întîmpinate de ţările în curs de dezvoltare la rambursarea datoriei lor externe au restrîns însă puternic volumul eurocreditelor în 1982 (83 miliarde dolari), în ciuda faptului că necesarul de finanţare externă al ţărilor a fost cel puţin la nivelul anilor 1980—1981.

În 1983 s-a înregistrat o nouă restrîngere sensibilă a eurocreditelor, la circa 72 miliarde dolari *). Cifra cuprinde 18 miliarde dolari eurocredite primite de Mexic şi Brazilia, în cadrul unor aranjamente bancare internaţionale sub auspiciile Fondului Monetar Internaţional. Dacă se exclud aceste credite speciale, de „forţă majoră" (legate, desigur, şi de intervenţia autorităţilor S.U.A. pentru a evita încetarea plăţilor de către aceşti mari debitori internaţionali şi efectele negative în lanţ asupra sistemului bancar american) volumul eurocreditelor din 1983 se situează la numai 54 miliarde dolari, respectiv cel mai scăzut nivel din ultimii şase ani.

Totodată, în 1983 a continuat procesul de înrăutăţire a condiţiilor de acordare a eurocreditelor. Marjele de dobîndă peste LIBOR s-au majorat, în special, în cazul ţărilor cu o situaţie financiară externă precară. Spre deosebire de anii 1976—1979, cînd marjele uzuale erau mai mici de un procent, în 1982—1983 o asemenea situaţie a devenit de excepţie ; în mod normal, în 1983 marjele de dobîndă au fost de peste 1,5 procente. La aceasta trebuie să se adauge faptul că, datorită menţinerii unei rate relativ înalte a dobînzilor, în S.U.A., LIBOR-ul s-a situat în jurul a 10 la sută, ceea ce constituie un nivel înalt dacă avem în vedere atenuarea inflaţiei în principalele ţări occidentale.

În ultimele luni ale anului 1983 s-a semnalat un reviriment pe piaţa eurocreditelor, dar numai în favoarea ţărilor dezvoltate. Irlanda, Belgia şi Franţa au putut obţine rapid întregul volum de credite solicitat, la marje avantajoase.

Specialiştii apreciază că în lipsa unor evenimente deosebite, aceste tendinţe vor continua în lunile următoare, astfel încît volumul total al eurocreditelor în 1984 va fi superior celui din 1983. Diferenţierea între ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare se va menţine, în defavoarea celor din urmă. Multe ţări în curs de dezvoltare — în special cele cu probleme ale datoriei externe — nu vor putea să obţină eurocredite decît în cadrul unor aranjamente încheiate cu F.M.I. Pe de altă parte, ţările membre ale O.E.C.D. vor putea obţine eurocredite chiar la marje de dobîndă mai mici decît în 1983.

Noţiuni explicative :

Piaţa internaţională de capital. Este constituită din totalitatea pieţelor de capitaluri naţionale şi internaţionale pe care au acces participanţii la schimburile mondiale de valori. Pe pieţele internaţionale de capital se obţin credite şi împrumuturi internaţionale şi se negociază diferite efecte de valori (acţiuni, obligaţiuni, cambii, certificate de depozit, bonuri de tezaur, titluri de credit etc.).

Instituţiile financiare în care se negociază împrumuturile şi au loc alte tranzacţii cu capitaluri sînt : bursele de valori, băncile comerciale, băncile de investiţii, societăţile de asigurări etc. În funcţie de termenele scadente ale împrumuturilor şi efectelor de valoare, piaţa internaţională de capital are trei segmente : piaţa capitalurilor pe termen scurt (pînă la 1 an), piaţa capitalurilor pe termen mediu (5—7 ani), piaţa capitalurilor pe termen lung (peste 7 ani).

Dobînzile şi condiţiile de acordare a împrumuturilor diferă în funcţie de instituţia financiară care le acordă : de exemplu, împrumuturile acordate de F.M.I. şi B.I.R.D. sau alte instituţii financiare internaţionale au dobînzi mai scăzute comparativ cu împrumuturile obţinute de pe euro-pieţe.

CREDIT. 1) În sens generic, încrederea de care se bucură o persoană fizică sau juridică în activitatea sa economică; 2) În contabilitate, **C.** este antonimul debitului. 3) În comerţ, relaţii financiare şi în general în economie, **C.** semnifică relaţiile în care înstrăinarea mărfii, în general a unei proprietăţi, este separată în timp de realizarea preţului ei. În acest sens **C,** reprezintă relaţia prin care o persoană, numită creditor, acordă în prezent unei alte persoane numită debitor, bani sau alte valori pentru a le restitui în valori echivalente, sau în alte forme, la o dată viitoare determinată, numită scadenţă. Implicînd o restituire în viitor, **C.** presupune, de regulă rambursarea unei valori mai mari, diferenţa constituind-o dobînda. Factorul timp care se intercalează între momentul acordării **C.** şi al scadenţei, numit perioada de rambursare, adaugă relaţiei de **C.** un element caracteristic — riscul de neplată care se acoperă, de regulă, prin asigurarea sau garantarea **C.** Toate aceste elemente se iau în considerare în aprecierea costului creditului. **C.** a apărut odată cu dezvoltarea schimbului de mărfuri. Succesiv în timp, practica **C.** s-a diversificat, în sensul că dacă în fazele incipiente avem o formă naturală (acordarea unui bun şi aşteptarea restituirii lui în viitor, la o dată convenită) ulterior au apărut noi forme, respectiv **C.** în mărfuri şi **C.** în bani (împrumutul). La **C.** în mărfuri, obiectul îl constituie mărfurile vîndute, rambursarea valorii lor cît şi a dobînzii aferente, efectuîndu-se în monedă. **C.** în bani formează activitatea principală a organizaţiilor financiar-bancare; în această formă, atît obiectul creditului, cît şi rambursarea lui împreună cu dobînda se fac în bani. **C.** a devenit unul din mecanismele fundamentale ale vieţii economice începînd cu secolul trecut, după revoluţia industrială. Făcînd posibilă anticiparea cumpărătorilor şi exercitînd un efect multiplicator asupra activităţii economice, **C.** s-a amplificat şi a devenit omniprezent în societatea modernă, fiind indispensabil aproape în toate sectoarele economice. Clasificarea generală a **C.** se poate face astfel : a) După termenul de rambursare — **C. pe termen scurt** (pînă la 1 an) ; **C.** pe termen mijlociu (între 1 şi 5 ani) ; **C. pe termen lung** (peste 5 ani) ; C. După obiectul creditării — **C. de producţie** (pentru finanţarea diferitelor activităţi productive, în industrie, agricultură, transporturi etc.) ; **C. de comerţ** (pentru facilitarea schimburilor de mărfuri şi servicii); **C. de consum** (vînzarea în rate, sau cu plata amînată, a bunurilor de consum) ; c) După calitatea creditorului — **C. bancar** (acordate de bănci sau alte instituţii financiare) ; **C. comerciale** (acordate în procesul vînzării — cumpărării, de către furnizor, cumpărătorului, de exemplu, prin intermediul cambiei); **C. bugetar** (acordate de la bugetul statului) ; **C. public** (acordat statului prin subscripţie publică de titluri de credit); d) Din punct de vedere al garanţiilor — **C. real,** sau **acoperit** (acordat pe baza unei garanţii mobiliare, sau imobiliare, dată creditorului de debitor) ; **C. personal** (acordat fără nici o garanţie reală, şi pe baza încrederii în bonitatea şi buna-credinţa creditorului); e) După aria geografică — **C. intern** (relaţie stabilită în cadrul economiei naţionale a unor ţări); **C. extern** sau **internaţional** (relaţie stabilită între subiecţi de drept din diferite ţări). **(M. I.)**

*) Datele statistice sînt cele publicate de cunoscuta bancă americană Morgan Guaranty Trust.

CREDITUL INTERNAȚIONAL. Formă de credit care apare în relațiile dintre țări. Constă într-un raport juridic internațional, (de obicei contract de împrumut), prin care o persoană (creditorul) pune la dispoziția altei persoane (debitorul) dintr-o țară diferită, un bun evaluat în valută, sau suma de bani în valută, urmînd ca debitorul să ramburseze creditorului valoarea împrumutată, după un anumit timp (scadența sau termenul de rambursare) și plătind în plus dobînda aferentă. Intensificarea schimburilor economice internaționale, volumul, complexitatea și valoarea mare a bunurilor ce fac obiectul acestor schimburi sînt cauze care determină ca resursele financiare proprii ale părților care participă într-un contract comercial internațional să nu fie suficiente. De aceea, în prezent, se recurge într-o măsură tot mai mare la finanțarea operațiunilor externe prin **C.I.**, care îmbracă forme foarte variate. Clasificarea **C.I.**: a) După părțile care le perfectează — **C.I.** guvernamentale (încheiate între două state); **C.I.** bancare (între o bancă și un client; pot fi credite financiare pure, fără o anumită destinație, sau credite legate, cînd privesc o anumită operație comercială); **C.I.** acordate de instituțiile financiare internaționale (F.M.I., B.I.R.D., Băncile regionale de dezvoltare etc.); eurocredite; credite comerciale de export; b) După natura lor — **C.I.** în mărfuri (creditele de export acordate de furnizor); **C.I.** în bani (în special credite bancare cu toate formele lor); c) După costul creditului — **C.I.** cu dobîndă fixă (credite guvernamentale, credite de export, unele credite bancare); **C.I.** cu dobîndă variabilă în funcție de L.I.B.O.R. (eurocredite); d) După gradul de garanție a rambursării — **C.I.** negarantate (vînzare prin credite fără garanții); livrarea de mărfuri în consignație; vînzarea prin incaso documentar); **C.I.** garantate (prin scrisoare de garanție bancară, cambie acceptată și avalizată, ipotecă, sau prin credit documentar); e) După modul de mobilizare a fondurilor — **C.I.** mobilizate de bănci (credite în cont curent, credite prin emisiune de obligațiuni, credite acordate de consorții bancare); **C.I.** mobilizate de comercianți (credite furnizor etc.); **C.I.** prin mobilizări speciale (leasing, forfetare, factoring), **C.I.** a luat o deosebită amploare în schimburile internaționale cu mașini și utilaje; în prezent, peste 70 la sută din exportul mondial de mașini, utilaje și echipamente industriale se realizează pe credit. În ultimul timp o luat o anumită extindere acordarea de credite și la exportul produselor chimice, bunurilor de consum etc. **C.I.** mai este folosit la finanțarea balanțelor de plăți, sau pentru alte operațiuni externe.

În R.S. România, relațiile de credit cu străinătatea se stabilesc pe bază de contracte comerciale internaționale, acorduri, convenții și alte înțelegeri internaționale. Acordarea și primirea de credite externe se efectuează prin bănci, întreprinderi de comerț exterior și alte unități economice autorizate, în condițiile legii. Resursele financiare necesare întreprinderilor pentru acordarea de credite, inclusiv în cadrul acordurilor și convențiilor interguvernamentale se asigură prin credite bancare, iar disponibilitățile din creditele externe primite se utilizează potrivit prevederilor din planul de credite. **(M.I.).**

EUROCREDITE — Credite acordate pe europiețe, în eurovalute, pe termen mediu (de obicei 5 ani), de către una sau mai multe bănci din circuitul eurovalutelor. Dobînda percepută pentru eurocredite se calculează prin adăugarea unei marje suplimentare la rata dobînzii existente pe piața eurovalutelor (L.I.B.O.R.). Marja suplimentară de dobîndă diferă în funcție de bonitatea beneficiarului de credit, ea variind de la cîteva zecimi de procent la cîteva procente.

Eurocreditele au luat o deosebită amploare în ultimii ani. Alături de întreprinderi private, guvernele a tot mai multe țări au devenit beneficiare de eurocredite.Eurocreditele sînt utilizate, în principal, pentru finanțarea diferitelor operațiuni de comerț exterior, iar în cazul cînd beneficiarii sînt guvernele, pentru finanțarea deficitelor din balanța de plăți. În cazul țărilor în curs de dezvoltare, care s-au văzut nevoite să apeleze la ele pentru finanțarea deficitelor din balanțele de plăți, eurocreditele au dus la agravarea datoriei lor externe, datorită condițiilor relativ oneroase în care sînt acordate (dobînzi ridicate, perioade scurte de rambursare etc.).

EUROVALUTE. — Valute convertibile care circulă pe europiețe, în afara sistemului bancar al țării de origine. Dolarii care circulă în afara S.U.A. se numesc eurodolari și reprezintă ponderea principală (cca. 80 la sută), în totalul eurovalutelor. Mărcile vest-germane care circulă în afara sistemului bancar din R.F. Germania se numesc euromărci, francii elvețieni care circulă în afara Elveției, se numesc eurofranci elvețieni, guldeni olandezi, euroguldeni olandezi, francii francezi, eurofranci francezi, lirele sterline, eurolire sterline etc. Principalele operațiuni financiare care se efectuează cu eurovalute sînt formarea, transformarea și transferarea depozitelor bancare. De exemplu, o bancă londoneză poate primi de la un comerciant vest-german o sumă de mărci spre depozitare în cont curent, creind, în consecință, un depozit la vedere în euromărci vest-germane; acest depozit poate fi ulterior transformat într-un depozit bancar la termen (1, 3, 6 sau 9 luni) pentru obținerea unor dobînzi mai mari, sau poate fi transferat altei bănci, eventual sub forma unui depozit în eurodolari pentru obținerea avantajelor rezultate din modificarea cursurilor de schimb. Băncile din circuitul eurovalutelor (eurobănci) sînt bănci private care urmăresc maximizarea profitului, în special prin recurgerea la operațiuni de arbitraj valutar. Rata dobînzii la depozitele reciproce constituite de către băncile din circuitul eurovalutelor, denumită LIBOR, este considerată reprezentativă, fiind baza de calcul pentru ratele dobînzii la creditele și împrumuturile internaționale pe termen mediu și lung.

Mugur ISĂRESCU

Conjunctura economică internațională

Cererea de energie pe plan mondial

Începînd cu anul 1973 (anul declanșării crizei energetice), viitorul cererii de energie, atît pe plan mondial, cît și în diversele regiuni ale lumii constituie subiectul a numeroase studii și estimări.

Unul dintre cele mai recente studii care abordează această problemă este cel intitulat „Previziuni referitoare la cererea de energie în țările industrializate și în țările în curs de dezvoltare în perspectiva anului 1990", elaborat de Institutul de cercetări economice din Zürich. Cifrele avansate de acest studiu (tabel nr. 1) privind consumul de energie primară pe plan mondial evidențiază cîteva aspecte caracteristice :

— accelerarea progresivă a consumului energetic pe plan mondial ;

— adîncirea inegalității dintre diversele regiuni ale globului în ceea ce privește evoluția consumului energetic ,

— existența unor ritmuri diferite de creștere a consumului energetic în diversele regiuni ale globului.

Majoritatea resurselor existente se caracterizează prin condiții dificile de exploatare, legate de adîncimea, conținutul redus în substanță, situarea lor în regiuni greu accesibile etc. Perspectivele diverselor surse de energie primară sînt destul de neomogene, remarcîndu-se următoarele aspecte :

— în cazul țițeiului există un număr destul de mare de mici cîmpuri petroliere, majoritatea localizate în țările în curs de dezvoltare și presupunînd costuri ridicate de exploatare ;

— în cazul gazelor naturale ritmul descoperirilor și importanța lor sînt mai accentuate decît în cazul țițeiului, principala problemă ridicată fiind aceea a găsirii unor soluții de transport mai economice ;

— cărbunele reprezintă o resursă energetică cu perspective destul de promițătoare, atît din punct de vedere al rezervelor, cît și al costului exploatării, care este mai scăzut, comparativ cu cel al celorlalte resurse. Singurul impediment major în calea dezvoltării utilizării acestei resurse îl reprezintă concentrarea geografică foarte pronunțată a rezervelor existente ;

Tabelul nr. 1

Previziuni referitoare la evoluția consumului de energie primară pe plan mondial, în perioada 1981—2020

Regiunea	Ritm mediu anual de creștere 1971—1981 (%)	consum 2020 TJ	%	Ritm mediu anual de creștere 1981—2020 (%)
Țări capit. dezvoltate	1,1	7,2	34,3	1
Țări socialiste	3,95	6,0	28,6	2
Țări în curs de dezvoltare — exportatoare de țiței	6	5,0	23,8	4,5
— neexportatoare de țiței	7,2	2,8	13	5,1
Total	2,5	21,0	100,0	2,2

Notă : TJ (tarra jouli) = $10\,j^2$ jouli.
Sursa : BP Statistical review. Prof. Bruno Frisch.

— energia nucleară, deși reprezintă o resursă energetică care înregistrează creșteri continue, deține totuși o pondere redusă în consumul total de energie primară, principalele impedimente în calea dezvoltării utilizării sale reprezentîndu-le investițiile aferente foarte mari, ca și problemele de ordin economic și social ;

— formele de energie reînnobilă, deși au înregistrat ritmuri de creștere foarte susținute (mai ales după declanșarea crizei energetice), par să aibă puține șanse ca ponderea lor să depășească 10—15 la sută pînă la sfîrșitul perioadei analizate.

Declanșarea crizei energetice a reliefat, pe lîngă necesitatea punerii în evidență a unor noi resurse energetice, și nevoia creării unor tehnologii care să utilizeze cît mai eficient energia. În ciuda eforturilor susținute făcute pe plan mondial după declanșarea crizei energetice în domeniul tehnologic, noile tehnologii s-au dezvoltat aproape în exclusivitate în țările industrializate. Dintre caracteristicile noilor tehnologii apărute se remarcă dezvoltarea lor prioritară pe baza nevoilor specifice ale țărilor industrializate, absența interesului din partea companiilor private din țările industrializate de a le transfera în țările în curs de dezvoltare, dacă nu întrevăd un profit imediat și mai ales necesitatea unor investiții extrem de importante pentru dezvoltarea lor.

Evaluarea cererii de energie pe plan mondial pe perioade de timp îndelungate prezintă numeroase dificultăți legate de faptul că, nici interdependențele dintre creșterea economică și consumul de energie și nici gradul în care introducerea noilor tehnologii (superioare din punct de vedere al eficienței consumului energetic) afectează consumul energetic nu pot fi cuantificate cu un grad de certitudine ridicat.

În scopul depășirii acestor dificultăți multe din studiile care abordează subiectul cererii de energie utilizează construirea de scenarii. Aceste scenarii, fie că pornesc de la o cerere de energie pe locuitor preconizată ca necesară pentru un nivel al populației globului la o anumită dată, fie că utilizează metoda estimării veniturilor sau a ritmurilor de creștere a acestora, efectuîndu-se diverse ipoteze în ceea ce privește energia necesară pentru obținerea unei unități de venit *).

În continuare se va încerca exemplificarea celor două metode, pornindu-se de la datele furnizate de studiul referitor la cererea de energie, elaborat de Institutul internațional pentru analiza sistemelor aplicate (IIASA), studiu care estimează că populația globului în perspectiva anului 2030 va fi de 8 miliarde de locuitori. Conform primei metode de evaluare a cererii de energie, pentru o cerere prezumată de energie pe locuitor de 3 KW, cererea totală de energie în anul 2030 va fi de 24×10^{12} W(24TW **), iar pentru o cerere prezumată de energie pe locuitor de 5 KW, cererea totală de energie în anul 2030 va fi de 40 TW.

Deci, conform primei metode de evaluare a cererii de energie, cererea totală de energie la un moment dat poate fi calculată prin multiplicarea cererii de energie pe locuitor cu cifra estimată pentru populația globului la data respectivă.

Cea de-a doua metodă de estimare a cererii de energie pornește, după cum s-a arătat, de la o creștere prezumată a PNB-ului pe plan mondial, ritmul mediu anual de creștere, conform prevederilor O.N.U. privind „Cel de-al treilea Deceniu al Dezvoltării" ***), preconizîndu-se să fie 7% pentru țările în curs de dezvoltare cu venituri scăzute, 2% pentru țările industrializate și 3% pe plan mondial. Pornindu-se de la faptul că valoarea PNB-ului pe plan mondial era în anul 1979 de 9874 mrd $ și aplicîndu-se ritmul de creștere considerat de 3%, se obține o valoare a PNB-ului de 44.600 mrd $ în perspectiva anului 2030 (în prețuri ale anului 1979). În continuare se ia în considerație pentru aproximarea cererii totale de energie, valoarea actuală a indicatorului consum de energie (0,92), obținîndu-se astfel cifra de 41 TW pentru cererea totală de energie în perspectiva anului 2030.

După cum se poate constata, rezultatul obținut prin utilizarea celei de-a doua metode este foarte apropiat de cel care s-ar fi obținut prin intermediul primei metode expuse, în condițiile în care consumul de energie pe locuitor ar fi fost de 5 KW, iar nivelul populației de 9 miliarde.

Presupunîndu-se că ritmul mediu anual de creștere al PNB-ului pe plan mondial ar fi fost 4% (cifră propusă de O.N.U. pentru „cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării") deci valoarea calculată a PNB-ului pe baza acestui ritm ar fi atins cifra de 73 000 mrd $ în anul 2030, iar indicatorul consum energetic/PNB s-ar fi îmbunătățit ajungînd la valoarea de 0,5, cererea totală de energie în perspectiva anului 2030 ar fi de 36,5 TW.

Calculele prezentate pentru aproximarea consumului energetic în perspectiva anului 2030 nu reprezintă de fapt previziuni în sensul strict al termenului, ci numai exemplificări menite să conducă la obținerea unor concluzii plauzibile. Astfel, dacă Națiunile Unite propun ca obiectiv în cadrul celui de-al III-lea Deceniu al dezvoltării, ritmuri medii anuale de creștere a PNB-ului de 2—3%, iar populația în anul 2030 se preconizează că va fi cuprinsă, între 8 și 11,5 mrd, chiar în condițiile îmbunătățirii indicatorului consum energetic/PNB de la valoarea actuală de 0,92 la 0,5, aplicîndu-se algoritmul de calcul expus mai sus s-ar obține o cerere totală de energie cuprinsă între 25 și 36 TW.

Aplicarea aceluiași algoritm de calcul pentru perioada analizată (1981—1990) conduce la rezultatul că cererea totală de energie pe plan mondial, în perspectiva anului 1990 va fi cuprinsă între 11 și 12 TW.

Iolanda VASILESCU
I.E.M.

*) Practic se calculează indicatorul consum energetic/PNB
**) TW = terra watt = 10^{12} watt
***) „Die Strategie für die Dritte Entwicklungsdekade, Abschn II, Gesamt und Einzelziele" în: Entwicklungspolitik, Materialien nr. 68 mai 1981, p. 8.

Piața mărfurilor de bursă

Hedging

Datorită amplorii pe care în zilele noastre o cunoaște activitatea diverselor burse din toată lumea, s-a ajuns ca un număr deosebit de mare de producători de produse prelucrate și de materii prime să fie obligați să participe la activitatea la bursă, dacă nu doresc cu bună știință să se lase neprotejați față de fluctuațiile prețurilor la dispo-

nibil. Într-adevăr, pe de o parte datorită complexității tot mai mari a produselor prelucrate, care înglobează un număr din ce în ce mai ridicat de materii prime (ce cotează la burse), întreprinderile realizatoare de produse prelucrate nu își pot asuma riscul de a-și vinde produsele la prețuri relativ fixe (comparativ cu cele ale materiilor prime ce fluctuează zilnic și care pot cunoaște în intervale scurte, de cîteva zile-săptămîni, aprecieri/deprecieri spectaculoase) și de a se aproviziona la prețuri superioare celor pe care le-am avut în vedere la stabilirea costurilor lor de producție/prețurilor lor de vînzare. Pe de altă parte, producătorii de materii prime nu își pot permite să-și vadă compromise planurile de dezvoltare (fundamentate pe baza unor încasări estimate pentru viitor aproximativ în baza prețurilor de azi) datorită evoluției incontrolabile a prețurilor și în consecință participă la bursă pentru a-și apăra interesele pe piața mărfii fizice. Astfel în întreaga lume producătorii de produse electrotehnice (cumpărători de cupru, aluminiu, zinc etc.), de produse alimentare (cumpărători de zahăr, cafea, cacao, uleiuri vegetale etc.), crescătorii de animale (cumpărători de furaje ai căror compuși cum ar fi cereale, șrot de soia etc.) apelează la hedging.

În „COMMODITY TRADING MANUAL" (Manual de comercializare a mărfurilor") publicat de Bursa din Chicago în 1980, găsim următoarea definiție a hedgingului :

„Inițierea unei poziții pe piața futures în scopul înlocuirii temporare a unei vînzări sau cumpărări de marfă fizică, vînzarea de contracte la termen în anticiparea unor vînzări viitoare de marfă efectivă ca o protecție împotriva unor posibile scăderi de prețuri sau cumpărarea de contracte la termen în anticiparea unor cumpărări viitoare de marfă cash ca o protecție împotriva unor posibile creșteri viitoare ale costurilor".

Fără folosirea hedgingului orice producător/comerciant din cei anterior amintiți se află angajat fără acoperire în speculații, fie că este conștient sau nu (cu sau fără voia sa) în implicațiile pe care le poate avea speculația pentru situația sa financiară.

Această primă abordare, și cea mai importantă, a hedgingului, aceea de protecție a obiectivelor bazată pe o anumită structură de preț de achiziție / de vînzare, ca de altfel și cea care privește hedgingul ca operațiune fără substanță (specială) se bazează în principiu pe marea similitudine existentă între evoluțiile prețurilor la termen (futures) pentru un produs la bursă și ale prețurilor pentru același produs însă pe piața de marfă efectivă (cash). Evoluția aproape paralelă a prețurilor cash cu cele futures se datorează faptului că marfa reprezentată de un contract futures se poate transforma, la expirarea termenului respectiv, în marfă efectivă, de o calitate standard cunoscută de toți cei interesați, disponibilă la un anumit punct de livrare. Într-adevăr, la expirarea unui termen de livrare la bursă comercianții care au cumpărat pe piața futures contracte la termenul respectiv pot fi solicitați să preia marfa respectivă (și în acest fel să-și acopere poate vînzări anterioare) în timp ce comercianții ce au vîndut la bursă — contracte pentru termenul respectiv — trebuie să facă dovada că au depus în locurile autorizate cantitățile de marfă, la calitatea standardizată, pe care le-au vîndut pe piața futures (cantități ce poate le-au cumpărat anterior de pe piața cash). Cu cît termenul futures este mai apropiat cu atît evoluția sa va fi mai apropiată de cea a prețurilor de pe piața cash, aceasta întrucît factorii aleatorii afectînd un preț la termen au influențe minime pentru termenul cel mai apropiat, fiind preponderenți factorii cunoscuți.

Întrucît hedgingul se bazează tocmai pe similitudinea marcantă existentă între prețurile futures și cele pentru marfă efectivă, datorită acestei similitudini „o poziție" adoptată pe piața la termen va contrabalansa în mare măsură „o poziție" pe piața efectivă, respectiv o pierdere pe piața efectivă va fi aproape acoperită de un cîștig pe piața la termen și invers (o pierdere pe piața la termen va fi aproape acoperită de un cîștig pe piața cash).

Datorită acestui procedeu, cel ce utilizează hedgingul, comercianul este protejat de evoluțiile potrivnice masive ale prețurilor și rămîne să suporte numai efectele pe care le are evoluția diferenței dintre prețurile cash și cele futures.

Acest mod de abordare a hedgingului, și anume de protecție a obiectivelor stabilite prin plan contra mișcărilor contrare masive ale prețurilor este prezentat în următoarele exemple.

Să presupunem că un producător agricol are nevoie să obțină pe cerealele din recolta sa un anumit preț X care să-i asigure acoperirea costurilor și obținerea unui beneficiu necesar îndeplinirii obiectivelor sale viitoare. El nu are nevoie să aștepte pînă la strîngerea recoltei pentru a-și vinde produsele la prețul dorit X. Întrucît pînă atunci diverse cauze pot determina scăderea considerabilă a prețurilor, și în consecință împiedica realizarea planurilor de dezvoltare ale producătorului agricol, în momentul în care pe piața la termen cerealele de tipul celor produse de respectivul producător, sînt tratate, dacă nu la prețuri superioare, atunci cel puțin similare celui care i-ar asigura recuperarea costurilor și obținerea beneficiului, agricultorul poate proceda la vînzarea la termen a unei cantități de marfă egală cu cea pe care estimează că o va obține.

În acest fel el are asigurat un preț apropiat de cel optim „X". Dacă pînă la recoltare prețurile pentru marfa efectivă cresc, cîștigul pe care-l va realiza din vînzarea recoltei la prețuri mai mari ca „X" va acoperi, în cel mai rău caz aproape integral, pierderea înregistrată prin cumpărarea pe piață la termen la prețul mărit de X a cantității de marfă necesară acoperirii vînzării sale anterioare. Dacă însă prețurile pentru marfă fizică scad, la veniturile realizate din vînzarea recoltei sale se adaugă diferența favorabilă obținută prin cumpărarea la prețuri mai mici ca X a cantității de marfă necesară pentru acoperirea vînzării la termen anterioare (efectuate la prețuri aproape egale cu X).

Acest exemplu, evidențiază că în ipoteza în care nu s-ar fi executat hedge (ignorînd cazul favorabil cînd prețurile ar fi crescut) scăderea prețurilor pentru cereale s-ar fi dovedit a avea efecte profund negative pentru agricultor, care ar fi putut să se găsească în situația nu numai de a nu obține beneficii dar de a nu-și recupera nici cheltuielile.

În privința necesității efectuării de hedge de către întreprinderile industriale, consider că exemplul următor este elocvent.

O întreprindere ce realizează motoare electrice pentru aparate de uz casnic primește comenzi interne și externe pentru un întreg an de producție. Dacă dorește să nu-și afecteze competitivitatea externă va trebui, pentru protecția împotriva posibilelor creșteri ale prețurilor elementelor din cupru, zinc, aluminiu, să nu facă cumpărări de materie primă efectivă (acțiune ce i-ar mări costurile de depozitare, finanțare a stocurilor mari de marfă etc.) ci să procedeze la cumpărarea de contracte la termen pentru cantitățile de materii prime necesare în viitor în producție. Atunci cînd va avea nevoie în producție de cuprul, aluminiul, zincul efectiv va proceda la cumpărări pe piața fizică urmînd a acoperi eventualele diferențe nefavorabile (între costul avut în vedere la stabilirea prețului de vînzare și cel final din ziua cumpărării) prin cîștigurile realizate pe piața la termen (din vînzarea la prețuri mai mari a contractelor la termen achiziționate în momentul trecut în care n-a cunoscut necesarul pentru producție).

Un alt domeniu în care se impune cu stringentă necesitate efectuarea de hedge este cel al comerțului cu cereale / oleaginoase și în general al comerțului propriu-zis cu orice produse de bursă.

Astfel, un comerciant spre a se feri de efectele dezastruoase pe care le-ar avea pentru el o creștere de prețuri pentru o cantitate de marfă pe care el s-a angajat să o livreze unor beneficiari, dar pentru care nu a găsit încă furnizorii care să-i asigure marfa în condițiile cerute de el, simultan vînzării sale pe piață de marfă efectivă, comerciantul va trebui să procedeze la cumpărarea la termen a unei cantități de marfă egală cu cea vîndută pe piață efectiv.

În acest fel el se protejează, în cea mai mare parte, împotriva unei creşteri de preţuri pe piaţa la disponibil, întrucît la cumpărarea la preţ mai mare decît cel de la vînzarea sa a mărfii fizice pentru a-şi îndeplini obligaţia de livrare va folosi şi sumele cîştigate prin vînzarea (la preţuri mai mari decît cele de achiziţie) a mărfii cumpărate pe piaţa la termen. În acest fel el va face faţă cu succes evoluţiei potrivnice lui a preţurilor pe piaţa la disponibil.

În mod similar dacă un comerciant ar achiziţiona pe piaţa la disponibil o cantitate de cereale în vederea vînzării ulterioare la un preţ mai ridicat, iar piaţa ar urma o evoluţie contrară, (respectiv preţurile ar scădea) fără ca el să fi reuşit să vîndă, comerciantul ar înregistra o pierdere care poate l-ar obliga să părăsească domeniul de activitate. De aceea, pentru a evita această situaţie, simultan cu vînzarea pe piaţa la disponibil, comerciantul procedează întotdeauna la cumpărarea pe piaţa la termen a aceleiaşi cantităţi de marfă pentru acelaşi termen de livrare. Chiar dacă preţurile la disponibil ar scădea faţă de preţul său de cumpărare, dacă a efectuat hedge, situaţia financiară a acestui comerciant nu este influenţată deosebit.

Datorită cumpărării pe care a efectuat-o pe piaţa la termen comerciantul va fi în măsură să revîndă această cantitate la un preţ mai mare şi să folosească diferenţa favorabilă la cumpărarea mărfii efective la un preţ mai mare (decît aproximativ cel de vînzare).

Din exemplele de mai sus a reieşit cu claritate cum piaţa la termen (futures) **trebuie** să fie folosită de toţi cei care activează pe piaţa la disponibil (cash) a diverselor produse.

Efectuarea de vînzări / cumpărări numai pe piaţa cash (neţinînd cont de ipoteza obţinerii de cîştiguri şi acoperiri ce nu modifică substanţial situaţia financiară a unui participant pe piaţă), comportă riscul considerabil al înregistrării unor pierderi ce pot conduce la încetarea activităţii respectivului. Lipsa acţiunilor de minimizare a influenţelor negative asupra activităţii comerciale poate pune în pericol pe cel ce comercializează mărfuri de bursă. În practica internaţională necesitatea efectuării de hedge pentru protejarea / asigurarea atingerii obiectivelor este recunoscută şi încurajată prin sumele mai mici cerute de regulamentele burselor pentru poziţii de hedge decît pentru simple poziţii speculative ca şi prin încurajarea de către bănci a protejării prin hedge a valorii stocurilor de marfă nevîndută / neintrată în producţie, recoltelor etc.

ec. Petre DUMITRU

Noţiuni, termeni, operaţiuni

Operaţiuni în contrapartidă

3. **Tranzacţiile din categoria de compensaţie comercială :**
a) **Tranzacţii de barter** (barter transactions — în engleză, transactions de troc — în franceză, Bartergeschäfte — în germană), ca forma cea mai simplă de tranzacţie în contrapartidă, implicînd schimb direct de marfă contra marfă, fără decontare financiară şi deci fără transfer de fonduri. Aceste tranzacţii se caracterizează prin :
— se încheie un singur contract care conţine prevederi despre ambele livrări ;
— nu există facturare în valută convertibilă şi nici transferuri financiare, ci este pur şi simplu un flux în două sensuri de mărfuri ;
— nu se implică în operaţiune nici o terţă parte ;
— schimbul de mărfuri are loc în general simultan sau într-un interval scurt de timp.

b) **Tranzacţii de compensaţie** (compensation deals, transactions de compensation, Kompensationsgeschäfte) şi, de asemenea, termenii de **cumpărări legate** (linked purchases, contreparties, achats liés) ; adesea se fac confuzii între compensaţie şi cumpărare în contrapartidă ; variante ale tranzacţiilor de compensaţie sînt :
— compensaţia în sensul strict al termenului, care se caracterizează prin :
— se elaborează un singur contract, care stabileşte livrările şi livrările în contrapartidă ;
— exportatorul va fi plătit în mod normal prin mijloace de plată pentru ceea ce depăşeşte proporţia de livrări de produse în contrapartidă, iar pentru partea de plată primită sub formă de produse, el va trebui să aştepte pînă cînd acestea vor fi vîndute contra mijloacelor de plată ; pentru perioada de aşteptare, exportatorul are nevoie de o finanţare ;
— facturarea se face într-o monedă convertibilă convenită ;
— angajamentul de compensaţie poate fi transferat unei terţe părţi ;
— cumpărările în contrapartidă (counterpurchases, contre-achats, Gegengeschäfte) pot fi succint caracterizate prin:
— se întocmesc două contracte legale separate, care funcţionează separat unul de altul ; unul guvernează vînzarea şi prevede plata pe deplin în valută, în timp ce cel de-al doilea conţine o clauză generală de angajament de cumpărare în contrapartidă de produse, într-un anumit interval de timp, rareori stabilind şi tipul de produse ;
— fiecare dintre cele două livrări sînt plătite separat ;
— cele două operaţiuni nu trebuie în mod necesar să fie sincronizate ;
— facturarea este făcută într-o valută convertibilă convenită ;
— de regulă se trece o clauză care acoperă transferul către o terţă parte.

Această operaţiune de cumpărare în contrapartidă de mărfuri pentru importuri are cîteva variante şi anume :
— **precompensare** (anticipatory purchases, linkage deals, achats anticipés, compensations préventives ; Junktingeschäft) ;
— **tranzacţii paralele** (parallel transations, opérations dites parallèles, Parallelschäfte) sau countertransactions, transactions avec counterpartie, Auflagengeschäfte) ;
— **cumpărări în contrapartidă ca parte a unui aranjament** general (long term commercial framework agreements ; contre-achats dans le cadre d'un arrangement global, accords d'échange de produits ; lettre d'intention).

B. Tranzacţiile din categoria de compensaţie industrială:
a) **Aranjamentele de cumpărare a producţiei realizate** (buy-back arrangements ; accord de rachat ; arrangements de rachat de la production ; Rückkaufgeschäfte) sînt caracterizate prin :
— implică de regulă valori ridicate, fiind cele mai mari contracte de furnizare cu echipament şi tehnologie ;
— există o legătură directă între produsul furnizat şi produsele preluate în contrapartidă ;
— decalajul în timp între livrarea utilajului şi cea a contrapartidei poate fi mare ;
— datorită acestui decalaj mare de timp, sînt necesare prevederi pentru un credit separat, care să permită furnizorului să-şi acopere cheltuielile ;
— în unele cazuri, valoarea produselor preluate ca contrapartidă este mai mare decît valoarea furnizată atît pentru a acoperi cheltuielile financiare şi „costurile locale", cît şi pentru că exportatorul, furnizor de instalaţii, este interesat să fie aprovizionat cu materii prime sau produse energetice.

b) **Alte forme** de tranzacţii din categoria de compensaţie industrială se referă la acordul cadru, care acoperă şi alte aspecte, determinînd relaţia dintre parteneri pe o perioadă lungă de timp.[29])

Tendinţe şi orientări de viitor privind evoluţia comerţului internaţional în contrapartidă.

Comerţul internaţional în contrapartidă a evoluat în contextul actualei crize economice mondiale şi al existenţei unor diferenţe în mecanismele economice ale diferitelor grupe de ţări : ţări capitaliste dezvoltate, ţări în curs de dezvoltare, ţări socialiste, care sînt însă cuprinse — în con-

textul sporirii interdependențelor dintre țări pe plan economic internațional — în cadrul diviziunii mondiale a muncii, avînd caracter unitar universal. Recurgerea la tranzacții comerciale fără intermediul mijloacelor de plată, prin plata importurilor cu contrapartizi de mărfuri a constituit de mult o cerință obiectivă de desfășurare a schimburilor comerciale internaționale. Actuala criză economică mondială a amplificat mult, dar nu a produs aceste schimburi. Ele au existat și înaintea izbucnirii în formă acută a crizei fizionomiei relațiilor economice internaționale și vor continua să fie necesare și în cazul în care pe planul creșterii economice s-ar depăși actuala situație de stagnare și criză ce se manifestă practic în întreaga lume. Recesiunea occidentală, adică acea criză sectorială din cadrul crizei economice mondiale, care se referă la criza tipului de creștere economică, ar putea fi depășită în timp, creșterea economică putînd cunoaște, cel puțin cu caracter ciclic, pentru anumite perioade de timp, o reînviorare. Odată cu aceasta însă, comerțul în contrapartidă nu ar dispărea, întrucît el este legat în special, de alte aspecte sectoriale ale crizei economice mondiale și anume de criza sistemului comercial, a relațiilor financiar-valutare internaționale, a creditului internațional etc.

În același timp, comerțul internațional în contrapartidă va cunoaște în viitor o evoluție semnificativă legată de dezvoltarea tehnicilor de desfășurare a schimburilor, de menținere și chiar amplificare a necesităților de a conlucra între țări cu orînduiri sociale diferite și cu grade de dezvoltare diferite. Constituind și o modalitate de evitare sau cel puțin de diminuare a incidențelor recrudescenței protecționismului comercial, comerțul în contrapartidă va oferi și în viitor o alternativă atractivă în raport cu schimburile comerciale restricționate, obstrucționate de obstacole artificiale, cu caracter tarifar și netarifar. Aceasta cu atît mai mult cu cît deja compensația comercială, preluarea de contrapartidă de marfă, constituie tot mai mult un element definitoriu al politicilor comerciale aplicate de mereu mai multe state.

Fiind direct legat de situația financiar-valutară a țărilor, comerțul în contrapartidă va fi și în viitor o cerință majoră a țărilor fără monedă convertibilă. În special țările care au o datorie externă ridicată vor dori și în viitor să recurgă la acest mod de desfășurare a relațiilor comerciale, avînd în vedere perspectiva de menținere a insuficienței lichidităților internaționale în cazul țărilor debitoare, care trebuie să facă față poverii datoriei externe. În aceste condiții, în perspectiva vitiorului previzibil se poate aprecia că va spori preocuparea pentru comerțul în contrapartidă, în special din partea țărilor în curs de dezvoltare. Așa cum s-a menționat deja, în ultimii ani principalele promotoare ale comerțului în contrapartidă au devenit țările în curs de dezvoltare. Așadar, majoritatea relațiilor în contrapartidă tind să fie localizate în dimensiunea „Nord-Sud" a relațiilor economice internaționale și nu în cea „Est-Vest", așa cum era caracteristic pînă de curînd.

În comerțul internațional în contrapartidă se evidențiază mutații structurale profunde, care se vor accentua în viitor. În timp ce în deceniile trecute caracteristic era schimbul de produse prelucrate superior și tehnologie (mașini, utilaje, instalații complexe, licențe know-how etc.) din partea țărilor capitaliste dezvoltate contra bunuri de consum și semifabricate, mai ales din țările socialiste europene, în viitor se va extinde schimbul între produsele prelucrate exportate de țările dezvoltate contra materii prime și produse energetice din țări în curs de dezvoltare.

O extindere va cunoaște în viitor și comerțul în contrapartidă dintre țările în curs de dezvoltare și între acestea și țările socialiste. Se întrevede și schimbarea orientării geografice a comerțului internațional în contrapartidă. Majoritatea schimburilor în contrapartidă nu vor mai fi concentrate în cadrul comerțului intraeuropean (între țările capitaliste și țările socialiste membre ale Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa), ci se vor extinde spre țările în curs de dezvoltare din Asia de sud-est, Africa, America Latină.

O orientare însemnată a comerțului internațional în contrapartidă se referă la sporirea dimensiunii tranzacțiilor, ca și a caracterului relațiilor dintre partenerii comerciali. Tranzacții — inclusiv cu participarea directă a guvernelor, a marilor întreprinderi de stat și a societăților transnaționale — de mari valori vor da stabilitate sporită relațiilor dintre parteneri, imprimînd un caracter de durată, de relații pe termen lung, conducînd la scăderea rolului și ponderii tranzacțiilor comerciale întîmplătoare, de o singură dată.

După cum se știe, adesea se susține că tranzacțiile în contrapartidă vin în contradicție cu principiile de funcționare ale sistemului comercial internațional bazat pe multilateralitate și avînd în centrul său drept cadru instituțional internațional Acordul General pentru Tarife Vamale și Comerț (G.A.T.T.). Așa cum am arătat și noi, comerțul în contrapartidă nu contravine prevederilor G.A.T.T., nefiind „ilegal" din acest punct de vedere. În același timp, sporirea comerțului în contrapartidă constituie desigur o sfidare la adresa funcționării defectuoase a sistemului comerțului internațional, disfuncțiilor care s-au dezvoltat în sistem. Ca și în alte domenii, în comerțul internațional contemporan, practica relațiilor a luat-o înaintea teoriei doctrinei. În viitor este de așteptat ca cerințele de dezvoltare a relațiilor comerciale internaționale sub formă de tranzacții în contrapartidă să impună o îmbunătățire și a doctrinei comerțului internațional, a teoriei comerțului internațional.

dr. **Aurel DUȘAN**
dr. **Aurel GHIBUȚIU**

[29]) East-Vest Trade, op. cit., partea I și II.

O. C. D. E. Criterii de competitivitate

European Management Forum publică anual studiul intitulat „Raport asupra competitivității industriale". Ultimul, apărut în 1983, elaborat după sondaje ample efectuate în țările membre ale O.C.D.E., alcătuiește un clasament bazat pe un număr de 245 de criterii grupate în 10 categorii de așa-numiți factori de competitivitate. Faptul că o mare parte a criteriilor (indicatorilor) sînt calculate pe locuitor asigură comparabilitatea datelor indiferent de mărimea țărilor. Factorii sînt enumerați mai jos.

1. **Dinamismul economiei,** definit ca : o creștere economică puternică, o producție industrială în expansiune favorabilă investițiilor, modernizarea întreprinderilor, transformarea structurală a industriei. Criteriile, în număr de 22, se referă la mărimea și ritmul de creștere a P.I.B., rezervele monetare, evoluția diferitelor ramuri industriale, a agriculturii etc. Clasamentul după acest factor are în frunte, în ordine, Japonia, S.U.A., R. F. Germania, Italia, Franța, Elveția.

2. **Eficiența industrială.** Cîteva din criteriile care o determină sînt prețurile, costurile, productivitatea, investițiile industriale, mărimea valorii adăugate, orarul de lucru, absenteismul. Japonia ocupă primul loc, fiind urmată de Elveția, Austria, Olanda, Irlanda, S.U.A., Grecia, Turcia, R. F. Germania. În mod surprinzător Anglia, Belgia, Franța, Italia se clasează pe locuri mai puțin bune.

3. **Dinamismul pieții.** Este determinat pe baza unor criterii ca : cererea pieții (interne), investițiile în publicitate și în marketing, calitatea, concepția și designul produselor, promptitudinea livrărilor, calitatea serviciilor postvînzare, controlul prețurilor, eficacitatea legislației privind cartelurile ș.a. Acest factor conduce la un clasament avînd pe primele locuri S.U.A., Elveția, R. F. Germania, Japonia, Danemarca, Canada, Suedia, Olanda. În schimb Franța și Italia se găsesc abia pe locurile 16 și 17.

4. **Dinamismul financiar,** rezultat pe baza analizei mijloacelor financiare disponibile pentru investiții, a mărimii marjelor de profit și a unor aspecte ca : gradul de colaborare dintre bănci și întreprinderi, facilitatea mobilizării rapide de credite pentru noi „întreprinderi" industriale, atragerea economiilor populației spre investiții productive, politica fiscală și monetară, puterea financiară a întreprinderilor și băncilor. Clasamentul începe cu

Elveţia, Japonia şi S.U.A. Pe locurile următoare se găsesc Australia, R. F. Germania, Canada, Anglia.

5. **Resursele umane**, respectiv o populaţie activă, dinamică, educată, sănătoasă. Criterii sînt gradul de calificare a forţei de muncă, date privind demografia, populaţia activă, mobilitatea profesională ş.a. Cele mai bine plasate sînt S.U.A., Japonia, Canada, Suedia, Australia, Elveţia, Finlanda.

6. **Rolul redus al statului în economie.** Sînt avute în vedere mărimea cheltuielilor publice, a impozitelor, gradul de centralizare şi de intervenţie a statului, locul şi mărimea întreprinderilor publice. În frunte se clasează S.U.A., Elveţia şi Canada.

7. **Resursele naturale şi infrastructură.** Sînt considerate indispensabile pentru competitivitate „autosuficienţa" în energie şi materii prime, ca şi dezvoltarea transportului, telecomunicaţiilor şi a circulaţiei informaţiilor. Primele locuri le ocupă S.U.A., Canada, Australia, Norvegia, Suedia şi Anglia.

8. **Deschiderea spre exterior.** O legătură permanentă cu exteriorul, atît în ce priveşte comerţul cît şi ideile, sînt primordiale. Criteriile le reprezintă importanţa comerţului exterior, gradul de diversificare a exportului, raportul de schimb, favorizarea intrării investiţiilor străine ca şi investiţiile în străinătate ale ţării, călătoriile în străinătate etc. Locul întîi revine Olandei, urmată îndeaproape de Japonia, cu toate că aceasta din urmă este acuzată de a nu facilita suficient investiţiile străine, aspect compensat prin punctajul mare obţinut la celelalte criterii. În prima parte a clasamentului se mai află Elveţia, Anglia, R. F. Germania, Belgia.

9. **Deschiderea spre viitor.** Capacitatea de a pregăti viitorul, atît la nivel tehnic cît şi psihologic, este determinantă pentru un nivel înalt de competitivitate. Printre criterii se numără nivelul cheltuielilor de cercetare[1], numărul de brevete raportat la numărul de locuitori,[2] numărul de roboţi industriali[3], capacitatea întreprinderilor de a exploata inovaţiile, supleţea industriei, strategia pentru vii-

Două lucrări în domeniul comerţului exterior

Recent, **Institutul de Economie Mondială** a publicat în colecţia sa **„Biblioteca de Economie Mondială"** două noi lucrări cu caracter economic şi juridic, rod al susţinutei activităţi de cercetare desfăşurate pe parcursul anului 1983. Prin problematica abordată şi prin analizele întreprinse, ambele lucrări prezintă un interes major atît pentru specialiştii din sfera activităţii de comerţ exterior şi cooperare economică internaţională, cît şi pentru cercetători, cadre didactice şi studenţi.

Prima lucrare *) abordează — pentru prima dată în literatura de specialitate din ţara noastră — reglementările specifice aplicabile investiţiilor de capital străin într-un număr de 23 de ţări partenere comerciale ale R. S. România. Este semnificativ faptul că autorii nu îşi propun o simplă prezentare documentară a aspectelor specifice legate de efectuarea investiţiilor străine în ţările respective, ci propun cititorului o analiză comparativă a acestora. Meritul principal al lucrării este acela că reuşeşte să trateze în mod unitar aspecte foarte diverse ale legislaţiei şi practicii existente în ţările luate în considerare, precum : atitudinea generală a statelor faţă de capitalul străin şi stimulentele sau restricţiile utilizate în acest domeniu ; diversele proceduri de antamare şi aprobare a efectuării de investiţii străine (inclusiv fazele care trebuie parcurse şi instituţiile implicate în acest proces); modalităţile specifice de concretizare a investiţiilor străine (în special tipurile principale de societăţi cu participare străină la capital, modalităţile de constituire, conducere şi funcţionare a acestora, reglementările privind transferul profiturilor şi repatrierea capitalului etc.).

Pentru a conferi lucrării un cît mai pronunţat caracter analitic, autorii întreprind, în ultima parte a acesteia, o binevenită evaluare proprie a diverselor stimulente şi restricţii pe care le implică reglementarea investiţiilor de capital străin în ţările analizate.

Astfel concepută, bine structurată, de un bun nivel ştiinţific, lucrarea prezintă un dublu interes pentru cititori. În primul rînd, ea oferă acestora o bază concretă de cunoaştere şi evaluare a posibilităţilor şi condiţiilor existente în cele 23 de ţări pentru eventuala constituire a unor societăţi mixte cu participare românească pe teritoriile acestora. În al doilea rînd, ea oferă, în mod sintetic, informaţii preţioase cu privire la experienţa internaţională în domeniul abordat, care pot fi luate în considerare în cadrul preocupărilor de continuă perfecţionare a cadrului legal şi organizatoric asigurat societăţilor mixte de producţie şi comercializare înfiinţate pe teritoriul R. S. România.

A doua lucrare **) abordează o problemă de interes major în condiţiile noului mecanism economico-financiar şi valutar în activitatea de comerţ exterior, cea a exportului în contrapartidă. Într-o primă parte, lucrarea examinează motivaţiile economice ale comerţului în contrapartidă, punîndu-se în relief faptul că această formă de comerţ nu constituie o „invenţie" nici recentă şi nici a ţărilor socialiste sau a ţărilor în curs de dezvoltare — cum se afirmă uneori — ci o modalitate practicată în toate ţările lumii. Cea mai mare parte a lucrării este încă consacrată abordării problemelor juridice ale comerţului în contrapartidă, dintre care semnalăm: forme ale contractelor în contrapartidă ; folosirea unuia sau a mai multor contracte ; raportul între contractul cadru de export şi contrapartida şi contractele subsecvente ; determinarea obiectului contractului de contrapartidă ; durata de executare a contractului ; clauza penală ; garantarea executării obligaţiilor de export ; raporturile dintre întreprinderile române de comerţ exterior în realizarea exportului în contrapartidă ; probleme de drept internaţional privat referitoare la contrapartidă.

În abordarea problematicii menţionate, autorii au ţinut seama nu numai de dispoziţiile legale în vigoare, ci şi de practica întreprinderilor române de comerţ exterior şi a firmelor străine în materie, precum şi de opiniile exprimate în literatura juridică română şi străină, urmărind să identifice şi să fundamenteze soluţiile care dau satisfacţie intereselor economiei şi comerţului românesc. Scrisă la un bun nivel ştiinţific şi bine documentată, lucrarea constituie un instrument util de lucru pentru juriştii şi economiştii din sfera comerţului exterior.

dr. **AL. DETEŞAN**

*) **„Reglementarea investiţiilor străine în unele ţări partenere. Analiză comparativă"** (autori : dr. Adrian Constantinescu — coordonator, Sofia Andreoiu, Angela Duţu şi Costea Munteanu), Institutul de Economie Mondială (colecţia „Biblioteca de Economie Mondială" nr. 62), Bucureşti, 1984.

) **„Exportul în contrapartidă. Probleme juridice" (autori : dr. Victor Babiuc — coordonator, prof. dr. Ion Rucăreanu, Victor Tănăsescu, lector dr. Corneliu Bîrsan, dr. Adrian Constantinescu, Aurel Dumitrescu, asistent dr. Dragoş Sitaru)

tor a întreprinderilor ş.a. Japonia devansează toate celelalte ţări. O urmează Elveţia, R. F. Germania, Suedia, Austria, Olanda, S.UA.

10. Consens şi stabilitate socio-politică. Unul din criterii este numărul zilelor de greve, care indică în ce măsură există o coeziune socială şi o diferenţă rezonabilă între salarii. S-a recurs şi la un sondaj în rîndul populaţiei pentru determinarea gradului de încredere în viitor. Elveţia, Norvegia, Suedia şi Japonia ocupă primele locuri. În schimb Irlanda, Anglia şi mai ales Italia sînt plasate printre cele din urmă.

Cei 10 factori menţionaţi, evaluaţi pe baza a 245 criterii, a permis calcularea unui punctaj care conduce la un clasament general al competitivităţii ţărilor membre ale O.C.D.E., pe care îl redăm mai jos.

Locul Ţara Punctajul (100 max.)			
1. Japonia	91	5. Olanda	62
2. Elveţia	88	6. Canada	60
3. S.U.A.	81	7. Australia	58
4. R. F. Germania	74	8. Finlanda	57
9. Suedia	56	16. Irlanda	39
10. Austria	56	17. Spania	33
11. Danemarca	51	18. Italia	29
12. Norvegia	49	19. Turcia	26
13. Anglia	46	20. Noua Zeelandă	25
14. Belgia-Luxemb.	46	21. Grecia	24
15. Franţa	40	22. Portugalia	12

1) Cheltuieli de cercetare % din PIB (în 1980) : S.U.A. 2,3, Elveţia 2,2, R.F.G. 2,1, Japonia 2,1, Anglia 2,1, Olanda 2,0, Franţa 1,8

2) Nr. de brevete la 100.000 locuitori (în 1980) ; Japonia 33, S.U.A. 16, R. F. Germania 16, Franţa 15, Grecia 11, Anglia 9, Belgia-Luxem. 9, Italia 3, Olanda 3.

3. Parcul de roboţi număr (în 1982) : Japonia 13000, S.U.A., 6250, R. F. Germania 3500, Suedia 1300, Anglia 1152, Franţa 950, Italia 700, Belgia 350, alte ţări occidentale 1200.

Rodica GHEORGHIŢĂ
I.E.M.

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

contract economic

Momentul şi efectele eliberării transportului de către cărăuş

În cadrul contractului avînd ca obiect transportul mărfurilor pe calea ferată, eliberarea transportului la destinaţie constituie principala obligaţie a cărăuşului. Ea implică, în acelaşi timp, deplasarea mărfurilor de la staţia de expediţie pînă la cea de destinaţie într-un anumit termen, ca şi asigurarea integrităţii produselor în timpul transportului. Ca atare, nu este lipsit de interes să analizăm momentul în care are loc eliberarea mărfurilor de către cărăuş, ca şi efectele multiple pe care le produce eliberarea, respectiv preluarea produselor de către destinatar.

Potrivit art. 61 pct. 1 din Regulamentul de transport C.F.R., „calea ferată este obligată să elibereze destinatarului, în gara de destinaţie indicată de predător, scrisoarea de trăsură şi marfa contra adeverinţei de primire şi contra plăţilor tuturor creanţelor rezultînd din scrisoarea de trăsură".

Totodată, preluarea mărfurilor de la cărăuş este o îndatorire a destinatarului. În acest sens, art. 49 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 prevede că „destinatarul este obligat să primească mărfurile de la cărăuş...". Prin urmare, destinatarul nu este îndreptăţit să refuze preluarea mărfurilor sub motiv că ele i-au fost livrate necontractual. Cărăuşul fiind un terţ în ceea ce priveşte raportul juridic de furnizare, nu i se poate opune cu temei o asemenea împrejurare. Aşadar, destinatarul-beneficiar are — şi în această situaţie — obligaţia de a prelua mărfurile, urmînd să reglementeze cu expeditorul-furnizor consecinţele livrării unor produse necontractate.

Din prevederile reproduse ale Regulamentului de transport C.F.R. rezultă că achitarea taxelor de transport — atunci cînd asemenea taxe sînt în sarcina destinatarului — constituie o condiţie pentru eliberarea transportului. Cu alte cuvinte, achitarea taxelor de transport şi eliberarea transportului nu se confundă. Este motivul pentru care data eliberării transportului nu este în mod necesar identică cu data cînd s-au achitat taxele de transport.

Această concluzie este susţinută azi de dispoziţiile art. 35 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, dispoziţii care întregesc prevederile citate ale Regulamentului de transport C.F.R., adaptîndu-le, totodată, la condiţiile în care se desfăşoară astăzi circulaţia mărfurilor. Astfel, la destinaţie, cărăuşul este obligat să procedeze — împreună cu angajatul destinatarului însărcinat cu primirea mărfurilor şi a membrilor comisiei de primire ce eventual sînt de faţă — la cîntărirea mărfurilor în cazurile prevăzute de art. 29, la verificarea sigiliilor, a semnelor sau marcajelor, a mijlocului de transport, precum şi a coletelor, la deschiderea mijlocului de transport şi la verificarea sumară a conţinutului său. Dacă totul este găsit în ordine, cărăuşul va elibera coletele sau va pune mijlocul de transport la dispoziţia destinatarului pentru descărcare şi va face menţiunea pe documentul de transport „predat fără urme de violare".

Rezultă deci, că achitarea taxelor de transport către staţia de destinaţie — confirmată prin aplicarea ştampilei corespunzătoare în rubrica rezervată acestei menţiuni în scrisoarea de trăsură — nu are valoarea atestării momentului cînd s-a eliberat transportul către destinatar.

Acest moment este marcat prin menţiunea făcută pe documentul de transport — astfel cum se va arăta mai

jos — în sensul că s-a predat transportul fără urme de violare. Dar eliberarea transportului, ca și atestarea acestui fapt, este precedată de verificarea pe care cărăușul este obligat să o facă împreună cu delegatul destinatarului.

Această verificare, impusă de dispozițiile art. 35 din regulamentul amintit, are drept scop stabilirea modului în care cărăușul a asigurat integritatea mărfurilor în timpul transportului și consemnarea chiar în acest moment anterior eliberării transportului a eventualelor nereguli în vederea cauzelor care le-au produs.

Verificarea la care ne referim are ca obiect, de regulă, doar examinarea mijlocului de transport și al conținutului.

Recîntărirea se efectuează numai în mod excepțional și anume, în cazurile prevăzute de art. 29 din regulamentul amintit adică, atunci cînd se constată urme de violare, de sustragere, de scurgere, de pierdere sau de avariere, cînd mărfurile expediate în mijloace de transport complete au fost transbordate sau transvazate dintr-un mijloc de transport în altul și nu au fost cîntărite la locul transbordării sau transvazării, cînd destinatarul sau delegatul expeditorului cer în scris recîntărirea iar stația de destinație are posibilitatea de a o realiza.

În măsura în care la verificarea făcută în condițiile expuse nu rezultă nereguli, se procedează la eliberarea transportului de către cărăuș și preluarea lui de către destinatar, operațiune a cărei efectuare se atestă cu dată certă prin semnătura și mențiunea făcută de delegatul destinatarului pe adeverința de primire a scrisorii de trăsură și prin mențiunea corespunzătoare făcută de organul căii ferate pe unicatul scrisorii de trăsură.

În privința momentului eliberării transportului de către calea ferată sînt incidente și dispozițiile art. 37 din același regulament. Astfel, mărfurile transportate în mijloace de transport complete se consideră eliberate în momentul în care cărăușul a pus la dispoziția delegatului destinatarului mijlocul de transport pentru descărcare. Expedițiile de vagoane complete care se cîntăresc sau se descarcă pe liniile de garaj ale destinatarului se eliberează la punctul de joncțiune a liniei publice cu linia de garaj. Expedițiile de coletărie și mesagerii se consideră eliberate în momentul cînd delegatul destinatarului le preia efectiv de la cărăuș.

În ipoteza în care rezultă nereguli cu ocazia verificării efectuate conform art. 35 din regulamentul citat, transportul nu se eliberează decît după efectuarea constatărilor prevăzute de art. 36 din același regulament. Acest din urmă text legal cuprinde obligativitatea sesizării imediate a șefului unității de transport sau a înlocuitorului acestuia, ca și îndatorirea acestuia de a se prezenta de îndată pentru constatare.

Corecta determinare a momentului eliberării transportului se impune în considerarea efectelor pe care le produce acest act juridic. Ne vom referi, în continuare, la aceste efecte.

1. — Eliberarea transportului, respectiv primirea lui fără obiecțiuni de către destinatar, are semnificația îndeplinirii corespunzătoare a obligațiilor cărăușului în ceea ce privește predarea transportului la destinație și integritatea mărfurilor care formează obiectul contractului de transport. Această consecință este în mod expres prevăzută de art. 35 alin. 2 din regulamentul menționat în următoarea formulare: Dacă totul este găsit în ordine, cărăușul va elibera colete sau va pune mijlocul de transport la dispoziția destinatarului pentru descărcare și va face mențiune pe documentul de transport „predat fără urme de violare".

Se învederează astfel importanța deosebită pe care o prezintă corecta efectuare a verificării prevăzute de art. 35 din regulamentul amintit, întrucît omisiunea de a efectua o asemenea verificare, ca și reformularea obiecțiunilor privitoare la starea reală a mijlocului de transport și a încărcăturii, poate atrage imposibilitatea angajării răspunderii cărăușului, întrucît prin acceptarea preluării transportului fără obiecțiuni operează prezumția că transportul a fost în regulă la data eliberării.

Desigur este posibil ca ulterior să se constate unele nereguli care nu au fost sesizate cu prilejul verificării efectuate conform art. 35 din regulamentul menționat. În măsura în care acele nereguli nu puteau fi — în mod obiectiv — observate în cadrul primei verificări, angajarea răspunderii cărăușului este totuși posibilă, în anumite condiții.

Astfel, art. 48 din regulamentul amintit, prevede că „din momentul eliberării mărfurilor transportate către destinatar, răspunderea cărăușului pentru integritatea lor încetează.

El răspunde însă față de destinatar, potrivit dispozițiilor cuprinse în prezentul capitol, pentru pierderea totală sau parțială, pentru micșorarea în greutate, pentru substituirea, diluarea, denaturarea, alterarea sau avarierea produselor, întîmplate în cursul transportului, chiar dacă acestea se constată după eliberarea produselor în cazurile și în condițiile prevăzute în actele normative în vigoare referitoare la transporturi".

În situația la care ne referim, transportul fiind eliberat fără obiecțiuni, nu mai operează prezumția de culpă stabilită prin art. 38 din regulamentul citat în sarcina cărăușului, prezumție în temeiul căreia acesta „răspunde de integritatea mărfurilor primite spre transport, din momentul primirii și pînă la eliberarea lor către destinatar". Dimpotrivă, pentru a obține angajarea răspunderii cărăușului, destinatarului îi revine sarcina probei în sensul de a dovedi că lipsurile constatate s-au produs în timpul transportului, datorită unor cauze imputabile cărăușului.

2. — Art. 86 din Regulamentul de transport C.F.R. prevede că eliberarea, respectiv primirea mărfii de către destinatar stinge orice acțiune împotriva căii ferate întemeiată pe contractul de transport.

Una dintre excepțiile pe care chiar regulamentul o prevede de la această regulă se referă la situația executării contractului de transport cu întîrziere. Astfel, acțiunea nu se stinge „în caz de reclamație pentru întîrziere, cînd reclamația e făcută într-un termen de maximum 14 zile, afară de ziua primirii". Rezultă deci, că momentul eliberării, respectiv al preluării transportului produce efecte esențiale în ceea ce privește intervalul în care destinatarul este obligat să reclame neexecutarea în termen a contractului de transport. Depășirea acestui termen îl lipsește pe destinatar de posibilitatea angajării răspunderii cărăușului.

Menționăm că în ipoteza în care destinatarul, avizat asupra sosirii transportului, refuză să-l preia nu se mai

poate pune problema eliberării transportului cu întîrziere din culpa cărăușului.

În această ipoteză, cărăușul este îndatorat, potrivit art. 69 pct. 1 din Regulamentul de transport C.F.R., să avizeze imediat pe expeditor prin intermediul stației de predare și să ceară instrucțiuni asupra modului cum trebuie să procedeze cu marfa. „În nici un caz marfa nu se va înapoia predătorului fără consimțămîntul lui expres".

Cărăușul care omite să-l încunoștiințeze pe expeditor asupra refuzului destinatarului de a prelua transportul și nici nu-i cere instrucțiuni în sensul celor de mai sus își poate vedea angajată răspunderea în legătură cu pagubele produse în astfel de circumstanțe.

3. — Eliberarea transportului are efecte neîndoielnice și în ceea ce privește partea căreia îi revine calitatea de a introduce reclamație administrativă și de a acționa calea ferată.

Potrivit art. 84 pct. 2 din Regulamentul de transport C.F.R., „dreptul de a reclama aparține persoanei care are dreptul de a acționa calea ferată, în baza art. 85". În conformitate cu pct. 3 al acestui din urmă articol, dreptul de a acționa calea ferată aparține :

a) expeditorului, atîta timp cît el are dreptul să modifice contractul de transport ;

b) destinatarului, din momentul în care fie că a primit scrisoarea de trăsură, fie că și-a valorificat drepturile care îi revin în virtutea art. 61 din același regulament.

Considerăm că eliberarea transportului tranșează fără echivoc și definitiv problema părții îndreptățite de a introduce reclamație administrativă și de a acționa calea ferată.

Într-adevăr, față de faptul că transportul a fost eliberat nu se mai poate pune problema modificării contractului de transport de către expeditor iar preluarea transportului implică și primirea scrisorii de trăsură. Este deci, evident că din momentul eliberării transportului, dreptul la care ne referim aparține exclusiv destinatarului.

4. — Ca efect al eliberării transportului, mărfurile trec din faza materială și juridică a cărăușului în aceea a destinatarului. Ca urmare, nu pot fi puse în sarcina căii ferate consecințele unor împrejurări survenite după eliberarea transportului și care determină diminuarea cantitativă sau degradarea calitativă a mărfurilor.

I. ICZKOVITS

Regimul mostrelor în activitatea de comerț interior

Mostra a fost definită ca un model de referință asupra parametrilor tehnici de calitate privind o anumită marfă ce face obiectul unui contract de vînzare. Se confecționează de vînzător sau de cumpărător, iar după omologarea ei de către cele două părți se sigilează și descrierea sa tehnică se parafează. De regulă, se obișnuiește ca mostrele să se confecționeze în trei exemplare (unul pentru fiecare contractant iar al treilea încredințîndu-se unei camere de comerț sau altei asociații profesionale). Mostrele constituind factorul de referință privind calitatea mărfii stau la baza recepției și a controlului calitativ efectuat de cumpărător. Ca urmare, orice reclamație trebuie să se refere la mostră.

În scopul utilizării raționale a mostrelor în acțiunile privind contractarea fondului de marfă, analizarea calității produselor, omologarea și stabilirea prețurilor la produsele noi din producție internă sau din import, organizarea unor expoziții sau în alte scopuri, s-a emis OMCI nr. 41/1979 de aprobare a „Instrucțiunilor privind evaluarea, utilizarea și evidența mostrelor".

Mostrele folosite în operațiunile de mai sus pot proveni din gestiunile de mărfuri ale întreprinderilor comerciale, de la furnizori interni și externi, pot avea sau nu valoare comercială și se procură contra plată sau gratuit.

Întreprinderile comerciale eliberează mostre din gestiunile de mărfuri îndeosebi pentru :

— analize organoleptice sau pentru control de calitate în laboratoarele proprii ale întreprinderii ;

— analize pentru control de calitate în labortoarele IGS, SANEPID etc. ;

— analize organoleptice sau de laborator pentru compararea cu produse similare importate, în vederea stabilirii prețurilor.

Cantitățile de mostre ce se eliberează se stabilesc, de conducerea întreprinderii, la strictul necesar, ținînd seama de scopul pentru care urmează a fi folosite.

Ridicarea mostrelor de către organele autorizate cu controlul calității mărfurilor se face în cantitățile ce se stabilesc de către aceste organe, potrivit normelor în vigoare.

Pentru controlul operativ al calității mărfurilor, îndeosebi la produsele alimentare, conducătorii întreprinderilor care au laboratoare proprii de analize pot stabili produsele sau cazurile în care ridicarea mostrelor pentru analize se face direct de personalul laboratorului, fără aprobarea prealabilă a lor.

Eliberarea mostrelor din gestiune se face pe baza următoarelor documente primare :

— „proces-verbal de ridicare de probe pentru analize" în vederea controlului de calitate de către organele autorizate din afara întreprinderii ;

— „notă de comandă predare-restituire", pentru toate celelalte eliberări.

Pe baza procesului-verbal de ridicare de probă pentru analize se face operațiunea de scădere în evidența primară și contabilă a gestiunii respective și trecerea pe cheltuieli.

În cazurile în care organele autorizate cu controlul calității ridică sau primesc mostre din mărfuri nealimentare, întreprinderea comercială are obligația să urmărească restituirea lor. La restituire, în funcție de starea produsului, se procedează la reîncărcarea gestiunii la valoarea integrală sau la preț redus (dacă i s-a aplicat reducere de preț în vederea valorificării). Dacă bunul nu se mai poate valorifica se va înregistra direct pe cheltuieli.

„Nota de comandă predare-restituire" se întocmește de gestionarul mostrelor în patru exemplare, din care primele trei exemplare însoțesc mostra.

Compartimentul contabilității, pe baza originalului notei de comandă predare-restituire, scade gestiunea respectivă.

Compartimentele comerciale ale întreprinderilor care au predat mostrele sînt obligate să urmărească justificarea acestora.

Termenele pentru justificarea folosirii sau pentru restituirea mostrelor sînt următoarele :

— a doua zi de la efectuarea analizelor la mostrele supuse controlului de calitate în laboratoarele proprii ;

— trei zile de la stabilirea prețurilor sau omologarea produselor pentru mostrele folosite în aceste scopuri ;

— imediat după efecuarea operațiunilor pentru celelalte cazuri (contractări, expoziții etc.).

Rezultatul analizelor efectuate de laboratoarele de analiză sau de persoanele care au făcut analizele organoleptice, se consemnează în „Buletinul de analiză", în care se vor consemna, pe lîngă rezultatele analizei, la concluzii : situația mostrei primite ; mostra a fost consumată ; este bună și se restituie gestiunii ca marfă ; și-a pierdut din proprietățile prevăzute în STAS-uri sau în normele interne de fabricație etc.

În cazurile în care mostrele nu se mai restituie fiind distruse sau folosite în timpul analizelor, conducerea întreprinderii, pe baza buletinului de analiză, aprobă scăderea din evidența contabilă și înregistrarea pe cheltuieli.

Mostrele care nu s-au degradat și consumat în timpul analizelor se restituie gestiunii de mostre care le-a predat. La primirea mostrelor, gestionarul emite o „Notă de comandă primire-restituire".

Cel ce restituie mostra are obligația să menționeze în buletinul de analiză că mostra a fost restituită, luînd semnătura de primire a celui care primește marfa și să solicite un exemplar din nota de restituire emisă de gestiunea de mostre. În nota de restituire, gestionarul primitor va menționa și numărul procesului-verbal de ridicare a probei, emis la predarea produselor.

La reprimirea mostrei sau primirea buletinului de analiză, compartimentul comercial al întreprinderii va menționa pe cele două exemplare ale „notei de comandă predare-restituire" numărul buletinului de analiză sau numărul documentului cu care s-a trimis mostra.

Mostrele care în timpul analizelor de laborator și-au pierdut din calitățile prevăzute în STAS-uri sau în normele interne de fabricație se recondiționează pentru vînzare sau se valorifică cu preț redus, potrivit Decretului nr. 98/1975.

Mostrele predate direcțiilor comerciale din M.C.I. pentru omologare și stabilire de prețuri, vor fi însoțite obligatoriu de documentele primare legale menționate mai sus.

Pentru mostrele ce se primesc direct de la întreprinderile producătoare, documentele primare de însoțire a acestora sînt cele ce se emit în mod uzual de furnizor (aviz de expediere, factură etc.).

Un exemplar din documentele primare care însoțesc mostrele primite de direcțiile comerciale din minister (pentru omologare și stabilire de prețuri) se reține de serviciul comercial de resort pentru urmărirea mostrei în cadrul direcției respective.

Pentru mostrele consumate în timpul analizelor, direcțiile comerciale din M.C.I. vor întocmi un „Buletin de analiză" și exemplarul 3 se anexează ca document justificativ la documentul de predare emis inițial de furnizor.

Mostrele care nu s-au consumat în timpul analizelor se restituie întreprinderilor furnizoare, solicitînd un exemplar din documentul de primire emis de gestiunea primitoare, care se anexează la documentul primar cu care s-a primit mostra.

Evidența mostrelor primite de serviciile comerciale din M.C.I. se asigură prin documentele de predare a mostrelor, la care se vor anexa fie buletinul de analiză, fie nota de restituire.

În cazurile în care : prin folosirea în alte scopuri a mostrelor primite, prin degradarea, deprecierea sau distrugerea lor din culpă ; prin pierderea (nerestituirea) acestora ori din alte cauze imputabile, unitățile socialiste au fost păgubite, recuperarea prejudiciului suferit se va face prin emiterea unei decizii de imputare împotriva persoanei vinovate. Valoarea mostrei se va calcula potrivit prevederilor Decretului nr. 208/1976.

dr. **C. JORNESCU**

Raporturi de muncă

Încadrarea în muncă a minorilor

1. Conform art. 7 din Codul muncii, începînd cu vîrsta de 16 ani, fiecare persoană aptă de muncă și care nu urmează cursurile unei școli este datoare să desfășoare o muncă utilă societății. Încadrarea în munci temporare se poate face și de la vîrsta de 14 ani, iar în unitățile industriale, de la vîrsta de 15 ani, cu încuviințarea părinților sau a tutorilor, dar numai pentru munci potrivit cu dezvoltarea fizică, aptitudinile și cunoștințele tinerilor.

În același sens, art. 10 din Decretul nr. 31/1954 prevede că minorul care a împlinit vîrsta de 16 ani poate încheia un contract de muncă cu o organizație socialistă, fără a fi nevoie de încuviințarea părinților sau tutorelui.

Din aceste prevederi rezultă că în dreptul nostru persoana dobîndește capacitatea restrînsă de a încheia un contract de muncă la vîrsta de 14 ani, iar capacitatea deplină la 16 ani. După cum se cunoaște, potrivit dreptului comun, persoana are capacitate restrînsă de exercițiu între 14—18 ani, iar la vîrsta de 18 ani dobîndește capacitatea deplină de exercițiu, devenind majoră.

2. **Încadrarea în muncă a minorilor cu capacitate restrînsă.** Prin urmare, începînd cu vîrsta de 14 ani și pînă la 16 ani legea recunoaște persoanei o capacitate biologică la muncă parțială, ceea ce determină recunoașterea capacității restrînse de a încheia un contract de muncă. Pentru încadrarea în unitățile industriale, datorită specificului muncii, care presupune o capacitate biologică de muncă mai ridicată, pragul dobîndirii capacității restrînse de muncă este urcat la 15 ani.

Reîntregirea capacității restrînse are loc prin actul încuviințării prealabile date de către părinți sau tutore. Prevederea din art. 7 din Codul muncii își are corespondent în art. 9 alin. 2 din Decretul nr. 31/1954 potrivit căruia, „actele juridice ale minorului cu capacitate restrînsă se încheie de către acesta cu încuviințarea prealabilă a părinților sau tutorilor". Prin încuviințare, capacitatea restrînsă fiind întregită, minorul este capabil de a încheia contractul de muncă. Încuviințarea — manifestare a ocrotirii părintești — constituie nu numai un drept, dar și o îndatorire a părinților cu privire la creșterea copiilor. (Ion Albu, Dreptul familiei, E.D.P., București, 1975, p. 330). Pentru a da încuviințarea, părinții trebuie să analizeze condițiile în care munca va fi prestată, felul ei,

precum și dacă încadrarea este în interesul dezvoltării ulterioare a tînărului. (Maria Florescu, Capacitatea minorului de 14—16 ani de a încheia contractul de muncă, în S.C.J. nr. 1/1969, p. 83). Încuviințarea trebuie dată de ambii părinți, conform art. 7 din Codul muncii care se referă la „încuviințarea părinților sau a tutorilor". De altfel, conform art. 98 al 1 din Codul familiei, măsurile privind persoana minorului se iau de către părinți de comun acord. Cînd nu se realizează acordul, hotărîrea se ia de către autoritatea tutelară (art. 99 din Codul familiei).

Încuviințarea trebuie să fie prealabilă încheierii contractului de muncă, sau concomitentă cu această încheiere. De asemenea, este necesar să fie specială, adică să se refere la un anumit contract de muncă și expresă, adică să aibă o formă neechivocă, clară și precisă.

Pentru ca minorul între 14—16 ani să poată încheia un contract de muncă, urmează, conform Codului muncii, să fie îndeplinite, cumulativ, următoarele condiții :

— încadrarea să se facă în munci temporare ;

— aceste „munci" să fie potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile și cunoștințele sale ;

— minorul să-și continue studiile în vederea absolvirii învățămîntului obligatoriu.

Art. 7 din Codul muncii nu conține explicații cu privire la ceea ce ar trebui să se înțeleagă prin „munci temporare". De aceea, se impune ca acest text să fie coroborat cu prevederile art. 70 din același cod. Tot astfel, este necesar să se aibă în vedere că elevi de la cursurile de zi (situație în care trebuie să se găsească toți tinerii în vîrstă de pînă la 16 ani), potrivit unor reglementări speciale, pot fi încadrați în muncă numai în perioada vacanțelor școlare.

Conform art. 70 al. 2 din Codul muncii, contractele de muncă pe durată determinată se pot încheia în două ipoteze și anume, cînd titularul unui post lipsește temporar și unitatea este obligată să-i mențină postul și cînd este necesară prestarea unei munci cu caracter sezonier și a altor activități temporare.

În consecință, încadrarea minorilor între 14—16 ani presupune nu numai ca încheierea contractului de muncă să se facă pe durată determinată, ci și ca postul să existe ca atare, pentru îndeplinirea unei activități cu caracter temporar ori sezonier, sau pentru înlocuirea titularului unui post care lipsește temporar. (Sanda Ghimpu și colab., Dreptul muncii, tratat, vol. 1, Ed. științifică și enciel. Buc. 1978, p. 250). Așadar, noțiunea de „munci temporare" presupune îndeplinirea cumulativă a două cerințe și anume, contractul de muncă să se încheie pe durată determinată și postul în care se face încadrarea să fie limitat în timp.

Durata determinată pe care trebuie să se încheie contractul de muncă nu poate fi o durată oarecare, în orice perioadă a anului, ci o durată plasată numai în perioada vacanțelor școlare, cu precădere a celei de vară. Aceasta rezultă din prevederile Legii educației și învățămîntului nr. 28/1978. Conform art. 8 din lege, învățămîntul obligatoriu este de 10 ani, iar conform art. 34, elevii care promovează clasa a VIII-a sînt obligați să urmeze cursurile de zi ale treptei I de liceu. Cum învățămîntul este frecventat începînd cu vîrsta de 6 ani (art. 31 al. 2), înseamnă că pînă la vîrsta de 16 ani tinerii sînt elevi ai învățămîntului general obligatoriu de zi și deci, ei nu pot fi încadrați în muncă decît în perioada vacanțelor școlare.

A doua cerință se poate înfățișa, așa după cum am văzut, în două ipoteze. Prima, este situația înlocuirii titularului unui post care lipsește temporar de la servici și căruia unitatea este obligată să-i mențină postul (exemplu femeile aflate în concediu de maternitate). A doua, este situația prestării unor munci cu caracter sezonier și a altor activități cu caracter temporar. Muncile sezoniere au acest caracter deoarece sînt specifice unei anumite perioade a anului (exemplu, în agricultură, lucrările de strîngere a recoltei). Activitățile temporare sînt determinate de necesități fortuite în activitatea unităților socialiste, ce au drept consecință încheierea unor contracte de muncă pe durată determinată. (Sanda Ghimpu și colab., p. 248).

Evident că nu se poate pretinde ca existența postului temporar să coincidă cu durata vacanțelor școlare, dar nu e admisă încadrarea într-un post cu ființă nelimitată în timp. Încadrarea chiar „temporară" a unui tînăr sub 16 ani, este ilegală deoarece, în acest caz, încadrarea pe durată determinată este exclusă, fiind contrarie art. 70 al. 2 din Codul muncii. (Sanda Ghimpu și colab., p. 176).

Condiția ca munca să fie potrivită cu dezvoltarea fizică, aptitudinile și cunoștințele tinerilor reprezintă o puternică măsură de protecție a acestora, care se încadrează în contextul mai larg al grijii deosebite pe care partidul și statul nostru o acordă creșterii și educării tinerei generații.

Legea însă nu determină care sînt acele munci potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile și cunoștințele tinerilor între 14 și 16 ani și nici nu stabilește criteriile după care să se poată face o atare determinare. Chiar dacă situațiile în care tinerii de pînă la 16 ani se încadrează în muncă sînt din ce în ce mai rare, socotim că se impune, de lege ferenda, să se stabilească criteriile de determinare a unor astfel de munci.

Codul muncii în art. 161 al. 1, stabilește, cu titlu general, că pentru protecția sănătății lor, tinerii sub vîrsta de 18 ani nu pot fi repartizați în locuri de muncă cu condiții vătămătoare, grele sau periculoase și nu pot fi folosiți la muncă în timpul nopții. Tot astfel, se ridică problema, care sînt locurile de muncă care prezintă asemenea condiții. Neexistînd reglementări legale în acest sens, ele vor fi determinate de la caz la caz, în baza condițiilor concrete de muncă, precum și a normelor legale care reglementează durata redusă a timpului de lucru sub 8 ore pe zi, concediul suplimentar de odihnă, un spor de retribuție sau prevederi speciale de pensionare etc., determinate de asemenea condiții de muncă (Sanda Ghimpu și colab., p. 178).

Tinerii între 14—16 ani nu numai că nu pot fi încadrați în astfel de munci, dar nici în altele, ce vor fi stabilite, în concret, în funcție de gradul lor de dezvoltare fizică. De aceea, la încadrarea în muncă a acestora, organul medical trebuie să exercite un rol deosebit și să dea avizul medical numai cînd constată că munca presupune un efort fizic corespunzător dezvoltării tînărului.

În privința cerinței, ca munca să fie potrivită cu aptitudinile minorilor, este necesar să se țină seama că aceștia se află în procesul de formare și pregătire pentru muncă și viață. De aceea, încadrarea în muncă ar trebui să favorizeze înclinația lor spre anumite profesii, meserii etc.

Tot ca măsură de protecție se cere, ca munca să fie potrivită cu cunoștințele tînărului. Nu este vorba însă de cunoștințele de specialitate, ci de cunoștințe căpătate, în mare parte, ca urmare a frecventării învățămîntului de cultură generală. Ca atare, prin această cerință ar trebui să se înțeleagă că tinerii între 14—16 ani pot fi încadrați în munci ușoare, cu un grad redus de complexitate, care nu necesită cunoștințe de specialitate.

Conform aceluiași art. 7 din Codul muncii, tînărul, are dreptul și îndatorirea să-și continue studiile pentru absolvirea învățămîntului general obligatoriu. Unitățile care au încadrat în muncă tineri în vîrstă de 14—16 ani au obligația să-i sprijine în vederea continuării învățămîntului general obligatoriu".

Prevederea, considerăm, și-a pierdut în mare parte interesul ținînd seama, așa cum am arătat, că durata învățămîntului general obligatoriu este de 10 ani, ce trebuie frecventat la cursurile de zi. Prin ea ar fi necesar să se înțeleagă că tinerii între 14—16 ani se pot încadra în muncă numai în perioada vacanțelor școlare, unitățile socialiste neputînd face asemenea încadrări în cursul anului școlar. Încadrarea în muncă nu ar putea fi un motiv pentru tînăr să-și întrerupă studiile, iar pentru unitate să prelungească executarea contractului de muncă în perioada anului școlar. De altfel, chiar înainte de apariția Legii nr. 28/1978, prin H.C.M. nr. 2595/1968, s-a instituit interdicția referitor la încadrarea în muncă pe timpul orelor de curs și a celorlalte activități școlare obligatorii, a minorilor sub 16 ani, care nu au absolvit școala generală.

Incadrarea în muncă a tinerilor sub 16 ani constituie, așa cum rezultă din dispozițiile legale, cît și din situația de fapt existență în țara noastră, o situație de excepție. Reglementarea posibilității unor astfel de încadrări în muncă reprezintă mai degrabă, o facilitate acordată școlarilor în scopul de a se deprinde cu munca, de a se fortifica, de a-și ajuta părinții și pe ceilalți membrii ai familiei, de a-și petrece timpul în mod util și ea este utilizată benevol de aceștia (Victor Ursa, în Colectiv, Filiația și ocrotirea minorilor, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1980 p. 296—297).

3. **Incadrarea în muncă a minorilor cu capacitate deplină.** Așadar, conform prevederilor legale, persoana dobîndește capacitatea deplină de a încheia un contract de muncă la împlinirea vîrstei de 16 ani. La această vîrstă se consideră că persoana are maturitate fizică și psihică suficient de dezvoltată pentru a intra într-un raport de muncă, maturitate fizică care-i permite să muncească, iar cea psihică care-i permite să se conducă singură în viața juridică, încheind un contract de muncă pe durată nedeterminată.

Stabilirea vîrstei de 16 ani, ca moment al dobîndirii capacității depline la încheierea contractului de muncă, este în concordanță cu prevederile Legii educației și învățămîntului nr. 28/1978, care consacră obligativitatea învățămîntului general de 10 ani. Iar una din direcțiile majore ale conținutului învățămîntului, al procesului instructiv-educativ, este cunoașterea unei meserii la absolvirea primei sau celei de a doua trepte de liceu, fie nemijlocit (pentru anumite meserii), fie și după efectuarea unui stagiu de practicant (pentru meserii cu un grad înalt de complexitate). În acest scop, procesul de învățămînt este organizat, încît să asigure cunoștințele de specialitate și deprinderile practice de muncă. (Ion Traian Ștefănescu, Caracteristici ale noii legi a educației și învățămîntului, în R.R.D. nr. 2/1979, p. 4).

Prin urmare, începînd cu vîrsta de 16 ani, se prezumă că persoana are nu numai maturitate fizică și psihică de a muncii, dar sistemul de învățămînt i-a conferit și pregătirea profesională necesară pentru a se încadra în muncă, pentru a îndeplini o funcție sau exercita o meserie, așa încît sînt create premisele de valorificare a capacității depline la încheierea contractului de muncă.

Deși minorul începînd cu 16 ani dobîndește capacitate deplină de a încheia un contract de muncă, aceasta nu înseamnă că el poate fi încadrat în orice loc de muncă. Așa cum arătam, pentru protecția sănătății și dezvoltării sale, art. 161, al. 1 din Codul muncii, prevede că „tinerii sub 18 ani nu pot fi încadrați în locuri de muncă cu condiții vătămătoare, grele sau periculoase și nu pot fi folosiți la muncă în timpul nopții". Cele subliniate pe această temă, în cazul tinerilor cu capacitate restrînsă sînt valabile, în principiu, și în cazul tinerilor cu capacitate deplină de a încheia un contract de muncă.

4. **Situația minorei de 15 ani care prin căsătorie dobîndește capacitate deplină de exercițiu.** În conformitate cu art. 8 al. 3 din Decretul nr. 3/1954, „minorul care se căsătorește dobîndește prin aceasta capacitatea deplină de exercițiu". Coroborînd acest text cu prevederile art. 4 din Codul familiei rezultă că numai minora, cu îndeplinirea anumitor condiții se poate căsători la 15 ani.

Dobîndind capacitate deplină de exercițiu, femeia căsătorită la 15 ani dobîndește și capacitatea deplină de a încheia un contract de muncă.

Desigur, se poate discuta, cu toată existența prevederilor de mai sus, dacă, avînd în vedere Legea nr. 28/1978, femeia se mai poate căsători la 15 ani, deci mai înainte de absolvirea primei trepte de liceu. Oricum, chiar dacă există o asemenea posibilitate, aceasta nu anulează îndatorirea de a absolvi învățămîntul de 10 ani.

Se mai ridică problema dacă minora, căpătînd capacitate deplină de exercițiu prin căsătorie, de la 15 ani, ar putea încheia un contract de muncă pe durată nedeterminată. Socotim că această posibilitate nu există din moment ce art. 7 din Codul muncii prevede că încadrarea în muncă a tinerilor sub 16 ani se poate face numai în munci temporare, aceasta reprezentînd o puternică măsură de protecție a sănătății și dezvoltării lor. De altfel, capacitatea deplină de exercițiu înseamnă că persoana poate încheia singură acte juridice, fără a avea nevoie de încuviințare, dar exercitarea acestor posibilități trebuie făcută în condițiile stabilite de lege.

În consecință, tînăra de 15 ani, deși prin căsătorie dobîndește capacitatea deplină de exercițiu, deci și capacitatea deplină de a se încadra în muncă, nu poate încheia un contract de muncă pe durată nedeterminată (ca tinerii de peste 16 ani), ci numai pe durată determinată, în condițiile stabilite de Codul muncii pentru încadrarea în muncă a tinerilor între 14—16 ani, cu excepția încuviințării părinților sau tutorilor.

Alexandru ȚICLEA

financiar

PRELUAREA ȘI EVALUAREA CONSTRUCȚIILOR, TERENURILOR ȘI PLANTAȚIILOR CE TREC ÎN PROPRIETATEA STATULUI PRIN EXPROPRIERE

Potrivit prevederilor D. nr. 467/1979, pentru construcțiile ce se preiau în proprietatea statului de la persoanele fizice sau juridice (altele decît unitățile de stat), despăgubirile se stabilesc pe baza normelor de evaluare și a condițiilor prevăzute în anexa nr. 1, iar pentru terenuri și plantații viticole pe baza normelor prevăzute în anexa nr. 2 (art. 1 și 5). Despăgubirile pentru construcțiile expropriate realizate prin execuție sau cumpărate din fondul locativ de stat în baza L. nr. 4/1973 se stabilesc la valoarea înscrisă în contractul de construire sau cumpărare, diminuată cu uzura aferentă, calculată potrivit tabelului nr. 4 din anexa nr. 1 (art. 2). Despăgubirile pentru construcțiile expropriate aparținînd organizațiilor cooperatiste sau obștești se stabilesc la nivelul valorii de inventar existente în evidența contabilă, mai puțin uzura (art. 3). Plata despăgubirilor cuvenite ca urmare a preluării în proprietatea statului a bunurilor expropriate se face de unitățile cărora li s-au atribuit, din fondurile de investiții sau din alte fonduri prevăzute de lege, după caz. Materialele rezultate din demolarea construcțiilor expropriate pot fi predate fostului proprietar, scăzîndu-se valoarea lor din despăgubirea cuvenită. Valoarea materialelor se determină la prețul cu amănuntul, din care se deduce uzura aferentă, stabilită de comisia de evaluare (art. 9). Construcțiile, terenurile și plantațiile vitipomicole ce se preiau prin expropriere trec în proprietatea statului libere de orice sarcini (art. 6).

Evaluarea construcțiilor, terenurilor și plantațiilor vitipomicole care se preiau în proprietatea statului se face de către comisii de evaluare stabilite de comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare județene sau al municipiului București (art. 7). Împotriva procesului-verbal de evaluare întocmit de comisie, foștii proprietari pot face contestație în termen de 15 zile de la data comunicării în scris a despăgubirii stabilite. Contestațiile se soluționează în cel mult 30 de zile de la data depunerii lor, de către comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare sau al municipiului București.

J. COSTIN

VĂ PREZENTĂM:

ÎNTREPRINDEREA „ELECTROBANAT“ DIN TIMIȘOARA

Este cea mai mare întreprindere producătoare de corpuri de iluminat din țară și singurul furnizor de faruri și lămpi pentru autovehicule, precum și de elemente galvanice și baterii. În afară de aceste grupe mari de produse care constituie profilul tradițional și de pondere, întreprinderea mai produce : redresoare pentru locomotive electrice, rezistențe de pornire pentru motoare electrice, mecanisme pentru acționarea întrerupătoarelor de medie tensiune, echipament electromecanic pentru instalații de ridicat și transportat, aparate electronice, inclusiv dispozitive de alarmare contra efracțiilor.

„Electrobanat“ produce astăzi o gamă bogată de 800 de produse în peste 1 200 de sortimente. Marea diversitate a acestor sortimente și tipovariante cu un înalt nivel tehnic și calitativ a făcut ca 25% din produsele întreprinderii să fie exportate în numeroase țări de pe glob. De remarcat că toate produsele — în majoritate rod al activității proprii de cercetare-proiectare — sînt verificate și atestate de laboratoarele specializate ale întreprinderii dotate cu cel mai modern echipament și deservite de specialiști cu înaltă calificare. Competența laboratoarelor este apreciată în țară cît și în străinătate, fapt confirmat prin recunoașterea internațională a buletinelor de încercări emise. Laboratorul de fotometrie autorizat pentru măsurători și verificări a farurilor și lămpilor pentru autovehicule și atestat sub semnul E-19 în conformitate cu prescripțiile Convenției de la Geneva, garantează produsele la nivel internațional.

Grupa corpurilor de iluminat industrial cuprinde : **corpuri de iluminat general și local de interior pentru încăperi umede sau cu praf, pentru medii cu pericol de explozie.** Din această subgrupă fac parte produsele destinate iluminatului în încăperi cu atmosferă normală (ateliere, birouri, clădiri sociale, culturale, administrative etc.). Marea varietate de tipuri de corpuri de iluminat pentru diverse surse de lumină — lămpi cu incandescență (25—200 W), tuburi fluorescente (16+16 w), lămpi cu vapori de mercur (80—400 w) și lămpi cu vapori de sodiu de 175, 250 și 400 w permite realizarea iluminatului electric în toate domeniile de activitate. Concepția și execuția acestor corpuri de iluminat asigură performanțele fotometrice (randament, distribuția fluxului luminos, confort vizual) impuse de condițiile concrete de utilizare. Subgrupa a doua cuprinde produsele care funcționează în condițiile grele de exploatare existente în medii industriale umede (stații de flotare, secții de preparare din chimie, vopsitorii și spălătorii pentru textile, tăbăcării), respectiv medii de praf (fabrici de ciment, aglomeratoare de minereuri, turnătorii etc.).

Prin materialele utilizate la execuția produselor și prin calitatea acoperirilor de protecție anticorozivă se asigură durabilitatea și păstrarea în timp a performanțelor fotometrice și a caracteristicilor electromecanice ale acestor corpuri de iluminat. Pentru mediile cu pericol de explozie din industriile minieră, a petrolului și chimiei, precum și alte sectoare industriale, Întreprinderea „Electrobanat“ asigură o mare diversitate de corpuri de iluminat în execuție antiexplozive. Protecția antiexplozivă a acestora este realizată conform reglementărilor internaționale din acest domeniu și este verificată și atestată în laboratoarele Întreprinderii „Electrobanat“ și ale Centrului de cercetări pentru securitatea minieră din Petroșani. Diversitatea corpurilor de iluminat pentru medii cu pericol de explozie rezultă atît din natura și puterea surselor de lumină utilizate (lămpi cu incandescență, tuburi fluorescente și lămpi cu vapori de mercur), cît și din modurile de producție antiexplozivă asigurate, capsulare antideflagrantă, cu siguranță mărită, cu siguranță intrinsecă sau construcție specială.

I. VASILESCU

La expoziția publicitară cu produsele purtînd marca „Electrobanat“

Tiparul I.P. „Informația“

Prețul „Revistei economice“, inclusiv Suplimentul — lei 5

În spiritul orientărilor stabilite la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

Îndeplinirea integrală, la înalt nivel calitativ, a sarcinilor de plan

ÎN zilele de 7—8 februarie a.c., la C.C. al P.C.R. a avut loc, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, o consfătuire de lucru consacrată analizării activității în industrie și investiții, asigurării măsurilor pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a sarcinilor pe acest an. În acest cadru, dialogul de lucru al secretarului general al partidului cu oameni ai muncii, cu factori de răspundere din economie se înscrie în practica întîlnirilor, consultărilor permanente, nemijlocite ale conducerii partidului nostru, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu cu activul de partid și de stat, cu cadre de conducere, lucrători din toate domeniile de activitate pentru soluționarea celor mai importante probleme privind transpunerea în viață a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Au fost stabilite cu acest prilej cele mai potrivite căi și mijloace de acțiune pentru realizarea exemplară a prevederilor planului național unic de dezvoltare economică și socială a țării, transpunerea neabătută în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, pentru a întîmpina cu succese deosebite în muncă, în toate domeniile, cea de-a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R.

Cuvîntarea secretarului general al partidului rostită în cadrul consfătuirii — analiză exigentă, profundă și realistă a debutului activității economice din acest an, amplu și mobilizator program de lucru pentru îndeplinirea integrală a planului pe 1984 — evidențiază temeinic argumentat faptul că rezultatele bune obținute în ansamblu în dezvoltarea social-economică a țării în anul trecut constituie o bază mai bună pentru desfășurarea activității în acest an, că, în prezent, dispunem de toate condițiile, de tot ceea ce este necesar pentru realizarea exemplară a sarcinilor pe 1984. A apărut cu claritate în evidență, și de această dată, rolul determinant, hotărîtor al secretarului general al partidului, în orientarea și conducerea procesului complex de dezvoltare și perfecționare a activității economice în vederea ridicării nivelului de prosperitate și bunăstare a celor ce muncesc, a înfloririi patriei socialiste.

Așa cum se subliniază în cuvîntare, în primul rînd **„realizarea producției fizice, la toți indicatorii, este o cerință obligatorie pentru buna desfășurare a activității de producție, pentru realizarea generală a planului"**. Important de reținut este faptul că, dacă pînă acum, uneori, în unele întreprinderi și centrale se aprecia pozitiv depășirea globală a producției chiar dacă mai rămîneau unele poziții din planul fizic nerealizate, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, evidențiază că, în prezent, în toate unitățile trebuie să se înțeleagă că nu de orice fel de depășire a planului fizic are nevoie economia națională, că nu orice realizare peste plan este eficientă ci ea poate avea, dacă nu este necesară, efecte contrarii. Depășirea planului se poate face nelimitat numai la sursele primare de energie, la materii prime și materiale ; nici o întreprindere nu trebuie să producă mai puțin, dar nici mai mult decît este prevăzut în plan pentru consumul intern.

Eforturile tuturor factorilor implicați se cer concentrate și spre **asigurarea completă a bazei materiale a planului pe 1984.** În cuvîntare se apreciază că în această privință am intrat în cel de-al patrulea an al cincinalului cu o situație mai bună ; rămîne însă în continuare ca o prioritate sporirea preocupărilor pentru asigurarea surselor primare de energie, realizarea producției de petrol, a producției de cărbune, a altor surse de energie și combustibili, a tuturor materiilor prime și materialelor necesare. Alături de depășirea nelimitată a acestor sarcini, o contribuție sporită sînt chemate să aducă la acest capitol măsurile de reducere în continuare a consumurilor, încadrarea strictă în norme, recuperarea, recondiționarea și refolosirea materialelor, subansamblelor și pieselor. Pentru asigurarea unei bune aprovizionări tehnico-materiale devine esențială, pe baza recuperării, refolosirii și recondiționării, asigurarea a pînă la și peste 50% din necesarul de materii prime al producției de oțel, cupru, zinc, nichel ș.a., și reducerea, pe această bază, a importului la astfel de materii prime. La nivelul unor exigențe superioare va trebui să se ridice în acest context și cooperarea interuzinală în producție. Pentru că asamblarea și livrarea la vreme a produselor complexe pe care le produce economia românească necesită realizarea unei cooperări de înaltă responsabilitate între întreprinderile din aceeași centrală, între centrale sau ministere diferite pentru fabricarea și asigurarea la vreme a tuturor subansamblelor componente necesare.

În acest cadru, **o problemă prioritară pentru toate sectoarele de activitate o constituie realizarea exemplară a sarcinilor la export,** recuperarea grabnică a restanțelor, acolo unde ele s-au manifestat în prima lună a acestui an. Așa cum sublinia secretarul general al partidului : **„pentru România, a asigura exportul necesar înseamnă a ne crea condițiile să importăm materiile prime și alte produse de care avem nevoie. Fără un export corespunzător nu putem desfășura o activitate de producție ritmică"**. Practic, dispunem de toate condițiile pentru fabricarea de produse de înalt nivel calitativ și competitive pe piețele externe ; iată de ce nu mai pot fi admise nici un fel de justificări pentru nerealizarea planului la export, față de ce producerea și livrarea ritmică și de nivel calitativ corespunzător a produselor destinate partenerilor externi reprezintă o sarcină și o îndatorire de maximă responsabilitate în toate unitățile. În acest context se impune, totodată, întărirea cooperării în producție, în primul rînd cu țări socialiste, dar și cu alte state, firme și companii, pe bază de acorduri de lungă durată.

Pentru îndeplinirea acestor sarcini, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat importanța pe care o are, în fiecare întreprindere, adoptarea de măsuri cu privire la **buna funcționare a capacităților de producție, punerea la termen în funcțiune a noilor obiective de investiții și realizarea parametrilor proiectați în perioada de timp prevăzută.** Nu trebuie uitat că la stabilirea prevederilor planului național unic a fost luat în calcul un grad înalt de utilizare a capacităților de producție în unitățile existente, că la echilibrarea balanțelor materiale pe economie, la capitolul „resurse", a fost luată în considerare și producția ce trebuie realizată prin punerea la termen în funcțiune a noilor capacități. Apare cu claritate în evidență că se cer luate grabnic măsuri pentru a asigura funcționarea utilajelor tehnologice la parametrii proiectați — în special în chimie și metalurgie —, pentru buna întreținere și reparare a mașinilor, pentru realizarea capacităților planificate în toate sectoarele.

Toate măsurile adoptate sînt orientate către **sporirea rentabilității și eficienței întregii producții,** singura sursă de sporire a venitului național, a nivelului de trai, a progresului și înfloririi țării. Așa cum se precizează în cuvîntare, o **„problemă căreia trebuie să-i acordăm o atenție mai mare este aceea a eficienței și rentabilității întregii activități economice. Ea decurge, de altfel, din tot ceea ce am spus pînă acum, din măsurile luate ca să reducem consumurile, să crească productivitatea, să ridicăm calitatea și nivelul tehnic ale producției"**. Practic, în toate întreprinderile se poate spune că mai există încă rezerve de sporire a productivității, de ridicare mai accentuată a nivelului tehnic-calitativ al produselor, de reducere a consumurilor materiale și de valorificare superioară a materiilor prime ; important este ca, pe baza programelor speciale elaborate în toate aceste domenii, să se treacă cu fermitate la atragerea și valorificarea lor în circuitul economic.

Pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor complexe din acest an, devine imperios necesar, așa după cum se subliniază în cuvîntare, ca toate consiliile de conducere ale unităților, ale centralelor să-și îndeplinească mai activ, în bune condiții, drepturile largi și răspunderile pe care le au, să acționeze cu consecvență pentru funcționarea cu o eficiență sporită a mecanismului economico-financiar, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii în toate unitățile. Esențial este acum ca în întreaga economie, toți oamenii muncii, toți comuniștii, întregul popor să-și unească eforturile pentru transpunerea neabătută în viață a acestor sarcini și orientări de importanță majoră pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor din planul de dezvoltare economico-socială pe acest an, treaptă esențială în procesul de înscriere accelerată a țării pe coordonatele progresului și bunăstării.

B. PĂDURE

„Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru aplicarea măsurilor luate în 1983 privind perfecționarea mecanismului economic, a aplicării mai ferme a principiilor socialiste de retribuție, a acordului global. Să acționăm pentru ca autoconducerea și autogestiunea muncitorească să devină o realitate practică în toate sectoarele, în toate unitățile."

NICOLAE CEAUȘESCU

Sporirea rolului sistemului financiar-bancar în funcționarea eficientă a mecanismului economic

Petre GIGEA
ministrul finanțelor

POLITICA clarvăzătoare și înțeleaptă a Partidului Comunist Român, concepția revoluționară, științifică și novatoare a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, munca plină de abnegație a întregului nostru popor pentru înfăptuirea neabătută a hotărîrilor celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., pentru a întîmpina cu succese deosebite în toate domeniile cea de-a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și cel de-al XIII-lea Congres al partidului, au determinat dezvoltarea puternică a forțelor de producție, sporirea venitului național și a avuției socialiste a patriei, ridicarea nivelului de trai, înscrierea accentuată a țării pe coordonatele progresului și bunăstării.

Așa cum rezultă din Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe 1983, în cel de-al treilea an al actualului cincinal, eforturile depuse de oamenii muncii din întreprinderi, centrale, de toate organele de conducere economică pentru soluționarea problemelor și înlăturarea neajunsurilor, determinate îndeosebi de condițiile economice grele internaționale, s-au materializat în realizări însemnate în toate domeniile de activitate. Ele creează o bază mai bună pentru desfășurarea activității în acest an, cînd avem de înfăptuit un amplu și mobilizator program de acțiune, temeinic fundamentat, ale cărui obiective majore înscrise în Planul național unic de dezvoltare economico-socială a României, în Planul financiar centralizat și Bugetul de stat pe anul 1984 sînt orientate către sporirea rentabilității, a eficienței întregii activități economice, singura sursă de creștere a venitului național, a nivelului de trai, a progresului multilateral al țării.

Ca o nouă și elocventă manifestare a grijii deosebite a partidului nostru, a secretarului său general pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare realizării neabătute a prevederilor planului pe acest an, în cadrul recentei Consfătuiri de lucru de la C.C. al P.C.R. consacrată analizării activității în industrie și investiții, convocată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, au fost jalonate direcțiile clare de acțiune pentru înfăptuirea exemplară, cu o eficiență sporită, a obiectivelor dezvoltării social-economice a țării în 1984, aplicarea fermă a măsurilor privind perfecționarea mecanismului economico-financiar, instaurarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii ca o realitate practică în toate unitățile. **Așa cum sublinia cu acest prilej secretarul general al partidului, în economie sînt create toate condițiile pentru obținerea în acest an a unor rezultate superioare pe linia sporirii rentabilității și eficienței întregii activități productive, sarcină majoră către care sînt concentrate toate măsurile luate pe linia reducerii consumurilor, creșterii productivității, ridicării calității și nivelului tehnic al produselor, stăvilirii risipei în toate sectoarele de activitate.**

Prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială, ale planului financiar centralizat și bugetului de stat ilustrează linia continuu ascendentă a procesului de dezvoltare economico-socială a patriei, politica consecventă a partidului comunist și statului nostru de înflorire multilaterală a României socialiste, afirmarea ei tot mai puternică ca țară în plin proces de dezvoltare și modernizare.

Întărirea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii în toate unitățile

ÎNTOCMITE în deplină concordanță cu planul național unic de dezvoltare economico-socială, planul financiar centralizat și bugetul de stat pe acest an — care au ca bază trainică puternicul potențial material, tehnic și uman de care dispune economia — asigură în continuare resursele necesare întregii dezvoltări economico-sociale a țării. Ele reflectă preocupările partidului nostru, ale secretarului său general, pentru sporirea continuă a eficienței economice, a rentabilității fiecărei unități economice, reducerea mai substanțială a cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale, creșterea mai accentuată a productivității muncii, aplicarea unui regim sever de economii în toate domeniile de activitate, consolidarea echilibrului financiar, monetar și valutar.

O orientare de bază a planului pe acest an o constituie creșterea susținută a exportului și stabilirea la strictul necesar a importurilor, volumul comerțului exterior urmînd să crească cu 13,8% față de anul 1983. Ca urmare, în vederea creșterii eficienței activității de comerț exterior este necesar ca întreprinderile, centralele și ministerele să asigure realizarea cu prioritate a fondului de marfă prevăzut la export în structura sortimentală și de o tot mai bună calitate solicitată de beneficiarii externi și, împreună cu ele, organele financiar-bancare să urmărească îndeplinirea fermă a obligațiilor de export și sporirea continuă a aportului valutar al produselor, precum și folosirea cu maximum de eficiență a fondurilor valutare alocate prin plan pentru import.

La dimensionarea atît a veniturilor cît și a cheltuielilor bugetului de stat, de 308,9 miliarde lei, s-a avut în vedere, totodată, aplicarea fermă în acest an a prevederilor programelor speciale, de largă perspectivă, privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, precum și măsurile ce trebuie luate în domeniul creșterii productivității muncii, perfecționării organizării și normării muncii, sporirii rolului beneficiului în procesul de autofinanțare a unităților.

În vederea îndeplinirii exemplare a acestor sarcini majore și funcționării cu eficiență sporită a mecanismului economico-financiar **se impune să se acționeze cu fermitate pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii în toate unitățile,** pentru ca — așa cum cerea secretarul general al partidului — să se asigure condițiile necesare lichidării lipsurilor și realizării cu succes a prevederilor planului, astfel încît consiliile de conducere ale unităților, ale centralelor să-și îndeplinească în bune condiții drepturile largi și răspunderile pe care le au. Totodată, una din cerințele esențiale pentru realizarea sarcinilor de plan o constituie puternica afirmare a spiritului de gospodărire chibzuită a mijloacelor materiale și bănești, a simțului de răspundere față de modul în care acestea sînt consumate în procesul producției materiale.

Anul 1984 trebuie să constituie un punct de cotitură în perfecționarea activității în toate sectoarele, în realizarea noii calități a muncii și a vieții. Pentru aceasta se impune o bună cunoaștere și înțelegere de către fiecare colectiv de muncă, de către fiecare om al muncii, a sarcinilor de plan care îi revin, a obiectivelor programelor speciale, a prevederilor bugetului de stat. În acest scop, **în ansamblul măsurilor de perfecționare în continuare a mecanismului economico-financiar s-a introdus obligativitatea întocmirii bugetelor de venituri și cheltuieli la nivelul fabricilor, secțiilor, șantierelor, fermelor și al altor subunități** care cuprind sarcinile proprii, fizice și valorice de producție, precum și normele, normativele și limitele de cheltuieli. S-a adoptat astfel un instrument unitar de defalcare și urmărire a indicatorilor economici și financiari și la aceste niveluri, permițînd organelor de decizie să aplice ferm principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii, să stabilească eforturile și efectele activității colectivelor de oameni ai muncii în procesul de realizare a planului și de ridicare pe o treaptă superioară a eficienței economice. Esențial este acum ca în fiecare unitate economică organele de conducere colectivă să examineze temeinic și permanent modul de realizare a indicatorilor economici și financiari pe fiecare verigă în parte și să stabilească măsuri pentru îndeplinirea prevederilor din bugetele de venituri și cheltuieli. Pentru că, așa cum sublinia secretarul general al partidului, **„bugetele de venituri și cheltuieli nu sînt ceva formal, ci un mijloc prin care conducerea fiecărei întreprinderi, adunarea generală a oamenilor muncii pot acționa pentru a obține maximum de eficiență economică, o reducere substanțială a cheltuielilor materiale și de producție, creșterea substanțială a producției nete, a beneficiilor, a rentabilității în general".**

În vederea creșterii eficienței în funcționarea mecanismului economic, a înfăptuirii măsurilor cu privire la perfecționarea metodologiei de planificare, evidență și urmărire a costurilor de producție, precum și la fundamentarea programelor de reducere a costurilor pe baza analizei critice a tuturor categoriilor de cheltuieli, au fost elaborate și se aplică reguli precise pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor producției industriale. Aceste reguli au menirea de a contribui la cunoașterea aprofundată a posibilităților de reducere continuă a costurilor de producție și în special a celor materiale, la întărirea ordinii și disciplinei în domeniul efectuării oricărei categorii de cheltuieli. De altfel, aplicarea unui regim sever de economii a fost avută în vedere la dimensionarea cheltuielilor bugetului de stat pentru finanțarea economiei naționale, în sumă de 154 miliarde lei, eliminîndu-se cheltuielile neoportune, neeficiente.

Ponderea ridicată pe care o dețin fondurile pentru finanțarea investițiilor în totalul acestor cheltuieli și care, împreună cu resursele proprii ale unităților socialiste, asigură finanțarea programului de investiții pe anul 1984, implică **răspunderi deosebite, la toate nivelurile, pentru terminarea în primul rînd a investițiilor productive, scurtarea termenelor de execuție, reducerea volumului de imobilizări în investiții neterminate și în stocuri de utilaje pe șantiere, utilizarea cu eficiență maximă a fondurilor alocate.**

Este evident că efectuarea cheltuielilor pentru finanțarea economiei naționale, pentru toate destinațiile prevăzute în bugetul de stat, nu este posibilă decît în măsura în care se realizează ritmic și în întregime veniturile statului. Faptul că veniturile prevăzute pentru anul 1984 provin, în măsura covîrșitoare — 98,6% din total —, de la unitățile socialiste, atestă, pe de o parte, forța și trăinicia economiei noastre socialiste, iar pe de altă parte, răspunderile deosebite ce revin unităților economice, centralelor, ministerelor și organelor centrale de sinteză pentru realizarea acestor venituri, în primul rînd prin îndeplinirea exemplară a prevederilor la producția fizică, reducerea costurilor, satisfacerea ireproșabilă a obligațiilor asumate prin contracte pentru livrarea produselor pe piața internă și la export.

Totodată, trebuie avut în vedere că prin creșterea gradului de autofinanțare a întreprinderilor și ca urmare a măsurilor adoptate privind sporirea fondului de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, pentru constituirea fondurilor proprii ale unităților economice, în acest an au fost prevăzute sume mai mari față de anul 1983, ceea ce necesită măsuri hotărîte, înfăptuite zi de zi, pentru asigurarea bunului mers al activității, în strictă conformitate cu prevederile planului și bugetului de stat.

O calitate nouă, superioară, în activitatea financiar-contabilă

SARCINILE COMPLEXE cuprinse în planul național unic de dezvoltare economico-socială, în planul financiar centralizat și bugetul de stat pe anul 1984, implică perfecționarea activității în toate sectoarele, o mare concentrare de forțe pentru înfăptuirea lor exemplară, în spiritul înaltelor exigențe formulate de secretarul general al partidului. În această antrenare de forțe, ce se desfășoară la scara întregii economii, **aparatului financiar-contabil îi revin sarcini sporite, izvorîte din atribuțiile stabilite prin lege, din misiunea de mare răspundere încredințată de conducerea partidului de a contribui efectiv la sporirea eficienței economice, la întărirea controlului, prevenirea fenomenelor negative și menținerea unei discipline financiare desăvîrșite.**

Pentru aducerea la îndeplinire a prevederilor legii cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și de repartiție a veniturilor oamenilor muncii, **organele de conducere colectivă ale întreprinderilor, centralelor și ministerelor au obligația de a asigura condițiile necesare aplicării formei de retribuire în acord global la nivelul fiecărei întreprinderi, fabrici, uzine, secții și a altor forme organizatorice din ramurile și sectoarele de activitate respective.** Totodată, organele financiar-bancare trebuie să desfășoare o activitate sistematică de control și analiză, să sprijine unitățile economice în realizarea indicatorilor planificați. În acest cadru, o atenție deosebită trebuie acordată controlului calculării și eliberării fondului de retribuire ce se exercită de către bănci pentru toate categoriile de personal, respectării cu strictețe a condițiilor prevăzute de lege pentru eliberarea fondului de retribuire a muncii. Organele de control financiar au obligația să verifice în mod riguros utilizarea fondului de retribuire, legalitatea plăților, corecta raportare a îndeplinirii indicatorilor în funcție de care se calculează fondul de retribuire, precum și a sarcinilor și indicatorilor care condiționează acordarea integrală a retribuției.

Aplicarea neabătută a noului mecanism economico-financiar necesită **creșterea rolului personalului financiar din întreprinderi, centrale și ministere, precum și a Ministerului Finanțelor și băncilor,** care au obligații și răspunderi precise legate de întreaga activitate economico-financiară, de realizarea beneficiilor și a celorlalte venituri ale statului, de buna gospodărire a fondurilor materiale și bănești. În activitatea acestui aparat, călăuza permanentă o constituie indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** care cerea să fie luate **„măsuri hotărîte în direcția îmbunătățirii activității financiar-economice, a creșterii rolului organelor financiare, a sistemului financiar-bancar, a controlului financiar asupra tuturor sectoarelor de activitate în folosirea și cheltuirea fiecărui leu, a fiecărui ban".** Ca urmare, devine imperios necesară realizarea unei calități noi, superioare, în întreaga activitate a aparatului financiar-bancar, a unei contribuții substanțiale la soluționarea problemelor cu care se confruntă unitățile economice, cu deosebire cele legate de mobilizarea întregului potențial material și uman în scopul îndeplinirii integrale, ritmice, a producției fizice, la nivelul prevederilor de plan, a producției-marfă vîndută și încasată, a exportului, a beneficiilor, prelevării pentru societate, impozitului pe circulația mărfurilor, a tuturor veniturilor statului.

Exigențele aplicării noului mecanism cer organelor financiar-bancare să urmărească permanent ca **întreaga activitate a unităților economice să fie așezată pe principiile rentabilității și eficienței maxime,** prin gospodărirea judicioasă a materiilor prime, materialelor și energiei, recuperarea și refolosirea materialelor, aplicarea programelor speciale de reducere suplimentară a costurilor de producție și de accelerare a creșterii productivității muncii.

Sîntem martorii unei ample diversificări a economiei naționale, în concordanță cu dezvoltarea sa continuă. De aici și necesitatea ca aparatul financiar-contabil, bancar, de control financiar să determine o bună organizare a muncii, un control riguros. Așa cum ne-a indicat în repetate rînduri secretarul general al partidului, centrul întregii activități a aparatului financiar din ministere, centrale, Ministerul Finanțelor și bănci trebuie mutat jos, în unitățile economico-sociale, acolo unde se hotărăște, pînă la urmă, realizarea producției.

Controlul financiar-bancar are sarcina să contribuie în mai mare măsură la buna gospodărire și folosire a fondurilor materiale și bănești de care dispun unitățile, la accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, la introducerea unui spirit riguros de economie și bună gospodărire, la respectarea neabătută a obligațiilor privind vărsămintele la bugetul statului. Întregul aparat financiar-bancar trebuie să acționeze cu o înaltă exigență pentru întărirea ordinii și disciplinei în folosirea fondurilor materiale și bănești, pentru prevenirea pagubelor în avutul obștesc și pierderilor de orice fel.

Execuția bugetului impune un efort deosebit și o mare responsabilitate pentru menținerea unui echilibru permanent între

(Continuare în pag. 9)

O prioritate absolută în economie:

Încadrarea fermă în norme și reducerea accentuată a consumurilor energetice

REDUCEREA consumurilor de energie și combustibil reprezintă, așa cum s-a subliniat și la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., o cerință de prim ordin pentru toate unitățile economice. Realizarea acestui obiectiv este pe deplin posibilă în condițiile îndeplinirii integrale a sarcinilor de producție, așa cum o dovedesc rezultatele obținute în 1983 cît și în prima lună din acest an de numeroase întreprinderi.

În municipiul București

CONSUMURILE ENERGETICE, SUB NIVELUL COTELOR REPARTIZATE

SARCINILE puse în fața industriei bucureștene în acest an, creșterile sensibile de producție planificate, intensificarea laturilor calitative ale dezvoltării economice necesită consumuri energetice sporite față de realizările din 1983. Dinamica consumului de energie electrică și combustibil trebuie însă privită nu în sine ci în corelație directă cu nivelul și structura producției ce urmează a se realiza în acest an. O asemenea abordare a fenomenului energetic scoate în evidență, de la bun început, faptul că producția anului trecut se realizează astăzi cu un consum energetic mai redus cu 7—8% decît cel anterior, ceea ce echivalează cu o disponibilizare a resurselor energetice necesare obținerii unui spor de producție de aproximativ 8%.

În același timp, analiza în structură a fabricației din acest an evidențiază faptul că, la nivelul actual al consumului energetic, nu numai că s-a înregistrat o creștere absolută a volumului producției, dar și importante modificări în ponderea diferitelor categorii și grupe de produse, în special în favoarea sortimentelor de înaltă eficiență, complexe și competitive pe piețele externe. Se poate aprecia că sub aspectul energetic, 1984 reprezintă un an de continuitate în ce privește măsurile și acțiunile în scopul economisirii resurselor dar și un an cu multe aspecte distincte, specifice, generate de noile tehnici și obiective stabilite prin planul național unic. Totodată, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., acest an are asigurate în mai mare măsură condițiile necesare, inclusiv baza energetică corespunzătoare, pentru realizarea integrală a prevederilor de plan.

■

PORNIND de la aceste considerente și ținînd seama atît de experiența anului trecut cît și de potențialul tehnico-uman de care dispune economia bucureșteană, încă din primele zile ale anului, în toate unitățile economice ale Capitalei eforturile colectivelor de oameni ai muncii au fost îndreptate, alături de realizarea integrală, exemplară a obiectivelor din plan și spre **economisirea severă a energiei electrice și combustibilului.** În acest sens, principala preocupare a factorilor implicați în acest proces a fost aceea a **încadrării consumurilor realizate atît în repartițiile de energie electrică și gaze naturale aprobate pentru toate categoriile de consumatori cît și în consumurile specifice pe produse.**

Rezultatele primei luni din acest an (realizarea unei economii de aproximativ 27 000 MWh energie electrică și 11 500 mii Nm³) demonstrează că atunci cînd este înțeleasă pe deplin necesitatea economisirii, pe toate căile, a energiei electrice, cînd factorii implicați în acest proces acționează concret, cu soluții operative, eficiente se poate obține nu numai încadrarea în cotele repartizate, dar și o economie însemnată de resurse energetice. De altfel, aceste realizări sînt o continuare firească a acțiunilor și măsurilor întreprinse în anul trecut, a rezultatelor obținute pe linia reducerii consumului de energie electrică și combustibil și disponibilizării unor importante cantități de resurse din sistemul energetic național.

În 1983 **economiile realizate pe total activitate economică și socială a municipiului București, inclusiv sectorul agricol Ilfov, față de repartițiile aprobate, au fost de peste 247 600 MWh energie electrică și de aproximativ 213 500 mii Nm³ gaze naturale.** Dintre întreprinderile cu cele mai bune rezultate se cuvine să menționăm în cazul energiei electrice Filatura românească de bumbac (economii de 5 179 MWh), Întreprinderea chimică Dudești (4 804 MWh), întreprinderea „Semănătoarea" (5 t MWh), Întreprinderea de articole de sticlărie (4 009 MWh) etc., iar în cazul combustibilului, întreprinderile „Neferal" (2 427 tcc), „23 August" (8 792 tcc), „Vulcan" (4 369 tcc), Întreprinderea de articole de sticlărie (4 884 tcc), Întreprinderea de medicamente (4 404 tcc) ș.a. Alături de aceste întreprinderi trebuie să menționăm și o serie de alți consumatori — cu pondere mult mai mică în consumul general — din sectoarele circulației mărfurilor, social-culturale etc., dar care au contribuit și ei într-o anumită măsură la obținerea economiilor generale la nivelul conturului energetic al municipiului București.

În ansamblul măsurilor adoptate în cadrul fiecărei unități economice pentru utilizarea rațională a energiei și combustibilului un loc aparte îl ocupă **promovarea tehnologiilor moderne, mici consumatoare de resurse energetice,** în special în ce privește optimizarea funcționării centralelor electrotermice, a rețelelor de transport a energiei electrice, precum și a celor de termoficare, recuperarea resurselor energetice refolosibile, eliminarea pierderilor prin îmbunătățirea izolațiilor, a etanșeității etc. Astfel de măsuri, deși au vizat în special marii consumatori industriali, au fost aplicate la toate categoriile de consumatori, diferențiat, în funcție de specificul activității fiecăruia. Efectul lor direct s-a concretizat în aceea că, **la nivelul municipiului București, milionul de lei producție marfă s-a realizat în 1983 cu un consum specific de 31,5 tone combustibil convențional și de 22,3 MWh energie electrică — consum care este mai mic de 2,34 ori la combustibil și respectiv de 2,54 ori la energie electrică decît cel obținut în aceeași perioadă la nivelul economiei naționale.**

În același timp, o preocupare deosebită a Comitetului municipal București al P.C.R. a fost aceea a **sprijinirii întreprinderilor de distribuție a energiei electrice, termice, a gazelor naturale și a apei în urmărirea zilnică a consumurilor.** Măsura în sine s-a dovedit de un real folos în sensul că a permis organelor în drept să intervină ori de cîte ori situațiile o impuneau. Ca urmare a măsurilor adoptate în acest sens, economia, față de repartițiile din anul trecut, a fost de peste 1 300 mii Gcal la energia termică, din care la în-

călzirea urbană peste 751 mii Gcal, de peste 26 550 mii mc la apă, din care industria a economisit aproape 18 400 mii mc apă potabilă și peste 8 200 mii mc apă industrială.

Alături de acestea au fost luate și o serie de alte măsuri organizatorice care au facilitat, în mare parte, obținerea rezultatelor înregistrate la finele anului trecut. Este vorba de **repartizarea mai justă a cotelor de combustibil și energie la fiecare întreprindere în parte** și defalcarea lor pe secții, ateliere și sectoare de lucru; reorganizarea funcționării schimburilor de producție, în special prin degrevarea schimbului II și reîncărcarea schimbului III, pentru evitarea vîrfurilor de sarcină; reprogramarea reparațiilor capitale la linii, utilaje și instalații mari consumatoare de energie, precum și reviziilor generale ale utilajelor în perioada de iarnă (decembrie 1983 — martie 1984); revitalizarea comisiilor energetice, antrenînd în cadrul acestora cei mai buni specialiști etc. Toate aceste măsuri au avut și au în continuare o contribuție însemnată la economisirea energiei electrice și combustibilului, constituind punctul de plecare pentru găsirea și a altor soluții de reducere a consumurilor energetice.

■

EXPERIENȚA anului trecut a demonstrat, totodată, că în procesul economisirii resurselor energetice au existat și unele deficiențe. O serie de întreprinderi nu numai că nu s-au încadrat în cotele repartizate, dar au înregistrat și însemnate depășiri ale consumului energetic. Între acestea, cele mai slabe rezultate le-au obținut întreprinderile „Viscofil" (depășirea cotelor cu 2 549 tcc și 16 440 MWh), „Danubiana" (2 952 tcc și 4 071 MWh), „Protan" (403 tcc), „Flamura Roșie" (329 tcc), Stofă mobilă (325 tcc), Prelucrări mase plastice (877 MWh) etc. În toate aceste cazuri de depășiri s-a constatat că nu a existat o preocupare constantă din partea factorilor de decizie pentru introducerea tehnologiilor moderne cu consumuri reduse, pentru recuperarea căldurii din procesele tehnologice, pentru funcționarea la capacitate a utilajelor etc. Concret, ca să dăm un singur exemplu, ar trebui să ne referim la întreprinderea „Viscofil", care, deși este echipată cu utilaje noi, de înalt randament, a înregistrat mari depășiri ale consumului de energie electrică și combustibil. Aceasta dovedește atît în cazul întreprinderii menționate cît și al celorlalte că, atunci cînd nu se acționează hotărît pentru aplicarea operativă a măsurilor stabilite, cînd nu există o coordonare a acestei activități pînă la nivelul locurilor de muncă, se înregistrează minusuri atît în activitatea productivă cît și pe linia reducerii mai accentuate a consumului energetic.

Iată de ce, începînd cu prima lună din acest an, fiecare colectiv de oameni ai muncii a fost mai puternic mobilizat pentru descoperirea și punerea în valoare a tuturor resurselor de economisire a energiei electrice și combustibilului. În acest sens, programele de măsuri stabilite pentru 1984 au în vedere în continuare o serie de acțiuni în scopul înlocuirii tuturor receptorilor supradimensionați, respectării riguroase a tehnologiilor de fabricație și a parametrilor de funcționare a instalațiilor, măsurării riguroase a consumului de gaze pe secții, agregate și instalații consumatoare, întreținerea izolațiilor termice ale cuptoarelor, cazanelor, reducerea la minimum a pierderilor de căldură etc. Toate aceste măsuri precum și altele ce vor fi luate pe parcurs vor asigura condițiile necesare reducerii consumului de energie și combustibil la nivelul Capitalei cu cel puțin 5—10% față de actualele repartiții.

■

NE AFLĂM, în prezent, în fața unor acțiuni de mare anvergură — cele două evenimente, de cea mai mare însemnătate în viața partidului și a întregului popor, vor fi întîmpinate de oamenii muncii din Capitală cu realizări însemnate în producție, în activitatea social-culturală. Angajamentele asumate de unitățile din București, care au lansat chemări la întrecere, cît și de cele ale unităților care au răspuns la chemări constituie o mărturie vie a hotărîrii de a nu precupeți nici un efort pentru îndeplinirea exemplară a planului, pentru reducerea sistematică a consumurilor materiale, inclusiv a celor energetice și de combustibil, pentru sporirea eficienței economice.

Petre FLUTURE
secretar al Comitetului municipal București al P.C.R.

ECONOMISIREA ENERGIEI: experiențe • soluții • inițiative

• **Întreprinderea „23 August"** a realizat în 1983 economii de aproximativ 1 500 MWh, 52 000 Gcal și 1 400 mii mc gaze naturale. Principalele acțiuni întreprinse pentru reducerea consumurilor energetice și economisirea resurselor au vizat: • modernizarea unui număr de 35 cuptoare de forjă și tratament termic prin montarea de recuperatoare de căldură, automatizarea reglajului arderii și dotarea acestora cu arzătoare omologate; • reducerea pierderilor de aer comprimat în rețele și la consumator, prin execuția unei instalații de pornire lentă a compresoarelor K 250 (în colaborare cu Institutul politehnic București), care asigură posibilitatea opririi lor în cazul în care producția depășește consumul; • recuperarea căldurii conținute în gazele de ardere prin montarea de recuperatoare la toate cuptoarele de forjă și de tratament; • recuperarea căldurii din apele de răcire de la compresoare prin punerea în funcțiune a unei instalații de recuperare cu pompă de căldură de 7,5 Gcal/h; • folosirea energiei solare pentru evaporarea gazelor lichefiate (oxigen și bioxid de carbon) și pentru prepararea apei calde menajere etc.

Pentru acest an, specialiștii întreprinderii au în vedere: • realizarea unei prese de compactat și debitat fier vechi care va asigura o încărcare corespunzătoare a cuptoarelor electrice cu o singură bară; • punerea în funcțiune a unor noi capacități de recuperare a resurselor energetice refolosibile, respectiv a încă 2 500 tcc/an; • extinderea utilizării pompelor de căldură și a limitatoarelor de mers în gol pentru mașini-unelte și agregate de sudură etc.

• **Introducerea și extinderea unor tehnologii avansate a permis întreprinderii de pompe „Aversa"** să realizeze importante economii față de cotele alocate de peste 870 MWh energie electrică și peste 1 960 t combustibil convențional. Între tehnologiile noi utilizate se numără: **elaborarea oțelurilor inoxidabile austenitice utilizînd în încărcătura cuptoarelor materiale recuperate** în proporție de 54 la sută; **recuperarea și reutilizarea în încărcătura cuptoarelor proprii a șpanului de fontă; realizarea de miezuri cu configurații complicate, din nisip peliculizat din bucăți lipite** utilizînd adezivi asimilați și cercetați în întreprindere; **debitarea maselotelor pieselor din oțeluri carbon și oțeluri inoxidabile austenitice cu discuri abrazive cu diametre mari,** pe mașini cu avans și prindere hidraulică sau pneumatică, realizate în întreprindere; **durificarea pieselor de tip arbore, bucșă, inel labirint,** utilizînd procedeul de nitrurare ionică; **prelucrarea unor repere complicate de pompe — celule hidraulice, rotoare etc. — utilizînd procedeul de electroeroziune; montarea pe linia de transfer cu posturi mecanizate a unor tipuri de pompe submersibile** etc.

• **I.T.A.C. — București („Transcom")** a obținut în 1983 pe lîngă creșterea gradului de utilizare a parcului și o reducere considerabilă a consumului de combustibil. Astfel, prin creșterea capacității medii a parcului de remorci s-au economisit circa 116 tone combustibil convențional. Importante economii de combustibil s-au obținut și ca urmare a **reducerii parcursurilor totale** prin arondarea mai bună a expeditorilor de mărfuri la cea mai apropiată formație de exploatare, precum și prin organizarea locurilor de parcare în incinta depozitelor beneficiarilor (I.C.R.A., Poștă etc.) sau cît mai aproape de locul de prezentare al autovehiculelor la beneficiar. În acest fel, parcursurile totale au scăzut în anul trecut cu 23 100 mii km (13,6 la sută) față de 1982, parcursul mediu zilnic realizat reducîndu-se, de asemenea, de la 87,5 km/zi la 75,6 km/zi. Ținînd seama că în 1983 s-a înregistrat un consum de peste 36 tcc/1 mil. km parcurși, rezultă că economia realizată, ca urmare a unei mai bune organizări a exploatării parcului de autovehicule și remorci din dotare, a fost de aproximativ 830 tone cc.

O altă măsură întreprinsă o constituie **înlocuirea unui număr de autovehicule cu motoare pe benzină cu autovehicule diesel de capacitate echivalentă.** Ținînd seama că la aceste autovehicule consumul specific de combustibil pe tona transportată este mai mic cu circa 37,5 la sută, economia realizată pe această cale este de 272,5 tone cc/an.

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Creșterea producției prin folosirea rațională a fondurilor fixe

FOLOSIREA EFICIENTĂ, la un randament cît mai înalt, de către fiecare unitate economică, a tuturor factorilor — tehnic, uman, material — ce concură la desfășurarea în bune condiții a proceselor de producție constituie un deziderat major pentru îndeplinirea ritmică a sarcinilor de plan, pentru realizarea producției fizice la toate sortimentele. O cale importantă de folosire optimă a factorului tehnic o constituie **creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție,** astfel încît să se asigure exploatarea la parametrii proiectați a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare și, prin aceasta, realizarea, în paralel cu producția planificată, a unor niveluri ridicate de eficiență. Așa cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 7—8 februarie a.c. : **„Realizarea producției fizice, la toți indicatorii, este o cerință obligatorie pentru buna desfășurare a activității de producție, pentru realizarea generală a planului".**

O importanță deosebită capătă, în acest context, modul de utilizare a capacităților de producție în unitățile economice din industria chimică, unde, particularitățile procesului tehnologic și ale instalațiilor din dotare impun asigurarea unor condiții tehnice și organizatorice care să conducă la eliminarea oricăror stagnări, la obținerea unor indici superiori de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al instalațiilor.

Impactul tehnologiilor moderne, de mare randament

ACTIVITATEA desfășurată de la începutul anului și pînă în prezent de colectivul de oameni ai muncii din cadrul **Combinatului de fibre sintetice Iași,** unitate cu pondere însemnată în producția industriei chimice și care, în ultimii ani, a beneficiat de importante fonduri investiționale pentru lărgirea capacităților de fibre și fire poliesterice, se caracterizează, în primul rînd, printr-o preocupare constantă în direcția realizării tuturor prevederilor de plan, prin asigurarea unui grad înalt de utilizare a capacităților de producție. Aceasta, cu atît mai mult cu cît este cunoscută influența negativă a opririlor și stagnărilor accidentale ale utilajelor și instalațiilor asupra realizării producției fizice. Astfel, s-a constatat că pierderile ce se produc numai în perioada de la repornirea instalației și pînă la atingerea parametrilor normali de lucru reprezintă circa 15 la sută din producția unei zile la fibre poliesterice și 25 la sută la fire poliesterice.

Măsurile și acțiunile întreprinse pe linia creșterii gradului de utilizare a capacităților de producție au condus în anul trecut la **obținerea unor indici superiori de folosire a diverselor instalații** (99,0 la sută în cazul capacităților de producere a fibrelor poliesterice, 92,0 la sută și 99,23 la sută la instalațiile de obținere a firelor textile și respectiv a firelor tehnice), cu implicații pozitive asupra nivelului de realizare a producției fizice contractate.

Gradul de utilizare a capacităților de producție a fost și este influențat favorabil de **aplicarea unor tehnologii noi, de înaltă productivitate,** rod al colaborării combinatului cu institutele de proiectare și învățămînt superior, precum și al activității cadrelor tehnice proprii. Este de remarcat faptul că aplicarea acestor tehnologii a avut consecințe diferite asupra gradului de utilizare a capacităților de producție. Astfel, unele tehnologii (filarea semirapidă și rapidă a firelor, policondensarea continuă, granularea sub apă, vopsirea fibrelor și firelor în masă) au condus la obținerea unor producții superioare, deci și la o creștere a gradului de utilizare a capacităților de producție. O altă categorie de tehnologii, deși a asigurat creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, a condus la obținerea unei producții fizice mai mici, însă de o calitate superioară. În acest sens, pentru satisfacerea solicitărilor industriei ușoare, s-au produs în anul trecut fire fine, care au determinat o reducere a consumului pe unitatea de produs la beneficiar, dar care au impus aplicarea unor procedee tehnologice cu efecte asupra reducerii capacității de producție a combinatului.

Paralel cu acestea, unele tehnologii aplicate în cursul anului trecut (fabricarea firelor set, a firelor multiplicate pentru covoare, a firelor cu un număr mai mare de torsiuni pentru țesături, a fibrelor pentru blănuri și pentru produse nețesute) au condus la obținerea de noi sortimente de fibre și fire care oferă beneficiarilor o gamă largă de produse (din care unele se aduceau înainte din import), determinînd totodată creșterea solicitărilor din partea beneficiarilor și, implicit, sporirea gradului de utilizare a capacităților de producție existente.

Măsurile și acțiunile stabilite la nivelul combinatului vor conduce la introducerea în fabricație a 6 noi tehnologii care vor asigura — pe lîngă îmbunătățirea calității — **și diversificarea gamei sortimentale a produselor realizate și un spor antecalculat de producție fizică de aproximativ 2—3 la sută.**

Îmbunătățirea activității de reparații a instalațiilor

UN ROL deosebit asupra funcționării la parametrii proiectați a instalațiilor îl are repararea și întreținerea corespunzătoare a acestora, dat fiind gradul înalt de tehnicitate, complexitatea și mărimea lor. În acest scop, în cadrul combinatului s-a urmărit și se urmărește asigurarea cu piese de schimb, efectuarea reparațiilor curente, a reviziilor tehnice și a reviziei generale la timp și de calitate corespunzătoare. Mai mult decît atît, ținînd seama și de imperativul economisirii energiei electrice, în ultima parte din 1983, precum și la începutul acestui an, la un important număr de instalații a fost devansat termenul de intrare în reparații curente și capitale, astfel încît în perioada de primăvară-vară acestea să lucreze la capacitatea maximă.

Asigurarea cu piese de schimb a constituit și constituie o preocupare permanentă a combinatului, avînd în vedere că de modul în care se realizează acest lucru depind scurtarea duratei și creșterea calității reparațiilor și reviziilor tehnice. Paralel cu încheierea de contracte cu unele întreprinderi din industria constructoare de mașini pentru livrarea de piese de schimb, în cadrul combinatului se desfășoară o activitate susținută în vederea asigurării din producție proprie a unei cantități cît mai mari de piese de schimb. Ca urmare, în cursul anului trecut, necesarul de piese de schimb a fost asigurat în proporție de circa 37 la sută din producția proprie. Pentru reducerea efortului valutar s-a urmărit, totodată, asimilarea cu forțe proprii și în colabo-

rare cu alte unități din țară a unui număr cît mai mare de repere. Astfel, s-a reușit ca în perioada 1979—1983 să se realizeze peste 3 600 tipuri de piese de schimb, asigurîndu-se baza materială necesară bunei desfășurări a activităților de reparații și revizii tehnice.

Și pentru acest an, planul tehnic și de asimilări prevede realizarea unui număr însemnat de repere și piese de schimb din producția proprie, astfel încît, în aceste condiții, **necesarul de piese de schimb să fie acoperit în proporție de peste 40 la sută.** Totodată, colaborarea strînsă cu furnizorii specializați de piese de schimb a făcut posibil ca, încă din prima lună a anului, să se înregistreze un reviriment atît în ce privește calitatea reperelor, cît și asigurarea lor la termen și în cantitățile planificate.

Cu toate că asimilarea, producerea cu forțe proprii a pieselor de schimb și recondiționarea celor uzate au asigurat cea mai mare parte a necesarului de repere de strictă necesitate, experiența anului trecut a demonstrat că în această direcție mai sînt încă, din păcate, probleme nesoluționate, care necesită o mai bună coordonare, colaborare, urmărire și chiar unele îmbunătățiri ale reglementărilor actuale. În primul rînd, trebuie să subliniem că activitatea de asimilare a reperelor de strictă necesitate cum sînt, de exemplu, sitele pentru filare, nu s-a desfășurat întotdeauna cu aceeași ritmicitate și la același nivel de calitate, ceea ce a făcut ca în unele cazuri fiabilitatea acestora să lase de dorit. Iată de ce, începînd chiar cu ultimul trimestru al anului trecut, au fost luate o serie de măsuri tehnico-organizatorice care au condus, în bună parte, la întărirea disciplinei tehnologice pe întregul flux de asimilare a noilor repere și piese de schimb, la reducerea duratei de concepere și execuție a acestora, la ridicarea nivelului calitativ și de fiabilitate.

În al doilea rînd, deficiențele în procesul asigurării cu piese de schimb s-au datorat și calității, uneori necorespunzătoare, a acestora, cu repercusiuni nefavorabile asupra duratei lor de folosință și costului de producție care, în final, se repercutează asupra costurilor cu întreținerea și funcționarea instalațiilor. Pentru reducerea acestor influențe se impun, pe lîngă îmbunătățirea activității echipelor specializate din cadrul combinatului, și o receptivitate mai mare din partea furnizorilor de materiale sau de piese turnate, precum și o centralizare a producției de piese de schimb pe tehnologii de fabricație, grupe de repere etc., la nivelul centralei.

O altă sursă importantă de asigurare cu piese de schimb o constituie **recondiționarea** celor uzate. Trebuie menționat faptul că asimilarea și asigurarea cu piese de schimb precum și recondiționarea pieselor de schimb uzate se fac, în prezent, într-un cadru organizat, prin instrucțiuni interne, începînd de la cunoașterea și stabilirea necesarului, proiectarea, asigurarea colaborărilor și terminînd cu producția, omologarea, evidența și raportarea acestora. În același timp, executarea corespunzătoare a lucrărilor de reparații curente și revizii tehnice, în special a reviziei generale care se face o dată pe an la fiecare instalație, au creat posibilitatea unei mai bune funcționări a instalațiilor și reducerii întreruperilor. De durata și calitatea acestora depinde direct utilizarea la parametrii proiectați a capacităților de producție. Un rol important în buna derulare a acestei activități îl au măsurile organizatorice privind stabilirea și asigurarea cu materiale și piese de schimb, asigurarea cu forță de muncă calificată, scule și utilaje, executarea și recepția lucrărilor. Ca urmare a acțiunilor inițiate, în 1983, față de 1979, durata reviziei generale a fost mai mică cu 1—2 zile, urmînd ca în acest an aceasta să se reducă și mai mult.

Alături de direcțiile de acțiune menționate mai sus, buna funcționare a capacităților de producție presupune și o serie de măsuri de perfecționare a pregătirii cadrelor, în special a acelora din activitatea de întreținere și reparații, măsuri organizatorice de urmărire operativă a gradului de încărcare a fiecărei instalații, de aprovizionare corespunzătoare, ritmică a locurilor de muncă etc. Rezultatele bune obținute în prima lună a acestui an pe linia utilizării la parametrii înalți a instalațiilor din dotare, ca premisă a realizării de producții superioare, constituie garanția că prevederile de plan stabilite pentru 1984 vor fi realizate integral, la toți indicatorii.

V. FURNICĂ
contabil șef la Combinatul de fibre sintetice Iași

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Elemente pentru acționarea mașinilor-unelte și a roboților industriali

REALIZARE originală a Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică din București, **servomotoarele de curent continuu** cunosc, în prezent, o utilizare tot mai largă în acționarea noilor mașini-unelte și a roboților industriali specializați. Aceste elemente de acționare electrică sînt executate în numeroase tipuri și la un înalt nivel calitativ. Spre exemplu, servomotorul tip SMU cu întrefier axial și cu rotor disc (a cărui imagine o prezentăm alăturat) este un servomotor cu inerție redusă, cu puteri cuprinse între 180 W și 11 kW, folosit la acționările electrice reversibile a mașinilor-unelte, fiind alimentat printr-un variator de turație, condus, de regulă, de un echipament numeric.

În comparație cu motoarele clasice de curent continuu el prezintă avantaje remarcabile atît de ordin mecanic (inerție redusă a rotorului disc, constanta de timp mecanică redusă, dimensiuni de gabarit reduse), cît și de ordin electric (deoarece cîmpul magnetic de excitație este creat de magneți permanenți metalici sau ceramici se elimină consumul suplimentar de energie). Caracteristicile electrice — cuplu-turație și cuplu-curent — sînt liniare și permit un reglaj extrem de precis; cuplul este constant în toată gama de turații, adică de la zero la turația nominală; comutația este perfectă în toate regimurile de funcționare, deoarece indusul nu are fier; servomotorul dispune de posibilitatea de a se roti în ambele sensuri cu aceleași caracteristici; cuplul impulsional este de 4—9 ori mai mare față de cuplul nominal; liniaritatea curbei tensiunii electromotoare în funcție de turație este perfectă; constanta de timp electromagnetică este practic nulă.

Aceste avantaje multiple, care sînt conferite de originalitatea concepției față de cea a motoarelor fabricate pe plan mondial (avantajul esențial al existenței unui colector separat care sporește mult viața și siguranța în funcționare) au fost de nenumărate ori apreciate și pe plan internațional. Spre exemplu, de curînd, la Moscova, cu prilejul Tîrgului internațional „Automatizarea '83", Camera de comerț și industrie a Uniunii Sovietice a acordat Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică Marea diplomă de onoare pentru programul de cercetare și pentru introducerea acestor servomotoare în fabricație.

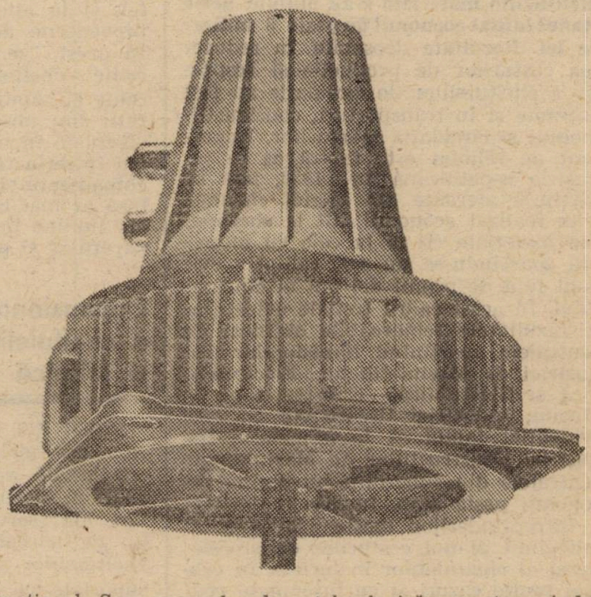

E. C.

Piloni ai creșterii eficienței

REDUCEREA COSTURILOR DE PRODUCȚIE – IMPERATIV DE MARE ACTUALITATE

ÎN ETAPA ACTUALĂ, economia națională este orientată ferm spre reproducția de tip intensiv, fapt ce implică accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării. În anul 1984, hotărîtor pentru îndeplinirea obiectivelor fundamentale ale cincinalului, se intensifică preocupările pentru gospodărirea rațională a tuturor resurselor umane, materiale și financiare, pentru creșterea nivelului de eficiență în sfera producției materiale.

Reducerea substanțială a costurilor de producție constituie o opțiune fundamentală pentru creșterea eficienței economice ; asupra acestui obiectiv urmează să se concentreze tot mai mult atenția factorilor de decizie din întreprinderi, centrale și ministere astfel încît prin economiile ce se vor realiza să se asigure sporirea rentabilității, a masei beneficiilor și a venitului național și, pe această bază, creșterea nivelului de trai.

Costurile – tendință constantă de diminuare

ÎN 1983 planul de reducere a costurilor de producție a fost îndeplinit obținîndu-se și economii suplimentare. Pe ansamblul industriei republicane, **la cheltuielile materiale s-au obținut peste planul inițial economii de peste 6 miliarde lei.** Rezultate deosebite în reducerea costurilor de producție și respectiv a cheltuielilor de circulație au fost obținute și în transporturi, construcții-montaj și circulația mărfurilor. Important de reliefat este faptul că în industria republicană, în 1983, față de sarcinile aferente din planul cincinal, s-au realizat economii atît la cheltuielile materiale cît și la cele cu munca vie, marcîndu-se un salt calitativ evident față de primii doi ani ai cincinalului. În acest cadru trebuie evidențiate rezultatele remarcabile obținute de centralele aparținînd Ministerelor Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică, Construcțiilor de Mașini, Industriei Ușoare etc. Se cere evidențiat faptul că la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini toate centralele din subordine au obținut economii peste plan. Imensa majoritate a întreprinderilor (peste 80%) și-au îndeplinit planul costurilor de producție și al cheltuielilor materiale, în cele mai multe cazuri și cu însemnate economii peste plan.

Rezultatele pozitive au fost posibile datorită puternicului impuls dat de Conferința Națională a P.C.R. din 1982 pe linia întăririi disciplinei costurilor de producție, a reducerii consumurilor materiale și valorificării superioare a resurselor, creșterii productivității muncii și întăririi autoconducerii și autogestiunii muncitorești, aplicării în viață a cerințelor noului mecanism economico-financiar.

Unele întreprinderi și centrale industriale însă nu numai că nu și-au îndeplinit planul, dar au înregistrat și depășiri, uneori importante, ale cheltuielilor de producție planificate. Este cazul, de exemplu, al Centralei cimentului, Centralei industriale de celuloză și hîrtie din Brăila, Centralei industriale de fibre și fire chimice Săvinești, Combinatului minier Motru, Centralei zahărului, Trustului inului și cînepii, ale căror nerealizări au diminuat rezultatele pe ansamblul industriei republicane.

Analiza în structură a modului cum s-a realizat planul costurilor de producție în 1983 scoate în evidență că, în timp ce la cheltuielile materiale cele mai multe întreprinderi au îndeplinit planul și au obținut economii suplimentare, **la cheltuielile cu munca vie planul n-a fost în toate cazurile îndeplinit,** înregistrîndu-se chiar depășiri ale acestui gen de cheltuieli Cauza principală a constituit-o menținerea forței de muncă la un nivel nejustificat față de volumul și structura producției materiale obținute. De altfel, și la alte capitole de cheltuieli, prevederile de plan au fost depășite. În acest sens, ar trebui examinate critic cheltuielile cu reparațiile curente și capitale. Evident, aceste reparații sînt absolut necesare și trebuie efectuate în termenele planificate pentru întreținerea corespunzătoare a echipamentului industrial ; costul lor însă ar mai trebui examinat și mai ales limitat în funcție de volumul reparațiilor și planificarea lor în timp.

Dimensionarea optimă a cheltuielilor pentru reparații și tehnică nouă

POTRIVIT reglementărilor în vigoare, cheltuielile efectuate cu lucrările de reparații capitale se includ în costurile de producție, prestări de servicii sau în cheltuielile de circulație. În 1983 volumul cheltuielilor pentru reparații capitale suportate pe costuri a depășit 9 mld. lei, remarcîndu-se o tendință de creștere a acestora față de anii 1980—1982. Dacă în 1980 aceste cheltuieli se ridicau la circa 8 lei/1 000 lei producție marfă în industria republicană, în anul trecut ele au ajuns la aproape 10 lei la 1 000 lei producție marfă. Dar în unele ramuri ele depășesc substanțial această medie, cum este cazul în industria energiei electrice (57,5 lei la 1 000 lei producție marfă) sau în industria extractivă (26 lei).

Semnificativ este și faptul că această accentuare a creșterii cheltuielilor cu reparațiile capitale se reflectă și în sporirea, an de an, a cheltuielilor respective ce revin la 1 000 lei valoare medie a fondurilor fixe. Astfel, raportate la valoarea medie de înregistrare a fondurilor fixe, cheltuielile cu reparațiile capitale au crescut de la 7,8 lei în 1980 la 9,6 lei la 1 000 lei în 1982, sporuri mai mari înregistrîndu-se în ramura energiei electrice (de la 6,6 lei la 14,1 lei) și în industria chimică (de la 5,8 lei la 8,7 lei).

Menționăm, totodată, că în conformitate cu reglementările actuale, din fondurile de reparații capitale se efectuează, de regulă, și modernizări ale utilajelor și instalațiilor tehnologice, care conduc la îmbunătățirea parametrilor economici, lucrări care, practic, sînt de natura investițiilor. Dat fiind volumul important de fonduri — în creștere de la an la an — alocat pentru reparații capitale se impune asigurarea unui control riguros pentru cheltuirea cu maximă eficiență a acestor fonduri și identificarea corectă, în rezultate, a efectului economic. **Întrucît sistemul actual de suportare directă pe costuri a cheltuielilor efective de reparații, inclusiv a modernizărilor, prezintă unele neajunsuri care se reflectă negativ asupra nivelului cheltuielilor materiale, ar fi necesară o reexaminare a sistemului de finanțare. Trecerea la un sistem de cote procentuale în fondul de amortizare ar contribui la încărcarea uniformă a costurilor pe ani și trimestre și la angajarea controlului băncilor asupra cheltuirii judicioase a fondurilor și executării fizice a lucrărilor de reparații.**

O atenție sporită se cere acordată și **gospodăririi fondurilor destinate tehnicii noi.** În 1983, în costurile producției industriale s-au suportat contribuții pentru fondul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic de peste 8 mld. lei, care s-au materializat, în mare măsură, în realizarea de produse noi, cu performanțe superioare, în tehnologii noi și în îmbunătățirea celor existente, în asimilarea în fabricație a unor noi mașini, utilaje, aparate, precum și a unor noi materiale și înlocuitori, concomitent cu creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție. Aceasta s-a reflectat pozitiv în creșterea și diversificarea produc-

ției, diminuarea efortului valutar, creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție.

Practica a demonstrat însă că fondurile pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic trebuie mai bine gospodărite de centrale și întreprinderi, întrucît uneori acestea capătă destinații mai puțin endogene acțiunii de reducere a costurilor. Astfel, de exemplu, pentru o serie de mașini și utilaje destinate industriei ușoare și îndeosebi celei textile s-au cheltuit fonduri importante, a căror eficiență antecalculată nu s-a putut realiza deoarece seriile de fabricație ale produselor noi au fost în multe cazuri sub prevederile inițiale. Tot astfel, o serie de obiective de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, pentru care s-au cheltuit însemnate fonduri, au fost sistate pe parcursul execuției deoarece s-a constatat că rezultatele nu sînt satisfăcătoare, sau produsele nu mai sînt necesare beneficiarilor din cauza timpului îndelungat de realizare. La această situație a contribuit și faptul că, la introducerea lor în plan, nu s-au analizat temeinic oportunitatea, necesitatea și eficiența acestora. Întrucît și aceste cheltuieli au tendința obiectivă de creștere de la an la an, în interesul promovării pe un front cît mai larg a cerințelor progresului tehnic, cu tot coeficientul de risc al unor cercetări, trebuie totuși militat pentru a imprima o eficiență economică maximă fondurilor utilizate.

Costurile au fost grevate și de unele **cheltuieli neproductive** ce ar trebui în continuare supuse unei puternice analize critice în toate întreprinderile. Rebuturile, cotele de perisabilități, dobînzile la creditele restante etc. au încă cote ridicate în unele unități de producție și se impune o sistematică examinare și reexaminare a cauzelor care le generează, în vederea blocării oricăror canale de risipă de muncă socială. Or, s-a constatat că, în programele de măsuri pentru reducerea costurilor și a cheltuielilor materiale, se întîlnesc prea puține cazuri cînd aceste cheltuieli sînt vizate cu soluții de ordin restrictiv.

În 1984 — o mai largă mobilizare a rezervelor

REZULTATELE pozitive în ansamblu, obținute în 1983 pe planul reducerii costurilor de producție, constituie o bază corespunzătoare de abordare a sarcinilor de mare amploare prevăzute pentru acest an. **În acest an, în industria republicană, nivelul cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă urmează a fi redus cu 39 lei, în transporturi cu 27 lei, în construcții-montaj cu 12 lei, în agricultura de stat cu 13,2 lei. Dimensiunile acestor sarcini rezultă din faptul că ele conduc la un volum de economii de circa 40 miliarde lei numai în industria republicană.**

Desigur, aceste cifre arată că trebuie depus un efort cu totul deosebit. Dacă avem în vedere, spre exemplu, faptul că în întreprinderi metoda „analizei valorii" produselor noi sau așa-numita „inginerie a valorii" nu sînt utilizate în toate cazurile, dacă ținem seama că încă nu s-au încheiat procesele de optimizare a transporturilor interne uzinale pentru minimizarea costurilor, că în zona cheltuielilor indirecte (atît la cheltuielile cu întreținerea și funcționarea utilajelor, cît și la cheltuielile generale ale secțiilor și întreprinderilor), analizele critice sînt abia în faza inițială, că pentru blocarea tuturor canalelor de risipă a muncii sociale mai sînt încă multe de făcut, rezultă că în domeniul reducerii costurilor există încă rezerve importante ce trebuie mobilizate.

În cursul trimestrului I a.c. la nivelul tuturor centralelor industriale și în peste 200 de întreprinderi mai importante se desfășoară o amplă acțiune de sprijin din partea organelor centrale de sinteză (Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor, Comitetul de Stat pentru Prețuri, organele financiar-bancare din teritoriu) pentru concretizarea unor măsuri din programele de reducere a costurilor de producție pe 1984. Analiza critică a realizărilor din anul trecut, calculul influențelor volumului și structurii producției (respectiv a proceselor de valorificare superioară a materiilor prime și materialelor), determinarea influențelor economice din reducerea normelor de consum și creșterea productivității muncii sînt jaloanele principale pe care se axează aceste acțiuni de sprijin. Esențial este însă ca în întreprinderi și centrale colectivele de oameni ai muncii, economiștii și inginerii să se preocupe sistematic de activitățile ce conduc la reducerea costurilor, să identifice cu precădere soluții tehnice și tehnologice care să stea la baza acestei activități.

Spre deosebire de trecut, în 1984 urmează să se acorde mai multă atenție evoluției nivelului costurilor pe produse. În condițiile unei stabilități mai mari a prețurilor de producție și de livrare, calculațiile de plan a costurilor și urmărirea nivelului efectiv pe produse pot fi realizate în mod corespunzător. Nivelul costurilor pe produse este determinant pentru cunoașterea ratei de rentabilitate, a structurii prețului de producție și de livrare și ca atare — la nivel microeconomic — foarte util tuturor deciziilor tehnico-economice.

În acest an urmează a se aplica și principiile noii metodologii ale calculării costurilor pe produse, aprobată de Conferința Națională a P.C.R. din 1982. În acest sens este necesar ca pentru toate produsele importante din nomenclator și, după caz, pe grupe de produse omogene, întreprinderile să-și întocmească calculațiile de plan de costuri și să le urmărească sistematic în execuție, conform metodologiei prevăzute în „Regulile de bază pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor de producție industrială".

Condițiile existente în 1984 sînt compatibile și cu promovarea în întreprinderi pe o scară cît mai mare a metodelor evoluate de calcul și evidență a costurilor (standard, cost-oră-mașină etc.). Un efort concentrat pe această linie se impune în prezent, cu atît mai mult cu cît aceste metode sînt compatibile cu tehnica electronică de calcul căreia îi aparține viitorul. Coordonatele reducerii costurilor de producție în acest an reclamă o activitate perseverentă, responsabilă pentru mobilizarea sistematică a tuturor posibilităților ce pot contribui la economisirea muncii sociale.

dr. Gh. ȘICĂ

Sporirea rolului sistemului financiar-bancar

(Urmare din pag. 3)

venituri și cheltuieli la nivelul fiecărei unități, pentru apelarea numai în cazuri justificate la credite bancare și restituirea lor la scadență, pentru satisfacerea tuturor obligațiilor față de furnizorii care au livrat produsele contractate.

În acest context, se impune **creșterea considerabilă a rolului contabilului șef** din toate unitățile socialiste, care, potrivit atribuțiilor ce-i sînt conferite prin lege, prin întreaga lui activitate, trebuie să asigure respectarea strictă a legalității în domeniul economic, financiar și valutar. Este o cerință firească a etapei actuale în care întreaga activitate, inclusiv cea financiar-contabilă, trebuie să se ridice la nivelul unor exigențe tot mai mari, corespunzător intereselor economiei naționale. În condițiile creșterii complexității și sarcinilor dezvoltării economiei, contabilitatea are un rol sporit, acest instrument trebuind să fie mai bine folosit în conducerea activității economico-financiare, pentru consolidarea autogestiunii și creșterea resurselor necesare autofinanțării fiecărei unități. Pentru a răspunde acestor sarcini, contabilii șefi, întregul aparat care își desfășoară activitatea în acest domeniu trebuie să-și îndeplinească cu rigurozitate atribuțiile ce le revin în ceea ce privește organizarea și ținerea la zi a evidenței, întocmirea corectă a tuturor documentelor care fac obiectul înregistrărilor contabile și exercitarea cu exigență sporită a controlului financiar preventiv în conformitate cu dispozițiile legale. O atenție deosebită trebuie acordată inventarierii patrimoniului, asigurării condițiilor necesare pentru păstrarea și gestionarea corespunzătoare a tuturor bunurilor încredințate spre administrarea unității socialiste pe baza contractului-angajament. Bilanțurile contabile ce se întocmesc de către fiecare unitate socialistă trebuie să reflecte situația reală a patrimoniului și rezultatele economico-financiare obținute, astfel ca pe baza analizei în organele colective de conducere să fie luate măsurile necesare pentru creșterea beneficiilor și a eficienței economice în toate domeniile și sectoarele de activitate.

În ampla activitate ce se desfășoară în întreaga țară pentru îndeplinirea exemplară a prevederilor planului pe acest an, pentru funcționarea cu o eficiență sporită a mecanismului economic, aparatul financiar-bancar este chemat să aducă o contribuție calitativ superioară la transpunerea neabătută în practică a politicii partidului nostru, la dezvoltarea multilaterală economico-socială a țării.

DEZVOLTAREA ÎN PROFIL TERITORIAL A PRODUCȚIEI DE LAPTE DE VACĂ

PROGRAMUL de autoconducere și autoaprovizionare teritorială cu produse agroalimentare și, corelat cu acesta, programul de alimentație științifică — ilustrînd politica partidului de ridicare a nivelului de trai — vizează îmbunătățirea structurii cantitative și calitative a consumului populației, prin mărirea ponderii produselor de origine animală în rația zilnică, diversificarea sortimentală, creșterea calității și conținutului nutritiv al produselor agroalimentare. În acest scop a fost adoptat un complex de măsuri pentru intensificarea producțiilor în zootehnie, care devine pe termen lung ramura prioritară a agriculturii. Programele speciale și prioritare referitoare la diferitele specii de animale se înfăptuiesc într-o mare varietate de **modele teritoriale**. De altfel, în conceptul românesc de realizare a autonomiei alimentare, autoaprovizionarea teritorială joacă un rol esențial. Zonalitatea speciilor și producției animale pe teritoriul țării noastre, însoțită de o sensibilă zonalitate a costurilor de producție la aceleași produse, determină diferențieri în dezvoltarea zootehniei în profil teritorial. Aceasta în condițiile în care toate unitățile agricole socialiste, precum și gospodăriile populației trebuie să crească animale, din speciile corespunzătoare zonei de producție respective.

Programul unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile particulare are menirea să stimuleze dezvoltarea producției animale în aceste unități și să orienteze zootehnia spre valorificarea superioară a tuturor resurselor vegetale ale agriculturii, mai ales a produselor secundare. Cum aceste resurse sînt extrem de variate în diferitele zone ale țării și totodată se produc în cantități mari, cu cheltuieli reduse, valorificarea lor superioară se realizează cel mai economic de către bovine și ovine. Programul se fundamentează și pe resursele de muncă existente în mediul rural, de a căror folosire rațională depinde într-o mare măsură creșterea aportului agriculturii la dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale. Prin creșterea contribuției gospodăriilor populației la constituirea fondului de consum local și a fondului de stat se creează condiții de intensificare a schimbului organizat între sat și oraș. **De aceea, stimularea dezvoltării producției animale în aceste gospodării este o cale de creștere a eficienței economice în agricultură.**

Creșterea bovinelor este principala ramură zootehnică ce valorifică superior mari cantități de produse vegetale ieftine. Orientarea dezvoltării acesteia trebuie să se facă în concordanță cu programele de autoaprovizionare pe județe, municipii, orașe, comune și alte localități urbane și rurale, prin sporirea efectivului de bovine și a randamentelor medii pe animal, ca și prin valorificarea deplină a resurselor furajere din zonele care dispun de mari suprafețe ocupate cu pășuni și fînețe naturale.

La nivelul actual al randamentelor medii pe animal, efectivele existente la începutul anului 1982 nu asigurau certitudinea atingerii consumurilor prevăzute pentru perioada de perspectivă în programul de alimentație științifică a populației. De aceea, paralel cu intensificarea producției, trebuie sporit și efectivul de bovine, în concordanță cu politica de valorificare superioară a resurselor și cu restricțiile de ordin energetic. Planul pe anul 1984 prevede ca acestea să ajungă la 8 285 mii capete, din care 3 200 mii vaci și juninci gestante.

Dinamica densității vacilor de lapte la 100 hectare teren (arabil, pășuni și fînețe), de 133,3% în anul 1982 față de anul 1965, precum și sporirea efectivului total de bovine în anul 1983 reflectă tendința de îmbunătățire a reproducției în această ramură. Creșterea greutății medii la sacrificare favorizează înfăptuirea politicii de sporire a efectivelor și producției de carne.

Îmbunătățirea repartizării teritoriale a efectivelor de vaci de lapte și a structurii pe categorii de gospodărie

ACTUALA repartizare teritorială a efectivelor de vaci și a producției de lapte este rezultatul unui îndelungat proces de zonare, concentrare și specializare, desfășurat după o concepție care azi nu mai răspunde suficient restricțiilor impuse de politica energetică și de necesitatea înfăptuirii programului de autoaprovizionare teritorială. Astfel, se remarcă mari disparități zonale. În anul 1981, de pildă, din efectivul total de vaci al sectorului cooperatist, cooperativele agricole de producție din zona de cîmpie dețineau 52%, cele din zona de podiș 23%, cele din zona subcarpatică 10%, iar cele din zonele de munte și depresiuni 15%.

Repartizarea densității vacilor, a producției totale de lapte și a producției de lapte pe locuitor pe județe și categorii de unități agricole *)

	Densitatea vacilor la 100 ha arabil+pășuni+fînețe (capete)			Structura producției de lapte pe categorii de gospodărie (%)			Producția de lapte la 100 ha arabil+pășuni+fînețe (hl)	Producția de lapte pe locuitor (l)
	Total agricultură	Unități de stat	C.A.P.	Unități de stat	C.A.P.	Gospodăriile populației		
Alba	23	10	24	15,9	23,2	60,9	384	311
Arad	17	10	14	20,6	33,3	46,1	277	269
Argeș	31	8	19	8,5	18,8	72,7	594	279
Bacău	26	11	16	11,7	20,5	67,8	480	220
Bihor	23	8	19	11,7	24,1	64,2	363	266
Bistrița	26	10	18	10,0	16,0	74,0	552	512
Botoșani	28	11	18	9,4	32,4	58,2	479	413
Brașov	27	13	29	23,2	32,6	44,2	475	222
Brăila	18	9	22	26,2	51,2	22,6	308	303
Buzău	21	12	17	13,1	41,6	45,3	318	226
Caraș-Severin	13	8	14	9,8	16,7	73,5	230	225
Călărași	13	9	14	31,6	48,8	19,6	193	227
Cluj	25	9	17	13,6	27,5	58,9	488	279
Constanța	14	13	14	44,9	52,9	2,2	207	178
Covasna	25	13	24	17,6	43,2	39,2	466	399
Dîmbovița	29	13	20	11,6	24,7	63,7	502	220
Dolj	18	16	15	18,4	48,3	33,3	246	180
Galați	20	11	19	17,4	49,2	33,4	306	167
Giurgiu	20	19	13	27,0	26,6	46,4	321	247
Gorj	20	4	11	3,9	9,4	86,7	329	235
Harghita	19	4	16	3,2	35,9	60,9	356	415
Hunedoara	22	4	27	5,4	22,2	75,4	358	232
Ialomița	15	8	14	23,2	44,1	32,7	269	345
Iași	25	17	12	20,0	25,3	54,7	426	245
Maramureș	31	3	14	2,5	10,7	86,8	657	376
Mehedinți	15	6	12	6,9	25,6	67,5	255	211
Mureș	27	17	20	16,6	36,6	46,8	257	339
Neamț	32	12	20	9,3	23,8	66,9	599	293
Olt	16	10	14	12,8	50,5	36,7	266	210
Prahova	23	9	19	14,8	27,8	57,4	383	113
Satu Mare	27	16	16	15,9	27,0	57,1	396	303
Sălaj	26	5	13	4,4	20,7	74,9	444	397
Sibiu	23	14	21	27,9	28,6	42,5	387	237
Suceava	41	13	22	5,6	16,4	78,0	867	463
Teleorman	16	11	14	22,1	47,6	30,3	247	231
Timiș	17	9	19	34,5	38,4	27,1	257	246
Tulcea	11	4	12	16,8	54,8	28,4	153	189
Vaslui	18	10	11	15,6	33,3	51,8	313	251
Vîlcea	27	2	18	1,3	18,8	79,7	436	222
Vrancea	23	12	15	13,9	18,9	67,2	408	234
Sect. agric. Ilfov	31	28	30	38,3	42,8	18,9	540	20
Media pe țară	22	10	17	13,4	43,2	43,4	372	239

*) Anuarul statistic al R.S.R., 1982, 1983.

Repartizarea pe județe a efectivelor de vaci de lapte, bivolițe și juninci prezintă mari decalaje, care în peste 85% din județe variază între 1 și 3,4% din total. Totodată, nu este în concordanță cu resursele de pășuni și fînețe ale județelor. Densitatea la vaci, bivolițe și juninci la 100 ha teren reflectă nu numai rezerve însemnate de sporire a efectivelor în toate județele țării, ci și necesitatea unei mai judicioase amplasări pe zone și județe (vezi tabelul). Dacă în județul Timiș, de pildă, s-ar realiza densitatea din județul Suceava, efectivul de vaci al acestui județ ar fi mai mare de peste 2,5 ori. De asemenea, din datele privind densitatea pe categorii de unități agricole, rezultă disparități mari între județe în cadrul aceleiași categorii de unități, iar în același județ între unitățile agricole de stat și cele cooperatiste. Astfel, pentru unitățile agricole de stat amplitudinea variației este de 10/1 (cele mai mari densități există în județele Giurgiu, Iași, Mureș, iar cele mai mici în

Vîlcea, Maramureș și Caraș-Severin), pe cînd în unitățile cooperatiste raportul între densitatea cea mai mare și cea mai mică este de numai 3/1.

În perspectivă, apare ca necesară îmbunătățirea repartizării teritoriale a efectivelor de vaci de lapte, atît în sensul creșterii gradului de utilizare mai rațională a potențialului furajer din unitățile de stat și cooperatiste, cît și în sensul sporirii efectivelor în gospodăriile populației din toate zonele țării.

Creșterea numărului și a dimensiunii fermelor de vaci de lapte de tip intensiv în zonele de cîmpie, cu sistem de furajare în stabulație, devine nerațională din punct de vedere economic. În condițiile ridicării costului energiei, sistemul de stabulație permanentă și costul ridicat al furajelor ce intră în componența rațiilor nu asigură eficiența economică scontată.

În noua concepție de dezvoltare a zootehniei, elaborată pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, se alocă fonduri însemnate în vederea valorificării pășunilor și fînețelor naturale. În acest fel se poate asigura concentrarea efectivelor de vaci în zonele care dispun de asemenea suprafețe, paralel cu intensificarea producției de lapte în fermele sau minifermele unor unități agricole socialiste din zonele irigate de cîmpie și cu stimularea creșterii vacilor în gospodăriile populației.

Îmbunătățirea repartizării teritoriale a producției de lapte, în consens cu cerințele programului de autoaprovizionare și în scopul valorificării superioare a resurselor locale de furaje ieftine, are o semnificație economică și socială deosebită. Actuala repartizare se caracterizează printr-un grad moderat de concentrare zonală. Județele din nordul țării produc fiecare între 3 și 6% din producția de lapte a țării, iar cele din centrul țării produc între 2 și 3%. Apare însă o sensibilă neconcordanță între potențialul furajer al județelor și producția de lapte obținută. Sînt unele județe (Suceava, Maramureș, Argeș, Bistrița, Dîmbovița etc.) care produc cantități mari de lapte la 100 hectare teren (între 502 și 867 hl) în toate categoriile de unități agricole, atît în sectorul socialist, cît și în gospodăriile populației, iar altele (Tulcea, Ialomița, Constanța, Dolj etc.) sub 300 hl, datorită folosirii necorespunzătoare a resurselor furajere și faptului că gospodăriile populației dețin efective scăzute de vaci.

Amplitudinea mare a variației producției de lapte la 100 hectare de teren arabil, pășuni și fînețe (între 153 și 867 hectolitri) evidențiază rezerve însemnate de sporire a efectivelor de vaci și a randamentelor medii pe animal ; față de media pe țară, de 372 hl la 100 ha, 11 județe au obținut între 150 și 300 hectolitri.

Diferențieri sensibile apar între județe și în cadrul aceleiași categorii de unități agricole. În sectorul de stat, județele Vîlcea Harghita, Hunedoara au obținut 27, respectiv, 40 și 44 hectolitri de lapte la 100 ha de teren, iar județele Iași, Giurgiu și Mureș obțin 395, respectiv, 357 și 331 hectolitri. În sectorul cooperatist, amplitudinea variației teritoriale a producției de lapte pe unitatea de suprafață este mai mică. Cele mai reduse producții (76, respectiv 99 hl la 100 ha) s-au înregistrat în județele Gorj și Mehedinți. Dat fiind rolul important al gospodăriilor populației în realizarea producției de lapte de vacă a țării (55,2% în anul 1980), gradul de autoaprovizionare a județelor cu lapte și produse lactate depinde în mare măsură de aportul acestora la constituirea fondului de stat centralizat, a fondului județean și la dezvoltarea vînzărilor pe piața neorganizată.

Cele 17 județe ale țării, care în anul 1980 au produs în gospodăriile populației între 60 și 79,7% din producția totală de lapte de vacă, sînt situate în zone de deal. Stimularea creșterii producției acestor gospodării, prin ameliorarea pășunilor și pădurilor pășunabile, constituie o cale de valorificare superioară a resurselor oferite de zonele respective. Totodată, se impune creșterea producției de lapte în zonele de șes, în special în sectorul cooperatist, ținînd seama de posibilitățile acestor unități agricole și de necesitatea acoperirii consumului județean la lapte proaspăt și produse lactate. În județe ca Giurgiu, Arad, Brăila, Călărași ș.a., aportul sectorului cooperatist la producția totală de lapte este sub posibilități, cu atît mai mult cu cît aceste județe dispun de suprafețe irigate, pe care pot fi obținute cantități însemnate de furaje în cultura a doua.

Asigurarea unui consum rațional de lapte pe locuitor (230 litri în anul 1985) în toate județele țării depinde de sporirea substanțială a producției totale în fiecare județ.

Amplitudinea mare a variației pe județe a producției de lapte pe locuitor, de circa 400 litri, evidențiază un ecart însemnat în asigurarea prin autoaprovizionare a consumului mediu preconizat pentru întreaga populație a țării. Totodată, restricțiile impuse cosumurilor de energie generate de transportul unor cantități mari de lapte la distanțe apreciabile, pentru prelucrare și consum, fac necesară îmbunătățirea repartizării teritoriale a producției de lapte. În județele Prahova, Galați, Dolj, Constanța, Buzău, Caraș-Severin, Dîmbovița, Mehedinți, Călărași, Olt, care în 1980 au produs sub 230 litri de lapte pe locuitor, impulsionarea dezvoltării ramurii taurinelor reprezintă condiția de bază a autoaprovizionării populației locale.

Un rol deosebit de important în înfăptuirea strategiei dezvoltării producției de lapte în țara noastră, în etapa actuală, îl are dirijarea investițiilor alocate acestei ramuri spre ameliorarea pășunilor și fînețelor naturale în vederea creșterii producției în zonele care dispun de asemenea suprafețe, paralel cu intensificarea producției de lapte în zonele irigate.

Condiții de înfăptuire a programului de dezvoltare a producției de lapte

ÎNTRUCÎT agricultura românească dispune de mari resurse de producere a furajelor ieftine pentru creșterea bovinelor, mai ales în zonele de deal și munte, măsurile de îmbunătățire a concepției cu privire la dezvoltarea acestei ramuri sînt realiste și necesare. Punerea în valoare a celor 4,4 milioane hectare de pășuni și fînețe reprezintă resursa principală pentru realizarea acestei noi orientări. Programul național funciar stabilește direcțiile principale în vederea ridicării potențialului productiv al celor aproximativ 2 milioane de hectare de pajiști. Creșterea randamentelor medii de iarbă la hectar, în urma unor lucrări de îmbunătățire și de organizare a teritoriului, a măsurilor de curățire, fertilizare, supraînsămînțare și cultivarea unor suprafețe care se pretează la aceasta, concomitent cu practicarea pășunatului rațional asigură valorificarea unei resurse naturale slab puse în valoare pînă în prezent. La aceasta adăugăm necesitatea realizării obiectivului prevăzut în program cu privire la ameliorarea a circa 3 milioane hectare de pajiști pășunabile situate în păduri. Sporirea producției de furaje se va realiza și prin îmbunătățirea structurii culturilor furajere, prin creșterea ponderii lucernei și trifoiului. Conjugarea acestor resurse asigură echilibrarea balanței furajere și ieftinirea costului furajelor. În cadrul fiecărui județ există posibilități de dezvoltare a fermelor de vaci de lapte în concordanță cu resursele specifice locale și cu necesitatea practicării unor tehnologii de producție ieftine. Totodată, stimularea sporirii efectivului de vaci și a producției de lapte în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori și în gospodăriile particulare din zonele de deal și munte este o cale importantă de sporire a producției de lapte.

Îmbunătățirea repartizării teritoriale a producției de lapte, pentru acoperirea cheltuielilor de producție — diferențiate zonal — pune problema unei mai mari elasticități a sistemului de prețuri de producție, contractare și achiziții, a primelor acordate producătorilor. O soluție ar fi și **stimularea diferențiată, în unele zone, a ramurii creșterii vacilor de lapte,** pînă la ameliorarea întregului efectiv existent. Aceasta ar putea asigura redresarea economică a fermelor de vaci de lapte, care nu-și acoperă cheltuielile din venituri proprii, mai ales în anii cu condiții naturale nefavorabile. Apare ca necesară, de asemenea, **stimularea diferențiată zonal a gospodăriilor populației, în vederea reducerii autoconsumului rațional și a sporirii aportului lor la aprovizionarea pieței cu lapte și produse lactate.** O asemenea măsură se poate realiza printr-o mai sensibilă diferențiere a prețurilor de contractare și achiziție, precum și prin prețuri de mercurial mai variate în funcție de sortimentele de produse lactate, de calitatea acestora și de sezon.

Realizarea condițiilor funcționalității mecanismului economic la nivelul fiecărei unități agricole și în gospodăriile populației poate să asigure acoperirea cheltuielilor din venituri proprii în producția de lapte. Un rol determinant îl are **organizarea interioară a producției și a muncii.** Totodată, sistemul de stimulare a producătorilor de lapte și carne de bovine trebuie fundamentat diferențiat pe criterii de eficiență economică. Măsurile de ordin economic, menite să ducă la sporirea producției de lapte și carne de bovine, cer un cadru administrativ adecvat așezării schimbului de produse pe bază de contracte ferme, care să dea siguranța valorificării produselor, să imprime organizare și ordine, condiții vitale într-o agricultură modernă. Opțiunea producătorilor pentru o activitate productivă sau alta este determinată prioritar de criterii economice. **Prețurile primite de producătorii agricoli și prețurile plătite de aceștia pentru bunurile și serviciile neagricole trebuie să asigure reproducția lărgită a fiecărei gospodării.** În acest sens sînt necesare, în continuare, perfecționări ale schimbului de produse dintre sat și oraș.

dr. Letiția ZAHIU
dr. Gh. FRĂȚILĂ
dr. Gh. N. IOSIF

Dinamizarea activității de export

Programele de marketing în comercializarea eficientă a confecțiilor

PIAȚA INTERNAȚIONALĂ a confecțiilor continuă să traverseze o perioadă grea, pe fondul puternicei crize economice și structurale ce zdruncină economia mondială în ultimul deceniu. Întrucît industria confecțiilor este un domeniu deosebit de sensibil la evoluția conjuncturii internaționale este necesar și important să reamintim succint cîteva **coordonate majore ale economiei mondiale** din ultima perioadă ; acest lucru este cu atît mai util cu cît țările industrializate absorb peste 1/2 din importurile mondiale de textile și cca. 3/4 din cele de îmbrăcăminte.

Ușoare semne de încurajare s-au înregistrat în anul 1983, printr-un început de înviorare economică, după ce în 1982 atît producția mondială, cît și comerțul internațional au înregistrat scăderi absolute, pregătite de o cvasistagnare a economiei mondiale în anii precedenți, 1980 și 1981. La o scădere, în 1982, a producției mondiale capitaliste cu 2% — cea mai puternică din ultimii 8 ani — și la o diminuare tot cu 2% a volumului schimburilor internaționale, se adaugă creșterea șomajului la un nivel de peste 30 milioane de persoane [1]). Obținem astfel tabloul general în care plasăm analiza comerțului cu textile și îndeosebi particularitățile de elaborare și implementare a unui program de marketing în domeniul confecțiilor.

Producția și comerțul cu textile și îmbrăcăminte au înregistrat în 1982 o scădere de 4% și respectiv 4,5% ; exporturile mondiale de textile și îmbrăcăminte s-au situat la un nivel de 92 miliarde dolari, cu 4,5% sub realizările anului precedent. Element specific crizelor, fenomenele se condiționează și se agravează reciproc; creșterea cursului dolarului american a accentuat, în contextul general, presiunea asupra prețurilor, penuria de capital și recurgerea la **măsuri protecționiste,** fenomene ce se regăsesc, prin excelență, în evoluția schimburilor și politicilor în cadrul industriei mondiale a textilelor și confecțiilor.

În condițiile arătate, industria textilă continuă să fie teatrul unui fenomen de orientare a investițiilor în vederea **substituirii importurilor,** cu efect de escaladare a protecționismului ; în țările occidentale se desfășoară în prezent programe intense de cercetare pentru descoperirea de soluții ca, pe calea organizării, modernizării, automatizării producției textile și de confecții, să se ajungă nu numai la reducerea importurilor, dar și la o economie de capital, prin diminuarea forței de muncă angajată în acest sector [2]).

Prognoza tehnologică și de marketing

ÎN INDUSTRIA CONFECȚIILOR, obiectul strategiei de marketing — confecția — este un produs de un **dinamism deosebit,** specific producției și comerțului cu bunuri de consum, aflate în perimetrul de acțiune al unor factori cu mobilitate puternică (modă, gust etc). De aici decurge necesitatea unei permanente corelări între strategia de marketing — atribut de conducere la nivel microeconomic — și prognoză tehnologică, atribut de **politică la nivel de ramură și subramură.** Cu alte cuvinte, un comandament de bază în industria confecțiilor este acela ca prognoza tehnologică pe termen mediu și lung să asigure suportul tehnico-material și organizatoric, capabil să permită flexibilitate, adaptări rapide ale producției, cerute de mutații pe termen scurt în caracteristicile produsului și evoluția cererii externe.

Aceste priorități figurează printre obiectivele stabilite industriei ușoare, în general, și celei de confecții, în special, în cadrul politicii economice a partidului și statului nostru. Astfel, documentele de partid prevăd că în industria ușoară — care va deține, la sfîrșitul actualului cincinal, o pondere de peste 10% în totalul exportului țării noastre — **vor fi aduse substanțiale îmbunătățiri calității produselor destinate exportului, printr-un finisaj superior, adaptabilitate rapidă la cerințele modei, crearea permanentă de modele care să permită o mai bună valorificare a creației proprii, realizarea de serii mici, corelate cu cerințele și gustul consumatorilor. Prin aplicarea acestor măsuri, gradul de valorificare în industria ușoară va crește în actualul cincinal cu 50—100%** [3]).

În evoluția industriei noastre de confecții, o primă etapă — deja depășită — a fost aceea de creare a structurilor necesare unei **producții moderne, pe scară industrială** (la secolul de activitate al actualei Întreprinderi de confecții și tricotaje București se adaugă experiența de decenii a altor 35 de fabrici de confecții, grupate astăzi în trei puternice centrale : București, Sibiu, Bacău), în cadrul căreia să se asigure trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă. De aceea, actuala etapă poate fi caracterizată ca **etapa calității și a valorificării superioare.**

Pe plan mondial, industria confecțiilor parcurge un proces de trecere la semiautomatizarea și automatizarea complexă a proceselor de proiectare, de debitare a materialelor textile, asamblare a reperelor și subansamblelor, inclusiv a activităților de planificare, programare și urmărire a producției. Industria noastră, pregătită să abordeze problema automatizării, va cunoaște un grad cu totul superior de modernizare, pe baza căreia să se realizeze productivități și valorificări superioare. Au fost deja întreprinse acțiuni privind automatizarea prelucrării datelor antropometrice, a construcției îmbrăcămintii și gradării, încadrării și reproducerii tiparelor ; există, de asemenea, un program de asimilare a unor utilaje de înalt nivel tehnic. Remarcăm realizarea unor cercetări prospective, cu proiecție pe următorii 30—40 de ani, în vederea elaborării programelor și planurilor de perspectivă ale cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și progresului tehnic în domeniul tehnologiei de fabricație a produselor de îmbrăcăminte din țesături, pentru perioada 1986—2010 (2020).

Alte trăsături specifice prognozei tehnologice și strategiei de marketing în industria confecțiilor le reprezintă existența elementului de **conexiune între subramuri** — confecția constituind etapa finală, de valorificare a unui proces de **cooperare verticală :** filatură, țesătorie, confecționare — și, în același timp, dependența de progresul înregistrat în **cooperarea orizontală** a unei serii de sectoare și subramuri care asigură materiale auxiliare și accesorii (butoni, capse, fermoare, nasturi, ornamente, elemente de tehnoprezentare etc.). Dacă adăugăm și existența unor factori de cooperare în afara industriei ușoare, îndeosebi cu industria chimică, cea constructoare de mașini, agricultura, realizăm dimensiunea condiției sine qua non ca **elaborarea programelor de dezvoltare și marketing pe termen mai lung pentru producția și comercializarea confecțiilor să fie efectuată în organică legătură cu prognoza tuturor sectoarelor participante la procesul de cooperare ;** acest lucru este în curs de realizare, în cadrul vastului program de valorificare superioară, elaborat din inițiativa conducerii de partid și de stat.

În acest spirit de **dezvoltare coordonată și integrată** înțelegem eforturile de investiții care se efectuează în beneficiul direct sau indirect al industriei de confecții.

Strategia produsului

DISPUNÎND de o bază materială corespunzătoare, de experiență și tradiție, industria noastră de confecții textile s-a diversificat, fiind în prezent în măsură să ofere practic întreaga paletă de produse ce fac obiectul comerțului internațional : confecții pentru bărbați (costume, pantaloni, sacouri, cămăși, jachete, paltoane, impermeabile etc.), pentru femei (compleuri, rochii, fuste, bluze, impermeabile, jachete etc.), pentru copii, confecții pentru diferite destinații (îmbrăcăminte pentru sport, echipament de protecție etc.), precum și o gamă cuprinzătoare de tricotaje.

[1]) Document GATT/1340, Geneva, august 1983.

[2]) UNCTAD, Raport asupra comerțului internațional cu textile, Geneva, februarie 1983

[3]) Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990.

Este, de asemenea, specific industriei noastre de confecții faptul că partea cea mai mare a producției este destinată exportului, fapt ce-i imprimă caracterul de **orientare și specializare** în **producția de export.** Sînt numeroase fabricile la care cota exportului este de 80—90% în totalul producției ; sînt perioade frecvente cînd secții și fabrici întregi operează, în întregime, numai pentru export (întreprinderile din București, Craiova, Focșani, Satu Mare ș.a.). În aceste condiții, cercetarea de piață — tehnologică și comercială — capătă o importanță hotărîtoare, făcînd ca strategia produsului să nu fie o simplă componentă de marketing general, ci o **strategie de producție pentru export.**

Este suficient să subliniem că, la nivelul de sensibilitate și exigență ce caracterizează piața mondială a confecțiilor, în condițiile unei concurențe cu totul deosebite pe toate segmentele și ale unui protecționism acerb, elementul de flexibilitate și suplețe în adaptare capătă, de asemenea, valențe specifice pentru industria de confecții. Pentru a da un singur exemplu, se vorbește în limbaj curent de **adaptare la modă,** cînd, de fapt, se resimte, tot mai acut, nevoia de **anticipare a modei,** elementele esențiale trebuind să fie prevăzute cu cel puțin un an în avans. Strategia produsului (cercetare, creație, producție, promovare) ajunge, în aceste condiții, în fața unei ștachete de exigență, superioară etapei de adaptare, transformîndu-se într-un element de **avangardă.**

Centrul de cercetare și proiectare a îmbrăcămintei (C.C.P.I.), (funcționînd pe lîngă Centrala industriei confecțiilor din București), analizează toate fazele premergătoare și componente ale procesului de fabricație: creația, proiectarea, pregătirea fabricației, debitarea materialelor, prelucrarea și montarea reperelor și subansamblelor, perfecționarea organizării și conducerii producției și a muncii.

Existența unor parteneri tradiționali, pentru un volum considerabil al producției de export, face necesară și posibilă realizarea unei activități de **cooperare în creație** între specialiștii C.C.P.I. și organismele specializate ale clienților externi. Această activitate permite introducerea crescîndă și promovarea tot mai intensă a **creației proprii,** factor de bază al asigurării unei valorificări superioare. În prezent, peste 2/3 din volumul producției pentru export se realizează pe bază de creație proprie sau în cooperare cu firmele partenere ; acesta rămîne, însă, un domeniu în care eforturile urmează să fie continuate și intensificate, pentru a se realiza sporirea contribuției creației proprii la eficiența producției pentru export. Un aport sporit este chemată să aducă și **creația din sectoarele de cooperare** verticală și orizontală (textile, accesorii etc.).

În vederea perfecționării activității de creație, acest sector urmează să cunoască, potrivit recentelor indicații ale conducerii de partid și de stat, și anumite îmbunătățiri organizatorice. În ce ne privește, ne raliem opiniilor și propunerilor potrivit cărora C.C.P.I. ar urma să-și întărească preocupările și atribuțiile, la nivelul întregii ramuri de confecții, centralele și întreprinderile putînd să-și dezvolte activități și organisme proprii de cercetare (cum este cazul I.C.T.B.) — bineînțeles, dotate, reorganizate și perfecționate corespunzător.

În altă ordine de idei, eforturile de aliniere la exigențele pieței externe, pe fondul intensificării luptei de concurență, precum și evoluția, din ultimii ani, spre o sofisticare tot mai accentuată a produselor au stimulat industria noastră să realizeze o **complexitate** a produselor, a cărei dinamică a lăsat în urmă metodologia de evaluare a producției fizice. Este lesne de înțeles că același număr de bucăți dintru-un anumit produs poate antrena consumuri diferite de materiale și manoperă, timpi diferiți de execuție, productivități diferite, în funcție de numărul și complexitatea cusăturilor, accesoriilor, ornamentelor etc. — și că exprimarea corectă a acestor diferențe impune completarea indicatorului producție fizică, cu un indicator care să reflecte diferența de complexitate. De altfel, la sfîrșitul anului trecut s-a procedat la introducerea experimentală a unei metodologii propuse de specialiștii C.I.C. București ; se impun definitivarea și omologarea metodologiei pentru introducerea unui **indicator specific industriei de confecții,** corespunzător cerințelor de perfecționare continuă a mecanismului economico-financiar.

Strategia de comercializare și programul de marketing

RAPORTATĂ la volumul întregului comerț mondial cu îmbrăcăminte, ponderea țării noastre, de cca. 2%, este relativ modestă. Dacă avem însă în vedere faptul că industria de confecții se regăsește în structura economiei tuturor țărilor capitaliste dezvoltate, a tuturor țărilor socialiste și a unei mari majorități dintre țările în curs de dezvoltare, fiind una dintre cele mai răspîndite ramuri, se poate afirma că exporturile românești ocupă un loc important în schimburile mondiale în acest sector. Atît ca prezență și dimensiune (devansează de trei ori cota deținută de întregul export în exporturile mondiale) cît și ca aport la balanța comercială națională, confecțiile constituie un domeniu competitiv al economiei.

O **latură calitativă** a evoluției exportului nostru de îmbrăcăminte este alinierea la tendința — ce caracterizează și alte țări europene cu experiență în acest domeniu (Franța, R.F. Germania, Italia, Anglia, Ungaria, Polonia) — de creștere a ponderii exportului de îmbrăcăminte în exportul total al țării (4,1% în 1976, 5,2% în 1980, 6,0% în 1982). Ca și în cazul țărilor menționate, se remarcă de asemenea tendința de scădere ușoară a ponderii tricotajelor și o creștere corespunzătoare a ponderii confecțiilor [4]). Atît pentru confecții, cît și pentru tricotaje, exportul românesc rămîne axat în proporție covîrșitoare pe **îmbrăcăminte exterioară,** care deține, de exemplu, în cazul confecțiilor 99%, lenjeriei revenindu-i o cotă redusă la numai 1%. La rîndul său, îmbrăcămintea exterioară continuă să fie dominată cu cca 2/3 din total — de articole pentru bărbați. Ca rezultat al unor progrese calitative, atît în industrie, cît și în activitatea de comercializare, se întărește însă poziția articolelor pentru femei, care oferă un grad mai ridicat de **complexitate** și de **valorificare.**

O analiză a distribuției geografice a exporturilor românești de confecții reține ca fapt pozitiv, **stabilitatea** raporturilor cu o serie de parteneri tradiționali din țări cu o bogată experiență și o puternică industrie proprie în acest sector : R.F. Germania, Italia, Franța, Canada, Anglia, S.U.A. ș.a. Această permanență a prezenței confecției românești pe diferite continente este nu numai un element de prestigiu pe deplin cîștigat, ci și o direcție de inserare a industriei noastre în diviziunea internațională a muncii și în schimbul mondial de valori.

I.C.E. Confex, întreprindere însărcinată cu desfacerea la extern a confecțiilor românești, a elaborat, împreună cu centralele de confecții, **programe de comercializare,** pe țări și grupe de produse, astfel încît să se asigure acoperirea cu comenzi a capacităților de producție rezervate exportului. La inițiativa conducerii Ministerului Industriei Ușoare au fost întreprinse, îndeosebi în a doua parte a anului trecut, o serie de acțiuni ce au conferit activității de comercializare un caracter mai programatic. Astfel, a fost intensificată activitatea de **prospectare și contractare,** prin punerea în aplicare a unor programe coerente, asigurîndu-se o mai bună prezență și continuitate pe piețele externe. A fost elaborată schema de detaliu a unui cuprinzător program de **promovare,** aflat în prezent în proces de implementare, conținînd acțiuni de propagandă și reclamă, într-o viziune unitară, la nivel de ramură, cu desprinderea de măsuri realizabile la diferite eșaloane de ierarhie și eficiență : minister, întreprindere de comerț exterior, centrală industrială, întreprindere producătoare.

Ridicarea pe o treaptă superioară a comercializării a stimulat activitatea productivă, de la cercetare și creație la producția de serie după cum eforturile producției impun noi exigențe rețelei de distribuție, cum ar fi necesitatea imperativă a **diversificării piețelor și partenerilor,** pentru a avea un cadru mai larg de desfășurare a schimburilor, cu noi alternative și priorități, în funcție de evoluția conjuncturală ; pe această bază, se va putea avea în vedere, de asemenea, o preluare tot mai selectivă a comenzilor, în funcție de eficiență, gradul de valorificare, de reflectare a complexității produselor contractate, punerea în valoare a resurselor interne etc.

Producția și exportul de confecții devin astăzi terenul de interferență, poate cel mai evident, al coordonatelor **bătăliei pentru calitate,** de la prognoza tehnologică pe termen lung la posibilitatea de acțiune și adaptare rapidă prin programe curente de marketing, de la crearea unor puternice structuri industriale la participarea tot mai intensă la comerțul mondial, pe baze economice, eficiente, pentru valorificarea optimă a potențialului acestei ramuri a industriei românești.

dr. Ștefan MĂȘU

[4]) A se vedea studiul elaborat de I.E.M. „Direcții de îmbunătățire a structurii producției românești de confecții și tricotaje".

Considerații privind conținutul și cuantificarea productivității muncii (II)

ANALIZA modului de calcul al productivității muncii individuale evidențiază unele deficiențe metodologice — specifice uneia sau alteia din exprimările acestui indicator — determinate de: a) alegerea criteriului de transformare în unități natural-convenționale; b) influența modificării prețurilor unitare de producție (în speță în cazul exprimării valorice); c) influența utilizării indicatorului producție globală care include, în pondere importantă, cheltuieli materiale — ceea ce face să nu se reflecte realmente efortul și aportul personalului muncitor din unitatea analizată la obținerea rezultatelor de eficiență, iar prin această prismă să se denatureze chiar imaginea rezultatului obținut, neajuns care poate fi însă înlăturat prin utilizarea producției nete în calculul productivității muncii individuale; d) absența din cadrul prevederilor metodologice a necesității determinării productivității muncii pe baza realizărilor concrete exprimate în raport de producția marfă (sau producție marfă vîndută și încasată), ceea ce, în anumite situații, ar putea răspunde mai bine cerințelor unei valorificări superioare a potențialului; e) faptul că analiza nivelului și dinamicii productivității muncii individuale a unităților de același profil trebuie realizată în condiții cît mai riguroase de comparabilitate, condiții care se constituie cu dificultate, fără să se poată elimina un anume grad de probabilitate în conceperea coeficienților de transformare, iar toate acestea impun, evident, noi perfecționări metodologice (sistem informațional, tehnologia de calcul etc.). Este neîndoielnic că asemenea chestiuni pot constitui repere însemnate în activitatea cercetării economice de profil.

Esențială pentru creșterea productivității muncii este asigurarea tuturor premiselor necesare pentru sporirea producției. Între acestea, pe un loc dintre cele mai importante se află utilizarea cît mai completă a capacităților de producție — problemă pe care o considerăm nemijlocit legată de productivitate, contopită funciarmente cu aceasta. Tocmai din această perspectivă vom urmări avansarea unor considerații privind îmbunătățirea metodologiei de calcul a capacităților de producție și — prin aceasta — a productivității muncii, indicator cu un nivel de agregare imediat superior capacității de producție.

Așadar, în activitatea întreprinderilor industriale, acțiunilor concrete, permanente, de valorificare intensivă și extensivă cît mai eficientă a potențialului productiv le sînt asociate preocupări constante de perfecționare a cadrului metodologic existent, de analiză și fundamentare a utilizării capacităților de producție în concordanță cu caracteristicile mașinilor, utilajelor, instalațiilor folosite, proceselor desfășurate și produselor realizate. Asigurarea acestei corelații constituie punctul de pornire pentru constituirea unui suport metodologic riguros, aplicabil în condiții specifice proceselor discrete arborescente*) prezente cu o pondere importantă în ansamblul proceselor industriale. Deși domeniul de aplicare a propunerii de perfecționare a metodologiei de calcul al capacităților de producție și implicit al productivității muncii a fost localizat în condițiile fabricației de țevi trase din oțel, considerăm că metodologia propusă poate prezenta un grad relativ ridicat de generalizare în activitatea practică. Semnificația, conținutul și structura metodologiei pe care o propunem în două variante concepute în raport de informația — bază de intrare și unitatea de exprimare a capacităților de producție sînt prezentate etapizat în interdependența și intercondiționarea impuse de satisfacerea scopului urmărit.

Avem, mai întîi, în vedere condițiile specifice activității analizate, respectiv: a) prelucrarea pe utilajul conducător existent ($U = 1, ...c$) a semifabricatelor de dimensiuni ($S_1, ... S_m$) și calității ($M_1, ... M_n$) pentru obținerea sortimentelor ($L_1, ... L_r$); b) prezența în programul de fabricație a structurii sortimentale fixe (planificate) și variabile (determinată de cerințe sau cauze neprevăzute inițial).

Ca variante adoptate în raport de informația — bază de intrare și unitatea de exprimare a capacității de producție menționăm: **varianta 1**: informația — bază de intrare = productivitatea orară (P_{mnr}) exprimată în tone reale sortiment pe operație-utilaj-oră; **varianta 2**: informația — bază de intrare=durata — sumă a operațiilor necesare (nt_{mnr}) pentru trecerea de la semifabricat la sortimentul finit, sumă care include timpul unitar de operație (t_{mnr}) și timpul de pregătire-încheiere impus de schimbarea condițiilor necesare trecerii la un alt sortiment **) existent în fabricație sau nou.

Menționăm și o variantă pereche posibilă în condițiile faptului că între cele două variante amintite există o relație de forma: $nt_{mnr} = t_{mnr}\ (1+\alpha)$ și $P_{mnr} = \frac{1}{nt_{mnr}}$ în care: $\alpha =$ coeficientul a cărei valoare ține seama, așa cum arătam, de influența schimbărilor sortimentale impuse de: ● lipsa semifabricatelor de dimensiunile și compoziția preconizate și înlocuirea lor cu cele existente a căror prelucrare modifică (±) numărul și durata operațiilor de prelucrare; ● solicitări urgente, neprevăzute, exprimate în sortimente finite pentru consum extern, ceea ce impune integrarea lor în disponibilitățile de timp ale mașinilor și utilajelor; ● schimbarea programului de fabricație ș.a.

Prin conținutul său, metodologia în discuție poate fi adoptată, în condițiile asigurării informațiilor necesare, pentru prelucrarea automată a datelor, ceea ce îi conferă un evident caracter de operativitate și rigurozitate. Valoarea rezultatelor obținute din aplicarea metodologiei este eminamente dependentă de respectarea condițiilor și restricțiilor stabilite inițial și de gradul de încredere privind informația utilizată. Procedeul menționat poate fi valorificat, între altele, pentru elaborarea modelului de optimizare a utilizării capacităților de producție în raport de solicitările fixe sau variabile ale programului de fabricație.

Să abordăm, însă, mai pe larg, cele două variante propuse. Ce aspecte concrete și semnificații prezintă ele? **Varianta 1** se folosește în condițiile în care pe utilajul $U_1, ...U_c$, din semifabricate de dimensiuni $S_1, ...S_m$ și calități $M_1, ...M_n$ se obțin în

*) Procesul discret arborescent — proces discontinuu de prelucrare la rece a semifabricatelor de dimensiuni și calități diferite pentru transformarea lor în produse finite cu caracteristici impuse, pe oricare dintre mașinile sau utilajele disponibile componente ale grupului conducător.

**) În acest caz, ponderea timpului de pregătire-încheiere va fi exprimată sub forma coeficientului α a cărui valoare variază în funcție de tipul schimbării ca element cunoscut în cadrul structurii fixe sau aleatoare, determinat de perturbațiile impuse de cerințele interne, externe sau de aprovizionare.

cadrul tehnologiei adoptate sortimentele finite L_1, ...L_r. Unitatea de exprimare a capacităților de producție la operația de bază executată pe utilajul din grupul conducător este tona echivalentă corespunzătoare unei situații standard sau de referință. Capacitatea de producție (c) se exprimă în tone echivalente pe an obținute în condiții standard (C_{111}), situație în care: C_{111} reprezintă capacitatea de producție a utilajului U_c, , cînd se utilizează semifabricatul S_1 de calitate M_1 pentru a obține sortimentul finit L_1. Criteriul care se află la baza alegerii unității echivalente poate fi același pentru toate sectoarele din care rezultă un produs similar — și anume dificultatea de execuție a produsului și durata — sumă a operațiilor (nt_{mnr}), productivitatea orară a produsului pentru care cerința este maximă, coeficientul global rezultat din agrementarea criteriilor precedente ș.a.;

În condiții oarecare privind utilajul, calitatea și dimensiunile semifabricatului și sortimentul finit solicitat, echivalarea producției are loc în funcție de coeficienții de echivalență (K_{mnr}) rezultați din relația:

$$K_{mnr} = \frac{P_{mnr}}{P_{111}}$$

în care: P_{111} = productivitatea orară standard (tone); P_{mnr} = productivitatea orară într-un caz oarecare (tone);

Pe baza unor asemenea condiții precizate, capacitatea de producție C_{mnr} poate fi redată astfel:

$$C_{mnr} = C_{111} \cdot K_{mnr} \text{ (tone/an)}$$

În funcție de mărimea capacității de producție standard C_{111}, poate fi analizată și posibilitatea integrării în calcul a structurii fixe a procesului de fabricație ($^qL_1$,..., ..., ^qL_r) după relația: $\Sigma^qL_r \cdot K_{mnr} \leqslant C_{111}$, condiție care exprimă integrarea completă sau disponibilitatea pentru realizarea producției suplimentare — și $\Sigma^qL_r \cdot K_{mnr} > C_{111}$, condiție care exprimă integrarea incompletă a sarcinii și impune modificarea structurii și/sau a termenelor.

Cîteva concluzii pe marginea acestei variante. Metodologia respectivă propusă reprezintă un ansamblu de informații sistematizate și corelate în vederea atingerii obiectivului prevăzut. Aplicarea ca atare a metodologiei impune organizarea bazei informaționale în cadrul căreia sînt reprezentative următoarele informații: a) sortimentul finit L_r și condițiile prin care se poate ajunge la realizarea lui în funcție de utilajul disponibil și de semifabricatul folosit (caz în care L_r devine L_{Umnr}); b) ponderea sortimentului finit în structura fixă a programului de fabricație: γ^r; c) sortimentul finit standard: L_{111}; d) productivitatea orară a sortimentului standard P_{111}; e) productivitatea orară a unui sortiment oarecare: P_{Umne}; ; f) timpul unitar al operației analizate pentru sortimentul standard: $t_{U_{111}}$; g) timpul unitar al operației analizate pentru un sortiment oarecare: t_{Umnr}; h) fondul anual de timp disponibil pe utilaj și grup identic: TD și Σ TD; i) numărul de bucăți sortiment finit pe tonă: bt; j) greutatea pe unitatea de lungime a sortimentului finit: g. Toate aceste informații trebuie corelate în machete tip matrice și tabele. Pe baza tuturor informațiilor colectate se vor elabora organigrama și programul de calcul ***).

Să ne referim acum la **varianta 2** în discuție. Ea se utilizează în condițiile în care pe utilajul U_1, ...U_c, din semifabricate de dimensiuni S_1, ...S_m și calități M_1, ...M_n se obțin în cadrul tehnologiei adoptate sortimente L_1, ...L_r. În cadrul acestei variante, valoarea timpului unitar — t_{mnr} — exprimată în ore/tonă este dependentă de relația dintre semifabricatul m și calitatea n, care prelucrat pe utilajul C se transformă printr-un număr de prelucrări succesive în sortimente r; în acest caz, în cadrul corelației mnr poate fi realizat un număr variabil de combinații posibile impuse și/sau acceptate de restricțiile tehnologice și condițiile de încărcare. Pornind de la aceste precizări, timpul de prelucrare pe un utilaj oarecare trebuie acceptat în două ipoteze, respectiv t_{mnr} = timpul unitar pe operație prelucrare (ore/tonă sortiment) și s_{mnr} = timpul unitar cumulat pe ciclul de operații succesive de prelucrare pentru a ajunge de la stadiul de semifabricat de pornire la cel de sortiment solicitat (ore/tonă sortiment). Relația dintre t_{mnr} și S_{mnr} rezultă în raport de formulele — t_{mnr_1}, $r^2 = s_{mnr_2}$ — — s_{mnr_1}, sau generalizînd: $t_{mnq} - 1q = s_{mnq} - s_{mnq-1}$

în care: $S_{mnr} = \sum_{q=1}^{r} t_{mnq}$ și unde: q = numărul sortimentelor r realizabile prin prelucrări diferite dintr-un semifabricat mn.

Procesul de prelucrare analizat este discret (discontinuu) și în programarea inițială a sarcinilor fixe sau în reprogramarea lor datorită apariției unor perturbații trebuie luat în considerare timpul de pregătire-încheiere impus de schimbarea condițiilor necesare trecerii de la un sortiment la altul repetat în fabricație sau nou. În funcție de aceasta se adoptă coeficientul de corecție α, astfel încît: $S_{mnr}(1+\alpha) = nt_{mnr} = \frac{1}{P_{mnr}}$

Volumul fizic anual al producției este stabilit pe sortimente, ceea ce corespunde din punct de vedere al duratei de prelucrare la un timp necesar obținerii volumului fizic al sortimentului r din semifabricatul mn (T_{mnr}):

$$T_{mnr} = \sum_{i=1}^{k} nt_{mnr_1, r_2, r_i} \cdot P_{mni} \text{ sau}$$

$$T_{mnr} = \sum_{i=1}^{k} nt_{mnr_1, r_2, r_i} (\gamma_1 P_{mnr} + \gamma_2 P_{mnr})$$

relație în care: K = numărul sortimentelor posibile de realizat r din semifabricatul mn; P_{mnr} = volumul fizic anual al producției planificate totale și pe sortimente; $\gamma_2 P_{mnr}$ = volumul fizic al producției anuale destinată exportului sau producției pentru export;

Pentru executarea operației de prelucrare a întregului volum fizic și anual al producției la utilajul sau grupul utilaj conducător este necesară determinarea timpului T:

$$T = \sum_{m=1}^{S} \cdot \sum_{n=1}^{M} \cdot \sum_{i=1}^{K} \cdot T_{mnr}.$$

În funcție de mărimile T și TD poate fi analizată posibilitatea integrării sarcinilor de producție pe baza relațiilor: a) $T \leqslant TD$, condiție care exprimă integrarea completă sau producția suplimentară (P_{supl}) în care: $P_{supl} = \frac{\Sigma TD - T}{S_{mnr}(1+\alpha)}$ și b) $T > \Sigma TD$, condiție care exprimă integrarea incompletă a sarcinii și impune modificarea sarcinilor și/sau termenelor.

Ce concluzii se desprind din prezentarea acestei **variante 2**? Metodologia specifică variantei 2 verifică și poate fi verificată cu metodologia specifică variantei 1. Aplicarea metodologiei impune organizarea bazei informaționale care trebuie să conțină următoarele tipuri de informații reprezentative: a) sortimentul L_r și condițiile prin care se poate ajunge la realizarea lui în raport de care rezultă t_{mnr} și s_{mnr}; b) valoarea diferențială a coeficientului α; c) volumul fizic al producției P_{mnr}; d) ponderea producției pentru export în totalul producției planificate $\gamma_2 \cdot P_{mnr}$; e) timpul total de prelucrare al volumului fizic anual al producției T; f) corespondentul volumului fizic al producției — tone — în număr de bucăți și metri liniari; g) fondul de timp pe utilaj și grup TD și Σ TD.

Evident, și în cazul variantei 2, informațiile prevăzute la punctul precedent trebuie corelate în machete tip matrice, tabele, diagrame. Pe baza tuturor informațiilor culese se vor elabora organigrama și programul de calcul ****).

prof. dr. Barbu Gh. PETRESCU

***) Celor interesați le putem pune la dispoziție cîteva aplicații practice elaborate în procesul experimentării procedeului metodologic anunțat. Concluziile acestora au susținut pe deplin raționamentele teoretice avansate.

****) Și în cazul variantei metodologice 2 putem oferi celor interesați aplicații practice care confirmă raționamentele teoretice.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Materiale

ÎN TOATE unitățile economice din țara noastră se desfășoară o activitate febrilă pentru economisirea energiei și combustibililor, pentru refolosirea tuturor materialelor recuperabile, într-un cuvînt pentru reintegrarea în circuitul economic a tuturor materialelor cu valoare de întrebuințare.

Amintesc că despre activitatea de recuperare și refolosire a materialelor s-a mai scris și cu alte ocazii, inclusiv la această rubrică. De ce această activitate mai este privită în unele cazuri cu indiferență ? Cum este posibil ca la unele unități comerciale, de pildă, să asistăm neputincioși la arderea a sute și mii de kilograme de hîrtie ,și cartoane, de folii de polietilenă și lăzi din lemn bune care pot fi refolosite ? Unul dintre complexele comerciale care ignoră aceste indicații este cel din Drumul Taberei nr. 30. Aici, în această problemă, organele în drept sînt rugate să dispună oprirea definitivă a distrugerii unor materiale ca cele menționate mai sus.

Cornelia TEODORESCU
București

ECOURI

Piesele de schimb — o problemă ?

PROBLEMELE abordate în articolul „Piesele de schimb — o problemă ?" apărut în nr. 46/1983, al R.E. au constituit obiectul unei analize efectuate de un colectiv competent din cadrul întreprinderii, format din cadre cu munci de răspundere care concură direct la coordonarea și realizarea pieselor de schimb. Cauzele mai importante care au condus la nerealizarea sarcinii de producere a pieselor de schimb în cadrul întreprinderii noastre se datoresc în principal lipsei de concordanță între nivelele planificate și capacitățile de producție existente. Realizările puteau fi însă mult mai mari dacă întreprinderea primea la timp și în cantități necesare o serie de materii și materiale (lingouri vidate de la I.M.G.B. și C.U.G. Iași, brame de la C.S. Reșița și C.S. Hunedoara, table și profile de la C.S. Galați, precum și electrozi pentru topirea oțelului necesar turnării unor repere. Pentru realizarea integrală a acestor piese de schimb întreprinderea noastră a făcut forurilor competente o serie de propuneri, între care : înființarea în județul Brăila a unei unități pentru fabricarea pieselor de schimb specifice utilajelor fabricate de I.U.G. „Progresul" ; repartizarea spre execuție a reperelor care depășesc capacitățile la I.U.G. „Progresul" altor întreprinderi care au disponibil de capacitate și condiții tehnice adecvate ; stabilirea de nomenclatoare, de piese de schimb cu uzură frecventă, pentru a evita formarea de stocuri supranormative sau cu mișcare lentă la unele repere, în timp ce la altele, care se uzează mai mult și mai repede, necesarul nu este asigurat. Pînă la rezolvarea acestor probleme întreprinderea noastră a stabilit contacte directe cu marii beneficiari cu care analizează în mod concret prioritățile pentru a nu încărca capacitățile de producție cu alte repere care sînt necesare mult mai tîrziu.

Alexandru GAGU
director general al Întreprinderii „Progresul" din Brăila

★

ÎN ANII precedenți, producția de piese de schimb noi și recondiționate, ca producție în ramura construcțiilor de mașini, se calcula la costurile de producție la care se adăuga coeficienți de creștere ca regie de secție și atelier, beneficiu de circa 40%, pe care bază au fost stabilite și cifrele de plan pentru anul 1983. Începînd cu 1983, s-au aplicat însă prevederile Decretului nr. 392/1983, care interzice raportarea, ca producție marfă, a producției realizate de întreprinderi pentru necesități proprii ,fapt pentru care asupra producției de piese de schimb nu se mai aplică coeficienți de regie și beneficii ; producția se calculează la costul de producție realizat, fără alte adaosuri. Diferența de 40% provenită din modul de calcul nu a putut fi în totalitate acoperită de creșterea producției de piese de schimb noi și recondiționate.

Menționăm că volumul pieselor de schimb realizat în unitățile M.E.E. în anul 1983 este mai mare decît în 1982, dar valoric este mai mic, datorită celor relatate mai înainte. Pentru anul 1984 s-a intervenit din timp la organele de resort, pentru ca cifra de plan să fie stabilită în corelare cu posibilitățile de producție, ținînd cont și de metodologia de calcul în conformitate cu prevederile Decretului nr. 392/1983.

Marius CONSTANTINESCU
director adjunct în Ministerul Energiei Electrice

★

INTREPRINDEREA noastră a fost vizată pentru neasigurarea unor sortimente de segmenți care au influențat negativ activitatea centrelor de reparații a mijloacelor de transport. Trebuie să arătăm că în tot cursul anului 1983 ne-am confruntat cu o serie de greutăți, în special pe linia asigurării bazei tehnico-materiale, care au influențat negativ asupra posibilităților de realizare a segmenților.

Pentru a putea asigura necesarul minim de piese de schimb, s-au întreprins o serie de măsuri la nivelul posibilităților noastre de rezolvare printre care : s-a înființat un schimb pană la prelucrare segmenți în scopul folosirii la maximum a timpului de lucru ; s-a pus în funcțiune încă o baie de cromare la operația respectivă care era strangulată; s-au constituit echipe specializate de mecanici și electricieni care să asigure buna funcționare a utilajelor.

Nicolae MATEA
director al Întreprinderii de autoturisme din Pitești

★

PRODUCȚIA de piese de schimb la Întreprinderea „Electroputere" din Craiova este dirijată prin plan pe două mari grupe și anume : piese schimb pentru material rulant și piese schimb pentru aparataj. Realizarea producției de piese de schimb pe anul 1983 s-a apropiat de nivelul contractelor încheiate. Cauzele principale ale nerealizării în întregime a pieselor de schimb solicitate de unitățile interesate au fost minusurile în aprovizionarea unor materiale (cupru, aluminiu, articole electroizolante și altele), lipsei capacității la prelucrările mecanice etc. Acestea sînt și cauzele pentru care noi nu am executat deloc anumite repere.

Ținînd cont de greutățile pe care întreprinderea noastră le-a întîmpinat în cursul anului 1983, cît și de necesarul de piese de schimb solicitat, în funcție de condițiile pe care le vom avea la dispoziție vom încerca ca prin livrările ce le vom efectua să satisfacem cererile de piese de schimb ale beneficiarilor.

Constantin UDREA
director general adjunct al Întreprinderii „Electroputere" din Craiova

Preț

ÎN legătură cu nota apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul" sub titlul „Preț" din nr. 36 al „R.E." arătăm că prin Decretele Consiliului de Stat nr. 48 și 232/1982 orzul pentru bere (95% germinație) necesar producerii malțului pentru bere are stabilit preț de bază și de livrare diferențiat față de orzul pentru alte destinații. Deși întreprinderile pentru contractarea, achiziționarea și păstrarea produselor agricole livrează orzul cu germinație sub 95%, totuși acestea pretind întreprinderilor beneficiare prețul de livrare folosit pentru orzul cu germinație de 95% pe considerentul că este livrat fabricilor de bere. Este adevărat că și orzul cu germinație sub 95% este folosit la fabricarea berei, nu însă pentru producerea malțului pentru bere, neîndeplinind condițiile minime de germinație, absolut obligatorii, ci ca nemaltificabil, în condiția unui adaos de enzime. De altfel, Centrala bere, spirt, amidon și apă minerală ne-a sesizat că neînțelegerea acestei destinații de către întreprinderile furnizoare a creat litigii, din care unele s-au arbitrat, iar altele și în prezent se găsesc în curs de soluționare la Arbitrajul de Stat.

Întrucît această practică de a livra produsele la alte prețuri decît cele legale și a condiționa executarea repartițiilor de plata unor diferențe de preț este dăunătoare, ne-am adresat, Departamentului pentru contractarea, achiziționarea și păstrarea produselor agricole cu rugămintea de a da dispoziție unităților sale din subordine să livreze orzul conform repartițiilor, la prețurile legal stabilite, corespunzătoare indicilor de calitate, respectiv a indicilor de germinație.

Tr. DUMBRAVĂ
director în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

PUNCTE DE VEDERE

O structură organizatorică adecvată valorificării superioare a potențialului de concepție

PROGRAMELE privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor (astfel ca ponderea celor la nivel mondial să ajungă la 69% în 1985, la 84,6% în 1987 și să se apropie de 95% în 1990, iar 2—5% din produse să se situeze peste acest nivel), creșterea mai accentuată a productivității muncii, ridicarea întregii activități la un nivel superior de eficiență economică au în vedere, explicit și implicit, un substanțial aport al activității de concepție la înfăptuirea obiectivelor stabilite, prin aplicarea și dezvoltarea celor mai noi cuceriri ale revoluției științifico-tehnice contemporane.

Toate ramurile economiei naționale beneficiază, într-o măsură din ce în ce mai largă, de rezultatele cercetării științifice în domeniul mijloacelor de automatizare, electronică și tehnică de calcul, care au o deosebită eficiență în sporirea productivității, în valorificarea superioară a materialelor și forței de muncă. După cum s-a arătat și în Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului național unic pe anul 1983, s-a intensificat activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru dezvoltarea producției ramurilor de vîrf, printre care microelectronica, electronica și automatizările ; planul pe 1984 și sarcinile ce rezultă din programele menționate prevăd o nouă și puternică amplificare calitativă și cantitativă a sarcinilor în acest domeniu. Dată fiind această mare răspundere, institutul nostru își concentrează eforturile spre conceperea și asimilarea unor produse de înaltă tehnicitate și complexitate, bazate pe electronică, abordînd mai decis domenii noi cum sînt roboții industriali, echipamente pentru centrale nuclearo-electrice, pentru obținerea unor forme noi de energie, echipamente electrice cu laser și fibre optice, elaborate în variante constructive tipizate, miniaturizate și cu consum redus de materiale deficitare.. Avem, de asemenea, în vedere introducerea mijloacelor de automatizare pentru sectoarele cu volum mare de muncă, ceea ce va contribui la creșterea ponderii sporului de productivitate obținut în sistem automatizat și mecanizat la 65% în 1985, circa 70% în 1987 și la peste 90% în 1990.

CREATIVITATEA — resursă a dezvoltării

Probleme de organizare, metode, tehnici

Pentru rezolvarea unor astfel de probleme de mare complexitate se impune adoptarea din mers a unor măsuri care să ne permită să realizăm, cu efort minim și cu o utilizare optimă a resurselor umane și materiale de care dispunem, sarcinile ce ni le-am asumat din programele prioritare de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic. O preocupare de prim ordin, dat fiind impactul pozitiv previzibil asupra desfășurării și rezultatelor muncii, o constituie perfecționarea structurii organizatorice și organizarea științifică a activității de concepție. Pornind de la analiza critică a situației actuale, prezentăm, în cele de mai jos, unele considerații și propuneri care sperăm să contribuie la adîncirea problematicii abordate de „Revista economică" în dezbaterea în legătură cu creșterea rolului creativității ca resursă de dezvoltare și să furnizeze idei utile organismelor de resort.

Organizarea rigidă: paralelisme, irosire de potențial, blocaj în calea colaborării interdisciplinare

CA și în cazul altor unități de concepție, structura organizatorică actuală a institutului nostru (fig 1) se caracterizează prin funcționarea de secții (ateliere) de inginerie tehnologică, secții de cercetare pură, secții (ateliere) mixte de cercetare științifică și inginerie tehnologică, colective independente de cercetare și inginerie tehnologică, o secție de producție, centru de calcul electronic și compartimente funcționale. Acestea, grupate în ceea ce vom numi „sectoare", se află sub coordonarea directorului, directorilor adjuncți și contabilului șef.

Această structură, alcătuită potrivit unor norme datînd din 1973 și dezvoltată pe parcurs, a devenit inadecvată cerințelor actuale privind utilizarea cu maximum de randament a potențialului, relevînd o serie de carențe organizatorice :

— unele programe de cercetare științifică și inginerie tehnologică se regăsesc în activitatea mai multor secții, fie din cadrul aceluiași sector, fie din sectoare diferite, ceea ce a condus la o coordonare greoaie, uneori neunitară în realizarea unor sisteme de echipamente de automatizare. O primă implicație a acestei stări de fapt a fost dispersarea în compartimente diferite a forțelor de cercetare antrenate în rezolvarea aceluiași obiectiv și la apariția unor cercetări paralele, cu rezultate diferite (de pildă, în ce privește utilizarea microprocesoarelor în diferite echipamente de conducere automată a proceselor industriale) ;

— organizarea rigidă pe secții, imobilitatea acestora au implicații asupra încărcării uniforme pe orizontală (între secții) și în diferite perioade de plan, ducînd uneori la alocarea nerațională a resurselor, la neutilizarea optimă și operativă a aparaturii din dotare. Această rigiditate nu încurajează colaborarea între sectoare și secții și nu reflectă direcțiile principale ale dezvoltării automaticii ;

— structura internă a secțiilor și atelierelor, de asemenea rigidă, nu permite încărcarea uniformă — în funcție de necesități — a personalului de concepție cu studii superioare și medii.

Actualei structuri a compartimentelor (secții, ateliere) îi corespunde, potrivit normelor în vigoare, un nomenclator de funcții — care însă, fiind limitat pe tipuri de activități (cercetare, inginerie tehnologică, informatică, producție industrială, compartimente funcționale) nu oferă posibilitatea de a se utiliza, spre exemplu, unele funcții din informatică în activitatea de inginerie tehnologică și în cercetare etc. Această situație contrastează cu caracterul multidisciplinar al cunoștințelor necesare realizării unor teme care antrenează în activitatea de concepție ingineri tehnologi, chimiști, fizicieni, matematicieni, designeri, economiști (de pildă : instalații complexe de automatizare pentru industria chimică, petrochimică, minieră, a cimentului ș.a., ce nu mai pot corespunde nivelului actual al tehnicii, dacă nu au integrate mijloace de tehnică de calcul — inclusiv sistemele informatice aferente).

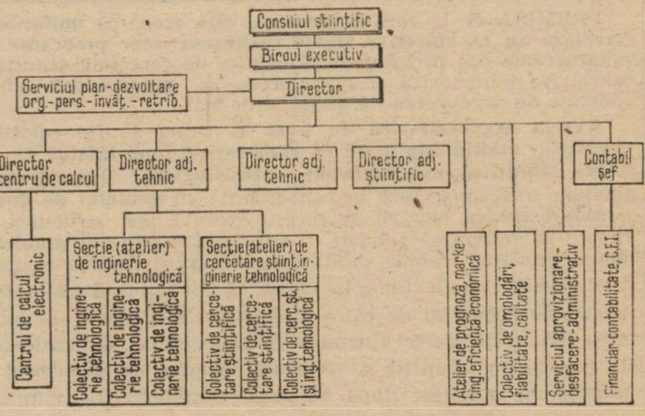

Fig. 1 : Structura organizatorică actuală

Pe de altă parte, în condițiile aplicării mai accentuate a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, fiecare verigă organizatorică trebuie concepută ca un centru de venituri și cheltuieli, care să-și autogospodărească resursele de care dispune, în vederea obținerii cu eforturi minime a unor rezultate maxime. Realizarea acestui obiectiv nu este posibilă

numai pe baza cunoștințelor economice și competenței de conducere a șefilor de compartimente de concepție ; ea impune cu necesitate „pătrunderea" personalului de specialitate economică în compartimentele de cercetare științifică și inginerie tehnologică, pentru ca, pe baza unor metode moderne de evidență a costurilor și cu utilizarea tehnicii de calcul, să furnizeze operativ și cu precizie cheltuielile „la zi" pe fiecare centru. Limitele menționate nu dau posibilitatea rezolvării acestei necesități.

O încercare de atenuare a neconcordanțelor

DATE fiind aceste dificultăți resimțite în activitatea din anii anteriori, conducerea institutului și-a propus să elimine carențele a căror rezolvare depinde exclusiv de factori interni și, prin măsuri adecvate, să atenueze efectele acelor neconcordanțe care depind de factori externi. În propunerile de organigramă s-au avut în vedere în mod deosebit profilarea mai accentuată a secțiilor și atelierelor, asigurarea unei colaborări permanente între acestea. Se preconizează organizarea a trei tipuri de compartimente :

- de **automatizări industriale,** care vor fi profilate pe inginerie tehnologică completă, în toate nivelurile de automatizare, cu utilizarea aparatelor, echipamentelor de serie sau unicate, cu tehnici de calcul tipizate sau specializate — inclusiv a software-ului de bază elaborat de producător, ca și a mijloacelor software elaborate de centrul de calcul al institutului, urmînd ca pe această bază să-și elaboreze software-ul de aplicație specific unui sistem sau unor grupe de sisteme ;
- de **echipamente și aplicații pilot,** organizate pe specific sau grupe de profile, urmînd să asigure elaborarea de : echipamente numerice (pentru export și pentru necesarul intern) tipizate și aplicații pilot specifice ; echipamente de reglare analogice, acționări reglabile, echipamente de forță, surse de putere ; echipamente de teleprelucrare de date și modemuri (cu aplicații) ; traductoare și echipamente specifice ; testoare ; roboți industriali ; echipamente electronice cu laser și fibre optice ; aparatură medicală complexă ;
- de **deservire generală : centrul de calcul electronic ;** atelier de prognoză, engineering, marketing, studii și eficiență economică ; secția de producție industrială ; compartiment de omologări, calitate, fiabilitate ; compartimente funcționale.

Avantajele unei astfel de structuri fac ca ea să reprezinte un progres, totuși încă n-ar da posibilitatea asigurării unei corelații optime între resursele de care dispunem și efectele scontate. În cele de mai jos supunem spre analiză o nouă viziune asupra structurii institutelor (centrelor) de cercetare științifică și inginerie tehnologică (prezentată schematic în fig. 2).

Organizarea flexibilă : conducere prin programe, simplificarea nivelurilor ierarhice, formații multidisciplinare, alocarea resurselor după posibilități, mărirea productivității și stimularea performanțelor în muncă

PREMISA de la care se pornește este aceea că **unitățile de cercetare au ca obiective finale realizarea unor programe sau subprograme** din programele prioritare de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, adoptate de conducerea de partid și de stat.

Veriga organizatorică de bază ar urma să fie **colectivul** (formația) **multidisciplinară de elaborare a unei lucrări de cercetare științifică sau inginerie tehnologică.** Dimensionarea acestui colectiv se face în concordanță cu **volumul de muncă** și **complexitatea lucrării** pe care o execută, iar structura pe funcții se determină potrivit cu **natura și conținutul problemelor** de profil ce trebuie soluționate — ambele aceste elemente fiind deosebit de flexibile, în sensul că vor putea fi adaptate în funcție de necesități de către directorul de program, la solicitarea șefului de proiect (lucrare). În mod similar, dimensionarea și structura pe funcții a **sectorului condus de directorul de program** se stabilesc după volumul, complexitatea, natura și conținutul sarcinilor prevăzute în programul (subprogramul) de cercetare respectiv. Pe ansamblul unității de cercetare, organul colectiv de conducere ar urma să poată hotărî, în funcție de priorități, nivelul de alocare a potențialului de cercetare și a mijloacelor tehnice din dotare. În cazul în care unele programe, pe măsura rezolvării lor, își restrîng activitatea, personalul devenit disponibil poate fi alocat altor programe — fie

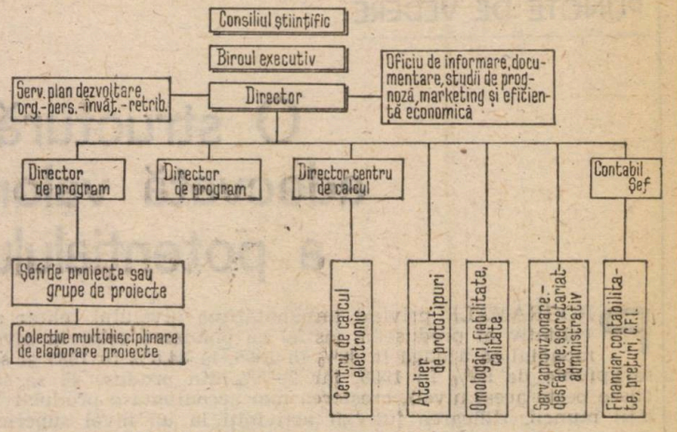

Fig. 2 : **Structura organizatorică propusă**

în curs de elaborare, fie asumate de către unitate ca sarcini noi .

Structura organizatorică propusă, eliminînd 2 niveluri ierarhice de conducere (șef de secție sau atelier și șef de colectiv), corespunde cerinței unei **mai strînse apropieri a conducerii de nivelul condus,** contribuind la creșterea competenței și responsabilității șefului de proiect sau lucrare. În aceste condiții nici nu s-ar mai putea pune problema unor „stări conflictuale" între conducerea administrativă și coordonarea metodologică (reprezentată prin șeful de proiect) — întrucît ambele aceste atribute ar reveni, la nivelul colectivului de elaborare a lucrării, șefului de proiect. Totodată, prin identificarea aproape perfectă între structura formală și cea informală, s-ar crea premise pentru **creșterea operativității în activitatea de concepție, stimularea spiritului de inițiativă personală în asumarea de sarcini, instaurarea unui climat de creativitate și motivațional, favorabil obținerii de performanțe ridicate.** Delimitarea clară a răspunderilor și limitelor de competență ar favoriza disciplina în respectarea atribuțiilor, mai buna departajare a problemelor strategice de cele tactice.

Gruparea activităților avînd ca obiectiv realizarea unui program unitar de cercetare, eliminînd paralelismele, permite, de asemenea, **extinderea tipizării subansamblelor, asigurarea unei concepții modulare de realizare a echipamentelor,** astfel încît, pornind de la aceste elemente de bază (subansamble tipizate, module, pachete de software tipizate etc.) să se poată realiza o diversitate mare de echipamente, cu un efort minim de cercetare.

Un alt element caracteristic al structurii la care ne referim îl constituie înființarea, în cadrul unității de cercetare, a **oficiului de informare, documentare, studii de prognoză, marketing și eficiență economică,** a cărui activitate preponderentă să fie cea de prognozare și directivare în perspectivă a activității unităților de cercetare, pe baza unei studieri aprofundate a pieței interne și externe. Aceste compartimente trebuie concepute ca **organisme funcționale de tip „stat major",** care să furnizeze conducerii institutului informațiile și studiile necesare luării celor mai eficiente decizii de adaptare din mers la necesitățile economiei naționale.

Conceptul de organizare structurală prezentat mai sus permite o **evidență și analiză operativă** (inclusiv prin utilizarea tehnicii de calcul) **a costurilor programelor** de cercetare științifică și compararea lor cu efectele economice preliminate, oferind pe această bază informațiile necesare fundamentării deciziei de a se continua cercetările într-un anumit domeniu sau de a le sista.

Calitățile structurii propuse (flexibilitate, adaptabilitate, claritate, reducerea numărului de niveluri ierarhice, compatibilitatea cu principiile și cerințele aplicării acordului global, încurajarea tipizării, eliminarea paralelismelor și asigurarea unui climat psihosocial favorabil inițiativei și creativității) sînt deopotrivă elemente definitorii ale unei organizări științifice a activității de concepție, ca și **căi eficiente de creștere a calității și productivității muncii în activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică.**

Dan N. DOBRESCU
Gheorghe PETRE
Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări și telecomunicații București

Autoconducere şi perfecţionare în procesualitatea dezvoltării democraţiei socialiste

ÎN ŢARA NOASTRĂ, începînd cu cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, îndeosebi odată cu lansarea în viaţa practică a strategiei de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare spre comunism, s-a iniţiat procesualitatea închegării sistemului politic românesc autoorganizat, bazat pe autoconducerea muncitorească, pe generalizarea treptată, simultan cu maturizarea democraţiei muncitoreşti, a autoconducerii în toate domeniile societăţii şi în perimetrul tuturor claselor şi categoriilor sociale. Autoconducerea muncitorească a devenit posibilă în societatea noastră datorită acumulării în timp a unor realizări cantitative şi calitative ale procesului edificării democraţiei socialiste; ea reprezintă, de fapt, o nouă calitate a acesteia, constituind un factor de puternică impulsionare a vieţii politice, spirituale în toate sectoarele societăţii, contribuind decisiv la educarea deprinderilor, la însuşirea practicilor democratice de către toate categoriile de oameni ai muncii. Elementul vital al acestui proces rezidă în activitatea Partidului Comunist Român, în capacitatea acestuia de a se autoconduce şi de a iradia valenţele autoconducerii, ale autoperfecţionării în întreg ansamblul social.

Procesul exercitării rolului conducător al partidului îşi demonstrează validitatea socială prin permanenta utilizare a unui „mecanism" specific partidului, menit să verifice oportunitatea şi eficienţa actelor de conducere, mecanism ce îngemănează într-o trainică ţesătură trei mari procese. În primul rînd, Partidul Comunist Român întemeiază întreaga sa activitate de conducere a făuririi socialismului pe **criterii de acţiune socială** cu autentică încărcătură democratică (progresul social multilateral, prin dezvoltarea materială şi spirituală a tuturor zonelor ţării, dezvoltarea multilaterală a personalităţii umane), criterii structurate în jurul unor norme valorice, de asemenea de esenţă democratică, precum sînt echitatea şi dreptatea socială, egalitatea, libertatea, responsabilitatea şi demnitatea umană. Aceste norme dobîndesc statutul de valori de control al acţiunilor sociale prin includerea lor ca repere majore de referinţă în conducerea ştiinţifică a societăţii de către partid. În al doilea rînd, în conformitate cu criteriile de substanţă democratică adoptate, partidul comunist pregăteşte parcurgerea unor noi etape strategice ale edificării socialismului prin elaborarea şi lansarea în practică a unor **proiecte de acţiune politică şi social-economică.** Din acest punct de vedere, trebuie subliniat efortul neîncetat al partidului nostru de a realiza o cît mai deplină concordanţă între proiectele acţiunii sociale şi condiţiile concret-istorice ale ţării, fapt ce s-a impus cu puterea unei necesităţi obiective. În al treilea rînd, partidul face dovada unor multiple posibilităţi de a direcţiona transpunerea în practică a proiectelor de acţiune socială prin **opera de conştientizare** a masei membrilor de partid, a maselor populare în genere, prin educarea şi mobilizarea acestora, prin permanenta sa deschidere către nou, către tumultul practicii sociale; de asemenea, partidul studiază atent evoluţia fenomenelor vieţii social-economice interne, interdependenţa acestora cu contextul internaţional al contemporaneităţii aducînd corecţii, operînd reformulări proiectelor de acţiune în funcţie de mutaţiile ce au loc într-o etapă sau alta.

Privit din perspectiva sistemului social global, partidul, încorporînd în activitatea sa cele trei procese mai sus analizate, realizează capacitatea socială de a-şi autocontrola acţiunile; el posedă în sine totalitatea mijloacelor şi disponibilităţilor de cunoaştere şi acţiune pentru a-şi direcţiona propria activitate. Legătura indestructibilă cu viaţa socială, cu poporul ale cărui interese le slujeşte, cu organizaţiile de masă şi obşteşti, cu toate instituţiile societăţii, face parte intimă din propriul său mecanism de autodirecţionare a acţiunilor conducerii; **„partidul —** arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — conduce nu în numele, ci împreună cu clasa muncitoare, cu toţi oamenii muncii fără deosebire de naţionalitate, cu întregul popor"** (60 de ani de slujire devotată a poporului, de luptă pentru dreptate socială şi libertate naţională, pentru construirea socialismului şi ridicarea bunăstării maselor, pentru independenţa patriei, colaborare internaţională şi pace, 8 mai 1931, Bucureşti, Editura politică, 1981, p. 29). La dimensiunea întregii societăţi socialiste rolul conducător al Partidului Comunist Român se realizează întemeindu-se pe conducerea activităţii de partid de către partidul însuşi, prin autoconducere deci, aceasta devenind posibilă prin autocontrolul acţiunilor la nivelul întregului partid.

Autoconducîndu-se, autocontrolîndu-se (în interiorul său şi al întregii sale activităţi în societate) partidul se relevă ca fiind organizaţia politică a clasei muncitoare, a celor mai înaintaţi membri ai societăţii, avînd drept caracteristică esenţială închegarea şi dezvoltarea unor relaţii bazate pe autoconducere, pe cel mai profund democratism.

Demonstrînd practic capacitatea de autoconducere şi autoperfecţionare a propriei sale activităţi, partidul realizează în dinamica politică a societăţii româneşti rolul de forţă promotoare a generalizării autoconducerii în întreaga societate (în primul rînd în zona din care partidul îşi extrage în principal forţa, în perimetrul clasei muncitoare, legitimînd astfel autoconducerea muncitorească), sub semnul şi în direcţia autoconducerii desfăşurîndu-se întregul proces al perfecţionării vieţii sociale, al relaţiilor sociale în societatea noastră.

Acţiunea novatoare a Partidului Comunist Român în planul ansamblului relaţiilor sociale se realizează cu deosebită putere prin declanşarea şi dezvoltarea unor adînci transformări în natura (în substanţa) relaţiilor sociale, prin revoluţionarea acesteia.

Astfel, este evident că în condiţiile desfiinţării exploatării, ale modernizării forţelor de producţie, datorită industrializării, ale impetuoasei revoluţii ştiinţifico-tehnice, baza economică a societăţii, **ansamblul relaţiilor de producţie** înregistrează modificări esenţiale dînd drept rezultantă **„creşterea amplorii şi ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a modului de producţie socialist din ţara noastră" (Nicolae Ceauşescu,** Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Bucureşti, Editura politică, 1979, p. 59). Afirmarea acestui adevăr fundamental, validat prin eforturile eroice ale clasei muncitoare, ale întregului popor nu trebuie să împiedice sesizarea unor disfuncţionalităţi, a unor decorelări parţiale ce se pot manifesta, datorită unor cauze multiple, între unele sectoare sau relaţii ale societăţii socialiste. Acţionînd în acest spirit, refuzînd viziunea idilică despre dezvoltarea societăţii socialiste, respingînd categoric **„impresia falsă că socialismul nu poate cunoaşte greutăţi.... că instaurarea puterii politice a clasei muncitoare şi trecerea la construcţia socialistă soluţionează de la sine problemele, duc automat la înfăptuirea în viaţă a principiilor socialiste". (Nicolae Ceausescu.** Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în ţara noastră, 1—2 iunie 1982, Bucureşti, Editura politică, 1982, p. 61), partidul nostru, secretarul său general au făcut din temeinica investigare ştiinţifică a vieţii sociale, a proceselor complexe ale acesteia, temei primordial al conducerii ştiinţifice a societăţii româneşti. Elocvent în acest sens este Raportul prezentat de către tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la marele forum al comuniştilor români din decembrie 1982, document programatic ce, cu îndreptăţire, urmăreşte **„să dea răspuns problemelor complexe privind dezvoltarea economico-socială a patriei noastre".** În această perspectivă trebuie percepute profunzimea teoretică şi acurateţea politică a tezei, cuprinsă în acelaşi document programatic, privind existenţa, în actuala

Dumitru IACOB

(Continuare în pag. 22)

Permanenţa ideii de unitate în gîndirea economică din Transilvania (1848-1918) (IV)

ÎNŢELEGÎND realităţile, publiciştii transilvăneni au justificat atitudinea de refuz a României de a prelungi convenţia vamală cu Austro-Ungaria după 1886. Au justificat chiar şi poziţiile României în războiul vamal purtat cu Austro-Ungaria în perioada 1886–1891. Aceasta cu toate că războiul vamal a adus mari pierderi tocmai Transilvaniei. Dar păstrarea independenţei României, obiectiv fundamental final al tuturor românilor, era un ţel mai presus de interesele economice imediate, ale transilvănenilor. Şi ei au înţeles pe deplin aceasta. Justificîndu-se atitudinea ţării în războiul vamal se scria : „Am zis din capu locului că România, punîndu-se pe terenul protecţionist de a-şi crea o industrie în ţară, a trebuit să îngreuneze încît-va intrarea articolelor din Austro-Ungaria... a pus în lucrare tariful autonom, un tarif care nici decît nu era chemat să provoace ruperea negociaţiunilor, ci să înlesnească cu timpul... crearea unei industrii naţionale române... şi din punctul acesta de vedere nu poate fi condamnată procedarea guvernului român."[1]) Guvernul austro-ungar, la măsurile justificate ale guvernului român, a răspuns cu măsuri deosebit de drastice.

România – relatau militanţii transilvăneni – n-a putut fi îngenunchiată prin războiul vamal. Imediat după declararea lui, industriile româneşti au început să se refacă treptat. „Toată lumea neorientată credea că România îşi va părăsi programul şi se va pleca pretensiunilor austro-ungare, pretensiuni care ar fi omorît şi mai departe România în cele economice.... Lumea neorientată însă s-a înşelat amar."[2]) „Telegraful Român" scria cu satisfacţie : „În România morile artificiale de făină încep iar a se mişca, fabricile de spirt fac concurenţă însemnată spirtului austro-ungar... şi se pare că tot noi şi numai noi, statul austro-ungar, o să tragem urmările din acest război vamal început de ciocoii noştrii în favorul intereselor lor specifice."[3])

După încetarea războiului vamal, publiciştii transilvăneni au continuat să susţină România în acţiunile ei de a-şi apăra independenţa faţă de Austro-Ungaria. Este justificată, în special, politica de încurajare a industriei naţionale. România „a observat din timp că e tributară Austriei şi statelor industriale învecinate şi a închis graniţele productelor industriale supunîndu-le la o taxă de vamă cît se poate de ridicată."[4]) Se relata că a acordat întreprinderilor terenuri pentru construcţie, le-a scutit sau redus vămile la importul de utilaje, le-a scutit de unele impozite pe mai mulţi ani etc. „De atunci abia au trecut 20 ani şi în acest scurt răstimp înfloresc în ţara vecină o mulţime de fabrici, care niciodată n-ar fi putut să se înfiinţeze dacă statul nu le-ar fi asigurat favorurile arătate şi nu le-ar fi cîştigat piaţa recerută pentru prefacerea articolelor în bani."[5]) Dar, constatînd situaţia industriei din România, acelaşi publicist observa cu mult realism că industria transilvăneană atît timp cît se găseşte sub dominaţia habsburgică nu se va putea bucura de protecţia statului. El scria : „De la protecţia statului noi să nu aşteptăm nimica ci să ne ridicăm prin puterea noastră". Statul austro-ungar voia să aibă în Transilvania un client sigur al produselor sale şi nu un concurent. De aceea economia transilvăneană a fost mereu neglijată de imperiu. Aceasta a frînat mult dezvoltarea forţelor de producţie. Încercările Austriei de a perturba relaţiile normale, firesti, au avut aceleaşi consecinţe negative.

Militanţii progresişti, populaţia, reprezentanţii opiniei publice transilvănene au susţinut în permanenţă ideea unităţii tuturor părţilor teritoriului patriei. Lupta lor în realizarea acestui deziderat a luat forme multiple, aceastǎ luptă s-a alăturat, aducînd contribuţia proprie, luptei tuturor românilor pentru unitate şi independenţă naţională. Dorinţele românilor ardeleni de independenţă şi unitate naţională au fost întotdeauna exprimate de cărturarii din Transilvania. Subliniind vechimea ideii de unitate a ţărilor române în Transilvania, Alecu Russo scria : „Unitatea şi tradiţia în Ardeal se dezvăluiesc prin durerea lui Şincai, a lui Clain, a lui Petru Maior. Încotro şi cînd îşi întorc românii ochii şi gîndurile lor dau de Principate, centrul vieţii neamului."[6]) Pe măsura dezvoltării mişcării de unitate naţională, cărturarii români din toate provinciile româneşti, vremelnic despărţite, locuite de ei, au adus o contribuţie din ce în ce mai substanţială la demonstrarea necesităţii unităţii şi independenţei naţionale.

Realizarea unităţii Moldovei şi Ţării Româneşti era considerată de reprezentanţii înaintaţi ai gîndirii social-economice doar o etapă în realizarea unităţii depline a românilor. „Unirii mici" – cum îi spunea Hasdeu unirii Moldovei şi Ţării Româneşti – trebuie să-i urmeze „Unirea cea mare", adică

FIŞE

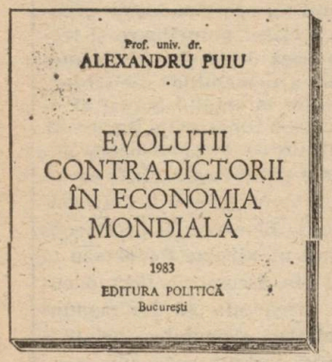

● *O carte precum volumul „Evoluţii contradictorii în economia mondială", tipărită recent la* EDITURA POLITICĂ *sub semnătura profesorului universitar* Alexandru Puiu, *impune nu atît prin tematica – de o actualitate evidentă – cît prin originalitatea modului de selecţie şi interpretare a unora dintre cele mai importante fenomene ce caracterizează lumea noastră. După cum afirmă autorul, ideea centrală a cărţii este aceea de a opera o identificare a celor mai importante fapte şi date cu impact major asupra fizionomiei actuale a economiei mondiale. Astfel, în prima parte a cărţii este schiţată o caracterizare a economiei mondiale cu accent special asupra fenomenelor de dezechilibru. Capitolele ulterioare ale volumului sînt consacrate analizei unora dintre componentele cele mai importante ale evoluţiei economiei mondiale : problemele financiar-monetare, incidenţa comerţului internaţional asupra dezvoltării diverselor state, efectele economiei înarmărilor asupra posibilităţilor de depăşire a crizei şi de asigurare a progresului general. Ultima parte a volumului este consacrată de autor evidenţierii acelor cerinte, considerate esenţiale, care condiţionează, atît în prezent cît şi în perspectivă, desfăşurarea vieţii economice la nivel planetar, între acestea fiind incluse problemele restructurării economiei mondiale, impulsionarea progresului tehnic, valorificarea superioară a resurselor.*

Strategia exploatării resurselor proprii

● *Problematica utilizării eficiente a resurselor naturale naţionale a devenit deosebit de actuală – pe fondul restricţiilor declanşate de criza economică mondială. În acelaşi timp, opinează* Jiři Safař *în articolul* „Limitni náklady v surovinove stratégii" (Costurile *limită în strategia folosirii resurselor naturale), publicat în numărul 1/ 1984 al revistei* cehoslovace POLITICKA EKONOMIE, *această problematică ridică numeroase dificultăţi metodologice, îndeosebi cu privire la determinarea efortului economic (exprimat prin preţ) pe care îl impune exploatarea resurselor interne. Chestiunea în cauză, afirmă J.S., vădeşte două implicaţii majore : pe de o parte costurile prea ridicate diminuează eficienţa proceselor ulterioare de prelucrare şi, în cazul exporturilor, competitivitatea produselor ; pe de altă parte, o subevaluare a resurselor poate conduce la un export subteran de avuţie naţională. Pentru a fundamenta o strategie în domeniul exploatării resurselor naturale proprii autorul utilizează conceptul de „limită a costului". Această noţiune – în parte cuantificabilă – are un caracter variabil şi trebuie să reflecte evoluţia a două grupe de factori, externi şi interni. În prima categorie sînt incluse, de regulă, informaţii cu privire la*

unirea Transilvaniei cu România. Demonstrînd unitatea economică şi de neam a românilor Hasdeu scria : „Nu numai în privinţa limbei, ci şi în aceea a teritoriului este absolutamente imposibil de a trage o linie de demarcaţiune între moldoveni şi munteni.... moldovenii sînt munteni, muntenii sînt moldoveni, moldovenii şi muntenii sînt transilvani, transilvanii sînt moldoveni şi munteni, iată singurul aspect adevărat posibil al acestui majestos tablou, de unitate naţională fără esemplu în analele lumii."[7] Cezar Bolliac referindu-se şi el la unitatea economică, fizică, de limbă şi de altă natură a ţărilor române scria că toţi cei ce vor studia „această ţară cu luare aminte... în conştiinţa lor or să fie toţi uniţi în ideea : România întreagă este un atom."[8] Cărturarii români, indiferent în care din ţările româneşti existente în secolul trecut au trăit, au demonstrat că Moldova, Muntenia şi Transilvania au existat ca ţări separate numai datorită unor evenimente istorice nefavorabile românilor. În realitate, a existat o singură Românie, cu un singur corp naţional şi o singură viaţă spirituală şi economică.

Mişcarea şi presa socialistă din Transilvania şi-au adus şi ele o contribuţie remarcabilă la lupta pentru desăvîrşirea unităţii de stat a României. La baza justificărilor necesităţii obiective a desăvîrşirii unităţii de stat a României, socialiştii din Transilvania au folosit, printre altele, şi lucrările lui Constantin Dobrogeanu-Gherea, considerat conducătorul ideologic al social-democraţiei române.[9] La Congresul Partidului Social-Democrat Român din Ardeal şi Banat, la 19–20 ianuarie 1919, Iosif Jumanca citează următoarele cuvinte ale lui C. Dobrogeanu-Gherea : „O ţară ca un organism social trebuie să se dezvolte ca un organism întreg... Împărţită în mai multe părţi, cum e Polonia sau cum e în parte România, dezvoltarea sa devine anormală şi nesănătoasă în cel mai înalt grad."[10]

Socialiştii au demonstrat că menţinerea Transilvaniei sub dominaţia străină a frînat atît dezvoltarea forţelor de producţie ale Transilvaniei ca parte ţinută în mod forţat desprinsă de cealaltă parte a ţării, cît şi a forţelor de producţie din România, care nu puteau să se dezvolte normal datorită faptului că nu puteau să folosească avuţiile naturale din teritoriile care erau ocupate. „Neamul românesc – scria „Adevărul", ziarul socialiştilor români din Transilvania – fiind o naţiune ruptă în bucăţi, era condamnat a nu-şi putea dezvolta în plină libertate bunurile ce posedă – materiale, intelectuale, sufleteşti. Împărţit în mai multe părţi dezvoltarea sa devenise anormală şi nesănătoasă în cel mai înalt grad. Luptele continue pentru menţinerea caracterului etnic, absorbeau partea cea mai mare a forţelor sale morale şi intelectuale, iar în urma acestui neajuns evoluţia organismului social al naţiunii române suferea şi stagna foarte mult."[11] Lichidarea acestei stări de fapt care frîna dezvoltarea economică a României şi a Transilvaniei, ca provincie ţinută în mod forţat în afara cadrului ei, devenise o necesitate obiectivă a cărei realizare se cerea tot mai imperios. „Independenţa noastră este o condiţie sine qua non a viitorului nostru şi independenţa nu ne poate fi asigurată decît atunci, dacă nu vor mai exista provincii româneşti, ci dacă toată românimea va trăi o singură viaţă de stat. Asta-i argumentul suprem pentru care socialismul român s-a declarat în Alba-Iulia pentru idealul unirii tuturor românilor."[12].

Unirea – demonstrau socialiştii români din Transilvania – era o necesitate obiectivă. Desprinderea Transilvaniei de Ungaria, la care a fost înglobată de dualism, urma un curs normal din punct de vedere al evoluţiei economice, sociale, politice şi naţionale. Socialiştii români vedeau în făurirea statului naţional crearea de condiţii superioare de valorificare a resurselor materiale şi umane, rodul luptei neobosite duse de cele mai înaintate forţe ale societăţii, de masele largi populare pentru unire, produsul logic al dezvoltării istorice, sociale şi naţionale a poporului român. **„Formarea statului naţional unitar – arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu – a constituit încununarea unor lupte de secole, a năzuinţelor românilor de pretutindeni de a-şi avea un stat unitar independent, de a trăi liber, în pace şi colaborare cu vecinii, cu alte popoare".**[13]

conf. dr. Toader IONESCU
conf. dr. Iuliu PINCZÉS
Cluj-Napoca

[1]) Sibiu, 10 iunie, în „Telegraful Român" nr. 62 din 11/23 iunie 1888.

[2]) Convenţiunea comercială cu România, în „Telegraful Român" nr. 34 din 31 martie/12 aprilie 1887.

[3]) Sibiu, 10 iunie, în „Telegraful Român", nr. 62 din 11/23 iunie 1888.

[4]) Industria sub protecţia statului, în „Telegraful Român" nr. 23 din 26 februarie/10 martie 1900.

[5]) Idem

[6]) Alecu Russo, Cugetări, Piatra-teiului. Scrieri alese, Editura pentru literatură, Bucureşti, 1967 p. 84

[7]) Citat după „Gîndirea social-politică despre Unire" (1859), Editura politică, Bucureşti, 1966, p. 317.

[8]) Idem p. 65—66.

[9]) „Adevărul", anul XV, nr. 2 din 13/26 ianuarie 1919.

[10]) Citat după „Gîndirea social-politică despre Unire" (1859), Editura politică, Bucureşti, 1966, p. 347—348.

[11]) Citat după „Documentele din istoria mişcării muncitoreşti din România" (1916—1921), Editura politică, Bucureşti 1966, p. 157.

[12]) Emil Isac, Alba Iulia socialiştilor români, în „Adevărul", anul XIV, nr. 51 din 23 decembrie/5 ianuarie 1919.

[13]) **Nicolae Ceauşescu :** Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în ţara noastră, la problemele teoretice, ideologice şi activitatea politică, educativă a partidului. Ed. politică, Bucureşti, 1982, p. 14

---

cererea şi oferta mondială de materii prime, la oscilaţiile preţului, la posibile deplasări în ce priveşte structura economiei mondiale. Factorii interni cantonează, după cum afirmă J.S., în raportul dintre costul exploatării resurselor şi productivitatea în ramurile prelucrătoare.

Tranziţie sau discontinuitate ?

● *Constituie noile tehnologii de vîrf o posibilitate pentru ţările în curs de dezvoltare de a elimina decalajele faţă de ţările industrializate ? Este posibil ca aceste ţări să „sară" o etapă în dezvoltarea industrială şi anume să evite etapa – considerată tradiţională – a industrializării ? Iată cîteva probleme deosebit de actuale cărora li se schiţează un răspuns în articolul „L'innovation tehnologique – une force motrice pour les pays moins industrialisés" publicat în numărul 1/1984 al revistei „L'OBSERVATEUR DE L'OCDE". Aparent, tendinţa spre descentralizare a activităţilor generată de noile tehnologii, anumite elemente socio-culturale cum ar fi spiritul de participare şi inovaţia, ar susţine ipoteza asimilării eficiente a acestor străpungeri tehnologice în ţările în curs de dezvoltare chiar şi în cazul în care ţările respective nu dispun de o structură industrială constituită. Aparent numai, deoarece, după cum se arată în studiu, crearea unei industrii „tradiţionale" nu semnifică numai achiziţiile de utilaje şi instalaţii productive ; privit istoric, un asemenea proces declanşează şi susţine formarea unei autentice „culturi tehnice" la nivelul întregii populaţii a unei ţări, factor indispensabil pentru asimilarea şi stimularea continuă a progresului tehnic.*

Pregătire profesională permanentă

● *Cel de al şaselea volum publicat de UNESCO sub genericul „Études sur la formation des ingenieurs" abordează o problematică circumscrisă acestei teme largi, şi anume aspectele pregătirii permanente. Volumul, tipărit sub titlul „Progrès de la formation continue des ingenieurs" (coordonator Niels Krebs Ovesen), are la bază o analiză comparativă a sistemelor de pregătire permanentă a cadrelor tehnico-inginereşti în şase ţări sau regiuni, precum şi un amplu comentariu pe marginea diverselor forme organizatorice propuse, a legislaţiei aflată în uz într-o ţară sau alta. Ideea centrală a cărţii este aceea că în lumea modernă, în care diversitatea şi volumul cunoştinţelor cunosc o accelerare fără precedent, pregătirea profesională iniţială nu mai poate fi socotită îndestulătoare. Aspectul cel mai complex, şi pe care studiile comparative cuprinse în volum s-au străduit să-l pună în evidenţă, este cel al raportului dintre educaţia iniţială (universitară) şi metodele de îmbogăţire ulterioară a cunoştinţelor. O articulare eficientă a acestor etape se poate realiza, opinează N.K.O., numai prin utilizarea unui concept mai larg care, după autorul citat, ar putea fi cel de „dispozitiv global de instruire". Din această perspectivă educaţia permanentă ar consta, în cazul particular al inginerilor, în asimilarea de-a lungul întregii lor activităţi a noi cunoştinţe referitoare la toate domeniile care privesc, fie şi tangenţial, propria profesiune.*

FIŞE

Autoconducere și perfecționare

(*Urmare din pag. 19*)

etapă, a unei contradicții **„între dezvoltarea puternică a forțelor de producție și dezvoltarea relațiilor sociale și de producție, acestea manifestînd o anumită tendință de rămînere în urmă"**. (**Nicolae Ceaușescu**, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, București, Editura politică, 1982, p. 38).

Conștientizarea acestei contradicții implică cu necesitate înțelegerea lucidă, profundă a direcțiilor de acțiune ale partidului în perspectiva permanentei perfecționări, în cadrul relațiilor sociale, a relațiilor de producție. Astfel, după cum este bine știut, partidul, prin acțiunea sa revoluționară, conferă un conținut nou relațiilor de proprietate. Exercitarea dreptului de proprietar socialist — ca acțiune politică fundamentală în socialism și ca reper esențialmente caracteristic al democrației socialiste se realizează prin însumarea a două activități sociale cu profunde implicații politice : munca și activitatea de decizie.

Dimensiunea decizională a relațiilor de proprietate, a procesualității realizării proprietății socialiste, ancorîndu-se în actele istorice ale naționalizării principalelor mijloace de producție din industrie, ale cooperativizării agriculturii, trece într-un stadiu nou, calitativ superior, cel al participării la decizie în sistemul autoconducerii muncitorești, în principal, prin transpunerea în practică a hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978. În perioada ulterioară instituționalizării de drept și de fapt a autoconducerii, ponderea activității rezidă în perfecționarea sistemului decizional al acesteia (adunările generale ale oamenilor muncii, consiliile oamenilor muncii etc.), avîndu-se în vedere necesitatea concentrării „potențialului decizional" spre obiective, înainte de orice, prioritare în plan economic (realizarea ritmică și integrală a producției fizice ; înfăptuirea exemplară a planului de export ; creșterea susținută a productivității muncii ; reducerea mai accentuată a consumurilor materiale și energetice ; ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor ; darea în funcțiune la termen a obiectivelor de investiții ; sporirea beneficiilor și a rentabilității întregii activități economice). În fapt, tocmai în această fuziune procesuală a dimensiunii decizionale politice cu cea economică a democratismului muncitoresc depistăm una din direcțiile de fond ale înfăptuirii autoconducerii, ale perfecționării relațiilor de proprietate.

Viziunea de ansamblu a Partidului Comunist Român, permanenta cuprindere globală a proceselor de esență ale edificării socialismului este demonstrată și prin asocierea și analiza căilor perfecționării relațiilor sociale și a relațiilor de proprietate din agricultura socialistă, din cooperația meșteșugărească. **„A doua formă de proprietate socială, cea cooperatistă**, arăta tovarășul **Nicolae Ceausescu, va trebui, de asemenea, întărită și consolidată continuu. Este necesar să lichidăm definitiv mentalitatea după care aceasta ar fi o formă inferioară de proprietate socialistă. Proprietatea socială cooperatistă asupra mijloacelor de producție corespunde pe deplin principiilor socialiste și ea trebuie dezvoltată, apărată, atît în agricultură, cît și în cooperația meșteșugărească"**. (Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului, 1—2 iunie 1982, București, Editura politică, 1982, p. 31). Reliefînd importanța autoconducerii și autogestiunii și în acest domeniu, secretarul general al partidului indică, totodată, necesitatea angajării proprietății sociale cooperatiste într-un intens proces de perfecționare, imaginat și realizat practic drept bază vitală a noii revoluții agrare în România.

Sinteza dinamică a politicului și economicului, perfecționarea și autoperfecționarea relațiilor de proprietate își află cea mai înaltă expresie în perfecționarea și autoperfecționarea procesului muncii, în realizarea la un nivel calitativ superior a muncii ca dimensiune de esență a proprietății socialiste, drept și datorie decurgînd din calitatea de proprietar socialist. Dreptul de proprietar socialist implică fundamentale îndatoriri politice, patriotice. Făcînd din dezideratul realizării unei noi calități a muncii și vieții sociale un adevărat program strategic al socialismului românesc, partidul nostru, secretarul său general au imaginat și inițiat transpunerea în practică a procesului de profundă originalitate și de mare perspectivă al antrenării mai active a oamenilor muncii din unitățile social-economice la realizarea proprietății socialiste, prin constituirea fondurilor de participare socială la proprietatea comună. Este, credem, evident faptul că mecanismul complex al autoconducerii muncitorești, în sens mai larg sistemul relațiilor de proprietate socială socialistă, își află prin constituirea „părților sociale" ale oamenilor muncii o importantă pîrghie de acțiune, aflată în această etapă la început, dar în perspectivă cu efecte tot mai complexe și mai vizibile, determinînd noi trepte în trecerea de la perfecționare la autoperfecționarea relațiilor sociale.

În același timp, munca (cantitatea, calitatea și importanța socială a acesteia) constituie principalul indicator social al configurării relațiilor de repartiție în socialism. Programul complex de creștere a nivelului de trai, de realizare a unei noi calități a vieții, adoptat de cel de-al XII-lea Congres al partidului, perfecționările aduse sistemului de repartiție **„...asigurîndu-se o creștere mai accentuată a veniturilor mici și diminuarea veniturilor prea mari, realizarea unui raport echitabil..."** (**Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de-al XII-lea Congres a Partidului Comunist Român, București, Editura politică, 1979 p. 60), între venituri relevă elocvent modul și direcțiile perfecționării acestor relații. În perspectiva înaintării spre și a edificării societății comuniste relațiile de repartiție și consum se vor concentra în jurul dezideratului satisfacerii multiplelor necesități umane, aceasta presupunînd — relevă Programul P.C.R — „că fiecare va consuma atît cît este necesar, determinat în mod științific, excluzîndu-se atît risipa cît și acumularea peste necesarul satisfacerii depline a cerințelor sale materiale și spirituale". Ghidarea procesului perfecționării relațiilor de repartiție și consum în funcție de acest obiectiv programatic este indispensabilă, orice derogare (dintr-o cauză sau alta) putînd determina apariția unor disfuncții sociale. **„Ridicarea nivelului de trai, creșterea într-un ritm înalt a consumului au dus** — arată documentele Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1982 — **la apariția unei contradicții între cerințele de consum și posibilitățile existente"**. (**Nicolae Ceaușescu**, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 1982, București, Editura politică, 1982, p. 39), în unele sectoare cerințele de consum depășind, într-o anumită măsură, posibilitățile și nivelul actual al economiei naționale, aceasta nevoită fiind să resimtă, dar să și contracareze eficient efectele crizei economice mondiale, să respingă cît mai prompt încercările țărilor capitaliste dezvoltate de a arunca efectele crizei asupra țărilor în curs de dezvoltare. În consecință, subliniază, cu clarviziune, secretarul general al partidului, soluționarea acestei disfuncții necesită **„să acționăm în continuare cu fermitate pentru dezvoltarea mai puternică a producției bunurilor de consum, a serviciilor și, pe de altă parte, pentru stabilirea consumului la nivelul posibilităților existente, la nivelul la care a ajuns societatea noastră socialistă"**. (**Nicolae Ceaușescu**, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 1982, București, Editura politică, 1982, pag. 39). Deci dacă dialectica perfecționării relațiilor de repartiție-consum implică firesc o mai intensă creștere a producției bunurilor de consum (pe fundamentul de ansamblu al dezvoltării largi a forțelor de producție), ea implică, totodată, imperativul stringent astăzi al unei autoaprecieri rationale a necesităților de consum în corelație cu posibilitățile existente. Și, tocmai în aceasta constînd spiritul autentic dialectic al politicii partidului nostru, este meritul său de a fi înțeles și de a acționa practic în direcția creșterii posibilităților de consum prin sporirea producției sociale, prin mărirea eficienței muncii. Consacrîndu-se acestui obiectiv, de esență umanistă, ultima etapă înregistrează eforturi complexe ale partidului de a perfecționa sistemul cointeresării muncii atît prin instituirea fondurilor de participare socială cît și prin, și mai ales, perfecționarea mecanismelor retribuirii muncii. Astfel, încă de la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, din iunie 1981, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** afirma explicit : **„Diferențierea în capacitatea de muncă există, va exista și în comunism și va fi cît lumea. În raport cu aceasta, pornind de la principiul retribuției egale la muncă egală — să dăm posibilitate acelora care muncesc mai bine să cîștige mai mult"**. Acționînd în acest spirit, Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1983 a analizat și aprobat Programul de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din 16—18 decembrie 1982 în domeniul retribuirii muncii și repartiției veniturilor oamenilor muncii. Noul program urmărește aplicarea și mai fermă a principiului socialist de repartiție, legarea mai strînsă a veniturilor individuale de realizarea planului de producție, de export, de productivitatea muncii și eficiența economică, de gradul de valorificare a materiilor prime, combustibililor și energiei, precum și a forței de muncă. În conformitate cu prevederile programului, cu principiile acordului global, nimeni nu poate primi retribuția, nu poate avea un venit garantat sau participa la beneficii, dacă nu produce conform obligațiilor ce-i revin la locul de muncă. De asemenea, faptul că retribuțiile sînt neplafonate în cazul depășirii prevederilor de plan, urmînd însă să fie diminuate, în mod corespunzător, în cazul neîndeplinirii sarcinilor de producție, dovedește caracterul stimulator al noului sistem.

3 Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățământul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ESENȚA RELAȚIILOR DE PRODUCȚIE din toate orînduirile sociale o reprezintă proprietatea asupra mijloacelor de producție. **Prin proprietate se înțelege ansamblul raporturilor ce se stabilesc între membrii unei societăți în legătură cu însușirea mijloacelor de producție și a rezultatelor producției.** Relațiile de proprietate nu se confundă cu obiectul proprietății, ele exprimă **poziția** membrilor societății față de mijloacele de producție, forma specifică de unire a producătorului cu mijloacele de producție și modul de însușire a rezultatelor producției.

Esența proprietății socialiste și formele ei

PROPRIETATEA SOCIALISTĂ reprezintă raporturile ce se statornicesc între membrii societății socialiste în legătură cu stăpînirea în comun a mijloacelor de producție și a rezultatelor producției, fie de către întreaga societate, fie de către diferite grupuri de producători socialiști uniți.

Ea cunoaște o serie de trăsături caracteristice ce-i conferă superioritatea asupra celorlalte forme de proprietate cunoscute în istorie :

1. Are cel mai înalt grad de socializare unind producătorii atît la scara întregii societăți cît și a diferitelor colective de oameni ai muncii.

2. Asigură poziția egală a tuturor membrilor societății față de mijloacele de producție și de rezultatele producției, înlăturînd astfel baza obiectivă a exploatării omului de către om.

3. Generează necesitatea și posibilitatea participării tuturor membrilor societății la o muncă social utilă potrivit nevoilor economiei naționale, pregătirii și aptitudinilor personale ale oamenilor.

4. Asigură dezvoltarea planică armonioasă a economiei naționale și satisfacerea nevoilor de trai ale oamenilor muncii în raport cu contribuția fiecăruia la progresul vieții economico-sociale.

Apariția proprietății socialiste este o necesitate obiectivă prin care se înlătură contradicția fundamentală a capitalismului dintre caracterul tot mai social al producției și însușirea privată a mijloacelor de producție și a rezultatelor producției, se deschide cîmp liber dezvoltării forțelor de producție, progresului economico-social.

Experiența istorică a construcției socialismului demonstrează existența a două forme de proprietate socialistă asupra mijloacelor de producție : proprietatea întregului popor și proprietatea cooperatistă.

Proprietatea socialistă a întregului popor exprimă raporturile de stăpînire și însușire comună a unui fond unitar și indivizibil de mijloace de producție, ce se stabilesc între colectivele de oameni ai muncii din diferitele unități economice și între membrii fiecărei unități economice. Conform art. 7 din Constituția R. S. România aparțin întregului popor „Bogățiile de orice natură ale subsolului, minele, terenurile din fondul funciar de stat, pădurile, apele, izvoarele de energie naturală, fabricile și uzinele, băncile, întreprinderile agricole de stat, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, căile de comunicații, mijloacele de transport și telecomunicații de stat, fondul de stat de clădiri și locuințe, baza materială a instituțiilor social-culturale de stat".

Fondul unic al mijloacelor de producție ce face obiectul proprietății întregului popor, în baza diviziunii sociale a muncii este repartizat și gestionat de unități specializate autonome cu personalitate juridică. Ele răspund material și disciplinar atît pentru păstrarea integrității, cît și pentru valorificarea superioară a mijloacelor de producție ce le au în proprietate. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, **„oamenii muncii dintr-o întreprindere trebuie să înțeleagă faptul că ei sînt proprietarii acelei întreprinderi, că ei poartă direct răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății, pentru dezvoltarea ei, că datoria lor este de a obține cu mijloacele de care dispun creșterea continuă a eficienței economice, asigurînd pe această cale și mijloacele necesare retribuirii lor și participării la beneficii și mijloacele necesare acumulării, dezvoltării forțelor de producție, precum și satisfacerea unor necesități generale ale statului, apărării țării".**

Caracterul unic și indivizibil al proprietății întregului popor face ca legăturile de stăpînire și însușire activă, reală a mijloacelor de producție stabilite între membrii fiecărui colectiv și între colectivele care gestionează părți determinate din avuția națională să se coreleze armonios în cadrul planului național unic de dezvoltare economico-socială. Statul socialist, ca instrument și reprezentant al întregului popor, adoptă măsurile generale, unitare menite să determine unitățile să gospodărească cît mai bine obiectul proprietății și exercită controlul asupra integrității și consolidării proprietății socialiste.

Proprietatea socialistă cooperatistă exprimă raporturile de stăpînire și însușire a mijloacelor de producție socializate la nivelul fiecărei cooperative, ce se stabilesc între diferitele cooperative, între cooperative și unități socialiste de stat, precum și între membrii cooperatori. În raport de diviziunea socială a muncii, unitățile bazate pe proprietatea cooperatistă sînt : cooperativele meșteșugărești, de consum, de credit și în special cooperativele agricole de producție și asociațiile intercooperatiste. Reprezintă obiect al proprietății cooperatiste pămîntul adus de cooperatori, utilaje și unelte agricole, animale, clădiri, mijloace de transport, întreaga producție și veniturile obținute de fiecare cooperativă, precum și lotul atribuit în folosință personală membrilor C.A.P. În strînsă legătură cu proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție există și **proprietatea personală** a membrilor societății asupra veniturilor obținute din activitatea depusă pe baza proprietății socialiste, precum și asupra bunurilor de folosință personală.

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

Cele două forme ale proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție nu au o esență comună ; între ele există și se dezvoltă relații de interacțiune, ceea ce le conferă caracterul unui tot unitar ca bază a independenței și suveranității naționale.

Calitatea oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari ai bunurilor create

PROPRIETATEA SOCIALISTĂ realizînd poziția egală a tuturor membrilor societății asupra mijloacelor de producție le conferă acestora o triplă calitate : proprietari, producători și beneficiari uniți ai rezultatelor producției. În socialism, realizîndu-se posesiunea în comun a mijloacelor de producție, toți membrii societății sînt stăpînii mijloacelor de producție, ceea ce le incumbă dreptul și obligația de a participa la autoconducerea muncitorească, la întărirea autogestiunii economico-financiare.

Calitatea de proprietari socialiști uniți face necesară participarea responsabilă și interesată a tuturor oamenilor muncii la conducerea și organizarea producției, la întărirea disciplinei muncii și la controlul realizării autodeciziilor și a sarcinilor ce le revin din planul național unic de dezvoltare economico-socială. Afirmarea membrilor societății în calitate de proprietari socialiști uniți are loc în cadrul instituționalizat al formelor de conducere colectivă a activității social-economice : adunările generale și consiliile oamenilor muncii, consiliile de control muncitoresc și consiliile pe domenii din întreprinderi. Legislația actuală asigură creșterea substanțială a rolului adunărilor generale ale oamenilor muncii.

Dacă toți membrii societății sînt proprietari, deci implicați în organizarea și conducerea producției, ei trebuie să se manifeste în același timp ca executanți ai deciziilor luate cu privire la gestionarea obiectului proprietății, ca producători care își însușesc și valorifică efectiv, printr-o activitate utilă, dreptul lor de proprietate. Calitatea de producători a membrilor societății socialiste se realizează prin unirea nemijlocită a forței de muncă cu mijloacele de producție în cadrul unităților socialiste. Forța de muncă în socialism încetează să mai fie o marfă. Producătorul-proprietar nu-și poate vinde lui însuși forța de muncă. Fiecare om al muncii este încadrat într-o activitate utilă societății în raport de pregătirea și aptitudinile sale și contribuie la producerea celor necesare bunei funcționări a vieții economico-sociale în conformitate cu diviziunea socială a muncii.

Rezultatele producției revin producătorilor-proprietari ; membrii societății sînt beneficiarii uniți ai rezultatelor, a manifestării lor atît ca factori de decizie comună cît și de execuție a deciziilor. În calitatea lor de beneficiari colectivi ai rezultatelor producției, membrii societății socialiste hotărăsc atît în privința părții din producția socială care este destinată continuității procesului de producție, cît și a celei ce le revine în mod personal pentru satisfacerea nevoilor de trai. Fiecare beneficiază direct de o parte a producției sociale corespunzătoare aportului personal pe care și l-a adus la dezvoltarea producției sociale, la progresul economico-social al țării. Prin tripla calitate a membrilor societății socialiste se asigură o îmbinare armonioasă a intereselor generale cu cele colective și cele personale.

Dezvoltarea și perfecționarea proprietății

PROPRIETATEA socialistă cunoaște în mod necesar un proces complex de dezvoltare și perfecționare. Acest proces este determinat în primul rînd de interacțiunea dialectică a forțelor și relațiilor de producție. Forțele de producție cunoscînd o dinamică ascendentă și însemnate perfecționări calitative determină și schimbări în relațiile de producție, îndeosebi în esența acestora, în relațiile de proprietate. În al doilea rînd, perfecționarea proprietății socialiste este determinată de necesitatea rezolvării contradicțiilor ce apar în sistemul relațiilor de producție.

Procesul perfecționării proprietății socialiste în țara noastră se realizează prin politica realist științifică a Partidului Comunist Român. Programul P.C.R. subliniază în acest sens : „Pornind de la faptul că proprietatea socialistă constituie baza orînduirii noastre noi, sursa propășirii materiale și spirituale a întregului popor, partidul va acționa ferm pentru consolidarea și dezvoltarea ei continuă."

Perfecționarea proprietății socialiste vizează în unitatea lor atît perfecționarea obiectului proprietății, cît și perfecționarea relațiilor sociale ce se stabilesc între oameni în calitatea lor de proprietari socialiști uniți și se referă la ambele forme ale proprietății socialiste.

Dezvoltarea obiectului proprietății socialiste cunoaște aspecte cantitative și calitative, avînd la bază, în mod hotărîtor, acumulările din venitul național. Obiectul proprietății socialiste se dezvoltă prin construirea de noi obiective, dezvoltarea și modernizarea celor existente pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. În 1982, România dispunea de o avuție națională concretizată în bunuri materiale de peste 3 400 miliarde lei, din care fondurile fixe însumează 2 100 miliarde lei. adică de peste 9 ori mai mult decît în 1950.

În privința perfecționării relațiilor sociale ce se stabilesc între membrii societății în calitatea lor de proprietari, accentul cade pe realizarea unor raporturi de colaborare cît mai depline în direcția obținerii unor rezultate economice superioare. Această preocupare se manifestă în cadrul fiecărei forme a proprietății socialiste și în raporturile dintre cele două forme de proprietate : a întregului popor și cooperatistă.

Perfecționarea relațiilor dintre proprietari, în cadrul proprietății întregului popor se manifestă prin creșterea rolului autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare. Fiecărui colectiv de oameni ai muncii îi revin drepturi și obligații sporite în valorificarea obiectului proprietății pe care-l gestionează.

Introducerea contractului-angajament între întreprindere și ministerul tutelar delimitează drepturile și obligațiile acestora în organizarea și conducerea producției, asigură o mai bună îmbinare a conducerii unitare, prin planul național unic, cu autonomia unităților. Participarea oamenilor muncii cu părți sociale la constituirea fondului de dezvoltare economică a unităților economice de stat mărește interesul pentru participarea responsabilă a acestora la buna gospodărire a patrimoniului unităților.

Perfecționarea proprietății cooperatiste presupune ca, în strînsă legătură cu creșterea participării și răspunderii membrilor cooperatori la buna valorificare a mijloacelor de care dispun, să crească și gradul de socializare a mijloacelor de producție și a muncii cooperatorilor. În această direcție, un rol însemnat revine înființării din 1970 a asociațiilor intercooperatiste de producție ca formă superioară a proprietății cooperatiste.

În procesul dezvoltării și perfecționării proprietății socialiste un loc aparte îl ocupă relațiile de cooperare între cele două forme de proprietate. În acest scop, Plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979 a hotărît înființarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste. Acestea includ : stațiunea pentru mecanizarea agriculturii, cooperativele agricole de producție, întreprinderile agricole de stat sau fermele acestora, asociațiile economice intercooperatiste și cele între cooperative și unități de stat sau ale cooperației de consum, instituțiile, stațiunile de cercetări și unitățile de învățămînt agricol, alte unități economice cu profil agricol. Unitățile componente ale Consiliului își păstrează autonomia gestionară.

Funcționarea Consiliilor unice agroindustriale reprezintă o modalitate de asigurare a conducerii și organizării unitare a agriculturii, de stimulare a progresului tehnic, de folosire integrală a potențialului economic existent în unitățile componente ale Consiliului. În același timp, are loc întărirea alianței clasei muncitoare cu celelalte pături de oameni ai muncii, se înfăptuiește apropierea treptată între cele două forme ale proprietății socialiste.

conf. dr. Viorica NICOLAU

ÎNTREBĂRI :

1) În ce constă superioritatea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție ?

2) Care sînt, și în ce constau, formele proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție ?

3) Ce se înțelege prin Consiliul Unic agroindustrial și ce rol joacă el în perfecționarea proprietății socialiste în țara noastră ?

Aplicarea nediscriminatorie a tratamentului mai favorabil față de țările în curs de dezvoltare — cerință majoră a cooperării economice internaționale

ÎN VEDEREA FACILITĂRII accesului țărilor în curs de dezvoltare la pieţele externe şi creşterii ponderii lor în comerţul internaţional, se impune aplicarea mai largă a tratamentului special, mai favorabil faţă de aceste ţări, pe bază nediscriminatorie (îmbunătăţirea sistemului generalizat pe preferinţe, care prevede scutirea parţială sau completă de taxe vamale în ţările dezvoltate a importului unei game largi de produse din ţările în curs de dezvoltare, extinderea tratamentului preferenţial în favoarea acestor ţări în domeniul obstacolelor netarifare şi a altor măsuri de politică comercială, admiterea efectivă din partea lor a nereciprocităţii în negocierile comerciale internaţionale etc.).

În ultimii ani se manifestă însă tendinţa unor ţări occidentale de a aplica în mod unilateral, discreţionar, un tratament diferenţiat faţă de ţările în curs de dezvoltare în funcţie de nivelul dezvoltării lor economice pe baza aşa-numitului concept al tratamentului „gradual". Acest concept implică reducerea graduală, pînă la eliminare, a tratamentului special mai favorabil, în cazul ţărilor în curs de dezvoltare mai avansate, precum şi solicitarea asumării de obligaţii sporite de către aceste ţări, în vederea alinierii politicilor economice faţă de ele la regulile general aplicabile în relaţiile internaţionale.

„Gradualizarea" în contextul sistemului generalizat de preferinţe

ÎN VIRTUTEA conceptului tratamentului „gradual", în domeniul Sistemului generalizat de preferinţe ţările occidentale tind să aplice ţărilor în curs de dezvoltare mai avansate şi mai competitive un regim mai puţin favorabil decît celorlalte ţări în curs de dezvoltare. În cazul S.G.P., tratamentul „gradual" şi-a găsit expresia în excluderea de la preferinţe a unor produse pentru anumite ţări beneficiare, acordarea unor ţări în curs de dezvoltare a unei marje preferenţiale mai reduse decît celorlalte ţări în curs de dezvoltare, limitarea importurilor preferenţiale din unele ţări beneficiare prin aplicarea de contingente sau plafoane bilaterale, sume maxime pe ţări etc. Legislaţiile ţărilor donatoare de preferinţe includ tot mai frecvent „clauze de revizuire" care urmăresc eliminarea de la preferinţe a ţărilor în curs de dezvoltare care sînt considerate competitive faţă de industriile naţionale din ţările donatoare de preferinţe.

Măsurile de aplicare „graduală" a S.G.P. sînt contrare principiului nediscriminării, unul din elementele fundamentale ale S.G.P., convenit prin consens în cadrul UNCTAD în momentul în care s-a decis transpunerea în practică a preferinţelor generalizate şi reafirmat ulterior.

Se încearcă să se justifice aplicarea „gradualizării" în cadrul S.G.P. prin diferite argumente.

În primul rînd, se afirmă că „gradualizarea" ar evita prejudicierea producţiei naţionale a ţărilor donatoare de către importurile preferenţiale din ţările în curs de dezvoltare mai avansate, mai competitive. Or, dacă aceste importuri ar prejudicia în mod efectiv producţia naţională a donatorilor de preferinţe, se pot aplica măsurile de salvgardare prevăzute în articolul XIX al G.A.T.T. şi în acordurile bilaterale restabilindu-se, pe o perioadă determinată, taxele vamale aplicate pe baza clauzei naţiunii celei mai favorizate. Evident, în absenţa unui prejudiciu, adoptarea de măsuri de reducere sau suprimare a tratamentului preferenţial este lipsită de orice temei.

În al doilea rînd, se avansează ideea că „gradualizarea" ar asigura o repartizare mai echitabilă a avantajelor S.G.P., sporind posibilităţile oferite ţărilor cel mai puţin avansate prin preferinţele vamale generalizate. Acest argument nu este însă fondat, întrucît repartizarea avantajelor depinde în mare măsură de capacitatea de producţie şi de export a beneficiarilor de preferinţe. De aceea, refuzul tratamentului preferenţial beneficiarilor pretinşi „competitivi" are puţine şanse de a fi profitabil altor beneficiari, a căror capacitate de producţie şi de export este mai redusă. De altfel, secretariatul UNCTAD a stabilit că nu există nici un indiciu că avantajele decurgînd din S.G.P. care sînt retrase ţărilor în curs de dezvoltare mai avansate se transferă într-o formă sau alta asupra celorlalte ţări beneficiare de preferinţe. La sesiunea a XI-a a Comitetului special de preferinţe, reprezentantul secretarului general al UNCTAD arăta în această privinţă : „...măsurile de gradualizare, în multe cazuri, departe de a asigura o repartiţie mai echitabilă între beneficiari mai numeroşi, au avut drept scop şi ca efect reducerea avantajelor S.G.P. pentru ţările care erau în mod cert capabile să profite de sistem. Argumentul lărgirii avantajelor S.G.P. este mai degrabă o perdea de fum destinată să deturneze atenţia de la adevărata raţiune de a fi a «gradualizării»» (doc. TD/B/906, p. 2).

Repartizarea mai largă a avantajelor S.G.P. necesită adoptarea de măsuri în spirit constructiv vizînd, pe de o parte, extinderea preferinţelor la produse al căror export prezintă un interes deosebit pentru ţările cele mai puţin avansate (textile, articole din piele, produse agricole etc.) *), iar pe de altă parte, acordarea de asistenţă financiară şi tehnică acestor ţări în vederea sporirii şi diversificării producţiei lor de export.

În al treilea rînd, în scopul justificării măsurilor de „gradualizare" în cadrul S.G.P. se invocă argumentul că relaţiile ţărilor dezvoltate cu ţările în curs de dezvoltare mai avansate ar trebui să se bazeze pe concesii comerciale reciproce. Unele ţări occidentale intenţionează să condiţioneze menţinerea în viitor a tratamentului preferenţial de asumarea de către ţările în curs de dezvoltare mai avansate de obligaţii pe bază de reciprocitate şi promovează ideea angajării de negocieri privind acordarea de preferinţe vamale la produsele neincluse în schemele actuale pe baza politicii de „gradualizare" în schimbul oferirii de către ţările în curs de dezvoltare mai avansate de concesii vamale, reducerii obstacolelor netarifare sau al luării de alte angajamente.

În această privinţă trebuie să amintim însă că S.G.P. se bazează pe nere-

*) În 1980, din importurile pasibile de taxe vamale ale ţărilor membre ale O.C.D.E. din ţările în curs de dezvoltare în sumă de 114 miliarde dolari, numai 56 miliarde de dolari erau vizate de schemele de preferinţe. Din cele 56 miliarde de dolari numai un sfert a beneficiat efectiv de preferinţe ca urmare a restricţiilor pe care le comportă S.G.P.

ciprocitate, iar partea a IV-a a GATT și „clauza de abilitare", convenită în cadrul „Rundei Tokyo", prevăd că țările dezvoltate nu așteaptă reciprocitate din partea țărilor în curs de dezvoltare, în sensul că nu li se vor cere contribuții care ar fi incompatibile cu nevoile lor în materie de dezvoltare, finanțe și comerț. Pretinderea unei reciprocități din partea țărilor în curs de dezvoltare mai avansate nu ține cont de aceste nevoi, care au sporit ca urmare a dificultăților cu care este confruntată economia mondială.

De altfel, solicitarea de concesii comerciale reciproce din partea țărilor în curs de dezvoltare nu este numai contrară principiului nereciprocității prevăzut de S.G.P. și de GATT, dar este și nefondată din punct de vedere economic. Reducerea obstacolelor în comerțul cu țările în curs de dezvoltare nu ar conduce la o sporire a importurilor lor, întrucît volumul total al acestora este limitat de disponibilitățile lor de devize. Acest lucru ar putea numai să modifice structura importurilor lor, în sensul creșterii ponderii importurilor neesențiale în detrimentul celor esențiale, ceea ce ar prejudicia eforturile lor de dezvoltare și, în final, capacitatea lor de a importa pe termen lung. În același timp nu poate fi ignorat faptul că, deși țările în curs de dezvoltare nu acordă în schimbul preferințelor vamale generalizate, o reciprocitate explicită, ele asigură însă, în fapt, o reciprocitate implicită în sensul că creșterea încasărilor lor din exporturi, grație acestor preferințe, permite sporirea importurilor lor din țările donatoare de preferințe.

În cazul în care „gradualizarea" va continua să fie aplicată va rezulta o reducere substanțială a avantajelor S.G.P. pentru țările în curs de dezvoltare, ceea ce, desigur se va repercuta nefavorabil și asupra importurilor lor din țările dezvoltate, donatoare de preferințe.

Poziția țărilor în curs de dezvoltare față de conceptul tratamentului „gradual"

LA CONFERINȚA ministerială a Grupului celor 77 de la Arusha din februarie 1979, s-a respins conceptul tratamentului „gradual", considerîndu-se că aplicarea acestui concept ar permite țărilor dezvoltate să facă o discriminare între țările în curs de dezvoltare într-un mod arbitrar și unilateral. Reprezentanții unor țări în curs de dezvoltare au subliniat că nu acceptă conceptul tratamentului „gradual", întrucît acesta implică privarea țărilor în curs de dezvoltare mai avansate de tratamentul special, mai favorabil în relațiile economice internaționale. În același timp, se consideră că aplicarea tratamentului „gradual" este de natură să divizeze Grupul celor 77 și să diminueze, în consecință, puterea sa de negociere.

De asemenea, în rezumatul președintelui reuniunii consultative a 44 de țări în curs de dezvoltare de la New Delhi din februarie 1982 se subliniază că ofensiva lansată de țările dezvoltate prin așa-numitele concepte ale „gradualizării" și „reciprocității" reprezintă o tendință extrem de negativă care trebuie să fie contracarată.

În cadrul sesiunilor recente ale Comitetului special UNCTAD pentru preferințe (sesiunea a X-a din mai 1981 și sesiunea a XI-a din mai 1982), Grupul celor 77 a calificat adoptarea de către unele țări donatoare de preferințe a noțiunii de „gradualizare" drept una din practicile cele mai retrograde și îngrijorătoare, care este în contradicție cu principiile, politicile și obiectivele convenite ale S.G.P.

Acest grup a cerut să se elimine toate măsurile existente de „gradualizare" în cadrul S.G.P. și ca țările donatoare de preferințe să se abțină de la aplicarea de noi măsuri de acest gen, care sînt incompatibile cu principiul convenit al aplicării nediscriminatorii a preferințelor generalizate. El a subliniat că, în realitate, „gradualizarea" constituie o formă deghizată de protecționism, întrucît servește protejării sectoarelor naționale necompetitive în țările donatoare de preferințe și a furnizorilor din alte țări dezvoltate. Grupul celor 77 a arătat că țările donatoare de preferințe ar trebui ca, în locul politicii de „gradualizare", să adopte măsuri pentru a absorbi importuri crescînde în cadrul S.G.P., procedînd la amenajări de structură în economia lor.

Țările în curs de dezvoltare au apreciat că recurgerea la măsuri de „gradualizare" ar putea fi substituită printr-un mecanism comun de salvgardare în cazul perturbării pieței țărilor donatoare de către importurile preferențiale, mecanism bazat pe criterii economice obiective bine definite în ceea ce privește noțiunea de prejudiciu sau de dezorganizare a pieței și completat cu un dispozitiv de supraveghere multilaterală.

În „Platforma de la Buenos Aires", documentul final al celei de-a V-a reuniuni ministeriale a Grupului celor 77 (Buenos Aires, 28.III — 9.IV. 1983), prezentat sesiunii a VI-a a UNCTAD (Belgrad, 6.VI — 2.VII. 1983), țările în curs de dezvoltare și-au reafirmat poziția lor privind necesitatea eliminării măsurilor discriminatorii, aplicate, în virtutea principiului „gradualizării". În acest document se subliniază cerința de a se da mai multă stabilitate și securitate S.G.P., de a se asigura caracterul său nediscriminatoriu, evitînd introducerea în sistem de măsuri discriminatorii ca cele care decurg din principiul „gradualizării" sau din folosirea S.G.P. ca instrument de presiune politică și economică. De asemenea, se relevă cerința ca, înainte de modificarea schemelor lor de preferințe, țările donatoare să intre în consultare cu țările în curs de dezvoltare, potrivit prevederilor în acest sens ale „clauzei de abilitare".

Este demn de remarcat că, în rezoluția 159 (VI) privind comerțul internațional, adoptate de sesiunea a VI-a a UNCTAD de la Belgrad, Grupul celor 77 a reușit să obțină reiterarea caracterului generalizat, nereciproc și nediscriminatoriu al S.G.P., precum și a obligativității consultărilor cu țările în curs de dezvoltare, în cazul modificării schemelor de preferințe.

România, promotoare a principiului nediscriminării

ÎN VIRTUTEA tratamentului „gradual", România, ca și alte țări în curs de dezvoltare mai avansate, este supusă de către unele țări donatoare de preferințe la restricții discriminatorii în beneficierea de S.G.P. Astfel, C.E.E., Elveția, Norvegia și Suedia acordă țării noastre preferințe vamale generalizate pentru o gamă mai restrînsă de produse decît în cazul altor țări în curs de dezvoltare, iar, în plus, Elveția aplică față de România o marjă preferențială mai redusă decît pentru alți beneficiari de preferințe.

Alături de celelalte țări membre ale Grupului celor 77, România s-a pronunțat contra principiului tratamentului „gradual", a aplicării sale unilaterale, arbitrare. Prezentînd poziția și propunerile țării noastre la sesiunea a VI-a a UNCTAD din însărcinarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, conducătorul delegației române la această sesiune a subliniat că „Se impune ca țările dezvoltate (...) să îmbunătățească sistemul generalizat de preferințe și să-l aplice în mod consecvent și nediscriminatoriu". (Scînteia, 10 iunie 1983). De asemenea, la reuniunea ministerială a GATT (Geneva, 24—27 noiembrie 1982), șeful delegației române la această reuniune, a arătat în același spirit: „Trebuie încă subliniată necesitatea de a aplica mai larg tratamentul preferențial la toate țările în curs de dezvoltare, de a ameliora substanțial sistemul generalizat de preferințe. Dacă acest imperativ este acceptat, respectul principiului nediscriminării, al caracterului generalizat și nereciproc al concesiilor comerciale se impune de asemenea, ca și necesitatea de a evita măsurile de gradualizare și de diferențiere între țările în curs de dezvoltare în ce privește tratamentul loc comercial" (doc. spec. (82) 113 din noiembrie 1982).

Renunțarea la aplicarea unilaterală și arbitrară a conceptului tratamentului „gradual" în domeniul măsurilor de politică comercială constituie un imperativ important pentru sprijinirea mai activă a eforturilor tuturor țărilor în curs de dezvoltare, în vederea asigurării dezvoltării lor mai rapide, pentru relansarea economiei mondiale și înfăptuirea noii ordini economice mondiale.

Victor ALDEA

Priorităţi şi orientări în dezvoltarea economică

ÎN CĂUTAREA UNOR ALTERNATIVE ENERGETICE NEPETROLIERE

UNUL din fenomenele majore ale ultimului deceniu îl reprezintă fără îndoială creşterea considerabilă a preţului petrolului (de peste 20 ori în dolari curenţi, de 6 ori în dolari constanţi). Ca urmare, pretutindeni în lume au fost luate o serie de măsuri de economisire a energiei, de creştere a eficienţei consumului ca şi de restructurare a acestuia, în scopul reducerii dependenţei de petrol (cel mai adesea procurat din import).

Pe ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate membre ale O.C.D.E., la care ne vom referi în continuare, consumul de energie pe unitatea de produs intern brut s-a redus între 1973 şi 1982 cu circa 15%, iar consumul de petrol cu circa 29%. Ca efect al scăderii relative a consumului de energie, paralel cu dezvoltarea propriei baze energetice (producţia de energie a ţărilor amintite a crescut între 1973 şi 1982 cu 375 milioane tone echivalent petrol, respectiv cu 21%), dependenţa ţărilor O.C.D.E. de importul de petrol — măsurată prin ponderea importului net de petrol în totalul consumului de energie primară — s-a diminuat de la 38% în 1973 la circa 26% în 1982. Principalul sector consumator de energie îl reprezintă industria, căreia în 1981 îi revenea 37% din consumul final de energie (22% din cel de petrol şi 44% din cel de energie electrică). Datorită pe de o parte noilor investiţii, purtătoare de progres tehnic, iar pe de altă parte restructurărilor produse în industrie în favoarea unor ramuri cu o energointensivitate mai redusă (cum este în primul rînd electronica), precum şi reducerii producţiei în unele ramuri mari consumatoare de energie ca siderurgia, consumul de energie pe unitatea de producţie industrială s-a redus, pe ansamblul O.C.D.E., cu circa 22% în intervalul 1973—1981. Această medie, care ascunde desigur anumite diferenţe de la ţară la ţară, reflectă faptul că în vreme ce producţia industrială a sporit pe ansamblul zonei cu 13%, consumul de energie pentru obţinerea ei s-a diminuat cu 11% (iar cel de petrol chiar cu 20%).

Potrivit unui studiu al Agenţiei Internaţionale pentru Energie a O.C.D.E., din care reproducem aceste date, există încă posibilităţi însemnate de sporire a eficienţei consumului industrial de energie, ca şi de restructurare în continuare a acestui consum. Valorificarea lor este considerată cu atît mai necesară cu cît consumul industrial de energie se estimează că va spori în medie cu 4,2% pe an în actualul deceniu, scontîndu-se pe o anumită înviorare a creşterii economiei. Studiul menţionat apreciază ca posibilă reducerea cu 15—20% în actualul deceniu a consumului specific de energie în industrie, aplicîndu-se în cea mai mare parte tehnologii deja cunoscute. Pînă în anul 2000 reducerea s-ar putea ridica la 30%. Desigur este vorba de date de ansamblu, pentru că situaţia diferă de la o ţară la alta, în funcţie de nivelul de eficienţă deja atins, de structura pe ramuri a industriei şi de structura pe vîrste a capitalului fix, de tehnologiile folosite etc.

Un factor esenţial de care depinde valorificarea potenţialului amintit de economisire este considerată crearea unui climat favorabil investiţiilor în maşini, utilaje şi instalaţii moderne, care permit un consum mai redus de energie. Incertitudinea privind acest factor decurge în bună măsură din nesiguranţa legată de evoluţia viitoare a dobînzilor, al căror nivel ridicat a descurajat puternic în ultimii ani procesul investiţional. În acelaşi timp, studiul O.C.D.E. relevă importanţa pe care ar avea-o accentuarea interesului pentru siguranţa în aprovizionarea cu energie mai curînd decît acela pentru avantajele pe termen scurt ale unui cost temporar mai redus al unei anumite surse de energie. Afirmaţia are fără îndoială în vedere situaţia apărută în ultimul an, cînd datorită reducerii întrucîtva a preţului petrolului pe piaţa mondială, unor proiecte de valorificare a unor surse alternative de energie a început să li se acorde o atenţie mai redusă. În orice caz, se arată în studiu, progresele viitoare pe linia creşterii eficienţei energetice vor necesita mai mult timp şi eforturi tehnice şi financiare sporite.

Sub raportul structurii consumului, studiul relevă că, după ce a sporit de la 25% în 1960 la 43% în 1973, ponderea petrolului în consumul industrial de energie al ţărilor O.C.D.E. a început să se diminueze, ajungînd la 38% în 1981, mai ales ca urmare a evoluţiilor de după 1979. Reflectînd orientarea generală spre surse mai sigure şi în acelaşi timp mai ieftine de energie, ponderea petrolului în consumul industrial de energie se prognozează că va scădea în continuare, la 34% în 1990, cea a gazelor naturale se va reduce şi ea de la 24% în 1981 la 20%, în vreme ce combustibilii solizi îşi vor majora participarea de la 20% la 25%. De altfel, în trei ţări occidentale, şi anume Canada, Japonia şi Suedia, înlocuirea petrolului cu alte surse de energie constituie un obiectiv declarat al politicii energetice, urmărit cu consecvenţă prin programe speciale. Reprezentînd un element cheie al planului energetic naţional adoptat în Canada în 1980 şi revizuit în 1982, programul de substituire a petrolului — beneficiind de asistenţa financiară a guvernului — urmăreşte reducerea la cel mult 10% a ponderii acestei surse de energie în consumul fiecăruia dintre sectoarele rezidenţial, industrial şi comercial. În Japonia a fost adoptată în 1980 o lege vizînd substituirea petrolului cu alte surse de energie, atingerea cotelor stabilite pentru fiecare din acestea fiind stimulată prin avantaje fiscale şi asistenţă financiară. În Suedia, programul de substituire a petrolului adoptat în 1981 îşi propune să asigure — de asemenea, cu sprijinul financiar al guvernului — reducerea cu o treime pînă în 1990 a importului de petrol al ţării. Diverse măsuri pentru stimularea substituirii petrolului cu surse alternative de energie au fost adoptate şi în alte ţări occidentale.

Aşa cum previn experţii citaţi ai O.C.D.E., reducerea consumului specific de energie şi fluctuaţiile preţului petrolului din ultimul an nu trebuie interpretate drept un semnal al depăşirii dificultăţilor energetice. Anii '80 trebuie să rămînă o perioadă de tranziţie pronunţată spre reducerea cererii de petrol, fără de care prognozata reducere — fie şi uşoară — în viitor a importului de petrol al ţărilor O.C.D.E. nu este de conceput. Obiectivul urmărit — se afirmă în studiu — îl reprezintă scăderea în continuare a ponderii petrolului ca sursă de producere a energiei electrice şi termice pentru industrie şi clădiri, astfel încît el să poată fi utilizat mai ales ca materie primă în petrochimie şi carburant pentru autovehicule, domenii în care, cel puţin deocamdată, este mult mai greu de substituit. Generalizarea conştiinţei acestei necesităţi în rîndul tuturor consumatorilor este considerată ea însăşi un factor important de stimulare a utilizării raţionale a energiei ca unul din imperativele epocii noastre.

Dinu DRAGOMIRESCU

DIN PRESA STRĂINĂ

Necesitatea schimbării condițiilor de cooperare tehnică

UNUL din decalajele fundamentale ale epocii noastre este cel în domeniul tehnologic. Condițiile în care are loc în prezent transferul de tehnologie nu sînt de natură să ducă la reducerea acestor decalaje, ci la agravarea lor, scrie revista iugoslavă MEDUNARODNA POLITIKA într-un articol semnat de Ilija Janković, apărut în numărul 806/1983, din care reproducem largi extrase.

„Progresul unei societăți se realizează deseori în detrimentul alteia. O asemenea dezvoltare a lumii contemporane bazată pe inegalitate este în principal o consecință a nivelurilor diferite de dezvoltare și de concentrare a tehnicii, care constituie baza dezvoltării social-economice.

Toate țările, indiferent de nivelul de dezvoltare atins și de sistemul social-economic, tind să accelereze ritmul dezvoltării tehnicii în cadrul economiei lor naționale. Dar dezvoltarea tehnicii se află într-o asemenea dependență de resursele umane, materiale și financiare încît nici chiar țările cu cel mai înalt nivel de dezvoltare, inclusiv S.U.A., nu sînt capabile să dezvolte în toate domeniile tehnologii proprii. Ele se orientează mai degrabă spre crearea și exportul de tehnologii în funcție de interesele lor prioritare, de necesitățile și posibilitățile lor, precum și de opțiunile lor strategice, efectuînd în același timp importuri selective de tehnologii pe care apoi le dezvoltă.

Țările în curs de dezvoltare, din cauza împrejurărilor istorice și a diviziunii muncii stabilite în trecut, nu dispun în etapa actuală a dezvoltării lor de cadrele și resursele financiare necesare pentru a dezvolta pe un front mai larg propria lor tehnică și tehnologie. De aceea, ele sînt nevoite să-și făurească bazele dezvoltării lor interne și să înfăptuiască restructurarea economiei lor slab dezvoltate prin transferul de tehnologie.

Există însă o serie de factori care îngreuiază și frînează acest proces. În primul rînd, concentrarea imensă a potențialului tehnico-științific în țările industriale dezvoltate[1]). Această enormă disproporție în dezvoltarea lumii contemporane duce la mărirea decalajului dintre nivelul tehnologic al țărilor industriale dezvoltate și cel al țărilor în curs de dezvoltare și la polarizarea în continuare a lumii, împiedicînd în ultimă instanță progresul mai rapid al țărilor în curs de dezvoltare. Actuala repartizare internațională a potențialului științific și tehnic exercită o puternică influență asupra formării focarelor de criză și a producerii dereglărilor în sistemul economiei mondiale, ceea ce se reflectă negativ nu numai asupra dezvoltării economiilor naționale ale țărilor în curs de dezvoltare, ci și ale economiilor țărilor industriale dezvoltate.

Un alt factor îl constituie condițiile defavorabile în care se desfășoară transferul de tehnologie, care prevede severe clauze restrictive, prețuri exorbitante pe care proprietarii tehnologiei din țările industriale dezvoltate le fixează și le impun beneficiarilor din țările în curs de dezvoltare. Astfel, țările în curs de dezvoltare sînt nevoite să plătească extrem de scump tocmai menținerea lor în stare de dependență.

Dacă în contractul privind transferul tehnologiei este inclusă fie și numai una din clauzele restrictive, aplicate frecvent, ca, de exemplu, obligația de a cumpăra de la furnizorul tehnologiei principalele materii prime, materiale și semifabricate, atunci fiecare țară în curs de dezvoltare care încheie asemenea contracte trebuie să plătească materialele respective de cîteva ori mai scump față de prețurile mondiale. În Columbia, asemenea cheltuieli suplimentare au depășit de șase ori costul

MEĐUNARODNA POLITIKA

tehnologiei cumpărate. În Peru, industria farmaceutică a trebuit să plătească cu 20 pînă la 300% peste prețurile mondiale. În Mexic, aceleași cheltuieli ale industriei farmaceutice au depășit prețurile mondiale cu 40—1 669% etc.

Potrivit estimărilor experților ONUDI, cheltuielile directe în valută ale țărilor în curs de dezvoltare în domeniul transferului de tehnologie au reprezentat la finele deceniului al șaptelea în total un miliard și jumătate dolari, iar după încă un deceniu ele au ajuns la 9 miliarde dolari. În același timp, se consideră că cheltuielile indirecte sînt cu mult mai mari, deoarece în 1977 țările în curs de dezvoltare au plătit proprietarilor de brevete redevențe și consultații în sumă de 5,3 miliarde dolari. În aceste condiții, cheltuielile necesare pentru înfăptuirea obiectivelor ONUDI, respectiv ca în anul 2000 țărilor în curs de dezvoltare să le revină 25% din producția industrială mondială globală, sînt estimate la circa 2 000 miliarde dolari.

Plățile țărilor în curs de dezvoltare pentru brevete, know-how, utilizarea unor mărci de fabrică și asistența tehnică reprezintă circa 10 miliarde de dolari pe an. Dacă se adaugă la acestea și plățile indirecte la prețuri de monopol, profiturile pentru know-how etc., atunci suma totală a acestor cheltuieli reprezintă, după estimările UNCTAD, între 30 și 50 miliarde dolari. (...)

Instrumentele în vigoare și instituțiile de drept internațional, create de țările industriale dezvoltate pentru apărarea intereselor lor, între care în special sistemul internațional de proprietate industrială și sistemul internațional de brevete, precum și legislația națională a majorității țărilor în curs de dezvoltare (ce încă nu este pusă de acord cu necesitățile și interesele proprii), toate acestea oferă țărilor dezvoltate baze juridice pentru menținerea mai departe într-o formă rafinată a unor relații în fond coloniale, și pentru dobîndirea unor poziții de monopol în economia națională a țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce împiedică dezvoltarea economică mai rapidă a acestora din urmă și afectează independența lor social-economică și politică.

În afară de acestea, închiderea pieței și alte măsuri protecționiste aplicate de țările industriale dezvoltate agravează și mai mult situația țărilor în curs de dezvoltare și influențează în mod negativ dinamica reproducției.

O influență nu mai puțin negativă asupra accelerării dezvoltării științei și tehnicii în țările în curs de dezvoltare o are și plecarea celor mai buni specialiști către țările dezvoltate.

În fine, la o serie de greutăți obiective cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare trebuie adăugate organizarea defectuoasă și lipsa de încredere în forțele proprii, ceea ce contribuie de asemenea la situația prezentată[2]). Printre asemenea probleme serioase trebuie menționat și faptul că în aceste țări știința și tehnica nu sînt integrate în politica socială și economică în ansamblu (...)

Cercetările efectuate arată că în ultimii ani țările în curs de dezvoltare, au depus mari eforturi pentru crearea și întărirea infrastructurii tehnico-științifice proprii. (...) Totuși, în ciuda unor schimbări pozitive, în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare tehnologia nu a devenit încă un factor important al dezvoltării. (...)

Este incontestabil că situația politică, economică și financiară internațională în ansamblu se reflectă asupra stării negocierilor pe plan global, dar ea are influență și asupra altor aspecte ale activității internaționale în acest domeniu. (...)

De fapt — se arată în încheierea articolului — în lume se duce un război tehnic invizibil, al cărui ton îl dau în special cele mai mari puteri militare, care creează complexe de tehnologie militară, componente cheie ale strategiei lor globale, ceea ce absoarbe imense fonduri financiare și angajează un mare număr de cadre de cercetare științifică[3]).

---

[1]) Potrivit datelor UNCTAD, 93% din savanții și cercetătorii științifici din lume locuiesc și muncesc în țările industrializate, iar unul număr de 6 țări industrializate (S.U.A., U.R.S.S., Japonia, Marea Britanie, R.F.G. și Franța) le revin 70% din savanții și cercetătorii științifici, precum și 86% din cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare. 98% din fondurile mondiale destinate cercetării-dezvoltării revin țărilor industriale dezvoltate, care alocă în acest scop circa 3% din produsul lor național brut.

[2]) Țările în curs de dezvoltare dispun de 7% din oamenii de știință și cercetătorii lumii, dar în 90% din cazuri aceștia lucrează în afara sferei economice, în vreme ce în țările industrializate 80% din oamenii de știință și cercetători lucrează în sfera producției materiale. Restul de 10% din cercetătorii din țările în curs de dezvoltare sînt angajați mai ales în sucursalele din aceste țări ale corporațiilor transnaționale.

[3]) Numai în anul 1981, cheltuielile militare au reprezentat circa 600 miliarde dolari, ceea ce este egal cu aproape întreaga datorie externă a țărilor în curs de dezvoltare ; peste trei milioane de oameni de știință și ingineri lucrează în așa-numitul complex militar ; peste 50% din fondurile totale alocate în lume pentru cercetare și dezvoltare sînt cheltuite pentru cercetări în scopuri militare.

TENDINȚE ● CONJUNCTURI

Stabilizarea pieței tractoarelor

O PROGNOZĂ a firmei Massey Ferguson, citată de ziarul Financial Times, *apreciază că în 1984 vînzările de tractoare se vor stabiliza în jurul nivelului de 600 mii unități anual, pe piețele țărilor nesocialiste, după șapte ani de declin, înainte de anul de vîrf 1976, cînd livrările s-au ridicat la 840 mii unități. În prezent, principalii producători occidentali lucrează cu numai 65% din capacitatea fabricilor, iar prețurile sînt cu 40% sub nivelurile de vîrf ; sursa citată apreciază însă că nu se întrevăd noi raționalizări în această industrie în viitorul apropiat.*

Vînzările pe piața vest-europeană, cea mai importantă pentru industria tractoarelor, s-au redus cu 5%, la 259 mii unități în 1983, în special ca urmare a reducerii cererii în Italia și Franța.

Trebuie avută în vedere însă o modificare structurală a cererii, și anume orientarea pe termen lung a importatorilor către tractoare de mare putere, fapt care explică parțial reducerea vînzărilor în unități fizice, fără a evidenția puterea sporită înmagazinată în tractoarele comercializate.

Pentru 1984 se așteaptă ca piața să fie dominată de incertitudinile determinate de menținerea ratelor ridicate la dobînzi, precum și de divergențele privind politica agricolă a Pieței comune. În ce privește S.U.A., se anticipează perspective mai bune pentru 1984, în condițiile în care prețurile la cereale cresc, parcul de tractoare se află la un nivel scăzut și nu se întrevede o restrîngere în continuare a suprafețelor destinate agriculturii. Există, de asemenea, indicii în legătură cu perspective îmbunătățite în ce privește disponibilitățile financiare ale unora din țările în curs de dezvoltare.

Comerțul cu gaze lichefiate

UN RAPORT britanic privind evoluția pieței mondiale a gazelor lichefiate apreciază că în anul 1984 producția va depăși cererea la acest combustibil. Ca atare, în următorii ani, respectiv pînă în 1986, există posibilitatea unei reduceri sensibile a prețului, în condițiile în care gazele lichefiate vor fi concurate puternic de nafta ca materie primă pentru obținerea etilenei în industria petrochimică. Un asemenea declin al prețului este de natură să favorizeze industria petrochimică japoneză și vest-europeană care folosește gaze lichefiate importate. Numai Japonia, de exemplu, importă anual 13 mil. t. gaze lichefiate, dintr-un total de 100 mil. t comercializate pe plan mondial. Statele Unite rămîn principalul producător (34 mil. t în 1982) și consumator (circa 39 mil. t).

Totodată se anticipează o creștere netă a cererii de butan pentru rafinăriile chimice, preocupate de reducerea folosirii gazelor cu grad ridicat de toxicitate.

Potrivit raportului citat, situația pe termen lung va evolua în funcție de cererea de petrol și gaze care, la rîndul ei este legată de consumul de energie sensibil diminuat din considerente de economisire. Japonia va rămîne în continuare unul din principalii importatori. Printre exportatorii de perspectivă un loc important va reveni Algeriei. Studiul citat are în vedere un nivel de 1,9 mil. t gaze lichefiate exportate de Algeria în 1984 (la o producție de 4 mil. t), ca urmare a intrării în producție a noului complex de prelucrare de la Arzew.

Programe de dezvoltare

PERU: valorificarea resurselor hidroenergetice

ÎN PREZENT, Republica Peru este angajată într-un proces de transformare și diversificare a economiei pe baza valorificării la un nivel superior a resurselor naturale.

Industria producătoare de energie electrică este considerată un element prioritar pentru dezvoltarea economică a țării. Peru deține un potențial hidroenergetic bogat, estimat la 60 000—80 000 MW. În același timp, consumul anual de energie electrică pe locuitor este unul din cele mai scăzute din America Latina, și anume 590 kWh/locuitor, comparativ cu media de 1 100 kWh înregistrată pe ansamblul Americii Latine. Ca atare, numai 40% din populația țării beneficiază de energie eleectrică, ceea ce a făcut ca în ultimii ani să se întreprindă eforturi în vederea recuperării rămînerii în urmă, în principal prin valorificarea potențialului hidroenergetic.

Puterea instalată a centralelor țării se ridica, la nivelul anului 1982, la 3 314 MW, din care 1 119 MW în centrale hidroelectrice.

Pentru a ține pasul cu ritmul de creștere a cererii, pentru actualul deceniu se prevede majorarea puterii instalate într-un ritm mediu anual de 7—8%, astfel ca în 1990 puterea instalată să ajungă la 6 000 MW.

În cadrul programului energetic național se prevede intrarea în funcțiune pînă la sfîrșitul anului 1985 a centralelor hidroelectrice CARHUAQUERO, CHARCANI V și MACHU PICCHU. În anul 1982 au demarat lucrările de construcție la complexul hidroenergetic SHEQUE — Transvase del MANTARO, cel mai important proiect prevăzut pînă în 1990. În cadrul acestui complex se vor construi o serie de centrale hidroelectrice de capacitate medie și mare, printre care : SHEQUE I și II (cu o putere totală de 300 MW), CAHUA II (131 MW), SEQUE III (150 MW), SEQUE IV (150 MW), OLMOS (300 MW).

Alte proiecte prevăzute a se realiza pînă în 1990 se referă la construirea centralelor hidroelectrice Luluta (în cadrul proiectului MAJES), CAHUA II pe Rio Pativilca, YUNCAN—PAUCARTANBO în zona centrală a țării, EL CHORRO II pe Rio Santa. De asemenea, în nordul țării se prevede construirea a patru centrale hidroelectrice — GALLITO CIEGO, CULQUI, POESCHOS și CURUMUY — a căror realizare va contribui și la îmbunătățirea sistemului de irigații.

În ceea ce privește relațiile dintre România și Peru, acestea au înregistrat un curs continuu ascendent, fiind inițiate o serie de acțiuni de colaborare pe multiple planuri : economic, politic, diplomatic și cultural.

În ultimii ani, exporturile țării noastre în Peru au constat din vagoane de marfă și de călători, autobuze, tractoare, C.K.D.-uri de mașini-unelte, îngrășăminte, medicamente, în timp ce importurile au fost reprezentate de făină de pește, concentrate neferoase, bumbac, conserve de pește.

Rodica-Maria RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 6—10 FEBRUARIE a.c., cursul **dolarului S.U.A.** a prezentat o evoluție contradictorie față de principalele valute occidentale. La începutul intervalului, după publicarea minutelor ședinței din decembrie 1983 a Comitetului pentru Operațiuni Open Market al Sistemului Federal de Rezerve al S.U.A., la care s-a hotărît să nu se procedeze la o relaxare a politicii de credit, precum și după anunțarea menținerii în anul 1984 a cotelor de creștere a masei monetare la nivelul celor preconizate pentru 1983, poziția dolarului a cunoscut o ușoară consolidare. Tendința s-a inversat în a doua parte a perioadei analizate, după prezentarea de către președintele Sistemului Federal de Rezerve a raportului anual în fața Congresului S.U.A., raport apreciat de majoritatea observatorilor ca pesimist, în condițiile conturării unor obiective contradictorii în ce privește cursul recomandat al politicii monetare în 1984 de către Sistemul Federal de Rezerve, pe de o parte, și Trezoreria S.U.A., pe de altă parte(aceasta din urmă susținînd necesitatea unei relaxări sensibile a dobînzilor interne).

Cursul **lirei sterline** față de dolar a oscilat într-o marjă relativ îngustă, între 1,4250 în ziua de referință de 3 februarie și 1,4150 dolari/liră la finele perioadei analizate (o depreciere cu circa 0,7 puncte procentuale). Poziția acestei valute a fost influențată temporar în sens pozitiv de estimările oficiale privind majorarea produsului intern brut al țării cu 3% în 1984, de publicarea datelor privind scăderea indicelui prețurilor de consum în luna ianuarie 1984 cu 0,1 puncte procentuale, după o creștere cu 0,3 puncte înregistrată în decembrie 1983.

Francul elvețian era cotat la sfîrșitul perioadei analizate la 2,2325 franci/dolari (o depreciere a cursului cu peste 1,0 puncte procentuale în raport cu nivelul din ziua de referință). Evoluția a fost motivată în principal de transferarea de către numeroși operatori de devize a unor importante fonduri din franci elvețieni în alte valute, în principal în mărci vest-germane, pe măsura sporirii încrederii în perspectiva unei evoluții comparativ mai favorabile a economiei R.F. Germania.

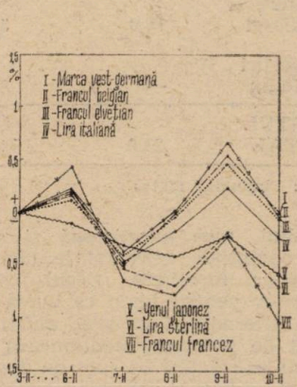

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 6—10.II ; bază : 3.II.84

Marca vest-germană cota, la finele intervalului, la niveluri apropiate celor din ziua de referință (2,7475 mărci/dolar), fiind favorizată de afluxul tot mai important de capital spre economia R.F. Germania. Publicarea datelor privind reducerea portofoliului de comenzi al industriei vest-germane cu 1,0 puncte procentuale în decembrie 1983, după o creștere cu 2 puncte la acest indicator în luna precedentă, precum și cele privind majorarea costului vieții în această țară în luna ianuarie 1984, nu au afectat decît marginal poziția mărcii.

Celelalte valute din cadrul Sistemului Monetar (Vest-)European au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de curs în unități valută națională/dolar de la sfîrșitul perioadei comparativ cu cele din ziua de referință) : **francul francez** 8,4550 (8,4400), **francul belgian** 56,35 (56,33), **lira italiană** 1 692 (1 688). În intervalul analizat, Banca Federală a R.F. Germania a intervenit pentru a susține francul belgian în cadrul S.M.E.

Poziția **yenului japonez** s-a deteriorat ușor (depreciere de curs față de dolar fiind de circa 0,55 puncte procentuale, de la 233 yeni/dolar în ziua de referință la 234,35 yeni/dolar la 10 februarie a.c.).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 3 și 10 februarie a.c.) : eurodolari 9,9375 și 10,0625%, euromărci vest-germane 6,125 și 6,0625%, eurofranci elvețieni 3,8125 și 3,9375%.

Prețul aurului a fluctuat între 376 și 386 dolari/uncie, situîndu-se la cel de al doilea fixing de la Londra din ziua de 10 februarie a.c. la 377,65 dolari/uncie (383,10 dolari/uncie la ultimul fixing din săptămîna precedentă).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Decalaje în domeniul telecomunicațiilor

REZULTATELE cercetărilor desfășurate de Uniunea Internațională pentru Telecomunicații de pe lîngă Organizația Națiunilor Unite și de Banca Mondială conduc la concluzia că inegalitățile între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate în domeniul înzestrării cu mijloace de telecomunicații (țările în curs de dezvoltare dețin sub 10% din numărul total de posturi telefonice existente pe plan mondial) reprezintă una din problemele importante de natură social-economică, a cărei rezolvare presupune intensificarea ajutorului financiar internațional și rezolvarea unor probleme tehnologice. Între acestea figurează soluționarea unei dileme : unii specialiști susțin că tocmai pentru țările cel mai puțin utilate, care nu dispun de rețele telefonice naționale, solu-

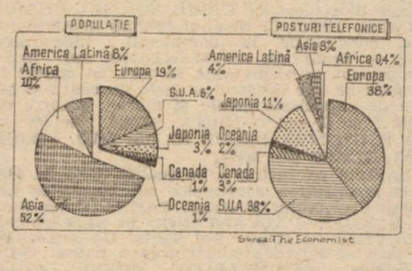

ția tehnică ar consta în utilizarea aparent paradoxală a tehnologiilor celor mai moderne, inclusiv apelul la sateliți de telecomunicații, de natură să compenseze lipsa unor rețele telefonice terestre, în timp ce alții pledează pentru soluții mixte, care au în vedere și utilizarea de echipamente clasice, mai ieftine și care ar permite cel puțin stabilirea de legături telefonice între zonele rurale și cele mai apropiate centre urbane.

Studiile întreprinse sub egida celor două organisme, semnalînd și faptul că în unele țări în curs de dezvoltare rolul mijloacelor de telecomunicații la dispoziția populației este subestimat — fiind considerate uneori un lux, cu utilizare limitată mai ales la mediul urban și fără importanță economică deosebită — subliniază rezultatele unor cercetări realizate de exemplu în India și Sri Lanka, de natură să infirme rezervele menționate. Înzestrarea localităților rurale cu cel puțin un post telefonic se dovedește a fi, chiar numai prin simpla înlăturare a deplasărilor impuse de lipsa de mijloace de telecomunicații un factor economic de reală importanță în procesul de lichidare a subdezvoltării.

R.D. Germană: valorificarea combustibililor reziduali

ÎN PROCESUL de căutare a unor soluții alternative pentru consumul de țiței, utilizarea reziduurilor de la stațiile de preparare a cărbunelui, respectiv praful de lignit, reprezintă o sursă energetică ieftină, cu perspective favorabile. Avînd o granulație fină, praful de lignit poate fi transportat pneumatic, prin conducte, prezentînd din acest punct de vedere avantaje specifice combustibilului lichid sau gazos. Tehnologiile dezvoltate deja cu mai mulți ani în urmă, utilizate numai în domenii restrînse, au fost perfecționate în ultimii ani, după creșterea prețului țițeiului. Un exemplu îl constituie utilizarea, la început experimentală, a prafului de lignit drept combustibil pentru fabrici de ciment cu procedeu uscat, în locul combustibililor uzuali : huilă, gaz natural sau păcură. Rezultatele obținute, între care se remarcă posibilitatea de menținere constantă, prin reglajul debitului de praf de lignit, a temperaturii necesare procesului tehnologic (1 400°C), deschid perspective favorabile utilizării acestui combustibil pe scară mai largă, în diferite sectoare ale economiei naționale.

Reducerea costurilor în energetică

STUDII comparative întreprinse în Marea Britanie privind structura costurilor producției de energie electrică prin utilizarea combustibililor convenționali și a unor surse neconvenționale, de exemplu prin aplicarea tehnologiilor de gazeificare a deșeurilor de lemn, pun în evidență avantajele pe care le prezintă aceste noi tehnologii, chiar în condițiile unor investiții inițiale și ale cheltuielilor de întreținere relativ ridicate. În ultimă instanță, costul unitar al energiei electrice produse utilizînd combustibilul obținut prin gazeificare este considerabil mai redus decît în cazul folosirii exclusive a produselor petroliere. Structura comparativă a costurilor prezentată în tabel constituie o confirmare a concluziilor menționate.

Costuri de producție a energiei electrice
(în cenți S.U.A./kWh)

	Generator electric acționat de motor diesel funcționînd cu :	
	— combustibil convențional	— combustibil obținut prin gazeificare
Investiții	3,4	4,3
Întreținere	1,6	4,5
Costul combustibilului — diesel	16,0	3,2
— deșeuri de lemn	—	2,8
COSTUL TOTAL	21,0	14,8

Sursa : Financial Times

Studiul, care avertizează și asupra unor potențiale dezavantaje (afectarea resurselor forestiere, riscul creșterii prețurilor pentru lemn ca sursă energetică alternativă, un grad relativ mai ridicat de poluare), menționează că în prezent există țări în curs de dezvoltare care utilizează pe scară relativ extinsă acest procedeu, între care Brazilia și Filipine, experimentări și utilizare pe scară mai redusă fiind semnalate într-un număr mare de țări, inclusiv dezvoltate din punct de vedere economic.

Polonia: impulsionarea cooperării cu țările lumii a treia

ELABORAREA unei strategii de impulsionare a relațiilor cu țările în curs de dezvoltare constituie în Polonia obiectul unui program guvernamental privind cooperarea economică și schimburile comerciale cu aceste țări pînă în anul 1990. În centrul preocupărilor se situează valorificarea reciproc avantajoasă a posibilităților economiei poloneze, complementare în multe cazuri necesităților economice ale unor țări în curs de dezvoltare și găsirea unor căi concrete și eficace prin care să fie depășite impedimente de natură economică, de exemplu posibilitățile reduse ale Poloniei de a efectua, în etapa actuală, livrări pe credit. Se intenționează, avînd în vedere potențialul productiv și tehnologic al Poloniei, dezvoltarea producției de bunuri de investiții pentru industrii prelucrătoare și extractive în care Polonia are deja tradiții (utilaje pentru extracția cărbunelui și sulfului, instalații pentru producția de zahăr și instalații chimice). Realizarea cu precădere a unor acțiuni de cooperare cu livrări în contrapartidă, participarea întreprinderilor poloneze ca furnizori asociați sau subfurnizori ai unor firme occidentale, precum și crearea de societăți mixte sînt considerate modalități apte să contracareze obstacolul menționat anterior, respectiv capacitatea temporar limitată a Poloniei de creditare a livrărilor spre țările în curs de dezvoltare.

Program de dezvoltare a electronicii

ÎN SPANIA a fost elaborat un program care prevede dezvoltarea rapidă a producției și exportului industriei electronice. În acest scop, pînă în 1985 vor fi alocate de la buget fonduri însumînd 150 miliarde pesetas (aproximativ 1 miliard dolari) repartizate astfel : 20 miliarde pentru cercetare-dezvoltare, 40 miliarde investiții directe în producție, 50 miliarde pentru finanțarea exportului, 37 miliarde subvenții fiscale și financiare pentru celelalte industrii care achiziționează produse electronice de fabricație națională. Ca urmare a aplicării acestui program se așteaptă o creștere de circa 2,5 ori a volumului valoric al producției (la 532 miliarde pesetas în 1987) și o majorare rapidă a exportului de produse electronice (de la 43,5 miliarde pesetas în 1982 la 210 miliarde pesetas în 1987). Cea mai rapidă dezvoltare o va cunoaște, potrivit programului, sectorul de echipamente destinate informaticii, a cărui producție va crește de peste cinci ori, urmînd să reprezinte în 1987 40% din întreaga producție a industriei electronice. Producția de aparatură video, inexistentă deocamdată în Spania, va fi, de asemenea, rapid dezvoltată, în acest scop recurgîndu-se și la măsuri indirecte de susținere, cum este majorarea taxei vamale la import de la 0,9% la 24%.

GLOSAR

Tranzacții cu aur [I]

DUPĂ nivelul record înregistrat în 1980, cînd a atins 850 dolari uncia, prețul aurului a prezentat o tendință pronunțat descendentă care s-a accentuat în mod deosebit în anul 1983. În fapt, prețul aurului a scăzut în cursul anului trecut cu circa 17%, ajungînd la un moment dat la cel mai jos nivel de referință din 1979 încoace. Cauzele principale ale slăbirii atracției pentru metalul galben sînt întărirea dolarului și dobînzile ridicate, care atrag deținătorii de fonduri mai mult spre plasamente valutar-financiare decît în metale prețioase. Cu toată această conjunctură defavorabilă aurul continuă să reprezinte un mijloc important și uzitat de plasament — atît privat cît și public — efectuat sub o diversitate de forme.

Metoda cea mai directă și, de fapt, tradițională de a investi în aur constă în cumpărarea de lingouri sau monede.

Lingoul este unitatea uzuală și de referință în tranzacțiile cu aur, avînd prețul estimat în uncii sau grame de metal fin, ceea ce înseamnă minimum titlul 995/1 000 constatat prin poansonul aplicat de o firmă recunoscută și înregistrată în listele piețelor internaționale. Deși referirea se face de regulă la lingouri de 12,5 kilograme, respectiv circa 400 uncii, tranzacțiile se derulează și cu lingouri avînd o greutate de la 1 kilogram la 5 grame, precum și în lingouri a căror greutate este exprimată în tola (1 tola=11,66 grame).

În ce privește monedele, se face distincție între piesele cu valoare numismatică, negociate individual și destinate colecțiilor, și piesele curente, care chiar dacă au fost bătute cu peste un secol în urmă sînt disponibile în cantități importante și ca atare sînt comercializate potrivit uzanțelor bursei, la același preț pe unitate. Trebuie subliniat că cea mai mare parte a monedelor sînt cotate și ca atare negociate la un preț sensibil superior valorii lor în aur, prezentînd deci un agio.

Tezaurizatorii găsesc însă unele inconveniente la asemenea cumpărări directe, întrucît la fiecare tranzacție este necesară verificarea purității aurului pentru depistarea falsificărilor, iar transportul și stocarea ridică adesea probleme și oricum presupun un anumit cost. Pentru evitarea acestor inconveniente au fost inițiate diferite alte forme de operațiuni care au cunoscut în ultimul timp o puternică dezvoltare. Este cazul certificatelor-aur, care reprezintă o anumită cantitate de metal păstrată în depozit, contra unui comision, de instituția bancară eminentă a titlului în cauză. Certificatul-aur este nominal sau la purtător și poate fi schimbat în orice moment în cantitatea de metal pe care o reprezintă. O altă metodă o constituie contul-aur, întemeiat pe principiul contului la vedere obișnuit în operațiunile bancare. Activele titularului, care trimite regulat ordine de cumpărare și vînzare instituției bancare unde este deschis contul, sînt exprimate în grame aur sau unități de monede aur, întreaga operațiune constituind de fapt o formă de depozit de aur la vedere. De-a lungul timpului au apărut și alte posibilități oferite tot de instituții bancare specializate în asemenea tranzacții, fiind de menționat conturi de depozit aur cu bonificarea de dobînzi în monede aur, precum și obligațiuni indexate asupra prețului metalului galben, o indexare ce se poate limita numai la capitalul investit sau asupra capitalului și a dobînzilor.

Aurul poate fi negociat pe piața la vedere, unde se vinde și cumpără la cursul zilei, cu condiția livrării imediate, prețul fiind format din jocul direct al cererii și ofertei.

Există de asemenea o piață la termen, unde se încheie contracte prevăzînd o cumpărare sau vînzare de aur, la un preț convenit, ce se va executa numai la o scadență stabilită.

Radu NEGREA

Indicatori sociali

Filip Damșa, Fieni — 1) În numărul 6 din 10 februarie a.c. al revistei noastre am publicat date privind mortalitatea infantilă pe principalele zone geografice. Aceste date explică în bună măsură de ce speranța de viață la naștere este mult mai mică în țările în curs de dezvoltare (62,5 ani în America Latină, 48,6 ani în Africa) decît în cele dezvoltate (71,9 ani în 1975—1980). Este un subiect asupra căruia vom reveni, răspunzînd astfel interesului Dv.

2) Reflectînd o mare diversitate de condiții economico-sociale, datele privind mortalitatea infantilă și durata medie de viață cunosc o variație mult mai mare în rîndul țărilor în curs de dezvoltare decît în al celor dezvoltate.

De notat că, și pe plan intern, diferențele în ce privește mărimea acestor indicatori sînt mai pronunțate în țările în curs de dezvoltare decît în cele dezvoltate, mult mai omogene sub acest aspect. În India, de pildă, care este țara din lume în care se înregistrează cel mai mare număr de nașteri (25 milioane pe an), rata națională a mortalității infantile a fost estimată în a doua jumătate a deceniului trecut la 129 la mie. Pe teritoriul indian această rată variază însă între 47 la mie în statul Kerala și 168 la mie în Uttar Pradesh.

Un exemplu de alt gen de lipsă de omogenitate pe plan național îl oferă Republica Sud-Africană, a cărei rată a mortalității infantile era de 100,6 la mie în perioada 1975—1980 (18,4 la mie în rîndul populației albe, dar 115,5 la sută în rîndul populației negre majoritare, ca efect al condițiilor mult mai grele de viață ale acestei populații datorită politicii de apartheid a guvernului de la Pretoria).

Vîrsta utilajelor

Sorin Panait, Hațeg — 1) Nu dispunem de date comparabile privind vîrsta medie a parcului de mașini, utilaje și instalații în diversele țări ale lumii. 2) Date statistice oficiale, prezentate de revista **Wirtschaft und Produktivität**, relevă că în R. F. Germania, după o scădere spectaculoasă mai ales în cursul deceniului al șaptelea (de la 26,2 ani la 20,1 ani în 1970), vîrsta medie a utilajelor industriale a marcat după 1980 o traiectorie ușor ascendentă (de la 19,1 ani în 1980 la 19,2 ani în 1983), ca reflex al recesiunii și nivelului înalt al dobînzilor, care au frînat investițiile.

Agricultură

Gheorghe Soare, Ploiești — Acoperirea din producție proprie a necesarului din unele cereale și produse animale constituie într-adevăr de mai mulți ani obiectivul preocupării guvernelor mai multor țări deșertice, deci cu condiții dintre cele mai puțin favorabile agriculturii, dar dispunînd de resurse financiare de pe urma exploatării zăcămintelor de petrol de care dispun. Un exemplu îl oferă Arabia Saudită, care în jurul capitalei și regiunea de est a țării speră să obțină o recoltă suficientă de grîu pentru acoperirea cererii interne. În acest scop guvernul saudit garantează cultivatorilor de grîu un preț de cinci ori mai mare decît cel mondial, acordîndu-le în același timp subvenții indirecte sub formă de mașini, îngrășăminte, semințe, insecticide și asistență tehnică. În 1981 recolta de grîu a țării a fost de 400 000 t. Un alt sector în plin avînt este cel al creșterii păsărilor, ținînd seama că în Arabia Saudită se consumă anual 200 milioane de pui și 1 miliard de ouă, pentru al căror import se utilizează însemnate resurse valutare. Se constată și apariția unei tendințe de substituire a importului de lapte praf pe baza dezvoltării unor ferme de creștere intensivă a vacilor de lapte. Cea mai mare dintre ele este cea de la Al-Karj, din apropiere de Riad, care va dispune în 1985 de 25 000 de vaci.

Una din condițiile principale ale reducerii dependenței de importul de produse agroalimentare o constituie desigur, mai ales în aceste țări, asigurarea necesarului de apă al agriculturii. Pe lîngă resursele obținute din foraje la mare adîncime și prin desalinizarea apei de mare și transportarea ei prin apeducte, a fost reluată propunerea de a se importa apă dulce pentru irigații, transportînd-o în petroliere care altminteri s-ar întoarce goale din porturile lor de destinație. Costul apei importate ar fi mai mic decît al celei obținute prin desalinizare. Operația ar presupune însă curățarea temeinică de reziduuri petroliere a cisternelor.

Lemn de foc

Doina Drăgoiescu, București — S-a afirmat nu o dată că pentru o serie de țări în curs de dezvoltare, cum sînt cele din zona Sahelului, criza energetică se manifestă și printr-o acută lipsă a lemnului de foc. În majoritatea țărilor din vestul continentului african, lemnul de foc acoperă peste 80% din totalul energiei consumate. Consumul de lemn de foc (estimat la circa 1 kg de lemn pe persoană și zi), deși insuficient în raport cu cererea, întrece în același timp cu mult capacitatea resurselor forestiere locale. În lumina acestor discrepanțe, relevă experții Băncii mondiale în Raportul anual 1983 al acestei instituții, simpla accelerare a programului de reîmpăduriri nu este suficientă, impunîndu-se și recurgerea la surse comerciale de energie. În acest scop, cu sprijinul Băncii mondiale, mai multe țări din vestul Africii procedează la o inventariere atentă a resurselor subsolului în speranța de a găsi petrol, precum și a resurselor hidroenergetice.

2) Cercetările efectuate în diverse țări ale lumii nu au condus pînă acum la punerea la punct a unui automobil electric rentabil.

Fecunditate

Florina Moldoveanu, Drăgășani — 1) Pe plan mondial cel mai ridicat indice al fecundității exprimat prin numărul mediu de copii născuți de o femeie se înregistra la începutul deceniului nostru în Kenya și anume 8. Urmau în ordine descrescătoare Bahrein (7,6), Siria și Libia (7,3), Arabia Saudită și Iordania (7,2), Niger, Senegal și Oman (7,1) și Algeria (7). Media mondială era de 3,9, cea a țărilor în curs de dezvoltare de 4,5, iar cea a țărilor dezvoltate de 1,9. Printre țările dezvoltate cu cei mai scăzuți indici ai fecundității se numără și R.F.G. (1,42). Consecința unei asemenea situații o constituie diminuarea accentuată a numărului total al populației țării, potrivit unei prognoze guvernamentale publicate în săptămînalul **Die Zeit**, de la 56,8 milioane locuitori în 1983 la 52,1 milioane în anul 2000 și 38,3 milioane în anul 2030 (în ipoteza menținerii tendințelor actuale) paralel cu sporirea ponderii vîrstnicilor (de 65 ani și peste) în totalul populației de la 15,1% la 23,8% în același interval total de aproape jumătate de secol.

2) Potrivit celor mai recente date de care dispunem și anume cele în Raportul asupra dezvoltării în lume 1983, editat de Banca mondială, produsul național brut pe locuitor, în prețuri curente, era în medie în anul 1981 de 270 dolari pe ansamblul celor 34 de țări incluse de O.N.U. în grupa celor mai puțin dezvoltate state ale lumii, de 1 500 dolari în cazul celorlalte țări în curs de dezvoltare și de 11 120 dolari în cazul țărilor capitaliste dezvoltate.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 7 din 17 februarie 1984

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul orientărilor stabilite la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

- Îndeplinirea integrală, la înalt nivel calitativ, a sarcinilor de plan **(B. Pădure)** 1
- Sporirea rolului sistemului financiar-bancar în funcționarea eficientă a mecanismului economic **(Petre Gigea)** 2
- O prioritate absolută în economie: încadrarea fermă în norme și reducerea accentuată a consumurilor energetice. Consumurile energetice, sub nivelul cotelor repartizate **(Petre Fluture)** 4
- Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Creșterea producției prin folosirea rațională a fondurilor fixe **(V. Furnică)** 6
- Piloni ai creșterii eficienței Reducerea costurilor de producție — imperativ de mare actualitate **(Gh. Șicâ)** 8
- Dezvoltarea în profil teritorial a producției de lapte de vacă **(Letiția Zahiu, Gh. Frățilă, Gh. N. Iosif)** 10
- Dinamizarea activității de export. Programele de marketing în comercializarea eficientă a confecțiilor **(Ștefan Mâșu)** 12

— Considerații privind conținutul și cuantificarea productivității muncii (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

— Cititorii au cuvîntul 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— O structură organizatorică adeevată valorificării superioare a potențialului de concepție **(Dan N. Dobrescu, Gheorghe Petre)** 17

TEORII ● IDEI

— Autoconducere și perfecționare în procesualitatea dezvoltării democrației socialiste **(Dumitru Iacob)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Permanența ideii de unitate în gîndirea economică din Transilvania (1848—1918) (IV) **(Toader Ionescu, Iuliu Pinczés)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție **(Viorica Nicolau)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Aplicarea nediscriminatorie a tratamentului mai favorabil față de țările în curs de dezvoltare — cerință majoră a cooperării economice internaționale **(Victor Aldea)** 25

— În căutarea unor alternative energetice nepetroliere **(Dinu Dragomirescu)** 27

— Din presa străină. Necesitatea schimbării condițiilor de cooperare tehnică 28

— Tendințe — conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— The plan tasks fully achieved, at a high qualitative level **(B. Pădure)** 1
— Increasing the role of the financing-banking system to insure an efficient functioning of the economic mechanism **(Petre Gigea)** 2
— An absolute priority in economy : firm observance and drastic cutting out of the energy consumption. Energy consumption under the level of the alloted quotas **(Petre Fluture)** 4
— Output increase through rational use of the fixe assets **(V. Furnică)** 6
— Pillars of the efficiency increase. Production costs cutdown : a current imperative **(Gh. Șicâ)** 8
— Territorial development of the cow-milk production **(Letiția Zahiu, Gh. Frățilă, Gh. N. Iosif)** 10
— Making export activities more dynamic. Marketing programs used for an efficient trading of ready-made clothes **(Ștefan Mâșu)** 12
— Some considerations on the content and quantification of the labour productivity (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 14
— Self-management and improvement in the process of developing the socialist democracy **(Dumitru Iacob)** 19
— Schools ● trends ● economists. The permanence of the idea of unity in the economic thought in Transylvania (1848—1918) (IV) **(Toader Ionescu, Iuliu Pinczés)** 20
— Undiscriminating use of a more favoured treatment towards developing countries : a major requirement of the international economic cooperation **(Victor Aldea)** 25
— Searching for a non-oil energy alternative **(Dinu Dragomirescu)** 27
— Excerpts from the foreign press. The imperative to change the conditions of technical cooperation 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Полное выполнение плановых заданий на высоком качественном уровне **(Б. Пэдуре)** 1
— Повышение роли финансово-банковской системы в эффективном функционировании экономического механизма **(Петре Джиджеа)** 2
— Абсолютный приоритет в экономике: строгое соблюдение норм и усиленное снижение энергетических затрат. Расход энергии — ниже установленного уровня **(Петре Флутуре)** 4
— Примерное выполнение плановых заданий. Рост производства за счет рационального использования основных фондов **(В. Фурникэ)** 6
— Основа повышения эффективности. Снижение производственных затрат — требование большой актуальности **(Г. Шикэ)** 8
— Территориальное развитие производства молока **(Летиция Захиу, Г. Фрэцилэ, Г.Н. Иосиф)** 10
— Интенсификация экспортной деятельности. Программы маркетинга в эффективном сбыте швейных изделии **(Штефан Мышу)** 12
— Соображения относительно содержании и количественнного измерения производительности труда (II) **(Барбу Г. Петреску)** 14
— Самоуправление и совершенствование в процессе развития социалистической демократии **(Думитру Якоб)** 19
— Школы. Течения.Экономисты. Постоянство идеи единства в экономическом мышлении в Трансильвании (1848—1918гг.) (IV) **(Тоадер Ионеску, Юлиу Пинчеш)** 20
— Недискриминационное применение благоприятного отношения к развивающимся странам — важное требование международного экономического кооперирования **(Виктор Алдеа)** 25
— В поиске энергетической альтернативы без нефти **(Дину Драгомиреску)** 27
— Иэиностранной печати. Необходимость изменения условии технического кооперирования 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

BLĂNURI

ELEGANȚĂ ȘI CALITATE

Din blănurile animalelor de crescătorie,, lucrători cu înaltă calificare creează adevărate... frumuseți vestimentare.

Haine, jachete, cape, etole, pălării din blană de nurcă, nutrie, vulpe albastră sau polară, în croială clasică sau modernă, se găsesc la vînzare în toate magazinele tip ROMARTA și în raioanele specializate din magazinele universale.

19 MAR 2

MĂRŢIŞOARE, MĂRŢIŞOARE
ŞI DARURI PENTRU FIECARE.
POFTIŢI, ALEGEŢI, CUMPĂRAŢI!

Pentru frumuseţea celor ce vă sînt drage, pentru eleganţa lor, puteţi alege un mărţişor... vestimentar! Creaţii realizate după cele mai noi tendinţe ale modei vă prezintă magazinele comerţului de stat: pardesie, taioare, blezere, fuste, pulovere, veste, pantofi, poşete, pălării, eşarfe, mănuşi etc.

Nu amînaţi!

Cumpăraţi din timp darurile pe care le veţi oferi de Mărţişor! Şi, nu uitaţi, Mărţişorul vine, trece, dar cadoul... rămîne!

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

INVESTIŢII

Intrarea la termen în funcţiune a noilor capacităţi de producţie

Numărul 8 ● Vineri 24 februarie 1984

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII AGRICULTURII

DEZVOLTAREA BAZEI TEHNICO - MATERIALE A AGRICULTURII

TRACTOARE AGRICOLE FIZICE
-mii bucăţi-

Suprafaţa arabilă ce revine pe un tractor fizic -hectare-

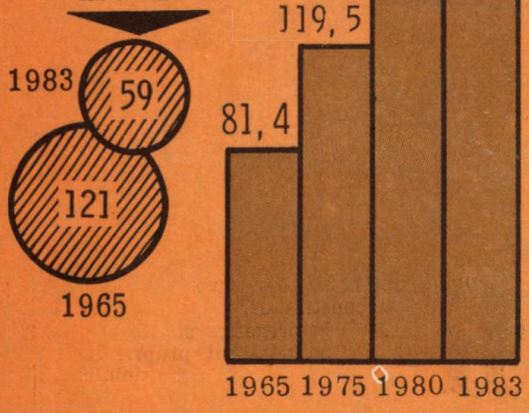

COMBINE AUTOPROPULSATE PENTRU RECOLTAT CEREALE BOABE
-mii bucăţi-

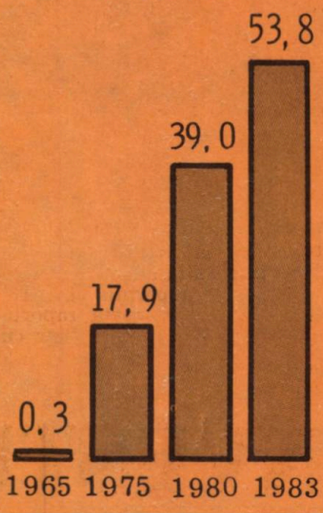

SUPRAFAŢA AMENAJATĂ PENTRU IRIGAT
-mii hectare-

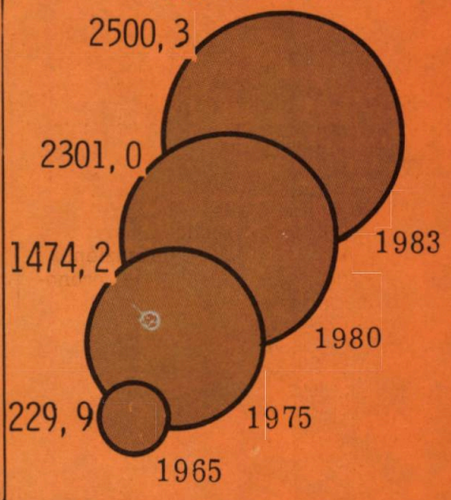

ÎN ANUL 1983 PARCUL DE TRACTOARE ŞI MAŞINI AGRICOLE S-A DEZVOLTAT PRIN DOTARE CU:

- 14,8 mii tractoare agricole
- 4,5 mii combine autopropulsate de recoltat cereale, precum şi alte maşini şi utilaje agricole perfecţionate

ÎNGRĂŞĂMINTE CHIMICE APLICATE ÎN MEDIE PE UN HECTAR TEREN ARABIL
-kg-

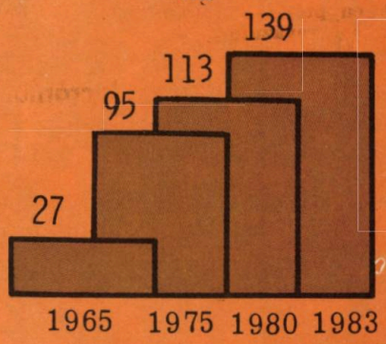

CREŞTEREA PRODUCŢIEI VEGETALE LA PRINCIPALELE CULTURI

CEREALE BOABE
-milioane tone-

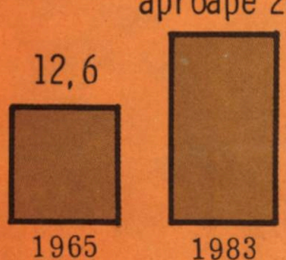

SFECLĂ DE ZAHĂR
-mii tone-

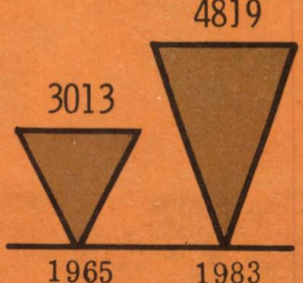

LEGUME DE CÎMP
-mii tone-

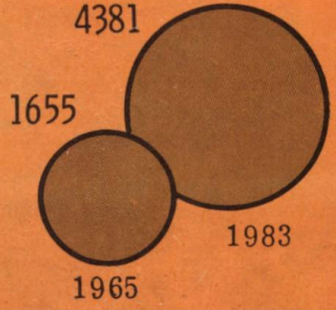

FRUCTE ŞI STRUGURI
-mii tone-

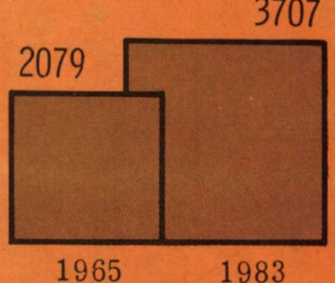

D646

curier
economic legislativ

Drept şi uzanţe internaţionale

Răspunderea în cadrul comerţului S.M.P.S.

Răspunderea părţilor în contractul de transport al mesageriilor în trafic internaţional supus Convenţiei S.M.P.S. se aliniază, în mare măsură, principiilor care guvernează răspunderea în materia transportului de mărfuri pe calea ferată.

În ceea ce priveşte răspunderea cărăuşului, aceasta decurge din prevederile art. 31 par. 1 din convenţie, prevederi potrivit cărora calea ferată care a primit spre transport mesagerii şi a eliberat recipisa ce constituie actul doveditor al contractului de transport răspunde faţă de predător de efectuarea transportului pe întregul parcurs pînă la eliberarea mesageriilor în mîinile destinatarului. Se consacră astfel — şi în acest domeniu — principiul răspunderii cărăuşului unic, calea ferată de expediţie neputînd invoca faptul că evenimentul care a determinat executarea necorespunzătoare a contractului de transport a survenit pe un teritoriu aparţinînd altei căi ferate.

În acest cadru legal, calea ferată răspunde pentru :

— depăşirea termenului de executare a contractului de transport ;

— pierderea totală sau parţială a mesageriilor în timpul transportului ;

— avarierea mesageriilor în timpul transportului ;

— neprezentarea la timp la destinaţie a documenteior însoţitoare anexate de predător şi menţionate în actele care au însoţit transportul.

Art. 32 par. 2 din convenţie prevede scutirea căii ferate de răspunderea pentru pierderea totală ori parţială a mesageriilor sau pentru avarierea lor, dacă acestea au fost provocate de una din următoarele cauze :

1) ca urmare unor împrejurări pe care calea ferată nu le-a putut preîntîmpina şi a căror înlăturare nu a depins de ea ;

2) în urma însuşirilor naturale deosebite, proprii, ale mesageriilor care au provocat spargerea, ruginirea, alterarea interioară sau alte urmări similare ;

3) din vina predătorului sau destinatarului mesageriilor ;

4) din cauza defectuozităţii ambalajelor care nu a putut fi observată după aspectul lor exterior la primirea spre transport a mesageriilor ;

5) dacă predătorul mesageriei a expediat obiecte excluse de la transport sub o denumire falsă, inexactă sau incompletă.

În ceea ce priveşte mesageriile care, datorită proprietăţii lor deosebite, sînt supuse pierderii din greutate în timpul transportului, calea ferată este răspunzătoare, indiferent de distanţa pe care s-a efectuat transportul, numai pentru partea din greutatea pierdută care depăşeşte.

— 2% din greutatea mesageriilor predate la transport în stare lichidă, proaspătă sau umedă ;

— 1% din greutate pentru celelalte mesagerii supuse pierderilor din greutate în timpul transportului.

În cazul cînd mai multe colete de mesagerii se transportă cu o singură recipisă, procentul admisibil de pierdere din greutate se calculează separat pentru fiecare colet, dacă greutatea fiecărui colet a fost indicată în recipisă la primirea mesageriilor spre transport.

În ipoteza pierderii totale a mesageriilor sau a pierderii numai unor colete, căii ferate nu-i profită, pentru raţiuni lesne de înţeles, coeficienţii menţionaţi mai sus.

În sfîrşit, potrivit art. 32 par. 6 din convenţie, calea ferată este scutită de răspunderea pentru lipsa din greutate dacă numărul coletelor este complet iar ambalajul este intact. Socotim că această dispoziţie se bazează pe prezumţia că, în condiţiile date, lipsa nu a putut proveni din timpul transportului şi din vina căii ferate.

Cît priveşte răspunderea căii ferate pentru lipsa totală sau parţială a mesageriilor, aceasta se concretizează în :

a) plata unei despăgubiri egale cu valoarea declarată a mesageriilor pierdute în întregime în timpul transportului (valoare însuşită de calea ferată prin eliberarea recipisei de mesagerie).

b) plata cu titlu de daune a unei cote părţi din valoarea declarată a mesageriei pentru fiecare kilogram lipsă în cazul pierderii parţiale a mesageriilor în timpul transportului.

c) în afara despăgubirilor de mai sus, calea ferată datorează taxele de transport, taxele vamale şi alte cheltuieli în legătură cu transportul mesageriilor pierdute sau cu partea pierdută.

Supliment la
nr. 8 1984
Revista ECONOMICA

Art. 33 par. 3 alin. ultim din convenţie prevede în mod expres că „alte despăgubiri nu se acordă" ceea ce corespunde principiului răspunderii limitate a cărăuşului pentru lipsurile produse în timpul transportului, principiu care se regăseşte în cvasitotalitatea legislaţiilor privind transportul feroviar.

În cazul avarierii mesageriilor, calea ferată datorează drept despăgubiri suma care reprezintă partea din valoarea declarată corespunzătoare procentului de reducere a valorii mesageriilor în urma avarierii. În conformitate cu prevederile art. 34 par. 3 din convenţie, cuantumul acestei despăgubiri nu trebuie să depăşească :

— suma despăgubirii pentru pierderea totală, dacă, în urma avarierii, mesageriile au fost depreciate în întregime ;

—suma despăgubirii pentru pierderea părţii depreciate, dacă în urma avarierii s-a depreciat numai o parte din mesagerii.

Aferent despăgubirilor datorate, calea ferată este obligată şi la plata dobînzii de 4% pe an în cazul cînd răspunsul la reclamaţie sau achitarea despăgubirilor are loc după expirarea a 150 zile de la data prezentării reclamaţiei administrative.

Potrivit art. 36 par. 4 din convenţie, dobînzile se calculează pînă în ziua achitării sumei datorate de calea ferată, începînd de la următoarele termene :

— la reclamaţiile privind taxele de transport încasate în plus, din ziua încasării surplusului ;

— la toate celelalte reclamaţii, din ziua depunerii reclamaţiei.

Dacă la reclamaţiile privind restituirea sumelor încasate în plus plata este efectuată în termen, dobînzile se datorează începînd din ziua prezentării reclamaţiei.

În ceea ce priveşte depăşirea termenului de executare a transportului, art. 32 par. 7 prevede exonerarea căii ferate de răspundere „în următoarele cazuri :

1) în cazul înzăpezirilor, inundaţiilor, surpărilor şi altor calamităţi ale naturii, pentru un termen de pînă la 15 zile, în urma dispoziţiilor organelor centrale ale căilor ferate din ţara respectivă ;

2) în cazul altor împrejurări care au provocat întreruperea sau restricţionarea circulaţiei din ordinul guvernului ţării respective".

În afara cazurilor enumerate, calea ferată răspunde, pentru fiecare zi de depăşire a termenului de executare, cu o amendă de 1,5% din taxele de transport cu menţiunea că totalul amenzii nu poate depăşi 30% din taxele de transport aferente mesageriei sosite cu întîrziere la destinaţie.

Amenda nu se datorează în situaţia cînd calea ferată este obligată să plătească despăgubiri pentru pierderea totală a mesageriilor în timpul transportului. În schimb, în cazul cînd pierderea este doar parţială iar transportul s-a executat cu întîrziere, amenda este datorată pentru aceea parte din mesagerii care nu a fost pierdută. Tot astfel, amenda se cumulează cu despăgubirile atunci cînd mesageriile avariate în timpul transportului sînt predate la destinaţie cu întîrziere. Altfel spus, cele două sancţiuni, corespunzînd unor abateri diferite, se aplică concomitent.

Potrivit art. 35 par. 4 din convenţie, destinatarul mesageriilor pierde dreptul de a încasa amenda pentru depăşirea termenului de executare a contractului de transport dacă mesageriile sosite cu întîrziere nu au fost ridicate de la staţia de destinaţie în termen de 24 ore de la avizarea de sosire făcută de calea ferată.

În ceea ce priveşte predătorul, acesta răspunde de toate consecinţele pe care le implică împiedicările la transport sau la eliberare a mesageriei, exceptînd cazul cînd dovedeşte că ele s-au produs din vina căii ferate. În conformitate cu art. 28 par. 4 din convenţie, toate cheltuielile şi plăţile care au survenit ca urmare a împiedicării la transport sau la eliberare se încasează de la destinatar la eliberarea mesageriilor sau de la predător, dacă mesageriile se înapoiază în staţia de predare iniţială.

După cum se observă, calea ferată îşi realizează drepturile fie de la predător, fie de la destinatar în funcţie de situaţia transportului la data naşterii drepturilor respective. Ca urmare, în relaţiile juridice dintre predător şi destinatar — relaţii care depăşesc sfera contractului de transport — cheltuielile şi daunele respective se vor localiza, în final, la partea în culpă pentru ocazionarea împiedicărilor la transport sau la eliberare.

Pretenţiile predătorului sau ale destinatarului pot fi valorificate pe cale de acţiune împotriva căii ferate numai după epuizarea fără succes a procedurii reclamaţiei administrative. Această concluzie rezultă fără echivoc din următoarele dispoziţii ale art. 39 par. 2 din convenţie : „Acţiunea poate fi intentată de persoana în drept numai contra căii ferate sau administraţiei agenţiei de voiaj la care a fost depusă reclamaţia în conformitate cu art. 38 par. 5 şi numai în cazul cînd acestea nu au respectat termenul de tratare a reclamaţiei, stabilit la art. 38 par. 8 din prezenta convenţie sau dacă în decursul aceluiaşi termen calea ferată sau administraţia agenţiei de voiaj au comunicat reclamantului respingerea totală sau parţială a reclamaţiei". Rezultă deci, că, sub acest aspect, situaţia este identică cu cea reglementată prin Convenţia S.M.G.S. : epuizarea procedurii de reclamaţie administrativă condiţionează naşterea dreptului la acţiune contra căii ferate. În consecinţă, calea ferată poate fi acţionată la arbitraj doar după trecerea celor 150 zile în care este obligatorie soluţionarea reclamaţiei administrative sau înainte de acest termen numai în ipoteza primirii rezolvării nesatisfăcătoare a reclamaţiei. Nerespectarea celor de mai sus are drept urmare respingerea acţiunii ca prematură cu corolarul ei, localizarea cheltuielilor de arbitrare la unitatea reclamantă.

În ceea ce priveşte partea îndreptăţită să prezinte reclamaţie administrativă, art. 38 par. 2 din convenţie prevede că reclamaţia trebuie prezentată în scris de către predătorul sau destinatarul mesageriilor, căii ferate de predare sau de destinaţie.

Rezultă deci, obligativitatea formei scrise a reclamaţiei, neproducînd efecte reclamaţiile verbale adresate organelor căii ferate.

Dreptul la reclamaţie poate fi exercitat fie de către predător, fie de către destinatar, dar numai la calea ferată cu care se află în raport juridic. Acest drept de alegere se stinge odată cu prezentarea reclamaţiei de către una dintre părţile îndreptăţite.

Facultatea de alegere la care ne-am referit suferă unele restricţii.

Astfel, art. 38 par. 3 din convenţie prevede că cererile privind restituirea sumelor plătite în baza contractului de

transport pot fi prezentate numai de către unitatea care a efectuat plata sumelor respective și numai căii ferate care a perceput sumele.

De asemenea, la paragraful 6 al aceluiași articol se precizează că în cazul cererii de restituire a taxelor de transport pentru mesagerii, prezentarea reclamației se face de către destinatar sau predător, cu condiția prezentării recipisei de mesagerii sau a dovezilor care confirmă dreptul de reclamație.

În cazul pierderii totale a mesageriilor reclamația se intentează de predător sau destinatar cu condiția prezentării recipisei de masagerie.

Pentru pierderea parțială sau avarierea mesageriilor, reclamația se poate introduce numai de către destinatar care are obligația de a prezenta procesul verbal comercial încheiat de calea ferată. În ipoteza refuzului dovedit al căii ferate de a întocmi un atare proces verbal, reclamația se introduce cu un alt act de constatare,încheiat conform legislației interne privitoare la constatarea lispurilor cantitative și calitative.

De asemenea, destinatarului îi revine exclusiv dreptul de a introduce reclamația privind depășirea termenului de executare a contractului de transport.

O altă condiție pentru ca reclamația administrativă să producă efecte juridice este intentarea ei în cadrul termenului de prescripție reglementat prin art. 40 par. 1 din convenție astfel :

„Reclamațiile și acțiunile contra căilor ferate sau administrațiilor agențiilor de voiaj precum și cererile și acțiunile căilor ferate :

1) față de călători, precum și față de predătorii sau destinatarii mesageriilor, privind plata amenzilor sau despăgubirilor pentru daune ;

2) față de călători și predătorii sau destinatarii mesageriilor, pentru sumele care au fost încasate de la aceștia, se pot formula în termen de 6 luni, cu excepția reclamațiilor cu privire la depășirea termenului de livrare a bagajelor și mesageriilor, pentru a căror prezentare s-a stabilit un termen de prescriere de 30 zile".

Se observă deci, că, în cadrul Convenției S.M.P.S., termenele de prescripție sînt sensibil mai scurte decît cele reglementate prin art. 30 din Convenția S.M.G.S. (9 luni, termenul general și 2 luni, în cazul pretențiilor întemeiate pe depășirea termenului de executare a contractului de transport). De aici, necesitatea ca unitățile socialiste să cunoască exact convenția aplicabilă contractului de transport în legătură cu care înțeleg să formuleze pretenții contra căii ferate.

În cadrul Convenției S.M.P.S., termenele de prescripție încep să curgă astfel :

— la despăgubirile pentru avarierea sau pierderea parțială a mesageriilor, precum și în cazul depășirii termenului de executare a contractului de transport, din ziua eliberării mesageriei ;

— la despăgubirile pentru pierderea totală a mesageriilor, după trecerea a 20 zile de la expirarea termenului de executare a contractului de transport ;

— la restituirea taxelor de transport, a amenzilor sau la cererile întemeiate pe aplicarea greșită a tarifului sau a erorilor la calcularea taxelor, din ziua achitării lor ;

— în toate celelate cazuri, din ziua stabilirii împrejurărilor care au servit ca bază pentru prezentarea reclamației.

Reclamațiile administrative legal introduse, adică formulate de partea îndreptățită în termen și cu anexarea actelor necesare, produc efecte suspensive de prescripție. Asemenea efecte se produc doar limitat în timp, în sensul că prescripția își reia cursul din ziua în care reclamația a fost respinsă integral sau parțial și cel mai tîrziu din ziua împlinirii intervalului de 150 zile în care calea ferată are obligația de a rezolva reclamația.

I. ICZKOVITS

Transportul de mesagerii în cadrul Convenției S. M. P. S.

Alături de convențiile S.M.G.S. și C.I.M. sînt incidente — în raporturile juridice rezultînd din contractul de transport în trafic internațional — și prevederile Convenției cu privire la traficul internațional de călători S.M.P.S., în vigoare de la 1 mai 1972.

Conform art. 1 din Convenția S.M.P.S., ea „reglementează traficul direct internațional pe calea ferată pentru transportul călătorilor, bagajelor și mesajeriilor, precum și traficul combinat cale ferată — mare pentru transportul călătorilor și bagajelor între căile ferate ale Republicii Populare Socialiste Albania, Republicii Populare Bulgaria, Republicii Populare Ungaria, Republicii Socialiste Vietnam, Republicii Democrate Germane, Republicii Populare Chineze, Republicii Populare Democrate Coreene, Republicii Populare Mongole, Republicii Populare Polone, Republicii Socialiste România, Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste și Republicii Socialiste Cehoslovace".

Din prevederile art. 1 citat mai rezultă că, în raporturile cu clientela, calea ferată este reprezentată de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor. Prin urmare, reclamația administrativă trebuie adresată acestui minister iar parte în litigiile arbitrale determinate de executarea necorespunzătoare a obligațiilor rezultînd din contractul de transport încheiat în condițiile Convenției S.M.P.S. este același minister, nu regionalele de cale ferată pe a căror rază de activitate se află stația de expediere sau, după caz, stația de destinație.

În cele ce urmează, ne vom referi la dispozițiile convenției aplicabile transportului de mesagerii, întrucît acest gen de transport interesează, mai frecvent, relațiile unităților expeditoare și destinatoare de mărfuri cu calea ferată.

În ceea ce privește **încheierea contractului de transport,** art. 23 par. 2 din convenție prevede următoarele :

„Dacă dorește să expedieze obiecte admise la transport ca mesagerii, posesorul lor trebuie să prezinte șefului stației o cerere scrisă (dacă aceasta este cerută de dispozițiile interne) care să conțină :

1) denumirea stației și căii ferate de predare și de destinație ;

2) numele predătorului și al destinatorului, precum și adresele lor ;

3) ruta de îndrumare (prin ce stații de frontieră trebuie să fie îndrumate mesageriile) ;

4) denumirea mărfii, cîtimea coletelor, greutatea fiecărui colet şi felul ambalajului ;

5) numărul şi data emiterii autorizaţiei de export a mărfii şi precizarea cărui punct vamal de frontieră şi la ce dată a fost transmisă această autorizaţie ;

6) cuantumul valorii declarate.

Şeful staţiei stabileşte posibilităţile de transport şi menţionează pe cerere data primirii mesageriei de la predător. Greutatea unui colet de mesagerii nu trebuie să fie sub 5 kg. şi nu trebuie să depăşească 165 kg".

Rezultă deci, că iniţiativa încheierii contractului aparţine predătorului.

In afara autorizaţiei de export, predătorul trebuie să anexeze la cererea sa documentele care, potrivit legislaţiei interne, trebuie să însoţească transportul (avizul de expediere, certificatul de calitate etc.).

Drept confirmare a primirii mesageriilor la transport, predătorului i se eliberează o recipisă de mesagerii care cuprinde menţiunile prevăzute la art. 23 par. 5 din convenţie. Dintre aceste menţiuni esenţiale sînt cele privitoare la identificarea predătorului şi a destinatarului, cîtimea şi greutatea coletelor, denumirea staţiei de expediere şi a celei de destinaţie, precum şi valoarea declarată a transportului.

Momentul primirii mesageriilor la transport este acela al aplicării ştampilei cu dată a staţiei de predare pe recipisa de mesagerii.

Rezultă din cele expuse că actul doveditor al încheierii contractului de transport este recipisa de mesagerii. Corespunzător caracterului real al acestui contract, drepturile şi obligaţiile părţilor se nasc pe data primirii de către căraus a mesageriei, dată care se atestă prin elementele cuprinse în ştampila aplicată de staţia de expediere pe recipisa de mesagerii.

Potrivit art. 25 din convenţie, predătorul are obligaţia de a declara valoarea la prezentarea mesageriilor. În cazul neîndeplinirii acestei obligaţii, căii ferate îi este interzisă primirea mesageriilor spre transport.

Neînţelegerea dintre părţi asupra valorii declarate a mesageriilor constituie o piedică de netrecut în privinţa încheierii contractului de transport, deoarece, conform art. 25 par. 2 pct. 2 din convenţie, „în caz de divergenţe între predător şi şeful staţiei în privinţa cuantumului valorii declarate, mesageriile nu se primesc la transport".

Dispoziţiile la care ne referim îşi găsesc raţiunea în răspunderea care revine căraşului în cazul pierderii sau deteriorării mesageriilor, răspundere a cărei cîtime este influenţată în mod covîrşitor de valoarea declarată a mesageriilor. De fapt, este vorba de valoarea declarată de predător şi confirmată de către calea ferată prin emiterea recipisei de mesagerii.

Executarea contractului de transport de mesagerii în trafic internaţional implică, potrivit Convenţiei S.M.P.S., îndeplinirea mai multor obligaţii din partea părţilor contractante.

In ceea ce priveşte **căraşul** (calea ferată) principalele sale obligaţii se concretizează în asigurarea integrităţii mesageriilor în timpul transportului şi predarea lor la destinaţie în termenul stabilit. Această din urmă obligaţie convenţia o reglementează referindu-se la „termenul de livrare pentru mesagerii".

Potrivit art. 27 par. 1, „termenul de livrare pentru mesagerii se stabileşte pe baza următoarele norme :

1) pentru expediere — o zi ;

2) pentru transport, de fiecare 500 km. tarifari începuţi — o zi.

Termenul de livrare pentru mesagerii începe să curgă de la ora 0 a zilei următoare zilei în care mesageriile au fost primite la transport".

Aceste termene de executare se prelungesc cu o zi pentru fiecare transbordare a mesageriilor în parcurs, cu timpul reţinerilor neprevăzute pentru îndeplinirea formalităţilor vamale şi a altor dispoziţii, cu perioada de întrerupere a circulaţiei care împiedică începerea sau continuarea transportului pe căile ferate, dacă această întrerupere nu s-a produs din vina căraşului.

Termenul de executare a transportului se calculează în raport cu distanţa tarifară dintre staţia de predare şi staţia de destinaţie. El se consideră respectat şi în ipoteza în care mesageriile nu au ajuns în posesia destinatarului pînă la expirarea termenului de executare, dar au sosit în staţia de destinaţie înainte de expirarea lui iar destinatarul a fost avizat asupra sosirii mesageriilor care sînt ţinute la dispoziţia sa.

In cazul ivirii unor împiedicări în cursul executării contractului de transport, calea ferată hotărăşte — potrivit art. 28 din convenţie — dacă este necesar să se ceară dispoziţia predătorului sau dacă este mai indicat ca mesageriile să fie transportate pînă la staţia de destinaţie, cu schimbarea rutei de îndrumare.

In ipoteza în care nu există o altă rută de îndrumare a mesageriilor, ca şi în situaţia cînd executarea transportului în continuare devine imposibilă din alte cauze, precum şi în cazul ivirii de împiedicări la eliberarea mesageriilor, calea ferată — prin staţia în care s-a produs împiedicarea — are obligaţia de a înştiinţa telegrafic pe predător, prin staţia de predare şi de a cere dispoziţii ulterioare.

Avizat în acest sens, predătorul are dreptul să ceară înapoierea mesageriilor în staţia de predare sau să dispună ca transportul să fie eliberat unui alt destinatar în staţia de destinaţie iniţială. Opţiunea predătorului se înscrie pe versoul avizului de împiedicare primit de la staţia de predare şi se înapoiază acesteia, prezentîndu-se, totodată, recipisa de mesagerii, pentru a se înscrie pe ea dispoziţia ulterioară a predătorului. La art. 28 par. 2 din convenţie se precizează, în mod expres, că fără prezentarea recipisei de mesagerii, dispoziţiile predătorului nu sînt valabile, respectiv obligatorii pentru calea ferată. Raţiunea acestei prevederi rezidă în faptul că ne aflăm în faţa unei modificări a contractului de transport care se impune a fi operată în cuprinsul recipisei de mesagerii, recipisă ce constituie, aşa cum s-a văzut, actul doveditor al încheierii contractului. Aceasta— deoarece, după cum s-a învederat mai sus, recipisa de mesagerii cuprinde, ca element obligatoriu, parcursul pe care se efectuează transportul şi identificarea destinatarului, inclusiv adresa acestuia. Numai în cazul cînd destinatarul refuză primirea mesageriei, predătorul poate să dea dispoziţie ulterioară fără prezentarea recipisei de mesagerii — prevede, în mod expres, acelaşi articol.

Convenţia reglementează şi situaţia în care predătorul nu ia nici o măsură următor avizării sale asupra împiedicării ivite. Potrivit art. 28 par. 3 „dacă din partea predătorului,

avizat de împiedicarea la transport sau la eliberarea mesageriei, nu sosește nici o dispoziție în termen de cinci zile, socotite din momentul expedierii avizului, cu expediția se procedează conform dispozițiilor interne ale căi ferate unde s-a produs împiedicarea".

Executarea contractului implică și eliberarea mesageriilor către destinatar în care scop stația de destinație este obligată să-l avizeze pe destinatar, în cel mult 16 ore, în modul stabilit prin dispozițiile legislației interne.

Primirea mesageriei se confirmă prin semnătura destinatarului. În acest fel, destinatorul devine și el parte în contractul de transport, revenindu-i drepturile și obligațiile la care se va face referire mai jos.

În cazul cînd destinatarul, cu toate că a fost avizat asupra sosirii mesageriilor, nu se prezintă în decurs de 5 zile pentru ridicarea lor, acestea se consideră ca nesolicitate și se valorifică conform dispozițiilor interne ale căii ferate de destinație. Asupra măsurii luate în acest sens calea ferată are obligația să-l înștiințeze pe predător.

Achitarea taxelor de transport constituie o obligație care incumbă, de regulă, **predătorului.** În acest sens, art. 29 par. 4 din convenție prevede că taxele de transport se încasează de către calea ferată de la predător,la înmînarea recipisei de mesagerii, pe întregul parcurs.

În cazul aplicării greșite a tarifului, stabilirii greșite a greutății sau descoperirii unor greșeli în calculul taxelor de transport, sumele încasate în plus se restituie unității de la care au fost încasate iar sumele neîncasate se obțin astfel :

a) de la predătorul mesageriilor — de calea ferată de expediere, pentru taxele plătite de acesta ;

b) de la destinatarul mesageriilor — de calea ferată de destinație, numai pentru taxele ivite în parcurs și în stația de destinație.

O altă obligație care revine predătorului este aceea de a asigura ambalarea corespunzătoare a mesageriilor, ceea ce implică folosirea unor ambalaje rezistente și în bună stare, apte să apere de vătămări materialul rulant, restul bunurilor aflate în mijlocul de transport și să asigure securitatea muncii personalului de deservire.

În mod excepțional, calea ferată poate primi la transport mesagerii ambalate defectuos dacă nu există pericolul pierderii sau avarierii în timpul transportului — din această cauză — a restului bunurilor aflate în mijlocul de transport respectiv. În asemenea cazuri, pe recipisa de mesagerii se face mențiune cu privire la starea sau deficiențele ambalajului.

H. MATEI

Momentul final al curgerii dobînzilor moratorii

Debitorul contractual este obligat să plătească dobînzi moratorii pînă la data cînd achită suma ce formează obiectul creanței respective. În sensul arătat, art. 1363 din Codul civil dispune că „cumpărătorul datorește dobînda prețului vînzării pînă la plătirea capitalului".

Dobînda constituie compensarea firească a prejudiciului pe care creditorul îl suportă ca efect al lipsei temporare de folosință a sumei ce i se cuvine. În momentul cînd acea valoare este recuperată, încetează și rațiunea curgerii în continuare a dobînzilor.

În cadrul regimului arătat, care se aplică în orice gen de creanțe contractate cu titlu oneros, determinarea momentului plății poate să difere în funcție de natura actului juridic care operează stingerea datoriei.

În cazul unei plăți în numerar **(cash),** se ia în considerare data cînd creditorul primește, în condițiile specificate de art. 1095 — 1105 din Codul civil, suma datorată.

În cazul plăților externe efectuate pe cale de documentare bancară, dispozițiile § 50, pct. 3 din Condițiile generale CAER 1968/1975/1979 de livrare a mărfurilor stabilesc două reguli de bază și anume :

— la decontările care se îndeplinesc prin Banca Internațională de Colaborare Economică cu sediul la Moscova (BICE), obligațiile de plată ale cumpărătorului față de vînzător se consideră executate în momentul efectuării înregistrărilor în conturile băncii țării vînzătorului la BICE ;

— la decontările care se îndeplinesc prin conturile deschise reciproc de banca țării vînzătorului și de banca țării cumpărătorului, obligațiile de plată ale cumpărătorului față de vînzător se consideră executate în momentul efectuării înregistrării în contul băncii țării cumpărătorului la banca țării vînzătorului.

În momentul arătat sistează, desigur, curgerea dobînzilor.

Referitor la soluțiile de principiu, arătate s-a ridicat în practica arbitrală problema dacă ele se aplică deopotrivă în cazul recunoașterii datoriei de către debitor.

Astfel în litigiul soluționat prin hotărîrea C.A.B. nr. 264 din 28 noiembrie 1983 s-a stabilit că vînzătorul recunoscuse prin întîmpinarea din 10 noiembrie 1983 suma cerută cu titlul de penalități de întîrziere de către cumpărătorul din R.D. Germană prin acțiunea arbitrală. În situația menționată, vînzătorul a susținut că dobînzile de 4% anual, prevăzute de § 106 din C.G.L. încetează să curgă de la acea dată, în conformitate cu dispozițiile § 66 din C.G.L.

Organul arbitral nu a împărtășit acest punct de vedere, stabilind în fapt că vînzătorul nu întocmise formele bancare de plată a sumei recunoscute ca datorate nici pînă la data pronunțării hotărîrii. În drept, C.A.B. a decis că dispozițiile § 66 din C.G.L., text invocat în favoarea sa de către vînzător, nu derogă nici expres, nici implicit de la principiul general că dobînzile încetează să curgă din ziua stingerii creanței prin plată. În sensul arătat este semnificativ următorul considerent al hotărîrii arbitrale nr. 264/1983 : „Întrucît vînzătorul nu a făcut dovada cu documente bancare că suma recunoscută a fost transferată în contul cumpărătorului, de aici rezultă că dobînzile urmează să fie plătite în continuare pînă la data plății penalităților de întîrziere datorate".

Organul arbitral a precizat astfel că recunoașterea datoriei de către debitor poate avea efect extinctiv referitor la dobînzi cu condiția, valabilă și în cadrul § 66 din C.G.L., să fie însoțită de plata efectivă și concomitentă a sumei respective.

Soluția menționată poate fi socotită pe deplin îndreptățită, deoarece § 66 din C.G.L. se mărginește să stabilească două modalități simplificate de plată, ce stau la dispoziția contractantului care a recunoscut o datorie provenită îndeosebi din reclamații privind calitatea sau cantitatea mărfii livrate ori din penalități de întîrziere în predarea produselor, fără ca textul în discuție să conțină nici o precizare referitoare la sistarea curgerii dobînzilor de 4% anual. Tăcerea textului semnifică așadar că acestea rămîn supuse regimului de drept comun, chiar în cadrul § 66 din C.G.L. Cu alte cuvinte, ele nu încetează să curgă de la data recunoașterii datoriei, ci tot din momentul plății.

Dr. O. CĂPĂȚÎNA

Jurisdicții

Soluționarea litigiilor de muncă de către instanțele judecătorești

1. INSTANȚE JUDECĂTOREȘTI — COMPETENȚE

● COMPETENȚA JUDECĂTORIILOR CA INSTANȚE DE PRIM RANG

Potrivit prevederilor art. 14, lit. b, Legea nr. 59/1968 și din dispozițiile art. 173 alin. 2, lit. c, Codul muncii, rezultă că rezolvarea majorității covîrșitoare a litigiilor de muncă este de competența comisiilor de judecată, în calitatea lor de organe obștești de influențare și jurisdicție. Dat fiind însă importanța anumitor litigii de muncă, fie din cauza valorii obiectului acestora, fie prin consecințele grave și îndelungate pe care le primesc, legea le-a sustras competenței comisiei de judecată, dînd judecătoriei sarcina soluționării lor în fond ca primă instanță. Este de precizat că dintre instanțele judecătorești, singură judecătoria soluționează în fond ca primă instanță litigiile de muncă, tribunalele județene și al municipiului București ori Tribunalul Suprem avînd întotdeauna calitatea de instanțe de rangul al doilea, care exercită controlul jurisdicțional asupra sentințelor judecătoriilor date în litigiile de muncă.

Potrivit prevederilor art. 13 și 14 din Legea nr. 59/1968 și ale art. 174 din Codul muncii, sînt de competența judecătoriei ca prima instanță următoarele litigii de muncă :

— cererile al căror obiect este de o valoare mai mare de 5 000 lei, dintre care citățm : litigiile în legătură cu încheierea și executarea contractului de muncă, litigiile referitoare la pretențiile bănești în legătură cu desfacerea contractului sau cu reintegrarea în muncă, cu condiția expresă de a nu se contesta însăși legalitatea și temeinicia măsurilor respective, dacă acestea sînt date prin dispoziția legii și competența altor organe. Delimitarea competenței judecătoriei și a comisiei de judecată după criteriul valoric se determină potrivit îndrumărilor date de Plenul Tribunalului Suprem, prin decizia de îndrumare nr. 3/1976, pct. 5 și anume „în cazul în care paguba a rezultat dintr-un fapt unic săvîrșit de mai multe persoane, contestațiile introduse de cei în cauză împotriva deciziei de imputare se vor soluționa de judecătorie în primă instanță, dacă valoarea totală a pagubei depășește 5 000 lei" ;

— contestațiile împotriva desfacerii contractului de muncă și cererile privind reintegrarea în muncă, cu excepția celor prevăzute în art. 174, alin. 1, lit. b din Codul muncii. În cazul în care, în principal, se contestă desfacerea contractului ori se cere reintegrarea în muncă și printr-un alt capăt de cerere, se solicită și anumite drepturi bănești — indiferent de cuantum, chiar sub 5 000 lei — competența aparține tot judecătoriei, în baza prevederilor art. 17, Cod. pr. civ., care au transpus în normă legală principiul accesorium sequitor principale. (Trib. jud. Covasna, dec. civ. nr. 209/1969) ;

— litigiile de muncă date în competența judecătoriei prin dispoziții legale exprese, cum sînt cererile în legătură cu completarea și neeliberarea carnetului de muncă și cele referitoare la reconstituirea vechimii în muncă, potrivit Decretului nr. 92/1976. În primul caz (completarea sau neeliberarea carnetului de muncă, plîngerea se poate face numai în următoarele situații : a avut loc o rectificare din oficiu a înscrierilor efectuate ; se refuză înscrierea în carnet a unor date rezultînd din acte ; se refuză efectuarea unor rectificări a înscrierilor ; se refuză eliberarea carnetului de muncă la încetarea activității (art. 8, alin. 1 și 2, Decretul nr. 92/1976). Plîngerea trebuie înregistrată în termen de 30 de zile de la data comunicării. Plîngerile se soluționează cu precădere, cu citarea părților, instanța constituindu-se conform art. 23 alin. 2 din Legea nr. 59/1968 (art. 8, alin. 3, Decretul nr. 92/1976). Hotărîrile pronunțate de judecătorie, în soluționarea plîngerilor, sînt definitive (art. 8, alin. 4, Decretul nr. 92/1976). În cazul cînd plîngerile au drept obiect reconstituirea vechimii în muncă, ele se adresează judecătoriei în a cărei rază teritorială funcționează comisia de reconstituire a vechimii în muncă. Plîngerea trebuie adresată judecătoriei în termen de 15 zile de la comunicarea procesului-verbal al comisiei. Hotărîrea judecătoriei este definitivă (art. 17, alin. 2, Decretul nr. 92/1976).

Din punct de vedere teritorial, potrivit practicii instanței supreme și literaturii de specialitate, este competentă a soluționa litigiul, judecătoria în a cărei rază teritorială își are sediul unitatea socialistă, cu sau fără personalitate juridică, în care lucrează (sau a lucrat) persoana încadrată, parte în litigiul de muncă. În cazul litigiilor de muncă în care figurează persoane detașate, competența aparține judecătoriei în a cărei rază teritorială își are sediul unitatea ce este parte cu contractul de muncă, în cazul în care se contestă desfacerea acestuia (Trib. Suprem., dec. civ. nr. 579/1976).

● COMPETENȚA JUDECĂTORIILOR CA INSTANȚE DE GRADUL DOI

Din prevederile art. 13 coroborate cu ale art. 43 din Legea nr. 59/1968, rezultă că judecătoriile sînt competente a soluționa ca instanțe de rangul doi următoarele litigii de muncă :

— plîngerile formulate de partea nemulțumită împotriva hotărîrilor comisiilor de judecată, cînd obiectul pricinii depășește 1 000 lei sau este neevaluabil în bani. Este cunoscut că obiectul litigiului, luat în considerare, din punct de vedere valoric, este cel stabilit în cuprinsul cererii reclamantului prin care a fost sesizată comisia de judecată, iar nu cît s-a admis prin hotărîrea acestui organ de jurisdicție a muncii (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1020/1971). Prin litigiu avînd un obiect neevaluabil în bani, se înțelege litigiul referitor la o cerere sau pretenție care dacă ar fi admisă nu are efecte de ordin patrimonial (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 239/1968). Plîngerea avînd caracter devolutiv, pricina va fi examinată de judecătorie sub toate aspectele, aceasta fiind în drept a dispune administrarea de noi probe ;

— sesizările procurorului împotriva hotărîrilor date de comisia de judecată în reexaminarea litigiului, în baza art. 43 din Legea nr. 59/1968. Așa cum este cunoscut, în baza art. 5 din Legea nr. 60/1968, sesizarea poate fi formulată de procurorul unității locale de procuratură în a cărei rază teritorială se află comisia de judecată sau de către procurorul

ierarhic superior. Sesizarea este o cale de atac extraordinară, cu caracter devolutiv (ceea ce înseamnă că judecătoria poate — la cerere sau din oficiu — să procedeze la administrarea unor noi probatorii), avînd drept scop reformarea hotărîrii atacate.

● TRIBUNALELE JUDEȚENE ȘI AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

Legea nr. 59/1968 și Codul muncii nu cuprind prevederi referitoare la soluționarea litigiilor de muncă de către alte instanțe judecătorești, în afară de judecătorii. Competența acestor instanțe judecătorești, respectiv a tribunalelor județene și al municipiului București și a Tribunalului Suprem în materie de jurisdicție a muncii, este determinată de aplicarea prevederilor Codului de procedură civilă și ale Legii pentru organizarea judecătorească nr. 58/1969.

Tribunalele județene (și al municipiului București) precum și Tribunalul Suprem examinează și rezolvă recursurile și recursurile extraordinare, exercitînd astfel numai atribuții de control judiciar în litigiile de muncă.

Tribunalele județene (și al municipiului București) pot soluționa pe calea recursurilor numai acele litigii în care hotărîrea dată de judecătorie nu este definitivă prin efectul legii. Ele vor judeca deci cererile de recurs formulate împotriva următoarelor sentințe civile date de judecătorii :

— prin care s-au soluționat pretenții în valoare de peste 5 000 lei, cu mențiunea că la stabilirea valorii litigiului se are în vedere suma solicitată (sau contestată) prin sesizarea adresată judecătoriei și nu ceea ce s-a admis prin sentința atacată ;

— referitoare la soluționarea contestațiilor împotriva desfacerii contractului de muncă și a cererilor privitoare la reintegrarea în muncă.

Sentințele date de judecătorie ca instanță de gradul doi, adică în cazurile în care se exercită controlul judiciar cu privire la hotărîrile comisiei de judecată, cum sînt cele referitoare la pretențiile ce depășesc 1 000 lei ori sînt neevaluabile în bani, fiind definitive, nu sînt susceptibile de recurs. De asemenea, nu sînt susceptibile de recurs sentințele care prin efectul legii speciale sînt declarate definitive și anume : cele prin care s-au soluționat sesizările formulate de procuror în baza art. 43 alin. final din Legea nr. 59/1968 ; acțiunile referitoare la completarea și eliberarea carnetului de muncă și cele în legătură cu reconstituirea vechimii în muncă, în baza art. 8 și 17 din Decretul nr. 92/1976.

Recursurile extraordinare în domeniul jurisdicției muncii se soluționează astfel :

Tribunalele județene și al municipiului București judecă recursurile extraordinare formulate de procurorul general împotriva hotărîrilor definitive ale judecătoriilor și anume: a) date în primă instanță și care nu au fost atacate cu recurs ; b) prin care s-au soluționat, ca instanță de gradul doi, plîngerilor contra hotărîrilor comisiilor de judecată ; c) date de judecătorii în urma sesizării procurorului, în baza art. 43 alin. final din Legea nr. 59/1968 ; d) referitoare la completarea, eliberarea carnetului de muncă, în baza art. 8 din Decretul nr. 92/1976 ; e) referitoare la reconstituirea vechimii în muncă (art. 17 din același decret).

● TRIBUNALUL SUPREM

Instanța noastră supremă este învestită cu atribuții de jurisdicție a muncii numai cînd judecă recursuri extraordinare. Recursurile extraordinare se judecă astfel :

— de secția civilă a Tribunalului Suprem, cele formulate de Procurorul general, împotriva deciziilor date de tribunalele județene și al municipiului București în rezolvarea recursurilor și a recursurilor extraordinare ;

— de complet al Tribunalului Suprem, alcătuit din 7 judecători desemnați de președintele Tribunalului Suprem, cele declasate de Procurorul general, împotriva deciziilor date de secția civilă a instanței supreme.

Recursurile extraordinare pot fi formulate numai de Procurorul general în termen de un an de la data rămînerii definitive a sentinței sau a deciziei ce se atacă.

2. PROCEDURA

● NORMELE PROCESUALE APLICABILE

Așa cum s-a arătat, în baza prevederilor art. 52 din Legea nr. 59/1968, art. 721 Cod. pr. civ. și art. 187 din Codul muncii, prevederile legislației muncii se întregesc și se completează în materia soluționării litigiilor de muncă cu dispozițiile dreptului procesual civil, în măsura în care acestea din urmă nu sînt incompatibile cu specificul raportului de muncă. Drept urmare, în fața instanțelor judecătorești sînt aplicabile un complex de norme aparținînd atît jurisdicției muncii, cît și Codului de procedură civilă. Astfel, dovada temeiniciei și legalității măsurilor luate de unitate este totdeauna în sarcina unității, chiar dacă ea este pîrîtă sau intimată ; termenele de sesizare și normele privitoare la repunerea în termen sînt cele stabilite prin Legea nr. 59/1968 și Codul muncii ; apărarea persoanelor încadrate în muncă poate fi făcută și în fața instanțelor judecătorești de către organizațiile sindicale, potrivit art. 169, Codul muncii ; sesizările și actele de procedură și de executare a hotărîrilor sînt scutite de timbru în baza art. 179 din același act normativ. Celelalte reguli procedurale în legătură cu : incompatibilitatea, abținerea și recuzarea judecătorilor ; citarea părților și comunicarea actelor de procedură ; dezbaterea litigiului în fața instanțelor ; suspendarea judecății și perimarea ; deliberarea, pronunțarea, redactarea și comunicarea hotărîrilor aparțin dreptului procesual civil.

● PROCEDURA ÎN FAȚA JUDECĂTORIILOR

Dreptul de sesizare a judecătoriei aparține persoanelor încadrate în muncă prin formularea : contestațiilor împotriva desfacerii contractului de muncă ; a cererilor privind reintegrarea în muncă; a plîngerilor împotriva hotărîrilor comisiilor de judecată date în litigii al căror obiect depășește 1 000 lei sau este neevaluabil în bani ; a cererilor de pretenții față de unitate în valoare de peste 5 000 lei, precum și a contestațiilor împotriva deciziilor de imputare cînd prejudiciul este superior sumei de 5 000 lei.

Unitatea poate sesiza comisia prin plîngeri împotriva hotărîrilor nedefinitive ale comisiei de judecată, precum și prin cereri de despăgubire pentru prejudicii ce depășesc 5 000 lei, cînd autorul pagubei a decedat înainte de execu-

tarea deciziei de imputare, situație în care cererea este îndreptată împotriva succesorilor lui de cujus.

Judecătoria poate fi sesizată și de procuror în cazul hotărîrilor date de comisia de judecată în urma reexaminării litigiului, potrivit art. 43 din Legea nr. 59/1968.

S-a considerat în mod constant și unanim de instanțele judiciare și de literatura de specialitate că persoanele încadrate în muncă nu se socotesc că au achiesat asupra desfacerii contractului de muncă, atunci cînd au încasat indemnizația de preaviz ori s-au încadrat în altă muncă și ca atare ar fi renunțat la constatarea măsurii respective (Plen Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 3/1976, pct. 12). Ele sînt în drept a contesta măsura luată de unitate, în termen legal.

Judecătoria, ca instanță de prim grad sau ca instanță care exercită controlul judiciar asupra hotărîrilor comisiilor de judecată (deci ca instanță de gradul doi), soluționează litigiile în complet de 3 membri și anume : un judecător și doi asesori populari (art. 23 din Legea nr. 58/1968).

Instanța — chiar în cazul soluționării plîngerilor împotriva hotărîrilor comisiilor de judecată ori a sesizării procurorului ca urmare a reexaminării litigiului de către comisie — va putea administra noi probe, la cererea oricărei părți sau din oficiu, dacă le consideră necesare cauzei. Sarcina probei cu privire la măsurile și deciziile unității aparține — în toate cazurile — acesteia. Probatoriile sînt cele admise de lege : înscrisuri, martori, expertize (contabile și tehnice), cercetarea la fața locului, interogatoriul.

Potrivit celor decise de Plenul instanței supreme prin decizia de îndrumare nr. 1/1976 și prevederilor art. 51 și urm. Cod. pr. civ., este admisibilă și în fața judecătoriei cererea de intervenție accesorie, precum și cererea unității de introducere în cauză a persoanelor care, cu rea credință, au determinat sau au dispus desfacerea contractului de muncă ori au înlesnit producerea pagubei sau au dispus plăți nelegale.

Prevederile aplicabile soluționării litigiului de muncă de către judecătorie, referitoare la citarea părților, la înfățișare și la dezbateri, la suspendare și perimare, la încheierile de ședință și la hotărîri (pronunțare, redactarea minutei și sentinței), la îndreptarea hotărîrilor, aparțin în integralitate Codului de procedură civilă. Hotărîrile definitive nu se comunică ; cele supuse căilor de atac se comunică tuturor părților din litigiu.

● PROCEDURA ÎN FAȚA TRIBUNALELOR

Tribunalele județene și cel al municipiului București se învestesc cu soluționarea litigiilor de muncă numai prin exercitarea dreptului de recurs de către părțile ce figurează în sentința atacată, precum și prin recursurile extraordinare formulate de Procurorul general.

Tribunalele județene și al municipiului București soluționează litigiile de muncă numai ca instanțe de gradul doi, exercitînd controlul judiciar asupra sentințelor date de judecătorie care nu au un caracter definitiv. Ca atare, și normele procesuale civile au o pondere sporită de aplicare în raport cu cele proprii jurisdicției muncii. Totuși, anumite reguli specifice jurisdicției muncii, cum sînt : scutirea de taxe de timbru, apărarea de către organele sindicale a persoanelor încadrate în muncă (recurente sau intimate), obligația unității de administrare a probatoriilor (dacă mai este cazul) sînt aplicabile și în cursul judecării recursului.

3. HOTĂRÎRI — CĂI DE ATAC

● SOLUȚIILE PE CARE LE POATE DA JUDECĂTORIA

Judecătoria poate da următoarele soluții :

— în cazul cînd judecătoria constată în mod corect necompetența comisiei de judecată, deoarece competența îi revine ei ca primă instanță, va desființa hotărîrea comisiei, va reține cauza spre soluționare în fond și va da o sentință nedefinitivă, supusă recursului (Plen Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 3/1976, pct. 2) ;

— în cazul în care judecătoria, sesizată cu plîngere împotriva hotărîrii comisiei, consideră, în mod greșit, că ea este competentă să soluționeze cauza în primă instanță, deși învestirea sa legală s-a făcut în cadrul art. 41 alin. 1, lit. b din Legea nr. 59/1968, sentința sa prin care soluționează litigiul în fond este definitivă, iar recursul declarat împotriva ei urmează a fi respins ca inadmisibil (Plen Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 3/1976, pct. 2) ;

— în cazul în care se constată direct la judecătorie tardivitatea cererii sau a contestației introduse la comisia de judecată, precum și în cazurile în care tardivitatea se referă la plîngerea formulată împotriva hotărîrii comisiei de judecată, instanța va respinge cererea ca tardivă, fără a se mai preocupa de fondul pricinii (Plen Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 3/1976, pct. 3);

— cînd instanța este sesizată direct cu rezolvarea unui litigiu și constată că este necompetentă, ea își va declina competența în favoarea organului de jurisdicție a muncii competent (idem pct. 4) ;

— cînd instanța este sesizată cu plîngere împotriva hotărîrii comisiei de judecată și constată că organul obștesc de jurisdicție nu a avut competența de a soluționa litigiul, judecătoria va desființa hotărîrea comisiei și va trimite dosarul organului jurisdicțional competent (idem pct. 4) ;

— cînd judecătoria sesizată cu plîngere constată că hotărîrea comisiei de judecată este netemeinică sau (și) nelegală, nu este îndreptățită a restitui cauza la comisie, ci trebuie să judece pricina și să dea o soluție proprie (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 990/1962) ; sentința judecătoriei este definitivă;

— cînd judecătoria este sesizată cu rezolvarea unui conflict de competență între două comisii de judecată ce funcționează în raza ei de activitate, sau între un organ administrativ de conducere și comisia de judecată de pe lîngă unitatea socialistă cu sediul pe raza teritorială a judecătoriei, va da o soluție (numită regulator de competență), prin care va decide care comisie va soluționa pricina ; sentința este supusă recursului în termen de 5 zile de la pronunțare, în baza art. 22 alin. final. Cod. pr. civ. ;

— să rezolve în fond litigiul ca instanță de prim grad, în cadrul competenței sale legale, hotărîrea fiind supusă recursului ;

— să soluționeze litigiul ca instanță de gradul doi în cadrul competenței sale legale, hotărîrea fiind definitivă.

Hotărîrile date de judecătorie ca instanță de prim grad nu sînt definitive și ca atare — în lipsa unui text legal — nu sînt nici executorii. Totuși, Plenul Tribunalului Suprem,

referindu-se la litigiile în legătură cu răspunderea materială, prin decizia de îndrumare nr. 1/1976 (pct. 17) a statuat că hotărîrile pronunţate de judecătoria în primă instanţă, în litigiile de muncă, au caracter de execuţie provizorie, întrucît ele soluţionează litigiul tot ca organe de jurisdicţie a muncii. Prin consecinţă, reţinerile în baza unei decizii de imputare desfiinţate de judecătorie printr-o sentinţă nedefinitivă, se vor sista pentru viitor, dar cele efectuate nu se vor restitui pînă la soluţionarea definitivă a litigiului. Hotărîrile definitive sînt executorii.

● CĂI DE ATAC ÎMPOTRIVA HOTĂRÎRILOR JUDECĂTORIEI

● **Recursul.** Sentinţele date de judecătorie în litigii de muncă în prima instanţă sînt, aşa cum s-a arătat mai sus, susceptibile de recurs, cu excepţiile prevăzute de Decretul nr. 92/1976, cînd hotărîrea este definitivă.

Termenul pentru exercitarea dreptului de recurs este de 15 zile de la comunicarea sentinţei, potrivit art. 301 Cod. pr. civ. Dacă o parte face recurs înainte de comunicarea hotărîrii, aceasta se socoteşte comunicată la data depunerii cererii de recurs. Recursul făcut împotriva sentinţei se socoteşte făcut şi împotriva hotărîrilor premergătoare.

Recursul se depune la instanţa a cărei hotărîre se atacă, sub sancţiunea nulităţii (art. 302, Cod. pr. civ.). Recursul se va motiva prin însăşi cererea de recurs, sau înăuntrul termenului de recurs (art. 303, Cod. pr. civ.).

● **Căi extraordinare de atac.** Împotriva hotărîrilor date de judecătorii ca instanţe de gradul doi, — care sînt definitive prin efectul legii — şi a celor rămase definitive prin neexercitarea dreptului de recurs, Procurorul general poate face recurs extraordinar în termen de un an de la data rămînerii lor definitive.

De asemenea, ele pot fi atacate pe calea revizuirii sau a contestaţiei în anulare, în condiţiile art. 317—328 Cod. pr. civ. Hotărîrea dată în contestaţie sau în revizuire este supusă căilor de atac prevăzute de lege pentru hotărîrea atacată sau revizuită. Contestaţia în anulare şi cererea de revizuire se introduc şi se soluţionează de instanţa care a dat hotărîrea ce se atacă.

● DECIZIILE TRIBUNALELOR — CĂI DE ATAC

Tribunalele judeţene şi al municipiului Bucureşti soluţionează litigii de muncă numai cu instanţe de gradul doi, care exercită controlul judiciar asupra sentinţelor nedefinitive, ale judecătoriilor, adică asupra celor pronunţate în litigii al căror obiect are o valoare ce depăşeşte 5 000 lei, precum şi în litigii privitoare la desfacerea contractelor de muncă sau la reintegrarea în muncă. Deciziile date sînt definitive. Nu se comunică. Împotriva deciziilor tribunalelor se pot exercita — în condiţiile Codului de procedură civilă — numai căile de atac cu caracter extraordinar şi anume: contestaţia în anulare, revizuirea şi recursul extraordinar. Contestaţia în anulare şi revizuirea pot fi exercitate — în condiţiile legii — de părţile litigante; recursul extraordinar numai de către Procurorul general.

dr. **C. JORNESCU**

financiar

Unele aspecte privind termenele referitoare la inventarierea patrimoniului

Potrivit prevederilor pct. 117 (cap. V) din Normele metodologice privind contabilitatea unităţilor economice, aprobate prin Ordinul ministrului finanţelor nr. 595/1970, „patrimoniul unităţii economice se inventariază în mod obligatoriu cel puţin o dată pe an, în perioada stabilită de organele ierarhic superioare“ (centrale, alte organe ale administraţiei de stat, etc.). Prevederile sus citate, reprezintă regimul comun privind termenele efectuării inventarierii; pct. 118 şi 119 din actul normativ la care ne referim, stabilind — pentru unele unităţi sau anumite mijloace circulante (mărfuri, ambalaje), — termene mai scurte sau mai lungi. Prevederile cuprinse în pct. 117—119 inclusiv, nu stabilesc perioadele din an şi termenele dintre două operaţiuni consecutive de inventariere. Prin art. 7 lit. a din H.C.M. nr. 1116/1975 se prevede că „inventarierea patrimoniului se organizează şi se efectuează în fiecare unitate în tot cursul anului, de regulă, nu mai tîrziu de 1 decembrie al fiecărui an“, în scopul descongestionării lucrărilor de închidere anuală a gesturilor. Din prevederile pe care le-am amintit mai sus, rezultă în mod neîndoielnic că referirile la termenul de un an, au în vedere anul calendaristic (1 ianuarie — 31 decembrie) şi nu o perioadă de 365 zile dintre două inventarieri consecutive. Dispoziţiile legale nu prevăd deci obligativitatea unui interval de 12 luni între două inventarieri. Aceasta înseamnă că organul ierarhic superior poate organiza efectuarea inventarierii la unităţile economice subordonate la intervale mai mici (de pildă 1 iulie 1982 şi 1 martie 1983), sau mai mari (1 iulie 1982 şi 1 septembrie 1983). În ambele ipoteze procedeul este legal, dîndu-se satisfacţie cerinţelor normelor citate.

În conformitate cu prevederile pct. 120 din O.M.F. nr. 595/1980, în afara inventarierilor prevăzute la pct. 117—119, unităţile economice sînt obligate să efectueze inventarierea patrimoniului sau a unor elemente patrimoniale, şi în altele situaţii printre care citâm „ori de cîte ori intervine o predare-primire“ în gestiune. În cazul unei gestiuni la care conform dispoziţiilor legale inventarierea trebuie efectuată cel puţin o dată pe an, dacă după efectuarea acestei inventarieri a urmat schimbarea gestionarului pe bază de inventar de predare-primire, normele incidente în materia de faţă nu prevăd obligativitatea unei noi inventarieri anuale în cursul aceluiaşi an calendaristic.

În lipsa unei asemenea obligaţii, organul competent a dispune efectuarea inventarierii poate decide efectuarea unei noi inventarieri în acelaşi an calendaristic (indiferent de intervalul de timp scurs de la predarea-primirea gestiunii), după cum poate lua măsura ca în respectivul an calendaristic, la unitatea în cauză, să nu mai aibă loc o nouă inventariere în acelaşi an calendaristic. Decizia va fi determinată de elemente faptice, de comportarea noului gestionar, de existenţa sau inexistenţa unor eventuale sesizări, etc. Este de la sine înţeles însă că în cazul în care intervine fie după primirea-predarea gestiunii, fie după inventariere, una din situaţiile prevăzute de pct. — 120 din ordinul citat (de pildă, cînd există indicii că în gestiune sînt lipsuri sau plusuri; în cazul modificării preţurilor; cu prilejul comasării, diminuării sau desfiinţării unităţii sau subunităţii; ca urmare unor calamităţi; etc.), organul competent este obligat să dispună efectuarea unei noi inventarieri, indiferent de intervalul de timp scurs de la cea precedentă. Poate este util a menţiona aci că în urma modificărilor aduse Legii nr. 57/1974, prin Decretul nr. 335/1983, în anexa 3 pct. II se prevede că nu este cuprins în

acord golbal personalul operativ (inclusiv muncitorii) din unitățile comerciale pe timpul cît acestea se află în inventar planificat sau în cazul verificării gesturilor la cererea organelor de control sau de urmărire penală, fără a se putea depăși într-un an durata de 60 de ore.

J. COSTIN

Raporturi de muncă

Regimul juridic al tinerilor încadrați în muncă

Prin tineri, legislația muncii înțelege acele persoane care se încadrează în muncă și au vîrsta între 14—18 ani. Art. 7 din C. muncii și art. 7 din Legea nr. 24/1976 prevăd că persoanele care au împlinit vîrsta de 16 ani și nu urmează o formă de învățămînt, sînt obligate să se înscrie la direcțiile pentru probleme de muncă și ocrotire socială în a cărei rază domiciliază și să ceară repartizarea în muncă. Aceiași obligație revine și părinților sau reprezentanților legali ai acestora. Menționăm însă că art. 7 al. IV din Legea nr. 24/1976 exceptează de la această obligație țăranii care lucrează în gospodăriile individuale, meșteșugarii cu ateliere proprii, liberii profesioniști ce desfășoară activități autorizate și femeile care își îngrijesc copiii sau desfășoară activități în gospodăriile proprii. Deosebit de normele dreptului civil unde capacitatea deplină de exercițiu se dobîndește de către persoana fizică la vîrsta de 18 ani, în dreptul muncii capacitatea deplină de a încheia un contract de muncă se dobîndește la vîrsta de 16 ani (art. 7 C.m. și art. 10 din Decr. 31/1954). Dacă încadrarea tinerilor care au împlinit vîrsta de 16 ani nu comportă discuții suplimentare, pentru cei între 14—16 ani, se impun cîteva precizări. Art. 7 din C.m. prevede că încadrarea în munci temporare se poate face și de la vîrsta de 14 ani, iar în unitățile industriale de la vîrsta de 15 ani, cu încuviințarea părinților sau tutorilor, dar numai pentru munci potrivite cu dezvoltarea lor fizică, aptitudinile și cunoștințele lor. Așa fiind, capacitatea restrînsă a tinerilor sub 16 ani se întregește cu încuviințarea reprezentanților legali ai acestora.

Dacă avem în vedere și dispozițiile art. 98 din C. familiei, încuviințarea trebuie să fie dată de ambii părinți și expresă, afară de cazurile cînd unul din părinți nu își poate da acordul (este decăzut din drepturile părintești, este sub interdicție etc.). Același acord expres trebuie dat și de către persoanele care au în plasament familial sau li s-au încredințat spre creștere, minori în vîrstă de la 14—16 ani. Menționăm totuși situația de excepție a minorei căsătorite anterior împlinirii vîrstei de 16 ani, al cărei contract de muncă nu mai este condiționat de încuviințarea reprezentanților legali, dar căreia i se aplică în mod corespunzător prevederile art. 7 C.m. Pe cale de consecință, încheierea unui contract de muncă cu un tînăr între 14—16 ani fără încuviințarea reprezentanților legali ai acestuia, este lovit de nulitate absolută.

O altă prevedere obligatorie pentru unități este încadrarea în munci temporare a tinerilor între 14—16 ani. De altfel, situația contrară nu poate fi concepută avînd în vedere și prevederile art. 37 din Legea nr. 28/1978 — Legea educației și învățămîntului, conform căruia învățămîntul de 10 ani este obligatoriu și că de regulă absolvirea acestei trepte corespunde cu vîrsta de 16 ani. Așadar contractele de muncă ale acestor tineri sînt contracte pe durată determinată, ele putînd fi încheiate în cursul vacanțelor școlare și numai pentru activități conforme cu prevederile art. 7 C.m. În același timp, unitățile socialiste au obligația de a sprijini tinerii încadrați în muncă în vîrstă de 14—16 ani în vederea continuării învățămîntului obligatoriu, obligație conformă art. 8 al. II din Legea nr. 8/1978. În ceea ce privește situația tinerilor în vîrstă de 16 ani, de regulă, aceștia sînt absolvenți ai învățămîntului general obligatoriu de 10 ani, dar în situația de excepție a unui tînăr care nu a absolvit această formă de învățămînt, unitățile sînt obligate a-l sprijini efectiv în continuarea și absolvirea acestei forme de învățămînt (art. 7 C.m. și art. 8 L. 8/1978).

Grija față de tinerii încadrați în muncă se manifestă și printr-o serie de norme cu caracter de protecție. Astfel art. 5 al. III din H.C.M. 880/1965 prevede că „angajații în vîrstă de 14—18 ani, cu o vechime neîntreruptă în muncă de pînă la doi ani au dreptul în cazul incapacității temporare de muncă la ajutoare în cuantum de 60% din salariul tarifar lunar".

Conform art. 161 C.m. tinerii sub vîrsta de 18 ani nu pot fi repartizați la locuri de muncă cu condiții vătămătoare, grele sau periculoase și nu pot fi folosiți în muncă în timpul nopții. Ei nu pot fi folosiți în muncă nici peste durata legală a zilei de lucru, cu excepțiile prevăzute de lege. Durata legală a timpului de lucru al tinerilor între 14—16 ani este de 6 ore pe zi, fără ca prin aceasta să li se diminueze retribuția. În ceea ce privește concediul legal de odihnă pentru tinerii de pînă la 18 ani, durata acestuia este între 18—24 zile, diferențiat pe vîrstă, potrivit Legii nr. 26/1967, astfel : pînă la 16 ani — 24 zile lucrătoare ; 16—17 ani — 21 zile lucrătoare ; 17—18 ani — 18 zile lucrătoare.

De asemenea, conform art. 14 din Normele Republicane ed. 1981, se interzice folosirea tinerilor sub vîrsta de 16 ani la efectuarea operațiilor manuale de încărcare, descărcare și transport, iar a tinerilor sub vîrsta de 18 ani la asemenea operații cu materiale și produse periculoase (foarte toxice, explozive etc.). Greutatea care poate fi transportată de către tinerii între 16—18 ani pe o suprafață plană dreaptă, este de 20 kg. băieții și 12 kg. fetele.

Reglementare art. 7 C.m. 161, 162, 163 C.m. art. 5 din H.C.M. nr. 880/1965, Legea nr. 24/1976, Decr. 31/1954.

Mihai ROTARU

Legislația retribuirii muncii

CE ESTE PRODUCȚIA FIZICĂ ȘI CUM SE DETERMINA ?

Răspuns : Producția fizică în **industrie,** inclusiv la activitățile industriale din cadrul unităților economice din alte ramuri, precum și la activitatea industrială din cadrul unităților de construcții-montaj, reprezintă totalitatea produselor și serviciilor sau lucrărilor cu caracter industrial în structura prevăzută în plan fabricate de unitățile economice, care au fost recepționate cantitativ și calitativ, destinate livrării către alte unități, sectorului de investiții sau altor sectoare neindustriale din cadrul aceleiași unități, precum și consumului propriu în scop productiv. La determinarea gradului de îndeplinire a producției fizice planificate se vor avea în vedere toate sortimentele, atît cele nominalizate în planul național, cît și cele planificate de ministere, centrale industriale și întreprinderi, cu respectarea prevederilor din contractele încheiate, precum și stadiul fizic de executare al produselor cu ciclu lung de fabricație. Producția fizică planificată se consideră îndeplinită numai în situația în care s-au realizat integral toate sortimentele prevăzute în plan și cu prioritate a celor destinate exportului. Nerealizarea unui sortiment nu poate fi compensată cu realizarea peste plan, în afara prevederilor legii, a altui sortiment. De asemenea, la determinarea gradului de realizare a producției fizice planificate nu se iau în considerare : a) produsele care nu au asigurată desfacerea prin contracte la intern sau la export, precum și produsele aflate în stoc, fără respectarea prevederilor legale, cu excepția produselor obținute din prelucrarea materiilor prime perisabile, cu respectarea prevederilor legale ; b) produsele

respinse ca necorespunzătoare calitativ pînă la remedierea defectelor de fabricație și asigurarea desfacerii lor. La eliberarea fondului de retribuire, pentru producția fizică realizată se iau în considerare depășirile de plan numai la produsele la care, potrivit legii, se pot depăși sarcinile de plan, la cele destinate exportului, precum și la produsele care înlocuiesc importul, pe baza acordului beneficiarului de import. La celelalte produse, depășirea va fi luată în calcul numai pentru produsele la care există aprobarea prealabilă a biroului executiv al ministerului, comitetului executiv al consiliului popular județean și al municipiului București sau centralei industriale cu privire la introducerea în fabricație și dacă au desfacerea asigurată. (D. nr. 336/1983, anexa nr. 1 pct. 1—5 și N.L., pct. 17—20).

Indicatorul **producția fizică agricolă** cuprinde întreaga producție fizică agricolă destinată livrării în afara unității, industrializării în subunitățile proprii, consumului intern (furaje și semințe) și constituirii rezervelor de producție, precum și sporul de creștere în greutate vie la animalele tinere și la îngrășat cuprins în producția animală nedeterminată. Acest spor se calculează pe specii de animale și categorii de vîrstă ca diferență între stocul de la începutul și finele anului, din care se scad cumpărările de animale din afara unității (la greutatea de cumpărare). Se precizează că, producția fizică agricolă realizată se recalculează la indicii de calitate prevăzuți în plan. La stabilirea gradului de realizare a producției fizice agricole se iau în calcul depășirile de plan la toate produsele. La determinarea gradului de realizare a planului producției fizice și a planului producției marfă se va ține seama de pierderile provocate de calamitățile naturale, stabilite de organele competente în condițiile prevăzute de art. 9 din D. 336/1983. În acest scop, în funcție de pierderile cantitative de producție, stabilite în condițiile H.C.M. nr. 122/1974, la unitățile de producție agricolă de stat, respectiv de pierderile determinate de ADAS în condițiile D. nr. 471/1971, la unitățile agricole cooperatiste pe seama factorilor de risc asigurați, producția fizică și marfă se va influența, după cum urmează : a) producția fizică agricolă realizată se majorează cu : — manopera corespunzătoare lucrărilor efectiv executate pînă la data calamitării, în cazul calamităților care necesită reînsămînțarea cu alte culturi : — manopera aferentă lucrărilor de completare a culturilor compromise sau reînsămînțării cu aceeași cultură ; — manopera aferentă cantităților de produse pierdute la culturile compromise care datorită vegetației avansate nu au mai putut fi reînsămînțate, precum și cea aferentă pierderilor de producție la vii, hamei, livezi, arbuști fructiferi, căpșuni, culturi perene ; — manopera aferentă animalelor și păsărilor moarte datorită unor epizootii recunoscute de lege. b) producția marfă agricolă realizată, se majorează cu : — contravaloarea produselor vegetale pierdute la culturile compromise, care datorită vegetației avansate nu au mai putut fi reînsămînțate, precum și produsele pierdute de la livezi, vii, hamei, arbuști fructiferi, căpșuni și culturi perene, în măsura în care au fost prevăzute în planul producției marfă, evaluate la prețurile legale de producție ; — diferența nerealizată față de suma cuprinsă în planul producției marfă, ca urmare a reînsămînțării cu alte culturi a unor suprafețe calamitate și care nu se compensează prin livrarea producției obținută din culturile reînsămînțate ; — valoarea producției pierdute ca urmare a pierderilor de animale și sacrificărilor de necesitate, în condițiile prevăzute de H.C.M. nr. 122/1974. În măsura în care pierderile de producție agricolă din calamități naturale influențează și realizarea producției marfă industrială a unității agricole respective, aceasta va fi majorată în mod corespunzător. (D. nr. 336/1983, anexa nr. 1 pct. 6—7 și N.L., pct. 21).

La unitățile de **construcții-montaj** care execută lucrări în antrepriză, producția fizică cuprinde întreaga producție de construcții-montaj exprimată în obiecte, categorii de lucrări sau alte unități fizice, realizată de o unitate într-o perioadă de timp determinată. La determinarea gradului de realizare a producției fizice de construcții-montaj, pentru calcularea și eliberarea fondului de retribuire, nu se vor lua în considerare : a) lucrările executate la obiective de investiții neprevăzute în plan sau neadmise la finanțare sau creditare, potrivit legii ; b) lucrările executate peste prevederile din documentațiile tehnico-economice aprobate sau peste prevederile anuale de plan în cazul în care nu s-au obținut aprobările legale, precum și lucrările executate necorespunzător calitativ, respinse de beneficiari pe baza proceselor-verbale de recepție, ori constatate de organele de control, pînă la remedierea lor. La eliberarea fondului de retribuire pentru producția fizică realizată, se iau în considerare depășirile de plan numai la lucrările fizice care se încadrează în documentația legal aprobată și în prevederile anuale de plan a obiectivelor de investiții. (D. nr. 336/1983, anexa nr. 1 pct. 8—9 și N.L., pct. 22).

În ramura **transporturi**, producția fizică exprimată prin veniturile brute tarifare, reprezintă volumul prestațiilor de transport și a celor legate nemijlocit de acestea, efectuate într-o unitate de timp, pentru unitățile socialiste, populație sau beneficiari externi și se determină în conformitate cu normele metodologice elaborate de către Direcția Centrală de Statistică. (D. nr. 336/1983, anexa nr. 1 pct. 10 și N.L., pct. 23).

Gradul de realizare a producției fizice planificate pentru calcularea și eliberarea fondului de retribuire se determină prin raportarea consumului de manoperă pentru întreaga producție fizică realizată, la consumul de manoperă aferent producției fizice planificate. Manopera planificată și cea realizată se determină pe baza manoperei și tarifelor de manoperă pe unitate de produs (bucăți, tone mp, mc etc.), sau lucrare ce cuprinde manopera directă cît și manopera pentru muncitorii care lucrează după norme de personal sau deservire, precum și manopera pentru maiștri, ingineri, tehnicieni și celelalte categorii de personal, inclusiv pentru personalul din conducerea unității, necesare executării produsului sau lucrării, tarif ce se determină potrivit normelor tehnice cu caracter metodologic de aplicare a acordului global, elaborate de ministere cu avizul organelor de sinteză. Producția fizică planificată cît și cea realizată se determină prin înmulțirea tarifului planificat de manoperă pe unitate de produs sau lucrare, cu cantitățile prevăzute în plan și cu cele realizate în condițiile decretului. Se menționează că tarifele de manoperă pe unitate de produs se determină de fiecare unitate economică la începutul perioadei de plan, iar în cazul în care unele produse se exprimă în două sau mai multe unități de măsură fizice, tariful se va stabili la acea unitate de măsură care exprimă valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, reducerea consumurilor, precum și satisfacerea cerințelor beneficiarilor. (D. nr. 336/1983, art. 6 și N.L. pct. 24).

Situația privind determinarea gradului de realizare a producției fizice exprimată prin consum de manoperă, întocmită conform modelului din anexa nr. 8, se prezintă la bancă odată cu declarația pentru eliberarea retribuțiilor. (N.L., pct. 24 alin. ultim).

În legătură cu asigurarea desfacerii producției realizate ce se ia în calcul la determinarea gradului de realizare a producției fizice și valorii producției nete, se precizează următoarele : a) se consideră că un produs are asigurată desfacerea dacă a fost fabricat în perioada de raportare pe bază de contracte sau comenzi ferme, cu termene de livrare pînă la finele trimestrului în curs ; b) pot fi luate în considerare și produsele executate în baza comenzilor și contractelor cu termen de livrare în perioada imediat următoare, ținîndu-se seama de timpul necesar pregătirii operațiunilor de livrare (ambalare, întocmirea documentelor de livrare etc.) ; c) pot fi luate în considerare produsele executate în avans cu termen de livrare în perioadele următoare celor de plan pe baza aprobărilor organelor competente și cele destinate exportului, pentru care există contracte cu beneficarii externi. Produsele finite fără contracte la data producerii lor, executate și creditate pe bază de aprobări speciale, pot fi luate în considerare la calcularea fondului de retribuire, dar nu mai mult decît pe perioada

de creditare şi fără a depăşi perioada anului de plan. Întrucît calcularea fondului de retribuire se face lunar, cumulat de la începutul anului, produsele fără desfacere vor fi excluse pe perioada pînă la asigurarea desfacerii sau valorificării lor, fără a depăşi anul de plan. (N.L., pct. 29).

CUM SE DEFALCĂ FONDUL DE RETRIBUIRE PLANIFICAT LA UNITĂŢILE CARE APLICĂ FORMA DE RETRIBUIRE ÎN ACORD GLOBAL SAU ALTE FORME DE RETRIBUIRE SPECIFICE?

Răspuns : Defalcarea fondului de retribuire, primit de organul tutelar, pe structura prevăzută în decret, se face de fiecare unitate economică cu încadrarea în corelaţiile stabilite prin plan. (D. nr. 336/1983, art. 4 alin. 2). Defalcarea fondului de retribuire se face trimestrial, cu repartizarea pe luni, prin planul de muncă şi retribuire întocmit conform anexei nr. 1 la norme, pe care unităţile sînt obligate să-l depună, înainte de începerea fiecărui trimestru, la unitatea bancară finanţatoare. Odată cu planul, unităţile economice vor prezenta unităţii bancare şi fundamentarea fondului de retribuire planificat la nivelul celui primit de la organul tutelar. (N.L., pct. 2)

Din fondul de retribuire planificat total se defalcă următoarele sume destinate pentru plata : a) compensaţiilor pentru majorarea preţurilor la produsele agroalimentare prevăzute în D. nr. 46/1982 ; b) premiile pentru realizări deosebite de pînă la 2% (calculate asupra fondului de retribuire planificat rămas după deducerea sumelor stabilite pentru plata compensaţiilor prevăzute de D. nr. 46/1982) ; într-o sumă globală, a sporului pentru vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate, sporurile pentru muncă în condiţii deosebite (spor pentru condiţii nocive, periculoase şi grele), sporului de noapte, sporului de şantier, a indemnizaţiilor aferente condiţiilor de odihnă şi altor drepturi care se acordă în funcţie de retribuţia tarifară independent de realizarea indicatorilor sau sarcinilor, cu excepţia sporului pentru ore suplimentare. Potrivit art. 13 din D. nr. 336/1983, fondurile enumerate anterior, la lit. a, b şi c, nu se iau în considerarre la calcularea fondului de retribuire în raport cu gradul de realizare a indicatorilor. (ibid., pct. 4).

Fondul rămas după deducerea din fondul total a sumelor menţionate anterior, la pct. 4, se vor defalca, în continuare, de unităţile economice din ramurile industrie, agricultura de stat şi construcţii-montaj, pe următoarele categorii de personal : a) pentru personalul muncitor retribuit în acord, exclusiv personalul din conducerea unităţii ; b) pentru personalul din conducerea unităţii (întreprindere, fabrică sau uzină, grup de şantiere) şi pentru personalul care, potrivit art. 16 din D. nr. 335/1983, nu este cuprins în acord. La unităţile economice care au mai multe activităţi (industrie, circulaţia mărfurilor, transporturi, construcţii-montaj, gospodărie de locuinţe etc.), fondul de retribuire aferent personalului din conducere şi cel din compartimentele funcţionale ce deservesc toate activităţile, se va include, în vederea calculării lui în raport cu gradul de realizare a indicatorilor stabiliţi, în fondul de retribuire al activităţii la care au fost cuprinşi în plan. La unităţile comerciale şi de turism, la care se planifică indicatorul nivelul fondului de retribuire la 1000 lei desfacere, inclusiv prestări de servicii, se va proceda similar ca şi la activităţile enumerate anterior, prin stabilirea nivelului pentru calculare după deducerea din fondul total a sumelor menţionate la pct. 4 din norme. (ibid., pct. 5).

Fondul de retribuire pentru calculatoare (rămas după deducerea din fondul total a sumelor menţionate la pct. 4 din norme), care se înscrie în planul de muncă şi retribuire (anexa nr. 1 la norme) la poz. 8, reprezintă sumele necesare pentru retribuirea în acord global sau în alte forme de retribuire specifice, determinate pe baza tarifelor pe unitatea de produs sau lucrare, elaborate pe baza manoperei stabilite prin norme şi normative pentru executarea fiecărui sortiment, subansamblu, piesă, reper, pentru toate categoriile de personal (muncitorii, maiştrii, inginerii, tehnicienii şi celelalte categorii de personal, inclusiv personalul de conducere din întreprinderi, fabrici, uzine, secţii, ateliere, brigăzi, şantiere, loturi, ferme, echipe sau altele asemenea, precum şi personalul indirect productiv : personalul muncitor din activităţile de reparaţii şi întreţinere, sculării, transport intern, depozite, din compartimentele funcţionale şi din alte sectoare de activitate), potrivit nivelului organizatoric la care se încheie contractul de acord global. (D. nr. 335/1983, art. 3 alin. 2 şi 3, şi art. 4 alin. 3). Suma destinată retribuirii (împreună cu sarcina cantitativă de producţie) prevăzută în contractul de acord global încheiat de întreprindere la nivelurile stabilite prin plan se defalcă în mod corespunzător pe subunităţi, pînă la formaţiile de lucru sau echipe de muncitori (ibid., art. 4 alin. 4).

N. TRIFAN

Agenda consiliilor populare

Autorizaţia de înstrăinare a construcţiei

Unul din instrumentele prin care comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare asigură aplicarea dispoziţiilor legale în domeniul sistematizării, a prevederilor Programului naţional de sistematizare a teritoriului şi localităţilor urbane şi rurale, ale programelor locale, precum şi respectarea disciplinei în activitatea de sistematizare, îl constituie dreptul acestor organe de a acorda autorizaţii de înstrăinare a construcţiilor.

In acest sens, potrivit art. 11 din Decretul nr. 144/1958 şi art. 31 din Legea nr. 58/1974, înstrăinarea construcţiilor este permisă cu condiţia autorizării prealabile date de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare municipale, orăşeneşti şi comunale şi a încheierii contractului prin înscris autentic.

Prin înstrăinare urmează să se înţeleagă nu numai vinzarea-cumpărarea, ci şi orice altă convenţie — schimbul, donaţia, renta viageră sau întreţinerea — care are drept consecinţă ieşirea construcţiei din patrimoniul unei persoane şi intrarea ei în patrimoniul altei persoane.

Competent să elibereze autorizaţia de înstrăinare este comitetul sau biroul executiv al consiliului popular al localităţii unde se află construcţia. Deşi competenţa respectivă nu este prevăzută în mod expres, aceasta rezultă din dispoziţiile legale. Astfel, conform art. 31 din Legea nr. 58/1974, autorizarea se dă, după caz, de către comitetele executive ale consiliilor populare comunale, orăşeneşti şi municipale, cu respectarea normelor de sistematizare. Tot astfel, potrivit art. 13, lit. b din Decretul nr. 144/1958 „autorizaţia prevăzută la art. 11 va fi eliberată de comitetele executive ale consiliilor populare orăşeneşti, care au secţiuni de arhitectură şi sistematizare, pentru terenurile situate pe teritoriul oraşelor respective şi al extravilanului lor". Acest text însă a fost modificat prin Legea nr. 58/1974, care a extins obligativitatea autorizaţiei de înstrăinare pentru toate localităţile şi a interzis (ca şi Legea nr. 59/1974) dobîndirea terenurilor prin acte între vii. În consecinţă, textul, sub influenţa şi a altor prevederi legale, ar trebui citit : „autorizaţia prevăzută de art. 11 va fi eliberată de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare municipale, orăşeneşti şi comunale pentru construcţiile situate pe teritoriul localităţilor respective". De aceea, propunem, de lege ferenda, ca acest text să fie modificat, avînd formularea de mai sus.

Pot solicita eliberarea autorizaţiei, atît proprietarul construcţiei, cît şi persoana care doreşte să cumpere. (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 696/1973, în C.D. 1973, p. 126—127).

Autorizaţia de înstrăinare constituie o modalitate de exercitare a unui drept de control din partea consiliului popular nu numai cu privire la respectarea regulilor de sistematizare, ci şi cu privire la persoana ce voieşte să în-

străineze şi la cea care doreşte să cumpere. (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 338/1973, în R.R.D. nr. 10/1973, p. 169).

În privinţa vînzătorului, este necesar ca acesta să fie proprietarul construcţiei. De asemenea, urmează să se verifice dacă vînzătorul nu are două locuinţe, din care una trecută în proprietatea statului întrucît nu a fost înstrăinată în termenul prevăzut de lege (art. 5 şi 56 din Legea nr. 4/1973). Mai trebuie verificat dacă vînzătorul nu a făcut cerere de plecare definitivă din ţară, cînd vînzarea se poate face numai către stat, conform Decretului nr. 223/1974.

Cu privire la cumpărător urmează să se verifice, la fel, dacă nu cumpără în scop de revînzare. Iar dacă mai are o locuinţă în proprietate, cumpărarea celei de-a doua trebuie să fie justificată de un interes legitim (adică, aceasta este impusă de nevoile familiei sale, se mută cu serviciul în localitatea unde doreşte să cumpere etc.). În situaţia în care nu se justifică un atare interes nu poate fi acordată autorizaţia (evident, în vederea vînzării către acea persoană). Chiar dacă aceasta s-ar elibera, totuşi, contractul de vînzare-cumpărare care s-ar încheia, ar fi lovit de nulitate absolută. (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 581/1972, cit. de I. Mihuţă, în Probleme de drept din practica Trib. Suprem, în R.R.D. nr. 12/1973, p. 115). Autorizaţia poate fi eliberată şi unei persoane cu domiciliul în altă localitate decît cea în care se află construcţia, deoarece ea are posibilitatea să obţină schimbarea domiciliului (Trib. Suprem, în comp. prev. de art. 39, al. 2 şi 3 din Legea de organizare judecătorească, dec. nr. 44/1979, în R.R.D. nr. 4/1980, p. 63). În schimb, dacă locuinţa este situată într-un oraş declarat de lege oraş mare, cumpărătorul trebuie să aibă domiciliul sau să dovedească dreptul de a-şi stabili domiciliul în acea localitate în conformitate cu prevederile Decretului nr. 68/1976. (Prof. dr. Francisc Deak, în Drept civil, Contractele speciale, Dreptul de autor, Dreptul de moştenire, Universitatea din Buc., 1983, p. 54). De asemenea, ar trebui controlat dacă cumpărătorul nu se încadrează în categoriile de persoane care potrivit Decretului nr. 189/1977 nu pot dobîndi imobile sau alte bunuri de valoare de la persoane fizice. Se justifică verificarea cumpărătorului întrucît, aşa cum s-a stabilit, contractul de vînzare-cumpărare nu este valabil dacă dobînditorul nu este cel indicat în autorizaţia de înstrăinare. (Trib. Suprem, s. civ. dec. nr. 338/1973, cit., dec. nr. 24/1972, în C.D. 1972, p. 102).

În conformitate cu prevederile art. 15 al. 1 din Decretul nr. 144/1958, cererea pentru eliberarea autorizaţiei, avînd întreaga documentaţie legală (actul de proprietate, planul de situaţie a construcţiei şi a terenului, certificatul cu valoare de asigurare a acesteia etc.) se va rezolva în cel mult 15 zile de la înregistrarea ei.

Eliberarea autorizaţiei nu este un act lăsat la libera apreciere a organului administraţiei de stat, refuzarea fiind posibilă numai justificat — şi deci motivat — adică atunci cînd acest organ constată că înstrăinarea ar contraveni regulilor de sistematizare, sau ar încălca prevederile legale. (Trib. jud. Satu Mare, dec. civ. nr. 444/1971, în R.R.D. nr. 6/1972, p. 162). Prin urmare, în situaţia în care nu există motive pentru refuz, organul administrativ este obligat să elibereze autorizaţia. Un refuz nejustificat s-ar traduce într-o măsură de indisponibilizare, pe cale administrativă şi fără temei legal, a unor bunuri proprietate personală, la stirbirea unui atribut esenţial al acestui drept garantat de Constituţie. (Marcu Manase, În legătură cu autorizaţia administrativă pentru înstrăinări imobiliare, în R.R.D. nr. 4/1973, p. 69).

În caz de refuz nejustificat, persoana solicitantă poate să se adreseze instanţei judecătoreşti, în baza Legii nr. 1/1967, pentru ca aceasta să hotărască dacă refuzul este sau nu justificat. S-a statuat că refuzul organului administraţiei de stat de a elibera autorizaţia de înstrăinare nu este un act administrativ de planificare şi ca atare, aceasta nu este exceptat de la controlul jurisdicţional al actelor administrative. (Trib. Suprem, în comp. prev. de art. 39 al. 2 şi 3 din Legea de organizare judecătorească, dec. nr. 54/1979, în C.D., 1979, p. 298). Dar, nimic nu poate împiedica partea nemulţumită să se adreseze şi organului superior celui care a refuzat eliberarea autorizaţiei (deci, comitetului executiv al consiliului popular judeţean sau al municipiului Bucureşti).

Autorizaţia trebuie să fie neechivocă, clară şi fermă. (Trib. Suprem, s. civ. dec. nr. 13/1975, în C.D. 1975, p. 68 ; dec. nr. 796/1974, în C.D. 1974, p. 93, dec. nr. 1216/1971, în C.D. 1971, p. 50 ; dec. nr. 296/1970, în C.D. 1970, p. 104). De fapt, ea este materializată, în practică, într-un înscris special, imprimat, tipizat.

Conţinutul autorizaţiei nu este reglementat expres de dispoziţiile legale. Pornind de la prevederile punctului 7 din Instrucţiunile cu privire la modul şi condiţiile de eliberare a autorizaţiilor de preluare şi împărţeală a terenurilor agricole dobîndite prin moştenire, aprobate prin Ordinul M.A.I.A. nr. 11/1975 şi avînd în vedere cele subliniate mai sus, socotim că autorizaţia de înstrăinare a construcţiei urmează să cuprindă :

— numele, prenumele şi domiciliul vînzătorului ;

— numele, prenumele, domiciliul, profesia şi locul de muncă al cumpărătorului (şi al soţului său), menţionîndu-se dacă mai deţine sau nu o locuinţă ;

— descrierea construcţiei şi indicarea vecinătăţilor ;

— descrierea terenului pe care este amplasată construcţia (cine este proprietar, suprafaţa, categoria de folosinţă etc.) şi atunci cînd aparţine vînzătorului, precizarea că prin înstrăinare acesta trece în proprietatea statului, urmînd ca dobînditorul construcţiei să primească în folosinţă, pe durata existenţei construcţiei, terenul necesar ;

— menţionarea prevederilor schiţei de sistematizare ale zonei în care se află construcţia (este sau nu în perimetrul construibil, regimul de înălţime etc.) ;

— precizarea termenului de valabilitate a autorizaţiei ;

— menţiunea că s-a achitat taxa legală pentru obţinerea acesteia.

Potrivit art. 15 al. 3 şi 4 din Decretul nr. 144/1958, autorizaţia de înstrăinare este valabilă timp de 6 luni de la eliberare. În cazul în care titularul ei a fost împiedicat din motive de forţă majoră de a-şi valorifica în acest termen autorizaţia obţinută şi dacă toate condiţiile iniţial considerate nu au suferit nici o schimbare, organul care a eliberat-o poate acorda o prelungire a valabilităţii sale, curgînd de la data de la care a încetat împiedicarea, cu încă cel mult 6 luni.

Conform art. 27 din Decretul nr. 425/1981, taxa de eliberare a autorizaţiei este diferenţiată, în cuantum de la 200 la 600 lei, în funcţie de valoarea la care se face asigurarea prin efectul legii a construcţiei ce se înstrăinează (pct. 1 şi 9). Potrivit prevederilor pct. 13 din Ordinul M.P. nr. 48/1982, în cazul imobilelor proprietate indiviză, taxa pentru eliberarea autorizaţiei de înstrăinare se calculează la valoarea de asigurare ce constituie cota indiviză a fiecărui coproprietar.

Autorizaţia administrativă de înstrăinare a construcţiei, fiind emisă de organe ale administraţiei de stat, este un act administrativ. De altfel, în acest sens este atît literatura juridică, cît şi practica instanţei supreme. Ca orice act administrativ, ea este supusă regimului juridic administrativ. Dar, deşi actul administrativ este, în principiu, revocabil, autorizaţia de înstrăinare a construcţiei nu poate fi revocată după încheierea contractului de vînzare-cumpărare în formă autentică, întrucît actul administrativ este dublat de un raport juridic civil, caracterizat prin irevocabilitate, cu excepţia obţinerii ei prin fraudă sau eroare, situaţie ce trebuie dovedită. (Trib. Suprem, s. civ. dec. 125/1981, în R.R.D. nr. 9/1981, p. 62).

Alexandru TICLEA

Fişier legislativ—contravenţii

CONTRAVENŢIILE LA NORMELE LEGALE PRIVIND FORMULARELE CU REGIM SPECIAL

Reglementare : H.C.M. nr. 1533/1973.

1. Contravenţia : Nejustificarea formularelor cu regim special primite spre gestionare sau pentru a fi folosite, precum şi neevidenţierea corectă a acestora. **Sancţiunea :** Amendă 200—800 lei. (Art. 7 alin. 1).

Reglementări specifice

1. Contravenţiile se constată şi sancţiunile se aplică de către persoanele împuternicite de conducătorul unităţii să efectueze verificarea modului de gestionare, folosire şi evidenţă a formularelor cu regim special, precum şi de către organele de control financiar sau bancar. (Art. 7 alin. 2).

2. Contravenţiilor la aceste norme le sînt aplicabile dispoziţiile Legii nr. 32/1968. (Art. 7 alin. 3).

Notă : În baza prevederilor art. 4 din H.C.M. nr. 1533/1973, M.F. şi D.C.S. au emis Normele metodologice nr. 1520 din 10 decembrie 1973 privind gestionarea, folosirea şi evidenţa formularelor cu regim special, publicate în B. Of. nr. 108/1974.

N. T.

Practică judecătorească

● CALCULAREA PREJUDICIILOR SUFERITE DE O UNITATE PRIN CASAREA ÎNAINTE DE TERMEN A UNUI FOND FIX

O recentă decizie a secţiei civile a Tribunalului Suprem — decizia nr. 678/1982 — aduce utile şi importante precizări nu numai cu privire la întinderea reparării prejudiciului în cadrul răspunderii civile, ci şi legat de perioada de timp ce se ia în calcul la stabilirea pagubei. În speţă, fondul fix reprezenta un autoturism casat înainte de expirarea duratei de serviciu, ca urmare a unei accidentări cauzată prin infracţiune. Instanţa supremă a decis că paguba suferit de unitatea socialistă deţinătoare a autoturismului, cuprinde atît valoarea fondului fix la data accidentării (scăzîndu-se uzura), cît şi folosul de care a fost lipsită, datorită casării înainte de termen, deci a scoaterii din uz a autovehiculului respectiv. S-a mai precizat că valoarea lipsei de folosinţă trebuie calculată pe perioada de la data accidentului pînă la data expirării duratei de serviciu normate a autoturismului. În acest mod s-a făcut aplicarea corectă a principiului reparării integrale a pagubei în cadrul răspunderii civile. Este de adăugat că nu aceasta ar fi fost soluţia legală dacă fapta cauzatoare de prejudicii nu constituia infracţiune. Fapta ilicită săvîrşită în legătură cu munca atrage răspunderea materială a autorului, acesta fiind răspunzător numai pentru paguba efectivă, nu şi pentru foloasele nerealizate.

● MODIFICAREA CONTRACTULUI DE MUNCĂ

Prin decizia secţiei civile nr. 131/1982 a Tribunalului Suprem s-au adus unele precizări şi s-a făcut o utilă distincţie privind legalitatea sau nelegalitatea modificării contractului de muncă. S-a precizat că, în principiu, unitatea nu poate trece în mod definitiv în altă muncă o persoană încadrată, fără consimţămîntul acesteia. Cînd însă schimbarea este justificată de o mai bună organizare a muncii, iar interesele celui în cauză privind retribuţia şi corespunderea (pregătirea) profesională nu sînt atinse, trecerea acestuia în altă muncă corespunzătoare este justificată. În considerentele deciziei se arată că în cazul în care modificarea contractului se referă şi la retribuţie, măsura luată de unitate este nelegală.

● DESPĂGUBIRI PENTRU DESFACEREA DISCIPLINARĂ A CONTRACTULUI DE MUNCĂ ÎN CAZUL CULPEI CONCURENTE

Prin decizia nr. 21/1982 pronunţată de Tribunalul Suprem în compunerea prevăzută în art. 39 alin. 2 şi 3 din Legea nr. 58/1968 s-a concretizat o nouă linie de gîndire în materia despăgubirilor datorate de unitate în cazul în care desfacerea disciplinară a contractului de muncă a fost înlocuită de instanţă cu o altă sancţiune mai uşoară. S-a decis că în situaţia dată, pot coexista două culpe concurente : culpa persoanei căreia i s-a desfăcut contractul de muncă — reintegrată ulterior în funcţie ca urmare a înlocuirii sancţiunii iniţiale cu o alta mai uşoară — concretizată în abaterile săvîrşite, şi culpa unităţii, constînd în aprecierea greşită a gravităţii abaterilor, aplicînd o sancţiune mai severă decît cea care ar fi trebuit aplicată. Într-o astfel de situaţie, unitatea nu poate fi ţinută la plata integrală a despăgubirii, ci numai la o parte din aceasta, corespunzătoare culpei sale.

● CALCULAREA TERMENULUI PENTRU DESFACEREA CONTRACTULUI DE MUNCĂ ÎN CAZ DE NECORESPUNDERE PROFESIONALĂ

Este cunoscut că în baza art. 130 alin. 3 din Codul muncii, contractul de muncă poate fi desfăcut pentru necorespundere profesională (în temeiul art. 130 alin. 1 lit. e din cod), în termen de cel mult o lună de la constatarea, de către conducătorul unităţii, a împrejurării care constituie motivul desfacerii. Prin decizia nr. 289/1982 a secţiei civile a Trib. Suprem s-a decis că termenul fixat de lege curge zi de zi, deoarece necorespunderea profesională are caracter continuu.

● RĂSPUNDEREA PENTRU PAGUBELE PRODUSE UNITĂŢII DE PERSOANELE CONDAMNATE LA MUNCĂ CORECŢIONALĂ

Trib. Suprem prin decizia nr. 1563/1982 a secţiei civile a decis că persoanele în cauză au o răspundere materială. Pentru a ajunge la această concluzie prin decizie se reţine că art. 86[4] Cod pen. prevede că cel în cauză este obligat să îndeplinească în timpul prestării muncii toate îndatoririle persoanelor încadrate în muncă şi are drepturile ce revin acestora, cu unele limitări, printre care nu figurează şi aceea referitoare la răspunderea materială pentru pagubele cauzate unităţii. Întrucît răspunderea materială constituie o îndatorire dar şi un beneficiu de la care persoanele respective nu au fost înlăturate de art. 86[4] Cod pen., s-a conchis că cei în cauză răspund material, adică limitat la valoarea efectivă a pagubei.

● CONTRACTELE DE MUNCĂ ÎNCHEIATE DE C.A.P. CU MUNCITORI CARE NU FAC PARTE DIN PERSONALUL PROPRIU

În conformitate cu reglementările în vigoare în cadrul cooperativelor agricole de producţie prestează munca, alături de membrii C.A.P. şi de persoanele T.E.S.A. şi alte persoane. Contractele încheiate de C.A.P. cu cei în cauză sînt contracte de muncă, iar nu contracte de prestări de servicii. Prin consecinţă, secţia civilă a Trib. Suprem prin decizia nr. 481/1982 a considerat că litigiile dintre aceste persoane şi C.A.P. sînt litigii de muncă, şi deci, instanţa trebuie să se constituie în complet cu doi asesori populari. Decizia sus amintită reprezintă un criteriu şi pentru soluţionarea litigiilor de muncă dintre aceste persoane şi C.A.P. de către comisiile de judecată. Ele vor soluţiona litigiul în complet de 5 membrii potrivit prevederilor art. 7 din Legea nr. 59/1968.

C. J.

FABRICA DE UTILAJE PIESE DE SCHIMB
— BUCUREȘTI —
Str. Veseliei nr. 5 sector 5
— Codul 762127 —

— Arzător AMAL 1250 — buc. 1
— idem AMAG 200 buc. 4
— Rulmenți seria 1307 K buc. 330
— idem 2216 buc. 80
— 6214 buc. 72
— 1222 buc. 81
— 1315 buc. 151
— 1316 buc. 260
— 1322 buc. 7
— 1320 K buc. 8
— 2205 buc. 32
— 2322 K buc. 4
— 2220 K buc. 9
— Bucși rulmenți H.206 buc. 350
— idem H.312 buc. 300
— H.317 buc. 200
— H.310 buc. 300
— H.308 buc. 200
— H.307 buc. 100
— H.305 buc. 70
— H.306 buc. 100
— H. 211 buc. 100
— H. 2322 buc. 30
— H. 322 buc. 48
— Soclu siguranță 63 A buc. 2200
— Releu TSA 10—6 A buc. 220
— Bobine BWA 250 buc. 50
— Bobine BWA 400 buc. 35
— Buton pătrat comandă buc. 109
— Buton ciupercă buc. 35
— idem reținere buc. 45
— idem buc. 124
— Limitator cod 4486 buc. 6
— Ventilator V.426 Q.5000 H.100—3×1500 buc. 6
— idem 432 Q.2000 H.283—3×3000 buc. 9
— idem V.454 Q.3500 — 13×13000 buc .1
— Tablou semnalizare FTA 1872 buc. 3
— Bare aluminiu ∅ 30 kg. 167
— Bare hexagon alamă 14+12+19 kg. 53
— Bare aluminiu 40×25 kg. 188
— idem 40×20 kg. 333
— Tablă inox 18 mm kg. 1253
— Țeavă inox. 32×2,5 mm ml. 46
— Vopsea ulei/gri kg. 250
— Ventil electromagnetic buc. 18
— Cot 90° 2 1"2 buc. 174
— Limitator cod 4473 buc. 3
— idem 4470 buc. 5
— Microîntrerupător cod 5905 buc. 527
— Patroane AEG 500 A buc. 35
— idem AEF 630 A buc. 26
— Releu TSA 10—2,4 A buc. 106
— Releu curent 10 A buc. 22
— Soclu LF 100 A buc. 188
— Pietre polizor 500×63×203 buc. 56
— idem 500×50×203 buc. 23
— Semering 100×125×12 buc. 75
— idem 38×54×10 buc. 280
— Rulmenți sr. 22310 buc. 27
— idem 22222 K buc. 55
— idem sr. 30205 buc. 43
— Motor electric cu talpă 0,75×1500 buc. 4
— idem 2,2×750 buc. 1
— idem 11×1000 buc. 1
— idem 0,75×1000 buc. 12
— idem 0,4/0,8×750×1500 buc. 3
— idem 0,3×1500 buc. 1
— idem 0,75×3000 buc. 2
— idem 0,37×1000 buc. 4
— idem 0,55×1000 buc. 10
— Reductor RV 13/25—0,75×1500 buc. 5
— idem RV. 17/25—1,5×1500 buc. 3
— Reductor RSO 2 1/50 buc. 1
— idem RSO 3 1/25 buc. 1

INTREPRINDEREA MECANICA VASLUI
Strada Metalurgiei nr. 4
Tel. 983/13.570

OȚEL LAT INOX

— Oțel lat 16×10 W 3355 tone 0,1
— idem 25×5 W 3355 tone 0,5
— idem 30×5 W 4571 tone 0,4
— idem 30×5 W 4571 tone 0,4
— idem 35×5 W 4571 tone 1,6
— idem 40×6 W 4571 tone 0,5
— idem tone 0,1
— idem tone 0,2
— idem 45×6 W 4571 tone 1,0

HEXAGON
— H. 10 W 4571 tone 0,4
— H.10 W 4571 tone 0,6
— H.24 W 4571 tone 0,3

MOTOARE ELECTRICE
GABARIT 63—80
— MAR 0,06/1500 220 V buc. 71
— ASI 0,25/1500 2/3 B.3 buc. 423
— ASI 0,37/1500 2/3 B.3 buc. 8
— ASI 0,38/750 2/3 B.3 buc. 30
— ASI 0,37/1000 2/3 B.3 buc. 10
— ASI 0,37/1500 2/3 B.3 buc. 4
— ASI 0,55/1000 2/3 B.3 buc. 16
— ASFM 0,63/1500 2/3 B.3 buc. 3

GABARIT 90—132
— ASI 1,1/750 2/3 B.3 buc. 15
— ASI 1,1/1400 2/3 B.5 buc. 26
— ASI 1,5/1000 2/3 B.3 buc. 95
— ASI 2,2/1500 2/3 B.3 buc. 150
— ASI 2,2/1000 2/3 B.5 buc. 30
— ASI 4/750 2/3 B.3 buc. 25
— ASFM 5/1500 buc. 4
— ASI 5,5/1500 2/3 B.3 buc. 635

GABARIT 160—200
— ASI 11/750 B.3 buc. 20
— ASI 11/1500 3/6 B.5 buc. 50
— ASI 11/7,5×750/1000 buc. 1

GABARIT I.M.E. București
— ASA 0,37/1000 2/3 B.3 buc. 16
— ASA 0,55/1000 buc. 3
— LDE MUF 16,17/3000 buc. 105
— CO 16/2500 B.3 UP 20 buc. 3

MOTOREDUCTOARE
— 2.NA. 16 4/1000 HO.1 buc. 4
— 2.NA. 20 3/750 HO.5 buc. 4
— 3.NA. 1,5/1000 HO.5 buc. 1
— 3.NA. 71 0,75/750 HO.5 buc. 6
— 3.NA. 1,1/1000 HO.5 buc. 2
— 3.NA. 71 1,1/1500 HO.5 buc. 6
— 3.NA. 71 1,1/750 HO.1 buc. 2
— 3.NA. 71 1,5/1500 HO.5 buc. 2
— 2.IA. 16 1,1/1000 HO.1 buc. 2
— 2.IA. 20 1,5/1500 HO.1 buc. 4
— 2.IA. 20 2,2/1000 HO.1 buc. 2
— 2.IA 20 1,1/1000 HO.1 buc. 3
— LA. 16 2,2/1000 HO.1 buc. 1
— 3.LA 71 0,1500 HO.1 buc. 8
— 3.LA 71 0,55/750 HO.1 buc. 3
— 3.LA. 71 0,37/750 HO.1 buc. 2
— 2.LA.20 2,2/1000 HO.5 buc. 3
— 2.LA.16 2,2/1500 HO.5 buc. 1
— 2.LA.16 2,2/1500 HO.5 buc. 5
— 2.LA.20 FM HO.0 buc. 4
— 2.OA.20 5,5/1000 HO.5 buc. 2
— 2.OA.71 1,1/750 HO.5 buc. 17
— 3.OA.71 1,5/1000 HO.5 buc. 1
— 3.RA.71 2,2/750 HO.1 buc. 1
— 2.GA.20 0,75/1000 HO.5 buc. 4
— M.2. VM 100 31,25/2,2/1000 F.232 buc. 3
— M.2. VM 80 31,25/1,5/1500 F.232 buc. 11
— 2.H. 180—8—6 buc. 1
— 2.H.750—25—0 buc. 1

RULMENȚI
— NU 222 buc. 100
— NU 226 MA buc. 150
— NUP 240 MA buc. 50
— NU 1022 MA buc. 500
— 1311 buc. 60
— 200 buc. 255
— 2207 2 RS buc. 400
— 2213 KC.5 buc. 656
— 2213 KC.5 buc. 176
— 2218 buc. 7
— NN 3056 KP.51 buc. 8
— NA 4905 buc. 100
— 6005 ZZ. buc. 20
— 6005 ZZ. buc. 300
— 6022 buc. 50
— 6026 buc. 16
— 6030 buc. 4
— 6222 buc. 50
— 6234 MB buc. 78
— 6234 MB buc. 222
— 6315 buc. 100
— 6315 buc. 100
— 6304 UG buc. 300
— 6304 TS buc. 300
— 6403 buc. 2000
— 6406 buc. 5000
— 6407 buc. 3000
— 16006 buc. 3000
— 22216 W 33 C.3 buc. 50
— 22216 C.6 buc. 60
— 22216 C. buc. 259
— 22216 C.C 3 buc. 310
— 22252 buc. 2
— 22304 buc. 20
— 22311 C. buc. 1925
— 22320 C buc. 3
— 22320 buc. 30
— 22324 buc. 7
— 23028 buc. 50

— 23032 buc. 100
— 23038 buc. 200
— 23130 buc. 102
— 30214 A. buc. 300
— 30216 A. buc. 221
— 30221 buc. 1
— 30308 A. buc. 10
— 30320 A. buc. 50
— 31315 A. buc. 30
— 32206 A. buc. 30
— 32208 E. buc. 2500
— 32210 A. buc. 269
— 32211 A. buc. 150
— 32212 AP.5 buc. 5
— 32212 E. buc. 45
— 32214 A. buc. 1000
— 32224 A. buc. 56
— 32226 A. buc. 51
— 32320 A. buc. 598
— 32960 buc. 6
— 51116 buc. 16
— 51311 buc. 1
— 51312 buc. 886
— 51409 buc. 4
— 52210 buc. 12
— 52308 buc. 2
— 72168 MB buc. 17
— 2007960 M. buc. 3

ELECTRICE
— Contactor TCA 4140479 buc. 190
— idem 4472590 buc. 620
— idem 4473210 buc. 240
— 4471200 buc. 125
— 4344550 buc. 172
— 4140470 buc. 50
— Cleme T.fi 35 buc. 20
— idem TCA 6.P.4000 buc. 200
— Bandă Kantal 21.3 mm kg. 291
— idem kg. 161
— Cond. Fy 10 mm2. kg. 1
— idem 36 mm2. kg. 1,3
— Sig. ultrarapidă 5.A. kg. 227
— Buton BF.6 kg. 40
— Buton cam. 65 kg. 154
— Cheie cam. fără lampă 1185 kg. 14
— Comutator came 1724 kg. 100
— idem C.63.32020201 kg. 10
— idem C.40.320.20.201 kg. 20
— Comutator 320020207 kg. 60
— idem C 163.2020201 kg. 20
— Conectori 50 mm kg. 522
— idem 35 mm kg. 55
— Întrerupător 0525 kg. 52
— idem 0525 kg. 6
— Micro 5979 kg. 100
— idem 3312 kg. 60
— idem 5978 kg. 100
— idem 3374 kg. 40
— idem 3366 kg. 30
— idem 6132 kg. 50
— idem 3351 kg. 30
— Comutator came 32.A.1724 kg. 100

SIMERINGURI
— 14×28×7 buc. 1753
— 20×30×6 buc. 38
— 32×45×7 buc. 2100
— 35×45×7 buc. 459
— 35×60×8 buc. 300
— 35×60×7 buc. 3329
— 38×58×12 buc. 800
— 38×52×7 buc. 600
— 40×50×5 buc. 1100
— 40×62×10 buc. 4600
— 42×55×7 buc. 400
— 40×60×7 buc. 13
— 40×62×8 buc. 600
— 40×70×12 buc. 1677
— 42×65×12 buc. 286
— 45×55×5 buc. 100
— 48×65×10 buc. 137
— 48×69×10 buc. 400
— 48×70×12 buc. 1681
— 50×68×8 buc. 1899
— 52×66×8 buc. 100
— 55×85×10 buc. 2600
— 56×66×7 buc. 184
— 62×80×12 buc. 300
— 62×93×13 buc. 240
— 63×90×10 buc. 75
— 65×98×12 buc. 50
— 68×85×7 buc. 80
— 70×80×5 buc. 2000
— 72×100×12 buc. 1897
— 80×105×13 buc. 1100
— 80×110×12 buc. 190
— 80×110×13 buc. 358
— 80×110×13 buc. 427
— 85×110×12 buc. 239
— 85×110×12 buc. 188
— 85×110×12 buc. 400
— 110×130×14 buc. 863
— 110×135×14 buc. 228
— 115×125×15 buc. 100
— 120×140×15 buc. 200
— 130×150×14 buc. 125
— 130×160×14 buc. 200
— 135×70×15 buc. 24
— 170×200×15 buc. 500
— 190×155×15 buc. 200
— 200×230×15 buc. 184
— 200×230×15 buc. 100

ELEMENTE HIDRAULICE
— Cilindri hidraulici CHD.16012555 buc. 26
— Distrib. hidraulic 64.11.05.110 buc. 150
— Placă de bază cod 7331 buc. 121
— Supapă 75.18.12.00131 buc. 30
— idem drosel 8122.12.101 buc. 4

F.C.M.P.M. RĂDĂUȚI
str. Gh. Doja, nr. 5
telefon 989/64250

— papuci electrici diverse dimensiuni din aluminiu și cupru buc. 28700
— tablouri electrice CII buc. 300
— bobină BFS 70 I 1=25 A I 2=60 A I t=70 A; F=50 Hz buc. 3
— pompe MU 100×30 II cu motor 0,75 kw×3000 rit/min H=5 G=1000 buc. 300
— tablă alamă Am 1/2T 1,5 mm tone 1,2
— idem 2 mm tone 1
— Furnir tei cl. I și II mii mp. 60
— Panel 16 mm mc. 150
— Panel 18—19 mm mc 150
— pînză albită mii mp 10
— pînză nealbită mii mp. 10
— Pînză hesian mii mp. 14
— Vată croitorie tone 10

ÎNTREPRINDEREA DE APARATE DE MĂSURĂ ȘI CONTROL VASLUI

Produce și livrează pe bază de comandă fermă :

● Manometre industriale ∅ 60 mm ; ∅ 100 mm ; ∅ 160 mm ;
● Manometre inox ∅ 100 mm ; ∅ 160 mm ;
● Manometre TOUT INOX ∅ 100 mm ; ∅ 160 mm ;
● Manometre pentru oxigen ∅ 600 mm ; ∅ 100 mm ; ∅ 160 mm ;
∅ Manometre cu capsulă ∅ 160 mm ;
● Manometre cu separator de mediu ∅ 160 mm ;
● Manometre cu contacte electrice ∅ 160 (pentru mediu neutru și coroziv).
● Manometre antivibratoare ∅ 160 mm.
● Termometre pneumatice ∅ 160 cu tub capilar și contacte electrice.
● Termometre manometrice ∅ 160 cu tub capilar și fără contacte electrice.
● Termostate auto TA. 1 ; TA. 2 ; TA. 3 ; TA. 4 ; TA. 5 ; SR. 211 ;
● Termostate tractor TS.650 ; TS.1300 ;

Amănuntele tehnico-funcționale pot fi clarificate la primirea comenzii ferme.

Comenzile se remit pe adresa :
I.A.M.C. — VASLUI
Str. Metalurgiei Nr. 2
Jud. VASLUI
COD. 6500

Tiparul I.P. „Informația"

Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

D646

MUZEUL DE ISTORIE ȘI ARHEOLOGIE OLTENIA CRAIOVA

INVESTIȚII

INTRAREA LA TERMEN ÎN FUNCȚIUNE A NOILOR CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

REALIZAREA ritmică și în condiții calitativ corespunzătoare a tuturor investițiilor, intrarea în exploatare la termenele programate a noilor capacități și funcționarea lor la parametrii proiectați constituie o sarcină de prim ordin pentru toți factorii investiționali. De aceste cerințe se leagă, printre altele, realizarea unor producții suplimentare de materii prime și produse necesare aprovizionării tehnico-materiale a unităților economice, reducerea importurilor, creșterea eficienței economice în diferite sectoare de activitate.

Orice întîrziere în punerea în funcțiune a capacităților de producție și în realizarea parametrilor tehnico-economici proiectați atrage după sine pierderi însemnate de valori materiale pentru economia națională. Iată de ce toți factorii de răspundere din activitatea de investiții au datoria să acționeze ferm în vederea recuperării restanțelor înregistrate pînă în prezent și realizării noilor obiective în termenele planificate. La recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Va trebui să luăm toate măsurile pentru ca să încheiem trimestrul cu îndeplinirea în întregime a planului de investiții, cu punerea în producție a capacităților prevăzute".**

Pregătirea temeinică a lucrărilor

ÎN SPIRITUL politicii de investiții a partidului și statului nostru, prin care se asigură amplasarea rațională a forțelor de producție pentru dezvoltarea tuturor zonelor țării, județul Mehedinți, care odinioară se situa printre cele cu o industrie mai puțin dezvoltată, a beneficiat în ultimele două cincinale și în cel actual de mari programe de investiții. Volumul de investiții în acest an se ridică la **peste 9,6 miliarde lei, cu 43% mai mare față de realizările din 1983.** Planul cuprinde sarcini sporite de punere în funcțiune a unor capacități de producție ce urmează să intre în circuitul economic, atît în 1984, cît și în viitorul an, pentru creșterea potențialului productiv într-o serie de ramuri prioritare ale economiei naționale (chimie, energie electrică, extractivă, construcții de mașini etc.).

Cunoscîndu-se din timp sarcinile ce trebuie realizate la unele capacități într-un termen relativ scurt și că orice abatere de la graficele de execuție întocmite reclamă un efort deosebit pentru corectare și intrare în program, majoritatea factorilor de răspundere, participanți direcți la realizarea planului de investiții, au acționat pentru asigurarea condițiilor de desfășurare ritmică a execuției, încă din primele zile ale anului. Într-o astfel de atmosferă mobilizatoare s-a desfășurat activitatea de construcții-montaj pe luna ianuarie 1984 cînd, la unele șantiere, sarcinile planificate s-au materializat în rezultate bune și chiar foarte bune, ceea ce a permis ca majoritatea constructorilor să poată raporta îndeplinirea planului lunar, chiar cu unele depășiri.

Realizările din ianuarie 1984 au amplificat în mod direct rezultatele deosebite înregistrate în perioadele anterioare în ce privește predarea la termen a stadiilor fizice planificate și care servesc la punerea la timp optim în funcțiune a capacităților de producție. Pe șantierele marelui obiectiv energetic Hidrocentrala Porțile de Fier II, unde constructorii de la antreprizele generale T.C.H. și „Energomontaj" depun eforturi pentru menținerea unor ritmuri de execuție superioare, lucrările de la barajul Gogoșu se află într-un stadiu avansat și, prin măsurile luate de constructori, montori și beneficiar, se prelimină terminarea lui în devans față de graficele și programele aprobate. De asemenea, stadii fizice avansate sînt și la ecluza românească, unde se poate finaliza la termen montajul echipamentului pentru începerea probelor. La centrala electrică românească se înregistrează stadii avansate la montarea primelor agregate ; la primul — montajul este în faza de finalizare, executîndu-se în prezent lucrările de instalații electrice și auxiliare.

Cu rezultate bune se înscriu și unele lucrări de la celălalt mare obiectiv energetic din județul nostru — Centrala electrică de termoficare unde, datorită efortului deosebit depus de lucrătorii de la „Energomontaj", la primul cazan de abur de 420 Gcal s-au efectuat probele hidraulice, la cazanul nr. 2 lucrările sînt executate în proporție de 70%, epurarea chimică în proporție de 85%, calea ferată de acces și estacada de descărcare a cărbunelui în execuția I.C.C.F. Craiova fiind terminate etc. La capacitatea de minereu cuprifer de la exploatarea Baia de Aramă lucrările de construcții-montaj sînt finalizate și urmează ca, pînă la sfîrșitul acestei luni, să înceapă probele tehnologice. Un alt obiectiv la care lucrările de construcții-montaj sînt în faza de finalizare este capacitatea de anvelope gigant la care probele tehnologice încep în luna martie a.c., ca urmare a eforturilor depuse de antrepriza de construcții industriale Drobeta-Turnu Severin și de antreprizele de specialitate.

Accelerarea lucrărilor pe fiecare șantier

REALIZĂRILE pe luna ianuarie, pe ansamblul județului, nu se ridică însă la cota matematică lunară din sarcina anuală, din cauză că o parte din beneficiari și constructori nu și-au onorat obligațiile de pregătire și desfășurare normală a activității proprii pe șantiere, deși timpul a fost prielnic. Volumul rămas de executat, pînă la termenele de punere în funcțiune, este foarte mare. În prezent, mai sînt o serie de probleme nesoluționate legate de : neasigurarea unor documentații de execuție, a diferite echipamente, instalații și utilaje, a unor amplasamente și finanțări ce cad în sarcina beneficiarilor de investiții; nerealizarea conform graficelor a unor stadii fizice corespunzătoare din partea constructorilor, precum și folosirea necorespunzătoare a resurselor materiale și umane existente pe șantiere din cauza lipsurilor în organizarea producției și a muncii.

Pentru depășirea acestor neajunsuri se impune să se acționeze cu mare răspundere și fermitate de către constructori, montori și beneficiarii de investiții în direcțiile ce condiționează buna desfășurare a muncii și anume :

a) **Predarea la termen a fronturilor de lucru de montaj de către constructori,** acțiune de maximă urgență și importanță, dat fiind că în anul precedent unele lucrări nu au fost finalizate, iar în prezent, la o parte din obiective, care au capacități de producție programate să intre în funcțiune eșalonat, începînd cu trimestrul II a.c., se înregistrează unele rămîneri în urmă la construcții. Bunăoară, unității Drobeta-Turnu Severin din cadrul Trustului „Energoconstrucția"-București îi revine o mare răspundere de a crea front de montaj la Centrala electrică de termoficare Drobeta-Turnu Severin (închiderile la sala mașinilor pentru începerea montării turbinei, estacadele benzilor pentru transportul cărbunelui, structura și închiderile la stațiile de

110 kV pentru servicii proprii și generale etc.). Sarcini privind asigurarea fronturilor de montaj revin și constructorilor de la Porțile de Fier II pentru recuperarea rămînerilor în urmă la priză — unde trebuie montate vanele cu închidere rapidă — și la aspiratori. Antrepriza de construcții industriale Drobeta-Turnu Severin, aparținînd de T.C. Ind. Craiova trebuie să creeze la hala de ciocane și la cea de eboșare de la Forja grea de piese matrițate, precum și la unele obiecte de la Combinatul chimic Drobeta-Turnu Severin front de lucru montorilor, astfel ca în timpul rămas aceștia să poată realiza sarcinile de montaj ce le revin.

b) **Accelerarea livrării echipamentelor și utilajelor.** Pentru avansarea lucrărilor pe unele din marile șantiere se cere a fi asigurată cu prioritate livrarea în termenele planificate a tuturor echipamentelor și utilajelor. Întrucît la unele obiective de importanță deosebită (Hidrocentrala Porțile de Fier II, Centrala electrică de termoficare, Întreprinderea de anvelope, Forja grea de piese matrițate, Întreprinderea minieră Mehedinți și Combinatul chimic) există o serie de fronturi de lucru create de constructori, furnizorii din cadrul M.I.C.M., M.I.M.U.E.E., M.I.Ch., M.E.E. trebuie să-și onoreze contractele încheiate, acordînd prioritate livrării tuturor utilajelor restante. Astfel, C.I.U.M.M.R. Timișoara, din cadrul M.I.C.M., trebuie să livreze de urgență subansamblele restante pentru excavatoarele cu rotor nr. 2526, mașina de haldat nr. 14 și transportoarele de mare capacitate, iar C.I.M.A.E., din cadrul M.I.M.U.E.E., cele 27 transformatoare de putere și 62 celule electrice necesare Întreprinderii miniere Mehedinți. Totodată, se impune ca antrepriza de montaj și reparații centrale termice București să urgenteze livrările părților restante din subansamblele pentru cazanul de 420 Gcal și circuitele auxiliare turbinei, iar I.M.G.B. turbina de abur de D.S.L.-50 și 2 electropompe de alimentare PE 500-50 pentru Centrala electrică Drobeta Turnu Severin. O mai mare receptivitate la cerințele constructorilor mehedinteni este necesar să o manifeste și I.C.M. Reșița, „Automatica"-București, I.M.P.F. Odorheiul Secuiesc și I.U.P.C. Băilești prin livrarea utilajelor prevăzute în graficele și programele reactualizate pentru hidrocentrala Porțile de Fier II și întreprinderea de anvelope.

c) **Lichidarea grabnică a stocurilor de utilaje nemontate.** O contribuție deosebită trebuie să aducă toți constructorii și montorii pentru urgentarea efectuării lucrărilor de montaje, avînd în vedere că pe multe șantiere s-au creat mari stocuri de utilaje. În acțiunea de lichidare a stocurilor de utilaje, pe lîngă sarcina ce revine constructorilor pentru asigurarea fronturilor necesare, montorii trebuie să ia măsuri pentru respectarea graficelor de lucrări reactualizate, asigurînd o activitate sporită prin îmbunătățirea ordinii și disciplinei, folosirea cu randament maxim a timpului de lucru.

d) **Asigurarea de către beneficiarii de investiții a tuturor detaliilor și soluțiilor de execuție, precum și a condițiilor pentru atacarea și finanțarea obiectivelor noi.** Trebuie soluționate cît mai grabnic aceste probleme, deoarece ele condiționează pregătirea bazei materiale, atacarea execuției și desfășurarea normală a lucrărilor în ritmul impus de termenele de dare în funcțiune a numeroase obiective.

e) **Îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, recrutării forței de muncă, programării, organizării și execută rii lucrărilor.** Întrucît pentru o bună parte din noile capacități nu s-a asigurat în întregime contractarea și nu s-au primit efectiv toate cantitățile planificate de materiale de construcții, este necesar ca atît furnizorii cît și conducerile șantierelor să urgenteze soluționarea problemelor în cauză, astfel încît neajunsurile existente să fie cît mai grabnic înlăturate. O mai mare și mai intensă activitate trebuie să desfășoare constructorii pentru recrutarea și asigurarea forței de muncă necesare și folosirea celei existente, precum și a utilajelor din dotare la nivelul posibilităților reale. Recentele măsuri privind generalizarea retribuției în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj, prin preluarea lucrărilor în antrepriză vor conduce în mod nemijlocit la îmbunătățirea muncii, cu efecte pozitive în realizarea la termen și de bună calitate a lucrărilor.

AVÎND în vedere că investițiile planificate pe acest an au o deosebită importanță pentru dezvoltarea economiei naționale, factorilor implicați în procesul investițional le revine sarcina de mare răspundere de a-și concentra toate eforturile pe tot parcursul execuției lucrărilor pentru ca toate obiectivele și capacitățile de producție prevăzute în plan să fie date în funcțiune la termenele stabilite.

Ion LAE
director
al Băncii de investiții
Sucursala județului Mehedinți

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Noi tipuri de autotractoare DAC

PRINTRE realizările deosebite obținute de colectivul Întreprinderii de autocamioane din Brașov se înscrie și asimilarea fabricației unei noi familii de autotractoare, care sînt echipate cu motoare de 320 CP și destinate tractării semiremorcilor folosite la transportul de mărfuri.

Noile vehicule care poartă prestigioasa marcă DAC au formula roților 4×2 sau 6×4 cu osie directoare nemotoare în față. Șasiul elastic de tip ramă are montat pe el o cabină avansată rabatabilă, ergonomic concepută, care oferă conductorului condiții excelente de lucru. Motorul cu care sînt echipate este de tip Diesel în 4 timpi (tip 1240 V 8 DT), supraalimentat, cu cei opt cilindri dispuși în V. Puterea nominală pe care o dezvoltă la 2 600 rot/min. este de 320 CP (235 kW), iar cuplul maxim este de 98 kgfm (96 kgfm) la 1 600 rot/min. Ambreiajul de tip uscat, bidisc, cu comandă hidraulică are diametrul interior de 380 mm, iar cel exterior de 200 mm. Cutia de viteze sincronizată asigură o bună etajare și o schimbare ușoară a vitezelor. Puntea spate cu reductor central conic simplu este echipată cu un mecanism diferențial cu roți conice, blocabil, și cu reductoare planetare în butucul roților. Aceste soluții constructive, împreună cu grupul de forță, conferă noilor autotractoare DAC o dinamicitate foarte bună.

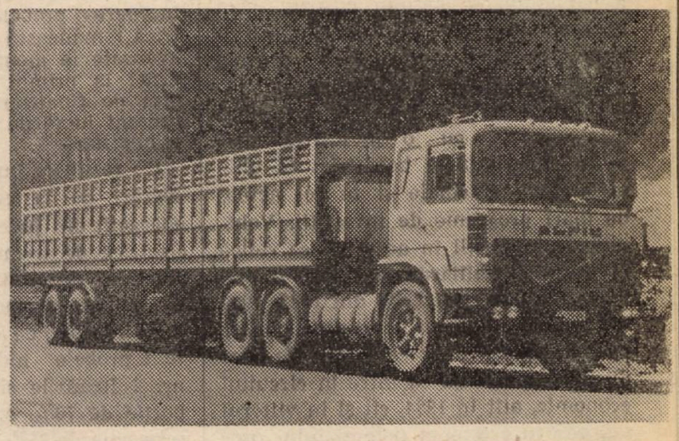

Sistemul de frînare, compus din trei frîne, le asigură performanțe excelente care se încadrează în prevederile regulamentului nr. 13 C.E.E.—O.N.U. Servodirecția hidraulică, cabina avansată rabatabilă și echipamentul electric complex permit conducerea și exploatarea ușoară și plăcută a acestor vehicule.

C.E.

EXIGENȚE ALE EXTINDERII COOPERĂRII INTERUZINALE

Prețul componentelor, o condiție hotărîtoare

O DEOSEBITĂ importanță în realizarea ritmică a produselor complexe o are specializarea producției și cooperarea dintre întreprinderi. De modul în care acestea sînt concepute, de răspunderea factorilor implicați depind realizarea în timp util a producției, onorarea la termenele fixate a obligațiilor contractuale. În prezent, în toate ramurile economiei naționale, și în mod deosebit în industria constructoare de mașini, procesul de specializare a producției cît și de cooperare interuzinală a cunoscut o mare dezvoltare. În aceste condiții, unitățile specializate furnizoare de componente trebuie să-și adapteze permanent programul de producție, încît să asigure cerințele variate de calitate și costuri ale întreprinderilor ce realizează produse finale. La recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„este necesar să înțelegem că realizarea unui număr foarte mare de sortimente diferite, care intră în produsele pe care le realizăm, necesită o bună cooperare, o bună planificare, precum și urmărirea temeinică a realizării de către fiecare întreprindere a produselor care intră în produsul final".**

În contextul preocupărilor crescînde de perfecționare a mecanismului economico-financiar, găsirea căilor și metodelor de creștere a eficienței economice a procesului de specializare și cooperare constituie în prezent cheia de boltă a asigurării succesului.

Ce reflectă o analiză de caz ?

UNA dintre pîrghiile economice cele mai importante în deciziile conducerilor de întreprinderi, de opțiune între fabricația proprie și apelarea la cooperare este prețul componentelor. Prețurile componentelor (produse și semifabricate) din cooperare, parte integrantă a sistemului de prețuri, au rolul ca, prin corecta evaluare a cheltuielilor de muncă încorporate, să contribuie la efortul general al societății de creștere a eficienței producției.

Este evident că întreprinderile specializate obțin, obiectiv, costuri scăzute și, implicit, prețuri mai mici decît unitățile integrate. Dovada faptului că a fost pe deplin înțeleasă importanța vitală a adîncirii specializării și a extinderii cooperării între întreprinderi, ca factor primordial în creșterea producției, ridicarea calității și a competitivității pe piața externă, este dată de ponderea tot mai mare a cheltuielilor pentru produse și semifabricate din cooperare în cheltuielile materiale și în costurile totale, la unitățile ale căror produse au un grad de complexitate foarte ridicat (tabelul nr. 1).

Prețurile componentelor în relațiile de cooperare îmbracă două forme: ● în cazul în care, între întreprinderile implicate, relațiile de cooperare au caracter permanent, determinat de existența unor interdependențe tehnico-economice stabile, se practică prețuri de catalog (pentru subansamble, repere etc.) sau prețuri pe bază de bareme (pentru piese turnate, forjate, matrițate etc.); ● în situația în care relațiile de cooperare se desfășoară pe o perioadă relativ limitată, avînd caracter conjunctural în sensul că sînt determinate, pe de o parte, de creșterea comenzilor pentru produsul final, ceea ce duce la restrîngerea posibilităților de producție pentru unele repere și subansamble, iar pe de altă parte, de imposibilitatea imediată, la întreprinderea ce fabrică produsul final, de extindere a capacităților de producție, se practică prețuri stabilite de furnizori (bineînțeles, după ce au parcurs toate etapele de elaborare și aprobare). Această ultimă situație creează cele mai mari probleme în relațiile de cooperare între întreprinderi. În acest cadru problema centrală cu care se confruntă întreprinderile în relațiile de cooperare este aceea că **prețurile componentelor primite prin cooperare sînt mai mari decît costurile realizate în fabricația internă, pentru aceleași componente** (tabelul nr. 2).

Investigațiile efectuate într-un mare număr de întreprinderi din cadrul M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. au scos în evidență o serie de cauze care determină existența acestei probleme:

a) insuficienta specializare a furnizorului, determinată de lipsa de preocupare pentru adîncirea specializării capacităților de producție dată fiind incertitudinea continuității cooperării;

b) lipsa competiției între furnizori generată de existența, în marea majoritate a cazurilor, a unui singur furnizor. Această situație favorizează slaba preocupare a acestuia pentru reducerea costurilor, știind că oricum are desfacerea asigurată, iar beneficiarul acceptă ofertele sale, fiind presat, la rîndul lui, de predarea la timp a produsului final;

c) necorelarea cantităților cerute de beneficiar cu lotul optim la furnizor. Este evident că, cu cît seria de fabricație este mai mare, cu atît costurile unitare sînt mai mici, ceea ce va determina furnizorul să pretindă numai comenzi al căror volum depășește o anumită cantitate minim-rentabilă, situație care nu concordă, întotdeauna, cu necesarul de componente la beneficiar;

d) calcularea incorectă, în unele cazuri, a prețurilor componentelor de către furnizori, în scopul obținerii de beneficii mai mari, datorită faptului că rata rentabilității a fost stabilită pentru componentele din cooperare la maximum 15%. Furnizorii măresc artificial costurile pentru ca, aplicînd această rată de rentabilitate, să obțină beneficii mai mari;

e) capacități insuficiente la furnizorul de cooperare pentru a executa toate componentele unui subansamblu, ceea ce îl determină să apeleze, la rîndul său, pentru cooperare la alte întreprinderi, deseori chiar la beneficiarul de cooperare. În asemenea situații, de cele mai multe ori, beneficiarii întîmpină greutăți în perfectarea contractelor de cooperare datorită nivelului ridicat al prețului la care furnizorii pot asigura ansamblele sau piesele solicitate. Creșterea prețului subansamblului se datorează, pe de o parte, sporirii cheltuielilor materiale încorporate, iar pe de altă parte, majorării masei de beneficiu și regii incluse, care se calculează la un cost mai mare. De altminteri, în majoritatea cazurilor, pentru subansamblele complexe furnizorul de cooperare apelează, la rîndul său, la cooperări, ceea ce face să apară diferențe între valorile materiilor prime și materialelor incluse în costuri (tabelul nr. 2);

f) folosirea unor cote diferite de regie datorită faptului că întreprinderile au cheltuielile convențional constante diferite;

g) metodologia actuală de calcul al articolelor de calculație impune determinarea venitului net pe produs prin aplicarea ratei de rentabilitate la întregul cost de producție și nu la cheltuielile de prelucrare plus regia (efortul propriu), cum ar fi normal. De această situație profită unele întreprinderi furnizoare de cooperare care condiționează efectuarea unor operații de prelucrare la subansamblele beneficiarului de cumpărarea acestora, ca materiale și revinderea lor, după prelucrare, ca produse finite, asigurîndu-și astfel, artificial, premisele obținerii unor beneficii suplimentare. Calculînd beneficiul și la cheltuielile materiale din costuri se obține un venit net suplimentar care nu reflectă efortul propriu al întreprinderii producătoare;

Tabelul nr. 1

Gradul de cooperare la unele produse de complexitate ridicată

— % —

Produsul	Ponderea cheltuielilor pentru produse și semifabricate din cooperare în :	
	Cheltuielile cu materii prime și materiale directe	Costul complet de producție
Autocamion	78,4	58,9
Autotractor	70,3	52,9
Autobuz	83,1	66,9
Troleibuz	86,0	69,2
Tractor	83,7	66,1
Combină autopropulsată	70,1	53,5
Strung	93,5	68,2

h) cheltuielile de transport, necesare aducerii componentelor, grevează prețul și cresc proporțional cu distanța dintre parteneri.

Toate cele arătate nu fac decît să ne întărească convingerea că, într-adevăr, determinarea prețurilor componentelor este o problemă complexă care, dacă nu i se vor înlătura cauzele menționate, va continua să fie o piedică serioasă în extinderea relațiilor de cooperare între întreprinderi. Aceasta cu atît mai mult cu cît existența ei a generat o serie de consecințe economice nefavorabile pentru bunul mers al relațiilor economice între întreprinderi, dintre care amintim: creșterea costurilor la beneficiarul de cooperare și, implicit, a prețurilor produselor finale; frecvente litigii precontractuale ce generează adesea pierderi de timp și bani pentru rezolvare; eficiență economică scăzută la ambii parteneri; tendința întreprinderilor de produs final de a-și integra fabricația, de a executa cît mai multe semifabricate și repere în fabricație proprie; creșterea artificială a producției marfă, cu toate implicațiile acesteia asupra celorlalți indicatori economico-financiari.

Soluții de perfecționare a mecanismului de determinare a prețurilor

PORNIND de la cadrul legal în vigoare, care stipulează că „...prețurile de producție și de livrare ale mijloacelor de producție vor trebui să asigure următoarele cerințe ale politicii economice:... e) stimularea cooperării și specializării în producție prin stabilirea și reducerea periodică a prețurilor pieselor, subansamblelor și ansamblelor livrate în cadrul cooperării, astfel ca scăderea costurilor la produsele fabricate în unitățile specializate să se reflecte și în prețurile produselor finite, asigurîndu-se unităților furnizoare o rentabilitate stimulativă" [1]), am identificat cîteva soluții a căror aplicare poate contribui la realizarea unui echilibru între prețurile componentelor realizate în cooperare și costurile lor în fabricația integrată.

● Să se aplice cota de beneficiu numai la valoarea adăugată prin activitatea proprie și nu la întreaga valoare a produsului, ceea ce ar elimina posibilitatea calculării de beneficii la beneficii și ar contribui substanțial la reducerea prețurilor. De fapt, cadrul legal prevede acest lucru pentru „...ramurile și subramurile la care cheltuielile pentru materii și materiale ce au o pondere ridicată în costuri, beneficiul poate fi stabilit în raport cu cheltuielile de prelucrare" [2]), și, chiar mai concret, „...la produsele din ramura construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor în componența cărora intră ansamble cu valori mari, provenite din cooperare sau din import, prevăzute în anexa nr. 6 la prezentul decret, prețul de producție și de livrare se determină fără a se calcula cota de beneficiu asupra acestor subansamble" [3]). După cum se observă, cadrul legal are în vedere numai subansamblele mari, cu pondere ridicată în valoarea produsului final. Noi optăm pentru extinderea aplicării lui la toate componentele primite din cooperare și chiar la toate produsele fabricate. În acest fel s-ar diminua masa beneficiului obținut artificial pe economie și nu s-ar mai mări artificial producția marfă. Totodată, se elimină aparența că beneficiul se creează în procesul de circulație a mărfurilor și nu în sfera producției materiale.

● Rata rentabilității aplicată să nu fie mai mare decît media pe ramură, cu alte cuvinte să se respecte prevederile ordinelor M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. care arată că rentabilitatea maximă pentru componentele din cooperare este de 15% și că prețul componentelor nu trebuie să depășească cu mai mult de 6% prețul în condițiile fabricației proprii.

● La stabilirea sarcinii de reducere a costurilor transmisă întreprinderii beneficiare să se țină seama de volumul cooperărilor, respectiv de ponderea cheltuielilor cu produse și semifabricate din cooperare în cheltuielile materiale și în costurile totale.

● Să se limiteze, pe cît cu putință, cooperările conjuncturale și să se stimuleze permanentizarea relațiilor de cooperare între întreprinderi, dîndu-se astfel posibilitatea furnizorilor să-și adîncească specializarea capacităților de producție, să se preocupe permanent de reducerea costurilor de fabricație.

● Să se generalizeze concepția modulară în proiectare și producție, ceea ce va conduce la mai buna utilizare a instalațiilor și agregatelor, la eliminarea unor sortotipodimensiuni mai puțin cerute de economia națională, la sporirea flexibilității producției și a vitezei de adaptare la schimbări, la reducerea costurilor de producție etc.

● Beneficiarul să apeleze numai la cooperări eficient necesare și numai după o analiză, bine fundamentată tehnic și economic, a raportului integrare-cooperare.

● Să se reducă, în limita posibilităților, cheltuielile de transport pentru componentele asigurate din cooperare prin mai buna utilizare a mijloacelor de transport și apelarea la furnizorii cei mai apropiați.

Rezolvarea problemei prețurilor de cooperare reprezintă o coordonată importantă a efortului general de perfecționare a mecanismului economico-financiar. În dorința de a-și reduce costurile de producție, pentru a obține minimizarea cheltuielilor materiale și totale la 1 000 lei producție marfă, beneficiarul preferă să fabrice componente pentru care nu este specializat, decît să le procure prin cooperare la un preț mai mare decît costul lor în fabricație integrată. Aceasta explică interesul economic al beneficiarului pentru fabricația internă, determinat de prețurile componentelor, care este opus interesului economic general ce constă în minimizarea costurilor sociale de producție pe ansamblul economiei. Se impune deci creșterea preocupărilor factorilor responsabili — întreprinderi, centrale și ministere — pentru a se asigura, pe baza rezultatelor pozitive înregistrate pînă în prezent pe linia cooperării interuzinale eficiente, o diviziune a muncii care să permită fabricarea componentelor la un nivel al costurilor de producție corespunzător efortului general de a asigura produselor românești prețuri competitive pe piața externă.

Daniel MĂRGUȘ

Tabelul nr. 2

Diferențe valorice, pe articole de calculație, între costurile componentelor obținute prin cooperare față de cele din fabricația integrată

Denumirea unitate/ componente din cooperare	Materii prime și materiale directe	Retribuții directe inclusiv impozit și CAS	Regii (CCS + CGI)	Cost complet de producție	Venit net	Preț de producție
Autocamioane Brașov						
— ax față V070 L	+2356	—126	—1266	+967	+1278	+2245
— ax față V040 R	+2076	—86	—775	+1215	+814	+2029
— ax față V060 L	+1820	—111	—1273	+436	+1371	+1807
Autobuzul București						
— oblon spate 7RBA	+114	+413	+881	+1408	+225	+1633
— oblon față 7RBA	+317	+199	+407	+923	+167	+1090
— înălțător 7RBA	—54	+186	+437	+569	+293	+862
— paravan 7RBA	—57	+115	+248	+306	+189	+496
Semănătoarea București						
— exhaustor C_6	+189	+75	+487	+751	+543	+1294
— heder 5m HCO	+7138	+690	+5339	+13167	+4291	+17458
— heder 4,2m HCO	+5698	+674	+4609	+10981	+3503	+14484
— corp punte spate CP12	+660	+339	+829	+1828	+625	+2453
— corp traversă CP12	—	+188	+775	+963	+600	+1563
— corp cadru CP12	+257	+127	+1614	+1998	+1035	+3033
— cadru CP 12	+48	+1010	+2012	+3070	+945	+4015
I.M.U.A București						
— carcasă portbroșe AFP 200	—16889	+300004	+772299	+1055414	+513913	+1569327
— ghidaj batiu portal SC160D	—	—	+13312	+13312	+34097	+47409
— montat dreapta SC160 DNC	—	—	+25629	+25629	+97157	+122786

[1]) Legea nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, republicată în Buletinul Oficial al R.S.R., partea I, anul XIII, nr. 3/12 ianuarie 1977, art. 17 e

[2]) Idem, art. 1[illegible]

[3]) Decretul nr. 232/1982, art. 20 (în anexa nr. 6 sînt prevăzute, printre altele, următoarele subansamble : motoare, cutii de viteze, punți față-spate, autoșasiuri, panouri electrice și pupitre de comandă, radiatoare de apă și ulei etc.)

MICA INDUSTRIE ȘI VALORIFICAREA MARILOR RESURSE LOCALE DISPONIBILE

ÎN ANSAMBLUL strategiei de dezvoltare a economiei naționale, de sporire a eficienței în toate sectoarele și domeniile de activitate, industria mică ocupă un loc deosebit. În primul rînd, pentru că ea favorizează atragerea în circuitul economic și valorificarea cu eficiență sporită a materiilor prime, materialelor și forței de muncă existente pe plan local, și în al doilea rînd, pentru că industria mică poate realiza o serie de produse de „serie mică" de care are nevoie populația și chiar marea industrie și exportul. La nivel macroeconomic, industria mică are de îndeplinit un obiectiv important : ridicarea ponderii producției în volumul total al producției industriale la circa 20% pînă la sfîrșitul deceniului '80.

Experiența județului Sibiu, ca și a altor județe de altfel, confirmă că, fără investiții costisitoare, valorificînd mai bine tradițiile locale și priceperea oamenilor, se poate realiza o gamă largă de produse necesare populației, industriei republicane și exportului. Alături de producția propriu-zisă, industria mică a dezvoltat mult serviciile pe care le oferă pentru satisfacerea unor nevoi importante ale populației.

Sporirea și diversificarea producției și serviciilor

RESURSELE de materii prime, materiale și forță de muncă ale unui județ, ale unei zone sau a unei localități determină în ultima analiză tendințele și direcțiile de dezvoltare ale industriei mici, opțiunile în acest sens depinzînd de volumul și structura acestora, de posibilitățile de prelucrare a lor. Județul Sibiu, situat într-o zonă colinară și de munte, dispune de importante resurse de materii prime pretabile pentru o valorificare superioară în industria mică. Pînă la ora actuală au fost cercetate și omologate o serie de materii prime ca : piatra de munte, pietrișul, balastul, nisipul, argila, marmura, lemnul, plantele medicinale, pădurile și pășunile, ciupercile comestibile, iepurii de casă, o serie de fructe de pădure etc. Aici intră și materialele refolosibile de la unitățile industriale republicane ce se pot valorifica prin industria mică (cupoane, lemn, table, metal, sticlă ș.a.).

În prezent, în județul Sibiu funcționează 1 293 de secții, ateliere și puncte de lucru specializate în activitatea de industrie mică și prestări de servicii. În municipii și orașe, precum și în majoritatea comunelor județului funcționează unități producătoare de articole de uz casnic și gospodăresc din metal și lemn, materiale plastice, mobilier din lemn, confecții textile, confecții din piele și înlocuitori de piele, produse tricotate, încălțăminte, produse de marochinărie, de artă populară ș.a. În totalul activității industriei mici o importantă pondere o dețin prestările de servicii către populație într-o serie de domenii cum sînt : lucrări pe bază de comandă în atelierele de confecții, tricotaje, încălțăminte, mobilier, reparații auto, reparații de uz casnic, frizerii, coafură, curățătorii, prestări în construcții personale, servicii de turism, sport și agrement etc. După valoarea producției industriale și a prestărilor de servicii neindustriale din industria mică, în prezent, la nivelul județului, cooperația meșteșugărească deține o pondere de 61%, consiliile populare 22%, cooperația de consum 15%, iar cooperativele agricole de producție 2%.

Potrivit programului special de măsuri la nivelul județului, program defalcat pe municipii, orașe și comune, precum și pe fiecare unitate în parte industria mică cunoaște în acest cincinal importante creșteri cantitative și mai cu seamă calitative.

Pornind de la necesitatea valorificării superioare a resurselor naturale din fiecare localitate și zonă a județului, precum și de la cerințele populației, tot mai diversificate, se urmărește **crearea de noi unități în comunele unde există resurse naturale** de piatră, nisip, lemn, produse secundare, ale industriei republicane, care, pe de o parte, stabilizează o însemnată parte a forței de muncă, iar pe de altă parte, diminuează simțitor navetismul. În acest context în 1984 și 1985 se vor mai înființa 9 ateliere de producție și prestări de servicii, 2 stații autoservice, 3 secții de prefabricare a cărămizilor și a produselor ceramice, 3 ateliere de țesături populare și covoare de lînă, 2 ateliere de împletituri și mături din sorg, 2 cariere de piatră, 2 balastiere, 5 ateliere de dulgherie, 6 brutării, 2 șantiere de tăbăcit și argăsit piei, precum și o serie de ateliere de rotărie, timplărie, potcovărie ș.a.

Totodată, se are în vedere **folosirea în mai mare măsură a resurselor energetice de pe riurile de munte interioare.** În acest sens, din cele 50 microhidrocentrale cu o putere instalată de 32,6 MW, prevăzute a se realiza în acest cincinal, pînă în prezent s-au construit sau se află într-o fază avansată de execuție 23 microhidrocentrale, cu o putere instalată totală de 15,5MW. S-au construit și pus în funcțiune, de asemenea, două instalații de biogaz la Mediaș și Șelimbăr.

În cadrul activității de industrie mică, **prestările de servicii către populație vor crește cu 57,2% comparativ cu realizările anului 1980,** la finele cincinalului fiecare locuitor al județului beneficiind de servicii în valoare de minimum 3 680 lei pe an.

Așa cum se cunoaște, județul Sibiu este un județ puternic industrializat (din producția globală totală a județului, producția industrială deține o pondere de peste 80%). Prin natura activității, prin modul de derulare a proceselor de producție, rezultă o serie de capete de materiale deșeuri etc., care pot constitui materii prime de bază pentru mica industrie. Este un fapt pozitiv că o serie de unități republicane și-au creat ateliere și chiar secții destinate în exclusivitate valorificării unor astfel de materiale : întreprinderile „Balanța" și „Drapelul Roșu" din Sibiu, „Tîrnava" și „8 Mai" din Mediaș, „Textila"-Cisnădie ș.a. Astfel de secții trebuie înființate cît mai curînd posibil și în alte unități economice care se pretează la asemenea activități. Dar chiar în aceste condiții rămîn o serie de materii prime și materiale care se pot valorifica în mod superior prin intermediul industriei mici.

Munca la domiciliu și reactivarea vechilor tradiții

ȘI ÎN JUDEȚUL SIBIU, în anii din urmă, ca urmare a unor măsuri și inițiative locale, munca la domiciliu s-a dezvoltat în mod continuu. În prezent, numai în cadrul cooperației meșteșugărești lucrează la domiciliu 3 343 oameni (reprezentînd 31,2% din totalul personalului muncitor), iar pînă în 1985 numărul lor va spori la peste 5 500.

Producția marfă realizată prin munca la domiciliu în cooperația meșteșugărească în 1983 s-a ridicat la 216,4 milioane lei, reprezentînd 20,4% din totalul producției marfă realizată. Pe activități, ponderea muncii la domiciliu în totalul producției o dețin : produsele de artizanat — 23,3% ; tricotaje — 36,3% ; confecții textile — 5,4% ; pielărie, blănărie, încălțăminte — 5,5% ; mase plastice — 2,8% ; prelucrarea metalelor — 15,6% ; alte activități — 4,1%.

Județul Sibiu este locul unor mari și frumoase tradiții în materie de artizanat și meșteșuguri. În trecutul nu prea îndepărtat existau aici întregi orașe ale breslelor (breslele pielarilor, olarilor, rotarilor, sticlarilor, cojocarilor, argintarilor etc.) Procesul intens de industrializare din anii socialismului a făcut ca mulți, foarte mulți meseriași, să treacă în marea industrie. Astfel, o se-

Nicolae BLAGA

(Continuare în pag. 14)

Cercetarea în sprijinul producției agricole

CREȘTEREA PRODUCȚIEI ȘI A EFICIENȚEI ECONOMICE LA CULTURA DE SOIA

CULTURA cu tradiție în agricultura românească, soia a constituit în perioada antebelică una din specialitățile exportului nostru de produse agricole. Cerințele legate de producerea industrială a furajelor combinate, de asigurare a materiilor prime pentru industria alimentară (ulei, înlocuitor al proteinei animale în diverse preparate) ș.a. justifică atenția tot mai mare ce se dă acestei culturi, pentru sporirea producției și îmbunătățirea parametrilor economici la care ea se obține.

România se numără din acest punct de vedere printre țările cu condiții favorabile, randamentul mediu la hectar depășindu-l pe cel din unele țări mari cultivatoare (R.P. Chineză, U.R.S.S., R.P.D. Coreeană) și fiind apropiat de cel din Japonia, Brazilia și alte țări cu condiții climaterice mai favorabile și, de asemenea, cu tradiții în practicarea acestei culturi.

Dacă în anul 1959, suprafața ocupată cu soia în România era de 13,6 mii hectare, în cea mai mare parte în gospodăriile populației, în perioada următoare această cultură a avut o evoluție ascendentă, iar în 1980 ea a fost de circa 27 de ori mai mare ; în acest interval randamentele la hectar s-au triplat (1 230 kg/ha în 1980), astfel încît producția a crescut de la 5,6 la 447,9 mii tone.

Pentru cincinalul 1981—1985, Congresul al XII-lea al P.C.R. a pus în fața specialiștilor din agricultură sarcina de a contribui la rezolvarea problemei proteinelor, indispensabile pentru creșterea producției de carne, lapte și alte produse de origine animală și, totodată, utilizabile printr-o prelucrare adecvată în alimentația umană, prin sporirea substanțială a producției la culturile de soia și alte leguminoase.

Realizarea saltului cerut presupune atît extinderea suprafeței cultivate (cu cel puțin 100 mii ha), cît mai ales ridicarea randamentului la hectar pînă la 2 500—3 000 kg. Or, pînă acum, rata medie anuală de creștere a randamentului nu a depășit 90 kg/ha (cu abateri de 250—300 kg, ceea ce arată o instabilitate a randamentelor, îndeosebi în zonele cu cel mai ridicat nivel al lor). În ultimii ani, creșterea randamentului a stagnat din cauza deficitului de temperatură și umiditate, ca și datorită deficiențelor în zonarea soiurilor și în aplicarea tehnologiei.

De aceea, se impune cu prioritate îmbunătățirea repartizării teritoriale a acestei culturi, în zone cu condiții favorabile de temepratură și umiditate. Actualmente, cultura de soia se caracterizează printr-un nivel ridicat de concentrare teritorială ; numai județele din sud-estul țării (îndeosebi Constanța, Ialomița și Călărași, unde se obțin, de regulă, și cele mai mari randamente) dețin peste 3/4 din suprafață. La baza noii repartizări teritoriale trebuie să stea criteriul diferențierii zonale a potențialului productiv. Astfel, în zona din sudul țării (unde pe terenurile irigate se pot obține 2 500—3 000 kg/ha, iar pe cele neirigate 1 500—1 800 kg/ha), factorul limitativ al randamentului este apa (la 1 mm precipitații revin 2—3 kg boabe, ceea ce înseamnă că la 450—600 mm revin 1 500—1 800 kg). Deci, cea mai eficientă măsură de sporire a randamentului este irigarea — deoarece, dintre toate culturile de cîmp, soia este cel mai puțin afectată în cazul secetei de vară, adică tocmai în perioada de fructificare. Ea este deosebit de eficientă în sudul țării, unde aportul la sporirea randamentului este de 1 000—2 000 kg la ha. În zonele din Cîmpia de vest, din sudul Transilvaniei și din Moldova, unde factorul limitativ este temperatura (mai puțin apa), potențialul de producție pe terenurile neirigate este de 2 000—2 400 kg la ha (cu 500 kg mai mult decît în zonele din sud).

Structura soiurilor și amplasarea lor teritorială se cer, de asemenea, corelate în mare măsură cu resursele de temperatură, ceea ce implică reducerea suprafețelor cultivate cu soiuri tardive, în favoarea celor semitardive și semitimpurii.

În cele de mai jos ne propunem ca, pe baza datelor experimentale obținute în **Stațiunea de cercetări pentru culturi irigate „Dobrogea" — Valul lui Traian** (jud. Constanța) să cuantificăm influența principalilor factori de producție și tehnologici asupra producției si eficienței economice la cultura soiei în sistem irigat.

Criterii în alegerea celor mai adecvate soiuri

PENTRU a determina cele mai valoroase soiuri în condițiile pedoclimatice ale Dobrogei, în 1982 (caracterizat printr-o primăvară secetoasă și mai rece, și o vară ploioasă) s-au efectuat experiențe în următorii parametri agrotehnici : irigarea prin aspersiune (patru udări, însumînd 230 mm), administrarea de P_2O_5 (60 kg/ha), tratarea seminței cu Nitragin. Rezultatele privind comportarea celor 8 soiuri cultivate sînt redate în tabelul nr. 1.

Din analiza datelor cuprinse în tabel reiese că soiurile care întrunesc cele mai favorabile condiții de eficiență sînt Amsoy 71 și Corsoy. Ele se evidențiază față de celelalte prin superioritatea atît a randamentului cît și a valorii producției obținute la ha, ceea ce în condițiile în care cheltuielile corespunzătoare sînt aceleași se traduce în cele mai mici costuri pe tona de produs, dau cel mai mare beneficiu, cea mai ridicată rată a rentabilității. Cu toate acestea, ele prezintă un mare inconvenient în sensul că, fiind soiuri tardive, au o perioadă de vegetație lungă (144 zile la Amsoy 71 și 141 zile la Corsoy). În general, deși soiurile tardive au un potențial productiv ridicat, ele se caracterizează printr-o mare variație anuală a producției în funcție de condițiile climatice. Maturarea lor este foarte variată ; recoltarea întîrzie adeseori pînă la începerea ploilor de toamnă, ceea ce are efecte negative asupra calității producției (procent mare de umiditate) și determină pierderi cantitative.

De aceea, în alegerea după criteriul eficienței economice trebuie să ne orientăm asupra unuia din soiurile mai precoce, cum este Tomis (cu perioada de vegetație de 114—118 zile) — care, prin randamentul la ha (mai mic cu 320 kg/ha față de soiul Amsoy 71 și cu 120 kg/ha față de Corsoy), costul pe tonă, valoarea producției, beneficiul pe tonă și la ha, precum și prin rata rentabilității, dau rezultate foarte apropiate de ale celor două soiuri menționate. În plus, perioada sa de vegetație mai mică creează condiții pentru maturarea plantelor și recoltarea întregii suprafețe în luna septembrie, cînd boabele au un conținut scăzut de umiditate, eliminîndu-se deci uscarea artificială (care necesită cheltuieli suplimentare) ; după recoltare se pot realiza în condiții bune pregătirea terenului și semănatul culturilor de toamnă în perioade optime din punct de vedere agrotehnic.

Epoca de semănat și densitatea plantelor

EPOCA DE SEMĂNAT are o influență deosebită asupra parcurgerii fazelor de vegetație și formării recoltei de soia. Soiurile tar-

Tabelul nr. 1

Indicatori tehnico-economici la cultura soiei

Soiul	Producția medie (kg/ha)	Valoarea producției la ha (lei)	Cheltuieli de producție (lei/ha)	Cost unitar (lei/t)	Beneficiu (lei/ha)	Beneficiu (lei/t)	Rata rentabilității (%)
Wells	3 700	12 025	5 735	1 550	6 290	1 700	110
Amsoy 71	4 160	13 520	5 735	1 379	7 785	1 871	136
Evans	3 040	9 880	5 735	1 887	4 145	1 363	72
Flora	3 310	10 758	5 735	1 733	5 023	1 518	88
Hodgson	3 850	12 513	5 735	1 490	6 778	1 761	118
Corsoy	4 060	13 195	5 735	1 413	7 460	1 837	130
Merit	2 730	8 873	5 735	2 101	3 138	1 149	55
Tomis	3 940	12 805	5 735	1 456	7 070	1 423	123

dive și semitardive realizează potențialul maxim de producție cînd sînt semănate mai timpuriu, beneficiind de o perioadă mai lungă de creștere vegetativă. Întîrzierea semănatului grăbește creșterea, scurtînd perioada de vegetație pînă la înflorire și diminuează numărul păstăilor pe plantă.

Data începerii semănatului este determinată de atingerea unei temperaturi de 7—8° C în sol la adîncimea de semănat, în condițiile unei vremi în curs de încălzire. În mod obișnuit, în zona de sud a țării, el trebuie declanșat în prima perioadă a lunii aprilie, concomitent cu semănatul porumbului sau chiar înaintea lui. Influența epocii de semănat și a densității plantelor — elemente de tehnologie de foarte mare importanță pentru obținerea de producții maxime, în condiții de irigare, fără eforturi suplimentare — s-a stabilit pe baza experienței efectuate în anul 1982 la Centrul experimental „Mihail Kogălniceanu"-Tulcea, pe sol bălan, cu un conținut de 1,5% humus. Planta premergătoare a fost porumbul. S-au semănat soiurile Amsoy 71 și Tomis, la o adîncime de 3—4 cm. Arătura de bază plus grăpatul s-au efectuat la 1 octombrie, în primăvară s-a pregătit patul germinativ și s-au aplicat tratamente de combatere a dăunătorilor. Fertilizarea s-a făcut cu superfosfat (P_{80}) la arătura de bază și s-au aplicat 3 udături de cîte 800 m.c. ha, la 8 iunie, 2 iulie și 5 august. Principalele faze au fost : răsăritul la 13 mai, înfloritul la 12 iunie și maturitatea la 28 septembrie. Rezultatele obținute în funcție de perioada de semănat sînt redate în tabelul nr. 2.

După cum se constată, pentru condițiile concrete în care s-a efectuat experiența, cele mai bune rezultate exprimate prin producția medie pe ha, beneficiul pe ha, și pe tonă și rata rentabilității — le-a dat semănatul la 9 aprilie.

O influență deosebită asupra producției de soia și a eficienței economice a acesteia o are și densitatea la semănat.

Din datele rezultate se desprinde concluzia că densitatea optimă este de 50 boabe germinabile (b.g.) pe metrul pătrat. Creșterea densității de la 30 la 50 b.g./m, deși provoacă creșterea cheltuielilor de producție(pentru norma suplimentară de semănat) de 154 lei/ha dă, prin sporul de randament de 610 kg/ha, o creștere a valorii producției pe hectar cu 1 983 lei, ceea ce înseamnă reducerea costului pe tona de produs cu 315 lei. În aceste condiții beneficiul pe tonă crește cu 314 lei, cel pe hectar cu 1 879 lei, iar rata rentabilității se ridică de la 61% la 91%.

Creșterea densității cu încă 10 b.g. m.p. (la 60 b.g./m.p.) este însoțită de un spor de cheltuieli de producție pe hectar de 64 lei care aduce un spor de producție de numai 30 kg/ha, echivalentul valoric fiind de 97 lei. În aceste condiții, indicatorii de eficiență economică rămîn constanți. Creșterea mai departe a densității cu încă 10 b.g./m.p. nu se mai justifică nici din punct de vedere tehnic și nici economic.

Adîncimea de lucru a solului

APLICAREA unei tehnologii corecte de cultivare a soiei necesită un complex de lucrări ale solului, care, executate cu minimum de consum energetic, să asigure o permeabilitate bună pentru apă și aer.

În cazul solurilor brune deschise de stepă (cum sînt cele pe care s-au efectuat experiențele), caracterizate printr-o structură bună și stabilă și o textură mijlocie, afînarea se poate realiza prin lucrări care necesită un consum mai redus de energie. Rezultatele cercetărilor efectuate, arată că prin executarea, după premergătoare, a unei arături normale, precedată de un discuit în două sensuri, producția obținută a fost de 2 830 kg/ha. În varianta în care după premergătoare s-a efectuat o arătură la 20 cm adîncime, iar la pregătirea patului germinativ s-a mai efectuat încă o arătură normală, producția obținută a fost aproximativ egală cu cea din primul caz (2 840 kg/ha) ; randamentul energetic a înregistrat valoarea cea mai mare atunci cînd după eliberarea terenului s-a procedat la discuire. Producțiile cele mai mari (3 250 kg/ha) au fost obținute pe solele unde după premergătoare s-a efectuat o arătură adîncă (30 cm), iar pregătirea patului germinativ a fost precedată tot de o arătură normală ; însă în acest caz, randamentul energetic a scăzut la jumătate față de cel realizat la tehnologia cu discuire.

Valorile sporului de recoltă (2 373 lei) și a beneficiului pe unitatea de suprafață (2 297 lei) sînt semnificative pentru varianta în care se execută arătura normală precedată de discuire, ce necesită cheltuieli suplimentare minime (76 lei/ha).

Datele experimentale privind influența adîncimii de lucrare a solului, privite și prin prisma imperativului de a reduce consumurile energetice, subliniază pregnant că, în zonele cu teren brun deschis de stepă, cele mai eficiente rezultate de productie se pot obtine prin discuire după recoltarea culturii premergătoare, urmată de executarea arăturii la 20 sau 30 cm. În aceste variante, beneficiul la hectar a înregistrat un nivel de 2 297 lei și, respectiv, 2 654 lei. Executarea arăturii adînci după premergătoare necesită un consum mai mare de energie și nu-și atinge scopul pe astfel de soluri cu textură mijlocie, situație confirmată și de beneficiile realizate (281 lei/ha cînd sola a comportat două lucrări adînci).

Tabelul nr. 2

Influența epocii de semănat

Epoca de semănat	Producția medie (kg/ha)	Valoarea producției (lei/ha)	Cheltuieli de producție (lei/ha)	Cost unitar (lei/t)	Beneficiu (lei/ha)	Beneficiu (lei/t)	Rata rentabilității (%)
27 III	3 130	10 173	5 542	1 771	4 631	1 480	84
2 IV	3 260	10 595	5 542	1 700	5 053	1 550	91
9 IV	3 280	10 660	5 458	1 664	5 202	1 586	95
10 IV	3 250	10 563	5 458	1 679	5 105	1 571	94
26 IV	3 250	10 563	5 458	1 679	5 105	1 571	94
3 V	3 240	10 530	5 458	1 658	5 072	1 565	93
10 V	3 250	10 563	5 458	1 653	5 105	1 571	94

Metode de combatere a buruienilor

SOIA SE caracterizează printr-o creștere foarte lentă în prima parte a perioadei de vegetație din care cauză buruienile trebuie combătute energic încă de la răsărirea plantelor. Culturile, în special cele amplasate în zonele din sud-estul țării, sînt infestate îndeosebi cu costrei, care provoacă pagube prin reducerea producției de boabe cu pînă la 75%. Pentru combaterea totală a buruienilor, pe lîngă tratamentele cu erbicide se recomandă să se aplice 1—2 prașile mecanice și 1—2 prașile manuale selective, pe rînd.

În cadrul cercetărilor efectuate la S.C.C.I. „Dobrogea" privind selectivitatea și eficacitatea erbicidelor nevolatile la cultura soiei irigate (pe un sol cernoziom castaniu carbonat, format pe loess, cu un conținut de 3,5% humus, 32%—33% argilă și cu PH de 7,4), au fost testate 36 de variante de erbicide, în 31 de variante de aplicare, urmărindu-se îndeosebi capacitatea de combatere a buruienilor din speciile Solanum nigrum și Sorghum halopense, care produc cele mai mari pagube în condițiile din Dobrogea. Analizînd rezultatele obținute în condițiile anului 1982 (cu o cantitate de precipitații în perioada de răsărire și vegetație puțin mai mare decît media multianuală, dar repartizată neuniform — înregistrîndu-se un deficit în lunile mai și iunie, ceea ce a dus la o răsărire neuniformă — și cu valori de temperatură în perioada de vegetație apropiate de media pe 34 de ani anteriori), se desprinde concluzia că unele din erbicidele nevolatile administrate culturii soiei în sistem irigat (Lasso, Sencor, Basagran, Comsdor, Takle, Lenray L) au asigurat o bună combatere a buruienilor și, implicit, față de varianta solului neprășit, producții suplimentare de 1 200—1 600 kg/ha și beneficii suplimentare de 3 361—4 746 lei/ha. (Pe terenuri prășite au fost obținute sporuri de producție și mai mari, dar în condițiile unor cheltuieli suplimentare de 1 566 lei/ha).

O importantă deosebită trebuie dată influenței pe care diferitele metode de combatere a buruienilor o au asupra eficienței energetice a producției. Din acest punct de vedere, cele mai bune rezultate s-au obținut în condițiile folosirii unei doze de 2 kg/ha de Takle, care a asigurat un spor de producție de energie de 8,3 mii kWh/ha, randamentul energetic fiind de 84 mii kWh/ha, în condițiile unor cheltuieli energetice suplimentare de 0,1 mii kWh/ha. În varianta Dual+Sencor, cu aceleași cheltuieli suplimentare de energie se obține o producție netă de

dr. Ion DINCU

(Continuare în pag. 14)

PUNCTE DE VEDERE

Promovarea exporturilor complexe

RĂSPUNZÎND invitației „Revistei economice" de a participa la dezbaterea problematicii exporturilor complexe, inițiată prin publicarea anchetei R.E. „Promovarea exporturilor complexe" în nr. 37/1983, am primit din partea Institutului de inginerie tehnologică și proiectare pentru industria chimică București un punct de vedere cuprinzînd propuneri pe linia perfecționării acestei activități, pe care-l prezentăm mai jos.

Exportul de instalații chimice, petrochimice și rafinării are un specific aparte determinat în principal de caracterul practic de unicat al fiecărui proiect în parte, conferit de diversitatea prestațiilor, de volumul acestora, de locul și condițiile în care se realizează investiția, caracteristicile echipamentului industrial și ale procedeelor tehnologice adoptate. Totodată elementul de esență și ceea ce face posibil un export de instalații complexe, îl constituie transferul de tehnologie cu componentele sale : licența și/sau know-how-ul, proiectele propriu-zise și alte servicii/prestații inginerești. După cum se cunoaște, valoarea acestora poate reprezenta o parte importantă a tranzacției, ca marfă a „comerțului invizibil" contribuind la creșterea încasărilor în valută și prin aceea că reprezintă factorul generator al exportului de echipamente, materiale și servicii. Baza tehnică și suportul tehnologic al oricărui export de acest gen în domeniul industriei chimice din țara noastră, este asigurat de Institutul de Inginerie Tehnologică pentru Industria Chimică (IPROCHIM-I.I.T.P.I.C.), ca proiectant general și cuprinde cercetarea și proiectarea tehnologică, precum și proiectarea tuturor specialităților care participă la realizarea unui obiectiv industrial chimic etc.

Stadiul actual de dezvoltare și de cerințe ale pieței externe, care a conferit firmelor de engineering pe plan internațional o anumită. reputație, impune forme adecvate de organizare a activității de exporturi complexe. Efectuarea în prezent a exportului de tehnologie și servicii inginerești pentru industria chimică, prin intermediul unor întreprinderi de comerț exterior care nu aparțin „ministerului de resort tehnologic", nu a reușit să dezvolte în mod satisfăcător acțiunile de comerț bazate pe „transfer tehnologic", la nivelul posibilităților și potențialului la care a ajuns Ministerul Industriei Chimice în ansamblul lui. Aceasta se datorește, după opinia noastră, faptului că întreprinderea de comerț exterior nu poate dispune cu operativitate și promptitudine de suportul „ministerului tehnologic" care deține tehnologiile, potențialul de cercetare și proiectare, uzinele unde se aplică și se dezvoltă tehnologiile și unde este concentrat practic întregul potențial tehnic care asigură „transferul de tehnologie" ce constituie suportul succesului oricărui export de acest fel.

Pentru îmbunătățirea acestui gen de comerț specific, care are o trăsătură comună esențială și anume „transferul de tehnologie" (licența, know-how-ul etc.), supunem atenției unele propuneri, rezultate din practica și experiența de pînă acum, din care pot să se evidențieze unele deosebiri de opinii față de cele exprimate de autorii articolului la care ne referim, subliniind problemele de fond cărora trebuie să li se acorde atenție.

Prospectarea și prezentarea comercială

ACESTE activități sînt esențiale și trebuie să fie desfășurate cu competență și eficiență sporită. Pentru a se asigura o prospectare sistematică a pieței externe, trebuie reconsiderat statutul acestei activități ca mecanism și ca dotare materială. Pe această cale, și în cazul în care este asigurată de tehnicieni bine pregătiți care să fie puși în contact direct cu clienții potențiali, fără verigi intermediare, se poate conferi acestei activități permanență, profunzime, prestigiu și eficiență.

Activizarea acțiunilor de prospectare a pieței externe se poate face prin extinderea rețelelor de comercializare și numirea de reprezentanți permanenți, cunoscători ai domeniilor tehnologice ce urmează să constituie baza exportului de instalații și servicii, în cadrul :

a) societăților mixte în străinătate

b) birourilor tehnice de pe lîngă agențiile economice din străinătate

c) permanență în organisme internaționale specializate.

d) birourilor tehnice comune cu firme asociate.

Avînd în vedere că activitatea de prospectare se desfășoară simultan cu reclama și propaganda este necesar a se asigura o dotare materială corespunzătoare (finanțare în lei și în valută) pentru a ne face cunoscuți în țări și zone geografice în care nu am pătruns pînă în prezent, acționînd și prin mijloace mass-media de informare și publicitate locale sau cele de circulație internațională.

Pentru îmbunătățirea formei grafice a ofertelor tehnice este necesar a se acorda în favoarea institutelor de proiectare, o cotă din aportul valutar obținut din activitatea de export propriu-zis și din asistența tehnică în străinătate, cotă care să fie folosită nemijlocit pentru finanțarea unor necesități de import ale acestor întreprinderi și anume :

— materiale grafice pentru elaborarea de proiecte de calitate ;

— mijloace tehnice moderne de elaborare proiecte, editare de oferte, reproducere, etc. ;

— abonamente la reviste și publicații de specialitate pentru a mări aria și precizia informațiilor privind acest gen de activitate.

Oferirea unei game largi de instalații

I.I.T.P.I.C. dispune și poate oferi în prezent la export peste 120 tehnologii, atît în chimia de bază, cît și în ramuri mai noi, cum ar fi : fibre chimice, medicamente, etc.

Stadiul actual de dezvoltare a cererii pe piețele externe în domeniu impune pentru evitarea devalorizării acestor tehnologii și în vederea sporirii competitivității întreprinderea unor acțiuni cum ar fi :

1. **Asigurarea unui portofoliu de licențe cît mai larg** prin : a) — prospectarea pieței externe, întocmirea unor studii de analiză și cercetare a piețelor, care să permită cunoașterea politicii tehnologice și comerciale a statelor a căror intervenție în domeniu este substanțială ; b) — dreptul de a se recurge cu operativitate la achiziționarea de licențe, în condiții justificate economic, în cazul în care nu este posibil a se promova tehnologia proprie, sau cînd nu se dispune de acestea ; c) — conlucrarea cu alte firme de engineering și/sau deținătoare de licențe necesare atît pentru completarea unui anumit ansamblu industrial cerut de client, cît și pentru preluarea în completare a unor tehnologii solicitate de clienții potențiali ; d) — adoptarea de măsuri de protejare a invențiilor proprii în alte state pe calea înregistrării imediate în străinătate.

2. **Cointeresarea „proprietarului tehnologiei"** (Institute de cercetare, proiectare, uzine, centrale industriale, etc.) **în vederea asigurării unor perfecționări**

continue a licențelor și know-how-ului, adaptarea lor la cerințele particulare ale clientului extern, pentru a selecționa cel mai competent personal tehnic pentru punerea în funcțiune și demonstrarea parametrilor garantați, etc.

3. **Perfecționarea sistemului și metodelor de comercializare a proprietății industriale** (personal specializat, metodologia de calcul a valorii corelată cu nivelul practicat pe piața internațională, identitate de sine-stătătoare acordată valorii licenței know-how-ului și documentației, indiferent dacă se evidențiază sau nu în structura de preț a contractului extern. etc.).

În ceea ce privește tipizarea proiectelor, caracterul practic de unicat al fiecărui export complex determină o probabilitate redusă de a valorifica în aceste cazuri „proiectele tip". Ceea ce poate fi tipizat sînt unele dintre utilaje, inclusiv tehnologice, care au o probabilitate mult mai mare de a putea fi reutilizate la oferte, în proiecte similare.

Operativitate în adaptarea la cerere

EXISTĂ elemente care pot influența operativitatea acțiunilor, cum ar fi :

— Demonstrarea și convingerea partenerului potențial de competența tehnică și experiența noastră prin participarea directă a producătorului la negociere ;

— Existența datelor care să definească o mai bună informare asupra intențiilor și dorințelor clientului, în faza inițială de ofertare, fie direct de la partener, fie din literatura de specialitate sau informațiile de marketing.

— Corelarea termenelor de elaborare a ofertelor cu timpul necesar obținerii datelor tehnice necesare, obținerii aprobărilor și perfectării raporturilor contractuale, modul de organizare a informării și aprobării nu asigură întotdeauna încadrarea în termenele solicitate, în special în cazul licitațiilor.

Dacă în prezent, experiența acumulată atestă probitatea tehnică a I.I.T.P.I.C. în satisfacerea unor cereri specifice, totuși o serie de factori subiectivi intervin în a scădea prezența pe piață și capacitatea de adjudecare a ofertelor în favoarea noastră, ca de exemplu : lipsa caietelor de sarcini sau a datelor tehnice, fapt ce nu permite prezentarea unei oferte complete și la un nivel tehnic corespunzător sau, primirea caietelor de sarcini cu mare întîrziere cînd nu mai există posibilitatea elaborării ofertelor : neselecționarea cererilor de ofertă pe baza cunoașterii prealabile a condițiilor în care ar urma să se realizeze proiectul sau pe baza seriozității clientului ; elaborarea ofertelor preliminare cu un mare grad de detaliere, în discordanță cu necesitățile de stadiu incipient al tranzacției (cerere expresă a întreprinderii de comerț exterior întrucît nu există sisteme de evaluare a costurilor).

Prețurile componentelor exportului complex

PREȚURILE componentelor exportului complex, care se constituie în prețul global de ofertă trebuie să reflecte nivelul prețurilor pe piața mondială și în mod special în zona unde intrăm în competiție, deci realitatea pieței. „Cursurile de revenire" sînt numai o consecință a raportului dintre prețurile pieței mondiale și cheltuielile interne pentru totalitatea mărfurilor și serviciilor ce compun exportul respectiv, inclusiv engineering, licență, know-how, transport, costul creditului, cota de risc, etc. și ca urmare stabilirea acestora trebuie tratată ca atare.

În ceea ce privește practica de formare și nivelul prețurilor de proiectare subliniem următoarele :

— valoarea de proiectare internă este stabilită de institutele de proiectare în baza normelor de muncă globale aprobate ;

— lucrările de engineering sînt ele însele o marfă de „export invizibil", încasările constituind un beneficiu substanțial, nelegat practic de nici un consum de materiale.

Valoarea proiectelor și serviciilor de engineering în ofertele și contractele noastre are o participare mult inferioară față de costul în ansamblu al instalațiilor exportate, față de ceea ce se practică pe plan mondial, astfel încît pentru a avea o imagine reală asupra competitivității ofertelor de acest gen, trebuie evaluate separat exporturile de engineering.

Unul din neajunsurile majore ale actualei situații nesatisfăcătoare a comerțului nostru cu tehnologii este acela că nu este efectuat de către ministerul care le elaborează. Prin trecerea activității de comerț exterior la „ministerele tehnologice" s-ar creea, printre altele, și posibilitatea stabilirii unor scheme de finanțare și plată mai convenabile pentru clienții externi, prin aranjamente de compensație, cooperare cu plată în materii prime, preluare de produse, participări în comun, etc., forme în care „ministerele tehnologice" sînt interesate (pentru constructorii de echipamente acestea nu reprezintă forme tentante de cooperare).

Relațiile dintre participanții la un export complex

PENTRU a se asigura un grad sporit de eficiență, operativitate și prezență „de marcă» pe piața externă este necesar a se perfecționa sistemul de relații între participanți la un astfel de export în sensul armonizării intereselor și implicit a coienteresării cu obligațiile și răspunderile, în funcție de aportul fiecărui participant la realizarea exportului respectiv. Legea 12/1980 (Cap. I, art. 5, Cap. II, art. 22) precizează că institutele de inginerie tehnologică și proiectare, care participă la realizarea de exporturi, execută lucrări sau prestații de servicii cu plata în valută au obligația de a asigura livrările la nivelul contractat cu întreprinderile de comerț exterior.

Prin trecerea exportului de profil pe lîngă „ministerul tehnologic" se poate realiza o extindere a gamei exporturilor complexe, iar rolul și funcțiile participanților la un export complex poate fi stabilit încă din faza de preofertă, prin **nominalizarea furnizorilor generali interni,** eliminîndu-se o mare parte din procedurile intermediare de avizări și aprobări. Simplificarea sistemului de avizări și aprobări necesare pentru participarea la o competiție în străinătate și, în general, pentru contractarea unui export bazat pe „transfer tehnologic", trebuie să urmărească: reducerea duratei circuitelor intermediare, restructurarea metodologică, degrevări sau competențe sporite factorilor activi, productivi și responsabili și diminuarea rolului verigilor intermediare. În legătură cu această precizare, apare necesar a se reconsidera la justa valoare rolul și aportul celor care asigură baza tehnologică, care este esențială întrucît preiau în sarcina lor responsabilitatea concepției instalației, chiar dacă producătorii de utilaje garantează buna funcționare a utilajelor și deci în ansamblu să garanteze concepția integrală a instalației sau lucrării.

Dimensionarea cifrelor de plan de export pentru engineering trebuie să se bazeze pe date certe, rezultate din contracte încheiate anterior anului de plan pentru care se face planificarea, celelalte nivele putînd avea doar un caracter de prognozare.

Propunerile prezentate expun unele puncte de vedere, rezultat al unor reflecții generate de activitatea practică desfășurată de I.I.T.P.I.C. în domeniul exporturilor complexe în general și al transferului internațional de tehnologie în special, în scopul formulării unor direcții principale de acționare care să stimuleze și să promoveze pe noi planuri această activitate.

dr. ing. N. POPOVICI
director tehnic la Institutul de inginerie tehnologică și proiectare pentru industria chimică

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

PUNCTE DE VEDERE

Beneficiul — pîrghie de ridicare a nivelului calitativ al produselor

ÎN CADRUL procesului de determinare a prețurilor la produsele noi cu parametri tehnici și calitativi superiori celor existenți în fabricație, un moment important cu multiple implicații la nivel micro și macroeconomic îl constituie **dimensionarea beneficiului.** Pentru întreprinderi aceasta condiționează nu numai posibilitatea de a realiza volumul planificat al beneficiului înscris în bugetul de venituri și cheltuieli, ci și constituirea fondurilor de dezvoltare și stimulare prevăzute de actualul mecanism economico-financiar. Practic, **o fundamentare și o dimensionare judicioasă a beneficiului în cadrul prețurilor se înscriu ca pîrghii importante în sprijinul ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor,** prin înnoirea producției, aspect deosebit de însemnat în etapa actuală de transpunere în viață a Programului privind îmbunătățirea calității produselor. Determinarea judicioasă a beneficiului pe fiecare produs nou, evitarea unei diferențieri exagerate a acestuia în cadrul grupei de produse, face ca prețurile să contribuie — alături de plan și de sistemul contractelor — la stimularea fabricării tuturor produselor necesare economiei naționale cu parametri înalți tehnici și calitativi. Apare în acest context explicabilă „sensibilitatea" sporită pe care o manifestă în prezent unitățile producătoare față de nivelul mai ridicat sau mai scăzut al beneficiului inclus în prețurile diferitelor produse noi.

Pentru a corespunde acestor cerințe, determinarea beneficiului luat în calcul la stabilirea prețurilor produselor noi trebuie să se facă pe baza unor criterii cît mai precise, realizabile la toate nivelurile de stabilire a prețurilor, astfel încît să se prevină dispersia nejustificată a rentabilității pe produse și să se asigure convergența intereselor întreprinderilor și ramurilor cu interesele întregii economii naționale.

Potrivit metodologiei în vigoare, la întocmirea propunerilor de preț pentru produsele noi întreprinderile producătoare calculează beneficiul acestora pe baza rentabilității existente la un produs similar, considerat „etalon". Pentru a se preveni alegerea întîmplătoare a etalonului, normele metodologice de corelare a prețurilor precizează că acesta trebuie să facă parte din aceeași grupă sau subgrupă ca și produsul nou, să fie de fabricație curentă și să aibă preț stabilit de un organ central, precum și rentabilitatea cît mai apropiată de rentabilitatea medie a grupei respective. Totodată, reglementările prevăd obligativitatea recalculării antecalculației de preț a produsului etalon în condițiile de execuție a produsului nou, pentru a se asigura comparabilitatea deplină a costurilor și beneficiului între etalon și produsul nou și, implicit, încadrarea deplină a prețului acestuia din urmă în nivelul de prețuri existent. Această operațiune este însă extrem de laborioasă și necesită, de fapt, o nouă proiectare a întregii tehnologii de fabricație a produsului etalon. Realizarea ei este și mai dificilă cînd etalonul a fost fabricat de altă unitate decît produsul nou. De aceea, în practică, recalcularea se face cu precădere la produsele mai importante, ale căror prețuri se stabilesc la nivel superior. La unele produse ale căror prețuri se stabilesc de întreprinderi, centrale și chiar ministere, actualizarea calculației de preț se rezumă uneori la recalcularea cotelor de regii, fără a se mai reconsidera cheltuielile materiale și de manoperă ale etalonului în condițiile de fabricație ale produsului nou.

Datorită gradului ridicat de diversificare a producției, pentru orice produs nou pot fi găsite mai multe etaloane, cu tot atîtea niveluri de rentabilitate, care satisfac mai mult sau mai puțin criteriile metodologice de selectare. Posibilitatea menționată se multiplică în cazul diferențierii rentabilității produselor în funcție de destinația lor (cooperări, investiții etc.). Această situație generează, în unele cazuri, o preferință pentru etaloane cît mai convenabile din partea unor întreprinderi la întocmirea propunerilor de preț pentru produsele noi. Asemenea „erori" în

---

Prevenirea și lichidarea stocurilor de materiale

Supranormativele — sursă de aprovizionare

O MODALITATE principală de acțiune pentru lichidarea stocurilor supranormative de materiale trebuie să o constituie utilizarea lor la acoperirea unei părți cît mai mari din necesarul propriu de materii prime. Pentru sporirea eficienței în atingerea acestui obiectiv, ar trebui luate în considerație și următoarele cerințe :

1) Concentrarea eforturilor tuturor factorilor implicați pentru a contracara tendința unor coordonatori de balanță de a nu lua în considerare la capitolul „resurse" stocurile de materiale disponibile preliminate la finele anului de către bazele de aprovizionare. Această orientare a unor coordonatori de balanță provine din grija — prost înțeleasă — de a asigura pentru întreprinderile din subordine un indice înalt de încărcare a capacităților de producție, care, în concepția lor, s-ar diminua dacă pentru acoperirea necesarului beneficiarilor s-ar apela și la stocurile de materiale disponibile existente în alte unități. Apreciem necesar ca toți coordonatorii de balanță să fie mult mai receptivi în a începe fundamentarea capitolului „resurse" tocmai cu includerea la disponibilități a acestor stocuri supranormative de materiale și, numai după aceea, diferența rămasă să se urmărească a fi asigurată prin încărcarea programelor de producție a unităților din subordine. După părerea noastră, teama de a rămîne din această cauză cu capacități neîncărcate în grad înalt nu este reală : centralele coordonatoare ar putea și trebuie chiar să acționeze pentru realizarea pe capacitățile astfel disponibilizate a unor produse cu grad ridicat de dificultate pe care de ani de zile nu le produc — cu toate solicitările beneficiarilor — dintr-o așa-zisă „lipsă de capacitate", sau pentru fabricarea de produse destinate satisfacerii unei game mai largi de cerințe ale partenerilor externi. Un rol sporit în acest proces poate avea Ministerul Aprovizionării care, urmărind pe calculator situația unor stocuri fără mișcare sau cu mișcare lentă din economie (metal), le-ar putea prezenta coordonatorilor de balanță, cerînd prioritar, la întocmirea balanțelor, repunerea lor în circuitul economic.

2) Dat fiind că nu de puține ori unele întreprinderi solicită în cadrul cotelor sortimente de materiale chiar dintre cele care stau în stocuri fără mișcare în curtea proprie, fiindcă acestea sînt prost evidențiate și depozitate, fără posibilități de acces operativ, apare necesară sporirea preocupărilor specialiștilor din cadrul serviciilor de specialitate din centrale, direcțiile de aprovizionare-desfacere din ministere pentru ca necesarul unităților să aibă ca primă resursă de satisfacere propriile stocuri de materiale disponibile. În acest scop nu ar fi lipsit de interes ca întreprinderea să țină evidența supranormativelor mai riguros, în volum, durată, structură și evoluție, iar toate specificațiile privind cantitățile de materiale nevagonabile să treacă prin bazele județene înainte de a fi depuse la coordonatorii de balanță, prilej cu care întreprinderile să prezinte și situația stocurilor disponibile preliminate.

Șerban STELU

calcularea beneficiului sînt, de regulă, corectate cu prilejul analizei propunerilor de prețuri de către organele de avizare sau de stabilire a prețurilor, cît și de organele de control.

Ținînd seama de necesitatea restrîngerii dispersiei rentabilității la produsele din cadrul aceleiași grupe, precum și de dificultățile și abaterile constatate uneori în aplicarea metodologiei actuale de corelare a beneficiilor la produsele noi, apare necesară după părerea noastră luarea în discuție a unor modalități de simplificare a acesteia care să permită aplicarea ei consecventă și implicit determinarea cît mai corectă a nivelului produselor noi și încadrarea riguroasă a prețurilor respective în nivelul de preț existent.

■ Astfel, pentru unele subramuri sau grupe de produse la care în prezent există o diferențiere relativ accentuată a rentabilității pe produse, o asemenea modalitate ar putea fi, după părerea noastră, **stabilirea centralizată a unor normative unice de rentabilitate pentru fiecare grupă de produse.** Ea prezintă avantajul că asigură omogenizarea rentabilizării planificate pentru toate produsele dintr-o grupă. La prima vedere, s-ar putea obiecta că o asemenea metodă de determinare a beneficiului are un caracter nivelator, nu stimulează introducerea în fabricație a unor produse cu performanțe superioare, generînd totodată un oarecare automatism în determinarea prețului. Aceste neajunsuri pot fi prevenite prin luarea în calcul pentru asemenea produse — în raport cu concordanța de prețuri actuală — a unui beneficiu stimulativ, pe lîngă beneficiul normal. Mărimea beneficiului stimulativ poate fi determinată prin compararea eficienței produselor noi cu produsele existente, precum și cu prețuri externe, așa cum se procedează și în prezent în unele cazuri.

■ O altă cale ar putea fi, credem, utilizarea de **etaloane stabile (obligatorii) pentru fiecare grupă sau subgrupă de produse.** Selecționarea unor asemenea produse reprezentative, cît și completarea periodică a nomenclatorului acestora și a calculațiilor de preț s-ar putea realiza de către ministere, în colaborare cu organele de prețuri, de planificare și financiare. Această soluție apreciem că are avantajul că exclude mai ferm inconsecvențele sau erorile în alegerea etaloanelor, imprimă mai multă rigoare în corelarea prețurilor produselor noi cu cele ale produselor existente în circuitul economic. Aplicarea ei este mai lesne de realizat în ramurile cu o sortimentație relativ restrînsă și un grad de înnoire a produselor mai puțin accentuat.

■ O modalitate și mai eficientă de a spori gradul de fundamentare a beneficiului și în general al nivelului prețurilor, reducînd considerabil posibilitatea unor deformări arbitrare sau erori o constituie **extinderea metodelor normativo-parametrice de determinare a prețurilor,** adică generalizarea stabilirii prețurilor pe bază de bareme și normative de calcul. Determinate cu ajutorul unor metode economico-matematice complexe, pe baza dependențelor obiective ce există între prețuri și parametrii tehnico-economici ai produselor, baremele de prețuri și normativele de calcul prezintă o serie de avantaje incontestabile față de soluțiile precedente. Metodele normativo-parametrice asigură o rentabilitate uniformă pentru toate produsele din familia sau grupa respectivă, inclusiv rentabilitate stimulatoare pentru produsele cu o performanță superioară, concretizată în parametri cu valori corespunzătoare ; totodată, ele realizează o corelare în bloc a prețurilor pentru întreaga grupă de produse, ceea ce nu se poate obține prin metodele tradiționale. Aceste metode mai prezintă încă un avantaj față de celelalte metode de calculare a prețurilor : operativitate maximă în determinarea prețurilor, ceea ce este foarte important, mai ales în ramurile cu structură sortotipodimensională foarte largă și înnoire rapidă a producției, cum sînt numeroase subramuri din industria construcțiilor de mașini și industria ușoară etc.

În multe centrale și întreprinderi industriale din țara noastră există o bogată experiență în aplicarea metodelor normative parametrice de calculare a prețurilor. Este adevărat, identificarea parametrilor tehnico-economici reprezentativi pentru fiecare grupă de produse, constituirea seriilor parametrice și determinarea dependențelor dintre parametrii și costurile (prețurile) produselor presupun o activitate extrem de voluminoasă și care implică o colaborare strînsă între cadrele tehnice și cele economice. Experiența acumulată în domeniul elaborării baremelor și normativelor de calcul, precum și existența rețelei de calculatoare electronice constituie premise reale pentru extinderea rapidă a acestor metode de calculare a prețurilor.

Trebuie subliniat că toate metodele propuse mai sus prezintă și un avantaj comun : permit cunoașterea anticipată a nivelului de rentabilitate pe produs, ceea ce este foarte important pentru stimularea înnoirii sortimentației de producție și modernizarea produselor existente. Ele contribuie la asigurarea stabilității nivelului prețurilor în economia națională și stimularea fabricării tuturor sortimentelor de produse la nivelul tehnic și calitativ necesar societății.

dr. Constantin TUDORAN
Constantin PRIGOREANU

Noi surse de sporire a eficienței

Randament sporit, consum redus

POSIBILITĂȚILE de sporire a eficienței economice sînt extrem de diverse. În cele ce urmează prezentăm cîteva reflecții care pot constitui, după părerea noastră, sugestii utile de perfecționare a activității într-un sector important al zootehniei — producția de lapte în fermele de vaci.

■ *Sporirea duratei productive este o modalitate cunoscută de creștere a producției totale de lapte. Deși teoretic viața productivă a unei vaci este de 7—8 lactații, prelungirea duratelor contribuie efectiv la creșterea eficienței producției de lapte numai pînă la o anumită limită, nivelul maxim al randamentelor medii atingîndu-se în lactația a patra. Într-adevăr, practica a demonstrat că menținerea în producție a unui procent mare de vaci de vîrstă înaintată diminuează nivelul randamentelor medii și deci eficiența economică. Ca urmare, față de optica rectilinie de sporire continuă a duratei productive este de preferat stabilirea unei durate optime de exploatare în funcție de rasă, sistemul de creștere și exploatare, sistemul de alimentație practicat etc. O lărgire eficientă a duratei productive s-ar putea obține valorificînd în producție rezultatele cercetării științifice din țara noastră, care aduc argumente în favoarea stabilirii vîrstei de reproducție la 15 și chiar 13 luni, față de 18 luni cum se practică de obicei.*

■ *Alimentația îndestulătoare și echilibrată este esențială pentru sporirea eficienței producției de lapte. Alimentația rațională impune hrănirea diferențiată a animalelor ; ea nu trebuie să se facă însă numai pe categorii de vîrstă și sex, ci și în cadrul aceleiași categorii, în funcție de starea fiziologică și de potențialul productiv al fiecărui animal. Pentru asigurarea în întregime a tuturor elementelor ce*

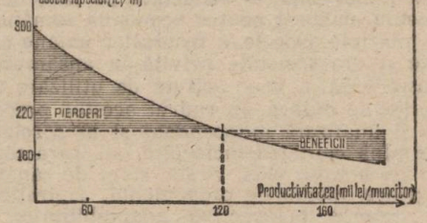

alcătuiesc rațiile furajere în condiții de eficiență economică maximă devine însă absolut necesară utilizarea modelelor matematice de optimizare. Stabilirea rațiilor astfel obținute pe categorii de vîrstă, stări fiziologice și pe sezoane permite elaborarea unor balanțe furajere științific fundamentate, la nivel de fermă zootehnică.

■ *Pentru sporirea eficienței, o cale posibilă și necesară de reducere a cheltuielilor cu retribuirea muncii pe hl de lapte o constituie creșterea productivității muncii (graficul), care, în fermele de vaci, se poate realiza cu prioritate pe seama extinderii mulsului mecanic (care ocupă 25—30% din timpul de muncă al îngrijitorului), a mecanizării și administrării furajelor. După studiile întreprinse, norma de servire într-o fermă de vaci trebuie să fie de 10 capete pe muncitor mediu scriptic. Acest nivel maximizează productivitatea muncii la aproximativ 350 hl/muncitor.*

Actualul nivel al productivității în unele ferme de vaci este sub cel necesar ; pentru realizarea unui echilibru economico-financiar, el trebuie să crească de circa 1,5 ori, în principal pe seama sporirii randamentelor medii și a raționalizării consumului de muncă.

dr. Gh. N. IOSIF

Considerații privind conținutul și cuantificarea productivității muncii (III)

AȘA CUM este cunoscut, productivitatea muncii, respectiv creșterea ei, constituie rezultatul acțiunii unui complex de factori, de natură tehnică, economică, ergonomică etc. Nu o dată, însă, la nivelul unităților economice, atunci cînd se analizează căile și mijloacele de sporire a productivității, se au cu precădere în vedere nu atît factorii amintiți ca atare, ci, mai mult, efectele acțiunii lor, respectiv producția obținută (globală, netă, marfă ș.a.) și numărul de personal (muncitori, total ș.a.). În același context, după cum înseși experiența și realitățile unităților economice o relevă, dacă factorilor tehnici și economici — firește, de o mare însemnătate — în condițiile unei analize economice mai aprofundate li se acordă importanța cuvenită, factorii de natură ergonomică, cei de psihologia muncii sau alți factori cu o acțiune mai particulară sînt — în mod nejustificat — trecuți pe un plan secundar. Tocmai din această perspectivă, privind productivitatea muncii ca un indicator sintetic, de o mare complexitate, ne vom referi la factorii relativ neglijați amintiți, la efectele acțiunii lor în procesul de sporire a productivității.

Acțiunea factorilor psihologici și ergonomici

ÎN GENERAL, pentru sporirea productivității prezintă o mare importanță — reflectată pe larg de programul în acest domeniu elaborat pentru economia românească — cunoașterea, sub multiple aspecte, a resurselor umane din fiecare unitate în parte și din societate privită în ansamblu, promovarea, pe această bază, a unor acțiuni de utilizare rațională și eficientă a forței de muncă. În cadrul acestor preocupări trebuie precizate și analizate independent și în corelație : elementele care determină calitatea factorului om, caracteristicile fizice și psihice ale omului (sex, vîrstă, stare de sănătate fizică și psihică, înfățișare, mediu de proveniență, aspirații politice și profesionale, interes, perspectivă, adaptabilitate), stabilitatea și fluctuația forței de muncă, formația și experiența profesională, creativitatea, condițiile specifice activității desfășurate (ambianța muncii determinată de nivelul temperaturii, umidității și vitezei curenților de aer, de limitele fiziologice ale zgomotului, vibrațiilor, substanțelor nocive și radiațiilor, de condițiile și influența iluminatului și cromaticii industriale). Deloc neglijabile ca însemnătate se vădesc problemele legate de protecția și securitatea muncii, tipul de efort, ambianța psihosocială a muncii caracterizată de relațiile în colectivul de muncă, interesul pentru muncă, integrarea în muncă, satisfacția profesională, precum și condițiile de trai, respectiv coordonatele vieții de familie, nivelul cîștigului nominal și real, tipul de locuință și gradul de confort, distanță pînă la locul de muncă, alimentația, organizarea sanitară, relațiile sociale, petrecerea timpului liber ș.a.

Firește, funcție de calitatea caracteristicilor fizice, psihice, profesionale ale fiecăruia, funcție de natura și condițiile desfășurării activității, capacitatea de muncă este variabilă. Un obiectiv esențial al tuturor preocupărilor vizînd deopotrivă sporirea productivității, îmbunătățirea acțiunii factorilor de care ea depinde îl constituie, însă, obținerea de rezultate maxime cu o cantitate determinată de muncă. Un asemenea obiectiv se evidențiază cu atît mai relevant cu cît activitatea productivă se desfășoară într-un mediu social organizat, în care însă oamenii se prezintă ca o forță de muncă neomogenă în structura sa, avînd profesii, calificări, specializări și poziții ierarhice diferite. Fiecare poartă o multitudine de experiențe personale și sociale, o varietate de aspirații și stări posibile de integrare în măsură mai mare sau mai mică în viața și activitatea colectivului. În cazul oricărei structuri se creează un mediu psihosocial propriu, care la rîndul lui determină natura relațiilor interpersonale existente, bazate, evident, pe faptul că toți oamenii muncii sînt, în același timp, producători și proprietari uniți asupra mijloacelor de producție, dar și pe determinările generate de natura și specificitatea mediului amintit. Apar astfel forme noi de participare a oamenilor în activitate ; spiritul de disciplină liber consimțită, de inițiativă și abnegație în muncă, sentimentul de dăruire revoluționară și satisfacție pentru rezultatele cantitative și calitative ale muncii devin veritabile și relevante trăsături de caracter, cu mari și profunde implicații pentru creșterea productivității.

Desigur, în toate sferele de activitate, pentru colectivele de muncă, pentru fiecare membru al colectivului de lucru se impun cu precădere creșterea răspunderii individuale și colective, respectarea cu strictețe a ordinii și disciplinei, îndeplinirea exemplară a sarcinilor de serviciu, așa cum prevăd reglementările Codului Muncii. Sînt obiective, sarcini care au la bază principiul eticii și echității socialiste și constituie cadrul de ansamblu în care sînt materializate pîrghiile și stimulentele necesare sporirii, în orice loc de muncă, a gradului de valorificare a timpului social. În acest context, toți oamenii muncii, încadrați în colectivele unităților socialiste, răspund de îndeplinirea exemplară a sarcinilor planificate ce le revin, de respectarea strictă a disciplinei tehnologice, de folosirea integrală a timpului de lucru și au îndatorirea să acționeze pentru ridicarea continuă a nivelului tehnic și calitativ al producției, promovarea și generalizarea progresului tehnic, creșterea productivității muncii, sporirea eficienței economice a întregii activități. Tocmai pe acest fond a apărut și se maturizează, tot mai mult, opinia muncitorească urmărind să îndrume cu responsabilitate și omenie pe cei care, din motive diferite, nu reușesc sau nu vor să se mobilizeze la nivelul posibilităților sau cerințelor. Pe plan spiritual, aceasta reflectă înseși profundele transformări care au avut loc în conștiința clasei muncitoare, spiritul revoluționar, transformările ce au survenit în natura relațiilor de producție — tot mai perfecționate — din societatea noastră.

Să ne referim, în mod concret, la cîteva din problemele menționate. Așadar, alături de alți factori, determinantă pentru sporirea efectelor productive ale muncii, deci pentru creșterea mai rapidă a productivității muncii este ambianța psiho-socială existentă în cadrul întreprinderii socialiste. Aceasta influențează un anume comportament al omului în relațiile sale cu membrii colectivului din care face parte. Un climat de muncă necorespunzător poate genera lipsa de atașament față de colectiv, lipsa de interes, aportul scăzut în îndeplinirea sarcinilor, creșterea numărului de absențe la lucru și a fluctuației forței de muncă, depășirea cheltuielilor materiale, în sinteză scăderea productivității muncii și a eficienței producției. Relevantă în această privință se vădește vechimea în muncă, care exprimă, în general, experiența în muncă, gradul de deprindere a meseriei sau a profesiunii de către lucrător, reușita integrării în colectivul de muncă. În fapt, procesul de „modelare" a personalului, potrivit cerințelor impuse de muncă, de colectivul în care se integrează, nu se poate realiza decît în timp, pe măsură ce omul muncește, cunoaște realitatea colectivului. Tocmai în acest sens s-a avut în vedere acordarea, în sistemul de retribuire, a primei de vechime în muncă, ca un factor esențial al cointeresării și creșterii productivității muncii.

Cele arătate pun în evidență factorii care, prin conținutul, sfera și modul lor de acțiune, prin durata acesteia determină, în anumite proporții și cu o anumită intensitate, efecte importante asupra nivelului și ritmului productivității muncii. Așa

* Considerațiile din articol au la bază investigații și expertizări desfășurate în mai multe unități și centrale industriale.

cum arătam la începutul articolului, dacă modul de manifestare și efectele acțiunii unor factori asupra productivității muncii sînt cunoscute datorită unor analize riguroase desfășurate în această direcție, alți factori — în speță cei ergonomici, psihologici etc. — sînt puțin cunoscuți, premisele teoretice referitoare la starea și influența lor avînd la bază, de multe ori, observații întîmplătoare. În acest sens, apar fie ignorarea totală a unor factori din punctul de vedere al influenței lor asupra productivității, fie numai recunoașterea formală a existenței lor. Însemnătatea acordată însă acestora în țările cu dezvoltare avansată — însemnătate susținută de studii și selecții riguroase de personal realizate la nivelul întreprinderilor — demonstrează că independent de tipul lor, dacă sînt cunoscuți și activați, acești factori reprezintă o puternică forță de potențare a productivității muncii.

Statutul calificării și valențele lui productive

ÎN SOCIETATEA noastră socialistă, omul nu este privit ca un simplu instrument productiv. Fiind create condițiile afirmării multilaterale și depline a omului, are loc procesul de „umanizare" a muncii, de transformare a ei în atributul nealterat al esenței umane. Acest proces cuprinde, pe lîngă transformările ce au loc în natura relațiilor de producție, ridicarea nivelului de pregătire politică, profesională și cultural-științifică a forței de muncă, astfel încît aceasta să fie capabilă de a utiliza la cote înalte rezultatele progresului tehnic. Calificarea sau transformarea profesională, privite în sensul cel mai larg, reprezintă o condiție esențială a producției moderne, o bază de susținere a însăși afirmării acțiunii factorilor ergonomici și psihologici de creștere a productivității.

Cîteva considerații, însă, despre conținutul acestui factor hotărîtor de sporire a productivității muncii care este calificarea personalului. Întrucît producția are loc în condițiile unirii forței de muncă cu mijloacele de producție, calificarea apare ca un mijloc prin intermediul căruia se poate realiza conexiunea celor doi factori constitutivi ai producției sociale. Calificarea nu reprezintă, deci, un scop în sine, ci o necesitate obiectivă, rezultată din relațiile producției sociale și cerința utilizării eficiente a cuceririlor științei și tehnicii în producție în vederea valorificării complexe a potențelor economice și sociale de care dispune la un moment dat societatea — în folosul tuturor oamenilor muncii.

Înlocuirea treptată a muncitorilor pregătiți pe meserii de ansamblu, cu muncitori specializați pe anumite funcții sau operații specifice deservirii echipamentelor moderne determină modificări în conținutul calificării. Analiza acestui proces evidențiază faptul că „specializarea" — desfășurată într-o gamă largă de forme, între care „policalificarea" — nu generează o diminuare a calificării, ci sporirea conținutului intelectual al muncii concomitent cu accentuarea solicitărilor fizice și psihice ale forței de muncă — vizîndu-se perfecționarea deprinderilor specifice de muncă și a pregătirii teoretice în scopul cunoașterii riguroase a construcției și funcționării echipamentului tehnic și al stabilirii raportului optim dintre om și echipament.

În acest context, organizarea rațională a activității în procesul industrial, în relația sa nemijlocită cu echipamentul deservit sau supravegheat pentru reducerea efortului fizic și psihic, mărirea capacității de muncă trebuie să constituie o preocupare permanentă a conducerii întreprinderilor industriale, a fiecărui colectiv de muncă. În condițiile mecanizării complexe, automatizării și cibernetizării fabricației, echipamentul tehnic preia o parte importantă din funcțiile de producție ale omului, fiind necesar ca preocupările sale, respectiv ale factorilor care îi asigură calificarea, să fie orientate predominant către sporirea pregătirii teoretice îmbinată temeinic cu deprinderi practice specifice. Tocmai din această perspectivă, concepția de calificare exprimă într-un mod nou, nu numai suma cunoștințelor teoretice și practice necesare, dar și suma aptitudinilor forței de muncă pentru o profesiune sau alta.

Factorul principal cu acțiune permanentă și hotărîtoare asupra calificării este progresul tehnic. Determinînd modificări în însuși conținutul muncii, acesta scoate pe muncitor din vechiul său rol de simplu executant care și-a învățat meseria odată pentru totdeauna, conferindu-i noi funcții cu un conținut calitativ deosebit, de intelectualizare a activității productive. Aptitudinile intelectuale intervin continuu, în măsură tot mai mare, în procesele de muncă, condiționînd atît valorificarea capacității fizice și intelectuale a forței de muncă, cît și valorificarea timpului de lucru. Tot mai mult, fiecare profesiune implică astăzi un volum sporit și diversificat de cunoștințe, deprinderi și aptitudini, ceea ce impune ca formarea forței de muncă să fie fundamentată pe baza unei solide culturi generale și tehnice care să asigure stăpînirea unui domeniu determinat, precum și posibilitatea trecerii de la o specialitate la alta fără perioade lungi de reciclare și acomodare.

Să ne referim însă și la chestiunea organizării muncii prin prisma „factorului om". Domeniu științific concretizat prin norme, măsuri, metode și tehnici concepute în baza respectului și grijii pentru om, avîndu-se în vedere obținerea, unor rezultate cît mai bune în activitatea productivă, organizarea muncii relevă în plan abstract, în centrul său, condițiile de satisfacere a unei funcții multilaterale ; o funcție ale cărei coordonate se concretizează în cerința introducerii progresului tehnic, a perfecționării profesionale a oamenilor, a asigurării condițiilor favorabile de muncă în relația dintre om, mașina pe care o deservește și mediul industrial, a respectării conștiente a disciplinei muncii și stimulării creativității, economisirii de muncă vie și materializată, a creșterii volumului fizic și calității producției ; deopotrivă se urmărește aplicarea sistemului de retribuire compatibil cu eforturile depuse de fiecare, de colectiv, cu rezultatele obținute, asigurîndu-se corelarea ritmului de creștere a productivității muncii cu cel al retribuției rezultate și — pe această bază — constituirea fondurilor necesare sporirii veniturilor oamenilor muncii cît și a resurselor pentru acoperirea cheltuielilor generale ale statului.

Este deci evident că în centrul procesului de muncă și al modului său de organizare se află factorul om. Condițiile sale de muncă, relațiile cu colectivul din care face parte în cadrul procesului de producție reprezintă premise esențiale ale organizării muncii în întreprinderile industriale. În acest context, considerăm ca principale probleme ale organizării muncii industriale : a) asigurarea compatibilității calității și aportului factorului om cu cerințele activității de realizat în cadrul procesului de producție — premisă strict necesară pentru stabilirea formelor diviziunii muncii și cooperării în producție la nivelul unității economice ; b) proiectarea nivelului optim al microclimatului și a condițiilor de protecție, securitate și igienă a muncii ; c) organizarea rațională (funcțional-ergonomică) a locului de muncă ; d) măsurarea și normarea riguros științifică a activităților de realizat în procesul de producție ; e) asigurarea corelației optime între rezultatele muncii oamenilor și condițiile de retribuire ; f) proiectarea sistemului de control al desfășurării procesului muncii în activitatea organizată și condusă pe bază de plan.

Să înfățișăm însă și unele detalii privind contribuția compartimentului de organizare a producției la rezolvarea problemelor de productivitate. În primul rînd este necesară informarea și documentarea completă la „zi", asupra întregii situații din unitate. De asemenea, trebuie asigurată posibilitatea de a verifica riguros ipotezele, soluțiile și variantele elaborate. Se impune analiza mai multor variante și selecționarea variantei avantajoase (nivelul minim al consumului de materiale, combustibil, energie, sporirea în ritm rapid a productivității muncii, exportul și aportul maxim de valută, creșterea calității, costul de producție cît mai mic și o rentabilitate cît mai mare). Tocmai de aceea trebuie cunoscute în detaliu particularitățile proceselor tehnologice, de deservire și de valorificare ce determină procesul de producție ; orientările, direcțiile, căile specifice și ritmurile de dezvoltare ale sistemului în care funcționează unitatea economică, dezvoltările și mutațiile în structura industriei și economiei românești ; posibilitățile de optimizare ale formei, gabaritului, greutății produselor care fac obiectul tehnologiei organizate — tehnologie care trebuie să determine efecte economice avantajoase la producător (economii de metal, combustibil, energie, materiale auxiliare, timp, mijloace bănești etc.), iar la beneficiari valori optime ale caracteristicilor constructive, dimensionale, funcționale, în sistemul mașină, instalație, agregat (viteze și randamente sporite de lucru, siguranță în funcționare și imobilizări minime în revizii și reparații, economii de energie, combustibil, accelerarea productivității muncii).

Se impune, după cum am mai arătat, cunoașterea profundă a sistemului analizat. În acest scop sînt utile observări directe, interviuri, chestionare, studierea în detaliu a documentației tehnico-economice și a fabricației etc. Cu efecte deosebite acționează, totodată, analiza critică a situației (analiza diagnostic a utilizării resurselor și valorificării lor) ; identificarea locurilor (suprafețe de lucru, locuri de muncă, mașini, utilaje, instalații ș.a.), factorilor și cauzelor care generează abateri negative ale nivelului indicatorilor realizați față de cei proiectați, valori inferioare ale productivității muncii, risipă în domeniul utilizării energiei, materialelor importate ș.a.), identificarea astfel a celor mai potrivite măsuri și aplicarea lor neîntîrziată.

prof. dr. Barbu Gh. PETRESCU

Mica industrie

(Urmare din pag. 5)

rie de vechi meserii, ca de pildă fierăria, rotăria, cojocăria ș.a. legate cu ani în urmă de creșterea animalelor, de necesitatea construirii atelajelor de transport (care, sănii, trăsuri ș.a.) au dispărut. Asemenea meserii legate de sistemul casnic gospodăresc se cer însă revitalizate, tradițiile meșteșugărești fiind astfel repuse în drepturi și readuse la adevărata lor valoare. Iată de ce trebuie găsite formele organizatorice și mijloacele de cointeresare pentru ca locul și rolul meseriașului și artizanului în viața satelor și orașelor să cunoască o cît mai largă dezvoltare.

Potrivit legii nr. 2/1980 cu privire la dezvoltarea industriei mici, aceasta și-a extins sfera de cuprindere, incluzînd și prestările de servicii. În aceste condiții — în care industria mică poate și trebuie să-și sporească ponderea în cadrul economiei județului — munca la domiciliu va trebui canalizată spre: ● creșterea și diversificarea producției bunurilor de consum și a prestărilor de servicii către populație ● atragerea creatorilor populari, cu deosebire a femeilor, păstrători de tradiții în diferite meșteșuguri sau artă populară ● atragerea în această activitate a unor persoane cu deficiențe fizice, care nu pot activa în unități economice, dar care pot lucra la domiciliu, creindu-le acestora posibilitatea ca, în afară de veniturile realizate, să se simtă utile familiilor lor și societății etc. Această activitate trebuie extinsă mai mult în cooperația de consum, precum și în cooperativele agricole de producție și consiliile populare.

Dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii în județul Sibiu

Indicatorul	U.M.	1980 (realizat)	1983 (realizat)	1985 (plan)
Număr unități, pentru producție și prestări servicii în industria mică	unități	1 266	1 284	1 303
Număr personal muncitor din activitatea de industrie mică	oameni	17 200	18 550	19 609
Agregate minerale și piatră de construcții	mii mc	259	286	320
Marmură	„	0,3	0,5	0,7
Nuiele răchită	tone	5,0	18,5	27,0
Stuf	tone	100	103	105
Sorg	tone	10	18,5	24,4
Lemn din doborîturi de vînt și tăieri de igienizare	mii mc	2,4	4,1	5,7
Cioburi de sticlă	tone	678	821	900
Materiale plastice	tone	8	11,5	15
Resturi de piei și blănuri	tone	3	19	30
Resturi de partizi, cupoane de țesături și alte materiale textile	tone	186	206	230
Servicii pentru produse executate la comandă	mil. lei	186,5	238	291,5
Valoarea producției nete	mil. lei	639,4	865	1 005,1
Volumul prestărilor de servicii pentru populație	mil. lei	609,8	826	1 101,0
Export	mil. lei	43,6	58,2	69,6
Desfaceri de mărfuri cu amănuntul	mil. lei	1 112,6	1 218,5	1 379,1

Creșterea contribuției la exportul de mărfuri

PARALEL cu îndeplinirea obiectivelor pe plan intern, industria mică, pornind de la tradițiile valoroase, poate și trebuie să-și aducă o cantribuție sporită la creșterea exportului. La nivelul județului, în industria mică, volumul exportului în 1985 va crește cu 16% comparativ cu realizările anului 1980.

În vederea atingerii acestui nivel, unitățile cu sarcini de export din industria mică (cooperația meșteșugărească și de consum, consiliile populare și cooperativele agricole de producție) vor trebui ca încă din acest an să specializeze o serie de secții, ateliere și puncte de lucru special pentru producția de export. În acest sens, de o deosebită importanță este echiparea acestora cu mijloacele de producție (mașini, utilaje, instalații) adecvate și mai cu seamă pregătirea forței de muncă necesare la un nivel corespunzător. Problema cea mai importantă care se pune în acest domeniu este realizarea unui fond de marfă corespunzător, atît din punct de vedere cantitativ și mai cu seamă calitativ. Produsele specifice ale industriei mici ce se vor oferi la export sînt destinate a satisface segmente mici de piață (cerere cu mari fluctuații sezoniere, schimbări ale modei ș.a.), cu alte cuvinte producătorii vor trebui să se adapteze în termene foarte scurte la cerințele în continuă schimbare ale clienților externi. Pe de altă parte trebuie avută în vedere diversitatea produselor solicitate la export și mai cu seamă calitatea și aspectul lor exterior (designul) la care se realizează. Fără a ține cont de aceste elemente nu poate fi vorba de competitivitate pe piața internațională.

Industria mică din județul Sibiu poate și trebuie să-și atingă obiectivele cuprinse în programele speciale întocmite în acest sens, la nivelul fiecărei localități și unități în parte. În aceste condiții, ea își va spori contribuția la restructurarea economiei județului, la creșterea eficienței acesteia, la o mai bună satisfacere a cererii populației, la sporirea numărului locurilor de muncă și îmbunătățirea utilizării forței de muncă, la creșterea exportului județului Sibiu în cadrul economiei naționale.

Aceste obiective de maximă importanță și actualitate pot fi atinse numai dacă întregul personal din acest domeniu și mai cu seamă cadrele de conducere de la toate nivelele, întreaga structură organizatorică vor demonstra un mai pronunțat spirit de inițiativă și un grad ridicat de mobilitate, de adaptabilitate atît la cerințele pieței acestei industrii, cît și la posibilitățile tehnico-materiale existente în profil teritorial.

Eficiența economică la cultura de soia

(Urmare din pag. 7)

energie de 6,3 mii kWh/ha și un randament energetic de 64 mii kWh/ha.

Eficiența aplicării îngrășămintelor organice

DATORITĂ conținutului ridicat de macro și microelemente și de materie organică, gunoiul de grajd este un fertilizant valoros. Utilizarea lui contribuie nu numai la sporirea producției, ci și la îmbunătățirea unor proprietăți fizice, chimice și biologice ale solului (mărește puterea de reținere a apei, a substanțelor hrănitoare, ameliorează structura solului, duce la creșterea cantității de humus etc.).

Experiențele privind influența gunoiului de grajd asupra eficienței economice și energetice s-au desfășurat în două variante: a) cu administrarea ca atare, respectiv b) pe diferite agrofonduri de NPK. Calculele privind eficiența economică au fost făcute în două ipostaze, considerîndu-se în prima dintre ele repartizarea cheltuielilor ocazionate de administrarea gunoiului de grajd doar asupra producției anului respectiv, iar a doua repartizarea lor pe patru ani (în cote de 40%, 30%, 20% și 10%), corespunzător efectului îngrășămintelor administrate asupra producției.

Cea mai ridicată eficiență economică la administrarea gunoiului de grajd ca atare a fost obținută în experiența cu 40 de tone la hectar, iar după criteriul randamentului energetic, cea mai bună situație o prezintă experiența cu 20 t/ha.

După criteriul randamentului energetic, cea mai bună situație o prezintă experiența cu 20 t/ha.

Materializarea tuturor soluțiilor propuse se vor regăsi în creșterea substanțială a randamentelor la hectar și într-o sporire a eficienței economice a culturii de soia. Pe aceste considerente, unitățile agricole cultivatoare sînt chemate să desfășoare o activitate susținută în ce privește pregătirea la un nivel calitativ superior a tuturor suprafețelor destinate acestei culturi, în actuala campanie agricolă de primăvară.

Mecanismul dezvoltării tehnologice şi progresul economic

DEZBATERILE ample asupra efectelor pe care fenomenul tehnico-ştiinţific contemporan le determină la nivelul ansamblului economico-social nu au în sine nimic nou, acestea încercînd să definească şi să circumscrie cît mai riguros o realitate evidentă a epocii noastre. Pe fondul acestei conştientizări quasi-generale pot fi însă sesizate unele modalităţi de analiză cu o evidentă notă de originalitate care formulează problematica amintită dintr-o perspectivă diferită. Este vorba, în esenţă, de încercarea de a înlătura anumite imprecizii şi abordări simpliste — adesea ghidate de simţul comun — prin fundamentarea unor ipoteze şi formularea unor concluzii desprinse pe baza unor analize concrete. Un exemplu ce revine cu tot mai mare insistenţă în argumentaţia unor economişti este cel al aşa-numitelor cicluri lungi care ar caracteriza evoluţia economiei capitaliste (ciclurile „Kondratiev") şi care ar avea la bază anumite momente de maximă intensitate în apariţia şi difuziunea unor descoperiri majore în sfera ştiinţei şi tehnicii. Altele se referă la domenii mai restrînse — cum ar fi, de pildă, invenţiile, situaţie asupra căreia ne vom opri şi noi în cursul acestor însemnări — obiectivul urmărit constînd în a clarifica raportul dintre dinamica tehnologică şi evoluţia unor parametri economici de felul : organizarea întreprinderii, dimensiunea acesteia, evoluţia pieţei, costul înnoirii ş.a.

Semnificativ pentru acest gen de abordări este tocmai faptul că analizele cantonează mai temeinic în mecanismul apariţiei, dezvoltării şi difuzării noutăţilor tehnice; de asemenea, metodologia abordată porneşte de la studiul unor eşantioane largi (de ordinul sutelor) de invenţii create în perioade mai îndelungate de timp. Potrivit unor autori, dinamica tehnologică poate fi pusă în evidenţă prin gruparea caracteristicilor invenţiilor în funcţie de cîtiva indici sintetici, între care: difuzia tehnologică (rapiditatea cu care o anumită invenţie se răspîndeşte într-o ramură, subramură sau structură industrială), rata substituirii tehnologice (intervalul şi rapiditatea cu care o tehnologie aflată în uz este înlocuită de o alta nouă), frecvenţa inovaţiei (în care se operează, de regulă, dihotomia între stadiul de invenţie — fezabilitatea ideii noi este cunoscută, şi stadiul de inovaţie — punerea invenţiei în practică), decalajul inovaţional (intervalul temporal ce desparte apariţia ideii noi de comercializarea sa).

Aplicarea acestor criterii de analiză la o serie de invenţii importante conduce la concluzii deosebit de interesante sub aspect practic. Ideea majoră poate fi formulată astfel : evoluţia unei anumite tehnologii are un caracter discontinuu (grafic, această evoluţie este reprezentată printr-o curbă în formă de S), aceeaşi discontinuitate caracterizînd existenţa unei dinamici tehnologice autonome, independente deci de contextul în care evoluează. Numai aparent însă, deoarece fenomenele inovaţionale se desfăşoară în cadre economice şi sociale concrete care pot avea un caracter stimulativ sau, dimpotrivă, inhibitor pentru procesul de creare a ideilor noi. Tocmai de aceea, o serie de analize concrete îşi propun să descifreze raporturile dintre fenomenul inovaţional şi unii factori economici. Un astfel de studiu, care a cuprins un eşantion de 500 de invenţii semnificative sub aspect economic aplicate în perioada 1953—1973 în şase ţări dezvoltate din punct de vedere industrial (S.U.A., Canada, Marea Britanie, Franţa, R.F. Germania, Japonia), a testat următoarele coordonate : legătura dintre capacitatea inovativă şi un anumit tip de piaţă; dintre inovaţie şi dimensiunea întreprinderii; dintre inovaţie şi diversificarea procesului de fabricaţie. Concluziile desprinse de autori sînt deosebit de interesante. Astfel, dacă indicatorul „piaţă" este definit prin intermediul următoarei tipologii : bunuri de consum, produse industriale, comenzi guvernamentale şi piaţa internă a întreprinderii inovative, întreprinderile japoneze, recunoscute prin forţa lor creativă, sînt puternic orientate spre piaţa internă şi spre absorbţia inovaţiilor de către întreprinderile care le-au creat. Tendinţe interesante apar şi în ce priveşte dimensiunea întreprinderilor şi potenţialul inovativ. Astfel, potrivit concluziilor desprinse pe baza eşantionului amintit a reieşit că unităţile mici au o forţă ino-

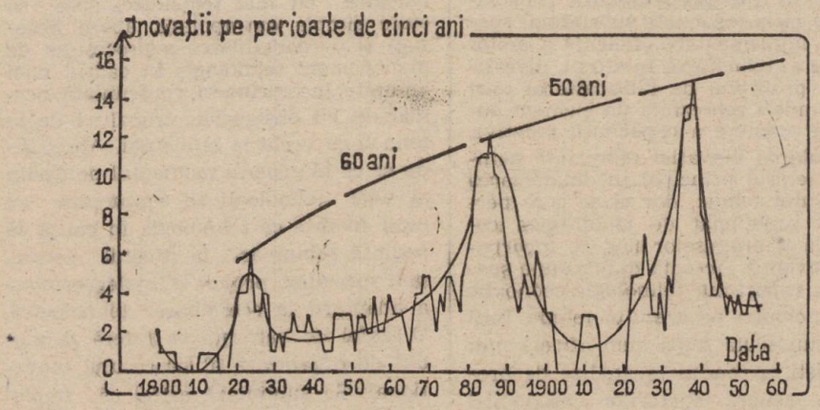

şi evoluţia sistemului tehnologic în ansamblul său. Pentru o invenţie singulară, acest comportament este definit prin fazele următoare : iniţial o tehnologie se impune lent, prin acceptarea sa de către un număr mic de producători, urmează apoi o difuziune masivă care propulsează tehnologia respectivă spre un prag de saturaţie, după care urmează un declin, perioadă în care inovaţia în cauză este subminată de apariţia altora mai eficiente. Cînd acest proces este proiectat la nivelul unor sisteme tehnologice mari, progresul tehnic vădeşte, pe termen lung, o evoluţie în „valuri" (graficul), cu alte cuvinte o evoluţie caracterizată prin perioade de maximă intensitate inovaţională şi perioade de relativ recul; între două perioade puternic inovative se apreciază că intervalul de timp ar fi de circa 50—55 de ani.

Aparent, aceste constatări ar susţine

DOISPREZECE FACTORI CARE DETERMINĂ SUCCESUL UNUI PRODUS NOU

PROCESUL DE ELABORARE : ● **originea ideii.** Şansele de reuşită descresc dacă ideea este sugerată de clientelă, de un serviciu al întreprinderii sau dacă aceasta emană de la nivelul conducerii ; ● **responsabilitatea dezvoltării noului produs.** A o încredinţa unei singure persoane apare ca un factor pozitiv ; a dispersa răspunderea are efecte opuse ; ● **tipul de invenţie.** Cu cît un produs este mai original, cu atît debutul său va fi mai dificil ; ● **clientelă potenţială captivă.** Cu cît o astfel de clientelă este mai extinsă, cu atît procesul de inovare este inhibat ; ● **durata elaborării.** Cu cît este mai îndelungată, cu atît problemele sînt mai complexe.

STRATEGIA DE PROMOVARE : ● **bugetul afectat operaţiunilor de vînzare.** Eficacitatea acţiunii sporeşte o dată cu creşterea cuantumului său ; ● **evoluţia preţului relativ al noului produs.** În raport cu ofertele concurenţiale acest preţ trebuie să se menţină scăzut ; ● **intensitatea efortului de cercetare-dezvoltare prevăzut după lansarea pe piaţă.** Cînd este prea mare, acest efort denotă o insuficientă pregătire prealabilă.

MEDIUL ECONOMIC : ● **apariţia concurenţilor în primii trei ani.** Impactul este negativ ; ● **nivelul de satisfacere a cererilor cumpărătorilor potenţiali.** Cu cît este mai scăzut în raport cu produsele existente, cu atît mai mari sînt şansele de acceptare ale noului produs ; ● **reglementări în sfera preţurilor de desfacere.** Acest tip de constrîngeri frînează difuziunea inovaţiilor ; ● **dimensiunea pieţei potenţiale.** Cu cît segmentul este mai extins, cu atît rentabilitatea va fi mai mare.

vativă ridicată, deţinînd un rol prioritar în ce priveşte realizarea de inovaţii importante, „radicale", în timp ce unităţile mari (inclusiv societăţile transnaţionale) au o capacitate substanţial sporită de implementare eficientă a noilor produse şi tehnologii. În sfîrşit, diversificarea profilului de fabricaţie al unei întreprinderi reprezintă un element notabil de creştere a capacităţii creative.

Stimularea inovaţiei reprezintă neîndoios factorul principal în dinamizarea progresului tehnic, dar el se cere permanent sancţionat de viabilitatea comercială a produselor noi, ce încorporează invenţii. Această dimensiune specifică a raportului tehnologic-economic în promovarea progresului tehnic, încă puţin cunoscută după cum afirmă unii specialişti, a condus la analize de profunzime asupra factorilor economici care condiţionează eficienţa şi şansele de succes ale unui produs nou. Urmărirea comportamentului comercial al unui număr de peste cinci sute de invenţii a permis unui grup de cercetători francezi să distingă patru grupe de factori de influenţă. După cum subliniază autorii, evaluarea unei idei noi în funcţie de procesul de apariţie a invenţiei, structura pieţei, strategia de promovare pe piaţă a produsului şi mediul comercial în care întreprinderea inovativă activează (parteneri de producţie şi concurenţi potenţiali) permit previziunea cu o exactitate acceptabilă a comportamentului unui produs nou în primii trei ani de la lansarea sa pe piaţă (casetă).

Corelaţiile extrem de numeroase între dinamica tehnologică şi cea economică (formulată deci în termeni de costuri, investiţii, rentabilitate ş.a.) şi îndeosebi faptul că tehnologiile cunosc evoluţii discontinue impun elaborarea unor strategii inovaţionale riguroase la nivel microeconomic. În acest cadru, o dată cu alcătuirea unor prognoze tehnologice cît mai temeinice, apte să evite simpla extrapolare, apare necesară şi o reorganizare a procesului de management tehnologic în cadrul unei anumite întreprinderi confruntată permanent cu obstacolele tranziţiei de la tehnologii vechi la altele noi. Apreciindu-se că în general momentul de declin al unei tehnologii se conturează cu mult înainte ca tehnologia în cauză să resimtă schimbări la nivelul cererii, unii specialişti propun o înţelegere nouă a adaptării la schimbarea tehnologică. O astfel de variantă se referă la modul de organizare al procesului inovaţional. Se subliniază astfel că implementarea unei idei noi presupune o accentuată descentralizare în cadrul structurilor interne ale unei întreprinderi; crearea unor echipe mici dar cu autonomie maximă în ce priveşte căile practice de realizare, selectarea unor persoane cu potenţial de creaţie ridicat dar şi cu un acut simţ al realităţii. Pe această cale se creează cadrul ca dinamica tehnologică să fie inserată în structuri economico-sociale specifice, să fie pus în valoare acest potenţial şi orientat în funcţie de un ansamblu de valori cu caracter umanist.

Cristian POPESCU

REFERINŢE

[1] Louis A. Girifalco, The dynamics of technological change. Economic Impact nr. 2/1983

[2] A.K. Chakrabarti, Sf. Fainman, W. Fuentivilla, A crossnational comparison of patterns of industrial inovation. The Columbia Journal of World Business, nr. 3/1982

[3] Pierre Virolleaud, Innovation — les ventes des trois premières années previsible a 80%. L'Usine Nouvelle, nr. 26/1983.

CERCETAREA ştiinţifică românească a fost angajată plenar, în primii trei ani ai actualului cincinal, în soluţionarea unor probleme de maximă importanţă pentru progresul economiei naţionale. Înnoirea şi modernizarea produselor, realizarea şi asimilarea în procesele tehnologice a unor tehnologii noi şi eficiente au contribuit în mod substanţial la realizarea obiectivelor prevăzute pentru actualul cincinal, la ridicarea pe noi trepte calitative a întregii activităţi economice. Astfel, numai ca urmare a introducerii progresului tehnic în diverse ramuri de producţie, în anul recent încheiat, s-a realizat un spor de producţie de 35,8 mld. lei şi s-au obţinut beneficii în valoare de 8,2 mld. lei. De asemenea, progresul tehnic a determinat efecte de proporţii în planul reducerii consumurilor materiale şi energetice ; prin promovarea noilor produse şi tehnologii a fost micşorat consumul de metal cu 20 000 de tone, cel de combustibil cu 224 000 tone cc, iar consumul de energie electrică a fost diminuat cu 68 milioane kWh. Exprimat valoric, şi din perspectiva efectelor aplicării cercetărilor româneşti în producţie, în anul 1983 s-a consemnat o reducere a importurilor cu 17,7 mld. lei şi o creştere a exportului cu 8,8 mld. lei.

Desigur, aceste cifre globale se referă strict la efectele economice înregistrate pe ansamblul economiei. Nu este lipsit de interes să detaliem prezentarea impactului progresului tehnic asupra economiei naţionale pe tipuri de realizări : produse, tehnologii, utilaje etc. Astfel, de la începutul cincinalului actual au fost realizate 10 128 produse noi, maşini, utilaje (2 822 în 1981, 3 560 în 1982, 3 746 în 1983), cifră superioară realizărilor din întregul cincinal precedent ; în anul 1983 au fost aplicate 1375 tehnologii noi, au fost realizate 746 materiale noi şi 288 de bunuri de consum.

Între produsele noi, mai importante, realizate pe baza soluţiilor oferite de cercetarea naţională pot fi menţionate : locomotiva diesel electrică de 2 100 CP cu tablă cutată (producător întreprinderea „Electroputere" — Craiova) ; cazanele turboinerţiale recuperatoare pentru materii prime şi căldură, de 45 000 mc/h gaze arse (Întreprinderea de utilaj chimic Ploieşti) ; cazanele de apă fierbinte de 100 şi 50 Gcal/h pe lignit cu moară de măcinat („Vulcan" — Bucureşti) ; vagonul-cisternă de 80 mc pe patru osii pentru transportul de gaze lichefiate şi amoniac (Întreprinderea de vagoane Drobeta-Turnu Severin) ; încărcătorul frontal pe pneuri cu cupă de 16 mc şi motor de 610 CP (Întreprinderea mecanică Mîrşa) ; combinele tractate pentru recoltat porumb ştiuleţi nedepănuşaţi cu tăierea şi tocarea tulpinelor, pe trei rînduri (Întreprinderea mecanică de utilaj Medgidia) ; agregatul cu discuri de fertilizat şi pregătit patul germinativ pe terenuri în pantă şi pentru tractorul pe şenile S.M.-800 (Întreprinderea mecanică „Ceahlăul" Piatra Neamţ) ; maşina de superfinisat căi de rulare inele interioare pentru rulmenţi (Întreprinderea de rulmenţi — Braşov) ; grupul de foraj de 850 kW cu acţionare electrică în curent continuu („1 Mai" — Ploieşti) ; compresorul cu cilindri opuşi, cu infrastructura foarte uşoară („23 August" — Bucureşti) ; strungul carusel cu diametrul de 1 250 mm cu comandă numerică şi magazie de scule (Întreprinderea mecanică Roman).

LA BAZA RITMICITĂŢII PRODUCŢIEI — O PROGRAMARE RIGUROASĂ

POTRIVIT PREVEDERII din planul naţional unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1984, un obiectiv hotărîtor trebuie să-l constituie în toate întreprinderile **realizarea ritmică a tuturor indicatorilor şi cu deosebire a sarcinilor la producţia fizică**, pe care tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a caracterizat-o drept **„cerinţă esenţială pentru buna desfăşurare a activităţii de producţie, pentru realizarea generală a planului"**.

În acest sens, Programul privind creşterea mai accentuată a productivităţii muncii şi perfecţionarea organizării şi normării muncii în perioada 1983—1985 şi pînă în 1990 prevede, printre principalele măsuri de perfecţionare a organizării producţiei şi a muncii, **„realizarea ritmică a producţiei, elaborîndu-se pe fiecare unitate grafice de lucru care să asigure obţinerea producţiei programate în mod echilibrat pe decade, prin utilizarea în regim constant a capacităţilor de producţie"**.

Contribuind în mod direct la realizarea unei astfel de ritmicităţi, programarea producţiei — prin detalierea în timp şi în spaţiu a planului unităţii industriale şi armonizarea în aceleaşi coordonate a factorilor de producţie în vederea aplatizării curbei de efort şi încărcării uniforme a potenţialului de producţie, prin declanşarea execuţiei şi dispecerizarea fabricaţiei — urmăreşte respectarea întocmai a sarcinilor de producţie, obiectiv ce se exprimă prin relaţia :

$$F(x) = \sum_{i=1}^{n} \sum_{j=1}^{m} \sum_{k=1}^{p} C_i \, q_{ij}^{k} \rightarrow \max.(\min),$$

în care : C_i reprezintă criteriul de optimizat, q_{ij}^{k} — cantitatea de produse de tip i fabricate cu prioritatea j în perioada k, p — numărul perioadelor, m — numărul priorităţilor, n — numărul produselor.

Consideraţiile de mai jos cu privire la căile de perfecţionare a acestei activităţi rezultă din concluziile unor investigaţii la întreprinderi industriale din Bucureşti, în ultimii doi ani, şi din cercetări proprii.

Armonizarea obiectivelor cu resursele

ORICARE variantă de plan, înainte de a fi asumată de către unitatea economică, trebuie supusă, prin intermediul programării, unui test de armonizare a obiectivelor cu resursele de producţie (asigurarea bazei de materii prime, energie, combustibil, a gradului necesar de folosire a capacităţilor de producţie şi de utilizare a forţei de muncă), fără de care apare riscul unor necorelări între indicatorii de plan, mai ales între cei ai planului de producţie, pe de o parte şi cei ai planului de aprovizionare tehnico-materială (Întreprinderea de maşini electrice), ai planului forţelor de muncă şi fondului de retribuire (întreprinderile „23 August", „Timpuri noi" ş.a.) pe de altă parte. La unele unităţi („Conect", Întreprinderea de elemente de automatizare, Întreprinderea de confecţii şi tricotaje, „Automatica" ş.a.) planurile de producţie anuale au fost aprobate de adunările generale ale oamenilor muncii fără a avea o completă acoperire cu balanţe materiale sau contracte ferme la export, ceea ce a dus la neritmicitate în realizarea producţiei fizice planificate.

O astfel de armonizare constituie, în acelaşi timp, o premisă de bază a generalizării acordului global — cerinţă a mecanismului economico-financiar şi coordonată principală a sistemului îmbunătăţit de retribuire a muncii.

Desfăşurarea programării producţiei în aşa fel încît să contribuie la o producţie eficientă impune **o bază normativă riguroasă**, îndeosebi în ce priveşte lotul de fabricaţie, ciclul de producţie, perioada de repetare în fabricaţie, stocurile de producţie neterminată, stabilitatea în fabricaţie.

Procesul de programare propriu-zisă a producţiei, care constă în primul rînd în determinarea termenelor de intrare în fabricaţie sau a priorităţilor (succesiunilor) de execuţie — z —, se constituie ca o funcţie de aceşti parametri :

$$z = f(n_0, Cp, d, s, w),$$

în care : n_0 reprezintă mărimea lotului de fabricaţie, Cp — ciclul de producţie, d — durata devansării calendaristice, s — mărimea stocurilor de producţie neterminată, w — termenele de livrare a produsului.

Elementul principal prin care se valorifică utilizarea resurselor este **ciclul de producţie.** Mărimea beneficiului obţinut în decurs de un ciclu oglindeşte nivelul de programare, gradul de utilizare a capacităţilor de producţie, a forţei de muncă, a bazei de materii prime şi energie.

Cînd se analizează ciclul de producţie se au în vedere toate activităţile obiectiv necesare pentru obţinerea unui produs — şi anume : faza de pregătire a declanşării fabricaţiei, faza de execuţie, cea de livrare. Referindu-se la obligativitatea finalizării ciclului de producţie, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta : **„Dacă întreprinderea a produs anumite mărfuri, pe care le ţine în stoc, nu înseamnă că şi-a îndeplinit obligaţiile. Numai în momentul vinderii produselor şi al încasării contravalorii lor se încheie procesul de producţie şi poate începe o nouă activitate economică."**

Ciclul de producţie exercită o influenţă hotărîtoare asupra tuturor laturilor activităţii întreprinderii ; ca parametru al programării producţiei, el stă la baza încheierii contractelor economice de aprovizionare şi livrare, precum şi a lansării produselor în fabricaţie.

Detalierea în spaţiu şi timp a sarcinilor

UNII SPECIALIŞTI consideră că o anumită metodă de programare este suficientă pentru a face faţă diversităţii de situaţii existente în producţie. În realitate, după opinia noastră, aplicarea în mod mecanic a unei metode singulare dă naştere la dificultăţi de corelare, împiedică valorificarea deplină a avantajelor unui proces de producţie cu grad înalt de repetabilitate şi modularizare, riscă să nu cuprindă în întregime particularităţile procesului de producţie.

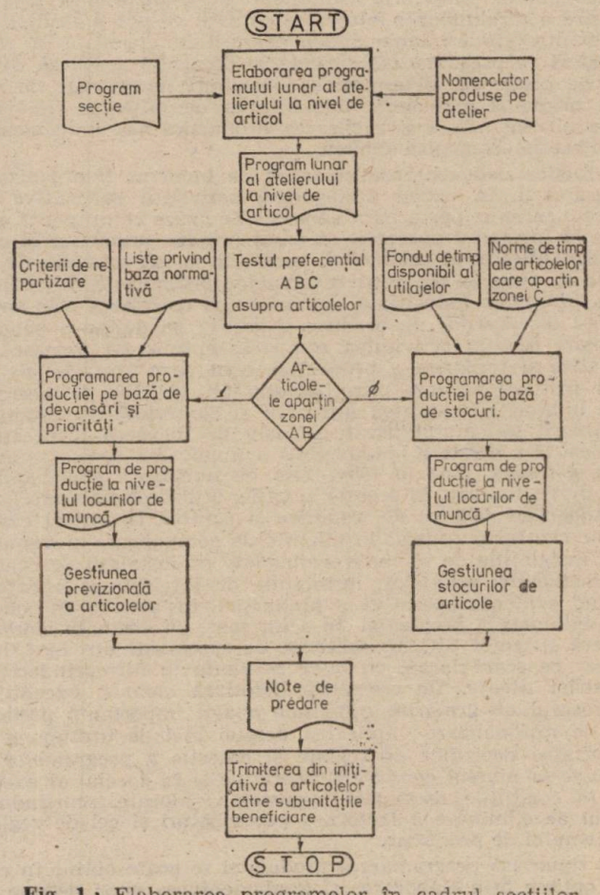

Fig. 1 : Elaborarea programelor în cadrul secţiilor

Propunem, pentru desfășurarea programării, un sistem (specific fiecărei întreprinderi) de metode rezultate în urma aplicării testului preferențial A.B.C. tuturor elementelor componente ale produselor. Acesta presupune parcurgerea următoarelor faze : **elaborarea programelor calendaristice lunare la nivelul întreprinderii, programarea la nivelul secțiilor de fabricație și elaborarea programelor în cadrul secțiilor.**

Din investigațiile făcute în cadrul unor unități din capitală (Întreprinderea de mașini-unelte și agregate, Întreprinderea de mașini electrice, „Timpuri Noi", „Conect", „23 August" ș.a.) a rezultat că repartizarea sarcinilor de producție în unități fizice se realizează în timp pe luni, iar în spațiu — pe secțiile de bază, la nivel de produse și sortotipodimensiuni. Apare necesară perfecționarea fazei de programare în cadrul secțiilor astfel încît să se asigure condiții ca încheierea contractelor de acord global la nivelul formațiilor de lucru să aibă un obiect riguros determinat. În fig. 1 prezentăm schema logică propusă pentru desfășurarea acestei faze.

Perfecționări necesare în lansare și urmărire

ETAPA DE PROGRAMARE propriu-zisă o fundamentează și motivează pe cea de **lansare a produselor în fabricație,** care constituie un prim punct de control preventiv al utilizării resurselor de producție, eliminînd posibilitatea ca acestea să ia o destinație nerațională. Prin intermediul lansării, valorile potențiale cuprinse în documentele economice sînt transformate, în mod succesiv, în producție neterminată și apoi în producție finită.

Pentru a limita numărul de comenzi aflate concomitent în fabricație și, ca urmare, a îmbunătăți organizarea producției și a facilita programarea, este indicat ca documentele economice de lansare să fie limitate la o perioadă de o lună calendaristică, iar procesul de lansare să se desfășoare pe comenzi interne, pe baza cărora se stabilesc loturi de piese similare. Aceste necesități sînt însă în multe cazuri ignorate (de pildă, la fabrica de motoare din cadrul întreprinderii „23 August").

Unul din obiectivele importante ale lansării produselor în fabricație, pe baza setului unic de documente tehnico-economice, îl constituie verificarea dimensionării optime, pe unitatea de produs, a cheltuielilor normate necesare realizării producției planificate. Aceste cheltuieli trebuie analizate în prealabil de către compartimentele tehnice și economice, urmărindu-se asigurarea încadrării lor în standarde, norme interne etc. și în indicatorii de plan stabiliți. Practicarea de norme largi, slab fundamentate, caracterul superficial al analizelor în faza de lansare a produselor în fabricație (situații ce pot fi întîlnite în acele întreprinderi unde aceste operații sînt efectuate de către lucrători cu pregătire insuficientă în domeniu) grevează costurile de producție, determinînd consumuri nerationale de materii prime și manoperă, imobilizarea de mijloace circulante peste nivelul admis și realizarea producției marfă în condiții de eficiență economică scăzută.

Practica demonstrează că oricît de bună ar fi organizarea programării, în cursul desfășurării activității productive pot apare o serie de perturbări, generate de cauze ce nu pot fi estimate la începutul execuției. Aceasta impune **urmărirea și controlul cantitativ al producției,** pentru a se lua deciziile de corecție în vederea obținerii rezultatelor preconizate. În majoritatea unităților industriale, urmărirea se realizează prin intermediul dispecerilor de produse și secții ; ea deține o pondere de peste 80% în activitatea compartimentului de programare, pregătire și urmărire a producției, ceea ce contravine atribuțiilor instituționalizate prin Decretul nr. 162/1973. O încercare de a îmbunătăți calitatea urmăririi și controlului în condițiile menținerii sistemului bazat exclusiv pe folosirea dispecerilor ar duce la o creștere inadmisibilă a numărului acestora (după unele estimări, pînă la 10% față de numărul executanților direcți). Se impune, în această situație, utilizarea pe scară largă a **mijloacelor tehnice de urmărire și control,** în cadrul cărora un loc central îl ocupă : instalațiile de comunicație și semnalizare, instalațiile de semnalizare cuplate cu instalații de control al funcționării utilajelor, instalațiile de înregistrare a datelor privind evidența operativă a producției, instalațiile de conducere automată a producției. În acest sens, un exemplu elocvent îl oferă sistemul SICAP, conceput de specialiști din I.P.I.U. și utilizat pe scară largă, cu bune rezultate în întreprinderi ale industriei ușoare. De asemenea, folosirea metodei excepțiilor în procesul de urmărire constituie o altă importantă posibilitate de raționalizare ; aplicarea acestei metode presupune ca majoritatea deciziilor de reglare și corecție a programelor să fie luate la nivelul conducerii operative și în special al execuției, în condițiile respectării resurselor alocate, scurtîndu-se timpul de eliminare a factorilor perturbatori și cel de reglare a sistemului de producție.

O riguroasă programare a producției se poate obține în condiții optime prin elaborarea și implementarea unor **sisteme informatice proprii pentru toate subactivitățile de programare, lansare, urmărire și control** (fig. 2).

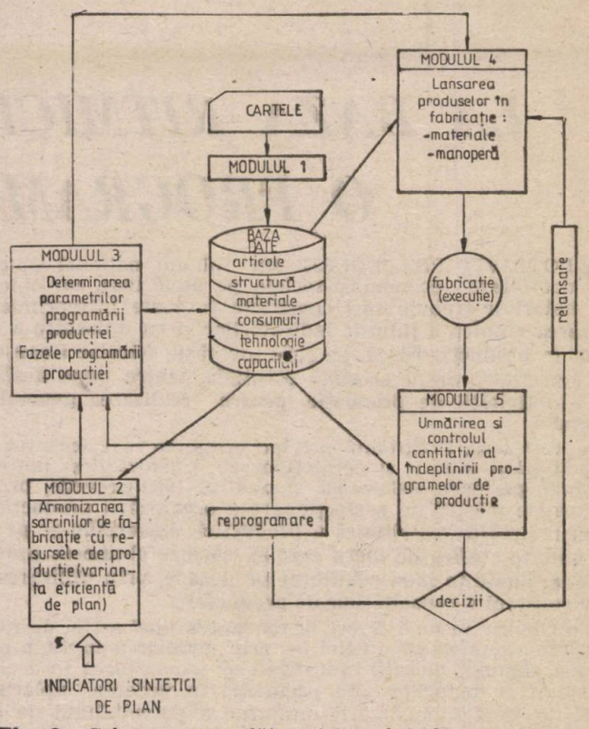

Fig. 2 : Schema generală a sistemului de programare

Realitatea arată că într-o serie de mari întreprinderi industriale, deși există proiecte proprii privind utilizarea echipamentelor electronice de calcul în rezolvarea programării, se aplică numai concepția informatică asupra lansării produselor în fabricație.

Corelarea cu celelalte activități din întreprindere

PROGRAMAREA producției poate asigura eficiență la nivelul întreprinderii numai în condițiile **integrării și corelării sale cu celelalte activități** din unitatea industrială.

Astfel, rezultatele programării producției sînt puternic influențate de calitatea **organizării producției și a muncii.** Se întîlnesc în unele întreprinderi procese de producție tip serie, care se desfășoară ca procese de producție gen unicate ; sau repere uniformizate, componente ale subansamblelor, care se execută pe bază de comenzi, ca și reperele speciale, nevalorificîndu-se deci avantajele unei producții repetitive, care se pretează la lotizare și la folosirea tehnologiilor de grup.

Se impun, de asemenea, perfecționarea **planificării producției,** în special a subsistemului de pregătire a producției, determinarea corectă a mărimii capacităților de producție etc.

O atenție deosebită trebuie dată **contractării** producției în timp util, potrivit prevederilor legale, ca și asigurării cu repartiții de materii prime la nivelul necesarului pentru îndeplinirea planului. În caz contrar (de pildă la unități ca „Vulcan", Întreprinderea de radiatoare, echipament metalic, obiecte și armături sanitare) programele de producție nu sînt complet fundamentate și apar rămîneri în urmă în realizarea producției planificate. Corelația directă între procesul de programare și cel de **aprovizionare tehnico-materială** îmbracă și un alt aspect. Programarea producției dictează ritmurile de aprovizionare pe termene scurte și, prin aceasta, nivelul stocurilor de materiale din depozite. O bună programare trebuie să ofere activității de aprovizionare informații asupra materiilor prime, materialelor, a datei cînd și locului unde acestea sînt necesare în procesul de producție, astfel încît pe baza graficelor de producție, depozitele să le pregătească în timp util. După cum a rezultat din unele studii, pe această cale gradul de utilizare a capacităților de producție poate crește cu 5—20%.

Integrarea programării într-o concepție sistemică asigură punerea în valoare a posibilităților sale de a contribui la eficiența economică a activității întreprinderilor.

dr. Mihai FEDIUC
dr. George MOLDOVEANU

Gîndirea economică în acțiune — o cerință esențială a dezvoltării intensive

ÎNTREAGA DEZVOLTARE a societății omenești stă mărturie forței inepuizabile a omului de a concepe și înfăptui cele mai îndrăznețe aspirații de progres și civilizație. În lupta pentru o viață mai bună, în pace și fericire, omul și-a mobilizat întotdeauna capacitatea sa de creație și acțiune realizînd salturi cu adevărat revoluționare în procesul cunoașterii legilor naturii și dezvoltării economico-sociale, creării unui mediu favorabil vieții prin folosirea cu pricepere și răspundere istorică a tuturor elementelor pe care știința și natura le oferă pentru progres și bunăstare.

Așa cum arăta secretarul general al partidului, omul prin forța sa de gîndire și acțiune s-a dovedit a fi factorul determinant al întregii dezvoltări economico-sociale.

Societatea socialistă, realizînd pentru prima dată în istorie condițiile pentru afirmarea plenară a personalității umane, pentru înfăptuirea unității intereselor fundamentale ale oamenilor, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari, pune bazele reale pentru unirea conștientă a tuturor forțelor creatoare ale societății în slujba progresului înfăptuit de oameni pentru oameni. **„Socialismul** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este opera conștientă a clasei muncitoare, a maselor populare, care își făurește în mod conștient, în conformitate cu cerințele dezvoltării sociale, propria sa istorie, propriul viitor"**. Pentru aceasta este însă necesar ca societatea să se preocupe permanent de formarea și dezvoltarea omului nou, cu temeinică pregătire profesională, concepută pe criteriile raționalității economice impuse de exigențele eficienței și competitivității dezvoltării independente într-o lume a interdependențelor crescînde, dar și cu o înaltă conștiință revoluționară. Aceste imperative vitale pentru societatea noastră au fost evidențiate pe larg în cadrul Consfătuirii cadrelor didactice care predau științele sociale în învățămîntul superior, organizată din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Dezbaterile, consacrate analizei aprofundate a problemelor privind predarea științelor sociale și a măsurilor ce se impun pentru transpunerea neabătută în viață a orientărilor și sarcinilor ce revin acestui important domeniu din documentele Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, din cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 și la Consfătuirea de lucru de la Mangalia din august 1983, au scos în evidență larga deschidere pe care Congresul al IX-lea al partidului a imprimat-o întregii noastre dezvoltări materiale și spirituale, suflul înnoitor pe care l-a adus în toate domeniile de activitate, rupînd hotărît cu orice forme și manifestări de dogmatism, de comoditate și închistare în gîndire. A fost cu deosebire subliniată atenția pe care secretarul general al partidului o acordă științelor sociale, rolului lor în activitatea ideologică a partidului, în educarea revoluționară a tuturor oamenilor muncii, în formarea omului nou, cu o conștiință înaintată, pe măsura epocii istoricelor transformări revoluționare pe care o trăim.

Cu atît mai mult în țara noastră, în condițiile trecerii la dezvoltarea intensivă a forțelor de producție, în care factorii calitativi, de eficiență și competitivitate devin preponderenți în susținerea dinamismului economic, o importanță deosebită o reprezintă îmbinarea armonioasă a capacității de performanță științifico-tehnică a întregului personal muncitor, a cunoștințelor de strictă specialitate cu cele de ordin politic și economic.

În concepția partidului nostru, a secretarului general al partidului activitatea politico-ideologică și de educație socialistă constituie o componentă esențială a întregului proces de construire a socialismului și comunismului.

Astăzi, cînd este necesar să asigurăm acțiunea din ce în ce mai puternică a factorilor intensivi în dezvoltarea economiei noastre naționale, capacitatea de acțiune a oamenilor muncii trebuie judecată, mai mult ca oricînd, în funcție de modul de îndeplinire a sarcinilor de producție, de gradul de valorificare superioară a resurselor naturale și nivelul productivității muncii sociale, de nivelul tehnic și calitativ al produselor și cheltuielile efectuate pentru obținerea lor, de spiritul revoluționar pe care îl manifestă în întreaga lor activitate. Aceste calități ce se cer fiecărui om al muncii își află premisele reale în procesul de formare și perfecționare a pregătirii profesionale și politico-educative. În acest sens un rol deosebit revine învățămîntului ca unul din factorii principali de educare a omului nou, de formare a unui tineret cu un larg orizont de gîndire, cunoaștere și înțelegere, cu o atitudine nouă, înaintată față de muncă și viață, caracterizată de un puternic spirit revoluționar, patriotic.

Astfel, punînd pe primul plan dezvoltarea puternică a forțelor de producție și perfecționarea continuă a relațiilor sociale și de producție în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, al făuririi unei economii naționale moderne și armonios dezvoltate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a încetățenit, în același timp, o viziune nouă, revoluționară cu privire la rolul factorului conștient în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Formarea omului nou, cu înalte cunoștințe de specialitate, dar și cu o înaltă conștiință socialistă revoluționară, constituie în concepția secretarului nostru general o forță motrice în opera de făurire a noii societăți, proces obiectiv necesar ce condiționează la cel mai înalt nivel manifestarea calităților de proprietar, producător și beneficiar pe care le au toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate. **„...Trebuie să aplicăm cu fermitate** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — măsurile stabilite privind ridicarea continuă a cunoștințelor profesionale, tehnice, economice, a cunoștințelor științifice, pentru însușirea calităților de conducere a societății noastre socialiste. ...În același timp este însă necesar să dezvoltăm și mai puternic spiritul revoluționar de luptă, să înarmăm comuniștii, activul și cadrele cu știința revoluționară, materialist dialectică"**.

Dacă avem în vedere că în orice proces de producție trebuie să se îmbine factorul uman cu factorul material, atunci este evident că o asemenea îmbinare este în primul rînd o problemă economică, ea avîndu-și baza obiectivă determinată într-o anumită diviziune socială a muncii, iar cheia soluționării optime a acesteia se concretizează în modul de corelare și combinare cantitativă, structurală și calitativă a mijloacelor de producție cu forța de muncă. În consecință, orice problemă de producție este în esența ei o problemă de eficiență economică, de repartizare și utilizare a resurselor naturale-materiale, financiare și umane. De aceea, însușirea unor **cunoștințe economice** solide de către toți oamenii muncii, alături de o pregătire profesională de specialitate, constituie o cerință stringentă, în condițiile actuale,

prof. dr. Ilie VĂDUVA
rectorul Academiei de Studii Economice

(Continuare în pag. 24)

Consemnări

Paradigma entropiei şi implicaţiile globale

PROFESORUL Georgescu Roegen a arătat cu claritate lumii contemporane că la rădăcina penuriei economice se află nu numai caracterul implacabil limitat al resurselor globului dar şi irevocabila degradare entropică a acestor resurse, proces pe care îl accelerează activităţile umane.

Entropia sau a doua lege a termodinamicii arată cum energia termică, de la sine, întotdeauna trece de la un corp mai cald la unul mai rece şi niciodată invers. Într-un sistem închis de îndată ce nivelul căldurii (al energiei) dintr-o parte a sistemului ajunge la acelaşi nivel termic cu cealaltă parte, fluxul de energie se opreşte şi sistemul încetează de a mai exista. În acest caz entropia este maximă : masa de energie va fi aceeaşi însă cantitatea liberă sau disponibilă pentru utilizare (de pildă, pentru un travaliu mecanic) va fi zero iar energia nedisponibilă pentru utilizare, numită şi energia închisă sau legată, va deveni maximă. Într-un sistem închis entropia tinde totdeauna către un maximum. Altfel spus entropia maximă reprezintă haosul, lipsa de ordine, de concentrare şi de organizare, iar entropia minimă sau joasă este sinonimă cu maximum de ordine, concentrare sau organizare.

Problema originii ordinii şi organizării apare încă din primele manifestări ale culturii umane, adică din lumea miturilor originare ale popoarelor privind geneza universului. Acestea sînt izvoarele cele mai îndepărtate ale perceperii conceptelor sistemice de organizare şi dezorganizare, de entropie înaltă şi entropie joasă.

Prof. Georgescu Roegen are marele merit de a fi făcut, primul, legătura între termodinamică şi ştiinţa economică. Ca şi termodinamica economia se ocupă cu procese de transformare a energiei. Munca omului este energie, alimentele, materia primă, utilajele, banii, produsele de tot felul, tot ce ne înconjoară derivă din prelucrări şi transformări ale energiei. Materia nestructurată, cu particulele dispersate, difuze, ca şi temperaturile uniforme egale, nu sînt apte pentru a fi utilizate (entropie înaltă). Substanţa materială utilizabilă de către om, ca şi temperaturile ridicate producătoare de munci mecanice, au o structură, organizare, o concentrare, o ordine (entropie joasă) şi aceasta constituie rezervele şi resursele necesare efectuării proceselor economice. Pentru construirea unei case este nevoie de nisip, var şi cărămizi, care sînt luate şi făcute din pămînt, din lemn, geamuri, tablă, fier etc., care sînt extrase, prelucrate şi fasonate pentru a alcătui structurile necesare. Atunci cînd casa este gata o foarte mare cantitate de energie cu un înalt grad de concentrare şi conţinut de entropie joasă a fost utilizată, însă această construcţie a fost însoţită de o mare creştere a entropiei din întreaga ambianţă. Mersul naturii şi vieţii către entropia maximă este ireversibil, şi astfel investiţiile, fabricile, produsele nu pot fi eterne. Pentru a injecta descreştere de entropie în sistem, deci pentru sporirea ordinii, este necesară introducerea unui plus de cantităţi de entropie joasă, dar această operaţie determină o mai mare accelerare a dezorganizării în restul ambianţei din care este extrasă entropia joasă.

Procesul de acumulare entropică este astfel contracarat prin pătrunderea unor noi surse de energie şi materie, ceea ce împiedică sau mai bine zis amînă dezintegrarea şi prăbuşirea sistemului. Un sistem entropic poate fi lărgit, dar niciodată în realitate nu poate fi inversat. Lărgirea unui sistem entropic se realizează cu ajutorul tehnologiei care procură entropia joasă necesară proceselor de producţie adică de transformări şi prelucrări ale materiei. Procesul economic are continuu nevoie de o sursă de susţinere şi refacere a fluxului de entropie joasă. În fapt sistemul schimbă cu ambianţa entropia înaltă (energia consumată difuză şi dispersată) cu entropie joasă (energia utilizabilă, de înaltă concentrare şi structurare), dar acest schimb va conduce, inexorabil, în timp la deteriorarea entropică a ambianţei (fenomenul de poluare, de aglomerare a reziduurilor industriale şi gunoaielor etc.).

Oricum, mersul către entropia maximă trebuie să continue potrivit legii universului ca sistem închis.

În volumul **Entropy, A New World View**, Jeremy Rifkin împreună cu Ted Howard au încercat, cu succes de altfel, să confere conceptului de entropie un statut de Weltanschauung, un profil de nouă viziune a lumii.

Cartea este dedicată „lui dr. Nicholas Georgescu Roegen care a pus fundamentul, perseverînd ca profet şi învăţător". Volumul are, de altfel, o substanţială postfaţă semnată de prof. Georgescu Roegen. Teza generală a lucrării este că paradigma mecanicistă newtoniană, care a dominat ştiinţa modernă, este pe cale de a fi înlocuită de noua paradigmă a legii entropiei. Noua paradigmă, ca lege supremă a naturii, este reflectată de biologie, economie, ştiinţa comunicaţiilor, sociologie, psihologie, politologie etc.

În fizica clasică timpul, scrie Rifkin, poate merge în orice direcţie deoarece potrivit principiilor lui Newton, bazate pe matematici, fiecare schimbare a materiei în mişcare trebuie în teorie să fie reversibilă. Potrivit paradigmei mecaniciste procesele pot să se desfăşoare atît înainte cît şi înapoi.

Timp... Însă, aşa cum arată Georgescu Roegen, timpul merge numai într-o direcţie şi anume înainte. Această direcţie înainte (evoluţionistă) este o funcţie a schimbării în entropie. Timpul arată schimbarea în energie de la concentrare la dispersare sau de la ordine la o dezordine crescîndă. Consumul de timp reprezintă descreşterea energiei utilizabile pentru executarea unei munci, cheltuirea acestei energii. Entropia este săgeata şi sensul unic al timpului. A înregistra trecerea timpului înseamnă a trăi aplicarea celei de a doua legi a termodinamicii, a vedea cum se mişcă procesul entropic. Nu putem inversa direcţia timpului sau a procesului entropiei care sînt determinate dar putem stabili din proprie iniţiativă viteza cu care consumăm entropia utilizabilă.

...şi biologie Fiecare acţiune a omului, fiecare comportament uman reprezintă o decizie privind accelerarea sau încetinirea modului în care energia disponibilă se risipeşte transformîndu-se în energie inutilizabilă.

În biologie organismele supravieţuiesc dacă sînt capabile să capteze şi să acumuleze entropie joasă, respectiv energie disponibilă, din ambianţă. Astfel fiecare specie poate fi privită ca un tip diferit proiectat pentru a absorbi, a colecta şi a transforma energia. Selecţia naturală reprezintă o adaptare mai bună la mediu prin utilizarea mai eficientă a energiei, minimizînd tranzitul prin entităţile biologice ale fluxului permanent de energie destinat transformărilor din cadrul acestor sisteme. Cu cît speciile sînt mai complexe cu atît ele sînt mai bine echipate pentru a transforma energia utilizabilă şi cu atît este mai mare tranzitul fluxului de energie şi este mai mare dezorganizarea generată în ambianţa totală. Evoluţia speciilor înseamnă crearea unui contracurent, a unor vîrtejuri tot mai mari de ordine şi organizare a vieţii în curgerea fluviului inexorabil al entropiei — după imaginea poetică a lui Bergson.

Cultură... Dezvoltarea socială, ca parte a culturii umane, reprezintă de asemenea efortul de creare a unor insule de ordine menite a promova supravieţuirea umană.

Energia stă la baza culturii umane tot aşa cum stă la baza vieţii. În acest sens cultura trebuie văzută ca un ansamblu de contexte a tot ceea ce fac şi învaţă oamenii pe o anumită treaptă de dezvoltare, inclusiv valorile în care cred, instrumentele create şi mijloacele utilizate pentru supravieţuire, comunicaţiile şi instituţiile juridice şi economice. Cultura este implicată în perfecţionarea organizării proceselor de prelucrare a energiei disponibile, a schimbului şi distribuirii acesteia în diferitele părţi ale sistemului şi eliminării deşeurilor şi reziduurilor energiei consumate.

...şi politologie În fiecare societate puterea a aparţinut acelora care controlează acest ansamblu de instrumente folosite pentru transformarea şi schimbul de energie, scrie Rifkin. Împărţirea în clase, exploatarea, privilegiile şi sărăcia sînt toate determinate de modul în care este instituit cursul şi linia fluxului de energie într-o societate. Cei care controlează societatea controlează, de asemenea, cursul liniei fluxului de energie. Ei determină cum va fi repartizată munca în societate şi cum vor fi alocate recompensele economice între diferitele grupări şi componente constitutive ale societăţii.

Istoria reflectă de asemenea a doua lege a termodinamicii. Gîndirea lui Rifkin în acest domeniu poate fi echivalată cu ideea că istoria omului este istoria muncii. Însă munca nu este altceva decît cheltuială de energie, iar progresul în eficienţa muncii, cu ajutorul noilor tehnologii, pentru procurarea mai uşoară a fluxului de energie, constituie la rîndul său o creştere a entropiei. Au fost necesare sute de mii de ani pentru trecerea de la vînă-

toare la agricultură, mii de ani pentru schimbarea ambianței agricole cu una predominant industrială, dar numai cîteva generații pentru a se ajunge aproape la secătuirea rezervelor de resurse ale planetei.

Toate acestea arată că istoria este o schimbare în diferite ritmuri a surselor de energie și a tehnologiilor adiacente. Entropia ambianței devine la un moment dat așa de ridicată încît apare implacabil necesară o deplasare spre o nouă ambianță de energie, alături de crearea unui nou tip de tehnologie și de formarea unor noi instituții sociale, economice și politice.

Tehnologiile ca acceleratori... Entropia înaltă în sistemele tehnologice de-a lungul istoriei crește pînă depășește pragul superior (pe care Rifkin îl numește cumpăna apelor) al folosirii bazei energetice existente. Apariția plugului cu roți și două cuțite, urmată de rotația a trei culturi pe an și de utilizarea cailor pentru tracțiunea plugului au schimbat întreaga organizare a vieții agrare, au sporit producția, dar în același timp au accelerat și procesul entropiei energiei chimice și biologice a solului. Perfecționările tehnologice amplifică pătrunderea fluxului de energie și odată cu aceasta creșterea entropiei. Drept exemplu Rifkin arată că la mijlocul secolului 14 fertilitatea solului utilizat scăzuse în vestul Europei și totodată izbucnise o mare penurie a lemnului (intens folosit drept combustibil pentru industria prelucrătoare, metalurgie, și ca sursă de materiale pentru șantierele navale și construcții).

Introducerea morilor de vînt din sec. 12 și o mai mare utilizare a morilor de apă au ajutat la cîștigarea unor noi terenuri pentru culturile agricole, însă, concomitent a crescut entropia în altă parte și anume în domeniul defrișărilor și tăierilor masive de păduri. Totodată, aglomerațiile umane din orașe creșteau mai repede decît surplusurile agriculturii.

Intreaga țesătură a vieții politice, sociale și economice a început să se dezintegreze. La această cumpănă a apelor a apărut o nouă bază energetică care, parțial, este încă în funcțiune și astăzi : cărbunele. Dar ce s-a întîmplat atunci nu a fost numai o schimbare a bazei energetice, o trecere de la resursele care se reînnoiesc la cele care nu se reînnoiesc. Întreaga civilizație a lemnului a fost profund transformată, modul de viață s-a schimbat : comportamentele, vestimentația, instituțiile, structurile conducerii politice. Cărbunele este însă mai greu de extras și de prelucrat și cere o cheltuială de energie mai mare decît lemnul. Explicația o găsim tot în legea entropiei. Sursele de energie cele mai accesibile sînt primele care sînt folosite. Fiecare din ambiențele care se succed se alimentează dintr-o formă de energie mai greu accesibilă decît cea precedentă. Este mai dificil mineritul cărbunelui, inclusiv prelucrarea lui, decît tăierea lemnului în pădure. Sînt încă și mai grele pomparea și prelucrarea petrolului și încă și mai complicată fisiunea atomului pentru energia nucleară.

Schimbările în tehnologii creează regiuni temporare de ordine, însă pe seama sporirii eforturilor de muncă necesare pentru obținerea unei unități de rezultate, grăbind astfel procesul entropic și dezorganizarea în lume. Istoria arată că fiecare aplicație tehnică prezintă anumite efecte secundare neprevăzute care au influențe negative, adesea foarte puternice în alte direcții (zgomotul zborurilor de noapte ale avioanelor, accidentele produse de intensificarea traficului și vitezei autovehiculelor, abatoarele și fabricile care poluează atmosfera etc.). Dezordinile secundare create de o anumită tehnologie pot fi uneori soluționate prin utilizarea unor tehnologii suplimentare dar adesea soluția creează încă și mai multe probleme (entropia crește).

...de entropie... Problemele se înmulțesc mult mai repede decît soluțiile care trebuie să le rezolve. Fiecare dintre problemele noi este mai greu de soluționat comparativ cu cele vechi, deoarece cu fiecare eveniment entropia ambianței crește și energia liberă disponibilă scade. Devine tot mai greu și mai costisitor de generat și de menținut ordinea. Întregul proces al complexității crescînde și proliferării problemelor, al sporirii entropiei și al dezvoltării dezordinii se desfășoară exponențial. Creșterea exponențială este un fenomen de dublare. Rifkin dă ca exemplu o foaie de hîrtie (cu o grosime de circa 1/645 cm) căreia, dacă i se dublează grosimea de cîte 42 de ori ajunge să reprezinte distanța de la Pămînt la Lună, iar dacă este dublată de 50 de ori, grosimea atinge o distanță de 149 milioane km (distanța de la Pămînt la Soare). Ritmul secătuirii rezervelor merge cu pași exponențiali.

...și de randamente descrescînde După părerea lui Rifkin pe măsură ce tehnologiile devin tot mai numeroase și crește fluxul de energie, de care sistemele au nevoie ca să poată funcționa, apare fenomenul randamentelor neproporționale de-a lungul tranzitului acestui flux. Absorbția de mai multă energie devine tot mai costisitoare și mai complicată, instituind restricții asupra posibilităților tehnologice noi. Un punct critic al situației este atins atunci cînd tehnologiile existente trebuie reajustate pentru a face față atît cerințelor crescînde de energie, în condițiile micșorării bazei energetice, cît și soluționării problemelor de sporire a entropiei în ambianță. Concentrarea asupra adaptării tehnologiilor existente face însă ca tot mai puține eforturi să fie puse în noi elaborări de tehnologii inovative. În unele industrii metalurgice și siderurgice din S.U.A. 20% din investițiile totale trebuie folosite pentru echipamentele de control al poluării. După Institutul Brookings, astfel de cheltuieli au determinat un declin de 17—20% din rata anuală de creștere a economiei în S.U.A.

Fazele suprastructurilor... Instituțiile economice, formele de transport și de comunicație, așezările urbane și rurale, toate aceste sisteme sînt, ca și mașinile, entități transformatoare de energie derivată dintr-o bază energetică comună. Așa cum a fost în succesiunea de culturi a lemnului, cărbunelui și în cea prezentă a petrolului, misiunea instituțiilor politice este de a facilita fluxul energetic în folosul entităților transformatoare de energie. În prima fază a unei noi ambianțe energetice, fluxul de energie este în primul rînd utilizat pentru a crea noi tehnologii și entități transformatoare, iar instituțiile politice și economice au un rol de proiectare și coordonare. Acest rol este relativ flexibil și necomplicat deoarece este necesară explorarea, experimentarea și folosirea tuturor posibilităților tehnologice.

În faza de avînt a unei noi ambianțe energetice, masele umane sînt deprivate de fluxul de energie deoarece acesta este dirijat către construcția noilor entități de prelucrare și utilizare a energiei. Sînt cunoscute condițiile grele de viață ale populației de la orașe (dar și de la sate) antrenate de industrializare în sec. 17—19. A urmat apoi a doua fază cu o nouă ambianță energetică în care tot mai multă energie a pătruns direct în sistemele sociale și cînd tehnologiile încep să se multiplice de-a lungul întregului curs al liniei de tranzit al fluxului de energie. Oamenii depind de fluxul de energie pentru supraviețuirea lor și sînt continuu implicați în transformarea energiei în diferite produse și servicii, muncind pentru a-și cîștiga existența și a cumpăra bunuri (schimburi de energie) pe care apoi le aruncă (eliminarea deșeurilor energetice). Acesta este cursul liniei fluxului de energie, adică al vieții economice. De cîte ori schimbăm banii pe produse sau servicii, ceea ce legal oferim este moneda care se poate spune că reprezintă plata (de pildă, salariul) pentru energia anterioară pe care am prestat-o — în fapt, o recunoaștere a unei energii stocate. De cîte ori aruncăm ceva, încălțămintea uzată sau ziarul de ieri, risipim energie și sporim entropia ambianței. Tipul, extinderea și intensitatea dezordinii entropice depind de felul în care se desfășoară procesele economice, adică de felul în care este instituit cursul liniei fluxului de energie. Modul în care este repartizată munca (transformarea energiei) în societate, modul în care energia este divizată între diferitele persoane, grupe și componente ale sistemului social (schimbul de energie) și ceea ce se face cu deșeurile la fiecare etapă a procesului de tranzitare a energiei (eliminarea energiei utilizate) determină natura politică, economică și socială a dezordinii entropice care apare la suprafață.

...bazei energetice Pe măsură ce cresc dezordinile entropice pe linia tranzitului de energie, fluxul însuși este stăvilit în înaintarea lui și devine necesară o continuă reordonare a dezorganizării care proliferează rapid în fiecare din părțile sistemului. Rolul instituțiilor politice și economice, apreciază Rifkin, crește în direcția funcției de menținere și remediere. Cînd dezordinea entropică într-unul din punctele liniei fluxului devine atît de mare încît amenință funcționarea unei părți sau chiar a întregii societăți, atunci este luată în considerație instituția adecvată pentru înlăturarea blocajului.

Cu toată elocința exemplelor prezentate de Rifkin este greu de acceptat ideea că istoria poate fi redusă la efectele transformărilor materiale ale bazei energetice de care a dispus societatea în diferite epoci. Realitatea existenței umane colective este mult mai complexă și ne gîndim la deosebirea pe care Pascal o face între spiritul de geometrie și spiritul perceptiv (esprit de finesse). Spiritul de geometrie are o semnificație conceptuală și riguros principială (problemele sînt pe deplin formalizabile și calculabile).

Spiritul de finețe percepe multitudinea nuanțelor și din această cauză nu poate aplica reguli tehnice de sistematizare a principiilor și de organizare a raționamentelor, în sensu

prof. dr. M. C. DEMETRESCU

(Continuare în pag. 24)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

„Economia ofertei" — o variantă neoclasică (I)

SUB DENUMIREA **Supply Side Economics (Economia din unghiul ofertei** sau, prescurtat, **Economia ofertei)** şi-a făcut apariţia în S.U.A., spre sfîrşitul deceniului al optulea, o nouă variantă a teoriilor economice neoclasice, de esenţă neoconservatoare, ai căror principali promotori sînt exponenţii dreptei americane. Privită cu scepticism de către liberalii şi conservatorii tradiţionali, dintre care unii au văzut în ea, cu ironie, „o formă de gîndire magică", iar alţii au taxat-o drept „ofertism de proastă calitate" („punk supply-sideism"), noua teorie a făcut în scurt timp o adevărată vogă. Punctul de apogeu al economiei ofertei l-a constituit, după unii autori, anul 1981[1]), cînd noua administraţie a reuşit să legifereze şi să transpună în practică o serie de soluţii fiscal-bugetare de sorginte ofertistă, după care interesul pentru noua teorie începe să scadă sub influenţa rezultatelor contradictorii şi insuficient de concludente şi convingătoare ale măsurilor aplicate. Declinul relativ în care a intrat nu înseamnă însă abandonarea acestei orientări de politică economică. Dar este greu de spus dacă economia ofertei va avea sau nu perspective, întrucît evoluţia economiei americane şi a celei mondiale depind de o multitudine de factori, mulţi dintre ei imprevizibili. Un lucru este sigur, aplicarea preceptelor ofertiste merită să fie urmărită cu toată atenţia, deoarece succesul sau eşecul ei va depăşi ca importanţă frontierele S.U.A., dată fiind ponderea pe care această ţară o deţine în economia mondială şi, pe de altă parte — aşa cum releva un interpret şi critic francez al economiei ofertei — gîndirea economică occidentală nu va mai putea rămîne aceeaşi, nici în bine, nici în rău, după această experienţă[2]).

Apariţia şi ascensiunea teoriei economice a ofertei trebuie puse, după opinia noastră, în legătură cu profundele şi variatele fenomene de criză structurală caracteristice capitalismului tîrziu în general şi îndeosebi capitalismului american, fenomene de criză pe care autorii acestei teorii le ocolesc sau le disimulează cu bună ştiinţă. Avem în vedere, în primul rînd, criza economică îndelungată, cu cele două perioade acute (1973—1975 şi 1979—1982), caracterizate printr-o puternică stagflaţie, în faţa căreia terapeuticile keynesistă şi monetaristă s-au dovedit neputincioase, prima accelerînd inflaţia iar a doua accentuînd şi prelungind recesiunea. Economia ofertei, pronunţat antikeynesistă, dar opusă în mare măsură şi monetarismului, constituie în acest sens o tentativă de relansare economică şi de reducere a inflaţiei, printr-o întoarcere la legile draconice ale acumulării capitaliste, reafirmarea primordialităţii iniţiativei private, eliminarea obstacolelor fiscal-bugetare din calea mişcării libere a capitalului privat şi reducerea la minimum a imixtiunii statului în economie.

Teoria economică a ofertei este, putem spune, şi un produs al crizei capitalismului monopolist de stat şi al crizei fundamentelor teoretice şi politice ale acestuia — keynesismul cu variantele şi modelele sale postbelice. Teoreticienii ofertei acuză pînă la exagerare keynesismul de întregul declin înregistrat de economia americană în deceniul 70—80. Demersul teoretic al economiştilor ofertei corespunde — potrivit afirmaţiei lui George Gilder, unul din principalii exponenţi ai noii teorii — puternicei tradiţii americane a **laissez-faire**-ului şi neîncrederii faţă de statul central. Noua teorie economică este, totodată, şi un reflex al crizei tipului de acumulare şi a modelului de producţie american şi occidental, al crizei de eficacitate, caracterizată prin încetinirea productivităţii muncii şi pierderea de viteză a economiei americane în competiţia internaţională.

Ofertiştii pretind că soluţiile lor referitoare la fiscalitate şi la buget pot deveni factorii unei revitalizări a capitalismului american în sfera producţiei şi productivităţii, ai unei „reindustrializări" şi, pe această bază, un mijloc de refacere a **„leadership"**-ului american în lumea occidentală şi de menţinere a capacităţii competitive a S.U.A. în cadrul restructurărilor industriale şi tehnologice care au loc în economia mondială. În sfîrşit, economia ofertei reprezintă o recunoaştere tacită a crizei «societăţii de consum». Exponenţii ei denunţă „filantropismul" politicilor economice şi sociale de inspiraţie keynesistă duse de administraţiile precedente, proclamă sfîrşitul aşa numitelor **„Welfare State", „Great Society"** şi **„Big Government"** şi propun un program de austeritate bugetară (la cheltuielile cu destinaţie socială), precum şi diminuarea rolului organizaţiilor sindicale. Noua orientare, bazată pe ideile economiştilor ofertei, trebuie înţeleasă — remarca un autor vest-german — ca o ruptură în politica socială cucerită prin luptă şi dezvoltată timp de 50 de ani şi ca un atac deschis împotriva mişcării sindicale.[3])

Unii exponenţi ai actualei administraţii, avînd în vedere declaraţiile de intenţii şi propunerile partizanilor noii teorii, şi-au exprimat încrederea în „virtuţile curative ale economiei ofertei". Îndeobşte se consideră că economia ofertei a început să se afirme public în anul 1978 şi că principalii ei aderenţi — exponenţi ai cercurilor neoconservatoare, îndeosebi din sudul şi estul Statelor Unite — sînt în marea lor majoritate universitari. Cap de listă este Arthur B. Laffer de la Universitatea

FIŞE

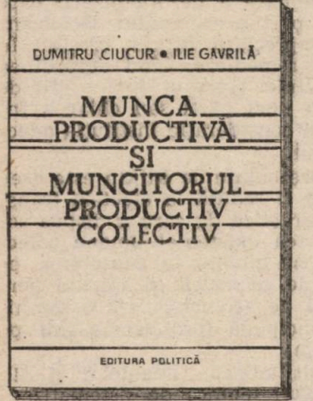

● *După cum indică şi titlul, volumul* „Munca productivă şi muncitorul productiv colectiv" *tipărit recent la* EDITURA POLITICĂ *abordează o problemă de maximă importanţă pentru interpretarea, din perspectiva teoriei economice marxiste, a stadiului şi evoluţiei societăţii contemporane. Ipoteza de lucru a autorilor — prof. dr. Dumitru Ciucur şi conf. dr. Ilie Gavrilă — potrivit căreia munca productivă se defineşte ca unitate contradictorie a două laturi inseparabile: dimensiunea tehnico-economică şi dimensiunea socială, a impus şi structurarea volumului în două secţiuni. Prima parte este consacrată unor clarificări de ordin teoretico-metodologic în care se propune delimitarea conţinutului muncii productive de munca neproductivă în funcţie de trei criterii: distincţia dintre funcţiile economice şi cele neeconomice; separarea funcţiilor economice în productive şi neproductive; raportarea valorii de întrebuinţare la natura trebuinţelor de consum căreia îi este destinată. Sublinierea faptului că, în timp, aceste raporturi se modifică sub influenţa unor factori generali cum sînt progresul tehnic, diviziunea internaţională a muncii etc. permite autorilor să avanseze — şi să argumenteze — ideea conform căreia surprinderea mutaţiilor ce caracterizează munca productivă şi muncitorul productiv colectiv nu poate fi realizată decît prin raportarea la un context social-istoric concret. Un astfel de cimp concret de investigaţie îl reprezintă statele capitaliste dezvoltate, cărora le este consacrată a doua secţiune a cărţii.*

Exportul şi importul în strategiile de comerţ exterior

● *Promovarea mai susţinută a exporturilor reprezintă un obiectiv de perspectivă al economiei iugoslave confruntată, ca majoritatea ţărilor lumii, cu o serie de dificultăţi generate de criza mondială. Important este de subliniat faptul că pe parcursul ultimilor ani coordonatele acestei strategii au cunoscut schimbări de esenţă. După cum afirmă* Milenko Bojanic *în articolul* „Les exportations — condition d'un développement plus stable de l'économie jougoslave" *publicat în numărul din 5.I.1984 al revistei* „REVUE DE POLITIQUE INTERNATIONALE" *într-o perioadă iniţială s-a optat pentru o politică polară: pe de o parte limitarea cît mai strictă a importurilor şi, pe de altă parte, stimularea intensă a exporturilor. Această orientare, eficientă pe termen scurt, a afectat însă posibilităţile de înnoire a fondurilor fixe, şi, pe această cale a competitivităţii produselor şi implicit a exportului. În prezent se consideră că ridicarea nivelului exportului trebuie să fie socotită nu numai ca o cale de echi-*

Southern California, despre care unii spun că este economistul „care a avut cea mai mare influenţă pe scena politică după Keynes", motiv pentru care noua doctrină este numită uneori **lafferism.** Printre figurile proeminente ale economiştilor ofertei se numără: M. Boskin, de la Universitatea Stanford, M. Feldstein de la Harvard, în prezent director al importantului National Bureau of Economic Research, M. Weidenbaum, fost pînă nu demult în fruntea comitetului consilierilor economici ai noii administraţii, D. Stockman, directorul Bugetului, Norman Ture şi P.C. Roberts, de la Tezaur, senatorii republicani Jack Kemp şi Orrin Hatch, la care se adaugă G. Gilder, L. Summers, L. Hausman, D. Hamermesh, V. Canto, D. Joines, B. Bartlett şi alţii.

Noua doctrină se găseşte mai puţin în lucrări şi tratate sistematice şi mai mult sub forma unei „tradiţii orale" — discursuri, conferinţe de presă, simpozioane, mici articole explicative etc. Termenul de economie a ofertei nu este lipsit de ambiguitate. Alegerea lui îşi află explicaţia în dorinţa unei delimitări nete a noii teorii faţă de concepţia keynesistă, elementul central al acesteia din urmă fiind, cum se ştie, stimularea **cererii** — a cererii-agregate — în mare parte prin intervenţii guvernamentale. În sens larg, expresia de economie a ofertei are în vedere problematica producţiei — productivitate, creştere economică, performanţă, costuri industriale.

Spre deosebire de keynesism şi de monetarism — doctrina cu deschidere precumpănitor macro-economică — economia ofertei abordează cu prioritate aspectele micro-economice, concentrîndu-şi atenţia asupra problemelor de performanţă economică pe termen lung. Exponenţii acestei teorii nu ignoră problematica economică de ansamblu, dar în acest cadru, ei nu fac decît să repună în circulaţie principalele dogme ale macro-economiei clasice şi neoclasice cu privire la pretinsa „lege a debuşeelor" a lui Say (oferta îşi creează automat cererea), la mîna invizibilă, la echilibrul automat al pieţei capitaliste, la inexistenţa şomajului involuntar etc. În concepţia lor, preţurile relative reprezintă factori fundamentali în funcţie de care „indivizii" îşi fixează opţiunile economice şi programul de acţiune, iar productivitatea marginală — baza repartiţiei veniturilor. În pură manieră neoclasică, ei fac abstracţie în analizele lor de factorii de putere pe care îi reprezintă monopolurile şi de rolul acestora în fixarea preţurilor, în adoptarea deciziilor referitoare la producţie şi la folosirea forţei de muncă. Ei nu neglijează în schimb statul şi îndeosebi intervenţia fiscal-bugetară a acestuia în viaţa economică. Fiscalitatea, nivelul taxării sau impozitării veniturilor în general şi în special a capitalului şi profitului sînt considerate a fi un factor determinant în domeniul preţurilor relative şi, mai departe, în influenţarea deciziilor economice, a structurii, nivelului şi ritmului de creştere a producţiei. Acest aspect — asupra căruia vom reveni mai jos — ocupă un loc central în teoria economiei ofertei, iar creşterea fiscalităţii constituie principalul cap de acuzare împotriva politicilor keynesiste.

Unul din postulatele economiei ofertei, comun teoriei neoclasice şi definitoriu pentru conţinutul apologetic al orientărilor neoconservatoare, constă în negarea existenţei oricărei opoziţii fundamentale de interese între muncă şi capital.[4]) În viziunea partizanilor ei, favorizarea formării noilor capitaluri, intensificarea acumulării capitaliste şi deci creşterea avuţiei bogaţilor vor sluji în final interesele muncitorilor. Unii dintre ei îl parafrazează în acest sens pe miliardarul Andrew Mellon care, în deceniul al treilea, afirma că prosperitatea claselor sărace şi mijlocii depinde de şansele celor bogaţi, de lejeritatea fiscalităţii impuse acestora.

După opinia economiştilor ofertei, politica economică trebuie să abandoneze problema repartiţiei — căreia keynesismul îi rezervase un loc important în formarea cererii-agregate — şi să se concentreze asupra ofertei factorilor de producţie, asupra creşterii economice. Ei consideră astfel că un criteriu fundamental al optimizării politicii economice, inclusiv a celei fiscale, este maximizarea avuţiei totale a societăţii, concept pe care îl identifică — prin ignorarea deliberată a caracterului capitalist al repartiţiei şi disimularea marilor inegalităţi şi disproporţii în venituri — cu noţiunea de bunăstare. Ei introduc în analizele lor termenul de „pierdere totală în bunăstare", prin care înţeleg suma absolută sau mărimea relativă cu care este diminuată producţia totală a societăţii în raport cu nivelul maxim posibil în condiţiile participării optime a factorilor de producţie, ca urmare, de pildă, a unei fiscalităţi excesive aplicate capitalului.

prof. dr. Ion LUPU
asist. P.P. FUDULU
Universitatea Braşov

[1]) J. T. Campen, A. MacEwan, Crisis, contradictions and conservative controversies in contemporany US capitalism. In The Review of Radical Political Economics, New York, IV, 1982, reprodus în „Problèmes économiques" 1836/18 VIII 1983.

[2]) Chr. Stoffaës, La Reaganomie en perspective. In Economie et prospective internationale, 9, 1982, reprodus în Problèmes économiques 1779/23 VI 1982.

[3]) G. G. Eckstein, USA — Gewerkschaften in der Klemme. In Gewerkschaftliche Monatshefte, Köln, dec. 1982, reprodus în Problèmes économiques 1933/20 VII 1983.

[4]) J. T. Campen..., art. cit.

librare a balanţei de plăţi ci şi o modalitate importantă de creştere a importului; un import dirijat în cît mai mică măsură spre cumpărarea de materii prime şi energie — acestea urmînd a fi asigurate preponderent din resurse interne — şi destinat achiziţionării de tehnologie productivă.

„Stadiul economiei de inovaţie"

● *Creşterea autonomiei personalului în cadrul întreprinderilor este susţinută, potrivit opiniei exprimate de* Yannick Bonnet *într-un interviu acordat publicaţiei* MANAGEMENT FRANCE *(numărul din ianuarie—februarie a.c.) de două elemente. În plan economic, ţările industrializate ar fi evoluat, după cum afirmă autorul citat, de la o economie de piaţă spre o economie „de inovaţie". Or, această tendinţă care corespunde unor noi coordonate ale climatului economic mondial — reacţii rapide faţă de modificările cererii, înnoirea sortimentului de produse, descentralizarea activităţilor şi reducerea dimensiunii întreprinderilor — situează în prim plan funcţia inovativă a personalului din unităţile economice.*

O a doua latură a problemei vizează aspiraţia tot mai larg afirmată a lucrătorilor spre o participare reală la conducerea întreprinderilor. Această stare de spirit ar corespunde unei faze a evoluţiei personalului muncitor pe care Y.B. o denumeşte „faza maturităţii"; ea ar urma unei faze iniţiale caracteristice pentru exodul masiv al populaţiei rurale spre activităţile industriale şi unei faze intermediare în care personalul se raporta în mod exclusiv critic la activitatea unităţii. În prezent, se impune formarea colectivelor de muncă pentru o participare activă, competentă, în cunoştinţă de cauză.

Societatea informaţională

● *Ideea tranziţiei iminente spre o societate informaţională nu mai reprezintă o pură speculaţie teoretică, aşa cum apăruse în urmă cu mai bine de zece ani, în cazul teoreticienilor „societăţii post-industriale". După opinia exprimată de* Wilson P. Dizard *în studiul „The coming information age" publicat în revista „ECONOMIC IMPACT" (nr. 4/1983) economia şi societatea americană cunosc, în mod real, o schimbare de profunzime care situează producţia, stocarea şi difuzarea informaţiei în centrul organismului social, proces măsurabil şi prin ponderea pe care o au activităţile legate de informaţie în G.N.P. — de circa 45 la sută. Totodată, susţine W.D., prognozelor fanteziste elaborate într-un trecut apropiat li se pot substitui astăzi analize minuţioase; asemenea demersuri analitice au permis deja individualizarea mai multor componente (dacă privim structural) şi etape (dacă privim istoric) specifice societăţii informaţionale. Astfel, în cadrul unui model general, o primă fază este caracterizată prin dezvoltarea industriilor producătoare de echipamente informatice; o etapă intermediară va înregistra difuziunea serviciilor informaţionale către alte sfere ale activităţii productive în timp ce ultima fază va fi definită prin extinderea sistemelor informatice şi la nivelul consumatorului particular, concomitent cu diversificarea considerabilă a acestor genuri de servicii cu caracter economic şi social.*

FIŞE

Gîndirea economică în acțiune

(Urmare din pag. 19)

pentru a avea certitudinea conceperii și înfăptuirii acțiunilor necesare pe principiile raționalității economice, ale eficienței maxime.

În sistemul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, formarea și dovedirea reală a unei **gîndiri economice** în acțiune la toți oamenii muncii —, ca modalitate practică de cheltuire rațională a resurselor încredințate de societate colectivelor de oameni ai muncii — reprezintă condiția esențială pentru asigurarea substanței saltului revoluționar pe care îl presupune realizarea noii calități în economie.

Ca atare, exigențele dezvoltării pe baze intensive a economiei noastre în etapa actuală impun cu necesitate conceperea și înfăptuirea întregului proces de formare a omului nou în spiritul răspunderii față de progresul rapid și multilateral al patriei noastre, al înțelegerii proceselor și cerințelor economicității și al asigurării dezvoltării în condiții de eficiență competitivă.

Aceasta înseamnă formarea și manifestarea la toți oamenii muncii a unei **conștiințe economice** cu adevărat revoluționare care să permită nu numai înțelegerea corectă și la timp a necesităților viitoare ale dezvoltării noastre economico-sociale, dar și importanța vitală a înfăptuirii neabătute a strategiei și tacticii pe care partidul nostru le stabilește pentru fiecare etapă a edificării socialiste, ca modalități sigure pentru atingerea obiectivelor fundamentale ale Programului partidului. Alături de celelalte forme ale conștiinței sociale și împreună cu ele, conștiința economică trebuie să devină pe zi ce trece un factor de antrenare pe cale revoluționară a tuturor oamenilor muncii în lupta pentru promovarea progresului, iar criteriul pentru aprecierea rezultatelor nu îl poate constitui decît înaintarea fermă a României socialiste pe noi culmi ale civilizației socialiste și comuniste, ale creșterii bunăstării întregii națiuni.

Construirea socialismului prin popor și pentru popor — teză ridicată de secretarul general al partidului la rangul de legitate generală a dezvoltării democrației socialiste — este organic legată de capacitatea fiecărui om al muncii și a tuturor la un loc, de a înțelege că sursa inepuizabilă a progresului și prosperității este unitatea gîndirii și acțiunii revoluționare a celor care sînt stăpîni absoluți ai avuției naționale, producătorii bunurilor materiale și spirituale și beneficiarii roadelor întregii dezvoltări economico-sociale. Cerințele dezvoltării pe baze intensive a forțelor de producție impun ridicarea la un nivel calitativ superior a rolului conștiinței economice în acțiune. Pe fondul unor cunoștințe profesionale de specialitate de înalt nivel și structurate într-un orizont larg, capacitatea de performanță în domeniul creației și producției nemijlocite de bunuri materiale a tuturor oamenilor muncii este potențată cu noi elemente care rezultă din forța și vitalitatea gîndirii economice avansate. Unitatea dintre cunoștințe și conștiință atît la nivel de individ cît și pentru fiecare colectiv de oameni ai muncii trebuie să stea la baza **acțiunilor convergente** pentru creșterea puternică a productivității muncii și reducerea mai substanțială a costurilor de producție, pentru sporirea gradului de valorificare superioară a materiilor prime, combustibilului și energiei și realizarea unui nivel tehnic și calitativ competitiv al produselor noastre. Angajarea responsabilă și competentă a tuturor oamenilor muncii în direcția obținerii de rezultate economico-sociale utile cu un grad optim de competitivitate este, în condițiile actuale, cea mai elocventă expresie a înțelegerii profunde, cu adevărat revoluționare a legității construirii socialismului prin popor și pentru popor. Pentru aceasta este necesar ca și învățămîntul, sub toate formele sale, care are o contribuție primordială la modelarea și perfecționarea fiecărui om al muncii, să-și ridice nivelul calitativ la acela al exigențelor etapei pe care o parcurgem, la nivelul cunoașterii și practicii universale. Numai în acest fel putem să punem în slujba omului, a progresului și bunăstării lui tot ceea ce este mai de preț, edificînd, așa după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — un socialism al belșugului și civilizației cu baze trainice pentru autodepășire continuă în viitor.

Formarea omului nou, cu înaltă conștiință socialistă, capabil să dovedească zi de zi forța sporită de gîndire și de creație în folosul progresului și prosperității întregului popor, nu se realizează automat, de la sine. Învățămîntul este primul proces „viu" în care se formează și se modelează continuu un om cu adevărat nou, pe care nu l-a mai avut nici o societate pînă acum, omul ce își construiește în mod conștient, în conformitate cu cerințele dezvoltării sociale, propria sa istorie, propriul său viitor, iar în cadrul său cadrelor didactice care predau științele sociale, în speță științele economice, le revin sarcini sporite, de cea mai mare răspundere. În calitatea lor de educatori, de activiști și propagandiști ai partidului, cadrele didactice care predau științele sociale au datoria patriotică, revoluționară, de a contribui prin întreaga lor activitate la catedră, în cercetarea științifică, în cadrul învățămîntului politico-ideologic etc. la formarea omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, capabil să participe tot mai conștient la fundamentarea și înfăptuirea programului de construire a noii societăți. Pentru aceasta, contactul nemijlocit cu realitățile economico-sociale din unitățile socialiste, stăpînirea și promovarea celor mai avansate cuceriri ale cunoașterii în domeniul dezvoltării societății socialiste constituie căile formării de convingeri solide la tineretul studios și, pe această bază, transformarea lui în viitorii constructori ai comunismului, propulsînd națiunea română spre noi culmi ale progresului și civilizației socialiste și comuniste. Pe deplin conștienți de înalta lor responsabilitate, participanții la consfătuire s-au angajat, în telegrama adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, să facă totul pentru a intensifica activitatea de pregătire profesională și politico-ideologică a tineretului studios, de a-l educa în spiritul înaltelor principii revoluționare ale eticii și echității socialiste, al atașamentului nețărmurit față de patrie, partid și popor, față de cauza socialismului și comunismului, în spiritul concepției științifice despre viață și societate a clasei muncitoare. Este un răspuns angajant al celor investiți cu misiunea nobilă de a contribui la ridicarea conștiinței socialiste a tineretului universitar, pregătind buni specialiști, cu un înalt spirit revoluționar, devotați partidului și patriei noastre, cauzei nobile a socialismului și comunismului, păcii și progresului, făuririi unei lumi mai bune și mai drepte.

Paradigma entropiei

(Urmare din pag. 21)

geometric. In postfața lui Georgescu Roegen (care, intre altele, cuprinde enunțul celei de a patra legi a termodinamicii, formulată pentru prima oară de către savantul român) se arată foarte clar că termodinamica determină o limită pentru fenomenele sociale, dar nu le guvernează.

În domeniul specific al entropiei fizice, Rifkin are, fără îndoială, dreptate. Desigur, există reciclarea deșeurilor. Dar așa cum a demonstrat Georgescu Roegen, numai o parte din deșeuri pot fi reciclate, pentru rest energia rămîne definitiv indisponibilă. Fără îndoială că poate fi mult sporită eficiența în conservarea și utilizarea energiei, poate fi folosită energia geotermală. Energia poate fi procurată din surse inepuizabile cum sînt cea solară, fisiunea nucleară pe baza mineralelor conținînd uranium și thorium, și prin fuziunea nucleară folosindu-se apele pămîntului. Sînt însă greutăți practice considerabile : încă nu se știe cum poate fi utilizată economic energia solară pentru a satisface cerințele de energie pe scară industrială, fisiunea nucleară necesită instalații extrem de costisitoare, iar fuziunea nucleară nu este încă pusă la punct pentru a fi comercializată. Pe de altă parte, energia hidraulică, combustibilii organici ca și cei fosili constituie surse limitate.

Deșeurile rezultate din activitățile economiei sînt o expresie a entropiei constituind o gravă problemă care trebuie rezolvată de către toate națiunile lumii mai înainte ca substanțele poluante să ducă la o catastrofă planetară. Sînt însă și probleme cu un impact pe termen lung nu mai puțin grave. De pildă, deșeurile radioactive trebuie izolate efectiv de biosferă pentru o perioadă care merge pînă la 240 000 de ani, după fizicianul Peter Auer. Există, de asemenea, primejdia ca bioxidul de carbon și surplusul de căldură și praf, transmise tot mai mult în atmosferă, să modifice temperatura medie a globului și astfel să se ajungă la topirea calotelor polare, la scufundarea orașelor portuare și, în general, la condițiile începutului și sfîrșitului erei glaciare.

Cartea lui Rifkin, deși nu putem fi întru totul de acord cu aserțiunile sale, este un strigăt de alarmă sugestiv, un mesaj privind gravitatea situației în care se află omenirea și necesitatea unor măsuri urgente pentru a o contracara.

4 Dezvoltarea planificată a economiei naționale

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățământul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

DEZVOLTAREA unitară pe bază de plan a întregii activități economice și sociale reprezintă o trăsătură caracteristică a economiei socialiste. Datorită proprietății socialiste, diferite sectoare de activitate — ramuri, subramuri, întreprinderi — funcționează ca părți ale unui mecanism unic ; între ele se formează multiple legături de determinare a nevoii sociale și estimare a resurselor, de dezvoltare proporțională, armonioasă. Socialismul este de neconceput fără o conducere și organizare planificată a economiei naționale.

Proporțiile economice și caracterul lor

ORICE ANALIZĂ a proporțiilor presupune studierea nevoii sociale și a resurselor necesare acoperirii ei. **Nevoia socială reprezintă un ansamblu de trebuințe de consum productiv și neproductiv avînd o structură extrem de variată și un caracter dinamic.** Nevoia potențială devine nevoie reală din moment ce există produsele respective. Pentru aceasta sînt alocate diverselor sectoare resursele economice necesare (mijloace de producție și forță de muncă). Resursele sînt însă limitate. Ca urmare, resursele trebuie utilizate în funcție de urgența și semnificația nevoii sociale, formîndu-se astfel anumite proporții economice.

Proporțiile economice sînt **raporturi cantitative și calitative care se formează în economie în legătură cu diferite părți dintr-un ansamblu de resurse folosite proporțional cu nevoia socială.** Ele pot fi clasificate pe diferite criterii ; după funcția pe care o îndeplinesc, există proporții care se referă la ansamblul reproducției, ca, de exemplu, dintre sectorul I și sectorul II, dintre industrie și agricultură ; **speciale** care se referă la sectoare (ramuri) importante din cadrul ramurilor, de exemplu, în cadrul industriei, dintre industria extractivă și cea prelucrătoare ; **de detaliu** care decurg din diviziunea muncii în interiorul unității economice, adică între diferitele secții și ateliere ale acestora ; **teritoriale** care izvorăsc dintr-o diviziune a muncii între diferitele zone și județe ale țării. Avînd în vedere forma lor de exprimare, proporțiile economice pot fi : **natural-materiale, valorice și ale forței de muncă.** Dacă proporțiile natural-materiale reflectă diferitele raporturi în expresie fizică, naturală (de exemplu, dintre cantitatea de cocs, minereu de fier, energie și producția de oțel obținută), cele valorice le redau în formă bănească. Concomitent, proporțiile forței de muncă reflectă structura pe ramuri și subramuri a populației ocupate.

Proporțiile economice au un caracter istoric, reflectă structura și profilul economiei naționale, fiind expresia unor relații sociale determinate. Ele exprimă atît raporturi de natură cantitativă, cît și calitativă între diferitele sectoare de activitate. Totodată, proporțiile economice au un **caracter dinamic,** se modifică continuu sub influența a diferiți factori — tehnici, economici, social-politici — care își pun amprenta asupra corelației dintre nevoia socială și resursele economice. Această corelație în actuala etapă de dezvoltare a economiei țării noastre îmbracă tot mai mult un **caracter intensiv,** de sporire a efectelor utile comparativ cu resursele alocate, de asigurare a proporționalității într-o măsură mai mare pe seama caracterului intensiv al creșterii economice. Astfel, la o creștere în 1984 a produsului social de 4,6%, venitul național va spori cu 7,3%. În cadrul fiecărei economii naționale, proporțiile au un caracter **unitar și complex.** Ele reflectă procesul de alocare și utilizare a resurselor economice potrivit condițiilor și cerințelor proprii. Pe acest fond se manifestă necesitatea **caracterului optim** al proporțiilor. Acesta își găsește expresia în existența funcției obiectiv a societății socialiste care oferă posibilitatea de a asigura echilibrul și proporționalitatea dezvoltării economice pe baza cea mai eficientă, maximizînd efectele utile și totodată minimizînd cheltuielile de producție.

Legea dezvoltării planice proporționale

ATRAGEREA, repartizarea și utilizarea pe sectoare de activitate a resurselor economice potrivit trebuințelor sociale se realizează diferit de la o orînduire socială la alta. În economia socialistă ea se manifestă sub forma unei **legi obiective specifice, legea dezvoltării planice proporționale.** Ea este o lege proprie orînduirii socialiste avînd ca **atribut specific — planicitatea.** Ceea ce caracterizează această lege nu este proporționalitatea ca atare, ci modul propriu de realizare a acesteia, menținerea proporționalității prin alocarea rațională a resurselor potrivit trebuințelor sociale, anticiparea conștientă a proporționalității economice. Planicitatea înseamnă nu orice fel de proporționalitate, ci **reglare socială prealabilă** pentru ca, pe această bază, să se determine o **relație optimă, realistă între modul de utilizare a resurselor naționale și gradul de satisfacere a trebuințelor sociale.**

Potrivit acțiunii acestei legi, societatea a) **determină nevoia socială și evoluția ei** ; ierarhizează trebuințele ; b) **antrenează resursele în vederea acoperirii nevoii sociale.** Pe baza cunoașterii prealabile a corelației dintre nevoi și resurse **se stabilesc modalitățile concrete de alocare a resurselor** pe diferite sectoare de activitate (ramuri, subramuri etc.) ; **se determină obiectivele economice și sociale** de producție pe fiecare sector; este pus în mișcare angrenajul întregii activități social-economice în vederea asigurării echilibrului creșterii și dezvoltării economice.

Legea dezvoltării planice proporționale acționează în cadrul unui sistem de legi economice care reflectă sistemul relațiilor de producție socialiste. Ea acționează în strînsă legătură cu legea economică fundamentală a socialismului, cu legea creșterii necontenite a productivității muncii, cu legea repartiției după muncă, cu legea acumulării socialiste, legea valorii etc. Ca urmare, și în procesul reglării prealabile a producției sociale se impun o cunoaștere și utilizare aprofundată a acțiunii tuturor acestor legi.

Formele concrete de acțiune a legii dezvoltării planice proporționale sînt strîns legate de condițiile specifice fiecărei țări, dînd naștere de fiecare dată unui sistem concret de conducere planificată a economiei naționale. În planificare sînt utilizate o serie de procedee de elaborare a planului de dezvoltare economică, de adaptare a acestuia la schimbările — neluate inițial în considerare — ce pot surveni în realitatea economică, de urmărire a îndeplinirii planului în cît mai bune condiții.

Planul național unic

INSTRUMENTUL principal de conducere și organizare planificată a economiei naționale îl constituie planul național unic. El conține un sistem complex de obiective și sarcini cantitative și calitative, armonizate între ele, menite să precizeze corelațiile de bază ale economiei naționale, ritmurile de creștere economică, utilizarea judicioasă, cu eficiență sporită a resurselor într-o perioadă dată. Acesta se exprimă cu ajutorul unor indicatori de plan în mărimi fizice și valorice care se referă la : **sporirea venitului național și a produsului social într-o analiză calitativă, eficientă ; mărimea producției sau volumului activității diferitelor ramuri ale economiei naționale ; corelația dintre fondul de acumulare și fondul de consum; creșterea productivității muncii; ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor ; volumul investițiilor și creșterea eficienței lor ; reducerea cheltuielilor materiale de producție ; reducerea costurilor ; volumul desfacerilor de mărfuri ; creșterea veniturilor oamenilor muncii ; amploarea și eficiența relațiilor economice externe.** Planul de dezvoltare social economică **îmbină** în mod armonios **toate categoriile de interese.** El este **atotcuprinzător** în sensul că include toate laturile vieții sociale și totodată **unitar,** reprezentînd voința suverană a națiunii. De fundamentarea sa științifică depind în mod hotărîtor eficiența utilizării resurselor, creșterea producției sociale, a efectelor utile, sporirea calității vieții și a bunăstării materiale și spirituale.

Caracterul științific al elaborării planului se întemeiază pe : a) determinarea reală a valorii sociale și a evoluției acesteia ; b) evaluarea resurselor și analiza lor în dinamică ; c) determinarea celei mai bune variante de dezvoltare economico-socială ; d) modul de îndeplinire a planului în perioada

anterioară ; e) **fundamentarea de programe speciale în vederea intensificării acțiunii factorilor calitativi.** Toate acestea se bazează **pe studierea aprofundată a mecanismelor de acțiune a legilor economice obiective ; pe perfecționarea și utilizarea eficientă a sistemului informațional economico-social ; pe prelucrarea și folosirea la timp a informației în vederea adoptării deciziilor de planificare.** În acest proces de fundamentare științifică se impune totodată prefigurarea viitorului. Pentru aceasta sînt elaborate **prognozele economice** care reprezintă o anticipare a principalelor procese de știință, tehnologie, resurse naturale, demografie și economie. Prognozele economice stau la baza stabilirii direcțiilor de dezvoltare a principalelor ramuri și domenii, a căilor de perfecționare a activității economice și de sporire a eficienței acestora, prefigurează profilul economico-social al țării, locul său în diviziunea internațională a muncii. Ele se elaborează în cadrul unui sistem unitar cuprinzînd : prognoza macroeconomică, prognoza pe ramuri, prognoza pe probleme de sinteză, prognoze teritoriale. Elaborarea prognozei și planului sînt etape corelate între ele. În cadrul lor legătura nemijlocită este asigurată de elaborarea unor **programe speciale** de activitate care se referă la domenii de bază prioritare ale vieții economice : cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, dezvoltarea bazei energetice și de materii prime ; dezvoltarea producției alimentare ; creșterea nivelului de trai și a calității vieții. Astfel de programe au fost elaborate și aprobate mai ales de Congresul al XII-lea al P.C.R. și de către Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982. În lumina acestor importante documente, Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 a adoptat programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și de asemenea programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor.

Metodologia de elaborare a planului. În țara noastră metodologia de elaborare a planurilor economice este reglementată juridic prin Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială a României. Ea cuprinde un ansamblu de probleme privind logica internă a planificării, principiile de bază, modul de elaborare a planului și consfințește realitatea existentă prin care locul central în sistemul conducerii planificate îi revine Partidului Comunist Român care elaborează strategia dezvoltării economico-sociale a țării, stabilește obiectivele fundamentale, orientează și îndrumă întregul potențial al societății noastre, promovează metode, forme și procedee moderne de conducere și organizare planificată.

Logica internă a planificării reprezintă o problemă-cheie a metodologiei planificării. Ea a cunoscut o serie de perfecționări. În prezent se disting : a) planificarea pe baza unor produse sau sectoare considerate de bază pentru etapa respectivă ; b) planificarea complexă, centrată pe modele macroeconomice de creștere și balanța legăturilor dintre ramuri ca bază a lor ; c) planificarea optimă axată pe restricții la resurse și maximizarea calității vieții. Principiile de bază au în vedere : îmbinarea organică a autoconducerii muncitorești și autogestiunii întreprinderilor cu conducerea planificată a întregii activități economico-sociale în condițiile aplicării consecvente și perfecționării continue a centralismului democratic ; participarea largă a oamenilor muncii la dezbaterea și adoptarea deciziilor la toate nivelurile de conducere ; îmbinarea planificării departamentale cu planificarea de ramură și teritorială ; elaborarea de niveluri orientative și normative de plan ; fundamentarea planurilor economice pe contracte ; îmbinarea planificării curente cu cea de perspectivă.

Modul de elaborare a planului a cunoscut, de asemenea, o serie de îmbunătățiri. Dacă pînă în deceniul al șaselea acesta era conceput aproape exclusiv ca un flux descendent, în sensul că nivelul organizatoric superior stabilea relativ amănunțit sarcinile și indicatorii de plan pentru nivelul inferior, în prezent activitatea de elaborare a planului **pornește de la unitatea de bază** (economică, social-culturală, teritorial-administrativă). Pentru încadrarea propunerilor unităților în opțiunile generale ale dezvoltării economice, se elaborează niveluri orientative și normative de plan. **Nivelurile orientative** se exprimă prin **limite minime** pentru produsele fizice de bază, producția valorică și export și **limite maxime** pentru volumele de investiții și import. **Normativele de plan** precizează **sarcini minime** pentru productivitatea muncii, valorificarea materiilor prime, producția și beneficiile la 1000 lei fonduri fixe și **sarcini maxime** pentru costurile de producție și cheltuielile materiale. Ele se circumscriu cadrului orientativ al lucrărilor de plan care oferă puncte de reper, rezultate din opțiunile nivelurilor superioare. Ținînd seama de ele, fiecare unitate elaborează proiectul de plan propriu care reflectă posibilitățile lor specifice. Propunerile de plan sînt transmise către macrounitate (întreprinderea către centrală, iar aceasta către minister) unde sînt centralizate și armonizate. Rezultă astfel proiecte de plan pe ramuri, subramuri, județe etc. care sînt înaintate Comitetului de Stat al Planificării, organ central de specialitate în activitatea de planificare. Acesta, în colaborare cu ministerele, cu alte organe centrale, precum și ale Consiliilor populare județene, asigură corelarea propunerilor de plan cu necesitățile de ansamblu ale economiei naționale în profil departamental de ramură și teritorial și elaborează propunerile pentru proiectul planului național unic. În fazele următoare proiectul de plan analizat și avizat de Consiliul de Miniștri este examinat în continuare de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. și supus votului Marii Adunări Naționale care-i conferă putere de lege juridică. Din acest moment prevederile de plan devin obligatorii pentru toate unitățile și sectoarele economiei naționale, pentru toți oamenii muncii.

Direcții principale de perfecționare a activității de planificare

ÎN CONCEPȚIA PARTIDULUI NOSTRU activitatea de planificare poate și trebuie să fie continuu perfecționată sub multiple aspecte, prin luarea în considerare a elementelor noi, prin analiza aprofundată a evoluției resurselor economice, dat fiind caracterul lor restrictiv.

a) Pe acest fond o direcție principală o constituie **perfecționarea continuă a planului național unic** care include toate laturile vieții sociale, toate compartimentele societății. Progresul susținut al tuturor sectoarelor de activitate face necesară conducerea unitară a societății, unirea tuturor eforturilor pe baza conducerii și organizării planificate.

b) O altă direcție se referă la **sporirea atribuțiilor unităților economice** în materie de planificare, în îmbinarea organică a planificării micro cu cea macroeconomică, în găsirea unor forme și metode perfecționate de armonizare a planificării tridimensionale (în profil de ramură, departamental și teritorial).

c) **Îmbinarea cît mai eficientă a autonomiei unităților economico-sociale, a inițiativei de jos cu conducerea unitară pe baza planului național unic.**

d) **Constituirea de organisme democratice cu caracter permanent** inclusiv pe plan național — cum sînt Consiliul Național al Oamenilor Muncii, Consiliul Național al Agriculturii etc., — menite să creeze un cadru larg de participare a oamenilor muncii la dezvoltarea și adoptarea celor mai importante decizii privind dezvoltarea economico-socială a țării.

e) **Utilizarea unor forme moderne de continuitate în planificare**, de îmbinare a prognozelor pe termen lung cu planurile cincinale și anuale.

f) **Elaborarea de programe speciale pe produse, ramuri și activități ca forme de dezvoltare intensivă** și perfecționare a laturilor calitative ale economiei naționale. Implicarea în mai mare măsură în activitatea de planificare a activității economice, a cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic.

Planificarea reprezintă o componentă fundamentală în mecanismul de funcționare a economiei socialiste. De aceea orice măsură de perfecționare a activității de planificare, a metodologiei și metodicei ei, este de natură să asigure o cunoaștere și o utilizare mai eficientă a mecanismului de acțiune a legilor economice. Totodată, perfecționarea mecanismului economic, ca expresie a adîncirii democrației socialiste, înseamnă participare activă, plină de răspundere la elaborarea și îndeplinirea planului în condiții de maximă eficiență. În acest proces se impune perfecționarea sistemului de indicatori, elaborarea de noi indicatori care să reflecte mai bine realitatea social-economică, aportul fiecărui lucrător și unitate economică la creșterea producției sociale : exprimarea cît mai corectă a rezultatelor finale, compararea acestora cu resursele economice avansate și utilizate.

Planificarea socialistă este o activitate extrem de complexă care implică elaborarea unui mare număr de variante ale alocării și utilizării resurselor, cunoașterea cît mai exactă a cerințelor și posibilităților. Ea implică un proces continuu de perfecționare și modernizare a sistemului informațional, de extindere și generalizare a prelucrării automate a datelor, de folosire a tehnicii moderne de calcul, de promovare a unor forme și metode de organizare și conducere planificată a economiei naționale.

prof. dr. Gh. I. TOMESCU

ÎNTREBĂRI :

1. Ce înțelegeți prin nevoia socială ? Dar prin proporții economice ?

2. Care sînt clasificările proporțiilor economice și după ce criterii ?

3. În ce constă caracterul obiectiv al legii dezvoltării planice proporționale ? Dar caracterul ei istoric ?

4. Definiți planul național unic. Precizați principalii lui indicatori.

5. Care sînt componentele metodologiei (sistemului) de planificare. Analizați-le pe exemplul economiei țării noastre.

6. Enumerați direcțiile principale de perfecționare a activității de planificare.

Criza datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare

- Necesitatea abordării într-un spirit nou -

CIFRELE din statistica UNCTAD indică faptul că datoria externă pe termen mijlociu și lung, publică sau garantată public, a țărilor în curs de dezvoltare a ajuns la sfîrșitul anului 1983 la 580—600 miliarde dolari, comparativ cu 523 miliarde dolari la sfîrșitul lui 1982. Pentru anul 1984 se avansează cifra de 637 miliarde de dolari. La aceste niveluri trebuie să se adauge datoriile pe termen scurt ale lumii a treia, estimate la 100—150 miliarde dolari *).

În cercurile de specialitate există opinii diverse privind gradul — mai mare sau mai mic — de periculozitate pe care îl prezintă volumul global la care a ajuns datoria externă a lumii a treia. Nu lipsesc nici părerile extreme : pe de o parte, cei ce consideră că volumul acesteia este în pragul nivelului critic al „exploziei" ; pe de altă parte, cei ce apreciază volumul datoriei ca nesemnificativ pentru capacitatea de finanțare existentă în lume.

Indicatorii datoriei — niveluri critice

CEEA ce trebuie analizat însă, nu este **volumul** ca atare al datoriei externe a lumii a treia, ci cîțiva indicatori ai acesteia, în primul rînd, **dinamica** ei. În ultimul deceniu, volumul datoriei externe a crescut în medie cu 25% pe an, adică de cîteva ori mai repede decît creșterea producției și a exporturilor statelor în curs de dezvoltare. Or, este cunoscut, creditele externe sînt plătite, în ultimă instanță, din producția internă, mai precis din producția exportată. În 1973, suma totală a datoriei reprezenta 17% din produsul intern brut și 89% din valoarea exporturilor lumii a treia, iar la începutul acestui deceniu cifrele s-au majorat la 23% și respectiv 105%. Altfel spus, volumul datoriei a crescut disproporționat de mult față de capacitatea de rambursare a ei.

Un alt indicator semnificativ este **serviciul datoriei externe** (plata anuală a dobînzilor și ratelor scadente). Acesta absoarbe astăzi aproape o pătrime din încasările valutare, deja modeste, ale țărilor în curs de dezvoltare, realizate în urma exportului de bunuri și servicii.

Creșterea precipitată a datoriei externe a lumii a treia este evidentă în ultimii ani, cînd s-au făcut simțite efectele celor două „șocuri" consecutive ce au zguduit economia mondială : șocul petrolier și șocul dobînzilor. Scumpirea țițeiului în 1979 și recesiunea economică din țările occidentale au majorat importurile și au diminuat exporturile țărilor în curs de dezvoltare. Rezultatul a fost consemnat în deficitele tot mai mari ale balanțelor comerciale și de plăți ale acestor țări. Pentru a finanța aceste deficite și a importa bunurile necesare pentru subzistență și dezvoltare, țările în curs de dezvoltare au trebuit să recurgă într-o măsură crescîndă la împrumuturi externe de pe piețele occidentale de capital privat, acceptînd nivelul deosebit de înalt al dobînzilor percepute de acestea în ultimii trei-patru ani. Creșterea ratei dobînzilor în țările occidentale a împins, astfel, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare spre situația de criză.

Se ridică problema : de ce majoritatea țărilor în curs de dezvoltare au continuat să recurgă la credite scumpe de la băncile occidentale (private) ? Orientarea spre sursele de capital private nu a fost cîtuși de puțin o opțiune proprie, liber consimțită, ci una impusă în mod sistematic de agravarea fenomenelor de criză, de lipsa altor posibilități de a finanța deficitele plăților curente, de politica unor țări occidentale de restrîngere a asistenței oficiale pentru dezvoltare și a celorlalte credite acordate în condiții mai avantajoase țărilor în curs de dezvoltare.

De altfel, în ultimul timp, a avut loc o restrîngere evidentă a importanței pe care o prezintă asistența oficială pentru dezvoltare acordată țărilor „lumii a treia". Astfel, în ultimii zece ani, împrumuturile primite de țările în curs de dezvoltare de la instituțiile financiare internaționale (în condiții oarecum mai avantajoase) au crescut de 6 ori, în timp ce volumul fondurilor atrase de pe piețele de capital (la dobînzi mai ridicate și cu termene de rambursare mai scurte) a crescut de 13 ori. Din datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare existentă în 1971, numai 11% proveneau din credite private, în condițiile piețelor de capital, iar 30% din asistența oficială pentru dezvoltare. După zece ani, asistența oficială pentru dezvoltare reprezenta numai 11%, pe cînd creditele în condițiile oneroase ale piețelor de capital atingeau peste 70% din total.

Aceste tendințe negative au înrăutățit considerabil structura și indicatorii datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare. Plățile pentru dobînzi în contul datoriei externe au crescut de peste 3 ori în perioada 1978—1982 și reprezintă în prezent mai mult de jumătate din serviciul datoriei. Consecința acestei situații este aceea că, în ultimii ani, o proporție tot mai mare din noile împrumuturi luate de țările în curs de dezvoltare a fost utilizată pentru plata datoriei scadente. Transferurile financiare nete către țările în curs de dezvoltare — respectiv diferența dintre noile împrumuturi acordate acestor țări și serviciul datoriei — au scăzut de la 34 miliarde dolari, în 1978, la 18 miliarde dolari, în 1981. Un număr tot mai mare de state ale lumii a treia nu au mai putut onora ratele scadente ale datoriei și au fost nevoite să solicite reeșalonarea plăților. Liberia, Sierra Leone, Turcia în 1980 ; Republica Africa Centrală, Madagascar, Pakistan, Senegal, Togo, Uganda, Zair în 1981 ; Bolivia, Jamaica, Sudan în prima jumătate a anului 1982.

Începînd cu toamna anului 1982, problema datoriei externe a luat forme acute, de criză. Pe lista reeșalonărilor au apărut un grup de țări latino-americane cu o datorie externă substanțială (Mexicul, Argentina, Brazilia). Amînarea plăților scadente, mai ales dacă provine din partea unor mari debitori, provoacă, desigur, dereglări în întregul sistem financiar monetar internațional, iar acesta din urmă, prin succesiunea și intercondiționarea plăților, are rezistența unui lanț — țăria o dă veriga cea mai slabă.

Dimensiunile crizei datoriei externe

CRIZA DATORIEI EXTERNE a țărilor în curs de dezvoltare, declanșată în toamna anului 1982, s-a extins în 1983. Capacitatea unui număr tot mai mare de țări de a face față plăților scadente s-a înrăutățit.

Deși situația diferă de la o țară la alta, datele statistice pe ansamblul „lumii a treia" pot fi luate în considerare, fiind semnificative. Pentru a onora serviciul datoriei pe termen mediu și lung (plățile reprezentînd ratele scadente plus dobînzile aferente), țările în curs de dezvoltare au avut nevoie în 1983 de circa 130 miliarde dolari, față de 111 miliarde dolari în 1982 (respectiv 28,3% din încasările lor din export, față de 22% în 1981). Dar aceste țări au înregistrat deficite ale balanțelor de plăți curente de 60—70 miliarde dolari ; în consecință, ele nu numai că nu au putut să aloce încasările din export pentru onorarea serviciului datoriei, dar au trebuit să finanțeze deficitele plăților curente.

În aceste condiții, obținerea de credite externe a fost indispensabilă pentru a evita ajungerea în starea de încetare de plăți a majorității țărilor „lumii a treia". Din păcate, cu excepția Fondului Monetar Internațional și a Băncii Mondiale, care și-au sporit creditele acordate țărilor în curs de dezvoltare de la 10 miliarde dolari în 1981 la 15 miliarde dolari în 1983, toate celelalte surse au redus simțitor fluxurile spre „lumea a treia" (inclusiv investițiile străine, care au scăzut de la circa 16 miliarde dolari în 1981 la 11 miliarde în 1983).

Restrîngerea creditului internațional, în general a finanțării externe, dacă va continua, va împinge inevitabil țările în curs de dezvoltare spre o situație fără ieșire, ceea ce va afecta negativ întreaga economie mondială, toate țările, inclusiv țările occidentale dezvoltate. Desigur, scenariul unui posibil crah financiar mondial are multe aspecte care nu pot fi cuprinse într-o analiză sumară. Menționăm doar cîteva efecte vizibile încă de pe acum.

a) Diminuarea simțitoare a posibilităților de export spre țările în curs de dezvoltare. Pentru a putea face față plăților scadente, țările îndatorate restrîng puternic importul ; de asemenea, exportul pe aceste relații devine deosebit de riscant

*) Instituțiile de specialitate care țin statistica datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare (U.N.C.T.A.D., Banca Mondială, C.A.D., diverse mari bănci comerciale occidentale) estimează și comunică volumul și structura acesteia pe baza unor metodologii proprii, de multe ori diferite. Din acest motiv, cifrele comunicate de diversele surse nu corespund ; diferențele apar în principal ca urmare a sferei mai largi sau mai înguste în care este înțeleasă noțiunea de datorie externă (cine este creditorul, cine este debitorul, termenele de rambursare a creditelor care generează datoria etc).

din punct de vedere al încasării contravalorii lui. Primii afectați sînt marii exportatori. De exemplu, în primele opt luni ale lui 1983, exportul R.F. Germania spre Mexic a scăzut cu 57%, spre Venezuela cu 48%, spre Brazilia cu 27% (comparativ cu perioada corespunzătoare a anului precedent).

b) Intrarea băncilor creditoare în dificultăți financiare. Neîncasarea sumelor împrumutate va crea dificultăți băncilor creditoare, proporțional cu sumele restante. Trebuie avut în vedere că multe bănci comerciale sînt foarte dependente de creditele acordate țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, din datoria externă a Braziliei de 86 miliarde dolari, 22 miliarde de dolari reprezintă debitul față de băncile comerciale americane; încetarea plăților de către Brazilia ar avea efecte negative în lanț asupra sistemului bancar din S.U.A., în condițiile în care aproape 500 bănci comerciale americane sînt deja în pragul falimentului, datorită recesiunii puternice din 1981—1982.

c) Propagarea unor efecte cumulate asupra întregului sistem economic mondial. Însă efectele negative nu se vor limita numai la nivelul exporturilor și băncilor comerciale, ci se vor propaga în toate compartimentele țărilor creditoare și de aici asupra întregii economii mondiale. Pentru ilustrare, prezentăm în tabelul alăturat calculele efectuate de firma americană de specialitate „Data Resources" privind efectele probabile asupra economiei S.U.A. ale încetării plăților externe de către țările din America Latină.

	Argentina	Brazilia	Toate țările din America Latină
Datoria externă (mrd. dolari)	38	86	320
Datoria externă către S.U.A. (mrd. dolari)	8,6	22	71
Efecte probabile ale încetării plăților asupra economiei S.U.A.			
— Pierdere de produs intern brut (mrd. dolari)	— 5,5	— 24,7	— 69,7
— Reducerea exporturilor (mrd. dolari)	— 3,0	— 14,2	— 38,3
— Pierdere de locuri de muncă (mii)	—90	—399	—1100
— Majorarea deficitului bugetar (mrd. dolari)	+ 1,8	+ 8,4	+ 26,4
— Majorarea ratei dobînzilor interne (puncte procentuale)	+ 0,14	+ 0,6	+ 2,26

Trebuie subliniat că pentru declanșarea unei reacții în lanț de dificultăți și încetări de plăți la scară internațională nu este nevoie ca toate țările în curs de dezvoltare să ajungă în situația de a nu putea onora datoriile scadente. Încetarea plăților de către „marii debitori" este — în opinia unor specialiști — suficientă. Convingător în acest sens este nivelul înalt al datoriilor unor țări în curs de dezvoltare, precum și faptul că cea mai mare parte a acestor datorii este scadentă în următorii ani (cifrele reprezintă estimări ale băncii americane „Morgan Guaranty Trust") : Brazilia — 86 miliarde dolari ; Mexic — 81 miliarde dolari ; Argentina — 38 miliarde dolari ; Coreea de Sud — 36 miliarde dolari ; Venezuela — 30 miliarde dolari.

O abordare nouă a problemei datoriei externe

DEPĂȘIREA CRIZEI datoriei externe, în general a dificultăților de mare amploare care confruntă economia mondială și în mod deosebit țările în curs de dezvoltare necesită măsuri ferme pentru sprijinirea acestor din urmă țări și crearea condițiilor progresului lor economico-social, prin realizarea unor înțelegeri corespunzătoare între țările bogate și țările sărace. În acest context, **„Apare necesar** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Conferința Națională a P.C.R. din 1982 — **să se abordeze într-un spirit nou problema creditelor acordate țărilor în curs de dezvoltare. Considerăm că trebuie să se aibă în vedere anularea completă a datoriei țărilor sărace, o reducere generală a acestora pentru țările mai puțin dezvoltate, o limitare a dobînzilor și acordarea în continuare de sprijin țărilor sărace în dezvoltarea lor economico-socială".**

Desigur, o asemenea abordare reprezintă o schimbare radicală față de situația de pînă acum. Ea implică soluții noi, curajoase, care la prima vedere ar putea părea dezavantajoase pentru țările creditoare. O abordare revoluționară a problemei datoriei externe este însă nu numai necesară pentru a reglementa una din dificultățile majore ale economiei mondiale, dar — la o analiză mai atentă — este și în interesul țărilor creditoare occidentale. De aceea, nu este surprinzător faptul că și în Occident tot mai mulți specialiști înclină spre soluții de această natură.

■ În primul rînd, deoarece explozia dificultăților legate de rambursarea datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare are toate șansele să se amplifice dacă nivelul dobînzilor percepute acestor țări rămîne ridicat. Aceasta pentru că volumul datoriei crește exponențial în funcție de rata dobînzii ; la o rată a dobînzii compusă de 5% datoria se dublează în 14 ani, dar la o rată de 20%, în numai 3,5 ani. Perioadele de „dublare a dublărilor" urmează aceeași curbă exponențială, de unde rezultă că dacă o țară trebuie să plătească o rată compusă de 20%, în 14 ani va suporta o creștere de 16 ori a datoriei numai din capitalizarea dobînzilor.

Intrarea datoriei pe o curbă exponențială ar însemna, indubitabil, imposibilitatea reglementării ei, amînarea sine die a rambursării sumelor scadente, ceea ce ar contraveni în primul rînd intereselor creditorilor.

■ În al doilea rînd, abordarea revoluționară a datoriei decurge din faptul că actuala ordine economică păstrează restricțiile și condițiile selective în acordarea creditelor internaționale pe care le impun băncile și instituțiile financiare occidentale. În urma aplicării acestor restricții și condiții (denumite, în limbajul de specialitate, „criterii de creditare bancară"), tocmai țările în curs de dezvoltare, țările sărace, care depind mai mult de sursele de finanțare externă, nu pot obține creditele necesare pe motivul că nu au „bonitatea" financiară corespunzătoare.

Conform criteriilor de creditare bancară din Occident, cu cît o țară este mai săracă, mai puțin dezvoltată, cu cît situația ei economică este mai dificilă, cu atît „bonitatea financiară" este mai scăzută. Iar celor cu „bonitate financiară" scăzută, sau li se refuză noi credite, sau li se impun condiții mai înrobitoare la cele acordate (dobînzi mai înalte și termene de rambursare mai reduse decît cele uzuale, condiționări politice etc.). Nu este un secret că, în timp ce marja de dobîndă peste „LIBOR", percepută la eurocreditele acordate țărilor dezvoltate, este sub un procent, cea percepută țărilor „lumii a treia" depășește, de regulă, un procent, iar în cazul țărilor cu dificultăți financiare chiar două procente.

■ În sfîrșit, necesitatea abordării în spirit nou a problemei datoriei externe, a creditelor acordate țărilor în curs de dezvoltare rezultă din interdependențele crescînde ale lumii contemporane, care fac necesară nu reducerea, ci intensificarea conlucrării între națiuni pentru depășirea actualelor dificultăți și fenomene de criză. Aici se remarcă două aspecte.

Pe de o parte, în condițiile interdependențelor crescînde din economia mondială apare tot mai clar modul în care măsurile economice interne se răsfrîng asupra celorlalte țări, mai ales dacă este vorba de măsuri restrictive luate de țările dezvoltate, care dețin ponderea majoră în comerțul internațional. Astfel, politica monetară restrictivă a dobînzilor înalte din S.U.A., războiul interoccidental al dobînzilor au avut efecte asupra tuturor țărilor.

Deși în ultimele luni ale anului 1982 și în primele luni ale lui 1983 s-au înregistrat unele reduceri, nivelul dobînzilor din țările occidentale se menține ridicat. De altfel, evenimentele demonstrează că majorarea ratei dobînzilor nu este un fenomen de scurtă durată și nu este asociată numai procesului inflaționist care a caracterizat economia occidentală în deceniul trecut. Menținerea unor rate reale ale dobînzilor la niveluri înalte (4—8%) are efecte deosebit de nocive, frînînd și chiar blocînd investițiile, comerțul, activitatea productivă. Scumpirea creditului nu poate fi tratată ca un simplu fenomen, mai ales cînd depășește orice limită rezonabilă și se dublează sau se triplează nivelul dobînzilor într-o scurtă perioadă de timp ; ea are efecte adînci, de durată, de structură, cu multe ramificații, asupra fiecărui aspect al activității economice, asupra tuturor țărilor, de unde și necesitatea reglementării internaționale a acestei probleme.

Pe de altă parte, trebuie să se aibă în vedere efectul „bumerang", posibilitatea ca anumite măsuri coercitive luate pe tărîm economic de statele mari împotriva altor state să se răsfrîngă negativ chiar asupra celor care le-au inițiat. De aceea, depășirea complexelor și dificilelor probleme monetar-financiare ale lumii contemporane, în mod deosebit evitarea unei crize de proporții a plăților internaționale rezultată din nerezolvarea problemelor stringente ale lumii a treia, depinde în mod hotărîtor de conlucrarea tuturor statelor, fiind și în interesul țărilor occidentale să acționeze în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare, să adopte poziții constructive.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

Mapamond

tehnico-ştiinţific

Minioţelăriile — perspective de afirmare

ESTE CUNOSCUT că o lungă perioadă de timp evoluţia industriei siderurgice a avut la bază unităţi industriale de mari dimensiuni, capabile să realizeze producţii ridicate. Această politică industrială se dovedeşte viabilă şi în perspectivă, ca o cale pentru a asigura, în volumul necesar, materialele metalice, vitale pentru dezvoltare. În acelaşi timp însă, pe fondul crizei economice în general şi al celei energetice în special, s-au conturat şi noi opţiuni în ce priveşte dimensiunile şi profilul de fabricaţie al unor întreprinderi siderurgice. Un exemplu relativ recent în acest sens îl reprezintă minioţelăriile, al căror număr în statele puternic dezvoltate, la începutul deceniului actual, era de circa opt ori mai mare decît cel consemnat cu zece ani în urmă.

Minioţelăria se poate defini drept o întreprindere siderurgică al cărei ciclu de producţie are 3 etape principale şi anume : cuptoare electrice — instalaţii de turnare continuă — laminoare de oţel comercial, oţel beton, sîrmă laminată şi alte profile, cu o capacitate anuală care porneşte de la mai puţin de 100 mii de tone şi poate merge chiar pînă la 1 milion tone, media fiind în prezent de cca. 100 mii tone/an. Aceste întreprinderi mai sînt denumite şi „de piaţă", datorită puternicei dependenţe de pieţele de aprovizionare cu fier vechi şi de pieţele de desfacere interne şi externe.

Care sînt explicaţiile dezvoltării deosebit de dinamice a minioţelăriilor ? Deşi acest fenomen este determinat de o multitudine de motive, în esenţă succesul minioţelăriilor constă în adaptarea optimă a acestor întreprinderi la cerinţele revoluţiei tehnico-ştiinţifice precum şi la noile condiţii de pe piaţa internaţională a oţelului şi îndeosebi cele implicate de scumpirea costului energiei. În mod concret, minioţelăriile aplică procedee tehnologice moderne, cu efecte favorabile asupra productivităţii muncii, consumului de energie şi implicit asupra costurilor. Astfel, majoritatea acestora utilizează în prezent instalaţii de turnare continuă care permit creşterea gradului de scoatere cu pînă la 10 la sută, reducerea consumului de energie, reducerea costurilor şi îmbunătăţirea calitativă a ţaglelor şi produselor profilate.

Capacitatea concurenţială superioară a minioţelăriilor este asigurată, de asemenea, de numeroase alte avantaje. Astfel, termenele de realizare a unei investiţii pentru o minioţelărie sînt relativ scurte (cca. 15—25 luni), iar investiţia specifică pe tonă capacitate anuală este evaluată în medie la numai 300—400 dolari. Specializarea unor firme posesoare de minioţelării în proiectarea şi producerea echipamentului necesar înzestrării unei minioţelării a permis unor întreprinderi siderurgice să realizeze investiţii specifice în jur de 135 dol./t de capacitate anuală.

Minioţelăriile realizează, de asemenea, cheltuieli mult mai scăzute pentru energie şi pentru forţa de muncă. Reducerea considerabilă a cheltuielilor pentru energie se datorează, pe de o parte, punerii în funcţiune de instalaţii ce economisesc energia precum şi faptului că minioţelăriile utilizează în proporţie de pînă la 100 la sută fierul vechi ca materie primă. Astfel, de exemplu, s-au pus în funcţiune instalaţii de laminare directă a ţaglelor atunci cînd acestea ies din instalaţiile de turnare continuă. Acest procedeu care elimină etapa reîncălzirii convenţionale a ţaglelor înainte de laminare economiseşte cca. 1 milion BTU (1 BTU = 0,252 calorii) pe tona de oţel şi ameliorează totodată coeficientul de scoatere cu aproximativ 2 puncte procentuale. În acelaşi timp, minioţelăriile au fost avantajate de faptul că preţurile fierului vechi, această materie primă care reprezintă de fapt „energie înmagazinată", au evoluat mult mai favorabil comparativ cu preţul principalelor materii prime utilizate de furnale. Criza din siderurgia ţărilor capitaliste dezvoltate şi îndeosebi din S.U.A. şi Piaţa comună a determinat o supraofertă considerabilă de fier vechi, ale cărui preţuri au fost pe piaţa Marii Britanii, de pildă, mai mari cu numai 3—15 la sută în anul 1982 comparativ cu anul 1975, în timp ce la cărbune cocsificabil din extracţia internă preţul era mai ridicat cu 114—129 la sută, la minereul de fier importat sporul de preţ a fost de 16—45 la sută, iar la păcură de 226—276 la sută.

Minioţelăriile deţin totodată o poziţie de lider în ceea ce priveşte productivitatea muncii. Atît în Europa de Vest cît şi în S.U.A. productivitatea medie anuală a muncii la o minioţelărie de 500 mii tone capacitate/an este apreciată la 830—850 tone/salariat, obiectivul pe termen scurt fiind acela de a atinge un nivel de 1 000 tone/salariat. De altfel, unele minioţelării realizează în prezent o productivitate care, de exemplu, în S.U.A. este de cca. 3,3 ori peste nivelul mediu al siderurgiei naţionale. Ca urmare, minioţelăriile reuşesc să producă profilate din oţel cu costuri scăzute şi să aibă posibilitatea de a practica o politică de preţ concurenţială, îndeosebi în perioadele de recesiune pe piaţa capitalistă a oţelului. Astfel, spre deosebire de producătorii siderurgici integraţi care utilizează liste de preţuri la care acordă rabaturi de diferite mărimi în perioadele de supraofertă pe piaţă, minioţelăriile practică liste de preţuri care se modifică rapid în funcţie de conjunctură.

Perspectivele minioţelăriilor în siderurgia lumii nesocialiste vor depinde într-o măsură decisivă de introducerea unor noi procedee tehnologice care să le mărească sau cel puţin să le menţină avantajele în ceea ce priveşte competitivitatea pe planul consumului de energie, productivităţii şi implicit al costurilor în sectorul produselor profilate din oţel şi de punerea la punct a unei tehnologii care să permită penetraţia minioţelăriilor şi în sectorul producţiei de laminate plate din oţel (table şi benzi). În aceste direcţii există în prezent numeroase realizări şi proiecte. Astfel, o nouă instalaţie de turnare continuă rotativă lansată recent pe piaţă permite creşterea de 3 ori a vitezei de turnare comparativ cu instalaţiile convenţionale de turnare continuă, făcînd totodată posibilă laminarea directă a ţaglei fără reîncălzire, ceea ce reduce consumul de energie, duce la creşterea coeficientului de scoatere, măreşte productivitatea şi reduce costurile. Un alt proiect care implică tehnologie de vîrf optează pentru utilizarea procedeului de turnare rotativă centrifugală care permite laminarea directă a ţaglelor şi realizarea unor cheltuieli de producţie extrem de scăzute pentru producerea oţelului beton. Un fenomen care îşi va pune amprenta asupra evoluţiei viitoare a minioţelăriilor este faptul că, dacă pînă în prezent expansiunea acestora s-a făcut în principal prin cîştigarea de debuşee fie de la producătorii siderurgici integraţi, fie de la furnizorii externi, în acest deceniu extinderea minioţelăriilor în ţările capitaliste dezvoltate va accentua concurenţa între minioţelării şi va obliga la măsuri de raţionalizare a celor mai puţin competitive.

Nicolae NISTORESCU
I.E.M.

ROBOTICĂ

POTRIVIT unui studiu efectuat sub egida O.C.D.E., în următorii zece ani ritmul de creştere a parcului mondial de roboţi va fi de ordinul a 30—35%. Factorii care concură la stimularea cererii de astfel de echipamente de înalt nivel tehnologic ar fi, în general, următorii : creşteri sensibile de productivitate cu importante efecte asupra menţinerii competitivităţii ; reducerea costurilor de producţie ; îmbunătăţirea condiţiilor de muncă ; o rentabilitate ridicată a investiţiilor şi o flexibilitate sporită la nivelul producţiei. Dar, opinează autorii studiului, efectele pozitive estimate ale introducerii pe scară largă a roboţilor nu vor fi confirmate în practică decît dacă sînt respectate anumite restricţii. Între aceste condiţii limitative sînt reţinute, drept esenţiale: a) integrarea perfectă într-un sistem de concepţie şi fabricaţie asistate de calculator şi b) creşterea eficacităţii în ce priveşte gestiunea şi managementul celorlalte activităţi specifice unei unităţi productive. În sfîrşit, un alt aspect larg discutat în literatura economică este cel care vizează efectele roboticii (a noilor tehnologii, în general) asupra balanţei forţei de muncă. Deşi autorii studiului la care ne referim acceptă ideea potrivit căreia extinderea utilizării roboţilor va suprima un anumit număr de locuri de muncă, concluzia generală este aceea că acest număr nu va fi prea mare — de circa 3% în Japonia şi Suedia, 1,5% în R. F. Germania, 1% în S.U.A. şi circa 0,5% în Franţa şi Anglia, la orizontul anului 1990.

Evoluţia parcului de roboţi în unele ţări ale O.C.D.E.

	Parcul actual			Rata de creştere (%)	
	1981	1985	1990	1981—1985	1985—1990
Japonia	9500	27000	67000	30	20
S.U.A.	4500	15000	56000	35	30
Suedia	1700	4100	8300	25	15
R.F. Germania	2300	8300	27000	40	25
Anglia	713	2700	10000	40	30
Franţa	790	3000	11500	40	30

Sursa : Bulletin d'informations sociales, nr. 3/1983

Prognoze energetice

ÎN ce privește petrolul, pentru 1984, Agenția Internațională pentru Energie (A.I.E.) nu întrevede posibilitatea unor modificări mai mari de 1 dolar în plus sau în minus, față de prețul de la sfîrșitul anului trecut. Specialiștii de la British Petroleum consideră, pe de altă parte, că în anul care a început, pentru prima dată după 1979 cererea de petrol nu va mai înregistra un declin, ci se poate anticipa chiar o ușoară creștere, ca urmare a procesului de redresare după criză, care caracterizează economia unora din principalele țări industrializate. Prognozele companiilor petroliere indică posibilitatea unei creșteri a cererii cu 0,3—3%, în timp ce A.I.E. are în vedere o creștere cu 1,8%. Analiștii firmei Texaco apreciază că pe ansamblul țărilor nesocialiste cererea totală de energie va crește cu o rată anuală de 2,4% în perioada 1982—1990, la 113,3 milioane barili/zi echivalent petrol.

Anul 1983 a fost caracterizat printr-o redresare sensibilă a activității de explorare, exploatare și dezvoltare.

Între principalele proiecte de dezvoltare, un loc de seamă îl dețin cele din Marea Nordului unde se pun, totodată, probleme legate de necesitatea menținerii investițiilor la un nivel suficient de scăzut pentru ca exploatările să fie rentabile chiar în cazul unor niveluri de prețuri comparabile cu cele actuale, deci fără perspectiva unor creșteri deosebite. Și pentru industria de prelucrare a țițeiului se pun probleme în domeniul raționalizării și investițiilor. Gradul de utilizare a capacităților de rafinare este încă scăzut în lumea occidentală : în țările membre ale C.E.E., de exemplu, acesta este așteptat să ajungă la numai 70% în 1990, față de 61% în 1983 și 58% în 1982. Ca atare, odată cu dezafectarea multor capacități de producție, investițiile se îndreaptă cu precădere către unități profilate pe produse superioare de cracare.

În ce privește gazele naturale, piața este sub semnul unor manifestări contradictorii : pe de o parte se înregistrează o creștere a prețurilor la contractele de livrare, ceea ce face atractivă pentru producători inclusiv exploatarea zăcămintelor periferice ; pe de altă parte, este tot mai insistentă preocuparea unor producători relativ noi ca Algeria, Nigeria (inclusiv pentru exportul de gaze lichefiate), Norvegia (pentru noile zăcăminte din Marea Nordului) pentru intrarea pe piață sau obținerea de noi debușee.

În afara petrolului și gazelor naturale, la celelalte surse de energie modificările așteptate sînt considerate a fi mult mai mici, deși — afirmă ziarul Financial Times *— tabloul general este pe departe de a fi static.*

Odată cu reînviorarea economică din lumea occidentală, cererea de energie electrică a început să crească sensibil, ceea ce face posibilă anticiparea creșterii gradului de utilizare a capacităților de producție. Cărbunele este așteptat să atingă o pondere sporită în producția de energie electrică obținută în termocentrale, fapt care justifică interesul sporit pentru investiții în astfel de obiective industriale, cît și pentru înlocuirea multora din ele cu unități modernizate. Firma Conoco apreciază că ponderea cărbunelui în consumul mondial de energie va ajunge la 25% la sfîrșitul secolului, față de 20% în prezent.

Potrivit aceleiași prognoze, energia nucleară este așteptată să-și majoreze de la 4% la 9% ponderea în balanța energetică mondială, către sfîrșitul secolului.

Programe de dezvoltare

OMAN : obiective ale planului cincinal

ULTIMII 12 ani au fost caracterizați prin transformări importante în economia națională a sultanatului Oman, generate de un singur factor și anume veniturile petroliere. Rezervele de țiței ale Omanului sînt estimate la circa 330 milioane tone, ceea ce ar acoperi 20 de ani de exploatare, la un nivel mediu al producției de 15 milioane tone anual. Țițeiul asigură 96% din veniturile din export ale țării, susținînd pe plan intern efortul de dezvoltare economică. Pe această bază, au fost lansate planuri de dezvoltare economică, cel de-al doilea plan cincinal, privind perioada anilor 1981—1985 incluzînd obiective de stringentă actualitate. Un prim obiectiv îl constituie extinderea infrastructurii și a serviciilor, stoparea migrării populației către centrele urbane prin asigurarea de locuri de muncă și a unor condiții de viață adecvate în mediul rural. Un al doilea obiectiv important se referă la îmbunătățirea aprovizionării cu apă prin reamenajarea sistemelor existente, realizarea unor proiecte pe scară largă în acest domeniu etc. Eforturi însemnate se îndreaptă de asemenea către dezvoltarea agriculturii, pescuitului, industriei extractive și prelucrătoare, inclusiv pe seama creșterii participării sectorului particular la realizarea acestor obiective.

În cadrul parametrilor largi ai planului, centrul de greutate îl constituie realizarea unor importante proiecte de investiții în diferite domenii de activitate economică. Volumul investițiilor destinate realizării acestor proiecte a crescut cu 75% față de perioada de plan precedentă, cea mai mare parte fiind destinată domeniilor productive și serviciilor.

Unul din cele mai importante proiecte prevăzute în plan îl constituie topitoria de cupru aparținînd firmei Oman Mining Co., cu o capacitate de export de 20 mii tone anual. Cuprul se va extrage în cea mai mare parte de la mina Lasail care va avea o capacitate de producție de 1 milion tone minereu anual.

În vederea dezvoltării industriei construcțiilor, necesarul intern de ciment va putea fi acoperit în întregime din producția proprie odată cu introducerea în funcțiune a două fabrici de ciment. Prima va fi amplasată în zona industrială Rousail și va avea o capacitate de 624 mii tone anual, iar cea de a doua va fi situată în portul Raysut în apropiere de Salalah și va avea o capacitate de producție de 210 mii tone anual.

În domeniul energiei electrice și al desalinizării apei de mare se preconizează dublarea capacității de producție a uzinei de desalinizare a apei de la Qurayat, alimentată de la centrala termică de 225 MW de la Ghubrah. O altă centrală termică cu o putere instalată de 200 MW va fi construită în zona industrială Rousail. Alte proiecte de investiții se referă la construirea unor baraje pe riul Daygah și la Al Khoudh.

Doina DANCIU

EVOLUȚII MONETARE

CARACTERISTICA PRINCIPALĂ a săptămînii 13—17 II 84 pe piețele valutare a constituit-o slăbirea cursului **dolarului S.U.A.** în raport cu celelalte valute occidentale.

Anunțarea creșterii vînzărilor cu amănuntul în S.U.A., cu 2,2% în luna ianuarie a.c. (față de o creștere de numai 0,1% în decembrie 1983) nu a provocat, așa cum se aștepta, cumpărări masive de dolari și ca atare majoritatea operatorilor care și-au constituit poziții excedentare în dolari au fost obligați să le schimbe, prin vînzări corespunzătoare și cu efect imediat asupra poziției monedei americane. Această mișcare tehnică are însă la bază o oarecare nervozitate pe care o manifestă investitorii în legătură cu capacitatea S.U.A. de a rezolva satisfăcător problemele economice fundamentale și în primul rînd deficitul bugetar și cel comercial, în continuă creștere, fapt ce a determinat o accentuare a fugii de capital din S.U.A. înspre alte țări (și în special înspre R.F.G., care beneficiază de date economice favorabile). Sistemul Federal de Rezerve a intervenit pe piață pentru a stopa „volatilitatea" cursului dolarului, dar cu sume ale căror valori nu au fost menționate.

Francul belgian, beneficiind și de majorarea de la 10 la 11% a taxei oficiale a scontului, în încercarea autorităților monetare centrale de a-i îmbunătăți poziția în cadrul Sistemului valutar vest-european, s-a repreciat în perioada analizată în relație cu dolarul cu cca. 2,5% (54,95 franci/1 dolar pe 17.02.84) ; procent apropiat de repreciere a mai înregistrat și **francul francez** (8,26 franci/1 dolar comparativ cu 8,4550 franci/1 dolar), ajutat fiind de publicarea creșterii produsului intern brut pe trim. IV 1983 cu 0,6%, după o scădere de 0,3% în trim. III 83) și **marca vest-germană** (2,6850 mărci/1 dolar și respectiv 2,7475 mărci/1 dolar), influențată favorabil fiind de aprecierile Institutului German de Economie privind creșterea în 1984 a excedentului contului curent, precum și de publicarea cifrelor privind creșterea peste estimări a produsului național brut în 1983, cu 1,3%.

Publicarea cifrelor privind creșterea producției industriale în Marea Britanie cu 0,6% în luna decembrie 1983 (față de o creștere de 0,4% în luna precedentă) a ajutat marginal situația **lirei sterline,** care înregistra la închiderea din 17 II 84 o repreciere de 1,9% în raport cu dolarul (1,4425 dolari/1 liră, față de cursul de referință de 1,4150 dolari/1 liră).

Francul elvețian s-a consolidat față de dolar cu 1,8% în intervalul analizat (2,1925 franci/1 dolar pe 17 II), dar a pierdut în relația cu marca vest-germană. Publicarea cifrelor privind majorarea deficitului comercial în ianuarie a.c. la cca. 1 miliard franci (după unul de numai 147,1 milioane franci în decembrie 1983) și mai ales opiniile unei mari bănci elvețiene legate de faptul că referendumul din luna mai a.c. vizînd relaxarea legislației privind secretul bancar s-ar putea solda cu un succes, iar acest lucru va duce la o fugă masivă de capital din Elveția, au fost factori care au afectat corespunzător poziția francului.

Yenul japonez a fluctuat în jurul nivelului de 233 yeni/1 dolar, cursul de la închiderea din 17 II de 233,25 yeni/1 dolar fiind cu numai 0,5% peste cel de referință.

Dobînzile la depozitele pe termen de 6 luni la principalele eurovalute au avut următoarea evoluție (se dau nivelurile din 17 II 84, comparativ cu cele din 10 II 84) : 10,25 și 10,0625% la eurodolar, 9,5625 și 9,625% la eurolira sterlină, 6 și 6,0625% la euromarca vest-germană și 3,8125 și 3,9375% la eurofrancul elvețian.

Prețul **aurului** la Londra a manifestat o tendință de creștere, al doilea fixing din ziua de 17 II de 382,15 dolari/uncie fiind cu 4,50 dolari/uncie peste cel corespunzător din 10 II 1984.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

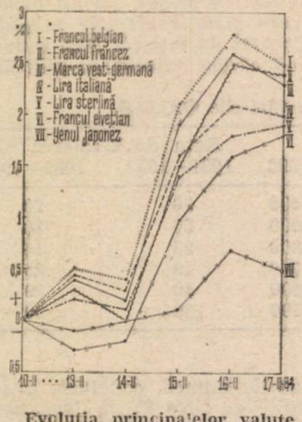

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 13—17 II ; bază : 10 II 1984.

Combaterea sărăciei rurale

O PUBLICAȚIE recentă a F.A.O., prefațată de Edouard Saouma, directorul general al organizației, prezintă cîteva aspecte privitoare la acțiunile inițiate încă în 1979 în cadrul Conferinței mondiale pentru reforma agrară și dezvoltare rurală. Lupta contra sărăciei rurale a fost declarată obiectiv prioritar, pentru a cărui realizare au fost operate reorientări în cadrul majorității programelor F.A.O. Soliditatea sectorului agricol reprezintă una din garanțiile de bază ale reducerii vulnerabilității țărilor în curs de dezvoltare față de exterior, ceea ce presupune acțiuni guvernamentale coerente și consecvente, orientate în această direcție. În preocupările F.A.O. intră acordarea de asistență în domeniul planificării economice, al cărei scop trebuie să fie dezvoltarea echilibrată, indicîndu-se mai multe domenii de acțiune la nivel statal : asigurarea accesului populației rurale la resursele naturale principale în agricultură, a accesului la factori de producție, la piețe și servicii în acest domeniu, extinderea activităților rurale neagricole, educația și pregătirea prin formare școlară și răspîndirea informațiilor etc. Subliniind importanța asistenței, uneori cu caracter exclusiv metodologic, studiul remarcă în același timp faptul că eforturile proprii ale țărilor în curs de dezvoltare, reprezentînd soluția principală în lichidarea sărăciei rurale, sînt insuficient secondate de ajutoarele internaționale. Din fondurile Programului de Cooperare Tehnică al F.A.O. au fost finanțate 37 de proiecte în 1980—1982, în valoare de 2,1 milioane dolari. În cadrul conferinței mondiale anterior menționate au fost solicitate contribuții ale țărilor participante, în valoare de 20 milioane dolari, peste bugetul obișnuit al F.A.O.

Cehoslovacia: organizarea producției de roboți industriali

DEZVOLTAREA producției de roboți industriali, reprezentînd o prioritate în construcția cehoslovacă de mașini, face obiectul programului special „Roboți și manipulatori industriali", care reglementează o serie de aspecte, începînd de la cercetare-dezvoltare și încheind cu aplicarea în procesele industriale a noilor mijloace tehnice. Organul coordonator în acest domeniu este Institutul de Cercetări pentru Industriile de Prelucrare a Metalelor din Prešov, care dezvoltă producții de serie de roboți și manipulatori industriali, în colaborare cu alte institute de cercetări, instituții de învățămînt superior, centre de studii și proiectare. Procesul de robotizare a industriei prelucrătoare din Cehoslovacia este orientat spre punerea la punct a unor centre de prelucrare automatizate. Preocupările în acest domeniu explică organizarea în complexul expozițional al Tîrgului de la Brno a unui salon internațional „ROBOT" (22—28 februarie a.c.), destinat în primul rînd prezentării centrelor tehnologice automatizate, produse de întreprinderi cehoslovace și expozanți străini.

China: valorificarea energiei eoliene

DUPĂ estimările specialiștilor, China dispune de un potențial total de un milion MW energie electrică obtenabilă prin utilizarea energiei eoliene, din care 160 mii MW reprezintă potențialul efectiv exploatabil. Dacă numai 1% din acesta ar fi pus în valoare, producția anuală de energie electrică ar fi de 3 mrd. kWh, ceea ce reprezintă 10% din cantitatea de energie electrică utilizată în regiunile rurale ale țării în anul 1980. Avînd în vedere existența unor zone în care furnizarea energiei prin liniile energetice naționale este dificilă (zone de stepă izolate, munți, insule etc.), cercetarea posibilităților de exploatare a energiei electrice se orientează spre generatoare de mică putere, destinate unor nevoi locale, între care asigurarea cu energie electrică a unor mici comunități rurale, a stațiilor meteorologice, a unor faruri amplasate în insule. Intensificarea în

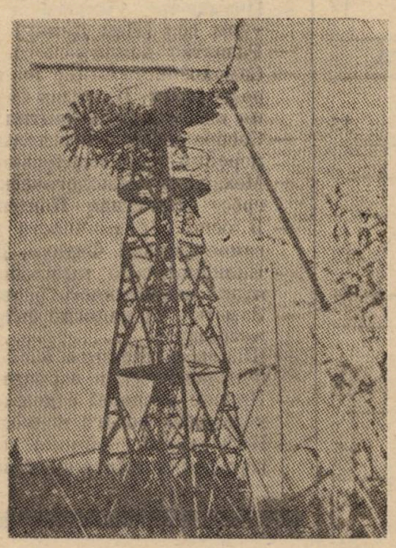

ultimii ani a cercetării în acest domeniu, crearea unor stații de încercare la nord de Beijing și în provincia Zhejiang — aceasta din urmă în cadrul acțiunilor O.N.U. pentru dezvoltarea de noi surse de energie — au condus la crearea de prototipuri sau la inițierea de producții de serie pentru generatoare electrice cu acționare eoliană, de regulă de mică putere (1—55 kW), apreciindu-se că acestea prezintă avantaje tehnico-economice importante în comparație cu generatoarele de mare putere.

Utilizarea parțială a forței de muncă

ÎN Europa occidentală încercările diferitelor guverne de a combate șomajul se concentrează în ultimul timp asupra extinderii sistemului orarelor reduse de lucru, cărora numeroase publicații le consacră analize din diferite unghiuri de vedere, insistînd asupra avantajelor, fără a trece însă sub tăcere și aspecte sociale nefavorabile, care pun uneori semnul egalității între șomajul parțial și sistemul menționat.

După cum rezultă din analize și sondaje reluate de publicația „Problèmes économiques", numai în țările membre ale C.E.E. circa 10 milioane salariați (aproximativ 10% din populația activă, cu procentaje variind de la 20,8% în Danemarca și 15,4% în Marea Britanie, la 10,2% în R. F. Germania și 7,4% în Franța) au locuri de muncă presupunînd în mod permanent orar redus. Sursa citată menționează că femeile reprezintă 90% din această categorie de lucrători, mai ales în domeniul serviciilor, iar în cazul bărbaților predomină tinerii și cei cu vîrstă înaintată.

Reglementările sociale privind lucrătorii cu timp de muncă parțial diferă de la o țară la alta : în Olanda salariul minim orar se aplică numai persoanelor care lucrează peste o treime din ziua de muncă „standard" ; în Belgia este necesară îndeplinirea condiției de a presta o activitate de cel puțin 2 ore pe zi pentru a beneficia de un minimum de asigurări sociale ; în Anglia numai celor care însumează peste 16 ore de muncă săptămînal li se aplică prevederile privind, de exemplu, asistența în caz de concediere.

Stimularea exportului întreprinderilor mici

LEGĂTURA între capacitatea de export și utilizarea forței de muncă a devenit și pentru S.U.A. o problemă social-economică importantă, avînd în vedere că, la nivelul anului 1982, la fiecare 8 locuri de muncă nou create unul se datora activităților orientate spre export. Corelația este ilustrată și în sens invers, scăderea exporturilor între anii 1980—1982 determinînd, direct sau indirect, în proporție de 40% pierderea locurilor de muncă din anii respectivi. Antrenarea în activitatea de export a celor 25 de mii firme mici, care produc mărfuri exportabile, este condiționată de obstacole serioase, între care lipsa aproape totală de experiență în domeniu, dar mai ales accesul foarte limitat la sistemul de finanțare a exportului, care prin intermediul Eximbank este practic monopolizat de firmele mari. Împrumuturile acordate de aceasta firmelor mici reprezentau în 1982—1983, potrivit unor studii întreprinse de organisme guvernamentale, mai puțin de 3% din total. Eximbank intenționează să aplice măsuri special adaptate nevoilor firmelor mici cu posibilități de export, între care un program de împrumuturi pe termene de 1—5 ani, cu dobîndă fixă, pentru contracte depășind 2,5 milioane dolari și un sistem mai avantajos de asigurări, prin polițe cu prime reduse, acoperind 95% din riscurile comerciale în primii doi ani.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 8 din 24 februarie 1984

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Investiții. Intrarea la termen în funcțiune a noilor capacități de producție **(Ion Lae)** 1

— Exigențe ale extinderii cooperării interuzinale **(Daniel Mărguș)** 3

— Mica industrie și valorificarea marilor resurse locale disponibile **(Nicolae Blaga)** 5

— Creșterea producției și a eficienței economice la cultura de soia **(Ion Dincu)** 6

— Promovarea exporturilor complexe **(N. Popovici)** 8

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Beneficiul — pîrghie de ridicare a nivelului calitativ al produselor **(Constantin Tudoran, Constantin Prigoreanu)** 10

— Considerații privind conținutul și cuantificarea productivității muncii (III) **(Barbu Gh. Petrescu)** 12

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Mecanismul dezvoltării tehnologice și progresul economic **(Cristian Popescu)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— La baza ritmicității producției — o programare riguroasă **(Mihai Fediuc, George Moldoveanu)** 17

TEORII ● IDEI

— Gîndirea economică în acțiune — o cerință esențială a dezvoltării intensive **(Ilie Văduva)** 19

— Consemnări. Paradigma entropiei și implicațiile globale **(M.C. Demetrescu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. „Economia ofertei" — o variantă neoclasică (I) **(Ion Lupu, P. P. Fudulu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Dezvoltarea planificată a economiei naționale **(Gh. I. Tomescu)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Criza datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare. Necesitatea abordării într-un spirit nou **(Mugur Isărescu)** 27

— Mapamond tehnico-științific. Minioțelăriile — perspective de afirmare **(Nicolae Nistorescu)** 29

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Mondorama

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Investments. New capacities committed in due time **(Ion Lae)** 1

— Requirements for the extension of the collaboration between industrial factories **(Daniel Mărguș)** 3

— Small industry : turning into account disposable local resources **(Nicolae Blaga)** 5

— Increasing the output and the economic efficiency of the soybean production **(Ion Dincu)** 6

— Complex exports promotion **(N. Popovici)** 8

— The benefit : a lever for the increase of the qualitative level of the products **(Constantin Tudoran, Constantin Prigoreanu)** 10

— Some opinions concerning the content and the quantification of the labour productivity (III) **(Barbu Gh. Petrescu)** 12

— The mechanism of the technological development and the economic progress **(Cristian Popescu)** 15

— A rigurous programing — a basic need for a rhythmic production **(Mihai Fediuc, George Moldoveanu)** 17

— The economic thought in action : an essential need of the intensive development **(Ilie Văduva)** 19

— The paradigm of the entropy and its global impact **(M.C. Demetrescu)** 20

— Schools ● trends ● economists. „Supply-side economics" : a neoclassical alternative (I) **(Ion Lupu, P.P. Fudulu)** 22

— The crisis of the external debt for the developing countries. The need for an approach in a new spirit **(Mugur Isărescu)** 27

— Small size steel works. Promotion prospectives **(Nicolae Nistorescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Капитальные вложения. Пуск в действие в срок новых производственных мощностей **(Ион Лае)** 1

— Требования расширения внутризаводского кооперирования **(Даниел Мэргуш)** 3

— Мелкая промышленность и освоение больших наличных местных ресурсов **(Николае Блага)** 5

— Повышение урожаев и экономической эффективности культуры сои **(Ион Динку)** 6

— Развитие комплексного экспорта **(Н. Поповичь)** 8

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Прибыль — рычаг повышения качественного уровня изделий **(Константин Тудоран, Константин Пригореану)** 10

— Соображения относительно содержания и количественного измерения производительности труда (III) **(Барбу Г. Петреску)** 12

— Механизм технологического развития и экономический прогресс **(Кристиан Попеску)** 15

— В основу ритмичности производства — строгое программирование **(Михай Федиук, Джеордже Молдовеану)** 17

— Экономическое мышление в действие — существенное требование интенсивного развития **(Илие Вэдува)** 19

— Заметки. Парадигма энтропии и общие последствия **(М.К. Деметреску)** 20

— Школы ● течения ● экономисты. «Экономика предложения» — неоклассический вариант (I) **(Ион Лупу, П. П. Фудулу)** 22

— Кризис внешней задолженности развивающихся стран. Необходимость нового подхода **(Мугур Исэреску)** 27

— Информация. Миниталелитейные заводы — перспективы утверждения **(Николае Нистореску)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA CENTRUL DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE ECONOMICĂ 1983

UN DAR PLĂCUT ŞI UTIL !

PRODUCĂTOR : ÎNTREPRINDEREA „MIRAJ“ — BUCUREŞTI

Vă recomandăm gama PELL AMAR :

- **Cremă hidratantă de zi**
- **Cremă emolientă de noapte pentru ten sensibil**
- **Cremă hidratantă pentru ten gras şi normal**
- **Loţiune tonică pentru ten gras şi normal**

PRODUSELE COSMETICE ALE ÎNTREPRINDERII „MIRAJ“ — BUCUREŞTI !

1984 MAR 6

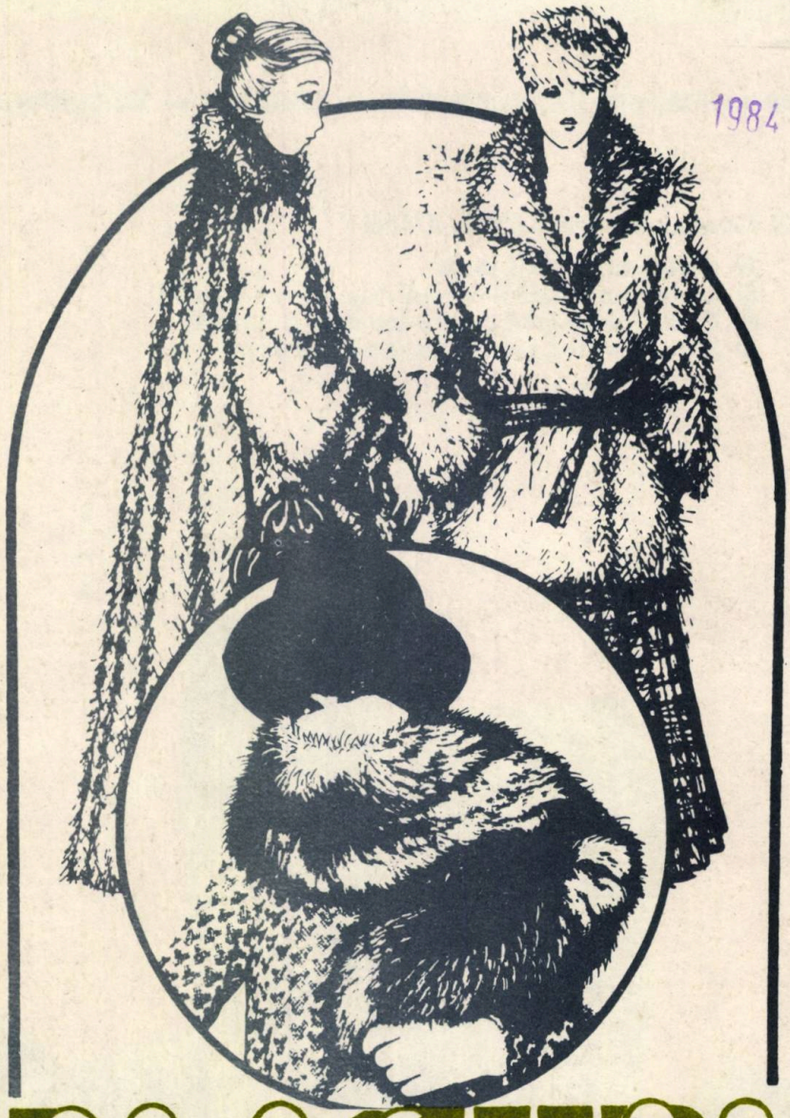

BLĂNURI

ELEGANȚĂ ȘI CALITATE

Din blănurile animalelor de crescătorie,, lucrători cu înaltă calificare creează adevărate... frumuseți vestimentare.

Haine, jachete, cape, etole, pălării din blană de nurcă, nutrie, vulpe albastră sau polară, în croială clasică sau modernă, se găsesc la vînzare în toate magazinele tip ROMARTA și în raioanele specializate din magazinele universale.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

04

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CENTRALA INDUSTRIALĂ

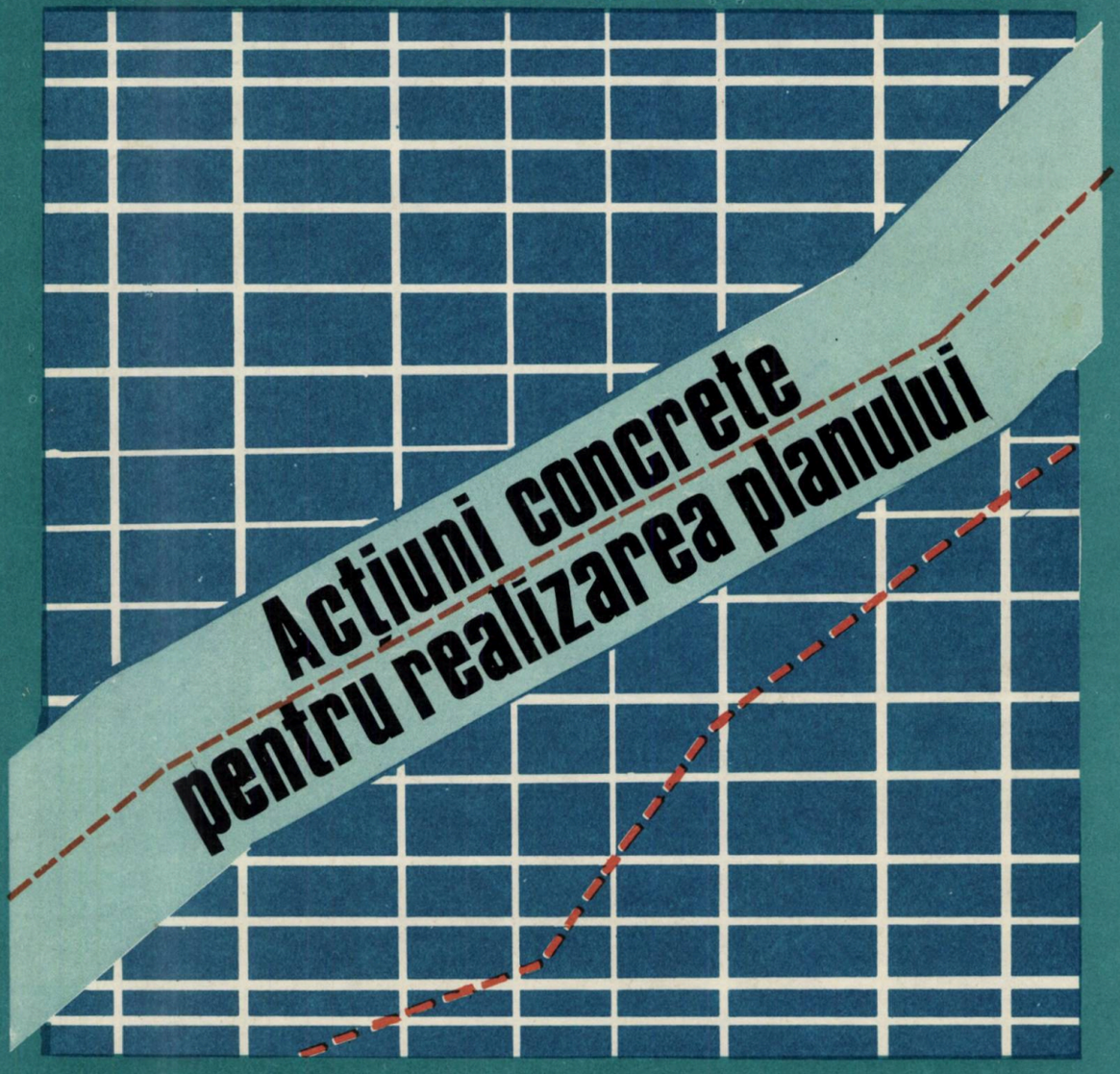

Numărul 9 ● Vineri 2 martie 1984

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII BAZEI DE MATERII PRIME ŞI ENERGETICE

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI EXTRACTIVE

PRODUCŢIA DE CĂRBUNE NET
-milioane tone-

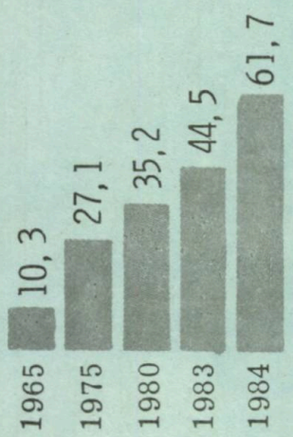

ŢIŢEI EXTRAS
-milioane tone-

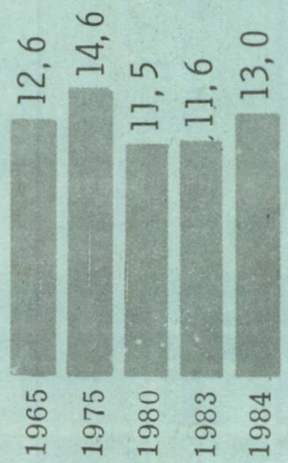

GAZ METAN EXTRAS
-miliarde mc-

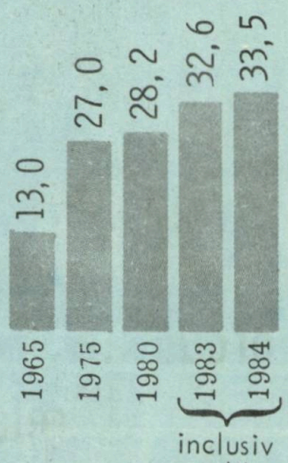

PRODUCŢIA DE CUPRU ÎN CONCENTRATE
-în procente-

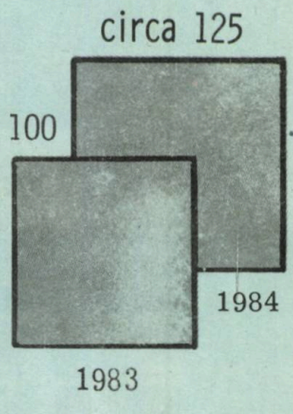

CREŞTEREA RESURSELOR ENERGETICE

PRODUCŢIA DE ENERGIE ELECTRICĂ
-miliarde kWh-

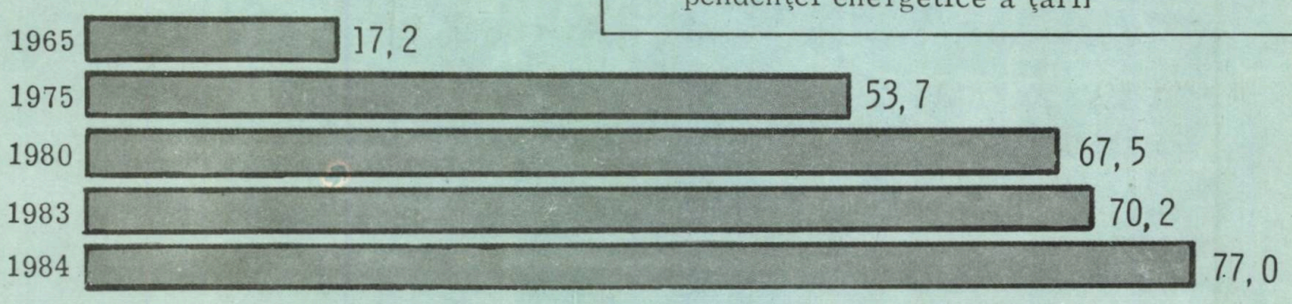

■ În anul 1984 necesarul de energie primară va fi acoperit din resursele interne în proporţie de circa 94%, realizîndu-se astfel un nou şi important pas în asigurarea independenţei energetice a ţării

LA DIMENSIONAREA PRODUCŢIEI DE ENERGIE ELECTRICĂ, ÎN ANUL 1984, S-A AVUT ÎN VEDERE :

- Creşterea mai puternică a energiei realizate pe cărbuni
- Începerea producţiei de energie electrică bazată pe şisturi bituminoase

■ Se vor lua măsuri ferme care să asigure creşterea gradului de utilizare şi punerea în funcţiune a tuturor instalaţiilor care folosesc combustibili solizi şi alte resurse energetice, atît pentru producerea energiei electrice, cît şi a celei termice

MŰSZAKI INFORMÁCIÓS KÖZPONT 1983

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Informatică industrială

Fabricația asistată de calculator

INFORMAȚIA tinde să modifice din ce în ce mai mult comportamentul economic și social al oamenilor, fiind considerată, împreună cu calculatorul electronic, ca unul din cele mai utile elemente în cadrul ansamblului de resurse științifice ale societății. În condițiile industriei moderne, ținînd seama de creșterea complexității problemelor de conducere privind coordonarea factorilor de producție, a celor economici și a celor sociali, prin crearea unor noi forme de valorificare superioară a muncii și a resurselor materiale, relația **calculator electronic — producție** influențează în mod deosebit asupra **fabricației,** care este partea principală a proceselor de producție ; dezvoltarea **informaticii** schimbă **structura și caracterul tehnologic** al acesteia, creîndu-se noi tipuri de procese ce asigură reducerea, sub toate aspectele, a timpilor și efortului de execuție a produselor. Aceasta se realizează printr-un mecanism de **transfer al unei părți din efortul de execuție,** asupra celorlalte părți ale procesului de producție, adică **asupra pregătirii** și chiar **asupra părții de prevedere ;** mărirea ponderii acestora în activitatea de ansamblu determină o creștere importantă a productivității muncii și o reducere substanțială a cheltuielilor de producție. Întrucît în noul proces, în cele mai multe cazuri modificările execuției se realizează prin intermediul pregătirii, prin legăturile organice care se stabilesc între aceste faze, ele se integrează într-un nou ansamblu sistemic, care stimulează crearea și diversificarea formelor și variantelor de realizare a producției. Astfel, din punct de vedere conceptual, față de formele tradiționale de organizare a producției, diferitele stadii organizatorice bazate pe utilizarea calculatorului electronic sau pe creșterea nivelurilor de automatizare pînă la robotizare marchează o deosebire evidentă ; apar noi structuri funcționale de producție, ce conțin moduri diferite de rezolvare a problemelor realizării producției, grupate pe nivelurile succesive de dezvoltare și de eficiență.

Prima fază a relației producție-calculator electronic s-a produs fără un efort deosebit, prin realizarea unor aplicații utilizate în programarea, lansarea și urmărirea producției, folosind în bună parte principiile tradiționale ale fabricației. Pe măsură ce se realizează în întregime încărcarea datelor de producție în fișiere (în unele cazuri concomitent cu desfășurarea proceselor industriale) — prin intermediul unor rețele de terminale, situate în diferite puncte ale procesului de producție, fără ca distanța de teletransmisie să aibă vreo influență — între terminale și calculator se asigură un flux de date și informații ce cuprinde complet fluxurile tehnologice și stările procesului de producție, iar pe această bază se creează posibilități diverse de organizare a fabricației.

Devine astfel necesar un nou cadru organizatoric și funcțional, care să corespundă cît mai bine cerințelor de integrare a conducerii în procesul producției atît la nivel de întreprindere, cît și la secții, ateliere, locuri de muncă, capacități de producție etc., pentru realizarea la termenele necesare și în condiții de eficiență ridicată a operațiilor și fazelor procesului de producție prevăzute în documentațiile de execuție. Ansamblul metodelor și măsurilor orientate să acționeze în această direcție constituie ceea ce a primit denumirea de **fabricație asistată de calculator (F.A.C.).** Aceasta nu este o noțiune cu o structură rigidă sau cu un înțeles fix, ci reflectă conținutul unui proces dinamic, cu un pronunțat caracter de diversificare și de dezvoltare. La unitatea economică se utilizează tehnica de calcul și își organizează un asemenea mod de lucru, fiecare grupare de măsuri sau metode de conducere, tehnologice, informatice, economice, folosite în realizarea procesului de producție, constituie o fază a F.A.C. care este asigurată de o anumită etapă de dezvoltare a sistemului informatic de decizie. Unitățile și subunitățile de producție pot avea, deci, niveluri diferite de introducere a fabricației asistate de calculator în funcție de gradul de dotare cu tehnică de calcul, de nivelul de automatizare al procedurilor cuprinse în sistemul informatic, de metodele tehnologice ale fabricației, de gradul de automatizare a producției ; dezvoltarea acestui proces al F.A.C. continuă pînă în momentul în care unele operații sau grupe de operații se execută complet automat, prin intermediul roboților industriali. În consecință, **fabricația asistată de calculator reprezintă ansamblul de măsuri și procedee informatice, tehnologice și de conducere bazate pe utilizarea informației și a tehnicii de calcul, care asigură și coordonează toată gama de schimbări ce se produc în spațiul ce trebuie parcurs între metodele de realizare a producției prin fabricația tradițională și fabricația robotizată.**

Pentru a contribui la realizarea unui cît mai ridicat nivel de eficiență al fabricației produselor, **Centrul teritorial de calcul electronic din Sibiu** a elaborat unele aplicații practice cu tentă foarte pronunțată de fabricație asistată de calculator, acumulînd o experiență destul de variată prin abordarea unor domenii diferite ale producției : construcții de mașini, industrie ușoară, procese continue.

Supliment la nr. 9 1984

Revista ECONOMICA

In cele mai de jos prezentăm unele elemente de principiu, soluții și rezultate obținute în realizarea F.A.C. la Întreprinderea mecanică Mîrșa, Întreprinderea de piese auto și „Metalurgica" Sibiu și Întreprinderea de relee Mediaș.

FACTORI CARE FAVORIZEAZĂ INTRODUCEREA F.A.C. ÎN ÎNTREPRINDERILE CONSTRUCTOARE DE MAȘINI

Producția industrială în construcția de mașini este, în general, realizată prin două procese fundamentale, bine conturate : prelucrări și asamblări. Ea poate fi organizată într-un flux de fabricație care să conducă la obținerea unei ritmicități accentuate, prin reducerea stagnărilor caracteristice discontinuității procesului. În acest scop, pentru a rezolva problemele legate de asigurarea cu informații a nivelelor de decizie este necesar mai întîi să stabilim din punct de vedere organizatoric și tehnologic anumite considerente, care să stea la baza întregii concepții de introducere a calculatorului.

Astfel, o caracteristică comună o reprezintă structura arborescentă a produselor, în a căror componență intră ansamble, subansamble, repere (din fabricație proprie, din colaborări, din aprovizionare) situate pe diferite nivele de montaj. Unele repere se pot întîlni pe nivele diferite ale structurii produsului, iar între duratele de fabricație ale componentelor pot exista diferențe mari.

Un alt element comun sînt tehnologiile de fabricație, care se aseamănă foarte mult ; pentru unele există reglementări (standarde), iar pentru altele, în cele mai multe cazuri deosebirile de la o întreprindere la alta nu sînt esențiale din punct de vedere formal, al informației utilizate.

De asemenea, există criterii comune pentru luarea deciziilor referitoare la desfășurarea procesului de producție : îndeplinirea cerințelor beneficiarilor, exprimate în contracte economice cu termen de livrare, utilizarea eficientă a resurselor de producție, asigurarea aprovizionării cu materii prime și materiale la termenele necesare desfășurării normale a producției și în mod convenabil din punct de vedere economic, uniformizarea încărcării capacităților de producție, diminuarea la valori optime a stocurilor, scurtarea ciclului de fabricație, reducerea cheltuielilor auxiliare etc.

Pe lîngă acești factori comuni există și factori specifici fiecărei întreprinderi, legați fie de natura organizatorică, fie de unele condiții sau restricții particulare impuse procesului de producție. Factorii care favorizează introducerea fabricației asistată de calculator sînt direct legați de întreprinderea la care se aplică sistemul. La întreprinderile menționate ei au fost în principal: stabilirea unei documentații tehnice, economice și informatice complete, promovarea unor tehnologii ce permit realizarea de fluxuri omogene, posibilitatea de creare a unui sistem de conducere unitar pentru un anumite nivel de conducere, funcție sau post, existența unei dotări corespunzătoare cu tehnică de calcul (îmbogățită treptat, odată cu abordarea de noi probleme).

ETAPELE ȘI ELEMENTELE FABRICAȚIEI ASISTATE DE CALCULATOR LA ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ MÎRȘA

Astăzi se poate spune că, spre exemplu, Întreprinderea mecanică Mîrșa dispune de echipamente capabile să realizeze începînd de la culegerea de date și pînă la procedee complicate de modelare-simulare pe calculator. Pe baza rețelei interne de terminale, culegerea sau consultarea informațiilor se pot face exact din punctele unde acestea sînt generate sau unde este nevoie de ele. De asemenea, dotarea cu tehnică de calcul a permis întreprinderii să abordeze aproape toate componentele de bază sau auxiliare ale procesului de producție : programare, lansare, aprovizionare, personal, proiectare, urmărire etc. Un alt factor care a permis introducerea F.A.C. l-au constituit receptivitatea și adeziunea conducerii întreprinderii la introducerea informaticii, pregătirea în acest domeniu a întregului personal (începînd cu cadrele de conducere) implicat, prin măsuri organizatorice, în culegerea și prelucrarea datelor, în însușirea și aplicarea metodelor de luare a deciziilor pe baza informațiilor furnizate de calculator. De exemplu, începînd de la proiectare și pînă la expedierea produselor, personalului muncitor i s-au stabilit și atribuții referitoare la asigurarea cu informații a sistemului ; pentru proiectanți s-au introdus norme specifice privind completarea documentației necesare prelucrării pe calculator ; toți lucrătorii ce au legătură cu aceste activități au fost instruiți și au primit sarcini de serviciu pe această linie.

În domeniul **prevederii,** sistemul realizat permite, prin **simulare,** să se anticipeze modul în care este posibil să se realizeze pe o anumită perioadă producția în condițiile cerute de principalii indicatori economici planificați. Astfel, se pot obține variante de plan și se poate aprecia dacă utilizarea capacităților de producție se va face la nivelul estimat. În acest proces de simulare se pot impune o serie de restricții care în mod real pot apare : dereglări în procurarea unor materiale, condiții de realizare a unor produse la termenele cerute de organul superior. Simularea ajută compartimentele de resort să evidențieze, printr-un studiu analitic, toate strangulările în procesul de producție, precum și eventualele colaborări necesare în vederea realizării în bune condiții a planului de producție.

● În domeniul **pregătirii,** prin intermediul **bazei de date tehnologice** s-a creat posibilitatea, pe de o parte de efectuare a unor modificări dinamice și de editare a documentației tehnologice și tehnice-constructive, iar pe de altă parte, de obținere a unor informații utile, la locul unde sînt necesare, referitoare la pregătirea, programarea și lansarea fabricației, precum și la asigurarea în timp util a producției cu resurse pentru a se stabiliza continuitatea fluxurilor de producție și a se evita stagnările.

Întreaga documentație tehnică și tehnologică pentru toate produsele întreprinderii este înmagazinată pe suporți magnetici. Acest volum imens de informații, întreținut prin ținerea la zi a tuturor modificărilor tehnologice sau constructive ce apar, servește diferiților utilizatori pentru consultări periodice sau la cerere, referitoare la anumite liste de tip : consum normat sau necesar de materiale, forță de muncă, S.D.V.-uri, repere, subansamble, utilaje etc. Consultarea se face atît în mod „batch" pentru liste mai lungi, cît și „on-line" pentru consultări individuale sau pentru obținerea unor liste sintetice mai reduse de care beneficiază diversele compartimente : cel de aprovizionare tehnico-materială — privind necesarul de aprovizionat pentru o anumită structură de plan ; cel de producție și secțiile de producție — privind reperele ce trebuie realizate de către fiecare secție, atelier, loc de muncă, necesarul de S.D.V.-uri și materiale, programarea în timp pe utilaje și formații de lucru ; cel de programare-lansare — pentru obținerea bonurilor de materiale și manoperă și a graficelor de încărcare a capacităților de producție ; atelierele de proiectare tehnologii — pentru obținerea nomenclatorului de repere și operații tehnologice, generarea de tehnologii și repere noi ; atelierele de proiectare constructivă — pentru obținerea nomenclatorului de repere comune, standardizate, turnate, debitate, forjate etc., realizarea desenelor de execuție pentru reperele elementare și pentru montaj.

Pe baza acestor informații, pentru pregătirea și bunul mers al producției, la nivelul fiecărui compartiment se pot efectua analize și lua decizii operative privind : aprovizionarea cu materiale, realizarea sau recondiționarea S.D.V.-urilor, organizarea muncii pe schimburi și formații de lucru, planul de reparații ale utilajelor, încadrarea în normele de consum de materiale, energie, combustibil, asigurarea cu comenzi și a desfacerii produselor, planificarea concediilor, organizarea stocării produselor finite, reperelor neterminate și subansamblelor. Pentru a răspunde cît mai rapid la aceste solicitări se lucrează cu fișiere înlăn-

ţuite şi cu pachete de programe de consultare dinamică a informaţiilor de la terminal. Culegerea şi concentrarea datelor se fac pe echipamente specializate de concentrare şi prelucrare primară. Se utilizează modele de programare a producţiei de tip grafo-vectorial. S-a realizat, de asemenea, un model matematic pentru amplasarea optimă a reperelor planificate, la debitarea din formatele de tablă existente în stoc, pentru reducerea pierderilor de metal.

● În domeniul **execuţiei producţiei,** sistemul realizează **urmărirea operativă** a realizării acesteia (actualizînd în permanenţă baza de date cu producţia realizată şi cu cea neterminată), la nivelul fiecărui atelier, reprogramîndu-se reperele neexecutate sau rebutate. În această etapă sînt asigurate toate cerinţele informaţionale pentru ca fiecare loc de muncă să fie asigurat cu ceea ce este necesar astfel ca reperele ce trebuie executate să fie predate la timp, iar procesul de producţie să se desfăşoare ritmic, fără salturi sau staţionări. Dacă totuşi apar unele perturbaţii, ele se pot remedia printr-o reprogramare, cu reevaluarea tuturor resurselor. Deciziile ce se iau pe baza informaţiilor furnizate sînt la nivelul şefilor de secţie, maiştrilor şi şefilor de echipă.

ECHIPAMENTE ŞI PROGRAME

Din punct de vedere **hard,** sistemul informatic al Întreprinderii mecanice Mîrşa a fost prevăzut să funcţioneze cu următoarea dotare tehnică : calculator FELIX C—512, concentratoare de date de tip CD—80 şi SIDM, minicalculatoare I—102F, terminale de tip DAF—2010, roboţi de sudură, vopsitorie şi alimentarea maşinilor cu comandă numerică. În cea mai mare parte aceste echipamente au fost procurate şi se găsesc în funcţiune ; lor li se adaugă o întreagă reţea internă de linii care leagă oficiul de calcul al întreprinderii cu toate secţiile şi compartimentele implicate în procesul de prelucrare automată a datelor.

Din punct de vedere **soft,** pentru realizarea modulelor şi aplicaţiilor din cadrul sistemului s-au proiectat pachete de programe specifice celor 3 sisteme de calculatoare : FELIX, mini, micro. Între aceste pachete de programe există o deplină corelare, prin aceea că informaţiile ce se utilizează în cele trei tipuri de sisteme sînt prelucrate în comun, asigurîndu-se o perfectă compatibilitate a suporţilor tehnici. În acest sens prelucrarea datelor are loc la 3 niveluri :

1) nivelul **prelucrării primare,** — pe maşini de perforat şi pe concentratoare de date — are drept scop de a prelua datele din sistem, de a face o primă verificare şi corectare a acestora şi de a le stoca pe diferiţi suporţi. De asemenea, se pot activa proceduri de modificare şi actualizare a informaţiilor din baza de date. Punctele de preluare-actualizare sînt dispersate în locurile unde aceste informaţii se generează ;

2) nivelul **prelucrării secundare** — pe minicalculator şi digigraf — are drept scop efectuarea de conversii de suporţi, efectuarea de calcule tennice necesare proiectării asistate de calculator şi obţinerea soluţiilor optime de proiectare (inclusiv a desenului de execuţie). Tot la acest nivel se obţin benzile perforate pentru maşinile-unelte cu comandă numerică ;

3) nivelul **prelucrării globale** — care permite realizarea pe sistemul FELIX a tuturor aplicaţiilor de complexitate mare şi obţinerea rapoartelor necesare luării de decizii la fiecare punct de conducere. De asemenea, se pot efectua proceduri de simulare şi de analiză globală a întregului sistem de producţie, se pot face consultări „on-line" pentru a obţine o imagine imediată a unei anumite situaţii existente. Pachetele de programe care au fost realizate (scrise în limbajele : ASSIRIS, COBOL, FORTRAN, COBOL-mini, FORTRAN-mini, macro-18, macro-mini). se execută sub controlul sistemelor de operare SIRIS II, RSX 11, SFDX 18.

Funcţionarea reţelei de echipamente asigură exploatarea operativă a întregului sistem ; o reţea de linii de comunicaţie internă leagă sistemele de calcul şi de culegere a datelor cu diferite puncte de control şi decizie din întreprindere, potrivit responsabilităţilor stabilite pentru culegerea de date şi pentru consultarea-actualizarea de informaţii. În acest sens s-au întocmit grafice săptămînale de furnizare a datelor, s-a împărţit sistemul pe aplicaţii şi s-a numit cîte un responsabil de aplicaţie din cadrul oficiului de calcul, care coordonează întreaga aplicaţie în : culegerea de date, asamblarea de lucrări, modificări de programe.

Procesul de prelucrare se desfăşoară astfel : din diferite puncte — locuri de muncă, ateliere, secţii, ateliere de proiectare, magazii, servicii — se culeg informaţiile pe console tip DAF—2010, care sînt cuplate la concentratoare de date CD—80 şi la un SIDM realizat pe minicalculatorul I—102F ; se obţin astfel benzi magnetice cu fişiere de date necesare prelucrării în mod „batch" pe sistemul FELIX—C—512, care apoi sînt preluate de către coordonatorii de aplicaţii şi prelucrate pe sistemul FELIX, pentru a obţine actualizarea fişierelor bazei de date tehnologice.

Prin intermediul terminalelor instalate în atelierele de proiectare, proiectanţii pot activa proceduri de calcule tehnico-ştiinţifice pentru rezolvarea problemelor de proiectare ce necesită un volum mare de prelucrare (calcule de rezistenţă, calcul de arbori, de roţi dinţate ş.a.). Tot aici, prin utilizarea unui limbaj de descriere a piesei se pot obţine benzi magnetice cu descrierea pieselor, care să fie utilizate pentru obţinerea desenului de execuţie a piesei pe DIGIGRAF. În continuare — la termene stabilite sau la cerere — se execută diferite proceduri de listare a rapoartelor necesare derulării aplicaţiilor de aprovizionare, pregătirea fabricaţiei, programare, lansare, urmărire — rapoarte ce servesc factorilor de decizie în stabilirea măsurilor ce se impun. În cadrul urmăririi are loc prelucrarea zilnică de la terminale a datelor, efectuată „on-line", în urma căreia se procedează la reprogramarea periodică a producţiei.

NECESITATEA ÎMBUNĂTĂŢIRII BAZELOR DE DATE

Aşa cum am mai arătat, din punct de vedere conceptual şi al realizărilor efective — ţinînd cont şi de resursele la care se putea apela, precum şi de corelarea cu ceilalţi factori ai sistemului din întreprindere — acest stadiu al sistemului informatic constituie un anumit nivel posibil a fi atins în prezent. Trecerea la o nouă fază se impune atît datorită decalajelor ce se creează între elementele sistemului, ca urmare a diverselor dezvoltări — economice, tehnologice, de conducere — prin apariţia unor dezacorduri ce trebuie anihilate, cît şi în special datorită complexităţii problemelor pe care le ridică în prezent fabricaţia asistată de calculator şi care nu au putut fi rezolvate în mod complet din prima fază. Astfel, neajunsurile ce se manifestă în utilizarea bazelor de date existente la noi în ţară — de tip SCF, SOCRATE, colecţii de fişiere — creează dificultăţi în actuala fază de abordare a F.A.C., întrucît : alocarea statică a fişierelor nu permite o suficientă flexibilitate în utilizarea eficientă a suportului de adresare directă ; consultarea informaţiilor din baza de date din diferite puncte distribuite într-un anumit spaţiu, problemă deosebit de actuală a informaticii distribuite, se face destul de greoi şi numai prin pachete specializate ; sistemul de operare „batch" nu permite alocarea dinamică a resurselor de memorie, în funcţie de necesităţile existente la un moment dat, ducînd la şiruri de aşteptare mari ; utilizatorul nu poate declanşa în mod util unele acţiuni privind desfăşurarea în continuare a prelucrării, decît dacă ele au fost prevăzute din timp (de exemplu : avarii, schimbarea direcţiei de prelucrare în funcţie de un rezultat obţinut) ; nealinierea actualei baze de date la standardele internaţionale face imposibilă preluarea unor pachete de programe de mare interes.

Faptul că fabricaţia asistată de calculator a depăşit faza conceptuală şi, aşa cum a fost prezentată, ea funcţionează în mod real în întreprinderi mari, cu peste şapte-opt mii

de muncitori, dovedește nivelul de afirmare și pașii importanți ce s-au făcut în această direcție ; realizările nu vor putea fi însă pe deplin fructificate decît cu anumite restricții impuse de lipsurile actualelor baze de date (în prezent, în multe întreprinderi există aplicații care pot asigura o fabricație asistată de calculator, dar acestea nu pot fi înglobate într-un tot unitar spre a forma un sistem util de producție ; deși există echipamente de culegere-consultare a datelor, ele nu pot fi înglobate într-un sistem „on-line" de integrare-informare).

Principalele **îmbunătățiri care ar trebui aduse bazelor de date** pentru a asigura trecerea la o fază superioară a F.A.C. sînt :

- alocarea dinamică a fișierelor bazei de date, în funcție de necesitatea de suport disc apărută la un moment dat ;
- utilizarea sistemelor de operare de tip „multi-user", pentru a permite accesul independent la baza de date ;
- alocarea dinamică a resurselor de memorie, în funcție de lungimea programelor solicitate la un moment dat ;
- interconectarea, prin formarea unei rețele, a bazelor de date de la diferite întreprinderi cu aceeași subordonare;
- grefarea, pe nucleul bazei de date, a unor pachete de programe capabile să genereze suportul tehnic — benzile perforate pentru acționarea mașinilor-unelte cu comandă numerică și cele pentru realizarea desenelor de execuție ale diferitelor piese.

Sistemul de calcul și de bază de date care ar răspunde acestor cerințe ar fi unul asemănător cu cel al calculatorului PDP 11/45, cu următoarea configurație : memorie internă de 4 MO, un număr foarte mare de discuri de masă cu peste 300—400 MO, seturi de multiplexoare cu 16 căi, benzi magnetice, imprimante și un număr important de terminale.

Pasul următor care ar trebui făcut în fabricația asistată de calculator îl constituie trecerea în măsură cît mai mare la **preluarea automată a informațiilor necesare întregului sistem.** Acest lucru presupune introducerea de echipamente de automatizare de tipul traductoarelor, convertoarelor analog-numerice, numărătoarelor pentru benzi rulante — echipamente ce transformă greutatea materialelor, produselor și semifabricatelor în semnale electrice analogice care se preiau direct din cadrul proceselor și pot fi prelucrate. Într-un astfel de sistem nu ar mai apare întîrzieri datorate preluărilor datelor ; deciziile ar fi, deci, cît mai reale și bazate pe situația existentă în acel moment. Întregul proces poate funcționa ca un sistem cibernetic, căruia însă omul are posibilitatea de a-i da direcția pe care o consideră necesară în momentul respectiv.

Un alt pas care urmează să fie făcut este **creșterea gradului de automatizare a proceselor tehnologice** în care se presupune integrarea completă a procesului de producție de la preluarea, prelucrarea și comanda automată a execuției.

Pentru realizarea acestor pași va fi necesară, pe lîngă dotarea cu echipamente necesare, și crearea unui soft corespunzător, capabil să coordoneze activitatea de automatizare care să se adapteze la cerințele sistemului ce se va introduce.

dr. ec. Ioan GRECU
directorul Centrului teritorial
de calcul electronic Sibiu

Productivitatea fizică a muncii și consumul de manoperă pe operații

NIVELUL productivității muncii nu este un scop în sine, ci un indicator al eficienței muncii sociale, aflîndu-se într-un raport de cauzalitate invers proporțional cu cheltuielile sociale. Se pot concepe și introduce astfel de mașini, astfel de măsuri organizatorice care să conducă la atingerea unor nivele impresionante ale productivității muncii la un anumit loc productiv, dar dacă rezultatele vor fi obținute în detrimentul eficienței economice de ansamblu, ele nu vor constitui din acest punct de vedere un progres. (De altfel, metodologia de evidență a cheltuielilor lasă o portiță deschisă celor ce vor să mascheze eforturile făcute pentru creșterea productivității și să afișeze doar rezultatele, care uneori „acoperă" un indicator calitativ lăsînd descoperit altul).

Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 pune un accent deosebit pe **reducerea, în condiții de eficiență maximă, a consumului de manoperă** pentru fabricarea tuturor produselor, în care scop se prevede ca prin plan să se stabilească **productivități fizice** pentru produse sau grupe de produse, exprimate prin norme de consum de muncă pe produs, precum și norme de producție pe mașini, utilaje și instalații.

Ținînd seama de numărul foarte mare de produse, cu gama lor de sortotipodimensiuni, ca și de ritmul ridicat al înnoirii acestora, considerăm util ca **la determinarea consumului de manoperă să se utilizeze module tipizate, referitoare la operații.** Pe această bază, productivitatea muncii în expresie fizică ar putea fi calculată (atît pentru planificare, cît și pentru evidența rezultatelor) nu numai în industrie, ci și în celelalte ramuri productive.

Din punct de vedere tehnologic și al muncii, procesele de producție parțiale se împart în operații. **Operația este comună mai multor repere, se regăsește în activitatea mai multor secții, întreprinderi și chiar ramuri.** Analiza pe operații prezintă avantajul că de aceeași problemă, pe total economie, se vor ocupa (în colective și situații diferite) foarte mulți specialiști, iar prin „amalgamare" se va putea ajunge la rezultate de vîrf.

INVENTARIEREA CONSUMULUI DE MANOPERĂ PE OPERAȚII

Metodologia pe care o propunem are în vedere următoarele etape : 1) inventarierea consumului de muncă pe operații ; 2) analiza de caz a fiecărei operații în parte, din punct de vedere tehnologic, organizatoric, al calificării ; 3) găsirea de soluții care să conducă la creșterea productivității muncii — la nivelul stabilit prin program — pentru fiecare operație, în condiții de eficiență economică.

Etapa de inventariere a operațiilor este necesară în vederea stabilirii priorităților de analiză : atenția se va concentra asupra operațiilor tehnologice cu ponderea cea mai mare în consumul total de manoperă, lăsîndu-le la urmă pe cele cu pondere mică și neglijîndu-le pe cele nesemnificative.

Pentru inventariere se constituie colective cuprinzînd cei mai buni specialiști din tehnologia operației respective. Sursele de date sînt rapoartele (bonurile) de lucru efectiv plătite și statele de plată ale personalului neproductiv, pe categorii de personal.

Tabelele cuprinzînd **datele consumului de manoperă pe operații** — în ordinea descrescîndă a consumului de manoperă al acestora (ore lei — pe luni și total) — **se completează pe fiecare formație de lucru, apoi se centralizează** pe ateliere, secții (sau subunități corespunzătoare din ramurile neindustriale), întreprindere. (Există posibilitatea ca ordinea de prioritate a operațiilor de la un nivel inferior să nu se mai mențină la nivelul organizatoric superior). Dacă analiza este ordonată și coordonată de un nivel organizatoric superior, centralizarea se va face pînă la această treaptă. Desigur, ar fi de dorit ca nivelul să fie cel de ramură, întrucît calitatea și cantitatea forțelor antrenate în rezolvare — considerabil superioare celor ce pot fi mobilizate la fiecare întreprindere — ar da posibilitatea găsirii unor soluții de excepție.

ANALIZA FIECĂREI OPERAȚII ÎN PARTE

Această a doua etapă începe cu constituirea colectivelor pe operații, în care vor fi antrenați la nivelul formațiilor de lucru muncitori și maiștri cu o bogată experiență productivă (putîndu-se face colective comune pe mai multe

formații identice sau pe schimburi), iar pe măsură ce se trece la nivele organizatorice superioare — tehnologi, proiectanți și alți specialiști. Colectivele vor fi instruite în legătură cu temele comune (organizarea și amenajarea tehnică a întreprinderilor, suprafețele, capacitățile, sistemele de producție, principiile de organizare a proceselor de producție în spațiu și timp, metode de determinare a capacității de muncă, organizarea ergonomică a muncii, disfuncțiile sistemului om-solicitări) și cu teme specifice (tehnologii curente și de perspectivă, inclusiv — la nivele superioare — cele pe plan mondial). Se trece apoi la analiza propriu-zisă pe fiecare operație, din punct de vedere tehnologic, organizatoric și al calificării. Este necesar să se evite atît simplificarea excesivă a analizei, care ar putea duce la neluarea în seamă a unor factori determinanți (cum ar fi gradul de înzestrare tehnică a procesului de muncă), cît și o adîncire excesivă a studiului (de pildă, acesta nu trebuie neapărat să meargă pînă la analiza ergonometrică pe mișcări, complexe de mînuiri sau mînuiri, decît în cazurile în care ar exista resurse care să prezinte importanță).

Rezultatele analizei vor trebui să se regăsească într-o fișă conținînd următoarele elemente : denumirea operației ; locul de producție (formație, subunitate etc.) ; locul operației în procesul de producție (de bază, auxiliară, de deservire, anexă) ; gradul de înzestrare tehnică (manual, manual-mecanic, mecanic, semiautomat, automat) ; utilaj (categoria și tipul, anul de fabricație, numărul) ; scule, dispozitive, verificatoare (denumirea, anul de fabricație, numărul) ; dispozitive de mică mecanizare (idem) ; schimbul în care s-a făcut analiza (I, II, III) ; consumuri de manoperă, consumuri de energie (pe oră și total) ; ponderea operației (%) în volumul total de muncă, în volumul mijloacelor fixe, în consumul de energie, în total suprafață de producție; defalcarea normei de timp a operației (timpi : de pregătire și încheiere, operativ, de deservire, de întrerupere) ; compararea gradului de calificare (timpul normat și cel efectiv, pe categorii de calificare).

Această situație, întocmită la nivel de formație, se va centraliza succesiv la nivelele organizatorice superioare. Desigur, în funcție de specificul procesului de producție apare uneori imposibilitatea de a cumula toate elementele din fișă, deoarece aceeași operație — ca denumire tehnologică — poate avea particularități ce trebuie evidențiate separat. În acest caz, centralizarea se face numai pentru elementele strict comune.

GĂSIREA SOLUȚIILOR DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

Nivelele de performanță pe care va trebui să le atingă acest indicator — de pildă, așa cum prevede programul, pînă la anul 1990 productivitatea muncii pe o persoană în industrie urmează să depășească dublul celei din 1980 — reprezintă un obiectiv nu numai de prestigiu, ci de necesitate, o condiție pentru situarea României în rîndul țărilor dezvoltate economic. Iată de ce aceste nivele vor trebui să ghideze căutarea soluțiilor. Dacă, de pildă, se va reuși dublarea productivității pentru operațiile care însumează 80% din totalul manoperei, aceasta va însemna de fapt 40—50% creștere de productivitate pe total personal muncitor.

Prin selecție și însumare se pot stabili complexe de soluții care să se încadreze într-una din următoarele situații : îmbunătățirea tehnologiei existente, reorganizarea locului de muncă și însușirea de către executanți a noi deprinderi ; schimbarea în totalitate a tehnologiei, organizării și calificării existente ; reproiectarea produsului, cu toate implicațiile ce decurg din aceasta privind realizarea lui prin procese cu operații de înaltă productivitate. În oricare din aceste variante, soluția aleasă trebuie să îndeplinească următoarele condiții :

— cheltuielile implicate să poată fi recuperate în minimum de timp, astfel ca efectele economice pozitive să se evidențieze, măcar în parte, în cursul aceluiași an ;

— calitatea să se mențină cel puțin la nivelul existent ;

— creșterea productivității la o operație să nu implice apariția de noi operații sau consum suplimentar de manoperă la operațiile următoare.

EXPERIMENTAREA, OMOLOGAREA ȘI GENERALIZAREA SOLUȚIILOR

Dacă etapele de inventariere și analiză se desfășoară prin procedeul de cumulare, pornind de la formație la întreprindere, soluțiile de creștere a productivității muncii vor trebui tratate diferit, în funcție de produs sau de ponderea diferită a operațiilor la diverse nivele organizatorice și locuri de muncă. Colectivul de analiză de la nivelul organizatoric superior va selecta sau combina soluțiile găsite, stabilind care dintre ele să fie experimentate, iar cînd este cazul va concepe soluții cu un grad mai ridicat de eficiență.

Experimentarea trebuie făcută în condiții etalon de dotare, organizare și calificare.

Omologarea este de competența nivelului de decizie care a dispus analiza (secție, întreprindere, centrală, minister).

Propunem elementele metodologice de mai sus ca un mod profesional de abordare a problemei productivității muncii — pentru substituirea obișnuitelor planuri de măsuri cu conținut general și modest — în speranța de a contribui la formarea unei baze pe care, prin contribuție colectivă, se poate construi de către cei interesați o metodologie proprie adecvată.

ing. Vasile ANDARACHE
ec. Dumitru VRINCEANU
Piatra Neamț

Cerințe organizatorice privind retribuirea muncii în acord global

APLICAREA generalizată a formei de retribuire în acord global impune acțiuni convergente pentru **asigurarea cadrului organizatoric și informațional** necesar îndeplinirii scopurilor urmărite.

În cele de mai jos prezentăm elemente metodologice rezultate atît din norme și instrucțiuni în vigoare, cît și din cercetări proprii.

Informațiile relative la prevederile contractuale și la modul de realizare a lor sînt conținute în documente de planificare, de evidență tehnico-operativă și contabilă. **Sarcinile cantitative de producție**, nominalizate în unități fizice, sînt înscrise în planul de producție al unității economice. Pentru a răspunde cerințelor contractuale privind departajarea sarcinilor pe categorii de personal (formații de muncă din activitatea de bază, formații de muncă din activitatea auxiliară, personal cu atribuții de interes general la nivelul compartimentelor de producție și la nivelul unității), planul urmează a fi defalcat pe subunități și categorii de personal, luînd în considerare sarcinile individuale corespunzătoare structurii organizatorice (pe meserii și categorii de calificare), precum și modelele de programare și ordonanțare a producției. Prin calcule de optimizare rezultă soluții care asigură încărcarea echilibrată a personalului cu sarcini cantitative în vederea îndeplinirii obiectivelor unității. În formularea și soluționarea de modele privind repartizarea sarcinilor și constituirea formațiilor de muncă un rol important îl are sistemul de **norme și normative privind consumurile de muncă.** Acesta este conținut în fișiere ale structurii tehnologiilor de fabricație, în planul de muncă și retribuire și în documente cu caracter normativ emise de forurile tutelare. Din fișiere se extrag normele de timp de muncă pe categorii tarifare și produse (repere), impuse de condițiile de desfășurare a tehnologiilor de fabricație : succesiunea operațiilor, modul de îmbinare a lor (secven-

ţial, în paralel sau mixt), mărimea lotului de fabricaţie, durata ciclului de producţie etc. Asociind fiecărei categorii tarifare retribuţia tarifară orară, conform evidenţei personalului, se obţine posibilitatea echivalării sarcinilor de producţie în consum de manoperă (directă). Pentru acţiuni la care sarcinile de producţie sînt exprimate în norme de producţie (Np), este necesară transformarea lor în norme de timp (Nt), avînd în vedere faptul că acestea sînt mărimi inverse (Nt=1/Np). Spre exemplu, dacă la un strung, în 8 ore norma de producţie este de 46 bucăţi, atunci norma de timp va fi Nt=8/46=0,17 ore/bucată. Normele de deservire şi de personal sînt determinate avînd în vedere sarcinile stabilite în fişele posturilor de muncă şi cerinţele unităţii.

Necesarul de muncitori direct productivi (Nm) se stabileşte în funcţie de producţia fizică (exprimată în ore-normă şi defalcată pe categorii tarifare de calificare) şi de fondul de timp disponibil al unui muncitor (Ft) în perioada de calcul, corectat cu indicele mediu de îndeplinire a normelor (k) : Nm=q.Nt/Ft.k.

Cînd locurile de producţie, în număr Nl, sînt deservite fiecare de Nn lucrători în Nz zile pe perioada de plan cu s schimburi pe zi, atunci : Nm=Nl.Nn.Nz.s/Ft.k.

Personalul care lucrează după norme de deservire şi de personal, personalul tehnico-productiv, maiştrii, personalul de conducere şi administraţie se determină pe baza normelor şi normativelor aprobate pentru formaţia de muncă normată sau în procente faţă de numărul de muncitori direct productivi.

Fondul de retribuire planificat, inclus în contract, se stabileşte pe baza tarifului de acord global pe unitate de produs, după procedura următoare :

— se calculează retribuţiile directe pe unitatea de produs, pe baza normelor de timp pe produse şi operaţii de o anumită categorie tarifară şi tarifelor de retribuire orară corespunzătoare operaţiilor ;

— retribuţiile indirecte, cuprinse în planul de muncă şi retribuire pe categorii de personal, se repartizează pe produse în funcţie de mărimea şi structura retribuţiilor directe ;

— tariful de acord global pe unitatea de produs rezultă prin însumarea retribuţiilor directe şi indirecte aferente.

La repartizarea fondului de retribuire planificat pe formaţii de muncă şi categorii de personal se au în vedere sarcinile cantitative ale unităţii, defalcate pe subunităţi. Prin aplicarea tarifului de acord global pe unitatea de produs la mărimea producţiei fizice pe structură rezultă suma, în mărime absolută, a retribuţiei planificate pe formaţii de muncă.

Structura pe activităţi este dată de structura tarifului de acord global din calculele de determinare a acestuia. Suma retribuţiilor repartizate trebuie să coincidă cu fondul de retribuire planificat, precizat în planul de muncă şi retribuire.

Organizarea activităţii de control asupra modului de încheiere a contractului de acord global presupune verificarea felului în care unitatea economică este asigurată cu personal. În acest scop, pe baza producţiei contractate (în concordanţă cu prevederile programului de producţie şi desfacere), echivalată în ore-normă, se determină necesarul de muncitori direct productivi. Acesta se compară cu numărul de muncitori direct productivi existenţi în unitate. Diferenţa în plus are implicaţii negative asupra realizării nivelului planificat al productivităţii muncii ; pentru evitarea unei astfel de situaţii, unitatea economică urmează să ia măsuri pentru redistribuirea excedentului de forţă de muncă. În cazul personalului direct productiv, existentul se compară cu necesarul calculat pe baza normelor şi normativelor, prevăzute în planul de muncă şi retribuire. Cînd necesarul este mai mare decît existentul, conducerea unităţii urmează să studieze cu precădere posibilităţile de a realiza sarcinile cu acelaşi personal.

În îndeplinirea prevederilor contractuale, organizarea acţiunilor presupune urmărirea modului în care sînt realizate condiţiile, avînd în vedere mărimea indicatorilor efectivi la care se referă acestea.

Pentru personalul muncitor retribuit în acord global, fondul de retribuire cuvenit (admisibil) se determină în funcţie de indicele de îndeplinire a producţiei fizice, calculat pe baza consumului de manoperă. În acest scop, din fondul de retribuire prevăzut se exclud sumele care se eliberează la nivelul planificat (sporuri, compensaţii, indemnizaţii pentru plata concediilor de odihnă), rezultînd fondul de retribuire de calcul. La calculul indicelui producţiei fizice se stabileşte, în prealabil, producţia fizică de calcul, adică cea realizată, care corespunde prevederilor contractuale (ca mărime şi calitate) pe structură sortimentală. Înmulţind producţia fizică de calcul cu tariful de acord global pe unitatea de produs, rezultă manopera cuvenită în acord global pentru realizarea sarcinilor cantitative. Indicele de îndeplinire a producţiei fizice se obţine raportînd retribuţia totală efectivă cuvenită la cea planificată.

La celelalte categorii de personal, retribuţiile cuvenite sînt calculate în funcţie de indicii de îndeplinire a planului de export, a planului producţiei fizice (pe total unitate sau subunitate), a valorii producţiei nete şi a valorii producţiei marfă vîndută şi încasată. În calculul acestor indici, după metodologia aferentă, se iau în considerare realizările consemnate în evidenţa contabilă (dări de seamă, evidenţa costurilor de producţie, evidenţa producţiei marfă), cu respectarea cerinţelor prevăzute în legislaţie şi ale normelor metodologice stabilite de forurile tutelare. Astfel, realizarea planului de export, conform dării de seamă, trebuie să fie avizată de către organele bancare şi de statistică ; dacă pînă la plata chenzinei a 2-a evidenţa costurilor de producţie nu asigură condiţii pentru obţinerea informaţiilor necesare, valoarea producţiei nete efective se determină conform metodei de producţie, scăzînd din valoarea producţiei globale efective cheltuielile materiale aferente, calculate pe baza ponderii planificate a acestora la 1000 lei producţie globală ; dacă din datele contabile pentru ultima lună luată în calcul nu reies elementele necesare determinării valorii producţiei marfă vîndută şi încasată, efective, atunci mărimea acestui indicator se stabileşte pe baza extrasului de cont primit de la banca finanţatoare.

Fondul de retribuire cuvenit se stabileşte în raport cu realizările fiecărei formaţii de muncă ce lucrează în acord global, indiferent de gradul de realizare a sarcinilor pe ansamblul unităţii, iar cel pentru personalul de interes general — în raport cu gradul de realizare a obiectivelor unităţii. La fiecare categorie de personal, fondul de retribuire cuvenit se corectează cu indicii de neîndeplinire a condiţiilor contractuale (dacă apar nerealizări). În calculul indicilor, gradul de nerealizare a condiţiilor (încadrarea în normele de consum şi calitate, realizarea producţiei pentru export, respectarea termenelor, încadrarea în cheltuielile planificate la 1000 lei producţie marfă etc.) se aplică cotei de penalizare aprobate, rezultînd indicele de diminuare a fondului de retribuire cuvenit. Indicele sumă, pentru fiecare categorie de personal, înmulţit cu retribuţiile cuvenite, dă retribuţia de plată. În calculul indicelui (condiţiei) producţiei fizice, se ia în considerare producţia marfă exprimată la preţuri de producţie.

Retribuţiile individuale, în cadrul formaţiilor de muncă şi de categorii de personal, se stabilesc pe baza evidenţei operative a realizărilor sau proporţional cu retribuţia tarifară (inclusiv indemnizaţia de conducere). Pentru corecta lor determinare este necesară o evidenţă riguroasă la nivelul locurilor de producţie, astfel încît retribuţiile individuale să fie corelate cu contribuţia fiecărui om la realizarea sarcinilor.

Adaptarea sistemului de organizare şi conducere, a sistemului informaţional la cerinţele pe care le presupune aplicarea acordului global în unităţile economice impune ca informaţiile necesare să fie astfel furnizate, încît să se asigure atingerea obiectivelor propuse. Aceasta accentuează rolul şi importanţa tratării automate a datelor.

Victoria OPREAN
Dumitru OPREAN

Abordarea interdisciplinară a creativității

CREATIVITATEA — premisă de prim ordin pentru înfăptuirea imperativelor economico-sociale actuale, creativitatea ca stare de fapt și ca sursă nesecată a progresiei performanțelor în orice domeniu de activitate, este tot mai puternic marcată de caracterul colectiv și de abordarea multilaterală și multicriterială a obiectivelor, care îi conferă îndrăzneala și puterea de a se elibera de dogme, false postulate și pseudolegități. Disponibilitatea, capacitatea, voința de a perfecționa și înnoi, dîrzenia în a susține, proba și impune prin valoarea lor intrinsecă ideile novatoare, neastîmpărul pînă la a le vedea materializate și aducătoare de foloase rămîn, desigur, și vor rămîne atribute definitorii ale creatorului individual ; dar ele se fortifică sinergic atunci cînd se însumează prin aportul reprezentanților mai multor discipline științifice și tehnice din cele mai diverse, ale practicienilor.

O recentă manifestare științifică [1]) a scos puternic în evidență aspecte semnificative ale educării, stimulării și manifestării creativității. Ca o primă dimensiune au fost subliniate rolul acestora în procesul de învățămînt, rolul pedagogului, al măiestriei sale didactice în formarea noului specialist, necesitatea de a se intensifica preocupările în direcția dezvoltării fenomenului creativ, a transformării creativității într-o activitate largă, de masă, pătrunsă de spiritul revoluționar **(acad. R. Voinea).** Tehnologia didactică fără măiestria didactică nu asigură eficiența procesului instructiv-educativ ; toate schemele, metodele, procedeele de predare, aplicare și verificare a cunoștințelor ce sînt prezentate într-un manual de metodică nu sînt singurele posibile, nu reprezintă soluții opționale pentru toate cazurile și nu pot suplini măiestria didactică a profesorului **(dr. docent A. Țugulea).**

Activitatea didactică s-a dovedit a fi un stimulent activ pentru mari descoperiri, contactul cu studenții obligîndu-l de multe ori pe profesor să privească dintr-un punct de vedere nou fenomenul abordat **(conf. dr. C. Golovanov).** Mai important încă este ca studenții înșiși să își asimileze spiritul creator, metodele de stimulare a gîndirii novatoare, pentru ca, în viitoarea practică profesională, să facă uz de ele în folosul societății. La Institutul politehnic Iași, de pildă, s-a dezvoltat activitatea de inventică în rîndurile studenților, ca și în cadrul unei școli postuniversitare ai cărei absolvenți au dus județul pe un loc de frunte în ce privește densitatea creației tehnice **(prof. V. Belousov).** De asemenea, la Institutul de arte plastice din Cluj-Napoca s-a pus un accent deosebit pe pregătirea în domeniul designului industrial ; prin aplicarea metodelor de stimulare a creativității au fost elaborate metodologiile necesare pentru a mări eficiența, a scurta timpul și a evita greșelile la elaborarea noilor propuneri de produse. Viitorii designeri, pregătiți de către institut, au reușit să rezolve prin lucrările lor o serie de probleme practice de o deosebită importanță, de exemplu programe de mobilier funcțional, modulat, cu calități estetice deosebite și realizabil cu consumuri de materiale reduse **(prof. V. Salvanu).** Designul, trăsătură de unire între artă și tehnică, poate fi definit ca o componentă definitorie a culturii contemporane **(prof. dr. I. Achim).**

Abordarea creativității din perspectiva preocupărilor teoretice prezintă o importanță deosebită pentru asigurarea instrumentarului necesar practicii. Astfel, în domeniul conceptelor matematice, dificultatea asimilării și comunicării construcțiilor matematice simple relevă rolul extensiunilor-intensiunilor morfe în legătură cu dezvoltarea noțiunilor matematice și tendința teoriilor matematice de a dobîndi un optim de generalizare și abstractizare în limitele unui limbaj inițial dat **(prof. dr. O. Stănășilă) ;** abstracțiile și modelele capătă un loc și un rol însemnat în dezvoltarea discursului matematic **(conf. dr. M. Oprea).** În domeniul de cercetare al științelor fundamentale, o formă de manifestare a creativității o constituie elaborarea de ipoteze, care stimulează gîndirea creatoare, contribuie la structurarea logică a datelor experimentale și a interpretării acestora **(dr. Gh. Constantinescu).**

O nouă perspectivă asupra procesului creativ o oferă „conducerea laterală", prin restructurarea informațiilor despre un obiect sau fenomen în scopul obținerii unor noi modele de reprezentare ; gîndirea laterală este considerată un tip de gîndire divergentă, un proces tipic generativ **(șef de lucrări dr. ing. C. Brătianu).**

Conceptele de creativitate și predicție se cer asociate cu conceptul de strategie a dezvoltării economico-sociale, de unde necesitatea de a implica elementele de noutate ce apar ca urmare a înregistrării unui spor de cunoștințe, de a implementa descoperirile din domeniul științei și tehnologiei, de a extinde posibilul uman prin activitatea transformatoare **(lector C. Partenie).**

Cercetări psihologice efectuate la nivel de catedră au reliefat aspecte semnificative ale fenomenului creativității : evaluarea potențialului creativ la locul de muncă **(lector A. Vasiliu),** aspecte structural-funcționale ale activității de creație tehnică **(lector dr. A. Cîrstea),** probleme ale creativității în munca de conducere **(conf. dr. A. Tabachiu).** A fost concepută și testată o nouă metodă de stimulare a creativității — metoda profesorului, situată în contextul didactic al căutării unei forme clare de expunere, prin permanenta restructurare a subiectului propus **(conf. dr. I. Moraru).**

Perspectiva praxiologică asupra creativității, ca efort de analiză și reconstrucție rațională, înlesnește punerea și soluționarea de probleme **(prof. dr. Cornel Popa) ;** rezolvarea de probleme în cunoașterea științifică reprezintă un principal cîmp de manifestare a creativității teoretice **(lector dr. A. Dobre),** care beneficiază de posibilități specifice, cum este limbajul euristic **(asist. dr. A. Iliescu).**

În sfera politicului, a organizațiilor, abordarea din perspectiva sociologică dezvăluie probleme specifice ale creativității, inclusiv în legătură cu posibilitatea de comensurare a ei **(conf. dr. L. Pietraru ; conf. dr. I. Zamfir ; asist. V. Mureșanu)** — probleme a căror adîncire conferă noi dimensiuni calitative conducerii activității economice și sociale. Conducerea, exercitată colectiv sau individual, află în creativitate un neprețuit sprijin în redefinirea unor probleme pentru a căpăta o nouă viziune asupra lor, în depășirea unor neajunsuri proprii în gîndire și mentalitate, în sensibilizarea și receptivitatea față de idei noile **(dr. Emil Mihuleac).** Este, de aceea, o necesitate obiectivă ca în știința conducerii să fie promovate metodele de creativitate, iar în aprecierea și cuantificarea rezultatelor muncii de conducere pe plan economic să se aibă în vedere importanta componentă pe care o constituie sesizarea, sprijinirea și punerea în valoare a noului ; în legătură cu aceasta se evidențiază rolul profilogramelor în îndeplinirea eficientă a obiectivelor economico-sociale **(ing. D. Curelea).**

În practica activității de concepție și producție, aplicarea metodelor de stimulare a creativității s-a dovedit pe deplin fertilă. O semnificație ce depășește granița rezultatelor imediate au, de pildă : elaborarea conceptului interdisciplinar al optimizării sinergetice globale și aplicarea acestuia la crearea unui utilaj cu un grad ridicat de originalitate și performanțe de vîrf [2]) **(ing. I. Olaru) :** introducerea analizei valorii ca metodă de lucru curentă în întreprindere, pentru creșterea eficienței economice și a competitivității produselor **(ing. V. Mînăstireanu) ;** constituirea, din contribuția în cadrul unor ședințe de brainstorming a

1) Simpozionul „Perspectiva pluridisciplinară asupra creativității", organizat de Centrul de perfecționare profesională Bușteni al M.I.L.M.C. în colaborare cu catedra de filozofie a Institutului politehnic București, a reunit numeroși participanți de specialități diferite din învățămînt, cercetare, proiectare și producție ; au fost prezentate 59 de comunicări, care au abordat aspecte teoretice, metodologice și aplicative ale temei.

2) Vezi „Revista economică" nr. 45/1983.

specialiștilor cursanți ai programelor de perfecționare, a unor „bănci de idei" vizînd aspecte ale creației tehnice — concepția mobilierului, posibilități de economisire a energiei electrice în construcția de locuințe **(ing. M. Ciupală ; dr. psih. C. Cotor, ec. Șt. Cotor, I. Istrate).** Pentru ca însăși structura de organizare a întreprinderii să faciliteze multiplicarea unor astfel de rezultate, s-ar putea recurge la formarea de instructori și, sub conducerea acestora, la constituirea unor colective de creativitate, care să contribuie la fundamentarea deciziilor ce se adoptă la diferitele nivele de conducere [3]) **(dr. ing. R. Micu).**

Din bogata paletă a aspectelor prezentate la simpozion s-au putut desprinde cîteva idei cu caracter de generalizare :

- cercetarea creativității nu este o problemă numai de psihologie, ci dimpotrivă un subiect major al logicii și epistemologiei, praxiologiei și sociologiei, al teoriei organizării și conducerii, al disciplinelor tehnico-inginerești ;
- creația nu este numai zestre naturală și har. Ea presupune o luptă cu tine însuți, strădanie necurmată de a fi mai bun astăzi decît ieri, sete de autodepășire și perfecțiune ;
- **creația este o sursă necesată a progresului social, o cale certă de afirmare a personalității, un făgaș de extindere nelimitată a sferei acțiunii umane.**

ing. Dumitru CURELEA
ing. Ștefan CECIU
ing. Mariana CIUPALĂ

3) Vezi „Revista economică" nr. 1/1984.

DOCUMENTAR EXTERN

Pregătirea cadrelor de conducere

1979, anul introducerii în R.P. Chineză a noului mecanism economic care punè accentul pe eficiență, a fost și anul constituirii Asociației chineze pentru problemele conducerii întreprinderilor. Coincidența nu este întîmplătoare. Valorificarea deplină a măsurilor adoptate pentru modernizarea economiei, pentru dezvoltarea intensivă și rentabilizarea producției, pentru creșterea volumului, competitivității și avantajelor participării țării la schimburile internaționale necesită perfecționarea metodelor de conducere aplicate în cele 500 mii de întreprinderi și, în consecință, o serioasă pregătire în acest sens a celor 1,3 milioane de cadre de conducere din unități, ca și a lucrătorilor din aparatul central de stat cu răspunderi în domeniul economiei, finanțelor, productivității, tehnologiei.

În diferite orașe din țară, în mari întreprinderi, institute, ca și în instituții de învățămînt superior au fost organizate centre de studiere a metodelor și tehnicilor moderne de conducere Prin întreaga lor concepție, programele urmăresc ca metodele cunoscute din practica mondială să fie nu adoptate mecanic, ci selectate, interpretate, adaptate la specificul, realitățile, obiectivele ce caracterizează sistemul economiei socialiste chineze. De aceea, cursurile și prelegerile ținute de specialiștii străini (invitați în cadrul unor seminarii organizate în colaborare cu Programul de dezvoltare al O.N.U., Forumul european de management, Institutul internațional de management, Centrul de productivitate din Japonia, Confederația industriașilor din Suedia, Asociația americană de management, cu diferite universități și cu instituții guvernamentale din S.U.A., Japonia, R.F.G., Franța) sînt completate cu prelegeri, dezbateri și studii de caz conduse de cadre proprii din economie și învățămînt, urmărindu-se transplantarea numai a elementelor realmente utile și compatibile.

Printre domeniile spre care se concentrează eforturile de perfecționare se numără marketingul, statistica, sistemele informaționale, strategia conducerii, metodele moderne de organizare a controlului calității, analiza-diagnostic, studiile de fezabilitate ș.a. Unele programe privind metode de conducere cu aplicabilitate la producție, tehnologie etc. sînt asigurate de firme de la care China importă echipament industrial și tehnologie.

Cooperare în domeniul cercetării-dezvoltării

În Statele Unite se extind diverse forme de cooperare în domeniul cercetării-dezvoltării, între firmele ce-și propun introducerea de noi produse și tehnologii și cele care le furnizează componente și subansamble. Astfel de cooperări au în vedere : estimarea de către comitete tehnice mixte (formate din specialiști din cadrul și din afara întreprinderilor implicate) a evoluției tehnologiilor în profilul de fabricație respectiv, pe diferite perspective scurte (2-5 ani) ; conceperea și elaborarea configurațiilor fezabile ale viitoarelor sisteme („portrete-robot" ale componentelor și sistemelor ce urmează a fi create) ; analiza impactului asupra altor sisteme exterioare, de costuri, performanțe, termene etc. și convenirea cu furnizorii a parametrilor reciproc acceptabili din acest punct de vedere ; eventuala finanțare a eforturilor de cercetare-dezvoltare ale furnizorilor, în special pentru crearea unor componente, subansamble și sisteme cît mai bine adaptate la nevoile beneficiarului acestora, care urmează să realizeze produsul nou.

O strategie de cercetare orientată spre piață

Succesul comercial și financiar al firmei suedeze „Pharmacia" — care în ultimii 4 ani și-a dublat vînzările, și-a mărit la peste 25% din venituri ponderea produselor sofisticate cu valoare ridicată (a căror desfacere a crescut în 1983 cu 65%) și și-a extins considerabil rețeaua de filiale din străinătate, iar prin aceasta piețele de desfacere — este considerat a fi consecința în primul rînd a unei noi strategii și organizări a activității de cercetare-dezvoltare (ținînd seama că în deceniul trecut au fost introduse în fabricație numai 2 produse noi), pentru a mări competitivitatea pe piața internațională deosebit de aglomerată a produselor farmaceutice. Analizîndu-se cele 50 de teme de cercetare, aflate în diferite stadii de abordare și rezolvare, au fost selecționate ca prioritare 12, cărora li s-au alocat bugete corespunzătoare, stabilindu-se termene intermediare de verificare a progreselor înregistrate ; alte teme, care nu aveau perspective certe, au fost abandonate. 85% din fondurile alocate pentru C.D. sînt concentrate asupra proiectelor pe termen scurt, vizînd în principal îmbunătățirea produselor existente și lărgirea domeniului lor de aplicare, iar restul de 15% sînt destinate unor cercetări pe termen lung. Se urmărește în principal valorificarea avansului firmei în domenii ca biotehnologiile, preparatele imunologice, separarea cromatografică ș.a., în vederea deschiderii unor căi neconvenționale de abordare a produselor și a spectrului lor de utilizare. În acest scop s-a procedat la organizarea unei colaborări sinergice între cele 3 sectoare de cercetare (produse farmaceutice, de separare și pentru diagnostic), la o cooperare mai strînsă cu cadre didactice de la facultăți tehnice și de medicină. Activitatea de cercetare concentrează în prezent 15% din personalul de 4000 de oameni al firmei, iar bugetul ei reprezintă în medie 14% din cifra de afaceri a acesteia.

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

Drept și uzanțe internaționale

Garantarea vînzărilor pe credit prin cambii

Element al competitivității, vînzările comerciale internaționale pe credit, de mașini și utilaje, precum și a altor mărfuri de valori mari, capătă în comerțul dintre țările lumii o dezvoltare considerabilă.

În aceste condiții, pentru vînzător, o problemă deosebită o prezintă promovarea prin contract a unor forme de garantare a rambursării creditelor care să aibă cel mai înalt grad de siguranță. Printre acestea, fără îndoială, se înscriu cambiile și biletele la ordin, deși în comerțul nostru exterior au o folosință relativ restrînsă.

Titlurile de credit menționate pot fi utilizate atît la creditele acordate pe termen scurt, cît și la cele pe termen mediu și chiar lung, modalitățile de utilizare fiind diferite.

În cazul creditelor pe termen scurt cambiile pot fi folosite atît în cadrul unor credite documentare sub forma de L/C, cît și independente de o anumită modalitate de plată.

1. **Cambiile în cadrul creditelor documentare — L/C** prezintă particularități în tehnica folosirii ca instrumente de credit. Pentru o deplină înțelegere un exemplu se impune.

Intreprinderea vînzătoare română A convine, cu firma cumpărătoare canadiană B, ca vînzarea unui lot de marfă negociat să se facă pe credit pe termen scurt, respectiv la 90 zile de la livrare. Ca modalitate de plată a fost adoptat creditul documentar sub formă de scrisoare de credit (L/C).

Cum se derulează o astfel de vînzare pe credit ?

Cumpărătorul, în baza contractului de vînzare internațională încheiat, negociază cu banca sa (care trebuie să fie de prim ordin, agreată de B.R.C.E.) deschiderea creditului documentar, prin emiterea scrisorii de credit pe numele vînzătorului, căruia îi este remisă în termenul convenit și în care înscriu condițiile de plată stabilite.

După verificarea conformității scrisorii pe credit cu clauzele din contractul de vînzare în cauză, vînzătorul livrează marfa la termenul stabilit, după care depune setul de documente la B.R.C.E., în strictă conformitate cu L/C și însoțite de o cambie în valoare egală cu factura comercială și în care se menționează scadența (90 zile de la livrare).

Banca externă, la primirea documentelor comerciale le eliberează clientului său (cumpărătorul din contractul de vînzare) acceptă cambia, pe care o restituie la B.R.C.E.

La scadență, cînd i se prezintă cambiile la plată, efectuează transferul bancar la B.R.C.E., în contul vînzătorului.

Din mecanismul lapidar prezentat rezultă următoarele trăsături proprii ale acestei forme de garantare a creditului acordat de vînzător :

— în cambie figurează ca tras banca emitentă a scrisorii de credit și nu cumpărătorul extern ;

— după acceptarea cambiei, banca devine debitorul principal, fapt ce conferă acestui titlu de credit o siguranță deosebită, sub aspectul că la scadență plata va fi onorată;

— garanția pe care o prezintă acceptul dat de bancă face ca să nu mai fie necesară avalizarea cambiei ;

— în cazul cambiilor acceptate de bănci de prim rang forfetarea lor este mult facilitată.

2. **Cambiile — instrumente autonome de garantare a rambursării creditelor.** În cazul creditelor acordate direct cumpărătorilor externi (credit-furnizor, credit comercial) cambiile au o funcție proprie de garantare a rambursării lor.

În astfel de cazuri prin contractul de vînzare comercială internațională este necesar să se prevadă, printr-o clauză expresă, modalitatea de emitere a cambiilor, acceptarea și avalizarea lor.

Momentul emiterii cambiilor poate fi diferit, în funcție de modul de derulare a contractului încheiat, și anume :

— cambiile pot fi emise la un număr de zile de la încheierea contractului, situație în care se predau unei bănci „trusty", care le eliberează potrivit instrucțiunilor date de client (acceptantul cambial), instrucțiuni care trebuie să fie conforme cu prevederile din contractul fundamental (de vînzare internațională) ;

— cambiile pot fi emise la un anumit timp înainte de livrare ;

— cambiile pot fi emise la data recepției (sau a livrării) dacă cumpărătorul a plătit un avans sau au fost luate măsuri corespunzătoare că vor fi acceptate întocmai.

Ori de cîte ori cambiile au funcția de garantare a creditelor acordate de vînzător, acesta este obligat să promoveze prin contract obligația cumpărătorului de a asigura avalizarea cambiilor de către o bancă de prim rang, agreată de B.R.C.E.

Avalul dat de către un astfel de avalist îi atribuie acestuia calitatea de debitor solidar cu acceptantul, fapt ce permite creditorului (în cazul nostru vînzătorul) să-l urmărească pe calea unei acțiuni directe, în cazul în care trasul-acceptat refuză plata.

Facem precizarea esențială că înainte ca banca avalizatoare să semneze pentru aval este imperios necesar să se arate în mod expres că avalul se dă pentru trasul-acceptant ; în caz contrar, operează prezumția că avalul a fost dat pentru trăgător, fapt care face să-și piardă orice valoare de dedublare a garanției.

Cambiile se trag în atîtea exemplare cîte rate de rambursare a creditelor au fost stabilite, fiecare avînd drept scadență data de rambursare a fiecărei cote de credit.

Pentru facilitarea urmăririi pe cale silită a eventualelor refuzuri de plată la scadență, este indicat ca în cambie să se indice la beneficiar întreprinderea de comerț exterior vînzătoare (trăgătorul cambiilor).

Într-un număr viitor, vom analiza modalitatea de utilizare a cambiei în creditele acordate pe termen lung, precum și avantajele pe care le prezintă.

Dr. Gheorghe LUPU

Caracteristici ale contractului internațional de dezvoltare economică

Relațiile de comerț exterior au contribuit, în lumea contemporană, la diversificarea contractelor economice internaționale, promovînd o serie de operațiuni cu profil inedit, precum cele de **leasing**, de transfer de tehnologie, de inginerie tehnologică, de consultanță, de **know-how** etc. Pe de altă parte, cerințele specifice ale țărilor în curs de dezvoltare, lipsite în genere de rezerve financiare proprii, au făcut necesară, spre a asigura volarificarea resurselor naturale de care dispun, încheierea unor contracte speciale, printre care cele de investiții sau de concesiune ocupă un loc preponderent. În aceeași categorie se includ și contractele care au ca obiect dezvoltarea economică a țării gazdă.

Asemenea contracte au fost definite, în liniile lor generale, printr-o sentință arbitrală **ad-hoc**, pronunțată la 7 iulie 1966, sub prezidența prof. Gugenheim, în modul următor : convenții prin care una dintre părți (societate de naționalitate străină) se angajează să realizeze anumite investiții necesare în scopul dezvoltării economice a statului cocontractant, care recunoaște celuilalt partener garanții corespunzătoare, de natură să-i asigure un randament satisfăcător în cadrul operațiunii respective. Trăsăturile care particularizează un atare contact sînt așadar multiple.

a) În primul rînd, contractele în discuție intervin, în toate cazurile, între statul în cauză și un partener de naționalitate străină, care poate fi un consorțiu de întreprinderi cu largi posibilități financiare și de echipament tehnologic. Participarea statului gazdă în calitate de contractant deosebește substanțial această operațiune de cele propriu-zise de comerț exterior, perfectate între parteneri egali din punct de vedere juridic, fiind, atît unul cît și celălalt, subiecte de drept civil (organizații economice, întreprinderi, societăți comerciale etc.). Contractul de dezvoltare economică dobîndește astfel un caracter mixt, stabilind drepturi și obligații între subiecte juridice inegale, pe de-o parte statul, titular de suveranitate, iar pe de altă parte una sau mai multe persoane de natură civilă.

Prezența statului gazdă în cercul operațiunii nu transformă totuși contractul respectiv într-un tratat de drept internațional public. El este guvernat în genere, dacă părțile nu au convenit în alt sens, de legislația internă a statului gazdă, deoarece pe teritoriul acestuia se concentrează în principal executarea obligațiilor asumate. Părțile dispun însă, ca în orice operațiuni cu elemente de extraneitate, de facultatea de a-și alege regimul juridic aplicabil, fiind așadar în măsură să declare aplicabile principiile echității sau chiar reguli de drept internațional public, pe care le consideră convenabile.

b) Din punctul de vedere al finalității, aceste contracte prezintă, astfel cum a reieșit și din definiția lor, o deosebită complexitate. Ele nu se mărginesc să pună în sarcina partenerului străin o simplă furnizare de mărfuri sau prestații determinate, ci un mănunchi de obiective de realizat, precum construirea de șosele ori de căi ferate, echiparea unui port cu toate instalațiile corespunzătoare, producerea și distribuirea de energie (electrică, termo-nucleară), prospectări și exploatări miniere (petroliere) etc. Aducerea la îndeplinire a unor asemenea obligații favorizează în final, prin investiții de capital și asistență tehnică, acordată de către partenerul străin, dezvoltarea economică a țării gazdă.

c) O altă trăsătură specifică o constituie instalarea partenerului străin, pe o durată de timp determinată, cu anumite capacități proprii de producție, pe teritoriul țării-gazdă. El își construiește aici, în mod obișnuit, unități de cercetare, de producție și de exploatare, aducînd din țara sa de origine specialiști și angajînd la fața locului, prin contracte de muncă, alt personal de care are nevoie și pe care, de cele mai multe ori, trebuie să-l specializeze.

Se învederează astfel, din încă un punct de vedere, contrastul față de operațiunile uzuale de comerț exterior, precum furnizarea de mărfuri, care nu presupun stabilirea exportatorului pe teritoriul țării de import și nici inserarea acestuia nemijlocită în activitatea economică de aici.

d) Față de cele arătate, rezultă că, prin esența sa, contractul de dezvoltare economică se încadrează în categoria celor cu lungă durată de executare. De regulă este încheiat pe timp de 25 sau chiar de 50 de ani. Urmînd să producă efecte pe o perioadă atît de întinsă, părțile trebuie să-și rezerve prin clauze speciale posibilitatea de revizuire a condițiilor convenite, în scopul adaptării (reajustării) contractului la situațiile conjuncturale noi, survenite ulterior și pe care în mod firesc nu le-au putut prevedea la data realizării acordului de voință inițial. În lipsa unor asemenea stipulații, devenite în practica internațională clauze de stil, echilibrul contractual poate fi grav afectat de perturbațiile valutar-economice inerente instabilității contemporane.

e) În mod obișnuit, statul gazdă consimte să acorde partenerului străin, prin contract, o serie de avantaje de ordin vamal, referitor la importul de utilaje necesare lucrărilor proiectate și la exportul beneficiilor nete realizate, ca și diverse degrevări sau facilități de natură fiscală.

f) Totodată partenerul străin tinde să se asigure, prin clauze adecvate, împotriva așa-numitelor „riscuri de suveranitate". Acestea pot să consiste fie în eventuala reziliere unilaterală de către statul gazdă a contractului, fie în legi ulterioare, prin care sînt adoptate măsuri de natura să aducă atingeri serioase drepturilor legitime ale partenerului străin (precum o expropriere fără compensații) ori să-i agraveze considerabil sarcinile care îi incumbă.

La rîndul său statul gazdă tinde să contracareze orice garanții exorbitante, pretinse de către partenerul străin, veghind ca suveranitatea sa politică și economică să nu sufere știrbiri.

Echilibrul rațional dintre cele două tendințe adverse menționate poate fi realizat printr-o judicioasă reglementare contractuală a legii aplicabile și a jurisdicției competente să soluționeze orice diferend iscat de executarea contractului de dezvoltare economică.

dr. **O. CĂPĂȚÎNA**

Jurisdicții

Acțiuni în daune la Arbitrajul de Stat împotriva emitentului procesului-verbal de contravenție. Inadmisibilitate.

Combinatul Petrochimic Midia-Năvodari, a formulat acțiune la Arbitrajul de Stat Interjudețean Constanța împotriva pîrîtei Întreprinderea Agricolă de Stat „Mihail Kogălniceanu" județul Constanța pentru a fi obligată prin hotărîrea arbitrală să-i plătească suma de 10.855 lei cu titlu de daune rezultate din faptul că inginerul șef al unității pîrîte a emis proces-verbal de contravenție prin care a aplicat reclamantului o amendă de 4 000 lei și despăgubiri civile 6855 lei pentru faptul că o conductă proprietatea reclamantului care era plasată pe terenul pîrîtei, s-a defectat și a inundat o suprafață de teren cultivat, iar procesul verbal de contravenție emis în temeiul Legii nr. 32/1968 [1]) privind contravențiile și a art. 1 lit. „n" din H.C.M. 656/1975 [2]) a fost comunicat organelor financiare, cu toate că a for-

1) Legea 32/1968 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor publicată în B. Of. 148/1968. 14.XII.

2) H.C.M. 656/4.07.1975 pt. stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele privind evidența, folosirea, protecția și ameliorarea terenurilor agricole B. Of. 74/16.07 75.

mulat în termen plîngere depusă la unitatea pîrîtă pentru a fi înaintată la M.A.I.A. Bucureşti — organul competent a rezolva plîngerea împotriva procesului verbal de constatare a contravenţiei potrivit art. 31 din aceeaşi lege şi art. 6 din H.C.M. 656/75 şi în fapt Administraţia Financiară a oraşului Năvodari a încasat din contul reclamantului amenda şi despăgubirile civile cu încălcarea actelor normative menţionate.

Organul competent sesizat cu rezolvarea plîngerii împotriva procesului verbal de contravenţie, a anulat acest proces verbal, întrucît potrivit art. 13 şi 14 din Legea 32/1968 s-a prescris sancţiunea aplicată.

În baza comunicării hotărîrii M.A.I.A. Bucureşti, reclamantul a solicitat Administraţiei Financiare a oraşului Năvodari să-i restituie suma încasată în baza titlului anulat, însă organul financiar a refuzat să restituie suma, considerînd că, greşit s-a reţinut de M.A.I.A. Bucureşti că executarea titlului a fost prescrisă, în realitate executarea a avut loc anterior exercitării căii de atac împotriva procesului verbal de contravenţie.

Faţă de refuzul organelor financiare de a restitui suma încasată în baza procesului verbal de contravenţie anulat, reclamantul a formulat acţiune în daune la Arbitrajul de Stat împotriva pîrîtei, fundamentată pe culpa acesteia de a fi transmis spre executare un proces verbal împotriva căruia s-a formulat plîngere în termen legal.

Arbitrajul de Stat Interjudeţean Constanţa prin hotărîrea nr. 2431/5.09.1983 nepublicată, a respins acţiunea ca inadmisibilă cu motivarea că toate aspectele legate de emiterea proceselor verbale de contravenţie, de căile de atac, de executarea acestora, privesc domeniul reglementării specifice din Legea 32/1968 şi H.C.M. 656/1975 ce nu intră sub incidenţa competenţei organelor arbitrale, nefiind posibilă corectarea unor erori în aplicarea acestor acte normative prin intermediul litigiului arbitral ca urmare a schimbării temeiului de drept al pretenţiilor.

NOTĂ : Speţa la care ne-am referit, pune în discuţie competenţa Arbitrajului de Stat de a soluţiona litigiile dintre organizaţiile socialiste izvorîte din aplicarea amenzilor şi despăgubirilor rezultate din fapte contravenţionale în condiţiile Legii 32/1968 şi a unor hotărîri ale Consiliului de Miniştri în aplicarea acestei legi, ca în speţă H.C.M. 656/1975.

Împărtăşind concluziile soluţiei organului arbitral, subliniem reglementarea de excepţie prin Legea nr. 32/1968 şi H.C.M. 656/1975 de aplicarea în domeniul folosirii, protecţiei şi ameliorarea terenurilor agricole care la art. 31 respectiv art 6 au stabilit şi competenţa de rezolvare a plîngerilor împotriva proceselor verbale de contravenţii şi anume, în speţă, în raport de unitatea persoană juridică şi de valoare, Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare. Aşa fiind, litigiile dintre organizaţiile socialiste izvorîte din aplicarea contravenţiilor în condiţiile actelor normative menţionate, nu sînt de competenţa organelor arbitrale, ci a organelor administrative sau a instanţelor judecătoreşti, după distincţiile stabilite de textele la care ne-am referit.

Împrejurările legate de culpa organului de aplicare a contravenţiei cu privire la identitatea unităţii care a săvîrşit contravenţia, la culpa de a fi înaintat titlul, respectiv procesul verbal de contravenţie la organele financiare în vederea executării, deşi s-a formulat în termen legal plîngerea împotriva procesului verbal, nu justifică o acţiune la Arbitrajul de Stat împotriva unităţii în culpă, ci reclamă exercitarea căii de atac împotriva titlului la organul adminsitrativ competent şi contestaţie la executare în condiţiile art. 41 din Legea 32/1968 şi a art. 399—405 din Codul de procedură civilă la instanţa judecătorească competentă.

A admite punctul de vedere exprimat de reclamant potrivit căruia e posibilă introducerea unei acţiuni la Arbitrajul de Stat împotriva unităţii emitente a procesului verbal de contravenţie, ca urmare a schimbării temeiului de drept al pretenţiilor, acţiune fundamentată pe ideea de culpă, s-ar încălca prevederile imperative ale Legii speciale 32/1968 cu privire la competenţa de soluţionare a acţiunilor izvorîte din fapte contravenţionale.

În condiţiile speţei la care ne-am referit, culpa unităţii emitente a procesului verbal de contravenţie de a-l fi comunicat organelor financiare pentru executare, deşi s-a formulat în termen legal plîngere, cu efect suspensiv al executării potrivit art. 4 din H.C.M. 656/1975, apoi culpa concurentă a organului financiar de a executa un titlu nedefinitiv, precum şi culpa aceluiaşi organ financiar de a refuza restituirea sumei încasată după ce titlul a fost desfiinţat, nu pot schimba natura juridică a faptei, temeiul de drept al acţiunii. Împotriva executării titlului, în orice condiţii, există o singură cale legală, aceea a contestaţiei la executare şi nu acţiunea în daune la arbitraj.

Sub alt aspect, suma în litigiu — amendă plus despăgubirile civile — nu a fost încasată de pîrîtă, ci de Administraţia Financiară a oraşului Năvodari, care refuză restituirea sumei prin ignorarea actului de anulare a procesului verbal de contravenţie emis de pîrîtă, situaţie în care, indiferent de culpa pîrîtei cu privire la comunicarea titlului executor pentru executare, acesta fiind anulat de organul competent, culpa atribuită pîrîtei apare irelevantă, rămînînd în discuţie refuzul organului financiar de a se conforma deciziei de anulare a procesului verbal de contravenţie executat, ce face obiectul contestaţiei la executare în condiţiile mai sus arătate la instanţa competentă în contradictoriu cu unitatea care a executat titlul şi urmează să procedeze la întoarcerea executării.

Practica arbitrală mai veche, ne referim la o decizie a Primului Arbitru de Stat nr. 116/16.I.1961 [3]) a statuat că organele arbitrale nu sînt competente să soluţioneze acţiunile organizaţiilor socialiste contraveniente prin care acestea pretind restituirea sumelor încasate de organele financiare cu titlul de amendă pe baza proceselor verbale de contravenţie încheiate în baza Decretului 184/1954 [4]).

Acelaşi decret la art. 20 lit. „a" alin II, a prevăzut însă şi o situaţie de excepţie şi anume că în ipotezele în care pentru evaluarea pagubelor rezultate din contravenţii, nu există tarife de evaluare, partea vătămată îşi valorifică pretenţiile civile potrivit dreptului comun, iar cînd contravenientul este o organizaţie socialistă, valorificarea pretenţiilor se va face prin acţiuni arbitrale. În asemenea ipoteze, prin procesul verbal de contravenţie, organul competent nestabilind întinderea prejudiciului, atît titlul executor pentru repararea prejudiciului, cît şi calea de atac împotriva acestuia, este cea prevăzută de Regulile procedurii arbitrale [5]).

Legea 32/1968 la art. 21 a preluat menţionata prevedere din Decretul 184/1954 şi anume, textul prevede că, dacă nu există tarif de evaluarea daunelor, partea vătămată îşi va putea valorifica pretenţiile potrivit legii civile. Rezultă deci că, în legătură cu stabilirea despăgubirilor provenite din contravenţii în condiţiile de reglementare actuale, există două situaţii distincte de stabilire a despăgubirilor cu implicaţii asupra competenţei şi anume :

a) În ipoteza în care agentul constatator a aplicat sancţiunea şi a stabilit despăgubiri pe bază de tarif, plîngerea împotriva procesului verbal se soluţionează potrivit art. 32 din Legea 32/1968 de organele prevăzute la art. 35 din aceiaşi lege, care verifică legalitatea şi temeinicia procesului verbal şi hotărăşte atît asupra sancţiunii cît şi asupra despăgubirilor pe bază de tarif.

b) În ipoteza în care nu există tarif pentru evaluarea daunelor şi agentul de constatare nu a stabilit despăgubirea prin procesul verbal de contravenţie, partea vătămată îşi va putea valorifica pretenţiile potrivit legii civile.

---

[3]) Menţionată de Valentin Prisăcaru în : Căile de atac în materia contravenţiilor în revista Arbitrajul de Stat nr. 2/1963, pag. 55.

[4]) Decretul 184/1954 pt. reglementarea sancţiunii contravenţiilor, republ. în B. Of. 12/23.05.1955 abrogat prin art 50 din Legea 32/1968.

[5]) Decizia P.A.S. nr. 210/28.01.1963 nepublicată.

În această ipoteză, litigiul care intervine între două unități socialiste pentru stabilirea despăgubirilor este de competența organelor arbitrale, care vor emite titlul executor, acesta fiind supus căilor de atac în condițiile Legii nr. 5/1954 și a Regulilor procedurii arbitrale. Deși este vorba despre aceiași cauză, faptul contravențional, în raport de posibilitatea agentului de determinare a întinderii daunei, legea a stabilit competențe diferite pentru stabilirea prejudiciului și desigur al exercitării căilor de atac, organele investite de lege pentru cazurile în care despăgubirile se stabilesc pe bază de tarif și organele de drept comun, respectiv organele arbitrale, cu procedura arbitrală, pentru cazurile în care daunele nu se stabilesc pe bază de tarif.

În speță, agentul constatator a stabilit și întinderea prejudiciului, ipoteză în care plîngerea împotriva procesului verbal formulată de unitatea contravenientă privea atît amenda cît și despăgubirile, de competența organelor administrative respectiv. M.A.I.A. București.

Considerăm necesar să subliniem competența limitată a organelor arbitrale de a soluționa numai litigiile privind stabilirea despăgubirilor civile rezultate din fapte contravenționale, la cererea părții vătămate, și numai în ipotezele în care agentul constatator al contravenției nu stabilește în procesul verbal despăgubirile civile din lipsă de tarif. Pentru cazurile în care agentul stabilește prin procesul verbal și despăgubirile pe bază de tarif, contravenientul nu are calea acțiunii arbitrale împotriva stabilirii despăgubirilor, ci aceea stabilită de Legea 32/1968 și H.C.M. menționat la organele competente administrative sau judecătorești, după distincția făcută de lege.

Iulian LASCU

Autoritatea lucrului judecat și litispendența

Autoritatea lucrului judecat este consacrată prin art. 1201 din Codul civil român în sensul că „este lucru judecat atunci cînd a doua cerere în judecată are același obiect, este întemeiată pe aceeași cauză și între aceleași părți, făcută de ele și contra lor în aceeași calitate".

Este unanim admis astăzi că și hotărîrile arbitrale — prin care se pune capăt stărilor litigioase dintre unitățile socialiste — se bucură de autoritatea lucrului judecat. Ca atare, nu este lipsită de interes examinarea unora dintre aspectele pe care le implică această instituție juridică și excepția de litispendență în raporturile dintre unitățile menționate.

Conform art. 1200 pct. 4 și art. 1202 din același cod, autoritatea lucrului judecat constituie o prezumție legală care dispensează de orice dovadă unitatea în favoarea căreia este făcută. Prin efectele sale, starea litigioasă dintre părți este definitiv curmată, nemaiputîndu-se repune în discuție drepturile recunoscute sau stabilite prin hotărîri arbitrale.

Aceste hotărîri fiind definitive chiar din momentul pronunțării lor, nu se pune problema ca efectele depline ale autorității lucrului judecat să se producă abia dintr-un moment ulterior aceluia cînd litigiul a fost rezolvat pe cale de hotărîre. Deci, utilizarea căilor de atac extraordinare nu lipsește hotărîrile arbitrale de efectele proprii autorității lucrului judecat. Aceste efecte încetează doar în cazul desființării hotărîrii în cadrul exercitării dreptului de control sau ca urmare admiterii cererii de reexaminare.

Rezultă din cele expuse că autoritatea lucrului judecat nu se confundă cu forța executorie a hotărîrii arbitrale. Acest din urmă aspect poate fi privit doar ca o latură a autorității lucrului judecat care face ca între aceleași părți să nu poată fi angajat un nou litigiu pentru același obiect și aceeași cauză.

Reiese de aici caracterul relativ al efectelor pe care le produce, în această privință, autoritatea lucrului judecat, în sensul că ea se aplică numai unităților socialiste care figurează ca părți în hotărîrea arbitrală care a pus capăt litigiului. Cu toate acestea, hotărîrea produce anumite efecte și față de terți, dar efecte diferite de cele proprii autorității lucrului judecat.

Astfel, de pildă, în litigiul dintre o întreprindere constructoare de mașini, ca reclamantă și un combinat furnizor de oțeluri, ca pîrît, s-a pus problema motivelor pentru care pîrîtul nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale de livrare. Prin hotărîrea pronunțată, acțiunea de penalități a reclamantei a fost respinsă, reținîndu-se că nelivrarea oțelurilor s-a datorat neomologării lor, situație apreciată constant de practica arbitrală ca fiind un impediment legal în calea îndeplinirii obligației contractuale de livrare.

Acționată la rîndul ei de către un beneficiar pentru nelivrarea mașinilor contractate, întreprinderea constructoare de mașini, reclamantă în primul litigiu, s-a prevalat de neomologarea oțelurilor necesare pentru realizarea mașinii contractate și a cerut pe acest motiv ca, la rîndul său, să fie exonerat de răspundere.

Evident, nu există identitate de obiect, părți și cauză între cele două litigii. O logică elementară impune însă luarea în considerare a celor stabilite prin prima hotărîre, bine înțeles numai în măsura în care problema neomologării oțelurilor prezintă relevanță în ceea ce privește cauzele neexecutării obligațiilor rezultînd din cel de-al doilea raport contractual.

Ca urmare, invocată în cel de-al doilea litigiu, hotărîrea la care ne referim are valoarea unei probe care exprimă o prezumție simplă cu privire la inexistența omologării ca impediment în calea executării obligațiilor contractuale de livrare din primul litigiu.

În măsura în care proba nu este constatată și nici arbitrajul nu dispune, din oficiu, administrarea unor dovezi suplimentare, se va putea reține, în baza hotărîrii menționate, împrejurarea că oțelurile nu au fost omologate, urmînd a se stabili eventualele consecințe care au rezultat din acest fapt asupra posibilităților întreprinderii constructoare de mașini de a-și îndeplini obligațiile sale contractuale.

Mai există însă posibilitatea ca din probele administrate în cel de-al doilea litigiu, la cererea părților sau din oficiu, să rezulte că oțelurile respective erau omologate.

Într-o astfel de situație, cu urmare caracterului relativ, propriu autorității lucrului judecat, cele reținute prin prima hotărîre nu se vor impune în mod obligatoriu organului arbitral investit cu soluționarea celui de-al doilea litigiu. În cadrul acestuia, prezumția simplă care rezultă din hotărîrea dată în primul litigiu și care, așa cum s-a văzut, constituie o probă în litigiul secund, poate fi înlăturată pe baza probelor administrate.

Mai larg, s-ar putea susține cu temei că toate hotărîrile arbitrale produc față de terți o prezumție relativă de adevăr cu privire la faptele juridice pe care le atestă și, ca atare, ele trebuie luate în considerate sub rezerva posibilității de a se înlătura prezumția prin probe legal administrate.

Pe plan strict procedural, instituției autorității lucrului judecat îi corespunde **excepția de lucru judecat** care, potrivit art. 166 din Codul de procedură civilă, se poate ridica de părți sau din oficiu în orize fază a litigiului. Această excepție asigură posibilitatea de a se împiedica reanalizarea în cadrul unui nou litigiu arbitral a unor pretenții în privința cărora există o hotărîre care produce efecte de lucru judecat.

În alte cuvinte, prin reglementarea excepției s-a creat mijlocul procedural menit să asigure respectarea efectelor autorității lucrului judecat. Nefiind de conceput ca pentru aceeași pricină să se angajeze un nou litigiu între aceleași părți și în aceeași calitate, pe cale de excepție se obține respingerea celei de-a doua acțiuni introdusă pentru același obiect și aceeași cauză ca și prima. În consecință, dacă se constată tripla identitate de persoane, obiect și cauză — prevăzută de art. 1201 din Codul civil — între litigiul cu care a fost sesizat organul arbitral și un litigiu anterior soluționat printr-o hotărîre definitivă, operează autoritatea de lucru judecat a hotărîrii anterioare care împiedică repunerea în discuție a drepturilor recunoscute unei părți prin acea hotărîre, astfel ca, indiferent de modul cum a fost formulată acțiunea, aceasta trebuie să fie respinsă.

Ca urmare, ivirea unor elemente noi, de natură să determine concluzia că, prin prima hotărîre, existența sau inexistența unor drepturi a fost stabilită în neconcordanță cu realitatea obiectivă nu justifică introducerea unei noi acțiuni.

Concordanța dintre soluția arbitrajului și realitatea faptică se obține prin utilizarea acelei căi extraordinare de atac care este reexaminarea litigiului. Reglementată prin dispozițiile art. 571-5 din Regulile procedurii arbitrale, reexaminarea constituie o cale de retractare a hotărîrilor pronunțate fără îndeplinirea procedurii de citare sau atunci cînd se prezintă acte noi de natură să ducă la schimbarea soluției. Aceasta deci, iar nu introducerea unei acțiuni noi constituie modalitatea legală de înlăturare a greșelilor pe care le cuprind, sub aspectul analizat, unele hotărîri arbitrale.

Menționăm că efectele autorității lucrului judecat se produc uneori doar în legătură cu o parte din pretențiile care formează obiectul celei de a doua acțiuni. Este situația reținută prin Decizia primului arbitru de stat nr. 3036/1983 astfel : Arbitrajul a acordat reclamantei, prin hotărîrea asupra căreia s-a exercitat controlul jurisdicțional, penalități de întîrziere în livrarea cantității de 374 tone oțel scadentă la 30 septembrie 1982, penalități care au fost calculate pe un interval de 90 zile, de la 1 septembrie 1982 la 31 decembrie 1982. Printr-o hotărîre anterioară, reclamanta obținuse de la aceeași pîrîtă, în temeiul aceluiași contract, penalități pe perioada 1 octombrie 1982—5 noiembrie 1982, aferente cantității de 713 tone oțel care era nelivrată la 30 septembrie 1982. „Se constată deci, că susținerea petiționarei despre existența autorității de lucru judecat, dovedită cu actele noi depuse în rearbitrare, este întemeiată și că pentru perioada 1 octombrie 1982—5 noiembrie 1982 penalitățile s-au acordat de două ori, însă pentru restanțe diferite". Ca urmare, s-a dispus rearbitrarea litigiului.

Se observă, de asemenea, că excepția de lucru judecat poate fi invocată în orice fază a procesului arbitral, întrucît nu este admisibil ca pentru una și aceeași pretenție să fie pronunțate mai multe hotărîri. În considerarea acestui fapt, decizia citată a reținut excepția de lucru judecat, deși ea a fost invocată, pentru prima dată, abia în cadrul cererii de rearbitrare.

Litispendența constituie o excepție procedurală instituită în scopul de a se preîntîmpina pronunțarea unor hotărîri cu nesocotirea efectelor autorității lucrului judecat.

Sediul materiei este art. 163 din Codul de procedură civilă potrivit cu care „nimeni nu poate fi chemat în judecată pentru aceeași cauză, același obiect și de aceeași parte înaintea mai multor instanțe.

Această excepție se va putea ridica de părți sau de judecător în orice stare a pricinii în fața instanțelor de fond.

Dacă excepția este primită, dosarul se va trimite instanței care a fost mai întîi învestită, iar în cazul cînd pricinile se află în judecata unor instanțe de grad deosebit, la instanța cu grad mai înalt".

Din textul legal reprodus reiese că elementele prin care se caracterizează litispendența sînt identice cu elementele autorității lucrului judecat. Ceea ce deosebește cele două excepții constă, după părerea noastră, în faptul că litispendența reprezintă doar faza potențială a unei situații viitoare în care se va putea invoca excepția autorității de lucru judecat. Odată depășită faza de soluționare a litigiilor în legătură cu care se invocă excepția de litispendență — adică, din momentul în care unul dintre litigii a fost rezolvat — nu se mai poate invoca această excepție, ci aceea a autorității de lucru judecat.

De altfel, litispendența se referă exclusiv la situația cînd mai multe organe arbitrale, deopotrivă competente, au fost investite cu soluționarea aceleiași cauze. În ipoteza în care numai unul dintre organele arbitrale sesizate este competent să rezolve cauza, sîntem în fața unei sesizări necompetente a celorlalte organe arbitrale iar consecințele acestei situații se rezolvă pe calea excepției de necompetență și nu aceea a litispendenței.

Excepția de litispendență trebuie invocată în fața celui din urmă organ arbitral învestit cu soluționarea litigiului. Dacă excepția este admisă, litigiile sînt reunite în fața primului organ arbitral sesizat care va pronunța o hotărîre unică.

Ca urmare exercitării dreptului de trimitere, prevăzut de art. 14 din Legea nr. 5/1954, este posibil ca excepția de litispendență să se invoce în legătură cu un litigiu pendinte la Arbitrajul de Stat Central și cu unul aflat pe rolul unui arbitraj de stat local. În acest caz, excepția se invocă în fața arbitrajului de stat local care, urmare admiterii excepției, va transmite litigiul spre soluționare la Arbitrajul de Stat Central.

Rezultă, deci, că admiterea excepției de litispendență are, în toate cazurile, efect declinator

I. ICZKOVITS

Repartizarea pe locatari a cheltuielilor comune

Prin Hotărîrea nr. 30/1983 a Biroului executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare au fost aprobate „Normele cu privire la repartizarea pe deținătorii suprafețelor locative cu destinație de locuință ori cu altă destinație decît aceea de locuință, persoane fizice sau juridice, a cheltuielilor comune în clădirile cu mai multe apartamente", publicate în B.of. nr. 7/1984 ; prin aceieași Hotărîre (art. 4) Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P. au fost abrogate.

Începînd cu acest număr, vom prezenta principalele prevederi ale Normelor menționate, urmînd ca, în totalitatea lor, să fie publicate în Suplimentul tematic intitulat **„Probleme economico-juridice ale consiliilor populare".**

CUM SE REPARTIZEAZĂ CHELTUIELILE COMUNE ÎN CLĂDIRI MIXTE ?

Prin Normele aprobate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 30/1983 s-a menținut principiul potrivit căruia în cazurile în care clădirile în care sînt apartamente atît cu destinație de locuințe, cît și suprafețe locative cu altă destinație, fără să existe aparate separate de înregistrat consumurile comune, repartizarea cheltuielilor se face :

— prin defalcarea cheltuielilor aferente spațiilor cu alte destinații, pe bază de baremuri de consum sau a suprafeței locative deținute ;

— aceste cheltuieli se scad din totalul lor, după care partea ce rămîne se împarte pe locatarii ce dețin spații locative cu destinație de locuințe, potrivit criteriilor stabilite prin norme.

ADUNAREA GENERALĂ SAU COMITETUL ASOCIAȚIEI LOCATARILOR POT SCHIMBA UNELE CRITERII DE REPARTIZAREA CHELTUIELILOR COMUNE ?

Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P. sînt obligatorii pentru toate asociațiile de locatari, ele neputînd fi aplicate parțial, trunchiat sau prin modificarea regulilor stabilite. Astfel, de exemplu, comitetul asociației de locatari nu poate hotărî ca fiecare locatar să suporte costul becurilor din fața apartamentului, atîta vreme cît scările constituie părți de folosință comună. Ca urmare, asemenea cheltuieli se repartizează potrivit prevederilor din Norme.

CUM SE REPARTIZEAZĂ CHELTUIELILE PRIVIND CONSUMUL DE APĂ ȘI CANALIZARE ?

Potrivit pct. 2, lit. a) din Norme, „cheltuielile aferente consumului de apă în clădirile de locuit, în cazul cînd există un singur aparat de înregistrare pentru un grup de clădiri, pe o clădire (bloc) sau pe o scară, se repartizează proporțional cu numărul persoanelor. Persoanele care au domiciliul stabil în clădire vor suporta aceste cheltuieli, indiferent de numărul zilelor din cursul unei luni în care au fost prezentate la domiciliu". Criteriile arătate mai sus se aplică și în cazul cheltuielilor pentru canalizare. În continuare, același text prevede (alin. 3) : „La criteriul de repartizare prevăzut la alin. 1 se aplică și în cazul cheltuielilor pentru canalizare. (alin. 3) : „La defalcarea cheltuielilor prevăzute la alineatele precedente se va ține seama ca numărul persoanelor care locuiesc în apartamentele care nu sînt dotate cu băi sau dușuri să se considere 1/2 din numărul persoanelor care locuiesc în apartament. În cazul cînd baia sau dușul sînt aferente mai multor apartamente, se iau în considerare toate persoanele care locuiesc în fiecare apartament (alin. 4).

PENTRU PERSOANELE CARE LIPSESC TEMPORAR SE PLĂTESC COTE PENTRU CHELTUIELILE COMUNE ?

Răspunsul la această întrebare este dat la pct. 13, lit. c) din Norme, unde se prevede : „Persoanele care lipsesc temporar din imobil una sau mai multe luni calendaristice și care, pe timpul absenței, își păstrează, potrivit legii, dreptul de folosință asupra suprafeței locative pe care o dețin, pot fi scutite, în lunile respective, numai de plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, ridicării gunoaielor menajere, cu excepția procurării recipienților de colectare a gunoaielor, vidanjării, consumului de energie electrică pentru iluminatul părților comune, pentru funcționarea instalației de preparare a apei calde, pentru funcționarea hidroforului, pentru funcționarea crematoriului, plății energiei electrice consumate de ascensor, combustibilului necesar preparării apei calde și consumului de gaze repartizat după numărul de persoane. Scutirea de plata cheltuielilor prevăzute la alineatul precedent se poate acorda numai la cererea scrisă adresată de cei în cauză, din timp, comitetului asociației locatarilor". Prin ultimul alineat al textului citat se face precizarea că perioada de o lună nu se calculează prin cumularea zilelor absente în luni diferite și nici nu se compensează între ele.

PENTRU PERSOANELE CARE SÎNT PRIMITE ÎN LOCUINȚĂ DE UN LOCATAR SE PLĂTESC COTE PENTRU CHELTUIELI COMUNE ?

Potrivit pct. 13, lit. a) din Norme „deținătorii suprafețelor de locuit care primesc alte persoane în locuința lor sînt obligați să contribuie și pentru acestea la plata cheltuielilor comune, însă numai dacă durata primirii depășește 15 zile (ziua considerîndu-se 24 de ore neîntrerupte) în cadrul aceleiași luni calendaristice. Plata acestor cheltuieli se face pentru întreaga lună". Perioadele de mai sus nu se cumulează de la o lună la alta și nici nu se compensează. În continuare, la lit. b) se prevede că „deținătorii de locuințe care, în condițiile legii, cazează turiști, direct sau prin unitățile de turism, sînt obligați să contribuie la plata cheltuielilor comune proporțional cu numărul persoanelor cazate și al zilelor de cazare".

Al. D.

În atenția cititorilor !

În lucrarea **„PROBLEME ECONOMICO-JURIDICE ALE CONSILIILOR POPULARE"** un important capitol va fi consacrat administrării imobilelor, care va cuprinde : organe de conducere și administrare ; obligațiile de plată a locatarilor pentru cheltuielile comune ; gestionarea și evidența patrimoniului ; urmărirea debitorilor, controlul gestiunilor etc.

Pentru a vă asigura primirea lucrării vă invităm să vă abonați la oficiul poștal, cunoscînd că prețul unui exemplar este de 20 lei. Lucrarea figurează în Catalogul de presă la poziția 59/d.

Tirajul lucrării fiind limitat, difuzarea se face cu precădere abonaților.

Întrebări și răspunsuri

● **OCTAVIAN CIOCAN, Cluj-Napoca; PETRU GEANĂ, Timișoara; UJCOOP, Galați; GHEORGHE COLAN, Băilești; ILEANA BILICI, Bîrlad; PETRU MOLDOVAN, Brașov.** — Potrivit pct. 27 din „Normele de decontare și control nr. 11850/1963" emise de fostul C.S.M.S. și Ministerul Finanțelor în aplicarea H.C.M. nr. 822/1959 — republicată — în localitatea de delegare se pot deconta două călătorii pe mijloacele de transport în comun, și anume, una la sosire și alta la plecare. În ceea ce privește decontarea biletelor de călătorie, ale persoanelor trimise în delegare, în interesul serviciului, în alte localități, arătăm că problema este reglementată de art. 8 din hotărîre, completat cu pct. 21 din Normele mai sus menționate care prevăd că, în cazul cînd este posibilă utilizarea mai multor mijloace de transport, se vor putea rambursa cheltuielile corespunzătoare mijlocului de transport cel mai avantajos ca timp sau bani. Aprecierea asupra soluției concrete care urmează să se aplice constituie atributul conducătorului de unitate.

● **ALIOR ALDEA, Bistrița.** — Analizînd cele sesizate — ne răspunde Consiliul popular al județului Bistrița — se desprinde faptul că într-adevăr în municipiul Bistrița nu există un magazin „Consignația". În consecință se va face o analiză a posibilităților disponibilizării unor spații, în scopul înființării unui asemenea magazin.

● **INSPECTORATUL ȘCOLAR, Zalău.** — În baza prevederilor Legii nr. 1/1977 privind impozitul pe fondul total de retribuire al unităților socialiste de stat, persoanele fără copii, căsătorite sau necăsătorite, în vîrstă de peste 25 de ani, care muncesc în unitățile economice de stat și instituțiile de stat, au obligația de a plăti o contribuție fixă, lunară, diferențiată în funcție de retribuția tarifară de încadrare, indiferent de nivelul retribuției efectiv realizate. Contribuția este, așa cum rezultă și din denumirea ei, fixă, lunară, indiferent că venitul efectiv realizat este mai mare sau mai mic decît retribuția tarifară de încadrare.

● **ISTVAN SZAKAL, Satu Mare** — 1) Valoarea ce se trece în contractul economic pentru livrare de produse, în sectorul socialist, are un caracter pur informativ, întrucît facturarea produselor se face la prețul legal la data livrării, care poate fi diferit de cel stabilit la momentul încheierii contractului. 2) În principiu, diferențele de preț stabilite prin acte normative cu caracter republican nu constituie rezultatul unui efort suplimentar al unității producătoare, ci doar alinierea la una din cele două condiții de livrare astfel, cum sînt prevăzute în Decretul nr. 56/1982. 3) Față de prevederile de plan nu se poate vorbi de diferențe încasate în plus, întrucît acestea se varsă automat la bugetul de stat ca venituri întîmplătoare, ci numai de depășiri sau nerealizări ale producției fizice și producției marfă, care influențează corespunzător și fondul de participare la beneficii, în raport de rezultatele financiare ale unității.

● **ANDREI FLOREA, S.M.A. Cosîmbești — Ialomița.** — Penalitățile prevăzute în art. 47 din Legea nr. 71/1969 se datorează numai în cazul în care între unități au existat sau există raporturi contractuale. Vă relevăm pe de o parte că potrivit art. 24 alin. final din Legea nr. 71/1969, comanda confirmată în scris, în termenul prevăzut de lege sau executarea acesteia de îndată, echivalează cu contract încheiat, iar pe de altă parte că penalitatea se datorează numai dacă se poate reține culpa părții contractante, în baza art. 44 alin. 1 din același act normativ.

● **ȘTEFAN SZILAGI, Oradea** — Statutul asociației locatarilor aprobat prin Decretul nr. 387/1977 reglementează, în principal, raporturile dintre asociație — ca persoană juridică — și membrii acesteia, cuprinzînd și unele prevederi referitoare la organizarea și funcționarea asociației. Raporturile dintre două sau mai multe asociații de locatari nu sînt reglementate de acest act normativ. Ele fiind persoane juridice, adică subiecte de drepturi și obligații, raporturile dintre asociații sînt supuse prevederilor Codului civil, iar în ce privește reorganizarea lor prin desprinderi și contopiri dispozițiilor Decretului nr. 31/1954 privitor la persoanele juridice. Prin consecință neînțelegerile dintre asociații se pot rezolva numai de către instanțele judecătorești.

● **GAVRILĂ RAȚIU, Călărași** — S-a mai aprobat program redus de lucru numai prin decrete ale Consiliului de Stat pentru unele locuri noi de muncă, cu condiții foarte grele.

● **MARIA BABOȘ, București** — Potrivit prevederilor ultimului alineat al art. 25 din Decretul nr. 240/1982, acordarea sumelor reprezentînd compensarea majorărilor de prețuri și tarife la energia termică, gaze naturale și alți combustibili se face în condițiile prevăzute de anexa nr. 3 la Decretul nr. 153/1980 care, la pct. 4, precizează că, compensațiile se acordă integral în cuantumul prevăzut de lege și persoanelor încadrate cu program redus de lucru. În legătură cu compensațiile care se acordă potrivit Decretului nr. 46/1982, este necesar să vă adresați Ministerului Muncii, în competența căruia se află problema respectivă.

● **FLORIAN BÎRSAN, Făgăraș** — Persoanele care beneficiază de săptămîna redusă de lucru efectuează 46 de ore în săptămîna respectivă. În medie 195,5 ore pe lună, iar retribuția tarifară orară și zilnică este mai mare. Cei care se găsesc în concediu medical pentru luna respectivă nu beneficiază de o zi liberă. În conformitate cu dispozițiile art. 64 din Legea nr. 3/1977 contribuția pentru pensia suplimentară se calculează și se reține la retribuția tarifară lunară, nu la cuantumul indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă. În lipsa unui act normativ, ziua de 21 august 1983 a fost considerată zi nelucrătoare. Nu s-a inclus în durata concediului de odihnă, iar cele stabilite înainte de apariția comunicatului rămîn bine stabilite. De asemenea, ziua de 21 august nu s-a plătit în cazul celor care se găseau în concediu medical.

● **ELEONORA STOIAN, Isvarna, Mehedinți** — Din cele relatate de dv. rezultă că nu ați fost încadrată cu contract de muncă pe durata determinată. Ați avut un contract civil pentru achiziționarea fructelor de pădure, fiind plătită la terminarea sezonului. În această situație nu vă încadrați în prevederile art. 21 din Legea nr. 3/1977 ca această perioadă să fie utilă la pensie. Precizăm că Legea nr. 3/1977 nu prevede posibilitatea acordării de ajutoare sociale.

● **GHEORGHE LĂZĂRAN, Pîrteștii de jos, Suceava.** — La cele relatate de dv. arătăm că, potrivit art. 3 din Decretul nr. 215/1977, încadrarea temporară a personalului muncitor în grupa I sau a II-a de muncă se stabilește anual, în limita numărului maxim aprobat prin planul național unic și prin ordin al Ministerului Muncii, Consiliului Sanitar Superior și C.C. al U.G.S.R. Repartizarea se face pe ministere și întreprinderi în raport de condițiile de muncă din unitățile respective. Menționăm că la pct. 6.10 din lista anexă nr. 2 aprobată prin ordinul nr. 210/1977 se prevede că activitatea prestată ca fochist de locomotivă de drum sau de manevră în stații tehnice din cadrul Departamentului Căilor Ferate se cuprinde în grupa a II-a de muncă. Precizarea dacă sînteți încadrat în grupa a II-a de muncă o poate face Oficiul de asigurări sociale și pensie din cadrul D.P.M.O.S. din Suceava.

VĂ PREZENTĂM:

PRODUSE ALE ÎNTREPRINDERII „ELECTROBANAT" DIN TIMIȘOARA

Iluminatul carosabilului pentru siguranța circulației rutiere capătă o importanță din zi în zi mai mare odată cu intensificarea traficului și accelerarea urbanizării. Întreprinderea „Electrobanat" a creat o gamă bogată de corpuri de iluminat public echipate cu lămpi cu vapori de mercur (80—400 W) și cu vapori de sodiu (175—400 W). Distribuția puternic simetrică a fluxului luminos al acestor produse asigură realizarea unui iluminat uniform de-a lungul carosabilului în condițiile amplasării distanțate a corpurilor și realizării în mod implicit a unor importante economii de energie electrică și de investiții în echipament. Posibilitățile multiple de montare (în consolă, în prelungirea stîlpului sau suspendat pe cablu) permit încadrarea optimă în configurația arhitecturală a străzilor, piețelor, fațadelor etc. Printre noile realizări în acest domeniu se remarcă corpul de iluminat pentru treceri de pietoni care contribuie la creșterea siguranței circulației în zonele de traversare a carosabilului.

CORPURI DE ILUMINAT PENTRU AUTOVEHICULE. Întreprinderea „Electrobanat" este unica producătoare de corpuri de iluminat destinate echipării autoturismelor, autocamioanelor, autobuzelor, vagoanelor, locomotivelor, navelor, avioanelor, porturilor, aeroporturilor etc. Această gamă de produse cuprinde printre altele: faruri principale, faruri proiectoare, faruri ceață, lanterne de semnalizare, lanterne iluminare număr, lămpi cabină și plafoniere, lămpi de control etc.

ELEMENTE GALVANICE ȘI BATERII. Produsele fabricii de elemente galvanice în cadrul Întreprinderii „Electrobanat" se realizează pe linii de fabricație specializate, după tehnologii specifice de mare productivitate și într-o largă gamă sortimentală, determinată de domeniile de utilizare (iluminat, aparate de radio cu tranzistoare, calculatoare electronice, telecomunicații etc.).

APARATE ELECTRICE. Grupa acestor aparate conține mecanisme pentru comanda și acționarea întrerupătoarelor de medie tensiune din cadrul sistemelor de distribuție a energiei electrice, blocuri de comandă și rezistențe de pornire pentru macarale și poduri rulante și excavatoare, electromagneți pentru distribuitoarele hidraulice ale mașinilor-unelte, redresoare pentru locomotive electrice de 5100 kW ș.a.

APARATE ELECTRONICE. Întreprinderea „Electrobanat" execută detectori de efracție și centrale de alarmare în cadrul a două tipuri de sisteme complexe pentru paza contra efracțiilor. Echipamentele de acest gen sînt destinate supravegherii perimetrelor și încăperilor asigurînd alarmarea corpurilor de pază. De asemenea, se produc diverse unități și subansamble pentru comandarea iluminatului cu reglaj clasic și cu senzori.

Orientarea actuală a întreprinderii timișorene cuprinde preocupări în domeniul realizării unor lămpi de semnalizare multifuncționale, cu un pronunțat caracter de utilizare a maselor plastice, aplicîndu-se tehnologii de vîrf ca injecția bicoloră și tricoloră. Pentru anul 1984 se prevede realizarea unor noi produse ca: acumulatoare de nichel-cadmiu, diferite corpuri noi de iluminat, corpuri de iluminat pentru autoturismul „Oltcit", faruri proiectoare de nave tip canalul de Suez etc., precum și baterii românești pentru ceasurile electronice de mînă.

ION VASILESCU

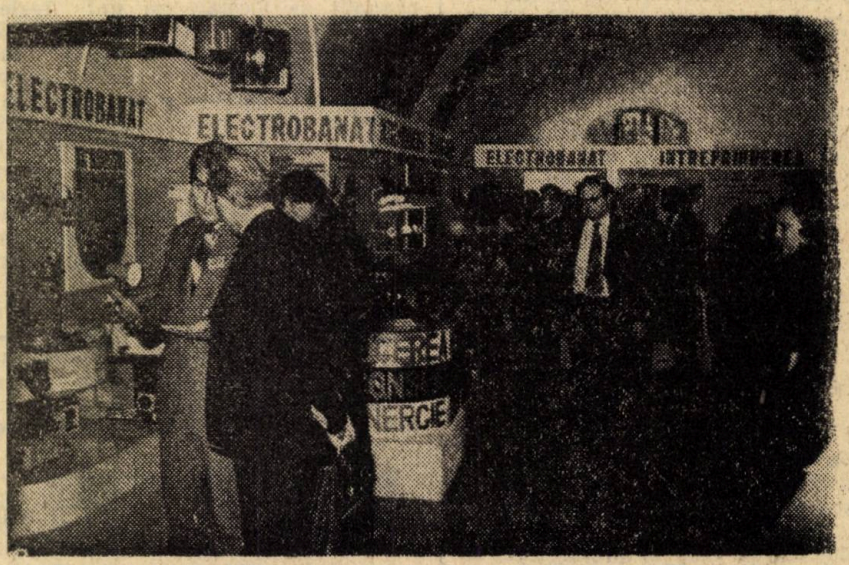

La expoziția publicitară cu produsele purtînd marca „Electrobanat"

Tiparul I.P. „Informația"

Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 6

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

CENTRALA INDUSTRIALĂ — ACȚIUNI CONCRETE PENTRU REALIZAREA PLANULUI

ORGANIZATE pe principiul tehnologic sau în profil teritorial, centralele industriale — în componența cărora se află un număr însemnat de întreprinderi, institute sau grupe de cercetare și inginerie tehnologică — și-au dovedit, în practică, capacitatea de conducere a proceselor de dezvoltare a producției și promovare a progresului tehnic, de realizare exemplară a sarcinilor de plan, de desfacere a produselor. Dispunînd de puternice unități de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, de întreprinderi dotate cu mașini, utilaje și instalații moderne, de înaltă productivitate, cu mari posibilități de adaptabilitate la progresul tehnic, centralele industriale realizează o gamă variată de produse, în condiții de calitate superioară și eficiență ridicată. Datorită nivelului de competitivitate a produselor realizate, marea majoritate a centralelor industriale au devenit furnizoare tradiționale de produse atît pentru beneficiarii interni cît și pentru numeroși parteneri externi.

Sprijinind efectiv unitățile componente, centralele industriale au acționat și acționează în direcția specializării producției, adîncirii acesteia, avînd la bază dezvoltarea producției de componente, orgnizării temeinice a procesului de cooperare între unitățile specializate și cele finalizatoare de produse. Acțiunea s-a soldat cu creșterea productivității muncii în fiecare unitate și pe ansamblul centralelor, cu reducerea sistematică a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs și, în final, cu sporirea rentabilității. Acum, mai mult ca oricînd, eforturile centralelor, ale unităților lor componente, sînt îndreptate spre realizarea exemplară a planului pe acest an și pe întreg cincinalul, mărirea performanțelor și competitivității produselor, creșterea volumului exportului, reducerea la cote minime a consumurilor materiale și energetice pe fiecare unitate de produs, ridicarea întregii activități economice la un cît mai ridicat nivel de eficiență.

Dinamismul producției — îmbinarea preocupărilor curente cu cele de perspectivă

ÎN CALITATEA sa de titular de plan, Centrala industrială de mecanică fină a urmărit să asigure dezvoltarea producției, intensificarea cercetării științifice și introducerea progresului tehnic, profilarea și specializarea producției și a întreprinderilor, dezvoltarea relațiilor de cooperare interuzinale, lărgirea exportului, utilizarea eficientă a fondurilor fixe și mijloacelor circulante, reducerea cheltuielilor de producție și creșterea rentabilității pe ansamblu și pe fiecare unitate subordonată. Eforturile centralei au fost concentrate spre realizarea a trei obiective prioritare : ● **rezolvarea problemelor cu caracter tehnic,** avînd în vedere nivelul de înaltă tehnicitate al dotării unităților, aria largă de tehnologii, care poate fi abordată și diversitatea de produse ce se pot asimila și realiza ; ● **crearea unui cadru organizatoric adecvat desfășurării activității proprii,** care să întrunească condițiile de elasticitate, mobilitate și dinamism și prin care să se răspundă în mai mare măsură cerințelor pe care le ridică producția și cercetarea în domeniul industriei de mecanică fină ; ● **promovarea unui stil de muncă în care conducerea colectivă** — autoconducerea muncitorească — să asigure participarea întregului colectiv la rezolvarea problemelor și întărirea răspunderii personale.

Acționînd în cadrul atribuțiilor stabilite, centrala și-a elaborat o strategie proprie, menită să asigure înfăptuirea rolului și răspunderii ce-i revin ca mare unitate productivă în realizarea sarcinilor curente și de perspectivă și care are în vedere : creșterea producției fizice la sortimentele specifice ; promovarea progresului tehnic și introducerea de tehnologii moderne în procesul de fabricație pentru creșterea parametrilor tehnico-funcționali și de precizie ai produselor ; asigurarea bazei tehnico-materiale necesare desfășurării proceselor de producție și reducerii importurilor ; prospectarea pieței interne și externe.

Pentru realizarea obiectivului de creștere, în proporții însemnate, a producției — volumul producției industriale a centralei va fi în 1985 cu aproape 80% mai mare decît în 1981, iar al producției fizice la sortimentul specific industriei de mecanică fină și optică cu peste 68% mai mare — preocupările au fost și sînt în continuare îndreptate spre :

Tabelul nr. 1

Gradul de îndeplinire a planului pe total C.I.M.F. (1980 = 100)

	1981	1982	1983
Valoarea producției marfă	97,6	101,7	103,1
Indici de creștere	100	113,2	120,9

— dezvoltarea și completarea capacităților de producție prin construirea de noi obiective, extinderea capacităților existente și completarea dotării unităților în vederea acoperirii cît mai depline a necesităților de produse de mecanică fină ale economiei naționale ;

— definitivarea profilului de fabricație al fiecărei unități prin reprofilare, adîncirea specializării și tipizării produselor, lărgirea gamei de produse din domeniul de referință.

Criterii în dezvoltarea noilor capacități

ÎN CADRUL acțiunilor de dezvoltare a producției centrala a acționat, în funcție de rezultatele studiilor de prospectare a pieței, pentru **construirea unor noi capacități de producție și extinderea unor secții sau sectoare la unitățile în funcțiune.** Concomitent cu derularea în mod susținut a lucrărilor la obiectivele în execuție de la Întreprinderea de orologerie industrială Arad și Întreprinderea de scule Rădăuți, în acest an se vor deschide noi șantiere la „Balanța"-Sibiu, Fabrica de confecții metalice și prelucrări mecanice Rădăuți, Întreprinderea de scule Gura Humorului, Întreprinderea de aparate de măsură și control Vaslui, Întreprinderea de scule și echipamente hidraulice Focșani etc.

Realizarea acestui important volum de investiții a impus centralei adoptarea unui complex de măsuri adaptat cerințelor curente și de perspectivă care să asigure : ● responsabilitatea urmăririi fiecărui obiectiv în construcție de către un specialist din centrală, în vederea respectării termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități și rezolvarea, împreună cu conducerea unităților, a problemelor ce se ivesc pe parcurs ; ● stabilirea de contacte directe între serviciile tehnic și de investiții din centrală cu întreprinderile furnizoare de mașini, utilaje, instalații și echipamente, pentru asigurarea livrării în ordinea necesară la montaj sau punerii în funcțiune, înainte de termen, a unor capacități ; ● sprijinirea constructorilor, cu personal de specialitate, la montarea și punerea în funcțiune a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, prin detașări de muncitori din unitățile subordonate centralei la noile obiective. Astfel, la Întreprinderea de oțeluri speciale forjate de la Cristuru Secuiesc, o echipă de muncitori electricieni de la Întreprinderea de mecanică fină București a lucrat, alături de constructori, la montajul și punerea în funcțiune a unor cuptoare siderurgice, pregătind, în același timp, muncitorii din noua unitate.

În viziunea noastră, orice obiectiv în construcție, orice extindere de capaci-

Centrala industrială de mecanică fină, constituită în anul 1981 în cadrul Ministerului Industriei de Mașini-Unelte, Electronică și Electrotehnică, grupa inițial un număr de 14 întreprinderi, după criteriul omogenității produselor și al tehnologiilor de fabricație, al cooperării în producție și integrării fabricației unor produse finite. Centrala s-a constituit pe structura Întreprinderii de mecanică fină București, una din cele mai vechi și reprezentative unități de fabricație de instrumente, aparate de măsură și control în domeniul lungimilor și mărimilor termotehnice, scule și accesorii pentru mașini-unelte, cu o pondere, la timpul respectiv, de 27% în volumul producției industriale al centralei. Prin dezvoltări succesive centrala cuprinde astăzi 16 întreprinderi.

tate este o cauză a tuturor compartimentelor implicate, care trebuie să-și aducă contribuția la rezolvarea problemelor cu care se confruntă noile obiective, favorizează colaborarea celorlalte unități și pregătesc concomitent condițiile ca, odată cu punerea în funcțiune, să fie asigurată intrarea în ritm normal a capacităților pentru îndeplinirea sarcinilor de plan. Rezultatele implicării directe a centralei în punerea în funcțiune a obiectivelor constituie o primă etapă, urmată de măsuri care să asigure noilor unități încărcarea capacităților de producție, realizarea parametrilor tehnico-funcționali și de precizie la produsele fabricate, atingerea și depășirea nivelului productivității muncii obținut în unitățile vechi etc.

Flexibilitate în stabilirea structurilor de producție

O ALTĂ direcție importantă în strategia dezvoltării producției o constituie, așa cum s-a menționat, **definitivarea profilului de fabricație al unităților**, atribut important al centralei, care implică atît o vedere de perspectivă cît și un calcul al eficienței economice a activității fiecărei unități. Trebuie remarcat că, în momentul înființării centralei, nu toate întreprinderile componente se înscriau în profilul de fabricație al industriei de mecanică fină, iar altele dețineau capacități suplimentare de producție pentru unele produse a căror utilizare în economie a fost înlocuită cu alte soluții mult mai avantajoase.

În aceste condiții, reprofilarea unor întreprinderi și definitivarea profilului altora au căpătat dimensiunea unui plan de perspectivă care a ținut și ține seama de necesitatea introducerii în fabricație a unor sortimente noi, de condițiile economice de realizare a produsului și de eficiența scontată, asigurîndu-se realizarea unor cheltuieli de reprofilare scăzute și diminuarea la minimum a perioadei de reducere a capacității de producție. Pornind de la aceste criterii centrala a abordat, în principal, rezolvarea problemelor de reprofilare a Întreprinderii mecanice Bistrița, destinată inițial producției de utilaj textil, și a întreprinderii „Steaua Roșie"-București, producătoare de utilaj de construcții. Un nou profil de fabricație a fost stabilit pentru I. M. Bistrița — fabricația de scule și motoare pneumatice, unelte și scule de mînă, pînză pentru fierăstraie, iar pentru „Steaua Roșie" realizarea de servo-direcții și motoare hidraulice. De remarcat că noul profil a asigurat întreprinderilor respective contracte la nivelul sarcinilor de plan, corespunzătoare capacităților de producție puse în funcțiune și posibilităților de export.

Concomitent cu reprofilarea, în preocupările de perspectivă au stat și problemele de **completare și definitivare a profilului tuturor celorlalte unități.** Aceasta a presupus elaborarea de planuri de transfer de produse de la întreprinderile vechi la întreprinderile noi, ceea ce a impus : asigurarea asistenței tehnice pentru preluarea fabricației noilor produse la nivelul omologat ; organizarea colaborărilor între unitățile care predau produsul și cele care-l preiau, astfel ca în economie să nu se creeze lipsuri temporare în domeniul respectiv ; completarea nomenclatorului cu noi tipuri de produse în unitățile care au transferat produse către alte unități ; elaborarea de planuri de perspectivă pentru cercetare care să asigure cu noi produse necesitățile economiei și respectiv acoperirea capacităților de producție ale industriei de mecanică fină.

Experiența acumulată de centrala noastră în acest domeniu demonstrează că la efectuarea transferurilor de produse s-a întîmpinat o anumită rezistență, atît din partea unității care predă, deoarece cedează o fabricație bine cunoscută, pusă la punct, cît și din partea celei care preia fabricația, temîndu-se de implicațiile pe care le aduc noile asimilări de produse. Rolul centralei în această problemă s-a exercitat cu deosebită tărie, rezultatele putînd fi ilustrate cu un exemplu edificator : transferul producției de cuțite cu plăcuțe de carburi metalice sinterizate, brazate, de la I.E.H. Focșani la I.S.A.S. Pașcani a avut un dublu efect : a crescut volumul producției la I.S.A.S. Pașcani la nivelul capacităților și, cu sprijinul centralei, s-a realizat și modernizarea liniei de fabricație ; pe de altă parte, pe capacitatea disponibilă rămasă la I.E.H. Focșani s-a trecut la fabricația de cuțite cu plăcuțe amovabile, ceea ce a însemnat satisfacerea necesităților economiei cu scule de înaltă tehnicitate, precum și materializarea unor teme de cercetare ale Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mecanică fină și scule. În prezent, ambele unități dispun de posibilități de export din produsele respective, în condițiile satisfacerii necesităților interne.

Întreaga activitate a centralei, începînd de la construirea sa a fost subordonată realizării ritmice de către fiecare întreprindere a sarcinilor de plan (tabelul nr. 1), îmbunătățirii calității produselor, creșterii productivității muncii, economisirii materiilor prime, materialelor, energiei și combustibilului, înlocuirii materiilor prime deficitare, în primul rînd a celor provenite din import. În acest scop, la nivelul centralei s-a acționat îndeosebi pentru : sprijinirea unităților în contractarea producției, la nivelul capacităților puse în funcțiune ; transferul unor contracte de la întreprinderile vechi la cele noi ; producerea de repere, în paralel, în întreprinderea nouă și cea veche pînă în momentul cînd produsul asimilat este omologat la nivelul standardelor naționale și internaționale de precizie și de calitate ; asigurarea cu forță de muncă a noilor întreprinderi, prin calificarea în cadrul școlilor profesionale din sistemul centralei a muncitorilor și prin specializarea în întreprinderile vechi a muncitorilor necesari unităților noi ; detașarea unor muncitori din unitățile vechi, fie pentru sprijinirea noilor colective în asimilarea de produse, fie pentru întrajutorarea unităților la montarea, darea în exploatare și asigurarea funcționării unor noi utilaje.

Realizarea planurilor de calificare și specializare a muncitorilor de către întreprinderile cu tradiție din subordine a constituit o preocupare principală a centralei, astfel că în 1981 au fost cuprinși în asemenea acțiuni aproape 3000 de muncitori, iar în 1982—1983 peste 1 500 muncitori. Creșterea capacității de rezolvare a sarcinilor de către conducerile întreprinderilor noi din cadrul centralei este reflectată în volumul producției, care înregistrează de la an la an creșteri însemnate (tabelul nr. 2).

În lumina sarcinilor ce ne revin prin plan, centrala își va direcționa activitatea și în viitor spre creșterea și diversificarea producției de mecanică fină în unitățile sale, înscriindu-se astfel în eforturile generale de realizare a unei noi calități a muncii în toate domeniile.

Valeriu MATACHE
director general al Centralei industriale de mecanică fină

Tabelul nr. 2

Dinamica indicilor de creștere a producției industriale

	Cu bază fixă				Cu bază în lanț	
	1981	1982	1983	1984*)	1983	1984*)
		1981	1981	1981	1982	1983
I.S.A.S. Pașcani	—	100,0	362,1	595,7	362,1	164,4
F.A.M.C. Drobeta	—	100,0	111,3	158,4	111,3	384,6
I.E.H. Rm. Vîlcea	100,0	7,2 ori	15,3 ori	24,4 ori	213,7	157,9
I.A.M.C. Vaslui	100,0	139,2	134,4	197,0	96,5	146,6
I.O.S.F. Cristurul Secuiesc	100,0	147,9	9,6 ori	23,3 ori	6,5 ori	242,2
I.O.I Arad	—	—	100,0	15,1 ori	—	15,1 ori
I.M. Bistrița	100,0	183,8	253,1	267,7	137,7	105,8
I.A.M. Blaj	100,0	105,2	114,4	117,3	108,7	102,5

*) Plan

Piloni ai creșterii eficienței

REZERVE DE REDUCERE A CONSUMURILOR DE MATERII PRIME ȘI ENERGETICE

RECENT, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a examinat modul în care a fost îndeplinit în 1983 planul normelor și normativelor de consum, stabilind sarcina ca toate ministerele, centralele industriale și întreprinderile să acționeze cu hotărîre pentru a asigura încadrarea strictă în consumurile normate, pentru a nu se permite nici o depășire a nivelului stabilit pentru fiecare normă de consum.

Atenția deosebită acordată acestei probleme este consecința firească a însemnătății economico-sociale a reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, a implicațiilor multiple pe care le determină. Astfel, este evident că, în condițiile resurselor limitate de materii prime de care dispune România, care este obligată să recurgă la importuri mari pentru unele resurse primare ce nu se găsesc în țară sau de care dispune în cantități insuficiente, cu cît pe unitatea de produs finit se consumă mai puține materiale, cu atît se pot obține pe ansamblu cantități sporite de produse. Bunăoară, sarcinile de reducere a normelor de consum pe 1984 la metalele feroase utilizate în construcția de mașini permit ca din economiile obținute să se realizeze (comparativ cu anul 1983) un spor de producție de circa 7%, fără a se consuma metal în plus. Dacă ar fi să ne referim la realizările din 1983, se poate arăta că sporul de producție realizat de construcția de mașini față de anul precedent, de circa 6%, s-a obținut cu un consum mai mic de laminate feroase de peste 330 mii tone. În aceeași ordine de idei trebuie subliniată însemnătatea economisirii resurselor materiale pentru degrevarea balanței comerțului exterior de unele importuri și pentru activizarea sa. Acest dublu efect este deosebit de important, nu numai prin posibilitatea de a reduce efectiv unele importuri, dar și prin sporirea competitivității la export a produselor românești, știut fiind că pe plan mondial sînt solicitate tot mai mult produsele care, la masă egală, obțin parametri superiori, sînt suple și au greutăți proprii reduse.

Desigur că nu pe ultimul loc se situează și rolul pe care reducerea consumurilor materiale și energetice îl joacă în diminuarea cheltuielilor materiale, în sporirea pe această cale a venitului național. **În acest an, 60% din sporul producției industriale se va realiza prin valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei, iar în industrie, fiecare procent de reducere suplimentară a cheltuielilor materiale de producție va asigura un spor al venitului național de peste 11 miliarde lei.**

Consumurile — tendință de scădere

ANUL 1983 a marcat progrese simțitoare în direcția reducerii consumurilor. Măsurile stabilite în programele adoptate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 s-au materializat în reducerea cu circa 40 mld. lei a cheltuielilor materiale față de prevederile de plan. Au fost obținute economii față de normele planificate la o serie de materii prime și materiale de mare importanță cum sînt : cupru electrolitic, alamă bloc, plumb, ferotitan, feroniobiu, tablă inoxidabilă, oțel calibrat, acid sulfuric, polipropilenă, negru de fum, cauciuc natural și sintetic, bușteni de fag și stejar, fire de lînă și tip lînă, piei brute și altele. Măsurile luate pe linia economisirii combustibililor și energiei au condus la reducerea consumurilor efective de cestora. În acest sens, în construcția de mașini pot fi date numeroase exemple de produse la care s-au realizat reduceri ale greutății proprii și, în consecință, a consumului de metal : **numai în anul 1983 au fost reproiectate și modernizate în construcția de mașini peste 17% din totalul gamei de produse**, ceea ce a permis alinierea acestora la niveluri calitative și de performanțe competitive (tabelul nr. 1).

De remarcat este faptul că reproiectarea a permis și îmbunătățirea concomitentă a performanțelor produselor, respectiv a performanței pe unitatea de

Tabelul nr. 1

Reducerea greutății prin reproiectare la unele produse

Produsul	Masa proprie (kg)		
	inițială	după reproiectare	% de reducere
Mașină universală MURF 12,5	2 800	2 544	8,9
Mașină universală MURF 32	2 800	2 000	28,5
Fierăstrău circular FCA 810	4 100	3 500	15,1
Fierăstrău circular FCA 350	1 510	1 380	8,6
Presă hidraulică PHC-6	1 365	1 170	10,2
Presă hidraulică PHC-3	1 150	1 020	9,4

combustibil în industrie, exprimat în combustibil convențional, cu circa 4% față de 1982, în timp ce producția marfă industrială a sporit cu 4,6%, obținîndu-se reduceri de consum echivalente cu peste 3 mil. tcc.

Rezervele existente în acest domeniu rămîn însă importante. O atenție deosebită se cere acordată în aceste condiții **realizării programului de înnoire și modernizare a producției** prin reproiectarea și modernizarea produselor. În acest an, peste 700 de produse și tehnologii noi sau perfecționate urmează a intra numai în producția industriei construcțiilor de mașini, ceea ce va influența în dublu sens și în mod favorabil activitatea economică, respectiv atît prin aceea că ele se vor obține cu consumuri materiale mai reduse, cît și prin faptul că asimilarea și livrarea lor va permite unităților beneficiare să obțină, în procesul de utilizare, economii însemnate de resurse materiale și energetice.

Trebuie, în mod special, subliniat aspectul deosebit de important că, în ceea ce privește mașinile și utilajele, care sînt prin excelență complexe mecanice cinetice, cu cît masele aflate în mișcare sînt mai mici, cu atît consumurile de energie sau de combustibili necesare pe toată durata folosirii lor vor fi mai reduse, ceea ce este de o mare importanță pentru utilizatori. Industria noastră dispune efectiv de capacitatea de creație necesară fabricării de produse care se situează la nivel comparabil cu realizările de vîrf pe plan mondial atît din punct de vedere al performanțelor, cît și al consumurilor. Astfel, acționînd în conformitate cu sarcinile stabilite de Conferința Națională a partidului, s-a realizat reproiectarea structurală a unei largi game de mașini și utilaje, obținîndu-se reducerea evidentă a masei proprii a amasă care, în cazul, de pildă, al presei PHC-6, a crescut de la 4,5 daN/kg masă proprie la 5,1 daN/kg, iar în cazul presei PHC-3, de la 2,6 daN/kg la 3,9 daN/kg. Și în cazul tractorului SM-800 reproiectarea tehnologică și alegerea unor sorto-tipodimensiuni de materiale mai eficiente a determinat, pe ansamblu, reduceri ale consumurilor specifice de laminate de ordinul a peste 10%, din care, la unele repere, reducerile obținute sînt semnificative (tabelul nr. 2).

Sînt numai cîteva exemple și prezentarea lor are rolul de a scoate în evidență ce rezerve potențiale mari există în ceea ce privește economia de metal și de alte materiale prin reproiectarea miilor de produse care așteaptă, unele de mulți ani, spre a fi „întinerite", aduse la zi, la nivelul tehnicii actuale.

Interdependența : calitatea documentațiilor — dimensiunea consumurilor

PRIN ANALIZELE efectuate au fost identificate, în unele întreprinderi, mașini și utilaje a căror documentație nu a mai fost revăzută de 5—10 ani și chiar mai mult, deși între timp au apărut noi sortimente de materiale mai eficiente, iar unitățile respective sînt azi dotate cu mijloace tehnice mult mai perfecționate decît cu cîțiva ani în urmă. Sînt însă și situații cînd se introduc în fabricație utilaje pe bază de documentații elaborate cu mulți ani înainte, fără a fi revăzute și actualizate în funcție de progresul tehnic, ceea ce determină, între altele, și depășiri importante ale consumurilor normate. Analizele efectuate la astfel de produse, pornind de la reperele de bază, au evidențiat posibilitățile de redimensionare a unor componente importante.

Tabelul nr. 2

Reducerea greutății prin reproiectarea unor repere componente ale tractorului SM-800

Reperul	Masa proprie (kg) inițială	Masa proprie (kg) reproiectată	% reducere
Placă dreapta	23,550	13,853	41,5
Placă stînga	23,550	13,853	41,5
Întăritură dreapta	80,740	53,829	33,5
Întăritură stînga	80,740	53,829	33,5
Bară tracțiune	11,322	8,548	24,5
Lagăr	13,651	10,698	21,5

O abordare complexă, în lumina prevederilor programului privind ridicarea calității produselor și reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie se impune să fie generalizată în întreaga activitate de proiectare, întrucît atît beneficiarii interni, cît și cei externi solicită produse cu greutăți proprii reduse și performanțe ridicate. Din păcate, sînt încă situații în care în activitatea de proiectare se manifestă o inerție de neînțeles, o întîrziere față de realizările din producție, în sensul că prin tehnologiile aplicate în fabricație se obțin o serie de produse și repere cu mase specifice și consumuri mai reduse decît cele din documentația de execuție, deci a celor care stau la baza normelor de consum și a planului de aprovizionare (tabelul nr. 3).

Iată de ce, se impune cu acuitate realizarea unei mai strînse colaborări între activitatea de proiectare și cea de producție, în sensul de a se prelua în toate documentațiile experiența pozitivă acumulată de producție și a o transpune la toate produsele. Desigur că aici trebuie să funcționeze un dublu flux, în sensul că, în același timp, proiectarea trebuie să propulseze în fabricație soluțiile cele mai noi și eficiente cunoscute, să impună prin proiectele de execuție promovarea în producție a progresului tehnic generator de economii de materiale.

Aplicarea corectă a tehnologiilor avansate

PRACTICA a dovedit nu o dată că, la produsele cele mai avansate din punct de vedere tehnic și al consumurilor materiale, realizarea unei eficiențe maxime în domeniul reducerii consumurilor se obține numai prin conectarea în procesul de execuție a unor tehnologii corespunzătoare. Acestea au un rol deosebit de important în reducerea consumurilor materiale, determinînd influențe asupra consumurilor specifice de ordinul a 15—30%. Cu toate realizările obținute, coeficienții de utilizare a materialelor prezintă, în numeroase cazuri, încă mari rezerve. Astfel, în construcția de mașini, pierderile tehnologice de metal la debitări și prelucrări au reprezentat anul trecut circa 18% față de maximum 10% admis în conformitate cu prevederile de plan, ceea ce a condus la un consum suplimentar față de cel normat de circa 16 000 tone metal.

Tehnologiile de execuție a multor repere din construcția de mașini sînt pasibile de îmbunătățiri. Analizele efectuate asupra unor repere care se execută din oțeluri carbon dar și oțeluri aliate, deci care consumă materii prime din import, au evidențiat că, în unele cazuri, indicele de utilizare a metalului se situează la valori scăzute. Iată, de exemplu, la produsul cardă 4C fabricat de Întreprinderea „Unirea"-Cluj, reperul cilindru canelat se execută din oțel 15 Cro8, la care unei greutăți nete de 1,090 kg/buc. îi corespunde o masă brută de 4,3 kg/buc. Rezultă deci un indice de utilizare de numai 25%. Piesa se execută din material de ∅ 45 mm pentru a se ajunge, prin prelucrare, la diametre de 12—40 mm. În acest caz, o tehnologie de prelucrare inițială prin forjare semi-liberă în matriță deschisă ar schimba mult indicele de utilizare, care se poate ridica la cel puțin 0,6.

Și în alte cazuri, aplicarea unor tehnologii adecvate prin utilizarea unor mijloace realizate pe calea autodotării poate conduce la efecte economice majore. De exemplu, pentru executarea unor role de transportor din oțel aliat necesare procesului de turnare continuă a fost elaborat, la Întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău, un dispozitiv de găurire adîncă, înlocuitor al unui utilaj din import, și prin care se obține, din materialul inițial de ∅ 400 mm, cu lungime de 2052 mm, rola propriu-zisă și un miez de ∅ 100 mm și lungime de 2 000 mm utilizat la alte repere. Acest dispozitiv asigură economii anuale de peste 10 tone oțel 21CrMOV511, cu elemente de aliere din import.

Tabelul nr. 3

Greutatea unor produse realizate de Întreprinderea de mașini-unelte Suceava

Produsul	UM	Greutatea din documentație	Greutatea efectivă	% reducere
Mașină de găurit manuală MGM ∅23	kg	45	33	23
Freză FCA 810	kg	4 360	3 775	14
Carcasă inferioară FCA 810	kg	280	175	37
Carcasă superioară FCA 810	kg	185	155	16,5
Batiu FA 320	kg	148	130	12

Conducerea partidului nostru a subliniat în repetate rînduri că **nu este admisibil să se producă și să se vîndă produse cu consumuri mai mari pe unitatea de produs comparativ cu cele care se fabrică pe plan mondial, deoarece pe piața externă se plătește contravaloarea efectului util obținut prin folosirea bunurilor respective și nu se dă nimic pentru condițiile de fabricație.** Aceasta înseamnă că la produsele cu consumuri mai mari se livrează de fapt gratuit din patrimoniul național cantități de materii prime incorporate suplimentar în produsele respective.

Atenție sporită trebuie acordată **calității fabricației,** care influențează nemijlocit asupra consumurilor. Dacă ne referim, de exemplu, la piesele turnate, sînt situații în care diferiți furnizori livrează asemenea produse cu defecțiuni colaboratorilor. Este limpede că în asemenea situații apare un consum suplimentar important de materii prime, cocs de turnătorie din import cărămizi refractare precum și de energie electrică, scule, ore-mașină și manoperă irosit atît la producerea, cît și la turnarea pieselor, care scumpește nejustificat produsele. În aceste condiții, se impune ca, în activitatea sectoarelor de producție respective, să se asigure toate măsurile, începînd cu pregătirea formelor de turnare pînă la elaborarea conform tehnologiei prescrise a șarjelor, controlul fiecărei piese finite, spre a elimina cu desăvîrșire risipa.

Tot în sectoarele calde, un obiectiv major îl constituie reducerea adaosurilor de prelucrare la piesele turnate, care sînt, de asemenea, mari. În unele situații se încalcă disciplina tehnologică, nu se respectă desenele de execuție, supraîncărcîndu-se unele repere. La astfel de abateri contribuie și sistemul actual de decontare a pieselor turnate în lei/kg, care nu este de natură să stimuleze reducerea la minimum a consumurilor. Ar fi de luat în considerare **instituirea unui sistem de contractare unitară a acestor piese, prin precizarea în contracte a masei brute maxime a fiecărei piese și a clauzei de plată numai a contravalorii acestei greutăți, sistem similar cu cel introdus la laminate și care ar putea conduce la importante economii de metal, la disponibilizarea de capacități de turnare și de prelucrare, la reducerea cu 20—25% a consumului de manoperă la prelucrarea acestor piese.**

ESTE CERT deci că există încă mari rezerve ce pot fi valorificate prin acțiuni de reproiectare, de modernizare a unor procese de fabricație, prin gospodărirea mai bună a resurselor, respectarea strictă a disciplinei tehnologice. Revine întreprinderilor, centralelor industriale, ministerelor, organelor de specialitate din Ministerul Aprovizionării de a stabili și aplica în cel mai scurt termen toate măsurile pentru încadrarea cu stricteță în normele de consum stabilite, pentru îndeplinirea prevederilor programelor de reducere a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, pentru identificarea de noi posibilități în vederea reducerii suplimentare a acestor consumuri.

Mircea PÎRJOL
director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

Creșterea gradului de valorificare a produselor siderurgice

ÎN TOTALUL producției valorice a industriei românești, cu toată evoluția rapidă a metalurgiei feroase, ponderea acesteia s-a menținut relativ constantă (7,3—7,4% din total), ceea ce atestă, indirect, rolul important al acestei ramuri în susținerea ritmului de creștere al producției industriale. În prezent, această ramură ocupă o poziție însemnată ca principal furnizor de metal (oțel și produse laminate) pentru celelalte ramuri industriale, consumînd mari cantități de resurse minerale și energetice.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R. din 1982, industriei metalurgice îi revin sarcini importante în asigurarea economiei naționale cu metalul necesar, concomitent cu realizarea unei valorificări superioare a materiei prime. De aceea, sublinia secretarul general al partidului, **„...pînă în anul 1985 trebuie să asigurăm economia națională cu toate sortimentele de metal necesare, din producția proprie sau din realizarea unor cooperări cu țările socialiste sau cu alte state, pe baza însă a unor schimburi echivalente, atît cantitativ cît și valoric".**

■

ROMÂNIA nu dispune de rezerve de minereuri feroase în cantitățile necesare; de aceea, pentru acoperirea consumului mare de resurse minerale, metalurgia feroasă a apelat și apelează în continuare la import. Numai în 1982, de exemplu, s-au importat cantități ce reprezintă 93% din consumul total de minereu de fier, 53% din cel de cocs metalurgic precum și cea mai mare parte din feroaliajele necesare. De asemenea, metalurgia feroasă consumă importante resurse energetice, aproximativ 17,5% din totalul consumului energetic al industriei. În condițiile în care economia națională trebuie să se dezvolte cît mai puțin dependentă de piața mondială a resurselor, dezvoltarea viitoare a metalurgiei românești, ca unul din principalii consumatori de resurse minerale și energetice, trebuie să fie făcută în funcție de întregul complex de factori de producție care să-i asigure o eficiență sporită.

Metalurgia feroasă este înzestrată cu capacități de producție la un nivel tehnic ridicat, ceea ce determină un grad avansat de asigurare a economiei naționale cu oțelul și produsele din oțel necesare. În 1982 metalurgia feroasă a asigurat peste 93% din totalul consumului de laminate finite pline, importînd numai acele sortimente cu care să satisfacă cerințele diferiților beneficiari. Totodată, metalurgia feroasă, pentru a-și acoperi o parte din cheltuielile valutare implicate de achiziționarea din import a principalelor resurse minerale, a exportat aproximativ 30% din producția de laminate.

În condițiile unei dotări a metalurgiei feroase cu capacitățile de producție necesare, la un nivel comparabil cu cel al țărilor industrializate, în ultimii 12 ani s-a înregistrat, în cadrul unei dinamici puternic crescătoare a fondurilor fixe (de 3,8 ori mai mare în 1982 față de 1970), o înzestrare tehnică și electroenergetică a muncii superioară, ceea ce atestă gradul avansat de introducere a dotărilor tehnologice din cadrul acestei ramuri. Utilizarea mai deplină a acestei zestre tehnice, cît și dotarea în continuare cu alte instalații ajutătoare în ridicarea calitativă și diversificarea producției de oțel vor face cu putință ca în acest an, cît și în viitor industria siderurgică să satisfacă în cît mai mare măsură nevoile economiei, paralel cu sporirea cantităților de metal destinate exportului. Atenție deosebită trebuie acordată, de asemenea, modernizării actualelor tehnologii de elaborare a oțelului, precum și dotării cu instrumentar de control care să contribuie la ridicarea nivelului calitativ al sortimentelor (de exemplu, introducerea în proporție tot mai mare a procedeului de vidare a oțelului conduce la o economie de energie electrică în medie de 50 kWh/tona de oțel; pe de altă parte, prin creșterea ponderii turnării continue se poate obține un coeficient mediu de scoatere a metalului îmbunătățit cu 10—15 kg de oțel pe tona de laminate finite).

■

GRADUL înalt de mecanizare și automatizare a proceselor de producție din metalurgia feroasă determină ocuparea unei părți reduse din forța de muncă care lucrează în industrie (aproximativ 4%). Problema asigurării metalurgiei feroase cu personalul muncitor nu este, din acest punct de vedere, de ordin cantitativ, ci mai ales calitativ. Astfel, cu toate că în metalurgia feroasă nivelul productivității muncii este mai ridicat față de cel înregistrat în celelalte ramuri industriale și are o tendință evolutiv crescătoare (cu 8% mai mare în 1982 față de 1975), sînt încă multe posibilități de îmbunătățire a acestui indicator.

Comparativ cu alte țări care dispun de o dotare similară cu cea a României, nivelul productivității muncii este mai scăzut. În același timp, consumul de muncă vie realizat pe unitatea fizică de produs în metalurgia românească este mai mare decît în alte țări, cu toate eforturile făcute în direcția reducerii acestui consum. Iată de ce se impune, în acest sens, acordarea unei atenții deosebite în direcția ridicării calificării întregului personal muncitor, a organizării muncii și producției și a utilizării mai bune a capacităților de producție.

Analiza factorială a producției metalurgiei feroase conduce în mod nemijlocit și la o altă constatare: **există însemnate posibilități pentru creșterea gradului de valorificare a produselor românești.** Ele constau mai ales în **creșterea ponderii produselor cu un grad ridicat de prelucrare și care încorporează o cantitate mai mică de resurse minerale, energetice și umane.** Astfel, țevile de extracție, prăjinile și burlanele de foraj, cablurile din oțel, cordul metalic etc. sînt produse rentabile la export din punct de vedere al consumurilor, gama sortimentelor acestora putînd fi diversificată continuu.

Pentru creșterea eficienței produselor metalurgice destinate exportului se impune: ● **ridicarea nivelului calitativ al sortimentației producției**, în sensul creșterii ponderii produselor cu grad superior de prelucrare; ● **reducerea consumurilor de resurse materiale și energetice încorporate în aceste produse**, în special prin creșterea ponderii acelui procedeu de obținere a oțelurilor care se prezintă cel mai economic.

Repartizarea actuală pe procedee de elaborare a oțelurilor (50,1% oțel de convertizor, 36,5% oțel Martin și 13,8% oțel electric în unități aparținînd Ministerului Industriei Metalurgice) ar putea fi mult îmbunătățită. Din acest punct de vedere, considerăm că este de preferat **creșterea ponderii oțelului electric** în totalul producției de oțel, care prezintă consumuri reduse de resurse minerale și prin care se asigură reciclarea fierului vechi, cu toate că necesită un consum sporit de energie electrică. Inconvenientul principal care împiedică introducerea în producție a acestui procedeu, în proporție mai mare, îl constituie necesitatea asigurării sortării fierului vechi în vederea înlăturării acelor elemente de aliere care influențează negativ calitatea oțelului produs. În acest sens, considerăm că investițiile care sînt necesare pentru unitățile de sortare și preparare a fierului vechi devin eficiente dacă luăm în considerare reducerea importurilor de minereu de fier și cocs metalurgic ce rezultă din extinderea procedeului electric.

Documentele programatice adoptate de Conferința Națională a partidului au trasat direcțiile principale de dezvoltare a metalurgiei. În acest mod, la sfîrșitul actualului cincinal, industria metalurgică, prin accentuarea laturilor calitative ale producției de metal, prin intensificarea procesului de modernizare și diversificare sortimentală a produselor, în funcție de necesitățile celorlalte ramuri ale economiei naționale, își va aduce o contribuție substanțială la ridicarea eficienței întregii activități economice.

Viorica RĂDUCANU
Institutul de economie industrială

Zootehnia — în corelație cu dezvoltarea bazei furajere

CONFORM Directivelor celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., pînă în anul 1985 sectorul zootehnic trebuie să ajungă la o pondere de cel puțin 45% din totalul producției agricole. Aceasta presupune alături de sporirea producției medii pe animal și o creștere corespunzătoare (ca număr și structură) a efectivelor de animale, ceea ce implică ridicarea la un nivel calitativ superior a activității zootehnice, valorificarea la maximum a potențialului furajer de care dispune fiecare unitate agricolă sau administrativ-teritorială.

Așa cum menționa tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Plenara Comitetului Central al partidului din 14—15 noiembrie 1983, în domeniul creșterii animalelor, în anul care s-a încheiat s-au obținut rezultate bune în ceea ce privește creșterea efectivelor și producțiilor. Se menționează faptul că trebuie luate toate măsurile astfel încît să fie realizat programul privind creșterea bovinelor și ovinelor — două specii de animale care valorifică eficient furajele grosiere și fibroase. Atingerea parametrilor tehnico-economici pentru sectorul zootehnic este posibilă numai printr-o valorificare eficientă a tuturor resurselor furajere.

Pentru înlăturarea deficiențelor care s-au manifestat în trecut pe linia valorificării bazei furajere proprii fiecărui județ, apare ca necesară punerea de acord a mărimii și structurii potențialului furajer cu mărimea și structura pe specii a efectivelor de animale. În cadrul unui studiu pe această temă s-au cercetat, pentru fiecare județ și categorie de gospodării, dependența între cei doi factori, intensitatea acesteia și modul cum a evoluat în perioada 1970—1980. Ca potențial furajer s-au considerat suprafața arabilă + pășuni + fînețe pentru bovine și ovine, suprafața arabilă pentru porcine și suprafața cu cereale pentru păsări.

Pornind de la repartizarea pe județe și categorii de gospodării a mărimii suprafețelor și efectivelor de animale, au fost calculați coeficienții de asociere corespunzători, acceptînd ideea că pentru suprafețe mari trebuie să corespundă și efective de animale mai mari. În anul 1970 cele mai mari și mai omogene valori s-au obținut pentru C.A.P. și gospodăriile agricole individuale, unde a existat o legătură mai strînsă între mărimea bazei furajere și mărimea efectivelor de animale. În ceea ce privește raportul de mărime a coeficientului în cadrul fiecărei categorii de unități, cele mai mari valori s-au obținut pentru porcine la unitățile agricole de stat, pentru bovine la C.A.P. și gospodăriile agricole individuale, respectiv pentru păsări la gospodăriile personale ale membrilor C.A.P.

Analiza comparativă a mărimii coeficienților de asociere a relevat o tendință negativă în evoluția procesului de valorificare a potențialului furajer al județelor. În decursul deceniului a avut loc o scădere a coeficienților de asociere, ceea ce reflectă o dezvoltare neproporțională a efectivelor pe județe. Aceasta se explică prin faptul că nu întotdeauna a fost realizat în mod corespunzător procesul de concentrare și specializare a efectivelor de animale cu potențialul furajer. O primă consecință negativă a acestui fenomen a constituit-o faptul că a crescut foarte mult consumul de furaje achiziționate din alte județe.

Pornind de la realitățile agriculturii noastre și, totodată, în lumina prevederilor Programului de măsuri pentru sporirea producției de furaje pînă în 1985, se poate aprecia că, pe un plan general, eforturile factorilor implicați, la un nivel sau altul, în asigurarea furajelor de volum pentru bovine și ovine trebuie îndreptate, în primul rînd, în direcția dezvoltării activității de creștere a animalelor în strînsă legătură cu resursele furajere existente în fiecare localitate. În acest cadru, o atenție însemnată se impune a fi acordată sporirii numărului de bovine și ovine în zonele de deal și de munte.

După pajiștile naturale, culturile în ogor propriu — care ocupau în 1982 peste 850 mii ha, iar în anul 1985 vor ajunge la peste 950 mii ha — constituie și ele o sursă importantă de asigurare a furajelor, satisfăcînd în anumite zone, aproape în totalitate, necesarul de masă verde și fîn. Problemele de bază care se pun se referă la extinderea speciilor și soiurilor cu potențial ridicat de producție, între care amintim: lucernă, sfeclă furajeră, raigrasul aristat, borceagul de toamnă, rapița, varza furajeră etc. În contextul penuriei de energie, apare ca necesară mărirea ponderii amestecurilor de leguminoase și graminee perene, care asigură producții ridicate de masă verde.

Din studiile făcute a reieșit că în cadrul unor structuri furajere optime, deosebit de eficient s-a dovedit sistemul cu două culturi furajere anuale (tabelul nr. 1).

În zona de cîmpie și colinară raigrasul aristat se poate exploata cu bune rezultate pe tot parcursul anului realizînd în condiții de irigare producții de 21—22 t s.u./ha, la un cost de 327—346 lei/t s.u. În zona colinară, în condiții de neirigare, pot fi exploatate 3—4 coase, realizînd producții de 17—20 t s.u./ha, la un cost de 270—280 lei/t.s.u.

Tabelul nr. 1

Eficiența producerii furajelor de volum în culturi succesive

	Variante tehnologice optime		
	Orz pentru fulguit, urmat de porumb siloz	Orz recoltat ca plantă întreagă urmat de porumb siloz	Raigras aristat, exploatat 2 coase, urmat de porumb siloz.
Producția medie (t s.u. ha)	16,0	26,4	27,3
Cost de producție (lei/t s.u.)	559	348	370
Productivitatea muncii (ore-om/t s.u.)	11,2	6,6	7,1

Amestecurile de leguminoase și graminee perene, care ocupă o pondere de peste 50% în structurile furajere, sînt cele mai rentabile. Dintre amestecurile de leguminoase și graminee perene cele mai eficiente s-au dovedit amestecurile semănate la începutul toamnei (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Principalii indicatori tehnico-economici la producerea amestecurilor intensive de leguminoase și graminee perene în funcție de epoca de semănat
— zona de cîmpie în condiții de irigare —

	Semănat primăvara		Semănat toamna	
	Lucernă cu golomăț	Trifoi roșu cu golomăț	Lucernă cu golomăț	Trifoi roșu cu golomăț
Producția medie (t s.u./ha)	14,8	14,8	18,5	19
Cost de producție (lei/t s.u.)	466	426	389	377
Productivitatea muncii (ore-om/t s.u.)	7,4	7,3	6,0	6,7

Generalizarea acestei noi tehnologii asigură o reducere a consumului de îngrășăminte cu 50—60%, producții mai mari cu 25—28% și un cost de producție mai mic cu 6—12%, față de vechea tehnologie cu semănatul la începutul primăverii.

Tabelul nr. 3

Eficiența producerii orzului furajer în funcție de modul de recoltare

	Orz pentru fulguit urmat de porumb siloz	Orz recoltat ca plantă întreagă urmat de porumb siloz
Producția medie (t s.u/ha)	16,3	26,4
Cost de producție (lei/t s.u.)	559	379
Productivitatea muncii (ore-om/t s.u)	11,2	9,0

Noua tehnologie de recoltare a orzului furajer sub formă de plantă întreagă (tabelul nr. 3) în faza de lapte ceară se impune să fie generalizată tot mai mult întrucît pe lîngă realizarea unor producții ridicate asigură și o eliberare a terenului mai devreme cu circa 20 zile, lucru deosebit de important pentru culturile succesive.

În structurile furajere, o pondere tot mai mare trebuie să o ocupe pajiștile cultivate, care trebuie să fie formate din amestecuri simple de două plante (o leguminoasă și graminee sau din două specii de graminee) sau dintr-o singură graminee.

Produsele „secundare" furajere din industrie, agricultură și zootehnie constituie la rîndul lor surse de mare însemnătate pentru sporirea cantitativă și calitativă a hranei animalelor. Aplicarea metodelor moderne de preparare a furajelor grosiere reclamă amenajarea în toate fermele de taurine și ovine a unor bucătării utilate cu instalații corespunzătoare, capabile să asigure pregătirea unor furaje de bună calitate, cu costuri reduse.

dr. Petre SĂBĂDEANU

În podgorii, acum se pun bazele viitoarelor recolte

Un complex de măsuri pentru asigurarea unei producții viticole record în acest an

BENEFICIIND, ca întreaga agricultură, de importante fonduri de investiții pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale, în scopul realizării unor producții sporite în condiții de eficiență economică ridicată, **Întreprinderea agricolă de stat Dealu Mare** (județul Prahova) a ajuns în prezent la o valoare a fondurilor fixe de peste 350 milioane de lei. În anul trecut, o bună parte din investițiile realizate au fost destinate modernizării plantațiilor de vii și pomi, lucrărilor de combatere a eroziunii solului și de irigații, aplicării unor rezultate ale cercetării științifice.

O pondere însemnată în activitatea de producție a întreprinderii o deține viticultura. Vița de vie a ocupat în anul 1983 1 476 hectare, din totalul de 5 891 hectare de suprafață agricolă. Modernizările aduse plantațiilor și tehnologiilor au permis, în condiții climatice nefavorabile, o depășire a producției planificate cu peste 677 tone de struguri. Acțiunile realizate — ridicarea „scaunului" butucului, asigurarea rețelei de alimentare cu apă, completarea golurilor, definitivarea lucrărilor de organizare a teritoriului și de îmbunătățiri funciare, fertilizarea cu îngrășăminte chimice și organice în funcție de starea calitativă a solului, afînarea profundă a acestuia (subsolajul), distrugerea buruienilor — au fost concepute ca un complex unitar de măsuri ce au condus la creșterea potențialului productiv al viilor și a eficienței exploatării lor. Dacă în toate fermele viticole ale unității aceste măsuri ar fi fost la fel de riguros aplicate, rezultatele globale ar fi fost și mai bune ; la fermele Valea Gardului, Valea Seman, Via Domnească și Urlați, de exemplu, unde nu s-a realizat o încărcătură optimă de struguri pe butuc și nu s-a acordat atenția cuvenită completării golurilor cu vițe la ghiveci, iar lucrările de întreținere și cele de combatere a bolilor și dăunătorilor nu s-au încadrat la nivelul optim al parametrilor tehnici, randamentele au fost mai reduse decît cele potențiale (tabelul).

Întreaga activitate din fermele viticole ale întreprinderii s-a încheiat în anul 1983 cu un beneficiu de peste 3,8 milioane de lei, ceea ce înseamnă aproximativ 2 600 lei la hectar (de 2,08 ori mai mare decît cel planificat). Rezultate deosebite în acest sens au obținut fermele Ceptura și Urlați, la care beneficiile au depășit indicatorul de plan cu valori cuprinse între 1 400 și 3 000 lei/hectar.

O atenție deosebită s-a acordat și **pepinierelor viticole**, ținînd seama că un material viticol valoros reprezintă o premisă sigură a unor randamente superioare și a eficienței. Astfel, școala de viță cultivată pe o suprafață de 11 hectare (10 ha în cîmp și 1 ha în solariu) are o stare fitosanitară bună. Specialiștii apreciază un spor de producție, în acest domeniu, de 70 mii butuci vițe înrădăcinate de calitatea I, ceea ce depășește cu mult sarcinile planificate.

Pentru pregătirea producției anului 1984 se fac intense pregătiri prin fertilizare cu îngrășăminte organice (1 000 tone) și chimice (10 tone de superfosfat) și executarea lucrărilor de desfundare la o adîncime de 60 cm.

O parte însemnată din producția de struguri este prelucrată în propria **stație de vinificație**, nou înființată. Colectivul acesteia și-a îndeplinit toți indicatorii de plan pe anul trecut, depășind cu 30% veniturile, cu 24% la producția marfă, cu 20% la beneficiul recalculat. Fizic, au fost condiționate și livrate peste plan 15 vagoane de vin îmbuteliat și 27 mii grade de țuică și rachiuri. În prezent, paralel cu impulsionarea livrărilor de vinuri pentru export și pentru piața internă, se trece la pregătirea centrelor (în special a celui de la Sfetescu) pentru viitoarea campanie de vinificație.

Eforturi susținute se depun în vederea unei **mai eficiente valorificări a tuturor categoriilor de teren** ; în primăvară se va planta cu viță de vie în terase late o suprafață de 30 hectare și vor continua lucrările de amenajare a suprafețelor din zona Valea Nucetului (soiurile Fetească neagră și Cabernet Sauvignon). Aceste extinderi de plantații se vor face în locul unei pășuni slab productive, pe teren în pantă, care aducea un venit de numai 200—400 lei/ha ; eficiența economică a plantațiilor moderne va fi mai mare de aproximativ 15—20 de ori. Se vor planta, de asemenea, cu viță de vie o suprafață de circa 12 hectare de teren alunecat și cu pomi fructiferi (în sistem superintensiv) circa 5 hectare de teren nisipos.

Creșterea potențialului productiv al unor terenuri joase, cu fenomene de băltiri, presupune efectuarea unui sistem de lucrări de afînare prin scarificare (400 ha), amendare (150 ha) și fertilizare cu îngrășăminte organice (400 ha) pentru îmbunătățirea însușirilor fizico-chimice, în special în zona fermelor Cioceni și Albești.

Tot pe linia folosirii eficiente a pămîntului, urmează să se continue în acest an acțiunea de **completare a golurilor** în plantațiile vitipomicole, ajungînd ca la finele anului să se poată înregistra o densitate de 92—94% la viile pe rod și de 98—100% la viile tinere (în al IV-lea an). Respectarea întocmai a tehnologiilor de tăiere în uscat și în mod deosebit încărcătura corectă în funcție de soi, expoziție, fertilitatea naturală a terenului presupun o calificare și specializare profesională adecvată, precum și disciplină organizatorică. Executarea de calitate a lucrărilor de tăieri condiționează în mare parte randamentele de struguri pe butuc și durata productivă a plantațiilor viticole.

dr. Gh. N. IOSIF

(Continuare în pag. 19)

Gradul de îndeplinire a planului în sectorul viticol al Întreprinderii agricole de stat Dealu Mare, în 1983

Ferma	Suprafața ha	Producția medie (kg/ha)		% de îndeplinire a planului
		planificată	realizată	
Ceptura	245	7 700	8 340	108
Valea Gardului	155	8 000	8 540	107
Valea Seman	171	7 600	8 310	110
Valea Urloi	181	6 600	7 670	116
Via Domnească	203	6 300	6 520	103
Urlați	219	7 831	8 050	103
Valea Bobului	163	7 325	7 360	101
Mocești	139	6 470	6 580	102
Total I.A.S.	1 476	7 260	7 710	106

Notă : La articolul „Creșterea producției și a eficienței economice la cultura de soia", publicat în nr. 8 din acest an al revistei, au mai colaborat : lector Emilia Parpală și lector Victor Manole.

Coordonatele unui program de marketing pentru exportul de produse chimice

CONTINUĂM DEZBATEREA organizată de Revista economică cu privire la modul de înfăptuire concretă a sarcinilor de restructurare a producției și ofertei de export într-o serie de subramuri și domenii industriale, potrivit exigențelor actuale de pe piețele internaționale și poziției specifice față de factorii de producție pe care o au producătorii noștri.

Pornind de la obiectivele „Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990" au fost analizate strategiile de dezvoltare a exporturilor în industria de mașini-unelte, industria electronică, industria confecțiilor (R.E. nr. 44, 50/1983 și 7/1984). În acest număr prezentăm direcțiile de restructurare pe care diagnoza de marketing le indică pentru exportul de produse chimice.

POTRIVIT sarcinilor trasate de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, industria chimică va cunoaște, în continuare, o dezvoltare și o diversificare accelerată, de natură să contribuie în măsură crescîndă atît la satisfacerea necesarului de consum intern, cît și la intensificarea participării României la diviziunea internațională a muncii.

Succesele obținute pînă în prezent de chimia românească, atît pe plan intern cît și pe plan extern, au avut la bază contribuția esențială a cercetării științifice naționale, care a reușit să pună la dispoziția industriei o gamă largă de tehnologii și procedee originale de fabricație. Totodată, se poate aprecia că în continuare, în procesul extinderii și diversificării producției și exportului, cercetarea științifică românească va avea o contribuție decisivă. Angrenarea din ce în ce mai intensă a chimiei românești în circuitul schimburilor economice internaționale va trebui să țină seama de mutațiile complexe care se petrec în industria chimică mondială, de amplul proces de restructurare și relocalizare ce are loc în acest domeniu.

Prognoza tehnologică și de marketing

PE PLAN MONDIAL, industria chimică a fost, fără îndoială, una dintre ramurile industriale cele mai influențate de creșterea explozivă, în ultimul deceniu, a prețurilor țițeiului, ale energiei în general; impactul a fost dublu, întrucît pe de o parte țițeiul reprezintă principala bază de materii prime pentru obținerea produselor petrochimice, iar pe de altă parte, multe din subramurile chimiei sînt mari consumatoare de energie. Majorarea prețurilor țițeiului a antrenat, de asemenea, creșteri de preț și la alte materii prime necesare industriei chimice, determinînd, astfel, importante modificări ale costurilor de producție. Dacă pînă la mijlocul anilor '70 costurile fixe erau preponderente în structura cheltuielilor de producție pe ansamblul industriei chimice, după 1975 costurile variabile încep să dețină ponderea majoritară. După aprecierile președintelui firmei Dow Chemical Europe, raportul costuri fixe/costuri variabile în structura cheltuielilor de producție în industria chimică a evoluat astfel :

	1960—1970	1970—1975	1975—1980
Costuri fixe	75%	60%	40%
Costuri variabile	25%	40%	60%

Pentru produsele aflate pe primele trepte de prelucrare această inversare de tendință a fost și mai dramatică. Exemplul etilenei, este, din acest punct de vedere, deosebit de sugestiv. Ponderea materiilor prime și energiei în totalul costurilor de producție ale etilenei a crescut de la circa 45% în 1973 la peste 80% în 1980. De asemenea, este semnificativ faptul că în prezent materiile prime și energia reprezintă, în totalul costurilor de producție, 60—80% la principalele tipuri de îngrășăminte, 45—75% la materiale plastice și peste 50% la fibre sintetice.

Locul pe care au ajuns să-l dețină materiile prime și energia în structura costurilor de producție determină ca gradul de accesibilitate, precum și prețul la care acestea sînt obținute să devină factori decisivi ai competitivității și deci ai dezvoltării, în special pentru produsele petrochimice de bază, precum și pentru produsele chimice de mare tonaj.

Pe de altă parte, ca urmare a majorării explozive a prețurilor energiei și materiilor prime, precum și datorită încetinirii ritmului de creștere economică, în țările capitaliste marea majoritate a subramurilor chimiei — și îndeosebi cele producătoare de intermediari și produse de bază de mare tonaj — cunosc o situație dificilă. Pentru multe produse chimice se înregistrează o reducere notabilă a ritmului de creștere a cererii sau chiar o reducere absolută a acesteia. Din această cauză, în multe din subramurile chimiei, gradul de utilizare a capacităților de producție a scăzut sub limita optimă ; spre exemplu, în 1982, în Europa occidentală, indicele de utilizare a capacităților de producție se situa la circa 65% pentru materialele plastice și la circa 70% pentru fibrele sintetice și cauciucul sintetic.

În aceste condiții, în industria chimică mondială se înregistrează un amplu proces de restructurare și relocalizare, de natură să conducă la o nouă diviziune internațională a muncii în acest domeniu. El se caracterizează prin accelerarea specializării țărilor industrializate în produse cu grad înalt de prelucrare și prin creșterea treptată a ponderii pe care țările producătoare și exportatoare de țiței o dețin în producția și exportul unor produse de bază de mare tonaj, mari consumatoare de energie și materii prime, cum ar fi : intermediari petrochimici, îngrășăminte, materiale plastice, fire și fibre sintetice.

Specializarea în subramurile chimiei fine de mic tonaj îmbracă forme diferite de la o țară la alta, în funcție de tradițiile dezvoltării unora din aceste subramuri, de disponibilul de tehnologii și materii prime, de potențialul de cercetare științifică etc. Astfel, în 1982, în exportul total de produse chimice al Angliei dețineau ponderi însemnate medicamentele (15%), materialele radioactive (5%), produsele fotosensibile (5%), antidăunătorii (4,3%) ; în exportul Franței remarcăm subgrupele de medicamente (10,6%), produse cosmetice (7,4%), materialele radioactive (8,3%), iar pentru exportul R. F. Germania sînt reprezentative subgrupele de medicamente (8%), lacuri și vopsele (4%), coloranți (3,7%), antidăunători (3%). Totodată trebuie subliniat că produsele cu grad ridicat de prelucrare dețin, deja, în exportul de produse chimice al țărilor vest-europene o pondere cumulată de peste 20%, ajungînd la 25,5% în cazul R. F. Germania, 37% în cazul Franței și 40,2% în cazul Angliei.

Este de prevăzut ca, odată cu această adîncire a specializării, în comerțul internațional cu produse chimice să se accentueze concurența, ca urmare a creșterii disponibilului într-un număr sporit de țări. Acest fenomen va fi specific cu deosebire pentru produsele cu grad redus și mediu de prelucrare, atît datorită faptului că pentru acestea există deja însemnate excedente de capacități de producție în țările dezvoltate, cît și ca efect al construirii, în anii următori, a noi capacități de producție în țările producătoare și exportatoare de țiței. Prognozele O.N.U.D.I., prezentate în tabel, sînt, în acest sens, deosebit de sugestive.

Amplul proces de diversificare și înnoire a producției industriei chimice impune alocarea unor însemnate resurse materiale și umane în domeniul cercetării. Spre exemplu, marile companii vest-germane (Bayer, Hoechst, BASF) alocă, de regulă, pentru cercetare fonduri reprezentînd 4—6% din cifra de afaceri și utilizează în această activitate 7—8% din numărul total de angajați. În cazul firmelor specializate în chimia de mic tonaj (cum ar fi cele elvețiene) cheltuielile de cercetare sînt și mai mari, depășind, de obicei, 10% din cifra de afaceri. De altfel, în ultimii ani se constată o creștere

Evoluția pe plan mondial a repartiției producției realizate în industria petrochimică

— % —

	Țări industrializate			Țări în curs de dezvoltare		
	1975	1979	1990	1975	1979	1990
PRODUSE PETROCHIMICE DE BAZĂ						
— etilenă	95,3	92,7	80,1	4,7	7,3	19,9
— propilenă	96,3	94,0	87,9	3,7	6,0	12,1
— butadienă	94,2	92,0	80,7	5,8	8,0	19,3
— benzen	94,0	93,1	83,8	6,0	6,9	16,2
— xileni	95,8	89,2	74,8	4,2	10,8	25,4
— metanol	96,7	89,7	87,1	3,3	10,3	12,9
TERMOPLASTE						
— polietilenă de joasă densitate	93,9	91,0	68,6	6,1	9,0	31,4
— polietilenă de înaltă densitate	97,4	94,8	75,9	2,6	5,2	24,1
— polipropilenă	94,9	94,0	76,2	2,1	6,0	23,8
— P.V.C.	91,2	86,9	69,5	8,8	13,1	30,5
— polistiren	95,0	93,2	80,7	5,0	6,8	19,3
Total	94,0	91,0	72,7	6,0	9,0	27,3
FIBRE SINTETICE						
— Fibre PNA	87,0	84,2	70,0	13,0	15,8	30,0
— Fire poliamidice	87,7	86,2	73,9	12,3	13,8	26,1
— Fibre poliesterice	80,9	78,4	60,2	20,0	21,6	39,8
Total	83,9	82,0	66,0	16,1	18,0	34,0
CAUCIUC SINTETIC						
— SBR	93,4	92,3	79,6	6,6	7,7	20,4
— polibutadienic	93,0	91,7	82,5	7,0	8,3	17,5
Total	93,1	92,2	80,2	6,9	7,8	19,8

Sursa : UNIDO, World-wide Study on the Petrochemical Industry Porcess of Restructuring, 19 mai 1981
Chemical Economy and Engineering Review, septembrie 1981

rapidă a cheltuielilor de cercetare (la primele 15 companii chimice americane ele au crescut în intervalul 1977—1982 de circa două ori, de la 986 milioane dolari la 1 900 milioane de dolari).

Ca obiective ale cercetării, în afara preocupărilor pentru lărgirea nomenclatorului de produse și pentru îmbunătățirea calității acestora, reținatenția investigațiile de perspectivă ale firmelor occidentale, orientate spre diversificarea bazei de materii prime, cît și spre introducerea de noi tehnologii, cu randamente superioare și cu consumuri scăzute de energie și materii prime. Cercetările urmăresc creșterea flexibilității și complexității procedeelor, pe calea perfecționării echipamentelor, a metodelor de construcție a acestora, a controlului computerizat al procesului de fabricație. Se consideră că microelectronica oferă industriei chimice un potențial de dezvoltare însemnat, comparabil ca efecte cu cel asigurat, în urmă cu cîteva decenii, de trecerea la utilizarea țițeiului în locul cărbunilor ca materie primă în această ramură. Totodată, se întrevede creșterea spectaculoasă a rolului biotehnologiei și ingineriei genetice, în special în fabricarea unor produse complexe din domeniul chimiei fine. Astfel, se estimează că la sfîrșitul secolului aceste tehnici vor avea un rol determinant în fabricarea unei game largi de medicamente. De asemenea, reținatenția cercetările vizînd realizarea unor mutații genetice care să permită reținerea de către plante a azotului atmosferic.

În perspectiva realizării fuziunii nucleare și, deci, a obținerii unei abundențe de energie electrică, firmele occidentale desfășoară intense cercetări fundamentale în domeniul electrochimiei. În acest sens, reținatenția realizările din domeniul obținerii acetilenei din cărbune prin procedeul arcului electric, precum și cercetările vizînd perfecționarea procesului de electroliză a apei în vederea producerii hidrogenului.

Strategia produsului

DEZVOLTAREA și diversificarea producției în industria noastră chimică, așa cum am arătat, s-au reflectat în mod corespunzător și asupra comerțului nostru exterior cu produse chimice, făcînd posibile majorarea constantă a exporturilor și reducerea importurilor. Începînd din 1970, balanța schimburilor noastre externe cu produse chimice a devenit stabil excedentară, situație întîlnită numai în cazul unor țări cu potențial economic superior.

În elaborarea strategiei de dezvoltare în continuare a producției pentru export va trebui să se țină seamă de situația actuală a producției și exportului, de potențialul de cercetare, precum și de tendințele ce se prefigurează în comerțul internațional cu produse chimice în următorii ani.

În acest sens, se impune în primul rînd **îmbunătățirea macrostructurii exporturilor**, prin **dezvoltarea cu precădere a producției subramurilor chimiei fine de mic tonaj**, în așa fel încît să se asigure majorarea continuă la export a ponderii subgrupelor cu grad ridicat de prelucrare și să se diminueze progresiv ponderea produselor de bază de mare tonaj, energointensive (îngrășăminte, produse sodice, carbid etc.). Această orientare este impusă, pe de o parte, de faptul că țara noastră importă o anumită cantitate din necesarul de țiței (principala materie primă), iar pe de altă parte, de faptul că potrivit prognozelor de specialitate ritmurile de creștere cele mai înalte ale importurilor mondiale vor fi înregistrate tocmai de produsele cu grad superior de prelucrare.

În al doilea rînd se impune **îmbunătățirea microstructurii exporturilor**, în cadrul fiecărei subgrupe de produse chimice urmînd să fie dezvoltată producția pentru export a **produselor și sortimentelor la care se obțin prețuri ridicate și care valorifică superior materiile prime și energia**. Pentru a sublinia importanța acestui aspect menționăm un singur exemplu. Prețurile materialelor plastice de mare tonaj de uz general (polietilenă, polistiren, PVC) sînt de 2—4 ori mai scăzute decît prețurile materiilor plastice speciale, de uz tehnic. Prin includerea acestor sortimente în nomenclatorul nostru de export și, deci, prin realizarea unei structuri a exportului nostru de materiale plastice apropiată de cea din țări dezvoltate s-ar putea obține o creștere de aproape 2 ori a prețului mediu de export. Exemple similare se pot cita și pentru alte subgrupe de produse chimice anorganice și organice, printre care fire și fibre sintetice, medicamente, cosmetice, antidăunători ș.a.

În procesul realizării practice a strategiei de îmbunătățire a structurii producției este necesar, totodată, să se asigure **stabilitatea exporturilor la acele grupe și subgrupe în care România se specializează** în diviziunea internațională a muncii. În condițiile diversificării produselor și ale accentuării ritmului de înnoire a acestora în marile țări exportatoare, eforturile de cercetare, proiectare și investiționale se concentrează, de regulă, pe un nomenclator bine determinat de produse chimice, ceea ce permite statornicirea de relații cu un număr mare de clienți permanenți, care se obișnuiesc cu produse avînd proprietăți specifice ; în acest fel mărcile de fabrică dobîndesc prestigiu internațional în domeniile respective, deci o mare capacitate de penetrare și o accentuată stabilitate pe piețele externe.

Strategia de comercializare

CONCOMITENT cu îmbunătățirea structurii exportului pe grupe și subgrupe de produse, precum și cu definirea nomenclatorului de produse specifice, ce urmează să fie promovate cu precădere la export, este necesar ca, ținînd seama de practica comercială internațională, să se acorde o atenție specială problemelor legate de ambalarea și **prezentarea** cît mai atrăgătoare a acelor produse chimice care constituie bunuri de consum.

În al doilea rînd, promovarea le export a acestor produse trebuie să fie precedată de **omologarea lor tehnică pe piețele potențiale**, deoarece accesul acestor produse pe majoritatea piețelor externe este reglementat de legislații extrem de precise și severe.

Îmbunătățirea eficienței exporturilor unor produse chimice este influențată în mod direct de calitatea **asistenței tehnice după vînzare.** (Marile firme occidentale producătoare de cauciuc sintetic, fire și fibre sintetice, lacuri și vopsele, coloranți etc. acordă clienților un service calificat în ce privește parametrii optimi de prelucrare, rețetele pentru obținerea diferitelor produse etc.).

Totodată, succesul comercializării pe piețele externe, mai ales a produselor cu grad superior de prelucrare, care se adresează consumului individual, este condiționat de o judicioasă activitate de **publicitate** și reclamă prin intermediul mass-media.

dr. Constantin LAZĂR
Institutul de economie mondială

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

SPORIREA ROLULUI SISTEMULUI BANCAR ÎN UTILIZAREA RAȚIONALĂ A FONDULUI DE RETRIBUIRE

PROGRAMUL privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în actualul cincinal a stabilit principiile și măsurile de îmbunătățire a repartiției veniturilor oamenilor muncii în raport cu contribuția adusă la îndeplinirea și depășirea producției fizice, cu prioritate a celei destinate exportului, în strînsă corelare cu creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor de materii prime, materiale și energie și realizarea unei eficiențe economice sporite în unitățile respective. În cadrul acestor măsuri, generalizarea acordului global — ca formă principală de organizare și retribuire a muncii — asigură în cel mai înalt grad cointeresarea și stimularea colectivelor din unități pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, valorificarea în grad înalt și dezvoltarea patrimoniului încredințat, astfel că elementele de bază ale sistemului de retribuire dobîndesc un rol deosebit de activ în dezvoltarea producției materiale și, pe această bază, a resurselor pentru sporirea veniturilor și a fondurilor necesare dezvoltării, în continuare, a economiei naționale, îmbunătățirii nivelului de trai al oamenilor muncii.

Ansamblul de măsuri inițiat — în cadrul preocupărilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar — pe linia retribuirii muncii reflectă concepția economică științifică, originală, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sub a cărui permanentă și nemijlocită îndrumare au fost fundamentate principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire și de repartiție a veniturilor oamenilor muncii și au fost elaborate mijloacele concrete, menite să asigure punerea lui în aplicare.

În transpunerea în practică a acestui ansamblu de măsuri, **un rol sporit trebuie să-l joace**, alături de compartimentele de specialitate din întreprinderi, centrale, ministere, **întreg sistemul bancar din economie care trebuie să se implice în măsură sporită în asigurarea condițiilor de realizare exemplară a tuturor indicatorilor de plan, baza asigurării fondurilor necesare dezvoltării economiei și sporirii veniturilor celor ce muncesc.** Ca urmare, Banca Națională a desfășurat și desfășoară o amplă activitate pentru cunoașterea, însușirea și aplicarea unitară de către organele bancare a sarcinilor și responsabilităților sporite, de mare însemnătate, care le revin în aplicarea cu eficiență sporită a sistemului de retribuire, în special privind calcularea, eliberarea și utilizarea fondului de retribuire.

1 Pe lîngă măsurile luate pentru **elaborarea de norme de lucru unitare** și efectuarea unor instruiri cu conducerile și aparatul unităților bancare operative, specialiștii din cadrul Centralei Băncii Naționale s-au deplasat în majoritatea județelor ajutînd efectiv la clarificarea problemelor care s-au ridicat cu ocazia calculării și eliberării fondului de retribuire în noile condiții.

Concomitent cu aceste preocupări, **unităților economice productive le-a fost acordat un sprijin substanțial de către organele bancare pentru luarea măsurilor tehnico-organizatorice necesare aplicării acordului global generalizat**, care, în principal, a vizat: ● nominalizarea producției fizice, ● defalcarea sarcinilor cantitative și calitative pe subunități, ● stabilirea tarifelor pe unitate de produs și pe categorii de personal, ● defalcarea fondului de retribuire pe structurile prevăzute de lege și ● fundamentarea fondului de retribuire, corespunzător producției fizice planificate. Unele acțiuni efectuate de aparatul propriu al Băncii Naționale sau împreună cu alte organe din economie, precum și informările periodice primite de la unitățile bancare din teritoriu ne-au dat posibilitatea sesizării operative a tuturor problemelor apărute, astfel că am reușit ca, împreună cu organele centrale de sinteză și cu ministerele economice, să luăm măsuri operative pentru eliminarea unor imperfecțiuni în aplicarea acordului global de către unitățile economice, în calcularea și utilizarea fondului de retribuire.

2 Totodată, **sistemul bancar urmărește și sprijină cu o atenție deosebită realizarea unei fundamentări temeinice a fondului de retribuire în unitățile economice** în raport cu producția planificată și normele de consum de muncă stabilite pe fiecare produs sau lucrare, potrivit tehnologiilor folosite, în corelare cu ceilalți indicatori de muncă și retribuire, în principal, cu sarcina de creștere mai accelerată a productivității muncii. În această etapă, controlul bancar trebuie să sesizeze eventualele neconcordanțe, să colaboreze cu conducerile colective ale întreprinderilor pentru ca să se ia măsurile necesare în astfel de cazuri pentru revizuirea normelor de muncă în raport cu tehnologiile de fabricație existente în întreprindere și, pe această bază, să se asigure o reducere a consumului de muncă vie și materializată.

În acest cadru, **trebuie acționat cu înaltă responsabilitate pentru a se asigura fundamentarea fondului de retribuire destinat calculării în raport cu gradul de realizare a indicatorilor** și cu sumele prevăzute în contractele de acord global încheiate între conducerea unității și secțiile, atelierele, formațiile de lucru, stabilite pe baza cantităților fizice prevăzute a se realiza și a tarifului de manoperă pe unitate de produs. Pornind de la constatările făcute în cursul trimestrului IV 1983 în unele unități productive, referitoare la necorelările existente uneori între sarcinile de producție fizică și valoarea producției marfă, apare necesară, în cursul anului 1984, o intensificare a acțiunii organelor bancare, pe lîngă centralele industriale și ministerele economice, pentru nominalizarea în unități fizice a întregii producții marfă, precum și pentru sporirea eforturilor de mobilizare superioară a rezervelor interne în vederea asigurării corelațiilor corespunzătoare între creșterea prioritară a producției față de fondul de retribuire, creșterii mai accelerate a productivității muncii potrivit programului aprobat. De asemenea, pentru asigurarea aplicării în condiții bune a sistemului de calculare și eliberare a fondului de retribuire, organele bancare vor solicita unităților economice o mai mare stabilitate a tarifelor de manoperă pe produs, pentru a se evita refacerea fundamentării fondului și a contractelor de acord global.

3 **Mai multă atenție este și va fi în continuare acordată de către organele bancare eliberării, în condiții cît mai bune, a fondului de retribuire în raport cu realizarea indicatorilor stabiliți.** Îndeplinirea acestui obiectiv face necesară exercitarea unui control permanent și aprofundat asupra determinării gradului de realizare a indicatorilor în raport de care se calculează și eliberează fondul de retribuire, respectiv producția fizică exprimată prin tariful de manoperă pe unitate de produs, planul de export, valoarea producției nete, producției marfă vîndută și încasată și a celorlalți indicatori. În acest context, la eliberarea fondului de retribuire, organele bancare vor urmări verificarea atentă a conținutului indicatorilor în funcție de care se calculează și se eliberează fondul de retribuire, pentru ca în unitățile economice să nu se cuprindă în calculul gradului de realizare a producției fizi-

ce și valorii producției nete acele produse care sînt fabricate fără a avea desfacere asigurată, sînt necorespunzătoare calitativ sau au fost fabricate în vederea livrării în perioada următoare celei pentru care se eliberează retribuțiile.

De asemenea, se cere aprofundat controlul preventiv al organelor bancare la solicitarea retribuțiilor tarifare, orelor suplimentare, a fondurilor de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor și a altor drepturi de retribuire, eliberarea urmînd a se face numai după ce se va constata că au fost îndeplinite în totalitate sarcinile de plan, conform prevederilor legale.

4 Utilizarea cu maximum de eficiență a fondului de retribuire de către unitățile economice constituie unul dintre cele mai importante obiective ale controlului bancar. În acest sens, trebuie efectuate, la nivelul întreprinderilor, fabricilor, uzinelor, secțiilor, atelierelor și formațiilor de lucru analize temeinice asupra modului în care rezultatele economice efectiv obținute justifică nivelul retribuțiilor acordate. Cu această ocazie, controlul bancar are în vedere nu numai recuperarea eventualelor sume plătite prin nerespectarea dispozițiilor legale, ci și efectuarea, împreună cu conducerile unităților economice, a analizei cauzelor eventualelor nerealizări în îndeplinirea indicatorilor economici și stabilirea măsurilor pentru recuperarea restanțelor și realizarea planului. De asemenea, problemele legate de utilizarea forței de muncă, între care respectarea numărului și a normativelor maximale de personal, folosirea timpului de muncă și, în acest context, realizarea măsurilor stabilite pentru creșterea productivității muncii, constituie, la acest capitol, obiective prioritare ale controlului bancar.

Desigur, băncile, sistemul financiar, organele de control financiar intern din ministere, celelalte organe centrale, consiliile populare județene și al municipiului București și din centrale industriale au obligații clare, prevăzute prin lege, în legătură cu controlul asupra utilizării fondului de retribuire. Dar controlul, oricît de exigent ar fi, pentru a fi acel element activ pe care-l dorim în obținerea unei eficiențe sporite, face absolut necesară o contribuție mai activă și a celorlalți factori implicați din cadrul întreprinderilor, centralelor industriale și ministerelor în asigurarea bazei materiale a fabricației, folosirea deplină a capacităților de producție existente, reducerea costurilor și creșterea mai accelerată a productivității muncii, desfășurarea ritmică a activității de producție, de export, realizarea și livrarea la termen în condiții de calitate superioară a producției, sporirea beneficiilor și a rentabilității, precum și în asigurarea realității și legalității calculării drepturilor de retribuire și în corecta raportare a îndeplinirii sarcinilor și indicatorilor de plan. Realizînd în acest fel, prin eforturi conjugate sporite, legarea directă a veniturilor oamenilor muncii de rezultatele obținute în producție, de rezultatele de ansamblu ale întreprinderii, asigurînd toate condițiile pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan, se creează premisele obținerii unor rezultate superioare în acest an în dezvoltarea economiei naționale, în creșterea venitului național și a nivelului de trai.

Vasile RĂUȚĂ
guvernatorul Băncii Naționale a R.S. România

Aplicarea eficientă a gestiunii calității

O experiență de larg interes (II)

COLECTAREA, prelucrarea și transmiterea informațiilor necesare funcționării subsistemului de gestiune a calității produselor a impus, **în cadrul întreprinderii „Tractorul" — Brașov**, conceperea unor situații informaționale specifice. Astfel, **Programul anual de creștere a calității produselor** îndeplinește rolul de instrument de coordonare al acțiunilor de creștere a calității produselor la nivelul întregii unități. Centralizînd la nivelul unității măsurile adoptate în acest scop la nivelul secțiilor, programul anual prevede în același timp resursele necesare, termenele de realizare în acest scop și efectele estimate a se obține prin aplicarea lor.

În strînsă corelație cu Programul anual se elaborează **Bugetul previzional.** Acesta constituie „oglinda" financiară a eforturilor de creștere sau menținere a calității cu menținerea sau scăderea costului aferent. În acest scop, asupra celor trei categorii de costuri — de prevenire a apariției defectelor, de identificare a defectelor și de noncalitate — operează efectul implementării deciziilor de creștere a calității. Bugetul previzional conține deci modificările valorice ale celor trei categorii de costuri pentru perioada planificată în comparație cu valorile anului luat ca bază, determinate fie de necesarul suplimentar de resurse de creștere a calității, fie de modificarea unor elemente de cheltuieli ale costului noncalității. Beneficiarii bugetului previzional sînt componenții nivelurilor ierarhice 3—5 din unitate.

Față de bugetul previzional care urmărește și prezintă anual și semestrial în detaliu eforturile de creștere a calității, **bilanțul calității** ilustrează sintetic eficiența gestiunii calității. Conceput ca un bilanț contabil, bilanțul calității cuprinde în partea de activ patru informații — costul total al calității, din care costul prevenirii apariției defectelor, costul identificării defectelor și costul noncalității ; în pasiv el oglindește costurile evitabile, calculate ca diferențe între costul calității din anul anterior și cel din anul pentru care se întocmește bilanțul calității. Fiind foarte sintetică, această situație informațională este destinată acelorași persoane ca și bugetul previzional.

Sinteza decizională este situația informațională cu cel mai ridicat grad de complexitate și în același timp de comprimare, de sintetizare a informațiilor destinate conducerii unității. Ea cuprinde :

● Situația sintetică a calității produselor prin care se ilustrează nivelul indicatorilor de bază ai calității produselor la un moment dat în comparație cu planul în perioada precedentă. În scopul măririi expresivității și posibilităților de analiză, a detectării unor factori de influență cu acțiune periodică se urmăresc și variațiile indicatorilor menționați față de luna similară din anul precedent.

● Diagnosticul sintetic privind calitatea produselor ce se elaborează pe baza analizei informațiilor din situația sintetică a calității produselor în comparație cu planul și perioada precedentă, sistematizate astfel încît să scoată în evidență principalele deficiențe și puncte forte ale situației calității produselor.

● Situația realizării deciziilor cu termen de finalizare în perioada precedentă, care are rolul de a informa conducerea asupra modului și stadiului de implementare a deciziilor perioadei precedente. În acest scop se analizează Programul anual al creșterii calității produselor elaborat pentru perioada precedentă, sub aspectul termenelor de realizare a deciziilor, stadiului de execuție, responsabililor etc.

● Diagnosticul sintetic privind implementarea deciziilor în perioada precedentă. Din analiza informațiilor cuprinse în situațiile anterioare rezultă aspectele pozitive dar și deficiențele în aplicarea deciziilor. Acestea se prezintă sintetic conducerii unității sub forma principalelor deficiențe și puncte forte și a cauzelor pe care le-au generat. Evidențierea acestor aspecte oferă conducerii posibilitatea eliminării factorilor generatori de dificultăți și lărgirea impactului cauzelor care au contribuit la obținerea aspectelor pozitive.

● Situația sintetică a deciziilor privind creșterea calității produselor, menită să ofere conducerii întreprinderii o imagine de ansamblu asupra implementării Programului anual de creștere a calității produselor, asupra Bugetului previzional și a Bilanțului calității.

De reținut că aceste situații sînt concise, implicînd un volum redus de muncă pentru cunoașterea și utilizarea lor.

dr. O. NICOLESCU, Gh. CĂPRĂRESCU, I. RADU, I. COCHINĂ

De la 1 martie a.c.

Majorarea retribuțiilor unor noi categorii de oameni ai muncii

CA EXPRESIE a politicii consecvente a partidului și statului nostru pentru ridicarea nivelului de trai al întregului popor, de la 1 martie 1984 se vor majora retribuțiile unui număr de peste 890 mii de oameni ai muncii din agricultură (I.A.S., S.M.A., C.A.P. — pentru personalul muncitor retribuit de către stat, I.L.F., I.P.I.L.F., D.G.A.I.A. ș.a.) și din unități de industrie alimentară, aflate în subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. Aceste categorii de personal ce activează într-un domeniu de maximă importanță pentru dezvoltarea generală a economiei și societății românești se vor adăuga astfel numărului de oameni ai muncii care au beneficiat deja de majorarea retribuțiilor, ca urmare a Programului privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în actualul cincinal. Or, după cum se cunoaște, în conformitate cu acest program, în perioada 1 septembrie 1983 — 1 august 1984 are loc majorarea retribuției tarifare și a sporului de vechime neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate pentru toate categoriile de personal muncitor, în mod eșalonat, pe ramuri și sectoare de activitate.

Veniturile suplimentare lunare și anuale obținute de diferite categorii de personal muncitor (muncitori, maiștri, personal de specialitate) ca efect al majorării retribuțiilor, modul lor de defalcare și detaliere în funcție de profesie, vechime în muncă etc. sînt evidențiate sintetic în tabel.

În legătură cu datele prezentate în tabel se impune a fi făcută următoarea precizare : ilustrarea veniturilor suplimentare realizate de un mecanic agricol corespunde timpului cît acesta lucrează în atelier, el fiind retribuit în acest caz după rețeaua tarifară construcții de mașini A-regie. Dar, mecanicii agricoli beneficiază și de majorarea tarifelor (lei/zi) pentru lucrările executate în cîmp și alte lucrări executate mecanic, creșterea tarifelor pe categorii de lucrări situîndu-se între 5,1% și 5,8%.

Prin majorarea retribuției tarifare și a sporului de vechime, venitul suplimentar anual va fi cel puțin egal cu retribuția tarifară însumată cu sporul de vechime, obținută lunar înainte de majorare. Astfel, comparativ cu venitul lunar dobîndit înainte de aplicarea majorărilor, venitul suplimentar anual va fi mai mare în proporție de 127,3% pentru un îngrijitor de porci (în complexe industriale de categoria a IV-a, treapta a II-a și 16 ani vechime în muncă), 124,6% pentru un inginer agronom principal (clasa 28, gradația a 5-a și 21 ani vechime în muncă), 121% pentru un economist principal în I.A.S. (clasa 24, gradația a 4-a și 18 ani vechime în muncă), 123,8% pentru un brutar (categoria a 5-a, treapta I și 17 ani vechime în muncă), 123,7% pentru un inginer principal (activitatea de fabricare a berii, clasa 27, gradația a 4-a și 22 de ani vechime în muncă).

Dacă avem în vedere că prin ansamblul de măsuri adoptate pentru generalizarea acordului global s-a creat un cadru favorabil creșterii retribuției întregului personal muncitor, în condițiile realizării și depășirii producției fizice planificate, a indicatorilor de calitate și eficiență economică și dacă mai ținem cont și de faptul că, în actualul cincinal, ponderea părții variabile (premii, sporuri, adaos de acord global, participarea la beneficii) în totalul veniturilor obținute din muncă urmează să ajungă la circa 25%, atunci vom obține o imagine mai completă cu privire la contextul general, deosebit de stimulativ, în care are loc majorarea retribuțiilor la nivelul economiei naționale.

Un fapt deosebit de important este că, așa cum de altfel se prevede în Decretul nr. 325/1983 al Consiliului de Stat, majorarea retribuțiilor tarifare în medie cu 5,5% pentru muncitori, iar pentru celelalte categorii de oameni ai muncii în medie cu 5%, precum și mărirea sporului de vechime nu afectează drepturile de alocație de stat pentru copii, chiriile pentru locuințe, stabilite legal pînă la data majorării retribuției, compensațiile pentru majorarea prețurilor la energie și altele ; de asemenea, începînd cu 1 septembrie 1983 sporul pentru vechime neîntreruptă în muncă constituie element component al bazei de calcul a pensiilor, pentru pensiile stabilite după 1 septembrie 1983.

Deoarece majorarea retribuțiilor personalului muncitor nu poate fi judecată în afara eforturilor și rezultatelor obținute la scara întregii economii naționale, ci în strînsă intercondiționare cu acestea, este imperios necesar ca fiecare om al muncii din agricultură și industria alimentară, asemenea tuturor oamenilor muncii din țara noastră, să-și amplifice preocupările pentru descoperirea și valorificarea la maxim a tuturor rezervelor interne existente în fiecare unitate economică, în vederea ridicării nivelului eficienței economice. În acest fel, se poate asigura trecerea la o nouă calitate, superioară, a muncii și vieții — obiectiv fundamental al actualului cincinal, trasat la Congresul al XII-lea al partidului nostru.

Majorarea retribuțiilor personalului muncitor din agricultură și industria alimentară este concepută să conducă la exercitarea cît mai deplină a funcțiilor complexe pe care le au aceste sectoare de activitate în cadrul economiei naționale.

Tudor MIHALCEA
Institutul de Economie Socialistă

Veniturile suplimentare obținute prin majorarea retribuțiilor, pe exemplul unor meserii și specialități din agricultură și industria alimentară

— lei —

Meseria specialitatea	Categ./treapta clasa/gradația	Vechimea în muncă (ani)	Creșterea : retribuției tarifare	Creșterea : sporului de vechime	Venituri suplimentare : lunare	Venituri suplimentare : anuale
a) **Agricultură**						
Mecanic agricol	IV/II	11	129	103	232	2 784
Muncitor la cultura mare	III/I	6	111	65	176	2 112
Îngrijitor de porci în complexe industriale	IV/II	16	130	134	264	3 168
Inginer agronom principal	28/5	21	160	202	382	4 584
Medic veterinar	24/3	11	150	130	280	3 360
Economist principal în I.A.S.	26/4	18	160	179	339	4 068
Tehnician agronom principal	21/4	16	130	144	274	3 288
b) **Industrie alimentară**						
Preparator produse din carne	3/II	12	103	88	191	2 292
Brutar	5/I	17	114	123	237	2 844
Muncitor operator (industrializarea sfeclei de zahăr)	3/II	6	112	67	179	2 148
Maistru (industrializarea uleiului)	21/3	13	130	114	244	2 928
Inginer principal (fabricarea berii)	27/4	22	170	193	363	4 356

ENERGIA SOLARĂ în ansamblul noilor surse energetice (I)

Mihail FLORESCU

PROIECTATĂ pe scena internațională simultan cu criza economică și monetară, criza energiei a pus în lumină, o dată în plus, puternica interdependență pe plan economic și politic a tuturor națiunilor lumii în materie de resurse și necesitatea ca, prin acțiuni conjugate, să se adopte soluții imediate și orientări de durată. O analiză a consumurilor energetice pe plan mondial — a fluxului energetic cum îl numesc specialiștii — a condus la concluzia că 20—30% din energia primară se utilizează pentru a produce energie electrică, 50—60% pentru energie termică și 20—30% pentru carburanți pentru sistemele de transport. Energia termică se produce în părți aproape egale pentru zona temperaturilor joase, corespunzător ramurilor industriilor ușoare (de prelucrare a lemnului, a produselor agrozootehnice, țesături ș.a.) și pentru zona temperaturilor înalte, corespunzător ramurilor industriei grele (metalurgie, construcții de mașini ș.a.). În procesul de conversie și transport, din energia primară se utilizează efectiv doar 35—40%, în timp ce 55—60% sînt pierderi, în principal sub formă de căldură, din care aproximativ jumătate pot fi recuperate.

Pornind de la aceste observații, oamenii de știință au propus ca soluție imediată realizarea unui program sever de gospodărire rațională a energiei, incluzînd recuperarea pierderilor de energie pe fluxurile tehnologice și în circuitele de răcire ale centralelor electrice. Dar această „nouă sursă" — economia de energie — este și ea finită; or, necesitățile în continuă creștere ale omenirii impun găsirea în timp a unei resurse care să creeze sectorului energetic mai multă siguranță, chiar decît cea dată de era nucleară. Pe această cale oamenii de știință s-au reîntors la resursele inepuizabile ale naturii, dintre care soarele este cel mai promițător.

Un sistem perfect integrat

PRIVIT ca resursă energetică, Soarele transmite anual Pămîntului o energie considerabilă, de circa 450 000 mld. tcc. Din aceasta: 180 000 mld. tcc. se reflectă la nivelul straturilor superioare ale atmosferei și norilor ; 45 000 mld. tcc. se reflectă la nivelul solului ; 75 000 mld. tcc. se absoarbe de către atmosferă (din care circa 20 000 mld. tcc. generează vînt) ; 80 000 mld. tcc. produc evaporarea apelor; 75 000 mld. tcc. reprezintă energia solară incidentă la suprafața pămîntului (incluzînd și procesele de fotosinteză) adică de 3 000 ori consumul energetic al omenirii în anul 2 000.

Energia solară incidentă la suprafața pămîntului se regăsește sub formă de energie luminoasă, posibil de transformat în energie termică sau în energie electrică. Astfel, pe 1 m^2 de suprafață, la nivelul solului, în jurul paralelei 45°, se pot capta anual 500—700×10^3 kcal, ceea ce reprezintă circa 75—100 kg cc (combustibil convențional considerat cu 7 000 kcal/kg), echivalent cu 75—100 kg cărbune de calitate superioară sau 200—250 kg lignit sau 50—80 mc gaze naturale sau 45—70 kg petrol.

În cazul conversiei în energie electrică, din energia medie anuală disponibilă la suprafața solului de 800—1 500 kWh/m^2/an, funcție de soluțiile tehnice utilizate se pot capta 80—150 kWh/m^2/an. Astfel, tot necesarul de energie primară al omenirii este echivalent cu energia ce se poate capta de la Soare în condițiile de randament actual, pe o suprafață de circa 1 000 000 km^2 (pentru comparație, suprafața totală folosită pentru agricultură este de 13 mil. km^2).

La aceste dimensiuni ale problemei exploatarea resursei solare apare ca „Marele obiectiv al secolului XX", de care ne mai despart doar puțini ani. Energia solară prezintă însă și o serie de dezavantaje, din care cele mai importante sînt legate de densitatea ei mică și caracterul ei aleator, cu variații diurne și sezoniere, dezavantaje care vor fi diminuate considerabil odată cu soluționarea stocării de mare capacitate și termen lung, atît pentru energia termică cît și electrică.

Cu toate acestea, țările industriale au investit în ultimii 10 ani și continuă să investească sume importante (S.U.A. — 1 mld. dolari în 1980, R.F.G. — 450 mil. DM în același an ș.a.) pentru realizarea de echipamente și sisteme cît mai eficiente din punct de vedere tehnico-economic, pentru piloți de demonstrare la scară industrială și pentru educarea publicului în ce privește utilizarea energiei solare sub toate formele : energie solară directă, sub formă de vînt, biomasă, gradient termic al mărilor și oceanelor ș.a. (schema). Totodată, prognozele energetice estimează pentru anul 2000 un aport solar de 2—10% din necesarul de energie primară al omenirii, cifrele variind de la o țară la alta în funcție de posibilitățile tehnologice și financiare, de poziția geografică și disponibilitățile de combustibili clasici.

Țările industrializate au în prezent următoarele orientări în domeniul utilizării energiei solare, la nivelul anului 2 000 : S.U.A. — 10% din energia primară ; Japonia — mai mult de 10% ; R.F.G. — 9,5%; Franța — 10%; Italia — 7%. Se estimează că, în perioada 2000—2020, principalele utilizări ale energiei solare vor fi : energie solară directă 50% (30% pentru producerea de energie electrică și 20% pentru producerea de energie termică) ; energia vîntului 20%; biomasă 28% ; energia valurilor, mareelor, gradient termic 2%.

Principalele rezultate obținute pînă în prezent pe plan mondial în domeniul utilizării energiei solare pe filiera termică au condus la producții curente de captatoare solare plane și cilindro-parabolice, în țările industrializate, cu ajutorul cărora se produce apă și aer cald, precum și aer rece și gheață destinate atît uzului menajer cît și proceselor tehnologice specifice industriei agroalimentare : uscarea cerealelor și plantelor tehnice, conservarea prin frig a alimentelor ș.a.

Gigacaloria solară este în prezent comparabilă — sub aspectul costurilor — cu cea produsă din combustibili clasici, motiv pentru care în S.U.A. sînt în prezent peste 1 milion de locuințe solarizate și se va ajunge pînă în anul 1985 la un număr de 2,5 milioane locuințe individuale solarizate, estimîndu-se că, pînă la finele secolului, prepararea apei calde menajere și climatizarea spațiilor se va generaliza la toate construcțiile noi de tip individual. În Japonia, în cadrul programului Sunshine, este prevăzută realizarea unor așezări rurale alimentate integral cu energie solară. În Franța experimentul Odeillo, în care funcționează circa 100 locuințe alimentate în totalitate cu energie solară, a condus de asemenea la acțiuni de amplasare — mii de locuințe individuale în curs de solarizare. În Israel, prin lege, apa caldă menajeră se produce numai pe filiera solară circa 9 luni pe an, iar serele se climatizează (se răcoresc) numai cu energie solară.

În domeniul conversiei energiei solare în energie electrică în prezent se folosesc două filiere principale : conversia termodinamică — indirectă a energiei solare ; conversia fotovoltaică — directă a energiei solare. Primul procedeu realizează conversia în două trepte : întîi conversia energiei solare în căldură, prin intermediul diferitelor sisteme de captatoare — captatoare fără concentrare (de joasă temperatură), captatoare cu concentrare lineară sau punctiformă (temperaturi medii și înalte), urmată de conversia căldurii în energie electrică prin intermediul unui ciclu termodinamic clasic. În prezent, funcționează în lume circa 80 centrale cu captatoare solare plane, caracterizate printr-o mare simplitate constructivă, eficiență globală scăzută — randament circa 2,5—3% și prezentînd interes în special pentru zonele de însoleiere mare.

Pentru creșterea randamentului s-a trecut la realizarea centralelor cu sisteme de concentrare, captatoare cu concentrare individuală, lineară sau punctiformă, sau cu concentrare colectivă — așa numitele centrale turn. Funcție de soluția constructivă aleasă, randamentul global al centralei crește la circa 10% la centralele cu factor de concentrare de pînă la 50 de ori și depășește 15% la cele de tip turn cu factor de concentrare de ordinul sutelor. Din categoria centralelor solaro-electrice tip turn aflate în funcțiune din 1981 în S.U.A. enumerăm: Solar-one de 10 MWe, cu o suprafață de captare de 66 860 m^2, în Franța — Themis, de 2 MWe, cu o suprafață de captare de 17 500 m^2, în Sicilia — Eurelios, o centrală de 1 MWe (proiect al țărilor Pieței comune), cu o suprafață de captare de 6 860 m^2, în Spania — Ceso 1 și Nio în Japonia, de aceeași putere — 1 MWe (vezi și tabelul). Pe planșetele proiectanților prind însă contur centrale solaro-electrice și mai mari : 1 000 MWe în S.U.A., 300 MWe în U.R.S.S ș.a. operante din anii 1990 care vin să demonstreze că la scară industrială investițiile specifice, suprafețele de teren ocupate, apa necesară și costul energiei electrice livrate de centralele

solaro-electrice sînt comparabile cu cele ale centralelor clasice.

De remarcat că tehnologiile utilizate într-o centrală solaro-electrică sînt dintre cele mai pretenţioase şi trebuie să asigure o fiabilitate foarte ridicată. Spre exemplu, orientarea necorespunzătoare a oglinzilor, care în mod normal produc în focar o temperatură de pînă la 3000° C, poate scădea această cifră şi deci puterea centralei la jumătate, sau întreruperea circuitului de răcire a cazanului din focar produce topirea acestuia în cîteva secunde. Din această cauză, aproximativ jumătate din costurile de investiţii ale unei centrale solaro-electrice tip turn o constituie partea de automatizare şi tehnică de calcul, restul fiind alocată unor materiale cu o transparenţă apropiată de cea ideală, de materiale termoizolante, termorezistente ş.a.

Problema stocării căldurii şi a energiei electrice rămîne deschisă — odată cu rezolvarea ei actualele reţineri referitoare la conversia solaro-electrică fiind complet înlăturate. Pînă atunci însă centralele solaro-electrice sînt prevăzute să funcţioneze în sistem hibrid, adăugînd un cazan suplimentar alimentat cu cărbune, gaz, biomasă sau combustibil lichid. Această soluţie prezintă avantajul de a garanta furnizarea energiei electrice indiferent de condiţiile meteorologice, ştiut fiind că în prezent autonomia unei centrale solaro-electrice nu depăşeşte 3 ore în cazul unei „pane de soare".

Conversia fotovoltaică (directă) a energiei solare a fost folosită la scară industrială în zborurile cosmice unde se utilizează celule cu Si — care asigură un randament de 12—15% şi cu GaAs, care asigură randamente de pînă la 25%. Utilizarea în scopuri comerciale a fost iniţial prohibită din cauza costurilor ridicate ; în 1970 costul kWatt-ului obţinut cu celule fotovoltaice era de circa 20—100 ori mai ridicat decît cel obţinut în centralele clasice, în prezent el nedepăşind de 5 ori costul kWatt-ului clasic. Această scădere a costurilor a dat posibilitatea aplicării conversiei fotovoltaice în numeroase scopuri, în special pentru alimentarea retranslatoarelor de Radio şi Tv situate în locuri izolate, a balizelor şi farurilor marine, a locurilor care trebuie să aibă autonomie energetică faţă de reţeaua electrică (spitale, vămi etc.).

Cercetările sînt însă dirijate spre unităţi de puteri mari : în S.U.A. s-a dat în funcţiune o centrală experimentală de 1 MW (Hesperia — California), se află în curs de realizare primul bloc, de 6 MW, al unei centrale de 16,5 MW (Carrisa Plain — California) şi cel de 1 MW al centralei de 10 MW (Sacramento — California). Se estimează că, spre deosebire de centralele cu ciclu termic clasic, la care scăderea costurilor este limitată datorită complexităţii echipamentelor, la centralele fotovoltaice costurile pot scădea încă mult, rentabilitatea acestora crescînd şi datorită duratei de viaţă potenţial mari, între 25 şi 40 de ani.

Revoluţia în domeniul acesta o formează însă proiectele unor imense centrale solaro-electrice, plasate pe sateliţi geostaţionari şi care ar transmite energie pe pămînt sub formă de microunde. Se estimează că, în jurul anului 2010, fluturi giganţi plasaţi pe orbite extraterestre ar putea furniza fiecare 5 000—10 000 MW, alimentînd oraşe sau obiective industriale. Vom asista fără îndoială la o bătălie acerbă între centralele solare cu ciclu termodinamic — care pot fi numai „terestre" şi ale căror costuri se pare că au atins în prezent aproape limita inferioară şi centralele solare fotovoltaice „extraterestre", pentru care cîmpul de inovaţii generatoare de soluţii elegante şi ieftine este în prezent nelimitat.

Date comparative privind tehnologiile alternative de generare a energiei electrice

Soluţia tehnologică	Suprafaţa necesară pentru uzină şi anexe	Apa necesară pentru uzină şi anexe	Costul energiei livrate în 1979 2000	Prima perioadă de utilizare comercială
Centrală pe :				
— păcură	1,2	2,66	9,1	curent
— nucleară LWR	0,8	3,04	3,9	curent
— cărbune F.G.D.	1,6	3,04	5,1	curent
— cărbune : procedeul umed/ uscat	0,8	1,14	5,4	1987—1998
Gazeificare cu ciclu combinat	0,8	1,52	4,9	1992—1997
Ardere în pat fluidizat	1,6	2,66	5,3	1992—1997
Ciclu combinat (MeOH)	1,6	3,8	9,7	1984—1994
Pile de combustie (MeOH)	1,2	2,28	11,0	1989—1994
Geotermală	1,8	13,7	7,4	1989—1994
Vînt	32	—	4,8	1989—1994
Biomasă	262	18,2	9,5	
Solar-centrală tip turn	8	3,42	9,0	1995—2000
Solar soluţie hibridă	4	—	9,0	1995—2000
Solar fotovoltaic	8	—	11,5	1995—2000

Sursa : A 11-a Conferinţă Mondială a Energiei, vol. 1A p. 876—894 ; Raportul : Evaluarea opţiunilor tehnologice în domeniul producţiei de energie electrică, autori : C. Starr — vicepreşedinte, Institutul de cercetări pentru centrale electrice — EPRI, S.U.A., R. Balziser — vicepreşedinte, EPRI, S.U.A.

Posibilităţi multiple de utilizare

VÎNTUL REPREZINTĂ şi el o sursă inepuizabilă şi considerabilă de energie cu o distribuţie neuniformă pe glob, atît în plan orizontal cît mai ales pe verticală. Spre deosebire de soare, care este distribuit cvasiuniform — latitudinea locului influenţînd în principal durata insoleierii şi nu atît intensitatea ei — multitudinea de forme geografice a creat zone cu vînturi intense (uragane), medii, ca şi zone lipsite de vînt. La nivelul actualelor posibilităţi tehnologice se poate afirma că potenţialul energetic amenajabil este cel al zonelor cu vînt mediu sub 40 m/s şi al primilor 100 m deasupra solului care reprezintă circa 2 500 mld. tcc/an.

Experienţa de sute de ani în domeniul utilizării energiei vîntului se referă la aeroagregate de puteri mici, destinate în special pentru obţinerea de energie mecanică, pentru mica industrie şi mica mecanizare a agriculturii — pomparea apei, antrenarea morilor, pivelor, ca şi pentru propulsarea ambarcaţiunilor mici şi medii. Criza energiei a pus însă problema agregatelor mari, capabile să intervină sensibil în sistemele electroenergetice şi în balanţa de energie primară a ţărilor, pe toate filierele de producere a energiei : calorice, mecanice şi electrice. Ca urmare a acestor imperative, s-au realizat pînă în prezent aero-generatoare electrice de puteri între 1—10 MWe. Concurenţa se dă între turbinele cu ax vertical de tip Darieux şi cele cu ax orizontal bi sau tri-pale, fără ca în prezent să fie făcută vreo opţiune definitivă. Dintre realizările cele mai promiţătoare menţionăm : Growian-1, o turbină cu ax orizontal — bipală — de 3 MWe în R.F.G., una similară de 2 MWe pusă în funcţiune în Suedia, turbina Darieux, de 0,5 MWe, pusă în funcţiune în Canada şi staţia aeroelectrică de 7,5 MWe (3 × 2,5 MWe), construită în S.U.A.

Pentru a crea o imagine asupra acestor aerogeneratoare trebuie să menţionăm că, de exemplu, Growian-ul de 3 MWe are un diametru al elicei de 100 m, că axul acesteia este montat în vîrful unui turn de 96,6 m şi că greutatea totală a instalaţiei, incluzînd şi turnul de susţinere, depăşeşte 750 tone. Perspectiva este a turbinelor şi mai mari, la care costul energiei electrice livrate se apropie de cel al soluţiilor clasice, astfel că în prezent în Suedia se proiectează aerogeneratoare electrice de 15—20 MWe cu ax orizontal, cu un diametru al palelor de 180 m şi o înălţime a turnului de susţinere de 210 m, iar Canada experimentează baterii de 10—20 turbine de puteri pînă la 1 MWe de tip Darieux, pentru a determina mecanismul interconectării lor.

Marele pas în domeniul utilizării energiei vîntului s-a făcut însă prin construirea de către U.R.S.S. şi R.F.G. a primelor nave maritime mari cu pînze ale secolului XX, comandate evident prin calculator. Dincolo de imaginea lor pitorească, navele de mare tonaj pot face rentabil transportul cărbunelui în diferite puncte ale globului, acţiune în prezent limitată din cauza consumului de carburanţi.

Biomasa — suport energetic al viitorului

UN ULTIM SECTOR, care nu e mai puţin pasionant, priveşte **utilizarea reacţiilor chimice şi biochimice pe care le produc radiaţiile solare.** Astfel, în S.U.A., studii aprofundate au condus la proiectarea unei mari instalaţii de hidrocracare acţionată cu energie solară capabilă să producă hidrogen la un cost comparabil cu cel al petrolului, hidrogenul reprezentînd din punct de vedere energetic un important mijloc de stocare a energiei şi chiar un purtător de energie primară. Într-o economie a gazelor dominată de hidrogen, produsul secundar cel mai abundent al consumului de gaze îl constituie apa, asimilată în mod firesc în mediul înconjurător. Ciclul energetic şi ecologic al apei este nepoluant şi rapid (cu durată de ordinul zilelor sau

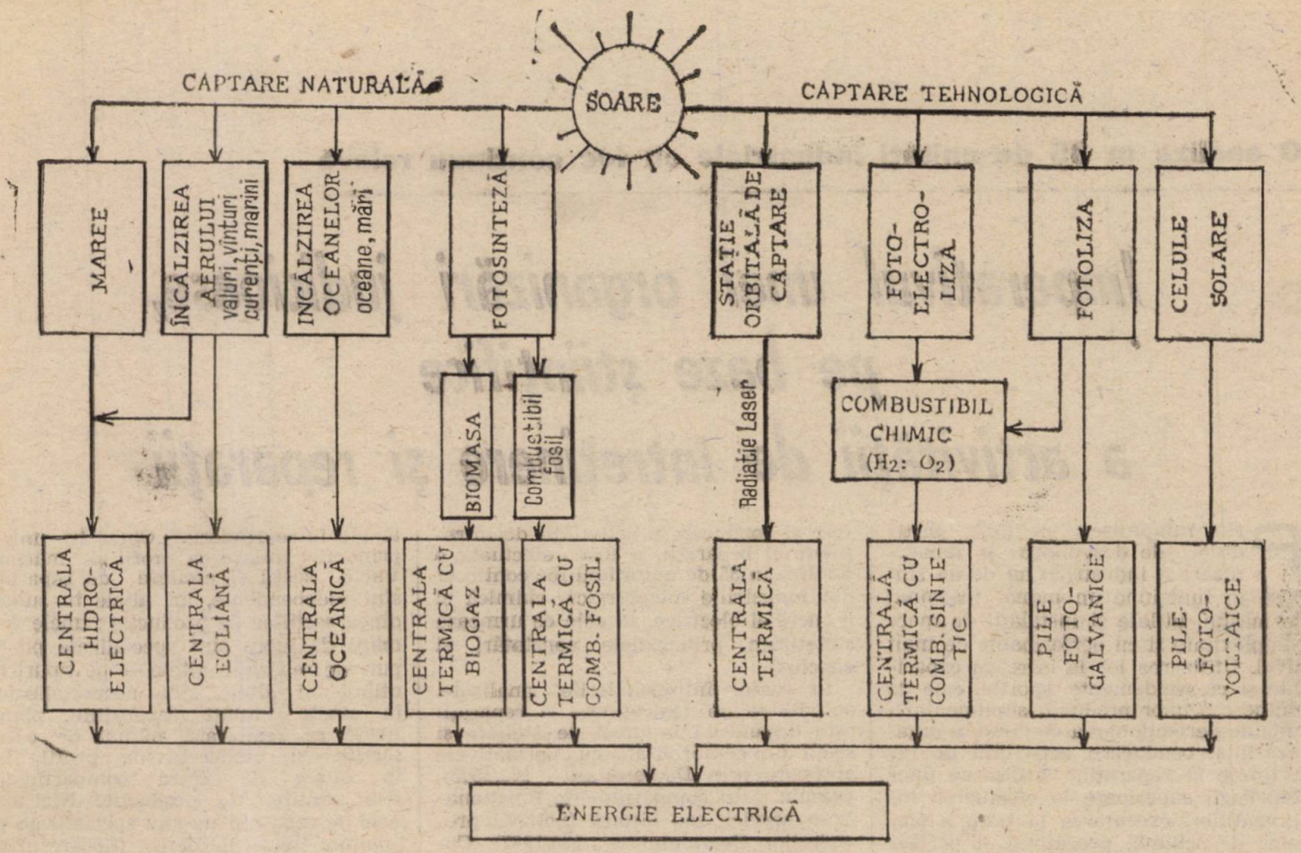

săptămînilor), prin contrast cu ciclul combustibililor fosili arși în termocentrale — poluant și lent (cu durata de ordinul milioanelor de ani). În perspectivă, hidrogenul este și virtualul înlocuitor al hidrocarburilor utilizate azi la propulsarea mijloacelor de transport terestre, aeriene și maritime.

Maturizarea și comercializarea tehnologiilor acestui versatil combustibil al viitorului necesită încă ani de muncă în toate etapele de producere, stocare, transport și distribuție. Se estimează însă că în perspectivă costul global al energiei bazate pe circulația hidrogenului va fi considerabil mai mic decît al energiei produse, transmise și distribuite sub formă de energie electrică. Deși prețul hidrogenului produs din electricitate trebuie să fie totdeauna mai mare decît costul electricității — chiar atunci cînd ea provine din surse noi — costurile mai reduse pentru transport și distribuție fac posibilă furnizarea hidrogenului la beneficiari la un preț de livrare mai mic decît acela plătit în prezent pentru electricitate.

În fine, creșterea pădurilor și în general a plantelor este tot o formă de conversie a energiei solare prin procesul de fotosinteză. Deși randamentul de conversie al energiei solare în plante — biomasă sau fitomasă în terminologie științifică — este foarte scăzut, abia 0,1% datorită ciclurilor anuale de înnoire a masei verzi a pădurilor și culturilor agricole, ca și speciilor de plante și alge rapid crescătoare, se estimează să se obțină prin intermediul biomasei un echivalent energetic de 6 ori mai mare decît cel obținut cu captatoare solare plane pe aceeași suprafață.

Biomasa se utilizează pe diferite filiere — fie pe filiera termică, brichetînd frunze, așchii și alte deșeuri lemnoase și arzîndu-le ca atare, fie pe filiera producerii de înlocuitori ai benzinei sau motorinei, în principal etanol. Etanolul (alcoolul etilic) este principalul produs al prelucrării biomasei în scopuri energetice. El a fost folosit drept carburant pentru automobile încă de la începutul acestui secol de către Henry Ford, dar a fost înlocuit repede de benzină, al cărei cost de producție și de desfacere ajunsese mult mai mic decît cel al etanolului. Exceptînd însă prețul, etanolul prezintă o serie de avantaje.

În S.U.A. se preconizează ca pînă la mijlocul acestui deceniu să se ajungă la o producție de circa 10 milioane tone etanol (provenit din fitomasă), ceea ce reprezintă, prin amestec (10%) cu benzina („gasohol") aproximativ 20% din consumul înregistrat în 1979 (500 milioane tone carburanți). Bugetul pentru fitomasă (CS și IPT) în 1980 a fost de 57 milioane de dolari. Exemple asemănătoare pot fi aduse și cu privire la alte țări (Brazilia, Noua Zeelandă, Austria, Africa de Sud, Suedia, R.F.G.).

Mai rentabilă apare calea folosirii unor alge care furnizează direct metan, putînd produce pînă la 75 tone metan la hectar. Acest gen de alge — de origine tropicală — deține recorduri de creșteri de 30 cm/zi, putînd atinge 50 m lungime în mai puțin de un trimestru, deci putînd asigura mai multe recolte pe sezon chiar în țările cu climat temperat.

La nivel mondial, problema biomasei energetice comportă însă și o serie de aspecte politice deosebit de importante și unele foarte critice chiar. Pe primul loc se situează cele generate de poziția diametral opusă a țărilor cu surplus de produse alimentare și care importă petrol și a celor cu deficit de produse alimentare și care exportă petrol. Deja se discută intens, la nivel internațional și la nivel național, despre alternativa alimentație-energie, despre noile politici alimentare, demografice etc. și trebuie subliniat că unele au implicații chiar pentru acest deceniu. Totodată, merită însă evidențiat și faptul că utilizarea carburanților produși din fitomasă poate conduce la stabilizarea asigurării carburanților pentru transporturi și agricultură. În plus, acești carburanți, prin calitățile pe care le posedă se apropie de „combustibilul ideal" al viitorului : au o distribuție globală care reflectă repartiția populației pe glob ; ei reprezintă o sursă energetică extensivă și nu una intensivă ; sînt reînnoibili (ceea ce constituie, probabil, cea mai importantă caracteristică a lor) ; producerea lor se face pe baza unor tehnologii în general nepretențioase ; economia lor poate promova o sporire a rezervelor globale de materie organică pe Terra și poate diminua ameninţarea efectelor nedorite ale creșterii conținutului de bioxid de carbon în atmosfera terestră. Totodată, s-ar ameliora condițiile de umezeală ale climatului local și s-ar crea posibilitatea unei lupte mai eficiente împotriva extinderii deșerturilor și a poluării mediului ambiant. Sub forme diverse, biomasa pare a constitui pentru sec. XXI filiera numărul 1 de exploatare a energiei solare — la nivel de sisteme energetice de mică și medie centralizare — putînd reprezenta un concurent serios al celorlalte tehnologii, sub aspectul simplității și al costurilor foarte reduse de exploatare.

Fără a fi epuizat toate căile de utilizare a energiei solare — considerăm de mai lungă perspectivă exploatarea gradientului geotermic al mărilor și oceanelor sau energia mareelor și valurilor — trebuie să acceptăm totuși, că civilizația sec. XXI va purta puternic amprenta energeticii solare, fiecare din filierele descrise avînd șanse egale în fața viitorului, folosind tehnologiile tuturor ramurilor, de la metalurgie la construcții de mașini — electronico-aeronautică — chimie și biologie și influențînd în același timp dezvoltarea lor și a întregii omeniri.

O analiză în 35 de unități industriale cu foc continuu relevă

Imperativul unei organizări judicioase, pe baze științifice a activității de întreținere și reparații

Prin înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare și modernizare a industriei, an de an sînt puse în funcțiune un număr însemnat de mașini, utilaje și instalații de mare complexitate și cu performanțe de înalt nivel. Utilizarea lor la întreaga capacitate și cu randamente sporite, cale de obținere a unor producții suplimentare, impune perfecționarea continuă a organizării și conducerii activității de întreținere și reparații, utilizarea unor tehnologii superioare la efectuarea intervențiilor, executarea la timp a pieselor de schimb, pregătirea și perfecționarea personalului muncitor.

În ultimii ani au fost aprobate noi reglementări privind îmbunătățirea activității de întreținere și reparații, întărirea controlului gospodăririi fondurilor fixe, extinderea recondiționării și refolosirii subansamblelor și pieselor de schimb.

Necesitatea de a se acorda o atenție sporită reparării la timp și în perioade scurte a mașinilor, utilajelor și instalațiilor a fost din nou subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. consacrată analizării activității în industrie și investiții.

Planul de reparații capitale pe anul 1984, întocmit în conformitate cu indicațiile conducerii partidului și statului, cuprinde prevederi menite să asigure utilizarea eficientă și în condiții de maximă siguranță în exploatare a capacităților de producție și a celorlalte utilaje și instalații existente în economie. Dezbătînd și aprobînd acest plan în ședința din 28 ianuarie a.c., Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a subliniat necesitatea de a se acționa în continuare în vederea perfecționării activității de reparații, de a se elabora norme precise de executare a acestora în toate ramurile economiei naționale.

De asemenea, în ședința din 24 februarie a.c., Comitetul Politic Executiv a indicat să se acționeze cu toată energia pentru realizarea la timp a reparațiilor curente și capitale, respectarea graficelor de revizie și întreținere.

Necesitatea unei concepții unitare

PENTRU CUNOAȘTEREA situației existente și găsirea unor elemente de comparație care să contribuie la stabilirea unor măsuri eficiente de organizare și conducere a activității de întreținere și reparații, a fost efectuată o analiză în 35 de unități cu foc continuu din industriile metalurgică, chimică și a energiei electrice. În cele ce urmează sintetizăm principalele constatări și concluzii.

În toate întreprinderile analizate, activitatea de întreținere și reparații este organizată la nivel de ateliere și secții (în conformitate cu normativele aprobate prin Decretul nr. 162/1973), precum și în compartimente funcționale — servicii sau birouri (potrivit prevederilor Decretului nr. 135/1977). Coordonarea compartimentelor de reparații se asigură, după caz, de către inginerul șef mecano-energetic și de investiții sau directorul adjunct tehnic și de producție. În întreprinderile industriei chimice sînt constituite, de asemenea, compartimente distincte (servicii sau birouri, cu unul sau mai multe laboratoare în subordine) de control preventiv, coordonate de către director, sarcina lor fiind de a acționa pentru creșterea gradului de siguranță în exploatare a utilajelor și instalațiilor, prevenirea opririlor accidentale și prelungirea duratei de funcționare între reparații. O formă de organizare întîlnită mai ales la întreprinderile mari și la combinatele metalurgice și chimice este uzina mecanică de întreținere și reparații, condusă de un director sau inginer-șef de uzină și avînd în componența sa secții, ateliere, unele compartimente funcționale.

Deși cadrul normativ este clar delimitat, activitatea nu este organizată și condusă în mod unitar, fiecare întreprindere avînd, într-o măsură sau alta, propria sa concepție de organizare. Fără a pleda pentru un șablon care ar face dificilă adaptarea organizării la condițiile și necesitățile reale ale fiecărei unități, trebuie totuși să subliniem că orice formulă ce se adoptă trebuie să asigure delimitarea strictă a responsabilităților și a relațiilor. Astfel, în multe cazuri atribuțiile, sarcinile și lucrările stabilite pe compartimente nu sînt diferențiate pe verigi organizatorice (uzină, secție, atelier, formație); nu sînt precizate răspunderile în funcție de specificul activității (întreținere, reparații, lubrifierea utilajelor, gospodărirea energiei, fabricația de piese de schimb, recondiționarea pieselor uzate, elaborarea documentației tehnice etc.) și nici principalele relații între compartimentele mecano-energetice, precum și între acestea și celelalte compartimente ale întreprinderii. Chiar în întreprinderi similare ca profil și mărime, unele secții și ateliere de reparații sînt independente, iar altele în subordinea secțiilor de producție; unele formații de lucru sînt specializate pe tipuri de reparații, altele — pe tipuri de utilaje și altele sînt nespecializate; în unele unități reparațiile planificate se realizează numai de către secțiile și atelierele de profil, iar în altele de către compartimentele secțiilor de producție. Nici uzinele de reparații nu sînt specializate pe anumite tipuri de lucrări (fiecare uzină execută lucrări similare, beneficiarul fiind, cu precădere, întreprinderea în cadrul căreia ea este constituită), iar activitatea lor nu este coordonată centralizat, pentru a se diferenția atribuțiile și sarcinile. De asemenea, chiar compartimentele funcționale sau de proiectare ale uzinelor desfășoară activități diferite de la o unitate la alta.

● În **industria energiei electrice**, în afara subunităților de profil fără personalitate juridică, există o unitate specializată — întreprinderea „Energoreparații" București, care desfășoară doar circa 15 la sută din activitate pentru reparații, 40 la sută pentru fabricarea de piese de schimb și 45 la sută pentru fabricarea de produse de mecanizare și agregate energetice. Organizarea descentralizată a activității de reparații în această ramură, limitată la formațiile existente în centralele electrice și parțial la întreprinderea „Energoreparații" nu asigură condiții pentru executarea la timp a lucrărilor de volume mari (înlocuiri de conducte de abur, reparații capitale de cazane, turbine și agregate rotative, instalații din sistemul de preparare a prafului de cărbune etc.), ceea ce conduce la nerealizări față de volumul de lucrări rezultat din prevederile normativelor existente, la apariția de avarii, la rezolvări doar parțiale ale asigurării cu piese de schimb și la necorelări cu programele de reparații.

● În **industria metalurgică**, în afară de compartimentele de reparații din întreprinderi și combinate, este organizată Întreprinderea metalurgică Aiud — specializată în executarea de piese și subansamble de schimb, iar un important volum de reparații capitale și curente se execută în antrepriza unităților de construcții și montaje siderurgice din Galați, Hunedoara, Tîrgoviște, Reșița. Volumele de reparații realizate nu sînt însă întotdeauna la nivelul nevoilor reale, nu se asigură integral pie-

sele și subansamblele de schimb, iar forța de muncă fiind dispersată, nu se pot concentra eforturile la lucrările mai importante.

● În **industria chimică** funcționează Centrala de utilaje și piese de schimb (cu 9 întreprinderi în subordine) și Trustul de construcții, montaje și reparații pentru industria chimică (cu răspîndire în întreg teritoriul) — antrepriză generală specializată în lucrări de construcții-montaj și reparații curente și capitale de utilaje și instalații. Prin această organizare complexă, peste 95 la sută din necesarul de piese de schimb și reparații se asigură chiar de către unitățile proprii ale ministerului respectiv, putîndu-se astfel realiza o coordonare mult mai unitară.

Importanța elaborării unei documentații complete

ESTE CUNOSCUT că reducerea duratei de intervenție pentru lucrări de întreținere și reparații — deci micșorarea timpului în care utilajul este scos din producție — depinde în mare măsură de pregătirea anticipată a pieselor de schimb, de tipizarea și standardizarea acestora, tipizarea tehnologică a lucrărilor, aplicarea de norme de muncă fundamentate științific. Aceasta necesită o documentație tehnică corespunzătoare.

În unitățile cu foc continuu, activitatea de elaborare a documentației de reparații este foarte diferențiată. Ea se realizează — după caz — de către institutele sau secțiile (atelierele) de proiectare ale centralelor industriale, ale întreprinderilor, atelierelor sau colectivele de proiectare constituite pe lîngă uzinele ori secțiile de reparații, sau chiar de către personalul secțiilor și serviciilor mecano-energetice.

După cum s-a constatat, în marea majoritate a întreprinderilor cuprinse în analiză proiectarea tehnologiilor de reparații este în fază incipientă, documentația pentru piesele de schimb nu este asigurată în întregime, se cunosc puține date despre fiabilitatea acestora, iar normativele de consum la piesele de schimb sînt, uneori, incomplete. Necoordonarea elaborării documentației (releveelor) pentru piesele de schimb comune tuturor întreprinderilor aceleiași centrale industriale face ca în întreprinderi să se consume un important volum de muncă în paralel, pentru a se reproiecta — în condiții uneori precare și cu rezultate diferite — piese care au fost deja proiectate în alte unități. Considerăm că acest paralelism ar putea fi evitat dacă centralele industriale și-ar asuma rolul de coordonator, stabilind pentru care utilaje și piese să elaboreze fiecare întreprindere documentații tehnice de execuție și, apoi, facilitînd schimbul de documentații între unități. Chiar și direcțiile mecano-energetice din ministere ar putea contribui la coordonarea acestei acțiuni, pentru a se evita paralelismele între centralele industriale.

Subliniem în acest sens importanța indicațiilor date de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ca regulile de executare a reparațiilor capitale să se încadreze în normele legale stabilite în domeniul tipizării și standardizării produselor, să urmărească îmbunătățirea parametrilor funcționali ai capacităților de producție și ai instalațiilor, astfel ca să se obțină creșterea producției și productivității muncii, reducerea consumurilor de materii prime, materiale și energie. Fără îndoială că generalizarea la toate utilajele de același tip — cu prilejul efectuării reparațiilor capitale — a celor mai bune soluții de modernizare, prin mecanismul de coordonare la care ne-am referit, ar duce la o considerabilă multiplicare a eficienței.

Aplicarea metodelor științifice în programarea reparațiilor

NORMELE DE REPARAȚII pe care urmează să le elaboreze ministerele vor trebui să prevadă — pe lîngă prescripții tehnice — perioada în care să se execute lucrările respective (urmărindu-se ca la utilajele și instalațiile mari consumatoare de energie reparațiile capitale și modernizările să se realizeze în perioadele cînd consumul de energie pe ansamblul economiei este ridicat, iar la cele producătoare de energie — în perioadele cînd consumul este mai mic), durata acestor lucrări, precum și costurile lor.

În toate unitățile cu foc continuu, planificarea reparațiilor se face în funcție de normativele de reparații și de starea tehnică a utilajelor și instalațiilor ; marile combinate dotate cu mijloace de prelucrare automată a datelor le utilizează în operațiile de planificare.

Stabilirea programului optim de reparații constituie o problemă complexă, de cercetare operațională, în rezolvarea căreia trebuie determinat pentru fiecare caz în parte echilibrul necesar între frecvența intervențiilor, consumul de piese de schimb și durata de staționare. Din sondajul efectuat în unități a rezultat însă că metodele științifice, moderne nu sînt aplicate pe scară largă. Uneori se folosesc încă metode empirice, iar programarea cu calculatorul, pe lîngă că nu acoperă decît parțial valoarea planului de reparații, se limitează mai ales la evidența mijloacelor fixe și calculul amortizărilor acestora. De aici rezultă întîrzieri și necorelări în executarea lucrărilor respective.

În multe unități nu există fișe de revizii în scop preventiv și nici fișe cu istoricul defecțiunilor, care să furnizeze informațiile necesare pentru programarea reparațiilor și pentru intervenții asupra cauzelor care produc opriri accidentale.

Mari diferențieri prezintă întreprinderile și în ce privește dimensionarea personalului muncitor din compartimentele mecano-energetic, productivitatea muncii și cheltuielile pentru manoperă. Consecință directă a varietății nejustificate a formelor și tipurilor de organizare și conducere aplicate, ponderea muncitorilor din activitatea de întreținere și reparații în numărul total de muncitori din unitatea respectivă variază între 12 la sută și 57 la sută în industria metalurgică și între 20 la sută și 60 la sută în industria chimică : față de numărul total de personal cu studii superioare din unitate, cel din activitatea mecano-energetică variază între 22 la sută și 86 la sută în industria energiei electrice, între 12 la sută și 60 la sută în industria chimică și între 20 la sută și 53 la sută în industria metalurgică.

Un ecart însemnat se înregistrează și la nivelele productivității muncii, calculată ca raport între valoarea reparațiilor și numărul personalului de întreținere și reparații. Astfel, în unitățile metalurgice analizate, productivitatea muncii pe o persoană în activitatea de reparații variază de la 1 la 10, în unitățile chimice și cele producătoare de energie electrică de la 1 la 5. Luînd ca bază nivelele absolute minim și maxim ale acestui ecart din metalurgie, în chimie productivitatea reprezintă respectiv 125 și 60 la sută, iar în industria energiei electrice respectiv 100 și 50 la sută.

Legat de aceasta, un alt element care necesită o atentă analiză din partea organelor de specialitate îl constituie ponderea cheltuielilor pentru manoperă în totalul cheltuielilor pentru reparații ; ea oscilează între 12 și 52 la sută în unitățile energiei electrice, între 4 și 35 la sută în unitățile metalurgice și între 13 și 60 la sută în unitățile chimice, deși în cadrul întreprinderilor din aceeași ramură, tipurile de mașini și instalații și conținutul reparațiilor sînt, în general, asemănătoare.

ACESTE CÎTEVA CONSTATĂRI duc la concluzia că în toate unitățile cu foc continuu există importante rezerve de creștere a operativității intervențiilor și productivității muncii, de îmbunătățire a planificării și urmăririi reparațiilor, de reducere a costurilor. Pentru punerea lor în valoare, trebuie intensificate acțiunile de generalizare a celor mai bune metode de organizare și conducere, pe baza unor analize profunde, efectuate de institutele de specialitate și de compartimentele de resort din centralele industriale și miniere.

Potrivit normelor stabilite recent de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. *), executarea reparațiilor capitale se va face pe bază de contracte în acord global încheiate între beneficiar și colective de oameni ai muncii (din propria unitate sau din întreprinderi ori brigăzi de antrepriză care execută de regulă lucrări de construcții-montaj pentru investiții din domeniul respectiv) care se obligă, pentru o sumă stabilită global prin deviz, să execute integral lucrările de reparații stabilite. De asemenea, se prevede organizarea, în cadrul ministerelor și al centralelor, a unor întreprinderi sau brigăzi complexe de antrepriză proprii, specializate în efectuarea reparațiilor capitale și funcționînd după principiul autoconducerii și autogestiunii. Noile reglementări, creînd condiții pentru lărgirea, diversificarea și specializarea potențialului de reparații, reliefează și mai puternic necesitatea unor perfecționări de substanță în domeniile la care ne-am referit — organizarea și pregătirea lucrărilor, nivelul de cheltuieli și de productivitate la care ele se realizează.

Viorel RĂDUCU
Institutul central pentru conducere și informatică

*) „Retribuirea în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză", capitolul „Retribuirea în acord global a personalului muncitor din activitatea de reparații capitale", Scînteia, 31 ianuarie 1984.

Autoconducere şi perfecţionare în procesualitatea dezvoltării democraţiei socialiste

ÎN INTERDEPENDENŢĂ DIALECTICĂ cu noile relaţii de producţie, clasa muncitoare, masele populare acţionînd sub conducerea partidului edifică un nou **ansamblu de relaţii politice** în societate. Caracteristica generică a acestor relaţii rezidă în profundul lor democratism, în procesualitatea permanentei adînciri a caracterului democratic.

Astfel, Partidul Comunist Român conduce opera de edificare a unei temelii politice a societăţii socialiste constituită din totalitatea relaţiilor de alianţă dintre clasele şi categoriile sociale ale societăţii noastre, relaţii ce se încheagă şi se perfecţionează prin participarea comună la conducerea societăţii, prin socializarea puterii politice. Evident, în acest cadru, rolul de piatră unghiulară, de magistrală politică a socialismului, este realizat prin consistenţa raporturilor de alianţă, de colaborare între clasa muncitoare şi ţărănimea cooperatistă. Alături de dimensiunile bogat şi abundent ilustrate în documentele de partid, în literatura politologică, ale complexităţii relaţiilor de alianţă dintre muncitori şi ţărani, teze devenite adevăruri axiomatice ale teoriei revoluţionare româneşti, necesită, credem, a fi evidenţiate aspecte noi, originale, încorporate în litera şi spiritul documentelor partidului nostru, în actuala etapă de dezvoltare a ţării. Elocventă, în acest sens, este preocuparea de a aşeza la baza colaborării muncitoreşti-ţărăneşti principii autentice ale echităţii socialiste, nu în ultimul rînd în perimetrul colaborării economice, al relaţiilor de raportiţie şi de schimb. Alianţa muncitorească-ţărănească, se demonstra la şedinţa comună a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din industrie şi Consiliul Naţional al Agriculturii, din mai 1983, „...**trebuie să se manifeste în primul rînd în domeniul economic, al conlucrării în dezvoltarea puternică a celor două ramuri de bază ale economiei româneşti — industria şi agricultura — dar şi în domeniul preţurilor, al schimbului de mărfuri. Aceasta va face ca alianţa muncitorească-ţărănească să-şi afirme trăinicia, puterea şi să constituie factorul determinant în dezvoltarea întregii societăţi româneşti**" (**Nicolae Ceauşescu**, Cuvîntare la şedinţa comună a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din industrie şi Consiliului Naţional al Agriculturii, în „Scînteia", nr. 12 679, din 29 mai 1983). Totodată, revenind în cadrul demersului de faţă asupra hotărîrii privind trecerea la constituirea fondului de participare individuală la proprietatea socială, remarcăm că aceasta se înscrie pe o linie de adîncire a colaborării bazate pe echitate între clasele fundamentale ale societăţii noastre ; într-adevăr, dacă procesul cooperativizării agriculturii a demarat prin aducerea în comun, pe terenul noii proprietăţi sociale pe cale de a se naşte, a principalelor mijloace agricole de producţie, aflate pînă atunci în proprietate individuală, este fără îndoială echitabil ca în etapa trecerii de la industrializarea extensivă la cea intensivă, în etapa eforturilor covîrşitor de realizare a unei calităţi noi, superioare în industrie, în etapa implementării organizate şi larg desfăşurate a progresului tehnic în uzinele ţării, să se utilizeze inclusiv pîrghia întregirii proprietăţii socialiste prin participarea stimulativă a tuturor oamenilor muncii din unităţile industriale la constituirea şi dezvoltarea acestei proprietăţi, definindu-se prin aceasta un nou reper al apropierii dintre clasa muncitoare şi ţărănime, al omogenizării sociale.

Perfecţionarea structurii şi relaţiilor de clasă necesită şi determină perfecţionarea relaţiilor politice ce se realizează la nivelul complexelor raporturi dintre partid, forţa politică diriguitoare a societăţii, şi stat, ca ansamblu al instituţiilor şi instrumentelor de exercitare a puterii de administrare a societăţii, raporturi ce-şi cresc necontenit funcţionalitatea în condiţiile perfecţionării conducerii politice a societăţii de către partid, în condiţiile perfecţionării şi adîncirii democratismului statului socialist, ale constituirii şi perfecţionării organismelor cu dublă subordonare (de partid şi de stat). Linia de forţă a acestor raporturi, cu rădăcini adînci în etapele de început ale procesului edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate, primeşte, prin recente documente programatice ale partidului nostru, importante nuanţări calitative. Astfel, arătînd că „**partidului nostru îi revine înalta misiune de a constitui forţa politică organizatoare şi dinamizatoare a întregii activităţi economico-sociale**", (**Nicolae Ceauşescu**, Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în ţara noastră, la problemele teoretice, ideologice şi activitatea politică, educativă a partidului, 1—2 iunie 1982, Bucureşti, Editura Politică, 1982), el reprezentînd în continuare centrul vital al funcţionării societăţii socialiste, secretarul general al partidului, analizînd raportul dialectic dintre partidul comunist român şi statul socialist, marcînd calitatea statului de a reprezenta „puterea supremă" în societate (prin organele sale superioare legislative şi executive, expresie a voinţei democratice a întregului popor), subliniază că rolul conducător al partidului în societatea socialistă **„nu înlocuieşte în nici o împrejurare organele de stat, nu diminuează şi nu poate să diminueze sub nici o formă răspunderea organelor de stat în faţa legilor şi a poporului"** (Ibidem, p. 40).

Într-adevăr, potrivnic oricărei posibile imagini disjunctive a raportului stat-partid, socialismul românesc îşi făureşte o vitală dimensiune a temeliei sale prin corelarea dinamică, prin sinteza funcţională a statului şi partidului. Înzestrat cu capacitatea reală a autoconducerii actelor politicii sale, perfecţionîndu-şi neîncetat această capacitate, determinînd edificarea treptată a autoconducerii muncitoreşti, partidul comunist va declanşa, firesc, şi procesul cuprinderii organismelor statului în cîmpul de forţă al autoconducerii, aceasta cu atît mai mult cu cît statul este prin forţa legii „reprezentantul suprem al producătorilor şi proprietarilor" ; rezultanta acestui proces se impune prin covîrşitoarea sa semnificaţie practic-politică : statul socialist devine, în acest mod, „stat al democraţiei muncitoreşti". În consecinţă, sinteza procesuală a statului şi partidului în societatea noastră se realizează sub pecetea valorilor autoconducerii, statul şi partidul fiind nuclee îngemănate în zona vitală a autoorganizării şi autoperfecţionării societăţii.

În strînsă, şi practic imposibil de delimitat, interdependenţă dialectică cu transformările în natura relaţiilor sociale, Partidul Comunist Român declanşează şi dezvoltă un amplu proces de perfecţionare în dinamica relaţiilor sociale.

A fost deja relevată valoarea de fond a competenţei profesionale şi politice a celor chemaţi să contribuie la conducerea societăţii, la administrarea şi sporirea avuţiei ei. Într-adevăr, în contextul accentuării complexităţii şi diversităţii sarcinilor cu care sînt confruntaţi oamenii muncii, al revoluţiei ştiinţifico-tehnice contemporane e nevoie, la toate eşaloanele şi în toate verigile, de o pregătire profesională şi politică tot mai înaltă. Autoconducerea, astăzi şi în perspectivă, nu se poate realiza decît prin perfecţionarea cunoştinţelor, printr-un efort susţinut de autoperfecţionare. În consecinţă, comandamentul de partid al creşterii gradului de competenţă al oamenilor muncii include atît un ansamblu de măsuri privind perfecţionarea învăţămîntului (învăţămîntului integrat), un larg sistem de reciclare, de îmbogăţire a cunoştinţelor, un ansamblu riguros de acţiuni politico-ideologice (informative şi formative), cît şi măsuri ferme împotriva empirismului în muncă, a automulţumirii, a inerţiei în gîndire şi lipsei de curaj, a infatuării şi a „depozitarilor, atotştiutori, de înţelepciune". Autoconducerea muncitorească solicită competenţă profesională şi politică şi determină acumulare şi exercitare de competenţă în muncă, în întreaga activitate ; noul mecanism economico-financiar pus în

Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 7/1984 al revistei noastre.

slujba sistemului autoconducerii cointeresează direct și complex unitățile economice, organismele colective de conducere, ansamblul oamenilor muncii să-și sporească neîncetat prestația de muncă eficientă. Creșterea răspunderii întreprinderilor, a oamenilor muncii antrenează cu necesitate și creșterea capacității (a competenței) prin care se „răspunde" acestui deziderat ; aceasta cu atît mai mult cu cît procesul nu se desfășoară spontan, ci beneficiază de un sistem de măsuri, atît de creștere a pregătirii profesionale și general-politice a personalului muncitor cît și de însușire și utilizare practică a noilor indicatori economici, de instruire a membrilor consiliilor oamenilor muncii cu cunoștințe de drept administrativ, de economie a industriei etc., sistem de măsuri inclus în recentul program național de creștere a productivității muncii.

Este, de asemenea, relevabil efortul continuu al activiștilor de partid, al reprezentanților oamenilor muncii în organismele colective de conducere de a determina o opinie de masă permanent activă din partea tuturor celor ce muncesc ; în fapt, autoconducerea realizează un curs de desfășurare autentică în principal prin modul în care fiecare om al muncii participă, într-o formă sau alta, la soluționarea problemelor locului său de muncă, ale întreprinderii. Fără străbaterea acestei prime, dar fundamentale etape, participarea individului (și a masei) la conducerea proceselor social-globale rămîne sub semnul dezideratului. Tocmai din acest punct de vedere, autoconducerea muncitorească, ca practică socială, deschide individului și colectivelor de muncă o perspectivă politică coerentă, perspectivă ce reunește armonios locul de muncă cu marea „scenă" politică a țării. În acest context, autoconducerea deschide drumul realizării și afirmării din plin a celor două determinații de esență ale cetățenilor în societatea socialistă : specialistul și omul politic, competența și spiritul revoluționar. Totodată, trebuie înregistrat faptul că, dacă gradul de acumulare a unor cunoștințe politice teoretice este din ce în ce mai înalt, la nivelul tuturor celor ce muncesc, nu întotdeauna aceasta se însoțește și cu atitudini și deprinderi de practică politică, că „lupta împotriva inerției, rutinei și conservatorismului, a tot ceea ce este perimat și frînează mersul înainte" (Programul Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1975, p. 159) nu este o sarcină a trecutului. Analiza lucidă a acestor probleme a fost și este o caracteristică de permanență a întregii activități educativ-ideologice desfășurată de partid ; lupta pentru elucidarea lor este o constantă a muncii comuniștilor. Desigur, autoconducerea își realizează și își va realiza plenar valențele ce-i sînt proprii și în funcție de modul în care oamenii societății socialiste, colectivele de muncă vor diminua și înlătura neîmplinirile, greutățile încă existente, vor mări „indicele de performanță" al activității lor. Esențial este însă faptul că autoconducerea muncitorească (ca sistem instituțional și ca practică a conducerii colective) angajează efortul global-social de perfecționare a societății și a muncii în și pentru societate într-un ritm mult mai accelerat.

ÎN CONCLUZIE, realitatea politico-socială complexă a socialismului românesc contemporan demonstrează configurarea și tot mai ridicata funcționalitate a unui sistem al perfecționării și autoperfecționării relațiilor sociale. În cadrele complexe ale procesualității edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării țării spre comunism, autoperfecționarea, ca activitate socială fundamentală, se impune prin imperativele unei necesități obiective. Într-adevăr, soluționarea elementelor contradictorii ce își fac apariția în planul raporturilor dintre forțele și relațiile de producție nu este, în actuala etapă și în perspectivă, posibilă decît prin generarea și dezvoltarea capacităților de autoconducere prin autoperfecționare ; structurile și relațiile sociale noi, specifice socialismului, perfectibile prin geneza lor istorică, devin treptat, procesual, autoperfectibile, prin „impregnarea" cu calități, acțiuni ale forțelor sociale ce-și autoorganizează, autoconduc, autoperfecționează actele social-politice. De asemenea, socialismului românesc, în actuala etapă a dezvoltării sale, îi este caracteristică conștientizarea contradicțiilor ca tip distinct de relație socială și utilizarea lucidă a acestora ca forță motrice a dezvoltării multilaterale, aceasta constituind, în mod evident, o trăsătură majoră a unui sistem social angajat pe drumul autoperfecționării, pe drumul realizării comunismului.

Dumitru IACOB

Un complex de măsuri pentru asigurarea unei producții viticole în acest an

(Urmare din pag. 7)

Combaterea dăunătorilor din acest an urmează a se afectua pe baza unui program diferențiat, în funcție de intensitatea și frecvența dăunătorilor și de rezerva biologică din perioada ultimilor ani. Tratamentele în uscat din perioada de iarnă vor fi urmate de tratamente preventive împotriva făinării, moliilor ecarienilor, mucegaiului și omizilor. Unele neajunsuri din perioadele precedente evidențiază necesitatea întreținerii plantațiilor viticole curate de buruieni. În acest sens se are în vedere executarea concomitentă, la un nivel calitativ superior, a lucrărilor mecanice de cultivat între rînduri și de prășitul cu plantatorul pe rînd, utilizînd cele 40 de plantatoare existente în dotarea întreprinderii.

Programul de măsuri al întreprinderii prevede scurtarea perioadei de recoltare a strugurilor de vin, de la 25—30 de zile (în practica anilor trecuți), la 18—20 de zile, prin semimecanizarea lucrărilor.

Este asigurat întregul necesar de material biologic (corzi altoi și portaltoi) din soiurile ce vor constitui baza materială necesară dezvoltării patrimoniului viticol. Măsurile luate vor permite recoltarea corzilor altoi cu puritate maximă și o valoare biologică corespunzătoare.

Buna folosire și dezvoltare a bazei tehnice, aplicarea largă a tehnologiilor moderne, în condițiile calificării și perfecționării profesionale a personalului muncitor, și organizării riguroase a activității acestuia, sînt căile pe care mizează întreprinderea pentru realizarea sarcinilor de creștere a productivității muncii în 1984. Printre cele mai eficiente măsuri luate în acest sens sînt cele privind folosirea tuturor plantatoarelor (40 bucăți) montate pe plugurile de cultivat în vie (P.C.V.) și a celor montate pe grape cu discuri (G.D.3.2.) pentru pomi, care să execute concomitent, la o singură trecere a utilajului, cultivatul între rînduri și mobilizarea terenului pe rîndurile de vie și pomi. Folosirea acestor dispozitive face posibilă eliminarea lucrării manuale cu sapa, pe rîndurile de vii cu distanța mai mare de peste 2 metri, incluzînd o suprafață de 450—500 hectare de vii ce au fost modernizate prin ridicarea „scaunului" butucului la 70—90 cm și conduse pe cordon bilateral. Asigurarea erbicidelor specifice sectorului vitipomicol, pentru folosirea pre și postemergentă, va putea înlocui lucrarea de mobilizare a solului pe rînd (pe aproximativ 350 de hectare), iar prin dotarea cu utilaje specifice pentru mobilizarea solului între rînduri, la viile cu distanțe mai mari de 3 m — la o singură trecere a tractorului și pe o suprafață de 200 de hectare — va asigura concomitent creșterea productivității muncii și economisirea unei importante cantități de combustibil. Prin tocatul corzilor rezultate la tăierea viei în uscat se va asigura, pe lîngă o valorificare a acestui subprodus în hrana animalelor din ferma zootehnică, și eliminarea în proporție de circa 70%, pe o suprafață de aproximativ 800 de hectare, a lucrării manuale de scos rîpea.

Extinderea **sistemului de tăiere pe cordon bilateral** speronat la viile pe rod modernizate va conduce la un spor de productivitate de 40—50%, comparativ cu tăierea pe cap înalt cu verigi de rod. Prin această formă de conducere a butucului se elimină lucrarea de cercuit, rămînînd să se execute numai palisarea cordoanelor pe prima sîrmă a spalierului.

Pe cele 145 ha ce vor mări, în acest an, suprafața ocupată cu vii a I.A.S. Dealu Mare — Urlați, plantarea viților în teren desfundat se va face cu plantatorul (în locul lucrării tradiționale cu cazmaua), cu o productivitate mai mare cu circa 30—35%, asigurînd în același timp condițiile de calitate stabilite prin tehnologia lucrării. De asemenea, suprafața de terase ce va fi plantată în 1984—1985 (70 ha), urmează a fi mobilizată prin lucrările de scarificare (cu tractorul S 1500), concomitent cu administrarea de îngrășăminte organice, în locul executării desfundatului manual. În ce privește producerea materialului săditor viticol, vor fi utilizate cele 25 de mașini de altoit din dotare, în scopul realizării celor 2 milioane de butași necesari plantațiilor viticole viitoare.

Prin implementarea tuturor măsurilor cuprinse în programele elaborate de întreprindere se vor asigura o folosire mult mai eficientă a terenurilor, o producție viticolă sporită, și o rentabilitate mai mare, materializată într-un nivel superior al beneficiului la hectarul cultivat.

Consemnări

O pledoarie pentru oprirea cursei înarmărilor

ÎN ULTIMII ANI, numeroşi oameni de ştiinţă şi-au făcut cunoscute opiniile, învederînd pericolul incomensurabil al unui război nuclear, consecinţele catastrofale pe care o asemenea conflagraţie le-ar avea asupra evoluţiei şi supravieţuirii speciei umane. În acest context se încadrează şi studiul lui Daniel Deudney, apărut anul trecut în S.U.A., „Whole Earth Security : A Geopolitics of Peace" (Securitate pentru întreaga planetă : o geopolitică a păcii) *), care abordează într-o perspectivă interesantă problemele pericolului nuclear.

Axîndu-şi cercetarea pe creşterea interdependenţelor, pe avîntul fără precedent al cuceririlor ştiinţei şi tehnicii, autorul îşi fundamentează întreaga sa argumentaţie pe ideea că în prezent, datorită extinderii comunicaţiilor şi mai ales sporirii puterii de distrugere a armelor nucleare care acţionează la nivel planetar, conceptul de securitate trebuie regîndit în termeni mondiali. „Odată cu împrejmuirea planetei de către sistemele de purtare a războiului, securitatea însăşi a devenit indivizibilă, un bun comun în propriul său drept. Securitatea comună a încetat de a fi utopică şi inutilă, devenind în acelaşi timp posibilă şi necesară" (p. 6). „Geopolitica planetară" pe care autorul american o propune ca punct de plecare al cercetării sale reprezintă de fapt o pledoarie pentru cooperare împotriva escaladării cursei înarmărilor, pentru recunoaşterea intereselor comune ale umanităţii, a multiplelor intercondiţionări şi corelaţii care impun coexistenţa şi colaborarea unor ţări şi popoare diferite ce trăiesc pe aceeaşi planetă. Accepţia sa despre geopolitică este neîndoielnic diferită de cea folosită în trecut şi atît de discreditată de teoriile fasciste care încercaseră să facă din geopolitică un argument pentru subjugarea unor popoare şi pentru satisfacerea tendinţelor expansioniste ale celui de-al treilea Reich. Geopolitica, în viziunea lui Daniel Deudney, reprezintă mai curînd o înţelegere a dimensiunilor planetare pe care le capătă în actualul moment relaţiile internaţionale şi a consecinţelor la scara întregii planete pe care le-ar avea o eventuală conflagraţie. Exprimîndu-şi opinia despre geopolitică, autorul arată că „Realitatea geopolitică este fundalul geografiei şi tehnologiei care configurează, canalizează şi prejudiciază exerciţiul puterii politice aproape în acelaşi mod în care crestele, podurile şi fortificaţiile afectează armatele angajate în bătălie" (p. 9).

Preocupat de ideea prevenirii unui război nuclear catastrofal, în condiţiile escaladării mijloacelor de distrugere, autorul învederează cu argumente pertinente indisolubila legătură ce există astăzi între securitatea naţională a popoarelor şi securitatea comunităţii internaţionale. „Cînd mecanisme de dimensiunea unei valize pot şterge de pe faţa pămîntului cele mai populate centre şi complexe industriale, securitatea societăţilor se bazează mai curînd pe abilitatea de a evita războiul decît pe aceea de a se apăra împotriva unui atac" (p. 15).

Potrivit opiniei autorului, în epoca contemporană acţionează de fapt o serie de elemente care determină cu necesitate o redimensionare a opticilor de abordare a problemelor securităţii fiecărei ţări. În rîndul acestor elemente se remarcă cu deosebire militarizarea spaţiului cosmic şi pericolul deosebit pe care l-ar reprezenta folosirea armelor acţionînd din acest mediu asupra pămîntului. „Mai mult chiar decît un monopol al puterii aeriene sau maritime, un monopol al puterii spaţiale efective ar fi irezistibil" (p. 17). Militarizarea oceanelor reprezintă, de asemenea, un important factor ce impune abordarea dintr-un unghi nou a problemelor securităţii fiecărei naţiuni. Concomitent trebuie ţinut seama de faptul că pe plan mondial, se face tot mai mult simţită „revoluţia transparenţei" — prin aceasta înţelegîndu-se posibilităţile aproape nelimitate ale unor mijloace tehnice deosebit de perfecţionate, folosind cuceririle informaticii şi ciberneticii, de a detecta sau de a contracara puterea unor arme de distrugere. După părerea omului de ştiinţă american, calculatoarele „au influenţat pregătirea pentru purtarea războaielor strategice tot atît de mult cît au influenţat viaţa civilă" (p. 22). Lupta dintre mijloacele militare şi tehnica perfecţionată destinată să le facă inofensive caracterizează o perioadă de peste două decenii de confruntări. Pe de altă parte, perfecţionarea armelor strategice a generat noi pericole dictate de dependenţa marilor puteri de sistemele informaţionale. „Încrederea superputerilor în sistemele de informaţie planetară fac prima lovitură mai tentantă în situaţii de criză" (p. 30). La toate acestea se adaugă posibilitatea pierderii controlului asupra calculatoarelor, a unor disfuncţionalităţi în sistemul lor de comandă şi a conflictului nuclear prin accident. În actualul moment se desfăşoară, de fapt, o adevărată competiţie pe plan mondial între păstrarea secretelor militare şi acţiunea de perfecţionare continuă a armelor de distrugere. Securitatea devine o noţiune cu totul efemeră în condiţiile în care mijloacele de detecţie devin tot mai perfecţionate, permiţînd descoperirea secretelor militare ale adversarului şi stimulînd, în consecinţă, acţiuni pentru descoperirea unor noi tehnologii. După cum observă Daniel Deudney, „deoarece competiţia între transparenţă şi păstrarea secretelor începe să determine balanţa strategică, numărul şi dimensiunea armelor devine un indicator al puterii mai puţin credibil decît în trecut" (p. 31).

Aceste condiţii noi care impun — după cum s-a văzut — o redimensionare a însuşi conceptului securităţii, determinînd abordarea lui la scară planetară, ridică marilor puteri dilema fie de a-şi asigura controlul asupra zonelor comune ale planetei (spaţiul aerian, spaţiul cosmic, spaţiul submarin), fie de a elabora noi strategii de securitate în măsură să ducă la o acomodare a intereselor şi la evitarea pericolului distrugerii reciproce. „Securitatea care putea înainte să fie dobîndită parţial de către cel puternic într-un mediu inerent competitiv poate acum să fie dobîndită prin cooperare ori să fie eludată cu totul" (p. 19). În acest context, autorul subliniază pe bună dreptate ineficienţa unor doctrine americane de securitate precum M.A.D. (Mutually Assured Destruction), N.U.T.S. (Nuclear Utilization Theories) sau C 3 (Command, Communication and Control), propunînd luarea în considerare a unui nou sistem de securitate internaţională bazat pe recunoaşterea interdependenţelor şi implicaţiilor revoluţiei moderne în ştiinţă şi tehnică. În mod judicios, autorul subliniază că „Un nou sistem de securitate nu solicită abolirea statelor naţiuni sau formarea unui guvern mondial" (p. 40). În opinia sa, „Securitatea poate fi sporită şi pregătit terenul pentru reducerea arsenalelor existente prin patru mijloace : o nouă ordine de informaţii, mai deschisă, limitarea inovaţiei de arme, cooperarea în domeniul ştiinţific şi pacificarea zonelor comune" (p. 40). O importanţă dintre cele mai mari în această ordine de preocupări o prezintă colaborarea între oamenii de ştiinţă care, printr-un efort conjugat, trebuie să contribuie la evitarea consecinţelor profund negative pe care le suscită cursa înarmărilor, la încetarea competiţiei pentru perfecţionarea armelor de distrugere. După cum observă Daniel Deudney, „Dacă ambele superputeri, cărora li s-ar adăuga cît mai multe alte ţări, ar conveni să-şi desfăşoare toate cercetările în anumite domenii pe o bază cooperativă şi deschisă, atunci nici o parte nu ar avea a se teme — şi a se ascunde — împotriva unei spărturi în potenţialul militar" (p. 52).

„Geopolitica păcii" se înfăţişează ca o încercare reuşită de a aborda problemele opririi pericolului nuclear, pornind de la redimensionarea conceptului de securitate, de la conştientizarea marilor pericole pe care le suscită supraînarmările şi ineficienţa doctrinelor militare care tind să acrediteze posibilitatea cîştigării unui război nuclear. Cum pe bună dreptate observă autorul, „Realismul cere mai curînd ca superputerile să încerce să elimine ameninţarea comună la adresa securităţii lor decît să ameninţe să se elimine una pe alta" (p. 58). →

*) În seria Worldwatch Paper, 55, July, 1983, 93 p., publicată de Worldwatch Institute din Washington în cadrul căruia autorul lucrează ca cercetător.

CONVORBIRI ECONOMICE cu A. K. N. REDDY

profesor la Indian Institute of Science Bangalore, India

Soluții compatibile problemelor globale

– Ce loc acordați resurselor regenerabile și celor locale neincluse în circuitul comercial în cadrul strategiilor de dezvoltare în domeniul energiei ?

– Aș vrea să încep prin a face două observații. Una este că în vreme ce țările industrializate trebuie să identifice noi surse regenerabile de energie, în cazul țărilor în curs de dezvoltare există o dependență enormă de resursele energetice necomerciale și regenerabile. India spre exemplu utilizează circa 140 milioane tone de lemn de foc pe an. În consecință aceste resurse regenerabile vor continua să aibă un rol de jucat. A doua observație este că rolul pe care ele vor trebui să-l joace în viitor nu poate fi cel pe care l-au jucat în trecut. Cu alte cuvinte, nu se pot utiliza resursele necomerciale cu eficiența scăzută care a prevalat în trecut. Dacă se vor găsi noi tehnologii pentru utilizarea acestor resurse, atunci s-ar putea modifica întregul tablou energetic. Să luăm un singur exemplu simplu. Să presupunem că ar fi posibil să se gătească numai cu biogaz sau cu gaz obținut din biomasă (din lemn) cu o eficiență de 45–50% în loc de 8% actualmente. Atunci întregul tablou s-ar schimba, iar dependența de resursele necomerciale ar deveni un punct forte în loc de unul slab.

– Caracteristicile de exploatare și utilizare a resurselor regenerabile de energie fac ca viitorul lor să se afle mai curînd în integrarea decît în utilizarea lor separată. Care este opinia Dv. despre integrarea surselor energetice regenerabile ?

– Rațiunile integrării sînt importante. Prima este că apare extrem de probabil că nici o resursă regenerabilă nu va fi capabilă să acopere singură întregul necesar de energie, pentru toate utilizările finale, indiferent dacă este vorba de energie solară, biogaz sau energie eoliană. În consecință în mod necesar vor trebui utilizate toate resursele.

În al doilea rînd, există mari avantaje care se pot obține de pe urma integrării. La ultimul congres consacrat energiei solare desfășurat aici în India, am susținut un referat intitulat „Principiile integrării sistemelor energetice" în care am încercat să arăt care este semnificația științifică a integrării. Nu este vorba numai de o simplă juxtapunere, ci de un asemenea mod de organizare în care energia care rămîne de la o anumită utilizare finală să poată fi folosită pentru o altă utilizare finală. Este o problemă căreia nu i s-a acordat încă suficientă atenție în practică. Dacă se pun alături trei sisteme, între ele nu se produce neapărat o integrare.

– Cum apreciați că va evolua raportul dintre dezvoltarea în domeniul energiei și calitatea vieții, subiect care a constituit dealtfel tema celui de al XII-lea Congres al Conferinței Mondiale a Energiei de la New Delhi ?

– Aceasta constituie și tema unei cărți la care lucrez în momentul de față împreună cu trei colegi și care este aproape gata. Ceea ce noi vrem să scoatem în evidență este că trebuie renunțat la concepția potrivit căreia problema energiei este singura problemă globală. Există o serie întreagă de probleme globale dintre care aș putea menționa pericolul unui război nuclear, conflictele Nord-Sud, sărăcia majorității populației din țările în curs de dezvoltare, sărăcia unor grupuri ale populației în țările industrializate, asuprirea femeilor, problema alimentară, a populației și mediului înconjurător, inclusiv la scară planetară dacă ne gîndim la modificarea climei la care asistăm. Toate acestea sînt probleme globale majore și fiecare din ele are o componentă energetică. De aceea problema energiei trebuie rezolvată într-un asemenea mod încît soluția adoptată să fie compatibilă cu soluționarea celorlalte probleme, care sînt la fel de serioase.

– Cercetătorii români au urmărit cu mare interes lucrările dv. în domeniul asigurării energetice în zonele rurale. Ați vedea posibilă în viitor realizarea unei colaborări între echipa de cercetare pe care o conduceți și Centrul internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării (C.I.M.S.V.D.) de la București ?

– Colegii mei din grupul de cercetări intitulat „Utilizarea științei și tehnologiei în zonele rurale" și cu mine acordăm un mare rol schimbului de informații și experiență în cercetarea aplicativă privind utilizarea rezultatelor științifice și tehnologice pentru soluționarea problemelor specifice zonelor rurale. În lucrările elaborate la C.I.M.S.V.D. am găsit o serie de puncte de vedere și arii de interes comun, ceea ce ar face deosebit de utilă o colaborare între cele două grupuri.

Interviu realizat la New Delhi de
Ileana IONESCU-SISEȘTI

←

Viziunea autorului american, a cărui lucrare o prezentăm, suscită un mare interes în special prin aceea că își propune să demonstreze **ineficiența tuturor acelor construcții care caută să acrediteze teza obținerii securității prin escaladarea cursei înarmărilor, prin perfecționarea arsenalelor militare**. Demonstrarea „insecurității", a căror prizoniere devin de fapt marile puteri, în condițiile perfecționării continue a mijloacelor militare și a tehnicilor „transparenței", constituie un fapt real ce nu poate să nu atragă atenția atunci cînd se pune în discuție elaborarea unui concept autentic de securitate care ar trebui să avantajeze în egală măsură toate națiunile și popoarele, să le ferească de pericolul unei catastrofe nucleare din care nimeni nu ar avea de cîștigat. Evidențierea acestor aspecte constituie, fără îndoială, punctul cel mai puternic al lucrării cercetătorului american Daniel Deudney.

Un aspect care, după părerea noastră, ar necesita o mai aprofundată discuție, ar fi acela care privește raportul dintre conceptul planetar de securitate, privit în termenii geopolitici și securitatea națională a tuturor statelor. Fiind de acord cu ideea că eliminarea armelor nucleare a devenit o problemă planetară, ca și lupta pentru distrugerea și eliminarea lor, considerăm că o mai atentă examinare a problemelor legate de armonizarea intereselor de securitate națională și intereselor de securitate ale întregii umanități ar întregi cercetarea geopoliticii păcii. În afară de pericolul nuclear, există — după cum se știe — pericolul dictat de prezența unor puternice forțe convenționale. Securitatea națională a națiunilor va trebui asigurată în cadrul unor măsuri globale de dezarmare, convenite cu participarea tuturor statelor, care să vizeze în primul rînd eliminarea armelor nucleare dar și a celor convenționale, găsirea unor metode eficiente de soluționare pașnică a disputelor și de armonizare a intereselor națiunilor între care există deosebiri de vederi. În acest context ar prezenta o însemnătate dintre cele mai mari și rezolvarea unor surse potențiale sau eventuale de conflict, care nu au numai un caracter militar, cum ar fi eliminarea profundelor decalaje, a accentuării procesului de împărțire a lumii în țări „sărace" și țări „bogate". Dimensiunea militară a securității se cere întregită cu cea economică pentru a oferi o imagine cît mai fidelă a ceea ce înțelege de fapt astăzi un popor atunci cînd aspiră spre propria lui securitate. Iată numai cîteva gînduri pe care le suscită interesanta lucrare a cercetătorului american care reprezintă, neîndoielnic, o contribuție bine venită în literatura consacrată problemelor păcii și dezarmării, un demers bine argumentat în direcția înlăturării pericolului unui conflict nuclear.

Victor DUCULESCU

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

„Economia ofertei" — o variantă neoclasică (II)

IN ESENȚĂ, economia ofertei, ca ansamblu de principii directoare și acțiuni de politică economică se axează pe ideea elasticității ofertei de factori de producție (investiții, stoc de capital, forță de muncă) în raport cu costul serviciilor pe care le prestează acești factori și, mai departe, cu veniturile pe care le realizează posesorii lor. După Laffer, Canto și Joines [5]), stocul de capital și de forță de muncă existent în societate poate fi utilizat în producția pentru piață sau în cea casnică. În producția pentru piață, decizia unei întreprinderi de a folosi un factor de producție anumit depinde într-o mare măsură de costul total al serviciului factorului respectiv pentru acea întreprindere. Cu cît costul este mai mare, cu atît firma va solicita o cantitate mai mică din acest factor. Pe de altă parte, decizia proprietarului unui factor de producție de a oferi serviciul acestuia pentru producția de piață se bazează, parțial, pe venitul aferent acelui factor (după impozare). Prin creșterea impozitului va crește costul serviciului factorilor de producție pentru firma utilizatoare și se va diminua venitul (net) al proprietarilor factorilor.

Efectul prezent și, prin consecințele de perspectivă ale deciziilor actuale, efectul viitor vor consta — potrivit opiniei economiștilor menționați — în scăderea producției. De altfel, tocmai afirmația că reducerea cotei marginale a impozării ar putea avea ca efect o sporire a economiilor, a investițiilor și a forței de muncă de o asemenea amploare încît S.U.A. ar putea ieși din stagflație fără a fi obligată să amputeze în chip dureros cheltuielile sociale, a constituit punctul principal de atracție al economiei ofertei. [6]) În practică însă, stimularea fiscală a ofertei de capital a fost însoțită de reducerea drastică a cheltuielilor cu destinație socială în bugetul federal al S.U.A. În concluzie, creșterea participării factorilor la producția pentru piață implică — după opinia autorilor menționați — reducerea nivelului taxării (impozării) factorilor și în mod special a capitalului întrucît impozitul reprezintă în concepția lor principalul adversar al creșterii ofertei de factori.

O parte dintre adepții acestei teorii se concentrează asupra tipului de impozare ce trebuie aplicat, pledînd, firește, pentru cel care afectează mai puțin capitalul și profitul, pentru eliminarea din structura fiscalității a oricărui element care ar dăuna economisirii și investițiilor. Jerry Hausman, de pildă, și-a propus testarea pe un model propriu a celor două tipuri fundamentale de impozare — liniar și progresiv — declarîndu-se hotărît împotriva impozitului progresiv crescător, care afectează grupurile cu venituri mari, și în favoarea sistemului liniar bazat pe o rată marginală constantă, sau a unei progresivități negative, respectiv a reducerii progresive a nivelului taxării în raport cu creșterea dimensiunilor veniturilor.

O serie de economiști de orientare radicală, americani și vest-europeni, au pus în evidență substratul social-economic al concepției ofertiste în domeniul fiscalității. Christian Stoffaës, de exemplu, în prefața la lucrările colocviului consacrat economiei ofertei, organizat de Institutul „Auguste Comte" din Paris, denunță fără menajamente interesele cercurilor de dreapta, neoconservatoare, ale marelui capital american, care se reflectă în structura fiscalității propuse de economiștii ofertei, spunînd că „cei ce vor beneficia cel mai mult de pe urma rabaturilor fiscale, de reducerea ratei marginale a impozării, de înlesnirile fiscale acordate întreprinderilor, sînt americanii cei mai bogați". Iar mai departe, același autor adaugă: „Nu e vorba decît de o întoarcere la vechea filozofie, pe care nimeni nu mai are curajul s-o apere deschis, a «scurgerii lente în jos» (trickle down), potrivit căreia fericirea bogaților o face pe cea a săracilor și e suficient să le acorzi celor înstăriți scutiri fiscale pentru ca ei să cheltuiască și să investească mai mult, în avantajul întregii societăți". [7]) Iar cercetătorul american radical Mark Kesselman, de la Universitatea Columbia, supune unei severe analize critice politica fiscală adoptată de administrație la sugestia economiștilor ofertei, prin care reducerile de impozit pe venit au crescut de la 2 miliarde în 1981, la 8 miliarde în 1982 și vor ajunge la circa 30 miliarde în 1984. „În aparență — scrie comentatorul — toată lumea beneficiază de această diminuare a sarcinii fiscale. Dar, în fapt, cea mai mare parte privește marile averi: 60% din reduceri sînt oferite la 20% din contribuabilii cei mai bogați, iar 11% la 1% dintre aceștia. (...) Pe de altă parte, pentru clasa muncitoare reducerea este compensată prin creșterea sarcinilor (cheltuielilor) sociale pe care trebuie să și le plătească singură". [8]) Acest ultim aspect este legat de faptul că, potrivit concepției lafferiene, reducerea diferențiată a fiscalității trebuie însoțită de reducerea substanțială a cheltuielilor bugetare cu caracter social (transferurile sociale).

Într-o primă etapă, impozitul pe venitul capitalului a fost redus, după unii autori, de la 49 la 28%, urmînd

FIȘE

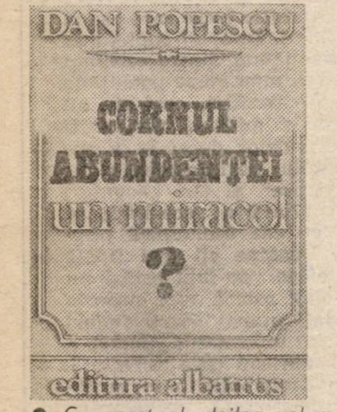

● *Cu acest al doilea volum tipărit recent la* EDITURA „ALBATROS" *sub incitantul titlu* „Cornul abundenței – un miracol?", *publicistul economist* Dan Popescu *confirmă preocuparea statornică a sa pentru analiza unor fenomene de amplă rezonanță în existența și conștiința omului contemporan. Căci, iată, după cercetarea procesului industrializării, agricultura este cea vizată în prezentul volum, sub multitudinea aspectelor ce caracterizează inserția și dinamica proprie acestui subsistem socio-economic în ansamblul societal. Poate tocmai vastitatea cîmpului de investigare, împletirea atît de felurită a factorilor economici, politici, sociologici, ecologici etc. care conferă agriculturii un statut sui-generis în societatea modernă, existența unor prejudecăți potrivit cărora cunoașterea domeniului este la îndemîna oricui l-au determinat pe autor să prefere unei prezentări de factură didactică o formă mai apropiată de eseul publicistic.*

Cititorul este astfel condus spre miezul problematicii pe căi mai puțin bătătorite, este sensibilizat prin conștientizarea unor aspecte mai puțin evidente dar prin aceasta nu mai puțin importante cum ar fi, de pildă, cel de „foamete". Astfel de proiecții analitice sînt integrate în scenarii istorice largi, sînt îmbogățite de efortul constant al autorului spre interdisciplinaritate. Ecosistemele și dezvoltarea modernă, resursele de hrană ale omenirii, perspectivele producției agricole ș.a. – reprezintă secțiuni de carte în care abordarea integratoare își dovedește valoarea euristică. În mod firesc, autorul se oprește pe larg asupra evoluției agriculturii românești de-a lungul secolelor, precizînd liniile de forță care jalonează dezvoltarea acestei ramuri economice de bază în anii socialismului.

Rezervațiile naturale

● *În R.P. Chineză se află în curs de desfășurare o amplă acțiune de protecție a rezervelor naturale de origine biologică. Direcția principală de acțiune – informează* Dong Zhiyong *în articolul* „Augmentation des réserves naturelles" *inserat în publicația* „LA CHINE EN CONSTRUCTION" *(numărul din ianuarie a.c.) o constituie crearea unor rezervații naturale (circa patru sute în următorii ani) în întreaga țară. Modalitățile de protecție a rezervațiilor naturale sînt adaptate specificului acestora, specific determinat la rîndul său de mai multe criterii. Astfel, un prim obiectiv îl constituie menținerea echilibrului ecologic și folosirea bogatelor zone de masă verde ca un antidot împotriva poluării. Un alt obiectiv urmărit îl reprezintă conservarea unor specii de plante și arbori din esență rară, cu înaltă valoare economică. În sfîrșit, tot în cadrul efectelor cu caracter economic, deși concre-*

ca în continuare să se aplice şi alte stimulente fiscale, care pot merge pînă la scutirea de impozit a acelor întreprinderi, în general de proporţii mai reduse dar de înaltă tehnologie, capabile să influenţeze creşterea productivităţii în diverse sectoare ale economiei.[9]) Economiştii ofertei consacră un loc important, în studiile lor, impactului politicii fiscale asupra ofertei de capital, respectiv asupra investiţiilor, pornind de la declinul investiţional înregistrat de S.U.A. spre sfîrşitul anilor '70, mai ales în industrie, ca urmare a crizei structurale, a „fenomenelor de îmbătrînire şi de scleroză apărute în economia americană".[10]) Summers, Hausman, Boskin, Evans, Ture şi alţi economişti ai ofertei analizează fie corelaţia impozare-investiţii, fie raportul economisire-investire ca latură a relaţiei cerere-ofertă (cererea de resurse investibile şi oferta de economii). Şi aici, ofertiştii se situează pe poziţii neoclasice tradiţionale, abordînd aceste corelaţii dintr-un unghi pragmatic, adesea contradictoriu. După Lawrence Summers, reducerea impozitului poate avea un efect amplificat asupra procesului investiţional dacă ea se aplică în mod diferenţiat pe categorii de agenţi economici şi pe modalităţi de taxare, precum şi dacă măsurile de reducere sînt făcute cunoscute cu un anumit timp înainte de aplicare, aşa încît agenţii economici să-şi poată elabora „anticipaţiile raţionale" corespunzătoare. La o concluzie similară ajunge şi Michael Evans, autorul unui macromodel de ofertă, care recomandă ca ordinea de importanţă a modificări impozitului să se facă în funcţie de efectul ei asupra stimulării investiţiior. Aceasta înseamnă, în ordine descrescătoare : reducerea substanţială a impozitului asupra capitalului şi profitului, creşterea înlesnirilor fiscale pentru amortizarea accelerată, acordarea de credit pentru plata impozitului asupra investiţiei. Extinzînd analiza de mai sus la corelaţia economisire-investire, Evans prezintă următoarele raţionamente „ofertiste" : creşterea ratei profitului, ca urmare a reducerii impozitului stimulează economisirea şi, respectiv, cheltuielile pentru capital ; creşterea economiilor conduce la o mai mare lichiditate, ceea ce reduce rata dobînzii şi stimulează investiţiile ; reducerea impozitului sporeşte nu numai oferta de capital ci şi oferta de forţă de muncă, ceea ce contribuie la mărirea capacităţii productive a economiei ; la rîndul ei, aceasta din urmă sporeşte oferta de bunuri şi servicii, reduce inflaţia şi deci cererile de majorare a salariilor, reduce rata dobînzii care, mai departe, stimulează investiţiile şi ocuparea forţei de muncă etc.[11])

James Tobin, laureat al Premiului Nobel pentru economie, pune sub semnul întrebării — din unghiul de vedere al sintezei neoclasice — valabilitatea şi viabilitatea unor astfel de raţionamente. Explicaţia încetinirii procesului de formare a capitalului în întreprinderi trebuie căutată, după el, mai curînd în reducerea cererii de investiţii, determinată de fenomenul stagflaţiei, decît în reducerea ofertei „de economii". El consideră îndoielnică ideea, scumpă economiştilor ofertei, după care instituirea unor înlesniri fiscale în favoarea economisirii ar spori oferta naţională de economii disponibile pentru formarea de capital. Astfel de reduceri fiscale, spune el, riscă mai curînd să reprezinte un minus de cîştig pe planul economisirii publice (în veniturile bugetului de stat) superior cîştigului ce ar reveni economisirii private[12]). Realitatea n-a întîrziat, se pare, să confirme raţiunea acestor reţineri. Exonerările fiscale generos acordate marelui capital n-au avut — după opiniile economistului vest-german Georg Günther Eckstein — efectul scontat. În loc să fie investite, capitalurile alimentează în mare măsură speculaţiile financiare şi fuziunile de multe ori total neproductive. Pe de altă parte, reducerile de impozit au contribuit — alături de creşterea cheltuielilor militare — la majorarea deficitului bugetar al statului pînă la 110 miliarde dolari, în primul an al administraţiei, cu perspectiva ridicării lui în anii următori.[13]).

Această situaţie infirmă, cel puţin deocamdată, şi concluziile trase de economiştii ofertei din celebra „curbă a lui Laffer", care vizează legătura dintre nivelul impozitului şi mărimea veniturilor guvernamentale.

prof. dr. Ion LUPU
asist. P.P. FUDULU
Universitatea Braşov

5) V. Canto, D. Joines, A. Laffer, The rates, factors of employment and market production. In volumul „The Supply-Side effects of economic policy", edited by L.H. Meyer, Kluwer, Nyhoff Publishing, 1981 ;

6) J.T. Campen..., art. cit.

7) Chr. Stoffaës, art. cit.

8) M. Kesselman, Le meilleur des mondes de Ronald Reagan. In Politique aujourd'hui, 2, 1981, reprodus în Problèmes économiques 1 748/18 nov. 1981

9) B.O. Szuprowicz, Technologie de pointe : le chaudron américain. In L'Usine nouvelle, 3 III 1983, reprodus în Problèmes économiques 1833/20 VII 1983

10) Jacques Lesourne, L'avenir des économies européennes... In Revue des Sciences morales et politiques, 4, 1982, reprodus în Problèmes économiques 1828/16 VI 1983

11) L. Summers, Tax Policy and Corporate Investment ; M. Evans, An econometric model incorporating the supply-side effects of economic policy. În volumul citat la p. 5

12) James Tobin, Stabilisation policy ten years after: In Brooking papers and economic activity, Washington, 1, 1980, reprodus în Problèmes économiques 1762/24 II 1982

13) Art. cit.

tizabile în intervale de timp mai largi, sînt incluse acelea care vizează dezvoltarea ingineriei genetice. Diversitatea deosebit de accentuată a faunei şi florei de care dispune China — se arată în studiu — oferă condiţii favorabile creării unor bănci genetice, necesare pentru creşterea producţiilor vegetale şi animale.

Cultura economică

● *În condiţiile de astăzi, acumularea unor cunoştinţe economice a devenit vitală pentru personal. Acestui scop — creării unei culturi economice de masă — îi este subordonat un recent volum elaborat sub egida Biroului Internaţional al Muncii sub titlul „Introduction à l'économie — Manuel d'éducation ouvrière" publicat în anul 1983. Problemele pe care le ridică o astfel de acţiune fiind deosebit de complexe, autorii au procedat în prealabil la o delimitare conceptuală: ce trebuie să se înţeleagă şi cum poate fi realizată practic o cultură economică de masă? Un prim aspect surprinde o amplă activitate de conştientizare a necesităţii dobîndirii unor cunoştinţe economice, demers intelectual care nu are semnificaţie în sine ci serveşte nemijlocit la înţelegerea atît a proceselor de muncă cît şi a vieţii fiecăruia în societate. Pentru a fi eficientă, o astfel de acţiune trebuie să urmărească în prealabil eliminarea din limbaj a termenilor de strictă specialitate şi exprimarea unor procese şi fenomene economice într-un mod mai simplu, mai sugestiv. În sfîrşit, sub aspect educaţional, este util ca asimilarea conceptelor economice să demareze cu acelea care au o cît mai strînsă legătură cu viaţa cotidiană — ambianţa muncii, veniturile, bugetul de familie etc.*

O strategie industrială coerentă

● *Adoptarea unei politici industriale coerente în condiţiile crizei economice s-a conturat ca o cerinţă stringentă pentru economia americană, apreciază* W. D. Eberle şi John V. Moller *în articolul „Industrial strategy: a quest for consensus" publicat în numărul I/1984 al revistei* ECONOMIC IMPACT. *O atare abordare nu înseamnă o modificare de fond a politicii economice americane al cărei obiectiv central îl constituie creşterea economică, — afirmă autorii — ci nuanţarea acesteia prin introducerea unor judecăţi privind sensul şi structura procesului în cauză. Din această perspectivă, în optica celor doi autori, problema cea mai importantă apare ca fiind adecvarea obiectivelor propuse cu mijloacele de realizare. În categoria scopurilor sînt incluse : impri-*

FIŞE

marea unui nou dinamism economiei americane, asigurarea stabilităţii preţurilor pe termen lung, creşterea competitivităţii produselor şi serviciilor, ocuparea deplină a forţei de muncă. Mijloacele de realizare încorporate într-o strategie industrială coerentă ar viza cu deosebire un nivel educaţional în creştere care să permită înţelegerea proceselor economice şi întărirea rolului pieţei. Referitor la acest ultim aspect, autorii subliniază că se impune îndeosebi o mai profundă cunoaştere a legităţilor şi mecanismelor sale astfel încît piaţa să-şi valideze rolul său de sistem informaţional specific în cadrul economiei.

5 Politica industrială a Partidului Comunist Român

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

PROGRESUL economico-social al țărilor cu o economie slab dezvoltată este astăzi condiționat în mod hotărîtor de înfăptuirea industrializării. Pentru țările socialiste care au moștenit o astfel de economie, industrializarea socialistă este singura cale care le poate asigura dezvoltarea rapidă, multilaterală și echilibrată.

Industrializarea socialistă a României — o necesitate obiectivă

INDUSTRIALIZAREA socialistă reprezintă, în esență, procesul de dezvoltare planificată, pe baza proprietății socialiste și a celor mai înalte realizări tehnico-științifice, a industriei moderne și în primul rînd a industriei grele, cu principalele sale ramuri, în vederea reconstrucției tuturor ramurilor economiei, făuririi bazei tehnico-materiale a socialismului, dezvoltării armonioase, echilibrate, în ritm rapid a economiei naționale. În România necesitatea industrializării socialiste este nemijlocit legată atît de moștenirea unei economii slab dezvoltate cît și de natura și obiectivele orînduirii socialiste pentru care a optat poporul nostru, de cerințele creșterii necontenite a nivelului de trai. Industrializarea creează mijloacele necesare sporirii productivității muncii, dezvoltării și modernizării producției de mijloace de producție și bunuri de consum. Ea are o contribuție determinantă la lichidarea decalajelor care ne despart de țările dezvoltate economic. Pe baza industrializării se creează condițiile dezvoltării agriculturii — ramură de bază a economiei naționale de care depinde aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și ale unor industrii cu materii prime. Dezvoltarea industriei transformă structura economiei naționale, o modernizează, contribuind, totodată, la creșterea gradului de cultură și civilizație al întregului popor, la ridicarea economică a județelor și zonelor rămase în urmă din acest punct de vedere, la valorificarea tuturor resurselor țării prin repartizarea rațională a forțelor de producție în profil teritorial. Industrializarea socialistă este singura cale de consolidare a independenței economice și politice a țării ; întărește capacitatea de apărare și determină dezvoltarea relațiilor economice cu alte țări.

Aplicarea creatoare a teoriei industrializării a pus în fața Partidului Comunist Român sarcina elaborării celei mai potrivite strategii pentru condițiile țării noastre, în funcție de particularitățile specifice României, de necesitățile diferitelor etape ale construcției socialiste în fundamentarea și aplicarea căreia rolul hotărîtor revine secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Problema privește valorificarea optimă a resurselor, ritmul dezvoltării, stabilirea priorităților, lichidarea disproporțiilor moștenite, luarea în considerare a consecințelor revoluției tehnico-științifice contemporane pentru dezvoltarea de ansamblu a economiei, realizarea unei dezvoltări multilaterale (complexe) și echilibrate, formarea și perfecționarea pregătirii cadrelor necesare, repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție, asigurarea unei eficiențe economice și sociale maxime, sporirea competitivității economiei românești pe piața mondială.

Politica de industrializare, fundamentată încă la Conferința Națională a partidului din octombrie 1945 și reorientată în funcție de nivelul dezvoltării și noile condiții la Congresul al IX-lea al P.C.R. a determinat făurirea, lărgirea și perfecționarea bazei tehnico-materiale a socialismului în țara noastră. Rezultatele obținute în perioada 1951—1970 au marcat pași importanți pe calea lichidării înapoierii economice a României, a transformării ei dintr-o țară agrară într-una industrial-agrară în curs de dezvoltare. Linia generală a industrializării socialiste s-a concretizat în planurile de dezvoltare a țării. De ea sînt legate rezultatele obținute de România în toate domeniile construcției socialiste la orașe și sate. Pe baza succeselor obținute, depășind stadiul de țară slab dezvoltată, așa cum arăta Conferința Națională a P.C.R. din 1972, din punctul de vedere al nivelului forțelor de producție România continuă să fie o țară în curs de dezvoltare.

De aici necesitatea continuării industrializării în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, cînd industria a devenit ramura conducătoare a economiei naționale, rol pe care și-l consolidează în continuare. S-a acordat prioritate dezvoltării subramurilor de care depinde înzestrarea tehnică și progresul economiei — construcțiile de mașini, chimia, metalurgia și energetica. De asemenea, a crescut și s-a diversificat producția bunurilor de consum, s-a îmbunătățit repartizarea forțelor de producție în profil teritorial.

Continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă în etapa actuală

CU TOATĂ CREȘTEREA puternică a economiei românești în anii socialismului, venitul național este încă de cîteva ori mai mic decît în țările dezvoltate, producția pe locuitor într-o serie de sectoare industriale de bază este și ea de 2—3 ori mai mică. Aspirațiile de progres ale poporului român ca și această poziție pe care o are economia națională în contextul internațional actual impun în mod obiectiv concentrarea în continuare a eforturilor în vederea dezvoltării accentuate a ramurilor de bază ale economiei, a făuririi unei economii avansate din toate punctele de vedere, a sporirii eficienței — sarcini imposibil de realizat fără o industrie puternică. De aceea, Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism prevede continuarea industrializării pe un plan superior. În anul 1982 industria participa cu 55,7% (iar împreună cu construcțiile și transporturile cu 69,5%) la producerea venitului național și cu peste 9 zecimi la acoperirea cerințelor de mașini și utilaje ale economiei, cuprinzînd 36,5% din totalul populației ocupate. **România dispune astăzi de o industrie modernă capabilă să rezolve cele mai complexe probleme ale progresului tehnico-științific contemporan.**

Conferința Națională a partidului din decembrie 1982, pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea, a stabilit că dezvoltarea industriei în această perioadă trebuie să asigure concentrarea eforturilor asupra laturilor de ordin calitativ în toate ramurile prin dezvoltarea mai rapidă a bazei proprii de materii prime și energetice, ridicarea nivelului tehnico-științific al producției industriale, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, economisirea severă a energiei, ridicarea generală a calității produselor. Principala caracteristică a activității din industrie constă în aceea că și ea trebuie să se încadreze în obiectivul întregii activități economico-sociale din perioada actuală — trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă.

Sarcinile privind dezvoltarea industriei sînt, desigur, în concordanță cu cerințele realizării unei eficiențe ridicate în toate domeniile de activitate. Problema aceasta este decisivă și în realizarea ei un rol major revine calității mijloacelor de producție și în mod deosebit a utilajelor și instalațiilor, în asigurarea cărora industria este determinantă. Calitatea și volumul mijloacelor de producție formează, de asemenea, punctul de pornire în îndeplinirea prevederilor de creștere a productivității muncii sociale, indicator ce caracterizează cel mai bine nivelul de dezvoltare al unui popor și locul pe care-l ocupă în ierarhia internațională a dezvoltării.

Această orientare dată industriei noastre își are temeiul în realitățile românești, în nivelul și structura industriei naționale, în desfășurarea revoluției tehnico-științifice contempo-

rane și a fenomenelor negative din economia mondială — prelungirea crizei economice, a crizei energetice și a materiilor prime. De asemenea, au fost evaluate neajunsurile manifestate în industrie, cu deosebire în industria alimentară, minieră, chimică și ușoară, stabilindu-se măsuri concrete pentru realizarea obiectivelor planificate și creșterea eficienței economice.

Reflectarea realistă și în mod permanent a acestor condiții proprii României în orientarea dezvoltării industriei a făcut ca această ramură să înregistreze un dinamism deosebit, exprimat și în apropierea față de țările dezvoltate din punct de vedere economic a nivelului pe locuitor la producția unor principale produse : tractoare, autocamioane, îngrășăminte chimice, fibre și fire sintetice, mase plastice, cauciuc sintetic, frigidere, televizoare, aparate radio, țesături, încălțăminte etc. Cu toate marile succese, decalajul față de țările dezvoltate rămîne important, situație care impune dezvoltarea rațională a industriei pentru a lichida acest decalaj și a transforma România într-o țară cu forțe de producție de un înalt nivel tehnic și de eficiență economică. Privind în perspectivă — arăta secretarul general al Partidului Comunist Român la Plenara din 1—2 iunie 1982 — economia României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă de înaltă productivitate, continuînd să rămînă și în viitor o **țară industrial-agrară.**

Lărgirea bazei proprii de materii prime și energetice, accelerarea restructurării industriei

PRIORITATEA absolută a politicii industriale a partidului nostru în această perioadă o constituie lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, sporirea gradului de asigurare pe seama ei a necesarului economiei naționale, economisirea și reducerea importurilor la asemenea resurse — condiții fără de care întreaga economie ar avea de suferit.

În concordanță cu aceasta, România urmează să devină independentă din punct de vedere energetic pînă la sfîrșitul cincinalului 1981—1985. Pornind de la însemnătatea asigurării resurselor de energie cerute de progresul economico-social rapid al țării, de la implicațiile crizei petrolului ce se manifestă pe plan mondial, pentru învingerea contradicțiilor ce rezultă din aceste împrejurări, Congresul al XII-lea al partidului a adoptat, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, un Program-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000. Strategia prevăzută de acest program constă în : a) intensificarea cercetării geologice pentru dezvoltarea potențialului energetic-național ; b) dezvoltarea producției de energie ; c) îmbunătățirea organizării și funcționării sistemului electro-energetic național ; d) reducerea consumurilor de energie ; e) extinderea participării României la cooperarea internațională în domeniul energiei.

În vederea dezvoltării prioritare a bazei proprii de materii prime și energetice, Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 a stabilit să se acționeze pe următoarele căi :

1. Intensificarea activității de descoperire și antrenare în circuitul economic de noi zăcăminte de substanțe minerale și energetice utile. În acest scop, se vor extinde tehnicile moderne de prospecțiuni, explorare și exploatare. Totodată va trebui să se acționeze hotărît pentru extinderea cercetărilor și prospecțiunilor geologice pentru elaborarea unor tehnologii noi de extracție a cărbunilor și minereurilor situate la adîncimi mai mari, în zone greu accesibile și condiții hidrogeologice dificile. Ca urmare, producția de cărbune urmează să crească de la 44,5 milioane tone cît s-a realizat în 1983 la circa 87 milioane tone în 1985. Paralel, se vor extinde prospecțiunile pentru petrol și gaze, forajele de mare adîncime și cele de pe platforma continentală a Mării Negre.

2. Dezvoltarea bazei energetice prin realizarea de noi obiective în acest domeniu, întreținerea și repararea în condiții optime a celor existente. În actualul cincinal s-a prevăzut instalarea unei noi capacități de circa 8 mii megawați, din care 2 500 megawați în hidrocentrale și restul în termocentrale pe cărbune, șisturi bituminoase și alte resurse, iar pentru 1986—1990 s-a mai prevăzut un spor de 9 300 megawați puteri instalată. Sursele noi și refolosibile în balanța de energie primară a țării vor crește în 1985 la 5,5 milioane tone combustibil convențional și la 7—10 milioane tone în 1990. În ceea ce privește energia electrică produsă în centrale nucleare, se va realiza o putere instalată de 4 500 megawați, în 1990 urmînd ca aceasta să ajungă la 9 600 megawați în 1995 prin construirea a trei asemenea centrale la Cernavodă, în Moldova și în Transilvania.

3. Recuperarea și refolosirea materiilor prime și materialelor rezultate din producție sau din consum, care trebuie să acopere la metale neferoase 40—50% din necesarul economiei naționale, iar la ambalaje de sticlă 90% și peste 95% la cele din lemn.

În politica de industrializare în actualul cincinal este, de asemenea, esențială restructurarea industriei pe ramuri și subramuri în funcție de cerințele determinate de revoluția tehnico-științifică, de implicațiile crizei energetice și de materii prime, de efectele politicii imperialiste, a dobînzilor înalte și de creșterea interdependenței dintre economiile statelor lumii. Astfel, se vor dezvolta în primul rînd ramurile industriale cu rol hotărîtor în promovarea progresului tehnico-științific în întreaga economie, se vor redimensiona ramurile mari consumatoare de energie și se va reorienta producția unor ramuri spre produse care valorifică superior resursele energetice și de materii prime cu eficiență ridicată. În acest sens, s-au prevăzut ritmuri anuale superioare mediei pe economie la construcțiile de mașini și îndeosebi la electronică, mecanică fină, aviație, la optică, chimie etc., ceea ce are un rol deosebit și în realizarea unui nou echilibru al economiei naționale.

Amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării

PENTRU DEZVOLTAREA forțelor de producție în profil teritorial industria are cel mai important rol. De aceea, amplasarea teritorială judicioasă a forțelor de producție, dezvoltarea economică armonioasă și multilaterală a tuturor zonelor, dezvoltarea industriei și a bazei tehnice materiale a județelor rămase în urmă fac parte integrantă din politica de industrializare socialistă a țării.

Cincinalul 1981—1985 va marca un progres sensibil în înfăptuirea politicii de repartizare teritorială rațională a forțelor de producție. Pentru aceasta s-au elaborat indicatori unici de apreciere a nivelului dezvoltării județelor, urmărindu-se realizarea echilibrului forțelor de producție în profil teritorial, apropierea nivelului dezvoltării județelor în ceea ce privește producția globală pe locuitor, folosirea forței de muncă și a celorlalte resurse, sistematizarea localităților, apropierea condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor muncii de la orașe și sate. Politica de amplasare rațională pe teritoriu a forțelor de producție a constituit baza realizării condițiilor pentru ca egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, să devină realitate.

Transpunerea în fapt a repartizării teritoriale a forțelor de producție se întemeiază pe trei categorii de criterii : 1) de eficiență socială — ridicarea județelor mai slab dezvoltate, 2) de eficiență economică, și 3) de eficiență ecologică. Repartizarea rațională pe baza acestor criterii este, așa cum practica a și demonstrat, perfect realizabilă întrucît mijloacele de producție se află în proprietate socialistă, iar întreaga economie se dezvoltă după un plan unitar.

Pentru înfăptuirea politicii de amplasare a forțelor de producție pe teritoriu, planul pe perioada 1981—1985 prevede dezvoltarea armonioasă și echilibrată a fiecărui județ pe baza unui raport corespunzător între sectoarele de bază — industrie, agricultură, construcții, transporturi, prestări servicii, creșterea substanțială a gradului de valorificare a resurselor locale de muncă, materiale și financiare, dezvoltarea mai accentuată a micii industrii și artizanatului, realizarea autoaprovizionării cu produse agroalimentare în condiții tot mai bune.

Programul-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial în perioada 1981—1985 pornește de la faptul că în 1980 toate județele țării aveau o capacitate a producției industriale de cel puțin 10 miliarde lei și stabilește ca pînă în anul 1985 fiecare județ al țării să ajungă la o producție globală pe locuitor de cel puțin 70 000 lei anual, din care producția industrială 50 000 lei, producția agricolă cel puțin 10 000 lei, iar producția altor ramuri, inclusiv serviciile, 10 000.

Procesul de amplasare judicioasă a forțelor de producție și dezvoltarea armonioasă a țării în profil teritorial asigură progresul economic și social al tuturor zonelor și o mai bună distribuire a veniturilor, făcînd astfel ca întregul popor să beneficieze din plin de pe urma realizării acestei politici.

conf. dr. Ghiță Paul TĂNASE

ÎNTREBĂRI :

1. Ce este industrializarea socialistă și în ce constă necesitatea realizării ei în R.S. România ?

2. Ce transformări trebuie realizate în procesul industrializării R.S. România în perioada actuală ?

3. În ce constă raportul dintre industrializare și dezvoltarea forțelor de producție în profil teritorial și care sînt sarcinile amplasării raționale a forțelor de producție în țara noastră în cincinalul 1981—1985 ?

DOCUMENTAR

LIMITAREA CONSUMULUI FURAJER DE CEREALE — O RESURSĂ ALIMENTARĂ IMPORTANTĂ

CU TOATĂ preocuparea care se manifestă astăzi pentru creşterea ponderii furajelor voluminoase în consumul furajer şi cu toată tendinţa de sporire a înlocuitorilor de cereale (manioc, borhoturi etc.), acestea continuă să deţină un loc important, uneori în creştere, în consumul furajer din principalele ţări dezvoltate ale lumii contemporane (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Principalele resurse furajere în unele ţări dezvoltate
(în % din total resurse)

Ţara	Perioada	Cereale	Păşuni şi fîneţe
R. F. Germania	1973/74—1975/76	31,6	40,8
Olanda	1975/76	17,1	33,5
Anglia	1975/76	25,9	58,2
C.E.E.	1975/76	25,1	46,1
S.U.A.	1972/74	33,0	37,8

După estimaţiile F.A.O., producţia cerealieră mondială furnizează 77,8% din energia metabolizabilă (reprezentînd energia brută a furajelor, minus energia pierdută în procesele de digestie) şi 55,3% din proteinele brute care provin din principalele furaje concentrate folosite de animale. Dacă în ţările în curs de dezvoltare ponderea cerealelor în energia metabolizabilă este de 56,6% (cu variaţii cuprinse între 20% în Extremul Orient, 42,8% în Africa, 70,3% în Orientul Apropiat şi 78,8% în America Latină), în ţările dezvoltate ea ajunge la 82,5% (75,0% în Oceania, 77,6% în Europa de Vest şi 88,0% în America de Nord). Aceleaşi mari disparităţi teritoriale le întîlnim şi în ceea ce priveşte contribuţia cerealelor la consumul de proteină brută : 36,4% în ţările în curs de dezvoltare (de la lipsa totală în Extremul Orient pînă la 50% în Orientul Apropiat şi America Latină) şi 56,2% în ţările dezvoltate (ajungînd la 63,5% în America de Nord).

Disparităţile între diferite categorii de ţări şi în profil teritorial sînt şi mai mari după consumul de energie metabolizabilă şi proteină brută provenite din cereale: în timp ce ţărilor în curs de dezvoltare le revin numai 8,4% din consumul mondial de energie metabolizabilă şi 9,6% din cel de proteină brută, ţărilor dezvoltate le revin respectiv 55,5% şi 51,9%. După datele F.A.O., consumul de energie metabolizabilă provenită din cereale se repartiza astfel (în 1972—1974, adică în plină criză alimentară mondială) : 27% S.U.A. ; 14,6% C.E.E. ; 24,3% alte regiuni dezvoltate ; 14,7% toate regiunile în curs de dezvoltare.

Furajarea animalelor la concurenţă cu alimentaţia umană

CONTRADICŢIA evidentă dintre disponibilităţile medii de cereale pe locuitor ai Terrei şi marile disparităţi teritoriale îşi au originea, în bună măsură, în supraconsumul de produse animaliere (îndeosebi de carne) din ţările dezvoltate, supraconsum care necesită un mare consum de materie primă — cereale. Fără această contradicţie, respectiv în condiţiile unei distribuţii echitabile, producţia mondială actuală de cereale ar fi în măsură să furnizeze fiecăruia din locuitorii Terrei peste 65 grame de proteină şi circa 3000 de calorii pe zi, ceea ce ar fi pe deplin suficient pentru a asigura lichidarea fenomenului foametei cronice.

Or, în timp ce în lumea a treia, peste zece mii de bărbaţi, femei şi copii mor de foame în fiecare zi, maladiile datorate supraalimentaţiei — mai ales cu produse animaliere — cresc într-un mod dramatic în ţările industrializate, unde animalele consumă o bună parte (şi în creştere) din cerealele produse uneori chiar în ţările lumii a treia.

În întreaga lume, creşte ponderea zootehniei în consumul de cereale, ajungînd la peste două cincimi din consumul mondial (uman şi furajer). În ţările dezvoltate, aproape patru cincimi din consumul cerealier sînt destinate creşterii animalelor, ajungînd — în cazul Americii de Nord — la 86%.

După estimări mai recente, din cele peste 1,5 miliarde tone de cereale produse în lume în 1980, aproape 500 milioane de tone au fost afectate furajării animalelor din ţările bogate şi din cîteva imense crescătorii din ţările în curs de dezvoltare, organizate de societăţile multinaţionale ale agroindustriei. Zootehnia intensivă, „fără pămînt", devine, prin definiţie, o mare devoratoare de cereale. În California, de pildă, există crescătorii care deţin pînă la 100 000 bovine fiecare şi care consumă circa 85 vagoane de porumb pe zi. În acelaşi timp, în numeroase ţări din Africa, cum este de pildă Zambia — unde porumbul este hrana de bază a oamenilor — malnutriţia face ravagii. Cele 85 de vagoane de porumb ar fi suficiente pentru a hrăni zilnic o populaţie de 1,7 milioane persoane, adică aproape o treime din populaţia Zambiei.

O atenţie deosebită merită modul în care este utilizată ca furaj producţia de grîu. Folosirea grîului pentru această destinaţie a cunoscut o creştere foarte rapidă în ultimele decenii. În decurs de numai zece ani — anii '60 — producţia de grîu utilizată ca furaj s-a triplat, datorită cererii crescînde din partea ţărilor dezvoltate, pentru a-şi extinde zootehnia de tip industrial. În perioada crizei alimentare mondiale, ponderea grîului folosit ca furaj a scăzut de la 21% în 1972—1973, la 16% în 1975—1976, după care a urmat o nouă creştere, care a atins apogeul (87 milioane de tone) în 1979—1980 (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Consumul furajer de grîu
(în milioane tone)

Regiunea sau ţara	1972/1973	1975/1976	1979/1980	1980/1981
Ţări dezvoltate	26	14	18	20
— S.U.A.	6	1	2	3
— C.E.E.	14	9	12	13
— Alte ţări dezvoltate	6	4	4	4
Ţări în curs de dezvoltare	1	2	3	3
Total mondial	79	58	87	75

Sursa : Le commerce mondial des céréales, Perspectives agricoles, juillet 1981

Totuşi, ţările dezvoltate — mari producătoare şi exportatoare de cereale — consumau la sfîrşitul deceniului al optulea mai puţin grîu în scopuri furajere decît la începutul lui.

Factorii care influenţează utilizarea furajeră a cerealelor

CREŞTEREA impetuoasă a consumului furajer de cereale se explică, în primul rînd, prin modificările intervenite în structura producţiei de carne, caracterizată prin expansiunea rapidă a producţiei de carne de pasăre (cea mai tributară consumului de cereale), în condiţiile creşterii lente a producţiei de carne de oaie (care este aproape în întregime dependentă de păşunile naturale). În acelaşi timp a crescut producţia de carne de porc (de asemenea tributară cerealelor), inclusiv în ţările în curs de dezvoltare, în care consumul acesteia nu este limitat din mo-

tive religioase. Astfel, după datele F.A.O., în perioada 1962/64—1972/74, rata de creştere a producţiei de carne a fost de 2,8% în ţările în curs de dezvoltare şi de 3,4% în cele dezvoltate ; în schimb, pentru producţia de carne de pasăre ea a fost de, respectiv, 6,8% şi 6,3%, iar pentru cea de oaie — de, respectiv, 1,4% şi 0,1% ; în perioada 1972/74—1975/77, producţia de carne a crescut mai rapid în ţările în curs de dezvoltare (3,2%) decît în cele dezvoltate (1%), mai ales pe seama producţiei de carne de pasăre (5%), precum şi a celei de porc (2,2%), în timp ce în ţările dezvoltate producţia de carne de porc a rămas constantă, iar cea de oaie a scăzut cu o rată de 1,2%. Este clar că, pentru viitor, **restructurarea efectivelor de animale poate constitui o însemnată sursă de creştere a disponibilităţilor cerealiere pentru alimentaţia umană.** Semnificativ este exemplul României, care plafonînd efectivele de porcine şi de păsări, acordă o atenţie prioritară sporirii efectivelor de bovine şi de ovine, pentru a valorifica superior cele circa 4,5 milioane hectare de păşuni şi fîneţe naturale, eliberînd resurse cerealiere cu caracter alimentar.

Creşterea exagerată a consumului mondial de cereale în scopuri furajere a fost favorizată, chiar impusă, de trecerea la sisteme intensive (cu reducerea ciclurilor de producţie) în creşterea animalelor de carne, a căror furajare se bazează în principal pe cereale (păsări, porci, tineret taurin). Şi această tendinţă poate fi atenuată prin **folosirea de noi tipuri de furaje** (îndeosebi suculente şi subproduse de prelucrare), care pot înlocui o parte din cereale. În România, de pildă, înfăptuirea programului naţional de ameliorare a păşunilor şi fîneţelor naturale va duce la dublarea producţiei de fînuri şi păşune, înlocuind astfel parţial cereale costisitoare.

O mare influenţă asupra evoluţiei consumului de cereale în scopuri furajere o exercită raportul de preţ cereale/produse animaliere şi cereale/furaje voluminoase. Creşterea mai rapidă a preţurilor la produsele animaliere în comparaţie cu cea a preţurilor la produsele cerealiere, în condiţiile în care raportul de preţ cereale/furaje voluminoase era favorabil cerealelor, a favorizat creşterea consumului de cereale în scopuri furajere.

În sfîrşit, extinderea producţiei de furaje combinate (a căror principală materie primă o constituie cerealele), conjugată cu creşterea animalelor în sistem industrial, care a necesitat şi importante investiţii pentru obiective de lungă durată, menţine cel puţin constantă cererea faţă de necesarul de cereale pentru furajarea animalelor.

În acelaşi timp însă, în întreaga lume se produce o **reconsiderare a sistemului gospodăresc de creştere a animalelor,** a cărui expresie în România se traduce prin atenţia acordată creşterii animalelor în gospodăriile populaţiei.

Urmările deturnării furajere a cerealelor

CREŞTEREA accelerată a consumului furajer de cereale (din care aproape două treimi revin numai ţărilor dezvoltate) este însoţită de creşterea producţiei de carne (în decurs de un deceniu — 1970—1981 — cu peste 30%), mai ales a celei de porc, care se situează pe primul loc în lume, precum şi a celei de pasăre. Dar cele mai mari producătoare de carne sînt tot ţările dezvoltate ; în anul 1981, S.U.A. şi C.E.E. au obţinut împreună o treime din producţia de carne a lumii. În asemenea condiţii, **creşterea animalelor este folosită de către ţările dezvoltate pentru a păstra şi deturna în avantajul lor cea mai mare parte a producţiei de cereale,** lipsind ţările sărace de resursele minime de trai. Cu o producţie cerealieră mondială capabilă să furnizeze de acum înainte (la nivelul producţiei şi populaţiei din 1980) o cantitate de 340 kg pe an pentru fiecare locuitor al Terrei, foametea este un fenomen complet absurd. Pentru a o învinge, ar fi suficientă schimbarea unor obiceiuri alimentare dăunătoare din ţările dezvoltate (cum este supraconsumul de carne), obiceiuri impuse aproape exclusiv de clasele dominante din ţările industrializate, mai precis de cîteva mari societăţi transnaţionale producătoare şi distribuitoare de bunuri alimentare. Supraconsumul de carne antrenează o creştere rapidă a maladiilor cardiovasculare, vinovate de 40% din decese în Franţa, de pildă. În asemenea condiţii, pe ansamblul ţărilor industrializate din Europa de Vest şi America de Nord, cheltuielile pentru asistenţă medicală se ridică la însemnata sumă de 2000 miliarde franci, sumă echivalentă cu produsul naţional brut realizat de jumătate din populaţia ţărilor în curs de dezvoltare. În timp ce un francez din cinci este supraponderal, din cei 122 milioane de copii născuţi în anul 1979 („Anul internaţional al copilului"), unul din zece murise deja în anul 1981, responsabile de aceste morţi fiind malnutriţia şi foametea. Specialiştii apreciază că, dacă nu se produce o schimbare radicală în obiceiurile alimentare ale ţărilor bogate — care condiţionează în mare parte inegalitatea în distribuţia resurselor cerealiere — aproape 200 de milioane bărbaţi, femei şi copii din lumea a treia vor muri de foame înainte de sfîrşitul secolului. În această ordine de idei, Raportul Băncii Mondiale privind dezvoltarea în lume în anul 1980 preciza că **ar fi suficient ca numai 20% din producţia cerealieră mondială să fie orientată spre zonele de malnutriţie** pentru ca omenirea să înregistreze o victorie decisivă în lupta cu acest duşman ancestral. Aceasta ar însemna numai ceva mai mult de jumătate din producţia de cereale consumată actualmente ca furaj în ţările dezvoltate. Este vorba deci nu de o frînare a dezvoltării creşterii animalelor în ţările dezvoltate, ci de **renunţarea** în aceste ţări la supraconsumul de carne (cu toate consecinţele negative asupra organismului) şi **la sistemele de furajare bazate în exclusivitate pe concentrate costisitoare,** care rup de la gura sutelor de milioane de înfometaţi bucata de pîine salvatoare a vieţii. Se resimte deci necesitatea perfecţionării sistemelor alimentare, în cadrul cărora produsele animaliere trebuie să ocupe un loc bine precizat. Este vorba numai de repartizarea raţională a resurselor cerealiere, astfel încît „Fiat panis" să nu mai fie o lozincă pentru cei bogaţi şi un ideal pentru cei săraci, ci o realitate a zilelor noastre.

Tendinţe în utilizarea cerealelor ca furaje

DUPĂ proiecţiile F.A.O., se pare că, în viitorul apropiat, deşi se va desfăşura într-un ritm mai lent, impresionanta creştere a consumului de cereale în furajarea animalelor, înregistrată în ultimii douăzeci de ani, va continua. Factorul propulsor al acestei evoluţii îl constituie necesitatea sporirii producţiei de carne şi de lapte, în vederea ameliorării structurii consumului alimentar pe plan mondial. Pentru 1985, se preconizează obţinerea unei producţii de 144 milioane tone de carne şi de 500 milioane tone de lapte. De reţinut este însă faptul că, în următorii ani, ratele de creştere a producţiei de carne de vită, de viţel şi de oaie vor fi mai lente decît în cele două decenii anterioare, în timp ce pentru producţia de carne de porc şi de pasăre, precum şi pentru cea de lapte, ratele de creştere vor rămîne aceleaşi. Menţinerea unei asemenea structuri a economiei zootehnice mondiale va determina sporirea cerinţelor de consum furajer faţă de producţia de cereale, astfel că, în 1985, utilizarea furajeră a acesteia va ajunge la 628 milioane tone. Cea mai mare creştere a consumului furajer de cereale va avea loc — ca şi pînă acum — în ţările dezvoltate, unde cererea se va ridica la peste 515 milioane tone (faţă de numai 113 milioane tone în ţările în curs de dezvoltare). Aceasta arată că, şi în viitorul apropiat, ţările dezvoltate (care, deţinînd numai 40% din efectivul mondial de animale, realizează circa 2/3 din producţia mondială de carne şi de ouă şi aproape 4/5 din cea de lapte) vor rămîne principalul consumator de cereale pentru furajarea animalelor.

Problema se complică în cazul consumului mondial de grîu, al cărui volum anual — în ultimii zece ani — a crescut de la 350 la 460 milioane de tone (atingînd — în cea de a doua parte a deceniului trecut un ritm mediu anual de creştere de 3%). Un asemenea ritm a început să depăşească posibilităţile mondiale de producţie — îndeosebi ale Africii de la sud de Sahara, care nu produce decît 2% (mai puţin de 10 milioane de tone) din producţia mondială de grîu, dar unde 25 de state, afectate de secetă, cu o populaţie de 125 milioane de locuitori, au nevoie de un import de circa 15 milioane de tone de grîu (inclusiv sub formă de ajutor). După aprecierile Consiliului internaţional al grîului, făcute în februarie 1983, creşterea consumului de grîu într-un ritm mediu anual de 2% ar face ca, în anul 2000, acesta să ajungă la 680 milioane de tone (cu 220 milioane de tone mai mult decît acum). O asemenea creştere într-un termen aşa de scurt presupune un efort susţinut din partea ţărilor producătoare, inclusiv din partea celor în curs de dezvoltare (mai ales africane), actualmente importatoare de grîu pentru consum alimentar.

De aceea, problema consumului de cereale în scopuri furajere a devenit o importantă problemă social-politică internaţională a timpurilor noastre. Rezolvarea ei se include în eforturile pentru instaurarea unei noi ordini economice internaţionale, care să asigure tuturor locuitorilor Terrei accesul la pîine. În acest context, trebuie menţionate şi apreciate eforturile României socialiste de a reorienta structura consumului de furaje, prin creşterea ponderii produselor non-cerealiere şi limitarea consumului furajer la numai 4 milioane tone de cereale. Conjugarea eforturilor în acest domeniu, mai ales ale ţărilor dezvoltate, prin valorificarea deplină şi a altor resurse furajere (inclusiv prin reorientarea creşterii animalelor pentru carne), ar permite economisirea unor mari cantităţi de cereale (mai ales panificabile) pentru rezolvarea problemei alimentare pe plan mondial.

Oprea PARPALĂ

Electronica: mutații semnificative

DOUĂ evenimente majore au caracterizat piața produselor electronice în 1983, și anume revenirea bruscă a cererii pentru semiconductori și trecerea la producția de serie largă la calculatoarele dotate cu terminale personale. Lansate mai întîi pe piața Statelor Unite, calculatoarele personale create de I.B.M. se așteaptă să ocupe în curînd un loc prioritar pe piețele europene. Se prefigurează, astfel, atît în S.U.A. cît și în țările vest-europene, o concentrare deosebit de puternică a acestei piețe în mîna cîtorva producători în măsură să-și asigure și să controleze inclusiv desfacerea, în condiții greu de concurat. O reacție este totuși posibilă din partea Pieței comune care — apreciază ziarul Financial Times *— este posibil să lanseze o serie de acțiuni și măsuri antitrust pentru protejarea piețelor vest-europene.*

O competiție deosebit de intensă este așteptată și în industria telecomunicațiilor unde firma americană A.T.T., deși formal dezmembrată în opt companii, s-a lansat — împreună cu firma olandeză Phillips — în speculații financiare, achiziționînd totodată 25% din acțiunile companiei italiene Olivetti în scopul întăririi poziției sale concurențiale pe piață. Așadar, se poate aștepta ca, odată cu scumpirea serviciilor de comunicații în S.U.A., aceste mutații să determine un plus de presiune asupra industriei vest-europene a telecomunicațiilor în sensul accelerării mutațiilor structurale. O primă reacție constă în interesul sporit pentru concentrarea industriilor și acțiuni în vederea facilitării administrative a colaborării firmelor din diferite țări membre ale C.E.E. în acest domeniu. Reținerile pînă în prezent, ale Comisiei Pieței comune față de atari măsuri țin de rațiuni financiare, respectiv se aduce drept argument lipsa de fonduri pentru finanțarea colaborării între partenerii vest-europeni. Ca atare, o soluție de moment o constituie cooperarea firmelor vest-europene cu cele americane și japoneze, în încercarea de a supraviețui și de a se alinia condițiilor pieței internaționale.

India: spre independență energetică

MINISTERUL petrolului din India relevă că această țară își propune să atingă un nivel de 70% în ce privește autoaprovizionarea cu petrol, în cursul anului financiar care începe în martie, în condițiile majorării producției interne.

Se prevede ca producția să ajungă la 29,5 mil. t în anul financiar 1984—85, de la 26,4 mil t în anul curent. Majorarea este considerată a fi superioară așteptărilor, ceea ce face ca nivelul de autoaprovizionare, de 70%, să fie atins mai devreme decît se prevedea inițial. Instituțiile de profil apreciază că India va deveni în întregime independentă din punct de vedere al necesităților de petrol către sfîrșitul deceniului, ceea ce va presupune însă eforturi investiționale deosebite pentru economia țării, dar și un sprijin efectiv pentru procesul de industrializare.

În ce privește impactul acestor perspective asupra balanței comerciale, reducerea importurilor de țiței de la 17 la 15,7 mil. t încă din anul curent a făcut ca factura petrolieră a țării să scadă de la 4,4 la 3,6 mrd. dolari.

Programe de dezvoltare

TUNISIA — opțiuni economice

STRATEGIA dezvoltării în cadrul actualului plan cincinal (1982—1986) vizează accelerarea creșterii economice, realizarea unui mai bun echilibru regional — prin racordarea la circuitul economic a zonelor îndepărtate — și crearea unui număr sporit de locuri de muncă. Orientarea și structura investițiilor (8,2 miliarde dolari, respectiv peste 55% din volumul global al investițiilor din ultimele două decenii) reflectă preocupările de valorificare a resurselor naturale, de industrializare și de orientare cu prioritate a producției spre export, de stopare a exodului rural, prin crearea de noi capacități hotărîtoare în volumul total al investițiilor (40,1%) în cadrul cărora industria extractivă și energetică vor reprezenta 20,6% (respectiv o creștere cu 65% față de anul 1981), iar industria prelucrătoare — 19,5%. În industria prelucrătoare efortul de investiții privește îndeosebi industria construcțiilor de mașini, industria chimică și industria textilă. Paralel, agricultura (care va concentra 18,9% din volumul investițiilor) va contribui simțitor la dezvoltarea economiei, ritmul de creștere față de perioada planului precedent fiind de 12%. Investițiile vor fi orientate spre realizarea de lucrări hidrotehnice, utilizarea sporită a îngrășămintelor și dezvoltarea fermelor de creștere a animalelor. Transporturilor, construcției de locuințe și turismului le vor reveni 31,8% din volumul investițiilor.

Politica în domeniul investițiilor și al planificării economice este coroborată cu intervenția sporită a organismelor de stat, cu deosebire în ramurile prioritare ale economiei. În prezent, statul controlează și coordonează anumite sectoare legate de exploatarea și valorificarea resurselor naturale, intensificîndu-și intervenția în industria chimică, industria energetică, industria materialelor de construcție, precum și în sectorul turismului. În anul 1982 participarea statului la activitatea unui număr de 125 de întreprinderi (din totalul celor 300 întreprinderi publice) depășea 50%. Totodată statul participă indirect la activitatea unui număr de peste 140 de întreprinderi. Ponderea investițiilor statului în volumul total al investițiilor a crescut de la 35,3% în 1980 la 43% în 1983.

Acordurile comerciale și de cooperare economică și tehnică creează cadrul adecvat dezvoltării și diversificării relațiilor economice între România și Tunisia. Fluxurile comerciale sînt reprezentate la exportul României de îngrășăminte, produse sodice, cherestea și unele bunuri de consum, iar la import de fosfați, florură de aluminiu și alte produse. Relațiile bilaterale de cooperare vor putea căpăta noi dimensiuni prin realizarea de lucrări în industria minieră, agricultură și transport.

M.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 20—24 FEBRUARIE a.c. cursul **dolarului S.U.A.** față de principalele valute occidentale a marcat o evoluție contradictorie.

Inițial, sub presiunea speculațiilor legate de o posibilă implementare a unor politici mai restrictive de credit, de către autoritățile monetare centrale din S.U.A. în condițiile actualului ritm susținut de creștere a economiei, precum și sub impactul agravării stării de încordare din Orientul Apropiat, dolarul S.U.A. a recuperat abrupt o parte din terenul pierdut în cursul precedentelor săptămîni. De la jumătatea intervalului analizat însă, trendul de slăbire a poziției acestei valute pe piața internațională, motivat de atenția sporită acordată de majoritatea observatorilor problemei accentuării deficitelor bugetare și al balanței comerciale a S.U.A. precum și consecințelor acesteia, a fost reluat. Poziția dolarului s-a deteriorat sensibil spre finele intervalului, în special în raport cu marca vest-germană și lira sterlină.

Cursul **lirei sterline** față de dolar s-a apreciat cu circa 1,9 puncte procentuale (de la 1,4425 dolari/liră în ziua de referință de 17 februarie la 1,47 dolari/liră la sfîrșitul săptămînii analizate).

Francul elvețian s-a apreciat față de dolar într-o proporție mult mai modestă (cu circa 0,69 puncte procentuale, de la 2,1925 franci/dolar în ziua de referință la 2,1775 franci/dolar la 24 februarie a.c.), în principal ca efect al evoluțiilor relativ mai puțin favorabile ale economiei elvețiene cît și al orientării transferurilor de fonduri din franci elvețieni în mărci vest-germane.

Marca vest-germană era cotată la finele intervalului analizat la 2,63 mărci/dolar, comparativ cu 2,6850 mărci/dolar în ziua de referință (o apreciere cu circa 2,1 puncte procentuale). Majoritatea observatorilor apreciază că proiecțiile oficiale privind creșterea economiei vest-germane cu 2,5% pe an în 1984 vor fi depășite, procesul de înviorare a activității economice desfășurîndu-se în prezent pe un front larg. Slăbirea poziției dolarului și aprecierea pronunțată a mărcii vest-germane au condus la manifestarea unor noi momente de încordare în cadrul Sistemului Monetar (vest-)European care au condus la intervenții ale băncilor centrale pe fondul reluării speculațiilor cu privire la posibilitatea unei noi realinieri a parităților.

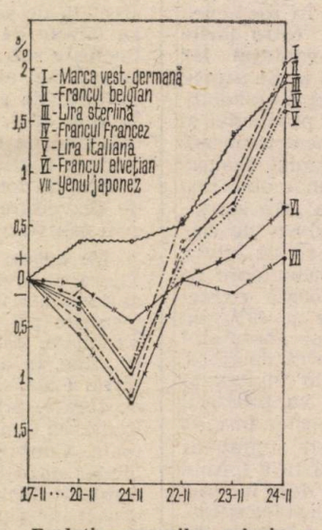

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 20—24 II ; bază : 17 II 1984

Aprecierea de curs înregistrată față de dolar de celelalte valute din cadrul S.M.E. a fost după cum urmează (se dau nivelurile din zilele de 17 și 24 februarie a.c., iar în paranteză procentul de apreciere) : **francul belgian** 54,95 și 53,90 franci/dolar (1,95 puncte procentuale), **francul francez** 8,26 și 8,12 franci/dolar (1,72 puncte procentuale), **lira italiană** 1 659 și 1 632 lire/dolar (1,65 puncte procentuale).

Cursul **yenului japonez** față de dolar a marcat fluctuații mai slabe, această valută fiind cotată la finele intervalului la 232,75 yeni/dolar, comparativ cu 233,25 yeni/dolar în ziua de referință (o apreciere cu circa 0,21 puncte procentuale).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 17 și 24 februarie a.c.) : eurodolari 10,25 și 10,50%, eurolire sterline 9,5625 și 9,50%, euromărci vest-germane 6 și 6,0625%, eurofranci elvețieni 3,8125 și 3,9375%.

Pe fondul slăbirii poziției dolarului S.U.A. și al apariției unor noi temeri în legătură cu posibilitatea recrudescenței proceselor inflaționiste în economia S.U.A. și în alte țări occidentale, **prețul aurului** s-a înscris pe o curbă ascendentă, atingînd în cursul săptămînii și niveluri de peste 400 dolari/uncie. La ultimul fixing de la Londra din intervalul analizat, prețul metalului galben s-a situat la 397,75 dolari/uncie comparativ cu 382,15 dolari/uncie la finele săptămînii precedente.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Extinderea comerțului în contrapartidă

POTRIVIT estimărilor elaborate de diferite organisme economice occidentale, comerțul în contrapartidă reprezintă în prezent circa 20% din comerțul mondial. Conform surselor, această pondere ridicată se datorează condițiilor actuale de desfășurare a schimburilor internaționale, marcate de dificultăți financiare pentru numeroase țări, de apariția și adîncirea unor dezechilibre comerciale care conduc fie la reglementări exprese în favoarea comerțului în contrapartidă, fie la adoptarea tacită a unor practici de această natură. În ciuda dificultăților inerente unei asemenea forme de schimb (între care se menționează cea a constituirii unui nomenclator de produse reprezentînd o proporție convenită din contravaloarea exporturilor realizate de țările dezvoltate, produse care trebuie să întrunească în primul rînd condiția unei desfaceri garantate în țara exportatoare), comerțul în contrapartidă se extinde continuu, în relațiile Est-Vest, Nord-Sud și chiar între țările dezvoltate din punct de vedere industrial. Se citează exemplul Belgiei, Canadei, Austriei și unor țări scandinave care condiționează achizițiile din alte țări de livrarea unor produse proprii cu grad ridicat de prelucrare. Începe să se manifeste chiar o formă nouă de concurență, subliniază revista **Problèmes économiques**, cîștig de cauză avînd tocmai firmele occidentale capabile să realizeze operațiuni în contrapartidă. Nevoile practice rezultate din extinderea comerțului în contrapartidă conduc la crearea în întreprinderile mari a unor servicii speciale, precum și la apariția unor firme specializate în mijlocirea operațiunilor de acest fel.

Iugoslavia: impulsionarea energeticii

ÎN CADRUL programului de acțiuni și măsuri pentru înfăptuirea Rezoluției privind dezvoltarea economică și socială a Iugoslaviei în anul 1984, Consiliul Executiv Federal a aprobat balanța energetică a țării, prin care se urmărește asigurarea unor cantități suficiente de energie pentru creșterea producției industriale cu 3% și pentru satisfacerea celorlalte cerințe ale economiei naționale. În anul curent vor fi necesare 73 miliarde kWh de energie electrică, peste 63 milioane tone de cărbune, 16 milioane tone produse petroliere, 6,7 miliarde metri cubi de gaze naturale, ceea ce presupune creșterea producției de cărbune cu 10%, de cocs cu 33%, de gaze naturale cu 17,5%, de energie electrică cu 5,7%. În expresie cantitativă, se prevede majorarea cu 6 milioane tone a producției de cărbune față de anul precedent și intensificarea producției naționale de țiței, astfel încît aceasta să ajungă la 4,2 milioane tone. În producția de energie electrică, rolul principal trebuie să revină termocentralelor pe bază de cărbune. În afară de grupurile energetice de circa 900 MW ale termocentralelor de la Obrenovaț și de la Obilici, care au intrat deja în funcțiune, se prevede punerea în exploatare și a altor centrale electrice. Pentru utilizatorii de motorină și păcură sînt stipulate obligații de economisire a acestor combustibili, în vederea reducerii consumului față de anul anterior.

Evoluția veniturilor reale în S. U. A.

ANALIZA evoluției veniturilor reale în S.U.A. în perioada 1972-1983 prezentată de publicația **Financial Times** e-

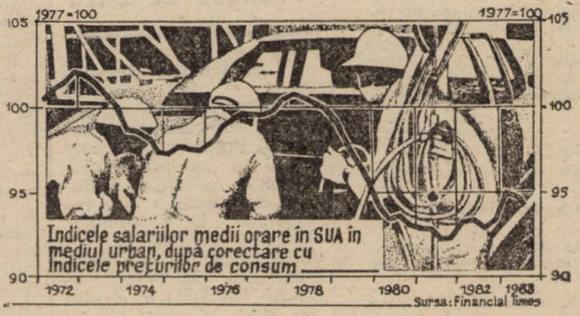

vidențiază, începînd de la finele deceniului trecut, o tendință descendentă, explicată prin menținerea unor ritmuri scăzute de creștere, înghețări sau reduceri ale salariilor, inclusiv în „industrii privilegiate", cu sindicate puternice, concomitent cu creșterea inflaționistă a costului vieții. Sursa citează exemple din industria siderurgică, unde sindicatele au acceptat reduceri ale salariilor în anul 1983, care, luînd în considerare și rata inflației, echivalează cu o diminuare cu 5% a veniturilor reale. Reduceri sau înghețări ale salariilor medii orare sînt semnalate și în alte ramuri, de exemplu industria aluminiului, cea a autovehiculelor și a construcției de aeronave. Faptul că peste 80% din forța de muncă nu este inclusă în organizații sindicale, care să negocieze cu patronatul cel puțin frînarea tendinței involutive a veniturilor reale, se transformă într-o sursă potențială de forță de muncă mai ieftină, care începe deja să fie utilizată într-o măsură tot mai mare, astfel încît pe ansamblu tendința de reducere a veniturilor reale devine și mai pronunțată (grafic).

Albania — utilaje pentru industria extractivă

DEZVOLTAREA construcției de instalații complexe pentru diferite subramuri ale industriei extractive presupune desfășurarea unei intense activități de cercetare și proiectare, care se concentrează într-un institut de specialitate, cu rezultate deja aplicate în practică. După cum menționează revista **Albanie nouvelle**, au fost proiectate și puse în funcțiune instalații de îmbogățire a minereurilor de crom, cupru etc. În cursul actualului cincinal s-au realizat studii și proiecte pentru 20 noi obiective în industria extractivă, precum și extinderi de capacități. Institutul amintit proiectează de asemenea și instalații pentru extracția și prelucrarea primară a altor minerale utile decît cele menționate, pentru a căror exploatare se vor construi capacități noi în cursul cincinalului următor.

Etanolul, substituent al benzinei

UTILIZAREA alcoolului etilic, obținut în principal din trestie de zahăr, drept combustibil (în amestec cu benzină) pentru motoare cu ardere internă s-a concretizat în Brazilia, după obținerea încă în a doua jumătate a deceniului trecut a unor rezultate pozitive, în creșterea ponderii acestei surse de energie în balanța energetică a țării și în dezvoltarea unei producții de autovehicule special adaptate pentru consumul acestui combustibil. Tendința de utilizare pe scară tot mai largă a etanolului ca substituent parțial al benzinei continuă și deceniul actual, pentru aceasta fiind prevăzută o extindere mai rapidă a suprafețelor cultivate cu trestie de zahăr pentru scopuri energetice, de la 1,02 mil. hectare în 1980 la 2,56 mil. hectare în 1985, în timp ce culturile de trestie pentru producția de zahăr vor spori într-o măsură mult mai mică, de la 1,62 mil. hectare la 1,92 mil. hectare.

Obiectivul programului național în acest domeniu vizează o creștere de circa 3 ori a producției de etanol în prima jumătate a deceniului în curs, scop în care guvernul alocă resurse financiare considerabile.

Producția de zahăr și de etanol în Brazilia

	Producție		Suprafețe cultivate cu trestie de zahăr, în mii hectare	
	1980	1985	1980	1985
Zahăr (mii tone)	8,1	9,6	1 620	1 920
Etanol din trestie de zahăr (mrd. litri)	3,7	10,7	1 022	2 526

Sursa : Comercio Exterior, Mexico, mai 1983.

GLOSAR

Tranzacții cu aur [II]

PE PIAȚA AURULUI la termen se desfășoară diferite tranzacții prin care investitorii încearcă să obțină profit din speculații cu metal galben. Între instrumentele cu o asemenea finalitate utilizate pe o scară tot mai largă se înscriu așa-numitele **opțiuni-aur,** formulă apărută mai întîi în S.U.A., spre sfîrșitul anilor '70 și introdusă și la bursele vest-europene cu începere din 1981, de cînd s-a extins considerabil în pofida evoluției cunoscute a preței acestui metal.

Cumpărătorul unui astfel de titlu are dreptul de a cumpăra (option call) sau de a vinde (option put) o cantitate de 10 uncii troy aur la un preț prestabilit, în decursul unei perioade determinate. Partenerul cumpărătorului unei opțiuni-aur este investitorul, care constituie de fapt emitentul titlului și care se angajează ca pînă la scadența prevăzută să vîndă, în caz de „option call", sau să cumpere în caz de „option put", o cantitate de 10 uncii aur la ceea ce se numește „prețul exercițiului", dacă deținătorul opțiunii-aur exercită dreptul său. Emitentul urmează să primească în schimb o primă de la cumpărător, care constituie cursul opțiunii.

Autoritățile bursiere sînt cele care determină trei elemente esențiale ale opțiunii-aur :

— unitatea tranzacției, care este de regulă 10 uncii troy ;

— scadența operațiunii, opțiunile-aur fiind emise pe termene de trei, șase și nouă luni ;

— prețul exercițiului, care este de asemenea stabilit ținîndu-se cont de cursul aurului la vedere în momentul respectiv.

Singurul element care nu este prestabilit îl constituie cursul opțiunii, adică prețul care trebuie plătit la cumpărare, acesta rezultînd din cererea și oferta participanților la tranzacțiile de la bursă. Mai mulți factori influențează acest curs, dar rolul determinant îl joacă evoluția prețului aurului în răstimp pe piața la vedere. În mod practic, pe măsură ce ecartul între prețul aurului pe piață și prețul de exercițiu al opțiunii-aur crește, cursul acestei opțiuni crește la rîndul său. Cursul sau prima opțiunii-aur cuprinde și spezele corespunzînd transportului, depozitării și asigurării aurului.

Se consideră că tranzacțiile cu opțiuni-aur oferă o serie de avantaje, atît pentru cumpărător cît și pentru emitentul titlului. Cumpărătorul are posibilitatea să facă plasamente în metalul prețios fără a investi capitaluri importante și, mai cu seamă, fără a fi confruntat cu mari riscuri. Emitentul de opțiuni-aur poate la rîndul său să obțină un randament superior al depozitului său de metal, deși rămîne expus la riscul unor pierderi foarte mari ca urmare a evoluției prețului aurului pe piața la vedere.

Datorită intervenției autorităților bursiere și standardizării operațiunilor s-a format deja o piață secundară a opțiunilor-aur în cadrul căreia investitorii pot lichida pozițiile lor de deținători sau emitenți de titluri printr-o operațiune denumită de „închidere". Cei care au cumpărat opțiuni-aur pot să le revîndă pe această piață secundară la cursul din momentul respectiv, cedînd astfel și drepturile de cumpărare a metalului la scadență, deci implicit posibilitatea eventualului cîștig. Investitorii au posibilitatea tot pe această piață să se elibereze de obligațiile asumate prin emiterea titlurilor dacă le răscumpără.

Plasamentele în aur nu produc nici dividende, nici dobînzi. În diferitele lor forme, plasamentele aur au un caracter tipic speculativ, randamentul neputînd rezulta decît din realizarea unei plusvalori.

Radu NEGREA

Raportul O. I. M.

Filoftel Gruia, Vînju Mare — Raportul asupra situației mondiale a muncii prezentat în ianuarie 1984 la Geneva, de Organizația Internațională a Muncii, este primul de acest fel elaborat de O.I.M. și el nu trebuie confundat cu anuarul statistic publicat de mulți ani de aceeași organizație. Raportul citat prezintă o serie de date privind ansamblul situației economico-sociale în diversele zone și țări ale lumii, din care rezultă între altele că în 11 țări, cu o populație totală de 89 milioane de oameni, venitul pe locuitor a scăzut între 1960 și 1980, iar în alte 100 țări, cu o populație de 3 miliarde de oameni, deși statistic veniturile au crescut, din cauza repartiției extrem de inegale a acestora, nivelul de trai al unei mari părți a populației nu a cunoscut practic nici o îmbunătățire. Fenomenul amintit este vizibil mai ales în țările latino-americane, afirmă raportul, și mai puțin în cele din Asia.

Una din problemele importante ale acestui deceniu continuă s-o reprezinte muncitorii migranți, al căror efectiv pe plan mondial este estimat în raport la 20—22 milioane, din care 6,5 milioane în S.U.A. și Europa occidentală, 4 mil. în America Latină, 2,8 mil. în Orientul Mijlociu și Africa de Nord și 1,8 mil. în Africa de Vest.

Produse de bază

N. Seutelnicu, Rîmnicu Sărat — 1) Evoluțiile prețurilor de bază au fost foarte diferențiate anul trecut. Potrivit indicelui O.N.U. al materiilor prime, cele mai mari reduceri ale acestuia se înregistrau în octombrie 1983, față de 1980, la zahărul provenit din zona Caraibilor (cu 66%), la plumb (cu 54%), la argint (cu 42%), la oxid de potasiu (cu 36%) etc. Potrivit aceluiași indice, în intervalul amintit cele mai importante creșteri de prețuri s-au consemnat la uleiul de palmier (cu 40%), ulei de in (cu 31%), tutun (cu 30%), ulei de arahide (cu 23%).

2) Referitor numai la evoluțiile din ultimul an, se constată că prețul la aluminiu a sporit cu 46%, ajungînd la cel mai înalt nivel din ultimii nouă ani și jumătate, în vreme ce prețul cauciucului a crescut și mai rapid, și anume cu 57%, sub efectul înviorării din industria automobilului.

O evoluție spectaculoasă a avut prețul uleiului de soia, care după ce a scăzut de la 603 dolari/tonă, în 1978—1979, la 363 dolari/tonă în ianuarie 1983, a depășit la un moment dat, în cursul anului trecut, nivelul de 800 dolari/tonă, încheind anul la 650 dolari/tonă.

Dificultăți economice

Parashiv Deleanu, Tîrgu Frumos — Afirmația că anul 1983 a fost pentru America Latină cel mai dificil an din ultimii 50, aparține Comisiei economice a O.N.U. pentru această zonă geografică. În raportul său anual pe 1983, CEPAL constată că odată cu o ușoară înviorare a creșterii produsului național brut (la 3,3% după scăderea cu 1% din 1982) s-a înregistrat și o sensibilă accelerare a inflației (la 68%, față de 47% în 1982), în vreme ce proporția șomerilor s-a ridicat în multe țări ale zonei la 20 și chiar 30% din totalul forței de muncă. Pe baza reducerii importurilor cu 29% (mai mult decît în 1982 cînd ele scăzuseră cu 20%), comerțul zonei a înregistrat un sold activ de 31,2 miliarde dolari, insuficient totuși pentru a acoperi serviciul datoriei externe în valoare de 35 miliarde dolari.

Raportul amintit a apărut cu puțin timp înaintea conferinței la nivel înalt de la Quito, la care au participat șefii de stat sau de guvern a 27 de state latino-americane. Declarația dată publicității la sfîrșitul reuniunii relevă în mod expres faptul că întărirea capacității țărilor latino-americane de a-și onora serviciul datoriei externe este strict condiționat de reducerea nivelului dobînzilor și a protecționismului, ca un factor de accelerare a creșterilor economice.

Export de arme

Octavian Giulea, Ploiești — Principalii exportatori mondiali de arme sînt în ordine — după S.U.A. și U.R.S.S., — Franța, Italia, Anglia și R.F. Germania. Un studiu supus recent Parlamentului vest-european relevă că 76,5% din exportul de arme al Franței și Italiei, 81,7% din cel al Angliei și 37,6% din cel vest-german se îndreaptă către țările în curs de dezvoltare. Cu acest prilej publicația **Europe 84** (ianuarie—februarie 1984), editată de Comisia C.E.E., constată că aproape jumătate din importurile de arme ale lumii a treia sînt efectuate de țările Orientului Mijlociu, 17% de cele din sud-estul Asiei, 9,2% de cele din nordul Africii, 9% de cele sud-americane și 6,4% de cele din Asia de sud.

Studiul amintit respinge teza potrivit căreia o reducere a vînzărilor de arme spre lumea a treia ar duce în Europa occidentală la pierderea unui număr considerabil de locuri de muncă. Potrivit studiului, industria armamentului contează cu 2,72% în totalul locurilor de muncă din industria prelucrătoare în Franța, 2,26% în Anglia, 1,33% în Italia, și 0,43% în R.F. Germania.

Trenuri rapide

Alexe Simedrea, Huși — Interesul existent în numeroase țări dezvoltate pentru sporirea atractivității transportului feroviar se materializează într-o preocupare susținută pentru modernizarea acestuia, în primul rînd sub aspectul creșterii vitezei de circulație. După Japonia, unde linia Shinkansen a ajuns la aproape 2 000 km lungime, permițînd viteze de pînă la 250 km/oră, și Franța, cu linia Paris—Lyon (pe care se circulă cu o viteză medie de 270 km/oră și cu una maximă de 380 km/oră), în februarie a.c. a intrat în probe la Emsland, în R.F. Germania, pe o secțiune de 12 km „Transrapidul 06", un tren suspendat dirijat magnetic. Viteza de circulație a acestui tren inedit urmează să se ridice la 300 km/oră.

După cum a reieșit cu prilejul unui recent simpozion internațional desfășurat la München, proiecte privind crearea unor noi linii de mare viteză se află în diverse stadii de realizare și în alte țări europene. Astfel, în Elveția se preconizează construirea unui nou tunel transalpin pentru o linie ferată care să unească lacul Constanța cu lacul Geneva și pe care să se poată circula cu 200 km/oră. În Austria, odată cu retrasarea parțială și reconstruirea liniei Viena-Salzburg, viteza de circulație va putea crește la 250 km/oră. Tot în Austria se are în vedere prelungirea liniei Viena-Graz-Klagenfurt spre Italia, printr-un nou tunel pe sub Alpi. În Italia au fost deja terminate unele secțiuni ale liniei de mare viteză unind Florența cu Roma și se preconizează construirea unei linii directe Milano-Bologna.

Intenții privind construirea unei linii de mare viteză există și în S.U.A., recurgîndu-se la una din soluțiile utilizate în Japonia, Franța sau R.F.G. Un prim proiect l-ar reprezenta realizarea unei asemenea legături între Los Angeles și Las Vegas.

ÎNTRERUPĂTOARE FĂRĂ ATINGERE ŞI FĂRĂ CONTACT

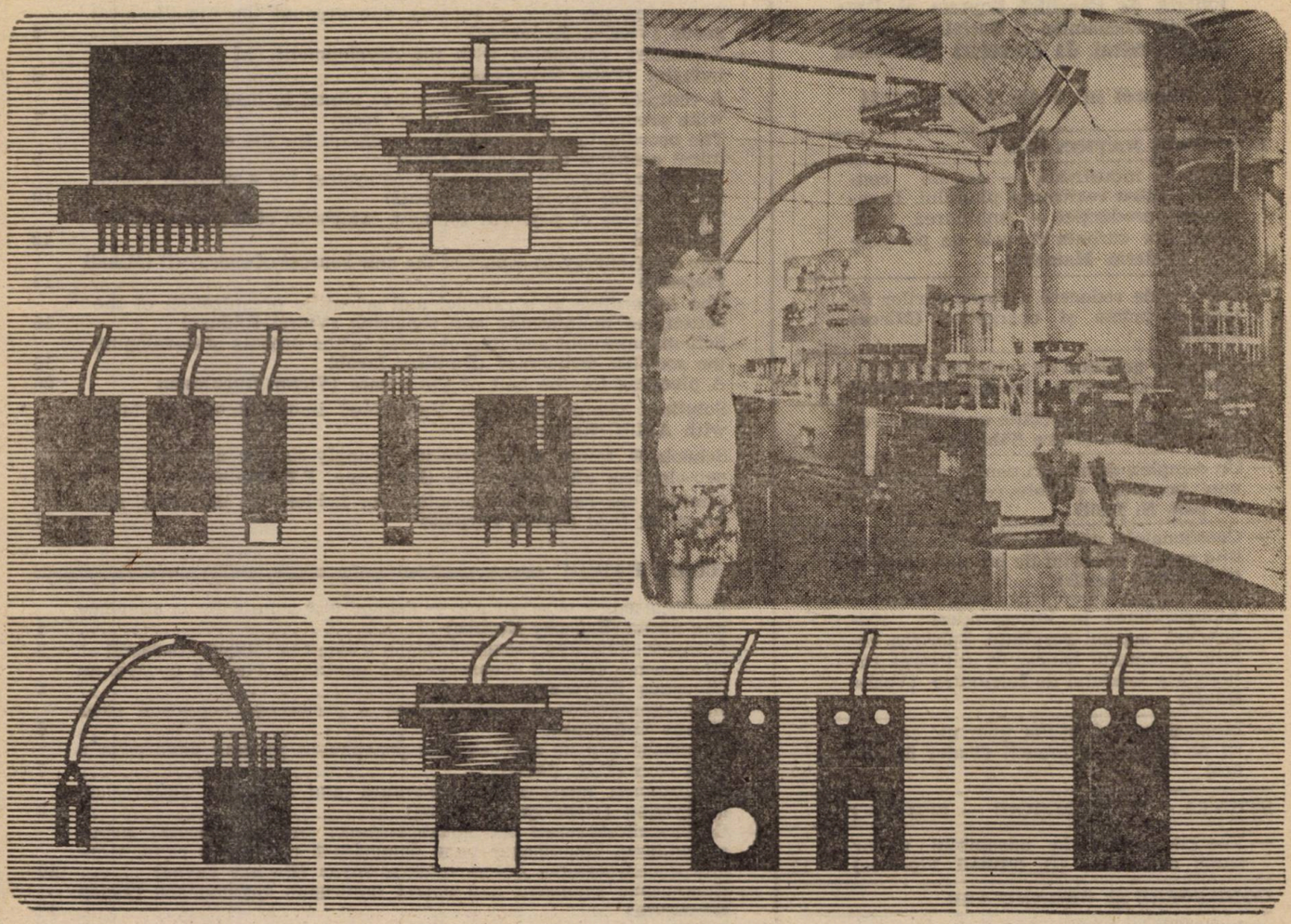

Automatizarea producţiei şi larga utilizare a roboţilor industriali fac necesară o multitudine de traductoare de semnale pentru supravegherea funcţionării.
Ca producător renumit vă oferim un sistem modular de iniţiatori care funcţionează fără atingere şi fără contact :

- **iniţiatori inductivi cu şliţ, de apropiere şi inelare**
- **bariere de lumină alternativă, bariere de reflexe alternative, manipulatoare alternative**
- **amplificatoare de conectare adaptate, blocuri de alimentare de la reţea, precum şi elemente galvanice de separare şi module pentru schemele de formare a impulsurilor**

Utilizarea aparatelor noastre asigură :

- **siguranţă mare în exploatare**
- **interschimbabilitate universală**
- **cuprinderea foarte rapidă a semnalelor şi prelucrarea lor ulterioară complet electronizată**
- **precizie ridicată şi posibilitate de reproducere a punctelor de conectare**

Solicitaţi informaţii detaliate şi ofertă de export !

KOMBINAT VEB
ELEKTRO-APPARATE-WERKE
BERLIN-TREPTOW
„FRIEDRICH EBERT"

Exporteur:

HEIM-ELECTRIC
EXPORT - IMPORT
Volkseigener Außenhandelsbetrieb
der Deutschen Demokratischen Republik
EAW-Automatisierungstechnik Export-Import

DDR-1026 Berlin, Alexanderplatz 6
Haus der Elektroindustrie
Telefon 2180 · Telex 011 - 4557

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 9 din 2 martie 1984

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Centrala industrială — acțiuni concrete pentru realizarea planului. Dinamismul producției — îmbinarea preocupărilor curente cu cele de perspectivă **(Valeriu Matache)** 1

— Rezerve de reducere a consumurilor de materii prime și energetice **(Mircea Pîrjol)** 3

— Creșterea gradului de valorificare a produselor siderurgice **(Viorica Răducanu)** 5

— Zootehnia — în corelație cu dezvoltarea bazei furajere **(Petre Săbădeanu)** 6

— Un complex de măsuri pentru asigurarea unei producții viticole record în acest an **(Gh. N. Iosif)** 7

— Coordonatele unui program de marketing pentru exportul de produse chimice **(Constantin Lazăr)** 8

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni rezultate. Sporirea rolului sistemului bancar în utilizarea rațională a fondului de retribuire **(Vasile Răuță)** 10

— Majorarea retribuțiilor unor noi categorii de oameni ai muncii **(Tudor Mihalcea)** 12

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Energia solară în ansamblul noilor surse energetice (I) **(Mihail Florescu)** 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Imperativul unei organizări judicioase, pe baze științifice a activității de întreținere și reparații **(Viorel Răducu)** 16

TEORII ● IDEI

— Autoconducere și perfecționare în procesualitatea dezvoltării democrației socialiste **(Dumitru Iacob)** 18

— Consemnări. O pledoarie pentru oprirea cursei înarmărilor **(Victor Duculescu)** 20

— Soluții compatibile problemelor globale. Convorbiri economice cu **A.K.N. Reddy** 21

— Școli ● curente ● economiști. „Economia ofertei" — o variantă neoclasică (II) **(Ion Lupu, P.P. Fudulu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Politica industrială a Partidului Comunist Român **(Ghiță Paul Tănase)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Limitarea consumului furajer de cereale — o resursă alimentară importantă **(Oprea Parpală)** 26

— Tendințe — conjuncturi 28

— Mondorama 29

— Curier 30

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

- Industrial groups : their role for the achievment of the plan **(Valeriu Matache)** 1
- Useful reserves for the decrease of the raw materials and energy consumption **(Mircea Pîrjol)** 3
- Increasing the level of turning into account the metallurgical goods **(Viorica Răducanu)** 5
- Zootechny, correlated with the development of the fodder industry **(Petre Săbădeanu)** 6
- A complex programme of measures aimed to insuring a record wine production this year **(Gh. N. Iosif)** 7
- The coordinates of a marketing program for the export of chemical products **(Constantin Lazăr)** 8
- Increasing the role of the banking system for a rational use of the payment funds **(Vasile Răuță)** 10
- The increase of payment for new categories of workers **(Tudor Mihalcea)** 12
- The solar energy as a part of the new sources of energy (I) **(Mihail Florescu)** 13
- The imperative of a rational and scientific organization of the activity of maintaining and repairing **(Viorel Răducu)** 16
- Self-management and improvement in the process of developing the socialist democracy **(Dumitru Iacob)** 18
- A pleading for the halt of the arms race **(Victor Duculescu)** 20
- Solutions compatible with the global issues. Economic talks with **A.K.N. Reddy** 21
- Schools ● trends ● economists. „Supply-side economics" — a neo-classical alternative (II) **(Ion Lupu, P.P. Fudulu)** 22
- Limiting the cereals consumption for fodder : an important resource of food **(Oprea Parpală)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Промышленное объединение — конкретные меры в целях выполнения плана **(Валериу Матаке)** 1
— Резервы снижения расходов сырья и энергии **(Мирча Пыржол)** .. 3
— Повышение степени использования металлургической продукции **(Виорика Рэдукану)** 5
— Животноводство — в соответствие с развитием кормовой базы **(Петре Сэбэдяну)** 6
— Комплекс мер по обеспечению рекордного урожая винограда в этом году **(Г.Н. Иосиф)** 7
— Координаты программы маркетинга для экспорта химической продукции **(Константин Лазэр)** 8
— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Повышение роли банковской системы в рациональном использовании фонда оплаты труда **(Василе Рэуцэ)** 10
— Повышение зарплаты для новых категорий трудящихся **(Тудор Михалчеа)** 12
— Солнечная энергия в ансамбле новых энергетических ресурсов (I) **(Михаил Флореску)** 13
— Требования рациональной, научно обоснованной организации деятельности по уходу и ремонту **(Виорел Рэдуку)** 16
— Самоуправление и совершенствование в процессе развития социалистической демократии **(Думитру Якоб)** 18
— Заметки. Выступление за прекращение гонки вооружений **(Виктор Дукулеску)** 20
— Совместимые решения для глобальных проблем. Экономическая беседа с **А.К.Н. Редди** 21
— Школы ● течения ● экономисты. «Экономика предложения» — неоклассический вариант (II) **(Ион Лупу, П.П. Фудулу)** 22
— Информация. Ограничение кормового потребления зерна - Важные пищевые ресурсы. **(Опреа Парпалэ)** 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

16

UN DAR PLĂCUT ȘI UTIL!

PRODUCĂTOR : ÎNTREPRINDEREA „MIRAJ" — BUCUREȘTI

Vă recomandăm gama PELL AMAR :

- **Cremă hidratantă de zi**
- **Cremă emolientă de noapte pentru ten sensibil**
- **Cremă hidratantă pentru ten gras și normal**
- **Loțiune tonică pentru ten gras și normal**

PRODUSELE COSMETICE ALE ÎNTREPRINDERII „MIRAJ" — BUCUREȘTI !

BLĂNURI

ELEGANȚĂ ȘI CALITATE

Din blănurile animalelor de crescătorie,, lucrători cu înaltă calificare creează adevărate... frumuseți vestimentare.

Haine, jachete, cape, etole, pălării din blană de nurcă, nutrie, vulpe albastră sau polară, în croială clasică sau modernă, se găsesc la vînzare în toate magazinele tip ROMARTA și în raioanele specializate din magazinele universale.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646 04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CAMPANIA AGRICOLĂ DE PRIMĂVARĂ

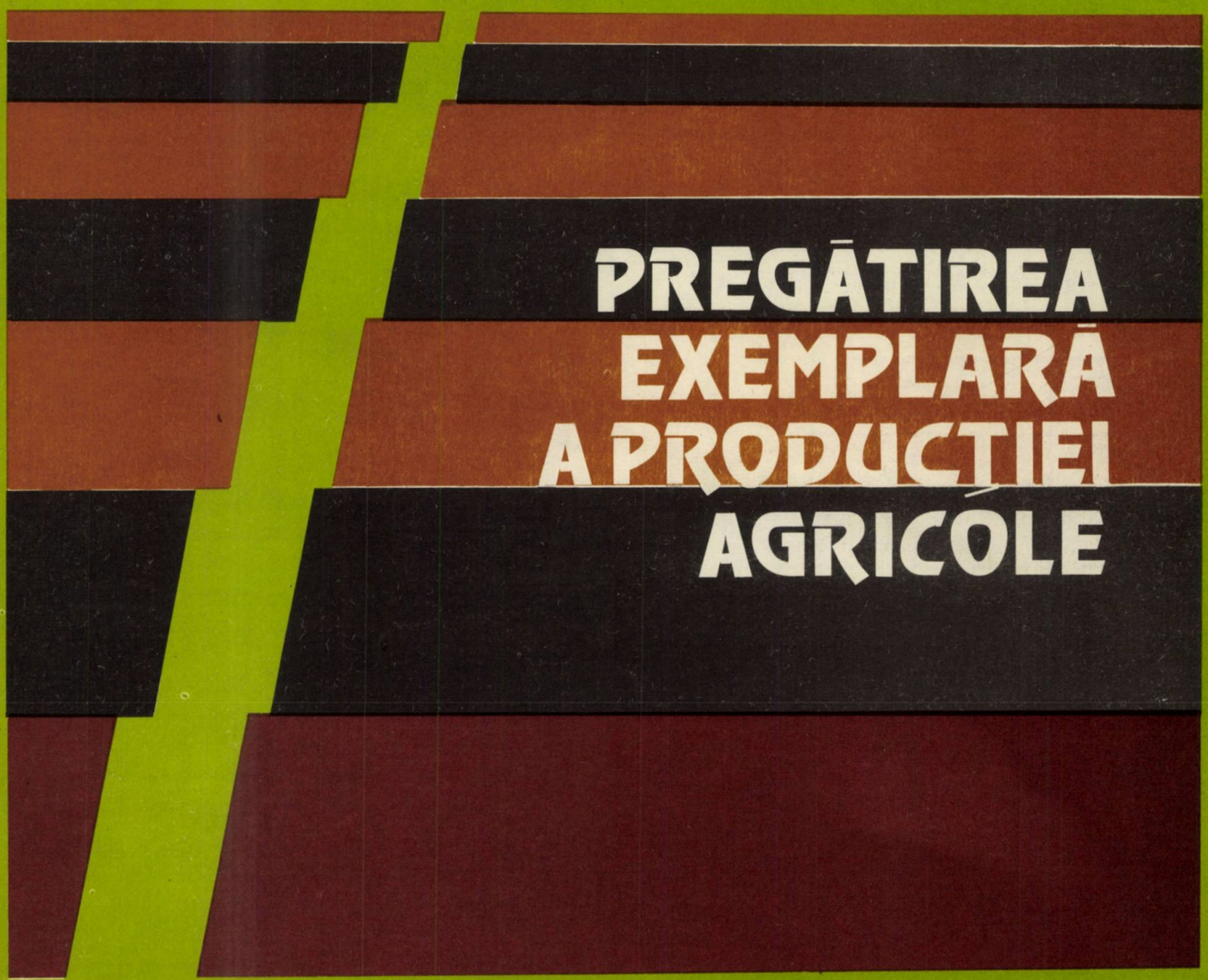

Numărul 10 ● Vineri 9 martie 1984

DIMENSIUNI ALE CREŞTERII EFICIENŢEI

CREŞTEREA PONDERII PRODUSELOR CU PARAMETRI TEHNICI ŞI CALITATIVI LA NIVEL MONDIAL RIDICAT

-în procente-

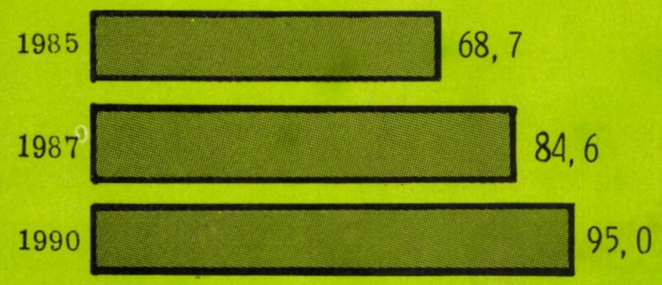

- În perioada 1988-1990, circa 2-5% din produsele realizate se vor situa la performanţe care depăşesc nivelul ce se va atinge pe plan mondial

GRADUL DE CREŞTERE A VALORIFICARII UNEI TONE DE MATERIE PRIMĂ ÎNCORPORATĂ ÎN PRODUSELE DESTINATE EXPORTULUI

-în procente-

PONDEREA PRODUCŢIEI CE SE VA REALIZA ÎN SISTEM MECANIZAT ŞI AUTOMATIZAT

-în procente-

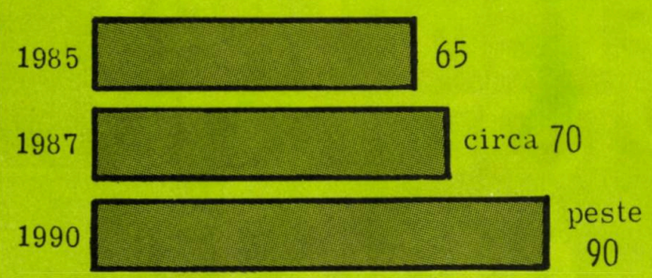

SPORIREA GRADULUI DE VALORIFICARE A TUTUROR MATERIILOR PRIME ŞI MATERIALELOR

-în procente-

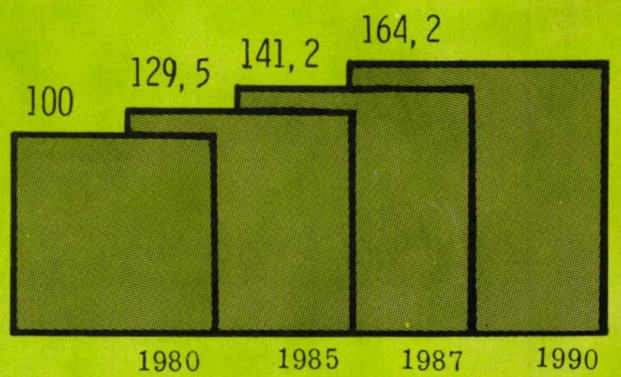

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE LA 1000 LEI PRODUCŢIE MARFĂ INDUSTRIALĂ FAŢĂ DE ANUL 1980

-în lei-

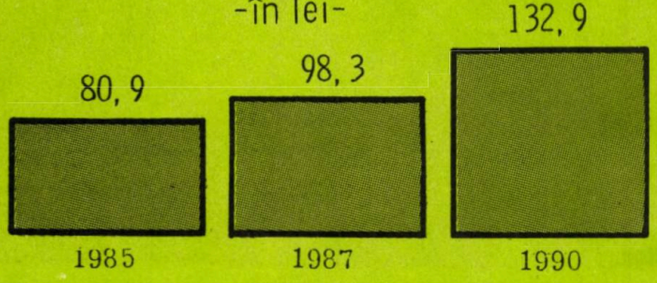

- În perioada 1983-1985, se vor aplica în producţie peste 2 200 tehnologii noi şi modernizate

- La sfîrşitul anului 1985, toate capacităţile care se pun în funcţiune în anii 1983 şi 1984 vor lucra la parametri proiectaţi

curier
economic legislativ

comerț exterior

Încărcări de nave. Întîrzieri în operare

Problema perioadei de operare a navelor — încărcare-descărcare — în porturile maritime și fluviale românești, prezintă o deosebită importanță pentru executarea contractului de transport, pentru asigurarea unei circulații optime a mărfurilor, pentru evitarea imobilizării mijloacelor de transport și plata contrastaliilor.

Semnificația economică a limitării perioadei de operare a navelor, își găsește expresie în prevederile D. 309/11.VIII. 1978 nepublicat și constituie o permanentă preocupare a participanților în derularea mărfurilor via mare, a armatorilor, navlositorilor, prestatorilor de servicii portuare și chiar a beneficiarilor.

O speță, rezolvată prin Dec. PAS 1938/29.VI.1983, nepublicată, ne-a oferit prilejul de a sublinia unele aspecte legate de răspunderea armatorului pentru măsurile dispuse cu prilejul încărcării mărfurilor, măsuri care pot determina prelungirea timpului de operare, blocarea unor utilaje portuare și imobilizarea unor echipe de muncitori.

Astfel, reclamanta, Întreprinderea de exploatare portuară M.I.C.M. Constanța, a formulat acțiune împotriva armatoarei IEFM „NAVROM" Constanța pentru plata unei sume cu titlu de daune, rezultate din faptul că, căpitanul navei a dispus oprirea în mod nejustificat a încărcării unui hambar al navei, deși operațiunea se derula conform unui cargoplan stabilit inițial, perioadă în care au staționat utilaje și echipe de docheri, iar plata acestora nu a fost acceptată de beneficiara prestațiilor I.C.E., fiind asigurată întreaga cantitate de marfă pentru încărcare.

În dovedirea pretențiilor, reclamanta a prezentat un proces-verbal de constatare încheiat de aceasta și semnat de Căpitănia portului Constanța, în care s-a menținut cauza întreruperii operării navei, respectiv, culpa comandantului navei.

Acțiunea a fost admisă de Arbitrajul de stat interjudețean Constanța prin hotărîrea nr. 678/24.III.1983, nepublicată, reținîndu-se în considerentele hotărîrii că reclamanta I.E.P.-MICM a produs dovada cu procesul verbal încheiat cu Căpitănia portului Constanța, că întreruperea operării navei s-a dispus de comandant, că în prezența acestei dovezi este lipsită de relevanță omisiunea din istoricul de încărcare a navei a unei mențiuni cu privire la dispoziția de întrerupere a operării, că deși comandantul navei poate dispune orice măsuri în materie de stivaj și amaraj, aceste măsuri trebuie dispuse în timp util pentru a preveni imobilizările de echipe și utilaje.

Prin Decizia PAS nr. 1938/29.VI.1983, menționată, a fost desființată hotărîrea arbitrajului de stat interjudețean Constanța mai sus rezumată, reținîndu-se unele aspecte de principiu care prezintă un interes în promovarea unor raporturi economice specifice în condițiile organizatorice ale portului Constanța și anume :

1. S-a reținut de P.A.S. că reclamanta I.E.P.-MICM nu avea calitatea procesuală activă, în raport cu pîrîta IEFM „NAVROM" Constanța, în calitatea sa de armatoare, aceasta avînd raporturi juridice numai cu I.C.E. Industrial-import-export, navlositoarea în contractul de transport. Pîrîta IEFM „NAVROM" avînd raporturi contractuale numai cu navlositoarea, prestatoarea de servicii portuare nu poate acționa direct pe armatoare, decît prin intermediul navlositoarei.

Soluția din Decizia PAS este justă, între armatoare și Întreprinderea de exploatare portuară neexistînd raporturi contractuale, prestațiile la navă efectuîndu-se de către prestatoarea portuară în baza contractului de prestații portuare încheiat cu navlositoarea ICE Industrial import-export.

Referindu-ne la raporturile contractuale, pe de o parte, între armatoare și navlositoare, un contract de navlosire și pe de altă parte între navlositoare și Întreprinderea de exploatare portuară, un contract de prestări servicii, în vederea încărcării mărfurilor pe navă, constatăm că prestatoarea de servicii intră în relații de colaborare și cu armatoarea prin comandantul navei, care dispune în materie de stivaj și amaraj, dispoziții care, dacă nu sînt conforme cu cargoplanul stabilit, influențează modul de efectuare a prestațiilor.

Dispozițiile armatorului prin comandantul navei, în timpul operațiunilor la navă, legate de stivaj și amaraj, pot conduce la întreruperea operațiunilor de încărcare, la imo-

Supliment la
nr. 10 1984
Revista ECONOMICA

bilizări de utilaje portuare, de echipe de docheri, la staginări, care prelungesc perioada de operare şi produc daune rezultate din imobilizări (plata echipe docheri, chiriile pentru utilaje). Localizarea acestor cheltuieli în sarcina armatorului, în cazul dispoziţiilor nejustificate, sau a navlositorului în cazul dispoziţiilor justificate, în ambele situaţii, urmează a se face ţinîndu-se seama de relaţiile contractuale, aşa cum s-a precizat prin Decizia PAS amintită, prestatoarea de servicii portuare urmînd să formuleze acţiune numai împotriva navlositoarei, aceasta avînd posibilitatea regresului împotriva armatorului.

Există însă şi posibilitatea antrenării răspunderii armatorului pentru dispoziţiile date prestatoarei, direct faţă de aceasta, în situaţia în care, în contractul de prestări servicii portuare încheiate de navlositoare cu prestatoarea portuară, se stabilesc şi clauze de reprezentare, clauze în baza cărora prestatoarea îşi legitimează calitatea procesuală activă faţă de armator, situaţii în care, armatorul nu mai poate invoca lipsa raportului contractual, ceea ce nu a fost cazul în speţa analizată.

2. O altă problemă judicios reţinută prin Decizia PAS, este aceea a forţei probante a istoricului faptelor navei, în raport cu alte acte de constatare încheiate cu căpităinia portului în care operează nava.

S-a reţinut de P.A.S. că „întreruperea operării, indiferent de cauză, dacă s-a produs, trebuia menţionată în istoricul faptelor, care este semnat de toţi cei interesaţi, comandantul navei, agent, I.E.P., din partea navlositorilor. Prin istoric nu s-a menţionat întreruperea încărcării pentru perioadele în litigiu.

Acest act, fiind confirmat de comandant şi navlositoare, prin I.E.P., nu se mai poate pretinde o altă situaţie de fapt constatată printr-un proces verbal încheiat numai de I.E.P. cu căpităinia portului, ca organ neutru, act care deşi exista la data întocmirii istoricului, nu a fost invocat de I.E.P. la redactarea acestuia".

Este adevărat că istoricul faptelor (statement of facts) este documentul în care se arată amănunţit, pe zile, ore şi minute, toate fazele operaţiunilor de încărcare-descărcare, numărul de echipe care au lucrat, la ce magazii, întreruperile lucrului şi cauza întreruperii, că este semnat de agentul naval şi în măsura în care nu e semnat de navlositor, poate fi contestat de acesta. Fiind actul de bază pentru întocmirea Time Scheet-ului (document prin care se stabileşte timpul real folosit la încărcarea-descărcarea navei) se pune probleme dacă, datele înscrise în istoricul faptelor pot fi contestate şi în ce mod. Ne referim şi la omisiunile din acest istoric al faptelor.

Prin Decizia P.A.S. menţionată s-a stabilit că acest act întocmit de agentul navei, confirmat de comandant şi navlositoare prin prestatoarea de servicii, este singurul opozabil cu privire la operaţiunile de întrerupere a operării la navă, prin semnarea actului de către factorii implicaţi în operaţiunile de operare a navei, confirmîndu-se realitatea stării de fapt înscrisă în act, iar în cazul divergenţelor al omisiunilor, partea interesată, în speţă prestatoarea de servicii, avea posibilitatea semnării istoricului faptelor cu remarcă. Lipsa unor menţiuni, a fost considerată de P.A.S. ca o achiesare la datele consemnate în istoricul faptelor, iar actul încheiat de prestatoarea de servicii cu căpităinia portului, prin care s-a consemnat o întrerupere a operaţiunilor de încărcare la dispoziţia culpabilă a comandantului, nu a fost reţinut ca opozabil armatoarei.

Referindu-se la semnificaţia, la destinaţia documentului istoricul faptelor, la responsabilitatea participanţilor, prin semnarea lui de către toţi factorii interesaţi — comandantul navei, agent, întreprinderea de exploatare portuară, navlositor —, primeşte o forţă probantă, opozabilă tuturor părţilor participante, astfel că, întocmirea unui act de constatare de către una din părţi cu căpităinia portului prin care se pretinde o altă situaţie de fapt, nu poate conduce la infirmarea datelor înscrise în istoricul faptelor, motive pentru care subscriem la concluziile deciziei P.A.S. de referire.

Sînt însă situaţii diferite ca cea din speţă, în care, în istoricul faptelor, deşi trebuie menţionate toate întreruperile în operare, se omit anumite întreruperi, precum şi situaţii în care s-au consemnat întreruperile, însă nu s-au consemnat cauzele acestor întreruperi, esenţiale în localitatea răspunderii. Dacă, faţă de omisiunile din istoric, în lipsa unor remarci a celor interesaţi, se pune problema dacă este sau nu posibilă întocmirea unor acte de constatare, de către cine şi în ce condiţii, prin care să fie combătute sau precizate menţiunile din istoricul faptelor.

Răspunsul după părerea noastră, nu poate fi decît afirmativ, omisiunea unor menţiuni neputînd constitui un drept pentru una din părţi, împotriva realităţii, astfel că faţă de relativitatea actului istoricului faptelor, opozabil pînă la proba contrară, în principiu este posibilă întocmirea unui act de constatare prin care se atestă altă stare de fapt, dar în condiţii de opozabilitate pentru părţile participante la operaţiunile de încărcare-descărcare a navelor. Ca primă condiţie, şi aceasta interesează speţa, constatarea unor fapte, urmează a se face cu participarea părţilor, astfel că partea interesată are obligaţia convocării la constatare şi a celorlalte părţi şi numai în caz de neînţelegere sau neprezentare, este admisibilă încheierea actului de constatare cu delegatul căpităniei portului, aşa cum justificat s-a reţinut de P.A.S. prin decizia 1938/29.VI.1983 prin care s-a înlăturat actul de constatare încheiat numai de o parte, fără dovada invitării celorlalte, fără remarci pe istoric, prezenţa organului căpităniei neacoperind viciile la care ne-am referit.

Istoricul faptelor se întocmeşte de agentul navei pe baza rapoartelor de stivatori, eliberate de prestatoarea de servicii portuare, semnate de aceasta şi de reprezentantul navei. Prin ipoteză, dacă în istoricul de operare se omit unele date din rapoartele de stivatori, sau se înscriu eronat anumite date, deci apare o neconcordanţă între actele primare şi istoricul faptelor, nesesizată la întocmirea istoricului, considerăm, faţă de forţa probantă a rapoartelor de stivatori, semnate şi de reprezentantul navei, că prin acestea se produce dovada contrară a înscrierilor din istoricul faptelor. De asemenea, dacă din alte acte, care oglindesc modul de operare a navei, rezultă alte date decît cele consemnate în istoricul faptelor, este posibilă obiectarea ulterioară a istoricului faptelor şi demonstrarea, dacă este cazul, pe bază de expertiză, a stării reale de fapt şi deci antrenarea răspunderii armatorului sau a celorlalte părţi.

Considerăm că prin semnarea de către toţi participanţii la operarea navei, a istoricului faptelor, acţionează prezumţia forţei probante relative a acestui document, prezumţie

ce poate fi combătută prin documentele primare care pot fi invocate în limitele termenelor legale de prescripție. Subliniem că în speță, înlăturarea actului întocmit de prestatoare cu delegatul căpităniei, în combaterea datelor înscrise în istoric, a fost fundamentată de neopozabilitatea respectivului act, fiind unilateral întocmit.

3. În speța la care ne-am referit s-a pus în discuție, așa cum am arătat mai sus, și răspunderea armatorului în materie de amaraj și stivaj, pentru dispozițiile date de comandantul navei, prin care acesta modifică cargoplanul întocmit inițial și în raport de care, prestatorul de servicii portuare își organizează operațiunile de încărcare-descărcare.

Este cunoscut că în materie de amaraj și stivaj, comandantul navei nu poate primi dispoziții decît din partea armatorului, că prin semnarea cargoplanului, comandantul navei își rezervă dreptul de a-l modifica ori de cîte ori e nevoie în vederea asigurării securității navei, mărfurilor și echipajului. Această rezervă, se fundamentează pe răspunderea comandantului pentru orice daune sau catastrofe derivate dintr-o necorespunzătoare stivuire și amarare.

În acest context, orice dispoziție motivată pe asigurarea securității navei, mărfurilor și echipajului, este justificată, și modificarea cargoplanului nu poate atrage răspunderea armatorului, părții care obiectează măsura modificării cargoplanului, revenindu-i sarcina probei pe bază de expertiză, în sensul că, cargoplanul inițial a fost corect și astfel dispoziția de modificare a fost abuzivă. Rezultă că sarcina probei cu privire la caracterul abuziv al modificării cargoplanului prin care se produc stagnări și deci daune, pentru care răspunde armatorul, revine unității care reclamă, în speță prestatoarei. Or, asemenea probe trebuie constituite opozabil armatorului, în prezența acestuia și numai în caz de refuz de participare, sau de obiecțiuni, se poate recurge la un organ neutru, eventual expertiză.

Aspectele discutate, au evidențiat importanța întocmirii corecte a actelor de constatare a unor evenimente care influențează operarea în termen a navelor cu consecințe economice rezultate din imobilizarea utilajelor și echipelor de docheri, precum și rolul și forța probantă a istoricului faptelor, la operarea navelor, sub care aspect Decizia P.A.S. nr. 1938/29.VI.1983, prin soluția dată, face o justă aplicare a principiilor care reglementează relațiile economice dintre unitățile specializate, contribuind și la formarea unei practici unitare în portul Constanța, la fundamentarea unor uzanțe portuare, conforme cu principiile dreptului economic intern și în spiritul uzanțelor internaționale.

IULIAN LASCU

Jurisdicții

Conexitatea în litigiul arbitral

Excepția conexității a fost reglementată în scopul rezolvării corespunzătoare a cauzelor și în vederea evitării situațiilor în care este posibilă pronunțarea unor hotărîri contradictorii.

Astfel, conform art. 164 din Codul de procedură civilă — text aplicabil și în litigiul arbitral în temeiul art. 71 din Regulile procedurii arbitrale — „părțile vor putea cere întrunirea mai multor pricini ce se află înaintea aceleiași instanțe sau instanțe deosebite, de același grad, în care sînt aceleași părți sau chiar împreună cu alte părți și al căror obiect și cauză, au între dînsele o strînsă legătură.

Întrunirea poate fi făcută de judecător chiar dacă părțile nu au cerut-o.

Dosarul va fi trimis instanței mai întîi investită, afară numai dacă amîndouă părțile cer trimiterea lui la una din celelalte instanțe.

Cînd una din pricini este de competența unei instanțe și părțile nu o pot înlătura, întrunirea se va face la acea instanță."

Așadar, situația conexității diferă substanțial de acea a litispendenței. În cazul litispendenței se operează cu termenul de **identitate** sub cele trei aspecte proprii și autorității lucrului judecat, pe cînd conexitatea se caracterizează prin **legătura** de obiect sau cauză între mai multe litigii.

Neluarea în considerare a litispendenței deschide cîmp larg invocării ulterioare a excepției autorității de lucru judecat, pe cînd neprimirea excepției de conexitate nu duce la o asemenea consecință, ci la altele care vor fi înfățișate mai jos.

Nu există criterii precise, de apreciere a legăturii de obiect sau de cauză care impune conexarea litigiilor. Asemenea legături se pot stabili frecvent date fiind aspectele de interdependență ce caracterizează relațiile economice și juridice dintre unitățile socialiste. Oricum, dat fiind specificul și rolul procesului arbitral, problemei conexității trebuie să i se acorde o atenție deosebită. Pe de o parte, pentru a se asigura rezolvarea completă și unitară a unor litigii care se află în legătură. Pe de altă parte, pentru a nu se ajunge, prin admiterea excepției de conexitate, la tergiversarea rezolvării unor litigii.

Conexarea litigiilor se poate face la cererea părților sau din oficiu. Ea poate fi dispusă de către organul arbitral chiar și fără citarea părților. Întrunirea litigiilor se realizează la primul dintre organele arbitrale sesizate. Dacă se conexează litigii pendinte în fața arbitrajelor locale cu litigii aflate în fața Arbitrajului de Stat Central, întrunirea litigiilor nu se poate face — ținînd seama de normele de competență materială — decît în fața acestui din urmă organ arbitral.

Excepția de conexitate se invocă și se rezolvă înainte de a se proceda la arbitrarea litigiilor.

Respingerea nejustificată a excepției ori neinvocarea ei din oficiu poate avea drept consecință pronunțarea unor hotărîri netemeinice, astfel cum rezultă din considerentele Deciziei primului arbitru de stat nr. 2 897/1971 pe care o socotim demonstrativă în această privință :

„Existînd conexitate între cele două litigii, pentru a se evita pronunțarea unor hotărîri contradictorii, era necesar ca organul arbitral să dispună conexarea celor două dosare.

Neprocedînd astfel, s-a ajuns la situația ca prin hotărîrea a cărei rearbitrare se cere să se respingă acțiunea reclamantei, stabilindu-se că lucrările au fost executate în mod corespunzător de către pîrît, în timp ce prin hotărîrea pronunțată în reexaminarea litigiului ce formează obiectul dosarului nr 782/1970, s-a admis acțiunea, ajungîndu-se la concluzia că chematul în garanție din acest dosar răspun-

de față de reclamantă pentru întîrzierea în remedierea deficiențelor lucrării.

Avînd în vedere că cele două litigii — deși privesc altă perioadă de întîrziere sînt în strînsă legătură, întrucît în ambele se ridică problema cauzelor deficiențelor pentru a căror remediere se cer penalități — s-au pronunțat hotărîri contradictorii, hotărîrea criticată urmează să fie desființată, pentru a se avea în vedere și în acest dosar probatoriile administrate în dosarul nr. 782/1970".

În privința litigiilor generate de constatarea unor lipsuri cantitative sau necorespunderi calitative, practica arbitrală este stabilită în sensul că introducerea în cauză a tuturor unităților socialiste care puteau contribui — într-un fel sau altul — la producerea acelor lipsuri sau necorespunderi este obligatorie. Ca atare, măsurile pe care le iau în acest sens organele arbitrale își au temeiul nu numai în regulile conexității, ci — în primul rînd — în orientarea menționată a practicii arbitrale. Justețea acestei practici este demonstrată tocmai de cazurile cînd ea nu este respectată.

Citățm, în acest sens, un litigiu în care figura ca reclamantă o întreprindere comercială cu ridicata avînd rol de verigă intermediară iar ca pîrîtă — o întreprindere comercială de desfacere cu amănuntul. Obiectul litigiului se referea la plata unei sume pe care pîrîta o refuzase la decontarea prețului unor produse provenite din import pe motivul constatării unor lipsuri cantitative. Arbitrajul, nesocotind practica la care s-a făcut referire mai sus, a rezolvat litigiul numai între părțile menționate, printr-o hotărîre de respingere a pretențiilor reclamantei, reținînd că actele de constatare încheiate de pîrîtă fac dovada legală a lipsurilor pentru care s-a operat refuzul parțial de plată.

Următor acestei hotărîri, reclamanta din primul litigiu, s-a îndreptat cu o nouă acțiune, de această dată împotriva întreprinderii de comerț exterior comisionare prin care s-a realizat importul produselor în discuție. În cadrul acestui litigiu, s-a stabilit că reclamația cantitativă a fost justificat respinsă de către furnizorul extern, întrucît pîrîta din primul dosar a încheiat acte de constatare neopozabile acestui furnizor, deși i s-au transmis în timp util condițiile obligatorii de încheiere a constatărilor, privind eventualele lipsuri cantitative. Drept consecință, prin respingerea pretențiilor reclamantei și împotriva acestei pîrîte s-a ajuns la pronunțarea unor hotărîri contradictorii în ceea ce privește opozabilitatea și forța probantă a actelor de constatare menționate. Această situație putea fi evitată prin introducerea în cauză, în primul litigiu, a întreprinderii de comerț exterior comisionare, în calitate de copîrîtă, alături de unitatea beneficiară efectivă a produselor importate.

Insistăm asupra necesității de a se aplica efectele conexității și în alte cauze care nu fac parte din categoria acelora pentru care practica arbitrală este orientată în sensul celor de mai sus. Această necesitate este dictată de caracterul complex al raporturilor contractuale dintre unitățile socialiste.

Astfel, de pildă, unitatea beneficiară a unor materiale de construcții a introdus acțiune prin care a solicitat penalități pentru întîrzierea în predarea produselor contractate de la unitatea furnizoare-pîrîtă. Aceasta din urmă a formulat împotriva primei unități o altă acțiune de penalități întemeiată pe același contract, susținînd că prin neîndeplinirea obligației de ridicare a materialelor de construcții care i-a revenit potrivit contractului, unitatea pîrîtă (reclamantă în prima acțiune) și-a încălcat obligațiile contractuale și este pasibilă de plata penalităților datorate pentru această abatere.

În cauzele declanșate ca urmare introducerii acțiunilor menționate există elemente comune ambelor litigii care pot fi decisive în privința soluției.

Așa, de pildă, existența, întinderea și îndeplinirea obligației de ridicare din partea unității beneficiare poate avea consecințe dintre cele mai substanțiale în rezolvarea fiecăruia dintre litigiile respective. Ca urmare, dacă nu sînt conexate cauzele, ci rezolvate de către organe arbitrale diferite, acestea pot ajunge la stabiliri contradictorii în ceea ce privește exintența, întinderea și îndeplinirea obligației de ridicare. În consecință, se pronunță hotărîri contradictorii.

Iată de ce se impune, după părerea noastră, conexarea dosarelor ori de cîte ori se invederează indicii în sensul că măsura se impune în lumina dispozițiilor legale la care s-a făcut referire și în scopul rezolvării litigiilor în cele mai bune condiții.

În măsura în care ar reieși ulterior că nu a fost necesară conexarea ori că ea ar duce la tergiversări nejustificate în rezolvarea litigiilor conexate, organul arbitral este îndreptățit să dispună disjungerea cauzelor. Altfel spus, măsura conexării nu este irevocabilă, organul care a dispus-o putînd reveni asupra ei.

I. ICZKOVITS

Fișier legislativ—contravenții

CONTRAVENȚII ÎN DOMENIUL APELOR

REGLEMENTARE: H.C.M. nr. 2496/1969, modificată prin 1724/1971

1. **Contravenția:** Executarea de lucrări ori modificarea sau extinderea unor lucrări existente care au legătură directă sau indirectă cu folosirea apelor și instalațiilor aferente, cu apărarea împotriva acțiunii distructive a apelor, cu protecția calității apelor sau care pot aduce modificări, în orice fel, regimului de scurgere a apelor, fără avizul organelor competente de gospodărire a apelor asupra documentației tehnice sau cu încălcarea acestui aviz. (Art. 1 lit. a). **Sancțiunea:** Amendă 1 000—3 000 lei pentru încadrații organizațiilor socialiste, membrii C.A.P. sau ai altor organizații obștești, răspunzători pentru încălcarea ori nerespectarea normelor ce prevăd obligații pentru aceste organizații (art. 2 lit. a), respectiv cu amendă 50—300 lei pentru alte persoane fizice (art. 2 lit. b).

2. **Contravenția:** Folosirea apelor de suprafață sau subterane pentru alimentarea cu apă potabilă și industrială, irigații, piscicultură, stuficultură, navigație, plutărit, flotaj, agrement, producere de energie sau în orice alte scopuri, fără autorizația organelor competente de gospodărire a apelor sau cu încălcarea acestei autorizații. Se exceptează folosirea apelor pentru băut, adăpat, spălat, îmbăiat și alte trebuințe gospodărești, dacă pentru acestea nu se folosesc nici un fel de instalații sau se folosesc instalații simple și de mică capacitate, pînă la 2 litri pe secundă. (Art. 1 lit. b). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 1.

3. **Contravenția:** Exploatarea construcțiilor hidrotehnice, precum și a stațiilor sau instalațiilor de epurare a apelor uzate, fără regulament de exploatare avizat de

organele competente de gospodărire a apelor sau cu nerespectarea prevederilor din acest regulament. (Art. 1 lit. c). **Sancțiunea:** Amendă 300—1 000 lei pentru încadrații organizațiilor socialiste, membrii C.A.P. sau ai altor organizații obștești, răspunzători pentru încălcarea ori nerespectarea normelor ce prevăd obligații pentru aceste organizații (art. 2 lit. a), respectiv cu amendă 50—300 lei pentru alte persoane fizice (art. 2 lit. b).

4. **Contravenția:** Evacuarea de ape uzate, precum și descărcarea de deșeuri și orice alte materiale în ape curgătoare, lacuri, bălți, iazuri, helestee, canale, în mare — în lungul litoralului — sau în ape subterane, fără autorizația organelor competente de gospodărire a apelor sau, după caz, a organelor care au în administrare lucrările respective, ori cu încălcarea acestei autorizații. (Art. 1 lit. d). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 1.

5. **Contravenția:** Deversarea apelor uzate în rețelele de canalizare ale localităților sau industriilor, fără acordul organelor de exploatare a rețelelor respective sau cu nerespectarea condițiilor stabilite de aceste organe. (Art. 1 lit. e). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

6. **Contravenție:** Punerea în funcțiune a unor capacități noi de producție, creșterea capacităților existente, precum și modificarea proceselor tehnologice, fără realizarea lucrărilor sau luarea măsurilor de protecție a calității apelor. (Art. 1 lit. f). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 1.

7. **Contravenția:** Exploatarea necorespunzătoare a capacității stațiilor sau instalațiilor de epurare a apelor uzate. (Art. 1 lit. g). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

8. **Contravenția:** Folosirea de canale deschise, în afara incintelor stațiilor de epurare, pentru scurgerea apelor uzate fecaloide sau a apelor toxice industriale. (Art. 1 lit. h). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

9. **Contravenția:** Folosirea, transportul, manipularea și depozitarea de materiale ori substanțe de orice fel, în condiții în care aceste materiale sau substanțe pot fi antrenate de apele de suprafață ori se pot infiltra în apele subterane, provocînd murdărirea acestor ape. (Art. 1 lit. i). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

10. **Contravenția:** Topirea în cursurile de apă, canale, lacuri, bălți, iazuri sau helestele a teiului, cînepii, inului sau a altor plante textile, fără autorizația organelor de gospodărire a apelor, în afară de locurile anume destinate în acest scop. (Art. 1 lit. j). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

11. **Contravenția:** Depozitarea în albii sau pe malurile cursurilor de apă, canalelor, lacurilor, helestelelor, iazurilor, bălților, pe plaje și faleza mării sau pe coronamentul, banchetele, taluzurile ori zonele de protecție a digurilor, a materialelor de orice fel, care ar putea dăuna regimului de scurgere a apelor sau, fiind purtate de apele mari sau apele meteorice, ar îngusta albiile, ar schimba cursul apelor ori ar contribui, sub orice formă, la degradarea acestora. (Art. 1 lit. k). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

12. **Contravenția:** Neîntreținerea în bună stare a malurilor sau albiilor în zonele stabilite de organele competente de gospodărire a apelor, de către cei cărora li s-a recunoscut un drept de folosire a apei. (Art. 1 lit. l). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

13. **Contravenția:** Plantarea, tăierea, distrugerea ori degradarea arborilor, pomilor, tufelor, gardurilor vii, semănăturilor perene și puieților din albiile cursurilor de apă, lacurilor, iazurilor, helestelelor și de pe malurile lor sau de pe diguri, baraje ori alte asemenea lucrări de apărare împotriva acțiunii distructive a apelor sau din zonele de protecție ale acestor lucrări, fără autorizația organelor competente de gospodărire a apelor sau cu încălcarea acestei autorizații. (Art. 1 lit. m). **Sancțiunea:** Amendă 100—300 lei pentru încadrații organizațiilor socialiste, membrii C.A.P. sau ai altor organizații obștești, răspunzători pentru încălcarea ori nerespectarea normelor ce prevăd obligații pentru aceste organizații (art. 2 lit. a), respectiv cu amendă 50—300 lei pentru alte persoane fizice (art. 2 lit. b).

14. **Contravenția:** Exploatarea carierelor de piatră sau extragerea pietrișului, nisipului sau altor materiale din albiile sau malurile cursurilor de apă, canalelor, lacurilor, helestelelor, iazurilor, de pe plaja sau faleza mării, fără autorizația organelor competente de gospodărire a apelor sau cu încălcarea acestei autorizații. Se exceptează extragerile de materiale din albii, în cantități mici, pentru trebuințele proprii ale gospodăriilor individuale sau cooperativelor agricole de producție, ce se încuviințează de comitetele executive ale consiliilor populare în perimetrele destinate, în prealabil, de organele competente de gospodărire a apelor. (Art. 1 lit. n). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

15. **Contravenția:** Efectuarea de arături, săpături, gropi sau șanțuri, pe maluri și în albiile cursurilor de apă sau canalelor, precum și în digurile și barajele ce au rol de a reține apa sau îndeplinesc funcția de apărare împotriva acțiunii distructive a apelor, ori înăuntrul zonelor de protecție a acestor lucrări sau orice altă deteriorare prin orice mijloc a malurilor, albiilor ori lucrărilor respective. (Art. 1 lit. o). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 13.

16. **Contravenția:** Circulația cu vehicule, trecerea cu animale sau staționarea vehiculelor de orice fel sau a animalelor, pe diguri, canale sau baraje, în afară de cazul cînd acestea sînt carosabile ori trecerea se face prin locuri anume destinate în acest scop, de către cei ce au în administrare astfel de lucrări. (Art. 1 lit. p). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 13.

17. **Contravenția:** Pășunatul, cositul sau degradarea ierbii sau a altor vegetații pe malurile cursurilor de apă, a lacurilor, bălților, iazurilor și helestelelor, lucrărilor de combatere a eroziunii solului, în zonele de protecție a lucrărilor hidrotehnice sau pe diguri ori baraje, fără autorizarea organelor competente de gospodărire a apelor sau, după caz, a organelor care au în administrare aceste ape ori lucrări. (Art. 1 lit. q). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 13.

18. **Contravenția:** Extragerea de pămînt de pe diguri sau baraje ori din zona de protecție a acestora, sau plantarea de stîlpi în aceste diguri și baraje. (Art. 1 lit. r). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 13.

19. **Contravenția:** Dislocarea, degradarea sau deteriorarea instalațiilor hidrotehnice, reperelor, bornelor sau altor însemne tehnice sau topografice așezate în albiile sau pe malurile cursurilor de apă, canalelor, lacurilor, bălților, iazurilor, helestelelor, pe plaja sau faleza mării, precum și în zona barajelor sau a altor lucrări hidrotehnice, inclusiv forajele hidrologice. (Art. 1 lit. s). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

20. **Contravenția:** Instalarea de conducte, cabluri, linii aeriene, prin, peste sau sub albiile apelor de suprafață, diguri, canale, conducte, baraje sau alte lucrări hidrotehnice ori în zonele de protecție ale acestora, fără avizul organelor competente de gospodărire a apelor sau, după caz, al organelor care au în administrare aceste ape sau lucrări. (Art. 1 lit. t). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

21. **Contravenția:** Dislocarea, degradarea sau deteriorarea, precum și manevrarea de către persoane neautorizate a stăvilarelor, grătarelor, vanelor, barierelor sau altor construcții și instalații hidrotehnice ori desfacerea închizătorilor, siguranțelor sau lacătelor de la dispozitivele de manevră ale lucrărilor hidrotehnice de către per-

soane neautorizate. (Art. 1 lit. u). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

22. **Contravenția:** Nerespectarea restricțiilor în folosirea apelor, stabilite de organele competente de gospodărire a apelor, în perioadele de secetă sau de ape mari. (Art. 1 lit. v). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

23. **Contravenția:** Refuzul de a prezenta la cererea organelor de control în domeniul apelor, avizele, autorizațiile și documentațiile necesare pentru efectuarea controlului. (Art. 1 lit. w). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

24. **Contravenția:** Refuzul de a permite organelor de gospodărire a apelor ori organelor de control, accesul la ape în zonele din lungul apelor, pe terenurile și în incintele beneficiarilor de folosințe, precum și în orice alt loc unde este necesar a efectua constatări, a preleva probe de ape sau a efectua lucrări de intervenție în aplicarea dispozițiilor legale privind gospodărirea apelor. Pentru unitățile în incinta cărora accesul este permis numai pe baza unei autorizații speciale, prevederea de mai sus se aplică în cazul cînd aceste organe posedă autorizația legală. (Art. 1 lit. x). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

Prevederi specifice:

1. Contravențiile se constată de: — inspectorii din Inspecția de stat a apelor, pe întreg teritoriul țării; — alți încadrați ai organizațiilor de gospodărire a apelor, împuterniciți în acest scop de conducătorii acestor organizații. (Art. 3 alin. 1).

2. Contravențiile prevăzute la art. 1 lit. d, j, o, p, q, t și u, atunci cînd sînt săvîrșite în sectorul de îmbunătățiri funciare, se constată și de către specialiștii din cadrul M.A.I.A., D.G.A.I.A. și unităților subordonate acestora, împuterniciți, după caz, de conducerile acestora.

3. Contravențiile prevăzute la art. 1 lit, a, b, c, d, j, k, l, m, o, p, q, r, s, t, u, atunci cînd sînt săvîrșite în sectorul lucrărilor și terenurilor aferente amenajărilor hidroenergetice, aflate în administrarea întreprinderilor de centrale electrice subordonate Ministerului Energiei Electrice, se constată și de către personalul acestor întreprinderi, anume împuternicit de conducerile acestora. (Art. 3 alin. 3).

4. Picherii hidrotehnici vor putea fi împuterniciți să constate, pe raza teritorială a organizației din care fac parte, contravențiile prevăzute la art. 1 lit. i, k, l, p, q, t, u și x. (Art. 4).

5. Contravențiile prevăzute la art. 1 lit. a, b, c, ,d ,e ,h, i, j, k, m, n, o, p, q, r, s, u și v pot fi constatate și de către primari sau de către ofițerii și subofițerii de miliție. (Art. 5).

6. Contravențiile prevăzute la art. 1 lit. d, h, i, j, n, p și q pot fi constatate și de persoane anume împuternicite de inspectoratele piscicole și de Asociația Generală a Vînătorilor și Pescarilor Sportivi. (Art. 6).

7. Contravențiilor la aceste norme le sînt aplicabile dispozițiile Legii nr. 32/1968. (Art. 14).

N. TRIFAN

Întrebări și răspunsuri

● **GRIGORE MOROȘAN, Rădăuți** — Problemele ridicate de dv. sînt reglementate prin Legea nr. 3/1982 privind participarea, cu părți sociale, a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondului de dezvoltare economică.

● **I.U.G.T.C.S., București** — În conformitate cu prevederile art. 5 din Decretul nr. 153/1955 privind organizarea și funcționarea oficiilor juridice, „La întocmirea actelor juridice sau luarea oricăror măsuri care **pot angaja răspunderea patrimonială...**, organele de conducere ale unităților în cadrul cărora funcționează oficii juridice sînt obligate să ceară acestora avizul consultativ prealabil". Comenzile fiind o măsură prin care se angajează răspunderea patrimonială a unității, este necesar să fie supuse avizului consultativ al oficiilor juridice. De asemenea, potrivit prevederilor art. 15, alineat ultim, din Legea controlului financiar prezentiv nr. 9/1974, republicată în 1977, „organele însărcinate cu exercitarea controlului financiar preventiv vor solicita avizul jurisconsultului ori de cîte ori consideră că necesitățile o impun".

● **PETRE MOLDOVEANU, Sibiu** — Decontarea biletelor de călătorie, pe mijloacele de transport în comun, în localitatea de delegare, este reglementată pe pct. 27 din „Normele de decontare și control nr. 11850/1963" emise de fostul C.S.M.S. și Ministerul Finanțelor în aplicarea H.C.M. nr. 822/1959 — republicate în 1963, la două călătorii, una la sosire și alta la plecarea din localitatea de delegare, indiferent de faptul că s-au folosit mai multe mijloace de transport pentru a ajunge la una sau la mai multe unități, în scopul de a impulsiona livrarea sau a ridica materialele pentru care s-a efectuat deplasarea. Problema pierderii legitimației de călătorie este reglementată de pct. 28 din Normele mai sus menționate, în sensul că acestea se pot reconstitui în condițiile prevăzute de Decretul nr. 375 publicat în Buletinul Oficial nr. 22 din 4 martie 1956. Utilizarea taximetrului sau a altor mijloace de transport, în afara mijloacelor de transport în comun, ca și plata diferitelor taxe, cum ar fi aceea percepută de magazia bagajelor de mînă de la calea ferată, nu sînt reglementate de Hotărîrea nr. 822/1959; ca atare, cheltuielile respective nu se pot deconta. Decretul nr. 277 din 25 iulie 1979 privind măsuri pentru raționalizarea consumului de carburanți a abrogat reglementarea anterioară referitoare la utilizarea autoturismului proprietate personală. Funcția de tehnician principal nu se asimilează cu aceea de gestionar.

● **MARTHA FARSCH HANELURE, Bucureşti** — Potrivit prevederilor Legii nr. 57/1974 personalul didactic nu beneficia de spor de vechime, acesta fiind inclus în gradaţiile care se acordau în raport cu vechimea în învăţămînt. În anii 1982 şi 1983, potrivit unor acte normative, nu s-au acordat gradaţii, inclusiv personalului didactic. Începînd cu anul 1984 se pot acorda gradaţii şi, în consecinţă, dacă aveţi vechimea necesară, veţi putea primi şi dv.

● **CONSTANTIN CHIOSA, Galaţi** — Din punct de vedere juridic, transferul este o cesiune a contractului de muncă între cele două unităţi. După încetarea contractului din iniţiativa persoanei încadrate nu mai este posibilă acordarea transferului, întrucît nu mai există obiectul transferului, iar contractul de muncă nu mai poate fi repus în fiinţă.

● **VIOREL PESPAI, Oradea** — În raport cu situaţia prezentată, considerăm că unitatea a procedat corect atunci la revenirea pe funcţia de şef birou dezvoltare. V-a încadrat cu retribuţia corespunzătoare clasei 32, gradaţia 6, în baza temeiurilor legale şi a considerentelor pe care le menţionaţi în scrisoare.

● **GRUPUL DE ŞANTIERE, Sibiu, Buzău** — 1. Prevederile art. 20 alin. 1. din Legea nr. 2/1983 se referă la toate categoriile de premii, inclusiv cele pentru realizări deosebite care se acordă potrivit art. 59 alin. 1 din Legea nr. 57/1974. Dispoziţiile art. 59 au rămas în vigoare, independent de faptul că prin fila de plan fondul de retribuire v-a fost atribuit global. Pentru completa dv. edificare în problemele ridicate vă recomandăm să studiaţi şi prevederile art. 7 ale Decretului nr. 325/1983 şi anexa nr. 3 la acest decret.

● **FLORIAN ANTONESCU, Satu-Mare** — Compensaţiile prevăzute de Decretele nr. 46/1982 şi nr. 240/1982 se acordă sau nu în raport de retribuţia tarifară şi nu în raport de retribuţia realizată în luna respectivă.

● **EMIL FRUNZĂ, Bălceşti, Vîlcea** — Drepturile şi obligaţiile absolvenţilor învăţămîntului superior cursuri de zi şi ale unităţilor pe timpul efectuării stagiului în producţie sînt reglementate de Decretul nr. 54/1975, iar stabilirea retribuţiilor în primul şi al doilea an de activitate de prevederile art. 35 lit. a şi c din Legea nr. 57/1974 şi anexa VII lit. b din aceeaşi lege. Potrivit prevederilor decretului menţionat, ministerele, celelalte organe centrale şi comitetele executive ale consiliilor populare judeţene au elaborat regulamente pentru unităţile subordonate prin care sînt stabilite relaţiile, drepturile şi obligaţiile acestora şi ale absolvenţilor pe timpul efectuării stagiului. Aceste acte normative le puteţi găsi la oficiul juridic sau compartimentul de personal, învăţămînt şi retribuire al unităţii, de unde le puteţi solicita pentru a le consulta. Legislaţia muncii nu utilizează noţiunea de „funcţii de răspundere" şi, ca atare, nu ştim la ce anume că referiţi. Corespunzător dispoziţiilor Decretului nr. 335/1983, retribuţia în acord global s-a generalizat, activităţile meseriilor şi locurilor de muncă necuprinse în acord global stabilindu-se anual prin planul naţional unic de dezvoltare economico-socială. Ca atare şi în perioada de stagiu retribuirea se acordă în raport cu realizarea sarcinilor din contractul de acord global sau, după caz, ale planului de producţie al unităţii.

● **SMARANDA SECARĂ, Ploieşti** — În cazul în care aţi încetat contractul de muncă din iniţiativa dv. în temeiul art. 135 din Codul muncii, după încadrarea la nivelul de bază, nu puteţi primi gradaţii şi deci obţine o retribuţie mai mare, decît în condiţiile şi după îndeplinirea perioadelor de vechime în funcţia respectivă prevăzute de art. 33 alin. 1 şi 2 Legea nr. 57/1974.

● **ALEXANDRU ANTOC, Oradea** — În situaţia în care la data de 17 iunie 1970 unitatea la care lucraţi v-a acordat transferul la cerere potrivit art. 11 lit. b din Legea nr. 1/1970, unitatea la care v-aţi transferat nu putea în mod legat să vă încadreze şi să vă înscrie în contractul de muncă „transferat în interes de serviciu conform art. 11 lit. a din Legea nr. 1/1970". Fiind îndeplinite numai condiţiile legale ale unui transfer la cerere, nu puteţi beneficia de menţinerea vechimii neîntrerupte în aceeaşi unitate.

● **MARIN TONCIU, Bucureşti** — În cazul dv. unitatea v-a încadrat corect în prevederile art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974. Dispoziţiile art. 35 lit. C din Legea nr. 57/1974 se aplică numai absolvenţilor învăţămîntului superior cursuri de zi.

● **VASILE DRĂGULESCU, Bârseşti, Vîlcea** — În raport de situaţia prezentată, nu îndepliniţi condiţiile prevăzute de art. 23 alin. 2 din Legea nr. 6/1974 pentru a vă putea prezenta la concursul de admitere în şcolile de maiştri. Nu sînteţi încadrat ca muncitor şi nici nu aveţi o vechime de cel puţin 8 ani în producţie, perioadă lucrată ca tehnician neputîndu-se lua în considerare în calculul celor 8 ani.

● **ILIE CARZON, Caracal** — În situaţia în care paguba s-a produs în luna august 1978, potrivit prevederilor art. 108 alin. 1 din Codul muncii, obligaţia de restituire a sumelor încasate nedatorat de la beneficiarii plătiţi putea fi stabilită în termen de cel mult un an de la această dată. Răspunderea materială pentru persoanele care au determinat paguba prin plata nedatorată putea fi stabilită în termen de trei ani de la data respectivă. În prezent, aplicînd termenele de decădere menţionate mai sus, obligaţia de restituire şi răspunderea materială în sarcina beneficiarilor plătiţi sau a persoanelor vinovate de producerea pagubei nu mai poate fi stabilită. În ipoteza în care paguba a fost constatată şi prinsă ca atare în evidenţele contabile în termen de trei ani de la producerea ei, răspunderea urmează să fie dată în sarcina persoanelor care aveau obligaţia să stabilească obligaţia de restituire şi răspunderea materială în sarcina beneficiarilor plăţii şi a celor vinovaţi de producerea ei în termenele arătate. Termenul de decădere de trei ani prevăzut de art. 108 alin. 1 şi cel de prescripţie de 60 de zile pentru emiterea deciziei de imputare prevăzut de art. 108 alin. 2 din Codul muncii faţă de aceste persoane care nu au urmărit la timp recuperarea pagubei, curg de la data acestei noi constatări şi respectiv de la data cînd conducătorul unităţii ia cunoştinţă de constatarea respectivă.

● **IOAN PĂTRUNJEL, Întorsura Buzăului** — Modul de raportare a producției se face în conformitate cu instrucțiunile Direcției Centrale de Statistică. Decretul Consiliului de Stat nr. 336/1983, cu privire la calcularea, eliberarea și controlul utilizării fondului de retribuire, stabilește, la art. 7: „La unitățile economice de stat din industrie fondul de retribuire planificat se calculează lunar, cumulat de la începutul anului, în raport cu gradul de realizare pe ansamblul unității economice, a indicatorului de plan".

● **I.A.S. Nicorești** — În cazul utilajelor preluate de către unitățile I.A.S. cu lipsuri — aceste lipsuri trebuie imputate mecanizatorilor care au avut în primire utilajele respective. Reparațiile ce se execută la utilajele preluate de la I.A.S.-uri în exploatare se decontează la prețurile ferme aprobate prin Ordinul M.A.I.A. nr. 21/1982.

● **MIHAELA PURDELEA, Tecuci** — Pentru rezolvarea celor solicitate în scrisoare vă rugăm să vă adresați Direcției pentru probleme de muncă și ocrotire socială Galați, organ competent care poate analiza și interveni direct la unitatea unde lucrați.

● **GHEORGHE STANCU, Zimnicea** — În cazul relatat de dv. precizăm că beneficiați de plata alocației de stat pentru copii — potrivit dispozițiilor Decretului nr. 246/1977 — începînd cu data plății pensiei, dacă aceasta se acordă retroactiv.

● **ION LĂZĂRESCU, Ploiești.** — Articolul publicat în suplimentul la „Revista Economică" nr. 51/1983 s-a referit la stabilirea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, în cazul personalului muncitor care trece dintr-o unitate a cooperației meșteșugărește într-o unitate socialistă, în raport de calitatea ce o are (membru cooperator sau cu contract de muncă) în condițiile prevăzute la art. 10 lit. d din Legea nr. 1/1970. În ceea ce privește tranșele de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, procentele sporului și persoanele care beneficiază de acest spor, se aplică prevederile art. 21 din Legea nr. 3/1983, odată cu majorarea retribuției. În celelalte cazuri sînt aplicabile în continuare dispozițiile art. 66 din Legea nr. 57/1974.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

ÎNTREPRINDEREA INDEPENDENȚA
SIBIU
str. Karl Marx nr. 33
Telefon : 3.41.00/150 — 3.18.85
Telex : 69341

LIVRAREA SE FACE NUMAI CU MIJLOACELE BENEFICIARULUI

Profile grele

— ∅ 100 — OLC 15 kg. 2500
— ∅ 110 — ST3SP GOST kg. 10 000
— ∅ 130 — OLC 15 kg 2500
— ∅ 130 — ST5SP GOST kg. 10 000
— ∅ 150 — OL42.3K kg. 5 000
— INP 220 — OL 37.1 kg. 130 000
— UNP 180 — UST 38.2 DIN kg. 20 000
— 140×140×14 — OL 37.2K kg. 3 000
— BL.350 — OL 50.1K kg. 70 000
— ∅ 12—OLC 35 kg. 1310
— ∅ 12—OLC 45 kg. 400
— ∅ 14—OLC 25 kg. 5593
— ∅ 14—OLC 35 kg. 8924
— ∅ 14—OLC 45 kg. 4500
— ∅ 14—OL 42.2 kg. 2000
— ∅ 14—OL 37.3 kg. 500
— ∅ 14—OL 50.1 kg. 2890
— ∅ 15—OLC 35 kg. 861
— ∅ 15—OLC 60 kg. 240
— ∅ 16—OLC 45 kg. 3500
— ∅ 16—OL 50.1 kg. 2000
— ∅ 16—OLC 35 kg. 725
— ∅ 18—OLC 60 kg. 1500
— ∅ 18—OL 52.2K kg. 1100
— ∅ 18—OLC 35 kg. 11000
— ∅ 18—OLC 55 kg. 1707
— ∅ 18—OL 37.2 kg. 2000
— ∅ 18—OL 37.3 kg. 2000
— ∅ 19—OLC 45 kg. 1258
— ∅ 19—OLC 15 kg. 455
— ∅ 20—OLC 35 kg. 4000
— ∅ 20—OLC 25 kg. 2842
— ∅ 20—OLC 60.1K kg. 1000
— ∅ 20—OLC 60 kg. 406
— ∅ 20—OL 70.1 kg. 490
— ∅ 22—OLC 55 kg. 353
— ∅ 22—OLC 45 kg. 1800
— ∅ 22—OL 50.1K kg. 2000
— ∅ 22—OL 37.2 kg. 4000
— ∅ 22—OL 52.3K kg. 2000
— ∅ 23—OLC 15 kg. 201
— ∅ 24—OLC 25 kg. 1900
— ∅ 24—OLC 35 kg. 1606
— ∅ 24—OL 44-2K kg. 3500
— ∅ 25—OLC 35 kg. 6000
— ∅ 25—OL 37.1 kg. 2500
— ∅ 25—OL 37.2 kg. 2000
— ∅ 25—OL 37.3 kg. 2171
— ∅ 25—OLC 15 kg. 921
— ∅ 25—OL 44.2 kg. 205
— ∅ 25—OL 52.2 kg. 412
— ∅ 28—OLC 15 kg. 300
— ∅ 28—OLC 20 kg. 2000
— ∅ 28—OLC 35 kg. 2480
— ∅ 28—OL 37.1 kg. 3500
— ∅ 28—OLC 25 kg. 2500
— ∅ 28—OL 60.1K kg. 3000
— ∅ 28—OL 37.3 kg. 1500
— ∅ 28—OL 70.1K kg. 1698
— ∅ 30—OLC 25 kg. 2000
— ∅ 30—OL 60.1 kg. 1000
— ∅ 30—OLC 35 kg. 1532
— Patr. 12—OL 60.1 kg. 3500
— Lat 55x10—OL 37.1 kg. 3993
— idem 60x10—OL 50.1 kg. 3000
— idem 80x10—OL 60.1 kg. 4000
— idem 70x16—OL 37.1 kg. 14000
— idem 190x16—OLC 50 kg. 5980
— idem 140×16—OL 50.1K kg. 2055
— idem 140×30—OL 37.2 kg. 1257
— ∅ 48—OLC 25 kg. 2179
— ∅ 53—OLC 25 kg. 3800
— ∅ 18 cojit — 41 MOC. 11 kg. 600
— ∅ 30 idem kg. 1000
— ∅ 36 idem kg. 1000
— ∅ 38 idem—13 CN.30 kg 1000
— ∅ 38 idem—41 MOC 11 kg. 1000
— ∅ 42 cojit — 41 MOC 11 kg. 5000
— ∅ 48 idem kg. 5000

Profile aliate

— ∅ 16 W7386 kg. 200
— ∅ 25 7733 kg. 416
— ∅ 45 7131 kg. 500
— Bd. 25×6 4541 kg. 247
— Bd. 50×5 4762 kg. 200
— Bd. 70×5 4541 kg. 466
— Bd. 75×5 4571 kg. 398
— ∅ 50 5631 kg. 512
— Bd. 60×15 5415 kg. 1558
— Bd. 80×12 4006 kg. 325
— 6 mm OL. 50.1K kg. 4893
— 2,5 mm OL 001 kg. 3242
— 6 mm OL 60.1K kg. 5396
— 8 mm OL 60.1K kg. 7817
— 14 mm OL 50.1K kg. 2330
— 15 mm OL 32.1 kg. 2880
— 18 mm OL 42.1K kg. 9826
— 22 mm OL 44.2K kg. 10567
— 25 mm OL 34.1K kg. 7116
— 30 mm OL 34.1 kg. 1848
— 30 mm OL 42.1K kg. 17078
— 30 mm — OL 60.1K kg. 11896
— 30 mm OL 32.1 kg. 1144
— 30 mm OL 50.1K kg. 3687
— 30 mm OL 42.2K kg. 7374
— 32 mm OL 42.1K kg. 8101
— 32 mm OL 42.2K kg. 4858

— 32 mm OL 44.2K kg. 3881
— 35 mm OL 42.2K kg. 4415
— 35 mm OL 44.3K kg. 11978
— 34 mm OL 42.1K kg. 8190
— 45 mm OL 50.1K kg. 10157
— 45 mm OL 42.2K kg. 5176
— 55 mm OL 50.1K kg. 9380
— 5 mm OO 30.1K kg. 13106
— 8 mm BH. 36 S GOST kg. 6638
— 12 mm OL 44.2K kg. 23713
— 16 mm OL. 44.2K kg. 5781
— 16 mm OL 44.2K kg. 5781
— 18 mm OL 44.2K kg. 1800
— 18 mm OL 42.1K kg. 4490
— 22 mm OL 42.2K kg. 2745
— 20 mm OL 50.1K kg. 6619
— 22 mm OL 42.1K kg. 3290
— 30 mm OL 44.2K kg. 3580

Tablă inox

— Tb. 125×6000×6000 4311 kg. 2708

Oțel U. Iași

— UI. 140×100 c4,5—OL 37.1 kg. 760
— UI. 140×100×5 kg. 3235

Șină cale ferată normală

— Șină tip 49 L = 1000—3000 mm kg. 4000

Țeavă aliată

— Țv. 38×6 ASTM 200 kg. 190
— 42×3 7380 kg. 1115
— 42×3 7335 kg. 1188
— 45×2 7380 kg. 365
— 60×1.25 7220 kg. 1306
— 60×4,5 5415 kg. 224
— 101,6×5 5415 kg. 98
— 101,6×5,7 ASTMA 200 kg. 262
— 114,3×4 5415 kg. 208
— 168,3×7,1 FG 29T kg. 1290
— 219,1×5,9 idem kg. 1150
— 219×8 idem kg. 652
— 168,3×14,3 ASTM 200 kg. 1570
— 273×32 7779 kg. 437
— 273×36 7715 kg. 574
— 273×14 ASFM 200 kg. 1170

Bare trase

— ∅ 16—OLC 15 kg. 1000
— ∅ 30—OLC 25 kg. 313
— ∅ 56—OLC 45 kg. 1672
— ∅ 65—OLC 45 kg. 2570
— idem OL 37 kg. 3985
— idem OL 50 kg. 3245
— ∅ 70 — OL 37 kg. 655
— Exg. 4—OL 50.1K kg. 137
— idem 19—OLC 25 kg. 1107
— ∅ 8,5—Arc 5 kg. 546
— 10 — idem kg. 70
— 12—35 M. 16 kg. 915
— 15,3—21 MOMC. 12 kg. 1553
— 25—W. 7733 kg. 416
— 30—13 CN. 30 kg. 79
— 30—35 M. 16 kg. 580
— 45—13 CN. 30 kg. 2662
— W. 7131 kg. 500

Bandă lam. la rece

— 35x3 — A 1/2 ZET kg. 698
— 85x2,5 — A 1/2 ZMT kg. 17519

Laminate neferoase
Laminate alamă

— Bare rot. ∅ 10 Am 58 1/2T kg. 2800
— idem ∅ 16 kg. 300
— Tablă 4x500x2000 Am 63/2T kg. 2000

Laminate aluminiu

— T. 30x1000x2000 AlMg. 2,5 kg. 880

Laminate cupru

— Bare late 25×12,5 Cu 9 1/2 T kg. 640
— idem 20×15 idem kg. 480
— idem 36×12,5 idem kg. 575
— idem 50×20 idem kg. 400
— Bare patr. 22 Cu 9 1/2 T kg. 350
— Țv. ∅ 14x1 Cu 9 1/2 Tsub 1 mm kg. 1000

Sîrmă aluminiu

— Sîrmă ∅ 1,8 Al.Mg.3 kg. 167
— idem ∅ 2,4 idem kg. 296

Motoare electrice

— ASI 1,1/1,5x1500/3000 B5 buc. 12
— ASFM 0,32x750 220/380 buc. 10
— idem 0,32x750 FM B5 buc. 10
— idem 1,5x3000 B14 FA buc. 9
— 3x3000 2/3 V B3 buc. 1
— 4x3000 2/3 V B5 buc. 20
— 1,5x1710 2/3 Exp. 38 F 265 buc. 1
— 2,2x1000 2/3 B5 FA buc. 30
— 2,5x1500—110 V CCLDH buc. 10
— 1,5x1710 60H2 FA 100 L buc. 1
— R93N 2,2×1400—220 V buc. 1
— El. mot. BRURL 15x1000 buc. 1
— idem KAR 5,2x300 buc. 1
— idem 0,85/17—0,18 Kw buc. 3
— idem 0,35×3000 RUL 400 buc. 2
— AFI 200M—22×1500—380/660 buc. 1
— El. mot. PL 062 0,12x3000 buc. 8
— AE 17×1000×380 V buc. 1
— CC-B 2,7x1500—110 V buc. 10
— CC 16/17×2450 buc. 1
— CC 0,95×1500 110 buc. 9
— CE 61—6,2×1500 220 V Naval buc. 1
— Tu 5×2200—24 V El. car buc. 1
— Mot. 110 V AP. SUP buc. 1
— MIB3 55×3000 buc. 3
— 20B—20×300 100-1,4 A buc. 7
— AIFM—B5FA 15x1500—2/3 buc. 5
— MIB-3 22×750 buc. 3

Aparataj electric joasă tensiune

— Bec 130 V/60 W buc. 30
— Bec B9 6,3/0,3 W buc. 112
— idem 24V/3W—B9 buc. 300
— idem BA7-S cod 1050 6V 2W buc. 119
— idem 12V 2W B9 buc. 170
— Bloc rel. TSA 3670 0,24—0,4 A buc. 70
— idem 1-8A buc. 50
— idem TSAW 3678 400 A buc. 290
— Bobină el. mag. 650 buc. 1
— idem 4435 220 V buc. 21
— idem 6503 buc. 24
— Comutator stea-triunghi 1723 32 A buc. 536
— idem 1725 32 A buc. 95
— Condensator Clv 3212 3,3 MF 25 V buc. 185
— idem 4,7 MF 25 V buc. 185
— Contactor 3207 10 A rel. 380 V 0,5 A buc. 2
— idem 0,7 A buc. 8
— idem 1 A buc. 75
— idem 1,3 A buc. 30
— idem 1,8 A buc. 90
— idem 2,4 A buc. 35
— Contactori AR 160/500 V buc. 100
— idem AR 250 A/220 V buc. 220
— idem AR 400 A buc. 20
— Controler 6000 buc. 100
— idem 6010/220 V cc buc. 100
— Cutie derivație cod 7040 T buc. 22
— Cutie cu butoane LB buc. 4
— Cutie etanșă 7010 A buc. 5
— El. mag. EMCA-01 220 V buc. 2
— Elem. încăl. NTAU-V-23 buc. 2
— Inversor sens 32 A 1764 buc. 30
— Inversor sens 63 A 1774 buc. 293
— Limitator 4473 buc. 80
— Limitator 4485 buc. 6
— idem 6122 buc. 19
— idem 7416 buc. 17
— idem 7435 buc. 20
— Magnet FB2-06 buc. 91
— idem 1w-FB2.02/7202 buc. 51
— idem FB-1-02 buc. 40
— idem FB-1-09 buc. 10
— idem FB-1-44 buc. 219
— idem FB-1-70 buc. 145
— Microîntrerup. 3309 buc. 260
— idem 3350—5902 buc. 3
— idem—5927 buc. 108
— idem 5939 buc. 29
— idem 5941 buc. 260
— idem 5951 buc. 100
— idem 3326—5953 buc. 105
— idem 6137 buc. 40
— Patron fuzibil 2A buc. 5700
— idem 4A buc. 2000
— Perii colect. 16x20x45 buc. 1000
— Releu inc. acumul. RS-70412 buc. 3
— Releu pilpiire RP-6A buc. 2
— Rezist. 82 ohmi 0,5 W buc. 313
— Rezist. el. filtre 2,3 A 600 buc. 2
— Rezist. bob. regl. 2,20 ohmi 10 A buc. 5
— Rezist. egaliz. CR1—200 ohmi buc. 157
— idem 100 ohmi buc. 81
— Rezist. agregat 900 W 380 V buc. 52
— Rezist. încălz. 0,4 kw 220/380 V buc. 8
— Rezist. tubulară 220 V/1200 V buc. 3
— Rezistență tubulară 220 V/2000 V buc. 68
— idem 220/2000 V buc. 34
— idem IRM 2500 W 220 V buc. 9
— Rezist. tub. 220 V 1500 W buc. 17
— idem 0,6—39 S/9 kw 380 V buc. 7
— idem metalice 750 W buc. 12
— idem 1650 W D=32 buc. 5
— Rezist. tub. rac. 220 V 2500 W buc. 3
— idem met. 1200 W buc. 11
— Siguranță FIN 10 KV 6,3 buc. 14
— Șunt I=60 A 75 MV buc. 5
— Suport stg. MPR 630 A buc. 250

— Termoplonjor 3000 buc. 4
— idem 6000 buc. 1
— Ampermetru IEQ-144 0-100/5 A buc. 4
— idem IEQ-144 0-200/5 A buc. 2
— Ampermetru AE4 1000/5 buc. 1
— idem E 541 0-5 A buc. 2
— idem E 547 0-500 502/5 buc. 1
— idem R6 0-500 A 500 /5 buc. 1
— idem R6 0-250 A buc. 6
— idem E7 0-250 A buc. 10
— idem M52 0-1 A buc. 1
— idem M53 0-1000 A buc. 1
— Şunt pt. ampermetru buc. 1
— idem 150/A-75 buc. 2
— Termometru cu cot 100 buc. 5
— idem 1501 L=200 buc. 11
— idem 250 L=20 buc. 7
— Termometru D=250 colţar buc. 3
— idem cu cot 250 L=30 buc. 2
— idem 0-150 ind. L=30 buc. 1
— Buzăr telefon 24 V buc. 130
— Buton manipulator 614 buc. 3
— RG. 652 buc. 350
— idem 652 A buc. 300
— idem 653 A buc. 100
— idem 665 buc. 20
— Sir conector 10x2,5 buc. 5000
— Conector 35 mm buc. 100
— idem CS-4 buc. 15
— Coloană seleniu 100x100x10 buc. 30
— Contactor TCA 10/3,3 3207 buc. 30
— idem AC3 200/200 3960 buc. 6
— idem AC3 63/63 buc. 30
— idem 9310 buc. 2
— idem AR 25 8108 buc. 10
— idem AR 40/220 8109 buc. 600
— idem 40/380 8109 buc. 200
— Controler 6063 11c buc. 110
— Corp iluminat PVT-250 buc. 3
— Cutie B20-60939 buc. 120
— idem S12-60993 buc. 50
— idem S22-61060 buc. 250
— idem S23-61362 buc. 150
— idem S21.35.11 buc. 30
— Dulie E 10 tablă buc. 200
— Electromag. 6503 A buc. 40
— idem 6507/220 buc. 15
— Element sig. LF 60 buc. 60
— Idem LS 100 buc. 1
— Limitator 4463 buc. 500
— Idem 4464 buc. 40
— Idem 4473 buc. 80
— Idem 4486 buc. 7
— Idem 6102 buc. 75
— Idem 6110 buc. 60
— Idem 7420 buc. 200
— Idem 7406 buc. 25
— Microintrerup. 3303—5911 buc. 116
— Idem 3328—5945 buc. 40
— Idem 3362—5920 buc. 300
— Idem 3368—5929 buc. 150
— Idem 3371—5932 buc. 50
— Idem 6131 buc. 100
— Idem 6136 buc. 30
— Idem 6138 buc. 30
— Papuc A 70-AP buc. 399
— Idem A 95 buc. 6
— Idem A 120 buc. 8
— Idem A 75 buc. 10
— Idem 4×1,8 buc. 5000
— Idem 5×2,3 buc. 300
— Idem 8×5,4 buc. 700
— Idem 10×15 buc. 100
— Idem 12×13,5 buc. 1000
— Idem 12×21 buc. 9
— Idem 30×25 buc. 523
— Patron sig. mignon 0,5 buc. 200
— idem normal 6 buc. 1000
— idem 16 buc. 1500
— idem 20 buc. 2000
— idem 35 A buc. 1000
— idem ARG 500 A buc. 30
— idem 630 A buc. 50
— Perii col. bronz 10×10×30 buc. 150
— idem 12×10×35 buc. 200
— idem 18×20×45 buc. 300
— Perii col. grafit 10×10×35 buc. 600
— idem 12×25×45 buc. 81
— idem 12,5×25×45 buc. 149
— idem 12,5×25×45 buc. 300
— idem 16×16×40 buc. 250
— idem 16×30×50 buc. 200
— idem 18×20×35 12,6 buc. 647
— idem 20×20×35 buc. 1 400
— idem 20×20×40 buc. 85
— Priză releu CS. 10 buc. 28
— Priză cu fişă 16 A III 1560-75 buc. 300
— Redresor RS. 70500 A buc. 6
— idem 73269 B buc. 6
— Releu RC-2 7/900 A buc. 30
— idem RTPr. 7/220 72300 buc. 30
— idem RT 4/380 71092 buc. 4
— Transf. TMA 63/380/220 buc. 130
— idem 400/380/24 buc. 10
— Tub linox ∅ 11 ml. 222

Aparataj electric

— Trafo CITO 250/5 buc. 20
— idem CIT 300/5 buc. 30
— idem CITI 500/5 buc. 20
— idem 1500/5 buc. 100
— idem 750/5 buc. 60
— idem 2000/5 buc. 20
— idem 2500/5 buc. 10
— idem 3000/5 buc. 60
— idem TIRBO 1000/100 buc. 14
— idem 6 KV buc. 71
— Separatori STIP 10/630 buc. 70
— STIP-M 10/800 buc. 10
— STIP 10/1250 buc. 14
— Manometre MC 10-4 bar buc. 60
— Cuplaje electrromag. 81.502-11 C1 ∅ 20 buc. 2
— idem 82.003.11 C1 buc. 3
— idem 82.052.11 C1 ∅ 38 buc. 5
— idem 82.103.19 C1 buc. 8
— idem 82.113-16 C1 ∅ 43 buc. 1
— idem 82.113.19 C1 buc. 2
— idem 82.133-11 C1 buc. 1
— idem 84.013.11 C1 ∅ 25 buc. 5
— idem 84.013.11 C1 ∅ 30 buc. 3
— idem 84.013. 14 C1 ∅ 25 buc. 6
— idem ∅ 30 buc. 10
— idem 84.053.16 C1 buc. 4
— CED 9 buc. 40
— CED 20 buc. 10
— Electrovibrator 300 W buc. 2

Cabluri electrice

— Cablu : CSYABY 33×2,5 ml. 120
— CSYY 33×2,5 ml. 109
— CSYY 33x2,5 ml. 109
— MCE 70 ml. 1384
— Cordon :
— MYYM 2×6 ml. 950
— idem 1×185 ml. 300
— Cablu CYY 1×1,5 ml 2500
— Cordon MYYM 2×25 ml. 174
— idem 1×16 ml. 1000
— idem 1×50 ml. 500
— idem 1×50 ml. 500
— idem 2×6 ml. 368
— idem 3×70 ml. 22
— Conductor FY 0,75 ml. 2000
— idem 1 ml. 4000
— idem 70 ml. 800
— idem 95 ml. 800
— idem 120 ml. 50
— idem VLPY 4 ml. 2000
— idem 25 ml. 500
— idem 50 ml. 1000
— idem 70 ml. 1500
— idem 95 ml. 489
— idem 120 ml. 486
— Cablu ACYY 2×6 ml. 70
— idem 3×4 ml. 25
— idem 3×6 ml. 600
— idem 3×10 ml. 150
— idem 3×6 ml. 95
— idem 3×25 ml. 200
— idem 3×95 ml. 20
— idem 3×25+16 ml. 1088
— ACYABY 3x240 ml. 510
— ACHPBI 3x150 ml. 295
— F 750 1 ml. 573
— Fff 750 1 ml. 508
— Fff 750 2,5 ml. 1653
— FyyA 1×2,5 ml. 1484
— Cond. bobinaj BB 0,70 kg. 115
— idem 0,80 kg. 66,4
— idem 1,00 kg. 78,47
— idem 1,10 kg. 16,600
— idem 1,15 kg. 25,7
— idem 2,83×19,5 kg. 36,6
— idem sticlat D=9,10 kg. 77
— Cond. bob. Em+mătase ∅ 0,15 kg. 6
— idem ∅ 0,20 kg. 10,3
— Cond. bob. PCH 2,26×5,9 kg. 86
— idem 2,5×6,3 kg. 243
— idem 3,53×15,6 kg. 193
— idem 5,1×8 kg. 30

Milivoltmetru, regulatoare

— Bobină BF-1/0,6 buc. 68
— Cutie conexiuni COD-2090 buc. 9
— Aparat ind. A196 0-100/4-20 A buc. 3
— Aparat reg. 0,5-1-0,5 1-5MA buc. 3
— idem AR 192 2MA-10+10 buc. 3
— idem 0-300 6 RD buc. 6
— Element fixare ELX 115 buc. 1
— idem programare X-73 buc. 2
— Logometru EKL 10/C11 0-150 buc. 1
— Manometru tub 0-800 F. rob. buc. 1
— Milivolt. MT192F+K 20-400 buc. 1
— idem FE+KD 20-600 grd. buc. 3
— idem MI192 C+A 20-600 buc. 4
— idem MR192 C+A 0-900 buc. 1
— Regulator IRT-96 0-400 FEKO buc. 3
— idem ELX-75 buc. 3
— idem ELX-176 buc. 2

Materiale de completare

— Colector PM. 46530 500 A buc. 1
— idem GES 500 A buc. 5
— idem PM. 45407 buc. 3

— Disp. cdă. AFL 220 V buc. 7
— Întrerup. aut., prot. 0,25 A buc. 137
— idem 1A buc. 180
— idem 2,5 A buc. 1
— Ventil pneum. tip 9500 buc. 49
— idem V4 P25 buc. 31
— idem buc. 24
— idem cu membrană buc. 20
— Ventil el. mag. 24 V cc NW65 buc. 13
— idem NW80 buc. 13
— idem Dn 80 buc. 4
— idem pt. păcură SFM 80 buc. 10
— idem NW 80 buc. 3
— idem 24 Vcc NW. 100 buc. 3
— Electrovariator buc. 1
— Butelie NUL. GAS N2 ptr. mescalit. buc. 40
— Butelie EXO CO2 pt. infralilt buc. 69
— Reductor cu manom. pt. butelie buc. 50
— Contactori CE5-GB-11 buc. 16
— Arzător comb. lichid ulei buc. 2
— Reg. gaz aer 1/2-1 tip 7218 buc. 3
— idem Hauk 3/"—3/4" buc. 10
— Reg. cu disp. SV. 20 buc. 5
— idem SV. 40 buc. 2
— Reg. gaz f. disp. SV. 65 buc. 3
— idem SV. 50 buc. 3
— idem cu disp. SV. 50 buc. 3
— idem f. disp. SV. 50 buc. 1
— Reg. gaz. f. disp. SV. 75 buc. 1
— Reg. presiune tip 226 RE buc. 1
— Reg. cu membr. NW 15 buc. 1
— idem f. disp. SV 20 buc. 3
— idem cu disp. SV 40 buc. 3
— Reg. pres. tip 226 HE buc. 6
— Supapă sig. tip 8664 buc. 6
— Ventil sig. cu pilot S-100 buc. 2
— idem S-100 NW 150 buc. 2
— idem S-100 NW 100 buc. 3
— Aparat mescalit buc. 8
— Debitmetru gaz 0,03-0,35 Nm 3/h buc. 15
— idem 0,03-0,35 Em 3/h buc. 7
— idem 0,03-0,50 Nm 3/h buc. 6
— idem 1-13 Nm 3/h buc. 6
— idem 1,5-15 Nm 3/h buc. 27
— idem 1,4-16 Nm 3/h buc. 12
— idem ext. 8-80 Nm 3/h buc. 1
— idem gaz 30-400 L/h buc. 34
— Manom. cu contact ∅ 160 buc. 10
— idem 0-6 bar
— Manom. dif. ∅ 160 1000 m CA buc. 9
— idem cont. ∅ 160-1000 + 1500 m CA buc. 17
— idem buc. 8
— Aprinzător ZEG buc. 12
— Regulator temp. 30-100 grade C buc. 1
— idem 10-110 grade C buc. 1
— idem 40-140 grade C buc. 4
— Termostat pt. termocuple buc. 2
— Traductor tensiometric buc. 5
— Termocuplu NiCrNi L=1200 tije 250 buc. 209
— Termocuple NiCrNi 0-1200 grade C buc. 1
— Autotransf. RTPS 580/6 buc. 9
— Catalizator RO.21 buc. 627

Electrozi sudură

— El 50 B ∅ 5 kg. 10000
— El Mo B ∅ 5 kg. 2000
— idem ∅ 4 kg 1000
— E1 48 T Favorit ∅ 4 kg. 3 000
— idem ∅ 3,25 kg. 1000
— Nibaz 55 ∅ 4 kg. 4000
— idem ∅ 2,5 kg. 2000
— Nibaz 65 ∅ 2,5 kg. 2000
— idem ∅ 3,25 kg. 1000

Sîrmă sudură aliată

— S 12 Mn 2 ∅ 4 kg. 10 000

Reductoare

Reductoare şi motoreductoare din fabric. Neptun — Cîmpina
— 1H-80x3,1-0 buc. 3
— 2H-285x16-0 buc. 2
— 2H1--30x31,5-0 buc. 1
— 2H-1130x31,5-1 buc. 1
— 3H-385x160-7 buc. 1
— 3H-770x250-0 buc. 1
— 2CH-N-125x25-0 buc. 1
— 2CH-N-125x125-1 buc. 2
— 2CH-285x12,5-1 buc. 4
— 2CH-285x12,5-0 buc. 2
— 1M1-160x31,5-3 buc. 1
— 2gA-16x0,75/1500-H05 buc. 4
— 2gA-20 fără motor H 01 buc. 1
— 2IA-16x1,5/1500-H 05 buc. 1
— 2LA-16x3/1500-H 05 buc. 2
— 2LA-20x1500-H 01 buc. 2

Reductoare din fabricaţia I. Mecanică Vaslui

— 9BHx40 drg. buc. 1
— 3H970x200-2 buc. 1

Reductoare şi monoreductoare din fabricaţia IMMUM Baia Mare

— 3P 467/64-(1-005-1) buc. 3
— M1 P1/775x3-(1-005-0) buc. 2
— M2 P12/93, 75x0,75 buc. 1

Compresoare din fabric. I. Timpuri Noi Bucureşti

— Tip 6CL-B2 buc. 2
— idem 6C1-B8 buc. 21
— idem 1C-350 buc. 7
— idem C-500 buc. 1

Electropompe

— Cerna 200 200x10 buc. 1
— Pompă simplă cu roţi dinţate DL=2 Q=11,4 1/h P=6 Atm. buc. 4

Filtre distribuitor

— Filtru cu elem. ceramic tip FC. 1 (IAMC Otopeni) buc. 50
— Diferenţial spate ARO 240 buc. 50
— Suport filtru cod. 91.18.091. buc. 30
— Distribuitor cu 4 căi cod. 95.04.000. buc. 3
— Răcitor de ulei cod. 24.2.20 (I. Steaua Roşie) buc. 5
— Cîrlig forjat 5 tf. Stas 1914 buc. 30

Cărămizi refractare

— P. refr. cubilou 3/RC. 71 buc. 1150
— idem 75.54/RC. 71 buc. 27
— idem 127.30. ICRC 12 buc. 305
— idem 216.3.23.46/ICRC. 12 buc. 10
— idem 2253x2.1.23 RC. 71 buc. 1096
— idem 225.3.1.1.35.3 D=11 buc. 2 000
— idem 2312.2.11/DCA 75 buc. 375
— idem 2253.2.1.14/S. 6 buc. 2142
— idem 2253.2.1.30/S. 6 buc. 567
— idem 2253.2.1.31/S. 6 buc. 251
— idem 2253.24 buc. 316
— idem 3036.7/RCA 75 buc. 105
— P.R. NPP6/MRP 7-1,15. IMP buc. 1291
— idem 1.29 buc. 535
— idem 1,42 IMP buc. 2131
— idem 1.44.IMP buc. 520
— idem 1.48.IMP buc. 105
— idem 1.49.IMP buc. 99
— idem 1.51.IMP buc. 177
— idem 1.53.IMP buc. 268
— P.R. MRP.7.21/RC. 71 buc. 1910
— P.R. MRP 7.26/RC 71 buc. 138
— Chit corindon A+E 85 buc. 1061
— Dop refr. II/RCA 77 buc. 1400
— Inel resing. D=15 buc. 211
— Izolator 144619.13 buc. 284
— idem 1446.13.41.14.1 buc. 600
— idem 7781.0641.111 buc. 850
— idem 45123 buc. 500
— idem 45178 buc. 55592
— idem 52095 buc. 1593
— idem 52100 buc. 5592
— idem FI.30078/3Kw buc. 149
— idem FI. 30081/15Kw buc. 251
— Izolator FI-30083/6 Kw buc. 176
— idem TC-550021 buc. 78300
— idem FIT-30086 buc. 88
— idem FWN D=15 buc. 304
— idem FWN D=17
— idem IFR buc. 404
— idem IRI-45059 buc. 1378
— idem NUS-985.03.03/9 buc. 222
— idem IRCN-55059 10 A buc. 50385
— Policioare 52618/1-14380.4 buc. 60
— Tub C.D. 10×30×100 buc. 42
— idem 12×26×258 buc. 117
— idem 12×30×50 buc. 611
— idem 14×30×302 cu guler buc. 676
— idem 20×31,5×300 buc. 611
— idem 20×3,1×345 buc. 270
— idem 20×33×300 buc. 48
— idem 20×35×350 buc. 8
— idem 20×35×390 buc. 10
— idem 21×35×335 buc. 13
— idem 24×35×180 buc. 2
— idem 24×36×210 buc. 21
— idem 25×31,5×300 buc. 380
— idem 778×10×64 buc. 612
— idem ceramic 1446.211.138 buc. 23
— idem 319.217.110 buc. 13
— idem 1446.21.1.1.39 RCA 75 buc. 108

Robineţi

— Rob. trecere F 83 3/8" buc. 229
— idem 1" buc. 15
— idem F86/A 3/8" buc. 57
— Rov. cu cep F 800 3/8" buc. 129
— idem 1" buc. 315
— idem 1 1/4" buc. 947
— idem 1 1/2" buc. 6
— Rob. cep F 82 1/4" buc. 172
— idem 3/4" buc. 50
— idem 1" buc.300
— Rob. a bur 4001 3/4" buc. 238
— idem 1 1/4" buc. 238

— idem 1 1/2" buc. 223
— idem 2 1/2" buc. 50
— Rob. 4005 1/2" buc. 343
— idem 3/4" buc. 514
— idem 1" buc. 285
— idem 1 1/4" buc. 150
— idem 1 1/2" buc. 79
— idem 2" buc. 39
— idem 4" buc. 19
— Rob. 4111 3/4" buc. 47
— idem 4" buc. 31
— Rob. 4121 1/2" buc. 5
— idem 1 1/4" buc. 35
— Rob. golire 4123 3/8" buc. 167
— Baterie lavoar 1/2" buc. 1
— Ventil scurgere F415 1 1/4" buc. 47
— Rob. cu ventil cod 1. 1519 Dn. 80 buc. 14
— Rob. cu sertar 1518 Dn. 50 buc. 18
— idem Dn. 65 buc. 11
— Rob. drept 1604 Dn. 50 buc. 43
— idem Dn. 65 buc. 45
— idem Dn. 40 buc. 4
— Rob. drept 1603 Dn. 40 buc. 29
— idem Dn. 65 buc. 99
— Clap. cu valvă cod 22 STAS 4631 Dn. 50 buc. 237
— idem Dn. 65 buc. 810

FITINGURI

— Mufă 1" Ng. Forjat buc. 200
— idem 1 1/4" buc. 150
— idem 1 1/2 buc. 56
— idem 2 buc. 24
— Curbă G4 3/8" Ng. buc. 95
— idem 1/2 buc. 100
— idem 1 buc. 54
— idec 1 1/4 buc. 107
— idem 2 buc. 56
— idem 2 1/2 buc. 10
— Curbă Gl 3/8" Ng buc. 200
— idem 1/4 buc. 98
— idem 3/4 buc. 100
— idem 1 buc. 250
— idem 1 1/4 buc. 50
— idem 1 1/2 buc. 240
— idem 2 buc. 33
— idem 3 buc. 5
— Cot Al 1 1/2" Ng buc. 162
— idem 2 buc. 168
— idem 2 1/2 buc. 36
— idem 3 buc. 13
— idem 1 1/4" Zn buc. 47
— idem 1 1/2 buc. 247
— Cot A4 3/4" Ng buc. 497
— idem 1 1/2 buc. 199
— idem 2 buc. 95
— idem 2 1/2 buc. 49
— idem 3 buc. 61
— Cot A4 1 1/4" Zn buc. 90
— idem 1 1/2 buc. 98
— idem 3 buc. 120
— idem 4 buc. 13
— Cot UA1 1/2" Ng buc. 71
— Cot UA1 1 1/4" Ng. buc. 308
— idem 2 Ng. buc. 98
— idem 1 1/2 Zn buc. 36
— Cot UA2 1/4 Ng. buc. 81
— idem 3/8 Ng. buc. 60
— idem 3/4 Ng. buc. 295
— idem 1 Ng buc. 164
— idem 1 1/4 Ng. buc. 189
— idem 1 1/2 Ng. buc. 149
— idem 1/2 Zn. buc. 147
— Teu B1 1/4 Ng. buc. 98
— idem 3/8 Ng. buc. 126
— idem 1 Ng. buc. 369
— idem 1 1/4 Ng. buc. 56
— idem 1 1/2 Ng. buc. 144
— idem 2 Ng. buc. 214
— idem 2 1/2 Ng. buc. 25
— idem 3 Ng. buc. 51
— idem 4 Ng. buc. 19
— Teu B1 3/4 Zn buc. 169
— idem 1 Zn buc. 160
— idem 1 1/4 Zn buc. 117
— idem 1 1/2 Zn buc. 165
— idem 2 Zn buc. 98
— idem 2 1/2 Zn buc. 124
— idem 3 Zn buc. 74
— Teu redus 1 1/4—1 Zn buc. 200
— Cruce C1 3/8 Ng buc. 114
— idem 1/2 Ng buc. 100
— idem 3/4 Ng buc. 587
— idem 1 1/2 Ng buc. 15
— Mufă M2RD 1—3/4 Ng buc. 157
— Red. N4A 1/2—1/4 Ng buc. 226
— idem 1 1/2—1 1/4 Ng buc. 294
— Red. N4B 1 1/4—3/8 Ng buc. 182
— Red. N4B 1 1/2—3/4 Ng. buc. 196
— idem 1 1/2—1 Zn buc. 63
— Mufă M2—1/4 Ng. buc. 296
— idem 3/4 Ng. buc. 429
— idem 1 Ng. buc. 260
— idem 1 1/4 Ng. buc. 266
— idem 3 Ng. buc. 29
— Mufă M2 3/4 Zn buc. 287
— idem 1 Zn buc. 187
— idem 2 1/2 Zn buc. 9
— idem 3 Zn buc. 23
— Niplu N8 1/4 Ng buc. 343
— idem 1 1/4 Ng buc. 473
— idem 1 1/4 Zn buc. 18
— idem 2 1/2 Zn buc. 53
— idem 3 Zn buc. 95
— idem 4 Zn buc. 30
— Racord U1 2"Ng buc. 13
— idem U2 2 "Ng buc. 275

ORGANE ASAMBLARE

— M.4×14 Stas 5144 buc. 3500
— idem M.4×16 buc. 1000
— M.5×16 buc. 19891
— M.5×20 buc. 32338
— M.5×25 buc. 3450
— M.50×30 buc. 15000
— M.6×10 buc. 14880
— M6×12 buc. 49658
— M.16×14 buc. 39709
— M6×16 buc. 19622
— M.6×20 buc. 18599
— M.6×25 buc. 55018
— M.6×30 buc. 15020
— M.6×35 buc. 11979
— M.6×40 buc. 10534
— M.6×50 buc. 9988
— M.6×60 buc. 54895
— M.8×32 buc. 24524
— M.8×35 buc. 2652
— M.18×45 buc. 19828
— M.8×50 buc. 4975
— M.10×30 buc. 6276
— M.10×35 buc. 7910
— M.10×40 buc. 29309
— M.10×45 buc. 14788
— M.10×55 buc. 2924
— M.10×60 buc. 2939
— M.12×50 buc. 2328
— M.12×100 buc. 1990
— M.16×35 buc. 14743
— M.16×40 buc. 1566
— M.16×60 buc. 3738
— M.16×70 buc. 1732
— M.16×80 buc. 2362
— idem M. 6×50 Stas 4272 buc. 24746
— M.8×30 buc. 57688
— M.8×35 buc. 49704
— M.8×40 buc. 19667
— M.8×45 buc. 26044
— M.8×80 buc. 6836
— M.10×35 buc. 9880
— M.10×40 buc. 38006
— M.10×50 buc. 19452
— M.10×60 buc. 6457
— M.10×70 buc. 9973
— M.12×40 buc. 21358
— M.12×45 buc. 18016
— M.12×50 buc. 23544
— M.12×60 buc. 5446
— M.12×75 buc. 4470
— M.12×80 buc. 11885
— M.12×80 buc. 39444
— M.12×90 buc. 2680
— M.12×1,25×100 buc. 47257
— M.12×110 buc. 1777
— M.12×140 buc. 955
— M.16×55 buc. 5663
— M.16×60 buc. 6108
— M.16×65 buc. 20910
— M.16×70 buc. 9025
— M.16×75 buc. 5422
— M.16×100 buc. 8902
— M.16×110 buc. 3996
— M.24×100 buc. 2585
— M.30×140 buc. 4972
— M.5×30 Stas 6220 buc. 2928
— M.8×40 buc. 4744
— M.10×40 buc. 2338
— M.10×45 buc. 6988
— M.10×60 buc. 9976
— M.10×100 buc. 2746
— M.12×140 buc. 4992
— M.16×85 buc. 2610
— M.20×120 buc. 896
— M.20×130 buc. 572
— M.20×140 buc. 1300
— M.30×150 buc. 887
— M.40×10 Stas 4845 buc. 9506
— M.4×12 buc. 14820
— M.4×20 buc. 8785
— M.5×10 buc. 14459
— M.5×40 buc. 25407
— M.2×35 buc. 9868
— M.8×40 buc. 28543
— M.8×45 buc. 38247
— M.8×50 buc. 28654
— M.8×60 buc. 9316
— M.10×16 buc. 14619
— M.10×20 buc. 2954
— M.10×20 buc. 26356
— M.10×25 buc. 19487
— M.10×30 buc. 38605
— M.10×35 buc. 4560
— M.10×40 buc. 46829
— M.10×45 buc. 22872
— M.10×50 buc. 32891
— M.10×55 buc. 28360
— M.10×60 buc. 33871
— M.10×65 buc. 29499
— M.10×75 buc. 3589
— M.12×25 buc. 20964
— M.12×30 buc. 24954
— M.12×35 buc. 10916
— M.12×40 buc. 3788
— M.12×45 buc. 37110
— M.12×45 buc. 10608
— M.12×50 buc. 16924

— M.12×55 buc. 19935
— M.12×60 buc. 21064
— M.12×65 buc. 5722
— M.12×70 buc. 12276
— M.12×80 buc. 2850
— M.16×35 buc. 1330
— M.16×40 buc. 1668
— M.16×45 buc. 13931
— M.16×50 buc. 39377
— M.16×60 buc. 27885
— M.16×65 buc. 79502
— M.16×70 buc. 24777
— M.16×75 buc. 21590
— M.16×80 buc. 10932
— M.20×60 buc. 9593
— M.20×65 buc. 2944
— M.20×80 buc. 9057
— M.10×30 Stas 6219 buc. 9862
— M.10×35 buc. 39964
— M.10×36 buc. 20000
— M.10×45 buc. 22984
— M.16×50 buc. 3972
— M.18×60 buc. 4668
— Prezon M.8×325 Stas 3953 buc. 4306
— idem M.8×365 buc. 1783
— M.8×385 buc. 11665
— M.12×35 buc. 100
— M.12×45 buc. 400
— Piuliță M.12 Stas 4071 buc. 319049
— M.20 buc. 9814
— M.24 buc. 20917
— M.36 buc. 1684
— idem M.6 Stas 4373 buc. 14830
— M.8 buc. 14810
— M.10 buc. 29838
— M.12 buc. 9637
— M.24 buc. 9932

VOPSELE ȘI CHIMICALE

— Grund miniu G.351—4 kg. 1200
— Nitroemail verde E.532—1 kg. 800
— Acid boric tehnic kg. 1000
— Arnolex FM kg. 1135
— Catalizator NC.1 kg. 914
— Cianură de cupru kg. 500
— Izoplast kg. 870
— Clorură de amoniu kg. 400
— Sare SC. 140 kg. 4000
— Sulfat de sodiu kg. 3000
— Sare SC.430 kg. 1000

SCULE

Burghie :

— Stas 573 ∅ 10,7 buc. 300
— ∅ 11,2 buc. 200
— ∅13,7 buc. 100
— ∅ 15 buc. 200
— ∅ 18 buc. 105
— ∅ 18 buc. 209
— ∅ 22 buc. 42
— ∅ 27,5 buc. 67
— Stas 574 ∅ 9,5 buc. 375
— ∅10 buc. 100
— ∅ 11 buc. 100
— ∅ 13 buc. 50
— ∅ 13,2 buc. 40
— ∅ 13,5 buc. 60
— ∅ 13,7 buc. 30
— ∅ 15 buc. 100
— ∅ 19,5 buc. 25
— Stas 575 ∅ 13 buc. 300
— ∅ 135 buc. 200
— ∅ 14,5 buc. 100
— ∅ 15 buc. 300
— ∅ 15,5 buc. 200
— ∅ 15,7 buc. 40
— ∅ 16 buc. 400
— ∅ 16,5 buc. 200
— ∅ 16,25 buc. 100
— ∅ 17 buc. 200
— ∅ 17,25 buc. 82
— ∅ 17,5 buc. 100
— ∅ 18,5 buc. 100
— ∅ 18,75 buc. 60
— ∅ 19 buc. 250
— ∅ 19 buc. 200
— Stas 575 ∅ 19,75 buc. 50
— ∅ 20 buc. 150
— ∅ 20,5 buc. 75
— ∅ 21 buc. 250
— ∅ 21,5 buc. 100
— ∅ 22,25 buc. 25
— ∅ 22,5 buc. 50
— ∅ 23,5 buc. 250
— ∅ 24,5 buc. 20
— ∅ 25,5 buc. 100
— ∅ 26 buc. 50
— ∅ 26,5 buc. 30
— ∅ 27 buc. 50
— ∅ 29 buc. 100
— ∅ 29,5 buc. 30
— ∅ 30 buc. 50
— ∅ 30,5 buc. 70
— ∅ 31 buc. 100
— ∅ 31,5 buc. 25
— ∅ 32 buc. 50
— ∅ 32,5 buc. 25
— ∅ 33 buc. 20
— ∅ 33,5 buc. 30
— ∅ 34 buc. 40
— ∅ 34,5 buc. 20
— ∅ 35 buc. 30
— ∅ 35,5 buc. 40
— ∅ 37 buc. 60
— ∅ 38 buc. 50
— ∅ 38,5 buc. 50
— ∅ 39 buc. 50
— ∅ 43 buc. 50
— ∅ 44 buc. 40
— ∅ 44,5 buc. 30
— ∅ 48,5 buc. 20
— ∅ 50,5 buc. 10
— ∅ 51 buc. 10
— ∅ 51,5 buc. 10
— ∅ 52 buc. 30
— ∅ 53 buc. 20
— ∅ 54 buc. 10
— ∅ 55 buc. 30
— ∅ 56 buc. 30
— ∅ 57 buc. 30
— ∅ 58 buc. 20
— ∅ 59 buc. 10
— ∅ 61 buc. 20
— ∅ 62 buc. 30
— ∅ 63 buc. 20
— ∅ 70 buc. 5
— ∅ 71 buc. 10
— ∅ 75 buc. 20
— ∅ 78 buc. 10
— ∅ 80 buc. 5

Tarozi Stas 1112/7

— M 10 buc. 600
— M 10 buc. 150
— M 12 buc. 330
— 12×1,25 buc. 116
— M 22 OS buc. 120
— 22×1,5 buc. 100
— 25×1,5 buc. 60
— 27 buc. 210
— 30 buc. 60
— 30×3 buc. 10
— 33 buc. 60
— 36 buc. 60
— 36 buc. 39
— 45 buc. 30
— 52 buc. 30

Stas 1112/8

— M 11 buc. 150
— M 12 buc. 200
— 12 buc. 100
— 14 buc. 200
— 16 buc. 300
— 16×1,5 buc. 300
— 18 buc. 100
— 20 buc. 100
— 22 buc. 50
— 22×1,5 buc. 50
— 22×2 buc. 10
— 24×1,5 stg. buc. 40
— 24×2 buc. 625

Stas 1112/9

— 8×1 buc. 204
— M 10 buc. 30
— 10×1,25 buc. 20
— 12 buc. 150
— 12 buc. 300
— 14 buc. 100
— 16 buc. 251
— 16 buc. 30
— 16×1,5 buc. 60
— 18 buc. 300
— 18×1 buc. 40
— 18×1,5 buc. 30
— 20 buc. 200
— 20×1,5 buc. 20
— 22 buc. 162
— 24 buc. 30
— 24×2 buc. 10
— 27 buc. 45
— 30 buc. 20
— 36 buc. 20

Tarozi gaz 1112/11

— G 3/4 buc. 150
— 7/8 buc. 40
— 1 1/8 buc. 90
— 1 1/4 buc. 40
— 1 1/2 buc. 40
— 1 3/4 buc. 30
— 2 buc. 60
— Stas 1112/14 IPE 9 buc. 42
— 11 buc. 56
— 13,5 buc. 109
— 16 buc. 39
— 29 buc. 29
— 36 buc. 32
— 42 buc. 21
— Stas 7447 M 8 buc. 600
— 8×1 buc. 30
— 10 buc. 800
— 12 buc. 300
— 12 buc. 85
— 18 buc. 200
— 20 buc. 10
— 22 buc. 100
— 27 buc. 40

FILIERE

— Stas 1160 M 27 buc. 100
— 30 buc. 41
— 33 buc. 35
— 42 buc. 20
— 52 buc. 10
— 42×1,5 buc. 41

— Stas 8956

— G 5/8 buc. 140
— G 1 buc. 80
— G 1 1/8 buc. 20
— IPE 8261/9 buc. 26
— 11 buc. 13
— 13,5 buc. 12
— 21 buc. 20
— 29 buc. 20
— 36 buc. 14
— 42 buc. 19

FREZE

— Stas 3546 R 10 buc. 20
— R 12 buc. 74
— R 16 buc. 69
— R 16 buc. 11
— R 20 buc. 45

SCULE

— Mandrine 3—16 buc. 250
— Universale strung ∅ 160 buc. 58

CUȚITE STRUNG

Stas 6376

— 25×25 K 20 buc. 280
— 25×25 K 30 buc. 70
— 32×32 K 20 buc. 253
— 32×32 K 30 buc. 99
— 32×32 P 10 buc. 144
— 32×32 P 20 buc. 504
— 32×32 P 30 buc. 799
— 40×40 P 20 buc. 157
— 40×40 P 30 buc. 350
— Stg. 40×40 P 30 buc. 119

Stas 6377
— Stg. 40×40 P 30 buc. 364

Stas 6378

— Dr. 25×25 K 30 buc. 109
— Str. 32×32 P 30 buc. 266
— Dr. 40×40 P 20 buc. 303
— Dr. 40×40 P 30 buc. 300
— Stg. 40×40 P 30 buc. 150

Stas 6384

— 16×16 K 10 buc. 104
— 16×16 K 20 buc. 246
— 16×16 K 30 buc. 192
— 25×25 K 30 buc. 35

OȚELURI SCULE

Oțel rapid

— W 3343 ; 5,8 kg. 38,2
— ∅ 12 kg. 100
— W 3265 ∅ 14 kg. 184
— W 3255 8×8 kg. 60,500
— W 3355 16×4 kg. 333
— 16×5 kg. 188
— W 3343 16×6 kg. 144,7
— W 3355 16×6 kg. 621

Oțel carbon scule

— OSC 7 ∅ 25 kg. 894
— OSC 10 ∅ 28 kg. 800
— U 8A ∅ 32 kg. 614
— OSL 1 50×50 kg. 2047
— OSL 1 60×60 kg. 3111
— OSC 7 65×65 kg. 3308

Oțel aliat scule

— W 2581 ∅ 25 kg. 53
— W 20 ∅ 36 kg. 3000
— W 20 ∅ 28 kg. 500
— P 2002 AN kg. 564
— 5H V25 ∅ 90 kg. 2000
— W 2080 40×25 kg. 185
— C 120 50×30 kg. 150
— W 2581 200×80 kg. 523
— W 20 200×200 kg. 1820

PIETRE POLIZOR

— EN 605/I 100×50×20—40M buc. 38
— E 350×40×40—80Q buc. 221
— CN 400×50×50—40M buc. 38
— CN 450×66×203,2—16K buc. 5
— CN 500×63×203—25M buc. 39
— EN 601 500×80×203—25M buc. 100

RULMENȚI :

— 126 buc. 2
— 1203 buc. 4
— 1204 K buc. 4
— 1206 buc. 1
— 1210 K buc. 61
— 1213 K buc. 2
— 1215 K buc. 33
— 1217 buc. 10
— 1217 C3 buc. 3
— 1222 K buc. 10
— 1307 K buc. 1
— 1309 C3 buc. 68
— 1311 buc. 4
— 1312 buc. 21
— 2202 buc. 4
— 2204 buc. 3
— 2209 KC5 buc. 1
— 2211 K buc. 24
— 2211 KC5 buc. 2
— 2215 buc. 30
— 2217 buc. 1
— 2218 buc. 7
— 2222 buc. 53
— 2306 2RS buc. 1
— 2309 buc. 1
— 2312 buc. 10
— 2313 buc. 4
— 2320 buc. 8
— 2326 buc. 8
— 3202 buc. 4
— 3203 C3 buc. 1
— 3211 C2 buc. 25
— 3212 buc. 3
— 3212 C2 buc. 5
— 3214 C2 buc. 2
— 3215 buc. 4
— 3215 C2 buc. 3
— 3216 buc. 16
— 3217 buc. 7
— 3249 buc. 4
— 3302 buc. 1
— 3302 C3 buc. 2
— 3307 buc. 2
— 3307 C2 buc.
— 3310 C2 buc. 2
— 3312 C2 buc. 10
— 3313 C2 buc. 6
— 3317 buc. 1
— 6002 RS buc. 8
— 6002 2RS buc. 121
— 6005 2RS buc. 1
— 6005 ZC3 buc. 11
— 6006 N buc. 20
— 6006 P52 buc. 34
— 6006 P6 buc. 1
— 6007 Z buc. 1
— 6009 2RS buc. 19
— 6012 RS buc. 10
— 6012 C3 buc. 30
— 6016 Z buc. 24
— 6018 buc. 8
— 6020 N buc. 41
— 6021 buc. 34
— 6026 P6 buc. 30
— 6028 buc. 1
— 6036 buc. 1
— 6209 ZZ buc. 6
— 6209 C3 buc. 4
— 6211 P6 buc. 1
— 6214 ZC3 buc. 7
— 6215 C3 buc. 2
— 6215 C4 buc. 4
— 6217 N buc. 9
— 6226 buc. 33
— 6228 buc. 1
— 6230 buc. 2
— 6311 Z buc. 5
— 6311 ZZ buc. 4
— 6313 N buc. 1
— 6314 2RS buc. 2
— 6314 P6 buc. 1
— 6317 buc. 13
— 6317 P6 buc. 5
— 6318 buc. 17
— 6322 buc. 51
— 6324 buc. 75
— 6326 NA buc. 3
— 6328 MB buc. 30
— 6330 buc. 1
— 6330 MA buc. 3
— 6410 buc. 3
— 6411 N buc. 1
— 6413 buc. 8
— 6415 buc. 17
— 16004 buc. 15
— 16007 buc= 51
— 16009 buc. 7
— 16017 buc. 5
— 16020 buc. 4
— 16020 MB buc. 13
— 7016 BMA buc. 2
— 7115 B buc. 11
— 7117 B buc. 2
— 7209 B buc. 26
— 7210 B buc. 9
— 7218 BMB buc. 2
— 7220 BMB buc. 4
— 7313 B buc. 1
— 7314 MB buc. 10
— 7315 B buc. 2
— 20803 Z buc. 2
— 21312 buc. 4
— 22208 E buc. 4
— 22213 K buc. 4
— 22214 MB buc. 11
— 22215 buc. 1

— 22217 K buc. 3
— 22219 buc. 2
— 22230 C3 buc. 262
— 22234 KC3 buc. 1
— 22234 KC4 buc. 1
— 22234 KC5 buc. 2
— 22309 C4 buc. 1
— 22311 C3 buc. 13
— 22311 C4 buc. 1
— 22312 K buc. 4
— 22313 buc. 1
— 22313 C4 buc. 3
— 22314 C5 buc. 2
— 22322 K buc. 1
— 22330 K buc. 21
— 22330 KC3 buc. 3
— 23022 buc. 11
— 23028 buc. 6
— 23028 C3 buc. 26
— 23028 KC4 buc. 5
— 23034 buc. 2
— 23034 MBC3 buc. 1
— 23172 buc. 1
— 23236 MB buc. 11
— H 941/25 buc. 4
— 942/32 buc. 1
— 943/20 buc. 5
— 943/35 buc. 3
— 943/45 buc. 10
— 30217 buc. 1
— 30221 MA buc. 16
— 30224 MA buc. 2
— 30232 buc. 7
— 30314 buc. 27
— 31305 buc. 39
— 31306 buc. 2
— 31306 E buc. 6
— 31307 buc. 7
— 31308 A buc. 5
— 31310 buc. 1
— 31314 buc. 2
— 31314 E buc. 4
— 31315 MA buc. 6
— 32009 X buc. 1
— 32038 buc. 4
— 32044 E buc. 1
— 32063 buc. 8
— 32205 buc. 1
— 32219 A buc. 1
— 32226 buc. 30
— 32228 buc. 6
— 32236 MA buc. 6
— 32305 MA buc. 7
— 32310 MA buc. 13
— 32314 MA buc. 21
— 32315 MA buc. 1
— 32322 buc. 3
— 51128 M buc. 5
— 51134 buc. 9
— 51134 P6 buc. 10
— 51138 buc. 2
— 51138 M buc. 1
— 51144 buc. 2
— 51156 buc. 2
— 51160 buc. 2
— 51200 buc. 5
— 51200 P6 buc. 3
— 51228 M buc. 4
— 51232 buc. 2
— 51238 buc. 2
— 51240 buc. 1
— 51240 M buc. 2
— 51244 buc. 1
— 51244 M buc. 1
— 51264 buc. 4
— 51308 buc. 23
— 51312 buc. 3
— 51314 buc. 3
— 51314 M buc. 12
— 51315 buc. 14
— 51317 buc. 7
— 51324 P6 buc. 4
— 51326 buc. 3
— 51326 M buc. 2
— 51336 buc. 2
— 51414 buc. 7
— 52204 buc. 2
— 52205 buc. 3
— 52208 buc. 1
— 52212 buc. 2
— 52215 buc. 2
— 52216 buc. 2
— 52217 buc. 1
— 52228 F buc. 1
— 52320 M buc. 2
— 62411 buc. 4
— 57707 buc. 2
— 58218 buc. 1
— EL7 buc. 21
— E7 buc. 46
— 94908 buc. 1
— 639018 buc. 1
— 804704 A buc. 2
— 864705 buc. 8
— 900706 buc. 6
— 922905 K buc. 1
— 942125 buc. 1
— 987910 K buc. 16
— 994713 buc. 3
— 69422 buc. 2
— GS 3552 buc. 2
— 46122 E—7022AM buc. 4
— 67714 buc. 2
— GS 81109 buc. 13
— WS 81109 buc. 22
— WS 81111 buc. 6
— 109906 buc. 53
— AXK 5578 buc. 2
— 100090 GOST buc. 4
— 1000908 P6 buc. 2
— 1000921 buc. 2
— 1000922 L buc. 1
— 2007106 GOST buc. 1
— 2007109 GOST buc. 1
— 2007107 GOST buc. 1
— 2097140 GOST buc. 1
— 2097732 GOST buc. 2
— 2097944 GOST buc. 2
— 4024108 buc. 2
— 4024110 buc. 4
— 77752 M buc. 5
— RMNA 121712 buc. 3
— RHNA 354525 buc. 2
— 64704 Colivie role cilindrice buc. 1
— NA 4907 buc. 1
— NA 4908 V buc. 2
— NA 4913 buc. 4
— NA 6910 buc. 6
— RNA 4905 buc. 6
— RNA 4906 V buc. 14
— RNA 4907 V buc. 12
— RNA 4908 buc. 3
— RNA 4910 buc. 10
— RNA 4911 buc. 31
— RNA 4914 buc. 25
— RNA 506230 buc. 4
— RNA 6905 buc. 1
— RNA 49/32 buc. 30
— RNA 49/32 P6 buc. 1
— NN 3008 K P51 buc. 2
— NN 3012 KC1 buc. 1
— NN 3015 K P51 buc. 16
— NN 3038 K P51 buc. 3
— NN 207 buc. 3
— NU 211 N buc. 3
— NU 2136 buc. 2
— NU 214 C2 buc. 8
— NU 214 C3 buc. 5
— NU 214 E buc. 36
— NU 221 buc. 12
— NU 224 buc. 1
— NU 228 MA buc. 67
— NU 232 buc. 2
— NU 305 buc. 5
— NU 326 buc. 1
— NU 410 buc. 1
— NU 1005 P6 buc. 2
— NU 1016 P5 buc. 3
— NU 1017 buc. 2
— NU 1020 buc. 1
— NU 1034 buc. 1
— NU 1036 MA buc. 3
— NU 2215 buc. 4
— NU 2216 buc. 11
— NU 2324 buc. 1
— NU 4916 buc. 1
— NJ 205 buc. 18
— NJ 208 buc. 1
— NJ 211 buc. 6
— NJ 211 E buc. 11
— NJ 213 buc. 10
— NJ 304 buc. 1
— NJ 305 buc. 13
— NJ 306 buc. 16
— NJ 207 buc. 21
— NJ 322 buc. 12
— NJ 405 buc. 8
— NJ 410 buc. 14
— NJ 2215 buc. 4
— NJ 2218 buc. 29
— NJ 2220 buc. 2
— NJ 2222 buc. 10
— NUP 203 buc. 9
— NUP 204 buc. 8
— NUP 205 buc. 21
— NUP 206 E buc. 3
— NUP 212 buc. 4
— NUP 216 buc. 4
— NUP 217 buc. 1
— NUP 219 buc. 2
— NUP 305 buc. 3
— NUP 309 E buc. 1
— NUP 311 E buc. 2
— NUP 313 E buc. 46
— NUP 2205 buc. 6
— NUP 2207 buc. 14
— NUP 2208 buc. 62
— NUP 2210 buc. 2
— NUP 2214 buc. 1
— NUP 2308 buc. 6
— NUP 2309 buc. 4
— NUP 2312 MA buc. 1
— RNA 6904 P5 buc. 2
— 2008 MANA buc. 2
— 1225 P buc. 5
— 2204 L2 buc. 2
— 2206 (1506) buc. 12
— 2307 NA buc. 2
— 2309 ZNA buc. 1
— 3009 KP 41 buc. 9
— 3013 KP41 buc. 18
— 3220 HYCAP buc. 2
— 4909 NA buc. 2
— RNA 4909 buc. 6
— NA 4926 MKP 51 buc. 10
— 49/32 R buc. 10
— 6026 J buc. 5
— 6034 buc. 9
— 6222 MC3 buc. 7
— 7020 CGPUT buc. 5
— 7117—6/46117L buc. 3

— 7117—46117L buc. 15
— 7213 buc. 6
— 7314 buc. 10
— 16014 HCM buc. 2
— 20516 UG buc. 7
— 21315 CD buc. 2
— 22216 CYC3 buc. 135
— 2218 CC5 buc. 30
— 22130 CC3 buc. 800
— 22130 CC4 TS buc. 33
— 22310 CC 3TS buc. 9
— 22311 CC3 buc. 11
— 22312 KC buc. 25
— 22312 C4 TS buc. 4
— 22312 TS buc. 11
— 22312C—W33C3 buc. 2
— 22313CC4 buc. 10
— 30313K1 buc. 2
— 32024 YP6 buc. 3
— 32205 HYCAP—RYR buc. 2
— 32205 BY 2KAL buc. 6
— 6.461142 buc. 1
— 46117L (7017) AM buc. 25
— 46118 (7018) buc. 28
— 46120L buc. 17
— 6—46122L (7022) buc. 12
— 355201 XWA buc. 2
— 4074115 buc. 6
— 4938 KMP5 NA buc. 1
— 4944 KMP5 NA buc. 4
— RNU 1032J buc. 2
— NA 3050 2R6 buc. 2
— NA 425 (20—NKO.42)20 buc. 1
— NAX 3530 (NKX35) buc. 4
— NAX 6040 (NKX 60) buc. 1
— NKX 30 B buc. 3
— TAF 152716K (NK115) buc. 2
— TAF1456235 (NK.45) 35 buc. 6

ÎNTREPRINDEREA DE PANGLICI — ZIMNICEA —

CLORANȚI — CHIMICALE

— Alb microdis RT. kg. 4
— Ancolan kg. 90
— Brun microdis IBR kg. 50
— Brun dispersie kg. 98
— Caledon Orange kg. 20
— Galben de dispersie kg. 50
— Galben microdis IGN kg. 250
— Galben microdis IR kg. 300
— Helantren Grun 2G. kg. 45
— Negru de sulf kg. 240
— Negru de dispersie GEL kg. 150
— Permal kg. 120
— Romacril ER. kg. 55
— Sulfură de sodiu kg. 505
— Verde aprins de cadă kg. 10

RULMENȚI

— NU 204 buc. 20
— NU 208 buc. 27
— 627 buc. 300
— 1206 buc. 8
— 1207 buc. 11
— 1305 buc. 75
— 1308 buc. 75
— 2205 buc. 5
— 2304 buc. 15
— 2305 buc. 5
— NA 4906 buc. 14
— 6203 2 PS. buc. 34
— NA 6301 buc. 12
— 7204 buc. 12
— 32305 buc. 10
— 51105 buc. 24
— 60012 buc. 27

CURELE TRAPEZOIDALE

— 17×11×1000 buc. 23
— 17×11×1060 buc. 211
— 13×8×1100 buc. 79
— 17×11×1100 buc. 92
— 17×11×1120 buc. 40
— 17×11×1125 buc. 24
— 13×8×1150 buc. 78
— 17×11×1160 buc. 10
— 13×8×1200 buc. 135
— 13×10×1200 buc. 36
— 17×11×1200 buc. 80
— 13×8×1530 buc. 18
— 17×11×2000 buc. 39
— 17×11×2100 buc. 97
— 17×11×2240 buc. 330

ÎN ATENȚIA CITITORILOR!

Lucrarea „PROBLEME ECONOMICO—JURIDICE ALE CONSILIILOR POPULARE" urmează să fie difuzată abonaților în luna iulie a.c. și va avea următorul cuprins:

Cap. I: Organizare — funcționare — bugetul local

1. Organizare
2. Bugetul de venituri și cheltuieli
3. Activitatea de personal
4. Activitatea de secretariat

Cap. II: Actele consiliilor populare

1. Acte administrative
2. Acte notariale
3. Acte jurisdicționale

Cap. III: Activitatea de stare civilă și de asistență socială

1. Starea civilă
2. Autoritate tutelară
3. Asistență socială

Cap. IV: Sistematizarea teritoriului — gospodărire comunală

1. Sistematizarea teritoriului
2. Gospodărire comunală
3. Paza bunurilor

Cap. V: Agricultură — silvicultură

1. Activități în domeniul agriculturii
2. Activități în domeniul silviculturii

Cap. VI: Industria mică — servicii

1. Reglementări — organizare
2. Activități de industrie mică
3. Căi de dezvoltare a serviciilor pentru populație

Cap. VII: Organizarea activității de comercializare

1. Atribuțiile consiliilor populare
2. Coordonarea comerțului de stat și cooperatist
3. Organizarea piețelor și a târgurilor

Cap. VIII: Asociația locatarilor

1. Organe de conducere și administrare — atribuții
2. Obligațiile de plată a locatarilor pentru cheltuieli comune
3. Gestionarea și evidența patrimoniului
4. Urmărirea debitorilor
5. Controlul gestiunilor
6. Atribuțiile consiliilor populare

Consiliile populare care au abonamente numai la revistă și suplimentul săptămînal, pot să se aboneze și la lucrarea menționată, direct la Oficiul județean de difuzarea presei, cunoscînd că prețul unui exemplar este de 20 lei.

Lucrarea figurează în Catalogul presei la poziția 59/d.

Tirajul lucrării fiind limitat, difuzarea se va face numai pe bază de abonament.

Tiparul I.P. „Informația"

Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu

PLENARA LĂRGITĂ A CONSILIULUI SANITAR SUPERIOR

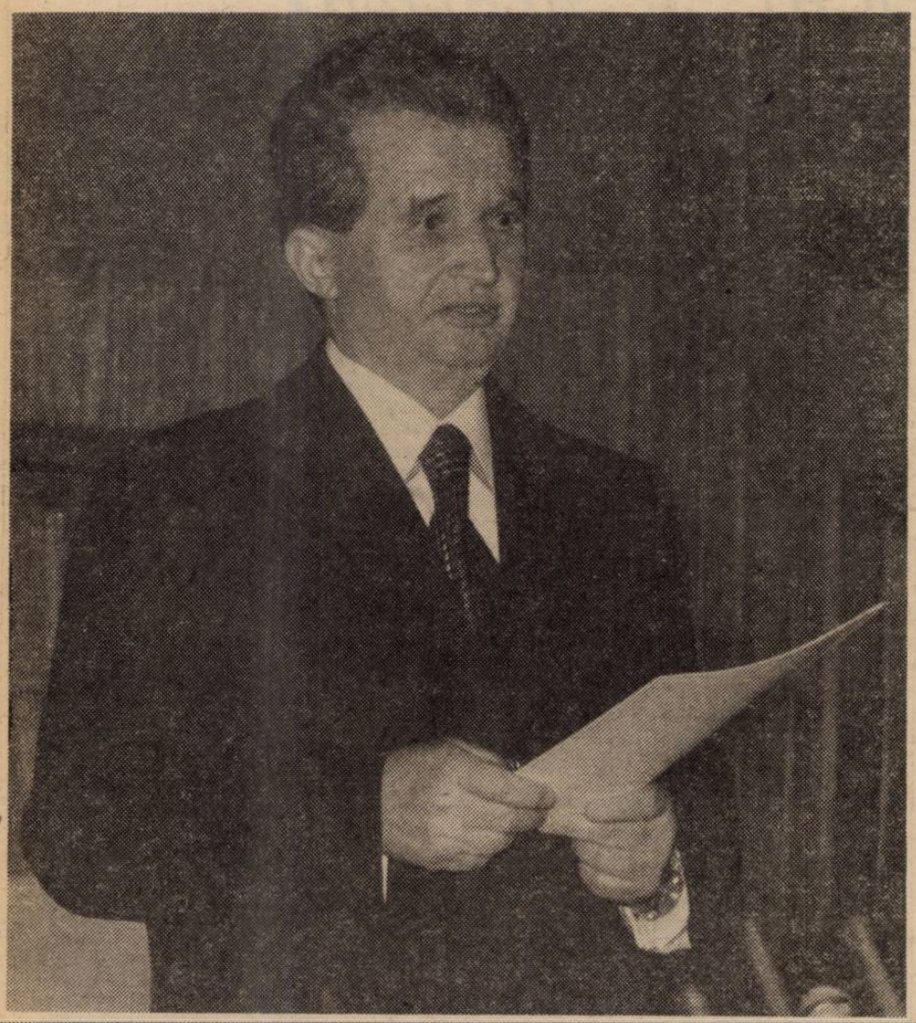

În cuvîntarea rostită la Plenară tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea întăririi preocupărilor pentru creșterea natalității și asigurarea unui spor natural corespunzător al populației, pentru ocrotirea mamei și copilului, întărirea familiei, păstrarea tinereții și vigorii întregului popor

Creșterea indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor

SEMNIFICAȚIA UNOR REZERVE ÎNTRE „PLANIFICAT" ȘI „REALIZAT"

NIVELUL atins în prezent în dotarea tehnică a economiei naționale implică, în mod firesc, necesitatea folosirii intensive a fiecărei mașini și instalații atît pentru realizarea unei producții mai mari, de calitate, cît și pentru recuperarea, într-un timp cît mai scurt, a cheltuielilor materiale necesitate de procurarea lor. Iată de ce un obiectiv prioritar îl constituie folosirea deplină a tuturor capacităților de producție existente și, în mod deosebit, a mașinilor-unelte și utilajelor tehnologice din dotarea întreprinderilor. Creșterea în acest an numai cu 1% a gradului de folosire a capacităților de producție are ca efect realizarea unei producții suplimentare de peste 11 miliarde lei.

Cum se prezintă tabloul general al utilizării fondurilor fixe în economie, ce rezerve există în acest domeniu, cum pot fi ele mai bine valorificate?

DACĂ NE REFERIM la parcul de mașini-unelte se cere subliniat că aproape totalitatea unităților productive din industrie, construcții, transporturi sînt dotate cu asemenea tipuri de utilaje. Aproximativ **2/3 din fondurile fixe existente au fost înnoite sau modernizate în cursul ultimului deceniu și jumătate, ceea ce a permis încărcarea și funcționarea parcului în circa 2,5 schimburi pe zi.** Asigurînd condițiile necesare pentru utilizarea mai bună a parcului de mașini-unelte, numeroase întreprinderi au obținut indici de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru între 95—100% (întreprinderile de construcții de mașini Reșița, de tractoare și mașini agricole Craiova, „Aversa"-București, „1 Mai"-Ploiești, „Balanța"-Sibiu, „23 August"-București, „Unirea"-Cluj-Napoca etc.). În cursul anului trecut, ca de altfel și în prima parte a acestui an, indici ridicați de utilizare a fondului de timp disponibil s-au obținut și la principalele instalații tehnologice: instalațiile de dezbenzinare a gazelor (99,4%), utilajele pentru fabricația de tuburi cinescoape (93,2%), instalațiile pentru producerea amoniacului (94,9%), etilenei (98,8%), metanolului (98,2%), anvelopelor ATA (95,1%), mașinile de format plăci din azbociment (98,1%), mașinile circulare de tricotat ciorapi (91,0%), mașinile automate pentru prelucrarea topiturii de sticlă (98,8%). Ca și în cazul mașinilor-unelte, menținerea unor niveluri ridicate de utilizare a mașinilor și instalațiilor tehnologice a condus la producții suplimentare la unele sortimente importante pentru economie, îndeosebi la profile grele și semifabricate pentru forjă, aluminiu primar și aliaje din aluminiu, cabluri de energie și telefonice, aparate de măsură și control, componente electrice, antidăunători, policlorură de vinil, beton celular autoclavizat, piei lucrate de ovine etc.

În unele întreprinderi industriale, însă, îndeosebi în cele din transporturi și construcții, s-au manifestat diferite neajunsuri care au condus la folosirea unor mașini-unelte (strunguri Carusel, mașini de alezat și frezat orizontale cu montanți mobili, mașini de frezat verticale etc.), utilaje și instalații tehnologice, a navelor și altor mijloace de transport la un nivel inferior celui planificat. Ținînd seama de marile rezerve existente în majoritatea întreprinderilor în ce privește creșterea gradului de folosire a mașinilor-unelte, instalațiilor și utilajelor tehnologice Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a reafirmat în ședința din 24 februarie a.c. necesitatea ca ministerele, centralele industriale și întreprinderile să ia de urgență măsuri pentru creșterea substanțială în acest an a indicilor de utilizare în toate ramurile și unitățile economice.

De altfel, realizarea sarcinilor sporite de plan stabilite pentru anul în curs în industrie necesită utilizarea în proporție mult mai mare a fondului de timp disponibil, respectiv 88,0% la strunguri paralele, 88,2% la strunguri automate și semiautomate, 86% la mașini de frezat universale și orizontale, 89,2% la mașini de frezat portale cu lățimea mesei peste 1000 mm, 87,5% la mașini de prelucrat roți dințate, 87,4% la mașini de rectificat roți dințate etc. În paralel cu realizarea integrală și ritmică a sarcinilor cantitative de producție, atenția se cere îndreptată în mai mare măsură și spre aspectele de eficiență. În acest sens, un loc aparte îl au măsurile stabilite pentru ridicarea calității produselor realizate pe aceleași mașini-unelte, în condițiile reducerii cheltuielilor de producție, a manoperei specifice pe unitatea de produs.

Atingerea la termenele planificate a parametrilor proiectați

FOLOSIREA în condiții de înaltă eficiență a mașinilor-unelte și celorlalte instalații și utilaje presupune, pe lîngă o bună organizare a producției și a muncii, adaptarea permanentă a acesteia la cerințele pieței interne și externe. Fără îndoială că o asemenea înțelegere a problematicii utilizării zestrei tehnice din dotare are marele avantaj că plasează preocupările pentru creșterea indicilor de utilizare a fondurilor fixe în contextul general al realizării producției fizice și satisfacerii mai depline a cerințelor beneficiarilor. În aceste condiții, orice modificare în structura și gradul de folosire a fondurilor fixe atrage după sine modificări cantitative și calitative ale producției planificate.

Experiența anului trecut a demonstrat că în unele cazuri rămînerile în urmă în ce privește realizarea structurii fabricației față de solicitările beneficiarilor au avut urmări directe atît asupra nivelului producției obținute cît și asupra ritmicității lucrului la unele categorii de mașini-unelte și instalații tehnologice. Iată de ce încă de la începutul acestui an, în atenția multor unități economice (C.S. Hunedoara, întreprinderea „Oțelul Roșu", Combinatul de utilaj greu Iași, Întreprinderea mecanică Timișoara, întreprinderile „1 Mai"-Ploiești, „Progresul"-Brăila, „Autobuzul"-București etc.) s-au situat și se situează în continuare problemele legate de îmbunătățirea structurii sortotipodimensionale a produselor, lărgirea profilurilor actuale și a gamei pieselor de schimb. Mai mult decît atît, în perioada imediat următoare se va acționa, așa cum s-a precizat la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., pentru redistribuirea sau transferarea mașinilor și utilajelor care sînt nefolosite sau care devin disponibile ca urmare a schimbărilor de structură ale producției, pentru a fi introduse în circuitul productiv al altor unități. În acest fel, zestrea tehnică a economiei va fi mai eficient folosită.

O atenție deosebită se cere acordată întreprinderilor și centralelor industriale deținătoare de capacități de producție, cu parametrii în curs de realizare. Este cunoscut faptul că resursele materiale ce urmează a fi obținute pe seama acestei categorii de capacități sînt cuprinse în balanțele tehnico-materiale, precum și în calculele financiare, nerealizarea lor avînd grave repercusiuni în satisfacerea necesităților interne și a celor pentru export. Și în 1983 volume importante de producție nu au putut fi realizate conform prevederilor tocmai datorită neatingerii la termenele planificate a parametrilor stabiliți de către unele întreprinderi: oțelăria cu convertizoare nr. 2 de la C.S. Galați, secția de piese turnate din fontă de la Întreprinderea de construcții de mașini Reșița, instalațiile de amoniac și uree granulată de la Combinatul de îngrășăminte chimice Piatra Neamț, secția de plăci fibrolemnoase de la Combinatul de prelucrare a lemnului Sebeș etc. Atenția se cere îndreptată mai ales spre:

- aprovizionarea cu materii prime a locurilor de muncă în cantitățile și de calitatea prevăzute în documentațiile tehnice;
- aplicarea de măsuri tehnice și organizatorice corespunzătoare care să asigure funcționarea tuturor instalațiilor tehnologice și eliminarea defecțiunilor mecanice și electrice;
- asigurarea pieselor de schimb la nivelul necesarului pentru efectuarea la timp și de calitate a lucrărilor de revizii și reparații capitale, precum și a celor de întreținere a mașinilor, utilajelor și instalațiilor;
- executarea întreținerii și reparațiilor mașinilor și utilajelor de către formații de lucru cu o pregătire profesională corespunzătoare nivelului tehnic înalt de dotare al întreprinderilor;
- în situațiile în care la unele capacități au intervenit modificări în structura producției — determinate de

H. PINCAS
P. DRAGU

(Continuare în pag. 31)

DEZBATERE „R.E."

CUM SE ACȚIONEAZĂ PENTRU ECONOMISIREA RESURSELOR ENERGETICE? (I)

— Idei, soluții și propuneri din experiența unităților industriale din județul Brașov —

REALIZĂRILE obținute în primele două luni din acest an de marea majoritate a unităților economice în direcția economisirii energiei evidențiază faptul că, în general, consumurile nu au depășit, pe total, nivelul cotelor repartizate. Mai mult chiar, în foarte multe unități au fost realizate însemnate economii. Cu toate acestea, sînt întreprinderi și sectoare din economie unde consumurile energetice pe unitatea de produs se mențin încă la un nivel ridicat, peste normele planificate. Iată de ce este necesar, așa cum se sublinia la ultima Ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., să se găsească noi soluții de diminuare a consumurilor.

Pornind de la asemenea cerințe, „Revista economică", cu sprijinul Comitetului județean Brașov al P.C.R., a organizat recent o dezbatere cu specialiști din principalele întreprinderi ale județului pe tema economisirii resurselor energetice. Publicăm în cele ce urmează prima parte a dezbaterii.

La dezbatere au participat tovarășii : Ioan **UNGUR**, secretar al Comitetului județean Brașov al P.C.R., Gheorghe **CHIUȘDEA**, șef serviciu mecano-energetic, întreprinderea „Tractorul" ; Nicolae **BRIEAN**, energetic șef, întreprinderea de autocamioane ; Toma **BARDAN**, șef birou mecano-energetic, întreprinderea „Rulmentul" ; Octavian **BOBOC**, inginer șef, întreprinderea de rețele electrice ; Frideric **LOEW**, inginer principal, Combinatul chimic orașul Victoria ; Feodor **ANDRONESCU**, responsabil energetic, întreprinderea „Cibo" ; Alexandru **BRETOIU**, responsabil energetic, întreprinderea mecanică de material rulant ; Nicolae **NEGRUȚIU**, responsabil energetic, Rafinăria Brașov.

Aplatizarea curbei de sarcină și funcționarea optimă a sistemului

Octavian BOBOC : „Dacă în 1978 coeficientul de aplatizare a curbei de sarcină reprezenta în județul Brașov 0,928, în anul trecut acesta a fost de 0,975, deci aproape de unitate, ceea ce înseamnă că s-a ajuns la situația cînd **curba de sarcină este aproape aplatizată** pe cele trei schimburi. Aceasta prezintă avantaje deosebite pentru sistemul energetic, căruia îi dă posibilitatea să acopere curba de sarcină fără vîrfuri pronunțate.

Un alt indicator care reflectă modul cum este folosită, în ansamblu, energia electrică este **factorul de putere** „Cos. φ ". Prin reglementările în vigoare, fiecare consumator industrial este obligat să realizeze un factor de putere de 0,920, acesta fiind factorul neutral. La nivelul anului 1983 s-a ajuns ca în județul nostru acest factor de putere să aibă valoarea 0,944, deci superioară valorii factorului neutral. Acest lucru demonstrează că, în sistemul energetic al județului, au fost luate măsuri de instalare a surselor producătoare de energie reactivă (baterii de condensatori) atît la consumatori, cît și în rețeaua de transport și distribuție, nemaifiind oportun ca această energie reactivă necesară funcționării consumatorilor să fie adusă de la centralele producătoare de energie electrică din afara județului. Măsurile prezentate au făcut posibil ca, atît în 1983 cît și în luna ianuarie și februarie din acest an, marea majoritate a consumatorilor să se încadreze în cotele de energie electrică repartizate, în condițiile în care sarcinile de producție la nivelul județului au fost nu numai îndeplinite ci chiar și depășite.

În cadrul întreprinderii furnizoare de energie electrică un accent deosebit a fost pus pe **diminuarea consumului propriu tehnologic.** De un real folos au fost măsurile privind introducerea calculatorului de proces pe fluxul tehnologic de producere a energiei electrice, astfel încît în fiecare moment să se poată cunoaște exact încărcarea rețelei, vîrfurile de sarcină și optimul de funcționare. În acest sens, aș dori să amintesc eforturile întreprinse pentru eliminarea unor așa-zise duble transformări prin desființarea transformărilor de la 110 la 15 kilovolți, de la 35 la 15 kilovolți, rămînînd, practic, doar tensiunile de 400, 110, 20 și 0,4 kilovolți.

Pentru acest an, măsurile întreprinse cît și altele care se vor materializa în continuare (livrarea energiei electrice pentru fiecare întreprindere strict la cota planificată, reducerea la minimum a pierderilor pe rețele, menținerea întregii rețele electrice în stare de funcționare etc.) sînt de natură să asigure consumatorilor energia electrică necesară, fără însă a se depăși consumurile planificate pentru întregul județ".

Efectele promovării noilor tehnologii

Gheorghe CHIUȘDEA : „Pornind de la aprecierea făcută de furnizorul nostru de energie, aș dori să prezint cîteva din căile urmate în întreprinderi pentru economisirea energiei electrice. Ca urmare a măsurilor tehnico-organizatorice întreprinse în decursul anilor 1970—1983, în întreprinderea de tractoare consumul specific la energie electrică a scăzut de la 59,37 MWh pe un milion lei producție la mai puțin de 30 MWh. De asemenea, la combustibil convențional, dacă în 1970 consumul la milionul de lei producție era de 39,7 tone, în anul trecut acesta a ajuns la aproximativ 10 tone. În prezent, se poate aprecia că dacă consumurile energetice specifice nu ar fi cunoscut o asemenea reducere spectaculoasă producția realizată în 1983, de exemplu, ar fi putut fi obținută numai cu un consum suplimentar de aproximativ 200 000 MWh.

Cea mai eficientă măsură luată, care a facilitat rezultatele amintite, o constituie **perfecționarea tehnologiilor de fabricație.** În primul rînd, este vorba de schimbarea completă a tehnologiei de producere a aerului comprimat, precum și a celei de producere a oxigenului gazos prin aducerea de stocatoare de oxigen lichid cu evaporarea naturală a acestuia și trimiterea lui pe conductă. Paralel cu aceasta, s-a terminat și acțiunea de înlocuire a cazanelor cu randamente scăzute, la ora actuală întreprinderea nemaiavînd nici un astfel de utilaj cu randament sub 80%. În același timp, s-a trecut la **modernizarea procesului de încălzire cu abur** a apei calde printr-un sistem de reglare și limitare a temperaturii la circa 60 de grade ; noul sistem realizat de specialiștii întreprinderii și brevetat ca invenție acționează direct asupra agentului încălzitor (aburul), astfel încît atunci cînd într-un acumulator sau boiler se atinge temperatura de 60—70 de grade, prin dilatarea barei de elongație se oprește ieșirea aburului, care astfel nu se mai pierde. În acest fel a fost posibilă stabilirea echilibrului hidrologic al rețelei de termoficare prin montarea unor dispozitive cu termostat pe returul de apă fierbinte.

O altă acțiune deosebit de importantă a fost **modernizarea sistemului de returnare a condensului.** Fiind o întreprindere cu un consum mare de energie, în urmă cu cîțiva ani s-a luat măsura de a se monta baterii de condensatori la consumatori, toate posturile trafo din secții și sectoarele de producție avînd montate baterii de condensatori statice cu reglaj automatizat în trei și cinci trepte. Practic, în prezent dispunem de peste 120 de baterii de condensatori cu o putere instalată de peste 25 MW, cu o economie anuală de aproximativ 10 MW. Concomitent, am introdus și o nouă baterie de condensatori de 3,5 MW, legată la o serie de consumatori (de exemplu, cuptoarele cu arc de la oțelărie), care asigură o economie anuală de 1000—1500 MW.

Considerăm că întreprinderea noastră dispune încă de suficiente rezerve în legătură cu optimizarea consumurilor de energie. Continuînd studiile pentru valorificarea acestor resurse, specialiștii noștri, împreună cu cei de la I.C.P.E. București, au reușit să realizeze un **proiect modular de**

Experiențe • soluții • inițiative

● La **Întreprinderea de autocamioane** din Brașov, recuperarea căldurii de la cuptoarele de forje și tratamente termice, precum și de la celelalte cuptoare utilizate în diverse operații de încălzire are loc prin intermediul unor recuperatoare confecționate din tablă obișnuită, căldura emanată de cuptoare fiind utilizată pentru preîncălzirea aerului necesar combustiei. În felul acesta, pe lîngă importante economii de energie, se obține și o creștere a randamentului cuptoarelor de la 8—10% în trecut la 32—36% în prezent. Odată cu montarea recuperatoarelor s-a realizat și automatizarea funcționării cuptoarelor astfel încît, la atingerea temperaturii necesare, arderea are loc cu foc redus.

● În cadrul **întreprinderii „Tractorul"** s-a realizat, cu ajutorul Institutului de cercetări și proiectări pentru tractoare și a Universității din Brașov, un banc de frînare a cuplei din spate a tractorului în vederea recuperării energiei de la bancurile de rodat motoare. Acest banc utilizează, în locul frînării hidraulice, un generator de curent continuu care, printr-o instalație de tiristoare, debitează curent în rețeaua electrică a halei de montaj general. În felul acesta se obține o energie electrică de circa 45—50 kWh.

● **În județul Brașov** capătă amploare acțiunea de realizare a unor microhidrocentrale care să valorifice potențialul energetic al rîurilor mai mici. În prezent, sînt în stadiu de finalizare două microhidrocentrale pe rîul Tărlung — una de 1,8 MW iar alta de 0,6 MW. De asemenea, se mai găsesc în diferite stadii de realizare alte trei microhidrocentrale, dintre care cele mai importante la Bran (0,6 MW) și la Codlea (0,1 MW).

● În cadrul **Întreprinderii de rețele electrice Brașov** a fost instalată o nouă pompă de căldură care recuperează căldura din apa de răcire a unui condensator sincronic de 60 megawațiamperi. În acest mod se asigură, iarna, încălzirea spațiilor de locuit ale personalului care exploatează acest condensator, iar vara se obține apa caldă menajeră necesară unui atelier de reparat transformatori aflat în apropiere. Economia de combustibil ce se realizează prin intermediul acestei pompe de căldură este echivalentă cu circa 400 tcc/an.

● La **întreprinderea „Rulmentul"**, începînd din 1981 a fost centralizată prepararea apei calde menajere într-o stație de boilere, de unde, în prezent, se recuperează căldura înmagazinată în condens în proporție de 100%. Totodată, au fost introduse în producție noi tehnologii (extrudarea la rece a inelelor de rulmenți, executarea coliviilor cu mașini de presat multipost etc.), care asigură, la nivelul întreprinderii, o reducere a consumului energetic de aproximativ 30—35%.

optimizare a consumurilor. Asigurînd distribuția energiei asistată de calculator, acesta permite determinarea operativă a soluțiilor optime de alimentare pe căile de curent neelectric, gaz metan, apă fierbinte, abur, ceea ce influențează foarte serios volumul de resurse energetice economisite. Această nouă soluție, extinsă la cît mai multe întreprinderi, poate determina în acest an economii însemnate de energie electrică fără a afecta realizarea nivelului producției planificate".

Nicolae BRIEAN : „Că promovarea de noi tehnologii are efecte considerabile asupra reducerii consumurilor energetice pe unitatea de produs apare evident și din practica și experiența întreprinderii de autocamioane. La noi, prin extinderea liniilor automate de prelucrare, prin introducerea agregatelor multifuncționale, în anul trecut consumul total s-a redus cu 5—8%. Totodată, extinderea producerii aerului comprimat cu compresoare rotative, în locul celor cu piston, a permis realizarea unei economii de aproximativ 35—60 m³/oră. Tot pentru a asigura un consum rațional și economii de energie o atenție deosebită a fost acordată repartizării corespunzătoare a resurselor energetice pe secții, ateliere și locuri de muncă, măsurării exacte a consumului realizat și determinării unor soluții de valorificare superioară a resurselor disponibile. În acest sens, de o mare importanță a fost defalcarea consumurilor generale de cele tehnologice, contorizarea acestora. Aceste măsuri, precum și altele, au făcut posibil ca în decurs de 5—6 ani, la o creștere a producției de 47%, să se înregistreze o reducere substanțială a consumului energetic — cu aproximativ 100 000 MWh pe an.

Pentru acest an se are în vedere realizarea prin autodotare a unor mașini și agregate de mare randament și cu consumuri reduse de energie și combustibili. Extinderea în continuare, de pildă, a agregatizării producției va face cu putință ca atît consumul de energie electrică, cît și cel de combustibil să se reducă simțitor sub cotele planificate. La fel, prin perfecționarea și introducerea de noi tehnologii în sectoarele calde (înlocuirea cuptoarelor vechi de încălzit metale, cu consumuri ridicate, cu altele modernizate ; adaptarea pe maxiprese a unor dispozitive hidraulice pentru efectuarea matrițării semifabricatelor tip furcă pentru cadrane pe o singură linie în loc de două ; extinderea procedeului de extruziune și matrițare volumetrică etc.) se vor economisi importante cantități de combustibil și energie".

Modernizarea utilajelor și scoaterea din funcțiune a celor mari consumatoare de energie

Alexandru BRETOIU : „La Întreprinderea mecanică de material rulant consumul general de resurse energetice s-a redus simțitor de la o perioadă la alta, dar nu la nivelul posibilităților. Astfel, deși la nivelul întreprinderii a fost stabilit în acest sens un plan de perspectivă privind schimbarea convertizoarelor rotative de 15 și 30 kW cu surse de sudură statice, ceea ce echivalează cu o economie de 4 kWh pe fiecare consumator, acțiunea s-a derulat doar parțial. Specialiștii din întreprinderea noastră ar trebui să treacă cu mai mult curaj la aplicarea de noi soluții prin care să răspundă imperativelor de eficiență în înlocuirea convertizoarelor, în sensul determinării unei ierarhii descrescătoare a importanței acestora în procesul tehnologic și stabilirii ordinii de scoatere din circuit.

Referitor la acest aspect aș dori să mai precizez că, în general, în rezolvarea problemelor din domeniul energetic se cere mai multă inițiativă din partea factorilor implicați pentru determinarea de soluții eficiente care să permită reducerea mai substanțială a consumurilor. Bunăoară, la stația de compresoare de aer, care reprezintă circa 20% din consumul energetic al întreprinderii, deși efectele benefice ale schimbării turnurilor de răcire prevăzute cu ventilatoare, cu altele care funcționează după principiul răcirii naturale au fost și sînt evidente, totuși, s-a acționat cu destulă întîrziere, cu o nejustificată prudență în realizarea acestor modificări constructive. Prin aplicarea acestui sistem s-au eliminat 2 ventilatoare de 7,5 kW care funcționau circa 6000 ore pe an, obținîndu-se astfel o economie de aproximativ 80 kWh/an. S-ar mai putea da și alte exemple. Dacă, de pildă, s-ar fi acționat mai operativ pentru instalarea de limitatoare de mers în gol al mașinilor, acum am fi putut raporta economii, nu numai măsuri în perspectivă."

Toma BARDAN : „Prin specificul său, producția întreprinderii noastre se caracterizează printr-un grad ridicat de omogenitate, ceea ce face ca, în general, consumul energetic să se mențină la un nivel constant atît pe unitatea de produs, cît și pe secții, ateliere, locuri de muncă, schimburi de producție etc. O asemenea situație a impus și, în același timp, a presupus adoptarea unui complex de măsuri privind, în special, urmărirea consumului energetic pe secții și pe loturi optime pe întregul flux de fabricație — de la forjă pînă la montajul general. Prin măsuri concrete luate la fața locului — micșorarea numărului de reglaje pe mașini, diminuarea pierderilor de energie la schimbările repetate ale reperului la tratamentele termice etc. — în anul

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BÂRNEA
C. GORIE

(Continuare în pag. 28)

PRIORITĂȚI ÎN CAMPANIA AGRICOLĂ DE PRIMĂVARĂ

AGRICULTURA românească a intrat într-o fază nouă, superioară, a dezvoltării, în care se va afirma noua calitate, pe baza acumulărilor cantitative obținute în perioadele trecute. La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. pe probleme de agricultură din decembrie 1983, s-a adoptat un amplu și mobilizator program pentru realizarea în acest an a unor producții agricole record. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dispunem de toate condițiile pentru ca anul 1984 să ducă la o substanțială schimbare a activității din agricultură, la o îmbunătățire radicală a muncii organelor agricole, a unităților agricole, a tuturor oamenilor muncii din agricultură.

Declanșarea la timpul optim și executarea în termene scurte a însămînțărilor

SOARTA producției din acest an este condiționată de desfășurarea exemplară a campaniei agricole de primăvară. Lucrările din această perioadă hotărăsc producțiile de pe aproape 70% din suprafața arabilă a țării, iar o zi de primăvară echivalează din punctul de vedere al vegetației cu 2—3 zile de toamnă ; de aceea este necesară o mobilizare generală a forțelor materiale și umane pentru efectuarea într-o perioadă cît mai scurtă a semănatului. Din această cauză, odată declanșate lucrările agricole nu trebuie pierdută nici o zi bună de lucru și este necesar să se acționeze cu toate forțele pentru executarea lor în timp cît mai scurt.

Programul de măsuri privind pregătirea și desfășurarea lucrărilor agricole din primăvara acestui an prevede însămînțarea aproape a 6 milioane hectare, din care peste 3 milioane hectare cu porumb și însemnate suprafețe cu plante tehnice și furajere. Legumele vor ocupa aproape 280 mii de hectare, iar cartofii 320 mii de hectare. Se vor întreprinde acțiuni susținute pe pajiști în ce privește executarea lucrărilor de întreținere (pe 2,5 milioane hectare), însămînțări și supraînsămînțări (pe 100 mii ha), precum și defrișări de arboret, desecări, lucrări de combatere a eroziunii solului pe însemnate suprafețe. Vor fi amenajate aproape 15 mii de hectare de orezării și se vor efectua plantații de pomi și vii pe încă aproape 15 mii de hectare.

Efectuarea acestor lucrări la timp și de calitate este favorizată de asigurarea unei puternice baze materiale. În acest sens, în actuala campanie de primăvară se vor asigura 115 mii de tractoare (în echivalent U-650) pentru cultura mare, 20,7 mii de tractoare pentru horticultură, 31,9 mii de grape cu discuri, 21,5 mii de combinatoare, 44 mii de semănători pentru păioase și prășitoare, 13,7 mii de mașini de fertilizat și alte numeroase mașini și utilaje agricole. Baza tehnică existentă asigură posibilitatea încadrării în perioadele optime de însămînțare, a respectării normelor de calitate prevăzute pentru fiecare cultură, cu condiția folosirii tractoarelor la întreaga capacitate de lucru și sporirii productivității muncii mecanizatorilor. Se prevede ca însămînțarea să fie terminată la sfecla de zahăr, în zona de sud pînă la 15 martie, iar în nordul țării, pînă la 25 martie ; la floarea soarelui — pînă la 15 aprilie ; la porumb — pînă la 20 aprilie în sud și 30 aprilie în nord. S-a stabilit ca durata lucrărilor de însămînțare să fie de 7 zile lucrătoare la sfecla de zahăr, 8 zile la floarea-soarelui, 11 zile la soia, 10—12 zile la porumb.

Executarea însămînțării la termenele prevăzute de lege impune declanșarea la timp și de bună calitate a lucrărilor de pregătire a terenului. Practica a demonstrat că însămînțarea timpurie asigură importante sporuri de recoltă. De aceea, este necesară mobilizarea tuturor forțelor în vederea încadrării semănatului în perioada optimă.

Conducerile unităților sînt obligate să respecte densitățile prevăzute ale plantelor pe unitatea de suprafață, perioadele optime de semănat și adîncimile de încorporare a semințelor. Trebuie să subliniem că densitatea este o problemă complexă, care se rezolvă începînd cu efectuarea arăturilor de bună calitate, pregătirea terenului, însămînțarea și continuă cu lucrările de întreținere. De aceea, nu se poate admite nici o abatere de la tehnologiile recomandate.

Respectarea strictă a normelor tehnice, utilizarea unor semințe de bună calitate

DESFĂȘURAREA lucrărilor agricole de primăvară în perioada optimă și la un nivel calitativ superior este înlesnită prin adoptarea unui complex de măsuri tehnice și organizatorice și prin pregătirea unei puternice baze materiale, care să garanteze realizarea unei producții record. În unitățile din agricultură au fost întocmite și aprobate programe pentru cereale, plante tehnice, legume și alte culturi, care cuprind toate verigile tehnologice, măsurile și acțiunile ce vor trebui aplicate în scopul îndeplinirii sarcinilor prevăzute în planul de dezvoltare a agriculturii. Programele care au fost discutate în adunările generale și adoptate de consiliile populare județene și comunale, de consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste și de unitățile de producție cuprind atît volumul lucrărilor, cît și mijloacele de producție, vitezele zilnice de lucru și termenele de executare.

Pentru realizarea obiectivelor prevăzute în plan și în programele speciale, în centrul preocupărilor se află măsurile de folosire completă, cu maximă eficiență a fondului funciar, de creștere a suprafeței arabile și limitarea strictă a scoaterilor de terenuri din circuitul agricol. Au fost luate măsuri privind cultivarea întregii suprafețe arabile prevăzute în plan, utilizarea corespunzătoare a suprafețelor amenajate pentru irigat, executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare (inclusiv a orezăriilor) și a celor agroameliorative. Se acționează pentru întărirea disciplinei și creșterii răspunderii în gospodărirea fondului funciar, prin diminuarea oricăror forme de risipă, degradare ori folosirea neeficientă a pămîntului, astfel încît să se obțină randamente maxime. Vor fi luate măsuri hotărîte pentru cultivarea fiecărei suprafețe de teren, inclusiv a celor pretabile din plantațiile de vii și pomi, a suprafețelor din incintele agricole (inclusiv ale fermelor zootehnice), a terenurilor din vetrele satelor și din curțile cetățenilor, pe care se pot obține importante cantități de legume și furaje.

Campania de primăvară din acest an este mai bine organizată. O preocupare de bază în această perioadă a fost **amplasarea culturilor** în cadrul asolamentelor întocmite pe unități agricole, ferme sau grupe de ferme, cu sole mai mici, asigurîndu-se plante premergătoare corespunzătoare cerințelor fiecărei culturi. S-a acordat o atenție deosebită culturilor cu programe prioritare, care vor fi amplasate numai pe terenuri pregătite corespunzător și care au fost fertilizate și arate adînc încă din toamnă.

Avînd în vedere că folosirea semințelor din soiuri și hibrizi de mare productivitate constituie o condiție esențială pentru obținerea unor recolte bogate, se acționează intensiv pentru asigurarea materialului biologic necesar însămînțării suprafețelor prevăzute, potrivit normelor de densitate și într-o structură echilibrată de soiuri și hibrizi. Condiționarea semințelor și analizele de laborator sînt, practic, încheiate la majoritatea culturilor. În prezent, potrivit balanței aprobate, se derulează acțiunea de mișcare a semințelor și a materialului săditor între județe și distribuirea acestora la unitățile de producție și la gospodăriile populației. Sînt necesare acțiuni ferme, imediate, pentru urgentarea preluării

de către unitățile agricole a cantităților de semințe repartizate, care să fie depozitate și păstrate în cele mai bune condiții — deoarece orice întîrziere poate avea repercusiuni asupra momentului începerii semănatului, cu toate consecințele negative ce ar decurge de aici. Se au în vedere, de asemenea, creșterea suprafețelor pentru producerea de semințe la unele culturi, ca și organizarea producerii acestora numai în unități și ferme specializate. Pentru fermele și unitățile producătoare de semințe se vor asigura baza tehnico-materială necesară, încadrarea lor cu cei mai buni specialiști, crearea spațiilor de condiționare și depozitare a semințelor.

Importanța lucrărilor de fertilizare a terenurilor și de întreținere a culturilor

ÎN TOATE unitățile agricole s-au intensificat transportul cantităților de îngrășăminte organice prevăzute și fertilizarea fazială a culturilor de toamnă — lucrări de mare însemnătate pentru creșterea rodniciei pămîntului, pentru realizarea unor sporuri apreciabile de recoltă. În acest sens, pînă la 5 martie a.c. s-au transportat în cîmp 85% din cantitățile de îngrășăminte organice prevăzute în planul trimestrului I și s-au aplicat îngrășăminte chimice pe semănăturile de toamnă pe 46% din suprafețele prevăzute. Este necesar ca aceste acțiuni să fie mult intensificate, în special în județele cu rămîneri în urmă, utilizîndu-se toate atelajele de care dispun unitățile agricole, mijloacele mecanice puse la dispoziție de către stațiunile pentru mecanizarea agriculturii. Se desfășoară într-un ritm intens aplicarea îngrășămintelor chimice și organice la culturile intensive de porumb, sfeclă de zahăr și cartofi. Potrivit programului elaborat, se vor asigura depozitarea corespunzătoare a cantităților de îngrășăminte repartizate și folosirea acestora cu eficiență, în doze diferențiate.

În vederea combaterii buruienilor, bolilor și dăunătorilor se asigură erbicidele (integral pentru cereale păioase și parțial la culturile prășitoare) și necesarul de fungicide pentru tratarea semințelor.

Atenția specialiștilor din unitățile agricole este îndreptată în prezent asupra urmăririi stării de vegetație a culturilor și asupra măsurilor ce vor fi întreprinse în scopul fertilizării diferențiate, cu asigurarea echilibrului între azot și fosfor, îndeosebi în zonele deficitare din acest punct de vedere.

Obținerea unei **producții timpurii de legume** constituie obiectul unui program special menit să contribuie la stabilirea și aplicarea unor tehnologii specifice, care să permită atît timpurietatea cît și eșalonarea mai bună a producției. Se repară și se revizuiesc solariile, serele, răsadurile și se aplică soluții economice pentru realizarea temperaturilor necesare și folosirea la maximum a spațiilor încălzite, utilizînd metoda de cultură asociată. Plantarea prin răsad a aproape 100 mii de hectare în sectorul socialist a făcut necesară producerea a 8,4 milioane fire de răsad, ceea ce reprezintă necesarul plus o rezervă de 15%; pînă la 5 martie s-a realizat aproximativ 26% din cantitatea planificată.

În sectorul vitipomicol se urmărește plantarea unor suprafețe de 6 300 ha cu viță de vie și 8 500 ha cu pomi, pentru care materialul a fost asigurat în totalitate. La data menționată, desfundatul terenului destinat plantațiilor de vii era realizat în proporție de 94%, iar pentru plantațiile de pomi — de 69%. Continuă, de asemenea, acțiunea de tăieri de formare și rodire în plantațiile de pomi și vii, executată deja pe 72% și, respectiv, 54% din suprafețele prevăzute în program; la 25% din pomii ce se prevede a fi stropiți în această perioadă s-a și aplicat al doilea tratament.

Pe pajiștile naturale s-au intensificat acțiunile de curățire, desțelenire, supraînsămînțare și fertilizare, în conformitate cu programul întocmit. Sînt prevăzute, totodată, acțiuni de mobilizare a crescătorilor de animale în vederea întreținerii, ameliorării și fertilizării acestor suprafețe cu îngrășăminte organice, corespunzător numărului de animale. Se va generaliza pășunatul sistematic, intensiv, pe pajiștile îmbunătățite, avînd în vedere respectarea încărcăturii de animale și duratei de pășunat pe aceeași parcelă.

Încheierea grabnică a pregătirii bazei tehnice

O CONTRIBUȚIE hotărîtoare la obținerea unor producții agricole la un nivel superior o au irigațiile. Utilizarea la întreaga capacitate a sistemelor de irigații creează premisele unor producții agricole sigure și în condiții de eficiență economică.

Pentru ca irigațiile să-și aducă întregul aport de creștere a randamentului la hectar, se pregătesc sistemele și amenajările locale în vederea aplicării udărilor conform programelor stabilite, se lucrează la decolmatarea canalelor, revizuirea stațiilor de pompare și repararea echipamentelor de irigații. Reviziile și reparațiile la amenajările pentru irigații s-au executat, pînă la 2 martie, pe 87% din programul de decolmatări canale și 66% din programul de reparații la canale căptușite. S-au executat, de asemenea, revizii și reparații la 91% din stațiile de pompare prevăzute în programe, iar la agregatele de pompare pe 95%. Echipamentele mobile de udare au fost revizuite și reparate în proporție de 96% la conducte, 86% la aspersoare și 82% la motopompe.

Atenție sporită se acordă și reparării tractoarelor și mașinilor agricole. Ritmul înalt de execuție a lucrărilor a permis repararea aproape în totalitate a mașinilor și utilajelor care vor lucra în campania de primăvară din acest an. În unitățile care au unele rămîneri în urmă, au fost luate măsuri pentru recuperarea restanțelor, printr-o organizare mai bună a lucrului în schimburi prelungite sau în două schimburi, intensificarea acțiunii de recondiționare a pieselor de schimb, precum și prin sprijinirea acestora de către unitățile care au încheiat reparațiile. Din controalele efectuate pînă în prezent a rezultat că în majoritatea unităților, calitatea reparațiilor este corespunzătoare și asigură o bună funcționare a utilajelor în exploatare.

Pînă la începerea lucrărilor agricole trebuie încheiate verificarea prin probe funcționale și recepția finală a agregatelor complexe specifice lucrărilor ce se vor executa în această perioadă, urmărindu-se îndeosebi asigurarea agregatelor destinate efectuării mai multor lucrări la o trecere (în scopul reducerii consumului de carburanți) și reglării corespunzătoare pentru realizarea densității prevăzute. În fiecare unitate urmează să se creeze stocuri suficiente de piese de schimb pentru asigurarea asistenței tehnice în vederea funcționării normale a tuturor utilajelor.

Paralel cu finalizarea pregătirii utilajelor, unitățile pentru mecanizarea agriculturii acționează pentru organizarea taberelor de cîmp, dotarea lor cu mijloace de cazare a mecanizatorilor, de asistență tehnică și pentru alimentarea cu carburanți și lubrifianți. În depozite urmează să se asigure în această perioadă stocuri minime de carburanți, echivalente cu consumul pe 2—3 zile al unităților agricole.

Realizarea lucrărilor agricole la un înalt nivel calitativ a făcut necesară instruirea și pregătirea corespunzătoare a personalului muncitor din unitățile agricole, în vederea cunoașterii temeinice a utilajelor, a reglajelor necesare și a normelor de exploatare, corespunzător cerințelor tehnologiilor specifice culturilor.

Calitatea lucrărilor

ASIGURAREA unor producții ridicate în acest an impune exercitarea unui control permanent în timpul efectuării lucrărilor, pentru respectarea strictă a calității. De calitatea și executarea la timp a lucrărilor răspund nemijlocit specialiștii care au obligația să conducă direct formațiile de mecanizatori și cooperatori. La încheierea fiecărei lucrări este necesar să se facă recepția cantitativă și calitativă a acesteia, de către șeful de fermă și inginerii șefi din unitate. La terminarea lucrărilor de însămînțare a fiecărei culturi și după răsărirea plantelor, comisiile special constituite în unități urmează să recepționeze prin măsurători suprafețele semănate și densitățile realizate, luînd măsuri de completare a eventualelor goluri.

Desfășurarea exemplară a campaniei de primăvară necesită organizarea temeinică a muncii în fiecare unitate agricolă, prin întărirea echipelor, constituirea formațiilor mixte de cooperatori și mecanizatori și angajarea producției în acord global. În toate unitățile trebuie să se instaureze o disciplină fermă, care să ducă la îmbunătățirea calitativă a muncii tuturor celor ce lucrează în agricultură, începînd încă din actuala campanie de primăvară.

Ovidiu POPESCU

NOUA REVOLUȚIE ÎN AGRICULTURĂ — COMPONENTĂ DE BAZĂ A PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL (I)

PREOCUPAREA statornică a conducerii partidului și statului nostru, orientările și indicațiile deosebit de prețioase date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul repetatelor întîlniri de lucru cu cei ce își desfășoară activitatea pe ogoarele patriei constituie un amplu și mobilizator program de acțiune, de muncă însuflețită pentru dezvoltarea accelerată a agriculturii. Ca urmare a politicii agrare promovată cu consecvență de partidul și statul nostru, agricultura românească se află pe calea unei dezvoltări și modernizări continue, inclusiv în cadrul structurilor tehnico-productive-organizaționale. Așa cum se cunoaște, acest sector de mare însemnătate aduce o contribuție de seamă la progresul întregii economii naționale, la ridicarea pe cote tot mai înalte a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii.

Urmîndu-și în mod statornic calea de dezvoltare, agricultura se integrează în tendințele calitative de dezvoltare ale întregii economii românești, ținînd deopotrivă seama de tendințele ce se manifestă în acest domeniu pe plan mondial. Tocmai în această perspectivă și avîndu-se în vedere rezervele încă însemnate de creștere a agriculturii românești (folosirea integrală a fondului funciar, a mijloacelor din dotare, a timpului de lucru etc.), continuă în mod accelerat procesul înfăptuirii unei profunde revoluții agrare, pentru practicarea unei agriculturi intensive, de mare randament. Revoluția agrară în România este un proces complex, a cărui strategie include toate componentele agriculturii (productive, tehnice, organizatorice), avînd ca scop asigurarea unei producții superioare, o mai bună aprovizionare a populației cu produse agroalimentare, a industriei cu materii prime, precum și crearea unor disponibilități pentru alte nevoi ale economiei.

1984 — anul hotărîtor pentru realizarea unui salt calitativ în agricultură

ANUL 1984, penultimul an al cincinalului, trebuie să marcheze un salt deosebit, ale cărui rezultate să contribuie la înscrierea României în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie. Planul pe acest an poartă pecetea acestei opțiuni majore, ilustrată prin ritmuri de dezvoltare a căror fundamentare exprimă ponderea tot mai ridicată a factorilor calitativi, de raționalitate, eficiență și economicitate, în măsură să contribuie hotărîtor la folosirea superioară a resurselor materiale, concomitent cu sporirea rodniciei muncii sociale — elemente decisive în sporirea avuției naționale. În acest an, în condiții normale de climă trebuie să se obțină circa 29 milioane tone de cereale, producții sporite la plante tehnice, legume și fructe, o creștere a efectivelor de animale (la circa 8,3 milioane de bovine, 14,9 milioane de porcine, 21,9 milioane de ovine și 62,1 milioane de păsări ouătoare) și a producției zootehnice, o îmbunătățire substanțială a bazei furajere. În proiectarea acestor niveluri ridicate s-a ținut seama de folosirea eficientă a pămîntului, a bazei materiale a anului 1984 (170 mii de tractoare, peste 3 milioane de hectare irigate, aproape 59 mii de combine, 1830 mii tone de îngrășăminte chimice, la care se adaugă cele 35,5 milioane tone de gunoi de grajd).

Nivelurile ridicate de producție prevăzute pot fi atinse în condițiile accentuării factorilor calitativi, prin punerea în valoare a tuturor resorturilor care pot și trebuie să determine creșterea eficienței utilizării resurselor materiale, valorificarea cu mult mai bună a capacității creatoare a tuturor celor ce muncesc în agricultură, indiferent că-și desfășoară activitatea în fermă, cercetare, proiectare sau învățămînt. Ținînd seama de marile rezerve care există în agricultura noastră în toate aceste direcții, este evident că sarcinile pe 1984 pot fi înfăptuite și depășite.

Îndeplinirea exemplară a planului anual va însemna crearea unei baze corespunzătoare pentru realizarea prevederilor cincinalului, care va marca dezvoltarea pe o treaptă superioară a economiei naționale. În acest cadru, sarcini deosebit de complexe revin tuturor organelor din sistemul unitar de conducere a agriculturii ; întronarea unui spirit de ordine și disciplină desăvîrșite, la toate nivelurile de decizie se impune ca un imperativ esențial pentru obținerea unor producții agricole mari și eficiente.

Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist — ca organ teritorial, de conducere unitară a activității de producție agricolă și de industrializare a produselor agricole (activitate desfășurată de către unitățile economice din componența sa) — îndeplinește rolul de organizator și coordonator al producției din unitățile din subordine, răspunzînd de îndeplinirea planului la toți indicatorii.

Pămîntul — folosit integral și eficient

PĂMÎNTUL reprezintă un bun național de care sînt strîns legate creșterea avuției naționale, ridicarea bunăstării întregului popor. Posibilitățile de creștere a suprafeței arabile (circa 0,43 ha pe locuitor) sînt însă limitate în România ; ca atare, sporirea producției agricole vegetale și animale, și în primul rînd creșterea producției de cereale, precum și cantitățile tot mai mari care urmează a fi obținute la plante tehnice (sfecla de zahăr, floarea-soarelui, soia, in și cînepă) reclamă valorificarea mai bună a fiecărui metru pătrat de pămînt, creșterea producției la unitatea de suprafață.

O preocupare fundamentală a tutu-

ror lucrătorilor din agricultură, a tuturor cetățenilor, indiferent de ramura în care lucrează, trebuie să o constituie cultivarea integrală a pămîntului. Obiectivul stabilit de Congresul al XII-lea al partidului privind introducerea în circuitul agricol a încă 154 mii de hectare, astfel ca în 1985 suprafața arabilă a țării să ajungă la 10 milioane de hectare, poate fi îndeplinit. Există în acest sens posibilități de sporire a suprafețelor agricole, cum ar fi : a) mai buna organizare a solelor (prin dimensionarea rațională a drumurilor și desființarea celor inutile) ; b) redarea în circuitul agricol a suprafețelor pe care au fost organizate diverse șantiere industriale ; c) dezafectarea unor lucrări de îmbunătățiri funciare — canale vechi, poduri etc. — care nu mai sînt utile ; d) folosirea integrală a terenurilor din vetrele satelor ; e) cultivarea integrală a pămîntului deținut de gospodăriile populației și a suprafețelor de pe marginile drumurilor și căilor ferate etc., cultivîndu-se legume și pomi ; f) recuperarea terenurilor ocupate cu reziduuri industriale, deșeuri sau alte depozitări ; g) economisirea terenurilor utilizate la lucrările de îmbunătățiri funciare și de construcții, simplificarea rețelei de drumuri, linii electrice ; h) urbanizarea și sistematizarea localităților.

Au fost menționate numai cîteva din multiplele posibilități existente de combatere a tendințelor de risipă a fondului funciar, de recuperare și readucere la timp în circuitul productiv a unor suprafețe deosebit de însemnate, astfel încît suprafața arabilă să ajungă în 1984 la 9,945 milioane hectare. Dar problema fundamentală a organelor agricole, centrale, locale și a fiecărui specialist trebuie să o constituie executarea ireproșabilă a volumului mare de lucrări pentru amenajarea și exploatarea rațională a terenurilor irigate, pentru executarea lucrărilor de desecare, de combatere a eroziunii solului, ameliorarea terenurilor degradate (acidificate sau salinizate) etc., în vederea obținerii unui maximum de producție de pe unitatea de suprafață.

Apare ca o necesitate imediată inventarierea întregului fond funciar și elaborarea de către organele de specialitate a unui program complex de ridicare a fertilității pămîntului. Sînt necesare eforturi susținute pentru întărirea conceptului „resurse de sol" cu noi dimensiuni, care să impună o atitudine calitativ nouă din partea întregii populații față de această avuție de însemnătate vitală.

Cerințe ale calității în producția agricolă vegetală și animală

ÎN PROBLEMATICA MAJORĂ abordată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un loc primordial îl ocupă problemele calitative ale dezvoltării agriculturii. Realizarea unei producții sporite de cereale (obiectiv central al partidului), plante tehnice, de legume, cartofi și fructe, la nivelul planului de stat, reclamă din partea tuturor specialiștilor din producție, cercetare, proiectare și învățămînt o preocupare susținută, continuă, o muncă concretă, participativă la aplicarea celor mai avansate tehnologii, la executarea la timp și de bună calitate a tuturor lucrărilor de întreținere, recoltare, transport și depozitare a producției agricole. Numai prin efectuarea la timp a lucrărilor de pregătire a terenului pentru semănat, fertilizarea solului cu îngrășăminte organice de care dispunem în cantități însemnate, însămînțatul la timpul optim cu semințe de cea mai bună calitate, asigurarea densității optime la fiecare specie în funcție de condițiile pedoclimatice, aplicarea integrală a lucrărilor de întreținere putem asigura o producție sporită la hectar, la nivelul cerințelor.

Normele tehnice pentru executarea lucrărilor agricole, asigurarea densităților, însămînțarea, întreținerea, recoltarea și depozitarea producției în perioadele optime sînt obligatorii și trebuie respectate. Aceasta presupune asigurarea de semințe și material săditor, în raport cu raionarea și zonarea culturilor, a mijloacelor mecanice și umane pentru aplicarea întocmai a tehnologiilor.

Zootehnia — „barometrul" gradului de dezvoltare intensivă a agriculturii

PARALEL cu asigurarea creșterii mai accentuate a efectivelor de vaci și juninci, la ovine și porcine, în zootehnie centrul preocupărilor trebuie să-l constituie sporirea randamentelor medii, astfel încît, la finele acestui cincinal, această ramură să dețină o pondere principală în producția agricolă a țării. Programul de acțiune pentru realizarea sarcinilor în acest sector are în vedere sporirea efectivelor de animale și a randamentelor medii. Planul în zootehnie pe 1984 pune în fața lucrătorilor din sectorul creșterii animalelor sarcini deosebit de importante, pentru atingerea nivelurilor de efective și producții stabilite în programul de autoconducere și autoaprovizionare teritorială.

Problema centrală o reprezintă creșterea **bovinelor.** Pentru aceasta este necesară asigurarea sporirii și ameliorării efectivelor, prin îmbunătățirea activității de reproducție, asigurarea reproducătorilor de calitate, creșterea indicilor de natalitate și fecunditate, îmbunătățirea asistenței sanitar-veterinare, îmbunătățirea furajării animalelor, modernizarea spațiilor de adăpostire ș.a.

În sectorul creșterii **suinelor** sînt necesare respectarea riguroasă a tehnologiei de reproducție pentru creșterea indicelui de natalitate, îmbunătățirea condițiilor de îngrijire și hrănire, precum și a asistenței sanitar-veterinare, în scopul reducerii pierderilor prin mortalitate, ameliorarea în continuare a patrimoniului biologic al efectivelor, extinderea folosirii în hrana porcilor a furajelor de volum, stimularea creșterii acestei specii în gospodăriile populației.

În ce privește creșterea **ovinelor și caprinelor,** efectivele vor trebui să ajungă la circa 22 milioane capete, din care 21,45 milioane ovine și 0,55 milioane caprine, să crească producțiile medii de lapte și lînă, precum și greutatea medie la sacrificare. Pentru aceasta se impune continuarea în ritm susținut a acțiunii de ameliorare a efectivelor prin îmbunătățirea activității de reproducție, reducerea pierderilor prin mortalitate, accentuarea ritmului de creștere a efectivelor de ovine în județele din zona montană, creșterea producțiilor de lînă, carne și lapte și a livrărilor la fondul de stat, modernizarea fermelor de ovine etc.

În domeniul creșterii **păsărilor** sarcini sporite se impun în privința efectivelor (62,14 milioane capete), greutății medii la tăiere (1 250 grame) și randamentului mediu de ouă (188 ouă pe găină).

Măsuri eficiente sînt prevăzute și pentru alte ramuri ale producției zootehnice : creșterea iepurilor de casă, a animalelor de blană și a celor de muncă, precum și în domeniul apiculturii și cel al sericiculturii. Ele sînt orientate în sensul atingerii parametrilor cuprinși în programele speciale elaborate pentru aceste ramuri zootehnice, cărora în ultimul timp li se acordă importanță sporită.

Multiplele sarcini ce revin zootehniei necesită participarea cît mai activă și eficientă a inginerilor zootehniști și a medicilor veterinari — ca profesii distincte — la aplicarea tehnologiilor, de îngrijire, exploatare și apărare a sănătății animalelor. Trebuie întărită ordinea și disciplina, răspunderea cadrelor și îngrijitorilor de animale în respectarea normelor de hrănire și îngrijire a animalelor, a programelor de grajd și a rațiilor furajere din fiecare fermă, în scopul evitării oricărei forme de risipă a hranei, energiei, a celorlalte resurse materiale.

dr. ing. Alexandru IGNAT
Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu" București

Tribuna specialistului

PROMOVAREA EXPORTURILOR COMPLEXE

CONTINUĂM, în acest număr, dezbaterea organizată de Revista economică pe tema „Promovării exporturilor complexe" cu prezentarea experienței și propunerilor I.C.E. Contransimex. *Ancheta pe aceeași temă în 20 de întreprinderi care efectuează exporturi complexe s-a publicat în R. E. nr. 37/1983, iar în R. E. nr. 8/1984 — un punct de vedere privind creșterea ponderii serviciilor inginerești în volumul exporturilor.*

CREȘTEREA eficienței economice în domeniul lucrărilor de construcții-montaj executate în străinătate relevă un complex de probleme, atît sub raportul diversității cantitative, cît și al implicațiilor calitative generate.

Un prim grup se referă la condițiile deosebite de desfășurare a activității de comerț exterior, puse în evidență de evoluția contradictorie a economiei mondiale, de dimensiunile actuale ale acestui sector economic, care impun o maximă responsabilitate și competență profesională din partea specialiștilor angajați în acest domeniu.

Un al doilea grup detaliază specificitatea intrinsecă a lucrărilor de construcții-montaj în străinătate, ca formă de manifestare a relațiilor economice internaționale, domeniu ce se caracterizează prin acțiuni de importanță majoră pentru dezvoltarea de ansamblu a statelor. Opțiunea pentru realizarea, pe această cale, a unor obiective de anvergură (uzine, complexe agroindustriale, drumuri, căi ferate etc.) incumbă responsabilități substanțial sporite comparativ cu operațiunile de export-import clasice, în sarcina antreprenorului și beneficiarului, necesitînd o evaluare globală, la nivel de macro- și microstructură, a resurselor materiale, umane și valutare.

Experiența întreprinderilor românești de comerț exterior specializate în executarea de lucrări de construcții-montaj demonstrează necesitatea unei argumentări concrete, pe fiecare obiectiv în parte, a oportunității și posibilității participării la realizarea acestuia, avînd în vedere particularitățile modului de formare a costurilor și prețurilor de producție ce fundamentează oferta externă — și anume :

— situația conjuncturală a pieței unde urmează a fi implementat obiectivul ;

— volumul, diversitatea și durata lucrărilor (aceasta din urmă fiind cuprinsă, în general, între 6 și 36 de luni);

— volumul apreciabil al cheltuielilor în lei, valută convertibilă și monedă locală, în special în prima parte a execuției lucrărilor ;

— condițiile și modalitățile de plată, respectiv nivelul și structura avansului necesar pentru deschiderea șantierului, filiera mai mult sau mai puțin complicată pe care o au de parcurs certificatele de lucrări, decalajul relativ mare între momentul execuției și cel al transferului aportului valutar în țară ;

— sistemul legislativ în vigoare al statului beneficiar privind taxele, impozitele, asigurările, regimul importurilor (temporare și definitive), modul de acordare a licențelor etc. ;

— condițiile financiare de realizare a obiectivelor de construcții-montaj : nivelul, volumul și structura creditului, organisme finanțatoare.

Referindu-ne la lucrările de construcții-montaj din domeniul transporturilor și telecomunicațiilor, ce constituie obiectul I.C.E. CONTRANSIMEX — drumuri, poduri, căi ferate, porturi, aeroporturi, acordarea de asistență tehnică de specialitate, formarea de cadre calificate — se evidențiază o nouă serie de particularități. În acest sens, menționăm complexitatea medie și volumul mare al lucrărilor, uzura mare a utilajelor ș.a., care necesită o organizare a șantierului și mobilizare de forțe deosebite, un grad sporit de mecanizare a operațiunilor. Cu titlu de exemplu amintim lucrările din zona mediteraneeană a Africii, unde există o cerere apreciabilă pentru obiective din domeniul comunicațiilor, a căror realizare este inclusă în planurile naționale de dezvoltare ale țărilor respective. Execuția unor obiective de asemenea anvergură presupune investirea de mijloace financiare importante, obținute în cvasitotalitate prin credite acordate de organisme financiare specializate cu caracter internațional (Banca Mondială, Fondul O.P.E.C., Fondul kuweitian de dezvoltare, Banca arabă pentru dezvoltarea economico-socială a Africii etc.) și/sau organisme guvernamentale locale ; preluarea comenzilor impune parcurgerea diverselor proceduri organizatorice de licitații internaționale, în condițiile unei concurențe serioase din partea unor firme specializate, cu experiență și tradiție în domeniul comunicațiilor, din diferite țări.

Întîmpinarea cu un comportament de piață suplu și eficient a situațiilor enunțate detașează două obiective strategice principale : (a) menținerea și îmbunătățirea pozițiilor cîștigate, respectiv amplificarea și (b) diversificarea tipologică a lucrărilor viitoare, susceptibile a fi preluate. Acțiunile desfășurate în acest sens urmăresc în continuare implementarea unei concepții flexibile, de lungă durată, asupra sistemelor transporturilor și telecomunicațiilor din zona geografică analizată. Se poate aprecia că experiența acumulată în proiectarea și execuția de obiective din acest domeniu va determina o sporire a interesului pe care întreprinderea noastră îl prezintă pentru țările Africii de Nord, a căror pondere se situează la mai mult de 90% din încasările în devize convertibile ale I.C.E. CONTRANSIMEX (menționăm că cifra de afaceri a întreprinderii reprezintă aproximativ 7% din aportul valutar net rezultat din întreaga activitate de construcții-montaj desfășurată de țara noastră în străinătate).

Un ultim grup de probleme avut în vedere îl constituie funcționalitatea corelațiilor între obiectivele strategiei de piață pentru lucrări de construcții-montaj și nivelul competitiv al prețului ca element tactic.

Analiza prețului extern de ofertă pentru execuția unui obiectiv de construcții-montaj în străinătate presupune concretizarea elementelor componente ale binomului preț unitar — cantitate la lucrările necesare a fi realizate și/sau produse de livrat.

În cazul în care — din diverse motive (necunoașterea terenului, greșeli în lista de cantități, o ridicare nivelmetrică eronată) — nu se stabilește corect cantitatea de lucrări, o evaluare de plus-minus 10%, considerată grosieră la nivelul cîtorva sute de mii de metri cubi de săpături, umpluturi, sau cîteva mii de metri pătrați de asfalt, în condițiile unui preț unitar corect, nu este de natură să conducă la pierderi în ansamblul ofertei, datorită faptului că majoritatea beneficiarilor efectuează plata pe baza cantităților de lucrări real executate de antreprenor, indiferent că sînt cheltuieli în lei, valută convertibilă sau monedă locală.

Cu totul altele sînt consecințele ce decurg din evaluarea incorectă a prețului unitar. O atare evaluare, datorată necunoașterii conjuncturii externe, a prețului concurenței, a pieței în sine, atrage stabilirea unei valori de ofertă cu mult în afara limitelor în care pot fi desfășurate tratative contractuale. Întrucît prețurile unitare se aplică întregii cantități de lucrări ce urmează a fi realizate, valoarea totală obținută fie elimină din competiție antreprenorul cu prețuri majorate în raport cu concurența, fie creează pierderi financiare importante (nerealizarea beneficiului, depășirea cursului de revenire aprobat și a cheltuielilor în lei și în valută), în cazul unei evaluări subdimensionate a ceea ce trebuie efectuat conform documentației tehnice de execuție.

În acest sens este necesar să se aibă în vedere două serii de factori ce pot genera erori în calcularea prețului unitar : (a) factori de ordin intern — costuri ridicate, produse și utilaje cu performanțe tehnice depășite, supraevaluări ale manoperei și ale cheltuielilor de regie, neelaborarea prețurilor și costurilor de producție sub forma unor module de preț pe obiective și subansamble, care să aibă la bază informațiile de piață, prețurile concurenței sau ale celor din contractele în derulare ; (b) factori ce privesc comercializarea externă — discontinuități și informații neconcludente în prospectarea pieței, un mod neeconomicos de comercializare a produselor și lucrărilor, neasigurarea service-ului la utilaje și întreținerea lucrărilor.

Odată prețul extern stabilit, se cunoaște valoarea la care se poate executa lucrarea, valoare calculată în concordanță cu condițiile și posibilitățile reale de realizare ale antreprenorului și cu nivelul prețului concurenței la momentul elaborării ofertei. Acest preț extern se defalcă de către antreprenor, împreună cu furnizorul general intern, pe principalele capitole de cheltuieli (în lei, valută convertibilă și monedă locală), pentru realizarea obiectivului, în cadrul referatului de export, rezultînd indicatorii de eficiență în limitele cărora se pot realiza lucrările.

Analizînd statistic ponderea pe care o ocupă principalele capitole de cheltuieli la un număr de 35 de obiective executate se constată următoarea repartiție procentuală a costurilor : proiectare 1%, utilaje 26%, materiale 24%, manoperă 28%, organizare de șantier 6%, diverse 15%.

Dacă la unele capitole (proiectare, organizare de șantier, diverse, însumînd 22%) procentele de reprezentare în valoarea ofertei sînt mici sau cuprind poziții de cheltuieli cu valoare fixă, în schimb — pentru celelalte trei capitole (utilaje, materiale și manoperă), care dețin o pondere de 78%, modul de stabilire a costurilor și prețurilor interne poate influența decisiv asupra valorii externe a ofertei.

Experiența practică a evidențiat că apar anomalii în evaluarea unor costuri și prețuri interne la regii, piese de schimb, utilaje, mașini, instalații, comparativ cu cele practicate pe piața mondială, în cazul utilizării unor produse (în special utilaje și piese de schimb uzate moral sau cu fiabilitate redusă) care nu corespund cerințelor beneficiarilor și nivelului tehnic existent pe piața externă ; de asemenea, importurile de completare, furniturile din terțe țări au uneori o pondere destul de mare.

Pentru creșterea competitivității acestor exporturi apare necesară utilizarea în mai mare măsură a utilajelor, echipamentelor și materialelor cu fiabilitate ridicată produse în țară, pentru diminuarea cheltuielilor în devize convertibile și implicit a efortului valutar al țării ; sporirea eforturilor în vederea asimilării în țară a unei părți cît mai mari din furnituri.

Neajunsurile semnalate în întocmirea ofertelor externe și la defalcarea lor pe principalele capitole de cheltuieli duc la concluzii asupra unor căi și modalități corecte de acțiune, în sensul reducerii costurilor și prețurilor de producție.

Pentru îmbunătățirea activității de ofertare și contractare în activitatea de export de obiective complexe și lucrări în străinătate, analiza efectuată ne-a permis formularea următoarelor propuneri :

- prospectarea constantă și consecventă, sub toate aspectele, a piețelor externe ;
- cunoașterea corespunzătoare a prețurilor la principalele categorii de lucrări practicate de concurență, folosindu-se ca surse de informații cotațiile burselor de mărfuri și valori, oferte, contracte încheiate pentru lucrări similare, registrele comerciale ale beneficiarilor externi, liste și cataloage de prețuri de export și de vînzare cu amănuntul, materiale ale unor organisme și organizații financiare, de transporturi și expediții internaționale ;
- asigurarea unui echilibru dinamic și, în același timp, verificabil între cheltuielile de producție și prețul extern ;
- alinierea prețurilor de ofertă la prețurile practicate pe plan mondial, urmărindu-se evoluția lor permanentă în raport cu piața pe care se acționează în momentul respectiv ;
- diversificarea nomenclatorului și a ofertei de lucrări și instalații complexe pentru partenerii din străinătate ;
- lansarea de comenzi la institutele de cercetări și proiectări pentru întocmirea de oferte tip ;
- elaborarea de prețuri standard orientative, a unor module de preț pe subansamble și categorii de lucrări, pe o perioadă bine determinată (3—6 luni), care să aibă la bază prețurile practicate de concurență și cele din contractele în derulare. Modificările care se fac în conformitate cu caietele de sarcini să se reflecte în costurile suplimentare pentru proiectare, furnitură și execuție ;
- asigurarea unei rezerve, incluse în preț, pentru acoperirea eventualelor riscuri și influențe nefavorabile datorate creșterii prețurilor sau deprecierilor valutare, în special cînd livrările și/sau lucrările se desfășoară pe mai mulți ani sau în cazul plăților pe credit ;
- folosirea în mai mare măsură a utilajelor și materialelor din țară, în condiții sporite de competitivitate și eficiență — inclusiv asimilarea în țară a unor materiale și utilaje similare celor ce constituie în prezent import de completare ;
- intensificarea eforturilor pentru reducerea consumurilor tehnologice, astfel încît produsele românești să fie competitive, atît din punctul de vedere al consumurilor specifice cît și din cel al prețurilor de fabricație, cu cele oferite de piețele externe.

Virgil ICLEANU
Dragoș ȘERBĂNESCU

Două evenimente majore reunesc în anul 1984 la Plovdiv—Bulgaria comercianți și producători din toată lumea:

7 – 13 mai — TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE PRIMĂVARĂ PENTRU BUNURI DE LARG CONSUM ȘI PRODUSE ALE INDUSTRIEI ALIMENTARE

Vor fi expuse produse variate și calitativ superioare ale industriei ușoare, alimentare, de uz casnic și de agrement.

24 septembrie — 1 octombrie — TÎRGUL INTERNAȚIONAL TEHNIC DE TOAMNĂ

Participanții bulgari și străini vor prezenta noutăți din domeniul construcției de mașini, electronicii și electrotehnicii, utilajului tehnic și tehnologic, metalurgiei, energeticii, industriei chimice, construcțiilor și arhitecturii.

Întreprinderi de engineering au posibilitatea să demonstreze și să compare realizările.

Uniunile tehnico-științifice din Bulgaria, combinatele bulgărești de producție și firmele străine vor organiza simpozioane, conferințe tehnico-științifice și seminarii pentru schimburi de informații tehnico-științifice și experiență.

La tîrgurile de la Plovdiv sînt asigurate toate condițiile pentru o activitate comercială activă și creatoare.

Informații detaliate se pot obține la :

DIRECȚIA TÎRGULUI INTERNAȚIONAL — 4018 PLOVDIV, B-dul G. Dimitrov nr.37, telefon : 5-31-90, 5-31-45, telegrame : Iarmarka Plovdiv, telex : 044432 partet bg.

CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE A BULGARIEI — SOFIA, B-dul Al. Stamboliiski nr. 11 a, telefon : 87-26-31, telegrame : Torgpalata Sofia, telex : 22 374.

REPREZENTANȚELE COMERCIALE BULGARE ÎN STRĂINĂTATE.

PUBLICOM

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:
RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

IMPLICAȚIILE CALITĂȚII ÎN PROCESUL AUTOFINANȚĂRII

ASIGURAREA din resurse proprii a fondurilor necesare pentru desfășurarea activității productive presupune, ca o condiție esențială în fiecare unitate economică, ridicarea calității produselor fabricate. Pe această cale, întreprinderea poate acționa în direcția sporirii veniturilor realizate, prin vînzarea unor produse cu parametri tehnico-funcționali superiori, înalt competitive, și deci cu prețuri mai avantajoase. O calitate superioară a produselor realizate presupune însă și parametri economici superiori nu numai în exploatare ci și în fabricație, deci costuri diminuate la producător. Adică surse de sporire și pe această cale a veniturilor, a fondurilor necesare în procesul autofinanțării.

Așa cum s-a subliniat în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 24 februarie a.c., examinarea raportului privind asigurarea și controlul calității produselor și activitatea de metrologie în anul 1983 a evidențiat că elaborarea, din inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, a Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor a creat un cadru superior de sporire a performanțelor și competitivității produselor românești, de creștere a eficienței activității productive. În acest fel s-a adus o contribuție esențială la realizarea unor produse cu caracteristici și performanțe tehnice și economice superioare, la sporirea eficienței producției, a competitivității exporturilor românești, la întărirea autofinanțării întreprinderii și autogestiunii. Pe această bază, în anul care a trecut, în unitățile din economie a fost realizată o gamă largă de produse noi, moderne, cu parametri superiori, puternic competitive ; a fost substanțial îmbunătățit nivelul tehnic și calitativ al unor produse realizate în această perioadă : diferite sortimente de oțeluri și table, utilaje și echipamente pentru industria minieră, metalurgică, chimică, ușoară, componente electronice, aparataj electric, sortimente de fibre chimice, panouri prefabricate din beton, mobilă, lacuri și vopsele, țesături, încălțăminte și multe altele. În ce privește activitatea de metrologie, eforturile au fost concentrate către transmiterea corectă a unităților de măsură, fiind efectuate prin laboratoare proprii verificarea și etalonarea a peste 1 milion de mijloace de măsurare, din care mai mult de 300 mii etaloane. Numai în anul 1983 au fost autorizate circa 2500 de laboratoare și ateliere de reparat mijloace de măsurare, precum și peste 24 000 persoane care desfășoară activități în domeniul metrologiei.

În Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la intensificarea acțiunilor și măsurilor tehnico-organizatorice și politice în vederea înfăptuirii Programului de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor este evidențiat faptul că, alături de aceste realizări bune, în întreprinderi există încă rezerve însemnate de ridicare a nivelului calitativ al produselor, rezultatele unor unități economice nefiind încă pe măsura dotării tehnice și a experienței colectivelor de oameni ai muncii. Dată fiind importanța înlăturării grabnice a principalilor factori care au afectat calitatea unor produse, pentru eliminarea cheltuielilor suplimentare necesitate de remedierea deficiențelor de calitate sesizate de organele de control, pentru respectarea termenelor de punere în funcțiune și de atingere a parametrilor proiectați la noile obiective de investiții, pentru creșterea în continuare a gradului de satisfacere a exigențelor beneficiarilor interni și la export, Comitetul Politic Executiv a stabilit ca **toate conducerile ministerelor, centralelor și întreprinderilor, organele și organizațiile de partid și sindicat, U.T.C. și de femei să situeze permanent în centrul preocupărilor lor ca o problemă fundamentală îmbunătățirea radicală a calității produselor.**

Înnoirea producției, creșterea calificării = competitivitate și eficiență

ÎN OBȚINEREA unor rezultate superioare în această direcție, un accent deosebit trebuie pus în fiecare unitate economică pe creșterea răspunderii directe a tuturor muncitorilor și tehnicienilor, a întregului colectiv pentru respectarea strictă a disciplinei tehnologice și realizarea de produse de bună calitate, pentru **transpunerea integrală în practică a prevederilor programelor proprii de ridicare a nivelului tehnic-calitativ pe fiecare produs și grupă de produse.** Ca urmare, centralele industriale și întreprinderile trebuie să-și intensifice eforturile pentru a asigura :

● **accelerarea introducerii progresului tehnic** în toate ramurile economiei naționale, asimilarea de produse cu înalți parametri tehnico-funcționali, îmbunătățirea tehnologiilor și rețetelor de fabricație, obiectiv de maximă importanță în realizarea căruia direcțiile tehnice din ministere și compartimentele de specialitate din centrale și întreprinderi trebuie să manifeste o răspundere și exigență deosebite ;

● **omologarea cu maximă exigență a produselor noi, pregătirea temeinică a fabricației, și testarea prealabilă a tuturor produselor.** În acest sens, în 1984 va trebui să sporească responsabilitatea tuturor factorilor implicați pentru a se asigura lansarea în fabricația de serie a produselor numai după asigurarea tehnologiilor de control pentru toate reperele și subansamblele, după elaborarea corectă și completă a documentației de execuție, după asigurarea existenței și funcționării tuturor utilajelor din liniile de fabricație prevăzute în documentații, după omologarea tuturor subansamblelor și obținerea de performanțe tehnice corespunzătoare la standurile de probe. Trebuie avut permanent în vedere că timpul sau banii care se „cîștigă" prin nerespectarea acestor cerințe în fabricarea unui motor, de pildă, se pot pierde însutit dacă nu se asigură din această cauză o calitate înaltă a produselor finale care-l încorporează ;

● **intensificarea activității de ridicare a calificării profesionale a muncitorilor, maiștrilor și inginerilor,** punîndu-se un accent deosebit pe buna organizare și desfășurare a cursurilor de ridicare a calificării precum și de perfecționare a activității de reciclare a cadrelor tehnice. O școală foarte edificatoare trebuie să o constituie în acest sens, în cadrul cursurilor de ridicare a calificării, prezentarea în fața lucrătorilor a pieselor și produselor cu defecte, a consecințelor care decurg din aceasta, evidențierea modului corect de lucru, a importanței fiecărei piese și operații în ansamblul produsului, experiența înaintată existentă în domeniul respectiv pe plan național și internațional. Avînd în vedere importanța perfecționării pregătirii profesionale, este necesar ca lunar, odată cu situația realizării planului să se raporteze cum se desfășoară cursurile de calificare și de ridicare a calificării întregului personal muncitor.

Cum trebuie asigurată respectarea documentației

RESPECTAREA, în procesul de execuție a calității în conformitate cu prevederile documentației constituie și în prezent o direcție majoră de concentrare a eforturilor în toate întreprinderile. Este vorba de întărirea disciplinei tehnologice, lichidarea derogărilor, instaurarea la toate locurile de muncă a unui climat de puternică răspundere colectivă și individuală pentru realizarea produselor la un înalt nivel calitativ, reducerea costurilor de fabricație, sporirea competitivității producției realizate, creșterea beneficiilor, a eficienței, întărirea prestigiului întreprinderii. Trebuie aduse în acest fel contribuții sporite la prevenirea apariției unor abateri dimensionale (în special în unități metalurgice), a înlocuirii unor materiale cu altele netestate, la nerespectarea

recepturilor în dozarea componenților (în unele unități chimice), la înlăturarea abaterilor privind asamblarea elementelor componente, asortarea acestora și a accesoriilor, aplicarea adezivilor și finisarea (în anumite unități din industria ușoară, unde în anul trecut au apărut astfel de probleme).

Completarea dotării tuturor locurilor de muncă cu mijloacele de măsurare și automatizare, asigurarea cu standurile de probe și încercări necesare constituie, de asemenea, la acest capitol, o acțiune prioritară. În cadrul ei, eforturile se cer concentrate către asigurarea dării în exploatare la termen a instalațiilor de control nedistructiv al unor produse metalurgice, a instalațiilor de conducere automată a procesului de tratare termică a unor materiale de construcție ș.a. Cît privește dotarea cu standuri de probă și încercări la nivelul prevederilor a unor locuri de muncă, în acest an se cer mult intensificate preocupările producătorilor din cadrul celor două ministere constructoare de mașini pentru fabricarea și livrarea lor la termen, precum și recuperarea grabnică a restanțelor înregistrate în anul trecut în acest domeniu.

Un accent deosebit trebuie pus pe **întărirea activității controlului tehnic de calitate, astfel ca fiecare produs, fiecare piesă sau subansamblu în parte să fie în modul cel mai exigent verificate, pentru a corespunde întru totul standardelor și normelor de calitate.** Controlul se cere întărit de altfel pe întreg fluxul de fabricație, de la materia primă pînă la produsul final ; o atenție aparte se cere acordată și verificării și reglării corecte a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, asigurîndu-se funcționarea lor la parametrii și precizia prevăzute în documentații.

Soluții de întărire a responsabilității maistrului și muncitorului

SARCINI și responsabilități sporite revin în acest an conducătorilor direcți ai proceselor de producție, fiecărui muncitor și tehnician în asigurarea și sporirea continuă a nivelului calitativ al produselor realizate.

1) Maiștrii, inginerii și tehnicienii care conduc procesele de producție de bază și auxiliare trebuie să manifeste o preocupare sporită pentru organizarea și conducerea producției, pentru realizarea ritmică a planului în condiții de calitate înaltă, dat fiind că pentru pagubele create prin realizarea de produse cu abateri calitative ei poartă direct răspunderea materială, împreună cu cei care au executat produsul respectiv. În acest sens ei trebuie să acționeze cu înaltă responsabilitate pentru: ● realizarea unei aprovizionări ritmice a locurilor de muncă cu materia primă de calitate, în conformitate cu prevederile documentației de execuție ; ● asigurarea reglajului corect al fondurilor fixe, a funcționării continue a utilajelor din dotare prin întărirea colaborării cu compartimentul mecano-energetic pentru efectuarea unor reparații de calitate și asigurarea unei întrețineri a acestora conformă cu prevederile cărților tehnice ; ● utilizarea în grad înalt, la nivelul prevederilor din documentații, a dispozitivelor de lucru și a verificatoarelor de control din dotare, instituirea autocontrolului la fiecare loc de muncă, crearea condițiilor optime de control pentru organele C.T.C. și conlucrarea strînsă cu acestea ; ● realizarea unei colaborări mai eficiente cu conducerea colectivă a întreprinderii, cu compartimentul de personal pentru asigurarea cu forță de muncă calificată a fiecărui loc de muncă în funcție de necesitățile producției, sporirea contribuției lor la buna organizare și desfășurare a cursurilor de ridicare a calificării profesionale din întreprinderi ; ● acordarea de asistență tehnică de specialitate.

2) La rîndul lor, toți **muncitorii** pot și trebuie să aducă contribuții sporite la asigurarea și ridicarea calității, efectuînd cu responsabilitate înaltă : ● consultarea temeinică a documentației tehnice de specialitate, a dimensiunilor și toleranțelor admise, efectuarea de probe și reglaje înainte de începerea lucrului ; ● organizarea științifică, atentă a locului de muncă în așa fel încît uneltele de lucru și sculele să fie așezate în ordinea operațiilor sau fazelor de fabricație, materia primă cît mai aproape de postul de lucru pentru a evita mișcările care constituie sursă de erori în prelucrare, iar piesele fabricate să fie așezate în containere, depozitate în rafturi sau locuri special destinate acestui scop în vederea înlăturării confuziilor sau erorilor efectuate în detrimentul calității. **Fiecare muncitor la locul lui de muncă are obligația de a fi primul controlor al produselor pe care le execută, purtînd în această privință răspunderea directă.**

Sporirea responsabilității tuturor factorilor implicați în asigurarea și ridicarea nivelului calitativ al produselor din fiecare întreprindere, înregistrarea unor rezultate superioare în această direcție constituie o sarcină majoră, o cerință esențială a sporirii eficienței, creșterii veniturilor și, pe această bază, întăririi procesului de autofinanțare.

B. PĂDURE

DIN CONCEPȚIA JAPONEZĂ privind asigurarea și controlul calității : ■ *calitatea se realizează în fazele de concepție, proiectare, producție și nu la control ;* ■ *un produs cu defecte este un „fiu risipitor“;* ■ *dacă se poate face ceva pentru eliminarea eventualelor produse defecte, aceasta trebuie făcut înainte de apariția lor;* ■ *cauzele cu adevărat importante ale deficiențelor calitative ale produselor sînt în număr de una, două sau, cel mult, trei ;* ■ *95 la sută din deficiențele constatate în secțiile de producție pot fi remediate prin utilizarea unor procedee simple ;* ■ *controlul de calitate are trei obiective : calitatea, cantitatea și costul produselor ;* ■ *controlul de calitate este o sarcină care privește tot colectivul întreprinderii.*

■ **În întărirea rolului muncitorului și maistrului în asigurarea și ridicarea nivelului calitativ al produselor, o experiență interesantă o reprezintă cercurile de calitate înființate în economia japoneză.** Preocuparea pentru **cercurile pentru controlul de calitate** a început în anul 1962, și a luat în scurt timp proporții uriașe, aducînd o contribuție esențială la asigurarea unei înalte calități și competitivități a produselor japoneze.

Un cerc pentru controlul de calitate este format dintr-un grup de salariați care nu fac parte din personalul de urmărire și control și din cadre de conducere dintr-un singur compartiment al întreprinderii. Ei se angajează în mod benevol să efectueze în colectiv diferite studii în legătură cu modul de îmbunătățire a calității muncii din compartimentul în care își desfășoară activitatea. Personalul întreprinderii este stimulat să înființeze sau să se înscrie în cercurile pentru controlul de calitate prin prezentarea de exemple în legătură cu realizările obținute de aceste cercuri în alte compartimente sau în alte întreprinderi, sau prin stimulare materială. Inițiativa înființării cercurilor pentru controlul de calitate aparține șefului de echipă sau maistrului, în urma dorinței manifestate de lucrători în acest sens. Cercul înființat și membrii săi sînt înscriși în registrele întreprinderii cît și la Centrala cercurilor pentru controlul de calitate.

Conducerea activității cercului pentru controlul de calitate este preluată de șeful secției unde oamenii își desfășoară activitatea. Activitatea acestor cercuri are loc, în majoritatea cazurilor, în afara orelor de program. Adunările cercurilor pentru controlul de calitate sînt convocate la intervale mai mici decît o dată pe lună, însă nu mai des de o dată pe săptămînă, programarea lor făcîndu-se dinainte. De obicei, adunările cercurilor nu durează mai mult de două ore. Uneori, aceste adunări durează numai 30 de minute.

Pentru rezolvarea problemelor alese, cercul aplică metodele sistematice învățate la cursurile profesionale pentru membrii săi, pentru: stabilirea existenței și naturii problemelor, identificarea simptomelor și stabilirea cauzelor acestora. El elaborează un program sistematic de studiu, verificat ulterior împreună cu personalul de urmărire și control, trasează sarcini de acțiune membrilor respectivi, se consultă cînd este nevoie cu personalul de urmărire și control, întocmește un raport cu propunerile sale în momentul cînd a stabilit o soluție, apreciază rezultatele obținute prin aplicarea soluției adoptate. Propunerile făcute de cercul pentru controlul de calitate sînt prezentate cadrelor superioare de conducere care au participat la elaborarea acéstora — prin diferite consultări periodice — atît la alegerea proiectelor, cît și pe parcursul studierii acestora.

Pentru participarea la adunările cercurilor pentru controlul de calitate în afara orelor de program, în unele întreprinderi orele astfel prestate sînt plătite integral la tarifele orare obișnuite, în altele acestea sînt plătite sub tarifele obișnuite, iar la altele parțial. Activitatea desfășurată în cadrul acestor cercuri este recompensată atît prin acordarea de sporuri la salarii, cît și prin acordarea de prime și prin promovarea în muncă a lucrătorilor.

Prelucrat după „Cercurile pentru controlul de calitate din Japonia“, editat de J. M. Juran în revista „Qualité“, vol. XII.

Coordonate ale corelației dintre creșterea productivității și progresul tehnic

DUPĂ CUM se subliniază adeseori în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, după cum se relevă în hotărîrile de partid și de stat, inițiate și elaborate sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, productivitatea muncii, creșterea ei susținută constituie un factor hotărîtor al progresului economico-social al țării, al sporirii eficienței și ridicării calitative a întregii activități, al reducerii decalajelor care despart încă țara noastră de statele dezvoltate economic. În fapt, sporirea productivității, începînd de la nivelul fiecărui loc de muncă, concentrînd acțiunea unui complex de factori — tehnici, economici, ergonomici, psihologici etc. — se poate defini ca elementul propulsor al economiei.

Tocmai din această perspectivă, pornind de la locul și rolul de covîrșitoare însemnătate al sporirii productivității pentru progresul industriei și economiei noastre, în cîteva articole publicate în numere trecute ale revistei, am avansat unele considerații privind conținutul și metodologia de calcul ale productivității muncii, relevînd, deopotrivă, acțiunea factorilor de natură ergonomică și psihologică. În cele ce urmează vom aborda, cu precădere, aspecte generale cît și specifice pentru industria și economia românească, ale mecanizării complexe, automatizării și robotizării muncii ca elemente definitorii în actuala etapă pentru creșterea productivității. Sînt cunoscute marile eforturi desfășurate de partidul și statul nostru pentru înzestrarea tehnică superioară a industriei și economiei românești, eforturi reflectate, bunăoară, în creșterea de aproape 4,5 ori în perioada 1965—1982 a volumului de fonduri fixe din economie — îndeosebi mașini, utilaje și instalații moderne, de mare performanță. În acest cadru se pun în valoare valențele de eficiență ale mecanizării complexe — în mare parte realizată, automatizării și robotizării, ca procese moderne și de anvergură ale sporirii productivității.

Eficiența comparată a mecanizării și automatizării

PENTRU început cîteva considerații retrospective. În general și ca tendință în economia mondială, posibilitățile de introducere a mecanizării au fost înțelese și aplicate inițial într-un domeniu îngust ; accentul s-a pus aproape în exclusivitate pe procesul de producție în sine, iar completa mecanizare a început să fie simbolizată de robotul industrial, un mecanism proiectat să înlocuiască muncitorul productiv. Ulterior, pe măsura însăși a creșterii complexității producției și evidențierii tot mai pregnante a producției ca atare ca faza cea mai importantă — dar totuși fază — a reproducției, s-a evidențiat că mecanizarea nu trebuie privită numai în domeniul executării sau montării unui produs — în acest sens munca vie participă numai cu 10—25% din prețul de producție — ci în tot complexul de activități ale procesului de producție privit în sens larg, de la proiectarea produsului la fabricarea acestuia, la vînzarea și asigurarea operațiilor de „service", la programarea și conducerea producției.

Mai trebuie subliniat un aspect. Anume acela că procesul de mecanizare are un caracter evolutiv, în sensul că mașinile (în special cele de prelucrare) au fost completate cu dispozitive de programare și urmărire, fiind suficient să se ofere o schiță aproximativă și cotele reperelor ce vor fi executate, pentru ca acestea să fie afișate pe ecran, fiind posibile executarea lor riguroasă și controlul permanent în timpul operațiilor de execuție. La fel de adevărat este însă și faptul că tendința mecanizării excesive prin realizarea unor mașini universale gigant s-a dovedit mai puțin competitivă în raport cu un sistem de mașini completat cu operații mecanizate de aprovizionare și transport la locul de producție ; astfel, se evidențiază că timpul efectiv de prelucrare al unei mașini gigant este numai o parte din timpul de utilizare — ceea ce este evident că reduce din efectele de eficiență ale mecanizării, în vreme ce prin folosirea unui sistem mecanizat de mașini cu dimensiuni mai mici, unde ponderea respectivă a timpului de prelucrare se ridică la 50—90%, efectele de eficiență amintite sînt de cîteva ori mai mari. Să mai notăm că în condițiile utilizării unei mașini gigant care lucrează pe bază de program există uneori riscul de a prelua eventualele greșeli și de a compromite întregul lot de piese, în vreme ce într-un sistem mecanizat ca cel amintit eventualitatea de a greși este mai mică, deoarece fiecare mașină din sistem are programul ei. În procesul de anvergură al mecanizării complexe din industria și economia noastră s-a ținut seama de toate aceste tendințe, conferindu-se astfel acesteia o eficacitate ridicată, efecte manifestate în cadrul larg al economicității generale a producției.

Să ne referim acum la un alt aspect, anume la cel al automatizării, domeniu în care pentru industria și economia românească, în Programul național de creștere a productivității, se prevăd sarcini majore atît la orizontul încheierii acestui cincinal cît și în perspectiva următorului — sarcini pe care le-am analizat cu alte prilejuri. Să vedem însă cu ce efecte tehnico-economice concrete trebuie să se încheie procesele de automatizare. Orice proces de automatizare trebuie să aducă după sine, pe lîngă economia corespunzătoare de muncă vie, creșterea productivității utilajelor și instalațiilor automatizate datorită funcționării acestora la parametri superiori, reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale și energie în condițiile respectării tehnologiei de fabricație ; îmbunătățirea calității produselor prin respectarea tehnologiei și reducerea numărului de rebuturi ; creșterea duratei de funcționare a utilajelor și eliminarea suprasolicitărilor în exploatare ; micșorarea poluării mediului ambiant etc.

Cîteva precizări generale în acest sens. În țări industrializate ca Japonia, S.U.A., R.F. Germania, Suedia, Belgia, Marea Britanie ș.a. s-a acordat și continuă a se acorda o atenție deosebită automatizării producției de serie, prin crearea unor sisteme de automatizare complexă. De exemplu, în 1980, numărul sistemelor de automatizare complexă a fost de 33 în Europa Occidentală, de 26 în Japonia și de 16 în S.U.A. După cum evidențiază specialiștii, în viitorii ani, principala direcție de dezvoltare a automatizării muncii se va desfășura și crearea secțiilor automatizate cu sisteme de comandă numerică tip, pe baza unor mașini-unelte multifuncționale.

Potrivit prognozei efectuate de Institutul internațional de tehnologie a construcțiilor de mașini se estimează că în perspectiva anului 1987, mașinile unelte cu comandă numerică vor reprezenta 50% din parcul integral de mașini-unelte, iar în anul 2000, 75%. Să notăm, totodată, că într-o serie de universități din S.U.A. și Japonia se studiază perspectivele dezvoltării automatizării complexe a producției de serie mică și se elaborează proiecte de automatizare complexă a uzinelor mari, inclusiv de automatizare a controlului și asamblării pieselor, alimentării cu scule din depozite și adaptării mașinilor-unelte la modificările condițiilor de prelucrare.

Asemenea probleme de automatizare

se află pe primul plan al actualității noastre industriale și economice. Dezvoltarea fabricației de echipamente de comandă numerică în România s-a realizat în concordanță cu — și condiționat de — nivelul tehnologic atins de industria națională electronică și electrotehnică, care furnizează componentele electronice active și pasive, elementele de conectare, testaturile, traductoarele de poziție etc. Ca urmare a unui intens efort propriu de cercetare și proiectare s-au realizat echipamente de comandă numerică din generațiile I, II și III, în regim de microproducție la I.P.A. și F.E.A. De asemenea, odată cu dezvoltarea industriei de calculatoare și minicalculatoare s-a trecut la realizarea generațiilor IV și V de comenzi numerice pentru mașinile-unelte de prelucrat prin electroeroziune și așchiere. În prezent, se află în faza de finalizare la Institutul de proiectări pentru automatizări tehnologice și Întreprinderea de elemente de automatizare un echipament cu comandă numerică multiprocesor, pentru comanda mașinilor-unelte. În ceea ce privește acoperirea necesarului de echipamente cu comandă numerică al țării noastre trebuie menționat faptul că la nivelul anului 1981 doar o parte din acesta precum și din afișările de cote erau acoperite din producția proprie. Tocmai din acest motiv se impune grăbirea asimilării echipamentelor cu comandă numerică din generațiile 4 și 5. De asemenea, după cum însăși practica mondială o demonstrează, o creștere a productivității muncii și a eficienței generale se poate realiza prin mecanizarea și automatizarea depozitelor de piese și materiale. Automatizarea poate începe cu simpla mecanizare a mijloacelor de transport și se poate termina cu conducerea complet automată, prin intermediul calculatorului, a tuturor operațiilor de manipulare din magazie.

Valențele roboticii

CERCETĂRILE recente apreciază că datorită utilizării roboților, automatizarea parcurge o etapă nouă, proces care presupune utilizarea simultană a calculatoarelor și a programelor cu inteligență artificială în cadrul unor structuri evoluate de automatizare flexibilă. Aceste structuri noi vor permite înlocuirea totală a omului ca factor de execuție în conducerea procesului de producție. În ceea ce privește programul de introducere în economia națională a tehnicii de calcul, sistemelor de conducere cu calculator a proceselor tehnologice li se acordă o importanță deosebită. Programul amintit prevede introducerea într-un ritm rapid a numeroaselor calculatoare de proces într-o serie de domenii de bază ale economiei, ca energetica, chimia, metalurgia, industria materialelor de construcții, construcția de mașini, transporturile, industria ușoară, agricultura, industria alimentară. În acest cadru, se are în vedere, în prezent, definitivarea unor proiecte pentru primele sisteme integrate, ierarhice, de conducere pe calculator a activităților dintr-o platformă industrială, de tipul dispecerului de platformă din industria chimică sau energetică — sisteme în cadrul cărora calculatoarele de proces sînt interconectate cu calculatoarele de gestiune economică. Sînt proiecte complexe a căror aplicare va avea efecte benefice de anvergură.

Revenim la problema roboților — atît de mult invocată astăzi în condițiile progreselor consemnate în știință și tehnică și ale lărgirii considerabile a posibilităților de utilizare eficientă a acestor progrese. Mecanizarea producției prin utilizarea roboților prezintă o serie de avantaje, în sensul că roboții pot fi folosiți la executarea unor munci cu grad ridicat de toxicitate, periculoase, neplăcute sau monotone. Gama operațiilor pe care le poate executa un robot este însă considerată limitată ; o principală dificultate în acest sens constă în faptul că, în general, robotul este încă inadaptabil în a efectua asamblarea sau alte sarcini care necesită modificări de orientare a pieselor față de programarea inițială. Oricum, însă, practica relevă că, urmare a utilizării roboților industriali, se pot obține creșterea productivității muncii în cadrul unor secvențe tehnologice specifice cu circa 25—30% ; înlocuirea factorului uman din locurile improprii de muncă (medii toxice, periculoase, la manevrarea unor sarcini grele etc.), realizînd o disponibilizare a forței de muncă de ordinul a 10%, problemă pe care am mai amintit-o ; creșterea calității reperelor și a produselor ca urmare a nivelului ridicat de controlabilitate a procesului tehnologic ; prin toate acestea, o durată relativ scăzută de recuperare a investițiilor aferente implementării roboților.

Ca urmare a avantajelor certe pe care le prezintă robotizarea proceselor industriale, în ultimii ani, pe plan mondial, se consemnează o tendință de creștere exponențială a producției de roboți, potrivit statisticilor, în 1982 numărul total de roboți în funcțiune depășind 79 000 unități *). Se constată că toate țările industrializate, caracterizate printr-un potențial economic ridicat, sînt producătoare de roboți industriali: Japonia (11 000 de roboți în 1982), S.U.A. (8 100 roboți în același an), Suedia, R.F. Germania, Anglia etc. În aceste condiții se înregistrează atît satisfacerea relativă a segmentelor de piață din propria țară (în Japonia s-a ajuns în 1982 la o dotare a industriei cu 43 000 roboți), cît și de pe terțe piețe (în special cea vest-europeană). De asemenea, în cadrul țărilor socialiste, un număr important de roboți, ce aparțin unor generații noi, sînt realizați în U.R.S.S., R.D. Germană, Cehoslovacia, Bulgaria și Ungaria. Pe plan mondial, penetrarea cea mai rapidă a roboților industriali se consemnează în industria de automobile, de construcții navale, de mașini-unelte și de prelucrare a metalelor, în transporturi etc.

În pas cu tendințele mondiale, procesul de asimilare a roboților industriali a început în țara noastră în anul 1980, cînd a fost adoptat, la nivel de M.I.C.M., „Programul privind realizarea sistemului de roboți industriali", program ce cuprinde în esență următoarele direcții de dezvoltare : a) elaborarea și asimilarea în fabricație pînă în 1983 a mai multor tipuri de roboți industriali; b) asimilarea în fabricație, în devans, a unor componente specifice roboților industriali, cum ar fi : traductoare de deplasare, motoare electrice de curent continuu, variatoare de turație, minicalculatoare etc. ; c) satisfacerea unor cerințe din industrie, ca urmare a tendinței de extindere a automatizării, robotizării și cibernetizării proceselor industriale în general.

Sînt obiective cărora le răspund preocupări intense în domeniul cercetării și proiectării, învățămîntului superior, construcțiilor de mașini. Eforturi se impun, totodată, pentru asigurarea structurală pe orizontală a fabricației de roboți, ceea ce va contribui la reducerea decalajului care ne desparte de țările cu realizări în domeniul introducerii robotizării în industrie. În același context ar trebui evidențiată și ideea — relevată ca deosebit de avantajoasă de firmele cu experiență în producerea roboților — potrivit căreia, pe lîngă realizarea roboților, beneficiarilor le sînt necesare recomandări în ceea ce privește modificările care trebuie operate în procesul industrial în vederea ușurării implementării roboților, în ceea ce privește elaborarea interfețelor și instalațiilor periferice, instruirea personalului de exploatare etc.

Totodată, se vădește ca necesară concentrarea activității de cercetare-proiectare-producție de roboți într-un număr restrîns de unități integrate, precum și — după cum menționam — orizontalizarea industriei de roboți astfel: asimilarea acționărilor electrice și a sistemelor de comandă aferente roboților precum și traductoarelor și a senzorilor necesari ; asimilarea elementelor hidraulice și realizarea fabricației ; punerea unui accent mai mare pe minicalculatoare, traductoare, reductoare armonice, rulmenți speciali, servovalve — componente cu grad ridicat de complexitate.

Avîndu-se în vedere tendințele înregistrate pe plan mondial, potrivit cărora raportul dintre numărul roboților industriali și numărul manipulatoarelor este cu mult subunitar, mai considerăm util ca producția fizică de manipulatoare să devanseze, de cîteva ori, ca volum, pe cea de roboți industriali. Alte tendințe pe plan mondial evidențiază că roboții manipulatori cu ciclul de mișcare prereglat se vădesc o categorie de produse mai puțin costisitoare în comparație cu roboții programabili ; totuși, în următorii ani, producția de roboți programabili va crește semnificativ, datorită avantajelor certe pe care le prezintă.

Robotizarea va fi implicată din ce în ce mai mult în producția industrială, preluînd sarcini majore care vor necesita inteligență și capacitate de decizie : deplasare, manipulare, percepție și comunicări, atît de la om la mașină, cît și de la robot la robot. Este un fapt neîndoielnic că în timp ce revoluția industrială a demarat cu transferarea către mașină a capacităților fizice ale omului, actuala și viitoarea etapă a revoluției industriale privite în general, vor antrena transferul inteligenței umane către mașină.

Barbu Gh. PETRESCU

*) În fapt, în statistică se consemnează uneori cifre diferite în acest sens, pornind de la accepția variată dată noțiunii de robot.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Repartiție — comandă — contract

ÎN nr. 3 al „Revistei economice" a apărut articolul „Priorități în mecanismul aprovizionării tehnico-materiale". Autorul articolului subliniază că în relațiile de aprovizionare-desfacere sînt încă multe neînțelegeri precontractuale greu de soluționat. Din acest punct de vedere, coordonatorii de balanță ar putea ajuta mai mult la buna desfășurare a aprovizionării dacă, odată cu emiterea repartiției, s-ar urmări și contractarea propriu-zisă. În sprijinul acestei idei, în scopul extinderii ei, aducem și noi un argument.

ÎNCEPÎND din anul 1979, Centrala industrială de mecanică fină, în colaborare cu B.J.A.T.M. Brașov (baza furnizoare de scule așchietoare pe economie) emit în trei exemplare documentul cu funcție triplă REPARTIȚIE-COMANDĂ-CONTRACT pentru scule așchietoare, realizînd — în afara avantajelor întrevăzute de autorul articolului la care ne referim — o comprimare a timpilor dintre cele trei faze, prin simultaneitatea fazelor, în fapt reducerea de la cca. 5 luni la 1,5–2 luni a timpului dintre momentul începerii lucrării pînă în momentul încheierii contractelor ; o importantă diminuare a consumului de hîrtie și implicit a cheltuielilor de timbru pe întreaga economie (înainte, fiecare dintre cele trei tipuri de document — repartiție-comandă-contract — cu conținut informațional absolut identic, se întocmeau în cîte trei exemplare și circulau dus-întors pe cele trei laturi ale triunghiului centrală-întreprindere-bază de aprovizionare); calitatea superioară în fondul și forma acestei lucrări, realizată cu ajutorul calculatorului.

Coordonatorul de balanță, degrevat de operațiunile pe care le executa cu mijloace tradiționale, și-a deplasat centrul activității în sfera stabilirii cantităților repartizabile, corelat cu resursele, analizei și rezolvării situațiilor de excepție ce se ivesc. Acest mod de lucru, care se practică de peste 4 ani, îndreptățește sugestia de a fi extins.

Grigore DAICU
șeful biroului plan de la B.J.A.T.M. Brașov

ECOURI

Energie

AM ANALIZAT cele relatate în articolul „Încadrarea fermă în norme și reducerea accentuată a consumurilor energetice", apărut în nr. 48/1983 al „R.E.". Repartizarea cotelor de energie electrică la unitățile subordonate ministerului nostru s-a făcut în mod judicios, asigurîndu-se în primul rînd necesarul șantierelor care au avut de realizat obiective prioritare. Din analizele efectuate asupra consumului de energie electrică pe luna noiembrie 1983, comparativ cu aceeași perioadă a anului 1982, rezultă într-adevăr o cantitate mai mare consumată, dar și producția realizată în această perioadă este cu mult superioară. Aceasta rezultă clar și din comparația indicelui de consum care este de 9,68 MWh/mil. lei în anul 1983 față de 10,478 MWh/mil. lei realizat în 1982. De altfel, în tot anul 1983 ministerul nostru nu a înregistrat nici o depășire la energia electrică planificată.

I. VIȚA
director în Ministerul Construcțiilor Industriale

★

ÎN prezent în industria extractivă de țiței și gaze se fac eforturi deosebite pentru punerea în funcțiune de noi capacități de producție de țiței și gaze pentru asigurarea nivelului de producție corespunzător sarcinilor. Printre obiectivele recent puse în funcțiune, avînd și consumuri mai importante de energie, se numără noi stații de compresoare pentru alimentarea cu gaze naturale a consumatorilor prioritari din economie. În aceste condiții au apărut unele depășiri temporare ale consumurilor de energie repartizate, care au fost reglementate cu sprijinul organelor de planificare din economie.

Gh. PREDA
director adjunct în Ministerul Petrolului

Piese de schimb

CU PRIVIRE la articolul publicat în nr. 46/1983 al revistei dv. sub titlul „Piesele de schimb — o problemă ?, precizăm că unitățile din activitatea de construcții de mașini din industria extractivă minieră (6 întreprinderi și uzine, 6 ateliere centrale și 146 ateliere de mină) au realizat planul de piese de schimb. Odată cu lansarea planului pe 1984 au fost stabilite la toate unitățile sarcini valorice și fizice, la principalele repere de piese de schimb din producția curentă, nou asimilate și recondiționate. De asemenea, la coordonatorul de balanță se urmăresc lunar, pe grafice navetă, și alte repere din producția curentă care prezintă importanță deosebită pentru realizarea programelor de revizii și reparații cît și pentru asigurarea și completarea stocurilor de piese de schimb de siguranță. De asemenea, se urmărește realizarea diferitelor programe speciale de asimilare a pieselor de schimb în vederea reducerii cît mai accentuate a importurilor. Comparativ, sarcinile de execuție și asigurarea cu piese de schimb pe anul 1984 au crescut față de 1983, după cum urmează : producția totală 105,0% ; piese noi asimilate 112,5% ; piese recondiționate 138,2% ;

De altfel, ponderea pieselor recondiționate în producția totală de piese de schimb va crește substanțial în 1984 față de anul trecut, de la 31,5% la 41,5%.

I. MĂRĂSCU
director adjunct în Ministerul Minelor

Resurse

REFERINDU-NE la articolul intitulat „Utilizarea rațională a resurselor materiale", apărut în nr. 41/1983 al „Revistei economice", menționăm că în ce privește deșeurile de cupru cu conținut de argint care au rezultat din fabricație am considerat că valorificarea cea mai rațională a acestora este utilizarea lor la elaborarea alamelor „Aeterna", sortiment care, de asemenea, s-a introdus recent în fabricație pentru eliminarea importului. Ca urmare a intervențiilor noastre la B.N.R.S.R., s-a primit avizul pentru anul 1983 privind reciclarea deșeurilor respective la fabricarea alamelor sus-menționate. Dat fiind că deșeurile de cupru-argint sînt evidențiate în balanțe și consumul lor este reglementat prin repartiții, pentru anul 1984 s-a cerut la M.A.T.M.C.G.F.F. repartiție pentru utilizarea lor în continuare la fabricarea alamelor speciale.

Ministerul Industriei Metalurgice apreciază în mod deosebit sprijinul acordat de „Revista economică" prin articolul publicat și sugestiile făcute pentru clarificarea unor probleme din ramura metalurgiei neferoase prelucrătoare.

Eleodor POPESCU
director în Ministerul Industriei Metalurgice

Mijloace circulante

ÎN LEGĂTURĂ cu problemele ridicate în articolul „Utilizarea rațională a mijloacelor circulante", publicat în „Revista economică" nr. 45/1983, vă informăm că au fost stabilite și sînt în curs de realizare următoarele măsuri : Baza județeană a emis comenzi pentru materiale și produse în valoare de cca. 76 mil. lei. Din acestea au fost aduse în bază materiale și produse în valoare de numai 38 mil. lei, întrucît unele unități au consumat între timp o parte din materialele pe care le declaraseră ca disponibile. Această situație se regăsește la Întreprinderea mecanică Bucium, T.I.M. Iași, C.U.G. Iași și altele. Listele cu materialele și produsele ce nu au putut fi preluate de B.J.A.T.M. Iași au fost transmise la alte baze județene în vederea reintroducerii lor în circuitul economic. De asemenea, au fost transmise listele la coordonatorii de balanță pentru a le avea în vedere la contractările pe anul în curs.

Menționăm că reintroducerea efectivă în circuitul economic a materialelor și produselor de uz general este în atenția noastră. În privința îmbunătățirilor prevăzute în articol, informăm că unele măsuri au fost luate pentru anul în curs.

M. VULCU
director în Ministerul Aprovizionării

Costuri

SÎNTEM de acord că sublinierea și popularizarea cît mai largă a căilor de reducere a costurilor și sporirea pe această bază a eficienței economice (articolul intitulat „Priorități în pregătirea producției anului 1984", apărut în nr. 42/1983 al „R.E."), contribuie la mobilizarea colectivelor în mai buna organizare a muncii, sporirea efortului și înlăturarea neajunsurilor. În acest sens, am dori să precizăm că lucrătorii din construcția de mașini au înțeles să-și mobilizeze toate forțele, contribuind la aplicarea în practică a indicațiilor primite, ceea ce s-a materializat în reducerea costurilor. Sîntem convinși că sînt încă importante rezerve a căror punere în valoare poate și trebuie să contribuie la o reducere și mai accentuată a costurilor și la sporirea eficienței. În acest sens, un accent deosebit se pune în construcția de mașini pe aportul care trebuie să-l aducă cercetarea și, în general, progresul tehnic.

C. PĂNESCU
director în M.I.C.M.

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Un valoros instrument în sprijinul creşterii calităţii şi competitivităţii produselor

STUDIUL NIVELULUI TEHNIC

CONSTITUIE o îndatorire şi o preocupare majoră a colectivelor de specialişti, atît din întreprinderi cît şi, în mod deosebit, din unităţile de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică, **revizuirea periodică a parametrilor de calitate ai produselor aflate în fabricaţie,** în vederea aducerii lor la nivelul performanţelor realizate de produse similare pe plan mondial — şi, mai ales, **asigurarea introducerii în fabricaţie numai a produselor cu indici tehnici şi calitativi ridicaţi.** Această îndatorire a fost din nou subliniată de către tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. :

> **„O atenţie deosebită trebuie să acordăm problemelor calităţii şi nivelului tehnic al produselor... În toate unităţile, în toate sectoarele să luăm măsuri hotărîte pentru a realiza o bună calitate, pentru ridicarea nivelului tehnic al producţiei, atît pentru nevoile noastre, cît şi pentru export. Calitatea şi nivelul tehnic reprezintă una din problemele esenţiale !"**

Programul privind îmbunătăţirea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili şi energie şi valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor în perioada 1983—1985 şi pînă în 1990, aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983, prevede ca, în vederea creşterii nivelului tehnic şi calitativ al produselor şi menţinerii acestora la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, ministerele, centralele, combinatele, întreprinderile, împreună cu institutele de cercetare şi inginerie tehnologică să organizeze anual **analize** (cu finalizare în primul trimestru) pentru fiecare produs din fabricaţia curentă, rezultatele urmînd a fi utilizate pentru actualizarea prevederilor programelor de calitate. La aceste analize, ca şi la elaborarea studiilor privind asimilarea şi omologarea de produse noi şi modernizarea celor existente în fabricaţie, se vor utiliza informaţii tehnice şi economice de referinţă asupra produselor similare pe plan mondial, constituindu-se **bănci de date.**

Problematica cercetării riguroase a nivelului tehnic este dictată de cerinţele etapelor în care se face aceasta, de necesitatea explicitării — prin intermediul unui indicator cît mai obiectiv — a efectului particularităţilor constructive şi funcţionale ale produsului asupra aprecierii acestuia. Cercetarea urmăreşte evidenţierea diverşilor factori prin care se poate acţiona distinct pe parcursul activităţilor de cercetare-proiectare, de execuţie, de comercializare şi de exploatare, pentru ca noul produs să satisfacă la un nivel cît mai înalt cerinţele pentru care a fost executat. Date fiind modificările cerinţelor tehnico-funcţionale, apariţia unor noi produse şi preocuparea generală pentru cucerirea poziţiilor pe piaţă cu produse cît mai bune, **nivelul tehnic apare ca un indicator cu caracter dinamic,** de unde rezultă necesitatea ca, prin intermediul său, să se studieze permanent locul ocupat în ierarhizarea cu produsele existente şi viitoare, faţă de cerinţele iniţiale sau de altele, noi.

Principalele obiective urmărite distinct prin studiul nivelului tehnic, corespunzător fiecărei etape din ciclul de asimilare a noului produs, sînt redate în caseta din josul paginii.

Componenţa unei bănci de date pentru studiul nivelului tehnic al produselor

● Un fişier cu principalele caracteristici ale produselor competitive existente pe piaţă, structurate în clase omogene şi corespunzătoare produselor întreprinderii care face studiul ; ● un fişier cuprinzînd informaţii necesare la calculul cheltuielilor de exploatare (preţuri, cheltuieli cu service-ul etc.), organizate pe ani ; ● funcţii ale cheltuielilor de exploatare, pe clase de produse (eventual chiar pentru fiecare produs complex analizat) ; ● programul de calcul al nivelului tehnic ; ● un fişier cu produsele din clasa respectivă, ordonate după nivelul tehnic, indicînd ponderea de influenţă asupra acestuia a fiecărei caracteristici tehnice.

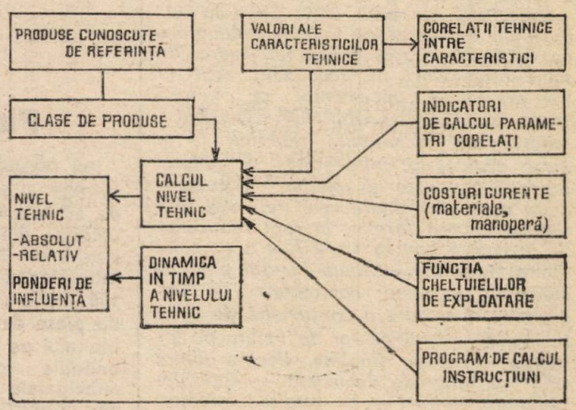

ETAPE DE CERCETARE-PROIECTARE

1. Elaborarea temei de cercetare-proiectare

1.1. Stabilirea caracteristicilor tehnice ale produsului, avînd în vedere cerinţele beneficiarilor şi performanţele produselor similare existente pe piaţă şi/sau care urmează să apară în perspectivă

1.2. Compararea cu produse similare cunoscute, de referinţă

2. Elaborarea soluţiei constructive preliminare (proiect tehnic)

2.1. Definirea direcţiilor de acţiune şi a priorităţilor, prin intermediul coeficienţilor de pondere a fiecărei caracteristici tehnice, pentru asigurarea nivelului tehnic al produsului

2.2. Compararea a două sau mai multor variante constructive, din punctul de vedere al nivelului tehnic. În cazul unor caracteristici nemăsurabile în mod direct, se poate opera prin relaţiile matematice de legătură cu parametri măsurabili (de exemplu, temperatura în camera de ardere a unui motor, corelată cu performanţele produsului)

3. Proiectarea constructivă (documentaţie de execuţie)

3.1. Măsura în care, prin performanţele stabilite la proiectare, se asigură parametrii proiectaţi

3.2. Dinamica în timp a nivelului tehnic

ETAPE DE PRODUCŢIE ŞI COMERCIALIZARE

4. Elaborarea documentaţiei tehnologice

4.1. Nivelul tehnic al tehnologiei adoptate

5. Execuţie industrială, lansare pe piaţă şi desfacere

5.1. Compararea nivelului tehnic al produsului asimilat cu cel al produselor similare existente pe piaţă

5.2. Definirea cerinţelor noi pentru produsele viitoare

5.3. Dinamica în timp a nivelului tehnic

5.4. Modul adecvat de utilizare a produsului

Fără a insista asupra metodologiei riguroase de lucru *), subliniem cîteva observaţii referitoare la acest studiu.

● Se iau în considerare **valorile absolute ale caracteristicilor tehnice** ale produselor analizate şi **o funcţie unitară, determinată, a cheltuielilor de exploatare** a produsului. Prin această metodă se evită subiectivismul aprecierii specialiştilor care aplică studiul.

● Pentru o mai corectă apreciere a calităţii produsului se pot folosi **parametri corelaţi,** rezultaţi din **gruparea reciprocă a doi sau mai multor indicatori.** Modul de grupare şi sensul parametrilor respectivi sînt stabiliţi de către specialişti. Utilizarea parametrilor corelaţi conduce la rezultate diferite, în general însă convergente în evidenţierea direcţiilor de intervenţie ale cercetătorului sau proiectantului pentru a conferi un nivel tehnic competitiv noilor produse.

● Produsele analizate trebuie să fie grupate în **clase omogene din punctul de vedere al caracteristicilor tehnice.** Se poate extinde analiza şi la produse din aceeaşi clasă, care nu se încadrează în limite strict comparabile (de exemplu, diferite tipuri — cu destinaţii specifice — de aeronave, motoare, maşini-unelte, pompe, maşini şi utilaje agricole din aceeaşi clasă, dar care nu se pot substitui direct între ele).

● Elemente ale studiului nivelului tehnic pot fi utilizate pentru **analiza unor componente discrete ale sistemelor tehnice complexe,** putîndu-se obţine simplu şi operativ — comparativ cu alte metode cunoscute, aplicate în acest domeniu (de exemplu, analiza →

*) Elemente de detaliu pot fi găsite în : Ion Stănciolu, Eficienţa economică a asimilării de utilaje noi. Ed. tehnică. Bucureşti, 1977, p. 28—74.

Relațiile întreprindere-brigăzi în sistemul de antrepriză în construcții-montaj

OPINII

PROMOVAREA fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar și a sistemului de retribuire generează necesitatea adaptării permanente a structurii unităților economice, astfel încît sistemul în ansamblu să permită realizarea la nivelul planificat a producției fizice și a productivității muncii, să asigure creșterea eficienței economice. Pe această linie se înscriu, cu o semnificație aparte prin elementele de conținut principial noi, măsurile inițiate de către conducerea de partid și de stat în legătură cu **întărirea unităților productive de bază.**

Recent, în conformitate cu hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., s-a trecut la **retribuirea în acord global a personalului din activitatea de construcții-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză.**

Elementul definitoriu, unitatea organizatorică de bază a structurii de producție este **brigada complexă de antrepriză.**

Aceasta prezintă deosebiri esențiale față de vechea formă (șantier, lot), întrucît : specializarea și cooperarea în execuția diferitelor categorii de lucrări au loc nu între mai multe subunități, ci în cadrul uneia și aceleiași brigăzi (cu excepția unor lucrări cu profil distinct — de montaje tehnologice complexe ș.a.) ; structura și componența brigăzii se determină elastic și cu un grad ridicat de autonomie, în directă corelație cu natura, volumul și termenele lucrărilor aferente obiectivului (obiectivelor) contractate, pentru realizarea lor pînă la punerea în funcțiune ; întregul personal muncitor cuprins în brigadă, lucrînd în acord global, răspunde solidar nu numai de execuția ritmică a producției fizice pînă la terminarea și darea în exploatare a obiectivului, ci și de îndeplinirea indicatorilor calitativi — productivitatea muncii, consumurile de materiale, încadrarea în costurile de deviz, ca și de buna exploatare și întreținere a utilajelor, a întregului inventar etc. În mod corespunzător cu cerințele ce rezultă de aici, trebuie rezolvată structura funcțională la eșaloanele organizatorice superioare (întreprindere de antrepriză, trust sau centrală antreprenor general) și relațiile ei cu structura de producție.

În legătură cu aceasta, dorim să facem cîteva propuneri.

1 Pentru **apropierea activităților de concepție și funcționale de activitatea de bază**, în condițiile principiului diviziunii muncii, ar fi necesară o mai bună distribuire și delimitare a atribuțiilor între unitatea (trust, centrală) de antrepriză generală și întreprinderea de antrepriză, prin stabilirea unor răspunderi sporite la nivelul celei din urmă.

2 Deoarece, prin contractarea lucrărilor în acord global, brigăzile sînt interesate în creșterea gradului de ocupare a muncitorilor și aplicarea celor mai bune soluții tehnologice și de organizare, se impune organizarea la întreprindere a unui **atelier (colectiv) de pregătire tehnică a execuției lucrărilor.**

3 În cadrul serviciului de organizare a producției și a muncii de la întreprinderea de antrepriză să se constituie un **colectiv pentru metode de lucru,** cu sarcina fie de a găsi pentru fiecare obiect în parte cea mai adecvată metodă de execuție în funcție de structura efectivă a brigăzii complexe de antrepriză, fie de a indica o astfel de componență a brigăzii, care să permită utilizarea celei mai adecvate metode de execuție, asigurînd în ambele cazuri realizarea obiectului de construcții în cît mai scurt timp, utilizarea eficientă a resurselor etc.

4 De asemenea, din personalul compartimentului financiar al antreprizei să se delimiteze un **colectiv de bugetare** care să stabilească pentru fiecare brigadă nivelul retribuției cuvenite pentru obiectul contractat, nivelul cheltuielilor indirecte cuvenit întreprinderii ș.a., iar în colaborare cu cel de metode, să determine pentru fiecare brigadă necesarul de materiale (cu eșalonarea lui în timp) și de utilaje (pe perioade), astfel încît să poată fi utilizată metoda de execuție propusă și să se asigure predarea obiectului de construcții la termenul stabilit.

5 **Fiecărui titular de post** din compartimentele structurii funcționale care au legături directe cu activitatea de bază (realizată de brigăzile complexe) ar trebui **să i se delege atribuții** bine delimitate și precise **pentru rezolvarea problemelor ce le întîmpină brigăzile** cu care colaborează, astfel încît să se asigure coordonarea competentă a activităților de execuție. Întrucît acordul global se aplică și la nivelul întreprinderii de antrepriză, aprecierea și retribuirea titularilor de posturi din structura funcțională a acesteia pe baza nivelului de îndeplinire a sarcinilor și atribuțiilor circumscrise postului, dar și **în funcție de realizările brigăzii sau brigăzilor complexe** asupra cărora își manifestă competența funcțională ar crea premisele creșterii cointeresării în realizarea obiectivelor stabilite.

6 Ținînd seama de volumul și complexitatea sarcinilor de producție la nivelul brigăzii complexe de antrepriză, **din componența acesteia ar trebui să facă parte** — alături de formații specializate de muncitori policalificați și de personal tehnic de execuție — **și economiști,** contabili-calculatori, merceologi-achizitori ; numărul personalului deservent să fie stabilit — cu consimțămîntul membrilor brigăzii — în funcție de mărimea acesteia, de structura și dispersarea teritorială a lucrărilor pe care le execută.

Raționalizarea personalului din compartimentele funcționale, intervenită ca urmare a eliminării unor trepte de organizare în activitatea de construcții-montaj, nu afectează posibilitatea rezolvării problemelor menționate — cu condiția ca fiecare lucrător să fie folosit din plin (și secondat, acolo unde este necesar și posibil, de mijloacele tehnicii de calcul) pentru rezolvarea optimă a condițiilor necesare activității brigăzilor de antrepriză.

E. CAZAN, N. PÎRJOL, N. SCORȚARIU
Timișoara

←

valorii) — rezultate foarte bune. Componentele discrete pot fi definite la nivelul unor subansambluri dintr-un proiect mai mare, sau chiar dintr-un sistem tehnologic complex (de exemplu : pompă de injecție, compresor — în cazul unor motoare ; turbină eoliană — în cazul unei centrale electrice ; treapta de filtrare într-o instalație tehnologică ș.a.). Informațiile rezultate servesc la orientarea activității de concepție și la adoptarea tehnologiei de lucru pentru sistemul complex din care fac parte componentele analizate.

Pentru studiul nivelului tehnic în diverse etape ale ciclului de asimilare a produselor, al dinamicii sale și pentru luarea operativă a măsurilor care se impun sînt necesare **organizarea prelucrării automate a informațiilor** și **crearea unei bănci de date** la centrul de calcul al întreprinderii sau institutului de cercetare și inginerie tehnologică de profil (vezi fig. din pag. 16).

În cazul produselor noi, analiza trebuie făcută din punctul de vedere al nivelului tehnic corespunzător anului cînd acestea vor fi lansate pe piață, comparîndu-l cu cel al produselor existente în clasa respectivă (ținînd cont că, eventual, și acestea își vor îmbunătăți unele caracteristici) — iar dacă există informații, cu cel al unor produse similare aflate în proiectare la firme străine și care urmează să apară pe piață sau cu unele elemente pe care le sugerează previziunile tehnologice pentru domeniul respectiv sau domenii conexe și alternative.

Elementele prezentate au fost aplicate practic și verificate printr-o experiență de cîțiva ani a Catedrei de organizare și conducere industrială de la Institutul politehnic București.

Studiul nivelului tehnic al produsului, reunind informațiile tehnice cu cele economice, se dovedește foarte util în **reglarea întregii activități desfășurate de către întreprindere,** corelat cu ansamblul celorlalți indicatori în mecanismul economico-financiar, al autoconducerii și autogestiunii ca și în elaborarea strategiilor de dezvoltare de produs.

Creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor românești și realizarea într-o proporție notabilă a unor produse care să depășească nivelul mondial vor avea de beneficiat de pe urma utilizării unor astfel de instrumente de studiu amănunțit al fiecărui produs în parte, capabile să mobilizeze într-un mod eficient energia oamenilor muncii care au contribuit la realizarea acestuia, pentru a-i îmbunătăți performanțele tehnice și economice.

Sorin CIUREA

Cuantificarea eficienţei economice şi a productivităţii muncii (I)

O clarificare noţională

DETERMINAREA raportului dintre productivitatea muncii şi eficienţa economică constituie o preocupare majoră a teoriei şi practicii economice în etapa actuală de dezvoltare a economiei româneşti caracterizată prin trecerea la o nouă calitate a muncii şi vieţii, prin trecerea la tipul predominant intensiv de creştere economică. Accentuarea caracterului restrictiv al resurselor materiale şi umane pe măsura ridicării nivelului de dezvoltare economică şi a amplificării dimensiunilor producţiei sociale, la care se adaugă implicaţiile crizei mondiale de materii prime şi energie, au determinat necesitatea obţinerii concomitente atît a unui grad înalt al productivităţii muncii sociale cît şi a unei eficienţe economice integrale cît mai ridicate.

Productivitatea muncii şi eficienţa economică sînt în acelaşi timp şi categorii economice şi indicatori economici, derivînd din legea economică obiectivă a economiei de timp de muncă. Productivitatea muncii exprimă economia de muncă vie ; eficienţa economică exprimă economia de muncă totală, vie şi materializată. Deci nu există identitate între aceste două categorii economice : **productivitatea muncii este o componentă, un vector al eficienţei economice.** Relaţia dintre productivitatea muncii şi eficienţa economică este de la parte la întreg.

Productivitatea muncii este forma fundamentală de expresie a eficienţei economice, dat fiind rolul determinant al forţei de muncă, al factorului uman în producţia socială, în dezvoltarea generală a societăţii. Creşterea continuă a eficienţei economice şi a productivităţii muncii au fost înscrise ca obiective prioritare în strategia dezvoltării economiei româneşti.

În Programul Partidului Comunist Român sînt specificate în mod distinct aceste două direcţii de acţiune pentru înfăptuirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate :

„7. Creşterea productivităţii muncii sociale, pe baza mecanizării şi automatizării procesului de producţie, va constitui un factor esenţial în dezvoltarea generală a societăţii...

8. Creşterea continuă a eficienţei economice, reducerea cheltuielilor materiale, folosirea cît mai eficientă a mijloacelor materiale şi a forţei de muncă" [1]).

Eficienţa economică este o noţiune cu caracter sintetic şi conţinut complex : definirea ei la modul general ca un raport între efect şi efort este suficientă doar ca o primă aproximare, care necesită să fie aprofundată pentru ca această categorie economică fundamentală să-şi poată exercita funcţia majoră ce îi revine în mecanismul de funcţionare a economiei socialiste în etapa actuală.

Cuantificarea eficienţei economice este una din cele mai controversate capitole ale economiei contemporane, dat fiind că un singur indicator este dificil să exprime multilateralitatea acestei categorii economice, iar elaborarea unui sistem de indicatori pune problema corelării indicatorilor parţiali.

Productivitatea muncii sociale şi expresia sa cantitativă

PRODUCTIVITATEA MUNCII sociale este o noţiune fundamentală în sistemul categorial al economiei politice şi totodată un indicator economic sintetic în care îşi găseşte o expresie cantitativă stadiul de dezvoltare social-economică, tehnică şi culturală a unei societăţi. Nivelul şi dinamica productivităţii muncii sociale sînt determinate de interferenţa unor coordonate multiple şi complexe (economice, sociale, istorice, naturale, tehnice, culturale, psihologice etc.) care condiţionează modalitatea de îmbinare a factorilor în procesul de producţie şi exercită o influenţă nemijlocită asupra eficienţei cu care sînt cheltuite resursele de muncă în diferite domenii de activitate social-economică.

În ceea ce priveşte conţinutul economic al categoriei PMS, este aproape generalizată opinia că aceasta exprimă eficienţa cu care este cheltuită întreaga cantitate de muncă socială — atît vie, cît şi materializată. Aria de cuprindere a acestei categorii se extinde, de regulă, la ansamblul sferei productive, dar nu este exclusă posibilitatea de a fi determinată şi într-o anumită verigă a sferei productive (întreprindere, centrală, ramură, judeţ sau zonă economică).

Dat fiind că PMS face parte din sistemul categorial al eficienţei economice, se pune problema **care este deosebirea dintre productivitatea muncii sociale şi eficienţa economică a producţiei sociale.** Se pot identifica aceste două noţiuni ? Este dificil de admis că PMS reflectă integral mărimea şi evoluţia eficienţei economice a producţiei sociale în condiţiile în care indicatorii parţiali de eficienţă economică (productivitatea muncii vii, eficienţa fondurilor fixe, eficienţa cheltuielilor materiale) pot avea mărimi şi ritmuri diferite (uneori chiar opuse).

După opinia noastră, productivitatea muncii sociale este un vector de bază al eficienţei economice, o formă particulară de expresie parţială a eficienţei economice, care **se limitează să exprime eficienţa cheltuielilor de muncă vie.** În acest sens Marx arată că : „numai munca omului este elementul activ, transformator al procesului de producţie, cantitatea de muncă vie şi productivitatea ei determinînd nivelul productivităţii muncii sociale" ...„Munca vie trebuie să pună mîna pe aceste lucruri, să le trezească din moarte şi să le transforme din valori de întrebuinţare doar latente în valori de întrebuinţare reale şi active" [2]).

Productivitatea muncii sociale este echivalentă cu productivitatea muncii vii determinată la nivelul economiei naţionale. Această idee este confirmată şi de indicatorul actual al productivităţii muncii sociale (venitul naţional raportat la numărul de lucrători ocupaţi în sfera producţiei materiale *), care este o expresie a eficienţei cheltuielilor de muncă vie. Teza că acest indicator exprimă „eficienţa cu care este cheltuită munca vie şi materializată" o considerăm inexactă.

Metoda tradiţională de cuantificare a productivităţii muncii sociale se bazează pe o funcţie de producţie care pune în dependenţă creşterea venitului naţional de variaţia forţei de muncă ocupată şi a productivităţii muncii :

$$Y = WM \qquad (1)$$

Din relaţia (1) rezultă cunoscuta formulă de determinare a productivităţii muncii sociale :

$$W = \frac{Y}{M} \qquad (2)$$

Oare acest indicator exprimă într-adevăr productivitatea întregii munci sociale — atît vii cît şi materializate —

[1]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, Ed. politică, Bucureşti, 1975, p. 67

[2]) Karl Marx, Capitalul, vol. I, Ediţia a II-a, Editura Partidului Muncitoresc Român, Bucureşti, 1948 p. 190

*) Se manifestă tendinţa de a se extinde sfera producţiei materiale, incluzîndu-se şi cei ocupaţi în cercetare, învăţămînt etc., ceea ce considerăm că este pe deplin justificat în condiţiile actuale.

atunci cînd la numitorul fracției se trece la efort numai cheltuiala de muncă vie ? Unde și sub ce formă apare cheltuiala de muncă materializată ?

Este suficient ca acest raport să conțină la numărător economia de muncă materializată (cu cît se reduce mai mult ponderea cheltuielilor materiale în produsul social, cu atît devine mai mare venitul național) pentru ca indicatorul să exprime pe deplin eficiența întregii munci sociale cheltuite ?

După părerea noastră există **o contradicție între definirea generală a productivității muncii sociale și formularea tradițională a indicatorului acceptat să o exprime cantitativ.**

Această formulă exprimă de fapt productivitatea muncii vii la nivelul sferei producției materiale deoarece la numitor se cuprinde numai cheltuiala de muncă vie, excluzîndu-se din efort cheltuielile de muncă materializată. Argumentul invocat în fundamentarea acestui indicator ca o expresie a unei eficiențe economice integrale, și anume că economia de muncă materializată este inclusă la numărător, nu mi se pare consistent : reducerea cheltuielilor materiale care implică creșterea venitului național se referă la diminuarea consumului de materii prime și materiale, datorită unor cauze multiple și complexe (investiții, tehnologii noi, automatizări etc) care nu sînt reflectate în efortul ce apare la numitor. Deci, indicatorul de mai sus (2) ia în calcul un efect global raportat la un efort parțial.

În esență, acest indicator tradițional astfel cum este calculat în prezent nu aduce nici un plus de informații față de indicatorul productivității muncii vii. Aceasta nu diminuează valoarea cognitivă și pragmatică a indicatorului, care exprimă componenta fundamentală a eficienței economice și stă la baza analizelor de comparare a productivității muncii între diferite țări.

Eficiența economică a producției sociale

EFICIENȚA este o categorie economică complexă, depășind de altfel sfera economicului, deoarece implică și numeroase aspecte de natură socială. Totodată, noțiunea „eficiență economică" se referă la performanțele de funcționare a sistemului economiei naționale, în ansamblul său, în toate fazele reproducției socialiste lărgite. În aceste condiții, considerăm necesar să precizăm că obiectul nostru de cercetare este mai limitat, circumscriindu-se unei singure faze a procesului de reproducție : producția materială. Deci, categoria economică pe care ne propunem să o definim este **eficiența economică a producției sociale**, al cărei conținut economic este mai extins decît al productivității muncii sociale.

Categoria „eficiența economică a producției sociale" exprimă **raportul dintre efectul integral al activității desfășurate în sfera producției materiale și cheltuielile totale de muncă — vie și materializată — consumate în această sferă pentru obținerea acestui efect.** Conținutul economic al acestei noțiuni este uneori identificat cu cel al „productivității muncii integrale" (sau globale), dar această extindere a semnificației economice a productivității muncii este controversată deoarece aceasta presupune atribuirea caracterului „productiv" și celorlalți factori care intervin în procesul de producție în afară de forța de muncă. O controversă în această problemă o considerăm sterilă. Progresul oricărei discipline științifice este însoțit de elaborarea unor noțiuni noi, care reflectă stadiul atins în domeniul cunoașterii umane în domeniul respectiv. Ceea ce este esențial este modalitatea de cuantificare a eficienței economice a producției sociale.

Pentru rezolvarea acestei probleme trebuie să se pornească de la o funcție de producție multifactorială. Valențele funcțiilor de producție au fost prea puțin explorate în cercetarea economiei românești, deși ele sînt un instrument de cuantificare pus la îndemînă de econometria modernă, care nu poate fi ignorat în prezent. În cazul în care analiza se limitează la doi factori de producție se pot utiliza funcții de tip Cobb-Douglas, C.E.S., Allen, Sato etc. Atunci cînd numărul factorilor implicați este mai mare se poate recurge la o funcție de producție multifactorială liniară. Prezumția de liniaritate este acceptată în majoritatea modelelor economico-matematice pe termen scurt ; de altfel, și balanța legăturilor interramuri care oferă o informație bogată cu privire la coeficienții cheltuielilor complete de muncă este tot o funcție de producție liniară.

În mod concret, eficiența economică a producției materiale exprimă modul de acțiune a celor trei factori utilizați în producție : a) forța de muncă ; b) fondurile fixe ; c) materii prime și materiale. Funcția de producție trifactorială care formalizează această relație se scrie :

$$Y = E\,(M + F + C) \qquad (3)$$

Din această funcție de producție, rezultă că :

$$E = \frac{Y}{M + F + C} \qquad (4)$$

Elaborarea acestei formule de cuantificare a eficienței economice a producției sociale evidențiază relația dintre E și W. Dacă în relația (4) se presupune că F = O și C = O — deci, se presupune că producția se realizează fără fonduri fixe și materii prime și materiale, ceea ce evident că este o absurditate — se ajunge la indicatorul productivității muncii sociale anterior prezentat.

$$W = \frac{Y}{M} \qquad (2)$$

confirmîndu-se opinia noastră că relația (2) exprimă numai productivitatea muncii vii.

Cuantificarea eficienței economice a producției sociale ridică **problema dificilă a comensurării muncii vii și materializate**, variabile economice cu semnificație economică diferită și exprimate în unități de măsură ce nu se pot adiționa direct. Deosebit de complexă este problema comensurabilității din alt punct de vedere : în timp ce forța de muncă și fondurile fixe sînt factori ce participă la producție menținîndu-și integritatea lor funcțională o perioadă îndelungată de timp, materiile prime și materiale se consumă integral în procesul de producție respectiv.

Aceste dificultăți de comensurare nu sînt insurmontabile. Pentru a **asigura aditivitatea muncii vii cu a celei materializate** sînt două posibilități : a) transformarea muncii materializate în unități de muncă vie (om-ore, om-an) prin intermediul unor coeficienți de echivalență ; b) exprimarea cheltuirii de forță de muncă în formă valorică. Experiența arată că cea de a doua modalitate de calcul este mai accesibilă.

Nici comensurabilitatea efortului factorilor „remanenți" cu consumul de materii prime și materiale nu este insolubilă. Întrebarea care se pune este următoarea : trebuie să se ia în calcul „valoarea" integrală a fondurilor fixe și a forței de muncă ce acționează în procesul de producție sau numai o cotă-parte corespunzătoare participării lor la actul de producție ? Prima alternativă presupune determinarea „valorii" forței de muncă, ceea ce vine în contradicție cu o teză de bază a economiei politice marxiste. Deci, problema se rezolvă prin cealaltă alternativă, ceea ce înseamnă că se ia în calcul cuantumul retribuțiilor și al amortizărilor.

Eficiența economică a producției sociale se poate determina la toate nivelurile și verigile economice : întreprindere, ramură, județ, economie națională.

În esență, indicatorul „eficiența economică a producției sociale" însumează trei vectori de eficiență economică : a) productivitatea muncii vii ; b) eficiența fondurilor fixe productive ; c) eficiența consumului de materii prime și materiale. Ca rezultat se obține o eficiență cumulată, ce exprimă nu numai eficiența fiecărui factor în parte ci și eficiența ce derivă din combinarea acestor factori în procesul de producție.

Existența unei eficiențe cumulate a mai multor factori de producție implică **posibilitatea apariției unor substituții între acești factori** pentru a se maximiza eficiența economică a producției sociale. Această substituție are loc, de regulă, între cei doi factori „remanenți" : în condițiile creșterii economice preponderent intensive, tendința generală este de substituire a forței de muncă cu fonduri fixe productive.

M. HOROVITZ

SIMBOLURI UTILIZATE

Y = venitul național (sau altă expresie a producției agregate)
W = productivitatea muncii
M = forța de muncă ocupată în sfera producției materiale
F = valoarea fondurilor fixe productive
C = valoarea materiilor prime și materialelor
E = eficiența economică a producției sociale

OM — TEHNICĂ — MEDIU

ECODEZVOLTAREA — un deziderat realizabil

ÎN PREAJMA încheierii unui nou mileniu, planeta noastră se vede din ce în ce mai mult confruntată cu deteriorarea alarmantă a mediului înconjurător. Atmosfera, solul, pădurile, apele, întregul patrimoniu genetic al pămîntului prezintă de cîțiva ani încoace un diagnostic comun : poluare excesivă. Ecosistemele Terrei încep să facă față tot mai greu efectelor unei dezvoltări economice ce nu a ținut seama de necesitatea conservării resurselor naturale, a protejării mediului ambiant. Degradarea continuă a stării mediului suscită în momentul de față o dezbatere aprinsă a unor probleme de maxim interes, cum ar fi disponibilitatea și viteza de consum a resurselor naturale, impactul progresului tehnologic asupra mediului și a calității vieții etc. Opinia publică, specialiști, factori de decizie din numeroase țări ale lumii sînt de acord că resursele naturale ale pămîntului nu sînt inepuizabile și că se impune adoptarea unor măsuri pentru o mai bună gestionare a acestora. Așa cum corect observa prof. Soedjatmoko, rectorul Universității Națiunilor Unite, în urmă cu doi ani în cadrul unei sesiuni a Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător, „Dacă națiunile continuă fiecare în parte să supraîncarce atmosfera cu bioxid de carbon, să supraexploateze mările sau să distrugă irațional pădurile, fără să țină seama de interesele întregului glob, nu mai rămîne decît o chestiune de timp înainte ca resursele comune să înregistreze daune ireversibile".

În ciuda acestui adevărat „manifest pentru sănătatea pămîntului", a altor declarații și inițiative internaționale, s-au înregistrat puține progrese pe calea instituirii unor reguli de conduită pentru statele lumii în materie de conservare și exploatare armonioasă a resurselor naturale și genetice ale planetei. Fără adoptarea unei noi concepții asupra creșterii economice, care să conducă la o alternativă viabilă societății de consum și care să reorienteze industrializarea încorporînd politici și obiective în concordanță cu cerințele protejării mediului ambiant, repercusiunile activității economice asupra acestuia nu se pot modifica în mod sensibil.

Situația prezentă nu îndreptățește însă speranțe foarte mari, cel puțin în perspectivă imediată, dat fiind tabloul deloc încurajator al stării planetei.

Pămîntul se încălzește treptat datorită bioxidului de carbon împrăștiat în atmosferă prin arderea combustibililor fosili, conchide un studiu recent dat publicității de Agenția pentru protecția mediului și Academia Națională de Științe din S.U.A. Pe măsură ce conținutul în CO_2 din atmosferă crește peste capacitatea plantelor sau oceanelor de a-l reabsorbi, gazul acționează ca un înveliș termic. Acesta permite razelor solare să treacă prin el, la fel ca sticla unei sere — de unde și denumirea „efect de seră", blocînd însă undele infraroșii sau de căldură emise de suprafața pămîntului. Studiul amintit prognoza creșteri sensibile de temperatură pînă la mijlocul secolului viitor, ceea ce ar avea ca rezultat topirea zăpezii și a gheților polare și ar duce la umflarea oceanelor și inundarea unor întinse zone de uscat.

Un alt SOS îl reprezintă dispariția treptată a uneia dintre cele mai importante resurse ale globului, pădurile. Victime ale unor defrișări pe scară largă — cazul pădurilor tropicale, sau al ploilor acide — care numai în R.F.G. au distrus între 10 și 25% din pădurile de conifere, „plămînii verzi" ai planetei se văd din ce în ce mai mult amenințați. În ce privește pădurea tropicală, ea dispare în proporție de 7,3 mil. ha pe an, după cum afirmă un raport FAO, deși importanța ei este imensă dacă ne gîndim că ea adăpostește circa jumătate din speciile animale și vegetale ale lumii.

Altă resursă esențială amenințată este apa, element cheie în soluționarea celor două crize majore ce confruntă omenirea : cea a hranei și cea a energiei. Deși suprafața planetei este acoperită în proporție de mai mult de 2/3 de ape, numai circa 3% din acest volum îl reprezintă apă potabilă, restul constituindu-l apă mărilor și oceanelor. Deversarea reziduurilor industriale, ploile acide, alți poluanți riscă să reducă și mai mult volumul de apă dulce al Terrei. In acest context, Organizația Națiunilor Unite a lansat un amplu program — Deceniul internațional al apei potabile și al asanării (1981—1990) — menit să ofere soluții necesităților tot mai mari de apă îndeosebi în zonele cele mai afectate de lipsa acesteia.

În același timp, o problemă de mare actualitate o reprezintă și poluarea mărilor și oceanelor. Poluarea continuă a oceanului planetar prin deversarea reziduurilor industriale, a hidrocarburilor, a numeroși compuși toxici a dus — în ciuda unei mari capacități de asimilare, îndeosebi a zonelor de mare adîncime — la o serioasă degradare a vieții marine. Sînt tot mai numeroase vocile care afirmă că ar fi mult mai sigură fie distrugerea unor poluanți industriali prin incinerare sau pretratarea lor înaintea deversării în mare, fie substituirea unor actuale produse sau tehnologii cu unele nepoluante. Fenomen de dată mai recentă, dar cu un grad de periculozitate foarte ridicat, depozitarea deșeurilor radioactive în mare ridică grave semne de întrebare privind consecințele asupra mediului și sănătății oamenilor. Opinia publică mondială, Organizația Națiunilor Unite, organizații ecologice din lumea întreagă și-au amplificat în ultima vreme acțiunile de convingere a guvernelor responsabile de a nu pune în pericol viitorul planetei, prin depozitarea deșeurilor toxice și radioactive în mări și oceane, care riscă să devină, astfel, o groapă de gunoi a civilizației industriale, tocmai în momentul în care omul este nevoit să caute în mare materii prime și resurse alimentare.

Este un lucru evident că actuala criză a mediului înconjurător este legată de criza structurilor economice, politice și sociale actuale ale lumii. Cauzele trebuie căutate în repartiția resurselor, în exploatarea — adeseori — irațională, excesivă a resurselor neregenerabile de către țările puternic industrializate, într-un mod de viață axat pe consum, risipă și care nu ia în calcul interesele pe termen lung ale umanității. Este nevoie de o schimbare de mentalitate, de a lua în considerare legăturile reciproce existente între dezvoltare, mediu, populație și resurse și de a asigura un raport echitabil între acestea. Ecodezvoltarea se poate dovedi în acest sens, o alternativă viabilă de dezvoltare care să nu depășească nivelul de toleranță al biosferei și care printr-o utilizare rațională a resurselor naturale ar face ca ecosistemele să devină mai echilibrate și mai productive, respectînd în același timp exigențele ecologice și interdependența dintre om și natură. Grație unei concepții globale asupra dezvoltării, ce include o planificare de perspectivă și o gestiune social-economică lucidă, ecodezvoltarea se definește ca o condiție sine qua non a unui progres echilibrat, real, pe termen lung, ce are ca ultim țel îmbunătățirea calității vieții. Este momentul ca oamenii de pretutindeni să devină conștienți de gravitatea problemelor ce confruntă planeta noastră să adopte o atitudine activă în vederea căutării unei identități comune, pentru conturarea unei viziuni, a unui viitor armonios pentru întreaga omenire.

Valentin NEGOIȚĂ

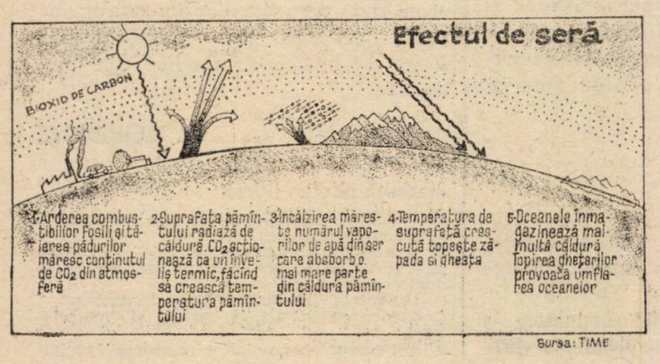

Sursa: TIME

Coordonate ale procesului de pregătire a cadrelor de conducere

ÎNTRE domeniile conducerii a căror importanță a fost reconsiderată în ultimii ani, pregătirea conducătorilor deține o poziție centrală. Această schimbare nu este întîmplătoare. Un număr tot mai mare de teoreticieni și practicieni din numeroase țări ale lumii au înțeles și au constatat că una din principalele modalități prin care se poate compensa complexitatea crescîndă a evoluțiilor social-economice actuale, o constituie creșterea nivelului de pregătire al factorilor de decizie din cadrul întreprinderii și al suprasistemelor în care aceasta este integrată. Ca urmare, preocupările privind formarea și perfecționarea cadrelor de conducere, rămase adesea pe un plan secundar în trecut, au redevenit prioritare aproape pretutindeni.

Încadrîndu-se în acest cîmp de preocupări, lucrarea cercetătorului **Ovidiu Nicolescu „Metode de pregătire a cadrelor de conducere"**, reflectă o serie de mutații de natură teoretico-metodologică avînd în vedere însă evoluții specifice țării noastre.

Să remarcă chiar de la început că în abordarea acestor aspecte volumul semnat de Ovidiu Nicolescu prezintă o serie de elemente de noutate. În primul rînd, este cea dintîi lucrare românească cu un caracter predominant metodologico-aplicativ consacrată pregătirii conducătorilor. Patru din cele șase capitole ale cărții, precum și anexele, prezintă metode de pregătire a conducătorilor, pentru majoritatea acestora fiind indicate și tehnici de concepere și utilizare a metodelor respective de pregătire a conducătorilor, elemente mai rar prezentate în literatura de specialitate.

O altă caracteristică a lucrării, care merită să fie relevată, se referă la prioritatea absolută acordată metodelor de pregătire activă. În cadrul tipologiei metodelor de formare și perfecționare prezentată în lucrare, metodele active — discuția panel, interpretarea rolului, învățămîntul programat, soluționarea dosarului cu probleme de conducere (metoda „în basket") ș.a. — sînt majoritare. Metodelor cele mai frecvent folosite în pregătirea conducătorilor în țările avansate din punct de vedere economic — jocurile de conducere a întreprinderii, cazurile și bateriile de teste — li se consacră capitole de sine stătătoare. De remarcat că valențele formative ale acestor metode au fost testate și demonstrate pe parcursul mai multor ani prin utilizarea în cadrul unor programe cu caracter postuniversitar organizate la mai multe instituții de învățămînt superior și centre de pregătire a cadrelor din București.

Din cele reliefate anterior s-ar putea desprinde concluzia că principalele calități ale lucrării se bazează în exclusivitate pe demersul metodologic al autorului. Deși predominant metodologică, lucrarea este însă mai cuprinzătoare și propune o reflectare complexă a viziunii sistemice pe care se bazează. Astfel, în cadrul său, tratarea problematicii începe cu descifrarea rolului și funcțiilor cadrelor de conducere la nivel microeconomic, în întreprinderea de astăzi și a tendințelor care se manifestă pe plan mondial în formarea și perfecționarea personalului de conducere și se încheie cu abordarea cadrului structural-funcțional de concepere și utilizare a metodelor de pregătire a conducătorilor în țara noastră. Această abordare permite autorului punctarea unor elemente de esență referitoare la perfecționarea strategiei formării și perfecționării cadrelor de conducere în condițiile trecerii la o nouă calitate, cum ar fi cele privind accentuarea dimensiunilor previzionale, economice și internaționale ale activităților de pregătire a conducătorilor, fundamentarea la un nivel superior a conținutului proceselor de formare și perfecționare prin luarea în considerare a caracteristicilor psihosociologice ale personalului de conducere, instituirea unui sistem permanent de evaluare a eficienței programelor de pregătire, accentuarea profesionalismului cadrelor didactice și experților în pregătirea conducătorilor, crearea unei biblioteci sau bănci naționale cu metode active de pregătire etc.

Tot în planul aportului teoretic am menționa și desprinderea principalelor tendințe care se prefigurează în țările dezvoltate din punct de vedere economic în acest domeniu. Cunoașterea și luarea în considerare a acestor tendințe, firește prin prisma nivelului și necesităților specifice fiecărei instituții cu activități de pregătire a personalului de conducere, poate contribui substanțial la ridicarea nivelului calitativ și a eficienței cursurilor de formare și perfecționare corespunzător sarcinilor perioadei actuale.

Parcurgerea volumului ne-a permis să desprindem unele idei ce ar putea întregi domeniul supus analizei. Considerăm astfel că extinderea părții aplicative a cărții — prin includerea unui număr sporit de minijocuri, cazuri sau baterii de teste, care să aibă în vedere toate componentele majore ale conducerii microeconomice — ar amplifica într-o măsură apreciabilă utilitatea volumului pentru cei care se ocupă nemijlocit de pregătirea conducătorilor. De asemenea, o parte din metodele de pregătire a cadrelor se pretează foarte bine la tratarea automată a informațiilor; spre exemplu, fiecare din cele două minijocuri — CORAV și PRODEXPORT — ar putea fi folosite cu valențe operaționale și formative superioare în condițiile utilizării calculatorului electronic.

În final, considerăm oportun să reliefăm largul interes pe care îl prezintă studiul la care ne referim pentru un număr mare de beneficiari: conducători, economiști, ingineri, juriști etc.

prof. dr. Paraschiv VAGU

*) **Ovidiu Nicolescu, Metode de pregătire a cadrelor de conducere,** Editura politică, București, 1982.

Eficiența economică în agricultură: elemente de metodologie

CREȘTEREA producției și a eficienței economice în agricultură constituie o necesitate obiectivă reclamată de întreaga dezvoltare economică a țării. În acest context general, lucrarea recent apărută în cadrul editurii Ceres **„Determinarea eficienței economice în producția agricolă"** sub semnătura unor autori de prestigiu : dr. ing. **Petre Săbădeanu** și dr. ing. **Florea Ciocoiu,** răspunde unei necesități stringente de așezare a întregii activități din agricultură pe principiile economice ale autogestiunii și autoconducerii muncitorești, ale noului mecanism economico-financiar.

Privită atît în ansamblu cît și pe părți componente, lucrarea se remarcă printr-un nivel științific ridicat, în concordanță cu exigențele actuale, fapt atestat de însești trăsăturile sale definitorii : un cadru structurat adecvat, care a permis o îmbinare armonioasă între problematica teoretică și cea aplicativă ; existența unui raport judicios între aspectele analitice și cele de sinteză, care a permis evidențierea priorităților în agricultură ; spiritul critic și obiectiv, care însoțește abordarea diverselor aspecte legate de metodologia de determinare a eficienței economice în producția agricolă.

Pe cuprinsul a 190 pagini, în cadrul a 6 capitole, logic structurate, autorii abordează probleme de larg interes și utilitate practică legate de determinarea eficienței economice în producția agricolă în general și în producția vegetală și animală în special, printre care amintim : conceptul de eficiență economică în agricultură ; perfecționarea indicatorilor de apreciere a eficienței economice ; metodologia de calcul a indicatorilor de eficiență economică în producția vegetală și animală ; corelația dintre resurse, producție și eficiență în agricultură etc. Prin modul de tratare și interpretare a problemelor abordate lucrarea se impune ca un valoros studiu metodologic de analiză și sinteză, în care sînt valorificate cele mai noi cunoștințe pe plan teoretic și aplicativ întîlnite în literatura de specialitate, cît și în practica economică din unitățile agricole.

Faptul că autorii au conceput lucrarea și ca un îndrumar metodologic — acoperind astfel o lipsă resimțită de mult timp în literatura noastră de specialitate — sporește și mai mult valoarea acesteia, oferind specialiștilor din producție, învățămînt și cercetare, precum și organelor de decizie un instrumentar științific și practic deosebit de prețios în soluționarea problemelor economice, atît de complexe, cu care se confruntă agricultura. În același timp lucrarea reprezintă un aport cert la dezvoltarea teoretică și practică a problematicii eficienței economice în producția agricolă din țara noastră.

prof. dr. Nica SABIN

*) **„Determinarea eficienței economice în producția agricolă",** de dr. ing. **Petre Săbădeanu** și dr. ing. **Florea Ciocoiu,** Ed. Ceres, București, 1983.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

„Economia ofertei" — o variantă neoclasică (III)

SPAŢIUL exagerat de întins rezervat examinării corelaţiei dintre nivelul impozitului şi mărimea veniturilor guvernamentale ne întăreşte convingerea că economia ofertei are o bază conjuncturală. Partizanii ei critică, pe de o parte, cu vehemenţă intervenţia statului în economie cu tot ceea ce înseamnă aceasta pe planul creşterii bugetului federal şi al statelor, dar, pe de altă parte, aceiaşi partizani sînt preocupaţi de menţinerea şi chiar creşterea volumului veniturilor guvernamentale, ceea ce apare cel puţin ca un paradox în condiţiile susţinerii reducerii rolului economic al statului. Explicaţia trebuie căutată, probabil, în ponderea mare şi în continuă creştere a cheltuielilor militare în bugetul Statelor Unite, dar şi în interesul partizanilor economiei ofertei — ca exponenţi ai neoindividualismului radical al cercurilor de dreapta — de a cîştiga consimţămîntul factorilor de decizie politică şi de a tempera aprehensiunile şi reţinerile manifestate de adepţii — încă numeroşi — ai menţinerii unui nivel ridicat al fluxului de transferuri.

„Curba lui Laffer" — asemănătoare grafic curbei lui Gauss — se întemeiază pe ipoteza că o creştere a nivelului impozării poate duce atît la creşterea cît şi la scăderea veniturilor guvernamentale în funcţie de impactul pe care aceasta îl are asupra ofertei factorilor de producţie. Ea exprimă, aşadar, randamentul impozitului pe planul încasărilor statului. Partea ascendentă a curbei, numită normală, semnifică efectul de creştere a venitului guvernului ca urmare a ridicării nivelului impozării, iar partea descendentă, numită zona prohibită, arată descreşterea acestui venit datorită creşterii în continuare a impozitului, dincolo de nivelul optim al impozării. „Curba lui Laffer" postulează posibilitatea ca, într-o anumită economie, nivelul impozării să se situeze în zona prohibită, determinînd — prin descurajarea ofertei de factori, reducerea voluntară a activităţii, respectiv a bazei de impozare, stimularea fraudei şi evaziunii fiscale — scăderea veniturilor statului. De aici decurge concluzia că stabilirea presiunii fiscale, reducerea impozitului pe capital şi venit, întărind încrederea agenţilor economici, măresc oferta de factori de producţie, lărgesc baza de impozare şi asigură, în consecinţă, creşterea încasărilor statului. Principala dificultate metodologică, în jurul căreia au existat şi continuă să existe numeroase controverse, priveşte localizarea pe curbă a nivelului optim al impozării şi deci determinarea zonei prohibite pentru o anumită ţară. O parte dintre adepţii teoriei susţin că Statele Unite nu s-ar fi aflat în zona prohibită şi că prin urmare ar fi nejustificate măsurile de reducere a fiscalităţii. Unii autori — care se opun teoriei respective — contestă valoarea generală a ipotezei enunţate de Laffer, subliniind faptul că pare să depindă mai ales de starea conjuncturii economice. Alţii pun sub semnul întrebării chiar şi originalitatea curbei descrise de Laffer, afirmînd că ideea pe care acesta urmăreşte să o demonstreze ar fi fost formulată de un economist englez încă la finele secolului al XVIII-lea.

Care este poziţia economiştilor ofertei în problemele forţei de muncă? De la început trebuie precizat că aceste probleme ocupă un loc mult mai puţin important, ca întindere, decît în teoriile keynesiste şi sînt tratate exclusiv din unghiul ofertei mîinii de lucru şi al participării ei la valorificarea capitalului. Doi sînt, în viziunea lor, factorii care influenţează sensibil situaţia ofertei forţei de muncă şi participarea ei la producţie: politica fiscală, respectiv impozitul pe salariu, pe de o parte, şi politica bugetară, a transferurilor sociale, pe de alta, prin intermediul cărora pot fi modificate într-un sens sau altul motivaţiile individuale.

Potrivit gîndirii neoclasice tradiţionale, în faţa unei creşteri a impozitului pe salarii, o persoană sau o familie poate reacţiona în două moduri total diferite: a) muncind mai mult, pentru a compensa pierderea, prin încasări suplimentare; acesta este **efectul de venit**; b) muncind mai puţin, optînd pentru mai mult timp liber, pentru loisir; acesta este **efectul de substituţie**. Spre deosebire de keynesişti, care considerau efectul de substituţie de regulă neglijabil în comparaţie cu efectul de venit şi nu vedeau în fiscalitate un factor care poate influenţa oferta pe piaţa muncii, promotorii economiei ofertei pornesc de la un punct de vedere opus, supralicitînd efectul de substituţie. În concepţia lor, impozitul pe salarii nu influenţează numai alegerea pe care un individ o face între muncă şi loisir, între timpul remunerat şi timpul liber, între „atelier şi pescuit", ci şi modul şi măsura în care el se îndreaptă spre activităţile cu caracter marfar, destinate producţiei pentru piaţă, supuse automat impozitului pe salarii, ceea ce reprezintă, în concepţia economiştilor ofertei, un mijloc de a stimula efectul de venit şi a combate efectul de substituţie, respectiv un factor de creştere a ofertei forţei de muncă, de ridicare a productivităţii muncii, cu urmări favorabile pe planul producţiei şi profitului.

În ce priveşte problema ocupării forţei de muncă şi şomajul, economiştii ofertei se situează pe aceleaşi poziţii cu neoclasicii anilor '20. În timp ce teoria keynesistă a ocupării operă cu concepte variate şi nuanţate (şomaj natural, friţional, structural, involuntar, voluntar), adepţii ofertismului reduc totul — în contradic-

„FIŞE"

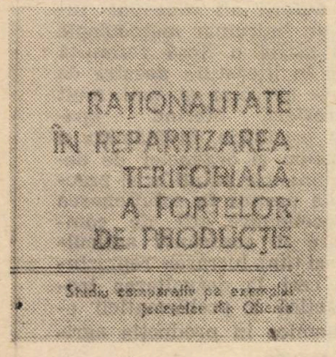

● *Recenta carte publicată la Editura „SCRISUL ROMÂNESC" sub titlul „Raţionalitate în repartizarea teritorială a forţelor de producţie", carte realizată de un colectiv de cadre didactice şi cercetători de la Centrul teritorial de cercetări economice pe lîngă Universitatea din Craiova, coordonat de profesorul C. Bărbăcioru — aduce un cert element de noutate în problematica atît de complexă a dezvoltării în profil teritorial. Avem în vedere analiza detaliată, în termeni comparativi, a procesului amintit localizat la o unitate geo-economică precisă: Oltenia cele cinci judeţe pe care le cuprinde. Acest mod de abordare a permis autorilor să urmărească două tipuri de probleme: pe de o parte, evidenţierea realizărilor înregistrate în dezvoltarea judeţelor respective, iar, pe de altă parte, surprinderea unor elemente particulare prin care s-au materializat în situaţiile analizate principiile politicii promovate de partid şi care vizează întreaga economie. Deplasîndu-se permanent pe aceste două coordonate, autorii au urmărit cu prioritate cîteva probleme mari: implicaţiile perfecţionării cadrului organizatoric şi sistemului de alocare a resurselor din Oltenia asupra repartizării teritoriale a forţelor de producţie; stadiul şi perspectivele dezvoltării economico-sociale a judeţelor oltene, măsurat dintr-o perspectivă comparatistă; rolul ce revine consiliilor populare în acest proces cu profunde implicaţii pe termen lung.*

Timpul de muncă şi specificul activităţilor

● *Anumite fenomene negative care afectează nivelul de eficienţă al întreprinderilor din economia ungară — fenomene între care sînt incluse valorificarea incompletă a potenţialului uman existent, menţinerea unor perioade de timp de muncă subutilizate, diminuarea locului valorilor legate de muncă în sistemul de aspiraţii propriu anumitor categorii de lucrători ş.a. — ar avea drept cauză o înţelegere rigidă a noţiunii de timp de muncă. După cum susţine Mária Frey în articolul „Munkaidörendszerünk néhány problémája és megoldásuk lehetösegei" (Unele probleme privind timpul de muncă şi căile de soluţionare a lor) publicat în numărul 2/1984 al revistei „KOZGAZDASÁGI SZEMLE", eliminarea unor astfel de fenomene disfuncţionale ar putea fi realizată prin înţelegerea mai nuanţată a noţiunii respective. Ideea centrală este aceea de a imprima modului de organizare a timpului de muncă un caracter flexibil — evident în mod diferenţiat după genul de activitate —, fapt care s-ar afla în concordanţă cu mutaţiile survenite la nivelul producţiei şi al mentalităţii lucrătorilor. În mod concret, opinează M.F., se poate opta pentru stabilirea unor programe de muncă care să*

ţie cu realitatea – la şomajul voluntar. În viziunea lor simplificatoare şomajul este provocat de cauze mai mult sau mai puţin subiective printre care se numără : inadaptarea pregătirii salariaţilor la posturile de muncă noi rezultate în urma operaţiilor de restructurare industrială, mărirea duratei medii de căutare a unui loc de muncă (datorită creşterii alocaţiilor de şomaj, a salariului minim legal, a numărului crescînd de persoane care, în aceeaşi familie, primesc venit etc.), refuzul salariaţilor de a accepta o remuneraţie care nu depăşeşte productivitatea marginală şi altele. Pe cît de unilaterală în argumente, pe atît de dură şi inflexibilă este teoria economică a ofertei în ce priveşte soluţiile propuse pentru reducerea şomajului voluntar. Exponenţii ei propun reducerea drastică a „obstacolelor" care împiedică funcţionarea mecanismelor pieţei forţei de muncă : suprimarea salariului minim legal, reducerea substanţială a indemnizaţiilor de şomaj, scăderea timpului mediu de căutare a unui post printr-o reformă instituţională a sistemului de informaţii.

La acestea se adaugă şi alte propuneri : diminuarea neutilizării marginale a muncii prin reducerea impozitului pe venit, scumpirea loisir-urilor, blocarea fluxurilor de transferuri etc. Comentînd toate aceste propuneri, G. Koenig face următoarea remarcă, semnificativă pentru lipsa de originalitate şi pentru conservatorismul economiei ofertei în problemele ocupării : „Este uimitor cîtă energie s-a cheltuit pentru a ajunge la prescripţii omoloage celor propuse şi discutate în cursul anilor '20 [14]).

Pentru a mări şi consolida libertatea de acţiune a capitalului şi a întări dependenţa muncitorilor de capital, economiştii ofertei militează pentru abolirea transferurilor sociale, respectiv pentru reducerea masivă a cheltuielilor sociale în bugetul de stat. Potrivit unor estimări, partea statului în venitul muncitorilor americani a crescut de la 11 la sută în 1947, la 27 la sută în 1977, ceea ce a făcut ca muncitorii să devină mai puţin dependenţi de capital. Ponderea cheltuielilor nemilitare ale statului în P.N.B. a sporit astfel de la 9 la sută în 1960 la 13 la sută în 1970 şi la 17 la sută în 1980, pondere pe care unii comentatori o consideră totuşi inferioară aceleia din alte ţări capitaliste dezvoltate, unde cheltuielile sociale ajung între 20 şi 28 la sută din P.N.B. Creşterea cheltuielilor publice în general — reflex al intervenţiei crescînde a statului în economie — şi a celor cu destinaţie socială, în special, este considerată de către economiştii ofertei drept cauza principală a amplificării şi cronicizării deficitelor bugetare în S.U.A., precum şi una din cauzele puternicei inflaţii din anii '70 ca urmare a monetizării unei părţi din datoria publică generată de aceste deficite. Unul din exponenţii noii teorii. Daniel Hamermesch, analizînd cinci programe sociale (Asigurarea de şomaj, Asigurarea socială de bătrîneţe, Asigurarea de incapacitate, Ajutorul pentru familiile cu copii de întreţinut şi Asigurarea cu bonuri de alimente a persoanelor ajunse la indigenţă) consideră că sporirea cheltuielilor sociale a influenţat negativ oferta de forţă de muncă, reducînd participarea la activitatea productivă într-o perioadă în care populaţia a devenit mult mai sănătoasă şi longevivă. [15]) El „vede" în aceste cheltuieli o „subvenţionare a lenei", o cauză a creşterii impozitelor şi un stimulent pentru apariţia unei vaste birocraţii legate de gestionarea programelor sociale.

Reducerile de cheltuieli sociale (nemilitare) efectuate de administraţie la sugestia economiştilor ofertei şi a cercurilor de afaceri pe care le reprezintă au însumat 49 miliarde dolari pentru 1981—1982 (circa 30 miliarde numai în 1982) şi se ridică la 81 miliarde pentru 1983—1984, urmînd să atingă aproximativ 100 miliarde în 1986. Prin aceste reduceri de mari proporţii are loc, de fapt, o întoarcere la acel tip al reproducţiei forţei de muncă întemeiat exclusiv pe o relaţie marfară. Cheltuielile sociale ale statului, prin intermediul cărora se asigura finanţarea publică, deci nemarfară, a unor condiţii necesare reproducţiei forţei de muncă, sînt acum trecute din nou asupra populaţiei, îndeosebi a clasei muncitoare. Valoarea forţei de muncă se măreşte astfel considerabil, iar pentru recuperarea ei muncitorii vor trebui să accepte condiţiile de intensificare a muncii impuse de capital. Minimul de trai, spun unii critici ai economiei ofertei, redevine minimul biologic, iar clasa muncitoare americană — despre care se spunea cu ani în urmă că a devenit o clasă „mijlocie" — urmează să fie reproletarizată, supusă acţiunii polarizante a legii acumulării capitaliste. [16]).

Cele mai multe critici la adresa economiei ofertei vizează tocmai caracterul şi ascuţişul lor antisocial şi vin de obicei din direcţia stîngii americane şi vest-europene, care consideră că această teorie şi politică economică neoconservatoare au ca scop să dezvolte şi să intensifice exploatarea capitalistă şi să îngrădească tot mai mult libertăţile democratice. Rămîne ca viitorul să arate în ce măsură aplicarea teoriei economiei ofertei va favoriza adaptarea economiei americane la noile „sfidări" tehnologice şi economice mondiale şi care vor fi consecinţele de ordin social ale acestei tentative de „revitalizare" a capitalismului.

prof. dr. Ion LUPU
asist. P. P. FUDULU
Universitatea din Braşov

14) G. Koenig L'archaisme de la theorie „nouvelle" de l'emploi. In Eurépargne, Luxembourg, nov. 1981, reprodus în Problèmes économiques 1762/24 II 1982 ;
15) D. Hamermesh, Transferes, taxes and the NAIRU. În volumul citat la p. 5 ;
16) M. Kesselman, art. cit.

ţină seama în mai mare măsură de specificul fiecărei activităţi şi de anumite opţiuni individuale.

Planificarea franceză

● *Iniţierea unui ansamblu de măsuri menite să restructureze sistemul de planificare francez – măsuri ce au căpătat o bază legală în iulie 1982 – a vizat în esenţă două elemente. După cum opinează* Bernard Cazes *în articolul* „Les traits nouveaux de la planification française et le IX-ème plan" *publicat în numărul 1861 al revistei* PROBLÈMES ÉCONOMIQUES *este vorba, pe de o parte, de revigorarea planului ca instrument de dirijare a activităţii economice, iar, pe de altă parte, de adaptarea acestuia la noul context economic internaţional. Sub aspectul ariei sale de cuprindere, planul, aşa cum este actualmente structurat, prezintă trei elemente de noutate : integrarea activităţilor culturale, stabilirea unui capitol distinct privind relaţiile de cooperare cu ţările în curs de dezvoltare, crearea unui sistem consultativ mai larg în ce priveşte alcătuirea şi execuţia sa. Un alt aspect important, semnalează B.C., îl reprezintă posibilităţile de cuantificare ale obiectivelor cuprinse în plan. Din această perspectivă, în noua sa structură, planul se individualizează pe trei niveluri. Un prim nivel îl constituie cel al obiectivelor macroeconomice, mai greu cuantificabile ; un al doilea cuprinde marile obiective ce pot fi exprimate cantitativ, între care cheltuielile pentru apărare, cheltuieli pentru cercetare, pentru asigurarea resurselor energetice etc. În sfîrşit, ultimul nivel şi cel mai concret apare sub forma a douăsprezece programe prioritare de execuţie.*

„Al cincilea val şi a patra revoluţie industrială ?"

● *Discuţiile asupra apariţiei celei de a patra revoluţii industriale cantonează într-o zonă intermediară între ipoteză şi certitudine, opinează cunoscutul economist american* W. W. Rostow *în studiul* „The fifth upswing and the fourth industrial revolution" *(Al cincilea val şi a patra revoluţie industrială) publicat în numărul 4/1983 al revistei* ECONOMIC IMPACT. *Sînt cunoscute tehnologiile care stau la baza sa – microelectronica, comunicaţiile, ingineria genetică, laserii, roboţii, noile materiale ; sînt, de asemenea, cunoscuţi şi unii factori care pot contribui la afirmarea lor, între care cel mai important ar fi capacitatea de difuzare pe orizontală, extrem de ridicată. Dar, opinează autorul, pentru a afirma că păşim într-o nouă revoluţie industrială şi a desprinde efectele acestei ample tranziţii în planul creşterii economice, al ocupării forţei de muncă, al restructurării profesiunilor etc., trebuie să dobîndim o cunoaştere mai profundă a modului în care aceste tehnologii vor schimba structurile industriale. Cu alte cuvinte, care este tipul de difuziune, rata de substituire (dacă un astfel de termen exprimă bine procesul), care este intervalul de timp în care acestea vor dobîndi supremaţia. Or, constată Rostow, în acest domeniu cunoştinţele noastre sînt foarte limitate, teoria economică neavînd instrumente de evaluare a efectelor unui anumit „complex inovaţional" asupra unui „complex economic" determinat, aflat într-o etapă concretă de dezvoltare.*

FIŞE

6 Politica agrară a Partidului Comunist Român

RAMURĂ DE BAZĂ a economiei naționale, agricultura are un rol esențial în realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului privind dezvoltarea economico-socială a țării, trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare.

Locul și importanța agriculturii în economia națională

ROMÂNIA dispune de condiții naturale și economice deosebit de favorabile dezvoltării agriculturii. Ramura agricolă are o contribuție însemnată la crearea produsului social (15,9% în 1932) și a venitului național (19,7% în 1932), participînd astfel la progresul general al țării, la ridicarea bunăstării întregului popor. Importanța deosebită pe care agricultura o are în cadrul economiei naționale rezidă în multiplele funcții îndeplinite de această ramură de bază. **În primul rînd,** agricultura pune la dispoziția economiei naționale principalele mijloace de subzistență pentru populație, volumul și structura producției agricole avînd rol determinant în creșterea nivelului de trai. **În al doilea rînd,** agricultura este o importantă furnizoare de materii prime pentru industrie. **În al treilea rînd,** agricultura participă activ la schimburile comerciale externe. **În al patrulea rînd,** în condițiile restricțiilor privind energia, se amplifică și funcția agriculturii de producătoare și furnizoare de energie. **În al cincilea rînd,** agricultura are un rol însemnat în menținerea echilibrului ecologic.

În condițiile regimului burghezo-moșieresc, agricultura României, în care lucra peste 3/4 din populație, era caracterizată printr-un nivel extrem de scăzut al înzestrării tehnice, prin folosirea nerațională a fondului funciar și a forței de muncă, prin randamente scăzute la hectar și o zootehnie înapoiată, printr-o dură exploatare a maselor largi țărănești de către moșierime și burghezie. I-a revenit Partidului Comunist Român sarcina istorică de a înfăptui alianța muncitorească-țărănească și de a scoate agricultura din starea gravă în care se afla în acele timpuri. În acest sens, un obiectiv central al partidului a fost așezarea pe baze noi, socialiste, a agriculturii, realizarea unei profunde revoluții în viața satului. Datorită politicii agrare juste a partidului nostru, profunda reorganizare a producției și relațiilor sociale la sate a fost însoțită de creșterea continuă a producției agricole.

Politica P.C.R. de cooperativizare a agriculturii și făurirea relațiilor socialiste la sate

REZOLVAREA problemei agrare a constituit o coordonată esențială a politicii partidului nostru încă din primii ani după victoria revoluției de eliberare națională și socială, marcată de actul istoric de la 23 August 1944. Reforma agrară din anul 1945, lichidînd clasa moșierească a asigurat împroprietărirea țăranilor săraci, fără pămînt sau cu pămînt puțin. Dar, prin conținutul ei, cu toate consecințele favorabile asupra dezvoltării forțelor de producție și a situației țărănimii, reforma agrară din 1945, nu a putut duce la lichidarea exploatării la sate și nu putea satisface cerințele crescînde de produse agricole ale societății. De aceea, pasul următor ce se impunea obiectiv era dezvoltarea forțelor de producție din agricultură în concordanță cu nevoile societății, care să permită progresul rapid al acestei ramuri de bază a economiei naționale, îmbunătățirea radicală a condițiilor de muncă și de viață la sate. În acest context, Partidul Comunist Român a arătat și demonstrat că singura cale de soluționare definitivă a situației țărănimii, de depășire a limitelor tehnice și economico-sociale ale micii gospodării agricole o constituie **cooperativizarea agriculturii.** Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949 a elaborat și adoptat un program agrar propriu, științific și realist, de transformare socialistă a agriculturii, program care a fost completat și îmbogățit ulterior, în funcție de condițiile specifice diferitelor etape de edificare socialistă a agriculturii românești. Programul transformării socialiste a agriculturii marchează începutul unei noi etape în rezolvarea problemei agrare din țara noastră, a **revoluției agrare socialiste.**

Procesul de cooperativizare a agriculturii, pe fondul promovării consecvente a politicii de industrializare, s-a caracterizat prin: a) **desfășurarea treptată,** trăsătură generată de necesitatea aplicării principiului liberului consimțămînt, a educării țărănimii în spiritul muncii economice, de necesitatea asigurării bazei tehnico-materiale, a pregătirii cadrelor, convingeri țărănimii de avantajele agriculturii socialiste; b) **sprijinul multilateral economic și financiar** acordat constant de către stat țărănimii; c) **creșterea continuă a producției agricole,** proces ce confirmă justețea politicii partidului nostru în înfăptuirea relațiilor socialiste la sate.

Încheierea procesului cooperativizării în primăvara anului 1962 a asigurat **victoria deplină a relațiilor de producție socialiste, făurirea economiei socialiste unitare.** Pe plan social, încheierea procesului de cooperativizare a însemnat **transformarea țărănimii într-o clasă nouă, omogenă, profund solidară cu idealurile socialismului.** În același timp, cooperativizarea a deschis calea trecerii la o nouă etapă, superioară, **etapa dezvoltării ei intensive și multilaterale, pe baza aplicării cuceririlor științei și tehnicii contemporane.** Lichidarea înapoierii tehnice, crearea unei baze tehnico-materiale moderne a constituit și constituie un factor hotărîtor al creșterii producției, al valorificării integrale a potențialului agriculturii românești.

Ca urmare a transformărilor revoluționare cunoscute de agricultura noastră, s-a format proprietatea socialistă a întregului popor (întreprinderile Agricole de Stat, Întreprinderile pentru Mecanizarea Agriculturii, Institute și Stațiuni de cercetare), iar prin unirea gospodăriilor țărănești mici și mijlocii în Cooperative Agricole de Producție, proprietatea socialistă cooperatistă în agricultură.

Programul P.C.R. despre principalele obiective ale politicii agrare a partidului

PORNIND de la realitatea că agricultura constituie o ramură de bază a economiei naționale, Programul P.C.R. prevede printre obiectivele strategice „realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate, care să constituie un factor determinant pentru întreaga dezvoltare economico-socială, pentru creșterea venitului național și a bunăstării întregii societăți".

Caracteristica esențială a agriculturii moderne este **dezvoltarea ei intensivă,** ceea ce presupune un înalt nivel al productivității muncii, o eficiență economică maximă. Dezvoltarea pe cale intensivă constituie o **necesitate obiectivă** generată de limitarea terenurilor agricole și micșorarea suprafeței agricole pe un locuitor, concomitent cu sporirea nevoilor de produse agroalimentare. Astfel, față de anul 1938, cînd suprafața agricolă ce revenea pe un locuitor era de 1 ha, în prezent ea s-a redus la 0,43 ha.

Dezvoltarea intensivă a producției vegetale constă în sporirea producției pe unitatea de suprafață. Asigurarea unui puternic sector zootehnic și a unei producții ridicate de la fiecare animal reprezintă, de asemenea, caracteristici ale unei agriculturi intensive. Dezvoltarea unei agriculturi moderne, de înaltă eficiență, este indisolubil legată de reducerea costurilor pe unitatea de produs, de introducerea progresului tehnic și aplicarea metodelor moderne de organizare și conducere, de ridicarea nivelului de calificare și de disciplină al lucrătorilor agricoli.

Direcțiile principale ale intensificării și modernizării agriculturii cuprinse în Programul P.C.R. sînt, în esență, următoarele:

a) **Utilizarea rațională a întregului fond funciar.** Partidul nostru își fundamentează politica sa agrară pe concepția că **pămîntul,** principalul mijloc de producție în agricultură, indiferent de caracterul proprietății — a întregului popor, cooperatistă sau individuală — **reprezintă un bun național, avuția întregului popor, care trebuie utilizată eficient în interesul întregii economii naționale.** Folosirea judicioasă, conservarea fondului funciar, sporirea fertilității pămîntului sînt condiții esențiale pentru mărirea producției agricole vegetale și animale.

b) **Mecanizarea complexă și completă a lucrărilor agricole.** Înlăturarea înapoierii tehnice moștenite a necesitat eforturi financiare considerabile din partea statului nostru. Eforturile și rezultatele pe linia mecanizării agriculturii sînt reflectate și de faptul că în 1982 pe ogoarele României lucrau 168 989 tractoare fizice (față de 4 049 în 1938), 65 997 combine, 49 739 semănători mecanice etc. În prezent, suprafața arabilă ce revine pe un tractor fizic este de 58 ha față de 2 498 ha în 1938. Pe

baza hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1982, pînă în anul 1985 se va asigura rezolvarea completă a problemei mecanizării agriculturii. La sfîrșitul actualului cincinal agricultura va dispune de cca. 170 mii tractoare de diferite tipuri și puteri sporite, 60 mii combine și de un însemnat parc de mașini complexe și agregate, care vor asigura executarea simultană a mai multor lucrări agricole și reducerea consumului de carburanți.

c) Chimizarea producției agricole se realizează prin aplicarea de îngrășăminte și alte substanțe chimice, biostimulatori, etc. În anii construcției socialiste cantitatea de îngrășăminte chimice (substanță activă) a crescut permanent, astfel că agricultura noastră a folosit 1 083,4 mii tone (în 1981) față de numai 5,9 mii tone în 1950. Și în viitor industria chimică va livra agriculturii cantitățile necesare de îngrășăminte, astfel ca, în actualul cincinal cantitatea de îngrășăminte chimice de care va beneficia agricultura va fi de 8,4 milioane tone, în substanță activă.

d) Asigurarea unităților agricole cu material biologic (semințe hibrizi, material săditor, materiale de prăsilă) cu valoare biologică și economică ridicată. Ameliorarea soiurilor și raselor, aplicarea noilor realizări din domeniul ingineriei genetice, au o importanță hotărîtoare pentru creșterea susținută a producției agricole, vegetale și animale.

Intensificarea producției agricole, accentuarea laturilor calitative ale întregii activități sînt de natură să **întărească proprietatea socialistă** din agricultură, să ducă la transformarea tuturor unităților agricole în puternice centre de producție organizate pe baze moderne.

Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. despre înfăptuirea noii revoluții agrare

ACCELERAREA procesului de modernizare și intensificare a producției agricole constituie, potrivit documentelor Congresului al XII-lea al partidului, una din principalele priorități ale cincinalului 1981—1985, de care depinde realizarea obiectivului strategic privind trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare. Congresul al XII-lea al partidului a stabilit ca un obiectiv fundamental al actualului cincinal **înfăptuirea unei noi revoluții agrare,** care în esență răspunde exigențelor realizării unei agriculturi moderne, de înaltă productivitate. **„Ne propunem, de fapt** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să realizăm o adevărată revoluție agrară în ceea ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre".**

Spre deosebire de cooperativizarea agriculturii, care a reprezentat o revoluție agrară cu caracter predominant social, prin care au fost instaurate relațiile socialiste la sate, noua revoluție agrară are un caracter mult mai complex. Desfășurîndu-se pe fondul revoluției tehnico-științifice, a prefacerilor structurale în toate domeniile vieții sociale și, în primul rînd, în industrie, noua revoluție agrară are un caracter procesual de natură economico-socială, tehnică, biologică și ecologică.

Obiectivul major al noii revoluții agrare îl constituie **creșterea puternică a producției agricole.** Potrivit prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială pe perioada 1981—1985 producția globală agricolă (media anuală pe cincinal) urmează să fie cu 24,4—27,4% mai mare decît cea obținută în cincinalul precedent.

Creșterea eficienței economice în agricultură constituie un alt obiectiv esențial al noii revoluții agrare. Sub acest aspect este necesar să se acționeze în direcția reducerii cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale, a creșterii productivității muncii și a calității producției.

Etapă superioară în dezvoltarea agriculturii, pregătită de acumulările cantitative precedente, înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare necesită concentrarea eforturilor în următoarele direcții principale :

1 Dezvoltarea, perfecționarea și modernizarea forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a agriculturii, în vederea sporirii cît mai depline a factorilor care condiționează producția agricolă, a transformării în perspectivă a activității din agricultură într-o variantă a muncii industriale. În acest scop, în actualul cincinal volumul investițiilor alocate agriculturii se va cifra la cca. 155 miliarde lei, ceea ce reprezintă aproape tot atît cît s-a investit în perioada 1961—1975. În consecință, agricultura va beneficia de un grad sporit de înzestrare tehnico-materială, concretizat în sporirea parcului de tractoare, combine autopropulsate de recoltat cereale, multifuncționale, alte mașini moderne, extinderea suprafeței amenajate pentru irigat, cantități sporite de îngrășăminte și pesticide etc. În acest sens, un rol deosebit de important îl are înfăptuirea prevederilor **Programului național pentru asigurarea unor producții sigure și stabile, prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe circa 55—60% din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului** — program aprobat de plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1983. Programul prevede ca pînă în 1985 suprafața irigată să ajungă la 4 milioane de hectare, iar pînă în 1988—1990 — la 5,5—6 milioane. Pînă în anul 1990 vor fi executate lucrări de combatere a eroziunii solului pe 3 776 000 de hectare, urmînd ca pînă în 1995 întreaga suprafață de 5,3 milioane de hectare afectată de procesele de erodare să fie amenajate.

2 Perfecționarea relațiilor de producție și sociale, a metodelor de conducere, organizare și planificare a producției agricole. Înfăptuirea noii revoluții agrare implică dezvoltarea și perfecționarea continuă a relațiilor de producție, corelarea lor permanentă cu nivelul de dezvoltare al forțelor de producție. Aceasta presupune dezvoltarea continuă a proprietății socialiste din agricultură, organizarea pe principii moderne a producției agricole, aplicarea fermă a principiului autoconducerii și autofinanțării în toate unitățile agricole. Un rol important în perfecționarea conducerii, organizării și planificării producției agricole îl au **consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste** care asigură conducerea și organizarea pe principii unitare a tuturor unităților agricole, indiferent de forma de proprietate, deschizînd perspectiva înlăturării treptate a deosebirilor dintre ele în privința gradului de înzestrare tehnică, a eficienței economice, a condițiilor de muncă și de viață ale lucrătorilor. În același timp, așa cum o demonstrează experiența, dezvoltarea și modernizarea agriculturii impune lichidarea stărilor de lucruri negative, întărirea ordinii și disciplinei, respectarea strictă a tuturor prevederilor legale.

3 Pregătirea cadrelor și ridicarea calificării forței de muncă constituie o premisă esențială pentru înfăptuirea noii revoluții agrare și pentru trecerea la o nouă calitate în toate sectoarele agricole.

Agricultura modernă presupune existența unor muncitori cu un înalt nivel al pregătirii de specialitate, cu un orizont științific și social-politic ridicat, capabili să utilizeze cu eficiență sporită pămîntul și tehnica existentă precum și rezultatele cercetării științifice.

4 În cadrul procesului de înfăptuire a noii revoluții agrare, un rol deosebit îl are **ridicarea eficienței economice în toate unitățile agricole,** pe baza utilizării superioare a potențialului tehnico-productiv existent în fiecare unitate, **aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar.**

Conferința Națională a partidului din decembrie 1982 a aprobat o serie de programe speciale menite să sporească aportul agriculturii la dezvoltarea economico-socială generală a țării. În cadrul acestora, un loc important revine **programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială** care prevede ca fiecare județ și localitate să-și acopere din producția proprie nevoile de consum agroalimentar și să contribuie la satisfacerea necesităților generale de produse agricole ale economiei.

În realizarea programului de creștere a producției agricole, un rol deosebit revine înfăptuirii obiectivelor înscrise în **Programul unic de creștere a producției agricole în gospodăriile producătorilor particulari,** aprobat la începutul acestui an. Pornind de la necesitatea folosirii rationale și eficiente a pămîntului, ca o condiție esențială pentru dezvoltarea agriculturii, Programul unic prevede obligații ferme pentru toți deținătorii de terenuri de a cultiva integral și cu randament sporit toate suprafețele și de a crește un număr cît mai mare de animale.

Așa cum arăta secretarul general al partidului la Conferința Națională din decembrie 1982, aplicarea fermă a programelor vizînd dezvoltarea agriculturii este de natură să ducă la eliminarea unor decalaje și dereglări ce s-au produs între dezvoltarea industriei și agriculturii, asigurîndu-se astfel dezvoltarea echilibrată, armonioasă a acestor ramuri de bază. După cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. pe probleme de agricultură, din decembrie 1983, trebuie făcut totul pentru **„a înfăptui neabătut hotărîrile Congresului al XII-lea, ale Conferinței Naționale, pentru realizarea noii revoluții agrare, care presupune o agricultură de înaltă productivitate, o producție bună, de înalt nivel, în toate sectoarele... Avem și baza materială și baza tehnică necesară. Avem cadre, avem specialiști, avem muncitori, avem cooperatori, avem o țărănime în stare să rezolve în bune condiții problemele care se pun în vederea dezvoltării agriculturii noastre, a obținerii unor recolte bogate, a înfăptuirii noii revoluții agrare".**

asist. univ. V. BĂLAȘA

ÎNTREBĂRI

1. Explicați locul și rolul agriculturii în economia noastră.
2. În ce constă importanța cooperativizării agriculturii ?
3. Care sînt principalele caracteristici ale unei agriculturi moderne ?
4. Indicați principalele căi de modernizare și intensificare a producției agricole.
5. Care este conținutul noii revoluții agrare ?
6. Precizați obiectivele și direcțiile principale ale noii revoluții agrare prevăzute în documentele partidului nostru.

Efecte şi implicaţii ale sporirii cheltuielilor pentru înarmare

PE PLAN MONDIAL cheltuielile pentru înarmare continuă să crească într-un ritm ridicat, accentuînd pericolul unui nou război şi exercitînd în acelaşi timp o influenţă profund negativă asupra vieţii economice. Povara cursei înarmărilor este direct sau indirect resimţită de toate statele lumii ; efectele sale nu se limitează numai la privarea sectoarelor civile de fonduri necesare unei activităţi normale, ci au implicaţii perturbatoare mult mai complexe, chiar în cazul unor ţări cu potenţial economic ridicat şi cu atît mai mult în cel al ţărilor în curs de dezvoltare. În acest context, „Îngheţarea cheltuielilor militare şi trecerea la reducerea lor constituie — *aşa cum sublinia tovarăşul* Nicolae Ceauşescu *în Raportul la Conferinţa Naţională a partidului* — o necesitate atît pentru diminuarea cursei înarmărilor şi a pregătirilor de război, cît şi pentru crearea condiţiilor necesare depăşirii crizei economice mondiale, relansării activităţii economico-sociale".

O examinare sumară a evoluţiei cheltuielilor militare pe plan mondial, cu rezervele de rigoare privind posibilitatea evaluării exacte a acestora, permite cîteva constatări : în ansamblul cheltuielilor militare ponderea decisivă, de circa 80%, revine principalelor două blocuri militare, NATO şi Tratatul de la Varşovia ; creşterile cele mai rapide se înregistrează în ţările în curs de dezvoltare, nu numai pe seama achiziţiilor din alte ţări, ci şi a producţiei proprii ; în ciuda recesiunii mondiale, cheltuielile militare au continuat să crească, în medie cu 3% anual, ceea ce a condus la depăşirea, în 1980, a pragului celor 500 miliarde dolari, atingînd niveluri fără precedent, evaluate în prezent la 700-750 miliarde dolari.

Analize economice întreprinse în diferite ţări sesizează tot mai frecvent, atunci cînd păstrează un minimum de obiectivitate, consecinţe dintre cele mai serioase ale sporirii înarmărilor asupra economiilor naţionale, inclusiv asupra ţărilor foarte dezvoltate, care infirmă între altele şi preconcepţii de largă răspîndire, cum ar fi aceea privind stimularea indirectă a cercetării ştiinţifice în sectoarele civile, prin dezvoltarea accelerată a celei în scopuri militare.

Articolul de faţă aduce în discuţie astfel de implicaţii economice, pe exemplul unei ţări dezvoltate cum este S.U.A., care pun în evidenţă intensificarea preocupărilor unor cercuri tot mai largi privind efectele profund negative, obiectiv constatabile ale exacerbării cursei înarmărilor, ale deturnării unor uriaşe fonduri umane şi materiale de la scopul firesc pe care îl constituie dezvoltarea paşnică. Articolul sesizează procese şi fenomene mai puţin studiate, cum sînt corelaţiile negative între dinamica productivităţii muncii şi structura cheltuielilor de cercetare preponderent orientate spre domeniul militar, „indiferenţa costurilor" producţiei militare, factor de scădere a competitivităţii în general în economie, precum şi alte incidenţe ale majorării cheltuielilor militare asupra sectoarelor civile ale economiei.

Complexul militar-industrial

CONFORM APRECIERILOR oficiale americane, cheltuielile militare ale S.U.A. se vor ridica în 1983 la 377 miliarde dolari, ele absorbind 65 de cenţi din fiecare dolar provenit din încasări fiscale, faţă de 50 de cenţi în prezent.

După cum subliniază unii experţi, acest salt important ignoră, în mod evident, faptul că în perioada 1945—1982 poporul american a suportat pregătiri intense de război, fără a se simţi astăzi mai în siguranţă şi nici mai prosper datorită acestui sacrificiu[1]).

Aceste evoluţii trebuie înţelese în contextul unei ordini militare internaţionale care se autoperpetuează, a unei ierarhii a forţei bazată pe război, ameninţarea cu războiul şi pregătirea constantă a războiului. Componentele implicate sînt : „statul, forţele armate, cercurile de afaceri, întreprinderile şi suporturile lor politice şi intelectuale. Ele îşi trag una din alta legitimitatea, credibilitatea şi rolul lor"[2]). În 1961 preşedintele S.U.A., Dwight Eisenhower, lansa un semnal de alarmă, într-unul din mesajele adresate naţiunii americane : «Guvernul trebuie să se teamă de influenţa nemăsurată pe care ar putea-o căpăta, voluntar sau involuntar, **„complexul militar-industrial"**».

Astăzi acest termen este apreciat ca restrictiv, prin prisma forţelor sociale angajate în supradimensionarea cursei înarmărilor, sugerîndu-se formule mai apropiate realităţii, cum ar fi, de pildă, cea de complex „academic-birocratic-militar-industrial".

Relaţia cercetare-dezvoltare-productivitate în condiţiile înarmării

CONSTITUIREA ŞI DEZVOLTAREA complexelor militar-industriale au efecte negative între care se disting, ca importanţă economică, cele induse asupra logicii progresului tehnico-ştiinţific, variabilă prin care orice naţiune îşi proiectează viitorul ca o construcţie conştientă. Poate fi considerată semnificativă, în acest sens, structura cheltuielilor bugetare federale americane pentru **cercetare-dezvoltare** în perioada 1975—1983, aşa cum rezultă din tabelul 1.

În 1983 S.U.A. au consacrat deci cercetării militare şi spaţiale 76,6% comparativ cu numai 3,5% pentru avansarea cunoaşterii, adică cercetării fundamentale.

Disproporţia dintre cheltuielile militare şi cele civile este deseori justificată şi considerată pozitivă prin susţinerea ideii că cercetarea militară prioritară ar produce cunoştinţe în domeniul civil ducînd la creşterea forţei economice şi la asigurarea nivelului de securitate.

Tabelul nr. 1

Structura cheltuielilor bugetare americane pentru cercetare-dezvoltare în perioada 1975—1983

(%)

	1975	1980	1983
Apărare şi cercetare aerospaţială	67,5	63,7	76,6
Energie şi infrastructură	10,9	14,2	6,5
Agricultură şi industrie	2,5	3,0	2,2
Sănătate şi ajutor social	14,8	15,2	11,1
Cercetare fundamentală	4 3	3 0	3,5

Sursa : „L'état des sciences des techniques". La Découverte / Maspero Boreal Express, Paris / Montreal, 1983—1984, p. 446.

Inconsistenţa unei astfel de idei, din care derivă periculozitatea aplicării ei, este demonstrată de realitatea însăşi. În timp ce cota din bugetul federal destinată cercetării-dezvoltării militare şi spaţiale s-a situat, în medie, la două treimi, antrenînd peste o treime din oamenii de ştiinţă şi inginerii de care dispun Statele Unite, Fundaţia Naţională pentru Ştiinţă din S.U.A. îşi exprimă extrema îngrijorare în faţa eroziunii poziţiei acestei ţări în ceea ce priveşte ştiinţa şi tehnologia. În balanţa patentelor a S.U.A. în anii 1966—1973 s-a înregistrat o evoluţie nefavorabilă, datorită unui număr mai mic de patente americane acordate altor ţări şi creşterii numărului patentelor străine acordate cetăţenilor americani. În general, numărul patentelor străine a crescut cu peste 65% şi din 1973 reprezintă peste 30% din toate patentele acordate în S.U.A. Aceasta constituie un indiciu că numărul ideilor patentabile a crescut mai rapid în celelalte ţări, comparativ cu S.U.A. Studii recente arată că această tendinţă se accentuează. Care să fie semnificaţia unei astfel de constatări ?

Michael Boretsky, de la Departamentul pentru Comerţ al S.U.A. a realizat o comparaţie între efortul civil de cercetare-dezvoltare în Statele Unite, şase ţări dezvoltate vest-europene, Canada şi Japonia. Cu excepţia Italiei şi Canadei, toate celelalte ţări au înregistrat un efort sporit în comparaţie cu S.U.A. în cercetarea civilă. Astfel, Japonia a depus un efort aproape de trei ori mai intens decît cel american, favorizat şi de ponderea mai redusă a cheltuielilor guvernamentale de cercetare pentru apărare şi aplicaţii aerospaţiale (17—20% din totalul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare), comparativ cu cele aproape 70 de procente alocate de S.U.A.

Aceste observaţii dobîndesc o semnificaţie deosebită cînd sînt corelate şi cu analiza evoluţiei **productivităţii muncii** pe termen lung (tabelul 2).

S.U.A. au înregistrat, în ultimii ani, cea mai mică rată de creştere a productivităţii muncii dintre toate ţările capitaliste

Tabelul nr. 2

Evoluția pe termen lung a productivității
(P.I.B. pe om/oră : rată anuală medie)
(%)

	1950—1973	1973—1979
Belgia	4,4	4,2
Canada	3	1
Franța	5,1	3,5
R.F.G.	6	4,2
Italia	5,8	2,5
Japonia	8	3,9
Olanda	4,4	3,3
Marea Britanie	3,1	2,1
S.U.A.	2,6	1,4

Sursa : Maddison A, Les phases du développement capitaliste, Economica, Paris 1981, p. 121.

dezvoltate. Contrastul cel mai puternic îl oferă cazul Japoniei, fiind interesantă, din acest punct de vedere, structura cheltuielilor de cercetare-dezvoltare ale acestei țări comparativ cu cea a cheltuielilor americane (tabelul 3).

„Viziunea globală a politicilor M.I.T.I. — Ministerul pentru Industrie și Comerț Exterior al Japoniei — pentru anii 1980" definește implicit diferențele dintre orientarea activității de cercetare-dezvoltare japoneze și americane, caracterizînd Japonia ca „o națiune axată pe tehnologie" în virtutea următoarelor considerații : „În ultimă analiză, singura resursă a Japoniei sînt oamenii, potențialul uman trebuind bine utilizat; prosperitatea viitoare a societății necesită progres tehnic ; dezvoltarea tehnologică sporește puterea de negociere a țării și contribuie astfel la securitatea economică". Securitatea economică nu este deci considerată numai o stare ce trebuie apărată, ci și o stare ce trebuie construită printr-un efort constant, sensibil la schimbare.

Tabelul nr. 3

Structura cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare ale Japoniei
(%)

	1975	1980
Apărare și cercetare aerospațială	19,5	16,8
Energie și infrastructură	22,9	34,4
Agricultură și industrie	41,9	37,6
Sănătate și ajutor social	12,1	11,2
Cercetare fundamentală	3,5	4.1

Sursa : „L'état des sciences et des techniques", La Découverte/Maspero Boreal Express, Paris/Montreal, 1983—1984, p. 448.

Modul în care interacționează componentele complexului „academic-birocratic-militar-industrial" în determinarea evoluției cheltuielilor militare erodează din ce în ce mai mult efortul vizînd **securitatea economică**, influențînd atît intensitatea, cît și natura lui.

„Indiferența costurilor" și producția în scopuri militare

ESTE DEOSEBIT de importantă, în acest sens, evidențierea **condițiilor în care firmele cu contracte militare cercetează, produc și își vînd produsele,** în situația în care ele au un singur client : statul. Acesta este un foarte bogat cumpărător, care în condițiile unei economii civile, în recesiune, reprezintă principala sursă de profit pentru multe firme, deci și de interes. O societate de agenți de schimb din New York estimează că veniturile firmelor ce aveau contracte cu armata au crescut cu 18% în 1981, 24% în 1982 și 30% în 1983[3]), existînd perspectiva unei prosperități asigurate pînă în 1985 cel puțin.

Statul nu se dovedește însă numai un client bogat, ci și un cumpărător care are posibilitatea să opereze măsuri stimulative de ordin fiscal și financiar, să faciliteze procesul de inovare (prin activitatea universitară, cea a centrelor de cercetare și documentare, accesul la bănci de date, asigurarea unei formări profesionale permanente și a reciclărilor ș.a.) și să întreprindă acțiuni cu caracter legislativ și tarifar (cum ar fi cele privind legislația brevetelor, reglementările sanitare, prevederile privind poluarea, măsurile legate de condițiile de muncă ș.a.). El poate asigura piață garantată pentru importante cantități de produse și pentru perioade destul de lungi, fără a obliga la teste economice de piață. Firmele sînt plătite în sistemul „cost-plus", conform costului total de producție și unui profit asigurat și nu de puține ori se practică „plățile progresive", efectuate cînd diverse stadii ale procesului de producție au fost deja parcurse.

Toate acestea conduc la alterarea funcției de finanțare, micșorînd necesarul de fonduri, accelerînd viteza lor de rotație, mărind rata profitului și evident, interesul firmelor în cauză de a satisface, în orice condiții, cererile formulate. Produsele lor devin astfel extrem de complexe și sînt proiectate așa încît să se obțină cele mai bune performanțe posibile, îndrăzneala stînd la baza cercetării militare.

Se ajunge astfel la o puternică specializare, la proiectarea și dezvoltarea unei „părți a părții". În consecință, presiunea de a realiza chiar și mici creșteri ale performanțelor și lipsa unei viziuni globale clare asupra întregului proiect și a interacțiunilor dintre componentele sale fac dificil de evidențiat efectele modificării proiectelor parțiale asupra costului final total și implicit împiedică aplicarea unor măsuri de reducere.

În concluzie, firmele cu contracte militare lucrează fără risc, la costuri mari — ce nu sînt numai tolerate, ci constituie chiar o parte din succes — și pentru un singur client foarte bogat, ce poate oferi o multitudine de avantaje.

Intervenția statului creează deci condiții mult diferite de cele ale firmelor civile care cercetează și produc în condiții de risc, sensibilitate la costuri, în situația existenței mai multor cumpărători și a acțiunii tendințelor concurențiale.

Pentru piața civilă menținerea unor costuri scăzute constituie un obiectiv principal, iar creșterea productivității muncii o țintă permanentă. Contrastul poate fi ilustrat printr-un semnificativ exemplu. Este vorba despre două avioane comparabile, Boeing 747 și Lockheed C 5 A, primul proiectat și produs pentru liniile aeriene civile, iar al doilea pentru forțele aeriene ale S.U.A.

În 1971, Boeing-ul 747 costa aproximativ 23 milioane de dolari, comparativ cu cele 60 de milioane necesitate de achiziționarea unui C 5 A[4]). Concomitent, eliminarea defectelor aripii avionului C 5 A — care au condus la reducerea duratei de serviciu estimate cu mai mult de 70% — era proiectată să coste aproximativ 1,3 miliarde dolari, ceea ce aproape a dublat costurile anticipate pentru acest program[5]). Mai mult decît atît, Boeing-ul 747 era capabil să poarte o sarcină utilă mai mare decît C 5 A[6]). Și toate acestea, în timp ce firma Lockheed primise un împrumut de 250 milioane de dolari din partea guvernului pentru garantarea succesului.

Trebuie remarcat faptul că în cazul firmelor cu contracte militare, nici o componentă a costului nu face excepție de la acest proces de creștere. De exemplu, în 1972, în toate întreprinderile industriale din S.U.A. se înregistrau 42 de angajați în scopuri administrative la 100 de muncitori, în timp ce în întreprinderile aflate în serviciul Pentagonului raportul era de 69 la 100[7]). Statutul special de care dispune economia militară și faptul că ea operează conform unor practici administrative și de producție impuse de Pentagon au exercitat o puternică influență asupra economiei civile.

O importanță deosebită o are efectul indus asupra atitudinii relative la nivelul costurilor. „Indiferența" militară, bazată pe creșterea subvențiilor acordate de guvernul federal, nu numai că a oferit un nou model de comportare a costurilor, dar a determinat și lărgirea sferei sale de aplicare, prin locul tot mai important pe care îl ocupă producția militară. Astfel, creșterea costurilor „civile" corespunzătoare intrărilor în procesul de producție a început să se transfere din ce în ce mai mult asupra prețurilor produselor obținute, principiul „minimizării costurilor" prin stimularea creșterii puternice a productivității fiind pus sub semnul întrebării.

O primă investigație privind această schimbare în modul de comportare a costurilor a fost făcută de Byong Hong, de la Columbia University[8]). El a elaborat un model de regresie multiplă compus dintr-o ecuație de evoluție a prețurilor și una a salariilor. Orizontul de timp vizat a acoperit două perioade și anume 1948—1964 și 1965—1975. Esențial, toate așteptările legate de aplicarea principiului „minimizării costurilor" au fost susținute statistic de datele aferente perioadelor mai îndepărtate și aproape toate estimările privind „indiferența costurilor" au fost confirmate de datele privind ultima perioadă. În ecuația prețurilor, de pildă, schimbarea procentuală a prețurilor a fost considerată de Hong funcție de variațiile procentuale ale salariilor și prețurilor materiilor prime moderate cu schimbările corespunzătoare productivității, nivelului utilizării capacităților și ratei profitului.

În condițiile „minimizării costurilor", creșterea productivității era de așteptat să producă un puternic efect negativ îmbunătățirea eficienței productive constituindu-se ca un răspuns la creșterea costurilor intrărilor. Pe de altă parte, rata profitului trebuia să provoace un efect mic asupra prețurilor întrucît, în acest caz, profiturile sînt menținute sau crescute în cea mai mare măsură prin expansiunea productivității. Utilizarea înaltă a capacităților urma, în același timp, să conducă la prețuri mai mici datorită costurilor unitare mai reduse. Toate aceste presupuneri au fost confirmate de calculele aferente perioadelor mai îndepărtate și infirmate de cele corespunzătoare anilor mai apropiați, caracterizați printr-o „indiferență a costurilor". Mișcarea salariilor a susținut, de aseme-

Tabelul nr. 4

Locuri de muncă pierdute de industrii americane prin necompetitivitate

	1964	1972	1976
Produse din lemn	4 800	9 800	47 271
Mobilă și accesorii	2 600	11 900	157 823
Produse din metal	2 900	7 200	35 457
Aparate radio-TV	7 600	37 700	36 668
Semiconductori	700	11 800	24 641
Echipamente pentru comunicații radio-TV	2 300	9 700	38 062
Vehicule cu motor, caroserii și părți componente	13 700	95 900	115 694
Încălțăminte pentru bărbați și femei	6 500	32 600	44 059

Sursa : „The political economy of arms reduction. Reversing economic decay", Western Press Colorado, 1982, p. 114

nea, toate concluziile trase prin studierea rezultatelor aplicării ecuației prețurilor.

Potrivit acestui studiu, firmele industriale americane au constatat că „indiferența costurilor" este un comportament viabil, reducînd în consecință stimulentele ce urmăreau mărginirea costurilor și exacerbînd declinul productivității. Aceasta a avut serioase implicații asupra creșterii inflației și șomajului.

Producția militară și situația sectorului civil

CREȘTEREA PREȚURILOR produselor americane a afectat competitivitatea industriei S.U.A. contribuind la slăbirea poziției unora din exporturile sale, determinînd importante reduceri ale producției și, natural, rate înalte ale șomajului (chiar în condițiile unei cereri mari). Desigur, pot fi invocate și alte motive, cum ar fi, de exemplu, creșterea substanțială a prețurilor produselor importate, în special cea corespunzătoare materiilor prime. „Șocul petrolier" ar putea constitui o cauză majoră. Și totuși nu se poate evita observația că S.U.A. au suferit de o simultană criză inflație-șomaj încă înainte de 1969, iar dolarul american a fost devalorizat pentru prima dată, în istoria modernă, în 1971, în timp ce embargoul O.P.E.C. a survenit în 1973.

Acțiunea negativă a unor astfel de factori a fost amplificată mai degrabă de declinul productivității muncii datorat dislocării unei imense părți a efortului științific și ingineresc de la dezvoltarea civilă către cea militară (cu implicații asupra competitivității industriale) și de sporirea presiunii inflaționiste prin investițiile realizate în economia militară, care majorează cererea fără a susține corespunzătoar oferta și accentuează inflația prin costuri, conducînd la scumpirea resurselor. Aceasta, întrucît creșterea productivității, privită ca măsură a ieșirilor pe unitatea de intrare, permite absorbirea (cel puțin parțială) a unor prețuri crescute ale intrărilor, fără a reflecta această creștere în costul unitar și în preț.

Sporirea prețurilor materiilor prime, de exemplu, poate fi cel puțin contracarată printr-un capital mai ieftin sau printr-o mai bună organizare a producției, fie prin amîndouă. Dar creșterea productivității muncii este strîns legată de efortul de cercetare-dezvoltare, iar în condițiile în care atenția este concentrată asupra celui militar — care după cum am văzut dispune de o poziție privilegiată, vizează scopuri particulare și influențează ineficient corespondentul său civil — această creștere este major afectată.

Multe din industriile americane au devenit din ce în ce mai puțin capabile să-și servească piața, nivelul productivității muncii conducînd la o relativă lipsă de competitivitate, ceea ce a determinat creșterea importurilor și implicit pierderea unui însemnat număr de locuri de muncă. Este cazul industriilor oțelului, de automobile, echipament feroviar, produse electronice, materiale optice de calitate, textile, încălțăminte, pentru a nu enumera decît pe cele mai importante (tabelul 4).

Creșterea majoră a cheltuielilor pentru înarmare indică o perspectivă nu prea încurajatoare. Ea va forța rate înalte ale dobînzilor (ce vor face noile investiții mai costisitoare și mai dificil de întreprins, iar în consecință vor putea determina creșterea importurilor sau deplasarea investițiilor în străinătate) și o supraevaluare a dolarului.

În aceste condiții deficitul record înregistrat de guvernul federal, în anul 1983 în jur de 200 miliarde de dolari, la care cheltuielile militare sporite contribuie semnificativ, poate constitui o puternică piedică în dezvoltarea economiei S.U.A. Reducerea sa necesită creșterea impozitelor, reducerea cheltuielilor sau mărirea împrumuturilor guvernamentale. Creșterea impozitelor nu constituie o soluție, întrucît prezintă un real pericol pentru redresarea economică, cheltuind sume necesare expansiunii comerțului și industriei. Iar creșterea împrumuturilor guvernamentale înseamnă, de asemenea, reducerea cheltuielilor diferitelor sectoare ale economiei.

În această situație reducerea cheltuielilor se dovedește a fi cea mai indicată cale. Dar, cum cheltuielile militare sînt prevăzute să crească, reducerile posibile nu vor putea atinge cote care să degreveze guvernul și economia americană de acest neajuns. Un studiu elaborat de David Stockman, șeful Oficiului pentru Căi și Mijloace din Congresul S.U.A., relevă o creștere a cheltuielilor militare — fără a lua în calcul efectele inflației — de 17% în 1985, 13,6% pentru anul financiar 1986, 10,1% în 1987 și 9,6% în 1988. Este de remarcat că fondurile destinate funcționării Ministerului Apărării în 1985, estimate să crească cu 17%, depășesc mult creșterea celorlalte categorii bugetare, pentru care se prevede o creștere cu puțin peste 3%.

Sporirea cheltuielilor militare induce deci serioase implicații negative, asupra stării economice și de prosperitate chiar și în cazul celei mai dezvoltate țări capitaliste, cum este S.U.A

Adrian BRĂTESCU

[1]) "The War Atlas. Armed conflict.armed peace", Michael Kidrom, Dan Smith, PLUTO PRESS, 1983
[2]) Idem
[3]) "L'état des sciences et techniques", La Découverte / MASPERO, BOREAL EXPRESS, Paris / Montreal, 1983—1984
[4]) "The permanent war economy", Seymour Melman, SIMON & SHUSTER, New York, 1974, p. 85
[5]) "C5A jet repairs to cost 1,5 billion", New York Times, 5 decembrie 1975
[6]) Idem
[7]) "The political economy of arms reduction. Reversing economic decay", WESTERN PRESS, Colorado, 1982, p. 113
[8]) "Inflation under cost pass-along management", Hong Byong, PRAEGER, New York, 1979.

Economisirea resurselor energetice

(Urmare din pag. 4)

trecut, comparativ cu 1932, s-a realizat o economie de peste 1 800 MWh.

În egală măsură, preocupările noastre au fost îndreptate și spre economisirea severă a combustibilului. Aceasta, cu atît mai mult cu cît întreprinderea noastră reprezintă, după cea de autocamioane, al doilea mare furnizor de energie termică pentru orașul Brașov, alimentînd circa 10 000 de apartamente cu căldură și apă caldă și 25 de hectare de sere. Cu sprijinul întreprinderii „Tractorul", în urmă cu doi ani am realizat o diafragmare a rețelelor de apă fierbinte, iar anul trecut o rediafragmare. Acest lucru a condus și conduce în continuare la o împărțire judicioasă a agentului termic pe consumator, la nivelul puterii nominale absorbite și se traduce, la noi, într-o economie de gaz metan de aproximativ 400 metri cubi absorbiți pe oră.

Pentru acest an avem în vedere materializarea unor noi măsuri tehnico-organizatorice care vor contribui la reducerea în continuare a consumurilor energetice. Este vorba în special de : ● trecerea în reparații în perioada de iarnă a unor mașini și agregate mari consumatoare de energie ; ● reducerea la minimum posibil a tratamentului termic prin dimensionarea acestuia pe loturi optime (numai prin reducerea unui număr de cuptoare din întreprindere puterea absorbită s-a diminuat cu 1,5 MW) ; ● urmărirea mai promptă, în continuare, a consumurilor, pînă la fiecare secție și loc de muncă.

Frideric LOEW : „La Combinatul chimic din orașul Victoria, prin modernizarea mijloacelor fixe, în ultimii 6—7 ani consumul de energie electrică a fost diminuat cu peste 30 000 kWh. Numai prin punerea în funcțiune a unor noi capacități și, îndeosebi, a instalației de metanol 4 s-a asigurat un consum de 16 kWh pe tona de produs, față de vechea instalație care utiliza aproximativ 1500 kWh pe tonă. În perioada imediat următoare preconizăm să mărim în mai mare măsură producția pe această capacitate, fără a spori consumul de gaz metan, ceea ce va conduce la o economie de peste 170 m^3 pe tonă.

Modernizarea utilajelor sau înlocuirea celor mari consumatoare de energie și combustibil impun studii și cercetări permanente pentru ca fiecare măsură luată să nu fie costisitoare, să nu ceară mari investiții. Modernizările ce au avut loc în combinatul nostru și înlocuirea unor instalații mari consumatoare de combustibil s-au efectuat cu cheltuieli reduse. Investițiile noi pentru dezvoltarea de capacități s-au încadrat și ele în devize, avînd însă din proiect prevăzute instalațiile de recuperare a resurselor refolosibile".

Dezvoltarea prin forțe proprii și cooperarea Sud-Sud

CRIZA ECONOMICĂ deosebit de amplă care a afectat majoritatea țărilor lumii constituie, în continuare, subiect de analiză pentru cercetătorii preocupați de impactul acestui fenomen asupra evoluției țărilor în curs de dezvoltare, precum și de strategiile cele mai pertinente pe care aceste țări ar trebui să le adopte în contextul dat. Un punct de vedere nuanțat îl oferă un studiu al profesorului **Victor Urquidi,** președinte la El Colegio de Mexico, analiza sa considerînd și situația nouă, creată în grupul țărilor în curs de dezvoltare prin apariția unui subgrup aparte, cel al țărilor recent industrializate. După părerea sa, problemele cu care se confruntă, pe ansamblu, țările în curs de dezvoltare nu își vor găsi rezolvarea rapidă nici în condițiile redresării țărilor industrializate, care ar determina o tendință de stabilizare a prețurilor la materiile prime exportate în bună parte de lumea a treia și o oarecare deschidere pentru exportul de produse prelucrate provenind din aceste țări și în special din țările recent industrializate. Aceste probleme presupun, fără îndoială, un sprijin financiar sporit din partea comunității internaționale, în sensul acordării de împrumuturi pe termen lung cu condiții preferențiale în ce privește dobînzile. O asemenea opțiune va constitui numai o ușurare a poverii financiare și nu o rezolvare de fond, deoarece lipsa de resurse financiare va rămîne în continuare un element esențial.

V. Urquidi apreciază însă că nici în viitor țările industrializate nu vor fi dispuse să facă deschideri majore în politica lor față de țările în curs de dezvoltare ; mai mult, este posibilă chiar o accentuare a politicilor protecționiste, în special în domeniile comerțului și finanțelor — tablou departe de a fi îmbucurător pentru țările în curs de dezvoltare. Fără îndoială că, dat fiind nivelul de dezvoltare diferit la care se află țările din acest grup, evoluția lor, sau capacitatea lor de a face față adversiunilor va fi diferită.

Pe ansamblu, autorul studiului consideră că restricțiile din comerțul internațional vor impune tot mai mult orientarea către satisfacerea prin forțe proprii a necesităților interne în țările respective, cel puțin în perspectiva următorilor ani. Pe de altă parte, este probabil ca țările în curs de dezvoltare mai bine situate economic să nu aplice strategii ample de deschidere către celelalte țări rămase în urmă, în sensul acceptării de importuri substanțial majorate sau al acordării de credite în condiții preferențiale. Nu este exclus că încercările lor de a pătrunde pe piețele țărilor industrializate să le facă să adopte o atitudine mai accentuat concurențială față de partenerii lor în curs de dezvoltare.

Ca atare, se impune ca dezvoltarea prin forțe proprii să fie însoțită de amplificarea cooperării și conlucrării Sud-Sud, în direcții ca : realizarea de aranjamente comerciale, de asociații comerciale cu regim preferențial, transfer tehnologic, informațional și financiar. Deși au fost deja organizate fonduri speciale, bănci regionale multilaterale, servicii pentru schimb de tehnologii, colaborarea Sud-Sud se dovedește a fi în continuare încă foarte limitată ca amplitudine, ceea ce demonstrează că nu se cunoaște și nu este valorificată decît în mică parte capacitatea acestor țări.

Breviar

● REUNIUNEA ministerială ONUDI din luna septembrie 1983 a aprobat statutul primului centru internațional de genetică biologică și biotehnologie. Potrivit statutului, centrul — al cărui viitor sediu nu a fost încă hotărît — va avea drept obiectiv încurajarea cooperării internaționale în ce privește dezvoltarea și punerea în aplicare a realizărilor pașnice din domeniul ingineriei genetice și al biotehnologiei. Pentru a veni în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare, centrul își va aduce contribuția la desfășurarea activităților întreprinse la nivel regional și național pentru a dezvolta potențialul științific și tehnic al acestora în domeniul respectiv. Astfel, centrul va servi drept punct de coordonare pentru o întreagă rețea de centre de cercetare afiliate, existente la scară națională, subregională, regională și internațională, urmînd totodată să faciliteze schimbul informațional între oamenii de știință din țările membre. Un alt obiectiv îl constituie sprijinirea formării de cadre specializate, prin programele informaționale prevăzute să figureze între activitățile curente ale centrului.

Conform convențiilor internaționale în vigoare, centrul va facilita, inclusiv țărilor în curs de dezvoltare nemembre, accesul la drepturile de proprietate industrială asupra brevetelor rezultate din activitatea instituției. Și în ce privește finanțarea centrului, Consiliul guvernatorilor urmează să stabilească un regim preferențial la admiterea țărilor în curs de dezvoltare.

Banca „Sudului"

LANSATĂ la o întrunire la nivel de experți în 1982 în Jamaica, propunerea privind înființarea unei bănci comerciale a țărilor în curs de dezvoltare a căpătat pe parcurs sprijin din partea U.N.C.T.A.D., inclusiv cu ocazia reuniunii din 1983, de la Belgrad. În accepțiunea inițială, propunerea viza înființarea unei bănci a țărilor în curs de dezvoltare menită să promoveze proiecte de dezvoltare și programe realizabile din punct de vedere economic, în diferite sectoare, în vederea sprijinirii eforturilor țărilor respective de a-și echilibra balanțele de plăți, cît și pentru atragerea de resurse suplimentare din partea instituțiilor financiare internaționale. Noua instituție ar fi menită să garanteze financiar operațiunile de comerț exterior astfel încît exporturile sau importurile țărilor în curs de dezvoltare să nu mai fie periclitate din lipsa temporară de devize sau ca urmare a situației precare a balanței de plăți dintr-o țară.

O primă formă pe care a căpătat-o această idee aparține experților U.N.C.T.A.D., a căror propunere vizează drept rol principal al băncii îmbunătățirea raportului de schimb în operațiunile comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare cu celelalte țări, prin intervenția băncii în direcția stabilizării prețurilor la materii prime, lărgirea posibilităților de penetrare a țărilor în curs de dezvoltare pe alte piețe, prin sprijin în domeniul creditului. Cu alte cuvinte, noua instituție ar urma să consolideze pe piața internațională a creditului poziția țărilor în curs de dezvoltare debitoare. O primă condiție pentru transpunerea în fapt a acestor obiective este, desigur, capacitatea financiară proprie a băncii. Potrivit proiectului propus de U.N.C.T.A.D., necesitățile de capital sînt estimate la 38 miliarde dolari, suma urmînd a fi folosită pentru proiecte de dezvoltare, societăți mixte, credite de export și sprijinirea balanțelor de plăți. Sînt de asemenea avute în vedere acțiuni financiare pentru stabilizarea prețurilor la materiile prime, precum și aranjamente regionale de plăți.

Sub aspect tehnic, banca ar urma să stabilească o proporție de 1:1 între capital și împrumuturile acordate, măsură care, deși ar putea fi considerată excesiv de prudentă este menită să asigure băncii credibilitatea și viabilitatea necesară.

Capitalurile particulare ar putea, de asemenea, să participe în formarea capitalului băncii, pînă la o anumită limită stabilită aprioric ca „minoră" de autorii propunerii. În ce privește raportul dintre fondurile în devize liber convertibile și în monedă națională în constituirea capitalului, s-a pornit de la ideea folosirii la maximum a monedelor locale, respectiv în proporție de 30%, tot atît cît reprezintă valoarea însumată a importurilor țărilor în curs de dezvoltare în totalul produsului lor intern brut. Propunerea U.N.C.T.A.D. realizează o ierarhizare a țărilor în curs de dezvoltare în funcție de capacitatea financiară a statelor chemate să contribuie la constituirea fondurilor băncii.

Pentru a facilita cît mai mult posibil accesul la fondurile băncii, U.N.C.T.A.D. sugerează participarea băncii la societăți mixte, astfel încît plata dobînzilor la capitalurile avansate să fie înlocuită cu beneficiile rezultate din participarea la acest gen de întreprinderi. Tot în scopul ușurării condițiilor de credit, banca ar urma să atragă, cu precădere, capitaluri de pe piețele caracterizate prin nivelurile cele mai scăzute ale dobînzilor. În sfîrșit, ar putea fi stabilit un cont special menit să asigure finanțarea preferențială pentru anumite operațiuni sau pentru anumite țări în ceea ce privește dobînzile impuse.

Față de propunerea formulată, în esență, în termenii de mai sus, se manifestă o seamă de rețineri, dat fiind printre altele, însăși posibilitatea realizării acestui proiect. Există, totodată, încă multe puncte neclare și este nesigur dacă țările în curs de dezvoltare ar putea, în condițiile propunerii, să dispună de fondurile necesare constituirii capitalului băncii. Dar trebuie spus încă o dată că este vorba doar de o simplă propunere și de aceea ea trebuie tratată ca atare. Cert este faptul că lumea începe să fie tot mai mult preocupată de soarta țărilor în curs de dezvoltare — ca o componentă importantă a stabilității economice mondiale.

Pagină realizată de
Em. STANCU

Materii prime: prognoze 1984

PROCESUL *treptat de redresare economică în principalele țări industrializate a început să atragă după sine îmbunătățirea situației pe acele piețe de materii prime mai sensibile la primele semne ale înviorării. Astfel, legat în principal de relansarea economică a Statelor Unite, a crescut — începînd cu 1983 — consumul de aluminiu, zinc și plumb, metale folosite pe scară largă în industria de automobile și de construcții. Prețul aluminiului a crescut în 1983 cu 73% ajungînd la nivelul aproape record de 1125 lire sterline/tonă; prețul la zinc a crescut în aceeași perioadă cu 38%, înregistrîndu-se o creștere însemnată și la prețul plumbului.*

Pentru prima parte a acestui an, specialiștii consideră că există condiții care să ducă la majorarea prețului la cupru. Nu se întrevede, în schimb, perspectiva unei majorări a prețului la cositor, datorită stocurilor destul de ridicate existente pe plan mondial, iar Consiliul internațional al cositorului a hotărît deja să mențină plafoanele de export impuse țărilor producătoare în cadrul programului de măsuri menit să asigure susținerea prețurilor. După cum se știe prețul ni[illegible]chelului și al cositorului este în mare măsură dependent de industria mondială a oțelului care nu a dat pînă în prezent semne de redresare.

Dacă situația materiilor prime industriale, în special metalele și fibrele, depinde de ritmul redresării economice, în ce privește unele produse agroalimentare, se anticipează — arată Agenția Reuter — menținerea fermă a prețurilor la cafea, cacao (în perspectiva unui deficit al producției față de cerere, precum și în condițiile secetei de anul trecut și ale incendiilor care au afectat culturile din vestul Africii), la ceai (ca urmare a deciziei guvernului indian de a interzice exportul anumitor sortimente, pentru a satisface consumul intern sporit) și la piper. Pentru celelalte produse prognozele sînt încă incerte.

Redresare economică în Elveția

DIFICULTĂȚILE cauzate de creșterea prețurilor la petrol în ultimul deceniu și recesiunea mondială vor putea fi depășite de economia elvețiană pînă în 1985, apreciază Centrul de cercetări economice aplicate, din cadrul Universității din Lausanne.

Anticipînd condiții internaționale favorabile — în special în R.F.G. care reprezintă principalul partener al Elveției — institutul de cercetări consideră că economia țării va putea atinge o rată de creștere de pînă la 2,5% în 1984 și 1985, față de o creștere zero în 1983. Sporul este pus pe seama majorării exportului de bunuri și servicii cu 4% în 1984 și 6% în 1985. Față de 45,6 mrd. franci elvețieni exporturile vor trebui să ajungă la 50 mrd. franci elvețieni în 1985. Exporturile de produse chimice sînt prevăzute să crească cu 6—8% în următorii doi ani, cele de textile cu 5 și 6,6%, ceasuri — cu 2 și 3,3%, iar mașinile unelte — cu 1,2 și respectiv 6,3%. Inflația, care atinge în prezent o cotă de 1,5%, se pare că va crește în continuare la 2 și respectiv 2,5%.

Elveția rămîne în continuare același centru de atracție pentru capitalul străin. Sursa citată apreciază că intrările nete de capital au însumat 6,9 mrd. fr. elvețieni în 1983 și vor ajunge la 7,2 mrd. în 1984, pentru a se reduce apoi ușor la 7,1 mrd. franci elvețieni în 1985. În 1983, intrările nete de capital reprezentau 3,3% din produsul național brut al țării.

Programe de dezvoltare

IORDANIA: atenție prioritară eforturilor proprii

PENTRU o țară cu resurse naturale relativ limitate, rata medie de creștere de 10% înregistrată în ultimul deceniu de Iordania a constituit un rezultat remarcabil care se apreciază însă că e greu să se mențină pe fondul unor condiții conjuncturale — interne și regionale — puțin favorabile: reducerea veniturilor petroliere ale țărilor arabe vecine (și, ca atare, diminuarea împrumuturilor de care a putut beneficia Iordania), restrîngerea pieței pentru forța de muncă importată în diverse țări din zonă, încasările relativ mai reduse din exportul de fosfați.

În aceste condiții, bugetul pe 1984, însumînd 2,15 mrd. dolari, nu reprezintă o creștere în termeni reali față de anul trecut, presupunînd chiar reducerea cheltuielilor și orientarea cu precădere pe dezvoltarea prin forțe proprii. În domeniul investițiilor, în 1984 se va acorda prioritare proiectelor deja începute, activitatea în dezvoltarea de noi proiecte urmînd să se concentreze către realizarea de studii de fezabilitate sau pregătirea documentațiilor tehnice.

Un rol important în formarea veniturilor țării îl are realizarea, în ultimii ani, a principalelor proiecte de infrastructură, extinderea industriei de exploatare a fosfaților și potasei, amenajarea pentru agricultură a Văii Iordanului. Aceste obiective vor contribui la atragerea în țară a unor încasări sporite din export, estimate la 500 milioane dolari pentru prima etapă pe care o reprezintă anul 1984.

O perspectivă încurajatoare o reprezintă identificarea în ultimul timp, a noi surse de țiței. Experiențele efectuate în Deșertul de Est au indicat prezența unor zăcăminte exploatabile de țiței cu conținut scăzut de sulf, astfel că, potrivit aprecierilor specialiștilor, în viitor Iordania ar putea fi în măsură să-și acopere cererea de petrol prin explorarea resurselor proprii, perspectivă care este de natură să ducă la îmbunătățirea situației balanței de plăți a țării.

În ce privește relațiile bilaterale româno-iordaniene, este de notat faptul că în 1931 România a fost printre primii zece parteneri comerciali ai acestei țări. În nomenclatorul de export al României pe piața iordaniană figurează cu prioritate produsele metalurgice (bare, profile, țevi, structuri metalice etc.), aparatură electrică, mașini unelte, mașini agricole, piese și accesorii pentru autovehicule, țesături, fire și fibre sintetice, unele produse chimice, etc. La importul României predomină fosfații naturali. Între principalele acțiuni de cooperare bilaterală realizate figurează construirea, în Iordania, a unei linii electrice de 318 km, între localitățile Amman și Aqaba, construirea unei conducte petroliere în lungime de 43 km; sînt în curs de realizare acțiuni pentru extinderea rafinăriei de țiței de la Zarqa, construirea unei linii electrice între Aqaba și Ma'an, executarea de lucrări de foraj petrolier.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

Dolarul S.U.A. își continuă trendul descendent

ÎNCEPÎND CU MIJLOCUL LUNII IANUARIE a.c., a avut loc o schimbare foarte accentuată a evoluției cursului dolarului pe piețele de schimb, cu un nou „sentiment" al pieții privind mișcările viitoare de curs, printre factorii adverși dolarului fiind citați: deficitul bugetar și cel comercial, reducerea competitivității externe a mărfurilor americane, reizbucnirea presiunilor inflaționiste, posibila încetinire a actualei relansări economice. Ca urmare, dolarul a pierdut în mai puțin de două luni, spre exemplu, numai în relația cu marca vest germană (de altfel principala beneficiară a mișcărilor de fonduri de pe piața internațională), circa 10% (de la un nivel de circa 2,85 mărci/1 dolar în a doua săptămînă a lunii ianuarie a.c., la 2,58 mărci/1 dolar în prezent).

Perioada 27 II — 2 III 1984 a fost caracterizată, din nou, prin deprecierea generală a dolarului american.

Doi factori fundamentali au polarizat atenția operatorilor de pe piețele valutare: deficitul bugetar și cel comercial al S.U.A., ambele în continuă creștere.

Tot mai multe remarci se referă la faptul că asistăm în prezent la un fenomen foarte caracteristic economiei S.U.A., care devine, față de restul lumii „din-tr-un net creditor, un debitor cu o expunere tot mai mare.

Dezbaterea, în săptămîna analizată, a proiectelor bugetare a iscat o serie de controverse privind reducerea deficitului bugetar prin implementare unui sistem de taxe suplimentare asupra beneficiilor corporațiilor, sau asupra consumului, cu influențe corespunzătoare asupra situației dolarului pe piețele valutare. În acest context trebuie să reținem afirmațiile Președintelui Sistemului Federal de Rezerve, Paul Volcker, care a subliniat că „reducerea deficitului bugetar ar trebui să fie efectuată la o rată anuală de 50 miliarde dolari, în următorii 3 ani, pentru a schimba situația dolarului".

În plus, publicarea cifrelor privind creșterea deficitului comercial a accentuat presiunile „à la baisse" asupra dolarului, care a înregistrat pe ansamblul perioadei prezentate o repreciere generală în raport cu celelalte valute occidentale. Spre exemplificare, prezentăm cursurile de la închiderea din 2 martie, comparativ cu cele corespunzătoare din 24 februarie: francul belgian — 52.90 și 53.90 franci/1 dolar; marca vest-germană — 2,5825 și 2,63 mărci/1 dolar; francul francez — 7,9750 franci/1 dolar și 8,12 franci/1 dolar; lira italiană — 1.610 și 1.632 lire/1 dolar; lira sterlină — 1,4875 și 1,47 dolari/1 liră; francul elvețian — 2,16 și 2,1775 franci/1 dolar și yenul japonez 232 și 232,75 yeni/1 dolar.

În ceea ce privește evoluția viitoare se pare că va avea loc o continuare a acestei mișcări descendente a cursului dolarului S.U.A., pentru că, așa cum sublinia o mare bancă americană „actuala redresare a economiei S.U.A. s-ar putea încetini, dacă deficitele bugetare nu sînt reduse substanțial", prognozele creșterii P.N.B. fiind de circa 6,5% în trim. I/84, 4,6% în trim. II/84, 3,3 în trim. III/84 și numai 2,9% în trim. IV/84.

Dobînzile la depozitele pe 6 luni la principalele eurovalute au marcat o ușoară creștere la eurofrancul elvețian (de la 3,9375 la 4%, date corespunzătoare închiderii din 24 februarie și 2 martie), menținerea în jurul nivelului de 10,5% la eurodolar și scăderea la eurolira sterlină (de la 9,5 la 9,375%) și euromarca vest-germană (de la 6,0625 la 6%).

Prețul **aurului** la Londra a evoluat ușor ascendent, al doilea fixing din ziua de 2 martie, fiind de 399 dolari/uncie.

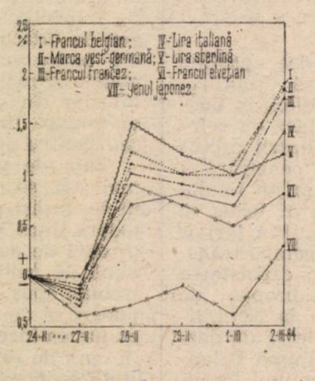

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 27 II — 2 III; bază: 24 II 1984

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Semnificația unor rezerve între „planificat" și „realizat"

(Urmare din pag. 2)

cererea pieței interne sau externe — precum și schimbări de prețuri în ce privește achiziționarea materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei electrice să fie întocmite documentații pentru actualizarea indicatorilor tehnico-economici corespunzător noilor condiții, în conformitate și cu respectarea legislației și reglementărilor în vigoare.

Reviziile și reparațiile — o problemă a lipsei de timp ?

ÎN CONDIȚIILE creșterii gradului de complexitate al instalațiilor, activitatea sectoarelor de reparații, revizii și întreținere solicită un personal de înaltă calificare. Executarea la timp și de calitate a lucrărilor de revizii, reparații și întreținere a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, încadrarea strictă în termenele stabilite prin normative au ca efect direct evitarea unor importante pierderi de producție, a unor dereglări ce pot apărea pe filiera procesului de fabricație.

Realizările obținute în anul trecut în ce privește sarcinile valorice de plan la utilajele prevăzute a intra în reparații capitale se situează sub nivelurile stabilite. Asemenea situații se înregistrează îndeosebi la unitățile aparținînd M.I.M.U.E.E., M.I.M. și M.I.Ch., la care sarcinile de plan la acest capitol au fost realizate doar în proporție de 70—80%. S-au înregistrat, de asemenea, cazuri de depășire a duratei planificate de execuție a reparațiilor capitale la unele mașini și utilaje standardizate, cît și a costurilor medii pe un utilaj. Astfel, durată de reparare a combinelor de înaintare miniere a fost depășită în primele 9 luni ale anului trecut cu 17%, iar a combinelor de abataj cu 100%, ceea ce a atras și o creștere a valorii reparațiilor pe combina de abataj cu 125%. Depășiri însemnate ale timpului de reparații planificat s-au înregistrat și la mașinile unelte de prelucrat metale prin așchiere (combinatele miniere Motru și Rovinari, Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, Centrala industrială de produse anorganice Rm. Vîlcea etc.), poduri rulante cu sarcina utilă de 5 t și peste (Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare Brașov, Centrala de exploatare a lemnului București) etc.

Efectuarea la timp a reparațiilor planificate este condiționată de un complex de măsuri, printre care un loc important îl deține **cooperarea dintre întreprinderi pentru asigurarea pieselor de schimb și subansamblelor necesare la termenele convenite.** Orice întîrziere în respectarea contractelor încheiate poate compromite realizarea prevederilor planului de reparații, cu efecte directe asupra realizării producției fizice și a celorlalți indicatori de eficiență. De pildă, un număr de cazane de abur de la agregatele de 50 MW de la Brazi, Pitești Sud, Borzești II, Palas etc. au fost menținute în funcțiune cu parametri reduși ai aburului, reparațiile neputîndu-se executa în termen din lipsa țevilor pentru conductele de abur viu care urmau a fi livrate de întreprinderile de țevi Roman și „Republica"-București din cadrul M.I.M. ; lucrările de reparații capitale de la laminorul bluming de 1 000 mm și cuptorul nr. 2 la fabrica de dolomită de la C. S. Hunedoara, cuptorul rotativ de ciment de la I.P.R. Pleașa și instalația de aglomerat minereu 3 de la aglomeratorul 1 de la C.S. Galați nu au putut fi finalizate ca urmare a nelivrării sau livrării cu întîrziere a unor piese de schimb și subansamble de către Combinatul de utilaj greu Iași, aparținînd de M.I.C.M. și întreprinderea „Electroputere"-Craiova din cadrul M.I.M.U.E.E.

Iată de ce și în cadrul Ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 24 februarie a.c. s-a pus din nou un accent deosebit pe **realizarea la timp a reparațiilor curente și capitale, respectarea graficelor de revizie și întreținere,** de exploatare cu maximum de randament a mașinilor, utilajelor și instalațiilor. De altfel, prin planul național unic pe 1984 au fost nominalizate un număr sporit de mașini, utilaje și instalații care urmează a fi revizuite, reparate sau modernizate, au fost asigurate condiții pentru îmbunătățirea calității și scurtarea duratei de execuție a acestor lucrări. De asemenea, s-au depus eforturi pentru **o mai largă recondiționare a pieselor și subansamblelor,** ca și pentru micșorarea cheltuielilor de reparații. Totodată, în vederea degrevării balanței de energie și combustibili, mai cu seamă la utilajele și instalațiile energointensive, a fost stabilită perioada de începere a lucrărilor de reparații și revizii, astfel încît acestea să fie concentrate în anumite perioade ale anului.

Înfăptuirea acestor obiective impune adoptarea în fiecare întreprindere și centrală industrială a unui complex de măsuri care să cuprindă : ● stabilirea clară a stocurilor de siguranță de piese de schimb și ansamble, pe tipuri de instalații tehnologice sau standardizate, astfel încît să fie posibilă intervenția rapidă în cazurile unor opriri accidentale și pentru scurtarea duratei de oprire în reparații și revizie a mașinilor și instalațiilor ; ● asigurarea din timp — pe bază de programe concrete — a documentațiilor tehnologice, materialelor, pieselor, subansamblelor necesare lucrărilor programate ; ● asigurarea personalului necesar, pe specialități, în raport cu dificultatea și tehnicitatea lucrărilor de executat ; ● angajarea în mai mare măsură în îndeplinirea programelor de reparații a întreprinderilor specializate pentru execuția unor anumite lucrări de reparații și modernizări, cu dotarea corespunzătoare a acestora ; ● intensificarea activității de asimilare și recondiționare a pieselor de schimb, recuperarea și refolosirea unor subansamble devenite disponibile ca urmare a gradului ridicat de uzură.

Concentrarea eforturilor pe aceste direcții prioritare va face posibilă atingerea în acest an a unor ritmuri superioare de creștere a producției industriale prin folosirea la indici ridicați a mașinilor-unelte și celorlalte utilaje și instalații din dotare, paralel cu creșterea în mai mare măsură a eficienței activității economice.

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Grupuri convertizoare de medie frecvență

REALIZATE după soluții originale — brevetate ca invenții — grupurile convertizoare de medie frecvență tip GEF-AV continuă să ocupe unul din primele locuri în bogatul program de fabricație al întreprinderii de mașini electrice din București. Folosite în prezent în cele mai diferite sectoare industriale, grupurile convertizoare se impun prin performanțe tehnice remarcabile, au siguranță mărită în funcționare și lucrează fără zgomot, calități care au făcut ca la diferite expoziții și tîrguri internaționale să fie distinse cu medalii de aur.

Siguranța mare în funcționare a acestor convertizoare a fost obținută atît prin realizarea unui întrefier mare, cît și prin evitarea utilizării unui condensator serie în indusul generatorului. Reducerea zgomotului a fost posibilă prin închiderea mașinii într-o capotă căptușită cu material antifonic. Astfel, spre exemplu, la convertizoarele cu puteri pînă la 125 KW zgomotul nu depășește 64 dB (A), ele putînd fi astfel montate chiar în fluxul tehnologic de fabricație fără a necesita o încăpere separată. La aceste convertizoare generatorul

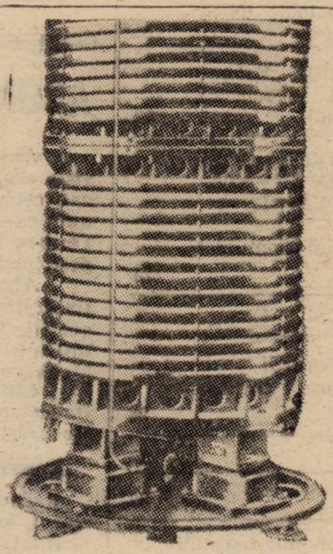

și motorul formează o construcție monobloc, avînd carcasa și arborele comun. În cazul acestor tipuri de convertizoare orice legătură cu aerul exterior a fost eliminată, răcirea fiind asigurată printr-o circulație cu apă.

O performanță în plus pe care o prezintă aceste grupuri este și aceea că pot funcționa în paralel, astfel încît exploatarea lor poate fi condusă cu o eficacitate magnetică mult mărită. De asemenea, grupurile convertizoare pot suporta foarte bine suprasarcini mari. Pînă în prezent, I.M.E.B. a introdus în fabricație atît pentru necesitățile interne cît și pentru export o serie de noi tipuri, trei dintre ele cu frecvența de ieșire de 2 500 Hz, iar patru cu frecvența de 8 000 Hz.

E.C.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 10 din 9 martie 1984

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Creșterea indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor. Semnificația unor rezerve între „planificat" și „realizat" **(H. Pincas, P. Dragu)** 2

— Dezbatere „R.E.". Cum se acționează pentru economisirea resurselor energetice ? (I) 3

— Priorități în campania agricolă de primăvară **(Ovidiu Popescu)** 5

— Noua revoluție în agricultură — componentă de bază a progresului economico-social (I) **(Alexandru Ignat)** 7

— Promovarea exporturilor complexe **(Virgil Icleanu, Dragoș Șerbănescu)** 9

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Implicațiile calității în procesul autofinanțării **(B. Pădure)** 11

— Coordonate ale corelației dintre creșterea productivității și progresul tehnic **(Barbu Gh. Petrescu)** 13

— Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Studiul nivelului tehnic **(Sorin Ciurea)** 16

— Relațiile întreprindere-brigăzi în sistemul de antrepriză în construcții-montaj **(E. Cazan, N. Pîrjol, N. Scorțariu)** 17

TEORII ● IDEI

— Cuantificarea eficienței economice și a productivității muncii (I) **(M. Horovitz)** 18

— Om-tehnică-mediu. Ecodezvoltarea — un deziderat realizabil **(Valentin Negoiță)** 20

— Coordonate ale procesului de pregătire a cadrelor de conducere **(Paraschiv Vagu)** ; Eficiența economică în agricultură : elemente de metodologie **(Nica Sabin)** 21

— Școli ● curente ● economiști. „Economia ofertei" — o variantă neoclasică (III) **(Ion Lupu, P.P. Fudulu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Politica agrară a Partidului Comunist Român **(V. Bălașa)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Efecte și implicații ale sporirii cheltuielilor pentru înarmare **(Adrian Brătescu)** 26

— Forumul dezvoltării 29

— Tendințe-conjuncturi 30

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— The importance of the reserves between the plan and the achievements **(H. Pincas, P. Dragu)** 2
— Stirring up the saving of energy resources. A debate (I) 3
— Priorities for the spring campaign in agriculture **(Ovidiu Popescu)** 5
— The new revolution in agriculture : a basic component of the economic and social progress **(Alexandru Ignat)** 7
— The promotion of complex exports **(Virgil Icleanu, Dragoș Șerbănescu)** 9
— Quality impact in the process of self-financing **(B. Pădure)** 11
— Coordinates of the correlation between productivity and the technological progress **(Barbu Gh. Petrescu)** 13
— A study of the technical level **(Sorin Ciurea)** 16
— The correspondence enterprise-working team in the system of working under contract in building construction **(E. Cazan, N. Pîrjol, N. Scorțariu)** 17
— Quantifiying the economic efficiency and the labour productivity (I) **(M. Horovitz)** 18
— Man — technology — environment. Ecodevelopment : a feasible desideratum **(Valentin Negoiță)** 20
— Coordinates of the process of qualifying the managerial staff **(Paraschiv Vagu)** ; The economic efficiency in agriculture — some methodological elements **(Nica Sabin)** 21
— Schools ● trends ● economists. The „supply-side economics" : a neo-classical alternative (III) **(Ion Lupu, P. P. Fudulu)** 22
— Increased armament expenses. Effects and impact **(Adrian Brătescu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Важность резерв между „запланированном" и „осуществлённом" **(Х. Пинкас, И. Драгу)** 2
— Обсуждение «Р. Э» Какие меры предпринимаются для экономии энергетических ресурсов (I) 3
— Приоритеты весенней сельскохозяйственной кампании **(Овидиу Попеску)** 5
— Новая революция в сельском хозяйстве — основная составляющая часть социально-экономического прогресса (I) **(Александру Игнат)** 7
— Развитие комплексного экспорта **(Вирджил Икляну, Драгош Шербэнеску)** 9
— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Последствие качества в процессе самофинансирования **(Б. Пэдуре)** 11
— Координаты соотношения между ростом производительности труда и техническим прогрессом **(Барбу Г. Петреску)** 13
— Изучение технического уровня изделий и конкурентоспособность **(Сорин Чуреа)** 16
— Отношения предприятие — бригада в подрядной системе в строительстве **(Е. Казан, Н. Пыржол, Н. Скорцариу)** 17
— Количественное измерение экономической эффективности и производительности труда (I) **(М. Хоровиц)** 18
— Человек — техника — окружающая среда. Экоразвитие — реализуемое требование **(Валентин Негоица)** 20
— Координаты процесса подготовки руководящих кадров **(Параскив Вагу)**. Экономическая эффективность в сельском хозяйстве — методологические элементы **(Ника Сабин)** 21
— Школы — течения — экономисты. «Экономика предложения» — неоклассический вариант (III) **(Ион Лупу, П.П. Фудулу)** 22
— Результаты и последствия повышения расходов по вооружению **(Адриан Брэтеску)** 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ BUCUREȘTI

PRODUCĂTOR:
Întreprinderea Mecanică Fină
București-România -str. Popa Lazăr 9—19
Telefon: 35.00.00; Telex: 11.583

Întreprinderea Mecanică Fină București execută în cadrul programului său de fabricație și următoarele familii de produse:
Aparate și instrumente de măsură și control dimensional — Aparate și mecanisme de orologerie industrială — Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice — Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor și temperaturilor — Scule, portscule, dispozitive și matrițe — Produse din carburi metalice sinterizate — Scule diamantate — Pile și raspele

APARAT CU BILE PENTRU VERIFICAT ALEZAJE 11—18 mm

0,002 mm

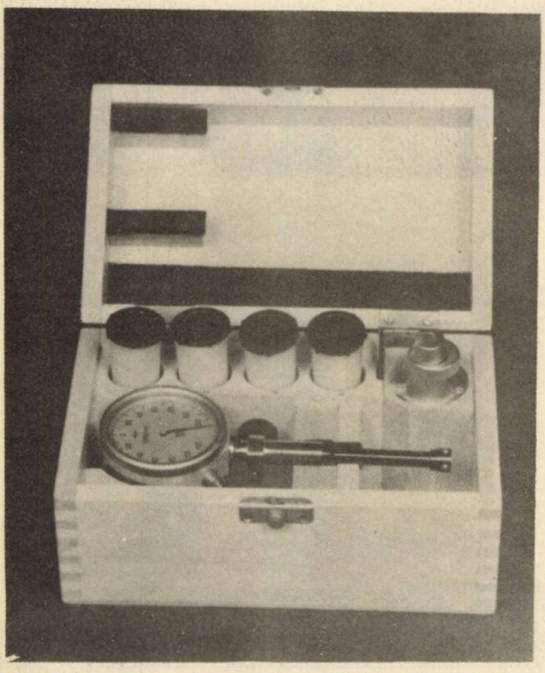

CARACTERISTIȚI :

— Aparatul se utilizează la măsurarea prin comparație a alezajelor
— Este echipat cu un comparator cu scală bilaterală cu valoarea diviziunii de 0,002 mm și 4 capete de măsurare interschimbabile
— Fiecare cap de măsurare are 4 bile
— Aparatul se reglează cu calibre inel
— Ambalaj : din lemn.

APARAT DE MĂSURAT ALEZAJE CU CITIRE DIRECTĂ

0,002 mm

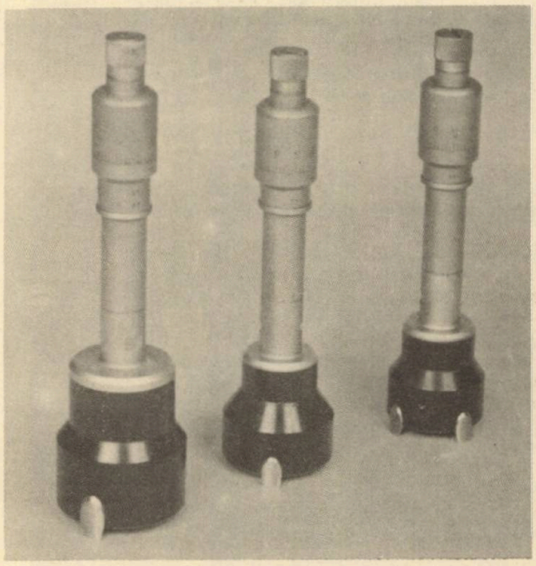

CARACTERISTICI :

— Interval de măsurare : 20...100 mm
— Aparatul este utilizat la măsurarea directă a alezajelor
— Reglarea se face cu calibru inel
— Suprafețele exterioare sînt cromate mat
— Diviziunile și cifrele permit o citire comodă
— Ambalaj : din lemn.

ÎN ATENȚIA AMATORILOR DE DRUMEȚIE

Pe diferite trasee turistice, în locuri de o deosebită frumusețe, în apropierea unor monumente de artă și arhitectură, în stațiuni balneoclimaterice, numeroase hanuri, hoteluri și cabane oferă posibilități de cazare și masă, în orice perioadă a anului.

În toate județele țării vă stau la dispoziție ospitaliere unități turistice. Iată cîteva dintre acestea :

Hanul Cheia — **în stațiunea climatică Cheia, pe drumul național Ploiești — Cheia — Brașov (DN 1A, km 73 de la Ploiești).**

Hanul Bran — **din cunoscuta stațiune montană Bran, pe șoseaua națională Brașov — Pitești (DN 73 — km 27).**

Hanul Casa Arcașului **în orașul Tg. Neamț, la poalele Cetății Neamțului (DN 15 C).**

Hotelul Tulnic **din orașul Cîmpeni, județul Alba.**

Hanul Monteoru, **în stațiunea balneară Sărata Monteoru, la 20 km de Buzău pe șoseaua spre Ploiești.**

Prin Agenția de turism „COOP" din București (str. 13 Decembrie, nr. 26, telefon 14 52 09), precum și prin agențiile similare din orașele : Cluj-Napoca, Iași, Timișoara, Craiova sau prin responsabilii cu turismul din cadrul Uniunilor județene ale cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor și de credit (UJECOOP) se pot obține informații și reține locuri din timp, pentru serii complete sau numai pentru cîteva zile.

În fotografii :
1. Hotel Tulnic, Cîmpeni, jud. Alba,
2. Hanul Bran, jud. Brașov.

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 11 ● Vineri 16 martie 1984

COORDONATE ALE CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

CREȘTEREA PRODUCTIVITAȚII MUNCII PE PRINCIPALELE RAMURI ALE ECONOMIEI

ÎN INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE

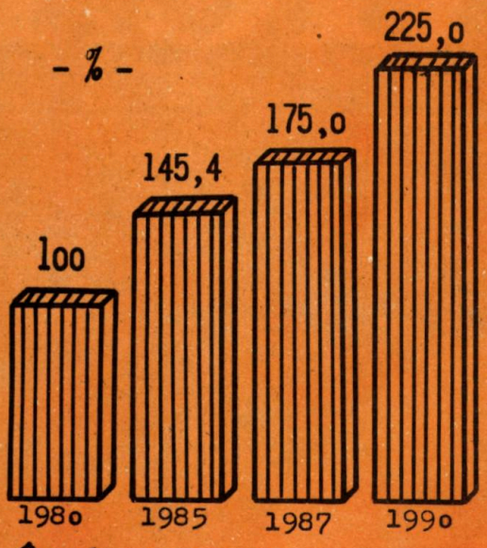

PE ANSAMBLUL INDUSTRIEI REPUBLICANE

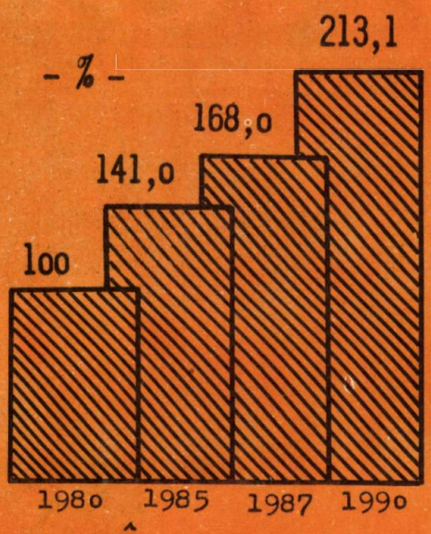

ÎN CONSTRUCȚII-MONTAJ

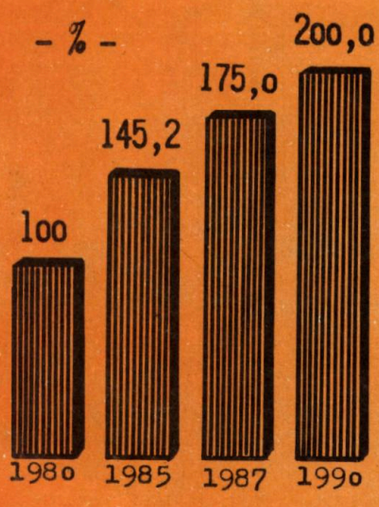

ÎN ÎNTREPRINDERILE AGRICOLE DE STAT

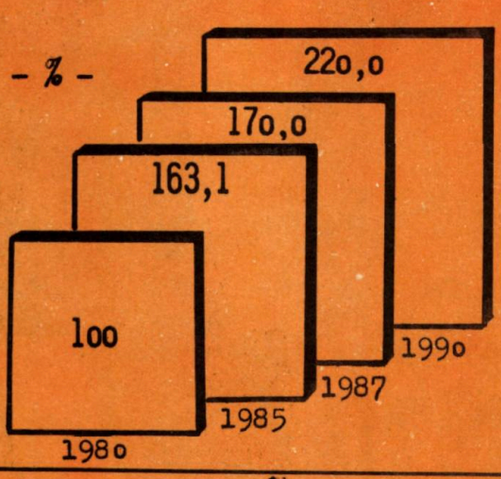

ÎN TRANSPORTURILE FEROVIARE SI AUTO

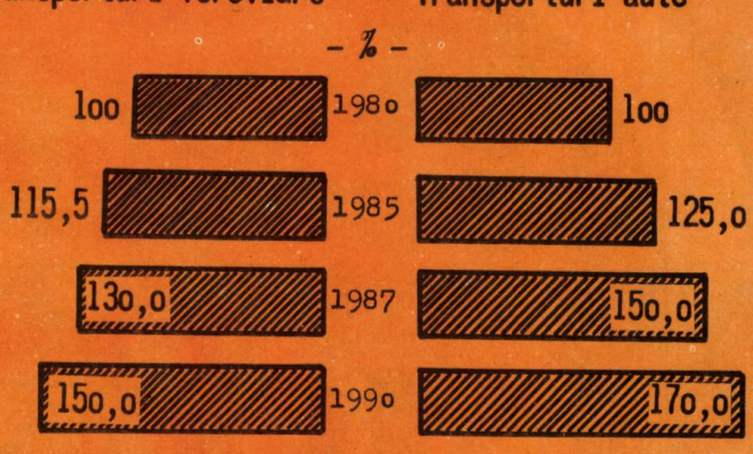

CĂI SI FACTORI DE CREȘTERE A PRODUCTIVITATII MUNCII

Pe seama introducerii şi generalizării progresului tehnic

Pe seama perfecţionării organizării producţiei şi a muncii, ridicării calificării şi perfecţionării pregătirii profesionale

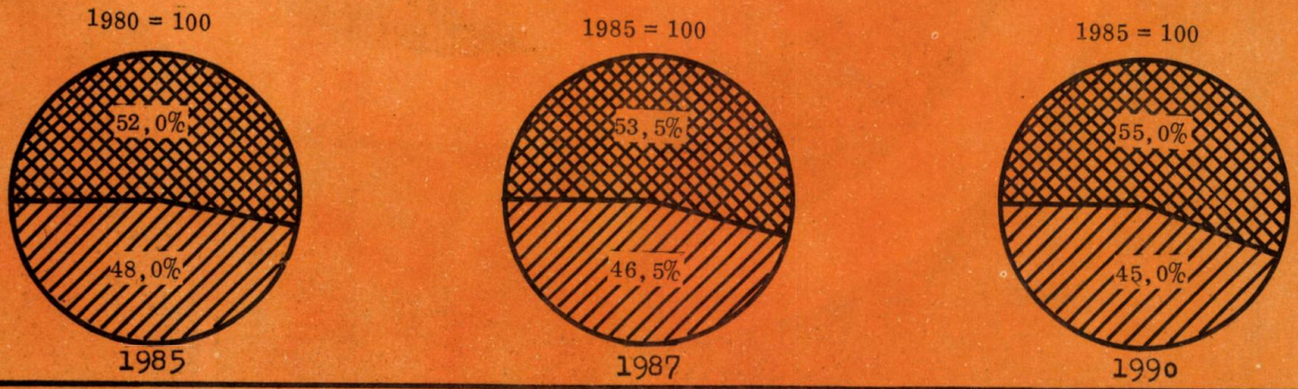

MAGYAR ORSZÁGOS MŰSZAKI INFORMÁCIÓS KÖZPONTI KÖNYVTÁR

SOLUȚII EFICIENTE PENTRU SPORIREA PRODUCȚIEI DE CĂRBUNE

ÎN ACEST AN producția de cărbune net extras urmează să atingă un nivel de 61,71 mil. tone, cu peste 14 mil. tone mai mult decît s-a realizat în 1983, cărbunele devenind astfel principalul combustibil de producere în termocentrale a energiei electrice. Aceasta presupune ca la nivelul fiecărui combinat și fiecărei exploatări miniere să existe condițiile tehnico-organizatorice necesare pentru funcționarea fără întrerupere, pentru atacarea unor noi fronturi de lucru, pentru creșterea continuă a capacității de exploatare a cărbunelui. Rezultatele obținute în prima lună a acestui an confirmă faptul că sarcinile de plan sînt pe deplin realizabile.

■

PENTRU realizarea obiectivelor complexe ce stau în acest an în fața exploatărilor de cărbune o importanță deosebită o are dezvoltarea în continuare a cercetării tehnologice și introducerea progresului tehnic. Aceasta cu atît mai mult cu cît zăcămintele ce se prefigurează că vor intra în circuitul economic pînă în 1990 se află de regulă în condiții geologico-miniere mai grele decît cele în care se lucrează în prezent.

Studiile și cercetările întreprinse în ultimul timp în toate zonele carbonifere ale țării au evidențiat existența unor importante cantități de lignit ce vor putea fi puse în exploatare pînă în 1990, precum și unele caracteristici ale zăcămintelor care implică particularități în exploatarea acestora. Astfel, în Oltenia, unde se găsesc 80% din rezervele de lignit ale țării, exploatarea la zi va continua să se extindă pînă în anul 1990 și chiar 2 000, necesitînd însă dislocarea unor volume de steril din ce în ce mai mari. Exploatarea în subteran va coborî treptat în stratele inferioare (în special în bazinul Motru) și se va realiza în condiții de zăcămînt mai dificile. Din investigațiile asupra extinderii capacităților de extracție a lignitului în această zonă a țării se întrevede perspectiva valorificării unor noi zăcăminte favorabile atît în cariere (Băilești și Giubega-Poenița în județul Dolj, Bărbătești și Hodorasca în județul Gorj), cît și în subteran, în condiții apropiate de cele actuale.

În Muntenia, unde zăcămintele sînt dispuse în strate înclinate, exploatarea va coborî treptat la condiții de zăcămînt mai grele. În această zonă nu există perspectiva de a fi descoperite noi zăcăminte importante cu condiții geologico-miniere similare celor în exploatare. În nordul Ardealului, deși rezervele de lignit sînt destul de limitate, se întrevede valorificarea în continuare a unor noi zăcăminte situate în condiții mai grele (Biharea, Borod etc). De asemenea, în depresiunile intramontane din Carpații Orientali, zona Căpeni, Baraolt — Sf. Gheorghe va continua să constituie o sursă de exploatare, în timp ce în Banat, zăcămintele de cărbune energetic (Caransebeș, Bozovici, Sinersig, Darova, Vișag etc.) fiind mici, nu se întrevede o creștere spectaculoasă a producției.

Creșterea importantă a producției de lignit presupune construcția de noi mine și cariere, și în zonele cu condiții mai puțin favorabile. Această creștere a capacităților de producție, în paralel cu asigurarea reducerii costurilor, impune proiectarea și realizarea de mine și cariere noi cu un grad mare de concentrare. Dată fiind posibilitatea exploatării unei mari cantități de lignit în cariere, va crește desigur și volumul de roci excavate și depuse în halde. Pentru aceasta, numai în 1985 vor trebui să intre în funcțiune 33 de noi excavatoare cu rotor, 15 mașini de haldat și 116 km de bandă transportoare.

Dacă în ce privește excavarea, prin asimilarea fabricării în țară a excavatoarelor cu rotor tip 1400 și 470 s-au creat premisele unei activități corespunzătoare, probleme deosebite continuă să ridice transportul și haldarea sterilului. În cazul haldării exterioare s-a acționat și se acționează pentru reducerea distanțelor de transport prin amplasarea haldelor cît mai aproape de perimetrul carierelor, chiar dacă aceste amplasamente oferă condiții mai grele de lucru și de stabilitate. Pentru haldarea interioară, posibilitățile de îmbunătățire a fluxurilor tehnologice de transport și depunere a unui strat sînt mai numeroase, cea mai eficientă fiind haldarea directă. În acest sens, este demn de remarcat că Institutul de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare pentru minele de lignit a realizat unele modificări la căruciorul pe șenile de distribuție a cărbunelui care, prin ridicarea brațului de deversare de la 6 la 12 m, poate fi folosit în anumite condiții la haldarea directă. Tot în același scop, se lucrează, în prezent, la proiectarea unei mașini de haldat cu braț lung.

Din studiile efectuate rezultă că, în condițiile naturale în care se găsesc carierele de lignit din Oltenia, prin aplicarea haldării directe pe ultima treaptă de excavare, volumul de steril transportat la haldă cu transportoarele cu bandă scade, în medie, cu 26% (la unele cariere ca Gîrla și Pește ana acesta se diminuează cu 40—50%), circuitele de benzi transportoare reducîndu-se pe bazin, cu 27 km. În același timp, crește cu 10—25% indicele de folosire a utilajelor, iar productivitatea muncii se majorează cu 65%.

În ce privește exploatarea în subteran, analiza tehnică a tipurilor de complexe mecanizate în corelație cu condițiile de zăcămînt conduce la concluzia că aceste complexe acoperă numai o gamă restrînsă de înălțimi de abataj (1,6—2,8 m), insuficientă pentru nevoile practice de exploatare, prezentînd totodată o portanță redusă care nu permite decît folosirea lor pentru regimuri de solicitare medii. Dintre complexele în curs de finalizare menționăm tipul CMA-4L ca rezultat al colaborării Institutului de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare pentru minele de lignit (I.C.I.T.P.M.L.) Craiova cu combinatele Rovinari și Motru, complexul CMA—PL, creație a aceluiași institut și a Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru utilaj minier Satu Mare, filiala Petroșani, complexul tip Sălaj proiectat în colaborare cu Întreprinderea minieră Sălaj și complexul CMA-2T realizat în colaborare cu Întreprinderea de utilaj minier Filipeștii de Pădure. Aceste complexe diversifică posibilitățile de exploatare în condiții variate, pentru înălțimi de lucru de 1,3—2,2 m.

■

PORNIND de la experiența acumulată precum și de la rezultatele obținute în domeniul tehnicii miniere, s-au conturat, cu ocazia ultimelor analize efectuate, o serie de noi direcții de acțiune în domeniul creșterii capacităților de extracție a lignitului : ● perfecționarea metodelor și tehnologiilor de exploatare subterană și în carieră și introducerea de noi tehnologii cu mecanizare complexă ; ● introducerea în circuitul economic a unor rezerve de lignit considerate neexploatabile datorită grosimii mici a stratului (1,3—1,9 m) și a unora care se găsesc în condiții grele de exploatare ; ● accelerarea deschiderii și exploatării minelor și carierelor noi ; ● perfecționarea controlului și dirijării procesului tehnologic pe faze ; ● reducerea efectelor poluante ale extracției lignitului.

În același timp, o problemă care va căpăta o importanță din ce în ce mai mare în perioada următoare, datorită coborîrii continue a lucrărilor miniere de exploatare a lignitului sub nivelul hidrostatic, o constituie drenarea apelor subterane. Cercetările în domeniul asecării zăcămintelor își propun să rezolve în anii următori probleme cum ar fi : stabilirea criteriilor tehnice și economice de alegere a diferitelor metode de asecare ; perfecționarea tehnologiilor de drenare a apelor rămase după asecarea prealabilă ; elaborarea unor tehnologii de realizare a perdelelor etanșe de închidere a spațiilor asecate în vederea menținerii apelor subterane din zonele învecinate marilor cariere în condiții normale ; determinarea unor criterii de stabilire a gradului rațional de asecare posibil de realizat ; computerizarea calculului hidrodinamic și economic al schemelor de asecare ; automatizarea funcționării și controlului instalațiilor de drenare.

Amplificarea cercetării tehnologice în domeniul exploatării lignitului va conduce și la schimbarea concepțiilor de deschidere, pregătire și exploatare a zăcămintelor de lignit, munca minerului căpătînd o tehnicitate din ce în ce mai ridicată. În acest sens, demn de remarcat este creșterea raportului de descopertare și a suprafețelor afectate de exploatarea la zi, care va contribui la mișcarea unor importante mase de roci, și implicit la creșterea suprafețelor agricole prin nivelarea și peneplenizarea haldelor interioare în zone anterior colinare. Toate aceste măsuri reprezintă doar cîteva din direcțiile de acțiune pe care practica productivă urmează să le valideze în acest an și în perioada următoare. Ele vor contribui în mod efectiv la sporirea eficienței și ritmicității în activitatea minieră, la creșterea producțiilor de cărbune extras și pus la dispoziția economiei naționale.

Alexandru GALICEANU
Constantin ENACHE
Institutul de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare pentru mine de lignit Craiova

DEZBATERE „R.E."

CUM SE ACȚIONEAZĂ ÎN ÎNTREPRINDERI PENTRU REDUCEREA CONSUMURILOR ENERGETICE? (II)

— Idei, soluții și propuneri din experiența unităților industriale din județul Brașov —

Ultima parte a dezbaterii organizată de „Revista economică" cu sprijinul Comitetului județean Brașov al P.C.R. pe tema economisirii resurselor energetice, pe care o publicăm în acest număr, abordează în principal probleme legate de valorificarea resurselor energetice refolosibile.

Recuperarea căldurii din procesele tehnologice

Nicolae Briean: „M-aș referi, îndeosebi, la dimensiunea și valoarea ce o reprezintă pentru toate întreprinderile căldura rezultată din procesele tehnologice. Este vorba, înainte de toate, de **recuperarea căldurii de la cuptoarele de forje și tratamente termice.** Prin automatizarea cuptoarelor de încălzit metalul pe foc normal și foc redus, pe lîngă efectele directe asupra economisirii resurselor energetice, s-a obținut și creșterea randamentului acestora de la 8—10% la aproximativ 32—36%. Pentru perioada următoare intenționăm să trecem la cea de a doua etapă de recuperare, astfel încît cantitatea de energie valorificată să crească cu aproximativ 7 000 tcc. Avem apoi în vedere recuperarea căldurii **de la instalațiile de bioxid de carbon (CO_2) și utilizarea ei pentru producerea apei calde.** Prin instalațiile de recuperare a căldurii, realizate prin efort propriu, am reușit să recuperăm o mare cantitate de căldură pe care o utilizăm la încălzirea apei de spălat pentru cei peste douăzeci de mii de oameni ai muncii din întreprindere. Alte acțiuni au vizat: ● captarea și recuperarea condensului de la diferite instalații, valorificîndu-se o cantitate de energie echivalentă cu circa 3—4000 tcc/an; ● recuperarea căldurii de la bancurile de rodaj al motoarelor; ● utilizarea aerului cald din părțile superioare ale unor instalații, cum ar fi, spre exemplu, cabinele de vopsire, la încălzirea apei; ● experimentarea unui schimbător de căldură cu tuburi termice executat în colaborare cu Combinatul chimic din Făgăraș și cu Universitatea din Brașov ș.a. Din totalul resurselor energetice refolosibile ce pot fi recuperate și valorificate, în prezent, în întreprinderea noastră, o cantitate de peste 10 000 tcc/an este utilizată în procesul de producție, urmînd ca, pînă la finele anului 1985, să se asigure recuperarea a încă 12 000 tcc.

Trebuie subliniat însă că există încă resurse care, dintr-un motiv sau altul, nu au fost atrase în circuitul productiv. Pentru valorificarea căldurii din unele sectoare de producție am contractat cu întreprinderea „Tehnofrig" execuția unei pompe de căldură. Din motive, după părerea noastră neîntemeiate, întreprinderea respectivă a amînat onorarea comenzii noastre cu mai bine de un an. Și cazul nu este unic. Este necesară și **propun**, în acest sens, **o mai mare înțelegere din partea unităților specializate în utilaje tehnologice energetice pentru a realiza în termene scurte solicitările diferiților beneficiari.** Cu cît cerințele noastre vor fi satisfăcute mai repede, cu atît se creează și posibilitatea recuperării unor mari resurse energetice refolosibile".

Efectele modernizării unor arzătoare

Nicolae Negruțiu: „În unitatea noastră a fost construită, nu de mult, o **stație de recuperare și returnare a condensului.** Instalația se află în funcțiune la întreaga capacitate, obținîndu-se cu aceasta, anual, o economie echivalentă cu circa 450 tcc. Resurse importante au fost economisite și prin **înlocuirea unor arzătoare necorespunzătoare de la diferite cazane** cu altele cu randamente superioare. La trei cazane de tip mai vechi au fost înlocuite vechile arzătoare de gaz cu altele moderne, confecționate la „Chimigaz" Mediaș, care asigură, pe lîngă o ardere foarte bună, siguranță în exploatare și un consum mai scăzut de combustibil cu aproximativ 3—4%. Specialiștii au în vedere, totodată, amplificarea studiilor pentru ridicarea randamentului energetic al centralei termice, recuperarea unor reziduuri din procesele tehnologice etc.

La dezbatere au participat tovarășii: Ioan **UNGUR**, secretar al Comitetului județean Brașov al P.C.R., Gheorghe **CHIUȘDEA**, șef serviciu mecano-energetic, întreprinderea „Tractorul"; Nicolae **BRIEAN**, energetic șef, întreprinderea de autocamioane; Toma **BARDAN**, șef birou mecano-energetic, întreprinderea „Rulmentul"; Octavian **BOBOC**, inginer șef, întreprinderea de rețele electrice; Frideric **LOEW**, inginer principal, Combinatul chimic orașul Victoria; Feodor **ANDRONESCU**, responsabil energetic, întreprinderea „Cibo"; Alexandru **BRETOIU**, responsabil energetic, întreprinderea mecanică de material rulant; Nicolae **NEGRUȚIU**, responsabil energetic, Rafinăria Brașov.

Pentru o serie de resurse nu s-au găsit însă soluții de recuperare și valorificare (căldura ce o emană unele produse, căldura unor ape reziduale, diferitele gaze eșapate prin coșurile înalte etc.). În anumite cazuri valorificarea resurselor de această natură presupune investiții costisitoare, cheltuielile fiind foarte mari și greu recuperabile; în alte situații însă, este posibilă găsirea unor soluții eficiente. În acest scop cercetarea tehnologică, în colaborare cu specialiștii din întreprinderi, ar trebui să acționeze mai operativ în determinarea soluțiilor de recuperare și valorificare a tuturor resurselor energetice refolosibile care prezintă eficiență. Totodată, nu ar mai trebui admisă proiectarea de utilaje și mașini fără asigurarea de recuperatoare pentru resursele energetice refolosibile. Din păcate, uneori, din dorința de a reduce costurile unor utilaje și instalații se renunță în primul rînd la aparatura de completare care privește, de fapt, recuperarea resurselor refolosibile. Asemenea tendințe trebuie evitate, întrucît atît întreprinderile, cît și economia națională pierd însemnate valori materiale".

Toma Bardan: „Dispuneam anul trecut, pe baza bilanțului energetic, de un potențial de resurse refolosibile de circa 8 800 tcc, cu un nivel de recuperare de 2 000 tcc. Cea mai mare parte a acestor resurse energetice se află în căldura din gazele nearse de la cuptoarele de forjă, precum și în condensul eșapat în aer. Specialiștii întreprinderii au reușit ca, prin realizarea unor instalații de recuperare, să valorifice într-o primă etapă o cantitate de energie echivalentă cu circa 500 tcc. În prezent, prin achiziționarea a două pompe de căldură recuperăm suplimentar o cantitate de energie echivalentă cu circa 300 tcc. Sîntem, de asemenea, în curs de soluționare a problematicii pe care o ridică recuperarea unor alte resurse refolosibile cum ar fi căldura existentă în perdelele de aer și gaze precum și în atmosfera atelierelor unde se află cuptoarele de tratament. Toate căutările noastre pot fi încheiate cu rezultatele dorite dacă unitățile specializate în utilaje energetice, cît și cele care produc unele soluții chimice (freonul) vor fi mai receptive la solicitările noastre. Întîmpinăm încă greutăți în procurarea unor ansamble sau produse, ceea ce conduce la întîrzierea punerii în valoare a importantelor resurse energetice.

Sînt și alte probleme. Așa cum se desprinde din practică, marea majoritate a întreprinderilor au găsit soluții de valorificare a unor resurse energetice refolosibile pentru prepararea apei calde. În prezent, s-a ajuns la situația că unele unități și-au creat mari disponibilități de preparare a apei calde, căreia nu-i mai pot da nici o întrebuințare, nici chiar pentru consumul public. De aceea socot că este necesar ca specialiștii să găsească noi soluții de valorificare a acestor resurse pentru alte domenii utile întreprinderilor".

Actualizarea bilanțurilor energetice

Feodor Andronescu: „Paleta măsurilor de recuperare și valorificare a resurselor energetice refolosibile este foarte largă. Ținînd seama de efectele imediate și de perspectivă, de amploarea lor, pentru întreprinderea noastră se desprind o serie de acțiuni ce vizează: ● dotarea cu condensatoare cu comandă automată în trei trepte pentru mulfersarea factoru-

Sugestii și propuneri

● Dotarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor cu aparate de măsură și control, precum și creșterea gradului de automatizare a lor. Ar fi util, de asemenea, să se editeze la nivelul economiei cataloage care să prezinte diverse aparate de măsură și control și modul de montare și funcționare a lor.

● Contorizarea consumurilor de energie electrică pe zone cît mai restrînse de activitate (grupe de mașini, mari instalații și utilaje), pentru o mai eficientă evidențiere a acestora.

● Programarea mai riguroasă a lucrărilor pe mașini, astfel încît să se elimine situațiile în care piesele mici sînt prelucrate pe mașini mari cu consumuri energetice ridicate.

● Eficientizarea acțiunii de colectare și valorificare a uleiurilor uzate prin reconsiderarea prețului de achiziție a acestora. În prezent, prețul de 0,08 lei/kg ulei uzat nu cointeresează întreprinderile în această acțiune, cheltuielile efectuate cu colectarea și transportul lor depășind încasările.

● Organizarea în cadrul unităților economice de concursuri pentru găsirea de soluții și procedee de valorificare a unor resurse energetice refolosibile, cărora de ani de zile nu li s-au găsit soluții de utilizare.

● Reactualizarea permanentă a bilanțurilor energetice la nivelul fiecărei întreprinderi și cuprinderea în ele a rezervelor energetice și a căilor de valorificare a lor.

lui de putere eliminîndu-se practic sistemul empiric de cuplare și decuplare manuală ; ● organizarea sistemului de alimentare, respectiv partea tehnologică a frigului, prin folosirea cu precădere a frigului natural, înlocuind astfel motoarele de 55 kilowați la temperatura de —6 —10 grade ; ● scurtarea timpilor de spălare a unor utilaje (reducerea cu 15 minute a timpului de spălare a mașinilor de fiert), prin eliminarea depunerilor care afectau transferul de căldură etc.

Pentru 1984 și perioada imediat următoare avem în vedere realizarea, împreună cu specialiștii de la Universitatea din Brașov, a unui proiect privind **recuperarea aburului rezultat din fierberea siropului de zahăr și glucoză.** În același timp, tot împreună cu specialiștii de la Universitate avem în vedere **îmbunătățirea metodelor de elaborare a bilanțurilor energetice.** Astfel, ultimele bilanțuri ne-au dus la concluzia că cele peste 120 de turbine echipate cu motoare de 1,1 kilowați, cu o încărcare de circa 0,60—0,65%, pot fi practic modificate în sensul creșterii gradului de încărcare la 0,6—0,8. Cu toate acestea, bilanțurile energetice realizate pînă în prezent nu sînt complete, ele suferind în special de un pronunțat caracter static, ceea ce influențează negativ capacitatea de luare a deciziilor. În acest sens, studiile întocmite vizează posibilitățile de îmbunătățire a bilanțurilor energetice atît ca metodologie cît, mai ales, ca instrumente de analiză concretă."

Soluții de reducere a consumurilor sub cotele planificate

Ioan Ungur : „În lumina sarcinilor trasate prin documentele de partid și de stat privind reducerea accentuată a consumurilor energetice și economisirea severă a energiei electrice și combustibilului, atît la nivelul fiecărei unități economice, cît și al județului Brașov s-au desfășurat și continuă să se desfășoare ample acțiuni menite să asigure încadrarea strictă în norme în condițiile realizării integrale a sarcinilor de plan la toți indicatorii. La nivelul conturului energetic al județului, numai în anul trecut economia realizată a fost de peste 2 700 MWh energie electrică. Un număr mare de întreprinderi au găsit soluții de încadrare în consumuri, atît la combustibil convențional, cît și la energie electrică și gaze : Întreprinderea „Tractorul" (economii de 2 965,6 tcc și 4 771,1 mii kWh), Întreprinderea de autocamioane (1 899 tcc și 567 mii kWh), întreprinderea „Rulmentul" (3 352,5 tcc și 1 185,2 mii kWh), Întreprinderea de radiatoare (247 tcc și 37 mii kWh) ș.a.

În acest an se are în vedere generalizarea, în toate întreprinderile, a unor tehnologii dovedite în practică a fi foarte eficiente în direcția economisirii energiei, ca : ● producerea aerului comprimat prin înlocuirea compresoarelor cu piston cu compresoare rotative, care, spre exemplu, numai la întreprinderile de tractoare și de autocamioane conduce la economii anuale de peste 25 000 MWh ; ● matrițarea multiplă, dintr-un singur cald, concomitent cu înlocuirea unor ciocane de forță, acționate cu aer comprimat, cu maxiprese, avînd ca efect direct reducerea cu cel puțin 8—10% a consumului de energie electrică sau combustibil ; ● introducerea, în toate unitățile, de dispozitive de deconectare automată la mers în gol a mașinilor și utilajelor, acțiune ce se poate solda cu economii de ordinul a mii kWh energie electrică anual ; ● introducerea unor tehnologii mici consumatoare de energie electrică, cum ar fi, spre exemplu, turnarea centrifugală, extrudarea la rece ș.a

O atenție deosebită se va acorda recuperării resurselor energetice refolosibile. Printr-o concentrare a eforturilor tuturor specialiștilor din unitățile județului și îndeosebi a cercetării științifice, va trebui să se găsească mai operativ, soluții și tehnologii eficiente de valorificare a acelor resurse refolosibile care, din diferite motive, nu au fost atrase încă în circuitul productiv. În acest sens, avem în vedere : recuperarea în mai mare măsură în cadrul unităților constructoare de mașini a căldurii din gazele de ardere de la cuptoarele de forjă și tratament termic, a căldurii produselor, a condensului, a apelor de la turnurile de răcire etc ; în unitățile industriei chimice, recuperarea gazelor arse la faclă, a căldurii emanată în diferite procese tehnologice, a aburului eșapat în aer etc ; în celelalte industrii, o serie de resurse precum căldura apelor, a produselor, utilizarea diferitelor instalații la puterea nominală etc.

Evident, materializarea obiectivelor propuse nu poate fi asigurată decît în măsura în care unitățile specializate în realizarea de utilaje și echipamente energetice, specialiștii din cercetare, centrale industriale și ministerele de resort își aduc pe deplin contribuția. Întîmpinăm, din păcate, unele greutăți fie datorită nerealizării de către întreprinderile unor ministere, în special cele aparținînd de M.I.C.M., a unor recuperatoare tipizate și omologate, cu randamente termice corespunzătoare, fie din lipsa unor documentații care să creeze o unitate de gîndire în alegerea soluțiilor de recuperare a resurselor energetice refolosibile și utilizarea eficientă a acestora.

În prezent, se impune — și aceasta este direcția în care acționăm — utilizarea tuturor resurselor refolosibile în scopul producerii, în special, de agent termic sub formă de abur și apă caldă, astfel încît să se reducă corespunzător consumul de gaze naturale și produse petroliere. Combinatele chimice din Făgăraș și Victoria, Întreprinderea de scule Rîșnov, „Colorom"-Codlea, de autocamioane și tractoare din Brașov, de exemplu, pot să asigure, prin exploatarea corespunzătoare a unor asemenea resurse, amplificarea posibilităților de încălzire și alimentare cu apă caldă a cartierelor muncitorești din zonă.

Punerea în valoare a posibilităților disponibile atît în direcția economisirii energiei, cît și în ce privește mobilizarea resurselor de creștere a acesteia solicită, evident, conjugarea eforturilor tuturor unităților economice astfel încît, pe de o parte, să se generalizeze experiența dobîndită de unele întreprinderi, iar pe de altă parte, să se găsească noi modalități de acțiune. Este necesară, de asemenea, urmărirea permanentă a finalizării acțiunilor preconizate a se iniția, în așa fel încît acestea să nu rămînă în stadiul de „preocupare" și, astfel, să se concretizeze în realizări efectele ce se așteaptă".

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BĂRNEA
C. GORIE

Specializarea și exigențele creșterii eficienței

ÎN CONTEXTUL complexului industrial pe care îl reprezintă construcția de mașini, am prezentat (vezi R. E. nr. 44 din noiembrie 1983) influența proprietăților generale ale sistemelor tehnice (funcțiunile, configurațiile constructive, tehnologiile și materialele) asupra problematicii specializării. În articolul de față vom reliefa unele caracteristici și tendințe privind funcțiunile și structurile tehnologice ale unităților specializate.

Întreprinderea — un sistem cibernetic

ÎN CONDIȚIILE actuale, unitățile economice sînt niște sisteme cibernetice funcționînd într-un mediu fizic, economic și social, din care își procură resursele și căruia îi oferă produsele și serviciile. Rațiunea existenței lor este de natură economică — beneficiul pe care îl obțin prin vînzarea produselor și a serviciilor oferite cumpărătorilor. În mod evident, factorului uman îi revine rolul decisiv în gestiunea transformărilor implicate de activitatea unităților economice și, dacă punem pe seama specializării unei întreprinderi, aceasta înseamnă în primul rînd **specializarea factorului uman.**

Încercînd o privire retrospectivă asupra procesului istoric al specializării, aceasta a constituit inițial un atribut al factorului uman care și-a perfecționat continuu îndemînarea și metodele de lucru, și-a îmbogățit sfera și profunzimea cunoștințelor, și-a sporit potențialul de prelucrare a informației și potențialul inventiv. Specializarea activității oamenilor și mai apoi a activității colectivelor umane s-a manifestat sub două aspecte și anume : acela al **rutinei** și acela al **creației,** aspecte coexistînd într-o permanentă contradicție, care le potențializează reciproc.

Pentru satisfacerea unor nevoi materiale și imediate din primele etape ale diviziunii sociale a muncii, factorul uman a

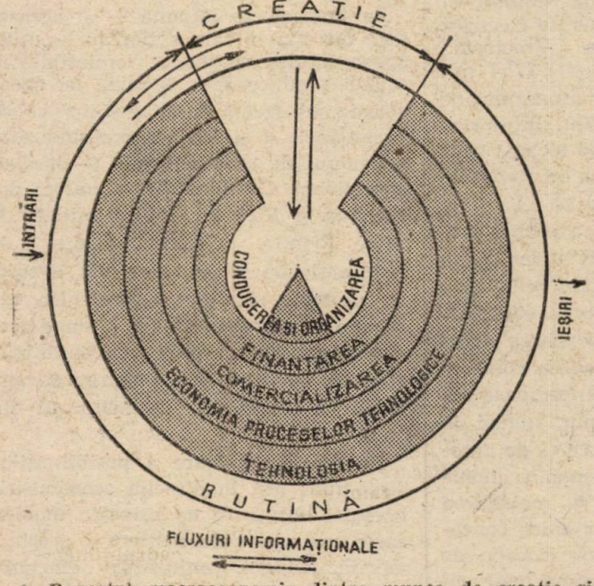

Fig. 1. Raportul macroeconomic dintre munca de creație și cea de rutină

recurs preponderent la **activitatea de rutină,** care, prin natura ei, **este limitată** de potențialul fiziologic al individului. Pentru alte nevoi materiale, care depășeau potențialul fiziologic al individului, precum și pentru unele nevoi spirituale și de perspectivă, factorul uman a recurs tot mai mult la **activitatea creatoare, al cărei potențial este, relativ, nelimitat.** Este evident că activitatea creatoare a contribuit la progresul științelor, artelor și culturii, dar totodată și-a adus o contribuție crescîndă în viața unităților economice prin actele de invenție și inovație. Preluînd înțelesul dat acestor noțiuni de literatura de specialitate — **invenția** presupune a concepe ideea, iar **inovația** înseamnă a utiliza procesul prin care o idee este transpusă în economie, se cuvine să relevăm că ambele apar atît în sfera activităților tehnologice, cît și în a celorlalte activități ale întreprinderilor : conducere și organizare, comercializare ș.a. Așa, de exemplu, însăși ideea de unitate economică specializată și proliferarea unor astfel de unități în sisteme multiuzinale de producție implică spiritul inventiv și inovator, mai ales în crearea, conducerea și organizarea acestor sisteme.

Exercitînd o muncă repetitivă, cu marele ei neajuns — monotonia, omul își sporește îndemînarea, își formează reflexele, rutina devine aspectul predominant al specializării. Printr-o asemenea specializare se obțin efecte economice deloc neglijabile : îmbunătățirea calității produselor sau a operațiilor executate și creșterea productivității, cu implicații asupra reducerii costurilor. Respectiva resursă de sporire a eficienței economice se plafonează devreme la nivelul potențialului fiziologic al omului. Operațiile repetitive, manuale și mintale, sînt și vor fi întotdeauna necesare în proporții de sute și de mii de ori mai mari decît cele omologate ca potențial fiziologic uman. Această contradicție se soluționează prin creație, care devine tot mai mult factorul decisiv al specializării și prin care activitatea de rutină este transferată asupra „uneltelor de muncă", cu alte cuvinte, din terminologia modernă, asupra hard-ului tehnologic. Ultimele generații de calculatoare reprezintă în acest sens cel mai elocvent exemplu. Explozia informațională cu cortegiul ei de prelucrări a datelor nu mai poate fi stăpînită în industria modernă fără acești „roboți" care substituie operațiile de rutină mintale ale oamenilor. Crearea „uneltelor de muncă" și continua lor mecanizare, automatizare și cibernetizare este, în cele din urmă, și în cea mai mare măsură, rezultatul acestui transfer al rutinei asupra echipamentului tehnologic.

Macrostructura specializării unei unități economice

ÎN CONCORDANȚĂ cu conținutul noțiunii de inovație precizat mai înainte, indisolubil legat de existența, structura și funcționalitatea unității economice, în schema din fig. nr. 1, pe care am putea-o denumi schema macrospecializării, sînt ilustrate principalele domenii de activitate ale unei unități economice. Schema are o mulțime de semnificații de natură calitativă, din care vom căuta să le interpretăm pe cele mai interesante.

Dacă admitem[1] un înțeles larg pentru noțiunea de tehnologie [1]), în care caz putem vorbi, de exemplu, de tehnologia comerțului, atunci **toate genurile de activitate cuprinse în schemă le regăsim în orice unitate economică,** fie că este specializată în producția unor anumite bunuri materiale, fie că este un institut specializat într-o anumită tehnologie, fie că este o întreprindere specializată în comercializarea anumitor produse sau activități.

În procesul istoric al evoluției fiecărei întreprinderi, **raportul dintre munca de creație și cea de rutină se diferențiază** pentru fiecare domeniu de activitate din schemă, datorită aptitudinilor individuale ale componenților factorului uman, foarte personalizat și stratificat ca potențial intelectual. Această diferențiere conferă specializării profunzimi și configurații multiple. Cercetarea dinamică a acestui proces oferă o temeinică fundamentare pentru formularea opțiunilor de specializare a fiecărei unități economice.

● **Conducerea unei unități economice este o activitate predominant creatoare.** Dacă această afirmație nu constituie un adevăr evident, în susținerea ei putem invoca unele argumente. Principalul atribut al conducerii este „prevederea", activitate al cărei conținut conceptiv și, în același timp, cu rol decisiv asupra bunului mers al întreprinderii este temeinic probat de întreprinderile de succes și amplu explicitat de literatura de specialitate. Conducerea se exercită în sfera factorului uman, ale cărui incertitudini comportamentale solicită din plin potențialul creator și abilitatea conducătorului. Conducerea este „creierul", partea organică cea mai evoluată a unei unități economice cu care ea caută să se identifice. De aceea, rareori, conducerea poate fi substituită din afară prin „transplant".

● Pentru restul domeniilor de activitate figurate în schemă, unitatea economică poate, devenind uneori chiar obligată, să recurgă la cumpărarea concepției pentru a face față competiției tehnice și economice. Pentru domeniile de activitate în care excelează, evident, ca urmare unei activități creatoare, unitatea economică poate să-și vîndă concepția. În domeniul tehnologiei, care a captivat mințile celor mai mulți pasionați dornici de afirmare, **concepția,** sub obișnuitele ei forme de licență, know-how și engineering, **constituie, în mod frecvent, obiectul unor tranzacții ale unităților economice.**

[1]) Ion Crișan, Tehnologia ca sistem, pag. 9, Editura științifică și enciclopedică București 1980

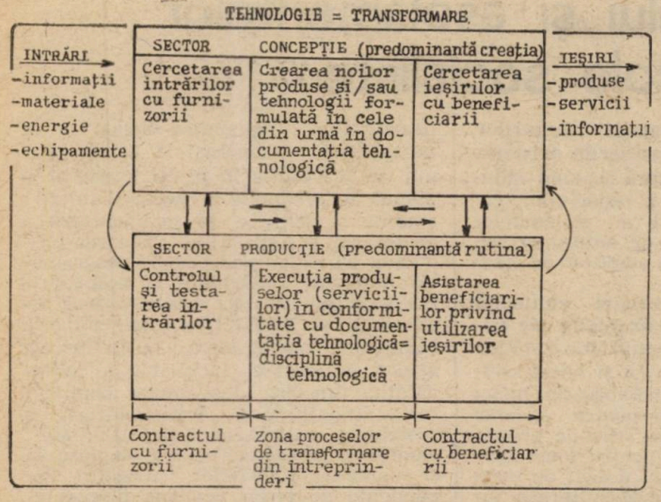

Fig. 2 Macrostructura tehnologică a unei întreprinderi constructoare de mașini (organizată cu ambele sectoare : concepție și fabricație)

● Cu toate progresele spectaculoase înregistrate în dezvoltarea tehnologică, **munca predominant de rutină reprezintă încă ponderea covîrșitoare a activității umane**, în special în producția de serie a marilor întreprinderi industriale, caracterizată la rîndul ei de o severă disciplină tehnologică.

● O altă semnificație de importanță deosebită pe care o mai relvăm este aceea a **fluxurilor informaționale** care se produc pe cele două categorii de conexiuni : conexiunea genurilor de activități și mai ales în sfera creației, unde sincronizarea acțiunilor condiționează succesul implementării invenției, și inovației, și conexiunea muncii de rutină cu cea de creație strîns interdependente atît în viața persoanelor, cît și a colectivelor.

● Ultima semnificație la care ne vom referi este aceea că schema sugerează o mulțime de structuri funcționale și organizatorice posibile ale unităților economice.

Concepția și fabricația — specializări net distincte dar interdependente

ÎN CADRUL precizărilor noționale și al principalelor conexiuni ale acestora prezentate pînă acum vom căuta să definim funcțiile și structurile tehnologice ale unităților specializate, în care scop am întocmit schema din fig. 2. Tehnologiei i s-a dat, cu timpul, o mulțime de definiții, printre care și aceea de proces de transformare, bineînțeles dirijat de factorul uman. Procesele de transformare care au loc în întreprinderile moderne se desfășoară în două etape, implicînd două genuri de activitate net distincte ca funcțiuni și structuri.

În prima etapă, **cea de concepție,** denumită curent de cercetare (C) și dezvoltare (D), se sistematizează informațiile, se emit ipotezele, se formulează ideile, se experimentează, se proiectează produsele și tehnologiile, se execută modele, se fac încercări și probe, se pregătește fabricația, se organizează producția. Toate aceste activități, anterioare celei de fabricație, formulează documentația tehnologică care prescrie și reglementează, în cele mai mici amănunte, produsul, procedeele și mijloacele de realizare a acestuia în procesul de fabricație. **Funcțiunea concepției constă tocmai în formularea acestei documentații,** funcțiune căreia îi corespunde pe plan organizatoric o structură adecvată, total deosebită de structura fabricației.

În etapa a doua, **cea de fabricație, funcțiunea constă în execuția riguroasă a produsului,** aplicînd procedeele cu mijloacele prescrise în documentația tehnologică, asigurînd astfel ceea ce numim **disciplina tehnologică.** Acestei funcțiuni îi corespunde, pe plan organizatoric, o structură specifică ei, definită tot printr-o documentație tehnologică rod al activității de concepție. Datorită acestor funcțiuni și structuri atît de diferite în cazul celor două categorii de activități, industria modernă de mașini, atît pe plan național, cît și pe plan internațional, cunoaște **două rețele de unități specializate :** rețeaua institutelor [2]) de cercetare și inginerie tehnologică și rețeaua întreprinderilor de fabricație, existența lor fiind condiționată de o conlucrare foarte strînsă. În schema din fig. 2 am reprezentat ambele categorii de activități în cadrul aceleiași întreprinderi, pentru a releva cît mai bine strînsa lor interdependență.

Structura specializată **a unităților de cercetare și inginerie tehnologică** este caracterizată de existența unui personal cu vocație, pregătire profesională și comportament specific muncii de concepție ; de existența laboratoarelor, atelierelor de execuție și a poligoanelor de încercări apte să satisfacă toată gama verificărilor necesare pentru omologarea produselor și tehnologiilor noi pe care le oferă unităților specializate în fabricație. „Producția" lor constă în documentații, modele, asistența tehnică, consultații, atestări, aparatură și mașini cu caracter de unicat în a căror valoare conținutul muncii de concepție reprezintă ponderea covîrșitoare. Funcționalitatea și structura acestor unități sînt deosebit de flexibile și adaptabile satisfacerii variatelor cerințe noi ale fabricanților care recurg la concepția lor.

Structura specializată a **unităților de fabricație,** avînd în vedere mai cu seamă fabricația de serie, este caracterizată de existența unui personal cu aptitudini și pregătire profesională pentru execuție, respectiv pentru comandă, supravegherea, controlul și intervenția necesară în funcționarea mașinilor. Comportamentul personalului acestor unități trebuie să fie compatibil cu severa disciplină tehnologică pe care o implică fabricația. Dotarea tehnologică a acestor unități este adesea foarte specializată și sincronizată funcțional, fiind asistată de așa-numitele sectoare auxiliare ale întreprinderii, sau de serviciile ce se asigură din exterior, pentru a menține funcționarea întregului proces de fabricație în conformitate cu programele de lucru și prescripțiile de exploatare ale echipamentului tehnologic.

Unitățile specializate în fabricație și în special cele pentru serie mare au o flexibilitate relativ redusă. Din cele prezentate **nu trebuie să înțelegem că în unitățile specializate în fabricație nu există muncă de concepție.** Mai mult, orice unitate specializată în fabricație are nevoie de un compartiment tehnic a cărui misiune constă în menținerea și chiar ridicarea nivelului tehnic al produselor și al fabricației. În activitatea tehnologică a acestor unități, **munca de concepție constă în adaptarea și elaborarea unor programe de lucru la cerințele curente ale beneficiarilor** și în „depanarea" unor accidente intervenite în funcționarea echipamentelor. Se constată chiar o afectivitate a omului față de mașinile pe care le exploatează și să nu uităm că experiența unităților specializate în fabricație trebuie studiată sisistematic, ea reprezentînd un tezaur greu de prețuit, valorificabil atît de sectoarele de producție pentru micile și numeroasele perfecționări ale producției, dar mai ales de sectoarele de concepție pentru elaborarea noilor produse, tehnologii și organizări tehnologice. Dar, în cea mai mare măsură, concepția unităților specializate în fabricație se localizează în unele sectoare netehnologice, cărora le revine greaua misiune de conducere și organizare a ansamblului activității întreprinderii, în adaptarea acesteia la mediul ei extern. În mod frecvent se întîlnesc unități economice cu producție de unicate și de serii foarte mici, în cazul cărora funcțiunile și structurile specializate în concepție și fabricație se împletesc foarte strîns, fiind totuși mai asemănătoare cu cele ale unităților de concepție.

În ce privește **integrarea organizatorică** a unităților de concepție cu cele de fabricație, aceasta este o problemă care trebuie soluționată de la caz la caz. De obicei, unitățile de concepție au o sferă de activități și un profil mult mai larg decît unitățile de fabricație cărora le oferă serviciile. Un institut de rulmenți (specializare organologică), de exemplu își poate adresa serviciile unei mulțimi de întreprinderi sau unități componente specializate fiecare din acestea avînd o specializare distinctă pentru o anume familie de rulmenți. Se poate da ca exemplu și o întreprindere de bujii, în care caz producția este mai puțin diversificată, concepția putînd fi organizată la un centru sau compartiment de cercetare în cadrul unei întreprinderi de bujii.

Ceea ce este demn de reținut este faptul că integrarea organizatorică nu vine în contradicție cu specializarea ci, din contră, sprijină efectiv acest proces. Mai mult chiar, în condițiile unei structuri specializate a unităților de fabricație, integrarea organizatorică, în accepțiunea dată pînă acum, are menirea pe de o parte să contribuie la adîncirea specializării prin conectarea la circuitul productiv a rezultatelor cercetării într-un domeniu dat, iar pe de altă parte să asigure o diversitate de preocupări în domeniul analizat, generată de multitudinea temelor de cercetare integrate activității productive.

I. CALBOREANU
Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru construcția de mașini

Vom reveni într-un număr viitor, cu probleme ale adîncirii specializării în activitatea de concepție și de fabricație.

[2]) În acest caz prin institute se înțeleg și alte denumiri ale unităților de concepție : centre, laboratoare, firme de consulting, engeneering.

Organizarea teritoriului și asolamentelor în unitățile agricole socialiste (I)

PE BAZA indicațiilor conducerii de partid și de stat, în toate unitățile agricole socialiste din cadrul celor 435 de consilii unice agroindustriale de stat și cooperatiste se desfășoară un program prioritar — **organizarea teritoriului și asolamentelor,** avînd rolul de a asigura folosirea rațională a resurselor funciare, a dotărilor și echipelor tehnice, de a crea cadrul de îmbunătățire a activității unităților agricole și fermelor, pentru realizarea nivelelor de producție stabilite, în condiții de economicitate ridicată. Acțiunea este realizată de către specialiști de la Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie și organizarea teritoriului, de la oficiile județene de cadastru și organizarea teritoriului, cu participarea celor de la direcțiile generale județene pentru agricultură și industrie alimentară, de la trusturile județene pentru I.A.S., consiliilor unice agroindustriale și de la unitățile agricole.

Asolamentul în agricultura modernă

ASOLAMENTUL **continuă să rămînă o pîrghie de bază a sporirii producției agricole vegetale; valoarea lui nu poate fi înlocuită prin nici o altă măsură, chiar dacă există condiții optime de sol și cultivare,** Aceasta este urmarea directă a sensului primit de asolament în agricultura modernă — corespunzător sistemelor raționale de agricultură ce se aplică —, cuprinzînd organizarea terenului în sole cu sistemul de rotație a plantelor în timp și spațiu, la care se asociază sistemul de măsuri agropedoameliorative, sistemul de lucrări, sistemul de îngrășare și cel de combatere a dăunătorilor, ce se aplică corespunzător particularităților fiecărei culturi.

Asolamentele — ca verigă de bază a promovării unor sisteme raționale de agricultură pe terenurile arabile — asigură :

● **realizarea unor producții maxime** în condiții de economicitate, de conservare a solului și creșterea potențialului de producție în concordanță cu sarcinile de plan, cu prevederile zonării producției agricole, a particularităților naturale ale terenului și amenajărilor ;

● **folosirea rațională și îmbunătățirea însușirilor fizice, chimice și biologice ale solului,** nu numai prin simpla alternare a culturilor, ci și prin gruparea și succesiunea ansamblului de măsuri menite să ridice continuu producția agricolă și fertilitatea solului, în condiții naturale și de amenajare specifice ;

● **crearea condițiilor organizatorico-teritoriale pentru exploatarea eficientă a teritoriului, prin stabilirea solelor omogene — ca unități de cultură, amenajare, exploatare și organizarea muncii — compacte** (de forme corespunzătoare exploatării și sprijinite pe limitele obligate naturale, construite și hotare), asigurînd evitarea fragmentării nerationale a terenurilor și dispersarea culturilor, amplasarea cooordonată a rețelei de drumuri de exploatare agricolă, creșterea productivității mașinilor și tractoarelor agricole ;

● **introducerea rotației culturilor, avînd în vedere diferențierile existente între plantele de cultură** privind adîncimea de pătrundere a rădăcinilor, capacitatea de asimilare a elementelor nutritive, capacitatea de autosuportare, succesiunea firească a stadiilor de creștere și dezvoltare ;

● **diversificarea rotației culturilor adecvat cerințelor agrobiologice ale fiecăreia dintre ele,** corespunzător condițiilor concrete de climă, sol și relief, condițiilor de mediu nefavorabile din punct de vedere **termic** : ger pentru speciile de toamnă, frig pentru cele de primăvară, secetă și arșiță pentru toate speciile ; **hidric** : exces sau deficit de umiditate ; **edafic** : pH, dezechilibrare ionică etc ;

● **valorificarea completă și diferențiată a condițiilor de sol, prin aplicarea măsurilor și lucrărilor agropedoameliorative,** a unor doze optime de îngrășăminte pentru realizarea producției optime economic, ca și evoluția însușirilor chimice și microbiologice ale solului, avînd în vedere totodată relația dintre producția de biomasă și azotul simbiotic produs de leguminoasele perene, ca și aportul azotului simbiotic extras prin biomasă și azotului simbiotic remanent ;

● **crearea condițiilor pentru continua economisire a energiei,** prin creșterea randamentelor la hectar fără consumuri suplimentare de resurse de producție, reducerea atacului de boli și dăunători — ceea ce va determina micșorarea sau chiar eliminarea lucrărilor și a consumului de substanțe fitosanitare, reducerea gradului de îmburuienare (reducerea, deci, a lucrărilor de pregătire a terenului și întreținere a culturilor), menținerea și îmbunătățirea structurii, însușirilor fizice, chimice și biologice ale solului (ceea ce asigură economii de energie la lucrările de pregătire a terenului) și aplicarea de măsuri pentru păstrarea și refacerea lui ; realizarea unor dimensiuni raționale ale solelor și parcelelor, pentru a raționaliza consumul de energie prin alternarea lucrărilor adînci cu cele superficiale, cît și prin folosirea unor agregate complexe ;

● **asigurarea funcționării permanente și echilibrate a schemei hidrotehnice,** evitarea deplasărilor neeconomice ale instalațiilor de udare, respectarea schemelor de udare impuse de condițiile naturale locale și de traseele rețelei permanente de canale și conducte.

Valențele organizării teritoriului

ORGANIZAREA teritoriului și asolamentelor este o acțiune complexă rezultată din corelarea și armonizarea prevederilor de plan, a zonării producției agricole și a diferitelor programe naționale (privind dezvoltarea zootehniei, pomiculturii, viticulturii, legumiculturii etc.) cu condițiile natural-economice specifice fiecărei unități, urmărind asigurarea cerințelor organizatorice-teritoriale optime pentru concentrarea și specializarea producției, exploatarea eficientă a terenurilor, a dotării tehnice etc. Ea permite corelarea permanentă a următoarelor elemente (fig. 1) : planul național unic de dezvoltare economico-socială în perspectivă — cincinal și anual, planul de dezvoltare în profil teritorial și planul de producție al fiecărei unități ; studiile și schițele de sistematizare a teritoriului și localităților ; zonarea producției agricole ; prevederile programelor naționale referitoare la gospodărirea fondului funciar, sistematizarea teritoriului și localităților, amenajarea bazinelor hidrografice, gospodărirea apelor, dezvoltarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, dezvoltarea pomiculturii, viticulturii și legumiculturii, a zootehniei, valorificarea pajiștilor etc. ; studiile și proiectele pentru amplasarea și realizarea diferitelor investiții dependente de teren (sisteme hidroameliorative, perimetre ameliorative, complexe zootehnice, plantații viti-pomicole, pajiști naturale și cultivate, lacuri de acumulare etc.) ; studiile fundamentale pentru protecția și îmbunătățirea capacității de producție a fondului funciar, elaborate la nivelul fiecărui județ și al fiecărei comune și lucrările de cadastru calitativ pe unități și teritorii comunale.

Schițele de organizare a teritoriului și asolamentelor se elaborează **în concordanță cu profilul fiecărei unități și ferme, cu dimensiunile ramurilor de producție, dezvoltarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și sarcinile de creștere a suprafeței agricole și arabile, cu structura organizatorică a fiecărei unități agricole.** Din analize prealabile cu organele locale privind **îmbunătățirea delimitării hotarelor** fermelor și unităților, pentru a înlătura dispersarea, întrepătrunderea, amplasarea nerațională față de limitele obligate sau schema hidrotehnică, se rezolvă lucrări de comasări în teren și rectificări de hotare, prealabile trecerii la **definitivarea amplasării și dimensionării folosințelor** și organizarea terenului arabil.

Amplasarea și dimensionarea folosințelor constau în determinarea suprafețelor care vor fi destinate a fi folosite ca teren arabil, plantații de vii, plantații de pomi, pășuni și fînețe, păduri etc. Subordonat cerințelor economice, pe baza studiilor de sol se determină pretabilitatea diferitelor terenuri pentru o categorie de folosință sau alta și favorabilitatea solurilor, pentru diferite culturi, ca bază a restructurării folosințelor și a eliminării masivelor de asolamente. Ca reguli generale pentru stabilirea categoriilor de folosință se iau în considerare : ● **lichidarea dispersării** categoriilor de folosință neeconomice, situate în parcele mici, izolate, intercalate ; ● eliminarea **amplasării nerationale** a unor categorii de folosință, față de ansamblul elementelor teritoriale (relief, sol, centre populate, centre de producție, căi de comunicație etc.) ; ● **creșterea suprafeței categoriilor superioare** de folosință și în special a celei arabile ; ● **crearea unor masive compacte** pentru fiecare categorie de folosință, cu dimensiuni economice pentru exploatare și administrare ; ● **punerea în valoare a terenurilor neproductive** și valorificarea superioară a terenurilor slab productive ; ● corelarea permanentă a **condițiilor ecologice** (și mai ales edafice) cu **condițiile economico-sociale.**

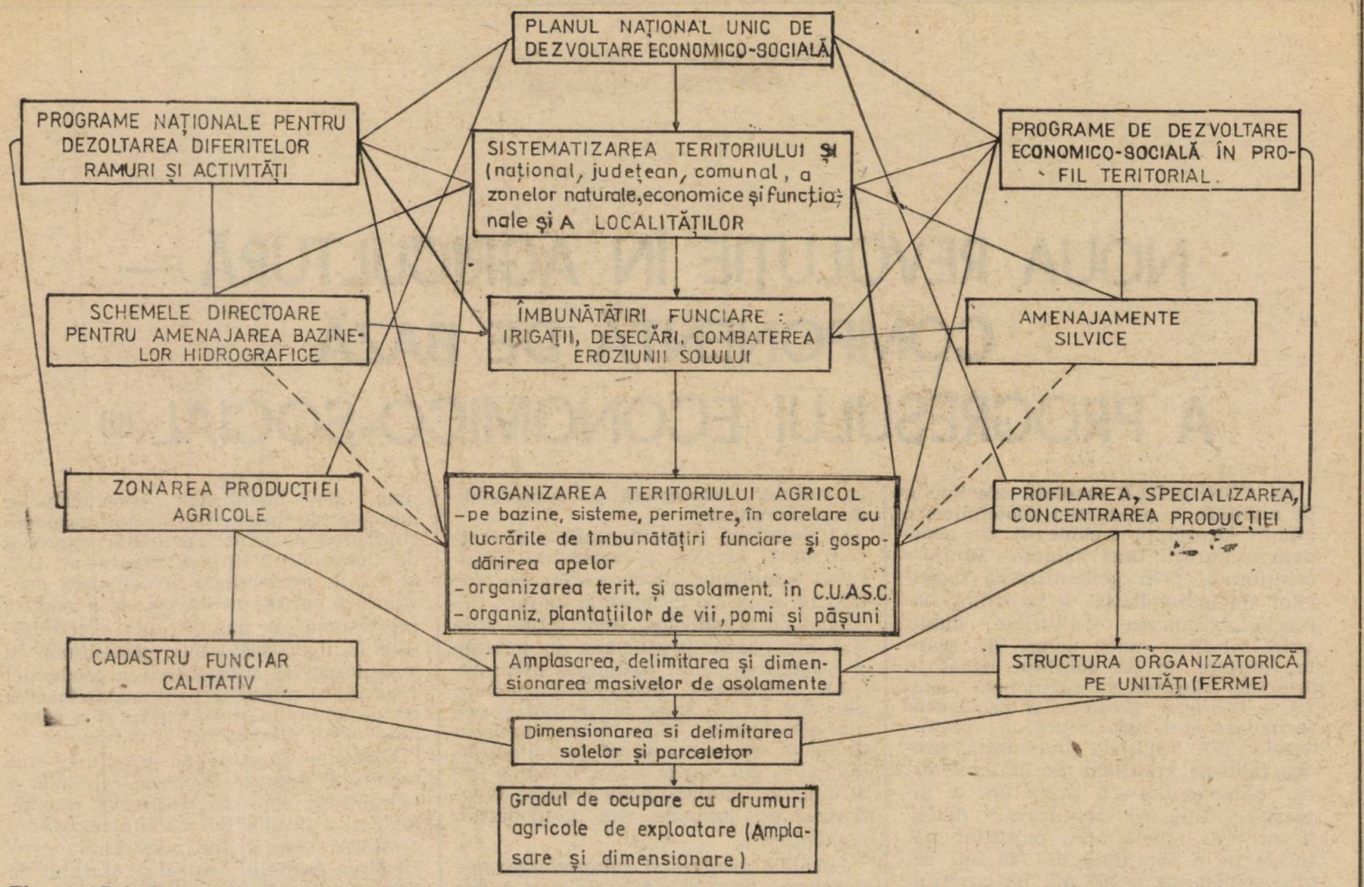

Fig. nr. 1 Integrarea acțiunilor de organizare unitară a teritoriului și asolamentelor în ansam blul activităților de gospodărire a resurlor funciare.

Numai după analiza, restructurarea și definitivarea categoriilor de folosință se trece la organizarea terenului arabil — care nu este o simplă lucrare de parcelare, ci soluționarea unei probleme economico-organizatorice complexe, de stabilire a numărului și suprafeței asolamentelor, amplasare coordonată a solelor, parcelelor, drumurilor de exploatare, astfel încît să se creeze condiții optime pentru folosirea completă a pămîntului, a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, efectuarea rațională a lucrărilor agricole (în special a celor mecanizate) și transporturilor, cu eficiență sporită.

Deci, **organizarea terenului arabil se realizează după ce s-au definitivat indicatorii de profil, dimensionarea ramurilor producției vegetale și animale, amplasarea categoriilor de folosință.** Esența acestui proces constă în determinarea unor asolamente corespunzătoare condițiilor naturale, a dotărilor și echipelor, la nivelul fiecărei unități și ferme. Realizarea acestor obiective presupune realizarea unor corelații între elementele esențiale privind : zonele de favorabilitate, ca expresie a condițiilor ecologice proprii fiecărui teritoriu ; profilul și structura culturilor, ca rezultantă a coordonării sarcinilor de plan cu zonarea producției agricole ; cerințele de exploatare specifice fiecărui teritoriu (irigat, neirigat, în pantă) ; cerințele de rotație a diferitelor culturi agricole ; amplasarea centrelor de producție zootehnice dependente de teren, care necesită asigurarea în apropiere a furajelor de volum (ferme de vaci, îngrășătorii de taurine și ovine) ; concentrarea producției de legume pe suprafețe compacte, în zone irigate, pe terenuri fertile, în apropierea căilor de comunicație.

Amplasarea și dimensionarea asolamentelor

AMPLASAREA asolamentelor constă în stabilirea acelor părți din teritoriu care : prin relief, sol, climă, vegetație, regim hidrografic, zone de favorabilitate, amenajări pentru îmbunătățiri funciare, corespund la maximum cerințelor culturilor agricole de bază din componența asolamentului, în scopul realizării sarcinilor de plan ; prezintă condiții (compactitate, continuitate, configurație) capabile să asigure exploatarea eficientă a terenurilor, a sistemelor hidroameliorative și a sistemei de mașini ; asigură legăturile funcționale cu așezările populate și cu centrele de producție, volume economice de transport și de cheltuieli de producție, organizarea rațională a proceselor de producție și a muncii ; oferă condiții unitare pentru aplicarea măsurilor și lucrărilor agropedoameliorative și în mod deosebit a protecției solului împotriva eroziunii.

Delimitarea asolamentelor se realizează concomitent cu amplasarea în concordanță cu limitele stabilite, asigurînd sprijinirea pe limitele obligate naturale (fire de vale, cursuri de apă, păduri, folosințe agricole perene — pășuni și plantații viti-pomicole, hamei etc.), pe cele construite (drumuri, căi ferate, canale etc.), pe hotarele între unități și ferme.

Dimensionarea lor este rezultanta corelării condițiilor teritoriale (limite obligate, amenajări pentru irigații și desecări, amenajări pentru combaterea eroziunii) cu mărimea fermelor (brigăzilor), integrată organizării de ansamblu a teritoriului, avînd asigurate legături funcționale directe cu satele și centrele de producție și oferind condiții pentru o asolare rațională.

În acest concept, definitivarea asolamentelor se corelează cu posibilitățile de asigurare a condițiilor de rotație și exploatare în cadrul fiecărui asolament, prin asigurarea următoarelor condiții :

— fiecare solă să cuprindă, pe cît posibil, unități de sol din aceeași grupă productivă, pentru a permite aplicarea unor măsuri agropedoameliorative unitare și a unui sistem unitar de cultură ;

— în fiecare solă să fie amplasată o singură cultură — și numai în mod excepțional mai multe culturi, dar din aceeași grupă agroproductivă (cu revenire la termenele agrotehnice stabilite, cuprinzînd jumătate din solă) ;

— fiecare solă să constituie o unitate de exploatare în condiții economice a mijloacelor mecanizate, precum și a sistemului de cultură irigat prin brazde sau aspersiune, desecat, culturi în fîșii, benzi înierbate, terase etc. ;

— numărul de sole să reprezinte rezultanta corelării structurii culturilor cu posibilitățile de amplasare teritorială cît mai corespunzătoare în funcție de relief sol, de cerințele mecanizării și exploatării sistemelor hidroameliorative ;

— aplicarea unui sistem de agricultură rațional, prin definirea posibilităților de aplicare a tuturor verigilor procesului de producție cu minimum de cheltuieli, respectiv sisteme de producție specializate la nivelul fiecărui asolament.

dr. ing. Ion BOLD

NOUA REVOLUȚIE ÎN AGRICULTURĂ — COMPONENTĂ DE BAZĂ A PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL (II)

ÎN CONDIȚIILE creșterii efectivelor de animale, a producției zootehnice, o atenție deosebită trebuie să fie acordată asigurării unei balanțe furajere echilibrate, prin generalizarea măsurilor de îmbunătățire a pajiștilor naturale, extinderea culturilor duble, prin folosirea unor soiuri de plante furajere cu un conținut bogat în proteine, folosirea cu randament sporit a furajelor grosiere și produselor secundare din agricultură, a subproduselor din industria alimentară, preocupîndu-ne continuu de îmbunătățirea tehnologiilor de preparare a diverselor categorii de furaje. Astfel, se prevede ameliorarea pajiștilor naturale pe o suprafață de 740 mii ha, prin semănarea a 300 mii ha cu trifoliene și prin supraînsămînțarea a 440 mii ha. Se urmărește, de asemenea, aplicarea de îngrășăminte chimice și organice pe o suprafață de 335 milioane ha și efectuarea de lucrări specifice agroameliorative pe 124 mii ha. Ca efect al acestor acțiuni, în anul 1984 urmează să se obțină o producție medie de 17 tone/hectar masă verde, pe întreaga suprafață de pajiști naturale.

Pe terenul arabil afectat culturilor furajere în ogor propriu (circa 1,1 milioane ha) și în cultură dublă (1,247 milioane ha), trebuie să se producă o cantitate de 48,7 milioane tone furaje în echivalent masă verde. În acest sens, se va îmbunătăți și structura culturilor furajere în ogor propriu; lucerna și trifoiul, de exemplu, vor ocupa aproximativ 598 mii ha. Se va ajunge, astfel, ca ponderea trifolienelor să crească cu 12 la sută, iar a rădăcinoaselor — cu 2 la sută, față de 1983. Se va îmbunătăți, de asemenea, și structura culturilor duble (865 mii ha — culturile duble de vară — ponderea deținînd-o porumbul pentru siloz care va ocupa 600 mii ha ; 382 mii ha — culturile duble de toamnă).

În 1984, în structura culturilor duble de toamnă se vor introduce noi plante de mare productivitate, cum ar fi : varza furajeră și secara și se va generaliza soiul românesc de rapiță Ratona, cu valoarea nutritivă superioară și adaptat la condițiile locale de climă. La porumbul pentru însilozare se vor folosi hibrizi din grupe semitimpurii, asigurînd densități de 120—140 mii plante/ha ; se vor însămînța 20 mii ha cu dovleci furajeri din soiul Mariță, în cultură intercalată pe suprafețele din pomicultură.

O problemă fundamentală a dezvoltării bazei furajere o reprezintă asigurarea semințelor, în care scop s-a stabilit un program concret de măsuri, începînd cu organizarea unor ferme specializate pentru producerea de semințe și asigurarea bazei materiale necesare.

La asigurarea furajelor de volum participa și alte surse din păduri și poieni pășunabile ; se va folosi vegetația spontană sau cultivată de pe taluzurile digurilor, din zonele căilor ferate și ale drumurilor publice, pentru hrana efectivelor de animale din gospodăriile populației.

Furajele grosiere și subprodusele vor fi folosite integral : paie de grîu și orz — 4,95 milioane tone, pleava de grîu — 0,42 milioane tone, coceni de porumb — 6,1 milioane tone, capitule de floarea-soarelui — 0,5 milioane tone, vreji de soia — 0,22 milioane tone. De asemenea, se vor strînge și depozita 300 mii de tone de frunzare și stuf în fază tînără, 180 mii de tone corzi de viță, 300 mii de tone dejecții de păsări și 20 mii de tone cetină verde și făină de cetină. De la unitățile industriei alimentare se vor valorifica în hrana animalelor 3,527 milioane tone tăiței de sfeclă, 264 mii tone borhoturi de amidon, spirt și bere 12 mii borhoturi de drojdie și tescovină și alte resurse cu valoare furajeră. Un rol deosebit se impune a fi acordat extinderii în hrana scroafelor și porcilor la îngrășat a lucernei sub formă de masă verde, siloz și deshidratată, precum și în ce privește folosirea în hrana porcinelor a unor surse locale speciale : cartofi, napi, morcovi, dovleci etc.

Măsurile tehnice și organizatorice de sporire a producției de furaje pe unitatea de suprafață va permite astfel realizarea a 10—12 mii unități nutritive la ha în sistem irigat și de 7—8 mii unități nutritive la neirigat. Sursele de furaje existente, gospodărite și folosite rațional, pot asigura necesarul pentru fiecare unitate vită mare de 10—12 tone de masă verde pentru perioada de pășunat și o cantitate de 1,5 tone de fîn, 2 tone de rădăcinoase, 5 tone de siloz și 2—3 tone de grosiere pentru perioada de stabulație, aceasta constituind elementul fundamental, esențial al progresului în zootehnie.

Programul unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și din gospodăriile producătorilor particulari, aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. evidențiază preocuparea constantă a partidului nostru, de a asigura perfecționarea neîntreruptă a activităților în toate sectoarele agriculturii, cu scopul sporirii substanțiale a producției vegetale și animale, pentru satisfacerea cerințelor autoaprovizionării și a celorlalte nevoi ale economiei naționale.

Măsurile cuprinse în program sînt menite să asigure folosirea rațională a pămîntului, sporirea efectivelor de animale și a producției zootehnice, pentru creșterea contribuției acestora la constituirea fondului central al statului de produse agroalimentare. Sînt de relevat caracterul stimulator al sistemului unic de contractări instituit pentru creșterea producției vegetale și animale în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori și ale producătorilor particulari, sprijinul substanțial pe care statul îl acordă gospodăriilor populației, prin asigurarea de semințe, material biologic, substanțe pentru prevenirea și combaterea bolilor și dăunătorilor la plante, acordarea de asistență tehnică de specialitate, extinderea mecanizării unor lucrări de bază ale solului, cointeresarea producătorilor prin acordarea unor prime de producție, aprovizionarea satului cu mărfuri industriale, asigurarea unei game largi de servicii cu prețuri stabile și altele.

Repere ale unor salturi calitative

ÎN REALIZAREA sarcinilor de dezvoltare a agriculturii, un rol determinant îl joacă îmbunătățirea calitativă a întregii activități. Aceasta reprezintă, în mod practic, perfecționarea continuă a tehnicii și tehnologiilor în vederea aplicării pe scară largă în producție a celor mai noi descoperiri științifice, îmbunătățirea întregii activități, a stilului și metodelor de muncă în toate unitățile.

În acest context, sarcini deosebite se înscriu pentru cercetarea științifică agricolă, pentru specialiștii din producție și din învățămînt. Cercetarea are menirea să răspundă în mai mare măsură cerințelor obținerii unor producții tot mai ridicate, prin crearea de noi soiuri și hibrizi de mare productivi-

tate, prin ameliorarea continuă a raselor de animale, îmbunătățirea tehnologiilor de producție și exploatarea superioară a tuturor resurselor existente în agricultură.

Aceasta obligă ca toți lucrătorii ogoarelor să fie la zi cu noile cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, să-și reîmprospăteze cunoștințele profesionale, deoarece numai pe această bază ei vor putea să producă mai mult și mai ieftin. Iată de ce considerăm că învățămîntul agrozootehnic de masă — care face parte dintr-un amplu program de măsuri privind pregătirea profesională a țăranilor cooperatori și muncitorilor din întreaga agricultură, aprobat de conducerea partidului — trebuie să fie cît mai bine organizat, din punct de vedere tehnic și practic, să aibă o eficiență cît mai mare. Agriculturii i se vor aloca în acest an importante fonduri de investiții. Aceasta va asigura mecanizarea aproape completă a lucrărilor agricole la culturile de cîmp, în zootehnie, precum și a lucrărilor de bază în legumicultură, pomicultură și viticultură, cantități sporite de îngrășăminte chimice și alte substanțe și mijloace pentru combaterea bolilor și dăunătorilor, vor contribui la reducerea continuă a pierderilor de producție.

Realizarea exemplară și la timp a marilor obiective puse în fața agriculturii românești necesită măsuri hotărîte pentru îmbunătățirea activității în toate unitățile agricole, pentru valorificarea și gospodărirea cu maximum de eficiență a bazei tehnico-materiale, a mijloacelor financiare și bănești și experienței cadrelor. Ridicarea neîntîrziată a fiecărei ferme și întreprinderi la nivelul unităților moderne, cu un grad înalt de eficiență economică, se înscrie ca un obiectiv central pentru consiliile oamenilor muncii, pentru toți specialiștii și lucrătorii din agricultura românească.

Preocuparea mai intensă pentru stimularea producției pe loturile personale ale cooperatorilor și din gospodăriile țărănești, care se bazează pe munca proprie, din zonele necooperativizate, se înscrie și ea ca o cerință a îmbunătățirii rezultatelor. Statul va sprijini în continuare dezvoltarea formelor de asociere între producătorii agricoli din aceste zone, precum și sporirea producției prin acordarea de asistență zooveterinară și tehnică, prin măsuri de ameliorare a raselor de animale, acțiuni de combatere a dăunătorilor, asigurarea de material săditor vitipomicol de mare productivitate și semințe din soiuri cît mai valoroase.

Pentru creșterea rentabilității în agricultura noastră, un loc major îl ocupă reducerea cheltuielilor materiale, îmbunătățirea eficienței economice în toate sectoarele, gospodărirea și folosirea judicioasă a fondurilor fixe, punerea în funcțiune a tuturor obiectivelor de investiții, atingerea parametrilor cantitativi și calitativi la termenele prevăzute în studiile tehnico-economice.

Sporirea cheltuielilor materiale în mărime absolută — proces firesc, legat de modernizarea și intensificarea agriculturii — reprezintă în fapt relația firească a mecanizării, chimizării, irigațiilor, dezvoltării zootehniei și a celorlalte acțiuni care determină un consum sporit de materii prime și materiale. Determinant în desfășurarea acestui proces complex este însă ca ritmul de creștere a producției agricole să-l depășească substanțial pe cel al cheltuielilor materiale, astfel încît ponderea acestora în valoarea producției globale să marcheze o tendință continuă de scădere de la o perioadă la alta, pe fiecare produs. Numai o atare evoluție a volumului de cheltuieli materiale creează premisele necesare realizării unei rentabilități corespunzătoare la nivelul unităților agricole socialiste, iar la nivelul întregii ramuri asigură o contribuție crescîndă a agriculturii la formarea venitului național, contribuție care se cere a fi corelată cu eforturile făcute în întreaga economie pentru dezvoltarea sa.

Creșterea nivelului de trai al țărănimii

ÎN CONTEXT trebuie să relevăm că, condițiile de viață și muncă ale lucrătorilor din agricultura de stat, ale țărănimii cooperatiste și ale țăranilor cu gospodărie individuală din zonele necooperativizate au cunoscut o îmbunătățire continuă, iar în viitor creșterea veniturilor tuturor lucrătorilor din agricultură va avea loc ținîndu-se seama de obținerea unor producții tot mai ridicate, de creșterea mai accentuată a productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție.

Sistemul de aprovizionare cu produse agroalimentare avînd la bază autoconducerea și autoaprovizionarea fiecărui județ, oraș și a fiecărei localități, creează posibilități mai mari pentru satisfacerea cerințelor populației.

Sarcinile ce revin agriculturii reclamă participarea mai activă a tuturor factorilor responsabili la elaborarea unor programe concrete de acțiune, cu obiective și sarcini precise, la toate nivelurile — fermă, întreprindere, C.U.A.S.C., direcție județeană, centrală, minister, învățămînt, cercetare și proiectare — astfel încît toți oamenii muncii de pe ogoare, cei care slujesc agricultura să participe la realizarea exemplară a planului de dezvoltare economico-socială a țării pe anul 1984. Totodată, se va crea baza sigură a unor recolte tot mai bogate, a realizării unei eficiențe mai mari, sporind pe această cale, bunăstarea și prosperitatea întregului popor.

dr. ing. Alexandru IGNAT
Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu" București

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Mașina terasieră multifuncțională

DE CURÎND, întreprinderea de utilaj greu „Progresul" din Brăila a introdus în fabricație un nou tip de utilaj cu performanțe remarcabile: mașina multifuncțională terasieră MMT-45. Asimilată în producție la începutul acestui an, mașina este dotată cu mai multe echipamente funcționale, ceea ce face ca să poată fi folosită la lucrările de pămînt la care manevrabilitatea utilajelor are o importanță deosebită în condițiile specifice unui șantier (clădiri existente, alte lucrări în curs de execuție etc.). Mașina poate fi, de asemenea, utilizată la lucrările de pămînt de volum redus și mediu, lucrări la care utilajele mari sînt nerentabile dacă se au în vedere costurile ridicate necesare pentru operațiile de încărcare, transport, descărcare, și manipulare.

În linii mari acest utilaj multifuncțional se compune dintr-o mașină de bază cu motor termic (de 45 CP) și cu acționare complet hidrostatică, pe care pot fi montate diverse echipamente în raport de situația existentă ; un echipament de încărcător cu capacitatea standard a cupei de 0,8 m³, cu lățimea acesteia de 1 600 mm, cu înălțimea de descărcare de 2 500 mm la un unghi maxim de 50° și cu o viteză de lucru de pînă la 5 km/h ; echipament de excavare avînd o cupă cu capacitatea de 0,2 m³ și cu lățimea de 450 mm și care poate săpa pînă la 4 000 mm adîncime. Totodată, ca să poată acționa cu buldozer, mașinii i se atașează o lamă cu lățimea de 1 700 mm și înălțimea de 600 mm, care poate fi orientabilă în plan vertical. Echipamentul de compactare constă dintr-un compactor-vibrator care are rulou cu diametrul de 1 200 mm, lățimea de 1 600 mm, forța perturbatoare de 250-400 daN, frecvența de 10 ÷ 42 Hz, amplitudinea vibrațiilor la rulou de 0,03 ÷ 0,6 mm și presiunea specifică pe sol de 1,25 daN/cm. La rîndul său, echipamentul graifăr-stivuitor poate ridica sarcini de 1 000-1 500 kg pînă la o înălțime de 3 210 mm. Unghiul de înclinare a furcilor față de orizontală este de 5°.

Proiectanții acestui utilaj preconizează ca pentru o și mai largă utilizare a acestei mașini să diversifice și mai mult gama acestor echipamente cu o benă pentru beton, o freză pentru realizat găuri, un cîrlig pentru ridicarea sarcinilor, un ciocan hidraulic și un scarificator.

E.C.

Autoconducerea și autogospodărirea în profil teritorial

SERVICIILE DE CONSUM PENTRU POPULAȚIE ÎN 1984

PE MĂSURA dezvoltării și modernizării economiei naționale, a societății, volumul prestărilor de servicii pe un locuitor devine unul dintre indicatorii sintetici, care alături de cel al venitului național pe un locuitor, caracterizează într-o anumită măsură nivelul de dezvoltare din punct de vedere economic al diferitelor țări.

În România, o influență deosebită asupra cerințelor și exigențelor populației în legătură cu cantitatea și calitatea prestărilor de servicii, o are amplul proces de dezvoltare și modernizare a economiei, ca element hotărîtor al ridicării nivelului de trai. În acest sens, mai acționează și factori ca : intensificarea procesului de urbanizare, creșterea veniturilor populației, sporirea gradului de ocupare a femeii în viața social-economică, accesul larg al populației la toate categoriile de instruire, cultură, odihnă și civilizație, dezvoltarea circulației informațiilor, sporirea timpului liber și cerința de a-l folosi într-un mod rațional și variat. De asemenea, acționează asupra necesităților de sporire a volumului de prestări, vastul program al construcției de locuințe la orașe și sate, precum și creșterea continuă a gradului de înzestrare a populației cu diferite tipuri de bunuri de folosință îndelungată, care implică o intensă și complexă asistență de specialitate din partea sectorului prestărilor de servicii.

La toate acestea trebuie să adăugăm un aspect important, ce apare ca o trăsătură caracteristică pentru economia noastră socialistă — și anume asigurarea accesului populației la servicii, atît pe calea prestațiilor plătite, cît și prin intermediul serviciilor puse la dispoziție de către societate, fără plată sau cu plată redusă.

Prin politica sa economică și socială, statul nostru socialist a urmărit în permanență o corelare optimă a celor două categorii de servicii destinate populației și, prin importante fonduri destinate acțiunilor social-culturale, a contribuit la creșterea accesului populației la o serie de servicii cum ar fi cele referitoare la îngrijirea sănătății, asigurarea nivelului de instruire, dezvoltarea activităților culturale, sportive și altele.

Cu toate acestea, dezvoltarea unor servicii — și îndeosebi a celor plătite de către populație — nu poate fi considerată ca suficientă ; există unele rămîneri în urmă în raport cu cererea și cu creșterea veniturilor oamenilor muncii. Aceasta se referă la neajunsuri în ce privește corelarea ofertei cu volumul cererii, profilul, numărul și amplasarea teritorială a unităților de prestări de servicii, (îndeosebi din noile zone de locuințe din unele orașe, precum și în unele comune), calitatea și termenele de execuție la unele prestări, încadrarea cu personal calificat și altele.

În unele județe nu s-au întreprins acțiuni susținute pentru diversificarea serviciilor, iar din unele localități lipsesc profile de prestări mult solicitate de populație (reparații de îmbrăcăminte, încălțăminte, de mobilier casnic, cojocărie, ceaprazărie, închirieri de bunuri, tocilărie și altele). Există încă situații de amplasare necorespunzătoare a unor unități de prestări de servicii (îndeosebi de croitorie, încălțăminte, coafură), care sînt tradițional concentrate în centrul comercial principal al localităților urbane. Un exemplu, îl oferă și municipiul București, unde centrul orașului, care deține circa 15% din fondul de locuit, are la dispoziție circa 40% din capacitatea unităților de prestări de profil, în timp ce restul de 85% din populație, care locuiește în afara perimetrului central, se adresează la 60% din numărul unităților de profilele menționate. În mediul rural, doar în circa 2/3 din totalul comunelor se asigură mai mult de 5 profile de prestări. Astfel, ca urmare în celelalte comune, numărul de profile este insuficient în raport cu cererea populației. De asemenea, rezultatele în domeniul recondiționării și valorificării bunurilor de folosință îndelungată, a îmbrăcămintei și încălțămintei de la populație, sînt cu mult sub posibilitățile existente, atît în mediul urban cît și la sate, ca urmare atît a unei preocupări, insuficiente din partea unităților de profil, cît și a unei insuficiente publicități asupra acestor acțiuni.

În vederea satisfacerii în cît mai bune condiții a cerințelor populației cu o gamă variată de servicii, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a indicat să fie luate măsuri pentru ca în anul 1985 să se realizeze un volum de servicii de cel puțin 1 000 de lei pe locuitor, iar în Capitală de cel puțin 2 000 de lei.

Volumul prestărilor de servicii pentru populație, prevăzut în Planul național unic de dezvoltare economico-social, pe anul 1984, de 36,5 miliarde de lei este cu peste 600 mil. lei mai mare față de prevederile din planul cincinal pentru acest an. În comparație cu realizările din 1983, s-a prevăzut o sporire a volumului de prestări care o devansează pe cea a desfacerilor de bunuri, precum și pe cea a venitului național, astfel că, la un procent de spor al venitului național în 1984 față de 1983 revine o creștere a prestărilor de servicii de 1,7%, iar la un procent de creștere a desfacerilor de mărfuri revin 4,2%.

Unitățile cooperației meșteșugărești și-au propus să realizeze în acest an un volum de prestări mai mare cu peste 15% față de anul trecut, iar cooperativele de producție, achiziție și desfacere a mărfurilor — cu peste 16%. Ritmuri însemnate de creștere sînt prevăzute și pentru celelalte sectoare economice cu activități de prestări de servicii.

Ca urmare, în anul 1984 numărul județelor care vor realiza un volum de prestări peste 1 000 de lei pe locuitor, va ajunge la 31, urmînd ca în 1985 toate județele să depășească acest plafon :

Volumul prestărilor de servicii pe un locuitor	Număr de județe		
	1983	1984	1985
— pînă la 1 000 lei	15	5	—
— 1 001—2 000 lei	25	31	31
— peste 2 000 lei	2	6	11

Media pe țară a volumului prestărilor de servicii pe locuitor, ce urmează să fie realizată în 1985, se estimează la aproape 1 850 lei, în unele județe (Arad, Bihor, Brașov, Cluj, Covasna, Harghita, Mureș, Sibiu, Timiș), de peste 2 000 lei, iar în Municipiul București la peste 3 200 lei. Dacă se au în vedere și încasările din activitatea de transport și gospodărie comunală, volumul mediu pe un locuitor, pe țară urmează să reprezinte în 1985 peste 3 250 lei, cu aproape 39% mai mult față de 1980.

Asigurarea volumului de prestări de servicii, prevăzut pentru anii 1984 și 1985 de către fiecare județ, necesită luarea unor măsuri deosebite în vederea diversificării profilelor, în concordanță cu cerințele populației din fiecare localitate.

În acest scop s-au stabilit nomenclatoare minimale de profile de prestări de servicii, pentru localități urbane și rurale, care trebuie să fie asigurate de către unitățile UCECOM, CENTROCOOP, ale cooperației agricole de producție și ale consiliilor populare, pe baza unor programe ce se stabilesc de către consiliile populare comunale, orășenești și municipale.

Pentru localitățile urbane nomenclatorul minim prevede :

Tipul localității	număr minim de profile
— pînă la 20 mii loc.	42
— între 20—50 mii loc.	49
— între 50—100 mii loc.	63
— peste 100 mii loc.	75

Pentru localitățile rurale numărul minim de profile este stabilit tot în funcție de mărimea comunelor, astfel :

Tipul localității	număr minim de profile
— pînă la 2 mii loc.	5
— între 3—5 mii loc.	10
— între 5—7 mii loc.	15
— între 7—10 mii loc.	18
— între 10—15 mii loc.	20
— peste 15 mii loc.	28

Recenta Plenară a Consiliului pentru coordonarea activității de aprovizionare și prestări de servicii către populație a stabilit un program de măsuri de creștere și diversificare a serviciilor de consum. Astfel, volumul valoric al serviciilor pentru întreținerea aparatelor electrice și electronice vor înregistra în 1985 un volum de 2,3 ori mai mare față de cel realizat în 1980, la serviciile pentru întreținerea și repararea autoturismelor creșterea va fi de 2,4 ori, la cele pentru întreținerea și repararea îmbrăcămintei și a încălțămintei de 2,1 ori, la cele de reparații și construcții de locuințe de 95%, la serviciile de turism și agrement de 44% ș.a.m.d.

Sînt prevăzute acțiuni pentru extinderea unor profile de prestări de servicii mult solicitate de populație, ca: spălat, curățat și reparat covoare, blănuri, călcatul lenjeriei spălate la domiciliu, spălatul rufelor în unități cu autoservire ; la prestări de construcții se va urmări satisfacerea în mai bune condiții a cerințelor populației pentru întreținerea clădirilor și instalațiilor aferente (apă, electricitate, încălzire, canalizare etc.) ; în domeniul serviciilor de turism și agrement se vor întreprinde acțiuni pentru utilizarea mai bună a capacităților de cazare, diversificarea zonelor de excursii, extinderea serviciilor de închiriere a materialelor sportive, amenajarea de parcuri distractive pentru copii, terenuri de sport, jocuri mecanice etc.

În mediul rural se are în vedere extinderea serviciilor de panificație prin creșterea numărului de brutării, ca și a serviciilor cu caracter agricol — de exemplu : incubația și repartizarea puilor de o zi, organizarea de stîne de oi cu regim cooperatist, închirierea de utilaje și inventar agricol, efectuarea unor lucrări fitosanitare, veterinare, în gospodăriile populației, precum și industrializarea unor produse ale acestora (sfeclă, floarea-soarelui, soia, rapiță, semințe de dovleac, porumb etc.).

S-au stabilit măsuri pentru înființarea de noi unități de prestări de servicii de către cooperația meșteșugărească în mediul urban, iar de către cooperativele de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor în mediul rural. Se vor dezvolta formele de prestări bazate pe depanări mobile (prin deplasarea unor meseriași la domiciliul solicitanților), atît în mediul urban, cît și în satele unde nu funcționează ateliere de prestări.

În scopul asigurării unor materiale și materii prime necesare activității de prestări s-a stabilit ca pe lîngă utilizarea judicioasă a resurselor alocate din fondul centralizat și a celor disponibile pe plan local, să se extindă achiziționările de la populație a unor bunuri de folosință îndelungată pentru reutilizarea unor părți, subansamble, piese necesare reparațiilor.

Realizarea în cît mai bune condiții a activității de recondiționare a unor piese de schimb pentru bunurile de uz îndelungat necesită un sprijin mai substanțial și din partea unor întreprinderi producătoare, care să elaboreze tehnologii de recondiționare simple, fiabile și eficiente.

Calitatea prestărilor de servicii depinde de pregătirea meseriașilor necesari diferitelor activități ; în acest scop au fost stabilite programe de pregătire și instruire a personalului, în care un rol de seamă îl au formele de pregătire profesională la locul de muncă și ucenicie.

De asemenea, cu sprijinul unor întreprinderi producătoare („Electronica", „Dacia", Întreprinderea de autoturisme Cîmpulung Muscel, „Tehnoton", „Electroargeș", „Electromureș", „Oltul" ș.a.), se vor asigura, în anii 1984 și 1985, cursuri și stagii de specializare ale lucrătorilor din unitățile de prestări de servicii aparținînd sistemelor UCECOM, CENTROCOOP și consiliilor populare.

Pentru a îmbunătăți tehnologiile, organizarea producției și a muncii în unitățile de prestări de servicii și pentru ridicarea nivelului calitativ al activității acestora este, de asemenea, necesar ca Ministerul Educației și Învățămîntului să acorde o atenție mai mare satisfacerii necesarului lor de absolvenți ai învățămîntului superior.

Ar prezenta interes ca la Academia de Studii Economice să se introducă, în programul de învățămînt, o disciplină specializată — economia și organizarea serviciilor, creîndu-se astfel posibilitatea de a se pregăti cadre de economiști de profil, ceea ce ar influența pozitiv asupra activității acestui sector de activitate.

La rîndul lor, unitățile de prestări de servicii ale cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor trebuie să acționeze în mai mare măsură pentru atragerea tineretului de la sate care să lucreze în rețeaua locală de prestări de servicii. Pentru completarea necesarului de meseriași la unele profile se impune ca unitățile de prestare să folosească în mai mare măsură condițiile create prin normele legale, privind utilizarea de pensionari (cu cumul de pensie), și munca la domiciliu.

Ținînd seama de sarcinile deosebite ce revin sectoarelor prestatoare de servicii pentru traducerea în viață a importantelor obiective stabilite de partid, este necesar ca în continuare să se acționeze în mai mare măsură pentru perfecționarea conducerii colective și adîncirea autoconducerii acestora, în elaborarea și realizarea măsurilor privind îmbunătățirea și diversificarea serviciilor, concomitent cu lărgirea legăturilor cu masele de consumatori și creșterii solicitudinii față de cererile acestora.

dr. Gh. TEODORAȘCU

Dezbatere științifică

● În ziua de 13 martie a.c. a avut loc la Institutul de economie socialistă o dezbatere științifică pe tema „Serviciile prestate pentru populație". Dintre obiectivele principale ale acestei teme, care se referă la conceptul, conținutul economico-social și structura serviciilor pentru populație, la contribuția și relațiile dintre evoluția acestor servicii și dezvoltarea economiei naționale, la evoluția nivelului și structurii serviciilor pentru populație și factorii de influență, la rolul cererii și ofertei de servicii în mecanismul evoluției consumului populației, precum și influența consumului de servicii al populației asupra nivelului de trai și calității vieții, colectivul de elaborare a temei a supus atenției participanților, prin intermediul unui referat, o serie de aspecte actuale ale evoluției consumului de servicii pentru populație în țara noastră.

În cadrul dezbaterii, la care au participat cadre din institutele de cercetare ale Institutului Central de Cercetări Economice și din instituții centrale de sinteză (C.S.P., D.C.S., Ministerul de Finanțe, Centrocoop etc.), de un interes deosebit în discuții s-au bucurat problemele privind sfera de cuprindere a serviciilor pentru populație, locul și rolul serviciilor în consumul populației și creșterea nivelului de trai al acesteia, principalii factori și tendințe ale evoluției serviciilor în perspectivă. Atît în cadrul referatului prezentat de colectivul de cercetare a temei, cît și în discuțiile purtate pe baza acestuia au fost avansate propuneri care contribuie la perfecționarea metodologiei de calcul și la delimitarea mai bună a serviciilor de alte activități social-economice, la creșterea rolului serviciilor în consumul populației și a nivelului de trai, la depistarea și utilizarea eficientă a factorilor care să determine evoluția ascendentă a acestora în perspectivă, propuneri utile pentru definitivarea temei de cercetare și perfecționarea practicii economice în acest domeniu.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

CONTROLUL FINANCIAR ȘI ÎNTĂRIREA AUTOGESTIUNII

CONTROLUL financiar, componentă a sistemului general de control al activității economico-sociale și formă de manifestare a funcției de control a finanțelor, reprezentînd un ansamblu organizatoric integrat ce acționează sistematic și unitar la toate nivelurile și în toate unitățile socialiste, are menirea de a preveni abaterile și neajunsurile, de a sprijini unitățile verificate în realizarea sarcinilor de plan, creșterea eficienței economice și apărarea integrității proprietății socialiste, acționînd pentru cunoașterea modului cum se aplică hotărîrile de partid și legile țării în domeniul economic, financiar și valutar. În același timp, controlul financiar are obligația de a trage la răspundere, potrivit legii, pe cei care aduc pagube avutului obștesc, încalcă disciplina financiară și de plan, dau dovadă de neglijență și nepăsare în gospodărirea rațională și economicoasă a patrimoniului socialist. Prin întreaga sa activitate, controlul financiar contribuie la realizarea integrală a prevederilor planului național unic, la întărirea gestiunii economice și aplicarea principiilor autoconducerii muncitorești, consolidarea finanțelor, creșterea eficienței activității, accentuarea spiritului de ordine, disciplină și responsabilitate în administrarea banului public.

ÎN ANUL care a trecut, controlul exercitat de organele financiar-bancare și de controlul financiar intern au sprijinit unitățile din economie sub diverse și variate forme atît în cadrul acțiunilor curente cît și prin acțiuni speciale organizate în momentul cînd unitățile socialiste, îndeosebi cele economice, aveau nevoie de sprijin și îndrumare din partea acestor organe.

1 Astfel, printre multiplele acțiuni de îndrumare și sprijin pe linia aplicării cu fermitate a noului mecanism economico-financiar, evidențiem aceea desfășurată în 276 întreprinderi unde **s-a urmărit elaborarea și realizarea bugetelor de venituri și cheltuieli, aplicarea programelor speciale de reducere a costurilor, îndeplinirea indicatorilor economici și financiari.** Cu această ocazie au fost identificate, împreună cu unitățile verificate, venituri suplimentare în sumă de 1,7 mil. lei neprevăzute în bugete, au fost reduse prevederile de cheltuieli și majorate prevederile de beneficii cu cca. 400 mil. lei. Totodată, s-a trecut la completarea programelor de reducerea costurilor cu măsuri avînd o eficiență de peste 1,5 mil. lei, la creșterea prevederilor de vărsăminte la buget prin majorarea acestora cu peste 700 mil. lei, la stabilirea de măsuri pentru recuperarea unor rămîneri în urmă în îndeplinirea indicatorilor de plan la producția marfă și alți indicatori.

2 Pornind de la faptul că sînt întreprinderi care au un volum ridicat de imobilizări, cu multiple consecințe de ordin economic și financiar, într-un număr de **318 unități din diferite sectoare ale economiei au fost întreprinse acțiuni de control și sprijin pe linia lichidării imobilizărilor financiare, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, îmbunătățirea capacității de plată și rambursarea creditelor restante,** în urma cărora au fost lichidate imobilizări de 2,9 mil. lei și s-au întocmit grafice pentru lichidarea de stocuri materiale și alte active peste plan de 5 mil. lei, fiind luate măsuri de renunțare la aprovizionări peste nevoile producției, de accelerare a decontărilor.

3 În anul care a trecut, o preocupare deosebită a organelor inspecției financiare de stat a Ministerului Finanțelor, alături de cele bancare, a constituit-o **sprijinirea unităților în aplicarea noilor reglementări în domeniul perfecționării sistemului de retribuire a muncii.** Astfel, la 106 întreprinderi din industria republicană a fost acordat un sprijin susținut, prilej cu care, față de constatările făcute, au fost întreprinse o serie de măsuri pentru realizarea producției fizice, încheierea contractelor de acord global, aplicarea corectă a tarifelor de manoperă.

4 **Procesul de instruire a aparatului financiar-contabil și cu atribuții de control financiar din unități** s-a amplificat și diversificat în anul 1983 pe probleme referitoare la aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, cunoașterea și aplicarea reglementărilor apărute în domeniul retribuirii muncii, gospodăririi în condiții cît mai eficiente a patrimoniului, întăririi ordinii și disciplinei. Venind în sprijinul acțiunii de perfecționare a pregătirii profesionale a aparatului de control financiar, Ministerul Finanțelor a organizat în trei centre instruiri pe o tematică complexă la care au participat 270 cursanți, din aparatul propriu, șefi de control financiar intern și revizori contabili din unități economice și întreprinderi de comerț exterior. De altfel, în anul trecut, prin organele Ministerului Finanțelor s-a asigurat instruirea a 12 000 cadre la locul de muncă pe probleme economico-financiare.

5 Un sprijin important a fost acordat unităților din economie și de către împuterniciții cu **exercitarea controlului financiar preventiv.** De pildă, prin adaptarea la 93 unități a planurilor de aprovizionare în funcție de modificările intervenite în structura sortimentală a planurilor de producție și stocurile existente în depozite s-au diminuat cantitățile de materii prime și materiale de aprovizionat cu aproximativ 1,5 miliarde lei. Astfel, la Întreprinderea județeană de construcții-montaj Tulcea, împuternicitul a sprijinit conducerea unității pentru diminuarea cantităților de aprovizionat pe anul 1983 prin corelarea acestora cu indicatorii de plan, stadiile fizice ale lucrărilor, stocurile de materiale existente cu: 8 847 tone ciment, 1,1 milioane blocuri ceramice și blocuri cu agregate ușoare, 170 tone oțel-beton, 127 tone plase sudate etc., în valoare de 8,8 mil. lei.

6 O acțiune cu caracter permanent care se desfășoară în toate județele este aceea referitoare la **sprijinirea realizării planului de export,** începînd cu urmărirea lansării în fabricație a produselor cu această destinație și terminînd cu derularea mărfurilor pînă la punctele de frontieră și încasarea contravalorii acestora. De exemplu, la Întreprinderea de mașini grele București s-a reușit să se urgenteze livrarea la export a 1 488 tone utilaje și subansamble de valoare ridicată, la Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești, ca urmare a intervenției făcute prin organele de inspecție financiară s-au asigurat 12 vagoane și un trailer special, pentru transportul mărfurilor destinate exportului aflate în stoc, urgentîndu-se și încasarea lor de la întreprinderea de comerț exterior.

ÎN REALIZAREA sarcinilor cuprinse în planul și bugetul de stat pe 1984, controlului financiar îi revine misiunea de a sprijini într-o măsură și mai mare unitățile din economie în realizarea exemplară a tuturor indicatorilor. Avem în vedere în primul rînd contribuția controlului financiar la **cunoașterea și aplicarea cu toată rigurozitatea a hotărîrilor de partid și a legilor țării în domeniul economic, financiar și valutar,** efectuarea de intervenții prompte ori de cîte ori este necesar, astfel încît să se asigure în acest an mai mult decît în trecut **o disciplină strictă de plan, financiară, contractuală și de plăți** în condițiile aplicării cu toată fermitatea a noului mecanism economico-financiar.

O mare însemnătate prezintă sprijinul pe care poate și trebuie să-l acorde controlul financiar în direcția aplicării de către toate unitățile economice a programelor speciale de reducere suplimentară a costurilor de producție, de creștere mai accentuată a productivității muncii și în general a tuturor măsurilor prin care se asigură sporirea eficienței economice. În ce privește unitățile bugetare, cît și cele administrativ-teritoriale, sprijinul trebuie acordat în direcția **creșterii gradului de autofinan-**

țare a acestora atît pe calea sporirii veniturilor dar mai ales pe calea raționalizării oricărei cheltuieli, așezarea întregii activități pe baza unui regim sever de economii. Viața a dovedit că există posibilități practic nelimitate în direcția raționalizării cheltuielilor și obținerea de economii materiale și bănești, totul este să se manifeste inițiativă și să se acționeze cu toată răspunderea.

În altă ordine de idei, organele controlului financiar trebuie să urmărească și să intervină ori de cîte ori este necesar în **sprijinirea realizării producției fizice, cu precădere a celei destinate exportului**, verificînd dacă sînt create cu prioritate toate condițiile de fabricație, dacă este asigurată aprovizionarea tehnico-materială, forța de muncă, documentațiile de execuție și altele asemănătoare. Supravegherea și sprijinul trebuie continuate pînă la ambalarea produselor, încărcarea lor în mijloace de transport, efectuarea operațiunilor de vămuire și în final întocmirea formalităților de facturare și decontare, în vederea încasării contravalorii acestora.

Desigur, posibilitățile și modalitățile de sprijinire a unităților din economie de către controlul financiar sînt practic inepuizabile și ele presupun din partea organelor de inspecție multă competență, inițiativă și răspundere pentru ca toate acțiunile și măsurile să-și atingă scopul urmărit. Este bine însă de precizat două aspecte. Primul, că **organul de control nu trebuie să se substituie sarcinilor și răspunderilor ce revin organelor controlate** din compartimentele respective de activitate ; dimpotrivă, acțiunea de sprijin trebuie să înceapă cu punerea în mișcare a tuturor celor care trebuie să acționeze, să ia măsuri, să facă demersuri pentru soluționarea problemei respective.

Al doilea, că **organul de control**, atunci cînd constată nereguli, abateri, neglijențe, delăsare și dezinteres în muncă, pe lîngă măsurile de sprijinire a unităților în soluționarea diverselor probleme ori de înlăturare și prevenire a neajunsurilor, **este obligat să tragă la răspundere, potrivit legii, pe cei vinovați.**

Precizările de care s-a amintit mai sus considerăm că sînt necesare, deoarece există pe alocuri părerea că controlul trebuie să fie un fel de „dispecerat" pentru intervenții, povețe și îndemnuri, trecînd cu vederea peste abateri, greșeli, neajunsuri, pe care să le evalueze în cît mai mare măsură ca fiind „cauze obiective".

Sarcinile complexe, de mare însemnătate derivînd din planul și bugetul de stat pe anul 1984, în ce privește creșterea mai accentuată a eficienței economice, a productivității muncii, reducerea continuă a cheltuielilor, sporirea beneficiilor și a rentabilității, precum și indicațiile conducerii partidului pentru cunoașterea și aplicarea riguroasă a hotărîrilor de partid și a legilor țării, asigurarea ordinii și a disciplinei, în toate domeniile, impun intensificarea întregii activități de control financiar, creșterea răspunderii tuturor organelor de control și inspecție.

dr. Radu CIURILEANU
director general
în Ministerul Finanțelor

Corelații

Productivitate — retribuție

LA ORICE NIVEL de organizare a producției — secție, întreprindere, ramură, economie națională — productivitatea muncii trebuie să crească mai rapid decît retribuția. Această corelație reprezintă o legitate economică, ea constituind condiția primordială pentru asigurarea dezvoltării economiei naționale, sporirea bunăstării oamenilor muncii, realizarea îmbinării intereselor generale ale societății cu cele personale.

Stabilirea corelației adecvate dintre creșterea productivității muncii și a retribuției necesită determinarea unor raporturi cantitative, care să asigure optimizarea ritmurilor de creștere a acestor indicatori, ceea ce înseamnă găsirea unor astfel de proporții prin care să se asigure pe o perioadă mai îndelungată dezvoltarea mai rapidă a producției concomitent cu creșterea maxim posibilă a nivelului de trai. În acest proces prezintă o importanță deosebită studierea corelației la nivel microeconomic, unde principalii factori care acționează asupra ei sînt : gradul de înzestrare tehnică a muncii, nivelul de organizare a muncii, nivelul de calificare al muncitorilor, folosirea timpului de lucru, calitatea materiilor prime și a materialelor.

Pentru o cunoaștere mai aprofundată a modului cum influențează acești factori asupra corelației dintre cei doi indicatori, ei pot fi grupați după intensitatea cu care acționează în trei grupe, astfel :

- *Grupa A — factori care acționează cu aceeași intensitate atît asupra productivității cît și asupra retribuției (folosirea deplină a timpului de lucru ; creșterea calificării ; extinderea muncii în acord ; creșterea intensității muncii).*
- *Grupa B — factori care acționează cu o intensitate mai mare asupra productivității muncii și mai mică asupra retribuției (creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii ; creșterea nivelului de organizare a producției și a muncii ; îmbunătățirea calității producției ; schimbarea structurii producției).*
- *Grupa C — factori care acționează numai asupra productivității muncii, retribuția rămînînd constantă (îmbunătățirea calității materiilor prime și a materialelor).*

Marea majoritate a factorilor amintiți pot fi cuantificați și deci se poate măsura influența lor asupra indicatorilor corelației amintite. Analiza se poate efectua prin compararea în timp a celor doi indicatori sau față de nivelurile planificate, pe perioade mai scurte sau mai lungi de timp : lunar, trimestrial, anual, cincinal.

Respectarea corelației dintre ritmul de creștere al productivității muncii și cel al retribuției se reflectă în final în reducerea costului pe unitatea de produs, care se realizează atît prin reducerea mărimii absolute a retribuției pe unitatea de produs, cît și prin scăderea greutății specifice a retribuției în costul producției. Problemele principale care se pun la nivelul întreprinderii sînt de a măsura influența factorilor asupra corelației amintite, precum și stabilirea unui normativ, ca sarcină de plan, privind corelația dintre creșterea productivității muncii și creșterea retribuției. Dacă acest normativ se determină pe o perioadă mai mare de un an, este necesară o anumită stabilitate a acestuia, în scopul obținerii unor rezultate corespunzătoare pe linia sporirii cointeresării materiale.

Ca titlu de exemplu, evoluția productivității muncii și a retribuției a fost analizată în cadrul unei întreprinderi industriale din municipiul Cluj-Napoca, pe o perioadă de un an, cu defalcare pe trimestre, prin compararea nivelului realizat cu cel planificat (tabelul).

Indicatori \ Perioada de timp	Total an	Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV
Indicele creșterii productivității muncii	*1,63*	*1,67*	*2,65*	*1,01*	*1,23*
Indicele creșterii retribuției	*1,58*	*1,65*	*1,8*	*1,4*	*0,8*

În situația analizată, indicele creșterii productivității muncii este mai mare decît indicele creșterii retribuției la nivel de an și pe trimestrele I, II și IV. Pe trimestrul III însă corelația dintre cei doi indici nu s-a respectat, ceea ce a avut consecințe directe asupra mărimii costului de producție realizat în această perioadă. Explicația trebuie căutată în preocuparea necorespunzătoare a întreprinderii pentru cunoașterea factorilor de influență asupra corelației amintite și a intensității cu care aceștia acționează. Modificarea structurii producției în trimestrul III, ca urmare a neasigurării bazei materiale necesare realizării sortimentelor planificate a condus la fabricarea unor produse cu un consum mare de manoperă, în dauna sporirii productivității muncii. Dorim să subliniem că o corelație justă între cei doi indici se cere asigurată nu numai la nivel de an ci și pe trimestre sau chiar perioade mai mici, deoarece orice necorelare face necesar, în perioadele următoare, eforturi suplimentare, muncă în asalt pentru reechilibrare, care pot avea efecte nedorite asupra nivelului calității, dereglînd alte corelații (calitate-productivitate, cost-productivitate etc).

dr. Natalia GIURGIU
Anca BORZA
Cluj-Napoca

ENERGIA SOLARĂ
în ansamblul noilor surse energetice (II)

Mihail FLORESCU

ÎN CEEA ce privește țara noastră, problema asigurării resurselor energetice primare pentru următoarele două decenii a fost dezbătută la Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român din noiembrie 1979 și, pe această bază, a fost aprobat „Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000". Abordarea globală a energeticii într-o concepție sistemică, așa cum se realizează în Programul-directivă, a condus la concluzia că asigurarea independenței energetice a țării în contextul crizei mondiale a energiei poate fi obținută cu condiția ca creșterea consumului total de energie, evident în limite rationale, să fie susținută prin identificarea a noi surse de energie convențională și neconvențională, a folosirii integrale a potențialului hidroenergetic și a aplicării măsurilor tehnologice pentru recuperarea maximă a resurselor energetice secundare.

Trebuie subliniat că la finele anului 1972, cînd secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a trasat Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie sarcina de a organiza cercetări în domeniul surselor neconvenționale, criza energetică mondială era încă latentă, iar în 1974, cînd se aproba, la cel mai înalt nivel, primul program de gospodărire rațională și dezvoltare a noi surse de energie ale țării, această criză, abia declanșată, părea să aibă încă un caracter politic conjunctural. De atunci sînt mai puțin de 10 ani, timp în care o serie de soluții cercetate au intrat în aplicații curente, luîndu-le locul pe planșeta proiectanților noi generații de echipamente pentru cele mai diverse utilizări ale surselor noi de energie. Tehnologiile elaborate și omologate pentru utilizarea surselor noi și refolosibile de energie au permis realizarea, în anul 1983, a unor capacități de producție de energie de circa 550 000 tcc, din care energie geotermală 27 000 tcc, energie solară 22 500 tcc, energia vîntului 3 500 tcc, biogaz — biomasă 51 000 tcc ș.a. Ne vom opri, în cele ce urmează, îndeosebi asupra „resursei solare".

Între optimismul afirmațiilor că energia solară este universală, nepoluantă, gratuită și inepuizabilă și pesimismul celor care considerau că energia solară este periodică, aleatoare, de mică densitate și că transformarea sa în electricitate sau căldură ar lăsa țara noastră fără teren agricol, s-a ales calea științifică a estimării potențialului energetic economic amenajabil, a cartării teritoriului în zone climatice din punct de vedere al potențialului energetic solar și al vîntului. Au fost astfel definitivate două categorii de soluții: a) pentru uz individual : instalații simple și ieftine de captare a energiei solare, pentru producerea de apă și aer cald pentru uz menajer, și a vîntului pentru producerea de electricitate și pompajul apei ; b) pentru uz industrial : instalații profesionalizate pentru producerea de apă și aer cald, abur tehnologic, aer rece pentru climatizare și gheață. Pentru toate soluțiile elaborate există echipamente omologate, lansate în producția de serie și proiecte tip aprobate cu indicatori tehnico-economici comparabili cu cei ai soluțiilor clasice, astfel că în prezent, în țara noastră, gigacaloria solară este mai ieftină decît orice altă soluție *).

Cea mai mare centrală termică solară din lume se află la București-Băneasa, centrală care prepară apa menajeră pentru 2 240 apartamente cu un număr de peste 8 700 locatari. Centrala, prevăzută cu o suprafață de captare de 8 800 m^2, asigură o economie de energie de circa 600 tcc pe an. Pentru a nu se crea perturbații în alimentarea cu apă caldă a locuințelor pe timpul serii și dimineții, sau în zilele înnorate, centrala este prevăzută cu rezervoare de stocare a 700 000 l apă caldă, care reprezintă aproximativ consumul zilnic al locatarilor. Întreaga centrală este automatizată, pornirea și oprirea ei făcîndu-se automat, în funcție de diferența de temperatură (2—3 grade) dintre acumulator și captator.

Pe această soluție funcționează deja, sau sînt în fază avansată de execuție, ansambluri de locuințe, care au totalizat, la finele anului 1983, 25 580 apartamente — disponibilizînd circa 8 500 tcc — distribuite practic în toate județele țării : în județul Alba — 900 apartamente, în județul Buzău — 1 033 apartamente, în județul Cluj — 3 981 apartamente, în județul Constanța — 1 382 apartamente, în județul Iași — 3 434 apartamente, în județul Timiș — 1 400 apartamente, din care 473 date în folosință din anul 1981 cu caracter de pilot experimental. Pe baza datelor furnizate de acest pilot experimental s-a ajuns la concluzia că instalația solară menționată și, implicit, toate cele similare acesteia — realizate pe același proiect tip — au performanțe mai bune decît cele prevăzute în proiect, atît în ce privește aportul mai ridicat al energiei solare cît și cantitatea totală de căldură solară furnizată pe sezon.

Utilizarea energiei solare în scopul producerii căldurii tehnologice reprezintă o altă direcție explorată intens de cercetători. Semnificativă în acest domeniu este instalația solară de încălzire a aerului pentru uscarea cerealelor, la Baza siloz Oltenița, cu o suprafață de captare de 1 080 m^2, care asigură un debit de aer cald pentru uscare de 71 000 m^3/h, disponibilizînd anual circa 110 tcc. Dacă procesul de uscare se făcea cu lignit, ar fi fost necesară transportarea a peste 300 tone lignit la Bază și degajarea cenușii respective. În cursul sezoanelor calde ale anilor 1982 și 1983 instalația de la Oltenița, funcționînd cu centrala clasică sigilată, deci complet fără combustibil de adaos, a asigurat o capacitate de uscare medie a 17,5 tone cereale/oră. Această soluție, care se pretează excelent la a furniza aer cald și pentru uscarea lemnului, cărămizilor, plantelor medicinale, tutunului, plantelor tehnice ș.a. se va extinde în următorii doi ani la încă circa 100 baze de uscare a cerealelor și semințelor din țara noastră.

Există și alte realizări în domeniul utilizării energiei solare :

- modulele de 12 m^2 captatori solari, destinate producerii apei calde tehnologice necesare la fermele de vaci cu lapte, instalații solare din care numai în anul 1983 s-au montat peste 600 buc. ;
- instalații solare de preparare a apei calde tehnologice de la întreprinderi ale industriei alimentare. Pe această linie menționăm instalația solară de la Intreprinderea de vinuri și șampanie Zarea, secția Bucureștii Noi, care prepară 6 500 l/zi apă caldă la 50^{0}C, avînd o suprafață de captare de 100 m^2 și rezervoare de acumulare de 10 000 l ;
- instalațiile solare de preparare a apei calde pentru grupurile sanitare ale unor întreprinderi industriale, cum ar fi : instalația solară de la Intreprinderea de mecanică fină București, care prepară 49 000 l/zi apă caldă de 50^{0}C, avînd o suprafață de captare de 760 m^2 și rezervoare de acumulare de 36 000 l, sau instalația solară de la Intreprinderea de microproducție și lucrări experimentale de construcții I.M.E.C., care prepară 12 500 l/zi apă caldă de 50^{0}C, avînd o suprafață de captare de 196 m^2 și rezervoare de acumulare de 10 000 l.

O treaptă de temperatură mai ridicată se realizează cu captatoarele solare cu concentrare, cilindro-parabolice cu focar fix, intrate în producție în acest an în două variante constructive : a) cu deschidere de 1 m, cu factor de concentrare mic, sub 5, care produce apă caldă sau, după caz, aer cald precum și abur de joasă presiune pînă la temperatura de 120^0 C ; b) cu deschidere de 4 m, cu factor de concentrare de circa 12, care produce abur pînă la temperatura de 170^0 C.

*) Potrivit unor estimații costul de producție a energiei termice (lei/Gcal) în funcție de sursa de producere este următorul : dacă luăm instalația solară de preparare a apei calde ca bază atunci la o centrală termică cu combustibil gazos costul este aproximativ același, în timp ce în cazul unei centrale termice cu combustibil lichid, acesta este de circa 159%, iar la o centrală termică cu combustibil solid între 158 și 225%

Prima parte a articolului a apărut în numărul 9/1984 al revistei.

Cu aceste tipuri de captatoare s-a realizat instalația mixtă de producere a aerului și apei calde la F.N.C. Sabaru, care permite atît uscarea semințelor pentru însilozare, cît și topirea grăsimilor necesare preparării furajelor și nutreturilor combinate. Instalația are o suprafață de captare a energiei solare de 2 000 m², cu captatoare cilindro-parabolice CSCF—1, cu deschidere de 1 m și asigură o economie de combustibil de 110 tcc/an.

De un larg interes s-a bucurat instalația de climatizare tehnologică și producerea gheții, realizată cu captatoare cilindro-parabolice. Astfel, cu o suprafață de captare de circa 300 m², se obțin pe tot sezonul cald zilnic cîte 1 tonă gheață și aer rece necesar proceselor tehnologice din halele de la abatoarele de pui.

Evident că nu se pot nominaliza în cîteva rînduri toate domeniile în care energia solară se aplică la scară industrială. Dorim să menționăm însă că în timp ce numeroase unități economice și sociale beneficiază deja de valoarea acestei resurse, cercetătorii și proiectanții lucrează în continuare pentru găsirea unor soluții care să prelungească durata de funcționare a instalațiilor solare peste 6 luni pe an, precum și găsirea unor soluții mai ieftine și mai diversificate. Între acestea s-au conturat deja cîteva soluții. Filiera solaro-electrică, bunăoară, se află în țara noastră în prezent doar în faza de experimentare și producție de mică serie. Am menționa însă că funcționează din 1981 o centrală solaro-electrică cu ciclu termic clasic, cu captatoare solare plane, de 30 kWe (suficient pentru a asigura alimentarea unui punct izolat).

Pe linia conversiei fotovoltaice situația din țara noastră se poate caracteriza prin următoarele : în prezent, fabricația de celule solare cu Si, GaAs, SCd, la nivel de 15—20 kW/an, cu performanțe similare celor de pe plan mondial, situează România printre primele zece producătoare din lume la nivel industrial și singura dintre țările socialiste care realizează o fabricație pentru scopuri energetice terestre ; activitatea de cercetare este îndreptată spre mărirea dimensiunilor celulelor, scăderea costurilor și găsirea unor soluții și materiale semiconductoare cu tehnologii de fabricație mai simple, de exemplu, Si amorf ș.a. Prin aceasta industria fotovoltaică se apropie rapid de maturitate tehnologică și domeniul de aplicații se lărgește, în special datorită avantajelor considerabile ale acestora : fiabilitate mare, întreținere foarte redusă, simplitate și eficiență energetică mai mare decît a sistemelor de conversie solară cu ciclu termic clasic.

Pornind de la observația că soarele și vîntul sînt în mare parte energii complementare în timp — soarele predomină în țara noastră vara, iar vîntul iarna — se construiesc în prezent și unități de producere a energiei electrice mixte, alimentate în paralel de la celule fotovoltaice și turbine de vînt, care pentru unele aplicații s-au dovedit interesante, în special pentru zonele în care nu există rețea de energie electrică, de exemplu retransformatoarele de radio, TV, stațiile de avertizare a inundațiilor ș.a.

Utilizarea energiei vîntului a fost și ea o preocupare a cercetătorilor și proiectanților români. Folosind cunoștințe din aeronautică, construcții de mașini, foraj și pompaj de adîncime, s-au realizat și sînt puse în funcțiune în prezent : ● turbine de 10 kW pentru pomparea apei de la adîncimi de pînă la 150 m, pentru saivane, utilizate și la desecări, care funcționează complet autonom, neavînd nevoie de supraveghere permanentă și care, în funcție de adîncimea pînzei freatice și a duratei și intensității vîntului, asigură pomparea a 15 000—75 000 m³ apă anual ; ● turbine de 1,6 și 20 kW cu ax vertical, pentru producerea de energie electrică și stocarea acesteia în mari baterii de acumulatoare destinate alimentării unor pichete forestiere, stații meteorologice, cabane și alte locuri izolate.

Domeniul turbinelor pentru uz individual face și el preocuparea specialiștilor, problemele de fond învîrtindu-se în prezent în jurul costurilor. Prognozele de perspectivă prevăd realizarea și în țara noastră a turbinelor de putere ridicată, de sute și mii de kW, pe măsura cîștigării experienței și a încrederii în propriile noastre realizări.

În sfîrșit biomasa — fitomasa energetică — oferă promisiuni deosebite. Din punct de vedere al surselor de fitomasă energetică sînt luate în considerare în primul rînd speciile de plante cultivate tradiționale, bogate fie în zaharuri care pot fi fermentate direct, fie în amidon, fie în uleiuri (sfecla de zahăr, sfecla furajeră, sorgul zaharat, porumbul boabe, cartoful, floarea-soarelui), fie în latexuri. O altă sursă de fitomasă, importantă prin cantitatea sa, o formează subprodusele și deșeurile agricole și silvicole bogate în celuloză și lignină și speciile lemnoase repede crescătoare (plop, salcie ș.a.), precum și unele specii de plante tropicale aclimatizate la noi, cu o producție de pînă la 5 tone/zi masă verde la hectar. Sînt luate în studiu și plantele acvatice (Pistia stratiotes și Eichornia crassipes).

Din punct de vedere al tehnologiilor folosite pentru prelucrarea fitomasei pînă la obținerea de etanol sau uleiuri, acestea sînt cele clasice în cazul fitomasei zaharoase, amidonoase sau uleioase, iar în cazul celei bogate în celuloză procedeele existente sînt încă nerentabile dar se fac cercetări susținute pentru perfecționarea lor. O situație oarecum similară se înregistrează și în cazul fitomasei laticifere.

După cum se știe, în prezent, producția totală de fitomasă a țării noastre, așa cum arată o anchetă efectuată în anii 1979—1980, se ridică la circa 90—95 milioane tone pe an substanță uscată. Se preconizează ca, pentru etapa 1984—1985, să se obțină producții de fitomasă energetică de 20—25 tone substanță uscată pentru speciile terestre și 20—40 tone substanță uscată pentru plantele acvatice pe ha/an, în condiții pedoclimatice specifice diferitelor zone ale țării, capabile să asigure un randament de 2 000—2 500 l etanol ha/an.

O dublare a producției de fitomasă pe ha îmbunătățește și mai mult bilanțul producerii etanolului din fitomasă. În mod asemănător se petrec lucrurile și în cazul altor surse de fitomasă, sau în cazul producerii altor alcooli carburanți. În cazul utilizării uleiurilor vegetale, ca de exemplu uleiul de floarea-soarelui, s-a constatat că pentru fiecare 60 l motorină, consumată pentru producerea de fitomasă, se realizează cel puțin 1 000 l ulei. La aceasta se adaugă și șroturile, utilizabile ca supliment în furajarea animalelor.

În general, se apreciază că afectarea a 10% din suprafața arabilă a unei ferme obișnuite, pentru producerea de fitomasă energetică, asigură obținerea întregii cantități de carburant necesară acoperirii consumului propriu de energie. Trebuie, totodată, să se țină seama de necesitatea integrării producerii de carburanți din fitomasă în sisteme energetice unitare, care să includă și celelalte forme de energie reînnoibilă (solară, eoliană, hidrodinamică, biogaz etc.).

În condițiile din țara noastră, după cum rezultă din cercetările efectuate la Institutul de economie agrară din București, se întrevede posibilitatea obținerii, începînd din anul 1985, a unui excedent de fitomasă de aproximativ 400—1 200 kg (în 2 020) pe cap de locuitor. Din această cantitate, o parte (variabilă în funcție de cerințele la export) ar putea fi utilizată pentru producerea de etanol. Aceasta înseamnă că s-ar putea obține între 80 și 240 l etanol carburant pe locuitor. Cu aceste cantități s-ar putea înlocui între 96 și 288 l benzină pe locuitor, ceea ce ar însemna, la un consum de 7 l/100 km, necesarul de carburanți pentru parcurgerea a 1 300—4 200 km. Iar prin valorificarea superioară a benzinei, salvate de la ardere, în industria chimică s-ar putea obține o gamă întreagă de produse extrem de utile diverselor ramuri ale economiei naționale.

Sporirea producțiilor la hectar de fitomasă și de carburanți reînnoibili, prin utilizarea celor mai convenabile genotipuri de plante și tehnologii de cultivare și de conversie permite să se întrevadă posibilitatea creșterii mai rapide și la niveluri net superioare a efectelor economico-sociale pozitive ale producerii de fitomasă energetică și chimizabilă.

De asemenea, sînt demne de luat în considerare efectele economico-sociale deosebit de importante, ce se vor realiza prin îmbunătățirea căilor de exploatare a terenurilor marginale cultivate cu specii producătoare de fitomasă energetică și chimizabilă.

În sfîrșit, efecte importante economico-sociale sînt de prevăzut ca urmare a îmbunătățirii calității mediului ambiant și deci și a vieții oamenilor, ca urmare a diminuării surselor de poluare și de sporire a umidității aerului atmosferic.

Chimia solară — filiera de producere, transport, stocare și utilizare a hidrogenului, în prezent în plin efort de creație, vine să încheie tabloul general al preocupărilor și eforturilor de a îndeplini sarcina de asigurare a independenței energetice a țării noastre, în condițiile cele mai eficiente din punct de vedere tehnico-economic.

Concluzionînd că la noi în țară — ca și pe plan mondial — energetica solară este la început de drum, că este necesar efortul colectiv al tuturor specialiștilor, indiferent de domeniul în care lucrează, aportul tuturor tehnologiilor indiferent de gradul lor de complexitate, putem să afirmăm totuși că energetica solară este în prezent nu doar o speranță ci o certitudine.

Impactul calculatorului electronic în agricultură

ACTUALA REVOLUȚIE AGRARĂ din țara noastră pune sarcini calitativ noi în fața conducerii, planificării, organizării și realizării producției agricole, în fața cercetării științifice și proiectării tehnologice din această ramură, în vederea creșterii continue a producției vegetale și animale și a eficienței economice a activității. Rezolvarea lor implică o contribuție crescîndă a metodelor și tehnicilor performante ale ciberneticii și informaticii.

Necesitatea **utilizării largi și eficiente a calculatoarelor electronice și a sistemelor de teletransmisie și teleprelucrare a datelor** este determinată de volumul deosebit de mare al informațiilor ce sînt generate și trebuie transmise și prelucrate cu o operativitate înaltă, pentru a putea planifica, prognoza, organiza și realiza producția la un nivel corespunzător. Complexitatea deosebită a sistemului informațional din agricultură — rezultînd din caracterul de masă și diversitatea producției (milioane de hectare de suprafață agricolă cu zeci de mii de sole, zeci de milioane de animale de producție și reproducție, mii de unități de stat și cooperatiste, milioane de gospodării ale populației, care fiecare în parte reprezintă o anumită categorie și un anumit tip de capacitate de producție agricolă) — este accentuată de specificul producției agricole, în care factorii naturali (procesele biologice, chimice, fizice, meteorologice ș.a.) au o influență directă asupra producției, respectiv asupra acțiunilor întreprinse de factorul uman. Cu cît vom cunoaște mai bine și la timpul potrivit existența, evoluția și influența acestor factori naturali, cu atît mai eficient îi vom putea valorifica — sau, dacă este cazul, contracara — prin acțiunile calificate ale factorului uman, pentru a obține producții maxim posibile ; iar această cunoaștere, ca și capacitatea (ca viteză și intensitate) de acțiune și interacțiune depind în mod evident de calitățile sistemului informațional, de gradul lui de cibernetizare, de calitatea și performanțele sistemului informatic care reprezintă baza lui tehnico-materială.

Amplu domeniu de aplicare a modelării matematice și a prelucrării automate a datelor

ESTE CUNOSCUT că cea mai înaltă eficiență a utilizării calculatoarelor electronice se înregistrează tocmai în activitățile și domeniile complexe, la rezolvarea problemelor cărora omul nu le mai poate face față cu metodele și tehnicile tradiționale. În acest sens putem da ca exemplu activitățile privind : modelarea economico-matematică pentru fundamentarea optimă a planurilor și programelor de dezvoltare din agricultură ; repartizarea optimă în teritoriu a acestor planuri și programe, la toate nivelurile structurii organizatorice ; conducerea, programarea și urmărirea operativă a producției vegetale și animale ; cercetarea științifică și proiectarea tehnologică ; gestiunea la zi a tuturor categoriilor de resurse din agricultură.

Dat fiind că nivelurile maxime la producțiile cerealiere se pot obține atunci cînd culturile vegetale sînt amplasate în zonele și în solurile cele mai favorabile, cînd semănatul și recoltatul (ca să ne referim numai la aceste două lucrări agricole) se realizează în perioadele optime, rezultă evident rolul important ce-l are în această privință aportul **modelării matematice** și al calculatoarelor electronice. În țara noastră dispunem de astfel de modele și programe de execuție a lor cu ajutorul calculatoarelor (unele dintre aceste instrumente performante au fost și exportate, iar specialiști cibernetícieni din agricultura noastră au acordat și asistență tehnică pentru însușirea și utilizarea lor în țările care le-au importat) ; se impune extinderea într-o măsură și mai mare a utilizării unor asemenea modele și aplicații informatice, care pot contribui nemijlocit la obținerea sporurilor de producție vegetală prevăzute în planurile de dezvoltare a producției agricole. **Adîncirea colaborării dintre conducerile unităților agricole de producție, specialiști tehnologi și planificatori**, pe de o parte **și cibernetícienii și informaticienii din agricultură**, pe de altă parte, alături de eforturile de perfecționare a sistemelor informaționale în vederea utilizării eficiente a acestor modele reprezintă căile sigure pentru a realiza **amplasarea optimă a culturilor vegetale** și respectarea asolamentelor, **semnalarea și preîntîmpinarea pierderilor** de produse agricole. Iar întrucît o parte din sporurile de producție se datorează optimizării, și nu consumului suplimentar de carburanți, reiese că metodele și tehnicile specifice cibernetícii și informaticii pot contribui și la **reducerea consumurilor de energie.**

Necesitatea **perfecționării sistemului informațional din agricultură** prin utilizarea largă a calculatoarelor electronice este subliniată tot mai frecvent și se impune a fi satisfăcută la nivel național. Astfel, propunerile incluse în ultimii ani în programele de dezvoltare a informaticii în agricultură, referitoare la realizarea sistemului informatic de gestiune unitară a semințelor (crearea de soiuri și hibrizi, experimentarea și omologarea lor, evidența cererilor de semințe ale unităților, a producției și a modului de satisfacere a acestor cereri, urmărirea comportării în producție ș.a.) își cer o rezolvare cît mai urgentă, inclusiv prin realizarea unei **bănci de date specializată.** Cerințe deosebite pentru utilizarea informaticii și a altor metode și tehnici ale ciberneticii prezintă și producția animală. În cercetarea științifică din agricultură sînt teme la care ponderea operațiilor de culegere și prelucrare a datelor poate ajunge pînă la 60-70% din efortul total ; „eliberarea" cercetătorilor de execuția acestora, asigurarea unui acces rapid la informațiile necesare prin utilizarea calculatorului electronic vor avea ca efect un spor semnificativ al potențialului, contribuind la obținerea și valorificarea în producție a rezultatelor cercetării.

Exemple relative la posibilitățile și avantajele pe care le prezintă utilizarea calculatoarelor electronice pot fi date din fiecare subramură și activitate din agricultură, iar rezultatele obținute atestă evident aceste avantaje.

În agricultură sînt organizate în prezent peste 80 de unități de informatică (oficii și stații de calcul), încadrate cu cca. 1 200 de specialiști informaticieni (din care cca. 55% operatori) ; acest potențial este amplificat prin colaborarea cu centrele teritoriale de calcul electronic (din rețeaua I.C.I.). Dintre domeniile și problemele în care și-au găsit deja aplicabilitatea sistemele informatice și modelele economico-matematice pot fi menționate : elaborarea și fundamentarea variantelor planurilor de producție vegetală și animală la nivel de ramură, defalcarea indicatorilor de plan pe județe ; fundamentarea optimă a necesarului de îngrășăminte chimice și organice și a repartizării acestora pe județe și unități de producție ; informări operative la nivel de ramură și județe privind execuția lucrărilor agricole, livrările la fondul de stat și la fondul pieței ; optimizarea rațiilor furajere ; selecția și reproducerea la animale și păsări ; defalcarea și urmărirea planului de investiții ; fundamentarea și urmărirea realizării planului producției de nutreturi combinate ; fundamentarea necesarului de carburanți în funcție de tehnologiile de producție aprobate și de normele de consum stabilite prin plan, precum și urmărirea încadrării în consumurile planificate ș.a. Calculatoarele electronice sînt tot mai larg utilizate în domeniile îmbunătățirilor funciare și irigațiilor, lucrărilor de gestiune cadastrală a fondului funciar, de geodezie, cartografie și organizarea teritoriului, în activitățile de aprovizionare tehnico-materială, în cercetarea economică din ramură, în cercetarea științifică și proiectarea tehnologică din domeniile pedologiei și agrochimiei, în crearea de noi soiuri și hibrizi de cereale și plante tehnice, în ingineria genetică, în institutele și stațiunile de cercetare și producție din zootehnie. Încep să-și facă simțită prezența sistemele de prelucrare electronică a datelor în unitățile agricole de producție, stațiunile de mașini și tractoare, întreprinderile de legume și fructe ș.a. Se înregistrează o preocupare crescîndă a direcțiilor generale județene pentru agricultură și industria alimentară față de utilizarea sistemelor moderne de prelucrare electronică a datelor, cererile depășind chiar sensibil, într-o serie de județe, potențialul existent.

Incompatibilități și rezolvări parțiale care au determinat decalaje față de necesități

DEȘI REZULTATELE OBȚINUTE pînă în prezent în utilizarea calculatoarelor electronice în agricultură sprijină efec-

tiv realizarea la parametrii calitativi superiori a activităților din domeniile în care se aplică, ele marchează încă un decalaj sensibil față de cerințele actuale și de perspectivă, determinate de necesitatea accentuării laturilor calitative ale activităților din această ramură potrivit sarcinilor stabilite de către conducerea de partid și de stat, personal de către tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Aceasta se datorește și faptului că în perioada anterioară, timp de 8—9 ani nu a existat o concepție clară asupra modului în care să se realizeze și să se utilizeze sistemele informatice în această ramură deosebit de complexă și cu activități ce îmbracă un specific accentuat (o astfel de concepție — proiectul-cadru director — a fost elaborată abia în 1981—1982) ; agricultura era într-o măsură prea mare tributară unor sisteme și aplicații informatice elaborate în afara ei, cu un aport și o implicare reduse ale specialiștilor și factorilor de conducere din unitățile agricole, ceea ce a dus la unele incompatibilități cu condițiile concrete din ramură, la greutăți în punerea în funcțiune și exploatarea unor astfel de sisteme și aplicații informatice. Nici formele de organizare a unităților de informatică nu fuseseră concepute în așa fel încît să corespundă cît mai intim condițiilor concrete din această ramură (uneori s-au aplicat, mai mult sau mai puțin mecanic, formele practicate în industrie). Insuficient au fost analizate și rezolvate, potrivit specificului, tipurile de echipamente care să fie fabricate și cu care să fie dotate unitățile agricole.

Faptul că prelucrarea electronică (și chiar cea mecanizată) a datelor are încă o prezență destul de modestă tocmai în zona hotărîtoare a producției agricole, ca și întîrzierea introducerii în unitățile de bază a unor sisteme de culegere, transmitere și prelucrare a datelor (execuția unor aplicații informatice realizate pentru unitățile agricole de producție reclamă trimiterea prin delegați a formularelor la zeci de kilometri, spre a fi prelucrate — pe calculatoare electronice de mare capacitate, care pot fi utilizate mai eficient pentru lucrări de mare complexitate — la centrele de calcul din reședințele de județ, cu implicații negative evidente în ce privește consumul de timp, operativitatea și costurile) îngreunează eliberarea inginerilor, tehnicienilor, economiștilor de operațiile de înregistrări, transcrieri și prelucrări de date ; aceasta, în dauna cerinței ca specialiștii din agricultură să-și desfășoare activitatea nu în birouri, ci în procesul și operațiile tehnologice, sarcină trasată în repetate rînduri de către tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Măsuri, cerințe, perspective privind creșterea contribuției informaticii la sporirea volumului și eficienței economice a producției agricole

IATĂ DE CE în ultima perioadă, conducerea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Academia de Științe Agricole și Silvice, conducerile unităților de producție, ale celor de cercetare și proiectare tehnologică ș.a. au întreprins măsuri care vizează extinderea utilizării calculatoarelor electronice și creșterea eficienței acesteia, folosirea calitativ superioară a potențialului uman și a capacităților tehnice de prelucrare a datelor, existente în unitățile de informatică din ramură.

În același sens, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a inițiat, anul trecut, un program special de extindere a informaticii și de accelerare a ritmului de integrare a calculatoarelor electronice în activitățile de cercetare științifică, proiectare tehnologică și producție din agricultură.

Astfel, pentru a acorda un ajutor mai mare unităților agricole de producție (I.A.S., C.A.P., S.M.A.), se preconizează **organizarea unor oficii sau stații de calcul care să fie folosite în comun de mai multe unități** — și amplasate cît mai aproape de acestea (de exemplu, la consiliile unice agroindustriale) — **sau în exclusivitate de către unitățile cu volum mare de activitate** și, respectiv, cu cerințe mari de prelucrare a datelor. Se impune ca într-o perioadă cît mai scurtă, împreună cu direcțiile generale județene pentru agricultură și industria alimentară, să se definitiveze programul de organizare a acestor unități în fiecare județ, să se treacă la asigurarea resurselor necesare și la înființarea lor. Pentru perioada 1984—1985 se propune să se organizeze (și cu scopul experimentării) cîte 2—3 astfel de unități de prelucrare a datelor în fiecare județ, sau cel puțin în județele cu pondere mare în producția agricolă. Experiența acumulată în ultimii ani și rezultatele obținute de stațiile de calcul de la I.A.S. Mangalia, I.A.S. Nazarcea, de la Stațiunea de cercetare și producție viticolă Ștefănești-Argeș, de Oficiul de calcul de la Ineu (organizat de Centrul teritorial de calcul electronic Arad) ș.a. argumentează necesitatea urgentării unei astfel de acțiuni.

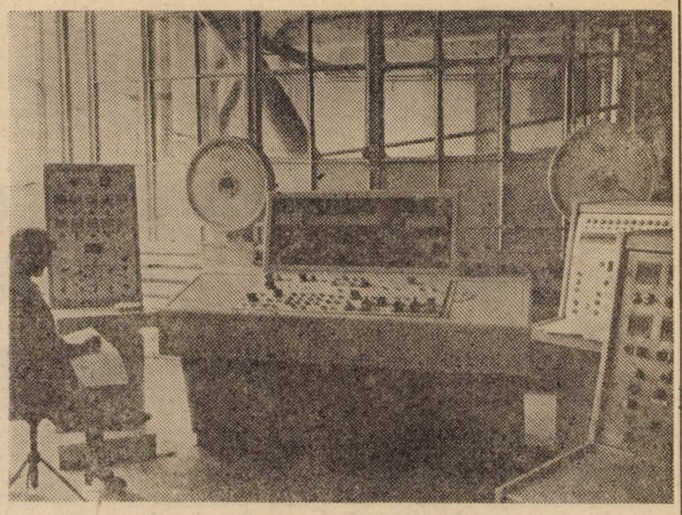

Întreprinderea de nutreturi combinate din Periș — imagine din secția dispecerat-dozare

Echipamentele de culegere, transmitere și prelucrare a datelor **trebuie să aibă caracteristici tehnice, economice și funcționale adecvate specificului activităților din agricultură** (cu un grad ridicat de dispersie pe teritoriu), **să asigure operativitate în funcționarea sistemelor informațional-decizionale** ale producției. Aceste cerințe au reieșit și din experiența prelucrării electronice a datelor în programarea sistemului de irigații din județul Constanța, tot așa cum experiența altor unități (de exemplu Combinatul de producere și industrializare a cărnii de porc — Timiș) recomandă trecerea la fabricarea și utilizarea **echipamentelor de transmitere pe linii de comunicații radio și de recepție automată de către echipamentele de prelucrare a datelor,** paralel cu promovarea în continuare a sistemelor de teleprelucrare folosind liniile telegrafice și telefonice existente.

Apare necesar ca **direcțiile generale județene pentru agricultură și industria alimentară să aibă în subordine oficii proprii de calcul,** specializate, care să colaboreze strîns cu celelalte unități de informatică din agricultura județului respectiv.

Eforturi importante se cer depuse pentru aplicarea unor măsuri care să asigure **diminuarea eforturilor de proiectare și programare** solicitate de sistemele informatice din agricultură, **eliminarea unor paralelisme** în execuția acestor activități, **realizarea unor sisteme informatice cît mai eficiente, care** — bazate pe utilizarea unor metode și tehnici performante și pe colaborarea dintre informaticieni și specialiștii din agricultură în proiectarea și exploatarea lor — **să se caracterizeze prin înalte performanțe tehnico-funcționale și prin costuri minime în exploatare, să poată fi generalizate** la un număr cît mai mare de unități de producție.

Utilizarea largă și eficientă a calculatoarelor electronice în agricultură reclamă totodată, pe lîngă **ridicarea continuă a nivelului profesional al informaticienilor,** și o mai aprofundată **cunoaștere de către specialiștii și cadrele de conducere** din această ramură a **posibilităților și avantajelor pe care le prezintă aceste instrumente de înaltă productivitate.** Actualele planuri de învățămînt și programe analitice ale facultăților și liceelor de profil agricol nu satisfac încă această cerință.

Măsurile și acțiunile întreprinse, eforturile concentrate ale conducerilor unităților din agricultură, ale cercetătorilor, proiectanților și specialiștilor din producție, ale informaticienilor vor putea da un puternic impuls valorificării superioare a contribuției esențiale pe care informatica poate și trebuie să o aducă la realizarea sarcinilor complexe ce stau în fața agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale, la înfăptuirea tuturor coordonatelor — tehnice, economice, organizatorice, sociale — ale noii revoluții agrare.

dr. ing. Valeriu PESCARU
directorul Centrului informațional și de calcul al M.A.I.A.

Adaptarea la restricțiile crizei sau începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice?

TABLOUL derutant pe care-l prezintă viața economică în perioada crizei economice mondiale: încetinirea de ansamblu și generalizată a creșterii economice, furtunile monetar financiare, ascensiunea fără precedent a dobînzilor, existența simultană a inflației și șomajului, oscilațiile prețurilor la materiile prime, ascuțirea concurenței și intensificarea practicilor protecționiste, adîncirea și acutizarea decalajelor economice dintre state — oferă temeiuri de îngrijorare și preocupare pentru evoluția economică viitoare. Statele industrial dezvoltate care s-au confruntat mai devreme cu problemele crizei încearcă diverse strategii de adaptare la restricțiile acesteia căutînd să valorifice la maximum avansul tehnologic de care dispun.

Acțiunea imperceptibilă dar omniprezentă a noii revoluții tehnico-științifice, impactul microprocesoarelor, al noilor energii și biotehnologii, faptul că informația sub toate formele ei — de la datele brute la știința cea mai rafinată — poate înconjura Pămîntul cu viteze comparabile cu cea a luminii, că informația a devenit un bun economic cu totul nou, care schimbă mijloacele de muncă, semnificațiile și caracteristicile muncii, influențează tot mai mult modul în care funcționează economia lumii și circuitele economice dintre state, prefigurează căile și direcțiile evoluției economice viitoare.

Eforturile depuse de economiști, sociologi, viitorologi în încercarea de a înțelege amploarea impactului revoluției tehnico-științifice asupra direcțiilor de dezvoltare economică viitoare se concretizează în formularea unor aprecieri și elaborarea unor modele noi de dezvoltare, în curente de gîndire din cele mai diverse, care au declanșat o amplă și ascuțită controversă științifică și politico-ideologică.

Dincolo de aparențe

SCRUTAREA trăsăturilor caracteristice ale crizei economice mondiale actuale, cunoașterea aspectelor controversate pe această temă nu-și pot propune să evalueze și să elucideze valabilitatea relativă a datelor pe care sînt clădite diversele teorii ale crizei, întrucît datele de care dispunem sînt insuficiente pentru o dezbatere autentică, profundă și pertinentă. Problema crizei, a caracteristicilor acesteia și a dezvoltării economice viitoare constituie o temă de cercetare pentru știință, pe care încearcă să o soluționeze politicile economice ale statelor, organismele și instituțiile economice mondiale prin diferite strategii și căi alternative de dezvoltare.

Reflecția asupra conflictelor doctrinare contemporane vizînd probleme economico-sociale capitale pentru înțelegerea naturii proceselor prin care omul acționează asupra mediului ambiant în scopul obținerii celor necesare traiului, înțelegerea subtilităților și complexității relațiilor economice dintre state într-o epocă de accentuare și adîncire a interdependențelor, cunoașterea diverselor experimente economice actuale permit formularea unor presupuneri bazate pe cunoștințe mai ample cu privire la viitor. Învățămintele ce pot fi trase din cunoașterea diferitelor maniere de percepere și interpretare a fenomenelor economice noi, încîlcite, diverse, dificile și contradictorii, din cunoașterea ipotezelor referitoare la căile și strategiile de ieșire din criză și la formele și modelele alternative de dezvoltare fac din însăși prezentarea controverselor o sursă de instruire, de stimulare a căutărilor, de descifrare a realităților, sursă de inspirație pentru soluționarea problemelor viitorului.

Ar fi deosebit de util un tratat științific exhaustiv care să prezinte prin prisma concepției elevate și realiste a partidului nostru această realitate contemporană pe care o numim criză economică mondială. Dar cum un asemenea elaborat nu a prins contur încă, (poate este și prematur) încercarea de a sesiza cîteva trăsături ce par mai caracteristice, mai de perspectivă și de a investiga unele strategii și programe naționale de restructurare economică urmărind depășirea momentelor critice ale crizei este de natură să aducă un plus de informații utile pentru factorii de decizie și, în același timp, puncte de reper pentru mai corecta înțelegere a dificultăților cu care se confruntă întreaga omenire la ora actuală, lucru absolut necesar pentru mobilizarea eforturilor conștiente și susținute ale întregului popor pentru înfăptuirea programelor economice adoptate în scopul înscrierii economiei românești pe linia progresului economico-social.

În această ordine de idei, subliniem necesitatea demascării și combaterii tendințelor imperialiste și neocolonialiste de aruncare a greutăților generate de criză asupra celor mai slab dezvoltați din punct de vedere economic și combaterii variatelor și adesea perfidelor teorii ale apologeților capitalismului. Este în spiritul concepției politice a României despre principiile echitabile ce se cer așezate la temelia relațiilor economice dintre state, de a milita pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale, care să elimine orice posibilitate de exploatare a celor slabi, să contribuie la atenuarea decalajelor și la stimularea unei dezvoltări economice armonioase a tuturor statelor.

Dar, în spiritul clarvăzător și realist al politicii românești, apare necesar să ținem seama de faptul că între dorința justificată și arzătoare a majorității popoarelor de înfăptuire a unei noi ordini economice mondiale și realitățile concrete ale lumii contemporane este o distanță greu de apreciat, pe care omenirea nu a parcurs-o încă. Adevărul este că războiul economic — așa cum mulți autori consideră — este o realitate obiectivă care a întovărășit omenirea în diversele faze ale evoluției sale, dar, în perioada crizei actuale, tensiunile și conflictele au atins proporții nemaicunoscute.

Lupta pentru putere economică, pentru dominare a pieței mondiale și subordonare a celor slabi de către interesele celor puternici, răsturnarea raporturilor de forțe dintre state, zone și organisme regionale, tendințele neocolonialiste îmbracă forme noi, din cele mai subtile și rafinate de concurență.

Dacă luăm în considerare și faptul că forțele de producție pe care le dețin statele capitaliste industrial dezvoltate — și în mod cu totul special acea parte cu rol motrice asupra dezvoltării reprezentată de capacitatea de cercetare tehnico-științifică ocupă o pondere considerabilă în economia mondială și, mai ales, dacă ținem seama de faptul că timpul acționează în favoarea celor ce se adaptează mai rapid la condițiile în schimbare accelerată, în favoarea celor ce valorifică mai operativ rezultatele revoluției tehnico-științifice actuale, avem toate temeiurile să ne preocupăm mai intens de înțelegerea fenomenelor noi ce se petrec pe mapamond și să încercăm explicarea lor.

O deosebită importanță prezintă pătrunderea dincolo de aparențe pentru a surprinde ceea ce determină, comandă și controlează răsturnările structurale, formularea unor întrebări referitoare la sensurile și dimensiunile schimbărilor ce au loc, avansarea unor ipoteze, verificarea valabilității teoriilor și indicatorilor folosiți, a mecanismului de acțiune a legilor economice în condițiile noi în scopul amplificării eficienței activității umane.

La prima vedere criza economică mondială prezintă aspectul unei încetiniri de durată a ritmului de creștere economică

— în proporții variabile — a tuturor statelor lumii. S-a sperat și s-a așteptat ca perioada de stagnare să fie urmată rapid de noi faze de avînt impetuos. Dar semnele unui reviriment de mai mare amploare și de durată se lasă așteptate.

S-au elaborat studii statistice comparative asupra declinului economic marcat de diversele state și zone ale lumii, de recesiunea producției industriale mondiale, de oscilațiile comerțului internațional. Dar datele cu caracter de globalitate — asupra cărora nu zăbovim acum (bineînțeles fără a le minimaliza semnificația) — nu sînt totuși de natură să permită observarea furtunilor de fond, a răsturnărilor radicale, a situațiilor contradictorii și paradoxale ce dau profilul absolut original al actualei crize. Încetinirea ritmului global de creștere al unei țări sau alteia nu echivalează întotdeauna cu stagnarea. Poate fi considerat și un moment de răgaz pentru reflecții retrospective în scopul corectării erorilor trecute și lansării pe noi traiectorii de progres. Diminuarea ritmului general de creștere poate de asemenea să mascheze diferențe extreme : între reducerea drastică a activității în unele sectoare sau subsectoare, concomitent cu dezvoltarea explozivă a altor sectoare economice.

Viitorul depinde de deciziile actuale

INFILTRAREA insidioasă, dar amplă și accelerată a roadelor revoluției tehnico-științifice în toate domeniile și sectoarele fără nici o excepție, în viața de toate zilele a oamenilor este poate cea mai importantă și neașteptată trăsătură caracteristică a epocii pe care o parcurgem. Conceptele și indicatorii statistici cu care operăm încă nu ne îngăduie să discernem din datele globale sectoriale **ce și unde** se petrec cele mai profunde răsturnări. Tocmai de aceea considerăm că în strădania de a sesiza noul poate fi mai util să încercăm să recurgem la descrierea unor aspecte tipice, să avansăm unele idei despre ceea ce ar putea să ilustreze mai convingător dimensiunile modificărilor, să urmărim dialectica evoluțiilor contradictorii, factorii ce își pun amprenta asupra tendințelor la nivel național și planetar, modul paradoxal în care se îmbină și alternează tendințele de protecționism cu cele de cooperare și adîncire a interdependențelor economice dintre state, modificările recente survenite în diviziunea internațională a muncii, pentru ca pe baza acestora să putem prevedea desfășurarea viitoare a evenimentelor economice mondiale.

Observarea mai mult sau mai puțin sistematică a crizei economice mondiale, a modului cum se propagă efectele acesteia de la un sector de activitate la altul și de la o țară la alta, în diferite etape de desfășurare ne poate conduce la sesizarea unei anumite ordini și a unui ritm în succesiunea fenomenelor mai ușor și mai direct perceptibile, care ar putea folosi — cel puțin parțial — la fundamentarea unor decizii economice privitoare la încadrarea în diviziunea internațională a muncii.

Aminteam mai sus că amprenta pe care noua revoluție tehnico-științifică a imprimat-o asupra tuturor strategiilor și programelor politice de ieșire din criză este fenomenul cel mai nou, ale cărui efecte marchează și probabil va impune direcțiile evoluțiilor viitoare. În statele occidentale se vorbește tot mai mult de o așa zisă societate informațională, concept încă destul de nebulos și dificil de descifrat.

Se apreciază că modul în care funcționează societățile umane în prezent și raporturile existente între ele suferă transformări radicale sub impactul progresului tehnologic care a generat așa zisa societate informațională.

Progrese tehnologice spectaculoase care au declanșat revoluții economice majore s-au realizat în diferite epoci ale istoriei. Folosirea focului, a roții, a puterii aburului și electricității, a motorului cu combustie internă și altele, au punctat momente de răscruce ale istoriei.

Prin convergența microelectronicii, computerelor și telecomunicațiilor, a ceea ce începe să fie numită „Tehnologia Informațională" (T.I.) se transformă însă în mod radical nu numai activitatea industrială, profilul și funcțiile întreprinderilor ci absolut toate aspectele vieții economice și sociale.

Se conturează tot mai clar faptul că în realitate ne aflăm **la începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice a societății** ; nu numai informatica dar și alte tehnologii în curs de afirmare — noile energii, biotehnologiile, noile materiale, tehnica spațială — contribuie la redefinirea din temelii a lumii în care vom trăi. Noile sisteme de comunicații, transformarea informației într-o marfă de un gen deosebit, care are aptitudinea de a penetra dincolo de barierele vamale ale statelor, amploarea și ritmul în care T.I. pătrunde în sistemele de telecomunicații ale tot mai multor state ridică probleme de mare complexitate privitoare la relațiile dintre state, la efectele imprevizibile ale adîncirii decalajelor tehnologice.

Statele industrial dezvoltate, angajate într-o aprigă luptă de concurență pentru cîștigarea pieței noilor tehnologii, sînt preocupate de consecințele nefavorabile pe care le are rămînerea în urmă în aceste domenii pentru competitivitatea tuturor produselor. Astfel, o comisie de analiză referitoare la „noile tehnici informaționale și de comunicații" a ajuns la concluzia că în 1983 R.F.G. deține o tehnică competitivă pe plan internațional în domeniul tehnicilor optice de informații și sateliți, dar că este în urma concurenților în privința semiconductorilor. Industria S.U.A. produce în prezent două treimi iar Japonia o treime din circuitele integrate existente pe piața mondială, Europa de vest ocupînd un loc minor în această privință. Rămînerea în urmă în domeniul microelectronicii poate avea pentru R.F.G. rezultate mai dezastruoase decît dependența față de petrol — apreciază un reprezentant al firmei Siemens.

Faptul că numai 20% din produsele relevante pentru microelectronică sînt prevăzute în prezent cu o comandă microelectronică și că R.F.G. rămîne în urmă față de concurenții japonezi și americani se apreciază că amenință să diminueze în decurs de 5—10 ani capacitatea concurențială a produselor realizate de cinci ramuri — construcții de mașini, autovehicule, electronica, mecanica fină, optica și prelucrarea datelor — ramuri care au circa trei milioane de angajați și realizează 35% din valoarea adăugată brută a întregii industrii.

Progresul tehnic — pericol sau șansă ?

UN RAPORT guvernamental francez aprecia că „Progresul nu este un pericol decît pentru cei care nu știu să stăpînească tranziția care se impune de la activitățile în declin către noile activități. Pentru alții el este o șansă". Ca atare Franța a lansat un amplu program de restructurare economică implicînd eforturi corelate din partea statului, patronatului și sindicatelor pentru asimilarea rapidă a revoluției tehnologice în toate domeniile de activitate.

Pretutindeni în lume se resimte o puternică îngrijorare față de ritmul în care se difuzează noutățile tehnologice și a vitezei cu care se succed inovațiile, față de impactul social al microtehnologiilor, biotehnologiilor și noilor materiale asupra utilizării forței de muncă și asupra competitivității pe piața mondială.

O analiză canadiană referitoare la evoluția tehnologică actuală avertiza asupra necesității adoptării unor măsuri ferme de stimulare și coordonare a restructurărilor economice întrucît **„Mîine va fi prea tîrziu".** Impactul microelectronicii asupra tuturor domeniilor de producție și asupra vieții de toate zilele a oamenilor face necesară elaborarea unor strategii de ansamblu, care să ia în considerare atît aspectele economico-sociale cît și cele referitoare la penetrarea pe piața mondială, la reglementarea circulației sistemelor informaționale și de telecomunicații și multe altele. Un expert italian în informatică, Mario Grasso, aprecia cu deplin temei că „Informatica este prea importantă pentru a fi lăsată pe mîna informaticienilor". Apare astfel imperios necesară evaluarea corectă a importanței majore a informaticii și înțelegerea faptului că opțiunile actuale din toate domeniile vieții economice sînt hotărîtoare pentru evitarea adîncirii decalajelor dintre state, pentru preîntîmpinarea apariției unor noi forme de dependență.

În această ordine de idei se cuvine să reflectăm mai atent asupra problematicii complexe declanșată de explozia informațională actuală, să înțelegem că în fapt aceasta nu este o problemă a celorlalți, a țărilor industrial dezvoltate, nu este o problemă de viitor, a secolului următor ci o problemă deosebit de acută cu care toate statele se confruntă — mai devreme sau mai tîrziu — dată fiind tendința tot mai accelerată de adîncire a interdependențelor economice dintre state, dar și intensificarea concurenței de pe piața mondială.

Maria D. POPESCU

Cuantificarea eficienţei economice şi a productivităţii muncii (II)

Redimensionarea indicatorilor

CUANTIFICAREA eficienţei economice presupune elaborarea prealabilă a unei funcţii de producţie, care să pună în dependenţă rezultatele activităţii în producţie de cheltuielile efectuate. Forma cea mai generală a unei funcţii de producţie poate fi astfel exprimată :

$$Y = f(x_1, x_2, \ldots, x_n) \qquad (5)$$

unde Y reprezintă expresia cantitativă (de regulă, valorică) a producţiei sociale agregate, iar x-urile reprezintă factorii de producţie.

Dificultăţile în analiza eficienţei economice încep cu specificarea acestei funcţii generale de producţie. Metoda tradiţională de determinare a eficienţei economice a ales calea cea mai simplă : în analiza eficienţei fiecărui factor de producţie se face abstracţie de existenţa celorlalţi factori, presupunîndu-se că producţia se realizează prin punerea în acţiune a factorului respectiv şi a eficienţei care caracterizează acest factor.

Astfel, pentru cuantificarea productivităţii muncii vii se utilizează funcţia de producţie anterior analizată (1).

În mod analog, pentru cuantificarea eficienţei fondurilor fixe productive se utilizează funcţia de producţie :

$$Y = \varphi F \qquad (6)$$

de unde rezultă indicatorul de determinare a eficienţei fondurilor fixe :

$$\varphi = \frac{Y}{F} \qquad (7)$$

cunoscut în practica noastră sub denumirea de „valoarea producţiei la 1 000 lei fonduri fixe".

Or, ceea ce caracterizează ambii indicatori de eficienţă economică mai sus prezentaţi este **raportarea unui efect total la un efort parţial,** încălcîndu-se astfel principiile elementare ale metodologiei de cuantificare a eficienţei economice, deoarece întregul rezultat al producţiei este pus pe seama unei singure resurse.

Atît relaţia (2) cît şi relaţia (7) majorează în mod artificial **dimensiunea indicatorilor** respectivi. Producţia modernă nu se realizează numai prin consum de forţă de muncă sau numai prin consum de fonduri fixe, ci prin conjugarea ambelor categorii de cheltuieli (muncă vie şi muncă trecută). În condiţiile progresului tehnic contemporan, ponderea cheltuielilor cu munca materializată o depăşeşte substanţial pe cea a cheltuielilor cu munca vie în totalul costurilor de producţie.

Indicatorii de determinare a productivităţii muncii $\left(W = \frac{Y}{M}\right)$ şi a eficienţei fondurilor fixe $\varphi = \frac{Y}{F}$ nu pot fi introduşi într-un model coerent de creştere economică, dat fiind **caracterul lor unilateral.** Într-o funcţie de producţie, aceste relaţii pot fi transcrise după cum am arătat mai înainte :

$$WM = Y \qquad (1')$$

$$\varphi F = Y \qquad (6')$$

În fiecare din aceste două formule, eficienţa celorlalţi factori este presupusă ca fiind egală cu zero, ceea ce este în contradicţie cu realitatea economică obiectivă.

Adunînd aceste două relaţii pentru a obţine rezultatul integral al consumului de muncă vie şi muncă materializată în fonduri fixe se obţine egalitatea :

$$WM + \varphi F = 2Y \qquad (8)$$

Se constată că rezultatul obţinut nu este veridic deoarece reprezintă o dublare a mărimii venitului naţional ; deci, acesta trebuie divizat la 2 :

$$Y = \frac{WM + \varphi F}{2} \qquad (9)$$

sau

$$Y = \frac{WM}{2} + \frac{\varphi F}{2} \qquad (10)$$

Întrucît mărimile variabilelor M şi F sînt bine determinate, pentru ca relaţia (10) să aibă semnificaţie economică este necesar să fie scrisă sub forma :

$$Y = \frac{W}{2} M + \frac{\varphi}{2} F \qquad (11)$$

Din relaţia (11) rezultă că pentru a utiliza coeficienţii actuali ai productivităţii muncii vii şi ai eficienţei fondurilor fixe într-un model de creştere economică, mărimea acestora ar trebui divizată cu 2 ; deci, aceşti coeficienţi s-ar reduce în mod automat în aceeaşi proporţie. Totodată din formulă rezultă că cei doi factori (forţa de muncă şi fondurile fixe) ar determina în aceeaşi proporţie ecuaţia funcţională de creştere a venitului naţional.

Or, dacă se pun în relaţie egalităţile (1), (6) şi (11), rezultă o axiomă pe care nici un economist nu s-ar încumeta să o fundamenteze : contribuţia egală — determinată funcţional — a factorilor la creşterea economică :

$$\frac{W}{2} M = \frac{\varphi}{2} F \qquad (12)$$

În anumite condiţii, relaţia (12) ar putea constitui un caz particular, dar ea nu poate fi generalizată. În concluzie, este necesar să înlăturăm această axiomă pentru modelarea creşterii economice, ceea ce nu înfirmă valoarea cognitivă şi euristică a relaţiilor (2) şi (7) pentru determinarea unor aspecte parţiale ale eficienţei economice a producţiei sociale.

Pentru a **se înlătura deficienţele modalităţii de abordare a eficienţei economice anterior analizate,** considerăm indicat să se utilizeze una din tehnicile de calcul existente în econometria modernă, care poate fi dezvoltată şi aplicată pentru a se cuantifica în mod corect eficienţa fiecărui factor de producţie.

O modalitate de cuantificare a eficienţei economice a producţiei sociale este posibil să fie elaborată pornindu-se de la funcţia de producţie de tip Cobb-Douglas :

$$Y = AM^{\alpha}F^{\beta} \qquad (13)$$

unde α şi β reprezintă elasticităţile producţiei faţă de forţa de muncă şi respectiv fondurile fixe.

Această abordare prezintă un interes deosebit pentru rezolvarea **problemei substituţiei între forţa de muncă şi fondurile fixe** în procesul de producţie, deoarece funcţia de producţie exprimă o legătură funcţională, o relaţie tehnică între cei doi factori, definită pentru o stare dată a progresului tehnic.

Dacă în funcţia Cobb-Douglas se presupune că $\beta = 0$ şi $\alpha = 1$, atunci se obţine funcţia $Y = AM$ echivalentă cu funcţia de producţie anterioară (1), pe care se bazează indicatorul actual de calcul al productivităţii muncii vii. Funcţia $Y = WM$ poate fi considerată un caz limită al funcţiei de producţie Cobb-Douglas $Y = AM^{\alpha}F^{\beta}$: creşterea volumului fondurilor fixe nu determină nici un spor al venitului naţional, în condiţiile în care nu intervine nici o schimbare în nivelul progresului tehnic. În mod analog, se poate raţiona în ceea ce priveşte funcţia de producţie (6), pe care se bazează indicatorul de cuantificare a eficienţei economice a fondurilor fixe.

Recurgîndu-se la funcţia de producţie Cobb-Douglas se poate atribui fiecărui factor de producţie contribuţia ce îi revine în procesul de creştere economică. Determinarea cantitativă a contribuţiei funcţionale a celor doi factori (forţa de muncă şi fondurile fixe) la creşterea economică se poate realiza prin calcularea unei funcţii de producţie de tip Cobb-Douglas omotetice :

$$Y = AM^{\alpha}F^{\beta} \qquad (13)$$

în care

$$\alpha + \beta = 1 \qquad (14)$$

Mărimile αY şi βY obţinute reprezintă părţile din venitul naţional dependente funcţional de acţiunea celor doi factori de creştere economică. Prin raportarea acestor variabile de efect la efortul efectuat se obţine eficienţa fiecărui factor.

O aplicaţie la industria românească

PENTRU a trece la cuantificarea eficienţei economice pe baza funcţiei de producţie de tip Cobb-Douglas în cazul economiei româneşti nu au putut fi utilizaţi coeficienţii calculaţi în unele studii anterioare efectuate în Institutul de economie socialistă sau de alţi cercetători din ţara noastră deoarece aceste funcţii au fost calculate pe o perioadă de 10-15 ani, iar coeficienţii respectivi α şi β caracterizează procesul de producţie în întreaga perioadă analizată. Or, în condiţiile problemei noastre, a determinării eficienţei economice, ceea ce prezintă interes deosebit este cuantificarea anuală a indicatorilor de eficienţă economică. În aceste condiţii a fost necesar să se calculeze funcţii de producţie anuale.

Funcţiile de producţie anuale calculate de către noi s-au referit la indus-

Coeficienţii funcţiei de producţie Cobb-Douglas omotetică pentru industria românească

Anii	A	α	β
1960	0,896316	0,710958	0,289041
1965	1,126603	0,734844	0,265155
1970	1,244774	0,667872	0,342127
1975	1,695552	0,698210	0,301789
1980	1,973246	0,676610	0,323389
1981	1,854631	0,557682	0,442317
1982	2,224928	0,577003	0,422996

tria românească în 7 ani : 1960, 1965, 1970, 1975, 1980, 1981, 1982. Pentru a se obţine o serie de date anuale care să caracterizeze industria românească în fiecare an au fost utilizate date statistice privind ramurile industriei româneşti. Calculele au fost efectuate pe calculatorul IBM al Academiei de Studii Economice, rezultatele fiind prezentate în tabelul de mai sus.

Menţionăm că în datele de intrare în model, Y reprezintă producţia globală industrială, deoarece acest indicator a stat la baza calculării productivităţii muncii în industria românească în perioada analizată.

Analiza semnificaţiei economice a coeficienţilor A, α şi β din funcţiile Cobb-Douglas omotetice, anual determinaţi pentru industria românească, este menită să contribuie la aprofundarea analizei eficienţei economice a producţiei sociale.

a) Coeficientul A este o constantă a cărui semnificaţie este controversată, de cele mai multe ori fiind ignorat în analiza economică a funcţiei de producţie. Funcţia de producţie Cobb-Douglas fiind, în esenţă, un model de regresie — deci conexiunea cantitativă dintre cei doi factori de producţie şi venitul naţional are un caracter statistic — valoarea determinată pentru A nu este arbitrară. Într-adevăr se observă o tendinţă de creştere aproape continuă a acestui coeficient. După opinia noastră, coeficientul A este un **multiplicator** care indică în ce proporţie creşte producţia, date fiind dimensiunile celor doi factori de producţie şi elasticităţile lor.

Funcţia Cobb-Douglas poate fi retranscrisă sub forma :

$$A = \frac{Y}{M^{\alpha} F^{\beta}} \qquad (15)$$

care reprezintă un indicator de eficienţă : la numărător este efectul, iar la numitor efortul. Atribuind coeficientului A semnificaţia unui indicator de eficienţă economică, a cărui valoare este cu atît mai favorabilă cu cît este mai mare, creşterea sa aproape continuă în perioada analizată este un element pozitiv, exprimînd **tendinţa de creştere a eficienţei economice în industria românească.**

b) În condiţiile problemei noastre, prezintă un deosebit interes elasticităţile α şi β. Faptul că $\alpha > \beta$ în permanenţă confirmă **rolul determinant al forţei de muncă în industrializarea României în întreaga perioadă analizată.** Se constată o tendinţă de scădere la α şi o tendinţă contrarie la β. Semnificaţia acestei tendinţe este evidentă ; a avut loc un **proces de substituire a forţei de muncă prin fonduri fixe.** Pe măsura ridicării nivelului de industrializare a economiei româneşti se schimbă proporţia dintre forţa de muncă şi fondurile fixe în aportul la sporul producţiei industriale, totuşi forţa de muncă rămîne factorul predominant.

Conform metodei propuse de către noi se poate trece la cuantificarea productivităţii muncii vii şi a eficienţei fondurilor fixe, astfel încît să se obţină o imagine adecvată a contribuţiei fiecărui factor la creşterea economică.

Pentru transpunerea în practică a metodologiei propuse au fost efectuate următoarele operaţii :

1) Pe baza multiplicării cu coeficienţii α şi β s-a recalculat valoarea producţiei industriale, aferentă fiecăruia din cei doi factori. După cum era de aşteptat, cea mai mare parte a producţiei industriale a fost determinată funcţional de forţa de muncă în toţi anii luaţi în calcul.

2) Pasul următor a constat în recalcularea celor doi indicatori de eficienţă economică (productivitatea muncii şi eficienţa fondurilor fixe) pornind de la noile valori obţinute pentru variabilele de efect : αY — producţia determinată funcţional de forţa de muncă şi βY — producţia determinată funcţional de fondurile fixe.

Din compararea rezultatelor obţinute pe baza celor două modalităţi de calcul rezultă următoarele :

a) Evident că prin recalculare, mărimile absolute ale celor doi indicatori s-au diminuat.

b) Au intervenit schimbări în dinamica indicatorilor.

c) Dinamica productivităţii muncii „ajustate" este mai înceată decît cea a productivităţii muncii tradiţionale.

d) Dinamica eficienţei „ajustate" a fondurilor fixe este mai accelerată decît cea determinată pe baza metodei tradiţionale.

Metodele actuale de determinare a productivităţii muncii şi a eficienţei fondurilor fixe supraevaluează mărimea absolută a indicatorilor respectivi, în proporţie mai mare la eficienţa fondurilor fixe decît la productivitatea muncii, în funcţie de coeficientul de elasticitate determinat.

O paralelă între modul cum cele două metode se reflectă în dinamica indicatorilor de productivitate a muncii şi de eficienţă a fondurilor fixe duce la constatarea că metoda tradiţională de calcul favorizează dinamica productivităţii muncii, în timp ce metoda bazată pe valorile derivînd din funcţiile de producţie prezintă într-o lumină mai favorabilă dinamica eficienţei fondurilor fixe.

În esenţă, ceea ce rezultă în mod evident din ambele metode utilizate este **creşterea mai accelerată a productivităţii muncii decît a eficienţei fondurilor fixe în perioada analizată.**

În condiţiile revoluţiei din ştiinţă şi tehnica contemporană, progresul tehnic încorporat în fonduri fixe este scump pentru ca dotarea tehnică a industriei noastre să fie pe deplin valorificată este necesar ca **ritmul de creştere a productivităţii muncii să devanseze ritmul de creştere a gradului de înzestrare tehnică a muncii.**

Din analiza economică efectuată rezultă că substituţia factorilor de producţie în modelul de dezvoltare a industriei româneşti în perioada analizată — înţelegînd prin aceasta substituirea forţei de muncă prin fonduri fixe — a fost tot mai scumpă din cauza dinamicii relativ lente a eficienţei fondurilor fixe.

Sînt toate temeiurile să se previzioneze, pe baza tendinţelor rezultate din analiza efectuată, că şi în viitor substituirea forţei de muncă prin fonduri fixe va necesita un efort de fonduri de investiţii în proporţii crescînde.

Modalitatea noastră de abordare a substituţiei factorilor în creşterea eficienţei economice a producţiei sociale confirmă **necesitatea şi utilitatea axiomatizării ştiinţei economice.**

Indicatorii recalculaţi ai productivităţii muncii şi eficienţei fondurilor fixe pot fi introduşi într-un model de creştere economică deoarece se poate verifica fără dificultăţi în fiecare an existenţa relaţiei :

$$WM + \varphi F = Y \qquad (16)$$

Elaborarea unui model de creştere economică ar permite să se calculeze într-o perioadă scurtă de timp diferite variante de plan ţinînd seama de resursele disponibile (forţa de muncă şi fonduri fixe) precum şi de gradul lor de eficienţă economică. Resursa cea mai deficitară în creşterea economică pe termen lung a ţărilor ce au depăşit un anumit nivel de industrializare şi au trecut la dezvoltarea economică intensivă fiind forţa de muncă, din model rezultă în mod evident că pentru substituirea acestui factor în procesul de producţie sînt trei posibilităţi :

a) creşterea productivităţii muncii ;

b) creşterea eficienţei fondurilor fixe productive ;

c) punerea în funcţiune de noi fonduri fixe productive.

Experienţa arată că aceste trei modalităţi de acţiune nu se exclud reciproc sau se eşalonează în timp în mod secvenţial, ci sînt transpuse simultan în practică. Pe baza modelului este posibil să se simuleze pe calculatorul electronic un număr nelimitat de variante de plan, acordîndu-se variabilelor valori determinate pe baza unor metode previzionale sau stabilite prin directive de plan de către organele de decizie.

Previzionarea creşterii economice pe baza modelului (16) ar constitui un pas înainte în eforturile de a transforma axiomatizarea dinamicii economice într-un instrument util planificării economice. Calculele experimentale efectuate de către noi au fost deosebit de semnificative.

M. HOROVITZ

SIMBOLURILE UTILIZATE

Y = venitul naţional (sau altă expresie a producţiei agregate)
X = factor de producţie nespecificat
W = productivitatea muncii
M = forţa de muncă ocupată în sfera producţiei materiale
φ = eficienţa fondurilor fixe productive
F = valoarea fondurilor fixe productive
C = valoarea materiilor prime şi materialelor
α = coeficientul de elasticitate a lui M în funcţia de producţie
β = coeficientul de elasticitate a lui F în funcţia de producţie
A = coeficient rezultativ al funcţiei de producţie de tip Cobb-Douglas
E = eficienţa economică a producţiei sociale

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești — Ion Ionescu de la Brad (I)

UNUL din economiștii și specialiștii români de marcă ai secolului trecut, a cărui contribuție la progresul gîndirii și practicii economice românești a fost esențială, este Ion Ionescu de la Brad. Cîteva date biografice sînt menite să înlesnească o înțelegere mai bună a operei sale. Născut în anul 1818 la Roman, Ion Ionescu și-a făcut studiile secundare la Iași, unde a avut ca profesor pe Gh. Asaki, iar studiile superioare la Academia Mihăileană. Dînd dovadă de calități deosebite, el primește o bursă spre a studia agronomia în Franța. Plecînd în străinătate, a urmat cursurile celebrei școli de agricultură de la Roville, apoi la Sorbona și la Conservatorul de arte și meserii din Paris.

Interesat în cunoașterea stadiului de dezvoltare a agriculturii, după terminarea studiilor Ion Ionescu — de la Brad, după numele satului de obîrșie a familiei sale — a întreprins o călătorie în Franța, Flandra și Elveția spre a lua contact cu realizările agriculturii acestor țări. Înapoiat în țară, Ionescu de la Brad începe activitatea sa științifică. El traduce și publică lucrarea lui David Low despre **Vitele albe din Englitera,** la care adaugă o introducere originală despre vitele crescătoriei de la Cioara. Publică apoi articole în revista lui Mihail Kogălniceanu, în care descrie lucrările agricole din fiecare lună a anului. În aceeași epocă el scrie lucrarea **Ferma model și Institutul de Agricultură al Moldovei,** în care arată, documentat, necesitatea întemeierii unor astfel de instituții pentru progresul agriculturii.

Ion Ionescu de la Brad făcea parte din tineretul revoluționar al Moldovei, ceea ce determină înlăturarea lui repetată din funcțiile ce-i fuseseră încredințate. Revoluția de la 1848 pregătită în Moldova fiind înăbușită înainte de a izbucni, fruntașii mișcării sînt nevoiți să se refugieze peste hotare. Ion Ionescu de la Brad se refugiază în Muntenia. Aici, el este însărcinat de revoluționarii din Muntenia să elaboreze proiectul de reformă pentru eliberarea țăranilor. E numit chiar vicepreședinte al comisiei care trebuia să stabilească modalitățile de înfăptuire a reformei și în care se face exponentul intereselor clăcașilor.

În toamna anului 1848, revoluția a fost înfrîntă și revoluționarii iau drumul exilului. Ion Ionescu de la Brad se refugiază în Transilvania, dar guvernul austriac îl arestează și-l extrădează guvernului turc. Surghiunit la Constantinopole, Ion Ionescu de la Brad reușește, cu ajutorul prietenului său Ion Ghica, care se găsea și el în capitala Turciei, să devină colaboratorul ziarului **„Journal de Constantinople".** Creîndu-și repede reputația ca scriitor de specialitate, el obține o audiență la Marele Vizir, în fața căruia pledează, aducînd argumente temeinice, în sprijinul țăranilor din Principate. În această epocă el a publicat în limba franceză, o serie de lucrări : **„Tesalia, cum este și cum trebuie să fie", „Excursie agricolă în Asia Mică", „Excursie agricolă în Dobrogea"** și altele.

În 1857, Ion Ionescu de la Brad dobîndește învoirea de a se întoarce în țară. În 1859 devine directorul Statisticii din Moldova. El este organizatorul acestui serviciu și unul dintre primii statisticieni români.

Spiritul revoluționar și progresist al lui Ionescu de la Brad nu găsea însă în Moldova, în acea epocă, atmosfera prielnică. El trece din nou în Muntenia unde reia activitatea publicistică. Întemeiază revista **Jurnal de agricultură,** denumită mai pe urmă **Foaia de agricultură practică,** iar apoi **Țăranul român.** Activitatea sa publicistică de apărare a revendicărilor țărănești este socotită subversivă. Dar, în pofida piedicilor și persecuțiilor, ideile lui Ionescu de la Brad își croiesc drum. El este numit Inspector general de Agricultură și însărcinat cu supravegherea aplicării reformei agrare.

În această epocă (1864—1869), Ionescu de la Brad desfășoară o activitate multilaterală. El călătorește în toată țara, organizează expoziții de mașini, unelte și produse agricole, încurajează întemeierea de ateliere și fabrici pentru construirea și răspîndirea în țară a uneltelor și mașinilor perfecționate.

Pentru îndrumarea agriculturii pe căi noi, Ionescu de la Brad nu se mulțumește cu lecțiile, cu cărțile scrise, cu sfatul dat la fața locului, cu cercetările și monografiile, cu emulația stîrnită prin expozițiile și concursurile ce organiza, cu introducerea uneltelor și mașinilor perfecționate, ci el întemeiază instituții destinate să fie centre de progres pentru agricultură. Astfel a întemeiat mai multe pepiniere pomicole la Giurgiu, Brăila și Iași. A întemeiat primele instituții cu caracter zootehnic ale țării. A ales din hergheliile și crescătoriile mînăstirilor 100 de iepe selecționate, 100 de vaci și 1 000 de oi și a întemeiat crescătoriile naționale de la Copuzu și de la Odaia Bărăganului. Ion Ionescu de la Brad ne apare astfel ca primul specialist în zootehnie al țării. Era contra importului de sînge străin și era pentru îmbunătățirea

FIȘE

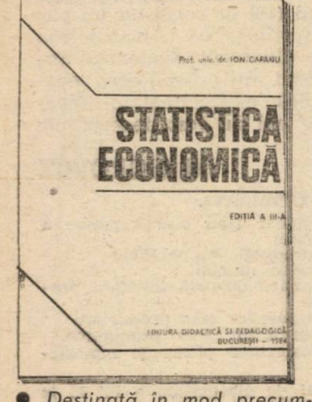

● *Destinată în mod precumpănitor uzului universitar, cartea „Statistică Economică" publicată recent de profesorul* Ion Capanu *la EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ prezintă, în principalele sale articulații, complexa problematică a statisticii economice. Abordarea se desfășoară pe două planuri: unul cu tentă generală care include informații de bază din teoria și metodologia statistică, iar altul, mult mai amplu analizat, care tratează tematica statisticii economiei naționale. Din această optică volumul este adecvat structurat, prezentînd inițial sistemul de balanțe ale economiei naționale în care sînt incluse balanța reproducției produsului social și a venitului național, balanța legăturilor între ramuri, balanța avuției naționale, balanța forței de muncă etc. Într-o altă secțiune a cărții sînt tratate în detaliu elemente specifice ale statisticii avuției naționale, a produsului social și a venitului național. Fiecare din subcapitolele consacrate acestor aspecte este organizat în funcție de criterii judicios alese: prezentarea teoretică a problemei, evidențierea sistemului de indicatori utilizați, caracterizarea din punct de vedere statistic a problemei analizate.*

Politică economică

● *Adaptarea strategiei creșterii economice la restricțiile existente și modificările contextului financiar internațional constituie o problemă de prim ordin pentru economia cehoslovacă. După cum afirmă* Karel Dyba *și* Vàclav Kupka *în articolul „Prizpůsobeni ceskoslovenské ekonomiky vnějšim nárazům" (Adaptarea economiei cehoslovace la șocurile externe) publicat în numărul 1/1984 al revistei POLITICKA EKONOMIE aceste restricții și, implicit, reacțiile la nivel de politică economică nu sînt aceleași în fiecare etapă. Astfel, dacă într-o perioadă inițială s-au utilizat credite externe pentru a permite derularea procesului de modernizare a economiei naționale, în anii '70 accentul a fost pus pe măsuri al căror scop era substituirea importurilor. În prezent, ca urmare a deteriorării parțiale a ratei de schimb și a reducerii relative a cererii de produse cehoslovace pe piața mondială, politica economică promovată în această țară se orientează într-o măsură sporită spre stimularea exportului. În această amplă acțiune sînt corelate deopotrivă măsuri financiare la nivel macroeconomic și stimulente localizate la nivel de întreprindere, un accent deosebit fiind pus pe ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor.*

Rolul sporit al întreprinderilor mici

● *În S.U.A. există 4,1 milioane de întreprinderi, dintre*

raselor băştinaşe prin selecţie, îngrijire şi hrană. „Cea mai întîi îmbunătăţire de făcut vitelor este să nu le laşi să moară de foame" zicea el, cu bună dreptate.

Ţine lecţii de agricultură la Şcoala Normală din Bucureşti, lecţii ce s-au tipărit sub titlul modest : **„Lecţiuni elementare de agricultură"**, ele reprezentînd în realitate un tratat complet de agronomie cu toate disciplinele care o alcătuiesc.

Ion Ionescu de la Brad a fost desemnat de guvern şi anume de către Mihail Kogălniceanu, care era ministru de interne şi agricultură, să facă un plan de exploatare agricolă a moşiei Institutului agricol de la Pantelimon, întrucît această moşie mergea rău şi aducea pagube. A întocmit un proiect de organizare sub titlul : **„Proiect de cultură pentru exploatăţiunea moşiei Pantelimonului", 1865.** Acest plan este de o mare actualitate ; se pot aplica şi astăzi la fermele facultăţilor de agricultură îndrumările sigure şi pline de vederi largi ale lui Ion Ionescu de la Brad. El arată că o întreprindere agricolă trebuie să fie rentabilă. Dacă nu este rentabilă, atunci îndrumările ştiinţifice nu au nici o valoare şi nu le ascultă nimeni. Iată ce arăta el în introducerea acestui plan de exploatare agricolă : ...„Această demonstrare practică a superiorităţii ştiinţei asupra rutinei este adevărata şi singura temelie pe care se poate înfiinţa însuşi învăţămîntul agriculturii care ar putea să fie de oarecare folos îmbunătăţirii agriculturii noastre.

Spre a putea dar organiza un învăţămînt care să servească cu succes la dezvoltarea imenselor resurse agricole ale ţării, este de neapărată trebuinţă a se face pe moşia Pantelimon, pe de o parte, o cultură experimentală, în scopul de a se încerca ce poate fi de folos agriculturii noastre, şi pe de altă parte o cultură raţională, în scopul de a se dobîndi din exploatarea moşiei venitul cel mai mare posibil. Pînă ce nu se va dovedi, prin fapte, văzute şi pipăite de toată lumea, că o cultură luminată scoate din pămînt mai mult venit decît aceea ignorantă şi rutinieră, nu este cea mai mică speranţă a îndupleca pe cultivatorii noştri să intre în calea progreselor agricole".

Iar mai departe, în concluzia lucrării, Ion Ionescu de la Brad scria : „Admitem sacrificii pentru învăţămînt, dar respingem paguba pentru şcoală".

....„El (statul) trebuie să facă mai bine decît toată lumea, altfel nu are nici un cuvînt de a se amesteca în agricultură".

Ion Ionescu de la Brad are viziunea clară a integrării cercetării cu producţia, propunînd înfiinţarea unei „ferme experimentale", a unei „ferme model pentru îmbunătăţirea culturii celei mici", şi în sfîrşit a unei „ferme model pentru cultura cea mare" — aşadar, unităţi unde să se realizeze faza experimentală, faza pilot pentru încercarea în condiţii de producţie şi faza de producţie.

Operele de seamă scrise şi publicate de Ionescu de la Brad în această epocă sînt cele trei mari monografii : **Agricultura în judeţul Dorohoi** (1866), **Agricultura în judeţul Mehedinţi** (1868), **Agricultura în judeţul Putna** (1869). În aceste monografii găsim prima cercetare sistematică asupra solurilor româneşti. Munca rodnică a lui Ionescu de la Brad pe tărîmurile cele mai variate ale agriculturii a fost întreruptă în 1869 prin desfiinţarea postului de Inspector general de Agricultură, cînd rămîne fără slujbă. Acum începe o nouă perioadă în viaţa lui Ionescu de la Brad. El se retrage la ţară, la Brad, unde întemeiază o fermă model, adică o fermă experimentală, în sensul vederilor lui din tinereţe şi o şcoală de agricultură pentru fiii de ţărani.

Ion Ionescu de la Brad s-a dovedit a fi un organizator iscusit. Putem spune că el este primul experimentator român în agricultură. El a introdus în cultură tot felul de plante şi soiuri noi. Gospodăria lui era o adevărată grădină botanică şi un cîmp experimental, unde făcea observaţii şi trăgea învăţăminte pentru agricultură.

Recunoscîndu-i-se meritele în domeniul cercetării ştiinţifice şi îndrumării agriculturii, a fost ales membru corespondent al Societăţii Academiei Române — viitoarea Academie — în anul 1871. La ferma sa de la Brad el a ţinut o contabilitate în partidă dublă pe registre parafate de Tribunalul din Roman. El spunea : „Omul ce ţine socotelile sale din scurt nu se ruinează. Contabilitatea are de a da cel de pe urmă cuvînt al producerii agricole".

El vedea ridicarea agriculturii ţărăneşti prin organizarea creditului, care să fie pus cu uşurinţă la îndemîna ţăranilor. Elaborează un proiect de înfiinţare a unor bănci ţărăneşti, de fapt cooperative cu credit pentru organizarea creditului ţărănesc. El este astfel un precursor al cooperaţiei. Activitatea de agricultor şi de economist a continuat-o pînă la moarte. El s-a stins din viaţă la 31 decembrie 1891 şi a fost înmormîntat, alături de părinţii săi, la schitul de la Brad.

prof. dr. docent
Vlad IONESCU-SIŞEŞTI
prelucrare după materialele publicate ale academicianului Gheorghe Ionescu-Sişeşti

G. Ionescu-Sişeşti — Viaţa şi opera lui Ion Ionescu de la Brad. Conferinţă ţinută în Sala Dalles la 1.II.1942 cu prilejul comemorării a 50 de ani de la moartea sa, însoţită de o bibliografie a operelor sale, Editura Universul, 1942.

G. Ionescu-Sişeşti — Ion Ionescu de la Brad — Un precursor al ştiinţei noastre agricole, Revista Contemporanul din 4.VI.1954.

G. Ionescu-Sişeşti — Agronomul Ion Ionescu de la Brad, Editura Agrosilvică de Stat, 1955.

---

care 80% funcţionează cu mai puţin de 10 salariaţi; firmele cu mai puţin de 20 de salariaţi şi cele cu circa o sută de persoane acoperă 25% şi respectiv 50% din locurile de muncă şi asigură între 65% şi 80% din soldul net de noi locuri de muncă create; unităţile care asigură noi locuri de muncă sînt recent înfiinţate, cele mai multe avînd o vechime de sub 4 ani; o pondere substanţial crescută au întreprinderile care activează în sfera serviciilor (89%) şi mai puţin cele cu profil industrial (11%). Iată cîteva date statistice prezentate de Pierre Louart *în articolul* „Les PME au coeur du renouveau industriel americain" *publicat în numărul 1859 al revistei „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES". Ideea pe care îşi propune să o demonstreze autorul este aceea că unităţile de talie mică ar constitui suportul reajustării structurale ce are loc în industria americană. Succesul acestui tip de întreprinderi, consideră P.L., constă în axarea lor pe noile tehnologii care permit o inserţie competitivă în structura industrială existentă. În acelaşi timp, un alt factor care stimulează apariţia acestor întreprinderi este sensibilitatea foarte ridicată la factori de risc. Într-un anume sens, întreprinderile de talie mică reprezintă unităţi experimentale, „staţii pilot", prin care este testat mediul industrial şi economic în genere.*

Criterii de evaluare a atribuţiilor funcţiei

● *Una din problemele cele mai însemnate în cadrul dinamicii unei întreprinderi este evaluarea atribuţiilor fiecărui loc de muncă. Aceasta nu numai pentru că pornind de la stabilirea locului fiecărei funcţii în structura ierarhică existentă se stabileşte nivelul remuneraţiei, ci şi pentru că astfel se asigură un suport motivaţional solid pentru întreg personalul. Reflectînd interesul practic pe care îl suscită problema evaluării postului constituie obiectul unor analize aprofundate, cu rigoare ştiinţifică – se afirmă în studiul* „L'évaluation des postes une question de methode" *publicat de* Jean Meilhaud *în numărul 2/1984 al revistei „L'USINE NOUVELLE". Există deja cîteva metode aplicate în acest domeniu: metoda comparaţiei pe perechi, a clasificării în funcţie de o anumită grilă, a unor sisteme de punctaj bazate pe criterii de evaluare predeterminate. Cea mai avantajoasă dintre aceste metode de evaluare a atribuţiilor suscitate de fiecare post, susţine J.M., pare a fi cea a clasificării, metodă care procedează la descrierea şi integrarea în ierarhie a fiecărui loc de muncă, prin raportarea sa la cîteva criterii de bază: competenţa, iniţiativa creatoare, finalitatea. O atenţie sporită se acordă ultimului criteriu, dat fiind faptul că el permite compararea unor activităţi cu profil diferit; în acelaşi timp, pot fi integrate mai uşor în structura deja existentă profesiunile sau activităţile noi.*

FIŞE

Dialectica dezvoltării societății socialiste

CARTEA apărută recent la Editura politică „Socialismul și contemporaneitatea" *), semnată de Ion Mitran, dezbate o problematică vastă, de o deosebită actualitate teoretică și practică, privind dezvoltarea societății socialiste, care face obiectul unor ample discuții în mișcarea comunistă și democratică și confruntări pe plan internațional. Ea se înscrie în efortul cerut cercetării teoretice de partidul nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a analiza fără prejudecăți și în spirit creator realitățile lumii de astăzi, procesele majore complexe ale construirii noii orînduiri, contradicțiile care se manifestă în această operă de mari proporții de transformare din temelii a societății și a omului însuși. Aceasta este, totodată, o condiție fundamentală a perfecționării continue a societății socialiste în ansamblu, a conducerii diverselor ei domenii, în primul rînd a celui politic și, totodată, a dezvoltării teoriei și practicii revoluționare în indisolubila lor unitate. Lucrarea menționată pune în evidență cu competență și argumentat contribuțiile originale bogate aduse de gîndirea politică românească, în primul rînd prin opera de excepțională valoare și profunzime teoretică a secretarului general al partidului nostru, care dă expresie marxismului creator aplicat la analiza dialectică a realităților României socialiste, ale lumii contemporane.

Cartea semnată de Ion Mitran selectează mai cu seamă problematica teoretică politică, ea fiind, în esență, o dezbatere politologică, care analizează și explică nuanțat și cu o largă desfășurare de argumente, teoretice și faptice, pozițiile de principiu ale partidului nostru în diferite probleme politice contemporane. Am menționa în acest sens spiritul deschis al analizelor sale îndreptat spre realitățile noi și diverse ale construcției socialiste și ale practicii revoluționare pe plan intern și internațional, în raport cu care însăși teoria rămîne deschisă, se înnoiește și îmbogățește continuu.

O primă parte, din cele trei ale volumului, circumscrie problematica referitoare la **teoria și practica transformărilor revoluționare.** Sînt astfel dezvoltate, folosind metoda comparativă, teme cum ar fi raportul dintre unitatea și diversitatea unei civilizații în mers, cum este cea contemporană, dintre general și particular în făurirea și dezvoltarea orînduirii socialiste sau acelea ale continuității procesului revoluționar în etapa actuală în țara noastră, conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, rolului în prezent și în viitor al națiunii în lumea contemporană și în dezvoltarea viitoare a societății.

De la început se remarcă pledoaria autorului pentru o abordare creatoare, antidogmatică și antireducționistă, evidențiind necesitatea unei analize teoretice multilaterale, proprie de altfel opțiunilor în plan practic-politic ale partidului nostru, a cerinței raportării permanente a diferitelor teze și aprecieri politice la realitatea nouă, complexă și contradictorie de astăzi. Dogmatismul și simplismul, triumfalismul și pragmatismul, precum și spiritul speculativ-abstract și maniera apologetică în analiza politică și teoretică își găsesc o critică fermă, judicioasă în lucrarea analizată. Pledoaria pentru o abordare creatoare, dialectică și nuanțat istorică a problematicii politice contemporane, cu deosebire a celei aduse în prim plan de procesul revoluționar și de construcție a socialismului, se împletește cu relevarea necesității imperioase a dialogului între gînditorii marxiști, dintre aceștia și ansamblul gîndirii progresiste și democratice. În această parte a lucrării, ca de altfel pe tot parcursul ei, autorul dezvăluie mistificările ideologiei burgheze, cu deosebire ale orientărilor anticomuniste, de dreapta, asupra teoriei și practicii revoluționare, încercările acesteia de a denigra și denatura sensul și conținutul transformărilor revoluționare, realitățile din țările socialiste, inclusiv din țara noastră.

Lucrarea **„Socialismul și contemporaneitatea"** demonstrează necesitatea și superioritatea socialismului ca unică alternativă de realizare a echității și dreptății sociale, a umanismului și democrației, de eliminare a înapoierii economice. Fără a fi lipsit de o serie de contradicții specifice, neantagoniste prin natura lor, socialismul este, așa cum se subliniază în lucrare, o operă deschisă, a cărei capacitate de progres, de continuă perfecționare și autodezvoltare se bizuie pe promovarea constantă a noului în toate domeniile, pe lupta neîncetată dintre nou și vechi, care rămîne o lege fundamentală a dezvoltării noii orînduiri.

Partea a doua a cărții tratează despre dialectica structurilor și relațiilor social-politice în societatea socialistă. Cum era și firesc, pornind de la concepția marxistă potrivit căreia instituțiile și relațiile politice sînt determinate de cele sociale și de clasă, autorul analizează mai întîi dinamica structurilor și relațiilor de clasă și sociale din țara noastră, pentru ca în celelalte capitole să se ocupe de cele propriu-zis politice. Rolul Partidului Comunist Român de centru vital în societatea noastră, conținutul statului nostru ca stat al democrației muncitorești, revoluționare, cadrul organizatoric și funcționalitatea sistemului nostru democratic și al autoconducerii muncitorești ca etapă superioară a dezvoltării acesteia sînt probleme analizate pe larg în volum.

Un spațiu amplu acordă autorul analizei sistemului democrației socialiste, creării cadrului participării maselor la conducerea și autoconducerea întregii activități economico-sociale și politice și mai ales, în stadiul actual, sporirii eficienței și funcționalității acestui sistem larg de organisme și pîrghii democratice și de autoconducere, sporirii rolului lor, a opiniei publice în dinamizarea vieții politice și sociale, a progresului întregii noastre societăți. Cadrul larg al democrației socialiste și autoconducerii și autogestiuni muncitorești în curs de perfecționare are drept consecință, așa cum se arată în volum, faptul că sistemul conducerii politice, economice și sociale se caracterizează în țara noastră prin coeziunea întregului nostru popor, ceea ce, în temeiul unității de scop și acțiune a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității și a celorlalte pături sociale, fără deosebire de naționalitate, imprimă convergență și armonie tuturor domeniilor construcției socialiste. Unitatea moral-politică a poporului și rolul conducător al partidului în întărirea ei constituie factorii fundamentali în învingerea unor dificultăți temporare, în soluționarea unor contradicții care apar.

Ultima parte a cărții recenzate abordează frontal tocmai o asemenea problematică privind conducerea științifică a societății și rolul ideologiei revoluționare în acest proces. Conducerea și organizarea, arată autorul, sînt dimensiuni fundamentale în evoluția și perfecționarea vieții sociale, în asigurarea obiectivelor majore. Ele sînt cu atît mai necesare în condițiile socialismului, ale făuririi istoriei ca un proces conștient, coordonat în mod unitar. Conducerea științifică se constituie ca o necesitate, cu trăsături specifice în condițiile societății socialiste, fiind o forță propulsoare a progresului social-economic. Actul conducerii sociale, se argumentează în lucrare, are în noua orînduire un caracter **politic,** fiind un atribut inalienabil al partidului, al puterii muncitorești-țărănești, al întregului popor și a tuturor colectivelor de muncă prin intermediul autoconducerii.

Cartea lui Ion Mitran se încheie cu un capitol intitulat Socialismul și pacea. Autorul desfășoară o argumentare convingătoare în sprijinul ideii că socialismul, operă eminamente constructivă, nu este compatibil cu războiul, pacea fiindu-i consubstanțială, necesară ca apa și aerul menținerii vieții. Iată de ce, ca țară socialistă, România duce o politică activă de salvare a păcii, de ferire a omenirii de spectrul unui holocaust termo-nuclear, pentru oprirea cursei irațională a înarmărilor și realizarea dezarmării generale, și în primul rînd a celei nucleare, pentru rezolvarea tuturor diferendelor dintre state numai și numai pe calea tratativelor.

Cartea lui Ion Mitran se caracterizează printr-un dialog viu, polemic-constructiv cu orientări antimarxiste, nemarxiste, precum și cu alte opinii formulate în literatura social-politică de peste hotare prezentînd prin aceasta și o valoare documentară. Dar ceea ce mi se pare demn de apreciat este valorificarea superioară a literaturii politologice românești, a cercetărilor întreprinse, într-o problemă sau alta, în țara noastră. Lucrarea lui Ion Mitran se caracterizează prin echilibru, echilibrul dintre spiritul critic și cel de analiză proprie, dintre informare și interpretare propriu-zisă, dintre analiza realităților și a problematicii construcției socialiste românești și reflecțiile asupra experienței revoluționare pe plan mondial; și, în sfîrșit, un echilibru sub aspectul surselor ei de documentare, care nu este nicidecum, credem, un fapt secundar, ci ține de orientarea ideologică a unei lucrări.

prof. dr. Ion FLOREA

*) **Ion Mitran,** Socialismul și contemporaneitatea, Ed. politică, București, 1983

7

Modernizarea structurii economiei românești

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ECONOMIA națională reprezintă un sistem complex de activități economice istoricește constituit în cadrul unei națiuni, al unui stat. Nivelul de dezvoltare, caracteristicile economiei naționale depind de forțele de producție de care dispune țara respectivă, de relațiile de producție dominante, de structura pe ramuri a economiei și de eficiența cu care sînt utilizate resursele. În condițiile relațiilor de producție socialiste, economia națională are un caracter socialist și se dezvoltă pe baza legilor economice ale socialismului.

Conceptul de structură a economiei naționale, modernizarea structurii și factorii care o influențează

ECONOMIA națională nu se limitează la sfera producției de bunuri materiale, ci cuprinde ansamblul procesului de reproducție al întregii vieți economice. Fiecare dintre componentele, elementele economiei naționale ocupă un loc bine determinat în cadrul ansamblului sistemului, între ele existînd relații de interdependență. **Ansamblul elementelor economice și părților componente ale economiei naționale și a relațiilor de interdependență dintre ele formează structura economiei naționale.** Această structură poate fi privită și analizată în funcție de diferite criterii : genul activității și funcțiile ei în procesul reproducției sociale, amplasarea teritorială etc. O importanță deosebită prezintă structura pe ramuri și structura teritorială a economiei naționale. **Structura pe ramuri** este o expresie a diviziunii sociale a muncii. Economia națională este împărțită în ramuri diferite : industria, construcțiile, agricultura, silvicultura, transporturile și telecomunicațiile, cercetarea științifică, învățămîntul, ocrotirea sănătății etc. Fiecare dintre aceste ramuri se poate împărți în subramuri ; de exemplu : industria se împarte în industrie extractivă și industrie prelucrătoare ; agricultura — în producția vegetală și producția animală (zootehnie) ; fiecare dintre subramuri se împarte, la rîndul ei, în alte subramuri. **Structura teritorială** este expresia amplasării geografice a industriei, agriculturii, transporturilor etc., într-o țară. Ea depinde de o serie de factori și condiționează valorificarea rațională a resurselor naturale și umane ale fiecărei regiuni și dezvoltarea economică a tuturor regiunilor și zonelor țării, nivelul de trai al locuitorilor. O structură economică modernă are un caracter dinamic, este în permanentă dezvoltare și modernizare.

Modernizarea economiei naționale reprezintă un proces complex de modificări succesive, cantitative și calitative ce intervin între ramurile și subramurile economiei ca rezultat al ritmurilor diferite de dezvoltare a acestora și de introducere a progresului științifico-tehnic. O structură modernă și eficientă a economiei naționale este aceea care asigură : predominarea laturilor intensive ale creșterii economiei, realizarea celui mai înalt nivel al venitului național — în condițiile date — și, pe această bază, un grad înalt de satisfacere a nevoii sociale. Specific economiei socialiste este caracterul conștient, dirijat al modernizării structurii economice, realizarea acestui proces într-o concepție unitară și pe termen lung. Realizarea procesului de modernizare a structurii economiei este influențată de o serie de factori care pot fi împărțiți în două grupe : factori interni și factori externi. Dintre factorii interni — care au rol hotărîtor — fac parte : nivelul, calitatea și eficiența folosirii forțelor de producție, ritmul și amploarea cuceririlor revoluției științifico-tehnice, volumul și structura investițiilor, nivelul pregătirii forței de muncă, nivelul productivității muncii, gradul de atragere în procesul de reproducție și de valorificare a resurselor de materii prime, energetice etc. ; dintre factorii externi, cei mai importanți sînt : volumul și eficiența schimburilor externe și ale relațiilor de cooperare economică și tehnico-științifică cu alte țări, anumite fenomene economice existente pe plan mondial, cum ar fi : criza energetică și de materii prime care influențează nefavorabil economiile naționale.

Între structura economiei naționale și nivelul dezvoltării economiei există o legătură directă de interdependență. O structură modernă a economiei favorizează ridicarea nivelului de dezvoltare economică și socială, accelerarea creșterii economice ; la rîndul său, nivelul de dezvoltare economică creează posibilități pentru perfecționarea în continuare a structurii economice.

Concepția P.C.R. cu privire la modernizarea economiei naționale

ÎN concepția partidului nostru, a secretarului său general, realizarea unei structuri moderne, eficientă a economiei naționale nu înseamnă copierea structurilor existente într-o țară sau alta, fie ea chiar dezvoltată din punct de vedere economic. Structura economiei naționale a altei țări, fie ea cît de dezvoltată, nu poate fi transplantată în economia țării noastre. Ținînd seama de experiența țărilor cu nivel înalt de dezvoltare, partidul nostru pornește de la potențialul și nivelul actual al economiei, de la cerințele prezente ale societății și ale membrilor ei, țelurile urmărite, posibilitățile și cerințele viitoare.

În anii construcției socialiste în țara noastră au avut loc profunde transformări în ceea ce privește nivelul dezvoltării și structura economiei naționale. A fost făurită o industrie modernă care a stat la baza dezvoltării celorlalte ramuri ale economiei, în primul rînd a agriculturii. În 1982 ponderea industriei în venitul național era de 55,7 la sută față de 30,8 la sută în 1938. Grija pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a fost însoțită de preocuparea pentru o mai bună amplasare a obiectivelor economice pe întreg teritoriul țării, astfel încît creșterea rapidă a forțelor de producție să asigure ridicarea generală a nivelului județelor și zonelor patriei noastre. Realizările obținute de poporul român în procesul făuririi și dezvoltării economiei socialiste, a modernizării structurii ei, au permis lichidarea — într-o perioadă relativ scurtă — a înapoierii economice, transformarea României într-o țară industrial-agrară, cu o industrie în plin proces de modernizare.

Apreciind la justa lor valoare rezultatele obținute, partidul nostru pornește de la concepția potrivit căreia nu trebuie să ne comparăm cu trecutul ci să avem în vedere și decalajele care ne mai despart de țările avansate din punct de vedere economic. Pentru ca România să depășească stadiul de țară în curs de dezvoltare și să se plaseze în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare, partidul nostru urmărește în continuare crearea unei economii moderne cu structuri avansate și eficiente, care să beneficieze din plin de rezultatele progresului tehnico-științific contemporan, care să asigure o înaltă productivitate a muncii, o creștere puternică, armonioasă a ansamblului economic, o sporire a venitului național pe locuitor. Modernizarea economiei naționale constituie una din direcțiile principale de acțiune pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

În etapa actuală modernizarea structurii economiei noastre vizează următoarele obiective :

— crearea unui puternic complex economic național, eficient, în care să se îmbine armonios și să se completeze reciproc industria, puternic dezvoltată și diversificată, cu o agricultură intensivă și de mare randament, precum și celelalte ramuri și sectoare ale economiei, a căror activitate trebuie să se desfășoare pe baze tehnice moderne ;

— realizarea unei structuri industriale moderne, cu eficiență ridicată, prin dezvoltarea mai accentuată a acelor ramuri și subramuri care au cea mai înaltă capacitate de a contribui direct la înzestrarea cu tehnică modernă a întregii economii naționale ;

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

— dezvoltarea intensivă și modernizarea structurii producției agricole, creșterea rolului agriculturii în cadrul economiei naționale, a aportului ei la satisfacerea nevoilor societății, la crearea venitului național ;

— extinderea activității de cercetare științifică, de pregătire a forței de muncă, creșterea rolului științei la dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, la progresul general al țării noastre ;

— utilizarea cu prioritate a resurselor materiale și umane în ramurile care asigură valorificarea superioară și o înaltă productivitate a muncii ;

— îmbunătățirea structurii teritoriale a economiei, dezvoltarea judicioasă și echilibrată a tuturor județelor țării ; dezvoltarea activității de prelucrare industrială a resurselor locale din toate zonele țării ;

— intensificarea participării României la circuitul economic mondial și creșterea competitivității produselor românești pe piața externă.

Promovarea progresului tehnic și modernizarea structurii economiei naționale

FORMAREA unei structuri moderne a economiei, capabilă să valorifice superior resursele materiale și umane, implică dezvoltarea pe baze intensive a economiei, realizarea unei calități superioare, creșterea productivității muncii și a eficienței economice. Acestea nu se pot realiza decît prin promovarea, în toate ramurile, a cuceririlor științei și tehnologiei avansate.

La Conferința Națională a partidului nostru din decembrie 1982, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Realizarea sarcinilor de mare răspundere din următorii ani, dezvoltarea economico-socială a țării cer o activitate susținută în domeniul cercetării științifice și învățămîntului, o concentrare mai puternică a forțelor din institutele de cercetare în vederea soluționării problemelor tehnice și tehnologice ce se pun în fața întreprinderilor și economiei naționale, a perfecționării tehnologiilor, reducerii consumurilor, ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor."**

Ținînd seama de rolul pe care știința îl are în transformarea revoluționară a societății, Congresul al XII-lea al partidului a adoptat Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, pe baza căruia se va trece la o nouă etapă în procesul modernizării structurii economiei noastre.

Progresul tehnico-științific exercită o puternică influență asupra economiei naționale. Sub influența progresului tehnic se produc mutații cantitative și calitative în cadrul industriei. Se dezvoltă ramurile ei de bază : energetica, metalurgia, construcțiile de mașini, chimia, iar în cadrul acestora se dezvoltă cu prioritate subramurile purtătoare și generatoare de tehnică și tehnologie. Unele dintre sectoarele clasice ale industriei își încetinesc ritmul, sau, dimpotrivă, sînt dinamizate de progresul tehnic, cum este, de pildă, industria extractivă, care se dezvoltă și se diversifică drept consecință a creșterii cererii de materii prime, combustibil, energie. Sub influența mecanizării complexe, a automatizării, se accentuează caracterul intensiv al agriculturii, se dezvoltă în mod rapid ramurile și subramurile ei, acordîndu-se o atenție deosebită zootehniei. Se petrec mutații și în celelalte ramuri — construcții, transporturi, circulația mărfurilor etc. — atît în ceea ce privește locul cît și rolul lor în cadrul sistemului economic.

Progresul tehnic provoacă modificări calitative în cadrul mijloacelor de producție și a forței de muncă, în cercetarea științifică, organizarea producției și a muncii etc. Apar unelte de muncă moderne, mereu mai perfecționate, care constituie baza procesului de modernizare a structurii economice. Apar noi obiecte ale muncii, necunoscute în natură, materiile prime clasice capătă noi valori de întrebuințare. Sporește calificarea forței de muncă, apar noi profesii, se modifică rolul factorului uman în procesul de producție. O influență puternică exercită progresul tehnic asupra cercetării științifice care devine indispensabilă nu numai procesului de producție, ci întregii activități economico-sociale. La rîndul său, cercetarea științifică impulsionează progresul tehnic, contribuie la procesul de dezvoltare a economiei, prin aportul său la dezvoltarea mai accentuată a ramurilor de „vîrf", prin conceperea unor tehnologii de fabricație, a unor mașini, instalații la nivelul celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii contemporane.

Structura în profilul teritorial este de asemenea influențată de progresul tehnic, deoarece țelurile de ordin economic urmărite la repartizarea teritorială a forțelor de producție nu pot fi realizate eficient decît pe baza folosirii celor mai noi cuceriri ale științei și tehnologiei moderne.

În condițiile adîncirii diviziunii sociale a muncii, diferitele ramuri și subramuri se află într-o strînsă legătură și interdependență. Modificările intervenite ca efect al introducerii progresului tehnic într-o ramură sau alta se răsfrîng și asupra celorlalte ramuri și sectoare de activitate, antrenînd modificări în ansamblul economiei naționale.

Economisirea resurselor de materii prime și energie – criterii principale de modelare a economiei noastre

DEZVOLTAREA industriei construcțiilor și altor ramuri presupune consum de materii prime, materiale, energie. Asigurarea lor pentru desfășurarea normală a producției constituie o problemă de prim ordin în țara noastră, cu atît mai mult cu cît ritmul rapid al creșterii economice implică creșterea acestor necesități. Orientarea politicii economice a partidului nostru este de a asigura, prin eforturi sistematice, susținute, folosirea cu prioritate a materiilor din producția internă, pornindu-se de la faptul că țara dispune de resurse naturale care permit dezvoltarea complexă și multilaterală a economiei, dar că aceste resurse au un caracter limitat. Desigur, nu sînt excluse importurile impuse de dezvoltarea unor ramuri necesare economiei noastre — dar pentru care resursele proprii sînt insuficiente.

În condițiile limitării unor resurse naturale, a penuriei altora, în condițiile crizei de materii prime și energie existentă pe plan mondial, care a făcut extrem de costisitoare importurile, este firesc să se acorde o atenție deosebită valorificării superioare a resurselor, economisirii materiei prime, energiei, astfel încît să se ajungă la folosirea aproape integrală a resurselor atrase în circuitul economic. Pentru realizarea acestui scop, așa cum s-a arătat la Congresul al XII-lea, așa cum în repetate rînduri a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să se desfășoare o acțiune energică, în principal în următoarele direcții : a) lărgirea bazei proprii de materii prime și atragerea în circuitul economic a unor materiale refolosibile ; b) accelerarea procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie ; c) modificări structurale în industria extractivă și în producția de energie electrică. Se va accentua exploatarea șisturilor bituminoase, paralel cu protejarea rezervelor de țiței și gaz metan, a căror exploatare se va face în vederea valorificării lor superioare în industria chimică ; producția de energie electrică se va baza în primul rînd pe utilizarea combustibililor solizi, apoi pe construcția de hidrocentrale, centrale nucleare, precum și pe intensificarea folosirii unor surse noi de energie, restrîngînd la strictul necesar consumul de hidrocarburi ; toate aceste orientări au în vedere realizarea — în acest deceniu — a independenței energetice a țării ; d) ridicarea calității și nivelului tehnic al produselor atît pentru nevoile interne cît și pentru export ; prin asigurarea unei calități corespunzătoare a produselor se evită costurile suplimentare determinate de rebuturi, reparații etc. precum și consumurile suplimentare de energie, materii prime, forță de muncă, ce intervin în condițiile unor produse industriale de calitate slabă, care ies din uz înainte de perioada normală de funcționare ; e) recuperarea și refolosirea materialelor, recondiționarea pieselor de schimb și subansamblelor, care ocupă un loc important în unele sectoare — pînă la 50 la sută și chiar peste 50 la sută din necesarul de materii prime.

Dezvoltarea și modernizarea economiei țării noastre, trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă în industrie, accentuarea progresului susținut al agriculturii și realizarea noii revoluții agrare, dezvoltarea continuă a tuturor județelor și zonelor țării vor permite sporirea eficienței economice în întreaga activitate economico-socială, creșterea venitului național și pe această bază ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

conf. dr. S. LINTARU

ÎNTREBĂRI

1. **Ce se înțelege prin structura economiei naționale ?**
2. **Care sînt factorii interni și externi ai modernizării structurii ?**
3. **Enunțați principalele direcții de modernizare a structurii economiei naționale.**
4. **Ce influență exercită progresul tehnic asupra modernizării structurii economiei naționale ?**
5. **Care sînt direcțiile principale în care trebuie să se acționeze pentru economisirea materiilor prime, a energiei?**

TENDINȚE ACTUALE ÎN DIVIZIUNEA MONDIALĂ A MUNCII

O CARACTERISTICĂ majoră a dezvoltării industriei mondiale în perioada postbelică o reprezintă dimensiunea internațională a acestui proces, stabilirea unei strînse corelații între creșterea producției industriale și anumite tendințe de reorientare a activităților industriale pe plan mondial, de „restructurare" a diviziunii internaționale a muncii (vezi în acest sens studiul ONUDI „L'Industrie mondiale en 1980", New York, 1983). În relațiile Nord-Sud asistăm la tendința de afirmare a o serie de țări în curs de dezvoltare în producția și exportul unor bunuri prelucrate, paralel cu importante redirecționări în politicile comerciale și de comerț exterior ale țărilor dezvoltate, la anumite încercări de depășire a modelului de specializare internațională (industrie prelucrătoare — industrie extractivă), caracteristic perioadei interbelice.

După cum rezultă din tabelul din pag. 28, deși continuă să reprezinte mai puțin de 10% din exportul mondial de produse prelucrate, în ultimele două decenii țările în curs de dezvoltare și-au majorat de peste două ori ponderea și se apropie mult de cea deținută în industria mondială. Ca atare, gradul relativ de orientare spre export a producției industriei prelucrătoare din aceste țări, deși încă subunitar, crește semnificativ. Pe de altă parte, chiar dacă țările dezvoltate înregistrează o scădere a cotei lor în totalul mondial al industriei prelucrătoare și al exportului de manufacturate, indicatorul orientării spre export cunoaște o sporire continuă în perioada analizată.

Analiza realităților concrete ale perioadei actuale pune însă în lumină faptul că tendința de restructurare a diviziunii internaționale a muncii, de afirmare a țărilor în curs de dezvoltare pe piața produselor manufacturate a avut înainte de toate un caracter imperfect — referindu-se în esență la produse cu un grad mai redus de valorificare a factorilor de producție — și parțial — antrenînd un număr relativ redus de țări în curs de dezvoltare. În prezent 15 țări în curs de dezvoltare realizează peste 80% din exporturile totale de manufacturate ale acestei regiuni ; peste 60% din aceste exporturi provin din industrii intensive în resurse ; „noile țări industrializate" dețin cvasitotalitatea exportului acestei regiuni la o serie de produse superior prelucrate : 90% la aparate electrice, 90% la material de telecomunicații, 89% la mașini de birou, 96% la ceasuri etc.

Pentru a aprecia însă corect natura acestor procese este necesară analiza lor într-o perspectivă istorică mai largă, care să permită sesizarea factorilor determinanți și a formelor de manifestare ale diviziunii internaționale a muncii.

În anii interbelici, în condițiile persistente de înrăutățire a raportului de schimb al produselor de bază față de cele prelucrate (conform estimărilor ONU în perioada 1913—1938 acesta a scăzut cu 32%), s-a înregistrat o orientare accentuată a țărilor dezvoltate spre sectoarele prelucrătoare, susținută de dezvoltarea ramurilor extractive în zonele periferiei, dependente economic și politic de metropole. Acest proces constituie înainte de toate expresia cerinței legice a valorificării capitalului, a maximizării ratei profitului, subiacentă atitudinii deliberate a statului capitalist care a favorizat și respectiv a impus acest model de specializare internațională. Diviziunea muncii de tip extracție-prelucrare se prelungește și se extinde în noile condiții ale perioadei postbelice, urmînd trendul raportului de schimb între cele două categorii de produse (după aceleași estimări, acesta a scăzut în perioada 1950—1970 cu 25%). O expresie a acestei stări de lucruri este faptul că țările capitaliste dezvoltate, deși dispun de o mare parte a rezervelor de materii prime și combustibili cunoscute, au marcat în primele două decenii și jumătate postbelice o reducere continuă a ponderii lor în producția mondială. Datele statistice indică, de altfel, existența unei strînse corelații între creșterea industriei extractive în țările în curs de dezvoltare și dinamica industriei prelucrătoare în țările capitaliste dezvoltate. Prin urmare, definitorie pentru orientările în dezvoltarea industrială a celor două mari grupe de țări este integrarea progresivă a țărilor dezvoltate și a celor în curs de dezvoltare într-o diviziune a muncii de tip „vertical", caracterizată prin deosebiri majore în gradul de valorificare economică a factorilor de producție, a capitalului. Ceea ce aduc însă nou anii postbelici — și aceasta este înainte de toate rezultatul revoluției tehnico-științifice și al procesului de emancipare politică în lumea a treia — este accelerarea dezvoltării industriale și deci a dimensiunii sale internaționale, mobilitatea relativ sporită a structurilor industriale în cele două grupe de țări, adaptarea lor continuă la noile condiții ale creșterii economice. Trebuie menționat, însă, că pe ansamblul lor, țările în curs de dezvoltare dețin totuși o pondere de numai 10,9% în industria prelucrătoare mondială. Ca atare, deși pe direcția Nord-Sud nu asistăm în ansamblu la o schimbare a naturii specializării internaționale, are loc o continuă adîncire și redimensionare a diviziunii muncii de tip vertical. Caracteristica principală a acestui proces este orientarea țărilor dezvoltate spre ramurile industriei prelucrătoare în măsură să valorifice superior factorii de producție deficitari și în primul rînd spre ramurile moderne și de vîrf, cu o productivitate ridicată a muncii, paralel cu delocalizarea ramurilor cu eficiența scăzută, extensive, în țările în curs de dezvoltare.

Astfel, una din principalele rațiuni ale delocalizării, în deceniile șase-șapte, a unor industrii intensive în muncă (textile, încălțăminte, confecții) în diferite regiuni ale lumii a treia, îndeosebi în America Latină și mai tîrziu Asia de Sud-Est, a reprezentat-o costul mai redus al manoperei în țările respective, datorită nivelului de trai mult mai scăzut. Cîteva date pun în lumină amploarea diferenței de cost al manoperei : la începutul deceniului trecut salariul lunar era în Statele Unite de 12 ori mai mare decît în Filipine, de 9 ori mai mare decît în Coreea de Sud și de peste 5 ori mai mare decît în Brazilia (date ale Biroului Internațional al Muncii).

În relațiile Nord-Sud, s-a conturat astfel o componentă nouă a diviziunii muncii, de tip vertical, respectiv industrie grea — industrie ușoară, care corespundea într-o anumită măsură unor opțiuni ale țărilor în curs de dezvoltare privind absorbirea în procesul economic a forței de muncă disponibile, precum și substituirea importurilor prin producție autohtonă la o serie de produse de primă necesitate.

În deceniile șapte-opt s-a produs un nou val de delocalizări, avînd ca obiect anumite ramuri ale industriei grele și ca principală rațiune — îngreunarea accesului tradițional la o serie de resurse, scumpirea importului de combustibili și materii prime, caracterul poluant al unora dintre ele. În consecință, în diviziunea internațională a muncii s-a conturat o nouă componentă, țările dezvoltate specializîndu-se pe domenii intensive în tehnologii moderne și ultramoderne, în timp ce cele în curs de dezvoltare devin producători și furnizori de produse industriale de bază și clasice.

Se evidențiază cu pregnanță faptul că baza materială a procesului delocalizării internaționale a activităților productive o reprezintă tendința capitalului de a migra în fiecare perioadă spre ramurile și zonele de valorificare maximă, în condiții de securitate deplină. Principalul instrument al acestui proces îl reprezintă societățile transna-

ţionale, a căror structură internă ierarhizată reprezintă o premisă şi în acelaşi timp componenta esenţială a diviziunii internaţionale a muncii de tip vertical.

Conform unor estimări din studiul citat, referitoare la un grup de circa 40 de ţări în curs de dezvoltare din diferite continente şi cu niveluri diferite ale P.I.B./locuitor, între mijlocul deceniilor şapte şi opt ponderea principalelor ramuri în producţia netă a industriei prelucrătoare a evoluat, după cum urmează : grupa de textile, încălţăminte, confecţii scade de la 20,5%, la 16,3%, în timp ce industria chimică creşte de la 2,7%, la 5,3%, rafinarea petrolului de la 3,7% la 6,1%, siderurgia de la 4,3% la 5,7%, iar grupa de maşini şi mijloace de transport cunoaşte o creştere semnificativă (de la 10,6% la 16,5%), cu menţiunea că această creştere trebuie pusă în mare măsură pe dezvoltarea activităţii de asamblare şi mai puţin datorită construcţiilor propriu-zise. O analiză mai nuanţată ar pune mai bine în evidenţă faptul că aceste creşteri se referă în primul rînd la industriile clasice şi parţial moderne, neregăsindu-se decît în mică măsură în subramurile de vîrf. De exemplu, industria de mecanică fină şi optică deţinea în total o pondere minoră în ambele perioade : 0,3% şi respectiv 0,5%. De fapt, sectoarele intensive în resurse şi manoperă continuă să deţină ponderea majoră în producţia industriei prelucrătoare din ţările în curs de dezvoltare.

Pe de altă parte, în ţările dezvoltate — în condiţiile unei tendinţe persistente de creştere, după anul 1965, a raportului de schimb între produsele de bază şi cele prelucrate — se manifestă o anumită reorientare spre produsele de bază şi o ridicare a coeficientului de corelaţie între creşterea industriei prelucrătoare şi cea a industriei extractive. Acest proces exprimă în egală măsură noile cerinţe ale valorificării capitalului (ieftinirea relativă a anumitor resurse în ţările dezvoltate) şi o politică deliberată a statelor respective de limitare a dependenţei faţă de sursele de aprovizionare din lumea a treia.

Totodată, la o serie de produse manufacturate, cum sînt cele din chimia grea, creşterea preţurilor la materii prime şi combustibili a făcut ca după 1973 majoritatea ţărilor dezvoltate să treacă la restrîngerea producţiei în unele sectoare ale chimiei grele şi procurarea bunurilor respective din import, paralel cu dezvoltarea mai accentuată a producţiei de prelucrare înaltă. În Europa occidentală şi Japonia s-a procedat la o „revizuire sfîşietoare" a industriei petrochimice şi reorientarea investiţiilor spre regiuni în curs de dezvoltare ; conform unor estimări, pînă la mijlocul deceniului actual capacitatea de producţie din petrochimia grea urmează să fie redusă cu circa o treime. Pe de altă parte, în condiţiile tendinţei persistente de decelerare a ritmului de creştere a productivităţii muncii în ţările capitaliste dezvoltate, se accentuează decalajul dintre trendul costului manoperei şi cel al productivităţii, reducînd poziţia concurenţială a acestor ţări în activităţile industriale intensive de muncă, inclusiv de calificare superioară. Aceasta, deoarece în unele ţări în curs de dezvoltare — este adevărat puţine la număr — s-a realizat în ultimele decenii o creştere constantă a resurselor de muncă, în speţă a celei calificate sau semicalificate, iar productivitatea muncii a înregistrat aici o creştere relativ importantă într-o serie de sectoare.

Ponderea ţărilor capitaliste dezvoltate şi a celor în curs de dezvoltare în industria prelucrătoare şi exportul mondial de produse prelucrate

	1960	1970	1975	1980
1. Ţări capitaliste dezvoltate				
— pondere în industria prelucrătoare mondială (A)	77,8	72,6	66,7	65,3
— pondere în eportul mondial de produse prelucrate (B)	83,8	84,9	84,4	82,9
— B/A *)	1,08	1,17	1,26	1,27
2. Ţări în curs de dezvoltare				
— pondere în industria prelucrătoare mondială (A)	8,2	8,8	10,3	10,9
— pondere în exportul mondial de produse prelucrate (B)	3,9	5,0	6,3	9,0
— B/A *)	0,47	0,57	0,61	0,82

*) Indicator al gradului relativ de orientare spre export a sectorului economic analizat.
Sursa : O.N.U.D.I. — L'industrie mondiale en 1980, New York, 1983

Chiar în interiorul grupului ţărilor în curs de dezvoltare se constată, recent, restructurări în diviziunea internaţională a muncii. Astfel, după ce, începînd cu anii '50 cîteva ţări din sud-estul asiatic au dezvoltat industria textilă (succesivă unei reduceri a capacităţilor în Japonia), în prezent producătorii din Hong Kong sau Singapore se orientează spre articolele de modă, producîndu-se o deplasare spre ţările vecine a producţiei textilelor de serie, care solicită un volum mare de muncă inferior calificată.

Desigur, procesul de industrializare a ţărilor în curs de dezvoltare, de afirmare a unor „noi ţări industrializate" are la bază în primul rînd importante surse interne ; totodată, anumite reorientări în politica industrială a ţărilor dezvoltate au fost convergente, pînă la un punct, cu o serie de priorităţi ale ţărilor în curs de dezvoltare angajate în procesul dezvoltării economice, industriale.

Într-adevăr, mai multe din aceste ţări au plecat de la o pronunţată stare de înapoiere economică, impunîndu-se în mod obiectiv dezvoltarea industriei grele de bază, în scopul creării premiselor materiale ale unei dezvoltări susţinute, complexe a economiei naţionale. Totodată, existenţa unor factori economici relativ abundenţi, a unor resurse naturale accesibile, dar greu de valorificat în lipsa unei dotări tehnice adecvate, au favorizat şi determinat angajarea acestor ţări în diviziunea internaţională a muncii de tip vertical.

În plus, în deceniul actual, după expresia studiului ONU citat, „numeroase ţări dezvoltate par că nu mai doresc să participe la procesul de restructurare".

De fapt, începînd încă din a doua jumătate a anilor '70, asistăm la procesul complex, contradictoriu şi de lungă durată, al adaptării diviziunii mondiale a muncii, a structurilor economice naţionale, la noile condiţii de acces la resursele naturale, îndeosebi la combustibili, la modificarea radicală şi în esenţă ireversibilă a raportului de schimb între principalele categorii de produse care fac obiectul comerţului internaţional. Se conturează tot mai mult un proces de restructurare industrială pe direcţia Nord-Sud, expresie a noilor raporturi valorice între principalele produse şi grupe de produse, care implică redimensionări de o natură diferită în diviziunea internaţională a muncii.

În ultimele decenii s-au afirmat în circuitul economic mondial o serie de forme noi, avantajoase de realizare a diviziunii muncii — formele cooperării economice internaţionale — compatibile cu cerinţele respectării intereselor economice ale partenerilor, ale avantajului reciproc. Ca atare se extind astfel de forme de cooperare cum sînt: subproducţia internaţională, crearea de întreprinderi comune, mai ales ca societăţi mixte, cooperări tripartite etc. După cum se recunoaşte tot mai larg, este necesar ca modificările viitoare ale hărţii industriale mondiale să se inspire mai mult din principiul avantajului reciproc, să fie rezultatul atitudinii deliberate, al voinţei concertate a statelor privind realizarea unei diviziuni internaţionale a muncii echitabilă, deplin profitabilă tuturor ţărilor lumii, dezvoltate şi în curs de dezvoltare, cadrul internaţional pentru afirmarea şi potenţarea eforturilor proprii ale fiecărei naţiuni pe calea progresului economic şi social. Or, aceasta impune depăşirea diviziunii muncii de tip vertical, cu efectele sale — schimbul inegal şi dependenţa externă, consolidarea poziţiei ţărilor în curs de dezvoltare în producţia industrială mondială, eliminarea discriminărilor şi restricţiilor din calea schimbului mondial de valori materiale şi spirituale.

Florina POPESCU

DIN PRESA STRĂINĂ

ИКОНОМИЧЕСКИ ЖИВОТ

Bulgaria: energetica — baza dezvoltării economice multilaterale

ÎNTR-UN documentar publicat recent, sub semnătura lui Dafin Doinov, revista Ikonomiceski Jivot *(nr. 9/29 februarie a.c.) abordează cîteva probleme privind energetica, unul din domeniile prioritare ale dezvoltării economice a țării în etapa actuală. Reproducem în cele ce urmează, sub forma unei sinteze, principalele aspecte prezentate în articolul citat.*

Utilizarea cît mai deplină a **resurselor proprii** constituie orientarea de bază a politicii energetice, în conformitate cu orientările programatice ale celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Bulgar. Extracția de **cărbune** a atins, în 1983, 33,8 milioane tone, de peste 15 ori mai mult decît în 1939. Lignitul, care deține o pondere de 80% din extracția totală, reprezintă principala resursă energetică a Bulgariei. Aceasta explică rolul complexului Mariţa-est, furnizorul a circa 20% din producția totală de energie electrică. Un accent deosebit se pune pe valorificarea sortimentelor inferioare de cărbune, dezvoltîndu-se tehnologii proprii, între care unele constituie premieră mondială. Importul de cărbune din U.R.S.S. completează necesarul de combustibil și asigură integral materia primă pentru producția de cocs.

În condițiile în care **țițeiul** este o resursă importată, extracția proprie fiind nesemnificativă, utilizarea sa în producția de energie primară nu se justifică, astfel încît destinația principală a cantităților importate o constituie prelucrarea în industria chimică și asigurarea combustibililor pentru diferite categorii de mijloace de transport dotate cu motoare cu ardere internă.

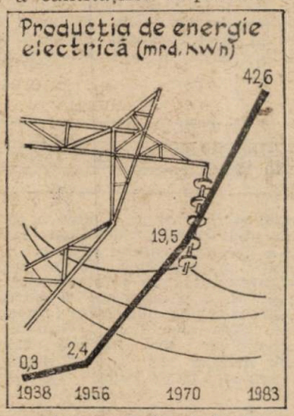

Potențialul **hidroenergetic** exploatabil al țării însumează 9—10 miliarde kWh; din acesta se utilizează numai circa o treime, producția hidrocentralelor fiind de 3 miliarde kWh. Un loc aparte revine **energiei atomoelectrice,** care în 1983 reprezenta 29% din producția totală de energie electrică a țării, pentru anul 1990 anticipîndu-se o creștere a ponderii sale la 44%. Utilizarea **surselor netradiționale** de energie (solară, geotermală etc.) reprezintă o problemă deschisă, a cărei rezolvare aparține perspectivei.

Industria energiei electrice constituie o ramură cu necesar ridicat de fonduri fixe, valoarea acestora crescînd în intervalul 1970—1982 de la 1 487 la 4 629 milioane leva, ceea ce reprezintă peste 14% din fondurile fixe din întreaga industrie națională.

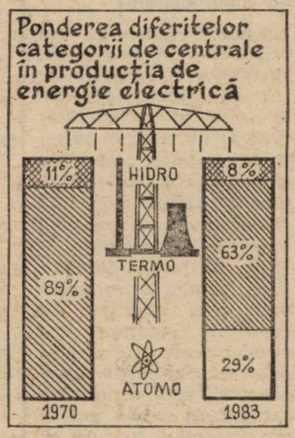

Producția de energie electrică (42,6 miliarde kWh în 1983) este furnizată de 146 termocentrale, 87 hidrocentrale și o centrală atomoelectrică. Necesitatea economisirii combustibililor, care se pune cu acuitate pentru o țară săracă în resurse, impune reducerea consumurilor din însăși ramura energiei electrice (9,7% din producție) și mai ales a pierderilor la transport și transformare (10,3%), indicatori care sînt încă departe de cele mai bune realizări pe plan mondial. Consumul specific de combustibil convențional s-a redus în ultimii 12 ani de la 405 la 385 g/kWh, însă perfecționarea tehnologiilor prezintă rezerve serioase.

Procesul de industrializare, îndeosebi crearea și dezvoltarea industriei chimice, metalurgice, construcției de mașini, modernizarea transporturilor și agriculturii ridică în fața energeticii cerințe în continuă creștere. Industria chimică solicită circa 20% din energia electrică utilizată în industrie, iar siderurgia circa 10%. Pe lîngă acești mari consumatori, un număr de alte sectoare ale economiei naționale se înscriu cu un necesar în creștere de energie electrică.

În ultimii 12 ani, consumul de energie electrică pe unitate de producție materială a sporit de peste două ori, iar în transporturi, agricultură și construcții creșterea este peste medie. În perioada 1970—1982 ponderea căilor ferate electrificate a sporit de la 19,3% la 42,8% din totalul rețelei feroviare, iar tracțiunea electrică de la 29% la 66% din puterea însumată a parcului de locomotive. Înzestrarea energetică a forței de muncă este caracterizată prin indicatorul puterii medii instalate/lucrător, care se situează la nivelul de circa 15 kW. Consumul de energie electrică al populației și asigurarea termo°cării reprezintă la rîndul lor domenii ale consumului, cărora ramura energetică trebuie să le asigure o acoperire corespunzătoare.

Coordonate ale dezvoltării

R. P. D. Coreeană: perspectivele producției de energie electrică

REALIZAREA unei producții de energie electrică de 100 miliarde KWh, unul dintre cele zece obiective majore ale dezvoltării economiei naționale în anii '80, concentrează eforturi importante în construirea de noi centrale și exploatarea la capacitatea nominală a celor existente. Pentru a valorifica resursele disponibile, se are în vedere atît construirea de termocentrale, care valorifică zăcămintele abundente de huilă, cît și de hidrocentrale. Ponderea termocentralelor în totalul producției de energie electrică depășește 50% începînd din 1979, ceea ce conduce la diminuarea fluctuațiilor specifice producției de electricitate în hidrocentrale. În ceea ce privește dimensiunile centralelor electrice, se recurge la soluții adaptate posibilităților și nevoilor fiecărei zone, fiind prevăzută construcția simultană de centrale cu putere instalată mare, medie sau mică. Programul energetic urmărește concomitent cu dezvoltarea producției și raționalizarea consumului, prin perfecționarea instalațiilor consumatoare și a liniilor de transport.

Panoramic

● În U.R.S.S., conform planului de dezvoltare economică, în anul 1984 ritmul de creștere a fabricației de mijloace de producție din grupa A, de 3,7%, va fi devansat de cel prevăzut pentru mijloace de producție din grupa B, de 4%. În cadrul acestora din urmă, utilajele pentru industria ușoară reprezintă un domeniu important, perfecționările tehnologice urmărind economisirea forței de muncă. La nivelul întregului cincinal actual, înzestrarea cu noi utilaje a industriei ușoare va suplini 510 mii lucrători.

● În UNGARIA, fermele agricole de stat, cărora le revine 10,5% din suprafața agricolă a țării, au o structură a producției diferită de cea a altor tipuri de gospodării agricole. Pe aceeași unitate de suprafață densitatea șeptelului este considerabil mai mare decît în cazul cooperativelor, ceea ce necesită fonduri fixe mult mai ridicate. Cu toate că activitățile de bază (zootehnia și culturile vegetale) ocupă locul principal, activitățile secundare (în primul rînd prelucrarea produselor primare) tind să se diversifice, reprezentînd 30% din valoarea totală a producției fermelor de stat.

Pagină realizată de
Ioachim SILVESTRU

Franța — priorități în perspectiva redresării

APLICAREA unui proiect — elaborat de Institutul național de statistică — de restabilire a echilibrului în relațiile economice externe și de redresare a industriei Franței, pînă către sfîrșitul acestui deceniu, ar urma să atragă creșterea șomajului, reducerea puterii de cumpărare și majorarea taxelor fiscale și a cheltuielilor sociale. Potrivit acestui studiu, revenirea la echilibrul extern ar presupune o rată de creștere economică de 1,5%, inferioară celei prognozate ca medie pe ansamblul celorlalte țări occidentale industrializate. Impunerea acestei restricții va presupune însă creșterea șomajului pînă la nivelul de 2,7 milioane persoane active neocupate în 1988, față de 1,9 mil. în 1982.

Sprijinirea cu precădere a întreprinderilor producătoare de bunuri industriale, prin modul de redistribuire a venitului național, va face ca profiturile întreprinderilor să crească pentru ca, începînd cu 1985, să se înregistreze și primele creșteri importante ale investițiilor proprii.

În ce privește veniturile populației și cheltuielile sociale se prevăd limitări deosebite. Pentru întreaga perioadă, salariul mediu pe persoană ocupată ar urma să rămînă aproximativ constant, cu o scădere de 0,3% pe an pînă la sfîrșitul anului 1984. Cheltuielile sociale ar urma să crească cu 3,3% pe an (după rate de circa 5% între 1979 și 1982), respectiv de două ori mai rapid decît venitul național. Prelevările obligatorii (impozite și cotizații sociale) sînt așteptate să ajungă la 46,1% din salariul mediu în 1988, față de 45,3% în 1984 și 44,8% în 1983.

Aceste măsuri vor antrena o încetinire a creșterii puterii de cumpărare a populației (la numai 1% pe an în perioada 1982—1988, față de 2,1% în 1979—1982).

Depresiune pe piața molibdenului

CUNOSCUT ca metalul epocii spațiale, molibdenul este folosit pe scară largă și în alte industrii, ca cea a automobilului, minerit, aviație și altele. În anii '70 cererea de molibden a crescut cu 6—7%, în timp ce prețurile de bursă la livrările la disponibil (imediate) s-au majorat de 15 ori, pentru a atinge circa 6 600 $/tonă. Urmarea a fost orientarea masivă a investițiilor către activitatea de minerit, deși de la inițierea proiectului pînă la intrarea în funcțiune a unei mine noi trec aproximativ 10 ani. Corespunzător a crescut și producția, respectiv la peste 100 mii tone, în 1980, în țările nesocialiste, pentru a se diminua apoi constant în condițiile recesiunii economice care a afectat puternic industriile mari consumatoare. Prețul a început să scadă puternic începînd cu 1980 și, cu toate că industria este deosebit de concentrată, cele cîteva firme care controlează exploatarea nu au reușit să-i oprească reducerea ; astfel, nivelul său din 1982 a ajuns, practic, egal cu cel de la începutul anilor '70. După reducerea drastică, în acest interval, a producției — cu aproape 50% — s-a remarcat o restabilire a echilibrului dintre cerere și ofertă și o modestă urcare a prețului.

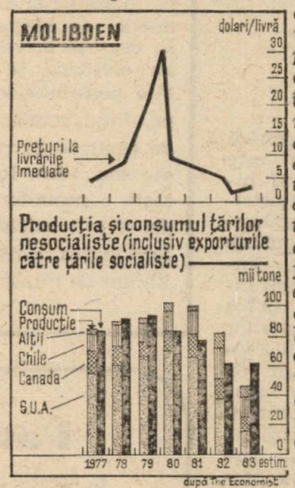

după The Economist

Programe de dezvoltare

GUINEEA: resurse naturale folosite pentru industrializare

LINIILE directoare ale strategiei actualului plan cincinal de dezvoltare (1981—1985) vizează revitalizarea sectoarelor direct productive — agricultura și industria — și intensificarea activității de comerț exterior. Mobilizarea sporită a resurselor materiale, financiare și umane, creșterea productivității muncii în sectoarele și ramurile de bază ale economiei urmează să permită — potrivit estimărilor — realizarea unui ritm mediu anual de creștere economică de 5%, la nivelul anilor 1985/86 și de 10%, în perspectiva anului 1990.

Agriculturii — sector prioritar al economiei, care concentrează 80% din totalul populației și contribuie cu 40% la formarea P.I.B. — îi vor fi alocate 25% din totalul investițiilor. Realizarea de lucrări hidrotehnice va facilita irigarea unor întinse suprafețe ce vor fi cultivate cu orez și bumbac. Măsurile privind extinderea culturilor cerealiere, crearea de ferme agrozootehnice și formarea de specialiști sînt dictate de necesitatea stringentă a asigurării consumului intern cu unele bunuri de consum ce provin în prezent din import (orez, zahăr, făină, lactate).

Guineea deține — la scara continentului — un important potențial minier, evidențiat de existența marilor zăcăminte de bauxită și minereu de fier. Se estimează că Guineea deține mai mult de 50% din rezervele mondiale de bauxită (situate în zonele Boke-Sangaredi, Fria și Kindia-Debele), producția de circa 13 mil. tone situînd-o pe primul loc în lume. Totodată, producția de alumină se ridică la aproximativ 700 mii tone/an. Valorificarea importantelor zăcăminte de minereu de fier (estimate la 2 miliarde tone), situate în zona munților Nimba și Simandou, urmează să înceapă în 1986/87, cu un nivel al producției de peste 15 mil. tone. Paralel se vor intensifica lucrările de explorare și exploatare a zăcămintelor de uraniu, cobalt, aur, plumb, zinc și diamante, precum și prospecțiunile și forajele petrolifere.

În cadrul actualului plan cincinal va fi promovată o politică de dezvoltare a industriei prelucrătoare, axată pe construcția și modernizarea unor fabrici de produse textile și alimentare, materiale plastice, prelucrarea lemnului, precum și de dezvoltare a unor unități de mai mici dimensiuni în domeniul industriei chimice, siderurgice, materialelor de construcție și montajului de autovehicule. În sectorul de transporturi, principalele proiecte privesc dezvoltarea capacității portului și aeroportului Conakry, extinderea rețelei rutiere și achiziționarea de echipament feroviar.

Relațiile economice româno-guineeze se desfășoară în baza unor acorduri comerciale și de cooperare economică, științifică și tehnică. Exportul românesc constă în special din mașini și utilaje agricole, echipament industrial iar importul din minereu de fier, oxid de aluminiu și unele produse agricole. Au fost inițiate de asemenea unele acțiuni de cooperare.

M.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 5—9 MARTIE a.c., piața valutară internațională a cunoscut evoluții contradictorii, activitatea tranzacțională fiind dominată de preocupări sporite față de capacitatea dolarului S.U.A. de a-și menține actuala poziție în condițiile acumulării importantelor deficite bugetare în economia Statelor Unite și ale deteriorării echilibrului schimburilor economice externe ale acestei țări. Tendința de depreciere generală a dolarului față de celelalte valute occidentale, caracteristică ultimelor două luni, s-a accentuat în prima jumătate a perioadei analizate. Cu toate indiciile unei înviorări susținute a activității economice din Statele Unite, atenția majorității operatorilor s-a concentrat în continuare asupra pericolelor recrudescenței inflației (sub presiunea amplificării cererii interne) și ale încetinirii în perspectivă nu prea îndepărtată a procesului de creștere economică, atît sub impactul adoptării unei politici mai restrictive de credit de către autoritățile monetare centrale din S.U.A. (ca principal mijloc de combatere a inflației) cît și al unor posibile încercări de a restrînge deficitele bugetare masive printr-o sporire a fiscalității. Presiunile „à la baisse" asupra dolarului au fost accentuate de recunoașterea gravității problemelor create de acumularea deficitelor bugetare de către reprezentanți ai actualei Administrații. Potrivit aprecierilor lui Martin Feldstein, șeful consilierilor economici ai președintelui S.U.A., nu este exclus ca în acest an dolarul S.U.A. să cunoască o depreciere de circa 20 puncte procentuale.

Dacă în precedentele trei săptămîni dolarul S.U.A. s-a depreciat cu deosebire față de marca vest-germană, în **intervalul analizat principalul beneficiar al prelungirii tendinței de slăbire a poziției valutei S.U.A. a fost yenul japonez** (urmat îndeaproape de francul elvețian). Procesul a fost motivat de măsurile întreprinse de investitori în direcția diversificării portofoliului lor la convertirea fondurilor din dolari în alte valute, precum și de reacția tehnică a pieței față de menținerea un timp relativ îndelungat la niveluri artificial scăzute a cursului valutei nipone.

Aprecierea yenului japonez

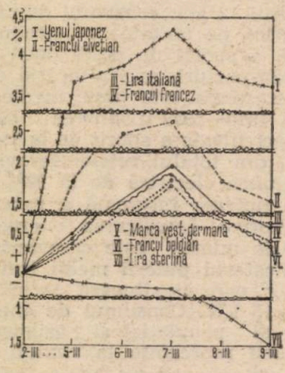

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 5—9.III. ; bază : 2.III. ac.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolar s-a prezentat după cum urmează (se dau nivelurile din zilele de 2 și respectiv 9 martie a.c.) : **lira sterlină** 1,4875 și 1,4650 dolari/liră ; **marca vest-germană** 2,5825 și 2,5725 mărci/dolar ; **francul francez** 7,9750 și 7,93 franci/dolar ; **lira italiană** 1 610 și 1 600 lire/dolar ; **francul belgian** 52,9 și 52,67 franci/dolar ; **francul elvețian** 2,16 și 2,1275 ; **yenul japonez** 232 și 223,75 yeni/dolar.

În săptămîna următoare, poziția dolarului S.U.A. ar putea cunoaște o redresare temporară, urmată de reluarea tendinței de slăbire a cursului față de principalele valute occidentale. Redresarea va fi alimentată de închiderea de poziții de către o serie de operatori în vederea realizării de profituri după scăderile de curs din precedentele trei săptămîni. Pe fondul deteriorării poziției dolarului S.U.A. și al aprecierii înregistrate în ultimele săptămîni de marca vest-germană, în intervalul analizat au sporit preocupările a numeroși observatori față de o posibilă realiniere a parităților în cadrul Sistemului Monetar (Vest)-European.

Dobînzile la depozitele pe 6 luni la principalele eurovalute s-au înscris pe o curbă ascendentă la **eurodolari** (de la 10,50 la 10,8125%, date corespunzătoare cotațiilor de ofertă din 2 și respectiv 9 martie a.c.), slăbind sensibil în cazul fondurilor în euromărci vest-germane (de la 6% la 5,75%), în eurofranci elvețieni (de la 4 la 3,75%) și în eurolire sterline (de la 9.375 la 9,1875%).

Prețul aurului a crescut pînă la 407—408 dolari/uncie, atingînd la 9 martie 399,9 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

O examinare critică a efortului de cercetare în scopuri militare

ÎN NUMEROASE țări industrializate problema raportului între fondurile pentru cercetare-dezvoltare în scopuri militare și în sectoare civile ale economiei este examinată critic, afirmîndu-se tot mai insistent argumente în defavoarea concentrării eforturilor în domeniul militar. În Anglia, conform unor recente aprecieri publicate de **Financial Times**, începînd mai ales din a doua jumătate a anilor '70, cheltuielile de cercetare-dezvoltare în scopuri militare (incluzînd proiectele aerospațiale) reprezintă peste 1/2 din fondurile totale, depășind 2 miliarde lire sterline în 1983. Fondurile alocate sectoarelor industriale civile, reprezentînd o treime din total, sînt în scădere. În evidențierea dezavantajelor acestei orientări, unul dintre argumente se referă la costurile excesive ale seriilor reduse de fabricație în scopuri militare, iar un altul, la faptul că, spre deosebire de domeniile civile, cercetarea-dezvoltarea în scopuri militare este, de regulă, întreprinsă în cadrul național. Sursa citată adaugă totodată că deși în Marea Britanie cheltuielile de cercetare-dezvoltare în scopuri militare nu au ponderea ridicată caracteristică pentru S.U.A., proporția este cu totul nefavorabilă prin comparație, de exemplu, cu Japonia, țară care utilizează cei mai buni specialiști în industrii civile, alocîndu-le și resursele corespunzătoare.

Polonia: obiective prioritare ale dezvoltării social-economice

ANTICIPÎND o creștere cu 2,6% a venitului național față de anul 1983, planul de dezvoltare economico-socială pe anul 1984 detaliază mai mulți indicatori de bază, care atestă continuarea procesului de redresare observat în anul anterior. Producția industrială va crește cu 4,5%, producția agricolă globală cu 1,5—2%, schimburile externe cu țările socialiste cu 13%. Obiectivele prioritare ale dezvoltării economico-sociale privesc asigurarea echilibrului economic pe ansamblu și în principalele sectoare, asigurarea populației cu alimente și produse industriale de primă necesitate, crearea condițiilor pentru extinderea construcției de locuințe, îmbunătățirea aprovizionării cu medicamente și a asistenței medicale și sociale. Pentru realizarea acestor obiective se prevede o creștere cu 3,1% a livrărilor de mărfuri alimentare și cu 10,5% a celor de produse nealimentare, în vreme ce majorarea prețurilor cu amănuntul va fi menținută în limita a 15—16%. O importanță deosebită se va acorda alocațiilor pentru asigurări sociale, care urmează să reprezinte 27% din fondul de consum, față de 15—18% în anii '70. Creșteri importante ale investițiilor se prevăd în domeniul agroalimentar (+30,4%) și în producția de combustibil și energie (+14%).

Accentuarea protecționismului țărilor dezvoltate

PE FONDUL accentuării protecționismului țărilor dezvoltate, sub cele mai diferite forme, în relațiile dintre ele sau cu alte grupe de țări se manifestă tendința de a aplica unor țări în curs de dezvoltare recent industrializate tratamente de natură să le reducă posibilitățile de export spre țările dezvoltate, ceea ce are ca efect diminuarea încasărilor valutare, necesare în primul rînd rambursării datoriei externe. Referindu-se la un astfel de exemplu, publicația „Financial Times" semnalează că S.U.A., în unul din domeniile „sensibile", import. oțel, după ce a convenit cu țările membre ale C.E.E. și Japonia limitări ale exporturilor acestora pe piața americană (care în 1983 s-au menținut la nivelul anului 1982), intenționează să aplice o procedură asemănătoare în relația cu unele țări în curs de dezvoltare, din categoria celor numite recent industrializate. Este vorba în primul rînd de Mexic, Brazilia și Argentina, ale căror exporturi de produse siderurgice pe piața S.U.A. au înregistrat creșteri. Principalul producător american, U.S. Steel, a inițiat procedurile uzuale, invocînd, de exemplu, o „politică agresivă de prețuri", în scopul limitării acestor livrări. Exporturile totale de oțel ale țărilor recent industrializate către S.U.A. au crescut în 1983, potrivit unor date estimative, la 6 milioane tone, comparativ cu 4,6 milioane tone în 1982.

De menționat că în cercurile politice și de afaceri americane părerile sînt controversate. Pe lîngă argumentele susținătorilor măsurilor protecționiste sînt tot mai frecvent puse în discuție contraargumente care apreciază cu scepticism efectul acestor măsuri. Se arată, între altele, că este posibil ca în condițiile unui protecționism extins, efortul pentru creșterea eficienței industriei oțelului să slăbească sau chiar să înceteze, ceea ce ar pune într-o serioasă dificultate industria siderurgică americană în momentul ridicării măsurilor protecționiste.

Extinderea rețelei electrice naționale în Cuba

ÎN ANUL 1983 în Cuba au fost puse în exploatare rețele electrice însumînd 1 760 km și a început construcția unei linii legînd orașul Mariel cu centrul administrativ al provinciei Pinar del Rio, precum și orașul Levis cu Moa — centrul industriei miniere din estul țării. Au fost de asemenea asigurate legături între orașul Cienfuegos și expoatările de minereuri de cupru din Matahambre. Extinderea rețelei de distribuție a asigurat îmbunătățirea aprovizionării cu energie electrică a 20 de fabrici de zahăr, electrificarea a 143 cooperative agricole și a cîtorva zeci de sate amplasate în zona muntoasă a țării. În anul curent se prevede începerea construcției unor linii de înaltă tensiune însumînd 2 000 km, care să asigure legături între centrale electrice și importante obiective economice.

Piața comună: asigurarea resurselor minerale

DEPENDENȚA relativ ridicată a țărilor membre ale C.E.E. de importul de resurse minerale — cu o pondere de peste 50% din necesarul total — în condițiile în care țările în curs de dezvoltare, principalii furnizori, tind să-și dezvolte propriile capacități de prelucrare, constituie principalul motiv al încercării C.E.E. de a elabora o strategie mai „flexibilă" în acest domeniu. Proiectele alcătuite de organele comunitare vizează facilitarea colaborării între producătorii străini de materii prime și firmele consumatoare, pentru a spori siguranța aprovizionării. Se are în vedere eventuala punere în discuție a unor probleme de această natură în cadrul negocierilor preparatorii, deja începute, pentru o nouă Convenție de la Lomé (înțelegere privind comerțul și cooperarea economică între țările C.E.E. și circa 70 de țări din Africa, zonele Caraibilor și Pacificului). Incertitudinile legate de aprovizionarea cu materii prime minerale din țările în curs de dezvoltare nu sînt de dată recentă, ele începînd să se manifeste încă de la jumătatea deceniului trecut. În prezent însă situația este mai acută, iar țări ca R.F.G., Anglia și Franța au luat măsuri pentru constituirea unor stocuri și pentru oferirea unor concesii în domeniul investițiilor pentru explorări în afara C.E.E. Proiectul aplicării unei strategii concertate ia în considerare faptul că în țările în curs de dezvoltare au apărut și se aplică deja strategii proprii de valorificare a materiilor prime minerale, astfel încît colaborarea proiectată de țările comunitare va trebui să se adapteze noilor realități, concentrîndu-se în domeniul asistenței pentru dezvoltarea infrastructurii și dezvoltarea producției, inclusiv prin acordarea de ajutoare financiare, în special pentru cîteva categorii de minerale de interes major, între care cupru, cobalt, mangan, bauxită, minereu de fier.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 11 din 16 martie 1984

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Soluții eficiente pentru sporirea producției de cărbune **(Alexandru Galiceanu, Constantin Enache)** 1

— Cum se acționează în întreprinderi pentru reducerea consumurilor energetice ? (II) (dezbatere) 2

— Specializarea și exigențele creșterii eficienței **(I. Calboreanu)** 4

— Organizarea teritoriului și asolamentelor în unitățile agricole socialiste (I) **(Ion Bold)** 6

— Noua revoluție în agricultură — componentă de bază a progresului economico-social (II) **(Alexandru Ignat)** 8

— Serviciile de consum pentru populație în 1984 **(Gh. Teodorașcu)** 10

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Controlul financiar și întărirea autogestiunii **(Radu Ciurileanu)** 12

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Energia solară în ansamblul noilor surse energetice (II) **(Mihail Florescu)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Impactul calculatorului electronic în agricultură **(Valeriu Pescaru)** 16

TEORII ● IDEI

— Adaptarea la restricțiile crizei sau începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice ? **(Maria D. Popescu)** 18

— Cuantificarea eficienței economice și a productivității muncii (II) **(M. Horovitz)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești — Ion Ionescu de la Brad (I) **(Vlad Ionescu-Sișești)** 22

— Dialectica dezvoltării societății socialiste **(Ion Florea)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Modernizarea structurii economiei românești **(S. Lintaru)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Tendințe actuale în diviziunea mondială a muncii **(Florina Popescu)** 27

— Țări socialiste. Bulgaria : energetica — baza dezvoltării economice multilaterale 29

— Tendințe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Efficient solutions to increase coal production **(Alexandru Galiceanu, Constantin Enache)** 1

— Action to reduce energy consumption in enterprises (II) **(a debate)** 2

— Specialization and the requirement for the increase of the efficiency **(I. Calboreanu)** 4

— Organization of land and crop rotation in socialist agricultural units (I) **(Ion Bold)** 6

— The new revolution in agriculture — a basic component of the economic and social progress (II) **(Alexandru Ignat)** 8

— Consumer services in 1984 **(Gh. Teodorașcu)** 10

— Financial control and self-management increase **(Radu Ciurileanu)** 12

— Solar energy as a new source of energy (II) **(Mihail Florescu)** 14

— The impact of the electronic computer in agriculture **(Valeriu Pescaru)** 16

— Adaptation to the crisis restrictions or the begining of a new cycle of global renovation of the technological framework ? **(Maria D. Popescu)** 18

— Quantifying the economic efficiency and the labour productivity (II) **(M. Horovitz)** 20

— Schools ● trends ● economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought — Ion Ionescu de la Brad (I) **(Vlad Ionescu-Sișești)** 22

— The dialects of development of the socialist society **(Ion Florea)** 24

— Current trends in the world labour division **(Florina Popescu)** 27

— The socialist countries. Bulgaria : energetics — the basis for the multilateral economic development 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Эффективные решения в целях увеличения производства угля **(Александру Галичану, Константин Енаке)** 1

— Какие меры предпринимаются на предприятиях по снижению энергетических затрат (II) (обсуждение) 2

— Специализация и требования повышения эффективности **(И. Кальборяну)** 4

— Устройство территории и севооборотов в социалистических сельскохозяйственных предприятиях (I) **(Ион Болд)** 6

— Новая революция в сельском хозяйстве — основная составляющая социально-экономического прогресса (II) **(Александру Игнат)** 8

— Потребительские услуги населению в 1984 году **(Г. Теодорашку)** 10

— Самохозяйствование на предприятиях; ответственность, меры, результаты. Финансовый контроль и укрепление самохозяйствования **(Раду Чуриляну)** 12

— Солнечная энергия в ансамбле новых энергетических ресурсов (II) **(Михаил Флореску)** 14

— Последствия внедрения ЭВМ в сельском хозяйстве **(Валериу Пескару)** 16

— Приспособление к ограничениям кризиса или начало нового цикла общего обновления технологической базы **(Мария Д. Попеску)** 18

— Количественное измерение экономической эффективности и производительности труда (II) **(М. Хоровитц)** 20

— Школы — течения — экономисты. Прогрессивные традиции румынской экономической мысли. Ион Ионеску де ла Брад (I) **(Влад Ионеску-Сишешти)** 22

— Диалектика развития социалистического общества **(Ион Флоря)** 24

— Современные тенденции в мировом разделении труда **(Флорина Ионеску)** 27

— Социалистические страны. Болгария: энергетика — основа всестороннего экономического развития 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

ÎNTREPRINDEREA DE APARATAJ ELECTRIC DE INSTALAȚII

Titu – județul Dimbovița – România Str. Gării nr. 79 Telefon: 14 79 55, 14 79 68

produce și livrează la export :
- siguranțe cu mare putere de rupere și ultrarigide la 660 V și 1 000 V,
- prize industriale,
- butoane de comandă,
- aparataj de joasă tensiune pentru instalații : prize simple, prize duble, triple și multiple, prize-ruletă și prize mignon ; întrerupătoare modernizate, dulii pentru tuburi fluorescente,
- corpuri de iluminat modernizate : veioze cu variator și senzor, lămpi de veghe,
- cleme de legătură

Dotarea tehnică superioară și gradul înalt de calificare a personalului, estetica produselor I.A.E.I. și rezistența acestora în funcționare sînt factori care au determinat ca marca întreprinderii noastre să fie cunoscută și apreciată nu numai în România, ci și în multe alte țări ca Austria, R.F.G., Grecia, R. P. Ungară, R. P. Polonă, R.A. Egipt, Liban, Iran etc.

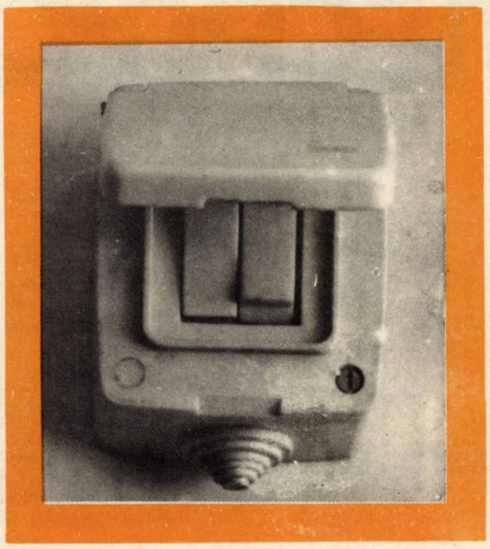

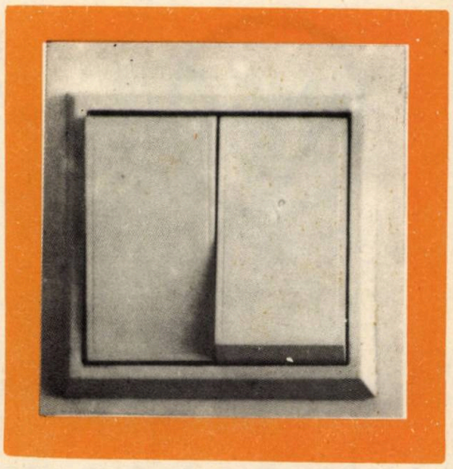

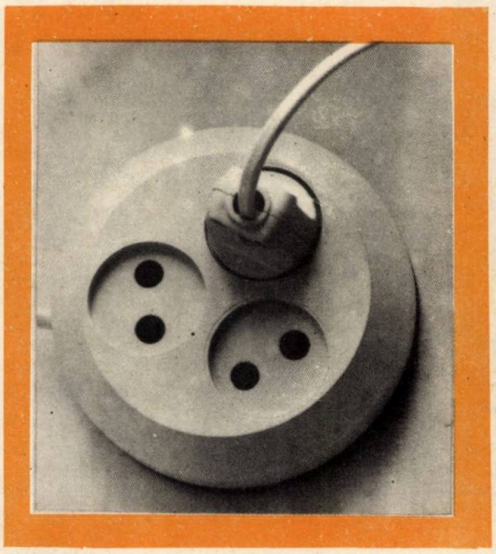

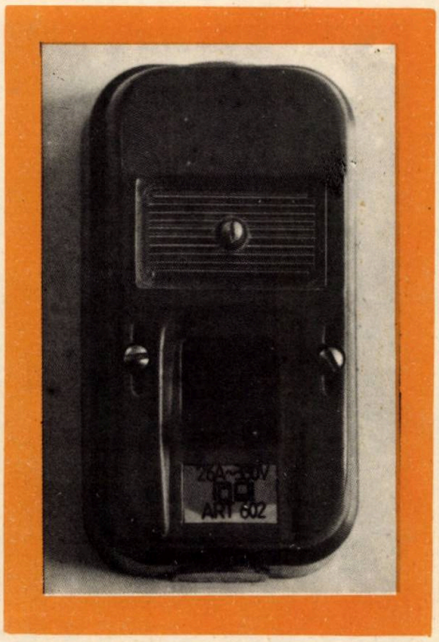

Exportator :
ELECTROEXPORTIMPORT,
București – România, Calea Victoriei 133, telefon 50 28 70, telex 11388.

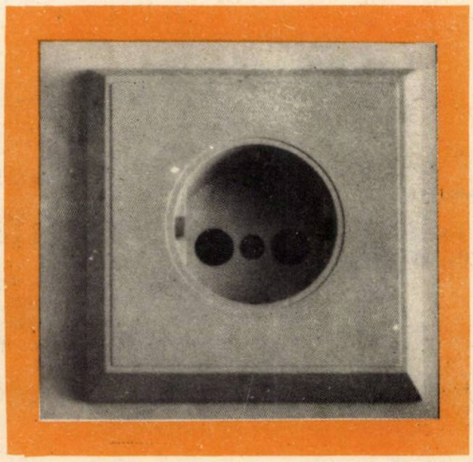

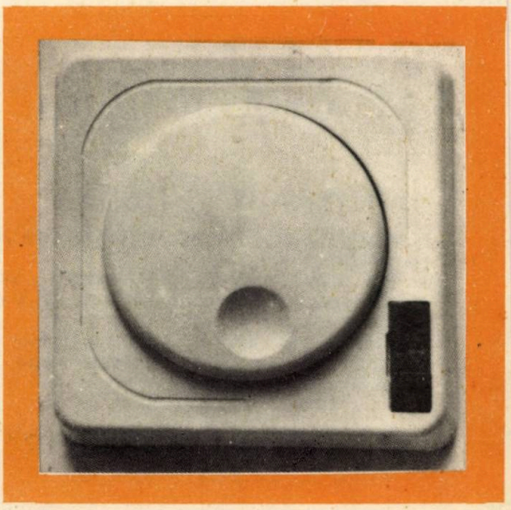

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ BUCUREȘTI

PRODUCĂTOR:
Întreprinderea Mecanică Fină
București-România -str. Popa Lazăr 9—19
Telefon: 35.00.00; Telex: 11.583

Întreprinderea Mecanică Fină București execută în cadrul programului său de fabricație și următoarele familii de produse:
Aparate și instrumente de măsură și control dimensional — Aparate și mecanisme de orologerie industrială — Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice — Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor și temperaturilor — Scule, portscule, dispozitive și matrițe — Produse din carburi metalice sinterizate — Scule diamantate — Pile și raspele

APARAT CU BILE PENTRU VERIFICAT ALEZAJE 11—18 mm

0,002 mm

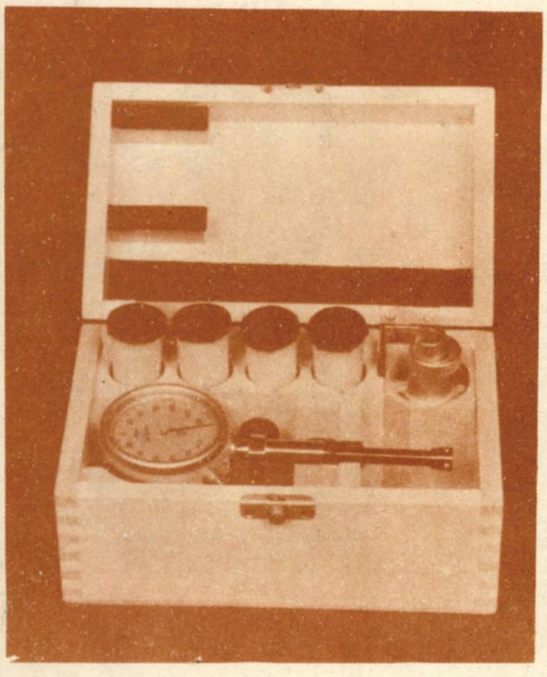

CARACTERISTICI :

— Aparatul se utilizează la măsurarea prin comparație a alezajelor
— Este echipat cu un comparator cu scală bilaterală cu valoarea diviziunii de 0,002 mm și 4 capete de măsurare interschimbabile
— Fiecare cap de măsurare are 4 bile
— Aparatul se reglează cu calibre inel
— Ambalaj : din lemn.

APARAT DE MĂSURAT ALEZAJE CU CITIRE DIRECTĂ

0,002 mm

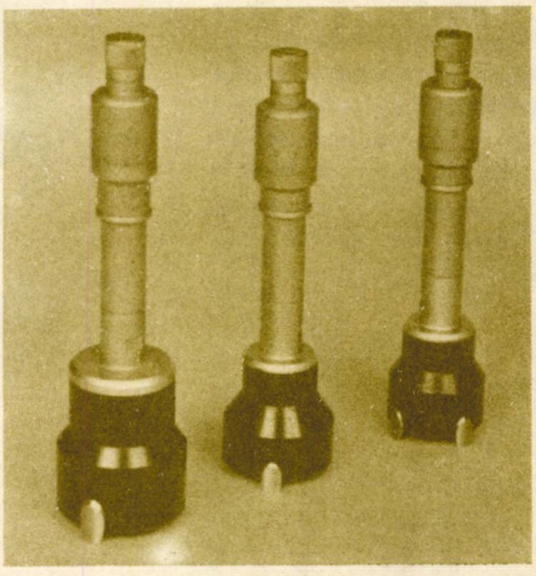

CARACTERISTICI :

— Interval de măsurare : 20...100 mm
— Aparatul este utilizat la măsurarea directă a alezajelor
— Reglarea se face cu calibru inel
— Suprafețele exterioare sint cromate mat
— Diviziunile și cifrele permit o citire comodă
— Ambalaj : din lemn.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

NICOLAE CEAUŞESCU– o viaţă închinată propăşirii patriei

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI — PERSONALITATE PROEMINENTĂ A VIEȚII INTERNAȚIONALE

Premiul Simba pentru pace pe anul 1978

Distincția „Om al anului 1981" conferită de Adunarea pentr integrare națională din India

Medalia de Aur a Consiliului Mondial al Păcii (1977)

Decernarea Medaliei de Aur Aldo Moro (1980)

Placheta oferită de Căpitanii regenți și Consiliul Mare General al Republicii San Marino

Inminarea Medaliei jubiliare a Uniunii Medicale Balcanice

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu

Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, miercuri, 21 martie, au început lucrările Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

Participanții au păstrat un moment de reculegere în memoria tovarășilor Vasile Sechel și Iosif Kovacs, membri ai C.C. al P.C.R., precum și a tovarășului Nicolae Matei, membru al Comisiei Centrale de Revizie a P.C.R., care au încetat din viață în perioada ce a trecut de la ultima plenară a Comitetului Central.

La propunerea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., plenara a adoptat, în unanimitate, următoarea ordine de zi :

1. Raportul Consiliului de Miniștri cu privire la realizarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1983 și pe primele două luni ale anului în curs, măsurile pentru înfăptuirea integrală a sarcinilor stabilite pe 1984.

2. Proiectul de Hotărîre privind cea de-a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă.

3. Raportul privind activitatea organizatorică și politico-educativă desfășurată în anul 1983 de organele și organizațiile de partid pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului.

4. Raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul 1983 de către organele de partid, de stat și organizațiile de masă pentru înfăptuirea politicii de cadre a partidului.

5. Raportul privind activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii în anul 1983.

6. Raportul privind activitatea internațională a partidului și statului în 1983 și principalele orientări ale politicii externe în 1984.

7. Unele probleme organizatorice.

La plenară participă, ca invitați, primii secretari ai comitetelor județene de partid, cadre din ministere, instituții centrale și organizații de masă, redactori-șefi ai presei centrale, care nu sînt membri ai C.C. al P.C.R.

La primul punct al ordinii de zi, tovarășul Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al guvernului, a prezentat Raportul Consiliului de Miniștri.

In continuare, plenara a rezolvat problemele organizatorice înscrise pe ordinea de zi.

Plenara a hotărît, în unanimitate, trecerea din rîndul membrilor supleanți în rîndul membrilor C.C. al P.C.R. a tovarășilor Constantin Radu, Virgil Marcoșanu, Ștefan Rab și Ilie Matei, astfel încît numărul membrilor plini ai Comitetului Central să fie de 251, așa cum s-a stabilit la Conferința Națională a partidului.

Plenara a aprobat, în unanimitate, eliberarea tovarășului Petre Lupu din funcția de membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și din funcția de președinte al Colegiului Central de partid, la cererea sa, în vederea pensionării.

Plenara a recomandat, în unanimitate, Colegiului Central de partid să-l aleagă pe tovarășul Miu Dobrescu ca președinte al Colegiului, și în legătură cu aceasta a hotărît eliberarea sa din funcția de secretar al Comitetului Central al partidului.

La propunerea Comitetului Politic Executiv, plenara a hotărît, în unanimitate, alegerea ca secretari ai C.C. al P.C.R. a tovarășilor Lina Ciobanu, Ion Radu, Constantin Radu, Ion Stoian și Silviu Curticeanu.

Joi, în încheierea lucrărilor, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu. Prin profunzimea analizei pe care o face problemelor aflate pe ordinea de zi, prin orientările și sarcinile pe care le trasează, cuvîntarea secretarului general al partidului, urmărită cu deosebit interes și cu deplină aprobare de toți cei prezenți, subliniată în repetate rînduri cu aplauze și ovații, constituie un amplu program de acțiune pentru toți oamenii muncii.

Strălucită strategie de dezvoltare economico-socială a României

ADOBÎNDIT valoare de axiomă faptul că perioada de cînd în fruntea partidului și statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu se înscrie drept timpul celor mai de seamă împliniri în dezvoltarea societății românești. Calitățile strălucite de conducător revoluționar ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, calitățile sale de mare patriot care se identifică cu simțirea și pulsul țării, spiritul său lucid, prospectiv, novator, marea clarviziune și deosebita profunzime a gîndirii sale dialectice au dat impulsuri hotărîtoare operei de edificare a noii orînduiri în patria noastră.

Într-o perioadă cînd economia mondială este străbătută și bulversată de efectele destabilizatorii ale crizei de materii prime și energie, ale crizei financiare, ale unei crize economice cu manifestări pronunțate, economia românească reușește să depășească dificultățile care se ivesc, să-și consolideze marile realizări economico-sociale.

Stimularea acțiunii factorilor intensivi

PE BAZA unor împliniri deosebite, consemnate în dezvoltarea noastră economico-socială în ultimul deceniu, pornind de la marile exigențe ale progresului economico-social al României într-un timp caracterizat de acțiunea revoluției tehnico-științifice, de profunde mutații în planul dezvoltării forțelor de producție, de accentuarea pronunțată a competitivității în economia mondială, conceptul de țară socialistă cu economie mediu dezvoltată și mai apoi dezvoltată are în vedere parcurgerea unei etape calitativ noi, superioare în procesul complex al dezvoltării.

Trăsăturile definitorii în această evoluție sînt constituite de accentuarea modernizării structurilor industriale și economice, în favoarea activităților complex prelucrătoare, promotoare deopotrivă ale progresului tehnic și economicității, care valorifică în mod superior potențialul național de resurse și forță de muncă ; de consolidarea, pentru prezent și perspectivă, a profilului industrial-agrar al economiei românești, în condițiile unei puternice dezvoltări industriale și înfăptuirii noii revoluții agrare menită să asigure progrese substanțiale pe linia intensificării agriculturii naționale.

O deosebită însemnătate o prezintă sporirea continuă, rapidă, a productivității muncii sociale, a eficienței în economie — domeniu în care se manifestă încă importante decalaje între România și țările avansate economic ale lumii, decalaje care pot fi — și trebuie să fie — înlăturate ; asigurarea independenței energetice a României ; constituirea și valorificarea la un nivel superior a resurselor energetice și materiilor prime, reducerea accentuată a cheltuielilor materiale și ridicarea substanțială și generală a calității produselor la nivelul mondial și chiar — pentru o parte din produse — peste acesta, corespunzător marilor disponibilități de creativitate ale oamenilor muncii și mijloacelor tehnice de performanță cu care sînt înzestrate industria și economia națională ; sporirea, prin toate acestea, a eficienței exporturilor pe piața internațională.

Alte componente strategice ale dezvoltării relevate de președintele Nicolae Ceaușescu constau în dezvoltarea economică armonioasă a teritoriului național — premisă esențială pentru realizarea de fapt a egalității în drepturi pentru toți cetățenii țării ; în integrarea largă, profundă a producției cu știința, cercetarea, învățămîntul, activitate care a căpătat o amploare deosebită sub eminenta conducere a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, savant de renume mondial și personalitate politică de seamă ; în perfecționarea continuă a relațiilor de producție, în declanșarea acelor pîrghii și stimulente menite să pună în mod superior în valoare creativitatea, potențialitățile spirituale naționale ; în realizarea autoconducerii și autogestiunii pe fondul experienței de producție dobîndite și inițiativei care caracterizează colectivele de muncă. Din perspectiva tuturor acestor orientări de sinteză este evident că se au în vedere amplificarea pronunțată a contribuției factorilor intensivi, calitativi și de eficiență — deveniți practic, în tot mai mare măsură, purtătorii principali ai progresului economico-social — la creșterea în ritm susținut a venitului național, bază a ridicării necontenite a nivelului de bunăstare materială și spirituală a poporului. **„Să punem accentul**, arăta secretarul general al partidului și președintele României Socialiste, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, nu pe dezvoltarea extensivă ci pe dezvoltarea intensivă a economiei naționale, pe valorificarea superioară a întregului nostru potențial material și uman, pentru a putea obține noi succese pe drumul înfloririi continue economico-sociale a României".**

În lumina orientărilor strategice amintite, din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în ultimul cincinal încheiat, în actualul cincinal au fost elaborate și adoptate programe de hotărîtoare însemnătate pentru ridicarea calitativă a industriei și economiei naționale — în domeniile științei și cercetării, sectoarelor prioritare ale dezvoltării, valorificării mai bune a pămîntului, productivității muncii și calității produselor, folosirii mai bune a mașinilor și utilajelor, ridicării necontenite a nivelului de pregătire a forței de muncă, dezvoltării exporturilor și valorificării mai bune a fondului de import, organizării macro și micro-sociale, creșterii bunăstării ș.a. Prevederile acestor programe complexe prezintă orizonturi pînă la sfîrșitul secolului și chiar pentru anii următori. Articulate organic cu cele ale cincinalelor, aceste prevederi s-au înfăptuit și se înfăptuiesc cu succes, asigurînd ridicarea continuă a țării.

Premise hotărîtoare pentru progresul susținut al economiei

ROMÂNIA prezintă astăzi imaginea tonifiantă a unei țări angajate cu toate forțele și disponibilitățile sale în înfăptuirea unui vast program de dezvoltare economico-socială, program menit să asigure creșterea rapidă a avuției naționale și ridicarea continuă a bunăstării întregului popor, înaintarea României pe calea făuririi socialismului multilateral dezvoltat și a trecerii la comunism. Față de anul 1975 — an reprezentînd o bază considerabil sporită comparativ cu anul 1950 și chiar comparativ cu anul 1965 — producția industrială de la sfîrșitul anului 1982 era de 1,63 ori mai mare, producția agricolă cu circa o treime mai mare ; în același interval de timp, volumul fondurilor fixe a fost de aproape 2 ori mai mare, iar numărul personalului muncitor cu o cincime în condițiile în care productivitatea muncii — în industrie, bunăoară — a sporit cu aproape 45%. Cheltuielile pentru acțiuni social-culturale de la bugetul statului au sporit cu peste 60%. Pe planul cel mai sintetic, accentuarea calitativă a dezvoltării economiei românești în acest răstimp este pusă în lumină de corelarea creșterii venitului național cu cea a populației ocupate — peste 49% și respectiv 2,7%, de dinamica puternică a activității de comerț exterior — 175% — dinamică generată cu precădere de afirmarea superioară a produselor românești pe piața mondială.

Este de notat că asemenea remarcabile succese în dezvoltarea economico-socială a României au fost obținute în condițiile unei conjuncturi economice mondiale dificile, contradictorii, cu ale cărei efecte s-a confruntat și se confruntă și economia țării noastre ; în condițiile în care în numeroase state ale lumii, chiar dezvoltate, se consemnează reculuri economice de amploare, se amplifică sfera și complexitatea dificultăților. Să mai notăm, totodată, că primii trei ani ai actualului cincinal s-au finalizat cu rezultate pozitive pentru evoluția și progresul întregii societăți românești, strategia dezvoltării, eforturile depuse de clasa muncitoare, de țărănime, de intelectualitate, de toți oamenii muncii fiind concretizate în remarcabile realizări pentru toate sectoarele de activitate. Cîteva cifre și aspecte în acest sens sînt elocvente : nivelul de 1 100 miliarde lei la care a ajuns producția industrială în anul 1983, accentuarea caracterului intensiv al agriculturii, condițiile mai bune în ce privește asigurarea bazei energetice și a bazei de materii prime și materiale în anul 1984, sporirea eficienței și îmbunătățirea continuă a rezultatelor financiare ale unităților socialiste. În momente de mare tensiune ale vieții internaționale, cînd, practic, întreaga planetă se confruntă cu efectele crizei mondiale, aplicarea cu hotărîre și consecvență a orientărilor stabilite în domeniul calității, eficienței și competitivității producției au permis realizarea în anii 1981—1983 a unui excedent de peste 4 miliarde dolari la balanța comercială a țării, ceea ce a permis reducerea unei părți însemnate a datoriei externe.

Este elocvent umanismul profund al politicii promovate de partidul și statul nostru, politică care pune în centrul tuturor activităților și preocupărilor grija neslăbită față de om, față de nevoile și aspirațiile sale, creșterea bunăstării materiale și

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

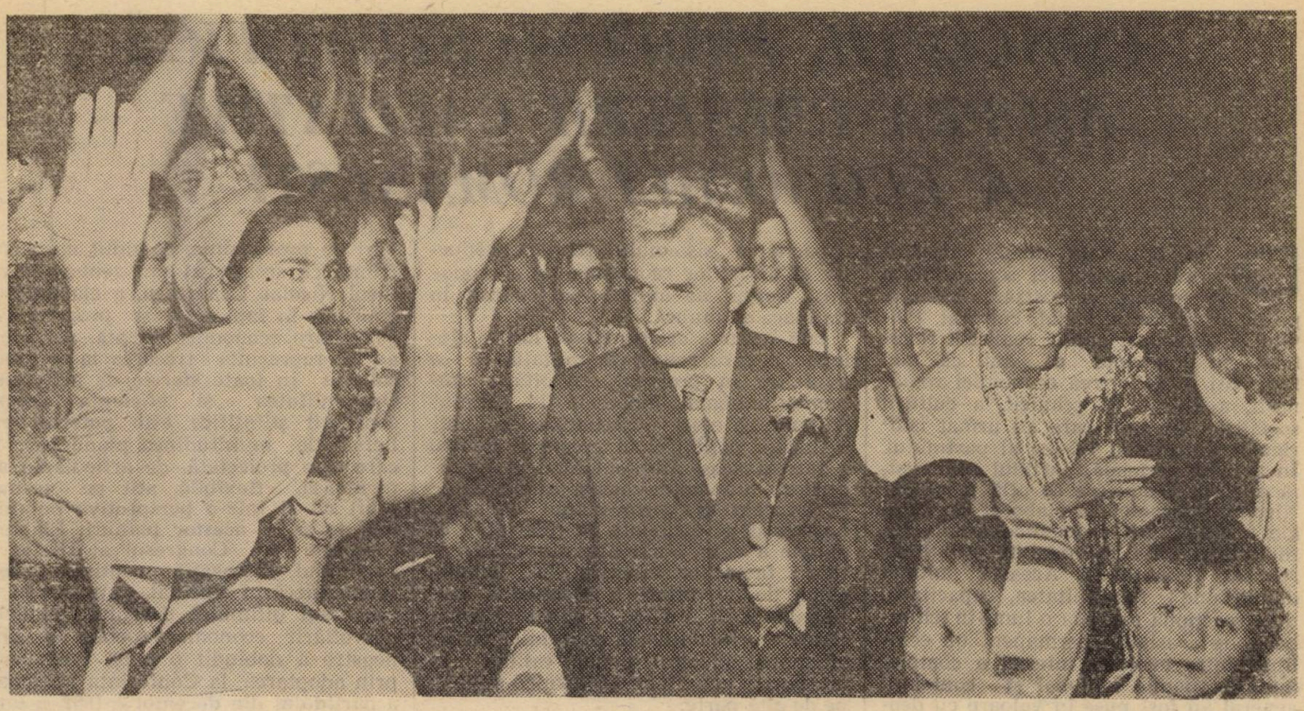

În numeroasele și rodnicele vizite de lucru președintele României este pretutindeni înconjurat de dragostea, recunoștința și atașamentul tuturor cetățenilor patriei

spirituale a poporului, a fiecărui om al muncii. Sînt semnificative astfel — alături de creșterea cheltuielilor social-culturale de la bugetul statului — sporirea continuă a veniturilor oamenilor muncii (a retribuției lor nominale și reale, a veniturilor țărănimii, a pensiilor și a altor venituri sociale), mutațiile de structură, de o mare amploare, petrecute în consumul populației de bunuri alimentare și de folosință îndelungată, în ce privește condițiile de învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, condițiile de locuit etc. Să notăm, de exemplu, numai faptul că doar în ultimul cincinal încheiat și primii doi ani ai actualului cincinal populația a beneficiat de peste 1,160 milioane noi locuințe date în folosință, locuințe moderne, spațioase, înzestrate cu utilitățile civilizației prezentului.

Corelația valorificare—progres

CE PRIORITĂȚI strategice formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului și președintele României se relevă pentru această perioadă ? Reluăm cîteva din ideile deja antamate în această direcție. De exemplu, opțiunea pentru perfecționarea continuă a structurilor industriale, cu implicații profunde pentru dezvoltare, pentru însuși progresul general al țării relevă, pe planul cel mai important, lărgirea bazei proprii de materii prime, asigurarea independenței energetice a țării. Pe plan practic această orientare este fundamentată de ample programe vizînd lărgirea continuă a bazei naționale de materii prime și energie, elaborate din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a anticipat, cu mult înainte de declanșare, proporțiile și urmările crizei energetice și de materii prime pentru actualul tip de civilizație umană. Înfăptuirea programelor amintite potrivit nivelurilor stabilite pentru acest cincinal este menită să pregătească și să doteze cu mijloacele necesare economia națională pentru a face față influențelor crizei mondiale de materii prime și energie, ale crizei economice mondiale.

În același cadru de necesitate se înscrie atenția deosebită ce s-a acordat și se acordă edificării unei industrii prelucrătoare moderne, mai ales a sectoarelor avansate : electronica și automatica, electrotehnica, mecanica fină și optica, energetica nucleară, aeronautica, producția de mașini-unelte, utilaje și echipamente de mare complexitate, producția de oțeluri superioare, chimia de sinteză fină și mic tonaj ș.a. Într-o lume economică în care a fi în pas cu timpul, a inova, a valorifica cît mai eficient se traduce practic prin a supraviețui de sine stătător și a progresa, această orientare este aptă, pe de o parte, să așeze în mai mare măsură industria și economia națională potrivit posibilităților și resurselor acesteia — relativ reduse din punctul de vedere al materiilor prime, energiei și bogate din punctul de vedere al creativității — iar pe de altă parte să sporească șansele de reușită, de succes în competiția economică mondială. Să adăugăm transformările generate de toate aceste procese în structura socială și spirituală a României și vom obține contribuții dintre cele mai însemnate ale dezvoltării la creșterea puternică a avuției naționale a României.

În strategia formulată de președintele Nicolae Ceaușescu privind trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare, un rol esențial, cu o fundamentare multiplă — economică, socială, politică, națională — revine agriculturii, intensivizării și dezvoltării marcante a producției în acest domeniu de bază al economiei. Un obiectiv central în acest cadru îl constituie ridicarea substanțială a nivelului calitativ al activității din zootehnie, concepută și realizată ca sector definitoriu pentru o agricultură intensivă, a cărei pondere trebuie să ajungă la circa 50% în totalul producției agricole. La nivelul întregii economii ample forțe sînt mobilizate pentru realizarea Programului național menit să asigure producții agricole mai mari și totodată stabile prin utilizarea cu maximum de randament a pămîntului, pe baza creării tuturor premiselor necesare în acest sens. Dintr-un sector oarecum neglijat ca însemnătate în primele decenii ale construcției socialiste, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, iată, deci, agricultura națională, progresul ei substanțial considerate drept prioritate fundamentală a cincinalului actual, drept cauză a întregului popor.

Opțiunile fundamentale privind productivitatea muncii — element intrinsec și constitutiv al schimburilor externe de mărfuri și activități ; realizarea de produse de performanță, cu parametri de fabricație și utilizare tehnici și economici înalți ; pregătirea profesională corespunzătoare ca o condiție indispensabilă unei activități eficiente, ridicarea continuă a acestei pregătiri în pas cu cerințele noului, ale acestei uluitoare explozii de cunoștințe și informații științifice ce domină producția mondială ; scientizarea largă a producției — conțin alte obiective de înfăptuirea cărora depinde esențialmente progresul economico-social al țării în acest cincinal.

Se pune astfel în lumină o concepție larg cuprinzătoare asupra fenomenului dezvoltării și progresului economic — concepția președintelui Nicolae Ceaușescu — care ghidează cu înaltă măiestrie evoluția economiei naționale, a României în condițiile mondiale actuale. Întregul nostru popor, întreaga națiune se află într-o unitate de monolit în jurul partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, a cărui strălucită conducere constituie garanția sigură a propășirii României, a ridicării ei pe noi trepte de progres și civilizație.

Barbu Gh. PETRESCU
director general al Institutului Central de Cercetări Economice

CONCEPȚIE PROFUND ȘTIINȚIFICĂ ASUPRA CREȘTERII CALITATIVE A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

DRUMUL parcurs de țara noastră în anii construcției socialismului este marcat de realizări deosebite pe plan economic, social, cultural. Privite în dinamică, aceste realizări reliefează cu pregnanță că anii cei mai fructuoși în înflorirea economiei românești, a științei și tehnicii, a culturii socialiste sînt anii care au urmat istoricului Congres al IX-lea al partidului. În această perioadă, partidul comunist, la a cărui conducere se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, a elaborat o strategie a dezvoltării economico-sociale caracterizată prin rigurozitate științifică, realism, flexibilitate. Această ultimă dimensiune : flexibilitatea, capacitatea de a reacționa rapid la o lume în schimbare, de a asigura permanent un echilibru între evoluția internă a complexului economic național și contextul general au fost puse în valoare cu deosebită forță în ultimul deceniu.

Pe parcursul ultimelor două cincinale, din inițiativa și cu aportul hotărîtor al președintelui Nicolae Ceaușescu, au fost elaborate teze de mare profunzime și cu o valoare practică excepțională privind orientarea dezvoltării economico-sociale a țării ; au fost regîndite o serie de idei care avuseseră valoare în etapele anterioare ; au fost alcătuite programe de dezvoltare pe ramuri, subramuri și produse cu un impact stimulativ asupra modernizării structurii economiei naționale. Unul dintre elementele novatoare esențiale ce au caracterizat concepția asupra dezvoltării economico-sociale îl constituie trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea preponderent intensivă, accentuarea acțiunii factorilor calitativi.

Urmărind perioada 1950—1980, constatăm că în acest timp s-a înregistrat acumularea unui bogat potențial tehnico-productiv, în toate ramurile și județele țării, fapt ce a permis sporirea permanentă a dimensiunilor reproducției socialiste lărgite. Deși elementele extensive ale dezvoltării economice s-au amplificat progresiv, totuși, începînd mai ales cu cincinalul 1971—1975, factorii intensivi, calitativi au avut efecte din ce în ce mai puternice asupra dezvoltării economiei noastre. Astfel, începînd cu cincinalul 1971—1975, dar mai ales după anul 1975 indicatorii calitativi ai dezvoltării cunosc o creștere mai susținută, creștere ce reflectă, de fapt, accentuarea factorilor intensivi ai dezvoltării, trecerea acestora pe primul loc. Dacă ne referim la indicatorii de eficiență, mai precis, la cel mai reprezentativ dintre aceștia — productivitatea muncii —, se constată o creștere a acesteia în 1981 față de 1965, în industrie, de 3,43 ori. Pe seama creșterii productivității muncii s-au obținut în cincinalul 1971—1975 aproape 55% din sporul producției industriale, iar în cincinalul 1976—1980 circa trei sferturi. De asemenea, în cadrul indicatorilor calitativi se include și eficiența folosirii fondurilor fixe, care exprimă tocmai capacitatea sistemului tehnico-productiv al unităților economice de a economisi timpul de muncă materializat în mijloace de muncă.

Iată schițate așadar cîteva dintre elementele care reliefează mutația ce a avut loc în procesul dezvoltării economiei naționale, îndeosebi în ultimul deceniu, ca efect al accentuării acțiunii factorilor calitativi ai creșterii. Pentru a întregi acest amplu tablou al prefacerilor economico-sociale este necesar să aducem în prim-planul analizei noastre două elemente de referință : ce anume a determinat necesitatea accentuării factorilor intensivi în actuala etapă de dezvoltare a economiei naționale, pe de o parte, și care sînt principalele articulații ale concepției vizînd afirmarea plenară a noii calități în întreaga activitate economico-socială, pe de altă parte.

Orientări novatoare în deplină armonie cu cerințele dezvoltării

DUPĂ cum se subliniază în documentele de partid, în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, trecerea la o nouă calitate a fost posibilă în condițiile unor acumulări deja înfăptuite. Astfel, economia națională a acumulat un important volum de fonduri fixe — valoarea acestora a crescut de cca. 2,7 ori în ultimul deceniu, cea mai mare parte a acestora (circa 80%) avînd o durată de funcționare mai mică de zece ani ; s-a diversificat substanțial structura economică, au apărut noi ramuri și sectoare de activitate ; a crescut substanțial rolul cercetării științifice și a creativității oamenilor muncii, în general, în derularea eficientă a proceselor economice. Or, practica a demonstrat că acest potențial era valorificat insuficient, că existau mari rezerve de sporire a producției, de ridicare a calității produselor, de utilizare superioară a tuturor resurselor materiale, umane, financiare, fapt care a justificat orientarea fermă spre accentuarea laturilor calitative ale întregii activități.

Acestor elemente care conturează sfera proceselor interne, specifice dezvoltării economiei naționale, li s-au adăugat o serie de evoluții contradictorii ce au caracterizat economia mondială în ultimul deceniu. Astfel, criza energetică și de materii prime a impus o mai mare preocupare pentru valorificarea superioară a resurselor existente în teritoriul național ; criza financiară a determinat perturbații în fluxurile internaționale de capital, a impus adoptarea unor măsuri de raționalizare a importurilor ; criza comercială a determinat restrîngerea piețelor de desfacere și înăsprirea concurenței între state, ceea ce a declanșat pe plan intern noi eforturi în direcția sporirii competitivității produselor românești etc.

Raportîndu-se lucid, creator, cu un puternic spirit analitic la aceste schimbări de profunzime, partidul nostru, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a elaborat și transpus în fapt un vast program de dezvoltare economico-socială, al cărui ax îl reprezintă trecerea la o nouă calitate în toate sferele de activitate. Originalitatea și eficiența acestei concepții științifice este puternic reliefată de multitudinea planurilor în care este proiectată, de articularea armonioasă, flexibilă, atît pe termen scurt cît și într-o perspectivă de timp mai largă, a acestor planuri. Elaborat începînd cu Congresul al IX-lea al partidului, îmbogățit continuu de-a lungul fiecărui cincinal, și îndeosebi pe parcursul ultimului deceniu, modelul dezvoltării economico-sociale a țării noastre a dobîndit o nouă cristalizare prin adoptarea, la Conferința Națională a partidului din decembrie 1982, a unor programe vizînd realizarea unui nou echilibru al dezvoltării, creșterea productivității muncii, ridicarea calității produselor, reducerea consumurilor de materii prime, cumbustibil, energie etc. Toate acestea constituie obiective și preconizează acțiuni în direcția antrenării mai puternice a factorilor intensivi ai dezvoltării, în realizarea unei corelații optime între aceștia și factorii de ordin extensiv. Se urmărește astfel constituirea acelui echilibru care să asigure dezvoltarea optimă a economiei naționale, respectiv echilibru prin minimizarea rațională a tuturor cheltuielilor la nivelul economiei naționale, pe unitatea de produs, prin ridicarea eficienței utilizării resurselor materiale și de muncă ale societății.

Acțiunile prioritare în direcțiile amintite își găsesc expresia în tendința de sporire a eficienței economice, de creștere a efectelor utile în comparație cu resursele alocate, cu alte cuvinte de asigurare a creșterii economice într-o măsură mult mai mare pe seama caracterului intensiv al reproducției. În acest cadru un rol hotărîtor revine creșterii productivității muncii, problemă care se situează în centrul atenției factorilor de decizie din economie. **„În actualul cincinal, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, rolul hotărîtor al dinamismului economiei noastre revine creșterii productivității muncii, sporirii continue a producției nete industriale și a producției agricole, valorificării maxime a produselor românești pe piața mondială".**

Creșterea eficienței — în centrul preocupărilor

IMPORTANȚA covîrșitoare pe care o are sporirea sistematică a productivității muncii a făcut ca această problemă să ocupe un loc central în politica economică a partidului și statului nostru. Rolul deosebit pe care îl are creșterea productivității muncii în dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale, necesitatea impulsionării acestui factor calitativ al progresului

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

Grija pentru creșterea nivelului de trai, pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit ale tuturor cetățenilor patriei noastre constituie o preocupare majoră constantă a secretarului general al partidului (numărul total al locuințelor date în folosință în perioada 1966–1982 s-a ridicat la peste 2 563 000)

economic au condus la elaborarea, sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a unui ansamblu de măsuri reunite în program, privind creșterea mai accentuată a productivității muncii. Potrivit prevederilor cuprinse în program, practic toate ramurile economiei trebuie să înregistreze o dublare a nivelului productivității muncii pînă în 1990, urmărindu-se să se atingă, într-un timp scurt, nivelurile de productivitate care se realizează în țările dezvoltate. Acest obiectiv poate fi realizat — arăta secretarul general al partidului — prin modernizarea continuă a tehnologiilor de fabricație, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție și introducerea metodelor moderne de conducere, folosirea cît mai completă a capacităților de producție, a forței de muncă, îmbunătățirea asistenței tehnice în toate schimburile de lucru, asigurînd o strînsă corelație între nivelul tehnic de dotare și indicele de eficiență realizat. La acestea trebuie adăugate necesitatea întăririi spiritului de ordine și disciplină pentru fiecare om al muncii, fiecare colectiv, necesitatea responsabilității pentru munca depusă, pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan în condiții de calitate superioară.

Creșterea **eficienței fondurilor fixe** se înscrie, de asemenea, printre factorii intensivi care au o influență sporită în dezvoltarea economiei naționale. Volumul însemnat de fonduri fixe productive existent în economie, ca urmare a politicii de investiții promovată de partid, necesită acțiuni care să ducă la creșterea de la an la an a producției obținute la 1 000 lei fonduri fixe. Îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe își găsește concretizarea în sporirea cantității de produse obținute cu ajutorul unui volum dat de fonduri fixe, ceea ce, la nivelul economiei naționale, se materializează în sporirea, în ritm superior, a produsului social și a venitului național în raport cu fondurile fixe de producție.

Accentuarea factorilor intensivi în etapa actuală și în următorii ani presupune, totodată, **valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, a resurselor energetice, gospodărirea lor cu maximă eficiență** — cerință fundamentală a progresului României. Această orientare este legată organic de prevederile actualului cincinal, care se derulează sub deviza mobilizatoare a calității și eficienței, privind gospodărirea cu înalt simț de răspundere a resurselor, reducerea cheltuielilor materiale, obținerea dintr-o cantitate dată de resurse a unor efecte utile sporite. În anul 1985 gradul de valorificare a materiilor prime și materialelor va crește față de 1980 cu 29,5%, în anul 1987 cu circa 41%, iar în anul 1990 cu circa 64%. În același timp, se prevede reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă industrială cu circa 81 lei în 1985, cu peste 98 lei în 1987 și cu circa 133 lei în 1990 față de 1980. Desigur, realizarea acestor obiective necesită să se acționeze hotărît pentru respectarea tehnologiei produselor, introducerea de tehnologii moderne, schimbarea structurii producției, perfecționarea permanentă a normelor de consum de energie și materiale etc.

Un rol important pentru realizarea unei eficiențe economice ridicate în întreaga economie, pentru impulsionarea factorilor calitativi ai dezvoltării îl are și **ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor.** Efectele ridicării calității produselor se regăsesc nu numai în valorificarea superioară a resurselor, dar și în creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de producție, atît la producători cît și la consumatori. Iată de ce, prin programul adoptat în acest sens, s-a stabilit un sistem complex de asigurare a calității produselor, începînd cu activitatea de cercetare și concepție, de proiectare — care trebuie să țină seama de ultimele cuceriri ale științei, tehnicii și tehnologiei pe plan mondial. Se prevede ca ponderea produselor la nivel mondial să crească la circa 69% în 1985, la 84,6% în 1987 și să se apropie de 95% în 1990. De asemenea, între 2 și 5% din totalul produselor urmează să se situeze peste nivelul atins pe plan mondial.

■

ÎNFĂPTUIREA priorităților dezvoltării intensive a economiei se va concretiza în asigurarea echilibrului și dinamismului economiei noastre, în modernizarea structurilor, în creșterea proporțională a tuturor ramurilor, în realizarea unui echilibru optim între diferite sectoare ale economiei, astfel încît să se acopere cît mai bine necesitățile de consum productiv și individual, să crească neîntrerupt venitul național și pe această bază să se ridice nivelul de trai. Această concepție poartă însemnul de înaltă ținută științifică, patriotică și revoluționară al gîndirii secretarului general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Viorel CORNESCU

Orientări de largă perspectivă în modernizarea structurilor de producție

CARACTERUL ȘTIINȚIFIC al politicii economice a partidului nostru, raportarea permanentă a acesteia la realități, promovarea cerințelor imperioase ale creării și dezvoltării unei puternice baze tehnico-materiale, ale făuririi unui complex economic național modern reprezintă fundamentul trainic al parcurgerii de către România, într-o perioadă istorică relativ scurtă, a unor etape de mare însemnătate pentru progresul economico-social. Realizarea opțiunii fundamentale a politicii P.C.R. în etapa actuală, intrarea României în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie și apoi în cel al țărilor dezvoltate din punct de vedere economic este condiționată în măsură hotărîtoare de accentuarea laturilor calitative, de creșterea eficienței în întreaga activitate.

Înalta responsabilitate manifestată față de modul în care sînt gospodărite resursele societății, avuția națională, față de evoluția eficienței utilizării acesteia constituie o coordonată majoră a activității teoretice și practice a partidului nostru, îndeosebi în perioada celor aproape două decenii de cînd se află în fruntea sa tovarășul Nicolae Ceaușescu, ctitorul marilor realizări ale României socialiste.

Amplificarea potențialului economic — imperativ al accentuării rolului factorilor intensivi

EVOLUȚIA INDICATORILOR SINTETICI din tabelul alăturat reliefează elocvent constanța și dinamismul deosebit al dezvoltării, progresele remarcabile obținute în economia noastră națională, în special după 1965.

Indicatori	1950	1965	1982	Ritm mediu anual în perioada 1951—1982 (procente)
Venit național	100	413	15 ori	8,9
Venit național pe locuitor	100	354	11 ori	7,8
Produs social	100	414	15 ori	8,8
Producția industrială	100	649	34 ori	11,7
Producția agricolă	100	193	372	4,3
Fonduri fixe	100	223	972	7,4
Productivitatea muncii în industrie	100	343	957	7,3

Dezvoltarea industrială a reprezentat factorul principal de creștere a produsului social și a venitului național, al sporirii înzestrării tehnice a muncii, al schimbării locului României în diviziunea internațională a muncii. Urmare firească a eforturilor investiționale și a ritmurilor ridicate de creștere a producției industriale, România dispune în prezent de o puternică industrie, în cadrul căreia ramurile cu rol decisiv în asigurarea progresului economiei naționale, în valorificarea resurselor și creșterea productivității muncii s-au dezvoltat cu prioritate. Ca urmare, la o serie de produse industriale de bază — oțel, fontă, laminate, cauciuc sintetic, fire și fibre sintetice, țesături de bumbac și lînă, ciment, confecții, încălțăminte etc. — România se apropie sau a depășit deja producțiile pe locuitor din țările dezvoltate din punct de vedere economic.

Dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, crearea unei structuri noi a economiei naționale reprezintă consecința firească a îmbinării armonioase a factorilor extensivi și intensivi ai creșterii economice. Corelarea factorilor extensivi și intensivi ai creșterii economice, înfăptuită pe fondul luării în considerare a realităților interne și internaționale, a constituit forța motrice a propulsării societății românești pe noi trepte de progres și civilizație, elementul fundamental al progreselor de mare anvergură și rezonanță istorică.

În primele etape ale construcției socialiste din țara noastră, nivelul scăzut al dezvoltării economice moștenite, necesitatea creării unei baze tehnico-materiale capabilă să asigure înlăturarea decalajelor economice într-o perioadă relativ scurtă au impus, în mod obiectiv, o creștere economică de tip extensiv, preponderența factorilor cantitativi ai dezvoltării.

Partidul nostru, din inițiativa și cu aportul direct, de inestimabilă valoare al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a perfecționat constant strategia dezvoltării economiei noastre naționale pe coordonata maximizării eficienței economice. Evoluția cantitativ-calitativă și structurală în profil de ramură și teritorial a factorilor material și uman, tehnico-științifici și social-economici a constituit și constituie baza obiectivă a intensificării acțiunii legii economiei de timp.

Factorii extensivi ai creșterii economice — sporirea volumului fondurilor fixe productive și a populației ocupate, creșterea volumului resurselor naturale atrase în circuitul productiv — preponderenți într-o primă etapă a evoluției economiei naționale — au asigurat în mod continuu consolidarea „platformei" amplificării factorilor intensivi, de eficiență. Creșterea necontenită a productivității muncii, valorificarea superioară a resurselor materiale, sporirea eficienței utilizării fondului de dezvoltare au constituit, în mod constant, parametri fundamentali ai strategiei economice elaborate în perioada de după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român.

Revoluționînd pe baze științifice, realiste și concret istorice însuși modul de a concepe și realiza eficiența, secretarul general al partidului nostru sublinia importanța excepțională a accentuării rolului factorilor intesivi ai progresului economic.

Luarea în considerare a realităților interne și internaționale în elaborarea, încă înainte de izbucnirea crizei energetice mondiale, a unei veritabile strategii naționale de punere în valoare a resurselor interne și de utilizare a lor cu maximă eficiență, demonstrează convingător caracterul științific, unitar și de lungă perspectivă al politicii partidului nostru.

Fundamentarea necesității și posibilității trecerii la un nou stadiu de dezvoltare, în care forța dinamizatoare principală să revină factorilor intensivi ai creșterii economice, evidențiază plenar originalitatea gîndirii secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, inițiatorul, arhitectul operei științifice de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială, dezvoltarea economiei naționale în condiții de eficiență, rentabilitate și competitivitate — trăsătură definitorie a actualei etape — este condiționată de un complex de factori naționali și internaționali. Evoluția laturilor calitative ale industriei este puternic influențată de stadiul dezvoltării economiei naționale în ansamblu, de nivelul calificării forței de muncă, de potențialul investițional și tehnico-științific etc.

„Am acumulat puternice mijloace tehnico-materiale, — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — avem un puternic potențial științific, s-a ridicat nivelul de calificare al oamenilor muncii, dispunem, deci, de tot ce este necesar. Acum trebuie să transformăm cantitatea într-o calitate superioară".

Politica industrială promovată de partidul nostru, politică bazată pe corelarea optimă a priorităților economice cu mutațiile survenite în știință și tehnică, oferă imaginea unei dezvoltări industriale dinamice și complexe, realizată în condițiile îmbinării permanente a obiectivelor prezente cu cele de perspectivă. Asigurarea independenței economice și politice a țării este indisolubil legată de realizarea unei noi calități, de trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă, proces ce nu reprezintă un simplu deziderat, ci un obiectiv impus de exigențele revoluției tehnico-științifice, de necesitatea dezvoltării mai rapide a ramurilor producătoare de materii prime și energie, a ramurilor ce asigură valorificarea superioară a resurselor, de participarea eficientă la diviziunea internațională a muncii.

Comandamentele majore ale actualei etape (lărgirea bazei proprii de materii prime și energetice, valorificarea superioară

Valorificarea superioară a potențialului național, creșterea cu precădere a ramurilor industriale de vîrf, amplasarea echilibrată în profil teritorial a forțelor de producție reprezintă coordonate fundamentale ale concepției științifice a președintelui României privind dezvoltarea intensivă a industriei

a resurselor materiale și umane, ridicarea calității și competitivității) impun cu stringență ca obiective hotărîtoare și de perspectivă sporirea eficienței economice, accentuarea proceselor intensive ale dezvoltării industriei, fructificarea într-o măsură mai mare a factorilor interni, dezvoltarea armonioasă a ramurilor economiei naționale, capabile să asigure adaptarea și modelarea rapidă, în condiții de eficiență, a structurilor industriei și economiei în general, la evoluția deseori imprevizibilă și contradictorie a economiei mondiale.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, obiectivele și sarcinile extrem de complexe ce stau în fața industriei, necesitatea accentuării laturilor calitative ale activității, sînt indisolubil legate de remodelarea structurilor ei interne. Restructurarea industriei și reducerea consumurilor de materiale pe unitatea de efect economico-social — direcții fundamentale ale modernizării industriei în contextul accentuării laturilor sale intensive — sînt, desigur, strîns legate de criza economică mondială, în special de criza energetică și de materii prime. Factorul determinant ce fundamentează necesitatea și posibilitatea accentuării laturilor intensive ale ramurilor prelucrătoare îl constituie însă nivelul dezvoltării forțelor de producție naționale și în primul rînd al industriei. Modernizarea economiei naționale reprezintă deci consecința logică a progresului nostru economic și industrial, a faptului că dezvoltarea extensivă, acumulările cantitative înregistrate pînă în prezent creează condițiile promovării susținute a laturilor calitative, intensive, ale creșterii economice. **„Dispunem — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — de o industrie modernă dotată cu utilaje și mașini de mare tehnicitate. Am investit mult, am luat și credite pentru aceasta ; acum este necesar să producem la un nivel calitativ și tehnic cel puțin egal cu ceea ce se realizează pe plan mondial."**

Nivelul atins de industria noastră prelucrătoare, în primul rînd în ceea ce privește dotarea cu fonduri fixe, permite asimilarea relativ rapidă a produselor noi, de înaltă complexitate, ceea ce constituie, desigur, un factor intensiv. Concomitent însă, sînt necesare eforturi susținute pe linia realizării unor produse „premiere mondiale", a integrării mai rapide a cercetărilor originale în producție.

Importanța excepțională a sporirii eficienței economice, abordarea problemelor evoluției acesteia într-o viziune modernă și complexă au condus la adoptarea unor măsuri de ordin politic, economic și organizatoric, în cadrul cărora un loc deosebit de important deține „Programul privind nivelul tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie, și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990".

Realizarea sistematică a prevederilor programelor speciale pe ramuri și subramuri, pe produse, a obiectivelor programelor privind creșterea mai rapidă a productivității muncii, ridicarea calității produselor, reducerea consumurilor etc., va da noi dimensiuni eficienței în acest cincinal și pînă în anul 1990, va asigura antrenarea mai puternică a factorilor intensivi ai dezvoltării.

Structuri moderne — eficiență ridicată

REUTILAREA TEHNICĂ a ramurilor extractive și prelucrătoare, modernizarea fondurilor fixe și reînnoirea lor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație — factori esențiali ai apropierii performanțelor industriei noastre de cele ale țărilor dezvoltate din punct de vedere economic — sînt de neconceput în afara modernizării structurilor economiei naționale, ale industriei în primul rînd. Înfăptuirea acestui deziderat implică, între altele, modificarea raporturilor dintre diferite sectoare de activitate, crearea acelor proporții capabile să asigure utilizarea rațională a resurselor materiale, umane și financiare, reducerea substanțială a consumurilor specifice de energie, combustibil, materii prime etc., ridicarea generală a nivelului tehnic și calitativ al produselor, creșterea competitivității produselor la export, sporirea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor. Pe această bază se poate aprecia că, în esență, criteriul de măsurare a calității structurilor economiei naționale îl constituie nivelul eficienței utilizării resurselor societății. În acest context trebuie subliniat că, în ultimă instanță, criteriile de apreciere a caracterului intensiv al ramurilor prelucrătoare și în general al economiei naționale sînt indisolubil legate de nivelul cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, de reducerea ponderii acestor cheltuieli în produsul social și, pe această bază, de creșterea mai rapidă a venitului național, de sporirea mai rapidă a productivității comparativ

I. POPESCU
V. BĂLAȘA

(Continuare în pag. 10)

COORDONATE ALE ASIGURĂRII ECHILIBRULUI ECONOMIC ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII

ESTE, desigur, firesc să apelăm, atunci cînd ilustrăm anvergura creșterii economice proprie României socialiste, la date statistice care pun în lumină creșteri substanțiale de producție, diversificarea produselor, să evocăm acele elemente concrete care dau măsura ridicării necontenite a nivelului de trai al oamenilor muncii. Este firesc deoarece astfel de date au un caracter sintetic și, totodată, reprezintă finalitatea întregului efort de dezvoltare. Dacă ne propunem să descifrăm procesul deosebit de complex al proiectării și conducerii proceselor economico-sociale, atunci se impune să evidențiem, ca o realitate convingătoare, preocuparea pentru a asigura evoluției societății românești de astăzi un caracter echilibrat. Or, din această optică, aportul de originalitate al tovarășului Nicolae Ceaușescu este incomparabil, este prezent în toate articulațiile modelului românesc de dezvoltare ; din această optică este evidențiată cu deosebită forță capacitatea sa creatoare și mobilizatoare. Pentru că imprimarea unui caracter echilibrat procesului de dezvoltare reprezintă cu adevărat o operă de mare anvergură ; aceasta presupune îmbinarea conducerii operative a proceselor economice cu puterea de analiză și previziune a fenomenelor noi ce se vor afirma pe plan intern și la nivelul economiei mondiale ; presupune capacitatea — pe deplin dovedită de partidul nostru — de a îmbina obiectivele curente cu cele de orizont larg; capacitatea de a reuni într-un ansamblu armonios forța de mobilizare a maselor populare cu cele mai adecvate pîrghii de conducere a proceselor economice ; de a asigura un sistem de criterii și priorități judicios, ferm și totodată flexibil, apt să reflecte fenomenele în continuă devenire, proprii societății noastre socialiste.

Ne propunem în cele ce urmează să evidențiem pe coordonatele sale centrale concepția partidului nostru, a secretarului său general, privind dezvoltarea echilibrată, armonioasă a economiei și societății românești.

O concepție judicioasă privind proporționalitatea în economie

VIZIUNEA multidimensională și multifactorială asupra echilibrului economiei naționale a permis conceperea procesului optimizării dezvoltării pe temelia unei structuri tehnico-productive moderne, capabilă să depășească, în timp util, situații destabilizatorii și să creeze condițiile necesare pentru realizarea unui nou echilibru pe care îl impune dezvoltarea eficientă. În raport de tipul dominant de reproducție socialistă lărgită, echilibrul economic are la bază, cu preponderență, acumulări cantitativ-intensive sau elemente calitativ-extensive, care îi determină mecanismul concret de susținere în cadrul fiecărui orizont de timp.

Corespunzător unei asemenea viziuni, Partidul Comunist Român, secretarul său general și președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au conceput înfăptuirea echilibrului pe baza folosirii unei părți importante din venitul național pentru acumulare, ca sursă esențială a industrializării și dezvoltării socialiste. La rîndul său, industrializarea socialistă a țării, realizată precumpănitor pe baza efortului propriu, în raport cu necesitățile și posibilitățile curente și de perspectivă ale economiei naționale, a creat premisele economice pentru ridicarea la un nivel calitativ superior a echilibrului economic. Acest amplu proces a declanșat acele elemente capabile să favorizeze depășirea unor greutăți inerente procesului de dezvoltare, capabile să favorizeze manifestarea efectului de antrenare pozitiv al dezvoltării industriei în structura de ramură și teritorială a întregii economii.

Corelînd în permanență producția socială cu nevoile reale ale economiei naționale, strategia desfășurării reproducției socialiste lărgite pe coordonate de echilibru a urmărit asigurarea stării de proporționalitate între sectoarele și ramurile de bază, proporționalitate concepută să favorizeze cheltuirea rațională a resurselor de muncă socială și obținerea rezultatelor economico-sociale utile societății. În acest context, structura de ramură a economiei naționale — unul din planurile cele mai însemnate pe care se concretizează starea de echilibru a economiei naționale — a fost modelată în raport cu necesitățile în perspectivă, dar și în funcție de posibilitățile pe care le oferă progresul cantitativ și calitativ al factorilor de producție înregistrat în fiecare etapă concretă de dezvoltare.

Avînd în vedere exigențele legilor economice obiective, raportîndu-se creator și critic la condițiile istorice concrete interne dar și internaționale, partidul nostru a conceput, mai ales după Congresul al IX-lea, strategia echilibrului structurii de ramură a economiei naționale pornind de la necesitatea îmbinării raționale a celor două ramuri de bază, industria și agricultura. Pivotul acestei concepții l-a constituit transformarea industriei într-o ramură de mare însemnătate a economiei, capabilă să-și reproducă, la un nivel calitativ superior de tehnicitate și eficiență, mijloacele de producție necesare propriei dezvoltări, concomitent cu înzestrarea agriculturii și a celorlalte ramuri ale producției sociale cu mijloacele corespunzătoare exigențelor impuse de revoluția științifico-tehnică.

Astăzi, se poate afirma că strategia partidului de dezvoltare echilibrată a economiei naționale, concepută a se înfăptui pe baza industrializării socialiste a țării, și-a dovedit plenar realismul, industria reprezentînd suportul solid al dinamismului și stabilității pe termen lung. Cu o creștere de peste 50 de ori în comparație cu anul 1938, alcătuită într-o structură modernă și diversificată, potrivit necesităților și posibilităților de progres rapid și multilateral, industria reprezintă o măsură a calității programelor de dezvoltare inițiate și transpuse în fapt de partid. Beneficiind de un volum de fonduri fixe de peste 981 miliarde lei, față de numai 40 miliarde lei în 1950, asigurînd peste 85% din necesarul de mașini și utilaje al economiei naționale, față de numai 5% în 1938, industria românească are în prezent forța și capacitatea de a emana energia necesară dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale, în concordanță cu exigențele eficienței și ale raționalității tehnico-științifice. Această importantă acumulare de potențial productiv s-a materializat în aportul tot mai substanțial al industriei la dezvoltarea celorlalte ramuri și a economiei naționale în ansamblul său. Astfel, de la 46,6% în anul 1950, greutatea specifică a industriei la crearea produsului social a sporit la 62,2% în anul 1982 ; o evoluție similară se înregistrează și în cazul venitului național, unde, pentru același interval, creșterea de pondere este de la 44% la 55,7%.

Elemente ale echilibrului general al dezvoltării

ÎN PROCESUL dezvoltării economiei naționale, cu ample semnificații din perspectiva menținerii unei stări de proporționalitate și echilibru dinamic, Raportul prezentat de secretarul general al partidului la Conferința Națională din decembrie 1982 reprezintă un punct de referință. S-a afirmat la acest înalt forum de conducere a societății noastre necesitatea asigurării unui nou echilibru în evoluția economiei naționale, necesitate izvorîtă, pe de o parte, dintr-un anumit stadiu de maturizare a dezvoltării industriei și a celorlalte ramuri și din cerința eliminării anumitor contradicții acumulate în timp iar, pe de altă parte, din modificarea contextului economic internațional în care evoluează țara noastră.

Au fost afirmate, cu acest prilej, o serie de teze și idei cu caracter programatic privind dezvoltarea de perspectivă a economiei, asigurarea unor proporții noi între ramurile de bază ale economiei precum și în cadrul fiecărei ramuri. Astfel, ținîndu-se seama de dezvoltarea mai lentă a agriculturii au fost inițiate măsuri de impulsionare a producției agricole ; un alt obiectiv urmărit îl reprezintă echilibrarea cererii de materii prime și energie cu resursele disponibile, un accent sporit fiind pus pe valorificarea superioară a rezervelor existente în teri-

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, agricultura ocupă un rol fundamental în dezvoltarea continuă, echilibrată a economiei naționale. Amplele programe elaborate în ultimii ani urmăresc punerea în valoare a marilor resurse pe care le are agricultura de a realiza în mod constant producții înalte

toriul național. Totodată, în cadrul industriei și al celorlalte ramuri au fost inițiate acțiuni ferme vizînd modernizarea lor rapidă, racordarea continuă la cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii mondiale. Toate aceste măsuri de politică economică se înscriu în amplul efort național privind afirmarea unei noi calități în toate sectoarele de activitate, accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării.

Alături de industrie și agricultură, starea de proporționalitate necesară echilibrului structurii de ramură a economiei naționale este asigurată și prin dezvoltarea celorlalte componente ale infrastructurii. Aceasta este atît o expresie nemijlocită a ritmurilor și proporțiilor celor două ramuri de bază, cît și o condiție necesară pentru făurirea unui complex economic național modern, unitar și eficient, pe baza reproducției socialiste lărgite intensive.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, echilibrul în dezvoltarea economiei naționale înscrie între coordonatele de bază și proporționalitatea care trebuie să existe între producția de mijloace de producție și producția de bunuri de consum. Exigențele echilibrului natural-material al reproducției lărgite au fost și sînt în continuare înfăptuite prin asigurarea concordanței între volumul, structura și calitatea mijloacelor de producție și necesitățile optimizării proporțiilor producției sociale pe baza criteriilor de eficiență economică. Preponderența producției de mijloace de producție — ca expresie nemijlocită a echilibrului reproducției lărgite în ambele sectoare ale producției sociale — impune cu necesitate ca și producția de bunuri de consum să fie realizată în cantitatea, structura și calitatea corespunzătoare reproducției normale a forței de muncă și ridicării continue a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Promovînd cu consecvență strategia introducerii celor mai moderne și eficiente cuceriri ale științei și tehnicii pentru dezvoltarea și modernizarea aparatului de producție în noile condiții interne și internaționale, partidul a fundamentat, pentru actuala etapă, necesitatea dezvoltării mai rapide a unor ramuri producătoare de bunuri de consum și servicii, ca expresie concretă a învingerii unor contradicții care pot să apară între exigențele mereu crescînde ale populației și insuficienta capacitate de reproducție cantitativ-calitativă a unor sectoare producătoare de bunuri de consum și servicii.

Realizarea unui nou echilibru, calitativ superior, în dezvoltarea economiei naționale, pe fondul concordanței producției cu necesitățile reale de consum productiv și neproductiv ale societății, își are mecanismul de înfăptuire în sporirea eficienței cu care sînt utilizate resursele alocate. Creșterea gradului de valorificare a resurselor naturale, sporirea productivității muncii și reducerea cheltuielilor materiale de producție, însoțite de o structură de ramură rațional dimensionată, constituie suportul trainic pentru dezvoltarea echilibrată a economiei naționale, expresia nemijlocită a factorilor de realizare a unui nou echilibru economic. Tocmai de aceea, planificarea progresului calitativ al factorilor dezvoltării intensive, alături de stabilirea pe baze științifice a ritmurilor și proporțiilor creșterii economice într-un anumit orizont de timp, oferă garanția evoluției pozitive a echilibrului structurii de ramură a economiei naționale.

În această viziune, echilibrul economic în procesul dezvoltării nu se poate realiza decît dacă la nivelul verigilor de bază ale economiei naționale — unitățile economice — este pus în valoare cadrul favorabil pentru ca circuitul aprovizionare-producție-desfacere să funcționeze în concordanță cu cerințele înfăptuirii reproducției lărgite, în condiții de eficiență, atît în cadrul fiecărui subsistem economic în parte, cît și pe ansamblul economiei naționale. Corespunzător unei asemenea viziuni, existența echilibrului economic la nivelul fiecărei unități economice este condiționată de respectarea, în dinamică, a concordanței dintre sarcinile planului de producție și posibilitățile reale de înfăptuire a lor în condiții de eficiență înaltă, pe fondul producerii acelor bunuri materiale și servicii care se încadrează ca volum, structură, calități și preț în exigențele nevoilor reale de consum productiv și neproductiv ale societății. Numai pe o asemenea bază se pot crea condițiile favorabile pentru funcționarea autogestiunii economico-financiare în fiecare unitate economică și se poate realiza echilibrul dintre venituri și cheltuieli — premisă esențială pentru dezvoltarea generală pe mai departe a societății și pentru autodezvoltarea fiecărei verigi economice în parte. În funcționarea normală a autogestiunii economico-financiare în fiecare unitate economică își găsește energia inepuizabilă forța care declanșează și susține progresul economico-social neîntrerupt, în condiții de echilibru structural-dinamic și de eficiență ridicată.

Calitate și eficiență

AFLÎNDU-SE în permanență și sub incidența factorilor externi, echilibrul economic în procesul dezvoltării trebuie să fie și rezultatul învingerii, cu mijloace proprii, pe baza factorilor interni, a tendințelor concurențiale ce caracterizează economia

mondială, fapt ce presupune crearea premiselor necesare pentru a spori continuu capacitatea și performanțele social-economice, tehnico-științifice și ecologice ale sistemului economiei naționale. În acest context, preocuparea permanentă a partidului și statului nostru pentru a asigura o înaltă productivitate a muncii, un grad superior de prelucrare și valorificare a resurselor naturale și de obținere a unor valori de întrebuințare care să încorporeze consumuri minime de materii prime, combustibili și energie, tehnologie de vîrf și muncă de mare complexitate constituie cea mai elocventă expresie a politicii realiste, științifice de dezvoltare economică."

Preocupîndu-se continuu pentru dezvoltarea echilibrului economic prin progresul calitativ al factorilor de producție în toate ramurile și subramurile economiei naționale, în toate județele și localitățile patriei, partidul nostru a pus și pune bazele făuririi unei economii naționale sănătoase, capabilă să se autoregleze eficient, în timp util, să favorizeze apariția continuă a elementelor de compensare a reproducției lărgite de tip intensiv și să permită, pe baza creșterii venitului național pe locuitor, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al tuturor membrilor societății.

Să menționăm, de asemenea, că punînd problema asigurării egalității depline a tuturor membrilor societății, atît sub aspectul condițiilor de muncă, cît și al nivelului de trai material și spiritual, partidul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu au conceput exigențele înfăptuirii echilibrului economiei naționale și ca un proces de depășire a dezechilibrelor moștenite între zonele și județele țării și de ridicare la un nivel calitativ superior a gradului de omogenizare a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial. Astăzi, roadele unei asemenea politici de realizare a echilibrului economiei naționale nu numai în profil de ramură ci și în profil teritorial se concretizează în crearea a peste 2 033 miliarde lei fonduri fixe, din care 89% create în ultimii 18 ani, precum și a 5,4 milioane de noi locuri de muncă, în toate județele și localitățile patriei, cu deosebire în cele mai puțin dezvoltate.

Potrivit hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, echilibrul dezvoltării teritoriale în actuala etapă se bazează pe introducerea unor criterii de eficiență economică și socială care permit compatibilitatea echilibrelor economiilor zonale, județene, cu exigențele echilibrului macroeconomic pe termen lung și mișcarea acestora în concordanță cu necesitățile înfăptuirii optimului economico-social. Producția pe locuitor din industrie, agricultură și celelalte ramuri ale producției materiale, populația ocupată la 1 000 locuitori sînt considerați indicatori-criterii care permit înfăptuirea echilibrului în dezvoltarea economico-socială teritorială în viziunea realizării unei economii regionale complexe, bine structurată și capabilă de interdependențe dinamice cu efecte de antrenare pozitive în cadrul întregii economii naționale.

În toată complexitatea și profunzimea sa, menținerea echilibrului economic în procesul dezvoltării la un nivel calitativ superior, de la o etapă la alta, face dovada viabilității strategiei noastre de optimizare a dezvoltării, strategie concepută pe baze științifice, unitară și de mare deschidere, de partidul nostru cu aportul determinant al secretarului său general și președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Dumitru CIUCUR
Constantin POPESCU

Orientări de largă perspectivă în modernizarea structurilor de producție

(Urmare din pag. 7)

cu înzestrarea tehnică a muncii, de creșterea eficienței investițiilor etc. Accentuarea caracterului intensiv al ramurilor prelucrătoare se concretizează, totodată, în asigurarea sporurilor de producție și de venit național nu atît pe seama factorilor extensivi — crearea de noi unități de producție, sporirea volumului fondurilor fixe și a populației ocupate — ci mai ales prin creșterea productivității muncii, a eficienței folosirii fondurilor fixe, prin sporirea gradului de valorificare a resurselor energetice și de materii prime.

Accentuarea contradicției nevoi-resurse, pe fondul agravării crizei economice mondiale, în primul rînd a celei de materii prime și energetice, impune necesitatea sporirii caracterului intensiv al ramurilor prelucrătoare, deoarece gradul relativ scăzut al valorificării resurselor nu ar mai putea fi compensat prin noi eforturi cantitative. Factorii cantitativi devin tot mai restrictivi în raport cu necesitățile economiei naționale în fiecare etapă a dezvoltării, ei avînd limite ce nu pot fi depășite. Dacă pînă la un punct accentuarea acestei contradicții se datorează unui anumit tip de creștere economică (extensiv, în ultima instanță), premisele esențiale ale depășirii sale se fundamentează tot pe mecanismele creșterii economice.

Problematica sporirii eficienței economice, accentuarea caracterului intensiv al ramurilor prelucrătoare implică luarea în considerare a legăturilor indisolubile dintre macrostructurile economice, structurile interramuri, microstructurile, structurile teritoriale, căile de valorificare superioară a resurselor, locul și rolul cercetării științifice în dezvoltarea economiei naționale etc. În acest context, se poate aprecia că în perioada 1950—1981, deplasările structurale au avut în vedere, în primul rînd, structura macroeconomică și corelațiile dintre ramurile mari ale industriei prelucrătoare.

În condițiile actuale, însă, așa cum a subliniat în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, accentuarea caracterului intensiv al ramurilor prelucrătoare nu se referă cu precădere la relațiile, proporțiile dintre ramurile industriei, ci accentul trebuie pus la nivelul subramurilor acesteia. Se poate aprecia, în acest sens, că pe plan mondial (avem în vedere țările dezvoltate) actualmente se desfășoară un nou tip de dezvoltare, a cărei trăsătură calitativă o constituie modificările profunde, de substanță, la nivelul structurilor industriei, al subramurilor. Această caracteristică se constituie ca una din manifestările cele mai pregnante ale restructurărilor generate de revoluția tehnico-științifică contemporană.

Ținînd seama de această tendință, sporirea eficienței economice pe fondul promovării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii constituie o dimensiune majoră a politicii unitare și de largă perspectivă elaborată de Partidul Comunist Român. În realizarea acțiunilor complexe privind modernizarea economiei naționale, o importanță excepțională au avut-o Congresele al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și al XII-lea ale partidului nostru, care au abordat într-o concepție originală, profund științifică, aspectele esențiale ale dezvoltării economico-sociale, ale utilizării cu maximă eficiență a resurselor societății.

Este meritul partidului nostru, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi sesizat urmările negative ale subaprecierii unor ramuri industriale moderne, ramuri hotărîtoare pentru înfăptuirea reproducției socialiste lărgite, pentru optimizarea structurii economiei naționale. **„Într-o anumită perioadă a construcției socialiste, în fapt, sarcinile industrializării** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — au fost, în bună măsură, subapreciate și neglijate. Astfel, în primele trei cincinale s-a subapreciat însemnătatea dezvoltării ramurilor industriale moderne — construcția de mașini, chimia, electronica —, nu s-a acordat atenția corespunzătoare dezvoltării gîndirii și cercetării științifice proprii, promovării progresului tehnic în pas cu revoluția tehnico-științifică mondială".**

Urmărind înlăturarea consecințelor negative ale subaprecierii ramurilor industriale moderne, partidul nostru a acordat și acordă o deosebită atenție promovării tehnicilor și tehnologiilor de vîrf, printre care ciberneticii, informaticii și microelectronicii. Electronica, automatica, tehnica de calcul și informatica reprezintă subramuri de înaltă tehnicitate ce se vor dezvolta cu prioritate, ele condiționînd extinderea tehnologiilor avansate în întreaga economie națională.

În actuala etapă, optimizarea structurilor, realizarea unui nou echilibru, dezvoltarea armonioasă, proporțională a complexului economic național sînt condiționate în mod hotărîtor de înlăturarea unor disproporții, contradicții ce au apărut între unele sectoare ale economiei naționale. În acest sens, mutațiile structurale din cadrul economiei naționale vizează dezvoltarea mai puternică a bazei energetice și de materii prime, a producției bunurilor de consum și serviciilor.

În realizarea transformărilor calitative menite să asigure modernizarea factorilor de producție, ridicarea pe o treaptă superioară a eficienței întregii activități economico-sociale, o excepțională însemnătate prezintă transpunerea în viață a prevederilor programelor adoptate la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983. Realizarea elementelor definitorii ale strategiei economice științifice a partidului nostru, elaborată sub îndrumarea și cu contribuția esențială a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, atingerea parametrilor de eficiență și calitate hotărîți de Congresul al XII-lea al P.C.R. consolidează premisele materiale și spirituale necesare trecerii treptate la construcția comunismului, asigurînd înscrierea tot mai accentuată a țării noastre pe coordonatele progresului economico-social.

GÎNDIRE NOVATOARE CU PRIVIRE LA RAPORTUL DIALECTIC DINTRE PARTID ȘI STAT

O CONTRIBUȚIE remarcabilă a tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea teoriei și practicii construcției socialiste în țara noastră constă în elaborarea unei concepții novatoare, profund marcată de originalitatea și spiritul dialectic al gîndirii sale social-politice, asupra rolului partidului comunist, al statului socialist și asupra raporturilor dintre ele în condițiile edificării noii orînduiri. Analizînd, cu rigurozitatea științifică ce caracterizează întreaga sa operă, mutațiile esențiale intervenite în structura societății noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus o seamă de clarificări ideologice de amplă rezonanță privind însuși conținutul și formele de activitate ale principalelor componente ale sistemului politic, rolul specific pe care este chemat să-l joace fiecare în parte în activitatea generală consacrată înfăptuirii programului partidului.

Tezele fundamentale, cu valoare programatică, ce jalonează direcțiile principale ale activității partidului și statului în toată perioada desfășurării procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, pun în mod magistral în evidență unitatea indisolubilă dintre caracterul revoluționar al acestui proces și necesitatea creșterii rolului partidului și statului, al celorlalte instituții politice și sociale, legitatea obiectivă a acestui fenomen, faptul că pe măsura etapelor pe care le parcurge societatea în mersul său ascendent, instituțiile politice nu rămîn imuabile și cunosc importante transformări structurale.

Una dintre schimbările de esență revoluționară în structura statului nostru socialist este și instituirea cu un deceniu în urmă a înaltei funcții de președinte al republicii, în care partidul și poporul au ales pe întîiul comunist al țării, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Constituie o contribuție de prim ordin la îmbogățirea teoriei socialismului științific și un îndreptar deosebit de prețios pentru activitatea practică ideile cuprinse în opera președintelui republicii potrivit cărora creșterea rolului partidului și statului trebuie înțeleasă și realizată ca un proces de integrare organică a acestora în viața societății, concomitent și într-o firească întrepătrundere cu dezvoltarea democrației socialiste. Într-o asemenea viziune a și fost creat în țara noastră un cuprinzător și original sistem unitar de conducere a țării de către popor, format din organisme larg reprezentative la nivel național precum și în unitățile economice și administrativ-teritoriale, o democrație politică, economică și socială de tip nou care asigură participarea directă, permanentă și sistematică a clasei muncitoare, a întregului popor, la conducerea statului și societății. Funcționarea optimă a acestui sistem, care îmbină într-o amplă și justă reprezentare interesele generale cu cele specifice diferitelor categorii sociale și profesionale, presupune o vastă activitate politică și organizatorică din partea partidului și statului, dar și înțelegerea necesară și sesizarea permanentă a noului, a transformărilor calitative care se produc în mod obiectiv în conținutul și natura funcțiilor pe care le îndeplinesc ele.

Este, în acest sens, un exemplu deosebit de grăitor pentru modul creator, revoluționar, în care secretarul general al partidului nostru a înțeles să generalizeze în plan teoretic schimbările calitative înregistrate de statul socialist, faptul că noțiunea de stat în accepțiunea sa de dictatură a proletariatului, devenită inoperantă ,a fost apreciată ca necorespunzătoare stadiului atins de orînduirea noastră socialistă, procedîndu-se în consecință la împrospătarea teoriei despre stat, la definirea adecvată a acestuia în concordanță cu esența sa democratică. **„Ținînd seama de transformările petrecute în societatea noastră socialistă, de noile forme democratice de conducere,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, putem afirma fără teama de a greși că noțiunea de dictatură a proletariatului nu mai corespunde realităților social-istorice actuale din România“** [1]. Această concepție se întemeiază pe realități incontestabile și are în vedere faptul că, în primul rînd în țara noastră **„odată cu cucerirea puterii și lichidarea exploatării burgheze, proletariatul s-a desființat pe sine însuși transformîndu-se într-o clasă nouă, în clasa muncitorească conducătoare, proprietară, producătoare și beneficiară a tuturor bogățiilor naționale“** iar în al doilea rînd, **„clasa muncitoare nu și-a propus niciodată să exercite și nu exercită puterea în mod dictatorial, ci în modul cel mai democratic“.** [2])

Înlocuirea noțiunii de dictatură a proletariatului cu un concept care să dea expresie tocmai mutațiilor structurale cunoscute de puterea politică și modalităților larg democratice de exercitare a ei, constituia deci o înnoire teoretică necesară, pe deplin întemeiată. Acest concept nou a fost definit de președintele **Nicolae Ceaușescu** în termeni lipsiți de orice ambiguitate ca **stat al democrației muncitorești revoluționare,** noțiune care are meritul de a corespunde întru totul realităților sociale noi.

Conceptul de stat al democrației muncitorești, revoluționare a căpătat o consistență fundamentare teoretică și politică practică prin tezele elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în anii din urmă, care pun și mai clar în lumină noile raporturi ale statului cu societatea, cu partidul și organismele democratice ale autoconducerii. Ele au subliniat cu tărie caracterul dialectic, armonios, adecvat pe care trebuie să-l îmbrace aceste raporturi în strînsă legătură cu realitățile concret-istorice. Astfel, s-a formulat concluzia de excepțională însemnătate, cu consecințe practice majore, conform căreia în definirea raporturilor dintre statul democrației muncitorești și societate nu se poate face abstracție de faptul obiectiv că **poporul este proprietarul mijloacelor de producție, iar statul administratorul avuției naționale.** De unde rezultă că statul răspunde în fața poporului de apărarea proprietății socialiste, de aplicarea fermă a legilor care exprimă voința poporului.

Sublinierea necesității ca statul și organele sale să se afle sub controlul permanent al maselor populare ilustrează însăși esența democratică și contribuie la crearea premiselor menite să asigure **„un echilibru și o concordanță corespunzătoare între organismele democratice și organismele de stat care nu se contrapun, ci trebuie să conlucreze armonios, formînd sistemul unitar al democrației socialiste“.** [3])

Problematica raporturilor dintre partid și stat se înscrie și ea în aceeași perspectivă înnoitoare, beneficiind de o atenție cu atît mai justificată din partea secretarului general al partidului, cu cît de clarificarea corespunzătoare a acestor raporturi depinde însăși eficiența întregului sistem de conducere socială, eliminarea contradicțiilor și disfuncționalităților care ar frîna activitatea de construcție socialistă. Încă de la Congresul al IX-lea și îndeosebi o dată cu elaborarea Programului partidului, s-au cristalizat teze și principii care situează pe un temei științific interpretarea și orientarea raporturilor care se creează între partid și stat în condițiile societății noastre. În lumina acestei concepții și a practicii politice în care ea se obiectivează, raporturile dintre partid și stat se structurează pe citeva coordonate esențiale, care alcătuiesc împreună o unitate organică exercitînd o puternică înrîurire pozitivă asupra organizării și conducerii social-politice.

Una dintre aceste coordonate o constituie realitatea intrinsecă orînduirii noastre socialiste, cu solide determinări istorice și social-politice, reflectată în principiul — consfințit și în constituția țării — conform căruia : „În Republica Socialistă România, forța politică conducătoare a întregii societăți este Partidul Comunist Român“. În virtutea acestui principiu, care operează la nivelul sistemului social global, s-au structurat toate relațiile dintre partid și componentele statale sau nestatale ale organizării politice a societății. Teza privind conducerea de către partid a statului socialist a fost organic întregită cu orientarea programatică a partidului referitoare la întărirea continuă a legăturilor dintre stat și masele populare, ca obiectiv major și sens al perfecționării activității statului.

Concomitent, s-a acordat o însemnătate deosebită delimitării sub raport teoretic și soluționării din punct de vedere practic a interferenței reciproce dintre funcțiile ce revin partidului și statului în sistemul unitar al democrației socialiste. S-a putut în felul acesta releva că atît conducerea de către partid a societății și a statului, cît și conducerea de către stat a activității economico-sociale, a transpunerii în viață a obiectivelor politice generale stabilite de partid sînt laturi intercon-

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 22, București, Editura politică, 1982, p. 194

[2]) Ibidem

[3]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la Conferința Națională a P.C.R., 16—18 decembrie 1982, Editura politică, 1982, p. 43

Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la pupitrul de comandă al unui nou obiectiv industrial — imagine simbolică care reflectă preocuparea permanentă pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei românești

diționate ale aceluiași proces dialectic de conducere politică a societății socialiste. În viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, faptul că partidul îndeplinește rolul de forță politică conducătoare nu epuizează și nu trebuie înțeles ca acoperind toate elementele componente ale funcției de conducere socialistă, nu trebuie să ducă la monopolizarea întregii vieți politice și de conducere socială, care în practică se realizează prin întregul sistem politic. Conducerea de către partid are în vedere în primul rînd **latura politică generală**, determinarea conținutului și sensului activității generale, precizarea obiectivelor și corelarea armonioasă a factorilor instituționali — într-un cuvînt strategia și tactica —, și în același timp unirea și mobilizarea oamenilor muncii la realizarea liniei politice generale. Totodată, statului îi revine un rol esențial în conducerea nemijlocită a activității economico-sociale. **„El trebuie să asigure conducerea unitară, planificată a întregii activități economico-sociale, a tuturor sectoarelor, realizarea echilibrului, a dezvoltării armonioase a societății, a concordanței cît mai depline între forțele de producție și relațiile sociale".** [4])

Îndeplinind funcții specifice și avînd răspunderi proprii în conducerea societății, activitatea partidului și statului, raporturile dintre ele, s-au cristalizat în direcția unei specializări relative de roluri și metode de acțiune. Acest fenomen coexistă într-o relație dialectică cu unificarea principiilor de organizare a partidului și statului, cu orientarea ideologică unitară a întregului sistem politic. Exercitarea de către partid și stat a unor roluri proprii, inconfundabile, se completează în mod armonios cu fundamentarea organizării și funcționării lor pe principiile centralismului democratic, conducerii și muncii colective, al integrării organice în viața societății, tocmai pentru că sistemul politic ca atare, societatea în întregul ei se subordonează aceluiași ideal, acelorași scopuri politice, majore, se călăuzesc după aceleași valori și norme politice. Definind partidul, sub raportul locului, rolului și funcțiilor sale, ca fiind **centrul vital al întregului sistem social**, tovarășul Nicolae Ceaușescu evidențiază importanța covîrșitoare pe care o are rolul politic conducător al partidului, marile răspunderi ce-i revin în dezvoltarea multilaterală a societății. Numai acționînd ca un **centru coordonator al tuturor domeniilor vieții economice sociale și politice"** [5]) partidul poate să antreneze și să integreze într-o funcționare unitară, sistemică, statul și celelalte structuri care compun orînduirea noastră social-politică. Dar, așa cum rezultă din opera secretarului general, cerința obiectivă a creșterii rolului conducător al partidului nu diminuează și nu se contrapune creșterii rolului statului. Ceea ce cunoaște modificări substanțiale în decursul procesului de construcție socialistă nu este ratiunea de a fi a celor două instituții politice, ci esența, natura lor socială, nivelul calitativ la care se înfăptuiește rolul fiecăreia.

Ca factor dinamizator și forță politică conducătoare a statului, partidul asigură ridicarea eficienței activității statului, într-o strînsă îmbinare a exigențelor științei conducerii cu participarea directă a oamenilor muncii. Creșterea rolului statului nu poate și nu trebuie, de aceea, concepută ca un proces de extindere a etatizării vieții sociale, ci ca o **amplificare continuă a participării poporului la întreaga activitate de conducere statală**. Și, tocmai înscrierea pe aceste coordonate a evoluției statului reprezintă esența raporturilor care decurg pentru partid și pentru stat, din exercitarea rolului conducător al partidului în societate și în stat.

Transformările calitative, reale care s-au produs la nivelul statului stau la baza unor aprecieri și concluzii care conturează o altă caracteristică majoră a concepției referitoare la raporturile partid-stat. Ca stat al democrației muncitorești, revoluționare, statul a încetat să mai fie un instrument al dominației de clasă, devenind un **reprezentant autentic al puterii întregului popor.** Integrat tot mai evident într-un ansamblu foarte larg de organisme și forme de participare directă a maselor la realizarea puterii, statul nu mai poate fi considerat doar ca un organism sau un instrument de exercitare a puterii în numele clasei muncitoare și al poporului. Conlucrarea strînsă a organelor statului de la toate nivelurile cu cetățenii permite statului să îndeplinească împreună cu partidul un important rol de stimulare a activității creatoare a poporului și nu doar unul de administrare a acesteia în numele poporului. Depășind viziunea despre un stat redus doar la dimensiunile și rolul de instrument, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arată că astăzi **„Putem spune că statul este reprezentantul suprem al proprietarilor și producătorilor, organizatorul vieții comune a întregului popor, a întregii națiuni".** [6]) În calitatea sa de **organizator activ și responsabil** al vieții sociale, reprezentînd puterea supremă în societate, statul, organele sale legislative și executive nu sînt și nici nu pot fi o entitate inferioară partidului. De unde rezultă că raporturile partid-stat nu sînt un gen de relații de subordonare ierarhică a statului față de partid. Președintele Republicii arată că nici nu trebuie să se pună problema raporturilor dintre partid și stat sub forma ierarhizării locului deținut de fiecare în cadrul societății. Ambele avînd o importanță de sine stătătoare și îndeplinind roluri specifice, relația dintre partid și stat este caracterizată de realitatea că așa cum pentru societate în ansamblul ei și pentru stat îndeosebi, programul partidului reprezintă un îndrumar al întregii activități, la fel pentru societate în ansamblul ei și ca atare și pentru partid măsurile și deciziile statului în conformitate cu legea sînt absolut obliga-

C. ARISTIDE

(Continuare în pag. 18)

[5]) Ibidem, p. 42.
[5]) **Programul P.C.R.**, București, Editura politică, 1975, p. 115.
[6]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 24, București, Editura politică, 1983, p. 36.

Inițiativele profund umaniste ale președintelui Nicolae Ceaușescu pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte

Deosebită capacitate de analiză și previziune

CARACTERIZAT printr-un dezvoltat simț al istoriei, printr-o deosebită capacitate de a sintetiza principalele fenomene și tendințe din viața internațională, președintele Nicolae Ceaușescu oferă un sistem de gîndire și acțiune deschis spre nou, spre examinarea multilaterală — în afara oricăror idei preconcepute, scheme și dogme — a fenomenelor și proceselor din economia și politica internațională. În baza contactelor directe cu realitățile din cele mai diverse zone geografice, a dialogului continuu cu conducători de state și guverne, șefi de partide politice, reprezentanți ai celor mai diverse forțe politice de pe toate meridianele globului, președintele Ceaușescu sugerează neobosit idei și militează cu consecvență în vederea adoptării de măsuri în sprijinul dezvoltării libere și independente a fiecărui popor, progresului și civilizației.

Urgența acestor măsuri este determinată de gravitatea situației internaționale actuale care, așa cum subliniază adesea președintele Ceaușescu, este determinată și de persistența crizei economice mondiale, ale cărei efecte se răsfrîng asupra tuturor țărilor și sînt accentuate de recrudescența protecționismului, de politica dobînzilor înalte. Situația țărilor în curs de dezvoltare s-a deteriorat și mai mult întrucît încercările de pînă acum de a ajunge la anumite înțelegeri cu privire la lichidarea subdezvoltării și realizarea unei noi ordini economice internaționale nu au dus la rezultatele așteptate.

Toate acestea fac necesară, mai mult ca oricînd, unirea eforturilor popoarelor pentru a pune capăt încordării internaționale, a opri cursul spre confruntare și război, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, de pace și largă colaborare internațională. Popoarele, adevăratele făuritoare ale istoriei, pot și trebuie să-și aducă contribuția la orientarea geniului uman către dezvoltare și progres. În același timp, din partea oamenilor politici cu funcții decizionale se cere un nou comportament politic și moral, angajarea cu înalta lor responsabilitate în soluționarea marilor probleme ce confruntă omenirea.

În lume este mult apreciată politica președintelui Nicolae Ceaușescu, care, spre deosebire de diplomația tradițională, imprimă un sens și un conținut superior contactelor sale la cel mai înalt nivel, devenite momente de referință în dezvoltarea pe multiple planuri a relațiilor bilaterale, în cunoașterea îndeaproape a vieții și activității materiale și spirituale ale popoarelor, în explorarea căilor de reglementare a numeroaselor probleme complexe ale lumii. Deosebite sînt exemplele pe care le oferă personal președintele Ceaușescu. În cei aproape douăzeci de ani de cînd se află în conducerea partidului și statului nostru, domnia sa s-a întîlnit și a avut convorbiri, în România, cu circa 130 de șefi de stat, peste 80 de șefi de guvern și președinți de parlament, aproape 400 conducători de partide politice. Personal, a întreprins 190 de vizite peste hotare, vizitînd numeroase țări din Europa, Africa, Asia, America Latină și America de Nord, pretutindeni fiind întîmpinat cu manifestări de profundă stimă și considerație. Caracterul concret, rodnicia acestor întîlniri și-au găsit expresie într-o multitudine de instrumente internaționale care jalonează dezvoltarea relațiilor de prietenie și conlucrare dintre poporul român și alte popoare, consemnează hotărîrea părților de a colabora în vederea soluționării spre binele omenirii a celor mai acute probleme.

Deosebit de semnificative sînt, în acest sens, cele 21 de tratate de prietenie, colaborare și asistență mutuală sau tratate de prietenie și cooperare, 26 de acorduri program și protocoale de colaborare economică și tehnică, 100 declarații solemne sau declarații comune, 254 comunicate semnate de președintele Ceaușescu sau adoptate cu ocazia întîlnirilor sale cu șefi de state și de guverne, la care se adaugă peste 500 de instrumente de colaborare semnate cu aceleași prilejuri, la nivel ministerial sau la alte niveluri.

Documentele semnate evidențiază abordarea statornică și înalt responsabilă a celor mai arzătoare obiective ale lumii zilelor noastre — problemele păcii și războiului, înfăptuirea dezarmării, soluționarea pe cale politică, prin negocieri a oricăror diferende dintre state, abolirea definitivă a politicii imperialiste de forță și dictat, a colonialismului și neocolonialismului, a discriminărilor rasiale și de orice altă natură, lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini mondiale, democratizarea vieții internaționale, extinderea și diversificarea cooperării interstatale reciproc avantajoase. De un larg ecou se bucură preocuparea constantă pentru întărirea cadrului juridic al relațiilor internaționale, pentru aplicarea în viață a principiilor și normelor noi ale raporturilor dintre state, un loc aparte fiind rezervat afirmării drepturilor și îndatoririlor fundamentale ale statelor, dreptului primordial al popoarelor la existență liberă și independentă, la pace și securitate, de a fi deplin stăpîne pe propriile lor destine, de a-și modela prezentul și viitorul potrivit intereselor și aspirațiilor lor naționale.

Dezarmarea — obiectiv de maximă urgență

POPOARELE, forțele progresiste și democratice de pretutindeni își exprimă stima și considerația față de eforturile perseverente ale președintelui Nicolae Ceaușescu, ale României socialiste, pentru a determina o cotitură radicală către reducerea cheltuielilor militare, către realizarea dezarmării și în primul rînd a dezarmării nucleare, ținînd seama că declanșarea unei noi conflagrații ar putea să însemne distrugerea întregii civilizații umane, a însăși vieții pe pămînt. Pornind de la aceste realități, președintele Nicolae Ceaușescu a lansat veritabile semnale de alarmă, apeluri vibrante către conducători politici, forțe progresiste, popoare ca acum, pînă nu este prea tîrziu, să se acționeze în direcția dezarmării, pentru că după ce vor cădea primele bombe va fi practic imposibil să se mai oprească avalanșa distrugerii totale și apoi, **„nu vor mai exista nici vinovații, nici judecătorii”.**

Insistînd asupra urgenței cu care se impune înlăturarea primejdiei ce planează asupra umanității, președintele Ceaușescu a formulat totodată propuneri concrete. Omenirea a reținut cu mult interes adevăratele programe de dezarmare pe care România le-a prezentat la O.N.U. și în alte foruri internaționale. Este cunoscut că, urmare a unei inițiative a României, Adunarea Generală a O.N.U. a proclamat „Deceniul dezarmării al Națiunilor Unite : 1970—1980“, că România a contribuit activ la proclamarea celui de-al doilea „Deceniu al dezarmării : 1981—1990“. Rapoartele O.N.U. privind „Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor“ au fost întocmite pornindu-se de la o inițiativă a României.

Ideile președintelui Nicolae Ceaușescu au inspirat elaborarea unui amplu program de dezarmare propus de România încă în 1974, program ce și-a găsit materializarea în documentul „Poziția României în problemele dezarmării, în primul rînd ale dezarmării nucleare și în instaurarea unei păci trainice în lume“ prezentat O.N.U. în 1975 și în continuare în documente prezentate primei și celei de-a doua sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrate dezarmării (1978 și 1982).

Față de pericolul amplasării de noi rachete americane cu rază medie de acțiune în unele țări europene, amplasare care a determinat întreruperea tratativelor sovieto-americane de la Geneva în problema rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune, România a acționat imediat. În declarația Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului R.S. România din 26 noiembrie 1983, au fost prezentate, după cum se știe, propuneri concrete, echitabile, menite să oprească deteriorarea în continuare a situației.

Cercurile guvernamentale și opinia publică au reținut cu interes acest demers al României, care potrivit înțelegerii intervenite între statele participante la Tratatul de la Varșovia, a transmis la 5 martie 1984 statelor membre ale N.A.T.O. propunerea de a se trece cît mai curînd posibil la organizarea de

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

O viguroasă expresie a atașamentului profund al națiunii noastre pentru cauza păcii și înțelegerii între popoare

negocieri directe între statele participante în Tratatul de la Varșovia și statele membre ale N.A.T.O. în vederea ajungerii la un acord privind înghețarea, începînd cu 1984, a cheltuielilor militare și măsuri practice de reducere reciprocă a acestora în perioada următoare.

„Rezolvarea problemelor în Europa, crearea unui sistem de securitate colectivă pe continentul nostru ar avea o importanță excepțională pentru întreaga lume, și cu deosebire pentru țările europene, ar oferi un exemplu elocvent și stimulator tuturor popoarelor în lupta pentru pace și destindere", apreciază președintele **Nicolae Ceaușescu.** Aprecierea constituie, totodată, un apel la rațiune, o chemare la acțiune, ceea ce este deosebit de important în condițiile unor evoluții contradictorii pe continentul de unde s-au declanșat două conflagrații mondiale.

Tocmai în asemenea împrejurări, în spiritul constructiv de abordare a problemelor promovat cu consecvență de președintele Nicolae Ceaușescu, România a salutat rezultatele Reuniunii de la Madrid care evidențiază că și în condiții internaționale complexe nu există probleme, oricît de complicate, care să nu poată fi rezolvate pe calea tratativelor, atunci cînd se dă dovadă de rațiune politică, cînd se pornește de la interesele majore ale popoarelor, ale păcii și securității. România a apreciat pozitiv faptul că la Madrid s-a realizat consensul pentru convocarea Conferinței consacrată măsurilor de creștere a încrederii, securității și dezarmării în Europa și s-a convenit organizarea unui șir de reuniuni viitoare care să asigure continuitatea procesului inițiat în capitala Finlandei în 1975. Dealtfel, la Conferința pentru măsuri de încredere și securitate, pentru dezarmare care și-a început lucrările la Stockholm în ianuarie 1984. România a prezentat un set de propuneri care s-au bucurat de un larg ecou internațional.

Desigur, ținînd seama de situația existentă, conferința va putea răspunde așteptărilor popoarelor europene numai în măsura în care va folosi pe deplin posibilitățile de care dispune pentru adoptarea unor măsuri eficiente, de natură să ducă la întărirea încrederii și securității pe continent și să deschidă în acest fel calea spre acorduri semnificative de oprire a cursei înarmărilor.

Înlăturarea dezechilibrelor și instaurarea unor noi relații

ÎN PREZENT, cînd a devenit evident că eforturile țărilor în curs de dezvoltare, ajutorul comunității internaționale, deceniile dezvoltării, diferitele tratative și dialoguri pe planuri mai largi sau mai restrînse nu au dus la progresul așteptat pe calea reducerii și eliminării subdezvoltării, România se pronunță pentru adoptarea unor măsuri prioritare în vederea depășirii crizei economice mondiale și instaurarea noii ordini economice internaționale, cum ar fi eliminarea barierelor protecționiste și discriminărilor comerciale, asigurarea unor raporturi corespunzătoare între prețurile materiilor prime și produselor industriale, convenirea unor programe de sprijinire a țărilor în curs de dezvoltare în domeniile agriculturii, industriei, transporturilor, pregătirii cadrelor de specialitate, asigurarea unui transfer de tehnologii moderne, reducerea și stabilirea dobînzilor la niveluri rezonabile, asigurarea accesului în condiții preferențiale la creditele internaționale, soluționarea problemei datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare etc. Stringent necesară este organizarea negocierilor globale sub egida O.N.U., în cadrul cărora, cu participarea tuturor țărilor — dezvoltate și în curs de dezvoltare — să fie examinate și adoptate măsuri în domeniul comerțului, energiei și materiilor prime, financiar, care să contribuie la accelerarea progresului economic al țărilor în curs de dezvoltare, la eradicarea subdezvoltării, reducerea decalajelor economice dintre state și făurirea noii ordini economice internaționale.

În contextul preocupărilor pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte se înscriu preocupările președintelui Nicolae Ceaușescu, ale României pentru creșterea rolului O.N.U. și altor organisme internaționale la eforturile de instaurare a unui climat de pace și colaborare, pentru democratizarea vieții și relațiilor internaționale, pentru lichidarea deplină a vechii politici imperialiste de forță și dictat, a colonialismului și neocolonialismului, a oricăror forme de ingerință în treburile interne și de presiune asupra altor popoare.

Semnificativ este faptul că președintele Nicolae Ceaușescu, România nu se limitează la proclamarea necesității unei rînduieli mai raționale și mai juste în lume, ci își dedică plenar talentul, energiile și capacitatea de acțiune elaborării, conceptelor, căilor și mijloacelor de acțiune, transpunerii în faptă a deziderатului realizării unor relații noi, de profundă egalitate și echitate, între țări și popoare.

Făcînd dovada înțelegerii acestor coordonate și dînd glas sentimentelor de respect, considerație și aleasă prețuire, personalități din numeroase țări de pe glob — șefi de state și de guverne, oameni politici de vază, conducători de partide, lideri ai unor organizații obștești, reprezentanți ai unor prestigioase foruri internaționale, oameni de artă și cultură — elogiază personalitatea conducătorului partidului și statului nostru, dinamismul, principialitatea și spiritul său de inițiativă, contribuțiile sale la cauza păcii și înțelegerii internaționale.

George MARIN

Acțiuni energice pentru realizarea exemplară a planului

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII LA NIVELUL DOTĂRII TEHNICE ȘI UMANE

— O importantă experiență a Combinatului siderurgic Hunedoara, cu largi posibilități de extindere —

INDUSTRIA SIDERURGICĂ, realizare de prestigiu a politicii de dezvoltare social-economică a României în anii construcției socialiste, antrenează în procesul de producție un important volum de mijloace materiale și umane a căror folosire eficientă reclamă un grad tot mai ridicat de organizare a producției și a muncii, respectiv de conducere riguros științifică a tuturor laturilor activității tehnico-economice. În mod pregnant acest deziderat se reflectă în indicatorul de creștere a productivității muncii, caracterizînd sintetic modul de utilizare a muncii vii și materializate, respectiv a întregii munci sociale. Realizarea în ultimele 4 cincinale a unui ritm mediu de creștere a productivității muncii de 7,6%, superior nivelului mediu obținut în industrie, reflectă condițiile deosebite asigurate în această ramură prin dotarea cu agregate și instalații de mare capacitate, cu un grad înalt de mecanizare și automatizare, cît și continua creștere a capacității și competenței profesionale a oamenilor muncii.

Sarcini mobilizatoare de creștere a rodniciei muncii sînt prevăzute și pentru anii următori. Conform „Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990" industriei metalurgice îi revine sarcina ca, pînă în 1985, să sporească nivelul productivității muncii cu 52,6%, respectiv de 2,34 ori față de 1980.

Dimensionarea rațională a structurilor

ÎN CADRUL Combinatului siderurgic din Hunedoara — care are o pondere însemnată în producția de metal a țării — una din problemele centrale o constituie creșterea în ritm susținut a productivității muncii. O asemenea orientare este izvorîtă în mod obiectiv din gradul de concentrare al mijloacelor de producție, din nivelul ridicat de integrare tehnologică, paralel cu o continuă diversificare a proceselor de muncă pe toate stadiile de prelucrare a materiilor prime pînă în faza de produse finite. În acest sens, consiliul oamenilor muncii a acordat și acordă o atenție deosebită elaborării în fiecare etapă a unor criterii fundamentate științific pentru dimensionarea judicioasă a necesarului numeric și calitativ de personal pe locuri de muncă și structuri organizatorice, de detaliere cît mai concretă a sarcinilor de producție la fiecare nivel de execuție (agregat, schimb și sectie de producție), măsurării muncii și rezultatelor, respectiv aplicării celor mai echitabile forme de cointeresare.

Sînt edificatoare în acest context studiile elaborate și aplicate în domeniul raționalizării fluxurilor de aprovizionare, transport, manipulare și evacuare a materiilor prime, materialelor și produselor finite, dezvoltarea producției de piese de schimb și organizarea execuției lucrărilor de reparații la principalele agregate siderurgice, organizarea sistemului informațional pentru conducerea cu ajutorul calculatorului electronic a producției de oțel și laminate. În paralel, sînt elaborate programe anuale de măsuri pentru fiecare secție și uzină, care să asigure realizarea și depășirea indicatorilor planificați de productivitate a muncii din perioada respectivă. În 1983 programul a cuprins un număr de 67 măsuri, îndeosebi în domeniul mecanizării lucrărilor cu volum mare de muncă, creșterii capacității de pregătire a încărcăturii de deșeuri metalice în oțelării, ridicării gradului de finisare cu mijloace mecanizate a laminatelor pentru beneficiarii din țară și pentru export, modernizării sistemelor de încărcare a furnalelor de 1 000 mc și altele. Numai pe seama măsurilor aplicate anul trecut s-a asigurat o economie relativă de 804 oameni ai muncii.

Desigur, prin dimensiunea și structura să tehnico-productivă, combinatul ridică o serie de probleme care necesită o abordare și rezolvare selectivă legată de creșterea productivității muncii. Între acestea se impun a fi subliniate :

— gradul ridicat de integrare tehnologică, ceea ce conduce la o participare profund diferențiată a celor 8 uzine specializate din cadrul combinatului în constituirea fondurilor fixe și respectiv în formarea și dimensionarea producției marfă și nete. În perioada 1983-1984, ponderea participării directe a acestor uzine la producția marfă, în raport de volumul fondurilor fixe proprii și de numărul de oameni ai muncii este cea redată în tabel. Această dispunere aparent disproporționată se explică prin nivelul foarte înalt de integrare economică, ceea ce determină numărul ridicat de prelucrări succesive ce se realizează nemijlocit în cadrul aceleiași unități, cu o participare foarte scăzută de semifabricate din afară, în obținerea produsului finit ;

— diversificarea sortotipodimensională a producției de oțel și laminate, generată de utilizarea unor procedee de elaborare foarte elastice — cuptoare Martin și electrice — și de un complex de linii de laminare care acoperă trimestrial specificații însumînd peste 30 000 sortotipodimensiuni solicitate de utilizatorii de metal din țară ;

— ponderea ridicată, cantitativ și dimensional, a exportului — peste 25% din totalul producției de laminate finite, cu solicitări distincte în ce privește normele de execuție, condițiile de finisare, ambalare, marcaj și lotizare, care impune un volum suplimentar de manoperă și servicii ulterioare ;

— asigurarea din totalul producției proprii de metal a unui volum de circa 25% sub formă de livrări de semifabricate (oțel lingou, blumuri și țagle de relaminare) pentru acoperirea necesarului unităților care nu dispun de ciclul metalurgic complet și la care eficiența finală se regăsește după ultima prelucrare. Evident, această cooperare este obiectiv necesară, dar sub aspectul eficienței localizarea se face în cadrul ramurii, chiar dacă ponderea cea mai importantă de muncă vie se încorporează în stadiile primare ale procesului. Desigur, enunțarea prezentată este departe de a fi exhaustivă, în primul rînd pentru că nu abordează și aspectele legate de nivelul de pregătire profesională, de fluctuație a diferitelor categorii socio-profesionale.

De la estimări la realizări concrete

PLANUL PE 1984 prevede creșteri importante față de anul trecut, la fontă cu 5,61%, la oțel cu 5,67%, la producția marfă cu 3,08%, reducerea cheltuielilor materiale cu 34,10 lei/1 000 lei producție marfă. Corespunzător nivelurilor cantitative și valorice stabilite prin plan, s-a prevăzut o creștere a productivității muncii de 4,06% față de realizările anului trecut, respectiv un spor efectiv de 18 914 lei producție marfă/om

(în %)

Uzina	Ponderea în Nr. oameni ai muncii	Valoarea fond. fixe	Producția marfă
Uzina 1 — Cocso-Chimică	6,35	4,94	1,67
Uzina 2 — Aglomerare-furnale	11,07	14,84	1,59
Uzina 3 — Oțelării și produse refractare	13,39	13,22	2,95
Uzina 4 — Laminoare	27,59	39,73	92,60
Uzina 5 — Piese schimb reparații	14,28	2,92	0,27
Uzina 6 — Producție și transport energie	9,14	13,41	0,36
Uzina 7 — Exploatări transport feroviar	10,77	8,20	0,12
Uzina 8	7,41	2,74	0,44
TOTAL =	100,00	100,00	100,00

al muncii. În vederea mobilizării rezervelor disponibile pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan au fost elaborate și aprobate de adunarea generală a oamenilor muncii 83 de măsuri a căror aplicare va asigura nu numai ritmul sporit de creștere al productivității muncii, dar va conduce la creșterea substanțială a nivelului calitativ al producției de oțel și laminate, la reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili, energie electrică, la creșterea rentabilității producției.

Un element esențial în sporirea eficienței muncii revine **creșterii ponderii sortimentelor de oțeluri cu valoare de întrebuințare ridicată,** elaborate pe baza unor tehnologii avansate. Producția oțelurilor elaborate prin procedeul de tratare în vid va crește cu circa 60%, accentul principal fiind pus pe obținerea unor producții sporite de oțeluri înalt aliate, inoxidabile și refractare. Numai pe seama extinderii tehnologiilor de elaborare prin retopirea deșeurilor aliate se va asigura înlocuirea a 822 tone nichel și 132 tone molibden primar, ceea ce echivalează cu un aport economic de aproximativ 104 milioane lei.

Importante rezerve de creștere a productivității și calității vor fi mai eficient valorificate prin măsuri stabilite în direcția **ridicării gradului de finisare a laminatelor finite.** În acest scop, se va continua acțiunea de dotare a ajustajelor din laminoarele de profile grele cu mașini de cojit și polizat pentru o capacitate suplimentară de circa 60 000 tone, concomitent cu extinderea ponderii oțelurilor în bare rotunde livrate în stare îndreptată la rece și tratate termic. Și la celelalte linii de laminare s-au prevăzut măsuri privind mecanizarea operațiunilor de șutare a firelor de cap la laminoarele de sîrmă, de legare și împachetare mecanizată care vor conduce la o economie relativă de personal echivalentă cu 40 de oameni ai muncii.

Sporirea productivității muncii pe tot parcursul anului este substanțial sprijinită și prin **măsurile de înnoire a producției,** în mod deosebit prin asimilarea unor produse cu caracteristici tehnico-funcționale ridicate, prin promovarea unor noi tipodimensiuni de laminate pentru beneficiarii din țară și export, pe seama cărora se va obține un spor valoric la producția marfă de 380 mil. lei. Un rol însemnat în atingerea acestui obiectiv revine și extinderii producției de oțeluri aliate pe noul flux : oțelăria electrică II — laminor Bluming 1 000 — laminor semifabricate II — laminor 650 mm, prin care se va asigura atît sporurile cantitative la unele sortimente solicitate cum sînt semifabricatele pentru țevi, oțelurile pentru dornuri etc., cît și o mai eficientă folosire a capacităților de elaborare și laminare. Un aport considerabil în atingerea acestui obiectiv este marcat de realizarea, încă în cursul lunilor ianuarie-februarie a.c., a unor ample lucrări de reparații capitale și modernizări la laminorul Bluming 1 000, ceea ce va asigura utilizarea mai eficientă a capacităților de încălzire, creșterea greutății unitare a lingourilor laminate din oțel carbon, cît și îmbunătățirea condițiilor de laminare a oțelurilor aliate și inoxidabile.

Se va continua și în acest an aplicarea unor măsuri convergente pentru creșterea coeficientului de scoatere a laminatelor dintr-o tonă de metal. În acest sens, sînt stabilite măsuri privind îmbunătățirea dozării încărcăturii la Oțelăria Martin II, creșterea gradului de pregătire a deșeurilor metalice și, în mod deosebit, sporirea greutății volumetrice a încărcăturii pe troacă, îmbunătățirea și diversificarea prafurilor unguente, curățirea mecanizată a utilajului de turnare, aplicarea tehnologiilor de injectare a materialelor pulverulente în baia metalică și generalizarea utilizării gazelor inerte în procesul de turnare a oțelului.

Implicațiile perfecționării sistemului de normare a muncii

UN SPRIJIN substanțial în promovarea măsurilor de creștere a productivității muncii revine **perfecționării sistemului de normare a muncii,** aplicării ferme a unor corelații judicios stabilite între productivitatea muncii fizice și manopera specifică pe produs. Măsurile luate în acest domeniu ca urmare a actelor normative intrate în vigoare în cursul anului 1983 au permis o mai bună așezare a sarcinilor cantitative și calitative pe fiecare formație de lucru, cointeresarea directă a tuturor factorilor de execuție în realizarea ritmică a producției planificate și folosirea cît mai eficientă a resurselor materiale.

Aproape 95% din totalul personalului muncitor din secții și uzine își desfășoară activitatea în acord global, avînd la bază norme și normative de muncă temeinic fundamentate și strîns legate de creșterea eficienței și calității. Conținutul calitativ nou al normelor de muncă se reflectă atît în rezultatele economico-financiare, îndeosebi prin legarea acestora de îndeplinirea sarcinilor sortimentale, cît și în creșterea cointeresării personale a fiecărui om al muncii în rezultatele obținute. Subliniez importanța acestui aspect numai printr-un singur exemplu : accelerarea ritmurilor de recepție și livrare a produselor, reducerea intervalului de stocare și respectiv creșterea producției. Numai în perioada octombrie 1983 — februarie 1984 volumul stocului de produse finite s-a redus cu peste 35 000 tone, fapt ce a permis atît o satisfacere mai operativă a solicitărilor beneficiarilor interni, cît și o mobilizare suplimentară de resurse la export

Un aport important în ansamblul măsurilor de creștere accentuată a productivității muncii îl are și extinderea tehnicii de calcul în procesul conducerii activității tehnico-economice. Astfel, începînd cu acest an se va extinde folosirea calculatoarelor electronice în gestionarea metalului pe fluxul oțelării — laminoare și în urmărirea consumului de feroaliaje, ceea ce va avea o puternică influență în gospodărirea judicioasă a resurselor materiale.

Îndelungata experiență a siderurgiștilor hunedoreni demonstrează cu tărie că orice progres realizat în creșterea productivității muncii este indisolubil legat de nivelul de pregătire profesională a fiecărui om al muncii, de continua perfecționare în strictă concordanță cu cerințele tehnologice și economice ale fiecărei etape. În acest scop, în 1983 au absolvit cursurile de perfecționare în diferite profesii marea majoritate a oamenilor muncii. Pentru anul 1984 programele de perfecționare cuprind în diferite forme toate categoriile de oameni ai muncii, accentul principal fiind pus pe calitatea muncii de perfecționare, pe cunoașterea și însușirea practică a exigențelor procesului tehnologic.

Că măsurile întreprinse sînt corespunzătoare atingerii obiectivului urmărit ne-o confirmă și rezultatele obținute în primele 2 luni din acest an. Astfel, sarcinile planificate au fost depășite la valoarea producției marfă cu 65,1 mil. lei, la principalele sortimente s-au obținut suplimentar 4 580 tone cocs, 7 054 tone fontă, 854 tone oțel, 3 432 tone laminate finite. Pe fondul acestor realizări productivitatea muncii a crescut, față de sarcina planificată, cu 2,76%.

ANUL 1984 este un moment deosebit în viața poporului nostru ca și în viața Combinatului siderurgic Hunedoara. În al 40-lea an al noii istorii a patriei, în anul celui de al XIII-lea Congres al P.C.R., siderurgiștii hunedoreni se prezintă cu bogata experiență a unui secol de neîntreruptă activitate la vetrele fierbinți ale cuptoarelor de metal. Acest important moment al istoriei constituie un prilej de bilanț, dar mai ales de angajare fermă în obținerea unor performanțe mereu sporite în toate domeniile de activitate.

Ionel DOBRIN
director comercial
Combinatul siderurgic Hunedoara

Strategia investițională privită prin prisma raportului dintre fondurile fixe și investiții

ROLUL DE PÎRGHIE economică pe care îl au investițiile este îndeplinit în mod corespunzător atunci cînd sînt respectate riguros cerințele creșterii eficienței economice. Una din condițiile de bază necesare realizării acestui scop este și cea cu privire la stabilirea unui raport optim între fondurile fixe puse în funcțiune și investiții. Există o serie întreagă de modele cu privire la cuantificarea duratei de transformare a investițiilor în fonduri fixe, pornind de la diferite criterii. Aceste modele au însă un mare dezavantaj, în sensul că sînt tipic relaționale, fără a avea la bază o teorie acceptabilă a lag-ului la nivel macroeconomic. Din acest considerent, la nivel macroeconomic nu există deocamdată metode sau modele care să răspundă dezideratului asigurării unui optim între fondurile fixe puse în funcțiune și investițiile realizate. Ne-am propus astfel să realizăm o schiță a teoriei lag-ului la nivel macroeconomic și, de asemenea, să identificăm principalii factori perturbatori ai echilibrului dintre fondurile fixe puse în funcțiune și investiții.

În acest sens, creșterea vitezei de rotație a fondurilor de investiții este legată de stabilirea pe baze științifice a volumului de fonduri fixe puse în funcțiune an de an, astfel încît stocul de investiții neterminate să poată fi „suportat" și controlat de economia națională. Acest fapt corespunde unui „feedback negativ" [1]) în care fluctuațiile sînt înăbușite sau ținute sub control. Corespunzător problemei pusă în discuție, aceasta însemnă că, în momentul deteriorării în sens economic a raportului menționat, este necesară reglarea lui prin cel puțin două modalități :

a) creșterea în mod corespunzător a părții din venitul național destinată investițiilor, ceea ce ar însemna, la nivelul economiei naționale, modificarea raportului dintre acumulare și consum ;

b) reducerea volumului de investiții și concentrarea forțelor pe un număr mai redus de obiective în vederea punerii în funcțiune a capacităților restante și realizării în termen a celorlalte obiective.

Aceste două soluții reprezintă însă modalități extreme, și ele sînt luate în momentul apariției unui „feedback pozitiv" [2]), în care fluctuațiile sînt amplificate pînă la nivelul amenințării echilibrului sistemului economic.

Din investigațiile efectuate a rezultat că, în vederea realizării unui echilibru între fondurile fixe puse în funcțiune și investiții, este necesară realizarea următorului raport (la nivel macroeconomic) :

$$\frac{\sum_{i=1}^{n} Pf_i}{\sum_{i=1}^{n} I_i} \rightarrow 1$$

în care : Pf_i , I_i reprezintă punerile în funcțiune, respectiv investițiile neterminate la sfîrșitul anului i.

Analiza echilibrului respectiv, în vederea surprinderii unor aspecte esențiale, poate fi realizată și prin studierea raportului dintre investițiile neterminate la sfîrșitul anului și investițiile realizate în același an. Analizat în dinamică, acest raport surprinde modul în care ne îndepărtăm sau apropiem de echilibru, adoptînd astfel strategia corespunzătoare.

★

DESIGUR, în practică, realizarea echilibrului nu se desfășoară în mod liniar.. Astfel, în anumite perioade (în special în etapa dezvoltării extensive a economiei) acest echilibru nu este asigurat de la sine, datorită în principal ritmului superior de creștere a investițiilor în raport cu cel al fondurilor fixe puse în funcțiune. Totuși, procesele investiționale se desfășoară în mod continuu și echilibrat în condițiile în care „dopul de siguranță" (sau, mai precis, corespondentul fondurilor fixe puse în funcțiune) este asigurat de valoarea fondurilor de investiții alocate. În legătură cu această problemă se poate arăta că, la nivelul economiei naționale, această „siguranță" este asigurată, pe de o parte, de nivelul fondurilor de investiții alocate, iar pe de altă parte, de o creștere corespunzătoare a eficienței economice și în special a eficienței investițiilor. În condițiile autogestiunii economico-financiare este necesar să se pună accentul în mai mare măsură pe cea de-a doua modalitate, prima fiind din ce în ce mai greu acceptabilă datorită imobilizării unor importante fonduri bănești care pot avea, în diferite perioade, alte destinații mai importante.

Autogestiunea economică ca cerință a etapei de dezvoltare intensivă a economiei și, în special, a industriei, vizează deopotrivă și realizarea unui echilibru între fondurile fixe puse în funcțiune și investițiile realizate. Faptul că pe un anumit interval de timp acest raport a fost subunitar a condus la un consum de fonduri bănești mult sporit. Strategia investițională adoptată în țara noastră după anul 1980 a condus la îmbunătățirea sensibilă a acestui raport, dar, așa cum se va vedea în continuare, există încă mari rezerve care în viitor se cer mobilizate la maximum. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia la ultima Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. : **„Trebuie să luăm măsuri hotărîte pentru a realiza planul de investiții. Nu trebuie să mai existe vreun sector unde să nu realizăm planul de investiții. În primul rînd, am în vedere realizarea capacităților de producție în toate sectoarele. Aceasta este esențial pentru buna aprovizionare, pentru desfășurarea corespunzătoare a întregii activități".**

O influență deosebită asupra valorii raportului dintre obiectivele fizice puse în funcțiune și investiții o exercită și structura capacităților puse în funcțiune și a investițiilor realizate pe ramuri ale industriei. Astfel, ramurile care dețin ponderea cea mai mare din acest punct de vedere (construcții de mașini, energie electrică și termică, combustibil, chimie, metalurgie feroasă) contribuie în mod hotărîtor la valoarea raportului dintre cei doi indicatori.

★

ÎN VEDEREA stabilirii unei strategii investiționale corespunzătoare scopului propus este necesară identificarea și punerea în valoare a principalilor factori ai echilibrului dintre fondurile fixe puse în funcțiune și investiții. Din investigațiile efectuate la nivelul industriei din țara noastră a rezultat că o influență pozitivă asupra acestui raport exercită în principal :

1 **Corelarea mai judicioasă a raportului dintre investițiile realizate și cele neterminate.** Volumul mai mare al investițiilor neterminate față de cele finalizate se datorește în special intercondiționărilor dintre ramuri (livrarea cu întîrziere a unor utilaje, neasigurarea montajelor în flux, lipsa forței de muncă etc.). Din aceste considerente a fost necesară luarea, în urmă cu cîțiva ani, a unor măsuri pentru concentrarea forțelor în vederea finalizării obiectivelor în execuție, acțiune ce se cere continuată cu și mai multă intensitate.

2 **Asigurarea unei mai strînse concordanțe între volumul de utilaje alocat prin balanțe și cel efectiv livrat la termenele planificate.** Deși între volumul de utilaje alocat prin balanțe (și care corespunde de fapt necesarului prevăzut prin investiții) și cel livrat efectiv ar trebui să existe o corespondență perfectă, totuși s-au constatat anumite necorelări în sensul că unele întreprinderi specializate în producerea de utilaje tehnologice, cu o pondere însemnată la realizarea programelor investiționale, au avut deseori restanțe în onorarea la termen a contractelor. De asemenea, livrarea în avans a unor utilaje — situație întîlnită la unele unități — deși la prima vedere pare a fi un fenomen pozitiv, dacă nu este corelată cu graficele de realizare a investițiilor, conduce la imobilizarea unor importante fonduri de investiții. Evitarea în viitor a unor astfel de situații poate determina îmbunătățirea substanțială a activității de finalizare a investițiilor la termenele stabilite. Iată de ce este necesară o mai judicioasă corelare a eforturilor furnizorilor de utilaje cu acelea ale constructorilor și montorilor, astfel încît procesul investițional în ansamblul său să se poată derula ritmic, conform graficelor de execuție.

3 **Atingerea la termenele prevăzute a parametrilor proiectați la capacitățile noi puse în funcțiune.** Analizele

[1]) Ioniță Olteanu : Dialoguri despre viitor, Ed. politică, București, 1982.
[2]) Idem.

efectuate au condus la concluzia că în anumite cazuri a avut loc o devansare a numărului capacităților puse în funcțiune de către cele cu parametrii nerealizați în termenul planificat, acest fenomen conducînd la pierderi deosebite în producția industrială și, de asemenea, la o depășire substanțială a costurilor de producție.

Investigarea principalelor cauze ale acestei situații a reliefat cîteva direcții în care se cere acționat pentru scurtarea perioadelor de încadrare în parametrii proiectați : funcționarea corespunzătoare a utilajelor și instalațiilor tehnologice, prin eliminarea operativă a eventualelor defecțiuni constructive : asigurarea materiilor prime și energetice la nivelul prevăzut în proiecte ; asigurarea pieselor de schimb, asimilarea la timp a celor din import ;

4 **Realizarea în termenul planificat a lucrărilor de construcții-montaj.** Acest factor are efecte multiple asupra raportului dintre fondurile fixe puse în funcțiune și investițiile realizate. Prin pregătirea temeinică a fiecărei investiții, care presupune asigurarea din vreme a documentațiilor tehnico-economice, contractarea tuturor utilajelor tehnologice la furnizorii fermi, cît și a materialelor de construcții, organizarea șantierelor (asigurarea forței de muncă calificată și a mijloacelor mecanizate corespunzător nevoilor), deschiderea finanțării etc. se pot asigura condiții ca execuția propriu-zisă a noilor capacități să se realizeze în termene scurte. De altfel, din practica de pînă acum, pot fi date multe exemple în care pregătirea investițiilor a durat 2—3 ani (este vorba de obiective de valoare mare), iar execuția numai 1—2 ani. Așadar, eforturile factorilor investiționali se cer concentrate mai ales pe aceste operații pregătitoare, ea fiind factorul hotărîtor în realizarea fiecărei investiții în termene cît mai scurte.

5 **Asigurarea unui raport corespunzător între investițiile extensive și cele specific** intensive. Deși categoriile de obiective: utilări, reutilări și modernizări sînt specifice etapei de dezvoltare intensivă a economiei și în special a industriei, în anumite perioade în strategia investițională acestea nu au deținut o pondere determinantă. Mai mult decît atît, în practică aceste obiective au fost circumscrise de regulă investițiilor extensive, respectiv dezvoltărilor de capacități. Evident, în prezent accentul se pune în special pe creșterea volumului lucrărilor de modernizări și reutilări.

INVESTIGAREA factorilor „stimulatori" ai echilibrului dintre fondurile fixe puse în funcțiune și investiții, deși nu epuizează gama modalităților de realizare a acestui echilibru, constituie totuși o etapă esențială, pe care va trebui, în viitor, să se bazeze activitatea investițională, prin adoptarea unei strategii menite să stimuleze în și mai mare măsură efectul pozitiv al acestor factori.

Marcel ȘUVELEA
Institutul de economie industrială

Gîndire novatoare cu privire la raportul dialectic dintre partid și stat

(Urmare din pag. 12)

torii. Orice încălcare a legilor țării este incompatibilă cu calitatea de membru de partid și, ca atare, subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Nimeni nu poate, sub nici un motiv, să nesocotească sau să încalce hotărîrile și legile țării. Insist asupra acestei probleme pentru că atunci cînd vorbim de creșterea rolului conducător al partidului, trebuie să pornim de la faptul că toți membrii săi, comuniștii din toate sectoarele, oriunde s-ar afla, trebuie să lupte cu cea mai mare fermitate pentru respectarea hotărîrilor și legilor țării".**[7]) O concluzie de o excepțională valoare teoretică și practică pentru raporturile partid-stat, desprinsă din realitatea noastră politică și statuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la rangul de principiu este aceea care se referă la **incompatibilitatea substituirii statului și organelor sale de către partid și organele partidului.** Ea are o importanță practică cu totul remarcabilă, dat fiind că nici un sistem nu poate funcționa optim atîta timp cît între părțile sale constitutive nu există relații de natură să armonizeze și să coreleze contribuția efectivă a fiecăreia la micșorarea întregului. Ea ajută la perfecționarea funcționalității sistemului democrației socialiste care-și poate fructifica superioritatea sa nu prin scoaterea sub o formă sau alta a unei verigi sau alteia, — și cu atît mai puțin a statului —, din circuitul normal al întregului, ci prin eliminarea contradicțiilor care ar afecta creșterea gradului de integralitate și dinamism al sistemului, prin posibilitatea dată fiecărui subsistem de a-și exercita atribuțiile și competențele în conformitate cu cerințele rolului pe care-l satisfac în activitatea socială generală.

La caracteristicile relațiilor partid-stat relevate mai sus se adaugă o trăsătură care întregește în bună măsură și subliniază caracterul lor dialectic, și anume, **tendința obiectivă, legică, de împletire a activității de partid și de stat.** Considerată de tovarășul Nicolae Ceaușescu ca un fenomen ce va cunoaște în perspectivă o tot mai pronunțată manifestare, împletirea activității de partid și de stat este strîns legată de necesitatea unei mai bune precizări a formelor de organizare și metodelor de conducere, în condițiile amplificării rolului statului în dirijarea tuturor laturilor activității economico-sociale. Baza socială obiectivă a împletirii activității de partid și de stat o formează factori cum sînt generalizarea relațiilor de producție socialiste, accentuarea procesului de omogenizare socială, precum și poziția partidului și statului de subsisteme ale sistemului politic care are în fața sa obiective unitare Desigur, așa cum atrage atenția tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru ca această împletire să îmbrace formele cele mai adecvate, adică să nu ducă la hipertrofierea activității unei componente în detrimentul celeilalte ; ci să permită înmănuncherea într-o acțiune simultană a activității specifice a tuturor componentelor sistemului, fără a induce o pierdere reciprocă de responsabilități și o contopire a rolurilor, este necesar ca întreg acest proces complex să fie **în mod conștient dirijat de către partid, centrul vital al întregului sistem.**

Și pe acest plan se evidențiază experiența bogată, încununată cu rezultate care au validat soluțiile propuse de partid, de secretarul său general. Un prim tip de soluții a vizat întărirea legăturilor dintre partid și stat în cadrul structurilor și formelor organizatorice existente și s-a concretizat în principal în cumulul de funcții pe linie de partid și de stat de la nivel local pînă la nivel central, precum și în introducerea principiului rotației cadrelor de partid și de stat.

Al doilea tip de soluții a impus crearea în cadrul sistemului nostru politic a unor structuri politico-organizatorice noi, originale cum sînt **organele cu dublă natură, de partid și de stat** și, într-o anumită privință, **organele autoconducerii muncitorești.** Aceste structuri noi încorporează într-o unitate organică, trăsături și funcții (sau elemente de funcții) îndeplinite în comun de partid și de stat, legate mai cu seamă de procesul transpunerii în viață a conținutului concret al unor momente semnificative ale actului de conducere socială (prognoză și planificare, organizare, control) sau înfăptuirii unitare a unor sarcini complexe în domenii de maximă importanță cum sînt educația socialistă a maselor, coordonarea dezvoltării științei, coordonarea activității consiliilor populare etc.

Toate aceste forme de împletire a activității de partid și de stat semnifică în primul rînd faptul că **„partidul abordează problemele rolului său conducător în stat de pe poziții mai net declarat angajate, în virtutea faptului că e partid de guvernămînt"** [8]), dar au în același timp sensul de asociere de către partid a statului, ca și a altor organisme sociale, la întregul ciclu sistemic de la studierea realității și desprinderea cerințelor dezvoltării sociale, ale armonizării intereselor claselor și categoriilor sociale în politica elaborată, pînă la evaluarea impactului deciziilor adoptate asupra sistemului social și pregătirea măsurilor organizatorice, instituționale, de perfecționare continuă a funcționalității sistemului politic.

Instituirea acestor forme și organisme de realizare a împletirii activității de partid, de stat și obștești, precizarea locului și răspunderilor lor în sistemul general de conducere a societății noastre, pe bază tezelor teoretice și practice referitoare la caracterizarea relațiilor dialectice dintre partid și stat, elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, contribuie la perfecționarea sistemului nostru politic, la înlăturarea unor fenomene de paralelism și suprapunere, răspunzînd cerințelor obiective de creștere a eficienței și performanțelor calitative ale conducerii politice a societății, constituie o importantă și originală contribuție la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste.

[7]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative, 2—3 august 1983, București, Editura politică, 1983, p. 11.

[8]) Rolul Partidului Comunist Român în sistemul politic al Republicii Socialiste România, în vol. Sistemul politic al Republicii Socialiste România, coord. Ioan Ceterchi, Ovidiu Trăsnea, Constantin Vlad, București, Editura politică, 1979, p. 32.

Organizarea teritoriului și asolamentelor în unitățile agricole socialiste (II)

FIECARE masiv de asolament se împarte în sole, rezultate din corelarea structurii culturilor cu condițiile teritoriale și de relief, astfel ca acestea să reprezinte suprafețe compacte, cuprinzînd pe cît posibil un versant sau o porțiune cît mai uniformă a acestuia, orientată cu latura lungă pe direcția generală a curbelor de nivel.

Terenul în cadrul asolamentelor asigură ca pe **fiecare solă,** respectiv pentru fiecare cultură, să se aplice o tehnologie unitară. Aceasta este urmarea directă a acelei funcții de bază a asolamentelor — promovarea unor sisteme raționale de agricultură pe terenurile arabile — concretizată prin : ● folosirea cît mai completă a terenului, în concordanță cu sarcinile de plan, cu particularitățile naturale ale teritoriului și amenajărilor ; ● realizarea unor producții maxime în condiții de economicitate, de conservare a solului și de creștere a potențialului productiv al acestuia ; ● crearea condițiilor organizatorico-teritoriale pentru exploatarea eficientă a terenului, prin stabilirea unor sole unitare din punctul de vedere al reliefului, limitelor naturale obligate, echipării tehnice a teritoriului, tipului de amenajare, favorabilității solurilor, cerințelor de exploatare economică a sistemei de mașini *) ; ● aplicarea unitară a măsurilor și lucrărilor agropedoameliorative, a necesarului de amendamente și de îngrășăminte ; ● rotația culturilor, avînd în vedere diferențierile între plantele de cultură — adîncimile de pătrundere a rădăcinilor, capacitatea de asimilare a elementelor nutritive, capacitatea de autosuportare în succesiune, combaterea dăunătorilor (buruieni, insecte, boli) și comportarea la efectul remanent al tratamentelor ce se aplică ; ● amplasarea coordonată a rețelei de drumuri și podețe, asigurînd accesul direct la terenurile de cultură, deplasarea mașinilor și utilajelor necesare exploatării terenului și sistemului hidroameliorativ — în condițiile ocupării unor suprafețe strict necesare.

În cadrul fiecărui asolament, **solele reprezintă unități de cultură, exploatare, amenajare și organizarea muncii, rezultînd din corelarea structurii culturilor, a cerințelor pentru rotație cu condițiile teritoriale proprii fiecărui masiv de asolamente.**

Ca factori de bază în delimitarea solelor sînt luați în considerare : reliefu terenului, limitele naturale obligate (păduri, fire de vale, cursuri de apă), echiparea tehnică a teritoriului (căi ferate, drumuri, canale de irigare), limitele perimetrului construibil, amplasarea centrelor de producție și a loturilor în folosință personală, traseul schemelor hidrotehnice ale terenurilor amenajate, asigurarea unor dimensiuni care să permită exploatarea eficientă a sistemei de mașini și tractoare, aplicarea unitară a măsurilor și lucrărilor ameliorative.

Pentru exploatarea rațională a terenurilor, a mijloacelor mecanice, reducerea consumurilor de carburanți, organizarea proceselor de producție, controlul calității lucrărilor, creșterea producției și a productivității muncii, se recomandă ca mărimi ale solelor cele indicate în tabelul nr. 1.

În aceste condiții, se realizează și o reamplasare a rețelei de drumuri de exploatare agricolă, ca o completare a rețelei de circulație de interes general (fig. 2).

Principii de organizare

ÎN PROIECTAREA organizării terenului **asolamentelor, respectiv a solelor, se impune a fi luați în considerare o serie de factori de bază.**

Printre aceștia, o atenție sporită trebuie să fie acordată **egalității solelor** din asolamente. Ea este dictată de necesitatea de a se asigura producții globale egale în toți anii de rotație a asolamentului, respectarea structurii culturilor stabilite prin plan și, respectiv, a rotației.

Asolarea unui masiv de teren se realizează prin corelarea structurii culturilor cu masivele funciare și parcelele existente, solele egale fiind sprijinite pe limite obligate — fără adaosuri de suprafețe mici pentru egalizare.

De fapt, mărimile solelor și parcelelor componente trebuie să fie corelate cu limitele obligate naturale (râpe, văi, cursuri de apă, folosințe perene, plantații pomicole, viticole, păduri, liziere, perdele, pășuni, fînețe etc.) sau construite (canale de irigare și desecare, diguri, drumuri clasate), cu sistemul de amenajare pentru irigare prin aspersiune sau brazde (limitele ploturilor, traseele canalelor și conductelor principale, distanța între antene etc.), cu formele de relief și lucrările de combatere a eroziunii de suprafață (terase, valuri, canale de coastă, debușee), cu lucrările hidrotehnice pentru combaterea eroziunii de adîncime (baraje, canale de conducere, perdele sau plantații antierozionale). Se cere, de asemenea, o strînsă **legătură între mărirea solelor și cea a trupului** (masivelor) **de teren,** mărimea medie fiind un divizor al acestora, în concordanță cu cerințele specifice de exploatare a fiecărui teritoriu (irigat, neirigat, în pantă), unități de sol din aceeași grupă agroproductivă.

Este necesar, totodată, **să se asigure numărul de sole pentru rotație,** astfel ca fiecare solă să cuprindă o singură cultură (sau jumătate de solă, pentru culturi cu suprafețe planificate mai reduse). Valoarea abaterii de la suprafața medie admisă este, în general, de 3—5%, cu variații de: 7% — pînă la 20 ha ; 6% — de la 20 la 50 ha ; 5% — de la 50 la 100 ha ; 4% — de la 100 la 200 ha ; 3% — de la 200 la 400 ha.

Amplasarea solelor în raport cu relieful constituie un factor esențial atît în stabilirea masivelor de asolamente, cît și a solelor — factorii hotărîtori fiind conturul geometric, înălțimea hipsometrică. Ambele probleme au semnificație prin aspectul reliefului și dimensiunile formelor acestuia, care condiționează la nivelul fiecărei unități modul de organizare a teritoriului, măsurile agrotehnice și biologice pentru combaterea eroziunii de suprafață, corelat cu lucrările de combatere a eroziunii de suprafață și de adîncime.

Ca efect al apelor curgătoare asupra reliefului, interfluviile și văile, integrate zonelor de deal, podiș și munte, sînt elemente definitoriu în stabilirea masivelor de asolamente, în cadrul cărora solele trebuie astfel delimitate încît lucrările culturale să se desfășoare paralel cu curbele de nivel (acțiune favorizată prin orientarea lor cu latura lungă în această direcție), urmărindu-se promovarea unor sisteme de cultură specifice (evitarea culturilor care nu protejează terenul, orientarea prășitoarelor pe curba de nivel, practicarea culturilor în fîșii și cu benzi etc.).

La stabilirea zonelor și parcelelor pe terenurile în pantă, (tabelul nr. 2) **este esențială corelarea cu lucrările de combatere a eroziunii** (pentru lucrările de eroziune de adîncime, sprijinirea solelor pe lucrările proiectate pe bazine hidrografice), iar în cazul eroziunii de suprafață — proiectarea lucrărilor necesare la nivelul fiecărei parcele și sole, concomitent cu stabilirea asolamentelor.

După capacitatea de protecție antierozională a solului, culturile se clasifică astfel : foarte bune (leguminoasele și gramineele perene), bune (cerealele păioase, furajele anuale, inul ș.a.), mijlocii (leguminoasele anuale), slabe (porumbul, floarea-soarelui, cartoful, sfecla).

Pentru terenurile arabile se mai respectă ca norme minime de protecție a calității solului : aplicarea sistemului de lucrare a acestuia și de cultură pe curba de nivel ; asolamente de 3—5 ani pînă la 18% și 7—10 ani peste 18% ; pe terenurile cu pante de 8—18%, cultura în fîșii în zone cu precipitații medii sub 500 mm/an și cultura în fîșii cu benzi înierbate în zone cu precipitații medii peste 500 mm/an ; pe terenurile cu panta de 18—25 la sută culturi în fîșii, cu sau fără benzi înierbate,

Tabelul nr. 1

Limitele solelor ce urmează a fi cultivate

Sistemul de cultură		Mărimea solei (hectare) minim	maxim
Culturi de cîmp	irigat	150	300
„	neirigat	200	500
„	teren în pantă	50	200
Culturi legumicole	irigat	20	40

N. red. : prima parte a articolului a fost publicată în nr. 11 (din 16 martie a.c.) al revistei

*) Cercetările întreprinse au arătat că pe măsură ce crește lungimea solei (parcelei) consumul de ore — agregat și cheltuielile de producție scad, dar scăderea este substanțială pînă la 1 000—1 200 m, care trebuie considerată ca dimensiune minimă economică

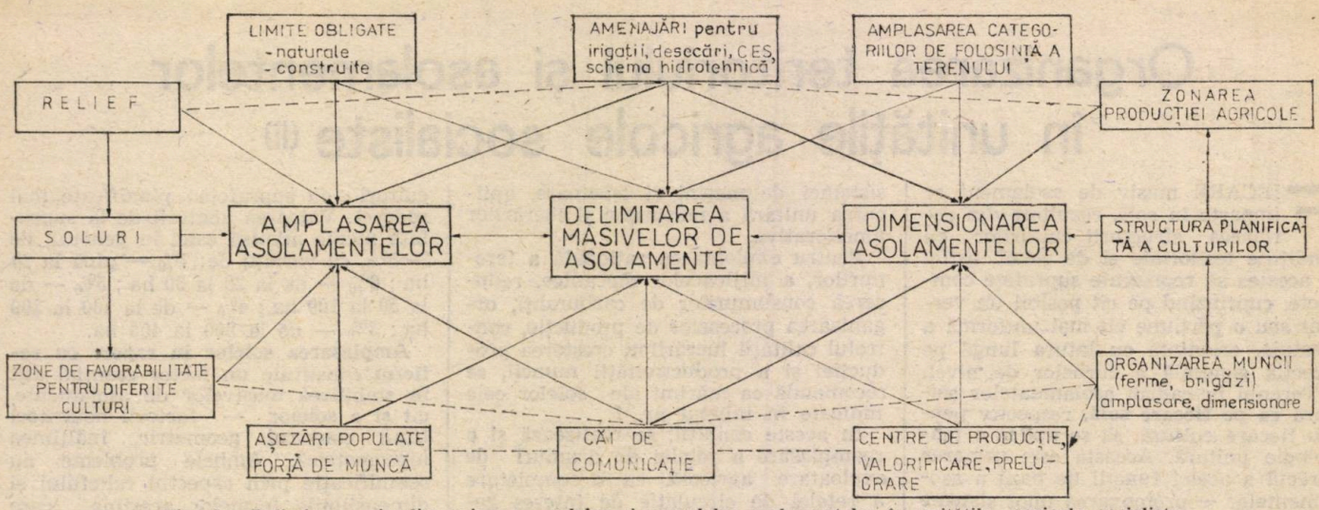

Fig. 2 : Delimitarea și dimensionarea solelor și parcelelor asolamentelor în unitățile agricole socialiste

în funcție de regimul pluviometric, iar pe terenurile fără pericol de alunecare — executarea de terase.

Amplasarea solelor în raport cu natura solului se referă la realizarea integrării fiecărei sole în cadrul unei grupe agropedoameliorative de sol — adecvat condițiilor locale de relief, apă freatică, vegetație, rocă mamă, eroziune, ceea ce oferă baza pentru aplicarea măsurilor și lucrărilor în mod unitar, pe fiecare solă și parcelă :

— ameliorarea solurilor slab productive și neproductive, prevenirea și combaterea poluării solului ;

— condițiile pentru aplicarea unei agrotehnici cît mai uniforme pe toată suprafața și la aceeași epocă.

Datele privind condițiile de sol reprezintă unitățile și grupele de sol cu caracteristicile lor principale (textura, profunzimea orizontului cu humus, drenajul intern, gleizarea, regimul termic al solului, pH) ; eroziunea de suprafață și de adîncime (forme active și stabilizate), alunecările, drenajul intern, procesele de gleizare, regimul termic al solului și al rocii mame, evidențiindu-se efectul lor asupra producțiilor agricole și posibilitățile de atenuare a efectelor negative în mod diferențiat pe fiecare porțiune de teren și pe ansamblul solei, fără a prejudicia modul de exploatare a terenurilor.

Amplasarea solelor în corelare cu rețeaua căilor de comunicație are rolul de a facilita amplasarea rețelei de drumuri de exploatare agricolă ca o completare a celei de drumuri de interes general, precum și accesul în fiecare solă și parcelă printr-o distribuție adecvată specificului teritorial. Această amplasare poate fi în sistem **radial** — cînd terenul este concentrat în jurul unității ; **vertebral** — cînd terenul are forme alungite, dar o lățime suficientă pentru a permite amplasarea unui drum central ; **liniar** — cînd perimetrul este lung și îngust, drumurile principale putînd fi amplasate numai pe acestea, delimitarea solelor putînd fi realizată perpendicular ; **complex** — atunci cînd forma, condițiile de relief, rețeaua de drumuri clasate și schema hidrotehnică impun soluții diferențiate pentru fiecare porțiune de teren.

În toate cazurile, compactitatea și egalitatea solelor (parcelelor) impun și realizarea unor legături funcționale prin rețeaua de drumuri de exploatare.

Amplasarea solelor în raport cu sistemele hidroameliorative cuprinde o diversitate de condiții dictate de : metoda de irigare și amenajare ; traseul schemei hidrotehnice ; energia de relief, fragmentarea terenului și totalitatea folosințelor obligate.

Solele se amplasează sprijinite pe limitele hotarelor interunități, comună, teren, asolamente, pe căile de comunicație, rețelele de canale, limitele naturale obligate (păduri, cursuri de apă, fire de vale etc.), limitele aripilor de udare la irigare prin aspersiune, canalele de sector la irigarea prin brazde etc., asigurînd compactitatea și evitînd fragmentarea rațională a masivelor funciare.

Amplasarea și dimensionarea rețelei de drumuri agricole ca o completare a rețelei drumurilor de interes general asigură : accesul direct la terenurile și obiectivele agricole, la stațiile de pompare ; deplasarea mașinilor și utilajelor de irigații și desecări. Traseul stabilit trebuie să delimiteze optim solele, tarlalele pentru mecanizare, ocupînd suprafețe strict necesare și fiind amplasat limitrof canalelor marginale și principale, pînă la ultimele elemente ale rețelei, unde apar diferențieri. Astfel, la irigarea prin scurgere la suprafață în canale deschise, drumurile se amplasează la capetele canalelor distribuitoare de sector ; la irigarea cu agregate mobile sau semistaționare — în lungul acestor canale, iar la irigarea cu conducte sub presiune — la limita aripilor de udare.

Amplasarea solelor în raport cu satele și centrele de producție are scopul de a asigura legături funcționale directe față de cîmp, pentru economicitatea transporturilor. Ea se realizează prin adoptarea soluției de parcelare, care asigură integrarea în ansamblul cerințelor de dimensionare a solelor, integrate structurii de ansamblu a teritoriului — subordonată cerințelor de exploatare a terenurilor agricole.

Tabelul nr. 2

Structura recomandată a culturilor după capacitatea de protecție antierozională a solului

Grupa de culturi	Panta terenului : 5—8%	8—18%	18—25%
— foarte bune protectoare	10	10	35
— bune protectoare	20	40	35
— mijlociu protectoare	20	20	15
— slab protectoare	50	30	15

Probleme care se cer rezolvate

PENTRU asigurarea eficienței asolamentelor și organizării teritoriului agricol, în general, se impun :

- asigurarea stabilității sarcinilor de plan, respectiv a structurii culturilor pe durata unui cincinal — deci respectarea organizării teritoriului și a asolamentelor stabilite, fără de care consecințele sînt nefavorabile, de pildă, rotația întîmplătoare a culturilor a generat invazia de costrei în incintele din Lunca Dunării, cu efecte dăunătoare asupra producției agricole ;
- respectarea indicațiilor stațiunilor zonale de cercetare și în special ale Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea, privind rotația culturilor ;
- ca o cerință a stadiului de evoluție a concentrării și specializării producției zootehnice în ferme specializate și a eficienței producției — asigurarea furajelor, și în primul rînd a furajelor de volum, în imediata apropiere a acestora. Desigur că leguminoasele perene pentru fîn vor fi menținute în asolamentele de cîmp, ca bune premergătoare pentru cerealele păioase, dar fără generalizarea introducerii furajelor în asolamentele de cîmp.

Organizarea rațională a teritoriului unităților agricole, pe lîngă asigurarea unor producții la un nivel ridicat, permite și o valorificare a suprafețelor de teren de care dispun întreprinderile, în condiții de eficiență economică maximă. Rezolvarea la un nivel calitativ ridicat a acestor lucrări este în folosul lucrătorilor din agricultură, al celor care gospodăresc principalul mijloc de producție — pămîntul.

dr. ing. Ion BOLD

CITITORII AU CUVÎNTUL

Cu sprijinul „Revistei economice"

ÎN articolul intitulat „Intrarea la termen în funcțiune a noilor capacități de producție", publicat în nr. 8 din 24 februarie a.c. al revistei noastre, se sublinia necesitatea de a se urgenta livrarea unor echipamente restante (transformatoare de putere și celule electrice) necesare pentru finalizarea unei investiții la Întreprinderea minieră Mehedinți.

În legătură cu aceasta, redacția noastră a primit în ziua de 13 martie a.c. o telegramă din partea Întreprinderii de celule electrice din Băilești în care se spune :

„Referitor la articolul «Intrarea la termen în funcțiune a noilor capacități de producție», în care unitatea noastră era vizată pentru neonorarea unor obligații contractuale, vă facem cunoscut că cele 62 de celule electrice necesare Întreprinderii miniere Mehedinți au fost executate și se află în fază de expediție. În felul acesta considerăm că minerii din județul Mehedinți vor avea la timp aparatajul electric pe șantier".

ing. D. MARINESCU
directorul Întreprinderii de celule electrice Băilești județul Dolj

Organizare

PROBLEMELE ridicate de autorii articolului „O structură organizatorică adecvată valorificării superioare a potențialului de concepție" (R. E. nr. 7/1984) au o rezonanță ce depășește domeniul strict al activității de cercetare științifică și inginerie tehnologică. Viabilă și eficientă este acea structură organizatorică prin care se poate asigura la un nivel optim antrenarea forței de muncă, de diferite categorii și specialități, la îndeplinirea sarcinilor de plan, ceea ce presupune posibilitatea unei adaptări elastice în funcție de obiectivele stabilite, de conexiunile externe ale structurii, de metodele de realizare. Compartimentarea ei trebuie să ducă, în cadrul general al participării colective, la o specializare capabilă să evite dispersarea atribuțiilor, paralelismele, decalificarea, să promoveze o colaborare reală, în locul unor relații concurente care nu au nimic de-a face cu competiția onestă în atingerea scopului comun. Sînt convins că un studiu de analiza valorii aplicat la structura organizatorică, relevînd costurile fiecărei funcții, ar evidenția cheltuielile neeconomicoase pe care le comportă structurile rigide. Interesantă ni se pare, de asemenea, și propunerea cu privire la atribuțiile complexe pe care ar trebui să le aibă centrul de calcul, pentru a oferi o fundamentare multilaterală și multicriterială nu numai a soluțiilor de detaliu, ci și a deciziilor curente și de perspectivă.

Raționalizarea structurilor organizatorice trebuie privită nu ca o chestiune formală (de pildă, comasarea lipsită de logică și eficiență funcțională în unul și același compartiment, a unor activități și funcții fără tangență între ele), ci ca o problemă de conținut, de funcționalitate, vizînd efecte sinergice.

I. NECULOIU ISPAS
Brașov

ECOURI

Costuri

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul intitulat „Cum se materializează programele de reducere a costurilor", publicat în „R. E." nr. 31/1983, în care se ridică probleme referitoare la depășirea cheltuielilor planificate pentru munca vie și munca trecută la unele unități din cadrul Ministerului Minelor, vă aducem la cunoștință că realizările confirmă cele menționate în articolul respectiv. Factorii care au condus la aceste depășiri se concretizează în nerealizarea producției, care a influențat negativ cheltuielile la 1000 lei producție marfă. Deși cheltuielile s-au realizat într-un volum mai mic decît cel planificat, totuși nu au putut compensa nerealizarea determinată de neîndeplinirea planului la producția marfă. Datorită acestui fapt, cheltuielile pe unitatea de produs au crescut, fapt ce a determinat ca ministerul, împreună cu întreprinderile, combinatele și centralele miniere, să elaboreze o serie de programe de măsuri pentru realizarea producției planificate.

Depășirile de costuri ar fi fost mai mici dacă întreprinderile, combinatele și centralele ar fi realizat în totalitate programele de măsuri elaborate, dacă s-ar fi primit la timp unele utilaje, materiale și piese de schimb contractate. Vă mulțumim pentru sprijinul dat, apreciindu-l ca o colaborare efectivă, iar sugestiile din articol le vom folosi în luarea de măsuri și în analizele din perioadele următoare.

Al. CHIRIȚESCU
director în Ministerul Minelor

Piese de schimb

REMARCĂM că articolul „Piesele de schimb — o problemă ?", apărut în nr. 46/1983 al „R. E.", este obiectiv în ce privește concluziile analizei, că se bazează pe cunoașterea profundă a fenomenelor economice existente în prezent. Observațiile ridicate în articol la adresa unităților din M.I.M.U.E.E. sînt juste, iar măsurile luate de organele centrale pentru îndreptarea unor neajunsuri în activitatea noastră constituie un important ajutor pentru îmbunătățirea activității în ce privește realizarea pieselor de schimb. Executarea și livrarea pieselor de schimb contractate cu beneficiarii din economie se realizează prin programe de fabricație lunare și trimestriale de către unitățile care au sarcini de plan. Întîrzierile în realizarea unor indicatori la unele întreprinderi s-au datorat în primul rînd neasigurării bazei materiale. Astfel, Întreprinderea de mașini electrice din București a întîmpinat unele greutăți în aprovizionarea cu sîrmă de bobinaj din cupru, laminate din cupru, tablă silicioasă dinam, iar întreprinderea „Electroputere" din Craiova în onorarea contractelor economice privind livrarea la termen a unor cabluri și conductori din cupru, din aluminiu, materiale electroizolante și altele. Neajunsurile în aprovizionarea cu materialele respective au influențat negativ atît uzinarea pieselor de schimb cît și realizarea sortimentelor planificate de producție finită.

Planul de livrare a pieselor de schimb contractate pe 1983 a fost realizat, urmînd ca în continuare să se ia o serie de măsuri pentru desfacerea planificată pe acest an : urmărirea emiterii repartițiilor de către coordonatorii de balanțe conform nomenclatoarelor și normativelor de consum aprobate ; soluționarea divergențelor și refuzurilor de contractare etc.

În ce privește propunerea referitoare la „asimilarea cu prioritate a pieselor și subansamblelor destinate întreținerii și reparării mașinilor și utilajelor provenite din import", s-au luat următoarele măsuri : difuzarea sarcinilor din fila de plan anexă la Decretul nr. 475/1983 la centralele coordonatoare responsabile de realizarea sortimentelor din planul de stat ; analizarea fișelor de importuri pentru piesele de schimb prin Comisia de avizare a importurilor și echivalarea lor cu produse similare din fabricația curentă ; pentru cele care nu-și pot găsi soluții de echivalare se întocmesc programe de realizare, prin care beneficiarii se obligă a pune la dispoziție temă de proiectare, model de referință, documentațiile pe care le dețin, comandă fermă de asimilare-producție ; întreprinderile beneficiare pot să-și facă singure sau în subcontract documentația constructivă și tehnologică, urmînd ca unitățile M.I.M.U.E.E. să execute piesele de schimb ; în cazul că beneficiarul nu poate pune la dispoziție documentația completă a piesei de schimb respective, iar aceasta nu se poate echivala cu produsele asimilate în țară, se recomandă înlocuirea integrală a echipamentelor cu echipamente românești (sînt frecvente cazuri la automatizări) ; asimilarea pieselor de schimb pentru utilajele din import vest prin intermediul planului tehnic, deci folosind fonduri de tehnică nouă, este o măsură neeconomică, atît din punct de vedere al rezultatelor economico-financiare ale unității, cît și al capacităților limitate de concepție, de producție și tehnologice ; beneficiarii vor trebui să respecte principiile tipizării produselor, atunci cînd se vor adresa pentru realizare la unitățile M.I.M.U.E.E., știut fiind că numai seriile mari de fabricație creează producții rentabile și care ajută la realizarea indicatorilor de plan, în special cheltuielile materiale, productivitatea muncii.

Vă asigurăm că toți specialiștii din minister, din centralele industriale, din întreprinderi și institute vor depune eforturi susținute în anul 1984 pentru realizarea sarcinilor de plan la toți indicatorii economici.

Valerius ȘTANCIU
director în M.I.M.U.E.E.

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

8 Indicatorii activității economice

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

CONDUCEREA și planificarea dezvoltării economiei naționale presupun cunoașterea și determinarea dinainte a necesităților reale de consum productiv și neproductiv și a resurselor de muncă socială ce pot fi atrase și utilizate pentru satisfacerea lor. În acest context, se impune ca, printr-un sistem de indicatori, norme și normative economice, să se planifice rezultatele utile, ale activității economice și cheltuielile de resurse materiale, financiare și umane socialmente necesare pentru obținerea lor, concretizate în obiective și sarcini de înfăptuit și în mijloace folosite, atît la nivelul economiei naționale, cît și al subsistemelor acesteia.

1. Indicatorii economici — expresie a proceselor și fenomenelor economice ce pot fi exprimate numeric

ȚINÎND SEAMA de faptul că planul trebuie să coreleze necesitățile reale curente și de perspectivă cu posibilitățile de satisfacere a lor în condiții de eficiență maximă, se impune folosirea unui **sistem de indicatori** care să asigure determinarea cît mai exactă a cheltuielilor socialmente necesare pentru obținerea rezultatelor utile planificate pe toate treptele structurii economiei naționale, comparația dintre volumul mijloacelor alocate și contribuția fiecărei verigi la crearea venitului național, la dezvoltarea generală a țării.

Sistemul indicatorilor de plan trebuie să permită fundamentarea cît mai temeinică a obiectivelor și sarcinilor dezvoltării economico-sociale pe baza folosirii **metodelor moderne de calcul, analiză și decizie.** În vederea îndeplinirii acestor funcții, indicatorii activității economice se construiesc pe un **sistem informațional rațional dimensionat,** în profil de ramură și teritorial, la nivel micro și macroeconomic.

Fenomenele și procesele economice au caracteristici **cantitative,** care evoluează în timp și care definesc o anumită **calitate** (esență). Latura cantitativă a fenomenelor și proceselor social-economice poate fi exprimată numeric și deci poate fi măsurată cu ajutorul indicatorilor economici.

Indicatorul economic exprimă în formă numerică aspectele cantitative ale fenomenelor și proceselor economice. Cu ajutorul indicatorilor economici se exprimă volumul, nivelul, structura și dinamica fenomenelor și proceselor economice. Folosirea lor în activitatea de conducere și planificare permite efectuarea de comparații în timp și spațiu, urmărirea evoluției interdependențelor care se formează sub influența factorilor de creștere.

Indicatorii economici caracterizează fenomenele sau procesele economice, în mărimi **absolute** sau **relative, medii** sau **indici.** Ei pot fi exprimați în unități **valorice** (în lei), **fizice** (în t, kg, l, m etc.) și **natural-convenționale** (tractoare de 15 CP, tone combustibil convențional etc.).

Indicele se obține raportînd mărimea unui indicator economic din perioada curentă (1) la mărimea aceluiași indicator economic din perioada anterioară, luată ca bază (0). El se poate exprima sub formă de număr întreg, zecimal sau de procente. Astfel, pentru a calcula indicele de creștere a venitului național (Iv) al României în perioada 1970—1980, împărțim mărimea absolută a venitului național din anul 1980, exprimată valoric, la cea a venitului național din anul 1970.

$$Iv\ 1980/1970 = \frac{508{,}7 \text{ miliarde lei}}{212{,}1 \text{ miliarde lei}} = 2{,}42$$

Rezultă că în perioada 1970—1980 venitul național a crescut **de 2,42 ori,** sau, dacă înmulțim rezultatul cu 100, obținem 242%, ceea ce înseamnă o creștere cu **142%.**

Pe o perioadă de mai mulți ani, creșterea venitului național, în cazul nostru, de 2,42 ori, se mai poate exprima și sub forma **ritmului mediu anual** de creștere care, în perioada 1971—1980 a fost de 8,6%. Acest ritm mediu anual rezultă scăzînd 100 din indicele mediu de creștere. Indicele mediu (Iv) se calculează ca o medie geometrică a indicilor anuali de creștere.

2. Indicatorii cantitativi și indicatorii calitativi

ÎN raport de sarcinile pe care le exprimă, indicatorii economici pot fi : cantitativi și calitativi.

a) **Indicatorii cantitativi** exprimă dimensiunile volumului producției, ale circulației mărfurilor, transporturilor, investițiilor, fondurilor fixe etc. Ei pot fi exprimați în **unități valorice,** ca de exemplu : producția netă, producția marfă, producția globală, produsul social, venitul național, beneficiul etc. ; în **unități fizice** (natural-materiale), ca de exemplu : producția fizică, numărul de personal etc., sau în **unități natural convenționale.**

Dat fiind faptul că necesitățile de consum ale producției și ale oamenilor trebuie satisfăcute cu produse și servicii care să corespundă ca volum, structură și calitate, P.C.R. a pus un accent deosebit pe folosirea indicatorilor fizici în stabilirea sarcinilor de producție, în analiza rezultatelor obținute și aprecierea eficienței activității depuse.

Astfel că, **producția fizică** — indicator economic ce exprimă volumul fizic al producției cu ajutorul unităților naturale — de lungime, suprafață, volum, greutate și energie, a devenit unul din indicatorii de bază în planificare.

Alături de producția fizică, **producția netă** (Pn) se folosește ca indicator economic de bază în activitatea de planificare. Expresie a valorii nou create în fiecare unitate economică, producția netă se calculează ca diferență între producția globală (Pg) și cheltuielile materiale de producție sau valoarea mijloacelor de producție consumate (f).

$$Pn = Pg - f$$

Producția globală exprimă valoric volumul întregii activități ce se desfășoară într-o întreprindere, într-o perioadă de timp.

Producția marfă este un alt indicator de bază al activității economice, ce reprezintă, în expresie valorică, volumul producției realizată de o întreprindere, livrată sau destinată livrării, într-o anumită perioadă de timp.

b) **Indicatorii calitativi,** sau de **eficiență,** exprimă corelația dintre efortul depus și rezultatele obținute, sau invers, în cadrul unui proces de producție. Ei se construiesc pe baza a două exprimări de principiu :

$$\frac{\text{Efecte economico-sociale utile}}{\text{Efort de muncă socială}} \text{ sau } \frac{\text{Efort de muncă socială}}{\text{Efecte economico-sociale utile}}$$

Ambele modalități presupun corelația dintre doi indicatori cantitativi și se exprimă în unități specifice celor doi indicatori care se compară, de exemplu : productivitatea muncii se exprimă în ore/produs ; lei producție/oră, zi, persoană etc.

Exprimînd eficiența, acești indicatori economici caracterizează calitatea activității depuse.

În funcție de natura elementelor care se raportează, indicatorii calitativi se împart în **indicatori economici** și **indicatori tehnico-economici.**

b_1) **Indicatorii calitativi economici** exprimă raportul dintre doi indicatori cantitativi economici care măsoară efortul depus și rezultatele obținute în activitatea economică. Ei se folosesc la nivel de întreprindere, ramură și economie națională.

Productivitatea muncii este un indicator calitativ economic care se calculează în formă individuală și socială. În expresia :

$$\frac{\text{efect economic util}}{\text{efort uman depus}},$$

productivitatea muncii se poate calcula raportînd producția netă la numărul personalului muncitor sau venitul național la populația ocupată în sfera productivă. În expresia :

$$\frac{\text{efort uman depus}}{\text{efect economic util}},$$

productivitatea muncii se calculează raportînd consumul de timp de muncă la producția fizică obținută. O importanță deosebită pentru exprimarea corectă a productivității muncii o are **consumul de timp de muncă pe unitatea de producție sau produs fizic.**

Creșterea productivității muncii presupune fie mărirea producției în expresie valorică sau fizică ce se obține de către un om al muncii în unitatea de timp, fie micșorarea consumului de timp de muncă pentru obținerea fiecărei unități de efect

economic sau fizic util, în condițiile unei calități corespunzătoare.

Costul pe unitatea de produs este un alt indicator calitativ economic. El se calculează fie pentru producția marfă, fie pentru producția fizică. Împărțind cheltuielile totale de producție la producția marfă și înmulțind cu 1 000 obținem cheltuielile la 1 000 lei producție marfă. Același lucru se poate face și cu o parte a cheltuielilor de producție, cu cele **materiale**, obținîndu-se cheltuielile materiale de producție la 1 000 lei producție marfă. Pe baza acestor indicatori se calculează sarcina de reducere a costurilor de producție în unitățile noastre economice. Creșterea eficienței activității economice presupune reducerea cheltuielilor totale și materiale la 1 000 lei producție marfă sau pe unitatea de efect fizic util.

b_2) **Indicatorii calitativi tehnico-economici** exprimă raportul dintre un indicator economic și altul tehnic. În esență, ei caracterizează modul de folosire a fondurilor fixe productive, a capacităților de producție, gradul de valorificare a materiilor prime, combustibilului și energiei, eficiența investițiilor, calitatea produselor etc. Dintre aceștia menționăm : **indicatorii folosirii fondurilor fixe productive** (producția netă și beneficiul la 1 000 lei fonduri fixe) ; **indicatorii de valorificare a materiilor prime și materialelor** sub forma producției obținute dintr-o unitate de materie primă (ex. : tonă țiței, metru cub de masă lemnoasă etc.) sau consumul dintr-o anumită materie primă pentru obținerea unui produs (ex. : consumul de metal pentru a obține un tractor de 60 CP etc.). Ei se calculează corespunzător specificului activității de prelucrare a materiilor prime din fiecare sector de activitate.

3. Perfecționarea sistemului de indicatori. Producția netă și producția fizică — indicatori fundamentali ai planului economic

ÎNDEPLINIREA funcțiilor mecanismului economico-financiar este condiționată de cunoașterea reală și la timp a eforturilor depuse și a rezultatelor obținute începînd cu fiecare loc de muncă și pînă la nivelul economiei naționale. Sistemul de indicatori de măsurare a cheltuielilor și rezultatelor — componentă de bază a mecanismului economico-financiar — trebuie să asigure informații precise cu privire la modul în care s-a desfășurat activitatea de producție pe toate treptele structurii organizatorice.

Mecanismul economico-financiar este atît **expresia** stadiului de dezvoltare a forțelor de producție și de maturizare a relațiilor de producție, cît și **condiția** accelerării progresului economico-social în perspectivă prin asigurarea influenței din ce în ce mai puternice a factorilor calitativi, de eficiență și competitivitate. De aceea, preocuparea permanentă pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar în raport de exigențele concrete pe care le ridică fiecare etapă a edificării socialiste nu poate avea un alt criteriu de apreciere decît **înfăptuirea sarcinilor cantitative și calitative ale dezvoltării, creșterea eficienței întregii activități economice.**

Înțelegînd în toată profunzimea și multilateralitatea sa, necesitatea și posibilitatea adaptării mecanismului economico-financiar la exigențele trecerii la o dezvoltare de tip intensiv, Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a adoptat hotărîrea cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare.

Printre măsurile stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 un loc important îl ocupă perfecționarea sistemului de indicatori pentru fundamentarea planului economic. În esență, concepția care stă la baza sistemului de indicatori de fundamentare a planului economic este construită pe următoarele cerințe : realizarea concordanței producției cu necesitățile reale ale economiei naționale, sub aspect cantitativ, sortimental și calitativ ; valorificarea superioară a resurselor naturale-materiale, utilizarea cu eficiență maximă a mijloacelor de producție consumate ; reflectarea corectă a aportului fiecărei unități economice la crearea venitului național, în dependență directă de efortul depus ; asigurarea unei concordanțe depline între îndeplinirea planului în expresie valorică și în expresie fizică ; evitarea înregistrărilor repetate în calcul a indicatorilor valorici, a tendințelor de a deforma aprecierea rezultatelor obținute ; folosirea în calculul indicatorilor valorici de prețuri care să exprime corect cheltuielile sociale de producție ; înfăptuirea prin intermediul lor a obiectivelor fiecărei etape a edificării socialiste.

Aceste cerințe formează un sistem, unitatea lor este indispensabilă pentru fundamentarea celor mai adecvați indicatori de apreciere a rezultatelor utile obținute și de comensurare a efortului propriu depus de unitățile economice.

Ca urmare a măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, în prezent indicatorii de bază pentru fundamentarea planului economic sînt **producția fizică, valoarea producției nete** și **producția marfă.**

Importanța producției fizice în fundamentarea planului decurge din necesitatea obiectivă de a asigura concordanța deplină a producției cu cerințele reale ale economiei naționale, atît de consum productiv cît și de consum personal. Corespunzător legilor economice ale socialismului și în primul rînd legii economice fundamentale, această concordanță trebuie înfăptuită cantitativ (ca volum), structural (pe sortimente și tipodimensiuni) și calitativ. Necesitățile societății nu pot fi satisfăcute decît cu bunuri materiale și servicii. Iată de ce, producția fizică, determinată în raport cu nevoile reale, pe sortimente și pe calități constituie în prezent un indicator de bază în fundamentarea și în aprecierea modului de îndeplinire a planului economic la nivelul întreprinderilor industriale și agricole, de construcții în transporturi și telecomunicații.

Pentru caracterizarea producției fizice se folosesc o serie de indicatori cu ajutorul cărora se fundamentează sarcini de producție pe secții, se măsoară productivitatea muncii și se dimensionează volumul și structura exportului, livrările la fondul pieței etc. Pe această bază se stabilesc cantitățile de materii prime, materiale, combustibil și energie necesare producției ce urmează a se fabrica pornindu-se de la imperativul realizării unor consumuri specifice cît mai mici posibil, la un nivel socialmente admisibil.

În vederea cunoașterii aportului fiecărei unități economice la crearea venitului național, în prezent în practica planificării din țara noastră se folosește ca indicator de bază pentru măsurarea rezultatelor utile **mărimea producției nete.** Dacă avem în vedere că pentru producerea unui produs se consumă mijloace de producție a căror valoare se regăsește în valoarea produsului finit sub formă de cheltuieli materiale, ceea ce trebuie să intereseze este valoarea nouă ce se creează peste cea transmisă de mijloacele de producție consumate. **Această valoare nou creată se exprimă la nivelul întreprinderii cu ajutorul indicatorului valoarea producției nete, la nivelul ramurii cu produsul net, iar la nivelul economiei naționale cu venitul național.**

Prin folosirea producției nete ca indicator de bază al planului, activitatea întreprinderilor este direcționată spre obținerea unor produse care să înmagazineze muncă complexă, de calificare superioară, al cărei rezultat este o valoare nouă ridicată la fiecare unitate de cheltuială materială de producție. La aceeași muncă vie depusă, întreprinderea care va avea cele mai mici cheltuieli cu mijloacele de producție consumate va avea și cea mai mare valoare nou creată, producție netă. În felul acesta, se stimulează activitatea din întreprinderi atît în direcția reducerii consumurilor materiale de producție, cît și în cea a ridicării calificării și complexității muncii prestate.

Pentru asigurarea echilibrului fizico-valoric în realizarea planului fiecărei unități, acesta se apreciază ca îndeplinit numai dacă producția netă are o acoperire fizică în bunuri și servicii care corespund cantitativ, sortimental și calitativ necesităților de consum ale economiei naționale și populației.

Întrucît majoritatea bunurilor materiale — mijloace de producție și bunuri de consum — sînt mărfuri, în aprecierea rezultatelor obținute de unitățile economice se folosește ca indicator de bază și **producția marfă vîndută și încasată.** În esență, acest indicator reflectă toate rezultatele utile obținute de o întreprindere realizate în urma vînzării-cumpărării către o altă întreprindere sau populație. Realizarea acestui indicator presupune asigurarea veniturilor efective în activitatea depusă, verificîndu-se astfel și modul cum funcționează autogestiunea economico-financiară a unității.

Datorită faptului că fiecare indicator răspunde unei anumite cerințe a planificării dezvoltării economiei naționale, este necesar ca în practica economică să fie folosiți împreună, pentru că numai în acest fel pot fi evitate neajunsurile pe care le poate genera absolutizarea unuia dintre ei. De aceea, numai împreună producția fizică, producția netă și producția marfă vîndută și încasată pot constitui sistemul de indicatori de apreciere simultană a rezultatelor atît din punct de vedere a intereselor generale, cît și a celor colective și personale. **Unitatea acestor interese economice se realizează prin înfăptuirea concomitentă a sarcinilor de producție la producția fizică, producția netă și la producția marfă vîndută și încasată, în condiții de eficiență economică maximă.**

Fundamentate în concordanță cu exigențele etapei actuale, măsurile de perfecționare aduse sistemului indicatorilor de plan urmăresc orientarea activității unităților economice în direcția utilizării cu eficiență maximă a capacităților de producție existente, valorificării superioare a resurselor de materii prime, combustibil și energie, creșterii rolului și răspunderii colectivelor de oameni ai muncii în realizarea și depășirea sarcinilor de plan atît la producția fizică cît și la producția netă și producția marfă vîndută și încasată.

lector dr. P. CONSTANTIN

(Continuare în pag. 25)

Puncte de vedere

TEHNOLOGIA CONDUCERII,

subsistem al ştiinţei conducerii dezvoltării economico-sociale a ţării noastre

DEZVOLTAREA RAPIDĂ a vieţii economico-sociale duce la apariţia de noi fenomene, mereu mai complexe şi dinamice ; îşi fac loc noi decalaje, cresc interdependenţele între fenomene şi procese, ia naştere o efervescenţă intelectuală cu totul excepţională, cu pătrunderi tot mai adînci în esenţa unor probleme. În acest context, amploarea influenţei ştiinţei şi a tehnicii ia proporţii, care cu cîţiva ani în urmă nu se puteau imagina ; astfel, dezvoltarea este condiţionată de folosirea cît mai completă şi generalizată a rezultatelor cunoaşterii ştiinţifice.

Cunoaşterea, ca şi realitatea, se află într-o continuă mişcare ; a doua este mai dinamică, bogată şi variată, chiar şi atunci cînd cunoaşterea a ajuns la adîncime. Dinamismul a generat necesitatea regîndirii unor adevăruri, a unor formulări, care şi-au pierdut prospeţimea şi calitatea veridică ; între acestea, se află şi concepte ca tehnică, tehnologie şi altele.

În determinarea lor se impun referiri la revoluţia ştiinţifică, revoluţia tehnică, industrială, ştiinţifică şi tehnică cu privire la apariţia, dezvoltarea şi caracteristicile lor, la întrepătrunderile şi intercondiţionările des întîlnite în cercetarea lor [1]). De pildă, tehnologia — ca muncă asupra uneltelor (de muncă) — s-a născut în timpul revoluţiei agricole şi începutul revoluţiei industriale şi a constituit o problemă deosebită atît pentru teorie, cît şi pentru practică, pentru revoluţia ştiinţifică şi pentru cea tehnică. Mulţi specialişti denumesc acest început revoluţie tehnologică ; apreciem că este vorba de evoluţie [2]), însăşi tehnologia fiind o noţiune în evoluţie, în acest sens producînd modificări explozive ale condiţiei umane în ultimii 200 de ani.

Istoria [3]) tehnologiei a fost scrisă de K. Marx, făcînd legătura între maşinism şi industrie [4]) ; unii cercetători din Occident neagă meritul lui Marx de a fi legat tehnologia de un anumit tip de societate, nesesizînd că acea legătură se realiza nu direct la tipul de societate, ci la baza economică a acesteia, vizînd concordanţa forţelor de producţie cu relaţiile de producţie. În acest sens se referea Marx la tehnologie, la procesul de transformare a meşteşugului în ştiinţă.

Este firesc, teoria lui Marx nu reprezintă ceva finit şi perfect, lipsit de orice incertitudine ; este de reţinut însă concepţia marxistă de mare însemnătate asupra tehnologiei pentru politica de dezvoltare în societatea socialistă, cu aspecte de seamă privind corelaţia revoluţie tehnico-ştiinţifică-progres tehnic—tehnologie, în prezent, în ţara noastră.

Atunci cînd ştiinţa a progresat mult — în secolul 17 şi 18 — progresele tehnicii se aflau pe primul plan, însă îmbinarea cu ştiinţa s-a produs într-o perioadă mai recentă, cînd, la fel, tehnica deţine un rol de seamă, dar nu mai este la fel de autonomă ca anterior. Pătrunderea ştiinţei în producţie a fost urmarea transformării tehnologiei din meşteşug în ştiinţă, ca formă de transfer a ştiinţei.

Tehnica — privită ca activitate umană — operează după anumite norme, reguli, în vederea obţinerii unor rezultate voite în mod conştient ; ansamblul de norme — tradiţionale sau formalizate —, îmbinate cu măiestria personală, semnifică ceva la nivelul faptelor, al practicii, felul în care, în cadrul unei metode se acţionează eficient, pentru soluţionarea unei situaţii. Deci, tehnica înseamnă şi meşteşug, iscusinţă în mînuirea, folosirea uneltelor, întemeiată pe experienţa acumulată de oameni.

Unii specialişti au simplificat lucrurile susţinînd că tehnica este orice mod de rezolvare practică a unei probleme restrînse, tot tehnică fiind şi calea de înfăptuire a oricărei intenţii teoretice. Potrivit tehnicii, soluţia oricărei probleme are caracter de construire, în vreme ce tehnologia semnifică creaţie ; pe cînd tehnica — în mod original — combină lucruri cunoscute, folosind iscusinţa şi abilitatea omului, tehnologia elaborează procese noi. Deci alt loc şi rol pentru tehnologie [5]).

Privind corelaţia tehnologie-ştiinţă, prima este anterioară ultimei, pe care a stimulat-o în dezvoltarea ei ; faţă de timpul cînd erau separate, s-a realizat treptat o legătură tot mai strînsă, îmbinîndu-se pe parcursul evoluţiei lor, nemaidespărţindu-se niciodată [6]). În vreme ce ştiinţa urmărea cunoaşterea lumii, tehnologia era instrumentul cu care societatea efectua transformările necesare, realizînd scopul urmărit : creşterea capacităţii umane de a realiza prin ştiinţă abstractul, iar prin tehnologie — concretul ; munca tehnologică este concepută astfel ca parte integrantă a muncii ştiinţifice, consolidîndu-se poziţia tehnologiei.

În literatura de specialitate tehnologia nu este încă suficient definită, lăsîndu-se cale liberă în circulaţie diferitelor sensuri, potrivit formaţiei fiecărui cercetător, ceea ce creează dificultăţi comunicării [7]). Între cele mai frecvente, reţinem cîteva sensuri ca : studiu al tehnicilor, al procedeelor utilizate, în diferite domenii, ce rămîn — ca şi în trecut — un proces social, istoric, care se dezvoltă potrivit unei logici specifice şi pe care sîntem obligaţi să-l reconsiderăm în condiţiile actuale. Alt sens : modalitatea proiectată de om pentru a face posibilă acţiunea umană ; aplicarea tehnologiei se află deci în spaţiul acestei acţiuni, în raport cu sistemul natural, viu, cu sistemele artificiale construite de om, cu sistemul social. În fine, sensul de mijloc în care intră echipamente, proceduri de lucru. Din exprimarea sintetică a acestor sensuri rezultă că : mai ales în ultimele patru decenii s-a petrecut o expansiune a conţinutului iniţial al acestei noţiuni ; lucrul empiric a fost înlocuit cu activităţi bazate pe ştiinţă ; de la tehnologia legată de producţia de bunuri şi prestări de servicii s-a ajuns la cea spirituală etc.

Tehnologia modernă constă în aplicarea cunoaşterii la activitatea practică şi este întemeiată pe descoperirea şi inovaţia tehnică ; ea pune la îndemîna cercetătorilor şi a inginerilor tehnici şi procedee, iar pentru conducători mijloace cu implicaţii esenţiale în domeniul valorificării superioare a materiilor prime, al raţionalizării consumului de energie.

Cu rol de seamă în realizarea nivelului tehnic al calităţii, al productivităţii muncii, ajutînd la unirea cercetării ştiinţifice cu producţia, tehnologia este concomitent resursă şi obiectiv al dezvoltării economico-sociale, produsele încorporînd şi concepţie tehnologică. De aici şi o modificare radicală în obiectul şi funcţia tehnologiei ; creată pe baza descoperirilor de avangardă în domeniul ştiinţelor, ea transformă esenţial producţia, determinînd dezvoltarea dinamică a mijloacelor de producţie.

Deşi asocierea ştiinţei, tehnicii şi tehnologiei cu conceptul de progres, de dezvoltare nu este de dată recentă, continuă să reflecte şi acum o certă realitate ; dezvoltarea puternică a tehnologiei a produs şi alte mutaţii de substanţă în domenii din cele mai diverse. Astfel la nivel macro, proiectarea cadrului organizaţional de utilizare a tehnologiei implică reconsiderarea reglementărilor juridice etc., la nivel micro, aspecte privind conducerea, modalităţile speciale de interacţiune cu celelalte sisteme. Astfel, tehnologia acţionează ca o puternică forţă motrice a vieţii economico-sociale contemporane, aşa cum prevăzuse Marx [8]).

Alături de ştiinţă — sub influenţa RST — tehnologia este

---

[1]) Termenul de „revoluţie ştiinţifică" a fost introdus în circuit de către francezul A. Koyré, reluat de englezul H. Butterfield şi apoi de către japonezi, generînd discuţii ample dacă este vorba de o revoluţie în ştiinţă sau o revoluţie prin ştiinţă etc. „Revoluţia tehnică" este noţiunea utilizată şi de Marx şi de Lenin, semnificînd saltul spre aplicarea unor legi tehnologice mai noi.

[2]) Epoca pietrei (şlefuite sau nu), a bronzului, a fierului sînt epoci tehnologice, punctul de referinţă fiind materialul din care omul îşi făurea uneltele de muncă.

[3]) Preistoria RST este perioada între începutul sec. 19 şi deceniul al 4-lea al sec. 20.

[4]) K. Marx, Die Tehnologisch-historischen Exzerpte. Historisch Kritische Ausgabe, Frankfurt pe Main, Berlin, Viena, 1981.

[5]) De aici şi schimbarea denumirii : Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnică devine Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie.

[6]) Se ştie că ştiinţa s-a născut o singură dată şi acest lucru nu s-a mai repetat niciodată ; pe atunci ştiinţa, ca parte a filosofiei, se ocupa cu înţelegerea lumii.

[7]) Există un număr important de termeni care au căpătat înţelesuri diferite, ca, de pildă, proces tehnologic, sistem, fenomen, mutaţii, legităţi, dezvoltare tehnologică, inginerie tehnologică etc.

[8]) De aici şi nevoia de a redefini industria ; pînă acum în industrie, la intrare erau materiile prime, iar la ieşire, produse ; acum, la intrare pe lîngă materiile prime, se introduce şi informaţia — creată de mintea umană în activitatea ştiinţifică, precum şi de societate în activitatea social-culturală — pentru a le transforma în produse şi prestări de servicii.

o resursă, dar și factor al dezvoltării, cu tendințe noi : transformarea mașinilor în mașini mecano-electronice (mecatronice), industrializarea muncii de birou etc., tehnologiile noi nemecanice bazate pe formele nemecanice ale mișcării materiale, de unde și o tipologie bogată.

În accepția actuală, tehnologia devine un concept nou, total schimbat, față de ceea ce reprezenta numai cu cîțiva ani în urmă ; începe să capete semnificație deosebită în sensul extinderii conținutului. Aceasta este urmarea activității de introducere în circuitul economico-social a rezultatelor cercetării aplicative, un factor de progres fiind dezvoltarea tehnologică care reflectă ansamblul modificărilor de natură tehnologică, apărute ca urmare a raționalizării rezultatelor obținute. Înțelegerea tehnologiei într-un asemenea context a devenit un factor esențial pentru societatea contemporană. Schimbările mari din infra- și substructură sînt însoțite de nevoile modernizării continue a conducerii, baza acestei acțiuni devenind tehnologia, care antrenează structura organizatorică, amplifică și diversifică relațiile etc. Creșterea nivelului și calității producției concomitent cu dezvoltarea tehnologiei creează probleme complicate, greu de condus.

A conduce înseamnă efort spre dezvoltare, activitate ce vizează optimizarea tuturor resurselor, valorificînd toate posibilitățile de care dispune societatea românească, inclusiv anticiparea viitorului, evitînd erorile, reducînd numărul încercărilor, riscurilor, eliminînd pierderile. Astăzi este de neconceput o conducere, cu un asemenea caracter, fără o tehnologie proprie, care să ajute pe decident să-și exprime clar voința bazată pe adevăr și exactitate.

Asocierea tehnologiei cu conceptul de dezvoltare și conducere nu este nici ea de dată recentă, însă continuă să reflecte o certă realitate ; se știe că activitatea de conducere este puternic influențată de progresul tehnic ce acționează asupra celui social pe două căi : direct, prin progresul economic și indirect prin conducerea economiei.

Raportul tehnologie-conducere este o realitate vie a specificului românesc, marcat evident în politica partidului nostru ; toate schimbările sînt determinate de nevoile dezvoltării, ale perfecționării, inclusiv a conducerii, iar înnoirea, creația, creativitatea sînt căi pentru modernizare, pentru dezvoltare, bineînțeles alături de alți factori. De pildă, dezvoltarea pe cale intensivă nu se poate imagina fără tehnologii noi, inclusiv în conducere, mai ales acum în etapa de intelectualizare a muncii, de promovare a creativității colective.

Astfel s-a ajuns la conceptul de **tehnologia conducerii**, al cărui fond semantic stăruie în perioada mașinistă, fără însă a i se atribui o atare denumire ; acum cunoaște o amplă dezvoltare, de la folosirea mijloacelor mecanice de prelucrare a datelor cu ritm accelerat odată cu constituirea sistemelor informatice, acestei tehnologii fiindu-i proprii cele trei mari perioade : instrumentizarea, mașinizarea și automatizarea, cu faze evolutive care se întrepătrund între ele și cu salturi calitative superioare, ce continuă și astăzi.

Tehnologia — devenită treptat coordonată fundamentală a vieții economico-sociale și deci și a conducerii — a încetat însă să fie doar ansamblul dispozitivelor tehnice utilizate și directivele necesare folosirii lor eficiente.. Ea s-a transformat într-un factor economic puternic în legătură directă cu activitatea de conducere, care nu se mai poate exercita decît în prezența unei tehnologii proprii. **În conducere, tehnologie înseamnă a considera în mod nou unele elemente cunoscute ; la apariția ideii, ele n-au putut fi realizate pentru că sistemul de conducere nu era pregătit tehnologic la acea etapă.**

Tehnologia conducerii este componentă a științei conducerii, dar și parte a tehnologiei generale. Strîns corelată cu metodologia conducerii, ambele subsisteme ale aceluiași sistem — știința conducerii — tehnologia conducerii folosește cu prioritate tehnicile — tehnică de conducere semnificînd felul în care, în cadrul unei metode de conducere se acționează eficient și repede în vederea soluționării problemei, fiecare metodă de conducere avînd o tehnologie proprie de gîndire și acțiune ; pe măsură ce se înregistrează progrese în tehnologie, se perfecționează și metodologia.

dr. Emil MIHULEAC

Indicatorii activității economice

(Urmare din pag. 23)

4. Corelarea indicatorilor în politica economică a P.C.R.

ÎNTRE FENOMENELE și procesele economice există un sistem de dependențe. De exemplu, între introducerea progresului tehnic și creșterea productivității muncii, între dezvoltarea ramurilor industriale, producătoare de mijloace de producție și gradul de dotare tehnică a muncii în agricultură, sau între creșterea productivității muncii și creșterea venitului național pe locuitor etc. Acestea se formează și evoluează sub influența factorilor tehnico-științifici, social-economici, politici, naturali, între care acțiunea omului are rolul determinant.

Sistemul acestor dependențe se exprimă sub forma unor **corelații economice** care reflectă raporturi de proporționalitate obiectiv necesare, determinate de modul de înfăptuire a exigențelor legilor economice corespunzător condițiilor istorice concrete ale fiecărei etape.

O problemă cardinală a dezvoltării economiei socialiste este de a fundamenta în așa fel corelațiile economice încît proporționalitatea în cadrul reproducției socialiste lărgite să se bazeze pe satisfacerea în cel mai înalt grad posibil a nevoilor de consum productiv și personal, în condiții de eficiență economică maximă în utilizarea resurselor de muncă socială.

Obținerea unor efecte economico-sociale utile maxime din fiecare unitate de resurse materiale, financiare și umane, în timpul cel mai scurt, sau minimizarea cheltuielilor de resurse de muncă socială pentru obținerea efectului economico-social util planificat constituie esența procesului de optimizare a creșterii eficienței economice. În esență, **aceasta înseamnă obținerea celui mai înalt nivel posibil al productivității muncii sociale.**

O importanță deosebită în obținerea proporționalității și eficienței economice optime o are **analiza economică.** Analiza economică presupune descompunerea fenomenului sau procesului cercetat în părțile sale componente, studierea lor și stabilirea riguros-științifică a esenței lor.

Întrucît orice proces sau fenomen economic reprezintă o unitate dialectică a două laturi, **cantitatea și calitatea,** care se presupun și se condiționează reciproc, analiza economică este atît o analiză cantitativă, cît și una calitativă. Pentru efectuarea analizei cantitative o importanță deosebită o are utilizarea metodelor statistico-matematice. Rolul determinant îl are analiza calitativă a fenomenelor și proceselor umane.

Scopul analizei economice cantitativ-calitative este cunoașterea științifică a activității economice sub multiplele ei forme, descoperirea legilor economice care o guvernează, stabilirea interdependențelor care se formează între fenomene și procese și formularea de soluții și măsuri posibile pentru viitor.

În activitatea de planificare a dezvoltării economico-sociale, analiza economică se folosește de o serie de instrumente, între care un rol important îl au **balanțele economice**

Acestea reprezintă un tablou statistico-economic prin care se compară și se corelează indicatorii economici ce caracterizează necesitățile și posibilitățile de dezvoltare. Cele două părți ale oricărei balanțe corelează **resursele** (materiale, financiare sau de muncă) cu utilizarea lor conform **necesităților reale.**

O importanță deosebită în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale în țara noastră în etapa actuală o are **perfecționarea metodelor de evidență, calcul și analiză** în vederea fundamentării, pe baze științifice, a unui **sistem informațional** care să permită **cunoașterea reală și la timp** a eficienței oricărei activități și stabilirea soluțiilor de îmbunătățire în viitor.

În etapa actuală, în țara noastră trecerea la o dezvoltare intensivă, impune creșterea rolului indicatorilor economici în fundamentarea pe baze științifice a corelațiilor de eficiență la nivel micro și macroeconomic, în profil de ramură și teritorial.

ÎNTREBĂRI :

1. **Definiți indicatorul economic și arătați principalele modalități de exprimare.**
2. **Enumerați principalii indicatori calitativi de măsurare a rezultatelor unităților economice în etapa actuală**
3. **În ce constă esența indicatorilor calitativi economici și care sînt principalele grupe folosite în practică ?**
4. **Care sînt principalele cerințe ce trebuie respectate în procesul perfecționării sistemului de indicatori economici ?**
5. **În ce constă scopul analizei economice cantitativ-calitative ?**

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti — Ion Ionescu de la Brad (II)

VOM ÎNCERCA să sintetizăm în ce constă valoarea ştiinţifică şi practică a operei realizată de acest mare om ca şi actualitatea acestei opere. Ideile fundamentale ale lui Ion Ionescu de la Brad alcătuiesc un sistem închegat, de o consecvenţă şi o logică desăvîrşită.

Pentru el, cel mai mare şi important izvor de prosperitate şi de bunăstare este izvorul muncii omeneşti : munca fizică şi munca intelectuală. Concepţia sa despre muncă era o concepţie cu totul nouă, actuală şi astăzi. Munca trebuie să producă mai mult decît ceea ce se consumă în procesul de producţie, trebuie să producă necontenit un excedent de bunuri. Alături de munca fizică, joacă un rol hotărîtor munca intelectuală : ştiinţa. „Ştiinţa — spunea Ion Ionescu de la Brad — nu este opusă practicii ; ştiinţa nu este altceva decît explicaţia şi generalizarea multor fapte care vin din practică. Ştiinţa nu înseamnă să răsturnăm, să desfiinţăm fără înţelegere, tot ceea ce am moştenit bun şi folositor. Ceea ce am moştenit trebuie să fie supus unei verificări şi să vedem dacă se potriveşte cu timpul de faţă. Ceea ce este bun se păstrează, ceea ce este rău se înlocuieşte".

Este locul să amintim ideile lui Ion Ionescu de la Brad despre şcoală în general şi despre şcoala de agricultură în special. El nu concepea şcoală teoretică, ci o şcoală întemeiată pe realităţi, pe activitatea practică. În valoroasa lui lucrare despre **Ferma model şi institutul de agricultură** dezvoltă următoarele idei : şcoala este o instituţie în care trebuie să se răspîndească numai adevăruri ; aceste adevăruri trebuie întîi elaborate într-o instituţie de cercetări, într-o fermă experimentală ; ele trebuie să fie primite de şcoală după ce au fost verificate ; aceste adevăruri trebuie să fie împărtăşite apoi elevilor în aplicaţii continue pe teren. „Noi sîntem din şcoala aceea care... se ridică la teorie şi care nu admite decît teoria ieşită din practică şi rezemată de practică". „Oamenii numai de teorie şi oamenii numai de practică nu pot să ne înveţe cu folos agricultura, pentru că cei dintîi se amăgesc adeseori, fiindcă nu au practicat. Nu este lucru înţelept a urma sfaturile lor. Ceilalţi nu vă vor putea spune pentru ce fac un lucru într-un fel şi nu în altul, fiindcă nu ştiu şi n-au alte cunoştinţe decît obiceiul, rutina".

Ion Ionescu de la Brad este considerat ca întemeietorul economiei rurale. El accentua principiul economic şi arăta că o gospodărie nu trebuie să fie deficitară şi că economia naţională s-ar ruina ea însăşi dacă multe gospodării ar fi deficitare. Una din ideile fundamentale din concepţia lui Ion Ionescu de la Brad este că : întreprinderea agricolă nu este un scop în sine, ci este numai un mijloc. Scopul este omul, nu agricultura. El spune : „putem îmbunătăţi pămîntul, prin om, dar sîntem mult mai mult datori a îmbunătăţi omul prin pămînt". Şi de aici, în toate lucrările sale, se ocupă cu o deosebită dragoste de om, de om sub toate aspectele, de la conducătorul gospodăriilor mari pînă la ţăran şi pînă la muncitorul care execută lucrările agricole.

Iată ce spune el despre ţăranul, muncitorul sau tehnicianul agricol :

„Într-un cuvînt, putem zice că toate îmbunătăţirile din agricultura noastră trebuie să înceapă de la îmbunătăţirea însăşi a cultivatorului, de la îmbunătăţirea acelui chemat a lua razele luminii şi a le îndrepta spre pămînt şi spre îndestularea tuturor nevoilor omului. Cultivînd şi îmbogăţind mai întîi omul, toate le vom putea apoi cultiva şi îmbunătăţi în ţara noastră. Pentru ca să îmbunătăţim omul şi să-l înzestrăm cu tot capitalul cunoştinţelor ce se află la popoarele civilizate, trebuie să luăm omul de mic ; să chemăm la o şcoală practică de agricultură pe copiii mici ai cultivatorilor săteni. La şcoală copiii vor vedea că la agricultura ce fac părinţii lor, pe care ei înşişi îi ajută, sînt de făcut o mulţime de îmbunătăţiri".

Despre conducătorul întreprinderii agricole se exprimă astfel :

„El trebuie să aibe cunoştinţe nu numai despre teorie, dar şi despre practica agriculturii, adică nu numai să ştie ce trebuie să facă, dar să şi facă. Teoria răsare din practică, generalizînd faptele acesteia şi explicîndu-le, adică dînd cuvîntul pentru ce un lucru trebuie să se facă într-un fel şi nu într-altul".

Grija de muncitori şi concepţia lui despre modul cum trebuie trataţi se învederează în următorul pasaj : „Lucrătorul, agentul principal al producţiei, lucrează cu atît mai mult şi mai bine, cu cît este mai bine format, mai bine hrănit, mai bine locuit, cu cît este mai bine învăţat, mai moral, mai bine exercitat în lucrul ce face. Totul depinde de la omul, de la iscusinţa şi voinţa lui". Din această dragoste a lui Ion Ionescu de la Brad pentru om se explică lupta lui pentru emanciparea ţăranilor şi interesul puternic pe care l-a avut pentru a-i lumina.

Cu cea mai mare statornicie a susţinut tot timpul cauza ţăranilor. Iată ce spunea el într-un discurs : „Domnilor deputaţi, vă rog în numele ţăranilor, ca să vă fie milă de dînşii şi să faceţi a li se da ceea ce au dreptul să ia, petecul de pămînt pe care să se hrănească şi să ne hrănească şi pe noi toţi, petecul de pămînt pe care i-aţi văzut cu ce foc îl apără şi ne apără pe noi toţi ; petecul de pămînt pe care i-aţi văzut cum îşi sacrifică pînă şi viaţa şi o sacrifică pentru noi toţi ; petecul, în fine, de pămînt care face pe ţăran să aibă şi el o ţară de iubit, o ţară de apărat. Azi domnilor numai de la ţăran

FIŞE

● *Volumul „Progresul tehnic — eforturi, efecte, eficienţă", publicat la* EDITURA POLITICĂ *reprezintă sinteza unor investigaţii întreprinse pe parcursul a mai mulţi ani de un colectiv de cercetători din cadrul Institutului de economie industrială. Autorii — Corneliu Russu, Dan Sava, Olga* Mihăescu *şi* Elena Pelinescu *— au căutat să răspundă concomitent unor probleme teoretice, metodologice, practice, dorinţă stimulată şi de numărul relativ redus de lucrări consacrate progresului tehnic, în comparaţie cu însemnătatea problemei pentru dezvoltarea economiei naţionale. Faptul că problematica amîntită este tratată în literatura economică din numeroase unghiuri, a determinat opţiunea autorilor pentru o abordare unitară, sistemică, abordare care să permită intercorelarea tuturor factorilor care participă la realizarea sa : unităţi de cercetare, de producţie, organisme financiare etc. Odată stabilite nivelul de abordare a fenomenului şi sfera concretă a cercetărilor — industria construcţiilor de maşini — în lucrare sînt urmărite o serie de aspecte cu un pronunţat caracter specializat : evidenţierea principalelor resurse necesare realizării progresului tehnic, identificarea celor mai importante efecte ale acestuia în plan economic, conturarea unei metodologii de determinare a eficienţei progresului tehnic şi de evaluare a ceea ce autorii volumului desemnează prin sintagma „calitatea progresului tehnic".*

Strategii de dezvoltare

● *Afirmaţia potrivit căreia anul 1984 reprezintă un punct de răscruce în dezvoltarea economiei iugoslave nu se bazează atît pe nivelurile de creştere planificate la principalii indicatori macroeconomici : 2% la produsul social, circa 3% la producţia industrială şi 2% la cea agricolă, 16% la exporturi de bunuri şi servicii — cît, mai cu seamă, pe rolul ce revine acestei perioade de a inaugura o nouă viziune asupra dezvoltării economico-sociale. După cum afirmă* Milos Sindjic *în articolul „Un grand tournant — la politique économique en 1984", publicat în numărul din 5 ianuarie a.c. al revistei „REVUE DE POLITIQUE INTERNATIONALE", această nouă etapă definită prin întărirea laturilor calitative antrenează schimbări în planul politicii de dezvoltare, al asigurării echilibrului material al dezvoltării, al politicii economice însăşi ; obiectivele urmărite sînt, în linii mari, cele care permit creşterea nivelului de eficienţă, asigurarea echilibrului între valoarea muncii prestate şi remuneraţia cuvenită, stimularea participării competente şi creative a întregului personal. Pentru materializarea a-*

luăm, căci el dă la oaste, el plăteşte birurile regulat, el merge la şosele, în fine el poartă toate greutăţile ; şi ce-i dăm noi în schimb ? Cu ce-i răscumpărăm sarcinile ce-i cerem ?"

Ideile lui Ion Ionescu de la Brad, despre pămînt, despre plante, despre metodele de cultură şi, în general, despre tehnica agricolă sînt cuprinse în toate lucrările lui, dar mai ales în monografii şi în lecţiile de agricultură. El face pentru prima oară la noi o clasificare a solurilor, vorbeşte cu o intuiţie justă despre humus — „avuţia pămîntului, aceea care-l face să dea recolte abundente, se află în materiile organice, dezalcătuite, numite teren vegetal sau humus" spune el în monografia judeţului Mehedinţi. Ionescu de la Brad dă recomandaţii tehnice valabile şi azi şi documentează aceste recomandaţii, ca de pildă : arătura în faţă sau dezmiriştirea, arătura adîncă, alegerea momentului optim pentru executarea arăturilor, ogorul de toamnă, stîrpirea radicală a buruienilor, aplicarea îngrăşămintelor naturale şi artificiale „pentru ca să aibă ce mînca plantele", asolamentul, cultura plantelor furajere care „trebuie să înlocuiască însuşirile naturale puţin productive".

Ca un precursor al asolamentului cu ierburi el spune că al doilea pas de progres constă „întru a preface fineţele în ţarine şi ţarinele în fineţe". Iar în altă lucrare, spune mai departe : „Pămîntul este epuizat de grîu şi se odihneşte prin cultura ierburilor. Ierburile dau furajul, furajul hrăneşte animalele. Animalele produc bălegarul, bălegarul ne dă grăunţe. Ţelina odihneşte pămîntul de grîu, după ţelină veţi avea o recoltă triplă de grîu". Şi în alt loc : „Orice exploatare a pămîntului constă în a combina mai întîi în proporţii juste, suprafaţa pămîntului destinată culturii plantelor pentru hrana omului, cu suprafaţa pămîntului afectată întreţinerii animalelor".

Importanţa îngrăşămintelor pentru fertilitatea solului este accentuată de Ionescu de la Brad în toate lucrările sale. El spune : „Tot secretul unei exploataţii progresive şi raţionale consistă întru a îmbunătăţi pămîntul, a-l înavuţi şi a-l ţine în vlagă fără cea mai mică întrerupere. Cu cît avea cineva să capete mai mult pămînt, cu atît trebuie să-i dea mai multe îngrăşări". În multe alte domenii ale ştiinţei agricole Ionescu de la Brad a avut o intuiţie extraordinară şi a recomandat metode şi procedee care s-au verificat şi adoptat în epoca noastră. De pildă, el a arătat că în judeţul Mehedinţi după porumbul bine lucrat se poate semăna grîu fără a se mai face arătura adîncă, ci numai o lucrare superficială.

El a studiat temeinic îmbunătăţirea culturii porumbului în ţara noastră şi este un precursor al preocupărilor de astăzi. În lecţiile lui de agricultură el a subliniat importanţa arăturii adînci de toamnă pentru porumb şi a îngrăşămintelor : „Porumbul cere ca pămîntul să fie gunoit mult şi bine, el nu se teme de îngrăşare — ...bine este să se samene în linii cu semănătoarea".

Ion Ionescu de la Brad a popularizat metoda semănării trifoiului primăvara în cultura de cereale, metoda grăpării cerealelor de toamnă, primăvara, pentru ca să reziste mai bine la secetă, irigarea fineţelor, şi a culturilor, oriunde este posibilitatea să se folosească apa riurilor care curge lîngă ele.

Ion Ionescu de la Brad a cunoscut şi aplicat şi celelalte mijloace de luptă contra secetei. El a făcut la Brad, pe coama dealului, „plantaţii de adumbrire contra vîntului". A întrevăzut importanţa structurii solului pentru fertilitate ceea ce se învederează în modul cum judecă pămîntul din Dobrogea : „Plugarul... îl părăseşte după 2 sau 3 ani de cultură, nu din cauza secătuirii lui, dar pentru că a devenit prea mobil".

În vremea lui Ionescu de la Brad se lucra tot cu plugul de lemn. El a introdus plugul de fier şi a încurajat răspîndirea lui prin concursuri anuale care s-au ţinut în fiecare an de la 1865 la 1869, în Bucureşti, Iaşi şi în capitalele de judeţe. El a introdus în agricultura noastră nu numai plugul de fier, dar toate maşinile agricole care erau construite în vremea aceea. A încurajat construcţia de maşini şi unelte agricole. Unul din cele mai însemnate dintre ateliere a fost atelierul Institutului de la Pantelimon. Acest institut, precursorul Institutului agronomic „N. Bălcescu" de astăzi, a expus la expoziţia din Bucureşti din 1865 tot felul de maşini şi unelte agricole construite în atelierul său propriu.

Astfel Ionescu de la Brad a avut o activitate multilaterală uimitoare. Nu este domeniu al ştiinţei agricole şi al economiei agrare pe care el să nu-l fi stăpînit şi să nu-l fi dezvoltat cu mult peste patrimoniul ştiinţific şi tehnic din epoca sa. Meritul cel mai mare a lui Ionescu de la Brad este acela de a fi cercetat agricultura ţării şi de a-i fi dat o nouă orientare tehnică, pe baza ştiinţei şi experienţei acumulate în lungi ani de studii. El este primul cercetător care s-a ocupat de solurile ţării noastre şi care a introdus metoda monografică în studiile agricole. Este primul experimentator român în domeniul agriculturii şi primul zootehnician cu bază ştiinţifică. Este primul organizator al statisticii din ţara noastră. Este omul care a contribuit cel mai mult în epoca sa la introducerea maşinilor şi uneltelor moderne în agricultura ţării.

Este un participant activ la lupta socială, din generaţia lui Nicolae Bălcescu şi prieten al acestuia. A fost prigonit, exilat, întemniţat pentru ideile lui, dar pînă în cele din urmă ideile lui, care depăşeau ideile curente ale epocii, au triumfat pentru că exprimau tendinţele obiective de dezvoltare ale societăţii şi corespundeau năzuinţelor maselor populare. A avut multe amărăciuni de la oameni, dar conştiinţa misiunii sale, puterea de luptă nu l-au părăsit niciodată, iar istoria i-a dat dreptate. Autor de lucrări fundamentale şi semănător neîntrecut al noilor idei, Ion Ionescu de la Brad trebuie considerat ca întemeietorul ştiinţei agricole româneşti.

prof. dr. docent
Vlad IONESCU-SISEŞTI

---

cestor obiective, arată M.S., au fost elaborate o serie de programe care au funcţia să elimine anumite disproporţii ce afectează în prezent procesul reproducţiei lărgite, să stimuleze creşterea exporturilor. Un alt obiectiv vizat este cel al creşterii aportului cercetării ştiinţifice naţionale şi dezvoltarea sistemelor de instituţii sociale capabile să pună în valoare inventivitatea oamenilor muncii, cum sînt instituţiile de profil ştiinţific, cultural, educativ.

Reciclarea materialelor : de la demonstraţii la imperativ

● *Dacă în urmă cu un deceniu necesitatea reciclării materialelor mai avea nevoie de demonstraţii, în prezent chestiunea se bucură de o acceptare unanimă. Dar, observă* William U. Chandler *în studiul* „Materials recycling : the virtue of necesity" *publicat la sfîrşitul anului trecut sub egida institutului american „WORLDWATCH" se constată încă o mare distanţă între acceptarea de principiu şi realizarea practică. Propunîndu-şi să investigheze cauzele unei atari stări de fapt, autorul opinează că este necesar în prealabil să se stabilească o ierarhie a materialelor recuperabile, ierarhie alcătuită în funcţie de volumul resurselor existente, de costul lor, de consumul de energie pe care îl presupune obţinerea acestora, de nivelul de poluare. Considerînd că pe primele locuri ale unei astfel de ierarhii s-ar afla hîrtia, aluminiul şi substanţele feroase, W.Ch., ajunge la concluzia că insuccesul unor acţiuni de reciclare desfăşurate în diverse ţări se datorează în primul rînd unor bariere financiare. Astfel, în multe cazuri nu există un raport just între preţurile materiilor prime primare şi cel al materialelor recuperate ; totodată, se vădesc grave carenţe în ce priveşte evaluarea costurilor sociale pe care desfăşurarea unor activităţi poluante le determină la nivelul societăţii globale, costuri care cel mai adesea nu se regăsesc la nivelul producătorilor şi care se anulează în condiţiile acţiunilor de recuperare.*

Aplicaţii statistice în economie

● *Modelarea statistico-matematică a atins astăzi o dezvoltare şi o răspîndire extrem de largă, modelele statistice prezentînd — printre altele — avantajul simplităţii şi al posibilităţii de interpretare a caracterului variabil al majorităţii fenomenelor ce au loc în economie. Un astfel de model general este modelul* Weibull *comentat pe larg de* Alexandru Isaic-Maniu *în cartea* „Metoda Weibull — aplicaţii" *publicată recent la* EDITURA ACADEMIEI. *Aparent o simplă statistică unidimensională, modelul amintit şi-a aflat o mare varietate de utilizări, dobîndind treptat caracterul unei adevărate metode, cu întrebuinţări deosebit de preţioase îndeosebi în teoria şi practica fiabilităţii produselor industriale. După cum apreciază academicianul Gh. Mihoc în cuvîntul introductiv la volum, autorul, urmărind să furnizeze o informaţie cît mai completă asupra bazelor teoretice şi asupra aplicaţiilor reale sau posibile, a reuşit să realizeze prima monografie consacrată acestui subiect.*

FIŞE

Mecanisme ale declanșării crizelor economice mondiale [I]

ÎN STUDIEREA procesului declanșării unei crize economice mondiale problema cauzelor și formelor de apariție a crizei la nivelul economiilor naționale ale diferitelor țări prezintă o importanță doar indirectă, deși ele nu pot fi ignorate. Articolul de față își propune să analizeze cîteva aspecte legate de „transmiterea" crizei dintr-una sau mai multe economii naționale în ansamblul economiei mondiale. De aceea, el are în vedere abordarea, în primul rînd, a problemelor ce decurg din relațiile economice externe ale țărilor lumii și nu a celei, la fel de însemnate, a declanșării crizelor la nivelul economiilor naționale.

ÎN ULTIMA VREME și-a făcut loc în literatura de specialitate de peste hotare ideea că o cauză esențială a „internaționalizării" crizei economice la nivel mondial o constituie interdependența crescîndă dintre economiile naționale în cadrul economiei mondiale. O asemenea afirmație conține un important sîmbure de raționalitate, dar ea este prea generală. De aceea, în articolul de față vom încerca să discernem, în principal, trei domenii ale interdependenței economiilor naționale și, în legătură cu acestea, procesul declanșării crizelor mondiale : a) interdependențele existente între țările capitaliste dezvoltate și declanșarea crizei într-un șir de state ca urmare a crizei ce se manifestă, inițial, într-una sau mai multe țări avansate ; b) interdependențele dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate, în care își găsesc explicația, pe de o parte, fenomenele de transmitere a crizei dintr-un șir de țări dezvoltate în cele rămase în urmă, iar pe de altă parte, fenomenele de criză din țările dezvoltate apărute ca urmare a unor crize specifice, apărute, inițial, în țări în curs de dezvoltare ; c) interdependențele dintre țările în curs de dezvoltare care duc la declanșarea unor tipuri caracteristice de crize. Există, desigur, și alte domenii de interdependență între economiile naționale, dar nu intenționăm să ne oprim în acest context asupra lor.

1. Implicații ale interdependențelor între țările capitaliste dezvoltate

ÎN mod incontestabil, în ultimele trei decenii se poate constata o creștere fără precedent și sub cele mai diferite forme a relațiilor economice internaționale. Comerțul mondial a căpătat proporții realmente gigantice, cuprinzînd circuitul schimburilor de produse și servicii din cele mai diverse domenii. Transporturile și comunicațiile au dobîndit dimensiuni planetare, organizarea lor perfecționîndu-se continuu, paralel cu ieftinirea și accelerarea lor. Fluxurile financiare — legate direct sau nu de comerțul mondial — au dus la formarea unui sistem bancar extrem de ramificat, ale cărui verigi sînt deosebit de interdependente. Totodată, relațiile valutare și de plăți, în ciuda inexistenței unui sistem monetar cu adevărat mondial, s-au extins astfel încît cuprind aproape în întregime ansamblul tranzacțiilor, ca și al raporturilor economice dintre toate țările.

Un indiciu expresiv al creșterii interdependențelor în cadrul economiei mondiale îl oferă sporirea ponderii în produsul național al tuturor țărilor a volumului de mărfuri și servicii exportate și importate. Țările cu potențiale foarte mari, ca și cele cu economii naționale cu o structură diversificată, cunosc ponderi relativ mici ale schimburilor externe în produsul național. Așa este, de pildă, cazul Statelor Unite, al U.R.S.S. și al Chinei. Totuși, în ultimii 30 de ani, se constată o sporire a acestei ponderi. În S.U.A., de exemplu, de la circa 5% în 1950, ea a ajuns în 1982 la peste 10—11%, atît în ce privește exportul cît și importul. O pondere relativ mică au încă schimburile externe de mărfuri și servicii în producția Japoniei : 13,9% — exportul, 14,9% — importul. În țările de talie medie se poate observa o proporție apreciabil mai ridicată a acestei ponderi : în R.F.G. — peste 27%, în Anglia — circa 25% atît la capitolul exporturilor cît și la cel al importurilor. Numeroase țări mici ating însă ponderi ridicate și foarte ridicate : peste 53% în cazul Olandei la importuri și exporturi, în cel al Belgiei exporturile reprezentînd 63%, iar importurile 66% din produsul intern brut. Un caz extrem îl constituie Luxemburgul : exporturile ating 81% din P.I.B., iar importurile 84%. De aici s-ar putea formula ipoteza după care ponderea relațiilor economice externe este invers proporțională cu dimensiunea economiei unei țări ; deci, cu cît este mai mare partea pe care o reprezintă exportul și importul în P.I.B., cu atît intensitatea legăturilor cu exteriorul este mai ridicată, iar sensibilitatea unei economii este mai mare la fluctuațiile economiei mondiale. Această constatare a făcut ca, uneori, intensitatea înaltă a raporturilor economice externe să fie făcută vinovată, de către unii economiști, de efectele negative ale unei conjuncturi dificile.

Se poate însă afirma că acele țări în care ponderea comerțului exterior este relativ mică ar fi mai puțin afectate de fluctuațiile conjuncturale ale pieței mondiale ? Experiența S.U.A. arată că „vulnerabilitatea" unei economii naționale nu depinde direct proporțional de ponderea relațiilor externe și nici exclusiv de ea. Aceasta nu înseamnă că ponderea relațiilor economice externe ar avea un rol — pozitiv sau negativ — cu totul secundar, mai ales atunci cînd atinge cote foarte mari.

Important este de observat că o intensitate mare a raporturilor economice cu exteriorul reprezintă un factor stimulator în condițiile unei conjuncturi favorabile a economiei mondiale. În perioada 1950—1970, timp de două decenii, dezvoltarea puternică a relațiilor economice, în primul rînd comerciale, a permis unui mare număr de țări să-și lărgească rapid producția internă, să-și pună mai bine în valoare resursele materiale și umane disponibile la nivel național (și, uneori, și la nivel internațional), să asigure progresul tehnic și, prin aceasta, competitivitatea mărfurilor proprii, să creeze un sector important de producție materială și servicii, care depășește considerabil cererea pieței interne, aducînd mari încasări valutare. Pe această bază s-a adîncit diviziunea internațională a muncii, s-au extins specializarea în producție și, implicit, cooperarea între numeroase economii naționale. Efectele de ansamblu s-au resimțit în creșterea producției pe locuitor. Dar această creștere a fost foarte inegală de la țară la țară, iar avantajele ei nu s-au repartizat în mod egal asupra tuturor statelor. În această privință se impune o observație : efectele pozitive menționate mai înainte au fost resimțite, cu precădere — sau aproape exclusiv — de către țările avansate.

Un factor favorizant al creșterii „sensibilității" unei economii naționale la fluctuațiile conjuncturale internaționale este, după unele aprecieri, gradul de „liberalizare" a relațiilor externe. După cum este bine cunoscut, în cadrul G.A.T.T., s-au obținut în perioada postbelică nu mai puțin de șapte reduceri tarifare importante ce au situat media ponderată a taxelor vamale aplicate țărilor membre la mai puțin de 5% din valoarea mărfurilor schimbate între ele. Însemnătatea acestui proces decurge din faptul că partea membrilor G.A.T.T. constituie circa 80% din comerțul mondial actual. În plus, multe dintre țările nemembre ale G.A.T.T. au beneficiat și ele de unele avantaje ale scăderii taxelor vamale — mai ales în cadrul sistemului preferințelor unilaterale generalizate, inițiat în U.N.C.T.A.D., — ca și de atmosfera de ansamblu favorabilă ce facilita penetrația mărfurilor pe piețele membre ale Acordului, inclusiv a celor provenite din țări în curs de dezvoltare.

Cîtă vreme conjunctura a fost stimulatoare pentru creșterea economică în ansamblul țărilor lumii și, deci, în fiecare dintre țări, nimeni nu a ridicat obiecții la lărgirea accesului mărfurilor pe piața mondială. După declanșarea crizei și prelungirea depresiunii, mulți oameni politici și chiar economiști din țările avansate consideră că interdependența economiilor naționale, în genere, ar reprezenta un factor negativ.[1]) Unii nu ezită să considere că situația dificilă ar putea fi evitată prin promovarea unei politici protecționiste, de izolare față de restul lumii.

În condițiile modificării conjuncturii economiei mondiale, mai precis ale

[1]) Vezi Problèmes économiques nr. 1828, 15 iunie 1983, p. 12 ș.u.

trecerii de la o creştere susţinută şi îndelungată la o perioadă de criză şi depresiune prelungită, reacţia cvasigenerală nu numai pe plan teoretic, dar şi practic a constituit-o renunţarea de către numeroase guverne ale ţărilor avansate la regulile liberalizării schimburilor şi trecerea la măsuri protecţioniste, uneori chiar prohibitive. Nu există nici o singură dovadă convingătoare că politica protecţionistă, promovată mai ales sub formele sale netarifare (ce nu încalcă, la prima vedere, acordurile din cadrul G.A.T.T.), a jucat un rol pozitiv în contracararea efectelor crizei economice mondiale asupra economiei naţionale a vreunui stat ce a aplicat astfel de măsuri ce obstrucţionează fluxurile comerciale normale. Dimpotrivă, se poate constata că măsurile de reducere a importurilor aplicate de ţările dezvoltate au contribuit, într-o măsură hotărîtoare, la restrîngerea pieţelor de export ale statelor respective. Aceasta este şi concluzia unui studiu asupra perspectivelor dezvoltării economice a ţărilor membre ale O.C.D.E. : „dacă se ia în considerare ansamblul schimburilor dintre ţările O.C.D.E. şi ţările terţe, **exporturile ţărilor membre sînt, în mare parte, determinate, direct sau indirect, de creşterea importurilor lor.** Atunci cînd creşterea economică a ţărilor O.C.D.E. se încetineşte, forţa circuitului schimburilor face ca nici una dintre aceste ţări — ca şi orice zonă importantă din afară — să nu poată scăpa de una din cauzele însemnate ale contractării activităţii". [2])

Fără a diminua importanţa rolului pe care îl joacă liberalizarea schimburilor în „transmiterea" impulsurilor pozitive sau negative ale unei conjuncturi favorabile sau defavorabile, putem afirma că exagerarea influenţei pe care o are un asemenea factor trece cu vederea faptul că, în fond, cauzele fluctuaţiilor economice sînt, în primul rînd, interne (fie că e vorba de creştere, fie că e vorba de stagnare) şi, de multe ori, ele sînt efectul întîrziat al unei evoluţii proprii anterioare (fluctuaţiile şi modificarea structurii cererii, variaţiile acumulării nete şi brute, fluctuaţiile investiţiilor în capital fix, schimbările în rata rentabilităţii, în costul forţei de muncă, în structura costurilor mărfurilor etc.). Evoluţia contradictorie a diferitelor fenomene şi procese din economia naţională a unei ţări explică fluctuaţiile respectivei economii naţionale, trecerea sa de la creştere la criză şi invers. Pentru a se declanşa o criză la nivelul unei economii naţionale nu este necesar un impuls exterior. Pentru a se declanşa însă o criză economică mondială este necesar ca în afara cauzelor interne să existe şi o serie de condiţii „externe", în ansamblul economiei mondiale, o serie de impulsuri spre stagnare. Aceste impulsuri îşi exercită influenţa prin intermediul unor tot mai cuprinzătoare şi complexe relaţii economice internaţionale. În rîndul acestora pot fi menţionate „canalele" ce leagă economia naţională a fiecărei ţări cu economia mondială în ansamblul ei, ca şi pe acelea ce leagă între ele, în proporţii diferite, diversele economii naţionale (balanţele comerciale şi de plăţi, circuitele financiare, de credit şi de plăţi cu exteriorul, rezervele monetare de aur şi devize, cursurile valutare ş.a.). Într-o primă aproximare se poate considera că hotărîtoare pentru declanşarea unei crize la nivel naţional sînt condiţiile interne. Factorii externi pot fi apreciaţi ca fiind de natură să influenţeze evoluţia ansamblului economiei mondiale într-o perioadă dată, fără însă să poată determina punctele de inflexiune ale fluctuaţiilor din fiecare ţară în parte.

O astfel de concluzie este îndreptăţită de faptul că între evoluţiile economiei diferitelor ţări nu există o similitudine riguroasă. Realităţile arată că avem de-a face cu cel puţin două situaţii cu caracter general : a) criza dintr-una sau mai multe ţări poate determina declanşarea unor crize de acelaşi tip dacă nivelul dezvoltării economice, structura economiei, potenţialul etc. sînt identice sau, cel puţin, similare ; b) criza dintr-una sau mai multe ţări poate determina declanşarea unor crize de tip diferit dacă nivelurile dezvoltării, structura economiei, potenţialul etc. sînt diferite.

Aşadar, o criză industrială de supraproducţie dintr-una sau mai multe ţări dezvoltate poate determina declanşarea unei crize industriale de supraproducţie în alte ţări avansate şi, totodată, o criză de supraproducţie de produse primare în ţări în curs de dezvoltare, sau o criză de subproducţie, sau o criză comercială, sau o criză financiară şi de credit, sau o criză monetară sau, simultan, mai multe tipuri de criză în ţările mai puţin avansate.

În cadrul analizei noastre ne vom opri mai întîi la „internaţionalizarea" crizelor în interiorul grupului ţărilor capitaliste dezvoltate. În această privinţă se poate observa că declanşarea unei crize într-una sau mai multe ţări nu determină în mod obligatoriu o criză generalizată în toate celelalte ţări avansate, după cum un boom nu are în mod obligatoriu un caracter generalizat. Chiar atunci cînd, în genere, se poate constata că de o conjunctură favorabilă beneficiază toate economiile naţionale ale ţărilor dezvoltate, proporţiile în care are loc creşterea economică diferă de la ţară la ţară într-un raport ce merge, uneori, de la 1 la 4 sau chiar 5. În condiţiile unei situaţii conjuncturale defavorabile, de asemenea, nu toate ţările sînt afectate în aceeaşi măsură, iar unele chiar scapă unei deteriorări absolute, înregistrînd doar scăderi relative ale ritmurilor de creştere. Aceasta arată că interdependenţa crescîndă dintre economiile naţionale nu lichidează reacţiile independente, autonomia relativă a fiecăreia dintre ele şi nu anihilează posibilitatea unei evoluţii proprii, specifice, deosebită de fluctuaţiile conjuncturale ale economiei mondiale.

Datele concrete demonstrează dispersia mare, de la ţară la ţară, a ritmurilor creşterii economice, mai precis a ritmului de creştere a P.I.B. şi a producţiei industriale. În perioada 1951—1982, deci în 32 de ani, P.I.B. nu a înregistrat timp de 18 ani nici o scădere în nici una din cele 20 de ţări membre ale O.C.D.E. la care am dispus de date comparative complete, iar producţia industrială nu a scăzut în 15 ani. În anii în care s-au semnalat scăderi, ele au afectat un număr variat de ţări, număr ce a oscilat între 1 şi 10 (deci, cel mult jumătate din totalul statelor la care ne-am referit) în ce priveşte P.I.B., restul ţărilor cunoscînd chiar creşteri. În privinţa producţiei industriale, numărul ţărilor afectate de scăderi ajunge pînă la 17 în 1975 şi oscilează între 11 şi 13 în anii 1981—1982. În schimb, vulnerabilitatea industriei la fluctuaţii a fost mai mare : nici o ţară din cele 20 nu a putut evita o scădere, recordurile de 5 pînă la 7 ani (din cei 32 luaţi în consideraţie) fiind deţinute de Anglia, Canada, R.F.G., Spania, S.U.A. şi Suedia. Ţinînd seama şi de anii de „creştere zero", atunci recordurile de conjunctură nefavorabilă le deţin Anglia cu 9 din 32 de ani, S.U.A. cu 8, Spania, Suedia, Canada şi Olanda cu 7 ani fiecare.

Numărul anilor în care creşterea producţiei industriale a fost nulă sau negativă oscilează între 9% şi 28% din totalul perioadei 1951—1982. În schimb, numărul anilor cu creşteri de peste 5% ale producţiei industriale reprezintă 75% din totalul anilor în cazul Japoniei şi Portugaliei, 59% în cel al Finlandei şi Italiei, 56% în cel al R.F.G. şi Greciei, 53% în cel al Austriei, Canadei, Norvegiei şi Olandei, dar numai 22% în cel al Angliei şi 12% în cel al Australiei.

Marea dispersie ce se poate observa permite o concluzie firească şi anume că în perioada postbelică sincronizarea fluctuaţiilor a avut un caracter relativ şi nu unul absolut, dată fiind existenţa unor niveluri şi potenţiale diferite, a unor structuri diferite ale economiilor naţionale, a unor politici economice deseori contradictorii, a unei capacităţi inegale de adaptare la schimbarea conjuncturii, ca şi a unei disponibilităţi diferite la transformări structurale.

O a doua concluzie este că o conjunctură defavorabilă a economiei unor ţări cu potenţial mare şi foarte mare (S.U.A., Japonia, R.F.G., Franţa, Anglia, Italia, Canada) nu implică în mod obligatoriu o deteriorare a situaţiei economice a ţărilor cu potenţiale mai mici, în special dacă acestea şi-au modificat mai rapid structurile economiei, dar şi ca urmare a unor modificări treptate în raporturile de forţe economice în sînul grupului ţărilor capitaliste dezvoltate, îndeosebi prin pierderea treptată din ponderea precumpănitoare a economiei americane în lumea occidentală, ca şi în lume în general. De aceea, este necesară o confruntare mai atentă şi mai detaliată cu realităţile atît a tezei referitoare la „contagiunea" obligatorie a unei conjuncturi nefavorabile, cît şi a tezei cu privire la rolul de „locomotivă" a creşterii economice internaţionale pe care ar exercita-o economiile ţărilor cu potenţiale mari, în raport cu cele mici. Se pune problema dacă pe măsura scăderii ponderii S.U.A., Angliei şi a altor ţări mari în produsul şi schimburile mondiale, ca şi în cele ale ansamblului ţărilor capitaliste dezvoltate, gradul de influenţare a celorlalte economii naţionale de către cele cu potenţiale mari nu are o tendinţă de scădere. Tot astfel, modificarea raporturilor de forţe chiar dintre „cei mari", de pildă, dintre S.U.A. şi Japonia, dintre S.U.A. şi ţările Pieţei comune etc., se consideră că duce la sporirea autonomiei de reacţie a partenerilor.

N.S. STĂNESCU

[2]) Perspectives économiques de l'O.C.D.E., nr. 33, iulie 1983, p. 20

Fire și fibre sintetice: caracteristici noi ale pieței

DUPĂ șapte ani de dificultăți, industria vest-europeană de fire și fibre sintetice pare că începe să redevină rentabilă. O caracteristică principală a pe-

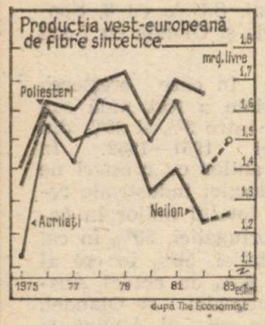

rioadei de depășire a crizei o constituie puternica concentrare a activității în industria vest-europeană, după modelul celei din Statele Unite. Astfel, producția de fibre de nailon este controlată în prezent de Imperial Chemical Industry (I.C.I.) și Du Pont, după retragerea din acest sector a firmelor Courtaulds, Montefibre și a grupului belgian Fabelta; produsele acrilice sînt dominate de Bayer și Courtaulds, iar piața poliesterilor este împărțită între Hoechst, Enka (R.F.G.), Montefibre și Rhône-Poulenc.

A doua reorganizare a industriei vest-europene, prevăzută a fi terminată către sfîrșitul anului 1984, va duce la dezafectarea a 25% din capacitățile de producție existente în 1978. După prima raționalizare, întreprinderile rămase active reușiseră să lucreze deja cu 85% din capacitate, față de 75% în urmă cu patru ani.

Întărirea poziției dolarului a fost de natură să-i favorizeze într-o anumită măsură pe producătorii europeni de fire și fibre sintetice, spre deosebire de corespondenții lor americani, astfel că în 1983 a crescut cu 4% volumul vînzărilor, în special pentru covoarele sintetice. Cu toate acestea, cererea este încă mai mică cu 10—15% față de sfîrșitul deceniului trecut.

O altă caracteristică a pieței este dată de faptul că oferta este mult mai diversificată, cu o serie de produse noi (în special substituenți ai mătăsii și bumbacului) care, în cazul firmei I.C.I., de exemplu, dețin 35% din totalul vînzărilor.

Program de austeritate în Belgia

PENTRU Belgia, anul 1984 înseamnă continuarea politicii de austeritate inițiată încă la sfîrșitul anului 1981. Această orientare, care a permis „restabilirea competitivității întreprinderilor, trebuie să fie continuată pentru a permite redresarea finanțelor publice și a restabili echilibrul cheltuielilor sociale" — afirma de curînd primul ministru belgian. Obiectivul asumat de guvern îl constituie reducerea deficitului finantelor publice la 7% din P.N.B., respectiv la nivelul mediei pe ansamblul Pieței comune. În 1983 acest deficit a reprezentat 15,3% din P.N.B., cifră record în cadrul C.E.E.

Însănătoșirea finanțelor publice și revenirea la o situație de echilibru în ce privește bugetul cheltuielilor sociale va necesita, în concepția guvernului, un nou efort de austeritate, tradus prin accentuarea fiscalității și reducerea alocațiilor sociale. Efortul care va trebui suportat direct de populație, prin creșterea taxelor, este estimat la 200 miliarde franci belgieni.

Programe de dezvoltare

BRAZILIA — ample proiecte de investiții

CEL de-al III-lea Program de dezvoltare economică a Braziliei pe perioada 1980—1985 are ca obiective prioritare, printre altele, dezvoltarea agriculturii, a industriei extractive și punerea în aplicare a programelor energetice deja inițiate. Cu toate că în cursul anilor 1982 și 1983 — ca urmare a creșterii fără precedent a datoriei externe, — unele programe au fost modificate (în sensul reducerii) sau aminate, o serie de proiecte de investiții vor sta în continuare în atenția autorităților, mai ales cele din domeniul energetic și în industriile care produc pentru export.

Printre principalele proiecte de investiții avute în vedere în cursul actualului program de dezvoltare se numără : ● proiectul „marele Carajas" situat în Amazonia prevede investiții în valoare de 60—70 miliarde dolari în decurs de 25 ani, pentru exploatarea imensului zăcămînt polimetalic, precum și pentru exploatarea potențialului agrozootehnic și forestier al regiunii și executarea infrastructurii necesare ; ● proiectul „Proalcool" vizînd majorarea producției de alcool din trestie de zahăr în vederea utilizării acestuia la substituirea țițeiului ; ● programul de irigații „Pro- Varzeas" (investiții de circa 1 miliard dolari în decurs de 5 ani) destinat construirii unui sistem de irigații în vederea valorificării și atragerii în circuitul economic a unor vaste terenuri.

În domeniul energetic, „Planul energetic 2000" revizuit recent stabilește creșterea anuală a consumului de energie electrică și nivelul producției ce urmează să fie atins pînă la finele secolului. În afară de cele două mari centrale hidroelectrice — Itaipu, pe fluviul Parana (intrată parțial în funcțiune, termenul final fiind în 1988) și Tucurui, situată în Amazonia (intrată de curînd în funcțiune) — sînt în curs de construcție alte centrale hidroelectrice : Balbina (250 MW) a cărei intrare în funcțiune este prevăzută pentru anul 1986 ; Itaparica (2500 MW) a cărei intrare în funcțiune este prevăzută tot pentru anul 1986 ; Santa Isabel (2300 MW) — 1992 ; Sao Felix (1700 MW) — 1990.

Programul nuclear prevede construcția, pînă în anul 2000, a 9 centrale atomoelectrice de 1200 MW fiecare ; din acestea a fost terminată numai centrala atomoelectrică Angra I, urmînd ca centrala Angra II să intre în funcțiune în anul 1987.

Relațiile economice dintre România și Brazilia s-au dezvoltat într-un ritm ascendent. România a exportat în ultimii ani în Brazilia utilaj petrolier, mașini-unelte, rulmenți, tractoare, vagoane, burlane de foraj, produse sodice, uleiuri minerale, îngrășăminte chimice. România a importat din Brazilia minereu de fier, minereu de mangan, fontă de turnătorie, oțeluri speciale, sisal, tananți etc.

Daniela STOICHIȚOIU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 12—16 III 84 a marcat, pe ansamblu, o redresare generală a cursului dolarului S.U.A. față de restul valutelor occidentale.

Publicarea cifrelor privind creșterea peste așteptări, cu 1,2% în luna februarie, a producției industriale și a celor privind capacitățile de producție (în creștere de la 79,9% în ianuarie a.c., la 80,7% în februarie a.c.) a confirmat unele opinii exprimate anterior referitoare la o creștere economică în S.U.A., în trim. I/84 mai susținută decît prognozele făcute inițial, ceea ce a influențat favorabil situația dolarului pe piețele de schimb. În plus, majorarea de către marile bănci americane, de la 10,5 la 10,75%, a dobînzii la împrumuturile pe care le acordă pe bază de garanții cu titluri de valoare („broken loan rate") și tranzacționarea fondurilor federale la circa 10%, au condus la generalizarea ideii că în scurt timp dobînda preferențială „prime rate" și taxa oficială a scontului vor fi ridicate, cu implicații la toate categoriile de dobînzi, inclusiv la cele ale eurodolarilor.

Tot ca un factor pozitiv pentru poziția dolarului, menționat de către operatorii de pe piață, a fost și anunțarea realizării — în principiu — a unui acord cuprinzînd un pachet de măsuri privind reducerea masivului deficit bugetar al S.U.A. cu circa 150 miliarde dolari în următorii 3 ani financiari (prin reducerea cheltuielilor, inclusiv a celor militare, propunerea președintelui Reagan de creștere cu 13% a cheltuielilor pentru apărare în anul financiar 1985, la 303 miliarde dolari, urmînd să fie revizuită și redusă și printr-un sistem de taxe suplimentare), dar realizarea lui finală mai lasă încă multe semne de întrebare. De menționat însă, că dolarul S.U.A. cota la închiderea din 16 III 84, în raport cu celelalte valute occidentale, la niveluri superioare celor de referință din 9 III 84.

Cu toate că tensiunile din cadrul Sistemului valutar vest-european au mai slăbit întrucîtva, **francul belgian** continuă să ocupe poziția cea mai slabă (pro-

Redresarea cursului dolarului

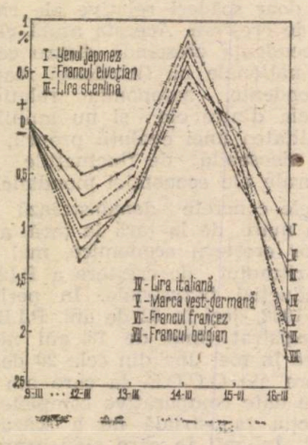

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 12—16 martie ; bază : 9 martie

blemele economice și sociale jucînd același rol important), autoritățile monetare centrale belgiene și cele vest-germane fiind nevoite să intervină repetat și cu sume importante în vederea menținerii cursului franc belgian/marcă vest-germană în cadrul limitelor prestabilite (este de menționat, spre exemplu, că numai în cursul lunii februarie a.c. Bundesbank a cheltuit circa 3,7 miliarde mărci, cumpărînd franci belgieni), iar în relația cu dolarul S.U.A. a pierdut în perioada prezentată 2,2% (53,85 franci/1 dolar pe 16 III 84, față de 52,67 franci/1 dolar cursul de la închiderea din 9 III 84). Deprecierea **francului francez** a fost de 2% (8,0950 franci/1 dolar la sfîrșitul săptămînii analizate, comparativ cu 7,93 franci/1 dolar, cursul de referință), procent apropiat înregistrat și de **marca vest-germană** (2,6225 mărci/1 dolar și respectiv 2,5725 mărci/1 dolar) și **lira italiană** (1627 lire/1 dolar și 1600 lire/1 dolar). **Lira sterlină** a pierdut în raport cu dolarul 1,4% în această perioadă (1,4450 dolari/1 liră pe 16 martie, față de cursul de referință de 1,4650 dolari/1 liră), **francul elvețian** 1,3% (2,1550 franci/1 dolar și 2,1275 franci/1 dolar), iar **yenul japonez** circa 1% (226 yeni/1 dolar și 223,75 yeni/1 dolar la închiderea din 9 martie).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute, la termen de 6 luni, au înregistrat o ușoară creștere (se dau nivelurile de la închiderea din 16 martie, comparativ cu cele de referință din 9 martie) la eurodolar (10,375 și 10,8125%), euromarca vest-germană (5,8125 și 5,75%) și eurofrancul elvețian (3,875 și 3,75%), în timp ce la eurolira sterlină au scăzut la 9%, de la 9,1875% (și ca urmare a faptului că principalele mari bănci engleze și-au redus dobînda de bază de la 9 la 8,5%).

Prețul **aurului** la Londra a evoluat pe o linie descendentă, al doilea fixing din ziua de 16 martie, de 392,75 dolari/uncie fiind cu 7,65 dolari/uncie sub cel corespunzător din 9 martie a.c.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

curier
economic legislativ

COMISIILE DE JUDECATĂ—COMPETENȚA ȘI PROCEDURA DE SOLUȚIONARE A LITIGIILOR DE MUNCĂ

1. COMPETENȚA

1.1.) **Caracterul competenței.** Competența materială și teritorială a comisiilor de judecată are caracter imperativ. Prin urmare, incompetența poate fi invocată de orice parte, de procuror sau din oficiu, în tot cursul soluționării litigiului de muncă. Așa cum s-a spus, competența comisiilor de judecată nu poate fi o problemă a părților, guvernată de principiul disponibilității (Sanda Ghimpu și colectiv, op. cit., vol. III, p. 463). Chiar în ceea ce privește competența teritorială, pe care unii autori, rămași izolați în opinia lor, o consideră relativă (Ioan Bohotici, Adrian Man, notă critică la dec. civ. a Trib., jud. Sălaj R.D.D. nr. 2/1981), instanța supremă a considerat că locul de muncă din subunitate (nu sediul unității cu personalitate juridică) determină competența nu numai a comisiei de judecată, ci și a judecătoriei (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1207/1970), iar dacă în subunitate nu există comisie de judecată, competența revine comisiei de pe lîngă consiliul popular în a cărui rază teritorială își are sediul subunitatea (Trib. Suprem. dec. civ. nr. 294/1976). Prin urmare, prevederile art. 5 Cod pr. civ., potrivit cărora competența instanței judecătorești este determinată de domiciliul (sediul) pîrîtului și, în condițiile legii, a reclamantului, nu-și găsesc aplicare în fața organelor de jurisdicție a muncii.

1.2. **Plenitudinea de competență a comisiei de judecată.** Astfel cum rezultă din prevederile art. 173 alin. 2 lit. c, din Codul muncii, comisiile de judecată se bucură de plenitudine de competență în materia litigiilor de muncă. Ele vor soluționa orice asemenea litigiu ce nu este dat printr-o dispoziție expresă a legii în competența instanțelor judecătorești sau a altor organe.

Prevederile legale care stabilesc competența comisiilor de judecată în materie de jurisdicție a muncii sînt cuprinse în art. 13 din Legea nr. 59/1968 și în art. 173 alin. 2 din Codul muncii. Din coroborarea acestora rezultă că sînt de competența comisiilor de judecată din unitățile socialiste de stat litigiile de muncă al căror obiect nu depășește valoarea de 5 000 lei sau este neevaluabil în bani și care se referă la :

— încheierea și executarea contractului de muncă ;

— pretenții cu privire la drepturi în legătură cu desfacerea contractului de muncă sau reintegrarea în muncă în cazul în care nu se contestă temeinicia și legalitatea acestor măsuri ;

— orice alte litigii de muncă ce nu sînt date, printr-o dispoziție expresă de lege, în competența organelor judecătorești ori a altor organe.

În concret :

— litigiile al căror obiect este neevaluabil în bani se soluționează de către comisia de judecată în cazul în care ele nu sînt date printr-o dispoziție expresă în competența altor organe, hotărîrea acesteia putînd fi atacată la judecătorie (Plen. Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 9/1969, cpt. 1) ;

— litigiile evaluabile în bani, atunci cînd cuantumul pretențiilor poate fi stabilit de la început, sînt de competența comisiei de judecată dacă valoarea lor este pînă la 5 000 lei, respectiv a judecătoriei, dacă depășește această sumă. De exemplu, solicitarea unei sume cuvenite în cazul prestării muncii în acord global (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 498/1978) ; cînd s-a adus atingerea unor drepturi pe care Legea nr. 5/1974 le consideră cîștigate, de pildă revenirea asupra gradației sau treptei legal acordate, ori se modifică retribuția tarifară stabilită la încheierea contractului de muncă (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1138/1974, nr. 132/1978, nr. 510/1080) ;

— litigiile evaluabile în bani — atunci cînd cuantumul pretențiilor nu poate fi stabilit de la început întrucît nu este în strînsă legătură cu durata nedeterminată a contractului de muncă — competența revine comisiei de judecată, hotărîrea acesteia putînd fi atacată la judecătorie (Plen. Trib. Suprem dec. de îndrumare nr. 9/1976, pct. 1). Mențio-

Supliment la
nr. 12 1984
Revista ECONOMICA

năm că potrivit opiniei unor autori (Sandu Ghimpu și colectiv, op. cit., vol. III, pp. 39—40, care formulează critici împotriva acestor îndrumări ale Plenului Tribunalului Suprem), în asemenea cazuri, adică atunci cînd obiectul litigiului este evaluabil în bani însă valoarea pretențiilor nu poate fi stabilită de la început, competența ar reveni judecătoriei și nu comisiei de judecată, întrucît pe de o parte pretențiile sînt legate de durata neterminată a contractului de muncă, iar pe de altă parte, deoarece din întreaga economie a Legii nr. 59/1968 și a Codului muncii rezultă că litigiile cele mai importante sînt date în competența judecătoriei în primă instanță.

1.3. **Criterii pentru determinarea competenței în funcție de valoarea litigiului.** După cum s-a văzut, un element eventual în determinarea și delimitarea competenței materiale între comisia de judecată și judecătorie este valoarea litigiului. Practica instanțelor judecătorești și în primul rînd a Tribunalului Suprem, precum și literatura de specialitate au configurat o serie de elemente și criterii pentru determinarea valorii obiectului litigiului de muncă și în funcție de acesta delimitarea competenței. Astfel :

— în cazul în care prejudiciul a fost cauzat printr-un fapt unic, dar imputabil mai multor persoane, se ia în considerare cuantumul total al pagubei și nu suma imputată în parte fiecărui autor al pagubei. Plenul Tribunalului Suprem, prin dec. de îndrumare nr. 3/1977, a decis că dacă valoarea prejudiciului total depășește 5 000 lei, competența revine judecătoriei, chiar dacă suma imputată fiecărei persoane nu ajunge la acest cuantum ;

— dacă prejudiciul a fost provocat de fapte complet distincte și nu e datorat unui fapt unic, se ia în considerare valoarea pagubei cauzate separat de fiecare faptă, iar competența se determină în funcție de valoarea fiecărei pagube (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1692/1977 și nr. 1784/1980). S-a decis că în astfel de împrejurări nu interesează dacă s-a emis o singură decizie de imputare — ceea ce nu este recomandabil — sau mai multe (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1727/1979) ; singurul element determinant îl constituie împrejurarea dacă paguba a fost provocată printr-un fapt unic sau a fost cauzată de mai multe fapte distincte. Pentru considerentele ce le vom arăta în continuare, este util și în interesul unei mai ușoare determinări a competenței materiale de a nu se stabili răspunderea materială prin una și aceeași decizie de imputare pentru mai multe prejudicii provenite din cauze diferite, adică din fapte culpabile diferite, deoarece reunirea arbitrară a mai multor prejudicii, care nu depășesc fiecare în parte suma de 5 000 lei, conduce la eludarea dispozițiilor de ordine publică referitoare la competența materială a organelor de jurisdicție (în acest sens Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1020/1971). Pentru a exemplifica și a face mai lesne de înțeles cele de mai sus arătăm că atunci cînd s-au acordat sume necuvenite, contestatorii obligați să le restituie se vor adresa fiecare la organul competent în raport de retribuție care, fiind necuvenită, i s-a imputat, deoarece nu se poate pune problema unui fapt unic. Dacă însă aprobarea acestor sume s-a făcut printr-un act unic (de pildă hotărîrea organului de conducere al unității), prejudiciul luat în considerare la stabilirea competenței organului de jurisdicție este totalul sumelor plătite necuvenit și deci atît contestațiile privind răspunderea materială cît și cele referitoare la obligația de restituire se impun a fi soluționate de același organ de jurisdicție ;

— obiectul litigiului nu se confundă cu capetele de cerere, cînd ele nu sînt de aceeași natură. Dacă însă toate capetele de cerere dintr-o contestație se subsumează aceluiași obiect, valoarea totală a acestuia este esențială în delimitarea competenței. Cînd capetele de cerere se referă la împrejurări diferite (răspundere materială pentru paguba produsă prin fapt culpabil și o obligație de restituire a unor sume primite necuvenit), fiecare trebuie analizat separat sub raportul competenței, fiind posibil ca unul să fie de atributul comisiei de judecată și altul de competența judecătoriei, chiar dacă s-a emis o singură decizie de imputare.

2. PROCEDURA

2.1. **Sesizarea comisiei — cereri și contestații.** În funcție de scopul urmărit de persoana interesată, actul prin care se investește un organ de jurisdicție, denumit în mod generic sesizare, poate reprezenta fie o cerere, fie o contestație.

Sesizarea se materializează într-o cerere atunci cînd partea interesată urmărește valorificarea unor drepturi față de celălalt subiect al raportului juridic de muncă, de regulă acesta fiind unitatea. Drepturile pe care persoana interesată le poate pretinde nu sînt necesarmente numai de natură bănească, deși cererile cu acest obiect sînt cele mai numeroase. Astfel, de pildă, se poate solicita compensarea activității prestate în orele suplimentare cu timp liber corespunzător, potrivit art. 120 Codul muncii, acordarea concediului fără plată, în condițiile legii, a concediului de odihnă suplimentar etc. etc. Așadar, obiectul cererilor îl constituie obligarea unității de a da (în cazul cînd se referă la pretenții bănești) sau de a face ca în cazul exemplelor de mai sus.

În dreptul civil obligația de a face se convertește de regulă într-o obligație de a da, debitorul care refuză a executa obligația inițială putîndu-se elibera prin plata unei sume de bani, în condițiile legii. În dreptul muncii, de regulă, obligațiile nu se pot converti, nu se pot transforma dintr-o obligație de a face în obligația de a da, ele trebuind a fi executate în natură. Exemplele de mai sus sînt concludente în acest sens. Totuși, sînt și cazuri de excepție, prevăzute expres de lege, care derogă de la acest principiu. Astfel, în cazul în care o persoană nu a efectuat doi ani consecutivi concediul de odihnă la care avea dreptul, ea este îndreptățită a primi o despăgubire echivalentă cu indemnizația pentru concediul nefolosit (art. 15 alin. 2 și art. 19 alin. 4 L. nr. 26/1967).

Prin contestație, persoana încadrată urmărește desființarea unei măsuri, a unei hotărîri sau decizii luate de organele unității. Nu interesează — în cazul de față — dacă măsura sau decizia a fost luată de organele unității în cadrul competenței lor legale sau cu depășirea atribuțiilor. Așadar, contestația nu urmărește valorificarea unor drepturi și respectarea lor atunci cînd sînt încălcate sau nerecunoscute.

2.2. **Natura juridică a sesizărilor. Efecte.** Cererea prin care este sesizat organul de jurisdicție de către partea interesată, avînd ca scop valorificarea unor pretenții, prezin-

tă toate caracteristicile unei acțiuni (a unei cereri de chemare în judecată). Mai exact spus, o acțiune în realizarea dreptului.

Contestația — cea de-a doua formă sub care se prezintă sesizarea — este caracterizată de majoritatea autorilor ca o acțiune în anularea unor măsuri, acte sau decizii luate de unitate, ca parte în raportul juridic de muncă, indiferent de natura acestora (decizia de imputare sau alt act de drept al muncii). Citățm în acest sens : Sanda Ghimpu și colectiv, op. cit., vol.III, p. 223 ; Ioan Leș : Sesizarea comisiilor de judecată în litigiile de muncă, Revista economică, Supliment nr. 7/1982. Practica instanței supreme este în același sens (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 2969/1974 și nr. 949/1979). Din punct de vedere procedural, contestația este o cerere introductivă avînd aceeași importanță și producînd aceleași efecte ca cererea de chemare în judecată din dreptul procesual civil (D. Radu : Competența și procedura de soluționare a litigiilor de muncă de către instanțele judecătorești, p. 120, Universitatea Iași, 1978).

Sesizarea dă naștere următoarelor efecte :

— investește organul de jurisdicție cu soluționarea pricinei ;

— organul de jurisdicție se va pronunța numai asupra pretențiilor formulate prin cerere sau cuprinse în contestație, atribuțiile sale fiind limitate de principiul disponibilității, neputîndu-se pronunța asupra unor capete neformulate și nici nu poate acorda mai mult decît s-a cerut ;

— întrerupe prescripția.

Vom aduce precizări și lămuriri cu privire la fiecare din efectele sesizării.

Sesizarea investește comisia — și în genere orice organ cu atribuții de jurisdicție a muncii — cu o pretenție sau o contestație asupra căreia organul de jurisdicție trebuie să se pronunțe cu respectarea regulilor specifice procedurii contencioare, dat fiind că actul investitor declanșează un litigiu. Sesizarea determină cadrul procesual, obiectul judecății fiind indicat și stabilit de partea interesată. Intrucît activitatea organului de jurisdicție este dominată de principiul disponibilității, potrivit căreia cadrul procesual este definit și delimitat de reclamant prin acțiune, nici comisia și nici judecătoria nu pot extinde obiectul litigiului și nu pot efectua acte sau activități ce depășesc atribuțiile cu caracter jurisdicțional. O serie de exemple vor face mai clare și de un vădit interes practic cele de mai sus. În cazurile de răspundere materială colectivă pentru pagubele din gestiuni sau de răspundere materială conjunctă, cînd organul de jurisdicție a muncii (comisia de judecată sau judecătorie) este sesizat cu contestațiile persoanelor încadrate în muncă, acesta nu poate să stabilească o altă împărțire a despăgubirilor între coautorii prejudiciului decît aceea făcută de unitate prin decizia de imputare. Comisia de judecată sau judecătoria sesizate, ca prim organ de jurisdicție a muncii, cu cererea fiecărui datornic, de a anula decizia de imputare sau de a reduce suma care a fost stabilită prin decizie în sarcina sa, nu vor putea obliga pe vreunul din reclamanți la plata unei sume mai mari decît cea fixată de unitate prin decizia de imputare contestată de cel în cauză. Aceasta datorită regulii că nu se poate judeca altceva decît ceea ce s-a cerut în acțiune (extra petita). O soluție contrară poate fi dată numai prin nesocotirea totală a obiectului litigiului. Cînd problema stabilirii unei noi repartizări a despăgubirilor stabilite de unitate prin decizia de imputare se pune în fața organelor de control jurisdicțional, în urma formulării unei căi de atac, principiul că prin hotărîre nu se poate acorda mai mult decît s-a cerut prin acțiune își păstrează pe deplin valabilitatea. În plus, în această situație, imposibilitatea organului de jurisdicție de a proceda la redistribuirea despăgubirilor și obligarea unor contestatori la sume mai mari este determinată și de un alt principiu de bază al dreptului procesual și anume că în propria ei cale de atac nu se poate crea părții o situație mai rea decît aceea decurgînd din hotărîrea atacată. Regula non reformativ in pejus este aplicabilă și în procesul civil. (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1010/1956 și nr. 832/1962).

Cu privire la efectul întreruptiv de prescripție al actului de sesizare arătăm că :

— acest efect se produce și atunci cînd sesizarea este formulată în fața unei comisii de judecată necompetente sau unui alt organ care are atribuții jurisdicționale, dacă rezultă neîndoios că partea solicită soluționarea unui litigiu (Trib. jud. Tulcea, dec. civ. nr. 183/1975), cazuri în care cererea va fi remisă comisiei competente) ;

— cererea adresată unui organ al administrației, fără atribuții de jurisdicție, nu întrerupe prescripția, deoarece un asemenea act nu echivalează cu o cerere de chemare în judecată. Practica judiciară a fost constantă în acest sens (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 788/1979, nr. 1438/1978).

2.3. **Persoanele care pot sesiza comisia.** În principiu, comisiile de judecată investite cu atribuții de a soluționa litigii de muncă sînt sesizate de persoane fizice și prin excepție, în cazuri anumite, și de unitățile socialiste.

Persoanele fizice care sesizează comisia de judecată sînt, de regulă, încadrate în muncă în unitatea respectivă. Sînt însă și situații cînd persoana care sesizează comisia nu este titulara unui contract de muncă încheiat cu unitatea respectivă, ci cu o altă unitate, sau poate avea chiar calitatea de terță persoană. Astfel :

— persoana detașată, dacă printr-o faptă ilicită provoacă pagube și se emite decizia de imputare împotriva sa de către unitatea păgubită, va sesiza comisia de judecată din unitatea unde lucrează ca detașat și nu pe aceea constituită în unitatea cu care are încheiat contractul de muncă (Plen Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 1/1976, pct. 12) ;

— moștenitorii unei persoane încadrate în muncă, împotriva căruia se emisese o decizie de imputare, care însă nu a fost comunicată, pot sesiza comisia de judecată sau judecătoria, în raport de valoarea pagubelor, după ce li se comunică decizia respectivă (Plen Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 1/1976, pct. 14).;

— dacă o pagubă a fost descoperită după încetarea contractului de muncă al autorului cu unitatea păgubită, aceasta este în drept să emită decizia de imputare, litigiul de muncă fiind de competența comisiei de judecată constituită pe lîngă organele de conducere ale respectivei unități, deși contestatorul nu se mai află în raporturi de muncă cu aceasta (Plen Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 1/1976, pct. 13).

În general însă, majoritatea celor ce sesizează comisia de judecată se află în raporturi de muncă în baza unui con-

tract de muncă pe durată nedeterminată sau determinată, cu unitatea parte în litigiu.

Persoana încadrată în muncă are dreptul a sesiza comisia chiar dacă nu este majoră. Minorul încadrat în muncă (de la vîrsta de 14 ani, iar în unităţile industriale de la 15 ani) poate exercita singur drepturile şi obligaţiile generate de raportul de muncă, deci şi sesizarea organului de jurisdicţie.

Aşa cum am arătat, în covîrşitoarea majoritate a cazurilor, organul jurisdicţional este sesizat de persoane fizice, ele fiind de regulă partea interesată la care se referă art. 29 alin. 1 lit. b din Legea nr. 59/1968. Sînt însă şi cazuri cînd organul de jurisdicţie a muncii este investit prin cererea unităţilor socialiste şi anume atunci cînd trebuie să recupereze pagube materiale de la succesorii persoanelor foste încadrate în muncă, autoare a prejudiciului, iar decesul a avut loc înainte de a fi fost emisă decizia de imputare (Plen Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 1/1976, pct. 14).

Unităţile socialiste care au personalitate juridică sînt singurele care sesizează organul de jurisdicţie a muncii în nume propriu, astfel cum rezultă din prevederile art. 23 alin. 2, Legea nr. 5/1978, coroborate cu art. 35 Decret nr. 31/1954 şi art. 41 Cod pr. civ. Subunităţile organizaţiilor socialiste (unităţi componente cu gestiune economică fără personalitate juridică), chiar dacă au organe proprii de conducere, nu pot figura în nume propriu în proces (Plen Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. X A/1959). În mod corespunzător, părţile sau intimate în litigiile de muncă pot fi numai unităţile socialiste dotate cu personalitate juridică.

Dreptul de a sesiza organul de jurisdicţie poate fi delegat de unitatea cu personalitate juridică (de către conducerea acesteia), conducătorului subunităţii sau unităţii componente, potrivit prevederilor art. 85 Legea nr. 5/1978, caz în care acesta angajează unitatea cu personalitate juridică. O asemenea sesizare (prin împuternicire de reprezentare) are raţiune numai în cazurile cînd în aceste unităţi sau subunităţi sînt organizate comisii de judecată. În litigiile de muncă în care figurează subunităţi (prin delegarea primită de la unitate) toate actele de procedură (cum ar fi citarea, comunicarea hotărîrii etc.) se vor îndeplini la sediul subunităţii sau unităţii componente. De la sine înţeles că împuternicirea de reprezentare nu va fi expresă (pentru un anumit litigiu de muncă), ci se va referi la toate actele juridice întreprinse de conducătorul subunităţii, după cum se desprinde din redactarea art. 85 din Legea nr. 5/1978.

2.4. **Actele de procedură ale comisiei de judecată.** Legea nr. 59/1968 nu cuprinde prevederi referitoare la actele de procedură ale comisiei de judecată, ceea ce conduce la concluzia că şi în această materie se vor aplica în mod corespunzător dispoziţiile Cod. pr. civ., în baza prevederii art. 52, alin. 1 din legea citată.

Potrivit art. 31 alin. 1, coroborat cu art. 1 din lege, la primirea cererii, preşedintele comisiei sau înlocuitorul său va fixa termenul şedinţei şi va dispune chemarea părţilor, iar atunci cînd este cazul, şi chemarea martorilor. De regulă, preşedintele comisiei sau înlocuitorul său stabileşte nu numai ziua, ci şi ora judecăţii, urmărindu-se a nu se afecta programul de lucru al personalului. Dacă reclamantul prezintă cererea personal şi este de faţă la fixarea termenului, el poate lua termenul în cunoştinţă, astfel cum prevede art. 114 alin. 1 şi 2 Cod pr. civ. Termenul luat în cunoştinţă sau pentru care au fost trimise citaţiile nu poate fi preschimbat decît după citarea din nou a părţilor şi pentru motive temeinice, potrivit celor dispuse de art. 153, alin. 3, Cod pr. civ., prevedere aplicabilă şi în litigiile de muncă. Cînd reclamantul este de faţă, preşedintele comisiei sau înlocuitorul său îi poate pune în vedere lipsurile cererii, spre a le întregi înainte de comunicare.

Părţile şi martorii pot fi chemaţi în scris, prin orice mijloace de comunicare, nu numai prin citarea lor conform normelor Cod. pr. civ., singura soluţie fiind ca încunoştiinţarea lor să fie neîndoielnică. De pildă, în practică, au fost considerate ca mijloace legale de încunoştiinţare: primirea adresei de citare de la secretarul tehnic al comisiei, expedierea prin scrisoare recomandată cu adeverinţă de primire, înmînarea citaţiei prin curierul întreprinderii sau comunicarea prin organele cu atribuţii de această natură. S-a decis că în cazul lipsei de la domiciliu a părţii, înmînarea citaţiei unui membru al familiei, sub luare de dovadă scrisă, este valabilă. (Trib. jud. Suceava, dec. civ. nr. 196/1981. Întrucît înştiinţarea trebuie să fie neîndoielnică, s-a considerat că simpla afişare a citaţiei în unitate sau înmînarea citaţiei altei persoane din unitate spre a o preda părţii interesate nu constituie modalităţi legale.

Comisia centrală constituită în baza art. 60 din Legea nr. 59/1968 a întocmit modele de citaţii şi dovezi de primirea lor (anexele 4 şi 5).

Potrivit art. 89 Cod. pr. civ., cu excepţia cazului cînd preşedintele comisiei sau înlocuitorul său au dispus scurtarea termenului de judecată, citaţia trebuie înmînată cu cel puţin 5 zile libere înaintea judecăţii. Pentru calcularea termenului nu se socoteşte ziua cînd a început şi nici ziua cînd s-a sfîrşit (în baza art. 101 Cod. pr. civ.). Nerespectarea acestei prevederi atrage nulitatea citării. Preşedintele completului de judecată va amîna judecarea pricinii ori de cîte ori constată că partea care lipseşte nu a fost citată cu respectarea cerinţelor prevăzute de lege. Neregularitatea citării se acoperă dacă partea nu a invocat-o la prima zi de înfăţişare, dar partea este în drept să ceară amînarea. Nici una din părţi nu poate invoca neregularitatea pricinuită prin propriul său fapt (art. 108 Cod pr. civ.).

Dacă procedura nu a fost îndeplinită conform legii şi una sau ambele părţi nu sînt prezente, preşedintele comisiei va suspenda sau amîna pricina la un alt termen, ţinînd seama de faptul că litigiul trebuie soluţionat în termen de 30 zile de la sesizare. Termenul stabilit de art. 31 alin. ultim are caracterul unui termen de recomandare, astfel că fixarea datei judecării pricinii peste această limită nu este sancţionată cu nulitatea.

2.5. **Desfăşurarea judecăţii.** În scopul realizării unei cît mai depline legalităţi, comisia de judecată, în calitatea sa de organ obştesc de influenţare şi jurisdicţie, este datoare a-şi desfăşura întreaga sa activitate sub semnul ordinii de drept. Pentru aceasta trebuie să respecte în mod strict anumite cerinţe legale cu privire la: compunere; incompatibilitate, abţinere şi recuzare; verificarea din oficiu a competenţei sale materiale; verificarea îndeplinirii procedurii; calitatea procesuală a părţilor; respectarea şi împlinirea termenelor de prescripţie sau decădere.

Nerespectarea acestor cerințe este sancționată uneori în mod expres de lege prin nulitatea hotărîrii (în caz de greșită compunere a comisiei, de incompetență materială sau teritorială).

Potrivit art. 32 alin. 1 din Legea nr. 59/1968, „ședințele comisiei de judecată sînt publice", prevedere care este în concordanță cu principiul dominant în dreptul civil procesual, al publicității dezbaterilor. Dat fiind caracterul obștesc al acestui organ jurisdicțional și influența pe care activitatea și hotărîrile sale trebuie să le aibă asupra climatului de ordine, muncă și disciplină din cadrul unităților socialiste, este recomandabil ca judecata înaintea comisiei de judecată să se desfășoare cu participarea cît mai largă a oamenilor muncii, atunci cînd litigiul ce se dezbate impune o asemenea participare.

Fazele pe care le parcurge examinarea litigiului de muncă sînt stabilite de prevederile succinte ale art. 36 din Legea nr. 59/1969, ceea ce are drept consecință întregirea lor cu normele dreptului procesual civil, în măsura în care nu sînt contrarii naturii acestor litigii.

● **Președintele expune conținutul sesizării.** Președintele completului va arăta în mod sintetic conținutul sesizării (cerere sau contestație), adică obiectul acesteia, pretențiile reclamantului și probele invocate. Completul de judecată va avea în vedere că, potrivit prevederilor art. 178 din Codul muncii, suportul probator al temeiniciei și legalității dispoziției sau măsurii luate de unitate constituie o obligație a acesteia.

● **Ascultarea părților și a martorilor.** Dat fiind rolul activ pe care dreptul procesual român îl atribuie tuturor organelor de jurisdicție, potrivit art. 129 și 130 Cod. pr. civ., atît președintele completului cît și ceilalți membri pot pune întrebări părților, pot pune în dezbaterea lor orice fapte sau împrejurări susceptibile de a aduce lămurirea pricinii — chiar dacă ele nu sînt menționate în actul de sesizare. Astfel cum s-a acceptat în mod unanim de literatura de specialitate, este admisibilă formularea interogatoriului scris pentru oricare din părți. Răspunsurile la fiecare întrebare din interogatoriu se vor consemna de președinte și se va semna de către acesta și de parte, nefiind necesară și semnătura secretarului tehnic al comisiei, ținînd seama că și declarațiile martorilor se semnează tot numai de către președintele completului.

Ascultarea martorilor va avea loc fără a fi necesară prestarea prealabilă a jurămîntului lor, astfel cum prevede art. 139 Cod. pr. civ., dată fiind natura de organ obștesc de influențare și jurisdicție a comisiei de judecată. Martorii pot fi audiați și prin comisie rogatorie, la comisia de judecată a unității la care lucrează, ori de către comisia de judecată de pe lîngă comitetul (biroul) executiv al consiliului popular în raza căruia domiciliază (în cazul celor neîncadrați). Prezența martorilor nu poate fi asigurată prin lansarea unor mandate de aducere, deoarece organului obștesc de jurisdicție nu-i este îngăduit a utiliza intervenția ordinei publice. (Plen Trib. Suprem, decizia de îndrumare nr. 10/1979). Este însă posibilă și admisibilă amendarea martorilor care refuză a se prezenta, deși au fost citați legal. Atît părțile cît și comisia de judecată pot pune, din oficiu, întrebări martorilor. Declarațiile martorilor se consemnează în scris și se vor semna de cei în cauză și de președinte.

Dacă cel ce urmează a fi audiat nu poate fi înțeles, va fi pus să scrie răspunsul. Dacă cel obligat să semneze declarația nu vrea sau nu poate să semneze, se va face arătare în procesul verbal întocmit potrivit anexei nr. 9 a Legii nr. 59/1968.

● **Se administrează orice alte dovezi necesare pentru rezolvarea pricinii.** Față de generalitatea textului, s-a considerat că este admisibilă și proba cu expertiza contabilă (și/sau) tehnică, în situația în care cercetările, verificările sau informările date de compartimentele de resort din unitate nu sînt suficiente pentru lămurirea pricinii ori cuprind contradicții. Expertizele contabile și tehnice sînt supuse reglementării Decretului nr. 79/1971, ele trebuind a fi avizate de birourile de expertiză. Comisia va cere de la unitate toate actele în legătură cu pricina și toate informațiile necesare, astfel cum prevede expres art. 32 alin. ultim din Legea nr. 59/1968, aceasta fiind obligată a le pune la dispoziția organului jurisdicțional, care este dator a le cerceta. În afara probei cu martori și a expertizei, comisia poate întreprinde cercetări directe, este în drept a dispune verificarea totală sau parțială a unor acte de gestiune (documente în lecătură cu cauza ce se dezbate), poate audia ca martori din oficiu persoanele care cunosc fapte în legătură cu pricina.

Actele depuse sau cerute de comisie se pot prezenta în copie certificată de parte. Ea este datoare să aibă asupra sa la ședință originalul înscrisului, iar dacă partea potrivnică vrea să-și dea seama de exactitatea copiei față cu originalul înfățișat în ședință, președintele va acorda un termen scurt, obligînd partea să depună originalul în păstrarea comisiei de judecată. Înscrisurile depuse de părți rămîn dobîndite judecății și nu se mai pot retrage fără învoirea părții potrivnice. Înscrisurile originale se pot restitui după ce se vor lăsa copii legalizate de comisie. S-a considerat că înaintea comisiei de judecată este admisibilă și procedura asigurării dovezilor **(anchetă în futurum)**, prevăzută de art. 235 Cod. pr. civ., dar numai sub condiția expresă ca litigiul să fie pendinte în fața comisiei de judecată. În cazul cînd comisia de judecată nu a fost sesizată cu respectivul litigiu de muncă, asigurarea dovezilor se va cere judecătoriei, deoarece operația în cauză are loc înainte de judecată. Subscrie la această opinie.

Dat fiind caracterul general al prevederii referitoare la examinarea pricinii, ținînd seama și de rolul activ pe care trebuie să-l exercite acest organ de jurisdicție spre a da o soluție temeinică, legală și convingătoare, președintele și membrii completului vor stărui prin toate mijloacele legale pentru descoperirea adevărului. Așa cum s-a admis în mod unanim, rolul activ al comisiei trebuie exercitat în limitele legale, comisia neavînd îndreptățirea de a hotărî decît asupra celor ce formează obiectul pricinii, neputînd acorda ceea ce nu s-a cerut ori mai mult decît s-a pretins (art. 130 alin. ultim Cod. pr. civ.).

Uneori, în fața comisiilor de judecată, în rezolvarea contestațiilor privind imputarea pagubelor produse de gestionari, se solicită organului jurisdicțional să aprobe efectuarea unei noi inventarieri, contestîndu-se realitatea consemnărilor efectuate de comisia de inventariere. În practică s-a pus în discuție dacă o asemenea probă este admisibilă. Răspunsul nu poate fi același în toate ipotezele, fiind necesară o circumstanțiere în funcție de împrejurările de

fapt. În situația în care gestionarul nu a formulat nici o obiecțiune și nu a solicitat verificarea sau respectarea unor operațiuni de inventariere cu ocazia inventarierii gestiunii sale, iar situația de fapt a suferit modificări de la data inventarierii și pînă la sesizarea comisiei de judecată prin intrări și ieșiri de bunuri, o asemenea probă nu poate fi admisă, deoarece ea nu prezintă concludență. În situația contrară, cînd gestiunea nu a suferit modificări (de pildă, prin punerea de sigilii, prin lipsa gestionarului etc.), efectuarea unei noi inventarieri constituie o probă admisibilă și concludentă. Inventarierea fiind o operațiune supusă unei reglementări speciale — în ce privește competența și procedura — ea se va efectua, la cererea comisiei de judecată, de către unitatea socialistă păgubită, printr-o comisie de inventariere. În nici o situație inventarierea nu se poate efectua de către alte organe sau persoane însărcinate de comisia de judecată cu astfel de atribuții.

● **Părțile pot pune întrebări persoanelor chemate în fața comisiei.** Prevederea citată se referă la martori și experți. Întrebarea se formulează de partea interesată și se adresează comisiei de judecată. Președintele acesteia o acceptă sau o respinge (dacă o consideră fără concludență) și apoi o adresează persoanei în cauză. Răspunsurile și declarațiile se consemnează în scris, întocmindu-se proces-verbal (anexa nr. 9). Întrucît legea asigură folosirea limbii materne în fața judecății, părțile și martorii pot vorbi în această limbă. Dacă părțile nu vorbesc limba în care se desfășoară cauzele, acestea pot vorbi și pune concluzii în fața comisiei prin traducător, tot prin dînsul fiind în drept de a lua cunoștință despre piesele dosarului (art. 36 alin. final din Legea nr. 59/1968).

● **După administrarea probelor, președintele dă cuvîntul părților, iar cînd consideră necesar dă cuvîntul și altor persoane care asistă la dezbateri.** Părțile pot lua cuvîntul în limba română sau în limba maternă (prin traducător). Pot de asemenea pune concluzii scrise sau prescurtări scrise, semnate de ele, ale celor susținute verbal. Acestea vor fi înregistrate.

Așa cum rezultă din textul citat, la dezbateri pot lua cuvîntul și alte persoane, nu numai părțile din litigiu.

În caz de amînare a judecății se întocmește un proces-verbal (act echivalent încheierii din dreptul procesual civil), arătîndu-se motivele care au determinat amînarea. Procesul-verbal va fi semnat de președinte, membrii comisiei și secretarul tehnic.

În cazul cînd comisia de judecată se socotește lămurită, președintele declară dezbaterile închise.

În lipsa unei prevederi legale exprese și întrucît repunerea cauzei pe rol nu este contrară principiilor jurisdicției muncii, credem că, în baza art. 151 Cod. pr. civ., comisia de judecată poate repune pricina pe rol, dacă găsește necesare noi lămuriri, avînd grijă de a respecta termenul de recomandare de 30 de zile de la data sesizării, stabilit pentru rezolvarea litigiului, astfel cum prevede art. 31 alin. final din Legea nr. 59/1968.

Partea care a fost prezentă la înfățișare nu va mai fi citată în tot cursul litigiului, fiind presupusă a cunoaște termenele următoare, în afara excepțiilor de mai jos : cînd judecarea cauzei a fost suspendată sau amînată fără termen ; în cazul fixării unui termen pentru chemarea la interogatoriu ; în cazul cînd pricina se repune pe rol (aplicîndu-se prevederile art. 153 Cod. pr. civ.).

2.6. **Exercitarea rolului activ al comisiei de judecată.** Întrucît aflarea adevărului material constituie unul din principiile dominante ale înfăptuirii justiției, și comisia de judecată este în drept și are obligația să stăruie prin toate mijloacele legale spre a descoperi adevărul și pentru a preveni orice greșeală în cunoașterea faptelor, astfel cum dispune art. 130, alin. 2 Cod. pr. civ.

În considerarea acestei cerințe legale este util ca organul de jurisdicție a muncii să cunoască și să respecte întocmai prevederile legale care sînt aplicabile fiecărui litigiu de muncă, în funcție de obiectul cererii.

● **Soluționarea contestațiilor împotriva deciziilor de imputare** constituie, de regulă, obiectul celor mai frecvente sesizări ale comisiilor de judecată constituite în unitățile economice socialiste. Pentru soluționarea justă a cauzei, comisia va trebui să constate dacă au fost respectate condițiile de fond și de formă cerute de Codul muncii, pentru legalitatea răspunderii materiale. Astfel, se va urmări dacă pentru stabilirea răspunderii materiale au fost respectate termenele de constatare a prejudiciului de 3 ani și respectiv de 1 an de la producerea pagubei sau, după caz, de la data plății sumei necuvenite ori prestării serviciului sau executării lucrării nedatorate. De asemenea, va trebui să constate dacă decizia de imputare a fost emisă în termen de 60 de zile de la data cînd conducătorul unității păgubite sau împuternicitul acestuia au luat cunoștință de producerea pagubei. De regulă, data luării la cunoștință se consideră ziua înregistrării la registratura unității a actului constatator al pagubei (proces-verbal, referat etc., întocmit conform legii). În cazul cînd actul constatator nu a fost înregistrat la registratură sau un asemenea înscris nu a fost întocmit, se va urmări a se stabili dacă cel în drept să emită decizia de imputare a luat cunoștiință în mod direct și propriu de existența pagubei, termenul de 60 de zile curgînd de la data respectivă. Comisia va trebui să stabilească : dacă persoana a fost sau nu vinovată, vinovăția acesteia trebuind să fie dovedită de unitate ; dacă au existat sau nu cauze exoneratoare de răspundere (riscul normal al serviciului, starea de necesitate, forța majoră, ordinul legii etc.); dacă producerea pagubei a fost cauzată de fapta contestatorului ; dacă prejudiciul este rezultatul activității uneia sau mai multor persoane, caz în care răspunderea va fi colectivă și numai în cazurile de excepție prevăzute de art. 28 din Legea nr. 22/1968 ea va fi solidară ; dacă prejudiciul cauzat este în legătură cu atribuțiile de serviciu ale contestatorului (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 201/1979) ; în fine, dacă prejudiciul este calculat în mod corect prin aplicarea prevederilor Decretului nr. 208/1976, de regulă, excluzîndu-se foloasele nerealizate.

● **Soluționarea cererilor privind pretenții bănești.** Comisia de judecată este competentă a soluționa astfel de cereri în limita plafonului de cel mult 5 000 lei, stabilit prin art. 13 din Legea nr. 59/1968 și numai dacă ele se referă:

— la drepturi bănești în legătură cu încheierea și executarea contractului de muncă ;

— la drepturi bănești în legătură cu desfacerea contractului sau reintegrarea în muncă, în cazul în care nu se contestă temeinicia și legalitatea acestor măsuri.

În toate cazurile în care pretențiile sînt în legătură cu drepturile de retribuire a muncii, comisia de judecată este competentă numai în situația cînd cererea se referă la greșita aplicare a legii, astfel cum prevede art. 207, alin. 1 din Legea nr. 57/1974, celelalte cereri depășind competența acesteia, fiind de atributul organelor de conducere colectivă a unităților respective sau al celor ierarhic superioare în baza art. 207, alin. 2 din Legea nr. 57/1979 (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 510/1980).

Această categorie de cereri reprezintă, alături de contestațiile împotriva deciziilor de imputare, o pondere însemnată în activitatea comisiilor de judecată, motiv pentru care acestea trebuie să aplice prevederile legale incidente fiecărei pretenții, în funcție de natura acesteia, astfel :

— în cazul în care se pretind drepturi în legătură cu retribuirea muncii se vor avea în vedere prevederile Legii nr. 57/1974 și ale Decretelor nr. 325/1983, nr. 335/1983, nr. 349/1983 ;

— în cazul în care drepturile bănești sînt în legătură cu delegarea, detașarea, trecerea în altă muncă sau transferarea în interesul serviciului, se vor respecta prevederile art. 67 și 68 din Codul muncii, art. 75 din Legea nr. 57/1974, H.C.M. nr. 822/1959 și Îndrumătorul nr. 66427/1965 al Ministerului Muncii și U.G.S.R. ;

— dacă pretențiile se referă la drepturi în legătură cu asigurările sociale se vor avea în vedere prevederile H.C.M. și C.C. al U.G.S.R. nr. 880/1965 ;

— dacă drepturile se referă la alocația de stat pentru copii, incidente sînt dispozițiile Decretului nr. 246/1977, care vor fi respectate întocmai ;

— în cazul în care pretențiile se referă la drepturi în legătură cu îndemnizația pentru concediul de odihnă sau cu compensarea în bani a concediului neefectuat, își vor găsi aplicare prevederile Legii nr. 26/1967.

Dacă petentul pretinde despăgubiri pentru daunele suferite din culpa unității în timpul sau în legătură cu serviciul, comisia va aplica prevederile art. 111 alin. 1 din Codul muncii.

● **Soluționarea contestațiilor împotriva angajamentelor în scris însumate de datornic.** Potrivit art. 110 din Codul muncii, persoana care după ce a semnat un angajament de plată constată că în realitate nu datorează parțial sau total suma pretinsă de unitate, se poate adresa cu contestație la organul jurisdicțional competent. Contestația împotriva angajamentului de plată este supusă aceleiași reglementări cu privire la cuprins, formă, modalitate de sesizare și competență, ca și contestația formulată contra deciziei de imputare. Singura deosebire se referă la termenul de sesizare, acesta începînd să curgă, astfel cum prevede art. 110 din cod, de la data cînd cel în cauză constată că nu datorează total sau parțial suma pretinsă de unitate. Drept urmare, data constatării reprezentînd o faptă personală a contestatorului, el este acela care are îndatorirea de a o dovedi, prin orice mijloace de probă admise de lege. În situația dată, deci cu privire la data cînd cel în cauză a constatat că nu datorează total sau parțial suma înscrisă în angajament, nu-și mai găsesc aplicare prevederile art. 178 din Codul muncii, potrivit cărora, în orice litigiu de muncă, dovada temeiniciei și legalității dispoziției sau măsurii luate de unitate este în sarcina acesteia. Desigur, unitatea poate face orice contraprobe admise de lege. Tot cu privire la termenul de sesizare în cazul contestației împotriva angajamentului de plată se mai remarcă o particularitate, care se desprinde din coroborarea prevederilor art. 176 alin. 1 din Codul muncii cu cele ale art. 9 din Decretul nr. 167/1958. Astfel, dacă temeiul contestației îl constituie violența (dolul), eroarea sau alte cazuri de anulare, termenul de 30 de zile curge de la data cunoașterii erorii, violenței etc., dar nu mai tîrziu de 18 luni de la semnarea angajamentului de plată. De asemenea, dacă acțiunea în anulare (contestația) este întemeiată pe violență, termenul de 30 de zile curge de la încetarea stării de violență.

3. HOTĂRÎRE — CĂI DE ATAC

3.1. **Hotărîrea comisiei de judecată.** Legea nr. 59/1968, care constituie sediul organic cu privire la comisiile de judecată, utilizează doi termeni prin care sînt exprimate hotărîrile ce pot fi luate de acest organ de jurisdicție și anume : **proces-verbal,** care se întocmește cu ocazia amînării judecății, și **hotărîre,** atunci cînd se rezolvă fondul pricinii. Procesul-verbal reprezintă echivalentul încheierii din dreptul procesual civil, iar hotărîrea este, atît ca termen cît și ca natură, sinonimă hotărîrilor din Cod. pr. civ. Prin ea se concretizează întreaga activitate procesuală a părților litigante, constituind actul final al litigiului.

● **Soluțiile ce pot fi pronunțate de comisie** rezultă din prevederile art. 37 alin. 3 ale Legii nr. 59/1968, ale Codului de procedură civilă și din principiile generale ale materiei și ele pot fi următoarele :

— **de respingere** a cererii sau contestației atunci cînd din probele dosarului rezultă că sesizarea nu este temeinică (și) sau legală, precum și în situația în care comisia constată că petiția este de competența unui organ administrativ neînvestit cu atribuții jurisdicționale, fiind formulată în baza dreptului general de petiționare. În acest ultim caz, comisia respinge cererea și închide dosarul (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1225/1968) ;

— **de admitere în parte** a sesizării, atunci cînd din probatoriile administrate rezultă că cererea sau contestația este numai parțial temeinică (și/sau legală). Hotărîrea are efectiv declarativ, nu constitutiv de drepturi, și, ca atare, ea recunoaște numai parțial drepturi preexistente ;

— **de admitere în întregime** a sesizării, în cazul cînd suportul probator din dosar conduce la o asemenea soluție. Și în acest caz hotărîrea este declarativă, recunoscînd integral drepturile preexistente ale reclamantului ;

— **de declinare a competenței,** atunci cînd comisia constată că sesizarea nu este de atributul său, ci a altui organ investit cu competență jurisdicțională. Declinarea competenței poate avea loc atît în cazul cînd comisia constată că sesizarea excede competența sa materială, cît și în situația în care ea este incompetentă din punct de vedere teritorial, întrucît părțile nu pot achiesa asupra acesteia. Declinarea se poate dispune numai prin hotărîre, în complet de 5 membri și numai după ascultarea părților legal citate (art. 36 din Legea nr. 59/1968). Simpla adresă, prin care președintele comisiei comunică instanței sau altui organ de jurisdicție a muncii că litigiul nu este de competența comisiei, fără a se referi la o hotărîre, este ineficientă și nu este de natură să provoace un conflict negativ de competență (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 450/1968). În astfel de situații, instanța sau organul jurisdicțional admi-

nistrativ urmează a se desesiza și a trimite litigiul la comisia de judecată care a omis a se pronunța (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 99/1968). Declinarea competenței poate fi dispusă chiar cu ocazia pronunțării ;

— **de închidere a dosarului,** atunci cînd petentul (persoana fizică sau juridică) renunță la judecată. Renunțarea la judecată poate avea loc în situația cînd obiectul cererii sau contestației a fost realizat pe cale administrativă, de pildă, prin acordarea sumelor pretinse de reclamant ; prin retractarea deciziei de imputare de către organul emitent, în cazul cînd prejudiciul este inexistent ori autorul acestuia este o altă persoană ; prin achitarea debitelor către unitate etc., ori cînd drepturile ce fac obiectul cererii nu au fost încălcate în realitate sau au fost recunoscute între timp. Nici unitățile și nici persoanele încadrate în muncă nu pot renunța însă la drepturi, astfel încît în dreptul muncii renunțarea la judecată nu este și nu poate fi sinonimă renunțării la drepturi.

● **Deliberarea.** Fiind un organ colegial, hotărîrea comisiei nu poate fi decît rodul opiniei și voinței membrilor săi, fiind luată numai după deliberare. Membrii comisiei „chibzuiesc în secret". Deliberarea are loc după examinarea în comun a pieselor din dosar, spre a se stabili în mod exact situația de fapt și a se face aplicarea normelor legale incidente. Dacă probele administrative sînt insuficiente ori unele aspecte sau elemente ale cauzei nu sînt pe deplin lămurite, comisia poate repune pe rol litigiul, procedîndu-se din nou la citarea părților. Chibzuirea are loc fie într-o cameră separată, fie în ședință (cînd cauza este simplă), dar tot într-un mod în care să fie păstrat secretul deliberării. Dacă hotărîrea nu poate fi luată deîndată, pronunțarea se va amîna la un alt termen ce nu poate depăși 7 zile (art. 260 alin. 1 Cod. pr. civ.). Termenul se va preciza printr-o dată certă. Depășirea termenului de pronunțare nu afectează validarea hotărîrii. Pronunțarea înainte de termenul fixat constituie un motiv de desființare a hotărîrii, atunci cînd a fost invocat în calea de atac exercitată împotriva acesteia. Întrucît Legea nr. 59/1968 nu cuprinde prevederi referitoare la deliberare se vor aplica „în mod corespunzător" dispozițiile Codului de procedură civilă. Astfel, după chibzuire, președintele comisiei adună părerile membrilor, el pronunțîndu-se cel din urmă (art. 256).

Deliberarea constituind o activitate secretă și proprie a completului, nu este admis nici un amestec din afară spre a se influența soluția. Pentru a se putea asigura majoritatea cerută de lege, membrii cu păreri apropiate au datoria să cadă de acord, iar cel cu opinia pentru soluția cea mai severă se va alătura soluției celei mai apropiate de opinia sa.

3.2. Întocmirea și pronunțarea minutei. În baza art. 40 din Legea nr. 59/1968, hotărîrea se ia cu majoritate de voturi. După ce s-a întrunit majoritatea, se întocmește, într-o redactare succintă, dispozitivul hotărîrii, denumit în mod curent „minută". Minuta va cuprinde și opiniile separate ale membrilor aflați în minoritate, cu motivarea fiecăreia. Potrivit art. 261 alin. final Cod. pr. civ., motivarea opiniei separate a fiecărui membru este obligatorie. Minuta se semnează de toți membrii completului de judecată și de secretar. Nesemnarea minutei constituie o cauză de nulitate a hotărîrii (art. 258 alin. 1 Cod. pr. civ. și Plen Trib. Suprem, decizia de îndrumare nr. 10/1970). De asemenea, lipsa minutei produce aceleași efecte (Plen Trib. Suprem, decizia de îndrumare nr. 10/1979). Prin minută, comisia se va pronunța asupra tuturor chestiunilor deduse în fața sa. După ce a fost întocmită, se trece în registrul de termene, i se dă un număr (care va fi și al hotărîrii).

Dispozitivul hotărîrii, recte minuta, se citește de președintele comisiei de judecată în ședință publică, chiar dacă părțile sînt lipsă, potrivit prevederilor art. 258 alin. 2 Cod. pr. civ. După pronunțarea hotărîrii, nici un membru al comisiei și nici președintele nu poate reveni asupra părerii sale. Este necesar a se preciza în hotărîre dacă părțile au fost sau nu prezente la pronunțare, întrucît pentru cei prezenți termenul de exercitare a căilor de atac începe să curgă de la pronunțare, potrivit art. 40 din Legea nr. 59/1968.

3.3. Cuprinsul hotărîrii. Potrivit prevederilor art. 40, alin. 2 din Legea nr. 59/1968, hotărîrea trebuie să cuprindă denumirea organizației socialiste, numele membrilor comisiei (inclusiv a președintelui) și al secretarului, numele și, după caz, domiciliul sau sediul părților, susținerile acestora, descrierea în esență a faptei sau a litigiului, probele administrate, textele de lege aplicate, soluția și data pronunțării, indicarea căii de atac și mențiunea dacă pronunțarea s-a făcut în prezența sau în lipsa părților.

Arătarea exactă și în întregime a numelui și prenumelui membrilor și ale secretarului este necesară pentru a se putea stabili dacă hotărîrea a fost semnată de cei ce au luat-o, sau de către alte persoane. În această ultimă ipoteză, hotărîrea este nulă. Dacă hotărîrea a fost semnată de cei ce au luat-o, dar numele lor au fost indicate greșit, eroarea se poate rectifica pe baza unei simple cereri. Nesemnarea hotărîrii și de secretarul comisiei atrage nulitatea acesteia (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 20/1958).

Arătarea numelui și prenumelui, a domiciliului, precum și denumirea și sediul sînt necesare spre a se putea pune în executare hotărîrea, întrucît aceasta produce efecte numai față de părțile litigante.

Precizarea naturii sesizării și a susținerilor părților în mod succint dar corect apar ca elemente necesare spre a se determina cadrul litigiului (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 147/1961). Eventualele erori generate de prescurtarea susținerilor se pot rectifica în condițiile art. 281 Cod. pr. civ. (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 426/1965).

În cuprinsul hotărîrii se vor expune motivele de fapt și de drept care au condus la soluția pronunțată. La stabilirea stării de fapt nu se vor lua în considerare afirmațiile părților nesprijinite pe dovezi (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1217/1957) și nici nu vor fi incluse presupuneri care nu au un suport faptic (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1616/1957).

Soluția la care a ajuns comisia și care exprimă însăși esența hotărîrii precum și partea care se pune în executare se numește dispozitiv. De regulă, el constă în reproducerea minutei. Cu ocazia redactării dispozitivului, comisia îi poate îmbunătăți redactarea în raport cu minuta anterioară, cu condiția absolut necesară de a nu se crea contradicții între ele (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 503/1954, și nr. 253/1968).

Adăugirile, schimbările sau ștersăturile din cuprinsul hotărîrii vor trebui semnate de președintele comisiei. În caz contrar nu sînt luate în considerare.

3.4. **Comunicarea hotărîrii.** Potrivit art. 40 alin. final din Legea nr. 59/1968, hotărîrea se comunică părților care au lipsit la pronunțare, ceea ce reprezintă o derogare de la prevederile art. 266, alin. ultim Cod. pr. civ., care dispune că hotărîrea se comunică în cazul cînd acesta este necesar pentru curgerea unui termen de exercitare a unei căi ordinare de atac. Așa cum s-a opinat, derogarea nu apare justificată, deoarece nu este admisibil ca părțile dintr-un proces civil să se bucure de mai multe înlesniri decît într-un litigiu de muncă (Sanda Ghimpu și colectiv., op. cit., vol. III, p. 489). Dealtfel, comunicarea hotărîrii se impune și pentru faptul că exercitarea unei căi de atac presupune cunoașterea cuprinsului hotărîrii.

Hotărîrea trebuie, deci comunicată in extenso, în copie certificată de secretar. Comunicarea se face potrivit regulilor prevăzute în art. 86 și urm. Cod. pr. civ., dar și prin poștă, recomandat, cu confirmarea de primire, prin predare sub semnătură (pentru persoanele fizice) și prin înregistrarea copiei la registratura unității socialiste. Întrucît recipisa de depunere a recomandatei sau borderoul de predare a scrisorilor la oficiul poștal nu constituie — prin ele însele — probe că hotărîrea a fost comunicată destinatarului și dacă părții interesate i s-a pricinuit din această cauză o vătămare ce nu se poate înlătura altfel decît prin anularea acestor operațiuni, ele se vor declara nule, potrivit art. 105 Cod. pr. civ.

3.5. **Îndreptarea hotărîrilor.** Eventualele erori de fapt sau de drept ale hotărîrii comisiei de judecată pot fi îndreptate numai prin intermediul căilor de atac ordinare și extraordinare, deoarece după darea hotărîrii, comisia se dezinvestește. Rectificarea unor greșeli de ordin material din cuprinsul hotărîrii este admisă de lege, nefiind necesar pentru aceasta exercitarea vreunei căi de atac, ci printr-o cerere adresată comisiei. Rectificarea se poate face și din oficiu. Ea are loc cu sau fără citarea părților și se concretizează prin întocmirea unui proces-verbal. Cu titlu de exemplu, pot fi rectificate pe această cale următoarele erori materiale : numele și pronumele membrilor comisiei sau secretarului, ale părților, ale calității și domiciliului (sediului) lor, ale susținerilor, erorilor de calcul, de date etc. etc. Împotriva procesului verbal de rectificare a erorilor materiale din contextul hotărîrii se pot exercita aceleași căi de atac ca și împotriva hotărîrii (art. 281 Cod. pr. civ.).

3.6. **Căile de atac împotriva hotărîrilor comisiei de judecată.** Legalitatea constituie un principiu dominant și o cerință inexorabilă a însăși orînduirii socialiste. Pentru acest motiv, legea a instituit și în domeniul activității comisiilor de judecată controlul eficient al legalității și temeiniciei hotărîrilor pronunțate de aceste organe obștești de jurisdicție.

Controlul instituit de lege este de natură jurisdicțională și prezintă unele caracteristici proprii. Astfel, legea a instituit anumite căi de atac ordinare și extraordinare „fără corespondent în dreptul comun" (Sanda Ghimpu și colectiv, op. cit., vol. III, p. 490), dar a stabilit și principiul admisibilității aplicării în mod corespunzător a normelor de drept comun, dacă acestea nu contravin normelor speciale din Legea nr. 59/1968 și naturii litigiilor de muncă.

Din ansamblul prevederilor incidente în materie rezultă că împotriva hotărîrilor comisiilor de judecată se pot exercita următoarele căi de atac :

— o cale de atac ordinară, specifică materiei, denumită plîngere ; ea poate fi invocată deci de părțile litigiului ;

— două căi de atac specifice extraordinare și anume : sesizarea comisiei în vederea reexaminării hotărîrii și sesizarea judecătoriei de către procuror împotriva hotărîrii comisiei date în reexaminarea litigiului ;

— două căi de atac extraordinare de drept comun : revizuirea și contestația în anulare.

Recursul extraordinar nu este admisibil împotriva hotărîrilor comisiei de judecată rămase definitive. Aceasta, întrucît, așa cum rezultă din normele incidente în materie (art. 35 pct. 1, lit. a din Legea nr. 58/1968, art. 19 din Legea nr. 60/1968, art. 4 pct. 2 și art. 329 Cod. pr. civ.), recursul extraordinar se exercită numai împotriva hotărîrilor definitive ale instanțelor judecătorești.

3.7. **Plîngerea împotriva hotărîrilor comisiiilor de judecată.** Potrivit prevederilor art. 41 lit. b din Legea nr. 59/1968, „împotriva hotărîrilor date de comisiile de judecată partea nemulțumită poate face plîngere la judecătoria în a cărei rază teritorială funcționează comisia, în termen de 15 zile de la pronunțarea hotărîrii sau de la comunicare dacă a lipsit la pronunțare, în cazurile privind litigii de muncă al căror obiect are o valoare mai mare de 1000 lei sau este neevaluabil în bani".

● **Caracteristici.** Potrivit opiniei dominante și practicii judiciare constante, plîngerea reglementată de art. 41 din Legea citată este o cale de atac ordinară. Ea este singura cale de atac ordinară reglementată de lege împotriva hotărîrilor date de comisia de judecată. Se exercită, potrivit textului citat, în litigiile al căror obiect are o valoare mai mare de 1000 lei sau este neevaluabil în bani. Obiectul acțiunii care se ia în considerare este — așa cum s-a arătat — cel stabilit prin cererea reclamantului, nu cît s-a admis prin hotărîrea comisiei. Așadar, chiar în cazul cînd prin hotărîrea comisiei de judecată valoarea litigiului a fost stabilită sub 1000 lei, partea nemulțumită poate ataca hotărîrea cu plîngere la judecătorie, dacă obiectul prevăzut în cererea reclamantului prin care a sesizat comisia a fost evaluat la o sumă ce depășește 1000 lei. Făcînd și în cazul de față aplicarea îndrumărilor date de Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 3/1976, pct. 1, în cazul în care faptul cauzator de prejudiciu este unic și aparține mai multor persoane, iar valoarea pagubei este superioară sumei de 1 000 lei, trebuie admis că oricare din părți poate formula plîngere împotriva hotărîrii, chiar dacă suma ce i-a fost imputată este sub 1000 lei.

Din norma expresă a legii (art. 41 alin. 2), care prevede că judecătoria cercetează cauza și, atunci cînd este cazul, după administrarea de noi probe, pronunță o hotărîre definitivă, literatura juridică — în mod dominant — consideră plîngerea ca o cale de atac specială, cu caracter devolutiv. Prin exercitarea ei, judecătoria nu este transformată într-o instanță de recurs, întrucît plîngerea are atît caracterul unei căi de atac, cît și al unei acțiuni (astfel cum prevede decizia de îndrumare nr. 11/1961 a

Plenului Trib. Suprem, rămasă fără aplicare, dar păstrîndu-şi caracterul său orientativ şi în prezent), şi, ca atare, instanţa va ţine seama de probele administrate în faţa comisiei, însă dacă va aprecia că nu sînt suficiente pentru lămurirea deplină a cauzei, poate dispune completarea lor la cerere sau din oficiu.

Plîngerea nu are caracter suspensiv de executare.

Fiind o cale de atac, plîngerea nu poate cuprinde alte capete de cerere decît cele formulate în cererea sau contestaţia iniţială prin care s-a sesizat comisia. Ele pot fi motivate mai pe larg sau dovedite cu noi mijloace de probe, dar în cadrul plîngerii nu se pot formula — pentru prima dată — alte capete de cerere. Tot din caracterul său de cale de atac, prin exercitarea dreptului de a formula plîngerea, partea nu-şi poate înrăutăţi propria situaţie. Făcînd aplicarea principiului non reformatio in pejus, judecătoria — în cadrul soluţionării litigiului — nu poate agrava situaţia persoanei care a introdus plîngerea.

● **Subiectele plîngerii.** Plîngerea poate fi formulată de oricare parte din litigiu, indiferent de calitatea sa procesuală. Acest lucru este firesc, deoarece activitatea procesuală în faţa judecătoriei nu se poate purta faţă de alte persoane (fizice sau juridice) decît faţă de cele ce au figurat în litigiul din faţa comisiei, cadrul litigiului neputînd fi mărit sau micşorat în raport cu prima fază dezbătută în faţa comisiei de judecată. Drept urmare:

— unitatea, cu sau fără personalitate juridică, poate formula plîngerea prin conducător sau jurisconsult;

— persoana fizică reclamantă: personal, prin mandatar în baza unei procuri speciale, sau prin avocat;

— persoana care a figurat în litigiul din faţa comisiei, în urma unei cereri de intervenţie accesorie. Titularii cererii de intervenţie sînt îndreptăţiţi a exercita această cale de atac numai în măsura în care plîngerea a fost formulată şi de partea în interesul căreia au intervenit, făcîndu-se aplicarea prevederilor art. 56 Cod. pr. civ.

Procurorul, întrucît nu este parte în litigiul de muncă, nu poate formula plîngere la judecătorie împotriva hotărîrii comisiei de judecată decît în situaţia expresă prevăzută în art. 43 alin. 2 din Legea nr. 59/1968, adică numai cînd comisia a pronunţat hotărîrea în urma formulării unei cereri de reexaminare a litigiului, iniţiată de către comitetul sindicatului.

Comitetul sindical din unitate nu poate formula plîngere împotriva hotărîrii comisiei de judecată deoarece chiar dacă a apărat pe reclamant (persoană fizică), în faza dezbaterii litigiului în faţa comisiei de judecată, în baza art. 169 din Codul muncii şi a art. 2 din Statutul cadru al sindicatului, el nu a activat în nume propriu, ci ca parte alăturată. În aceeaşi calitate însă se poate alătura şi în faţa judecătoriei, în apărarea reclamantului care a formulat plîngerea.

Astfel cum prevede art. 41 alin. 1 din Legea nr. 59/1968, plîngerea se face la judecătoria în a cărei rază teritorială funcţionează comisia, ceea ce înseamnă că în cazul în care, în cadrul unei organizaţii socialiste, funcţionează mai multe comisii de judecată, aflătoare pe raza mai multor judecătorii, competenţa aparţine numai celeia în a cărei circumscripţie teritorială se află organul jurisdicţional a cărui hotărîre se atacă şi nu unei alte judecătorii. Datorită citatei prevederi legale, competenţa poate aparţine şi altei judecătorii decît aceleia în a cărei rază teritorială se află sediul organizaţiei socialiste, bineînţeles dacă în cadrul acesteia sînt constituite mai multe comisii de judecată. Astfel cum s-a arătat, şi competenţa rationae loci are caracter absolut în dreptul muncii.

● **Termen.** Plîngerea se formulează — astfel cum prevede textul — în termen de 15 zile de la pronunţarea hotărîrii sau de la comunicare, dacă partea nemulţumită a lipsit la pronunţare. Deşi decizia de îndrumare nr. 11/1961 a Plenului Tribunalului Suprem a fost scoasă din aplicare, întrucît principiul statuat a fost preluat de Legea nr. 59/1968, considerăm totuşi că precizările acestei decizii au şi în prezent caracter orientativ. Astfel, prin parte prezentă se înţelege partea care a fost de faţă la pronunţarea hotărîrii comisiei. În cazul în care în hotărîrea respectivă nu se menţionează prezenţa părţii la pronunţare, termenul pentru exercitarea căii de atac se socoteşte de la comunicare.

Termenul stabilit de art. 41 fiind un termen procedural se va calcula pe zile libere, potrivit art 101 Cod. pr. civ., iar dacă ultima zi este sărbătoare legală sau cînd serviciul este suspendat, termenul expiră la sfîrşitul primei zile lucrătoare care urmează. Ziua pronunţării sau comunicării şi ziua expirării termenului nu intră în calcul. Depunerea plîngerii la poştă în ultima zi a termenului este considerată ca făcută în termen (art. 104 Cod. pr. civ.). Termenul de 15 zile este absolut şi imperativ; depăşirea lui atrage decăderea din dreptul de a formula plîngerea. Prin trecerea acestui termen, hotărîrea comisiei devine definitivă, bucurîndu-se de autoritatea lucrului judecat.

În situaţia în care partea care a pierdut termenul solicită repunerea în termen, dovedind — potrivit art. 177 din Codul Muncii — existenţa unor motive temeinice, judecătoria poate proceda la soluţionarea litigiului, după admiterea prealabilă a cererii le repunere în termen. Cererea de repunere în termen se poate face în 15 zile de la încetarea cauzei care a împiedicat sesizarea în termen. Repunerea în termen este admisibilă nu numai cînd se face dovada unui caz de forţă majoră, ci a oricărui motiv temeinic. De asemenea, ea operează şi în cazul exercitării căilor de atac, nu numai în ceea ce priveşte sesizarea iniţială deoarece nu poate exista nici un motiv raţional de a aplica tratamente juridice diferite sesizării şi căii de atac, avînd în vedere că ambele cereri au o unică finalitate: realizarea drepturilor ce li se cuvin persoanelor încadrate în muncă, astfel cum prevede art. 172 din Codul muncii.

● **Cuprins.** În lipsa unui text în legislaţia muncii se vor aplica prevederile art. 82—84 din Cod. pr. civ. Plîngerea urmează să cuprindă:

— numele şi prenumele (denumirea), domiciliul, reşedinţa sau sediul părţilor; neindicarea domiciliului ori a sediului nu atrage nulitatea cererii (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 781/1952);

— hotărîrea care se atacă (numărul, data, numărul dosarului), data pronunţării, denumirea şi sediul unităţii în cadrul căreia funcţionează comisia;

— motivele pe care se întemeiază plîngerea. Motivele pot fi depuse şi ulterior printr-un memoriu separat, dar tot pînă la ultima zi a termenului de sesizare, potrivit art. 303 Cod. pr. civ.;

— semnătura va figura în plîngerea inițială sau se va depune în cursul judecății (Trib. reg. Timișoara, dec. civ. nr. 1552/1955). Potrivit art. 133 Cod. pr. civ., reclamantul poate suplini lipsa semnăturii dacă este prezent în ședința în care se invocă lipsa acesteia, ori în cazul cînd nu este prezent urmează a fi citat cu mențiunea de a-și semna plîngerea pînă la termenul următor. Dacă partea nu știe să semneze, faptul se constată din dosarul cauzei, secretarul comisiei de judecată încheind în acest sens un proces-verbal.

● **Depunerea plîngerii.** Potrivit prevederilor art. 41 alin. 2 din Legea nr. 59/1968, plîngerea se depune la comisia de judecată, care o înaintează de îndată judecătoriei, împreună cu dosarul. Dacă a fost depusă direct la judecătorie, plîngerea nu poate fi anulată ; ea se va înregistra în registrul de evidență al instanței, spre a se putea stabili dacă a fost formulată în termen și apoi trimisă comisiei pentru a o înregistra și a o restitui împreună cu dosarul (Plen Trib. Suprem, decizia de îndrumare nr. 10/1973, pct. 8).

3.8. **Reexaminarea hotărîrilor comisiilor de judecată.** Potrivit prevederilor art. 43 alin. 1 din Legea nr. 59/1968, hotărîrile comisiei privind litigii de muncă, a căror valoare nu depășește 1000 lei, „pot fi reexaminate de comisie, după caz, la sesizarea comitetului sindicatului sau a comisiei de revizie din organizația socialistă, făcută în termen de 30 zile de la pronunțarea hotărîrii".

Din practica instanțelor noastre judecătorești și din literatura juridică de specialitate, reexaminarea de către comisie a hotărîrilor sale, la sesizarea organului sindical sau a comisiei de revizie (în organizațiile cooperatiste), s-a configurat ca o cale de atac extraordinară, de retractare, cu caracter devolutiv și specific. Caracteristicile sale, astfel cum au fost enunțate, sînt determinate de următoarele împrejurări : prin sesizare se atacă o hotărîre definitivă ; se soluționează de același organ care a pronunțat-o ; litigiul se reexaminează atît sub aspectul faptic cît și juridic, putîndu-se administra noi probe, cele administrate fiind cîștigate cauzei ; se deosebește de reexaminarea arbitrală și revizuirea judiciară (Sanda Ghimpu și colectiv, op. cit., vol. III, p. 499).

● Sesizarea este un drept, astfel cum precizează norma citată, al comitetului sindicatului (în unitățile socialiste de stat) și al comisiei de revizie (în organizațiile cooperatiste) din unitățile socialiste în care funcționează comisia de judecată (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 691/1966). Reexaminarea nu poate fi cerută de comitetul sindicatului sau de comisia de revizie a forului tutelar, chiar dacă răspunderea materială a contestatorului a fost stabilită de organul tutelar. Prin formularea sesizării, comitetul sindicatului (sau comisia de revizie) devine parte în litigiu, în sens procesual, ceea ce înseamnă că vor fi citate de comisia de judecată pentru data fixată pentru soluționarea cererii de reexaminare. În litigiul respectiv părți vor fi, în continuare, unitatea și persoana încadrată (eventual succesorii acesteia), care vor fi și ele citate.

Sesizarea comisiei pentru reexaminarea hotărîrii poate fi depusă fie direct la comisie (prin înmînarea acesteia președintelui sau secretarului tehnic), fie prin registratura unității, întrucît nu vedem nici un motiv de a aplica alt tratament acestei căi de atac decît cererii inițiale prin care organul de jurisdicție este învestit cu judecarea litigiului (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1541/1972).

Sesizarea în vederea reexaminării poate fi formulată din oficiu sau la cererea părții interesate, comitetul sindicatului sau comisia de revizie fiind singurele în măsură a aprecia necesitatea și oportunitatea exercitării acestei căi de atac. Ea se poate exercita fie în favoarea unității, fie a persoanei încadrate în muncă, chiar dacă nu mai este încadrată în aceeași unitate. Și în această ultimă ipoteză, dreptul de a sesiza comisia aparține comitetului sindicatului sau comisiei de revizie de la fosta unitate nu de la noul loc de muncă. Dacă într-o organizație cooperatistă figurează în același litigiu și membri cooperatori dar și persoane încadrate cu contract de muncă, sesizarea poate fi formulată de ambele organe (comitetul sindicatului și comisia de revizie).

Sesizarea în vederea reexaminării trebuie să constea într-o cerere adresată comisiei de judecată, nefiind suficientă o decizie lăuntrică luată în acest sens de organul sindical sau de comisia de revizie. Decizia trebuie luată de organul colegial respectiv ; ea trebuie să exprime voința acestuia, nefiind legală sesizarea semnată de președinte fără a avea drept suport hotărîrea organului pe care-l reprezintă.

Cererea de reexaminare a hotărîrii nu se poate face decît o singură dată. Chiar dacă soluția dată de organul de judecată, în urma reexaminării hotărîrii, este considerată ca nelegală sau netemeinică, organul sindical sau comisia de revizie nu au abilitarea legală de a exercita încă o dată dreptul de a solicita reexaminarea.

● Natura litigiilor supuse reexaminării este stabilită de art. 43 alin. 1 din Legea nr. 59/1968, textul citat referindu-se la litigii de muncă a căror valoare nu depășește 1000 lei. În cazul cînd există un prejudiciu unic mai mare de 1000 lei, produs de mai multe persoane, răspunzînd însă unele pentru valori sub 1000 lei, hotărîrile date în contestațiile formulate de acești datornici nefiind definitive (Plen Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 3/1976), nu cad sub incidența textului citat mai sus și deci, împotriva lor nu există calea reexaminării, ci aceea a plîngerilor la judecătorie. Aceeași soluție se impune și în cazul cînd suma imputată unei persoane depășește 1000 lei, din care s-a recuperat o parte în timpul soluționării litigiului în fața comisiei de judecată și la data pronunțării, debitul acesteia este sub 1000 lei. Hotărîrea din acest litigiu nu este definitivă, deci nu poate fi atacată prin formularea unei sesizări în vederea reexaminării ei, dat fiind că valoarea obiectului litigiului este determinată de cererea inițială.

● Termenul de 30 de zile stabilit de art. 43 alin. 1 din lege pentru exercitarea dreptului de a formula sesizarea în vederea reexaminării hotărîrii este considerat imperativ, absolut și de decădere, avînd caracter procedural. Aceasta înseamnă că numai înăuntrul acestei perioade comitetul sindicatului sau comisia de revizie pot face sesizarea ; termenul este obligatoriu atît pentru parte cît și pentru organul jurisdicțional ; fiind un termen de decădere, nerespectarea lui este sancționată cu decăderea titularului de a-l mai putea exercita după expirare. Fiind un termen procedural, calculul se face pe zile libere,

potrivit art. 101 Cod pr. civ. În cazurile cînd există motive temeinice care au determinat pierderea termenului este admisibilă repunerea în termen, potrivit art. 177 Codul muncii. Cererea de repunere în termen ca și invocarea motivelor trebuie făcute în 15 zile de la încetarea cauzei care a împiedicat sesizarea în termen. Ea trebuie formulată de comitetul sindicatului sau comisia de revizie în urma unei hotărîri luate în colectiv și se adresează comisiei a cărei hotărîre se atacă.

● Formularea și depunerea sesizării la comisie are drept efect obligarea organului de jurisdicție de a se pronunța asupra ei după ce este analizată, spre a se constata dacă îndeplinește cerințele legale și dacă motivele invocate sînt temeinice și (sau) legale. Cererea poate fi admisă (în tot sau în parte) sau respinsă. Hotărîrea dată de comisie în urma sesizării primite este definitivă, deoarece nu există nici o rațiune ca prima hotărîre să fie considerată ca atare, iar aceea pronunțată în reexaminare să nu aibă acest caracter (pentru o motivare mai largă vezi Sanda Ghimpu și colectiv, op. cit., p. 494, în notă; I. Hatmanu și colectiv, op. cit., pp. 180—181).

Comisia de judecată, în timpul reexaminării sesizării, poate dispune suspendarea executării.

Aderăm la opinia exprimată în sensul că hotărîrea comisiei de judecată dată în reexaminare poate fi atacată cu contestație în anulare la aceeași comisie, pentru motivele prevăzute de art. 317—318 Cod. pr. civ. (I. Hatmanu și colectiv, op. cit., p. 187). De asemenea, în condițiile art. 322 și urm. Cod pr. civ., ea este supusă și revizuirii.

În cazul în care hotărîrea dată în reexaminare cuprinde erori materiale, cererea de rectificare poate fi făcută numai de către comitetul sindicatului sau de comisia de revizie.

3.9. **Sesizarea judecătoriei de către procuror împotriva hotărîrii comisiei de judecată.** Potrivit art. 43 alin. 2 din legea nr. 59/1968, „procurorul poate sesiza judecătoria în termen de 60 de zile de la pronunțare, din oficiu sau la cererea părții interesate, dacă apreciază că hotărîrea comisiei de judecată dată în urma reexaminării este netemeinică sau nelegală".

Art. 43 alin. 2 din Legea nr. 59/1968 instituie și reglementează o cale de atac extraordinară împotriva hotărîrii date în urma reexaminării litigiului de muncă de către comisia de judecată, întrucît se exercită împotriva unei hotărîri definitive. Ea are caracter specific, fiind o cale de atac proprie procurorului care, astfel, devine parte în litigiu în sens procesual. Fiind o cale de reformare (similară plîngerii împotriva hotărîrii comisiei), ea se adresează judecătoriei în a cărei rază teritorială funcționează comisia. Judecătoria sesizată poate administra probe noi dacă socotește necesară efectuarea unor asemenea probatorii, ceea ce înseamnă că această cale de atac are caracter devolutiv.

Sesizarea poate fi formulată din oficiu sau la cererea părții, dar numai de către procuror, fiind o atribuție exclusivă a sa, fiind singurul în măsură a aprecia dacă hotărîrea comisiei dată după reexaminarea litigiului este netemeinică sau(și) nelegală. Se poate exercita de procurorul unității locale de procuratură (în a cărei rază teritorială funcționează comisia de judecată) sau de procurorul ierarhic superior, în baza art. 5 Legea nr. 60/1968.

Prin formularea sesizării se declanșează controlul instanței judecătorești asupra hotărîrii unui organ obștesc de jurisdicție. Hotărîrea judecătoriei este definitivă, în baza art. 43 alin. 2 din Legea nr. 59/1968. Împotriva acesteia se pot exercita însă căile extraordinare de atac reglementate de dreptul procesual civil: revizuirea, contestația în anulare și recursul extraordinar.

Termenul de 60 de zile pentru sesizarea judecătoriei se socotește de la pronunțare. Este un termen imperativ și absolut, sancționat cu decăderea. Avînd caracter procedural, se calculează pe zile libere, ziua pronunțării hotărîrii și ultima zi în care termenul expiră nu se iau în calcul.

3.10. **Contestația în anulare împotriva hotărîrii comisiei de judecată.** Deși nu este reglementată prin norme aparținînd dreptului muncii, s-a considerat în mod unanim că, în baza principiului instituit de art. 52 din Legea nr. 59/1968, contestația în anulare este admisibilă în domeniul jurisdicției muncii, putînd fi exercitată și împotriva hotărîrilor comisiei de judecată potrivit art. 317 și urm. Cod. pr. civ.

Contestația în anulare este o cale de atac extraordinară de retractare.

Făcînd aplicarea prevederilor dreptului procesual civil în materia de față, rezultă că pot fi atacate cu contestație în anulare următoarele hotărîri ale comisiei de judecată:

— cele pronunțate în litigii cu o valoare ce nu depășește 1000 lei și nu au fost reexaminate;

— cele pronunțate în reexaminarea litigiului în urma sesizării comitetului sindical sau comisiei de revizie din unitate și neatacate de procuror prin sesizarea judecătoriei;

— cele împotriva cărora deși s-a făcut plîngere, aceasta a fost respinsă de judecătorie fără să-i fi cercetat fondul.

Contestația se introduce la comisia de judecată.

Motivele pentru care se poate formula contestația în anulare sînt limitativ arătate de art. 317 Cod. pr. civ. și anume:

— cînd procedura de chemare a părții, pentru ziua cînd s-a judecat pricina, nu a fost îndeplinită potrivit cu cerințele legii;

— cînd hotărîrea comisiei a fost dată cu încălcarea dispozițiilor de ordine publică privitoare la competență (este știut că regulile privitoare atît la competența materială a comisiei cît și a celei teritoriale sînt considerate absolute, adică de ordine publică). Potrivit art. 317 alin. 1 Cod. pr. civ., motivele mai sus-arătate pot constitui temeiuri pentru admiterea contestației, numai dacă ele nu au putut fi invocate pe căile ordinare de atac. Această limitare este generată de faptul că fiind o cale extraordinară de atac, prin contestație nu se pot invoca motive care pot fi indicate printr-o cale de atac ordinară (în acest sens: Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1288/1965. Totuși, potrivit art. 317 alin. 2 Cod. pr. civ., contestația poate fi primită pentru aceste motive și în cazul cînd au fost invocate prin plîngere, dar judecătoria a respins plîngerea fără a o judeca în fond.

Potrivit art. 321 Cod. pr. civ. nu se poate face o nouă contestație în anulare pentru motive ce au existat la data primei contestații.

Potrivit art. 319 Cod. pr. civ., contestația în anulare se poate face înaintea executării silite și în tot timpul ei, pînă la săvîrșirea ultimului act de executare.

3.11. **Revizuirea hotărîrilor comisiei de judecată.** Revizuirea nu are o reglementare proprie în legislația muncii. Nici Codul muncii, nici Legea nr. 59/1968 nu cuprind prevederi referitoare la revizuire. Întrucît însă, în baza art. 52 din Legea nr. 59/1968, prevederile acestui act normativ se completează, în mod corespunzător, cu dispozițiile procedurale de drept comun, s-a considerat, în mod unanim, că prevederile art. 322 și urm. Cod. pr. civ. își găsesc aplicabilitate și cu privire la hotărîrile comisiei de judecată.

După cum este cunoscut, potrivit art. 322 și urm. Cod. pr. civ., care reprezintă sediul organic al materiei, revizuirea este reglementată ca o cale de atac de retractare, cu caracter extraordinar, avînd menirea de a permite modificarea soluției date pentru motive limitativ prevăzute de lege. Întrucît aplicarea prevederilor art. 323 Cod. pr. civ., potrivit cărora cererea de revizuire se îndreaptă la instanța care a dat hotărîrea rămasă definitiv, s-a admis în mod unanim că pot fi revizuite de către comisia de judecată hotărîrile sale în următoarele situații :

— cînd obiectul litigiului nu depășește 1000 lei și hotărîrea nu a fost reexaminată de comisie ;

— dacă hotărîrea dată de comisie în reexaminare nu a fost atacată de procuror cu sesizare la judecătorie ;

— în cazul litigiului de muncă cu un obiect ce depășește 1000 lei sau este neevaluabil în bani, dacă nu s-a făcut plîngere ;

— atunci cînd deși s-a făcut plîngere împotriva hotărîrii ori judecătoria a fost sesizată de procuror în urma reexaminării, instanța competentă nu a examinat fondul cauzei (de pildă, în situația în care se constată că sesizarea sau plîngerea sînt tardiv introduse).

Dintre împrejurările prevăzute de Cod. pr. civ., care pot deschide calea revizuirii, nu toate sînt susceptibile de a declanșa această cale de atac în materia litigiilor de muncă. Astfel, de pildă, sînt cazurile prevăzute de art. 322 pct. 7, alin. 1 și 2 Cod. pr. civ., ori faptul că unitatea nu a fost apărată deloc sau a fost apărată cu viclenie, nu poate fi invocat drept motiv de revizuire, cunoscut fiind că în fața comisiei de judecată, jurisconsultul nu se poate prezenta spre a apăra interesele unității. Au fost considerate ca motive ce îngăduie exercitarea acestei căi de atac extraordinare : descoperirea de înscrisuri doveditoare deținute de partea adversă sau care nu au putut fi prezentate comisiei dintr-o împrejurare mai presus de voința părților (socotim că acest motiv este cel mai frecvent) ; cînd un membru al comisiei, martor sau expert a fost condamnat irevocabil pentru o infracțiune privitoare la pricină ; în dispozitivul hotărîrii există prevederi contrare ce nu se pot aduce la îndeplinire ; în cazul cînd comisia s-a pronunțat asupra unor lucruri care nu s-au cerut, sau nu s-a pronunțat asupra unui lucru cerut, ori s-a dat mai mult decît s-a cerut.

Termenul pentru introducerea cererii de revizuire este de o lună și începe să curgă :

— de la comunicarea hotărîrii definitive a comisiei de judecată, în cazurile cînd : dispozitivul acesteia cuprinde prevederi potrivnice ce nu pot fi îndeplinite ; cînd comisia s-a pronunțat asupra unui lucru care nu s-a cerut, nu s-a pronunțat asupra unui lucru cerut ori s-a dat mai mult decît s-a cerut ;

— din ziua în care partea a luat cunoștință de hotărîrea definitivă a instanței penale de condamnare a membrului comisiei, martorului sau expertului sau de hotărîrea care a declarat falsitatea înscrisurilor folosite în litigiul de muncă în fața comisiei ;

— din ziua în care s-a descoperit înscrisul reținut de partea potrivnică.

Termenul este de 15 zile și se socotește de la data încetării împiedicării, în cazul cînd persoana încadrată a fost împiedicată să se înfățișeze la judecată și să înștiințeze comisia despre aceasta, dintr-o împrejurare mai presus de voința sa. Legea (art. 322 Cod. pr. civ.) cere îndeplinirea cumulativă a condițiilor : imposibilitatea prezentării precum și înștiințarea comisiei. Numai dacă litigiul a fost judecat de comisie iar partea absentă a îndeplinit ambele condiții, are deschis calea revizuirii.

Hotărîrea comisiei de judecată dată în urma revizuirii este supusă aceleași căi de atac ca și hotărîrea inițială a cărei revizuire a fost cerută.

dr. C. JORNESCU

Contabilitate — financiar

Urmărirea unor datorii pe cale notarială

Pentru degrevarea instanțelor judecătorești de unele litigii patrimoniale, pentru simplificarea recuperării unor debite de către organizațiile socialiste sau obștești sau chiar de persoane fizice, s-a instituit posibilitatea urmăririi unor datorii de către persoanele fizice sau juridice, împotriva debitorilor răi platnici, pe cale notarială. Astfel, prin Decretul nr. 387/1952, modificat ulterior și republicat în 1959, s-a prevăzut posibilitatea urmăririi silite a unor debite, neachitate la termenul scadent, prin emiterea **titlului executor notarial.**

Prin această procedură **s-a permis creditorului să obțină,** în cazurile nominalizate în decret, realizarea mai rapidă a creanței sale, fără un prealabil proces judiciar. De menționat că urmărirea pe cale notarială se referă numai la **datorii bănești** și este facultativă. Creditorul poate folosi, la liberă alegere, orice altă procedură prevăzută de lege, fără a avea obligația de a folosi numai calea notarială.

Cazurile în care se poate solicita emiterea titlului executoriu notarial sînt următoarele :

— chirii pentru suprafețe locative cu orice destinație ;

— taxe pentru apă, canal, gunoi menajer, energie electrică, gaze naturale, cît și sume reprezentînd alte obligații locative, cu excepția sumelor ce reprezintă cheltuielile pe care chiriașii le pot face, după lege, în contul proprietarilor ;

— sume care reprezintă costul pentru repararea stricăciunilor produse de locatari din vina acestora, dacă nu depășesc 200 lei ;

— cota parte din costul reparațiilor capitale sau de calorifer, avansată potrivit dispozițiilor legale privitoare la autorizarea comitetelor executive ale sfaturilor populare de a încuviința avansarea de către organele de administrare a clădirilor proprietatea statului a sumelor necesare reparațiilor capitale sau de calorifer, la clădirile cu mai multe apartamente din care parte sînt proprietate a statului și parte proprietate particulară ;

— restanțe de onorarii către birourile colective de asistență juridică ale colegiilor de avocați ;

— împrumuturi acordate de casele de ajutor reciproc ;

— avansuri spre decontare nejustificate de către angajați — dacă aceștia nu mai sînt în serviciul organizației socialiste de la care au primit aceste avansuri, sau sumele plătite angajaților din eroare ;

— valoarea materialelor predate de unitățile cooperatiste meșteșugarilor cooperatori care lucrează la domiciliul lor și nerestituite de către aceștia ;

— valoarea bunurilor nerestituite bibliotecilor, organizațiilor culturale sau sportive ;

— sumele de bani provenite din orice altă creanță, dacă nu depășesc 500 lei și sînt **constatate prin înscrisuri care emană de la debitor** sau de la organizația socialistă creditoare.

Urmărirea acestor datorii se va putea face oricînd, dar în măsura în care dreptul la acțiune **nu este prescris.** Termenul de prescripție este termenul de drept comun prevăzut în Decretul nr. 167/1958, cu excepția sumelor datorate persoanelor particulare, cînd urmărirea pe cale notarială **se poate face numai** dacă nu a trecut un an de la data expirării termenului de plată al datoriei.

Rezultă deci că organizațiile socialiste beneficiază de termenul general de prescripție, care, conf. art. 3 din Decretul 167/1958 este de trei ani. Creditorii persoane fizice, în cazul depășirii termenului de un an menționat mai sus, au posibilitatea să urmărească datoria neachitată, în conformitate cu normele Codului de procedură civilă.

Notarul de stat are și obligația de a verifica dacă creanța **este ajunsă la scadență,** dacă **este certă și lichidă.** Codul de procedură civilă, în art. 379 alin. 1 prevede că nici o urmărire asupra bunurilor mobile nu poate avea loc decît în virtutea unui titlu executor sau a unei hotărîri judecătorești și numai pentru o datorie certă și lichidă.

O creanță a ajuns la scadență atunci cînd nu a fost achitată la termen. Numai datoriile ajunse la scadență (neachitate în termen) pot forma obiectul unui titlu executoriu notarial.

Creanța este certă cînd existența ei rezultă din însuși actul de creanță sau din alte acte emanate ori recunoscute de debitor, astfel încît existența ei este dovedită în mod neîndoielnic (alin. 3 art. 379 C. pr. civ.).

Creanța este lichidă atunci cînd cîtimea (valoarea, cuantumul) ei este determinată cu ajutorul altor acte sau împrejurări emanate de la debitor sau recunoscute de dînsul (alin. 4 art. 379 C. pr. civ.).

Eliberarea titlului executoriu notarial mai este condiționat și de faptul dacă asupra datoriei există sau nu un litigiu pendinte pe rolul instanței judecătorești sau al comisiei de judecată. Existența unui litigiu asupra sumei datorate împiedică notariatul de stat în eliberarea titlului executor. Nimic nu împiedică însă pe creditor să renunțe la acțiunea sa și să solicite notariatului de stat eliberarea titlului executor.

Înainte de a solicita eliberarea titlului executor, creditorul **este obligat să someze în scris pe debitor** să achite sumele datorate, în termen de 10 zile de la data comunicării somației, cu mențiunea că dacă nici în acest termen datoriile nu vor fi achitate, se va cere notariatului de stat eliberarea titlului executor pentru aceste sume și pe baza acestui titlu se va declanșa procedura executării silite asupra bunurilor debitorului.

Această punere în întîrziere a datornicului este obligatorie din două considerente :

— să creeze posibilitatea debitorului pentru achitarea datoriilor în termen de grație acordat (10 zile) și

— să evite urmărirea prin surprindere a debitorului care, nefiind citat la notariat, ar putea, prin întîmpinări sau acte să dovedească netemeinicia sau temeinicia parțială a cererii creditorului.

Somația poate fi trimisă prin agentul judecătoresc sau prin poștă — cu confirmare de primire (A.R.). Fără dovada că somația a fost primită de debitor notariatul nu poate elibera titlul executor. Nesolicitarea titlului notarial de către creditor, în termen de 6 luni de la data comunicării somației, duce la perimarea de drept a somației. În cazul în care creditorul dorește totuși să obțină titlul executor notarial va trebui să facă o nouă somație debitorului.

Competența teritorială a notariatului de stat în eliberarea titlului executoriu notarial este **o competență specială,** determinată expres fie în funcție de sediul imobilului, cînd datoriile rezultă din raporturi locative, fie de sediul organizației creditoare sau domiciliul creditorului.

Articolul 3 din sus menționatul decret prevede că pentru datoriile prevăzute la lit. a, b, c și d, mai sus punctate, titlul executoriu notarial se va emite de notariatul de stat în circumscripția căruia **este situată clădirea la care se referă datoria.** Pentru celelalte datorii enunțate mai sus, titlul executoriu notarial se va emite de notariatul de stat în circumscripția căruia se află **domiciliul creditorului sau sediul organizației socialiste creditoare.**

Procedura eliberării titlului executor notarial. Dacă în termen de 10 zile, acordat de creditor prin somație, debitorul nu-și achită datoriile, creditorul are posibilitatea să solicite notariatului de stat eliberarea titlului executor notarial.

În cererea sa, creditorul trebuie să indice :

— numele, prenumele și adresa creditorului sau denumirea și sediul organizației socialiste creditoare ;

— numele, prenumele, ocupația, locul de muncă și domiciliul datornicului sau denumirea și sediul organizației socialiste debitoare ;

— suma de plată, inclusiv majorările sau dobînzile legale, și pentru ce anume este ea datorată, perioada de timp pentru care este datorată și termenele în care trebuia achitată ;

— dispozițiile legale pe baza cărora s-a făcut calculul sumelor din care rezultă datoria, dispozițiile legale care prevăd termenele de plată și în genere temeiurile de fapt și de drept ale datoriei ;

— data comunicării somației.

Pentru a se putea verifica temeinicia și legalitatea cererii creditorului, notarul de stat — din oficiu sau la întîmpinarea debitorului — este obligat să examineze actele ce atestă datoria, depuse de creditor. De aceea, cererea prin care se solicită titlul executor, întotdeauna trebuie să fie însoțită de : **extrasul de cont** al datornicului sau orice înscris doveditor al datoriei ce se urmărește și **copia somației** făcută datornicului, certificată de creditor, împreună cu **dovada comunicării** ei debitorului.

Notarul de stat, după ce verifică : competența sa materială și teritorială, natura creanței, dacă este o creanță scadentă, certă și lichidă, întîmpinarea și actele depuse de debitor, existența sau inexistența unui litigiu asupra sumei, termenul de prescripție, dacă s-a făcut somația prealabilă către debitor și dacă a expirat termenul din somație sau dacă somația nu este perimată, va emite titlul executor solicitat sau va respinge cererea printr-o încheiere motivată, încheiere ce se va comunica debitorului.

Împotriva respingerii cererii de eliberare a titlului executor creditorul, nemulțumit de măsura luată, **se poate adresa cu plîngere instanței judecătorești** din raza teritorială a notariatului de stat care a dat încheierea de respingere. Plîngerea trebuie făcută în **termen de 10 zile de la data comunicării respingerii cererii** și poate fi depusă la notariatul de stat care a respins cererea sau direct la judecătorie.

Dacă vreuna din condițiile enunțate nu este îndeplinită sau nu este clară, notarul de stat va chema pe creditor și-i va pune în vedere să-și completeze cererea, să clasifice situațiile incerte sau pe cele invocate de debitor în întîmpinarea sa.

În cazul în care nu sînt obiecțiuni întemeiate din partea datornicului iar cererea creditorului este completă și întemeiată, în termen de 5 zile, notarul de stat va elibera titlul executor solicitat.

Titlul executor va cuprinde (vezi anexa I) :

— data emiterii titlului executor, denumirea biroului de notariat precum și numele și prenumele notarului de stat care a emis titlul executor ;

— numele, prenumele și adresa creditorului sau denumirea și sediul organizației socialiste creditoare ;

— numele, prenumele, ocupația, locul de muncă și domiciliul datornicului sau denumirea și sediul organizației socialiste debitoare ;

— suma datorată, precum și cheltuielile de taxe și timbru pricinuite de pornirea procedurii de urmărire silită.

Punerea în executare a titlului notarial se face prin executorul judecătoresc de la instanța judecătorească în raza căreia se află domiciliul debitorului sau sediul organizației socialiste debitoare.

Pentru o creanță a unei instituții bugetare titlul executor se pune în executare prin organul financiar al comitetului sau biroului executiv al consiliului popular al localității în care domiciliază debitorul.

Dacă executarea se face pe cale de poprire, executorul judecătoresc va înființa în mod direct poprirea prin comunicarea ei terțului poprit, înștiințînd de aceasta și pe debitor. Poprirea nu este supusă validării, cu excepția cazului cînd terțul poprit declară executorului judecătoresc că nu datorează sume de bani datornicului sau în cazul în care nu consemnează suma urmărită în termenul legal.

În termen de 5 zile de la înființarea popririi sau de la scadența datoriei, dacă aceasta urmează după data înființării popririi, se consemnează suma de bani, recipisa se înaintează executorului judecătoresc care va lua măsura necesară pentru îndestularea creditorului.

Împotriva titlului executor notarial debitorul nemulțumit de emiterea titlului are deschisă **calea acțiunii în anulare** la instanța judecătorească, singurul organ competent să cenzureze activitatea notarială.

Acțiunea în anulare trebuie introdusă în termenul general de prescripție de trei ani. După părerea noastră, acest termen trebuie să fie calculat de la data emiterii titlului notarial pentru că debitorul, chiar dacă nu a fost citat de notariat la data emiterii titlului, a avut cunoștință de emiterea lui prin somația făcută de creditor. Acțiunea în anulare trebuie introdusă numai de debitor personal sau prin reprezentantul său și numai la judecătoria din raza teritorială a notariatului ce a emis titlul executor.

Debitorul mai poate folosi și **contestația la executare** dar aceasta numai referitor la măsurile de executare propriu-zisă. Contestația în executare, ce se judecă după regulile de drept comun — ca și acțiunea în anulare — poate fi introdusă numai pînă la ultimul termen de executare. Competența diferă — față de acțiunea în anulare — competentă fiind judecătoria locului unde se face executarea silită și nu cea din circumscripția teritorială a notariatului de stat ce a emis titlul executor.

În ambele situații, debitorul poate cere **suspendarea executării silite**, măsură pe care instanța o poate admite sau respinge, cu sau fără obligația debitorului de a depune o cauțiune, pînă la soluționarea acțiunii în anulare sau a contestației la executare.

Dacă executarea silită s-a efectuat dar titlul executor notarial a fost anulat, creditorul va trebui să restituie datornicului tot ce a luat de la acesta, să întoarcă executarea. Dacă a primit bunuri pe care între timp le-a valorificat va trebui să întoarcă contravaloarea acestora. Bunurile sau sumele de bani primite se vor restitui cel mai tîrziu în termen de 10 zile de la data pronunțării hotărîrii judecătorești.

În încheiere precizăm că notarul de stat nu poate acorda scutiri sau eșalonări de plată. În cererea sa creditorul la creanța existentă poate și este indicat să adauge și sumele ocazionate cu formele de executare cum și taxa de timbru notarială.

Pentru eliberarea titlului executor se plătește o taxă de 1% dar nu mai puțin de 5 lei. Plata taxei notariale se face anticipat și integral.

Scarlat CIUDOESCU

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
NOTARIATUL DE STAT. . . . . .
JUDEȚUL . . . . . .

TITLUL EXECUTOR NR. . . . .

Astăzi, ziua . . . luna . . . . . anul 198 . . la cererea creditorului . . . . . cu sediul în . . . . . Subsemnatul . . . . . notar de stat, văzînd că s-au îndeplinit condițiile prevăzute de Decretul nr. 387/1952, cu modificările ulterioare, eliberez prezentul titlu executor împotriva debitorului . . . . . domiciliat în . . . . . salariat la . . . . . cu sediul în . . . . . pentru suma totală de . . . . . lei din care : . . . . . sumă datorată, reprezentînd . . . . . majorări și dobînzi legale ; . . . . . cheltuieli poștale, ... taxa pentru elib. titlului.

Notar de stat,

DOUĂ LUCRĂRI CARE NU POT LIPSI DE PE BIROUL DVS.!

PROBLEME ECONOMICO-JURIDICE ALE CONSILIILOR POPULARE

din cuprins :

- Organizare, funcționare
- Bugetul local
- Actele administrative, notariale și jurisdicționale
- Activitatea de stare civilă, tutelară și de asistență socială
- Sistematizarea teritoriului — gospodărire comunală
- Agricultură — silvicultură
- Organizarea activității de industrie mică și de comercializare a produselor
- Funcționarea asociațiilor de locatari
- Obligațiile de plată a locatarilor pentru cheltuielile comune
- Gestionarea, evidența și controlul gestiunilor

JURISDICȚIA MUNCII — CONSILIILE DE JUDECATĂ

din cuprins :

- Principiile înfăptuirii jurisdicției muncii
- Organe administrative cu competență de jurisdicție a muncii
- Comisii de judecată — organizare — funcționare
- Competența și procedura de soluționare de către comisii a litigiilor de muncă
- Judecarea unor abateri și infracțiuni — împăciuirea
- Judecarea unor litigii patrimoniale
- Instanțele judiciare ca organe de jurisdicție a muncii
- Curtea Superioară de Control Financiar — atribuții jurisdicționale
- Executarea hotărîrilor

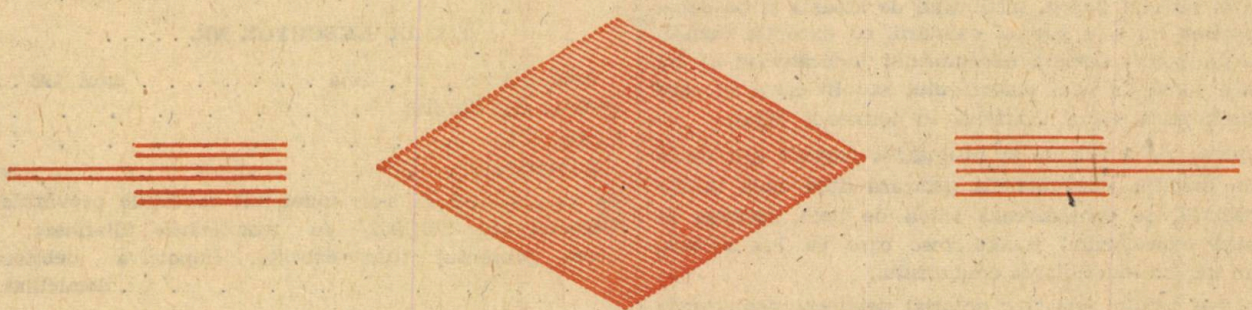

Abonamentele se pot face direct la redacție, prin virament (sau mandat poștal) pe adresa I.S.I.A.P. (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor), Piața Scînteii, 1, cont nr. 65 51 502 28 B.N.R.S.R. — Filiala sector I, București, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

Lucrările se vor difuza numai abonaților !

Tiparul I.P. „Informația" — 23 martie 1964. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

GLOSAR

Creditul de prefinanțare la export

UNA DINTRE FORMELE sub care finanțele publice din țările capitaliste participă la susținerea activității de producție destinată exportului o reprezintă diferitele forme de credit acordate în perioada de fabricație pînă la livrarea efectivă a mărfii.

Creditul de prefinanțare, care se acordă producătorului de mărfuri pentru vînzarea în străinătate, face în mod practic finanțarea publică a exporturilor pe termen mediu să se ridice la 7—8 ani (2—3 ani prefinanțarea plus 5 ani sau mai mult creditul de export), iar a celor pe termen lung la 10—13 ani (3 ani de prefinanțare plus 7—10 ani creditul de export).

În majoritatea țărilor capitaliste industrializate, prefinanțarea ia forma fie a unui credit „revolving", destinat să acopere nevoile curente de capital ale unei întreprinderi, fie a unui credit de prefinanțare „specializat", folosit de regulă pentru producția de mașini și utilaje.

Creditul de prefinanțare „specializat" poate fi acordat :

1. Pentru pregătirea unui export bine determinat.

Condiția obligatorie este ca valoarea exportului să fie importantă, în unele țări fiind stabilit chiar un cuantum minim. În eventualitatea în care la procesul de fabricație participă, cu acordul furnizorului titular al creditului, mai mulți subfurnizori, aceștia din urmă sînt în măsură să solicite, la rîndul lor, un credit de prefinanțare proporțional cu ponderea activității ce le revine.

Acordarea unui asemenea credit se face pe baza unui plan de finanțare aferent și are o durată predeterminată, de 2—3 ani.

2. În favoarea unor firme furnizoare ce întreține un flux de export continuu și relativ stabil cu o clientelă diversificată.

Asemenea credite pot fi oferite atît de banca centrală cît și de consorții bancare avînd posibilitatea de a apela pentru reescont sau alte forme de mobilizare la un organism statal specializat. Creditul se acordă pe baza unei justificări bine întemeiate, a volumului valoric al exporturilor și a vitezei de rotație a mărfurilor luate în considerare. În general, creditele din această categorie se obțin pe termene scurte, între 6 și 12 luni, dar pot fi reînnoite prin înaintarea unui dosar justificativ la entitatea creditoare și astfel să capete un caracter de permanență pe durata unei afaceri mai importante prelungită în timp.

3. În favoarea unor firme care au intenția să fabrice produse destinate exportului, dar pentru care nu există încă o comandă fermă.

Mai anevoios de obținut datorită lipsei unui obiectiv precis de finanțare, asemenea credite sînt oferite de băncile centrale sau de organisme specializate în finanțarea activității de export unor firme care sînt considerate ca reprezentative pe planul producției de mărfuri destinate străinătății și care au o situație financiară bine consolidată.

Formalitățile constau în depunerea unei justificări a cererii de credit pe baza cifrei de afaceri la export pe o ultimă perioadă de timp, de regulă trei ani, a cifrei de afaceri estimative pe exercițiul în curs, a producției în curs cu precizarea posibilităților avute în vedere pentru desfacerea mărfurilor în cauză. Durata pentru care se acordă asemenea credite este cuprinsă între 9 și 12 luni, dar există posibilitatea unei eventuale transformări în prima categorie menționată, dacă intervine o comandă fermă.

Nivelul dobînzilor percepute la credite de prefinanțare se află de regulă sub acela al dobînzilor uzuale pe piață.

Radu NEGREA

Clubul de la Roma

Marcela Ichim, București — „Clubul de la Roma" a fost creat în urmă cu 16 ani, în aprilie 1968, cu ocazia unei reuniuni desfășurate la sediul Accademiei dei Lincei din capitala Italiei, la care au fost invitate să participe o serie de personalități din variate domenii ale științei, de diferite convingeri, din mai multe țări ale lumii.

Ideea fundamentală care i-a animat pe cei care au inițiat această reuniune — italianul Aurelio Peccei și englezul Alexander King — a fost că într-o lume a interdependențelor problemele economice, tehnice, sociale nu mai pot fi abordate și soluționate separat una de alta. Este nevoie, demonstrau ei, de o abordare globală a acestor probleme, ca elemente ale unui sistem, în interacțiunea lor reciprocă. Clubul, cuprinzînd un număr limitat de membri (circa 100) și ale căror reuniuni plenare au loc o dată pe an, a fost conceput nu ca un for de discuții sterile, ci ca un catalizator care, prin identificarea cauzelor profunde ale diferitelor fenomene de criză, să stimuleze adoptarea de către factorii de decizie a unor atitudini și politici în consens cu interesele reale pe termen lung ale întregii omeniri. În acest scop, ei și-au propus sensibilizarea opiniei publice mondiale prin elaborarea unor studii, ale căror concluzii — în ciuda complexității problemelor — să fie prezentate într-o formă cît mai accesibilă marelui public. În felul acesta au fost publicate seria „rapoartelor către Clubul de la Roma", inaugurată de „Limitele creșterii" și continuată cu „Omenirea la răspîntie", „Restructurarea ordinii internaționale", „Orizontul fără limite al învățării" etc., traduse și în limba română.

Aurelio Peccei, care a încetat de curînd din viață, s-a născut la Torino, în 1908.

A participat la mișcarea italiană de rezistență antifascistă, imediat după război fiind însărcinat să conducă reconstruirea uzinelor Fiat. În 1957 este numit în fruntea societății „Italconsult", funcție ce o deține aproape 20 de ani. Timp de trei ani el a fost și director executiv al firmei „Olivetti".

Oaspete al țării noastre în mai multe rînduri, el și-a manifestat adesea admirația față de politica externă a României și de succesele obținute de ea în dezvoltarea economico-socială.

Cicloane tropicale

Corina Deșliu, Iași — Motivele pentru care catastrofele naturale sînt mai frecvente în insulele din zonele tropicale și subtropicale sînt legate în primul rînd de faptul că cicloanele (uraganuri, taifunuri) — care sînt cele mai frecvente dintre aceste catastrofe — sînt o caracteristică mai ales a oceanelor calde și regiunilor lor de coastă. Or, tocmai în aceste zone se află cea mai mare parte a țărilor insulare în curs de dezvoltare. În caz de catastrofă naturală (ciclon tropical etc.) pagubele sînt proporțional mai ridicate în aceste țări mici, insulare, decît într-o țară continentală și cu o economie mai diversificată, constată un studiu al secretariatului UNCTAD, realizat în cooperare cu Biroul coordonator al O.N.U. pentru asistență în caz de catastrofă (UNDRO). Pagubele sînt mai importante pentru că, de regulă, economia lor națională depinde de o singură cultură de export sau cuprinde un singur centru urban. Studiul citează ca exemple pagubele provocate în 1980 de un ciclon în insula Santa Lucia, evaluate la 89% din P.N.B., sau cele provocate în 1982 în insula Tonga de uraganul „Isaac", care a distrus 90% din recolta de banane a țării și 20% din locuințe. Lucrări defectuoase de gospodărire a apelor contribuie uneori la amplificarea efectelor destructive ale unor asemenea catastrofe, la fel ca și utilizarea unor soiuri de plante care se scutură ușor.

Coeficientul de inteligență

Răspunzînd interesului cititorului nostru Petre Danciu *din Cluj-Napoca, ne-am adresat unui psiholog pentru unele amănunte privind acest instrument.*

Coeficientul de inteligență (C.I.) reprezintă o materializare a încercărilor de măsurare în psihologie. Este larg recunoscut faptul că psihicul uman prezintă nivelul cel mai înalt de organizare și complexitate atins de materia vie pe planeta noastră. Psihologia, ca știință al cărei obiect îl constituie activitatea psihică, relevînd și susținînd această complexitate nu putea ocoli necesitatea studiului, determinării și măsurării capacităților psihicului uman, necesitate impusă și de cerințele de ordin socio-economic. Astfel, pe la începutul secolului nostru, dezvoltarea învățămîntului special pentru copiii care prezintă anumite deficiențe psihosenzoriale a condus la constituirea unei metodologii de investigare și diagnosticare a nivelului de dezvoltare intelectuală. A. Binet și Th. Simon (Franța) au construit prima „Scară metrică a inteligenței" în 1905, ulterior perfecționată prin elaborarea altor două variante. „Scara" se constituie dintr-un set de probe de inteligență, plasate în ordine crescătoare ca dificultate, în funcție de vîrsta la care ele pot fi rezolvate de majoritatea copiilor normali. Prin raportarea numărului probelor rezolvate de un copil cu handicap intelectual la această „scară" se obține diferența dintre nivelul lui și cel al copilului normal (vîrsta mintală). Întrucît vîrsta mintală nu permitea diferențierile legate de vîrsta cronologică, W. Stern (1912) introduce „coeficientul de inteligență" (C.I.), care se calculează după următoarea formulă:

$$C.I. = \frac{V.M.}{V.C.} \times 100,$$ unde

V.M. este vîrsta mintală, iar V.C. vîrsta cronologică (etatea).

În principiu, scările de inteligență cuprind o baterie de probe (teste) care permit diagnosticarea diverselor aspecte ce definesc inteligența : informație (cultură) generală, raționamentul aritmetic, vocabularul, stabilirea analogiilor, surprinderea succesiunii, perceperea întregului, capacitatea de concentrare, discriminarea între esențial și neesențial, capacitatea de învățare și adaptare la o situație nouă ș.a. În prelucrarea și interpretarea rezultatelor se utilizează un complex aparat statistico-matematic, probele avînd un înalt grad de standardizare prin care se urmărește crearea unor condiții egale de examinare și apreciere pentru toți subiecții unei populații. Spre exemplu, D. Wechsler (1974), utilizînd operațiile de normalizare, stabilește următoarea distribuție a valorilor bateriei sale de teste de inteligență în raport de categoria mintală într-o populație (S.U.A.) — tabelul.

Categoria mintală	C.I.	Procent populație
Debilitate mintală	69 și sub	2,2
Inteligență de limită	70—79	6,0
Normal spre inferior	80—89	16,2
Normal	90—109	49,4
Normal spre superior	110—119	16,5
Superior	120—129	7,4
Exceptional	130 și peste	2,3

În jurul bateriilor de inteligență s-a conturat, de la bun început, o dispută aprigă. Cercetările întreprinse au semnalat o serie de deficiențe legate, spre exemplu, de faptul că scalele de inteligență nu permit depistarea riguroasă a copiilor cu intelect de limită (aflați undeva la granița normalului) sau că nu pot cuantifica ponderea factorilor emoționali. Totuși, se poate afirma că utilizarea cu discernămînt și numai de către specialiști (psihologi) a bateriilor de inteligență a adus mari servicii activității delicate, complexe și responsabile de diagnosticare a nivelului intelectual.

Mariana ANIȚEI

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 12 din 23 martie 1984

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

— Strălucită strategie de dezvoltare economico-socială a României **(Barbu Gh. Petrescu)** 2

— Concepție profund științifică asupra creșterii calitative a economiei românești **(Viorel Cornescu)** 4

— Orientări de largă perspectivă în modernizarea structurilor de producție **(I. Popescu, V. Bălașa)** 6

— Coordonate ale asigurării echilibrului economic în procesul dezvoltării **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 8

— Gîndire novatoare cu privire la raportul dialectic dintre partid și stat **(C. Aristide)** 11

— Inițiativele profund umaniste ale președintelui **NICOLAE CEAUȘESCU** pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte **(George Marin)** 13

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Creșterea productivității muncii, la nivelul dotării tehnice și umane **(Ionel Dobrin)** 15

— Strategia investițională privită prin prisma raportului dintre fondurile fixe și investiții **(Marcel Șuvelea)** 17

— Organizarea teritoriului și asolamentelor în unitățile agricole socialiste (II) **(Ion Bold)** 19

— Cititorii au cuvîntul 21

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Indicatorii activității economice **(P. Constantin)** 22

TEORII • IDEI

— Tehnologia conducerii, subsistem al științei conducerii dezvoltării economico-sociale a țării noastre **(Emil Mihuleac)** 24

— Școli • curente • economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești — Ion Ionescu de la Brad (II) **(Vlad Ionescu-Sisești)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Mecanisme ale declanșării crizelor economice mondiale (I) **(N.S. Stănescu)** 28

— Tendințe — conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economico-legislativ

IN THIS ISSUE

— Brilliant strategy concerning Romania's economic and social development **(Barbu Gh. Petrescu)** 2

— A profound scientific concept on the qualitative growth of the Romanian economy **(Viorel Cornescu)** 4

— Large prospect directions in modernizing the production structures **(I. Popescu, V. Bălașa)** 6

— Coordinates of the ensurance of the economic equilibrium in the process of development **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 8

— Innovating thought on the dialectic ratio between party and state **(C. Aristide)** 11

— Deep humanist initiatives of the president Nicolae Ceaușescu for the set up of a better and more equitable world **(George Marin)** 13

— Labour productivity growth at the level of the technological and human capacities **(Ionel Dobrin)** 15

— The investment strategy approached in the light of the ratio between fixed assets and investments **(Marcel Șuvelea)** 17

— Territorial organization of the land and the crop rotation in the socialist agricultural units (II) **(Ion Bold)** 19

— The technology of the management — a subsystem of management of the economic and social development of our country **(Emil Mihuleac)** 24

— Schools • trends • economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought : Ion Ionescu de la Brad (II) **(Vlad Ionescu-Sisești)** 26

— Mechanisms that trigger world economic crises (I) **(N.S. Stănescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Блестящая стратегия в области социально-экономического развития Румынии **(Барбу Г. Петреску)** 2

— Глубоко научная концепция о качественном росте румынской экономики **(Виорел Корнеску)** 4

— Широко перспективные направления в модернизации производственных структур **(И. Попеску, В. Бэлаша)** 6

— Координаты обеспечения экономического равновесия в процессе развития **(Думитру Чукур, Константин Попеску)** 8

— Новаторское мышление относительно диалектического соотношения между партией и государством **(К. Аристиде)** 11

— Глубоко гуманные инициативы президента Николае Чаушеску в деле построения лучшего и более справедливого мира **(Джеордже Марин)** 13

— Рост производительности труда, на уровень технической оснащенности и трудовых ресурсов **(Ионел Добрин)** 15

— Стратегия капиталовложений, рассматриваемая под углом соотношения между основными фондами, и капиталовложениями **(Марчел Шувелеа)** 17

— Организация территории и севооборотов в социалистических сельскохозяйственных предприятиях (II) **(Ион Болд)** 19

— Технология управления, подсистема науки управления социально-экономическим развитием нашей страны **(Эмил Михулеак)** 24

— Школы — течения — экономисты. Прогрессивные традиции румынской экономической мысли — Ион Ионеску де ла Брад (II) **(Влад Ионеску-Сисешть)** 26

— Механизмы развязывания международных экономических кризисов (I) **(Н.С. Стэнеску)** 28

ÎN ATENȚIA CELOR CARE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC DE PARTID

Suplimentul „Revistei economice" din 6 aprilie a.c. va fi consacrat în întregime publicării unor consultații în sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 615 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

ÎNTREPRINDEREA DE TRADUCTOARE ŞI REGULATOARE DIRECTE PAŞCANI

Str. Moldovei nr. 17 bis, telefon 62515; 61414, telex: 22723

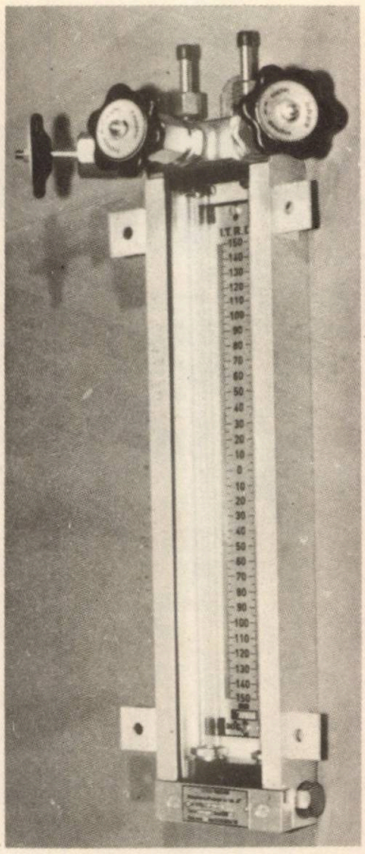

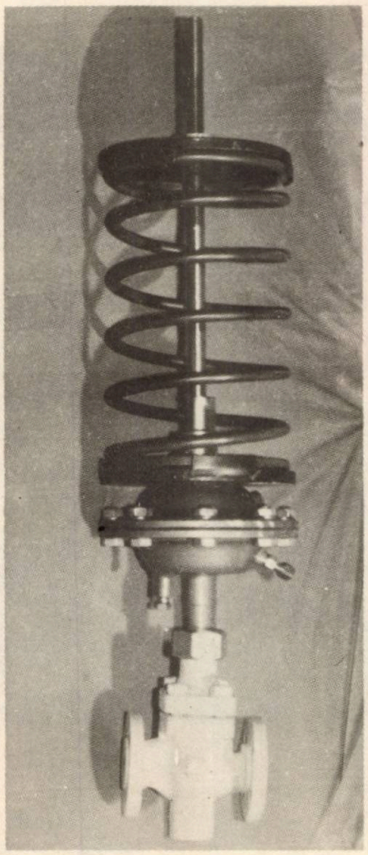

Produce şi vă oferă:

DETECTOARE ELECTROMAGNETICE DE DEBIT (DEM—90)

— Diametre nominale : 25 ; 50 ; 80 ; 100 ; 150 ; 200 ; 250 ; 300 ; 350 ; 400 ; 500 ; 600 ; 700 ; 800 mm.
— Electrozi : inox, platină
— Căptuşeală tub : email, cauciuc
— Domenii de debit : 0,51 l/s + 4 496 l/s.
— Variante constructive : normal, THA 1 ; Ex d II BT 3.
— Precizie : ± 1% (în ansamblu cu adaptorul)

ADAPTOR PENTRU DETECTOARE ELECTROMAGNETICE DE DEBIT (AET—70)

— Semnal de intrare : (1+10) m V c.a. sau (3+30) m V c.a.
— Semnal de ieşire : 2+10 m A c.c. ; 4+20 m A c.c. ; 0+10 V c.c. Precizie : ±0,25% din domeniul de variaţie a semnalului de ieşire
— Reproductibilitate : ± 0,25%
— Liniaritate : ± 0,25%

DIAFRAGME ŞI AJUTAJE PENTRU MĂSURAREA DEBITELOR

— Tip element primar : diafragmă cu priză la flanşă ; diafragmă cu prize individuale la de tip disc-bloc ; ajutaj normal ISA 1932 cu prize individuale ; diafragmă cu prize la D şi D2 ; ajutaj cu rază mare cu prize la D şi D2 ; diafragme cu camere inelare; diafragme cu prize la flanşă; cu flanşe ASA; ajutaje sfert de cerc; tuburi Venturi.
— Diametre nominale : 10 mm + 1800 mm.
— Presiunea nominală : 6 + 250 bari.

DIAMETRE DIFERENŢIALE CU TUB ÎN FORMĂ DE „U"

— Variante constructive : manometru fără robineţi ptr. măsurători ; de scurtă durată ; manometru cu 3 robineţi pentru gaze sau aer ; manometru cu 5 robineţi pentru lichide sau abur.
— Domeniul de măsurare : 300 + 1200 mm.
— Presiune statică maximă : 40 bari.
— Eroare tolerată : ± 2 mm.

REGULATOARE DIRECTE DE TEMPERATURĂ

— Tip robinet : normal închis sau normal deschis ; cu 1 sau 2 scaune ; ventil echilibrat sau neechilibrat ;
— Diametre nominale : Dn=15 mm + 150 mm.
— Domeniul de reglare : (0 + 200)°C.
— Tip element sensibil : tubular ; spiral ; de ventilaţie.

REGULATOARE DIRECTE DE PRESIUNE

— Diametre nominale : DN = (15 + 100)mm
— Plajă de reglare : (0,05 + 6) bari
— Temperatura maximă de lucru : 335°C
— P. max. = 6 bari.

NIVELMETRU ELECTRONIC

— Utilizare : măsurarea şi comanda reglării nivelului unui material de umplere (lichid granular, pulverulent) din rezervoare, buncăre, silozuri etc. între două limite stabilite anterior.
— Precizia de măsurare : ± 1,5%
— Precizia de reglare : ± 1%

TRADUCTOR ELECTRONIC DE NIVEL

— Utilizare : semnalizarea stingerii unor niveluri prestabilite la umplerea sau golirea unor recipiente ;
— Materiale sesizate : solide de natură diferită cu granulaţie mai mică de 5 mm ; lichide conductoare sau neconductoare de electricitate.
— Timp de răspuns : mai mic de 1 secundă.

„SERVICE" PENTRU DETECTOARE ELECTROMAGNETICE DE DEBIT ŞI ADAPTOARE

— Întreprinderea dispune de un stand pentru etalonat detectoare electromagnetice de debit cu diametre între 6 mm şi 800 mm. Precizia standului 0,2%.

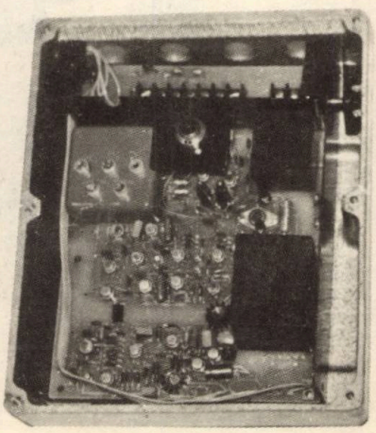

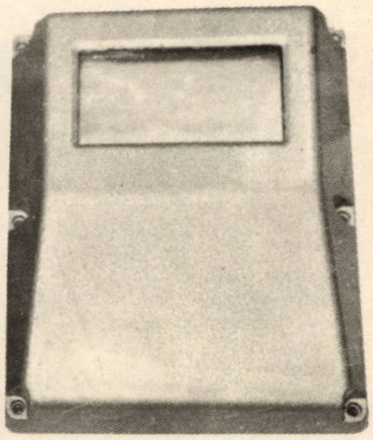

PAŞCANI

ICh PRODCOMPLEX TÎRGU MUREȘ

prodcomplex

1984 APR 1 01

PLACĂ PE ROTILE

Tip

SKATE-BOARD

Acest articol sportiv găsește o largă utilizare de către toate categoriile de virstă. Produsul constă din placa propriu-zisă, cu formă ovală, montată pe două axe suspendate pe o tijă cu tampon amortizor și un cep montat în bucșă din poliamidă, în jurul căreia se rotește axul în plan orizontal.

Prin schimbarea centrului de greutate, placa balansează deasupra axelor suspendate, care pivotează în locașul bucșei. Astfel practicantul avansează în serpentine, printr-o mișcare șerpuitoare. Cei avansați pot să învețe figuri foarte complexe și variate.

Exercițiile cu placă pe rotile impun în mod obligatoriu folosirea echipamentului de protecție constînd din : cască, cotiere, mănuși, genunchiere și eventual ghete cu talpă antiderapantă.

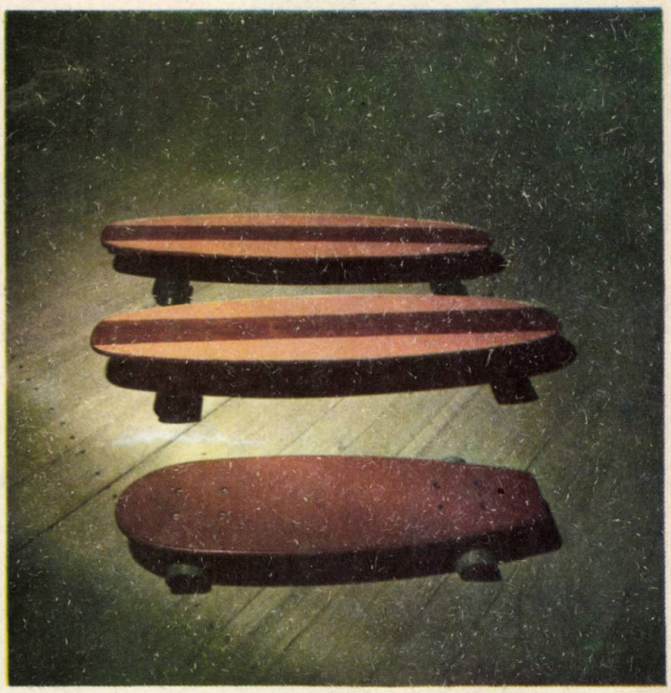

Placa pe rotile se execută în două mărimi :

	tip SENIOR	tip JUNIOR
lungimea	850 mm	650 mm
lățime tren de rulare	210 mm	170 mm (schimbabilă)
înălțimea	125 ± 5 mm	95 ± 5 mm (reglabilă)

INSTRUCȚIUNI DE FOLOSIRE

Înainte de folosire se verifică strîngerea șuruburilor și a piulițelor, starea rulmenților, tampoanelor, rotilelor și a plăcii.

În timpul folosirii NU se țin mîinile în buzunar !

NU se calcă niciodată pe partea posterioară a plăcii !

Pînă la învățarea folosirii corecte, se recomandă a fi însoțit de o altă persoană pentru ajutor.

Nerespectînd indicațiile de mai sus, veți fi nevoit să abandonați practicarea acestui sport.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ACŢIUNI ENERGICE PENTRU REALIZAREA EXEMPLARĂ A PLANULUI

Numărul 13 ● Vineri 30 martie 1984

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a înmînat, în cadrul unei solemnități la Marea Adunare Națională, înalte distincții unor județe și unități fruntașe în întrecerea socialistă pe anul 1983

Cuvintarea secretarului general al partidului, rostită cu acest prilej, înalt omagiu adus efortului creator al oamenilor muncii din toate sectoarele economiei naționale, muncii pline de abnegație cu care întregul popor înfăptuiește Programul partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism constituie, în același timp, un însuflețitor îndemn la noi fapte de muncă consacrate progresului patriei noastre.

LUCRĂRILE MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁR 1883

Obiective precise, acțiuni hotărîte pentru realizarea exemplară a planului

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ, viața politică a țării a fost marcată de evenimente deosebite. Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu a avut loc Plenara C.C. al P.C.R. care, între alte probleme, a dezbătut și hotărît importante măsuri pentru înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare economico-socială a patriei. În încheierea lucrărilor plenarei, secretarul general al partidului a rostit o amplă cuvîntare — examinare profund realistă a activității din anul trecut, strălucit program de muncă și acțiune pentru întregul nostru popor în scopul îndeplinirii exemplare a sarcinilor acestui an și pe întregul cincinal, în vederea înfăptuirii neabătute, în toate domeniile, a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului.

În șirul evenimentelor politice amintite s-au înscris apoi lucrările Marii Adunări Naționale, în cadrul cărora au fost prezentate, dezbătute și adoptate programe de mare importanță privind dezvoltarea economico-socială a României, în domeniul creșterii mai accentuate a productivității muncii, perfecționării organizării și normării muncii, precum și în domeniul îmbunătățirii nivelului tehnic și calitativ al produselor, al reducerii consumurilor și valorificării superioare a materiilor prime și materialelor. Iată, dar, pentru oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării, sarcini și obiective prioritare într-o perioadă cu valențe hotărîtoare pentru creșterea cu precădere calitativă a economiei, în condițiile restricțiilor și exigențelor pe care le ridică criza mondială de materii prime și energie, criza economică mondială, accentuarea competiției între economii ș.a. Tocmai dintr-o asemenea perspectivă complexă, în lumina documentului de cea mai mare importanță care-l constituie cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor plenarei, vom aborda în continuare probleme ale realizării indicatorilor de plan, ale realizării unei noi calități și creșterii eficienței în economie, ale trecerii țării noastre, în acest cincinal, la un nou stadiu de dezvoltare.

Imperative ale creșterii economice

ÎN ANUL TRECUT, sublinia secretarul general al partidului, s-au obținut succese importante în dezvoltarea forțelor de producție, în înfăptuirea planului de dezvoltare economico-socială — în industrie, agricultură, investiții, cercetarea științifică, învățămînt și cultură, au sporit eficiența și rentabilitatea întregii activități, s-au dezvoltat relațiile economice externe. Pe această bază, anul 1983 a constituit un moment important pentru depășirea unor contradicții și greutăți care s-au manifestat în primii doi ani ai actualului cincinal, asigurîndu-se condițiile corespunzătoare pentru intensificarea în anii 1984 și 1985 a activității în toate domeniile, pentru realizarea prevederilor planului de dezvoltare economico-socială pe întregul cincinal. Totodată, premise esențiale în acest sens sînt chemate să fie acțiunea hotărîtă pentru ridicarea activității corespunzător sarcinilor trasate de Congresul al XII-lea al partidului, ridicarea răspunderii în muncă, o organizare, ordine și disciplină mai bune, generalizarea a tot ceea ce s-a dovedit bun și lichidarea fermă a lipsurilor. Cu atît mai necesare se vădesc asemenea acțiuni cu cît planul pe acest an prevede sarcini sporite, obținerea unei înalte productivități a muncii și eficienței economice.

În spiritul hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului, corespunzător priorităților în dezvoltare stabilite pentru cincinal și acest an, în prim plan în continuare trebuie pusă realizarea programului energetic și de materii prime. Pentru înfăptuirea obiectivelor prevăzute, pentru asigurarea echilibrului dezvoltării, de o hotărîtoare importanță se vădește realizarea producției prevăzute de cărbune, de minereuri, a producției de petrol și la toate celelalte materii prime pe acest an. Esențiale pentru aceasta, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt nu justificările pentru neîmpliniri, ci acțiunea energică a ministerelor, centralelor, întreprinderilor respective, a colectivelor de oameni ai muncii în scopul realizării în întregime a prevederilor planului, a producției fizice la toți indicatorii.

Asigurarea necesarului energetic și de materii prime are, deopotrivă, în vedere reducerea consumurilor energetice de combustibil, de carburanți, a consumurilor materiale în general, potrivit prevederilor planului, normelor de consum stabilite ; sporirea gradului de recuperare și refolosire a materialelor și subansamblelor ; asigurarea unei bune aprovizionări tehnico-materiale pentru fiecare întreprindere și unitate — bază a desfășurării ritmice a producției — în condițiile unei mai bune cooperări în producție între ministere și chiar în cadrul aceluiași ministere. Iată tot atîtea obiective, direcții de acțiune, care trebuie riguros urmărite, intervenindu-se cu operativitate, cu insistență și profesionalism ori de cîte ori pe filiera respectivă se ivesc neajunsuri, controlîndu-se eliminarea lor grabnică.

O altă prioritate evidențiată pe larg la recenta plenară o reprezintă ridicarea continuă a calității și nivelului tehnic al producției — domeniu în care, așa cum am arătat, există un program național detaliat, temeinic fundamentat, cu termene și responsabilități precise, cu investitură de lege. Asigurarea unei calități ireproșabile fiecărui produs, așa cum o cere secretarul general al partidului și cum se poate obține, presupune o execuție ireproșabilă dar și un control corespunzător al produselor ; un control al fiecărui produs în parte, renunțarea cu desăvîrșire la metoda controlului prin sondaj — total necorespunzătoare și care deschide calea livrării atît în țară cît și în străinătate a unor produse care nu corespund cerințelor de calitate și exigențelor celor care le-au comandat. În fapt, remarca tovarășul Nicolae Ceaușescu, problema calității producției, a înaltei calități, problemă vitală pentru asigurarea dezvoltării și competitivității industriei și economiei noastre, reprezintă o problemă a însăși folosirii la maximum a capacităților moderne de care dispunem, ceea ce pune în lumină mari rezerve și posibilități care pot fi și trebuie să fie valorificate. **„Avem o industrie modernă, dotată în cea mai mare parte la nivelul cel mai înalt al tehnicii mondiale** — arăta secretarul general al partidului ; **am investit miliarde de dolari în această industrie. Acum este necesar să obținem folosirea la întreaga capacitate a tuturor unităților și să asigurăm ca toate produsele industriei românești să fie realizate la cel mai înalt nivel, în conformitate cu cerințele revoluției tehnico-științifice, cu programul de ridicare a nivelului tehnic și calității produselor".**

Organic legată de problema calității producției, reflectînd aceeași accentuare a acțiunii factorilor intensivi ai reproducției, este problema productivității muncii. În acest sector, în anul trecut rezultatele au fost nemulțumitoare, progresele au fost încă mici atît în raport de posibilități cît și de sarcinile și obiectivele stabilite. Trebuie acționat, deci, cu hotărîre pentru

organizarea mai bună a întregii activități, pentru creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției, folosindu-se, în acest scop, experiența acumulată, generalizînd-o, oferind cîmp larg inițiativei, creativității, activității temeinice și riguroase. De altfel, pentru toate ramurile industriale, în urma unor dezbateri largi, constructive, au fost adoptate programe care oferă o perspectivă îndelungată organizării producției, dezvoltării sectoarelor respective. În multe ministere însă aceste programe pe ramuri nu se urmăresc, nu se iau măsurile necesare pentru realizarea lor, factorii responsabili se preocupă prea puțin de perfecționarea lor, de aducerea lor „la zi" cu ceea ce trebuie realizat în continuare. Ceea ce impune, evident, pentru toate ministerele, centralele, întreprinderile, pentru consiliile de conducere ale oamenilor muncii, de la toate nivelurile, intensificarea preocupărilor, acțiunea fermă și hotărîtă pentru traducerea în viață a programelor aprobate, pentru îndeplinirea astfel a planului în cele mai bune condițiuni.

1984 — anul unei producții agricole record

DE O MARE IMPORTANȚĂ pentru progresul economico-social al țării în acest an, în acest cincinal, în perspectivă, se vădește agricultura, cu funcțiuni fundamentale pentru asigurarea necesarului de materii prime industriale, pentru consumul populației realizat la nivelul necesităților științific determinate, pentru obținerea unor disponibilități necesare exportului. Trebuie folosite toate condițiile, trebuie luate toate măsurile, trebuie asigurată realizarea optimă a tuturor lucrărilor în scopul obținerii unei recolte record în acest an, atît în ce privește producția vegetală cît și cea animală. Și în agricultură există programe pe diferite ramuri sau subramuri de activitate, există o importantă dotare tehnică, care se îmbunătățește și perfecționează an de an, există numeroase cadre de specialiști, tehnicieni, se desfășoară lucrări de îmbunătățiri funciare, de irigații, desecări, combatere a eroziunii solului de o mare anvergură, apte să permită o creștere pronunțată a randamentului muncii agricole. Trebuie acționat însă cu hotărîre, pe baza unei organizări superioare a muncii, într-un spirit de ordine și disciplină desăvîrșite pentru realizarea programelor, pentru înfăptuirea tuturor prevederilor. Este una din „cheile" cele mai importante ale obținerii unor recolte înalte și stabile.

Pornind de la însăși experiența anului trecut — cînd nu s-a realizat în întregime planul, au rămas nepuse în funcțiune un număr important de capacități — o atenție deosebită se impune acordată realizării în întregime a amplului **program de investiții** pe acest an. Ceea ce necesită — așa cum sublinia secretarul general al partidului — măsuri ferme, hotărîte în scopul realizării lună de lună a investițiilor prevăzute, pentru punerea la timp în producție a noilor capacități, pentru devansarea chiar a unor investiții, pentru aplicarea acordului global și luarea în antrepriză a lucrărilor de construcții — cerință care exprimă o mai bună legătură între obținerea de venituri sporite de către oamenii muncii care lucrează în investiții și realizarea întocmai a prevederilor din acest sector. **„Trebuie să realizăm neabătut programul de investiții, în toate sectoarele !"** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, investițiile contribuind decisiv la înfăptuirea priorităților de dezvoltare în acest cincinal — în ce privește baza națională de materii prime și energie, producția agricolă, eficiența — la promovarea largă a noului, la realizarea unor cerințe esențiale ale progresului economiei.

Exportul — pe primul plan al preocupărilor

DUPĂ CUM SE DESPRINDE din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu rostită la încheierea Plenarei C.C. al P.C.R., o sarcină de însemnătate vitală pentru dezvoltare o reprezintă exportul, lărgirea continuă a schimburilor internaționale, extinderea colaborării și cooperării în producție. Deși avem o balanță comercială excedentară, arăta secretarul general al partidului, activitatea de comerț exterior din anul 1983 nu ne poate mulțumi ; și în acest domeniu, dacă se lucra cu mai mare răspundere în toate sectoarele și se realizau la timp contractele, puteam să obținem o balanță comercială activă, cu aproape încă 1 miliard de dolari mai mare, poate chiar mai mult. Ce se desprinde din această examinare lucidă a experienței din anul trecut ? În primul rînd, necesitatea de a acționa în scopul realizării planului de comerț exterior pe toate relațiile, atît pe țări socialiste, cît și pe devize convertibile. **„Trebuie să se înțeleagă bine de către toate ministerele, de toate unitățile economice, de toate comitetele județene de partid, de organizațiile de partid, că realizarea producției pentru export, a exportului constituie una din sarcinile de importanță hotărîtoare pentru desfășurarea în bune condițiuni a întregii activități"**, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului.

Se are, totodată, în vedere dezvoltarea puternică a cooperării în producție, dezvoltarea schimburilor, trecerea cu hotărîre la încheierea de acorduri de lungă durată — care dau stabilitate și siguranță în organizarea producției, în asigurarea a însăși calității corespunzătoare și a nivelului tehnic ale produselor. Este necesară dezvoltarea mai puternică a colaborării cu țările socialiste din C.A.E.R., participarea activă la perfecționarea și îmbunătățirea conlucrării și cooperării în cadrul C.A.E.R., astfel încît acesta să răspundă necesităților noi, să asigure dezvoltarea construcției socialiste în țările membre și participarea mai largă la diviziunea internațională a muncii.

Desigur, trebuie acționat cu fermitate pentru ca schimburile economice ale țării să fie — toate — așezate pe principii de egalitate, de avantaj reciproc, de eficiență economică sporită, trebuie asigurate, prin toate mijloacele, o valorificare cît mai înaltă a potențialului național de resurse și creativitate, o participare cît mai activă a României la diviziunea internațională a muncii.

Pentru înfăptuirea obiectivelor pregnant calitative care jalonează dezvoltarea țării în acest an și cincinal se impune creșterea rolului științei în soluționarea problemelor. Știința românească, cercetarea, — cu un rol tot mai activ în dezvoltarea generală a țării și în participarea la dezvoltarea științei internaționale — învățămîntul, pregătirea profesională înaltă, de calitate, reciclarea sînt — trebuie să devină în tot mai mare măsură — trăsături definitorii ale realizării unei noi calități, sporirii eficienței, ale progresului calitativ al economiei.

Ca pîrghii de larg registru pentru dezvoltarea pregnant intensivă a economiei, promovînd eficiența, stimularea, cointeresarea sînt chemate să acționeze noul mecanism economico-financiar precum și sistemul de retribuire, care leagă mai strîns veniturile tuturor oamenilor muncii de activitatea și munca concretă a fiecăruia. Majorările de retribuție deja înfăptuite sau care se vor înfăptui pînă în vară impun măsuri hotărîte pentru îndeplinirea planului de producție, pentru creșterea eficienței economice, realizarea celorlalți indicatori și îndeosebi a productivității muncii — condiții indispensabile menținerii sub control a nivelului prețurilor, garantării creșterii reale a veniturilor ca urmare a sporirii retribuției. De o mare însemnătate în sensul menționat se vădesc perfecționarea conducerii și planificării în toate domeniile ; lichidarea practicilor birocratice care se mai manifestă, mutarea centrului activității în unitățile de producție, pentru a răspunde rapid și a soluționa în mod corespunzător problemele complexe ale întregii dezvoltări ; funcționarea potrivit condițiilor create a organismelor democratice de conducere, astfel ca toate acestea să-și îndeplinească însemnatele atribuții cu care au fost investite, să asigure participarea activă a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate.

■

AVEM o imagine clară a ceea ce trebuie făcut acum și în perioada imediat următoare, a felului cum trebuie acționat — o imagine care are la bază realitățile concrete ale dezvoltării, care se întemeiază pe o perfectă articulare a măsurilor și acțiunilor evidențiate, cu elementele noi care intervin continuu în procesul dezvoltării, studiate în profunzimea interconexiunilor lor. Stă în puterea colectivelor de muncă, a fiecărui om al muncii să acționeze cu hotărîre pentru realizarea exemplară a sarcinilor, a programelor adoptate, a obiectivelor de dezvoltare din acest an și din cincinal, contribuind astfel, pe măsura condițiilor create, la progresul continuu al economiei, la creșterea, pe această bază, a nivelului de trai, la ridicarea României pe noi trepte de progres și civilizație.

Dan POPESCU

D646

„Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare. Poporul român a obținut, sub conducerea Partidului Comunist Român, realizări epocale în dezvoltarea generală a țării".

NICOLAE CEAUȘESCU

23 AUGUST 1944 — act istoric cu adînci rezonanțe pentru progresul economiei românești

SĂRBĂTORIM anul acesta, la 23 August, împlinirea a patru decenii de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment care reprezintă, așa cum se subliniază în Hotărîrea recentei Plenare a Comitetului Central al P.C.R., actul energic de voință al întregii noastre națiuni, strălucită afirmare a hotărîrii poporului român de a zdrobi orice dominație străină, de a fi liber și deplin stăpîn în țara sa, de a-și hotărî singur destinele.

Din perspectiva celor 40 de ani care au trecut de la acest act revoluționar, se evidențiază, cu forța de netăgăduit a faptelor, adevărul istoric că acest moment de referință al istoriei noastre naționale reprezintă o încununare a luptelor îndelungate pentru libertate socială și națională. Este meritul partidului nostru comunist care, cu o înaltă responsabilitate revoluționară, a unit toate forțele progresiste ale națiunii, cele mai largi categorii sociale în lupta pentru apărarea intereselor vitale ale poporului, pentru eliberarea socială și națională. **„Înfăptuind o largă unitate a forțelor patriotice, naționale** — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **partidul a organizat și condus cu succes revoluția de eliberare națională și socială care a deschis poporului român calea făuririi unei vieți noi, a preluării destinului în propriile mîini, a lichidării exploatării și asupririi, a realizării unei Românii socialiste".**

Prin conținutul și forțele sociale care au înfăptuit-o, prin deschiderile largi pe care le-a declanșat în plan politic și social, prin impulsurile puternice pe care le-a dat procesului de dezvoltare economico-socială a țării, revoluția de eliberare socială și națională din august 1944 a inaugurat o etapă nouă în istoria patriei ; acest eveniment epocal a deschis calea împlinirii idealurilor și năzuințelor de dreptate și libertate ale poporului român, a cuceririi depline a independenței și suveranității naționale, afirmării României ca națiune liberă și demnă în rîndul națiunilor lumii.

Ample prefaceri revoluționare

MARELE ACT ISTORIC de la 23 August 1944 a deschis drumul unor ample prefaceri politice și social-economice, care într-o strînsă intercorelație au asigurat transformarea revoluționară a României și au schimbat din temelii înfățișarea țării, modul de viață al întregului nostru popor. În cele patru decenii ce ne despart de evenimentul de la 23 August, România a parcurs mai multe etape istorice ale acestui proces revoluționar : instaurarea puterii democrat-populare, cucerirea întregii puteri economice și politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, lichidarea proprietății capitaliste-moșierești asupra mijloacelor de producție, înfăptuirea sarcinilor revoluției socialiste, desfășurarea cu succes a operei de edificare a orînduirii socialiste, consolidarea societății socialiste și trecerea la construirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Din această perspectivă se evidențiază însemnătatea activității politice desfășurată de partid și a acțiunilor întreprinse pentru înfăptuirea, în iarna anului 1945, a reformei agrare, trecerea la o nouă etapă de dezvoltare prin formarea, la 6 martie 1945, a guvernului revoluționar muncitoresc-țărănesc de largă concentrare democratică.

Naționalizarea principalelor mijloace de producție, în iunie 1948, și trecerea la cooperativizarea agriculturii în 1949 au reprezentat momentele „cheie" ale procesului care avea să conducă, în cursul cincinalului 1961—1965, la făurirea economiei socialiste unitare și să deschidă drumul spre consolidarea realizărilor din economia și societatea românească, să creeze condițiile pentru trecerea la o etapă nouă, superioară prin toate componentele sale — etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Totodată, prin condițiile create pentru desfășurarea acestor transformări revoluționare, revoluția de eliberare socială și națională a contribuit la întărirea suveranității naționale, la mobilizarea tuturor resurselor interne și alocarea lor în concordanță cu cerințele și aspirațiile de progres economico-social.

Naționalizarea socialistă a eliminat pentru totdeauna dominația capitalului străin și a monopolurilor internaționale în țara noastră — toate resursele materiale, precum și toate capacitățile de producție intrate în proprietatea întregului popor fiind integrate în sistemul economiei și orientate în mod unitar spre dezvoltarea economico-socială. Lichidarea moșierimii și a marii burghezii industriale și financiare, trecerea la conducerea planificată a economiei precum și instaurarea unor relații de producție și de repartiție bazate pe noi principii au creat un cadru social-economic pentru orientarea rațională a resurselor materiale, financiare și umane, pentru mobilizarea acumulărilor în cadrul unei strategii de dezvoltare armonioase, pe baze științifice.

Procesele înnoitoare declanșate de revoluția de eliberare socială și națională din august 1944 au oferit largi posibilități pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru transformarea structurii și caracterului economiei românești pe noi baze economice și tehnico-materiale, pentru schimbarea locului ocupat de România în diviziunea internațională a muncii. În acest domeniu partidul și poporul nostru se aflau în fața unor probleme deosebit de complexe și grele, decurgînd din gravele rămîneri în urmă față de țările dezvoltate și din disproporțiile care caracterizau dezvoltarea economiei românești. Așa cum menționa secretarul general al partidului nostru la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, în ajunul celui de-al doilea război mondial, adică după mai mult de 80 de ani de dezvoltare capitalistă, România era o țară cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată. Industria românească, cu toate că în perioada interbelică, în contextul favorabil creat de făurirea statului național român unitar, cunoscuse o accentuare a ritmului de creștere și a procesului de diversificare, nu contribuia decît cu circa 30% la formarea venitului național și acoperea mai puțin de o zecime din mașinile și utilajele necesare economiei naționale.

La sfîrșitul anilor '30, producția la energie electrică pe locuitor în România era de peste 12 ori mai mică decît în Germania și Anglia și de aproape 12 ori mai mică decît în Belgia ; la oțel, producția pe locuitor era de peste 28 de ori mai mică decît în Germania, de 33 ori mai mică decît în Belgia și de peste 19 ori în raport cu Anglia. La rîndul său, agricultura, deși reprezenta principala ramură a economiei naționale, se caracteriza printr-un nivel tehnic foarte scăzut și, implicit, randamente scăzute. Numărul

Evoluția principalilor indicatori ai dezvoltării

	1950	1965	1980	1983	Dinamica *) 1950—1983
Populația — mii locuitori	16 311	19 027	22 201,4	22 600	138,4
Populația ocupată — mii persoane	8 377,2	9 684,0	10 350,1	10 460	124,8
Personalul muncitor — mii persoane	2 123,0	4 305,3	7 340,0	7 600	358,1
Fondurile fixe — miliarde lei	207	517	1 864,2	2 350	10,4 ori
Volumul investițiilor [1]) — miliarde lei	6,3	47,0	210,5	231,8	31 ori
Venitul național [1]) — mild. lei	35	146	508,7	654,5	16 ori
Producția industrială [2]) — mild. lei	27,5	178,4	936,1	1 101,7	35 ori
Producția globală agricolă [1]) — mild. lei	32,4	62,5	129,1	214,0	364 .
Vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist [3]) — mild. lei	12,0	63	213,0	259,2	21,6 ori
Volumul comerțului exterior — miliarde lei valută — miliarde lei	2,7	13,0	110,0	303,7	34,5 ori
Venitul național pe locuitor — mii lei	2 145	7 670	22 913	28 960	11,5 ori
Retribuția medie netă a personalului muncitor — lei lunar	337	1 028	2 238	2 601	771
Cheltuieli social-culturale pe locuitor — lei	211	1 204	3 197	3 654	17,3 ori
Locuințe construite din fondurile statului, întreprinderilor și ale organizațiilor coop. și obștești — nr. apartamente	1951 — 1965		1966 — 1980	1981 — 1983	
	331 928		1 553 533	422 291	

1) Indicatorii valorici pe anii 1950 și 1965 sînt calculați în prețuri comparabile. Datele pe anul 1980 la volumul investițiilor și prod. agricolă sînt exprimate în prețurile de la 1.I.1977, la produsul social, venitul național și producția industrială — în prețuri de la începutul anului iar cele pentru 1983, în prețuri curente.

2) Datele pentru anii 1950, 1965 și 1980 se referă la producția globală, iar pentru 1983 la producția marfă.

3) Prețuri curente.

*) La indicatorii valorici ai investițiilor, produsului social ai venitului național și la indicatorii producției, dinamica este calculată pe bază de prețuri comparabile.

total de tractoare se ridica la abia 4 685, „Enciclopedia României" menționînd faptul că aproape 37% din gospodăriile agricole nu dispuneau de animale de muncă. Ca urmare a acestei înapoieri economice, România se caracteriza printr-un venit național foarte mic în raport cu țările industriale ale Europei, exprimat, printre altele, și prin faptul că pentru a plăti o tonă de marfă importată trebuiau să se exporte 10 tone de produse realizate în țară.

Acuitatea și complexitatea problemelor cu care se confrunta economia românească erau amplificate și de consecințele celui de al doilea război mondial, cînd producția industrială și agricolă a cunoscut un puternic recul, reducîndu-se în multe sectoare la jumătate sau mai puțin de jumătate față de nivelul antebelic. Astfel, în 1944, producția industriei textile reprezenta doar jumătate din nivelul atins în 1941, iar cea a industriei alimentare 74%, în timp ce capacitatea de transport a căilor ferate era doar de 30% din cea existentă în 1943.

Noile orizonturi ale țării, o nouă strategie în dezvoltare

ÎN ACESTE CONDIȚII, o mare însemnătate a avut Conferința Națională a partidului din octombrie 1945, care a dus la elaborarea unei orientări politice clare cu privire la obiectivele partidului în noua etapă de dezvoltare. În domeniul economic pe primul plan se situau refacerea economiei naționale, reconstrucția generală a țării, prefigurînd industrializarea socialistă. Potrivit documentelor Conferinței Naționale, industria urma să reprezinte pivotul în jurul căruia întreaga economie a țării se va dezvolta în condiții noi, de forța industrială depinzînd însăși independența țării.

Premise favorabile pentru înfăptuirea acestor obiective au fost create odată cu făurirea și lărgirea sectorului socialist în economie, trecerea la conducerea planificată a activității economico-sociale. Strategia dezvoltării economice a situat în centrul procesului de edificare a noii orînduiri sociale politica de industrializare a țării, programele de investiții și prevederile planurilor de dezvoltare economică urmărind restructurarea economiei naționale și făurirea unei puternice baze tehnico-materiale, capabilă să permită atragerea resurselor naturale, valorificarea acestora și a forței de muncă. Pe acest suport s-a bazat și cooperativizarea agriculturii, consolidarea formelor socialiste din această ramură, precum și creșterea producției agricole.

Un rol decisiv în procesul revoluționar de edificare a noii orînduiri sociale revine Congresului al IX-lea al partidului, cînd în fruntea partidului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminent militant revoluționar și patriot înflăcărat, devotat trup și suflet cauzei socialismului și comunismului. Atît concepția și strategia, cît și procesul practic de edificare a noii orînduiri au căpătat noi trăsături și valențe decurgînd din aplicarea creatoare a legităților generale ale construcției socialiste la realitățile concret-istorice ale țării noastre, din permanenta raportare la exigențele procesului revoluționar și la posibilitățile tot mai mari ale economiei românești, din adaptarea flexibilă la evoluțiile survenite în economia mondială și în relațiile economice internaționale.

Pornind de la esența și valențele determinismului economico-social potrivit căruia înfăptuirea marilor transformări și realizarea obiectivelor noii orînduiri sociale nu reprezintă numai o problemă de opțiuni, ce vizează, în primul rînd, asigurarea bazei materiale care garantează mijloacele necesare în acest scop, la temelia întregului edificiu al noii orînduiri a fost pusă întărirea necontenită a forței economice, materiale și spirituale a patriei, pe baza dezvoltării susținute a forțelor de producție. În lumina acestei orientări, în documentele partidului, în opera secretarului său general au fost fundamentate noile orientări ale procesului de industrializare — conceput ca un proces complex și profund — au fost criticate și depășite abordările simpliste, idealizante, unilaterale sau eronate cu privire la conținutul procesului de dezvoltare a forțelor de producție, la raportul dintre diferite ramuri ale producției — mai ales cu privire la importanța noilor ramuri și subramuri —, precum și la corelația dintre industrie și agricultură, la factorii și căile de realizare a unui complex modern și eficient al economiei naționale. Pe această bază a rezultat o strategie unitară și de lungă perspectivă a dezvoltării economico-sociale, care ține seama de aspirațiile poporului român de progres și bunăstare și se bazează pe valorificarea tot mai eficientă a potențialului crescînd al societății noastre și a posibilităților decurgînd din participarea activă la diviziunea internațională a muncii și încorporează într-o proporție crescîndă în complexul național românesc cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane.

Înfăptuiri de mare anvergură

LA CEA DE-A 40-A ANIVERSARE a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, poporul român se prezintă cu realizări de importanță istorică, realizări care, așa cum a relevat secretarul general al partidului nostru și la Conferința Națională a partidului din decembrie 1932, pun în evidență faptul că numai socialismul a creat condițiile necesare lichidării rapide a rămînerii în urmă, a subdezvoltării și a asigurat progresul impetuos al României în toate domeniile de activitate. Realizările obținute în dezvoltarea forței de producție și sporirea forței economice a țării și-au găsit expresia în creșterea producției industriale de 53 ori, a producției agricole de aproape 3 ori și a venitului național de 16 ori, în raport cu anul de vîrf al creșterii economice în perioada interbelică, 1938. Așa cum rezultă și din tabel, dezvoltarea susținută a întregii economii, creșterea puternică a produsului social și a venitului național și creșterea avuției naționale s-au realizat în condițiile unor ample schimbări survenite în profilul și structura economiei românești, care au transformat România într-o perioadă istorică

Gheorghe CREȚOIU

(Continuare în pag. 28)

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C. C. al P. C. R.

CUM SE ACȚIONEAZĂ PENTRU SPORIREA PRODUCȚIEI DE CĂRBUNE

SARCINILE DE PLAN pentru acest an la extracția cărbunelui prezintă creșteri mari față de realizările înregistrate în 1983, pe ansamblul economiei producția trebuind să ajungă la peste 61 mil. tone. Apare evidentă în aceste condiții importanța luării de către întreprinderile miniere a măsurilor tehnico-organizatorice necesare, astfel încît să se creeze condiții pentru desfășurarea ritmică, fără întreruperi a procesului de producție. Numai printr-o mobilizare exemplară a tuturor oamenilor muncii, printr-o creștere a indicelui de utilizare a mijloacelor tehnice din dotare, atît în subteran cît și în cariere, printr-o disciplină fermă în toate unitățile, respectarea strictă a termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități de producție se poate asigura realizarea cu succes a prevederilor de plan. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, *la recenta Plenară a C.C. al P.C.R.* „trebuie să punem în continuare pe primul plan realizarea programului energetic și de materii prime. Trebuie să acționăm cu toată hotărîrea pentru realizarea producției de cărbune, de minereuri, a producției de petrol și la toate celelalte materii prime pe acest an".

Cum se acționează în bazinul minier al Gorjului — zonă de unde trebuie să se extragă în acest an aproape 42 milioane tone cărbune — pentru realizarea sarcinilor de plan? Ce se întreprinde la nivelul celor două mari combinate miniere existente aici — Motru și Rovinari — în vederea utilizării eficiente a factorului uman, tehnic și material, pentru asigurarea cantităților de cărbune prevăzute a se livra economiei naționale?

AVÎND de realizat în acest an o producție ce reprezintă peste 60% din totalul producției de cărbune a țării, combinatele miniere Motru și Rovinari, întreprinderile componente au acționat din vreme, încă din anul trecut, pentru crearea condițiilor necesare realizării ritmice a prevederilor de plan. Au fost luate o serie de măsuri în vederea asigurării fronturilor de lucru atît în cariere cît și în subteran, îmbunătățirii organizării producției și a muncii, a calității cărbunelui extras, utilizării superioare a mijloacelor tehnice din dotare. Rezultatele nu au întîrziat să apară : în luna ianuarie, spre exemplu, C. M. Motru raporta o producție peste plan de 7 400 tone lignit, în timp ce la C.M. Rovinari s-au depășit — în ianuarie cu 47 kcal/kg, iar în februarie cu 27 kcal/kg — prevederile de plan privind puterea calorică a cărbunelui. Rezultate bune au fost obținute și în domeniul investițiilor, ambele combinate depunînd eforturi serioase și reușind să realizeze și chiar să depășească planul, creînd astfel premisele sporirii capacităților de producție și deci a producției de cărbune.

● Ce se întreprinde în bazinul carbonifer al Gorjului pentru ca toate exploatările să-și realizeze ritmic sarcinile de plan
● Deficiențe obiective sau insuficiențe proprii în asigurarea condițiilor tehnico-organizatorice necesare ?

Aceste realizări sînt importante, dar între prevederile planului și cantitatea de cărbune extrasă și livrată există încă o serioasă diferență. De ce ?

Se cuvin a fi subliniate, ca deficiențe proprii, îndeosebi insuficiența organizării unor cariere și microcariere prin nepregătirea din vreme a fronturilor de exploatare, prelungirea peste termenul planificat a punerii în funcțiune a unor utilaje, folosirea la indici scăzuți a mijloacelor mecanizate din dotare. Aceste neajunsuri nu sînt noi. Deși ele s-au diminuat mult față de trecut, unele au continuat să persiste. Faptele atestă că acolo unde activitatea de producție a fost mai bine organizată, și rezultatele zilnice au fost și sînt superioare (exploatările Girla, Lupoaia, Urdari, Rogojelu, Jilț-Sud etc.). Dacă la toate exploatările s-ar fi acționat la fel, rezultatele ar fi fost, în general, mult superioare celor prezente.

Evident, au apărut și unele situații cum ar fi : precipitațiile abundente căzute în această perioadă a anului care au afectat îndeosebi activitatea din cariere și microcariere, neonorarea în totalitate a obligațiilor contractuale de către unii furnizori de utilaje, piese de schimb și materiale (Întreprinderile mecanice Borșa, Timișoara, „Unio" Satu-Mare, Întreprinderea de construcții metalice și utilaj greu Giurgiu, Întreprinderile de articole tehnice din cauciuc Pitești și Tîrgu Jiu) ș.a. Astfel de situații puteau fi în bună parte preîntîmpinate. Dacă atunci cînd s-au pregătit carierele sau micro-carierele pentru intrarea în producție, de pildă, s-ar fi luat măsura de a fi asigurate cu sisteme adecvate de asecare, de înlăturare a apei (știut fiind că nu numai ploile pot inunda exploatările ci și izvoarele existente în diferite straturi și adîncimi), activitatea s-ar fi desfășurat normal și nu ar fi existat stagnări. Și în privința respectării obligațiilor unor furnizori de utilaje s-ar fi putut acționa din vreme ; de altfel, sînt exemple care atestă că atunci cînd comenzile au fost primite din vreme, cînd au existat contracte directe între cei interesați, utilajele sau piesele de schimb au sosit la timp. Așadar, deficiențele existente vădesc insuficiențe în pregătirea și organizarea activității, în conducerea exploatărilor.

Pe baza unei analize aprofundate a deficiențelor ce s-au manifestat în activitatea productivă, conducerile celor două combinate au trecut, în lumina indicațiilor izvorîte din documentele recentei Plenare a C.C. al P.C.R., la adoptarea unor măsuri concrete în funcție de situațiile existente la fiecare exploatare. Ce cuprind de fapt aceste măsuri ?

■

CONFORM programelor elaborate, se urmărește permanent la nivelul celor două combinate **creșterea randamentului orar** al excavatoarelor cu rotor, utilaje conducătoare în cadrul liniilor tehnologice din exploatările în carieră, de a căror funcționare depinde în exclusivitate cantitatea de cărbune extrasă. În acest sens se acționează pentru : ● realizarea și menținerea unei dimensionări optime a blocurilor de excavare, ținîndu-se seama de caracteristicile funcționale ale excavatoarelor ; ● reducerea timpului de mers în gol al rotorului la părțile extreme ale blocului ; ● suprapunerea comenzilor de deplasare și rotire la extremitățile blocului în tăiere ; ● menținerea grosimii optime a șpanului de tăiere în conformitate cu prevederile din cartea tehnică a excavatorului etc. Prin astfel de acțiuni, numai la nivelul C.M. Motru se va obține o creștere a productivității orare cu peste 50 mc excavați/h, ceea ce va conduce implicit la un spor de producție apreciabil.

O atenție deosebită este acordată **reducerii duratei de inactivitate a complexelor mecanizate de abataj, concomitent cu crearea unor noi fronturi de lucru,** astfel încît să se diminueze la minimum numărul celor inactive sau în rezervă. În acest scop se acționează pentru reactivarea lor — demontare, transportul la noile fronturi de lucru, remontare — urmărindu-se reducerea duratei de execuție, în paralel cu efectuarea reparațiilor necesare. S-au inventariat toate complexele mecanizate inactive, s-a procedat la examinarea stării lor tehnice pentru a se con-

stata necesitățile de reparații, s-a trecut la reorganizarea echipelor de lucru specializate și completarea acestora cu efectivele necesare.

O activitate importantă, care determină într-un grad înalt buna funcționare a utilajelor din dotarea întreprinderilor miniere, o reprezintă **întreținerea și repararea** acestora. În vederea realizării unor reparații de bună calitate și într-un timp cît mai scurt se acționează pentru asigurarea din vreme a pieselor de schimb și a materialelor, a utilajelor și S.D.V.-urilor necesare, organizarea lucrului în două și chiar în trei schimburi, respectarea prevederilor planurilor de reparații și, în special, executarea tuturor operațiilor. De asemenea, pentru lucrările din subteran s-au luat măsuri de îmbunătățire a asistenței tehnice pe schimburi prin completarea și creșterea numărului de personal afectat acestei activități, astfel încît să se asigure, pe lîngă buna funcționare a utilajelor și o organizare superioară a abatajelor. Pe această cale, de pildă, numai la C.M. Motru se va obține o creștere a vitezei de avansare în abataj cu 0,5 m/zi, a productivității combinelor de abataj cu 11 t/h, a vitezei de avans în galerii cu 0,5 m/zi. De o deosebită importanță pentru buna funcționare a liniilor tehnologice este întreținerea și repararea benzilor transportoare. În acest domeniu măsurile vizează în special preîntîmpinarea ruperilor covorului de cauciuc datorate deficiențelor de exploatare și, în primul rînd, corpurilor străine din masa de cărbune.

Un factor deosebit în realizarea sarcinilor de plan îl reprezintă și **creșterea gradului de cunoaștere a rezervelor de cărbune** precum și a straturilor de rocă ce urmează a fi îndepărtate sau traversate. Pentru aceasta s-au asigurat condițiile necesare executării, în avansul fronturilor de lucru, de foraje de probare a stratelor de cărbune din cariere și a celor deschise și pregătite în vederea exploatării din mine. Cunoscîndu-se astfel caracteristicile celor două straturi se poate adopta cea mai eficientă tehnologie de extracție, organiza superior activitatea, inițiа din vreme acțiuni pentru realizarea unei calități corespunzătoare a cărbunelui extras. În acest domeniu, o contribuție importantă urmează să o aducă, pe lîngă specialiștii din cadrul celor două combinate, și institutele și unitățile de profil, astfel încît, prin acțiunile lor conjugate, în momentul deschiderii de noi cariere și mine cunoașterea condițiilor geologice să fie completă.

Reducerea timpilor de execuție a operațiilor tehnologice de săpare și evacuare a sterilului conduce în mod nemijlocit la **devansarea începerii exploatării propriu-zise a straturilor de cărbune.** De asemenea, de calitatea execuției acestor operații depinde în mare măsură calitatea cărbunelui. Avînd în vedere aceste considerente, în unitățile combinatelor miniere Motru și Rovinari se urmărește realizarea executării excavațiilor fără denivelări, amenajarea platformelor înainte de efectuarea săpării prin nivelarea cu buldozerele, utilizarea la maximum a posibilităților de haldare directă a sterilului din ultima treaptă de lucru precum și extinderea haldării directe pe vatra carierelor a sterilului din mai multe trepte de excavare.

Măsuri concrete au fost luate și pentru : urgentarea montării noilor mașini și utilaje ; grăbirea punerii în funcțiune a capacităților restante (deschiderea și punerea în exploatare a carierei Pește ana-Jiu — inclusiv devierea rîului Jiu — a minei Tehomir, a zăcămîntului din zona Cojmănești, a cîmpului minier Amaradia-Albeni) ; asigurarea condițiilor necesare punerii în funcțiune a capacităților planificate pentru acest an, la care lucrările sînt întîrziate (deschiderea și punerea în exploatare a carierei Roșia Jiu, a zăcămîntului de lignit din bazinul Jilț-Sud, și a carierei Roșiuța) ; deschiderea de noi microcariere.

O atenție deosebită se acordă **asigurării cu forță de muncă calificată** și creșterii gradului de calificare a celei existente. Poate mai mult ca oriunde, în întreprinderile miniere, factorul uman, modul în care acesta este utilizat contribuie în măsură hotărîtoare la realizarea obiectivelor stabilite prin plan. Alături de unele măsuri sociale, se prevede recrutarea și calificarea a sute de mineri în paralel cu perfecționarea pregătirii profesionale a mii de mineri, electricieni, lăcătuși de mină și alți muncitori din subteran.

AMPLELE acțiuni și măsuri inițiate pot oferi garanția îndeplinirii planului la extracția de cărbune de către fiecare întreprindere în parte din bazinul minier al Gorjului. În acest an, în care întregul nostru popor sărbătorește 40 de ani de la măreața victorie din August 1944, minerii sînt hotărîți să nu precupețească nici un efort pentru asigurarea economiei naționale cu cantități sporite de cărbune, contribuind astfel la dezvoltarea mai rapidă a bazei energetice și de materii prime a țării.

CRISTIAN GORIE

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Instalație cu laser pentru forarea galeriilor orizontale cu diametrul mare

PENTRU realizarea de galerii de mari diametre (pînă la 3,2 m) în roci dure și foarte dure specialiștii Institutului de Proiectări și Cercetări pentru Utilaj Petrolier din Ploiești au pus la dispoziția întreprinderii „1 Mai" proiectele acestei moderne instalații denumită INGO-32. Ea realizează săparea galeriilor cu ajutorul unui scut tăietor antrenat de patru motoare electrice de curent alternativ. Viteza de rotație este demultiplicată în patru reductoare dublu planetare într-un domeniu foarte larg de rotații cuprinse între 9 rot/min—1 500 rot/min.

Scutul este prevăzut cu 24 role tăietoare, în așa fel concepute și amplasate încît acoperă întreaga suprafață care trebuie săpată. După ce roca este dislocată de scut, ea este preluată de patru cupe perimetrale rotitoare care o devorează în interiorul scutului tăietor de unde este din nou preluată de o bandă transportoare care o transvazează prin interiorul instalației pînă la sistemul de transport pe galerie. Scutul tăietor este apăsat pe frontul de lucru de doi cilindri hidraulici de propulsie care dezvoltă o apăsare de circa 400 tf. Cursa de 1 200 mm reprezintă și pasul de avans al instalației. Pentru realizarea sprijinului cilindrilor de apăsare pe frontul de lucru, instalația dispune de un sistem de sprijinire pe pereții galeriei, realizat hidraulic prin intermediul unor suporți care se extind pînă la peretele galeriei. Întreaga instalație alunecă înainte prin acest sistem de sprijin de care este legată printr-o cuplă de translație care îi permite înaintarea concomitent cu preluarea momentului reactiv al scutului tăietor. Pentru reluarea ciclului de apăsare instalația este prevăzută cu un sistem de sprijin posterior.

Instalația INGO-32 poate fi, dotată și cu o serie de echipamente auxiliare care permit realizarea găurilor de ancoră în bolta galeriei, purificarea aerului din frontul de lucru, etanșarea apei din vatra galeriei, transportarea materialului pînă în zona scutului tăietor etc. În subteran această instalație este practic autonomă, ea orientîndu-se cu ajutorul unui fascicul laser care-i permite urmărirea direcției dorite.

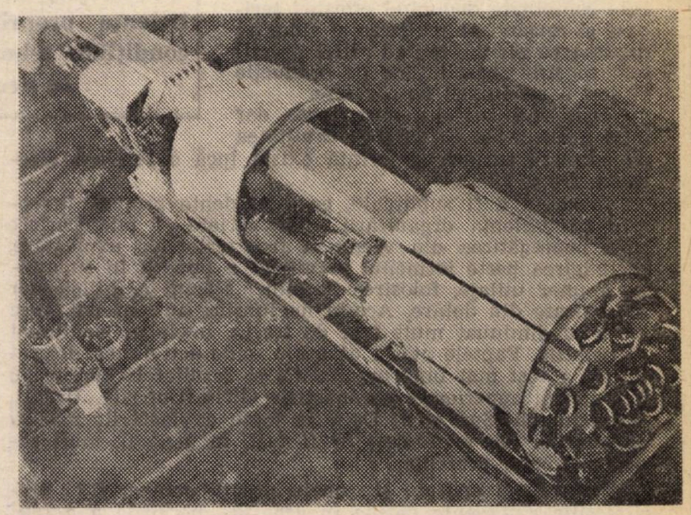

Deși instalația este manevrată de un singur operator, tehnologia realizării galeriilor impune ca în zona ei de lucru să opereze permanent o echipă de opt-zece persoane (mecanici, electricieni, mineri etc.), vitezele de înaintare fiind de 3—4 ori mai mari comparativ cu cele obținute cu instalațiile miniere de tip clasic.

E. C.

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

DINAMISM ȘI FLEXIBILITATE ÎN REALIZAREA PLANULUI DE EXPORT

INSISTÎND, la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., asupra locului important pe care îl ocupă în întreaga noastră activitate dezvoltarea continuă a schimburilor internaționale, extinderea colaborării și cooperării în producție, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a subliniat din nou că **„realizarea producției pentru export, a exportului constituie una din sarcinile de importanță hotărîtoare pentru desfășurarea în bune condiții a întregii activități"**, cerînd ca **„toate produsele industriei românești să fie realizate la cel mai înalt nivel, în conformitate cu cerințele revoluției tehnico-științifice, cu Programul de ridicare a nivelului tehnic și calității produselor"**.

Potrivit prevederilor acestui program, ponderea produselor de nivel mondial ale industriei construcțiilor de mașini urmează să ajungă, la finele anului viitor, la 76% din totalul producției acestei ramuri.

Lucrările recentei plenare a C.C. al P.C.R. au evidențiat faptul că la baza îndeplinirii planului de export stă ridicarea nivelului calitativ al producției de export.

Direcțiile de acțiune preconizate pentru atingerea acestui obiectiv în fabricația de mașini-unelte sînt : perfecționarea mașinilor existente și asimilarea de noi tipuri, similare celor mai bune realizări pe plan mondial, prin echiparea acestora cu mecanisme de acționare și variatoare electronice de turație, convertizoare, comenzi numerice, afișaj de cote, aparataj de comutație și protecție, care să asigure un grad sporit de precizie, reducerea timpilor de reparație, astfel încît la nivelul anului 1985 toate mașinile-unelte să atingă o disponibilitate de peste 80%. În același timp, se urmărește creșterea gradului de valorificare a tonei de metal, corespunzător nivelului mediu de circa 30% pînă în 1985, stabilit pe ansamblul materiilor prime și materialelor. În acest fel se creează premisele îmbunătățirii structurale a ofertei de export, realizării — pornind de la resursele existente ale economiei — a creșterilor valorice importante ale exporturilor în acest an. În vederea atingerii acestor niveluri sînt necesare permanente analize și comparații cu piața mondială, pentru a asigura alinierea la cerințele acesteia, modificări de obiective în funcție de tendințele noi care apar. Comparația cu piața mondială nu este o simplă raportare la un set de parametri constanți, ci reprezintă o muncă extrem de complexă, laborioasă, de aprofundare a unui fenomen extrem de dinamic, cu particularități de la un produs la altul, de la o piață la alta, de la un moment la altul. Așa cum se arată în Program, această muncă de analiză este indispensabilă asigurării competitivității produselor. O astfel de analiză efectuată în cadrul I.C.E. MAȘINEXPORTIMPORT a condus la identificarea unor importante direcții de acțiune pe linia creșterii competitivității produselor, realizării integrale a sarcinilor de export.

EXPORTUL ROMÂNIEI de produse ale industriei constructoare de mașini a crescut, în expresie valorică, în perioada 1975—1980, de 2,4 ori, de la 1,3 la 3,2 miliarde dolari. Cu toată creșterea înregistrată, există încă decalaje mari care ne despart de țările industriale dezvoltate în ceea ce privește raportul dintre valoarea exportului de produse ale industriei constructoare de mașini și producția proprie de oțel.

Privită în evoluție, valoarea exportului românesc de produse ale industriei constructoare de mașini care revine la o tonă de oțel produsă în țară a crescut în perioada 1975—1980, încadrîndu-se în tendința generală ascendentă remarcată în cazul țărilor amintite ; față de aceste țări, creșterea înregistrată de România a fost însă mult mai lentă.

O a doua constatare importantă se referă la gradul de valorificare a oțelului efectiv înglobat în produsele exportate de industria constructoare de mașini, măsurat prin prețul mediu, în dolari/tonă, realizat la exportul ramurii. Astfel, prețurile medii obținute de țările vest-europene, luate în comparație la exportul lor total de mașini, utilaje și mijloace de transport se situau, în 1980, între 4 313 dolari/tonă în cazul Spaniei, 8 825 dolari/tonă în cazul R. F. Germania și 9 329 dolari/tonă în cazul Suediei. Prețul mediu realizat de România în 1980 la exportul de produse ale industriei constructoare de mașini s-a situat sub nivelul realizat de principalii producători vest-europeni, astfel că **la aceeași cantitate de metal exportată sub formă de mașini și utilaje se obțin încasări valutare de 2—3 ori mai mici decît în țările puternic industrializate.**

Elementul esențial care determină decalajele din acest punct de vedere constă în diferențele în structura sortimentală a exportului. Dacă exportul românesc este format în proporție majoritară (73%) din produse cu o valoare medie cuprinsă între 2 000—5 000 dolari/tonă, produsele cu valori situate în această zonă reprezintă 4,2% din exportul de mașini, utilaje și mijloace de transport al R.F. Germania, 9,7% din cel al Angliei, 9,7% din cel al Franței și 1,2% din exportul Suediei, înregistrînd ponderi relativ mai ridicate în cazul Olandei (26,7%), Italiei (36%) și Spaniei (59,4%).

La celălalt pol, categoriile de produse ale căror prețuri de export se situează la un nivel de peste 10 000 dolari/tonă reprezentau, în 1980, un procent de 3% din exportul României de produse ale industriei constructoare de mașini, față de 11,5% în cazul Spaniei și 33—47% la exportul Angliei, Olandei, Suediei și R.F.G.

Analiza comparativă prezentată argumentează ideea că dezvoltarea în continuare a exportului românesc de mașini și utilaje, creșterea volumului valoric al acestui export trebuie să fie bazate în principal pe ameliorări structurale și tehnico-calitative.

Modul de formare a prețurilor la mașinile-unelte pe piețele internaționale diferă foarte mult de la o piață la alta, de la un tip de mașină la altul. În esență însă, formarea acestor prețuri se pornește de la cheltuielile necesitate de obținerea tipului de mașină respectiv, în componența cărora sînt incluse : cheltuieli cu materii prime și materiale ; cheltuieli cu energia ; cheltuieli cu forța de muncă, ambalajul, cheltuieli de transport. Comparațiile internaționale evidențiază că în primul rînd, se cer luate măsuri ferme pentru reducerea cheltuielilor materiale, pentru a spori competitivitatea produselor. În ceea ce privește manopera la operațiile de prelucrare a reperelor, în întreprinderile din țara noastră ea prezintă o diminuare cu 8—12% față de întreprinderi similare din străinătate, în schimb operațiile de montaj se execută cu un consum de manoperă cu 30—35% mai mare, datorită unor dificultăți în asigurarea pieselor și unor deficiențe de cooperare. Luarea unor măsuri pe linia lichidării deficiențelor de aprovizionare, așa cum a indicat secretarul general al partidului la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., va contribui la creșterea productivității muncii, iar pe această cale, la reducerea cheltuielilor cu retribuția și implicit la reducerea costurilor de producție, bază pentru realizarea unor prețuri competitive.

Din cele de mai sus rezultă ca absolut necesară adoptarea unor măsuri tehnice și organizatorice corespunzătoare, menite să facă competitive produsele românești din punct de vedere al prețului pe piața internațională.

Unele propuneri în acest sens vor fi prezentate în continuare .

În domeniul proiectării constructive

PREOCUPAREA pentru competitivitate încă din faza elaborării studiului tehnico-economic (privind asimilarea în fabricație a unui nou produs) și apoi în faza proiectării constructive este obligatorie prin reglementarea acestor activități, fiind necesare în prealabil aprobarea documentațiilor respective și avizul organelor de specialitate.

În principiu, elaborarea documentației tehnice presupune în primul rînd promovarea progresului tehnic, obiectivele acestuia fiind îmbunătățirea calității tehnice, reducerea costurilor și creșterea productivității muncii în fabricație. Cu toate acestea, însă, în fabricația de mașini în general și în fabricația de mașini-unelte așchietoare în special, proiectarea constructivă încă se confruntă cu unele probleme de fiabilitate, iar pe de altă parte, adoptarea unor soluții tehnice învechite încetinește progresul tehnic. În acest sens, trebuie să intervină eficiența cercetării, care să rezolve problema de bază a construcției de mașini și, în același timp, să se înscrie mai ferm în ritmul dezvoltării tehnicii și științei. Fenomenele de „prudență" sînt destul de frecvente în activitatea de proiectare, ajungînd pînă la a deveni exagerate, prin supradimensionări, prin adoptarea unor soluții costisitoare (dar, desigur, cu un grad redus de risc).

Din discuțiile purtate cu specialiștii în domeniu de la I.C.S.I.T. „Titan", și I.M.U.A.B., precum și din studiile elaborate de către aceștia cu privire la activitatea de proiectare constructivă, s-au desprins propuneri interesante menite să conducă la îmbunătățirea calității, reducerea costurilor și, implicit, la creșterea competitivității mașinilor-unelte românești la export :

● **Formarea unor colective de proiectare mixte,** din personal de proiectare al I.C.S.I.T. „Titan", personal de proiectare din întreprinderile specializate, ingineri cu experiență din producție și personal tehnic al rețelei de service. Sarcina concretă a acestor colective ar consta în modernizarea unor produse din fabricația de serie (de peste 7 ani) și anume : unele tipuri de strunguri carusel, freze portal, mașini de rectificat. Această modernizare ar urma să asigure o creștere cu cel puțin 30% a gradului de precizie și fiabilitate al mașinilor, includerea în componența lor a motoarelor cu curent continuu, șuruburilor cu bile, echipamentelor electronice de afișaj de cote și comandă numerică etc.

● **Tipizarea în etape corespunzătoare a unor subansamble componente ale mașinilor-unelte** așchietoare și includerea acestora în componența produselor : instalații hidraulice (pompe de lichid de răcire, de ulei), cuplaje electromagnetice și mecanice, elemente de asamblare (nituri, piulițe etc.), repere normalizate (restrîngerea formelor dimensionale), cutii de viteze și cutii de avans, panouri de comandă electrică și electronică, cabluri de legătură.

● **Asimilarea în întreprinderi de specialitate — în scopul reducerii costurilor și a efortului valutar — a unor materiale și subansamble.**

● **Îmbunătățirea constructivă a reperelor turnate din fontă și înlocuirea unora dintre acestea cu construcții sudate.** De asemenea, este necesară o diferențiere a compoziției pieselor turnate din fontă (FC, FCX, FC20, FC30), dat fiind faptul că o serie de repere nu sînt supuse unor solicitări la nivelul calitativ al fontei din care sînt turnate. Diferența de preț (de livrare) a fontelor amintite se înscrie într-un raport de la 1 la 3 ori mai mare. Eficiența economică este evidentă dacă ținem seama că, în prezent, consumul mediu de piese turnate din fontă pe o mașină-unealtă fabricată în România este de circa 5 tone/produs.

● **Recepția proiectelor pentru produsele noi,** din fabricația de serie, reproiectate și modernizate, să fie făcută de către o comisie mixtă competentă, care să aibă responsabilitatea consecințelor adoptării unor proiecte necorespunzătoare sub aspectul calității și al performanțelor mașinilor.

● Revizuirea completă și **redactarea „cărților de mașini"** (documentele de însoțire a produselor, instrucțiuni de lucru și întreținere la beneficiar a produselor). Aceasta constituie o cerință deosebit de urgentă, avînd în vedere și unele modificări în construcția mașinilor, intervenite după data ultimei ediții a cărților tehnice.

● **Reproiectarea în variantă de export** cu comandă numerică sau afișaj, a unor strunguri paralele cu batiu înclinat, strunguri carusel, mașini de frezat cu pat, unele centre de prelucrare.

● În paralel cu mașinile-unelte în construcție mecanică convențională, să se asimileze și mașini-unelte capabile a fi echipate cu comenzi numerice, în special mașini orizontale de alezat și frezat de dimensiuni medii și mici, mașini de frezat longitudinal cu portal, mașini de frezat cu consolă.

● **Asimilarea de mașini-unelte de prelucrat prin deformare plastică de mici dimensiuni,** acționate mecanic sau chiar manual. Mulți beneficiari din țările în curs de dezvoltare, cu posibilități financiare și tehnice mai reduse, solicită astfel de mașini.

● **Realizarea de mașini-unelte în mai multe clase de precizie.** Aceasta implică posibilitatea lărgirii paletei de export, fără a modifica nomenclatorul mașinilor de catalog, putîndu-se obține și o valorificare superioară a metalului.

● Extinderea ofertei la export de : mașini de găurit în coordonate, mașini de honuit, mașini de rectificat dantura. Acestea se produc în număr redus în celelalte țări socialiste, unde deci ar putea fi desfăcute într-o primă etapă, urmînd ca într-o etapă viitoare să se acționeze și pentru introducerea lor și pe relația devizelor convertibile.

În domeniul proiectării tehnologice

ÎN SCOPUL perfecționării proiectării tehnologice a mașinilor-unelte, pot fi aplicate o serie de măsuri, a căror implementare nu necesită un volum de costuri ridicate, sau fonduri de investiții.

● **Utilizarea completă a mașinilor cu comandă program** existente în țară, ca o cale eficientă de creștere a calității produselor, mai ales în ceea ce privește respectarea riguroasă a dimensiunii reperelor. Creșterea gradului de utilizare se poate realiza pe seama elaborării de programe și pregătirii tehnologice necesare (S.D.V.-uri, loturi de mărime corespunzătoare, control tehnic de calitate).

● Înscrierea în documentația tehnologică (fișele tehnologice/reper) a operațiilor de control C.T.C., a operațiilor de efectuare a probelor pe standuri de probe și a probelor de anduranță, precum și stabilirea timpului acordat (ore-normă) pentru efectuarea acestor operații. Pe această bază, efectuarea acestor operații va fi obligatorie și va condiționa acordarea retribuțiilor tarifare ale personalului ce trebuie să le execute (C.T.C., personal de montaj, tehnicieni).

● Legarea remunerației echipelor de montaj parțial și final, ca și a controlorilor de piese pe flux, de calitatea mașinilor fabricate, pînă la terminarea perioadei de garanție. Experiența fabricației de mașini-unelte din România, ca și din alte țări, dovedește că nici un control sau supracontrol final nu poate depista defectele ascunse, care determină reclamații din partea beneficiarilor. Sisteme similare se utilizează constant la firmele cu renume în fabricația de mașini-unelte (bonuri pentru calitate).

● Elaborarea unor caiete de sarcini din care să rezulte în mod detaliat condițiile deosebite ce trebuie respectate la executarea principalelor piese, la montaj, la probele de mers în gol, probele de prelucrare etc. și completarea rezultatelor în cadrul unor fișe de măsurători pentru fiecare mașină destinată exportului. Acest lucru va duce la îmbunătățirea calității mașinilor-unelte destinate exportului, ca și la crearea unor condiții mai bune la remedierea eventualelor deficiențe ce se vor constata în timpul exploatării.

● Stabilirea, în documentația tehnologică, a mărimii minime a lotului de piese puse în fabricație, pentru a asigura creșterea productivității muncii, reducerea timpului de pregătire și folosirea completă a utilajelor.

● Reanalizarea, în documentația tehnologică, a dotării fabricației cu S.D.V.-uri, în vederea folosirii cu maximum de randament a mașinilor și respectării prescripțiilor de calitate la fabricarea reperelor.

● Stabilirea în fișele tehnologice a modului de transport intern al produselor între secțiile de producție și a modului de manipulare/depozitare și ambalare, pentru eliminarea degradării pieselor prelucrate fin ; înscrierea ca obligatorie a acestor prescripții și controlul aplicării lor în secțiile de producție.

● Analiza modului în care se respectă aplicarea planurilor de operații la piesele de gabarit mare. La elaborarea acestor planuri trebuie urmărită realizarea condițiilor de calitate la nivel optim.

● Stabilirea prin documentația tehnologică a modului și condițiilor de recepție pentru : echipamente electronice și electrice, instalații hidraulice; cuplaje electromecanice, piese turnate și forjate, subansamble din cooperare, în scopul eliminării defectelor de calitate la aceste categorii de materiale și echipamente importante.

● Înscrierea, în fișele tehnologice, a A.M.C.-urilor ce trebuie folosite obligatoriu pentru verificarea calității și preciziei prelucrărilor ; introducerea de A.M.C.-uri moderne, inclusiv

cele dotate cu laser. Adoptarea acestor măsuri în domeniul proiectării tehnologice va conduce la o importantă îmbunătățire a calității și, implicit, la creșterea competitivității produselor.

În domeniul dotării cu accesorii normale și speciale și piese de schimb a mașinilor-unelte livrate

ÎN MULTE CAZURI (de exemplu la mașinile de rectificat), accesoriile normale reprezintă un volum de costuri destul de ridicat — între 1 și 2%, ceea ce ridică corespunzător nivelul prețului de livrare. Ar fi util ca accesoriile normale să nu fie livrate la toate mașinile, atunci cînd beneficiarul mai are în dotare și alte mașini similare sau cînd comanda sa prevede mai multe mașini la o livrare. În această situație, ar urma ca accesoriile normale să fie livrate (un set) la trei-patru mașini, reducînd prin aceasta în mod corespunzător prețul de livrare. Ar fi, în același timp, o măsură de creștere a competitivității de preț.

● **Dotarea cu accesorii speciale a mașinilor** este deficitară, uneori datorită unor cauze cum sînt : nu au preț de livrare intern stimulativ ; conțin un volum ridicat de manoperă ; nu sînt nominalizate (fizic) în planul de producție. Aceasta face ca furnizorul să nu-i poată demonstra beneficiarului (uneori nici teoretic) posibilitățile de prelucrare ce le oferă mașina livrată. Din cauza reafectării accesoriilor speciale (datorită lipsei lor în stoc), competitivitatea produselor suferă. Se apreciază că 5% din livrările potențiale la export nu au loc din cauza lipsei accesoriilor speciale. Acest fapt determină necesitatea punerii în fabricație a unei cantități suficiente și diversificate de accesorii speciale (de 4 ori mai mare decît nivelul actual), pentru a putea oferi cantități satisfăcătoare la export.

● Avînd în vedere faptul că la piesele de schimb se realizează un curs de revenire mai bun față de cel la mașina-unealtă pe ansamblul ei, este util, față de cerințele actuale, ca producția de piese de schimb să se majoreze, concomitent cu diversificarea corespunzătoare a produselor livrate.

● Lărgirea gamei de accesorii speciale intrînd în dotarea mașinilor-unelte, ceea ce mărește gradul de universalitate al mașinilor unelte și, prin aceasta, crește valoarea produselor respective.

● **Recepționarea la furnizori a tuturor elementelor de completare** a subansamblelor și pieselor care se obțin prin colaborare și întocmirea unor fișe de măsurători care să confirme calitatea acestora. Se va ridica astfel calitatea mașinilor-unelte.

În domeniul fiabilității și mentenabilității

CONSTITUIREA unor colective mixte de fiabilitate, formate din personal de proiectare din institute și întreprinderi, personal inginerese din secții, service, C.T.C., din Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, avînd ca atribuții analiza fenomenelor de nonfiabilitate și a măsurilor de creștere a gradului de fiabilitate. Concomitent cu aceasta, se impune găsirea unor soluții pentru retribuirea acestor colective mixte, după rezultatele concrete determinate prin indicatorii de fiabilitate.

● Avînd în vedere ca 50% din defecțiuni se datoresc echipamentelor de comandă, este utilă stabilirea unor acțiuni concrete de reproiectare și de testare a acestora, concomitent cu constituirea unor comisii separate (în afara celor existente) pentru recepția lor

● Importanța operațiilor de montaj pentru asigurarea fiabilității impune sporirea numărului de probe și a duratei lor, concomitent cu dotarea secțiilor cu un număr sporit de standuri de probă și introducerea obligatorie a probelor de anduranță (cu durata stabilită după mărimea indicatorilor de fiabilitate) la toate mașinile-unelte ce se livrează.

● Organizarea, la furnizorii de mașini-unelte, a evidenței fiabilității produselor livrate pe baza informațiilor primite de la beneficiari.

● Pentru mașinile-unelte complete, și în special pentru componentele electrotehnice și electronice, este necesar să se aibă în vedere respectarea normelor internaționale în domeniu (în anumite țări, produsul realizat în condiții de export și documentația tehnico-comercială aferentă fac obiectul unor omologări distincte).

● Pentru creșterea mentenabilității se pot avea în vedere : modificări constructive la mașinile-unelte, pentru a se asigura anumite facilități la instalațiile de ungere și răcire, cutia de viteze și avans, cablurile electrice ; montarea pe mașina-unealtă a unor etichete foto-eloxate cuprinzînd : termenul de ungere, formele de ungere și calitatea uleiurilor de lubrifiere ; asigurarea unei asistențe tehnice operative (în faza post-garanție) prin rețeaua de service, pentru reparația operativă a mașinii și înlăturarea defecțiunilor neprevăzute.

● Pentru creșterea disponibilității apar ca necesare : analiza sistematică (și statistică) a cauzelor ce determină stagnări în funcționarea mașinii, defecțiuni totale sau parțiale ; extinderea activității de service, prin vizite ale echipelor de service la beneficiarii de mașini-unelte (în afara convențiilor încheiate), pentru a se studia modul de funcționare, precum și cerințele noi ale acestora ; asigurarea pieselor de schimb în depozite zonale, pentru punerea operativă a acestora la dispoziția beneficiarilor ; stabilirea condițiilor de modernizare și specializare a mașinilor-unelte livrate după cerințele specifice ale beneficiarilor ; înființarea, la întreprinderile constructoare de mașini-unelte de secții producătoare de piese de schimb și depozite de piese de schimb cu gestiune separată și personal dependent de întreprinderea de service ; înființarea unui depozit central de piese de schimb electrice și hidraulice (inclusiv piese de schimb din import) pentru mașinile-unelte livrate la export.

Stimularea și dezvoltarea activității de comercializare a mașinilor-unelte

● CONCENTRAREA activității de prospectare a pieței și organizarea rețelei comerciale în 1984—1985 si perioada următoare pe piețele cu capacitate mare de absorbție pentru mașini-unelte (întreprinderile exportatoare din alte țări socialiste au societăți proprii de comercializare, depozite și centre de service în S.U.A., Canada, Italia, Franța, R.F.G. ș.a.).

● Organizarea pe aceste piețe a unor echipe tehnico-comerciale care să efectueze vînzări și să stabilească o rețea de comercializare. (Firmele exportatoare de mașini-unelte din R.F. Germania, R.S. Cehoslovacă, R.D. Germană, Japonia ș.a., procedează de următoarea manieră : echipele sînt formate din două subechipe, lucrînd succesiv pe piață și în țară, pentru rezolvarea la întreprinderile producătoare a problemelor acumulate, cu o perioadă de suprapunere pe piață pentru transmiterea problemelor în derulare). Măsura s-a dovedit foarte eficace, asigurînd rezolvarea operativă a problemelor și continuitatea pe piață).

● Practicarea unor credite pentru promovarea externă (care să fie rambursate de către MAȘINEXPORTIMPORT din vînzările realizate). necesare pentru intrarea pe piață (telex, telefon, reclamă, deplasări etc.).

● Înființarea, în întreprinderile furnizoare, a unor puternice servicii de export, în măsură să asigure ofertarea completă pentru mașinile fabricate, ca și urmărirea activității de fabricație, export, service și piese de schimb. De asemenea, stabilirea unuia din cadrele de conducere a unității ca responsabil cu activitatea de export, împuternicit și să semneze contractele externe.

● Înființarea, pe lîngă Centrala industrială de mașini-unelte (C.I.M.U.), a unui centru de reclamă și promovare a exportului de mașini-unelte, care să realizeze documentația tehnică în condiții similare cu cele ale concurenței ; înființarea în cadrul C.I.M.U., pe lîngă una din întreprinderile producătoare, a unei secții specializate pentru grafică și executarea specializată, conform unor tehnologii moderne, de etichete, tăbliță, tamburi gradați etc.

● Creșterea ponderii livrărilor de mașini-unelte sub formă de CKD și SKD, corespunzător amplificării fenomenului de asamblare locală în țările importatoare, cu precădere în țările în curs de dezvoltare.

● Extinderea cooperării în producție și comercializare cu alte țări, ca o condiție importantă astăzi pe plan internațional în promovarea exportului de mașini-unelte.

Toate aceste măsuri generează și necesită un plus de efort și costuri suplimentare, dar eficiența lor economică, ce rezultă după acoperirea costurilor, justifică pe deplin însușirea lor.

Considerînd lista propunerilor făcute ca deschisă și susceptibilă de îmbunătățiri, acționînd în spirit revoluționar conform indicațiilor prețioase date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., promovarea mai puternică a exportului românesc de mașini-unelte va fi posibilă, chiar în condițiile confruntării, pe piața internațională, cu o concurență crescîndă.

I. MARAVELA
N. FRĂȚILOIU

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

Dimensiuni ale înnoirii și diversificării produselor

UN DOMENIU de importanță majoră al activității economice îl constituie ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției prin aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, condiție esențială pentru crearea unei economii moderne de înaltă productivitate și eficiență. Recent, Marea Adunare Națională a adoptat Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, program a cărui înfăptuire va avea o importanță deosebită asupra creșterii competitivității produselor românești.

Criteriul primordial — cerințele beneficiarilor

INDUSTRIA ROMÂNEASCĂ de vagoane, a cărei producție este destinată în cea mai mare parte exportului, a cunoscut o puternică dezvoltare în anii construcției socialiste. Eforturile au fost concentrate spre creșterea capacităților de producție, spre diversificarea și modernizarea produselor, astfel încît acestea să se situeze la parametrii și performanțele cele mai ridicate atinse pe plan mondial. *) În acest cadru întreprinderile constructoare de vagoane care fac parte din Grupul industrial pentru vagoane din Arad au sarcina de a asimila noi tipuri de vagoane în conformitate cu prescripțiile UIC, cu cerințele specifice ale diverșilor beneficiari externi sau interni. În același timp perfecționările tehnice urmăresc reducerea consumurilor de materii prime, combustibili și energie pe unitatea de produs. Ținînd seama de aceste cerințe unitățile specializate și-au diversificat producția, ajungînd în 1983 să realizeze un număr de 47 tipuri de vagoane marfă (din care 40% tipuri noi) și 14 tipuri de vagoane de călători (din care 80% noi), acoperind astfel circa 70% din tipurile de vagoane nominalizate în prescripțiile UIC. Întreprinderile de vagoane din Arad, Caracal și Drobeta-Turnu Severin pot realiza în prezent orice tip de vagon de marfă sau călători solicitat de beneficiarii externi și interni.

Diversificarea produselor a avut loc în condițiile **tipizării** în bună măsură a subansamblelor (aparate de rulare, boghiuri, aparate de tracțiune, tampoane, echipamente de frînă, șasiuri sau capete de șasiuri, carcase de vagoane, componente de vagoane de călători, instalații de încălzire și climatizare etc.). Acțiunea a fost și este dificilă avînd în vedere diversitatea condițiilor de exploatare, în principal a ecartamentelor din țările beneficiare (există 14 ecartamente uzuale, fabricîndu-se vagoane pentru 9 ecartamente).

Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor

Eforturile pentru promovarea de noi tipuri de vagoane, cererea fiind orientată în special pe tipuri specializate pentru anumite transporturi, sînt pe deplin justificate de creșterea productivității muncii în exploatare, sporirea capacității de transport și valorificarea mai bună a metalului (20—26 lei/kg la vagoane specializate față de 17—18 lei/kg la vagoane universale). În asemenea condiții au fost realizate în ultimii ani o serie de tipuri de vagoane de marfă speciale, cu largi posibilități de desfacere atît pentru nevoi interne cît și pentru extern : vagon autodescărcător-basculant pentru Mexic, vagon pentru transportat sare pentru Olanda, vagon pentru transportat pietriș pentru Argentina,, vagon cu pereți culisanți pe 2 și 4 osii și vagon telescopic pe 2 și 4 osii pentru Indonezia, vagon etajat pe 3 osii pentru transport autoturisme, vagon pentru transportat pește viu, vagon pentru transporturi diverse etc.

A face față pe piața mondială concurenței marilor producători de vagoane (U.R.S.S., R.D.G., R.F.G., Franța, S.U.A.) presupune atît o perfecționare continuă a produselor existente prin creșterea parametrilor tehnico-funcționali ai subansamblelor tip și ai vagonului în ansamblu, cît și înnoirea și modernizarea permanentă a produselor. Pentru aceasta se urmăresc îndeaproape realizările din diferite țări dezvoltate și se intensifică cercetările și studiile proprii.

Tipizarea în sprijinul diversificării sortimentale

UNA DIN CELE mai spectaculoase perfecționări a avut loc în realizarea aparatului de rulare al vagoanelor. Este vorba, îndeosebi, de tipizarea și diversificarea boghiurilor. Așa, de pildă, pentru diversificarea boghiurilor vagoanelor de călători s-a pornit de la valorificarea boghiului tip Minden-Deutz creîndu-se boghiul omonim cu frînă disc pentru viteze de 160 km/h. Cu asemenea aparat de rulare s-au livrat vagoane de călători în Grecia, după ce în prealabil au trecut cu bine testările unui institut dintr-o țară terță (Franța). De asemenea, prin valorificarea licenței boghiului Minden-Deutz a rezultat boghiul de ecartament larg 1 676 mm pentru vagoanele de călători livrate în Sri-Lanka. Condițiile de exploatare (linii slab întreținute, pozate în nisip) și cerințele beneficiarului au impus asimilarea unui nou tip de boghiu de ecartament normal (tip Hitachi — Japonia) pentru vagoanele de călători livrate în Egipt.

Pe baza experienței acumulate și ținînd cont de condițiile concrete de exploatare ale fiecărui beneficiar, s-au asimilat noi tipuri de boghiuri pentru vagoanele de călători : de ecartament 1 067 mm, exportate în Filipine și Mozambic, de ecartament 1 000 mm pentru vagoanele exportate în Grecia și Brazilia și de ecartament 914 mm livrate în Peru. Ca rezultat al experienței acumulate în proiectarea și fabricarea boghiurilor de diverse tipuri și pentru tot atîția beneficiari, în anul 1983 Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru vagoane a proiectat un nou boghiu pentru vagoanele de călători, cu performanțe la nivel mondial (viteză maximă 200 km/h, ecartament 1 435 mm, tara redusă). În prezent, acest nou produs se află în fabricație la Întreprinderea de vagoane Arad, urmînd a fi oferit beneficiarilor externi, iar pe măsură ce calea ferată din România își va îmbunătăți terasamentul, permițînd sporirea vitezei, se va livra și beneficiarului intern.

Un loc aparte în fabricația de astfel de subansamble îl constituie asimilarea boghiului motor pentru vagoanele metrou, avînd suspensie secundară, perne pneumatice tip Sumuride — Japonia, perne a căror asimilare s-a realizat în 1983 în colaborare cu M.I.Ch. În prezent, întreaga cantitate necesară la intern se realizează în țară.

Pentru vagoanele de marfă s-au asimilat cîteva tipuri de bază de boghiuri care au fost apoi diversificate în funcție de condițiile concrete de exploatare (ecartament, diametrul osiilor, sarcina pe osie, regim de frînare). O realizare deosebită în domeniul concepției și construcției acestor produse este și boghiul pe o singură osie (brevetat ca invenție), cu care s-au echipat vagoanele pentru transportat autoturisme.

Potrivit cerințelor diverșilor beneficiari s-au asimilat vagoane călători la diverse gabarite, dotate conform particularităților de exploatare și climatice (normal-temperat, cald-umed, cald-uscat, cu și fără mediu biologic activ), cu diverse sisteme și aparate de tracțiune (cîrlige sau/și cuple automate), echipa-

*) De remarcat în legătură cu aceasta că în industria de vagoane există obligativitatea respectării integrale a prescripțiilor și recomandărilor organismelor internaționale din domeniul construcției și exploatării materialului rulant de cale ferată (UIC, RIV, RIC, RID, ORE etc.) și a normativelor teritoriale specifice impuse de beneficiarii externi (GOST, OST, AAR etc.).

mente de frînare (cu aer comprimat tip : Knorr, Dako, Matrosov, Oerlikon sau în vacuum tip Westinghouse), cu instalații diverse de iluminat (fluorescent, incandescent), încălzire (apă caldă, abur de înaltă sau joasă presiune, electrică, aer cald) sau cu climatizare și instalații de sonorizare. Pe lîngă aceste tipuri derivate din modelele de bază ale prescripțiilor UIC s-au mai executat și se execută în continuare o gamă largă de vagoane de călători cu destinații speciale, care reclamă un efort deosebit atît prin complexitatea lor, cît și prin seria mică. Ca o realizare deosebită trebuie menționată asimilarea vagoanelor pentru metroul din București, la început cu numeroase importuri, iar începînd din anul 1980 fără nici un import de completare. Cu începere din acest an se preconizează asimilarea vagoanelor metrou tiristorizate, al căror consum de energie în exploatare va fi cu circa 30% mai redus față de actualele rame metrou. De asemenea, în colaborare cu firma Ganz-Mavag din R.P. Ungară, la Întreprinderea de vagoane Arad se execută vagoane automotoare pentru căile ferate sovietice.

Perspectiva dezvoltării producției de vagoane pentru călători cuprinde asimilarea unui vagon etajat de mare capacitate și tara redusă pentru transportul suburban, cu scopul creșterii capacității de transport, fiind de asemenea prevăzute a fi fabricate vagoane de trafic internațional de mare viteză pentru călători (200 km/h cu climatizare, urmărindu-se creșterea confortului călătorilor). În vederea sporirii fiabilității și reducerii cheltuielilor de exploatare-întreținere se va asimila un vagon de călători cu carcasă din oțel inoxidabil.

În ceea ce privește vagoanele de marfă acțiunea de înnoire și diversificare este considerabil mai largă, numărul de tipuri pe familii de produse ridicîndu-se la peste 50. La această categorie de vagoane s-a avut în vedere o diversificare în cadrul aceleiași familii, chiar și la vagoanele universale. Vagoanele specializate însă prezintă o gamă mult mai largă de tipuri și variante constructive specifice, ale căror particularități constructive sînt determinate de ecartament, mărfurile de transportat, instalațiile fixe de încărcare-descărcare.

Întărirea colaborării cu furnizorii de materiale

ACTIVITATEA prezentă și de perspectivă impune o bună colaborare îndeosebi cu furnizorii de materiale. Întrucît în acest an și pe viitor se vor asimila noi tipuri de mijloace de transport, moderne, se impune folosirea în construcția lor a unor materii prime și materiale de calitate superioară.

În proiectarea și execuția vagoanelor de marfă, de pildă, ideea dominantă constă în folosirea, pentru realizarea structurii de rezistență, a unor profile laminate și formate la rece, de calitate superioară, care să permită creșterea coeficientului de utilizare a metalului și reducerea greutății pe unitatea de produs. Concomitent, pentru înlocuirea sistemelor de tracțiune cu altele noi, la nivelul realizărilor de vîrf pe plan mondial, pregătirea pentru introducerea cuplei automate, introducerea frînei progresive și a boghiurilor unificate UIC cu roți călite cu obadă subțire (au o greutate redusă cu circa 400 kg/vagon) etc., se impune realizarea de profile laminate mai economice și extinderea unor înlocuitori ai metalului. Pentru aceasta unitățile siderurgice cît și cele din industria chimică care realizează asemenea produse vor trebui să-și amplifice eforturile pentru a răspunde solicitărilor noastre în termene cît mai scurte posibil.

O altă problemă deosebit de importantă este cea privitoare la cooperarea cu alte unități în vederea reducerii unor furnituri de completare din import. În urma achiziționării licenței echipamentului de frînă progresivă de la firma Knorr — Bremse din R.F.G., de pildă, o sarcină majoră a devenit asimilarea cît mai urgentă a aparatajului component de către întreprinderea „23 August" — București, Întreprinderea de vagoane Arad și Întreprinderea de vagoane Drobeta-Turnu Severin. Pentru realizarea acestora este nevoie de unele furnituri de cauciuc de înaltă rezistență. Întreprinderile specializate ale M.I.Ch. pot să ajute la scurtarea perioadei de asimilare a acestor produse prin fabricarea cît mai operativă a garniturilor de cauciuc necesare echipamentului de frînă și a celor rezistente la temperaturi de ±55°C.

Dacă ținem cont că producția pentru beneficiarii interni este de circa 25—30%, restul fiind export, și că ponderea produselor noi și modernizate este tot atît de mare la export ca și la intern (cca. 70%), rezultă un volum de promovare a produselor noi substanțial crescut. Iată de ce se poate afirma că întreprinderilor constructoare de material rulant, tractat de cale ferată le revin sarcini foarte importante pentru ridicarea produselor pe care le realizează la nivelul solicitărilor diverșilor beneficiari externi și interni, precum și al prescripțiilor și reglementărilor internaționale în vigoare.

Vasile GHIȘE
director general adjunct
Ștefan MUREȘAN
șef serviciu tehnic
Grupul industrial pentru vagoane Arad

Mapamond tehnico-științific

Ateliere flexibile

ATELIERELE flexibile reprezintă unități de producție de talie mică încorporate în sistemul general al unei întreprinderi și care funcționează prin utilizarea, în structuri integrate, a unor utilaje clasice, a roboților industriali și a calculatoarelor. Avantajele acestor noi tipuri de sisteme productive constă în capacitatea de a asigura, concomitent cu reducerea personalului utilizat, producerea unui număr variat de piese, cu o gamă foarte largă de sortotipodimensiuni în condiții de înaltă productivitate. Înființate inițial în Japonia pentru operațiuni de prelucrare, profilul atelierelor flexibile cunoaște o rapidă extensiune.

Recent, un consorțiu englez a realizat unul din primele ateliere flexibile din lume destinate să producă piese care necesită diverse prelucrări prin rotație. Reunind mașini-unelte de înaltă performanță, sisteme de control prin vizualizare și roboți, atelierul flexibil a fost construit cu scopul de a reduce numărul de manipulări concomitent cu creșterea numărului operațiilor ce pot fi executate pe aceeași mașină. Rezultatele pozitive sînt certe : gama operațiilor care pot fi executate cu aceleași utilaje a crescut substanțial (strunjire, presare, frezare, rectificare etc.), acest tratament putînd fi aplicat unor loturi restrînse de piese, între 50 și 150 de exemplare. În termeni de productivitate,

Avantaje comparative ale unui atelier flexibil față de o instalație convențională

	Atelier flexibil	Sisteme convenționale
Număr de mașini-unelte întrebuințate	43	90
Număr de operatori		
— prelucrare	36	170
— controlul producției	3	25
— total	39	195
Durata de fabricație		
— timpul de prelucrare	3 zile	35 zile
— timpul de montaj (subansamble)	7 zile	14 zile
— timpul de montaj (ansamble)	20 zile	42 zile
— total	30 zile	91 zile

Sursa : „L'Usine Nouvelle", nr. 6/1984

atelierul flexibil amintit dovedește că în trei zile pot fi prelucrate fără intervenție umană loturi de piese care în condiții clasice ar fi necesitat operațiuni desfășurate pe o perioadă de opt săptămîni.

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

De la credit la autofinanțare

APLICAREA în economie a noului mecanism economico-financiar a contribuit substanțial la perfecționarea rolului și eficienței utilizării creditului în economie. Nu este vorba numai de utilizarea mai eficientă în producție a sumelor alocate în cadrul creditelor acordate unităților economice și de asigurarea rambursabilității lor, ci de un proces complex care a vizat și vizează în continuare întărirea autofinanțării întreprinderii, capacitatea ei de a-și asigura în măsură cît mai mare din resurse proprii fondurile necesare desfășurării eficiente a întregii sale activități. Desigur, în atingerea acestui obiectiv acționează o mulțime de factori și pîrghii economice care se concentrează asupra întăririi autogestiunii întreprinderii, a creșterii beneficiului, rentabilității și, în general, a eficienței în întreaga sa activitate, a constituirii și utilizării optime, cu înaltă responsabilitate, a fondurilor proprii necesare fiecărei unități productive. Perfecționarea rolului creditului continuă însă să dețină importanță în cadrul preocupărilor consecvente de creștere a eficienței economice și întărire a autogestiunii economico-financiare.

Măsurile de perfecționare adoptate pe linia operațiunilor de creditare au urmărit accentuarea laturilor calitative ale proceselor din economie, utilizarea creditului ca o pîrghie de sporire permanentă a eficienței economice.

1 O primă caracteristică a creditului o constituie **dimensionarea sa cît mai judicioasă în raport de mijloacele autofinanțate**, organizarea proceselor de creditare în strînsă corelare cu procesul autofinanțării. Pornind de la fundamentarea cît mai riguroasă a necesarului de mijloace circulante, la nivelul fiecărei unități economice se cuantifică și gradul în care participă fondurile împrumutate la obținerea producției.

În vederea dimensionării cît mai corespunzătoare a necesarului de credite, toate structurile economice dispun în cadrul bugetului de venituri și cheltuieli de posibilitatea evaluării mijloacelor necesare activității de producție, asigurării retribuției oamenilor muncii, cît și pentru dezvoltarea capacităților de producție. Atunci cînd unitățile nu au posibilitatea să-și acopere integral din resurse proprii nevoile de mijloace circulante și apelează la credite bancare sînt asigurate posibilitatea corelării acestora cu rezultatele economico-financiare, calitatea produselor, asigurarea desfacerii și a capacității de plată ș.a.

2 O contribuție la îmbunătățirea creditării în sensul extinderii relațiilor directe dintre întreprinderi și unitățile bancare a adus-o **introducerea contractului de credit.** Acesta statuează pe de o parte dreptul unității economice de a folosi creditul în mod corespunzător și obligația de rambursare la termenul fixat, iar pe de altă parte dă posibilitatea unității bancare de a sprijini nemijlocit activitatea economico-financiară din întreprinderi, în toate etapele procesului de creditare, în ceea ce privește realizarea planurilor de producție și de circulație a mărfurilor, a bugetelor de venituri și cheltuieli, a gospodăririi fondurilor materiale și bănești, folosirea mijloacelor de producție, creșterea eficienței economice.

3 În vederea participării mai active a creditului la desfășurarea eficientă a activității economice în întreprindere, o cerință de bază o constituie **tratarea diferențiată a unităților economice,** în sensul stimulării celor care desfășoară o activitate bună și sprijinirii celor cu activitate nesatisfăcătoare pentru a-și rezolva operativ toate problemele. Diferențierea creditării, găsirea unor forme adecvate și a unor metode specifice în aplicarea unui regim de creditare simplu și elastic pot să asigure optimizarea volumului de fonduri și o bună corelare a creditului în raport cu mijloacele autofinanțate.

4 În aplicarea cerințelor autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor, sistemului de creditare îi revine sarcina orientării și diferențierii creditelor astfel încît să se **asigure realizarea indicatorilor din planul național unic în bune condiții,** cel puțin în limitele stabilite. De asemenea, pe parcursul executării planului, creditul bancar trebuie să stimuleze în primul rînd acțiunile care se dovedesc a fi purtătoare ale unei eficiențe ridicate, determinînd, totodată, conducerile unităților să depășească eventualele greutăți întîmpinate în procesele aprovizionării, producției sau desfacerii. Aceste considerente apreciem că trebuie să servească ca punct de plecare pentru măsuri de perfecționare a activității de creditare vizînd : rolul creditului în asigurarea resurselor întreprinderii și în desfășurarea eficientă a procesului de reproducție ; asigurarea concordanței între destinația resurselor proprii și din credite și utilizarea lor ; împiedicarea automatismului în creditare ; determinarea volumului maxim al creditului acordat întreprinderii ș.a.

Rolul politicii financiare și de credit este de a păstra echilibrul economic și monetar, asigurînd dezvoltarea dinamică a economiei pe fondul unei stabilități monetare reale. Astfel, în paralel cu receptivitatea la solicitările întreprinderilor, băncile trebuie să adopte o atitudine mai fermă față de cerințele majore ale economiei, acționînd cu promptitudine pentru desfășurarea unei activități productive eficiente. În această direcție sîntem de părere că o măsură viabilă este acordarea selectivă a creditului ; acoperirea prin credite a deficiențelor de durată ale unităților economice permanentizează unele neajunsuri economice. Este necesar, după părerea noastră, să se pornească și de la faptul că sarcina creditului nu este de a depăși sau a face față greutăților cu caracter general, ale căror cauze nu depind de întreprindere, ca, de exemplu, neconcordanțele în relațiile dintre furnizori și clienți. Influența sa activă asupra eficienței trebuie orientată către sprijinirea procesului de producție, conducere și organizare a muncii în unitățile productive. Totodată, apreciem că ar fi necesar să se stabilească ce componente ale mijloacelor circulante, pierderilor sau cheltuielilor ar trebui condiționate de existența resurselor financiare și în special a creditului ; care sînt posibilitățile înlocuirii resurselor de finanțare (a creditelor prin mijloace proprii sau dotații) și ce urmări ar avea o asemenea înlocuire în ce privește eficiența. Aplicarea criteriului condiționării unui a-

Accelerarea rotației fondurilor

Cine plătește ambalajele uzate?

CINE TREBUIE să suporte uzura ambalajelor care circulă în regim de restituire și au preț separat de prețul mărfii — reprezintă o întrebare la care, după părerea noastră, se cere găsit un răspuns mai adecvat, în sensul stabilirii unei contribuții mai echitabile la suportarea costului ambalajelor uzate de către toți factorii care beneficiază de utilizarea lor.

Concret, iată despre ce este vorba. Furnizorii de utilaje tehnologice din economie livrează produsele lor către beneficiari ambalate în mod corespunzător, pentru a le feri de deteriorări pe durata depozitării și transportului. Întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște, de pildă, livrează la diverși beneficiari din țară produse ambalate în lăzi din foioase și P.F.L. al căror preț este separat de prețul produsului și circulă în regim de restituire. În prezent, regimul de circulație și utilizare a ambalajelor este reglementat prin Ordinul 96/1981 al Ministerului Aprovizionării, care prevede că la restituirea ambalajelor de beneficiar către furnizor, acestea se facturează la același preț cu care s-au primit, iar în anexa 2 este prevăzut și procentul minim în care ele trebuie restituite, care în cazul de față este de 75 la sută.

După un număr de 3—4 circuite furnizor-beneficiar, ambalajele capătă o oarecare uzură, se degradează. În acest caz, apar două situații.

● *Pe de o parte, la efectuarea recepției beneficiarul refuză ca necorespunzătoare o serie de ambalaje. Desigur, reglementările în vigoare prevăd necesitatea ca beneficiarul să le repare, dar avînd în vedere că nu toți au condiții pentru aceasta sau nu vor să se complice, apelează la soluția mai comodă pentru ei, de a le returna furnizorului ca necorespunzătoare. Desigur, teoretic ar fi posibil ca întreprinderea furnizoare să verifice la fața locului reclamațiile beneficiarilor și să constate dacă deteriorările nu s-au produs pe parcursul procesului de transport sau din vina beneficiarului. Practic, însă, dat fiind că întreprinderea tîrgovișteană are beneficiari în toate zonele țării, nu poate trimite delegați pentru constatarea realității, astfel că și în cazuri în care a expediat ambalaje în bună stare ce au fost deteriorate ulterior, tot ea suportă costul ambalajelor.*

● *Pe de altă parte, dat fiind că în conformitate cu ordinul amintit (articolele 14 și 15) ambalajele circulă cu același preț atît la livrarea lor cu marfă cît și la restituirea acestora către furnizor, beneficiarii restituie integral ambalajele primite la prețul de facturare. Apreciem că în acest caz, după părerea noastră, unitățile beneficiare obțin beneficii fără efort, dat fiind că în bugetul lor de venituri și cheltuieli au prevăzute cheltuieli cu ambalajele, pe care în fapt nu le efectuează. Practic, ei nu suportă efectiv nici o cheltuială cu ambalajele pe costurile lor de producție, deși beneficiază de serviciile lor.*

Întreprinderea furnizoare înregistrează ca atare dificultăți în recuperarea contravalorii uzurii ambalajelor, dat fiind că în temeiul art. 10 din Ordinul 96/1981 al Ministerului Aprovizionării, beneficiarii restituie integral întreaga cantitate de ambalaje la același preț cu care au fost inițial facturate de furnizor, fără a suporta nici o cotă din valoarea ambalajelor uzate sau deteriorate și recuperîndu-și întreaga valoare prin restituirea ambalajelor. În actul normativ amintit, la art. 69, aliniatul 2 se prevede că părțile pot conveni ca scoaterea din activ a ambalajelor uzate să se facă de către furnizorul mărfii în contul și pe cheltuiala beneficiarului. În fapt însă, așa cum a rezultat din contactele directe ale întreprinderii din Tîrgoviște cu beneficiarii de produse ambalate, a rezultat net refuzul acestora de a conveni în vreun fel ca să suporte măcar parțial contravaloarea (uzura) ambalajelor, pe motiv că din instrucțiunile amintite nu rezultă obligația expresă a beneficiarului de a suporta cote-părți din valoarea ambalajelor. Astfel, toate întreprinderile beneficiare cărora la contractare pe anul în curs le-a fost solicitat acordul ca scoaterea din uz a ambalajelor să se facă conform art. 69, alin 2, prin suportarea de către ei a unor cote procentuale la livrarea produselor au respins această clauză.

Ce a generat însă în timp, la producător, o asemenea optică a beneficiarilor ? Întreprinderea are în activ ambalaje refuzate ca necorespunzătoare de către diferiți beneficiari de produse (la preț de materie primă veche). Totodată, ea deține importante cantități de ambalaje uzate care au parcurs numărul de cicluri, pentru care n-a recuperat nimic de la beneficiari și pe care nu le poate scoate din activ pe contul său deoarece ar însemna să-și majoreze nejustificat costurile de producție. Ambalajele uzate sau deteriorate nu pot fi scoase din activ pentru că nu sînt socotite mijloace fixe și nici nu pot fi casate ca celelalte pentru că Decretul 49/1982 nu prevede posibilitatea casării ambalajelor, iar unitatea furnizoare nu are prevăzut în bugetul de venituri și cheltuieli costul uzurii acestora.

Pentru rezolvarea cît mai grabnică a acestei situații, care se regăsește și în alte unități de același profil din țară, apreciem necesară completarea prevederilor ordinului M.A.G.F. nr. 96/1981 cu instrucțiuni care să determine în mod mai precis și concret beneficiarii să suporte într-un fel sau altul o cotă parte din contravaloarea uzurii ambalajelor, *avînd în vedere că beneficiază în mod direct și nemijlocit de ele ; de exemplu, să stipuleze în mod expres* obligația beneficiarilor *de produse de a consimți să încheie convenții cu furnizorii de marfă, în așa fel ca la facturarea ambalajelor să se aplice cote valorice de decontare a acestora, proporțional cu serviciile și foloasele directe pe care le au din primirea mărfurilor ambalate. Mai concret ar trebui totodată formulată și obligația (și sancțiunile pentru nerespectarea ei) nu numai pentru furnizor dar și pentru beneficiar de a acorda o atenție substanțial sporită întreținerii și reparării ambalajelor, în scopul ca ele să circule cît mai mult, îndeplinindu-și o cît mai îndelungată perioadă de timp menirea pentru care au fost fabricate.*

Constantin DOBRESCU

numit proces economic de formarea resurselor financiare, îndeosebi în situația refuzării creditului în anumite faze ale activității unității din cauza neîndeplinirii condițiilor pentru acordarea sa, considerăm că trebuie să fie precedată de aprecierea efectelor economice rezultate.

5 O importanță deosebită o prezintă și **perfecționarea utilizării creditului ca instrument de regularizare a formării stocurilor de materiale.** În acest scop, în cadrul procesului decizional din unitățile economice considerăm util să se acorde mai multă atenție următoarelor probleme : metodelor de stabilire a necesarului permanent de stocuri ca bază de la care pornește stabilirea surselor de finanțare ; întăririi funcției planului în determinarea modului de finanțare a stocurilor și a structurii surselor de finanțare ; delimitării spațiului în care creditul trebuie să acționeze relativ independent.

6 Mai mult decît pînă în prezent, sub acțiunea principiilor autogestiunii economice, în domeniul său de referință **creditul trebuie să reprezinte un instrument important de stimulare a eficienței din toate punctele de vedere.** Pornind de la premisa că pentru menținerea echilibrului monetar, creditul pe termen scurt trebuie să se acorde de bănci, doar pe termenele de pînă la 12 luni și că el trebuie garantat cu valori materiale de calitate, opinăm pentru revederea criteriilor de acordare a acestor credite și renunțarea la unele categorii de credite cum ar fi : pentru refacerea capacității de plată, cele nerambursate la scadență, pentru pierderi, pentru debite vechi și reeșalonarea unor scadențe.

Perfecționarea rolului creditului în dubla sa calitate de pîrghie economică și sursă de completare a finanțării întreprinderilor trebuie să aibă permanent în vedere asigurarea unei proporții corespunzătoare între fondurile proprii ale unităților și cele obținute prin creditare. Deosebit de important este ca eforturile tuturor factorilor implicați să fie concentrate către sporirea eficienței, către sprijinirea și stimularea aportului propriu al întreprinderii la realizarea integrală a prevederilor de plan, în vederea întăririi autogestiunii în fiecare unitate economică, a funcționării în cele mai bune condiții a mecanismului economico-financiar.

dr. Aurel BEREA
Romeo CRISTESCU

O corelație economică cu multiple implicații și semnificații în unitățile agricole

DINAMICA ȘI STRUCTURA MIJLOACELOR FIXE ȘI CIRCULANTE

ACCELERAREA dezvoltării intensive și modernizării unităților agricole este indisolubil legată de extinderea, perfecționarea și utilizarea rațională a mijloacelor cu care se acționează în procesul complex al obținerii și livrării diverselor produse agricole și neagricole. De aceea, aspectele care vizează atît asigurarea unităților agricole cu mijloacele fixe și circulante necesare, cît și utilizarea eficientă a acestora dobîndesc o importanță economică mereu crescîndă. În contextul noului mecanism economico-financiar, gospodărirea cu maximum de eficiență economică a bazei tehnico-materiale constituie una din condițiile de bază pentru sporirea producției nete și a rentabilității în fiecare unitate agricolă. Iar înfăptuirea unei profunde revoluții agrare — obiectiv esențial al cincinalului 1981—1985 — trebuie să cuprindă atît baza tehnico-materială, cît și organizarea producției.

Investigarea economică a mijloacelor fixe și circulante aferente unităților agricole are, în esență, ca obiect relevarea unui dublu proces : pe de o parte, **asigurarea unităților cu baza tehnico-materială necesară îndeplinirii planului de producție și de venituri,** iar pe de altă parte, **utilizarea extensivă și intensivă a acestor mijloace în procesul de obținere și de livrare a producției** într-o perioadă de timp dată. Îmbinarea investigării economice a mijloacelor pe ansamblu cu cea pe mijloace fixe și mijloace circulante sau pe categorii ale acestora permite desprinderea unor concluzii temeinic fundamentate și formularea unor propuneri cu privire la cele două laturi ale procesului amintit — diferențiate, evident, în funcție de însuși specificul grupelor și categoriilor respective de mijloace.

Dinamica mijloacelor fixe și circulante relevă evoluția bazei tehnico-materiale și a fondurilor circulante într-o perioadă de timp dată potrivit cerințelor profilării și specializării raționale a fiecărei unități, precum și dezvoltarea intensivă, cu un înalt randament, a agriculturii în ansamblu. Iar **structura** mijloacelor — ținînd seama în primul rînd de gruparea acestora în fixe și circulante — reprezintă ponderea celor două componente menționate în totalul lor valoric. Modificarea structurii mijloacelor într-o perioadă de timp este determinată de ritmurile inegale de creștere a celor două grupe mari de mijloace, care, în decursul unui număr mai mare de ani, înregistrează diferențieri importante generate de evoluția și caracteristicile procesului de modernizare a agriculturii.

În stabilirea celei mai adecvate și raționale metodologii de investigare a dinamicii și structurii mijloacelor fixe și circulante dintr-o unitate agricolă, precum și pentru desprinderea celor mai juste concluzii pe baza acestei investigări, este necesar să se țină seama de unele considerente.

a) Modificările care intervin, într-o anumită perioadă de timp, în cuantumul mijloacelor fixe și circulante ale unităților agricole nu pot fi apreciate ca un fenomen în sine, ci evident, trebuie privite ca **un factor de acțiune asupra producției,** precum și asupra altor indicatori importanți ai activității economico-financiare din unitățile respective.

b) Datorită specificului și diversității factorilor naturali care acționează în agricultură, modului diferențiat în care o serie de elemente ale mijloacelor fixe și circulante acționează (ca intensitate, filieră și sens) asupra producției, precum și datorită unor limite [1]) în ceea ce privește gradul de înzestrare tehnico-materială din acest domeniu de activitate, **între dinamica mijloacelor fixe și circulante** (ca variabilă factorială) **și dinamica producției globale sau marfă** (ca variabilă rezultativă) **există o legătură** nu cu caracter determinist [2]), ci, în general, una **de tip regresional,** care, practic, nu poate fi relevată decît statistic (pe perioade de cel puțin 10—15 ani) și numai la nivelul unor elemente aparținînd celor două grupe mari de mijloace.

c) În condițiile în care într-un interval de timp s-a produs o modificare în suprafața de teren a unității, cea mai concludentă situație a dinamicii și structurii mijloacelor fixe și circulante se poate obține pe baza indicatorului **„valoarea mijloacelor fixe și circulante la 100 ha teren"** — indicator care asigură comparabilitatea datelor în timp și spațiu și care relevă, de fapt, gradul de dotare tehnico-materială a unității respective. Evident, pentru stabilirea cît mai corectă a acestuia trebuie luate implicit în calcul mijloacele fixe și circulante ale unităților din agricultură care au participat la îndeplinirea sarcinilor de producție din întreprinderile respective (S.M.A., întreprinderile de transporturi speciale pentru agricultură și industria alimentară — I.T.S.A.I.A. ș.a.).

d) Ținînd seama de sursele informaționale din unitățile agricole, dinamica și structura mijloacelor pot fi urmărite printr-o dublă modalitate, respectiv pe baza indicatorilor **„valoarea medie anuală a mijloacelor fixe și circulante"** și **„valoarea mijloacelor fixe și circulante, existente la începutul și sfîrșitul anului".** Prima modalitate, reflectînd cuantumul mediu al mijloacelor de care a dispus sau poate dispune unitatea pe întreg parcursul anului, surprinde mai edificator evoluția acestora în timp. În schimb, prin cea de-a doua modalitate se pot cunoaște atît cuantumul mijloacelor fixe și circulante ale unității într-unul din cele două momente date (începutul, respectiv, sfîrșitul anului), cît și evoluția acestui cuantum între limitele intervalului considerat. Comparînd dinamica și structura mijloacelor pe baza celor două modalități se poate aprecia dacă la sfîrșitul anului, față de media anuală, s-a înregistrat sau nu o creștere a gradului de înzestrare tehnico-materială a unității, precum și o modificare rațională în structura mijloacelor.

e) Modernizarea unităților agricole, cu tot specificul său, este indisolubil legată de creșterea cantitativă, dar mai ales calitativă, a mijloacelor de producție și în primul rînd a mijloacelor fixe. Ca atare, așa cum s-a mai precizat, cu toate că între dinamica mijloacelor de producție [3]) și dinamica

[1]) Există, de pildă, un punct optim în corelația dintre cantitatea de îngrășăminte pe unitatea de suprafață și producția medie la hectar, depășirea dozelor maxime cerute de sol și plantă determinînd rezultate contrarii, respectiv stagnarea sau chiar scăderea producției.

[2]) Fac excepție animalele — care, ca mijloace fixe sau circulante, exercită o acțiune direct proporțională (de tip determinist) asupra producției zootehnice.

[3]) Mijloacele de producție ale unității agricole cuprind, după cum se știe, mijloacele fixe și fondurile circulante.

producției nu există o legătură cu caracter determinist, nu se poate face totuși abstracție de rolul mereu crescînd pe care-l are creșterea mijloacelor de producție în sporirea cantitativă și calitativă a producției. Mai mult, în unitățile agricole pentru creșterea industrială a animalelor, obținerea unor producții mari (incomparabile ca nivel cu cele ale unităților zootehnice bazate pe sistemul gospodăresc), de o anumită calitate și într-un flux continuu, care să permită implicit realizarea unei ritmicități optime, este de neconceput în afara unui anumit cuantum al mijloacelor de producție (construcții speciale moderne, instalații de mecanizare și automatizare, un mare efectiv rulat de animale, medicamente, stimulente alimentare, material seminal pentru însămînțări artificiale, furaje concentrate și de înaltă valoare alimentară etc.).

Eficiența economică a utilizării mijloacelor fixe și circulante dintr-o unitate agricolă se exprimă prin raportul dintre efectul economic util — concretizat într-o serie de indicatori de sinteză ai întregii activități economico-financiare (producția netă totală, beneficiul total, producția marfă totală, veniturile totale și producția globală totală) — și mijloacele fixe și circulante (exprimate valoric) de care a dispus sau poate dispune unitatea respectivă într-o perioadă de timp (ca efort) pentru obținerea acestui efect economic. De aceea, avînd în vedere și prevederile noului mecanism economico-financiar, investigarea eficienței economice a utilizării mijloacelor fixe și circulante se bazează pe următorul sistem de indicatori : 1. producția netă totală la 1 000 lei mijloace fixe și circulante; 2. beneficiul total la 1 000 lei mijloace fixe și circulante ; 3. producția marfă totală la 1 000 lei mijloace fixe și circulante ; 4. veniturile totale la 1 000 lei mijloace fixe și circulante ; 5. producția globală totală la 1 000 lei mijloace fixe și circulante. În cadrul sistemului de indicatori menționat, un rol cognitiv prioritar revine primilor doi, întrucît prin însușirea conținutului lor, aceștia exprimă în modul cel mai sintetic, mai cuprinzător și mai concludent fie toate laturile activității economico-financiare a unității (ca în cazul beneficiului la 1 000 lei mijloace), fie aportul propriu [4]) al unității respective la sporirea valorii nou create, la crearea venitului național (ca în cazul producției nete totale la 1 000 lei mijloace).

În general, eficiența economică a utilizării mijloacelor fixe și circulante într-o unitate agricolă poate înregistra o evoluție favorabilă atunci cînd se respectă **corelația de eficiență,** respectiv cînd **ritmul de creștere a efectului economic util** (producția netă totală, beneficiul total etc.) **este superior ritmului de creștere a efortului depus în acest scop** (mijloacele fixe și circulante — ca resurse alocate unității pentru obținerea acestui efect economic). Bineînțeles, realizarea unei asemenea corelații într-o perioadă de timp presupune ca o condiție sine qua non preponderența laturii intensive față de cea extensivă în procesul utilizării mijloacelor de producție.

Cu toată utilitatea pe care o prezintă în procesul investigării sistemul de indicatori ai eficienței economice menționat, desprinderea unor concluzii pe această bază trebuie făcută totuși cu discernămînt și cu anumite rezerve, datorită considerentelor de mai jos.

a) Totalul valoric al mijloacelor de producție (ca total al resurselor tehnico-materiale) de care dispune o unitate agricolă într-o perioadă dată — așa cum apare actualmente în calculele planificării și evidenței — este practic subestimat (diminuat), deoarece nu cuprinde și principalul mijloc de producție al agriculturii : fondul funciar. A cest fapt contribuie implicit la denaturarea în bună măsură (în sensul unei creșteri neverosimile) a nivelului eficienței economice a utilizării acestor mijloace. În plus, potrivit cadrului organizatoric actual, pentru a asigura o corelație reală între efectul economic și efortul depus, respectiv pentru a se putea înlătura și alte cauze care contribuie la supraestimarea indicatorilor de eficiență menționați, trebuie luat în calcul — alături de mijloacele fixe și circulante rămase în dotarea acestor unități — și acel cuantum al mijloacelor fixe și circulante cu care au participat S.M.A., I.T.S.A.I.A., întreprinderile economice pentru exploatarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare (I.E.E.L.I.F.) ș.a. la executarea diferitelor lucrări necesare înfăptuirii sarcinilor de producție într-o perioadă de timp dată.

b) Faptul că între dinamica mijloacelor fixe și circulante (cu excepția animalelor de producție) și dinamica producției nu există o legătură cu caracter determinist (ca în industrie) conduce implicit la concluzia că în procesul modernizării unităților agricole, al creșterii cantitative și calitative a producției agricole, nu trebuie să se ajungă la o absolutizare a rolului bazei tehnico-materiale și în primul rînd a rolului mijloacelor fixe [5]), în defavoarea **rolului hotărîtor pe care — și în acest domeniu de activitate — trebuie să-l aibă factorul uman sau alți factori de mare importanță legați de factorul uman,** cum ar fi efectuarea unor lucrări de bună calitate și la termenele optime, cultivarea unor soiuri și hibrizi cu performanțe hotărîtoare, ameliorarea raselor, îmbunătățirea tehnologiilor de producție, creșterea calificării forței de muncă, perfecționarea organizării producției și a muncii, adoptarea unei profilări și specializări raționale a fiecărei unități agricole etc.

c) Avînd în vedere rolul mereu crescînd al bazei tehnice în accelerarea procesului de realizare a unei agriculturi moderne, intensive, de mare randament și înaltă productivitate în fiecare unitate agricolă, indicatorii de eficiență economică menționați pot fi calculați și în varianta luării în considerare în exclusivitate a cuantumului mijloacelor fixe (inclusiv deci și cele ale S.M.A., I.T.S.A.I.A. etc., care au lucrat în unitatea respectivă). Față de industrie însă, asemenea indicatori de eficiență (producția netă totală la 1 000 lei mijloace fixe, beneficiul total la 1 000 lei mijloace fixe etc.) trebuie utilizați cu un anumit discernămînt, întrucît se face abstracție, pe de o parte, de faptul că principalul mijloc de muncă din acest domeniu de activitate este pămîntul, iar pe de altă parte, de aportul uneori hotărîtor al mijloacelor circulante [6]), care, în agricultură, au o altă componentă și, în general, un alt rol în obținerea cantitativă și calitativă a producției agricole. În plus, cum se știe, în agricultură alături de pămînt (ca principal mijloc de producție) și de mijloacele fixe propriu-zise se folosesc o serie de organisme vii — plantele și animalele, care au rolul atît de mijloace de muncă, cît și de obiecte ale muncii și care au cerințe diferite față de mediu. De aceea, folosirea organismelor vii — mai ales în producția vegetală, care se desfășoară totodată și sub influența factorilor naturali — face ca efectul economic să nu depindă în primul rînd de mărimea efortului depus (respectiv, în calculul nostru, de cuantumul mijloacelor fixe), ci mai degrabă de momentul optim, complexitatea și calitatea aplicării măsurilor agrotehnice, de soiul și calitatea seminței, de rasa de animale, de condițiile climatice etc. Dezvoltarea bazei tehnico-materiale, deși limitează sfera și gradul de influență a factorilor naturali, nu poate însă să le înlăture în totalitate.

d) În unitățile agricole cu caracter industrial (de creștere și îngrășare a porcilor, sere, avicole etc.), unde baza tehnică își exercită o influență mult mai mare asupra producției, cheltuielilor și veniturilor, indicatorii de eficiență vizînd în exclusivitate mijloacele fixe dobîndesc — pe plan cognitiv — un grad sporit de oportunitate.

e) La nivelul mijloacelor circulante (pe total), dat fiind specificul acestora în agricultură, calcularea indicatorilor de eficiență menționați nu poate să surprindă, ca în industrie, o corelație strînsă și nemijlocită între efect și efort. De aceea, utilizarea unor asemenea indicatori în procesul investigării apare ca inoportună.

dr. Constantin C. COJOCARU

---

[4]) Producția netă, spre deosebire de alți indicatori, exprimă mai bine efortul propriu al unității la crearea venitului național. Ca atare, afirmația din text nu trebuie înțeleasă în mod absolut.

[5]) După cum se știe, partidul nostru a criticat în numeroase ocazii o asemenea atitudine care a generat fenomene de gigantism, de construire a unor clădiri sau adăposturi nejustificat de scumpe etc.

[6]) De pildă, folosind sămînță din soiurile de „supergriu" — rod al cercetării științifice avansate, va fi în curînd posibil să se ajungă la o producție de grîu de 10 mii și chiar de 15 mii kilograme la hectar, cu calități organoleptice net superioare.

De la 1 aprilie 1984

Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției

CONDIȚIE esențială pentru realizarea unuia dintre obiectivele majore ale Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, sporirea retribuției personalului muncitor reprezintă totodată expresia corelației obiectiv necesare între rezultatele dezvoltării economice și creșterea bunăstării poporului, expresia faptului că tot ceea ce se realizează în țara noastră este destinat omului, satisfacerii nevoilor sale materiale și spirituale. Potrivit prevederilor Programului privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea rentabilității în acest cincinal, începînd cu 1 aprilie vor beneficia de o importantă majorare a retribuției noi categorii de oameni ai muncii. Este vorba despre categoriile de personal care își desfășoară activitatea în transporturi și telecomunicații, ramuri cu dublă funcționalitate economică : de deservire a populației și de deservire a procesului productiv. Dat fiind specificul ramurii transporturi, pe fondul nivelului mediu de creștere pe economie — de 10,4% — sînt prevăzute anumite diferențieri cu caracter stimulativ, pentru lucrătorii care deservesc mijloace de transport cu caracteristici tehnice speciale — tonaj depășit, putere foarte mare etc.

Expresie a amplitudinii acțiunilor de ridicare a nivelului de trai, numărul personalului beneficiar al actualei majorări depășește o jumătate de milion, cuantumul mediu al creșterii tarifare fiind de 5,5% pentru muncitori și de 5% pentru personalul tehnic-productiv și de administrație. Semnificativ este și faptul că majorarea se va concretiza, concomitent cu sporirea părții tarifare, și în creșterea părții variabile (adaos de acord, spor de vechime, dublarea cotei de premiere aplicată la fondul de retribuire pentru rezultate deosebite în muncă etc.), parte a cărei pondere cunoaște o creștere sensibilă în condițiile actuale. Pentru a contura și mai clar aria largă de cuprindere a acestei acțiuni se impune reliefat și faptul că noile retribuții nu afectează drepturile de alocații, compensațiile pentru prețuri etc.

Pentru ilustrarea efectelor concrete ale acestei majorări ne referim, în continuare, la cîteva exemple privind unele profesii reprezentative pentru ramura transporturi (tabelul). După cum rezultă din datele prezentate în tabel, cîștigul suplimentar pe durata unui an la o serie de meserii considerate reprezintă mai mult decît o retribuție tarifară lunară de încadrare a lucrătorilor respectivi. Exemplele de calcul prezentate relevă cu claritate posibilitățile oferite tuturor oamenilor muncii din aceste ramuri de a obține cîștiguri suplimentare prin realizarea sarcinilor de plan, prin depășirea producției fizice specifice acestor ramuri. Astfel, un mecanic de locomotivă, prin realizarea și depășirea sarcinii de plan, beneficiază de un cîștig suplimentar anual de 4 440 lei, un conducător de tren de un spor anual de 2 196 lei, un șofer din ramura transporturi auto — 3 864 lei, iar un șef mecanic care activează în sectorul transporturi navale va putea realiza un venit suplimentar în sumă de 4 260 lei.

Aceste cîștiguri suplimentare rezultă atît din majorarea retribuțiilor tarifare de încadrare, cît și a sporului acordat pentru vechime neîntreruptă și adaosului de acord global, elemente care — determinîndu-se prin cote procentuale — sporesc pe măsura creșterii retribuției tarifare de încadrare. În condițiile aplicării prevederilor Decretului Consiliului de Stat, la creșterea veniturilor oamenilor muncii contribuie și măsura privind dublarea cotei de constituire a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii de la 2% la 4% din fondul de retribuire planificat, precum și a fondului de premiere pentru realizări deosebite în muncă de la 1% la 2%.

Desigur că pentru obținerea acestor cîștiguri suplimentare se impune ca toți oamenii muncii care își desfășoară activitatea în această ramură să acționeze cu hotărîre pe linia realizării producției fizice, a ridicării calității producției, a creșterii productivității muncii, întrucît numai îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan în condiții de înaltă eficiență economică va putea asigura menținerea sub control a nivelului prețurilor și va permite realizarea unei creșteri susținute a veniturilor oamenilor muncii prin intermediul actualei majorări a retribuției.

Beneficiari ai politicii profund umaniste a Partidului Comunist Român și totodată făuritori a tot ceea ce se realizează în țara noastră, oamenii muncii au înalta datorie patriotică de a răspunde preocupărilor permanente ale partidului privind creșterea bunăstării întregului popor prin noi fapte de muncă. Sînt necesare eforturi continue, așa după cum s-a subliniat și în documentele recentei Plenare a C.C. al P.C.R., pentru sporirea continuă a productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea eficienței economice, întărirea disciplinei în muncă.

Funcția, categoria, treapta	Retrib. tarifară actuală (lei)	Retrib. tarifară majorată (lei)	Creșterea retribuției tarifare lunare		Ani vechime neîntreruptă	Creștere spor vechime (lei)	Depășirea sarcinii contractate în acord global (%)	Creștere la adaosul de acord global (lei)	Cîștig total		Total cîștig suplimentar rezultat din majorare (lei)	
			%	lei					Vechi (lei)	Nou (lei)	Lunar	Anual
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Acar, categoria 3 treapta II	1 907	2 023	6,1	116	9	67 *)	5	6	2 097	2 286	189	2 268
Conductor tren, categoria 1 treapta II	2 050	2 160	5,4	110	6	68	5	5	2 215	2 398	183	2 196
Șef manevră, categoria 1 treapta II	2 642	2 796	5,8	154	16	153 *)	2	3	2 933	3 243	310	3 720
Mecanic locomotivă, cat. 1, treapta III, clasa de retribuire 30	3 840	4 030	4,9	190	12	174 *)	3	6	4 224	4 594	370	4 440
Operator circulație la tracțiune, gradația 5, clasa de retribuire 27	3 350	3 520	5,1	170	16	191 *)	5	8	3 820	4 189	369	4 428
Șofer, grupa V de autovehicule, cat. I, treapta II	2 560	2 708	5,8	148	10	116	5	7**)	2 752	3 074	322	3 864

*) Spor de vechime pentru personalul ce participă la siguranța circulației.
**) Acord direct

Georgeta TOMA
Institutul de economie socialistă

Noile tehnologii: concept, pondere, efecte economice

APARIȚIA noilor tehnologii, în mod paradoxal, reprezintă după unii autori punctul de pornire și de închidere al unei bucle care circumscrie actualele fenomene de criză ce afectează economia mondială, de mutații și perturbații resimțite în diverse planuri ale vieții sociale. Prin prisma rigorilor și exigențelor actuale ale dezvoltării, noile tehnologii de vîrf — în rîndul cărora, cu o rigurozitate încă nesatisfăcătoare, asupra căreia vom reveni, sînt incluse, îndeobște, microelectronica, energiile neconvenționale, tehnologiile de comunicații, roboții, biotehnologiile, noile tipuri de materiale — au reliefat caracterul vetust al unor întregi sisteme tehnologic-productive. Astfel, nu puține sînt aprecierile potrivit cărora o anumită diminuare a productivității în țările capitaliste dezvoltate — îndeosebi în economia americană — ar avea drept cauză majoră un grad avansat de uzură morală a utilajelor productive și, mai cu seamă, inadecvarea acestora la noile cerințe ale competitivității în contextul actual, cum ar fi consumuri energetice și materiale reduse, un grad socialmente acceptabil de poluare ș.a. Un alt argument considerat relevant pentru ideea în discuție este progresul altor țări, adesea spectaculos, cum este cazul Japoniei și care are la bază tocmai încorporarea, într-o acțiune strategică de anvergură, a noilor tehnologii în procesele economice curente.

Din acest punct al discuției se formulează cîteva probleme care, după opinia noastră, se cer mai bine limpezite, tocmai pentru a stabili la justa valoare impactul de moment și efectele de durată ale acestor noi realizări ale științei și tehnicii asupra structurilor economice și sociale. Un prim aspect îl reprezintă însăși precizarea noțiunii și a ariei de cuprindere a noilor tehnologii, a tehnologiilor „de vîrf". Domeniile particulare, așa cum apar tratate în literatura tehnico-economică, sînt cele pe care le-am amintit anterior. Totuși, nu există o acceptare unanimă a acestei definiții, care este evident o definiție susceptibilă de îmbogățiri, întrucît este o definiție prin enumerare.

Anumiți autori (1) definesc tehnologiile de vîrf optînd pentru criterii extrem de generale și mai ales „netehnologice" de felul : „toate industriile capabile să creeze locuri de muncă în anii '80 și '90" sau „toate tehnologiile care cunosc un ritm de mutație accelerat". Alte încercări de definire pornesc de la o bază statistică ; în industria americană, bunăoară, se consideră că 36 din cele 977 de industrii cu statut distinct ar face parte din tehnologiile de vîrf, întrucît cheltuielile de cercetare-dezvoltare și efectivele de tehnicieni folosite sînt de două ori mai ridicate decît media calculată pentru întreaga industrie americană.

De bună seamă, eforturile îndreptate spre o cît mai exactă definire a noilor tehnologii de vîrf nu reprezintă un simplu exercițiu de taxonomie. O corectă definiție a acestor „străpungeri" tehnologice apare ca indispensabilă pentru dezvoltarea lor pe mai departe într-un mod controlat și convenabil pentru societate, este în chip real necesară pentru sesizarea tuturor efectelor — concretizate deja sau potențiale — asupra diverselor componente ale ansamblului social. Iar amplasarea efectelor constatate pînă în prezent îndrituiește pe deplin un asemenea efort. La limită, microelectronica oferă baze radical schimbate de dezvoltare nu numai pentru sectoarele propriu-zis productive ci și pentru activități cu caracter social extrem de divers — învățămînt, cercetare ; biotehnologiile se fundamentează pe cercetări de profunzime de genetică, ale căror rezultate pot influența hotărîtor însăși existența speciei umane ; dezvoltarea mijloacelor de telecomunicație, bazate pe sisteme integrate de telefonie, de transmisie a imaginilor pot modifica din temelie înseși raporturile interumane, pot determina mutații de ordin psihologic etc.

Desigur, acestea sînt cazuri extreme cărora, în mod voit, le-am accentuat elementele de disfuncționalitate, elemente potențiale care sînt conținute, în grade diferite, în orice descoperire tehnico-științifică. Mai numeroase apar chiar la o evaluare sumară efectele pozitive, de progres. Cele mai multe studii care sînt consacrate noilor tehnologii, chiar dacă nu concordă pe deplin în ce privește efectele concrete — situație, de altfel, explicabilă — au meritul de a fi conturat principalele sfere în care se face resimțit și este de presupus că se va concretiza, în continuare, impactul acestora în plan socio-economic. De regulă, analizele au un caracter bipolar referindu-se, pe de o parte, la posibilitățile și condițiile de dezvoltare a tehnologiilor ca atare, iar pe de altă parte urmărind schimbările pe care aceste evoluții tehnologice le pot genera sau antrena în planul structurilor de producție, al relațiilor și dinamicii sociale, al configurației posibile a economiei mondiale etc. Limitîndu-ne la a sublinia că noile tehnologii — îndeosebi microelectronica și robotica — au un spațiu larg și dinamic de dezvoltare, datorită îndeosebi utilizărilor tot mai extinse concomitent cu reducerea progresivă a costurilor acestor noi tipuri de utilaje și echipamente, vom puncta mai detaliat cea de a doua grupă de probleme, a efectelor aplicării lor. Domeniile în care se estimează că noile tehnologii vor produce modificări semnificative sînt, la o sistematizare aproximativă, următoarele : sistemele tehnologice de producție, modalitățile de organizare a acesteia, utilizarea forței de muncă, mutații în structurile de calificare, schimbări de conținut ale modului de viață specific unor populații largi și chiar redimensionări la nivel macrosocial, noile tehnologii (îndeosebi microelectronica) determinînd, după cum consideră unii autori, apariția unor noi tipuri de societate, denumite „postindustrială", „informațională" etc.

Tabelul nr. 1

Efecte ale informatizării asupra structurilor de calificare

I meserii cerute
— mecanic de întreținere
— reglori pe mașini-unelte automate
— operatori la tablourile de comandă
— ingineri (în special electroniști)
— tehnicieni specialiști în operațiuni de control încercări, activități de laborator
— specialiști și tehnicieni în sfera organizării muncii
II meserii afectate
— muncitori specialiști
— muncitori necalificați
— personal specializat în depozitare și aprovizionare
— muncitori chimiști calificați
— muncitori specialiști din industria sticlei
— muncitori din industria hîrtiei și a cartonului
— muncitori din industria pielăriei
— muncitori din sectorul de prelucrare a materialelor plastice
— muncitori cuprinși în activități de vopsire industrială
— laminatori
— sudori

Astfel, la nivel productiv, noile tehnologii — mai cu seamă informatica și robotica — au tendința să modifice fluxul și chiar logica proceselor de fabricație. Sub impactul acestor noi factori a devenit o realitate proiectul uzinei viitorului, complet automatizată, capabilă să realizeze produse în serie scurtă, cu o gamă sortotipodimensională largă și în condiții de înaltă productivitate. Sub aspect organizațional se apreciază că noile tehnologii vor determina o tendință vizibilă spre descentralizare, atît în cadrul ierarhiei specifice unei anumite întreprinderi cît și în planul structurilor economice (se consideră, de pildă, că prin utilizarea tehnologiilor moderne de comunicație, gruparea spațială a unor componente ale unei anumite unități productive nu mai este necesară), în sfera serviciilor. Mutații importante declanșează tehnologiile de vîrf și în ce privește forța de muncă ; dacă sub aspectul balanței locurilor de muncă opiniile sînt împărțite, neexistînd argumente îndeajuns de validate pentru a susține o tendință sau alta (respectiv noile tehnologii vor crea noi locuri de muncă sau numai vor substitui pe cele eliminate în alte sectoare), în planul structurilor de calificare există o anumită convergență a opiniilor specialiștilor. Astfel, potrivit unor studii (2, 3) noile tehnologii vor conduce la o diminuare globală a nivelului de calificare al profesiunilor pe fondul unui proces marcant de omogenizarea conținutului muncii și a structurilor de calificare (vezi și tabelul nr. 1). În sfîrșit, se apreciază că recentele descoperiri tehnologice vor influența însuși modul de viață al unor colectivități largi — chiar la nivelul societăților globale — determinînd noi facilități de exprimare a personalității indivizilor, dar și noi constrîngeri în ce privește poluarea și manipularea informațională, relațiile interpersonale ș.a.

O privire critică asupra modului în care sînt sesizate și interpretate aceste efecte pune însă în evidență unele slăbiciuni. Avem în vedere, în mod precumpănitor, caracterul lor parțial, nota esențialmente empirică, faptul că anumite prognoze avînd

Tabelul nr. 2

Efecte posibile ale noilor tehnologii asupra utilizării forței de muncă în cadrul țărilor Pieței comune (perioada 1980—1990)

Tehnologia	Efecte	Comentariu
Economisirea energiei și noile surse energetice	+ 1,2 milioane	în ipoteza în care între 1985 și 1990 efortul întreprins va fi dublu față de cel prevăzut pentru 1980—1985
Biotehnologii	+ 0,3 milioane	simplă ordine de mărime
Noile tehnologii informaționale	+ 1,5 milioane	
	— 7 milioane	economisirea posturilor de muncă va fi de circa 5% în 10 ani
Totalul populației vizate	10 milioane	6,5% din populația activă va trebui să fie pregătită sau reciclată
Total net	— 4 milioane	ceea ce reprezintă 3% din populația activă

Sursa : Problèmes Économiques, 13 aprilie 1983

ca obiect noile tehnologii sînt mai detaliate decît altele și că există, de regulă, pe plan metodologic, o legătură extrem de fragilă între evaluările ce privesc posibilitățile de dezvoltare ale unei tehnologii sau ale alteia (4). Bunăoară, dacă așa cum am menționat deja, în cazul microelectronicii proiecțiile cuprind atît sectorul strict productiv cît și ansamblul social, în alte cazuri, cum ar fi noile materiale sau chiar noile surse de energie, aceste elaborate intelectuale au un caracter cu mult mai restrîns. Desigur, se poate argumenta cu îndreptățire că însești aria de cuprindere, localizarea efectelor sînt diferite. Și probabil că lucrurile se prezintă, într-adevăr, astfel. Ceea ce vrem să subliniem însă este faptul că asemenea prognoze cu caracter extrapolativ și limitate la un sector sau altul nu sînt concludente pentru a explica, a oferi o bază rațională și riguroasă de interpretare elementului principal ce declanșează, potrivit unei păreri quasi unanime, o nouă revoluție industrială.

Este evident că problematica asupra căreia ne-am oprit nu poate aduce, de la sine, concluzii precise asupra posibilităților de dezvoltare a noilor tehnologii și a efectelor acestora în diverse compartimente ale vieții sociale. Nici nu ne-am propus acest scop, ci unul mai modest, acela de a sugera un cadru în care identitatea noilor tehnologii de vîrf poate fi mai bine precizată. Astfel, din perspectiva adoptată, evaluarea șocului creat de aceste „străpungeri" tehnologice, cum mai sînt numite uneori, trebuie să urmărească tocmai relevarea diferenței specifice față de dinamica — desfășurată timp de secole — a progresului tehnico-științific în general. Cu alte cuvinte, cum se raportează asemenea realizări spectaculoase ale cercetării moderne față de : sistemele și pîrghiile economice care influențează procesul asimilării și difuzării noutăților tehnice ; anumite structuri productive, economice, sociale *) ; sistemele de valori culturale, psihologice, sociologice specifice unei anumite țări. Așadar, modifică noile tehnologii de vîrf interrelațiile dintre dinamica procesului de creație tehnico-științifică și structurile socio-economice ?

Un asemenea mod de a formula problemele cuprinde, credem, și o anumită prudență, necesară atunci cînd abordăm fenomene insuficient cristalizate ; prudență care înlătură un pesimism bazat pe factori emoționali dar și un optimism exagerat care, învesmîntat în argumente teoretice, proiectează lumea de mîine într-o perspectivă unidimensională, incapabilă să surprindă diversitatea modurilor de receptare și asimilare a unor asemenea valuri tehnologice. O primă întrebare ce se cere pusă, fără a avea pretenția unui răspuns complet, este cea a ponderii actuale a noilor tehnologii în structurile tehnologice existente.

*) Din punct de vedere al structurilor economice, impactul noilor tehnologii, îndeosebi al microelectronicii, relevă deja cîteva tendințe marcante. Una dintre acestea se referă la puternica lor difuziune pe orizontală, ceea ce înseamnă că nu asistăm la constituirea unei subramuri industriale în sens tradițional, ci la transformarea fundamentală a quasi-totalității activităților deja existente în economie. Un alt aspect semnificativ se referă la modul specific de dezvoltare al acestor noi forme de progres tehnico-științific. Astfel, în mod tot mai evident, microelectronica evoluează prin intermediul întreprinderilor mici și mijlocii, iar sub aspect financiar, prin intermediul unor capitaluri cu înalt grad de risc economic (6).

Potrivit unor studii (1) de specialitate, impactul noilor tehnologii și ponderea lor în structurile industriale ale diverselor țări, precum și a economiei mondiale în ansamblu, sînt încă reduse. Bunăoară, în cazul economiei americane, dacă se ia ca element de referință numărul de locuri de muncă create, efectul acestora este relativ modest. Deși proiectat la nivelul anului 1990 noile tehnologii vor crea de zece ori mai multe locuri de muncă decît celelalte activități — în valoare absolută acest număr va fi de circa 700 000—1 milion sau, într-o altă exprimare, circa 3—4 procente din populația ocupată pe plan național. Însăși structura profesională apare semnificativă din acest punct de vedere : cele mai multe posturi vor fi create în activități tradiționale și netehnice (posturi de conducere, muncă de birou, operatori, muncitori de diverse specializări) și numai o treime pe profil tehnico-inginerese. Cauzele? : producția globală a ramurilor industriale bazate pe noile tehnologii este încă redusă (în cazul S.U.A., de două ori mai mică decît cea a industriei automobilului), productivitatea cunoaște un ritm de creștere mai mare decît în alte ramuri ; potrivit unor calcule, ea va crește în perioada 1983—1993 cu circa 46% față de 24% în industria prelucrătoare și 23% în servicii.

Așa se prezintă situația într-una din țările cu economie superdezvoltată și, într-un mod oarecum similar, în țările europene occidentale (tabelul nr. 2). Mai complicată apare problema dotării cu tehnologii de vîrf în cazul țărilor în curs de dezvoltare. Unele evaluări (5) întocmite în funcție de un singur indicator, reprezentativ însă — parcul instalat de calculatoare universale — evidențiază că țările în curs de dezvoltare dețineau, în anul 1981, 5,7% din parcul mondial, ca număr, și 4,2% ca valoare. De asemenea, distribuția se vădește a fi extrem de neomogenă: Americii Latine îi revin 54 de procente, Asiei și Oceaniei — 30, în timp ce țările africane dispun numai de 5% din echipamentele informatice ale țărilor în curs de dezvoltare.

O altă problemă ce permite reliefarea unor particularități semnificative în funcție de nivelul de dezvoltare al unei țări este cea a dezvoltării, difuzării și utilizării eficiente a noilor tehnologii. Astfel, în timp ce pentru țările industrializate termenii cei mai des utilizați sînt cei de restructurare industrială, de stabilire a unor relații specifice între industrie-cercetare-mediu universitar, de reciclare a forței de muncă, pentru țările în curs de dezvoltare elementul central îl constituie însăși crearea unui suport național pentru dezvoltarea acestor industrii avansate. Strategiile în domeniul industrial, opinează unii autori, trebuie să urmărească, pe de o parte, asigurarea unor relații de cooperare eficientă, iar pe de altă parte, crearea condițiilor optime pentru conceperea și utilizarea în activitatea cotidiană a unor produse cu adevărat necesare, adaptate cerințelor lor specifice.

În sfîrșit, un alt aspect : reacția socială față de noile tehnologii, care cunoaște forme extrem de diverse. În țările capitaliste dezvoltate, de exemplu, se vorbește despre pericolul pe care îl reprezintă aceste forme ale progresului tehnic asupra utilizării forței de muncă, despre necesitatea prevenirii, prin consens, a unor efecte negative în plan economic și social. Pentru țările în curs de dezvoltare reacția față de noile tehnologii are mai curînd un caracter național, aceasta vizînd înlăturarea posibilităților de dominație a marilor puteri prin intermediul societăților transnaționale.

Evident, exemplele ar putea fi multiplicate, după cum și studiile și analizele întreprinse în domeniul noilor tehnologii sînt extrem de diverse și în mod frecvent conduc la concluzii diferite. Important este, după opinia noastră, ca aceste evaluări să fie realizate într-un context cît mai cuprinzător, să se întemeieze pe o metodologie elaborată care să le confere rigurozitate. Căci, dacă acceptăm ideea — plauzibilă — potrivit căreia noile tehnologii constituie factorul dinamizator al depășirii actualei crize economice, și totodată, substanța unei noi revoluții industriale, acest proces este de durată, antrenează într-un fel sau altul toate compartimentele vieții sociale, necesită o înțelegere dialectică a dinamicii dintre factorul tehnico-științific și societatea privită în ansamblu său.

Cristian POPESCU

REFERINȚE

1) „America rushes for high-tech for growth", Bussines Week, 28 martie 1983

2) Henry Levin, Russel Rumberger, „The low-skill of high-tech", Technology Review, august-septembrie 1983

3) Jean-Paul Jeandon, Robert Zarader, Automation et emploi : pour un vrai debat autour de vrais problèmes", Problèmes Économiques, nr. 1882.

4) Louis A. Girifalco, „The dynamic of technological change", Economic Impact, 2/1983.

5) Michel Delapierre, Jean-Benoit Zimmerman, „Informatique et Tiers Monde", Problèmes Économiques, nr. 1829

6) Pierre Louart, „Les PME au coeur du renouveau industriel americain", Problèmes Économiques, nr. 1859.

PUNCTE DE VEDERE

Specializare — cooperare: implicațiile unui proces complex asupra eficienței producției

CREȘTEREA gradului de complexitate al economiei naționale, intensificarea acțiunilor pentru industrializarea competitivă, bazată pe o nouă calitate, accelerarea ritmului schimbărilor pentru modernizarea structurii economiei, introducerea rapidă în producție a progresului tehnic contemporan impun abordarea într-o viziune adecvată a formelor de organizare socială a industriei (specializare, cooperare, concentrare, combinare), urmărindu-se **perfecționarea organizării sociale a producției industriale în concordanță cu nevoile societății, cu dinamica generală a forțelor de producție și cu cerința creșterii eficienței întregii activități economice.**

Referindu-se la orientările prioritare actuale în economie, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia la Plenara C.C. al P.C.R. din 21—22 martie a.c. : **„sînt necesare măsuri ferme pentru realizarea prevederilor planului în domeniul asigurării bazei tehnico-materiale, a unei mai bune cooperări în producție între ministere și chiar în cadrul acelorași ministere... Este necesar să acționăm mai ferm în direcția concentrării și specializării producției, pentru a asigura condițiile necesare unui control corespunzător și unei execuții ireproșabile a produselor".**

Premise

ÎNTRE DEZVOLTAREA industriei și diviziunea socială a muncii din această ramură trebuie să existe o perfectă corelare, impusă de legitatea concordanței dintre forțele de producție și relațiile de producție. Rămînerea în urmă a diviziunii muncii industriale poate genera implicații negative asupra procesului dezvoltării forțelor de producție, irosire de muncă socială, folosirea necorespunzătoare a resurselor de care dispune economia națională.

1. **Specializarea-cooperarea**, ca forme ale diviziunii muncii sociale, **implică, în primul rînd, o perspectivă macroeconomică, decizii adecvate de structurare a industriei, de regrupare a fabricației în concordanță cu nevoile generale ale economiei naționale, cu tendințele pieței mondiale, cu posibilitățile de asigurare a resurselor materiale, energetice, umane și financiare la un moment dat și în perspectivă.** Profilarea întreprinderilor, identificarea limitelor economico-sociale ale specializării-cooperării, dezvoltarea unităților existente și crearea altora noi în scopul satisfacerii prompte, la nivel real, a unor cerințe sînt aspecte de mare importanță, care nu pot fi lăsate spre rezolvare unităților și nici centralelor industriale. Chiar în cazul unei autonomii largi a unităților industriale, în condițiile proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, deciziile de specializare-cooperare trebuie să aibă în vedere îmbinarea optimului macroeconomic cu cel microeconomic.

2. În al doilea rînd — date fiind sistemul organizatoric al industriei, lărgirea autonomiei întreprinderilor în contextul transformării gestiunii în autogestiune economico-financiară — specializarea-cooperarea impun și luarea în considerare a optimului microeconomic. Mai mult, întrucît înfăptuirea variantelor de specializare-cooperare stabilite corect din punctul de vedere al economiei naționale se derulează prin decizii și acțiuni microeconomice, este necesară perfecționarea cadrului metodologic și legislativ pentru a asigura concordanța intereselor colective cu cele generale.

3. Specializarea-cooperarea reprezintă și **modalități de acțiune ale statului socialist pentru dezvoltarea echilibrată a tuturor zonelor țării, întrucît ele creează o mai mare libertate de amplasare teritorială a întreprinderilor în comparație cu concentrarea-combinarea.** Folosindu-se avantajele de acest gen ale specializării-cooperării, în procesul industrializării socialiste s-a asigurat, în ultimele trei cincinale și în continuare, dezvoltarea rapidă a zonelor rămase în urmă, astfel încît decalajele dintre județe s-au redus simțitor.

4. În stadiul actual de dezvoltare a industriei românești, caracterizat printr-un nomenclator foarte diversificat de produse, printr-un potențial tehnic, creativ, uman considerabil, se impune o orientare mai hotărîtă spre un export competitiv, ceea ce obligă la o **adîncire a specializării-cooperării după criteriul cerințelor de export, al unor standarde de calitate ridicate și al unei flexibilități sporite de fabricație**, în concordanță cu schimbările de pe piața mondială. Se impune, totodată, găsirea unor modalități mai operative, mai eficace de studiere a pieței mondiale, pe segmente, atît pentru fundamentarea științifică a planului de export, cît și pentru orientarea mai bună a concepției și execuției producției destinate pieței mondiale.

5. Indiferent de factorii care influențează formele specializării-cooperării, de natura lor (tehnică-tehnologică, economică, social-politică, externi etc.), **criteriul fundamental de orientare, analiză, decizie este obținerea eficienței economice maxime.** Desigur, acest criteriu se constituie ca o tendință generală obligatorie — și nu o limită a fiecărui caz în parte de specializare-cooperare. Deci, el nu trebuie să ducă la neglijarea cerințelor social-politice, tehnologice, ecologice etc., ceea ce ar afecta negativ însăși realizarea reproducției socialiste lărgite.

La baza opțiunii între specializarea și integrarea producției — evaluarea complexă a eficienței

SPECIALIZAREA-COOPERAREA industrială creează un cadru adecvat pentru introducerea progresului tehnic, îmbunătățirea folosirii forței de muncă, a resurselor materiale și energetice, a fondurilor fixe. Ca urmare, în principiu, aceste forme de organizare socială a producției industriale determină creșterea sistematică a eficienței economice în toate formele sale : productivitate, rentabilitate, economicitate, costurile unitare ale produselor.

În același timp, analiza științifică a implicațiilor economice ale specializării-cooperării evidențiază unele situații în care diverse alternative ale acestora sînt ineficiente. Pe de altă parte, unele disfuncțiuni ale sistemului de specializare-cooperare (întîrzieri în livrări, neritmicitate în fabricație, dificultăți de transport, deficiențe organizatorice ș.a.), ca și introducerea producției nete ca indicator de bază al planului au determinat în practică o evidentă tendință contrară, favorabilă integrării producției. Rezultă că pentru practica, dar și teoria economică, se impune precizarea unui cadru metodologic științific de abordare a specializării-cooperării, în același context, la nivel micro- și macroeconomic. În acest sens este de la început necesară precizarea că analiza implicațiilor trebuie să vizeze următoarele niveluri : **produs ; întreprindere** (producătoare-beneficiară de subansamble) ; **economie națională.**

Pentru un **produs complex**, avînd în componență mai multe subansamble, opțiunea între integrare și cooperare poate apare atît cînd la întreprinderea ce realizează montajul final există disponibilități de capacitate și resurse, cît și în situația contrară. În primul caz, **trecerea de la cooperare la fabricație internă devine justificată numai dacă, prin integrare, componentele respective se realizează la un cost mai mic sau același ca la subfurnizorii specializați.** A compara însă costul fabricației interne a subansamblului cu prețul obținerii lui de la subfurnizori (ce include, evident, și beneficiu) ar conduce, aproape fără excepție, la preferarea integrării, în dauna cooperării ; o asemenea comparație nu se justifică, datorită atît termenilor diferiți (cost-preț), cît și neglijării criteriului dominanței interesului general al economiei naționale față de cel colectiv al unei întreprinderi sau alteia. Dacă unitatea ce realizează montajul general nu dispune de capacități și resurse disponibile, la costul realizării componentelor prin integrare se adaugă — după o prealabilă echivalare ca natură — și resursele avansate necesare, situație care avantajează în mod evident cooperarea.

Faptul că unele întreprinderi care realizează montajul general înclină mai mult spre integrare decît spre cooperare se datorește atît unor dificultăți obiective și subiective ale derulării relațiilor de colaborare cu subfurnizorii, cît și indicatorului de plan producție netă, întrucît — chiar dacă se îndeplinește condiția ca subansamblul obținut prin cooperare să aibă un cost mai mic decît în cazul fabricării sale prin integrare — totuși valoarea subansamblului (inclusiv beneficiul) constituie o cheltuială materială și, deci, o cauză potențială pentru neîndeplinirea producției nete. Să examinăm însă condițiile care permit o îmbinare adecvată a optimului micro- și macroeconomic în această problemă.

a) Dacă întreprinderea ce realizează montajul general, avînd disponibilități de capacitate și resurse, le-ar utiliza pentru creșterea volumului propriu de producție (cererea nefiind limitată) sau ar folosi rezervele pentru alte activități ori produse (cînd cererea este limitată), ar putea obține o producție netă

suplimentară. Evident, producția netă totală este influențată de raportul dintre productivitatea muncii la întreprinderile specializate și la unitatea care optează pentru preluarea fabricației ;

— în cazul cînd productivitatea netă este aceeași, opțiunea pentru specializare — și nu integrare — apare cînd cheltuielile materiale și energetice sînt mai mari la întreprinderea care ar prelua fabricația decît la cele specializate (cînd cheltuielile sînt egale sau mai mici se optează pentru integrare) ;

— dacă productivitatea netă este mai mare la întreprinderea ce optează pentru preluarea fabricației decît la cele specializate, decizia de integrare se va adopta în cazul cînd cheltuielile materiale și cu munca vie pe ansamblu sînt mai mici sau egale cu cele ale subfurnizorilor (cînd sînt mai mari, se optează pentru specializare). Condiția de opțiune este aceeași și dacă productivitatea netă a muncii este mai mare la unitățile specializate decît la cea care execută montajul general.

b) În situația frecventă cînd întreprinderile ce realizează montajul general nu au disponibilități de capacitate și resurse, sîntem de părere că integrarea nu poate fi eficientă, indiferent de condiții, întrucît, fiind necesare resurse avansate suplimentare (investiții, calificarea cadrelor etc.), cheltuielile totale (avansate și consumate) pe un ansamblu ar depăși costul obținerii sale de la întreprinderile specializate.

Întreprinderile specializate pot influența decisiv opțiunile de integrare sau cooperare ale beneficiarilor, dacă acționează consecvent pentru ridicarea calității componentelor realizate, reducerea costurilor unitare materiale și cu munca vie, livrarea ritmică a produselor, adaptarea rapidă la noile necesități ale întreprinderii cu care cooperează. În concluzie, întreprinderile specializate trebuie să-și mențină constant un nivel al calității și eficienței producției componentelor, mai ridicat decît cel pe care îl pot realiza beneficiarii, pentru a frîna înclinația acestora spre o integrare inoportună, ineficientă. Mai mult, costul fabricației componentelor trebuie să fie atît de scăzut, încît să compenseze măcar o parte din cheltuielile de transport pînă la beneficiari, care, prin integrare, nu ar mai fi necesare).

Din punctul de vedere al economiei naționale, **specializarea și cooperarea rămîn forme eficiente de organizare a producției industriale.** În același timp, **ele răspund pozitiv unor cerințe social-politice** inerente etapei actuale de dezvoltare a țării noastre (contribuind la apropierea nivelului de dezvoltare al zonelor țării) **și tendințelor progresului științifico-tehnic mondial** (proces favorizat de specializare).

Pentru cointeresarea întreprinderilor industriale în adoptarea specializării-cooperării, considerăm că trebuie acționat pentru : ● accentuarea măsurilor de profilare corespunzătoare a întreprinderilor și centralelor industriale ; ● dimensionarea științifică a venitului net inclus în prețul componentelor realizate de subfurnizori, pentru a-i stimula și pe aceștia, dar și pe beneficiarii lor ; ● îmbunătățirea sistemului de transport dintre furnizori și beneficiari ; ● stabilirea sarcinilor de plan din domeniul specializării-cooperării în concordanță cu potențialul real al sistemelor industriale.

Criterii de optimizare

INDIFERENT de treapta organizatorică pentru care se realizează optimizarea, funcția-obiectiv va conține elementele de optimizat determinate la nivel macroeconomic, iar în restricțiile modelului se vor stabili asemenea condiții care să asigure îmbinarea intereselor colective ale unităților economice cu cele generale ale societății. În această perspectivă rezultă necesitatea găsirii unui spațiu de soluții, de variante ale specializării-cooperării, care să echilibreze cerințele furnizorilor de subansamble, ale unităților care realizează montajul general și ale economiei naționale și care să permită stimularea economică a acestei forme de organizare a industriei, deopotrivă cu sporirea generală a eficienței activității economice.

Criteriile de optimizare ce pot fi utilizate în domeniul specializării-cooperării sînt prezentate succint în cele de mai jos.

● **Maximizarea venitului net** reprezintă un criteriu important de optimizare — dar, în practică, nu determină o reducere relativă a consumului de resurse pe produs, situație incompatibilă cu exigențele prezentului și, cu atît mai mult, ale viitorului ; el poate genera chiar tendința de creștere a consumului de resurse, pentru obținerea unui venit net cît mai mare. Pe de altă parte, aplicarea lui are marele dezavantaj că nu permite identificarea unei funcții a acestui efect în raport cu diverse variante ale specializării-cooperării, din cauza unor elemente care influențează contradictoriu venitul net (dificultățile pe care le presupune stabilirea riguroasă a valorii, situațiile de îndepărtare a prețurilor de la valoare ș.a.).

● **Maximizarea producției nete** are un rol însemnat sub raportul creșterii valorii nou create în fiecare sistem de producție și, implicit, la nivelul economiei naționale. La nivel microeconomic, ea este considerată pe bună dreptate drept criteriu fundamental de optimizare, „deoarece la fel de importantă este — pentru fiecare unitate, respectiv pentru colectivitatea de muncă pe care o întruchipează — și partea destinată retribuției personalului"[1]). Deși păstrează unele din deficiențele criteriului precedent (îndeosebi influența politicii prețurilor, dificultăți de identificare a unei funcții a producției nete în raport cu diverse variante de specializare-cooperare), considerăm că acest criteriu poate fi utilizat cu bune rezultate în optimizarea specializării-cooperării, mai ales că producția netă este indicator de plan și stimulează reducerea costurilor materiale. Condiția este maximizarea producției nete **din punctul de vedere al economiei naționale,** adică atît **la furnizori, cît și la întreprinderea care face montajul general** (și nu numai la ultima).

● **Minimizarea consumului total de resurse,** criteriu convergent primelor două, are însă o sferă de aplicabilitate mai largă, datorită evidențierii mai clare a costului specializării-cooperării și stimulării mai accentuate a reducerii consumului de resurse totale pe produs, inclusiv a celor ocazionate de transportul și manipularea semifabricatelor. Pentru o opțiune corectă asupra variantelor se impune luarea în considerare a tuturor resurselor (nu numai a celor consumate, cum se obișnuiește în practică), inclusiv a celor ocupate și avansate.

● **Maximizarea eficienței economice** reprezintă, după părerea noastră, cel mai complet criteriu de optimizare a specializării-cooperării, întrucît chiar funcția-obiectiv a modelului cere obținerea efectului maxim la o unitate de resurse totale implicate. Totuși, aplicarea lui ridică probleme deosebite, mai ales ca urmare a menținerii deficiențelor primelor două criterii.

● **Maximizarea gradului de utilizare a capacităților de producție,** criteriu derivat din cele menționate anterior, capătă o importanță tot mai mare pe măsura accentuării dificultăților de producție și de vînzare la export în contextul crizei mondiale actuale. În cazul folosirii sale se impune ca în sistemul de restricții să se includă condiții referitoare la încadrarea în normativele de eficiență privind costurile unitare, consumurile totale de resurse, productivitatea netă a muncii, rentabilitatea etc., în așa fel încît variantele de specializare-cooperare alese să asigure o eficiență corespunzătoare cerințelor prezente și viitoare ale economiei naționale.

Tendințe

AVÎND în vedere implicațiile analizate, tendințele din industria românească și cele manifestate în economia mondială, considerăm că pentru stimularea specializării-cooperării și creșterea eficienței activităților economice se impune implicarea în mai mare măsură a organelor centrale, ministerelor, institutelor de cercetare-proiectare departamentale, centralelor industriale, pentru profilarea adecvată a întreprinderilor industriale și regruparea științifică a fabricației, valorificînd avantajul proprietății socialiste, de coordonare unitară a economiei.

Fără a intra în alte detalii, menționăm în încheiere principalele tendințe ale procesului de specializare-cooperare care răspund pozitiv exigențelor arătate :

a) **specializarea-cooperarea pe domenii ale cerințelor economico-sociale**[2]), într-o concepție integratoare, în vederea satisfacerii integrale a necesităților domeniului — deci nu o specializare pe produs, ci pe cerințe (transport intern, depozitare, lagăre de alunecare, instalații de acoperiri etc.) ;

b) **specializarea pe piețe de desfacere la export,** ceea ce ar permite o mai bună cunoaștere a nevoilor beneficiarilor, a dinamicii acestor nevoi și, evident, satisfacerea lor promptă cu produse de înaltă calitate ;

c) **specializarea-cooperarea teritorială,** pe platforme, centre și zone industriale, în scopul folosirii avantajelor acestora (organizarea de unități specializate pentru lucrări comune).

Evident, există și alte tendințe specifice pe subramuri ale industriei, care pot gravita în jurul celor menționate ; ele trebuie identificate și folosite în scopul stimulării specializării-cooperării și creșterii generale a eficienței producției industriale.

lector dr. Șt. MATEI
asist. Gh. BĂILEȘTEANU

[1]) Em. Dobrescu, Optimul economiei socialiste, Ed. politică, București, 1976, p. 225

[2]) Vezi : V. Crăciunescu, Specializarea și concentrarea producției industriale pe domenii ale cerințelor economico-sociale, pentru satisfacerea lor integrală, în : Analele Universității din Timișoara, seria științe economice, vol. I, fasc. 1/1981.

OPTIMUL ECONOMIC GENERAL, RENTABILITATEA ŞI FINANŢELE ÎNTREPRINDERILOR

ÎN PROCESUL de perfecţionare a mecanismului economic o atenţie deosebită se acordă întreprinderii, situaţiei sale economico-financiare, influenţei pe care aceasta o exercită asupra echilibrului economic general. **„Trebuie să înţelegem** — atrăgea atenţia la Conferinţa Naţională din decembrie 1982 tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — că aplicarea noului mecanism economic presupune ca fiecare unitate să lucreze pe principiul autoconducerii, autogestiunii, cu rentabilitate şi eficienţă economică".**

Situaţia financiară a unităţilor economice este legată de eficienţa cu care ele îşi desfăşoară activitatea, de gradul lor de rentabilitate. În condiţiile actuale, problema eficienţei şi rentabilităţii nu se mai pot pune doar pe ansamblul unităţii economice, ceea ce ar putea implica compensarea lipsei de rentabilitate la unele produse prin rentabilitatea altor produse. A devenit imperios necesar a se acţiona astfel încît întreaga producţie să fie eficientă. Această premisă este esenţială pentru funcţionarea normală a mecanismului economic, pentru ca întreprinderile să-şi asigure în permanenţă o bună situaţie financiară, temei şi expresie a autogestiunii şi autofinanţării.

Generalitatea reflectării prin finanţe a eficienţei economice

REZULTATELE financiare ale activităţii economice au capacitatea de a reflecta, cu o mare putere de sinteză, eficienţa producţiei şi a altor forme de activitate economică. Generalitatea şi plasticitatea reflectării financiare a eficienţei activităţii economice rezultă din faptul că prin vînzarea-cumpărarea produselor, serviciilor, lucrărilor, prin încasarea contravalorii lor, se verifică gradul în care producţia corespunde cu necesităţile sociale sub raport cantitativ, sortimental, calitativ, nivel al costurilor de producţie, al preţurilor de valorificare.

Se poate spune îndreptăţit că nu există latură a activităţii întreprinderilor, fie că se referă la gradul de înzestrare cu mijloace fixe, la tehnicitatea maşinilor, utilajelor, agregatelor, modul folosirii lor, la gradul de calificare a forţei de muncă, organizare a muncii, producţiei, la problemele costurilor, ale aprovizionării, desfacerii, stocării care să nu se repercuteze, într-o formă sau alta, într-un sens sau altul, cu un grad de intensitate mai mare sau mai mic, asupra rezultatelor financiare cu care se soldează activitatea economică.

Pentru ca situaţia financiară a întreprinderii să fie reprezentativă în grad cît mai înalt pentru calitatea activităţii pe care o desfăşoară, este necesar ca relaţiile acesteia cu celelalte întreprinderi, cu banca, cu bugetul de stat să fie fundamentate ştiinţific. Modul în care se desfăşoară relaţiile întreprinderii cu terţii depinde atît de calitatea propriei prestaţii economice, adică de factori endogeni, cît şi de gradul de fundamentare a preţurilor, de sistemul de constituire a fondurilor, de relaţiile de plăţi etc., adică de factori exogeni. Aceşti factori exogeni reprezintă „cadrul extern" pentru întreprindere, existent independent de ea, dar cu însemnată influenţă asupra activităţii sale. Conexiunile în care intră întreprinderea nu se constituie spontan, cum se întîmplă în mare măsură într-o economie privată. Schimbările în condiţiile vieţii economice au implicat şi implică perfecţionarea sistemului de preţuri, mecanismului formării fondurilor, repartizării rezultatelor financiare, desfăşurării relaţiilor de plăţi. Cadrul de norme şi reglementări în care acţionează întreprinderile se perfecţionează pentru a reflecta noile condiţii şi noile exigenţe în care se desfăşoară activitatea unităţilor economice şi îşi exercită influenţa sa stimulativă.

Cerinţele întăririi autoconducerii muncitoreşti, autogestiunii şi autofinanţării unităţilor economice, promovate în cadrul noului mecanism economic sînt menite să dezvolte spiritul de iniţiativă al colectivelor de oameni ai muncii, să promoveze consecvent cointeresarea materială şi, prin aceasta, eficienţa economică.

Planul, categoriile valorice şi optimul macroeconomic

PLANUL şi categoriile valorice nu se contrapun şi nu se anihilează reciproc. Prezenţa şi acţiunea lor concomitentă sînt obiectiv condiţionate, ambele avînd un rol esenţial în realizarea unei dezvoltări cu caracter optim la nivelul economiei naţionale, ca şi la nivelul întreprinderilor. Ambele exprimă necesităţile sociale, eficienţa economică, fireşte fiecare în modul său specific.

Planul reflectă necesităţile sociale, necesităţile subiecţilor economici — întreprinderi şi populaţie — nu nemijlocit, ci mediat de autoritatea statală. Planul nu validează orice necesităţi, ci „triază" necesităţile subiecţilor economici, asigurînd prioritate satisfacerii trebuinţelor cele mai semnificative, mai importante pentru prezent şi viitor, spre deosebire de categoriile valorice, de piaţă, care exprimă nemijlocit şi spontan necesităţile, ca şi gradul satisfacerii lor. Planul transpune în obiectivele sale necesităţile curente şi de perspectivă, cu preocuparea de a le armoniza. Spre deosebire de plan, categoriile valorice nu pot reflecta „ţeluri" de atins, ci exprimă necesităţile momentului prezent, precum şi ale unui orizont temporal limitat, necesităţi convertite spontan în cerere efectivă. Planul şi categoriile valorice nu pot fi deci identificate. Întrucît ele au la bază necesităţi sociale, armonizarea acţiunii lor este necesară, posibilă şi esenţială pentru buna funcţionare a mecanismului economic. Acţiunea lor unitară nu trebuie absolutizată, iar în cadrul dualităţii existente rolul principal îl are planul ştiinţific fundamentat. Unitatea lor nu poate fi privită decît ca unitate a contrariilor, iar contradicţiile se cer soluţionate la timp prin măsuri adecvate pentru a nu dobîndi caracter conflictual.

Perfecţionarea conducerii economiei socialiste presupune permanenta preocupare pentru rezolvarea contradicţiilor. Ea implică îmbunătăţirea planificării, a folosirii categoriilor valorice, ambele fiind forme de reflectare a necesităţilor sociale, a optimului economic. Optimul la nivel macroeconomic nu poate decurge din acţiunea spontană a pieţei şi el este dat de planul ştiinţific fundamentat. Criteriul optimului la nivel macroeconomic îl reprezintă maximizarea fondului de consum, în condiţiile asigurării proporţiei corespunzătoare dintre fondul de consum şi fondul de dezvoltare, a utilizării adecvate a resurselor de muncă şi, uneori, şi pe perioade limitate, a minimizării cheltuielilor dintr-o altă resursă decît munca, îndeosebi atunci cînd la resursa respectivă se înregistrează un deficit acut [1]).

Optimul la nivelul întreprinderilor şi finanţele

LITERATURA economică este, după părerea noastră, încă deficitară în tratarea optimului la nivelul unităţilor economice. Pentru întreprinderi problema optimului economic se pune în mod diferit faţă de optimul la nivel macroeconomic. Optimul economic este în cazul unităţilor economice subordonat optimului macroeconomic. Forma acestei subordonări rezidă în caracterul de directivă al prevederilor planului întreprinderii parte integrantă a planului naţional unic de dezvoltare economico-socială. Deşi întreprinderile au un rol tot mai important în fundamentarea sarcinilor de plan, expresie a autoconducerii muncitoreşti, odată integrat în planul naţional şi adoptat de forul legislativ, planul întreprinderii dobîndeşte caracte

prof. dr. Vasile TURLIU
Iaşi

(Continuare în pag. 24)

[1]) Emilian Dobrescu, Corelaţia dintre acumulare şi consum, Editura politică, Bucureşti, 1971, p. 26—27 ; Ion Blaga şi Gh. Manea, Mecanismul economic al socialismului, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1977, p. 30.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Consideraţii de esenţă monetaristă asupra inflaţiei (I)

DUPĂ cum pertinent aprecia H. Frisch (1980), „teoria monetară a venitului naţional a lui Friedman poate fi văzută ca teorie a inflaţiei pe termen lung" în concepţia monetaristă. Abordarea friedmaniană a inflaţiei a influenţat decisiv şi lucrările altor monetarişti consacraţi precum D. Laidler, M. Parkin, A. Schwartz etc. Modelele monetariste ale inflaţiei au la bază, în cazul economiei „închise", trei elemente fundamentale. Acestea din urmă formează – consideră K. Brunner (1970) şi H. Frisch (1977) – „o unitate teoretică" putînd fi enunţate astfel : 1) teorema acceleraţiei ; 2) temporaritatea ; 3) natura endogenă a anticipărilor. Conform teoremei acceleraţiei numai o modificare în rata de creştere a masei monetare produce efecte reale (asupra producţiei şi ocupării forţei de muncă). În contrast, orice nivel constant al ratei de creştere a masei monetare – se afirmă – este compatibil cu echilibrul în sectorul real al economiei (deşi în condiţii ale unor rate nu similare ale inflaţiei). Teorema temporarităţii arată că un impuls monetar (ex : creşterea cererii finanţate prin emisiune monetară) influenţează rata şomajului numai pe termen scurt. Pe termen lung, ajustările produse în salarii şi în rata dobînzii în funcţie de rata inflaţiei, vor cauza dispariţia efectelor reale. În ce priveşte anticipările agenţilor economici, modelele monetariste le prezumează variabile endogene ale sistemului. Astfel, cînd rata efectivă a inflaţiei deviază de la nivelul ei anticipat, se declanşează în viziunea monetaristă un proces de adaptare referitor la rata anticipată a inflaţiei, care finalmente determină dispariţia decalajului menţionat ; se atinge starea de echilibru stabil cînd toate variabilele endogene sînt corect anticipate. Concluzia centrală a celor trei asumpţiuni este că evoluţia masei monetare determină rata inflaţiei.

Ipoteza monetaristă a acceleraţiei în explicarea fenomenului inflaţionist are o natură empirică şi poate fi ca atare verificată. A. Schwartz (1973) a testat ipoteza pentru perioada 1952–69, pe un eşantion format din 40 ţări, comparînd creşterea masei monetare cu rata inflaţiei. Concluzia ei este că evoluţia preţurilor pe termen lung îşi găseşte determinarea în comportarea masei monetare pe unitatea de producţie. Cum just remarcă Frisch (1977), deşi corelaţia strînsă între rata inflaţiei şi ritmul creşterii masei monetare nu poate fi contestată, problema cauzalităţii rămîne deschisă. Dubii faţă de interpretarea ipotezei în sensul cauzal pe care îl găsim la Schwartz exprimă şi olandezul P. Korteweg într-un studiu privind dinamica economiei Olandei pe perioada 1955–72. În schimb, R. Barro, utilizînd tehnicile econometrice într-o investigaţie privind economia S.U.A., conclude că, pe perioada acoperită de date (1960–75), creşterile neanticipate ale masei monetare explică în mare măsură fluctuaţiile producţiei şi ale nivelului folosirii forţei de muncă. Într-un studiu din 1981 în care examinează impactul creşterii masei monetare asupra inflaţiei în 14 economii industrializate, R. Seldon ajunge la următoarele concluzii : în perioada 1958–77, se poate spune că, în linii generale, creşterea masei monetare a avut un efect puternic – deşi întîrziat – asupra inflaţiei în ţările analizate ; decalajul între creşterea monetară şi inflaţie a fost în medie lung – de la minimum 1 an la maximum 3 ani ; în unele ţări, alţi factori (modificările în preţurile relative la energie, schimbările în taxele asupra valorii adăugate, controlul asupra veniturilor şi preţurilor) au avut importanţă semnificativă pentru nivelul ratei inflaţiei. Totodată, Seldon arată că decalajul între creşterea masei monetare şi accelerarea inflaţiei constituie un suport pentru acei care argumentează în favoarea existenţei unei cauzalităţi inverse : creştere a masei monetare provocată de rata anticipată a inflaţiei. Este interesant că Seldon, pentru două ţări – Canada şi Suedia – consideră ca valabilă ipoteza că băncile centrale au desfăşurat, în perioada analizată, o activă politică de „acomodare", de adaptare a masei monetare la creşterea aşteptată a indicelui general al preţurilor. Indiferent însă dacă există şi o cauzalitate inversă, corelaţia strînsă dintre volumul masei monetare şi nivelul preţurilor este evidenţiată şi acceptată, justificînd în acelaşi timp atenţia pe care monetariştii o acordă controlului stocului de monedă în combaterea inflaţiei.

Inflaţia, mai cu seamă din deceniul trecut, a fost acompaniată în economiile occidentale de o puternică subutilizare a resurselor. Care este relevanţa ipotezei acceleraţiei şi a celorlalte prezumţii monetariste în condiţiile unei persistente stagflaţii ? Răspunsurile pe care aceştia le dau la o asemenea întrebare pot fi sintetizate în cîteva propoziţii. În primul rînd, precum toţi economiştii de orientare neoclasică (neoliberală), monetariştii apreciază că dificultăţile prezente – stagflaţia – trebuie puse în contul politicilor de sorginte keynesistă, care au promovat consumul în dauna investiţiilor printr-o expansiune artificială a economiei[1]). În al doilea rînd, se apreciază că politica keynesistă de stimulare a cererii efective se dovedeşte completamente ineficace în circumstanţele proliferării şi accentuării restricţiilor pe planul ofertei de diverşi factori de producţie ; în consecinţă, pe fondul unor limite relative ale creşterii producţiei reale, excesul indus de cerere – prin politica expansionistă – nu ar putea decît să stimuleze inflaţia. În al treilea rînd, însăşi inflaţia constituie – alături de alte surse – un factor

FIŞE

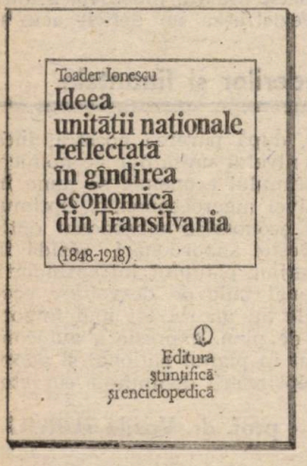

● *Analiza modului în care idealul unităţii naţionale a fost asimilat de economiştii români din Transilvania are o evidentă însemnătate istorică şi patriotică. Totodată, susţine* Toader Ionescu *în volumul „Ideea unităţii naţionale reflectată în gîndirea economică din Transilvania" publicat recent la* EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ, *o asemenea abordare vădeşte un deosebit interes ştiinţific, deoarece ideea unităţii naţionale a tuturor românilor a constituit principalul element de legătură între diferiţi economişti transilvăneni, dincolo de inerentele diferenţe doctrinale. Pornind de la această orientare metodologică autorul desfăşoară analiza pe două planuri distincte ; pe de o parte se referă la interconditionarea dintre anumite procese socio-economice şi cristalizarea unor concepţii economice, cum ar fi precizarea conceptului de unitate economică a pămîntului românesc, căile ferate şi progresul economic al Transilvaniei în strînsă corelaţie cu dezvoltarea economică a României ş.a. Pe de altă parte, autorul îşi propune să reliefeze modul original în care gînditori de diverse orientări şi nuanţe doctrinale au înţeles şi interpretat problemele economice şi politice cele mai importante pentru ţară, ale sfîrşitului de veac al XIX-lea.*

Participare şi competenţă

● *Afectînd toate componentele activităţii economice, noul mecanism economic aplicat în ultimii ani în Bulgaria impune noi abordări şi la nivelul conducerii microeconomice. Parametrii unor asemenea redimensionări, afirmă M. Ribov în articolul „O strategie a calităţii conducerii în cadrul noului mecanism economic" publicat în numărul 10/1983 al revistei bulgare* „IKONOMICESKA MISL", *sînt reprezentaţi de calitatea forţei de muncă, de calitatea producţiei şi eficienţa generală a activităţii. Îmbinarea într-o formă superioară a acestor elemente presupune abordarea într-o optică nouă a conceptului de conducere, îndeosebi ca urmare a creşterii participării colectivelor de oameni ai muncii la conducerea întreprinderilor. Astfel, opinează M. Ribov, se vădeşte necesitatea modelării comportamentului şi mentalităţii colectivelor de oameni ai muncii în funcţie de noul context economic şi internaţional în care îşi desfăşoară activitatea. Acest fapt are deopotrivă implicaţii în ce priveşte pîrghiile economice, un accent sporit urmînd să se asigure stimulentelor materiale, flexibilităţii planului şi a instrumen-*

important al stagflației prin faptul că reduce cantitatea reală de monedă în economie, ceea ce influențează negativ – în mod restrictiv – nivelul ratelor dobînzii și al încasărilor reale. Este revelatoriu pentru impactul global al inflației asupra activității economice, că economiști reputați, de orientări diferite, ajung la concluzii asemănătoare. Spre exemplu, un monetarist ca B. Sprinkel, un conservator precum A. Burns și un post-keynesist ca A. Eichner, converg toți în a explica scăderea productivității sociale și a volumului investițiilor nete productive în S.U.A., prin politicile tradiționale (keynesiste), care ar fi condus la accelerarea inflației, reducerea volumului economisirii, stimularea consumului neproductiv, mărirea deficitului bugetar.

Inflația apare un „rău" fundamental, care periclitează – se afirmă – stabilitatea economică a statelor occidentale. Devine comprehensibilă deci preocuparea majoră din a doua parte a deceniului trecut și primii ani '80, în numeroase economii capitaliste dezvoltate, de combatere a inflației prin recursul la politici de puternică coloratură monetaristă. Dar în condiții de stagflație, politica banilor „scumpi" are un cost social considerabil, dacă nu este însoțită de măsuri compensatorii stimulative. Într-un anumit sens, experiențele recente din Marea Britanie și S.U.A. sînt grăitoare în această privință. În S.U.A., politica monetară restrictivă – ce vizează gîtuirea inflației – a fost combinată cu măsuri fiscale de promovare a investițiilor și economisirii. Problema care se pune în ce privește un asemenea „policy-mix" (combinare de instrumente de politică economică) este eficacitatea sa pe termen lung. Din acest punct de vedere răspunsurile sînt aproape imposibil de dat de o manieră convingătoare. Marea majoritate a monetariștilor, bazîndu-se pe procesele de ajustare pe termen lung, văd controlul masei monetare – lupta contra inflației – ca soluție ce se află însă sub spectrul stagflației. Un economist de orientare eclectică, precum T. Dernburg, consideră că banii „scumpi" combinați cu reduceri ale sarcinilor fiscale pot avea un efect pozitiv pe termen scurt – reducerea inflației conjugată cu stimularea consumului –, dar nu și pe termen lung, deoarece ar descuraja investițiile productive (1981). El recomandă renunțarea la salariile minime, introducerea unei politici a veniturilor. Un neoclasic ca Feldstein este de părere că politica monetară restrictivă este compatibilă cu o politică de stimulare a ofertei (supply-side economics), dacă stimulentele fiscale favorizează procesul de formare a capitalului. În mod contrar, J. K. Galbraith, vede o contradicție evidentă între politica monetară deflaționistă și cea fiscală stimulatorie. Ca și Galbraith, francezul J. Denizet apreciază o asemenea combinație de instrumente de politică ca sortită eșecului, pentru că ar lăsa nerezolvată problema deficitului bugetar, implicit ar menține la un nivel ridicat ratele reale ale dobînzii (1982).

Se cuvine să remarcăm că mai mulți economiști proeminenți de orientare monetaristă s-au străduit să dea o explicație specifică inflației mondiale. Se poate aprecia că această explicație se sprijină în măsură decisivă pe abordarea monetară a teoriei echilibrului extern, care a fost dezvoltată – printre alții – de H. Johnson, R. Mundell, A. Swoboda etc. Conform acestei abordări ce integrează în spațiul mondial piețele naționale ale bunurilor și valutelor naționale într-o manieră unificatoare, dezechilibrul balanței de plăți este un fenomen eminamente monetar. Masa monetară internă este analizată pe două componente : creditul intern și rezervele externe.. Această divizare este extrem de importantă pentru înțelegerea raționamentelor bazate pe teza monetaristă fundamentală potrivit căreia cererea de bani este „stabilă". Astfel, în condițiile unor cursuri valutare fixe, într-o economie „deschisă" – spre deosebire de o economie închisă – masa monetară devine o variabilă endogenă, schimbarea compoziției sale reflectîndu-se direct în situația balanței de plăți. Abordarea monetară arată că o sporire a creditului intern, atunci cînd cererea de bani a agenților economici autohtoni rămîne aceeași, ar conduce la ieșirea de devize din țară, deci la deteriorarea balanței de plăți. Și invers, o comprimare a creditului intern, ar atrage rezerve valutare în țară – un rol însemnat în acest sens îl joacă ridicarea ratei reale a dobînzii pe piața monetară internă.

Daniel DĂIANU

[1]) Într-o serie de studii M. Feldstein arată cum, în S.U.A., politica monetară expansionistă a favorizat consumul, făcînd creditul ieftin și a descurajat economisirea și investițiile productive, prin interacțiunea dintre inflație și structura fiscală a economiei. Feldstein arată cum într-un mediu inflaționist, fiscalitatea devine în timp excesivă, destimulînd investițiile pe termen lung productive. El recomandă renunțarea la politica de stimulare a cererii ; adoptarea în schimb a unei politici monetare dure și a unor stimulente fiscale selective.

Referințe

— Brunner, K : „The monetarist revolution in monetary theory", Weltwirschaftliches Archiv, vol. 105, 1970.
— Denizet, J : „Les Etats-Unis en 1981 et 1982", „Revue d'économie politique", nr. 5—6, 1982
— Dernburg, T : „Stagflation ; causes and cures", Special study on economic change, Joint Economic Committee, US Congress, December, 1980.
— Friedman, M : „A monetary theory of national inconue", „Journal of Political Economy", nr. 2, 1971
— Frisch, H : „Inflation theory, 1963—1975 — a second generation survey", Journal of Economic Literature, December, 1977.
— Frisch, H : „Die neue Inflations theorie", Göttingen, 1980.
— Schwartz, A : „Secular price change in historical perspective", Journal of Money, Credit and Banking, February, 1973.
— Seldon, R : „Inflation and monetary growth — experience of 14 countries since 1958", Economic Review of Federal Reserve Bank of Richmond, 1981.

telor financiare. Totodată, – arată M. Ribov – se impune creșterea capacității colectivelor de lucrători de a interpreta evoluția proceselor economice.

Confruntări doctrinale

● *Cu lucrarea* „Dilemele capitalismului și controversele economiștilor săi", *publicată recent la EDITURA POLITICĂ,* profesorul Ioan Cristescu *propune cititorilor – un public larg de cititori dacă ținem seama că volumul a fost editat în colecția* „Dezbateri contemporane" *– o incursiune pe tărîmul deosebit de frămîntat al doctrinelor economice capitaliste. Relevînd din capul locului tenta puternic apologetică a unor astfel de abordări teoretice, autorul scoate în relief și acele elemente raționale incorporate în diferite sisteme de gîndire economică occidentală. În același timp autorul își autoimpune o limitare a investigației : sub aspectul perioadei – sînt analizate curentele actuale, și sub aspectul diversității doctrinale, Ioan Cristescu oprindu-se la trei curente de gîndire : keynesismul, neoliberalismul și la teoria elaborată de P. Samuelson. În consens cu aceste opțiuni, autorul concentrează problematica analizată în următoarele capitole de carte : fondul controverselor din interiorul apologeticii ; „teoria generală" keynesiană – moment de referință al apologeticii capitalismului contemporan ; tentativa apologetică de „renovare" a liberalismului vest-european ; apologetica „economiei mixte".*

Tendințe în economia mondială

● *„The state of the world – 1984" constituie o lucrare de sinteză mondoeconomică elaborată de Institutul „Worldwatch" sub conducerea cunoscutului*

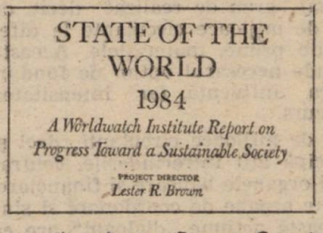

viitorolog Lester Brown. Constituind prima carte de acest fel elaborată sub egida instituției amintite, raportul își propune să evidențieze care sînt tendințele cele mai importante privind evoluția economiei mondiale. Elementul metodologic în funcție de care sînt evaluate aceste tendințe este conceptul de „sustenabilitate", concept care, în viziunea cercetătorilor amintiți, exprimă gradul în care economia capitalistă și sistemul social propriu acesteia este compatibil cu restricțiile impuse de împuținarea resurselor naturale. Elementele urmărite concret sînt : configurația epocii de tranziție de la petrol la noile surse energetice, evoluția demografică în lume, impactul acesteia asupra resurselor alimentare ale planetei. În cîmpul de observație al autorilor volumului sînt cuprinse și anumite comparații internaționale fiind evidențiate diversele opțiuni de politică economică din felurite țări ale lumii ; elementele de comparare sînt – rolul pieței, sistemele educaționale, ș.a.

FIȘE

Optimul economic general

(Urmare din pag. 21)

imperativ. Optimul la nivelul întreprinderii — dat fiind caracterul de directivă și de lege al planului — îl reprezintă realizarea obiectivelor sale în condițiile minimizării cheltuielilor și a unei eficiențe economice maximizate.

Considerăm că optimul la scara întreprinderilor se localizează în sfera finanțelor, întrucît măsurarea eficienței economice, în forma sa cea mai expresivă și generalizată, se realizează prin intermediul banilor, al situației financiare, al echilibrului financiar. Cea mai uzuală și mai funcțională manifestare a echilibrului financiar al întreprinderii este asigurarea capacității de plată, deși, sîntem de părere, că echilibrul financiar are o sferă de cuprindere care depășește pe cea a capacității de plată.

Cointeresarea întreprinderilor se înfăptuiește în principal prin mecanismul beneficiilor, al sistemului de constituire și utilizare a fondurilor etc. Un loc însemnat în mecanismul cointeresării unităților economice îl ocupă reflectarea fidelă în situația lor financiară a calității propriei activități, gradul în care efortul propriu al întreprinderilor se regăsește și se reflectă în situția lor financiară. Corecta regăsire a cantității și calității efortului propriu în situația financiară a întreprinderilor depinde de numeroși factori, **printre care și buna fundamentare a prețurilor de aprovizionare, producție și livrare.**

Perfecționarea sistemului de prețuri este menită să elimine decalajele în posibilitățile de a realiza beneficii și nu-și propune egalizarea generală a ratei rentabilității. Existența unor diferențieri în ratele rentabilității, fie ca urmare a prețurilor de producție, fie a evoluției inegale a costurilor la diferitele produse, nu poate fi însă temei pentru întreprinderi să se abată de la prevederile planului privind structura fizică a producției.

O formă de statuare a acestei priorități o reprezintă obligativitatea realizării planului în structura sa fizică, nominalizată. Economia națională are nevoie de produse într-o anumită structură, avînd valori de întrebuințare determinate. Totodată, apreciem că se impune o mai strînsă îmbinare a **indicatorului producție fizică cu indicatorul producție marfă vîndută și încasată,** care are deosebitul atribut de a atesta utilitatea producției realizate și de a asigura resursele pentru reluarea producției și lărgirea ei.

Valențele stimulative ale autofinanțării

SITUAȚIA financiară a întreprinderilor este influențată nu numai de sistemul prețurilor, ci și de sistemul constituirii și utilizării fondurilor, adică de modalitățile și proporțiile participării resurselor proprii, creditului bancar, resurselor bugetului de stat, de natura relațiilor unităților economice cu banca.

Statuarea autofinanțării în condițiile noului mecanism economic așază pe o bază mai stimulativă sistemul de constituire a fondurilor întreprinderilor.. Elementul fundamental nou este limitarea alocării de resurse bugetare, ca sumă și moment. Resursele bugetare intervin, de regulă, numai la înființarea întreprinderilor. Principala cale de constituire a fondurilor este autofinanțarea. Resursele bugetare trebuie restituite statului în termen determinat. Instituirea obligativității restituirii fondurilor primite de la societate reprezintă și ea un important factor stimulativ.

Dimensionarea necesarului de fonduri al întreprinderilor este o operațiune complexă, mai greu de realizat decît, de exemplu, stabilirea necesarului de mijloace circulante la diferite elemente, cum sînt materiile prime, materialele. Aceasta pentru că factorii de care depinde necesarul optim de fonduri sînt numeroși, contradictorii ca influență, iar intensitatea acțiunii lor se modifică pe parcurs.

La determinarea necesarului de mijloace circulante, deci și a fondurilor acoperitoare, participă atît întrerinderile, centralele, ministerele economice, cît și organele bancare și financiare, pe întreaga lor ierarhie, ca și alte organe de coordonare și sinteză de la nivel central. În această acțiune „dialogul" are ca dominantă optimizarea necesarului total de fonduri pentru mijloace circulante. Unele întreprinderi manifestă, totuși, tendința de a „justifica" un cuantum mai ridicat al necesarului de mijloace circulante și al resurselor de finanțare, în timp ce organele financiar-bancare acționează în sensul contracarării acestei tendințe. Depășirea elementelor de subiectivism în dimensionarea necesarului de mijloace circulante implică perfecționarea metodologiei de calcul a acestui necesar, posibilitățile de adaptare a acestei metodologii nefiind, firește, epuizate. Calea cea mai eficientă de acțiune în acest sens rămîne totuși anihilarea tendinței din partea unităților economice de a reclama un volum exagerat de fonduri. O asemenea orientare, în dezacord cu interesele generale ale economiei, nu este doar expresia prudenței, ci mai ales a preocupării de a „acoperi" eventualele imobilizări de fonduri. Mecanismul autofinanțării descurajează constituirea de fonduri excesive, de vreme ce aceste fonduri trebuie asigurate pe seama propriilor beneficii. Se menține totuși necesitatea unei exigențe sporite la acordarea de credite, față de modul utilizării lor și sub aspectul rambursării lor la scadență.

Ideea restituirii fondurilor primite de la societate, statuată prin Legea finanțelor adoptată în 1972, a dobîndit caracter de normă precisă și efectivă în condițiile actualului mecanism economic. Mutația săvîrșită pune în dependență extinderea activității, sporirea fondurilor de mijloace circulante, de eficiența economică și de rezultatele financiare ale propriei activități. În condițiile autofinanțării și ale obligativității returnării certe și precis eșalonate a fondurilor primite de la societate, tendința de a solicita fonduri excesive de la buget este frînată.

Cele două surse de bază pentru restituirea fondurilor de investiții primite de la bugetul de stat — beneficiul și amortizarea — au conținut și efecte esențial diferite. Restituirea din beneficii este mult mai „exigentă", pentru că ea presupune nu simpla compensare a costurilor de producție ci și realizarea de acumulări bănești peste un nivel determinat. Această cale de restituire favorizează reproducția lărgită a fondurilor fixe. Restituirea din amortizare angajează într-o măsură mai mică întreprinderile pe făgașul promovării eficienței economice.

Implicațiile diferite ale celor două surse și modalități de restituire a fondurilor de investiții primite de la societate nu au fost încă îndeajuns studiate în literatura noastră economică, după cum nu au fost evidențiate încă, în mod satisfăcător, condițiile și proporțiile în care este oportun să se practice una sau alta dintre cele două modalități de restituire a fondurilor primite de întreprindere de la buget, minister sau centrală. Considerăm că prin instituirea obligativității restituirii fondurilor de investiții primite de la societate din beneficiu, într-o proporție minimă obligatorie, s-ar putea întări forța stimulativă a mecanismului constituirii fondurilor de investiții.

Concepția asupra mecanismului plăților a fost întotdeauna legată de concepția privind creditarea bancară. Este un deziderat esențial ca întreprinderile furnizoare de mărfuri, prestatoare de servicii, executante de lucrări, să intre în posesia contravalorii prestațiilor lor într-un termen cît mai scurt, oferind totuși clienților răgazul de timp normal necesar pentru a primi marfa și a se edifica asupra respectării clauzelor contractuale și pentru a se derula plata propriu-zisă.

În anii construcției socialismului s-a practicat în țara noastră atît sistemul plăților neîntrerupte — pe seama resurselor proprii, completate de credite bancare practic nelimitate —, cît și sistemul plăților în limita disponibilităților proprii și a creditelor normale aprobate de bancă. Creditarea limitată și efectuarea plăților de către întreprinderi numai pe măsură ce ele, printr-o bună activitate, își asigură resursele financiare trebuitoare, obligă în mai mare măsură întreprinderile să se preocupe de îmbunătățirea activității lor economico-financiare, să contracareze cauzele care generează lipsa de capacitate de plată. Firește, acest sistem al relațiilor de decontare-creditare permite apariția și a unor neplăți în termen. Implicit, aceasta înseamnă că se pot ivi cazuri în care întreprinderile furnizoare, deși și-au îndeplinit în mod riguros obligațiile lor față de întreprinderile cliente, să se găsească în incapacitate de plată. Aceasta nu pentru că ar lucra necorespunzător, ci întrucît asupra lor se propagă deficiențele din activitatea întreprinderilor cumpărătoare. Situația financiară a furnizorilor devine, în astfel de cazuri, nereprezentativă pentru calitatea activității lor economice.

Cerința asigurării sistematice a capacității de plată, în condițiile unei creditări limitate, determină întreprinderile să acorde mai multă atenție laturilor tehnice, tehnologice ale activității lor, ca și laturii financiare. Pe această cale, întreprinderile sînt stimulate să se preocupe de reducerea la strictul necesar a stocurilor în diferitele faze ale circuitului economic, să elimine cheltuielile neraționale, să reducă cheltuielile materiale, de muncă și bănești.

Combaterea fenomenului negativ al plăților restante, ca și a neefectuării în termen a viramentelor către centrală sau bugetul de stat, eliminarea creditelor nerambursate la scadență, sînt menite să activizeze rolul categoriilor valorice financiare, să asigure reprezentativitatea situației financiare pentru calitatea activității întreprinderilor.

9

Productivitatea muncii

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN SISTEMUL cunoștințelor economice, problemele privitoare la productivitatea muncii, la eficiența economică, în general, ocupă un loc deosebit de important. Aprecierea activității ce se desfășoară, orientarea și dimensionarea eforturilor, stabilirea obiectivelor și a sarcinilor dezvoltării, alocarea resurselor etc., au la bază, pe lîngă alți indicatori, productivitatea muncii. Accentuarea laturii intensive a dezvoltării economice, în actuala etapă de progres a țării noastre, amplifică deosebit de mult importanța creșterii productivității muncii, a îmbinării raționale a factorilor creșterii economice, a conducerii științifice a activității etc.

Conținutul categoriei productivitatea muncii. Principalele forme ale productivității muncii

ÎNȚELEGEREA științifică a conținutului teoretic al productivității muncii este inseparabilă de procesul, de muncă, de luarea în considerare a faptului că aceasta presupune, pe de o parte, cheltuială de muncă, iar pe de altă parte, obținerea de rezultate. Oriunde, în societate, fără cheltuială de muncă, nu este posibilă obținerea de rezultate; munca este, întotdeauna cauza, iar produsul obținut — efectul ei.

Productivitatea muncii reprezintă rodnicia sau eficiența cu care este cheltuită munca omenească, la un moment dat; ea ne indică rezultatele economice care se obțin la fiecare unitate de cheltuială de muncă. Exprimarea productivității muncii (W) are loc prin raportul dintre cantitatea de produse obținute (Q) și cheltuiala de muncă efectuată (T). Astfel, $W=\frac{Q}{T}$ adică producția obținută pe unitatea de cheltuială de muncă, sau $W=\frac{T}{Q}$, adică cheltuiala de muncă pe unitatea de produs. La determinarea nivelului productivității muncii se ia în considerare și calitatea produselor, pentru a asigura exprimarea completă, reală a rezultatelor economice, a eficienței muncii.

Productivitatea muncii este forma principală de manifestare a eficienței activității economice. Prin nivelul ei, productivitatea muncii dă expresie concentrată gradului de dezvoltare a forțelor de producție, la un moment dat, punînd în evidență capacitatea de progres a acestora; ea ne indică, în mod sintetic, însuși nivelul de dezvoltare economică al fiecărei țări.

O deosebită importanță are productivitatea muncii în afirmarea superiorității unei orînduiri sociale față de alta. **„Elementul esențial care determină superioritatea unei orînduiri față de cele anterioare pe planul producției de bunuri materiale,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, este productivitatea muncii. Lege generală a progresului economic și social, ridicarea productivității muncii, creșterea eficienței economice capătă o deosebită însemnătate în orînduirea socialistă".** (România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, opere, vol. 2, Editura politică, București, 1968, p. 535—536.)

În general, nivelul (mărimea) rodniciei muncii depinde de condițiile de producție și de măsura valorificării lor, care nu sînt identice, ci diferă de la o unitate economică la alta, de la o ramură la alta, de la o perioadă la alta etc. Ca urmare, în teoria și în practica economică, există mai multe forme de manifestare a productivității muncii, din care menționăm : productivitatea individuală a muncii, productivitatea socială a muncii și productivitatea muncii sociale.

Productivitatea individuală a muncii reprezintă rodnicia sau eficiența cu care este cheltuită munca în condiții de producție individuală, într-o întreprindere, secție, atelier etc. Deși societatea socialistă oferă posibilitatea extinderii și generalizării cuceririlor științei și tehnicii avansate, totuși au loc inegalități în condițiile de producție: calitatea diferită a pregătirii lucrătorilor, a mijloacelor de producție, a organizării producției și a muncii etc. ; progresul tehnico-științific pătrunde, deci, în mod inegal, în timp și spațiu, în activitatea economică. De aceea, rodnicia muncii este diferită de la o unitate la alta, de la un loc de muncă la altul, în cadrul fiecărei ramuri.

Desigur, cea mai bună formă de exprimare a producției obținute o reprezintă unitățile naturale (kg, tone, metri, bucăți etc.) care însă nu poate fi aplicată decît la producția omogenă. Caracterul eterogen al producției impune necesitatea formei bănești, prin care se asigură aducerea la un numitor comun a diferitelor rezultate și, de aici, posibilitatea comensurării și comparării lor. Această formă, la rîndul ei, poate da naștere unor deformări în aprecierea activității desfășurate. Dintre indicatorii de evaluare a rezultatelor menționăm: producția globală, producția marfă, producția netă.

În țara noastră, în procesul de perfecționare a mecanismului economico-financiar, partidul și statul socialist manifestă o deosebită preocupare și în direcția utilizării celor mai expresivi indicatori economici ; în locul producției globale, s-a acordat o mare atenție producției nete, fiind considerată ca indicator de bază în stabilirea obiectivelor și sarcinilor și în aprecierea eficienței.

În lumina Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983, o atenție deosebită se va acorda **productivității fizice a muncii,** care se va exprima prin consumul de manoperă pe produs sau pe grupe de produse. În domeniul industriei se prevede, ca în anul 1985, circa 87%, iar începînd din anul 1987 întreaga producție-marfă planificată să fie fundamentată pe baza productivității fizice. Productivitatea muncii se va calcula **pe baza producției marfă pe unitatea de cheltuială de muncă.**

Astfel, productivitatea muncii se poate exprima în mai multe feluri :

a) producția fizică pe unitatea de timp de muncă cheltuit sau prin timpul de muncă cheltuit pe unitate de produs ;

b) producția marfă obținută pe un lucrător sau pe unitatea de timp de muncă (pe o zi de muncă sau pe oră de muncă) ;

c) producția netă ce se obține pe un lucrător sau pe unitatea de timp de muncă (pe o zi sau pe om-oră de muncă).

Diferitele modalități de exprimare a productivității muncii trebuie înțelese în strînsă legătură una cu alta: fiecare dintre acestea reliefează o latură sau alta a activității, în vederea caracterizării cît mai bune a raportului efect-efort.

În procesul general de conducere științifică a economiei naționale și de stimulare a creșterii eficienței, prezintă interes și cunoașterea **productivității sociale.** Aceasta exprimă eficiența sau rodnicia cu care este cheltuită munca în condițiile de producție medii, sociale, în cadrul fiecărei ramuri de activitate. Este vorba, aici, de cantitatea de produse dintr-o ramură sau alta ce se poate realiza pe unitatea de cheltuieli de muncă, ținînd seama de nivelul mediu, dominant al calificării lucrătorilor, al dotării tehnice, organizării producției și muncii etc.

Nivelul productivității sociale a muncii are și o mare utilitate practică, deoarece el constituie o normă socială a rezultatelor ce trebuie obținute pe unitatea de timp, în toate întreprinderile în ramura economică respectivă ; pentru a realiza o productivitate a muncii care să nu fie sub nivelul mediu social, ele vor promova cu intensitate sporită progresul tehnic, favorizîndu-se, astfel, creșterea eficienței. Dinamica productivității individuale a muncii atrage după sine la un moment dat, schimbarea productivității sociale a muncii.

Productivitatea muncii sociale caracterizează eficiența activității depuse în toate ramurile de producție, determinată de condițiile sociale de producție pe întreaga economie națională. Această formă a productivității muncii se exprimă prin raportul dintre venitul național (VN) și numărul lucrătorilor ocupați, în sfera productivă (N), după formula : $W=\frac{VN}{N}$.

Cele trei forme ale productivității muncii, menționate mai sus, se află în strînsă legătură atît pe linia influențării nivelului lor, cît și în caracterizarea eficienței muncii pe diferite trepte ale structurii organizatorice a economiei naționale.

Creșterea productivității muncii și însemnătatea ei

CREȘTEREA productivității muncii oglindește un dublu proces : pe de o parte, **mărimea** cantității de produse ce se ob-

ține la fiecare unitate de cheltuială de muncă, și, pe de altă parte **micșorarea** cheltuielii cerute de producerea fiecărei unități de produs. Astfel, sporirea productivității muncii dă expresie concentrată perfecționărilor ce au loc în condițiile de producție.

Indicele de creștere a productivității muncii, I_w, se determină prin formula: $I_w = \frac{W_1}{W_0} 100$, în care W_1 = productivitatea muncii din perioada curentă; W_0 = productivitatea muncii în anul de bază.

Socialismul oferă condiții social-economice și organizatorice superioare față de capitalism, care se oglindesc și în faptul că legea creșterii productivității muncii se manifestă sub forma creșterii necontenite a rodniciei muncii. Pe baza relațiilor de producție socialiste, forțele de producție se dezvoltă neîntrerupt, determinînd în mod obiectiv, mișcarea accentuată a productivității muncii.

Creșterea productivității muncii are o mare importanță în **sporirea eficienței, în dezvoltarea economico-socială a țării,** deoarece, ea duce la micșorarea cheltuielii de muncă pe unitatea de produs, stînd la baza măririi rentabilității unităților economice și a creșterii competitivității produselor pe piața externă etc.

Trecerea la dezvoltarea economică intensivă sporește locul și rolul creșterii productivității muncii în ansamblul condițiilor și factorilor de care depind mărirea producției și a venitului național, creșterea nivelului de trai al poporului. De aceea, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „este necesar să înțelegem că nu putem vorbi de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintarea spre comunism, de ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului fără a realiza o înaltă productivitate a muncii. Trebuie să facem totul astfel încît economia noastră socialistă să realizeze o productivitate superioară, devenind competitivă și din acest punct de vedere cu orice economie dezvoltată".** (Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 16—18 dec. 1982, Edit. pol. București, 1982, p. 27).

Astfel, în concepția partidului nostru, creșterea productivității este de mare actualitate atît din punct de vedere al nivelului de dezvoltare economică a țării noastre, al ridicării bunăstării poporului și al eliminării decalajului ce ne desparte de țările avansate, cît și din punct de vedere politic, al afirmării superiorității socialismului față de capitalism. În legătură cu aceasta din urmă, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că trebuie să facem totul pentru sporirea rapidă a productivității muncii, fiind conștienți că în întrecerea istorică dintre socialism și capitalism, socialismul trebuie să-și afirme superioritatea printr-o mai înaltă productivitate a muncii sociale, prin desfășurarea largă a creației științifice și tehnice, prin obținerea unei eficiențe economice crescute, prin valorificarea mai deplină a inițiativei maselor, a energiei, competenței și aptitudinilor tuturor celor ce muncesc.

În perioada 1951—1982, ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii a fost de 7,3% în industrie. Conform prevederilor, în anul 1984, productivitatea muncii urmează ca, față de anul 1983, să crească cu 8% în industria republicană.

Ca o expresie a orientării spre dezvoltarea economică intensivă se impune menționat faptul că în actualul cincinal, 1981—1985, cea mai mare parte a sporului producției industriale, circa 80%, urmează să se realizeze pe seama creșterii productivității muncii. Lărgirea producției unităților și ramurilor economice trebuie să aibă loc în primul rînd prin folosirea capacităților de producție existente, prin valorificarea deplină a potențialului material și uman de care dispunem.

În concordanță cu hotărîrile Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R., Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983, și recent de Marea Adunare Națională, ilustrează, prin obiectivele prevăzute, preocuparea consecventă a partidului nostru, a secretarului său general, pentru sporirea eficienței muncii și realizarea unui nivel superior de dezvoltare, pentru progresul general al patriei noastre.

În perioada 1965—1980, productivitatea muncii a sporit de circa 2,7 ori, în industrie și construcții-montaj. Conform prevederilor Programului, urmează ca în anul 1985 productivitatea muncii să crească cu 41% față de 1980, iar în anul 1990, să se realizeze prin creșteri succesive, pe parcursul unor etape, o productivitate a muncii în industria republicană de peste 2 ori mai mare decît cea din anul 1980, atingîndu-se astfel nivelurile de productivitate ce se obțin în unele țări dezvoltate din Europa.

Factorii de care depinde productivitatea muncii și căile de creștere a acesteia

NIVELUL productivității muncii depinde de un **sistem de factori** naturali, umani, tehnico-științifici, economico-organizatorici, politici, psihologici, de structură etc. al căror rol diferă de la un stadiu de dezvoltare a societății la altul, de la o țară la alta, de la o ramură la alta, în interiorul fiecărei economii naționale, în funcție de specificul activității și chiar de la o unitate economică la alta.

Căile de creștere a productivității muncii indică o anumită direcție de acțiune, de concentrare a eforturilor colectivelor de oameni ai muncii, care, în esență, presupune **promovarea noului** în condițiile de producție, valorificarea cu randament superior a potențialului existent. Astfel, în etapa actuală de dezvoltare a țării noastre, principalele căi de creștere a productivității muncii sînt: ridicarea gradului de calificare a forței de muncă, promovarea progresului științifico-tehnic, perfecționarea organizării producției și a muncii, cointeresarea materială a lucrătorilor, modernizarea producției.

Ridicarea gradului de calificare a lucrătorilor are un rol hotărîtor, în creșterea productivității muncii, știut fiind faptul că oamenii, cu capacitatea lor de muncă, reprezintă principala forță de producție a societății. Evident, o calitate umană superioară include în sine în mod organic și o conștiință înaintată, de care depind spiritul de răspundere și atitudinea înaintată față de muncă, grija pentru apărarea și dezvoltarea avutului obștesc, ordinea și disciplina în utilizarea resurselor etc. Gradul mai înalt de calificare dobîndește forța de a produce, în același interval de timp, o cantitate sporită de bunuri, cu parametri calitativi superiori.

În concepția partidului nostru, ridicarea calificării și perfecționarea profesională a întregului personal constituie un factor esențial pentru realizarea sarcinilor de creștere mai accentuată a productivității muncii. În Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 se prevede ca întregul personal să fie cuprins în cursuri de reciclare pe baza programelor activității desfășurate, astfel încît pînă în anul 1990 să se asigure un nivel de cunoștințe teoretice și practice tehnice și științifice corespunzător dotării moderne cu mașini și utilaje a unităților din economie.

Promovarea progresului științifico-tehnic are un rol deosebit de important în creșterea productivității muncii; ridicarea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, chimizarea producției, cibernetizarea, utilizarea roboților industriali etc. atrag după sine sporirea rodniciei muncii deoarece asigură obținerea unei producții sporite în același timp de muncă, cu aceeași cheltuială de forță de muncă; acestea favorizează, totodată, diminuarea consumului de muncă materializată pe unitatea de produs, în general, realizarea de economii, în condițiile obținerii unor produse de calitate superioară. O mare atenție se acordă intensificării activității de cercetare științifică, de dezvoltare tehnologică. Creșterea productivității muncii depinde, de asemenea, de perfecționarea organizării și normării muncii. Stabilirea necesarului real de forță de muncă, folosirea rațională a întregului personal muncitor contribuie la sporirea producției obținute pe unitatea de cheltuială. Perfecționarea sistemului de normare a muncii, progresivitatea normelor în pas cu înnoirile ce au loc în condițiile de producție, duc la asigurarea gradului normal de intensitate a muncii, la folosirea completă a capacității de muncă a oamenilor și, ca urmare, la creșterea eficienței muncii. Totodată, se realizează cerința creșterii mai rapide a productivității muncii față de creșterea retribuției medii a personalului muncitor, care îndeplinește un mare rol în dezvoltarea economică echilibrată, în creșterea continuă a nivelului de trai al poporului. În practica economică sporirea productivității muncii, necesită un susținut efort din partea celor ce muncesc, spirit de inițiativă individuală și colectivă, preocupare hotărîtă pentru promovarea noului, respectarea ordinii și disciplinei, răspundere în alocarea și utilizarea cît mai eficientă a resurselor.

prof. dr. Constantin ENACHE

ÎNTREBĂRI:

1. **Ce se înțelege prin productivitatea muncii, cum se exprimă și ce importanță are cunoașterea ei?**
2. **În ce constă deosebirea dintre productivitatea individuală a muncii și productivitatea socială a muncii? Dar, ce legătură există între ele?**
3. **Care sînt modalitățile concrete de exprimare a productivității muncii?**
4. **Ce elemente noi, privitoare la modul de exprimare și de calcul ale productivității muncii sînt cuprinse în Programul privind creșterea mai accelerată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983?**
5. **Ce se înțelege prin creșterea productivității muncii și ce importanță economico-socială are?**
6. **Care sînt căile de sporire a productivității muncii? Prin ce se caracterizează politica P.C.R. de creștere a productivității muncii, în etapa actuală?**

D646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Psihologia muncii industriale

Selecția, repartizarea și integrarea profesională a noilor cadre

CONCEPȚIA MODERNĂ asupra organizării științifice a muncii, în condițiile progresului tehnic actual, implică cu obligativitate considerarea factorului uman, a forței de muncă, ca factor esențial al dezvoltării economice. Aceasta presupune, la nivelul fiecărei întreprinderi, valorificarea deplină a resurselor de muncă de care dispune, paralel cu crearea condițiilor pentru dezvoltarea multilaterală a personalității fiecărui om, a capacității sale creatoare. Realizarea acestui deziderat depinde în primul rînd de **cunoașterea și analiza sub multiple aspecte a forței de muncă,** de inițierea pe această bază a unor acțiuni care să ducă la **utilizarea ei rațională, eficientă.**

UNELE CONSIDERAȚII DE ORDIN GENERAL

Psihologia, devenită știință aplicativă, urmărește o mai bună cunoaștere a proceselor psihice implicate în desfășurarea activității omului în diferite domenii și descoperirea procedeelor capabile să-i ridice eficiența. Obiectul cercetării psihologice în întreprinderile industriale este comportamentul uman, studiat la toate nivelurile — de la discriminarea senzorială și reacțiile motorii pînă la procesele de gîndire și decizie implicate în activitatea productivă sau de conducere și la comportarea în grupul de muncă ; intervenția sa vizează utilizarea optimă a resurselor umane în vederea **creșterii productivității muncii și a nivelului satisfacției celor ce muncesc.**

Dezvoltarea forțelor de producție în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, înzestrarea tuturor ramurilor economiei naționale cu utilaje și instalații de înaltă tehnicitate, extinderea automatizării producției și creșterea complexității proceselor economice, cerințele conducerii și organizării științifice a producției și a muncii, trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate impun în mod obiectiv sporirea exigențelor privind nivelul pregătirii profesionale a muncitorilor, maiștrilor, tehnicienilor, a inginerilor și celorlalți specialiști, a cadrelor de conducere. Introducerea unor metode științifice în vederea recrutării, repartizării și formării cadrelor capătă o importanță decisivă și constituie o preocupare prioritară. Astfel, după cum a evidențiat în repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** unul dintre cei mai importanți factori psihosociali implicați în procesul creșterii productivtiății muncii este **integrarea industrial-profesională,** ce presupune în principal asimilarea structurii profesionale necesare muncii, adaptarea la exigențele profesionale ale unei munci date, ca și la viața colectivului. Integrarea în muncă are ca efect direct asigurarea funcționalității factorului uman al producției, manifestarea forței de muncă în calitate de factor principal al procesului productiv.

Instrucția profesională, oricît de aprofundată ar fi, nu garantează ea singură o execuție corectă a sarcinii profesionale. Într-o situație neobișnuită, uneori cu caracter de urgență, trebuie luată neîntîrziat și pusă în practică o decizie adecvată, act ce presupune, pentru o meserie determinată, un anumit grad de integligență și discernămînt, de „sînge rece", de rapiditate și exactitate a mișcărilor, calități pe care observarea și supravegherea, chiar permanentă, a executantului nu le pot decela și cu atît mai puțn evalua. Se iau măsuri organizatorice de asistență tehnică, se perfecționează utilajele, se multiplică garanțiile de ordin mecanic, electronic etc. Toate acestea nu pot asigura într-o măsură suficientă utilizarea judicioasă a mijloacelor tehnice, dacă executantul nu posedă, la un nivel indispensabil, aptitudinile specifice solicitărilor de la locul său de muncă, care-i permit să-și exercite atribuțiile fără riscul de a compromite, în anumite circumstanțe, securitatea personală sau colectivă, cea a mașinilor și instalațiilor, calitatea producției etc.

Selecția profesională, care urmărește **compatibilitatea între individ și mediul său de muncă,** reprezintă **determinarea trăsăturilor de personalitate** (aptitudini, temperament, atitudini, trebuințe) **necesare pentru a practica o anumită profesiune și alegerea acelor persoane care întrunesc aceste trăsături la un nivel suficient pentru exercitarea ei în condiții satisfăcătoare.** În consecință, **repartizarea profesională** devine de fapt **o selecție simultană,** în care în loc de un singur post de muncă sînt luate în considerație mai multe, căutîndu-se să se încredințeze fiecărui candidat o activitate corespunzătoare structurii sale de personalitate.

Un valoros instrument îl constituie în acest sens **psihodiagnosticul profesional** (implicat direct în procesul de selecție și repartizare a personalului), care vizează schițarea profilului aptitudinal și al celorlalte însușiri de personalitate, a bilanțului posibilităților manifeste și virtuale ale subiectului uman, în vederea efectuării unei predicții legate de succesul profesional, optimizării și valorificării pe plan social a acestor posibilități.

Sub incidența acestor succinte considerații de ordin general vom prezenta cîteva aspecte concrete referitoare la **strategiile de psihodiagnosticare utilizate în selecția și**

Supliment la nr. 13 1984 Revista ECONOMICA

repartizarea personalului muncitor din industria componentelor electronice.

Specifice pentru **Întreprinderea de piese radio şi semiconductoare Băneasa-Bucureşti** (unde forţa de muncă este predominant feminină) sînt existenţa unei singure profesiuni de bază — cea de operator componente electronice — şi faptul că operaţiile de muncă au un pronunţat caracter repetitiv, se desfăşoară într-un ritm impus de procesul de fabricaţie şi prezintă solicitări psihomotorii de grad înalt (în absenţa unor solicitări musculare deosebite). Operatorul este specializat într-una din diversele operaţii, pe care o repetă în tot timpul programului, trebuind să o execute într-o cadenţă impusă fie de utilajul la care lucrează, fie de cantitatea zilnică de produse cerută postului său. Acest tempo, combinat cu dimensiunile mici ale pieselor (de pildă, unele mişcări se execută sub microscop, ceea ce reclamă şi deprinderi motorii deosebite de cele din spaţiul obişnuit) fac dificilă armonizarea exigenţelor de rapiditate cu cele de precizie. Operaţiile de muncă din întreprindere prezintă, de asemenea, solicitări psihoaptitudinale de grad foarte înalt în ceea ce priveşte acuitatea vizuală şi cea tactilă, dexteritatea manuală şi digitală, precizia, rapiditatea şi fineţea mişcărilor, capacitatea de coordonare manuală şi coordonare ochi-mînă, capacitatea de concentrare a atenţiei, spiritul de observaţie ş.a.

APLICAREA CONCEPTULUI ADAPTĂRII LA MUNCĂ

În demersul său de constituire a unui sistem complex şi eficient al intervenţiei psihologice ştiinţifice în direcţia unei cît mai bune adaptări între om şi profesiune, colectivul laboratorului de psihologie a muncii industriale din I.P.R.S. Băneasa a pornit de la conceptul **adaptării la muncă**, considerată ca fiind determinată de **corespondenţa dintre aptitudinile individului şi cerinţele aptitudinale ale locului de muncă** (exprimată în nivelul indicatorului **competenţă**, descris prin evaluarea eficienţei persoanei în activitatea profesională) şi **cea dintre trebuinţele individului în raport cu munca şi gradul de satisfacere a acestor trebuinţe**, oferit de locul de muncă, (exprimată în nivelul indicatorului **satisfacţie**, descris prin propria apreciere a persoanei privind măsura în care mediul de muncă îi satisface cerinţele).

Metodologia utilizată se grupează în cinci subcapitole distincte, pe care le prezentăm foarte succint.

1. **Metode de analiză a locului de muncă şi a procesului de muncă, în vederea realizării psihoprofesiogramelor :** stadiul documentaţiei întreprinderii (organigrama, tehnologia de fabricaţie, sistemul de stabilire a normelor, documentaţia serviciului C.T.C., documente de personal) ; metoda observaţiei (fotografierea integrală a zilei de muncă şi observaţia pe anumite perioade de timp) ; analiza erorilor ; convorbirea şi ancheta (verbală sau prin chestionar).

2. **Metode de psihodiagnoză :**

— metode vizînd integrarea datelor şi studiul influenţei factorilor psihosociali : anamneza (obţinerea unui ansamblu de informaţii cu privire la subiectul respectiv — starea civilă, pregătirea şcolară şi profesională, evoluţia profesională etc.), interviul (care explorează 18 elemente de apreciere, rezultatele obţinute permiţînd formularea unui calificativ general) ;

— metode de psihodiagnosticare aptitudinală : detectarea anomaliilor vederii (probă eliminatorie), cu ajutorul aparatului „Vision tester" ; proba de atenţie concentrată şi fatigabilitate în muncă (permiţînd calcularea vitezei şi exactităţii în lucru) ; proba „forme identice" (care vizează investigarea unor factori perceptivi-spaţiali : vivacitatea, ritmul) ; proba „pătratul numerelor" (care investighează capacitatea de atenţie distributivă, rapiditatea în lucru) ; „matricile progresive" (evidenţiind, în strînsă legătură cu inteligenţa generală, capacitatea de restructurare şi de transfer) ; probe speciale de dexteritate manuală şi finete a mişcărilor, de evaluare a coordonărilor ochi-mînă şi a dexterităţii digitale, de disociere manuală, de atenţie simultană, atenţie concentrată şi atenţie difuză ş.a. ;

— metode de psihodiagnosticare a factorilor de personalitate : „inventarul de personalitate" (care evidenţiază extroversiunea-introversiunea şi stabilitatea-instabilitatea emoţională) ; chestionarul „Psychorater" (permite decelarea rapidă a persoanelor cu tulburări psihiatrice care afectează într-o anumită măsură adaptarea sau o exclud) ; un sistem de analiză a trebuinţelor profesionale ale subiecţilor (preferinţe pentru diverse elemente specifice ale unei munci).

3. **Metode de evaluare a criteriului :** chestionar de apreciere a competenţei profesionale (pentru patru dimensiuni ale acesteia : performanţă, conformare, disciplină, adaptare personală) ; fişa de apreciere (pregătire profesională, productivitate, calitate — şi un criteriu de apreciere atitudinală ; disciplină, colaborare, interes în muncă).

4. **Metode de predicţie :** metoda „pragurilor de admisibilitate multiple" (permite o predicţie diferenţiată şi analitică şi se pretează la o foarte bună interpretare clinică a performanţelor subiecţilor).

5. **Metode de evaluare a eficienţei sistemului de selecţie şi repartizare profesională :** metoda evidenţierii costurilor reale şi potenţiale (determinarea rentabilităţii cercetărilor de selecţie şi repartizare, prin calcularea directă a cheltuielilor pe care le economiseşte întreprinderii introducerea examinărilor psihoaptitudinale la încadrare).

VALORIFICAREA REZULTATELOR, EFICIENŢĂ

Analiza psihologică a muncii şi — consecinţă a acesteia — evaluarea principalilor factori de solicitare aptitudinală în profesiunea de operator componente electronice au permis constituirea unei baterii ipotetice de probe care să acopere, prin parametrii investigaţi, întreaga paletă de solicitări descrisă pentru fiecare din cele trei mari categorii de operaţii existente în întreprindere : operaţii cu pregnante solicitări psihomotorii ; operaţii în care pe prim plan este activitatea perceptivă, de recepţionare a semnalelor ; operaţii la care motivitatea prezintă o importanţă egală cu solicitarea perceptivă. A fost utilizat un criteriu compus, cuprinzînd un indicator obiectiv (realizarea normei) şi unul subiectiv (evaluările maiştrilor şi ale altor cadre de conducere). Etalonarea probelor — în nouă clase normalizate — a fost realizată pe un lot de 600 de subiecţi (forţă de muncă feminină, cuprinsă între 18 şi 28 de ani) examinaţi într-o perioadă de doi ani.

În prezent, **la încadrarea de noi muncitoare este obligatoriu examenul psihoaptitudinal**, avizul laboratorului de psihologie constituind un element de decizie. Emiterea avizului final se realizează printr-un procedeu complex, centrat pe analiza cantitativă şi calitativă a rezultatelor obţinute la probele aptitudinale, îmbogăţită cu datele rezultate din anamneză, interviu, chestionar de personalitate, evaluarea trebuinţelor faţă de muncă.

O imagine de ansamblu asupra integrării noilor încadraţi este oferită de indicatorul global „caracterizare generală", care acumulează aspectele profesionale şi atitudinale din chestionarul de apreciere a competenţei profesionale şi fişa de apreciere. Dintr-un total de 700 de subiecţi, 92% au obţinut calificative cuprinse între „foarte bine" şi „satisfăcător", din care 72% „foarte bine". Cei ce au primit aviz necorespunzător pentru încadrare au fost îndrumaţi către alte întreprinderi.

S-a relevat, totodată, necesitatea de **a se acorda o atenţie sporită valorificării mai rapide a potenţialului aptitudinal al noilor încadraţi** (potenţial asigurat prin procedura de selecţie şi repartizare profesională în cadrul întreprinderii) şi de **a se optimiza strategiile de însuşire a deprinderilor profesionale la locul de muncă** (prin îmbunătăţirea cursurilor de calificare, care să fie organizate pe baza unor principii pedagogice moderne, punîndu-se accentul pe exemplificările la locul de muncă). În legătură cu această a doua cerinţă, laboratorul a elaborat **„Metodele de instruire a muncitorilor în perioada de acomodare"**, pe care maiştrii instructori sînt obligaţi să le aplice.

Considerînd pe de o parte costul unei examinări psihologice la încadrare (retribuția personalului specializat, aparatură, rechizite ș.a.) și, pe de altă parte, costul unei încadrări necorespunzătoare exigențelor locului de muncă (cheltuieli de încadrare, protecția muncii, examen medical, costul perioadei de acomodare, materii prime consumate, rebuturi, formare profesională), s-a evaluat la 8456 lei pierderea pentru întreprindere cauzată de o singură încadrare nepotrivită. **Implementarea în întreprindere a selecției profesionale evită, astfel, cheltuieli anuale de aproximativ 3,5 milioane de lei.**

Dovedindu-și utilitatea ca instrument al conducerii întreprinderii, selecția și repartizarea profesională au depășit, în prezent, nivelul încadrării operatorilor de componente electronice ; se realizează — tot cu caracter de obligativitate, pe baza unei baterii diferențiate de probe și utilizînd strategii de predicție diferite — examinarea psihoaptitudinală pentru : **încadrarea în serviciul C.T.C. ; muncitorii care lucrează pe locuri de muncă ce intră sub incidența Decretului nr. 400/1981 ; numirea în funcțiile de șef de echipă și maistru** (în contextul unei examinări mai ample, cuprizînd și probe de cunoștințe). De asemenea, se efectuează **investigarea psihologică complexă a inginerilor stagiari și a altor cadre cu pregătire superioară** (bateria de probe utilizată vizînd, în principal, factori de personalitate, motivație, creativitate și structură a inteligenței) ; pentru fiecare tînăr specialist se constituie un tablou descriptiv sintetic vizînd structura personalității și, în legătură cu aceasta, se formulează o recomandare privind orientarea viitoare spre activități de : conducere-organizare ; cercetare-proiectare ; conducere nemijlocită în producție ; execuție-producție.

În perspectivă, activitatea laboratorului de psihologie a muncii vizează atingerea unei calități superioare în ceea ce privește atît metodologia generală de lucru, cît și instrumentele de investigare, în vederea creșterii productivității și a confortului uman în muncă. Nu trebuie să uităm însă că intervenția psihologică trebuie considerată și evaluată în contextul realităților social-economice ale întreprinderii ; ea nu poate contracara eventualele dificultăți legate de o organizare defectuoasă, de amenajarea nepotrivită a locurilor de muncă, de folosirea unor materii prime necorespunzătoare etc. Totuși, ea și-a dovedit necesitatea și eficiența, prin consecințele pozitive ale selecției și repartizării profesionale.

ing. Ioan Florea
șeful Serviciului organizarea producției și a muncii
psih. Garbis OHANISIAN
psih. Adelina BOJAN
Laboratorul de psihologie-ergonomie
Întreprinderea de piese radio și semiconductoare
Băneasa

Noi realizări în activitatea de perfecționare a sistemului informațional

CONDUCEREA ȘTIINȚIFICĂ a societății noastre se caracterizează prin cunoașterea profundă a proceselor economice și sociale și realizarea, pe această bază, a unei previziuni clare a dezvoltării în perspectivă a societății, în condițiile unui control sistematic și unei bune evidențe în toate sectoarele vieții economico-sociale.

După cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara C.C. al P.C.R. din 21—22 martie a.c., **„Înfăptuirea tuturor prevederilor planului cere să acționăm cu mai multă fermitate în vederea perfecționării conducerii și planificării în toate domeniile, a lichitării unor practici birocratice care se mai manifestă, a soluționării rapide a problemelor pe care le ridică producția, le ridică viața".**

Un rol de mare importanță în această privință îl are **sistemul informațional**, a cărui continuă prefecționare constituie o necesitate obiectivă.

Măsurile luate în ultimii 15 ani, vizînd realizarea sistemului unitar de evidență, a produselor-program pentru prelucrarea automată a datelor, dotarea cu mijloace electronice de calcul și utilizarea cît mai eficientă a acestora au dus la constituirea pe baze științifice, la nivel de economie, a unui sistem informațional mult superior — care însă trebuie, în mod obiectiv, să fie permanent bine întreținut și îmbunătățit.

Începînd din 1982 s-a desfășurat acțiunea de reducere, unificare și raționalizare a formularelor utilizate pe tipuri de întreprinderi și unități socialiste, în scopul reducerii volumului muncii de evidență și a consumului de hîrtie, al combaterii aspectelor de birocratism. În urma analizei efectuate în 7 tipuri de întreprinderi, care utilizau 2700 de formulare comune, numărul acestora s-au redus la 1613, deci cu circa 40%. Simultan s-au reexaminat formularele comune folosite în toate unitățile economice și sociale, pe toate treptele organizatorice ale economiei ; au fost eliminate 1471 formulare (40% din cele existente), iar alte 827 au fost raționalizate sub aspectul conținutului de informații și al dimensiunilor.

Cu toate aceste progrese, sistemul informațional actual are încă multe deficiențe. În unele sectoare ale sale aceleași informații circulă simultan, în mod nejustificat, pe două sau chiar trei canale (de exemplu raportările statistice), apărînd uneori diferențe între ele. În unele cazuri, la întreprinderi și chiar centrale industriale se culeg datele pe formulare, se regrupează pe alte formulare și se transmit, pe mai multe canale (gruparea datelor diferind uneori în funcție de solicitant), la nivelul stabilit, abia aici utilizîndu-se culegerea și prelucrarea lor automată. Utilizarea de canale informaționale de slabă calitate, alterabile, transcrierea repetată a datelor constituie principalele cauze ale scăderii calității informațiilor necesare luării deciziilor. Totodată, consumul de hîrtie și de muncă pentru funcționarea sistemului actual îl depășește cu mult pe cel necesar în cazul unui sistem informațional cu o structură mult mai suplă, bazată pe noile realizări tehnice obținute în acest domeniu.

Date fiind deficiențele existente, s-au decis — în lumina indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din decembrie 1983 și a prevederilor Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 — **intensificarea activității de perfecționare a sistemului informațional** (deci și de evidență) **și extinderea ariei acesteia, prin raționalizarea, unificarea și reducerea numărului de formulare, creșterea ponderii celor utilizate în prelucrarea automată a datelor și realizarea sistemelor informaționale unice pentru activitatea de planificare, financiar-contabilă și bancară, statistică.** În acest sens, Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste, împreună cu ministerele și celelalte organe centrale și locale, au stabilit măsuri concrete.

Întreaga acțiune are în vedere atît eliberarea pentru activități productive a unui numeros personal ocupat în prezent cu munci de birou ce nu-și justifică utilitatea, cît și, mai cu seamă, blocarea căilor de proliferare a birocratismului, manifestat prin refuzul unor cadre de conducere și din aparatul administrativ de a folosi metode raționale, științifice în proiectarea, programarea, desfășurarea și urmărirea activităților din întreprindere, prin tergiversări, prin neglijarea fondului problemelor și grija excesivă față de latura lor formală — ceea ce duce la înregistrări și evidențe inutile, care blochează suporți de date și nu pot servi la fundamentarea deciziilor.

Astfel, au fost delimitate mai amănunțit activitățile și subactivitățile economico-sociale și, pentru unele dintre ele, au fost stabiliți noi coordonatori, care le cunosc mai bine (de exemplu, în locul Comitetului de Stat al Plani-

ficării, pentru planificarea financiară coordonator va fi Ministerul Finanțelor, pentru planificarea forței de muncă — Ministerul Muncii etc.).

Pentru prima dată s-au dat definițiile unor elemente ale structurii sistemului de evidență. Astfel, **formularul** este definit ca un suport de informații tipizat — din hîrtie, carton, material plastic etc. — avînd conținutul, forma și formatul stabilite pe baza unor reguli unitare. **Conținutul** formularului este alcătuit din datele invariabile (generale) — ce se pot pretipări, înscrie (desena) prin diferite mijloace pe suport — și din spațiile bine delimitate pentru datele variabile. **Forma** unui formular se concretizează prin gruparea și așezarea datelor generale, precum și a spațiilor pentru datele variabile, care urmează să fie completate de utilizatori, potrivit tehnicilor de înregistrare și prelucrare stabilite. **Formatul** este mărimea suportului, stabilită la proiectarea formularului, în așa fel încît să cuprindă, pe o suprafață optim utilizată, conținutul acestuia.

Suporții de informații care nu au stabilite toate cele trei elemente nu constituie formulare (documente tipizate). Astfel, suportul poate avea dimensiunile standardizate, dar dacă nu are un conținut de date invariabile și spațiile pentru cele variabile, așezate într-o ordine logică pe suprafața sa, nu poate fi formular. Aceeași este situația pentru suportul la care unele date sînt imprimate fără o ordine logic stabilită, sau pentru cel avînd datele generale așezate logic, dar a cărui mărime nu asigură spațiile pentru datele invariabile.

Documentația primară este constituită din totalitatea formularelor în care se înscriu datele și informațiile referitoare la faptele individuale din întreprinderi, instituții etc., în momentul și la locul în care se produc.

Sistemul unitar de evidență este compus din : evidența **tehnic-operativă** (prin care se asigură înregistrarea sistematică și amănunțită a datelor și informațiilor privind diferitele fapte și fenomene manifestate în activitatea unei unități, înscrise în documentația primară, precum și centralizarea și prelucrarea datelor obținute, în scopul fundamentării deciziilor, pentru conducerea operativă a unității respective) ; evidența **contabilă** ; evidența **statistică**.

S-a stabilit ca analiza sistemelor informaționale existente să ducă la **scurtarea în mod științific a circuitelor informaționale**, prin eliminarea unor semnături inutile, prin stabilirea nivelului corespunzător de luare a deciziilor, prin delegarea de competențe, în vederea luării deciziilor de către cei ce cunosc realitatea.

În legătură cu reducerea consumului de hîrtie și de timp pentru evidență, în analizele efectuate s-au avut în vedere posibilitățile generale (eliminarea oricăror documente și date inutile, reducerea frecvenței și a numărului de exemplare ale formularelor, utilizarea ambelor fețe ale hîrtiei, înlăturarea retranscrierii datelor pe formularele utilizate la perforarea cartelelor pentru prelucrarea automată a datelor etc.), dar totodată utilizarea unor mărimi normale ale literelor înscrise pe formulare, a unor dimensiuni raționale pentru rîndurile și coloanele proiectate, pentru spațiile libere (inclusiv cele rezervate semnăturilor), înscrierea ca factor comun — ori unde este posibil — a denumirii utilizate la mai multe coloane, adaptarea cît mai multor formulare pentru prelucrarea automată a datelor (sau chiar înlocuirea lor cu suporți tehnici), folosirea numai în cazurile absolut necesare a coloanelor „număr curent" și „mențiuni" (observații).

Acțiunea, care a cuprins analiza tuturor suporților de informații din toate unitățile economico-sociale din țară, a dat deja unele rezultate. Astfel, la Ministerul Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții au fost analizate 78 060 formulare utilizate în unitățile subordonate, din care au fost eliminate 5080 ; prin unificare și excluderea repetărilor s-a stabilit un număr total de 3304 formulare (comune pe economie — 1190 ; specifice unităților ministerului — 2114, din care 1328 raționalizate și 786 nemodificate). Eficiența economică preliminată de minister (fără rezultatele analizelor efectuate la secretariatul Comisiei guvernamentale, unde la peste 80% din formulare s-au făcut esențiale îmbunătățiri) constă în : **reducerea volumului de muncă de evidență cu 2205 mii ore-om/an ; micșorarea consumului de hîrtie cu 28 t/an.** Demn de remarcat este faptul că din cele 2114 formulare specifice, propuse a se utiliza în sistem, 1462 (69%) sînt pentru pregătirea, programarea, urmărirea și controlul calității producției. Avînd în vedere și activitatea de proiectare (135), energetică (157) ș.a., a rezultat că **peste 85% din totalul formularelor vor fi utilizate pentru conducerea activității de producție.** Informațiile stabilite a fi cuprinse în aceste formulare sînt absolut necesare cunoașterii proceselor de producție și luării deciziilor cerute de o conducere științifică a tuturor activităților din unitățile ministerului respectiv. La Ministerul Silviculturii, din cele 2814 documente utilizate în unitățile subordonate au fost eliminate 375 ; prin unificare la nivel de minister și excluderea repetărilor pe diferite nivele organizatorice (inspectorate silvice, Institutul de cercetări și amenajări silvice și minister — în cadrul fiecărei trepte sistemul de evidență finid unitar), au rămas în sistem 1183 documente, din care 307 comune pe economie și 876 specifice pentru ramura silvicultură (533 din acestea au fost raționalizate, iar 343 au rămas nemodificate). **Reducerea preliminată a volumului de muncă și de hîrtie pentru evidență este de 506 mii ore-om/an, respectiv 4 tone/an.**

În continuare se urmărește, pe baza unor tematici și planuri de acțiune, definitivarea întregului sistem informațional pentru activitățile : planificare ; financiar-contabilă și bancară ; statistică, pe toate treptele organizatorice — întreprinderi, centrale, ministere — din industrie, agricultură, construcții și transporturi.

dr. ing. P. ALIU

Analiza valorii în viziune sistemică

O nouă metodă de perfecționare a structurilor organizatorice

NECESITATEA realizărilor unor **structuri organizatorice moderne**, corespunzătoare cerințelor noului mecanism economico-financiar, impune căutarea de noi metode de analiză și calcul al eficienței. Perfecționarea structurilor organizatorice (S.O.), așezarea lor pe principii superioare de raționalitate și eficiență capătă noi valențe prin folosirea metodei **analiza valorii** (A.V.).

În mod firesc și necesar, obiectivele majore ale aplicării A.V. în acest domeniu le reprezintă reducerea costului și ridicarea calității S.O. prin folosirea rațională a elementelor componente, a fiecărui om. Totodată se urmăresc și o serie de alte obiective, printre care stabilirea măsurii în care volumul de sarcini corespunde cu numărul de posturi și reciproc, creșterea productivității muncii fizice și intelectuale prin justa repartizare a sarcinilor pe posturi etc.

CARACTERUL UNIVERSAL AL APLICABILITĂȚII A.V. LA SISTEME

Aplicarea analizei valorii la S.O. este mult facilitată dacă se pornește de la **o viziune sistemică** asupra acesteia. După părerea noastră, **A.V. se poate aplica la orice sistem căruia i se pot stabili funcții și a cărui valoare este cuantificabilă.**

Prin abordarea sistemică a metodei se asigură o mai mare flexibilitate și rigurozitate în studiul funcțiilor, scoțînd

în evidență independențele dintre ele în cadrul sistemului și legăturile lor cu funcțiile altor sisteme. Funcțiile — definite ca însușiri esențiale ale sistemului studiat în raport cu mediul și utilizatorul — capătă noi valențe.

Dată fiind complexitatea deosebită sub care se prezintă sistemele, se impune **ordonarea lor pe trepte ierarhice.** Astfel, sistemul studiat (care, bineînțeles, reprezintă, la rîndul său un subsistem) este de gradul zero, iar sistemele subordonate sînt, în ordine ierarhică, de gradul unu, doi etc.

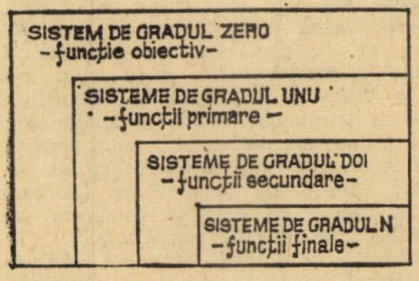

Fig. 1 : **Ordonarea ierarhică a sistemelor și a funcțiilor acestora.**

Această ordonare implică o ierarhizare a funcțiilor în modul următor : sistemului de grad zero îi corespunde o **funcție obiectiv** (rațiunea de a fi a sistemului, scopul pentru care el a fost creat) ; sistemelor de gradul unu, doi etc. le corespund, respectiv funcții **primare, secundare** etc. (fig. 1).

Valoarea (costul) sistemului se materializează în **totalitatea cheltuielilor ce determină existența acestuia.**

IERARHIZAREA SISTEMULUI. FUNCȚII-ACTIVITĂȚI. CUANTIFICAREA VALORII

În principal, utilizarea analizei valorii în perfecționarea S.O. se bazează pe situația obiectivă a creării fiecărui sistem și subsistem al întreprinderii cu un anumit scop, pentru a îndeplini un anumit rol în ansamblul din care face parte. Acest fapt, coroborat cu esența A.V. în accepțiunea ei clasică — metodă bazată pe studiul valorii de întrebuințare, punctul de plecare fiind funcția și măsura în care ea satisface utilizatorul final — duce la ideea că aplicarea A.V. în acest domeniu abordează S.O. (suportul material al activităților de conducere și execuție) ca un sistem cu obiective generale și derivate.

Relația fundamentală funcție — cost, din A.V. clasică, se manifestă prin intermediul interdependențelor dintre **sarcini, atribuții și activități,** aferente diferitelor subdiviziuni organizatorice, pe de o parte, și **resursele materiale și umane** utilizate — în cadrul respectivelor subdiviziuni — pentru realizarea acestora, pe de altă parte.

Structura organizatorică, privită ca ansamblul persoanelor și subdiviziunilor organizatorice astfel constituite încît să asigure premisele organizatorice în vederea realizării obiectivelor planificate, este un sistem de gradul zero format din două subsisteme de gradul unu :

— structura funcțională,

— structura de producție și concepție.

La rîndul său, fiecare sistem de gradul unu este format din (sub)sisteme de gradul doi : compartimente funcționale, respectiv secții de producție. Acestea au în componența lor subsisteme de gradul trei, patru etc. (ateliere, brigăzi și alte colective, posturi etc.). Potrivit nivelului ierarhic la care se referă analiza, un (sub)sistem de gradul unu, doi etc. devine sistem de gradul zero (fig. 2).

Pentru a evita unele confuzii de ordin semantic, privitoare la noțiunea de funcție (care se regăsește atît în teoria sistemelor, cît și în teoria referitoare la S.O.), în studiul de A.V aplicat la structura organizatorică am denumit-o **funcție-activitate** (F.A.), fiind de natura funcțiunilor întreprinderii, atribuțiilor compartimentelor, sarcinilor posturilor etc.

Cuantificarea **valorii** sistemului, avînd în vedere specificul F.A., implică luarea în considerare a două criterii : bani și/sau timp. Folosirea criteriului **bani** presupune însumarea retribuțiilor medii anuale ale personalului din

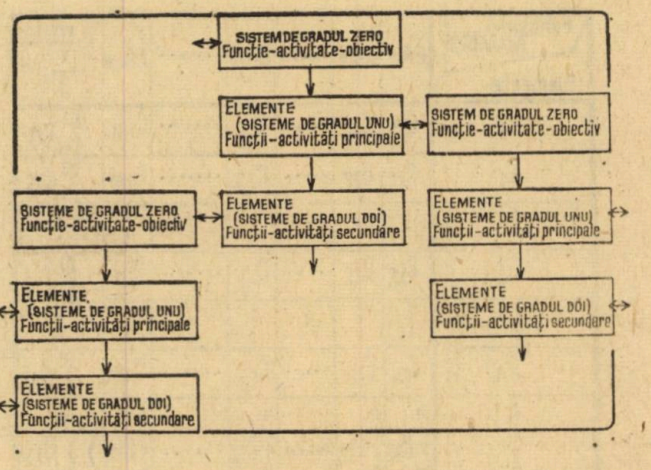

Fig. 2 : **Gradarea sistemelor (subsistemelor) în funcție de nivelul ierarhic la care se referă analiza**

cadrul sistemului. Folosirea criteriului **timp** necesită însumarea timpului mediu anual aferent fiecărui membru al colectivului pentru desfășurarea activităților ce i-au fost încredințate.

ELEMENTE METODOLOGICE

Elaborarea unui studiu de A.V. aplicat la S.O. implică parcurgerea a 5 etape, în ordinea de mai jos.

1. **Alegerea și prezentarea sistemului ce urmează a fi analizat.** Obiectul studiului îl poate constitui atît S.O. în ansamblu, cît și subdiviziunile sale organizatorice (organe de conducere colectivă, secții, compartimente funcționale, ateliere, colective, locuri de muncă, posturi ș.a.). În această etapă se stabilesc : locul și rolul sistemului analizat în sistemul din care face parte ; subdiviziunile organizatorice ; activitățile desfășurate în cadrul sistemului etc.

2. **Analiza sistemului respectiv,** care cuprinde :

a) stabilirea nomenclatorului de funcții-activități ;

b) repartizarea F.A. pe subsisteme și elemente componente, folosind „matricea legăturilor biunivoce" (fig. 3),

Funcții-Activități / Elemente	F.A.$_1$	F.A.$_2$	.....	F.A.$_j$	.....	F.A.$_m$
E$_1$						
E$_2$						
E$_i$						
E$_n$						

Fig. 3 : **Matricea legăturilor biunivoce**

care scoate în evidență trei situații posibile : F.A. este îndeplinită de unul sau mai multe elemente ; un element îndeplinește una sau mai multe F.A. ; nu există legături între F.A. și elemente ;

c) determinarea nivelurilor de importanță ale F.A. prin metoda ponderilor. Ponderile se determină — și au semnificații diferite — în funcție de criteriul de cuantificare a valorii sistemului adoptat ;

d) dimensionarea economică a F.A. Cuantificarea valorii F.A. se face în lei sau unități de timp, potrivit criteriului adoptat pentru exprimarea valorii sistemului. Cheile de repartizare a valorii pe fiecare F.A. vor fi ponderile, repartizarea făcîndu-se proporțional cu acestea. Pentru calculul valorii fiecărei FA se utilizează un tabel de forma celui din fig. 4.

3. **Evaluarea critică a sistemului în forma existentă** urmărește, pe baza datelor oferite de etapa 2, următoarele

Funcţii – Activităţi / Elemente	F.A.1	F.A.2	·····	F.A.j	·····	F.A.m	$\sum_{j=1}^{m}$
E_1	C_{11}	C_{12}	·····	C_{1j}	·····	C_{1m}	$\sum_{j=1}^{m} C_{1j}$
E_2	C_{21}	C_{22}	·····	C_{2j}	·····	C_{2m}	$\sum_{j=1}^{m} C_{2j}$
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
E_i	C_{i1}	C_{i2}	·····	C_{ij}	·····	C_{im}	$\sum_{j=1}^{m} C_{ij}$
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
E_n	C_{n1}	C_{n2}	·····	C_{nj}	·····	C_{nm}	$\sum_{j=1}^{m} C_{nj}$
$\sum_{1}^{h}$	$\sum_{i=1}^{h} C_{i1}$	$\sum_{i=1}^{h} C_{i2}$	·····	$\sum_{i=1}^{n} C_{ij}$	·····	$\sum_{i=1}^{n} C_{im}$	$\sum_{i=1}^{n}\sum_{j=1}^{m} C_{ij}$

în care: C_{ij} reprezintă costul funcţiei-activitate «j» aferente elementului «i»

$\sum_{j=1}^{m} C_{ij}$ – costul elementului «i»; $\sum_{i=1}^{n} C_{ij}$ – costul funcţiei-activitate «j»

$\sum_{i=1}^{n}\sum_{j=1}^{m} C_{ij}$ – costul sistemului

Fig. 4 : **Calculul valorii funcţiilor-activităţi**

aspecte : F.A. supra- sau subdimensionate ; F.A. inutile ; gradul de încărcare a posturilor cu sarcini, modul în care sarcinile repartizate pe posturi corespund nivelului de pregătire specific postului, structura nonformală a sistemului analizat, măsura în care este creată o ambianţă propice desfăşurării muncii în colectiv.

4. **Elaborarea unui sistem organizatoric îmbunătăţit.** În funcţie de aspectele pozitive sau negative sesizate în activitatea sistemului, se stabileşte configuraţia unui nou sistem, cu caracteristici funcţionale superioare, care va necesita costuri reduse şi îşi va materializa activităţile în lucrări cu calitate sporită. Asupra noului sistem se vor relua calculele, stabilindu-se în ce măsură soluţiile propuse duc la o mai bună proporţionalitate între costuri şi importanţa F.A.

Pentru a determina în mod real cu cît s-a micşorat diferenţa dintre valoarea teoretică şi cea practică a F.A., folosim indicatorul „apropierea relativă faţă de valoarea ideală" — Ar, calculat astfel : Ar = Dd — Dr, unde : Dd reprezintă diferenţa dintre valoarea practică a F.A. şi valoarea ei teoretică, calculată după dimensionarea economică a F.A. ; Dr — aceeaşi diferenţă, calculată după redimensionarea F.A.

5. **Calculul eficienţei studiului** urmăreşte pe de o parte latura **materială** — economiile rezultate prin aplicarea soluţiilor, iar pe de altă parte latura **calitativă** — măsura în care costul activităţilor şi timpul afectat pentru desfăşurarea lor s-au redus, modul în care au fost repartizate activităţile pe posturi, creşterea productivităţii muncii fizice şi intelectuale etc.

Încercarea noastră de abordare sistemică a A.V. şi implementarea ei la S.O., rodul a peste patru ani de investigaţii, se constituie ca o activitate de pionierat, încadrîndu-se în eforturile specialiştilor pentru schimbarea opticii asupra metodei şi extinderea sferelor ei de aplicabilitate.

ec. Daniel MĂRGUŞ
Institutul de economie industrială

Descompunere-recompunere prin analiza funcţională :

SCOPURI, ACTIVITĂŢI, FUNCŢII, STRUCTURI

METODOLOGIA CLASICĂ utilizată la raţionalizarea structurilor organizatorice, bazată pe o abordare pragmatică, constă în analiza componentelor acestora (compartimente de producţie, de concepţie, funcţionale) şi eliminarea acelor elemente ale lor, care apar ca inutile. Mai există însă şi posibilitatea de a începe — ignorînd structura existentă — de la precizarea **obiectivelor** a căror realizare trebuie asigurată (căci, după cum s-a dovedit în practică, o definire imprecisă — desprinsă de nevoile concrete — a scopurilor urmărite antrenează după sine crearea unor organisme ineficace) ; după această evaluare se determină în detaliu **mijloacele** (funcţiile) capabile să îndeplinească obiectivele şi apoi se definesc **structurile** adecvate (în raport cu care se confirmă ori infirmă, parţial sau total, mecanismul constituit).

Într-un material publicat în revista franceză „Direction et gestion", Emmanuel Harlé (membru al Grupului de studii şi cercetări în domeniul abordării sistemice aplicată la problemele economice şi de gestiune — Pracsys) prezintă o astfel de modalitate de aplicare a **„analizei funcţionale"**. Potrivit metodei propuse de către autor, studiul se realizează de către un colectiv în care sînt antrenaţi principalii responsabili ai organismului considerat, folosind tehnici care să garanteze obiectivitatea şi să solicite creativitatea acestora. Fiecare compartiment din structura funcţională, luat ca un întreg, este descompus în **activităţi/funcţii** ; activitatea reprezintă o grupare de sarcini, iar funcţia (tehnică, administrativă etc.) exprimă utilitatea activităţii, orientarea ei (de pildă, în cazul unei unităţi productive, satisfacerea cerinţelor beneficiarilor interni şi/sau externi). După descompunerea ansamblului de activităţi ale compartimentului şi identificarea funcţiilor fiecăreia dintre ele, se obţin : o analiză completă a funcţionării compartimentului ; definirea precisă a utilităţii reale a fiecărei activităţi ; o listă a diferitelor funcţii cu caracteristicile lor — funcţii principale sau necesare, funcţii acoperite sau neacoperite în structura existentă. (De exemplu : activitate — gestiunea unui stoc de piese şi subansamble ; funcţie — asigurarea, conform anumitor specificaţii, a furnizării pieselor şi subansamblelor necesare unui atelier de montaj ; specificaţii — ansamblul normelor pe care trebuie să le îndeplinească activitatea pentru a satisface funcţia : termen, cost, calitate, fiabilitate, cantităţi livrate, cantităţi în stoc etc.).

Este important să se determine, cu acest prilej : nivelele succesive de responsabilitate ; apoi — pentru fiecare dintre ele — intrările, ieşirile (informaţii, note, documentaţii etc.) şi restricţiile administrative sau tehnice ; natura muncilor administrative şi mijloacele utilizate : competenţa decizională la fiecare nivel ; modul în care sînt înţelese şi aplicate obiectivele ; procesul de delegare şi fluxul ascendent al informaţiilor (cine şi ce face ? cine şi ce decide ?) ; sistemul informaţional la care recurge fiecare responsabil pentru luarea deciziilor de competenţa sa : impactul deciziilor asupra funcţionării serviciului (cum sînt ele atribuite şi ce rezultă ca „reacţii" şi „producţii").

Această analiză permite să se tragă concluzii privind : justificarea fiecărei funcţii în parte ; existenţa sau absenţa anumitor funcţii : utilitatea reală a fiecărei activităţi sub raportul funcţiilor îndeplinite sau cerute (de pildă, modul în care utilizatorul final apreciază calitatea informaţiilor furnizate şi lucrărilor efectuate) ; eficienţa activităţilor (cît se cheltuieşte pentru fiecare dintre ele ? cum ar putea fi ele organizate pentru reducerea cheltuielilor ?) ; cazurile de sub- sau supraevaluare a unor funcţii ; eventuala eficacitate slabă a unor activităţi (proceduri greşite, lipsa de indicatori) etc. De asemenea, pot fi puse în evidenţă disfuncţiile (care influenţează negativ

gradul de fiabilitate al sistemului existent) : definirea neraţională sau neclară a competenţelor decizionale, deficienţe de conducere la un anumit nivel, absenţa informaţiilor necesare, supraîncărcarea unui nivel decizional cu problemele care ar trebui rezolvate la nivele inferioare, nejudicioasa repartizare a atribuţiilor pe servicii, funcţii asigurate în mod necoordonat de către mai multe servicii ş.a.

Autorul atrage atenţia asupra unor dificultăţi pe care le prezintă efectuarea unei astfel de analize funcţionale. În primul rînd, funcţia este un concept deosebit de abstract şi greu de definit în domeniul administrativ ; trebuie ca, punînd în fiecare stadiu întrebările : de ce ? în ce scop ? prin care obiectiv ? cu care finalitate ?, să se ajungă la nivelul de abstractizare şi de sinteză cerut. În al doilea rînd, atunci cînd întreprinderea nu are definită o politică prin care să fie clarificate orientările principale şi scopurile, cînd politica nu este materializată într-un plan strategic şi misiuni precise, vor apare la nivelele inferioare disfuncţii pe care nici un studiu, nici o metodă nu le va putea înlătura.

DIN ŢĂRILE SOCIALISTE

Pîrghii economice de stimularea ridicării nivelului tehnic şi calitativ al produselor

● **R.D. Germană.** Potrivit unei metode larg aplicate, pentru fiecare produs complex se stabileşte un indicator complex al calităţii, care ţine cont de toţi parametrii individuali, grupaţi pe cîteva categorii : funcţionali (gradul de satisfacere a destinaţiei), de fiabilitate, de corespondenţă cu normele ecologice (sociale), specifici ş.a. În prealabil se determină importanţa procentuală a fiecărei grupe în ansamblul indicatorilor şi a fiecărui indicator în cadrul grupei respective ; ponderea primelor două grupe trebuie să reprezinte cel puţin 80% din total. Pe această bază se stabileşte eficienţa economică globală a utilizării produsului nou sau modernizat. Preţul limită, ca şi preţul cu ridicata se determină prin însumarea preţului de bază cu această eficienţă economică ; în preţul cu ridicata al produselor noi nu se pot include mai mult de 70% din echivalentul valoric al eficienţei, ceea ce stimulează creşterea acesteia. Mărimea concretă a eficienţei incluse în preţ se stabileşte de comun acord de către producător şi utilizator şi nu poate depăşi 50% din beneficiul normat.

● **R.S. Cehoslovacă.** La formarea preţurilor produselor noi, mai cu seamă ale industriei construcţiilor de maşini, se extinde aşa-numita metodă a parametrilor, ca şi metoda calculelor comparative şi metoda de stabilire a limitei preliminare a preţurilor, pe baza analizei eficienţei economice a utilizării produselor noi la beneficiari. Se aplică o diferenţiere stimulativă a rentabilităţii în determinarea preţurilor produselor noi. O metodologie tip, elaborată încă în 1978, serveşte la fundamentarea indicatorului complex al calităţii în industria construcţiilor de maşini (din a cărei producţie o pătrime este destinată exportului), pentru produsele la care se introduc îmbunătăţiri şi completări pentru a corespunde cerinţelor de pe piaţa mondială.

● **R.P. Ungară.** Preţurile interne cu ridicata ale produselor, inclusiv ale celor noi, sînt direct corelate cu preţurile internaţionale. Beneficiul reprezintă diferenţa dintre preţurile de pe piaţa internaţională şi cheltuielile de producţie. Se consideră că preţurile internaţionale efective reflectă cel mai bine nivelul tehnic şi calitativ al produselor noi.

● **R.P. Polonă.** Pentru maşinile noi, produse întîia dată, preţurile se stabilesc prin comparaţie cu cele de pe piaţa mondială.

● **Uniunea Sovietică.** În cazul utilizării de soluţii constructive, materiale etc. principial noi, la stabilirea preţurilor limită ale noilor produse se au în vedere preţurile de comerţ exterior ale produselor vechi şi ale celor noi.

Un sistem complex de perfecţionare profesională

Al 41-lea plan cincinal al R.P. Chineze prevede — pentru adaptarea cadrelor tehnice şi a muncitorilor la progresele ştiinţei şi tehnicii, ca o condiţie şi o coordonată a modernizării economiei — reciclarea, în perioada 1981—1985, a întregului personal din sectoarele productive şi stabilirea unui sistem adecvat de pregătire profesională. Încă în 1980 au fost înfiinţate comitetul naţional şi subcomitete provinciale pentru problemele educaţiei profesionale ; sub coordonarea lor, pînă în prezent peste 3/4 din întreprinderi au organizat cursuri de tehnologie şi diverse alte stagii de pregătire, în care tinerii îşi completează cunoştinţele profesionale, îşi reîmprospătează sau îşi însuşesc, după caz, cunoştinţele de bază din învăţămîntul liceal şi universitar, iar cadrele cu vechime se iniţiază în tehnologiile avansate pe plan mondial.

În oraşul Dalian, important centru economic, circa 40% din cei peste un milion de lucrători ai întreprinderilor industriale de stat şi colective au urmat, în prima jumătate a cincinalului, programe de perfecţionare de diferite profile şi nivele sau cursuri serale (predate de cadre didactice din localitate) de matematică, fizică, desen tehnic, gestiune economică, statistică, limbi străine : la această vastă acţiune au contribuit instituţiile de învăţămînt ale statului, cele 15 şcoli de subingineri organizate de marile întreprinderi, şcolile de tehnologie organizaate de către sindicate, asociaţiile ştiinţifice, ca şi punctele şi centrele de formare şi perfecţionare profesională create în circa 1900 de uzine.

Elemente de analiză a eficienţei utilizării fondurilor fixe

H. Otto, W. Kubbe şi H. Killisch, autorii unui studiu — publicat în revista „Sozialistiche Finanzwirtschaft" din R.D.G. — în legătură cu problemele analizei complexe a utilizării fondurilor fixe (FF), subliniază că analiza de detaliu trebuie făcută pînă la nivelul celei mai mici unităţi de producţie, pentru a se putea releva şi evalua factorii care influenţează dinamica randamentului FF. Printre aceşti factori se numără : nivelul tehnic al FF, coeficientul de schimb şi gradul de folosire a maşinilor şi utilajelor, termenele de atingere a parametrilor proiectaţi la noile capacităţi de producţie, gradul de folosire a resurselor de forţă de muncă, a celor de materii prime şi materiale. Factorii legaţi de gradul de utilizare a FF sînt : coeficientul de schimb, durata întreruperilor în funcţionarea maşinilor, nivelul de specializare a producţiei. Factorii independenţi de gradul de utilizare sînt : dezvoltarea relaţiilor de cooperare, modificările în necesarul de muncă şi de materiale, reaşezările de preţuri la materiile prime, materiale şi produse finite ; influenţa lor se stabileşte pe baza unor coeficienţi de calcul. Mişcarea FF se caracterizează prin coeficienţii de înnoire şi de scoatere din uz. Diferitele grupe de FF îndeplinesc, în procesul de producţie, funcţii care se deosebesc substanţial între ele şi potrivit cu durata de exploatare ; de aceea, coeficienţii utilizaţi în analiză trebuie calculaţi atît pe ansamblul FF, cît şi pe diversele grupe şi tipuri ale acestora. În general, deci, coeficienţii de înnoire şi de scoatere din uz indică influenţa intensităţii acestor modificări în structura FF pe fiecare grupă, ca şi partea ce revine fiecărei grupe în valoarea totală a FF. Starea tehnică a FF este exprimată în coeficientul de uzură fizică şi morală şi cel de vechime, dintre care primul trebuie avut în vedere la stabilirea eficienţei economice a înlocuirii utilajului.

DOCUMENTAR EXTERN

Tipizarea tehnologiilor de prelucrare prin gruparea analogică a pieselor

Seria foarte mică a comenzilor primite de la beneficiari (între 1 și 30 buc.) antrena, la o fabrică de reductoare din Franța, dificultăți în stabilirea devizului. Serviciul de prețuri a apelat la colaborarea serviciului de proiectare tehnologică, solicitîndu-i ca, prin extrapolarea lucrărilor anterioare, să elaboreze game de referință bazate pe clasificarea pieselor după tipurile operațiilor de prelucrare pe care le necesită. S-a ajuns astfel la o codificare analogică relativ simplă, cuprinzînd un număr de 10 familii ; fiecare produs primește un cod de 8 cifre grupate cîte două, relative la familie, tip, material, geometria danturii. De aici pînă la ideea de a utiliza direct grupările analogice în pregătirea și programarea producției n-a fost decît un pas, iar realizarea lui deschide perspectiva trecerii la tehnologia de grup. Serviciul de proiectare tehnologică a fost reorganizat în consecință ; personalul său, care era specializat numai pe tipuri de tehnologii, a primit responsabilități și pe tipuri de piese, iar în cadrul său s-a întărit colaborarea pentru rezolvarea unor probleme de programare complexe (de exemplu tăierea și rectificarea danturii, programarea de mașini cu comandă numerică sau centre de prelucrare). Prelucrarea manuală a fișierelor dovedindu-se din ce în ce mai laborioasă pe măsura creșterii numărului gamelor de fabricație, s-a trecut la prelucrarea automată, utilizîndu-se un sistem de programe care permite adaptări treptate și precise la nivelurile fabricației. Introducîndu-se în calculator date privitoare la destinația piesei, materiale, cantități etc. și codul, se obține o selecție de 5 game preexistente, dintre care operatorul o alege pe cea mai adecvată ; doar în 20% din cazuri mai sînt necesare mici adaptări ale naturii și ordinii fazelor de prelucrare.

În faza următoare, calculatorul propune spre alegere mașinile, sculele etc. ce pot fi folosite la realizarea piesei respective, determină parametrii de reglare a mașinilor, validează (după un calcul de similitudine, în funcție de capacitatea mașinii, de materialul folosit, de caracteristicile sculelor și de clasa de precizie) condițiile de prelucrare, calculează timpii tehnologici și cei manuali. Aplicarea acestui sistem a condus la un spor de productivitate de circa 5 ori în pregătirea producției și de 5—6% în fabricație ; totodată, eliberarea proiectanților tehnologi de o serie de operații de rutină le permite să se concentreze asupra perfecționării proceselor de fabricație și introducerii de noi tehnologii, care vor putea mări considerabil randamentul muncii.

Calitatea în strategia competitivității

În opinia cercetătorului american dr. Armand Feigenbaum, ramurile industriale din S.U.A. — de pildă, construcția de automobile — care decenii la rînd au pus accentul exclusiv pe productivitate (prin mecanizare și specializarea muncitorilor în operații simple, repetitive) au ajuns să aibă cele mai serioase probleme cu calitatea produselor. Concepția că o calitate bună implică și costuri mai mari s-a dovedit principial falsă ; în ultimul deceniu optica a început să se schimbe, asistăm la **o revoluție a calității**, aceasta devenind în prezent **o strategie a competitivității**, un obiectiv prioritar al conducerii întreprinderilor.

Aparent paradoxal, odată cu creșterea caracterului de masă al producției, este necesar să crească și preocuparea pentru calitatea acesteia, pentru că la o serie mare, un procent cît de mic de exemplare defectuoase livrate pe piață va însemna o cantitate absolută semnificativă, care poate compromite vînzarea produselor bune. La multe fabrici apar astfel costuri de producție „ascunse" — cheltuieli ce se pot ridica la 10% din valoarea producției — pentru remediere, pentru înlocuirea pieselor executate necorespunzător ; în cadrul unei reale gestiuni a calității, cu doar o parte din echivalentul acestor costuri se poate asigura un control eficace al calității — un **control total**, care să includă activitatea de marketing, concepție, producție și servicii post-vînzare (întreținere), căci rezolvarea problemei doar într-un punct separat al acestui ciclu nu va împiedica apariția ei în alt punct. De pildă, automatizarea, robotizarea — asigurînd un grad mult superior de precizie în comparație cu operatorul uman — ar trebui în principiu să garanteze o calitate constantă a operațiilor ; dar eficacitatea lor este condiționată de reglaje, de calitatea sculelor aşchietoare, de cea a semifabricatelor sau reperelor primite de la secțiile din amonte etc. Abordarea globală a calității trebuie să ducă și la reconsiderarea concepției greșite că beneficiarul va fi satisfăcut dacă produsul pe care-l cumpără va putea să-i servească timp cît mai îndelungat, indiferent de costul întreținerii și reparațiilor. A. Feigenbaum citează exemplul unui echipament periferic de calcul electronic, perfect corespunzător sub raportul funcționalității, acurateței, vitezei și care, achiziționat cu 4000 dolari, a mai necesitat, pe durata ciclului său de viață, cheltuieli de întreținere din partea utilizatorului, de încă 2750 dolari. O firmă concurentă a scos pe piață un echipament cu caracteristici similare la un preț de 4500 dolari, și care necesită cheltuieli ulterioare de numai 750 dolari ; noul produs se vinde de 5 ori mai bine.

Robotizarea sudurii în construcțiile navale

Construcția de nave comportă un mare volum de manoperă pentru efectuarea sudurilor la îmbinarea elementelor ce compun bloc-secțiile și la asamblarea acestora pentru a forma corpul navei. În ultimii ani, asociațiile de șantiere navale din Statele Unite, Japonia, Franța, cu concursul unor firme de engineering și unor producători de mijloace de automatizare, au lansat programe de cercetări pentru dezvoltarea unor roboți specializați, capabili să înlocuiască munca omului la aceste operații care în mare parte se execută în poziții dificile. Într-o primă fază se are în vedere alcătuirea bloc-secțiilor în halele de montaj — ansamble de 500—1000 t ; problemele cele mai dificile care se pun sînt legate de dispersarea spațială a unor piese identice, deci de necesitatea deplasării permanente a robotului, ceea ce presupune comanda lui de către un calculator. Studiile preliminare efectuate în Franța arată că prin utilizarea a 50—100 de roboți specializați s-ar economisi anual, numai la construcția blocurilor cu deschiderea în sus, circa 400 mii ore-om de manoperă, înlocuind 13% din volumul sudurilor manuale.

Limitator de sarcină cu microprocesor

O firmă britanică a construit un limitator de sarcină, bazat pe microprocesor, pentru echiparea macaralelor de construcții. Sistemul se bazează pe măsurarea momentului total ; de aceea, este necesar să se înregistreze în memoria microprocesoarelor caracteristicile macaralei respective, astfel încît acestea să poată calcula sarcina maxim admisibilă în funcție de lungimea brațului, raza de deplasare, înălțimea de ridicare și alți parametri. Măsurătorile se fac automat, de cîteva ori pe secundă ; la atingerea limitei admise a sarcinii, sistemul emite semnale de avertizare sau întrerupe funcționarea macaralei.

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

Raporturi de muncă

Despăgubirile cuvenite în cazul modificării și suspendării contractului de muncă

● **Despăgubirile cuvenite în cazul anulării modificării contractului de muncă.** În legislația muncii nu există o prevedere expresă, asemănătoare art. 136 din Codul muncii cu privire la desfacerea contractului de muncă, prin care să se reglementeze dreptul la despăgubiri a persoanei căreia i s-a modificat contractul de muncă, în situația în care această măsură a fost anulată prin hotărîrea definitivă a organului de jurisdicție. Titularul contractului de muncă își poate valorifica însă dreptul său la despăgubire față de unitate, în baza prevederilor cu conținut principial cuprinse în art. 111, alin. 1 din cod. Potrivit textului citat, unitatea este obligată să despăgubească în condițiile legii, persoana încadrată în muncă, în situația în care aceasta a suferit, din culpa unității, un prejudiciu. Așadar, în baza art. 111 alin. 1 din Codul muncii, persoana care a primit o retribuție mai mică în perioada de timp cît a survenit modificarea contractului ei de muncă, iar prin hotărîrea definitivă a organului jurisdicțional măsura luată de unitate a fost anulată, are drept la despăgubiri, reprezentînd diferența de retribuție de care a fost lipsită. Cererea sa de daune, poate fi admisă de organul jurisdicțional care a dispus anularea măsurii, dacă despăgubirile au fost solicitate de cel interesat prin însăși contestația ce a avut drept obiect anularea modificării contractului, ca un capăt de cerere distinct, sau ulterior în termenul de prescripție, printr-o cerere separată.

Persoana care a suferit daune prin modificarea contractului de muncă are drept la despăgubire integrală, deoarece în sarcina acesteia nu s-a reținut nici o culpă, întrucît în legislația noastră modificarea contractului nu reprezintă o sancțiune. Ca atare, în cazul de față nu operează principiul culpei comise.

Suma plătită de unitate cu titlu de despăgubiri va fi recuperată de la persoana vinovată de producerea pagubei, în baza prevederilor art. 111 alin. 2 din Codul muncii, în cazul de față nefiind aplicabile dispozițiile art. 136 alin. 3 din cod care cer drept condiție a răspunderii materiale existența relei credințe. Reaua credință drept condiție a răspunderii materiale, pentru recuperarea despăgubirilor plătite de unitate operează numai în cazul aplicării de sancțiuni disciplinare, precum și în cazul desfacerii contractului de muncă (art. 20 din Legea nr. 1/1970 și art. 136, alin. 3 din Codul muncii).

● **Despăgubirile cuvenite în cazul suspendării din funcție.** Potrivit prevederilor art. 16 din Legea nr. 1/1970, în cazul în care unitatea a făcut plîngere penală împotriva unei persoane încadrate în muncă sau aceasta a fost trimisă în judecată pentru fapte penale, incompatibile cu funcția deținută, conducerea unității o va suspenda din funcție. Legea instituie o obligație în sarcina conducerii unității care este datoare a o aduce la îndeplinire. După cum este și firesc, textul prevede în continuare că pe timpul suspendării nu se plătesc drepturile de retribuire. În baza art. 17 din aceeași lege, în cazul constatării nevinovăției persoanei în cauză, aceasta are dreptul la o despăgubire egală cu partea de retribuție de care a fost lipsită. Dacă în perioada suspendării din funcție, cel în cauză a ocupat un alt post, despăgubirea se va diminua cu retribuția primită în această perioadă.

Astfel, cum se poate observa, legea nu prevede ca suma plătită drept despăgubiri celui suspendat, găsit nevinovat, să fie recuperată de la persoanele care au luat măsura suspendării din funcție, astfel cum se prevede în mod expres în cazurile în care cu rea credință s-au aplicat măsuri disciplinare ori s-a determinat desfacerea contractului de muncă. Diferențierea de tratament este pe deplin justificată. Într-adevăr, în cazul aplicării de sancțiuni disciplinare sau a desfacerii contractului de muncă, în luarea acestor măsuri intervin elemente de apreciere personale, în timp ce în situația suspendării din funcție se execută o dispoziție legală. Prin consecință, despăgubirile plătite persoanelor suspendate din funcție și găsite nevinovate nu sînt imputabile persoanelor din conducerea unității.

dr. C. JORNESCU

Jurisdicții

Momentul începerii curgerii termenelor de prescripție

Implicațiile dispozițiilor legale privind prescripția extinctivă în raporturile contractuale dintre unitățile socialiste sînt bine cunoscute. În aplicarea acestor dispoziții, interesează nu numai termenul de prescripție care este incident fiecărui raport juridic, dar și data de la care începe să curgă acest termen. Cu alte cuvinte, valorificarea utilă a dreptului la acțiune depinde nu numai de observarea termenului concret de prescripție, căruia îi este supusă fiecare pretenție în parte, dar și de raportarea termenului la momentul din care a început să curgă prescripția.

În consecință, este necesară cunoașterea de către organele de resort, din cadrul unităților socialiste a regulilor privind momentul începerii curgerii diferitelor termene de prescripție, respectarea acestor reguli putînd da loc unor consecințe dintre cele mai grave în ceea ce privește valorificarea cu succes a dreptului la acțiune.

1. Regula generală în materie este cea consacrată prin art. 7 alin. 1 din Decretul nr. 167/1958 în sensul că prescripția începe să curgă de la data cînd se naște dreptul la acțiune.

Prescripția fiind menită, în primul rînd, să sancționeze inactivitatea unității creditoare, este firesc ca ea să nu înceapă a curge înainte de a se naște dreptul la acțiune, adi-

că anterior momentului în care unitatea socialistă creditoare are posibilitatea de a folosi calea acțiunii pentru a obține, prin hotărîrea organului jurisdicțional competent, satisfacerea dreptului său.

A raționa astfel, respectiv a admite că prescripția începe să curgă înainte de a se naște dreptul la acțiune, echivalează cu sancționarea — prin aplicarea efectelor prescripției extinctive — unei unități socialiste pentru neexercitarea unui drept care nu-l putea realiza încă.

Așa de pildă, în cazul unor utilaje destinate realizării obiectivelor de investiții, livrate înainte de aprobarea investiției, prescripția dreptului la acțiune privind plata prețului acelor utilaje nu începe să curgă de la data livrării, ci de la data ulterioară, cînd este aprobată investiția, respectiv documentația tehnico-economică a investiției în care sînt cuprinse respectivele utilaje.

Aceasta — deoarece, potrivit art. 96 din Legea nr. 9/1972, livrarea utilajelor nefiind permisă înainte de aprobarea investiției, dreptul la acțiune al unității furnizoare privind plata prețului se naște abia la această dată, iar nu pe data livrării efectuate cu nesocotirea dispoziției legale suscitate.

Precizăm însă că, în ipoteza la care ne referim, unitatea furnizoare este în drept să pretindă restituirea în natură a utilajelor pe care le-a livrat în temeiul unui contract nul pentru motivul arătat. Prescripția unei acțiuni — determinate de refuzul unității beneficiare de a restitui utilajele livrate în condițiile expuse — începe să curgă de la data cînd unitatea furnizoare a cunoscut sau trebuia să cunoască nulitatea contractului determinată de lipsa aprobării investiției.

În lipsa unei reglementări exprese, această soluție se impune în virtutea regulilor aplicabile în cazul îmbogățirii fără cauză, conform art. 8 din Decretul nr. 167/1958. Punctul de vedere pe care îl susținem se întemeiază pe constatarea că, în situația avută în vedere, are loc, în mod neîndoielnic, îmbogățirea fără cauză a unității beneficiare care refuză să restituie utilajele livrate, deși pînă la eventuala aprobare a investiției nu are posibilitatea legală de a achita unității furnizoare prețul care reprezintă contravaloarea acestor utilaje.

2. Una dintre regulile speciale privind momentul începerii curgerii termenului de prescripție — cu largă aplicație în raporturile contractuale dintre unitățile socialiste — este cea consacrată în următorii termeni prin art. 10 din Decretul nr. 167/1958: „În raporturile dintre organizațiile socialiste prescripția dreptului la acțiune izvorît din transmiterea unor produse calitativ sau cantitativ necorespunzătoare începe să curgă de la data cînd produsele au fost efectiv preluate de organizația beneficiară, indiferent dacă a fost sau nu întocmit proces-verbal de constatare a lipsurilor".

Ceea ce prezintă, deci, relevanță în legătură cu cele două ipoteze la care se referă textul legal reprodus este exclusiv momentul preluării faptice a produselor de către unitatea beneficiară de la cea furnizoare ori de la cărăuș — în ipoteza în care livrarea s-a efectuat prin expedierea produselor prin intermediul unei unități de transport.

Ca atare, nu interesează, sub aspectul pe care îl analizăm, momentul cînd a avut loc transmiterea juridică a produselor, respectiv momentul transferării dreptului de proprietate sau de administrare directă asupra produselor livrate, aspect reglementat prin dispozițiile art. 41 din Legea nr. 71/1969, întrucît singurul element relevant, din punctul de vedere al începerii curgerii termenului, de prescripție, este momentul preluării efective a produselor de către unitatea beneficiară.

Regula prevăzută de art. 10 din Decretul nr. 167/1958 nu este aplicabilă viciilor ascunse, așa cum se va învedera mai jos. Datorită acestui fapt este necesar să se stabilească corect, în fiecare situație în parte, caracterul aparent sau ascuns al viciilor de calitate, întrucît de această împrejurare depinde dacă prescripția începe să curgă dintr-un moment sau altul.

3. Prescripția dreptului la acțiune privind viciile ascunse ale unui lucru transmis sau ale unei lucrări executate începe să curgă, potrivit art. 11 din același decret, de la data descoperirii viciilor. Deci, în acest caz, nu prezintă relevanță momentul preluării produselor, avînd relevanță doar data descoperirii viciilor.

Interesează — și de această dată — numai faptul material al descoperirii viciilor ascunse, neputîndu-se lega momentul începerii curgerii termenului de prescripție de alte fapte juridice sau materiale indiferente din punctul de vedere al reglementării legale la care ne referim.

Așa, de pildă, nu este justificată legarea momentului începerii curgerii prescripției de data încheierii unui act constatator al viciilor ascunse cu participarea delegatului unității furnizoare, în situația în care acestea apăruseră și fuseseră cunoscute de către unitatea beneficiară anterior.

În sprijinul celor afirmate invocăm următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de Stat nr. 103/1983:

„Problema care se pune în litigiu este a momentului de la care au fost descoperite viciile ascunse, în raport de care se poate aprecia dacă acțiunea a fost introdusă cu respectarea termenului de prescripție.

Potrivit susținerilor petiționarei, data care trebuie reținută ca fiind cea de la care s-au descoperit viciile ascunse ale produselor livrate de piriță este data de 13 octombrie 1980, cînd prin telexul nr. 2536, această unitate este invitată să trimită delegat pentru constatare.

Acest moment (cînd s-au descoperit viciile ascunse) este unic, obiectiv și nimic nu a putut-o împiedica pe reclamantă să acționeze furnizoarea înlăuntrul termenului de prescripție".

Subscriem la calificarea drept unică și obiectivă a datei descoperirii viciilor ascunse. Această calificare corespunde, neîndoielnic, modului cum se petrec lucrurile în practică. Determinările și constatările ulterioare momentului descoperirii viciilor ascunse nu pot avea efecte în ceea ce privește începerea curgerii termenului de prescripție. În acest sens, invocăm și următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de Stat nr. 3048/1982 (publicată în Revista română de drept nr. 9/1983, p. 74):

„În speță, viciile ascunse ale instalației furnizate au fost constatate în luna decembrie 1979, iar acțiunea a fost introdusă la 22 decembrie 1981.

Faptul că ulterior constatărilor din luna decembrie 1979 s-au încheiat și alte acte prin care s-a evidențiat starea instalației și s-au stabilit măsuri ce trebuie luate pentru remedierea defecțiunilor, nu prezintă nici o relevanță ju-

ridică din punctul de vedere al termenului de la care începe să curgă prescripția".

Desigur că problematica viciilor ascunse poate prezenta și aspecte complexe determinate de dificultățile ivite în calea identificării cauzelor acestor vicii, mai ales la produsele supuse prelucrării.

Asemenea aspecte nu ar justifica, în opinia noastră, abandonarea punctului de vedere exprimat mai sus în ceea ce privește caracterul unic și obiectiv al momentului descoperirii viciilor ascunse.

Ele ar putea determina — eventual — repunerea în termen a unității beneficiare, dacă sînt întrunite condițiile prevăzute de art. 19 din Decretul nr. 167/1958. Socotim însă că se ajunge la o astfel de repunere în termen numai în mod cu totul excepțional, deoarece de la data descoperirii viciilor ascunse și pînă la lămurirea tuturor aspectelor tehnice și economice ce interesează în raport cu unitatea furnizoare, nu se ajunge, de regulă, la expirarea termenului de prescripție de 6 luni, aplicabil în cazul viciilor ascunse, conform art. 5 din decretul citat. Cu alte cuvinte, în genere, depășirea termenului de prescripție nu se datorează împrejurărilor la care ne-am referit, ci altora care nu pot constitui temei pentru repunere în termen.

4. În mod derogator de la prevederile citate ale Decretului nr. 167/1958 este reglementat momentul începerii curgerii prescripției acțiunii prin care unitatea comercială beneficiară tinde să recupereze de la unitățile producătoare daunele cauzate prin livrarea unor produse calitativ necorespunzătoare.

În acest sens, art. 32 din Legea nr. 7/1977 prevede că „unitățile comerciale răspund, potrivit legii, de calitatea mărfurilor vîndute, asigurînd remedierea sau înlocuirea produselor necorespunzătoare pe seama unităților producătoare.

Termenul de prescripție a acțiunii unității comerciale față de unitatea producătoare, pentru recuperarea daunelor rezultate din neîndeplinirea de către producător a condițiilor de calitate, curge de la data plății daunelor de către unitatea comercială".

Observăm că reglementarea privește exclusiv ceea ce s-ar putea numi un regres al unității comerciale împotriva celei furnizoare, ca urmare a daunelor obținute de către cumpărător de la unitatea comercială.

Totodată, ea este consecința firească a faptului că unitatea comercială — intermediar între unitatea producătoare și cumpărător — are o răspundere proprie față de acesta din urmă, iar consecințele acestei răspunderi nu le poate transfera asupra unității producătoare — vinovată, prin ipoteză, de calitatea necorespunzătoare a mărfurilor — decît după ce se cunoaște întinderea în concret a răspunderii.

Considerăm însă că textul de mai sus este aplicabil exclusiv cazurilor în care calitatea necorespunzătoare a mărfurilor este constatată și reclamată abia după vînzarea lor către cumpărători prin rețeaua comercială.

Prin urmare, în situația mărfurilor a căror necorespundere calitativă a fost constatată la recepția efectuată de unitatea comercială beneficiară, ori la o altă dată anterioară vînzării lor către cumpărători, nu sînt aplicabile dispozițiile art. 32 din Legea nr. 7/1977.

Ne întemeiem susținerea pe faptul că acest text legal se referă la o singură ipoteză: aceea a plății, sub o formă sau alta, a daunelor către cumpărător.

Or, dacă viciile au apărut înainte de vînzare, este evident că unitatea comercială nu are dreptul să vîndă mărfurile respective cumpărătorilor și întrucît procedează contrar, comite o faptă ilicită, care nu poate constitui temei pentru aplicarea regulei speciale prevăzute de art. 32 din Legea nr. 7/1977. Ca atare, socotim că, în astfel de cazuri, momentul începerii curgerii termenului de prescripție rămîne cel reglementat prin art. 10 și 11 din Decretul nr. 167/1958.

5. În conformitate cu art. 7 din același decret, dacă dreptul este sub condiție suspensivă sau cu termen suspensiv, prescripția începe să curgă de la data cînd s-a împlinit condiția sau a expirat termenul. Totuși, în cazul obligațiilor al căror termen de executare nu este stabilit, prescripția începe să curgă de la data nașterii raportului juridic.

În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 93/1983, s-a stabilit că în cazul în care părțile nu au fixat un termen pentru produsele lăsate în custodie, se aplică prevederile art. 7 alin. 2 din Decretul nr. 167/1958, text potrivit căruia în obligațiile al căror termen de executare nu este stabilit, prescripția începe să curgă de la data nașterii raportului de drept, adică, în cazul contractului de custodie, de la data încheierii acestuia.

I. ICZKOVITS

Legislația retribuirii muncii

CARE CATEGORII DE PERSONAL NU SÎNT CUPRINSE ÎN ACORD GLOBAL ȘI CUM SÎNT RETRIBUITE?

Activitățile, meseriile și locurile de muncă, care nu se cuprind în acord global, se stabilesc, anual, prin planul național unic de dezvoltare economico-socială. (D. nr. 335/1983, art. 16, alin. 3). Pentru anul 1983 aceste activități, meserii și categorii de personal sînt stabilite în anexa nr. 3 a decretului.

Legea nr. 2/1983 (la art. 14) și Decretul nr. 335/1983 (la art. 2 și art. 16 alin. 1) prevăd că pentru categoriile de personal necuprinse în acord global, se stabilesc sarcini de muncă concrete, pe bază de norme de muncă și normative de personal, precizîndu-se cantitatea și calitatea lucrărilor, termenele de execuție și alte asemenea obligații potrivit specificului muncii. Retribuirea acestui personal se face în raport cu realizarea sarcinilor de muncă și a condițiilor stabilite.

Normele de muncă și normativele de personal se elaborează în unități și se aprobă de ministere, celelalte organe centrale și de comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București. (D. nr. 335/1983, art. 16 alin. 2).

Pentru personalul din conducerea unității și compartimentelor funcționale, precum și pentru maiștrii, personalul de execuție tehnic, economic, de altă specialitate și personalul de conducere din subunitățile de producție, necuprinși în acord global, mărimea adaosului retribuției tarifare este de 1% din retribuția tarifară și, după caz, din indemnizația de conducere, pentru fiecare procent de depășire a indicatorilor stabiliți, luați împreună. Cu aceleași procente se diminuează retribuția tarifară și, după caz, indemnizația de conducere a personalului, în cazul nerealizării indicatorilor sau a sarcinilor prevăzute. Adaosul ce se poate stabili pentru depășirea sarcinilor ce decurg din planul unității sau al compartimentului, precum și diminuarea ce poate fi aplicată, în cazul nerealizării acestor sarcini, sînt nelimitate. (ibidem, art. 16 alin. 4 și 5).

Pentru personalul necuprins în acord global (care, din acest punct de vedere, are același regim ca și personalul din conducerea unității), fondul de retribuire planificat se calculează odată cu fondul destinat personalului cuprins în acord global, în mod diferențiat în funcție de ramura sau activitatea de care aparțin, așa cum se arată în mod detaliat în art. 7—11 și anexa nr. 4 din D. nr. 336/1983 și în N.L. ale băncilor la pct. 6—16.

Metodologia de determinare a indicatorilor în raport de care se calculează și eliberează fondul de retribuire (prevăzuți în anexele nr. 1—3), precum și a indicatorilor specifici unor ramuri și activități, se stabilește de fiecare ministru sau organ central, cu avizul C.S.P., M.F., M.M., D.C.S. și băncilor finanțatoare. (D. nr. 336/1983, art. 16 alin. 2).

CE ESTE PRODUCȚIA MARFĂ VÎNDUTĂ ȘI ÎNCASATĂ ȘI CUM SE DETERMINĂ GRADUL DE REALIZARE A VALORII EI ?

Producția marfă vîndută și încasată reprezintă, atît la plan cît și la realizări, valoarea, la prețuri de producție, a produselor facturate și încasate de la clienți, prin bancă, precum și valoarea produselor vîndute în magazinele proprii de desfacere ale unităților producătoare. Producția marfă vîndută și încasată se determină pe baza valorii producției marfă fabricată la care se adaugă sau se scade diferența între valoarea stocurilor de produse finite și semifabricate destinate livrării și, respectiv, între facturile emise și neîncasate, de la sfîrșitul și începutul perioadei. Notînd cu Pmvi = producția marfă vîndută și încasată ; Pm = producția marfă fabricată ; Si = stocurile de produse finite și semifabricate destinate livrării, la începutul perioadei ; Sf = ibidem, la finele perioadei ; Fi = facturi emise și neîncasate la începutul perioadei ; Ff = ibidem, la finele perioadei, avem : Pmvi = Pm+(Si—Sf)+(Fi—Ff).

Producția marfă vîndută și încasată se planifică prin planul național unic de dezvoltare economico-socială și se urmărește în realizare anual, trimestrial și lunar.

Gradul de realizare a planului producției marfă vîndută și încasată în raport de care se calculează și eliberează fondul de retribuire va fi determinat pe baza realizărilor efective din evidența contabilă. Pe ultima lună realizările efective se vor lua din extrasele de cont eliberate de unitățile bancare, în situațiile în care la data solicitării fondului de retribuire indicatorul nu poate fi stabilit după evidența contabilă.

La determinarea producției marfă vîndută și încasată se va ține seama și de abaterile legale intervenite în execuție ca urmare a modificărilor de prețuri pe bază de acte normative, a căror influență nu a fost încă introdusă în plan.

La produsele pentru care sînt stabilite, potrivit legii, prețuri diferențiate aprobate pe sortimente, dimensiuni și calități, pe unități producătoare, în cadrul prețului unic de producție aprobat la nivel de ramură, determinarea gradului de realizare a producției marfă vîndută și încasată se va face avînd în vedere prețurile de producție diferențiate aprobate, anual, de către organele ierarhic superioare.

La determinarea gradului de îndeplinire a planului de producție marfă vîndută și încasată, în realizări se va cuprinde și valoarea mărfurilor destinate exportului și nevămuite, pe baza proceselor-verbale încheiate între unitățile producătoare de mărfuri pentru export și întreprinderile de comerț exterior exportatoare, prin care se constată că mărfurile au fost executate la termenele și în condițiile prevăzute în contractele externe și interne încheiate, și sînt lotizate, ambalate și gata de expediere, vămuirea urmînd să fie efectuată în termen de maximum 30 zile. Procesele-verbale se verifică și se confirmă de către organele Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor și de unitățile bancare. Procesele-verbale se încheie în mod obligatoriu în termen de cel mult 3 zile de la expirarea lunii în care au fost executate mărfurile respective. Se menționează că, produsele luate în calcul pe baza proceselor-verbale și nevămuite în maximum 30 zile, vor fi excluse din realizări la prima calculare a fondului de retribuire ; cele vămuite în termenul prevăzut vor fi luate în considerare pînă în momentul încasării lor, cînd urmează să se facă regularizarea.

În anexa nr. 10 la N.L. este redat un exemplu de calcul a valorii producției marfă vîndută și încasată. (D. nr. 336/1983, anexa nr. 3 și N.L., pct. 32—34).

Gradul de realizare a indicatorului producția marfă vîndută și încasată se are în vedere, alături de alți indicatori, la calcularea fondului de retribuire planificat, astfel : alături de indicatorii : planul de export, producția fizică și producția netă, în industrie, pentru personalul din conducerea întreprinderii, fabricii sau uzinei și pentru personalul necuprins în acord (D. nr. 336/1983, art. 7 lit. b); alături de indicatorul producția fizică, la întreprinderea de pescuit oceanic, pentru personalul din conducerea întreprinderii și personalul necuprins în acord (ibidem, anexa nr. 4 cap. I pct. 1 lit. b) ; alături de indicatorul producția marfă, la activitatea de microproducție din cadrul institutelor de cercetare pentru care se planifică indicatori de producție (ibidem, anexa nr. 4 cap. I pct. 5 lit. a).

Producția marfă vîndută și încasată poate figura în contractul de acord global ca indicator în funcție de realizarea căruia — pe lîngă realizarea producției fizice prevăzute în plan și în contractele economice încheiate cu beneficiarii

— se determină suma destinată retribuirii pentru personalul de conducere al unităților economice — trusturi, întreprinderi, stațiuni pentru mecanizarea agriculturii, fabrici și uzine cu personalitate juridică sau care au organizare asemănătoare cu cea a întreprinderilor, grupuri de șantiere și altele asemenea, precum și pentru personalul din compartimentele funcționale ale unităților economice, inclusiv personalul din activitățile cuprinse în acord global la nivelul unității cum sînt : căi ferate uzinale, reparații, autoutilări, producția de SDV-uri, producerea aburului tehnologic și alte asemenea activități, cînd deservesc întreaga unitate. (D. nr. 335/1983, art. 5 lit. c). Indicatorii și sarcinile care vor fi prevăzute drept condiții în contractul de acord global (inclusiv producția marfă vîndută și încasată ; n.n.), precum și cotele cu care se diminuează retribuția pentru realizarea fiecărei condiții, se stabilesc de consiliile de conducere ale ministerelor și celorlalte organe centrale și de comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu avizul Ministerului Muncii, în mod unitar pentru unitățile, subunitățile și categoriile de personal care desfășoară același gen de activitate. (ibidem, art. 6).

N. T.

Fișier legislativ—contravenții

CONTRAVENȚIILE LA REGIMUL DĂRILOR DE SEAMĂ STATISTICE DE STAT ȘI DEPARTAMENTALE

Reglementare : H.C.M. nr. 1250/1973, modificată prin H.C.M. nr. 1758/1973.

1. Contravenția : Nerespectarea termenelor privind transmiterea către organele în drept a dărilor de seamă statistice. (Art. 11 lit. a). **Sancțiunea :** Amendă 100—500 lei. (Art. 11 alin. 2).

2. Contravenția : Raportarea din culpă, prin dările de seamă statistice, de date eronate. (Art. 11 lit. b). **Sancțiunea :** Amendă 500—2000 lei. (Art. 11 alin. 2).

3. Contravenția : Solicitarea sau transmiterea unor dări de seamă statistice neaprobate. (Art. 11 lit. c). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 2.

Reglementări specifice

1. Încadrații care, din dispoziția organului ierarhic, transmit dări de seamă statistice în afara celor aprobate, sînt obligați să comunice aceasta, de îndată, direcției județene de statistică sau Direcției municipale de statistică București ; comunicarea absolvă pe încadratul respectiv de răspundere. (Art. 11 alin. 3).

2. Contravențiile se constată și sancțiunile se aplică de încadrații D.C.S., direcțiilor județene de statistică, Direcției municipale de statistică București, precum și de către organele de control financiar ale M.F., încadrații băncilor, celorlalte ministere și organe centrale și ai comitetelor executive ale consiliilor populare, împuterniciți în acest scop. (Art. 12 alin. 1).

3. Odată cu constatarea abaterii, organul împuternicit va propune organelor competente măsurile pentru prevenirea și înlăturarea abaterilor constatate. (Art. 12 alin. 4).

4. Contravențiilor la aceste norme le sînt aplicabile dispozițiile Legii nr. 32/1968, (Art. 13).

N. TRIFAN

Întrebări și răspunsuri

● **MARIA FLEȘARIU, Sighișoara** — Acordarea învoirilor nu este reglementată printr-un act normativ cu aplicare generală. Nu se exclude însă posibilitatea unei reglementări locale prin regulamentele de ordine interioară. Potrivit prevederilor art. 124 din Codul muncii persoana încadrată în muncă are dreptul, în fiecare săptămînă, la un repaus de cel puțin 24 de ore consecutive. Repausul săptămînal se acordă, de regulă, duminica, iar în cazuri deosebite, cînd specificul serviciului impune desfășurarea muncii și în ziua de duminică, conducerea unității, cu acordul comitetului sindicatului, stabilește o altă zi din săptămînă ca zi de repaus.

● **NICOLAE STANCIU, Botoșani** — În raport de datele prezentate și prevederile pct. 16 din alin. 2 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, îndepliniți condițiile pentru a putea ocupa prin concurs funcția de șef birou aprovizionare la o întreprindere de gradul IV sau V.

● **MIRCEA APETREI, Piatra Neamț** — În situația în care erați încadrat ca instalator categoria a IV-a B, cu o retribuție de 2244 lei lunar, potrivit prevederilor art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974, ca absolvent al învățămîntului superior, la promovarea în funcția de subinginer unitatea v-a stabilit corect retribuția la clasa 18, nivel de bază al acestei funcții, în cuantum de 2310 lei lunar. În viitor, puteți beneficia de mărirea retribuției în cadrul aceleiași funcții prin acordarea primei gradații în condițiile art. 33 din Legea nr. 57/1974,, după o vechime minimă de 2 ani de la încadrarea la nivelul de bază. În mod excepțional, această vechime poate fi redusă cu 1/3. Acordarea gradațiilor constituie o posibilitate pentru unitate și nu o obligație.

● **VASILE STANCU, Buzău** — Persoanele care lucrează în sectorul de prestări de servicii organizat în cadrul Legii nr. 7/1971, în afara remunerării ce li se cuvine corespunzător muncii prestate, beneficiază și de celelalte drepturi prevăzute de Codul Muncii și actele normative care alcătuiesc legislația muncii. Evident, dacă sînt încadrate cu contract de muncă (nu cu contract civil de prestări de servicii). Persoanele respective pot fi încadrate cu contract de muncă menținut în ființă ca atare numai în situația în care realizează, în medie anuală, o remunerare egală cu cel puțin retribuția minimă pe economie. În cazul în care nu s-a realizat retribuția minimă pe economie, potrivit celor de mai sus, contractul de muncă trebuie desfăcut.

● **MARCOCI NICOLAIE — București** — În conformitate cu dispozițiile art. 21 din H.C.M. și a U.G.S.R. îndemnizațiile în cadrul asigurărilor sociale de stat, inclusiv cele pentru maternitate, se calculează pe baza retribuției tarifare din luna acordării concediului medical.

● **ALEXANDRU MITICĂ MIHĂILESCU, Mizil** — Pentru soluționarea problemei sesizate în scrisoare vă sfătuim să vă adresați Direcției pentru probleme de muncă și ocrotire socială

a județului Prahova care are competența să cerceteze și să rezolve cazul. De asemenea, în conformitate cu dispozițiile art. 176 din Codul muncii vă mai puteți adresa comisiei de judecată din cadrul unității, pentru a analiza și hotărî asupra drepturilor ce vi se cuvin.

● **ÎNTREPRINDEREA DE REPARAȚII AUTO, Tecuci** — În conformitate cu dispozițiile art. 9 (1) din Decretul nr. 338/1983 concediul fără plată se poate acorda în cazurile și durata stabilite prin actele normative. Potrivit Legii nr. 14/1972 tinerii care pleacă pentru satisfacerea serviciului militar au dreptul la un concediu fără plată de 5 zile. H.C.M. nr. 1052/1982 stabilește că persoanele care pregătesc sau se prezintă la examen la învățămîntul superior și fără frecvență beneficiază de un concediu fără plată de 30 de zile etc. Întrucît din dispozițiile Decretului nr. 338/1983 nu rezultă o altă dată a aplicării, acesta se aplică de la data de 5X1983, data publicării în Buletinul Oficial. Considerăm că persoanele detașate beneficiază de compensații de la unitatea de unde acestea primesc și retribuția.

● **MIHAI CĂPRĂROIU, Tulcea** — În cazul cînd decizia de pensie a fost dată cu începere de la 1 septembrie 1983, în conformitate cu prevederile art. 11 din Decretul nr. 325 din 9 septembrie 1983, în baza de calcul a pensiei se include și sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate.

● **AGNETA MOLNAR, Bistrița** — În conformitate cu dispozițiile art. 46 (1) din Legea nr. 3/1977, în cazul cînd soția este pensionară de urmaș i se suspendă plata pensiei pe perioada cît este recăsătorită. Se reia, la cerere, plata pensiei după încetarea recăsătoriei indiferent de motiv. Copiii beneficiază în continuare de pensia stabilită. După cel de al doilea soț puteți beneficia de pensie numai în condițiile prevăzute de lege.

● **ȘANTIER CONSTRUCȚII MONTAJ, Oradea** — Potrivit prevederilor art. 7 coroborat cu cele ale art. 4 din Decretul nr. 198/1980 elevii liceelor industriale, agroindustriale, silvice și cei din școlile profesionale care au beneficiat de burse pe bază de contract și nu au respectat clauzele contractuale sînt obligați să restituie unităților care le-au acordat bursele următoarele : alocația zilnică de hrană în cuantumul stabilit în anexa nr. 1 la Decretul nr. 46/1982, respectiv 18,50 lei pe zi ; cheltuielile lunare de regie la internat (40 lei) și cantină (20 lei) prevăzute în anexa nr. 1 la Decretul nr. 198/1980 ; sumele lunare pentru cheltuieli personale stabilite de aceeași anexă, respectiv 50 lei în clasa a noua și 80 lei în clasa a zecea de liceu și 100 lei în anul întîi și 150 lei în anul al doilea de școală profesională.

● **I.A.S., RECAȘ, Timiș** — Tarifele stabilite prin ordinul M.I.Ch. nr. 912/1975 pentru tapetare vagoane nu se aplică mecanic, ci de la caz la caz în funcție de gradul de etanșeitate al vagonului, astfel încît să se asigure integritatea produselor transportate. În consecință, în funcție de starea vagonului, constatată de organe competente care expediază mărfurile, se execută, dacă este cazul, operațiunea respectivă și se percepe tariful în baza ordinului menționat : 6 lei/t îngrășămînt pentru tapetarea vagonului cu hîrtie de ambalaj ; 13,80 lei/t pentru tapetarea vagonului cu hîrtie de ambalaj și folie de polietilenă. Executarea lucrării poate fi constatată de beneficiar la recepția produselor. Cu ordinul M.I.Ch. nr. 1144/1982, emis în baza decretului nr. 232/1982, cu acordul Comitetului de Stat pentru Prețuri nr. 5010/1982 s-au stabilit prețuri atît pentru îngrășămintele chimice livrate în vrac, cît și pentru cele ambalate. Combinatele de îngrășăminte chimice sînt dotate cu linii industriale ; taxele de manevră se percep de stațiile expeditoare conform tarifului local de mărfuri în funcție de distanța de manevră și de traficul anual.

● **LUCIAN CONSTANTINESCU, Suceava** — Potrivit planului național unic de dezvoltare economico-socială, cooperația meșteșugărească nu are sarcini la ramura „construcții-montaj". Activitatea de construcții ce se desfășoară în unitățile cooperației meșteșugărești se raportează la „prestări de servicii". Față de cele de mai sus, unitățile meșteșugărești profilate pe activitatea de construcții vor beneficia de majorarea retribuțiilor tarifare, în baza prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 307/1983, începînd cu data de 1 mai 1984, odată cu celelalte unități de producție și prestări de servicii subordonate UCECOM.

● **ILIE ALESU, Pestișani, Gorj** — Participarea oamenilor muncii la fondul de dezvoltare economică al unității pentru constituirea părții sociale, precum și modul de determinare a veniturilor sînt reglementate prin Legea nr. 21/1982 publicată în Buletinul oficial nr. 101 din 20 noiembrie 1982.

● **CENTRALA MECANICĂ ȘI DE ARTICOLE CASNICE — Serv. Aprovizionare** — În aplicarea prevederilor art. 24 din Legea nr. 71/1969 s-a considerat că în lipsa unei confirmări de comandă, executarea parțială de îndată a comenzii, valorează contract în limita cantităților livrate. Penalitățile se datorează numai în legătură cu cantitățile livrate.

● **I.E.S. București** — La încadrarea și atestarea pe funcția de cercetător științific, ca urmare a reușitei la concursul susținut pentru ocuparea acestei funcții, se aplică prevederile art. 33 alin. 6 din Legea nr. 57/1974. Întrucît nivelul de retribuire al funcției de cercetător științific este superior celui prevăzut pentru funcția pe care a deținut-o cel în cauză, art. 33 alin. 6 din legea citată prevede că personalul promovat în funcții superioare se încadrează la nivelul de bază. În cazul în care retribuția tarifară, la nivelul de bază, este mai mică sau egală cu cea avută, acest personal urmează să fie încadrat la o gradație care să-i asigure o creștere a retribuției tarifare cu o clasă. În cazul la care vă referiți, persoana respectivă provenind din funcția de economist cu 1 gradație (2670 lei, clasa 22), urmează a fi încadrat în funcția de cercetător asigurîndu-i-se clasa de retribuire 23, corespunzător sumei de 2 780 lei, retribuție tarifară. Drepturile bănești pot fi solicitate timp de 3 ani de la data cînd urmau să fie acordate, în baza prevederilor art. 176 din Codul muncii.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR Bloc 824 Drumul Taberei** — Potrivit prevederilor pct. 1 lit. a, alin. ultim din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., cheltuielile pentru lucrările de întreținere și reparații efectuate la părțile și instalațiile de folosință comună, care sînt stabilite ca obligații legale ce revin proprietarilor, indiferent dacă aceștia locuiesc sau nu în apartamentele lor, se repartizează proporțional cu cota-parte indiviză deținută de fiecare proprietar asupra acestor părți și instalații. Cheltuielile pentru consumurile utilitare și pentru folosința părților și instalațiilor comune se repartizează potrivit criteriilor și prevederilor Normelor citate.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR — C. 14 S. str. Compozitorilor, București** — Potrivit prevederilor pct. 12 lit. a alin. 2 din Normele aprobate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 30/1983, cheltuielile pentru umplerea extinctoarelor de incendiu și pentru deratizare, dezinsecție și dezinfecție se repartizează proporțional cu suprafața locativă ocupată în exclusivitate de fiecare deținător, indiferent de destinația acesteia.

● **GABRILESCU VALENTIN, București** — Potrivit prevederilor pct. 13 lit. b din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., în cazul clădirilor cu destinație mixtă, cheltuielile administrativ-gospodărești se defalcă proporțional cu suprafața locativă deținută în exclusivitate de fiecare din cele două categorii de deținători ; după aceea, sumele rezultate se repartizează pe deținătorii de locuințe proporțional cu numărul de persoane, iar cele care revin deținătorilor de spații cu altă destinație decît aceea de locuință, proporțional cu suprafața locativă deținută în exclusivitate de către fiecare.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCȚIE PRESTĂRI ȘI CONSTRUCȚII
RM. VÎLCEA
strada Morilor nr. 39
Telefon 15150 ; 15894
Telex 48277

— Oțel rotund ∅ 90 RUL kg. 8062
— idem ∅ 120 RUL kg. 1443
— Țeavă neagră ∅ 8 mm kg. 384
— idem cupru ∅ 6 mm kg. 30
— Capace K.300 buc. 298
— idem K. Fv. buc. 67
— Elemenți LF 25 A buc. 225
— idem LF 63 A buc. 72
— idem LF 100 A buc. 82
— Heblu 63 A buc. 27
— Indicator semnalizare buc. 44
— idem buc. 7
— Întrerupător PACO 25 A buc. 114
— idem 63 A buc. 10
— Prize P.T. buc. 100
— TCA 6 A buc. 31
— TCA 10 A. buc. 11
— TSA 10 A. buc. 81
— Butoni BF 6 buc. 50
— idem BARD buc. 59
— idem ciupercă buc. 16
— idem comandă buc. 16
— Foraibere buc. 2016
— Balama bandă ml. 2013
— idem pafta 30×30 buc. 6000
— Plumb sigiliu kg. 138
— Pînză Claudia 0,80 ml. 1694
— idem Dorința 1,20 ml. 2316
— idem mătase Clivia 1,8 ml. 1051
— idem 1,8 ml. 165
— Pînză saten 1,80 ml. 1294
— idem Agafia 1,80 ml. 616
— Țesătură Bodoc ml. 1205
— idem Balada 1,40 ml. 218
— idem Făget 1,40 ml. 220
— idem Mărțișor ml. 1513
— Dantelă tricotată m.l 20560
— Panglică lenjerie unif. școlare ml. 27000
— Folie PVC plastifiată div. culori mp. 7748
— idem kg. 3685
— Folie aluminiu 0,22 kg. 740
— Agent de lucru kg. 50
— idem trotelux kg. 40
— Agent de nichel kg. 20
— Acid boric kg. 510
— Anozi de plumb kg. 100
— Cupru electrolitic kg. 95
— Clorură de nichel kg. 57
— Cromix kg. 25
— Carbonat de bariu kg. 40
— Clorură de cupru kg. 140
— Cuprocid A. kg. 160
— idem B. kg. 60
— Carbonat de sodiu kg. 28
— Plăci de nichel kg. 166
— idem kg. 125
— Praf abraziv kg. 102
— Romadet Al. kg. 120
— Sulfat de cupru kg. 100
— Soluție de nichel kg. 135
— Balamale uși îngropate buc 2102
— Minere cu șilduri buc. 575
— PAL emailat dif. culori mp. 590
— idem mp. 270
— idem mp. 730
— PAL șpacluit mp. 1220
— PAL șpacluit mp. 1300

ÎNTREPRINDEREA DE PRELUCRARE A LEMNULUI — VASLUI
str. Fabricii nr. 4

STOFE MOBILĂ
— Angela mp 2357
— Crizantema mp 11766
— Cătălina mp 3293
— Hanovra mp 8442
— Leonard mp 2165
— Liliana mp 7619
— Morena mp 11911
— Scărișoara mp 8216
— Suhard mp 2708

ȘURUBURI MECANICE
— STAS 4272 8×90 buc. 130.000
— STAS 5144 8×90 buc. 80.000
— STAS 4272 8×110 buc. 70.000
— STAS 925 8×30 buc. 25.000

COOPERATIVA „TEHNOMETALICA" ARAD — Str. Gh. Dimitrov nr. 81—85

— Bandă oțel lam. la rece AMT 1/2T 14×1 kg. 210
— idem 75×2 kg. 173
— idem 60×2 kg. 142
— idem 65×2,5 kg. 157
— idem 15×1,5 kg. 471
— idem 15×1,2 kg. 1556
— idem 40×1 kg. 6986
— idem 25×2,5 kg. 770
— Bandă de oțel arc W1750 rezist. 150—170 Kg/mm² 45×0,16 recopt kg. 822
— idem 12×0,15 călit kg. 605
— idem 25×1,5 călit kg. 91
— idem 35×1,5 călit kg. 207
— idem 20×1,5 călit kg. 290
— Bare trase din oțel inox ∅ 18 kg. 216
— Sîrmă moale neagră OL37 ∅ 3,5 kg. 85
— Bandă alamă 0,3×30 Am 63 1/2 tare kg. 35
— Sîrmă alamă 1/2A ∅ 0,9 kg. 166
— Bare alamă Am63 1/2T ∅ 5 kg. 363
— Bară din oțel inox hexagon 27 mm kg. 230
— Bandă la rece 45×1 1/2T kg. 182
— Șurub lemn STAS 1452 2,5×18 mii buc. 12
— idem 4×45 mii buc. 0,9
— Șurub cu cap crestat STAS 2571 M5×18 mii buc. 479
— Piuliță STAS 4071 M5 mii buc. 182
— Nit aluminiu STAS 9299 3×6 kg. 140
— idem 4×10 kg. 30
— idem 4×14 kg. 20
— idem 4×16 kg. 50
— Nituri din oțel STAS 797 2×4 kg. 100
— idem 3×6 kg. 200
— idem 3×10 kg. 14
— idem 3×22 kg. 35
— Nit cupru 2,5×5 kg. 4
— Burghii spirale STAS 573 ∅ 0,63 buc. 50

— idem 0,7 mm buc 1000
— idem ∅ 7 buc. 1000
— idem ∅ 9,6 buc. 10
— idem ∅ 18,5 buc. 20
— idem ∅ 9,8 buc. 10
— idem ∅ 24 buc. 6
— Sulfat de sodiu kg. 120
— Pînză canavas ml. 133,6
— Tub sticlă pt. instinctor C.3 buc. 40
— Întrerupător Pacco 25 A buc. 16
— Balast 25 W buc. 8
— Comutator Pacco 25 A buc. 6
— Întrerupător Pacco 25 A buc. 14
— idem 25 A buc. 49
— Comutator Pacco 25 A buc. 33
— Întrerupător Pacco 25 A buc. 41
— Dulii E27 buc. 946
— Comutator Heblu 63 A buc. 17
— Becuri 12V—3W buc 942
— Întrerupător Pacco 63 A buc. 12
— idem releu 63 A buc. 4
— Becuri 220V 25W E27 buc. 379
— idem 220V—15W buc. 50
— idem 220V—25W E14 buc. 1150

INTREPRINDEREA DE ELECTRONICĂ INDUSTRIALĂ
— București
Str. Baicului nr. 82
Sector II

— Laminate aluminiu to. 8,0
— Benzi Al. 0,4×110 1/2T to. 0,7
— 0,5×14 m. to. 0,2
— 0,5×50 1/2T. to. 0,1
— 0,5×63 to. 0,1
— 0,5×56 to. 1,3
— 0,5×70 to. 0,9
— 0,6×36 to. 0,2
— Bare Al. ∅ 10 Al.Mg.3. to. 0,3
— 20 1/2T to. 0,3
— 20 Al.Mg.3. to. 0,5
— 15×110 Al.Mg.3 to. 0,6
— Table Al. 0,3×1000×2000M. to. 1,7
— Profile Al. 59669800 Si.St. to. 0,3
— 85331602 Pb.Cu. to 0,3
— 50678800 Si.Mg. to. 0,1
— 59669900 to. 0,2
— 50548000 to. 0,7
— 59701400 to. 0,3
— 50814300 to. 0,4
— 95339900 to. 0,1
— 95339600 Mg.Si. to. 0,2
— PD 7 to. 0,2
— Laminate alamă 19430 to. 11,5
— Benbi Am. 0,2×32 63 1/2T 200435576 to. 0,1
— 0,2×150 90 M 200437033 to. 0,2
— 0,3×25 63M 200440332 to. 0,4
— 0,3×25 70 M 200440305 to. 3,0
— 0,35×300 63 1/2T 200445116 to 0,4
— 0,5×25 2000447643 to
— 0,5×32 Cu.Zn.37 1/2T.200447312 to. 0,3
— 0,5×60 63T 200448363 to. 0,1
— 0,5×70 63T 200448541 to. 0,1
— 0,5×75 63 T 200448639 to.
— 0,7×25 63 1/2T 200453663 to. 0,4
— 0,7×40 63 M. 200454017 to. 3,4
— Bare Am. ∅ 3 63 M. 200326067 to. 0,2
— 5,5—58 1/2T 2003271 07 to. 0,2
— 7,5 58T 200327847 to 1,5
— 10,5—58 1/2T 2003 28905 to. 0,7
— Table Am ≠ 0,7×500×2000 63 1/2T 200359637 to. 0 ,3
— Cu.Zn.3×500×2000 37.T 200362776 to. 0,2
— Bare OL pentru automate 20240 to. 5,3
— 9S Mn.28K ∅ 3 to. 0,2
— 9S Mn.Pb. 28K ∅ 4 to. 1,6
— 9S 20 K ∅ 4,5 to. 0,4
— 9S 20K ∅ 6,5 to. 1,5
— 9S Mn.Pb. 28K ∅ 11 to. 1,0
— 9S 20K ∅ 19 to. 0,6
— Laminate bronz DIN 17670 to. 0,4
— Benzi Cu.Be. 0,15×120 HB 180 to. to.
— 0,2×30 F75 to. 0,1
— 0,5×200 FT to. 0,2
— 1×200 Hv 360 to. 0,1
— Laminate alamă DIN 17660 to 3,3
— Bandă Am. 0,2×32—39Pb2T to 0,8
— 0,2×45 F.30Cu.Zn. to.
— 0,3×35—Pb.F—37 to. 1,5
— 0,5×16—cosit. F.45 to. 0,9
— 0,5×25—39F.60 to. 0,1
— Laminate cupru 10420 to. 1,4
— Benzi Cu.0,2×300 1/2T 200243344 to. 0,1
— 0,3×80 M. 200255493 to. 0,2
— 0,5×32 1/2T 200259386 to. 0,8
— Țevi Cu. 9—5×40 1/2T 200035247 to. 0,3
— Laminate aluminiu 10440 to.
— Benzi Al. 0,4×70 1/2T 200563758 to 1,2
— idem 0,8×56 200564665 to. 1,1
— idem 0,8×140 200564843 to. 0,1
— Table Al. 0,4×1000×2000 1/2T 200552259 to.
— 0,5×1000×2000 M. 200552277 to. 0,4
— 1,2×1000×2000 M 200552517 to. 0,2
— 1,5×1000×2000 T. 200552562 to. 0,1
— Bare Al. 3×20 Al.Mg.3. 200505183 to. 0,4
— idem 5×20 Al.Mg.3. 200566054 to. 0,5
— Profile Al. 460593 200525886 to 0,1
— idem 460634 200524685 to. 0,1
— 460374 200519483 to. 0,3
— 460677 200525547 to. 0,1
— 460678 200525665 to. 0,6
— Table fără remanență 23160 to. 49,6
— ≠ 1 to. 0,2
— ≠ 2 to. 5,9
— 8×90×1000 to. 11,2
— RFC 12—TRBO ≠ 8×90×3000 to. 6,3
— 12×90×1000 to. 12,4
— Bare F.R. ∅3 to. 1,6
— ∅ 4 to. 1,9
— ∅ 34 to. 10,1
— Trefilate alamă 20560 to. 0,9
— Sîrme Am ∅ 1 arc Ni. 200905119 to. 0,1
— ∅ 1 — 63T
— ∅ 2,2—1,2T 200899431 to. 0,2
— 4—1/2T 200900255 to. 0,2
— 4,4—1/2T 200900371 to. 0,1
— 5—1/2T. 200900522 to. 0,2
— 5—58 T. 200900539 to. 0,1
— Trefilate Cu. 21950 to. 0,5
— Sîrme Cu. 1,5T 200913773 to. 0,4
— 1,9 T. 200914011 to. 0,1
— Laminate alamă to. 5,3
— Benzi Am. 0,15×500 90 FT to. 0,3
— 0,15×280 to. 0,3
— 0,2×30 63FT to. 0,6
— 0,2×30 FT to. 0,7
— 0,2×32 F.50 to. 1,8
— 0,3×12 63 1/2T. to. 0,2
— 0,35×18 60 M. to. 0,3
— 0,35×18 58T. to. 0,3
— 0,4×28 90 1/2T. to. 0,4
— 0,5×46 63 1/2T to. 0,1
— 0,7×28 70 M. to. 0,1
— 0,7×20 70 M. to. 0,1
— 0,7×20 90T. to. 0,1
— 0,7×22 63 M. to. 0,1
— 0,8×20 63 F.38. to. 0,1
— Laminate bronz 20410 to. 0,1
— Table Bz. ≠ 0,8×320×2000 T. 200578341 to. 0,1
— Conductor de bobinaj poliuretanic ES 1 0,035 mm. kg. 277

Tiparul I.P. „Informația" — 30 martie 1984 — Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

INVESTIŢIILE ŞI CONJUNCTURA ECONOMICĂ MONDIALĂ (I)

PRIN NATURA LOR, investiţiile utilizează resurse prezente, eforturi actuale, pe care le fructifică în viitor. Întotdeauna investiţiile angajează prezentul, dar vizează viitorul şi încă uneori pe cel de lungă perspectivă.

Politicile de investiţii din lumea contemporană, considerate la scară globală, se caracterizează prin anumite trăsături calitative, unele fiind proprii etapei actuale de dezvoltare a societăţii. Ele sînt generate, pe de o parte, de efectele recesiunii economice pe care o cunoaşte omenirea în anii din urmă, iar pe de altă parte de tendinţa spre progres, specifică umanităţii, în folosul generaţiilor viitoare, pentru progresul şi prosperitatea unei naţiuni.

Trăsături calitative ale politicilor de investiţii

ÎN TOATE ŢĂRILE, investiţiile sînt orientate spre lărgirea bazei tehnico-materiale a ramurilor şi în acelaşi timp, modernizarea structurilor economiei naţionale. Fiecare ţară urmăreşte ca lărgirea bazei tehnico-materiale să se facă pe calea înzestrării cu fonduri fixe dintre cele mai perfecţionate, pe cît posibil. Chiar dacă acest lucru nu reuşeşte întotdeauna, şi motivul este uşor de înţeles, există totuşi tendinţa ca investiţiile să se concretizeze în maşini şi utilaje cu înalţi parametri tehnico-economici, în clădiri estetice şi funcţionale, mijloace de transport rapide şi economicoase etc., măsura în care dezideratele propuse se împlinesc depinzînd de fondurile băneşti disponibile, de capacitatea de selecţie a beneficiarului, de condiţiile concrete existente la momentul achiziţionării fondurilor fixe în cauză. Investiţiile constituie principalul vector economic purtător şi propagator al noului, prin definiţie ele avînd funcţia de a promova progresul, atît în cazul extinderii activităţilor, cît şi al modernizării bazei tehnico-materiale existente. Această trăsătură caracteristică a fost, este şi va rămîne legea de aur a proceselor investiţionale. Trebuie însă să notăm că, în condiţiile lumii moderne, există ţări, puternic industrializate, care, în mod obiectiv, nu mai pot merge pe calea extinderii capacităţilor productive de care dispun, recurgînd, mai ales la înlocuirea celor uzate fizic şi moral, cu altele noi, moderne, mai performante. Acest proces al mutaţiilor structurale din cadrul fenomenului investiţional devine pregnant în condiţiile accentuării laturilor intensive ale dezvoltării economice, aplicabil la un număr crescînd de ţări.

Pînă acum un deceniu, rezultatul principal al unei investiţii era socotit, de cele mai multe ori, efectul final, cu alte cuvinte multiplicarea volumului producţiei sau al altor activităţi utile, îmbunătăţirea calităţii lor. În condiţiile agravării penuriei de combustibili şi de materii prime se poate afirma că pe primul plan se urmăreşte **realizarea de noi fonduri fixe capabile să consume substanţe materiale mai reduse** pentru obţinerea aceloraşi rezultate ca în trecut, dacă nu chiar superioare. Această aserţiune nu trebuie interpretată în mod absolut, întrucît şi în prezent este vizată îmbunătăţirea performanţelor produselor, fără de care nu ar fi posibil progresul tehnico-ştiinţific, dar tendinţa de reducere a consumurilor materiale, de orice fel, este astăzi obiectivul dominant al tuturor cercetărilor, preocuparea de bază a lumii. În practică, mutarea accentului pe diminuarea consumurilor materiale s-a manifestat, cu predilecţie, prin reorientarea fondurilor disponibile spre finanţarea lucrărilor care vizau traducerea în viaţă a acestui scop. Proiecte mai vechi au fost abandonate chiar dacă rezultatele finale propuse erau mulţumitoare, deoarece consumurile se situau la cote considerate inacceptabile în noile condiţii de evoluţie a economiei mondiale. Elaborarea de noi tehnologii, maşini şi instalaţii, bazate pe consumuri mici, pe valorificarea complexă a materiilor prime, şi încă pe recuperarea, recircularea şi revalorificarea produselor secundare a devenit ţelul principal al cercetărilor ştiinţifice, al activităţilor de proiectare, al industriei şi tuturor celorlalte ramuri.

Relaţia investiţii—creştere economică

DATORITĂ unui complex de factori, dintre care se evidenţiază generalizarea crizei de materii prime şi energie, a avut loc, la nivel planetar, încetinirea ritmului creşterii economice, care a ajuns pînă la cote îngrijorătoare. S-a calculat că ritmul mediu anual al P.I.B., pe ansamblul economiei mondiale, a fost de 5,6% în anii '60, de 4,1% în anii '70, scăzînd la 1,4% în anul 1981 şi la numai 0,2% în anul 1982. Analiza globală conferă posibilitatea de a contura aspectul general al fenomenului cercetat, de a desprinde tendinţa centrală, orientarea generală a evoluţiei sale ; ea singură nu este însă satisfăcătoare, deoarece nu poate defini, fie şi numai în linii mari, contribuţiile principalilor factori şi nici nu poate evalua ponderea cauzelor, adică nu poate depista elementele ce vor decide modificarea evoluţiei în viitorul mai apropiat sau mai îndepărtat.

Astfel, în unele ţări puternic industrializate s-a ajuns la creşterea zero sau chiar la descreştere economică, după cum reiese din tabelul alăturat.

Ritmul mediu anual de creştere a P.I.B. în cîteva ţări industrializate

(în %)

	1961—1970	1971—1980	1981	1982	1983 *)
Anglia	2,8	1,9	—2,0	1,4	2,4
Franţa	5,8	3,6	0,2	1,8	—0,8
R.F. Germania	4,9	2,8	0,2	—0,1	0,6
Italia	5,6	3,1	—0,2	—0,3	0,1
Japonia	11,1	4,8	3,2	2,9	3,3
S.U.A.	4,1	2,9	2,3	—2,2	2,4

*) preliminat

Din aceste date rezultă că, în anii '70, în comparaţie cu primul deceniu al perioadei cercetate, ritmurile medii anuale de creştere economică au fost simţitor mai mici, în cazul Japoniei situîndu-se la mai puţin de jumătate. Începutul deceniului actual se caracterizează printr-o tendinţă slabă de redresare a situaţiei, deşi fenomenul descreşterii economice, marcat de ritmurile cu semn negativ, care se făcuse simţit după anul 1975, rămîne încă frecvent în anii 1981 şi 1982. Preliminările pentru anul 1983 relevă o îmbunătăţire a conjuncturii economice, cu excepţia Franţei, mai pregnantă în cazurile Japoniei şi S.U.A., dar încă departe de circumstanţele existente în deceniul al şaptelea al secolului în care ne aflăm.

O stare de lucruri mai gravă se constată, însă, în cazul ţărilor în curs de dezvoltare, în care creşterea economică, pe ansamblu, practic a încetat. Astfel, în deceniul 1961—1970, aceste ţări au înregistrat un ritm mediu anual de creştere a produsului intern brut de 5,8%, iar în deceniul 1971—1980 de 5,2%, ritm care a scăzut la 0,3% în anul 1981 şi 0,5% în anul 1982, pentru anul 1983 preliminîndu-se de asemenea un ritm deosebit de scăzut.

Este limpede că între investiţii şi creşterea economică există o legătură directă : cu cît investiţiile cresc, cu atît

este mai mare creşterea economică — bineînţeles, dacă dimensiunile investiţiilor se situează în limite rezonabile. Se poate însă vorbi şi de o legătură inversă, în sensul că, dacă o economie devine mai puternică, atunci are posibilităţi mai mari de finanţare a programelor de investiţii. S-ar putea spune că, de fapt, este sesizabilă în primul rînd legătura inversă. Efectele actualei conjuncturi economice mondiale asupra investiţiilor au fost profunde şi au avut un caracter nefast. Ritmul creşterii investiţiilor s-a redus aproape la jumătate, de la 6,5% în anii '60, la 3,8% în anii '70, ceea ce, fără îndoială, a avut şi va avea serioase implicaţii economice şi sociale. Aşadar, **recesiunea economiei mondiale a afectat esenţial mărimea fondurilor alocate pentru dezvoltare, adică a volumului investiţiilor, în direcţia diminuării lui drastice.** În felul acesta, economiile naţionale nu au mai fost capabile să-şi finanţeze proiectele de investiţii, pe măsura necesităţilor lor ; economia mondială a început să evolueze împotriva propriilor sale interese. De fapt, s-a creat un cerc vicios a cărui descriere nu este lipsită de interes : criza de materii prime şi energie a generat reducerea creşterii economice. Redresarea situaţiei avînd nevoie de investiţii ; în noile condiţii, însă, nu se pot finanţa mari programe investiţionale, capabile, totodată, să introducă în circuitul economic tehnologii bazate pe consumuri reduse de materii prime şi energie. Din neputinţa de a rupe verigile acestui lanţ, asistăm la încetinirea ritmului investiţiilor şi a creşterii economice în întreaga lume.

Societatea contemporană cheltuieşte fonduri inegale pentru realizarea obiectivelor de investiţii. În general, ele sînt mai mari — în cifre absolute — în ţările cu potenţial economic ridicat. Dacă însă ne referim la ponderea pe care o deţin cheltuielile de investiţii în veniturile totale ale societăţii, atunci se desprind unele concluzii mai deosebite. Astfel ţările dezvoltate din punct de vedere economic dispun de resurse mai mari, în comparaţie cu alte ţări, pentru finanţarea programelor lor de investiţii ; nu trebuie uitat nici faptul că aceste ţări îşi pot produce singure o bună parte din echipamentele tehnice de vîrf. De asemenea, unele din ţările care dispun de petrol ori de alte materiale de bază îşi pot asigura, prin export, fonduri valutare pentru înzestrarea economiilor lor naţionale cu mijloacele tehnice necesare. Celelalte ţări, aşa-zisele ţări sărace ale lumii, îşi pot moderniza baza tehnico-materială în mult mai mică măsură, ţinînd seama de capacitatea lor slabă de a mobiliza fondurile valutare necesare. Luînd drept criteriu de clasificare ponderea investiţiilor în P.I.B., pe primul loc se situează ţările exportatoare de petrol (la care această pondere este cuprinsă între 25% şi 30%), după care urmează ţările socialiste (22%—30%), apoi ţările importatoare de petrol, dar care au venituri medii (în jur de 25%), ţările occidentale dezvoltate economic (în jur de 20%) şi, în sfîrşit, ţările importatoare de petrol, cu venituri reduse (15—20%). Ponderea diferită în totalul veniturilor obţinute a fondurilor de investiţii alocate ar putea constitui o explicaţie plauzibilă pentru un fenomen cu profunde rădăcini istorice şi consecinţe de perspectivă, şi anume accentuarea decalajelor dintre ţările bogate şi cele sărace. Or, faptul că ţările importatoare de petrol, cu venituri scăzute, căci la ele ne referim îndeosebi, alocă cele mai reduse sume — calculate în mod relativ, faţă de P.I.B. — pentru investiţii va avea ca urmare tocmai **lărgirea prăpastiei care le separă faţă de ţările bogate.** La evaluarea acestei situaţii mai trebuie avut în vedere un aspect important. Se ştie că investiţiile constituie unul dintre factorii care au puternice efecte de antrenare. Viaţa demonstrează însă că asemenea efecte sînt cu atît mai mari, cu cît investiţiile se situează mai aproape de sectoarele primare ale economiei naţionale. Ţările în curs de dezvoltare apar dezavantajate şi sub acest aspect, deoarece fondurile investite, şi aşa insuficiente, sînt îndreptate spre sectorul terţiar, datorită puternicelor presiuni interne pentru mărfuri de consum şi servicii, ceea ce, în mod evident, reduce din eficienţa lor globală. Tot în acest domeniu poate că este interesant de arătat că decalajele s-au produs, în mod practic, în ultimele două secole. Se apreciază că, în anul 1770, raportul dintre nivelurile de dezvoltare a ţărilor pe care astăzi le socotim bogate şi cele sărace era de 2/1, ceea ce era aproape normal, deoarece nu se poate asigura un egalitarism la scară planetară. În anul 1970 acest raport reprezenta 11/1, tendinţa fiind de accentuare a discrepanţelor, tendinţă ce va face să se ajungă la 20/1 în anul 2000, dacă omenirea nu va găsi, pînă atunci, soluţii eficiente pentru a frîna şi remedia această situaţie total inacceptabilă. Cînd spunem soluţii ne gîndim, în primul rînd, la asigurarea unor fonduri de investiţii suficient de mari pentru a impulsiona creşterea economică din ţările rămase în urmă. În acest scop, O.N.U. recomandă, pe de o parte, sporirea ajutorului din partea ţărilor dezvoltate, de la 0,3% cît este în prezent, pînă la nivelul acceptat de 0,7% din P.I.B. al acestora, iar pe de altă parte, creşterea ponderii fondului de acumulare al ţărilor în curs de dezvoltare, de la 18%, cît a fost în anul 1980, la 24% din produsul lor intern brut. Desigur, însă, că la fel de important rămîne şi modul cum ţările în curs de dezvoltare vor şti să orienteze şi să utilizeze cu eficienţă cît mai mare fondurile de investiţii disponibile.

prof. Ion ROMÂNU

Act istoric cu adînci rezonanţe

(Urmare din pag. 4)

scurtă, într-un stat industrial-agrar cu o industrie modernă, în continuă dezvoltare, şi cu o agricultură socialistă în plin proces de modernizare, cu un nivel de civilizaţie materială şi spirituală tot mai ridicat.

Dinamismul şi intensitatea înaltă a procesului de creştere economică au cuprins toate ramurile economiei naţionale — şi, înainte de toate, industria — raporturile dintre ramuri, baza lor tehnico-materială precum şi relaţiile economice externe ale ţării. Ritmul mediu anual de creştere în perioada 1951—1983 a fost de 11,7% la producţia industrială, 9,4% la construcţii-montaj, 4,3% la producţia globală agricolă şi 11,6% la comerţul exterior. Pe această bază, venitul naţional a crescut într-un ritm mediu anual de circa 9%, ridicîndu-se — raportat pe locuitor — de la circa 2 100 lei în 1950, la 7 670 lei în 1965 şi la 28 960 lei pe locuitor în prezent, creîndu-se în acest fel posibilităţi tot mai mari pentru dezvoltarea economico-socială, concomitent cu ridicarea nivelului de viaţă material şi spiritual al întregii populaţii. Ca urmare, s-a micşorat sensibil şi decalajul faţă de ţările dezvoltate din punct de vedere economic.

O expresie elocventă a dezvoltării economice în planul sporirii avuţiei naţionale o reprezintă creşterea puternică a fondurilor fixe care funcţionează în economia românească, acest factor condiţionînd în mod hotărîtor atît îmbunătăţirea înzestrării tehnice a muncii în procesul reproducţiei sociale, cît şi dezvoltarea bazei materiale a activităţilor social-culturale. Astfel, de la 207 miliarde lei, cît reprezenta în 1950 (revenind circa 24 700 lei pe o persoană ocupată în economie), valoarea fondurilor fixe a crescut la 517 mld. lei în anul 1965 şi la circa 2 350 mld. lei în prezent, cînd, pe un lucrător ocupat în economie revin fonduri fixe în valoare de peste 224 600 lei ; în anul 1984 vor intra în funcţiune noi fonduri fixe în valoare de peste 230 miliarde lei.

Criza economică mondială precum şi unele deficienţe în realizarea şi asigurarea funcţionării optime a unor capacităţi de producţie, în adaptarea la rigorile impuse de condiţiile economice internaţionale au făcut ca în primii ani ai actualului plan cincinal realizările să fie mai mici în raport cu prevederile planului. Ca urmare însă a măsurilor adoptate de partid şi de stat, pe baza hotărîrilor Conferinţei Naţionale a partidului din decembrie 1982, în anul trecut s-a realizat o creştere mai accentuată a producţiei industriale, sporul obţinut în acest domeniu fiind de 1,3 ori mai mare în raport cu cel obţinut în primii doi ani ai actualului cincinal ; la rîndul său, venitul naţional a crescut cu 3,4% faţă de 2,4% cît s-a realizat în medie anual în perioada 1981—1982. Pe baza acestor rezultate, arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu la recenta plenară a C.C. al P.C.R., se poate spune că anul 1983 a constituit un moment important în depăşirea unor contradicţii şi greutăţi care s-au manifestat în primii doi ani ai actualului cincinal, asigurînd astfel condiţiile pentru intensificarea activităţii în toate domeniile în anii 1984 şi 1985, precum şi pentru realizarea prevederilor planului de dezvoltare economico-socială pe întregul cincinal.

R. P. UNGARĂ

Obiective prioritare ale dezvoltării

Economia ungară este caracterizată printr-un grad ridicat de deschidere spre piața externă, ale cărei evoluții se răsfrîng direct sau indirect asupra diferitelor sectoare ale economiei naționale. Dezvoltarea economică a Ungariei în etapa actuală are drept obiective centrale, în conformitate cu hotărîrile Congresului al XII-lea al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, îmbunătățirea echilibrului economiei naționale (în condițiile unui ritm de dezvoltare mai lent) și consolidarea nivelului de trai atins, intensificarea factorilor calitativi și creșterea competitivității pe piața externă. Măsurile de politică economică pe termen mediu, ca și măsurile cu caracter imediat sînt subordonate în esență obiectivelor enunțate, determinînd o configurație specifică a priorităților cuprinse în însești planurile de de dezvoltare economică.

Principalele direcții de acțiune în vederea îmbunătățirii echilibrului economiei naționale sînt creșterea eficienței, restructurarea producției, sporirea exportului și reducerea cheltuielilor la toate nivelurile.

La nivel **macroeconomic**, se prevede creșterea cu 1,5-2% a venitului național creat și în aceleași proporții a producției industriale, precum și realizarea unei producții agricole cel puțin la nivelul anului 1982. Eforturi speciale sînt îndreptate spre menținerea veniturilor reale și a consumului populației la nivelul anului precedent.

În domeniul **producției industriale**, o prioritate absolută constă în creșterea contribuției acesteia la echilibrarea situației financiare externe, ceea ce se concretizează în sarcini sporite de export — planul prevăzînd o creștere cu 6-7% a livrărilor externe de produse manufacturate — și în dezvoltarea producțiilor de înlocuire a unor importuri. Atingerea acestor obiective presupune accelerarea proceselor de restructurare a producției, de modernizare tehnică și de utilizare mai eficientă a capacităților existente, un accent special punîndu-se pe folosirea rezervelor pe care le prezintă mica industrie. În acest cadru de preocupări, programele de măsuri privind economia de energie și materii prime se intensifică. Acoperirea într-o proporție mai mare a necesarului energetic din resurse naționale completează măsurile de economisire (producția de cărbune va depăși 25 milioane tone, cea de gaze naturale se va situa la 7 mrd. mc, iar producția de țiței se va cifra la 2 milioane tone). În ceea ce privește importul de resurse energetice nu se vor înregistra majorări față de 1983, cu excepția energiei electrice.

Între ramurile industriei prelucrătoare, construcției de mașini îi revin sarcini de majorare a exporturilor în ritmuri superioare mediei pe ansamblul industriei, subramurile cele mai solicitate fiind industria autovehiculelor, producția de mașini-unelte și de bunuri de consum de uz îndelungat. Se apreciază că există perspective favorabile pentru exportul spre țări în curs de dezvoltare al unor bunuri de investiții, în special instalații complexe, iar în relația cu țările socialiste pentru exportul unei game variate de produse, între care mijloace de telecomunicații și echipamente pentru informatică, mașini unelte și instalații pentru tehnica vidului, mașini agricole și instalații pentru industria alimentară. Aceste produse constituie de altfel, în majoritate, obiectul unor convenții de specializare și cooperare pe termen lung. Industria chimică își va extinde producția într-un ritm mai ridicat decît media de creștere a producției industriale, urmărind în primul rînd satisfacerea nevoilor agriculturii și realizarea unor exporturi mai mari, în special de polipropilenă, îngrășăminte chimice azotoase, produse farmaceutice și fitosanitare, produse din cauciuc. Sarcini sporite de export revin industriei ușoare, domeniu în care adaptarea mai rapidă la cererea externă presupune forme organizatorice noi, inclusiv extinderea lucrului la domiciliu, precum și industriei alimentare, în măsura în care agricultura va reuși să furnizeze cantități mai ridicate de materii prime.

Reducerea **investițiilor**, în medie cu 10% față de 1983, se înscrie între măsurile de echilibrare financiară, impuse de condițiile actuale, interne și externe. Creditele de stat pentru investiții vor fi orientate cu precădere spre dezvoltarea rentabilă a unor producții exportabile, raționalizarea utilizării energiei și materiilor prime, inclusiv utilizarea resurselor secundare și în direcția modernizării tehnologice a capacităților existente.

Reprezentînd un obiectiv primordial al etapei actuale, îmbunătățirea situației balanței **schimburilor comerciale externe** se concretizează în sarcini de accelerare a exporturilor (cu 7-8% în ruble transferabile și 4% în devize convertibile), în primul rînd de produse industriale, concomitent cu limitarea importurilor. Se așteaptă ca măsurile în acest sens să conducă la o creștere a soldului activ al balanței comerciale a schimburilor cu decontare în valute convertibile și o diminuare a deficitului schimburilor cu decontare în ruble transferabile.

Astfel definite, eforturile prioritare în dezvoltarea economiei naționale sînt corelate cu obiectivele de natură socială, domeniu în care obiectivul principal îl constituie încercarea de a împiedica, în pofida condițiilor economice mai dificile, scăderea consumului. Creșterea medie anticipată a prețurilor de consum este de 7-8%, iar cea a veniturilor medii nominale de 4,8-5%. Cheltuielile bugetare în scopuri sociale vor depăși cu 12% pe cele înregistrate în 1983, în scopul compensării parțiale a creșterilor de prețuri fiind prevăzută și o majorare a pensiilor mici.

Relațiile economice româno-ungare au cunoscut o dezvoltare continuă, caracterizată atît prin creșterea permanentă a schimburilor reciproce de mărfuri, cît și prin lărgirea și diversificarea domeniilor și formelor de colaborare și cooperare economică. O contribuție deosebită la dezvoltarea pe multiple planuri a relațiilor economice româno-ungare au adus-o întîlnirile și convorbirile dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și János Kádár, cu prilejul cărora au fost stabilite direcțiile principale ale dezvoltării colaborării economice dintre cele două țări.

O trăsătură caracteristică a schimburilor comerciale româno-ungare o constituie creșterea permanentă a volumului livrărilor de mașini și utilaje, a căror pondere a evoluat de la 33% (între 1966-1970), la 51% în anii 1971-1975 și la 53% în anii 1976-1980. În structura livrărilor de mașini și utilaje au avut loc, în același timp, schimbări de ordin calitativ, marcate de creșterea ponderii și de diversificarea nomenclatorului de produse cu grad ridicat de prelucrare și tehnicitate. În acest sens pot fi menționate la exportul României, produse cum sînt : mașini electronice de facturat și contabilizat, mașini unelte pentru prelucrarea metalelor și a lemnului, componente electronice, elemente și sisteme de automatizare, aparate de măsură și control, locomotive diesel hidraulice, mijloace de transport auto, etc. În ceea ce privește celelalte grupe de mărfuri, exportul românesc este format din produse chimice și metalurgice, materiale de construcții, produse prelucrate din lemn, produse ale industriei ușoare ș.a.

Ca și în cazul exportului, la importul României din Ungaria se remarcă o diversificare continuă a livrărilor de mărfuri și o creștere a ponderii unor mașini și utilaje cu grad superior de tehnicitate cum ar fi : mașini unelte pentru prelucrarea metalelor, tehnică de calcul, echipamente de telecomunicații, aparate de măsură și control, aparatură medicală, motoare diesel. Importul din Ungaria cuprinde, de asemenea, produse metalurgice din oțel și aluminiu, produse chimice, materiale refractare, produse alimentare, încălțăminte din piele, diverse alte bunuri de consum, etc.

Programele de dezvoltare în perspectivă a economiilor naționale ale celor două țări pun în evidență existența unor importante rezerve pentru extinderea și diversificarea în continuare a livrărilor reciproce de mărfuri.

Nicoletta ISAR
I.E.M.

Piața internațională a magneziului

CONJUNCTURA pe piața internațională a magneziului prezintă o serie de trăsături specifice, fiind de reținut dependența pe multiple planuri de evoluția pe piața aluminiului. Astfel, principalul domeniu tradițional de utilizare a magneziului (47-50% din consumul de Mg primar al lumii capitaliste) este sub formă de aliaje cu aluminiu, ceea ce face ca aproximativ jumătate din cererea de Mg să evolueze în strînsă concordanță cu cererea pentru aluminiu. Semnificativ în acest sens este și faptul că după ce a atins un nivel record de 225 mii tone în anul 1979, consumul de Mg primar al lumii capitaliste s-a diminuat la un nivel anual de 203-208 mii tone în perioada 1981—1983, deși pe parcursul anului 1983 ameliorarea conjuncturală pe piața aluminiului a atras după sine manifestarea unei tendințe de creștere treptată a cererii de magneziu și în consecință o ușoară majorare a prețurilor.

Al doilea domeniu principal de utilizare a magneziului primar, căruia îi revine circa 25% din consumul total al lumii capitaliste, îl reprezintă piesele turnate sub presiune, destinate în principal industriei de automobile. În acest sector magneziul este concurat de aluminiu, aliajele de magneziu devenind competitive în momentul cînd raportul între prețul celor două componente este în jur de 1,5-1,6/1 sau mai mic decît acest raport. În anul 1983, raportul de preț s-a diminuat de la 2,6/1 la începutul anului, la 1,5-1,6/1 în semestrul II, magneziul redevenind astfel competitiv față de aluminiu la fabricarea pieselor turnate.

În anii '80, cel mai mare potențial de creștere pentru consumul de magneziu îl reprezintă piesele turnate sub presiune și procesul de desulfurare a fontei și oțelului. Majorarea utilizării aliajelor de Mg pentru piese turnate sub presiune se apreciază că va avea loc nu numai în industria de automobile dar și în alte sectoare ca de exemplu, calculatoare, telecomunicații și electronică. Segmentul care va marca în anii '80 creșterea cea mai dinamică (ritm mediu anual de circa 18%) a consumului de Mg este procesul de desulfurare din siderurgie unde utilizarea unei tone de Mg are efect înlocuirea a 5—10 tone de carbură de calciu, realizarea desulfurării cu costuri mai scăzute și în condiții cît mai puțin poluante.

Piața capitalistă a magneziului se caracterizează printr-un înalt grad de monopolizare, un număr de numai 9 firme controlînd totalitatea capacităților de producție. Stocurile considerabile acumulate la finele anului 1981 au determinat firmele producătoare ca, în scopul reducerii supraofertei de pe piață să procedeze la o subutilizare a capacităților (gradul de utilizare a fost de circa 75% în 1982 și 55% în 1983), producția fiind în anii 1982—1983 cu aproximativ 70 mii sub nivelul consumului pe ansamblul lumii capitaliste.

Criza de energie a afectat piața magneziului pe multiple planuri și îndeosebi în sensul inițierii de către producători a unor programe de reducere a consumului specific de energie pe tona de magneziu (Norsk Hydro și-a redus în 1983 consumul specific cu 20%), creșterii gradului de reciclare (în S.U.A. magneziul reciclat acoperă 22% din consumul intern) și în direcția creșterii interesului pentru promovarea consumului de magneziu în industria de automobile în scopul reducerii greutății mijloacelor de transport și deci a reducerii consumului de combustibil.

Nicolae NISTORESCU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

R. A. EGIPT: rol sporit agriculturii

ÎN PERIOADA 1975-1980, în timp ce producția în industrie, construcții, minerit și sectorul serviciilor a crescut în ritmuri medii anuale de 6—10%, agricultura a marcat ritmuri mai modeste, de 2—2,5%. O analiză a evoluției economiei egiptene apreciază că această situație este datorată nivelului diferit al investițiilor alocate diverselor sectoare economice, precum și interesului scăzut manifestat de sectorul particular autohton și de către investitorii străini pentru agricultură.

Pornind de la necesitatea acoperirii cererii alimentare interne, planul cincinal actual stabilește dezvoltarea agriculturii printre prioritățile sale : astfel, de la 95 milioane lire egiptene în 1975 și 268 milioane în 1980, în anul agricol 1983/84, volumul investițiilor în agricultură se ridică la 639 milioane lire egiptene. Acest sector va contribui cu 21% la formarea PIB, comparativ cu industria — 16% și sectorul petrolier — 12%. Din celelalte ramuri care contribuie la formarea P.I.B. se remarcă de asemenea serviciile cu o pondere ridicată, respectiv de 23%.

Investițiile pe anul agricol în curs sînt repartizate în cote aproximativ egale pentru recuperarea de noi terenuri cu destinație agricolă, creșterea efectivului de animale și a producției de furaje, mecanizarea agriculturii. Semnificativ este totodată faptul că circa două treimi din totalul investițiilor vor reveni sectorului public.

Planul de dezvoltare agricolă prevede realizarea în acest an a unor producții estimate la 2,2 mil. t grîu, 3,8 mil. t porumb, 2,7 mil. t orez, 10 mil. t zahăr, cu creșteri în medie de 3—4% față de recolta anului trecut. Pe parcursul întregului cincinal se acordă atenție deosebită creșterii suprafețelor cultivate cu soia și floarea soarelui, astfel ca producția cumulată de ulei să atingă 210 mii t la finele cincinalului, față de circa 25 mii t în prezent.

Tot în vederea sporirii eficienței activității în agricultură a fost elaborat un program pe cinci ani pentru mecanizarea complexă a agriculturii ; programul — care prevede realizarea a 150 de centre specializate — va face ca, în final, fiecare centru administrativ să dispună de astfel de stațiuni de mecanizare. Se preconizează de asemenea înființarea de noi organizații cooperatiste agricole, în măsură să faciliteze activitatea producătorilor agricoli, inclusiv în sensul accesului la credite cu dobîndă redusă.

În cadrul schimburilor comerciale româno-egiptene, exporturile românești sînt constituite în principal din tractoare, material rulant de cale ferată, autovehicule, mașini-unelte, produse chimice, la care se adaugă tot mai frecvent livrările de mașini și utilaje pentru obiectivele realizate de România în cadrul acțiunilor de cooperare. Ca principale obiective de cooperare în prezent se află în curs de realizare centrala termoelectrică de la Alexandria, fabrica de ciment de la Assiut, construirea unor ateliere de reparat vagoane și altele.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 19—23 martie a.c. dominanta evoluțiilor de pe piața valutară internațională a reprezentat-o prelungirea tendinței de consolidare a poziției **dolarului S.U.A.**, în principal sub efectul anticipării unei politici mai restrictive de credit din partea autorităților monetare centrale ale S.U.A. cu repercusiuni asupra nivelului dobînzilor la fondurile în această valută. Procesul de reconsolidare a poziției dolarului a fost însă mai puțin pronunțat decît în săptămîna precedentă, înregistrîndu-se oscilații sensibile de la o zi la alta.

După anunțarea acordului încheiat de Casa Albă cu liderii republicani din Congres, privind pachetul de măsuri pentru restrîngerea deficitului bugetar cu 150 miliarde dolari în următorii trei ani (știre publicată la finele săptămînii precedente), atitudinea majorității operatorilor față de valuta S.U.A. s-a modificat sensibil în sens favorabil. Mai mult, așteptările de pe piață legate de o posibilă majorare a dobînzii preferențiale „prime rate" au fost confirmate în ziua de luni, 19 martie, cînd marile bănci din S.U.A. au procedat la majorarea acestei dobînzi de la 11% la 11,5%, prima asemenea ajustare din luna august 1983. Presiunile „á la hausse" asupra dobînzilor au fost alimentate de speculațiile apărute după publicarea datelor privind creșterea reală a P.N.B. al S.U.A. în trimestrul I a.c., preliminată la 7,2% pe an, date interpretate ca relevînd o „supraîncălzire" a economiei cu consecințe asupra recrudescenței procesului inflaționist și care ar putea determina Sistemul Federal de Rezerve să treacă la noi măsuri de restrîngere a creditului, inclusiv prin majorarea taxei scontului peste actualul nivel de 8,5%.

În acest cadru, anunțarea unui nou deficit record al balanței de plăți a Statelor Unite în trimestrul IV 1983 (deficit care, la nivelul întregului an a totalizat 40,8 miliarde dolari) nu a avut decît o influență marginală asupra poziției dolarului.

Spre finele intervalului analizat, majoritatea operatorilor de devize au început să manifeste o atitudine de rezervă tot mai pronunțată, rămînînd în așteptarea unor eventuale hotărîri care ar urma să fie luate la ședința Comitetului pentru Operații Open Market al Sistemului Federal de Rezervă din zilele de 26 și 27 martie a.c. cu privire la politica de credit.

Procentele de depreciere față de dolar a cursurilor principalelor valute occidentale, la nivelul întregii perioade analizate, au atins : 1,15 puncte procentuale în cazul **francului elvețian** (de la 2,1550 franci/dolar în ziua de referință de 16 martie la 2,18 franci/dolar la 23 martie a.c.), 1,05 puncte procentuale în cazul **lirei sterline** (de la 1,4450 la 1,43 dolari/liră), circa 0,75 la **marca vest-germană** (de la 2,6225 la 2,6425 mărci/dolar), peste 0,6 în cazul **francului francez** (de la 3,0050 la 3,1450 franci/dolar), circa 0,5 în cel al **lirei italiene** (de la 1627 la 1636 lire/dolar) și de circa 0,23 puncte procentuale în cazul yenului japonez (de la 226 la 226,50 yeni/dolar).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute s-au înscris pe o curbă ascendentă, evoluînd după cum urmează (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe termen de 6 luni din zilele de 16 și, respectiv, 23 martie a.c.) : eurodolari 10,875 și 11,875%, euromărci vest-germane 5,8125 și 6%, eurofranci elvețieni 3,875 și 4,125%, eurolire sterline 9 și 9,125%.

Prețul aurului a evoluat în continuare pe o linie descendentă situîndu-se la cel de al doilea fixing din ziua de 23 martie a.c. de la Londra la 387,90 dolari/uncie, comparativ cu 392,75 dolari/uncie la ultimul fixing din săptămîna precedentă.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Evoluții incerte la dobînzi

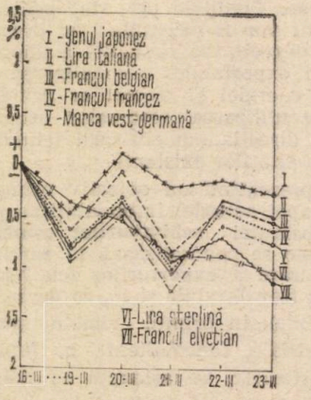

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 19—23 martie ; bază : 16 martie a.c.

Bulgaria: aplicații ale electronicii și informaticii

UTILIZAREA informaticii și a sistemelor de microprocesoare pentru crearea de tehnologii perfecționate și ridicarea performanțelor echipamentelor reprezintă una din direcțiile de bază ale introducerii progresului tehnico-științific în cele mai variate domenii ale economiei naționale. Între rezultatele menționate de surse bulgare de specialitate figurează, de exemplu, crearea și utilizarea de dispozitive cu microprocesoare pentru instalații de galvanizare, pentru sortarea automată a frunzelor de tutun sau pentru reglarea funcționării mașinilor agricole de recoltare a porumbului, cartofilor etc. Cercetări științifice de dată recentă s-au finalizat în tehnologii performante în domeniul poligrafiei, în energetică și electrotehnică.

Concomitent cu realizarea de mijloace tehnice care utilizează microelectronica se urmărește dezvoltarea producției de echipamente informatice de uz general sau specializate pentru anumite genuri de lucrări. Între acestea din urmă, figurează echipamente pentru prelucrarea unor fluxuri informaționale specifice, în instituții medicale, administrative, comerciale.

Datoria lumii a treia: soluții nesatisfăcătoare

SURSE ale Băncii Mondiale apreciază că pentru țările lumii a treia, anul 1983 a fost anul șocului datoriilor externe. În sumă totală de circa 700 miliarde dolari (cifra estimativă variind de la o sursă la alta în funcție de metodologia de calcul), datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a pus sub semnul întrebării stabilitatea sistemului financiar internațional, crahul fiind evitat cu dificultate. Unele măsuri întreprinse de Fondul Monetar Internațional (F.M.I.) în favoarea unui număr de 34 de țări în curs de dezvoltare au reprezentat acorduri financiare însumînd 28 miliarde dolari, suma cea mai ridicată de la înființarea în 1946 a F.M.I. În același timp, însă, băncile internaționale au pus în aplicare condiții dintre cele mai dure pentru acordarea de noi credite, astfel că împrumuturile a 66 de țări în curs de dezvoltare (exclusiv țările O.P.E.C.), contractate pe piețele internaționale, au scăzut la jumătate față de anul 1982, însumînd numai 22 miliarde dolari. Sursele menționează totodată că pentru 50 de țări considerate printre cele mai sărace din lume ajutorul internațional este tot mai redus. Astfel, Agenția Internațională pentru Dezvoltare, organism al Băncii Mondiale, specializat în acordarea de împrumuturi pe termen lung, în condiții avantajoase, va dispune în cel mai bun caz în următorii trei ani de un buget de numai 12 miliarde dolari, cel mai scăzut de la crearea sa în 1960.

Reducerea consumurilor materiale în R. D. Germană

ÎN CONFORMITATE cu planul de dezvoltare a economiei naționale pe anul 1984, în R.D. Germană se prevede asigurarea creșterii economice în condițiile reducerii cheltuielilor materiale și sporirii productivității muncii, scop în care au fost definite cîteva obiective concrete de primă importanță. Consumurile de purtători de energie, materii prime și materiale trebuie să se reducă după cum urmează :

Consumuri	1984 față de 1983
— Energie	— 4,2% (minimum)
— Laminate de oțel în industria de prelucrare a metalelor	— 10,0%
— Laminate de oțel în construcții	— 10,0%
— Ciment în construcții	— 6,0%

Prin introducerea progresului tehnico-științific, caracterizat prin cîțiva indicatori sintetici (economie de timp de muncă în industrie și construcții de circa 570 milioane om-ore, creștere a volumului producției industriale cu 66 miliarde mărci prin introducerea de produse noi) se vor realiza și economii de materiale care în 1984 vor însuma, în expresie absolută, 603 mii tone oțel, 478 mii tone ciment, 14 mii tone aluminiu, 4,4 mii tone cupru. Utilizarea materialelor secundare, în special deșeuri metalice, de lemn, uleiuri minerale uzate, ambalaje de sticlă, maculatură etc. se adaugă surselor de economisire menționate.

Limite în aplicarea subvențiilor guvernamentale

ÎN numeroase state occidentale măsurile protecționiste și acordarea unor subvenții guvernamentale reprezintă încercări de susținere a unor sectoare cheie în fața ascuțirii concurenței internaționale. În legătură cu acestea se ridică însă nu numai probleme de oportunitate a folosirii procedurilor respective (argumentele pro insistă asupra menținerii de locuri de muncă, argumentele contra se referă la scăderea accelerată a competitivității în condiții de subvenționare), ci și limite financiare, variabile de la țară la țară, de la un sector la altul. În Olanda, de exemplu, principalul producător de oțel, firma Hoogovens a primit din partea guvernului subvenții importante, care însă vor înceta după anul 1985. Surse olandeze, reluate de „Financial Times" menționează că suma de 915 milioane guldeni (circa 286 milioane dolari) aprobată recent reprezintă ultima tranșă a ajutorului de stat acordat firmei respective, ajutor eșalonat pînă în 1985 (din totalul menționat, 195 milioane guldeni vor fi utilizați pentru investiții, iar 570 milioane constituie un împrumut, rambursabil în 25 de ani, destinat acoperirii unor datorii ale firmei). Această ultimă tranșă face parte dintr-un program de ajutor guvernamental în sumă de 1,1 miliarde guldeni, negociat în 1982—1983. Firma Hoogovens va proceda la o restructurare tehnologică, al cărei cost este evaluat la 2,5 miliarde guldeni.

„Tsukuba Expo '85"

ORGANIZAREA în Japonia în anul 1985 a expoziției internaționale „Tsukuba Expo '85" se află în stadiul implementării proiectelor de amenajare a spațiilor de expunere, elaborate în anii anteriori. Potrivit informațiilor difuzate de organizatori, invitațiile oficiale pentru participanții străini au fost adresate încă în 1981, în prezent fiind deja confirmată prezența la expoziție a unui număr însemnat de țări și a mai multor organizații internaționale. De asemenea, vor fi reprezentate 29 corporații și firme japoneze, în special din domenii de vîrf. Guvernul japonez va organiza mai multe pavilioane și centre speciale. În pavilionul consacrat problemelor viitorului vor fi prezentate tehnologii variate privind cercetarea spațiului cosmic, robotica, medicina etc. Un alt pavilion este consacrat istoriei tehnologiei în Japonia, începînd din epoci îndepărtate și încheind cu tehnologii postbelice. Un centru multifuncțional urmează să constituie un forum științific, pentru prezentarea, cu mijloace moderne, a diferitelor aspecte privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică. La acestea se adaugă un centru de informații de mare capacitate, modern utilat.

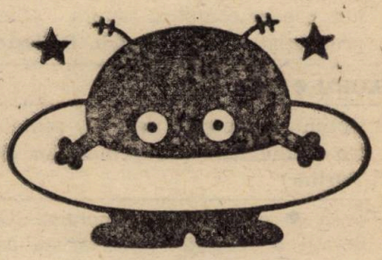

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 13 din 30 martie 1984

— Obiective precise, acțiuni hotărîte pentru realizarea exemplară a planului **(Dan Popescu)** 1

— 23 August 1944 — act istoric cu adînci rezonanțe pentru progresul economiei românești **(Gheorghe Crețoiu)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

- Cum se acționează pentru sporirea producției de cărbune **(Cristian Gorie)** 5
- Dinamism și flexibilitate în realizarea planului de export **(I. Maravela, N. Frățiloiu)** 7
- Dimensiuni ale înnoirii și diversificării produselor **(Vasile Ghișe, Ștefan Mureșan)** 10
- Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. De la credit la autofinanțare **(Aurel Berea, Romeo Cristescu)** 12

— Dinamica și structura mijloacelor fixe și circulante **(Constantin C. Cojocaru)** 14

— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției **(Georgeta Toma)** 16

ȘTIINȚĂ—TEHNOLOGIE—EFICIENȚĂ

— Noile tehnologii : concept, pondere, efecte economice **(Cristian Popescu)** 17

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Specializare-cooperare : implicațiile unui proces complex asupra eficienței producției **(Șt. Matei, Gh. Băileșteanu)** 19

TEORII • IDEI

— Optimul economic general, rentabilitatea și finanțele întreprinderilor **(Vasile Turliuc)** 21

— Școli • curente • economiști. Considerații de esență monetaristă asupra inflației (I) **(Daniel Dăianu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Productivitatea muncii **(Constantin Enache)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Investițiile și conjunctura economică mondială (I) **(Ion Românu)** 27

— R.P. Ungară. Obiective prioritare ale dezvoltării **(Nicoletta Isar)** 29

— Tendințe—conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Precise goals, decisive actions to fulfil exemplarly the tasks of the plan **(Dan Popescu)** 1

— August 23, 1944 : an historical event of deep resonance for the progress of the Romanian economy **(Gheorghe Crețoiu)** 3

— Actions to increase the coal production **(Cristian Gorie)** 5

— Dynamism and flexibility in achieving the export tasks **(I. Maravela, N. Frățiloiu)** 7

— Manufactured goods : dimensions of the innovation and diversification **(Vasile Ghișe, Ștefan Mureșan)** 10

— From credit to self-financing **(Aurel Berea, Romeo Cristescu)** 12

— Dynamics and structure of the fixed and current assets **(Constantin C. Cojocaru)** 14

— New categories of workers will benefit from the increased salaries **(Georgeta Toma)** 16

— New technologies : concept, weight, economic impact **(Cristian Popescu)** 17

— Specialization-cooperation : implications of a complex program concerning the efficiency of the production **(Șt. Matei, Gh. Băileșteanu)** 19

— General economic optimum, rentability and financing of the enterprises **(Vasile Turliuc)** 21

— Schools • trends • economists. Essential monetarist considerations on inflation (I) **(Daniel Dăianu)** 22

— Investments and the world current economic situation (I) **(Ion Românu)** 27

— The Hungarian People's Republic. Priority goals of the development **(Nicoletta Isar)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Ясные задачи, решительные меры в целях примерного выполнения плана **(Дан Попеску)** 1

— 23 Августа 1944 года — исторический акт глубокого резонанса для прогресса румынской экономики **(Георге Крецою)** 3

— Какие предпринимаются меры для увеличения производства угля **(Кристиан Горие)** 5

— Динамизм и эластичность в выполнении плана на экспорт **(И. Маравела, Н. Фрэцилою)** 7

— Размеры обновления и диверсифицирования продукции **(Василе Гице, Штефан Муреșан)** 10

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. От кредита к самофинансированию **(Аурел Беря, Ромео Кристеску)** 12

— Динамика и структура основных и оборотных фондов **(Константин К. Кожокару)** 14

— Новые категории трудящихся получают повышение оплаты труда **(Джеорджета Тома)** 16

— Новые технологии: концепция, удельный вес, экономический эффект **(Кристиан Попеску)** 17

— Специализация — кооперирование: влияние комплексного процесса на эффективность производства **(Шт. Матей, Г. Бэйлештяну)** 19

— Общий экономический оптимум, рентабельность и финансы предприятий **(Василе Турлюк)** 21

— Школы — течения — экономисты. Соображения монетаристского характера относительно инфляции (I) **(Даниел Дэяну)** 22

— Капиталовложения и мировая экономическая конъюнктура (I) **(Ион Ромыну)** 27

— Венгерская Народная Республика. Главные задачи развития **(Николетта Исар)** 29

ÎN ATENȚIA CELOR CARE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC DE PARTID

Suplimentul „Revistei economice" din 6 aprilie a.c. va fi consacrat în întregime publicării unor consultații pe teme din programul învățămîntului politico-ideologic de partid.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

INSTITUTUL POLITEHNIC „TRAIAN VUIA"

Secţia de prototipuri şi microproducţie

Bulevardul Mihai Viteazu nr. 1 — Timişoara, Tel. 961/17416 interior 18

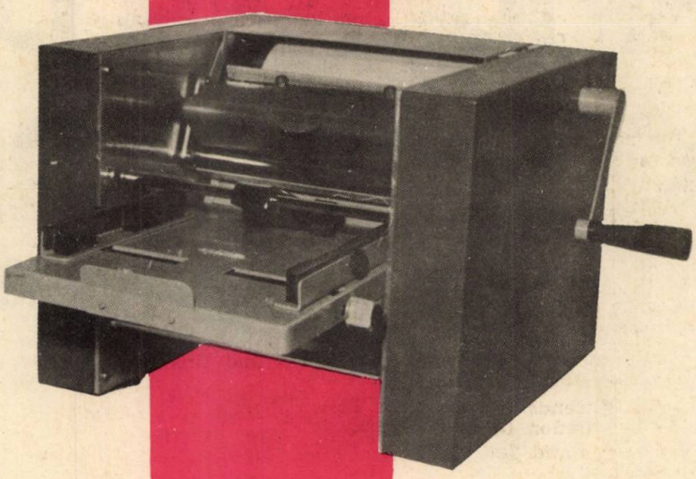

Execută şi livrează, fără repartiţie, pe bază de comenzi ferme instituţiilor de stat şi cooperatiste

1. Planşeta de desen D2, fixă, cu mecanism de translaţie, avînd cîmpul de lucru pe verticală 900 mm, pe orizontală 1 300 mm, cu rotirea riglelor în ambele sensuri între 0°–360°, preţ 7 300 lei, şi portabile AD1 — format A1, preţ 680 lei şi format A2, preţ 600 lei, care pot fi utilizate în serviciile de proiectare, de concepţie şi pentru uz didactic.

2. Robot industrial cu acţionare pneumatică sau electrică, cu comenzi automate şi secvenţiale, cu cinci grade de mobilitate, manipulînd sarcini pînă la 50 N într-un spaţiu de cca. 0,5 m^3.

De asemenea, vă rugăm să consultaţi nomenclatorul produselor noastre care vă pune la dispoziţie o gamă largă de produse de serie mică şi mijlocie, executate după proiecte proprii sau la cererea beneficiarului ca : transformator trifazat 7,5 kVA, preţ 30 075 lei ; suflantă de atelier, preţ 1 290 lei ; caracteriscop, 13 850 lei ; generator de ultrasunete, preţ 52 100 lei ; maşina de şlefuit probe metalografice, preţ 9 933 lei ; voltmetre electronice, 6 310 lei ; scaun ergonomic, preţ 1 500 lei, şi alte produse.

Informaţii suplimentare se pot obţine la telefoanele : 17416, 11485, 17574, 18706, 17173, 18826 — interior 18.

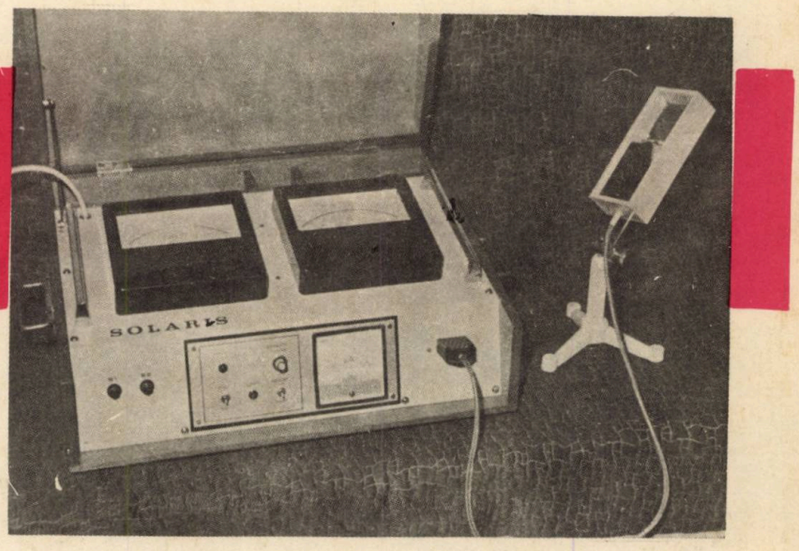

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ BUCUREȘTI

PRODUCĂTOR:
Întreprinderea Mecanică Fină
București-România -str. Popa Lazăr 9—19
Telefon: 35.00.00; Telex: 11.583

Întreprinderea Mecanică Fină București execută în cadrul programului său de fabricație și următoarele familii de produse:
Aparate și instrumente de măsură și control dimensional — Aparate și mecanisme de orologerie industrială — Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice — Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor și temperaturilor — Scule, portscule, dispozitive și matrițe — Produse din carburi metalice sinterizate — Scule diamantate — Pile și raspele

APARAT CU BILE PENTRU VERIFICAT ALEZAJE 11—18 mm

0,002 mm

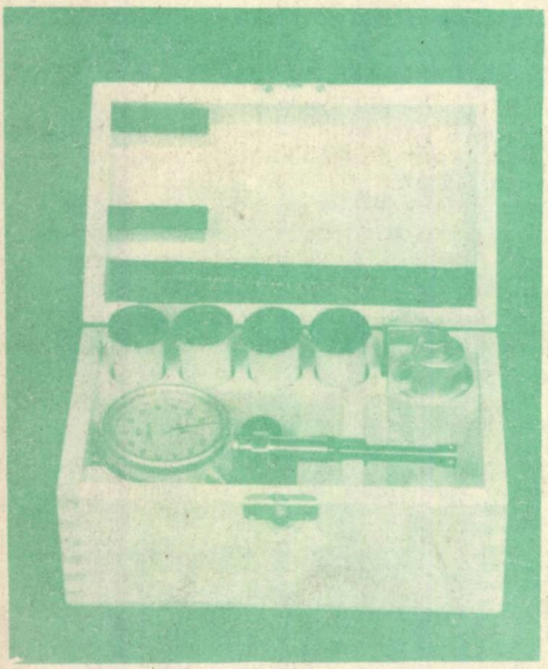

CARACTERISTICI :

— Aparatul se utilizează la măsurarea prin comparație a alezajelor
— Este echipat cu un comparator cu scală bilaterală cu valoarea diviziunii de 0,002 mm și 4 capete de măsurare interschimbabile
— Fiecare cap de măsurare are 4 bile
— Aparatul se reglează cu calibre inel
— Ambalaj : din lemn.

APARAT DE MĂSURAT ALEZAJE CU CITIRE DIRECTĂ

0,002 mm

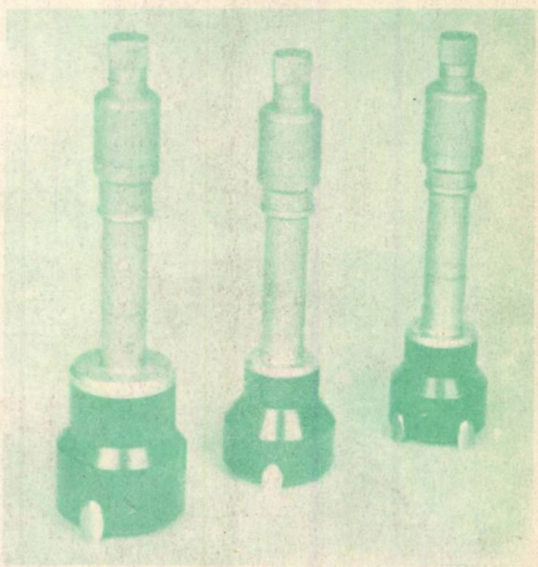

CARACTERISTICI :

— Interval de măsurare : 20...100 mm
— Aparatul este utilizat la măsurarea directă a alezajelor
— Reglarea se face cu calibru inel
— Suprafețele exterioare sînt cromate mat
— Diviziunile și cifrele permit o citire comodă
— Ambalaj : din lemn.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

04

ECONOMISIREA ENERGIEI -

DE LA PRODUCĂTOR LA UTILIZATOR

Numărul 14 ■ Vineri 6 aprilie 1984

VIZITA DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN R. P. BULGARIA

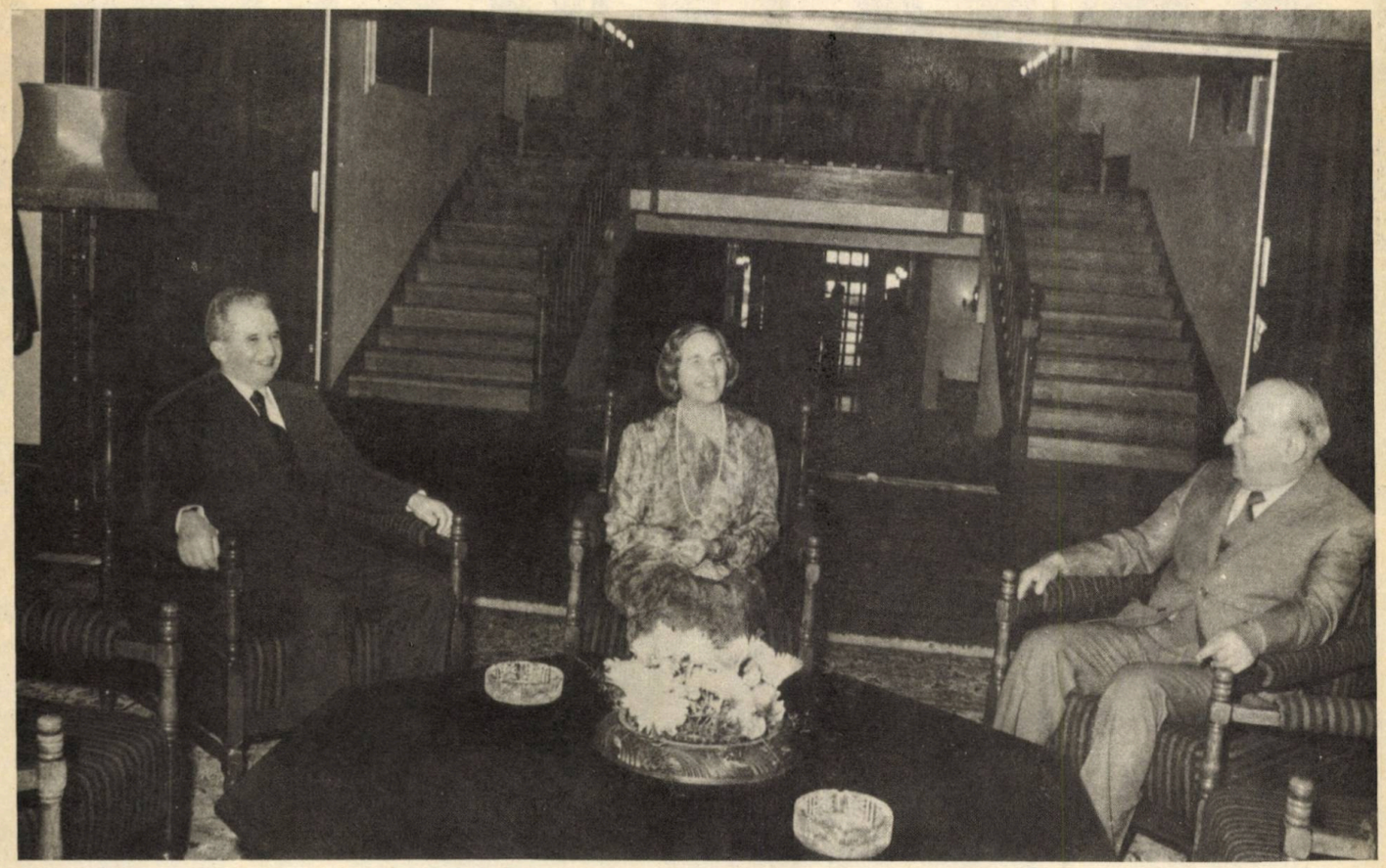

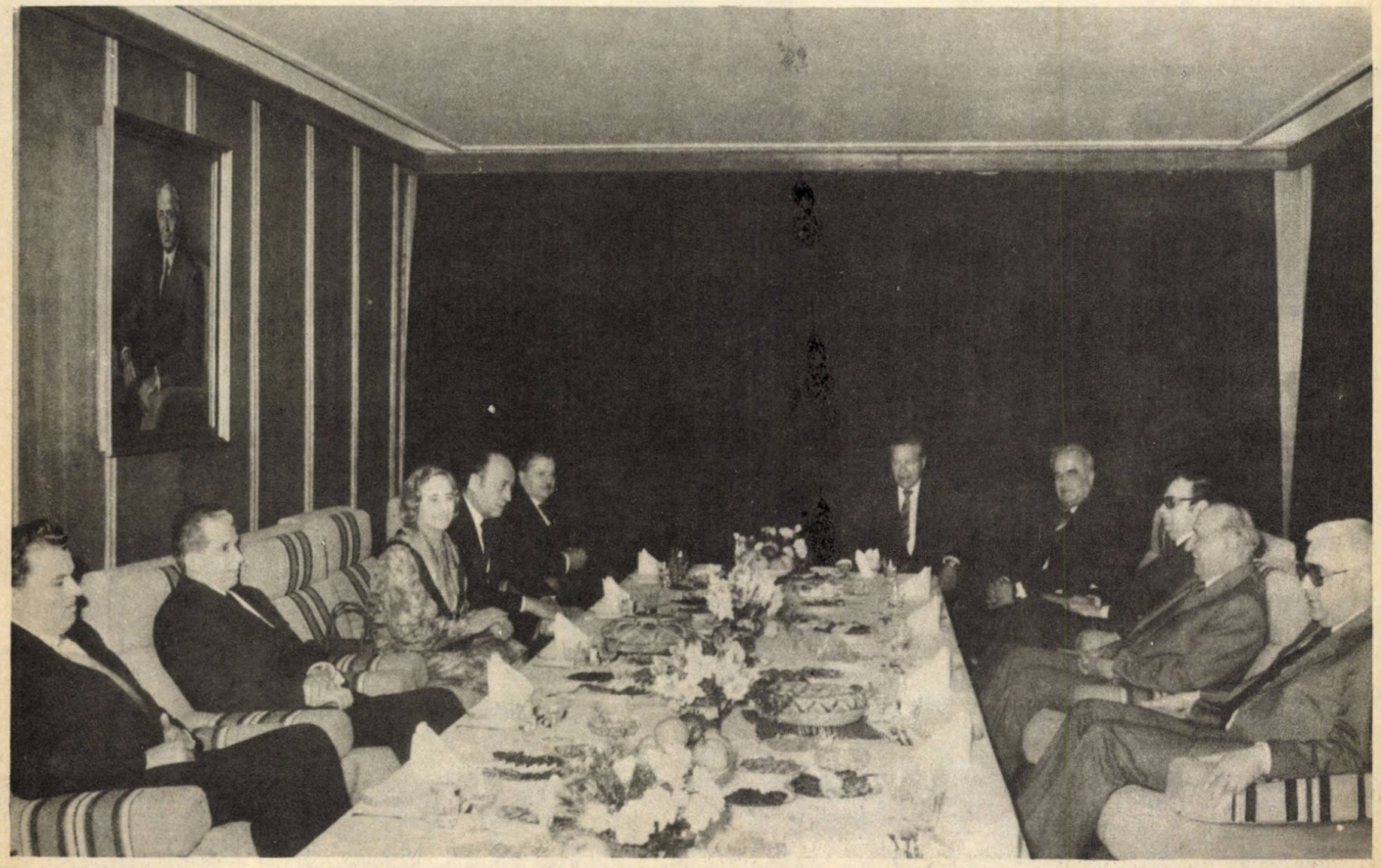

D646

MAGYAR TÁJÉKOZTATÁSI HIVATAL INFORMÁCIÓS SZOLGÁLAT 1983

UN NOU ŞI IMPORTANT EVENIMENT ÎN EVOLUŢIA TRADIŢIONALELOR RELAŢII ROMÂNO-BULGARE

ÎN SUITA largă a contactelor internaţionale rodnice româno-bulgare la nivel înalt, care au prilejuit de fiecare dată momente de cea mai mare însemnătate în dezvoltarea continuă a colaborării multilaterale dintre ţările, partidele şi popoarele noastre, o etapă deosebit de fructuoasă o constituie recenta vizită de prietenie în Bulgaria a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, la invitaţia tovarăşului Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria.

Bunele sentimente pe care le împărtăşesc cele două popoare în relaţiile dintre ele, consideraţia de care se bucură politica de pace şi colaborare a poporului nostru şi-au găsit o vie expresie în primirea impresionantă, însufleţită făcută solilor români, pe parcursul întregii vizite, în oraşele şi obiectivele vizitate. Desfăşurat într-o atmosferă de deplină înţelegere, de încredere şi prietenie caracteristică relaţiilor româno-bulgare în totalitatea lor, noul dialog constituie o dovadă a trăiniciei legăturilor tradiţionale dintre cele două ţări.

Întîlnirea a pus încă o dată în evidenţă marea însemnătate a dialogului tradiţional dintre tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Todor Jivkov, pentru extinderea continuă şi adîncirea relaţiilor dintre Partidul Comunist Român şi Partidul Comunist Bulgar, dintre popoarele român şi bulgar. Discuţiile la nivel înalt au prilejuit constatarea că relaţiile noastre se dezvoltă şi se amplifică necontenit, pe multiple planuri, atît în ce priveşte viaţa politică, economică şi culturală, în raporturile pe linie de partid, între parlamente, guverne, ministere, organizaţii de masă şi obşteşti, precum şi în probleme internaţionale. A constituit obiect de satisfacţie rezultatul analizelor privind modul de îndeplinire a înţelegerilor convenite anterior, evoluţia celor aflate în curs de realizare în domenii de cooperare care se referă la sectoare importante pentru economia celor două ţări : construcţiile de maşini, electronica şi electrotehnica, metalurgia, chimia şi altele.

În **Comunicatul** privind rezultatele vizitei se stipulează, în acest context, necesitatea aplicării mai largi a formelor noi, eficiente de colaborare, pe baza unor acorduri de lungă durată. Astfel, în legătură cu activitatea privind coordonarea planurilor şi conlucrarea româno-bulgară în perspectivă, cei doi conducători au dat indicaţii referitoare la elaborarea unui program de colaborare de lungă durată, pînă în 1990, iar în unele domenii pînă în anul 2000, prin care să se realizeze o nouă devoltare substanţială, calitativă şi cantitativă a colaborării tehnico-ştiinţifice, în domeniul producţiei şi al comerţului. Urmează, de asemenea, să fie pregătit programul de colaborare tehnico-ştiinţifică pentru perioada 1986—1990.

Reflectînd interesul deosebit pentru aspectele concrete ale colaborării în economie, documentul evidenţiază rezultatele analizelor ample efectuate asupra unora dintre obiectivele prioritare. În acest context se înscriu sarcinile trasate privind urgentarea îndeplinirii înţelegerilor referitoare la realizarea Complexului hidrotehnic Turnu Măgurele-Nicopol ; s-a hotărît, de asemenea, să se adîncească cooperarea în cadrul Întreprinderii de maşini şi utilaje grele Giurgiu-Ruse. În spiritul hotărîrii comune de a lărgi specializarea şi cooperarea în producţie, în atenţia organelor de resort urmează să stea o sferă lărgită de acţiuni în domeniul tehnicii electronice de calcul, producţiei de tractoare şi maşini agricole, motoarelor diesel navale ; urmează, totodată, să fie reactualizată convenţia pentru producţia de maşini destinate industriei alimentare. Alte măsuri convenite se referă la extinderea pe mai departe a cooperării şi specializării în producţie în domeniile construcţiilor de maşini, electronicii şi electrotehnicii, metalurgiei, chimiei, agriculturii şi altele.

Devenită tradiţională în relaţiile economice româno-bulgare, activitatea vizînd construirea de obiective prin eforturi comune va căpăta, în urma noului dialog la nivel înalt, noi dimensiuni, prin hotărîrea exprimată de părţi ca ministerele competente să continue această practică, identificînd noi posibilităţi în interesul celor două ţări. Instituţiile de resort sînt, de asemenea, chemate să depună eforturi pentru valorificarea unor resurse de materii prime în zonele de frontieră. Problemele privind necesitatea lărgirii şi diversificării schimburilor în comerţul interior, industria uşoară, cooperaţie, turism şi altele întregesc tabloul domeniilor asupra cărora s-a insistat în cadrul actualului dialog.

Date fiind posibilităţile tehnice oferite de industriile celor două ţări, gradul ridicat de competitivitate al produselor obţinute, este justificat interesul manifestat de cele două părţi pentru lărgirea activităţilor comune privind cooperarea în producţie în scopul realizării de proiecte şi operaţiuni comerciale în terţe ţări.

Conducătorii de partid şi de stat ai României şi Bulgariei — arată Comunicatul — şi-au exprimat deplina convingere că relaţiile bilaterale se vor dezvolta şi adînci în toate domeniile, în interesul celor două popoare, al socialismului şi păcii în lumea întreagă.

După cum era şi firesc, preocuparea conducătorilor român şi bulgar faţă de problematica internaţională şi-a găsit un loc aparte în discuţiile purtate, abordările ample, concrete demonstrînd încă o dată fermitatea cu care ţările noastre înţeleg să se angajeze în a contribui la rezolvări trainice, de fond. O atenţie cu totul specială a fost acordată, în acest context, încordării la care s-a ajuns în situaţia internaţională, ca urmare a exacerbării cursei înarmărilor, a încercărilor făţişe ale S.U.A. şi N.A.T.O. de a obţine supremaţia militară în lume şi a evenimentelor recente legate de amplasarea de noi rachete cu rază medie de acţiune în Europa. S-a subliniat necesitatea ca S.U.A. să-şi retragă rachetele cu rază medie de acţiune, să oprească amplasarea de noi astfel de arme pe teritoriul unor ţări vest-europene şi, în acelaşi timp, U.R.S.S. să oprească, aşa cum a declarat deja, aplicarea măsurilor de răspuns. Pe această bază este necesar să se treacă la reluarea negocierilor sovieto-americane, în vederea ajungerii la un acord corespunzător — se relevă în Comunicat.

Discuţiile au cuprins, de asemenea, problematica securităţii europene, evidenţiindu-se însemnătatea deosebită a Conferinţei pentru măsuri de încredere şi securitate şi pentru dezarmare în Europa.

După cum era de aşteptat, dată fiind apartenenţa lor geografică la zona balcanică, România şi Bulgaria au reafirmat necesitatea dezvoltării în continuare a relaţiilor de colaborare bilaterală dintre statele balcanice în toate domeniile, precum şi a colaborării multilaterale, în domenii de interes comun. Pronunţîndu-se în sprijinul creării de zone denuclearizate în Europa, conducătorii de partid şi de stat au reîntărit hotărîrea lor de a conlucra activ pentru transformarea Balcanilor într-o zonă liberă de arme nucleare, pentru întărirea securităţii, dezvoltarea încrederii, bunei vecinătăţi şi colaborării între statele balcanice. Au fost apreciate pozitiv rezultatele primei Conferinţe la nivel de experţi din ţările balcanice, care a avut loc recent la Atena, iar partea bulgară şi-a reafirmat acordul ca următoarea Conferinţă a experţilor din ţările balcanice să aibă loc la Bucureşti.

Aceste aspecte, cît şi alte probleme importante ale vieţii internaţionale, discutate au demonstrat voinţa politică şi hotărîrea celor două ţări de a face totul pentru instaurarea unui climat de pace şi colaborare în lume.

Prin întreaga sa desfăşurare, prin înţelegerile realizate şi rezultatele sale rodnice, noul dialog la nivel înalt se constituie încă o dată ca un exemplu de conlucrare între ţări socialiste, vecine şi prietene, colaborare care va duce la adîncirea în continuare a prieteniei dintre partidele, ţările şi popoarele noastre, în interesul socialismului, păcii şi progresului în lume.

În telegramele adresate tovarăşului Nicolae Ceauşescu, oamenii muncii din întreaga ţară îşi exprimă înalta apreciere, unanima aprobare faţă de rezultatele rodnice ale vizitei şi îşi iau însufleţite angajamente de a înfăptui politica internă şi externă a partidului şi a statului, de a întîmpina cu noi şi însemnate realizări cea de-a 40-a aniversare a revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă şi cel de-al XIII-lea Congres al partidului.

Em. STANCU

23 AUGUST 40 1944 1984

23 AUGUST 1944 — act istoric cu adînci rezonanţe pentru progresul economiei româneşti

DEZVOLTAREA şi modernizarea bazei tehnico-materiale a societăţii au reprezentat un proces amplu şi intens, care a cuprins în perioada ce a urmat revoluţiei de eliberare socială şi naţională de la 23 August 1944 toate ramurile economiei naţionale. Ţinînd seama de dialectica dezvoltării sociale, de raporturile de intercondiţionare reciprocă dintre laturile vieţii economico-sociale, strategia generală a partidului nostru a legat şi leagă în mod sistematic procesul extinderii şi consolidării relaţiilor de producţie socialiste de dezvoltarea susţinută a forţelor de producţie, de întărirea continuă a bazei tehnico-materiale, ca temelie puternică şi de neînlocuit a creşterii productivităţii muncii sociale şi a potenţialului economic al ţării, a consolidării continue a modului de producţie socialist.

Dezvoltarea şi modernizarea aparatului de producţie

ÎN ACEST cadru, fondurile fixe au crescut în perioada 1950—1982 de 24 ori în industrie, de 61 ori în construcţii, de 8 ori în transporturi şi telecomunicaţii, de 4,5 ori în gospodăria comunală şi locuinţe şi de 9,8 ori în învăţămînt, cultură, ocrotirea sănătăţii şi asistenţă socială. Această creştere şi-a găsit concretizarea în crearea de mii de noi capacităţi de producţie şi în modernizarea celor existente, în multiplicarea continuă a avuţiei socialiste, precum şi în schimbarea substanţială a nivelului tehnic şi a conţinutului acesteia, în creşterea înzestrării tehnice a muncii.

Ca urmare, la sfîrşitul anului 1982 puterea instalată care deserveşte producţia industrială era de 30 094 mii kW, revenind 1 004 kW la 100 muncitori, iar valoarea fondurilor fixe pe un lucrător ocupat în industrie era de 6,2 ori mai mare în raport cu anul 1950 În agricultură, valoarea fondurilor fixe ce revine pe un lucrător ocupat a sporit în aceeaşi perioadă de circa 12 ori. În acest cadru, trebuie subliniat în mod deosebit faptul că numărul tractoarelor folosite în această ramură a economiei creşte de la 4 049 în 1938 la 170 mii (nivel planificat) în acest an, suprafaţa arabilă ce revine la un tractor fizic reducîndu-se de la 2 493 ha înainte de război la circa 58 ha în acest an.

Pentru crearea şi modernizarea bazei tehnico-materiale a societăţii noastre socialiste au fost alocate fonduri tot mai mari de investiţii, volumul planificat al acestora (254 miliarde lei) fiind în 1984 de circa 40 de ori mai mare în raport cu anul 1950. Pentru realizarea unui asemenea efort material, o parte importantă din venitul naţional a fost alocată pentru acumularea şi dezvoltarea bazei tehnico-materiale a economiei. Şi în acest domeniu, pe fondul cursului novator al politicii partidului imprimat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, Congresul al IX-lea al partidului a marcat un moment istoric, prin promovarea unei rate înalte de acumulare — 29,5% în cincinalul 1966—1970, 33,7% în cincinalul 1971—1975, şi 35,3% în cincinalul 1976—1980 — ca factor hotărîtor al reproducţiei lărgite şi al realizării unor ritmuri susţinute de modernizare a economiei naţionale şi de creştere a venitului naţional. Pentru actualul cincinal, Congresul al XII-lea a hotărît alocarea a circa 30% din venitul naţional pentru dezvoltarea economico-socială, precum şi creşterea mai puternică a eficienţei economice a acumulării. Caracterizînd această coordonată de bază a politicii economice a partidului, la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1982, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a subliniat: **„Societatea noastră socialistă, ca orice societate de altfel, trebuie să asigure permanent mijloacele pentru reproducţia lărgită, o acumulare înaltă — baza dezvoltării forţelor de producţie, a nivelului de civilizaţie generală a ţării. În acelaşi timp, trebuie să se asigure creşterea eficienţei acumulării, a tuturor investiţiilor, sporirea rentabilităţii economice şi, odată cu acestea, creşterea nivelului naţional, singura sursă a desfăşurării neîntrerupte a reproducţiei lărgite şi ridicării necontenite a nivelului de trai al întregului popor".**

Odată cu creşterea puternică şi modernizarea susţinută a aparatului de producţie în toate ramurile economiei naţionale, politica de alocare a unei părţi importante din venitul naţional pentru acumulare a permis crearea de noi locuri de muncă în economia naţională şi folosirea potenţialului de muncă al naţiunii, prin atragerea în activitatea economico-socială atît a noilor generaţii, cît şi a forţei de muncă redistribuite din agricultură în procesul de mecanizare şi modernizare a acesteia. Este edificatoare în această privinţă creşterea numerică a personalului muncitor din economia naţională cu 5,5 milioane persoane în perioada 1950—1983, din care 3,3 milioane noi locuri de muncă au fost create în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului. Forţa economiei şi umanismul creşterii economice în condiţiile orînduirii noastre au ieşit o dată în plus în evidenţă în ultimii ani, marcaţi puternic pe plan internaţional de criza economică mondială, de contradicţiile economiei capitaliste, ani cînd, spre deosebire de ţările capitaliste, care au cunoscut o creştere puternică a şomajului, în ţara noastră numărul personalului muncitor a crescut (aşa cum se poate vedea şi din tabelul publicat în numărul precedent al revistei) de la 7 340 mii în 1980 la 7 600 în 1983, creindu-se, deci, circa 260 mii noi locuri de muncă.

Creşterea puternică a produsului social şi a venitului naţional s-a sprijinit, totodată, pe ridicarea susţinută a productivităţii muncii sociale. Dacă ţinem seama de dinamica venitului naţional creat şi de creşterea populaţiei ocupate, productivitatea socială a muncii a crescut de circa 12 ori asigurînd peste nouă zecimi din sporul venitului naţional. În expresie valorică, venitul naţional pe un lucrător ocupat în economie a crescut de la 4,2 mii lei în 1950 la peste 63,6 mii lei în 1983.

Dinamismul înalt, ca trăsătură fundamentală a economiei româneşti în anii de profunde transformări economico-sociale care au urmat actului istoric de la 23 August 1944, şi-a găsit expresia nu numai în creşterea puternică a producţiei sociale, ci şi în amplele mutaţii care au avut loc în structura producţiei sociale, în schimbarea profilului şi a caracterului economiei româneşti. România a devenit într-o perioadă istorică scurtă o ţară industrial-agrară, cu o industrie puternică, o agricultură socialistă în plină dezvoltare, un aparat de producţie modern, capabil să asigure progresul mai departe al ţării şi înfăptuirea obiectivelor societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Sînt edificatoare în acest sens creşterea susţinută a valorii nou create în toate ramurile economiei şi schimbarea raporturilor dintre acestea în producţia materială (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica şi structura venitului naţional pe principalele ramuri ale economiei naţionale

	Creşterea venitului naţional (1938=100)				Structura pe ramuri a venitului naţional			
	1950	1965	1982	1938	1950	1965	1982
Venitul naţional — total	99,5	411	15 ori	100,0	100,0	100,0	100,0
Din care :							
Industrie	164	12	ori 63 ori	30,8	44,0	48,9	55,7
Construcţii	238	14	ori 46 ori	4,4	6,0	8,0	7,4
Agricultură	70	118	173	38,1	27,8	28,9	19,7
Transporturi şi telecomunicaţii	81	477	17 ori	6,5	4,3	4,0	6,4

Prima parte a studiului a apărut în nr. 13 din 30 martie a.c. a revistei.

Tabelul nr. 2

Dinamica și structura producției industriale

	Creșterea producției 1938 = 100				Ritm mediu anual 1951—1982	Structura producției industriale %			
	1950	1965		1982	%	1938	1950	1965	1982
Industrie — total	147	957		50 ori	11,7	100	100	100	100
Din care, pe ramuri :									
energie electrică și termică	248	27	ori	119 ori	12,9	1,1	1,9	2,6	2,8
combustibil	98	387		777	6,7	16,8	11,3	7,0	8,2
metalurgia feroasă	193	12	ori	60 ori	11,4	4,1	5,4	8,3	8,2
metalurgia neferoasă	137	998		37 ori	10,9	2,6	2,1	3,2	4,0
construcții de mașini și prelucrarea metalelor	179	23	ori	209 ori	16,1	10,2	13,3	21,2	29,7
chimie	171	35	ori	321 ori	17,8	2,7	3,1	6,7	9,6
exploatarea și prelucrarea lemnului	136	672		18 ori	8,4	9,5	9,9	8,2	4,1
materiale de construcții	273	23	ori	129 ori	12,8	1,2	2,4	3,3	3,4
celuloză și hîrtie	165	910		39 ori	10,4	1,2	1,3	1,2	1,4
sticlă, porțelan, faianță	229	14	ori	87 ori	12,1	0,4	0,7	0,6	0,8
textile	172	663		36 ori	10,0	9,4	11,1	7,4	7,3
confecții	319	13	ori	84 ori	10,8	3,4	7,5	4,2	3,1
pielărie, blănărie, încălțăminte	175	702		28 ori	9,1	3,3	4,0	2,4	2,2
alimentară	107	382		972	7,1	32,4	24,2	22,0	11,9

Transformările care au avut loc în economia românească în această perioadă au fost ample și deosebit de intense, ele punînd în evidență atît dinamismul economiei, cît și fermitatea cu care s-a desfășurat politica partidului de dezvoltare a forțelor de producție și de restructurare a economiei, în vederea depășirii subdezvoltării și ridicării României în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Ca o ilustrare elocventă, coeficienții schimbărilor în structura venitului național creat pe ramuri ale economiei naționale au crescut de la 8,82 în perioada 1950—1965, la 18,47 în perioada 1966—1980, iar în ce privește populația ocupată de la 20,98 în 1965 față de 1950, la 24,57 în 1980 față de 1965.

Industrializarea — la baza transformărilor structurale

ROLUL hotărîtor în schimbarea profilului economiei l-a jucat industrializarea socialistă, care a determinat și trăsătura fundamentală a transformărilor structurale — accentuarea caracterului industrial al economiei românești, creșterea contribuției industriei la înfăptuirea reproducției socialiste lărgite și la realizarea progresului economico-social. Elocvente pentru creșterea rolului industriei la dezvoltarea economico-socială a țării sînt următoarele aspecte : a) contribuția industriei la formarea venitului național a sporit de la 30,8% în 1938 la peste 55% în prezent ; b) populația ocupată în industrie a crescut de la 12% în 1950 la 36,5% în 1982 (în 1978, pentru prima dată în istoria țării, ponderea forței de muncă ocupată în industrie a depășit pe cea ocupată în agricultură) ; c) industria acoperă în prezent peste 87% din mașinile și utilajele necesare programului de investiții, față de numai 50% în 1950 ; d) produsele cu un grad superior de prelucrare — mașini, utilaje și mijloace de transport, produse chimice și mărfuri industriale de larg consum — și-au sporit ponderea în exportul total al țării de la 11% în 1950, la 58% în 1983. Aceste date relevă cu prisosință faptul că, drept rezultat al politicii consecvente de industrializare a țării promovate de partid, România dispune astăzi de o industrie modernă, dotată cu mijloace de producție avansate, capabilă să rezolve cele mai complexe probleme ale progresului tehnic contemporan, să asigure înzestrarea tuturor ramurilor cu mașini și utilaje de înalt randament precum și cerințele ce rezultă din acțiunile de cooperare cu alte țări.

În noua etapă de dezvoltare, cînd accentul principal se pune pe laturile calitative, înfăptuirea acestor cerințe este condiționată în mod hotărîtor de ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor. Referindu-se la această sarcină a industriei, la Plenara C.C. al P.C.R. din 21—22 martie a.c. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat : **„Avem o industrie modernă, dotată în cea mai mare parte la nivelul cel mai înalt al tehnicii mondiale ; am investit miliarde de dolari în această industrie. Acum este necesar, să obținem folosirea la întreaga capacitate a tuturor unităților, să asigurăm ca toate produsele industriei românești să fie realizate la cel mai înalt nivel, în conformitate cu cerințele revoluției tehnico-științifice, cu Programul de ridicare a nivelului tehnic și calității produselor".**

Strategia generală și activitatea practică de înfăptuire a industrializării au cunoscut o continuă îmbogățire și perfecționare pe baza analizei realiste, obiective, a stadiului atins în dezvoltarea forțelor de producție, a tendințelor imprimate de revoluția tehnico-științifică contemporană, precum și prin evaluarea critică a propriei experiențe, ca și a celei internaționale. La baza strategiei dezvoltării economico-sociale — amplu și cuprinzător fundamentată în opera teoretică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — se află concepția că industrializarea reprezintă un proces complex, multilateral și de durată, menit să asigure nu o simplă creștere a producției industriale, ci restructurarea întregii economii pe baze moderne, integrarea organică a industriei în complexul național și în sistemul reproducției socialiste lărgite, valorificarea superioară a resurselor naturale și umane, ca factor hotărîtor al progresului economico-social al țării.

Din această orientare promovată cu fermitate a rezultat o strategie de lungă perspectivă, precum și o orientare nouă în dezvoltarea industrială. O dată cu afirmarea tot mai puternică a ramurilor de bază ale industriei, care, așa cum se vede și din tabelul nr. 2, și-au sporit contribuția la formarea producției industriale — ponderea energiei electrice, metalurgiei, construcțiilor de mașini și chimiei a crescut de la 20,7% în 1938, la 42% în 1965 și la 54,3% în 1982 — cunosc o creștere prioritară subramuri moderne ale industriei constructoare de mașini — mecanica fină, producția de mașini-unelte, aeronautica, electrotehnica și în mod deosebit electronica — precum și ale chimiei — chimia de sinteză fină, de mic tonaj, etc.

În acest context, au fost create numeroase ramuri și subramuri noi, inexistente în trecut în economia românească, se relevă un nomenclator larg de produse industriale care pun în evidență capacitatea creativă a oamenilor muncii din țara noastră, posibilitățile actuale ale industriei. Între acestea se remarcă producția de utilaje complexe, tractoare și rulmenți, motoarele navale și nave maritime, producția de aeronave, de echipamente pentru prelucrarea datelor, centrale telefonice automate, diferite tipuri de motoare electrice, mașinile pentru prelucrat metale prin electroeroziune, producția de polietilenă de mică și mare densitate, producția de medicamente, diferite sortimente de țesături, confecții și tricotaje. De remarcat că, dacă la începutul deceniului 6 România exporta doar 10—15 tipuri de mașini și utilaje, în prezent nomenclatorul acestei grupe depășește 600—700 de tipuri, iar aria geografică a exportului la aceste produse cuprinde circa 80 de țări, față de numai 4 în 1950.

În deplin acord cu concepția care a orientat dezvoltarea economico-socială în ultimele două decenii, concepție potrivit căreia mobilizarea activă a efortului propriu nu se rezumă la alocarea unei cote importante din venitul național pentru acumulare, ci cuprinde și valorificarea largă a efortului de inteligență al poporului nostru, strategia dezvoltării economico-sociale a acordat o atenție deosebită creșterii rolului științei în înfăptuirea obiectivelor și sarcinilor construcției socialiste, promovării rapide și pe toate planurile a cercetării științifice naționale și aplicării, pe această bază, a progresului tehnico-științific contemporan. Reconsiderările de ordin tehnico-principial în acest domeniu, prin critica deschisă a subaprecierii, în trecut, a potențialului creativ național, au fost însoțite de ample măsuri politice, organizatorice menite să asigure dezvoltarea puternică a rețelei de cercetare științifică, în strînsă legătură cu cerințele construcției socialiste, precum și orientarea acestei activități spre domeniile și problemele majore, decurgînd din nevoile economiei românești și din tendințele imprimate de revoluția tehnico-științifică. Programul-directivă adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R., precum și cele două programe votate recent de Marea Adunare Națională cu privire la creșterea mai accentuată a productivității muncii și respectiv la ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor reprezintă o concretizare elocventă a orientării ferme adoptate de partid în acest domeniu, conturînd o viziune și un program de acțiune unitare, coerente pe o perioadă lungă de timp, care devansează orizonturile planificării curente și pe termen mediu.

Gheorghe CREȚOIU

ECONOMISIREA ENERGIEI: DE LA PRODUCĂTOR LA UTILIZATOR

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor pentru realizarea sarcinilor economice prevăzute, oamenii muncii din județul Mureș acționează cu fermitate pentru dezvoltarea bazei energetice și gospodărirea rațională a acestora. Problema este de mare însemnătate în județul Mureș, care realizează o importantă producție de gaze naturale și energie electrică și, totodată, prin structura producției, este și un mare consumator de energie. Ținînd cont de acest specific, programul stabilit la nivelul județului cuprinde atît direcțiile de acțiune cît și măsurile ce se impun pentru creșterea producției energetice și economisirea în mai mare măsură a acesteia.

ÎN ACEST CADRU, o atenție deosebită a fost și este acordată realizării sarcinilor de cercetare, foraj și extracție a gazelor naturale, asigurării nivelelor prevăzute de producție. În cursul anului 1983, pe teritoriul județului au fost puse în funcțiune 114 sonde noi de producție, față de 99 planificate, au fost puse în probe de producție 303 sonde, față de 245 prevăzute în plan și au intrat în funcțiune încă 3 stații de comprimare a gazelor naturale cu un total de 30 grupuri de comprimare. Prin acestea, județul Mureș își aduce o importantă contribuție la creșterea producției de gaze naturale necesare economiei naționale, în 1983 fiind realizată peste plan o producție de 1,7 miliarde N mc gaze naturale. Apreciem că înființarea, în urma indicațiilor conducerii superioare a partidului, în județul Mureș — ca cel mai mare producător de gaz metan din țară — a schelelor de foraj și respectiv de producție gaze naturale — a contribuit în mare măsură la o mai bună organizare a activității în acest domeniu.

La producția de energie electrică, în cele 3 centrale termoelectrice ale Întreprinderii Electrocentrale Iernut, ca urmare a măsurilor luate și mai ales a modului în care s-a acționat pentru buna funcționare a utilajului energetic, gradul de putere efectiv utilizabilă pusă la dispoziția sistemului energetic național a fost realizat în 1983 în proporție de 103%, toate centralele înregistrînd depășiri la acest indicator.

În cursul lunilor noiembrie-decembrie 1983 și, respectiv, decembrie-ianuarie 1984, grupurile nr. 5 și 6 de cîte 200 MW de la C.T.E. Iernut, au intrat în reparație capitală. Pentru a nu îngreuna situația din sistem, au fost luate din timp măsuri organizatorice și tehnice în vederea reducerii la minimum a timpului de staționare în reparații. De asemenea, cu participarea specialiștilor de la această întreprindere s-au realizat, prin colaborare cu unitățile din județ: „Electromureș" și „Metalotehnica" din Tg. Mureș și Fabrica de anvelope Luduș unele piese de schimb necesare. Lucrările de reparații capitale au fost realizate mai devreme decît prevederile normativelor cu 25 zile la grupul nr. 5 și cu 17 zile la grupul nr. 6, în prezent ambele grupuri funcționînd în condiții de economicitate și în deplină siguranță, ceea ce confirmă că lucrările de reparație au fost executate la un înalt nivel calitativ.

Prin modul de asigurare a funcționării agregatelor energetice, în 1983 s-au realizat peste plan 222 milioane kWh energie electrică, iar în perioada ce a trecut din acest an, prin darea în folosință mai devreme a grupurilor planificate în reparație capitală, producția suplimentară însumează peste 200 milioane kWh.

Complexul de acțiuni privind gospodărirea judicioasă a resurselor, exploatarea la capacitate a agregatelor și instalațiilor a condus în anul trecut la reducerea consumurilor specifice — în cazul Întreprinderii „Electrocentrale" cu 0,03 grame combustibil convențional/kWh, echivalent cu o economie de 430 tcc, iar la consumul propriu de energie electrică s-a obținut o economie de 3,5 milioane kWh. Totodată, la celălalt mare producător de resurse energetice din județ — Schela de producție gaze naturale — prin reducerea normelor de consum de energie electrică pentru comprimarea gazelor au fost economisite 18 milioane kWh.

★

ÎN CONTEXTUL preocupărilor privind economisirea resurselor energetice evidențiem **trecerea unor mijloace de transport auto și a altor motoare alimentate cu combustibil lichid pe utilizarea gazelor naturale de joasă presiune.** Pe baza unui program județean de coordonare și cooperare, au fost transformate 370 de motoare, din care cele funcționînd în transporturi auto au rulat aproape 3 milioane km, economisindu-se astfel circa 700 tone de motorină. Experiența dobîndită și rezultatele obținute deschid noi căi de lărgire a sferei de aplicare a acestei inițiative. În prezent se lucrează la transformarea locomotivelor Diesel de manevră în incinta întreprinderilor, la motoarele de tractoare utilizate în bucătăriile furajere din agricultură, la motoarele mijloacelor de transport uzinale etc. în vederea adaptării lor pentru a funcționa cu gaze naturale de joasă presiune.

Pe linia acțiunilor întreprinse de organele și organizațiile de partid, în cadrul programelor județene anuale elaborate pentru raționalizarea și reducerea consumurilor energetice, o preocupare continuă a constituit-o **impulsionarea acțiunilor de recuperare a resurselor energetice refolosibile.** În prezent, resursele refolosibile energetice și de combustibil (fracții oxicarbonice, deșeuri de lemn) în volum de 98 mii tcc/an au fost recuperate integral, iar resursele energetice recuperabile cu potențial ridicat provenite din căldura sensibilă a gazelor de ardere, căldura de reacție exotermică, căldura fizică a unor produse, căldura condensului și de suprapresiune în volum de 620 mii tcc/an au fost recuperate în proporție de 95%. Se evidențiază în mod deosebit realizarea în ultimii ani a unor lucrări de recuperare a acestor resurse la Combinatul chimic Tîrnăveni (închiderea sau acoperirea cuptoarelor de carbid, realizarea sistemului duplex de evaporare la bicromat de sodiu), la Întreprinderea de sticlărie și faianță Sighișoara (mărirea camerelor regeneratoare la cuptoare de sticlă și refolosirea aerului cald deasupra cuptoarelor), la Întreprinderea de geamuri Tîrnăveni (recuperarea căldurii gazelor arse de la cuptoarele de geam tras și butelii) și altele.

★

ÎN CONDIȚIILE realizării și depășirii principalilor indicatori de plan pe 1983 și primele două luni din acest an, la nivelul județului s-au consumat cantități mai mici de energie electrică, atît față de repartițiile alocate, cît și de consumurile realizate în anul precedent (vezi tabelul).

În anul trecut nu s-au încadrat în repartițiile alocate de energie doar schelele de producție gaze naturale Tg. Mureș și Mediaș. De asemenea, la folosirea gazelor naturale prevederile au fost depășite numai de către Combinatul de îngrășăminte chimice. La toate aceste unități au fost luate măsuri corespunzătoare pentru ca în acest an să se încadreze în normele de consum stabilite.

Realizarea cu consecvență a măsurilor prevăzute de conducerea superioară de partid, a celor stabilite la nivel județean și la fiecare unitate economică în parte, prin îmbunătățirea bilanțurilor energetice, raționalizarea consumului receptoarelor energetice mari, respectarea tehnologiei de fabricație și disciplinei în muncă, eliminarea pierderilor prin izolații necorespunzătoare, prin neetanșeități, reducerea consumurilor netehnologice și a celor de la activități generale a condus la încadrarea marii majorități a unităților economice în normele și normativele de consum planificate. Pe aceste căi, în 1983 s-au economisit în total 16,5 mii tone combustibil convențional, din care 4 milioane mc de gaze naturale și 16,1 milioane kWh energie electrică.

Amplificarea acestor realizări presupune eforturi pentru găsirea unor noi soluții de folosire cu maximă exigență a resurselor energetice, de reducere substanțială a normelor de consum de energie electrică și de combustibil.

Ioan BENKŐ
secretar al Comitetului județean Mureș, al P.C.R.

Evoluția consumului de energie electrică în perioada 1982—februarie 1984
(mii MWh)

	Total județ	Utilități casnice	Iluminat public
1982	1 901	128,3	3,2
1983	1 760	124,5	3,0
ianuarie 1983	150	11,3	0,3
ianuarie 1984	140	9,7	0,2
februarie 1983	140	9,8	0,3
februarie 1984	133	9,7	0,2

Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii

SOLUȚII ACTUALE ȘI PREOCUPĂRI DE PERSPECTIVĂ PENTRU REDUCEREA CONSUMULUI DE MANOPERĂ

LA RECENTA PLENARĂ a C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, subliniind din nou că **„o atenție deosebită trebuie să acordăm creșterii mai puternice a productivității muncii, pe baza organizării mai bune a întregii activități, a mecanizării și automatizării producției"**, a cerut ministerelor, centralelor, întreprinderilor, consiliilor de conducere ale oamenilor muncii, de la toate nivelurile, să acționeze cu mai multă fermitate și hotărîre pentru realizarea programului elaborat în acest domeniu. Hotărîrea adoptată de către Marea Adunare Națională conferă putere normativă Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, accentuînd răspunderea organelor de conducere, a colectivelor de oameni ai muncii pentru continua îmbunătățire și îndeplinirea, etapă de etapă, a măsurilor stabilite.

Potrivit programului, în construcții-montaj productivitatea muncii va reprezenta, comparativ cu nivelul din 1980 : 145,2% în anul 1985 ; 175% în anul 1987 ; 200% în anul 1990. Aceste prevederi trebuie considerate ca minime, urmînd ca în fiecare an să se acționeze pentru a găsi noi căi și posibilități care să asigure realizarea și depășirea nivelurilor preconizate.

Importantul volum de investiții ce se alocă pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a ramurii, condițiile ce se creează pentru industrializarea lucrărilor (prin îmbunătățirea continuă a gamelor de proiecte tip, prin orientarea cercetării științifice spre perfecționarea tehnologiilor, prin diversificarea producției de utilaje de construcții și prin existența unei însemnate capacități de realizare a elementelor prefabricate din beton armat), ca și măsurile stabilite recent de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., privind îmbunătățirea formei de aplicare a acordului global în construcții-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză constituie premise de seamă în vederea înscrierii în această dinamică accelerată. Revine însă colectivului fiecărei unități îndatorirea de a acționa permanent, potrivit programului propriu, pentru valorificarea deplină a posibilităților asigurate, avînd în vedere ca sporul de productivitate obținut să se reflecte nemijlocit în reducerea duratei de execuție, respectarea și chiar devansarea termenelor de dare în exploatare a obiectivelor de investiții, obținerea de economii față de cheltuielile pentru manoperă acordate prin devizul acestora, în condițiile respectării tuturor cerințelor privind calitatea și siguranța construcțiilor.

În cele ce urmează ne vom referi la nivelul de la care se pornește, măsurile adoptate, la unele preocupări, cerințe și posibilități existente la **Trustul de construcții-montaj Prahova**, antrepriză generală al cărui domeniu de activitate îl constituie realizarea programului de locuințe, clădiri social-culturale, lucrări edilitare și alte obiective de interes local pe teritoriul județului.

Comparativ cu nivelul din anul 1976, ponderea cheltuielilor de manoperă în volumul total al producției de construcții-montaj a acestei unități (în condițiile importantelor majorări de retribuții ale personalului muncitor, intervenite pe parcurs) s-a diminuat de la 18,0% la 15,1% în 1980, la 14,4% în 1981 și 13,6% în 1982. Productivitatea muncii pe o persoană a evoluat, în aceleași etape ale intervalului, aparent contradictoriu : 100%, 123,6%, 136,0%, 120,2% — scăderea din 1982 fiind în principal determinată de schimbarea soluției constructive la o parte din locuințele executate (față de cei doi ani precedenți, ponderea în total a structurilor integral prefabricate a scăzut de la 53% la 41%, antrenînd, pentru blocurile la care proiectele au indicat alte structuri, un consum specific suplimentar de manoperă de cel puțin 600 ore-om pe apartament).

Menționăm că, în spiritul prevederilor programului național, **productivitatea fizică a muncii urmează să crească pe seama reducerii consumului de manoperă pe lucrări, grupe de lucrări, obiecte și grupe de obiecte de construcții.** Precizarea are o deosebită importanță, deoarece economia națională este interesată ca sporul acestui indicator la nivelul unităților productive să nu fie influențat — fără efort propriu — de evoluția altor parametri economici (cum se întîmpla în cazul calculării sale la producția globală), ci să rezulte din **economia efectivă de muncă socială, a cărei expresie efectivă este cea fizică.**

Pentru anul 1984, T.C.M. Prahova și-a fundamentat creșterea cu 7,71% a productivității față de anul precedent, conform metodologiei elaborate de Ministerul Muncii. Programul special, aprobat de adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii, cuprinde 21 de măsuri, a căror eficiență cumulată echivalează cu o economie relativă de personal de 269 oameni. Pe factori, această creștere urmează a fi asigurată în proporție de 60% pe seama introducerii și generalizării progresului tehnic, de 30% prin perfecționarea organizării producției și a muncii, de 10% prin ridicarea calificării și perfecționarea pregătirii profesionale.

Comparînd nivelul ce urmează a fi atins în acest an cu cel realizat în 1980 (recalculat în prețuri de deviz 1982) rezultă o creștere de numai 17%, ceea ce înseamnă că rămîne foarte mult de făcut în perioada următoare, pentru a se ajunge la nivelurile prevăzute pentru 1985, 1987 și 1990. Și ceea ce înseamnă, de asemenea, că depășirea cît mai substanțială a sarcinii pe 1984, începînd de la fiecare brigadă de antrepriză și pînă la ansamblul trustului, ca și abordarea de pe acum a unor căi și modalități pentru o viitoare diminuare masivă a consumului de manoperă vor înlesni atingerea plafoanelor stabilite pentru finele cincinalului și pentru perioada de perspectivă.

Vom încerca, în cele ce urmează, ca — bazîndu-ne pe prevederile specifice ramurii, desprinse din Programul de creștere mai accentuată a productivității muncii — să precizăm unele direcții de acțiune pe care le au sau trebuie să le aibă în vedere atît unitatea la care ne referim, cît și proiectanții și industriile care fabrică materiale și mașini pentru construcții.

Introducerea și extinderea progresului tehnic

CONSIDERĂM necesar să se asigure, la proiectele ce se elaborează în prezent, aplicarea în exclusivitate a soluțiilor tipizate, creșterea gradului de prefabricare a elementelor de construcții cu un nivel ridicat de finisare din fabrică, introducerea și folosirea pe scară mai largă a noi materiale și elemente cu eficiență tehnică și economică sporită. Încă prin proiecte vor trebui să fie stabilite limite de consum de muncă pe apartament, pe metrul pătrat de suprafață construită, pe unitatea din fiecare categorie de lucrări (similar cu limitele de consum pentru materiale), astfel determinate și fundamentate încît să asigure reducerea subsanțială a volumului de manoperă.

O atenție deosebită trebuie acordată **creșterii gradului de mecanizare.** În Program se prevede ca în anul viitor acesta să ajungă la lucrările de pămînt la 96%, la vopsitorii 75%, la zugrăveli 80%. În cadrul T.C.M. Prahova s-a atins deja acest nivel la lucrările de beton. Din cele de pămînt, un mare volum se efectuează încă manual (la fundații, dar mai ales la rețele), aceasta datorîndu-se în primul rînd nedotării cu mijloace corespunzătoare pentru săpături în spații înguste și canale. Totodată, trustul, baza sa mecano-energetică, brigăzile de antrepriză au datoria de a acționa pentru **folosirea deplină a dotării existente** ; deși a crescut preocuparea pentru activizarea parcului de utilaje, urmărirea prin sistem dispecer a exploatării lor, îmbunătățirea calității reparațiilor și ridicarea nivelului profesional al mecanicilor deservenți și de reparații, încă nu se realizează numărul de schimburi și randamentele planificate la excavatoare și buldozere (datorită și nesincronizării cu mijloacele de transport), iar numărul de apartamente realizate anual cu o macara-turn este considerabil sub cel obținut de unități fruntașe din sectorul construcției de locuințe ; conse-

cințele se răsfrîng negativ nu numai pe planul productivității, ci și pe cel al duratei de execuție.

Prin folosirea cu maximă eficiență a mașinilor și utilajelor de mare productivitate (autobetoniere, pompe de beton, macarale-turn ș.a.), în condițiile executării blocurilor de locuințe din prefabricate sau cu tehnologii industrializate pentru realizarea structurilor din beton monolit, T.C.M. Prahova trebuie să ajungă, în anul 1985, la execuția de către o formație de lucru deservită de către o macara, în medie pe zi, a unui apartament realizat în cofraje metalice plane (față de 0,4—0,5 apartamente în 1983) și la montarea a cel puțin 1,5 apartamente din panouri mari (față de 1 apartament).

Dat fiind specificul planului de producție al trustului, în care ponderea principală o deține construcția de locuințe, **finisajele** — ce consumă circa 60% din totalul manoperei aferente realizării unui apartament și ocupă, de asemenea, cea mai mare parte din durata de execuție a unui bloc — trebuie aduse la nivelul tehnic, de mecanizare și productivitate atins la lucrările de structură. (Un amănunt nu lipsit de interes : la un lot de blocuri de locuințe analizat, cota cheltuielilor indirecte în valoarea producției de construcții-montaj a reprezentat 8,5% în cazul clădirilor executate în 6—8 luni și 11,8% la cele cu durata de 9—12 luni ; întrucît aceste cheltuieli se calculează, în devizul din proiect, prin aplicarea unor coeficienți stabiliți în funcție de categoria de lucrări, raportul dintre nivelul lor de deviz și cel efectiv depinde în mare măsură de productivitatea muncii, care influențează de asemenea precumpănitor durata de execuție). Trustul a depus eforturi în această privință : la aproximativ 60% din locuințele realizate se aplică, la finisajele interioare și cele exterioare, tehnologii mecanizate care reduc consumul de muncă pe apartament cu cca. 120, respectiv, 85 ore-om/apartament ; s-a generalizat utilizarea ghenelor care înlocuiesc zidăria la mascarea nodurilor sanitare prefabricate (cu o economie de circa 36 ore-om pe apartament) etc. Rămîne, totuși, suficient cîmp de acțiune pentru **creșterea în continuare a gradului de mecanizare** la tencuieli, zugrăveli, vopsitorii (prin completarea dotării cu mijloace electromecanice adecvate, dar și prin mai buna folosire a celor existente), pentru **extinderea aplicării unor tehnologii, materiale și elemente care reduc sau elimină procesele umede** (mari consumatoare de manoperă și care, necesitînd timpi de așteptare, prelungesc durata de execuție) — prefabricate din mozaic pentru pardoseli, din ipsos pentru pereți despărțitori, turnarea de șape de egalizare autonivelatoare etc., pentru centralizarea în ateliere specializate a tăierii geamurilor, a preparării vopselelor etc. Resursele ce pot fi valorificate pe aceste căi pe linia creșterii productivității muncii — paralel cu îmbunătățirea calității lucrărilor și reducerea duratei de execuție — pot fi ilustrate semnificativ printr-un calcul potrivit căruia consumul de muncă pentru finisarea completă a unui apartament mediu de 3 camere scade cu aproximativ 40% în condițiile mecanizării.

Organizarea superioară a producției și a muncii

GENERALIZAREA acordului global prin preluarea în antrepriză, de către brigăzi, a execuției complete a blocurilor pînă la darea lor în folosință impune luarea tuturor măsurilor organizatorice capabile să asigure **desfășurarea ritmică a activității, în scopul de a respecta și devansa termenele pe etape de construcție și cele finale** ; scurtarea duratei lucrărilor și/sau executarea completă a acestora cu un număr redus al personalului muncitor, față de cel rezultat din normele și normativele de muncă, vor majora în valoare absolută partea cuvenită fiecărui membru al brigăzii din fondul de retribuire calculat pe baza manoperei de deviz.

Ritmicitatea producției se asigură prin întocmirea, reactualizarea și urmărirea **graficelor de lucru pentru fiecare obiectiv, cu defalcarea pe faze de execuție** (fundații, elevații, structuri etc.) **și activități.** Sugerăm elaborarea de grafice de lucru pe baza metodei drumului critic, pentru fiecare din secțiunile-tip de blocuri ce se aplică ; ele vor putea fi astfel adaptate la toate obiectivele ce se realizează în aceeași secțiune, dînd posibilitatea de a se stabili în mod științific termenele și de a le reactualiza cu multă ușurință. La nivelul șefilor formațiilor de lucru s-ar putea utiliza grafice tip GANTT (întocmite pe baza graficelor rețea), care pot fi mai lesne înțelese și folosite de către aceștia.

În continuare, în programele anuale de creștere a productivității trebuie prevăzute măsuri în vederea sporirii ponderii personalului care lucrează nemijlocit în producție, ca și măsuri care să asigure condițiile necesare pentru ca fiecare om să-și poată desfășura activitatea corespunzător calificării (policalificării) sale.

Apreciem ca necesară, în același timp, o mai mare operativitate în conducerea producției, prin perfecționarea sistemului dispecer aplicat la trust, simplificarea sistemului informațional, informatizarea unor activități de evidență, ceea ce va permite o mai rațională folosire a personalului ocupat în activitățile administrative.

Ridicarea calificării și perfecționarea pregătirii profesionale

PENTRU realizarea sarcinii ca pînă la finele actualului cincinal să se încheie reciclarea întregului personal muncitor, prin formele prevăzute de lege, se impune ca în 1984—1985, în sistemul cursurilor de ridicare a pregătirii profesionale să fie cuprins tot personalul muncitor al trustului care nu a absolvit în cei 3 ani anteriori o formă de perfecționare. Dispersarea teritorială a activității nu va constitui o dificultate în această privință, dacă toți specialiștii de la trust și subunități vor participa nemijlocit la elaborarea și realizarea programelor.

În ceea ce privește asigurarea forței de muncă calificate, considerăm că trebuie luate măsuri ca un număr cît mai mare de muncitori să-și însușească cel puțin două meserii, astfel încît, potrivit noilor orientări și soluții de execuție, meseriile de bază să fie cele polivalente, care să realizeze principalele faze de execuție : infrastructură, structură, finisaje I, finisaje II, instalații sanitare, de gaze și încălzire centrală, instalații electrice.

Muncile necalificate, concentrate în cea mai mare parte la operațiile de încărcări-descărcări, au fost mult diminuate prin aplicarea transportului containerizat, pachetizat și paletizat al unor materiale de masă (blocuri de beton celular autoclavizat, cărămizi ș.a.), prin mecanizarea preparării, transportului și punerii în operă a betoanelor și mortarelor ; ar fi util să se treacă și la expedierea din depozite la șantier a materialelor pentru instalații și finisaje, în unități de încărcătură dimensionate la necesarul unei părți de obiect (apartament, nivel, scară), ceea ce nu numai că ar mări productivitatea muncii, dar ar simplifica evidențele și ar evita pierderile prin degradare.

Probleme de perspectivă

ÎN PROGRAMUL privind creșterea mai accentuată a productivității muncii se prevede ca dublarea acesteia în construcții-montaj pînă în anul 1990 să se realizeze în primul rînd pe baza încheierii în linii mari a procesului de industrializare a construcțiilor, prin prefabricarea uzinală în întregime a elementelor de mare serie, prin mecanizarea proceselor de lucru. Principalele materiale de construcții vor fi folosite în variante moderne, care să asigure o reducere substanțială a consumurilor materiale și de manoperă.

În anul 1980, din numărul total de apartamente realizat de T.C.M. Prahova, circa 52% au fost din panouri mari prefabricate, iar restul în alte structuri (mixte). În ipoteza că se va menține ponderea valorică a celorlalte obiective în totalul producției de construcții-montaj (de 22%) și ținînd seama de raportul actual între manopera consumată pentru un apartament din panouri mari și cea pentru un apartament realizat în alte structuri, apreciem că pentru reducerea la jumătate a volumului de muncă necesar, în anul 1990 trebuie să se ajungă la un consum total de manoperă de 1 000 ore-om/apartament (valoare maximă), în care să fie inclus și volumul de muncă al personalului de mecanizare, indirect productiv, de deservire, tehnico-productiv, de administrație. De bună seamă, această cifră se raportează la caracteristicile actualelor tipuri de apartamente și clădiri ; este de așteptat însă ca acestea să evolueze pe măsura cerințelor impuse de sporul demografic, de componența numerică a familiilor, de nevoile sporite de confort și civilizație ale populației și în funcție de creșterea posibilităților economiei naționale de a le satisface.

Desigur că numai prin proiectare nu se poate ajunge la un asemenea rezultat ; se vor impune și din partea unității de execuție aplicarea unor măsuri cu un conținut principial nou pe linia organizării superioare a producției și a muncii, asigurarea la fiecare lucrare, la fiecare loc de muncă a unor condiții tehnice și organizatorice cît mai apropiate de cele din industrie, eliminarea diferențelor sezoniere în ritmul de lucru și în nivelul productivității muncii. Vor trebui, totodată, găsite și aplicate soluții care să asigure ca variația anuală a volumului planificat al producției să nu impieteze asupra dinamicii prevăzute a productivității muncii, ceea ce presupune o adaptare elastică a capacității, cu folosirea ei deplină și eficientă, exprimată întotdeauna în scurtarea duratei de execuție, în respectarea și devansarea termenelor de dare în folosință a obiectivelor de investiții.

Ștefan GHEORGHE
Ploiești

Dezvoltarea bazei de materii prime

Materialele refolosibile — o alternativă de înaltă eficiență

PLANUL național unic de dezvoltare economico-socială pentru acest an prevede în mod expres pentru fiecare ramură, minister, centrală și unitate economică în parte sarcini deosebite privind valorificarea superioară a resurselor materiale, asigurarea recuperării și reintroducerii în circuitul economic a tuturor materialelor refolosibile, utilizarea și circulația eficientă a ambalajelor.

Așa cum se cunoaște, materialele recuperabile, subansamblele și piesele recondiționate costă mult mai puțin decît materiile prime noi (fie ele din țară sau din import) și, ca urmare, prin reintroducerea lor în circuitul economic productiv se obține o reducere a costurilor de producție în general și a cheltuielilor materiale în special. Cerințele dezvoltării intensive și eficiente a fiecărei activități și ale realizării unei calități noi impun, cu acuitate, sporirea gradului de participare a materialelor refolosibile în balanța resurselor materiale și de energie. În prezent, recuperarea materialelor refolosibile a depășit caracteristicile unei activități adiacente producției materiale, devenind o activitate de natură industrială, cu un statut organizatoric, cu obiective și sarcini bine definite. Mai mult chiar, acestei „subramuri" industriale, în condițiile dificultăților de asigurare a materiilor prime și ale costurilor tot mai ridicate, i se acordă un regim prioritar. Ca urmare, materialele refolosibile constituie o parte integrantă a avuției naționale, devenind bunuri care au intrat ca punct distinct în balanțele de materii prime și materiale, atît la nivel macro, cît și microeconomic.

În concordanță cu asemenea obiective și sarcini prioritare, în județul Sibiu s-au desfășurat și se desfășoară largi acțiuni pentru colectarea materialelor refolosibile și reintroducerea lor în circuitul economic.

Printre acțiunile întreprinse în vederea creșterii volumului de materiale colectate se află : ● dotarea unor mari unități industriale, precum și a întreprinderii județene specializate cu mașini, utilaje și instalații specifice de manipulare, prelucrare, balotare, mărunțire a materialelor refolosibile ; ● sporirea preocupării unităților economice pentru stabilirea mai exactă a resurselor materiale refolosibile, pornind de la bilanțul materialelor ; ● separarea și pregătirea materiilor prime și materialelor pe grupe și calități în vederea predării lor întreprinderii specializate ; ● amplificarea acțiunilor de colectare a materialelor refolosibile, atît în unitățile economice, cît și de la populație etc.

Totodată, așa cum reiese din datele prezentate în tabelul nr. 1, la o serie de materiale (hîrtie, textile) planul nu a fost realizat decît într-o proporție de 2/3 și respectiv 1/3, cu mult sub nivelul sarcinilor. O problemă care nu este rezolvată încă la multe unități economice este aceea a organizării unor spații adecvate, a sortării materialelor refolosibile după proveniență, calitate, compoziție chimică, precum și a unor utilaje speciale de tăiere, balotare, brichetare, mărunțire ș.a.

■

AȘA DUPĂ cum practica multor unități economice o confirmă, una din multiplele căi de economisire a unor însemnate cantități de materii prime, materiale, energie și manoperă o constituie **reutilizarea prin recondiționare a pieselor și subansamblelor scoase din uz.** Acest procedeu s-a extins rapid în ultimii ani în multe sectoare de activitate. În acest context, noua reglementare în domeniul gospodăririi fondurilor fixe, introdusă prin legea adoptată în decembrie 1980 de Marea Adunare Națională, prevede că, în asigurarea necesarului de piese de schimb, o pondere tot mai importantă trebuie să o reprezinte recuperarea și refolosirea ca atare sau prin recondiționare a pieselor de schimb și subansamblelor rezultate la efectuarea reparațiilor sau la dezmembrarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor scoase din funcțiune.

În unitățile din județul Sibiu acestei activități i se acordă o deosebită atenție. Bunăoară, la Trustul S.M.A. valoarea pieselor recondiționate în anul trecut s-a ridicat la 13,7 milioane lei, constînd în recondiționarea completă a chiuloaselor, blocului motor, arborelui motor (în premieră pe județ), întregului echipament electric de la tractor și combină, pompelor hidraulice, servodirecțiilor, întregului echipament de alimentare al motoarelor ș.a., care totalizează peste 50% din totalul reperelor folosite în procesul de reparații. Un lucru demn de subliniat este că mijloacele fixe casate (tractoare, combine, remorci etc.) se dezmembrează în ateliere specializate pentru ca procentul de recuperare să fie maxim.

Trustul a dat recent în funcțiune un nou atelier de reparat, recondiționat și format acumulatori la nivel județean în comuna Miercurea Sibiului, precum și un atelier de vulcanizat cauciucuri și bobinat motoare pînă la 70 kW. Totodată, introducerea procesului de metalizare va extinde și mai mult gama pieselor ce se recondiționează. Recent, într-o expoziție organizată la centrul de reparații „Tîrnava" din Mediaș, a fost prezentată cadrelor de conducere din agricultura județului o gamă largă de piese și subansamble recondiționate.

Un exemplu pozitiv îl oferă și Întreprinderea de transporturi auto Sibiu. Aici valoarea pieselor și ansamblelor auto bune, redate în exploatare fără recondiționări (cutii de viteze, cabine, arcuri, punți, grupuri diferențiale ș.a.) s-a ridicat, în 1983, la 1,5 milioane lei.

Tabelul nr. 1

Realizarea planului de materiale refolosibile

Indicatorul	U. M.	1983		Plan 1984
		Plan	Realizat	
Volum valoric de colectare a materialelor refolosibile, din care :	mii lei	128 349,3	130 720	131 308,4
— metale	„	121 278,5	126 148	124 241,0
— nemetale	„	7 070,8	4 572	7 067,4
Volum fizic, din care :				
— oțel	tone	73 000	78 020	76 000
— fontă	„	5 300	5 760	5 200
— cupru	„	230	231	236
— alamă	„	390	383	380
— bronz	„	410	430	420
— plumb	„	360	366	385
— aluminiu	„	1 433	1 462	1 470
— hîrtie, total, din care :	„	6 650	5 392	7 400
— gospodăriile populației	„	3 350	2 460	3 650
— textile, total din care :	„	800	265	950
— gospodăriile populației	„	500	176	650

Tabelul nr. 2

Piese și subansamble recondiționate (lei)

Denumirea piesei sau subsansamblului	Preț achiziție	Preț piesă recondiționată	Preț piesă nouă
Chiuloasă	320	920	1 316
Axă planetară	103	800	2 100
Arbore cotit	238	510	2 000
Demaror	661	1 726	2 160
Punte spate	385	1 062	1 700
Radiator	440	823	1 485

De asemenea, piesele și ansamblele recondiționate și redate în folosință (electromotoare, cutii de viteze, alternatoare, baterii acumulatori, saboți etc.) reprezintă o valoare de peste 1,4 milioane lei, iar cele predate la întreprinderea de specialitate (I.J.R.V.M.R.) peste 400 mii lei. Pentru acest an, atelierul special constituit pentru recondiționări și-a propus a realiza o producție de 2,3 milioane lei.

Pe aceeași linie se situează și activitatea de la autoservice „Dacia"-Sibiu, unde realizările dobîndite prin recondiționarea de piese și subansamble au înregistrat în 1983 peste 19,4 milioane lei. Economiile substanțiale pe care clientul le are prin utilizarea unor piese și subansamble recondiționate sînt evidente (tabelul nr. 2).

Numărul pieselor recondiționate în 1983 la această unitate a fost de 46. Pentru 1984, planul la acest capitol este de 22,5 milioane lei, la cele 46 de piese mai adăugîndu-se încă 12, printre care : repere caroserie, pompă benzină, ulei și apă, fulie arbore cotit ș.a.

■

ÎNTREPRINDEREA „13 Decembrie"-Sibiu (de care aparține și Fabrica de marochinărie Sălișteă) fiind una dintre cele mai mari întreprinderi de marochinărie și încălțăminte din țară, consumă un volum foarte mare de materii prime și materiale (cu deosebire piele și înlocuitori din piele), care, așa cum bine se cunoaște, se procură cu mari eforturi. În ultimii ani, unitatea sibiană a inițiat numeroase acțiuni pe linia valorificării superioare a materiilor prime, obținînd o serie de rezultate bune. În 1983, de pildă, din materialele refolosibile (înlocuitori din piele) s-au realizat la nivelul unității 605 mii articole de mică marochinărie în valoare de peste 6,8 milioane lei, iar din piele 468 mii articole în valoare de 4,8 milioane lei.

Aceste articole (încălțăminte pentru copii, port-stilouri ș.a.) se obțin prin croirea combinată a unor articole mari (valize, genți diplomat, încălțăminte adulți ș.a.) cu altele mici, valorificîndu-se în acest mod, într-o proporție mai mare, materia primă. Resturile de materiale ce rămîn de la această croire se valorifică la terți Anul trecut, spre exemplu, fîșiile din piele și înlocuitori (20 tone) ce nu s-au putut utiliza în unitate au fost livrate cooperativelor meșteșugărești „Gheata"-Sibiu și „Arta"-Oradea în vederea realizării unor produse meșteșugărești de mică servire. Furdalele de talpă (circa 19 tone) rezultate de la confecționarea încălțămintei au fost livrate întreprinderii „Dîmbovița" București și U.J.C.M. Sibiu, pentru regenerare prin desfibrare în vederea fabricării tălpii artificiale și pentru confecționarea încălțămintei și a pieselor despărțitoare pentru articole de marochinărie.

■

UNITĂȚILE economice din județul Sibiu au mari posibilități de valorificare eficientă a materiilor prime și a celor refolosibile. Se cere însă, pentru aceasta, o mai largă preocupare atît în ce privește colectarea lor, cît mai ales stabilirea tehnologiilor de valorificare eficientă a acestora. Iată de ce, pentru acest an, sarcinile de plan sînt mult superioare față de 1983, fapt ce impune derularea de acțiuni multiple atît la nivel de întreprinderi, cît și pe județ.

Nicolae BLAGA

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Instalație de foraj pînă la adîncimi de 7000 m

Întreprinderea ploieșteană „1 Mai" a introdus în fabricație curentă un nou tip de instalație de foraj — F 400 EC (DEC) concepută de specialiștii Institutului de proiectări și cercetări pentru utilaj petrolier pentru a fi folosită atît cu acționare electrică de la rețea, cît și cu acționare diesel-electrică. În prima variantă, instalația este dotată cu o stație proprie de transformare, iar în a doua cu o instalație care dispune de o microcentrală de curent alternativ echipată cu trei grupuri electrogene (fiecare de cîte 2 500 kVA) care funcționează în paralel. În ambele variante constructive, instalația utilizează pentru acționare motoare electrice de curent continuu (de 850 kW) comandate prin convertizoare cu tiristoare. Acest sistem modern de acționare permite să se obțină reglaje fine de moment și de turații, corespunzătoare celor mai pretențioase cerințe tehnologice. Sistemul mai permite, de asemenea, realizarea unor performanțe deosebite la foraj și o mare siguranță în funcționare. Instalația este dezvoltată la trei nivele principale și anume la cotele 6 900 mm, 1 400 mm și zero.

Instalația F 400 EC (DEC) de tip descentralizat prezintă o serie de caracteristici notabile, dintre care amintim : independența totală existentă între a-

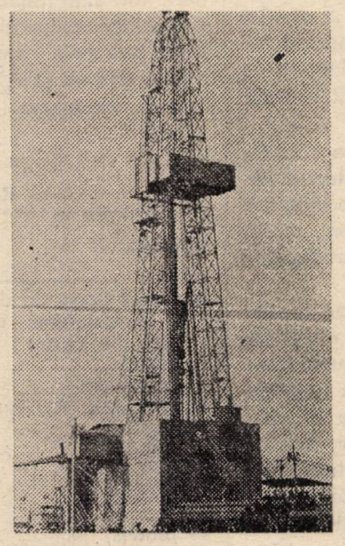

gregatele principale, ceea ce permite ca ele să fie amplasate în condiții optime și să fie montate în șantier într-un timp minim ; înălțimea liberă sub grinzile mesei rotative este destul de mare ca să permită montarea celor mai complexe instalații de prevenire a erupțiilor ; dispozitivul de avans automat este de tip greu, ceea ce permite ca sapa să avanseze automat ; montarea și demontarea instalației sînt facilitate de existența unor legături rapide între circuitul manifoldului de aspirație și cel de refulare al pompelor de noroi etc.

Instalația mai este dotată și cu o serie de dispozitive de mecanizare care ușurează considerabil munca sondorilor și reduc simțitor timpii auxiliari. Dintre caracteristicile sale mai trebuie să amintim că sarcina nominală la cîrlig este de 400 tf, puterea la troliu este de 3 000 CP/2 200 kW, iar vitezele de manevră pentru varianta EC sînt în număr de 4 + 4 R, iar pentru varianta DEC în număr de 4 + 2 R.

E. C.

Dezbateri în mari unități industriale

ACORDUL GLOBAL — ÎMPLETIRE STRÎNSĂ ÎNTRE INTERESELE INDIVIDUALE ȘI CELE COLECTIVE (I)

— O experiență ce atestă eficiența generalizării acordului global —

AU TRECUT mai bine de 6 luni de cînd în întreaga economie s-a generalizat acodul global. Experiența acestei perioade demonstrează că acordul global generalizat și-a dovedit pe deplin eficiența, mobilizînd colectivele de muncă la organizarea superioară a producției și a muncii, la realizarea ritmică a sarcinilor fizice de plan la toate sortimentele, la ridicarea calității producției și gospodărirea mai bună a mijloacelor tehnice, umane și materiale, la reducerea costurilor de producție și, pe această bază, la creșterea veniturilor oamenilor muncii.

Asemenea rezultate au fost evidențiate cu ocazia unei recente **dezbateri organizate de „Revista economică" la Combinatul siderurgic din Hunedoara.** Generalizarea acordului global în toate sectoarele de activitate ale combinatului a avut efecte dintre cele mai bune, concretizate în obținerea unor rezultate net superioare în comparație cu cele înregistrate anterior. În prezent se desfășoară acțiuni ample pentru consolidarea și amplificarea rezultatelor bune, pentru un nou salt calitativ în gospodărirea resurselor disponibile în vederea realizării unei producții de metal de înaltă calitate, în sortimentele cerute de economia națională.

Eforturile generale sînt concentrate spre materializarea întocmai a sarcinilor formulate în documentele recentei Plenare a C.C. al P.C.R., care prevăd aplicarea cu mai multă fermitate a noului mecanism economic. **„Să legăm mai strîns — așa cum prevăd legile — veniturile tuturor oamenilor muncii de activitatea și munca concretă,** spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Să se poată realiza, ca rezultat al muncii, venituri nelimitate, dar, în același timp, să nu mai admitem nici un fel de venit care nu este rezultatul muncii, al activității depuse în fiecare sector".** Pentru canalizarea dezbaterii pe obiective concrete, redacția a propus participanților să răspundă, în cuvîntul lor, următoarelor întrebări:

1. CUM S-A ACȚIONAT ÎN UNITATEA DUMNEAVOASTRĂ PENTRU GENERALIZAREA ACORDULUI GLOBAL ȘI CARE ESTE STADIUL ATINS DUPĂ 6 LUNI DE LA IMPLEMENTAREA SA ?

2. CE EFECTE CALITATIV NOI A ATRAS DUPĂ SINE RETRIBUIREA ÎN ACORD GLOBAL A ÎNTREGULUI PERSONAL ?

1. Instrument de perfecționare a conducerii și organizării producției

Obiective și criterii concrete pentru fiecare formație și loc de muncă

Sabin FAUR : „În concepția și practica consiliului oamenilor muncii din combinatul nostru generalizarea acordului global este apreciată ca o **expresie a perfecționării metodelor de organizare și conducere științifică a proceselor de producție,** a folosirii mai largi a pîrghiilor economice care conduc la creșterea continuă a eficienței întregii activități. Acordul global realizează o **mai strînsă împletire a intereselor individuale cu cele ale întregului colectiv de muncă,** contribuind astfel la conjugarea eforturilor pentru obținerea unor rezultate superioare în producție și la crearea unor opinii critice față de cei care nu își aduc aportul necesar la bunul mers al activității.

Răspunzînd primei întrebări puse de redacție, voi încerca să punctez cîteva elemente de bază care ne-au ajutat să generalizăm în combinatul nostru acordul global. Un criteriu important pe care l-am avut în vedere l-a constituit valorificarea posibilităților de perfecționare a conducerii și organizării producției. Dat fiind faptul că în unitatea noastră muncitorii de la diferite agregate care lucrează în echipe și pe schimburi erau retribuiți de ani de zile în acord global, sarcina de generalizare a fost ceva mai ușoară, ea implicînd introducerea în acest sistem de retribuire a aparatului tehnic, economic și de conducere, precum și a unor muncitori din secțiile auxiliare și de transport.

Pe baza unor studii s-au conturat mai bine numărul și componența formațiilor de lucru pe agregate și schimburi, în acestea fiind cuprins și aparatul tehnnico-economic. Concomitent au fost stabilite și criteriile și condițiile principale care stau la baza contractelor care s-au încheiat între conducere și formațiile de lucru din diferite secții unde cei ce muncesc sînt retribuiți în acord global. Desigur, această activitate a cerut timp, consultări permanente cu cei ce răspund de realizarea planului pe diferite sectoare, îmbunătățirea normelor și normativelor de personal, stabilirea tarifelor pe unitatea de produs, defalcarea sarcinilor fizice pe formații de lucru zilnice, asigurarea condițiilor de realizare a acestora, implementarea unor tehnologii noi precum și extinderea celor ce s-au dovedit de înaltă eficiență.

Ca element nou aș dori să scot în evidență faptul că la generalizarea acordului global în secțiile în care există mai multe utilaje conducătoare, cum sînt, de pildă, oțelăriile, au fost defalcate sarcinile de plan pe fiecare utilaj și schimb, dar și pe fiecare activitate în parte (turnarea oțelului, pregătirea trenului de turnare, întreținerea mecanică și electrică a utilajelor etc.). Aceasta a fost necesară pentru a delimita concret atribuțiile fiecărui om, ale fiecărei echipe, cît și pentru a asigura o normare științifică a muncii. Odată stabilite criteriile și condițiile impuse de generalizarea acordului global, aparatul tehnic și de conducere, inclusiv cel din serviciile de organizare a producției și a muncii, și-au desfășurat activitatea în secții pentru a ajuta efectiv la rezolvarea unor probleme. În acest mod au fost soluționate operativ multe aspecte nu numai din punct de vedere organizatoric, dar și în ce privește gospodărirea mai eficientă a resurselor materiale".

Gh. VOICA : „Pentru a ilustra eficiența acțiunilor desfășurate în combinat odată cu trecerea la generalizarea acordului global despre care a vorbit tovarășul S. Faur, directorul general al combinatului, doresc să prezint unele exemple concrete. Cum acordul global generalizat așa cum se știe este, în primul rînd, o metodă de organizare a muncii, aplicarea lui a necesitat o serie de acțiuni de așa natură încît să se asigure desfășurarea fluentă, corectă a tuturor activităților de producție. Între acestea, o măsură cu largi implicații asupra eficienței producției a reprezentat-o **îmbunătățirea pregătirii încărcăturii și dozării șarjelor la oțelăria electrică I.** Pentru aceasta toate deșeurile tehnologice care rezultă de la laminorul 800, oțelăria electrică I și O.S.M. I (este vorba de deșeurile care conțin elemente de aliere) sînt sortate

Au participat la dezbatere : **Sabin FAUR**, director general ; **Ionel DOBRIN**, director comercial ; **Iacob TOPLICEAN**, secretarul comitetului de partid ; **Alexandru DRAGOTA**, directorul uzinei nr. 8 ; **Nicolae FLOCA**, șeful biroului personal, învățămînt, retribuire ; **Eva BARDAR**, inginer principal, biroul normarea muncii ; **Gheorghe VOICA**, șeful serviciului organizarea producției și a muncii ; **David BUCUR**, șeful secției aglomerator I ; **Stelian DIJMĂRESCU**, economist principal, uzina nr. 4 laminoare ; **Petru PÎRVU**, șeful secției laminor 650 mm ; **Victor PETROESCU**, maistru principal oțelar, secția oțelăria Martin II ; dr. ing. **Constantin CATRINOIU**, șeful serviciului C.T.C. laboratoare ; **Ioan DANIEL**, tehnician principal normare, secția oțelăria Martin II ; **Livia CROITORU**, secretar adjunct al comitetului de partid.

pe grupe de elemente de aliere în așa fel încît elaborarea unor mărci de oțeluri să se facă chiar direct prin retopire. Cîștigul este într-adevăr deosebit ; s-a reușit astfel ca la unele șarje care înainte necesitau cîte 10—12 tone de feroaliaje să se folosească în prezent numai 2—3 tone de elemente de aliere. Concomitent, datorită faptului că s-a redus mult perioada de elaborare a șarjelor, crescînd cantitatea de oțel obținută în aceeași unitate de timp, a sporit și cîștigul muncitorilor cu 10—15%.

Preocupări deosebite au existat și în ce privește **creșterea disponibilității utilajelor prin reducerea timpilor de reparație,** prin extinderea, în ultima vreme, a preasamblărilor pentru reparațiile mari și generalizarea pregătirii și conducerii acestora pe baza metodei drumului critic. Cu toate acestea, problema disponibilizării utilajelor nu este pe deplin rezolvată, în special la nivelul locurilor de muncă. Este vorba de oganizarea activității pînă la faza de execuție, care implică, în primul rînd, în afară de asigurarea unei serviri ritmice și fluente a locurilor de muncă și mecanizarea unor activități manuale".

Participare activă la stabilirea nivelului producției fizice

I. DOBRIN : „Pot să afirm că niciodată n-a existat în combinatul nostru o atît de mare preocupare de jos în sus — de la conducători de formație de lucru, maiștri, șefi de schimb, șefi de secție coordonatori — pentru laturile de planificare și programare a producției, ca acelea care au apărut ca urmare a generalizării acordului global. Cu ocazia adunărilor generale ale oamenilor muncii au fost făcute numeroase propuneri vizînd laturile susceptibile de perfecționare a activității de planificare și organizare a producției. Implicîndu-se direct în rezolvarea unor aspecte oțelarii, furnaliștii și laminatorii au adus chiar unele corective la planurile inițiale, propunînd creșteri sensibile de producție la agregatele de bază.

Pe fondul general de aplicare a acordului global au apărut o serie de elemente noi care vizează nu atît conținutul cît, în special, formele de realizare a acestui proces. Concret, este vorba, înainte de toate, de modul de participare a oamenilor la fundamentarea indicatorului producției fizică și sortimentală. Se simte tot mai mult preocuparea pentru valorificarea maximă și eficientă a condițiilor existente, pentru realizarea ritmică a normelor planificate. Se poate spune că aplicarea acordului global a facilitat totodată și o mai puternică afirmare a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare."

Eva BARDAR: „Aș dori în continuarea celor spuse de tovarășul Dobrin să ilustrez cu cîteva exemple modul în care aplicarea actualei forme de retribuire a influențat realizarea principalilor indicatori, inclusiv în plan sortimental. În trim. IV. al anului trecut, de exemplu, producția marfă vîndută și încasată, condiție de bază în acordarea retribuțiilor în acord global, a fost realizată în proporție de 106,14%, exportul 104,79%, producția netă 100,62%, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă 96.84% etc., în timp ce, în primele trei trimestre din 1983, media realizărilor a fost doar de 99,45% la producția marfă vîndută și încasată, 97,34% la cheltuieli la 1 000 lei producție marfă.

Din această succintă prezentare rezultă că preocuparea care a existat pentru realizarea integrală a prevederilor de plan a condus la împlinirea scopului urmărit prin acordul global generalizat de **a condiționa retribuția fiecărui om al muncii atît de îndeplinirea sarcinilor cantitative cît și de indicatorii de eficiență.** Aceeași situație se menține și în acest an. De exemplu, în luna februarie a.c. s-a înregistrat cea mai mare creștere a producției fizice și sortimentale.

Și în ce privește producția de export am încercat și, într-o anumită măsură, am reușit să asigurăm o creștere față de anul precedent printr-o mai mare diversificare sortimentală. Aceste creșteri au avut loc în consens cu solicitările și cu preocuparea noastră pentru promovarea de noi produse."

D. BUCUR : „Aș încerca să prezint contribuția sporită a unor secții complementare care servesc sectoarele de bază pentru realizarea de către acestea a producției fizice. Dacă, de pildă, pînă la generalizarea acordului global, în secțiile de aglomerare a minereurilor depășirea fizică de plan era de 5—6%, după aceasta depășirea a ajuns în jur de 9—11%, în condițiile în care productivitatea muncii a fost realizată în proporție de 110—111%, față de 107% în aceeași perioadă din 1983.

Pentru obținerea acestor realizări atenția noastră a fost îndreptată mai ales asupra creșterii gradului de utilizare a capacităților existente. Printr-o mai bună organizare a muncii indicele intensiv de utilizare a benzilor de aglomerare a ajuns în prezent la 33-34 tone pe metrul pătrat și zi, față de 30,5-31 tone cît prevedea planul. Aceasta ne-a permis reducerea, în mai mare măsură a consumurilor de energie și combustibil convențional, obținerea unei eficențe economice ridicate, generate tocmai de aplicarea acordului global. Și nu numai atît. Depășirea sarcinilor fizice de plan, economisirea energiei au condus și la sporirea cîștigurilor cu 8—10%."

Nicolae FLOCA : „Am de făcut o propunere în legătură cu mai buna planificare a sarcinilor sortimentale de plan la nivelul combinatului. În prezent, există o neconcordanță între planul sortimental transmis de C.S.P. și programul de fabricație al combinatului, care este alcătuit pe baza contractelor încheiate cu diverși beneficiari și care acoperă întreaga capacitate de producție. Din această pricină, sîntem puși adesea în situația de a realiza efectiv programul sortimental al combinatului, acoperind la termen toate cerințele beneficiarilor, dar nu însă și planul sortimental transmis de C.S.P.. Într-o atare situație s-a ajuns ca fondul de retribuire, în anumite perioade de timp, să fie diminuat în funcție de nerealizările din planul sortimental dat de C.S.P. Apare astfel situația că oamenii, deși au respectat disciplina tehnologică și au realizat în totalitate programul sortimental primit din partea conducerii combinatului, nu pot beneficia, în întregime, de veniturile ce li se cuvin. Consider că **ar fi util ca planul sortimental stabilit de C.S.P. să se fundamenteze pe programul sortimental al combinatului, care reprezintă o expresie directă a solicitărilor ferme stipulate în contractele economice încheiate".**

Normele și normativele de personal — în concordanță cu dotarea tehnică

I. DOBRIN: „Acordul global generalizat presupune și o preocupare mult sporită pentru fundamentarea științifică a normelor și normativelor de personal. Aceasta cu atît mai mult dacă avem în vedere că, într-o anumită perioadă de timp, o asemenea latură a activității de conducere a producției a fost oarecum neglijată. În noul cadru creat, s-a impus întărirea rolului maistrului în ce privește organizarea și conducerea proceselor de fabricație pe locurile de muncă, a rolului inginerului și specialistului din secție în ce privește dimensionarea cantitativă și calitativă a sarcinilor și conducerea prin metode avansate a proceselor de muncă.

În combinat, măsurile tehnice și organizatorice care se aplică cît și dezvoltările și modernizările de capacitate care sînt efectuate sau se au în vedere în continuare conduc la necesitatea de a pune mereu în concordanță normele și normativele de personal, cu nivelul productivității planificate. Pentru a ilustra modul în care se acționează în vederea menținerii permanente a unui echilibru în ce privește normativele de personal cu nivelul de productivitate a muncii am să dau un exemplu : lucrările de modernizare care le-am efectuat în cursul lunilor ianuarie-februarie a.c. la laminorul Bluming 1 000 au condus la rezolvarea a două probleme mari și esențiale pentru producție : îmbunătățirea transportului lingourilor și crearea condițiilor normale din punct de vedere tehnic și tehnologic pentru laminarea acestora în condițiile în care greutatea lor a sporit de la 7 la 9 tone. Deci am rezolvat pe un agregat vechi o modernizare care a însemnat și îmbunătățirea condițiilor generale de productivitate. Evident că, în asemenea situație, au fost necesare intervenții în sistemul de normare a muncii și în normativele de personal, asigurînd prin măsurile luate acel echilibru despre care am vorbit înainte".

Eva BARDAR : „Pentru combinatul nostru problema fundamentării științifice a normelor și normativelor de personal n-a comportat dificultăți deosebite, ținînd seama de faptul că și în perioadele anterioare am acționat pentru a le corecta acolo unde era necesar, urmărind încadrarea fidelă în planul forței de muncă, în scopul atingerii nivelului planificat de productivitate. Totodată, s-au reanalizat normele de personal existente, respectiv statele de funcțiuni la toate secțiile și compartimentele și s-au stabilit tarife globale care să cuprindă atît muncitorii cît și personalul tehnic. O asemenea practică a avut rezultate pozitive. Dacă am face, de pildă, o comparație între realizările trimestrelor I-III și trimestrului IV din anul trecut, rezultă că la toate produsele — cocs, fontă, oțel, laminate, aglomerat etc. — cantitățile realizate în ultima parte din 1983 au fost mai mari decît media primelor trei trimestre, în condițiile unui număr de personal relativ stabil (chiar mai mic cu cîteva zeci de persoane). În urma unor asemenea realizări s-a asigurat, în trimestrul IV 1983, în medie pe combinat, o retribuție mai mare cu circa 8%".

Dezbatere consemnată de
Vasile BOESCU
Corneliu BÂRNEA

Campania agricolă de primăvară

Timpul prielnic, condițiile create obligă la accelerarea maximă a lucrărilor

EVOLUȚIA condițiilor climatice în ultimele două săptămîni — restrîngerea ariei precipitațiilor, creșterea sensibilă a temperaturii aerului și a celei a stratului superficial al solului — a determinat, în numeroase județe, declanșarea campaniei agricole de primăvară și intensificarea ei de la o zi la alta. **Există toate condițiile pentru realizarea lucrărilor în termene scurte și de bună calitate.** Specialiștii știu acest lucru și, de aceea, urgentează executarea lor. Mecanizatorii și cooperatorii sînt chemați să-și dovedească întreaga pricepere, să aplice corect tehnologiile, să-și organizeze superior activitatea, astfel încît rodul muncii lor să fie concretizat în obținerea unor producții agricole record.

TERENUL are, în general, suficientă umiditate pentru a putea asigura încolțirea semințelor și răsărirea. Dată fiind întîrzierea de peste două săptămîni la semănat, se impune mărirea substanțială a vitezei de lucru, folosindu-se integral ziua de lucru în pregătirea patului germinativ, în executarea semănăturilor. Generalizarea măsurilor de creștere a vitezei de lucru va permite reducerea perioadei de semănat la culturile din prima epocă, față de perioada stabilită inițial.

Starea terenului nu este însă peste tot la fel ; aceasta cere executarea diferențiată a lucrărilor de la o unitate agricolă la alta și chiar de la o solă la alta. Specialiștii aflați în teren au datoria de a urmări și analiza starea de umiditate a solului, luînd măsuri operative de eliminare a băltirilor, acolo unde ele s-au produs. Pretutindeni, la formarea agregatelor pentru executarea lucrărilor trebuie avut în vedere ca ele să cuprindă întreaga sistemă de mașini care, la o singură trecere, să poată executa un număr cît mai mare de operații. Problema prezintă interes nu numai sub aspectul cîștigului de timp, dar și în ce privește realizarea unei importante economii de carburanți și lubrifianți, ca să nu mai amintim și de faptul că se evită o tasare excesivă a terenului. Folosirea diferențiată a tractoarelor și mașinilor agricole, în funcție de condițiile pedoclimatice locale, creează premisele încadrării în normele stabilite ale consumului de motorină.

Creșterea vitezei zilnice de lucru presupune și o folosire eficientă a tuturor tractoarelor și mașinilor agricole din dotare, înlăturarea tuturor timpilor neproductivi rezultați din unele deficiențe tehnico-organizatorice, a mersului în gol, a întoarcerilor la capătul rîndului. Întreținerea și intervențiile curente trebuie să se facă în cîmp, de către atelierele mobile, ai căror mecanici să execute eventualele remedieri în cît mai scurt timp. Supravegherea funcționării semănătorilor, reglarea acestora și controlul permanent al executării lucrărilor de semănat trebuie, de asemenea, să fie o grijă permanentă a mecanizatorilor.

Alimentarea mașinilor cu semințe este necesar să se facă la capetele tarlalelor și la întreaga capacitate, asigurînd în felul acesta un timp mai îndelungat de lucru util. Asigurarea în cantități suficiente a materialului biologic și efectuarea unei aprovizionări ritmice vor înlătura strangulările fluxului tehnologic de la transportul semințelor pînă la încorporarea acestora în sol.

Pentru actuala campanie de însămînțări s-au pregătit un număr însemnat de agregate complexe. Folosind fiecare oră bună de lucru și agregatele care au fost aduse din vreme la ferme, pe terenurile zvîntate și în special cu expunere sudică este necesar să se treacă la pregătirea terenului și la executarea

PRIORITĂȚILE PERIOADEI

- **Evacuarea apei în exces de pe terenurile agricole.**
- **Urgentarea transportului și administrării îngrășămintelor organice și chimice.**
- **Folosirea eficientă a mijloacelor tehnice din dotare**
- **Executarea lucrărilor cu agregate complexe**
- **Respectarea întocmai a tehnologiilor și densității la semănat**
- **Pregătirea exemplară a patului germinativ**
- **Încadrarea în epocile optime**
- **Asigurarea unui nivel calitativ înalt al lucrărilor**
- **Organizarea exemplară a muncii**

în ritm mai rapid a lucrărilor de semănat. Pînă la data de 3 aprilie s-au pregătit pentru însămînțat doar ceva mai mult de 12% din suprafața planificată din prima zonă de cultură și numai 10% din zonele a II-a și a III-a. Ca atare, și însămînțările sînt rămase în urmă. Rezultate mai bune se înregistrează în județele din vestul țării (Bihor, Arad, Satu Mare și Timiș), iar mai slabe în partea de sud (Teleorman, Dolj, Călărași, Giurgiu și Ialomița), unde ritmul lucrărilor se cere mult sporit. Este necesar ca în cîteva zile să se încheie semănatul din prima epocă și să se treacă susținut la pregătirea patului germinativ în vederea executării lucrării de semănat pentru culturile din epoca a II-a.

Deși vremea s-a ameliorat, ritmul lucrărilor agricole nu este suficient de intens în toate județele și unitățile agricole. În unele locuri mai există bălțiri de ape pe suprafețele agricole, ceea ce îngreunează executarea în condiții optime a lucrărilor specifice. Este necesară, deci, urgentarea lucrării de evacuare a apei de pe semănături, acțiune la care se cere o mobilizare susținută a echipelor de cooperatori și mecanizatori.

O ATENȚIE DEOSEBITĂ se acordă lucrărilor din actuala campanie de primăvară în cadrul **Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Titu,** județul Dîmbovița. Susținuta mobilizare de forțe va permite efectuarea lucrărilor în termenele calendaristice optime, care față de planificarea inițială — ca urmare a prelungirii condițiilor atmosferice neprielnice — se reduc cu aproximativ 4—5 zile ; respectarea lor este pe deplin posibilă, dacă avem în vedere ritmul înalt de lucru. Numai în unitățile agricole de pe raza Consiliului popular al orașului Titu, unde au fost concentrate importante forțe mecanice și umane, sînt de executat lucrări de fertilizat cu îngrășăminte chimice pe 9 014 ha, de erbicidat pe 7 169 ha, pregătirea terenului pe 5 039 ha și semănat pe 4 295 ha (din care 2 249 ha în epoca I). Pentru aceste lucrări sînt afectate circa 160 de tractoare, 50 de grape cu discuri, 23 de semănătoare pentru păioase, 21 de semănătoare pentru prășitoare, 16 mașini de administrat îngrășăminte chimice și 11 mașini pentru erbicidat. Organizarea în flux continuu a lucrărilor cu agregate corespunzătoare demonstrează o activitate eficientă și promite producții agricole mari. (De notat că și executarea în bune condiții a lucrărilor agricole din toamnă a permis o răsărire viguroasă și uniformă a culturilor, creînd premisele unei recolte bogate.)

Stabilindu-se din timp amplasarea culturilor pe sole, formațiile de lucru, arealul de desfășurare și cronologia lucrărilor din această campanie, fiind asigurate cantitativ și calitativ semințele necesare fiecărei culturi, în prezent se lucrează susținut la administrarea de îngrășăminte organice și chimice, la pregătirea patului germinativ, la însămînțarea culturilor din prima epocă și la controlul culturilor însămînțate în toamnă (pe suprafețele pe care plantele nu au răsărit, se iau măsuri ca terenurile respective să fie semănate cu po-

rumb pentru boabe). Prezența în teren, de dimineața și pînă seara, a specialiștilor din cadrul C.U.A.S.C., pentru asistență tehnică și organizatorică, contribuie la executarea unor lucrări de bună calitate, la rezolvarea tuturor problemelor tehnologice ivite, folosirea eficientă a mijloacelor tehnice și organizarea corespunzătoare a muncii.

Unitățile agricole de pe raza consiliului au organizat ateliere mobile dotate corespunzător și deservite de mecanici cu calificare superioară, pentru remedierea defecțiunilor pe tot parcursul campaniei.

În ceea ce privește activitatea de fertilizare, specialiștii au stabilit ordinea de administrare a îngrășămintelor chimice, acordîndu-se prioritate culturilor irigate. Aceste îngrășăminte, împreună cu cele organice (gunoi de păsări), s-au repartizat și pe întreaga suprafață semănată cu sfeclă de zahăr în cadrul C.A.P. Titu. Întregul volum de lucrări pentru însămînțarea sfeclei este practic încheiat.

Tot în cadrul urgențelor se încadrează și lucrările pentru semănatul mazării și a culturilor furajere. În toate cele 9 unități cooperatiste ale consiliului, aceste lucrări sînt în plină desfășurare, viteza medie de lucru crescînd de la o zi la alta. Cele mai importante rezultate s-au înregistrat în cadrul C.A.P.-urilor Titu și Brănești. Dar în timp ce cooperatorii de la Titu au transportat în cîmp circa 6 300 t de gunoi de grajd, mai mult decît era prevăzut, cei de la Gura Suții au realizat numai 238 t ; suprafața fertilizată pînă la sfîrșitul lunii trecute reprezenta la această cooperativă 66% din total, iar la C.A.P. Mircea Vodă 64%. Aceasta demonstrează o mai slabă organizare a producției și a muncii la cele două cooperative.

O situație nesatisfăcătoare am întîlnit la **C.U.A.S.C. Periș**, din cadrul Sectorului agricol Ilfov. Existența unor carențe de organizare în activitatea unităților agricole componente a determinat ritmuri slabe, sub posibilități ; cantitatea de îngrășăminte organice transportată în cîmp pînă la sfîrșitul lunii martie reprezenta numai 32% din cea planificată. Unitățile care au înregistrat cele mai mari rămîneri în urmă sînt cooperativele Corbeanca, Snagov, Baloteşti ș.a. Această stare de lucruri se datorează în primul rînd folosirii necorespunzătoare a mijloacelor din dotarea unităților componente ale consiliului și a atelajelor din gospodăriile populației. Întîrzierea repartizării pe cîmp a gunoiului de grajd riscă să influențeze negativ nivelul randamentelor la hectar.

Paralel cu activitățile din fermele vegetale profilate pe culturi de cîmp, lucrări intense se desfășoară și pe suprafețele destinate legumelor. La ferma nr. 1 a C.A.P. Titu urmează să fie cultivată cu legume, în această campanie, o suprafață de 10 hectare — pentru care sînt asigurate răsadurile necesare, de bună calitate.

În toate unitățile și fermele de profil nu trebuie neglijată latura calitativă a acestei activități. De aceea, specialiștii împreună cu legumicultorii trebuie să ia toate măsurile necesare pentru a asigura dezvoltarea corespunzătoare a plantelor în solarii și răsadnițe. Variațiile temperaturii atmosferice nu trebuie să influențeze temperatura la plante ; cooperatorii sînt datori să asigure protejarea continuă a solariilor și răsadnițelor, folosind materiale locale (coceni de porumb, rogojini, bucăți de folie recuperate etc.). Dacă în multe unități legumicole se lucrează intens pentru realizarea unui material săditor viguros, sînt altele unde ritmul lucrărilor este nesatisfăcător, unde sămînța încă nu a fost încorporată în răsadnițe. Totodată, este necesară generalizarea celor mai bune tehnologii specifice culturilor în toate unitățile și fermele cu condiții asemănătoare. Pregătirea patului germinativ, semănatul, plivitul, stropitul și alte lucrări de întreținere a răsadurilor fac parte din ansamblul de cerințe de care depinde calitatea materialului săditor.

În zona de sud a țării, în legumicultura de cîmp pe lista priorităților se înscriu semănatul și plantatul urgent al mazării de grădină, rădăcinoaselor, cepei și ale celorlalte legume de primă urgență. Condițiile pedoclimatice permit trecerea în ritm rapid la plantarea legumelor în cultură protejată, asigurîndu-se toate măsurile cerute pentru realizarea unor producții mari și eficiente. De fapt, obținerea unei producții timpurii de legume constituie obiectul unui program special, prevăzînd tehnologii specifice, care să permită atît eșalonarea mai bună a producției, cît și obținerea în timp scurt a primelor recolte.

Pînă la finele lunii martie, în sectorul cooperatist al C.U.A.S.C. Titu au fost semănate circa 60 ha cu sfeclă de zahăr, peste 30 ha cu mazăre și aproximativ 100 ha cu plante furajere. Pe lîngă însămînțarea corespunzătoare a culturilor furajere, se impun și măsuri de întreținere a islazurilor, curățirea, fertilizarea și suprainsămînțarea lor.

Cerința primordială în aceste zile de primăvară este executarea în ritm rapid și de calitate a tuturor lucrărilor de sezon, prin mobilizarea întregului potențial material și uman de care dispun unitățile agricole. Folosirea la maximum a timpului de lucru va permite scurtarea perioadei de semănat cu cîteva zile. Încheierea fiecărei lucrări este necesar să fie urmată de controlul calitativ, iar după răsărire de completarea golurilor, respectîndu-se în felul acesta densitățile de plante stabilite prin programele speciale elaborate în acest sens. În unitățile care au unele rămîneri în urmă, recuperarea restanțelor este posibilă printr-o organizare mai bună a lucrului.

Ne aflăm într-o perioadă de vîrf a lucrărilor agricole de primăvară, determinată și de suprapunerea epocilor de semănat la mai multe culturi. De aceea, ritmurile zilnice de lucru se cer a fi sporite în zilele următoare în toate unitățile agricole, în scopul obținerii unor producții record la toate culturile.

Gh. N. IOSIF

AGRORAMA

Îngrășăminte și furaje din ape reziduale

EPURAREA apelor menajere uzate, colectate prin rețelele urbane de canalizare, ca și a apelor reziduale provenite de la diferite unități industriale și agrozootehnice se impune ca un mijloc de combatere a poluării mediului înconjurător. Totodată, însă, o multitudine de procedee tehnice și biologice permit ca în procesul de epurare să se separe materii utile valoroase, care prin folosirea ca atare sau după prelucrări speciale pot fi reintroduse în circuitul economic.

Instalația „Stählermatic" (vezi fotografia), realizată de o firmă austriacă, rezolvă purificarea apelor de canalizare prin combinarea a două metode tradiționale — cea a patului bacterian și cea a nămolului activat, mărindu-le eficiența prin aducțiune de aer. În cazul gunoiului și reziduurilor de la crescătoriile intensive de vite, porci și păsări, se separă elementele solide (utilizabile în fertilizarea terenurilor agricole), iar faza lichidă este purificată biologic cu ajutorul instalațiilor menționate.

Procedeul Pekilo, creat în Finlanda, este utilizat pentru protejarea mediului ambiant față de efectele dăunătoare ale apelor reziduale de la fabricile de celuloză și hîrtie. Față de sistemele folosite curent, el permite reducerea cu 40% a necesarului biologic de oxigen pentru tratarea efluenților ; totodată se recuperează lignosulfonații care, prin conținutul lor de proteine digestibile, pot fi utilizați în furajarea animalelor. Instalația Pekilo de la uzina de celuloză și hîrtie din orașul Mänttä, cea mai mare instalație cu caracter ecologic din țară (avînd o valoare de investiție echivalentă cu circa 14 milioane de dolari), furnizează anual fermelor zootehnice 7 mii tone de furaje proteice.

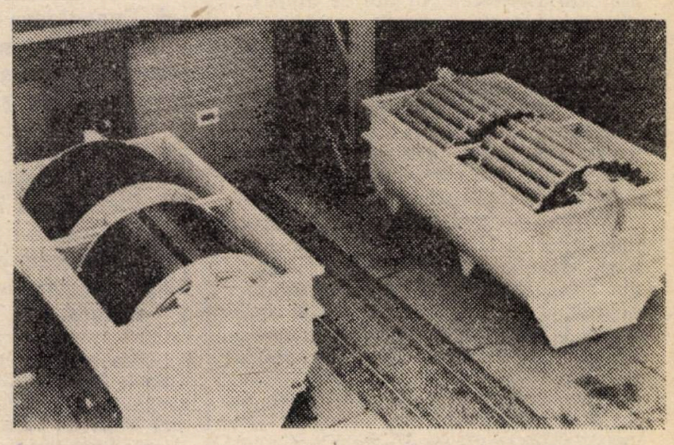

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

REDUCEREA CHELTUIELILOR — realizările în confruntare cu prevederile —

ÎNCADRAREA strictă în nivelul planificat al cheltuielilor la 1000 lei producție marfă și reducerea lor continuă reprezintă în fiecare întreprindere o cerință esențială care condiționează direct cuantumul beneficiilor și nivelul rentabilității, obținerea unor rezultate financiare superioare în întreaga activitate.

Pornind de la importantele sarcini stabilite în acest domeniu prin planul național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1984, încă de la începutul anului comisia financiar-bancară teritorială, cu participarea tuturor organelor de inspecție financiar-bancară de la nivelul județului Iași a organizat o acțiune de control, analiză și sprijin în întreprinderile din industrie, construcții și transporturi, pentru stabilirea acțiunilor care să asigure încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție pe anul 1984, realizarea sarcinilor de reducere a cheltuielilor în limitele prevăzute odată cu desfășurarea pe unități a indicatorilor de plan.

Din analiza întreprinsă s-a desprins concluzia că **în întreprinderile în care aceste sarcini au fost atribuite unor colective constituite în acest scop într-o componență corespunzătoare și care au acționat cu competență și răspundere, au fost identificate încă de la începutul anului soluții tehnico-economice care asigură încadrarea corespunzătoare în nivelul planificat al costurilor de producție.** Acțiunile au fost integrate într-o viziune unitară în cadrul unor programe cuprinzînd măsuri concrete, cu termene și responsabilități precise în urmărirea aplicării măsurilor elaborate (cu eficiența economică antecalculată), ceea ce creează posibilitatea ca la nivelul organelor de conducere colectivă să se analizeze periodic modul de îndeplinire a sarcinilor defalcate pe trimestre și pe luni și să se stabilească la momentul oportun măsurile de corecție necesare. La Trustul județean de construcții-montaj Iași, de exemplu, colectivul constituit a supus unei aprofundate analize critice nivelul costurilor realizate în anul precedent, stabilind măsuri al căror conținut tehnico-economic este de natură să mobilizeze colectivele de oameni ai muncii la economisirea resurselor materiale, umane și financiare, pentru continua reducere a nivelului de cheltuieli la 1000 lei producție de construcții-montaj în antrepriză. Astfel de măsuri se referă în principal la : ● utilizarea cenușii de termocentrale la prepararea betoanelor de mărci inferioare, ● reducerea cu 10% a stratului suport la pardoselile calde și reci, ● recondiționarea și refolosirea unor materiale, ● recuperarea energiei termice din condens și folosirea ei la prepararea apei calde tehnologice și încălzirea spațiilor de lucru, ● utilizarea pe timp friguros a construcțiilor definitive în vederea eliminării consumului de energie din baracamente, magazii și birouri etc., cu o eficiență economică antecalculată de 4,2 mil. lei etc. Măsuri similare au fost stabilite în scopul încadrării în nivelul planificat al costurilor de producție și în unități de construcții de mașini, chimice, de industrie ușoară, industrie alimentară etc.

Unitatea	Sarcini de reducere a costurilor de producție			
	Cheltuieli totale		Cheltuieli materiale	
	reduceri pentru care s-au stabilit măsuri	reduceri pentru care nu s-au stabilit măsuri	reduceri pentru care s-au stabilit măsuri	reduceri pentru care nu s-au stabilit măsuri
Combinatul de utilaj greu	22,3	77,7	53,2	46,8
Întreprinderea mecanică „Nicolina“	4,9	95,1	5,6	93,4
Întreprinderea de piese auto	41,7	58,3	38,8	61,2
Întreprinderea de tricotaje „Moldova“	52,6	47,4	33,88	66,2
Întreprinderea mecanică de material rulant Pașcani	59,9	40,1	59,8	40,2
Întreprinderea metalurgică Iași	25,1	74,9	15,4	84,6

Analiza efectuată a evidențiat totodată faptul că, în unele cazuri, nu

Corelații

Cost – productivitate – preț

PREȚUL de producție al placajelor din marmură și piatră are ca unitate de măsură metrul pătrat și este stabilit în funcție de mărimea suprafeței materialului pe bucată, în 8 categorii (tabelul nr. 1). Prețul crește cu cît suprafața per bucată a placajului este mai mare. Important este însă de subliniat faptul că, totuși, costurile de producție sînt mai mari cu cît suprafața pe bucată este mai mică, deoarece în acest caz se fac operațiuni suplimentare de tăiere care duc la creșterea cheltuielilor materiale și a cheltuielilor cu manopera. Astfel, din calculațiile comparative de costuri și rezultate pentru 1 mp placaj de marmură de Ruschița de categ. I și a III-a dimensională, la întreprinderea „Marmura“ — București rezultă diferențe importante (tabelul nr. 2).

Ținînd cont de faptul că ponderea categoriilor dimensionale de material în vînzările întreprinderii se menține în ultimii ani în următoarele procente medii : categoria I — 28% ; categoria a II-a — 63% ; alte categorii — 9% ; și că la aceste sortimente acoperirea cheltuielilor de producție reprezintă întotdeauna o problemă dificilă, se conturează mai clar, după părerea noastră, necesitatea realizării unei corelații mai... corelate între nivelul costului și al prețului.

Producția întreprinderii ar putea fi executată la categorii dimensionale de produse mult superioare celor realizate în prezent, întrucît din categoria blocurilor din marmură și piatră rezultă placaje cu o suprafață medie de 1 mp. Repartizarea producției pe categorii este însă făcută la cererea expresă a beneficiarilor pe care avantajele prețurilor mai scăzute îi fac să opteze pentru placajele din primele categorii. Și aceasta deoarece prețurile la categoriile amintite de material le permit să-și acopere cheltuielile suplimentare pe care trebuie să le suporte cu montajul unor bucăți mai mici, rămînîndu-le diferențe favorabile care, în situația încadrării lucrărilor în anumite limite valorice reprezintă pentru →

Tabelul nr. 1

	Dimensiuni (mp/buc.)	Prețul (%)
Categoria I	0,0100—0,0400	100
Categoria a II-a	0,4001—0,2000	129
Categoria a III-a	0,2001—0,5000	136
Categoria a IV-a	0,5001—1,0000	146
Categoria a V-a	1,0001—1,5000	160
Categoria a VI-a	1,5001—2,0000	174
Categoria a VII-a	2,0001—2,5000	187
Categoria a VIII-a	2,5001—3,0000	215

● O acțiune prioritară : analiza și urmărirea temeinică a costurilor ● De ce măsurile adoptate nu acoperă integral sarcinile de reducere a cheltuielilor ? ● Programele de acțiune — elaborate anterior bugetelor de venituri și cheltuieli ● Reducerea costurilor nu este sarcina exclusivă a compartimentelor financiar-contabile ● O corelare mai riguroasă între prevederile programelor de creștere a productivității și calității și cele de reducere a costurilor ● Nu numai elaborarea soluțiilor, ci și urmărirea aplicării lor ● La control preventiv : doar consumurile peste norme sau întreg circuitul materiei prime ?

s-a acționat de la începutul anului în direcția stabilirii întregului complex de măsuri care să permită încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție (tabelul).

Concluziile acțiunii de control, analiză și sprijin desfășurate, cît și experiența anilor precedenți au scos în relief unele neajunsuri și în special măsurile care trebuie în continuare promovate pentru îndeplinirea sarcinilor de reducere a costurilor fabricației.

● În **primul** rînd, pentru elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli în condițiile stabilite de normele metodologice, **programele de măsuri pentru încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție trebuie întocmite încă de la începutul anului, acestea — împreună cu planul costurilor de producție — constituind lucrări premergătoare elaborării bugetelor de venituri și cheltuieli.** În aceeași etapă, se impune și rezolvarea tuturor eventualelor necorelări de plan cu sprijinul mai activ al centralelor industriale și ministerelor. Se manifestă însă, în unele cazuri, tendința ce se cere combătută ca astfel de probleme să fie lăsate a se rezolva pe parcursul anului, ceea ce sporește frecvența modificării unor indicatori de plan, ori nu mobilizează pe deplin colectivele de oameni ai muncii în acțiuni concrete, prestabilite, pentru reducerea cheltuielilor totale și a cheltuielilor materiale de producție.

● **În toate acțiunile vizînd reducerea costurilor de producție, cerințele actuale din acest domeniu nu mai pot fi satisfăcute prin atribuirea acestor sarcini exclusiv compartimentelor financiar-contabile de la nivelul întreprinderilor și al centralelor industriale.** Numai prin coordonarea eforturilor tuturor compartimentelor întreprinderii, inclusiv a fabricilor, secțiilor de producție, atelierelor etc. pot fi identificate cele mai eficiente soluții pentru economisirea resurselor materiale, umane și financiare alocate, pentru realizarea sarcinilor din planul național unic de dezvoltare economico-socială. Experiența a demonstrat faptul că acolo unde fundamentarea sarcinilor de reducere a costurilor de producție a fost considerată ca fiind numai de resortul organelor financiare nu s-au identificat și nu s-au aplicat cele mai corespunzătoare măsuri, rezultatele nefiind la nivelul cerințelor de ridicare la un nivel superior a eficienței economice ; în domeniul important al realizării sarcinilor de reducere a costurilor de producție și al urmăririi îndeplinirii obiectivelor stabilite se impun acțiuni comune, atît de natură tehnică cît și economico-financiară.

La nivelul fiecărei întreprinderi au fost elaborate programe speciale de măsuri pentru creșterea mai accentuată a nivelului productivității muncii și ridicarea pe un plan superior a nivelului calitativ al producției, măsurile prevăzute fiind de natură a influența favorabil și nivelul cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, dar, în unele cazuri, asemenea măsuri nu au fost cuantificate în economii de cheltuieli și nu s-a stabilit un sistem organizat de urmărire a aplicării acestora. Ca urmare, se impune o revizuire din acest punct de vedere a programelor de măsuri pentru reducerea costurilor de producție, în scopul corelării lor mai riguroase cu cele privind creșterea productivității muncii și ridicarea nivelului calitativ al producției.

● Îndeplinirea indicatorilor de plan cu privire la nivelul cheltuielilor la 1000 lei producție marfă impune ca, acum, **în prima parte a anului, acolo unde pînă în prezent nu s-au identificat integral soluții de realizare a sarcinilor de reducere a costurilor de producție, să se analizeze această situație în organele de conducere colectivă și să se procedeze cu operativitate la reexaminarea și completarea programelor de măsuri elaborate,** în scopul prevenirii oricăror cazuri de realizare a unor produse ori activități nerentabile. Identificarea și concretizarea soluțiilor de urmat pentru încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție constituie însă numai o primă etapă, care trebuie asiduu continuată, prin urmărirea sistematică a aplicării măsurilor stabilite și a eficienței economice a acestora.

Periodic, la intervale cît mai scurte de timp, dar cel puțin lunar, la nivelul organelor de conducere colectivă din întreprinderi cît și prin comisia financiar-bancară este necesar a se institui — și au fost inițiate măsuri în acest sens, ca sistem de lucru — analize critice ale nivelului realizat al costurilor de producție cu accent nu atît asupra justificărilor ce se pot formula, ci în mod deosebit asupra cauzelor ce au condus la abateri și a identificării măsurilor de corectare.

● De asemenea, controlul financiar-preventiv și controlul economic-preventiv sînt chemate să-și aducă o contribuție mai substanțială la urmărirea încadrării în nivelul planificat al costurilor de producție prin respingerea de la viză a oricăror operațiuni care se referă la cheltuieli nelegale, neeconomicoase, neoportune și neeficiente. În realizarea acestor sarcini, deși în lumina reglementărilor actuale consumul de materiale este supus controlului economic-preventiv numai pentru cazurile în care se solicită aprobarea unor consumuri peste norme, se apreciază că inițiativa unor întreprinderi de a supune acestei forme de control toate operațiunile privind eliberarea din depozite a materiilor prime, materialelor, pieselor de schimb etc., este eficientă și poate fi generalizată cu efecte pozitive.

dr. T. ONOFREI
Iași

←

ei o sursă care nu poate fi neglijată de obținere facilă a unor beneficii substanțiale, fără efort propriu, față de situația cînd pentru aceeași suprafață de pardoseli sau pereți ar cumpăra plăci de marmură mai mari. Este totodată necesar să precizăm că pentru dimensiuni mai mari ale placajelor de marmură nu mai este necesară lustruirea după montaj, această operațiune executată industrial de producător asigurînd un nivel calitativ superior. Mai este de reținut că placajele de dimensiuni mai mari nu solicită la montaj specialiști de înaltă calificare (ca cele mici) și asigură o funcționalitate și un aspect superioare.

Însă, deși la producător la categoria I dimensională se înregistrează în execuție productivități mai reduse cu peste 60% și creșteri ale cheltuielilor materiale de 7,23 lei — care de altfel sînt preluate și de constructor în indicatorii săi — beneficiarul nu este afectat ci dimpotrivă cîștigă din diferența costurilor totale care îi este în acest caz favorabilă.

Tabelul nr. 2

	Placaj categ. I (15 x 10 x 2 cm) lei	Placaj categ. a III-a (50 x 50 x 2 cm) lei
Total costuri	276,93	250,29
Preț de producție	219,00	298,00
Rezultate	—57,93	+47,71

Apreciem deci că modul actual de corelare la producător a costurilor și a nivelului productivității cu prețurile la placajele de marmură și piatră se cere perfecționat pentru a reflecta mai adecvat cheltuielile pe care prețurile le cuprind și care duce în prezent la înregistrarea unor productivități mai mici și cheltuieli materiale mai mari în fabricație. Un alt aspect pe care nu-l considerăm secundar este și dificultatea care în acest fel se creează actualmente evidenței primare a produselor finite la întreprinderile prelucrătoare de placaje de marmură și piatră. Este suficient să arătăm că pentru un singur sortiment — Rușchița, de pildă — se utilizează un număr de 1 080 prețuri.

Ținînd seama că în mod curent se prelucrează circa 10 sortimente, se pot aprecia proporțiile pe care trebuie să le ia evidența produselor finite pentru a răspunde sarcinilor unei înregistrări clare și legale chiar dacă în practică nu se utilizează decît o parte din aceste prețuri.

Considerăm că o corelare mai adecvată între indicatorii analizați și deci rezolvarea acestor probleme, care în ultimă instanță sînt păgubitoare pentru economia națională, s-ar putea efectua prin stabilirea unui sistem de prețuri unic (pe sortiment). Prețul unic urmează să fie stabilit în urma unei calculații de costuri capabile să stimuleze creșterea productivității muncii și scăderea cheltuielilor materiale realizate în prezent.

Mircea STĂNESCU
contabil șef al întreprinderii „Marmura" — București

PUNCTE DE VEDERE

Considerații privind conceptul și indicatorii de eficiență în transporturi

ÎN DEPLINĂ concordanță cu orientările stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, privind trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare și realizarea unei noi calități a muncii și vieții, Conferința Națională a partidului din decembrie 1982 a dezbătut și a adoptat programe de măsur. care vizează înfăptuirea planului cincinal 1981—1985 și dezvoltarea, în continuare, economico-socială a țării, ridicarea nivelului de trai al poporului, întărirea independenței și suveranității patriei. Între măsurile respective, un loc important ocupă cele care privesc dezvoltarea prioritară a transporturilor navale fluviale. „**Este necesar,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, să acordăm mai multă atenție dezvoltării transporturilor fluviale și în acest scop folosirii mai intense a Dunării și a altor ape interioare**".

Trecerea la o nouă calitate, superioară presupune plasarea pe prim plan a eficienței și a rentabilității întregii activități economico-sociale. Problematica eficienței și a creșterii acesteia constituie și va constitui și în viitor un obiectiv major al politicii partidului, al dezvoltării și modernizării structurilor economico-sociale, al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. În acest cadru, cercetările privitoare la eficiență, atît la nivel macro cît și microeconomic, la modalitățile ei de exprimare, la stabilirea căilor de sporire a acesteia dobîndesc o însemnătate deosebită. Noul mecanism economico-financiar impune cunoașterea efortului material, uman și financiar reclamat de sarcinile stabilite, precum și a măsurii în care raportul dintre realizările preconizate și efortul implicat este favorabil variantei optime de utilizare a factorilor de producție în toate domeniile și verigile activității economico-sociale — eficiența la nivel macroeconomic interconditionîndu-se cu eficiența din diferitele activități la nivel microeconomic. În esență, secretarul general al partidului a subliniat-o în repetate rînduri, funcționarea noului mecanism economico-financiar este de neconceput în afara afirmării puternice a imperativului eficienței maxime.

Eficiența, criteriu complex

LUÎND în considerare locul și rolul transportului fluvial în ansamblul activității economico-sociale, aspectele eficienței în cadrul acestei activități trebuie abordate în spiritul criteriilor muncii productive — atît prin prisma caracterului muncii productive în sens general, ca muncă producătoare de avuție națională, cît și prin prisma caracterului muncii productive creatoare de venit net — respectiv a naturii efectelor utile create pentru economie și populație, a corespondenței acestora cu nevoia de consum productiv și neproductiv, precum și prin prisma mărimii valorii, a venitului net creat și respectiv a relației în care se află cu valoarea nou creată.

Din punct de vedere calitativ, eficiența în transporturile fluviale oglindește în mod complex felul în care sînt valorificate resursele materiale și umane la diferite niveluri și pe genuri de activități, iar din punct de vedere cantitativ ea exprimă raportul dintre ansamblul efectelor economico-sociale utile obținute într-un interval de timp și eforturile socialmente rationale depuse pentru obținerea lor. În acest mod, eficiența exprimă legăturile cauzale între rezultatele activității economico-sociale și gradul de rationalitate în utilizarea resurselor. Ea exprimă, totodată, rezultatele tehnico-economice și financiare la niveluri diferite în funcție de consumul de muncă socială.

În aprecierea de ansamblu a eficienței activității în transportul fluvial, un loc important trebuie să revină determinării corelației dintre efectele și eforturile utile printr-o analiză multilaterală a celor doi termeni. Efectul util se cere apreciat sub multiplele sale forme : fizic, valoric, social, prin indicatorii prestației de transport, a valorii producției nete, a beneficiului, a îmbunătățirii condițiilor de trai. În ceea ce privește determinarea eforturilor pentru realizarea prestației de transport sau a consumului de muncă vie și materializată, aceasta se poate face ținînd seama de factorii de producție, respectiv : consumul de timp de muncă, nave, utilaje, porturi fluviale, combustibil, materiale, energie ș.a. Într-o accepțiune mai largă decît aceea a consumului efectiv oglindit în costul de producție, efortul se cere a fi exprimat și prin intermediul resurselor de muncă, materiale și bănești, alocate de societate acestei activități.

Totodată, abordarea eficienței nu trebuie limitată doar la ansamblul activității, noul mecanism economico-financiar impunînd extinderea studierii acesteia pe feluri de transport, pe structuri organizatorice, precum și pe formațiuni de lucru pînă la nivel de port și navă. Reflectînd în mod sintetic eficiența utilizării porturilor și gărilor fluviale, eficiența utilizării parcului de nave, eficiența utilizării forței de muncă, utilitatea efectelor și a eforturilor în activitatea de transport fluvial poate și trebuie privită din punct de vedere al nivelului la care se manifestă, respectiv al cerințelor unităților economice, populației, întreprinderii de transport. O altă problemă importantă în cadrul aspectelor de eficiență economico-socială în activitatea de transport fluvial este aceea a determinării nivelului și dinamicii acesteia, întrucît eficiența poate lua valori, parcurge spații de mișcare și atinge niveluri variind între eficiența minimă și eficiența maximă.

Complexitatea laturilor eficienței economico-sociale, a formelor sale de manifestare face necesară și în cadrul transporturilor fluviale elaborarea unui sistem unitar de indicatori care să permită individualizarea elementelor componente, a efectelor și eforturilor, cuantificarea aportului fiecărui factor de producție la realizările obținute, identificarea rezervelor existente în folosirea factorilor de producție precum și a căilor de mobilizare a acestora în vederea creșterii eficienței economice. În baza acestor considerente, în domeniul transporturilor fluviale s-ar putea constitui un sistem de indicatori ai eficienței economice la baza căruia să se afle producția netă și producția fizică — care exprimă atît sporirea volumului de activitate, cît și îmbunătățirea eficienței acesteia — dezvoltate și susținute de indicatorii eficienței folosirii fondurilor, eficienței utilizării forței de muncă, eficienței relațiilor (rutei) interne, eficienței relațiilor (rutei) internaționale, eficienței activității porturilor fluviale și a căilor de comunicație. Acest sistem ar permite evidențierea corelației și a contribuției factorilor esențiali ai activității de transport : om, navă, port, cale de comunicație, relație (rută de transport).

Indicatori stimulativi pentru accentuarea calității

IERARHIZAREA indicatorilor tehnico-economici și economico-financiari trebuie să permită o intervenție activă a factorilor de conducere încă din etapa de elaborare a deciziilor, încît întreaga activitate să fie orientată spre obținerea unei eficiențe maxime. Din această perspectivă, optăm pentru un sistem de indicatori de eficiență ca atare în transporturile fluviale întrucît, în prezent, sfera de cuprindere a acestora — respectiv a indicatorilor care funcționează în prezent — este mult limitată față de cerințele noului mecanism economico-financiar, prin faptul că se rezumă, în principal, la determinarea rezultatelor financiare și a unor indici de utilizare a capacității navelor fluviale.

Date fiind atît conținutul, cît și particularitățile activităților ce alcătuiesc transportul fluvial în întreaga lui complexitate — operarea mărfurilor în porturi și transportul propriu-zis, în sensul de deplasare în spațiu a mărfurilor și persoanelor — considerăm că se impune abordarea distinctă a indicatorilor de eficiență pe cele două componente principale amintite ale transporturilor fluviale.

Referindu-ne la activitatea de transport fluvial, indicatorii eficienței economice folosiți în prezent exprimă mai ales modul de utilizare a fondurilor fixe, constituite, în principal, din parcul de nave fluviale — în analiza acestora folosindu-se o serie de indicatori tehnico-economici ce se determină pentru întreg parcul de nave. Fac excepție de la această analiză navele de călători, a căror activitate se urmărește și pe fiecare navă în

parte. Măsura în care navele pot influența traficul și, prin aceasta, însăși eficiența de ansamblu a activității de transport, este dată în primul rînd de capacitatea de care dispun navele, iar în al doilea rînd de modul de folosire a acesteia. În domeniul transportului fluvial se determină două mărimi pentru capacitate : a) capacitatea de inventar a parcului de nave, calculată ca produs între tonajul sau numărul de locuri ale navelor și durata în zile a anului calendaristic și b) capacitatea parcului de nave în exploatare, egală cu suma unităților de capacitate a navelor în exploatare pe întreaga perioadă de navigație.

În orientarea dotării flotei fluviale cu noi nave, pentru satisfacerea completă și eficientă a traficului pe relații de transport, precum și în vederea organizării științifice a transporturilor de mărfuri și călători s-ar impune determinarea și urmărirea capacității medii a navelor motoare, nepropulsate și respectiv de călători, precum și a raportului dintre flota de tracțiune și flota nepropulsată pentru transportul mărfurilor, exprimat prin C.P./1 000 tone de capacitate.

Aprecierea gradului de utilizare a capacității de transport se realizează cu ajutorul unor indicatori naturali în mărime absolută și a unor indici. Ca indicatori în mărime absolută sînt folosiți : traficul de mărfuri exprimat în tone, parcursul mărfurilor exprimat în tone —km, traficul de călători exprimat prin număr de călători transportați (pe relații interne și internaționale) și parcursul călătorilor exprimat în călători — km (în trafic intern și internațional). Acești indicatori permit evidențierea uneia din corelațiile de eficiență a transportului fluvial, aceea dintre evoluția traficului și evoluția capacității de transport, în fapt, evoluția traficului de marfă și călători trebuind să exprime o dinamică mai accentuată față de dinamica capacității de transport. Folosirea incompletă a parcului de nave conduce la o inversare a corelației, cu efecte negative asupra rentabilității acestei activități.

Pentru caracterizarea gradului de exploatare a navelor fluviale se folosesc, potrivit metodologiei actuale, o serie de indicatori : distanța medie de transport, coeficientul de utilizare a parcului de nave, productivitatea navelor în inventar, productivitatea navelor în exploatare, coeficientul de încărcare pe un loc capacitate, procent de timp în marș cu încărcătură, coeficientul de utilizare a navelor în exploatare, viteza medie tehnică a navelor.

Comensurarea cît mai exactă a activității fiecărei nave, precum și necesitatea evidențierii conexiunilor sistemice impun precizarea conținutului, ca și delimitarea ariei de cuprindere a fiecărui indicator utilizat. Astfel, coeficientul de utilizare a parcului de nave reflectă gradul de folosire a capacității de transport și rezervele existente în utilizarea extensivă a navelor. Mărimea acestui indice, potrivit metodologiei actuale de calcul nu exprimă în mod real gradul de utilizare a navelor, întrucît în timpul în afara exploatării sînt incluse și perioadele în care navele se află în activitate prin închirieri la terți — durată ce trebuie să fie considerată timp în exploatare, fapt ce ar permite reflectarea integrală a gradului de folosire extensivă a navelor, indiferent de organizatorul efectiv al prestației de transport.

Nivelul ridicat, ca și implicațiile tehnico-economice ale duratei staționării navelor în reparații fac necesară calcularea „coeficientului de imobilizare în reparații" prin raportarea timpului efectiv pentru reparații la timpul total disponibil al navelor în exploatare. Indicatorii „productivitatea navelor în exploatare" și „productivitatea navelor în inventar" reflectă aspecte ale folosirii intensive a navelor ; considerăm însă că denumirea respectivă este improprie, pentru că prin conținutul ei reflectă volumul de transport exprimat în tone-km sau călători-km ce revin pe o unitate de capacitate de inventar sau de exploatare, mai corectă, deci, fiind denumirea de „prestație unitară" a navelor în inventar sau în exploatare.

Considerăm că utilizarea cît mai rațională a parcului de nave putea fi influențată pozitiv prin folosirea în planificarea operativă a unor normative pentru indicatorii principali de apreciere a eficienței economice. În prezent însă, prin plan se stabilesc niveluri numai pentru traficul de mărfuri și călători, productivitatea navelor în inventar și distanța medie de transport — restul indicatorilor fiind determinați pe baza unei situații de fapt.

Accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării transporturilor fluviale face necesară sporirea rolului atît a indicatorilor fizici, cît și a celor valorici, de sinteză, precum și realizarea unei cît mai bune corespondențe între aceștia. Din aceleași considerente, în componența sistemului de indicatori necesari funcționării în condiții optime a noului mecanism economico-financiar în transporturile fluviale ar trebui incluși indicatori ce stimulează în mai mare măsură efortul propriu în obținerea rezultatelor, care conduc la reducerea consumului de muncă materializată, la o valorificare mai bună a resurselor materiale și umane, la evidențierea laturilor calitative, de eficiență ale activității, precum și cei ce evidențiază aspectele autonomiei gestionare și utilizarea fondurilor avansate de societate. Totodată, indicatorii trebuie să se determine la toate nivelurile, respectiv, pe întreaga activitate de transport fluvial pe categorii de transporturi, pe unitatea de prestație, pe navă, pe grupe de nave specializate, inclusiv pe total flotă.

Ținînd seama de complexitatea eficienței economice apreciem că ar fi util ca în determinarea nivelului eficienței utilizării navelor fluviale să se mai folosească o serie de indicatori, cum ar fi :

- **Eficiența netă a navelor** (En), care arată valoarea nou creată ce revine la 1 000 lei valoare totală de inventar și, respectiv neamortizată a navelor.

Înnoirea continuă a parcului de nave, modificarea structurii acestuia prin dotarea cu nave care prezintă diferite caracteristici tehnico-economice și de exploatare influențează în mărimi și sensuri diferite rezultatele de ansamblu ale activității de transport și, îndeosebi, producția netă realizată. Influența dotării cu noi nave asupra valorii producției nete poate fi dedusă prin compararea ritmului anual de creștere a producției nete cu cel al parcului de nave și poate fi exprimată prin **indicatorul eficienței nete a dotării cu noi nave,** determinat prin raportul dintre sporul de producție netă și sporul valorii navelor în parc.

- **Beneficiul la 1 000 lei valoare de inventar și, respectiv, neamortizată a navelor fluviale,** ca raport între beneficiul obținut în transportul fluvial și valoarea medie anuală de inventar sau neamortizată a parcului de nave.
- **Eficiența totală a navelor,** ce exprimă mărimea veniturilor brute încasate la 1 000 lei valoare de inventar sau neamortizată a parcului de nave. Prin acest indicator se integrează, de fapt, în calcul, valoarea producției marfă vîndută și încasată, egală cu veniturile brute încasate ca reflectare directă a producției fizice realizate.
- În aprecierea eficienței, interes ar prezenta și determinarea de **indicatori de rentabilitate pentru fiecare navă și grupe de nave specializate,** care ar servi identificării unităților de transport cu activitate slab rentabilă și ar orienta factorii de decizie în stabilirea de măsuri operative pentru îmbunătățirea calității activității. Dintre aceștia, valențe mari prezintă calculul ratei rentabilității pe fiecare navă în parte.
- Indicatorii privind aprecierea eficienței utilizării navelor fluviale trebuie completați și corelați cu **indicatorii eficienței utilizării forței de muncă,** în principal cu indicatorul productivității muncii, care în prezent nu se calculează în transportul fluvial. Potrivit conținutului acestui indicator și specificului activității de transport, calculul productivității muncii se poate efectua atît în expresie fizică — prin raportarea prestației de transport la personalul navigant sau a fondului total de timp de muncă la totalul prestației de transport — cît și în expresie valorică prin raportarea valorii producției nete la numărul mediu de personal navigant.

Considerăm că importanța acestui indicator impune includerea lui în indicatorii de plan ai întreprinderii de transport pentru a stimula mai buna folosire a forței de muncă și implicit creșterea eficienței economice a întregii activități a întreprinderii. Calculul productivității muncii ar permite determinarea și a unor indicatori de eficiență în dinamică, respectiv indicele productivității muncii comparativ cu indicele înzestrării tehnice a muncii, precum și indicele productivității muncii comparativ cu indicele capacității de transport a navelor. Unele neajunsuri în determinarea atît a indicatorilor de plan, cît și a rezultatelor finale sînt generate într-o anumită măsură și de caracterul global al acestor indicatori care nu permite un control mai riguros al modului de desfășurare a activităților pînă la nivelul formațiilor de lucru, al fiecărui loc de muncă.

În cazul transportului fluvial, asupra eficienței economice a utilizării parcului de nave influențează și structura activităților componente, respectiv raportul dintre transportul pe linii organizate și cel charter sau în scopuri turistice. Totodată, indicatorii de eficiență în transportul fluvial trebuie completați cu cei referitori la relațiile de transport (lungime, densitate de trafic, sens — amonte sau aval, distanța medie de transport ș.a.) întrucît relațiile actuale au valori diferite de trafic și ca atare rezultate financiare diferite.

Am avansat cîteva considerații menite să contribuie la aplicarea noului mecanism economico-financiar, la așezarea mai bună a întregii activități pe principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare — condiție esențială a sporirii contribuției oamenilor muncii din transporturile fluviale la realizarea sarcinilor trasate de partid.

dr. Emil GAVRILĂ
dr. Emilia TĂNĂSESCU
Universitatea din Galați

CREATIVITATEA — resursă a dezvoltării

Probleme de organizare, metode, tehnici

Noile cerințe și creșterea calității muncii de conducere a unităților

ÎN CONDIȚIILE ACTUALE, în procesul de producție avem de-a face cu un mediu extrem de dinamic și exigent : concurența unor produse similare existente sau în curs de apariție pe piața internațională ; înalte cerințe calitative, funcționale, de nivel tehnic ; pretenții noi și diferite ale beneficiarilor ; restricții din ce în ce mai severe în privința consumului de resurse materiale, umane și financiare — ceea ce determină un număr mare de probleme tot mai complexe pentru conducerea proceselor de concepție și de producție. Soluționarea lor corespunzătoare în conformitate cu principiul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, adaptarea la mediul economic în rapidă prefacere, la extinderea unor procese tehnologice în care crește rolul automatizării, al calculatoarelor de proces cere **în activitatea de conducere un plus de flexibilitate și competență.**

Aceasta implică preocupări ale colectivelor și cadrelor de conducere nu numai în privința stilului de muncă, ci și a unui **mod de acțiune** într-o **concepție sistemică,** bazat pe **reunirea unor metode și tehnici moderne de organizare și de conducere, aplicate în mod specific — adecvat diverselor etape — pe parcursul întregului ciclu de execuție al produsului.**

Rezolvarea unor probleme globale, de genul celei a flexibilității conducerii, nu este posibilă prin acțiuni izolate, sporadice. Chiar dacă din punct de vedere metodologic aceste probleme sînt abordate secvențial, esențială este permanenta preocupare a conducerii pentru perfecționarea stilului, a metodelor de conducere folosite, astfel ca să poată fi valorificate cu maximum de eficiență resursele de care dispunem — atît de creativitate, cît și a celor materiale —, să crească responsabilitatea conducerii unității economice față de modul de desfășurare a întregii activități productive.

Cu deosebită profunzime sublinia această cerință secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din februarie a.c. : **„Trebuie să înțelegem bine că fiecare colectiv de oameni ai muncii, fiecare consiliu de conducere are în administrare o parte mare din avuția națională ; sînt combinate care costă zeci de miliarde. Administrarea acestei bogății cere răspundere, atenție, ordine, disciplină ; cere spirit de răspundere față de clasa muncitoare, față de popor, față de cauza socialismului".**

În contextul acestor preocupări vom sintetiza, în cele ce urmează, cîteva din modalitățile de asigurare a flexibilității procesului de conducere.

Studierea mediului tehnologic și economic

STRUCTURA organizatorică a întreprinderii trebuie să permită o cît mai bună corelare cu cerințele mediului economic-social și să aibă capacitatea ca — în conformitate cu strategia unității (de exemplu : maximizarea beneficiilor, utilizarea intensivă și extensivă a capacității de producție, obținerea unor produse de înaltă calitate, competitive pe piața internațională, minimizarea cheltuielilor materiale ș.a.) și corespunzător cu posibilitățile proprii (definite prin : forță de muncă, resurse materiale, dotare tehnologică, capacitate de producție, disponibilități energetice, resurse financiare) — să satisfacă, în condiții de eficiență economică superioară, nevoile pieței interne și solicitările de pe cea externă.

Pentru aceasta, considerăm necesară abordarea unitară — de către un compartiment sau un colectiv de specialiști — pentru produsele aflate în fabricație și pe întreaga durată a ciclului lor de execuție, a problematicii de marketing, de studiu al nivelului lor tehnic și calitativ, de studiu de prognoză și de programare a ansamblului activităților necesare execuției produselor. Această cerință se pune în mod deosebit în cazul produselor noi, care urmează să fie asimilate industrial.

● Problemele de **marketing** trebuie avute în vedere de către cadrele de conducere pentru întreaga orientare a politicii produsului, așa încît prin definirea soluțiilor constructive și tehnologice și pe parcursul procesului de execuție să se urmărească încadrarea în cerințele economice, constructive, tehnice, funcționale, estetice. Penetrarea și promovarea pe piață a produselor sînt hotărîte din primele etape ale ciclului acestora, încă de la concepție — și nu după ce sînt realizate.

● De o deosebită utilitate în acest sens, ca instrument de explicitare cantitativă și de definire a direcțiilor de îmbunătățire a performanțelor produselor (asupra cărora să fie orientate cu prioritate eforturile specialiștilor) este **studiul nivelului tehnic** [1]). Amintim că, în conformitate cu cerințele Programului de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 și aprobat recent de Marea Adunare Națională, este obligatorie sarcina analizei anuale a nivelului tehnic al produselor aflate în fabricație, pentru aducerea lor la nivelul performanțelor de competitivitate.

● **Studiul de prognoză** — mai ales în cazul produselor cu ciclu lung de fabricație — permite luarea în considerare cu anticipație a cerințelor mediului economic-social sau definirea unor direcții viitoare de evoluție posibilă a unor fenomene actuale.

● În ce privește cea de-a patra coordonată a preocupărilor colectivului la care ne-am referit — cea de **programare a ansamblului activităților** — prin metode adecvate (de regulă, de programare în rețea) poate fi urmărit întregul complex de activități în interdependența lor logică, tehnologică, explicitînd activitățile critice, hotărîtoare pentru realizarea programului respectiv în durata minimă. Cadrul de conducere are astfel posibilitatea de a valorifica rezervele de timp ale activităților necritice. În general, ponderea acestora este mai mare de 65% din volumul total de activități, pentru programele de dimensiuni medii ; folosite cu chibzuință, în corelare cu balanța de capacitate de producție (în cazul întreprinderii) sau cu graficele de încărcare (în cazul institutelor de cercetare și inginerie tehnologică), ele reprezintă o resursă la îndemîna organizatorilor, fie pentru a reduce durata totală de realizare a programului respectiv, fie pentru a aprofunda tematica de cercetare-proiectare, a acționa în vederea perfecționării calitative a produselor.

Este de subliniat necesitatea abordării acestor cerințe în ansamblul unitar al activităților întreprinderii ; viziunea unitară a studiilor de marketing, de prognoză și de nivel tehnic (folosind metodele și tehnicile cunoscute cadrelor de specialitate) se regăsește reciproc în programarea activităților pentru definirea unor sarcini concrete care revin activităților de concepție, de asimilare a noilor produse, de experimentare, dezvoltare a producției de serie și desfacere.

În structura organizatorică în care acestea se aplică unitar, pe lîngă efectul sinergic obținut prin interferențele și completarea reciprocă a informațiilor furnizate, prin flexibilitatea pe care o conferă, dau cadrelor de conducere posibilitatea folosirii eficiente a unor metode moderne de conducere, cum sînt **conducerea previzională și cea prin excepție.**

Exemple ale unor întreprinderi din țări dezvoltate economic, care s-au impus pe piața internațională, au confirmat eficiența preocupărilor în acest sens.

Structură organizatorică adecvată realizării produselor complexe

O ALTĂ PROBLEMĂ, de perspectivă, este aceea de a asigura — corespunzător dinamismului cerințelor tehnologice actuale — o mai mare flexibilitate printr-o **structură organizatorică adecvată rezolvării programelor și subprogramelor pentru execuția produselor complexe.** Avem în vedere o serie de aspecte (cum ar fi cele de automatizare, de microelectronică, utilizarea calculatoarelor de proces, realizarea și folosirea unor materiale cu performanțe deosebite ș.a.) care, prin natura multi- și interdisciplinară a soluționării lor, necesită **efortul conjugat al unor specialiști din diverse domenii și o bază experimentală adecvată.** Dificultatea de adaptare, specifică unei structuri organizatorice rigide, întîrzie soluționarea lor sau necesită eforturi mult prea mari pentru a le rezolva corespunzător exigențelor tehnice-tehnologice.

Una din modalitățile de acțiune este de a utiliza în mai mare măsură structuri organizatorice rezultate din **conducerea pe bază de proiect** și cu **conducător de produs.** Într-o astfel de concepție, prin participarea unor colective sau a unor specialiști din structura organizatorică a mai multor unități existente — întreprinderi sau institute (sau chiar numai din propria unitate, pentru programe mai mici), pe durate determinate de timp și pentru sarcini bine definite, se constituie o structură organizatorică pentru realizarea proiectului sau programului complex.

[1]) Problemă dezvoltată în Revista economică, nr. 10/1984, p. 16—17

În activităţile de proiectare, inginerie tehnologică, precum şi în cea de execuţie a unor produse complexe, se aplică destul de frecvent forme de colaborare prin care, pe bază de contracte şi subcontracte de specialitate, se stabilesc sarcinile care revin colectivelor sau persoanelor de specialitate ; dar, în multe cazuri aceste colaborări nu definesc o structură organizatorică la nivelul cerinţelor reale de **integrare sinergică, coordonare şi responsabilitate.**

Viaţa economică în complexitatea sa, mai cu seamă progresul tehnic ridică, într-un număr mare de situaţii, probleme complexe, solicitînd însumarea colaborărilor de specialitate, prin constituirea unor structuri organizatorice capabile să rezolve operativ, cu flexibilitatea adecvată, la un nivel calitativ superior, multitudinea noilor cerinţe [2]). Formele astfel constituite, chiar dacă nu sînt în totalitate definite, conferă un cadru adecvat de **participare angajată, solidară a tuturor membrilor structurii respective pentru rezolvarea obiectivului propus.** Considerăm necesară o preocupare accentuată pentru materializarea ştiinţific organizată a unor asemenea structuri, care să mute centrul de greutate spre soluţionarea problemelor concrete. Existenţa secţiilor, laboratoarelor, atelierelor din institute şi întreprinderi se justifică şi este condiţionată prin **produsele realizate,** prin **contribuţia pe care o aduc la dezvoltarea economico-socială** — şi nu prin modul formal de încadrare a lor într-o structură organizatorică tip. Cerinţele mecanismului economic, retribuirea muncii în acord global, accentul pus pe soluţionarea problemelor concrete ale producţiei fizice, a introducerii în fabricaţie a unor produse moderne, complexe, de mare rentabilitate impun căutarea, experimentarea, omologarea unor forme adecvate de structuri organizatorice flexibile, specifice de la caz la caz unităţilor economice.

Alegerea soluţiei optime în concepţie şi execuţie

FLEXIBILITATEA este determinată de folosirea unor metode apte să genereze **un număr sporit de variante,** dintre care, prin tehnici combinative, să se poată opta pentru soluţia cea mai eficientă.

În procesul de concepţie, generarea unui număr mare de variante nu reprezintă o risipă de timp, ci este o condiţie necesară, criteriul de selecţie a soluţiei optime definindu-se în raport cu obiectivele strategice stabilite la nivelul conducerii unităţii. O asemenea orientare se concretizează, printre altele, prin rolul nou ce revine **prototipului** — care, pe lîngă funcţia primară de instrument de verificare a soluţiei adoptate comparativ cu cerinţele tematicii de cercetare-proiectare, devine în acelaşi timp şi un **instrument activ de promovare a altor produse, de rezolvare a altor cerinţe.** Prototipul produsului nou este un punct de joncţiune între preocupările de concepţie ce au precedat şi condiţionat realizarea lui şi cele viitoare — de diversificare, de explorare a noii modalităţi de soluţionare a problematicii în continuă evoluţie a mediului economic-social. Aceleaşi preocupări, cu profunde implicaţii economice, le regăsim în **concepţia şi execuţia modularizată a componentelor** produselor complexe şi a echipamentului tehnologic. Abordarea acestei probleme (amplu dezvoltată în literatura de specialitate), în contextul flexibilităţii conducerii, contribuie la o mai bună valorificare a potenţialului creativ — înglobat în produs în etapele de concepţie — şi a cheltuielilor materiale, printr-o normalizare, tipizare avansată a componentelor respective.

Transferul de tehnologie

ANSAMBLUL ACTIVITĂŢILOR organizate de valorificare în diferite domenii economice a rezultatelor şi concluziilor noilor tehnologii şi îndeosebi a soluţiilor originale care au fost concepute pentru un beneficiar într-un anumit domeniu — ceea ce denumim, în termeni generali, valorificarea experienţei dobîndite, iar în mod specific **transfer de tehnologie** — nu constituie un scop în sine. El trebuie să urmărească obţinerea unor efecte economice deosebite, concretizate, pe de o parte, în **accelerarea promovării noului,** iar pe de altă parte, în posibilitatea **susţinerii financiare a propriilor programe** pe baza transferului tehnologic. Acest ultim aspect, mai puţin întîlnit în practica unităţilor noastre economice, este reliefat în practica unor firme străine de renume (îndeosebi în domeniile aeronauticii şi electronicii), care pe parcursul a numai cîţiva ani şi-au recuperat cheltuielile aferente programelor de înnoire a produselor respective, prin transfer tehnologic.

Neglijarea sau valorificarea insuficientă a acestui factor, determinate de greutăţi inerente legate de extinderea programului, de apariţia unor probleme tehnice, financiare, organizatorice deosebite — constituie frecvent o risipă de resurse, reluarea unor etape deja parcurse în procese conexe.

Flexibilitatea conducerii trebuie să vizeze capacitatea de a identifica direcţiile transferului tehnologic şi, mai ales, de a asigura condiţii prielnice din punct de vedere organizatoric pentru ca acesta să aibă loc.

NE-AM REFERIT, în cele de mai sus, doar la cîteva din aspectele definitorii ale sferei foarte largi de cuprindere a flexibilităţii conducerii. Aceasta nu vizează doar cadrele de conducere, ca persoane individuale, ci — ţinînd seama de procesul complex al conducerii colective — surprinde dimensiunea reală a necesităţii ca în cadrul adunărilor generale ale oamenilor muncii, al consiliilor oamenilor muncii să fie soluţionate **previzional** problemele esenţiale ale colectivului unităţii economice. Totodată, rezultă ca evidentă cerinţa de a se ridica nivelul de pregătire profesională de specialitate a tuturor participanţilor la conducerea colectivă, de a se îmbina în mod armonios principiul muncii colective cu răspunderea personală.

Un proces de conducere flexibil urmăreşte mobilizarea deplină a resurselor, a iniţiativei individuale şi colective, aşa încît unitatea economică, ţinînd seama în permanenţă de cerinţele economico-sociale, adoptînd metode şi tehnici de conducere moderne, o structură organizatorică adecvată, să acţioneze pentru deplina punere în valoare a potenţialului său de creaţie şi execuţie pentru asimilarea de noi produse şi tehnologii, pentru generalizarea şi ridicarea pe o treaptă mereu mai înaltă a experienţei dobîndite, în vederea înfăptuirii sarcinilor care îi revin din plan.

Sorin CIUREA

[2]) Autorii unui articol publicat în Revista economică nr. 7/1981, p. 17—18, au propus elemente ale unei asemenea structuri organizatorice regăsite la nivelul unui institut de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică

Organizarea pe programe a activităţii de cercetare-dezvoltare

PENTRU PROMOVAREA progresului ştiinţifico-tehnic în condiţiile trecerii la dezvoltarea intensivă, alături de formele tradiţionale de organizare şi conducere este necesar să se experimenteze şi utilizeze şi forme noi. Printre altele, aceasta presupune — consideră cercetătorul bulgar Stoian Obcearov (într-un articol publicat în „Ikonomika i organizaţiia") — „spargerea" graniţelor departamentale, cooperarea între colective şi unităţi de cercetare şi economice subordonate unor ministere şi organizaţii diferite, din învăţămîntul superior şi academii, creşterea rolului colaborării interramuri. O formă organizatorică eficientă o reprezintă organizarea pe programe, dar nu în concepţia clasică potrivit căreia fiecare participant individual sau colectiv este investit cu răspunderea pentru o parte din sarcina globală şi o îndeplineşte în cadrul graficului aprobat, ci prin corelarea intereselor tuturor participanţilor faţă de rezultatele concrete ale muncii fiecăruia, ca şi faţă de rezultatele de ansamblu ale programului. Aceasta se poate realiza nu numai prin forme temporare de organizare a colaborării pentru un scop definit, dar şi prin constituirea temporară a unor unităţi pentru realizarea de programe de progres tehnic, caracterizate prin următoarele particularităţi :

— colectivul de program răspunde de rezolvarea şi introducerea produselor, tehnologiilor etc. respective ;

— din componenţa sa fac parte specialiştii necesari pentru efectuarea cercetării, proiectării, experimentării şi producţiei-pilot ;

— organizaţia de program este investită cu răspunderea pentru perfecţionarea activităţii de introducere a progresului tehnic, în care scop încheie cu beneficiarul programului un contract precizînd condiţiile concrete (termene de execuţie, retribuire, stimulente, sancţiuni etc.) ;

— repartizarea internă a lucrărilor în cadrul colectivului de program se stabileşte de către conducerea acestuia, pe baza competenţei şi răspunderii de a organiza folosirea resurselor de care dispune pentru îndeplinirea sarcinii stabilite.

Organizaţia de program poate acorda un sprijin important la intensificarea activităţii de introducere a progresului tehnic prin realizarea în paralel de proiecte de mai mică anvergură din domeniul respectiv, care nu necesită investiţii însemnate.

Se impune şi o nouă modalitate de finanţare, adecvată unei astfel de organizări (în locul sistemului tradiţional de finanţare a activităţii globale a instituţelor, caracterizat adesea prin pluralitatea surselor, prin dispersarea resurselor pe un număr mare de obiective — dintre care o parte însemnată nu sînt legate de orientările de bază ale progresului ştiinţifico-tehnic — şi prin fragmentarea lor pe etape) — şi anume finanţarea pe program, pentru ansamblul procesului definit în vederea obţinerii rezultatelor cerute. Aceasta va contribui la concentrarea asupra obiectivelor prioritare pentru economia naţională.

Apreciind că în situaţia actuală, mărirea în continuare a potenţialului ştiinţifico-tehnic (ca număr de cadre) al Bulgariei nu este posibilă şi nici n-ar fi eficientă, autorul subliniază necesitatea mai bunei lui folosiri, printr-un complex de măsuri organizatorice, economice, metodologice ş.a. Dintre acestea, importante posibilităţi oferă aplicarea unor structuri organizatorice moderne, eficiente, în special a celor dinamice, compuse din două subsisteme cu două categorii de personal — unul stabil şi celălalt dinamic, relaţiile dintre acestea stabilindu-se potrivit cu sarcinile concrete şi cu condiţiile de lucru, după principiul mişcării obligatorii a cadrelor între cele două substructuri.

Adaptarea la restricțiile crizei sau începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice ?*)

ALURA ȘTIINȚIFICĂ FANTASTICĂ pe care o au tehnologiile informaționale, forța cu care penetrează în toți porii vieții economice — de la industrie, servicii, telecomunicații, agricultură, cercetare, învățămînt, pînă la consumatorul individual de aparataje și servicii tehnico-informaționale poate crea impresia că este vorba de un fenomen ce s-ar petrece doar în cîteva țări industrial avansate. Această impresie este nu numai falsă, ci și dăunătoare întrucît poate alimenta iluzia că tehnicile respective sînt o excrescență efemeră a superdezvoltării industriale ori că țin de un viitor îndepărtat și nu au nici o tangență cu dificultățile și preocupările arzătoare, imediate ca : energia, economisirea materiilor prime, productivitatea, competitivitatea pe piața mondială. Or, în realitate, tehnicile informaționale contribuie direct la economisirea energiei și la diversificarea surselor energetice — prin accentuarea miniaturizării conduc la economisirea materiilor prime și la introducerea de materiale noi cu performanțe superioare, prin automatizare și robotizare permit creșterea productivității muncii, prin componentele electronice duc la sporirea performanțelor și a competitivității tuturor produselor și îndeosebi a celor din domeniul construcțiilor de mașini și utilaje și din domeniul telecomunicațiilor. Concomitent cu extinderea utilizării biotehnologiilor, tehnicile informaționale au un impact deosebit de important și asupra modului de producere și valorificare a resurselor vegetale și animale, factor esențial pentru rezolvarea problemei alimentare cu care este confruntată omenirea. Tendințele sesizabile azi în privința evoluției din ultimii 20 de ani a cererii și ofertei de tehnici informaționale sînt de natură să ofere o imagine mai realistă asupra profunzimii schimbărilor ce se petrec în lume și să ne avertizeze asupra primejdiilor de accentuare a rămînerilor în urmă în aceste domenii, cu consecințe nefaste asupra competitivității și a locului ocupat în diviziunea internațională a muncii.

Aminteam mai înainte că tot mai mulți cercetători avertizează asupra faptului că ne aflăm la începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice — informatica și telecomunicațiile, tehnicile aerospațiale, energia, biotehnologiile, tehnologiile de recuperare, noile materiale modifică radical activitatea productivă, așezările umane și chiar stilul de viață. Se apreciază că schimbările profunde ale bazei tehnologice a societății sînt un simptom al perioadei de tranziție tehnologică de la cea de a doua revoluție industrială la cea de a treia și că noile tehnologii au un rol deosebit de însemnat în această acțiune.

Cercetătorii japonezi au studiat principiile generale ale tehnologiei și au formulat legitățile interne de dezvoltare ale acesteia. Ei consideră că tehnologia este în mod esențial un mediator între om și obiectul muncii și apreciază că etapele istorice ale dezvoltării tehnologiei sînt caracterizate de gradele de libertate pe care le conferă tehnologia față de obiectele muncii.

Astfel, preistoria are gradul 0 de libertate. Etapa I, epoca uneltelor simple (piatra cioplită) are un grad de libertate. Etapa a II-a, epoca uneltelor compuse (roata cu osie, arcul cu săgeți) are două grade de libertate. Etapa a III-a, epoca mașinilor cu mecanisme de transmisie care permit independența părților care execută acțiunea față de cea care o acționează — cu trei grade de libertate. Etapa a IV-a, cea a mașinilor controlate automat, este caracterizată prin existența a patru grade de libertate. Seikan Ishigai arată că ultima etapă a condus la „apariția unui tip complet nou de mașini, dintre care cea mai tipică este calculatorul electronic. Mașina prelucrează informații, nu materiale, utilizarea acestor sisteme de prelucrare a informației introduce încă un ocol care face să crească gradul de libertate al tehnologiei. Datorită calculatorului, capacitatea noastră de a prelucra informația a crescut și putem controla sisteme uriașe, care altfel nu ar fi controlabile. Progresul în această direcție este atît de rapid încît viitorul nu se poate prognoza cu certitudine". (Seikan Ishigai : „Legile interne de dezvoltare a tehnologiei" în volumul „Știință, tehnologie, dezvoltare socială și umană", Editura politică, 1984, pag. 333—334).

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 11 din 16 III 1984

Extinderea aplicațiilor noilor tehnologii

MULTITUDINEA și diversitatea posibilităților de aplicare pe care le oferă noile tehnologii decurg și din convergența și combinarea computerelor, telecomunicațiilor și microelectronicii. Împreună ele sînt în măsură să răspundă exigențelor de control și conducere ale celor mai complexe sisteme de producție industriale, bancare, administrative etc. Computerele folosesc sistemele moderne rapide de telecomunicații pentru a oferi acces la datele înregistrate unui număr cît mai mare de beneficiari situați la orice distanțe. Rețelele moderne de telecomunicații utilizează, la rîndul lor, computerele în centrale. Ambele folosesc circuite microelectronice și, toate, au nevoie pentru a fi utilizate de programe și instrucțiuni de folosire (software), ceea ce a dat naștere la industria de programe care antrenează un consum din ce în ce mai mare de inteligență umană.

Sistemele de Tehnici Informaționale (T.I.) permit o mai eficientă activitate administrativă, de păstrare a documentelor și de comunicații. În ultimele trei decenii majoritatea statelor lumii au început să-și doteze aparatul administrativ — ministere, sistem vamal, de poștă telecomunicații — cu o rețea de computere conectate pentru transmiterea de mesaje electronice, editare de texte, indexare, memorare și recuperare de informații.

În industrie, T.I. creează metode mai eficiente de proiectare tehnologică, metode mai simple de aprovizionare și control al stocurilor, mașini robot și de control numeric, programarea proceselor de producție, sisteme de siguranță, controlul întreținerii utilajelor și al desfacerii produselor etc. Sisteme de control și dirijare a transporturilor aeriene, navale, auto sporesc siguranța și eficiența în exploatare, realizează economii de energie.

În Anglia a fost lansat un sistem de informații prin televiziune și telefon, bazat pe computer, numit Prestel, care oferă telespectatorului acces la o serie de informații preprogramate ca : timpul probabil, piețele financiare, știri pentru consumatori, rezervări de bilete de spectacole sau călătorii etc., etc. Dotarea sistemelor de telecomunicații cu fibre optice sporește și mai mult randamentul, eficacitatea și sfera de aplicabilitate a tehnicilor informaționale.

Aplicarea T.I. în domeniile vieții sociale — cultură, învățămînt, sănătate — s-a extins extraordinar de repede și ca urmare a apariției magnetoscopului (dispozitivul de înregistrare a imaginii pe bandă), a tiparului automatizat și echipamentelor de transmitere a facsimilelor care permit compunerea și aranjarea paginilor într-un loc și tipărirea ziarelor la distanțe de mii de kilometri.

Un ritm deosebit de accelerat înregistrează progresele în domeniul sistemelor de memorare și recuperare a datelor. Banda magnetică, discurile, apoi memorarea în bule și, mai recent, fișa de plastic au permis înregistrarea unor cantități din ce în ce mai mari de informații pe suprafețe tot mai miniaturizate. Perfecționări deosebite au cunoscut și sistemele de recuperare a informațiilor care permit accesul rapid, precis și ieftin.

Aplicarea T.I. și a biotehnologiilor în agricultură se extinde în țări ca Japonia, S.U.A. Sistemul de fermă ce folosește televiziunea în sistem închis pentru supravegherea și conducerea automată a tehnicilor de creștere a animalelor creat în Japonia se bucură de aprecierea specialiștilor europeni.

În sfîrșit, se cuvine să menționăm și extinderea deosebită pe care au căpătat-o în ultimul deceniu computerele de uz personal. Miniaturizarea continuă și multiplicarea aplicațiilor lor, concomitent cu reducerea continuă a prețului acestora, a făcut ca piața lor să cunoască o dezvoltare excepțională. Un exemplu este ilustrativ în acest sens. În Anglia erau în folosință la sfîrșitul lui 1979 un număr de 98 000 sisteme mici de uz general iar pînă la sfîrșitul lui 1980 numărul lor era de 206 000. Cele mai prudente estimări evaluau la 2,5 milioane computere instalate pînă în 1992, dintre care peste 50% computere de uz personal.

Principala sursă de expansiune economică

ÎN POFIDA ÎNCETINIRII generale a activităților economice datorată crizei se apreciază că industriile producătoare de T.I. și care oferă diverse servicii T.I. vor fi principala sursă de expansiune economică pînă în secolul următor. Prognozele avansează ipoteza potrivit căreia pînă în 1990 cererea mondială de produse T.I. va atinge valoarea de 150 miliarde lire sterline. În 1990 se prevede ca activitățile situate în inima revoluției tehnologice (circuite integrate, activități de birou, robotică, noi aplicații ale telematicii, noi bunuri electronice pentru marele public, aero-spațiale, biotehnologii, extracția petrolului offshore energii noi, noi materiale) își vor tripla valoarea relativă în ansamblul producției țărilor occidentale.

Înțelegînd că deciziile actuale sînt hotărîtoare pentru viitor, țările occidentale adoptă strategii de stimulare intensă a industriilor T.I. pentru a se menține printre liderii mondiali și a profita de pe urma expansiunii anuale — evaluată la 14% — a comerțului internațional cu produse și servicii T.I.

În S.U.A. se apreciază că expansiunea accelerată a microelectronicii și tehnicilor asociate creează un adevărat boom al tehnologiilor de vîrf, caracterizat de ritmuri de dezvoltare practic necunoscute de nici un alt domeniu de dezvoltare în trecut. În articolul „Tehnologiile de vîrf — piață cu creștere puternică în anii 1980—1990 în S.U.A." publicat în revista „Problèmes économiques" no. 1833/1983 sînt trecute în revistă măsurile ce converg la propulsarea industriilor producătoare de noi tehnologii și noi servicii T.I. Sînt citate cincizeci de piețe (domenii) ce vor înregistra creșteri anuale de la 17—30% pînă la peste 100%. Citām cîteva dintre acestea. Memoriile cu microdiscuri — ritm anual 108%, piață ce poate atinge 2 miliarde de dolari către 1985 ; rețele locale de tip Ethernet — ritm 105% ; micrological (circuite integrate logice) de folosință industrială — ritm 100% ; circuite integrate de tip E.E.P.R.O.M. — 75—100% ; cererea de materiale din fibre de grafit — 96% ; ordinatoare personale 81% ; sisteme de echipament cu energie solară 77% — piață potențială de 1 miliard dolari în 1986 ; microordinatoare portabile — 60% ; automatizarea birourilor (biuromatică) — 60% ; terminale de calculatoare de orice tip — 40% ; produse de biotehnologii agricole — 32% ; roboți industriali în S.U.A. — 30% ; sisteme cu fibre optice — 30% etc.

Printre consecințele dezvoltării impetuoase a noilor tehnologii se remarcă impactul asupra folosirii forței de muncă. Complexitatea crescîndă a informațiilor ce trebuie manipulate, stăpînite presupune o nevoie acută de materie cenușie, de cadre calificate în noile domenii.

Cercetările americane au remarcat că noile locuri de muncă create în ultimii zece ani — 17 milioane — s-au datorat în proporție de 80% noilor întreprinderi. Iar referitor la acestea se remarcă tendința ca noile tehnologii și noile servicii T.I. să fie asigurate în cea mai mare măsură de întreprinderi de dimensiuni mici și mijlocii, care sînt mai mobile, mai flexibile la ritmul de înnoire al produselor. Astfel din cele 4,1 milioane întreprinderi din S.U.A. 80% au mai puțin de 10 salariați. Dintre noile întreprinderi e interesant de remarcat că 89% sînt întreprinderi de servicii T.I. și numai 11% unități industriale.

Disputele referitoare la posibilitățile pe care noile tehnologii le oferă pentru politicile de ieșire din criza economică mondială scot în evidență efectele contradictorii ale acestora și dimensiunea imprevizibilă a riscurilor pe care le antrenează. Noile tehnologii nu pot fi apreciate drept panaceu universal, leac al tuturor racilelor societății industriale, ele contribuie evident la impulsionarea dezvoltării forțelor de producție, ajută la rezolvarea unor probleme stringente : energie, productivitate, competitivitate, expansiune a exporturilor etc., dar în același timp creează probleme noi, mai complexe și mai dificil de rezolvat. Robotizarea și automatizarea, tehnicile informaționale creează noi locuri de muncă de înaltă specialitate, dar reduc drastic numărul locurilor de muncă din profilurile profesionale — să le spunem tradiționale, ceea ce impune o accentuare a mobilității forței de muncă și o reorientare radicală a sistemului de pregătire profesională. Costurile sociale ale reconvertirii la noile tehnologii sînt în continuă creștere. Particularitățile tehnicilor informaționale de a modifica și perfecționa rapid nomenclatorul de produse concomitent cu reducerea prețurilor acestora conduc la accentuarea concurenței și la sporirea riscurilor pentru investițiile din aceste domenii.

Tehnicile informaționale, de telecomunicații, băncile de date ridică probleme necunoscute pînă acum referitoare la reglementarea la nivel internațional a circulației informației între state. Faptul că la ora actuală 90% din băncile de date aparțin S.U.A. constituie obiect de preocupare pentru celelalte state industrial dezvoltate.

Perfecționările continue ale microelectronicii și extinderea aplicațiilor sale în tehnicile militare contribuie la accentuarea cursei înarmărilor și la sporirea pericolului unui război nuclear distrugător sau a unui război al undelor. Nici bio-tehnologiile prin progresele extrem de rapide din ultimii ani nu pot fi apreciate numai prin prisma posibilităților de rezolvare a problemei alimentare ori medicale, întrucît ele pot fi folosite în scopuri nefaste pentru om și chiar pentru evoluția speței umane.

Noile tehnologii oferă instrumente ce pot fi puse în slujba progresului și a ameliorării condițiilor de muncă și viață ale oamenilor, ele pot deveni, însă, și instrumente ale adîncirii decalajelor și ale dominării, instrumente de distrugere în masă. Nu trebuie subestimată primejdia reală ca noile tehnologii să fie folosite drept armă politică în lupta cercurilor imperialiste pentru păstrarea pozițiilor de dominație în lume. Totul depinde de modul în care sînt utilizate, dar și de viteza cu care sînt asimilate.

Dacă statele industriale europene sînt profund preocupate de decalajele ce le despart de S.U.A. și Japonia în privința ritmului în care dezvoltă noile tehnologii, ne putem da seama de amploarea implicațiilor pe care le declanșează tranziția tehnologică asupra diviziunii internaționale a muncii, a locului pe care îl ocupă statele în acest cadru. Tocmai de aceea, un element asupra căruia se insistă tot mai mult în ultima vreme, este necesitatea analizării mai profunde a implicațiilor de natură diversă, (politică, economică etc.) și a mutațiilor tehnologice.

În perioadele de criză economică, de tranziție tehnologică, de modificare a bazei energetice a societății, mai mult ca oricînd este necesar să fie luate în considerație complexitatea fenomenelor economice, multitudinea determinărilor acestora, diversitatea ponderii factorilor ce favorizează sau frînează dezvoltarea, faptul că incertitudinea, insecuritatea și riscul iau proporții deosebite. Avansarea unor ipoteze asupra evoluțiilor economice viitoare în asemenea epoci nu se mai poate baza pe extrapolarea datelor din trecut ; ipotezele respective nu mai pot fi formulate în afirmații încărcate de certitudini referitoare la realizarea în mod implacabil a unor deziderate.

Noile tehnologii microelectronice, informaționale, noile energii și biotehnologiile prin ritmul în care înnoiesc și înmulțesc produsele, prin extinderea și diversificarea aplicațiilor lor în toate domeniile economice și sociale sporesc și mai mult complexitatea și incertitudinea evoluțiilor economice, fac și mai dificilă elaborarea prognozelor.

Încercarea de a scruta noile realități economice în accelerată schimbare tehnologică este de natură să ne înfățișeze mai clar modul cum se împletesc și se înfruntă tendințe contrarii, cum se conturează noile direcții de dezvoltare și cum se continuă cele tradiționale. Pentru că din prezentarea ritmurilor de creștere anuală de peste 100% ale noilor tehnologii și servicii, alături de cele referitoare la reducerea cu pînă la 50% a producției în domenii tradiționale ca siderurgia, s-ar putea desprinde ideea că asistăm la înlocuirea unor ramuri de activitate cu altele. Or, particularitatea actualei revoluții tehnico-științifice este tocmai aceea că nu înlocuiește unele ramuri cu altele, ci le schimbă ierarhia, locul în structura economică și impregnează cu tehnici și tehnologii noi toate sferele vieții economice, oferindu-le noi perspective de eficientizare. Sub privirile noastre se desfășoară un proces amplu și complex de modificare a structurilor economice ale statelor și de restructurare a diviziunii internaționale a muncii. Domeniile industriale tradiționale sînt redimensionate în funcție de resursele naturale de materii prime disponibile ale fiecărei țări, de nevoile reale și de posibilitățile de absorbție ale pieței mondiale. Adaptarea aparatului economic al statelor la exigențele și ritmul noii etape de reînnoire globală a bazei tehnologice a societății ridică probleme de ordin economico-financiar și social politic, de protecție a mediului înconjurător de o complexitate și acuitate pe care deocamdată nu o putem cuprinde și evalua pe deplin.

Maria D. POPESCU

O abordare modernă a teoriei comerțului internațional*)

APARIȚIA lucrării lui Aurel Iancu marchează o fază nouă în literatura noastră economică consacrată analizei comerțului internațional. Este prima lucrare sistematică de analiză critică obiectivă a teoriilor comerțului internațional și o încercare de a aplica elementele teoretice la vasta și complexa problematică a schimburilor (mai precis, a relațiilor) economice internaționale.

Multă vreme situația din această ramură a literaturii noastre economice era paradoxală : în timp ce țara noastră se angrena tot mai mult în relațiile economice internaționale, promova o politică de largă cooperare economică cu toate țările, dezvolta intens comerțul exterior, literatura noastră de specialitate se rezuma, în mare parte, doar la „combaterea" teoriei avantajelor comparative, după care a urmat o perioadă îndelungată de ocolire a problematicii teoretice din domeniul în discuție, punctată de una, două concesii timide făcute teoriei clasice ; nu s-a observat deci că teoria avantajelor comparative (sau a costurilor comparative) este inatacabilă din punct de vedere strict logic și la nivelul de abstracție la care ea a fost formulată.

În alte țări în curs de dezvoltare — și poate astfel se explică în parte și anume reticențe ale economiștilor noștri — unii economiști de mare audiență au pus gravele dezechilibre ale economiei mondiale aproape exclusiv pe seama teoriei avantajelor comparative. Neînțelegerea provine din faptul că teoria, în sine, la nivelul de abstracție respectiv corectă, a fost privită ca atare și în mod static, uitîndu-se că de la formularea ei au trecut peste 150 de ani și că economia contemporană s-a modificat profund. Din această perspectivă teoretică, autorul lucrării în discuție remarcă foarte just că a ignora teoria avantajului comparativ ar însemna, în mod implicit, înlăturarea principiului care stă la baza calculelor de eficiență economică a comerțului exterior.

Desigur, după cum arată autorul pe parcursul întregii lucrări, problema nu este simplă. Relațiile economice internaționale, ca și dezvoltarea economică internă a fiecărei țări sînt influențate în chip fundamental de progresul tehnic, fapt pe care teoria economică nu l-a deslușit în toate implicațiile sale. Aurel Iancu pune în centrul întregului țesut al raționamentelor sale tocmai această idee și încearcă să rezolve dificultățile pe care ea le generează. Prin tradiție, știința economică se ocupă de măsuri exprimabile în unități monetare. Or, progresul tehnic afectează în primul rînd valorile de întrebuințare și această contradicție apare ca izvor al celor mai multe din dificultățile ce survin în tratarea economică a progresului tehnic ; la care se adaugă faptul că progresul tehnic potențează rolul individului creator, al colectivelor de cercetare, ceea ce, la rîndul său, generează dificultăți de evaluare atunci cînd se operează cu concepte izvorîte din ideea de medie.

În carte este, de asemenea, analizată critic evoluția ideilor teoretice privind relațiile economice internaționale, trecînd de la teoria lui Ricardo, la teoria înzestrării cu factori, teoriile bazate pe tehnologie (Henry Johnson, Vernon, Hufbauer etc.), cu aplicații la datele țării noastre. Desigur, nu ne propunem să redăm aici ideile autorului, cititorul urmînd el însuși să parcurgă cu atenție și cu mare folos pentru sine paginile respective.

Pornind de la ideea rolului diferiților factori care determină participarea țărilor la relațiile economice internaționale și continuînd unele preocupări mai vechi ale sale, autorul stăruie îndelung asupra implicațiilor înzestrării unei țări sau a alteia cu materii prime și cu resurse energetice primare în ce privește relațiile economice internaționale. Se desprinde ca o idee extrem de importantă în acest context că toate previziunile, mai ales cele sumbre, cu privire la epuizarea rapidă a resurselor, „trebuie privite cu oarecare precauție" și sînt arătate motivele care impun această prudență. Totuși autorul putea să acorde mai multă atenție unor evenimente reale : scăderea considerabilă, absolută și specifică, a consumului de energie în general și a consumului de produse petroliere în special, care a intervenit după 1980 și implicit, a comerțului mondial de asemenea produse. Toate acestea au avut consecințe complexe asupra economiei multor țări și în special în ce privește economia țărilor producătoare de petrol. Aceste evenimente demonstrează încă o dată că înclinațiile monopoliste nu pot aduce decît avantaje temporare și că metoda fundamentală de soluționare a problemelor economice ale lumii, în condițiile marilor inegalități ce există între state, sînt tratativele, bazate pe egalitatea și interesul reciproc al părților, evidențierea în cursul acestora a avantajelor reciproce.

Evenimentele amintite mai sus sînt indiscutabil în mare parte un efect al evoluției tehnologice. Tocmai de aceea autorul consacră o parte a lucrării sale problematicii atenuării decalajelor tehnologice dintre țări. El supune unei analize aprofundate problema transferului tehnologic care, așa cum este prezentată de autor, ni se relevă ca o problemă complexă a lumii contemporane. În legătură cu aceasta este investigat conceptul de progres tehnic, conceptul de transfer tehnologic etc. Sînt supuse unei critici amănunțite practicile monopoliste ale companiilor transnaționale dar, în același timp, sînt puse în evidență dificultățile interne ale țărilor în curs de dezvoltare în ceea ce privește recepționarea tehnologiilor moderne. Acest ultim aspect nu este un proces simplu ; el necesită ceea ce am numit cu ani în urmă o capacitate de recepție care, în termeni strict economici nu se poate asigura fără un anumit cost ; deoarece nu este vorba numai de crearea și dezvoltarea învățămîntului și cercetării proprii, ci și de asigurarea unei structuri economice adecvate, aflată într-o evoluție ascendentă și, mai ales, de fonduri de investiții. Pe această bază teoretică autorul încearcă să desprindă anumite concluzii practice, sugerînd o serie de idei utilizabile în scopul facilitării transferului tehnologic în condițiile țării noastre.

Un alt fenomen interesant asupra căruia se oprește autorul este comerțul interindustrial. Oare de ce țările își vînd reciproc strunguri, automobile de clasă mijlocie sau casetofoane (în cea mai mare parte țările dezvoltate între ele) ? După Aurel Iancu „În-auntrul ramurilor... la nivelul mai îngust al produselor și grupelor de produse, are loc o adîncire a diviziunii muncii între țări, crescînd în mod deosebit diferențierile în ceea ce privește condițiile de producție și produsele menite să răspundă mai direct preferințelor consumatorului în ceea ce privește calitatea, performanțele, stilul, designul etc., ale produselor" (p. 100). Justețea observației nu suscită nici o discuție. Dar la constatarea că la dezvoltarea comerțului interindustrial din ultimele decenii, o contribuție importantă are extinderea cooperării pe baze contractuale între întreprinderi specializate în producția unor produse intermediare, piese și subansamble, amplasate în diferite țări (socialiste și nesocialiste) pentru realizarea unor produse sau instalații complexe, noi am face observația că problema ar fi necesitat o abordare mai largă decît cea realizată în carte.

Iată și cîteva argumente în acest sens. Numeroase date publicate de O.N.U. cu privire la comerțul internațional de mașini, sintetizate în ultimii ani, arată că circa jumătate din comerțul internațional de mașini sînt componente nemontate, piese și subansamble care se exportă ca atare. Pe piața mondială operează companii transnaționale, producătoare și exportatoare de componente, mașinile constituind principalul articol de comerț internațional. Și în alte ramuri se negociază un volum mare de diverse produse intermediare, producția modernă fiind o producție multiuzinală și aceasta explică probabil, în parte, gradul ridicat de diversificare a diviziunii internaționale a muncii.

Am sesizat și am supus unei scurte discuții doar cîteva din problemele abordate de autor. Cartea este evident mai bogată în idei, tratate temeinic, pe baza cunoașterii literaturii internaționale de specialitate și cu multe contribuții proprii, cu aplicații la problemele economiei României. Astfel, spațiul nu ne-a permis să ne referim la ideile cuprinse în capitolele referitoare la investițiile în străinătate sau la importantul material conținut în partea a III-a care se ocupă de dinamica veniturilor obținute din schimburile economice internaționale. Cartea lui Aurel Iancu prezintă un interes aparte și prin faptul că este prima lucrare amplă și sistematică consacrată problemelor pe care le generează relațiile economice internaționale, apărută în literatura noastră. Iar dacă unele probleme sînt discutabile, aceasta nu face decît să-i sporească valoarea de stimulator al gîndirii.

Ihor LEMNIJ

*) Aurel Iancu : Schimburile economice internaționale. Editura științifică și enciclopedică, București, 1983, 373 pag.

Considerații de esență monetaristă asupra inflației (II)

CONCLUZIA paradoxală a monetariștilor este că într-o economie deschisă, în condițiile cursurilor de schimb fixe, politica monetară își pierde din eficacitate [1]); nu poate fi utilizată în combaterea fenomenului inflaționist. Mai mult, se contrazice frontal corelația friedmaniană preferată între creșterea masei monetare și rata inflației într-o economie închisă, arătîndu-se că expansiunea componentei interne a ofertei de bani nu poate modifica rata de creștere a prețurilor.

Cum se alterează raționamentul pentru situația cursurilor valutare flexibile? În acest caz, echilibrul extern se realizează prin simplul joc al cererii și ofertei de valută națională, iar politica monetară — susțin monetariștii — recapătă eficacitatea pentru controlul masei monetare interne, deci pentru stăpînirea inflației. După cum remarcă R. Dornbusch și S. Fischer, „faptul că banca centrală poate exercita controlul asupra stocului de monedă din economie, este unul dintre cele mai importante caracteristici ale sistemului cursurilor de schimb flexibile" (p. 686) [2]). Și dacă adăugăm o altă teză de bază, anume că expansiunea fiscală nu poate modifica nivelul de echilibru al producției (deoarece cauzînd reaprecierea valutei naționale prin creșterea ratei dobînzii, reduce exportul cu toate celelalte efecte legate) atunci cînd mobilitatea capitalului este ridicată, înțelegem atenția primordială ce este acordată de monetariști modului de formulare a politicii monetare. În cazul cursurilor flexibile, ar rezulta, prin urmare, un mai înalt grad de autonomie — cel puțin teoretic — al politicii macroeconomice naționale, ceea ce ar repune în drepturi politica monetară în lupta contra inflației. Este interesant de subliniat că asemenea concluzii ale monetariștilor sînt împărtășite de numeroși alți economiști, fiind absorbite într-un corp teoretic de sinteză, care încearcă să depășească împărțirea rigidă monetarism — neokeynesism [3]).

Dacă ținem cont de linia de argumentație a abordării monetare, dar și de realitatea trecerii după 1973 la un sistem de cursuri flotante (ar fi mai corect să le calificăm ca „flotate", gîndindu-ne la rolul major al autorităților statale în orientarea fluctuației) care îmbină „calități" și „defecte" ale ambelor sisteme polare, unele din cauzele inflației mondiale se întrevăd fără greutate : statutul special al dolarului ca valută de rezervă unanim acceptată, componentă a bazei monetare („high-powered money") în toate spațiile naționale cu economie de piață și integrate masiv circuitului mondial de factori de producție ; politicile monetare reflaționare (expansioniste), sau de acomodare la diverse șocuri, precum creșterea brutală a prețului petrolului. Și terapeutica preconizată devine transparentă, constînd în controlul masei monetare „mondiale", care s-ar putea realiza printr-o concertare a politicilor macroeconomice, pentru că acțiuni disparate — la nivel național — au efecte, în principal, asupra balanțelor de plăți, conchid monetariștii. Profesorul R. Mc Kinnon de la Universitatea Stanford, de exemplu, a propus un plan de control monetar ce pornește de la prezumția fundamentală a „internalizării pieței monetare internaționale" și care urmărește stabilirea unui obiectiv privind stocul de monedă pentru principalele economii capitaliste laolaltă (S.U.A., R.F.G. și Japonia [4]). Desigur, măsuri inițiate într-o economie gigant (S.U.A.) se „internaționalizează" prin consecințe și, de aceea, acțiunile Sistemului federal de rezerve ies din cadrul de analiză obișnuit al monetariștilor. Este evident astfel că mutația radicală ce s-a produs, după octombrie 1979, în politica monetară nord-americană — renunțarea la controlul nivelului ratelor dobînzii prin stabilirea controlului asupra agregatelor monetare — a pus în relief anumite teze monetariste, dar a și subliniat labilitatea unora dintre acestea. Flexibilizarea acestei politici în ultimii doi ani relevă cît de complex este, în general, actul de politică economică, cît de diversă este acțiunea factorilor care influențează activitatea economică și care nu pot fi neglijați de centrii de decizie la nivel macroeconomic.

Abordarea monetară, ca orice mecanism explicativ al realității economice, o simplifică pe aceasta din urmă, sau chiar prezintă deformări. Spre pildă, este dificil de acceptat viziunea integratoare privind piețele naționale de bunuri și monedă. Deși este adevărat că interdependențele economice s-au adîncit foarte mult în perioada post-belică, că mișcările de factori de producție sînt în mare parte libere între economiile capitaliste avansate [5]), „legea prețului unic" și a ratei dobînzii unice, susținută de adepții „monetarismului global" [6]), reprezintă o exagerare extremă.

De asemenea, abordarea monetară își pierde din claritatea simplității sale atunci cînd trebuie să trateze situațiile diferite ale economiilor naționale. În general, se poate aprecia că analiza monetaristă are grad de relevanță suficient în cazul economiilor deschise de dimensiune redusă (Olanda, Belgia etc.), care sînt foarte senzitive la fenomenele din spațiul mondial. În raportul publicat în iunie 1983 de Banca de Reglementări internaționale se putea citi astfel : „Ca obiectiv imediat al politicii monetare, stabilizarea cursurilor de schimb bilaterale poate constitui o opțiune atrăgătoare pentru economiile alăturate unei țări mari relativ stabile din punct de vedere economic. Căutînd să-și stabilizeze moneda lor vizavi de marca vest-germană, anumite țări europene au putut face ca rata inflației mai scăzută din R.F.G. să exercite o presiune în jos asupra ritmului tendențial mai ridicat al inflației interne" (p. 89) [7]). Nu este dificil de văzut care sînt aceste țări europene și este în același timp evident că în cazul de față se manifestă efectele unui sistem de cursuri fixe sui generis. Pentru asemenea econo-

FIȘE

● *Decurgînd din interesul general pe care îl prezintă studiile de istorie economică, analiza din această perspectivă a perioadei interbelice are și o importanță aparte. După cum opinează* Roman Moldovan *în cartea sa* „Studii de istorie economică" *publicată la* EDITURA ACADEMIEI *astfel de analize sînt în măsură să contribuie la mai buna cunoaștere a procesului de dezvoltare a țării noastre în condițiile economiei capitaliste, într-o perioadă cînd România a atins nivelul maxim de dezvoltare în stadiul său capitalist concomitent cu amplificarea fără precedent a contradicțiilor specifice acestui sistem social-economic. Fenomenele și procesele analizate în carte se înscriu — prin mișcările lor de lungă durată și prin oscilațiile conjuncturale —, în evoluția economiei și societății românești de după primul război mondial și furnizează concomitent date pentru explicarea unor aspecte specifice. Acestea sînt grupate de autor în șase capitole avînd drept tematică formarea și mișcarea capitalurilor în România în perioada 1925–1928; bunurile de consum ; circulația cambială în România ; viața economică a comunei Suseni ; dinamica, nivelul și interdependența între prețuri ; venitul național.*

Resurse marine

● *Constituind din totdeauna o importantă bogăție naturală pentru China, resursele marine sînt valorificate în prezent la un nivel superior. Elementele cele mai importante ale acestei strategii pot fi evidențiate pe două coordonate, se arată în articolul* „La mise en valeur des ressources maritimes" *publicat în numărul din martie a.c. al revistei* „LA CHINE EN CONSTRUCTION" *sub semnăturile lui* Chen Guozen *și* Zhao Lin. *Pe de o parte se are în vedere identificarea a noi căi de explorare și utilizare a potențialului economic al mării, astfel că alături de tradiționalul pescuit sînt aplicate tehnologii moderne pentru exploatarea resurselor petroliere submarine, a potențialului energetic, sînt folosite pe scară largă echipamente industriale de desalinizare a apei de mare. Pe de altă parte se evidențiază caracterul unitar, sistemic al acestei ample acțiuni de valorificare. Menținerea echilibrului ecologic, evitarea fenomenelor de poluare sînt considerați factori cheie în asigura-*

mii mici, legea amintită nu trebuie respinsă. O cu totul alta este însă situaţia unei economii mari, care în ipostaza S.U.A. este şi posesoarea valutei cu care se efectuează marea majoritate a tranzacţiilor internaţionale. Fără a fi lipsite de semnificaţie, pentru S.U.A., mişcările de rezerve sînt minore în comparaţie cu mărimea pieţei monetare interne, iar acţiunile de sterilizare[6]) sînt practicabile inclusiv pe termen lung. Consecinţa este că, pentru o economie mare, chiar şi în condiţii de cursuri valutare fixe, politica monetară poate fi utilizată pentru controlul masei monetare interne, pentru combaterea inflaţiei.

Dincolo de cazurile particulare, pentru realitatea unei economii mondiale în care specifice sînt cursurile flotante şi imperfecţiunea mişcărilor de factori de producţie se poate observa o atenuare a concluziilor monetariste. Moderaţia acestor concluzii este „încurajată" şi de alte două foarte importante fenomene. În primul rînd este vorba de procesul de „inovare financiară", prin care sistemul de intermediere financiară a căutat să se adapteze la regimul de reglementări determinat de controlul agregatelor monetare. Consecinţa acestei adaptări a fost o **slăbire** marcantă a posibilităţilor Băncii centrale de a exercita un control efectiv asupra masei monetare. În al doilea rînd, variabilitatea vitezei de circulaţie a banilor subminează clar relaţia între agregatul monetar supus controlului şi mărimea reală a masei monetare, care susţine activitatea agenţilor economici. Rezultatul este că gradul de aproximare al unei politici monetariste de combatere a inflaţiei este deosebit de mare, iar costurile implicate – pe diverse planuri – excesive. De aceea, chiar şi atunci cînd lupta contra inflaţiei este declarată ca obiectiv central al politicii economice, pragmatismul şi realismul împing mai devreme sau mai tîrziu la utilizarea nesingulară a instrumentului monetar, la flexibilizarea politicii de control al masei monetare.

Neavînd caracterul unei ofensive teoretice concrete, elaborările monetariste şi-au făcut concomitent tot mai simţite reverberaţiile în zona de formulare a politicilor economice, printre cercurile bancare şi financiare influente, în viaţa cotidiană a cetăţenilor pentru care ştiinţa economică capătă materializare şi efecte nemijlocite în mişcarea preţurilor (inflaţia), gradul de ocupare a populaţiei active, nivelul utilizării resurselor în economie.

Se poate spune că, din primii ani '70 monetarismul intră într-o fază deosebită a evoluţiei sale ca „sindrom şi doctrină" (R. Solow). Pe de o parte, este vorba de o perioadă de substanţializare a unor construcţii de bază cu care operează monetariştii, de clarificare a ceea ce ar contura „miezul" teoretic propriu. Pe de altă parte, depăşind sfera controverselor pur academice şi oferindu-se ca alternativă politicii economice, monetarismul trebuie să înfrunte verificările nemiloase ale realităţii social-economice în măsura în care precepte ale sale sînt adoptate ca suport teoretic al acţiunilor întreprinse de autorităţile centrale într-o serie de state capitaliste – avem în vedere în special intervalul de timp începînd cu ultimii ani ai deceniului trecut. Ca sindrom, ca reflectare a unui spirit născut de dificultăţile economice contemporane, împinge la reflecţie asupra „conservatorismului" **recurent** în materie de teorie şi practică economică. Prin acest conservatorism avem în vedere reluările şi dezvoltările tezelor prekeynesiene, politici economice derivate din înseşi aceste teze, apariţia şi creşterea sub „umbrela" generoasă a monetarismului a variantei extremiste propovăduite de adepţii teoriei „anticipărilor raţionale", sau, cum mai sînt numiţi „noii economişti clasici" R. Barro, R. Lucas, Th. Sargent etc.

Împinge monetarismul frontierele cunoaşterii în ştiinţa şi practica economică, sau nu? Oferă el un cadru analitic esenţialmente novator? Răspunsul la asemenea întrebări nu este facil de dat, pentru că „monetarismul este atît ştiinţă, cît şi ideologie" (J. Tobin). În plus, în interiorul fiecărei „tabere" pot fi întîlnite opinii deconcertante. Astfel Friedman consideră că „diferenţele fundamentale dintre noi (monetarişti/keynesişti n.n.) sînt de natură empirică şi nu teoretică", în vreme ce Brunner şi Meltzer subliniază caracterul novator al construcţiei lor. De partea cealaltă, F. Modigliani vede în demersul monetarist o inacceptabilă abordare teoretică atunci cînd se încearcă a se întoarce timpul cu 40 de ani în urmă. F. Kahn merge mai departe cu critica postulatului cheie al monetarismului şi anume stabilitatea intrinsecă a economiei. În schimb, J. Tobin găseşte virtuţi incontestabile în lucrările monetariştilor, întrezărind o etapă de sinteză în embrio a celor două orientări majore în gîndirea economică occidentală contemporană.

Daniel DĂIANU

---

[1]) Este puţin improprie această afirmaţie, deoarece politica monetară capătă eficacitate mai mare în atingerea echilibrului extern în cazul ratelor de schimb fixe.

[2]) **Macroeconomics**, New York, Mc-Graw Hill, 1981.

[3]) F. Modigliani, unul dintre cei mai reputaţi nemonetarişti, arăta că într-un anumit sens toţi economiştii occidentali „au devenit monetarişti" (**The Monetarist Controversy**, American Economic Review, martie, 1977).

[4]) Controlul unui stoc de monedă „internaţional", conform viziunii lui McKinnon, depăşeşte ca amploare programul de acţiune implicat de eventualele tentative de control al pieţei eurovalutelor. De notat este că vest-europenii (în special R.F. Germania), deşi au criticat virulent noua politică monetară a S.U.A., au insistat în acelaşi timp pentru iniţierea unor măsuri de control a lichidităţii internaţionale, care să protejeze pieţele monetare naţionale. Declaraţiile frecvente ale lui K. O. Poehl, vicepreşedinte al lui Bundesbank, sînt elocvente în acest sens.

[5]) O infirmare a acestei „liberalizări" o reprezintă de exemplu situaţia pieţei financiare japoneze, ceea ce oferă un obiect pentru aprinse dispute între oficialităţile nipone şi cele din S.U.A.

[6]) Barbara Whitman arată că „monetarismul global" neagă orice valoare a acţiunilor de stabilizare la nivel naţional (**Global Monetarism**, Brookings Institution, 1975).

[7]) „Cinquante-troisième rapport annuel", BRI, Bâle, 13 juin, 1983.

[6]) Sterilizarea se referă la posibilitatea de anulare (prin vînzări şi cumpărări de bonuri de tezaur) a efectelor mişcărilor de rezerve valutare. Pentru economiile mici, sterilizarea este imposibil de practicat pe termen lung.

---

rea unei exploatări raţionale a acestor resurse şi, mai ales, a unei exploatări pe termen lung. Acest fapt presupune – după cum subliniază autorii – ca toate calculele de eficienţă să fie elaborate într-un context global.

Strategii industriale

● *Problema elaborării strategiei industriale reprezintă un capitol peren al politicii economice, accentuat în mod deosebit în contextul crizei economice. Această accentuare provine, după cum se arată în studiul „La France et l'Allemagne face aux mutations industrielles et technologiques", publicat în numărul 1861 al revistei „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES" din intensificarea legăturilor dintre structurile industriale şi factorul tehnologic, acest din urmă element cunoscînd o dinamică tot mai alertă în zilele noastre. Tocmai din această perspectivă apar deosebit de importante studiile privind politicile tehnologice aplicate în diverse state. Referindu-se strict la situaţia Franţei şi a R.F. Germania, articolul pune în evidenţă diferenţele specifice existente. Astfel, în timp ce în Franţa politica de dezvoltare tehnologică face parte integrantă dintr-un proiect industrial global de reconstrucţie, de modernizare şi dezvoltare a potenţialului industrial, în cazul R.F. Germania se optează pentru crearea condiţiilor generale capabile să stimuleze cercetarea şi inovarea industrială la nivelul întreprinderilor.*

O analiză a lumii contemporane

● *Deşi titlul său sugerează o arie de cuprindere mai largă, poate chiar de natură monografică, cartea tipărită recent de* EDITURA POLITICĂ *în seria „Probleme internaţionale" sub semnătura lui* Victor Duculescu *„Tendinţe fundamentale ale vieţii internaţionale contemporane" operează o selecţie de principiu. Este vorba despre analiza fenomenelor ce caracterizează viaţa internaţională prin trăsăturile lor cele mai pregnante: tendinţe de reactivare a unor politici de forţă şi dictat, de împărţire a zonelor de influenţă, pe de o parte, şi tendinţa opusă, mai viguroasă, susţinută de aspiraţia popoarelor spre o viaţă paşnică, liberă, independentă. Pornind de la concepţia partidului nostru privind această dialectică deosebit de complexă Victor Duculescu îşi propune să-l introducă pe cititor în mecanismele care alimentează şi susţin fiecare dintre aceste tendinţe. Astfel, în primul capitol al cărţii sînt analizate probleme precum escaladarea cursei înarmărilor, manifestările de forţă, blocurile militare, formele economice, ştiinţifice, ideologice şi culturale ale politicii de dominaţie. Partea a doua, consacrată tendinţei spre destindere şi promovarea unei politici noi, de egalitate expune o serie de aspecte cum sînt mişcările pentru pace, rolul principiilor dreptului internaţional, creşterea rolului ţărilor mici şi mijlocii ş.a.*

FIŞE

10

Retribuirea după muncă

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN ORICE ORÎNDUIRE SOCIALĂ, bunurile create pentru ca să ajungă la consumatori trebuie mai întîi să fie repartizate. Această repartiție este determinată de natura proprietății mijloacelor de producție, specifică fiecărui mod de producție.

Pe baza proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, în socialism rezultatele producției aparțin oamenilor muncii, care le-au creat, iar repartiția bunurilor și serviciilor de consum personal se efectuează după cantitatea, calitatea și importanța muncii depuse de fiecare om al muncii.

Repartiția după muncă — lege economică a socialismului

AȘA CUM ARĂTA și Karl Marx în lucrarea sa „Critica Programului de la Gotha", produsul social are în socialism următoarele destinații : a) acoperirea cheltuielilor materiale de producție, respectiv constituirea fondului de înlocuire a mijloacelor de producție consumate ; b) constituirea fondului de consum individual necesar satisfacerii necesităților membrilor societății ; c) lărgirea producției și formarea fondurilor de rezervă și asigurare ; d) constituirea fondului de consum social pentru satisfacerea necesităților social-culturale, ale învățămîntului, ocrotirii sănătății, administrației de stat etc.

Repartiția după muncă în socialism constituie o necesitate obiectivă, determinată de instaurarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție. Excluzînd orice formă de exploatare a omului de către om proprietatea socialistă face imposibilă repartiția rezultatelor muncii în favoarea sau defavoarea unor clase sau grupuri sociale. Singura cale de asigurare a bunurilor necesare o constituie **munca proprie,** care devine astfel **unicul criteriu** de participare a membrilor societății, atît la producerea, cît și la repartiția bunurilor și serviciilor de consum personal. **„Munca** — după cum se arată în Programul P.C.R., **este o îndatorire fundamentală, de onoare a fiecărui comunist, a tuturor cetățenilor ; fiecare trebuie să dea dovadă de o înaltă conștiință profesională, de responsabilitate în îndeplinirea sarcinilor încredințate, să combată manifestările de parazitism, orice încercare de însușire prin abuz, necinste sau înșelăciune a roadelor muncii altora".**

Necesitatea obiectivă a repartiției după muncă în socialism este determinată de următoarele cauze : 1) de nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, care, deși au crescut într-un ritm impetuos, nu asigură încă belșugul de produse necesar unei repartiții după nevoi ; 2) de faptul că munca, deși a fost eliberată de exploatare, nu a devenit încă o necesitate vitală pentru toți membrii societății, în sensul ca fiecare să muncească din proprie inițiativă, cu întreaga sa capacitate, fără nici o constrîngere ; 3) de menținerea încă a unor deosebiri esențiale între munca fizică și cea intelectuală, între munca din industrie și cea din agricultură, între munca înalt calificată și mai puțin calificată etc.

Necesitatea obiectivă a distribuirii masei principale de bunuri și servicii de consum personal în raport direct proporțional cu rezultatele obținute de fiecare om al muncii în producția socială este reflectată de **legea economică obiectivă a repartiției după muncă — lege economică specifică socialismului. Potrivit cerințelor acestei legi, partea din fondul de consum individual însușită de fiecare om al muncii trebuie să se afle în raport direct cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse.**

Conform legii economice a repartiției după muncă, în socialism, partea din produsul muncii destinată consumului individual este repartizată celor ce muncesc în concordanță cu principiul socialist al repartiției, **de la fiecare după capacitatea sa, fiecăruia după munca depusă.** Acest principiu exprimă necesitatea ca fiecare om apt de muncă să depună o muncă utilă, pe măsura capacităților sale, iar mărimea retribuției și veniturilor lui să fie direct proporționale cu munca și rezultatele obținute în producția socială. Aplicarea consecventă în practică a principiului socialist de repartiție, presupune, după cum a arătat secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** ca fiecare cetățean **„să dea maximum în perioada de muncă stabilită, pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale, pentru creșterea avutiei, pentru dezvoltarea generală a societății".**

Repartiția după muncă, cale principală a cointeresării materiale personale

FAPTUL că potrivit legii repartiției după muncă, fiecare om al muncii primește din produsul muncii o parte mai mare sau mai mică, în funcție de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii pe care a depus-o, asigură cointeresarea materială a fiecărui lucrător în rezultatele muncii sale. Știind că dacă va munci mai mult, va da produse mai multe și de calitate superioară, va primi o retribuție mai mare, fiecare om al muncii se străduiește să obțină în producție, rezultate cantitative și calitative cît mai mari.

Cointeresarea materială personală exprimă unitatea organică dintre **stimularea materială** a fiecărui om al muncii, mărimea retribuției fiind în dependență de munca depusă, și **răspunderea materială** a fiecărui om al muncii, mărimea retribuției fiind în dependență de munca depusă, și **răspunderea materială,** în cazul neîndeplinirii sarcinilor de producție sau pentru eventuale pagube aduse economiei naționale. Prin urmare, cel care muncește mai bine și obține rezultate superioare în producție este răsplătit în raport de rezultatele obținute, iar cel care nu și-a îndeplinit în întregime sarcinile de producție primește mai puțin, în raport cu realizările sale mai scăzute.

Legătura indisolubilă dintre stimularea materială și răspunderea materială are menirea să asigure în permanență o legătură directă între cîștigurile provenite din munca și rezultatele obținute în producție. Privită prin prisma acestor două laturi, cointeresarea materială personală înfăptuită prin repartiția după muncă conduce la valorificarea tuturor rezervelor de sporire a productivității muncii sociale, la întărirea disciplinei și ordinii în producție, la ridicarea eficienței economice.

Preocupările pentru evitarea unor tendințe de egalitarism — străine principiilor socialismului — ca și a celor de creștere exagerată a diferențierilor în repartiție, a fost însoțită în țara noastră de grija pentru sporirea corespunzătoare a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, de creșterea mai accentuată a veniturilor mai mici, de aplicarea principiilor eticii și echității socialiste. În acest sens, documentele partidului prevăd pentru cincinalul 1981—1985 păstrarea unui raport de 1 la 5,5 între retribuția minimă și cea maximă.

Esența retribuției în socialism

ÎN CONDIȚIILE existenței proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, a calității oamenilor muncii de proprietari producători și beneficiari ai rezultatelor producției, forța de muncă nu mai este marfă, cum era în capitalism, iar retribuția celor ce muncesc exprimă relații noi, socialiste, lipsite de exploatare.

În socialism, **retribuția reprezintă partea din venitul național pe care omul muncii o primește sub formă bănească, în raport cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate;** ea constituie sursa principală de procurare a bunurilor și serviciilor necesare traiului.

Suma totală pentru retribuirea personalului muncitor dintr-o întreprindere, ramură sau pe întreaga economie națională se numește **fond de retribuire.**

Retribuția este privită sub două aspecte : **retribuția nominală** și **retribuția reală.**

Retribuția nominală reprezintă suma de bani primită în raport cu munca depusă. De la 1 iulie 1977, în țara noastră retribuția bănească primită de personalul muncitor este o **retribuție netă,** adică din ea nu se mai scade nici un impozit.

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

Retribuția nominală este formată dintr-o parte fixă, **tarifară** și o parte **variabilă**, compusă din premii, sporuri, indemnizații, participare la beneficii și alte drepturi prevăzute de lege.

Retribuția reală reprezintă cantitatea de bunuri și servicii ce poate fi obținută în schimbul retribuției nominale. Mărimea retribuției reale depinde de mărimea retribuției nominale și de nivelul prețurilor și tarifelor la bunurile și serviciile de consum personal.

Ținînd seama de factorii care determină mărimea retribuției reale, dinamica acesteia se poate calcula ca un raport procentual între indicele de creștere a retribuției nominale și indicele de creștere a prețurilor și tarifelor la bunurile și serviciile de consum individual.

În societatea socialistă, pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a creșterii productivității muncii și a venitului național se creează condiții pentru majorare periodică a retribuțiilor tuturor oamenilor muncii. Astfel, în cincinalul 1976—1980, retribuția medie nominală a sporit cu 40,3%, față de anul 1975, iar retribuția reală cu peste 28% (indicele prețurilor și tarifelor la bunurile și serviciile de consum crescînd în perioada cincinalului cu 9,1%).

În cincinalul 1981—1985, retribuția medie nominală netă va spori de la 2 238 lei, cît era în anul 1980, la 3 045 lei, în 1985, iar retribuția reală va fi la sfîrșitul cincinalului cu 8% mai mare decît în anul 1980.

Sistemul socialist de retribuire a muncii

CERINȚELE LEGII ECONOMICE a repartiției după muncă nu se pot înfăptui automat, de la sine, ci numai cu ajutorul unor pîrghii și instrumente economice.

Totalitatea metodelor, formelor și instrumentelor prin intermediul cărora se asigură transpunerea în practică a cerințelor legii repartiției după muncă formează sistemul socialist de retribuire a muncii.

Sistemul socialist de retribuire a muncii este alcătuit în țara noastră din următoarele elemente : **sistemul tarifar, formele de retribuire, sistemul de sporuri, sistemul de premii, participarea la beneficii.**

Prin intermediul tuturor acestor elemente, corelate cu un **sistem de normare a muncii**, se asigură măsurarea muncii și a retribuției, realizarea sarcinilor de plan, folosirea integrală a capacităților de producție, creșterea productivității muncii și eficienței economice, sporirea exportului și reducerea importului.

În cadrul sistemului tarifar, partea principală o constituie **retribuția tarifară**, care reprezintă 76% din totalul veniturilor personalului muncitor provenite din muncă ; ea asigură ridicarea continuă a calificării personalului muncitor, deoarece unei calificări mai înalte îi corespunde o retribuție tarifară mai mare.

În țara noastră se utilizează următoarele forme de retribuire :

1) **Retribuirea în acord global sau cu bucata**, potrivit căreia retribuirea personalului muncitor se face în raport cu cantitatea de bunuri, produse sau cu numărul de operații executate în unitatea de timp.

Retribuirea în acord poate îmbrăca forma **acordului direct** (atunci cînd pentru întreaga cantitate de produse se aplică același tarif pe bucată) sau a **acordului progresiv** (cînd de la un anumit nivel de depășire a sarcinilor de producție se aplică un tarif majorat).

În prezent în țara noastră s-a generalizat forma **acordului global** pe formație sau pe întreaga unitate economică. În condițiile aplicării acordului global, formația de lucru (echipă, brigadă etc.) încheie un contract cu unitatea din care face parte, asumîndu-și obligația executării într-un anumit termen a unui produs complet sau a unei producții stabilite în unități fizice și de o anumită calitate pentru care primește o sumă globală determinată în raport cu manopera necesară executării sarcinilor prevăzute în contract.

Pe baza hotărîrii Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1982, **acordul global a devenit forma principală de organizare și retribuire a muncii**, cuprinzînd întregul personal al întreprinderilor. Acordul global constituie un puternic mijloc de creștere a productivității muncii, de sporire a venitului național, concomitent cu sporirea neplafonată a cîștigurilor personalului muncitor.

Retribuirea în acord global, atît în industrie, cît și în celelalte ramuri economice presupune o normare științifică a muncii. Norma de muncă reprezintă cantitatea de muncă de o anumită calitate ce trebuie prestată de un lucrător sau de o formație de muncă într-un timp determinat pentru realizarea unui produs sau a unor lucrări, în anumite condiții de producție și de calificare necesară.

2) **Retribuirea în regie sau după timpul lucrat** este forma de retribuire, potrivit căreia retribuția personalului muncitor se acordă după timpul efectiv lucrat (oră, zi și lună) și realizarea integrală a sarcinilor de producție sau de serviciu.

3) **Retribuirea pe bază de remiză sau cote procentuale** este o formă de retribuire practicată în comerț, în activitatea de achiziții și a prestărilor de servicii și care este asemănătoare acordului direct.

Sistemul de sporuri, îndeosebi sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, ca și **sistemul de premii** pentru realizări deosebite sau pentru economii de materiale etc. cointeresează și mai puternic personalul muncitor în creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție.

Prin **participarea oamenilor muncii la beneficiul întreprinderii**, în raport cu contribuția adusă la îndeplinirea sarcinilor cantitative și calitative ale planului se asigură legarea tot mai strînsă și nemijlocită a cîștigurilor oamenilor muncii de rezultatele efective obținute de unitatea în care lucrează.

Retribuirea muncii în C.A.P.

PROPRIETATEA socialist-cooperatistă asupra mijloacelor de producție existentă în C.A.P. determină unele particularități ale retribuirii muncii țăranilor cooperatori. Astfel, în C.A.P. retribuirea muncii se efectuează nu numai în bani, ci și **în bani și în natură** ; mărimea retribuției medii la nivelul C.A.P. diferă de la o unitate la alta, în funcție de gradul de dezvoltare economică și de rezultatele obținute. Spre deosebire de unitățile și instituțiile de stat, unde retribuția se acordă lunar, în C.A.P. stabilirea definitivă și plata integrală a retribuției cooperatorilor se face la sfîrșitul anului, iar pînă atunci țăranii cooperatori primesc avansuri lunare din retribuția planificată.

Partea principală a retribuției țăranilor cooperatori o reprezintă **retribuția de bază**, care se acordă pentru realizarea producției, a lucrărilor și sarcinilor de muncă stabilite prin planul de producție și bugetul de venituri și cheltuieli al C.A.P. Retribuția de bază este diferențiată pe diverse activități, în funcție de importanța acestora, de nivelul de calificare, de vechimea în muncă și gradul de răspundere al fiecărui cooperator. Mărimea retribuției de bază se stabilește în funcție de nivelul tarifelor pe norma de muncă, pe unitatea de produs sau la 1 000 lei valoare a producției fizice. Tarifele de retribuire pe norme de muncă sînt diferențiate pe 4 grupe de complexitate a muncii, atît pentru producția vegetală, cît și pentru producția animală.

Retribuția după muncă în C.A.P. îmbracă mai multe forme și anume : **acord global, acord direct, regie, cote procentuale.**

Forma principală de organizare și retribuire a muncii țăranilor cooperatori o constituie acordul global, care leagă nemijlocit mărimea veniturilor fiecărui cooperator de cantitatea, calitatea și importanța muncii prestate, de rezultatele obținute de fiecare unitate cooperatistă, de fiecare formație de muncă. Acordul global cointeresează în cel mai înalt grad țărănimea cooperatistă în sporirea producției vegetale și animale. În cadrul formei de retribuire în acord global, o anumită formație de lucru (echipă, brigadă de cooperatori) își asumă obligația de a realiza o anumită producție fizică, retribuția cuvenită stabilindu-se în mod global pe întreaga formație de lucru.

Retribuția în acord global a cooperatorilor se acordă proporțional cu producția fizică realizată, respectarea cheltuielilor planificate și a celorlalte condiții prevăzute în angajament, fără a fi plafonată, sporind astfel cointeresarea și răspunderea personală a cooperatorilor în creșterea producției agricole.

În afara retribuției de bază, țăranii cooperatori beneficiază și de o **retribuție suplimentară** sub forma de participare la beneficiile C.A.P. realizate în cadrul planului și peste plan. De asemenea ei primesc și sporuri pentru vechimea neîntreruptă în muncă precum și premii, în cursul anului, pentru economii de materiale, combustibil, energie, manoperă.

prof. dr. Gavril HORJA

ÎNTREBĂRI

1. De ce în socialism repartiția după muncă constituie o necesitate obiectivă ?

2. Ce este retribuția nominală ? Dar cea reală ?

3. Care sînt elementele sistemului socialist de retribuire a muncii ?

4. De ce acordul global constituie forma principală de organizare și retribuire a muncii în țara noastră ?

5. Care sînt particularitățile retribuției după muncă în C.A.P. ?

6. Care sînt formele principale de retribuire a muncii țăranilor cooperatori ?

INVESTIŢIILE ŞI CONJUNCTURA ECONOMICĂ MONDIALĂ (II)

ÎN CONTEXTUL contemporan au apărut elemente care au complicat mult situaţia investiţiilor pe plan mondial. Între acestea, un loc aparte îl au majorarea dobînzilor la capitalurile împrumutate şi inflaţia. Astfel cercul vicios se lărgeşte : redresarea economică reclamă fonduri de investiţii, care acum pot fi procurate cu şi mai mari greutăţi şi riscuri. Deci, fenomenul investiţional cunoaşte o altă cauză de recul, reiterîndu-se influenţa negativă asupra creşterii economice. Strînsele legături dintre aceste elemente conduc la întortocheate implicaţii pe piaţa economică internaţională. Astfel, în condiţiile dobînzii extrem de ridicate din S.U.A., s-a petrecut o amplă atragere a capitalurilor din Europa occidentală. Paralel cu sporirea dobînzilor, şi ca o consecinţă a acestui fapt, a avut loc întărirea treptată a monedei S.U.A., adică scumpirea dolarului, lucru ce a creat însemnate avantaje deţinătorilor de asemenea valută, printre care o ieftinire relativă a investiţiilor pe care le fac firmele americane în alte ţări. Urmarea politicii dobînzilor înalte este cunoscută : ţările în curs de dezvoltare au contractat imense datorii, faţă de ţările cu înalt potenţial economic, evaluate, în prezent, la fabuloasa sumă de 810 miliarde dolari. Numai fondurile valutare ce trebuie rambursate anual, în contul dobînzilor la capitalurile împrumutate, sînt duble faţă de ajutorul primit pentru dezvoltare.

În prezent, pe piaţa capitalurilor dobînda este fluctuantă, în funcţie de termene, de scopul acţiunii, moneda solicitată şi, bineînţeles, de banca finanţatoare. În general, o dobîndă situată între limitele de 13% şi 15% este curent uzitată în condiţiile actuale ale pieţei internaţionale. Pentru a avea un tablou real al consecinţelor actualei rate a dobînzilor care poate urca şi pînă la 18%, prezentăm următorul calcul : dacă o ţară ia cu împrumut un milion de dolari, cu dobînda medie de 13%, urmînd să restituie întreaga datorie (inclusiv dobînzile aferente) peste 6 ani, atunci va trebui să plătească băncii care a creditat-o exact dublu.

Să ne referim acum, pe scurt, şi la cealaltă cauză amintită mai sus — **inflaţia —, care, deasemenea, frînează procesul investiţional şi afectează negativ eficienţa fondurilor investite.** Adeseori se susţine că scumpirea preţului petrolului, în cîteva rînduri chiar (invocîndu-se faptul că, între anii 1973 şi 1982, preţul petrolului s-a scumpit de 16 ori), a provocat inflaţia pe piaţa mondială, uitîndu-se că simptomele acestui flagel erau destul de pregnante şi înainte de fenomenul acesta.

Rata înaltă a dobînzilor şi inflaţia, iată cauzele principale care au determinat accentuarea dificultăţilor pentru beneficiarul de investiţii : pe de o parte scumpirea creditelor, pe de alta devalorizarea fondurilor băneşti împrumutate.

În activitatea economică, principala decizie ce trebuie luată de orice naţiune se referă la cît anume din produsul nou creat să fie consumat de populaţie şi cît să fie alocat pentru dezvoltare, deci stabilirea mărimii fondului de consum şi a fondului de acumulare. În această ecuaţie fundamentală a economiei fiecărei ţări, **în epoca modernă îşi face tot mai mult loc o a treia componentă — fondul alocat pentru înarmare.** Deşi, aparent, fondul pentru înarmare este disipat în celelalte două fonduri, din motive care ţin mai mult de secretul datelor, decît de natura sa economică, în realitate el acţionează ca o entitate distinctă. Întrucît el rezultă din prelevarea anumitor părţi ale fondurilor de consum şi acumulare, este logic că fondul pentru înarmare se constituie prin scăderea primelor două. Diminuarea fondului de consum sub anumite limite nefiind posibilă, reiese că mărirea excesivă a fondului pentru înarmare se poate face, cu precădere, pe seama fondului destinat acumulării. Astfel cursa înarmărilor este una dintre cauzele principale ale reducerii investiţiilor, pe plan mondial, şi, bineînţeles, implicit, ale descreşterii ritmului de dezvoltare mondoeconomică. Potrivit unor calcule estimative astăzi 28-32% din producţia industrială a lumii este destinată înarmărilor. Ironia crudă a epocii în care trăim este că tocmai ţările sărace, care au atîta nevoie de fonduri de investiţii pentru depăşirea condiţiei lor precare, alocă ponderi mari din totalul cheltuielilor bugetare, pentru scopuri militare. Dar, de fapt, sume imense cheltuiesc, în acest scop, şi alte ţări, în special marile puteri. Se evaluează că în prezent întreaga omenire cheltuieşte anual peste 800 miliarde dolari pentru înarmare (adică tot atîta cît reprezintă datoriile externe ale ţărilor în curs de dezvoltare) şi, evident, orientarea acestor fonduri spre investiţii productive ar putea impulsiona ritmul creşterii economice mondiale cu aproape 2%.

Pînă acum ne-am referit la conexiunea dintre investiţii şi creşterea economică propriu-zisă, încercînd să dezvăluim principalele ei implicaţii în lumea contemporană. În societatea noastră, investiţiile intervin şi prin multiple legături cu alte laturi ale activităţii umane, la fel de importante ca şi primele, asupra cărora ne propunem să ne oprim, succint. **Investiţiile au profunde înrîuriri asupra nivelului de trai al populaţiei,** înrîuriri ce survin pe căi diferite. De exemplu, sporirea gradului de înzestrare tehnică a muncii conduce, în primul rînd, la creşterea productivităţii individuale, ceea ce face ca, în timp, produsul pentru sine să fie format dintr-o masă mai mare de produse fizice. Dacă ţinem seama că sporirea gradului de înzestrare tehnică a muncii se înfăptuieşte prin investiţii, apare clară importanţa acestora în creşterea nivelului de trai. În actuala conjunctură economică, frînarea ritmului investiţiilor are drept consecinţă directă o anumită diminuare a standardului de viaţă, efect ce se multiplică exponenţial dacă îi asociem diminuarea relativă a capacităţii economiei de a produce mărfurile de consum necesare, pe măsura creşterii populaţiei, de a finanţa programele conţinînd măsuri sociale etc.

Standardul de viaţă al unei colectivităţi sociale se diferenţiază în interiorul acesteia nu atît pe indivizi, cît mai cu seamă, pe grupuri familiale, ţinînd seama că veniturile unei familii se distribuie pe membrii săi oarecum egal, natural în funcţie de vîrstă şi sex, caracteristici care imprimă necesităţi specifice. În analiza nivelului de trai al unui popor, importantă este mărimea medie a bugetului familial. Dar bugetul familial depinde direct de numărul persoanelor care lucrează, din familia respectivă. Apare, deci, limpede conexiunea dintre creşterea nivelului de trai şi numărul de noi locuri de muncă. Este cunoscut, însă, că **noi locuri de muncă se pot crea doar prin investiţii,** prin realizarea de noi întreprinderi economice şi unităţi avînd alt caracter, sau prin dezvoltarea celor existente. Pe de o parte, micşorarea programelor de investiţii, iar pe de alta orientarea fondurilor disponibile spre înlocuirea utilajelor vechi şi uzate (fizic sau moral) cu altele noi, mai performante, fac ca numărul locurilor de muncă nou create să devină din ce în ce mai mic. Aspectul arătat se constată în aproape toate ţările industrializate : numărul locurilor noi create scade pe măsura trecerii anilor. Acest fenomen are şi o altă explicaţie, şi anume că, în zilele noastre, se constată creşterea costului unui loc de muncă, impusă de progresul tehnico-ştiinţific, de necesitatea sporirii productivităţii muncii, care determină ridicarea gradului de înzestrare tehnică a muncii, prin accentuarea proceselor de mecanizare, automatizare, cibernetizare şi robotizare a producţiei. Or, dacă această scumpire (care, la drept vorbind este provocată nu numai de progresul tehnico-ştiinţific, ci şi de inflaţie, după cum am arătat) se face într-un ritm mai mare decît ritmul de creştere a investiţiilor, are loc practic, o scădere a numărului de locuri de muncă nou create. În unele ţări, conexiunea investiţii-noi locuri de muncă ia forme total nedorite, concretizate în amplificarea fenomenului de şomaj. Într-adevăr, este simplu de observat că dacă numărul locurilor de muncă noi este mai mic decît creşterea demografică (propriu-zis a populaţiei

D646

INFORMÁCIÓS ... KÖNYVTÁR ...

CONSULTAȚII ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

REDUCEREA CONSUMURILOR DE MATERII PRIME, MATERIALE ȘI ENERGIE, COMBUSTIBIL – CALE DE SPORIRE A EFICIENȚEI ECONOMICE ÎN ETAPA ACTUALĂ. SARCINILE CE REVIN ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DE PARTID PE LINIA DIMINUĂRII MAI ACCENTUATE A CONSUMURILOR

Energia, alături de materiile prime, constituie fundamentul material al dezvoltării societății moderne puternic industrializată. Influențele majore pe care le are energia asupra creșterii productivității muncii, calității vieții, organizării activității sociale etc., au transformat-o într-un factor ce condiționează dezvoltarea. Această tendință istorică de creștere a rolului energiei în desfășurarea activităților ce caracterizează societatea modernă — și implicit, a volumului de resurse energetice consumate —, se află în contradicție cu rezervele de substanțe energetice existente, cu modul lor inegal de repartizare în lume atît sub aspect cantitativ cît și calitativ. Totodată, această contradicție care a dobîndit în cursul ultimului deceniu dimensiunile unei crize energetice mondiale este alimentată și de randamentul nesatisfăcător cu care sînt folosite resursele energetice ; tehnologiile de producere și utilizare nu asigură o valorificare superioară a energiei primare, ceea ce arată că tehnologiile actuale se caracterizează prin randamente inferioare, iar ciclurile realizării și implementării de noi tehnologii în energetică sînt lungi și costisitoare. În aceste condiții, consumurile de energie au atins niveluri ridicate, afectînd direct rezervele disponibile de energie primară — în special de țiței și gaze naturale —, aspectele economice ale energeticii legate de investiții, cheltuieli de exploatare, consumuri de materiale și energie necesare pentru realizarea de noi capacități energetice influențînd negativ ritmurile și nivelurile de consum ale energiei.

Condițiile particulare ale situației actuale energetice au determinat schimbări de mari proporții în evoluția economică a omenirii. Dacă la nivel mondial, acum 10—15 ani se prognoza pentru anul 2000 un consum de 25—30 mld. t.c.c., în prezent se apreciază un consum de 15 mld. t.c.c., ceea ce presupune schimbări radicale în structura și ritmul dezvoltării economice a societății. Obiectivul major al etapei următoare îl reprezintă a produce ceea ce societatea are nevoie, mai bine, dar cu un consum de energie cît mai redus. Reconsiderările viitoare trebuie să aibă în vedere schimbarea structurilor economice, penetrarea rapidă a noilor tehnologii, reducerea consumurilor specifice de materiale, combustibil și energie *.

Tocmai această situație generală corelată cu condițiile specifice economiei românești s-a situat la baza politicii energetice elaborată și transpusă în practică de partidul nostru. Precizată în liniile sale generale încă înainte de declanșarea crizei energetice această concepție a fost permanent îmbogățită și adaptată condițiilor, modificate de la o etapă la alta, survenite atît pe plan intern cît și extern. Un moment de referință în acest proces complex de elaborare l-a constituit adoptarea, la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., a Programului energetic, document care stabilește căile de realizare a echilibrului dezvoltării economiei naționale în condițiile împuținării resurselor energetice, ale creșterii costului acestora, ale dificultăților de a le procura din import. Punînd accent pe creșterea gradului de utilizare a resurselor naționale, — în cadrul căreia opțiunea pentru sporirea rolului cărbunelui în balanța energetică a dobîndit o dimensiune strategică —, concepția elaborată de partid a subliniat necesitatea valorificării superioare, în toate sectoarele de activitate, a resurselor energetice.

Supliment la nr. 14 1984 Revista ECONOMICA

În acest context se relevă însemnătatea reducerii consumului de energie și combustibil, obiectiv economic prioritar care, alături de creșterea productivității muncii și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, va asigura latura intensivă, calitativă, a dezvoltării economiei naționale în perspectivă. **„Se impune să acționăm cu mai multă hotărîre,** sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 21—22 martie a.c. **în vederea reducerii consumurilor energetice, de combustibil, de carburanți, a consumurilor materiale în general, în conformitate cu prevederile planului, cu normele de consum stabilite".**

ACȚIUNI ÎN CONCORDANȚĂ CU REALITĂȚILE ECONOMICE

Strategia acțiunilor de reducere a consumurilor energetice și de combustibil în țara noastră pornește de la ponderea consumatorilor și măsurile specifice care pot fi aplicate, de costul unor astfel de acțiuni și durata în care se obțin efectele scontate. Astfel, după cum rezultă și din tabel, cel mai important consumator de energie în economia națională este industria.

În cadrul industriei, o pondere importantă în ansamblul consumului industrial de energie electrică, forma cea mai universală de energie, o dețin ramurile chimiei, metalurgiei feroase și neferoase. Din punct de vedere al eficienței energiei electrice situația se prezintă astfel : chimia consuma în anul 1981 circa 116 kWh pentru a obține o producție globală de 1 000 lei, metalurgia neferoasă circa 128 kWh, metalurgia feroasă 76 kWh, industria textilă 21 kWh, construcțiile de mașini 19 kWh, industria alimentară 12 kWh etc. la o producție globală de 1000 lei. Această situație predetermină aportul fiecărei ramuri la crearea producției globale industriale. Astfel, la nivelul anului 1981, industriile textilă și alimentară consumau 7% din energia electrică destinată industriei, dar participau cu 18,7% la formarea producției globale industriale, industria construcțiilor de mașini cca. 15%, dar contribuia cu peste 31%, în schimb metalurgia feroasă și neferoasă consumau 27,7%, dar aveau o participare de numai 12,7%, iar industria chimică a deținut o pondere de 25% din totalul consumului industrial de energie electrică, cu o participare de 9,2% la realizarea producției globale industriale.

Desigur, între ramuri există interdependențe și intercondiționări, dar problema creșterii participării industriei la formarea venitului național rămîne un obiectiv de mare importanță pentru economia noastră națională. Situația țării noastre cu un consum de 1,82 kg.c.c./$ venit național global la nivelul anului 1980 față de Elveția — 0,325, R.F.G. — 0,364, Franța — 0,433, R.S.C. — 1,1, R.P.U. — 0,904, R.P.B. — 0,275 R.S.F.I. — 0,777 kg.c.c./$ venit național global demonstrează existența unor rezerve care se cer valorificate. Aceasta este și justificarea că pentru anul 1984 este prevăzută prin planul național unic, valorificarea a peste 7 milioane de tone combustibil convențional (t.c.c.) din resurse energetice refolosibile, ceea ce echivalează cu 30 milioane tone lignit, producția integrală de lignit a anului 1983. Sarcina menționată în Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei aprobat de Congresul al XII-lea al P.C.R., ca pe întreg deceniul 1981—1990 **să se** asigure o diminuare cu minimum 40% a indicelui mediu de consum energetic, la 1000 lei producție industrială, iar pînă în anul 2000 să se realizeze o reducere a acestui indice de cel puțin 2,6 ori față de 1980, presupune o dinamică cu ritmuri superioare a economiei de energie.

În funcție de nivelul de dezvoltare economică și de structura economiei (în particular a industriei) acțiunea de economisire devine tot mai complexă, căpătînd trăsături specifice acțiunilor tehnologice. Această caracteristică obligă la abordarea problemei cu metodele de investigare specifice științei și tehnologiei. Acțiunea de economisire trebuie să debuteze cu sarcini imediate și să continue gradat pînă la schimbarea radicală a tehnologiilor existente, ceea ce impune o eșalonare pe o perioadă de 3—5 ani.

Din punct de vedere al eșalonării în timp, acțiunile de economisire a energiei pot fi grupate în: ● **imediate:** schimbarea atitudinii și concepției personalului de exploatare, îmbunătățirea reglării procesului, întreținerea și exploatarea instalațiilor la parametrii nominali etc. ; ● **pe termen scurt și mediu :** în prima etapă se realizează acțiuni care se caracterizează printr-un volum relativ mic de investiții, fără a se aduce schimbări majore procesului tehnologic dar cu operarea de transformări în circuitele fluidelor prin instalarea de turbine de recuperare pe detenta gazelor din circuitul tehnologic, instalarea de turbogeneratoare electrice de recuperare, dezvoltarea automatizării cu optimizarea în timp real etc., iar în a doua etapă se acționează asupra ingineriei procesului tehnologic ; ● **pe termen lung :** în această etapă se acționează asupra principiului procesului tehnologic, condiționat de schimbările pe piața materiilor prime, de necesitatea economisirii energiei, cerințele pieței etc. În acest cadru se înscriu și acțiunile vizînd restructurarea economiei în funcție de criteriul energetic prin care se urmărește dezvoltarea prioritară a acelor ramuri și subramuri care presupun un consum minim de energie.

Eșalonarea obiectivelor și prezentarea unor exemple cu privire la posibilitățile existente în domeniul economiei de energie arată că acțiunile sînt complexe și că rezolvarea lor trebuie extinsă pe un interval mai mare de timp. În acest scop se impune **elaborarea unor „grafice rețea" în care să figureze obiectivele, resursele materiale, financiare și umane care pot fi alocate și pe această bază să se reactualizeze de fiecare dată posibilitățile concrete de acțiune.**

Obiectivele cercetării și proiectării tehnologiei trebuie să se încredințeze unor **echipe complexe formate din energeticieni și tehnologi, în care rolul de lider trebuie să-l aibă tehnologul.**

Avînd în vedere că actuala structură a balanțelor energetice este rezultatul incidenței dintre disponibilitățile diferitelor resurse energetice și prețul acestora, necesitățile de energie și caracteristicile lor, s-a ajuns la o balanță dependentă de hidrocarburi. În acest context, ca urmare a cerințelor obiective de micșorare a ponderii hidrocarburilor și creșterea ponderii cărbunilor și, în viitor, a energiei nucleare se constată tendința realizării unui ritm de producere a energiei electrice superior ritmului de creștere a consumului de energie primară. Astfel, dacă în țările Europei de vest și în America de Nord în anul 1973 se consumă sub formă de energie electrică 32,2% din energia primară, în anul 1980 s-a consumat 37,6%, prevăzîndu-se ca în anul 1990, să se consume sub formă de energie electrică 41,1% din energia primară. De altfel, studiile de prog-

*) Într-un studiu efectuat de Esso Europe (Energy demand to 2000, Gaz Eng. and Manag. 1983, 23, Nr. 6) pentru 17 țări vest-europene, se arată că la sfîrșitul secolului cererea de energie va crește cu 1,3% pe an, ceea ce va reprezenta de două ori mai puțin decît creșterea medie din perioada 1960—1980 care a fost de 3,5%. La nivel mondial se prognozează că față de un consum de 9,2 mld. t.c.c. în 1979 și 10,5 mld. t.c.c. în 1980 să crească consumul de energie primară la 10,5 mld. t.c.c. în 1985, 11,8 mld. t.c.c. în 1990 și 15 mld. tone în 2000 față de 25—30 mld. t.c.c. cît se prognoza acum 10—15 ani în urmă. Această tendință este determinată de rezervele existente de resurse energetice primare.

Astfel, anumite studii arată că pentru rezervele de combustibili fosili confirmate, dacă se ia în considerare pentru cărbuni, limitarea rezervelor la straturi de peste 30 cm și nu mai adînci de 2 000 m, iar pentru hidrocarburi, în special, considerente de ordin economic apar următoarele schimbări în structura rezervelor dovedite de combustibili: la cărbune de la 687 mld. t.c.c. la 444 mld. t.c.c. iar termenul de epuizare de la 235 ani la 152 ani, la țiței de la 135 mld. t.c.c. la 249 mld. t.c.c. iar termenul de epuizare de la 32 ani la 59 ani, gazele naturale de la 85 mld. t.c.c. la 249 mld. t.c.c. iar termenul de epuizare de la 48 ani la 135 ani.

noză prevăd ca în perioada 2000—2010 pe ansamblul țărilor industrializate, 50% din energia primară să fie consumată sub formă de energie electrică.

În industrie sînt domenii în care procedeele tehnologice bazate pe utilizarea energiei electrice sînt mai eficiente din punct de vedere energetic. Astfel, prin curenți de inducție se poate concentra căldura exact în locul ales, respectiv cu pierderi minime de căldură în mediul ambiant. În acest mod, temperatura materialului poate fi perfect controlată și reglată, ceea ce face din energia electrică cea mai eficace formă de energie pentru procesele termice industriale care au temperaturi ridicate.

O VIZIUNE COERENTĂ, DE LUNGĂ PERSPECTIVĂ

Dezvoltarea sistemelor energetice și a subsistemelor energotehnologice a condus la amplificarea fluxului de informații ceea ce în mod obiectiv a determinat necesitatea implementării calculatoarelor electronice, inclusiv a calculatoarelor de proces, a organizării unui sistem modern de conducere prin dispecer la nivel de unitate tehnologică, platformă industrială, subsisteme de energie pînă la nivelul ansamblului energetic al țării. Dispecerizarea energeticii la nivel central, regional și pe principalele centre de consum poate deveni o pîrghie importantă în optimizarea fluxurilor de energie, în reducerea pierderilor, în creșterea siguranței în alimentarea cu energie a consumatorilor.

Concomitent cu aplicarea unor măsuri de raționalizare a rețelei de distribuire a energiei, de perfecționare continuă a tehnologiilor de fabricație și respectarea la toate locurile de muncă a disciplinei tehnologice se impune orientarea fermă spre realizarea unor produse cu un nivel cît mai redus de energie înglobată și cu performanțe superioare în exploatare. Pe această filieră sînt implicate concomitent colectivele de cercetare și proiectare, și colectivele care asigură execuția produselor. Totodată, trebuie să se țină seama că reducerea consumurilor energetice și de combustibil nu reprezintă o acțiune separată față de reducerea consumurilor în general. Dimpotrivă, în mod indirect, diminuarea consumurilor și a pierderilor de materii prime în procesele de fabricație reprezintă o cale de reducere a consumurilor energetice știut fiind faptul că fiecare cantitate de materie primă înglobează importante resurse energetice. Prin aplicarea unor măsuri ferme de economisire, de reducere a consumurilor la fiecare loc de muncă vor putea fi atinse obiectivele prevăzute în „Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990" — adoptat recent de Marea Adunare Națională —, potrivit cărora, gradul de valorificare a materiilor prime urmează să sporească, față de 1980, cu aproape 30 la sută în 1985 și cu circa 64 la sută în anul 1990.

Varietatea soluțiilor posibile de luat în considerare pentru reducerea consumului de combustibil și energie necesită o amplă activitate de cercetare în vederea selectării variantei optime. Considerațiile expuse au demonstrat necesitatea alegerii acelor variante de dezvoltare energetică care corespund variantei cu un consum minim de combustibili fosili. Aceasta obligă la o abordare multilaterală a variantelor de dezvoltare energetică pentru a putea evidenția în totalitate efectele noilor instalații asupra mediului înconjurător, mediului social, sistemelor de transport etc. Apare astfel la deplina sa importanță, orientarea partidului privind reducerea drastică și sistematică a consumurilor energetice și de combustibil. Aceste acțiuni desfășurate la toate nivelurile economiei naționale permit atît ridicarea eficienței producției și creșterea competitivității produselor românești pe piața mondială, cît și conservarea resurselor naturale naționale. La aceste efecte deosebit de însemnate se adaugă cele sociale prin prevenirea efectelor poluării declanșate de procesele industriale.

prof. dr. **Vasile NITU**

1. Care sînt factorii ce determină cerința de reducere a consumului de materii prime, combustibil și energie ?

2. Prezentați direcțiile principale în care se acționează în economie pentru reducerea continuă a consumurilor.

3. Cum se poate acționa în cadrul unității în care activați pentru încadrarea în normele de consum stabilite prin plan ?

Bibliografie

Nicolae Ceaușescu. Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura Politică, București 1979.

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 21—22 martie a.c., „Scînteia" din 23 martie a.c.

„Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, „Scînteia" din 30 noiembrie 1983.

Consum de energie primară — **Tabel**

Categoria	1975		1980		1981		1982	
	mil. t.c.c.	%	mil. t.c.c.	%	mil. t.c.c.	%	mil. t.c.c.	%
Total R.S.R.	77,1	100	93,2	100	86,1	100	93,8	100
din care :								
— Industria și construcțiile	59,25	76,86	66,62	71,48	68,88	71,68	72,90	77,72

Consum de energie electrică

	1975		1980		1981		1982	
	mld. kWh	%	mld. kWh	%	mld. kWh	%	mld. kWh	%
Total R.S.R.	51,216	100	67,909	100	69,9	100	70,008	100
din care :								
— Industria și construcțiile	33,680	65,8	58,702	66,5	59,857	66,1	56,559	66

CHELTUIELILE MATERIALE – INDICATOR DE BAZĂ AL EFICIENȚEI ECONOMICE. SARCINILE ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DE PARTID, ALE CONDUCERILOR COLECTIVE DIN UNITĂȚI, PENTRU REDUCEREA CONTINUĂ A CHELTUIELILOR MATERIALE

În lumina obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român privind accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării economiei românești, un rol hotărîtor pentru mersul său mereu ascendent revine sporirii eficienței economice, reducerii continue a efortului material și financiar cu care se realizează producția. Obținerea unei eficiențe maxime în producția de bunuri materiale reprezintă imperativul primordial în condițiile în care țara noastră este angajată decisiv în amplul proces de trecere la o nouă calitate în toate domeniile vieții economico-sociale. Practica demonstrează că în cadrul factorilor care antrenează nemijlocit economisirea muncii materializate și a celei vii, un rol deosebit revine reducerii substanțiale a cheltuielilor materiale, unul din criteriile de bază, esențiale, ale sporirii eficienței economice.

Evoluția vieții economice din țara noastră vine să confirme, cu puterea de netăgăduit a faptelor, importanța vitală pentru prezentul și viitorul țării a opțiunii Congresului al XII-lea privind sporirea mai accentuată a eficienței activității economice prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor, reducerea costurilor, îndeosebi a cheltuielilor materiale, și creșterea beneficiilor. Această orientare de maximă valoare economică și socială pe care o datorăm gîndirii clarvăzătoare și revoluționare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ridică la nivel calitativ superior preocupările constante și sistematice ale Partidului Comunist Român pentru asigurarea bazei materiale și energetice ca premisă a dezvoltării economice și sociale.

CHELTUIELILE MATERIALE — INDICATOR DE BAZĂ AL EFICIENȚEI ECONOMICE

Cheltuielile materiale pot fi definite ca reprezentînd expresia valorică a consumului de materii prime, materiale, combustibil, energie etc. utilizate de unitățile economice în procesul producerii și desfacerii mărfurilor. Ele exprimă, deci, valoarea mijloacelor de producție consumate într-o întreprindere, ramură sau pe economia națională. Indiferent de nivelul la care ne situăm (macro sau microeconomic), cheltuielile materiale de producție se compun din două grupe mari : a) cheltuieli cu obiectele muncii (materii prime, materiale, combustibil și altele), care își transferă dintr-o dată valoarea asupra noului produs și b) cheltuieli cu mijloacele de muncă, al căror cuantum reprezintă o parte a valorii mijloacelor de muncă care participă la realizarea produsului, exprimate prin amortizare. În practică, pentru cunoașterea și urmărirea evoluției nivelului cheltuielilor materiale se folosește indicatorul cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă.

Nivelul cheltuielilor materiale reflectă mărimea absolută a acestora și depinde, pe de o parte, de consumul fizic de mijloace de producție, iar pe de altă parte, de valoarea fiecărui mijloc de producție în parte. Mărimea fiecărui element component al cheltuielilor materiale este influențată, în general, de : gradul de dezvoltare a bazei tehnico-materiale ; nivelul înzestrării tehnice a muncii, tehnologiile utilizate și aplicarea în producție a celor mai noi rezultate dobîndite de știința și tehnica mondială ; durata fizică de folosire a mijloacelor de muncă, nivelul lor calitativ și prețul acestora ; consumul specific, prețul și calitatea obiectelor muncii etc. Așadar, volumul cheltuielilor materiale este determinat de mărimea normelor de consum ale obiectelor muncii și de mărimea valorii transmise de mijloacele de muncă.

Analiza structurii cheltuielilor materiale (respectiv a ponderii diferitelor elemente componente ale cheltuielilor materiale în totalul acestora) pune în evidență faptul că, în marea majoritate a ramurilor producției materiale (excepție făcînd ramura transporturilor), cheltuielile reprezentînd obiectele muncii dețin ponderea hotărîtoare. În acest sens datele din Tabelul nr. 1 sînt edificatoare. Se constată că,

în industria republicană, în anul 1982, în totalul cheltuielilor materiale, ponderea covîrșitoare o deține cheltuielile cu obiectele muncii ; în cadrul acestora, poziția hotărîtoare o ocupă materiile prime și materialele (ponderea lor fiind de 83,6%). Iată pentru ce măsurile tehnico-organizatorice care se iau, în toate unitățile economice, în direcția reducerii normelor de consum, perfecționărilor constructive, îmbunătățirii tehnologiilor de fabricație, valorificării superioare a materiilor prime etc., cît și a unei mai bune gospodăriri a acestora influențează direct asupra diminuării consumului de mijloace de producție pe unitatea de produs.

Tabelul nr. 1

Structura cheltuielilor materiale în industria republicană, în anul 1982

(în %)

	1982
Total cheltuieli materiale	100,0
din care :	
— materii prime și materiale	83,6
— combustibil	0,9
— energie și apă	3,7
— amortizarea fondurilor fixe	5,8

Sursa datelor : determinate pe baza datelor din Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1983, p. 108.

Așa cum se cunoaște, cheltuielile materiale reprezintă una din componentele producției globale și marfă la nivelul întreprinderii și a produsului social, la nivelul economiei naționale. Cealaltă componentă o formează producția netă, respectiv venitul național. Atît producția netă cît și venitul național se determină ca diferență între producția globală sau produsul social și cheltuielile materiale. Rezultă, deci, că atît producția netă cît și venitul național vor fi cu atît mai mari — și ca urmare eficiența economică mai ridicată — cu cît vor fi mai scăzute cheltuielile materiale. Pornind de la faptul că între cheltuielile materiale de producție și venitul național — ca părți componente ale produsului social — există o strînsă intercondiționare, este clar că reducerea cheltuielilor materiale se regăsește în creșterea venitului național.

Reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social determină devansarea ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național. Ca atare, reducerea cheltuielilor materiale stă la baza accelerării ritmului de creștere a venitului național, a creării resurselor suplimentare pentru dezvoltarea viitoare a potențialului productiv, cît și pentru creșterea fondului de consum al societății, a ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Prin urmare, nivelul cheltuielilor materiale reprezintă, atît la nivel micro cît și la nivel macroeconomic, o premisă importantă a eficienței economice. Cunoașterea structurii cheltuielilor materiale permite examinarea necesității și actualității diminuării acestora, a căilor de înfăptuire a acestui obiectiv major care contribuie direct la sporirea producției nete și a venitului național.

NECESITATEA ȘI ACTUALITATEA REDUCERII CHELTUIELILOR MATERIALE

În condițiile producției moderne, reducerea cheltuielilor materiale se manifestă ca o tendință în toate țările, indiferent de mărimea lor, volumul și structura resurselor naturale de care dispun, gradul de dezvoltare economico-socială a statelor respective, această tendință fiind determinată de o serie de factori care acționează în strînsă legătură. Economisirea tuturor categoriilor de resurse materiale implicate în procesul de producție devine astăzi o cerință esențială pentru a putea asigura creșterea economică în condițiile limitării resurselor. Reducerea permanentă a cheltuielilor materiale constituie totodată soluția principală pentru atenuarea efectelor contradicției dintre nevoile diferitelor ramuri ale economiei (practic nelimitate) și resursele materiale (limitate și din ce în ce mai greu accesibile), precum și de atenuare sensibilă a efectelor crizei mondiale de materii prime și energie. Restricțiile existente la scară mondială impun, așadar, **un nou mod de a gîndi dezvoltarea economică, într-o viziune marcată de imperativul economisirii severe a materiilor prime, al valorificării superioare a acestora și, în final, al reintroducerii în circuitul productiv a tuturor resurselor materiale refolosibile.** Într-un cuvînt, se poate spune că, astăzi, diminuarea cheltuielilor materiale apare ca o legitate exprimînd o necesitate stringentă, actuală și de perspectivă.

Pentru țara noastră, necesitatea obiectivă a reducerii cheltuielilor materiale devine acută, la baza ei aflîndu-se comandamentele perfecționării necontenite a activității economice și ridicării nivelului de trai al poporului. Intensificarea acțiunii de scădere a cheltuielilor materiale este amplificată de țelurile imediate și de perspectivă ale politicii economice a partidului nostru, fapt ce determină ca realizarea acestui obiectiv de mare importanță economică să se transforme într-o adevărată acțiune de interes național, cu o semnificație aparte atît pentru perioada actuală, cît și pentru etapele viitoare de dezvoltare a economiei noastre.

Ne referim, mai întîi, la necesitatea înfăptuirii sarcinii trasate de partidul nostru privind sporirea mai accentuată a eficienței economice, realizarea unui salt calitativ, trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială. Accentuarea elementelor calitative ale activității economice, proces început după Conferința Națională a partidului din 1977 și așezat la baza întregii concepții de dezvoltare a economiei noastre naționale în perioada cincinalului 1981—1985 și în perspectivă, presupune, în principal, calitate, parametri tehnico-economici la nivel mondial, productivitate înaltă, cheltuieli de producție cît mai reduse, valorificarea cu randament maxim a resurselor materiale, financiare și de muncă, realizarea de produse competitive pe piața mondială, creșterea maximă a beneficiilor, toate acestea reflectîndu-se, în ultimă instanță, în eficiența economică a întreprinderii, a ramurii și economiei naționale.

Iată pentru ce reducerea cheltuielilor materiale constituie o coordonată majoră a politicii Partidului Comunist Român de sporire a eficienței economice în etapa actuală.

Subliniind acest lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1983 că: **„Trebuie, într-un timp relativ scurt, pînă în 1985, să obținem o reducere foarte serioasă a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social. În acest sens, ne propunem să ajungem la circa 55 la sută maximum. Aceasta presupune ca, pornind de la situația actuală, să realizăm o reducere de 70—80 de lei, la 1 000 de lei, pe trei ani. Trebuie ca anul acesta să obținem o reducere de cel puțin 30 de lei a cheltuielilor materiale la 1 000 de lei, ca, în următorii doi ani, să putem atinge acest obiectiv".**

Pornind de la înțelegerea profundă a necesității și importanței diminuării cheltuielilor materiale, a nivelului pe care-l ating în prezent acestea în țara noastră și a tendințelor care se manifestă pe plan mondial, conducerea partidului a pus în fața colectivelor de oameni ai muncii din economie, din toate domeniile de activitate, sarcina reducerii continue a acestora ca o problemă centrală a activității economice. Astfel, în Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985 se prevede reducerea pe cincinal a costurilor totale la 1 000 lei producție-marfă industrială cu 8,2%, iar cheltuielile materiale cu 6,3%.

Sarcini deosebite în direcția reducerii cheltuielilor materiale revin tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate în anul 1984. Planul național unic de dezvoltare economico-socială a României pe acest an — sintetizînd orientările stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind creșterea rolului factorilor calitativi, realizarea unei reproducții de tip intensiv — prevede creșterea venitului național cu 7,3% în condițiile reducerii substanțiale a ponderii cheltuielilor materiale, peste 97% din sporul venitului național urmînd să se realizeze pe seama productivității muncii sociale. Planul prevede reducerea în 1984 a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă în industria republicană cu 4,5% față de anul 1983 ; cheltuielile la 1 000 lei producție sau venituri brute urmînd să se reducă cu 39 lei în industria republicană, 13,2 lei în agricultura de stat, 12 lei în construcții-montaj și 27 lei în transporturi. În acest scop, un accent deosebit se va pune pe îndeplinirea programelor de reducere a costurilor și a cheltuielilor materiale de producție, precum și pe realizarea veniturilor din bugetele de venituri și cheltuieli ale întreprinderilor.

Orientarea spre economisirea cheltuielilor materiale este justificată, de asemenea, și de faptul că ridicarea gradului de competitivitate a produselor românești impune tot mai mult realizarea unor produse cu parametri tehnico-funcționali superiori, dar și cu consumuri materiale diminuate. Cu alte cuvinte, în această competiție a progresului, produsele românești trebuie să se alinieze și din acest punct de vedere cu cele existente pe plan mondial ținînd seama de exigențele actualei revoluții științifico-tehnice.

Necesitatea și importanța economisirii resurselor materiale rezultă și din faptul că ele sînt, în mod obiectiv, limitate. Dezvoltarea industriei și modernizarea structurii ei necesită cantități sporite de materii prime și materiale, iar disponibilitățile interne sînt insuficiente. Acest lucru face ca țara noastră să importe însemnate cantități de diverse materii prime, cu importante eforturi valutare. Dacă materiile prime și materialele economisite provin din producția indigenă, reducerea consumului acestora conduce la crearea condițiilor de conservare a bogățiilor naturale, de prelungire a duratei lor de exploatare. Dacă acestea sînt din import, scăderea cheltuielilor materiale contribuie direct la diminuarea importului, la realizarea de economii valutare.

Economisirea pe toate căile a cheltuielilor materiale este determinată și de cerințele funcționării noului mecanism economico-financiar. Trecerea la o nouă calitate, superioară, în întreaga activitate economico-socială care întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice prin aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar în toate unitățile. În esența lui, noul mecanism înseamnă realizarea integrală și ritmică a producției la cel mai înalt nivel calitativ, cu cheltuieli materiale și de muncă cît mai reduse, cu beneficii și rentabilitate maxime, temelia trainică a sporirii venitului național și a creșterii bunăstării oamenilor muncii. Așadar, sporirea eficienței economice constituie coordonata de bază a aplicării noului mecanism economico-financiar.

CĂI DE REDUCERE A CHELTUIELILOR MATERIALE. SARCINILE ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DE PARTID, ALE CONDUCERILOR COLECTIVE, ÎN CE PRIVEȘTE REDUCEREA CONTINUĂ A CHELTUIELILOR MATERIALE LA 1000 LEI PRODUCȚIE MARFĂ

În lumina strategiei dezvoltării economico-sociale a țării elaborată cu contribuția hotărîtoare, inestimabilă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, utilizarea judicioasă a resurselor materiale, analiza complexă a multiplelor posibilități de economisire a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, constituie cerințe fundamentale ale dezvoltării actuale, urmărindu-se obținerea unei producții maxime, a unui efort maxim cu consumuri de resurse materiale cît mai scăzute.

Avînd în vedere importanța covîrșitoare a reducerii cheltuielilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale, Conferința Națională a partidului din decembrie 1982 a aprobat un Program special privind reducerea suplimentară a costurilor și cheltuielilor materiale în perioada 1983—1985, perfecționarea sistemului de planificare, evidență și calcul a costurilor de producție și de stabilire a prețurilor. Programul pune accentul pe scăderea costurilor de producție — îndeosebi pe seama diminuării consumurilor materiale pe unitatea de produs, pe creșterea gradului de utilizare a materialelor recuperabile și refolosibile și sporirea productivității muncii ca mijloace principale de realizare a unei înalte eficiențe, de obținere a unui venit național suplimentar. În primul an (1983) de aplicare a măsurilor prevăzute în acest program s-au obținut economii de 7 miliarde lei față de anul precedent ; nivelul cheltuielilor totale la 1000 lei producție marfă în industria republicană a fost mai mic cu 5,2 lei comparativ cu anul 1982.

Cu toate rezultatele bune obținute de o serie de întreprinderi în reducerea cheltuielilor totale sau materiale la 1000 lei producție marfă, ținînd seama de baza tehnico-materială creată mai ales în ultimii ani pe baza promovării ample a celor mai noi realizări ale științei și tehnicii, precum și de măsurile adoptate în scopul perfec-

ționării mecanismului economico-financiar, există încă însemnate rezerve de micșorare a cheltuielilor de producție în toate ramurile și sectoarele de activitate.

Constituind un proces complex, ale cărui direcții de înfăptuire prezintă anumite particularități ce diferă de la o ramură industrială la alta, de la un sector de activitate la altul, se pot stabili totuși unele direcții principale de înfăptuire a acestui proces de reducere a cheltuielilor materiale în toate ramurile industriale. Dintre căile care dețin o pondere mai mare în această acțiune de mare anvergură și interes național ne vom referi, în continuare, la cîteva.

1) În acțiunea de economisire a materialelor la nivel microeconomic, un rol deosebit îl are reducerea consumurilor specifice de materii prime, combustibil, energie etc., aceasta constituind calea cea mai importantă de scădere a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. O condiție esențială pentru diminuarea acestora o constituie stabilirea de noi norme de consumuri, fundamentarea pe criterii tehnico-științifice, cît mai apropiate de nivelul mondial. În această direcție, organele și organizațiile de partid, conducerile colective din unități, centrale și ministere, oamenii muncii trebuie să depună eforturi stăruitoare pentru respectarea și încadrarea în normele de consum planificate, pentru reducerea drastică a consumurilor generale, atît productive cît și neproductive. Un loc central trebuie să se acorde urmăririi sistematice și analizării periodice a consumurilor specifice pe fiecare produs în parte și, în funcție de fiecare situație, să se adopte măsurile corespunzătoare. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. consacrată analizării activității din industrie și investiții, asigurării măsurilor ce se impun pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a sarcinilor pe acest an, este nevoie, în continuare, de „o preocupare permanentă pentru reducerea consumurilor energetice și materiale, sau cel puțin încadrarea în normele stabilite pentru toate sectoarele". Un factor hotărîtor, cu acțiune permanentă, al reducerii consumurilor specifice materiale și energetice îl constituie progresul tehnic, sub diferitele sale forme de manifestare.

2) Înnoirea și perfecționarea permanentă a produselor, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al acestora — obiective prioritare ale progresului tehnic contemporan — constituie o altă direcție principală a reducerii cheltuielilor materiale, a creșterii eficienței, utilizării resurselor materiale, a eficienței economice în general. Înnoirea permanentă a gamei sortimentale a producției nu constituie un scop în sine al activității industriale, ci un imperativ al economiei moderne, al asigurării unui grad de prelucrare superioară a materiilor prime, principalul mijloc de a rezista în competiția ce are loc pe piața externă. Modernizarea și asimilarea de produse noi, de înalt nivel calitativ, utile și rentabile pentru societate, trebuie să se bazeze, în fiecare unitate economică, pe o analiză economică fundamentată și multilaterală care să stabilească în mod științific gradul de eficiență a acestui proces în contextul raportului „nivel tehnic și calitate" pe de o parte și „economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale", pe de altă parte.

Căile și măsurile pentru ridicarea continuă a calității produselor românești la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, pentru diminuarea consumurilor de resurse materiale sînt jalonate cu deosebită claritate în Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor pe perioada 1983—1985 și pînă în 1990 — elaborat din inițiativa și sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu —, program care a fost adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983.

3) Fabricarea de produse cu greutăți și gabarite reduse, avînd parametri tehnico-funcționali superiori, reprezintă o altă direcție principală de micșorare a cheltuielilor materiale. Sub aspectul economiei de materiale, această acțiune are în vedere reducerea greutății (nete și specifice) a produselor și se realizează prin reproiectarea construcției acestora în raport cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, raționalizarea construcției utilajelor, adîncirea tipizării, folosirea unor materiale noi și eficiente etc. În reducerea greutății produselor — domeniu în care existența unor rezerve se observă în cazul multor mașini și utilaje din nomenclatorul de fabricație al unităților industriale — un factor de bază îl constituie îmbunătățirea continuă a tehnologiei de executare a pieselor, subansamblelor și ansamblelor produsului, urmărindu-se totodată și creșterea coeficientului de utilizare a materialelor și micșorarea ponderii diferitelor categorii de pierderi (tehnologice și netehnologice).

4) O sursă cu o importanță crescîndă în economisirea materiilor prime și a resurselor energetice o reprezintă refolosirea materialelor recuperate din procesele de producție și consum. În acest fel, sectorul de reciclare a resurselor a crescut în amploare și s-a deversificat în așa fel încît materialele recuperabile și refolosibile constituie din ce în ce mai mult o sursă de „intrări", cu o pondere din ce în ce mai însemnată în balanțele materiale ale diferitelor produse. „Este necesar — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din februarie 1984 — să luăm măsuri hotărîte cu privire la recuperarea, recondiționarea și refolosirea materialelor, a subansamblelor și pieselor. Acestea ocupă un loc foarte important — în unele sectoare pînă la 50 la sută și chiar peste 50 la sută din necesarul de materii prime. Deci, nu este o problemă care poate fi tratată cu ușurință, ci este o problemă esențială". Intensificarea acestor preocupări se va concretiza, în anul 1984, în obținerea a minimum 8 milioane tone oțel, 52 000 tone cupru, 14 900 tone zinc, 31 700 tone plumb, 108 300 tone textile și 333 000 tone hîrtie și cartoane.

Iată pentru ce organele și organizațiile de partid, conducerile colective, oamenii muncii din toate sectoarele de activitate trebuie să inițieze acțiuni minuțios organizate de recuperare și reintroducere în circuitul economic a materialelor refolosibile, accentuîndu-se preocupările de recondiționare a unor piese uzate de la diferite utilaje. Căile de reducere a cheltuielilor materiale formează un tot unitar, influențîndu-se reciproc. Punerea în valoare a tuturor

posibilităților existente în acest domeniu necesită întărirea muncii organelor și organizațiilor de partid, a conducerilor colective pentru antrenarea tuturor specialiștilor, a colectivelor de oameni ai muncii în scopul sporirii responsabilității acestora în gospodărirea și economisirea resurselor materiale, încît rezultatele din acest domeniu să fie tot mai mari, sporind astfel avuția națională și prosperitatea materială și spirituală a poporului.

Ioan PREDOI

Întrebări

1. Ce sînt cheltuielile materiale și de ce reducerea lor constituie un factor hotărîtor al sporirii eficienței economice ?
2. În ce constau necesitatea și actualitatea diminuării continue a cheltuielilor materiale ?
3. Care sînt principalele căi de reducere a cheltuielilor materiale ? Analizați-le pe exemplul unității în care vă desfășurați activitatea, prezentînd preocupările și rezervele existente în această direcție.

Bibliografie

Nicolae Ceaușescu — Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura Politică, București, 1979.

Nicolae Ceaușescu — Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 16—18 decembrie 1982. Editura Politică, București, 1982.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 14—15 noiembrie 1983, Editura Politică, București, 1983.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. consacrată analizei activității din industrie și investiții, asigurării măsurilor pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a sarcinilor pe acest an, 7—8 februarie 1984, Editura Politică, București, 1984.

* * * — Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990.

SUB TIPAR!

Probleme economico-juridice ale consiliilor populare

din cuprins :

- Organizare, funcționare
- Bugetul local
- Actele administrative, notariale și jurisdicționale
- Activitatea de stare civilă, tutelară și de asistență socială
- Sistematizarea teritoriului — gospodărire comunală
- Agricultură — silvicultură
- Organizarea activității de industrie mică și de comercializare a produselor
- Funcționarea asociațiilor de locatari
- Obligațiile de plată a locatarilor pentru cheltuielile comune
- Gestionarea, evidența și controlul gestiunilor

Abonamentele se pot face direct la redacție, prin virament (sau mandat poștal) pe adresa I.S.I.A.P. (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor), Piața Scînteii, 1, cont nr. 65 51 502 28 B.N.R.S.R. — Filiala sector I, București, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

Lucrările se vor difuza numai abonaților !

RIDICAREA NIVELULUI TEHNIC ȘI CALITATIV AL PRODUSELOR — IMPERATIV ESENȚIAL AL PROGRESULUI ECONOMIEI. SARCINILE CE REVIN ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DE PARTID ÎN LUMINA ÎNFĂPTUIRII PREVEDERILOR PROGRAMULUI DE RIDICARE A NIVELULUI TEHNIC ȘI CALITATIV AL PRODUSELOR

TRECEREA la o calitate, nouă, superioară, în toate domeniile de activitate reprezintă o componentă strategică de bază în cadrul politicii partidului și statului nostru de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor, de înflorire multilaterală a patriei socialiste. În cadrul unității dialectice calitate-cantitate, calitatea deține — în actuala etapă de dezvoltare a țării — o importanță hotărîtoare, iar îmbunătățirea ei continuă reprezintă un factor principal de dezvoltare a economiei naționale în condiții de eficiență sporită, de satisfacere la un nivel superior a cerințelor societății.

Obiectivul definitoriu al actualului plan cincinal îl reprezintă realizarea noii calități a muncii și a vieții, în cadrul căruia un rol de primă mărime îl deține ridicarea continuă a calității producției, a tuturor produselor realizate. Situarea lor la și peste nivelul calitativ înregistrat pe plan mondial reprezintă o condiție hotărîtoare și un stimul puternic al rentabilității și eficienței pentru fiecare unitate din economie. Calitatea înaltă asigură valorificarea superioară a materiilor prime în produse cu valori de întrebuințare ridicate și cheltuieli minime. Produsele înalt performante tehnico-funcțional înglobează un volum însemnat de inteligență tehnică, permițînd satisfacerea la un nivel superior a cerințelor beneficiarilor cu un consum material și energetic redus în fabricație și exploatare. În plus, ele constituie o producție marfă înalt competitivă care se vinde bine și repede, cu beneficii substanțiale. Creșterea calității și a nivelului tehnic al producției constituie un factor fundamental al dezvoltării economico-sociale, al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, o cerință legică a progresului, a participării României la diviziunea internațională a muncii.

UN PROGRAM UNITAR, DE PERSPECTIVĂ, CU OBIECTIVE MAJORE, REALISTE

ÎN CADRUL acestor preocupări consecvente pentru asigurarea unei calități și competitivități tot mai înalte și, pe această cale, a unei eficiențe superioare a întregii activități economice, un moment important l-a constituit adoptarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983 a **Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990.** Relevînd însemnătatea acestui program unitar, de largă perspectivă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„Planul și celelalte programe pun un accent deosebit pe ridicarea calității producției, pe îmbunătățirea nivelului tehnic și valorificarea superioară a materiilor prime. Programul dezbătut și aprobat în unanimitate de plenară în privința aceasta trebuie considerat ca unul din cele mai importante programe privind înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, realizarea unei noi calități în toate domeniile de activitate."**

Acest amplu și mobilizator program de acțiune, elaborat pe baza orientărilor și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, cu participarea unui număr însemnat de specialiști, larg dezbătut în adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi și institute, centrale industriale, ministere și județe, are la bază o concepție modernă asupra ridicării nivelului tehnic și calitativ al întregii producții industriale. Într-adevăr, prin elaborarea acestui program economia noastră beneficiază de o abordare a problemelor calității într-o viziune complexă, unitară și de perspectivă, capabilă să conducă la sporirea substanțială a gradului de valorificare a materiilor prime și reducerea cheltuielilor materiale, la ridicarea eficienței economice. Astfel, preocupările pentru îmbunătățirea caracteristicilor constructive, tehnologice, de fiabilitate sînt armonios îmbinate cu cele vizînd ridicarea parametrilor economici ai produselor: consumuri, costuri, gradul de valorificare al materiilor prime, eficiența la export etc. Important de subliniat este că obiectivele și prevederile programului sînt temeinic fundamentate pe gradul înalt de dotare tehnică modernă a economiei, pe experiența acumulată în întreprinderile românești, pe realizările și tendințele conturate pe plan mondial.

Îmbunătățirea calității este abordată global, programul preconizînd **implementarea în economie a unui sistem complex de asigurare a calității,** de la cercetare, concepție și materii prime, pe fluxul de fabricație și control pînă la realizarea produselor finite și urmărirea lor în exploatare la beneficiari.

Trebuie remarcat faptul că această nouă treaptă în ansamblul preocupărilor pentru calitate are ca bază trainică realizările de prestigiu obținute de economia românească în acest domeniu. Numai în ultimii ani, de pildă, în econo-

mie au fost aplicate peste 7 700 tehnologii noi și perfecționate, cu parametri tehnico-economici superiori; în prezent, peste 60% din produsele românești se situează la nivel mondial, economia noastră realizînd numeroase produse situate la și peste nivelul celor mai bune performanțe mondiale, produse a căror calitate superioară se bucură de o largă recunoaștere internațională. Contribuția cercetării științifice la promovarea tehnicii avansate s-a materializat în asimilarea în ultimii zece ani a peste 20 mii de noi mașini și utilaje și aplicarea a circa 8 mii de tehnologii noi. În cursul fiecăruia din ultimele cincinale, producția industrială a fost înnoită în proporție de 40—45 la sută.

Urmărind să continue și să amplifice substanțial aceste realizări, programul stabilește obiectivele și acțiunile ce trebuie desfășurate pentru ridicarea în continuare a nivelului tehnic-calitativ al produselor, a căror înfăptuire va fi realizată pe parcursul mai multor etape. Astfel, eforturile se cer concentrate în vederea **îmbunătățirii generale a nivelului tehnic și calitativ al produselor, ponderea produselor situate la nivel mondial ridicat urmînd să crească la circa 69% în 1985, la 84,6% în 1987 și să se apropie de 95% în 1990** (Tabelul nr. 1). Desigur, încă din acest an, toate produsele prevăzute la export trebuie să se situeze din punct de vedere calitativ la nivel mondial, în paralel îmbunătățindu-se substanțial parametrii tehnico-funcționali la produsele destinate consumului intern. De asemenea, se cere acționat pentru a se asigura, în perioada 1988—1990, ca diferențiat pe ramuri, circa 2—5% din produse să dețină performante ce depășesc nivelul ce se va atinge pe plan mondial. Dat fiind că obiectivele ridicării calității prevăzute prin program urmăresc — concomitent cu ridicarea nivelului tehnic, constructiv, tehnologic și funcțional al produselor — și perfecționarea parametrilor economici ai producției, în atenție trebuie să se situeze realizarea unei **reduceri a cheltuielilor materiale pe ansamblul industriei republicane cu 80,9 lei la 1 000 lei producție marfă în anul 1985 față de 1980, cu 98,3 lei în anul 1987, iar în 1990 cu 132,9 lei.** Potrivit prevederilor programului, toți factorii implicați vor trebui să acționeze cu consecvență pentru ca, reducerea consumurilor materiale și energetice în paralel cu creșterea valorii unitare a produselor generată de sporirea nivelului tehnic-calitativ să determine **creșteri importante ale gradului de valorificare a resurselor materiale din economie**, cu 29,5 procente în anul 1985 față de 1980, cu 41,2 procente în 1987 și cu 64,2 procente în anul 1990.

Tabelul nr. 1

Ponderea produselor la nivel mondial ridicat și peste nivelul atins pe plan mondial, pe total industrie și pe ministere

— în procente —

I — nivel mondial ridicat din care : II — peste nivelul atins pe plan mondial		Prevederi		
		1985	1987	1990
Total	I	68,7	84,6	95,0
din care	II			2—5
Min. Industriei Construcțiilor de Mașini	I	76	90	96
	II			2—5
Min. Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică	I	66,6	86,0	96,0
	II			2—5
Min. Industriei Metalurgice	I	84	93	98
	II			2—5
Min. Industriei Chimice	I	70,8	86,0	96,0
	II			2—5
Min. Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții	I	75,3	85,0	95,0
	II			2—5
Min. Industriei Ușoare	I	70	86	96
	II			2—5
Min. Agriculturii și Industriei Alimentare	I	70,4	85,0	96,0
	II			2—5

PERFECȚIONAREA PARAMETRILOR TEHNICI ȘI ECONOMICI

ÎN CADRUL ȘEDINȚEI Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 24 februarie a.c., care a examinat raportul privind asigurarea și controlul calității produselor și activitatea de metrologie în anul 1983, a fost evidențiat faptul că elaborarea, din inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, a Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor a creat un cadru superior în sporirea performanțelor și competitivității produselor românești, de creștere a eficienței activității productive. În **Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la intensificarea acțiunilor și măsurilor tehnico-organizatorice și politice în vederea înfăptuirii Programului de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor**, este evidențiat faptul că, alături de aceste realizări, în întreprinderi există rezerve însemnate de ridicarea a calității, competitivității și eficienței, rezultatele unor unități economice nefiind încă la nivelul dotării lor tehnice și a experienței colectivelor de oameni ai muncii. Ca urmare, așa cum a stabilit Comitetul Politic Executiv **este necesar ca toate conducerile ministerelor, centralelor și întreprinderilor, organele și organizațiile de partid și sindicat, U.T.C. și de femei, toți oamenii muncii să situeze permanent în centrul preocupărilor lor ca o problemă fundamentală, îmbunătățirea radicală a calității produselor.** Relevînd importanța deosebită pe care o prezintă această problemă, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că : **„o atenție deosebită trebuie să acordăm ridicării continue a calității și nivelului tehnic al producției. Toate ministerele, toate centralele și întreprinderile trebuie să acționeze cu toată hotărîrea în direcția înfăptuirii programului stabilit în acest domeniu, pentru a folosi la maximum capacitățile moderne de care dispunem, în vederea realizării unor produse de înaltă tehnicitate și calitate".**

În acest cadru, pentru obținerea unor rezultate superioare un accent deosebit trebuie pus pe amplificarea și concentrarea eforturilor în vederea transpunerii integrale în practică a prevederilor programelor proprii de ridicare a nivelului tehnic-calitativ pe fiecare produs și grupă de produse, programe elaborate în toate unitățile economice, pe controlul și urmărirea sistematică a acestor acțiuni, pe actualizarea acestor programe în fiecare an în raport de noile rezultate ale cercetării științifice și de tendințele progresului tehnic pe plan internațional. Acțiunile desfășurate trebuie să urmărească cu prioritate :

● **Înnoirea, competitivitatea**

Accelerarea introducerii progresului tehnic, asimilarea de produse cu înalți parametri tehnico-funcționali, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, constituie un obiectiv central al programului, pentru a cărui realizare se cer intensificate lucrările de reproiectare și modernizare, de perfecționare constructiv-funcțională din fază de concepție-proiectare a produselor în curs de asimilare, precum și diversificarea sortimentelor fabricate în domeniile de tehnicitate ridicată. Cercetarea științifică are misiunea de mare răspundere de a participa activ la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, elaborarea de noi tehnolo-

gii și modernizarea celor existente, extinderea mecanizării și automatizării, perfecționarea tipizării și standardizării produselor. De asemenea, pentru atingerea unei calități și competitivități superioare, direcțiile tehnice din ministere și compartimentele de specialitate din centrale și întreprinderi, toți oamenii muncii trebuie să manifeste o răspundere și exigență deosebite.

● **Competență sporită**

Realizarea unei calități superioare a produselor este condiționată hotărîtor de competența, de pregătirea corespunzătoare a celor ce realizează aceste produse. Desfășurarea unor acțiuni pe planuri multiple pentru perfecționarea cunoștințelor profesionale și tehnico-științifice ale tuturor oamenilor muncii, trebuie să vizeze, sporirea competenței în muncă a fiecărui lucrător. Este necesar să fie intensificate activitățile de ridicare a calificării profesionale a muncitorilor, maiștrilor, inginerilor, punîndu-se un accent deosebit pe buna organizare și desfășurare a cursurilor de ridicare a calificării, precum și de perfecționare a activității de reciclare a cadrelor tehnice și economice. O contribuție însemnată în acest sens trebuie să o aducă și cuprinderea în programele de învățămînt a cunoștințelor privind asigurarea calității și fiabilității produselor și a metodelor moderne de control. În cadrul cursurilor de ridicare a calificării, un instrument prețios care trebuie mai frecvent și eficient folosit îl constituie prezentarea în fața lucrătorilor, a pieselor și produselor cu defecte, a consecințelor care decurg din aceasta, evidențierea modului corect de lucru, a importanței fiecărei piese și operațiuni tehnologice în ansamblul produsului, experiența înaintată existentă în domeniul respectiv pe plan național și internațional. Dată fiind importanța perfecționării pregătirii profesionale, devine o necesitate permanentă ca, lunar, odată cu situația realizării planului să se raporteze cum se desfășoară cursurile de calificare și de ridicare a pregătirii profesionale a întregului personal muncitor.

● **Pregătirea exigentă a fabricației**

Preocuparea pentru îmbunătățirea pregătirii fabricației trebuie să aibă mai mult în vedere asigurarea la timp a documentațiilor de execuție, complete, verificate, cunoașterea lor aprofundată de către lucrători, asigurarea aprovizionării ritmice cu materia primă în cantitatea și calitatea corespunzătoare, omologarea cu maximă exigență a produselor noi, testarea prealabilă a tuturor produselor. În acest an și în continuare va trebui să sporească responsabilitatea tuturor factorilor implicați pentru a se asigura lansarea în fabricația de serie a produselor numai după asigurarea tehnologiilor de control pentru toate reperele și subansamblele, după elaborarea corectă și completă a documentației de execuție, după omologarea tuturor subansamblelor și obținerea performanțelor corespunzătoare la standurile de probe. Nu trebuie uitat că orice timp „cîștigat" în faza de pregătire prin nerealizarea uneia din aceste cerințe înseamnă în mod sigur pierderi mult mai mari în faza de execuție cu rebuturile care pot proveni din lucrul în asalt cînd documentația sau materialele sosesc cu întîrziere, sau cînd omologarea a fost ignorată sau efectuată fără exigența necesară.

● **Asigurarea disciplinei tehnologice**

Instaurarea la toate locurile de muncă a unei severe discipline tehnologice, a unui climat de puternică răspundere colectivă și individuală trebuie să urmărească cu prioritate prevenirea apariției unor abateri dimensionale, lichidarea derogărilor, a înlocuirii unor materiale cu altele netestate, a nerespectării normelor de dozare a componenților, înlăturarea abaterilor privind asamblarea elementelor componente ale unui produs complex, asortarea accesoriilor, aplicarea corectă a adezivilor și executarea corespunzătoare a operațiunilor de finisare. În fabricația de piese turnate, de exemplu, în mod evident aducerea materialelor necesare (rășini, fontă veche, nisip etc.) la puritatea, concentrarea și granulația cerută, prin operațiuni bine executate de spălare și sortare, necesită un timp de lucru suplimentar. Tot evident este însă și faptul că numai îndeplinirea acestor condiții poate asigura realizarea de piese la precizia și duritatea necesare unor mașini-unelte cu fiabilitate ridicată, deci nu este vorba de un timp irosit ci de unul cîștigat în favoarea competitivității și eficienței.

● **Întărirea controlului de calitate.** Perfecționarea activității de control trebuie să polarizeze toate eforturile în așa fel ca fiecare produs, fiecare piesă sau subansamblu în parte să fie în modul cel mai exigent verificate pentru a corespunde întru totul standardelor și normelor de calitate. În acest cadru, pentru completarea dotării întreprinderilor cu mijloacele de măsurare și automatizare, asigurarea cu standurile de probe și încercări necesare, se cer mult intensificate preocupările întreprinderilor producătoare și furnizoare din cadrul industriei construcțiilor de mașini pentru fabricarea și livrarea lor la termen, pentru recuperarea restanțelor. Important este ca operațiunea de control să fie întărită pe întreg fluxul fabricației, de la materia primă la produsul final, nefiind omise preocupările pentru verificarea și reglarea corectă a utilajelor tehnologice, pentru a se asigura funcționarea lor la parametrii prevăzuți în documentație, pentru exploatarea și întreținerea lor corespunzătoare.

● **Responsabilitate înaltă în execuție. Întărirea rolului maistrului, inginerilor și tehnicienilor,** în calitatea lor de conducători direcți ai proceselor de producție trebuie să asigure sporirea preocupărilor în fiecare întreprindere pentru organizarea și conducerea cu eficiență sporită a producției, realizarea ritmică a planului în condiții de calitate înaltă, avînd în vedere că pentru eventualele pagube create unității și economiei prin realizarea de produse cu abateri calitative, ei poartă direct răspunderea materială, împreună cu cei care au executat produsul respectiv. Totodată, toți muncitorii trebuie să aducă contribuții sporite la asigurarea și ridicarea calității ; fiecare muncitor la locul său de muncă are obligația de a fi primul controlor al produselor pe care le execută, purtînd în această privință răspunderea directă.

● **Optimizarea corelației: calitate — cost — productivitate.** În fiecare întreprindere este necesar să se înțeleagă că între calitate, costul producției realizate și productivitatea muncii există o strînsă legătură, așa cum în concepția partidului nostru programele privind activizarea acestor factori de producție sînt strîns interconectate. Trebuie în-

lăturată cu hotărîre acea concepție — acolo unde aceasta se mai manifestă — potrivit căreia sporirea calității, pe de o parte, și sporirea productivității și reducerea costurilor pe de altă parte, reprezintă acțiuni care se exercită una în detrimentul celorlalte. Acea concepție potrivit căreia preocupările pentru ridicarea calității reprezintă un consum suplimentar de timp, resurse umane și financiare „sustrase" din disponibilul orientat spre creșterea producției se cere schimbată; nu trebuie să fie vorba de o opțiune „ori-ori", ci trebuie să fie una „și-și". Pentru că, și creșterea calității și a productivității și reducerea costurilor reprezintă acțiuni complementare, care se presupun cu necesitate una pe cealaltă, se cer desfășurate simultan și corelate judicios, toate aducînd contribuții esențiale la atingerea obiectivului major de sporire a competitivității și eficienței producției.

În optimizarea corelației dintre aceste acțiuni, deosebit de eficientă este **utilizarea și generalizarea în economie a metodei gestiunii calității produselor.** Ea acționează pe baza principiului după care printr-o creștere relativ redusă a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate se obține o diminuare a costurilor cu identificarea lor și o scădere substanțială a celor datorate defectelor de calitate și remedierii lor, în așa fel încît pe ansamblu, cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil (Tabelul nr. 2). Avînd în vedere că amplificarea preocupărilor pentru prevenirea apariției defectelor de calitate pot fi orientate în acest fel către îmbunătățirea nivelului performanțelor produsului din fază de proiect, accelerarea introducerii tehnologiilor moderne, către ridicarea calificării cadrelor, extinderea mecanizării și automatizării, perfecționarea organizării producției, rezultă că, de fapt, se acționează și pentru

Tabelul nr. 2

Dinamici în structura costurilor calității în cazul aplicării gestiunii calității (din experiența unei întreprinderi constructoare de mașini)

— în % —

Perioada	Structura costurilor calității: Cheltuieli de prevenire a apariției defectelor	Cheltuieli de identificare a defectelor	Costul defectelor	Beneficiu	Total
În anul anterior aplicării	10	26	64	—	100
După aplicare	20	20	41	19	100

obținerea unor sporuri substanțiale de productivitate. Experiența valoroasă acumulată deja în multe întreprinderi în aplicarea eficientă a gestiunii calității produselor se cere rapid extinsă și generalizată, alături de celelalte metode moderne de optimizare a costurilor.

Esențial este acum ca în toate unitățile economice să se intensifice preocupările tuturor factorilor implicați pentru asigurarea și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor în condiții de eficiență sporită, să se acționeze cu înaltă responsabilitate pentru obținerea unor rezultate superioare în conformitate cu prevederile programului, sarcină majoră și obiectiv central al sporirii competitivității produselor românești, al creșterii eficienței, satisfacerii la un nivel superior a cerințelor beneficiarilor. Înfăptuirea întocmai a acestor obiective este chezășia asigurării sporirii avuției naționale, a ridicării nivelului de trai, a înaintării României pe noi trepte de progres și bunăstare.

Bogdan PĂDURE

Întrebări

1. Care sînt principalele obiective ale Programului de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor?

2. În ce constau acțiunile prioritare care pot și trebuie să conducă la ridicarea performanțelor produselor în condițiile reducerii consumurilor de materii prime, de combustibili și energie, ale valorificării superioare a materiilor prime și materialelor?

3. Cum se acționează în unitățile în care lucrați pentru generalizarea metodelor moderne prevăzute de optimizare a costurilor calității, pentru aplicarea eficientă a gestiunii calității produselor?

Bibliografie

Nicolae Ceaușescu, Raport cu privire la stadiul actual al edificării socialismului, la realizarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială, la programele speciale și la măsurile pentru îndeplinirea cu succes a cincinalului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 16—18 decembrie 1982, în ziarul „Scînteia" nr. 12540 din 17 decembrie 1982.

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. consacrată analizării activității în industrie și investiții, asigurării măsurilor pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a sarcinilor pe acest an, din 7—8 februarie 1984, în ziarul „Scînteia" nr. 12 896 din 9 februarie 1984.

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 21—22 martie 1984, în ziarul „Scînteia" nr. 12933 din 23 martie 1984.

Elena Ceaușescu, Raport asupra Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, prezentat la lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale din 23—24 martie 1984, în ziarul „Scînteia" nr. 12934 din 24 martie 1984.

Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990.

Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la intensificarea acțiunilor și măsurilor tehnico-organizatorice și politice în vederea înfăptuirii Programului de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor, în ziarul „Scînteia" nr. 12916 din 3 martie 1984.

POLITICA P.C.R. DE AMPLASARE RAȚIONALĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE PE TERITORIUL ȚĂRII, ASIGURAREA DEZVOLTĂRII ECONOMICE PROPORȚIONALE A TUTUROR JUDEȚELOR — TEMELIA RIDICĂRII GRADULUI DE CIVILIZAȚIE MATERIALĂ ȘI SPIRITUALĂ A ÎNTREGULUI POPOR

Dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, repartizarea lor teritorială rațională au un rol important în construirea socialismului în patria noastră. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Dezvoltarea puternică a industriei socialiste, amplasarea forțelor de producție și progresul industriei în toate județele au constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului, al trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism".**

DEZVOLTAREA TERITORIALĂ ARMONIOASĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE — COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A STRATEGIEI DE PROGRES AL ȚĂRII

Marea actualitate și complexitate a procesului de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării noastre rezultă din faptul că în momentul trecerii la construirea socialismului, forțele de producție erau slab dezvoltate și disproporțional repartizate pe unități administrativ-teritoriale. Semnificativ în această perioadă era slaba dezvoltare a industriei și concentrarea întreprinderilor respective în cîteva centre : București, Prahova, Brașov și Banat. Marea majoritate a regiunilor și localităților țării, în anul 1938, erau lipsite de unități industriale. De aceea, încă de la Conferința Națională a partidului din 1945 s-a pus un accent deosebit pe înfăptuirea industrializării și repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție.

Contribuțiile deosebite ale Congresului al IX-lea al P.C.R. la definirea locului și rolului dezvoltării forțelor de producție în procesul de construire a socialismului au asigurat fundamentarea unei **concepții unitare și de largă perspectivă și în domeniul repartizării teritoriale a forțelor de producție.** Pentru a deschide calea transpunerii în practică a concepției unitare și de largă perspectivă privind repartizarea teritorială a forțelor de producție, Conferința Națională a partidului din 1967 a adoptat un ansamblu de măsuri care vizează, printre altele, și **îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării noastre,** prin care se asigură cadrul organizatoric pentru o dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor și localităților.

Concepția P.C.R., a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție este rezultatul unei ample și profunde examinări a realităților existente în patria noastră și are un pronunțat **caracter dinamic.** Astfel, crearea celor 41 județe asigură condițiile pentru înfăptuirea Directivelor Conferinței Naționale a partidului din 1972 cu privire la sistematizarea teritoriului, a orașelor și satelor, la dezvoltarea lor economico-socială, precum și a hotărîrilor congreselor al XI-lea și al XII-lea ale P.C.R., în domeniul dezvoltării armonioase a tuturor județelor.

Tabelul nr. 1

Evoluția grupării județelor din R.S. România după valoarea producției industriale în perioada 1965—1980

Valoarea producției industriale — în miliarde lei —	Numărul județelor			
	1965	1970	1975	1980
Pînă la 2	14	5	1	—
2,1—4	13	11	4	—
4,1—10	9	15	14	—
10,1—15	3	5	7	16
15,1—25	—	3	10	12
Peste 25	11	1	4	13

Sursa : Congresul al XII-lea al P.C.R., 19—23 noiembrie 1979, București, Editura politică, 1981, p. 821.

Congresul al XI-lea al P.C.R., prin documentele adoptate, a stabilit obiective și sarcini în vederea adîncirii procesului de dezvoltare economico-socială echilibrată a tuturor unităților administrativ-teritoriale. În cadrul acestor măsuri, un loc important ocupă asigurarea dezvoltării industriei în toate județele țării, realizarea pînă în anul 1980, în

fiecare județ, a unor capacități de producție care să permită obținerea unei producții industriale de cel puțin 10 miliarde lei. Înfăptuirea prevederilor stabilite la Congresul al XI-lea au dus la ample mutații în dezvoltarea industrială a județelor țării noastre (vezi Tabelul nr. 1).

In perioada care a trecut de la noua organizare administrativ-teritorială numărul județelor cu o producție industrială de peste 20 miliarde lei a crescut de la 1 în 1968, la 19 în 1982. În acești ani s-au creat peste 6100 capacități industriale, odată cu dezvoltarea puternică a celor existente. De asemenea, dezvoltarea economico-socială susținută a creat condițiile necesare realizării unui volum important de construcții social-culturale. Astfel, au fost construite peste 2 300 000 locuințe, 49 000 locuri în spitale, peste 36 000 săli de clasă, 212 000 locuri în grădinițe, circa 114 000 locuri în creșe, 46 case de cultură, noi cluburi și așezăminte social-culturale.

O etapă calitativ superioară în repartizarea teritorială a forțelor de producție o constituie cincinalul 1981—1985. În acest sens o importanță deosebită are adoptarea de către Congresul al XII-lea al P.C.R. a Programului-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985. Problematica elaborată de Congresul al XII-lea al partidului privind amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării noastre pune în evidență conținutul complex și multilateral al politicii P.C.R. în acest domeniu. **„În conformitate cu hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului,** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — o atenție deosebită se va acorda dezvoltării teritoriale a forțelor de producție, realizării unei producții globale pe locuitor, agricolă, industrială și din celelalte ramuri — de circa 70 000 lei".** Prin introducerea celor două criterii de apreciere a nivelului de dezvoltare economico-socială a județelor — producția globală pe locuitor care în 1985 trebuie să fie de cel puțin 70 000 lei în fiecare județ și populația ocupată la 1000 locuitori, care trebuie să depășească 400 persoane, se deschid noi perspective pentru dezvoltarea economică proporțională a tuturor județelor.

Producția globală din domeniul industrial, agricol, din construcții, transporturi, servicii și din alte ramuri, pe locuitor, caracterizează cu mult mai bine activitatea ce se desfășoară într-un județ sau într-o zonă a țării. Dezvoltarea armonioasă a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale, asigură valorificarea superioară a resurselor naturale și de forță de muncă existente în fiecare județ, modernizarea economiei tuturor unităților administrativ-teritoriale. De asemenea, pentru realizarea nivelului minim pe fiecare județ la producția globală pe locuitor și la populația ocupată la 1000 locuitori, un accent deosebit se va pune pe amplasarea în zonele și localitățile mai puțin dezvoltate a unor unități de dimensiuni mai mici, mai ales din ramurile industriei prelucrătoare, pe dezvoltarea puternică a agriculturii în toate județele țării, a industriei mici și artizanale, pe creșterea eficienței activității economice și realizarea la înalt nivel calitativ a obiectivelor dezvoltării economice și social-culturale, pe ansamblul țării noastre și în profil teritorial.

Amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării și asigurarea dezvoltării economice proporționale a tuturor județelor sînt strîns legate de înfăptuirea politicii de industrializare socialistă. Această legătură are o motivare logică și istorică. Avînd în vedere elementele componente ale forțelor materiale de producție, locul și rolul mijloacelor de producție, și în special a mijloacelor de muncă, în aprecierea diferitelor etape istorice ale dezvoltării societății, este evident că industria în care se creează cea mai importantă parte a acestor componente joacă rolul primordial și în amplasarea teritorială rațională a forțelor de producție. Experiența României demonstrează, o dată mai mult, că repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării a fost abordată în strînsă legătură cu strategia industrializării socialiste. Începînd cu alocarea resurselor necesare înfăptuirii industrializării, cu politica de investiții, s-a urmărit amplasarea mai judicioasă a noilor capacități de producție în diferite zone geografice ale țării, în vederea dezvoltării armonioase a economiei tuturor județelor.

Concentrarea unor fonduri importante de investiții în zonele în care industria a fost slab dezvoltată, a dus la punerea în funcțiune a unui număr mare de obiective economice și social-culturale, care au condus la creșterea volumului fondurilor fixe în toate județele țării (vezi Tabelul nr. 2). Dacă în 1970, numărul județelor în care valoarea completă de inventar a fondurilor fixe din unitățile socialiste depășea 10 miliarde lei a fost de 7, numărul acestor județe a crescut la 18 în 1975, la 31 în 1980 și la 35 în 1982. De asemenea, dacă în 1970 exista un singur județ în care valoarea completă de inventar a fondurilor fixe din unitățile socialiste depășea 50 miliarde lei, în această situație se aflau 9 județe în 1980 și 13 județe în 1982.

Tabelul nr. 2

Gruparea județelor după volumul fondurilor fixe din unitățile socialiste (la sfîrșitul anului) (milioane lei valoare completă de inventar)

Fonduri fixe din unitățile socialiste — milioane lei valoare completă de inventar	Numărul județelor			
	1970	1975	1980	1982
Pînă la 10 000	20	8	1	—
10 001—15 000	9	8	3	6
15 001—20 000	5	7	6	—
20 001—30 000	6	9	10	8
30 001—50 000	—	8	12	14
50 001—75 000	—	—	7	8
75 001—100 000	1	—	1	3
Peste 100 000	—	1	1	2

Sursa: Anuarul statistic al R.S. România, 1983, D.C.S. p. 51.

Structura producției industriale pe ramuri și pe județe, ca și gruparea județelor după volumul fondurilor fixe din unitățile socialiste pun în evidență faptul că în amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării se ține seama de condițiile concrete existente în fiecare zonă, de resursele de materii prime, de condițiile de practicarea unor profesiuni etc. La dezvoltarea industrială a județelor, de exemplu, nu se merge pe linia transpunerii în fiecare județ a structurilor pe ramuri ale industriei existente la nivelul economiei naționale. Această orientare a politicii de industrializare socialistă a țării noastre asigură dezvoltarea echilibrată a industriei și celorlalte ramuri ale eco-

nomiei naționale, utilizarea cu eficiență economică maximă a tuturor resurselor materiale și umane din fiecare unitate administrativ-teritorială.

CORELAREA PRINCIPIILOR ECONOMICE CU CELE SOCIALE

În politica P.C.R. de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării un loc important ocupă fundamentarea științifică a unor principii menite să călăuzească activitatea practică din acest domeniu.

Principiul asigurării unei eficiențe economico-sociale maxime a fost transpus inițial prin amplasarea noilor obiective economice în zonele care dispuneau de resurse energetice și de materii prime, urmărindu-se, în special, atragerea acestor resurse în circuitul economic, exploatarea lor rațională fără pierderi, dezvoltarea unor puternice platforme industriale în zonele care au moștenit din trecut o slabă dezvoltare a industriei. În etapa actuală, principiul eficienței economico-sociale maxime în repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție a dobîndit noi valențe. În prezent, principiul eficienței economice maxime este circumscris în cadrul obiectivului privind intensificarea eforturilor în toate județele și în celelalte unități administrativ-teritoriale, pentru trecerea la o nouă calitate în activitatea economică, pe baza accelerării progresului tehnic și utilizării cu înaltă eficiență a resurselor materiale și de forță de muncă. În acest context, criteriul eficienței economice în repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție vizează, în primul rînd, asigurarea unor produse de calitate superioară, asimilarea de noi produse cu performanțe constructive și tehnico-funcționale ridicate.

Pentru etapa actuală, o componentă esențială a principiului eficienței economice în repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție o constituie ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime și de utilizare a diferitelor surse de energie. Dezvoltarea și modernizarea economiei fiecărui județ presupune, deci, introducerea în fabricație a produselor care sînt rezultatul unui grad ridicat de prelucrare a materiilor prime și sînt mici consumatoare de combustibil și energie electrică. Totodată, creșterea mai accentuată a productivității muncii rămîne în continuare un parametru de bază în aprecierea amplasării raționale a forțelor de producție pe teritoriul țării. În acest scop, în procesul de modernizare a economiei din fiecare județ s-au urmărit și intensificat preocupările în vederea extinderii mecanizării și automatizării, organizării științifice a producției și a muncii, întărirea ordinii și disciplinei, generalizarea lucrului la mai multe mașini, reducerea la strictul necesar a personalului auxiliar și neproductiv etc.

Aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar presupune luarea în considerare și a altor laturi ale eficienței economice, precum reducerea mai accentuată a costurilor de producție și de circulație, îndeosebi a celor materiale, în vederea sporirii rentabilității. Prin urmare, la amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării trebuie să se țină seama de necesitatea acoperirii integrale a cheltuielilor de producție din veniturile încasate din vînzarea producției respective și asigurarea unor beneficii sporite care să permită constituirea fondurilor necesare lărgirii producției, stimulării lucrătorilor și restituirea către societate a unei părți din mijloacele puse la dispoziția întreprinderilor.

Economisirea combustibililor și energiei în etapa actuală impune luarea în considerare la amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării a **cheltuielilor de circulație și în special a cheltuielilor de transport,** în vederea asigurării aprovizionării întreprinderilor cu cheltuieli de transport minime. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu: „Trebuie să facem totul pentru folosirea economică a transporturilor, reducînd, totodată, consumurile mari de combustibil și energie din acest domeniu...".** Optimizarea amplasării noilor obiective economice în profil teritorial în funcție de criteriul minimizării cheltuielilor de transport necesită **o rejudecare și a concepțiilor privind specializarea întreprinderilor aflate în localități diferite și la mare distanță.**

Un alt grup de principii care călăuzesc activitatea practică de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării îl constituie principiile de ordin social. Aceste principii izvorăsc din cerințele legilor economice obiective ale socialismului, în special din scopul nemijlocit al producției socialiste, satisfacerea nevoilor materiale și spirituale mereu crescînde ale membrilor societății. Finalitatea socială a tuturor acțiunilor privind repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție constă în crearea unor condiții de muncă și viață tot mai bune pentru întreaga populație a țării.

Soluționarea problemelor complexe pe care le ridică dezvoltarea economico-socială a diferitelor zone și localități, valorificarea superioară a potențialului economic existent în fiecare județ, asigurarea unor condiții de viață tot mai bune pentru întreaga populație au condus la statornicirea unor principii noi ale dezvoltării economico-sociale în profil teritorial, cum ar fi: **autoconducerea, autoadministrarea și autoaprovizionarea teritorială.** În spiritul acestor principii se asigură, în primul rînd, o participare mai largă a tuturor locuitorilor comunelor, orașelor și municipiilor la dezbaterea problemelor privind dezvoltarea economico-socială a unităților administrativ-teritoriale. Pe această cale sînt atrase în circuitul economic noi materii prime și materiale, sînt mobilizate unele rezerve existente în diferite zone și localități, contribuind astfel la dezvoltarea mai accelerată a județelor cu un potențial economic mai scăzut. De asemenea, autoconducerea teritorială presupune și o creștere a rolului și răspunderii consiliilor populare pentru conducerea unitară și eficientă a tuturor unităților socialiste din județul sau localitatea respectivă. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu: „Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea în vederea înfăptuirii măsurilor privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, creșterea răspunderii organelor locale în buna aprovizionare a populației, în conformitate cu resursele de care dispune societatea la un moment dat. Trebuie să se întărească rolul consiliilor populare, al organelor de partid și de stat, în participarea cetățenilor din fiecare județ, din fiecare oraș și comună, la realizarea producției, la înfăptuirea bunei aprovizionări, ca și la satisfacerea necesităților generale ale societății, ale statului".**

Principiul autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale vizează, totodată, concentrarea eforturilor în mai mare măsură asupra **dezvoltării și modernizării agriculturii în toate județele,** pentru creșterea aportului acestei ramuri la satisfacerea nevoilor populației cu produse agroalimentare, a industriei cu unele materii prime, precum și a

altor cerințe ale economiei naționale. Principiul autoaprovizionării teritoriale presupune o concepție nouă și în domeniul utilizării producției agricole prin constituirea fondului de consum agroalimentar județean, pe lîngă fondul de stat centralizat de produse agroalimentare.

AMPLITUDINEA SOCIALĂ A DEZVOLTĂRII TERITORIALE ARMONIOASE

Transpunerea în practică a principiilor politicii partidului de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării are multiple implicații de ordin economic și social. Astfel, pe această cale se asigură dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor economiei naționale, modernizarea producției în fiecare județ, îmbinarea judicioasă a dezvoltării industriei cu dezvoltarea agriculturii și a celorlalte ramuri. Ridicarea potențialului economic al tuturor județelor oferă posibilitatea punerii în valoare a resurselor materiale și umane de care dispun toate localitățile și valorificarea superioară a acestor resurse. De asemenea, dezvoltarea economică proporțională a tuturor județelor permite întărirea capacității de apărare a patriei noastre, soluționarea unor probleme complexe care pot să apară în unele împrejurări.

Înfăptuirea politicii P.C.R. de amplasare rațională a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, asigură condiții pentru atragerea în activități social-utile a populației apte de muncă, și deci, ridicarea gradului de ocupare a forței de muncă. Totodată, locul important al dezvoltării industriei în repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție permite creșterea numerică a clasei muncitoare și ridicarea nivelului ei de pregătire profesională și politică în toate județele.

Înflorirea economico-socială a tuturor județelor este însoțită de sporirea veniturilor bănești ale populației și satisfacerea, pe un plan superior, a nevoilor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății. În acest sens, la Congresul al XII-lea al P.C.R. s-a apreciat că : **„Vastul program de investiții realizat în cursul ultimelor trei cincinale a dus la sporirea continuă a numărului locurilor de muncă, îndeosebi în județele rămase în urmă, din punct de vedere economic, ceea ce a avut efecte pozitive directe pe planul emancipării sociale a întregului popor, al creșterii nivelului său de trai material și spiritual, al gradului general de civilizație".**

Ridicarea gradului de urbanizare și mutațiile intervenite în structura populației pe cele două medii — urban și rural — sînt o consecință a dezvoltării economice proporționale a tuturor județelor. Astfel, în anul 1985, numărul orașelor va ajunge la 505, iar populația urbană la circa 12,9 milioane locuitori, ceea ce va reprezenta 54,5% din totalul populației. Pînă la sfîrșitul actualului cincinal în fiecare județ vor exista cel puțin 9 centre urbane, asigurîndu-se astfel o repartizare echilibrată a acestora pe întreg teritoriul țării. În medie pe un oraș, în actualul cincinal, vor reveni 4—5 comune înconjurătoare pe o rază de 15—20 km, ceea ce va duce la intensificarea legăturilor dintre sat și oraș, la apropierea condițiilor de muncă și viață ale tuturor cetățenilor patriei noastre. În etapa actuală, dezvoltarea localităților urbane se caracterizează și prin creșterea rolului economic și social al orașelor mici și mijlocii. Noile centre urbane care se vor crea în cincinalul 1981—1985 vor fi orașe agroalimentare. În cadrul lor și în comunele reședință ale consiliilor unice agroindustriale se vor realiza peste 700 unități cu caracter industrial, de interes republican și local.

Dezvoltarea rețelei de orașe și centre urbane și repartizarea echilibrată a acestora pe întreg teritoriul țării, concomitent cu intensificarea construcției de locuințe, asigură îmbunătățirea substanțială a condițiilor de locuit și ridicarea, pe această cale, a nivelului de trai al populației. Prin programul stabilit pentru cincinalul 1981—1985 în domeniul construcțiilor de locuințe se va asigura soluționarea acestei probleme și satisfacerea la un grad ridicat de confort a necesităților populației în acest domeniu.

Repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție în etapa actuală contribuie la reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre industrie și agricultură, dintre munca fizică și cea intelectuală, ceea ce permite crearea condițiilor pentru trecerea la faza superioară a societății comuniste. Totodată, prin repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție se asigură afirmarea personalității oamenilor muncii, a egalității în drepturi a tuturor cetățenilor patriei noastre, fără deosebire de naționalitate etc. Dezvoltarea economico-socială echilibrată a județelor țării, ridicarea generală a nivelului economic și a gradului de civilizație a tuturor zonelor corespunde, pe deplin, politicii sociale și naționale a partidului și statului nostru, de asigurare a unor condiții de muncă și viață egale pentru întreaga populație a țării.

prof. univ. dr. **Constantin BĂRBĂCIORU**
Universitatea Craiova

Întrebări

1. Care sînt elementele ce definesc locul și rolul politicii P.C.R. privind amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării ?
2. În ce constă contribuția P.C.R., a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la fundamentarea principiilor politicii privind repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție ?
3. Care sînt principalele efecte economice și sociale ale dezvoltării economice proporționale a tuturor județelor ?

Bibliografie

1. **Nicolae Ceaușescu — Raport la Congresul al XII-lea al P.C.R., în vol.: Congresul al XII-lea al P.C.R., 19—23 noiembrie 1979, București,** Editura Politică, 1981, p. 19—41.

2. **Nicolae Ceaușescu — Raport la Conferința Națională a P.C.R. 16—18 decembrie 1982,** București, Editura Politică, 1982, p. 10—25, 37—40.

3. **Nicolae Ceaușescu — Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului,** București, Editura Politică, 1982, p. 16—22.

4. * * * — Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985, București, Editura Politică, 1979.

Tiparul I.P. „Informația" — 6 aprilie 1984 —

Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

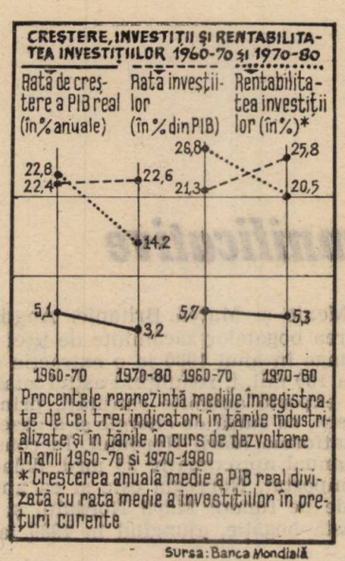

Procentele reprezintă mediile înregistrate de cei trei indicatori în țările industrializate și în țările în curs de dezvoltare în anii 1960-70 și 1970-1980
* Creșterea anuală medie a PIB real divizată cu rata medie a investițiilor în prețuri curente

Sursa: Banca Mondială

apte de muncă), atunci sporește șomajul. Și dacă la această situație se adaugă restrîngerea activității unor întreprinderi, se pot aprecia adevăratele proporții ale acestui flagel.

O economie națională poate fi privită ca un sistem autoreglabil, în cadrul căruia ramurile, adică subsistemele sale, sînt perfect integrate, ansamblul lor formînd un tot organic. În principiu, modificarea activității unei ramuri atrage reacții din partea celorlalte ramuri. Dacă în locul unei ramuri analizăm sfera producției materiale, legăturile sale cu ramurile din așa-zisa sferă neproductivă, vom constata că **recesiunea economică are profunde influențe negative asupra activităților social-culturale.** Astfel, volumul activității de învățămînt depinde nemijlocit de necesitățile economiei naționale. Dar, restrîngerea activităților economice determină micșorarea contingentelor de cadre (muncitori, tehnicieni, ingineri, economiști etc.), care trebuie pregătite, determină, deci, diminuarea activității de învățămînt. De remarcat că intercondiționările dintre ramuri se înfăptuiesc în mare măsură prin investiții. Incapacitatea economiilor naționale de a finanța programele de investiții, se răsfrînge în general și asupra bazei materiale a ramurilor neproductive care se dezvoltă în ritmuri prea lente în comparație cu necesitățile. Deseori, legătura inversă amplifică efectele negative. Bunăoară, diminuarea investițiilor în domeniul ocrotirii sănătății se traduce prin dotarea spitalelor cu aparate medicale mai puține, cu performanțe mai slabe, ori prin construirea unui număr prea mic de spitale, ceea ce are influențe nedorite pentru omenire.

Fiecare țară își propune înfăptuirea unor deziderate, cum ar fi extinderea procesului de industrializare, modernizarea agriculturii, culturalizarea maselor, ridicarea bunăstării națiunii și altele, dar toate se fundamentează pe o riguroasă politică de investiții. Problema investițiilor, afectează, deci, întreaga viață a societății moderne, fiecare latură a acesteia — economică, socială, culturală, militară și ecologică —, în ultimă analiză reprezentînd o problemă cheie a lumii contemporane. Decurgînd tot din importanța și utilitatea deosebite pentru societate a investițiilor, se urmărește obținerea de rezultate cît mai însemnate din resursele alocate sau, invers, dobîndirea unui rezultat prin consum minim de resurse. Am ajuns, în felul acesta, la noțiunea de **eficiență economică,** foarte vehiculată — ca termen — în literatura de specialitate. Necesitatea creșterii eficienței economice a investițiilor a fost accentuată de generalizarea crizei de materii prime și energie, astfel încît, în prezent, adoptarea deciziei de a investi se face pe baza unei temeinice analize, asupra eforturilor în comparație cu efectele obtenabile.

În aceeași ordine de idei, ale metodologiei de adoptare a deciziilor de investiții, este de subliniat și faptul că, **în practică, își fac tot mai mult locul calculele matematice, în speță calculele de optimizare, instrumente mai exacte de conducere economică.** La realizarea unei investiții participă mulți factori — întreprinderi industriale, de construcții, transporturi, institute de cercetări și proiectări, dar și unități din agricultură-silvicultură, comerț interior și exterior, organe financiare etc., în mod practic unități din toate ramurile economiei naționale. Progresul tehnico-științific în lumea contemporană impune utilizarea calculelor de optimizare a deciziilor, face din acestea un atribut al politicilor moderne de investiții, fără de care ar fi imposibilă aplicarea unor programe de investiții viabile și folositoare societății, în ritmurile cerute de societatea noastră.

O ultimă trăsătură caracteristică a orientărilor pe care le cunosc investițiile se referă la scopul și modul în care **se construiește fiecare obiectiv în parte, și care tind să corespundă cît mai mult necesităților practice și restricțiilor existente.** Dacă, în trecut, adeseori se urmărea construirea de obiective mari, chiar grandioase, clădiri cu ziduri supradimensionate și finisaje pretențioase, utilaje agabaritice, se poate afirma că societatea a depășit demult această perioadă în domeniul investițiilor. Nu vrem să spunem că societatea modernă nu realizează proiecte de investiții de anvergură, dar totul se face în vederea obținerii unor efecte utile maxime cu cheltuieli reduse, o orientare concretizată în clădiri cu finisaje simple, dar funcționale și frumoase, construcții speciale svelte, mașini și utilaje miniaturizate etc. Criteriul funcționalității și al economicității a fost promovat pe primul plan, în virtutea conceptului de eficiență, care domină activitatea economică ; această tendință firească considerăm că se va accentua în procesele investiționale ale viitorului.

prof. Ion ROMÂNU

Mapamond tehnico-științific

Materialele ceramice – noi perspective de utilizare

CA ȘI ÎN CAZUL ALTOR tehnologii de vîrf, materialele ceramice (în fapt „superceramice", cum mai sînt denumite) au urmat aceeași filieră de dezvoltare : realizate și utilizate în industria spațială americană au fost ulterior preluate, perfecționate și adaptate producției industriale civile de către japonezi. Astfel, în prezent, producătorii japonezi — cu o producție de 410 miliarde de yeni la nivelul anului 1981, cu 997 de invenții în domeniu brevetate în același an — domină piața mondială, pentru anumite aplicații (plăcuțe pentru circuite integrate și ferite) deținînd o pondere de peste 75 la sută. Ce anume determină interesul sporit pentru acest nou tip de materiale care, afirmă specialiștii, va schimba fundamental nu numai industria materialelor ci și numeroase alte sfere de producție? În primul rînd calitățile lor fizico-chimice, mecanice etc. intrinsece : rezistență superioară la solicitări, la temperaturi înalte, posibilitățile pe care le oferă pentru realizarea unor produse cu totul noi, în care metalele nu pot fi utilizate. Acestor avantaje li se alătură cele economice: materiile prime pentru realizarea superceramicilor sînt mai abundente și mai uniform distribuite în scoarța terestră și pe suprafața globului, producerea lor presupune un consum energetic mai mic decît în cazul metalelor și un nivel de poluare redus ; de asemenea, în exploatare, produsele ceramice oferă posibilitatea unor importante economii de materiale și energie.

Avantajele amintite au determinat și sferele de aplicare, al căror număr sporește continuu. Pînă în momentul de față cele mai importante domenii de utilizare sînt : a) ceramica electro-optică ce înregistrează o cerere tot mai mare în domeniul electronicii de largă întrebuințare, în domeniul calculatoarelor și al telecomunicațiilor (oxizi fero-magnetici pentru aparate de telecopie, granat de gadoliniu — galiu pentru suporturi de bule magnetice încorporate în următoarele generații de calculatoare, diverse materiale pentru sistemele de largă integrare); b) înlocuirea unor piese metalice în motoarele de automobil; c) aplicații în domeniul materialelor refractare : pentru reactorii nucleari, ciment pentru puțurile geotermice etc., superceramicile constituind un element de bază în utilizarea surselor energetice neconvenționale.

Pentru viitorul nu prea îndepărtat se întrevăd deja o serie de noi utilizări, cele mai importante constînd în realizarea de captatori pentru instalațiile siderurgice, de materiale bioceramice, de aliaje de ceramică și metal. La baza acestor perfecționări se situează noua tehnologie de realizare a produselor ceramice pe bază de pulberi de înaltă puritate. Presupunînd trei faze tehnologice : obținerea pe cale chimică a pulberilor, amestecul și compactarea acestora la presiuni și temperaturi determinante, imprimarea formelor dorite și finisarea acestora, procedeul prezintă un avantaj fundamental. Este vorba de faptul că pot fi utilizate pulberi provenind din substanțe extrem de diverse, a căror combinare permite obținerea unei game foarte largi de produse ceramice cu proprietăți și, implicit, utilizări foarte numeroase.

Sînt semnalate însă și anumite obstacole pe calea expansiunii industriale a produselor superceramice. Între aceste dificultăți specialiștii reține : fragilitatea ridicată, nivelul încă prohibitiv al costului de producție, neexistînd deocamdată procedee de producție în serie mare, prelucrarea extrem de dificilă a pieselor ceramice ca urmare a durității lor ridicate.

DOCUMENTAR

Petrolul: o piață cu evoluții semnificative

Deceniul '70, mai exact cei zece ani dintre 1973—1983 vor trece în istoria economiei mondiale sub numele de: „criza petrolului" sau mai precis „criza energiei". Această perioadă s-a caracterizat printr-o urcare încă nemaiîntîlnită a prețului țițeiului și în consecință a produselor rezultate prin utilizările acestuia, provocînd răsturnări dintre cele mai violente atît în economia țărilor industrializate cît și în aceea a țărilor în curs de dezvoltare.

Petrolul nu este o sursă de energie oarecare — ca lemnul sau cărbunele — căci prin pătrunderea lui în sectoarele cheie ale economiei mondiale, în transporturi (automobilism, aviație, vapoare), termocentrale și motoare industriale a dobîndit un rol strategico-economic de primă importanță. Dacă mai adăugăm că țițeiul și diversele sale derivate sînt materii prime extrem de importante în industria petrochimică, care au înlocuit în mai puțin de o jumătate de secol, în cea mai mare parte, carbochimia, atunci avem o imagine și mai clară a ceea ce a însemnat urcarea prețului petrolului în zece ani de 14—16 ori. Și totuși omenirea consumă această materie primă în cantitate de aproape 3 mrd. t/an.

Nevoia tot mai presantă de țiței a făcut în ultimii ani rentabilă exploatarea acestuia și de sub fundul mărilor și chiar în zonele înghețate ale globului (Alaska). Aceste urcări de prețuri nu au fost provocate numai din motive strict economice, cum ar fi scăderea bruscă a rezervelor mondiale, ci și din motive politice, unele țări folosind aceste escaladări ale prețurilor ca armă politică. Dar prețurile noi ale țițeiului au provocat în timp atît de scurt, la început deplasări majore de disponibilități financiare spre țările exportatoare de petrol.

Țări industriale ca Franța, R.F. Germania, Italia, la început și Marea Britanie importau anual, fiecare, peste 100 milioane tone țiței, iar prin creșterea prețului importurile au trebuit să fie plătite nu cu 2,5—3 mrd. dolari pe an, ci cu peste 20 mrd. dolari pe an. Situația Japoniei care din lipsă de cărbuni și gaze importa anual aproape 300 mil. t țiței/an era și mai critică.

În prima etapă, beneficiile neașteptate realizate de țările producătoare de țiței au dus la apariția a zeci de miliarde de petrodolari, provocînd puternice perturbații pe piețele valutare și financiare. Cea mai mare parte din acești petrodolari au fost însă investiți în țări industrializate (R.F.G., Italia etc.).

Majorarea an de an a prețului țițeiului a dus nu numai la cîștiguri cu totul deosebite, dar a provocat și mutații importante între țările producătoare de petrol. Comparînd aceste schimbări, chiar numai pentru principalele zece țări, avem în **tabelul alăturat** o imagine a locurilor deținute și a schimbărilor intervenite în cei zece ani. Astfel, între 1970—1980, S.U.A., principala producătoare de petrol timp de mai bine de un secol, trece pe locul trei, U.R.S.S. de pe locul doi trece în fruntea țărilor producătoare, Arabia Saudită de pe locul cinci pe locul doi, iar Iranul a cedat locul patru Irakului. Mutații demne de semnalat sînt și între țările care au ajuns să producă, în jurul anului 1980, peste 100 mil. t țiței/an. Este vorba de R.P. Chineză, Nigeria, Mexic și Marea Britanie. Anglia, prin descoperirea și exploatarea bogatelor zăcăminte de țiței și gaze din Marea Nordului, ajunge în anul 1980 la o extracție de țiței de 80 mil. t, iar în 1982 la 100 mil. t, renunțînd astfel total la import și putînd chiar să exporte anumite cantități, prin introducerea în consumul intern, ca sursă de energie și a gazelor naturale extrase tot din platforma Mării Nordului. În consecință, Anglia nu mai plătește anual aproximativ 25 mrd. dolari pentru țițeiul ce trebuia importat. Norvegia este și ea antrenată în exploatările de țiței de pe fundul Mării Nordului și devine oarecum părtașă la această bogăție, ajungînd în 1980 la o extracție de 25 mil. t țiței.

Principalele țări producătoare de petrol

	1970			1980			1983	
Producția mondială din care:	mil. t 2 273	% 100		mil. t 2 979	% 100		mil. t 2 756	% 100
1. S.U.A.	475	21,0	U.R.S.S.	603	20,2	U.R.S.S.	618	22,4
2. U.R.S.S.	348	15,4	Arabia			S.U.A.	486	17,6
3. Venezuela	194	8,4	Saudită	496	16,7	Arabia		
4. Iran	192	8,4	S.U.A.	423	14,4	Saudită	246	8,9
5. Arabia			Irak	130	4,4	Mexic	149	5,4
Saudită	188	8,3	Venezuela	114	3,8	Iran	124	4,4
						Marea		
6. Libia	162	7,1	R.P. Chineză	106	3,6	Britanie	114	4,1
7. Kuweit	150	6,6	Nigeria	102	3,5	R.P. Chineză	105	3,8
8. Irak	76	3,3	Mexic	100	3,4	Venezuela	97	3,5
9. Canada	62	2,7	Libia	86	2,9	Canada	76	2,7
10. Nigeria	54	2,4	Kuweit	86	2,9	Indonezia	63	2,2

Sursa datelor pentru 1983 : Archiv der Gegenwart nr. 3/1984.

Prețurile exagerate la care a ajuns țițeiul în cîțiva ani, de la 12,65 dolari/t în 1970, la 78,75 dolari/t în 1975, la 224 dolari/t în 1980 și la 238 dolari/t în 1982, au dus însă și la efecte contrarii. Piața comercială nu mai putea suporta aceste prețuri fără să reacționeze. Toate țările s-au ocupat astfel în ultimii ani de economisirea energiei și îndeosebi a petrolului. Toate caută surse alternative de energie, unele orientîndu-se spre cea hidroelectrică și nucleară, în vreme ce altele revin la folosirea cărbunilor în termocentrale.

Noile prețuri ale țițeiului — de 238 dolari/t în 1982 — au dus la o reducere a consumului, care implicit presa în direcția diminuării acestor prețuri. Anul 1983 avea să fie martorul a două evenimente neprevăzute încă: reducerea producției de țiței la nivelul de 2 756 mil. t, de la 3 087 mil. t în 1978, 2 979 mil. t în 1980 și 2 818 mil. t în 1982; scăderea concomitentă a prețului țițeiului de la 238 dolari/t la aprox. 200 dolari/t.

Chiar țările exportatoare de țiței grupate în cadrul O.P.E.C. își micșorează producția de la aproape 1 mrd. t pe an, la 875 mil. t pe an (17,5 mil. barili/zi). Conferința O.P.E.C. din decembrie 1983 pare să fi acceptat propunerea Arabiei Saudite ca pentru încă doi ani prețul țițeiului să fie fixat la 29 dolari/baril (aproximativ 200 dolari/t), deși alte țări, în frunte cu Iranul, cereau ca prețul să fie menținut la 34 dolari/baril (238 dolari/tonă).

În cazul în care ușoara îmbunătățire a situației economice a S.U.A. va continua și în 1984, aceasta va însemna și o creștere a consumului de produse petroliere cu circa 30 milioane tone în această țară, cu posibile consecințe în ce privește evoluția ascendentă a prețului țițeiului.

Deceniul 1980—1990 este sub semnul unor mari semne de întrebare. Cu o reducere drastică a consumului de energie în aproape toate țările și în toate sectoarele, cu o scădere efectivă a extracției de țiței și cu o micșorare sensibilă a prețului țițeiului, economia mondială este și ea în fața unor situații neprevăzute, dar este vizibil că se va accentua tendința de a se folosi tot mai mult alte surse de energie decît țițeiul, acesta rămînînd ca o materie primă pentru industria chimică și în special la fabricarea polimerilor (fibre sintetice, materiale plastice, cauciucuri sintetice), detergenți, insecticide etc. De exemplu, importurile japoneze au scăzut la 210 mil. tone/an, o atenție cu totul deosebită acordîndu-se dezvoltării de centrale atomice care acoperă deja un sfert din totalul nevoilor sale de energie.

Cele 13 țări exportatoare de petrol din cadrul O.P.E.C. și-au fixat ca extracție anuală 17,5 mil. barili/zi (875 mil. t/an) dar din cauza scăderii consumului de țiței producția pare să fie în realitate de numai 825 mil. t/an. Nici chiar prețul de 200—205 dolari/tona de țiței nu este sigur că se va putea menține.

După o urcare masivă și continuă a extracției de petrol și un salt neașteptat al prețului țițeiului s-a ajuns după mai puțin de un deceniu la o scădere a extracției mondiale de petrol și la o micșorare a prețului acestuia. Aproape toate țările sînt împinse spre o economisire severă a acestei materii prime și o cercetare tot mai asiduă și mai meticuloasă în căutarea de noi surse de energie. Sursa importantă pare să fie în final tot Soarele, iar în ce privește utilizarea produselor petroliere în industria chimică, ea va căuta să crească, întrucît prin prelucrarea petrochimică valoarea unei tone de țiței crește de 10—30 sau 50 de ori.

Axente-Sever BANCIU

C.E.E.: consum energetic în creștere

CONSUMUL de energie în Piața comună se așteaptă să crească cu 1,32 la sută în 1984, prima creștere din ultimii cinci ani — apreciază Comisia C.E.E. Majorarea cererii va fi acoperită prin creșterea cu circa 12 la sută a energiei nucleare, printr-o mărire aproape egală a utilizării gazelor, prevăzîndu-se în schimb o ușoară diminuare a combustibililor solizi folosiți față de 1983.

Cererea de petrol se pare că va rămîne la același nivel cu cel din 1983, înscriindu-se în tendința apărută după „șocul petrolier" din 1973, și anume reducerea dependenței față de importuri la această sursă energetică. Cifrele date publicității la sfîrșitul anului trecut indicau că dependența C.E.E. față de importul de țiței s-a redus la 32% în totalul consumului de energie, nivelul corespunzător în deceniul trecut fiind de 62%. Reducerea a fost mai puțin evidentă sub aspectul plăților efectuate, ținînd seama de consolidarea dolarului, moneda în care este cotat petrolul.

Față de o reducere a consumului total de energie, cu 1,1%, în intervalul 1979-1983, cererea de petrol s-a diminuat în aceeași perioadă cu 4,6%, sau cu 27% față de 1973. Într-o anumită măsură, importul de țiței a început să fie acoperit prin producție internă, exploatările britanice fiind principala sursă în acest context. Numai în anul trecut producția comunitară de țiței a crescut cu 10%. Prognozele privind creșterea generală a consumului de energie sînt puse pe seama înviorării economiilor țărilor comunitare, Comisia C.E.E. avînd în vedere, pînă în prezent, o rată de creștere de 1,75 la sută pentru acest an.

Finlanda — probleme ale procesului de redresare

DEȘI ratele de creștere au fost scăzute în 1981 și 1982, economia Finlandei continuă să se situeze pe o poziție relativ mai bună față de alte țări vest-europene. Potrivit prognozelor referitoare la Finlanda, publicate de O.C.D.E., produsul intern brut al țării este așteptat să crească în acest an cu 3,2 la sută.

Una din dificultățile majore care confruntă economia Finlandei o reprezintă inflația, studiul O.C.D.E., punînd această evoluție pe seama devalorizării monedei naționale, operată în 1982, și în general ca urmare a expansiunii politicii fiscale și monetare. La sfîrșitul anului trecut, prețurile de consum înregistrau o rată anuală de creștere de 9,1 la sută, față de 5,2 la sută pe ansamblul O.C.D.E. Fenomenul este considerat de specialiști ca fiind de natură să deterioreze poziția concurențială a Finlandei pe piețele externe, sectoarele care produc pentru export fiind afectate în cea mai mare măsură. Potrivit aprecierilor O.C.D.E., Finlanda a acordat o atenție specială dezvoltării industriale, ținînd cont mai puțin de problema stabilității prețurilor, ceea ce se consideră că va trebui avut în vedere în opțiunile viitoare de dezvoltare.

Dacă pentru prima parte a anului 1984 prognozele indică perspectiva unei activități economice susținute, pentru perioada ulterioară evoluția sa depinde în mare măsură, susțin specialiștii, de situația economică a principalilor parteneri comerciali, în condițiile în care se așteaptă ca Finlanda să adopte în continuare o politică bugetară restrictivă.

Programe de dezvoltare

ANGOLA: intensificarea valorificării resurselor naturale

ANGOLA ocupă un loc important între țările africane în privința bogățiilor sale naturale. În prezent, valorificarea acestor bogății capătă un rol sporit în cadrul eforturilor susținute de dezvoltare a economiei naționale și de intensificare a participării la circuitul economic internațional.

După o întrerupere de circa 7 ani, în 1983 a fost reluată extracția minereului de fier de la marile mine Cassinga, aflate în sudul provinciei Huila. Pentru început, s-a avut în vedere o producție de 1,1 milioane tone/an și se preconizează ca în scurt timp să se ajungă la nivelul record din 1973 cînd minele Cassinga realizau exporturi de 6,3 milioane tone hematită cu înalt conținut de fier. Se lucrează, de asemenea, la un alt proiect pentru extragerea a circa 2 milioane tone minereu de fier/an din zăcămintele de la Kassala-Kitungo aflate la nord de Kwanea River. În 1981, a fost inițiată extracția fosfaților din zăcămintele Quindonacache, situate în provincia Zair, într-un ritm de producție de 15 mii tone pe an. Alte exploatări pentru fosfați vor fi deschise în aceeași regiune, precum și în provincia Cabinda.

Cea mai spectaculoasă evoluție, însă, o cunoaște în prezent extracția țițeiului. Producția de circa 500 mii barili/zi prognozată pentru 1990, va plasa Angola pe locul al doilea, după Nigeria, în rîndul țărilor subsahariene. Pe lîngă pregătirile de extindere a producției la 200 mii barili/zi pînă în 1985, în Cabinda, în 1987 se va ajunge la o producție de 100 mii barili/zi la zăcămintele din zona Soyo, recent descoperite. Alte extracții sînt pregătite în bazinele Kwanza, Pitangueira și Luanda. În total, programul de dezvoltare a extracției petrolului cuprinde un volum de investiții care depășește 1 miliard dolari și se realizează printr-o largă cooperare internațională inițiată de compania națională petrolieră Sonangol. Noile descoperiri au sporit rezervele cunoscute de țiței ale Angolei de la circa 150 milioane tone la începutul programului, la peste 1,2 miliarde tone pînă la sfîrșitul anului 1983. În paralel, au fost descoperite rezerve de gaze naturale, cifrate la peste 30 miliarde m.c.

Sporirea extracției țițeiului va conduce la majorarea cantităților prelucrate pe plan local în cele două rafinării ale țării aflate la Cabinda (capacitatea 140 mii tone/an) și Luanda (capacitate : 160 mii tone/an).

Relațiile economice româno-angoleze beneficiază de un amplu cadru juridic format dintr-un acord de cooperare economică, industrială și tehnică, un acord comercial, un acord privind acordarea de asistență tehnică și pregătire de cadre etc. Printre acțiunile de cooperare realizate de întreprinderile românești se numără asistența tehnică în industria textilă, în industria prelucrării lemnului, punerea în funcțiune a două ferme agricole de stat, construirea de depozite și rezervoare petroliere, asistență tehnică în domeniul organizării transportului feroviar etc.

M. F.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 26—30 MARTIE a.c., poziția **dolarului S.U.A.** față de principalele valute occidentale a marcat un recul sensibil. Dacă la finele săptămînii precedente majoritatea observatorilor se așteptau la o ridicare a nivelului taxei scontului în S.U.A. peste cel de 8,5% din prezent, publicarea datelor privind creșterea prețurilor de consum în Statele Unite cu 0.4 puncte procentuale în februarie — după o majorare cu 0.6 puncte procentuale în luna ianuarie a.c. —, precum și a datelor privind reducerea volumului de comenzi pentru bunuri durabile cu 1,2 puncte procentuale în luna februarie a.c., a fost considerată ca fiind de natură să amîne o atare măsură de creștere a scontului. Mai mult, publicarea, la jumătatea intervalului analizat, a datelor privind amplificarea deficitului comercial al S.U.A. la 10,09 miliarde dolari în luna februarie, de la 9,47 miliarde în ianuarie a.c., ca și a celor privind majorarea mai puțin pronunțată, cu 0.7 puncte procentuale în februarie după 1,0 puncte în luna ianuarie a.c. a indicelui agregat al activității economice, a exercitat în continuare presiuni „à la baisse" asupra dolarului.

Slăbirea poziției acestei valute a avut loc și pe fondul apariției unor noi indici ai evoluțiilor mai favorabile dintr-o serie de economii occidentale, în primul rînd din cele ale R.F. Germania și Japonia. Astfel, contul curent al balanței de plăți a R.F. Germania a marcat un excedent de 1,3 miliarde mărci în februarie a.c. (după un deficit de 500 milioane în luna ianuarie a.c.), iar balanța comercială a țării — un excedent de 4,9 miliarde mărci (față de un excedent de 1,9 miliarde mărci în ianuarie a.c.), ritmul actual de creștere economică a țării este considerat ca permițînd atingerea și chiar depășirea obiectivului proiectat de guvern privind creșterea P.N.B. cu 2,5% în 1984 ; în același sens, în cazul Japoniei, contul curent al balanței de plăți a țării a înregistrat în luna februarie a.c. un excedent de 2,01 miliarde dolari, față de un deficit de 526 milioane dolari în ianuarie a.c. și comparativ cu un excedent de numai 896 milioane dolari în luna februarie 1983.

Recul sensibil al dolarului

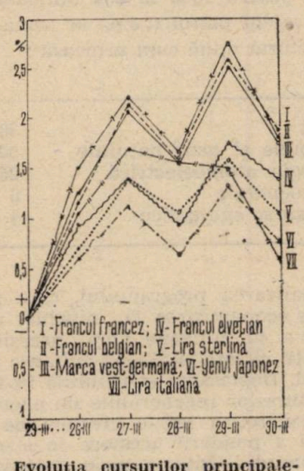

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 26—30 martie ; bază : 23 martie 1984

În aceste condiții, majoritatea valutelor occidentale și-au consolidat poziția față de dolarul S.U.A. La nivelul întregului interval, procentele de apreciere față de dolar au fost următoarele : (în paranteză se dau nivelurile de curs din zilele de 23 și 30 martie a.c.) după cum urmează : **lira sterlină** circa 1,05 puncte procentuale (de la 1,43 la 1,4450 dolari/liră), **francul elvețian** 1,4 puncte (de la 2,18 la 2,15 franci/dolar), **yenul japonez** circa 1 punct procentual (de la 226,50 la 224,65 yeni/dolar), **marca vest-germană** 1,75 puncte (de la 2,6425 la 2,5975 mărci/dolar), **francul belgian** circa 1,3 puncte (de la 54,13 la 53.18 franci/dolar), **francul francez** cu 1,8 puncte procentuale (de la 8,1450 la 8,00 franci/dolar) și **lira italiană** cu circa 0,65 puncte (de la 1 635 la 1 625 lire/dolar).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat o evoluție descendentă, și anume (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe termen de 6 luni, cotate în zilele de 23, și respectiv, 30 martie a.c.) : eurodolari 11,1875 și 11%, euromărci vest-germane 6 și 5,875%, eurofranci elvețieni 4,125 și 3,9375%.

Prețul aurului s-a fixat la Londra, la al doilea fixing din ziua de 30 martie a.c. la 388,50 dolari/uncie, ușor peste nivelul ultimului fixing din săptămîna precedentă, de 387,90 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Apel pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare

EVALUÎND fragilitatea semnelor de relansare economică observate în unele țări în curs de dezvoltare, raportul U.N.C.T.A.D. privind comerțul și dezvoltarea economică în 1983 avertizează că în anul 1984 este foarte probabil ca procesul de reluare a creșterii să înceteze, în absența unor măsuri adoptate pe plan internațional pentru sprijinirea economiei țărilor în curs de dezvoltare. Raportul precizează că factorii externi determinanți ai acestei situații sînt în primul rînd fenomene generate direct sau indirect de evoluții ale economiei țărilor dezvoltate sau ale relațiilor comerciale și financiare în care acestea au un rol determinant. Perspectivele foarte nesigure ale relansării economice în țările dezvoltate, menținerea dobînzilor ridicate, reducerea împrumuturilor acordate de băncile comerciale din aceste țări, „exportul de inflație" nu fac altceva decît să determine țările în curs de dezvoltare să adopte politici economice foarte prudente. După aprecierile raportului U.N.C.T.A.D. citat, chiar dacă în țările dezvoltate ar avea loc o relansare economică temporară, cu durată de 12—18 luni, aceasta nu ar fi suficientă pentru o creștere a cererii în măsură să stimuleze noi investiții în țările în curs de dezvoltare și o reluare a creșterii economice. Menținerea dobînzilor ridicate, lipsa unor soluții satisfăcătoare pentru datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare, pe de o parte, și efectele negative asupra economiei mondiale în ansamblu ale situației dificile a acestor țări, pe de altă parte, sînt principalele argumente în favoarea apelului pentru adoptarea de măsuri imediate pe plan internațional, care să permită o accelerare a creșterii economice în țările în curs de dezvoltare.

„Electronica aplicată" la Tîrgul de la Leipzig

RECENT încheiata ediție de primăvară a Tîrgului de la Leipzig, caracterizată printr-o mare diversitate a domeniilor reprezentate și un număr ridicat de participanți, a prilejuit, între altele, expunerea unei game variate de produse sub deviza „electronica aplicată". Întreprinderi specializate din țara gazdă (de exemplu Combinatul de microelectronică și elemente electronice Hermsdorf, uzinele Carl Zeiss Jena, combinatul Robotron etc.), cărora li s-au alăturat expozanți străini, inclusiv din România, au prezentat produse ale tehnicii de calcul, mașini și utilaje, instalații și aparate încorporînd componente electronice și microprocesoare, grupate în funcție de domeniile de utilizare sub mai multe teme : „raționalizarea activităților de birou", „servicii publice — tehnologii moderne de telecomunicații", „producția rațională — de la pregătirea tehnologică la automatizarea flexibilă", „tehnologie medicală și de laborator".

Măsuri de reducere a dependenței energetice în Franța

PÎNĂ la finele deceniului actual, obiectivul esențial al politicii energetice a Franței îl constituie, conform unui program guvernamental special, reducerea dependenței energetice a țării față de sursele externe de combustibili și energie, de la 70% în 1980, la circa 50% în 1990. Măsurile adoptate în acest scop vizează în principal diversificarea surselor energetice, dezvoltarea bazei proprii de combustibili și energie, utilizarea mai rațională a energiei, adaptarea industriei la exigențele economisirii și dezvoltarea cercetărilor științifice în domeniul energeticii.

Consumul de energie primară, evaluat pentru 1990 la 232 milioane tone echivalent petrol (t.e.p.) ar urma să fie structurat după cum urmează :

Țiței	30—31%
Cărbune și gaze naturale	30—32%
Energie atomoelectrică	26—27%
Hidroenergie	6 — 7%
Noi surse energetice	4 — 6%

Realizarea programului, care presupune economisirea la nivelul anului 1990 a 40 milioane t.e.p., necesită investiții cifrate la 30—50 miliarde franci anual. Deplasarea structurală în favoarea surselor regenerabile de energie se va concretiza într-o creștere de circa 3 ori a ponderii acestora în structura consumului. Între sursele neconvenționale, energia solară ar urma să reprezinte la finele deceniului circa 1,5 milioane t.e.p.

Finanțarea transportului feroviar în C.E.E.

O RECENTĂ propunere a Comisiei Pieței comune, înaintată spre aprobare Consiliului ministerial, vizează reorganizarea financiară a sistemelor naționale de căi ferate din cadrul C.E.E. urmărindu-se, în esență, ca guvernele țărilor membre să preia cheltuielile determinate de construirea și întreținerea căilor ferate și să acopere în scurt timp datoriile contractate anterior de companiile lor naționale de transport feroviar.

Ideea centrală a proiectului de lege se referă la trecerea asupra guvernelor țărilor membre a cheltuielilor de infrastructură în acest domeniu, companiile urmînd să plătească pentru folosirea căilor ferate respective. Țările membre ar urma să ia măsuri menite să ducă la reducerea, în următorii patru ani, a datoriilor, pînă la niveluri specificate pentru fiecare caz în parte. Totodată s-ar impune ca după 1989 subsidiile destinate acoperirii deficitelor să nu mai fie acordate decît cu condiția ca ele să fie legate direct de aplicarea unor măsuri de raționalizare a transporturilor feroviare.

Urmărind să modifice legislația din 1975, noua propunere în domeniul finanțării se bucură de sprijin din partea unor țări ca Franța și R.F. Germania, interesate în găsirea de soluții la problemele legate de datoriile însemnate contractate de rețelele lor de căi ferate.

China: diversificarea cooperării cu străinătatea

ÎN ULTIMII ANI, procesul de diversificare a relațiilor de cooperare cu străinătatea cunoaște, potrivit aprecierilor revistei **Beijing Review**, forme tot mai complexe, una din direcțiile majore constînd în acordarea de asistență complexă, în diferite domenii, inclusiv prin trimiterea de specialiști și muncitori. Prin cele 42 de firme specializate, China livrează unui număr de peste 50 de țări din toate continentele tehnologii, utilaje și forță de muncă pentru proiecte în domenii cum sînt : transporturile, instalațiile petrochimice, construcțiile edilitare, industria constructoare de mașini și industria textilă, agricultura și pescuitul. Potrivit sursei, la sfîrșitul anului 1982 erau încheiate peste 900 de contracte, din care 300 au fost încheiate în anul respectiv (în valoare de peste 500 milioane dolari), iar în prima jumătate a anului 1983 au fost perfectate 130 noi contracte, însumînd 460 milioane dolari. Numărul lucrătorilor chinezi antrenați direct în realizarea în străinătate a diferitelor proiecte era de circa 31 000 în 1982. Principalele categorii de acțiuni de cooperare sînt construcțiile la cheie, inclusiv furnizarea de utilaje, materiale și mînă de lucru, realizarea de proiecte cu materiale locale, efectuarea lucrărilor de infrastructură sau a altor etape ale unui proiect dat, cooperarea cu firme străine în finalizarea unor proiecte cerute de beneficiari.

GLOSAR

Creditele pe marfă

ÎN FINANȚAREA schimburilor comerciale internaționale creditele acordate de bănci pe termen scurt se împart în două categorii principale : operațiuni de creditare legate de tranzacții precise privind livrări de mărfuri și servicii și așa-numitele credite financiare, nelegate dar servind în ultimă analiză tot unor vînzări-cumpărări în relațiile cu străinătatea.

Prin credite pe marfă se înțeleg operațiuni legate luînd diferite forme de mobilizare a creanțelor născute la export, deci după ce a avut loc livrarea produselor sau prestarea serviciilor implicate.

Scontul sau cumpărarea de efecte reprezintă un instrument tradițional în majoritatea țărilor de finanțare pe termen scurt. Pentru a mobiliza o creanță comercială înainte de scadența sa, exportatorul trage o trată asupra importatorului, care o acceptă ; apoi, exportatorul va sconta efectul comercial la bancă, efectuînd deci o vînzare de creanță. Avantajul operațiunii este că exportatorul primește imediat întreaga contravaloare a mărfii vîndute, minus scontul, fiind complet degrevat de problema finanțării tranzacției, iar bilanțul său este degrevat de cheltuielile legate de aceasta și de eventualul credit comercial pe care, în alte condiții, ar fi trebuit să-l acorde importatorului. Alt avantaj constă în aceea că dacă factura este libelată în monedă străină, riscul valutar va fi înlăturat prin emiterea unui efect în moneda respectivă, scontul făcîndu-se la nivelul dobînzii la moneda operațiunii.

Creditul de ramburs pe bază de efecte este o altă formă de finanțare în cadrul căruia o bancă acceptă în locul unui importator o trată trasă asupra sa de către exportator contra remiterii documentelor atestînd proprietatea asupra mărfii. Banca finanțatoare poate admite de asemenea și bilete la ordin emise de importator cu andosamentul băncii sale, ambele categorii de efecte servind la refinanțarea instituției creditoare pe piața monetară sau la banca centrală. Acordarea unor asemenea credite se face de regulă în cadrul unei linii de finanțare cu un plafon stabilit și pe o durată mergînd pînă la un an, cu posibilitatea de reînnoire.

Avansuri contra cesiune de efecte sînt operațiuni presupunînd o cedare de către exportator, către o bancă, a creanțelor sale externe înainte de scadență. Contra acestei cesiuni, care nu reprezintă decît o garanție întrucît nu are loc o cumpărare de efecte ca în cazul scontului, se acordă un credit exportatorului într-o anumită proporție, de 70%—80% din valoarea facturată. Orice pierderi din reduceri de preț sau dificultăți financiare ale importatorului rămîn în întregime în sarcina exportatorului. Explicația cotei limitate de credit față de totalul efectelor rezidă în folosirea acestora numai ca o garanție, fără a interveni mecanismul refinanțării pe piață sau la banca centrală.

Avansuri în cont reprezintă o formă mai simplă folosită în țări care urmăresc stimularea vînzărilor în străinătate printr-o asistență de ultim resort a autorităților monetare. În fapt, exportatorul este plătit de banca finanțatoare care nu cere nici un efect spre vînzare sau ca garanție, cel care beneficiază de linia de finanțare rămînînd debitor într-un cont special de împrumut pînă la scadență.

„Factoring-ul" la export a devenit de asemenea o formă răspîndită de finanțare pe termen scurt preferabilă în cazul unor efecte cu scadență apropiată.

Radu NEGREA

Institut pentru dezvoltare

Dan Angheluță, București — Sediul Institutului mondial de cercetări asupra dezvoltării economice (Wider, după inițialele denumirii sale în limba engleză), care funcționează sub auspiciile Universității Națiunilor Unite, va fi construit în capitala Finlandei, Helsinki. Institutul a fost creat în martie 1982, funcționînd cu titlu temporar la London School of Economics. Mai multe țări s-au oferit să-l găzduiască, între care Olanda, dar în cele din urmă a fost preferată Finlanda, după ce guvernul acestei țări a oferit Institutului o donație de 30 milioane dolari și alte facilități.

Petrol

Ion Martalogu, Cîmpina — 1) Strîmtoarea Ormuz are o lățime de mai puțin de 60 de kilometri (din care numai 19 km sînt navigabili), iar adîncimea apelor sale nu depășește 60 de metri. Prin această strîmtoare, care leagă Golful de Marea Omanului și Oceanul Indian, tranzitează circa 90% din petrolul extras în țările riverane Golfului (dintre care principalii producători sînt Iranul și Irakul). Potrivit datelor Agenției Internaționale a Energiei, o eventuală închidere a acestei strîmtori, în contextul războiului dintre cele două țări care durează de peste 40 de luni, ar priva statele importatoare occidentale de circa 8,7 milioane de barili de petrol pe zi. Cele mai afectate regiuni ale lumii ar fi Europa occidentală și Japonia, care se aprovizionează în proporție de peste 60% cu petrolul din Golf. Dar afectată ar fi întreaga lume, datorită consecințelor pe care o asemenea acțiune le-ar avea asupra prețului petrolului pe piața internațională.

2) Introducerea în R.P. Chineză a sistemului unificat de măsuri și greutăți, avînd la bază sistemul metric internațional, este eșalonată pe etape pînă în 1990, urmînd să înlocuiască tradiționalele unități jin (echivalent cu 500 g) pentru greutate, li (500 m) pentru lungime, mu (0,067 ha) pentru suprafață etc.

Fraude maritime

Aftenie Bostan, Tulcea — Recenta reuniune de la Geneva consacrată fraudelor maritime și pirateriei a fost convocată la cererea unor țări în curs de dezvoltare al căror comerț exterior se efectuează preponderent pe mare.

Deși pare greu de conceput pentru epoca noastră, pirateria este un flagel care încă n-a dispărut cu desăvîrșire. Raportul nu indică nominal zonele cele mai expuse pirateriei, dar potrivit unor oficialități ale UNCTAD citate de agenția Reuter una din regiunile vizate este aglomerata strîmtoare Malacca, dintre Indonezia și Malaezia, unde nave comerciale, inclusiv tancuri petroliere, sînt deseori atacate de agresori de pe puternice vedete rapide. Experții UNCTAD consideră că prin întărirea cooperării internaționale, în primul rînd între statele vecine, acest anacronism ar putea fi lichidat.

În ce privește fraudele maritime (falsificarea documentelor de transport, furturi și pretenții de asigurare nejustificate etc), experții citați consideră că ele ar putea fi combătute eficient prin îmbunătățirea reglementărilor în vigoare privind încărcarea mărfurilor care — potrivit documentului UNCTAD — conțin numeroase carențe care favorizează aceste fraude.

Universitate pentru pace

Aldea Alior, Bistrița — 1) Principalele elemente solicitate despre Universitatea pentru pace înființată în Costa Rica în urma unei hotăriri a Adunării Generale a O.N.U. le puteți găsi la rubrica noastră „Forumul dezvoltării" din nr. 32 din 13 august 1982 al Revistei economice. Pentru celelalte amănunte vă sugerăm să vă adresați Comitetului județean pentru apărarea păcii.

2) Insula dunăreană Ada-Kaleh, care era situată la 1 km în aval de Orșova, avea la începutul deceniului al șaptelea circa 500 de locuitori. Influențele climatice submediteraneene permiteau cultura smochinului și a altor plante iubitoare de căldură. Pe insulă se păstrau ruinele unei cetăți turcești, care au fost strămutate în ostrovul Șimian.

3) Pentru amănuntele care vă interesează vă sugerăm consultarea unei lucrări consacrate Mării Negre, apărută în ultimii ani.

Biogaz

Radu Cotaru, Buhuși — Actualul excedent mondial al ofertei de petrol în raport cu cererea, estimat la circa 500 000 barili pe zi, nu a schimbat fundamental situația aprovizionării cu energie a țărilor africane de la sud de Sahara, copleșite sub povara unei datorii externe apăsătoare. În aceste țări circa 300 milioane de persoane suferă de o acută lipsă de lemn de foc, cu atît mai gravă cu cît acesta reprezintă principalul combustibil folosit pentru gătit. Culegerea lemnului de foc necesar pentru pregătirea hranei presupune în unele zone rurale din țările amintite parcurgerea zilnică, pe jos, a unei distanțe de pînă la 20 km, ceea ce constituie o însemnată risipă de timp și energie, care cade cel mai adesea în sarcina femeilor.

O soluție avansată de experți pentru depășirea acestui aspect deosebit de acut pe care îl îmbracă criza energetică în țările lumii a treia este amenajarea de instalații de biogaz în mediul rural. Aceste instalații, care au atins deja un înalt nivel tehnic, sînt utilizate și în țări dezvoltate ale lumii, ca de pildă în cele ale Pieței comune, unde există 550 de asemenea instalații de dimensiuni mari (din care 120 în R.F. Germania). Experți vest-germani au calculat că, teoretic, valorificarea sistematică a deșeurilor agricole pentru producerea de biogaz ar putea acoperi întregul necesar de energie al agriculturii R.F.G. Costul încă prea ridicat al instalațiilor necesare împiedică însă generalizarea lor în mediul rural. Cu atît mai insurmontabile sînt problemele financiare în țările lumii a treia, astfel încît singur biogazul nu va putea acoperi nici acolo întregul necesar de energie. Electrificarea rurală rămîne cu alte cuvinte un imperativ, inclusiv cu ajutorul centralelor nucleare, dintre care 19 sînt în prezent în funcțiune sau în diverse stadii de construcție în lumea a treia.

„Autostrada 128"

Ioan Preda, Sibiu — Numele de „Autostrada 128" desemnează de fapt în prezent o întreagă zonă de concentrare a unor întreprinderi specializate în domenii de vîrf ale industriei moderne, în primul rînd în electronică și informatică, amplasate în preajma acestei artere rutiere ocolitoare a orașului american Boston, date în funcțiune în anul 1951. Condițiile care au favorizat această concentrare industrială, cuprinzînd azi sute de întreprinderi, multe dintre ele de mici dimensiuni, dar situate în avangarda progresului tehnic, rezidă în primul rînd în existența în statul Massachusetts, a unei importante baze de cercetare reprezentată de Institutul de tehnologie (MIT) și de universități, ca și de numeroase laboratoare de cercetare, activînd în strînsă cooperare cu industria. Întreprinderile amintite concentrează mai multe zeci de mii de ingineri, dar și numeroase cadre cu experiență în gestiune, extrem de necesară, ținînd seama de mărimea capitalului care trebuie atras și de gradul ridicat de risc implicat de cercetarea din aceste domenii de vîrf.

O concentrare similară de forțe de cercetare pusă în slujba industriei moderne, în primul rînd în domeniul circuitelor integrate, mai există în S.U.A. în statul California, în așa numita Silicon Valley. Aceasta din urmă este însă deja atît de aglomerată, încît o parte din firme au creat o nouă asemenea concentrare industrială, migrînd la Portland, în statul Oregon, la nord de San Francisco.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 14 din 6 aprilie 1984

— Un nou și important eveniment în evoluția tradiționalelor relații româno-bulgare **(Em. Stancu)** 1

— 23 August 1944 — act istoric cu adînci rezonanțe pentru progresul economiei românești **(Gheorghe Crețoiu)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Economisirea energiei : de la producător la utilizator **(Ioan Benkö)** 4

— Soluții actuale și preocupări de perspectivă pentru reducerea consumului de manoperă **(Ștefan Gheorghe)** 5

— Materialele refolosibile — o alternativă de înaltă eficiență **(Nicolae Blaga)** 7

— Dezbateri în mari unități industriale. Acordul global — împletire strînsă între interesele individuale și cele colective (I) 9

— Campania agricolă de primăvară. Timpul prielnic, condițiile create obligă la accelerarea maximă a lucrărilor **(Gh. N. Iosif)** 11

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Reducerea cheltuielilor — realizările în confruntare cu prevederile **(T. Onofrei)** 13

— Considerații privind conceptul și indicatorii de eficiență în transporturi **(Emil Gavrilă, Emilia Tănăsescu)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Noile cerințe și creșterea calității muncii de conducere a unităților **(Sorin Ciurea)** 17

TEORII ● IDEI

— Adaptarea la restricțiile crizei sau începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice ? **(Maria D. Popescu)** 19

— O abordare modernă a teoriei comerțului internațional **(Ihor Lemnij)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Considerații de esență monetaristă asupra inflației (II) **(Daniel Dăianu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Retribuirea după muncă **(Gavril Horja)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Investițiile și conjunctura economică mondială (II) **(Ion Românu)** 26

— Documentar. Petrolul : o piață cu evoluții semnificative **(Axente-Sever Banciu)** 28

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic

IN THIS ISSUE

— Un important event in the evolution of the Romanian and Bulgarian many-sided collaboration **(Em. Stancu)** 1

— August 23, 1944 : an historical event of deep resonance for the progress of the Romanian economy **(Gheorghe Crețoiu)** 2

— Energy saving — from the producer to the consumer **(Ioan Benkö)** 4

— Current solutions and prospective points of concerns over the reduction of the manual labour **(Ștefan Gheorghe)** 5

— Renewable materials : an alternative of high efficiency **(Nicolae Blaga)** 7

— The global salary system : close relation between the interest of the individual and that of the collectivity (I) 9

— Cutting down financial spending : achievements confronted with the provisions **(T. Onofrei)** 13

— Viewpoints. Some considerations on the concept and the indicators of efficiency in transportation **(Emil Gavrilă, Emilia Tănăsescu)** 15

— The new requirements and the increase of the working quality in the management of the economic units **(Sorin Ciurea)** 17

— Adaptation to the restrictions of the crisis or the begining of a new cycle of global renovation of the technological basis ? **(Maria D. Popescu)** 19

— A modern aproach of the theory of the international trade **(Ihor Lemnij)** 21

— Schools ● trends ● economists. Some essential monetarist considerations on the inflation (II) **(Daniel Dăianu)** 22

— Investments and the world economic situation (II) **(Ion Românu)** 26

— Oil : a market of significant evolution **(Axente-Sever Banciu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новое и важное событие в развитии традиционных румыно-болгарских отношений **(Эм. Станку)** 1

— 23 Августа 1944 года — исторический акт глубокого резонанса для прогресса румынской экономики **(Георге Крецою)** 2

— Экономия энергии: от производителя до потребителя **(Иоан Венке)** 4

— Актуальные решения и перспективные задачи по снижению трудовых затрат **(Штефан Георге)** 5

— Вторичные сырья — альтернатива высокой эффективности **(Николае Блага)** 7

— Обсуждение на больших промышленных предприятиях. Бригадный подряд — тесное переплетение между личными и коллективными интересами (I) 9

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Снижение затрат — достижения по сравнению с предусмотрениями **(Т. Онофрей)** 13

— Соображения по поводу понятия и показателей эффективности на транспорте **(Эмил Гаврилэ, Эмилия Тэнэсеску)** 15

— Новые требования и повышение качества руководящей деятельности на предприятиях **(Сорин Чуря)** 17

— Приспособление к ограничениям кризиса или начало нового цикла глобального обновления технологической базы? **(Мария Д. Попеску)** 19

— Современный подход к теории международной торговли **(Ихор Лемниж)** 21

— Школы. течения. экономисты. Соображения монетаристского характера относительно инфляции (II) **(Дакиэл Дэяну)** 22

— Капиталовложения и мировая экономическая конъюнктура (II) **(Ион Ромыну)** 26

— Документальный материал. Нефть — рынок с многозначительной эволюцией **(Аксенте-Север Банчу)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

INSTITUTUL POLITEHNIC „TRAIAN VUIA"

Secţia de prototipuri şi microproducţie

Bulevardul Mihai Viteazu nr. 1 — Timişoara, Tel. 961/17416 interior 18

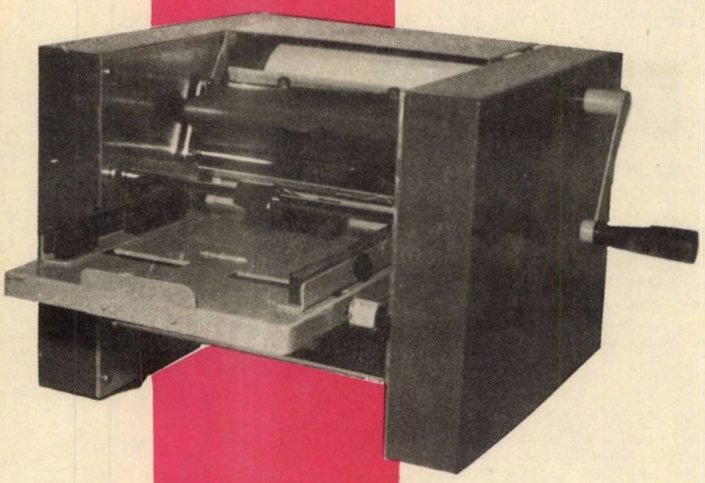

Execută şi livrează, fără repartiţie, pe bază de comenzi ferme instituţiilor de stat şi cooperatiste

1. Planşeta de desen D2, fixă, cu mecanism de translaţie, avînd cîmpul de lucru pe verticală 900 mm, pe orizontală 1 300 mm, cu rotirea riglelor în ambele sensuri între 0°—360°, preţ 7 300 lei, şi portabile AD1 — format A1, preţ 680 lei şi format A2, preţ 600 lei, care pot fi utilizate în serviciile de proiectare, de concepţie şi pentru uz didactic.

2. Robot industrial cu acţionare pneumatică sau electrică, cu comenzi automate şi secvenţiale, cu cinci grade de mobilitate, manipulînd sarcini pînă la 50 N într-un spaţiu de cca. 0,5 m^3.

De asemenea, vă rugăm să consultaţi nomenclatorul produselor noastre care vă pune la dispoziţie o gamă largă de produse de serie mică şi mijlocie, executate după proiecte proprii sau la cererea beneficiarului ca : transformator trifazat 7,5 kVA, preţ 30 075 lei ; suflantă de atelier, preţ 1 290 lei ; caracteriscop, 13 850 lei ; generator de ultrasunete, preţ 52 100 lei ; maşina de şlefuit probe metalografice, preţ 9 933 lei ; voltmetre electronice, 6 310 lei ; scaun ergonomic, preţ 1 500 lei, şi alte produse.

Informaţii suplimentare se pot obţine la telefoanele : 17416, 11485, 17574, 18706, 17173, 18826 — interior 18.

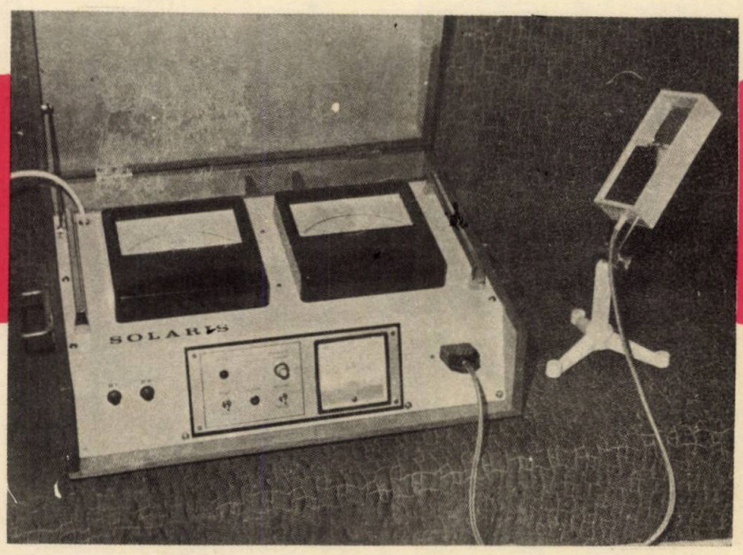

OTILIA

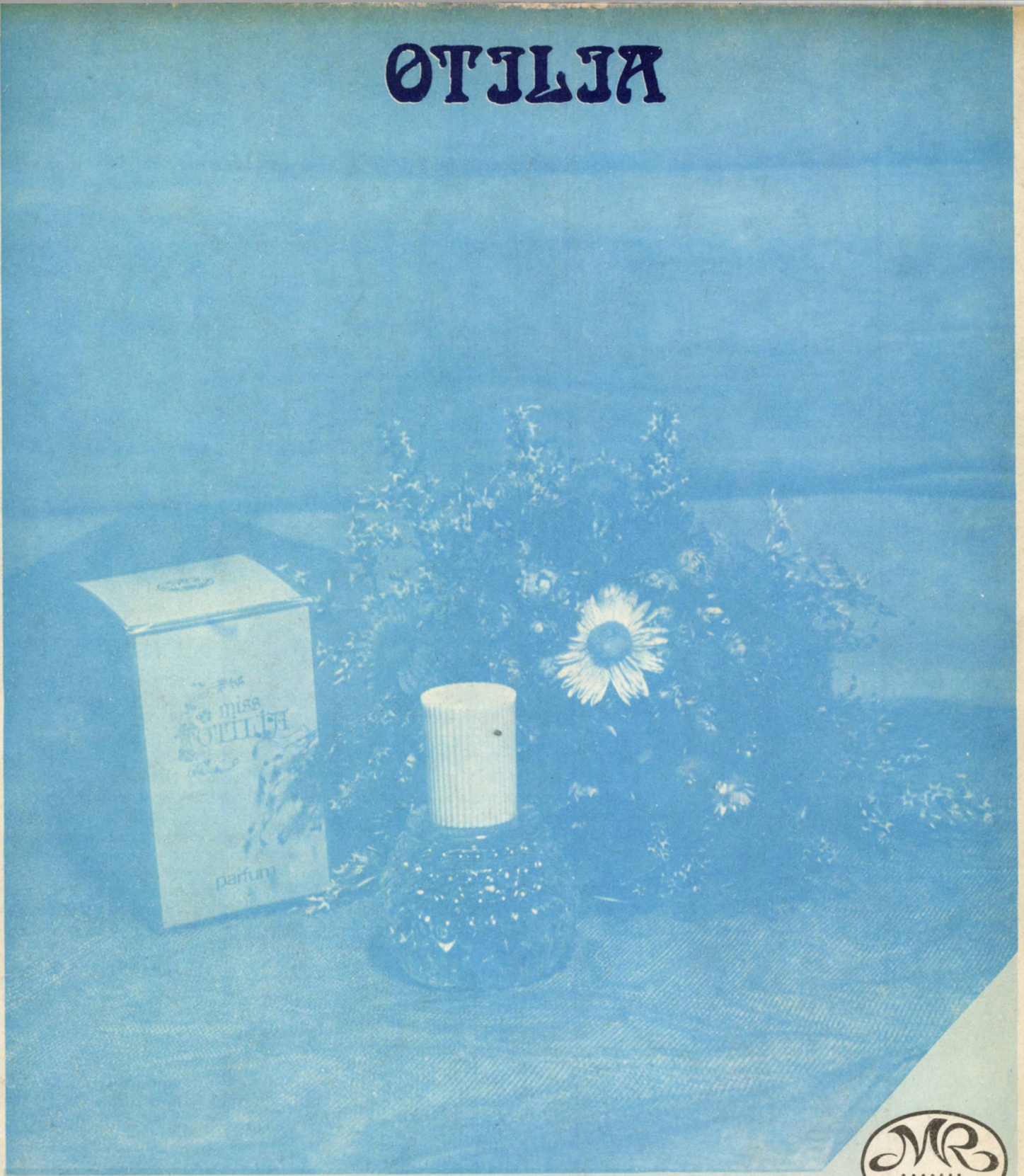

Un dar util pentru femei într-o ingenioasă prezentare :
parfumul „OTILIA"

Miros plăcut, discret, persistent datorită conținutului bogat în uleiuri eterice naturale.

Producător : ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE COSMETICE
„MIRAJ" – BUCUREȘTI

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

EXPORTURILE COMPLEXE ŞI CREŞTEREA EFICIENŢEI

Numărul 15 ■ Vineri 13 aprilie 1984

LA INVITAȚIA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Sub semnul dorinței comune de dezvoltare multilaterală a relațiilor româno-angoleze

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI JOSE EDUARDO DOS SANTOS,

președintele M. P. L. A. – Partidul Muncii, președintele Republicii Populare Angola

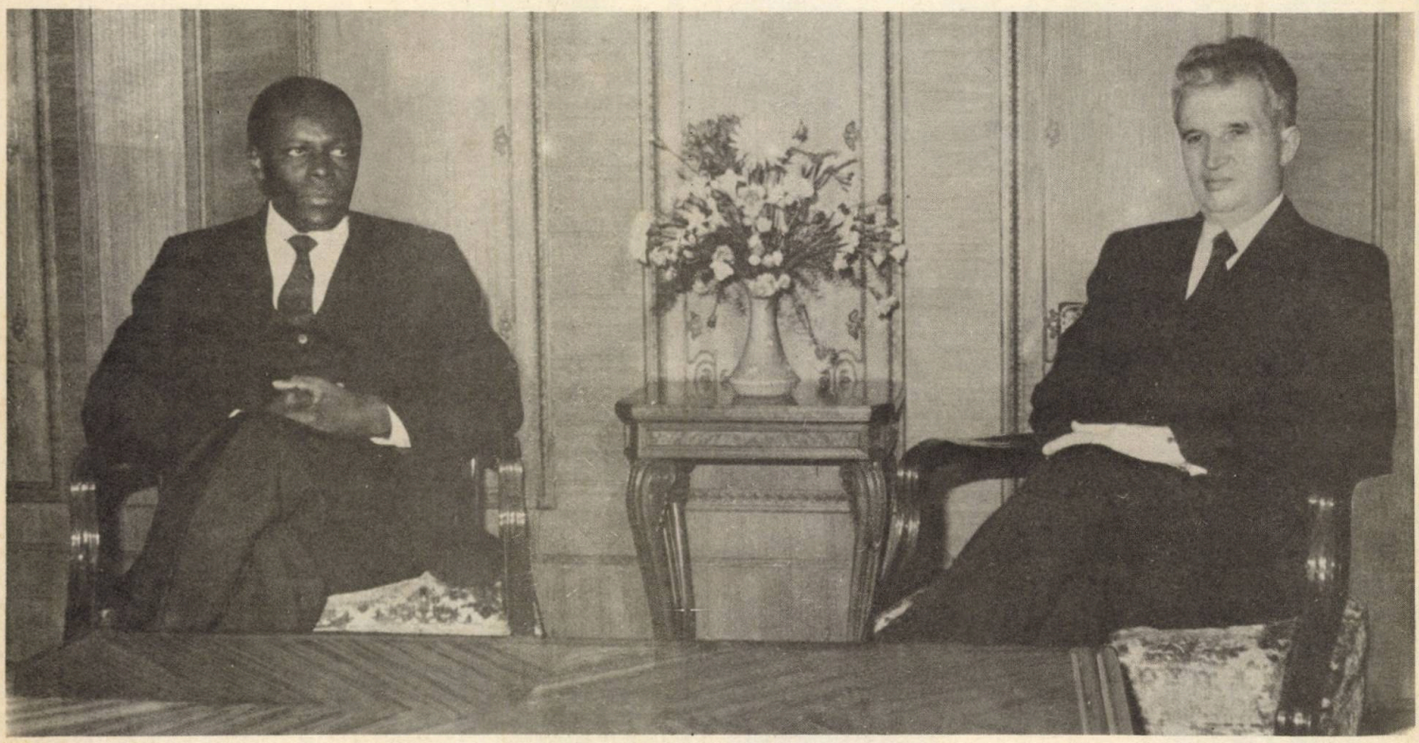

ORSZÁGOS IDEGENFORGALMI HIVATAL KÖNYVTÁRA

PROBLEME ALE ACTIVITĂȚII
CONSILIILOR POPULARE

PRIORITĂȚI ÎN ACTIVITATEA ORGANELOR LOCALE ALE PUTERII ȘI ADMINISTRAȚIEI DE STAT

Plenara Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare ale cărei lucrări au avut loc în ziua de 30 ianuarie a.c. în prezența tovarășilor Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al guvernului, Ludovic Fazekaș, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., vice-prim ministru al guvernului și a reprezentanților unor ministere și organe centrale, a constituit un eveniment deosebit de important în viața consiliilor populare, care sînt reprezentate în acest organ central de partid și de stat.

Pe primul loc al ordinii de zi a Plenarei s-a aflat Raportul privind stilul și metodele de muncă ale Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și Biroului său executiv, în coordonarea, îndrumarea și controlul activității consiliilor populare, pentru realizarea sarcinilor ce le-au revenit în anul 1983, din documentele Conferinței Naționale a partidului și Conferinței pe țară a președinților consiliilor populare, precum și măsurile ce necesită a fi luate pentru perfecționarea activității acestui organism și organelor locale ale puterii și administrației de stat în anul 1984.

Totodată, Plenara a urmărit să stabilească — în lumina documentelor de partid, a indicațiilor și orientărilor de o excepțională valoare teoretică și practică cuprinse în magistralele cuvîntări rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii, la înaltele forumuri ale democrației noastre socialiste, care au avut loc în decembrie 1983 și ianuarie a.c. — direcțiile de bază ale activității consiliilor populare din acest an, modul concret în care trebuie să-și desfășoare munca Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, pentru realizarea exemplară, de către consiliile populare, a planului pe anul 1984 și a sarcinilor rezultate din programele speciale privind ridicarea nivelului tehnic și a calității produselor, creșterea mai accentuată a productivității muncii, reducerea consumului de energie și materiale, sporirea eficienței în toate domeniile.

Din cuvîntarea rostită la această plenară de către tovarășul Constantin Dăscălescu, primul ministru al guvernului, din raportul prezentat de tovarășul Ștefan Mocuța, președintele Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, ca și luările de cuvînt a unui număr de 12 membri ai Comitetului, s-au conturat cîteva probleme cuprinse în Programul de măsuri adoptat, pentru rezolvarea cărora trebuie să-și concentreze forțele, în anul 1984, toate consiliile populare, comitetele și birourile executive ale acestora, precum și organele de conducere colectivă ale unităților și întreprinderilor subordonate.

O sarcină prioritară în munca tuturor organelor locale ale puterii și administrației locale de stat este dezvoltarea activității din industria mică și a prestărilor de servicii, îmbunătățirea calității acestora, în unitățile aparținînd consiliilor populare, creșterea numărului unităților prestatoare de servicii și diversificarea activităților, atît pentru anul în curs cît și pentru anii următori, astfel încît să se asigure o creștere de cel puțin 10—15% față de sarcinile de plan prevăzute pe 1984. Numai în acest an producția marfă industrială în industria mică destinată exportului și nevoilor interne trebuie să crească cu cel puțin 10—15 la sută.

Această sarcină este cu atît mai stringentă cu cît, în 1983, deși, pe ansamblu au fost obținute rezultate bune în industria mică, în unele județe (Călărași, Gorj, Tulcea), planul nu a fost realizat la producția marfă industrială, iar în județele Brașov, Dolj, Satu Mare, Sălaj și Sibiu, nu a fost îndeplinit la livrările de mărfuri către fondul pieței. De asemenea, un număr mare de județe nu au îndeplinit planul la prestările de servicii către populație, cu excepția activităților de gospodărie comunală și transport local. Unele consilii populare au înregistrat nerealizări, în 1983, la îndeplinirea sarcinilor de plan la export, fie pe relația cliring țări socialiste, fie pe relația devize convertibile.

Se impune ca, în vederea disponibilizării unor capacități de producție din industria republicană, pentru realizarea de bunuri destinate cu prioritate pentru export, să se analizeze, în fiecare județ, posibilitățile de preluare de către industria mică a fabricației acelor produse de larg consum, pentru care sînt create condiții pe plan local, iar rezultatele analizelor să fie cuprinse în programe pe fiecare unitate administrativ-teritorială.

Totodată, este necesar ca în fiecare județ, să se stabilească măsuri pentru sporirea volumului de export al

Supliment la
nr. 15 1984
Revista ECONOMICA

unităților consiliilor populare, cu prioritate pe relația devize convertibile, atît pentru anul 1984 cît și dinamica pentru următorii ani.

Realizarea integrală a sarcinilor în domeniul investițiilor este imperios necesar să stea ca o altă sarcină prioritară în fața tuturor consiliilor populare, a organelor lor executive, a conducerilor unităților locale de construcții. In acest scop, plenara a cerut ca în fiecare unitate administrativ-teritorială, pentru crearea condițiilor necesare realizării la termen, a tuturor investițiilor din planul consiliilor populare județene și a municipiului București pe 1984 să se ia măsuri pentru asigurarea integrală a documentației tehnico-economice, iar pentru sporirea eficienței fondurilor alocate investițiilor în curs de execuție și a celor cu termene de punere în funcțiune depășite, să se treacă de îndată la o analiză a tuturor obiectivelor de investiții începute și, după caz, să se concentreze mijloacele materiale, financiare și de muncă, în vederea dării lor în funcțiune.

Această sarcină se pune cu atît mai imperios, cu cît, în anul 1983, au existat unele neajunsuri și neîmpliniri și în domeniul investițiilor și al construcțiilor de locuințe, planul nefiind realizat, pe ansamblul consiliilor populare, constatîndu-se mari discrepanțe de la un județ la altul. Astfel, în timp ce 23 consilii populare județene și al municipiului București au depășit sarcinile de plan, la locuințe, cu 2 446 apartamente, un număr de alte 17 consilii populare nu au reușit să realizeze locuințele prevăzute în plan.

În ce privește locuințele proprietate personală, care se construiesc cu sprijinul statului este necesar ca, în vederea creării condițiilor pentru contractarea cu populația a întregului volum de locuințe planificat, să se ia măsuri ca, în cadrul prevederilor din schițele de sistematizare aprobate, să se asigure amplasamente cît mai judicioase, să se diversifice tipurile de apartamente și să se îmbunătățească calitatea lucrărilor, acționîndu-se cu fermitate pentru respectarea prevederilor Legii nr. 4/1973 referitoare la construirea locuințelor.

La plenară s-a subliniat cu tărie necesitatea creșterii contribuției consiliilor populare la dezvoltarea prin mijloace proprii, a bazei energetice a țării, în special la realizarea programelor privind trecerea centralelor termice de pe hidrocarburi pe cărbune, construirea și punerea în funcțiune a microhidrocentralelor, trecerea pe consum de gaze a mijloacelor rutiere de transport în comun, sectoare în care s-au constatat, în unele județe, rămîneri în urmă.

În acest scop se cere ca pentru realizarea programului aprobat la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982, privind trecerea centralelor termice de pe hidrocarburi pe cărbune, să se ia măsuri hotărîte de accelerare a execuției lucrărilor, astfel încît pînă în luna octombrie 1984 să fie construite cele rămase restante din 1983 și să se respecte, totodată, termenele de punere în funcțiune pentru centralele termice prevăzute în planul pe anul 1984.

Totodată, se vor prezenta la aprobare notele de comandă pentru toate centralele termice noi pe cărbune prevăzute în plan în anul 1984 și se va trece la execuția lucrărilor, procurarea cazanelor și a celorlalte echipamente necesare, astfel încît ele să fie puse în funcțiune la termenele prevăzute. Măsuri similare se vor lua și în legătură cu microhidrocentralele, în vederea realizării acestora la termenele planificate.

Sarcini sporite a trasat Plenara cu privire la o mai bună și judicioasă gospodărire a pămîntului.

Astfel, în vederea creșterii suprafețelor de teren agricol, se vor lua măsuri pentru recuperarea și darea în folosință a suprafețelor scoase din circuitul agricol la amplasarea unor obiective noi de investiții. De asemenea se va face inventarierea tuturor acestor terenuri și se va întocmi un program pentru redarea lor în circuitul agricol. Pentru gospodărirea cît mai eficientă a pămîntului, consiliile populare județene și al municipiului București vor lua măsuri de elaborare, la nivelul fiecărui județ, a unui program pentru executarea, prin oficiile de cadastru și organizarea teritoriului, a lucrărilor de cadastru funciar, a evidenței întregului fond funciar, de ținere la zi a planurilor și registrelor cadastrale, înregistrarea terenurilor pe categorii și folosințe, a suprafețelor ocupate de construcții, a deținătorilor, precum și a potențialului productiv al terenurilor.

Pentru limitarea scoaterii de terenuri din circuitul productiv agricol, noile construcții de locuințe și obiective social-culturale în comune se vor amplasa în zonele centrelor civice ale acestora, pe baza detaliilor de sistematizare aprobate, cu respectarea prevederilor legii, construcțiile noi urmînd a avea cel puțin două nivele.

În acest sens, este de reamintit că indicația de mai sus a fost legiferată prin apariția Decretului nr. 69/1 martie 1984 privind contractele și achizițiile de produse agricole vegetale care, la art. 42, prevede următoarele: „consiliile populare vor urmări aplicarea fermă a dispozițiilor legale privind respectarea strictă în fiecare localitate a prevederilor Legii sistematizării, vor acționa pentru restrîngerea suprafețelor ocupate de construcții, asigurînd prin aceasta, noi terenuri destinate producțiilor agricole. Construcțiile noi, din mediul rural, vor trebui să aibă, cel puțin două nivele, iar anexele gospodărești (adăposturi de animale și păsări) vor fi astfel amplasate încît să ocupe o suprafață mai mică de teren, creîndu-se pe această cale, posibilitatea de a se cultiva o suprafață mai mare din curtea fiecărei gospodării personale".

Este de reținut măsura luată ca, pînă la sfîrșitul trimestrului I din acest an, toate schițele de sistematizare ale comunelor să fie reanalizate și prezentate spre aprobare, iar pentru întărirea ordinii și disciplinei în realizarea construcțiilor și sistematizarea localităților, se va trece la organizarea unui control sever cu privire la respectarea prevederii Legii nr. 58/1974, a schițelor de sistematizare, a autorizațiilor de construcții și adoptarea de măsuri pentru prevenirea abaterilor și tragerea la răspundere a tuturor celor ce încalcă prevederile legale în vigoare.

Ținînd seama de sarcinile trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Consfătuirea de la Sinaia privind necesitatea introducerii Programului unic pentru gospodăriile populației, în vederea creșterii contribuției gospodăriilor personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și gospodăriilor producătorilor particulari la constituirea fondului de stat de produse agricole vegetale și animale, se vor lua măsuri de încheiere a contractelor cu gospodăriile populației, de urmărire a realizării prevederilor acestora, așa cum se stipulează în decretele nr. 69 și 70 din 1 martie 1984.

Consiliile populare și organele lor executive au obligația să acorde cea mai mare atenție aplicării noului mecanism economico-financiar, să ia măsuri pentru întărirea autogestiunii, trecerea la autofinanțarea tuturor unităților administrativ-teritoriale pe bază de programe de măsuri concrete în care să se prevadă cîte unități administrativ-teritoriale se vor autofinanța în acest an și cîte în 1985.

Totodată, consiliile populare județene și al municipiului București, vor lua măsuri concrete pentru mobilizarea tuturor cetățenilor din municipii, orașe, comune și sate, pentru desfășurarea pe scară largă a acțiunii de colectare a materialelor refolosibile, îndeosebi metale neferoase, hîrtie, textile și sticlă.

Pentru realizarea în condiții și mai bune a tuturor sarcinilor economico-sociale, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare au obligația să-și îmbunătățească radical stilul și metodele de muncă. În sesiuni ale consiliilor populare este necesar să fie dezbătute problemele de bază ale activității organelor locale ale puterii de stat, dezvoltarea activității economico-sociale în profil teritorial, îndeplinirea programului național de sistematizare a teritoriului și localităților, aplicarea de către organele locale ale puterii și administrației de stat a hotărîrilor de partid și de stat, organizarea și participarea maselor de cetățeni la rezolvarea treburilor de stat și obștești pe

plan local, stilul și metodele de muncă ale comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin din hotărîrile de partid și legile statului, precum și a prevederilor din hotărîrile, deciziile și programele proprii.

Realizarea exemplară a atribuțiilor ce le revin consiliilor populare din Constituție și Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare trebuie să reprezinte pentru fiecare organ local al puterii și administrației de stat, angajamentul solemn cu care cinstește cea de-a 40-a aniversare a eliberării patriei și cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

Înalte distincții primite de consilii populare județene și unități ale acestora pentru rezultatele obținute în întrecerea socialistă pe anul 1983

„Este, fără îndoială, un motiv de deplină satisfacție și bucurie pentru cîștigătorii în întrecerea socialistă, pentru noii Eroi ai Muncii Socialiste, precum și pentru cei care au primit înalte ordine și distincții, ca rezultat al activității desfășurate. Însă — așa cum am menționat și cu alte prilejuri — întrecerea socialistă este deschisă, și la ea participă toate unitățile economico-sociale, toate județele patriei noastre. Există posibilitatea ca oricare județ să ocupe locul I, să cucerească titlul de Erou al Muncii Socialiste ; de asemenea, orice unitate economico-socială, din toate sectoarele, poate să primească titlul de Erou sau înalte ordine — și, pornind de aici, este necesar ca toate județele, toate unitățile economico-sociale să se angajeze cu mai multă hotărîre în acest an în această întrecere. Aș dori ca anul viitor să apară noi Eroi ai Muncii Socialiste, noi cîștigători ai întrecerii socialiste".

(Din Cuvîntarea rostită de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU cu prilejul înmînării distincțiilor).

În ziua de 24 martie a.c., tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist România, a înmînat, în cadrul unei solemnități care a avut loc la Palatul Marii Adunări Naționale, înalte distincții ale Republicii Socialiste România unor organizații județene de partid, consilii populare județene, întreprinderi și centrale industriale, unități agricole și silvice, de construcții, unități din domeniul transporturilor și telecomunicațiilor, circulației mărfurilor, de gospodărire comunală și prestări de servicii, institute de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică pentru rezultatele deosebite obținute în îndeplinirea și depășirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă pe anul 1983.

Distincțiile au fost acordate prin Decretul prezidențial nr. 58/1984.

Publicăm mai jos, consiliile populare județene și unitățile acestora onorate cu înalte distincții.

CONSILII POPULARE JUDEȚENE

Pentru rezultatele deosebite obținute în întrecerea dintre consiliile populare județene, pentru îndeplinirea sarcinilor de plan în anul 1983, se conferă :

„Ordinul Muncii" clasa I, pentru locul I :

— **Consiliului popular al județului Alba ;**
— **Consiliului popular al județului Bistrița-Năsăud ;**
— **Consiliului popular al județului Iași.**

„Ordinul Muncii" clasa a II-a, pentru locul II :

— **Consiliului popular al județului Vrancea ;**
— **Consiliului popular al județului Olt ;**
— **Consiliului popular al municipiului București.**

„Ordinul Muncii" clasa a III-a, pentru locul III :

— **Consiliului popular al județului Suceava ;**
— **Consiliului popular al județului Argeș ;**
— **Consiliului popular al județului Bacău ;**
— **Consiliului popular al județului Vaslui.**

„Diplomă de Onoare" pentru locul IV :

— **Consiliului popular al județului Galați ;**
— **Consiliului popular al județului Cluj ;**
— **Consiliului popular al județului Constanța.**

Pentru locul V :

— **Consiliului popular al județului Bihor ;**
— **Consiliului popular al județului Brăila ;**
— **Consiliului popular al județului Neamț.**

Pentru locul VI :

— **Consiliului popular al județului Timiș ;**
— **Consiliului popular al județului Botoșani.**

CONSTRUCȚII

„Ordinul Muncii" clasa I, pentru locul I :

— **Trustului de construcții Timișoara, județul Timiș.**

„Ordinul Muncii" clasa a II-a, pentru locul II :

— **Trustului de construcții Bacău, județul Bacău ;**
— **Întreprinderii județene de construcții-montaj Vîlcea, județul Vîlcea.**

„Ordinul Muncii" clasa a III-a, pentru locul III :

— **Trustului de construcții-montaj Mureș, județul Mureș.**

GOSPODĂRIA COMUNALĂ ȘI PRESTĂRI DE SERVICII

„Ordinul Muncii" clasa I, pentru locul I :

— **Întreprinderii județene de gospodărie comunală și locativă Bacău ;**
— **Întreprinderii de construcții, reparații și administrarea fondului locativ „Foișor" București.**

„Ordinul Muncii" clasa a II-a, pentru locul II :

— **Întreprinderii județene de transport local Argeș ;**
— **Întreprinderii județene de transport local Vrancea.**

„Ordinul Muncii" clasa a III-a, pentru locul III :

— **Întreprinderii județene de gospodărie comunală și locativă Neamț.**

INSTITUTE DE PROIECTARE ALE CONSILIILOR POPULARE JUDEȚENE

„Ordinul Muncii" clasa I, pentru locul I :

— **Institutului de proiectare județean Dolj.**

„Ordinul Muncii" clasa a II-a, pentru locul II :

— **Institutului de cercetare și proiectare județean Cluj.**

Lista consiliilor populare municipale, ale sectoarelor municipiului București, orașelor și comunelor, fruntașe în întrecerea socialistă pe anul 1983, o vom publica în numărul viitor al Suplimentului.

Prind viață prevederile Programului unic de creștere a producției agricole

Programul unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari rprezintă pentru noi toți, cei care ne desfășurăm activitatea în mediul rural, un important cadru orientativ politic și organizatoric, de mobilizare a deținătorilor de terenuri — membri cooperatori sau țărani cu gospodărie individuală — la folosirea cu maximă eficiență a potențialului productiv al pămîntului.

Acest program — document de o excepțională însemnătate politică și practică elaborat din inițiativa și sub în-

drumarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, pune în evidență uriașele resurse existente în gospodăriile populației, insuficient valorificate, și stabilește, totodată, modalitățile eficiente care stau la îndemîna tuturor cetățenilor și a tuturor familiilor care dețin terenuri, de a realiza producții mult sporite, atît în sectorul vegetal cît și în zootehnie.

Elaborat în urma Consfătuirii de la Sinaia din ianuarie a.c. Programul conține cîteva principii și idei fundamentale, formulate cu consecvență de secretarul general al partidului.

Astfel, pentru prima dată s-a realizat o concepție nouă unitară, asupra modului cum trebuie gospodărit și folosit cu eficiență maximă pămîntul deținut de gospodăriile populației, parte integrantă a avuției naționale, evidențiindu-se, totodată, posibilitățile ce le au cetățenii pentru a realiza producții sporite atît pentru consumul propriu, precum și surplusuri ce pot fi valorificate pe calea contractelor și achizițiilor.

Dimensiunile și rezonanța Programului unic sînt incontestabile, în sensul că el este, în acest moment, cunoscut și înțeles de fiecare locuitor al satului, fiecare gospodărie cunoscînd concret sarcinile ce-i revin pe anul în curs.

În cadrul comunei noastre, imediat după apariția Programului, paralel cu dezbaterea pe sate, am trecut cu hotărîre la organizarea temeinică a activității pentru realizarea concretă a sarcinilor ce ne reveneau.

Cum era și firesc, s-a acționat cu prioritate pentru reinventarierea tuturor gospodăriilor, în sensul de a determina cu precizie suprafețele deținute, existența adăposturilor pentru animale, modul cum sînt amplasate acestea, studierea posibilităților de compactare și regrupare a construcțiilor, pentru disponibilitatea unor terenuri necesare agriculturii, întocmindu-se, pentru fiecare gospodărie, cîte o fișă, cu situația reactualizată.

Cerințele Programului unic, constatările făcute pe teren, precum și discuțiile purtate cu cetățenii ne-au dovedit că mentalitatea unora dintre noi de a privi și trata terenul din gospodăria cetățeanului ca pe o „cenușăreasă", este deosebit de păgubitoare.

Planurile de cultură și de creștere a animalelor și păsărilor, transmise populației în anii anteriori, erau, în parte, formale, cuprindeau mai mult sarcini orientative, nemobilizatoare. Acest fapt a făcut ca, în domeniul vegetal, să întîlnim tendința de monocultură. Așa, de exemplu, exista tendința de a se cultiva exclusiv dovleacul, de a se extinde continuu suprafața ocupată cu viță de vie, în detrimentul celorlalte culturi, de a se cultiva lotul în folosință numai cu porumb. În domeniul zootehnic, numărul animalelor și păsărilor creștea foarte lent.

Unele date comparative ilustrează această situație. În 1983, de exemplu, în comuna noastră numărul bovinelor era, în total de 130 de capete, al ovinelor de 350 capete, iar al păsărilor de 7 000 capete. În 1984, prin măsurile de început pe care le-am luat, ele au ajuns la 186 capete (bovine), 640 capete (ovine) și 12 000 capete (păsări).

Cu sprijinul și sub îndrumarea permanentă a comitetelor de partid al municipiului București și al Sectorului agricol Ilfov, avînd în vedere programele concrete întocmite de acestea, ne-am alcătuit programe proprii de măsuri pentru realizarea integrală a sarcinilor ce ne-au revenit.

Deși avem destule cazuri de cetățeni care înțeleg mai greu necesitatea folosirii intensive a pămîntului, în domeniul vegetal, lucrurile se prezintă relativ mai bine (de altfel și rezultatele din anii anteriori sînt bune). Este însă nevoie de a reconsidera concepția noastră cu privire la faptul că într-adevăr, fiecare palmă de pămînt trebuie cultivată, că trebuie asigurată diversitatea de sortimente produse de fiecare gospodărie, că producțiile trebuie să crească prin îmbunătățirea fertilității solului, prin asigurarea unei asistențe tehnice reale și nu formale de către specialiștii din comună.

În scopul asigurării necesarului de hrană pentru viermii de mătase am început acțiunea de plantare a puieților de duzi (peste 3 000 buc. în această primăvară), repartizați proporțional pe cele 5 sate componente, cultivînd, în același timp, și 1—2 ha cu ricin, o plantă tehnică valoroasă și rentabilă, indicată și pentru creșterea viermilor de mătase.

Prin acțiunile desfășurate și cu acordul populației, am încheiat următoarele contracte pentru produse vegetale: 130 tone legume, 25 tone fructe, 40 tone struguri, 3 tone fasole boabe etc.

Situația este mai grea în ce privește numărul de animale și păsări existente la gospodăriile populației. Astfel, față de numărul de gospodării ale comunei, nu avem un număr corespunzător de vaci, oi sau capre. Nu toate gospodăriile populației au păsări. Unele gospodării ale populației au mai multe animale, altele deloc.

Pentru a îndrepta această situație, Comitetul municipal de partid București, a luat inițiativa elaborării, cu operativitate, a unui program foarte concret de creștere a numărului de animale și în primul rînd a bovinelor și ovinelor în gospodăriile populației, program care vizează dezvoltarea masivă, încă din acest an, a celor două specii. Evident, programul a avut la bază o largă informare privind potențialul real al gospodăriilor, consultarea cadrelor de la nivelul comunei, a specialiștilor și țăranilor cooperatori.

În baza și în aplicarea acestor măsuri, comuna Găneasa va spori numărul vacilor cu lapte la finele anului 1984 la cca. 180 capete, din care 45, prin fătări, iar restul, prin cumpărare. Numărul oilor va crește cu cel puțin 450—500 capete, dar vom urmări ca acestea să nu mai fie aglomerate la cîțiva crescători, ci la mai multe familii.

Pentru asigurarea purceilor la îngrășat, și în primul rînd a celor contractați cu statul — C.A.P. va crește efectivul matcă de scroafe la 35—40 capete, iar CPDAM va realiza 10 capete. Numărul scroafelor de reproducție la populație este mai mare față de anul trecut cu 48 capete, avînd, pe ansamblu, garanția că ne vom realiza și depăși această sarcină.

Avem posibilitatea ca pe plan local, să asigurăm cantități îndestulătoare de pui de o zi sau zburați pentru creșterea numărului de păsări (găini, rațe, curci, gîște), pînă la cca. 100 capete rulaj anual pe gospodărie.

Ca urmare a acțiunilor desfășurate pînă acum, avem încheiate un număr important de contracte, care vor asigura livrarea la fondul de stat a 16 tone carne bovine (3,5 tone peste plan), 13,2 tone carne porc, 2,2 tone carne ovine (0,3 tone peste plan), 5,3 tone carne de pasăre, 1 000 hl lapte de vacă și de ovine, precum și alte produse, la toate aceste produse contractele încheiate fiind peste nivelele planificate inițial.

Apreciem că acțiunile desfășurate pînă acum, deși au dat rezultate, nu reflectă potențialul real al gospodăriilor și că avem posibilitatea să creștem contribuția comunei noastre la fondul de autoaprovizionare și la fondul de stat. De altfel, considerăm sarcinile de plan ca minimale.

Cînd afirmăm aceasta ne gîndim la faptul că în 1983, cetățenii Ștefan Sîrbu, Gheorghe Preda și Maria Băjenaru au dat la fondul de stat peste 2 000 litri de lapte de vacă, superior indicațiilor din program. Cetățenii Petre Ilie și Filofteia Ceaușu au livrat statului 1—2 porci, peste 150 kg, iar cetățenii Mihai Sutaru și Nicolae Coadă au livrat carne de oaie, lapte și lînă peste sarcinile stabilite prin contracte.

În același timp, ne exprimăm convingerea că prin Programul unic, acest valoros document de partid și de stat, și prin reglementările ce i-au succedat (decretele nr. 69 și 70/1984) s-a cristalizat un sistem unic, coerent și logic, care va asigura o mai bună valorificare a fondului funciar, în general, și a pămîntului deținut de gospodăriile populației în special, pentru creșterea continuă a bazei de aprovizionare a populației cu produsele agroalimentare necesare.

Toate consiliile populare și organele administrației de stat pot să-și inspire activitatea legată de întărirea dis-

ciplinei de gospodărirea și folosirea terenurilor agricole, indiferent de deținător, din Programul adoptat la Sinaia și, în funcție de starea concretă de lucruri, să adopte un stil și metode de muncă corespunzătoare pentru realizarea sarcinilor la nivelul exigențelor actuale.

TEODOR FILIPESCU
președintele Biroului executiv
al Consiliului popular comunal Găneasa, Sectorul agricol Ilfov

Urgentarea realizării instalațiilor de biogaz pentru populație și mici colectivități în mediul rural

CONCLUZIILE CONSFĂTUIRII ORGANIZATE DE CNST ȘI CPCP CU SPECIALIȘTI DE LA CONSILIILE POPULARE JUDEȚENE, AUTORII UNOR PROIECTE DE INSTALAȚII ȘI DEȚINĂTORII DE INSTALAȚII INDIVIDUALE DE BIOGAZ

În ziua de 20 martie a.c. aula Academiei de Științe Agricole și Silvice din Capitală a găzduit lucrările unei consfătuiri pe țară, organizate de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, cu sprijinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, al altor ministere și organe centrale interesate, precum și al Academiei de Științe Agricole și Silvice, cu specialiști de la consiliile populare județene, autorii unor proiecte de instalații și deținătorii de instalații individuale de biogaz.

Scopul consfătuirii a fost acela de a analiza stadiul realizării Programului de valorificare energetică prin biogaz a dejecțiilor animaliere și a apelor uzate din agricultură și industria alimentară, elaborat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, împreună cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare pentru perioada 1983—1985 și care stabilește pentru consiliile populare, sarcina de a urmări construirea în fiecare comună a cel puțin 5 instalații tip gospodărie individuală de 5, 10 și 25 mc în anul 1983, 100 instalații în anul 1984 și peste 300 instalații în fiecare comună, în anul 1985.

La lucrările Consfătuirii au participat din partea organelor centrale organizatoare a manifestării tovarășii: Mihail Florescu, ministru secretar de stat la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Ion Gheorghe, vicepreședinte al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, Grigore Obrejanu, vicepreședinte al Academiei de Științe Agricole și Silvice.

Deschizînd lucrările Consfătuirii, tov. Mihail Florescu a arătat că potrivit Programului privind dezvoltarea producției de biogaz, în anul 1983, în fiecare din cele 2 705 comune urmau să fie realizate cîte 5 instalații de biogaz de mică capacitate, care să constituie nucleul pentru dezvoltarea rețelei de astfel de instalații în localitățile rurale.

În scopul realizării acestei sarcini, la începutul anului 1983, CNST și CPCP au transmis consiliilor populare județene și al municipiului București, atît Programul de dezvoltare a producției de biogaz pentru instalații de mică capacitate, cît și proiectele instalațiilor de 5, 10, 25 și 50 mc, elaborate și omologate de Institutul de Chimie Alimentară (I.C.A.) din București. Aproape în fiecare județ, prin grija consiliilor populare județene, s-au nominalizat unitățile care se ocupă de construcția instalațiilor de biogaz de capacitate mică.

Din sondajele efectuate în unele județe a rezultat că implementarea instalațiilor de biogaz de mică capacitate, se desfășoară greoi, din cauza unor motive diverse, atît de ordin obiectiv cît și subiectiv.

În continuare, vorbitorul a arătat că, din analiza implementării în județe a instalațiilor de biogaz de mică capacitate, rezultă următoarele aspecte:

— numărul instalațiilor de mică capacitate a ajuns la cca. 400 buc., ceea ce reprezintă o creștere de cca. 3 ori față de anul 1981, fără a se atinge însă nivelul stabilit pentru anul 1983, de 13 525 pe total comune;

— aproape jumătate din numărul acestor instalații au fost realizate în concepția proprie a posesorilor (150 buc.), 25 la sută după proiectul I.C.A., iar restul după alte concepții (Mihai Dima, Petre Buleci, Constantin Baron, Ion Nicolescu — Argeș ș.a.);

— în 7 județe există comune în care funcționează cîte 5 instalații — obiectiv stabilit pentru anul 1983: județul Dolj, în 2 comune (Dăbuleni și Almaj) și Bihor Gorj, Mehedinți, Neamț, Suceava și Vîlcea, în cîte o comună;

— după categoria posesorilor, majoritatea instalațiilor — 277 buc. — au fost realizate de către gospodării individuale, 24 de către C.A.P.-uri, 22 de către licee și școli, iar restul de unități locale diverse;

— județele care se situează pe primele locuri în ce privește numărul de instalații sînt Argeș (46 buc.), Dolj (34 buc.), Bihor (27 buc.), Gorj (20 buc.), Maramureș (16 buc.);

— cele mai puține instalații se află în județele: Covasna (nici una), Prahova, Giurgiu (cîte 1), Mureș, Galați, Harghita, Ialomița, Brașov, Bacău (cîte 2), Alba (3 buc.), Bistrița-Năsăud, Hunedoara (cîte 4 buc.);

— din punct de vedere al capacității, cele mai multe instalații (93) sînt de 5 mc, un număr de 58 instalații de 8 mc, 31 instalații de 10 mc, iar 17 instalații de 25 mc etc.;

— randamentul acestor instalații este însă mic, între 0,1 mc — 1,0 mc capacitate, exploatarea lor făcîndu-se de obicei vara, puține fiind acelea care funcționează în tot timpul anului;

— costurile instalațiilor sînt diferite: 1 000 lei/mc capacitate, în județele Giurgiu, Hunedoara, Alba, Bistrița-Năsăud, Galați, Harghita și Neamț; 1 000—2 000 lei/mc capacitate în județele Argeș, Bacău, Brăila, Călărași, Ialomița, Maramureș, Olt, Satu Mare, Timiș, Vaslui; 2 000—3 000 lei mc./capacitate în județul Tulcea; 3 000—4 000 lei/mc capacitate în județele Cluj, Iași, Mureș; peste 4 000 lei/mc capacitate în județele Dîmbovița și Suceava.

UNELE EXPERIENȚE ÎN REALIZAREA INSTALAȚIILOR DE BIOGAZ DE MICĂ CAPACITATE

În cadrul consfătuirii s-a făcut și un schimb de experiență între reprezentanții consiliilor populare județene, deținătorii de instalații de biogaz de mică capacitate și proiectanți, cu privire la preocupările pentru valorificarea acestei noi surse de energie.

Experiența Consiliului popular al județului Argeș, de exemplu, a fost împărtășită de Ion Nicolescu, inginer în cadrul Secției de arhitectură, sistematizare, tehnică-investiții a Consiliului popular județean, care a arătat că, în această unitate administrativ-teritorială s-au executat 46 instalații de biogaz de capacitate mică, folosindu-se aproape exclusiv schema elaborată de I.C.A. București (clopot introdus în fermentator) la care, pe plan local, s-au adus următoarele modificări:

— adăugarea în interiorul clopotului, a unui dispozitiv de spargere a crustei de nămol format din contravîntuiri, cu aripioare în tubul de alimentare și montarea clopotului, eliminîndu-se astfel sistemele mecanice;

— renunțarea la piesa de distribuție de la baza tubului de alimentare pentru a se crea posibilitatea evacuării nămolului prin același tub, fie manual, fie cu ajutorul unei vidanje;

— corelarea înălțimii clopotului cu a fermentatorului pentru folosirea integrală a capacității de acumulare;

— renunțarea la betonul de lestare din interiorul clopotului, greutatea acestuia fiind amplificată prin sistemul de spargere a crustei;

— introducerea — pe stuțul de racordare al furtunului de biogaz — a unui robinet sau a unui distribuitor cu mai mulți robineți, pentru perioada călduroasă, cînd pot fi alimentați mai mulți consumatori ;

— urmărindu-se comportarea și exploatarea instalației s-a constatat influența captării energiei solare prin vopsirea cu negru a clopotului și fermentatorului (dacă sînt metalice), amplasarea în locuri însorite și adăpostite și mai ales izolarea instalațiilor prin acoperirea lor cu construcții ușoare gen seră sau solar.

Valoarea instalației, în județul Argeș, se ridică la cca. 2 500 lei/mc capacitate, dar prețul se diminuează pe măsura creșterii contribuției beneficiarului la realizarea ei.

Vorbitorul a scos în evidență necesitatea angajării cadrelor de conducere de la consiliile populare comunale, în frunte cu primarii, de a demonstra, prin exemplul personal, eficiența și avantajele pentru beneficiar a promovării instalațiilor individuale de producere a biogazului în gospodăriile populației. Totodată, el a propus ca în scopul unificării responsabilităților în activitatea de producere a biogazului, să se centralizeze toate resursele umane și materiale în cadrul unei singure unități specializate în domeniu pe județ, care să aibă pentru aceste activități indicatori de plan, să se ocupe de adaptarea la teren a documentațiilor, de construcția și asistența tehnică a instalațiilor de biogaz, atît pentru populație cît și pentru unitățile agricole.

Marin Sogor, din partea Consiliului popular al județului Vîlcea a arătat că în județul respectiv funcționează 29 de instalații de biogaz cu o capacitate cuprinsă între 1—25 mc. Instalațiile au fost executate după concepții proprii, mai puțin cele puse în funcțiune la Consiliul popular al comunei Livezi și la Consiliul popular al orașului Olănești-Băi, ale căror proiecte au fost întocmite de Întreprinderea Județeană de Gospodărie Comunală și Locativă Vîlcea și de Centrul județean de proiectare.

Deoarece nu s-a reușit încă să se organizeze o întreprindere specializată care să realizeze instalații de producere a biogazului în gospodăriile populației, la Centrul județean de proiectare se lucrează la adaptarea proiectului tip I.C.A., utilizînd un clopot gonflabil în locul celui metalic, inovație prin care scade prețul de cost al instalației la suma de 6 000—7 000 lei.

Acest proiect urmează a fi difuzat la birourile executive ale tuturor consiliilor populare comunale și orășenești.

Comitetul executiv al Consiliului popular județean Vîlcea a luat măsura, ca, în toate localitățile județului, să se treacă la construirea instalațiilor de biogaz pentru gospodăriile populației, exemplu dîndu-l cadrele de conducere ale comunelor, cum este cazul la comunele Dedoiu și Zătreni.

Corneliu Cobrescu, vicepreședinte al Biroului executiv al Consiliului popular comunal Zătreni, jud. Vîlcea, prezent la consfătuire, în calitate de posesor de instalație de biogaz, a vorbit participanților despre modul cum și-a construit-o și cum funcționează. Astfel, munca manuală — săpatul gropii și turnarea betonului — a realizat-o cu concursul unor rude. Și-a procurat ciment, tablă, filtre din PVC. Într-o lună de zile, instalația a fost gata, ea avînd 2 bazine a cîte 8 mc capacitate fiecare și costînd în jur de 16 mii lei. Instalația a produs biogaz, timp de 6 luni de zile, la o singură încărcare cu dejecții animaliere.

Despre experiența Consiliului popular al județului Constanța a vorbit tov. Florentina Coteț, care a scos în evidență că în această unitate administrativ-teritorială sînt 16 instalații de biogaz, subterane, construite după modelul ing. Petre Buleci. Numărul acestor instalații vor crește în anii următori, urmărindu-se ca în fiecare consiliu unic agroindustrial de stat și cooperatist să se creeze cîte un sector de asistență tehnică pentru instalațiile de biogaz.

Mircea Moroșanu, maistru la S.M.A. Cumpăna, județul Constanța a vorbit participanților despre modul cum și-a construit, prin mijloace proprii, instalație de biogaz și modul cum o utilizează.

Aurel Popescu, din partea Consiliului popular al județului Gorj a arătat că în această unitate administrativ-teritorială, Comitetul executiv al C.P.J., a întreprins următoarele acțiuni legate de realizarea programului de construire a instalațiilor de biogaz de mică capacitate :

— s-au realizat 2 instalații pilot de producere și folosire a biogazului în localitatea Bălești, din apropierea municipiului Tg. Jiu, cu o capacitate de 6 mc ale căror avantaje au fost popularizate prin presă și prezentate, în cadrul unor demonstrații practice, la fața locului, în fața președinților consiliilor populare și a unor specialiști ;

— s-au transmis birourilor executive ale tuturor consiliilor populare comunale și orășenești proiectele tip pentru construirea instalațiilor și generatoarelor de capacități cuprinse între 6—20 mc, precum și instrucțiunile de punere în funcțiune și exploatare a acestora ;

— pentru a accelera realizarea programului de producere a biogazului în instalații mici, s-au nominalizat unitățile de stat și cooperatiste cu resurse pentru producerea și folosirea biogazului și locul în care acestea urmează a fi construite ;

— au fost transmise birourilor executive ale consiliilor populare, ca sarcină de plan, numărul instalațiilor de biogaz ce urmează a fi realizate în anul 1984, în raport cu posibilitățile fiecărei localități ;

— s-au profilat 3 unități din județ pentru construirea de instalații de biogaz (Fabrica de industrie mică Tg. Jiu, și cooperativele meșteșugărești „Jiul" și „Constructorul").

Constantin Stanciu, din comuna Cetate, județul Dolj, posesor de instalație de biogaz de 9 mc, a vorbit despre experiența sa în acest domeniu. Instalația sa funcționează și pe timpul iernii, ea fiind apărată de o construcție tip solar, care menține căldură și un regim de fermentare satisfăcător.

Profesorul universitar Mihai Dima de la Institutul Politehnic din Iași a prezentat participanților la consfătuire, preocupările acestei instituții de învățămînt tehnic superior pe linia creării instalațiilor de producere a biogazului de capacitate mică, legarea tot mai strînsă a activității de pregătire a cadrelor cu diverse sarcini de natură economico-gospodărească.

Constantin Baron, profesor la Liceul „Maiorescu" din Giurgiu, care a construit o instalație de biogaz în comuna Gălăteni, județul Teleorman și ale cărui proiecte sînt aplicate și de alți cetățeni, a evocat experiența sa personală în acest domeniu. Astfel, el a arătat că pentru a reduce prețul de cost al instalației, a înlocuit gazometrul metalic cu o prelată de pînză cauciucată de dimensiunea 4,6x5 m, fabricată de Întreprinderea „Tehnica Nouă", din București.

Vasile Nicolici, inginer la Institutul de Chimie Alimentară, în calitate de coautor al unor proiecte tip de instalații de biogaz, de capacitate 5—50 mc, a subliniat cîteva probleme de natură tehnică, care este bine să fie cunoscute atît de persoanele care adaptează diferite proiecte de instalații, cît și de beneficiarii acestora. Astfel, el a arătat că la dimensionarea instalației trebuie să se aibă în vedere, faptul că instalațiile de capacitate mică, sub 5 mc nu sînt rentabile. O instalație cu o capacitate de 1 mc echivalează cu 2 ore de ardere a unui ochi de aragaz, iar o instalație de 5 mc, corespunde funcționării unui aragaz, care este alimentat de o butelie, timp de 3 săptămîni.

Din punct de vedere al formei instalației, cilindrul este mai indicat decît forma paralelipipedică, deoarece, în cazul acesteia din urmă, există pericolul blocării clopotului.

Totodată, este necesar să se asigure o bună izolare termică a instalației, pentru a asigura fermentarea biomasei și execuția ei să fie de bună calitate.

Ing. Andrei Popescu, din colectivul de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării ce ține de Centrul de Cercetări Sociologice al Universității București, a exprimat punctele de vedere ale acestei instituții asupra

valorificării energetice a dejecțiilor animaliere prin instalații de producere a biogazului.

Ing. Dan Togănel, de la Institutul de Cercetări și Proiectări pentru Epurarea Apelor Reziduale a atras atenția asupra necesității luării tuturor măsurilor de protecție împotriva accidentelor ce se pot ivi, ca urmare a deficiențelor de construcție a instalațiilor de biogaz sau de exploatare a lor necorespunzătoare și a propus să se elaboreze un normativ cu privire la această activitate.

Ing. Paul Constantinescu, din partea Centrocoopului, a adresat oferta acestei instituții de a asigura prin unitățile sale din teritoriu, realizarea instalațiilor de biogaz de mică capacitate la cererea gospodăriilor populației și mici colectivități.

Alexa Ștefan, maistru-instructor la Școala Generală de 10 ani din comuna Mihăileni, județul Botoșani, a vorbit despre experiența proprie în construirea și exploatarea instalației de biogaz.

Grigore Obrejanu, vicepreședintele Academiei de Științe Agricole și Silvice a subliniat, în cuvîntul său, sprijinul pe care-l poate oferi această înaltă instituție de știință din agricultură soluționării unor probleme legate de realizarea instalațiilor de mică capacitate.

PRINCIPALELE MĂSURI CARE TREBUIE LUATE PENTRU REALIZAREA PROGRAMULUI DE PRODUCERE A BIOGAZULUI

In încheierea dezbaterilor, au luat cuvîntul tovarășii Ion Gheorghe, vicepreședinte al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și Mihail Florescu, ministru secretar de stat la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie care au sintetizat cîteva direcții în care este necesar să se acționeze în viitor pentru realizarea Programului de valorificare a dejecțiilor prin biogaz în gospodăriile populației și mici colectivități.

Principalele măsuri care necesită a fi luate sînt următoarele :

— comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, să stabilească cu fiecare consiliu popular comunal în parte, modalitatea înfăptuirii prevederilor din Programul de producere a biogazului în mediul rural, astfel încît să se realizeze, în fiecare comună, la gospodăriile populației, 100 de instalații în anul 1984, 300 în anul 1985 și să se recupereze restanța din anul 1983, cînd trebuia să se realizeze cîte 5 instalații în fiecare localitate rurală. Îndeplinirea acestei sarcini trebuie urmărită lunar la toate nivelele consiliilor populare ;

— omologarea și tipizarea celorlalte proiecte de instalații de biogaz folosite în mediul rural — în afară de cele elaborate de I.C.A. — și anume proiectele folosite în județul Argeș, de Centrocoop în județul Giurgiu, proiectele Institutului Politehnic din Iași. În acest sens, pînă la 10 aprilie se vor constitui colective de omologare la CNST, CPCP, Centrocoop, în așa fel încît acțiunea de omologare să fie terminată pînă la sfîrșitul lunii aprilie, prima jumătate a lunii mai a.c. Coordonatorul pe economie la producerea instalațiilor de biogaz este Academia de Științe Agricole și Silvice cu institutele de specialitate, între care se află și Institutul de Chimie Alimentară ;

— după omologarea tuturor proiectelor utilizate, se vor realiza proiecte tip de instalații de biogaz de capacitate mică, pentru gospodăriile populației, care trebuie să fie realizate la un preț de cost mai redus decît cele care se practică în prezent ;

— se propune ca pînă la 15 aprilie a.c. CENTROCOOP să elaboreze un ordin pentru unitățile județene (UJCOOP) să organizeze execuția instalațiilor de biogaz pentru populație, incluzînd și activitatea de „service" a unităților prestatoare ;

— pentru a evita producerea de accidente, să se permită realizarea de instalații neomologate numai după o prealabilă avizare a lor de către întreprinderile de exploatare și întreținere a rețelelor și instalațiilor energetice și de distribuție a energiei electrice și termice, care, potrivit prevederilor Decretului nr. 379/1983 au ca sarcină îndrumarea acțiunilor de valorificare a resurselor noi, recuperabile și refolosibile de energie, acordarea de asistență tehnică și controlul utilizării acestora ;

— în vederea popularizării acțiunii de implementare în mediul rural a instalațiilor de biogaz de mică capacitate, să se inițieze o largă activitate de propagandă tehnică prin presă, radio și televiziune, pliante, conferințe, broșuri ș.a.

V. I.

Popularizarea hotărîrilor de partid și a legilor țării, preocupare importantă pentru comitetele și birourile executive ale consiliilor populare

În cadrul preocupărilor pentru perfecționarea activității în toate domeniile vieții sociale, pentru înfăptuirea sarcinilor privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul și statul nostru acordă o mare atenție elaborării de legi și alte acte normative care să ducă la buna organizare și conducere a proceselor social-economice, întărirea ordinii și disciplinei, dezvoltarea economiei naționale, apărarea drepturilor și libertăților cetățenești. Nu este însă suficientă elaborarea unor acte normative care să reglementeze în cele mai bune condițiuni întreaga activitate a statului, fiind necesar să se asigure respectarea întocmai a acestora de către organele de stat, organizațiile obștești și cetățeni, adică să se realizeze principiul legalității socialiste.

La întărirea legalității socialiste, ridicarea conștiinței juridice a tuturor cetățenilor, o contribuție deosebită o aduce buna cunoaștere a legislației de către cei cărora le revin drepturi și obligații. De aceea, în spiritul documentelor Plenarei din 3—5 decembrie 1971 a Comitetului Central a P.C.R., a fost elaborat Decretul nr. 468/1971 privind unele măsuri de îmbunătățire a activității de aplicare și de popularizare a legislației, din care rezultă sarcini și pentru organele locale ale puterii și administrației de stat.

Ca urmare, în județul Timiș s-au întreprins numeroase acțiuni de popularizare a legislației, care se desfășoară pe baza unor programe anuale de măsuri ale comitetelor (birourilor) executive ale consiliilor populare municipale, orășănești și comunale. Aceste programe prevăd acțiunile ce se organizează (expuneri, dezbateri, simpozioane), locul unde se țin, cine le organizează, temele și data. Un exemplar al programelor de măsuri se trimite la Comitetul executiv al Consiliului popular județean unde se verifică și se centralizează. Pentru urmărirea modului în care se realizează prevederile programelor, comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare raportează lunar asupra acțiunilor de popularizare ce au avut loc. Pe lîngă aceasta, activitatea de popularizare a legislației este controlată de către inspectorii de la Secția administrație locală de stat, control și secretariat a Comitetului executiv al Consiliului popular județean.

Popularizarea legislației în rîndul cetățenilor se face prin mai multe metode. Astfel, cu prilejul întîlnirilor dintre deputați și alegători, în adunările cetățenești, ale comitetelor de cetățeni și ale asociațiilor de locatari, cu ocazia unor manifestări la casele de cultură și căminele culturale, în adunările organizațiilor cooperatiste, în diferitele ședințe din cadrul unităților socialiste, președinții, vicepreședinții și secretarii comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare, cadre de specialiști, cadre didactice, juriști, șefii posturilor de miliție fac expuneri și dau explicații asupra unor acte normative de interes general pentru buna înțelegere a sensului lor, dau răspunsuri la întrebările puse în legătură cu acestea.

În sesiunile consiliilor populare și în ședințele comitetelor și birourilor executive, deputații și invitații sînt informați asupra unor acte normative nou apărute, pentru a

contribui la aplicarea lor și aducerea la cunoștința cetățenilor.

Au fost tipărite (textul integral sau extrase) și difuzate în municipii, orașe și comune unele legi, decrete, hotărîri ale Consiliului popular județean și decizii ale comitetului executiv al acestuia, care au fost afișate la sediile consiliilor populare, ale unor unități socialiste și în locuri mai frecventate.

Hotărîrile consiliilor populare și deciziile comitetelor (birourilor) executive, cu caracter normativ, care privesc pe cetățeni sînt afișate la sediile acestor organe, spre a fi cunoscute de către cei care trebuie să li se conformeze.

Comitetul executiv al Consiliului popular județean a editat, în anul 1983, broșura „Sinteze juridice în sprijinul consiliilor populare", în care este redat, în totalitate sau parțial, textul unor legi, decrete ale Consiliului de Stat, hotărîri ale Consiliului de Miniștri, ordine și instrucțiuni, cu largă aplicabilitate. De asemenea, pentru a veni în sprijinul oamenilor muncii care solicită eliberarea de acte administrative sau acordarea unor drepturi, a fost întocmit, tipărit și difuzat un „Îndreptar cetățenesc", care constituie un mijloc de informare asupra documentelor ce trebuie prezentate și organelor competente să rezolve diferite probleme.

Prin măsura luată de Comitetul executiv al Consiliului popular județean, la sediile celor 6 comitete (birouri) executive ale consiliilor populare municipale și orășenești un număr de 66 juriști (judecători, procurori, jurisconsulți, notari de stat) dau consultații juridice cetățenilor, o zi pe săptămînă, la anumite ore, programul fiind adus la cunoștința publicului prin presa locală și afișare.

Popularizarea legislației se mai realizează și prin răspunsurile date în presa locală și în cadrul emisiunilor Studioului de radio Timișoara, la întrebările puse de oamenii muncii cu privire la unele probleme juridice.

Un aport însemnat în această activitate îl are Organizația județeană Timiș a Asociației Juriștilor, ai cărei membri (în afara celor arătați că dau consultații juridice) participă la diferite acțiuni în municipii, orașe și comune, împreună cu alți specialiști, făcînd expuneri pe teme de legislație și răspunzînd la întrebările cetățenilor.

Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare analizează periodic modul de realizare a acțiunilor de popularizare a legislației și iau măsuri corespunzătoare.

Cu toate rezultatele obținute prin acțiunile întreprinse, nu se poate spune că activitatea de popularizare a legislației este foarte bună. Sînt încă lipsuri constînd în nerealizarea tuturor prevederilor programelor de măsuri, aducerea la cunoștința cetățenilor cu întîrziere a unor prevederi legale de mare actualitate și altele. Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Timiș acordă însă toată atenția și acestei activități, a cărei importanță este relevată cu prilejul instruirii președinților, vicepreședinților și secretarilor comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, precum și în munca de îndrumare și control a acestora, ceea ce este de natură să ducă la îmbunătățirea continuă a popularizării legislației.

ALEXANDRU ROBU
secretarul Comitetului executiv al Consiliului popular al jud. Timiș

Activitatea de ocrotire juridic-administrativă

În discuții purtate cu secretari ai unor birouri executive ale consiliilor populare comunale, a rezultat că este util a fi examinate diferite aspecte — ce suscită precizări —, în domeniul activității de ocrotire juridică a minorilor și altor persoane care necesită astfel de protecție.

Într-un prim aspect, este de relevat că titlul III al Codului familiei, reglementînd „ocrotirea celor lipsiți de capacitate, a celor cu capacitate restrînsă și a altor persoane" se întregește și se acordă cu dispozițiile Legii nr. 3/1970, privind regimul ocrotirii unor categorii de minori, astfel încît, întregul ansamblu al acestor prevederi legale, constituie fundamentul unei activități unitare, aceea de ocrotire a categoriilor de persoane expres înscrise în actele normative la care am făcut referire mai sus.

Caracterul de activitate unitară pe care îl subliniem, rezultă atît din posibilitatea înlocuirii dinamice a unor forme sau măsuri de ocrotire cu alte forme sau măsuri de ocrotire, prevăzute de cele două acte normative pe care le-am evocat, cît și din colaborarea sistemică între subiecții activi ai raporturilor juridic-administrative din cîmpul activității de ocrotire — organul de autoritate tutelară, comisia pentru ocrotirea minorilor și comitetul executiv al consiliului popular județean (sau al municipiului București) prin direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale (care execută în concret măsura plasamentului familial).

Cu alte cuvinte, diversitatea subiecților activi din raporturile de ocrotire, nu este de natură să fragmenteze în părți distincte activitatea desfășurată ci, dimpotrivă, învederează caracterul unitar al acesteia, în vederea realizării aceluiași scop : rezolvarea cazurilor în care apare necesitatea ocrotirii juridice.

Reluînd cele afirmate anterior cu privire la înlocuirea unor forme sau măsuri de ocrotire cu alte forme sau măsuri de ocrotire, trebuie să precizăm că, în mod convențional, înțelegem prin forme de ocrotire :

a. exercitarea drepturilor în îndeplinirea obligațiilor pe care părinții (și înfietorii) le au cu privire la copiii lor minori ;
b. exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor pe care le are tutorul cu privire la minorul lipsit de ocrotire părintească.

Atît ocrotirii părintești (și înfierii) cît și tutelei, le atribuim denumirea „forme de ocrotire", avînd în vedere protecția completă pe care părintele (înfietorul) sau, după caz, tutorul, sînt îndrituiți și obligați să o înfăptuiască. Această protecție vizează atît persoana cît și administrarea bunurilor din proprietatea sa, operînd în cazul minorilor pînă cînd aceștia dobîndesc capacitate de exercițiu, ori, în cazul persoanei cu privire la care a intervenit hotărîrea judecătorească rămasă definitivă de punere sub interdicție (în baza căreia s-a instituit tutela), pînă la redobîndirea capacității de exercițiu de către acea persoană.

În legătură cu cele de mai sus, amintim că a ocroti persoana minorului, înseamnă a-i îngriji sănătatea, învățătura și pregătirea profesională, iar a administra bunurile din proprietatea persoanei ocrotite, înseamnă — în genere — a conserva valoarea acestora, care nu ar putea constitui obiect de încheiere a unor acte juridice, decît numai în condițiile prevăzute de Codul familiei, referitoare la administrarea bunurilor din proprietatea persoanei lipsite de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrînsă.

În raport cu dispozițiile legii, care prevede formele de ocrotire la care am făcut referire, toate celelalte dispoziții legale de natură să vizeze protecție juridic-administrativă — plasamentul familiei ; încredințarea minorului unei familii sau unei persoane ; încredințarea minorului unei instituții de ocrotire (prevăzute în Legea nr. 3/1970 privind regimul ocrotirii unor categorii de minori), și curatela prevăzută de Codul familiei, sînt privite ca măsuri de ocrotire, numite astfel, pentru că vizează, în principiu, numai o anumită componentă a ocrotirii celui în cauză — fie protecția persoanei, fie administrarea bunurilor sale.

Așa de exemplu, dacă în temeiul Legii nr. 3/1970 privind regimul ocrotirii unor categorii de minori s-a pronunțat vreuna dintre măsurile prevăzute în această lege, o astfel de măsură vizează numai ocrotirea persoanei minorului. Concluzia rezultă din dispozițiile art. 1 lit. a, b și c ale actului normativ indicat mai sus ; dacă, de pildă, măsura de ocrotire se pronunță cu privire la categoria de minori prevăzută la art. 1 lit. „a", observăm că prin însăși definiția acestei categorii (minorii lipsiți de ocrotire părintească și de mijloace materiale), nu se are în vedere administrarea bunurilor, (minorul în cauză neavînd nici un fel de bunuri). Dacă vreuna dintre măsurile în discuție — pre-

văzute de Legea 3/1970 — se pronunţă cu privire la celelalte categorii de minori, arătate de art. 1 lit. „b" (deficienţi a căror îngrijire specială nu le poate fi asigurată în familie) şi lit. „c" (minori a căror dezvoltare fizică, morală sau intelectuală ori a căror sănătate este primejduită în familie) acea măsură va viza de asemenea numai ocrotirea persoanei minorului, ale cărui bunuri — dacă minorul are bunuri în proprietate — urmează a fi administrate de părinţi, în calitatea lor de ocrotitori legali.

În ceea ce priveşte curatela, prevăzută de Codul familiei, observăm că şi această măsură de ocrotire este de natură ca, — în principiu — să vizeze numai o componentă a protecţiei celui în cauză, anume, raporturile juridice patrimoniale în care acesta se angajează. De menţionat însă că, potrivit celor ce deducem din conţinutul textelor art. 139 C.F. (numirea curatorului în cazul întreruperii tutelei) şi art. 146 (numirea curatorului în cazul cererii de punere sub interdicţie), persoana numită în calitate de curator va fi obligată să îngrijească nu numai bunurile, dar şi persoana celui ocrotit.

Constituind un ansamblu unitar de norme juridice, formele şi măsurile de ocrotire pot fi înlocuite unele cu altele, ori se întregesc sau se condiţionează reciproc, în scopul realizării unei depline protecţii juridic-administrative a categoriilor de persoane prevăzute de lege.

Astfel, ocrotirea părintească poate fi înlocuită prin instituţia înfierii (în condiţiile prevăzute de lege) sau prin tutelă, cînd ambii părinţi sînt în imposibilitate de a-şi exercita drepturile şi obligaţiile părinteşti ; curatela poate înlocui tutela în condiţiile prevăzute de art. 139 C.F., sau poate asigura (concomitent cu ocrotitorul legal) deplina realizare a intereselor legale ale minorului în cazul prevăzut de art. 132 C.F. ; încredinţarea minorului unei familii sau unei persoane, ori încredinţarea minorului unei instituţii de ocrotire sînt măsuri de natură să completeze ocrotirea părintească, iar în cazul prevăzut de Legea nr. 3/1970 în art. 1 lit. „a", orice măsură de ocrotire pronunţată în baza aceluiaşi act normativ, poate fi înlocuită prin numirea unui tutore (dacă acesta doreşte ca din propriile sale venituri să întreţină pe minorul în cauză), ori prin înfiere, cu respectarea condiţiilor prevăzute de lege, consimţămîntul părinţilor fireşti fiind înlocuit în acest caz, prin manifestarea de voinţă a organului de autoritate tutelară în temeiul art. 70 alin. 3 Codul familiei.

Învederînd caracterul unitar al activităţii de ocrotire, precum şi dinamica adoptării diferitelor forme sau măsuri pe care aceasta le cuprinde, subliniem, în acelaşi timp, importanţa atribuţiilor exercitate de organul autorităţii tutelare, atît în ceea ce priveşte rezolvarea prin decizie a cazurilor prevăzute de Codul familiei, cît şi în ceea ce priveşte pregătirea (documentaţia) măsurilor ce urmează a fi pronunţate în baza Legii nr. 3/1970, pentru care trebuie să se facă : depistarea minorilor vizaţi de dispoziţiile acestei legi, efectuarea anchetei sociale la domiciliul lor şi formularea propunerilor privind măsurile de ocrotire ce urmează a fi pronunţate de către comisia pentru ocrotirea minorilor sau — după caz — de către comitetul executiv al consiliului popular judeţean, prin direcţia pentru probleme de muncă şi ocrotiri sociale.

Dumitru **STĂTESCU**
expert instructor

Atribuţii ale autorităţii tutelare cu privire la ocrotirea părintească

Conform art. 53 pct. 2 lit. f din Legea nr. 57/1968 şi art. 158 din Codul familiei, comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare comunale, orăşeneşti şi municipale exercită atribuţiile de autoritate tutelară. În cadrul acestor atribuţii locul central îl ocupă cele ce privesc ocrotirea minorilor.

După cum se cunoaşte, ocrotirea minorilor de către părinţii lor, constituie mijlocul obişnuit (şi de dorit) de ocrotire a acestora. Iar ocrotirea părintească poate fi definită, în mod sintetic, ca reprezentînd ansamblul drepturilor şi îndicatorilor ce revin părinţilor faţă de copiii lor minori, care se exercită sub îndrumarea nemijlocită şi controlul autorităţii tutelare.

Menţionăm că în cele ce urmează nu vom face referiri speciale la înfiere sau la alte forme de ocrotire a minorilor (tutelă, curatelă etc.), deşi şi în privinţa acestora autoritatea tutelară este învestită cu atribuţii importante.

În literatura de specialitate se disting mai multe categorii de atribuţii ale autorităţii tutelare privind ocrotirea părintească şi anume : atribuţii de control şi îndrumare, atribuţii de decizie, atribuţii de sesizare a instanţei de judecată şi atribuţii în cazurile în care legea prevede ascultarea autorităţii tutelare în instanţă.

Atribuţii de îndrumare şi control. Conform art. 108 din Codul familiei, „Autoritatea tutelară este obligată să exercite un control efectiv şi continuu asupra felului în care părinţii îşi îndeplinesc îndatoririle privitoare la persoana şi bunurile copilului.

Delegaţii autorităţii tutelare au dreptul să viziteze copiii la locuinţa lor şi să se informeze pe orice cale despre felul cum aceştia sînt îngrijiţi în ceea ce priveşte sănătatea şi dezvoltarea lor fizică, educarea, învăţătura şi pregătirea lor profesională, în conformitate cu ţelurile statului socialist, pentru o activitate folositoare colectivităţii ; la nevoie, ei vor da îndrumările necesare".

Acest control, se arată, poate fi înfăptuit nu numai din oficiu, ci şi la plîngerea sau sesizarea oricărei persoane ori organizaţii care ar socoti că intervenţia autorităţii tutelare este necesară. (Ioan P. Filipescu, Dreptul Familiei, Universitatea din Bucureşti, 1979, p. 511).

În literatura juridică se mai arată că prevederea din art. 108 cuprinde doar enunţarea principiului general conform căreia autoritatea tutelară este învestită cu atribuţia generală de control şi îndrumare a ocrotirii părinteşti, precum şi enunţarea obiectivelor principale pe care urmează să le realizeze, atribuţiile detaliate fiind prevăzute în alte texte ale aceluiaşi cod. (A= Ionaşcu şi colab., Filiaţia şi ocrotirea minorilor, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1980, p. 304).

Atribuţii de decizie. Uneori, autoritatea tutelară are dreptul de a decide asupra modului în care se exercită ocrotirea părintească, intervenind atunci cînd părinţii nu se înţeleg. Alteori, încuviinţează anumite acte legate de persoana sau bunurile minorului, în toate situaţiile hotărînd prin prisma intereselor acestuia.

Atribuţiile de decizie în ordinea numerică textelor din Codul familiei sînt următoarele :

— În cazul în care părinţii nu au numele de familie comun şi nu se înţeleg asupra numelui copilului, autoritatea tutelară hotărăşte, ascultînd pe părinţi, dacă copilul va purta numele unuia dintre ei sau numele lor reunite (art. 62 al. 3) ;

— În cazul în care se ivesc neînţelegeri între părinţi cu privire la exerciţiul drepturilor sau la îndeplinirea îndatoririlor părinteşti, după ce ascultă pe părinţi, hotărăşte în funcţie de interesul minorului (art. 99) ;

— La cererea copilului, care a împlinit 14 ani, poate încuviinţa schimbarea felului învăţăturii şi pregătirii profesionale stabilite de părinţi sau să aibă locuinţa pe care o cere desăvîrşirea învăţăturii ori pregătirii profesionale (art. 102) ;

— Îngăduie părintelui decăzut din drepturile părinteşti să păstreze legături personale cu copilul, afară numai dacă, prin asemenea legături, creşterea, educarea, învăţătura sau pregătirea profesională a copilului ar fi în primejdie (art. 111) ;

— Încuviinţează înstrăinarea sau gajarea bunurilor minorului, renunţarea la drepturile sale patrimoniale, precum şi orice acte privitoare la bunurile acestuia care depăşesc dreptul de administrare numai dacă actul respectiv răspunde unei nevoi sau prezintă un folos neîndoielnic

pentru minor. În toate cazurile autoritatea tutelară poate indica părinților modul în care să se întrebuințeze sumele de bani obținute (art. 105 al 3, 129, 130 și 133).

Evident că se cere încuviințarea și pentru actele prin care minorul dobîndește bunuri sau pentru acceptarea unei succesiuni.

S-a statuat că ori de cîte ori se ivesc interese contrare între părinți și copil, de natura celor prevăzute de art. 132, adică interese care în cazul tutorelui nu duc la înlocuirea lui, se va numi un curator care să reprezinte sau să asiste pe copil în actele respective. (Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 6/1959, în C.D., pe anii 1952—1965. p. 319—321 ; dec. civ. nr. 2502/1973, în R.R.D. nr. 8/1974, p. 66 ; Trib. jud. Timiș, dec. civ. nr. 1464/1974, în R.R.D. nr. 9/1975, p. 72—73).

Atribuții de sesizare a instanței de judecată. În anumite situații, în îndeplinirea atribuțiilor cu care este învestită, autoritatea tutelară poate sesiza instanța de judecată, solicitînd luarea unor măsuri ce privesc ocrotirea părintească, astfel :

— În situația schimbării anumitor împrejurări privind părinții minorului, poate cere instanței să modifice măsurile privitoare la drepturile și obligațiile personale dintre părinții divorțați și copiii lor (art. 44 al. 1) ;

— În condițiile prevăzute de art. 109 va cere instanței judecătorești să pronunțe decăderea părintelui (sau părinților) din drepturile părintești (art. 109) ;

— La fel, poate cere punerea sub interdicție a unui minor aflat sub ocrotirea părintească (în conformitate cu prevederile art. 143 combinat cu art. 150 al. 1).

În sensul celor arătate, menționăm că în practica judiciară s-a decis că „Dreptul autorității tutelare de a sesiza instanțele judecătorești cu acțiuni în interesul minorului este limitat la cazurile arătate în art. 44, 81 (ce se referă la desfacerea înfierii — n.n.), 109 și 151 din Codul familiei. Acțiunea de partaj al bunurilor, revenite minorului prin succesiune, nefigurînd în acele texte, autoritatea tutelară nu are calitatea procesuală de a o introduce. Această calitate revine fie părintelui în viață, fie în caz de lipsă sau de contrarietate de interese, curatorului numit pentru reprezentarea minorului într-o asemenea acțiune". (Trib. jud. Sălaj, dec. civ. nr. 73/1979 în R.R.D. nr. 8/1979, p. 51).

În schimb, s-a statuat că autoritatea tutelară are calitatea procesuală de a introduce acțiune pentru obligarea unuia dintre părinți la plata pensiei de întreținere pentru copilul aflat în îngrijirea celuilalt părinte, în cazul în care acesta din urmă, din neștiință, din neglijență sau din orice alte motive, nu acționează el însuși (Plenul Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 12/1967, cit. de Colectiv, în Îndreptar de practică judiciară, Ed. Did. și Ped., Buc. 1983, p. 200).

Tot astfel, s-a precizat că autoritatea tutelară are calitatea procesuală de a cere instanței de judecată anularea actelor de înstrăinare de către părinți a bunurilor aparținînd minorului, încheiate fără respectarea dispozițiilor art. 105 și 129 din Codul familiei. (Trib. jud. Hunedoara, dec. civ. nr. 519/1981, în R.R.D. nr. 12/1981, p. 102).

Atribuții în cazurile în care legea prevede ascultarea autorității tutelare în instanța de judecată. Conform prevederilor legale, instanța de judecată nu poate soluționa anumite cauze, cu implicații asupra ocrotirii părintești, fără să fie ascultată autoritatea tutelară. Deși în atare situații se cere numai părerea autorității tutelare, aceasta, totuși, exercită un anumit control și o anumită îndrumare asupra modului în care se realizează și trebuie să se realizeze ocrotirea părintească.

Menționăm că, de regulă, în practică, ascultarea are loc prin trimiterea la instanță a referatului de anchetă socială, prin care autoritatea tutelară își expune punctul de vedere asupra intereselor minorului.

În acest sens, s-a statuat că prezența efectivă a delegatului autorității tutelare la dezbateri nu este obligatorie.

Autoritatea tutelară va putea să-și comunice părerea și printr-o adresă, prin care, informînd instanța cu privire la traiul soților și modul în care sînt îngrijiți copiii, să propună măsurile ce crede că vor trebui luate în interesul acestora. (Plenul Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 19/1962).

Cazurile în care se prevede ascultarea sînt următoarele :

— În caz de divorț sau de constatare a nulității căsătorie cînd se pune problema încredințării copiilor minori spre creștere și educare unuia dintre părinți (art. 42, al. 1 și art. 24 al. 2) ;

— În cazul în care se ridică problema modificării măsurilor privitoare la drepturile și obligațiile personale sau patrimoniale între părinții divorțați și copii. (art. 44 al. 2);

— Atunci cînd, în situația unui copil din afara căsătoriei, pentru care s-a stabilit filiația față de ambii părinți, instanța de judecată urmează să dispună încredințarea lui unuia dintre părinți, să stabilească contribuția reciprocă a acestora la cheltuielile de creștere, educare, învățătură și pregătire profesională (art. 65) ;

— În cazul în care părinții, ce nu locuiesc împreună, nu se înțeleg asupra domiciliului copilului lor minor (art. 100 al. 3) ;

— În cazul în care instanța de judecată trebuie să stabilească întinderea obligației de întreținere, a felului și a modalităților de executare a acesteia, precum și a contribuției datorate de către fiecare dintre părinți, atunci cînd aceștia nu se înțeleg (art. 107 al. 3) ;

— În cazul în care instanța este chemată să pronunțe decăderea părintelui (sau părinților) din drepturile părintești (art. 109 al. 2).

În legătură cu necesitatea ascultării autorității tutelare, instanța supremă a statuat următoarele : „Colectivul de sprijin ce funcționează pe lîngă autoritatea tutelară din cadrul comitetului sau biroului executiv al consiliului popular nu este competent să facă propuneri instanței, privind încredințarea minorilor. În limitele activității sale obștești, colectivul de sprijin este chemat să prezinte un aviz autorității tutelare, care și-l poate însuși sau nu, acest organ fiind singurul competent potrivit atribuțiilor sale, să facă propuneri instanței în legătură cu încredințarea minorilor, fie prin delegatul ei, fie prin referatul de anchetă socială.

Lipsa referatului de anchetă socială a autorității tutelare sau a concluziilor delegatului acesteia și, în aceste condiții, luarea în considerare a avizului sau propunerii făcute de colectivul de sprijin mai sus arătat, au drept consecință nelegalitatea hotăririi judecătorești privind încredințarea minorilor (art. 100 din Codul familiei)". (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 34/1981, în R.R.D. nr. 8/1981, p. 61).

Deși referirea din această decizie este numai la încredințarea minorilor, cele statuate sînt valabile nu numai în această situație, ci și în celelalte situații în care se prevede necesitatea ascultării autorității tutelare. De altfel, s-a decis că citarea autorității tutelare în toate procesele în care sînt copii minori este, în toate cazurile, obligatorie. (Plenul Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 19/1962, cit.).

Alexandru TICLEA
secretar al Biroului executiv al
Consiliului popular al orașului Mizil
jud. Prahova

Unele aspecte privind competența comisiilor de judecată în soluționarea litigiilor de muncă

Despre organizarea, funcționarea, competențele și hotărîrile comisiilor de judecată, s-au publicat, pînă în prezent, mai multe comentarii, opinii și reflecții.

Apreciem că toate au fost de un real folos, contribuind la îmbunătățirea activității organelor obștești de influențare și jurisdicție.

În practica de toate zilele însă, se ivesc mereu aspecte inedite, unele cu grade ridicate de dificultate pentru membrii comisiilor de judecată care, în cele mai multe cazuri, nu au pregătire juridică.

Din activitatea de îndrumare și control, ce se desfășoară permanent în județul Neamț, s-a putut constata că, dacă în soluționarea unor abateri de la regulile de conviețuire socială și chiar a unor fapte prevăzute de legea penală și a litigiilor patrimoniale, în general comisiile de judecată aplică în mod corespunzător prevederile legale, în fața acestora se mai ridică unele probleme cînd este vorba de judecarea litigiilor de muncă.

Este clar că potrivit prevederilor articolului 13 din Legea nr. 59/1968 privind comisiile de judecată, organele obștești de influențare și jurisdicție din întreprinderi, organizații economice, instituții și celelalte organizații socialiste de stat, judecă următoarele litigii de muncă, dacă obiectul lor are o valoare de cel mult 5 000 lei sau este neevaluabil în bani :

a) — litigiile dintre angajați și organizațiile socialiste în legătură cu încheierea și executarea contractului de muncă ;

b) — litigiile privind pretenții referitoare la drepturi în legătură cu desfacerea contractului sau reintegrarea în muncă, în cazul în care nu se contestă temeinicia și legalitatea acestor măsuri.

Articolul 14 din aceeași lege **prevede că nu intră competența de judecată a comisiilor respective** (s.n.) :

a) — contestațiile împotriva desfacerii contractului de muncă, precum și orice alte litigii în legătură cu desfacerea contractului sau reintegrarea în muncă, altele decît cele prevăzute în articolul 13 litera „b" ;

b) — orice alte litigii care, printr-o dispoziție expresă a legii, sînt date în competența altor organe.

Cu toate acestea, într-o lucrare de specialitate, apărută în anul 1980 [1], în categoria litigiilor care nu cad în competența organelor obștești de influențare și jurisdicție, se includ și cele ce privesc **„contestații referitoare la stabilirea imputațiilor pentru pagube constatate de organele de control și revizie ale Ministerului Finanțelor"** (s.n.).

Or, nici Codul muncii, nici Legea nr. 59/1968 și nici alte acte normative, nu stabilesc competența materială de soluționare a litigiilor de muncă funcție de organele care au descoperit paguba adusă unității socialiste.

După opinia autorilor lucrării mai sus menționate, în situația cînd, de exemplu, directorul sau contabilul șef dintr-o unitate socialistă constată că, o persoană încadrată în muncă a încasat într-o lună alocația de stat pentru copii în sumă mai mare decît cea legală și pentru repararea pagubei produse unității se emite decizie de imputare, persoana în cauză poate contesta măsura luată, adresîndu-se comisiei de judecată, iar dacă aceeași faptă este descoperită cu ocazia controlului exercitat de către inspecția teritorială financiară de stat, care dispune emiterea deciziei de imputare, contestația împotriva acesteia nu mai poate fi soluționată de comisia de judecată.

Nu putem împărtăși acest punct de vedere fie și pentru unitate de rațiune.

De altfel, susținerile la care ne referim, contravin chiar unor prevederi legale. Astfel, în articolul 28, alineatul 1 din Legea nr. 5/1970 privind gospodărirea mijloacelor materiale bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar, se stipulează că „dispozițiile obligatorii (emise de către organele Ministerului Finanțelor, n.n.) care se referă la recuperarea de pagube se execută de cei în drept prin emiterea de dispoziții de reținere sau pe alte căi legale, după caz".

Alineatul final al aceluiași articol statuează că „întîmpinările în legătură cu măsurile prevăzute la literere a—g inclusiv, **cu excepția dispozițiilor obligatorii care se referă la recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc** (s.n.) se depun la organul care le-a dispus și se rezolvă de către Ministerul Finanțelor".

Din coroborarea acestor texte legale, deducem principiul, potrivit căruia, cei nemulțumiți de măsurile dispuse de organele specializate ale Ministerului Finanțelor se pot adresa acestui organ, competent în soluționarea întîmpinărilor respective.

Dar aceleași texte de lege prevăd și o excepție de la principiul de mai sus, precizînd că dispozițiile obligatorii referitoare la recuperarea pagubelor aduse unităților socialiste se execută prin emiterea deciziei de imputare.

După faza emiterii deciziei de imputare, orice alte operațiuni legate de procedură și competențe cad sub incidența Codului muncii care în articolul 107, prevede că, obligarea la plata despăgubirilor sau a contravalorii bunurilor, precum și la restituirea sumelor încasate fără drept, se face prin decizie de imputare.

Organul jurisdicțional competent să soluționeze contestația împotriva deciziei de imputare ori a angajamentului de plată este comisia de judecată de pe lîngă unitatea păgubită sau judecătoria în circumscripția căreia aceasta are sediu, după cum obiectul litigiului este pînă la 5 000 lei ori depășește această sumă (art. 173—174 din Codul muncii, art. 13—14 și art. 58 din Legea nr. 59/1968 privind comisiile de judecată, republicată la 9 martie 1973) [2].

Apreciem că numai acest punct de vedere, constant în literatura de specialitate [3] este cel corect și corespunde atît normelor cît și principiilor dreptului nostru socialist.

Legislația muncii nu condiționează, așa cum am mai arătat, competența organului de jurisdicție pentru soluționarea contestațiilor împotriva deciziilor de imputație, nici de motivele care au stat la baza emiterii acesteia și nici de calitatea organului care a dispus luarea măsurii respective.

Singurul criteriu care determină o astfel de competență în situația personalului de execuție și a celui tehnic, economic, de specialitate, administrativ și de pază, este valoarea litigiului (sub sau peste 5 000 lei).

Cînd imputația se face împotriva unor cadre de conducere, iar valoarea acesteia, este mai mare de 20 000 lei, soluționarea contestației este de competența Curții Superioare de Control Financiar.

Această concluzie se desprinde cu pregnanță și din Decizia de îndrumare a Plenului Tribunalului Suprem nr. 34 din 21 decembrie 1961 [4].

Este de subliniat faptul că autorii lucrării la care ne-am referit, exclud din competența comisiilor de judecată o categorie de litigii, dar nu precizează care organe le pot soluționa, totuși.

Se știe însă că „în primul rînd, comisia de judecată este organul de jurisdicție a muncii cu cea mai largă competență materială, în sensul că celelalte organe cu atribuții jurisdicționale în soluționarea litigiilor de muncă sînt competente să soluționeze asemenea litigii numai pe cale de excepție și doar atunci cînd dispozițiile legale prevăd aceasta în mod expres" [5].

Dar, așa cum am mai arătat, nu există nici un text de lege care să prevadă expres, pe cale de excepție, competența soluționării contestațiilor împotriva deciziilor de imputare emise urmare a controlului făcut de organele specializate ale Ministerului Finanțelor.

---

[1] Ioan Hatmanu, Ioan Dobrin, Gheorghe Iliescu, Elvira Iliescu : „Comisiile de judecată", Editura politică, București, 1980.

[2] Sanda Ghimpu, Ion Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gheorghe Mohanu : „Dreptul muncii", tratat, vol. 2, Editura științifică și enciclopedică, București, 1979, pag. 224.

[3] A se vedea și Nicolae Harapa „Competența jurisdicțională a organului administrativ ierarhic superior și a organului de conducere colectivă în materia litigiilor de muncă" în „Revista română de drept" nr. 2/1976, pag. 22 ; Gheorghe Mohanu „Competența comisiilor de judecată din organizațiile socialiste cu privire la litigiile de muncă", în „Revista română de drept" nr. 3/1969, pag. 69 ; Mircea P. Ionescu, dr. Petru Pătrășeanu : „Cu privire la competența comisiei de judecată și a judecătoriei în materia litigiilor de muncă", în „Revista română de drept" nr. 10/1969, pag. 31.

[4] Culegere de decizii ale Tribunalului Suprem al R.S.R., pe anul 1961, pag. 51.

[5] Dr. Gheorghe Brehoi : „Competența materială a organelor de jurisdicție a muncii în soluționarea litigiilor de muncă privind stabilirea și acordarea retribuției", în „Revista română de drept" nr. 12/1981, p. 35.

De aceea, credem că, pe lîngă litigiile ce nu depășesc valoarea de 5 000 lei, enumerate în lucrarea la care ne-am referit, ca fiind de competența comisiilor de judecată, trebuie incluse și cele născute urmare a imputării sumelor de bani încasate prin acordarea unor gradații persoanelor care, după lege, nu aveau dreptul la acestea, indiferent de organul care constată nelegalitatea, dispune retragerea gradațiilor și recuperarea pagubelor produse astfel, avutului obștesc.

Daniil HARASEMIUC
consilier juridic șef al
Consiliului popular al județului Neamț

Curier

● **Administratori, îngrijitori sau fochiști** la asociațiile de locatari pot funcționa numai pensionari pentru munca depusă și limită de vîrstă, în condițiile art. 6 alin. 2 din Legea nr. 3/1977, face cunoscut Ministerul Muncii, cu scrisoarea nr. 247760/1983 adresată C.P.C.P.

În sensul celor de mai sus, Ministerul Muncii a dat precizări încă în anul 1978 prin adresa nr. 95142/14.XI.1978, care a fost difuzată la direcțiile pentru problemele de muncă și ocrotiri sociale. De asemenea, Comisia centrală de pensii, în ședința sa din 30 noiembrie 1983 a ajuns la concluzia că pensionarii de invaliditate gradul I și II, avînd capacitatea de muncă pierdută, nu pot desfășura nici un fel de muncă la asociațiile locatarilor, precum și că, față de prevederile art. 46 din Legea nr. 3/1977, pensionarilor urmași urmează să li se suspende pensia pe timpul cît prestează activitatea la asociația locatarilor.

Avînd în vedere dispozițiile art. 23 din Statutul privind organizarea și funcționarea Asociației locatarilor, aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 337/1977, se cere comitetelor executive ale consiliilor populare să ia măsurile corespunzătoare pentru a se cunoaște de către toate asociațiile locatarilor precizările privind condițiile în care pensionarii pot îndeplini funcțiile de administratori, îngrijitori sau fochiști (Comunicarea C.P.C.P. nr. 1600/21.II.1984).

● **Acordarea retribuției pentru fondul de marfă nevămuit la sfîrșitul anului 1983**, se va face — potrivit Comunicării Cancelariei C.C. al P.C.R. nr. H 374/1984 — în felul următor :

— Pe baza raportărilor distincte a vămuirii din acest fond de marfă, rămas din 1983, se ia în calcul la acordarea retribuției în fiecare lună sau trimestru și valoarea aferentă exportului vămuit din acest stoc, care se adaugă la realizările corespunzătoare perioadei de plan respective (comunicarea C.P.C.P. nr. 1700/20.II.1984).

● **„Planul de prestații pe ansamblul unităților de subordonare locală"** a fost stabilit ca indicator (în conformitate cu Decretul nr. 395/1982 privind desfășurarea planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1983, la Anexa nr. XIV/11) în raport cu care se acordă retribuția la cadrele din conducerea comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București.

Raportarea acestui indicator se face trimestrial și anual, la nivelul consiliului popular județean, respectiv a Consiliului Popular al municipiului București.

Centralizarea acesti indicator se face la C.P.C.P., unde au obligația să informeze comitetele executive ale consiliilor populare județene și a municipiului București. (comunicarea C.P.C.P. nr. 1350/7.II.1984).

● **C.S.P. și M.A.T.M.C.G.F.F. au solicitat ca, în vederea stabilirii planului de mașini, utilaje și piese de schimb pe anul 1985** la nivelul economiei, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București să transmită, pînă la 30 aprilie a.c., necesarul centralizat pe unități, cu fundamentarea respectivă, pentru a se prevede în balanțele materiale cotele care se justifică în raport cu sarcinile de plan, ce decurg din planul anual.

La stabilirea necesarului se vor avea în vedere indicațiile conducerii de partid și de stat cu privire la :

— utilizarea rațională a dotării existente, prin folosirea utilajelor la capacitatea nominală, realizarea fondului maxim de timp disponibil și a tuturor indicatorilor de eficiență, în care scop se vor face, în prealabil, redistribuiri între întreprinderi ; înlocuiri de utilaje se vor face numai în condițiile în care utilajele existente întrunesc condițiile de scoatere din funcțiune, nemaiputînd fi apte pentru reparat ;

— încadrarea în nomenclatorul de piese de schimb aprobate și respectarea normativelor de consum pe fiecare reper, corespunzător parcului de utilaje în funcțiune ;

— intensificarea acțiunii de recuperare a pieselor vechi și de recondiționare în unitățile proprii, cu stabilirea măsurilor care să asigure condiții de realizare a acestora, la nivel tehnic corespunzător ;

— pentru propunerile de asimilare în producția internă a pieselor de schimb aferente mașinilor, utilajelor și instalațiilor achizionate din import, se vor prezenta sarcinile ce revin în fabricație proprie sau prin cooperare cu unități specializate, conform programului stabilit de coordonatorul de balanță și cu producătorii de profil, în baza Legii nr. 11/1980 art. 58.

Necesarul și fundamentările se vor prezenta astfel :

— necesarul de utilaje tehnologice nestandardizate, mașini și utilaje standardizate și piese de schimb, conform anexelor 1, 2 și 3 ;

— producția proprie de piese de schimb, conform anexei 4 ;

— fundamentările pentru utilaje tehnologice nestandardizate, mijloace de transport, utilaje de construcții, mașini-unelte și utilaje pentru producție-exploatare, conform anexei, 2 a-2 și 1 a.

Lucrarea se va elabora conform nomenclatorului de balanțe, aprobat prin H.C.M. nr. 1250 cu modificările ulterioare (comunicarea C.P.C.P. nr. 1550/14.II.1984).

● **Precizări privind completarea registrului agricol.** Avînd în vedere prevederile Programului unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari, în care se fac precizări asupra importanței pe care o are, ca document de bază, evidența completă și precisă a registrului agricol, este necesar ca, în perioada imediat următoare, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, să organizeze verificări și de la caz la caz, reinstruiri cu întregul personal de la nivelul consiliilor populare comunale care are în sarcină înscrierea și completarea datelor în registrul agricol, atrăgînd totodată atenția că obligația și răspunderea asupra datelor înregistrate o are numai persoana numită în acest scop, fiind sprijinită de tehnicianul cadastral și tehnicianul veterinar, în conformitate cu prevederile Decretului nr. 692/1973 și a modificărilor aduse de Decretul nr. 2/1982.

De asemenea, pînă la sfîrșitul lunii martie a.c., pe baza datelor existente, a celor furnizate de cadastrul funciar, și a rezultatului recensămîntului animalelor de la 1 februarie a.c. să se încheie înscrierea în registrul agricol a tuturor gospodăriilor și a membrilor acestora, a terenurilor pe care le dețin pe categorii de folosință, a suprafețelor cultivate cu principalele culturi, a numărului de pomi pe specii și a numărului de animale pe specii și categorii.

Începînd cu acest an este necesar ca cel puțin o dată pe trimestru să se execute de la nivelul județului, verificări de fond asupra modului în care sînt operate în registrul agricol toate modificările în evoluția efectivelor de animale, situația construcțiilor gospodărești, precum și situația

mijloacelor de transport cu tracțiune animală. Totodată, trebuie să se organizeze, la nivelul comunelor, prelucrarea și popularizarea prevederilor legale, a îndatoririlor care revin tuturor cetățenilor în ce privește evidența în registrul agricol. (Comunicarea comună a C.P.C.P. nr. 2050 și MAIA nr. 61332/2.II.1984).

● **Pentru intensificarea ritmului trecerii autovehiculelor la funcționarea pe gaze.** În primele două luni ale anului 1984 se constată o încetinire a ritmului de trecere a autovehiculelor la funcționarea pe gaze naturale care a condus la nerealizări față de programul stabilit și aprobat potrivit Scrisorii Cancelariei C.C. al P.C.R. nr. 3945/3814/1983 (transmisă cu adresa C.P.C.P. nr. 10300/6.10.1983). Analizîndu-se cauzele acestei situații, s-a constatat că acestea constau, în principal, în următoarele :

— nu s-a numit la nivelul consiliului popular județean un responsabil de problemă din cadrul compartimentului tehnic al Secției arhitectură, sistematizare, tehnică-investiții, care să coordoneze acțiunea la nivelul tuturor unităților subordonate care dețin autovehicule ;

— la nivelul județului nu se urmărește realizarea sarcinilor în cadrul cifrelor de control (sarcini 1983—1985) transmise la declanșarea aplicării programului ;

— lipsa unei colaborări tehnice și funcționale în relațiile cu unitățile de distribuția gazelor naturale, în elaborarea și aplicarea instrucțiunilor de exploatare, întreținere, reparații și de tehnica securității muncii ;

— nu este organizată urmărirea și evidențierea clară și exactă a rezultatelor obținute în exploatare (consumuri specifice, costuri de producție, indicatori economici și altele).

Față de această situație vă rugăm a numi un responsabil cu pregătire corespunzătoare care să asigure coordonarea, urmărirea, realizarea și raportarea programului de trecere la funcționarea pe gaze naturale a autovehiculelor.

Numele responsabilului și telefonul acestuia se vor comunica la C.P.C.P.

Raportarea realizărilor se va face la C.P.C.P., telefonic, decadal și lunar, iar trimestrial se va face și în scris, conform machetelor transmise cu scrisoarea C.P.C.P. nr. 10300/6.10.1983 și pe care vă rugăm a dispune să fie trimise în timp util.

Se cere comitetelor executive ale consiliilor populare județene să ia toate măsurile în consecință, ținînd seama și de faptul că în ședința de analiză de la C.N.S.T. din ziua de 16.02.1984 s-a transmis indicația ca să se devanseze în anul curent și realizarea integrală a sarcinilor prevăzute inițial pentru anul 1985. (Comunicarea C.P.C.P. nr. 1900/27.II.1984).

Adnotări

Sesiunea consiliului popular și drepturile deputaților

Temele pe care ne propunem să le abordăm par, la prima vedere, fapte arhicunoscute de către toți acei care îndeplinesc o funcție în sistemul organelor locale ale puterii și administrației de stat, din moment ce, de peste 15 ani, se află în vigoare Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare.

Într-adevăr, prevederile actului normativ amintit sînt cunoscute și aplicate corect în majoritatea unităților administrativ-teritoriale, de către cei îndreptățiți să facă aceasta. Totuși, din cînd în cînd, pe ici pe colo, cum s-a constatat și la sesiunile unor consilii populare din ianuarie a.c. — apar și „inovații" în ce privește aplicarea legii, recurgîndu-se la alte proceduri decît cele ce decurg din litera și spiritul legii.

Înainte de a concretiza, este cazul să reiterăm art. 46 din Legea nr. 57/1968, care prevede, fără posibilitatea vreunui dubiu : „Sesiunea este forma în care consiliul popular exercită democratic puterea de stat pe plan local și modul principal prin care deputații îndeplinesc mandatul dat de alegători".

La aceasta, să mai adăugăm că sesiunea aprobă o ordine de zi propusă de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular sub formă de proiect, că lucrările ei sînt conduse de un prezidiu alcătuit din 3—9 membri, iar dintre aceștia se alege președintele sesiunii, care semnează hotărîrile adoptate și procesul-verbal al lucrărilor sesiunii.

Din lectura tuturor acestor prevederi, rezultă cît se poate de clar că sesiunea este o formă de lucru, dezbatere și conducere colectivă și că ordinea ei de zi trebuie respectată și consemnată cu fidelitate în procesul-verbal.

Procedurile „inovatoare" la care se mai recurge în unele locuri dovedesc o neaprofundare a prevederilor legale. Așa de pildă, mai ales la sesiunile unor consilii populare din fostul județ Ilfov, expunerile la proiectele de hotărîre de pe ordinea de zi se prezintă înainte de deschiderea propriu-zisă a lucrărilor sesiunii. Unii membri ai comitetului sau biroului executiv adună deputații „pe comisii permanente" și prezintă în fața lor materialele. După această operație, se întîlnesc în plen, se deschid lucrările sesiunii, se alege prezidiul și se trece direct la dezbateri, fără a se mai prezenta materialele, motivîndu-se că acestea sînt cunoscute.

Practica aceasta este diametral opusă legii din a cărei lectură rezultă ordinea în care trebuie să se desfășoare sesiunea : deschiderea lucrărilor, alegerea prezidiului, supunerea spre aprobare a proiectului ordinii de zi, prezentarea materialelor, dezbaterea lor de către deputați, adoptarea hotărîrilor. O astfel de procedură legală asigură solemnitatea actului de exercitare a puterii de stat și creează condiții pentru ca toți deputații care alcătuiesc organul local al puterii, să ia cunoștință de activitatea unităților administrativ-teritoriale și să acționeze ca adevărați reprezentanți ai alegătorilor.

În alte părți, nu au loc întruniri ale deputaților pe comisii permanente, dar se obișnuiește ca, înainte de a se intra în ordinea de zi, să se prezinte diverse informări fie cu privire la activitatea comitetului sau biroului executiv de la ultima sesiune și pînă în prezent, fie cu privire la îndeplinirea principalelor hotărîri adoptate anterior. Este clar că dacă aceste informări se fac în sesiune, ele trebuie trecute în ordinea de zi, iar prezentarea lor să se facă numai după aprobarea proiectului ordinii de zi.

Cu privire la activitatea deputaților în sesiune este de amintit că Legea nr. 57/1968 consacră un articol întreg drepturilor și îndatoririlor pe care le au. Și cu toate acestea, întîlnești, e drept izolat, situații cînd deputații nu-și exercită toate drepturile conferite de lege.

O practică greșită, cu o arie de răspîndire mai largă, este aceea ca, în prezidiul sesiunii să fie aleși, de regulă, membrii comitetului sau biroului executiv, cînd mai democratic ar fi ca la conducerea lucrărilor sesiunii, să se perinde, în răstimpul unui mandat, cît mai mulți deputați. În definitiv, așa cum zice Legea nr. 57/1968 „comitetul

sau biroul executiv în întregul său și fiecare dintre membrii săi sînt răspunzători în fața consiliului popular" și că „fiecare membru al comitetului sau al biroului executiv este răspunzător atît pentru propria sa activitate, cît și pentru întreaga activitate a comitetului sau a biroului executiv din care face parte" (art. 57 alin. 2).

Nu este greu de presupus cum va răspunde în fața consiliului popular comitetul sau biroul executiv, membrii acestuia cînd ei conduc lucrările sesiunii în calitate de membri ai partidului.

Tot legea prevede că deputații au dreptul și obligația de a pune întrebări și a adresa interpelări comitetului sau biroului executiv, oricărui membru al acestuia, precum și conducătorilor organelor locale de specialitate ale administrației de stat, ai unităților economice și instituțiilor social-culturale subordonate consiliilor populare, cu privire la activitatea acestora, iar cei întrebați sau interpelați sînt obligați să răspundă în cadrul aceleiași sesiuni. E greu să interpelezi pe cineva care se află în prezidiul sesiunii, motiv pentru care nu mulți deputați utilizează acest drept.

Din păcate, uneori, de la masa prezidiului, uitîndu-se ce reprezintă sesiunea, se adresează întrebări deputatului în timp ce el vorbește, fiind întrerupt fără scuză, ba chiar tras la răspundere, pentru o situație sau alta din sectorul său de activitate.

În condițiile lărgirii continue a democratismului tuturor organelor de stat, aprofundarea unor prevederi din Legea organică a consiliilor populare, meditarea atentă asupra sensului unor articole cuprinse în ea, ar aduce un plus de perfecționare activității tuturor organelor locale ale puterii și administrației de stat.

VASILE INOAN

Norme specifice de ocupare a terenurilor cu unele obiective de investiții

Ministrul agriculturii și industriei alimentare,

Președintele Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare,

Inspectorul general de stat al Inspectoratului General de Stat pentru Investiții-Construcții,

În temeiul prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 258 din 9 iulie 1982 pentru modificarea și completarea Legii nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar, emit următorul

ORDIN:

1. Se aprobă normele specifice de ocupare a terenurilor exprimate prin indici sintetici cuprinzînd gradul de ocupare a terenurilor cu obiective de investiții și de producție prevăzuți în Anexa nr. 1, pentru unitățile din subordinea comitetelor executive ale consiliilor populare și Ministerului Educației și Învățămîntului.

2. Beneficiarii obiectivelor de investiții sînt obligați să ia măsuri, încă din faza de elaborare a documentației tehnice, pentru a restrînge terenurile la strictul necesar, încadrîndu-se în indicii sintetici privind gradul de ocupare a terenurilor prevăzuți în Anexa nr. 1 la ordin care constituie limite minime și să respecte prevederile din Anexa nr. 1 la Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar.

3. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare va difuza prezentul ordin comun celor interesați pentru conformare.

INDICI SINTETICI

cuprinzînd gradul de ocupare a terenurilor cu obiective de investiții și de producție

BENEFICIARI Denumirea categoriei de obiective	Gradul de ocupare a terenului %
1. Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare	
a) Gospodărie comunală	
— Stații de tratare-potabilizare a apei	82—87
— Stații de epurare a apelor uzate	82—87
— Rezervoare de compensare, înmagazinare	81—85
— Baze de exploatare, întreținere și parcare pentru autovehicule	88—94
— Baze de exploatare, întreținere și parcare pentru tramvaie și troleibuze	87—91
b) Industria mică, prestări servicii	
— Fabrici de pîine, mori de porumb, mori de grîu	90
— Unități de îmbuteliat ape minerale și băuturi răcoritoare	94—95
— Fabrici de gheață, fabrici de CO_2	95
— Fabrici de ceramică brută	93
— Stații auto-service, spălătorii și curățătorii chimice	85
— Restul de obiective ale industriei mici și unități de prestări servicii	83—87
c) Drumuri (lucrări sau construcții anexe aferente drumurilor publice)	
— Cantoane, stații de întreținere a drumurilor	90
— Sedii de brigăzi complexe și baze de deszăpezire	93
— Stații sau ateliere de întreținere pentru utilaje, stații de concasoare, sortare și spălare a agregatelor	87
— Ateliere și poligoane de prefabricate	82—85
— Stații de preparare a betonului de ciment	90
— Stații de preparare a mixturilor asfaltice	75
2. Ministerul Educației și Învățămîntului	
— Grădinițe-creșe	81—82
— Școli generale	81—85
— Școli profesionale	82—83
— Licee	82—84
— Sala de gimnastică	82—83
— Atelier școală	82—83
— Internat școlar	83—84
— Cămin studențesc	83—84

HOTĂRÎRE

privind stabilirea „Conținutului cadru" pentru documentația necesară emiterii acordului unic în vederea amplasării raționale a obiectivelor de investiții

Biroul executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare,

Avînd în vedere :

— Raportul Direcției de sistematizare, proiectare și construcții privind necesitatea stabilirii unui „Conținut cadru" pentru documentația pe baza căreia se emit de către comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București acordurile unice pentru lucrările de investiții :

— Legea investițiilor, nr. 9/1980 ;

În temeiul Legii nr. 10 din 20 iunie 1973 privind Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare

HOTĂRĂȘTE:

Art. 1. Se stabilește „Conținutul cadru" al documentației necesare emiterii de către comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București a acordurilor unice pentru lucrările de investiții, potrivit anexei la prezenta hotărîre.

Art. 2. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor lua măsuri ca acordurile unice să se emită numai pe baza documentației și potrivit procedurii stabilite prin conținutul cadru prevăzut la art. 1.

Art. 3. Direcția de sistematizare, proiectare și construcții și Institutul de cercetare și proiectare pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală se însărcinează cu multiplicarea și difuzarea prezentei hotărîri la comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, precum și la ministerele și organele centrale interesate.

CADRU CONȚINUT

al documentației necesare eliberării „Acordului unic" aprobat prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 3/1984

Înfăptuirea programului de investiții și folosirea cu eficiență sporită a fondului național de dezvoltare economico-socială, necesită perfecționarea continuă a activității de elaborare și pregătire a documentațiilor tehnico-economice în vederea amplasării raționale a obiectivelor de investiții în teritoriu, folosirii judicioase și eficiente a resurselor materiale și de muncă și ridicării gradului de urbanizare a localităților.

Potrivit prevederilor Legii nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale, precum și a Legii investițiilor nr. 9/1980, proiectarea construcțiilor din cadrul obiectivelor de investiții ce se realizează în industrie, transporturi, agricultură și celelalte ramuri productive se face în concordanță cu prevederile de sistematizare aprobate prin schițele de sistematizare ale municipiilor, orașelor și comunelor.

Pe parcursul elaborării documentației tehnico-economice, titularii de investiții au obligația să obțină acordurile și avizele prevăzute de lege, inclusiv **acordul unic** al consiliului popular județean sau al municipiului București cu privire la amplasament, regimul de înălțime și de aliniere al construcțiilor, utilitățile necesare, transport și comunicații, în temeiul prevederilor cuprinse în anexa la Legea nr. 9/1980 privind investițiile.

Prin acordul unic, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, pe baza documentației tehnico-economice prezentate de titularii de investiții, analizează înscrierea în indicatorii stabiliți prin plan, amplasamentul construcțiilor, încadrarea în prevederile de sistematizare, folosirea rațională a fondului funciar, folosirea construcțiilor și dotărilor existente, realizarea cu cheltuieli minime a lucrărilor tehnico-edilitare sau altor utilități specifice, posibilitățile de asigurare a forței de muncă și a cazării acesteia, soluționarea dotărilor social-culturale și serviciilor generate de noul obiectiv, precum și protecția mediului înconjurător.

În acest scop titularii de investiții au obligația de a prezenta documentația tehnico-economică însușită de conducerile ministerelor și celorlalte organe centrale, care să permită analiza temeinică a proiectelor pentru care se solicită acordul unic.

Pe baza documentației tehnico-economice depuse de titularii de investiții, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, emit acordul unic în cel mult 15 zile de la prezentarea documentației complete.

★

În vederea emiterii acordului unic, titularii de investiții au obligația de a elabora, pe baza datelor din proiectul de execuție și prezenta comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București documentația tehnico-economică, care va respecta următorul cadru conținut :

I. Piese scrise

1. Memoriu justificativ al obiectivului de investiție cuprinzînd :

— date generale pentru recunoașterea investiției (denumire, capacitate, poziția de plan, valoarea totală a investiției din care construcții-montaj, data începerii și data punerii în funcțiune) ;

— date cu privire la amplasarea obiectivului : localitatea și zona din cadrul acesteia, suprafața de teren necesară, și gradul de ocupare, folosința actuală a terenului, exproprieri și demolări necesare pentru realizarea obiectivului ;

— elemente de identificare a terenului redat agriculturii, cu anticipație în scopul obținerii terenului solicitat pentru noua investiție ; suprafața, locul, categoria de folosință, beneficiarul acestuia, actul de preluare ;

— principalele elemente funcționale ale investiției cu descrierea planului general, coordonarea cu construcțiile existente în zonă ;

— date și soluții privind alimentarea cu apă industrială și potabilă, canalizare, epurare ape uzate, încălzire, alimentare cu energie electrică, telefonie sau alte utilități specifice, legături feroviare și cu rețeaua rutieră sau navală ;

— posibilități de cooperare cu unitățile sau obiectivele existente în zonă ;

— date privind forța de muncă, asigurarea cazării acesteia inclusiv soluționarea dotărilor social-culturale și de servicii aferente ;

— date privind protecția mediului înconjurător.

2. Avize și acorduri prealabile prevăzute de lege cu privire la :

— aprobarea potrivit Legii nr. 58/1974 a amplasamentului obiectivului de investiții (după caz, privitor la detaliul de sistematizare sau studiul de amplasament) ;

— acordul deținătorilor de terenuri și după caz, forurilor tutelare ale acestora ;

— acordul comisiei județene pentru gospodărirea unitară a fondului funciar, precum și după caz, al organelor silvice ;

— avizele întreprinderilor de gospodărie comunală sau a altor unități care asigură sau gospodăresc utilitățile ;

— avizul Comisiei Permanente pentru avizarea și controlul consumurilor de combustibili, energie electrică și termică ;

— alte avize, acorduri sau aprobări, după caz, prevăzute de lege.

II. **Piese desenate**

1. Plan de încadrare în zona geografică scara 1:25.000 sau 1:10.000, cu indicarea amplasamentului propus și a obiectivelor învecinate (pentru obiectivele situate în afara localităților).

2. Plan de încadrare în perimetrul construibil al localității, întocmit la scara 1:5 000—1:2 000, cuprinzînd situația existentă, prevederile de perspectivă, cu indicarea obiectivului proiectat, a obiectivelor existente din zona înconjurătoare (minim 2,5 km împrejurul obiectivului), precum și indicarea traseelor de racordare la utilități — existente sau noi.

3. Planul general al incintei obiectivului și a unei zone înconjurătoare de cca. 200 m, — întocmite pe bază de ridicare topografică actualizată, scara 1:500—1:200, conținînd situația existentă (construcții și instalații, supraterane și subterane, cu marcarea regimului de înălțime și caracteristicilor rețelelor tehnico-edilitare), propunerile pentru etapa I și de perspectivă inclusiv modul de soluționare a problemelor de transport, circulație și utilitățile necesare, cu prezentarea bilanțului de folosire a terenului incintei.

4. Planurile cu propuneri pentru exproprieri, demolări și dezafectări de fonduri fixe, — împreună cu punctul de vedere al proprietarilor sau deținătorilor, — precum și pentru scoaterea terenurilor din producția agricolă sau fondul forestier.

5. Planșe cu desfășurările fațadelor principale ale clădirilor proiectate și a celor existente ce se mențin.

6. Alte planșe, necesare analizării soluțiilor tehnico-economice ce se propun în vederea emiterii acordului unic.

III. Documentația prezentată de titularul de investiții se analizează de către Secția de arhitectură, sistematizare, tehnică și investiții județeană sau Secția de arhitectură și sistematizare a municipiului București, după caz și se prezintă comitetului executiv.

Acordul unic se dă de către comitetul executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București. În acest scop se folosește formularul de acord unic care a fost trimis acestora.

COLECTIVUL REDACȚIONAL

Ioan Ciobotaru (coordonator), **Vasile Inoan** (secretar de redacție), **Constantin Jalbă, Nădejde Șerban, Mircea Preda, Florin Vasilescu, Ion Zidaru** (membri) — activiști ai Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și unităților acestuia.

Colaborările la suplimentul „PROBLEME ALE CONSILIILOR POPULARE", se înaintează pe adresa: COMITETUL PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE — **Centrul de perfecționare a cadrelor,** str. Occidentului nr. 14, telefon 50.45.43 — sectorul 1, Cod 78111, București, Oficiul P.T.T.R. 12.

SUB TIPAR!

Probleme economico-juridice ale consiliilor populare

din cuprins:

- Organizare, funcționare
- Bugetul local
- Actele administrative, notariale și jurisdicționale
- Activitatea de stare civilă, tutelară și de asistență socială
- Sistematizarea teritoriului — gospodărire comunală
- Agricultură — silvicultură
- Organizarea activității de industrie mică și de comercializare a produselor
- Funcționarea asociațiilor de locatari
- Obligațiile de plată a locatarilor pentru cheltuielile comune
- Gestionarea, evidența și controlul gestiunilor

Abonamentele se pot face direct la redacție, prin virament (sau mandat poștal) pe adresa I.S.I.A.P. (Intreprinderea de stat pentru imprimate și administrația publicațiilor), Piața Scînteii, 1, cont nr. 64 51 502 28 B.N.R.S.R. — Filiala sector I, București, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

Lucrările se vor difuza numai abonaților!

Tiparul I.P. „Informația". — 13 aprilie 1984 — Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

CASA CENTRALĂ A CĂILOR FERATE ROMÂNE INFORMARE

23 AUGUST 40 1944 1984

23 AUGUST 1944 — act istoric cu adînci rezonanţe pentru progresul economiei româneşti

ANII de după 1965 au fost anii unor însemnate orientări novatoare, hotărîtoare pentru progresul României, iniţiate şi elaborate cu contribuţia esenţială a tovarăşului Nicolae Ceauşescu. A fost concepută în aceşti ani o strălucită strategie privind dezvoltarea de ansamblu a economiei româneşti, privită în mod unitar, avînd în vedere industria, agricultura, transporturile, toate sectoarele şi domeniile economiei, componente cu funcţiuni multiple în cadrul reproducţiei lărgite unitare. Tocmai pe baza înfăptuirii acestei concepţii, economia românească a înregistrat realizări dintre cele mai prestigioase.

Agricultura — contribuţie majoră în procesul dezvoltării

PROGRESE substanţiale a înregistrat agricultura, ramură de bază a economiei naţionale. Trecerea pe baze socialiste a agriculturii a creat largi posibilităţi pentru creşterea producţiei şi pentru sporirea contribuţiei acestei ramuri la dezvoltarea economică a ţării. Partidul nostru a subliniat că avantajele care decurg din formele socialiste de organizare a agriculturii nu se realizează de la sine şi nici nu feresc apriori de greutăţi şi neajunsuri, ci implică o strategie corespunzătoare, o vastă activitate politică, organizatorică, ştiinţifică şi cultural-educativă, crearea unor premise de ordin tehnic şi economic, o muncă neîncetată de conducere şi îndrumare ştiinţifică atît la nivel macroeconomic, cît şi la nivel microeconomic. În acest spirit, în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, perioadă în care agricultura românească a cunoscut cele mai de seamă progrese ale sale, au fost elaborate şi aplicate ample programe şi măsuri menite să stimuleze dezvoltarea şi modernizarea mai puternică a agriculturii, sporirea contribuţiei acesteia la creşterea economică şi la satisfacerea cerinţelor economiei naţionale.

Transformările economico-sociale, formarea şi dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii au favorizat creşterea producţiei agricole la culturile şi subramurile de bază. Totodată, s-au înregistrat sporuri importante la producţia medie la hectar. Sînt semnificative în acest sens şi datele tabelului. Producţia globală a agriculturii a crescut, aşa cum s-a arătat şi în prima parte a articolului, de la 32 miliarde lei în 1950 la 214 miliarde lei ; ritmul mediu anual de creştere a producţiei globale pe întreaga perioadă a construcţiei socialiste a fost de 4,3%, iar în anii 1966—1982 de 4,8%. Ca urmare a acestei evoluţii, a crescut în proporţii importante producţia principalelor produse agricole pe locuitor : la cereale boabe de la 315,7 kg în 1950 la 996 kg în 1982 ; la floarea soarelui de la 13 la 37,7 kg, la sfecla de zahăr de la 35,7 kg la 296 kg, la carne de la 39,5 kg la 99,2 kg, iar la lapte de la 140,6 litri pe locuitor în 1950 la 205,3 litri în 1982.

Deşi creşterile la toţi indicatorii de mai sus sînt importante (cu excepţia unor produse la care şi randamentele şi producţia totală au evoluat mai lent), nivelul producţiilor totale precum şi al randamentelor este sub posibilităţile pe care le are agricultura noastră şi, de aceea, Congresul al XII-lea şi Conferinţa Naţională ale partidului au situat acest sector între priorităţile de bază ale planului de dezvoltare economico-socială în actuala etapă a construcţiei socialiste.

Din punct de vedere teoretic, pentru progresul României Socialiste au o însemnătate cardinală tezele formulate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu cu privire la dezvoltarea concomitentă şi puternică în etapa actuală atît a industriei cît şi a agriculturii, precum şi la necesitatea şi căile înfăptuirii unei noi şi profunde revoluţii agrare, concepută ca un proces complex în care baza tehnico-materială şi baza economică, laturile tehnico-economice şi sociale se împletesc organic, fiind necesar să ducă, în ultimă instanţă, la dublarea producţiei agricole. În acest scop, au fost elaborate programe speciale în vederea sporirii producţiei de cereale, dezvoltării producţiei de legume, fructe şi struguri, precum şi a ramurilor care asigură materii prime industriei uşoare.

Programul naţional privind asigurarea unor producţii sigure şi stabile adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1983 prevede ample măsuri pentru dezvoltarea lucrărilor de irigaţii şi îmbunătăţiri funciare, astfel încît să se obţină o creştere substanţială a potenţialului productiv al pămîntului. Totodată, o orientare importantă a politicii agrare actuale este dezvoltarea mai puternică a zootehniei, care trebuie să ajungă la o pondere de circa 50% din totalul producţiei agricole.

Toate judeţele ţării — pe traiectoria progresului

DEZVOLTAREA economiei naţionale şi creşterea potenţialului economic al ţării se subordonează unor ţeluri şi obiective care decurg din natura social-economică a noii orînduiri şi din finalitatea socială a politicii economice a partidului : creşterea gradului de omogenizare economico-socială a societăţii şi ridicarea nivelului de viaţă materială şi spirituală al oamenilor. Edificarea socialismului şi comunismului, sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „presupune dezvoltarea puternică a forţelor de producţie pe întregul teritoriu al ţării, într-o concepţie unitară şi de largă perspectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizaţie a tuturor localităţilor, lichidarea migraţiei populaţiei spre oraşele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri şi vieţi sociale, făurirea deplinei egalităţi în ce priveşte condiţiile de muncă şi viaţă, exercitarea drepturilor şi afirmarea în cîmpul vieţii sociale a tuturor cetăţenilor ţării".**

În ţara noastră aceste cerinţe căpătau o amploare deosebită în condiţiile trecerii la făurirea noii orînduiri sociale, datorită situaţiei pe care România a moştenit-o de la regimul burghezo-moşieresc, disproporţiile între ramurile şi subramurile economiei impletindu-se cu mari disproporţii în ce priveşte nivelul de dezvoltare a judeţelor. În urmă cu peste patru decenii, circa 80% din capacităţile de producţie erau concentrate în numai 6 judeţe, zone întregi, ca Moldova, Oltenia şi Dobrogea, care cuprindeau 38% din populaţia ţării, nerealizînd decît 12% din volumul producţiei industriale.

Cele patru decenii care au trecut de la revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă scot în evidenţă faptul că dezvoltarea forţelor de producţie, progresul industriei şi agriculturii, al celorlalte ramuri ale producţiei materiale au constituit factorii esenţiali ai înfloririi ştiinţei,

Primele părţi ale studiului au apărut în numerele 12 şi 13 a.c. ale revistei.

Producția totală și producția medie la hectar la principalele culturi
(media anilor)

	1934—1938	1951—1955	1961—1965	1976—1980	1981—1982
I. Producția totală — mii tone					
cereale boabe	8 015,7	8 232,3	10 886,7	19 383	21 139,9
floarea-soarelui	48,4	265,7	503,8	825,4	828,3
sfeclă de zahăr	361,1	1 293,1	2 637,2	6 134,5	6 044,2
cartofi	1 317,8	2 351,5	2 599,7	4 431,6	4 726,5
II. Producția medie la hectar — chintale					
grîu și secară	10,2	11,3	14,5	26,8	27,4
porumb	10,4	12,9	17,7	33,6	38,3
floarea-soarelui	8,7	7,4	11,1	16,0	16,6
sfeclă de zahăr	141,2	116,7	148,9	248,4	219,4
cartofi	77,2	94,6	85,1	147,3	151,1

învățămîntului și culturii, precum și ai dezvoltării armonioase a tuturor zonelor și județelor patriei.

Repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării a urmărit atît atragerea tuturor resurselor naturale în circuitul național și atragerea tuturor comunelor, orașelor și municipiilor la o viață economico-socială tot mai activă, cît și cerințe social-politice, decurgînd din politica națională a partidului de asigurare a deplinei egalități în drepturi pentru toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate. În documentele partidului nostru, în lucrările secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost amplu fundamentată o strategie proprie în acest domeniu, strategie care are la bază în amplasarea investițiilor, împletirea armonioasă a criteriului și cerințelor eficienței economice cu criteriul și cerințele de ordin social, precum și creșterea rolului planului național unic, prin realizarea unei unități organice între planificarea în profil de ramură și departamental cu planificarea în profil teritorial. Totodată, procesul de dezvoltare a forțelor de producție în profil teritorial a fost sprijinit și printr-o nouă organizare administrativ-teritorială a țării, prin care să se asigure creșterea eficienței și rolului organelor locale, iar perfecționarea conducerii și organizării vieții sociale a fost astfel concepută încît să se realizeze atît amplificarea rolului și funcțiilor planului național unic cît și lărgirea atribuțiilor și răspunderilor consiliilor populare județene, municipale, orășenești și comunale, instituționalizarea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, dezvoltarea democrației socialiste.

În anii care au trecut de la adoptarea noii împărțiri administrativ teritoriale (1968) au fost create peste 6 100 noi capacități de producție industrială, amplasate în toate județele țării, care alături de modernizarea întreprinderilor existente au permis o creștere susținută a producției industriale. Ritmuri deosebit de mari, peste media pe ansamblul industriei, a înregistrat producția industrială în județele în trecut fără bază industrială sau mai puțin dezvoltate ; astfel, în timp ce față de 1965 producția industrială a țării a crescut de 5,3 ori, creșteri sensibil mai accentuate au înregistrat județele : Argeș, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Dolj, Galați, Gorj, Ialomița, Iași, Mehedinți, Olt, Satu Mare, Sălaj, Teleorman, Tulcea, Vaslui, Vîlcea și altele.

Ca urmare, a suferit modificări pozitive importante configurația producției industriale a țării : în 1982, 19 județe ale țării realizau o producție industrială de peste 20 miliarde lei fiecare, față de numai unul singur în 1968, 12 județe realizau o producție între 10 și 20 miliarde lei, față de numai 3 în 1968, iar 10 județe realizau o producție între 5 și 10 miliarde, față de 15 județe în 1968, an în care 22 județe se aflau sub limita de 5 miliarde lei.

Bunăstarea materială și spirituală — o realitate pentru toți cetățenii patriei

CEI 40 de ani care au trecut de la actul istoric de la 23 August 1944 au marcat mari schimbări nu numai în sistemul producției materiale, ci și în condițiile de viață ale populației, în raporturile dintre clasele și grupurile sociale, dintre membrii societății. Pe temelia trainică a dezvoltării susținute a economiei naționale și a modernizării structurii ei s-au creat peste 5 milioane de noi locuri de muncă, asigurîndu-se folosirea potențialului creativ al națiunii, iar prin amplele programe de modernizare a aparatului de producție s-au îmbunătățit substanțial condițiile de muncă.

Odată cu instaurarea și dezvoltarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, precum și prin introducerea sistemului socialist de organizare a vieții economico-sociale, s-au instituit și noi relații de repartiție a produselor care au la bază principiul „de la fiecare după posibilități, fiecăruia după muncă". **„Acest principiu** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 — **presupune ca fiecare membru al societății, în cadrul diviziunii muncii, să-și pună întreaga sa capacitate de muncă și cunoaștere în slujba creșterii continue a producției materiale, a dezvoltării științei, învățămîntului și culturii. În actuala etapă de dezvoltare a societății socialiste trebuie să facem totul pentru a produce cît mai mult, cît mai bine, la o calitate cît mai înaltă, cu cheltuieli cît mai mici, să asigurăm creșterea continuă a eficienței, a producției nete, a venitului național — baza progresului societății și a creșterii bunăstării poporului".** Se realizează, astfel, o legătură nemijlocită între activitatea depusă de membrii societății, sporirea potențialului economic al țării și îmbunătățirea condițiilor de viață ale oamenilor.

Pe baza creșterii venitului național au sporit veniturile oamenilor muncii — retribuția medie netă s-a ridicat de la 337 lei în 1950, la 1 028 lei în 1965 și la 2 600 lei în 1983 — s-au realizat ample programe în domeniul construcțiilor de locuințe, s-a desfășurat un larg proces de urbanizare, care au schimbat înfățișarea orașelor patriei noastre. Totodată, s-au dezvoltat învățămîntul și cultura, ocrotirea sănătății. Cheltuielile social-culturale făcute de la bugetul de stat au crescut de la 211 lei pe locuitor în 1950, la 1 100 lei în 1965 și la 3 654 lei în 1983, cu 457 lei mai mult comparativ cu anul 1980.

O importanță deosebită o au măsurile hotărîte de Plenara C.C. al P.C.R. din 29—30 iunie 1983 în domeniul retribuirii și formării veniturilor populației, măsuri care vizează, pe de o parte, aplicarea consecventă și perfecționarea principiilor socialiste de repartiție, în funcție de stadiul actual al dezvoltării economico-sociale și de cerințele îmbunătățirii mecanismului economico-financiar, astfel încît veniturile să fie nemijlocit determinate de munca depusă și de rezultatele muncii.

Măsurile adoptate urmăresc, pe de altă parte, ridicarea retribuției tuturor categoriilor de oameni ai muncii, astfel încît, la încheierea acțiunii de generalizare a creșterii retribuției tarifare, în august anul acesta, retribuția reală să sporească cu 5% față de 1980. Veniturile reale ale țărănimii, provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, calculate pe o persoană activă, cunosc, la rîndul lor, o creștere substanțială. Totodată, pentru învățămînt, ocrotirea sănătății, cultură, artă și sport, precum și pentru plata pensiilor, a alocațiilor de stat pentru copii, pentru acoperirea altor acțiuni sociale în bugetul de stat pe acest an s-au prevăzut 84,2 miliarde lei.

Toate aceste realizări constituie o temelie trainică pentru dezvoltarea mai departe a economiei noastre și reprezintă totodată un puternic imbold în muncă pentru întregul popor, care întîmpină cea de-a 40-a aniversare a actului istoric de la 23 August 1944, precum și cel de-al XIII-lea Congres al partidului cu hotărîrea fermă de a acționa necontenit pentru progresul neîntrerupt al patriei noastre socialiste.

Gheorghe CREȚOIU

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Cercetarea geologică și cerințele punerii în valoare a noilor zăcăminte

DEZVOLTAREA economiei naționale în ritmurile stabilite necesită asigurarea unor cantități mereu sporite de resurse minerale utile. După cum se știe, acestea nu pot fi produse sau regenerate ciclic în scopul menținerii sau creșterii potențialului existent la o anumită dată. Consumul sporit de materii prime minerale, reprezentat printr-o funcție exponențială, conduce în cea mai mare parte la scăderea potențialelor existente în regiunile cunoscute ca generatoare ale acestora, iar menținerea unui echilibru între consum și rata de creștere necesită utilizarea unor tehnici și mijloace de investigare moderne, însoțită de un efort financiar și un factor de risc care se menține și în continuare la un nivel destul de ridicat.

Avînd în vedere aceste considerente, la Congresul al XII-lea al P.C.R. au fost jalonate liniile directoare pe care trebuie să le urmeze cercetarea geologică din țara noastră în vederea creșterii fondului național de substanțe minerale utile necesare dezvoltării industriei și asigurării independenței energetice. Ca urmare a importanței pe care o au resursele minerale utile în economie, conducerea partidului a trasat sarcini concrete ministerelor de profil și întreprinderilor specializate, pentru adaptarea continuă a programelor de cercetare geologică și tehnologică, precum și a sistemelor organizatorice, în așa fel încît activitatea în acest domeniu să se amplifice tot mai mult, în condițiile asigurării unui grad de eficiență și rentabilitate ridicat.

■

ÎNTRE UNITĂȚILE cu sarcini mari în acest domeniu se numără și **Întreprinderea de prospecțiuni și explorări geologice „Hunedoara" din Deva.** Activitatea geologică complexă ce o desfășoară aceasta este axată în principal pe descoperirea de noi zăcăminte și, respectiv, pe evidențierea de noi rezerve de substanțe minerale utile solide (metalifere, nemetalifere, combustibili minerali) în județele Alba, Arad, Hunedoara și Sibiu. În cadrul principalelor sectoare geologice structurale ale întreprinderii (munții Metaliferi, Bihor, Drocei, Poiana Ruscă, Sebeș și Bazinul Petroșani) există, în unele regiuni, o veche activitate geologico-minieră, iar în altele doar cercetări cu caracter general. Aceasta a impus și impune executarea de lucrări de cercetare atît în zonele adiacente și în profunzime ale unor zăcăminte cunoscute (în vederea creșterii rezervelor existente valorificabile), cît și în zone noi sau incomplet investigate pînă în prezent, susceptibile acumulărilor de mineralizații. Pentru atingerea acestor obiective, măsurile luate au avut în vedere, în primul rînd o repartizare judicioasă a forțelor întreprinderii, în așa fel încît să se satisfacă, la un nivel superior, necesitățile imediate ale unităților de extracție din teritoriu, concomitent cu descoperirea de noi zăcăminte și zone mineralizate de perspectivă. De asemenea, prin efectuarea unor cercetări geologice și tehnologice complete și complexe se urmărește evidențierea substanțelor minerale utile cele mai necesare economiei naționale, cît și valorificarea tuturor elementelor utile recuperabile.

Ca urmare a măsurilor și acțiunilor desfășurate în anul trecut, întreprinderea și-a realizat și chiar depășit sarcinile de plan, aducînd o contribuție sporită la materializarea eforturilor generale de depistare și valorificare a unor noi resurse de materii prime. Astfel, **planul producției valorice a fost depășit cu 4%, iar cel al producției fizice cu 5% la lucrările miniere și cu 6% la foraje.**

● Echilibru între consumul de materii prime și creșterea rezervelor ● Concepție geologo-economică completă ● Utilizarea combinată a lucrărilor de foraj și miniere ● Scurtarea perioadei de cercetare a noilor zăcăminte ● Reducerea investiției specifice

Aceste realizări au fost obținute în condițiile depășirii vitezei de avansare (cu 13% la galerii, 14% la suitori, 11% la puțuri și 8% la foraje), reducerii consumurilor specifice de explozivi cu 10%, lemn de mină 17%, energie electrică 17%, combustibili 3%, precum și a creșterii de la an la an a productivității muncii. De asemenea, în urma desfășurării unei activități geologice intense, în anul trecut s-a asigurat o depășire a planului la rezervele de bilanț de categoria $B+C_1$. De altfel, ca rezultat al activității geologice din ultimii ani, a fost finalizată cercetarea zăcămintelor de huilă de la Petrila sud, Cîmpa și Hobiceni, de metale neferoase de la Bucium-Tarnița, Hondol-Băiaga și Vețel, care au fost predate în cursul anului trecut Combinatului minier Valea Jiului și Centralei miniere Deva în vederea valorificării lor. Pentru succesele obținute în 1983, recent, **prin Decret prezidențial, întreprinderii i-a fost conferit Ordinul Muncii clasa a II-a pentru locul II ocupat în întrecerea socialistă.**

■

ACTIVITATEA de cercetare geologică a întreprinderii are la bază în acest an programe cadru de perspectivă pentru fiecare arie metalogenetică, care se detaliază și actualizează în proiecte geologice și de execuție pe substanțe, zone și obiective. Descifrarea structurilor geologice și în special conturarea și stabilirea importanței pe care o prezintă acumulările de mineralizații necesită executarea de diverse prospecțiuni geologice și importante volume de lucrări de explorare preliminară și de detaliu (miniere și de foraj), iar interpretarea, într-o concepție unitară, a informațiilor ce se obțin în cadrul studiilor și documentațiilor geologice de etapă și sinteză impune utilizarea unor metode și tehnici moderne. Colaborarea în continuare cu Institutul de geologie și geofizică și Întreprinderea de prospecțiuni geologice și geofizice din București, unități specializate în executarea de prospecțiuni geofizice, geochimice și geologice, a unor studii mineralogice, metalogenetice și de stabilire a condițiilor de exploatare industrială va contribui la obținerea informațiilor necesare evidențierii de rezerve de substanțe minerale utile, cît și la stabilirea posibilităților de valorificare a acestora.

Tot în aceste domenii, întreprinderea a colaborat și colaborează în continuare cu institutele de cercetare și proiectare din Deva și Cluj-Napoca ale Ministerului Minelor, precum și cu facultățile de geologie ale Universităților din București și Cluj-Napoca. În acest mod **se realizează o concepție geologo-economică completă,** precum și o legătură permanentă și indisolubilă între aceasta și executarea tehnică a programelor de lucrări, în sensul amplasării lor cît mai judicioase, a orientării lor cît mai eficiente și a unei organizări cît mai corespunzătoare.

În realizarea programelor de cercetare, indiferent dacă ele reprezintă cadrul general sau de detaliu, se urmărește în permanență ca acestea să satisfacă anumite cerințe cum sînt : ● luarea în considerare a tuturor structurilor, zonelor sau corpurilor care conțin substanțe utile; ● obținerea unui grad maxim de precizie (specific fiecărei substanțe), respectiv a unor intervale cît mai mici între limitele maxime și minime care determină mărimile parametrilor cantitativi și calitativi ai substanței minerale utile, astfel încît, după intrarea în exploatare a zăcămintelor, volumul și respectiv cheltuielile pentru cercetarea geologică să fie practic nule din punct de vedere al cunoașterii potențialului geologic; ● realizarea unor rețele de cercetare în așa fel încît să permită utilizarea lor ulterioară, într-o proporție cît mai mare, la exploatarea zăcămîntului; ● obținerea unei investiții specifice (lei/tonă de rezervă pusă în evidență) cît mai mică, în scopul creșterii eficienței întregii activități.

Pentru îndeplinirea obiectivelor programelor de cercetare geologică și, în special, pentru explorarea preliminară și de detaliu, și în acest an se va utiliza în cea mai mare parte sistemul combinat (lucrări de foraj și miniere), prin executarea de foraje cu adîncimi de pînă la 1 200 m, galerii de coastă, puțuri cu secțiuni de 12,6 m^2 și adîncimi de pînă la 600 m și suitori cu secțiuni de 4,66 m^2 și înălțimi de pînă la 80 m. O importanță deosebită în realizarea programelor o au și o vor avea în continuare puțurile de explorare, cu ajutorul cărora se cercetează în adîncime o serie de zăcăminte dintre care unele de talie mare, cu importante volume

de rezerve, cum sînt cele de la Roșia Poieni, Vorța, Băiaga-Hondol, Muncel-Est, Bolcana, Muncăceasca, Larga și Vadul Dobrii. Utilizarea combinată a lucrărilor de foraj și miniere prezintă importante avantaje dat fiind faptul că, prin intermediul lucrărilor miniere se întregește, datorită realizării de galerii și abataje, ansamblul de date necesare stabilirii condițiilor de valorificare, respectiv a tehnologiilor de execuție și prelucrare.

■

ÎNCADRAREA corespunzătoare în indicatorii tehnico-economici planificați, însoțită în final de obținerea unor rezultate favorabile privind creșterea bazei de materii prime minerale la toate substanțele impune adoptarea celor mai eficiente măsuri și acțiuni tehnico-organizatorice menite să asigure o desfășurare optimă a întregii activități a întreprinderii. Una din direcțiile prioritare de acțiune o constituie **scurtarea perioadei de cercetare a noilor zăcăminte,** astfel încît să se reducă la minimum timpul cuprins între depistarea și determinarea tuturor caracteristicilor și intrarea efectivă în exploatare.

Dintre multiplele acțiuni pe care întreprinderea le-a inițiat și le inițiază în continuare în această direcție se evidențiază, prin efectele pe care le asigură, cele referitoare la **creșterea într-un ritm susținut a productivității muncii la lucrările de prospectare și explorare a zăcămintelor.** Pentru acest lucru se are în vedere creșterea vitezelor de avansare a lucrărilor miniere și de foraj; mecanizarea operațiilor de înșurubare-deșurubare a prăjinilor de foraj de la instalațiile cu adîncimi mai mari de 600 m precum și a celor de betonare a lucrărilor miniere speciale (puțuri, rampe, camere speciale etc); generalizarea folosirii cofrajelor metalice la susținerea puțurilor și a torcretării (în proporție de peste 30%) la susținerea galeriilor.

Pentru creșterea vitezelor de avansare a lucrărilor miniere și de foraj, în vederea punerii la termene mai scurte în exploatare a noilor zăcăminte, s-a prevăzut ca în acest an la unele obiective să se asigure înaintări de peste 100 m/lună și front. În acest scop au fost stabilite ca măsuri : ● depășirea cu 10% a planului de încărcare mecanică în galerii, ca urmare a măririi parcului activ de utilaje la 45 bucăți și a indicelui de utilizare a lor cu 5%; ● folosirea la realizarea programelor de lucrări miniere de la Larga, Bocșa-Săcărîmb și Brădățel, într-o proporție de peste 20% a schemelor de perforare și pușcare cu găuri lungi și paralele și lungimi cuprinse între 1,5 și 2 m, utilizîndu-se cărucioarele de perforat cu un braț și cu două brațe și vagoanele silos; ● stabilirea diferențiată a schemelor de perforare și pușcare pentru fiecare lucrare minieră, în funcție de caracteristicile fizico-mecanice ale rocilor, astfel încît să se obțină randamente de rupere de peste 90% și consumuri specifice de explozivi minime ; ● finalizarea experimentării și generalizarea forajului cu diametru mic (73 mm) în bazinul carbonifer Petroșani, astfel încît să se realizeze, prin acest sistem, 7% din programul de lucrări; ● dotarea tuturor instalațiilor de foraj cu aparatura de măsură și control necesară.

O altă direcție de acțiune pentru realizarea unei eficiențe maxime în activitatea întreprinderii o constituie **reducerea investiției specifice.** Pentru aceasta, la nivelul unității, a fost adoptat și se aplică un complex de măsuri ce vizează : stabilirea, încă din faza de proiect, a soluțiilor care să permită realizarea unor consumuri specifice de manoperă, materiale (pentru susținere, derocare, transport) și energie minime, în paralel cu scurtarea duratei de cercetare geologică, reducerea cheltuielilor aferente organizărilor de șantier, prin adoptarea unor sisteme simple și ieftine; recuperarea, recondiționarea și refolosirea principalelor materiale (șină de cale ferată, traverse, elemente de susținere din lemn și metal, tuburi pentru aeraj, conducte de aer comprimat metalice și de cauciuc etc.), rezultate din lucrările miniere și organizările de șantiere de la obiectivele la care cercetarea geologică a fost finalizată cu rezultate pozitive dar care nu sînt necesare unităților de exploatare, precum și de la acelea unde rezultatele sînt negative; generalizarea acționării cu energie electrică a instalațiilor de foraj, în vederea reducerii consumurilor de carburanți și lubrifianți; înlocuirea parțială a sistemului de susținere cu elemente de lemn și metal (materiale deficitare), cu torcret, reducîndu-se prin aceasta și costurile unitare.

Nicolae BERINDE
Deva

NOTE

„Fisuri" pe filiera refolosirii fierului vechi

DATORITĂ măsurilor stabilite, în anii din urmă au sporit preocupările unităților și ale populației pe linia colectării și valorificării resurselor refolosibile. În acest sens, o atenție deosebită este acordată colectării fierului vechi ; acțiunea se soldează în fiecare an cu rezultate remarcabile, industria siderurgică ajungînd să valorifice la fabricarea fiecărei tone de oțel (în cuptoarele Martin și electrice) peste 50% fier vechi. În general, totul pare a decurge normal, numai că în acest proces apar și unele fisuri.

Este vorba, în primul rînd, de modul în care se colectează, selectează și expediază aceste resurse refolosibile marilor combinate siderurgice. În mod concret, fierul vechi se află adesea în amestec cu metale neferoase, mase plastice, materiale refractare, lemn etc. Or, pentru a fi folosit eficient, el se cere selectat, prin înlăturarea componentelor adiacente și, în același timp, sortat pe calități. De ce se cere o asemenea operație înainte ca fierul vechi să fie expediat unităților siderurgice ?

Fierul vechi fiind rezultatul unor acitivități din întreprinderile prelucrătoare, el se află fie în stare de șpan, șraifuri mici de tablă, capete laminate etc. În situațiile cînd provine din utilajele casate sau din bunurile de larg consum care nu mai au trebuință, în el se află încorporate și alte resurse precum materiale neferoase, mase plastice, lemn etc. Or, sortînd aceste resurse refolosibile pe elemente componente și calități, pe lîngă faptul că valoarea lor crește, se creează condiții pentru ca siderurgia să-l poată folosi cu eficiență mai mare. Din păcate, în prezent lucrurile nu se petrec așa, deși există în această privință o serie de instrucțiuni și reglementări stabilite prin lege.

Anul trecut, spre exemplu, la Combinatul siderurgic Hunedoara lucrătorii din secțiile de pregătire a fierului vechi șarjabil au reușit să colecteze din masa de materiale primite peste 200 tone metale neferoase și alte zeci de tone de alte produse. Folosirea directă a fierului vechi, așa cum a fost el expediat combinatului de către furnizori, ar fi adus mari daune în funcționarea agregatelor, în conducerea proceselor de elaborare a metalului. Pe de altă parte, topirea în baia de oțel a metalelor neferoase păgubește economia cu valori ce se ridică la zeci de milioane de lei, nemaivorbind de faptul că neferoasele constituie o materie primă deficitară pentru a cărei achiziționare din import statul face mari eforturi valutare.

Pentru evitarea unor asemenea stări de lucruri se impun măsuri energice începînd de la întreprinderile „producătoare" de resurse refolosibile metalice și pînă la unitățile de colectare, prelucrare și valorificare a acestora. Este în interesul fiecărei unități, al economiei naționale, ca metalele refolosibile să fie sortate în faza în care apar (oțeluri aliate, înalt aliate, metale neferoase, feroaliaje etc.), apoi să fie presate și balotate pentru a fi expediate beneficiarilor. S-ar evita astfel cheltuielile mari ce se fac în prezent, fie de unitățile de colectare și valorificare specializate, fie de combinatele siderurgice — care trebuie să depună mari eforturi pentru selectarea materialelor.

O altă problemă o constituie modul în care se transportă fierul vechi. *În condițiile în care acesta nu este balotat și presat, vagoanele sau autocamioanele care-l transportă nu pot fi folosite decît la o capacitate redusă, adesea chiar la 60%. Se consumă astfel combustibil mai mult, se cer utilizate pentru aceeași cantitate de resurse ce pot fi transportate într-un singur vagon, două vagoane. Iată de ce întreprinderile, unitățile de colectare specializate trebuie să ia toate măsurile necesare astfel încît metalele vechi să nu fie transportate decît atunci cînd sînt prelucrate (selectat metalul, balotat și presat).*

Prin acțiunile respective se pot obține mari economii bănești, de care pot beneficia atît cei ce „produc" resursele refolosibile de metal, unitățile specializate de colectare și prelucrare (fiecare sortiment superior obținut prezintă valori mai mari și pe această bază crește și posibilitatea de sporire a cîștigurilor), cît și, în fine, industria siderurgică care își poate desfășura în mai bune condiții activitatea, folosind din plin agregatele disponibile pentru a produce metal mai mult, de calitate superioară și mai ieftin.

B. VASILE

Dezbateri în mari unități industriale

ACORDUL GLOBAL — ÎMPLETIRE STRÎNSĂ ÎNTRE INTERESELE INDIVIDUALE ȘI CELE COLECTIVE (II)

— O experiență ce atestă eficiența generalizării acordului global —

PUBLICĂM în continuare intervențiile participanților la dezbaterea organizată de „Revista economică" la Combinatul siderurgic din Hunedoara.

Asigurarea condițiilor materiale de realizare a sarcinilor

Stelian DIJMĂRESCU : „Generalizarea acordului global a avut o serie de implicații favorabile care au condus la creșterea calitativă a producției și a muncii. Înainte de toate este vorba de **o conlucrare mai bună între oameni în procesul de producție.** Dacă, de exemplu, înainte de generalizare, fiecare echipă sau schimb erau interesate în special în realizarea propriilor sarcini de plan, în prezent preocupările acestora vizează toate problemele fabricației, începînd de la asigurarea cu materii prime și pînă la produsul finit, în toate cele 3 schimburi. În al doilea rînd, în condițiile unei conlucrări mai strînse la nivelul fiecărei echipe de lucru **se elimină în mare măsură întreruperile în funcționarea utilajelor.** De exemplu, la o linie de laminare, în condițiile retribuirii în acord global, dacă laminorul staționează o anumită perioadă de timp, afectează productivitatea, nivelul realizării sarcinii de plan a schimbului respectiv și, în ultimă instanță, venitul cuvenit conform contractului de acord global al formației respective. Iată de ce una din preocupările echipelor și formațiilor de lucru este canalizată spre eliminarea pe cît posibil a întreruperilor în funcționarea agregatelor, mașinilor și instalațiilor din dotare, printr-o mai bună întreținere și exploatare a lor.

Un alt efect pozitiv este și faptul că, în condițiile acordului global, **cîștigurile sînt mai echitabil repartizate.** De ce ? Cîștigul fiind partea cuvenită fiecăruia din retribuția formației, acesta depinde de doi factori : 1) orele lucrate în acord ; 2) retribuția tarifară. Cel de-al doilea factor, respectiv retribuția tarifară, este în funcție de experiența și aptitudinea fiecărui individ, dar ceea ce primește ca plată depinde și de contribuția sa la activitatea echipei, respectiv la activitatea schimbului și secției respective".

Iacob TOPLICEAN : „Acordul global presupune **asigurarea în totalitate** a materiilor prime, materialelor, uneltelor de muncă necesare, precum și pregătirea corespunzătoare a locurilor de muncă pentru executant. În acest sens au fost depuse în perioada de introducere generalizată a acordului global eforturi mari pentru a asigura baza materială în vederea desfășurării ritmice a producției. Măsuri deosebite au fost luate, de asemenea, pentru asigurarea de rezerve de piese de schimb, din cele mai necesare, pentru a putea executa operativ atît reparațiile curente cît și cele capitale. Prin aceasta s-a asigurat în ansamblu o mai bună utilizare a capacităților de producție, factor ce a permis ca în trimestrul I a.c. combinatul să-și îndeplinească și chiar să depășească sarcinile planificate la producția fizică.

Au participat la dezbatere : **Sabin FAUR**, director general ; **Ionel DOBRIN**, director comercial ; **Iacob TOPLICEAN**, secretarul comitetului de partid ; **Alexandru DRAGOTA**, directorul uzinei nr. 8 ; **Nicolae FLOCA**, șeful biroului personal, învățămînt, retribuire ; **Eva BARDAR**, inginer principal, biroul normarea muncii ; **Gheorghe VOICA**, șeful serviciului organizarea producției și a muncii ; **David BUCUR**, șeful secției aglomerator I ; **Stelian DIJMĂRESCU**, economist principal, uzina nr. 4 laminoare ; **Petru PÎRVU**, șeful secției laminor 650 mm ; **Victor PETROESCU**, maistru principal oțelar, secția oțelăria Martin II ; dr. ing. **Constantin CATRINOIU**, șeful serviciului C.T.C. laboratoare ; **Ioan DANIEL**, tehnician principal normare, secția oțelăria Martin II ; **Livia CROITORU**, secretar adjunct al comitetului de partid.

Analizele periodice efectuate în sectoarele și secțiile combinatului au permis să se facă aprecieri pozitive și critice privitor la modul în care criteriile impuse de acordul global se realizează, accentuîndu-se acele laturi care fac cu putință, odată cu sporirea producției și ridicarea calității acesteia, obținerea unor retribuții superioare. S-a creat astfel o atmosferă de emulație între echipe și schimburi pentru autodepășire, fapt ce poate fi remarcat în mod curent prin realizările superioare obținute de la o lună la alta, de către marea majoritate a secțiilor și formațiilor de lucru".

Constantin CATRINOIU : „Importanța asigurării locurilor de muncă cu cele necesare rezultă foarte clar din următorul exemplu. Avem în dotare un spectometru de fluorescență, tip 72 000, care staționează de mai bine de un an și două luni datorită lipsei unui tub Roentgen. Lipsa acestei piese de schimb are efecte negative : nu se pot efectua în totalitate analize complete la produsele care intră la furnal, se consumă reactivi mai mulți, se utilizează pentru control un număr mai mare de oameni. Aș putea spune că numai costurile reactivilor consumați în plus în decurs de un an depășesc de cîteva ori prețul de achiziție a piesei de schimb amintite. Dificultatea în achiziționarea tubului Roentgen este determinată de nenumărate aprobări pe filieră, de încetineala cu care se acționează de unitățile specializate în import".

Livia CROITORU : „Același lucru se poate spune și în cazul plăcilor termoizolante și a pragurilor pentru cuptoare care, deși sînt produse în țară, ne creează destul de multe probleme datorită lipsei de ritmicitate în livrarea lor. Or, în condițiile organizării muncii în acord global, pentru a putea aprecia în mod real aportul oamenilor la realizarea sarcinilor de plan, trebuie asigurate toate condițiile materiale necesare. Se impune, în primul rînd din partea combinatului, o preocupare mai susținută pentru aprovizionarea ritmică cu aceste produse, întrucît furnizorii respectivi fac parte din ministerul nostru".

Petru PÎRVU : „Personal, consider ca o lacună sau ca o lucrare incompletă, insuficienta generalizare a acordului global la echipele de lăcătuși și electricieni de întreținere. Apreciez, desigur, că este foarte greu să cîntărești activitatea specifică a acestei categorii de oameni. Cu ajutorul compartimentului de specialitate este necesar ca, într-un timp relativ scurt, **să se pună la punct criteriile și obiectivele în aprecierea activității oamenilor muncii din sectoarele auxiliare** astfel încît și acestea să beneficieze de avantajele acordului global".

2. Instrument de măsurare cantitativă și calitativă a muncii

Legarea mai strînsă a veniturilor de rezultatele obținute

Sabin FAUR : „Prin generalizarea acordului global s-a creat posibilitatea unei ierarhizări mult mai echitabile și judicioase a retribuției în raport de condițiile reale de lucru din fiecare uzină, atelier și secție. De altfel, concepem acordul global și instrumentele lui de aplicare ca forme **dinamice** prin care să angrenăm fiecare colectiv de muncă la obținerea unor rezultate superioare în valorificarea mijloacelor materiale, creșterea calității producției și obținerea unei eficiențe economice ridicate. Din acest punct de vedere considerăm că **trebuie căutate în continuare forme**

și metode pentru legarea mai strînsă a veniturilor cadrelor de ingineri, economiști, tehnicieni etc. care își desfășoară activitatea în serviciile funcționale, de rezultatele obținute în secții. Pe același plan se înscriu și preocupările pentru utilizarea formelor de retribuire în acord global în vederea ridicării pe o treaptă calitativ mai înaltă a unor activități considerate pînă nu de mult „secundare", cum sînt, de exemplu, recuperarea unor resurse materiale refolosibile, efectuarea unor lucrări cu caracter de întreținere legate de activitatea de bază etc.

Sîntem convinși că ceea ce s-a făcut pînă acum reprezintă un început bun dar esențial este ca în viitor să acționăm cu și mai multă perseverență pentru ca, folosind noi metode de perfecționare a elementelor de măsurare a eficienței muncii, să obținem rezultate superioare".

Ionel DOBRIN : „O noutate în actuala concepție de aplicare a acordului global generalizat o constituie, după mine, folosirea lui în primul rînd ca instrument de cointeresare în realizarea manoperei specifice. Aceasta este o problemă care necesită, după opinia mea, o mai aprofundată analiză la nivel de ramură, pentru cuantificarea corectă a manoperei specifice în raport de factorii tehnici, tehnologici existenți în fiecare unitate și la nivelul ramurii. Oricum, **folosirea manoperei specifice ca instrument de cointeresare** și, respectiv, de **măsurare a muncii** este un element care dă posibilitatea unei judicioase repartizări a mijloacelor de retribuție bănească în raport cu utilitatea socială a muncii, atît în cadrul fiecărei secții cît și la nivelul combinatului.

Pînă la generalizarea acordului global în anumite sectoare și secții se înregistra o oarecare discrepanță între nivelul retribuțiilor primite și specificul diferitelor munci. Ce am în vedere ? De exemplu, unul din cele mai grele locuri de muncă în oțelărie îl constituie halele de turnare. Între nivelul de retribuție al personalului care lucrează în halele de turnare și cel al formațiilor de lucru de pe platforma de elaborare nu era stabilit un raport echitabil datorită sistemului de indicatoare tarifare de calificare. Prin normarea judicioasă a muncii și stabilirea unor normative de personal corespunzătoare, prin stabilirea unor criterii de calitate a muncii s-a ajuns ca, în momentul de față, să se înregistreze o mai echitabilă repartizare a fondului de retribuire pe fiecare loc de muncă. Acesta a fost și este un element de importanță hotărîtoare pentru realizarea unui însemnat pas înainte în rezolvarea uneia din problemele fundamentale ale combinatului și anume fluctuația sau, cu alte cuvinte, fuga de la anumite locuri de muncă în care condițiile sînt mult mai grele către altele cu condiții mai ușoare".

Ioan DANIEL : „Avînd producția defalcată pînă la echipă, schimb și fiecare agregat (în cazul nostru cuptorul Martin), se pot urmări îndeaproape realizările și, totodată, se pot cuantifica și cîștigurile zilnice. Acest fapt constituie un stimulent pentru toți cei ce muncesc. În luna februarie a.c. cuptorul nr. 1, de pildă, avea de realizat, conform planului, 32 100 tone oțel ; a realizat însă 32 596 tone, respectiv 101,55%, cîștigurile medii fiind îndeplinite în proporție de 109%. Creșterea medie a cîștigurilor este mai mare decît nivelul îndeplinirii producției fizice deoarece în structura acesteia au predominat mărcile de oțel de calitate superioară — pentru care se acordă procente în plus la cîștig. Retribuția personalului a fost departajată în funcție de cum s-au realizat sarcinile de plan pe fiecare schimb. Astfel, schimbului A, care și-a realizat producția în proporție de 101,56%, i-a revenit ca retribuție 113%, schimbului B (producția realizată 100,85%) i-a revenit 109% și schimbului C (producția realizată 100,48%) 105%. Șeful de echipă a primit 13% la retribuția medie. Evident în cadrul schimburilor, echipele au fost, de asemenea, departajate la retribuție în funcție de realizările obținute. Așa se face că unele echipe au cîștigat peste media schimbului, în timp ce altele, care nu au îndeplinit toate condițiile prevăzute de acordul global, s-au situat sub media tarifară".

Victor PETROESCU : „Aș vrea să fac o propunere privitor la modul de stimulare a activității și de avansare a maistrului. În condițiile noastre, realizarea retribuției în acord global de către maistru este legată de îndeplinirea a 4 indicatori ca sarcină minimă de plan. În cadrul oțelăriilor, de pildă, un maistru are în subordine 3—4 cuptoare, răspunderea sa fiind foarte mare, în sensul că trebuie să asigure condițiile necesare ca toate formațiile de lucru, fiecare schimb să poată realiza și depăși sarcinile de plan. Întîlnim însă unii șefi de echipă subordonați maistrului care, avînd stabilite doar două condiții pentru realizarea retribuției, reușesc să obțină lună de lună cîștiguri mult superioare acestuia. S-au creat astfel unele discrepanțe care au determinat pe unii maiștri să solicite să lucreze ca șefi de echipă (pornind tocmai de la nivelul cîștigurilor), în timp ce promovarea altora în asemenea funcții a devenit dificilă. **Ar fi util**, după părerea mea, **ca la stabilirea criteriilor de acordare a retribuției în acord global să se reexamineze condițiile prevăzute maistrului în raport cu răspunderea ce i se atribuie**, urmărindu-se, în concordanță cu posibilitățile existente, ca veniturile acestuia să fie cît mai aproape de cele ce le realizează personalul din subordine (în special șefii de echipă și primtopitorii)".

Calitatea producției — o condiție primordială

Constantin CATRINOIU : „Între indicatorii de bază care au fost fixați pentru acordarea retribuției personalului la loc de frunte se află cel de calitate. În cadrul secțiilor au fost stabiliți indicatori de calitate diferențiați pe fiecare formație de lucru în funcție de producția și specificul activității acestora. Bunăoară, la cocserie, ca indicator de calitate a fost stabilit rezistența cocsului pe 2 categorii : R-40 și R-10, care are o influență foarte mare asupra producției furnalelor.

În măsura în care cocsul pe care-l utilizăm este de calitate bună, se pot realiza la fiecare furnal o producție și o productivitate mai mare, precum și fontă cu caracteristici superioare care conduce la creșterea procentului de scoatere a metalului în oțelării. În același timp, o fontă cu conținut scăzut de sulf și siliciu creează condiții ca în oțelării șarjele să se elaboreze într-un timp mai scurt. Ceea ce am dorit să prezint prin acest exemplu este faptul că la stabilirea indicatorilor de calitate pe secții și sectoare s-a avut întotdeauna în vedere influența în lanț pe care o are realizarea lor, pe întregul flux de producție.

Creșterea rolului indicatorilor de calitate odată cu aplicarea acordului global generalizat a dat posibilitatea să se elaboreze, în ultimul timp, o serie de mărci de oțeluri cu valoare foarte mare și care, în bună măsură, erau aduse pînă nu de mult din import. Unul din aceste produse este cordul metalic, pe care îl producem sub formă de oțel lingou, țaglă și apoi sîrmă de ∅ 6. Este un produs care pînă acum doi ani nu se realiza în țară și din el se execută cordul ca instalație la anvelope. Pentru anumite șarje și mărci de oțeluri de calitate superioară există în cadrul combinatului o serie de coeficienți de echivalare, care stimulează activitatea echipelor în creșterea, ca pondere, a producției din aceste tipuri.

Vă dau și un alt exemplu. În primul trimestru al acestui an am realizat oțelul inoxidabil cu carbon foarte scăzut în instalațiile de tratare în vid la Oțelăria electrică nr. 1. În combinat nu s-au putut obține pînă acum oțeluri înalt aliate cu conținut de carbon sub 0,03%. Aceasta pentru că, pe de o parte, nu aveam pusă la punct tehnologia necesară și nu cunoșteam detaliile tehnice pentru a ajunge la aceste performanțe. Ei bine, în prezent, prin eforturile întregului colectiv în condițiile impuse de generalizarea acordului global — care prevede pentru ridicarea calității stimulente materiale — am reușit să realizăm la Hunedoara oțel cu conținut de carbon de sub 0,01%, care din punct de vedere al caracteristicilor mecanice, chimice și de puritate este la nivelul celui pe care îl primim din import".

Alexandru DRAGOTĂ : „Este evidentă contribuția pe care a adus-o generalizarea acordului global la creșterea răspunderii pentru organizarea muncii în echipe, pe schimburi și secții. Aș sublinia faptul că acordul global a determinat implicarea directă a fiecărui conducător al procesului de producție în perfecționarea continuă a organizării muncii. Și aceasta în două sensuri : în primul rînd este vorba de o mișcare mai judicioasă a personalului, prin asigurarea unui echilibru al formațiilor de lucru, iar în al doilea rînd de redistribuirea forței de muncă între diferitele sectoare de activitate din cadrul combinatului în funcție de nevoi.

Pe de altă parte se resimte, după părerea mea, **necesitatea unei corelări mai strînse între retribuție și nivelul gospodăririi resurselor** care sînt puse la dispoziție pentru realizarea sarcinilor de producție. Ce am în vedere cînd spun aceasta ? În primul rînd, că acordul global generalizat cuprinde în sine și criteriile de gospodărire rațională a resurselor, element care contribuie la o cointeresare mult sporită în utilizarea rațională a lor. Cu toate acestea considerăm că pe viitor trebuie insistat mai mult pentru ca **spiritul gospodăresc să coboare la nivel de executant.** Este un domeniu în care încă am făcut destul de puțin. Probabil că aceasta este și marea rezervă pe care o conține, în continuare, acordul global pentru creșterea eficienței în activitatea de producție".

Dezbatere consemnată de
Vasile BOESCU
Corneliu BĂRNEA

Puncte de vedere

Specializarea și exigențele creșterii eficienței

ÎN SECTOARELE PRIMARE se realizează unele operații pe care le implică fabricația unui număr însemnat de piese de mașini, operații prin care, concomitent cu obținerea transformărilor structurale fizico-chimice în masa materialului de prelucrat, se obțin și formele preliminare ale pieselor, definitivate ulterior prin alte operații. Este de remarcat complexitatea pieselor de mașini care comportă asemenea operații precum și condiționarea, de către operațiile respective, a calității pieselor finite ; de asemenea, cantitatea mare de material care se prelucrează în sectoarele primare. De exemplu, în industria noastră constructoare de mașini numai piesele turnate și forjate reprezintă circa 2,5 mil. tone anual. Piesele provenite din turnare și forjare reprezintă peste 60% din consumul total de metal al unor familii de tractoare, mașini-unelte ș.a. În cadrul acestui domeniu foarte vast, studiul funcțiunilor și al structurilor unităților specializate tehnologic îl vom ilustra prin cazul concret al unei **unități specializate tehnologic în procedeul de turnare centrifugală.**

Din numeroasele familii de piese finite utilizate în construcția de mașini, ale căror semifabricate se pot executa prin turnare centrifugală, menționăm doar cîteva : cămășile motoarelor termice rapide, cămășile compresoarelor cu piston, cămășile pompelor cu piston, inclusiv ale pompelor de adîncime pentru extracția țițeiului, tuburile ceramice pentru diferite cuptoare de tratamente termice ș.a. Prin dividerea unor semifabricate de formă tubulară executate prin acest procedeu se obțin o serie de familii de piese de formă inelară, cum sînt unele familii de segmenți, bucșe, manșoane, colivii. După cum se știe, piesele respective funcționează într-un regim de lucru foarte greu : presiuni și temperaturi mari, medii corozive, condiții de etanșeitate. Turnarea centrifugală, spre deosebire de alte procedee, asigurînd structuri cristaline mai fine și mai omogene, conferă pieselor respective caracteristicile fizico-mecanice impuse de funcționalitatea lor. Pentru explicarea mai exactă a acestui proces să pornim de la ipoteza că întreprinderea respectivă dispune de cele două sectoare cu specializări distincte : cel de concepție și cel de fabricație.

Specializarea concepției și fabricației

PROCEDEUL de turnare centrifugală constituie **criteriul fundamental și definitoriu pentru specializarea,** în ansamblu, a sectorului de concepție, datorită faptului că atît personalul cît și înzestrarea lui tehnică sînt factori flexibili cu o mare capacitate de adaptare pentru soluționarea multiplelor probleme, ipoteze și variante care apar și sînt implicate de procesul cercetării. Problemele legate de configurația precisă a pieselor, funcționalitatea acestora, seriile de fabricație, deși prezente în condiționarea cercetărilor și aplicațiilor, sînt soluționate relativ ușor datorită aceleiași flexibilități.

Structura internă a sectorului de concepție este însă ordonată pe compartimentele definite de specializarea personalului, inclusiv a înzestrării lui profesionale, implicate de ansamblul procesului tehnologic. Astfel : **compartimentul de produse** își orientează programele de lucru pe cercetarea funcțiunilor pieselor și a configurațiilor constructive ale acestora, realizabile prin procedeul de centrifugare a metalului lichid, ca efect al rotirii cochilelor. În acest sens, sînt de cercetat un număr mare de familii de piese utilizate deja în construcția mașinilor, din care cîteva sînt date ca exemplu în schemă ; **compartimentul de materiale** își orientează programele de lucru pe cercetarea structurii chimice și cristaline a diferitelor metale și aliaje în procesul de transformare a acestora în piese turnate, prin procedeul de centrifugare ; **compartimentul de procedee** cercetează regimurile și programele de lucru și organizarea tehnologică a proceselor de transformare a diferitelor metale și aliaje în piese turnate ; **compartimentul de echipament tehnologic** cercetează, proiectează și execută utilajul, aparatura și standurile de probe și încercări specifice aplicării procedeului de centrifugare (cochile, mașini de turnat centrifugal ș.a.) necesare atît sectorului de concepție, cît și celui de fabricație ; **compartimentul de urmărire a comportării produselor la beneficiari** culege, sistematizează și prelucrează cu celelalte compartimente datele provenite din fabricația și exploatarea produselor, organizînd totodată asistența tehnică, consultațiile și alte activități oferite beneficiarilor sau solicitate de aceștia.

Din succinta enumerare a principalelor atribuții ale compartimentelor din sectoarele de concepție rezultă caracterul interdisciplinar al activității acestora. Acest caracter se amplifică considerabil dacă ținem seama de faptul că sectorul respectiv, pentru a-și realiza obiectivele, este adesea obligat să recurgă la concursul altor unități specializate, atît din rețeaua celor de concepție, cît și din rețeaua celor de fabricație. Iar dacă avem în vedere și activitățile netehnologice ale unei unități de concepție, cum sînt economia proceselor și comercializarea activității, care sînt cu totul diferite de cele ale unităților specializate în fabricație, caracterul interdisciplinar al fiecărei unități de concepție apare evident. În acest context considerăm oportun să relevăm importanța decisivă a compartimentului activ al unităților (sectoarelor de concepție). O unitate de concepție are șanse reduse de supraviețuire dacă se rezumă numai la așteptarea solicitărilor din partea unităților specializate în fabricație. Ea trebuie să fie capabilă să ofere unităților de fabricație produse și tehnologii noi sau modernizate, deja „omologate" și într-un stadiu cît mai avansat de pregătire pentru a fi aplicate operativ în fabricație. Pe această cale, unitățile de concepție pot „depana" unitățile de fabricație cînd acestea intră în dificultăți privind vînzarea produselor din fabricația curentă, vînzare care constituie preocuparea lor predominantă.

În cîmpul larg de aplicabilitate a procedeului de turnare centrifugală vom reliefa în continuare modul în care acesta se reflectă în specializarea echipamentului tehnologic (cu ajutorul căruia el se implementează) și în specializarea unităților de fabricație.

Principiul procedeului de turnare centrifugală rămîne **criteriul fundamental de specializare pentru mai multe familii de mașini.** Diferențierea acestor familii de mașini și a altor echipamente, cu alte cuvinte specializarea lor mai aprofundată, este rezultatul intervenției unor criterii complementare celui fundamental și anume : **forma și dimensiunile** semifabricatului : profilul exterior al tubului, mărimea diametrului interior, grosimea pereților, lungimea ș.a. determină, de exemplu, poziția orizontală sau verticală de turnare, deci configurația și schema cinematică a mașinii de turnat ; **natura metalului :** diferitele aliaje de fontă, oțel, neferoase ș.a., cu temperaturi de turnare și regimuri de răcire foarte diferite și precis definite, influențează direct numărul de cochile dintr-un set, materialul din care acestea sînt executate ș.a. ; **mărimea seriei de fabricație** din care se deduce ritmul de lucru al mașinii, gradul de mecanizare și de automatizare al acesteia.

Mașina de turnat centrifugal, împreună cu seturile aferente de cochile, este însă numai o verigă, anume veriga cheie, specifică lanțului tehnologic pe care îl implică linia de fabricație a unei familii de piese executate cu acest procedeu. Potrivit rolului ei „cheie" în lanțul tehnologic, cu ritmul ei de lucru se sincronizează ritmul de lucru și al celorlalte echipamente nespecifice procedeului, care compun o linie de fabricație : cuptoarele de topire, mașinile de șarjare ș.a. **Funcționalitatea întregii linii tehnologice devine astfel indivizibilă în exploatare.**

Această aprofundare a specializării echipamentului tehnologic, inevitabilă din punct de vedere tehnic și din considerente economice, determină astfel o specializare tot atît de aprofundată pentru întreaga linie tehnologică, care se poate constitui într-o unitate de fabricație. Din această condiționare predominant tehnologică rezultă specializarea mult mai îngustă a unităților de fabricație față de specializarea unităților de concepție. O asemenea linie tehnologică, întregită și cu restul

Primele două părți ale studiului au apărut în nr. 44/1983 și 11/1984.

Macrostructura industriei construcțiilor de mașini

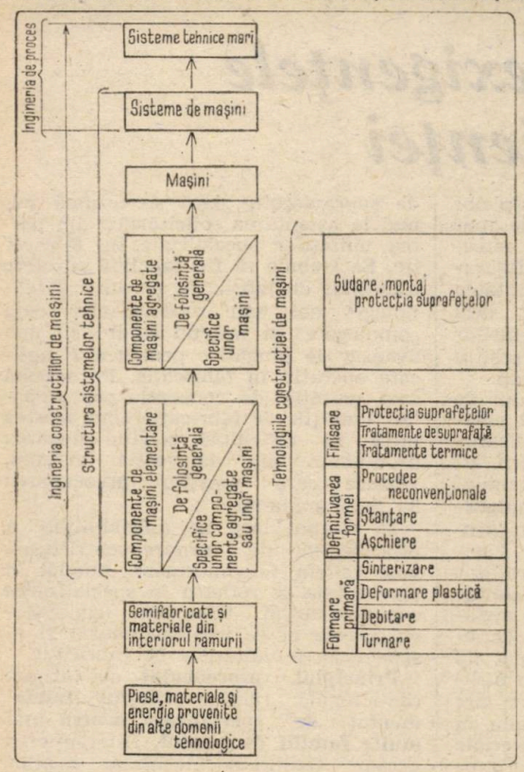

compartimentelor tehnologice, cum sînt întreținerea exploatării, compartimentele de contract cu furnizorii și beneficiarii, precum și cu compartimentele pentru celelalte domenii de activitate — economia proceselor, comercializare, finanțare, conducere și organizare, — poate deveni o unitate specializată în fabricație și în același timp cu autogestiune.

De ce procedeul de turnare centrifugală nu capătă extindere ?

DACĂ ANALIZĂM, prin prisma considerațiilor teoretice prezentate, evoluția procedeului de turnare centrifugală în sectoarele primare ale industriei noastre constructoare de mașini, o primă constatare care se impune este aceea că n-au existat o preocupare și o activitate sistematică pentru promovarea acestui procedeu, deosebit de eficient în comparație cu alte procedee. Și aceasta datorită faptului că nici o întreprindere și nici Institutul de sectoare calde (I.C.S.I.T.P.S.C.) nu și-au asumat răspunderea de a organiza un sector de concepție, cu baza lui materială corespunzătoare, capabil să dezvolte procedeul și să-l implementeze pe plan național, cu șanse apreciabile de a se face cunoscut chiar și pe plan mondial.

Cantitatea anuală de semifabricate și piese finite (tuburi de scurgere) executabile prin aplicarea acestui procedeu este de peste 100 000 tone. Numeroasele semifabricate și piese turnate de formă cilindrică se execută în țara noastră prin diferite procedee de turnare în forme nepermanente (din nisip). Pentru semifabricatele și piesele solicitate în serii mari, cum sînt unele familii de cămăși de motoare, tuburi de scurgere și tuburi de presiune pentru instalații și canalizare, rolele căilor de rulare pentru laminoare ș.a. s-a aplicat procedeul de turnare centrifugală cu mașini specializate procurate din import.

Liniile tehnologice pentru turnarea centrifugală s-au constituit ca ateliere și secții specializate în cadrul marilor turnătorii de piese, construite la rîndul lor în marile întreprinderi și combinate, adesea beneficiare ale produselor respective. Astfel de linii tehnologice funcționează în prezent în turnătoriile de piese ale unor întreprinderi cum sînt : Întreprinderea de autoturisme Pitești (M.I.C.M.), Întreprinderea de autocamioane Brașov (M.I.C.M.), Întreprinderea mecanică Cîmpina (M.I.C.M.), întreprinderea „Feroemail"-Ploiești (M.E.F.M.C.), Întreprinderea metalurgică Aiud (M.I.M.), Întreprinderea de matrițe și piese Odorheiul Secuiesc (M.I.Ch). Aplicații la o scară mult mai redusă, realizate prin autodotări, se regăsesc și în alte turnătorii ale întreprinderilor constructoare de mașini, secțiile sau atelierele respective fiind specializate numai în fabricație.

Multe familii de piese, de formă cilindrică, se execută încă prin diferite procedee de turnare în forme de nisip, cu toate că acestea nu asigură cerințele de calitate și de economicitate la nivelul pe care îl asigură turnarea centrifugală. Exemple în această privință pot fi menționate : cămășile de motoare pentru tractoare și autocamioane executate în turnătoriile Întreprinderii de tractoare Brașov (M.I.C.M.), Întreprinderii de mașini agricole și pentru industria alimentară Roșiorii de Vede (M.A.I.A.), Întreprinderii de reparații auto Tecuci (M.T.Tc.), tuburile de scurgere executate de turnătoria Întreprinderii de fier Vlăhița (M.I.M.) ș.a. Exemplele enumerate sînt suficient de convingătoare și relevante atît pentru progresele realizate prin organizarea unor secții și ateliere specializate în aplicarea procedeului de turnare centrifugală la fabricația unor familii de piese, cît și pentru formularea unor noi propuneri privind aprofundarea specializării tehnologice în acest domeniu.

Specializarea, ca modalitate de promovare a progresului tehnic și economic, este o acțiune care se desfășoară predominant în cadrul procesului de dezvoltare calitativă și cantitativă și, ca atare, ea orientează profesionalizarea personalului și efortul investițional pe care îl implică dezvoltarea. Această idee, deși poate fi dedusă din cele prezentate mai înainte, am precizat-o aici și acum pentru a se înțelege mai bine sensul propunerilor care urmează, propuneri utile în fundamentarea și elaborarea lucrărilor curente și propriuzise de dezvoltare tehnologică.

Considerăm oportună organizarea unui colectiv de cercetare și inginerie tehnologică, cu baza experimentală și de execuție aferentă (produs-procedeu-material-echipament specific), specializat în dezvoltarea și implementarea la scară industrială a procedeului de tur-

I. CALBOREANU
Institutul central de cercetări tehnologice pentru construcțiile de mașini

(Continuare în pag. 26)

Mapamond tehnico-științific

Controlul nedestructiv al produselor

RIDICAREA calității produselor a condus la dezvoltarea și perfecționarea a numeroase procedee tehnice menite să permită identificarea și prevenirea unor defecte de fabricație. O tehnologie modernă cu certe posibilități de progres o constituie în acest cadru „controlul nedestructiv al produselor". După cum indică și denumirea, noua tehnologie permite descoperirea unor defecte ale pieselor fără ca acțiunea de testare să pricinuiască vreo intervenție de natură fizică sau chimică. Am desemnat astfel și un prim avantaj al acestei tehnologii de evaluare a calității produselor, acesta fiind completat de creșteri importante de productivitate în această fază a procesului de producție. Din punct de vedere tehnic, noua metodă se bazează pe folosirea ultrasunetelor, într-un sistem perfecționat de automatizare.

Direcțiile de perfecționare vizează de altfel aceste două elemente importante : prelucrarea semnalelor acustice și creșterea gradului de automatizare. În cazul prelucrării semnalelor sonore se urmărește, pe de o parte, amplificarea acestui gen specific de informație, iar pe de altă parte o corelare a informației cu diversele tipuri de defecte. Aceste elemente, care privesc „anatomia" procesului, comportă o defalcare pe trei etape distincte a procesului de măsurare a calității produselor din prisma defectelor existente : detectarea globală a defectului, identificarea sa, evaluarea dimensiunilor defectului. Această ultimă fază dispune în prezent de cele mai extinse posibilități de dezvoltare ca urmare a integrării în sistem a imaginii. Concret, procesul se desfășoară astfel : receptarea de informație sub forma unor semnale sonore înregistrate de captatori speciali; transformarea ulterioară a acestora în semnale numerice și memorizarea lor într-un calculator. Prin algoritmi speciali se realizează apoi o recompunere a imaginii obiectivelor (structura lor internă, în fapt) și precizarea contururilor defectelor existente ; sub aspectul utilajelor folosite, transformarea semnalelor sonore în imagine se realizează prin intermediul unui aparat original denumit „microscop acustic". Utilizînd unde de sunet de înaltă frecvență (pînă la 10^8 Hz) microscopul pătrunde în structura oțelurilor, a fontelor, a superaliajelor pe suprafețe de zeci de centimetri și furnizează imagini ale defectelor și ale anomaliilor de structură mărite de pînă la o sută de ori.

Dezvoltarea acestor tehnici de vîrf în testarea calității fabricatelor, a căror aplicare se întrevede îndeosebi în industria automobilului și în turnătorii, va determina, potrivit opiniei unor specialiști, modificări de ordin metodologic și conceptual. Ideea „zero defecte" își diminuează din importanță, un loc prioritar revenind conceptului de „defecte acceptabile" concomitent cu determinarea unor niveluri precise în funcție de care să poată fi evaluate natura și dimensiunea defectelor de fabricație.

În lumina Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor

EXPORTURILE COMPLEXE ȘI CREȘTEREA EFICIENȚEI*)

ESTE cunoscută amploarea dezvoltării industriei construcțiilor de mașini înregistrată în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R. Fără să facem uz de cifre pentru a ilustra fenomenul acesta major, este evident că a fost o etapă de acumulări cantitative, o etapă obiectiv necesară, care a permis economiei românești în dezvoltare să-și creeze o bază tehnică materială puternică, de țară industrializată, pentru aducerea acestei economii în schimbul internațional la un nivel competițional adecvat cerințelor marii majorități a partenerilor.

Aceasta s-a realizat pe fondul crizei generale a sistemului capitalist mondial, al crizei economice mondiale, manifestată prin variatele ei forme, dintre care criza energetică mondială și-a pus amprenta asupra tuturor economiilor naționale, adîncind prăpastia dintre țările bogate și cele sărace.

Cu toate dificultățile întîmpinate, industria românească constructoare de mașini a continuat să se dezvolte. În cadrul acesteia construcțiile de mașini și utilaje destinate industriei petroliere au cunoscut o dezvoltare relativ mai mare, dată fiind situația conjuncturală mondială : pe fondul crizei energetice a crescut activitatea de prospectare, foraj și extracție a hidrocarburilor, ceea ce a dus la creșterea cererii în raport cu oferta de utilaj petrolier, lucru care a atras după sine dezvoltarea industriei utilajului petrolier. Fără îndoială că această conjunctură favorabilă a deceniului al 8-lea a influențat pozitiv dezvoltarea capacităților de producție respective din România, în cadrul dezvoltării generale a concurenței. S-au realizat în această perioadă operațiuni comerciale importante, atît ca rezultat economic, cît și din punctul de vedere al prestigiului economic al țării în toată lumea.

De la începutul deceniului al 9-lea situația conjuncturală s-a inversat radical ; oferta de utilaj petrolier este în raport cu cererea mult mai mare, ceea ce a atras după sine în mod implicit ascuțirea nemaiîntîlnită, în acest domeniu, a concurenței. Dacă pînă spre mijlocul deceniului al 8-lea piața utilajului petrolier era controlată de cîteva firme mari nord-americane, în prezent există în lume multe firme puternice, care și-au creat deja renume în toate continentele. Chiar mai mult, în țările mari consumatoare de utilaj petrolier s-a născut o industrie națională care concurează cu succes renumitele firme nord-americane. Este cazul industriei de utilaj petrolier din Brazilia, Argentina, Mexic, India etc., care s-au dezvoltat pe bază de licență sau prin efort propriu.

Pe de altă parte, scumpirea petrolului a dus la reconsiderarea politicii energetice în toate țările consumatoare de petrol, trecîndu-se de la epoca de risipă la programe energetice de strictă economisire. Acest aspect a atras după sine un alt fenomen, oarecum contradictoriu pentru etapa de criză energetică și anume scăderea activității de foraj, diminuarea extracției de țiței.

În sfera utilajului petrolier, în condițiile existenței în lume a unui număr deja foarte mare de producători, micșorarea activității de foraj-extracție a atras după sine apariția a două fenomene :

a) apariția unui stoc de utilaje în conservare, scoase din exploatare, deci avînd o anumită uzură, oferite spre vînzare la prețuri foarte avantajoase sau oferite spre închiriere (leasing) ;

b) apariția unui stoc de utilaje noi, care nu au mai găsit desfacere, oferite la prețuri mici sau spre închiriere.

În aceste condiții industria românească de utilaj petrolier întîmpină, deja de cîțiva ani, o concurență deosebită în plasarea producției sale pe piața internațională, și în special pe piața capitalistă.

Deși se așteaptă, conform prognozelor unor specialiști în domeniu, un reviriment al vînzărilor totale, desfacerea utilajului petrolier într-o măsură mai mare pe piața capitalistă depinde de modul în care se va acționa în viitorul apropiat atît în sfera producției, cît și în sfera promovării sale pe piața externă. Nu se mai poate acționa în maniera cunoscută, de așteptare a cumpărătorului, ci este necesar să se adopte o manieră de inițiativă, de operativitate și — de ce nu ? — de agresivitate, în sensul bun al cuvîntului.

*) În cadrul dezbaterii a se vedea și R.E. nr. 37/1983 ; nr. 8, 10/1984.

Este necesar să se acționeze pe mai multe planuri concomitent, atît pentru păstrarea pieților pe care este introdus utilajul petrolier românesc, cît și pentru introducerea lui pe alte piețe, pe mai multe direcții de acțiune.

Tehnologii moderne, cibernetizare, norme internaționale

DESIGUR că în primul rînd trebuie să se acționeze asupra utilajului însuși. În condițiile concurenței existente în acest domeniu unele firme au creat echipamente, instalații și utilaje de nivel tehnic foarte ridicat, de mare productivitate, introducîndu-se automatizarea și computerizarea în locul muncii grele și uneori riscante a petroliștilor. Aceste creații, oferite la un preț relativ puțin majorat față de utilajele „clasice" pe care le înlocuiesc, sînt preferate de beneficiarii lor, care realizează o micșorare a prețului de cost pe metrul forat prin creșterea productivității forajului.

Pentru a ne păstra competitivitatea în domeniul acestor echipamente, sînt necesare deci crearea și oferirea la export de produse cu grad ridicat de automatizare și control computerizat, la nivel mondial sau chiar la nivel mai ridicat.

În acest sens secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** sublinia la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. că **„toate produsele industriei românești să fie realizate la cel mai înalt nivel, în conformitate cu cerințele revoluției tehnico-științifice, cu Programul de ridicare a nivelului tehnic și calității produselor".**

În cazul echipamentelor la care introducerea automatizării, electronicii și computerizării nu este posibilă datorită specificului lor, au apărut pe piața mondială construcții mai ușoare, mai ușor de manipulat, fără a li se micșora calitățile și fiabilitatea, ba din contră, în condițiile creșterii acestora și în condițiile menținerii sau chiar a reducerii prețului.

În acest sens industria noastră de utilaj petrolier a început să acționeze, dar asimilarea în producție a utilajelor noi, concepute deja în cea mai mare parte de institutul de proiectări de profil — I.P.C.U.P. Ploiești — aparținînd Centralei industriale de utilaj petrolier-Ploiești, se face greoi datorită reglementărilor în vigoare privind omologarea acestora pentru export, precum și datorită unor rețineri încă existente la producători, cînd este vorba de introducerea noului în locul unui utilaj dovedit bun, dar uzat moral. Dacă în ceea ce privește aspectul subiectiv, conservator, de păstrare a produsului vechi, experiența și mai ales concurența determină în final pe producător să renunțe deliberat la orice reținere, în ceea ce privește aspectul omologării este necesară găsirea unor căi de îmbunătățire a metodologiei.

În prezent exportul unui produs poate fi făcut doar dacă a trecut examenul omologării, adică a fost încercat în exploatare la una din sondele sau șantierele petroliere din țară. Or, pentru a putea fi încercat în condiții de lucru, este necesar să se găsească un asemenea punct de lucru, în care să se poată efectua exact lucrările pentru care a fost creat produsul nou ; pînă la găsirea acestui punct, precum și pînă se scurge perioada destinată probelor în exploatare se pierde timp foarte prețios, din păcate încă prea mult timp, care, în condițiile în care există firme pe piața capitalistă care își oferă produsele cu livrare în termene de cîteva săptămîni sau chiar din stoc, devine condiție eliminatorie.

În acest sens credem că este necesară crearea unui cadru de acționare operativă, de realizare și omologare a utilajelor noi în termen scurt. Aceasta s-ar putea face în sectoare special create în fiecare întreprindere în acest scop (un fel de sectoare pilot) și prin efectuarea imediată de probe de funcționare în standuri de simulare a condițiilor reale de lucru.

Apare în mod frecvent la producători întrebarea : dacă creează produse noi, pentru realizarea cărora se cheltuiesc sume însemnate, ceea ce este absolut exact, există oare garanția plasării lor pe piețele externe, cu alte cuvinte este justificată cheltuirea acestor sume ? Răspunsul este bineînțeles afirmativ în cazul utilajului petrolier. Viața demonstrează că produsele

„clasice", fără a fi eliminate, au tot mai puțini partizani în condițiile în care sînt foarte mulți producători. Pentru a putea vinde mai mult sînt necesare desprinderea tot mai mult a industriei românești de utilaj petrolier din grupul producătorilor „standard" și trecerea ei în grupul producătorilor de înalt nivel mondial, în care concurența, deși există, este mai mică.

La cele de mai sus este necesar să aducem și o precizare : în mod invariabil producătorii noștri de utilaj petrolier au tendința ca la produsele noi, mai bune calitativ decît cele vechi, să solicite prețuri mai ridicate, chiar dacă acest lucru nu este întotdeauna justificat de costuri, fără să țină seama de faptul că produsele similare ale concurenței sînt cîteodată chiar mai ieftine decît produsele „clasice". Astfel, deși din punct de vedere tehnic produsul a devenit competitiv, comercial, ca marfă nu este. Producătorul, pe baza informațiilor primite de la întreprinderea de comerț exterior, va trebui să știe să aleagă cea mai adecvată tehnologie de realizare a produsului în condiții de eficiență, pentru a-l putea oferi și în condiții de competitivitate comercială.

O principală cale de rentabilizare a unor asemenea exporturi o constituie creșterea gradului de valorificare a metalului, prin tehnologii de prelucrare perfecționate. Acest obiectiv major al Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor îmbracă în exportul de profil forma unor măsuri absolut necesare pentru asigurarea desfacerii pe piețele externe. Astfel, în realizarea utilajului și echipamentelor petroliere se utilizează încă în mare măsură piese din oțel turnat. Ne referim în special la grupa sculelor de foraj, la echipamentele pentru gura puțului (prevenitoare, capete de coloană, capete de erupție, precum și la aproape toate armăturile de foraj-extracție din manifolduri sau izolate), la corpurile de pompă de noroi — și lista ar putea să continue. Fără a ne opri asupra dezavantajelor pe care le prezintă în general tehnologia pe bază de semifabricate turnate, caracterizată teoretic printr-un procent mai mare de rebuturi, deci de metal mai mult consumat, și de asemenea fără să discutăm calitatea utilajelor fabricate prin turnare, întrucît funcțional acestea corespund cerințelor de exploatare, trebuie totuși să subliniem avantajele pe care le prezintă atît la producător, cît și la beneficiar un utilaj executat prin forjare. În primul rînd acest utilaj devine mai ușor, deci consum specific redus, poate fi manipulat cu ușurință, nu necesită mijloace de transport și de ridicat speciale și (ce a devenit mai important în prezent, cînd zonele accesibile au fost practic total cercetate) poate fi transportat mai ușor în zone mai greu accesibile. În afară de acestea beneficiarul are o siguranță mărită la un produs forjat : un produs realizat prin turnare poate prezenta vicii de material ascunse, care să apară în timpul exploatării, dar care la un produs forjat sînt practic excluse.

Aceste considerente, regăsite de altfel în precizările exprese ale caietelor de licitații (că vor fi preferate sau că se acceptă doar construcții forjate) trebuie să determine trecerea la aceste construcții, chiar dacă pentru aceasta este necesară investirea de fonduri pentru crearea de secții adecvate de forjă.

În sfîrșit un ultim aspect legat de calitatea produselor oferite la export se referă la o caracteristică a acestui domeniu. Este bine știut că în domeniul utilajului petrolier Statele Unite ale Americii sînt cele care, prin volumul și calitatea utilajului produs, determină nivelul general de referință al pieței.

Această linie este configurată tehnic de către Institutul American de Petrol (A.P.I.), care, în decursul deceniilor sale de existență, pe baza experienței acumulate în acest domeniu, a elaborat o serie de standarde, general recunoscute. Mai mult, fabricarea, indiferent de țară, de echipamente și utilaje petroliere în conformitate cu normele prevăzute de standardele A.P.I. reprezintă o asigurare asupra calității, iar în cazul în care se obține din partea Institutului American de Petrol un certificat, prin care se atestă conformitatea și implicit se poate aplica sigla specifică a institutului, ca o marcă de calitate, produsul este garantat calitativ în fața oricărui potențial cumpărător.

Produsele românești se execută în prezent pe baza standardelor de stat în vigoare, care sînt elaborate în cea mai mare parte în conformitate cu standardele A.P.I. Totuși simpla menționare a faptului că sînt executate în strictă conformitate cu standardele A.P.I. nu mai satisface cerințele beneficiarilor externi, care impun, pentru ca marfa să fie acceptată tehnic, să existe autorizarea Institutului American de Petrol de aplicare a siglei A.P.I. Aplicarea acestei sigle pe produs a devenit deci o cerință a pieței externe și industria noastră, pentru a se putea menține pe piețele capitaliste, este datoare să se adapteze acestei cerințe. S-a obținut deja autorizarea respectivă pentru unitățile de pompaj „Vulcan"-București, precum și pentru calibrele petroliere ale Întreprinderii de mecanică fină-București, dar este necesar să se urgenteze obținerea certificatului A.P.I. și pentru restul produselor, chiar dacă acest lucru va însemna un efort suplimentar din partea producătorilor.

Rețea, service, promovare

ÎN AL DOILEA RÎND trebuie acționat asupra activității de comercializare a produselor la extern, pornind de la modul de prezentare a acestora, pînă la urmărirea asigurării bunei funcționări a produselor exportate. Este vorba mai precis de a se ridica activitatea respectivă la o nouă calitate în următoarele direcții : — rețea de comercializare ; — service ; — publicitate.

În ceea ce privește publicitatea, datorită specificului mărfii, aceasta se face în special prin forme adresate specialiștilor în domeniu, ca reviste și alte publicații de specialitate, tîrguri și expoziții, simpozioane, filme de reclamă etc.

S-a făcut ceva în această direcție în sensul că firma I.C.E. „INDUSTRIALEXPORTIMPORT"-București, cea care se ocupă de livrarea la export a utilajului petrolier românesc, este prezentă în foarte multe publicații de specialitate, dintre care se remarcă includerea unor prezentări substanțiale în „Composite Catalog of Oil Field Equipment and Services", editat o dată la doi ani de Gulf Publishing Company din S.U.A., publicație care cuprinde pe cei mai importanți fabricanți și exportatori de utilaj petrolier din toată lumea. În acest catalog este prezentat într-un mod condensat programul de fabricație și de export al întreprinderilor românești furnizoare de echipament petrolier, cu precizarea produselor nou apărute în decursul celor doi ani dintre edițiile prestigioasei publicații. Întrucît toți cumpărătorii de utilaj petrolier din lume au în dotarea lor cel puțin un asemenea catalog, putem spune că I.C.E. „INDUSTRIALEXPORTIMPORT" este prezent în banca de date a fiecăruia dintre ei. Aceasta este foarte bine, dar nu suficient. Uzanța este ca furnizorii de utilaj petrolier, printr-o acțiune permanentă de „reamintire", să revină în atenția cumpărătorilor prin intermediul altor reviste și publicații ocazionale sau periodice de specialitate ca World Oil, Oil and Gas Journal, Drilling — The Wellsite Publication, Drilling Contractor, International Tradequip — Energy Equipment and Services Classified etc., din paginile cărora, din păcate, utilajul românesc lipsește.

Este foarte adevărat că publicarea de anunțuri sau reclame prin intermediul publicațiilor respective reprezintă un efort financiar suplimentar, însă trebuie ținut cont, că acest efort reprezintă de fapt o investiție și nu o simplă cheltuială, o investiție care trebuie să aducă după sine un rezultat economic pozitiv.

Tot de domeniul publicitar ține și participarea la tîrguri și expoziții internaționale a industriei românești de utilaj petrolier, în cadrul pavilioanelor naționale sau al standurilor proprii. Anual întreprinderea de comerț exterior „INDUSTRIALEXPORTIMPORT" participă la nenumărate asemenea manifestări expoziționale cu exponate, machete, diapozitive, filme, prospecte și cataloage. Rezultatele obținute pînă în prezent sînt mulțumitoare, fără îndoială și participarea în continuare este necesară. Se pot aduce îmbunătățiri și în această direcție, în special în selecționarea exponatelor în ideea de a se prezenta doar produsele românești încă necunoscute pe piața sau zona în cauză, cu care să se poată efectua anumite demonstrații în cadrul standului sau în afara expoziției.

Într-un asemenea context demonstrațiile, deși în cadrul utilajului petrolier sînt mai dificile, au un rol foarte important în determinarea clientului potențial în alegerea unuia sau a altui producător.

Cel mai important rol îl are însă rețeaua de comercializare, de a cărei activitate depinde în final concretizarea operațiunii. O rețea bine organizată, activă, pornind de la întreprinderea de comerț exterior, ca unitate coordonatoare, pînă la reprezentanții și agenții acesteia în străinătate, poate asigura stabilitate și permanență pe piața mondială. În special în prezent, cînd concurența este atît de activă o strategie de distribuție expectativă pentru un exportator de utilaj petrolier echivalează cu retragerea de pe piață. Credem că nu mai este necesar să arătăm că întotdeauna are cîștig de cauză cel prezent și cel insistent.

Or, în această direcție putem spune că avem încă multe de făcut. „INDUSTRIALEXPORTIMPORT" are o rețea externă foarte restrînsă, localizată în principal în țări socialiste. Este o rețea care trebuie reorganizată în lumina sarcinilor care stau în fața exporturilor românești de utilaj petrolier, prin crearea de reprezentanțe proprii în zone și țări consumatoare de astfel de utilaj ca America de Nord și Centrală (S.U.A., Canada, Mexic), America de Sud (Argentina, Brazilia, Peru, Columbia, Ecuador, Venezuela și Bolivia), Africa de Nord și Occidentală (Nigeria, Algeria, Libia, Egipt), Orientul Apropiat și Mijlociu (Siria, Iordania, Irak, Iran, Kuweit, Emiratele Arabe Unite), Asia de Sud (India, Pakistan, Bangladesh) și Asia de Sud-Est (Birmania, Malaiezia, Indonezia și mai ales Singapore).

Această rețea va trebui să aibă activitate de permanentă și insistentă cercetare, de urmărire a pulsului pieței mondiale și de operativă informare a întreprinderii de comerț exterior, pentru a se lua măsurile necesare pentru cîștigarea fiecărei

posibilități de plasare de utilaj, cu un moment înainte de concurență. Pentru acest scop oamenii trimiși să reprezinte interesele întreprinderii și țării vor trebui să dovedească, în afară de o pregătire de specialitate desăvîrșită, inițiativă, mobilitate și o capacitate deosebită în munca de formare și mai ales de întreținere a cercului de clienți. Este vorba de o muncă pentru care se cer pasiune, talent, dar și mult simț de răspundere și dăruire patriotică.

Că într-o astfel de organizare stă în cea mai mare măsură cheia succesului unui exportator de mașini și utilaje nu mai încape îndoială. Sînt cunoscute în lume foarte multe firme de renume, care se păstrează pe locuri de frunte în ierarhia exportatorilor de utilaje datorită rețelei internaționale, cu toată situația generală de criză.

O astfel de firmă este Corporația MARUBENI din Japonia, care are o rețea de peste 130 de reprezentanțe în toată lumea, într-o serie de țări mai importante avînd chiar cîteva reprezentate în mai multe orașe ; ori este cunoscut faptul că Japonia a înregistrat ani de-a rîndul balanțe excedentare comerciale cu toți partenerii din Piața comună, cu S.U.A., Canada etc., lucru realizat și prin intermediul sistemului insistent, agresiv de lucru al rețelei internaționale de comercializare al corporațiilor sale, din rîndul cărora face parte și MARUBENI.

În sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, de mare importanță pentru menținerea oricărui exportator pe o piață este modul în care funcționează utilajul său la beneficiari. O funcționare cu cît mai puține întreruperi și mai ales cu staționări scurte poate de multe ori promova un utilaj, chiar de nivel tehnic mai slab decît un utilaj tehnic realizat mai bine, dar care datorită unor staționări îndelungate aduce daune beneficiarului acestuia. Ne referim prin aceasta în special la activitatea cunoscută sub numele de service. În domeniul utilajului petrolier există o rețea de service, care are atît rolul de a urmări funcționarea în bune condiții a utilajelor pe care le deservește, dar care are și un rol foarte important, prin seriozitatea, oportunitatea intervențiilor și probitatea ei, în menținerea unei firme pe o piață, în lărgirea activității sale pe aceasta și chiar în influențarea beneficiarilor din țările limitrofe în alegerea unui utilaj cu un service asigurat. Este, ca să o numim cu alte cuvinte, o reclamă efectuată prin produsul vîndut în favoarea produselor aflate încă pe linia de fabricație, prin demonstrație directă.

O condiție pentru ca o rețea de service să funcționeze fără reproș este, în afară de mobilitate, operativitate și pregătire profesională a tehnicienilor, existența unui stoc de piese de schimb la dispoziție, pentru a putea fi utilizate prompt, la orice defecțiune care poate apărea, cu atît mai mult cu cît costul unei zile de foraj depășește cifra de zece mii de dolari. Atît rețeaua de service, cît și depozitele în consignație de piese de schimb sînt surse importante de venituri, în zone în care există un parc minim de utilaje exportate, dar mai ales în zone în care acest parc este mare. Ea poate fi organizată pe țări sau pe zone geografice, în special în ceea ce privește crearea de depozite în consignație de piese de schimb, care să acopere o zonă mai întinsă. Din respectivele depozite se vor putea efectua livrări diverse, pentru reparații sau lucrări de întreținere curentă, efectuate prin grupele mobile de service, ca și livrări de piese disparate pe bază de comenzi ale diverșilor clienți. Într-o formă mai dezvoltată chiar, depozitele în cauză ar putea reprezenta și o bază de plecare într-o eventuală cooperare cu o firmă locală, în producerea unor subansamble și echipamente petroliere. Subliniem că un service bine organizat, care asigură o funcționare neîntreruptă a unor utilaje, aduce, în afara aspectului financiar, multiple beneficii în sensul realizării unei reclame indirecte atît pentru produsul respectiv, cît și pentru seriozitatea și soliditatea întreprinderii pe care o reprezintă în particular și realizează un act propagandistic în favoarea prestigiului țării în general.

Analiza de maniera făcută mai sus, la care ne îndeamnă Programul de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor, de comparare cu firme de renume din lumea utilajului petrolier, evidențiază amploarea obiectivelor ce ne stau în față încă din acest an.

Ne revine sarcina ca pe baza experienței acumulate în decursul anilor de existență ai „INDUSTRIALEXPORTIMPORT"-ului și în baza celor cunoscute din practica altor exportatori de utilaj petrolier, să găsim cele mai adecvate și eficiente forme de organizare și de lucru, compatibile cu modul de gîndire românesc, cu legislația țării, în scopul promovării și lărgirii exporturilor românești de utilaj petrolier la nivelul noii calități a activității din comerțul exterior, în spiritul indicațiilor și exigențelor secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Adrian OLARIU

Două evenimente majore reunesc în anul 1984 la Plovdiv – Bulgaria comercianți și producători din toată lumea:

7-13 mai — TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE PRIMĂVARĂ PENTRU BUNURI DE LARG CONSUM ȘI PRODUSE ALE INDUSTRIEI ALIMENTARE

Vor fi expuse produse variate și calitativ superioare ale industriei ușoare, alimentare, de uz casnic și de agrement.

24 septembrie—1 octombrie — TÎRGUL INTERNAȚIONAL TEHNIC DE TOAMNĂ.

Participanții bulgari și străini vor prezenta noutăți din domeniul construcției de mașini, electronicii și electrotehnicii, utilajului tehnic și tehnologic, metalurgiei, energeticii, industriei chimice, construcțiilor și arhitecturii.

Întreprinderi de engineering au posibilitatea să demonstreze și să compare realizările.

Uniunile tehnico-științifice din Bulgaria, combinatele bulgărești de producție și firmele străine vor organiza simpozioane, conferințe tehnico-științifice și seminarii pentru schimburi de informații tehnico-științifice și experiență.

La tîrgurile de la Plovdiv sînt asigurate toate condițiile pentru o activitate comercială activă și creatoare.

Informații detaliate se pot obține la :

DIRECȚIA TÎRGULUI INTERNAȚIONAL — 4 018 PLOVDIV, B-dul G. Dimitrov nr.37, telefon : 5-31-90, 5-31-45, telegrame : Iarmarka Plovdiv, telex : 044432 partet bg.

CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE A BULGARIEI — SOFIA, B-dul Al. Stamboliiski nr. 11 a, telefon : 87-26-31, telegrame : Torgpalata Sofia, telex : 22 374.

REPREZENTANȚELE COMERCIALE BULGARE ÎN STRĂINĂTATE.

PUBLICOM

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

PREVENIREA ȘI LICHIDAREA STOCURILOR DE MATERIALE

ÎNTENSIFICAREA acțiunilor pentru prevenirea apariției și lichidarea grabnică a tuturor stocurilor supranormative de materii prime și materiale reprezintă o acțiune de maximă importanță în fiecare întreprindere, pentru întreaga economie. Pe această cale pot fi și trebuie aduse contribuții sporite la asigurarea satisfacerii în condiții mai bune a necesarelor de materii prime a tuturor întreprinderilor, la desfășurarea ritmică a procesului de aprovizionare, producție și desfacere a produselor, la accelerarea rotației mijloacelor circulante, prevenirea imobilizărilor de fonduri, sporirea eficienței activității economice.

Așa cum a rezultat din examinarea, în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv, a raportului privind nivelul stocurilor existente la 1 ianuarie 1984 la principalele materii prime și materiale, în întreprinderi, la cea mai mare parte a materiilor prime, stocurile existente se încadrau în nivelurile planificate, ceea ce crea premise pentru îndeplinirea ritmică și în bune condiții a prevederilor planului pe anul în curs. Au mai existat însă și continuă să mai existe stocuri excedentare la unele materii prime și materiale, în timp ce la altele stocurile sînt mai mici decît cele planificate. Pentru perfecționarea activității în acest domeniu s-a subliniat necesitatea desfășurării unor acțiuni concertate în vederea : ● efectuării operative a adaptării stocurilor și a programelor de fabricație și de livrare a materialelor în funcție de nevoile economiei ; ● reducerii stocurilor de materii prime și materiale la care volumul existent depășește nivelurile planificate ; ● asigurării unor exporturi suplimentare din aceste stocuri ; ● prevenirii apariției unor noi stocuri supranormative pe parcursul anului.

În județul Argeș, în cursul trimestrului I a.c., organele bancare județene, cu sprijinul și colaborarea unităților economice au lichidat stocuri de această natură în valoare de peste 185 milioane lei. Pentru obținerea unor rezultate superioare în această acțiune de mare importanță, eforturile au fost și sînt orientate și în perioada care urmează către :

1 **Analizarea și controlarea aprofundată a necesarelor** de aprovizionat pe 1984 ale întreprinderilor, compararea acestui necesar cu stocurile existente la 31 decembrie 1983 și, acolo unde rezultă excedente, determinarea unităților de a-și regla aprovizionările în primul rînd din disponibilul aflat în stocurile proprii și de a renunța pe această bază la noi contracte și aprovizionări suplimentare. Efectul a fost considerabil : unități ca Fabrica de piese auto și produse metalice Pitești, Baza de aprovizionare tehnico-materială Colibași, Întreprinderea de scule, dispozitive și verificatoare auto Costești, Întreprinderea de supape și bolțuri Topoloveni, Întreprinderea județeană de producție și prestări de servicii au renunțat pe această cale la aprovizionări suplimentare, înregistrînd economii de sute de milioane de lei. Totodată, în aceste unități, la care se adaugă și Combinatorul de prelucrare a lemnului, Întreprinderea textilă Pitești, precum și cea de stofe „Argeșeana" sînt efectiv trecute în consum materiale care existau în stocuri supranormative.

2 **Accelerarea predării de către unitățile economice a stocurilor disponibile** care nu mai pot fi consumate în producție la Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială sau la alte unități interesate, prin redistribuire.

Desigur, toate acestea sînt efecte ale activității desfășurate pentru prevenirea și lichidarea imobilizărilor de materii prime și materiale ; poate însă, mai mult decît cifrele, interesează cum s-a ajuns la aceste rezultate, ce acțiuni sînt întreprinse, ce modalități de acțiune prezintă un interes mai larg, dincolo de granițele județului, pentru ca experiența acumulată să poată fi nu numai cunoscută ci și generalizată, acolo unde se consideră util acest lucru. Iată în acest sens cîteva instrumente de acțiune pe care le-am utilizat cu bune rezultate.

● **Urmărirea și analiza permanentă a volumului, ponderii și structurii împrumuturilor bancare nerambursate la scadență,** preocuparea pentru reducerea lor continuă, concomitent cu asigurarea unei reflectări din ce în ce mai exacte a imobilizărilor de mijloace circulante în împrumuturi nerambursate la scadență constituie o pîrghie principală de acțiune în preocuparea pentru readucerea în circuitul economic a valorilor imobilizate în stocuri supranormative și prevenirea imobilizării altor valori. Mai concret, trebuie arătat că activitatea împotriva supranormativelor a fost dirijată în numeroase cazuri către identificarea din timp a imobilizărilor deja formate în întreprinderi, care datorită unor surse atrase nu se reflectau în credite nerambursate la scadență, ceea ce a făcut ca întreprinderile să fie mai operativ determinate și sprijinite să-și sporească eforturile pentru lichidarea stocurilor. Creșterea gradului de reflectare în credite nerambursate a imobilizărilor de orice fel este, în primul rînd pentru bancă, un instrument prețios de cunoaștere și intervenție operativă pentru lichidarea imobilizărilor.

● **Respectarea cu strictețe, aplicarea corectă a normelor metodologice privind creditarea pe termen scurt, gospodărirea cu eficiență sporită a mijloacelor materiale și bănești ale statului.** Practic, se poate spune că acțiunile desfășurate în acest sens trebuie să vizeze utilizarea cît mai eficientă a pîrghiei creditului și a dobînzii pentru determinarea și sprijinirea întreprinderilor și organizațiilor economice de a lichida imobilizările formate și a preveni crearea altora.

● Practica a demonstrat că pentru a fi eficiente, **acțiunile îndreptate împotriva supranormativelor trebuie să aibă un pronunțat caracter preventiv,** conform principiului — care se verifică și în economie — că este mai ușor (și mai eficient) să previi decît să acționezi ulterior, după ce stocurile s-au format. În acest sens apreciem că **controlul preventiv al stocurilor** constituie o importantă pîrghie de influențare a unităților economice pentru întărirea simțului de răspundere și a eficienței în utilizarea fondurilor. În scopul prevenirii imobilizărilor în stocuri din aprovizio-

● Fundamentarea exigentă a necesarului de aprovizionare = prevenirea formării stocurilor ● În loc de cereri suplimentare de materiale — aprovizionare din supranormativele proprii ● Este mai eficient să previi stocurile decît să le lichidezi ● O implicare mai activă a centralelor industriale în prevenirea și diminuarea stocurilor de materiale ● Creditul și dobînda — eficient utilizate în lichidarea imobilizărilor ● Respectarea prevederilor planului fizic minimizează șansele apariției stocurilor ● Accelerarea redistribuirii materialelor disponibile ● Ce avantaje oferă identificarea imobilizărilor în creditele nerambursate la scadență ?

nări neraționale organele bancare controlează cu consecvență modul în care se exercită controlul preventiv în întreprinderi, stopînd cu fermitate aprovizionările cu materiale care se mai fac în neconcordanță cu nevoile reale ale producției (la Întreprinderea de autoturisme, la întreprinderea „Electroargeș" ș.a.). În afara sancțiunilor prin credite o acțiune care a dat rezultate a fost colaborarea mai strînsă cu conducerile întreprinderilor pentru ca în unitățile economice să se ia toate măsurile necesare pentru sancționarea vinovaților. În scopul prevenirii formării de stocuri supranormative de materii prime și materiale apreciem că se impune totodată o mult mai activă **implicare a centralelor industriale în verificarea fundamentării necesarelor de aprovizionat la unitățile componente**, concomitent cu modificarea unor prevederi inițiale ale planurilor de aprovizionare tehnico-materială și cu renunțarea la unele contracte cu furnizorii cînd se constată că acestea nu au ținut seama în primul rînd de atragerea și valorificarea în circuitul productiv a rezervelor interne înregistrate pe care le reprezintă stocurile proprii de materiale disponibile.

Alături de toate aceste acțiuni, și în cadrul unităților industriale se cere acționat mai intens pentru preîntîmpinarea formării de stocuri supranormative de materiale printr-o **preocupare sporită pentru ca producția să fie realizată integral la nivelul planului fizic**, în strînsă concordanță cu prevederile acestuia, pentru care s-au efectuat aprovizionările cu materii prime în cantitățile și calitățile specificate în plan și contracte, în structura sortimentală prevăzută. Fără a milita pentru rigiditate în realizarea efectivă a planului fizic pe parcursul anului de execuție, trebuie subliniat faptul că păstrarea concordanței între producția efectiv fabricată și prevederile fizice pe sortimente minimizează substanțial șansele apariției supranormativelor.

● Pentru lichidarea imobilizărilor create, deosebit de importantă apare nu numai constatarea supranormativelor existente și a cauzelor formării lor, ci și stabilirea de măsuri concrete și a unor grafice de diminuare cu termene și responsabilități precis stabilite, a căror transpunere consecventă în practică este permanent și consecvent urmărită de către organele bancare în întreprinderile din județ. În acest sens, devine necesară și amplificarea și perfecționarea activității desfășurate de către baza județeană de aprovizionare și desfacere pentru preluarea și redistribuirea în proporție mai mare și mai operativ a stocurilor de materiale disponibile și fără mișcare.

Întărirea și creșterea eficienței activității desfășurate de către fiecare factor în parte angrenat în acțiunea de prevenire și lichidare a stocurilor supranormative, precum și a colaborării dintre ei reprezintă o cerință majoră pentru asigurarea unui circuit normal al materialelor în economie în strînsă concordanță cu prevederile de plan, o premisă însemnată a accelerării vitezei de rotație a fondurilor și a utilizării lor chibzuite, a creșterii eficienței în întreaga activitate productivă.

Nicolae HIRIZAN
directorul sucursalei județene Argeș a Băncii Naționale a R.S.R.

Cum este gospodărit și apărat avutul obștesc

Inventarierea patrimoniului: constatări și implicații

ÎN ASIGURAREA gospodăririi cu o eficiență înaltă a întregului patrimoniu — obligație de înaltă responsabilitate a fiecărei unități economice — o importanță aparte o prezintă calitatea acțiunii de inventariere. Curtea Superioară de Control Financiar și organele Ministerului Finanțelor au efectuat de curînd un control într-un număr de peste 600 de unități socialiste din toate ramurile economiei privind modul în care se respectă prevederile legale referitoare la inventarierea întregului patrimoniu, operațiune deosebit de importantă pentru creșterea eficienței și funcționarea în bune condițiuni a mecanismului economico-financiar.

În urma controalelor inopinate și repetate a reieșit în evidență că în marea majoritate a unităților investigate există preocupări serioase și consecvente, finalizate cu rezultate superioare față de anii precedenți în inventarierea, în gospodărirea chibzuită, cu o eficiență înaltă a patrimoniilor. Totodată, însă, au fost identificate unele situații în care regulile stabilite pentru efectuarea operațiunilor de inventariere fie că nu au fost integral respectate, fie că nu au fost puse cu consecvență în aplicare. Concluziile analizei au relevat, pe baza constatărilor efectuate, că în continuare în unități se cere acționat cu responsabilitate sporită pentru sporirea eficienței cu care este efectuată acțiunea de inventariere a patrimoniului, în următoarele direcții principale :

— inventarierea trebuie să cuprindă întregul patrimoniu al unității, inclusiv producția neterminată, disponibilitățile bănești, creanțele, cărora uneori li se acordă o atenție mai redusă. În acest sens de exemplu trebuie să-și sporească preocupările întreprinderile „Dîmbovița" și „Electronica" din Capitală, care au mai lăsat neinventariate unele componente ale patrimoniului propriu de natura celor arătate ;

— determinarea stocurilor faptice trebuie efecuată cî mai exact prin numărare, cîntărire ori prin alte mijloace de măsurare. Se cere ferm combătută practica, întîlnită uneori, că anumite comisii de inventariere din unități nu preiau în listele de inventariere stocurile din evidență, „delegînd" atribuțiile lor gestionarilor sau contabililor care țin evidența gestiunilor. Pe această bază pot fi identificate și valorificate numeroase rezerve care rămîn în afara circuitului productiv, așa cum s-a întîmplat la Combinatul de industrializare a lemnului Sighetu Marmației, unde, efectuîndu-se reinventarierea stocului de combustibili, s-a stabilit un plus de peste 200 de tone de păcură ;

— utilizarea operațiunii de inventariere — în conformitate cu normele legale — ca un instrument mai activ pentru identificarea tuturor bunurilor materiale fără mișcare, de prisos, cu mișcare lentă sau degradate. Pe această bază în toate întreprinderile se cer luate măsuri corespunzătoare pentru readucerea în circuitul economic a unor asemenea stocuri și pentru tragerea la răspundere a persoanelor vinovate de proasta gospodărire a bunurilor materiale. Asemenea acțiuni trebuie să stea mai mult în atenția organelor colective de conducere și a compartimentelor specializate din întreprinderi, în special la combinatul siderurgic „Victoria"-Călan, Întreprinderea minieră Lotru, unde, cu ocazia acestei acțiuni, organele de control au pus în evidență, în plus față de constatările comisiilor proprii de inventariere, stocuri de materii prime, materiale și piese de schimb fără mișcare sau cu mișcare lentă de valori însemnate ;

— soluționarea cu mai mare promptitudine a problemelor și aplicarea mai consecventă în practică a constatărilor inventarierilor și propunerilor comisiilor care efectuează această operațiune, dat fiind că de obicei acestea se referă la minusuri în gestiune. În acest sens este necesară o preocupare mai susținută a conducerilor colective ale unităților pentru păstrarea integrității patrimoniului și pentru luarea de măsuri capabile să conducă la înlăturarea deficiențelor existente. În caz contrar, formalismul și superficialitatea cu care se face inventarierea pot aduce prejudicii însemnate avutului obștesc.

În timpul acțiunii, organele de control au intervenit operativ pentru organizarea corespunzătoare a inventarierilor în curs de desfășurare, clarificarea și regularizarea diferențelor la inventarele încheiate, redistribuirea materialelor fără mișcare precum și pentru sesizarea organelor în drept în cazurile în care s-au constatat pagube. În continuare este necesar să se acționeze la nivelul tuturor verigilor organizatorice din economie pentru a se lua măsuri care să vizeze analizarea periodică, în mod constructiv și critic a modului în care s-a desfășurat această activitate, pentru examinarea și aprobarea în organele colective de conducere a modului de organizare a operațiunilor de inventariere și a rezultatelor obținute, pentru întărirea responsabilității în muncă a membrilor comisiilor de inventariere și pentru intensificarea acțiunilor de control și sprijin acordat pe această temă de către organele ierarhic superioare ale unităților economice.

Al. CRALIEVICI
inspector general în Ministerul Finanțelor

Productivitatea muncii — factor strategic hotărîtor al ridicării calitative a economiei românești (*)

PROGRESUL ECONOMIEI ROMÂNEȘTI în anii socialismului s-a realizat în contextul îmbinării acțiunii factorilor de creștere economică — intensivi și extensivi. În realizarea proporțiilor respective de îmbinare s-au avut în vedere nivelul atins de forțele de producție, cerințele și efectele progresului tehnico-științific, exigențele de economisire și valorificare superioară a resurselor existente — imperative de o mare acuitate în condițiile crizei mondiale de materii prime și energetice.

O anumită perioadă, respectiv în primele cincinale ale construcției socialiste, au predominat factorii extensivi de creștere economică. Pe măsura însă a ridicării nivelului economiei noastre, în contextul orientărilor novatoare imprimate politicii de dezvoltare economico-socială a țării cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, s-au impus tot mai mult — și s-a acționat în consecință — factorii intensivi, care asigură dezvoltarea, creșterea economică cu un consum minim de resurse și energie. Trecerea de la o dezvoltare extensivă la cea intensivă s-a relevat și se relevă astfel drept o caracteristică definitorie a dezvoltării țării din ultimele două decenii, ca un proces care s-a accentuat considerabil în cincinalul 1976—1980 și ale cărui proporții se vor accentua în și mai mare măsură pînă la sfîrșitul acestui cincinal și în perspectivă.

Productivitatea muncii și progresul economic

EFICIENȚA, economicitatea, competitivitatea au devenit atributele dezvoltării economiei, ale progresului acesteia — exprimate în mod sintetic prin ritmul înalt de creștere al venitului național, aproape 9% în perioada 1951—1982, nivel printre cele mai ridicate din lume. Cu atît mai mult trebuie apreciate aceste realizări cu cît asistăm, în prezent, la agravarea crizei economice mondiale, al cărei aspect global este caracterizat de : amplificarea, în multe din țările capitaliste, a fenomenelor de instabilitate economică exprimate prin inflație și șomaj ; escaladarea sau evoluția imprevizibilă a prețurilor la o serie de importante resurse materiale și — îndeosebi — energetice, care condiționează continuitatea producției în țările unde aceste resurse sînt deficitare și/sau determină cheltuieli suplimentare de procurare ; creșterea ratei dobînzilor pe piața mondială ; accentuarea dezechilibrelor generate de barierele impuse de țările puternic dezvoltate în domeniul transferului de tehnologie ; diminuarea ritmului de creștere economică în toate țările lumii ș.a.

Tocmai într-un asemenea cadru complex trebuie privite preocupările românești în domeniul creșterii productivității muncii — factor intensiv fundamental, definitoriu al creșterii economice ; trebuie înțeles obiectivul dublării acesteia în perspectiva încheierii deceniului, trebuie apreciate acțiunile și măsurile desfășurate în acest sens în fiecare unitate economică. Sînt orientări și sarcini temeinic fundamentate, concentrate în cadrul ampulului program național de creștere a productivității muncii în toate ramurile și sectoarele, program inițiat și conceput sub directa îndrumare a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Din aceste perspective devine cît se poate de limpede că exigențele și cerințele formulate privind creșterea productivității trebuie considerate minime, că în toate întreprinderile și unitățile industriale, din întreaga economie, promovarea largă a progresului tehnic, organizarea și conducerea superioară a activităților, ordinea și disciplina desăvîrșite în muncă trebuie să aibă ca efecte sporuri consistente de productivitate — atestatul implacabil al creativității și al unei veritabile și alese ținute profesionale. Urmărind țelul major de a spori pe toate căile productivitatea muncii, în articolul de față ne vom referi la cîteva probleme legate de cerințele în acest sens, de conținutul și anume semnificații ale indicatorului respectiv.

*) La baza considerațiilor avansate, alături de preocupările și proiecțiile la nivel macroeconomic, se află numeroase investigații destășurate în unitățile industriale din municipiul București și din țară — întreprinderile „23 August", „Timpuri Noi", Intreprinderea de mașini grele, „Vulcan", „Republica" din București, „Electroputere" din Craiova, Uzina mecanică Timișoara, Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, Combinatul siderurgic Galați etc. —, examinarea unor situații concrete și a unor idei și concluzii desprinse din cercetările întreprinse.

După cum se desprinde din însăși Programul național de creștere a productivității, dublarea acesteia în perspectiva anului 1990 are în vedere acțiuni largi privind introducerea de tehnologii noi, de înalt randament tehnic și, deopotrivă, economic, asigurînd un consum minim de resurse și energie. Se poate spune, fără a greși cu nimic, că productivitatea muncii privită astfel reprezintă factorul nemijlocit de legătură între nivelul tehnologic, înțeles în ansamblu, și sistemul economic național, relațiile tehnologiei cu sistemul socio-economic se realizează efectiv prin intermediul productivității muncii, dependentă în măsura determinantă de inovare tehnologică, de mecanizare, automatizare, electronizare, robotizare, cibernetizare, și, la rîndul ei, cu implicații directe asupra ridicării nivelului tehnic și calitativ al întregii producții — suport al construirii unei economii moderne.

Introducerea largă a progresului tehnico-științific, stimularea puternică a creativității — activități desfășurate sub eminenta conducere a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, savant de renume mondial — restructurările industriale și economice concepute, în aceste condiții, în favoarea sectoarelor complexe prelucrătoare, care valorifică în mod superior munca și resursele naturale, au determinat și determină transformarea economiei românești într-o economie de tip intensiv ; o economie suplă, flexibilă, eficientă, antrenînd toate energiile naționale, cu perspective de dezvoltare continuă, subordonată eminamente satisfacerii nevoilor de creștere materială și spirituală a nivelului de trai al poporului.

Să amintim, de asemenea că, în condițiile epocii contemporane, caracterul limitat al resurselor de materii prime și energetice, accentuarea competitivității în lume impun în mod expres și cu prioritate în țara noastră — așa cum se relevă în documentele de partid — amplificarea preocupărilor pentru sporirea productivității muncii în însuși domeniul creației științifice și tehnice, în direcția dezvoltării și valorificării bazei proprii de materii prime, materiale, combustibili, a optimizării structurilor tehnologice pe baza funcției de consum de resurse, asigurîndu-se toate condițiile necesare trecerii „la o nouă calitate". **„În mod deosebit trebuie să acordăm o mai mare atenție problemelor energiei, pornind de la elaborarea de noi tehnologii care să conducă la reducerea consumurilor de combustibil și energie, cît și la descoperirea de noi resurse de energie. În elaborarea tehnologiilor trebuie să se acorde o atenție deosebită problemelor economice, asigurării unei înalte eficiențe, astfel ca tot ceea ce realizăm să conducă la reducerea cheltuielilor materiale, la creșterea productivității muncii și la ridicarea calității produselor"** — arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

Programele de investiții de amploare desfășurate în ultimele cincinale, și care au drept obiectiv tocmai consolidarea, dezvoltarea unor structuri moderne în industrie și economie, dinamica pronunțată a fondurilor fixe, gradul ridicat de înzestrare tehnică modernă la care a ajuns industria și economia românească în prezent, perspectivele în acest sens — constituie tot atîtea dovezi semnificative privind materializarea, în fapt, a acestor orientări strategice de seamă privind propășirea țării. Esențial este ca efectele strădaniilor naționale să se regăsească rapid în sporuri concrete de productivitate, în măsură să permită atingerea țelurilor economice și sociale propuse. Ce ne relevă în acest sens cîteva analize întreprinse privind corelația dintre dimanica investițiilor și creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii, pe de o parte, și sporirea productivității, pe de altă parte ?

Eforturile de creștere a productivității mai bine valorificate

ÎN INDUSTRIE, reflectînd preocupările pentru creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii în perioada 1965—1982, se relevă creșterea puternic ascendentă a investițiilor industriale în raport cu dinamica forței de muncă utilizate. Dinamicile sînt mult mai apropiate însă în ce privește creșterea investițiilor și a productivității, reflectînd efectele de eficiență ale investițiilor în mașini și utilaje moderne, iar creșterea producției depășește pe cea a investițiilor (vezi și tabelul). Desigur, pe ansamblul industriei, o creștere valorică a producției de aproape 5,3 ori în anul 1982 față de 1965, în condițiile în

Dinamica investițiilor, forței de muncă, productivității muncii și producției în industrie

Ramuri	Dinamica investițiilor		Dinamica forței de muncă		Dinamica productivității muncii		Dinamica producției industriale	
	1980-1965	1982-1965	1980-1965	1982-*) 1965	1980-1965	1982-1965	1980-1965	1982-1965
Industrie — total	478	407	199	203	269	278	507	526
Energie electrică și termică	308	434	128	132	357	241	431	443
Combustibil	283	330	128	127	167	142	209	201
Metalurgie feroasă	482	310	189	203	300	319	466	486
Metalurgie neferoasă	168	161	147	151	271	248	383	372
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	21 ori	13 ori	292	299	330	355	865	915
Chimie	545	430	248	257	370	340	868	915
Materiale de construcții	501	287	142	138	300	296	541	551
Exploatare și prelucr. lemn	144	157	117	118	221	233	253	269
Textilă	844	450	221	230	241	264	500	544
Confecții	331	378	245	243	252	278	595	644
Pielărie, blănărie, încălțăminte	331	288	186	195	213	228	376	405

*) 1981—1965.

care forța de muncă a sporit la un nivel cu mult mai redus, reprezintă un progres evident ; datele respective trebuie însă corelate și cu influența pe care o exercită dinamica prețurilor, modificarea naturii și complexității produselor industriale, majorarea periodică a retribuției personalului muncitor, perfecționarea sistemului de amortizare a fondurilor fixe. Trebuie avut, totodată, în vedere că productivitatea muncii a sporit într-un ritm mai lent decît eforturile de dezvoltare a forțelor de producție, ceea ce indică rezerve însemnate pentru întărirea, într-o măsură mai mare, a rolului și influenței acestui factor hotărîtor al dinamismului industriei și creșterii economice.

Un rol de seamă îl are, în acest scop, pregătirea, organizarea rațională a forței de muncă pentru folosirea directă și operativă a realizărilor tehnicii moderne, organizarea superioară a activității. Analiza corelațiilor privind dinamica fondurilor fixe puse în funcțiune și productivitatea muncii realizată în industrie accentuează constatarea făcută anterior. Astfel, atît pe ansamblul industriei, cît și pe fiecare din ramurile acesteia, nivelul și evoluția în timp (anii 1970, 1975, 1980 și 1982 față de anul 1965 luat ca bază) ale unui procent de creștere a productivității muncii față de un procent de creștere a fondurilor fixe prezintă, cu unele excepții, valori subunitare. Ceea ce înseamnă că, față de creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii, evoluția productivității muncii este încă sensibil inferioară. Un asemenea proces se vădește și pentru alte ramuri industriale.

Așadar, în condițiile existenței unei puternice baze tehnico-materiale, acomodate continuu la nivelul progresului tehnic contemporan, rezervele sînt evidente ; ele se pot valorifica și trebuie să fie valorificate cu precădere în direcția sporirii productivității.

Desigur, situațiile analizate au în vedere o maximă exigență față de fiecare leu cheltuit în scopul dezvoltării, fără însă a subestima o serie de rezultate remarcabile obținute de industria românească privind nivelul și dinamica productivității muncii. Atît unele realizări sintetice cît și realizările privind nivelul productivității muncii pe un muncitor la numeroase produse industriale din construcții de mașini, chimie, metalurgie, industrie ușoară etc. constituie o expresie a saltului uriaș pe care l-a făcut România în perioada 1965—1982 în domeniul productivității muncii. De exemplu, în anii 1978, 1979, 1980, 1981 și 1982, pentru numeroase produse, consumul de timp de muncă, total personal muncitor pe unitatea produsă prezintă reduceri importante ca de exemplu la țiței, gaz metan, fontă, oțel Simens-Martin, autocamioane, autoturisme de teren, tractoare, vagoane cisternă, mașini-unelte, televizoare, fire de melană, fibre poliesterice, medicamente, coloranți și pigmenți organici, ciment, cherestea, țesături bumbac, mătase și lînă, tricotaje, încălțăminte. Excepție de la această tendință firească și obiectiv necesară pentru economia noastră fac produsele : energia electrică, lignitul și cărbunele brut extras din subteran, minereurile de fier, oțelul de convertizor, soda caustică, cauciucul sintetic etc., la care, în perioada analizată, au fost înregistrate unele creșteri ale consumului de timp pe unitatea produsă. Față de eforturile de investiții în ramurile industriale respective, rezultatele obținute nu sînt pe măsura așteptărilor și se impun în continuare acțiuni energice de perfecționare tehnologică și organizatorică pentru depășirea neajunsurilor în acest domeniu, urmărindu-se aplicarea generalizată, cu eficiență înaltă, a programelor de măsuri concepute.

Oricum, creșterile de productivitate amintite se înscriu ca un factor hotărîtor al dinamismului și creșterii economice, asigurînd țării noastre baza necesară trecerii la un nou și superior stadiu de dezvoltare economică, cu precădere calitativ. La fel de adevărat este și faptul că sporurile de productivitate trebuie să se transpună în sporuri de calitate ale producției, ale produselor, corelația respectivă reflectînd măsura reală în care creșterea productivității asigură valorificarea superioară a potențialului de resurse și forță de muncă al națiunii. Numai astfel productivitatea muncii va deveni acel factor care să propulseze la ample dimensiuni creșterea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Este, îndeobște, cunoscut că sporirea rodniciei muncii depinde, nemijlocit și de nivelul de dezvoltare al mijloacelor de muncă, al uneltelor de producție, care condiționează, în cel mai înalt grad, caracteristicile tehnice și randamentul producției. Perfecționarea continuă a tehnicii, aplicarea ei în producție constituie o condiție esențială a dezvoltării, a creșterii productivității muncii. În acest scop, în anii construcției socialiste, în țara noastră s-a dezvoltat puternic industria construcțiilor de mașini și de prelucrare a metalelor, au fost create și se extind puternic în continuare o serie de ramuri purtătoare de progres tehnic, cum sînt electrotehnica și electronica, producția de elemente de automatizare, industria de mașini-unelte, de mare performanță, producția de utilaj chimic, petrolier, energetic și minier, de autocamioane și tractoare, de mașini agricole ș.a. În programele de industrializare a țării, ramura construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor a ocupat o poziție prioritară tocmai ca urmare a importanței produselor sale pentru creșterea nivelului tehnic al propriei sale baze materiale și al tuturor celorlalte ramuri din industrie și economie. Pornind de la începuturi modeste, construcțiile de mașini — cu deosebire sectoarele complexe — au cunoscut, în timp, ritmuri de dezvoltare permanent ridicate, foarte înalte adeseori ; în perioada 1965—1982 ponderea ramurii în produsul social, producția industrială, exportul țării și în ce privește gradul de acoperire al forței de muncă, a crescut continuu. Evoluția și contribuția industriei constructoare de mașini și prelucrării metalelor la dezvoltarea economico-socială a țării evidențiază în mod elocvent rolul său în materializarea concepției de industrializare și construcție socialistă a țării.

Să notăm, totodată, impactul puternic dintre știință și cercetare, și construcțiile de mașini, ca dealtfel întreaga industrie și economie. Astfel, contribuția cercetării științifice la promovarea tehnicii avansate s-a materializat în asimilarea în ultimii zece ani a peste 20 mii de noi mașini, utilaje, instalații și aparate, în aplicarea a circa 8 mii de tehnologii noi ; totodată, în cursul fiecăruia din ultimele cincinale, producția industrială a fost reînnoită în proporție de 40—45%. Prin dezvoltarea muncii de concepție, de proiectare și reproiectare, prin îmbunătățirea structurii sortimentale și asimilarea de noi produse cu performanțe superioare, în anii care urmează pînă la sfîrșitul actualului deceniu va avea loc un amplu proces de modernizare și înnoire a produselor, urmînd să fie înlocuite practic toate produsele care prezintă rămîneri în urmă față de nivelul mondial. Sînt premise hotărîtoare care susțin pe deplin cerințele și posibilitățile de creștere a productivității.

Barbu Gh. PETRESCU

CORELAȚIA COSTURI-PREȚURI DE VÎNZARE LA UNELE PRODUSE ANIMALIERE

PERFECȚIONAREA sistemului de prețuri și tarife constituie un element component și o pîrghie importantă a mecanismului economico-financiar bazat pe autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară. Buna funcționare a acestuia, realizarea integrală a valențelor sale cer asigurarea unei corelații permanente între costuri, prețurile de producție și prețurile de vînzare cu amănuntul, definită de către secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, ca „o cerință legică obiectivă a bunei conduceri a activității economice".**

În ultimii ani, în țara noastră au fost luate o serie de măsuri de perfecționare a prețurilor și tarifelor. În cazul produselor agricole, majorarea prețurilor de producție, contractare și achiziție devenise o necesitate imperioasă a înfăptuirii noului mecanism bazat pe autoconducere și autogestiune economico-financiară, a cărui aplicare era frînată și limitată de sporirea continuă a costurilor produselor agricole.

În cele de mai jos ne referim la produsele animaliere, la care discrepanța dintre prețurile de vînzare și costuri era mai mare. Studiul se referă la județul Iași (care, în 1982, a ocupat locul I pe țară prin rezultatele obținute pe ansamblul agriculturii) — și anume la activitatea asociațiilor economice intercooperatiste (A.E.I.) pentru creșterea animalelor și păsărilor, întrucît acestea dețin ponderea cea mai mare (47%) în producția zootehniei socialiste a județului, au un nivel mediu de înzestrare tehnico-materială, de pregătire și îndemînare a forței de muncă, prezintă continuitate în profilele de activitate și un anumit grad de specializare a producției. Creșterea sensibilă a costurilor de producție a fost determinată de o serie de factori subiectivi și obiectivi.

Creșterea cîștigurilor lucrătorilor nu a fost corelată cu rezultatul efectiv al muncii acestora, cu efortul și contribuția proprie, concretizate în productivitatea muncii, în randamentele obținute în creșterea animalelor. Or, este un principiu economic fundamental acela al respectării cerinței obiectiv necesare de creștere mai rapidă a productivității muncii față de cea a retribuțiilor medii pe echipă, brigadă, fermă și unitate economică, pentru acoperirea efortului investițional făcut de către unitățile socialiste pentru dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnico-materiale.

● Potențialul productiv al animalelor și randamentele medii pe animal au sporit lent (și chiar au scăzut în anumite perioade și unități), ca urmare a furajării, îngrijirii și adăpostirii necorespunzătoare a animalelor și preocupărilor nesatisfăcătoare, lipsite de o viziune de perspectivă, în domeniul reproducției, selecției și ameliorării materialului biologic autohton. Producția de lapte pe vacă furajată în asociațiile economice intercooperatiste din județ s-a menținut — cu mici variații — în întregul interval 1980—1982, la nivelul celei din anul 1975.

● Reducerea indicilor de natalitate și prolificitate, sporirea mortalității și a sacrificărilor de necesitate au determinat diminuări de producție și au generat cheltuieli nejustificate, pînă la luarea măsurilor de reglementare legală a sacrificărilor de animale și a asistenței sanitar-veterinare și pentru stimularea mai mare a unităților și îngrijitorilor în creșterea natalității și sporirea efectivelor de taurine și ovine.

● Nu a fost suficient pregătită trecerea la introducerea noilor rețete de furajare (cu reducerea ponderii concentratelor și sporirea celei a furajelor de volum), care impuneau și impun acordarea unei atenții deosebite bazei furajere, producerii, depozitării, conservării, preparării, înnobilării și administrării corecte a tuturor furajelor de volum, respectîndu-se strict cerințele zootehniei științifice moderne. Lipsurile mari existente în acest domeniu au generat creșteri substanțiale ale costurilor de producție.

În afara acestor factori subiectivi, la creșterea costurilor au mai contribuit și reașezarea prețurilor la unele produse industriale folosite în agricultură, la furaje, combustibili și energie, la alte materiale, creșterea cheltuielilor de transport. Creșterea de costuri determinată de aceste elemente a avut un caracter obiectiv, fiind rezultatul direct al scumpirii puternice a prețurilor la o serie de materii prime din import și îndeosebi a petrolului, precum și a altor materiale, al sporirii cheltuielilor de producție interne în unele industrii (de pildă cea prelucrătoare), de necesitatea evaluării reale a costului produselor, a eficienței acestuia în economia națională și la export, a corelării prețurilor interne între ele și cu cele internaționale, a sporirii generale a eficienței și rentabilității tuturor ramurilor, unităților și produselor, pentru înfăptuirea mai fermă a cerințelor aplicării noului mecanism economic bazat pe autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară. În această privință, în anii 1981 și 1982, prețul mediu pe tona de furaje combinate plătit de către unitățile crescătoare de păsări și porcine a sporit de la 1 844 lei la 2 261 lei. Creșteri importante au avut loc și la cheltuielile pentru combustibil, lubrifianți, energie, amortismente, transporturi ș.a.

Luînd în considerație aceste elemente obiective ale creșterii costurilor de producție din agricultură, prin Decretele Consiliului de Stat nr. 394/1981 și 395/1981, s-au majorat în medie cu peste 30% prețurile de producție, contractare și achiziție a produselor agricole.

În urma acestor măsuri, prețurile medii de vînzare ale principalelor produse animaliere pe unitatea de produs la A.E.I. din județul Iași au înregistrat, în perioada 1980—1982, creșteri care sînt reflectate — în corelație cu sporirea costurilor de producție — în datele din tabel.

Din datele tabelului se observă că majorările prețurilor de vînzare au fost substanțiale (între 23,1% și 58,7%), totuși — cu excepția lînii — nu au acoperit integral creșterea costurilor medii de producție pe unitatea de produs, datorită menținerii factorilor subiectivi pe care i-am menționat. Aceasta s-a reflectat în situația financiară a unităților zootehnice intercooperatiste.

Menționăm că se manifestă și unele diferențe între prețurile de vînzare medii realizate la nivelul județului Iași și cele stabilite pe ansamblul agriculturii, prin care decalajele dintre costuri și prețurile de vînzare s-au amplificat — cu excepția laptelui de vacă, la care realizarea unui preț de vînzare cu 0,15 lei/l superior mediei pe țară a dus la obținerea, din prime, a unui plus de 12 milioane de lei.

Sporirea substanțială a prețului mediu de vînzare a dus la îmbunătățirea activității economico-financiare a unităților numai acolo unde costurile de producție au fost ținute sub control, prin utilizarea gospodărească și responsabilă a tuturor resurselor și prin sporirea randamentelor obținute. Pe ansamblul județului Iași, în anul 1982, asociațiile economice intercooperatiste pentru creșterea animalelor și păsărilor au avut o activitate rentabilă, trecînd de la pierderi importante la un beneficiu net de 3,2 milioane de lei; acest rezultat pozitiv obținut la nivel județean trebuie dezvoltat și extins la toate unitățile intercooperatiste zootehnice, la toate produsele.

Pentru optimizarea în continuare a corelației dintre costuri și prețurile de vînzare și pentru rentabilizarea unităților, sectoarelor și produselor din zootehnie sînt necesare, alături de alte măsuri și orientări, următoarele direcții de acțiune:

● **reducerea costurilor** la produsele animaliere, prin realizarea unei zooteh-

dr. Mircea BOȚA
Iași

(Continuare în pag. 21)

Dinamica prețurilor și a costurilor unitare de producție la principalele produse zootehnice ale A.E.I. din județul Iași
(% ; 1980 = 100)

	1981		1982	
	Cost	Preț	Cost	Preț
Lapte de vacă	116,6	98,6	147,6	138,2
Lînă	147,6	126,9	158,7	162,1
Ouă	93,6	96,8	123,1	117,6
Carne de bovine	129,4	105,4	126,9	118,8
Carne de porcine	116,9	110,6	124,7	120,0
Carne de ovine	119,8	92,0	131,5	121,2
Carne de pasăre	129,8	104,1	144,2	109,1

Beneficiul — indicator calitativ de comensurare a eficienţei înnoirii şi modernizării producţiei

DACĂ DESTINAŢIA FINALĂ a muncii de cercetare care se desfăşoară în domeniul industriei este unanim acceptată — îmbunătăţirea calităţii produselor, a parametrilor competitivi ai acestora, reducerea consumurilor materiale şi energetice, sporirea productivităţii muncii etc. — mai puţin discutată este complexitatea reală a procesului prin care ideile noi îşi validează, în practică, valoarea economică. Această problemă se manifestă pe două planuri distincte. Pe de o parte, este vorba de momentul în care efectele economice ale acţiunii de înnoire şi modernizare a produselor dobîndesc o valoare precisă prin intermediul preţului stabilit de organele competente. Numai în acel moment se poate calcula realmente efortul depus de cercetători — pentru realizarea proiectelor, şi unităţile productive care realizează produsul. Pe de altă parte, avem în vedere evaluarea eficienţei economice a întregului proces, atunci cînd noul produs sau tehnologie pătrund pe piaţă într-o poziţie concurenţială cu produse similare oferite de alţi producători.

Evident, situaţia nu poate fi considerată mulţumitoare întrucît în momentul aprobării preţului nu se mai poate adopta nici o decizie care să influenţeze, în sens pozitiv, realizarea produsului sau tehnologiei respective. Tocmai de aceea apare stringent necesară utilizarea unei metodologii care să permită evaluarea globală a costului procesului de înnoire — pe toate componentele sale şi mai ales pe diferite etape de execuţie (într-o asemenea situaţie, deciziile privind o anumită temă de cercetare pot determina, în cazul creşterii peste anumite limite a costurilor, reevaluarea, reorientarea sau chiar întreruperea cercetărilor).

Or, deşi se află în uz o metodologie complexă de evaluare a muncii de cercetare, aceasta nu satisface integral cerinţele amintite. O dovadă în acest sens este şi faptul că în dările de seamă de profil, deşi în sistemul de indicatori prevăzuţi figurează — într-o poziţie centrală — beneficiul, datele furnizate de unităţi privind acest indicator sînt modeste, incomplete sau chiar, uneori, lipsesc în întregime. Se poate oare concluziona pe baza acestei observaţii că promovarea unor produse şi tehnologii noi nu se reflectă corespunzător în creşterea beneficiului ? Evident nu, chiar dacă pe alocuri astfel de situaţii pot să apară. Dificultatea provine, după opinia noastră, tocmai din faptul că nu există posibilitatea urmăririi şi evidenţierii progresive a eficienţei, a rentabilităţii fiecărei acţiuni concrete de promovare a progresului tehnic.

Remedierea unei asemenea deficienţe de ordin metodologic — cu puternice implicaţii practice — se poate face, după opinia noastră, prin utilizarea unui sistem de indicatori integrat în centrul căruia să se situeze sporul de venit net (de beneficiu). O asemenea abordare se întemeiază pe înseşi coordonatele conceptuale ale noului mecanism economico-financiar, potrivit cărora fiecare unitate economică trebuie să-şi maximizeze beneficiul astfel încît să asigure, odată cu satisfacerea unor trebuinţe de ordin social general, şi condiţiile economico-sociale ale propriei sale dezvoltări ; în acelaşi timp, propunerile noastre se încadrează în eforturile permanente desfăşurate de Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie vizînd îmbunătăţirea metodologiei de evaluare a efectelor muncii de cercetare. Din această optică, scopul sistemului de indicatori la care ne referim trebuie să fie aprecierea reală a contribuţiei activităţii de cercetare-dezvoltare la economisirea muncii vii şi materializate la producător şi utilizatorul final — la producător, eficienţa cercetării-dezvoltării urmînd să fie reflectată prin indicatori şi metode specifice în funcţie de nivelul organizatoric corespunzător şi integrate pînă la nivel de produs, cu preţ de livrare stabilit legal. Pentru produsele care sînt asimilate în vederea diminuării sau eliminării importurilor, între indicatorii de eficienţă ar urma să se situeze într-o poziţie prioritară indicatorii ce reflectă economia de fonduri valutare şi nivelurile cursurilor de revenire.

Perfecţionarea unei metodologii integrate de evaluare a eficienţei activităţii de cercetare în care accentul să cadă pe beneficiu are însă şi o altă semnificaţie economică, deoarece relaţia dintre procesul de înnoire şi beneficiu, acest indicator calitativ al activităţii întreprinderilor, nu este liniară. Dimpotrivă, aşa cum dovedeşte experienţa unităţilor economice, influenţa progresului tehnic asupra beneficiului — în sensul maximizării acestuia, este multiplă. Astfel, diversitatea gamei de produse sau utilizarea unor tehnologii de fabricaţie îmbunătăţite poate influenţa sporirea beneficiului prin intermediul volumului fizic al producţiei, prin creşterea valorii de întrebuinţare a produselor exprimată prin preţurile de producţie (livrare), pe calea reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil, energie, prin pîrghia creşterii productivităţii muncii.

Realizarea unui obiectiv de cercetare-dezvoltare are implicaţii asupra rezultatelor financiare ale întreprinderii, poate să influenţeze nivelul beneficiului prin una sau prin toate căile menţionate anterior, concomitent. Cunoaşterea cu anticipaţie a acestor efecte nu este însă indiferentă unei anumite unităţi producătoare. În primul rînd pentru că eforturile prin care se poate obţine acelaşi cuantum de beneficiu, dar în condiţiile în care se optează pentru una sau alta din căile identificate, nu sînt aceleaşi nici din punctul de vedere al întreprinderii şi nici din cel al societăţii. Creşterea beneficiului prin intermediul sporirii volumului producţiei, bunăoară, se poate dovedi mai costisitoare decît urmînd calea reducerii consumurilor materiale şi energetice, dat fiind că această variantă implică atragerea unui volum sporit de resurse. Pe de altă parte, cunoaşterea cît mai detaliată a căilor prin care influenţează progresul tehnic, rentabilitatea unei anumite întreprinderi este importantă din perspectiva strategiei de dezvoltare la nivel microeconomic. De cele mai multe ori un producător se află, datorită resurselor inevitabil limitate pe care le are la dispoziţie, în situaţia unei alegeri, a unei selecţii.

Ţinînd seama de interesul teoretic, metodologic, şi mai cu seamă practic pe care îl prezintă problema menţionată, în cele ce urmează vom prezenta o formulă de calcul a creşterii beneficiului prin intermediul căilor enunţate, sub impactul promovării inovaţiei tehnologice în producţie. Fiind considerată o stare iniţială, se observă că sporul de beneficiu, care se obţine în final, după introducerea în fabricaţia de serie a noului produs, care încorporează o inovaţie tehnologică, este rezultanta mai multor factori şi se exprimă astfel : $\Delta B = \Delta dp + \Delta bs + \Delta brc + \Delta bpl$, unde: ΔB = total beneficiu, Δbp = beneficiu obţinut prin creşterea volumului producţiei, Δbs = beneficiu obţinut pe seama modificării sortimentului producţiei, Δbrc = beneficiu obţinut pe seama reducerii costurilor de producţie prin efort propriu, Δbpl = beneficiu obţinut ca urmare a creşterii preţului de producţie (de livrare).

La rîndul său, cuantumul beneficiului obţinut prin cele patru căi considerate se calculează prin următorele formule :

$$\Delta b.p. = (i\Sigma Q - 1)\, B_0; \quad \Delta b.s. = \Sigma Q_1 b_0 - (i\Sigma Q B_0);$$
$$\Delta brc = \Sigma Q_1 (C_0 - C_1') = \Sigma Q_1 C_0 - (\Sigma Q_1 C_1' - \Sigma \pm A);$$
$$\Delta bp_1 = \Sigma Q_1 (pl.\ p_0).$$

În formulele de mai sus, simbolurile au următoarele semnificaţii : $i\Sigma Q$ reprezintă indicele volumului fizic al producţiei realizate comparabile, stabilit pe baza preţurilor de producţie din perioada de bază ; $\Sigma Q_1 bo$ este suma beneficiilor producţiei comparabile realizate după promovarea progresului tehnic, în condiţiile beneficiului unitar din perioada anterioară introducerii noutăţilor tehnice ; pl şi po reprezintă preţurile de producţie unitare (pe produs sau grupă de produse) în perioada curentă şi respectiv, de bază ; $\Sigma \pm A$ este suma abaterilor la producţia marfă comparabilă fabricată ; K este raportul dintre producţia marfă comparabilă realizată şi producţia marfă comparabilă produsă ; C_1 reprezintă costul unitar din perioada curentă (inclusiv influenţa abaterilor la preţuri şi tarife) ; C_1' reprezintă costul unitar din perioada curentă, fără influenţa abaterilor ; C_0 este costul unitar din perioada de bază.

Aceste formule de analiză au la bază o variantă a metodei substituţiei în lanţ, şi anume aceea în care variază întîi factorii cantitativi (volumul producţiei şi sortimentul) şi apoi cei calitativi (costul unitar şi preţul de producţie). Este important de relevat că folosirea lor are unele implicaţii structurale, deoarece conduce la micşorarea influenţei volumului producţiei şi a sortimentului şi la mărirea corespunzătoare a influenţei costului unitar, a abaterilor la costuri, precum şi a preţului de producţie.

Însă, întrucît în cazul nostru nu intervin modificări în structura sortimentului şi nici abateri legale datorate schimbărilor de preţuri şi tarife, formulele de calcul permit o apreciere destul de veridică a influenţei factorilor care contribuie la sporirea beneficiilor datorate promovării în producţie a inovaţiei tehnologice.

dr. Petre ROTARU

Orientări, stil, metode în activitatea consiliilor oamenilor muncii

Fundamentarea şi respectarea riguroasă a reducerii consumurilor

NU ÎNTÎMPLĂTOR, unul din programele de mare însemnătate pentru progresul economico-social al patriei, concepute şi elaborate din iniţiativa şi sub îndrumarea secretarului general al partidului, aprobate de Plenara Comitetului Central şi adoptate recent de Marea Adunare Naţională, cuplează într-o viziune unitară două din comandamentele majore ale eficienţei : 1) **îmbunătăţirea nivelului tehnic şi calitativ al produselor,** 2) **reducerea consumurilor de materii prime, combustibili şi energie şi valorificarea superioară a materiilor prime şi a materialelor.** În construcţia de maşini, de pildă, la noi, ca şi pretutindeni, progresul tehnic şi tehnologic urmăreşte reducerea greutăţii produselor, integrarea în acestea a microelectronicii, ridicarea parametrilor lor funcţionali, creşterea duratei de utilizare şi a siguranţei lor în exploatare — elemente, care, fiecare în parte şi toate laolaltă, conferă un plus de calitate şi reduc consumurile materiale în fabricaţie şi în exploatare.

Referindu-ne, în cele ce urmează, la modul în care sînt gîndite şi conduse preocupările pe această linie în două întreprinderi industriale braşovene, pornim de la relaţia logică şi legică între două din importantele indicaţii formulate de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** în Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 21—22 martie a.c. : **„Se impune să acţionăm cu mai multă hotărire în vederea reducerii consumurilor energetice, de combustibil, de carburant, a consumurilor materiale în general, în conformitate cu prevederile planului, cu normele de consum stabilite" ; „Să asigurăm buna funcţionare a organismelor democratice de conducere, a consiliilor oamenilor muncii, a adunărilor generale".**

ÎNTR-ADEVĂR, în măsura în care conducerea întreprinderii înseamnă strategie, acţiune, organizare şi control, ea nu se poate exercita în general, ci axată pe **obiective precise, derivate din sarcinile de plan, din cerinţele economico-sociale de ordin cantitativ şi calitativ, din evoluţia în raport cu acestea a activităţii unităţii respective.** În acest spirit sînt formulate atribuţiile şi răspunderile organelor colective de conducere, în acest sens sînt construite căile, mijloacele, instrumentele ce le stau la îndemînă pentru a le înfăptui, cu această finalitate sînt instituite calitatea şi obligaţia conducerilor, a tuturor colectivelor de oameni ai muncii, de gospodari ai părţii din avuţia naţională ce le-a fost încredinţată spre administrare.

De pildă, toate unităţile economice au obligaţia să stabilească **programe concrete pe fiecare proces şi tehnologie,** pentru realizarea integrală a prevederilor referitoare la creşterea nivelului tehnic şi calităţii produselor, valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor, să actualizeze în fiecare an aceste programe, să urmărească sistematic realizarea obiectivelor şi sarcinilor stabilite. Decizia iniţială şi cea de actualizare, urmărirea sînt atribute esenţiale ale conducerii şi condiţionează decisiv execuţia.

În lumina acestor consideraţii de principiu se va putea desprinde mai evident semnificaţia exemplelor pe care le anunţam mai sus.

● **ÎNTREPRINDEREA „RULMENTUL".** Consiliul oamenilor muncii a stabilit colective de ingineri proiectanţi şi a antrenat membrii comisiei pentru calitatea producţiei şi eficienţa economică, în vederea analizei exigente a fiecărui sortiment de fabricaţie în parte, pentru a se cunoaşte la care produse poate fi diminuat consumul specific prin reproiectare sau modernizare şi pentru a fundamenta ştiinţific sarcinile de reducere a consumului de energie şi de metal pe anul în curs. S-a reuşit să se identifice astfel **peste 110 măsuri de ordin constructiv-tehnologic,** vizînd **înnoirea fabricaţiei întreprinderii cu peste 245 tipuri de rulmenţi şi modernizarea altor 78.** Pe lîngă **importante economii de materii prime şi energie,** rezultatele estimate ale măsurilor acceptate de consiliul de conducere, incluse în programul unitar şi aprobate de adunarea generală a oamenilor muncii se exprimă în **reducerea importurilor cu peste 110 milioane de lei,** paralel cu **crearea posibilităţilor de a creşte exportul, faţă de anul 1983, cu 21%,** întrucît noile sortotipodimensiuni corespund cererii actuale de pe piaţa externă.

Roade bune a dat şi orientarea creativităţii colectivului de muncă spre **perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie.** În prezent se află în experimentare sau în pregătire revizuirea tehnologiilor de forjare a inelelor de rulmenţi, extinderea extrudării unor astfel de repere din oţeluri cimentate aliate, a ştanţării pe prese automate, a presării bucşelor din bimetal pe ştanţe combinate ş.a. Nominalizarea de către C.O.M. a colaborărilor necesare şi a răspunderilor pentru fiecare măsură în parte, asigurarea condiţiilor tehnico-materiale necesare au fost însoţite de organizarea verificării progreselor obţinute pe parcurs, aşa încît la omologarea soluţiilor parţiale şi finale să nu se piardă din vedere **realizarea unei calităţi superioare a fabricaţiei.** La „Rulmentul" s-a conturat de altfel, în această privinţă, o experienţă care merită toată atenţia. Coordonata ei de bază este importanţa deosebită ce se acordă ridicării continue a nivelului de pregătire profesională a muncitorilor, maiştrilor, tehnicienilor, inginerilor, organizarea corespunzătoare a cursurilor de perfecţionare fiind însoţită de sporirea eficienţei activităţii politico-educative în vederea înlăturării unor atitudini de inerţie, creării unei emulaţii pentru o reală competenţă profesională şi punerii ei în valoare.

După cum s-a apreciat în calculele de fundamentare şi s-a precizat în angajamentul asumat în întrecerea socialistă pe anul 1984, aceste acţiuni — coroborate cu cele care privesc eliminarea fenomenelor de risipă, folosirea utilajelor din dotare la parametri ridicaţi şi respectarea programelor de întreţinere şi reparaţii pentru menţinerea preciziei de prelucrare — vor avea, la sfîrşitul anului, ca efecte directe **reducerea consumului specific de metal,** faţă de cel din 1982, **cu 35 kg la o mie de rulmenţi şi obţinerea, pe această cale, a unei economii echivalentă cu necesarul pentru o producţie de 2 milioane de rulmenţi.**

Desprindem, din cele de mai sus, ca particularităţi definitorii ale concepţiei adoptate de consiliul oamenilor muncii în domeniul la care ne referim :

— **înţelegerea justă a primatului intereselor macroeconomice şi a corelării lor cu interesele colective ale întreprinderii ;**

— **abordarea multicriterială a problematicii progresului tehnic,** sub cvadruplul aspect al **calităţii,** al **reducerii consumurilor materiale,** al **creşterii productivităţii muncii,** al **alinierii elastice a gamei de fabricaţie la cerinţele beneficiarilor** interni şi externi ;

— primatul ce se acordă **utilizării superioare a resurselor proprii, rezervelor interne,** ceea ce constituie în fapt un element de esenţă al autogestiunii.

● **ÎNTREPRINDEREA DE UNELTE ŞI SCULE.** Cu prilejul unei analize efectuate în anul trecut, preşedintele consiliului oamenilor muncii şi inginerul-şef puneau cauzele depăşirii cu 390 tone a consumului planificat de metal pe un trimestru, pe seama necorelării indicatorilor de către forul tutelar şi neacordării normelor de consum şi a coeficienţilor de utilizare a metalului la nivelul fundamentărilor făcute de tehnologii întreprinderii. Adîncindu-se însă investigaţia, s-a constatat că existau totuşi o serie de rezerve pentru reducerea drastică a consumurilor specifice.

În urma studiilor efectuate, întreprinderea a putut fundamenta pentru anul acesta 10 măsuri tehnico-organizatorice de pe urma cărora se preliminează **diminuarea necesarului de metal cu circa 120 de tone.** Amintim dintre acestea execuţia mînerelor la cheile franceze din ţeavă (prin sudură), înlocuirea preforjării cu debitarea semifabricatelor din platbandă şi cu laminare transversală la cheile fixe şi la cele inelare dublu cotite, folosirea la maximum a capetelor de bară ş.a. Cu toate acestea, problema esenţială — încadrarea în indicele planificat de utilizare a metalului — nu este nici pe departe rezolvată, deoarece nu s-au

Cristea IONIŢĂ
(Braşov)

(Continuare în pag. 26)

Autonomia și interdependențele sistemului bănesc

CERINȚELE operaționale ale conducerii proceselor economice ordonează în lista priorităților cercetării fenomenele monetare al căror conținut a înregistrat adevărate mutații în economia contemporană. Legitimitatea readucerii lor în dezbatere este accentuată și de amploarea preocupărilor de perfecționare continuă a mecanismului economic din țara noastră, în cadrul căruia sistemul bănesc ocupă o poziție relevantă. Fără îndoială că multe din problemele acestui sistem, semnalate în decursul timpului, pot fi clarificate în funcție de delimitarea elementelor pe care se sprijină atît autonomia cît și interdependențele sale.

Structura sistemului

FUNCȚIONAREA sistemului bănesc din economia noastră națională se fundamentează pe existența unei structuri proprii, constituită din masa bănească. Aceasta este o categorie economică primară, ce servește ca punct de pornire în analiza fenomenelor monetare, fără să necesite o definiție. Masa bănească posedă toate însușirile ce caracterizează în general structurile din natură și societate.

În prim plan apare manifestarea puterii sale economice în cadrul sistemului monetar numai în calitatea sa de ansamblu al elementelor componente, pe care le integrează într-o totalitate ce depășește însumarea lor. În adevăr, acțiunea specifică a masei bănești asupra procesului reproducției lărgite nu este rezultatul aditiv al efectelor formării și utilizării disponibilităților bănești din conturi sau în numerar, al diferitelor fonduri bănești, al rezervelor sau al altor elemente structurale. Această acțiune se exercită prin raporturile directe dintre masa bănească totală și proporțiile și corelațiile fundamentale din economie. Ca urmare, sistemul bănesc se definește de la început, prin natura structurii sale, ca un mecanism macroeconomic. Banii aflați la cetățeni, cei din casele și conturile întreprinderilor și instituțiilor și chiar din cele ale băncilor nu constituie structuri economice autonome și nici nu oglindesc „în vitro" potențialul economic al masei bănești. Aceste componente participă la manifestarea lui dar numai în cadrul ansamblului, la nivelul unităților economice, generînd de fapt fenomene microeconomice.

Ca orice structură, masa bănească se constituie și se conservă sub incidența unor cerințe legice. Intrarea, rămînerea și ieșirea banilor în și din procesele economice nu se datorează unor acte discreționare ale băncilor ci acestor cerințe, proprii sistemului bănesc. Respectarea legităților care asigură conservarea structurii se reflectă în starea de echilibru a masei bănești în cursul transformărilor pe care le parcurge. Acesta are dubla înfățișare de echilibru intern al masei bănești și de rezultat al raporturilor ei cu mediul economic. Indicele cantitativ al echilibrului intern îl constituie invarianța valorii masei bănești în decursul timpului. El se exprimă prin menținerea la un nivel constant al valorii paritare a monedei în procesele economice reale. Comportarea valorii unității monetare devine, astfel, un mijloc de reflectare microeconomică a gradului de conservare a echilibrului intern al acestei structuri macroeconomice.

Dar hotărîtor pentru funcționarea sistemului bănesc este echilibrul dintre masa monetară și mediul economic, ce se fundamentează pe convergența interdependențelor. Identificarea mediului cu procesul schimbului, cînd relația dintre mărfuri și banii în circulație era simplă și exclusiv cantitativă, a fost de mult timp depășită. În producția de mărfuri dezvoltată, mediul economic, ca factor corelativ al masei bănești cuprinde și procesele premergătoare schimbului, respectiv producția și dezvoltarea, încadrînd echilibrul în toate dimensiunile timpului, nu numai în prezent, cu un accent deosebit pe perspectivele economiei.

În acest mod interdependențele masei bănești trec de la corespondențele element cu element la raporturi cantitative și calitative directe și indirecte cu agregate economice dinamice, implicînd conducerea fenomenelor monetare prin decizii și căutarea optimului economic pentru asigurarea echilibrului. Numai în raport cu mediul structura sistemului bănesc se definește ca obiect autonom, care se conservă în condițiile echilibrului său intern și extern. În decursul timpului dezechilibrele economice și monetare s-au manifestat în degradarea masei bănești, exprimată de reducerea valorii unității monetare pînă aproape de zero. Raportul dintre legea echilibrului și funcționarea sistemelor economice cu structuri autonome a fost atît de evident încît a servit ca punct de plecare pentru extinderea analizei structuraliste în multe domenii ale științelor naturii și chiar în alte sectoare cum este cazul lingvisticii. De asemenea, structurile economice au fost formalizate de foarte multă vreme. Una din primele formalizări a echilibrului monetar, ca expresie a conservării masei bănești, o constituie indicele puterii de cumpărare a banilor.

Milenii de-a rîndul, formarea și conservarea masei bănești a fost rezultatul acțiunii legilor dezvoltării producției de mărfuri. Dar în acest proces ea s-a dovedit o structură activă, cu o capacitate în creștere de autoconstrucție și totodată de autoreglare pentru menținerea echilibrului său. În adevăr, istoria îndepărtată a evoluției formelor bani pînă la aur ca echivalent general, a etaloanelor monetare plurimetaliste, a tezaurizării, a constituirii economiilor și rezervelor bănești sînt numai cîteva din acțiunile dovedite are ale acestui comportament al masei bănești. Economia contemporană este sediul unor răspunsuri spectaculoase ale sistemului bănesc la cerințele modificării mediului pentru menținerea echilibrului monetar. Generalizarea monedei de credit, demonetizarea aurului, ajustarea masei bănești prin devalorizări și revalorizări, iar în ultimii ani prin fluctuația cursurilor valutare, aparțin primelor forme de monedă internațională fără aur, au caracter de exemplificare. Ele nu sînt rezultatul exclusiv al deciziilor autorităților monetare ci și manifestări ale capacității de autoconstruire și autoreglare ale sistemelor bănești.

Deosebit de evident este faptul că reacțiile masei bănești la modificările mediului economic generează transformări ale ei. Acestea se desfășoară în timp și imprimă un caracter dinamic, o evoluție a mărimii masei bănești, a elementelor sale componente și chiar a funcțiilor și obiectivelor sistemului bănesc în ansamblu. Transformările corespund și cerințelor de depășire a gradului de dificultate crescînd al echilibrului monetar. Pentru procesele economice operaționale supuse conducerii în economia planificată din țara noastră, prezintă interes transformările sincronice, respectiv modificările cantitative și calitative ale masei bănești ce însoțesc reproducția lărgită într-o perioadă calendaristică dată sau pe durata normală a unui ciclu. Începutul acestuia se declanșează prin intrarea mijloacelor de producție și a forței de muncă în procesul de valorificare, respectiv în producție, și se încheie cu absorbția outputului în consum. Masa bănească crește prin emisiune odată cu creditarea producției și se restrînge prin rambursarea creditelor la vînzarea mărfurilor. În cazul creșterii producției, care constituie regula în economia noastră, transformarea masei bănești este mai complexă. Deși dezvoltarea are la bază economii acumulate pentru investiții, incluse deja în masa bănească, totuși volumul acesteia crește prin plăți ritmice premergătoare dării în funcțiune a obiectivelor, surplusul integral sau parțial urmînd a fi absorbit după acest eveniment.

Variațiile masei bănești contingente producției și dezvoltării ei, determină anumite caracteristici ale transformării acestei structuri a căror cunoaștere poate avea un rol previzional. Relevantă în această privință este ritmicitatea variațiilor de volum ale masei bănești în funcție de fazele ciclului reproducției lărgite și mai ales de valorificarea intrărilor în producție. Tot așa de importantă este și manifestarea unei noi dimensiuni a echilibrului monetar și anume posibilitatea lui în funcție de eficiența valorificării intrărilor în producție. Altfel sporul de masă bănească rămîne în circulație și după încheierea ciclului și duce la dezechilibru.

De aici decurge dependența transformărilor masei bănești de deciziile privind dezvoltarea economiei, angajarea echilibrului prin emisiune fiind legată de planificarea pe termen lung. Starea de echilibru nu este determinată de procese economice secvențiale izolate, cum ar fi vînzările și cumpărările de mărfuri ci se transformă într-o acțiune continuă ce poate fi numită echilibrarea masei bănești. Desigur variațiile ritmice ale masei monetare sînt în primul rînd un efect al ritmului creșterii economice. În totalitatea sa masa bănească pe lîngă creșterea prin emisiune, se prezintă ca o formă a memoriei economiei pe o perioadă îndepărtată, însumînd rezultatele acumulate ale valorificării economice trecute.

Puterea proiectivă a acestei forțe economice se sprijină nu numai pe optimizarea dezvoltării viitoare ci și pe rezultatele obținute în acest domeniu în decursul timpului, fapt ce pune în lumină mai pregnant caracterul diacronic al mase

băneşti, chiar atunci cînd în activitatea operativă se urmăresc în principal aspectele ei actuale.

Deosebit de evidente sînt însă transformările elementelor componente ale masei băneşti. În cele cîteva mii de ani de existenţă, această structură, iniţial omogenă, ce se identifică cu suma încasărilor din vînzarea mărfurilor într-un spaţiu economic mai mult sau mai puţin delimitat, a intrat într-un proces de diversificare şi a ajuns la o multitudine de componente, exprimate azi prin posturile de pasiv din bilanţurile băncilor centrale. Acest proces s-a desfăşurat pe baza unor legi proprii de compoziţie care nu au fost încă studiate.

Datorită faptului că noile componente nu au apărut, de regulă, prin eliminarea celor vechi, ci prin modificarea ponderii şi importanţei funcţionale, ele pot fi reconstituite accentuînd necesitatea abordării istorice a sistemelor băneşti contemporane. Dezvoltarea băncilor comerciale deschide cîmp de afirmare depozitelor bancare şi economiilor băneşti, iar dominaţia băncilor centrale transformă emisiunea bănească în componenta cea mai activă a puterii economice a masei monetare.

Direcţii ale transformării sistemului

CARACTERUL diacronic compoziţional al acestei structuri nu se limitează la ea, ci priveşte sistemul bănesc în ansamblu. Pentru menţinerea stării de echilibru acesta acţionează nu numai prin modificarea structurii sale ci şi prin constituirea şi dezvoltarea unor funcţii proprii.

Circulaţia bănească este una din funcţiile congenitale ale acestui sistem. Fiind implicată de natura intimă a masei monetare, ea este uneori identificată cu aceasta sau considerată o însuşire atotcuprinzătoare a ei. În adevăr, masa bănească, mai ales prin partea sa activă, are forma perfectă a lichidităţilor economiei, care se înfăţişează ca fluxuri economice continue. Dar această stare fluidă a valorilor materiale şi-a dovedit capacitatea de a acţiona prin intensitatea şi acceleraţia ei asupra volumului masei băneşti şi prin aceasta asupra echilibrului său cu mediul economic. De aici dezvoltarea autonomă a dinamicii lichidităţilor economice, ca o funcţie specifică a sistemului bănesc implicată în reglarea şi autoreglarea echilibrului monetar.

Funcţionalitatea sa a fost asigurată prin mijloace proprii care s-au diversificat în decursul timpului. Formele şi instrumentele de accelerare a plăţilor, de mobilizare şi reintroducere în flux a disponibilităţilor băneşti sînt numai cîteva din acestea.

Mult mai tîrziu şi anume în ultima perioadă a economiei contemporane, s-a afirmat şi generalizat cea de a doua funcţie a sistemului monetar : emisiunea bănească. Ea este legată şi de evoluţia sistemului bancar, deoarece se constituie pe deplin numai în condiţiile funcţionării băncilor centrale, ca forme ale autorităţilor monetare instituite de puterea de stat. Pînă la consolidarea emisiunii, masa monetară ca mărime necesară a lichidităţilor economice era rezultatul producţiei de metale monetare, identică din acest punct de vedere cu producerea de mărfuri.

Funcţia de emisiune marchează stabilirea unor raporturi directe ,fără mijlocirea aurului, între bani ca relaţie de credit şi procesul de valorificare a mijloacelor de producţie. Banii de credit anticipează transformarea în lichidităţi a intrărilor în producţie şi asigură continuarea proceselor economice fără acumulări anterioare concretizate în aur sau alte metale preţioase. În acest mod creşte considerabil capacitatea de valorificare a mijloacelor de producţie şi a forţei de muncă.

Realitatea şi eficienţa valorificării intrărilor în producţie constituie garanţia acestor titluri de credit specific, ce alcătuiesc emisiunea, a căror putere economică încetează odată cu vînzarea outputului, prin rambursarea creditelor de producţie. Datorită prezenţei relaţiei de credit în desfăşurarea emisiunii băneşti, aceasta a fost şi mai este considerată o funcţie a sistemului de credit. În realitate ea este o funcţie definitorie pentru sistemele băneşti moderne, care asigură adaptarea masei băneşti la cerinţele de lichidităţi în timpul şi pe baza valorificării intrărilor, în mod economicos cu acoperire valorică şi fără acumulări băneşti anterioare. Ca urmare, emisiunea devine expresia cea mai înaltă a autonomiei sistemelor băneşti, care funcţionează detaşîndu-se de banii marfă.

În acelaşi timp are loc implicarea lor directă în procesele economice şi totodată creşterea interdependenţei lor de funcţionarea sistemului economic în ansamblu.

Pe lîngă constituirea şi diversificarea funcţiilor, optimizarea adaptării sistemelor băneşti la modificările mediului economic s-a înfăptuit şi pe alte căi. Sînt relevante din acest punct de vedere transformările tipice ale sistemului în ansamblu determinate de reacţiile sale pentru asigurarea echilibrului bănesc. După natura modalităţilor de echilibrare, aceste transformări pot fi încadrate în categoria celor ce se fundamentează pe autoreglare şi în a celor ce rezultă din îmbinarea autoreglării cu reglarea prin decizii. Atît succesiunea lor în timp cît şi dozajul reglare-autoreglare nu sînt bine delimitate, ci variabile în funcţie de gradul de complexitate ale structurii şi organizării mediului economic. Aceste tipuri de transformări conduc la gruparea sistemelor băneşti în sisteme naturale, dominate de autoreglare şi sisteme instituţionale, în cadrul cărora apare şi se dezvoltă şi decizia.

Sistemele băneşti naturale, a căror durată s-a extins pe cîteva mii de ani, au funcţionat fără norme şi reglementări, prin transformări compoziţionale şi de volum ale masei băneşti, ce se bazau pe puterea economică a banilor marfă şi mai ales a aurului.

În trecutul îndepărtat şi-au croit drum şi sistemele băneşti instituţionale. Începuturile lor sînt marcate de normele puterii de stat privitoare la baterea monedei, care pot fi considerate primele decizii în acest domeniu. Conservarea lor are loc odată cu constituirea unor instituţii specializate ce aveau ca obiect îndeplinirea funcţiilor sistemului bănesc. Maturizarea sistemelor băneşti instituţionale se realizează odată cu generalizarea autorităţilor monetare. Acestea, prin deciziile lor angajează mărimea şi evoluţia masei băneşti ca o forţă economică autonomă, în procesul de dezvoltare a economiei. Uneori minimalizarea instituţionalizării monetare a dus la minimalizarea mecanismului sistemelor băneşti şi implicit la încălcarea autonomiei acestora.

Forma eficientă a sistemului bănesc instituţional s-a constituit în condiţiile economiei planificate. În acest cadru se integrează activitatea de echilibrare a masei băneşti în procesul de stabilire fundamentată a proporţiilor şi corelaţiilor dezvoltării economice pe termene operative, medii şi lungi.

Masa bănească şi cîmpul forţelor economice

ATÎT reţeaua de interdependenţe cît şi autonomia structurii sistemului bănesc pot fi urmărite în toată complexitatea lor, prin identificarea locului pe care acesta îl ocupă în cîmpul forţelor economice. Desigur, categoria de forţă economică este deosebit de cuprinzătoare. În definitiv orice valoare materială reală, sub formă fizică sau de lichiditate bănească, precum şi orice valoare potenţială poate fi acoperită de sfera acestei noţiuni. Totuşi aceste valori devin forţe economice numai în măsura în care sînt active. Această însuşire a lor se manifestă în procesul de valorificare a mijloacelor de producţie. Toate valorile materiale care participă la valorificarea inputurilor şi transformarea lor în outputurile necesare consumului individual şi productiv sînt adevărate fluxuri energetice sau forţe economice. Ele se diferenţiază prin natura şi potenţialul lor şi acţionează într-un spaţiu economic delimitat, cunoscut sub denumirea de piaţă internă, totdeauna în conexiune cu cea externă. Ca domeniu de manifestare al unor energii, spaţiul economic devine cîmpul forţelor economice, asemănător din acest punct de vedere cu cîmpul electric sau electromagnetic.

Fiecare grupă de forţe economice are o anumită mărime, exprimată numeric prin unităţi fizice sau valorice, un domeniu de aplicare, constituit din intrările în producţie şi un sens, în cazul lor valorificarea intrărilor. Masa bănească este o componentă importantă a acestor forţe.

Totuşi, ea a fost mai puţin analizată şi chiar observată, datorită faptului că în anumite etape ale pregătirii şi valorificării intrărilor se identifică parţial cu alte forţe economice.

Pregătirea şi declanşarea valorificării intrărilor necesită, pe lîngă mijloace de producţie şi forţă de muncă în expresie fizică, acumulări valorice lichide, care se formează şi se utilizează ca fonduri băneşti, după legile economice ale producţiei socialiste de mărfuri. Pe de o parte acestea sînt fonduri proprii de producţie şi dezvoltare ale unităţilor economice ; legile formării şi utilizării lor fac obiectul finanţelor întreprinderii. Pe de altă parte, fonduri băneşti importante, cu aceeaşi destinaţie se centralizează în sistemul nostru economic la bugetul de stat şi fac obiectul finanţelor publice. Pentru titularii de fonduri, aceste lichidităţi cu structuri şi funcţii bine determinate în procesul de valorificare se prezintă şi sub forma de încasări şi plăţi. În intervalul dintre aceste operaţiuni, determinat de desfăşurarea producţiei şi investiţiilor, acumulările băneşti devin elemente structurale ale masei băneşti. În această calitate ele participă la asigurarea echilibrului monetar pe ansamblul economiei. Mai mult, disponibilităţile temporare devin fonduri de creditare şi prin aceasta multiplicatori ai forţelor economice, ce contribuie la lărgirea scării de valorificare a intrărilor. În acelaşi timp, pentru viitor, folosirea disponibilităţilor temporare transformă echilibrul masei monetare într-o variabilă dependentă. În acest proces forţa economică se manifestă în cîmpul celorlalte grupe de forţe, ca atribut al masei băneşti. Dar partea cea mai im-

portantă a acestei forțe economice este angajată direct în procesul de valorificare a intrărilor prin emisiunea bănească. Acest element structural accentuează caracterul de variabilă independentă al masei monetare în cîmpul forțelor economice.

Corelațiile și interdependențele dintre fondurile de producție și dezvoltare proprii, cele centralizate, cele de creditare și masa bănească, precum și autonomia lor în cîmpul forțelor economice, se definesc în procesul de valorificare a resurselor. În măsura în care, în analiza economică, s-a pus accentul pe interdependențe, aceste forțe economice au fost considerate unitar, ca elemente structurale ale unui sistem atotcuprinzător și anume ale sistemului financiar și de credit. Totuși, rolul activ al fiecărui grup de forțe se manifestă în principal prin acțiuni specifice structurii și funcțiilor fiecăruia.

Acest fapt capătă o semnificație aparte în cazul sistemului monetar, care nu și-a găsit locul în titulatura sistemului financiar și de credit. Unele manifestări de suprafață ale fenomenelor financiare și monetare facilitează acoperirea unei energii aparent mai difuze. Exprimarea bănească a fondurilor de producție și dezvoltare a fost considerată o formă a lor, chiar atunci cînd devin disponibilități bănești, deși numai ca element al masei monetare își reactivează puterea economică. Este evidentă aici identificarea unei structuri autonome, masa bănească, cu relațiile bănești în care intră orice valoare economică reală. În ce privește emisiunea, care transformă anticipat în lichidități mijloacele de producție supuse valorificării, accentul a fost deplasat de la puterea ei economică la cea a creditului.

Există și alte aspecte ale comportamentului de particularizare a masei bănești. Relevant în această privință este faptul că, deși aceasta este angajată direct în valorificarea resurselor, ea nu participă la repartiția rezultatelor acesteia, respectiv a venitului net. Prin aceasta este asemănătoare cu aurul monetar, care acoperea emisiunea de monedă convertibilă dar nu se valorifica în procesele economice reale. Acțiunea acestei forțe economice în afara repartiției plusprodusului pune în lumină necesitatea ei pentru desfășurarea producției de mărfuri în orice formă a relațiilor de producție și argumentează reculul tezei privind dispariția banilor.

Dacă în structura sistemului financiar și de credit nu și-a afirmat autonomia, sistemul bănesc este totdeauna și în mod riguros inclus, în mod distinct, într-un agregat economic trinitar care, pe lîngă el, cuprinde sistemul de credit și sistemul bancar.

Analiza începuturilor îndepărtate ale acestui triunghi al puterii economice moderne a stabilit apariția mai tîrzie a băncilor. În schimb, cel puțin pînă acum, nu s-a putut preciza primatul cronologic al banilor sau al creditului.

Nu încape îndoială că relația de credit, sub forma ei primitivă, de încredere între partenerii de schimburi efectuate prin intermediul unor echivalente mai mult sau mai puțin generale, atestă raporturile simbiotice congenitale dintre aceste două categorii. Coeficientul de legătură dintre acestea și-a sporit valoarea în economia contemporană, cînd emisiunea bănească se comportă ca element structural al fondurilor de creditare, iar acestea la rîndul lor, pînă la efectuarea plăților, fac parte din structura masei bănești. În același timp cerințele de echilibru dintre masa monetară și mediul economic sînt specifice sistemului bănesc, iar cele dintre necesitățile de credit ale producției și dezvoltării și capacitatea de mobilizare a fondurilor din economie în acest scop definesc sistemul de credit.

În cîmpul forțelor economice raporturile dintre masa monetară, credit și bănci sînt orizontale, nu de subordonare ierarhică sau de incluziune structurală. Puterea lor economică se desfășoară coordonat în cadrul a ceea ce analiza sistemică numește coaliția structurilor funcționale. Datorită faptului că instituționalizarea sistemului bănesc și a celui de credit se realizează în cadrul băncilor, acestea asigură și condiții pentru conjugarea comportării lor în căutarea echilibrului monetar și de credit.

Identificarea aspectelor definitorii ale autonomiei masei bănești în cîmpul forțelor economice constituie numai un punct de plecare. Este necesară investigarea ei în toată complexitatea economică fundamentală și aplicativă.

Dintre preliminariile oricărei analize face parte și degajarea noțiunii de sistem bănesc de unele aderențe istorice. Este ușor de constatat că termenul de sistem este foarte productiv în aria fenomenelor monetare ca și în alte domenii. Circulația cea mai largă au avut-o în decursul timpului denumirile de sistem bănesc monometalist și bimetalist. Evident, orice structură din natură și societate îndeplinește condițiile minime ale unui sistem și ca atare noțiunea poate fi folosită și pentru conotarea unor forme ale banilor marfă. În aceste cazuri termenul acoperă reglementările autorității monetare prin care se generaliza folosirea aurului sau a aurului și argintului ca etaloane bănești.

Sistemul monetar din economia noastră națională este un mecanism economic de mare complexitate, cu structură și funcții proprii, angrenat în procesul reproducției socialiste lărgite.

Constantin IONETE

Corelația costuri-prețuri de vînzare

(Urmare din pag. 16)

nii moderne, eficiente, de înaltă productivitate, care să ducă la creșterea substanțială a randamentelor pe animal, folosirea mult mai eficientă a fondurilor fixe, animalelor, furajelor, combustibilului, energiei, îngrășămintelor organice și chimice, ridicarea la un nivel mult mai înalt a productivității muncii, reducerea cheltuielilor directe și indirecte. Eficiența folosirii creșterii randamentelor și a reducerii costurilor pe unitatea de produs, ca direcție fundamentală unică a optimizării corelației dintre costuri și prețurile de vînzare și a rentabilizării producției zootehnice, este confirmată de rezultatele obținute de asociațiile economice, cooperativele agricole și întreprinderile agricole de stat din județul Iași în 1982, la producția vegetală ;

● **optimizarea structurii** producției zootehnice, care prezintă, în etapa actuală, următoarele cerințe :

— toate unitățile deținătoare de terenuri agricole să aibă ferme sau microferme pentru creșterea animalelor, deoarece adîncirea exagerată a specializării unor unități agricole în producția vegetală și concentrarea mare de efective în complexele zootehnice au dus la dereglarea corelațiilor și a influențelor reciproce pozitive, complexe, dintre producția vegetală și cea animală, ca elemente principale ale sistemului bioecologic ce funcționează în cadrul unui anumit spațiu agricol, cu efecte negative asupra fertilității solului, eficienței economice și a raportului optim dintre costuri și prețurile de vînzare ale produselor agricole ;

— generalizarea treptată, în structura sectoarelor zootehnice din unitățile care dețin pajiști sau produc furaje de volum, a creșterii rumegătoarelor (bovine, bubaline, ovine și caprine), de la care se obțin mai eficient carne, lapte, lînă, piei, blănuri, pielicele, îngrășăminte organice ș.a. Faptul că în 1982, în zootehnia cooperatistă a județului Iași, multe ferme de vaci au fost rentabile, ca și exemple din alte județe, arată că pe baza unei munci competente, bine organizate și prin gospodărirea eficientă a tuturor resurselor, se poate rentabiliza creșterea diferitelor specii și categorii de animale ;

— îmbinarea și eșalonarea ciclurilor de producție ale creșterii diferitelor specii și categorii de animale și păsări, în așa fel încît să se obțină structura optimă pentru folosirea continuă, completă și eficientă a fondurilor fixe, a resurselor materiale, financiare și a forței de muncă ;

● importanță și actualitate prezintă și perfecționarea parametrilor prin care se exprimă **calitatea produselor** animaliere și reflectarea mai fidelă și mai corectă a acestora în prețuri (conținutul de carne al carcasei, de proteine la lapte și carne ș.a.).

Statul acordă un sprijin puternic dezvoltării agriculturii, creșterii producțiilor agricole în unitățile socialiste și în gospodăriile populației. Importante fonduri sînt alocate din bugetul de stat pentru creșterea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, pentru realizarea Programului național de asigurare a unor producții agricole sigure și stabile.

Totodată, se impune perfecționarea activității de constituire a fondului de autoaprovizionare și a fondului de stat de produse agricole, instituindu-se un sistem unic de contractări și achiziții, prin care să se stabilească obligații ferme atît pentru cooperativele agricole de producție, membrii acestora și producătorii particulari, cît și pentru unitățile socialiste cu atribuții de contractare și achiziții de produse agricole vegetale. În acest sens, Decretele Consiliului de Stat nr. 69 și 70 din martie 1984 privind contractările și achizițiile de produse agricole vegetale și animale îmbunătățesc corelațiile dintre costuri și prețurile de producție, constituind un stimulent pentru toți producătorii, în vederea valorificării superioare a resurselor pentru creșterea mai accelerată a producției agricole.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Condiţia umană şi socială — obiect de confruntări doctrinare

ULTIMA lucrare publicată în 1978 de Erich Fromm, unul din reprezentanţii marcanţi ai „Şcolii de la Frankfurt", purta un titlu tentant, „Avoir ou Etre. Un choix dont dépend l'avenir de l'homme" (Editions Robert Laffont, Paris, 1978). O asemenea carte are atît o orientare critică la adresa modului de viaţă burghez şi a formelor alienării omului în această societate, ca de altfel întreaga sa operă filosofică, cît şi o intenţionalitate umanist proiectivă, pledînd pentru tipul de om şi de societate nealienate, orientate „spre fiinţă", spre realizarea libertăţii şi fericirii individuale şi sociale.

„A avea" şi „a fi" („avoir" şi „être"), aceste două verbe capătă în concepţia lui Erich Fromm semnificaţia a două moduri de existenţă umană şi socială, primul, desemnat prin verbul a avea fiind, după el, alienant şi alienat. Modul de viaţă de tip „avoir" este determinat de înseşi principiile societăţii „bazate pe proprietatea privată, de profitul şi puterea" celor care le deţin. În modul „avoir" de existenţă subiectul nu este omul însuşi, ci ceea ce el are, ceea ce posedă, averea sa sub forma unor lucruri exterioare sau bani.

În aceste condiţii, cu cît puterea (economică, politică, iar astăzi şi informaţională) a unora creşte, „cu atît omul sărăceşte" (p. 19) ca fiinţă, ca manifestare afectivă a capacităţilor sale creatoare. O parte a celor din societatea bazată pe proprietatea privată şi pe profit, arată Fromm, „consideră modul «avoir» ca cel mai natural, dacă nu singurul mod acceptabil de a trăi" (p. 47) şi cu greu se întrevăd indicii unui mod opus de viaţă, care să stea sub semnul lui „a fi" (être).

Modul de existenţă umană aflat sub marca verbului a fi „are drept condiţii prealabile, după Erich Fromm, independenţa, libertatea şi exercitarea raţiunii critice", o activitate intensă îndreptată şi spre exterior, spre folosirea productivă a capacităţilor şi puterilor umane, dar şi în direcţia unei activităţi interioare, a folosirii facultăţilor şi talentelor într-un sens creator, nu numai pentru sine, ci şi pentru colectivitate, pentru întărirea solidarităţii umane. În acest mod de existenţă, spune Fromm, „eu sînt ceea ce eu sînt şi nu ceea ce eu am" (p. 132).

O asemenea distincţie filosofică cu privire la cele două moduri de existenţă ale omului nu este deloc nouă. Meritul lui Fromm este de a o readuce în actualitate şi a o aplica la condiţiile omului şi ale lumii contemporane, cu deosebire ale celei occidentale. Ea a fost exprimată în forma cea mai clară de către Marx în **Manuscrisele economico-filozofice**, una din primele sale lucrări, atunci cînd a dezvăluit formele şi sursele alienării muncitorului în societatea capitalistă, precum şi căile depăşirii ei. Un mod de existenţă subordonat exclusiv lui a avea aparţine, după Marx, mai întîi capitalistului, care „posedă această putere (de comandă — n.n.) nu în virtutea însuşirilor sale personale sau omeneşti, ci numai în calitate de **proprietar al capitalului**" (K. Marx, Fr. Engels, Scrieri din tinereţe, Editura politică, Bucureşti, 1968, p. 525). Într-un sens contrar este dominat muncitorul de acest gen de existenţă întru a avea, şi anume în sensul sărăcirii şi deprecierii sale ca om, ca personalitate, al alienărilor lui multiple. „Muncitorul, spunea Marx, devine cu atît mai sărac cu cît produce mai multă bogăţie, cu cît cresc puterea şi proporţiile producţiei sale. Muncitorul devine o marfă cu atît mai ieftină cu cît produce mai multe mărfuri. În proporţie directă cu creşterea valorii lumii lucrurilor, creşte deprecierea lumii oamenilor" (idem, p. 550). Această sărăcire a muncitorului ca om, a fiinţei sale se exprimă multiplu prin alienarea sa în procesul muncii : „el nu se afirmă, ci se neagă în munca sa, nu se simte mulţumit, ci nefericit, nu-şi desfăşoară liber energia fizică şi spirituală, şi îşi mortifică trupul şi-şi distruge spiritul". De aceea „în afara muncii, muncitorul se simte a fi el însuşi, pe cînd în procesul muncii se simte în afara sa" (idem, p. 553). Şi aceasta întrucît munca, roadele ei nu-i aparţin lui, ci altuia, celui căruia i-a vîndut forţa sa de muncă, capitalistului. Marx analizează astfel diferenţiat, în funcţie de clasa socială, manifestarea modului de existenţă inautentic, dominat de imperativul lui „a avea", cultivat de societatea capitalistă prin legile şi valorile ei.

Reluînd analiza acestui gen alienat şi alienant al existenţei umane şi sociale, Erich Fromm rămîne însă la o abordare abstractă, nediferenţiată, neindicînd faptul că în cazul celor exploataţi nu este vorba numai de o sărăcire spirituală, umană, ci şi de una economică propriu-zis, materială, în opoziţie cu îmbogăţirea pe acest plan a exploatatorilor şi a celor ce deţin puterea, cu toate că aceasta este însoţită şi ea de o sărăcire spirituală şi morală, de o dezumanizare în fond a capitaliştilor ca indivizi. Literatura beletristică modernă şi contemporană, universală şi naţională este bogată în avari dezumanizaţi şi schilodiţi moral de un asemenea mod de viaţă ahtiat după avere, după cîştigul cu orice preţ, după cum ea înfăţişează numeroase figuri luminoase, care pun mai presus de orice demnitatea şi omenia, lupta pentru dreptate şi echitate, pentru respectul omului şi solidaritate umană. Asemenea valori promovează în gradul cel mai înalt societatea socialistă.

Viciul de fond al abordării lui Erich Fromm — cu toată pledoaria sa umanistă pentru o existenţă plenară a omului, ce trebuie să stea sub idealul creaţiei, al dragostei de viaţă, pentru o viaţă trăită intens, organizată sub semnul verbului „a fi" şi nu dominată unilateral de obsesia egoistă a lui „a avea" pentru sine, în detrimentul celorlalţi — şi-a pus amprenta totodată asupra soluţiilor pe care le întrevede acest mare gînditor umanist contemporan. Erich Fromm nu consideră modul existenţei alienate sub fascinaţia lui **a avea** fără nici o ieşire. El observă

„FIŞE

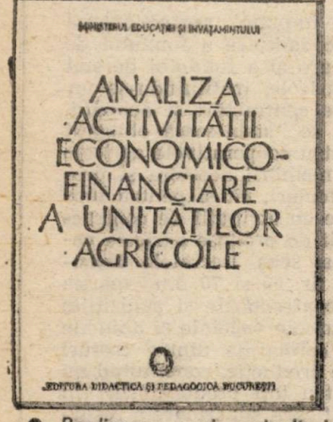

● *Realizarea unei agriculturi intensive, moderne presupune perfecţionarea neîncetată a activităţii de conducere a unităţilor agricole. Subsumat acestui scop, volumul „Analiza activităţii economico-financiare a unităţilor agricole", publicat recent la Editura Didactică şi Pedagogică şi elaborat de un colectiv de autori sub coordonarea lui* Constantin Cojocaru, *îşi propune să ofere deopotrivă specialiştilor şi studenţilor economişti o concepţie şi o metodologie ştiinţifică de analiză a fenomenelor şi proceselor economice. Pe întreg cursul volumului, autorii au urmărit conceperea şi selectarea modelelor microeconomice care servesc într-un grad cît mai înalt analizei structurale şi factoriale a fenomenelor economice, pentru a evidenţia mai clar modul de realizare a obiectivelor precum şi eficienţa economică a valorificării resurselor. Principalul obiectiv al investigaţiilor şi exemplificărilor îl constituie întreprinderile agricole de stat. Alături de prezentarea bazelor generale ale metodologiei utilizate, în volum sînt analizate o serie de aspecte particulare cum ar fi: analiza producţiei, a utilizării forţei de muncă, a folosirii fondului funciar, analiza asigurării cu mijloace fixe şi circulante, analiza rentabilităţii ş.a.*

Planificare socio-economică

● *Dacă ar fi să evidenţiem care este principala trăsătură a planificării pe termen lung, observaţia care se impune este aceea că în prezent în economia ungară se operează o tranziţie de la planificarea economică la cea de natură socio-economică, afirmă* Ildiko Spirulis *în articolul „Tarsadalmigazdasagi fejlödesünk nehany kerdese" (Unele probleme ale dezvoltării socio-economice a Ungariei pe termen lung), publicat în numărul 2 a.c. al revistei KOZGAZDASAGI SZEMLE. Această schimbare de criterii vizează mai multe fenomene. Pe primul plan, apreciază I.S., se află complexul demo-economic, necesitatea de a se asigura un echilibru dinamic între resursele de forţă de muncă — fluctuante în timp — şi activitatea economică, influenţată şi ea de factorii perturbatori. Într-un mod subordonat acestui raport apar alte probleme ce se cer înţelese şi soluţionate. Astfel, apreciază I.S., ţinînd seama de dinamica socio-culturală se impune implementarea unui nou tip de diferenţieri sociale, în care să se renunţe la egalizarea veniturilor pe bază de medii statice, în favoarea unor modalităţi suple de stimulare a iniţiativei şi capacităţii individuale.*

că în rîndul tineretului occidental „un număr tot mai mare de tineri sînt doritori de a trece de la modul «avoir» la modul «être»" (p. 96) și această opțiune ar indica cursul evoluției istorice spre o ființare autentică a omului în viitor. Soluțiile sale sînt însă doar de ordin etic și psihologic, țin de un umanism abstract, deși activ. Fromm nu înțelege calea reală și practică pentru dezalienarea existenței umane, care rezidă tocmai în înlăturarea proprietății privat capitaliste, a cauzelor modului de existență obsedat egoist de a avea cît mai mult pentru sine, de a acapara bogăția, care rezidă în făurirea unei societăți din care să dispară exploatarea și profitul capitalist ca țel social individual și de viață.

Comunismul ca proces a fost definit de Marx ca „momentul real, necesar al emancipării și reciștigării omului", constituie tocmai procesul realizării umanismului practic, **„adevărata** rezolvare a conflictului dintre existență și esență, dintre obiectivare și autoafirmare, dintre libertate și necesitate, dintre individ și specie". Comunismul, ca cea mai dreaptă și umană orînduire, se făurește prin oameni și pentru oameni, care să se afirme ca personalități autentice și să dea întreaga măsură capacităților lor creatoare și umanizatoare în munca liberă, eliberată de exploatare și asuprirea de orice fel. Idealul umanismului marxist este cel al „omului bogat", dar conceput în cu totul alt sens decît a fost înțeles în mentalitatea economistă dominată de verbul a avea și anume este vorba, așa cum preciza Marx, de „omul **care are nevoie** de o totalitate de manifestări de viață umane, omul la care propria sa realizare se manifestă ca o necesitate lăuntrică, ca nevoie", care resimte totodată „nevoia de cea mai mare bogăție, și anume nevoia de alt om" (K. Marx, Fr. Engels, Op. cit., p. 577).

Dar un asemenea ideal de om nu se poate realiza fără o puternică dezvoltare economică, a bogăției materiale la nivelul întregii societăți, fără asigurarea unui standard ridicat de viață pentru fiecare. Realizarea echității și dezvoltarea multilaterală a personalității umane ca țel al societății socialiste și comuniste nu este de conceput în sărăcie materială, ci dimpotrivă numai în condițiile unui progres economic și spiritual neîntrerupt.

Erich Fromm abordează uneori cele două moduri ale existenței umane și sociale pentru care optează societatea și omul contemporan – într-o modalitate antitetică, într-o opoziție abstractă, care se exclud în fapt. De aceea, prima calitate a „omului nou", despre care vorbește și Erich Fromm, trebuie să fie „Renunțarea la toate formele modului lui a avea, în scopul de a fi pe deplin" (p. 197).

Or, problema care se pune nu este numai aceea a unei alegeri între a avea și a fi, ci a conținutului lor social, a modului în care este distribuită averea națională între membrii societății și în care sînt îmbinate cele două coordonate ale existenței umane și sociale – **„avoir"** și **„être"**, bunăstarea materială și ființarea spirituală a societății și a individului. Ele nu sînt în mod aprioric antinomice, ci devin astfel în anumite condiții sociale.

Acea înțelegere antinomizatoare de către Erich Fromm a celor două moduri ale existenței umane și sociale – **„a fi"** și **„a avea"** –, el optînd în exclusivitate pentru primul, l-a făcut pe reprezentantul „Școlii de la Frankfurt" să nu înțeleagă, cel puțin în această lucrare la care ne referim, sensul emancipator al socialismului, faptul că instaurarea noii orînduiri constituie calea realizării în fapt a umanismului, el reducînd noua orînduire la un concept pur economic, bazat pe un ideal consumatorist. Este, desigur, cît se poate de departe de idealul marxist o asemenea înțelegere a socialismului și comunismului. Dar prin aceasta marxismul nu neglijează în nici un fel bunăstarea materială ca scop, desigur nu singurul, dar fără de care nu poate fi concepută nici dezvoltarea spirituală plenară a societății și a omului, emanciparea lor deplină și înfăptuirea celor mai nobile valori ale umanismului.

Filosoful român D.D. Roșca punea și rezolva și el problema raportului dintre cele două moduri de a concepe viața, dar cu suplețea-i dialectică caracteristică el vorbea în 1935 de un echilibru, de o armonizare a acestora. „Confortul material, arăta D.D. Roșca, constituie o primejdie pentru viața sufletului din momentul în care se schimbă în scop (ultim – n.n.) și cult, din mijloc și condiție ce a fost... Căci forțele sufletești cîștigă în libertate de mișcare, și deci în eficacitate, cînd nu sînt mobilizate ca gardieni ai unor deplasate idealuri de asceză și cheltuite pentru atingerea acestor idealuri". El arată, pe bună dreptate, că sărăcia, lipsurile materiale sfîrșesc prin a degrada spiritul, frînează dezvoltarea sa (D.D. Roșca, **Existența tragică**, Editura științifică, București, 1968, p. 105, 106).

Societatea socialistă multilateral dezvoltată pe care o făurește poporul nostru sub conducerea Partidului Comunist Român dă expresie tocmai unei asemenea propășiri armonioase a vieții materiale și spirituale, a societății în ansamblu și a fiecăruia în parte, a tuturor sferelor vieții social-economice, politice și culturale, idealul de socialism multilateral dezvoltat fiind pe deplin concordant cu cel de personalitate, acestea fiind deopotrivă ferite de unidimensionalitate și sărăcire a existenței sociale. **„Noi am lichidat exploatarea, asuprirea,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a partidului din decembrie 1982, **dar dorim să construim un socialism nu al sărăciei, ci un socialism al belșugului, al bunăstării poporului".** Și tot cu același prilej secretarul general al partidului sublinia: **„Munca liberă constituie avuția supremă a societății. Numai prin munca unită a tuturor cetățenilor vom asigura progresul rapid al patriei, ridicarea continuă a gradului de civilizație materială și spirituală a poporului".** În acest mod, valoarea și scopul suprem al societății noastre socialiste este **Omul,** asigurarea tuturor condițiilor materiale și spirituale pentru ființarea sa autentică, ca personalitate multilaterală, în muncă și creație.

prof. dr. Ion FLOREA

Economia informației

● *Deși nu lipsită de anumite imprecizii, evaluarea locului și a efectelor informației în societatea modernă poate fi realizată chiar la nivelul unor procese de dimensiuni globale, cum ar fi cel de dezvoltare. Astfel, după cum apreciază* Robert A. Vitro *în articolul* „The information engine" *publicat în numărul din ianuarie-februarie al revistei* „MANAGING INTERNATIONAL DEVELOPMENT", *procesul de dezvoltare reprezintă aplicarea informației la factorii de producție cu scopul de a satisface trebuințe sociale determinate. În acest proces dialectic sectorul informatic constituit la nivelul fiecărei economii ar reprezenta mecanismul de producere, prelucrare și transmitere a informației către factorii de producție, iar mărimea sa – care poate fi înregistrată prin diverși indicatori, cum sînt participarea la crearea G.N.P., lucrătorii din această sferă, producția de echipamente informatice ș.a. – oferă un bun indiciu în ce privește nivelul de dezvoltare al unei economii. Tocmai de aceea, opinează autorul, sectorul informațional trebuie să se dezvolte puternic în țările „lumii a treia". Dar această dezvoltare este la rîndul său condiționată de restricții economice cum ar fi: disponibilitatea în ce privește sursele de informare, capacitatea de control a acestora, cantitatea de informație accesibilă și costul prelucrării și utilizării sale.*

Tehnologiile rurale în strategia dezvoltării

● *Publicat sub egida UNESCO în anul 1983, studiul* „Technologies pour le developpement rural" *își propune să analizeze două aspecte deosebit de importante pentru lumea modernă: pe de o parte statutul – prezent și de perspectivă – al populației rurale într-o epocă superindustrializată, iar pe de altă parte inserția elementului tehnologic în structurile amintite. Caracteristicile primului factor, se arată în studiu, pot fi exprimate succint astfel: ponderea populației rurale este și va continua să rămînă însemnată, diferențele de nivel de trai între rural și urban sînt de natură să amplifice fenomene de migrație, păgubitoare deopotrivă pentru agricultură și pentru orașe. Soluția, așa cum o întrevăd anumiți specialiști în prezent, ar consta în ridicarea nivelului de trai al populației din mediul rural – acțiune cu certe efecte stabilizatorii – în care elementul tehnologic este implicat plenar. Ceea ce se relevă din analizele concrete întreprinse în diverse țări în curs de dezvoltare, se arată în volum, este faptul că tehnologia rurală nu reprezintă pur și simplu un transplant din industrie spre agricultură. Pentru a fi eficiente, asimilarea și dezvoltarea tehnologiilor rurale trebuie adaptate cerințelor specifice, ceea ce presupune, într-un sens mai larg, incorporarea lor într-o strategie de dezvoltare integrată; cu alte cuvinte o abordare globală, participativă, anticipativă și localizată care să țină seama de obiceiuri și tradiții.*

FIȘE

11 Fondurile întreprinderii și autogestiunea economico-financiară

PRODUCEREA de bunuri și prestarea de servicii au loc în cadrul unor forme de organizare economico-sociale denumite întreprinderi. Potrivit Legii nr. 5/1978 privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, **„Întreprinderea, ca unitate de bază a economiei naționale, își desfășoară activitatea pe bază de plan, și are rolul de a gospodări cu maximum de eficiență mijloacele materiale și bănești, asigurînd îndeplinirea ritmică și integrală a sarcinilor stabilite prin plan, realizarea unor produse de calitate superioară în condiții de eficiență sporită".**

Fondurile întreprinderii ; circuitul și rotația lor

PENTRU a-și îndeplini sarcinile ce le revin din planul național unic, întreprinderile dispun de anumite mijloace de muncă (mașini, utilaje, clădiri productive), obiecte ale muncii (materii prime, materiale, combustibil) și o cantitate de resurse bănești pentru remunerarea lucrătorilor. **Totalitatea acestor mijloace materiale și bănești alcătuiesc fondurile întreprinderii.**

În funcție de scopul în care se utilizează, fondurile întreprinderii se împart în **fonduri productive,** folosite pentru producerea bunurilor materiale necesare societății și membrilor săi și **fonduri neproductive,** folosite pentru satisfacerea unor nevoi social-culturale ale colectivelor de oameni ai muncii din unitățile economice.

Fondurile productive se găsesc într-o mișcare continuă, parcurgînd trei stadii : 1) **stadiul aprovizionării** — în care mijloacele bănești se transformă în mijloace de producție (B — M); 2) **stadiul producției** — în care forța de muncă acționează cu ajutorul mijloacelor de muncă asupra obiectelor muncii obținînd produsul dorit (P) ; și 3) **stadiul desfacerii** — în care are loc transformarea produselor finite în bani (M' — B'). **Trecerea succesivă a fondurilor productive prin cele trei stadii, îmbrăcînd în fiecare stadiu o anumită formă și îndeplinind o anumită funcție, poartă denumirea de circuitul fondurilor.**

Corespunzător sferei în care se găsesc și formei pe care o îmbracă, fondurile productive se grupează în **fonduri de producție** — care se găsesc în stadiul producției și îmbracă forma mijloacelor de muncă și a obiectelor muncii și **fonduri de circulație** — care se găsesc în stadiile aprovizionării și desfacerii și îmbracă forma mijloacelor bănești și a produselor finite.

Fondurile de producție la rîndul lor se împart, în funcție de modul în care se consumă și își transmit valoarea asupra noului produs, în **fonduri fixe** și **fonduri circulante. Fondurile fixe reprezintă acea parte a fondurilor de producție care participă în procesul de producție cu întreaga valoare de întrebuințare, dar își transmit valoarea asupra noului produs în mod treptat, de-a lungul mai multor cicluri de producție.** Ele se concretizează în mijloace de muncă (mașini, utilaje, agregate, clădiri aferente desfășurării procesului de producție).

Fondurile circulante reprezintă acea parte a fondurilor de producție care se consumă în întregime într-un singur ciclu de producție și își transmit dintr-o dată valoarea asupra noului produs. Ele se concretizează în obiectele muncii (materii prime, materiale, combustibil) și în fondul de retribuire a lucrătorilor.

În mișcarea lor, fondurile circulante, materializate în obiecte ale muncii. se transformă în procesul de producție în produse finite, care reprezintă fonduri de circulație. În mod similar. fondurile de circulație, materializate în sume bănești obținute în urma vînzării produselor, se transformă în materii prime și materiale, care reprezintă fonduri circulante. În urma acestor transformări, iau naștere mijloacele circulante. **Prin mijloace circulante înțelegem fondurile circulante și de circulație luate împreună și exprimate sub formă bănească.**

Mișcarea fondurilor nu se întrerupe odată cu efectuarea unui circuit, ci se repetă în mod continuu. **Circuitul fondurilor productive privit nu ca un act separat, ci ca un proces neîntrerupt, care se repetă continuu, poartă denumirea de rotația fondurilor.**

Rotația fondurilor se desfășoară în timp. **Timpul de rotație a fondurilor** este format din **timpul de producție,** respectiv durata de timp în care fondurile se află în sfera producției și **timpul de circulație,** adică perioada de timp în care fondurile se află în sfera circulației. La rîndul său, timpul de circulație este compus din timpul de aprovizionare și timpul de desfacere.

Cu cît timpul de rotație a fondurilor va fi mai mic, cu atît numărul de rotații dintr-un an va fi mai mare, iar întreprinderile vor obține cu același volum de fonduri o producție marfă vîndută și încasată mai mare. **Numărul de rotații sau coeficientul vitezei de rotație a fondurilor (Kr)** se determină ca un raport între producția marfă vîndută și încasată (Mi) și valoarea totală a fondurilor (Ft), adică :

$$Kr = \frac{Mi}{Ft}$$

Alături de evidențierea numărului de rotații a fondurilor de producție, are loc și evidențierea distinctă a **numărului de rotații a mijloacelor circulante (Ni) ,** care se determină, de asemenea, ca un raport între volumul producției (Q) și volumul mijloacelor circulante (S), adică :

$$Ni = \frac{Q}{S}$$

Dacă inversăm acest raport și-l ponderăm cu numărul de zile dintr-un an (365) obținem **durata în zile a unei rotații a mijloacelor circulante (De),** adică :

$$De = \frac{S}{Q} \cdot 365$$

Accelerarea vitezei de rotație a fondurilor productive și în cadrul acestora a mijloacelor circulante impune reducerea timpului de rotație, respectiv atît a timpului de producție cît și a timpului de circulație. Dacă reducerea timpului de producție se obține prin introducerea progresului tehnic, ridicarea calificării, organizarea științifică a producției și a muncii și îmbunătățirea structurii fondurilor de producție în sensul reducerii ponderii celor cu o viteză de rotație mică și care nu intervin direct în acțiunea asupra obiectelor muncii (clădiri și construcții-montaj), reducerea timpului de circulație se obține prin încheierea la timp a contractelor economice, alegerea celor mai rapide căi de transport, organizarea unei bune aprovizionări și unei bune desfaceri.

Necesitatea și căile utilizării eficiente a fondurilor întreprinderii

UTILIZAREA eficientă a fondurilor de producție ale întreprinderii presupune utilizarea eficientă atît a fondurilor fixe cît și a fondurilor circulante.

Fondurile fixe constituie cea mai importantă parte a avuției naționale. Evidența lor se ține la **valoarea de inventar** (valoarea la care s-au cumpărat și, respectiv, înregistrat cînd au fost introduse în întreprindere), **valoarea de înlocuire** (valoarea necesară înlocuirii fondului fix uzat care urmează să fie scos din funcțiune și înlocuit cu un nou fond fix de același fel, dar produs în condiții de producție diferite, ceea ce presupune și cheltuieli de producție diferite) și **valoarea rămasă** (diferența dintre valoarea de inventar și valoarea transmisă asupra produselor și recuperată în urma vînzării acestora).

Dinamismul economiei românești a determinat creșterea continuă a fondurilor fixe din țara noastră. În perioada 1951—1982, volumul fondurilor fixe a crescut de 9,7 ori, ajungînd în 1982 la 2 193 de miliarde lei. Concomitent cu sporirea volumului lor s-au produs modificări în structura lor productivă și în distribuirea lor pe ramurile economiei naționale ca și în ceea ce privește calitatea lor.

Toate aceste modificări de ordin cantitativ, structural și calitativ au condus la creșterea eficienței utilizării lor. Eficiența utilizării fondurilor fixe este oglindită de anumiți indicatori cum sînt : **1) beneficiu la 1 000 lei fonduri fixe ; 2) producția netă la 1 000 lei fonduri fixe ; 3) producția marfă vîndută și încasată la 1 000 lei fonduri fixe ; 4) producția globală la 1 000 lei fonduri fixe.** Dintre acești indicatori, primii doi — beneficiile la 1 000 lei fonduri fixe și producția netă la 1 000 lei fonduri fixe — fac parte din sistemul de indicatori și normative de eficiență obligatorii pentru toate întreprinderile.

Înfăptuirea obiectivului fundamental al actualei etape — trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate — impune creșterea și pe viitor a eficienței utilizării fondurilor fixe. Potrivit Legii pentru adoptarea planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe perioada 1981—1985,

producția netă la 1 000 lei fonduri fixe (valoare neamortizată) urmează să ajungă pînă în anul 1985 în industria prelucrătoare la 800 lei.

Sporirea eficienței utilizării fondurilor fixe se asigură prin: promovarea progresului tehnic (pe calea înnoirii fondurilor fixe); extinderea folosirii în timp a fondurilor fixe (lucrul în mai multe schimburi și eliminarea întreruperilor accidentale) și intensificarea utilizării acestora (creșterea gradului de încărcare a fondurilor fixe în unitate de timp).

Alături de utilizarea eficientă a fondurilor fixe se impune și utilizarea eficientă a fondurilor circulante. Unul din indicatorii care evidențiază eficiența utilizării fondurilor circulante îl reprezintă **producția marfă vîndută și încasată la 1 000 lei fonduri circulante (N)** care se determină ca un raport între valoarea producției marfă (Pm) și valoarea fondurilor circulante (Fc) ponderat cu 1 000, adică:

$$N = \frac{Pm}{Fc} \times 1\,000$$

Pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1982, Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983 a adoptat „Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumului de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990". Potrivit acestui program, gradul de valorificare a materiilor prime și materialelor urmează să crească față de 1980 cu 29,5% în 1985 și cu 64% în 1990.

Principalele căi de creștere a utilizării eficiente a fondurilor circulante sînt următoarele: a) stabilirea necesarului de materii prime, pe bază de norme și normative și încadrarea în consumurile planificate; b) îmbunătățirea tehnologiilor și introducerea de tehnologii noi care să ducă la economisirea de materii prime și energie; c) înlocuirea materiilor prime și materialelor scumpe, din import și deficitare cu materii prime și materiale ieftine, din producția internă și care nu prezintă greutate în aprovizionare; d) gospodărirea judicioasă a materiilor prime, materialelor și combustibilului, prevenind formarea de stocuri supranormative; e) extinderea tipizării produselor; f) recuperarea și refolosirea materialelor și subansamblelor.

Căile îmbunătățirii folosirii capacităților de producție

ÎMBUNĂTĂȚIREA utilizării fondurilor fixe, oglindită de sporirea producției obținute cu ajutorul lor, își găsește concretizarea în îmbunătățirea utilizării capacităților de producție. **Prin capacitate de producție înțelegem producția maximă care poate fi obținută într-o perioadă dată, pentru o anumită structură și calitate a producției, în condițiile folosirii depline a fondurilor fixe productive.** Mărimea capacității de producție (C) se determină ca un produs între mărimea caracteristică a verigii de producție conducătoare (K), indicatorul de utilizare intensivă (I) și fondul de timp disponibil din perioada dată (Td), adică: $C = K \cdot I \cdot Td$.

Presupunînd că o țesătorie dispune de 150 războaie de țesut (K), că suprafața care poate fi țesută de un război într-o oră (I) este de 300 mp, iar numărul total de ore de funcționare a unui război într-un an (Td) este de 2 400 ore, mărimea capacității de producție (C) a țesătoriei respective este de 108 mil. mp, adică: $C = K \cdot I \cdot Td = 150 \times 300 \times 2\,400 = 108$ mil. mp.

Îmbunătățirea folosirii capacității de producție se poate asigura pe două căi: **pe cale extensivă**, care presupune mărirea coeficientului de schimburi, reducerea întreruperilor planificate și eliminarea celor accidentale și **pe cale intensivă**, care presupune organizarea desfășurării producției și a muncii, încărcarea la întreaga capacitate a utilajului, mărirea vitezelor de lucru în limitele admise etc.

Corespunzător celor două căi de îmbunătățire a folosirii capacităților de producție se întîlnesc și doi indicatori care oglindesc această îmbunătățire: **indicatorul utilizării extensive (Td)** care oglindește gradul de folosire în timp și **indicatorul utilizării intensive (I)** care exprimă producția obținută pe capacitate de producție în unitate de timp. Indiferent de calea folosită pentru îmbunătățirea utilizării capacității de producție, aceasta trebuie înfăptuită în condițiile unei economicități maxime.

Autogestiunea economico-financiară și trăsăturile ei

PRIN natura activității lor, întreprinderile intră în relații cu alte unități economice, cu statul socialist și cu lucrătorii lor. **Ansamblul relațiilor dintre unitățile economice, dintre acestea și statul socialist precum și dintre ele și lucrătorii lor în legătură cu folosirea și dezvoltarea obiectului proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție constituie conținutul categoriei economice de autogestiune economico-financiară.**

Autogestiunea economico-financiară reprezintă în același timp **un principiu de conducere științifică a economiei socialiste.** Potrivit acestui principiu, oamenii muncii, care alcătuiesc colectivele unităților economice, conduc nemijlocit activitatea din unitățile respective și gospodăresc în mod autonom mijloacele materiale și bănești care se găsesc în proprietate socialistă și le-a fost încredințată. În același timp, activitatea fiecărei unități constituie o parte a planului național unic. Îmbinarea conducerii unitare, pe baza planului național unic, cu autonomia economico-financiară a întreprinderilor se concretizează în autogestiunea economico-financiară.

Autogestiunea economico-financiară constituie, de asemenea, **o componentă a noului mecanism economico-financiar,** a sistemului de forme și metode socialiste de conducere. **Esența acestei metode constă în recuperarea integrală a cheltuielilor din venituri și obținerea unui beneficiu din care urmează să se restituie fondurile primite de la societate, să se formeze fondurile necesare dezvoltării, să se creeze resursele necesare satisfacerii unor nevoi social-culturale ale membrilor colectivului de muncă și participării oamenilor muncii la beneficii, să se creeze resursele necesare pentru contribuția unității la dezvoltarea generală a societății.**

Conținutul autogestiunii economico-financiare este pus în evidență prin anumite **trăsături specifice** care sînt:

1. **Autonomie, independență în desfășurarea activității economice.** În vederea îndeplinirii sarcinilor de plan, întreprinderea are o anumită autonomie, independență, concretizată în: elaborarea și fundamentarea, în concordanță cu nivelurile orientative și normativele de plan, a sarcinilor de plan; elaborarea și executarea bugetului de venituri și cheltuieli; întocmirea bilanțurilor contabile proprii; organizarea producției și a muncii etc.

2. **Autonomie în constituirea și utilizarea fondurilor.** Din beneficiul obținut, întreprinderile își constituie la dispoziția lor și utilizează următoarele fonduri: fond de dezvoltare economică; fondul mijloacelor circulante; fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social; fondul pentru acțiuni sociale; fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii.

3. **Relații economice, financiare și juridice cu alte unități, relații directe cu bugetul de stat.** Asigurîndu-li-se dreptul de personalitate juridică, întreprinderile stabilesc între ele relații de vînzare-cumpărare, avînd la bază contracte economice, care constituie instrumente de fundamentare a planului. Întreprinderile stabilesc, de asemenea, relații cu statul socialist, instituțiile financiare și de credit și cu propriul lor personal în care își manifestă autonomia lor.

4. **Cointeresarea materială și răspunderea materială, pentru activitatea depusă.** Atît cointeresarea cît și răspunderea vizează, pe de o parte, unitățile economice în ansamblu, iar pe de altă parte, personalul acestora. Dacă cointeresarea materială a unităților economice se realizează prin intermediul fondului de retribuire, prețurilor și beneficiului, cointeresarea personalului se asigură prin remunerare, sistemul premial și de sporuri și participarea la beneficii. În mod similar, răspunderea materială a întreprinderii se asigură prin aplicarea de dobînzi și penalități care micșorează beneficiile, iar răspunderea personalului prin penalități și amenzi.

5. **Dreptul de decizie al organelor colective de conducere.** Organele colective de conducere — adunarea generală a oamenilor muncii, consiliul oamenilor muncii și biroul executiv al consiliului oamenilor muncii — asigură participarea directă și prin reprezentanți ai oamenilor muncii la luarea deciziilor, la conducerea întreprinderilor. Pentru deciziile luate, autogestiunea economico-financiară presupune atît răspunderea organelor colective cît și răspunderea personală.

6. **Evidența și controlul economico-financiar.** Asupra activității desfășurate, întreprinderea exercită prin intermediul organelor colective de conducere și al organismelor specializate, un control financiar preventiv și un control gestionar de fond. Acest control, care este cu atît mai eficace cu cît există un sistem informațional și o evidență a fondurilor puse la punct, se face în scopul îmbunătățirii activității economico-financiare.

Congresul al XII-lea al P.C.R. despre necesitatea ridicării continue a eficienței economice

DESFĂȘURAREA activității economice pe baza autogestiunii economico-financiare presupune ca fiecare întreprindere să realizeze cel puțin beneficiile planificate, să se încadreze în indicatorii de eficiență cel puțin la nivelul planificat. Eficiența economică (E) se exprimă ca un raport între efectul util sau rezultatul obținut (R) și efortul depus sau cheltuiala făcută (C), adică: $E = \frac{R}{C}$

Întrucît atît efectul util cît și efortul depus îmbracă forme extrem de diferite și eficiența economică poate fi exprimată sub numeroase forme, prin intermediul mai multor indicatori, fiecare oglindind un anumit aspect al său. În funcție de acti-

vitatea desfăşurată se disting : eficienţa producţiei ; eficienţa cercetării ştiinţifice ; eficienţa investiţiilor ; eficienţa comerţului exterior etc. În funcţie de factorii creşterii economice utilizaţi avem : eficienţa factorului uman (productivitatea muncii) ; eficienţa fondurilor fixe ; eficienţa resurselor naturale (gradul de valorificare) etc.

Indiferent de formele pe care le îmbracă şi de indicatorii prin care se exprimă, eficienţa economică se regăseşte sintetizată în gradul de satisfacere a nevoilor raţionale, materiale şi spirituale ale întregului popor. Ca urmare, Congresul al XII-lea al partidului a înscris între orientările şi sarcinile sale de bază pentru cincinalul 1981—1985 „sporirea mai accentuată a eficienţei întregii activităţi economice prin creşterea substanţială a gradului de valorificare a materiilor prime, utilizarea intensivă a fondurilor fixe, mai buna folosire a forţei de muncă, reducerea costului de producţie, îndeosebi a cheltuielilor materiale, sporirea rentabilităţii economice".

Concretizînd aceste prevederi, programele speciale adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983, pe baza hotărîrilor Conferinţei Naţionale a partidului din decembrie 1982, a înscris creşterea în 1985 faţă de 1980 a productivităţii muncii în industria republicană cu 41%, în construcţii-montaj cu 45,2% şi în agricultura de stat cu 63,1%, gradului de valorificare a materiilor prime şi materialelor cu 29,5%, obţinerea pînă în anul 1985 a unei producţii nete de 800 lei la 1 000 lei fonduri fixe şi reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producţie marfă industrială cu 81 lei.

conf. dr. Gr. PĂRĂIAN

ÎNTREBĂRI

1) Ce sînt fondurile întreprinderii şi cum se grupează ele ?
2) Ce sînt capacităţile de producţie şi care sînt căile îmbunătăţirii utilizării lor ?
3) Ce este autogestiunea economico-financiară şi care sînt trăsăturile ei ?
4) Ce este eficienţa economică şi ce forme de exprimare a sa cunoaşteţi ?

Fundamentarea şi respectarea riguroasă a reducerii consumurilor

(Urmare din pag. 18)

putut găsi soluţii tehnologice apte să elimine bavura, care are o pondere de aproape 30% în consumul total de metal. Economia fundamentată de întreprindere nu reprezintă, astfel, decît o proporţie neînsemnată din sarcina de reducere stabilită de organul ierarhic superior.

De aici rezultă două concluzii :

— atunci cînd un obiectiv pare nerealist, consiliul de conducere, specialiştii unităţii nu trebuie să-l respingă în bloc, ci să facă tot ce le stă în putinţă pentru **a reduce decalajul între sarcină şi realizări, acţionînd asupra acelor elemente pentru rezolvarea cărora dispun de posibilităţi efective ;**

— pe de altă parte, **la proiectarea normelor de consum şi a indicilor de utilizare a metalului să se pornească de la posibilităţile tehnice şi tehnologice existente la nivelul întreprinderii.** Centrala industrială de mecanică fină (care cunoaşte nivelul pierderilor tehnologice prin bavură, la tehnologia actuală a producţiei de scule şi piese de mînă) să ajute mai mult colectivul I.U.S. Braşov în găsirea de soluţii tehnice — şi să nu se mulţumească doar cu defalcarea globală a sarcinilor de plan proprii, defalcare ce prevede un indice de utilizare a metalului cu 30% superior celui fundamentat prin fişa tehnologică a întreprinderii*).

Conducerea întreprinderii s-a adresat Institutului de cercetare ştiinţifică, inginerie tehnologică şi proiectare pentru sectoare calde din Bucureşti, propunîndu-i, ca temă de cercetare, elaborarea unei tehnologii de forjare a pieselor care să asigure diminuarea pierderilor tehnologice cu 20% ; institutul nu a dat încă un răspuns ferm de acceptare. O altă soluţie ce depăşeşte posibilităţile de rezolvare ale unităţilor ar fi asimilarea în fabricaţie, de către Ministerul Metalurgiei, a unui oţel de tipul 31 Crom V$_3$, cu mai puţine elemente de aliere (deci, mai ieftin), a cărui utilizare în fabricaţia de scule ar putea reduce cu 3—4% consumul de metal — întrucît ar permite obţinerea unei grosimi mai mici a bavurii — şi, prin renunţarea la operaţia de recoacere în vederea debitării, ar micşora la jumătate consumul de gaz metan.

Desigur, că, în spiritul sarcinilor subliniate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., consiliul de conducere al întreprinderii trebuie să mobilizeze mai intens colectivul tehnologic şi ceilalţi specialişti în vederea găsirii de soluţii pentru încadrarea strictă în consumurile planificate, inclusiv pe calea **modernizării structurii sortimentale.** Avem în vedere, de pildă, creşterea — pe capacităţile existente — a ponderii fabricaţiei unor produse noi, solicitate de beneficiari şi care au un coeficient mai mare de utilizare a metalului (chei dinamometrice, truse pentru electronişti, produse din materiale refolosibile etc.). Aceasta va contribui la respectarea şi reducerea normelor de consum, la aplicarea efectivă şi eficientă a principiilor mecanismului economico-financiar.

*) **N. red.** : Într-un articol publicat în nr. 9/1984 al R.E., directorul general al C.I.M.F. menţiona, printre obiectivele prioritare spre realizarea cărora au fost concentrate eforturile centralei, „rezolvarea problemelor cu caracter tehnic, avînd în vedere ...aria largă de tehnologii, care poate fi abordată" ; „întreaga activitate a centralei a fost subordonată... economisirii materiilor prime, materialelor".

Specializarea şi exigenţele creşterii eficienţei

(Urmare din pag. 8)

nare centrifugală, pentru diverşi beneficiari. Treptat, pe măsura „omologării" cercetărilor efectuate şi a „validării" aplicaţiilor în procesele de fabricaţie, colectivul respectiv poate evolua, constituindu-se într-o **mică întreprindere mixtă de cercetare şi producţie** capabilă să furnizeze întreaga documentaţie tehnologică şi echipamentul specific necesar numeroaselor unităţi specializate în fabricaţia de piese şi semifabricate obţinute prin aplicarea procedeului de turnare centrifugală. Pe instalaţiile pilot ale acestei întreprinderi pot fi executate şi comenzi speciale de piese şi semifabricate cilindrice. O astfel de întreprindere, a cărei furnitură constă din documentaţii tehnologice complete, asistenţă tehnică, produse şi echipamente cu caracter de unicate şi serii foarte mici, încorporînd preponderent muncă de concepţie, devine capabilă să atragă cerinţele unităţilor specializate în fabricaţie şi să exercite un rol coordonator asupra dezvoltării lor tehnice şi tehnologice.

Nivelul înalt al profesionalităţii unei asemenea întreprinderi mici, demonstrat prin înaltul nivel calitativ al produselor şi serviciilor oferite, reprezintă o şansă reală de afirmare largă pe plan mondial. Colectivul şi mai apoi întreprinderea pot lua fiinţă ca o filială cu autogestiune a Institutului de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru sectoare calde, localizat ca incintă pe lîngă o altă întreprindere din ale cărei suprafeţe existente pot fi disponibilizate acestui scop suprafeţele necesare. Într-o evaluare cu totul preliminară, numărul de personal de concepţie şi de cercetare al unei astfel de întreprinderi de înaltă profesionalitate ar fi de circa 100 de lucrători. Sub aspect tehnologic considerăm oportună organizarea acestei întreprinderi ca unitate independentă. Ne lipseşte însă „statutul" pentru funcţionarea unor astfel de unităţi, deoarece, în cadrul reglementărilor actuale, o întreprindere de 100 de lucrători nu poate asigura retrbuţia personalului de înaltă calificare, cum ar fi de exemplu cercetători principali de gradul I.

Liniile tehnologice de fabricaţie create şi executate printr-o activitate predominant conceptivă, aşa cum le-am descris mai înainte, au o specializare foarte aprofundată, pentru o anume familie de piese turnate centrifugal ; în aceeaşi măsură este specializat şi personalul pentru exploatarea lor. Marea varietate a familiilor de piese executabile prin aplicarea procedeului de turnare centrifugală determină o diversitate corespunzătoare de linii tehnologice pentru fabricarea lor. Constituirea şi eventuala combinare a acestor linii în unităţi de fabricaţie distincte poate fi definită, de la caz la caz, fie ca unităţi mici independente, fie ca secţii cu autogestiune în cadrul unor turnătorii ale întreprinderilor beneficiare. Formularea şi fundamentarea acestor opţiuni se soluţionează în cadrul proiectelor de dezvoltare pentru obiectivele respective.

În încheiere, considerăm oportun să menţionăm că aspectele tehnologice ale problematicii specializării, a căror prezentare sumară am încercat-o pînă aici, reprezintă doar o prismă prin care trebuie privită specializarea. Fructificarea condiţionărilor tehnologice ale specializării se face însă printr-o serioasă activitate de gestiune. Reunirea specializării cu gestiunea în obţinerea eficienţei activităţii o vom prezenta în alt număr al revistei.

Preponderența factorilor intenționali în evoluția cursului dolarului

ÎN publicațiile occidentale de acum un deceniu se puteau găsi numeroase comentarii în care cursurile de schimb din momentele de slăbire maximă a dolarului erau calificate ca „iraționale", „absurde", „caricaturale". În fapt, ca urmare a două devalorizări oficiale și apoi a unei necontenite deprecieri în condițiile generalizării sistemului cursurilor fluctuante, moneda americană prezenta la mijlocul anului 1973 — comparativ cu 18 luni în urmă — o scădere de curs care pe ansamblul relațiilor comerciale ale S.U.A. atingea 25 la sută, iar în raport cu anumite valute aproape 40 la sută. Vehemența partenerilor avea ca explicație faptul că ei resimțeau efectele creșterii puternice a competitivității mărfurilor americane ce nu fusese obținută pe o cale firească, prin acțiuni economice concrete precum sporirea investițiilor, a productivității, ori ridicarea nivelului tehnic, ci constituia rezultatul unei evidente subevaluări a monedei în cauză, determinată pe calea măsurilor administrative și a jocului pieților valutare, influențat tot prin manevre mai mult sau mai puțin deschise întreprinse de S.U.A.

După zece ani iată că poziția monedei americane apare din nou calificată ca anormală, inexplicabilă, ilogică, numai că de data aceasta în sens exact opus. Publicații caracterizate altminteri printr-un limbaj sobru au apelat, pentru ilustrarea situației, la formule ca „dolarul exploziv", „levitația dolarului", „paradoxul insuportabil", „dolarul contravine gravitației", „sfidarea logicii". Cu sublinierea, la fel ca altădată, că raporturile de valoare dintre principalele valute și dolar — acum însă supraevaluat în mod flagrant — sînt în mare parte consecința unor acțiuni ale S.U.A., slujind propriilor interese în dauna partenerilor.

Nedumerirea apare inevitabil, luînd naștere întrebări legitime ca, spre exemplu : Cum de este cu putință ca dolarul, care îndeplinește un rol atît de important pe plan internațional, să atingă asemenea limite considerate ca absolut nejustificate economic ? Ce factori au contribuit la salturile din acești ani, de la subevaluarea la supraevaluarea pronunțată a monedei respective ? Și, mai cu seamă, dacă și cum pot realiza S.U.A. avantaje din modificări de curs în sensuri cu totul diferite ?

O infirmare a conceptelor tradiționale

ELUCIDAREA multitudinii de cauze și implicații ale fenomenului devine cu atît mai dificilă cînd se trece la urmărirea evoluției monedei americane în anii '80 corelată cu elemente economice considerate dintotdeauna esențiale în formarea relațiilor de curs. Este adevărat că, așa cum au arătat numeroși specialiști din țările occidentale, modificările raporturilor de valoare în condițiile cursurilor valutare fluctuante s-au dovedit în privința tuturor monedelor a fi importante, instabile și imprevizibile. Totuși, anumiți indicatori de primă importanță au continuat să reprezinte termeni de referință, ținînd seama de influența lor incontestabilă asupra pieților valutare, așa cum este cazul, de pildă, cu situația balanței comerciale și a balanței de plăți curente ale unei țări. Soldul pozitiv sau negativ al plăților cu străinătatea generează implicit o restrîngere ori o sporire a disponibilităților existente pe plan extern în valuta implicată, cu o incidență directă și imediată asupra nivelului său de curs prin jocul cererii și ofertei.

Or, evoluția din ultimii ani a dolarului nu a mai urmat ca înainte modificările soldului plăților externe ale S.U.A. Din reprezentarea grafică apărută în ultima ediție a „Perspectivelor economice ale O.C.D.E." se poate observa că între 1973 și 1980 a existat o relație destul de strînsă și apropiată în timp între poziția balanței plăților curente a țării respective și raporturile de valoare ale dolarului cu principalele valute, pentru ca din 1981 să se producă o disjungere, o bifurcare din ce în ce mai accentuată a curbelor cîndva evident corelate (vezi graficul).

Pentru a sublinia neconcordanța cu teoria clasică a formării relațiilor de curs, trebuie arătat că în 1983 S.U.A. au înregistrat un deficit comercial de circa 65 miliarde dolari și un deficit al plăților curente de peste 40 miliarde dolari, pe cînd Japonia a obținut un excedent al balanței de plăți curente de circa 21 miliarde dolari, R. F. Germania de peste 5 miliarde dolari și Anglia de peste 1 miliard dolari. Tot ca elemente de referință în defavoarea dolarului apar și creșterea mai rapidă în S.U.A., în perioada 1972—1983, a costurilor de producție în industrie, cu 30 la sută, adică dublu comparativ cu Japonia și R. F. Germania, precum și sporirea prețurilor de export, care între 1979 și 1983 a fost de 29 la sută în ce privește S.U.A., în timp ce Japonia a prezentat o majorare de numai 6 la sută, iar R. F. Germania o scădere de 12 la sută. Cu toate acestea, urmărind cotațiile de pe piață se constată că, dacă se face ajustarea în funcție de rata inflației, cursul dolarului indică o creștere între 1981 și 1984 de 30 la sută față de yenul japonez și 27 la sută în raport cu ansamblul monedelor vest-europene. Față de marca vest-germană reprecierea a depășit 40 la sută, atingînd nivelul cel mai ridicat din ultimii 10 ani, în raport cu lira sterlină creșterea a fost de peste 70 la sută, iar cursul în moneda franceză practic s-a dublat între 1980 și 1983, de la 4 la peste 8 franci pentru 1 dolar *).

Un raționament logic, bazat pe mecanismul pieței, duce la ideea că o asemenea creștere a cursului dolarului nu putea să se producă decît cu condiția ca oferta să nu fi satisfăcut cererea de dolari o lungă perioadă de timp și într-o măsură însemnată. Pornind de la datele publicate de O.C.D.E. se constată, însă, că numai în 1982 și primul semestru al anului 1983 deficitul cumulat al balanței americane de plăți curente a depășit 25 miliarde dolari, un ordin de mărime ce trebuia să pună sub semnul întrebării capacitatea de absorbție a pieței financiare. S-a dovedit în fapt că aceste ieșiri masive nu numai că au fost resorbite, dar au apărut chiar insuficiente pentru acoperirea cererii nete de active în dolari, din moment ce cursul monedei în discuție s-a repreciat numai în această perioadă de timp cu 15 la sută. Devine evident că în căutarea factorilor cauzali ai întăririi dolarului se cere abandonată sfera ofertei în favoarea identificării cu precădere a elementelor determinante ale unei cereri de o amploare fără precedent.

Profitul nu numai din dobînzi, ci și din cotație

UNUL dintre principalii factori, dacă nu cel mai important, care a contribuit la evoluția aparent surprinzătoare a dolarului din anii '80 îl reprezintă, după cum s-a dovedit, ansamblul măsurilor de politică economică adoptate în S.U.A. Între acestea pe un prim plan se situează, prin implicații, transformarea structurală ce a intervenit în decursul ultimilor ani în sistemul financiar american. Trebuie amintit că între 1933 și 1978 nivelul dobînzilor la majoritatea activelor financiare din această țară a fost într-un mod precis încadrat, spre a se menține scăzut, prin dispoziții legale federale sau statale. În răstimp de cinci ani majoritatea acestor reglementări restrictive au fost abrogate, creîndu-se posibilitatea creșterii dobînzilor corespunzător necesităților atragerii de fonduri ale deținătorilor naționali plasate în afară, precum și de capital străin, potrivit cerințelor pieței americane.

Modificările aduse, ce denotă o adevărată mutație conceptuală în materie, nu au fost întîmplătoare, nici izolate, producîndu-se deliberat în contextul noilor opțiuni de politică bugetară și monetară rezultate după schimbarea de administrație din 1981. Se știe că în intenția de a relansa activitatea economică în conformitate cu platforma sa electorală, actuala Administrație a apelat de la începutul mandatului la importante cheltuieli de la buget, depășind substanțial veniturile, ceea ce a dus la însemnate deficite bugetare. Este edificator că, potrivit datelor comunicate, deficitul cumulat pe patru exerciții anuale (1982—1985) se ridică la 670 miliarde dolari, un record istoric absolut. În intenția de a capta fluxurile de capital pentru acoperirea enormelor necesități de împrumuturi ale Trezoreriei federale și totodată a cerințelor crescînde ale firmelor particulare, autoritățile americane au dus în acești ani o staternică și declarată politică a dobînzilor înalte, ale cărei urmări concrete la scară națională și internațională sînt bine cunoscute.

Datorită măsurilor luate pentru creșterea nivelului dobînzilor, precum și atenuării intervenite în procesul inflaționist, dobînzile reale, atît pe termen scurt cît și pe termen lung, au fost în mod constant în ultimii ani cu cel pu-

*) 8,69 franci francezi = 1 dolar la 12 ianuarie 1984, nivel record pentru piața de la Paris

ţin 2—3 procente mai ridicate în S.U.A. decît în celelalte ţări industrializate, oferind posibilitatea unui cîştig efectiv mult mai substanţial decît pe alte pieţe. Deţinătorii de active americane au considerat că menţinerea acestui nivel înalt al dobînzilor, în pofida criticilor stîrnite pretutindeni, reprezintă un indiciu concludent privind orientarea politicii monetare pe termen lung a organelor competente din această ţară. Faptul că au fost anunţate importante deficite bugetare, în jur de 200 miliarde dolari pe an, pînă în 1988, a permis celor interesaţi să anticipeze randamente cît se poate de avantajoase în continuare la activele în dolari în comparaţie cu cele libelate în alte monede, tocmai plecîndu-se de la premisa persistenţei presiunii combinate publice-private asupra pieţelor financiare pentru tranzacţiile în moneda respectivă.

In această politică de suscitare a interesului deţinătorilor de disponibilităţi monetare un rol însemnat a revenit însăşi fermităţii dolarului, cursului său ridicat, care a devenit un scop în sine, întrucît investitorii urmăresc profitul nu numai din dobînzi ci şi din cotaţie, cu alte cuvinte din rezultatul la convertire a monedei cu care operează. Ca atare, asigurarea imaginii unui dolar puternic, „tare", privit şi într-o perspectivă mai îndelungată, a devenit o componentă obligatorie a întregului complex de măsuri menite să favorizeze migraţia resurselor financiare dinspre străinătate către S.U.A. De altfel, tocmai cu această finalitate, de a spori şi mai mult atracţia plasamentelor în active americane, actuala Administraţie a procedat şi la o reducere cu 10 la sută a impozitelor pe venit, ceea ce a mărit sensibil randamentul net al capitalurilor investite în dolari sub diferite forme.

Se conturează astfel interesul şi avantajele S.U.A. în ce priveşte o întărire a monedei sale care, nu trebuie uitat, i-a adus totuşi o scădere a competitivităţii în schimburile comerciale printr-o majorare implicită a preţurilor de export şi o ieftinire a importurilor în raport direct cu reprecierea monetară înregistrată. Obiectivul major economic, social şi politic fiind însă reluarea creşterii, înviorarea cît mai pregnantă a activităţii productive cu multiplele ei consecinţe, alimentarea cu fonduri a devenit prioritară, împingînd pe un plan secund efectele negative incontestabile ale supraevaluării dolarului resimţite de economia americană, fără a mai vorbi de impactul produs la scară mondială, evitat în general în referirile oficialităţilor din S.U.A.

Monedă de refugiu

AR însemna, însă, o nesocotire a multiplelor determinări de natură psihologică ce animă pe investitorii capitalişti dacă s-ar reduce interesul pentru dolar numai la efectul acţiunilor, oricît de eficace s-ar fi dovedit ele, întreprinse de Administraţia S.U.A. Capitalurile în căutare de profit au manifestat preferinţă pentru piaţa americană scontînd pe existenţa în general a unor condiţii mai propice de desfăşurare a afacerilor datorită apariţiei anumitor semne de reluare a creşterii economice, încă neconfirmate în celelalte ţări occidentale. Ca dovadă, intensificarea simţitoare a fluxurilor de fonduri spre S.U.A. în

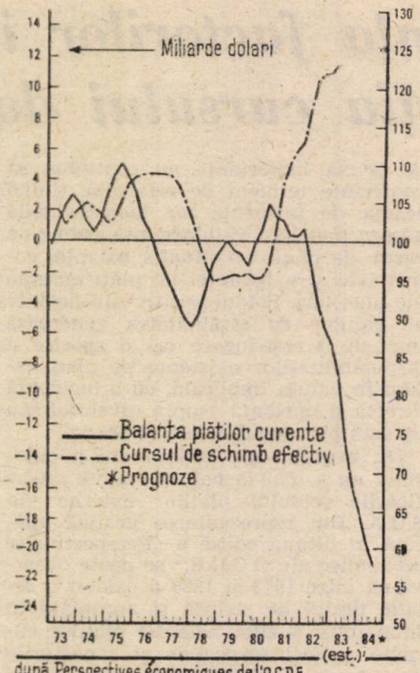

după Perspectives économiques de l'O.C.D.E., nr. 34, decembrie 1983

anul 1983, adică după ce datele publicate au indicat mai clar posibilitatea intrării într-un ciclu economic ascendent, în avans faţă de restul lumii capitaliste.

Climatul economic stimulator, impresia de prosperitate au fost de mare însemnătate şi pentru evoluţia altor monede, cel mai grăitor exemplu fiind îndelungata fermitate a mărcii vest-germane din anii '70, cînd economia acelei ţări era considerată „locomotiva" sistemului economic occidental. Atribuirea de cîtva timp a unui asemenea rol economiei americane a avut urmări favorabile asupra dolarului, putînd să acţioneze atît timp cît se menţin decalajele în ritmul de creştere, investiţii, rata inflaţiei, utilizarea capacităţilor de producţie.

Dar, în numeroase comentarii apărute în Occident se insistă asupra atracţiei deosebite exercitate de dolar pur şi simplu în chip de monedă de refugiu, pornindu-se nu numai de la considerente economice, ci şi de ordin politic, social, militar. Deţinătorii de capital din ţări caracterizate prin instabilitate politică, din zone afectate de conflicte perpetuate în timp sau acute, dar chiar şi din ţări capitaliste dezvoltate consideră că S.U.A. prezintă comparativ mai puţine riscuri privind schimbări radicale de regim politic, conflicte sociale de amploare, reorientări în politica economică —precum naţionalizările decise de guvernul francez — şi vulnerabilitate militară, exceptînd ipoteza unei catastrofale confruntări militare. De aceea se apreciază că activele străine se află acolo la un adăpost mai sigur decît în alte ţări, chiar faţă de acelea ştiute dintotdeauna ca locuri de refugiu.

Faptele au demonstrat că în conjunctura politică şi economică a ultimilor ani plasamentele sub diferite forme în dolari au devenit într-adevăr un pol de atracţie tot mai puternic pentru investitori, estompînd alte monede, dar şi mijloacele tradiţionale de tezaurizare ca aurul, argintul, pietre preţioase. Într-o lume al cărei singur crez este profitul, dolarul a apărut ca răspunzînd pentru nu se ştie cît timp, unui deziderat capitalist fundamental — rentabilitate cît mai ridicată în condiţii cît mai sigure. Practic s-a produs o întîlnire între interesul Administraţiei S.U.A. de a finanţa imensele deficite bugetare fără a lipsi de resurse angrenajul economic particular şi interesul capitaliştilor naţionali şi străini, care au părăsit alte pieţe în favoarea celei americane.

Cifrele stau dovadă a unei adevărate migraţii de fonduri ce se constituie deopotrivă efect şi cauză a întăririi cursului dolarului. Spre exemplu, investiţiile străine directe în S.U.A., care au sporit între 1976 şi 1979 într-un ritm anual de circa 8 miliarde dolari, au depăşit o medie de 12 miliarde dolari în cursul anilor '80, iar totalul activelor aparţinînd societăţilor americane deţinute de nerezidenţi s-a mărit de la 68,3 miliarde dolari în 1980 la 101,8 miliarde dolari în 1982. De asemenea, postul „erori şi omisiuni" al balanţei globale de plăţi a S.U.A. este extrem de concludent. Acest post în care apar, între altele, mişcările de capital ce nu au fost înregistrate în statisticile oficiale şi astfel nu au fost cuprinse în capitolele corespunzătoare ale balanţei, s-a hipertrofiat, prezentînd în ultimul timp un sold pozitiv de o mărime neobişnuită, respectiv +25,8 miliarde dolari în 1981 şi +41,9 miliarde dolari în 1982. Practic a atins aproape dublul soldului negativ al reglementărilor curente efectuate de băncile americane. În acest fel s-a ajuns ca S.U.A., deşi au o balanţă de plăţi curente puternic deficitară, să treacă de la rolul lor tradiţional de exportator de capital la acela de importator.

Concluzia ce se poate desprinde din întreaga situaţie de fapt este aceea că „supraevaluarea" dolarului din ultimii ani a rezultat în mare măsură din acţiunea conjugată a unor factori intenţionali reflectînd anumite interese şi nu cerinţe de ordin general legate de evoluţia economiei mondiale. Desigur că aceşti factori s-au coroborat cu întregul complex de elemente obiective şi subiective ce imprimă o anumită tendinţă pieţei, rezultatul intercondiţionării diferitelor forţe concretizîndu-se pe parcurs în mişcări eratice, variaţii sensibile şi chiar tendinţe de scădere ale cursului acestei monede. Dintre factorii structurali, de durată, care au exercitat şi vor continua să exercite o incidenţă semnificativă asupra acestui curs trebuie amintită mai ales cererea importantă de dolari generată de plăţile din cadrul serviciului datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare. Pe baza datelor disponibile se estimează că această datorie este libelată în proporţie de 80—90 la sută în dolari şi cum plăţile de dobînzi şi rate scadente efectuate în 1982 şi 1983 s-au ridicat în jur de 95 miliarde dolari, se poate deduce importanţa sumei exprimată în această monedă care a fost necesară şi a circulat între debitorii din „lumea a treia" şi creditorii lor, presupunînd operaţiuni de decontare, de credit, de schimb.

Rolul însemnat ce a revenit factorilor intenţionali în ascensiunea cursului monedei americane din ultimii ani constituie încă o ilustrare a caracterului perimat, vădit inechitabil, al cadrului în care se desfăşoară relaţiile financiar-valutare dintre state.

Radu NEGREA

Reuniunea de la București a Grupului celor 77

Un important pas înainte în cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare în domeniul alimentației și agriculturii

CONFERINȚA ministerială a Grupului celor 77 privind cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare (Caracas, mai 1981) a considerat alimentația și agricultura ca un sector prioritar al acestei cooperări, date fiind situația critică în numeroase țări în curs de dezvoltare în materie de alimentație și agricultură, lipsa de surse sigure de aprovizionare în toate țările dezvoltate și folosirea într-o măsură sporită de către unele țări dezvoltate a produselor alimentare, ca o armă politică. Această conferință a recomandat să se adopte măsuri urgente pentru a se utiliza pe deplin capacitățile de producție alimentară ale țărilor în curs de dezvoltare și a se asigura autoaprovizionarea lor națională și colectivă cu produse alimentare, în vederea reducerii dependenței de piața mondială și de ajutorul alimentar, precum și a diminuării proporției încasărilor de devize utilizate pentru importurile de produse alimentare. Pentru realizarea acestui obiectiv conferința de la Caracas a recomandat (în cadrul unui Program de acțiune) un ansamblu de măsuri privind cooperarea țărilor în curs de dezvoltare.

Conferința de la Caracas a însărcinat Grupul celor 77 să convoace ulterior o reuniune pentru a examina aplicarea recomandărilor sale privind cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare în domeniul agriculturii și alimentației. La invitația țării noastre, această reuniune a avut loc la București, în perioada 26—30 martie 1984. Desfășurarea la București a acestei reuniuni a Grupului celor 77 constituie o recunoaștere a atenției deosebite acordate de România, de președintele Nicolae Ceaușescu dezvoltării cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare, ca o componentă esențială a eforturilor lor pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice internaționale.

Reuniunea de la București — o contribuție importantă la extinderea cooperării între țările membre ale Grupului celor 77

REUNIUNEA de la București a Grupului celor 77, consacrată cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare în domeniul agroalimentar, la care au participat delegați din 56 de țări precum și reprezentanți a 13 organizații interguvernamentale, a trecut în revistă progresele obținute în aceste domenii și a examinat modalitățile de a extinde în continuare cooperarea dintre țările membre ale Grupului celor 77, în vederea depășirii dificultăților cu care sînt confruntate în sectorul agricol și alimentar.

Reuniunea a reafirmat importanța traducerii în viață a Programului de acțiune privind cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare în domeniul alimentar și agricol, adoptat de Conferința ministerială a Grupului celor 77 de la Caracas.

S-a evidențiat faptul că s-au obținut unele rezultate pozitive în domeniul acestei cooperări.

În același timp, s-a subliniat că rezultatele obținute în cooperarea între țările în curs de dezvoltare în domeniul agricol și alimentar sînt sub nivelul posibilităților și necesităților în acest domeniu. S-a reliefat faptul că existența de nevoi complementare ale țărilor în curs de dezvoltare, ca și a nivelurilor diferite de dezvoltare ale acestor țări, gravitatea problemelor cu care sînt confruntate, ca și dificultățile pe care le întîmpină în rezolvarea lor impun, cu stringență, punerea în valoare a vastelor posibilități de cooperare economică și tehnică între ele în domeniul alimentar.

Aprovizionarea cu produse agroalimentare rămîne insuficientă într-un mare număr de țări în curs de dezvoltare, iar dependența lor față de importul acestor produse, provenind în principal, dintr-un număr redus de țări exportatoare dezvoltate, continuă să crească. În același timp, angajamentele asumate de țările dezvoltate în diferite organisme internaționale privind sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare, în domeniul agricol și alimentar nu sînt respectate, iar „dialogul Nord-Sud", inclusiv în acest domeniu, se află în impas de mai mulți ani, ceea ce sporește și mai mult importanța cooperării dintre țările în curs de dezvoltare.

Față de această situație, reuniunea de la București a adoptat prin consens o serie de recomandări destinate să promoveze cooperarea reciprocă între țările în curs de dezvoltare în domeniul agroalimentar și să definească strategia lor în negocierile în acest domeniu cu țările dezvoltate. Printre numeroasele recomandări adoptate menționăm : crearea de societăți mixte sau de întreprinderi cu participarea mai multor țări în domeniul producției agricole precum și al asigurării, inclusiv prin schimburi externe, a factorilor de producție agricolă (îngrășăminte, pesticide, mașini agricole etc.) ; întărirea cooperării în domeniul cercetării științifice și pregătirii de cadre în sectorul agricol și alimentar, elaborîndu-se în acest scop un inventar al instituțiilor specializate din țările în curs de dezvoltare ; favorizarea comerțului reciproc cu produse agricole și alimentare prin liberalizarea schimburilor cu aceste produse în cadrul unui sistem de preferințe comerciale globale, care se va negocia între țările în curs de dezvoltare, încheierea de acorduri bilaterale și multilaterale, inclusiv de compensație, recurgerea la contractele pe termen lung, cooperarea între întreprinderile comerciale de stat și acordarea priorității de către guverne cumpărării de produse agroalimentare din țările în curs de dezvoltare ; purtarea de către țările în curs de dezvoltare în mod colectiv de negocieri pe plan internațional în vederea liberalizării și stabilizării comerțului cu produse agricole, a sporirii sprijinului țărilor dezvoltate privind facilitatea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare în domeniul agricol și alimentar.

Participarea activă și constructivă a României

ROMÂNIA, care a deținut și funcția de președinte al reuniunii Grupului celor 77, a adus o contribuție importantă la lucrările sale. Delegația română a evidențiat dezvoltarea largă a colaborării României cu celelalte țări în curs de dezvoltare în domeniul agricol și alimentar, precum și dorința țării noastre de a extinde în continuare această colaborare, în avantajul reciproc, în conformitate cu Programul de acțiune de la Caracas. Țara noastră a indicat că este gata să pună la dispoziție capacitatea Institutului de cercetare pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea pentru realizarea de acțiuni de cooperare între țările în curs de dezvoltare, în sfera de activitate a acestui Institut.

Reuniunea de la București, care a contribuit la identificarea de noi posibilități de extindere a cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul agricol și alimentar, a fost apreciată de către participanți ca un succes. Participanții la reuniune au exprimat profunda lor apreciere față de poporul și guvernul României pentru ospitalitatea călduroasă care le-a fost rezervată și pentru excelentele condiții create desfășurării reuniunii. Recenta reuniune a reflectat hotărîrea Grupului celor 77 de a înfăptui pas cu pas prevederile Programului de acțiune de la Caracas, vizînd extinderea cooperării economice între țările membre ale Grupului celor 77. Este esențial ca măsurile preconizate de reuniunea de la București să fie transpuse cît mai curînd în viață, impulsionînd și dinamizînd această cooperare, care este mai necesară ca oricînd.

Victor ALDEA

Cererea de uraniu în țările nesocialiste

DEȘI aflată în scădere după anii de vîrf 1980 și 1981, producția de uraniu a țărilor nesocialiste continuă să depășească cererea de combustibil pentru centralele nucleare. Estimări recente arată că, în condițiile unei cereri de 31,5 mii tone pe ansamblul acestor țări, deși stocurile sînt suficiente pentru a acoperi consumul pe 4—5 ani, se înregistrează în continuare o tendință de creștere a acestora. În grupul de țări menționate, producția a scăzut de la un total de 44 mii tone în 1980 și 1981 la 41 mii tone în 1982 și 38 mii tone anul trecut. Modificările mai importante au constat în scăderea producției în Africa de Sud și Namibia, în timp ce s-au înregistrat creșteri în Australia, Brazilia și Franța.

Prognozele anticipează creșterea capacităților de producție în centrele existente astăzi în lume, la 50 mii tone pe an în 1990, nivel care va rămîne constant pe perioada următorilor cinci ani. Proiecții pe termen mai lung, respectiv pînă în anul 2025, arată că o posibilă creștere a cererii ar face ca producția în capacitățile existente, planificate sau în perspectivă să ajungă la 70 mii tone la începutul anilor '90, pentru a rămîne la acest nivel pînă la începutul secolului următor.

Cererea în țările nesocialiste este așteptată să crească de la 31,5 mii tone în 1983 la circa 53 mii tone în 1990 și la 60 mii tone în 1995. Prognozele pentru anul 2000 indică posibilitatea coordonării pentru prima dată a cererii cu producția.

Olanda: prognoze de politică economică

PRODUCTIVITATEA muncii, inflația și șomajul constituie probleme care impun măsuri urgente de rezolvare în vederea îmbunătățirii situației economice a Olandei. Un studiu de conjunctură elaborat de O.C.D.E. consideră că nivelul actual al productivității muncii în Olanda se află la un nivel extrem de redus, atît sub raportul dinamicii acestui indicator, cît și comparativ cu standardele internaționale.

Soluțiile propuse de specialiștii O.C.D.E. vizează în principal reducerea subvențiilor de stat acordate industriilor devenite necompetitive, stimularea sectoarelor de vîrf și reducerea alocațiilor destinate asigurărilor sociale, ca o cale de diminuare a cheltuielilor publice. Majorarea taxelor sau indexarea salariilor nu sînt acceptate de O.C.D.E. ca măsuri viabile în condițiile actuale care impun adoptarea unei politici deflaționiste, cu rezultate pe termen cît mai scurt.

Rata șomajului — una dintre cele mai ridicate în rîndul țărilor membre ale O.C.D.E. — este așteptată să crească în continuare, cu perspectiva de a ajunge la 16,5 la sută la sfîrșitul anului. Creșterea reală, cu puțin peste 1 la sută, a P.I.B. înregistrată în 1983 și prognozată pentru 1984 pare să nu asigure condiții suficiente pentru a susține îmbunătățirea situației încadrării forței de muncă. Pe de altă parte, inflația se va accentua în continuare în 1984, în conjunctura agravată de prognozele care indică posibilitatea sporirii impozitelor indirecte și a prețurilor la mărfurile din import.

Programe de dezvoltare

LIBIA: priorități economice ale planului cincinal

STRATEGIA dezvoltării economiei, reflectată în cadrul actualului plan cincinal (1981—1985) vizează realizarea unei dezvoltări echilibrate, prin revitalizarea agriculturii și industriei prelucrătoare, care să permită creșterea gradului de acoperire a cererii interne și crearea unui număr sporit de locuri de muncă.

Un rol deosebit de important în realizarea proiectelor și programelor de dezvoltare revine investițiilor (18,5 miliarde dinari), al căror volum depășește de două ori pe cel prevăzut în cadrul planului anterior (1976—1980). Industria va concentra 22,3 la sută din volumul valoric al investițiilor, iar agricultura — 16,8 la sută. Ramurile industriale prioritare vor fi industria grea și industria ușoară, creșterea producției fiind estimată la circa 25 la sută pe an, respectiv 18 la sută. De asemenea, se va acorda atenție sporită industriei chimice, petrochimice și de rafinare a țițeiului, producția fiind destinată cu prioritate exportului.

Dintre obiectivele industriale ce urmează a fi realizate în actualul cincinal se evidențiază : construcția rafinăriei Misurata (capacitate 10 mil. tone/an) ; dezvoltarea combinatului petrochimic Ras Lanouf (instalații de butadienă, polietilenă), combinatul chimic Sirte (instalații de amoniac, acid azotic, și îngrășăminte chimice), fabrici de materiale de construcție (ciment), unități cu profil metalurgic (țevi, cabluri, produse din aluminiu).

Agricultura — care va concentra investiții de ordinul a 3 miliarde dinari — va înregistra un ritm mediu anual de creștere de 7 la sută. Programele de creștere și diversificare a culturilor vor fi realizate mai ales în zona litoralului mediteraneean (extinderea suprafețelor irigate cu 66 mii ha, dezvoltarea fermelor zootehnice, realizarea unor lucrări de aducțiune a apei). Importante proiecte privesc construcția de locuințe, extinderea rețelei de transporturi (construcții de drumuri, dezvoltarea capacităților portuare) și telecomunicații.

Potențialul economic și programele de investiții conferă Libiei noi valențe pe linia extinderii relațiilor ei economice externe. În acest context — în spiritul bunelor relații de colaborare pe multiple planuri — există posibilități sporite de dezvoltare a cooperării între România și Libia în domeniile economic, tehnico-științific, în industrie, agricultură, transporturi, petrol și construcții social-culturale.

M. MARCEL

EVOLUȚII MONETARE

PRIMA SĂPTĂMÎNĂ A LUNII APRILIE a.c. a fost marcată de o redresare generală a **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Atenția operatorilor de devize a fost focalizată în direcția urmăririi îndeaproape a politicii de credit pe care Sistemul Federal de Rezerve intenționează să-l adopte, ținînd seama de actuala stare a economiei americane și de perspectivele acesteia. Întrucît reducerea deficitului bugetar ridică încă probleme mari și complicate (mai ales dacă se are în vedere faptul că propunerile privind introducerea de taxe suplimentare asupra beneficiilor corporațiilor ridică opoziție serioasă din partea acestora) și deci necesarul de fonduri pentru finanțarea acestuia obligă autoritățile monetare centrale să sporească atractivitatea investițiilor fondurilor internaționale în dolar, politica dobînzilor înalte pare să fie promovată pentru moment. Și, într-adevăr, creșterea necontenită a dobînzilor la fondurile federale de la circa 10% la începutul perioadei prezentate, spre 11% spre sfîrșitul ei, cu intervenție limitată pe piață din partea Sistemului Federal de Rezerve, a antrenat creșterea și a celorlalte categorii de dobînzi, principalele mari bănci americane ridicînd, din nou, pentru a doua oară în ultimele 3 săptămîni, dobînda preferențială „prime rate" de la 11,5 la 12%, iar în cele din urmă, vineri, pe 6 IV 84, mult prognozata ridicare a taxei oficiale a scontului s-a înfăptuit (de la 8,5 la 9%).

Totodată, reînnoirea presiunilor inflaționiste constituie un alt element de bază în promovarea de către autoritățile monetare centrale a unei politici de credit restrictive, pentru că, așa cum aprecia într-un foarte recent studiu o bancă americană... „întrucît este greu de întrevăzut soluții fiscale viabile din partea Congresului pînă la finele acestui an... Sistemul Federal de Rezerve va rămîne principalul agent în limitarea presiunilor inflaționiste" și în acest context prognozele creșterii în continuare a dobînzilor s-ar părea să aibă o bază destul de solidă.

Noi restricții în politica de credit

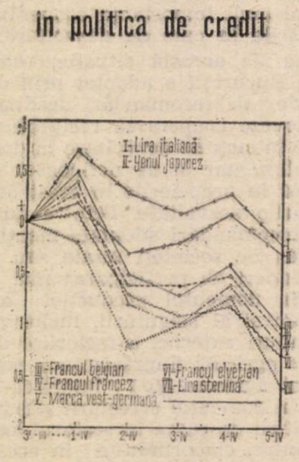

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada [illegible]—4 IV ; bază : 30 III 1984

Lira sterlină a înregistrat deprecierea cea mai accentuată în relația cu dolarul — circa 1,6% (1,4225 dolari/1 liră pe 6 IV, comparativ cu cotația de referință de 1,4450 dolari/1 liră), iar indicele de depreciere în raport cu monedele a 10 țări, principalii parteneri comerciali ai Marii Britanii, a atins nivelul de 79,7%, cel mai scăzut din aprilie 1983 ; greva muncitorilor din industria carboniferă fiind citată ca unul din factorii de influență negativă primordială.

Deprecieri apropiate în raport cu dolarul au înregistrat (se dau cotațiile de la închiderea din 6 IV, față de cele corespunzătoare din 30 III) : **francul elvețian** (2,1775 și 2,15 franci/1 dolar), **marca vest-germană** (2,63 și 2,5975 mărci/ 1 dolar), **francul francez** (8,0850 și 8,00 franci/1 dolar) și **francul belgian** (53,75 și 53,18 franci/1 dolar).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au prezentat o evoluție ascendentă la eurodolar (de la 11% la 11,25%) și la euromarca vest-germană (de la 5,875 la 5,9375% respectiv), în timp ce la eurolira sterlină și eurofrancul elvețian cotațiile au fost relativ stabile, în jurul nivelului de 9,1875% și respectiv 3,9375%.

Prețul **metalului galben** la Londra a manifestat o tendință de scădere aproape permanentă, al doilea fixing din 6 IV 84, de 380,25 dolari/uncie fiind cu 8,25 dolari/uncie sub cel corespunzător din 30 III, de 388,50 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Iugoslavia: evoluții în comerțul exterior

POTRIVIT datelor Direcției Federale de Statistică, notează revista **Ekonomska Politika**, în anul 1983 schimburile externe ale Iugoslaviei s-au cifrat la 22,1 miliarde dolari, volum inferior cu 2,7 la sută celui din anul anterior, ceea ce se datorează aproape în exclusivitate reducerii importurilor. În timp ce exporturile s-au menținut practic la nivelul anului 1982, însumînd 9,9 miliarde dolari, importurile s-au redus cu circa 600 milioane dolari, cifrîndu-se la 12,1 miliarde dolari. Sursa menționează că exporturile în valută convertibilă (cu o pondere de peste 63 la sută din total) au evoluat favorabil, depășind cu 13,5 la sută pe cele din anul anterior.

Orientarea geografică pe fluxuri de schimb se prezintă astfel :

	1983, în %	
	Export	Import
Total	100	100
Țări socialiste	46,7	36,9
Țări capitaliste dezvoltate	33,4	46,2
Țări în curs de dezvoltare	19,9	16,9

La începutul anului curent schimburile externe ale Iugoslaviei au manifestat o tendință de îmbunătățire a raportului dintre export și import. Astfel, în prima lună a anului exporturile totale au crescut cu 8 la sută față de aceeași lună a anului precedent ; un spor mai pronunțat s-a remarcat în cazul livrărilor în valută convertibilă (+ 22 la sută). În același interval, importurile s-au redus cu 30 la sută, o scădere mai accentuată înregistrînd achizițiile în valută convertibilă (— 37 la sută).

Reeșalonări ale datoriei externe

PROCESUL devenit foarte cunoscut în ultimii ani, de negociere între țările în curs de dezvoltare și băncile occidentale creditoare a unor reeșalonări ale plăților aferente datoriei externe (rate scadente și dobînzi) a înregistrat în anul 1983 o amplificare. Surse ale Băncii Mondiale menționează că în timp ce în anul 1982 11 țări au reeșalonat plata a 4,7 miliarde dolari, în 1983 un număr de 29 de țări au renegociat sume scadente însumînd 68,8 miliarde dolari. Din totalul de 29 de țări, 15 au mai recurs la reeșalonări cel pu-

mrd. dolari

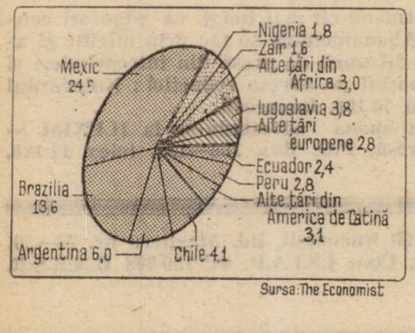

Sursa: The Economist

ții în o dată în perioada 1980—1982, iar multe dintre acestea se așteaptă să apeleze la procedura respectivă și în anul 1984. Pe primele locuri se situează Mexicul cu reeșalonarea a 24,6 miliarde dolari, Brazilia cu 13,6 miliarde și Argentina cu 6 miliarde (vezi graficul). Surse bancare occidentale precizează că sumele reeșalonate în 1983, deși mai ridicate decît în anul anterior, nu au redus prea mult necesarul de fonduri al țărilor în curs de dezvoltare legat de rambursarea datoriei externe. Pentru 1984, necesarul a 21 de țări mari debitoare pentru plata ratelor scadente și a dobînzilor este evaluat la 154 miliarde dolari.

Prognoze demografice în Japonia

CONSILIUL japonez pentru elaborarea politicii economice prezintă într-un document privind perspectivele situației social-economice pe termen lung cîteva elemente de prognoză demografică, avînd ca orizont primele două decenii ale secolului următor. Populația Japoniei va evolua astfel (mil. persoane) : 1980 — 116,8 ; 1990 — 122,8 ; 2000 — 128,1 ; 2008 — 130,4. După atingerea acestui „vîrf", va avea loc o oarecare reducere a populației și o stabilizare la nivelul de circa 118 milioane. Consecința acestui proces o reprezintă reducerea populației apte de muncă (15—64 ani). Dacă în 1980 ponderea populației apte de muncă în numărul total a fost cea mai ridicată printre țările capitaliste dezvoltate, respectiv de 67,4 la sută (comparativ cu S.U.A. 66,3 la sută, R. F. Germania 66,3 la sută, Franța 64 la sută, Suedia 64,3 la sută, Anglia 64,3 la sută), spre anul 2020 această pondere va fi de 61,5 la sută, devenind cea mai redusă (în țările menționate se va situa corespunzător la 64,8 la sută, 64,1 la sută, 64,4 la sută, 62,9 la sută și 65,2 la sută). Ținînd seama de prelungirea duratei învățămîntului și intrarea întîrziată a forței de muncă noi în procesul de producție, ponderea persoanelor active în totalul populației ar urma să scadă de la 60,4 la sută în 1980, la 55,1 la sută în 2020.

Vietnam: priorități în industrie

ÎNDEPLINIREA sarcinilor cantitative ale dezvoltării industriei vietnameze în anii 1984—1985 este însoțită de o serie de măsuri vizînd reorganizarea întreprinderilor, perfecționarea sistemului de conducere, optimizarea folosirii capacităților existente, cărora li se adaugă acțiuni de economisire strictă a materiilor prime și energiei, de reducere a costurilor și ridicare a productivității muncii.

Potrivit orientărilor pe termen lung în industrie se va acorda și în anii 1984—1985 o atenție prioritară subramurilor producătoare de materii prime și semifabricate, precum și de bunuri de consum de strictă necesitate, inclusiv produse ale industriei alimentare. Industria textilă are ca principal obiectiv realizarea în acest an a unei producții de 320 mil. m țesături, care ar urma să atingă 380 mil. m în 1985. În industria zahărului, producția se va cifra la 320 și respectiv 350 mii tone. Sortimentul de bunuri de consum de primă necesitate se va diversifica, prevăzîndu-se creșteri ale producției de aparate electrocasnice, produse ale industriei mecanice, produse din sticlă și ceramică.

Producția de energie electrică va înregistra creșteri în ritmuri de circa 10 la sută anual, atingînd 5,3 miliarde kWh în 1985, iar producția de cărbune la rîndul său urmează să se dezvolte susținut, cifrîndu-se la 6,5 milioane tone în 1984 (+8 la sută) și 8 milioane tone în 1985 (+25 la sută). Construcția de mașini are ca priorități în anii 1984—1985 asigurarea reparațiilor capitale și a producției de piese de schimb, în primul rînd pentru utilajele folosite în agricultură, industria textilă, industria carboniferă, transporturi și industria materialelor de construcții.

Surse neconvenționale de energie

DUPĂ o primă etapă, în care preocupările s-au îndreptat către substituirea petrolului importat cu cel din producție autohtonă, specialiștii britanici se orientează — în perspectiva perioadei post-petroliere — către folosirea surselor neconvenționale de energie. Dintre aceste surse, institutele de specialitate consideră rentabilă utilizarea în scopuri energetice a deșeurilor industriale, precum și a energiei solare, aceasta din urmă fiind în măsură să aducă economii de pînă la 25% în cheltuielile generate de consumurile energetice destinate încălzirii imobilelor.

O a doua grupă cuprinde sursele de energie de larg interes, dar în cazul cărora costurile de exploatare rămîn încă ridicate. Dacă cercetările în domeniul utilizării energiei valurilor au fost întrerupte datorită cheltuielilor deosebit de mari implicate, în schimb se apreciază că energia eoliană poate fi folosită în condiții mult mai accesibile. O stație prototip, de 250 kW a intrat deja în funcțiune ; un proiect de anvergură îl constituie stația eoliană pilot din Orkneys, al cărei cost este estimat la 9 milioane lire sterline.

Un interes în creștere prezintă energia geotermică (ape termale și apă încălzită prin injectare la mari adîncimi). În acest domeniu s-a făcut deja un experiment în Cornwall, cu cheltuieli de circa 18 mil. lire sterline ; estimările arată că cheltuielile pentru realizarea unei viitoare stații pilot se vor ridica la aproximativ 25 mil. lire sterline. Tehnologia constă în esență în injectarea apei la adîncimi de 6 000 metri, unde, în mediul termic închis, se pot obține temperaturi de pînă la 300 grade C.

În privința utilizării mareelor, specialiștii sînt înclinați spre construirea de baraje de mici dimensiuni, cu posibilități mai ridicate de exploatare.

Programul britanic de cercetare destinat dezvoltării surselor neregenerabile este evaluat pentru anul în curs la 2 mil. lire sterline, dintr-un total de 22 mil. lire sterline alocate pentru cercetări în domeniul energeticii și conservării energiei.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 15 din 13 aprilie 1984

— 23 August 1944 — act istoric cu adînci rezonanțe pentru progresul economiei românești **(Gheorghe Crețoiu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cercetarea geologică și cerințele punerii în valoare a noilor zăcăminte **(Nicolae Berinde)** 3

— Acordul global — împletire strînsă între interesele individuale și cele colective (II) 5

— Specializarea și exigențele creșterii eficienței **(I. Calboreanu)** 7

— Exporturile complexe și creșterea eficienței **(Adrian Olariu)** 9

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Prevenirea și lichidarea stocurilor de materiale **(Nicolae Hirizan)** 12

— Productivitatea muncii — factor strategic hotărîtor al ridicării calitative a economiei românești (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

— Corelația costuri-prețuri de vînzare la unele produse animaliere **(Mircea Boța)** 16

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Beneficiul — indicator calitativ de comensurare a eficienței înnoirii și modernizării producției **(Petre Rotaru)** 17

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Fundamentarea și respectarea riguroasă a reducerii consumurilor **(Cristea Ioniță)** 18

TEORII • IDEI

— Autonomia și interdependențele sistemului bănesc **(Constantin Ionete)** 19

— Școli • curente • economiști. Condiția umană și socială — obiect de confruntări doctrinare **(Ion Florea)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Fondurile întreprinderii și autogestiunea economico-financiară **(Gr. Părăian)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Preponderența factorilor intenționali în evoluția cursului dolarului **(Radu Negrea)** 27

— Reuniunea de la București a Grupului celor 77. Un important pas înainte în cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare în domeniul alimentației și agriculturii **(Victor Aldea)** 29

— Tendințe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Probleme ale activității consiliilor populare

IN THIS ISSUE

— August 23, 1944 : an historical event of deep resonance for the progress of the Romanian economy **(Gheorghe Crețoiu)** 1
— The research in geology and the requirements for the committment of the new deposits **(Nicolae Berinde)** 3
— Global salary system : close connection between individual and collective interests (II) 5
—Specialization and the requirements for increased efficiency **(I. Calboreanu)** 7
— Complex exports and efficiency increase **(Adrian Olariu)** 9
— Prevention and liquidation of the stocks of materials **(Nicolae Hirizan)** 12
— Labour productivity : a decisive and strategic factor for the qualitative increase of the Romanian economy (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 14
— The correlation costs — selling prices for some animal products **(Mircea Boța)** 16
— The benefit : a qualitative indicator to measure the efficiency of the innovation and modernization of the production **(Petre Rotaru)** 17
— Substantiation and rigurous observance of the costs cut **(Cristea Ioniță)** 18
— Autonomy and interdependencies of the banking system **(Constantin Ionete)** 19
— Schools • trends • economists. The human and social condition — subject of doctrinary confrontation **(Ion Florea)** 22
— The leading role of the voluntary factors in the evolution of the dollar **(Radu Negrea)** 27
— The Bucharest meeting of the Group of 77 . An important step forward in the economic cooperation between developing countries **(Victor Aldea)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— 23 Августа 1944 года — исторический акт глубокого резонанса для прогресса румынской экономики **(Георге Крецою)** 1
— Геологические исследования и потребности освоения новых месторождений полезных ископаемых **(Николае Беринде)** 3
— Бригадный подряд — тесное переплетение личных и коллективных интересов (II) 5
— Специализация и требования повышения эффективности **(И. Кальборяну)** 7
— Комплексный экспорт и рост эффективности **(Адриан Оларяу)** 9
— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Предупреждение и ликвидация сверхнормативных материальных запасов **(Николае Хиризан)** 12
— Производительность труда — решающий стратегический фактор качественного роста румынской экономики (I)**(Барбу Г. Петреску)** . 14
— Соотношение затраты — продажные цены на некоторые виды животноводческой продукции **(Мирча Боца)** 16
— Прибыль — качественный показатель соизмерения эффективности обновления и модернизации производства **(Петре Ротару)** 17
— Обоснование и строгое соблюдение снижения затрат **(Кристя Ионицэ)** 18
— Автономность и взаимозависимость банковской системы **(Константин Ионете)** 19
— Школы, течения, экономисты. Социальное и гуманное положение личности — предмет столкновения доктрин **(Ион Флоря)** 22
— Преобладающее влияние волюнтаристских факторов в эволюции курса доллара **(Раду Негря)** 27
— Встреча в Бухаресте «Группы 77». Важный шаг вперёд в экономическом кооперировании между развивающимися странами в области производства продовольствия и сельского хозяйства **(Виктор Алдя)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

BUCURIA PĂRINȚILOR SÎNT COPIII...

Bucuria oricărui copil, o îmbrăcăminte frumoasă, comodă, practică !

Magazinele „MATERNA" și raioanele specializate ale comerțului de stat vă oferă un bogat și variat sortiment de confecții, tricotaje, din țesături sau tricoturi, în desene viu colorate, moderne, adecvate ținutei celor mici. Încălțăminte ușoară, flexibilă, practică, cu tălpi matrițate și fețe din înlocuitori.

Pentru a vă oferi posibilitatea să alegeți vestimentația adecvată copiilor dv., într-un mod cît mai comod și fără a vă deplasa la distanțe prea mari, vă oferim adresele magazinelor specializate în desfacerea acestor articole :

- **str. Bărăției nr. 81**
- **Șos. Ștefan cel Mare nr. 33**
- **Calea Moșilor nr. 60 B**
- **Drumul Taberei Bl. C 15 (nr. 84–86)**
- **Băneasa – Șos. București – Ploiești nr. 120**
- **Calea Dorobanți Bl. 8**
- **Șos. Alexandriei Bl. L. 4**
- **Șos. Pantelimon Bl. 35**
- **B-dul 1 Mai nr. 35 A**
- **Calea Griviței nr. 210**
- **Romarta copiilor – Calea Victoriei 20**

Să nu uităm că și copiii au moda lor, iar magazinele specializate de tip „MATERNA" vă stau la dispoziție cu toate noutățile create de industria noastră.

ICh PRODCOMPLEX TÎRGU MUREȘ

prodcomplex

1984 APR 2 71

PLACĂ PE ROTILE

Tip

SKATE-BOARD

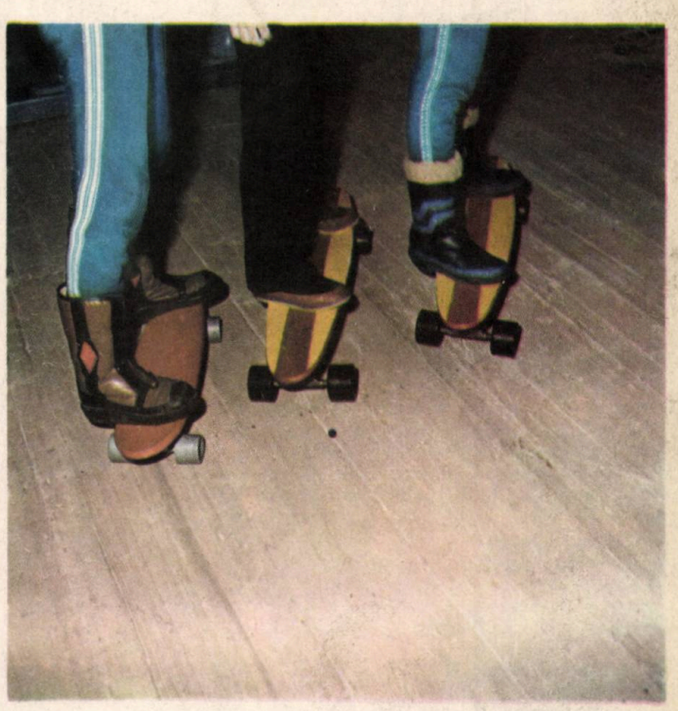

Acest articol sportiv găsește o largă utilizare de către toate categoriile de vîrstă. Produsul constă din placa propriu-zisă, cu formă ovală, montată pe două axe suspendate pe o tijă cu tampon amortizor și un cep montat în bucșă din poliamidă, în jurul căreia se rotește axul în plan orizontal.

Prin schimbarea centrului de greutate, placa balansează deasupra axelor suspendate, care pivotează în locașul bucșei. Astfel practicantul avansează în serpentine, printr-o mișcare șerpuitoare. Cei avansați pot să învețe figuri foarte complexe și variate.

Exercițiile cu placă pe rotile impun în mod obligatoriu folosirea echipamentului de protecție constînd din : cască, cotiere, mănuși, genunchiere și eventual ghete cu talpă antiderapantă.

Placa pe rotile se execută în două mărimi :

	tip SENIOR	tip JUNIOR
lungimea	850 mm	650 mm
lățime tren de rulare	210 mm	170 mm (schimbabilă)
înălțimea	125 ± 5 mm	95 ± 5 mm (reglabilă)

INSTRUCȚIUNI DE FOLOSIRE

Înainte de folosire se verifică strîngerea șuruburilor și a piulițelor, starea rulmenților, tampoanelor, rotilelor și a plăcii.

În timpul folosirii NU se țin mîinile în buzunar !

NU se calcă niciodată pe partea posterioară a plăcii !

Pînă la învățarea folosirii corecte, se recomandă a fi însoțit de o altă persoană pentru ajutor.

Nerespectînd indicațiile de mai sus, veți fi nevoit să abandonați practicarea acestui sport.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

0646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

04

IMPLICAŢIILE PROGRESULUI TEHNIC ASUPRA PRODUCTIVITĂŢII

Numărul 16 ■ Vineri 20 aprilie 1984

În spiritul tradiţionalelor legături de caldă prietenie şi bună vecinătate,
al dorinţei de aprofundare a conlucrării multilaterale

Vizita de prietenie a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în R. S. F. Iugoslavia

D646

ORSZÁGOS MŰSZAKI INFORMÁCIÓS KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR 1083

relații
financiar - valutare
și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Tehnica contractării exportului

În activitatea de contractare se poate merge pe unele definiri deja consacrate și verificate de practică ale condițiilor, dar adesea este nevoie de adevărate inovații pentru a pune de acord interesele celor două părți, de aceea se ajunge adesea la clauze și deci la contracte originale.

De aici rezultă necesitatea flexibilității în negociere, a competenței profesionale, a cunoașterii unui cîmp cît mai larg din mulțimea în care variabilele contractului pot căpăta valori, a unei puternice capacități de creație, de evaluare și decizie rapidă, a unei conduceri corespunzătoare a activității de contractare.

Dacă nu putem stabili forme comune de contracte, de modele general valabile, putem în schimb lucra cu module comune pe care le combinăm și le legăm prin adaosuri ce reprezintă rodul creativității celor ce negociază un contract. Vom împărți deci contractul pe module pentru care vom căuta cele mai potrivite definiri prin atribuirea de valori corespunzătoare variabilelor locale. Compunerea modulelor se va face astfel ca totalul să reprezinte un tot unitar, un sistem cu funcționare optimă.

Diversitatea nu este numai caracteristica formulelor de contract ci și a procesului de contractare. În domeniul tehnologiei de contractare se pot identifica unele elemente de bază, fără de care nu se poate asigura obiect, continuitate și finalitate. De asemenea implică alocarea în timp de resurse după o anumită metodologie :

— mijloace de muncă necesare pentru culegerea, prelucrarea și transmiterea informației ;

— buget de timp ;

— tehnici și metode specifice conducerii activității de contractare, know-how în domeniu ;

— creativitate, inițiativă ș.a.

Locul central îl ocupă lucrătorul operativ ce se ocupă de contractare.

Redăm mai jos succesiunea operațiilor de realizat în procesul de contractare, precum și circuitul documentelor, factorii ce intervin în realizarea, controlul activităților și luarea deciziilor operative, de corecție.

I. Preofertarea

Este o etapă deosebit de complexă care cuprinde o multitudine de operații și faze.

Activitatea de preofertare este permanentă și ea are ca rezultat formarea potențialului de emitere a ofertei. Eficiența și bugetul de timp alocat acestei etape sînt funcție de : mijloacele și facilitățile de acces la sursele de informații, competența serviciilor de marketing, conjunctura din întreprindere, mijloacele de prelucrare și transmitere a informației. Deși este mai greu de localizat această etapă în contextul activității globale de contractare, apreciem, pe baza cercetării practicii și a literaturii de specialitate, că operațiile de preofertare necesită un buget de timp egal cu 2UBTI, (2 unități de buget de timp intensiv)[1].

Operațiunile acestei etape sînt realizate de lucrătorul operativ sub conducerea „discretă" a șefului de serviciu.

II. Ofertarea

Cuprinde operații ca : primirea cererii, analiza acesteia, identificarea producătorului și a produsului acestuia, întocmirea și transmiterea ofertei. În această etapă se fac cunoscute în detaliu clienților potențiali produsele și serviciile realizate în România, atît prin oferte din proprie inițiativă cît și la cerere ; prin oferta la cerere se prezintă capacitatea părții române de a satisface nevoile partenerului, evidențiind avantajele pe care le asigurăm: promptitudine în livrare, calitate a produselor, service, piese de schimb, avantaje economice concrete, ș.a. Toate acestea trebuie să atragă interesul și răspunsul partenerului, calitate esențială a ofertei. Deși această etapă se poate desfășura în condiții foarte diferite — de la situarea față în față cu partenerii, cînd termenul de răspuns la cerere poate fi de cîteva minute, pînă la schimburi de informații prin corespondență, letric — rapiditatea transmiterii ofertei ca răspuns la cererea externă este condiția de bază a succesului acestei etape.

Bugetul de timp necesar pentru ofertare diferă de la caz la caz și este în relație directă cu complexitatea cererii și pregătirii efectuate în etapa de preofertare. Apelînd și în acest caz la cercetarea practicii, la aplicarea curbelor lui Gauss pentru a restrînge paleta de distribuție, la comparații cu durata celorlalte etape, vom stabili că pentru această etapă bugetul de timp necesar este de 1 UBTI.

Operațiile din această etapă se realizează de lucrătorul operativ, cu sprijinul serviciilor de specialitate, sub conducerea nemijlocită a șefului de serviciu și, în unele situații, chiar a consilierului sau directorului adjunct.

III. Precontractarea

Etapa precontractuală cuprinde culegerea datelor despre partener și concurență, schimbul de informații cu partenerul, direct sau prin corespondență. Această etapă are ca

[1] Prin buget de timp intensiv înțelegem perioada de timp în care un lucrător de comerț exterior se ocupă exclusiv de problema respectivă.

Supliment la
nr. 16 1984
Revista ECONOMICĂ

scop cunoașterea detaliată a partenerului, apropierea pozițiilor privind condițiile tehnico-comerciale ale eventualului contract. Elementul central îl reprezintă argumentația; succesul acestei etape depinde de capacitatea de negociator a lucrătorului român, de stocul de informații de care dispune privind: concurența, capacitatea și cerințele partenerului. De aceea imediat după transmiterea ofertei (de multe ori chiar înainte) se începe culegerea datelor despre partener: bonitate, specialitate, capacitate, furnizori tradiționali cu care lucrează ș.a. Apoi se culeg informații specifice țării respective: concurență, cerere, ofertă, reglementări vamale și bancare, legislație locală ș.a.

Dat fiind complexitatea acestor operații timpul necesar pentru realizarea lor, complet și de calitate, este destul de mare. Evident că acest timp diferă mult de la un caz la altul dar aplicînd aceeași metodologie ca în etapele precedente vom aprecia bugetul de timp necesar la 10 UBTI.

În această etapă șeful de serviciu se implică direct alături de lucrătorul operativ sub conducerea directorului adjunct.

IV. Încheierea contractului

Această etapă debutează cu definirea proiectului de contract care cuprinde atît clauzele asupra cărora s-a căzut de acord sau există un consens cît și situațiile, de obicei de detaliu, în care pozițiile nu sînt încă convergente. Cei doi parteneri se află de obicei față în față pentru negocierea finală; în funcție de importanța și complexitatea contractului, partea română poate fi prezentă printr-o echipă de negociatori formată din specialiști pe probleme — comerciale, tehnice, juridice etc. — și condusă de un director (adjunct de obicei) al întreprinderii de comerț exterior. Deci cadrul de conducere se poate implica direct în activitatea de contractare în etapa finală a acesteia — încheierea contractului.

Întrucît la întocmirea proiectului de contract se va avea grijă ca elementele încă neconvenite și trecute în proiect în formularea acceptată de partener să reprezinte cel puțin nivele minime ale satisfacerii I.C.E.-ului, discuțiile finale vor asigura semnarea contractului, încercîndu-se însă pe parcursul lor maximizarea rezultatelor, protejînd în același timp interesele cumpărătorului.

În situația în care proiectul de contract, deși convenit la un nivel maxim obtenabil pentru clauzele sale, cuprinde unele elemente mai puțin avantajoase pentru operațiunea ca atare, dar se pot accepta într-un context mai larg al interesului pentru promovarea exportului și necesită deci aprobarea forurilor în drept, conform reglementărilor stabilite, atunci se poate semna contractul condiționat de intrarea în vigoare după confirmarea într-un anumit termen. Are loc o prelungire a perioadei de încheiere a contractului cu perioada necesară pentru întocmirea notelor de aprobare și obținere a acordurilor respective.

Datorită dificultăților întîmpinate de comerțul internațional cu mașini-unelte, mai ales în ultimii ani, pentru a se putea cuceri noi piețe de desfacere, a păstra pe cele tradiționale și pentru a mări volumul de afaceri, se impune alinierea la politicile comerciale ale firmelor concurente, ceea ce conduce la apariția unor elemente de risc, pentru eliminarea cărora se iau măsuri speciale într-un context mai larg, bancar și comercial, și care necesită avize și aprobări ale unor instituții de specialitate și ale unor foruri de decizie. Toate acestea solicită buget suplimentar de timp, prelungirea duratei de încheiere a contractului. Cercetările efectuate ne-au condus la stabilirea unui buget de timp necesar în această etapă de 15 UBTI.

Va rezulta deci pe ansamblul celor 4 etape ale activității de contractare următoarea distribuție optimă a bugetului de timp: PO = 2 UBTI; O = 1 UBTI; PC = 10 UBTI; I.C. = 15 UBTI.

Să vedem distribuția reală a bugetului de timp pentru contractare la un lucrător din Mașinexportimport. Pentru aceasta vom aborda aspectele cantitative și calitative ale transformării ofertelor în contracte, mergînd pe fluxul tehnologic de contractare așa cum a fost descris acesta mai sus.

Cercetarea efectuată a evidențiat faptul că din totalul ofertelor transmise numai la 40% s-a primit răspuns de la extern, din care pentru ofertele din proprie inițiativă la 20%, iar la cele transmise la cerere, 50%; numărul ofertelor transmise din proprie inițiativă reprezentînd cca. 25% din numărul total.

Mergînd mai departe pe circuitul tehnologic de contractare constatăm că o și mai mică parte din oferte intră în etapa precontractuală, deoarece multe răspunsuri s-au dovedit a fi de complezență, de mulțumire, multe menționînd „interesant dar... între timp am cumpărat deja, am cerut oferta pentru completarea documentației noastre, etc.“; la ofertele din proprie inițiativă se răspunde de obicei că „s-au reținut dar vă vom solicita mai tîrziu...“. Procentual situația se prezintă astfel: 3—4% din ofertele din proprie inițiativă intră în etapa de precontractare și 20% din cele transmise la cerere, rezultînd pe ansamblu o valorificare de 16%.

Etapa precontractuală triază în continuare ofertele în special datorită diferențelor mari dintre parteneri la următoarele clauze de contract: preț, caracteristici tehnice ale produselor, termen de livrare, condiții de plată. O altă constatare importantă referitoare la această etapă este aceea că cea mai mare parte a cazurilor de transformare a ofertelor în proiecte de contract se regăsesc în situațiile în care tratativele se desfășoară între parteneri aflați față în față; procentul proiectelor de contract stabilite prin corespondență este aproape neglijabil.

În etapa de încheiere a contractului intră numai cca 4% din numărul total al ofertelor transmise; valoric, procentul este cu mult mai mic, situîndu-se sub 2%. Sînt extrem de rare cazurile în care o ofertă din proprie inițiativă se transformă în proiecte de contract.

Ultima etapă, de încheiere a contractului, asigură de obicei, semnarea celor mai multe proiecte de contract și anume în peste 90% din situații, rezultînd pe ansamblul fluxului un randament de sub 4%.

Deci, pentru încheierea unui contract este necesar următorul buget de timp, ținînd cont că trebuie să se pornească de la 30 de oferte:

— 30 oferte × 2 UBTI = 60 UBTI pentru etapa de preofertare;

— 30 oferte × 1 UBTI = 30 UBTI pentru etapa de ofertare;

— 5 oferte de negociat × 10 UBTI = 50 UBTI pentru precontractare;

— 1 proiect de contract × 15 UBTI = 15 UBTI pentru contractare.

Total 155 UBTI pentru un contract.

Procentual vom avea următoarea distribuție a bugetului de timp:

— 35% pentru operațiile etapei de preofertare;
— 18% pentru operațiile etapei de ofertare;
— 29% pentru operațiile etapei precontractuale;
— 11% pentru operațiile etapei de contractare;
— 7% pentru alte operații.

Așa rezultă, deci, că trebuie să se prezinte radiografia unei zile de muncă pentru un lucrător operativ de contractare.

Să vedem în continuare ce trebuie să se afle pe agenda de muncă a acestui lucrător. Pentru aceasta vom arăta mai întîi că s-a dovedit că transmiterea unei oferte se face în cca. 6 zile de la recepționarea cererii, convenirea unui proiect de contract necesită negocieri de-a lungul a 60 de zile, încheierea contractului se face în alte 45 zile și activitatea de preofertare este permanentă.

Această distribuție în timp a activităților de contractare face ca lucrătorul de comerț exterior să aibă simultan pe agenda sa mai multe acțiuni de contractare: oferte, proiecte de contract, contracte. Și anume, considerînd o perioadă calendaristică de 180 zile și faptul că la 2 zile se

poate emite o ofertă, conform celor prezentate mai sus va rezulta :

— oferte — total = 90, transmise în 30 cicluri succesive, deci simultan se va lucra la 3 oferte ;

— negocieri precontractuale — total = 15, dispunem de trei cicluri succesive, deci simultan se efectuează negocieri pentru 5 proiecte de contract ;

— contracte — total 3, încheiate în 4 cicluri succesive, deci finalizarea unui contract trebuie să fie permanent pe agenda de lucru.

Fotografia unei zile de muncă așa cum se desfășoară în realitate confirmă mare parte din concluziile de mai sus, diferențe mai semnificative apărînd la numărul de negocieri precontractuale.

Mari diferențe apar însă la distribuirea bugetului de timp pe cele trei etape ale tehnologiei de contractare : 10% pentru preofertare, 15% pentru ofertare, 20% pentru acțiuni precontractuale, 20% pentru finalizarea contractelor și 35% pentru alte acțiuni (rezolvarea unor imobilizări financiare, a unor sesizări asupra calității produselor, întocmirea unor note, programe, situații etc.).

Această distribuție dovedește că timpul de lucru nu este gestionat corespunzător, lipsind în acest sens instrumentele adecvate. Fiecare etapă a contractării se divide în operații și fiecare operație în faze care trebuie programate, realizate, controlate corespunzător pentru a se încadra în parametri calitativi necesari creșterii randamentului activității de ansamblu. Luînd în considerație numai factorul „gestiunea bugetului de timp" observăm unele efecte negative ai unor parametri necorespunzători : timpul insuficient acordat acțiunilor de preofertare se răsfrînge nefavorabil asupra calității ofertei și deci a șansei de transformare în contracte ; subdimensionarea muncii din etapa precontractuală generează superficialitate în finalizarea acțiunii de contractare ; randamentul foarte scăzut al ofertelor din proprie inițiativă își are explicația în insuficienta elaborare a etapei de preofertare.

Inventarierea acțiunilor de contractare la perioade de timp neregulate, și incomplet, nu este în măsură să asigure acel instrument de conducere prin care să se orienteze, impulsioneze, să se evalueze și să se decidă în activitatea respectivă. Tocmai de aceea conducerea întreprinderii se implică numai în faza finală de încheiere a contractului, dar este insuficient pentru că în acel moment a rămas în lucru numai una din cele 30 oferte lansate.

Apare deci necesară conducerea activității de contractare pe **bază de acțiuni,** atît la nivelul serviciului operativ cît și la cel al întreprinderii. Acțiunea de contractare este preluată în sistemul conducător încă de la conturarea ofertei, la nivelul serviciului, și de la intrarea în etapa precontractuală. Toate acțiunile de contractare, ale tuturor lucrătorilor, se cuprind în **tabloul de bord** al conducătorului respectiv, alocîndu-se pentru fiecare programele și resursele necesare, urmărindu-se operativ modul de îndeplinire și transformarea lor în contracte.

Primul care trebuie să întocmească un tablou de bord cu acțiunile de contractare este chiar lucrătorul operativ care trebuie să-și autoconducă activitatea pentru asigurarea unui randament cît mai mare. Tabloul său de bord va cuprinde toate acțiunile de contractare de pe agenda sa, desfășurate pe operații și faze în cadrul celor 4 etape ; deci va opera cu portofoliul de cereri și clienți potențiali, portofoliul de oferte, portofoliul de acțiuni de negociere și portofoliul contractelor aflate în faza de semnare.

Același conținut îl va avea și tabloul de bord la nivelul conducerii serviciului, cuprinzînd programul de acțiuni cu resursele necesare desfășurate în timp.

La nivelul conducerii întreprinderii, ofertele se urmăresc din punct de vedere statistic și al calității, iar tabloul de bord va cuprinde acțiunile de contractare începînd cu prima fază din etapa precontractuală cînd se antamează negocierile cu partenerii externi. Acest tablou de bord va cuprinde portofoliul acțiunilor de contractare și programul de lucru cu implicare în urmărire, coordonare, decizie și motivare corespunzătoare și chiar în negociere.

Utilizarea tabloului de bord cu acțiunile de contractare asigură acoperirea de către conducere a celor patru etape de lucru. Astfel directorul, șeful de serviciu, lucrătorul operativ au în fiecare moment imaginea acțiunilor de realizat, a obiectivelor de atins, a perspectivei de acoperire cu contracte la nivelul planului ; dispun de informațiile necesare din timp pentru a interveni corespunzător și a lua deciziile ce se impun pentru creșterea numărului de oferte, îmbunătățirea calității acestora, maximizarea randamentului negocierilor, sporirea numărului, valorii și eficienței contractelor.

Costel FLORESCU

Relații financiare internaționale

Criza sistemului financiar internațional și reeșalonarea datoriilor scadente

Transpunerea în practică a politicilor antiinflaționiste severe în țările capitaliste dezvoltate începînd cu anul 1979 a provocat o creștere fără precedent a ratelor dobînzilor pe piețele naționale și internaționale de capital. Media anuală a ratei interbancare a dolarului la șase luni pe piața Londrei (LIBOR) care a crescut cu două procente în 1980 a atins 16,8 la sută în 1981. După o ușoară scădere în primul semestru al anului 1982, a revenit la 11,5 la sută în cel de-al doilea. Ratele aplicate fondurilor exprimate în celelalte valute principale au urmat o tendință similară. Dat fiind faptul că cea mai mare parte a datoriilor externe sînt exprimate în dolari și sînt în general purtătoare de dobînzi variabile, țările debitoare s-au văzut confruntate cu o creștere puternică a serviciului datoriilor lor externe în raport cu indicatori de referință cum ar fi totalul angajamentelor sau veniturile din export.

Țările în curs de dezvoltare au fost cele mai afectate de restrîngerea pieței externe de desfacere a produselor lor și de creșterea costului capitalului de împrumut. Recesiunea care a cuprins întregul ansamblu al țărilor capitaliste industrializate, care sînt de altfel principalul beneficiar al exporturilor țărilor lumii a treia, a condus simultan la erodarea prețurilor de export ale produselor țărilor în curs de dezvoltare și la deteriorarea raportului de schimb. Ca efect al reducerii cu 14,5 la sută în 1981 și cu 12,5 la sută în 1982 a cotațiilor produselor de bază nepetroliere, indicele prețurilor la export a acestor țări s-a diminuat cu 1 respectiv 5 la sută în perioada acestor doi ani. Raportul de schimb s-a deteriorat și el cu 5,5 la sută respectiv 3 la sută. Această evoluție a avut loc și în condițiile reducerii în volum a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol de la un ritm mediu de 7 la sută între 1977—1981 la numai 0,5 la sută în 1982.

Repercusiunilor defavorabile asupra balanței comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare li s-a alăturat efectul exercitat de creșterea dobînzilor aferente datoriilor în creștere și care au afectat negativ balanța invizibilelor. Între 1979 și 1982 dobînzile plătite de țările în cauză în contul datoriilor contractate în exterior s-au dublat, crescînd de la 21 md. $ la 47 md. $, timp în care datoria externă a crescut de la 320 md. $ în 1980 la 800 md. $ în 1983, conform estimărilor preliminare. Tabelul nr. 1 evidențiază aceste evoluții.

Creșterea datoriilor externe nu trebuie considerată ca un factor neapărat destabilizator, ci poate fi chiar stimulator pentru țara debitoare, în condițiile în care sînt satisfăcute o serie de deziderate : (1) fondurile obținute să fie destinate investițiilor și dezvoltării economice ; (2) investițiile să fie concentrate în special în ramurile cu producție de export sau care conduc la raționalizarea importurilor pentru a se permite satisfacerea serviciului datoriilor externe; (3) eficiența investițiilor să acopere costurile procurării

Tabelul nr. 1

Soldul plăților curente ale țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol

miliarde dolari

	1980	1981	1982
Balanță comercială	—56	—61	—43
Servicii și transferuri	— 9	—18	—24
Balanță de plăți curente	—65	—79	—67
Datoria externă brută	380	450	500

Sursa : Al 53-lea Raport anual B.R.I. — iunie 1983, Bâle.

capitalul de împrumut pe piața externă. Creșterea prețului petrolului în repetate rînduri, a prețurilor produselor manufacturate, deteriorarea raportului de schimb au făcut ca în mare parte împrumuturile contractate în străinătate să capete destinația finanțării deficitelor în creștere a balanțelor de plăți. Mai mult de atît, dacă nivelurile dobînzilor s-ar fi menținut la ratele înregistrate în deceniul trecut, povara datoriilor externe nu ar fi fost poate atît de grea pentru țările în cauză. Din păcate însă, chiar dacă fondurile angajate în exterior ar fi fost destinate sau au fost chiar destinate finanțării investițiilor în ramurile producătoare pentru export, recesiunea economică din țările beneficiare, acompaniată de recrudescența tendințelor protecționiste, s-a tradus printr-o restrîngere severă a cererii produselor oferite de țările lumii a treia, restrîngînd avantajele ce s-ar fi putut obține prin efectuarea investițiilor respective.

Ca urmare a acestor evoluții numeroase țări în curs de dezvoltare, unele dintre ele cu un nivel economic ridicat, au început după 1979 să se confrunte cu probleme serioase legate de satisfacerea serviciului datoriilor lor externe.

Analizînd sursele de finanțare a deficitelor externe ale țărilor în curs de dezvoltare membre OPEC se constată că marea lor majoritate au constituit-o creditele de tip guvernamentul și privat, în timp ce tragerile asupra Fondului Monetar Internațional și investițiile directe au avut o pondere relativ redusă. (Tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Finanțarea deficitelor balanței de plăți curente în țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol

miliarde $

POSTUL	1980	1981	1982
Deficitul plăților curente :	—65	—79	—67
Finanțat din :			
— investiții directe :	8	11	10
— angajamente externe, din ca care :	61	63	40
— credite bancare :	33	40	16
— trageri asupra Fondului :	2	5	5
Variația activelor externe :	6	0	—12

Sursa datelor : Al 53-lea Raport anual al B.R.I., iunie 1983, Bâle

Rezultă prin urmare că țările lumii a treia se confruntă cu dificultăți în restituirea fondurilor angajate cu titlu de împrumut atît față de organismele financiare oficiale ale statelor creditoare cît și față de consorțiile bancare internaționale.

În aceste condiții, unei țări aflate în dificultate financiară îi sînt la îndemînă trei posibilități :

(1) Declararea incapacității de plată și sistarea plăților, cu toate implicațiile legate de sechestrarea bunurilor și activelor aflate în străinătate, în contul recuperării de către creditori a pagubelor suferite ;

(2) Depunerea cu orice preț a tuturor eforturilor pentru satisfacerea serviciului datoriilor externe și sistarea importurilor, prin asumarea riscului declanșării unei crize economice interne a cărei depășire necesită un timp foarte îndelungat și care este chiar incertă ;

(3) Solicitatea reeșalonării de către creditori a datoriilor scadente.

Bineînțeles că dintre cele trei variante toate statele aflate într-o situație dificilă au ales-o pe cea din urmă.

În ultimii ani, dat fiind numărul crescînd de țări confruntate cu probleme în satisfacerea serviciului datoriilor externe, s-a înregistrat o creștere accentuată a negocierilor organizate în scopul reeșalonărilor acestor datorii. Trebuie spus că această practică nu este de dată recentă, reeșalonări ale creditelor scadente angajate pe plan internațional fiind înregistrate încă din perioada imediat postbelică.

Reeșalonarea datoriilor oficiale se desfășoară în general sub auspiciile așa-numitelor „cluburi ale creditorilor", cel mai cunoscut dintre acestea fiind „Clubul de la Paris". Creditele bancare angajate pe plan internațional au fost însă reeșalonate prin intermediul negocierilor directe cu băncile creditoare, în cadrul unor aranjamente ad-hoc.

Clubul de la Paris a luat naștere în anul 1956 cînd o serie de țări europene s-au întrunit pentru a renegocia pozițiile lor creditoare față de Argentina. Fără a fi un organism statuat oficial, Clubul de la Paris a constituit de atunci un forum de primă importanță pentru renegocierea datoriilor restante, în cadrul lui organizîndu-se pînă la finele anului 1982 peste 60 de negocieri cu mai mult de 20 de țări debitoare.

Clubul se întrunește ori de cîte ori o țară debitoare aflată în dificultate o solicită. La el participă toți creditorii oficiali care sînt dispuși să negocieze o asemenea reeșalonare. Întîlnirile sînt conduse de un reprezentant oficial al Trezoreriei Franceze. La negocieri participă de asemenea observatori ai Fondului Monetar Internațional, Băncii Mondiale, UNCTAD, OCDE.

Deși nu sînt statuate proceduri standardizate, fiecare negociere fiind tratată în funcție de caracterul său particular, practic a condus la cristalizarea unor etape pe care le urmează la modul general întrunirile Clubului.

În primul rînd țara debitoare face un raport detaliat asupra situației sale economice, a cauzelor care au condus la crearea dificultăților, în asigurarea serviciului datoriilor externe, a perspectivelor de redresare. Reprezentantul FMI prezintă la rîndul său o evaluare a situației economice a țării în cauză, a situației balanței sale de plăți, a perspectivelor probabile și a relațiilor țării respective cu Fondul. După exprimarea pozițiilor celorlalți participanți, reprezentanții țărilor creditoare ajung la o atitudine comună în ceea ce privește termenii generali în care se va organiza reeșalonarea datoriilor țării debitoare. Pe baza acesteia pornesc negocierile cu țara solicitantă.

Sesiunile Clubului de la Paris durează în general două zile, la capătul cărora concluziile sînt sintetizate într-o minută comună. Conținutul acesteia este legat de termenii generali ai reeșalonării în discuție și servește drept bază pentru încheierea acordurilor bilaterale între fiecare dintre participanți și țara debitoare. Renegocierea devine efectivă în momentul în care toate aceste acorduri au fost încheiate.

Acordurile negociate în cadrul Clubului de la Paris se referă numai la credite acordate sau garantate de către instituțele financiare oficiale ale țărilor creditoare. Creditele pe termen scurt sau datoriile reeșalonate anterior nu fac obiectul discuțiilor. Negocierile se referă la datoriile devenite scadente și care nu se pot rambursa într-o perioadă de 12 luni sau mai mult, acordîndu-se o perioadă de grație de 5 ani cu rambursarea în următorii 5 ani.

Debitorului i se solicită ca datoriile pe care le reeșalonează în afara Clubului de la Paris să nu beneficieze de un tratament mai favorabil. De asemenea, lui i se cere să pună în aplicare un program de redresare a balanței de plăți agreat de FMI, înainte ca acordul de reeșalonare să devină efectiv. Mai recent s-a stipulat că viitoarele reeșalonări nu vor fi negociate dacă țara respectivă nu este pe cale să pună în aplicare un asemenea program.

Așa cum rezultă și din Tabelul nr. 2, creditele bancare internaționale ocupă o pondere însemnată în finanțarea deficitelor de plăți ale țărilor lumii a treia. Date fiind dificultățile crescînde pe care le înregistrează aceste țări în rambursarea angajamentelor față de consorțiile bancare internaționale, în ultimii ani au avut loc numeroase acorduri de reeșalonare a datoriilor scadente față de băncile comerciale. Între 1978 și 1982 s-au înregistrat cel puțin 24 de reeșalonări, fiind implicate 14 state. În anul 1983 s-au desfășurat peste 14 negocieri multilaterale de rescadențare a creditelor bancare internaționale.

Organizarea acestor negocieri nu are loc în cadrul unui for similar Clubului de la Paris, ci de fiecare dată se organizează întruniri ad-hoc. Adesea numărul băncilor implicate este foarte mare (ajungînd pînă la 1200), procesul de negociere fiind condus de un număr mai restrîns de creditori care dețin ponderea principală în datoriile angajate de țara respectivă. În acest scop sînt organizate comitete de negociere formate din principalii reprezentanți naționali ai țărilor creditoare. Țara debitoare, la rîndul ei, poate angaja experți financiari și firme specializate pentru a-i acorda consultanță pe timpul negocierilor.

Întrunirile pot avea loc oriunde și pot dura o perioadă îndelungată. Spre deosebire de aranjamentele încheiate în cadrul Clubului de la Paris, cele convenite cu băncile comerciale devin însă efective de îndată ce se semnează acordul dintre creditori și debitor și sînt întrunite principalele condiții.

Cele mai multe aranjamente de reeșalonare comerciale au ca obiect angajamentele pe termen mediu ale sectorului public din țări debitoare, neacoperite prin garanții oficiale de către autoritățile din țările băncilor creditoare. În unele cazuri negocierile se extind și asupra datoriilor pe termen lung, prin reeșalonarea sau reportarea obligațiilor anterioare. Pînă acum nu s-a conturat un tratament uniform al emisiunilor oficiale de obligațiuni, inclusiv a titlurilor cu dobînzi variabile (notes) deținute de bănci. De asemenea, nu s-a ajuns la un acord general asupra modului de includere în aranjamentele de reeșalonare a creditelor interbancare. Diversitatea tratamentului acordat diferitelor categorii de obligații față de băncile comerciale, precum și diversitatea aranjamentelor încheiate pentru reeșalonarea datoriilor scadente creează o imagine clară asupra naturii complexe a relațiilor financiare dintre bănci și țările debitoare, precum a procedurilor de reeșalonare.

Deși nu există reguli precise în ceea ce privește acest tip de operațiune, în practică sînt, în general, respectate două principii fundamentale :

(a) Grupul țărilor creditoare convine să abordeze în comun problema reeșalonărilor. Aceasta înseamnă că dacă o bancă din grup denunță termenii acordului, încercînd să obțină în mod bilateral, de comun acord cu țara debitoare, restituirea datoriilor sale scadente, celelalte bănci nu mai sînt ținute să respecte termenii acordului încheiat în comun cu țara respectivă.

(b) Achitarea dobînzilor aferente creditelor angajate pe lîngă băncile comerciale de către țara debitoare trebuie să continue, în timp ce principalul (sumele scadente) este reeșalonat.

Acordurile de reeșalonare se referă în general la datoriile care devin scadente într-o perioadă următoare de unul sau doi ani. Dobînzile practicate sînt legate de LIBOR la trei sau la șase luni. Cheltuielile ocazionate de reeșalonare sau refinanțare sînt suportate de debitor.

Din anul 1978 băncile comerciale au început și ele să pună condiția existenței în țara debitoare a unui program de redresare negociat cu Fondul Monetar Internațional, înainte de începerea negocierilor sau de finele perioadei de consolidare.

Un studiu publicat în luna septembrie 1983 în revista Finance and Development [1], scotea în evidență atît interesul cît și rolul pe care îl au Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială în urmărirea și sprijinul negocierilor de reeșalonare a datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare confruntate cu dificultăți în asigurarea serviciului acestora. Imposibilitatea restituirii creditelor angajate poate periclita buna funcționare a întregului sistem financiar internațional. Băncile creditoare s-ar vedea în situația înregistrării unor pierderi pe care nu le-ar putea acoperi prin alte venituri, fiind amenințate, cel puțin unele din ele, de faliment. Ele s-ar vedea totodată în imposibilitatea de a rambursa depozitele pe termen scurt în baza cărora au consimțit creditele pe termen mediu și lung către țările debitoare. Aceasta ar putea provoca situații de blocare în lanț dată fiind marea interdependență a sistemului bancar internațional. Chiar Banca Mondială depinde într-o mare măsură de capacitatea țărilor împrumutate de a-și restitui creditele angajate. Calitatea portofoliului său de credite determină în ultimă instanță capacitatea sa de a angaja împrumuturi pe piața financiară internațională.

Ambele instituții pot juca un rol major în procesul de renegociere a datoriilor scadente ale țărilor lumii a treia. În primul rînd au la dispoziție instrumente și aparatul necesar colectării de date și informații.

În al doilea rînd, țara debitoare poate apela la consultanță în analizarea situației sale economice și în elaborarea unor programe eficiente de redresare a capacității sale de plată. Ambele instituții pot acorda o asistență adecvată pe parcursul desfășurării efective a procesului de renegociere. De altfel, reprezentanții săi participă, așa cum s-a arătat, la întrunirile Clubului de la Paris furnizînd o evaluare cît mai neutră a problemei în cauză.

În ceea ce privește negocierile de reeșalonare cu băncile comerciale, Fondul poate juca un rol asemănător celui pe care îl are în cadrul Clubului de la Paris. El poate furniza asistență și informații, în limita obligațiilor de confidențialitate pe care le are față de țările membre. Participarea sa nu este însă automată. De asemenea, nu există o legătură legiferată între negocierile de reeșalonare și programele de redresare susținute de Fond. Cu toate acestea, în practică, Fondul este adesea solicitat să faciliteze re-

Reducerea deficitelor din conturile curente

Politica adoptată de multe țări în curs de dezvoltare, în sensul reducerii severe a importurilor a făcut ca, în 1983, pe ansamblul acestui grup de țări să se înregistreze o reducere sensibilă a deficitelor din conturile lor curente. Potrivit datelor publicate de Bank of England, deficitul total al țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere s-a diminuat de la 82 mrd. dolari în 1981 la 61 mrd. dolari în 1982, iar în primele nouă luni ale anului 1983 a ajuns la 37 mrd. dolari.

Fluxul de capitaluri — constituite din împrumuturi și acțiuni — către aceste țări s-a restrîns pînă la nivelul de 6 miliarde dolari în prima jumătate a anului 1983, față de totalul de 23 mrd. dolari în 1982 și 44 mrd. în 1981. Se constată, în același timp menținerea, relativ ridicată a fluxurilor de capitaluri acordate la nivel guvernamental, care au însumat 4 mrd. dolari în primele 6 luni ale anului trecut, față de 15 mrd. în 1982 și 5 mrd. în 1981.

Cea mai însemnată reducere a fost operată în creditele pe termen mediu, totalul acestora fiind estimat la 35—40 mrd. dolari pe ansamblul anului 1983, față de 90 mrd. dolari în 1982.

E. S.

eşalonările comerciale, iar băncile creditoare au fost adesea influenţate pozitiv de existenţa în ţările debitoare a programelor agreate de Fond, văzînd în aceasta o garanţie în rambursarea viitoare a creditelor acordate.

Într-unul din discursurile sale, directorul Fondului Monetar Internaţional arăta: „Dacă Fondul nu s-ar fi străduit să catalizeze alocarea unor resurse adiţionale de către bănci şi nu ar fi intermediat ample reeşalonări ale datoriilor scadente, ţările în cauză ar fi fost obligate să se înscrie în plafoane cu mult mai reduse de finanţare. Aceasta ar fi presupus plata unui preţ foarte ridicat economic, social şi uman, fără a mai menţiona destabilizarea întregului sistem financiar internaţional...". Am mai adăuga noi că şi băncile la rîndul lor s-au văzut obligate să recurgă la operaţiuni de reeşalonare, neavînd altă alternativă decît periclitarea propriei lor situaţii financiare.

De altfel, chiar autorităţile ţărilor de reşedinţă a băncilor creditoare au exercitat presiuni asupra acestora pentru a accepta reeşalonări, continuarea menţinerii liniilor de credite sau chiar reactivarea liniilor de credite anterior suprimate, aceasta fiind unica soluţie în a sprijini ţările debitoare să depăşească gravele probleme cu care se confruntă cît şi sistemul bancar propriu.

Ţările capitaliste dezvoltate au acordat chiar credite de „respiro" prin intermediul Băncii Reglementelor Internaţionale, ţărilor confruntate cu presiuni acute asupra plăţilor scadente, pînă în momentul cînd acestea au putut beneficia de asistenţă financiară din partea Fondului Monetar Internaţional. La rîndul său, Fondul a condiţionat aprobarea unor trageri, de continuarea acordării de către băncile comerciale a unor credite adiţionale, forţîndu-le pe acestea să nu sisteze creditarea ţărilor în cauză.

Iată dar că problemele finanţării datoriilor externe acumulate de ţările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol au un caracter deosebit de complex. Rezolvarea lor de pînă acum a îmbrăcat în special aspecte financiare. Depăşirea reală a dificultăţilor nu poate fi însă privită în afara unei ameliorări generale a climatului economic internaţional, suprimării barierelor protecţioniste, acordării unui ajutor economic necondiţionat şi eficient de către statele industrializate, stimulării dezvoltării economiilor lor naţionale prin toate mijloacele, instaurării unei noi ordini economice şi financiar-valutare internaţionale.

EMANUEL ODOBESCU
Banca pentru Agricultură
şi Industrie Alimentară

[1] „Debt rescheduling: what does it mean?", Finance and Development, sep. 1983.

Restructurări în producţia şi comerţul mondial

Industria farmaceutică

SEGMENTELE PIEŢEI

2. În prezent principalele clase ale pieţelor produselor farmaceutice sînt practic bine definite, acestea cuprinzînd tratamentul principalelor boli (bine identificate) şi care constituie esenţialul consumului farmaceutic pe plan mondial. La nivelul principalelor categorii de produse se regăsesc preocupările pentru tratarea cu prioritate a bolilor specifice ţărilor capitaliste dezvoltate. Astfel, medicamentele pentru tratarea bolilor cardiovasculare reprezintă 20% din vînzările pe piaţa mondială a produselor farmaceutice, medicamentele pentru tratamentul bolilor aparatului digestiv 18%, cele contra bolilor infecţioase 14%, produsele pentru tratamentul sistemului nervos central 13%, pentru tratamentul aparatului respirator 9%, pentru tratamentul aparatului locomotor 8%, medicamentele contra bolilor de piele 6% şi hormonii 5%. Ritmul actual de creştere anuală a vînzărilor pe piaţa produselor farmaceutice este de 2—3% (în volum). Acest ritm este apreciat că se va situa în jurul valorii de 5% (în F.F. constanţi) pînă la mijlocul anilor '90, pentru ca în 1995 volumul vînzărilor de produse farmaceutice pe piaţa mondială să atingă cifra de 150 mrd. dolari (comparativ cu 76 mrd. dolari în prezent).

Se constată totuşi că cererea pentru diversele tipuri de clase terapeutice urmează să evolueze diferit sub influenţa unor factori specifici.

Astfel, cererea pentru **medicamente cardiovasculare** va creşte constant, ritmul său de creştere anuală în deceniul 80—90 urmînd să se situeze între 8—10% (în franci francezi constanţi). Factorii care vor influenţa favorabil cererea pentru acest tip de medicamente sînt majorarea duratei medii de viaţă ca şi schimbarea obiceiurilor terapeutice, tratamentul hipertensiunii arteriale şi al complicaţiilor miocardice devenind tot mai timpuriu şi mai îndelungat. Toate acestea explică de ce în lume se află în studiu la ora actuală peste 80 de medicamente pentru tratamentul hipertensiunii.

Pe locul II din punct de vedere al volumului valoric al vînzărilor se află **medicamentele pentru tratamentul bolilor aparatului digestiv.** Ritmul mediu anual de creştere al cererii pentru acest tip de medicamente este apreciat de specialişti la 5% pentru acest deceniu (în franci constanţi), în ciuda stagnării pe care cererea pentru această clasă a înregistrat-o în anii '70, în Europa. Cererea în acest domeniu va fi influenţată favorabil pentru unele segmente de agravarea unor fenomene specifice civilizaţiei (ulcere, constipaţie), în timp ce pentru alte segmente, cererea va evolua spre afecţiuni hepatice, fortifianţi.

Medicamentele antiinfecţioase se află pe locul III pe piaţa mondială, ritmul mediu anual de creştere a cererii pentru acest tip de medicamente urmînd să se situeze între 6 şi 8% (în franci constanţi).

Medicamentele pentru tratamentul bolilor sistemului nervos central vor înregistra de asemenea un ritm mediu anual de creştere al cererii destul de susţinut (5—6%, în franci constanţi), în deceniul 80—90, principalele segmente de dezvoltare fiind antalgicele (produse contra durerilor) şi medicamentele psihotrope (tranchilizante, antidepresive). În prezent se află în studiu în lume peste 100 noi substanţe de acest tip.

Medicamentele pentru tratamentul afecţiunilor aparatului locomotor (antiinflamatorii, non-steroidiene servind cu prioritate tratamentul bolilor reumatismale) urmează de asemenea să înregistreze o creştere susţinută a cererii în acest deceniu. Pe acest segment de piaţă se constată de altfel, că nevoile terapeutice sînt încă insuficient satisfăcute, produsele existente nereuşind să trateze decît anumite simptome, fără să se reuşească întotdeauna eliminarea completă a acestora. De aici şi existenţa unor produse cu „viaţă scurtă". În scopul remedierii acestei situaţii, pe plan mondial există la ora actuală în studiu un număr de 150 de medicamente pentru tratarea afecţiunilor de acest tip.

O caracteristică a cercetării actuale în domeniul farmaceutic o constituie faptul că ea se axează pe studierea prioritară a nevoilor terapeutice ale ţărilor industrializate, unde consumul de produse farmaceutice s-a dezvoltat foarte mult. Printre ţările avînd un produs intern brut ridicat şi în care consumul de produse farmaceutice s-a dezvoltat foarte mult se află S.U.A., Japonia, R.F.G., Italia, Anglia. Recent, se constată o accentuare a dezechilibrului între numărul de locuitori şi consumul de produse farmaceutice din diverse ţări. Concentrarea consumului de produse farmaceutice pe plan mondial este demonstrată de faptul că în anul 1980, un număr de 8 ţări deţineau 80% din cifra de afaceri a pieţei mondiale a produselor farmaceutice de uz uman (fără ţările socialiste). Dintre acestea se remarcă S.U.A., Japonia, R.F.G., Franţa, Italia, Anglia etc.

MARKETINGUL ÎN PLANIFICAREA STRATEGICĂ

Industria farmaceutică se bucură de o poziţie favorizată în cadrul celorlalte ramuri industriale, pretîndu-se perfect la utilizarea tehnicilor de marketing de avangardă,

de cercetare, de planificare. Marketingul farmaceutic reprezintă un compromis interesant între cele două domenii de aplicație ale marketingului, marketingul industrial și marketingul pentru bunuri de consum.

Marketingul farmaceutic amintește de caracteristicile marketingului industrial prin ponderea mare pe care o au inovația și în general noile tehnologii în cadrul strategiei întreprinderii, știut fiind că cercetarea și obținerea de noi produse calitativ superioare reprezintă un imperativ indispensabil pentru industria farmaceutică. Astfel, progresul considerabil înregistrat în cursul ultimilor douăzeci de ani în diverse ramuri ale științei, care au tangență cu industria farmaceutică (biochimia), au plasat cercetarea în acest domeniu în fruntea plutonului.

Apariția noilor substanțe active a transformat încetul cu încetul nevoile prescriptorilor și sistemul de valori al bolnavilor, ceea ce a obligat laboratoarele farmaceutice să-și adapteze oferta lor la cerere, deoarece exigențele sănătății publice încep să se exprime în termenii nivelului de viață și al bunăstării economice. În acest moment a devenit necesară apariția noțiunii de clasă terapeutică, marketingul farmaceutic introducînd astfel conceptul de clasă de produse ca bază de judecată pentru demersurile sale.

Studiul de marketing este necesar, în primul rînd, pentru depistarea celor mai interesante piețe pentru lansarea produsului și orientarea cercetărilor pentru realizarea unor produse care să satisfacă cît mai bine nevoile pieței. În al doilea rînd, cercetarea în acest domeniu își extinde aria preocupărilor în afara domeniului biologic, în domeniul formelor galenice ale produsului. În acest sens cercetarea urmărește dezvoltarea formelor de prezentare (comprimate, supozitoare, injecții) și găsirea unor forme noi de administrare (forme cu acțiune întîrziată etc.) cît mai ușor de administrat și mai bine adaptate susceptibilităților individuale ale bolnavilor.

Marketingul farmaceutic s-a modificat continuu sub influența procesului de internaționalizare a firmelor și a produselor. Această evoluție s-a petrecut în condițiile în care reglementările privind posibilitățile de înregistrare ale medicamentelor și concurența s-au înăsprit continuu, situație critică reflectată în primul rînd la nivelul prețului produselor. Datorită acestei situații concurența dintre marile firme a început să se manifeste pe două planuri cheie : activitatea de cercetare propriu-zisă și marketingul. Marketingul s-a integrat în acest fel procesului de planificare strategică al firmei, aceasta nemaiputîndu-se mulțumi cu analize accidentale ale pieței în procesul de formulare al strategiei de dezvoltare pe termen lung și trebuind să țină din ce în ce mai mult cont de dimensiunile și capacitatea de absorbție a pieței.

În continuare vor fi prezentate succint **principalele criterii de analiză** utilizate în prezent în marketingul farmaceutic pe plan internațional.

Deoarece marketingul farmaceutic trebuie să țină cont în primul rînd de modul de funcționare al pieței, **mărimea vînzărilor** dintr-o clasă terapeutică oarecare, este considerată drept criteriu de bază pentru aprecierea oportunității efectuării cercetărilor în continuare. De exemplu, în Franța dezvoltarea în continuare (respectiv cercetarea în domeniu) a unei clase terapeutice este apreciată ca eficientă atunci cînd vînzările din clasa terapeutică respectivă depășesc 300 de milioane de franci și de un interes mai redus atunci cînd vînzările sînt inferioare sumei de 100 milioane de franci. Un alt criteriu de analiză este **gradul de concentrare** al clasei terapeutice respective, care poate fi de asemenea apreciat pornindu-se de la numărul de produse care realizează peste 50% din cifra de afaceri totală, evaluîndu-se în acest mod dacă piața este saturată sau nu.

Intensitatea concurențială este definită pornindu-se de la ponderea pe piață a produselor avînd o vechime mai mică de 5 ani. Aceasta poate fi apreciată ca puternică, dacă ponderea pe piață a noilor produse este superioară cifrei de 30% și redusă în cazul în care această pondere este inferioară cifrei de 15%.

Un alt indicator ce trebuie luat în considerație în aprecierea perspectivelor de dezvoltare ale unui produs este **durata de viață** a acestuia. Aceasta este considerată ca satisfăcătoare dacă medicamentul respectiv este o prezență activă pe piață cel puțin 10 ani și nesatisfăcătoare dacă această prezență nu depășește trei ani.

Asemănările marketingului farmaceutic cu marketingul pentru bunuri de consum reies din analiza actului prescrierii medicamentelor, act care poate fi analizat la fel ca alegerea unei mărci oarecare de produs, încercîndu-se identificarea mobilelor și factorilor care au influențat alegerea. Astfel, unii factori de influență sînt de natură rațională, intrinseci produsului și acțiunii sale specifice (rapiditate în acțiune, eficacitate, securitate, toleranță), în timp ce alții sînt de natură exterioară medicamentului (prestigiul firmei care l-a lansat, noutate). Procesul luării deciziei prescrierii unui medicament apare diferențiat și de gradul de implicare al produsului. Astfel, în cazul în care produsul e mai puțin sofisticat, procesul decizional este mai simplu și prescrierea se face automat, spre deosebire de cazul medicamentelor care prezintă riscuri terapeutice pentru bolnav și implică în consecință mai multă atenție din partea celui care le prescrie.

Dacă gradul de satisfacere al nevoilor terapeutice oferit de medicamentele existente este ridicat, un nou medicament va fi dificil să pătrundă pe piață, iar investițiile promoționale vor trebui să fie importante pentru a reuși să impună produsul.

Se constată, de asemenea, că produsele noi ocupă un loc important în practica marketingului farmaceutic, spre deosebire de cazul produselor de larg consum, deoarece în domeniul farmaceutic noile produse trebuie să se alinieze continuu situației la zi a descoperirilor științifice și terapeutice.

Prin urmare, prima operație de marketing farmaceutic constă în definirea precisă a avantajelor noului medicament prin comparație cu cele existente, acest prim demers putînd servi ca punct de plecare pentru aprecierea corectă a metodelor promoționale ce trebuie folosite : vizite medicale, publicitate în presa medicală, eșantioane, participări la congrese, publicații etc.

Exemplificînd în cazul Franței, se constată că promovarea unui medicament printr-o **campanie promoțională** necesită de regulă un **efort investițional** cuprins între 8 și 10 milioane de franci și un număr anual de vizite medicale cuprins între 60 și 100 de mii.

În total, **efortul investițional pe piața franceză pentru informarea corpului medical** se ridică la 3 miliarde de franci, din care 75% este consacrat vizitelor medicale, 23% publicității făcute prin presă și 2% pentru publicitatea prin prospecte și cataloage. Efortul investițional efectuat prin intermediul celorlalte mijloace de promovare (eșantioane, filme, congrese, cursuri postuniversitare) este evaluat la mai puțin de 1 miliard de franci.

Concluzionînd, se poate aprecia să marketingul farmaceutic în deceniul 80—90 nu se mai poate mulțumi cu rolul său inițial, pur comercial, fiind nevoit să-și lărgească preocupările și să țină cont de toate caracteristicile medicamentului (tehnice, reglementări privind înregistrarea, economice și sociale), ca și de obiectivele de sănătate publică aflate în continuă evoluție.

IOLANDA VASILESCU DĂDUIANU
I.E.M.

Noțiuni, termeni, operațiuni

Spreadingul — operațiune de aport valutar

Încercarea de estimare a direcției pe care prețurile la termen o vor urma comportă întotdeauna includerea unei marje variabile de risc. În scopul eliminării la maximum a acțiunii elementelor contrare celor prognozate și a con-

solidării acțiunilor întreprinse ca urmare a analizelor de piață, comercianții au la dispoziție diferite tehnici. Printre acestea se numără și spreadingul care constă în adoptarea pe piață la termen a unei poziții long (cumpărare neacoperită) la un termen de livrare, simultan cu adoptarea în compensare a unei poziții echivalente short (vînzare neacoperită) la alt termen de livrare. Pozițiile opuse pot fi inițiate :

a) pentru același produs la aceeași bursă ;
b) pentru 2 produse diferite la aceeași bursă ;
c) pentru același produs dar cotînd la burse diferite ;
d) pentru 2 produse diferite cotînd la 2 burse diferite.

În aparență adoptarea unor poziții opuse (vînzare/cumpărare) echivalente ar putea părea lipsită de sens. În realitate, datorită unor factori specifici (cost depozitare, finanțare, condiționare, asigurare etc.) care pot avea ponderi diferite, în stabilirea prețurilor pentru diferite termene, acțiunea factorilor fundamentali generali suferă nuanțări, alterări pentru diferite termene. Importanța luării în considerare a factorilor specifici asupra unor termene de livrare diferite reiese clar din exemplul următor.

Bazîndu-se pe raportul intențiilor de însămînțare a suprafețelor cu soia boabe pentru sezonul 1973/74 (publicat de Ministerul Agriculturii al S.U.A. în luna martie 1973) în care se estimau suprafețe cu circa 15% mai mari decît în sezonul 1972/73, să presupunem că un comerciant ar fi considerat la începutul lunii aprilie 1973 că prețurile soiei boabe vor avea o evoluție descendentă pînă în perioada recoltării. Dacă ar fi estimat o scădere a prețurilor, el ar fi putut vinde în acea perioadă la bursa Chicago o anumită cantitate de soia boabe pentru termenul noiembrie (primul termen al noii recolte), urmînd ca în luna noiembrie 1973, (în care în mod normal ar fi trebuit să se ofere pe piață din abundență marfă din noua recoltă), el să cumpere la bursă cantitatea necesară acoperirii obligației sale de livrare ce decurge din vînzarea efectuată în aprilie. În vara anului 1973 însă condițiile meteorologice din multe zone ale lumii au fost nefavorabile agriculturii, astfel încît s-au produs pierderi, substanțiale de recoltă ce au fost numai parțial compensate de producțiile mai ridicate din S.U.A. Ca urmare, prețurile produselor agricole, și printre ele și cele ale soiei boabe, nu au scăzut, ci au crescut. Rezultatele financiare ale acțiunii comerciantului V (vînzare) ; C (cumpărare) ar fi trebuit să fie :

V 02/04.,73 50.000 bu. soia, termen (nov '73 la 412,875 c/bu
C 01/10/83 50.000 bu. soia, termen (nov '73) la 633.0 c/bu
Diferență de preț —220,125 c/bu

Deci în total ar fi pierdut 110.061 $ pentru 50.000 bu.

Dacă însă același comerciant, concomitent cu vînzarea unor contracte pentru termenul noiembrie 1973 ar fi cumpărat contracte pentru o cantitate echivalentă însă cu termen de livrare mai 1974, la lichidarea la 1 octombrie 1973 a pozițiilor situația sa financiară ar fi fost următoarea :

V. 50.000 bu nov '73 la 412,875 c/bu
C 50.000 bu nov '73 la 633 c/bu
Rezultat : —220,125
C. 50.000 bu mai '74 la 422,00 c/bu
V 50.000 bu mai '74 la 644 c/bu
Rezultat : +222,0
Rezultat : (—220,125) + (+222,0)
Total : +1,875 c/bu

respectiv un cîștig de 938$. Dacă se scade din acest cîștig dobînda, de cca 6% cît era în 1973, la garanția de bună executare a contractului, care pentru cele 6 luni a fost de

$$\frac{1250\ \$/ctr \times 10\ ctr \times 6\%}{2} = 375\ \$$$

rezultă un cîștig net de 563 $.

Cîștigul de 1,875 c/bu respectiv 0.69 $/t.m. poate părea infim, însă dacă nu ar fi inițiat o poziție de spread, ci numai o poziție simplă short (justificată de estimarea suprafețelor de însămînțat publicată de USDA) comerciantul ar fi pierdut 220.125 c/bu (respectiv 80.88 $/t.m.) deci 110.062 $ ce s-ar fi repercutat mult mai puternic asupra situației sale financiare. Pierderea pe care ar fi putut-o suferi ar fi fost cu atît mai mare cu cît ar fi fost implicate cantități mai mari ; în exemplul anterior a fost luată numai cantitatea de 50.000 bu = 1.360/$/tm, însă la bursă comercianții inițiază poziții de 10—20 ori mai mari.

Operațiuni de spread sînt însă de obicei inițiate nu pentru a limita potențialul de pierdere ci pentru realizarea de cîștig. Astfel, în funcție de factori ca cei amintiți anterior, respectiv presiunea diferită pe care o exercită asupra diferitelor termene de livrare perspectiva vînzărilor de marfă fizică în perioada recoltării, consumul ridicat (furajer și de grăsimi alimentare), din perioada de iarnă comparativ cu cea de vară, factori legați de menținerea stocurilor de marfă pentru diferite perioade (cost finanțare, depozitare, transport etc.), se pot iniția poziții de spreading din care în final să rezulte un cîștig. Cîștigul provine din evoluția, nu obligatoriu întotdeauna paralelă, a prețurilor unei mărfi la diferite termene de livrare.

Astfel, poate exista posibilitatea ca prețurile pentru un termen să scadă/crească mai mult decît se estimează că vor scădea/crește prețurile pentru un alt termen și invers.

Asemenea tipuri de operații pot fi :

— **short grîu (Chicago) iulie/long grîu (Chicago) mai**
inițiată în perioada de iarnă/început de primăvară în anii în care însămînțările se dezvoltă normal, sau
— **short porumb (Chicago) dec/long grîu (Chicago) decembrie**
inițiată în perioada primăvară/vară în anii în care recolta de porumb are perspective mai bune decît cea de grîu sau
— **short soia boabe Chicago noiembrie/long soia boabe Chicago martie/mai/iulie**
inițiată pentru anii următori celor în care recolta de soia boabe a S.U.A. (principalul producător mondial) a fost mult redusă sau
— **long soia boabe Chicago noiembrie/short soia boabe Chicago martie/mai/iulie**
inițiată pentru anii următori celor în care deși recolta de soia a S.U.A. a fost drastic redusă, s-a reușit și o redimensionare a consumului peste anticipările participanților pe piață (care anticipaseră/întreținuseră prețuri anormal de ridicate pentru primele termene).

În cele ce urmează voi analiza spreadul nov-mai/iunie 1983/1984 la cotațiile soiei boabe la bursa Chicago.

Încă de la început trebuie subliniat rolul pe care îl au, în sezoane cu producții/disponibilități diminuate în S.U.A., producțiile din America de Sud și consumul intern și exporturile de soia boabe ale S.U.A.

În al doilea rînd, sezonul 1983/84, s-a caracterizat prin faptul că producția S.U.A. era cu peste 29%, iar disponibilul cu circa 30% sub nivelele sezonului trecut. Acest nivel sever scăzut al producției și disponibilităților creează condițiile pentru imprimarea unei note de fermitate termenelor vechii recolte, respectiv martie, mai, iulie, august 1984. Dacă acest factor acționează în direcția lărgirii spreadurilor long mai/iulie/short noiembrie, potențialul de creștere al prețurilor pentru termenele mai/iulie poate fi limitat datorită atît măririi suprafețelor cultivate cu soia boabe în America de Sud și în special în Brazilia, cît și reducerii consumului.

Reducerea severă din toamna anului 1983 a prețurilor pentru termenele apropiate a pus sub semnul întrebării posibilitatea însămînțării cu soia în S.U.A. din 1984 a unor suprafețe mult mai mari decît în 1983. Ca urmare, contrar așteptărilor inițiale, au fost susținute în mod deosebit prețurile pentru recolta 1984. Drept urmare, spreadul long mai/iulie/short noiembrie a fost în permanență negativ. Este însă posibil ca această situație relativ neașteptată de piață (întrucît majoritatea specialiștilor prognozau o creștere a termenelor apropiate/lipsă de fermitate pentru termenele recoltei 1984) să dispară în primăvară/vara anului 1984.

În plus creșterea explozivă a prețurilor intervenite în numai 2 luni din 1983 (iulie/august) a determinat reorientarea consumatorilor de subproduse de soia (ulei/șrot) spre ale produse similare însă cu prețuri mai reduse. Ca urmare a acestui fapt s-a produs o reducere amplă a consumului de subproduse de soia în perioada septembrie 1983-martie 1984.

La originea scăderii prețurilor termenelor apropiate la nivelele considerabil inferioare celor din iulie/august/septembrie 1983 este pusă, pe lîngă reducerea drastică în lume (cu excepția S.U.A.) a consumului de subproduse de soia, și o posibilă acțiune concertată a principalelor companii multinaționale din domeniu.

Merită amintită în acest sens decizia de suspendare temporară a exporturilor de soia/subproduse luată de Brazilia la mijlocul lunii februarie care a și acuzat 10 companii multinaționale (Cargill/Tradax, Continental Grain, Dreyfus, A. C. Toepfer ș.a.) de a fi manipulat piața determinînd scăderea prețurilor.

Cauzele pot rezida atît în considerații ținînd de disponibilitățile de marfă cît și în cele ținînd de consum.

În prima categorie, întrucît exporturile de soia/subproduse reprezintă o principală sursă de devize pentru Brazilia (în 1983 Brazilia a încasat din exporturile de soia/subproduse de soia 2,56 mld. $ și spera înainte de scăderea prețurilor, că va încasa în 1984 din exportul acestor produse 3,5 mld. $), intră măsurile luate de autoritățile braziliene de a evita repetarea situației din 1983 (cînd pînă în lunile de prețuri maxime iulie/august fusese vîndută aproape toată recolta) prin impunerea unor restricții la exporturile de soia/subproduse în perioada recoltării.

În ceea ce privește consumul de ulei de soia/șrot de soia revista Oil World care apare la Hamburg arată că în perioada septembrie 1983 martie 1984 aceasta a reprezentat numai 84,5% din perioada septembrie 1982/februarie 1983. Ca urmare a reducerii consumului de ulei de soia/șrot de soia prin înlocuirea acestora cu produse similare, prețurile subproduselor de soia au scăzut considerabil.

Ecartul de preț între ulei crud de soia și șrot soia și prețurile unor substituenți ($/tm)

	1 Mart. 84	Oct.-Ian. 83/84	Iul. Sept. 83
1. Preț ulei de soia Olanda FOB ex mill față de :			
a) ulei palmier Sumatra, Malayesia CIF N Europa	— 12	— 53	— 78
b) ulei rapiță Olanda, FOB ex mill	+ 3	+ 23	+ 60
c) ulei floarea soarelui orice origine, ex tank Rotterdam	— 16	— 42	— 16
d) ulei cocos, Filipine, Indonezia, CIF Rotterdam	—388	—273	—307
2. Preț șrot soia 44% proteină origine S.U.A. CIF Rotterdam față de :			
a) șrot rapiță 34% FOB ex mill Hamburg	+ 43	+ 44	+ 88
b) pelete floarea soarelui 37/38% Argentina/Uruguay CIF Rotterdam	+ 73	+ 63	+ 84

Sursa : Oil World 20 ian. 1984 pag. 17 și 2 martie 1984, pag. 64.

Reducîndu-se ecartul față de prețurile înlocuitorilor, anterior mai ieftini și micșorîndu-se și disponibilitățile de înlocuitori, consumatorii se îndreaptă din nou spre subproduse de soia. Astfel, conform aceleiași surse consumul de soia/subproduse se pare că va fi în martie 1984 cu numai 2,4% mai mic decît cel din martie 1983, în timp ce în februarie 1984 fusese cu circa 15% inferior celui din perioada corespunzătoare a anului trecut. Rapoartele publicate privind stocurile de marfă în S.U.A. nu au influențat considerabil piața, o cauză reprezentînd-o poate activitatea speculativă masivă sesizată. Pe măsură ce se va înainta însă spre sfîrșitul sezonului actual, transformarea în realitate a raționamentelor privind necorelarea consumului cu disponibilitățile reale existente ar putea contribui la imprimarea unei fermități deosebite pentru termenele vechii recolte.

Estimările privind nivelele însămînțărilor în S.U.A. vor avea, după ce se va fi cunoscut situația din America de Sud, o influență hotărîtoare asupra termenului noiembrie 1984.

Dacă se vor indica suprafețe considerabil mărite față de cele însămînțate în 1983, prețurile termenului noiembrie 1984 vor fi supuse unei puternice presiuni descendente ceea ce va indica lărgirea spreadului. Dacă însă se va produce o reducere a consumului ca urmare a continuării fenomenelor de criză iar în America de Sud se vor obține recolte record care vor presa prețurile pentru termenele mai/iulie, atunci va fi posibil ca o serie de agricultori din S.U.A. să transfere o serie de suprafețe pe care acum le-au declarat ca destinate soiei, de la cultura acesteia spre alte culturi. Reducerea intențiilor de însămînțare, pe fondul unor acoperiri satisfăcătoare a necesarului de consum, ar putea fi responsabilă pentru imprimarea unui plus de fermitate termenului noiembrie față de termenele mai/iulie.

ec. **PETRE DUMITRU**

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

200 ÎNTREBĂRI

RĂSPUNSURI

privind

ADMINISTRAREA IMOBILELOR

găsiți în Suplimentul tematic nr. 66

AFLAT SUB TIPAR

Abonamentele se pot face direct la redacție, prin virament (sau mandat poștal) pe adresa I.S.I.A.P. (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor), Piața Scînteii, 1, cont. nr. 64 51 502 28 B.N.R.S.R. — Filiala sector I, București, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

Lucrările se vor difuza numai abonaților !

jurisdicții

Suspendarea și întreruperea prescripției

În raporturile dintre unitățile socialiste, prescripția este menită să sancționeze inactivitatea titularului dreptului, adică pasivitatea în realizarea drepturilor patrimoniale. Odată expirat termenul de prescripție, unitatea socialistă — titulară a dreptului — nu mai poate obține, prin hotărîre arbitrală, obligarea unității socialiste debitoare la prestarea a ceea ce îi datorează. Mai mult decît atît. În cazurile prevăzute de lege (art. 20 din Decretul nr. 167/1958), unitatea debitoare nici nu are dreptul de a îndeplini obligația după ce termenul de prescripție a expirat.

Este firesc să se aplice consecințele prescripției atunci cînd pasivitatea unității socialiste titulare a dreptului este reală și se manifestă continuu. Existînd însă situații cînd inactivitatea acestei unități nu se datorează unor atitudini culpabile, respectiv cînd nu i se poate reproșa o atitudine de delăsare.

În considerarea acestei realități, s-a reglementat suspendarea și întreruperea cursului prescripției extinctive, instituții juridice menite să atenueze — atunci cînd este cazul — rigorile prescripției.

I

Decretul nr. 167/1958 reglementează, prin dispozițiile art. 13, cazurile în care se **suspendă** cursul prescripției. Dintre aceste cazuri care sînt enumerate limitativ, interesează numai două la care urmează să ne referim în cele ce urmează.

Astfel, prescripția este suspendată „cît timp cel împotriva căruia ea curge este împiedicat de un caz de forță majoră să facă acte de întrerupere".

Întrucît legiuitorul nu definește noțiunea de forță majoră, respectiv nu indică elementele ei constitutive, se utilizează criteriile stabilite de practica arbitrală și de literatura de specialitate.

În esență, conceptul de forță implică întrunirea cumulativă a două elemente, aceea a imprevizibilității și a insurmontabilității. Adică, cursul prescripției poate fi considerat supendat numai dacă unitatea socialistă împotriva căreia curge prescripția nu a putut să prevadă intervenirea evenimentului în care constă forța majoră și nici nu i-a putut înlătura efectele în privința exercitării dreptului său la acțiune.

Desigur că orice element de natură să releve culpa acestei unități în neexercitarea dreptului la acțiune înlătură existența forței majore ca temei al suspendării cursului prescripției extinctive.

Cu titlu de exemplu, se pot cita calamitățile naturale (cutremurul, inundațiile) care, prin intensitatea efectelor pe care le produc, ca și prin persistența acestor efecte în timp pot constitui cauze de suspendare conform art. 13 lit. a din decretul citat.

A doua cauză de suspendare la care înțelegem să ne referim o constituie utilizarea reclamației administrative.

Potrivit art. 13 lit. c din același decret, cursul prescripției se suspendă „pînă la rezolvarea reclamației administrative făcută de cel îndreptățit, cu privire la despăgubiri sau restituiri, în temeiul unui contract de transport sau de prestare a serviciilor de poștă și telecomunicații, însă cel mai tîrziu pînă la expirarea unui termen de 3 luni socotit de la înregistrarea reclamației".

Spre deosebire de primul caz de suspendare analizat mai sus, cel de față are o arie de aplicație restrînsă la domeniul contractelor de transport și al acelora care au ca obiect prestarea serviciilor de poștă și de telecomunicații.

Este de precizat că, pentru a produce efecte suspensive de prescripție, reclamația administrativă trebuie să îndeplinească unele condiții.

În primul rînd, ea trebuie să conțină toate elementele necesare identificării contractului la care se referă și a obiectului prestațiilor. De asemenea, ea poate fi formulată numai de către partea care are calitatea de a reclama potrivit reglementărilor aplicabile contractelor menționate.

În al doilea rînd, ea trebuie adresată organului competent să rezolve, potrivit legii, reclamația, trimiterea ei unui organ, care nu are asemenea atribuții, neputînd produce efectele la care ne referim.

În al treilea rînd, reclamația trebuie să aibă ca obiect „despăgubiri" sau „restituiri", ceea ce înseamnă că, sub aspectul pe care îl analizăm, nu prezintă relevanță alte prestații (cum sînt penalitățile pe care cărăușul le datorează pentru neîndeplinirea unora dintre obligațiile sale) chiar dacă se întemeiază pe un contract de transport sau de prestare a serviciilor de poștă și telecomunicații.

În al patrulea rînd, este necesar ca pentru prestațiile respective să fie reglementată, pe cale normativă, posibilitatea utilizării reclamației administrative înainte de valorificarea dreptului prin acțiune.

În sfîrșit, reclamația trebuie formulată înainte de expirarea termenului de prescripție. Contrar, ea rămîne fără efecte, întrucît nu se poate pune problema suspendării cursului unei prescripții care a expirat anterior.

Începînd cu anul 1961, practica arbitrală a stabilit că prevederile art. 13 lit. c din decretul amintit se aplică și în cazul în care o unitate socialistă creditoare, care pretinde plata prețului, adică a unei sume de bani care se poate obține prin bancă, a introdus forma legală de decontare, așa cum impun prevederile art. 4 din Regulile procedurii arbitrale. Reamintim că, potrivit acestor din urmă prevederi, „atunci cînd se pretinde plata unei sume de bani care se poate obține prin bancă, folosindu-se unul din modurile prevăzute de lege, reclamantul este obligat ca, înainte de a sesiza arbitrajul, să folosească modul de plată stabilit de acea lege sau, potrivit acesteia, în convenția părților".

Efectele acestei cauze de suspendare erau limitate pe un interval scurt, deoarece prescripția se considera suspendată numai pe timpul dintre introducerea formei legale de decontare și momentul în care creditorul a luat cunoștință de rezultatul negativ al demersurilor făcute prin bancă în vederea încasării prețului ce i se datora sau momentul în care trebuia să ia cunoștință despre aceasta, în caz de întîrziere din culpa sa.

Soluția adoptată de practica arbitrală era susceptibilă de obiecțiuni, întrucît, în realitate, se adăuga încă un caz de suspendare a cursului prescripției la cazurile limitativ stabilite de lege. Este un aspect pe care Decizia primului arbitru de stat nr. 364/1983 îl reține în următorii termeni: „În principiu, introducerea de către unitatea creditoare a formei legale de decontare bancară nu suspendă și nici nu întrerupe cursul prescripției, avînd în vedere că potrivit dispozițiilor legale care reglementează prescripția extinctivă, cazurile de suspendare sînt limitativ enumerate de lege și ca atare, sînt de strictă interpretare...".

În ceea ce privește **efectele** suspendării, este de menționat că, din momentul intervenirii cauzei legale de suspendare, nu se mai socotește timpul curs pînă la încetarea acestei cauze. După încetarea suspendării, prevede art. 15 din Decretul nr. 167/1958, prescripția își reia cursul, socotindu-se și timpul curs înainte de suspendare. Cu alte cuvinte, cele două perioade — prima anterioară, iar secunda posterioară suspendării, se cumulează.

Pentru a ocroti pe deplin interesele unităților socialiste afectate de cauze de suspendare și pentru a le asigura pe deplin condițiile necesare în vederea exercitării dreptului la acțiune după încetarea acestor cauze, art. 15 alin. 2 din decretul citat prevede următoarele : „Prescripția nu se va împlini totuși înainte de expirarea unui termen de 6 luni, socotit de la încetarea cauzei de suspendare, cu excepția prescripțiilor mai scurte de 6 luni care nu se vor împlini decît după expirarea unui termen de o lună de la suspendare".

În ceea ce privește însă, pretențiile întemeiate pe contractele de transport sau în legătură cu prestarea serviciilor de poștă și telecomunicații, practica arbitrală este constantă în sensul că după rezolvarea reclamației administrative ori în cazul nerezolvării acesteia în termen de 3 luni, prescripția își reia cursul imediat, întrucît spre deosebire de restul cazurilor de suspendare prevăzute de art. 13 din decretul amintit, pentru care nu este limitată durata suspendării, cel de la lit. c referitor la reclamația administrativă prevede că prescripția se suspendă pe cel mult 3 luni de zile, astfel că nu este posibilă aplicarea regulii prevăzute de art. 15 alin. 2 din același decret.

Ca atare, unitățile socialiste care au uzat de calea reclamației administrative trebuie să aibă în vedere faptul că în această materie efectul suspensiv încetează din momentul comunicării soluției date reclamației administrative în termenul legal de 3 luni. În ipoteza necomunicării vreunei rezolvări în cadrul acestui termen, prescripția își reia cursul din momentul expirării termenului de 3 luni.

Este de subliniat că momentul cînd încetează efectele suspendării interesează și în ipoteza cînd reclamația este rezolvată doar parțial favorabil în cadrul termenului legal.

Într-adevăr, în legătură cu partea din reclamație care nu s-a rezolvat favorabil, deci în legătură cu pretențiile care au fost respinse cu prilejul rezolvării reclamației administrative, există interesul acționării în termen la arbitraj pentru obligarea unității debitoare la plata sau, după caz, la restituirea sumei pentru care s-a respins reclamația administrativă.

II

Întreruperea cursului prescripției produce efecte diferite de acelea care sînt proprii suspendării.

Astfel, potrivit art. 17 din Decretul nr. 167/1958, „întreruperea șterge prescripția începută înainte de a se fi ivit împrejurarea care a întrerupt-o.

După întrerupere începe să curgă o nouă prescripție".

Deci, timpul scurs înainte de intervenirea cauzei de întrerupere nu se adaugă celei care urmează încetării acestei cauze. Perioada anterioară de prescripție se suprimă definitiv și începe să curgă un nou termen de prescripție, echivalent cu primul.

Dintre cazurile de întrerupere limitativ prevăzute de lege amintim, pentru început, unul care nu se aplică în raporturile dintre unitățile socialiste : recunoașterea dreptului a cărui acțiune se prescrie, făcută de cel în folosul căruia curge prescripția.

Art. 16 alin. 2 din decretul menționat prevede că „în raporturile dintre organizațiile socialiste, recunoașterea nu întrerupe curgerea prescripției".

Rațiunea acestei excepțări rezidă, pe de o parte, în imperativul realizării fără întîrziere a drepturilor patrimoniale aparținînd unităților socialiste iar, pe de altă parte, în interdicția de a se acorda, în raporturile dintre aceste unități, alte credite decît cele legale. Amînarea valorificării dreptului la acțiune pe considerentul recunoașterii acestui drept de către unitatea debitoare, nu poate avea altă semnificație juridică decît creditarea unității debitoare cu suma reprezentînd valoarea creanței nerealizate.

Asemenea recunoașteri se deosebesc esențial de actele care constituie titluri executorii, cum este, de pildă, dispoziția de încasare emisă de unitatea furnizoare pentru obținerea prețului produselor livrate, dispoziție care a fost acceptată la decontare de către unitatea beneficiară.

Fiind în posesia unui asemenea titlu, nu se mai pune problema ca unitatea creditoare să exercite dreptul la acțiune. Pe cale de consecință, nu se mai poate discuta, într-o astfel de situație, de întreruperea cursului prescripției dreptului la acțiune prin recunoașterea dreptului de către unitatea beneficiară. Realizarea titlului este, în acest caz, de domeniul executării și, ca atare, cade sub incidența prescripției executării, iar nu a prescripției dreptului la acțiune.

În conformitate cu art. 16 lit. b din decretul amintit, prescripția se mai întrerupe și prin introducerea unei cereri de chemare în judecată ori de arbitrare, chiar dacă cererea a fost introdusă la o instanță judecătorească ori la un organ arbitral necompetent.

Reglementarea acestui caz de întrerupere a prescripției se explică prin faptul că, introducînd acțiunea, unitatea reclamantă recurge la mijlocul cel mai radical de ieșire din starea de pasivitate pe care o sancționează prescripția.

Că este așa, rezultă și din faptul că efectul întreruptiv se produce și în situația cînd acțiunea este îndreptată la un organ arbitral necompetent. Legiuitorul a înțeles să recunoască efecte și în acest caz, considerînd că prin simplul fapt al introducerii acțiunii s-a pus capăt stării de inactivitate pe care este menită prescripția s-o combată. În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 195/1983 s-a reținut „că prescripția a fost întreruptă prin introducerea acțiunii la Arbitrajul M.I.Ch. la data de 25 august 1982, situație în care nu se mai poate reține că acțiunea a fost introdusă la 24 septembrie 1982 cînd a fost înaintată de Arbitrajul M.I.Ch. la Arbitrajul de Stat al municipiului București".

Pentru ca introducerea acțiunii să producă efectul prevăzut de art. 16 lit. b din decretul menționat este necesar ca ea să cuprindă elementele prevăzute de art. 8 și 9 din Regulile procedurii arbitrale. Contrar, primul arbitru de stat sau arbitrul de stat șef este îndreptățit să restituie acțiunea, în vederea completării ei, părții care a introdus-o. În ipoteza cînd acțiunea nu este introdusă din nou, completată cu actele a căror lipsă a determinat restituirea, efectul întreruptiv de prescripție nu se produce.

De asemenea, este necesar ca acțiunea să fie intentată de către unitatea care este realmente titulara dreptului la acțiune. În caz contrar, nu se produce întreruperea cursului prescripției.

Așa, de pildă, în cazul a două contracte de furnizare încheiate în mod concordant cu clauza tranzitului organizat, dreptul de a cere penalități pentru nelivrarea la termen a produselor revine unității efectiv beneficiară. Dacă acțiunea avînd asemenea obiect este introdusă de către veriga intermediară, ea nu întrerupe cursul prescripției, întrucît nu a fost formulată de titulara dreptului. Ca atare, în cadrul acțiunii pentru penalități ce s-ar introduce ulterior de către unitatea efectiv beneficiară care este titulara dreptului, aceasta nu s-ar putea prevala cu succes de faptul că prescripția a fost întreruptă prin acțiunea intentată de către veriga intermediară.

O altă condiție necesară pentru ca să se producă întreruperea cursului prescripției este aceea ca acțiunea să fie formulată împotriva unității socialiste care, realmente, poate să aibă calitate procesuală pasivă în raport cu dreptul a cărui realizare se urmărește prin introducerea acțiunii.

Astfel, de exemplu, în cazul contractelor privind transportul mărfurilor în trafic internațional, răspunde exclusiv Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor. Prin urmare, numai acest minister poate să aibă calitatea procesuală pasivă în litigiile izvorînd din neexecutarea corespunzătoare a contractelor menționate.

Așadar, acțiunea îndreptată împotriva unei regionale de căi ferate, în loc să fie formulată, în mod corect, împotriva Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, nu produce efecte întreruptive de prescripție.

La fel, rămîne fără asemenea efecte acțiunea introdusă împotriva unei subunități lipsite de personalitate juridică. Într-o asemenea situație, respectarea dispozițiilor legale privind prescripția extinctivă se analizează în raport cu data introducerii în cauză a unității care este realmente răspunzătoare și poate avea calitatea de parte într-un litigiu arbitral.

I. ICZKOVITS

Raporturi de muncă

Efectele suspendării contractului de muncă

Potrivit prevederilor art. 16 din Legea nr. 1/1970, în cazul cînd unitatea a făcut plîngere penală împotriva unei persoane încadrate în muncă sau aceasta a fost trimisă în judecată pentru fapte penale, incompatibile cu funcția deținută, conducerea unității o va suspenda din funcție.

Ne propunem în cele ce urmează, a prezenta și analiza efectele unei asemenea măsuri dispusă de unitate.

Pe timpul suspendării nu se plătesc drepturile de retribuire (art. 16 fraza finală din Legea nr. 1/1970. Prin drepturi de retribuire se va înțelege numai retribuția ce i s-ar fi cuvenit celui în cauză dacă ar fi fost în activitate (retribuția tarifară plus adaosul de acord și eventualele sporuri direct legate de prestarea muncii). Persoanei suspendate i se cuvin însă și i se vor plăti toate drepturile aferente perioadelor anterioare suspendării, de pildă, premii pentru realizări deosebite, premii pentru economii de materiale și forță de muncă, sumele individuale din fondul pentru realizarea producției, a beneficiilor și împărțirea beneficiilor, bineînțeles în situațiile în care cel în cauză a îndeplinit cerințele legii.

● În ceea ce privește alocația de stat pentru copii în perioada suspendării din funcție, făcînd, prin analogie, aplicarea prevederilor art. 12 din Decretul nr. 246/1977, organele Ministerului Muncii au decis că acordarea acesteia se suspendă, urmînd ca la constatarea nevinovăției celui în cauză, să i se plătească odată cu drepturile de retribuire cuvenite și alocația de stat pentru copii aferentă respectivei perioade. Dacă a intervenit o condamnare (rămasă definitivă) persoana în cauză nu mai are nici un drept.

● În ce privește dreptul la ajutorul pentru incapacitate temporară de muncă se impune a se face o distincție. Dacă suspendarea din funcție a intervenit în perioada cît cel în cauză se afla în incapacitate temporară (primind ajutorul respectiv), acesta va fi plătit în continuare în condițiile H.C.M. nr. 880/1965. În cazul însă în care incapacitatea a survenit după suspendarea din funcție, persoana în cauză nu poate primi acest ajutor (în acest sens este practica organelor Ministerului Muncii).

● Cu privire la concediul de odihnă în cazul suspendării din funcție sînt de făcut următoarele precizări. Dacă cel suspendat din funcție urmează să primească concediul anual de odihnă în perioada următoare ridicării acestei măsuri, credem că, deși Legea nr. 26/1967 nu reglementează această situație, cel în cauză va putea primi concediul integral cuvenit pentru întreg anul numai în ipoteza în care s-a constatat nevinovăția sa. În cazul în care organele competente l-au găsit vinovat, dar intervenind o cauză legală de încetare a urmăririi penale ori a procesului penal, (sau de suspendare a executării pedepsei), unitatea i-a ridicat suspendarea încadrîndu-l în altă muncă, acestuia i se cuvine concediu anual de odihnă redus, proporțional cu timpul cît a lucrat în anul respectiv (prin analogie cu prevederea art. 9 din Legea nr. 26/1967). Dacă persoanei găsite vinovată i se desface contractul de muncă, înainte de a fi beneficiat de concediul de odihnă pe anul în curs i se va plăti compensația de concediu tot numai pentru lunile lucrate în anul respectiv.

● Pe timpul suspendării din funcție persoana în cauză nu are drept la echipament de protecție, deoarece acesta poate fi folosit numai în timpul îndeplinirii muncii pentru care este prevăzut. Cel în cauză va primi însă alt echipament de protecție cuvenit pentru noua funcție în care lucrează.

● Pe timpul suspendării din funcție credem că dreptul de a deține o suprafață locativă ca accesoriu al contractului de muncă subsistă atît timp cît există și contractul de muncă, deoarece potrivit prevederilor legale acest drept se pierde numai în cazul încetării contractului de muncă.

dr. C. JORNESCU

Fișier legislativ—contravenții

CONTRAVENȚIILE LA NORMELE LEGALE PRIVIND IMPOZITELE, TAXELE ȘI PRIMELE DE ASIGURARE PRIN EFECTUL LEGII

Reglementare: H.C.M. nr. 68/1970 republicată în B. Of. nr. 13/1972 și modificată prin Legea nr. 9/1974.

1. Contravenția: Nedeclararea, în vederea impunerii, a exercitării unei meserii, profesii sau a altei activități producătoare de venituri. (Art. 6/1). **Sancțiunea:** Amendă 1000—4000 lei. (Art. 7/d).

2. Contravenția: Nedeclararea de către contribuabili, cu ocazia stabilirii impunerii, a unor surse agricole de venit. (Art. 6/2) **Sancțiunea:** Amendă 50—200 lei. (Art. 7/a).

3. Contravenția,: Nedeclararea veniturilor impozabile, a bunurilor supuse impozitelor, taxelor sau asigurărilor prin efectul legii și nedepunerea în termen a declarațiilor de impunere de către contribuabilii aflați în evidența organelor financiare. (Art. 6/3). **Sancțiunea:** Amendă 100—300 lei. (Art. 7/b).

4. Contravenția: Necomunicarea către organele financiare a încetării situațiilor care dau dreptul la acordarea de scutiri și reduceri sau la aplicarea unor cote mai mici de impozite sau taxe. (Art. 6/4). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

5. Contravenția: Neținerea de către contribuabili, potrivit dispozițiilor legale, a evidențelor referitoare la impozite, taxe și prime de asigurare prin efectul legii sau înscrierea în acestea, din culpă, a unor date incomplete. (Art. 6/5). **Sancțiunea:** Amendă 400—1000 lei. (Art. 7/c).

6. Contravenția: Refuzul contribuabililor de a comunica, la cererea organelor financiare, datele și informațiile cu privire la respectarea obligațiilor legale privind impozitele, taxele și primele de asigurare prin efectul legii, sau comunicarea, din culpă, a unor date și informații eronate. (Art. 6/6). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 5.

7. Contravenția : Necalcularea în cuantum legal, nereținerea sau nevărsarea în termen de către organizațiile socialiste sau de către persoanele fizice ori juridice, altele decît organizațiile socialiste, a impozitului care, potrivit dispozițiilor legale, se realizează prin reținere și vărsare. (Art. 6/7). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 5.

8. Contravenția : Necomunicarea la organele financiare, de către organizațiile socialiste, a datelor referitoare la persoanele angajate cu munca la domiciliu. (Art. 6/8). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 5.

9. Contravenția : Nedepunerea de către organizațiile socialiste, în termen legal, a declarațiilor de impunere, precum și necomunicarea sau neprezentarea, la cererea organelor financiare, a oricăror documente necesare în legătură cu stabilirea impozitelor și taxelor, ori prezentarea din culpă de date eronate sau incomplete. (Art. 6/9). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 3.

10. Contravenția : Primirea și eliberarea de acte sau prestarea de servicii care, potrivit dispozițiilor legale, sînt supuse taxelor de timbru sau taxelor locale, fără ca acestea să fi fost achitate. (Art. 6/10). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 3.

11. Contravenția : Neanularea în forma prevăzută de dispozițiile legale, de către persoanele în drept, a timbrelor fiscale aplicate, precum și admiterea de timbre ce poartă urmele unei folosiri anterioare sau care nu îndeplinesc condițiile de valabilitate. (Art. 6/11). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 3.

12. Contravenția : Neînscrierea de către personalul organizațiilor prestatoare de servicii, pe documentul de plată a taxei de timbru — chitanța de încasare în numerar, copia dispoziției de plată ori documentul de compensare — în forma prevăzută de dispozițiile legale, a mențiunii de anexare a acestuia la actul taxabil. (Art. 6/12). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 3.

13. Contravenția : Neîncasarea în cuantumul legal sau nevărsarea la termen a primelor de asigurare prin efectul legii, care se realizează prin organizațiile socialiste. (Art. 6/13). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 3.

14. Contravenția : Împiedicarea efectuării controlului ce se exercită de către organele competente, cu privire la aplicarea normelor legale care reglementează impozitele, taxele și primele de asigurare prin efectul legii. (Art. 6/14). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 5.

15. Contravenția : Nedeclararea unor surse de venit sau unor bunuri supuse impozitelor, taxelor sau asigurărilor prin efectul legii, în afara veniturilor și bunurilor la care se referă prevederile pct. 1, 2 și 3. (Art. 6/15). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 5.

16. Contravenția : Afișarea sau folosirea mijloacelor de publicitate și reclamă, ocuparea locurilor publice pentru care se datorează taxe, precum și găzduirea de vizitatori în stațiunile balneoclimaterice, fără plata taxelor legale. (Art. 6/16). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 3.

17. Contravenția : Nedepunerea la organele financiare, în termenul legal, de către organizațiile socialiste, a documentelor cu privire la impozite și taxe, prevăzute de dispozițiile legale. (Art. 6/17). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 3.

Prevederi specifice

1. Contravențiile se constată și sancțiunile se aplică de către : a) persoanele cu atribuții de control, inspecție și revizie ai M.F., ai băncilor și din cadrul controlului financiar intern ; b) persoanele din cadrul M.F. și ai administrațiilor financiare, circumscripțiilor financiare și serviciilor financiare, anume împuternicite de conducătorii acestor organe. De asemenea, au competența să constate contravenții și să aplice sancțiuni persoanele anume împuternicite de A.D.A.S. pentru fapta prevăzută la pct. 13. (Art. 8).

2. Agenții constatatori, dacă au și atribuția de a stabili impozite, taxe sau prime de asigurare prin efectul legii, vor lua măsuri, cînd este cazul, pentru stabilirea acestora. Dacă agenții constatatori nu au această atribuție, sînt obligați să sesizeze de îndată organul financiar competent. În toate cazurile, agenții constatatori sînt obligați să depună o copie de pe procesul-verbal de constatare a contravenției la organul financiar în raza căruia contravenientul își are domiciliul sau, după caz, își are sediul organizația din care acesta face parte. (Art. 9).

3. În măsura în care în cuprinsul hotărîrii nu se dispune altfel, contravenienților la aceste norme le sînt aplicabile dispozițiile Legii nr. 32/1968. (Art. 12).

CONTRAVENȚIILE LA REGIMUL SCOATERII DIN INVENTAR A ANIMALELOR DE MUNCĂ

Reglementare : Decretul nr. 478/1983.

Contravenția : Încălcarea prevederilor art. 8 alin. 1, dacă fapta nu a fost săvîrșită în astfel de condiții încît, potrivit legii penale, să fie considerată infracțiune. **Sancțiunea :** Amendă 3000—10000 lei. (Art. 12 alin. 1).

Nota 1 : Art. 8 alin. 1 prevede că se interzice scoaterea efectivă din inventar a animalelor de muncă cu durata de serviciu normată expirată, înainte de aprobarea documentației de către organele prevăzute la art. 5, precum și a animalelor de muncă cu durata de serviciu normată neexpirată, înainte de aprobarea documentației de către organele prevăzute la art. 7.

Nota 2 : Potrivit art. 5, scoaterea efectivă din inventar a animalelor de muncă cu durata de serviciu normată expirată, în cadrul volumului stabilit prin planul național unic, se aprobă de organul de conducere colectivă al unității și se confirmă de organul ierarhic superior al acesteia.

Nota 3 : Potrivit art. 7, scoaterea din inventar a animalelor de muncă cu durata de serviciu normată neexpirată este interzisă. În mod cu totul excepțional, cînd datorită scăderii puterii de muncă, accidentării, bolilor infectocontagioase sau parazitare, unor afecțiuni sau altor cauze, animalele de muncă sînt inapte pentru exploatare, acestea pot fi scoase din inventar, în baza unei documentații întocmite în acest scop. Documentația va fi analizată în mod temeinic în cadrul unităților socialiste de către comisiile constituite potrivit art. 6, prevăzute detaliat în anexa la decret. Propunerile comisiilor, însușite de organul de conducere colectivă al unității, vor fi examinate și verificate la fața locului de către specialiști și cadre cu munci de răspundere din ministere, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București și se supun confirmării organelor de conducere colectivă ale acestora. Scoaterea din inventar se aprobă prin decret al Consiliului de Stat.

Prevederi specifice.

1. Constatarea contravenției și aplicarea sancțiunii se fac de personalul muncitor din cadrul M.A.I.A., de personalul de inspecție financiară al M.F., precum și de personalul de inspecție al băncilor, anume împuternicit de conducerile acestor organe. (Art. 12 alin. 2).

2. Dispozițiile decretului se aplică în mod corespunzător organizațiilor cooperatiste și obștești. (Art. 13).

3. Contravenției prevăzute în decret îi sînt aplicabile prevederile Legii nr. 32/1968. (Art. 12 alin. 4).

N. TRIFAN

Practica arbitrală comentată

● MODIFICAREA REPARTIȚIEI

În legătură cu acțiunea unei unități beneficiare pentru obligarea unității furnizoare la plata penalităților de neexecutare, s-a constatat că repartiția a fost modificată în perioada de executare a contractului. Această modificare a fost cerută de unitatea furnizoare coordonatorului de balanță, care a anulat unele repere, în cursul anului de plan 1982, reeșalonînd livrarea pentru anul 1983. Modificarea repartiției efectuîndu-se în cadrul aceluiași an de plan se încadrează în prevederile art. 100 alin. 4 din Legea nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea resurselor materiale, a fondurilor fixe și aprovizionarea tehnico-materială. Or, obligațiile pentru a căror neexecutare s-au cerut penalități priveau reperele anulate și reprogramate de către coordonatorul de balanță pentru anul de plan următor. În această situație nu se pot acorda penalitățile de neexecutare cerute de unitatea beneficiară (Decizia P.A.S. nr. 3412/1983).

● CULPA UNITĂȚII BENEFICIARE

Beneficiara unor produse de import a solicitat bazei de aprovizionare livrarea numai a anumitor sortimente. La această comandă, unitatea furnizoare i-a cerut unității beneficiare să testeze și alt sortiment, care-i utilizat de toți beneficiarii produsului. Stăruind în livrarea sortimentului comandat, al cărui preț este mai ridicat, i s-a cerut unității beneficiare să prezinte și acordul forului tutelar, pe care nu l-a obținut. Față de cele arătate, s-a considerat că neexecutarea contractului s-a produs din culpa unității beneficiare de produse din import (Decizia P.A.S. nr. 67/1984).

● LIPSURI LA DESTINAȚIE — CONSTATARE

Potrivit art. 58 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, la primirea mărfurilor ambalate verificarea se oprește la primul colet la care se constată lipsuri. În legătură cu acțiunea unei unități furnizoare pentru plata unor produse, s-a reținut că, la destinație vagonul a ajuns intact, fără urme de violare. În procesul-verbal întocmit la sosire s-a menționat, în general, existența unor defecțiuni ale produselor. După cîteva zile, la depozitul unității beneficiare se încheie un nou proces-verbal în care se descriu concret defecțiunile, fără să se arate dacă verificarea s-a oprit la primul colet cu lipsuri. În aceste condiții, actele de constatare nu-i sînt opozabile unității furnizoare, iar refuzul de plată al unității beneficiare apare nejustificat (Decizia P.A.S. nr. 168/1984).

● CALITATE — PROCEDEU ADMISIBIL

Pentru verificarea calității produsului (oțel), unitatea beneficiară a folosit controlul ultrasonic, procedeu neprevăzut în stas ori în comanda pe baza căreia a avut loc livrarea. Totuși, după cum a rezultat din expertiza tehnică, procedeul utilizat este un mijloc modern, eficient și simplu pentru descoperirea unor abateri de la calitate. În urma acestui control de calitate, descoperindu-se defecțiuni interzise de stas 436—80 aplicabil, unitatea beneficiară a refuzat primirea produselor. Refuzul acesta se consideră justificat, deoarece numai procedeul tehnic de verificare a calității n-a fost prevăzut în stas, nu și defecțiunile constatate. De aceea, nu se poate considera că refuzul ar fi intervenit pentru un criteriu de calitate suplimentar, neprevăzut în contract, așa cum a considerat unitatea furnizoare (Decizia P.A.S. nr. 200/1984).

● FORȚA MAJORĂ — CONSTATARE

În contractele pentru produse agricole, necuprinse în balanțele materiale, forța majoră se poate constata de către organele arbitrale, admițîndu-se orice mijloace de dovadă concludentă. Astfel, adresa DGAIA, prin care se arată influența anumitor factori naturali de o anumită intensitate asupra activității unității furnizoare, poate fi luată în considerație în vederea exonerării de răspundere contractuală față de unitatea beneficiară. Pentru stabilirea situației de forță majoră nu se aplică procedura prevăzută de H.C.M. nr. 122/1984 privind modul de stabilire și acoperire a pierderilor provocate de acțiunea negativă a factorilor naturali la unitățile agricole de stat. Acest act normativ se referă numai la procedura de stabilire a prejudiciilor unităților agricole și acoperirea pagubelor avute în raporturile cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (Decizia P.A.S. nr. 62/1984).

● OBLIGAȚIA DE REMEDIERE — TRĂSĂTURI

Prin acțiune, unitatea furnizoare a cerut obligarea unității beneficiare la plata produselor livrate. Unitatea beneficiară și-a justificat refuzul de plată prin împrejurarea că i s-au livrat piese de schimb, cu titlu gratuit, pentru un stoc de rezervă necesar defecțiunilor eventuale ale utilajelor livrate anterior de furnizoarea reclamantă. Obligația de remediere — s-a apreciat în litigiul arbitral — presupune apariția unor defecțiuni concrete, constatate prin acte opozabile unității producătoare. Or, unitatea beneficiară nu a făcut dovada unor defecțiuni efective, pentru care ar fi fost necesar un anumit număr de piese. În consecință, plata produselor cerută de reclamantă este pe deplin justificată (Decizia P.A.S. nr. 148/1984).

● BONURI DE BENZINĂ

De la unitatea beneficiară au fost sustrase bonurile de benzină eliberate pentru trim. II/1982, împrejurarea dovedită prin procesul-verbal încheiat de organele de miliție. În aceeași zi a fost anunțată întreprinderea „Peco" — furnizoare, care a difuzat către toate unitățile sale de desfacere seria și numerele bonurilor sustrase, încît acestea se puteau identifica la prezentarea pentru obținerea benzinei. Unitatea furnizoare nu a putut dovedi că a livrat benzină pe baza bonurilor sustrase de la unitatea beneficiară reclamantă. Neavînd un prejudiciu, unitatea furnizoare a fost obligată să restituie prețul cantității de benzină după expirarea trim. II/1982, perioadă pentru care fuseseră emise bonurile în discuție. (Decizia P.A.S. nr. 380/1984).

Întrebări și răspunsuri

● **GH. BONA, Sibiu** — În Buletinul Oficial nr. 7 din 28 ianuarie 1984 a fost publicată Hotărîrea nr. 30/1983 a Biroului executiv al C.P.C.P. pentru aprobarea „Normelor cu privire la repartizarea pe deținătorii suprafețelor locative cu destinație de locuință ori cu altă destinație decît aceea de locuință, persoane fizice sau juridice, a cheltuielilor comune în clădirile cu mai multe apartamente", vechile norme, aprobate prin Hotărîrea nr. 2/1983 a C.P.C.P., fiind abrogate. Multe din sugestiile dv. se regăsesc reglementate în noul act normativ. În lucrarea „Probleme ale activității consiliilor populare", aflată sub tipar, vor fi prezentate în întregime normele menționate.

● **ALECU DUMITRU, București** — Persoanele care vin în vizite la rude în cursul unei zile și stau cîteva ore pentru a le da ajutor la unele munci sau pentru a îngriji bolnavi ori copii nu se includ în numărul celor ce participă la cheltuielile comune ale clădirii.

● **MANIU MARCEL, Cluj-Napoca** — Faceți confuzie între modalitatea de calcul a penalităților, reglementată de art. 47 pct. 5 din Legea nr. 71/1969 și dreptul la acțiune privind penalitățile. Dreptul la acțiune este supus prescripției extinctive reglementată de Decretul nr. 167/1958. Potrivit prevederilor art. 4 lit. b din acest ultim act normativ, dreptul la acțiune privind plata penalităților se prescrie în termen de șase luni. Ca atare, dacă se introduce o acțiune la arbitraj la 5 februarie 1984, se pot pretinde penalități înainte de data introducerii cererii arbitrale. Penalitățile anterioare perioadei de șase luni nu mai pot fi pretinse, întrucît dreptul la acțiune s-a stins prin prescripție. Mulțumim pentru aprecieri.

● **CARZON ILIE, Caracal** — Termenul de 3 ani, stabilit de art. 108 din Codul muncii, se referă la constatarea pagubei pricinuite de persoanele încadrate în muncă unității la care lucrează. Este un termen de decădere (Plen. Trib. Suprem, Decizia de îndrumare nr. 5/1974) și funcționează numai în raporturile de muncă dintre personalul muncitor și unitățile în care acesta lucrează. Termenele de 18 luni și 3 ani, reglementate de Decretul nr. 167/1958, se referă la dreptul la acțiune. Între unități socialiste termenul pentru introducerea acțiunii este de 18 luni, iar între parsoane fizice ori între acestea și unități socialiste, termenul este de 3 ani.

● **BĂNICĂ N. GHEORGHE, Tîrgoviște** — Potrivit prevederilor art. 50 din Legea nr. 4/1973 și pct. 1 lit. a din Normele aprobate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 30/1983, cheltuielile privind reparațiile și înlocuirile la părțile și instalațiile comune ale clădirii, ce cad în sarcina proprietarilor în baza Anexei nr. 3 cap. A la H.C.M. nr. 860/1973, se repartizează proporțional cu cota parte de proprietate a fiecărui proprietar asupra respectivelor părți și instalații comune.

● **CRIST VASILESCU, București** — Cazurile concrete de montare neautorizată a unor elemente în plus de calorifer trebuie sesizate unităților furnizoare a agentului termic pentru a lua măsuri de desființare a acestora și stabilirea sumelor ce trebuie plătite de către cei ce au beneficiat în mod nepermis de căldură în plus. În situația în care faptele au caracter penal, unitatea furnizoare a agentului termic, respectiv, asociația locatarilor și orice locatar au obligația să sesizeze organele de cercetare penală.

● **NICOLAE DRAGOMIR, Arad** — Legea nr. 1/1982 s-a aplicat pe tot anul 1982.

● **ALEXANDRU VĂGĂUNĂ Tg. Jiu** — În lipsa unui act normativ care să-i fi schimbat natura, munca prestată în ziua de duminică 25 decembrie 1983 s-a considerat muncă prestată într-o zi de repaus săptămînal. Dacă ați fost chemat la lucru, aveați obligația să vă prezentați și să lucrați programul complet, urmînd a primi repausul săptămînal într-o altă zi, potrivit prevederilor art. 124 din Codul muncii.

● **MARICEL GEMENE, Iași** — Reducerea normelor de perisabilități din Anexa nr. 3 la Ordinul M.C.I. nr. 13/1974 — cu pînă la 50% — se face pe fiecare unitate, în funcție de condiții. Prin aceasta se înțelege că în funcție de condițiile unității, reducerile sînt diferențiate și nu pot depăși 50%. La stabilirea rezultatelor inventarierii, norma de perisabilitate prevăzută în lista Anexă nr. 3 se poate majora, la unele unități, cu pînă la 30%. Totalul acestor majorări nu pot să depășească 80% din economiile rezultate ca urmare a reducerii cotelor de perisabilități pe unități, așa cum s-a arătat mai sus, cu pînă la 50%. Acordarea de majorări sau reduceri cade în competența Consiliului oamenilor muncii, potrivit prevederilor de la art. 37 lit. t din Legea nr. 5/1978 republicată în anul 1982.

● **P. POPOVICI, Oradea** — În conformitate cu prevederile instrucțiunilor de aplicare a planurilor de conturi pentru unitățile economice, în contul 495 „Decontări din operațiuni în curs de lămurire" se înregistrează valorile materiale și bănești scăzute din conturile de gestiune ca urmare lipsurilor și degradărilor pentru care, în momentul constatării, nu pot fi luate măsuri de urmărire sau care nu pot fi trecute pe cheltuieli fiind necesare cercetări sau lămuriri suplimentare. Sumele înregistrate în contul 495 pentru care nu se solicită organului ierarhic superior aprobarea scăderii lor, trebuie clarificate de conducerea unității în termen de 60 zile prevăzut de Codul muncii, cu excepția cazurilor de furturi efectuate de autori necunoscuți care trebuie clarificate pe baza avizelor primite de la organele de urmărire penală. În cazul în care conducerea unității înaintează organului ierarhic superior propuneri de trecere la cheltuieli, termenul de 60 zile pentru emiterea dispoziției de reținere, prevăzut de Codul muncii, curge de la data cînd conducerea unității a luat cunoștință de refuzul organului competent de a aproba scăderea propusă.

● **CONSTANTIN GHEORGHE, Craiova** — Potrivit prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 335/1983 privind aplicarea formei de retribuire în acord global și a altor forme de retribuire specifice unor ramuri sau activități, în acord global se cuprinde întreg personalul muncitor din unitățile economice, cu excepția celui prevăzut în Anexa nr. 3 la decretul susmenționat. Art. 5, pct. c se referă la condițiile în funcție de care se diminuează retribuția stabilită pe baza gradului de realizare a producției fizice. Art. 16 se referă la retribuirea personalului la care se aplică forme de retribuire specifice unor ramuri sau activități. Decretul nr. 336/1983 cu privire la calcularea, eliberarea și controlul utilizării fondului de retribuire, se referă la criteriile în funcție de care banca finanțatoare eliberează fondul de retribuire al unei unități, pe de o parte fondul de retribuire destinat personalului muncitor și pe de altă parte fondul de retribuire destinat personalului de conducere. Decretul nr. 335/1983 se referă la modul și condițiile de acordare a drepturilor de retribuire în acord global. În consecință, funcțiilor de jurisconsult și revizor CFI li se aplică prevederile Decretului nr. 335/1983 ca și întregului personal TESA din unitatea agricolă din care fac parte.

● **IOAN POP, Oradea** — Drepturile de transfer sînt prevăzute și reglementate prin dispozițiile art. 75 din Legea nr. 57/1974. Rambursarea costului transportului prevăzută la art. 75(1) lit. a, este posibilă numai în condițiile alin. 2 al aceluiași articol. Cînd sînt îndeplinite aceste condiții drepturile respective se suportă de unitatea la care a avut loc transferul în interesul serviciului, iar cînd aceasta refuză nejustificat plata, se naște un litigiu de muncă care este de competența organelor de jurisdicție a muncii.

VĂ PREZENTĂM:

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI-UNELTE DIN ARAD

Întreprinderea de Mașini-Unelte din Arad este o unitate reprezentativă a industriei noastre constructoare de mașini. Cu trei decenii în urmă aici se fabrica doar un singur tip de strung. Datorită dotării întreprinderii cu utilaje și tehnologii moderne, la nivelul tehnicii mondiale, cu laboratoare înzestrate cu aparatură ultra modernă și constituirii unui colectiv de specialiști de înaltă calificare profesională,

Întreprinderea de Mașini-Unelte din Arad a ajuns să producă 50 de tipuri de strunguri într-o gamă bogată și deosebit de variată, începînd de la strungurile clasice, strungurile pentru mecanică fină de ∅ 80 mm și pînă la strungul greu de 1 400 mm.

Din această diversificată gamă de fabricație enumerăm :

— strung pentru mecanică fină,
— strung frontal SF—160—4,
— strung frontal special (SCM),
— utilaj de copiat exterior și interior,
— mașini de strunjit pistoane,
— linie de strunjit disc frînă,
— linie de strunjit volantă,
— agregat de găuri pentru prelucrări cremaliere,
— agregat pentru egalizat, găurit arbori de maror,
— strung de 1400 mm cu comandă numerică,
— mașini pentru găuri adînci,
— o gamă bogată de piese de schimb și accesorii pentru mașinile fabricate.

De asemenea, în fabricație au fost introduse o serie de mașini noi cu performanțe deosebite, care se află în diferite faze de execuție. Dintre acestea amintim : strunguri de înaltă precizie, strunguri DLZ, SN 401, SN 501, SU—360 C2.

Produsele Întreprinderii de Mașini-Unelte din Arad, au un grad înalt de competitivitate pe piața externă. Exportul acestor produse se realizează în 80 de țări de pe toate continentele. Să citățm doar numai cîteva : U.R.S.S., Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, R.D. Germană, Polonia, R.F.G., S.U.A., Franța, Italia, Japonia. În unele din acestea există și puncte-service.

Ion VASILESCU

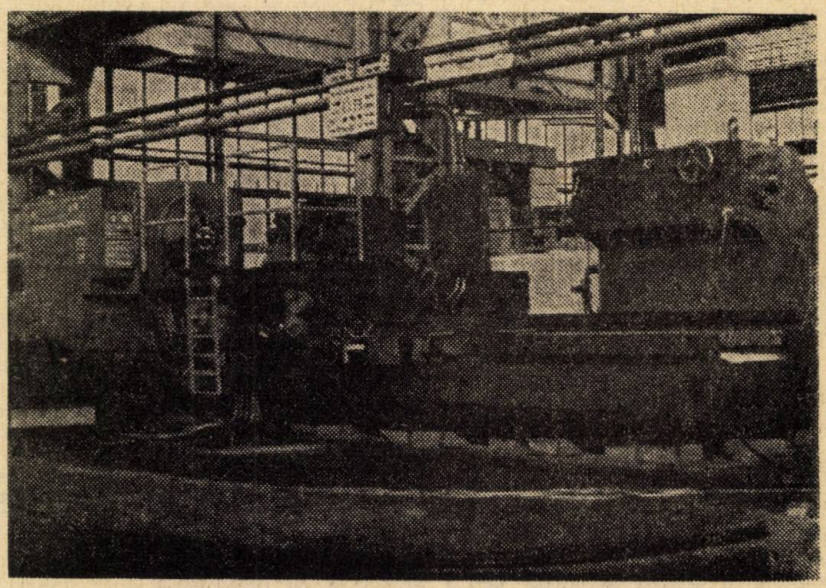

Strung greu de 1 400 mm cu comandă numerică

Tiparul I.P. „Informația" — 20 aprilie 1984 — Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

Importantă contribuţie la extinderea tradiţionalelor relaţii de prietenie şi colaborare româno-iugoslave

NOUA întîlnire la nivel înalt prilejuită de vizita de prietenie întreprinsă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu în ţara vecină şi prietenă în zilele de 12—13 aprilie a.c., la invitaţia preşedintelui Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, tovarăşul Mika Spiliak şi a preşedintelui Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia, tovarăşul Dragoslav Markovici, se înscrie ca o contribuţie de mare însemnătate la extinderea tradiţionalelor relaţii de prietenie şi colaborare dintre ţările şi popoarele noastre, reprezentînd totodată un aport constructiv la afirmarea principiilor bunei vecinătăţi, a cauzei păcii şi înţelegerii în Balcani, în Europa şi în întreaga lume.

Primirea caldă şi manifestările de stimă rezervate înalţilor soli ai poporului român, convorbirile purtate şi întreaga desfăşurare a vizitei au reafirmat ca trăsături definitorii ale relaţiilor bilaterale continuitatea şi trăinicia legăturilor de prietenie, punînd în evidenţă, încă o dată, importanţa deosebită a frecventelor întîlniri şi convorbiri la nivel înalt între conducătorii de partid şi de stat din cele două ţări.

Subliniind această idee, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** declara în timpul vizitei : **„Aş dori să menţionez faptul că întîlnirile dese, din ultimii aproape 20 de ani, dintre conducerile noastre de partid şi de stat au avut o mare însemnătate în ridicarea nivelului relaţiilor dintre partidele şi popoarele noastre“.** În acelaşi sens, conducătorii de partid şi de stat ai Iugoslaviei au dat o înaltă apreciere tradiţiei îndelungate şi continuităţii întîlnirilor la nivelul cel mai înalt, care, aşa cum sublinia tovarăşul **Mika Spiliak,** au devenit **„o practică normală şi o parte componentă a relaţiilor noastre de vecinătate“.** Evaluînd dimensiunea şi semnificaţia relaţiilor româno-iugoslave, tovarăşul **Dragoslav Markovici** aprecia la rîndul său că **„aceste raporturi corespund intereselor popoarelor noastre, ale partidelor noastre şi, în acelaşi timp, au o importanţă mult mai largă, pentru pacea şi colaborarea internaţională“.**

Sintetizînd rezultatele rodnice ale convorbirilor purtate, Comunicatul privind vizita de prietenie a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu în Republica Socialistă Federativă Iugoslavia, se referă la problematica amplă abordată, la schimbul de opinii cu privire la dezvoltarea colaborării bilaterale, precum şi asupra celor mai importante şi actuale probleme internaţionale.

În cadrul convorbirilor, un loc important l-au ocupat problemele dezvoltării colaborării economice şi promovării acesteia, în mod deosebit ale cooperării industriale pe termen lung. În acest sens s-a constatat existenţa unor largi posibilităţi, precum şi a interesului comun al celor două ţări pentru dezvoltarea cu succes a colaborării reciproc avantajoase. Conferind un pronunţat caracter de lucru recentei întîlniri la nivel înalt, convorbirile oficiale desfăşurate cu acest prilej au permis un amplu schimb de păreri în legătură cu mersul construcţiei socialiste în cele două ţări, cu rezultatele obţinute în dezvoltarea economico-socială şi cu preocupările actuale şi de viitor ale României şi Iugoslaviei.

Preocuparea comună de a dezvolta şi adînci pe baze reciproc avantajoase colaborarea economică româno-iugoslavă porneşte de la faptul că economiile în plină dezvoltare ale României şi Iugoslaviei, sporirea potenţialului lor industrial, tehnic şi ştiinţific oferă în mod obiectiv posibilităţi de extindere a relaţiilor economice. Ţinînd seama de aceste condiţii, de direcţiile prioritare ale programelor de dezvoltare economico-socială ale ambelor ţări, în cadrul convorbirilor a fost accentuată necesitatea de a asigura perspective stabile colaborării bilaterale, de a se acţiona pentru intensificarea cooperării industriale pe termen lung, în primul rînd în domenii cum sînt industria energetică, chimică, metalurgică, electronică, constructoare de maşini, care să conducă la creşterea volumului schimburilor economice bilaterale.

O importanţă deosebită a fost acordată rolului care revine Comisiei mixte româno-iugoslave de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică, stabilindu-se ca organele de resort, ministerele de specialitate din cele două ţări să examineze căile concrete de extindere mai puternică a schimburilor economice, a colaborării şi cooperării bilaterale. În acest context a fost relevată necesitatea de a se trece la pregătirea unui acord-program de lungă durată, care să dea o largă perspectivă colaborării şi cooperării economice dintre ţările noastre. De asemenea, în cursul vizitei s-a evidenţiat necesitatea adîncirii colaborării în domeniul ştiinţei şi tehnicii, învăţămîntului şi culturii, precum şi în alte domenii de interes comun.

Extinderea în perspectivă a relaţiilor de colaborare pe multiple planuri între ţările şi popoarele noastre se îmbină, firesc, cu hotărîrea privind dezvoltarea în continuare a legăturilor de colaborare dintre Partidul Comunist Român şi Uniunea Comuniştilor din Iugoslavia, care, îndeplinind rolul de forţe politice conducătoare, îşi aduc contribuţia, prin relaţiile strînse dintre ele, la întărirea prieteniei dintre cele două ţări.

Orizontul larg de probleme abordate cu prilejul recentei vizite întreprinse de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu în R. S. F. Iugoslavia a inclus, ca şi cu alte prilejuri, un larg schimb de opinii asupra evoluţiilor în viaţa internaţională, atestînd încă o dată vocaţia unei participări active, prin luări de poziţie şi propuneri constructive, la rezolvarea celor mai acute probleme cu care este confruntată lumea contemporană.

Manifestîndu-se îngrijorarea profundă faţă de înrăutăţirea situaţiei internaţionale ca urmare a politicii de forţă şi de ameninţare cu forţa, de intensificare fără precedent a cursei înarmărilor, preocuparea privind situaţia deosebit de gravă creată în Europa, în cursul convorbirilor s-a subliniat că problema fundamentală a epocii noastre o constituie încetarea cursei înarmărilor şi trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară. În actuala situaţie, o importanţă primordială o prezintă, în concepţia României socialiste, a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, oprirea amplasării rachetelor americane în Europa precum şi a contramăsurilor Uniunii Sovietice, reluarea tratativelor sovieto-americane de la Geneva. În aceste împrejurări este necesar ca toate ţările europene să-şi intensifice eforturile pentru a determina oprirea actualului curs al politicii internaţionale. Situate în regiunea Balcanilor, România şi Iugoslavia acordă o mare importanţă dezvoltării relaţiilor de colaborare şi înţelegere, afirmînd şi cu prilejul recentelor convorbiri voinţa de a acţiona pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a bunei vecinătăţi, a păcii şi colaborării, fără arme nucleare.

Examinînd situaţiile conflictuale, stările de criză existente în diferite regiuni ale globului, atît România cît şi Iugoslavia şi-au reafirmat poziţia consecventă pentru rezolvarea pe cale paşnică a acestor conflicte, pentru soluţionarea tuturor problemelor litigioase exclusiv pe calea tratativelor. Între problemele care necesită soluţii radicale figurează înrăutăţirea situaţiei economice a ţărilor în curs de dezvoltare, agravată de creşterea dobînzilor, situaţie pe care preşedintele României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, o compara cu o bombă cu efecte sociale de amploare, ceea ce impune cu stringenţă aşezarea pe o bază nouă a relaţiilor internaţionale economice şi financiare, inclusiv a politicii de credite şi dobînzi.

Noul dialog la nivel înalt româno-iugoslav, care prin rezultatele sale, prin problematica abordată, constituie nu numai o expresie a prieteniei tradiţionale între cele două ţări vecine, ci şi o contribuţie reală şi constructivă la afirmarea cauzei păcii şi înţelegerii în Balcani, în Europa şi în întreaga lume are un larg ecou pe plan internaţional, atestat de ampla reflectare a acestui eveniment de către presa şi celelalte mijloace de informare din diferite ţări. Exprimîndu-şi cu îndreptăţită mîndrie, prin numeroase telegrame adresate secretarului general al partidului, unanima apreciere şi profunda satisfacţie pentru rezultatele rodnice ale vizitei de prietenie întreprinse de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu în R.S.F. Iugoslavia, întregul nostru popor îşi manifestă adeziunea fierbinte la politica partidului şi statului, ferma angajare de a întîmpina împlinirea a patru decenii de la actul istoric de la 23 August 1944 şi Congresul al XIII-lea al partidului cu noi succese în dezvoltarea patriei socialiste.

Ioachim SILVESTRU

23 AUGUST
40
1944
1984

O nouă etapă în dezvoltarea calitativă a economiei

PUTERNICA ÎNZESTRARE cu forțe de producție a economiei țării noastre, maturizarea relațiilor de producție, rod al dezvoltării de patru decenii sub conducerea înțeleaptă a partidului, exigențele impuse de noua etapă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și necesitatea trecerii României, la sfîrșitul cincinalului în curs, în rîndul țărilor mediu dezvoltate, impun sarcini superioare și mult sporite în ceea ce privește accentuarea laturilor calitative și sporirea aportului factorilor intensivi ai creșterii economice — sarcini amplu fundamentate în documentele de partid : Congresul al XII-lea, Conferința Națională din 1982, recentele hotărîri de partid, în indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din luna februarie a.c. și la Plenara C.C. al P.C.R. de la sfîrșitul lunii martie. Toate acestea se află în concordanță deplină cu obiectivul fundamental al cincinalului 1981—1985, cu cerințele afirmării cu putere a revoluției tehnico-științifice, accelerării trecerii la o nouă calitate și ridicării pe o treaptă și mai înaltă a gradului de bunăstare și civilizație a întregii națiuni.

În aprecierea măreților înfăptuiri de pînă acum, a caracteristicilor dezvoltării din primii ani ai cincinalului în curs, precum și a direcțiilor de urmat, trebuie însă evaluate realist rezultatele, analizate temeinic situațiile concrete și luate cele mai indicate măsuri de perfecționare a activității în toate domeniile, așa cum de altfel cerea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din 21—22 martie a.c. **„Subliniind cu îndreptățită mîndrie marile realizări, nu putem trece însă cu vederea unele lipsuri care au continuat și anul trecut... Trebuie să tragem învățămintele corespunzătoare atît din rezultatele pozitive — și să generalizăm tot ceea ce s-a dovedit bun — cît și din lipsurile, minusurile care s-au manifestat. Să acționăm cu toată hotărîrea pentru ridicarea nivelului activității corespunzător sarcinilor puse de Congresul al XII-lea, în vederea asigurării înfăptuirii neabătute a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism".**

Este meritul eroicei noastre clase muncitoare, condusă de Partidul Comunist Român, că înaintarea rapidă și pe un front foarte larg în dezvoltarea economiei după Congresul al IX-lea, cu deosebire în deceniul 1970—1980, a permis țării noastre să parcurgă mai multe etape de dezvoltare economico-socială chiar în condițiile grele din ultimii ani cînd, odată cu manifestarea crizei energetice și accentuarea crizei economico-financiare pe plan mondial, au apărut unele contradicții și dereglări pe plan intern. Referindu-se la această situație în cuvîntarea rostită la aceeași plenară tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Rezultatele obținute în dezvoltarea generală a patriei demonstrează, cu puterea de netăgăduit a faptelor, forța economiei noastre, superioritatea orînduirii socialiste, capacitatea creatoare a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor de a învinge orice greutăți, de a asigura mersul ferm înainte al României pe calea socialismului și comunismului".**

Chiar în acest context internațional dificil, mulți din indicatorii economiei din primii trei ani ai cincinalului pe care-l parcurgem au fost superiori celor din anii precedenți și s-au încadrat în prevederile stabilite. Este astfel semnificativ faptul că față de anul precedent, în 1983 producția industrială reprezenta 105%, volumul transporturilor cu mijloace de transport de folosință generală 102%, volumul total al comerțului exterior 101,4%, al investițiilor din economia națională 102,9%, iar venitul național — cel mai expresiv indicator calitativ la nivel macroeconomic 103,4%, bază pe care și veniturile bănești ale populației de la sectorul socialist s-au majorat numai în 1983 cu 5,1%.

Totuși în general ritmurile înregistrate nu s-au ridicat la nivelul posibilităților oferite de dotarea tehnică, experiența și pregătirea forței de muncă din țara noastră, fapt pentru care sarcinile prevăzute pentru anul în curs sînt superioare celor din anii anteriori, dar, în același timp, deplin realiste deoarece **„Trebuie să spunem** — sublinia secretarul general al partidului nostru la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983 — **că prevederile planului pe anul 1984 se întemeiază pe existența bazei materiale și tehnice, a forței de muncă de care dispunem, că aceste ritmuri sînt pe deplin în concordanță cu realitatea și forța economiei noastre naționale."**

În aprecierea trăsăturilor dezvoltării economiei românești în cincinalul în curs, avem în vedere caracteristica ritmului creșterii economice ca parametru de maximă sinteză și efect al acțiunii conjugate și interdependente a unei multitudini de factori de natură subiectivă și obiectivă în unitatea laturilor lor cantitative și calitative, în cadrul cărora, forța de muncă se impune ca principală făuritoare a bogăției materiale și spirituale. **„Este bine cunoscut de către toată lumea** — reamintea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că, oricît de mari ar fi bogățiile materiale ale unei țări, ele capătă o valoare reală numai atunci cînd intervine munca omului, cînd ele sînt valorificate."**

Aportul forței de muncă la dimensiunile creșterii economice depinde în mod hotărîtor de eficiența cu care aceasta este consumată, respectiv de productivitatea muncii. Astfel, productivitatea socială a muncii (calculată prin raportarea volumului venitului național de 654,5 mld. lei în 1983 și 508,7 mld. lei în 1980 la cel al populației ocupate, în aceiași ani, de 10 460 mii persoane și respectiv, 10 350,1 mii persoane) a fost mai mare în 1983 față de 1980 de 1,273 ori. În industrie, ramura de bază a economiei care participă cu cca 60% în structura venitului național și cu cca 65% în produsul social — productivitatea muncii (numai în industria republicană calculată pe baza producției marfă) era în 1983 față de anul 1982 de 102,7%, ceea ce a făcut posibil ca pe această bază să se obțină cca. 70% din sporul de producție marfă realizată.

Dacă avem în vedere că față de anul 1980 în 1983 venitul național era mai mare cu 1,2866 ori, productivitatea muncii cu 1,2731, reiese că din sporul venitului național realizat în primii trei ani ai cincinalului în curs (de 145,8 mld. lei), cca 95,8% s-a datorat creșterii productivității muncii. Din acest punct de vedere, situația este pozitivă evidențiind preponderența factorului intensiv al creșterii economice ; cu toate acestea eficiența cu care a fost consumată forța de muncă nu este considerată satisfăcătoare. De aceea, potrivit legii planului unic de dezvoltare economico-socială, în anul 1984 în industria republicană, productivitatea muncii, calculată pe baza valorii producției marfă, va trebui să sporească cu 8% — plafon minim (ritm de cca 3 ori mai ridicat față de cel realizat în 1983), iar în activitatea de construcții montaj calculată pe baza producției de construcții montaj cu 6,5%.

Contribuția forței de muncă la dimensiunile producției și ale productivității muncii în cincinalul în curs și posibilitatea aplicării în practica socială a cunoștințelor dobîndite în procesul instruirii profesionale depind în mod hotărîtor, însă, de gradul de înzestrare a muncii cu tehnica nouă. Așa se explică efortul susținut de investiții făcut, care a determinat ca în anul 1983 volumul de investiții să fie de cca 232 mld. lei, ceea ce a reprezentat 110,2% față de 1980 ; investiții care, adăugate la cele din anii anteriori, au făcut ca fondurile fixe din dotarea economiei noastre naționale să ajungă la cca 2300 mld. lei, din care 60% puse în funcțiune numai în ultimii 10 ani.

Pornind de la necesitatea eliminării lipsurilor din domeniul investițiilor, secretarul general al partidului nostru sublinia la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 7—8 februarie a.c. că **„trebuie să luăm măsuri hotărîte pentru a realiza planul de investiții. Nu trebuie să mai existe vreun sector unde să nu se realizeze planul de investiții".** Sporirea substanțială a volumului fondurilor fixe pe seama efortului financiar făcut a determinat ridicarea gradului de înzestrare tehnică a muncii pe o persoană ocupată (calculată prin raportarea volumului fondurilor fixe la cel al populației ocupate de la 180 mii lei la 210 mii lei, adică cu 122% ; aspecte care evidențiază crearea în țara noastră a unui aparat de producție puternic, modern și diversificat, avînd în vedere că numai în anul 1982 (potrivit ultimelor date statistice) industria deținea 44,6%, construcțiile 4,3%, agricultura 10,8%, iar transporturile și telecomunicațiile 13,0% din totalul fondurilor fixe.

Relevant este faptul că între progresul tehnic exprimat sintetic prin ridicarea gradului de înzestrare tehnică a muncii cu fonduri fixe și sporirea eficienței cu care este utilizată forța de muncă se stabilește un raport care își găsește expresia în creșterea mai accentuată a eficienței înzestrării tehnice față de dotarea tehnică a muncii. Și sub acest aspect, în economia țării noastre s-au obținut rezultate bune. Avem în vedere faptul că, potrivit calculelor, în timp ce înzestrarea tehnică a muncii a fost mai ridicată în 1983 față de 1980 cu circa 121,9%, productivitatea muncii era mai mare cu 127,3%. Se poate aprecia că dacă înzestrarea tehnică s-ar fi menținut la nivelul anului 1980, pentru ca venitul național să reprezinte 128,7% în 1983, ar fi trebuit să lucreze în economie un număr de 13 320,6 mii oameni ai muncii, ceea ce ar fi presupus o creștere cu 127,3% a populației ocupate (egală practic cu sporul de productivitate a muncii din perioada respectivă). În realitate, au lucrat doar 10 460 mii oameni ai muncii, ceea ce înseamnă că pe seama creșterii productivității s-a obținut o economie de 2 860,3 mii persoane.

Deși productivitatea socială a muncii a înregistrat o creștere însemnată în 1983 față de 1980, în schimb sporirea eficienței înzestrării tehnice a muncii (calculată prin raportarea volumului venitului național la cel al fondurilor fixe) este mult sub nivelul oferit de creșterea dotării tehnice cu 21,9%, ceea ce reflectă o insuficientă preocupare pentru valorificarea deplină a resurselor pe care le oferă introducerea largă a progresului tehnic, modernizarea continuă a fondurilor fixe.

Pozitiv este totuși faptul că indicele de utilizare prevăzut în planul național unic pe anul 1983 a crescut la unele grupe de mașini-unelte de bază pentru prelucrarea metalelor și la alte instalații tehnologice specifice unor ramuri industriale ; ca urmare însă a unor deficiențe și lipsuri el s-a situat sub nivelul planificat. Nu întîmplător, așadar, conducătorul partidului și statului nostru considera că : **„Problema productivității muncii începe cu buna organizare a fluxului de producție, cu folosirea la maximum a mijloacelor moderne de producție pe care le avem, cu introducerea de noi mijloace de mecanizare și automatizare"** [1]).

O incontestabilă importanță în ceea ce privește buna utilizare a fondurilor fixe este efectuarea la timp a reparațiilor curente și capitale, a graficelor de revizie și întreținere, exploatarea cu maximum de randament și la capacitatea maximă a utilajelor, retransferarea și reintroducerea în circuitul productiv a fondurilor nefolosite în unele întreprinderi, comasarea utilajelor pe suprafețe cît mai reduse și scurtarea astfel a fluxurilor tehnologice etc. Cu atît mai necesare sînt aceste măsuri cu cît, potrivit calculelor, din sporul productivității sociale a muncii pe o persoană ocupată în economia țării noastre de 13 420 lei în 1983 față de 1980, 80,8% a revenit ridicării gradului de dotare tehnică a muncii cu fonduri fixe și numai 19,2% creșterii eficienței utilizării progresului tehnic : aspecte care întăresc concluzia anterioară privind preponderența cu 4,2 ori a factorului extensiv, respectiv al sporirii (80,8% față de 19,2%) volumului fondurilor fixe.

Luînd în considerare situația semnalată sub acest aspect cît și sarcinile mobilizatoare de viitor, în Programul pe etape adoptat în această direcție se prevede o sporire a productivității muncii față de anul 1980 în 1985 cu 41%, în 1987 de 1,7 ori, iar în 1990 de peste 2 ori.

Pentru înfăptuirea mobilizatoarelor sarcini privind eficiența cu care este consumată forța de muncă trebuie să se acționeze cu precădere în direcții ca : extinderea și generalizarea progresului tehnic care în perioadele respective vor deține o pondere de 52, de 53,5 și respectiv 55% din sporul de productivitate prevăzut ; perfecționarea organizării producției și a muncii ; ridicarea calificării și perfecționarea pregătirii profesionale ; îmbunătățirea activității de normare a muncii. Tot în direcția creșterii productivității muncii, așa cum a reieșit din analiza cuprinzătoare din cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv a C.C. al P.C.R. din februarie a.c., va trebui acționat ferm pentru : asigurarea folosirii la capacitatea maximă a fondurilor de producție existente ; îmbunătățirea asistenței tehnice pe toate schimburile de lucru ; modernizarea tehnologiilor de fabricație ; creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, introducerea în fabricație a unor produse noi cu consumuri reduse de manoperă etc.

În aprecierea caracteristicilor dezvoltării economiei noastre naționale în cincinalul în curs, trebuie acordată, deopotrivă, atenție modului cum sînt folosite și valorificate resursele de materii prime și energetice ; cu atît mai mult cu cît, în structura producției și a produsului social, ponderea cheltuielilor materiale este mare și în creștere, ajungînd la 62,6% în 1982 față de 59,5% în 1980, iar numai în industrie la 66,5%. Din această cauză, ponderea venitului național în produsul social s-a diminuat, fiind numai de 37,4% în 1982 comparativ cu 40,5% în 1980, iar cheltuielile materiale de producție pe 1 leu venit național (calculate prin raportarea fondului de înlocuire de 1 051,5 mld. lei în 1982 și 742,2 mld. lei în 1980 la venitul național de 628,8 și respectiv 508,7 mld. lei) erau de 1,672 lei comparativ cu 1,451 lei, ceea ce a însemnat un spor de 1,146 ori.

Este drept că asupra cheltuielilor materiale de producție și respectiv, asupra produsului social acționează tendințe contradictorii. În esență, pe măsura creșterii productivității muncii ca urmare a înzestrării tehnice, în paralel cu tendința de sporire a cheltuielilor materiale în produsul social, acționează și aceea de micșorare a lor — situație specifică unei economii eficiente. Așadar, trecerea la dezvoltarea intensivă se realizează nu printr-un consum sporit de materiale, ci prin ridicarea gradului de valorificare a acestora. Și în această privință, în cincinalul în curs s-au obținut rezultate pozitive atestate, printre altele, de faptul că în 1983 cheltuielile de producție la 1 000 de lei producție marfă în industria republicană erau de 854,6 lei, adică cu 5,2 lei mai reduse față de aceleași realizări ale anului anterior, iar pe seama reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale și energie s-au obținut economii de 7 mld. lei. Pe ansamblul industriei, în unele sectoare de vîrf mai ales, prevederile programului pe 1983 nu au fost însă îndeplinite, ceea ce a făcut obiectul unei temeinice analize la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. în luna februarie a.c., în cadrul căreia a reieșit că realizarea planului de producție în toate sectoarele în anul în curs : „...presupune, în continuare, o preocupare permanentă pentru reducerea consumurilor energetice și materiale sau cel puțin încadrarea în normele stabilite pentru toate sectoarele".

Numai prin traducerea în fapt a prețioaselor îndemnuri ale conducerii superioare de partid și de stat vor putea fi realizate în 1984 prevederile considerate, de asemenea, ca minime, privind reducerea cheltuielilor la 1 000 de lei producție sau venituri brute cu 39 lei în industria republicană, cu 13,2 lei în agricultura de stat, cu 12 lei în activitatea de construcții-montaj, cu 27 lei în activitatea de transporturi ; în genere, micșorarea în anul 1984 a cheltuielilor materiale la 1 000 de lei producție marfă cu 4,5%.

Luînd în considerare și în acest sens relația care se stabilește între produsul social și venitul național pe seama reducerii fondului de înlocuire ca urmare a ridicării gradului de valorificare a resurselor materiale și cunoscînd că, în anul 1982 față de 1980, produsul social era mai ridicat cu 134,3% (1 680,3 mld. lei față de 1 250,9 mld. lei), iar venitul național numai cu 123,6% (628,8 mld. lei comparativ cu 508,7 mld. lei), contribuția fondului de înlocuire la dimensiunile venitului național a fost negativă și aceasta ca urmare a creșterii mai accentuate a fondului de înlocuire și a întregului produs social comparativ cu sporul de venit național. Se poate aprecia că valorificarea insuficientă a resurselor materiale a limitat cu 4,5% sporul venitului național al anului 1982, ceea ce în volum absolut echivalează cu 28,3 mld. lei.

Cerința de bază a trecerii la o nouă calitate în cincinalul în curs o reprezintă de aceea valorificarea superioară a resurselor care își găsește reflectarea în ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor — domenii cu bune rezultate în anii anteriori. Într-o serie de unități s-au cheltuit, însă, importante fonduri suplimentare pentru remedierea abaterilor de la condițiile de calitate, ceea ce pune în lumină necesitatea acționării mai responsabile privind controlul calității produselor, înnoirii produselor și materialelor astfel ca în anul în curs, numai în ramurile prelucrătoare ale industriei republicane, producția marfă să fie realizată în proporție de peste 35% pe seama produselor noi și modernizate introduse în fabricație în actualul cincinal.

Pentru ridicarea continuă a calității produselor românești la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, a reducerii consumurilor de materii prime, a ridicării gradului de valorificare a acestora și a sporirii competitivității produselor pe piețele externe trebuie să se acționeze cu prioritate pentru : elaborarea și introducerea operativă în producție a noilor tehnologii și produse comparabile cu cele mai bune realizări pe plan mondial ; respectarea riguroasă a documentațiilor tehnice și tehnologice de fabricație ; intensificarea activității de reproiectare și modernizare a produselor ; însușirea în fabricație de noi produse cu caracteristici constructive și de eficiență economică superioară ; introducerea metodelor moderne și de urmărire a respectării calității produselor și a activității de metrologie ; perfecționarea pregătirii profesionale și creșterea rolului maistrului, a tehnicianului și inginerului în obținerea de produse de calitate superioară ș.a.

Semnificativ pentru îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materie primă, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor este faptul că, potrivit Programului adoptat pentru perioada 1983—1985 și pînă în 1990, ponderea produselor de nivel tehnic ridicat pe total industrie urmează să fie de 68,7% în 1985, de 84,6% în 1987 și de 95% în 1990 (în 1990 între 2 și 5% peste nivelul mondial) ; pe ansamblul indus-

dr. Angelica M. VRABIE

(Continuare în pag. 20)

[1]) **Nicolae Ceaușescu** : Cuvîntare la ședința comună a Consiliului Național al agriculturii, industriei alimentare, silviculturii și gospodăririi apelor și a Consfătuirii cu activul din industrie și investiții din 8 septembrie 1983. Editura politică, București, 1983, p. 8.

23 AUGUST 40 1944 1984

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

FLEXIBILITATE ȘI ADAPTABILITATE LA CERINȚELE BENEFICIARILOR

ÎN ÎNTÎMPINAREA a 40 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională și a celui de-al XIII-lea Congres al partidului, colectivele de oameni ai muncii din industrie, construcții, transporturi și-au concentrat eforturile în direcția îndeplinirii exemplare a indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului, înregistrînd importante realizări. Ca urmare, planul pe trimestrul I a.c. a fost îndeplinit pe ansamblul economiei naționale, marea majoritate a unităților economice reușind să livreze suplimentar însemnate cantități de produse, în condițiile creșterii productivității muncii și obținerii unor economii față de cotele de energie electrică, combustibili, materiale și materii prime. Din rîndul acestora fac parte și întreprinderile de profil din cadrul Centralei industriale de mașini unelte, unități care au obținut în această perioadă succese notabile în îndeplinirea sarcinilor de plan la toți indicatorii.

PRIN PROFILUL său de activitate, Centrala industrială de mașini-unelte (are în subordine 17 întreprinderi) este chemată să asigure economia națională cu o gamă variată de mașini și agregate pentru prelucrarea metalului. Concomitent, mari sarcini revin unităților centralei în realizarea unei game variate de mașini și utilaje pentru export. Avînd în vedere acest lucru, realizarea întocmai de către toate unitățile componente a prevederilor de plan la toți indicatorii, onorarea la termen a obligațiilor înscrise în contractele economice prezintă o importanță de prim ordin.

Pentru acest an sarcinile de plan pe ansamblul centralei prevăd la principalii indicatori creșteri importante față de realizările din 1983 (21,9% la producția marfă, 28,6% la producția netă, 18,9% la producția marfă vîndută și încasată, 21,3% la productivitatea muncii), întreprinderile de profil urmînd a pune la dispoziția economiei naționale și beneficiarilor externi noi tipuri de mașini-unelte într-o gamă sortotipodimensională foarte variată. Cum a acționat centrala și unitățile sale pentru a realiza ritmic sarcinile de plan, pentru a livra produse de înalt nivel calitativ ?

■

ADOPTAREA din vreme a unor măsuri pentru derularea în bune condiții a fabricației — de la defalcarea corespunzătoare a prevederilor de plan pe unitățile componente și asigurarea cu materii prime și materiale în cantitățile necesare, încheierea de contracte cu beneficiarii la nivelul prevederilor de plan, pînă la desfășurarea optimă a activității la toate locurile de muncă — a permis ca la sfîrșitul trimestrului I planul să fie realizat pe ansamblul centralei. Astfel, **planul la producția marfă a fost îndeplinit în proporție de 100,64%, producția marfă vîndută și încasată 102,36%, beneficiul 163,81% în timp ce productivitatea muncii prezintă o creștere față de plan de 1,25%.**

Preocuparea constantă a centralei, a unităților componente pentru îndeplinirea ritmică și integrală a planului la producția fizică, la fiecare sortiment s-a concretizat în realizarea și livrarea unui număr sporit de mașini-unelte. Demn de evidențiat este și faptul că în aceeași perioadă au fost asimilate noi produse de înalt nivel tehnic și calitativ : mașina de rectificat caneluri exterioare RCE—150 și utilajele pentru linia de confecționat cămăși de cilindri pentru autoturisme (I.M.U.A. București), mașina de rectificat roți dințate RD—30 (F.R.M. Cluj-Napoca), mașina de rabotat și frezat—1 600 și presele mecanice de debavurat (I.M.U. Suceava și I.M.U.D.G.P. Dorohoi).

În cadrul acțiunilor pe linia îndeplinirii planului la producția fizică un loc de seamă l-a ocupat și îl ocupă în continuare **asigurarea din vreme cu contracte ferme la nivelul sarcinilor de plan.** Avînd în vedere profilul de fabricație al unităților centralei, precum și gama diversificată de produse solicitate de întreprinderile beneficiare, această acțiune a vizat și vizează în continuare un complex de măsuri menite, pe de o parte, să satisfacă cele mai diverse cerințe în acest domeniu iar, pe de altă parte, să confere întreprinderilor de profil o flexibilitate și adaptabilitate sporite la cerințele pieței. În acest context se înscrie și **elaborarea „Programului de fabricație a mașinilor-unelte speciale și la temă“,** care prevede atribuțiile diverselor sectoare de activitate (proiectare constructivă și tehnologică, execuția propriu-zisă) ce le revin în procesul de realizare a unor mașini-unelte specializate, unicat, cerute într-un anumit moment de unul sau mai mulți beneficiari. Se asigură astfel un grad înalt de promptitudine din partea întreprinderilor producătoare față de nevoile și cerințele beneficiarilor, în paralel cu creșterea gradului de acoperire a solicitărilor economiei naționale cu produse din țară, după concepție românească.

● Defalcarea corespunzătoare a sarcinilor pe întreprinderi ● Contracte la nivelul planului ● Producția fizică în centrul preocupărilor ● Noi tipuri de mașini-unelte într-o gamă sortotipodimensională variată ● Dotarea cu standuri de probă și A.M.C.-uri în funcție de cerințele fabricației

Dispunînd de o bază tehnico-materială modernă și beneficiind de aportul unui institut de cercetare propriu (I.C.S.I.T. Titan), întreprinderile de profil din cadrul centralei au urmărit și urmăresc în permanență **promovarea progresului tehnic, utilizarea în procesul de producție a unor tehnologii avansate, creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție.** În ce privește utilizarea unor procedee tehnologice avansate, mici consumatoare de manoperă și materiale, de pildă, **au fost introduse în fabricația mașinilor-unelte subansamble sudate.** Este vorba de realizarea anumitor părți componente ale mașinilor și agregatelor (batiuri, montanți, carcase) prin asamblare cu sudură în locul obținerii lor prin turnare. În acest mod, la întreprinderile de mașini-unelte din București, Sibiu, Suceava, Bacău, la I.M.U.P.F. Tîrgu-Jiu s-au obținut însemnate avantaje prin faptul că, față de vechiul procedeu, se asigură un consum de materii prime, materiale și energie mult mai mic, o reducere substanțială a manoperei și, prin aceasta, sporirea importantă a productivității muncii, creșterea calității fabricației prin eliminarea totală a rebuturilor precum și ridicarea fiabilității reperelor respective.

O altă tehnologie perfecționată care a fost extinsă în vederea realizării unei calități înalte a producției este și cea de realizare a ghidajelor mașinilor-unelte. Pentru aplicarea ei s-a acționat în două moduri : 1) înlocuirea turnării pentru obținerea durității necesare a acestor produse cu călirea lor, prin intermediul curenților de înaltă frecvență și 2) introducerea ghidajelor din oțel călit aplicate pe batiurile mașinilor-unelte. În acest fel, la întreprinderile de profil din București, Arad, Oradea, Roman s-au obținut, pe lîngă creșterea calității reperelor respective și importante economii de materiale.

Preocupările pentru **creșterea gradului de mecanizare și automatizare au vizat** și vizează în continuare atît operațiile ce se desfășoară în cadrul proceselor de producție de bază cît și cele din activitățile auxiliare. Demne de menționat sînt acțiunile întreprinse pentru : curățirea pieselor turnate pe linii de curățire prin sablicare și polizare pe contur, electronizarea și automatizarea mașinilor-unelte din dotare, mecanizarea strîngerii pieselor pe mașini folosindu-se mandrine hidraulice, pinole pneumatice și alte dispozitive, mecanizarea transportului laminatelor din depozit la atelierele de debitare etc.

■

REALIZĂRILE obținute pînă în prezent sînt evidente. Cu toate acestea re-

zultatele nu se situează la nivelul sarcinilor prevăzute, înregistrîndu-se unele rămîneri în urmă în realizarea planului la producția de mașini-unelte de prelucrat metale prin așchiere. O analiză a acestei situații scoate în evidență existența unor factori perturbatori care au îngreunat buna derulare a procesului de producție. Este vorba, între altele, de : ● utilizarea sub prevederile planului a fondului de timp maxim disponibil al utilajelor (74,3% față de 85% la I.M.U. Arad, 85,4% față de 86% la Întreprinderea de strunguri Tîrgoviște, 81,9% față de 84% la I.M. Alba Iulia, 69,5% față de 85% la I.M.U.P.F. Tîrgu-Jiu) ; ● neajunsuri în organizarea schimburilor de lucru și în repartizarea riguroasă și precisă a sarcinilor pe formații de lucru și pe membrii acestora și urmărirea permanentă a realizării lor ; ● neacoperirea în totalitate a sarcinilor de plan cu contracte, așa cum este cazul Întreprinderii de utilaj greu din Craiova etc. La aceste neajunsuri proprii s-au adăugat și altele din afară, îndeosebi de la furnizorii de materii prime și subansamble. Cu toate eforturile depuse în vederea asigurării cu materii prime și materiale la nivelul cotelor repartizate, au fost întîmpinate totuși greutăți generate de livrarea cu întîrziere de către unii beneficiari a unor repere sau subansamble din cooperare. Spre exemplu, piesele turnate din oțel și cele forjate nu au fost asigurate de către unele unități ca C.U.G. Iași, I.M.G.B. decît în proporție de 32%, fapt datorită căruia s-au înregistrat întîrzieri în realizarea unor produse de către I.M.U. C.C.P. Dorohoi, I.U.G. Craiova, I.M.U. Suceava. De asemenea, s-au creat dificultăți în desfășurarea procesului de producție ca urmare a restanțelor înregistrate de I. Automatica și I.P.A. București în livrarea unor echipamente electrice și electronice.

■

ANALIZA cauzelor care au determinat această situație în trimestrul I a.c. atît la nivelul centralei, cît și al fiecărei unități în parte a condus la stabilirea unor măsuri concrete menite să asigure condițiile de realizare exemplară a planului în cel de al doilea trimestru al anului. În programul de măsuri întocmit în acest scop au fost cuprinse acțiuni care au în principal în vedere creșterea mai accelerată a productivității muncii, ridicarea nivelului calitativ al producției, reducerea consumurilor materiale, recuperarea unor rămîneri în urmă.

În lumina acestui program se va acționa în continuare pentru sporirea **productivității muncii** prin promovarea susținută a progresului tehnic. Un accent deosebit în acest sens se va pune pe **scurtarea ciclului proiectare-omologare-introducere în fabricația de serie** prin : ● creșterea gradului de tipizare și modularizare a produselor ; ● generalizarea experienței dobîndită de I.M.U. Arad și întreprinderea „Înfrățirea" Oradea în proiectarea tehnologică asistată de calculator ; ● diminuarea timpului afectat omologării prototipului și seriei zero ca urmare a creșterii calității execuției ș.a. Tot în direcția sporirii productivității muncii, și pe această bază a realizării exemplare a sarcinilor de plan se înscriu și acțiunile întreprinse pentru **îmbunătățirea utilizării mijloacelor de producție.** Astfel, va crește considerabil gradul de poliservire, se va urmări o programare optimă a lucrărilor pe fiecare mașină și utilaj, concomitent cu prelucrarea reperelor normalizate pe strunguri automate (agregate) și extinderea prelucrării pieselor tip axe, disc, roți dințate pe linii flexibile de fabricație.

Pentru buna desfășurare a activității, pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor executate o importanță deosebită o reprezintă **dotarea cu standuri de probă și A.M.C.-uri în funcție de cerințele fabricației.** În prezent, în cadrul întreprinderilor din componența centralei funcționează peste 560 standuri de probă, iar pentru acest an sînt nominalizate și prevăzute a se realiza un număr de încă 11 standuri. Prin intermediul acestora (simulatoare pentru echipamente și aparataj electric, standuri pentru verificat și rodat cutii de viteze, aparat hidraulic, motoare electrice ș.a.) se asigură condițiile necesare pentru creșterea continuă a calității și fiabilității diferitelor părți componente ale mașinilor-unelte precum și ale acestora în ansamblu. Referitor la acest lucru, demn de menționat este faptul că în acest an întreprinderile centralei și-au propus ca peste 96% din totalul produselor ce vor fi realizate să se situeze la un nivel tehnic și calitativ identic cu al produselor similare de pe piața mondială.

■

SARCINILE de plan pentru trimestrul II sînt mult mai complexe și mobilizatoare. La aceasta se adaugă și cerințele recuperării în totalitate a restanțelor din primele trei luni ale anului. Iată de ce se cere intensificarea activității în toate domeniile — de la concepție și pînă la execuția propriuzisă —, urmărirea permanentă a modului în care se realizează planul, intervenția operativă la cele mai mici dereglări în desfășurarea procesului de producție. Numai așa se pot concretiza în fapte acțiunile și măsurile inițiate atît la începutul anului cît și pe parcursul derulării activității, se poate asigura îndeplinirea rolului fiecărei unități economice în cadrul sistemului economiei naționale.

Cristian GORIE

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Noi strunguri de înaltă precizie fabricate la Arad

DE CURÎND, la Întreprinderea de mașini-unelte din Arad a fost introdusă în fabricația de serie o nouă familie de strunguri de înaltă precizie cu care piesele pot fi prelucrate în mandrină, în bucșă elastică și între vîrfuri. Precizia tuturor acestor lucrări universale se încadrează în clasa a 6-a de precizie ISO. Mașinile realizate deocamdată numai în două tipuri — SU — 280C2 și SU — 360C2 — după proiectele elaborate de specialiștii filialei din Arad a Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini-unelte TITAN din București, înglobează în construcția lor două brevete românești de perfecționare și asigură o precizie ridicată de prelucrare. Această precizie este comparabilă cu cea care este obținută pe unele dintre cele mai perfecționate și mai moderne mașini similare fabricate în prezent în Elveția de firma „Schaublin", în R. F. Germania de firmele „Baley-Leinen" și „Weiler", în Anglia de firma „Harding" și în Franța de firma „Caseneuve".

Strungurile sînt executate, în funcție de cerințele care se ivesc în atelierele de sculărie și de mecanică fină cărora le sînt destinate, în variante diferite cu distanța între vîrfuri de 500 mm, 750 mm și 1 000 mm. Ele sînt concepute și realizate pentru a permite schimbarea turației arborelui principal în timpul mersului, cu variația continuă a turației arborelui principal și cu posibilitatea obținerii directe — de la maneta de acționare a arborelui principal — a unor turații în două sensuri, de 1:1 sau 4:1. Ele asigură, totodată, obținerea unei game variate de avansuri și de filete de precizie cu ajutorul unui șurub cu bile. De evidențiat este și faptul că aceste strunguri nu mai posedă cremalieră pentru manevrarea căruciorului, dispozitivul nou cu care sînt dotate asigurînd următoarele trei posibilități de decuplare la tampon : decuplare la tampon în avans rapid ; decuplarea arborelui principal în două sensuri cu cîte două turații pe fiecare sens de rotire ; decuplarea de precizie la tampon în avans de lucru pe ambele direcții.

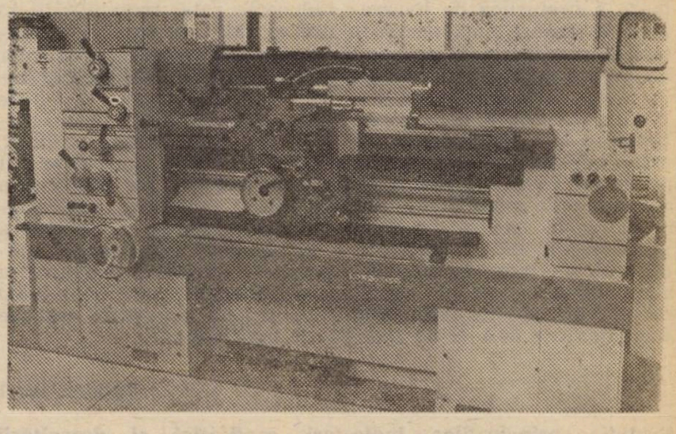

Pentru sporirea posibilităților de lucru pe aceste mașini, proiectantul a realizat o serie de accesorii speciale care conduc la obținerea unor automatizări care permit, în final, realizarea unei mari productivități și diminuarea efortului depus de personalul operant.

E. C.

Implicațiile progresului tehnic asupra creșterii productivității muncii

SPORIREA sistematică și în ritmuri susținute a productivității muncii constituie pentru industria siderurgică un obiectiv fundamental. Rezultatele obținute, cu deosebire în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului evidențiază progrese deosebit de importante. Ritmul mediu de creștere al producției a fost, în intervalul 1965—1982, de 11,5%, situîndu-se la nivelul celui realizat pe întreaga industrie. În același timp, obiectivele stabilite prin Programul de creștere mai accentuată a productivității muncii în cincinalul 1981—1985 și pînă în anul 1990 ridică în fața fiecărei unități siderurgice noi sarcini cantitative și calitative.

Pornind de la faptul că o pondere importantă în producția industriei siderurgice a țării o are **Combinatul siderurgic Galați**, analiza productivității la această mare unitate oferă posibilitatea desprinderii unor tendințe cu privire la evoluția, factorii și rezervele de creștere a rodniciei muncii pe ansamblul ramurii. Pentru aceasta este necesar să analizăm mai întîi principalii indicatori cantitativi ai activității economice.

Corespunzător datelor cuprinse în tabelul nr. 1, producția globală a combinatului, față de 1970, a fost mai mare în 1982 de peste 8,2 ori, iar producția marfă de peste 5,4 ori. Privită prin prisma factorilor extensivi trebuie să menționăm faptul că, în perioada analizată, au fost puse în funcțiune cele mai mari capacități de producție existente în prezent pe platforma combinatului, situație reflectată în creșterea puternică a fondurilor fixe — de peste 4,4 ori. În același timp, trebuie să facem și precizarea că asupra valorii producției au acționat și măsurile care au fost aplicate în acest interval în vederea reașezării prețurilor, urmărindu-se ca acestea să reflecte cît mai veridic valoarea mărfurilor.

S-au produs, totodată, **modificări importante în domeniul metodologiei de stabilire a costului de producție și a unor categorii de prețuri,** măsuri care au influențat nivelul prețurilor la materiile prime și produsele finite, atît în sensul sporirii cît și micșorării lor. Din acest complex de măsuri menționăm : eliminarea în 1977 din costurile de producție a taxei asupra fondurilor fixe și asupra terenurilor și reducerea corespunzătoare a prețurilor de livrare ; reducerea ratei rentabilității în această ramură ; majorarea în 1980 și 1981 a prețurilor la materiale precum și la resursele energetice ; sporirea prețurilor de livrare pentru a se asigura corelația dintre cheltuieli și valoare etc. În scopul menținerii unei corelații permanente între prețuri și valoare, noile capacități de producție intrate în funcțiune au fost concepute și finalizate la un nivel tehnic ridicat, astfel că soluțiile constructive au creat condiții superioare atît potențării forței de muncă, cît și valorificării mai eficiente a resurselor de materii prime, materiale și energetice. Sînt semnificative în această direcție nu numai creșterea mai rapidă a producției globale în raport cu numărul de muncitori ci, îndeosebi, sporirea substanțială a producției fizice. În legătură cu acest ultim aspect, care este pe deplin edificator, menționăm că în 1981, față de 1970, producția de fontă a fost de aproape 4 ori, iar cea de oțel de peste 3 ori mai mare.

Tabelul nr. 1

Evoluția principalilor indicatori cantitativi ai dezvoltării producției siderurgice

	1970	1975	1980	1982
Fonduri fixe valoare de inventar	100	213,7	334,5	442,9
Număr de muncitori	100	172,3	205,8	304,1
Producția globală	100*)	336,9*)	570,7***)	822,9***)
Producția marfă	100*)	366,2*)	371,4**)	542,3***)

*) În prețuri 1963 ; **) în prețuri 1977 ; ***) în prețuri curente.

Creșterea înzestrării tehnice a muncii

ȚINÎND SEAMA că, în condițiile revoluției tehnico-științifice, munca vie este continuu și profund potențată de tehnica nouă, volumul fondurilor fixe și eficiența lor reprezintă un element de bază în determinarea sporului productivității muncii și a cuantificării consumului de fonduri circulante. Cu alte cuvinte, influența progresului tehnic implică determinarea contribuției înzestrării tehnice a muncii și a eficienței fondurilor fixe la creșterea producției și a productivității muncii.

Așa cum rezultă din datele tabelului nr. 2, creșterea apreciabilă, de 8,2 ori a producției globale a combinatului și de 5,4 ori a producției marfă în perioada 1970—1982 este rezultatul direct atît al sporirii volumului de fonduri fixe și al creșterii numărului personalului, dar mai ales al mutațiilor care au avut loc în eficiența înzestrării tehnice a muncii și în valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor. Productivitatea muncii vii a cunoscut, de exemplu, față de 1970 o evoluție ascendentă, atît în cazul determinării ei pe seama producției globale cît și a producției marfă, indicele de creștere a acesteia fiind superior celui de înzestrare tehnică a muncii, ceea ce înseamnă că în industria siderurgică contribuția hotărîtoare în dezvoltarea producției o dețin factorii calitativi. Menționăm, în acest sens, că față de anul de referință, indicele de devansare a fost, în cazul productivității muncii calculată pe seama producției marfă, de 1,43 în 1975, de 1,11 în 1980 și de 1,39 în 1981, în timp ce raportat la producția globală a fost mai mare, și anume de 1,57 ori în 1975, de 1,7 ori în 1980 și de 2,13 ori în 1981.

Contribuția hotărîtoare în acest proces a avut-o utilizarea completă și la nivelul parametrilor proiectați a fondurilor fixe. Din acest punct de vedere sînt edificatori indicii de eficiență a fondurilor fixe și al consumului de obiecte ale muncii pe unitatea de fond fix. Astfel, producția globală la 1 leu fonduri fixe a cunoscut o evoluție continuă, ascendentă, aceasta fiind mai mare față de 1970 cu 159,2% în 1975, cu 171,4% în 1980 și cu 216,3% în 1981. Concomitent, nivelul tehnic ridicat al fondurilor fixe a permis și sporirea volumului de materii prime, materiale și energie prelucrat pe unitatea de fond fix, acesta fiind în 1982 cu 59,2 mai mare față de 1970.

Nivelul tehnic tot mai ridicat al potențialului de producție se reflectă pozitiv și în sporirea eficacității muncii depuse. În acest sens, este demn de menționat creșterea, de la an la an, a masei de obiecte ale muncii prelucrate de un muncitor. Potrivit datelor din tabelul nr. 2, consumul de obiecte ale muncii pe o persoană direct productivă a crescut față de 1970 cu 192,2% în 1975, cu 200,0% în 1980 și cu 255,3% în 1981.

Asimilarea de noi produse și tehnologii competitive

ÎN MOD CONCRET, progresul tehnic s-a materializat, în principal, prin realizarea unui complex de măsuri privind asimilarea de noi produse cu caracteristici superioare și introducerea unor tehnologii avansate de fabricație. Pozitiv este faptul că acest proces a cuprins întreaga activitate de cercetare și producție a combinatului. În ce privește asimilarea de produse noi, de exemplu, toate sortimentele existente în fabricație au fost supuse modernizării (table și benzi din oțel turnat continuu, sortimente de benzi și table laminate la cald și la rece, tablă zincată din tablă laminată la rece, sortimente de tablă groasă, tablă dublu decapată pentru colivii de rulmenți, tablă

Tabelul nr. 2

Evoluția indicatorilor sintetici de eficiență economică

1970 = 100

	1975	1980	1981
Productivitatea muncii vii calculată pe baza producției globale	195,6	277,2	320,3
Productivitatea muncii vii calculată pe baza producției marfă	178,2	180,5	206,8
Eficiența fondurilor fixe (prod. globală/fonduri fixe)	159,2	271,4	216,3
Înzestrarea tehnică a muncii (fonduri fixe/nr. muncitori)	124,1	162,5	149,3
Consumul de obiecte ale muncii (pe muncitor)	192,2	200,0	255,3
Gradul de valorificare a materiilor prime și materialelor (fond. circ./fond. fixe)	162,9	130,0	159,2*)

*) Indicele se referă la anul 1982 pentru care avem date complete

electrotehnică laminată la cald, tablă de diferite grosimi din oțel inox și aliat, mărci diferite de benzi și table laminate la cald și la rece din oțel turnat continuu și din lingouri etc.), asigurîndu-se, totodată, condițiile necesare introducerii unor noi produse solicitate de economia națională.

Același lucru se poate spune și despre acțiunile privind introducerea și extinderea noilor tehnologii. Astfel, în perioada 1976—1983 eforturile de cercetare și aplicare a rezultatelor au vizat cu precădere creșterea procentului de scoatere a metalului, reducerea consumului de materii prime, de combustibil și energie, creșterea siguranței în funcționarea utilajelor și echipamentelor, valorificarea produselor secundare etc.

● În domeniul producerii cocsului și a fontei cercetarea și dezvoltarea tehnologică s-a axat pe folosirea tehnologiei de încărcare pe sus a cuptoarelor de cocsificare de mare capacitate, stingerea uscată a cocsului ce valorifică căldura din bateri, îmbunătățirea proprietății materialelor de încărcare printr-o mai bună pregătire a șarjelor, extinderea instalațiilor pentru distribuția dirijată a materialelor în vrac cu influență favorabilă asupra circulației gazelor în furnal, folosirea tehnicilor de conducere cu calculatorul a furnalelor, îmbunătățirea durabilității căptușelilor refractare, producerea de energie electrică prin utilizarea presiunii gazului de furnal etc. Numai prin perfecționarea tehnologiei de producere a cocsului metalurgic s-a realizat o reducere a cheltuielilor materiale în valoare de 12 milioane lei, în timp ce aplicarea tehnologiei de reglare a regimului termic și hidraulic al bateriilor de cocsificare a condus la obținerea, la bateriile nr. 5 și 6, a unor economii totale în valoare de 813 mii lei.

● Pe de altă parte, în domeniul turnării continue a oțelului se acționează atît în ce privește extinderea propriu-zisă a acestui procedeu, cît și perfecționarea întregului complex de tehnologii. Este suficient să menționăm că prin turnarea continuă a oțelului, prin folosirea instalației cu cristalizator curb pentru sleburi s-a realizat, în perioada 1976—1980, o economie de metal de 354,5 mii tone, asigurîndu-se, totodată, reducerea pierderilor de temperatură pe fluxul convertizor-distribuitor. Acțiuni importante și cu rezultate deosebite au fost întreprinse și în ce privește creșterea vitezei de turnare și a numărului de turnări secvențiale, reducerea timpului de oprire, schimbarea lățimii sleburilor în timpul turnării, a mărcilor de oțel în fiecare șarjă, turnarea continuă a oțelurilor slab aliate de înaltă rezistență, automatizarea completă a turnării continue etc.

● Atenția specialiștilor în sectorul oțelării este concentrată spre desulfurarea fontei în afara furnalului, introducerea sistemelor dinamice de comandă a proceselor din convertizoarele cu oxigen, sporirea purității metalului elaborat în convertizoarele LD, prin reducerea conținutului de sulf, fosfor, gaze, separarea incluziunilor la suprafață și creșterea omogenității și greutății lingourilor, elaborarea de oțeluri cu un conținut redus de azot și îmbunătățirea parametrilor energetici ai tehnologiilor de elaborare a oțelului etc. Și în acest domeniu pot fi date numeroase exemple. Astfel, prin tratarea oțelurilor în gaze inerte în afara cuptorului, la nivelul cantităților elaborate în 1979 și 1980 s-a obținut o economie de metal de 5 mii tone și respectiv 7 mii tone, în timp ce tratarea oțelului în lingotiere a condus în același interval de timp la o economie de oțel de 7,5 mii tone.

● Perfecționarea și introducerea de noi tehnologii și-au găsit un cîmp larg de aplicare și în sectorul de laminare a oțelului. Sînt cunoscute și utilizate procedeele privind economisirea combustibilului în cuptoarele de încălzire prin încărcarea caldă a lingourilor și sleburilor și controlul computerizat al funcționării acestora, conducerea cu ajutorul calculatoarelor a procesului de laminare la cald a benzilor pe baza unui model matematic, controlul temperaturii la banda laminată la cald pe fluxul de laminare etc.

Calitatea factorului uman

CREȘTEREA productivității muncii a fost și este influențată în mod hotărîtor de calitatea factorului uman intrat în procesul de producție. Astfel, noile contingente de forță de muncă au un nivel de pregătire generală și profesională tot mai ridicat, făcînd posibilă punerea în valoare a potențialului tehnic, care în această etapă a cunoscut creșteri însemnate atît cantitative, dar mai ales calitative. Calitatea forței de muncă, în corelație cu cea a fondurilor fixe puse în funcțiune, precum și utilizarea eficientă a aparatului productiv au constituit factorii hotărîtori ai creșterii productivității muncii. Astfel, sporul productivității muncii obținut pe seama înzestrării tehnice a muncii a fost, față de 1970, de 25,2% în 1975, de 35,2% în 1980, de 22,4% în 1981 și de 26,5% în 1982. Cu toate că indicele de înzestrare tehnică a muncii a fost mai mare în 1981 cu 49,3% față de 1970, sporul productivității muncii obținut ca urmare a îmbunătățirii calității forței de muncă este considerabil, reflectînd grija permanentă pentru ridicarea pregătirii profesionale a cadrelor.

Rezultatele obținute în dezvoltarea cantitativă și calitativă a producției siderurgice gălățene se înscriu în realizările de ansamblu ale ramurii. În același timp, ele reprezintă doar o etapă în afirmarea industriei metalurgice românești. Sarcinile puse de conducerea de partid și de stat în fața acestei ramuri, obiectivul stabilit ca producția metalurgică să crească de 2,46 ori în 1990 față de 1980 impun din partea fiecărei unități siderurgice eforturi sporite pe linia folosirii cu înaltă eficiență a bazei materiale, creșterii productivității muncii, obținerii unor produse competitive, de calitate superioară.

Grija pentru sporirea productivității muncii, creșterea eficienței economice a producției se materializează la Combinatul siderurgic Galați în accentuarea influenței factorilor calitativi asupra rezultatelor obținute. În lumina măsurilor cuprinse în Programul de creștere mai accentuată a productivității muncii în acest cincinal și în perspectivă, colectivul siderurgiștilor gălățeni și-a stabilit obiective cu termene și responsabilități concrete. În programul de măsuri preponderență au acțiunile cu privire la promovarea în continuare a unor tehnologii avansate și creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției, factori care s-au dovedit a fi cei mai prețioși în creșterea accelerată a productivității muncii.

Iată cîteva din acțiunile ce se vor desfășura pe această linie în 1984 : — perfecționarea tehnologiilor de elaborare a metalului în vederea creșterii procentului de scoatere a laminatelor din tona de oțel lingou ; — extinderea operațiunilor automatizate în unele sectoare de activitate, îndeosebi în furnale și oțelării ; — aplicarea unor noi tehnologii moderne, cu precădere la fabricarea cocsului metalurgic, a oțelurilor cu carbon scăzut și a tablelor groase de înaltă rezistență tratate termic, a țevilor de diametru mare fără sudură laminată la cald și a tablelor subțiri din aliaje de aluminiu etc. Se va acorda și pe viitor o mare atenție sporirii randamentului la capacitățile de producție, menținerii la un nivel corespunzător a compoziției încărcăturii furnalelor, folosirii integrale a timpului de funcționare a agregatelor și utilajelor, aprovizionării ritmice cu materii prime și materiale, perfecționării calificării personalului muncitor și utilizării eficiente a timpului de lucru.

Întocmirea programelor de acțiune la nivelul combinatului cît și la fiecare sector de producție, cuprinzînd posibilitățile de creștere a productivității muncii, precum și aplicarea consecventă a sistemului de retribuire în acord global creează premisele necesare realizării la Combinatul siderurgic Galați a prevederilor de creștere a rodniciei muncii.

dr. Petru PANȚIRU

RESURSE PENTRU UTILIZAREA LA ÎNTREAGA CAPACITATE A FONDURILOR FIXE

FOLOSIREA la întreaga capacitate a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare, în vederea realizării unor produse de înaltă tehnicitate și calitate, creșterea spiritului de răspundere în gospodărirea cu maximum de eficiență a acestora reprezintă preocupări prioritare în activitatea fiecărei întreprinderi și centrale industriale. Dacă avem în vedere faptul că economia națională dispune astăzi de fonduri fixe în valoare de peste 2 400 miliarde lei, că cea mai mare parte dintre acestea sînt noi, realizate la nivelul tehnicii de vîrf pe plan mondial, utilizarea la parametrii înalți a capacităților de producție capătă semnificația unei probleme majore, de mare actualitate, de care trebuie să se țină seama în elaborarea opțiunilor strategice pe termen mediu și lung privind dezvoltarea industriei, a economiei naționale în ansamblu.

Sînt bine cunoscute orientările în acest domeniu formulate de Conferința Națională a partidului din decembrie 1982, indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. cu privire la intensificarea activității ministerelor, centralelor și întreprinderilor economice pentru crearea cadrului necesar asigurării unei exploatări raționale, eficiente a utilajelor și instalațiilor existente, pentru încărcarea corespunzătoare a capacităților de producție. În acest context general se înscriu și eforturile colectivelor de oameni ai muncii din industria arădeană pe linia ridicării gradului de folosire a capacităților de producție — condiție de bază în realizarea integrală, ritmică și în sortimentația stabilită a prevederilor fizice de plan.

● Acțiuni și măsuri pentru obținerea pe aceleași capacități a unor producții mai mari ● Realizarea unor produse și piese de schimb aduse din import sau executate de colaboratori interni ● Îmbunătățirea activității de întreținere și reparare a instalațiilor din dotare

PLANUL pe 1984 prevede pentru industria arădeană sarcini sporite față de anul trecut în ce privește gradul de încărcare a capacităților de producție, accentul principal fiind pus pe asigurarea, la nivelul fondurilor fixe existente, a întregii producții planificate și disponibilizarea, acolo unde condițiile permit, a unor mașini, utilaje și instalații în vederea realizării pe acestea a unei game variate de sortimente pentru alte unități care au deficit de capacitate la utilajele respective.

Rezultatele obținute în acest sens de majoritatea întreprinderilor arădene dovedesc preocuparea acestora pentru **asigurarea unei încărcări judicioase a fondurilor fixe,** pentru folosirea lor cu maximum de eficiență. Ilustrativ din acest punct de vedere este faptul că în unitățile constructoare de mașini din județ, în ultima perioadă de timp, indicele de utilizare a mașinilor-unelte de bază pentru prelucrarea metalelor a crescut simțitor, ceea ce s-a reflectat direct asupra realizărilor de plan, asupra calității produselor obținute. În prim-plan au stat problemele legate de prelucrarea metalului la întreprinderile de produse finale aparținînd M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. Ca să dăm doar cîteva exemple ar fi util să amintim inițiativa colectivului de la Întreprinderea de vagoane pentru creșterea gradului de valorificare a metalului pe aceleași capacități existente, prin preluarea integrală a fabricației unor boghiuri cum ar fi cele pentru vagoane basculante, a ramelor de metrou, a tablourilor electrice ale vagoanelor de călători, precum și trecerea, la Întreprinderea de mașini-unelte, la fabricația de linii tehnologice și mașini complexe pentru prelucrarea metalului. Efectele economice s-au concretizat în creșterea gradului de încărcare a mașinilor și utilajelor, paralel cu sporirea producției obținute cu cîteva procente.

Situații similare s-au înregistrat și la alte unități. Astfel, la Întreprinderea de articole metalice pentru mobilă și binale precum și la cea de ceasuri „Victoria", măsurile întreprinse pe linia diversificării fabricației, prin introducerea în producție a unor sortimente care pînă nu de mult se importau, au condus la obținerea unor producții superioare, de pînă la 8%. În întreprinderile cu foc continuu (Combinatul de îngrășăminte chimice, Întreprinderea de spirt și drojdie) s-a acționat în vederea îmbunătățirii indicilor de utilizare (încărcarea mai bună a mașinilor-unelte, asigurarea condițiilor necesare executării reviziilor și reparațiilor, stabilirea nomenclatorului de piese de schimb în stoc, necesare desfășurării ritmice a activității de întreținere etc.), în scopul asigurării funcționării tuturor capacităților la parametri proiectați.

Acțiunile întreprinse în unitățile economice arădene au permis ca în 1983, precum și în primul trimestru din acest an, pe aceleași capacități să se obțină sporuri însemnate de producție, în condițiile satisfacerii în mai mare măsură a solicitărilor beneficiarilor interni și externi. Astfel, în 1983, camparativ cu 1982, producția obținută a fost mai

NOTE

De ce consumuri specifice diferite pentru același produs ?

UTILIZAREA rațională a materiilor prime, în special a metalelor neferoase, constituie pentru fiecare unitate economică nu numai o îndatorire dar și o sarcină obligatorie de plan. În practică mai există însă situații cînd această cerință nu este în întregime respectată. De ce ? În multe cazuri datorită lipsei de inițiativă, în altele datorită comodității pentru promovarea de tehnologii moderne sau pentru utilizarea unor înlocuitori mai ieftini.

Iată un exemplu concret : față în față două unități — Secția de producție industrială a Întreprinderii de construcții montaj (S.P.I.A.) Arad și Întreprinderea de utilaje pentru drumuri și poduri (I.U.D.P.) Otopeni — care realizează o gamă relativ asemănătoare de repere dar cu rezultate diferite în ce privește consumul de materii prime pe unitatea de produs. În timp ce I.U.D.P. Otopeni a consumat multă vreme, în raport cu normele în vigoare, cantități de materii prime uneori duble (cupru electrolitic) pentru executarea unor piese și subansamble (clemă de fixare, clemă ancoră mediană, clemă de alimentare pe fir, clemă de legătură pe cablu purtător, clemă de înădire), la S.P.I.A. Arad spiritul gospodăresc al întregului colectiv a găsit pe parcurs soluția necesară pentru economisirea unor cantități însemnate de asemenea resurse în execuția acelorași produse. Mai mult decît atît, S.P.I.A. Arad utilizează ca materie primă la confecționarea reperelor respective, în locul cuprului electrolitic, tombacul (un aliaj din neferoase) — mult mai ieftin și la fel de rezistent — ceea ce i-a permis, pe lîngă reducerea considerabilă a costurilor și realizarea unor însemnate economii.

Deci se poate și așa. Dar pentru aceasta ar trebui ca I.U.D.P.-Otopeni să nu mai rămînă în expectativă ci să treacă foarte rapid la aplicarea experienței întreprinderii S.P.I.A. Arad, cunoscută de altfel atît de conducerea unității cît și de cea a Centralei de construcții căi-ferate București de care aparține. Este vorba, în principal, de stoparea imediată a consumului nejustificat de cupru și înlocuirea acestei materii prime scumpe, deficitare, cu tombacul sau oțelul inox, care se găsesc în cantități mai mari (prin valorificarea de resurse refolosibile) și sînt incomparabil mai ieftine. De altfel, experiența a demonstrat că atunci cînd există preocupare pentru generalizarea noului rezultatele nu se lasă așteptate. Astfel, experimentul realizat la I.U.D.P. Otopeni (măsură stabilită de organele de control ale Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale) a evidențiat faptul că, prin utilizarea ștanțării în locul turnării în cochile, întreprinderea a reușit, în perioada iunie-decembrie 1983, să economisească, față de normele stabilite, peste 22 000 kg cupru electrolitic.

Dar acest experiment nu rezolvă în întregime problemele legate de reducerea consumurilor specifice la I.U.D.P. Otopeni. Este necesară și schimbarea materiei prime din care se confecționează produsele respective.

M. SECHELI

mare cu 1,14% la vagoane de marfă, cu 1,21% la mașini-unelte, cu 1,17% la îngrășăminte chimice și cu 1,07% la mobilier. În același timp, efectul acțiunilor întreprinse s-a reflectat și în sporirea indicilor de utilizare a unor mașini, utilaje și instalații de bază.

■

ANALIZA rezultatelor obținute în 1983 și trimestrul I a.c., experiența de producție din marea majoritate a întreprinderilor arădene, propunerile formulate cu ocazia adunărilor generale ale oamenilor muncii au evidențiat existența pe ansamblul județului a unor însemnate rezerve pe linia creșterii gradului de încărcare a fondurilor fixe. Faptul că pe total s-au înregistrat unele rămîneri în urmă în ce privește indicele extensiv și intensiv de utilizare a unor mașini-unelte de bază, precum și a unor linii tehnologice (pentru execuția cutiilor de vagoane, roților dințate și axelor de mașini-unelte, mașinilor de filat și războaielor de țesut, instalațiilor de foraj etc.) a avut consecințe directe asupra nivelului producției realizate. Dacă, în anul trecut **toate mașinile și utilajele ar fi lucrat la întreaga capacitate s-ar fi putut obține o producție suplimentară de peste 1 miliard lei.**

Cauzele care au determinat aceste rămîneri în urmă sînt multiple. Între acestea se desprind cele legate de preocuparea mai puțin susținută a unor unități. (Întreprinderea de articole metalice pentru mobilă și binale, unitatea pentru reparații a Trustului de foraj-extracție etc.), pentru asigurarea la timp a cadrelor de muncitori calificați pentru o serie de sectoare importante cum ar fi prelucrarea metalului prin așchiere, forjare și turnare, țesătorii, petrol, industria chimică etc. Mă refer aici în special la deficiențele legate de orientarea profesională a personalului, de extinderea policalificării forței de muncă și poliservirii utilajelor etc. Toate acestea au făcut ca în anul trecut să se piardă efectiv circa 9% din timpul de folosire a mașinilor și utilajelor.

În același timp, situații de neîncărcare la capacitate a mașinilor și utilajelor s-au datorat și faptului că nu în toate unitățile s-a respectat cu strictețe programul de întreținere și reparații curente și capitale. Mai mult decît atît, în funcționarea mașinilor-unelte, a pompelor și compresoarelor au existat cazuri de nerespectare a normelor tehnice de exploatare (ungerea și răcirea corespunzătoare, regimul de așchiere, debitul și presiunea prescrise, ritmicitatea timpilor activi și a celor de pauză). Cele mai mari neajunsuri s-au înregistrat la Combinatul de îngrășăminte chimice și la Întreprinderea de industrializare a sfeclei de zahăr la care opririle accidentale au făcut posibil ca, în unele perioade de timp, să se obțină producții mai mici de jumătate din capacitatea instalată.

Un factor care a amplificat utilizarea incompletă a capacităților de producție l-a constituit și lipsa, în anumite perioade de timp, a pieselor de schimb necesare, în special pentru utilajele din instalațiile cu foc continuu, motoare electrice, pompe, reductoare, ventilatoare, aparatura de măsură, automatizare, control electronic și pneumatic etc.

■

ȚINÎND seama de rezervele însemnate ce există în întreprinderile economice din județ pe linia folosirii la întreaga capacitate a fondurilor fixe, au fost stabilite măsuri concrete care să facă posibilă îmbunătățirea, în continuare, a indicilor de utilizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare, ca o premisă a obținerii productivității planificate pentru acest an. Între acestea reținem atenția cele referitoare la:

● **extinderea preocupărilor conducerilor întreprinderilor în vederea integrării unor repere și subansamble** atît în fabricația de vagoane și mașini-unelte, cît și în ce privește realizarea unor sortimente din industria ușoară. Extinderea în acest sens a cooperărilor în cadrul unităților economice din județ în scopul eliminării unor stagnări la o serie de mașini-unelte și la sculării are menirea de a contribui la încărcarea mai bună a capacităților de producție disponibile, existente la unele întreprinderi (Întreprinderea de mașini-unelte, întreprinderea de ceasuri „Victoria", Întreprinderea pentru mecanizarea agriculturii și industriei alimentare etc.), precum și la realizarea unor sortimente absolut necesare economiei județului. În același timp, se urmărește executarea, pe capacitățile care în prezent nu sînt încărcate la parametri maximi, a unor piese de schimb pentru reparații, ținînd seama de faptul că întreprinderile specializate nu pot asigura, în multe cazuri, necesitățile de piese corespunzător volumului de reparații planificat. Este în acest sens și de datoria unităților din județul Arad de a fi mai receptive în asimilarea unor piese de schimb unicate sau de serie mică care în prezent se importă ;

● **preluarea** de la Întreprinderea județeană de producție industrială și prestări servicii **a unor utilaje care nu mai au o încărcare corespunzătoare în industria republicană, pentru valorificarea resurselor locale de materii prime și a materialelor recuperabile ;**

● **scurtarea duratei reparațiilor** (la Combinatul de îngrășăminte chimice, Întreprinderea de prelucrare a nutreturilor combinate, Întreprinderea de prelucrare a legumelor și fructelor etc.) prin pregătirea din vreme a acestora, elaborarea documentației de execuție pe baza constatării stării tehnice la ultima reparație, organizarea lucrărilor în funcție de cele mai adecvate tehnologii, asigurarea pieselor de schimb necesare etc. În acest sens, de mare interes este acțiunea începută în județ de **a se executa un număr cît mai mare de reparații prin schimb de agregate și subansamble pregătite dinainte,** reparația celor defecte urmînd a se executa ulterior. În acest fel, **se reduce pînă la o treime durata de execuție a unei reparații capitale** față de prevederi ;

● **perfecționarea activității de urmărire a comportării în exploatare a mașinilor-unelte,** vagoanelor, a unor utilaje și instalații pentru agricultură și industria alimentară astfel încît să se cunoască operativ eventualele observații critice ale beneficiarilor în scopul îmbunătățirii performanțelor acestora și asigurării unor producții superioare.

Prin aceste acțiuni se urmărește, la nivelul județului Arad, asigurarea unui grad superior de încărcare a capacităților existente, ridicarea nivelului calitativ al muncii în acest domeniu de activitate, în vederea realizării în acest an a producțiilor planificate, în condiții de eficiență economică maximă.

Constantin CIOCAN
secretar al Comitetului județean Arad al P.C.R.

Mapamond tehnico-științific

Reciclarea aluminiului

ALUMINIUL prezintă o importanță deosebită din punctul de vedere al reciclării. Această poziție este condiționată de o serie de factori între care : larga sa utilizare și, implicit, cantitățile considerabile integrate în circuitul productiv ; perspectivele promițătoare de folosire a sa, aluminiul constituind unul dintre principalele metale ale civilizației moderne ; un raport favorabil în ce privește reducerea consumului energetic, reciclarea acestui metal necesitînd de douăzeci de ori mai puțină energie ; facilitățile tehnologice din punct de vedere al reciclării, în acest caz separarea aluminiului din diverse aliaje realizîndu-se în condiții de eficiență ridicată, ceea ce îl propune ca pe un înlocuitor al oțelului și sticlei în confecționarea unor recipiente.

Cu toate aceste avantaje, nivelul de reciclare este încă modest. Potrivit unor estimări, din cantitatea de aluminiu reciclabilă (circa 80% din totalul consumat în lume) numai 30% este revalorificată. Obstacolele cele mai puternice identificate de specialiști constau în ciclul relativ mare de reintrare în circuitul productiv, aluminiul fiind încorporat în numeroase obiecte de uz îndelungat; raporturi dimensionate incorect între prețul aluminiului obținut din zăcămînt și cel al energiei, deși cheltuielile pentru energie reprezintă circa 20% din costul total. Totuși, în ultimul deceniu, nivelul reciclării a cunoscut o evoluție ascendentă ca urmare deopotrivă a crizei energetice și a restricțiilor de natură ecologică. Dar în această medie mondială diferențele naționale sînt mari. Japonia, bunăoară, a produs în anul 1981 mai mult aluminiu prin recuperare decît prin resurse primare, în timp ce Norvegia — al șaselea producător mondial de aluminiu — recuperează numai 4%.

Creșterea gradului de reciclare a aluminiului este condiționată de un ansamblu de factori. Alături de parametrul energetic care se impune pe o scară tot mai largă, de organizarea eficientă a sistemelor de colectare a ambalajelor și produselor din aluminiu a apărut și un fenomen nou, deosebit de important. Este vorba despre crearea unui autentic comerț internațional cu materiale reciclabile, în cazul nostru cu aluminiu. Astfel, Italia își acoperă jumătate din consum pe baza aluminiului reciclat, aluminiu cumpărat din alte țări sub formă de deșeuri industriale sau casnice. În acest context se apreciază că reglementările comerciale stabilite pentru această sferă a activității economice vor influența deopotrivă volumul reciclării și distribuția sa internațională.

CREȘTEREA PRODUCȚIEI AGRICOLE

în strînsă concordanță cu programul de autoaprovizionare

LA CEL DE-AL II-LEA CONGRES al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, din 1981, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia : **„partidul asigură, o dată cu progresul neîntrerupt al industriei, ridicarea la un nivel și mai înalt a rolului agriculturii în dezvoltarea echilibrată a întregii economii, în satisfacerea cerințelor de viață ale poporului, în întreaga operă de construcție socialistă".**

Îmbunătățirea relației producție—consum

ÎN PERIOADA 1965—1982, suprafața agricolă s-a mărit cu peste 170 mii ha, cu toată scoaterea din circuitul agricol a terenurilor necesare pentru construcția unui număr însemnat de obiective economice. În același interval, producția globală agricolă a crescut de aproape două ori. Fizic, producția de cereale boabe a sporit de la 12,6 mil. tone în 1965 la 22,3 mil. tone în 1982, cea de carne de la 1 047 mii tone la 2 223 mii tone, cea de lapte de la 26 036 mii hl la 36 004 mii hl, iar cea de ouă de la 2 630 mil. la 7 155 mil. bucăți etc. Aceste creșteri ale producțiilor în ultimele trei cincinale s-au datorat în primul rînd sporirii randamentelor la hectar (de pildă : la grîu și secară de la 1970 kg la 2 970 kg, la porumb de la 1 780 la 4 230 kg, la sfeclă de zahăr de la 15 870 la 24 740 kg, la cartofi de la 7 290 la 15 680 kg) și pe animal (cantitatea de lapte obținută de la o vacă a crescut de la 1 497 la 1 700 l, randamentul de lînă de la o oaie de la 2,1 kg la 2,6 kg, iar de ouă de la o găină de la 83 la 161 buc.).

În ultimii ani, dinamica producțiilor agricole nu a corespuns însă posibilităților create, ceea ce s-a datorat nu numai condițiilor climatice mai puțin favorabile, ci și evoluției nesatisfăcătoare a preocupărilor, într-o serie de unități agricole, pentru organizarea mai bună a producției și a muncii, folosirea intensivă și extensivă a bazei tehnico-materiale, respectarea cu strictețe a regulilor agrotehnice. O serie de măsuri inițiate de conducerea partidului și statului nostru, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, au în vedere lichidarea acestor decalaje. Astfel, pentru anul 1984 se prevăd importante sarcini de creștere, trebuind să se obțină o recoltă-record. Întreaga activitate este orientată spre realizarea tuturor programelor speciale pe ramuri și produse, pentru creșterea mai accentuată a producției. Pe această cale urmează să se asigure acoperirea în mai bune condiții a cerințelor de consum agroalimentar ale populației, potrivit unor norme științific fundamentate, aprovizionarea îndestulătoare cu materii prime agricole a industriilor prelucrătoare, mărirea disponibilităților pentru export. Creșterea producției agroalimentare în ultimul deceniu a fost însoțită de modificări calitative structurale în direcția sporirii ponderii produselor animaliere. Ca urmare, disponibilul proteic a crescut mai repede decît cel caloric. Totodată, se constată o îmbunătățire a structurii disponibilului proteic în favoarea proteinelor de origine animală ; ritmul mediu anual de creștere a disponibilului proteic de origine vegetală a fost de 0,8%, iar a celui de origine animală de 5,1%.

Rolul determinant al producției

ÎN ORIENTAREA acțiunilor menite a asigura o mai bună concordanță în acest domeniu trebuie pornit de la premisa fundamentală a rolului determinant al producției, nivelul consumului trebuind să fie în concordanță cu posibilitățile societății ; în același timp, se impun însă și măsuri care să conducă la creșterea mai rapidă a producției și la ridicarea, pe această bază, a gradului de autoaprovizionare.

Pentru a analiza gradul de autoaprovizionare am utilizat metoda bazată pe compararea producției agroalimentare cu consumul populației exprimat în kcal, aplicînd două variante.

În prima variantă, dinamica gradului de autoaprovizionare s-a calculat pornind de la evaluarea produsului agroalimentar exprimat în calorii la consumator și de la necesarul zilnic de calorii pe locuitor. Gradul de autoaprovizionare astfel calculat înregistrează o tendință constantă de creștere. Problema care se ridică este însă aceea a structurii. Conform Programului de alimentație științifică, produsele de origine animală trebuie să acopere 22—25% din totalul consumului de calorii și 48—53% din totalul celui de proteine. După calculele noastre, produsele de origine animală acopereau în anul 1980 circa 25% din calorii și peste 45% din proteine. Gradul de acoperire a consumului de proteine era ridicat, dar proporția necesară între proteinele vegetale și animale nu era asigurată, disponibilul de proteine de origine animală aflîndu-se sub nivelul cerut — și aceasta, în condițiile în care consumul de calorii, în anul 1980, a depășit necesarul.

În cea de-a doua variantă a fost luat în considerare consumul efectiv realizat în țara noastră, care în 1980 era de circa 3 300 calorii și de circa 100 g proteine pe zi și locuitor. Gradul de autoaprovizionare calculat în această variantă a reprezentat, în anul 1980, 92%.

Pornind de la principiul că satisfacerea nevoilor de consum trebuie să aibă loc atît potrivit cerințelor fiziologice determinate în mod științific, cît și în corelație cu posibilitățile economiei, Programul de alimentație științifică a populației prevede ca un obiectiv de prim ordin asigurarea nivelului de consum efectiv în scopul dezvoltării fizice și intelectuale a omului, menținerii sănătății și a capacității sale de muncă. Pentru realizarea acestui obiectiv, programul stabilește ca nivelul consumului zilnic să se încadreze sub raport energetic în limitele a 2 700—2 800 calorii.

Asigurarea unui consum rațional, necesar înseamnă nu numai realizarea lui din punct de vedere cantitativ, ci și structural. În ultimele trei decenii, structura consumului în țara noastră s-a îmbunătățit și sub aspect calitativ, ceea ce își găsește expresia într-o creștere mai rapidă a consumului de produse cu calități nutritive superioare — carne, pește, lapte, ouă, legume, fructe — și în reducerea treptată a consumului de produse din cereale. Numărul de calorii și proteine obținut pe seama produselor animaliere se află însă încă sub necesar, iar al celor din cereale depășește acest nivel. De fapt, structura menționată a consumului reflectă structura producției.

În raport cu necesitățile alimentare ale populației, determinate în mod științific, produsul agroalimentar — care include atît produsele agricole alimentare neprelucrate, cît și cele prelucrate în industria alimentară — asigură un grad de acoperire a consumului energetic (exprimat în calorii) ce variază între 110 și 114% ; este însă necesară creșterea ponderii caloriilor și proteinelor de origine animală. Or, este cunoscut că pentru obținerea unei calorii de origine animală sînt necesare cca 7 calorii vegetale și, prin urmare, asigurarea nivelului de consum rațional, cu o structură corespunzătoare, pune sarcini mai mari și mai complexe în fața producției agricole.

Dacă vom ține seama de mărimea și structura necesară a consumului, în care 1/3 din calorii sînt de origine animală, reiese că pentru asigurarea zilnică a 2 700—2 800 calorii sînt, de fapt, necesare circa 8—9 mii de calorii primare. Avînd în vedere că fiecărui locuitor al țării îi revenea în 1982 circa

0,67 ha din suprafața agricolă, ar rezulta că producția agricolă trebuie să asigure 4 400—5 000 kcal/ha. Ținînd cont însă că o parte din suprafața agricolă este ocupată cu plante ce constituie materii prime pentru industrie, cantitatea de calorii de pe fiecare hectar trebuie să fie și mai mare pentru asigurarea necesarului alimentar al populației, iar crearea disponibilităților pentru export presupune depășirea acestui necesar.

Ridicarea gradului de satisfacere a nevoilor economiei naționale de produse agricole în general și ale populației de produse alimentare în special depinde nu numai de sporirea producției agricole, ci și de creșterea eficienței utilizării acesteia.

Totodată, practica arată că nu întreaga producție realizată în agricultură ajunge la consumatorul final. Pierderile de produse agricole ce se înregistrează pe întregul lanț „cîmp—consumator" influențează negativ atît gradul de satisfacere a necesităților economiei naționale, cît și costurile acoperirii nevoilor de produse agricole. De aceea, ridicarea gradului de autoaprovizionare urmează să se bazeze atît pe măsuri îndreptate spre sporirea producției agricole, cît și spre creșterea eficienței utilizării acesteia.

Măsuri pentru creșterea producției agricole și asigurarea necesarului de consum

ÎN CADRUL programelor și orientărilor de însemnătate majoră pentru dezvoltarea economico-socială a patriei, adoptate la Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, un loc deosebit îl ocupă cele care au în vedere ridicarea nivelului de trai al populației, care pun sarcini mari în domeniul producției bunurilor de consum. Au fost elaborate programe care asigură dezvoltarea puternică și modernizarea industriei alimentare, astfel încît pînă în 1985 această ramură să poată satisface deplin cerințele populației. Au fost, de asemenea, elaborate programe speciale în vederea sporirii producției de cereale, legume, fructe și struguri, precum și a extinderii ramurilor care asigură materii prime necesare industriei ușoare.

Totodată, Conferința Națională a partidului, din decembrie 1982, a adoptat Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agroalimentare, industriale și prestări de servicii în perioada 1983—1985, care prevede realizarea unei nutriții echilibrate a tuturor locuitorilor, diferențiată după efortul depus în producție, după vîrstă, sex și specificul local al alimentației, în concordanță cu cerințele de menținere și îmbunătățire a stării de sănătate. Accentul se va pune pe îmbunătățirea structurii și pe ridicarea calității produselor prin creșterea ponderii proteinelor de origine animală, a produselor cu un conținut nutritiv ridicat și diversificarea sortimentelor. Potrivit acestui program consumul anual de carne, produse din carne și pește pe un locuitor urmează să ajungă în 1985 la circa 75—80 kg, din care 10 kg de pește. Din consumul de carne prevăzut, 43% va fi de porcine, 19% de bovine, 27% de pasăre, 11% de ovine și alte specii. La lapte și produse din lapte consumul urmează să ajungă la circa 200 litri pe locuitor, iar la ouă la 280 bucăți. O creștere accentuată va cunoaște consumul produselor horticole — pînă la 185 kg de legume, 90 kg de cartofi, 62 kg de fructe și 25 kg de struguri de masă. Satisfacerea necesarului de consum de legume se va realiza pe baza creșterii producțiilor medii la hectar, atît la culturile de cîmp și din sere, cît și la culturile duble, succesive și intercalate. Se va urmări eșalonarea producției de legume de cîmp, pentru ca populația să consume produse proaspete o perioadă cît mai lungă de timp.

Îmbunătățirea structurii alimentației populației prin creșterea produselor animaliere, corespunzător tendințelor din țările dezvoltate economic, va duce la micșorarea consumului de cereale pentru pîine, făină, mălai de la 173 kg pe locuitor în 1980, la 140 kg.

În conformitate cu Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, în fiecare județ trebuie să se asigure resursele necesare autoaprovizionării populației cu cereale, cartofi, legume, fructe, carne, lapte, ouă și alte produse pentru care dispune de condiții naturale și economice favorabile. (Completarea necesarului de consum pentru populația din zonele de deal și munte, precum și din celelalte localități neproducătoare de cereale va fi asigurată de la fondul de stat). Consiliile populare, ca titulare de plan în profil teritorial, au obligația să acționeze permanent pentru îndeplinirea integrală a programelor de dezvoltare a producțiilor agricole vegetale și animale în zona lor de activitate. Ele răspund de valorificarea cît mai deplină a potențialului productiv al pămîntului, de utilizarea cu randament ridicat a celorlalte mijloace de producție și folosirea rațională a forței de muncă, de aplicarea tuturor măsurilor prevăzute în programele de dezvoltare a producțiilor agricole în profil teritorial.

Realizarea consumurilor prevăzute se sprijină pe programe speciale, fundamentate, dezbătute și adoptate de Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor.

Astfel, începînd din anul 1983 s-a organizat cultivarea intensivă a porumbului pe o suprafață de 500 mii ha, de pe care urmează să se obțină o producție medie de 20 t de știuleți la hectar.

În scopul asigurării necesarului de orez pentru consumul populației (eliminîndu-se importul), Programul privind dezvoltarea culturii orezului în perioada 1983—1990 prevede creșterea suprafeței cultivate la 40 mii ha în 1985 și 50 mii ha în 1987, paralel cu alte măsuri de modernizare a orezăriilor existente și de îmbunătățire a tehnologiilor, care să contribuie la creșterea randamentelor la hectar, la 5 000 kg în 1985.

Viticultura și pomicultura, ramuri cu vechi tradiții în țara noastră, vor cunoaște un proces continuu de modernizare. Producția va spori prin înființarea de noi plantații în sistem intensiv și superintensiv, de înaltă productivitate și prin creșterea randamentelor la plantațiile existente. Consumul mediu pe locuitor — în echivalent struguri — va spori de la 58 kg în 1982 la circa 92 kg în 1985, din care 25 kg struguri în stare proaspătă și industrializată, iar consumul de fructe va ajunge la 62 kg, ca urmare a sporirii consumului de fructe în stare proaspătă, în detrimentul celor destinate distilării. Cultura căpșunului va cunoaște o puternică extindere; în 1985 suprafața va ajunge la 17 mii ha, iar producția totală la peste 100 mii de tone.

Potrivit programului de dezvoltare a pisciculturii și pescuitului în apele interioare și în Delta Dunării, producția de pește va ajunge în 1985 la peste 200 mii de tone, ca urmare a unui complex de măsuri privind executarea de noi amenajări pentru piscicultură, modernizarea pepinierelor piscicole, sporirea ponderii peștilor fitofagi, îmbunătățirea tehnologiilor de creștere și valorificarea piscicolă a unor rîuri interioare, dezvoltarea pescuitului acvatic în Marea Neagră etc.

Programul pentru dezvoltarea apiculturii prevede ca în 1985 efectivul de albine să ajungă la 2 milioane de familii, luîndu-se măsuri de extindere a fermelor specializate din unitățile socialiste și de dezvoltare a stupinelor la gospodăriile populației.

Realizarea programului de creștere suplimentară a efectivelor de ovine și a producției de lînă, carne și lapte impune măsuri hotărîte pentru sporirea suplimentară a efectivelor cu 3 milioane ovine, din care 2 milioane merinos și spancă și 1 milion țurcană. Accentul se va pune pe îmbunătățirea și folosirea integrală a pajiștilor naturale existente, a nutreturilor grosiere și înființarea de pajiști cultivate de înaltă productivitate. O atenție mai mare se va acorda în continuare organizării fătărilor de toamnă și a încrucișărilor cu rasele de lapte.

Pornind de la faptul că gospodăriile populației au încă însemnate rezerve de creștere a producției agricole și în scopul satisfacerii în condiții tot mai bune a nevoilor proprii de consum, s-a adoptat Programul unic de creștere a producției în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari, care prevede ca acestе gospodării să cultive integral terenurile agricole ce le dețin, să crească animale și păsări, în vederea obținerii produselor agricole animale și vegetale necesare acoperirii nevoilor proprii de consum, contractării și predării unor cantități sporite de produse pentru fondul de stat.

Înfăptuirea programelor adoptate va crea condiții pentru dinamizarea și mai puternică a producției agricole, creșterea consumului și gradului de autoaprovizionare, pentru realizarea sarcinilor trasate agriculturii de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului. Ea se va sprijini pe ansamblul de măsuri cuprinse în Programul național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile, prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1983.

Ovidiu POPESCU
Reghina CREȚOIU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

CONDUCEREA MODERNĂ A PRODUCȚIEI: CONDIȚIE ȘI STIMUL ÎN FUNCȚIONAREA MECANISMULUI ECONOMIC

APLICAREA în practică a noului mecanism economico-financiar a pus la dispoziția organelor de conducere colectivă din întreprinderi mijloacele necesare îndeplinirii în cele mai bune condiții a rolului lor mobilizator în desfășurarea activității economico-sociale, în realizarea integrală, cu o înaltă eficiență, a sarcinilor de plan, participării plenare a tuturor oamenilor muncii la conducerea și gospodărirea fiecărei unități economice, astfel încît să se asigure creșterea producției, ridicarea nivelului ei tehnic și calitativ, sporirea productivității muncii, obținerea de efecte economice maxime cu cheltuieli minime. Au fost create condițiile necesare promovării la toate nivelurile organizatorice a celor mai moderne metode și tehnici de conducere și organizare a activității economice, cu pronunțat caracter științific, capabile să răspundă în mod adecvat cerințelor realizării noii calități în întreaga activitate economică. Actualul mecanism al autoconducerii și autogestiunii economico-financiare solicită organelor de conducere să folosească mai mult ca înainte o gamă largă de metode, care să permită optimizarea tuturor activităților din unitățile economice.

Valorificînd condițiile create, în întreprinderi s-a lărgit aria utilizării acestor metode la abordarea cu eficiență sporită a unui număr tot mai mare și mai divers de probleme. Totodată, se remarcă creșterea dimensiunii previzionale a utilizării metodelor și tehnicilor moderne de conducere, în sensul că teoria a pus la dispoziția practicii conducerii metode cu caracter previzional, care și-au dovedit utilitatea îndeosebi în probleme a căror rezolvare necesită decizii privind strategia și tactica producției. Pe de altă parte, metodele folosite pînă nu de mult, de regulă în conducerea curentă și postoperativă, au început să fie utilizate pe scară tot mai largă în activitatea prospectivă. Metoda diagnosticării — prin excelență metodă postoperativă — poate fi și este folosită cu și mai multă eficiență în elaborarea și fundamentarea științifică a programelor speciale pe ramuri, grupe de produse și produse. De asemenea, se cere remarcată creșterea dimensiunii participative prin constituirea unor echipe complexe de analiză și prognoză. Se folosesc pe scară tot mai largă metodele de optimizare ce utilizează aparatul statistico-matematic modern și tehnica electronică de calcul, fapt care asigură creșterea operativității, rigurozității și a nivelului de fundamentare științifică a deciziilor de conducere. În acest fel, o parte tot mai mare din timpul de muncă al personalului de conducere este folosită pentru soluționarea problemelor previzionale și mai puțin pentru cele de rutină, aspect ce prezintă deosebită importanță.

Actualul mecanism economico-financiar presupune renunțarea și mai hotărîtă la unele concepții și metode tradiționale și înlocuirea lor cu metode moderne de organizare și conducere în procesul întăririi autogestiunii economico-financiare. În acest sens, cunoașterea și aplicarea mai consecventă în practică a metodelor moderne de conducere configurează o modalitate de acțiune de maximă importanță pentru fiecare unitate economică.

■ **La fundamentarea temeinică și aplicarea eficientă a bugetului de venituri și cheltuieli, metodele moderne de conducere a producției aduc o contribuție substanțială.** În scopul folosirii cît mai eficiente a pîrghiilor economico-financiare în activitatea întreprinderilor, a sporirii cointeresării și răspunderii unităților economice, a colectivelor de oameni ai muncii și a organelor de conducere colectivă în gospodărirea cu eficiență maximă a resurselor materiale, financiare, umane și de întărire a disciplinei financiare, activează cu efect pozitiv hotărîrea ca toate unitățile economice să întocmească bugete de venituri și cheltuieli. Această măsură reprezintă un mijloc important pentru înfăptuirea autoconducerii muncitorești, pentru întărirea autogestiunii economico-financiare și autofinanțării, întrucît în acest fel întreaga activitate economico-socială a unei unități economice este sintetizată prin bugetul de venituri și cheltuieli în „expresie bănească", este orientată spre gospodărirea eficientă a fondurilor materiale și bănești, se pot prevedea rezultatele ce urmează a fi obținute. La acestea mai trebuie adăugat și faptul că, pe parcursul realizării sarcinilor de plan, bugetul de venituri și cheltuieli este un mijloc de analiză și control și implicit un instrument folosit în asigurarea echilibrului financiar al unității.

Prin defalcarea indicatorilor bugetului de venituri și cheltuieli pe secție, ateliere, compartimente, se creează un sistem de bugete, putînd fi făcute analize pînă la cele mai simple elemente care altfel ar fi practic neidentificabile, sinteza fiind asigurată din punctul de vedere al integrării pînă la nivelul întreprinderii. În acest context, **folosirea metodei de conducere prin bugete** — defalcată pe verigi structurale — permite nu numai aplicarea în fiecare verigă a bugetului corespunzător, ci face posibilă orientarea fluxului informațional către conducătorul ierarhic respectiv și asigură coordonarea fluxului de date și, prin aceasta, a activității de conducere.

● Autogestiunea solicită folosirea mai largă a metodelor moderne de conducere a producției ● De la conducerea curentă și postoperativă la activitatea prospectivă și preventivă ● Decizia : operativă, riguros fundamentată științific ● Avantajele conducerii prin bugete — argumente pentru generalizarea sa la toate nivelurile organizatorice ale unității ● Cum se aplică eficient conducerea prin proiecte ? ● Conducerea prin obiective = antrenarea la un nivel ridicat a întregului personal în realizarea sarcinilor de plan

Dacă avem în vedere faptul că **folosirea rațională a metodei necesită :** ● stabilirea unor structuri organizatorice clare, precise, cu subordonări, responsabilități, competențe decizionale și relații de comunicare și colaborare precis determinate ; ● planificarea tuturor activităților concretizate în obiectivele aferente, cu indicatori (producția marfă, producția marfă vîndută și încasată, beneficiile, costurile totale calculate la acești indicatori) defalcați pe niveluri ierarhice de sus pînă jos — întreprindere, secție, sector, atelier și chiar compartimente funcționale cum sînt serviciile aprovizionare tehnico-materială, desfacerea producției etc. ; ● existența unui sistem de contabilizare adecvat pentru urmărirea costurilor normate, analiza nivelurilor limită a indicatorilor amintiți, stabilirea contribuției la realizarea beneficiului total a verigilor structurale care întocmesc bugetul

de venituri și cheltuieli, și că aceste condiții au fost create în principiu odată cu noul mecanism economico-financiar, trebuie spus că extinderea încă în mică măsură a metodei se explică nu prin lipsa cadrului organizatoric necesar, ci prin insuficienta preocupare a unor factori de răspundere situați pe diferite niveluri ierarhice implicate din întreprinderi.

Asigurînd programarea costurilor la fiecare nivel organizatoric, precum și resursele necesare realizării obiectivului dat, furnizînd conducerii informații operative privind abaterile de la costuri, facilitînd adaptarea și aplicarea deciziilor de reglare a activității, permițînd evaluarea personalului muncitor în funcție de gradul de îndeplinire a obiectivelor, în strînsă legătură cu nivelul prevăzut al cheltuielilor și facilitînd cointeresarea personalului la un nivel superior (remunerarea în acord global făcîndu-se în funcție de nivelul realizării producției fizice în corelare cu nivelul cheltuielilor materiale și energetice, calitatea producției), conducerea prin bugete asigură una din principalele cerințe ale actualului mecanism economico-financiar și anume creșterea eficienței economice.

■ **Antrenarea la un nivel ridicat a întregului personal în realizarea sarcinilor de plan poate fi facilitată și ea de lărgirea aplicării metodelor moderne de conducere a producției.** Avînd în vedere faptul că : ● potrivit legii cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și de repartiție a veniturilor oamenilor muncii, forma de retribuire în acord global se aplică în mod generalizat în unitățile economice din industrie, construcții-montaj, agricultură, transporturi, cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, proiectare, la nivel de întreprindere, fabrică, uzină, secție, atelier, brigadă, șantier, lot, fermă, echipă și a tuturor formelor organizatorice asemănătoare ; ● că obiectivele își găsesc exprimare în sarcina cantitativă ce se contractează în acord global — producția fizică pe sortimente, produse, subansamble, piese, repere sau lucrări — care rezultă din planul național unic de dezvoltare economico-socială, specific activității sau locului de muncă ; ● că suma destinată retribuirii personalului muncitor ce se prevede în contractul de acord global se determină pe baza tarifelor pe unitate de produs sau lucrare, stabilite pe baza manoperei ; ● că sarcina cantitativă de producție și suma destinată retribuirii prevăzute în contractul încheiat de întreprindere la nivelurile stabilite se defalcă în mod corespunzător pe subunități, pînă la nivelul formațiilor de muncă sau echipelor de muncitori ; ● că în contractul de acord global pe lîngă obiectivul realizarea indicatorului producția fizică se cuprind și condițiile în care această producție trebuie executată și că aceste clauze se referă la îndeplinirea unor indicatori sau sarcini, deci alte obiective, toate acestea constituie după părerea noastră tot atîtea premise materiale și organizatorice necesare aplicării generalizate a **metodei de conducere prin obiective,** ținînd seama că la baza aplicării acestei metode stă corelarea strînsă a obiectivelor, rezultatelor și retribuției.

Totodată, în condițiile actualului mecanism economico-financiar, cînd o importanță deosebită o are corelarea mai strînsă a rezultatelor cu veniturile realizate, unele proiecte mai complexe care antrenează volume mari de resurse materiale, umane și financiare pot fi realizate în condiții de eficiență economică sporită și pe baza **conducerii pe bază de proiecte,** înțelegînd prin proiect un ansamblu de procese de muncă diferite ca natură, din desfășurarea cărora rezultă un produs, un serviciu cu un grad ridicat de specificitate, uneori chiar de unicat.

Un asemenea proiect, a cărui realizare antrenează resurse materiale foarte variate, un număr mare de specialiști de diferite profesii, care-și desfășoară activitatea în mai multe compartimente, necesită crearea unor forme organizatorice temporare, stabilirea unor planuri detaliate a activităților și termenelor de înfăptuire a acestora, planuri ce trebuie adaptate pe întreg parcursul realizării proiectului. Indiferent de modalitatea organizatorică folosită în operaționalizarea conducerii prin proiecte — cu responsabilitate individuală, mixtă și cu stat major — un rol determinant în realizarea cu maximum de eficiență a obiectivelor cuprinse în proiect îl are conducătorul proiectului care trebuie să fie un cadru cu o mare capacitate decizională, să posede cunoștințe temeinice de specialitate și să aibă aptitudinile necesare unei asemenea persoane.

dr. Adriana OLARU

Vom continua, într-unul din numerele următoare ale revistei, și prezentarea conexiunilor economico-financiare ale aplicării altor metode moderne de conducere (diagnosticarea, conducerea pe produs).

Noi surse de sporire a eficienței

Soluții de economisire a carburanților

DAT FIIND că o componentă importantă a sporirii eficienței o constituie reducerea cheltuielilor materiale, apreciem ca necesar de evidențiat faptul că, în activitatea de transport cu autovehicule care consumă motorină o măsură importantă în diminuarea consumului de carburanți o constituie efectuarea în cele mai bune condiții a activității de verificare și reglare continuă a tuturor părților componente ale sistemului de alimentare a mașinilor echipate cu motoare Diesel. Cu atît mai mult cu cît acest tip de autovehicul are ponderea majoritară în cadrul parcului auto al unităților specializate de transport auto.

În funcționarea corespunzătoare a sistemului de alimentare a acestor autovehicule, cel mai important rol îl joacă — așa cum a reieșit din practica unității noastre — subansamblul „pompa de injecție". În condițiile în care apare necesitatea încadrării cu strictețe a consumurilor în normativele tehnice stabilite și a reducerii lor continue dat fiind că normativele tehnice prevăd norme maximale care trebuie deci în continuare îmbunătățite în sensul diminuării, se impune efectuarea verificării continue a parametrilor de lucru ai pompei de injecție, operațiune posibilă a fi efectuată cu o înaltă eficiență cu ajutorul dispozitivului „banc electronic de centricubat pompe de injecție". Ținînd cont de costul de achiziție al unei asemenea instalații și de cheltuielile anuale cu utilizarea acestuia, din experiența noastră a reieșit că — fără a lua în calcul capacitatea sa maximală de lucru și limitîndu-ne numai la verificarea periodică a unui număr de 700 de autovehicule — pe această cale se poate obține anual o economie de 242 t de motorină ; dacă se scad cheltuielile cu funcționarea acestui banc de probe, rezultă că într-un an se înregistrează un beneficiu de 340 mii lei.

Din punct de vedere funcțional, depășirea de consum de carburanți față de norme se explică prin faptul că, în timpul funcționării, datorită solicitărilor, în funcție de numărul de km parcurși, motorul nu mai funcționează corespunzător parametrilor inițial proiectați, ceea ce duce la un consum mărit de carburanți. Analizele efectuate pe parcursul timpului au demonstrat că pompa de injecție neverificată și nereglată la timp în mod corespunzător mărește consumul efectiv. Mai mult decît atît, din această cauză, nefuncționarea corectă a motorului are influențe negative asupra celorlalte sisteme din componența autovehiculului ca : ambreiaj, cutie de viteze, transmisie, diferențiale, care fiind ca urmare solicitate anormal se uzează prematur, ceea ce determină necesitatea introducerii autovehiculului în reparații, și deci un consum de piese și material suplimentar, de manoperă și timp de imobilizare în reparații.

Acest dispozitiv este produs de Întreprinderea mecanică pentru agricultură și industria alimentară Timișoara, la o calitate corespunzătoare și un preț de achiziție accesibil. Apreciem însă necesar că se impune, în lumina calculelor de eficiență efectuate, o sporire a preocupărilor producătorului, cu sprijinul centralei de resort, pentru stabilirea producției și livrărilor bancurilor electronice de centricubat pompe de injecție la nivelul necesarului temeinic justificat de astfel de instalații existent în economie. O astfel de dimensionare considerăm că ar putea lua în vedere numărul întreprinderilor care ar putea să le folosească în vederea reducerii consumurilor efective de motorină și chiar a normelor prevăzute în acest sens, prin aplicarea sistemului de verificări periodice a pompelor de injecție la autovehiculele cu motor cu aprindere prin compresie.

ec. Petru PRISECARU
contabil-șef la Întreprinderea de transporturi speciale pentru agricultură și industria alimentară Botoșani

Productivitatea muncii — factor strategic hotărîtor al ridicării calitative a economiei românești (II)

CONSIDERÎND, în mod firesc, productivitatea muncii drept criteriu fundamental al eficienței economice, factorii de influență ai productivității muncii se suprapun celor caracteristici eficienței și pe această bază poate rezulta gruparea lor în factori : naturali (condiții climatice, bogăția și accesibilitatea rezervelor naturale) ; educaționali (pregătirea școlară, influența tradiției și educației în alegerea profesiunii, educația prin muncă) ; politico-sociali (spirit revoluționar, conștiință socialistă, stimulare morală, creșterea nivelului de trai) ; structurali (perfecționarea structurilor de producție pe ramuri și zone de teritoriu) ; științifici (orientarea cercetării și învățămîntului, operativitatea cercetării și valorificării rezultatelor cercetării în producție) ; tehnico-economici (modernizarea proceselor tehnologice și produselor, mecanizarea și automatizarea, computerizarea, cibernetizarea și robotizarea proceselor de producție ; organizarea științifică a producției și a muncii ; utilizarea rațională a capacităților de producție, gradul de valorificare a materialelor, inclusiv recuperarea, refolosirea, recondiționarea și reducerea ponderii cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, nivelul relațiilor de cooperare internațională etc.). Evident că factorii structurali, tehnico-economici, științifici ca și factorii educaționali — respectiv acțiunea profesională — și politico-sociali se vădesc cu efectele cele mai ridicate în acțiunea de creștere a productivității.

Tehnologiile moderne și productivitatea

ANALIZÎND mai departe cele redate în literatura de specialitate în direcția reliefării unui sistem integrat și reprezentativ de elemente care influențează sporirea mai puternică a productivității muncii, considerăm posibilă sinteza grupării acestor factori în trei direcții de bază, interdependente și decisive pentru creșterea productivității muncii : factorul om și condițiile sale de muncă ; promovarea și generalizarea progresului tehnic ; organizarea superioară a activității. Sînt direcțiile din care, prin acțiuni și măsuri hotărîte, se asigură utilizarea superioară a întregului potențial național de resurse și forță de muncă al țării.

Din întreagă această perspectivă productivitatea muncii poate fi — și trebuie să fie — considerată ca o resursă esențială a creșterii dezvoltării, ca o resursă bazată, firește, pe unele investiții ca atare, dar, în și mai mare măsură, bazată pe spirit creator, inteligență și profesionalitate, ca o resursă a cărei largă utilizare permite, eminamente, economisirea ulterioară de fonduri de investiții, de materii prime, materiale, energie, permite creșterea competitivității industriei și economiei naționale, cu toate efectele benefice ce se desprind în acest sens. Statutul productivității — de indicator al creșterii economice — ar trebui, poate, completat, tocmai în acest context, ceea ce ar pune mai bine în evidență, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, marea însemnătate a productivității pentru progresul economiei.

Componenta tehnică de sporire a productivității am mai abordat-o și cu alte prilejuri. Mai departe ne vom referi cu deosebire la unele aspecte ce cantonează în perimetrul celorlalte componente amintite : tehnologică, umană, organizatorică ș.a.

Așa cum se desprinde din Programul național privind creșterea productivității, înfăptuirea acestui obiectiv strategic hotărîtor pentru progresul economiei românești impune acțiuni hotărîte în însuși perimetrul realizării priorităților dezvoltării în această etapă. Așa, de exemplu, în ce privește amplificarea bazei proprii de materii prime și materiale se au în vedere reproiectări de produse și tehnologii, reciclarea materialelor deficitare și recuperarea materialelor din deșeuri în condițiile în care procesului de fabricație să i se asigure un plus de productivitate ; se urmărește, totodată, crearea de noi materiale, cu calități superioare de rezistență mecanică și la temperaturi înalte, mai ușoare, mai durabile, cu proprietăți electromagnetice speciale — apte să permită sporirea productivității muncii sociale. Un loc deosebit îl ocupă în acest context înlocuirea materialelor deficitare sau provenind din import, acționîndu-se în scopul elaborării de tehnologii pentru asigurarea materiilor prime de înaltă puritate, necesare tehnicii de producere a ceramicii fine și sticlei optice, pentru asigurarea unor polimeri ca înlocuitori de metale sau cu rezultate corespunzătoare în desalinizarea apei de mare, pentru elaborarea unor metale cu însușiri speciale — aliaje de formă controlată, nedeformante la temperatura de elaborare, hidruri metalice pentru stocarea hidrogenului, pulberi ultrafine cu calități superioare acelorași materiale în stare solidă etc.

Un accent deosebit se pune pe creșterea productivității în domeniul extracției de materii prime — urmărindu-se amplificarea randamentelor de extracție din zăcămintele cunoscute, realizarea de noi tehnologii, cu performanțe productive corespunzătoare, adaptate zăcămintelor aflate în condiții grele — la mari adîncimi, existînd puternice straturi acvifere etc. ; în același cadru se are în vedere dotarea cu aparate, echipamente, sisteme de mașini, tehnică de calcul modernă a sectoarelor de prospecțiuni și minerit în vederea extinderii sistemelor de mecanizare, automatizare, introducerii robotizării, a tehnicii de calcul în conducerea proceselor miniere, sporirii vitezelor de lucru și a gradului de securitate în activitate. Este de menționat, de altfel, că promovarea de tehnologii noi, eficiente, a devenit și devine tot mai mult o caracteristică pentru toate sectoarele industriei și economiei, reflectînd însești cerințele ca și posibilitățile actuale ale progresului economico-social al țării. Asemenea progrese tehnologice substanțiale au la bază o intensă activitate de cercetare științifică și inginerie tehnologică, domeniu care, în condițiile actuale, se interferează organic cu cel al productivității.

Organizare superioară pînă la nivelul fiecărui loc de muncă

FORȚA de muncă și utilizarea sa rațională reprezintă factorul hotărîtor în sporirea continuă a rodniciei și productivității muncii. Evident, aceasta depinde nemijlocit de nivelul de dezvoltare a mijloacelor de muncă, care în fapt condiționează eficiența producției ; perfecționarea continuă a mijloacelor de muncă și a calității obiectelor muncii pe fondul dezvoltării impetuoase a științei și tehnicii, al aplicării largi a rezultate-

lor lor în producție reprezintă o coordanată esențială a creșterii productivității muncii.

Concret, dinamica productivității este condiționată esențialmente de înfăptuirea obiectivelor actualei etape de dezvoltare a României — stabilite de Programul partidului — cu privire la creșterea puternică a forțelor de producție, dezvoltarea economică armonioasă a tuturor ramurilor economiei naționale, pe baza mecanizării și automatizării, electronizării, cibernetizării și robotizării proceselor de producție, îmbunătățirii calității produselor, ridicării nivelului tehnic și perfecționării tehnologiilor de fabricație, promovării largi pe tot perimetrul economiei a creației științifice și tehnice. Este însă esențial ca forța de muncă, personalul să acționeze hotărît în direcția valorificării cît mai bune a eforturilor făcute pentru înzestrarea tehnică corespunzătoare a industriei și economiei. **„Trebuie să avem întotdeauna în vedere adevărul bine cunoscut că munca este factorul hotărîtor al dezvoltării forțelor de producție, al progresului oricărei societăți“**, arăta în acest sens secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu. „Să facem ca toți oamenii muncii să-și aducă contribuția activă, cu întreaga capacitate fizică și intelectuală, la dezvoltarea generală a societății socialiste“**, mai arăta secretarul general al partidului. Nu ne vom ocupa în rîndurile de față de aspectele profesionale ale forței de muncă, ci de unele probleme de organizare a activității — respectiv de organizarea locului de muncă ca o componentă esențială pentru creșterea productivității. După cum spuneam, în acest cincinal al calității și eficienței, creșterea productivității muncii este concepută în contextul promovării și generalizării progresului tehnic, al valorificării tuturor factorilor generali și specifici respectivi și cu preponderență în direcția organizării științifice și utilizării eficiente a tuturor resurselor existente în activitatea productivă, pînă la nivelul locului de muncă. Acesta, locul de muncă, reprezintă componenta de bază a unei zone tehnologice (atelier, linie tehnologică, secție) caracterizată de o anumită suprafață de lucru și de o anumită dotație tehnică determinată, pentru a asigura executarea unei operații sau a unei suite de operații ce pot fi realizate, conduse, supravegheate de unul sau mai mulți muncitori (formație de lucru).

Între elementele caracteristice locului de muncă se pot distinge : suprafața pe care este amplasat prin proiectare (care are în vedere suprafața statică a echipamentului, mișcarea executantului în jurul echipamentului tehnic, și evoluția mijloacelor de transport între echipamentele respective) ; poziția de amplasare în raport de operația precedentă și succedentă și distanța între acestea în cadrul fluxului tehnologic ; distanța între echipamente și elementele principale de construcție a clădirii (pereți, stîlpi, grinzi) ; dotația tehnică și nivelul tehnico-organizatoric al acesteia ; gradul de mecanizare, automatizare, electronizare și robotizare ; fiabilitatea ; numărul simultan de executanți sau posibilitatea deservirii mai multor mașini ; numărul de schimburi de lucru ; condițiile de programare a producției, cantitatea, calitatea și modul de alimentare cu resursele materiale, energetice și S.D.V.-urile necesare ; condițiile de transformare a acestora în funcție de tipul și sarcinile de producție planificate, de numărul, calificarea și regimul de utilizare a forței de muncă — totul în contextul unei anume ambianțe fizice și psihice a muncii care să permită, în cadrul sistemului integrat om-mașină-mediu, obținerea rezultatelor materiale optime cu efort fizic și cheltuieli bănești minime.

Iată de ce modul cum este amplasat, dotat, organizat și folosit locul de muncă reprezintă o problemă de bază a întregului sistem industrial în care acesta funcționează și tocmai de aici se desprinde rolul și importanța analizei și organizării raționale a locului de muncă în întreprinderea industrială. O mare însemnătate pentru proiectanții, organizatorii, conducătorii de procese și deci ai locurilor de muncă o dobîndește cunoașterea și aplicarea metodelor de evidențiere și analiză a condițiilor de organizare a procesului de producție și a activității personalului din punct de vedere al conținutului și mijloacelor utilizate.

Raționalizarea fluxurilor de producție

SĂ NOTĂM faptul că analiza atentă, cunoașterea perfectă a stadiilor prin care trec obiectele muncii în procesul de producție asigură elementele necesare analizei circulației în timp a materialelor, semifabricatelor și produselor ca bază pentru stabilirea măsurilor de raționalizare în vederea creșterii ponderii operațiilor tehnologice, modificării succesiunii unor operații, prevenirii sau eliminării stadiilor inutile care determină risipa de timp și reducerii duratei de imobilizare în fabricație — premise dintre cele mai de seamă pentru creșterea productivității muncii. De asemenea, în scopul obținerii proiectului ce reflectă structura și durata specifică fluxului tehnologic pentru o sarcină de producție dată, de o utilitate deosebită se dovedesc graficele de analiză a amplasării locului de muncă — în ansamblul organizării tehnologice a producției — care servesc pentru identificarea pozițiilor ce generează risipa de timp, de suprafețe de producție, de materiale și energie, mijloace bănești. Constituie toate acestea elemente de care acțiunile complexe privind creșterea productivității muncii trebuie să țină seama. Subliniind importanța majoră a proiectării raționale a fluxurilor tehnologice și implicațiile sale nemijlocite, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului nostru, arăta că **„pentru înfăptuirea Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii, avem în vedere să realizăm aceasta printr-o mai bună organizare a producției și a muncii, a fluxului de producție, a mecanizării, automatizării, electronizării și chiar robotizării“.**

Desigur, în sfera de probleme abordată mai sus se înscriu aspecte mai multe decît cele redate. Bunăoară avem în vedere faptul că influența exercitată de factorul om asupra realizării în timp a operațiilor care determină procesul de producție poate fi concretizată prin folosirea graficelor de analiza activității „executantului om“ și activității „executantului om-mașină“. Luînd în considerare mărimea sarcinii de realizat și distanțele dintre elementele ce compun locul de muncă, în raport de nivelul de pregătire al executantului om, rezultă timpul de muncă necesar executării diferitelor operații cît și duratei ciclului de desfășurare a lucrării planificate. În fapt, graficul de analiză a activității interdependente a omului și mașinii reflectă durata și ponderea operațiilor care determină participarea comună sau independentă a celor două părți în procesul analizat precum și a perioadelor de inactivitate a omului și de nefuncționare a mașinii. Analiza condițiilor de desfășurare a activității studiate poate furniza elementele necesare îmbunătățirii corelației om-mașină și reducerii duratei ciclului de execuție — sursă de asemenea însemnată pentru sporirea productivității.

Esențială pentru creșterea gradului de participare a omului în procesul de producție și, în acest context, pentru sporirea productivității muncii sale este acțiunea de polideservire a mașinilor. Pentru asigurarea concordanței riguroase între disponibilitatea în timp a omului și cerințele de intervenție a acestuia asupra mașinii sînt elaborate ciclograme de polideservire care, pe baza simbolurilor utilizate, exprimă raportul dintre timpul de intervenție al executantului, timpul de funcționare al mașinii și timpul de întrerupere în funcționarea mașinii. Urmărind detaliile acestei chestiuni, o însemnătate aparte pentru analiză și intervenție în scopul ridicării productivității revine metodelor de măsurare și studiere a timpului de muncă necesar executantului, utilajului sau „executantului-utilaj“ pentru realizarea unei lucrări ; revine, de asemenea, o mare însemnătate stabilirii corecte a normativelor de muncă și duratei ciclului de fabricație, bază pentru determinarea capacității de producție a locului de muncă și, în funcție de aceasta, a potențialului de producție al sistemului din care face parte. Dintre metodele utilizate în acest sens pot fi citate : înregistrarea directă prin cronometrare colectivă sau repetată, fotografierea sau fotocronometrarea individuală sau colectivă, autofotografierea, filmarea precum și înregistrarea indirectă în care sînt utilizate tehnici de înregistrare pe bandă magnetică (magnetofon, casetofon), de filmare sau de oscilografiere, metode de tipul observărilor instantanee sau de tipul folosirii timpilor predeterminați pe mișcări. Pentru personalul tehnic, economic, de alte specialități, de deservire și pază, estimarea efortului necesar executării sarcinilor și duratei lor de realizare trebuie efectuată pe baza informațiilor obținute prin aplicarea unor metode și tehnici cu caracter general de tipul interviului, chestionarelor, fișei postului etc.

Barbu Gh. PETRESCU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Risipă prin economisire?

PE PLANUL economisirii resurselor materiale și energetice, între efortul unităților producătoare de mărfuri pentru populație și efectul la nivelul economiei naționale intervine un element de corecție : consumatorul. Înclinăm să credem că acesta e tot mai puțin dispus să risipească. Dar uneori e silit să o facă – și atunci resursele economisite la producător nu se mai însumează în totalitate în balanța de ansamblu. Cîteva exemple mărunte vor ilustra ideea. Săpunul Palmier produs de întreprinderea bucureșteană „Stela" are o calitate inconstantă : unele loturi sînt livrate în comerț cu un grad ridicat de umiditate (nu știm dacă e consecința nerespectării rețetei aprobate sau a scurt-circuitării procesului de uscare), astfel încît la consum, ultima treime rămîne ca o pastă moale, ce nu mai poate fi folosită. Și așa se aruncă substanțe grase, de care industria respectivă nu dispune în exces.

Sau un alt exemplu. Dintre diferitele sortimente de pungi din polietilenă ce se vînd în magazinele alimentare și în comerțul stradal pentru cumpărături, unul (nu știu cine îl produce) este realizat din folie foarte subțire și astfel decupat, încît la o încărcare de două kilograme cedează. Omul aruncă la primul coș de gunoi punga ruptă (cu puține șanse de a fi recuperată pentru reciclare), practic aruncă petrolul din care ea este obținută, aruncă energie. Sau : utilizarea, la confecționarea unor sortimente de șuruburi destinate vînzării cu amănuntul, a unui material prea moale – combinată frecvent cu efectele proastei reglări a mașinilor (crestătură amplasată marginal, ori prea puțin adîncă, ori chiar lipsă, filet incomplet) face ca din zece bucăți, cel puțin una să nu poată fi folosită ; cîteva grame, care însumate înseamnă tone și care rămîn, ce-i drept, în baza de metal a țării, dar localizate sub formă de rugină în depozitele de gunoi ale gospodăriei comunale. Ca să nu mai reluăm problema mult discutată a unor repere de schimb pentru bunuri de folosință îndelungată, care sînt livrate pe piață numai sub formă de componente complexe, așa că la înlocuirea lor se aruncă restul – ceea ce duce, în unele cazuri, și la dezechilibrarea aprovizionării cu subansamblele respective.

Relația specifică de interese colectiv-individual-social în sfera mărfurilor destinate populației ar trebui mai bine controlată. Soluțiile de reducere a consumurilor (inspirate de acest obiectiv sau de cel al rentabilității) este necesar să fie judicioase întrucît ele pot conduce la situații în care, dincolo de porțile fabricii, riscă să se transforme în risipă.

Manea CRIȘAN
București

ECOURI

Piese de schimb

REFERINDU-NE la articolul „Piesele de schimb – o problemă ?", publicat în nr. 46/1983 al „Revistei economice", menționăm că din raportările privind realizarea planului de piese de schimb pe 1983 rezultă că acesta a fost îndeplinit în proporție de 100,7%, din care la piese noi asimilate 98,8%, iar la recondiționate 85%. Cu toate eforturile făcute și stăruințele depuse, la unele repere s-au înregistrat totuși restanțe. În vederea îmbunătățirii substanțiale a asigurării cu piese de schimb în acest an, s-a prevăzut o creștere de 16,4% față de anul trecut. Este semnificativ de reliefat că volumul de piese de schimb prevăzut a se executa în 1984 reprezintă 9,13% din volumul total al producției marfă a M.I.C.M. Pentru acest an s-a luat măsura de a fi nominalizate prin plan un număr mare de repere la fiecare grupă de piese de schimb, a căror realizare se urmărește la furnizori, lunar. Precizăm că realizarea pieselor de schimb pentru utilajele agricole se urmărește decadal. Totodată, s-au nominalizat în plan reperele de piese de schimb, care urmează a fi asimilate și recondiționate.

Pentru a se asigura întregul necesar de piese de schimb al economiei, este necesar ca și ministerele beneficiare să-și organizeze realizarea în cantități sporite a unor repere și subansamble pentru consum, în conformitate cu hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. din luna martie 1983. De asemenea, este necesar să fie îmbunătățite nomenclatoarele și normativele privind consumul de piese de schimb, pe baza cărora să se întocmească necesarul concret, evitîndu-se astfel crearea în viitor de stocuri fără mișcare, așa cum există în prezent la unele unități mari consumatoare de piese de schimb, subordonate M.T.Tc., M.A.I.A., M.I.M. etc.

În ce privește asigurarea unor piese de schimb și subansamblele pentru utilaje și instalații din import, M.I.C.M., prin Direcția tehnică, analizează fiecare cerere în parte și stabilește modalitățile de soluționare. Menționăm practica celor mai mulți din beneficiari de a se adresa ministerului nostru pentru a le furniza diverse piese, în majoritate unicate, sau un număr restrîns de bucăți și care se pot executa fără mari dificultăți în unitățile proprii de întreținere (axe, bucși, tije, roți dințate etc.). Cu ocazia analizării acestor cereri, după caz, recomandăm beneficiarilor utilizarea unor piese, subansamble sau chiar produse, care cu adaptările ce se impun pot fi utilizate în locul celor din import. Astfel, pentru Ministerul Construcțiilor Industriale, la excavatoare, am recomandat utilizarea distribuitoarelor hidraulice din fabricația I.U.G. „Progresul"-Brăila, ca și însurubările „Ermeto" care se produc în țară și altele.

Sînt și cazuri cînd se solicită la import piese de schimb motor, care, de regulă, reprezintă 80% din valoarea motorului. În această situație recomandăm adaptarea și utilizarea unor motoare similare din fabricația asimilată în țară.

O altă categorie de preocupări ale ministerului nostru o constituie introducerea în programele de asimilări a unor piese de schimb sau subansamble din import și care se regăsesc în cererile mai multor beneficiari, inclusiv necesități ale unităților noastre. Acestea au un grad de repetabilitate anuală, în condiții și cu valori de import, care justifică asimilarea lor în fabricația de serie. Este cazul cuplajelor elastice de tip „VULKAN", cuplajelor hidraulice de tip „VOITH", diverse tipuri de țesături metalice și table perforate etc.

Pe linia recondiționării pieselor uzate, ministerul nostru a creat în București o filială a Institutului de sudură și încercarea materialelor din Timișoara, care se ocupă în exclusivitate de rezolvarea problemelor de ordin tehnologic privind recondiționarea prin metalizare, în baza comenzilor emise de beneficiari.

Șerban TEODORESCU
director în M.I.C.M.

Calitate

ARTICOLUL intitulat „O concepție unitară asupra ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor" („R.E." nr. 49/1983) dezbate sarcinile care rezultă din „Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumului de materii prime, combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983–1985 și pînă în 1990".

Ministerul Industriei Metalurgice a luat măsuri de prelucrare a sarcinilor rezultate din Program, defalcarea acestora pe centrale, întreprinderi, institute de cercetare și proiectare precum și organizarea corespunzătoare a activității în acest domeniu. Centralele, întreprinderile și institutele de cercetare și proiectare vor elabora programe proprii de calitate care să detalieze sarcinile și răspunderile ce revin fiecărei unități pe linia ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor și perfecționării proceselor tehnologice de producție și control al calității. Pentru diminuarea consumurilor specifice de materii prime, combustibili și energie se vor aplica noi tehnologii și se vor perfecționa procesele tehnologice actuale, un accent deosebit punîndu-se pe reducerea consumului specific de cocs, creșterea scoaterii de metal, utilizarea cît mai rațională a feroaliajelor, materialelor refractare, recuperarea resurselor refolosibile, creșterea randamentului termic al cuptoarelor și instalațiilor metalurgice.

I. POTOCEANU
director în Ministerul Industriei Metalurgice

Norme

PENTRU încadrarea în normele de consum – problemă la care se referă și articolul „Încadrarea fermă în norme și reducerea accentuată a consumurilor energetice", publicat în nr. 48/1983 al „R.E." – fiecare întreprindere are un plan propriu de măsuri. În vederea reducerii mai accentuate a consumurilor energetice pe anii 1984–1985 s-au stabilit programe de acțiuni care cuprind în principal : înlocuirea sau modernizarea tehnologiilor ; înlocuirea sau reducerea produselor energointensive; îmbunătățirea randamentelor cazanelor și cuptoarelor ; valorificarea resurselor energetice refolosibile ; utilizarea energiilor neconvenționale ; transformarea sau înlocuirea unor echipamente energetice consumatoare de hidrocarburi cu echipamente consumatoare de combustibili solizi.

Aplicarea acestor măsuri este urmărită de comisiile energetice din întreprinderi, centrale industriale și minister. Menționăm că lunar se analizează în Birourile executive ale ministerului și centralelor industriale depășirile normelor de consum pentru fiecare produs și întreprindere în parte, stabilindu-se totodată măsuri de recuperare a depășirilor și încadrare în normele date.

Radu ANDARACHE
director în Ministerul Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

O problemă în dezbatere

CERINȚE, POSIBILITĂȚI ȘI LIMITE ALE FLEXIBILITĂȚII ORGANIZATORICE

DEZBATEREA inițiată de „Revista economică", în legătură cu aspecte organizatorice care rezultă din necesitatea înțelegerii și valorificării creativității ca resursă majoră și inepuizabilă a dezvoltării economice și sociale *pe coordonatele trasate de partid, se bucură de interes din partea cititorilor ; acesta se manifestă prin noi contribuții la adîncirea și detalierea temei, ca și prin exprimarea de opinii, convergente sau divergente, asupra unor observații, idei, concepte, propuneri conținute în materialele publicate.*

Cu privire la articolul „O structură organizatorică adecvată valorificării superioare a potențialului de concepție", *de* Dan N. Dobrescu *și* Gheorghe Petre, *din Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări și telecomunicații (R.E., nr. 7/1984), în afara unor referiri deja inserate în revistă (nr. 12/1984, p. 21; nr. 14/1984, p. 18), la redacție s-au mai primit ecourile pe care le reproducem mai jos. Ele demonstrează utilitatea schimbului de idei, informații și experiență în elucidarea coordonatelor și a posibilelor rezolvări cu eficiență ridicată ale problematicii — atît de actuală și importantă — puse în discuție.*

● ing. Ion BUZESCU, directorul Institutului național de motoare termice :

PROPUNERILE cuprinse în articol au fost studiate cu deosebit interes în institutul nostru. În mare măsură, ele sînt în concordanță cu concepția organizatorică pe care o practicăm. Metodica dezvoltării de motoare noi și organizarea adecvată acestei activități s-au perfecționat treptat în I.N.M.T., pe baza experienței cîștigate în timp și a preocupării de raționalizare a muncii de concepție.

Activitatea institutului nostru se desfășoară pe baza Programului național de dezvoltare a motoarelor termice. Acest program vast este compus pe secțiuni care cuprind categorii de motoare apropiate ca dimensiuni, parametri funcționali, aplicații și întreprinderi producătoare. În fiecare secțiune a domeniului sînt incluse mai multe familii de motoare (cu multiple tipodimensiuni) unificate energetic și constructiv-tehnologic ; rezolvarea ei revine cîte unui **atelier coordonator de program,** care organizează și îndeplinește toate acțiunile ce asigură dezvoltarea rațională a motoarelor din secțiunea respectivă a programului național, adică a unui subdomeniu important al industriei de resort (de exemplu, pentru : motoare foarte rapide destinate autovehiculelor ; motoare rapide pentru autocamioane și tractoare ; motoare rapide și semirapide pentru locomotive și acționări industriale; turbomotoare), îndeplinind politica de dezvoltare și perfecționare a motoarelor în (și pentru) subramurile industriale corespunzătoare.

În cadrul fiecărui atelier coordonator ființează **colective organizate pe subprograme** (adică pe familii de motoare), conduse de șefi de proiect. **Veriga organizatorică de bază** în I.N.M.T. **este colectivul coordonator multidisciplinar.** Astfel de colective sînt organizate cu efective corespunzătoare — sub raportul competenței și al numărului de cadre — cerințelor programelor ; în funcție de evoluția lucrărilor, **forțele de concepție se redistribuie între colective,** într-un anumit domeniu de specialitate, pentru a se folosi la maximum capacitatea.

Colectivele asigură desfășurarea rațională a lucrărilor pentru toate disciplinele angrenate într-un subprogram; ele au desemnați colaboratori direcți în laboratoarele și secția de producție care, datorită dotărilor cu utilaje specializate (în general unicate), sînt comune pentru întregul institut.

Direcțiile de dezvoltare a motoarelor — determinate pe bază de prognoze, analize critice, anchete și studii preliminare, necesare conducerii institutului pentru luarea de decizii eficiente (activitatea de „stat-major") — se elaborează de către **comisia tehnico-economică ;** aceasta, prin îndrumarea și avizarea lucrărilor de proiectare și cercetare, creează, totodată, condițiile de **concepție unitară** la nivelul institutului. Organizarea și coordonarea activității tehnice a institutului în domeniile proiectare, execuție de prototipuri, cercetare sînt operate de directorul adjunct tehnic. În această privință considerăm că la un institut național cu un domeniu vast de activitate, cum este al nostru, nu ar fi oportună aplicarea propunerii cuprinse în articolul din revistă, de a se elimina etajul ierarhic de conducere la nivelul directorului tehnic.

● dr. ing. V. CHIRIBĂU, directorul Institutului de cercetări și proiectări pentru industria lemnului :

ARTICOLUL publicat în R.E. a fost analizat cu cadre de conducere și alți specialiști din I.C.P.I.L. Am ajuns la concluzia că nu este oportun să se stabilească modele unice de organizare a institutelor de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, întrucît **fiecare institut are de rezolvat probleme specifice, care impun și forme organizatorice specifice.**

Noi nu negăm viabilitatea formulei organizatorice propuse de autorii articolului, dar nici nu sîntem partenerii aplicării ei șablonarde, nediferențiate.

În institutul nostru se practică în prezent un sistem organizatoric mixt — și anume : organizarea pe **secții, ateliere, laboratoare de specialitate,** în conformitate cu prevederile Decretului nr. 297/1973, paralel cu rezolvarea sarcinilor ce derivă din programele prioritare prin constituirea de **colective de specialiști** din diferitele ateliere, secții sau laboratoare de specialitate implicate în problematica respectivă, **sub coordonarea unui cadru cu muncă de răspundere** din institut. În această formulă organizatorică, reușim să utilizăm mai bine potențialul de care dispunem, adaptîndu-ne permanent la situațiile concrete în fața cărora sîntem puși.

● dr. ing. G. COJOCARU, directorul Institutului de proiectări tehnologice pentru industria ușoară :

TEMA CONCORDANȚEI dintre **sarcinile de muncă** în domeniul activității de concepție și **structura** organizațiilor de concepție prezintă un interes particular și se găsește în mod natural în centrul preocupărilor necesare în legătură cu generarea valorii — cu toate că ea este încă prea puțin (cantitativ și sistematic) abordată.

Dacă pentru întreprinderile industriale, pornind de la natura produselor, de la mărimea seriilor și de la specificitățile procedeelor și proceselor tehnologice, se pot găsi modele structurale mai clare — ne referim la formele de organizare spațiale și funcționale pe obiect (în flux), pe procedeu (pe grupe de mașini asemănătoare), mixt (celule de fabricație) — și dacă, pentru conducerea procesului, o bună bază o poate oferi normarea timpilor, bazată în general pe parametri fizici, **în cazul muncii de concepție natura subiectivă a acesteia și importanța intrinsecă a valorii factorului uman modifică datele de bază ale însăși abordării problemelor de organizare.** Aceste caracteristici sînt recunoscute ca dificultăți pentru toți cercetătorii care abordează serios și cu rigurozitate științifică aspectele de organizare a muncii de concepție.

Articolul publicat în „R. E." prezintă eforturile colectivului I.P.A. pentru perfecționarea structurii organizatorice în scopul creșterii operativității în activitatea de concepție, stimulării suportului de inițiativă, promovării unui climat de creativitate și motivațional — toate orientate spre obținerea unor performanțe ridicate.

Bazați numai pe textul articolului și pe organigramele prezentate, este greu să afirmăm dacă propunerea cuprinsă în noua organigramă poate satisface obiectivele avute în vedere, deoarece nu rezultă în mod univoc relația acesteia cu conținutul cantitativ și calitativ al sarcinilor instituțului. Desigur, se poate presupune că eliminarea unor niveluri ierarhice poate conduce la mărirea operativității. Totuși, nivelurile ierarhice permit o anumită demultiplicare a activității de îndrumare și conducere, cu laturile sale importante : stimularea creativității și controlul operațiilor, fără de care întreaga activitate are de suferit. Numărul de niveluri este o problemă de optim — și aici putem fi de acord cu autorii, că **o programare prea rigidă a numărului de niveluri,** prin diferite norme, **poate să conducă la ineficiență în anumite organizații.**

Problema reală pe care autorii o sugerează este, de fapt, aceea a raportului centralizare-descentralizare ; **cu cît sarcinile sînt mai diversificate și frecvența lor este mai mare, cu atît cerința de diversificare crește.** Din păcate, suportul real al diversificării nu este organigrama, ci posibilitatea de a dispune de un număr important de persoane capabile să exercite — la un nivel calitativ corespunzător — funcții de conducere.

Organigrama propusă prevede și grupuri funcționale de tip stat-major, ceea ce este cu adevărat necesar în condițiile creșterii diversificării, precum și pentru asigurarea corespunzătoare a unor activități funcționale care permit o bună articulare a celorlalte colective din organizație. Grupurile de stat-major pot constitui însă un succes numai în măsura în care personalul de conducere are posibilitatea să le folosească potrivit evoluției necesităților ; practic însă, în cele mai multe cazuri ele devin grupuri „cu scop în sine", grupuri cu care restul organizației este în conflict sau a căror utilitate este pusă deseori sub semnul întrebării.

În sfîrșit, dorim să ne referim la încă un aspect : în cîteva rînduri, autorii prezintă o grijă particulară în legătură cu evitarea paralelismelor în cercetare. Pentru organizatori o astfel de grijă este firească, deoarece paralelismele duc la irosirea de resurse. Totuși, problema trebuie privită și din alt unghi de vedere, cel puțin în zonele de cercetare fundamentală și fundamental orientată, în care rolul performanțelor individuale este precumpănitor. Parcurgerea cu succes a cunoscutei faze inițiale „divergente" din procesul de creativitate necesită deseori tocmai o abordare în paralel a problemelor de către grupuri care nu au o comunicare organizată între ele și obținerea, pe această cale, a unui mozaic de soluții inițiale. Desigur, valorificarea finală — atunci cînd dezvoltarea tehnologică se bazează pe modele deterministe oferite de diferitele domenii ale științelor — poate fi organizată mai riguros sub raportul calculelor de productivitate a muncii, iar aici raționamentele privind eliminarea paralelismului pot avea (dar nu întotdeauna) efecte economice importante. De altfel, nu trebuie uitat că ori de cîte ori un investitor important își propune să realizeze o lucrare importantă, se organizează concursuri. De fapt, se stimulează o acțiune de concepție desfășurată în paralel de un număr mare de colective, în vederea selecției celei mai bune soluții.

În cadrul institutului nostru s-au dezvoltat sistematic cercetări asupra **relației dintre caracterul sarcinii de producție și structura organizației.** Faptul că industria ușoară prezintă o mare complexitate (I.P.I.U. deservește 8 subramuri industriale cu profile diferite, pentru toată gama de probleme inginerești și economice legate de fundamentarea dezvoltării, modernizarea tehnologică și organizatorică etc.) a condus (încă din anul 1971) la reorganizarea institutului, în vederea **flexibilizării** sale **în raport cu comanda socială.** Potrivit condițiilor noastre concrete, esența transformării organizatorice a constat în formarea **colectivelor complexe interdisciplinare,** ca nucleu de bază, însoțită de o **descentralizare** și de reducerea, pe această cale, a numărului de niveluri ierarhice. Au fost formate, în același timp, un număr de **colective de specialitate** care pot rezolva probleme independente sau care — de la caz la caz — lărgesc profilul colectivelor complexe. De asemenea, au fost introduse **colective de stat-major** orientate în special spre gestiunea progresului tehnic, stimularea creativității și controlul calității. Practic, s-a materializat modelul de organizare cunoscut sub denumirea „MATRIX" și s-au introdus, la nivelurile de conducere operativă — **conducerea pe bază de proiect,** iar la nivelul general al organizației — **conducerea pe bază de obiective și excepție.**

Baza flexibilizării a constituit-o însă **perfecționarea personalului muncitor pentru creșterea polivalenței sale :** fiecare cadru cu studii superioare are două profile suplimentare în care poate acționa fie independent, fie sub coordonare, iar cadrele medii au de asemenea un profil suplimentar, în domeniul studiului muncii.

O astfel de organizare a condus la o serie de rezultate favorabile ca : scurtarea ciclului de proiectare, simplificarea relațiilor interioare, creșterea creativității (numărul de invenții a sporit cu 400%), precum și la o mai bună comunicare interdisciplinară, la o mai bună legătură cu beneficiarii. În acest fel, s-a definit mai clar profesia de **inginer industrial** și a crescut eficiența cadrelor în rezolvarea problemelor complexe de pe șantierele de investiții și din întreprinderile ramurii. În același timp, au trebuit găsite noi metode de planificare și urmărire a încărcării personalului de aceeași specialitate și a îndrumării pentru generalizarea celor mai bune soluții în cadrul fiecărui domeniu de specialitate.

Considerăm, în concluzie, că punerea în acord a structurilor de organizare cu sarcina de producție este o acțiune de mare importanță, care măsoară creșterea abilității organizaționale și reflectă înțelegerea faptului că **organizația nu este altceva decît un instrument pentru realizarea de obiective.** Esențial este însă faptul ca organigrama să poată fi „construită", deci implementată, respectiv personalul muncitor să înțeleagă sensurile, cerințele, sarcinile și motivațiile concrete — și, apoi, să poată fi respectată **concordanța dintre cerințele posturilor și performanțele individuale.**

Programele de cercetare și conducerea realizării lor

POSIBILITĂȚILE de accelerare a progresului științifico-tehnic și a introducerii în practica economică a rezultatelor acestuia pe calea modernizării activității de conducere, coordonare și organizare a cercetării fac obiectul a numeroase studii în literatura recentă de specialitate din U.R.S.S.

● *Pornind de la analiza rezultatelor și cerințelor în acest domeniu din R.S.S. Lituaniană, V. K. Kiaras ajunge la concluzia că la stabilirea programelor republicane (regionale) de dezvoltare a potențialului științific și de creștere a eficienței acestuia sînt necesare o serie de măsuri cu caracter experimental privind : lichidarea disproporțiilor de potențial științific între ramuri economice legate între ele prin ciclurile de producție ; accelerarea substanțială a creșterii ponderii cadrelor de cercetare și de servicii pentru cercetare, care lucrează nemijlocit în unitățile de producție și în organizațiile de proiectare ; îmbunătățirea structurii și organizării în sfera cercetării și a serviciilor pentru cercetare, promovînd cooperarea în acest domeniu, eliminînd paralelismele și repetările ; asigurarea materială potrivit cerințelor activității științifice și productive ; stabilirea unui sistem de directive privind măsurile prioritare în domeniul cercetării și al aplicării rezultatelor acesteia ; dezvoltarea coordonată a capacităților de producție, pentru a evita rămînerea în urmă a unor verigi, care ar împiedica valorificarea deplină a eficienței noului în verigile adiacente.*

● *Îmbunătățirea structurii organizatorice a conducerii programelor științifico-tehnice interramuri, consideră A. I. Egorov, este un proces care se desfășoară pe calea generalizării principiului obiectivelor la toate nivelurile acestei conduceri. Sistemul de obiective, detaliat pe diferitele secțiuni și măsuri cuprinse în programe, constituie baza pentru repartizarea răspunderilor, pentru corelarea sferelor de atribuții cu necesitățile îndeplinirii sarcinilor, pentru asigurarea colaborării raționale a tuturor participanților la programe. Această îmbunătățire trebuie precedată de o dublă analiză multilaterală : a structurii interne a programului, prin investigarea sistemică a elementelor acestuia ; a structurii existente a sistemului de conducere al programului, cu scopul de a releva punctele slabe și de a se lua măsuri pentru înlăturarea lor.*

● *De o mare importanță pentru eficiența muncii de conducere a colectivelor de concepție, arată G. A. Mocenov, este instaurarea unui climat social-psihologic care să stimuleze procesele inovaționale în ansamblu, precum și în diferitele lor faze și stadii. Din analizele făcute de autor a reieșit că pentru unele colective, principalele piedici în introducerea noului le-au constituit, pe de o parte, insuficienta rezolvare a cerințelor privind componența și competența profesională, nivelul de disciplină, de exigență a lucrătorilor față de munca proprie și a celorlalți, de răspundere față de obiectivele comune, iar pe de altă parte și legate de acestea, insatisfacția unor lucrători științifici față de activitatea conducătorilor lor direcți, față de modul cum sînt aplicate criteriile de stimulare materială, față de caracterul relațiilor reciproce dintre cadrele de conducere și cele subordonate lor.*

Probleme privind cuantificarea eficienței economice

DEZVOLTAREA RAPIDĂ și echilibrată a economiei naționale, trecerea la o nouă calitate în toate domeniile activității sînt condiționate nemijlocit de folosirea cu rezultate maxime a resurselor alocate, utilizate și consumate în economie, de creșterea eficienței economice. Această necesitate decurge atît din acumulările cantitative realizate în economia României cît și din modificările intervenite în condițiile diferite ale înfăptuirii reproducției comparativ cu deceniul trecut.

Eficiența economică exprimă sintetic raportul de intercondiționare dintre efectul economico-social util și efortul depus, în care efectul util include satisfacerea necesităților cu ajutorul rezultatelor obținute. Ea constituie unitatea dialectică a concordanței rezultatului efortului depus cu nevoia socială reală, a acoperirii integrale a efortului depus și obținerea unui anumit plusprodus. Ca urmare poate fi considerată drept eficientă numai acea activitate care se concretizează în bunuri sau servicii ce corespund nevoii sociale reale, iar cheltuielile de muncă se încadrează în limitele celor socialmente necesare, asigurînd, în același timp, obținerea unui anumit venit net.

În funcție de sfera de activitate pentru care se calculează, de specificul efortului și efectului, eficiența economică îmbracă și poate fi exprimată într-o multitudine de forme, fiecare reflectînd, în esență, economia de muncă socială.

Eficiența economică, creșterea ei constituie un principiu fundamental în organizarea și conducerea unităților economice, ramurilor și ansamblului economiei naționale. Stabilirea rolului pe care-l ocupă sporirea eficienței în cadrul procesului intensificării reproducției sociale presupune folosirea unui sistem de indicatori care să permită măsurarea eficienței folosirii resurselor în toată complexitatea ei, cunoașterea interdependențelor dintre factorii care o influențează și indicatorii care o exprimă precum și folosirea în mai mare măsură a metodelor de analiză cantitativă a nivelului și dinamicii acesteia*).

Elaborarea unui sistem de indicatori care să răspundă cerințelor actuale de măsurare și analiză a eficienței trebuie să pornească de la criteriul general al eficienței muncii sociale în socialism exprimat prin legea economică fundamentală. Faptul că măsurarea efectului util fiind posibilă, actualmente, numai în cazuri particulare înseamnă că calculele de eficiență nu sînt încă în măsură să răspundă întocmai conținutului acestei categorii. Soluționarea dificultăților dintre cerințele practicii și posibilitățile teoretice și practice, credem, este posibilă prin apropierea treptată spre cuantificarea eficienței muncii sociale prin măsurarea eficienței folosirii diferitelor componente de efort și agregarea acestora. Indicatorii care compun sistemul trebuie să asigure posibilitatea evidențierii eficienței în toată complexitatea ei, să formeze un sistem compus din indicatori parțiali și indicatori sintetici. Complexitatea obiectivă a eficienței impune caracterizarea cantitativă a modului cum se folosesc factorii de producție, proces exprimat prin indicatorii parțiali de eficiență, indicatori care se găsesc într-o strînsă interdependență. Explicarea deosebirilor care se manifestă în evoluția acestora necesită analiza componentelor esențiale ale fiecărei grupe de indicatori parțiali și a legăturilor dintre ei.

Stabilirea indicatorilor sistemului trebuie să pornească de la faptul că elementele muncii sociale acționează în timp și în spațiu ca **mărimi de stoc** și **mărimi de fluxuri,** ca eforturi făcute în sfera producției materiale și în sfera nematerială, contribuind direct sau indirect la obținerea producției. Rezultă că la măsurarea efortului trebuie să se utilizeze indicatori care exprimă eforturile inițiale și eforturile curente.

Eforturile inițiale se exprimă prin indicatori de stoc și imbracă forma fondurilor avansate și a populației ocupate. Modificarea mărimilor de stoc necesită eforturi sub forma investițiilor și a creșterii stocurilor mijloacelor materiale. Mărimile de flux se prezintă sub forma eforturilor curente. Acestea sînt evidențiate în costurile de producție și se recuperează prin realizarea produselor și serviciilor. În calculele macroeconomice efortul curent este reflectat de mărimea consumului productiv (consumul de materiale și amortizarea fondurilor fixe) și a veniturilor primare ale populației ocupată în unitățile producției materiale.

Corespunzător fiecărui element care intră în componența indicatorilor „efortul inițial și curent" se pot calcula indicatori parțiali de eficiență. Dar faptul că factorii de producție nu acționează niciodată independent ridică problema **reunirii tuturor componentelor într-un singur indicator de efort care să stea la baza determinării unui indicator global de eficiență.**

Problemele sînt relativ mai simple în cazul stabilirii indicatorilor care exprimă efectele obținute. Dacă în cazul calculelor de eficiență la nivel macroeconomic poziția venitului național ca indicator central de rezultate nu poate fi contestată, în schimb la nivelul treptelor inferioare de agregare acest rol îl îndeplinește producția netă, respectiv produsul net. Pornind de la faptul că eficiența economică exprimă o relație dintre efectele utile și eforturile făcute este necesar să se folosească și indicatori care asigură posibilitatea unei mai bune orientări a activității întreprinderilor și ramurilor în direcția realizării producției structurată conform nevoilor reale ale economiei. În acest scop, indicatorii cei mai indicați pentru a fi folosiți sînt **producția marfă** și **producția finală.**

Alt indicator care ocupă o poziție importantă în calculele de eficiență este **venitul net.** Folosirea lui se fundamentează pe faptul că procesul de producție este unitatea procesului de muncă și a procesului de formare a valorii. Specific pentru procesul formării valorii este criteriul rentabilității, iar pentru procesul muncii, criteriul eficienței, criteriu care este prioritar pentru satisfacerea cerințelor legii fundamentale a socialismului. Îmbinarea acestor două criterii în analiza economică la diferite trepte organizatorice este o condiție esențială. Astfel, în analiza eficienței economice la nivel macroeconomic au prioritate indicatorii productivității muncii, iar la nivelul întreprinderilor indicatorii de rentabilitate.

Deci, apare necesitatea găsirii unor modalități de calcul și analiză a indicatorilor productivității în funcție de indicatorii rentabilității și invers, precum și stabilirea limitelor normale în care se pot mișca, în dinamică, acești indicatori.

Venitul net constituie și un **important criteriu financiar** de judecare a eficienței economice, fiind **principala sursă** de finanțare a acumulării productive și neproductive. Proporția venitului net în acumulare și investiții, precum și evoluția acestuia sînt elemente care nu pot fi omise din sistemul de indicatori ai eficienței.

Alături de indicatorii menționați la măsurarea eficienței la nivelul economiei naționale pot fi utilizați și alți indicatori ca : produsul social global și final, beneficiul, fondul de consum ș.a.

Pornind de la indicatorii care exprimă mărimea efortului depus și a efectului obținut, pentru măsurarea eficienței economice se construiesc relații de tipul : efect-efort ; efort-efect ; efect-efect ; efort-efort. Această grupare poate constitui punctul de pornire pentru elaborarea schemei generale a indicatorilor eficienței. În figură se prezintă schema de bază pentru alcătuirea sistemului de indicatori la nivelul economiei naționale.

Din schema generală rezultă faptul că în calculele și analizele de eficiență este insuficient să se utilizeze numai indicatori care exprimă direct sau indirect nivelul eficienței economice. Prin intermediul relațiilor de forma „efect-efect" se obțin informații suplimentare privind rentabilitatea producției și proporțiile care s-au format între diferitele componente ale rezultatelor producției. Comparațiile efectuate între mărimile de efort servesc în principal la analiza influenței factorilor asupra modificării eficienței, la caracterizarea structurii fondurilor de producție și a structurii consumurilor curente, permițînd totodată analiza unor proporții formate în procesul reproducției.

Indicatorii obținuți prin compararea în diferite variante a efectelor și eforturilor sînt indicatori parțiali care exprimă eficiența folosirii diferitelor componente de efort. Neajunsul principal al acestor indicatori îl constituie faptul că efectul se atribuie succesiv fiecărui element de efort parțial. Totodată informațiile furnizate pot fi contradictorii în sensul că unii indicatori pot indica o creștere, iar alții o scădere a eficienței. Eliminarea acestui neajuns în vederea măsurării eficienței necesită, la nivel macroeconomic, sintetizarea tendințelor indicatorilor parțiali în cel puțin un indicator global.

În literatura economică și în cadrul dezbaterilor internaționale referitoare la măsurarea și planificarea eficienței producției sociale s-au făcut propuneri pentru folosirea unui sis-

*) Actualitatea măsurării eficienței economice, numeroasele preocupări manifestate se reflectă și în literatura economică. În această ordine de idei „Revista economică" a publicat recent un interesant studiu „Cuantificarea eficienței economice și a productivității muncii" de M. Horovitz.

Schema generală a indicatorilor eficienței economice

EFECTE / EFORT	PS	PF	VN	V_n	B	FF	FC	PO	Cp	CP	VP	FT
FF	PS/FF	PF/FF	VN/FF	V_n/FF	B/FF		FC/FF	PO/FF	Cp/FF	CP/FF	VP/FF	FT/FF
FC	PS/FC	PF/FC	VN/FC	V_n/FC	B/FC			PO/FC	Cp/FC	CP/FC	VP/FC	FT/FC
PO	PS/PO	PF/PO	VN/PO	V_n/PO	B/PO				Cp/PO	CP/PO	VP/PO	FT/PO
Cp	PS/Cp	PF/Cp	VN/Cp	V_n/Cp	B/Cp					CP/Cp	VP/Cp	FT/Cp
CP	PS/CP	PF/CP	VN/CP	V_n/CP	B/CP						VP/CP	FT/CP
VP	PS/VP	PF/VP	VN/VP	V_n/VP	B/VP							FT/VP
FT	PS/FT	PF/FT	VN/FT	V_n/FT	B/FT							
PS		PF/PS	VN/PS	V_n/PS	B/PS	FF/PS	FC/PS	PO/PS	Cp/PS	CP/PS	VP/PS	FT/PS
PF			VN/PF	V_n/PF	B/PF	FF/PF	FC/PF	PO/PF	Cp/PF	CP/PF	VP/PF	FT/PF
VN				V_n/VN	B/VN	FF/VN	FC/VN	PO/VN	Cp/VN	CP/VN	VP/VN	FT/VN
V_n					B/V_n	FF/V_n	FC/V_n	PO/V_n	Cp/V_n	CP/V_n	VP/V_n	FT/V_n
B						FF/B	FC/B	PO/B	Cp/B	CP/B	VP/B	FT/B

PS — produsul social ; PF — produsul final ; VN — venitul național ; V_n — venitul net ; B — beneficiul ; FF — fonduri fixe ; FC — fonduri circulante ; PO — populația ocupată în producția materială ; Cp — costul producției ; CP — consumul productiv ; VP — venituri primare ale populației ; FT — fondul de timp de muncă.

tem de indicatori, iar multe țări socialiste aplică deja mai mulți indicatori în măsurarea și planificarea eficienței producției sociale.

Pornind de la formele pe care le îmbracă efortul economic se pot calcula mai mulți indicatori globali care exprimă eficiența efortului curent (EEC), eficiența efortului inițial (EEI) și eficiența resurselor (ER). Indiferent de forma sub care se calculează, aceștia trebuie să se încadreze organic în sistemul de indicatori adoptat. Deci, un indicator global nu reprezintă doar o mărime de calcul, el trebuie să îndeplinească o serie de cerințe, și anume să **furnizeze informații suplimentare comparativ cu indicatorii parțiali ; să poată fi utilizat în procesul planificării în scopul intensificării procesului reproducției ; să se sprijine pe sistemul informațional existent** etc.

Calcularea unui indicator global de eficiență presupune compararea efectelor totale cu efortul total. Sporirea eficienței se exprimă printr-o creștere a rezultatelor în condițiile eforturilor neschimbate sau printr-o reducere a eforturilor în condițiile unor rezultate neschimbate. Sintetic aceasta poate fi exprimată prin **venitul național care revine pe unitate de efort de muncă vie și materială.** Venitul național poate îndeplini rolul de indicator care exprimă sintetic rezultatele totale, deci poate fi folosit pentru compararea cu indicatorii eforturilor totale, pentru că : a) în el se reflectă valoarea nou creată care stă la dispoziția societății pentru satisfacerea necesităților materiale și spirituale ale populației și dezvoltarea economică viitoare a societății ; b) este rezultatul acțiunii combinate a tuturor factorilor esențiali ai dezvoltării ; c) constituie o importantă bază de pornire pentru fundamentarea proporțiilor de dezvoltare a economiei naționale ; d) prin componentele sale stimulează comunitatea de interese și permite orientarea activității pentru sporirea sa continuă.

Eforturile totale depuse într-o perioadă sînt exprimate prin mărimea resurselor materiale și umane alocate și consumate în producție. Calcularea unui indicator global care să țină seama de toate genurile de efort întîmpină încă mari dificultăți. Acestea sînt legate pe de o parte de faptul că nu s-a găsit o interpretare economică clară din punctul de vedere al teoriei economice, iar soluțiile propuse pentru reunirea diferitelor componente sînt încă nesatisfăcătoare ; pe de altă parte pentru aplicarea indicatorilor globali trebuie pornit de la rolul și funcțiile diferitelor componente de efort în procesul reproducției. Astfel dacă **eforturile inițiale** (fondurile de producție) sînt necesare pentru crearea condițiilor începerii producției, eforturile curente reprezintă costurile care apar în procesul formării valorii. În aceste condiții, pentru măsurarea și analiza eficienței, este necesar să fie folosiți ca indicatori ai eforturilor totale atît indicatorii eforturilor curente, cît și indicatorii eforturilor inițiale cu resurse alocate și consumate.

Eforturile totale curente, evidențiate prin costurile producției, pe ansamblul economiei naționale reprezintă consumul productiv (CP) și veniturile primare ale populației. Ca urmare eficiența efortului curent exprimă venitul național ce revine la un leu resurse consumate

$$EEC = \frac{VN}{CP + VP} \qquad (1)$$

Eforturile inițiale totale includ fondurile avansate în vederea creării condițiilor materiale și spirituale ale procesului producției, respectiv eforturile pentru fondurile fixe și circulante, pentru pregătirea forței de muncă, pentru dezvoltarea științei și a tehnicii etc. În practica economică se cuprind însă numai eforturile făcute cu fondurile de producție, pentru măsurarea celorlalte genuri de efort nu s-a ajuns, pînă în prezent, la soluții riguros fundamentate economic și aplicabile

$$EEI = \frac{VN}{FF+FC} \qquad (2)$$

Deci exprimarea globală a eficienței economice necesită un indicator care să exprime atît eforturile curente cît și pe cele inițiale. Calcularea eforturilor totale inițiale și curente întîmpină încă mari dificultăți privind asigurarea comparabilității celor două genuri de eforturi. Pornind de la faptul că însumarea directă nu este posibilă se încearcă folosirea unor coeficienți normativi de eficiență pentru recalcularea efortului inițial.

prof. dr. I. CAPANU
lector dr. P. WAGNER

O nouă etapă în dezvoltarea economiei

(Urmare din pag. 3)

triei republicane, în aceiași ani, cheltuielile materiale la 1 000 de lei producție marfă urmînd să se micșoreze cu 80,9 lei, cu 98,3 lei și respectiv 132,9 lei.

Pentru reducerea cheltuielilor materiale de producție, de o deosebită importanță este diminuarea consumurilor specifice de materii prime, energie, combustibil și materiale, a importurilor, folosirea pe scară tot mai largă a resurselor interne de materii prime și materiale, valorificarea în mai mare măsură a zăcămintelor minerale proprii, asimilarea de noi materiale care înlocuiesc importurile, evitarea oricăror importuri suplimentare de materii prime și materiale concomitent cu realizarea de exporturi suplimentare provenite din stocurile excedentare ale unor unități, utilizarea materialelor recuperate și extinderea înlocuitorilor — măsuri care să asigure creșterea eficienței producției și competitivității produselor românești la export.

Așa cum se prevede, valoarea unei tone de materii prime materializate în produse destinate exportului urmează să crească, în medie, față de 1983, cu 10% în 1985, cu 18% în 1987 și cu 25% în 1990, atît pe seama extinderii mecanizării și automatizării, astfel încît ponderea produselor realizate în sistem mecanizat și automatizat să fie în medie de 65% în 1985, de circa 70% în 1987 și peste 90% în 1990, cît și prin valorificarea mai bună a tuturor materiilor prime și materialelor, așa ca pe ansamblu să se înregistreze o creștere a gradului de valorificare a acestora, față de 1980 cu 29,5% în 1985, cu circa 41% în 1987 și cu 64% în 1990.

Numai în acest fel, potrivit legii planului național unic pe anul 1984, ritmul de creștere a venitului național va fi superior celui al produsului social respectiv, de 7,3% față de 4,6%, astfel ca din venitul național considerat de circa 703 mld. lei în 1984, un aport de 5,9%, ceea ce echivalează cu peste 41 mld. lei, va fi adus de reducerea fondului de înlocuire. Aceste considerente stau la baza concluziei că pînă la sfîrșitul cincinalului în curs, se va accentua caracterul intensiv al economiei, că factorii de această natură vor participa cu 50% la sporul de venit național. Oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, acționează cu toată hotărîrea acum, în întîmpinarea celei de a 40-a aniversări a zilei de 23 August și a celui de-al XIII-lea Congres al partidului, pentru a lichida, într-un timp cît mai scurt, lipsurile manifestate, a îmbunătăți radical întreaga activitate, pentru a realiza în cele mai bune condiții sarcinile și obiectivele stabilite în programele speciale și în planul de stat pe anul 1984, răspunzînd astfel chemărilor adresate de secretarul general al partidului de a realiza integral planul cincinal 1981—1985, etapă importantă în ascensiunea patriei noastre spre civilizația socialistă cea mai înaltă, spre prosperitate.

TEHNOLOGIA CONDUCERII
subsistem al ştiinţei conducerii dezvoltării economico-sociale *)

ÎN IDEEA înţelegerii esenţei tehnicilor de conducere este necesar să se pornească de la acţiune, reflectarea practică şi analiza ei, cunoaştere şi iscusinţă; de aici valoarea tehnicilor de conducere generată din corelarea lor organică cu o anumită realitate politică, economică şi socială. Aceasta pentru a nu se ajunge la absolutizarea tehnicilor, care nu pot oferi criterii morale sau logice. Rolul acestor tehnici este facilitarea rezolvării problemelor de randament, eficacitatea în măsurarea performanţelor, găsirea de soluţii originale, superioare celor existente la un anumit moment ; de asemenea, ele sporesc capacitatea de inovaţie în locul intensificării eforturilor fizice, pregătind temeinic decizia, căreia îi oferă un grad sporit de certitudine. Orice tehnică reprezintă etape de operaţii limitate, îmbinate cu elemente practice, potrivite unui scop definit, în vreme ce metoda rămîne la nivelul gîndirii, coordonînd un ansamblu de tehnici sau seria ordonată de operaţii fizice şi/sau intelectuale prin care se înfăptuieşte o anumită acţiune materială sau materializată, urmărind realizarea unui scop, în condiţii de rentabilitate şi eficienţă. Strategia dezvoltării pînă la sfîrşitul acestui mileniu reclamă elaborarea de noi tehnici de conducere, precum şi găsirea unui conţinut mai adecvat celor deja existente sau elaborarea mai detaliată a conţinutului lor. Ca şi în prezent şi mai mult în viitor, tehnicile moderne tind să se sprijine pe instrumentarul matematic, logic, statistico-matematic, căutînd a promova tehnicile creative, combinarea în diverse variante a celor mai avansate procedee morfologice, matriciale etc.

Dezvoltarea României socialiste — prefigurată în documentele de partid — evidenţiază însemnătatea pe care conducerea o acordă tehnologiei conducerii, care influenţează amplu, multilateral şi cu urmări pe termen lung această activitate ; cele trei sarcini ale oricărei întreprinderi — ajungerea la o producţie prestabilită, valorificarea maximă a posibilităţilor de care dispune şi anticiparea viitorului — nu pot fi îndeplinite decît prin ştiinţă şi tehnologie, deplasînd efortul de la cel fizic către munca de concepţie, de gîndire ; de unde nevoia nu atît de formă, cît mai ales de conţinut nou.

În conţinut, tehnologia conducerii — în afară de tehnicile de conducere utilizează mijloace şi instrumente ; unii specialişti confundă tehnicile cu mijloacele, definind tehnicile prin mijloacele materiale productive, în primul rînd cele de muncă, create de om ; însă şi în cele mai avansate condiţii de tehnicizare, tehnica nu poate înlocui în întregime pe om. De regulă, tehnologia se exprimă prin termenul know-how (a şti cum), la baza ei aflîndu-se cunoaşterea raţională obţinută prin cercetarea ştiinţifică aplicată activităţii de conducere, făcînd din tehnologie o disciplină riguroasă, aproape matematică.

Ca disciplină componentă a ştiinţei conducerii, tehnologia nu depinde numai de valoarea obiectivelor, a criteriilor de valoare, ci şi de starea dispozitivului de acţiune, a componentelor acestuia care trebuie să asigure eficienţă, operativitate etc. În elaborarea acestei tehnologii se impune a porni de la obiectiv, pentru a cărui îndeplinire este necesar să se folosească toate cuceririle ştiinţei şi tehnologiei contemporane. Altă cerinţă este buna organizare, considerată ea însăşi ca o tehnologie, o organizare de calitate reducînd mult din efortul fizic depus de oamenii muncii.

Factorul care influenţează cel mai mult dezvoltarea tehnologiei conducerii este **intervenţia masivă a informaticii** [1]), a tehnicii electronice de calcul, a sistemelor care sporesc posibilităţile de prelucrare a datelor, în măsură să revoluţioneze activitatea şi concepţiile actuale din acest domeniu, asigurînd un mai pronunţat caracter previzional conducerii. Între altele sînt de reţinut noţiunile de informatică pentru conducere, mai ales ca rezultat al dezvoltării microelectronicii şi automatizării prin electronică, care au îmbogăţit mult conţinutul tehnologiei conducerii. În fond este vorba de naşterea unei noi civilizaţii, informatica afirmîndu-se deja ca un instrument de dezvoltare sau de accelerare a dezvoltării, nu numai în ţări dezvoltate, ci şi în ţări în curs de dezvoltare. În legătură cu dezvoltarea, informatica atrage după sine o revoluţie în domeniul forţelor de producţie, ca şi în alte structuri ale societăţii, în conducere, în structurile sociale, în relaţiile sociale care favorizează noi mutaţii culturale etc.

Potrivit delimitărilor teoretice introduse, interpretarea tehnologiei conducerii se face din perspectiva societală, urmărindu-se, deopotrivă, semnificaţiile sale economice, ecologice, dar şi cele politice, sociale, impunînd cu necesitate controlul social asupra dezvoltării tehnologice, conducerea social-politică asigurînd tehnologiei conducerii, în continuare, caracterul uman. Tehnologia a influenţat mult şi cu urmări pe termen lung, conducerea, progresele înregistrate ajutînd autoconducerea, deschizînd perspective pentru alte înnoiri pe întreaga societăte [2]).

Progresul ştiinţific şi tehnic contemporan nu reduce problemele sociale, ci doar le pune în altfel ; este extraordinar potenţialul tehnologic al tehnicii electronice miniaturizate, al roboţilor industriali, biotehnologiile etc., dar totul depinde de condiţiile sistemului social-economic în care are loc aplicarea. Activitatea socială efectuată în societate de un subiect colectiv — în vederea unor transformări în scopuri definite ce satisfac trebuinţe, nevoi şi aspiraţii sociale — face ca tehnologia conducerii să nu fie o variabilă independentă şi în sine determinată a progresului economico-social, ci o dimensiune a activităţii sociale, colective, o variabilă dependentă.

Într-o viziune contemporană asupra societăţii româneşti — privită economic şi social — este bine să se aibă în vedere factorii tehnologici ; dezvoltarea tehnologică reflectă arsenalul de modificări, de natură tehnologică, din sistemul societal, apărute ca urmare a operaţionalizării rezultatelor obţinute ; este necesar însă a se stabili o corelaţie mai judicioasă între factorii tehnici şi factorul uman. În noile condiţii tehnologice relaţiile dintre om şi tehnică pot fi privite din multe puncte de vedere.

Tehnologia nu are numai efecte benefice, ci şi negative, care pot afecta relaţiile interumane ; marile potenţe ale noilor tehnologii au şi efecte negative asupra specificului uman ; abordînd tehnicist tehnologiile de vîrf, se ajunge la depersonalizarea edificiului social, abandonînd complet perspectiva umanistă a acestor tehnologii.

Dacă exigenţele formării au condus pînă acum la adîncirea şi ascuţirea specializării, realizate adesea cu îngustarea ariei şi varietăţii cunoştinţelor, caracteristic stadiului actual de dezvoltare este abordarea complexă a fenomenelor, în spirit creator, pluri- şi interdisciplinar. Spunem aceasta şi pentru că tehnologia conducerii este puţin cercetată şi nu merită ignorare, ea fiind dublă resursă a dezvoltării : tehnologie şi conducere ; a căuta ceea ce este esenţial în tehnologie a devenit o necesitate obiectivă. Exprimăm convingerea că problematica tehnologiei conducerii trebuie să devină domeniu prioritar de cercetare pentru viitor.

Specialiştii în scientologie afirmă că tehnologia a devenit deja un domeniu deosebit de important, de unde nevoia unei instruiri tehnologice, a însuşirii unei clase de cunoştinţe tehnologice pentru conducere : aceasta impune învăţarea unor asemenea noţiuni încă din şcoală, pentru ca printr-o cunoaştere mai timpurie să se revoluţioneze productivitatea şi resursa de bază — conducerea.

Tehnologiile noi informatice şi microelectronice deschid perspective noi societăţii umane, conducerii acesteia şi a sistemelor componente ; datorită revoluţiei ştiinţifice şi tehnice apar forţe de producţie noi, compatibile cu o societate care se înnoieşte mereu spre orînduirea comunistă, generînd mutaţii importante în toate domeniile de activitate. Aceasta impune o reconsiderare a relaţiei dintre tehnologia nouă şi productivitatea muncii bazate pe elemente care, dacă nu sînt noi, trebuie privite în mod nou. Dacă această nouă tehnologie revoluţionară mereu perfecţionată nu duce la îmbunătăţirea traiului uman, la umanizarea relaţiilor interumane, omenirea nu mai are nevoie de nici un fel de tehnologie.

dr. Emil MIHULEAC

*) Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 12 din 23 martie a.c.

[1]) Formă materializată a activităţii societăţii constituite pentru a contribui la dezvoltarea inteligenţei sociale, la antrenarea gîndirii umane odată cu utilizarea gîndirii artificiale ; este vorba despre mini- şi micro-calculatoare, micro-procesoare, calculatoarele de proces.

[2]) P. Apostol, Dialectica interacţiunii dintre societate şi tehnologie, în „Era socialistă", 1983, nr. 7, p. 40.

Controverse teoretice privind actuala criză economică mondială (I)

PE MĂSURA amplificării şi adîncirii crizei economice mondiale, declanşată la graniţa dintre deceniile al 7-lea şi al 8-lea ale secolului al XX-lea, a sporit considerabil şi literatura de specialitate consacrată acestei problematici. La un moment dat s-a vorbit chiar despre o „inflaţie a teoriilor" consacrate crizei economice mondiale şi despre dezamăgirea pe care o provoacă multe dintre aceste teorii datorită slabei lor capacităţi explicative şi operaţionale. Multitudinea de opinii despre criza economică mondială decurge din deosebirile care există între specialişti în ce priveşte viziunea lor despre natura, structura şi mecanismele de funcţionare ale economiilor naţionale şi ale economiei mondiale contemporane, respectiv, din interesele de grup, de clasă şi naţionale pe care le exprimă ei.

Din aceste cauze, există o strînsă legătură între interpretările date actualei crize economice mondiale şi strategiile preconizate pentru ieşirea din criză, respectiv pentru reluarea creşterii economice şi a dezvoltării, în speranţa sporirii stabilităţii economiei mondiale şi a asigurării progresului economic şi social general.

Cu o întîrziere mai mult sau mai puţin pronunţată în raport cu desfăşurarea crizei economice mondiale, firească pînă la un anumit punct, teoriile consacrate acesteia s-au precizat şi s-au delimitat între ele în procesul unei duble confruntări : în raport cu evenimentele din realitatea obiectivă şi în raport cu criticile care le-au fost aduse de exponenţii altor puncte de vedere. Precizări importante au fost făcute în decursul acestor dezbateri atît în ce priveşte sfera de cuprindere şi durata crizei mondiale, cît mai ales în ce priveşte cauzele şi specificul ei, comparativ cu alte crize economice mondiale din trecut (mai ales criza din 1929/1933), consecinţele ei social-politice şi strategia ieşirii din această criză.

Dacă lăsăm la o parte atitudinile extremiste, pe cei care neagă existenţa crizei economice mondiale şi pe cei care văd în ea semnul unei catastrofe mondiale iminente, în ultimii 10–15 ani se pot constata progrese însemnate referitoare la înţelegerea naturii complexe şi a cauzelor multiple ale acestei crize. În esenţă, s-a trecut de la o viziune îngustă şi fragmentară, care reducea actuala criză economică mondială fie la o simplă recesiune trecătoare, la un fenomen conjunctural, eventual criză de supraproducţie, fie la o criză parţială (monetară, petrolieră, energetică etc.), spre o viziune mai cuprinzătoare (caracter global, multilateral), mai realistă (criză durabilă care afectează toate ţările lumii) şi mai profundă (multitudine de crize, ierarhizate pe cauze şi domenii). S-a recunoscut, cu acest prilej că actuala criză economică mondială are o multitudine de cauze, printre care se evidenţiază tot mai mult deficienţele de structură ale unor economii naţionale şi ale economiei mondiale în ansamblu, ca şi înmulţirea politicilor iraţionale practicate la diferite nivele. S-a arătat că ea are multe puncte comune, dar şi o serie de particularităţi faţă de crizele economice mondiale din trecut, printre care şi apariţia unor forme de manifestare necunoscute înainte, ca de pildă crizele planetare neciclice (energetică, de materii prime, alimentară, ecologică etc), criza imperialismului (respectiv a colonialismului şi neocolonialismului), precum şi a vechii ordini internaţionale. Ţinînd seama de interdependenţa dintre toate formele ei de manifestare, s-a ajuns la concluzia că aceasta este o criză a dezvoltării la scară mondială care, prin amploarea şi gravitatea ei, a întrecut deja criza mondială din anii 1929/1933.

Din multitudinea de termeni utilizaţi de economiştii de diferite orientări pentru a indica dificultăţile mai mari sau mai mici care însoţesc funcţionarea economiei contemporane, la scară naţională şi mondială (fluctuaţii, oscilaţii, instabilitate, recesiune, depresiune, stagnare, ciclicitate, disfuncţionalitate, tranziţia de la un val economic la altul, ecospasm, inflacreştere, stagflaţie, creştere negativă, criză, penurie, crah, etc.), în ultimul deceniu s-a impus în măsură tot mai largă conceptul de criză mondială. Acesta arată că nu este vorba de o dereglare oarecare, locală şi trecătoare, a economiei (simplă recesiune sau numai de fluctuaţii conjuncturale), ci de o dereglare amplă şi de durată a economiei mondiale, de încălcarea flagrantă a proporţiilor necesare pentru funcţionarea normală (echilibrată şi stabilă) a acesteia, respectiv de izbucnirea violentă a unor contradicţii care însoţesc mai ales funcţionarea economiei capitaliste la diferite nivele (micro, macro şi mondoeconomic), ca şi economia mondială în ansamblul ei.

Multilateralitatea, trăsătură inerentă materialismului dialectic şi istoric, a conferit teoriilor marxiste şi radicale de stînga numeroase avantaje, în comparaţie cu teoriile burgheze convenţionale şi democrat-reformatoare despre actuala criză economică mondială, dîndu-le posibilitatea să facă un studiu anatomic mai minuţios al crizei şi să surprindă în mod mai realist fiziologia precum şi implicaţiile şi perspectivele ei, legate de cele mai vulnerabile componente ale economiei mondiale – orînduirea capitalistă şi imperialismul.

Cu ajutorul instrumentarului analitic materialist-istoric s-a ajuns la concluzia că, în realitate, este vorba de o multitu-

FIŞE

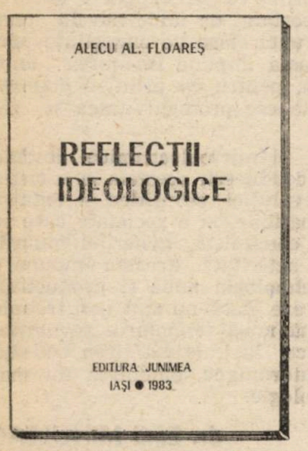

● *Considerînd, în mod justificat, că fiecare epocă, societate, generaţie îşi caută răspunsuri proprii la multitudinea de probleme cu care se confruntă, Alecu Al. Floareş, autorul lucrării sugestiv intitulată „Reflecţii ideologice", apărută recent la Editura Junimea din Iaşi, încearcă definirea unor posibile răspunsuri la întrebări cu caracter fundamental : care este sensul vieţii şi cum se poate înfăptui suma optimă de satisfacţii în viaţă ? de ce depinde realizarea omului ? ce se înţelege prin fericire şi care sînt sursele ei ?*

Scopul principal urmărit de această incitantă lucrare vizează stimularea capacităţii diferitelor categorii de oameni ai muncii de a descoperi sensul proceselor şi fenomenelor economice, sociale şi politice în desfăşurarea şi devenirea lor, înţelegerea corelaţiei existente între planul general – obiectiv, legic al acestor procese şi fenomenele vieţii individuale. O altă direcţie importantă pe care autorul a urmărit-o în lucrare priveşte acţiunea şi implicarea umană, angajarea şi utilitatea socială a muncii fiecărui individ, cultivarea convingerii potrivit căreia, în condiţiile socialismului, munca trebuie să fie principalul criteriu de apreciere a oamenilor. Ca un corolar, reflecţiile autorului ieşean au avut în vedere idealul generos care constituie esenţa a tot ceea ce înfăptuim, „scopul şi justificarea supremă a edificării noii societăţi", „împlinirea plenară a omului", afirmarea capacităţilor sale, faptul că omul acestei societăţi este chemat să fie creatorul destinului său şi al societăţii.

Economie „deschisă"

● *În optica lui* Miroslav Hrncir, *o economie „deschisă" ce ar caracteriza actualul nivel al economiei cehoslovace reprezintă acel stadiu în care dezvoltarea economiei este în tot mai mare măsură legată de calitatea implicării ei în diviziunea internaţională a muncii; în aceste condiţii, anumite concepte şi pîrghii ale asigurării proporţionalităţii macroeconomice îşi modifică ponderea. Astfel, consideră M.H. în articolul „Makroekonomicka proporcionalita v otevrene planovane ekonomice" (Proporţionalitatea economică într-o economie planificată deschisă) publicat în numărul 1/1984 al revistei „Politicka Ekonomie", o mutaţie structurală înregistrează mecanismul de alocare a resurselor financiare şi materiale la nivelul economiei naţionale. Spre deosebire de etapele anterioare, actualmente trebuie să se ţină în mult mai mare măsură seama de o serie de factori externi cum sînt relaţiile dintre preţurile interne şi cele externe, rata de schimb şi nivelul dobînzilor la creditele externe. În acelaşi timp, în evaluările macroeconomice se cer în mai mare măsură integrate calculele de eficienţă, astfel încît organele de decizie să poată alege variantele optime în asigurarea unui echilibru între eficienţa imediată şi cea de lungă perspectivă.*

dine sau un sistem de crize în cadrul economiei mondiale, care își au originea în mecanismul de funcționare a capitalismului și imperialismului, precum și în consecințele lor negative pe termen scurt și pe termen lung la scara întregului glob pământesc și că, în absența unor acțiuni concertate urgente, prin cooperarea tuturor statelor lumii în vederea relansării creșterii economice a țărilor dezvoltate și a reluării dezvoltării majorității țărilor lumii în curs de dezvoltare, există pericolul accentuării acestei crize, atît prin diversificarea formelor ei de manifestare, cît și prin efectele cumulate ale interacțiunii dintre diferitele tipuri de crize care au loc în epoca noastră, la scară națională și internațională.

Înțelegînd prin economie mondială o entitate mult mai complexă decît suma economiilor naționale, care include și relațiile reciproce dintre acestea, gînditorii marxiști definesc actuala criză economică mondială ca un rezultat al disfuncționalităților care se manifestă la scara întregului sistem amenințînd cu blocarea activității lui dacă nu se iau măsuri de înlăturare a disproporțiilor și a obstacolelor care însoțesc mișcarea lui. Natura și conținutul actualei crize economice mondiale depind, în viziunea gînditorilor marxiști, atît de sfera ei largă de cuprindere (toate țările de pe globul pămîntesc), cît și de starea fiecărei componente a sistemului, precum și de natura relațiilor dintre aceste componente, respectiv de natura, locul și rolul economiei mondiale, precum și de calitatea relațiilor economice internaționale. În acest sens, președintele **Nicolae Ceaușescu** arăta în 1975 că **„actuala criză economică este rezultatul supradezvoltării unui număr redus de țări și al rămînerii în urmă a unui mare număr de state, ceea ce a îngustat calea dezvoltării echilibrate a economiei mondiale"** [1]).

În măsura în care s-au accentuat interdependențele dintre economie și politică, dintre acestea și celelalte componente ale sistemului social și mondial, deci și interdependența dintre statele lumii, gînditorii marxiști au dezvăluit caracterul global și multilateral al actualei crize mondiale, dar în același timp și rolul primordial al crizei economice, ale cărei rădăcini le-au căutat în domeniul relațiilor de producție.

Cercetînd specificul actualei crize economice mondiale, gînditorii marxiști atrag atenția asupra multitudinii cauzelor ei și asupra unei anumite ierarhii a acestora. În măsura în care ponderea cea mai mare în economia mondială și în relațiile internaționale o dețin țările capitaliste dezvoltate, este firesc ca principala cauză a acestei crize să fie căutată în natura și structurile din economia acestor țări și, în primul rînd, din economia S.U.A., care a deținut mult timp rolul de hegemon în economia mondială capitalistă, iar componenta care a declanșat fenomenele de criză economică la scară mondială să fie considerată criza capitalismului monopolist de stat, inclusiv activitatea lui externă, respectiv criza imperialismului.

Referindu-se la resorturile cele mai adînci ale crizei economice mondiale, J. Fabre scria că „În condițiile capitalismului monopolist de stat, statul intervine tot mai direct și mai sistematic pentru a permite monopolurilor să-și sporească profiturile. Ele pot astfel să exploateze în mod sistematic întreaga viață economică și socială a țării... Criza capitalismului monopolist de stat este, în acest fel, criza tuturor mecanismelor esențiale ale sistemului ; în epoca noastră aceasta este criza structurilor capitalismului" [2]). Referindu-se la activitatea externă și la politicile capitalismului monopolist de stat, același autor adaugă că „Expansiunea societăților multinaționale n-a încetat să agraveze inegalitățile în dezvoltarea ramurilor, regiunilor, țărilor. Concurența marelui capital internațional înmulțește risipa, dezordinile economice și monetare, amenințînd propriul lor profit (al monopolurilor — n.ns). De aici, criza relațiilor economice internaționale a lumii capitaliste din zilele noastre" [3]).

Încercînd să surprindă specificul crizei economice mondiale din deceniul al 8-lea al secolului nostru, Santiago Carillo aprecia în 1975 că „Ne aflăm într-o criză de supraproducție care se împletește cu criza sistemului monetar mondial, cu o inflație galopantă și cu o nouă agravare a crizei generale a imperialismului", denumind-o în mod sugestiv „întîlnire de crize" [4]), iar Henri Claude considera că sub aspectul tipologiei crizelor economice cunoscute pînă acum este vorba de prezența simultană a unor fenomene ce țin de o criză ciclică de supraproducție, de o criză structurală și de criza generală a capitalismului sau criza de sistem [5]).

Pe măsura desfășurării și agravării actualei crize economice mondiale, gînditorii marxiști au analizat noi componente ale acesteia, observînd că, pe lîngă elementele unor crize ciclice (de supraproducție și structurale, legate de ciclurile medii și de ciclurile seculare), au apărut și s-au diversificat crizele neciclice (financiar-valutară, respectiv inflația galopantă), precum și crizele planetare (ecologică, energetică, de materii prime, alimentară etc. [6]).

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

[1]) **Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate**, vol. 11, Editura politică, București, 1975, p. 948.
[2]) J. Fabre — La crise en France, La crise dans le monde capitaliste, în volumul La crise, Économie et politique N° 251. 252 și 253/1975, p. 26, 28.
[3]) Idem, p. 27—28
[4]) Documente ale P.C. din Spania, Editura politică, București, 1976, p. 22—23.
[5]) H. Claude — Crise générale, crise structurelle et cyclique en 1975, La Pensée nr. 183/1975.
[6]) T. Postolache — Cu privire la criza economică din lumea capitalistă, în vol. „Progresul istoric și contemporaneitatea", Editura politică, București, 1976, p. 348—353, 363—364.

Creativitatea : orientări noi, efecte amplificate

● *În domeniul stimulării creativității și, mai cu seamă, valorificării sale, s-a acumulat o bogată experiență. Dar dacă pînă în prezent eforturile psihologilor, ale sociologilor și specialiștilor în management au fost orientate cu precădere spre selecția persoanelor cu potențial creativ înalt și perfecționarea unor tehnici de stimulare a creativității de grup, actualmente se conturează tendințe noi, susține* Joseph McPherson *în articolul* „Inspiring creativity while «wandering around» *(Creativitatea de inspirație și integrarea publicat în numărul 4/1984 al revistei* „International Management". *În esență, ar fi vorba despre o schimbare de mentalitate și practică ale celor investiți să stimuleze creativitata în cadrul unei anumite organizații, schimbare ce urmărește contactul permanent al acestora cu cercetători și inovatori, integrarea lor în echipele de lucru deja constituite. Avantajele unei asemenea metode provin din faptul că, pe de o parte, se elimină acea diferență — adeseori considerabilă — care există între situația experimentală și cea reală în procesul valorificării ideilor noi; pe de altă parte, cunoașterea în detaliu și permanent a colectivelor de cercetare permite orientarea acestora spre problemele presante ale întreprinderii și scurtarea timpului ce desparte invenția de aplicarea sa.*

● *Plecînd de la premisa că organizarea științifică a producției și a muncii deține o poziție centrală în cadrul noului mecanism economico-financiar, perfecționarea acestuia condiționînd în mare măsură eficiența economică atît a microsistemelor, cît și a economiei naționale în ansamblu,* Aurel Cristea, *autorul lucrării* „Probleme actuale privind organizarea întreprinderii", *apărută recent la* Editura politică, *încearcă enunțarea și elucidarea unor aspecte metodologice, teoretice, cu semnificații practice în domeniul realizării funcției de organizare a unităților industriale.*

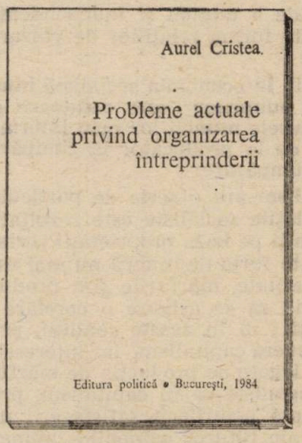

În elaborarea lucrării, alături de o necesară redefinire teoretică a activității de organizare și a principalelor ei componente, o atenție deosebită a fost acordată principalelor aspecte privind cuantificarea organizării în unitățile industriale cu ajutorul unor indicatori organizatorici și stabilirea influenței acestor coeficienți asupra creșterii productivității muncii. Adresată cu precădere conducătorilor și specialiștilor din unitățile industriale, dar și cercetătorilor și cadrelor didactice, lucrarea prezintă problemele complexe de organizare la nivel micro și macroeconomic, relevînd principalele acțiuni ce se realizează în practica organizării unităților economice, unele concepte și direcții prioritare de sporire a eficienței în contextul dezvoltării autoconducerii.

FIȘE

12 Producția de mărfuri în socialism

APLICAREA FERMĂ a noului mecanism economico-financiar, realizarea unei înalte eficiențe economice impun cunoașterea și aplicarea în practică a pîrghiilor valorice, a relațiilor marfă-bani, precum și a cerințelor legii valorii.

Producția de mărfuri : condițiile apariției și trăsăturile ei în socialism

PRODUCȚIA DE MĂRFURI reprezintă acel model de organizare a economiei, în care produsele sînt create de către producători autonomi, fiecare fiind specializat în producerea anumitor bunuri materiale și nemateriale (servicii), astfel încît pentru satisfacerea nevoilor sociale este necesar schimbul acestor bunuri pe piață, prin vînzarea și cumpărarea lor ca mărfuri, ce se definește în antiteză cu **economia naturală,** adică producția pentru consumul propriu.

Cele două condiții ale apariției și existenței producției de mărfuri — condiții ce se mențin în forme specifice și în socialism — sînt : a) diviziunea socială a muncii ; b) autonomia, independența producătorilor.

a) **Diviziunea socială a muncii** constă în împărțirea producției sociale (respectiv repartiția producătorilor) pe ramuri, subramuri și producerea anumitor bunuri materiale și servicii. În socialism, are loc un proces de adîncire continuă a diviziunii sociale a muncii, proces ce se desfășoară planificat. Specializarea producătorilor constituie condiția generală a producției de mărfuri, dar singură nu duce la schimbul sub formă de mărfuri, prin vînzare-cumpărare.

b) Cauza nemijlocită, directă a producției de mărfuri este **autonomia, independența producătorilor.**

În condițiile proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție autonomia are forme specifice de manifestare : a) întreprinderile proprietate a întregului popor și cele cooperatiste sînt autonome unele față de altele ; b) în cazul unităților cooperatiste autonomia unora față de altele este și mai mare datorită proprietății de grup ; c) întreprinderile aparținînd întregului popor — ca verigi ale diviziunii sociale a muncii — au o autonomie patrimonială și gestionară unele față de altele (ele trebuie să asigure integritatea, dezvoltarea, utilizarea rațională a fondurilor ce le sînt încredințate) ; d) întreprinderile întregului popor și cooperatiste sînt autonome și față de proprietatea personală a populației. În fine, în relațiile internaționale, economiile naționale sînt autonome, independente unele față de altele, astfel că, în baza diviziunii sociale a muncii și independenței naționale, relațiile între țări capătă forma relațiilor de vînzare-cumpărare.

Ca urmare a celor două condiții, în economia socialistă munca cheltuită pentru producerea bunurilor este creatoare de marfă, producătorii schimbă produsele muncii lor prin intermediul banilor, trecerea produselor de la producător la cumpărător reprezintă un act de vînzare-cumpărare.

Producția de mărfuri în socialism are o serie de particularități : a) marfa produsă în unitățile socialiste este rezultatul muncii producătorilor socialiști uniți pe baza proprietății sociale asupra mijloacelor de producție ; b) forța de muncă nu mai este marfă ; c) ca volum, structură, calitate, mărfurile sînt produse și repartizate planificat, trebuind să se asigure o corelare a producției cu necesitățile societății ; d) în aceste condiții, producția de mărfuri nu mai poate genera capitalism, iar interesele, contradicțiile, relațiile economice legate de producția de mărfuri nu mai sînt prin natura lor antagoniste ca în capitalism, producția de mărfuri este subordonată nemijlocit satisfacerii necesităților materiale și spirituale ale tuturor oamenilor muncii.

Marfa și cei doi factori ai ei : valoarea de întrebuințare și valoarea

PENTRU ca un bun să fie marfă trebuie să îndeplinească următoarele condiții : a) să fie capabil a satisface o anumită trebuință ; b) să fie rezultat al muncii omenești ; c) să fie destinat vînzării pe piață. Marfa se mai poate defini ca unitate dialectică a valorii de întrebuințare și a valorii.

Valoarea de întrebuințare reprezintă capacitatea unui bun de a satisface o anumită necesitate a oamenilor. Această capacitate depinde de însușirile bunului respectiv, de munca concretă ce l-a creat. Valorile de întrebuințare sînt foarte diferite, au destinații precise ca domeniu de consum ; ele pot servi pentru producerea altor produse, mijloace de producție — cît și pentru consum personal — bunurile de consum. Mărfurile se deosebesc unele de altele ca valori de întrebuințare și de aceea se pot schimba între ele.

Valoarea de întrebuințare constituie însă doar o latură, un factor al mărfii. Dacă mărfurile se schimbă între ele înseamnă că au un element comun care stă la baza determinării proporțiilor în care se realizează schimburile. Acest element comun este valoarea, iar izvorul ei îl constituie munca omenească. Numai în unitatea dintre valoarea de întrebuințare și valoare, un bun devine marfă. În aceste condiții valoarea de întrebuințare devine purtătoare materială a contrariului ei, a valorii.

Cauza că marfa are doi factori, valoarea de întrebuințare și valoarea, rezidă în faptul că munca producătoare de mărfuri are un dublu caracter : ea este, pe de o parte, muncă concretă, iar pe de altă parte muncă abstractă. a) Ca muncă concretă, munca fiecărui producător se deosebește calitativ de munca celorlalți prin aceea că el trebuie să aibe o anumită pregătire, să utilizeze mijloace de muncă și obiecte ale muncii specifice, metode de lucru concrete și, astfel, să producă valori de întrebuințare determinate. Diversitatea muncilor concrete dă naștere diversității valorii de întrebuințare. b) Dacă se face însă abstracție de caracteristicile concrete ale muncii, atunci fiecare producător, indiferent de forma specifică a muncii, de mijloacele de producție cu care lucrează, de valorile de întrebuințare pe care le creează, cheltuiește o cantitate de energie fizică, nervoasă etc., deci de muncă în general. Sub acest aspect general, abstract, muncile diferiților producători se pot compara între ele ; se poate spune, spre exemplu, că pentru două perechi de pantofi s-a cheltuit tot atîta muncă omenească în general cît pentru un costum de haine. Munca privită în acest fel, ca o cheltuială de energie în general se numește muncă abstractă și ea este aceea care dă valoarea mărfii. Substanța valorii mărfii o constituie, deci, munca omenească abstractă materializată în marfă.

Valoarea se creează în producție dar se manifestă în circulație. Pentru a-și exprima valoarea, marfa trebuie să se raporteze la o valoare de întrebuințare diferită de a ei. De exemplu, o pereche de pantofi se raportează la un costum de haine. Acest raport cantitativ în care o marfă se schimbă cu o altă marfă se numește **valoarea de schimb ;** în cazul nostru, de exemplu, costumul de haine schimbat pe două perechi de pantofi reprezintă valoarea de schimb a celor două perechi de pantofi. Valoarea de schimb este forma de manifestare a valorii. Mărfurile se schimbă în proporțiile respective, pentru că ele conțin cantități egale de muncă abstractă. Ceea ce se compară pe piață, în procesul de schimb al mărfurilor, este de fapt munca depusă de producătorii participanți la schimbul prin vînzare-cumpărare ; relațiile de schimb sînt relații între oameni.

În societatea socialistă, munca fiecărui producător este încadrată planificat în munca socială, comună ; ea nu mai este, ca în condițiile proprietății private, o muncă particulară al cărei caracter social să fie evidențiat exclusiv prin mijlocirea actului de vînzare-cumpărare, ci este o muncă nemijlocit socială, munca fiecărui producător fiind încadrată anticipat în munca socială prin planul național unic. Dacă substanța valorii este dată de munca abstractă, mărimea valorii este dată de cantitatea de muncă abstractă materializată în marfă.

Această muncă se măsoară în unități de timp (oră, zi etc.) de muncă. Dar producătorii aduc pe piață mărfuri cu valori de întrebuințare de același fel create însă cu timpi individuali diferiți. Aceasta deoarece fiecare dintre ei dispune de condiții de producție diferite de ale celorlalți (tehnica folosită, nivelul de calificare, intensitatea muncii etc.), ceea ce face ca timpii lor individuali de producere a mărfii să aibe mărimi diferite. Care cheltuială de muncă abstractă va determina atunci mărimea valorii mărfii ?

Mărimea valorii mărfii este determinată de **timpul de muncă socialmente necesar,** adică de timpul cerut pentru a produce o anumită valoare de întrebuințare, în condițiile de producție existente, normale din punct de vedere social, cu gradul social

mediu de tehnică, îndemînare și intensitate a muncii. Altfel spus, timpul de muncă socialmente necesar este timpul individual mediu de producere a mărfurilor reproductibile de același fel, mărfuri care constituie marea masă a sferei respective.

Valoarea mărfii se schimbă odată cu modificările care intervin în productivitatea socială a muncii. În general, între productivitatea socială a muncii și mărimea valorii unei mărfi există un raport invers proporțional.

Structura valorii mărfii cuprinde : valoarea mijloacelor de producție consumate care se transferă asupra produsului, sau munca trecută, materializată, adică munca cheltuită în procese de muncă anterioare (c) ; valoarea nou creată care este compusă din valoarea produsului pentru sine care revine posesorului forței de muncă sub formă de retribuție (v) și valoarea produsului pentru societate, plus produsul (p). Deci valoarea mărfii $M = c + v + p$. La nivelul întreprinderii valoarea nou creată $(v + p)$ mai poartă denumirea de **producție netă**, iar valoarea totală, adică $c + v + p$, de **producție globală**.

Economisirea muncii prezintă pentru societatea socialistă o importanță deosebită. De aceea, în mod planificat, se determină atît timpul ce trebuie cheltuit pentru producerea tuturor mărfurilor de o anumită specie, cît și timpul ce trebuie folosit pentru fiecare unitate de marfă în parte ; se stabilesc normele de folosire a utilajelor, normele de consum de materiale, normele de muncă.

Ridicarea nivelului calitativ al produselor — condiție a progresului economiei noastre

PORNIND de la scopul fundamental al producției socialiste — societatea este interesată în producerea planificată a cantității necesare de valori de întrebuințare, într-o structură tot mai variată și de calitate corespunzătoare nevoii sociale.

Prin calitatea produselor se înțelege gradul în care o valoare de întrebuințare dată satisface necesitățile de consum ale beneficiarului.

Valorile de întrebuințare diferite unele de altele, nu pot fi comparate între ele din punctul de vedere al calității. Numai mărfurile de aceeași valoare de întrebuințare pot fi comparate. În acest caz comparabilitatea calitativă poate fi făcută cu ajutorul unor parametri fizici, tehnici, estetici etc.

Îmbunătățirea calității produselor echivalează cu o economisire de muncă socială deoarece produsele de calitate superioară satisfac necesitățile într-un grad superior și sînt apreciate corespunzător și în relațiile de schimb. Îmbunătățirea calității mărfurilor contribuie la ridicarea nivelului de viață și civilizație, asigură creșterea competitivității lor pe piața internațională, constituie o condiție hotărîtoare a progresului economiei noastre. De aceea, lupta pentru ridicarea susținută, sistematică a calității mărfurilor trebuie să stea efectiv în centrul atenției.

În țara noastră, problema îmbunătățirii calității produselor trebuie să constituie o sarcină permanentă a tuturor colectivelor de muncă. Legea calității produselor și a serviciilor, aprobată de Marea Adunare Națională în iulie 1977, stabilește obligațiile unităților economice, ale personalului lor — de la muncitor la conducere — pe linia asigurării calității produselor, interzice includerea în fabricație sau livrarea de produse necorespunzătoare calitativ. Referindu-se la perioada actuală tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că : **„Planul și celelalte programe pun un accent deosebit pe ridicarea calității producției, pe îmbunătățirea nivelului tehnic și valorificarea superioară a materiilor prime"**. Recent a fost adoptat **Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990.** În acest Program problemele calității sînt abordate într-o viziune modernă, complexă, avîndu-se în vedere atît caracteristicile funcționale, cît și cele economice (consumuri, costuri, grad de valorificare, eficiență la export etc.).

Acțiunea legii valorii în socialism

LEGEA VALORII este o lege obiectivă a producției de mărfuri și acționează în toate modurile de producție în care aceasta există. Ea poate fi definită ca fiind legea în virtutea căreia mărfurile se produc și se schimbă în esență conform cu timpul de muncă socialmente necesar incorporat în ele. Exprimarea valorii mărfii prin intermediul banului dă naștere prețului mărfii.

În condițiile proprietății private, legea valorii acționează peste voința producătorilor, dominîndu-le activitatea. Drept urmare acțiunea ei duce la : repartizarea spontană, anarhică, a mijloacelor de producție și forței de muncă pe ramuri ; la desfășurarea anarhică a progresului tehnic și dezvoltarea contradictorie a forțelor de producție ; la diferențierea micilor producători și la apariția relațiilor de producție capitaliste.

În socialism, legea valorii este folosită în mod conștient atît de statul socialist cît și la nivelul unităților economice, în interesul dezvoltării întregii economii naționale. „Legea valorii — se arată în Programul partidului — legile producției de mărfuri — vor fi folosite în mod conștient în concordanță cu necesitățile economiei naționale planice cît și cu cerințele pieței internaționale". În aceste condiții, în repartizarea planificată a mijloacelor de producție și a forței de muncă pe ramuri, subramuri, grupe de produse se ține seama de valoarea mărfii, de toate aspectele determinate de existența producției de mărfuri ; în cerințele legii valorii categoriile producției de mărfuri sînt luate în considerare în introducerea progresului tehnic, în ridicarea productivității muncii. În socialism, prețurile nu se mai formează spontan, ca în capitalism, ci se stabilesc în mod conștient planificat, pornindu-se de la cheltuielile sociale de producție. Abaterea planificată a prețurilor de la valoare este folosită ca un mijloc de influențare a diferitelor procese economice, de stimulare a progresului tehnic, de îmbunătățire a calității produselor, de ridicare a nivelului de trai. De asemenea, prețul fiind stabilit în funcție de cheltuielile de muncă socială, înseamnă că producătorii care vor produce la o valoare individuală mai mică decît cea socială vor obține beneficii suplimentare. Cei ce vor produce la o valoare individuală mai mare vor pierde sau vor cîștiga mai puțin în comparație cu primii producători.

Economia socialistă oferă largi posibilități de folosire a legii valorii, atît pentru cunoașterea nevoii sociale, cît și pentru influențarea productivității sociale a muncii, pentru reducerea timpului de muncă socialmente necesar. Așa cum menționa K. Marx, numai acolo unde producția este supusă unui control prealabil real din partea societății, societatea crează legătura dintre volumul timpului social de muncă consumată pentru producerea anumitor mărfuri și volumul nevoii sociale.

Pe baza condițiilor producției de mărfuri există și în socialism **banii care sînt o marfă specială, ce îndeplinește mai multe funcții : măsură a valorii ; mijloc de circulație ; mijloc de acumulare și economisire ; mijloc de plată ; bani universali.** Banii și prețurile se folosesc ca pîrghii economice în conducerea pe bază de plan a economiei socialiste, în sporirea eficienței activității economice și ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului.

Economia socialistă trebuie să se caracterizeze printr-o circulație bănească sănătoasă. În Programul Partidului Comunist Român se arată : „Pe baza dezvoltării economiei naționale se va acționa în continuare pentru consolidarea leului, întărindu-se puterea lui de cumpărare atît în țară cît și în raport cu cu alte monezi". În acest sens se are în vedere realizarea unei depline concordanțe între venituri și cheltuieli, asigurarea unei circulații monetare echilibrate, accelerarea vitezei de rotație a banilor — condiție fundamentală a edificării unei economii sănătoase, a creșterii eficienței muncii sociale, a ridicării nivelului bunăstării maselor populare.

Intensificarea schimburilor comerciale cu alte țări determină în mod necesar sporirea eficacității cu care este utilizată legea valorii în acest important domeniu al activității economice. Cerințele legii valorii trebuie să reprezinte coordonate majore ale eficienței relațiilor economice internaționale. În acest scop, întreprinderilor cu sarcini de export le revin obligații tot mai mari în direcția creșterii ponderii produselor cu un înalt grad de prelucrare și tehnicitate, cu rentabilitate ridicată, de calitate și structură corespunzătoare cerințelor de pe piața mondială.

Vînzarea mărfii confirmă și în socialism, utilitatea socială a muncii cheltuite pentru producerea ei. Ca atare, nevoile sociale trebuie să fie în permanență studiate și cunoscute, să stea la baza alcătuirii planului de dezvoltare economico-socială. Numai astfel se pot asigura mărfurile capabile să satisfacă, în bune condițiuni, nevoile membrilor societății.

conf. dr. Maria CURTEANU

ÎNTREBĂRI

1) **Definiți producția de mărfuri și arătați cauzele apariției și existenței sale.**
2) **Ce este marfa ? În ce condiții o valoare de întrebuințare devine marfă ?**
3) **Cum se determină mărimea valorii mărfii ? În ce raporturi sînt timpii individuali față de timpul de muncă socialmente necesar și cum explicați diferențele respective ?**
4) **Cum definiți legea valorii și care este rolul ei în socialism ?**

RESPONSABILITATEA ORGANISMELOR VALUTAR-FINANCIARE INTERNAȚIONALE ÎN LUPTA ÎMPOTRIVA CRIZEI

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ au avut loc în capitala Statelor Unite o serie de reuniuni internaționale cu caracter financiar. La 12 aprilie s-a întrunit Comitetul interimar al Consiliului guvernatorilor Fondului Monetar Internațional în problemele sistemului monetar internațional, iar o zi mai tîrziu s-a întrunit Comitetul ministerial mixt al Consiliilor guvernatorilor F.M.I. și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare („Banca Mondială") cu privire la transferul de resurse reale către țările în curs de dezvoltare („Comitetul dezvoltării").

Toate aceste organe au ca trăsătură comună caracterul lor consultativ. Menirea lor este aceea de a recomanda principalelor organisme internaționale cu profil valutar-financiar, precum și țărilor în curs de dezvoltare și țărilor dezvoltate, modul de acțiune în direcția rezolvării, potrivit intereselor respective, a celor mai acute probleme legate îndeosebi de sistemul monetar internațional și de finanțarea dezvoltării.

Comitetul interimar este organul de lucru al Fondului Monetar Internațional. Comitetul interimar este constituit din 22 membri — miniștri de finanțe și guvernatori de bănci centrale — care reflectă structura Consiliului directorilor executivi ai F.M.I. și care reprezintă interesele tuturor celor 146 de țări membre ale acestui organism internațional din nomenclatura Organizației Națiunilor Unite.

Misiunea Comitetului interimar este aceea de a sprijini Consiliul guvernatorilor F.M.I. în acțiunea de supraveghere și adaptare a sistemului monetar internațional, precum și de luare a măsurilor necesare în cazul apariției inopinate a unor dezechilibre care ar putea amenința existența sistemului monetar internațional.

Comitetul dezvoltării este organul de lucru mixt al Fondului Monetar Internațional și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, avînd o structură similară Comitetului interimar. Scopul său este de a exercita o supraveghere permanentă asupra procesului dezvoltării pe plan mondial, de a aviza și raporta Consiliilor guvernatorilor Fondului și Băncii Mondiale asupra tuturor aspectelor problemei generale a transferului de resurse către țările în curs de dezvoltare și, totodată, de a da sugestii în ce privește punerea în aplicare a concluziilor la care a ajuns.

Progrese cu totul nesatisfăcătoare

ÎN AFARĂ de un raport de rutină cu privire la situația economică internațională, Comitetul interimar a mai avut pe ordinea de zi un raport al directorului general al F.M.I., J. de Larosière, asupra unei noi alocări (emisiuni) de drepturi speciale de tragere (D.S.T.) țărilor membre ale Fondului. Comitetul dezvoltării a pus în discuție un raport al președintelui Băncii Mondiale, A. W. Clausen, cuprinzînd cîteva puncte nevralgice ale activității acestei bănci, al cărei scop este, după cum se știe, finanțarea investițiilor din țările în curs de dezvoltare. Printre aceste puncte nevralgice figurează : dificultățile financiare ale Asociației Internaționale pentru Dezvoltare (A.I.D.), afiliată a Băncii Mondiale, care este chemată să sprijine dezvoltarea țărilor cele mai sărace ; legătura dintre comerț și promovarea dezvoltării ; majorarea selectivă a capitalului Băncii Mondiale și a Corporației Financiare Internaționale (C.F.I.), o altă afiliată a Băncii Mondiale, interesată în dezvoltarea inițiativei particulare în țările rămase în urmă din punct de vedere economic.

Nu putem trece cu vederea că o mare parte din punctele aflate pe ordinea de zi a reuniunilor celor două comitete au mai figurat pe agenda reuniunilor anterioare, fiind împinse mai departe de la o reuniune la alta, în general din cauza poziției refractare, conservatoare, a țărilor dezvoltate față de soluțiile preconizate de țările în curs de dezvoltare.

Dacă ar fi să considerăm, așa cum ar fi în logica lucrurilor, că ordinea de zi a celor două reuniuni reflectă cu fidelitate actualele preocupări legate de funcționarea sistemului valutar-financiar internațional, ar trebui să ajungem la concluzia că în ultimii ani s-a făcut atît de mult în această direcție, încît aproape că n-a mai rămas loc de mai bine. O asemenea concluzie este incontestabil falsă.

De mai multă vreme, cu toate eforturile lăudabile ale conducerilor F.M.I. și Băncii Mondiale, rezolvarea unor probleme financiare vitale pentru bunul mers al economiei mondiale a fost amînată an de an din cauza obstrucției unor puteri occidentale. În deceniul 1974—1984, în care au funcționat pînă acum comitetele la care ne referim, progresele făcute au fost cu totul nesatisfăcătoare, iar în unele cazuri nici nu se poate vorbi despre existența vreunui progres, tocmai datorită acestei incapacități de a aborda într-un mod nou, mai radical, problemele economice mondiale.

Dacă am parcurge lucrările vechiului Comitet al celor 20 pentru reforma sistemului monetar internațional — antecesorul actualului Comitet interimar —, ne-am da seama că nimic sau aproape nimic din ce s-a considerat pe atunci că reprezintă chintesența problematicii valutar-financiare a lumii contemporane nu a găsit climatul potrivit pentru o soluționare justă și durabilă.

Este adevărat că în condițiile cursei înarmărilor, crizei economice mondiale, crizei petrolului, marilor deficite bugetare și ale balanței de plăți a majorității țărilor, inflației etc., o restructurare a relațiilor valutar-financiare în sensul propunerilor Comitetului celor 20 nu a fost posibilă. Dar tocmai această concluzie, departe de a fi consolatoare, trebuie să determine conștiința pericolului pe care îl prezintă pentru omenire diferitele crize provocate de actuala ordine economică și politică internațională și, mai presus de orice, de absurda și dezolanta cursă a înarmărilor.

Tergiversarea, din cauza acestor crize, a soluționării problemelor acute ale relațiilor internaționale — marile dezechilibre economice și financiare, datoriile externe strivitoare ale „lumii a treia", dobînzile mult prea ridicate, decalajele crescînde dintre state — agravează aceste probleme, stările conflictuale se ascut, implicațiile lor economice, politice, sociale, etice, devin tot mai greu de stăpînit. Sesiuni sărace în conținut și în rezultate ca cele de la Washington din aprilie 1984 trebuie să constituie un avertisment asupra impasului la care s-a ajuns prin escamotarea de la masa tratativelor a problemelor vitale cu care se confruntă omenirea în perioada contemporană. Țările sărace, țările în curs de dezvoltare sînt cel mai greu afectate de acest impas.

O geană de optimism s-a putut sesiza totuși în rapoartele prezentate la Washington, ca și în atmosfera dezbaterilor care le-au urmat. Această geană a fost efectul semnelor izolate de redresare economică apărute pe parcursul anului 1983 și în primele luni ale anului 1984.

Rapoartele amintite țin în același timp să precizeze că omenirea este încă departe de a se putea considera ieșită din lungul tunel al crizei economice. Numărul total al țărilor care au înregistrat o oarecare creștere economică este limitat ; în multe țări șomajul este „penibil de mare" ; pe plan internațional prevalează deficitele bugetare excesive ; dobînzile — îndeosebi cele din Statele Unite — sînt mult prea ridicate ; numeroase țări în curs de dezvoltare suferă din cauza poverii serviciului datoriei externe și a finanțării deficitelor de plăți care le obligă la austeritate și la sacrificii greu de suportat.

Luînd cuvîntul la Cincinnati în martie a.c., directorul general al F.M.I. a făcut o expunere asupra rolului Fondului în combaterea consecințelor crizei. El răspundea astfel unor critici formulate în legătură cu condiționalitatea, apreciată ca fiind prea severă, a finanțării de către F.M.I. a țărilor în curs de dezvoltare victime ale crizei.

J. de Larosière a subliniat cu acel prilej că Fondul pune la dispoziția țărilor membre mijloace financiare pe o bază **temporară**, adică pentru sprijinirea aplicării unor măsuri menite să confere certitudinea că într-o perioadă mijlocie — 3—5 ani — țara debitoare va putea restabili o situație satisfăcătoare a plăților externe. Totodată, directorul general al F.M.I. a recunoscut că pentru țările în curs de dezvoltare, pe de o parte, termenii din ultimii ani ai finanțării internaționale, caracterizați prin creșterea dobînzilor și scurtarea timpului de rambursare, au contribuit „enorm" la povara datoriei lor externe, iar pe de altă parte, nu se poate vorbi despre îmbunătățirea capacității lor de plată decît în condițiile unei redresări economice de durată a țărilor industrializate și ale renunțării acestor țări la măsurile protecționiste.

Cu alte cuvinte, pentru soluționarea gravei probleme a da-

toriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare, o importanță crucială au factori care nu depind nicidecum de voința țărilor debitoare, cum ar fi de exemplu reușita țărilor dezvoltate în combaterea fenomenelor de criză, sau revitalizarea comerțului internațional. Or, specialiști din Occident — între ei Emile van Lennep, secretarul general al O.C.D.E., într-o conferință ținută la sfîrșitul lui martie a.c. la Zürich — au atras atenția asupra faptului că în prezent nu este nicidecum asigurată o creștere economică durabilă. Van Lennep s-a referit îndeosebi la incapacitatea „locomotivei conjuncturale a S.U.A." de a trage după sine ansamblul economiei lumii capitaliste, la „uriașele deficite bugetare", urmare a „ascensiunii vertiginoase a cheltuielilor de stat" care în prezent reprezintă în medie circa 50% din produsul social brut al statelor membre ale O.C.D.E., în timp ce în 1960 el reprezenta numai 30%". Deficitele bugetare absorb fondurile de care economiile au nevoie pentru noi investiții și, în felul acesta, împiedică crearea de noi locuri de muncă.

Un alt fenomen nociv semnalat este anchilozarea statelor industrializate care, arată van Lennep, „caută cu disperare să mențină statu-quo-ul cu ajutorul unor măsuri defensive cum ar fi subvențiile". Rigiditatea acestor state a dus la un fel de artroză economică, al cărei efect este frînarea posibilităților de realizare a unei creșteri economice constante, cu utilizarea cît mai deplină a forței de muncă și fără inflație.

În aceste condiții, puținul optimism manifestat în documentele de bază ale reuniunilor de la Washington se spulberă odată cu atingerea granței dintre „Nordul bogat" și „Sudul sărac", iar șansele restabilirii dialogului nu sînt mai clare azi decît în momentul ruperii lui. Țările în curs de dezvoltare, victime ale unor împrejurări independente de ele, nu se pot aștepta la un sprijin mai consistent din partea actualei organizări și funcționări a sistemului valutar-financiar internațional. Aceasta, deși în vremuri excepționale ca acelea din prezent ar fi firesc să se recurgă la soluții la fel de excepționale, deci să nu se mențină condiționalități stabilite cu ani în urmă, cînd problemele valutar-financiare internaționale erau departe de a prezenta gravitatea celor din prezent.

Concluzii la reuniunile de la Washington

DEȘI AUSPICIILE sub care s-au desfășurat reuniunile de la Washington nu erau favorabile realizării unui progres efectiv în domeniul relațiilor valutar-financiare internaționale — inițiații știu în această privință că sesiunea Comitetului interimar urma să fie amînată de F.M.I. tocmai din cauza acestor auspicii și că ea a avut loc numai la insistențele repetate ale țărilor în curs de dezvoltare —, se spera ca în limitele înguste ale ordinei de zi și ținînd seama de caracterul consultativ al organelor întrunite, să se facă totuși un pas înainte, măcar în maniera de abordare a problemelor, dacă nu în soluționarea lor.

În fond, din ordinea de zi a reuniunilor pe care am menționat-o la început au apărut ca preocupare esențială modalitățile de procurare de noi mijloace de lucru pentru organismele financiare internaționale : o nouă alocare de D.S.T. de către Fondul Monetar Internațional, soluționarea dificultăților financiare actuale ale A.I.D., majorarea capitalului Băncii Mondiale și C.F.I. Ce s-a putut obține pe această linie ?

Despre o nouă alocare a D.S.T. s-a mai discutat și în alte împrejurări. Deși statutul F.M.I. a stabilit ca D.S.T. să devină principalul activ de rezervă al țărilor membre, în realitate proporția D.S.T. în totalul rezervelor (mai puțin aurul) a scăzut an de an. Aceasta, deoarece în anii 1982 și 1983 nu s-au mai alocat noi sume de D.S.T. Situația a fost creată în urma opoziției unor țări dezvoltate de a se respecta statutul F.M.I. și a se proceda la o nouă alocare. În concepția țărilor în curs de dezvoltare, alocarea ar fi avut o influență favorabilă asupra repartiției lichidității între diferitele grupări de state și ar fi contribuit la redresarea economiei mondiale. Argumentul principal al adversarilor unei noi alocări — stimularea inflației — este invalidat de contra-argumentul că o alocare rezonabilă de D.S.T. — așa cum au cerut țările în curs de dezvoltare — n-ar avea influențe inflaționiste cît timp în lume există atîtea capacități de producție neutilizate.

Pusă din nou pe ordinea de zi, de astădată a reuniunilor de la Washington, problema unei noi alocări de D.S.T. n-a avut altă urmare decît revigorarea vechii controverse dintre țările în curs de dezvoltare, interesate într-o asemenea alocare, și cîteva țări industrializate, alergice la ideea creșterii rolului D.S.T. în cadrul rezervelor monetare internaționale.

Trecînd la punctul de pe ordinea de zi referitor la dificultățile financiare ale A.I.D., se poate spune că aceste dificultăți au o valoare emblematică pentru configurarea poziției actuale a țărilor celor mai bogate din lumea capitalistă față de țările cele mai sărace. A.I.D. este un organism special înființat pentru țările care au un venit pe locuitor de mai puțin de 400 dolari S.U.A. El acordă credite pe o perioadă de 50 de ani, fără dobîndă. Este limpede că în aceste condiții, A.I.D. trebuie să-și împrospăteze în permanență mijloacele financiare, iar calea împrospătării o formează donațiile celor 33 de state care s-au declarat dispuse să contribuie la ameliorarea uneia din situațiile cele mai dramatice de pe planeta noastră.

Cea de a 7-a „reconstituire" a mijloacelor financiare ale A.I.D. se discută încă din 1982. Ultimele ședințe în această privință au avut loc în decembrie 1982 la Paris și în ianuarie 1983 la Washington, pentru a se determina țările să-și respecte angajamentul luat și în felul acesta să fie colectată suma de 16 miliarde dolari, considerată de Banca Mondială ca necesară pentru continuarea în anii viitori a activității de finanțare. Dar nici în trecut și nici acum la Washington nu s-a reușit să se realizeze înțelegerea necesară pentru obținerea chiar și a unei sume mai mici. Principalul obstacol îl prezintă poziția S.U.A. care de la început au consimțit să aibă o contribuție de 42% din totalul „reconstituirilor" și care în prezent refuză să-și respecte cuvîntul dat.

Tergiversările continue au făcut să se apropie data de 1 iulie 1984, cînd A.I.D. va trebuit să-și închidă ghișeele din lipsă de fonduri. Singura modalitate care, se pare, ar putea determina S.U.A. să iasă din expectativă ar fi oferta Japoniei de a avea o contribuție superioară celei la care au reflectat pînă acum americanii...

Un alt punct pe ordinea de zi a reuniunilor de la Washington l-a constituit majorarea capitalului Băncii Mondiale. Necesitatea acestei majorări a fost recunoscută în principiu încă de mai multă vreme, însă pînă în prezent nu s-au întreprins pași concreți în această direcție. B.I.R.D. poartă o răspundere principală pentru finanțarea pe termen lung a dezvoltării. Nu este pentru nimeni un secret că o finanțare adecvată pe termen lung este necesară dacă se vrea ca încrederea în sistemul financiar internațional să fie restabilită și ca repetarea crizelor financiare internaționale de genul celei din 1981—1982 să fie evitată. În condițiile în care finanțarea prin băncile comerciale s-a redus considerabil, în care asistența oficială pentru dezvoltare se situează în ansamblu cam la jumătate din angajamentul de 0,7% din produsul național brut, în care fluxurile de capital venite din partea țărilor exportatoare de petrol s-au restrîns odată cu reducerea pînă la dispariție a excedentelor de balanță ale acestor țări, rolul Băncii Mondiale a crescut considerabil.

S-a apreciat că volumul împrumuturilor Băncii Mondiale ar trebui să crească în perioada 1984—1987 într-un ritm anual de 6,2% pentru a putea face față necesităților minime ale dezvoltării. Dacă alte organisme similare (ne referim în special la organismele regionale de finanțare a dezvoltării) nu-și extind corespunzător rolul, iar Banca Mondială nu va obține sprijinul necesar, perspectivele dezvoltării într-un mare număr de țări vor fi crunt amputate.

Or, la recentele reuniuni de la Washington nu s-a întrevăzut voința politică de a concretiza programul de majorare a capitalului B.I.R.D. Din partea țărilor în curs de dezvoltare s-a insistat asupra greșelii care s-ar face dacă s-ar considera că aceste țări urmăresc să arunce principala răspundere a dezvoltării pe umerii comunității internaționale. Există suficiente dovezi asupra măsurilor pe care popoarele și guvernele lor le iau pentru autofinanțarea propriei dezvoltări. În actualele condiții ale interdependenței economice, eficiența eforturilor proprii este însă dependentă de ceea ce se întîmplă în lume. Dacă eforturile proprii — după cum se pronunță țara noastră — nu sînt susținute de eforturile coordonate ale complexului economic internațional, dezvoltarea va bate pasul pe loc.

În acest context nu apare surprinzător că, în cadrul reuniunilor de la Washington, accentul pe caracterul inexorabil al procurării fondurilor suplimentare pentru finanțarea dezvoltării a fost însoțit de un accent la fel de puternic pe legătura indisolubilă dintre comerț și dezvoltare. Cine vrea ca omenirea să progreseze, trebuie să acționeze pentru înlăturarea barierelor protecționiste și a celorlalte piedici puse în calea comerțului. Așa cum arăta directorul general al F.M.I., pentru țările industriale, „comerțul liber nu este o problemă de bună voință, ci este în propriul lor interes".

Reuniunile din aprilie 1984 s-au încheiat cu speranța că pînă la sesiunea anuală din septembrie a.c. a organismelor financiare internaționale va fi timp pentru găsirea de soluții. Căci, așa cum, de altfel, susține cu consecvență țara noastră, cu deosebire în actualele împrejurări problemele monetar-financiare ,ale restructurării sistemului monetar internațional trebuie să se înscrie cu prioritate în atenția tuturor țărilor, dezvoltate și în curs de dezvoltare.

dr. Costin C. KIRIȚESCU

Priorități în economie

U.R.S.S.: valorificarea rezervelor de dezvoltare a complexului agroindustrial

CONSFĂTUIREA economică unională consacrată problemelor complexului agroindustrial, desfășurată la sfîrșitul lunii martie anul curent la Moscova a avut ca obiective, așa cum sublinia în cuvîntul de deschidere secretarul general al C.C. al P.C.U.S., K. Cernenko, examinarea sarcinilor actuale în vederea îndeplinirii hotărîrilor Plenarei din mai 1982 a C.C. al P.C.U.S. și a Programului alimentar al U.R.S.S. În cadrul consfătuirii au fost analizate domenii și direcții de acțiune pentru realizarea obiectivelor propuse, pentru valorificarea rezervelor de dezvoltare în continuare a complexului agroindustrial al țării. În sinteza care urmează sînt prezentate cîteva dintre cele mai importante aspecte examinate în cadrul lucrărilor Consfătuirii, prezentate în presa și literatura de specialitate din U.R.S.S.

COMPLEXUL AGROALIMENTAR reprezintă în etapa actuală unul din sectoarele de bază ale economiei, supus exigențelor generale ale dezvoltării intensive. În cei aproape doi ani care au trecut de la Plenara din mai 1982, au fost obținute pe ansamblu rezultate însemnate, sintetic exprimate prin creșterea cu 5% a producției agricole globale în 1983 față de 1982, la nivelul de 134 miliarde ruble. Pentru prima dată în ultimii nouă ani toate republicile unionale au îndeplinit planul de achiziții la principalele categorii de produse zootehnice. Aceste rezultate s-au răsfrînt și asupra industriei prelucrătoare, care a realizat importante depășiri ale sarcinilor de plan.

Aplicarea măsurilor de intensificare a producției, de organizare a activității economice în domeniul agriculturii, se reflectă în **îmbunătățirea indicatorilor activității economice** a colhozurilor și sovhozurilor, a căror rentabilitate atinge 21%, beneficiile cifrîndu-se în 1983 la 7,4 miliarde ruble, fără a lua în calcul majorările de prețuri și adaosurile stimulative, care ridică beneficiul total la 23,3 miliarde ruble.

Inegalitățile semnalate în zone și raioane cu condiții climatice comparabile evidențiază însă rezerve depinzînd în mare măsură de organizare și pornind de la aceasta, una din sarcinile de bază va consta în îndeplinirea, de către fiecare subdiviziune administrativă nu numai a sarcinilor de producție globale, ci pentru fiecare produs în parte, atît la culturile vegetale, cît și în zootehnie.

Înzestrarea materială a agriculturii cu **mijloace de mecanizare și chimizare** a înregistrat progrese notabile, fiind însă necesară o mai mare receptivitate a industriilor respective pentru asimilarea de produse noi. Asistența acordată de instituțiile științifice din domeniul agricol progresează încă lent, sub nivelul necesităților.

Sistemul de **ameliorări funciare** însumează 33 milioane hectare, suprafață care asigură o treime din producția vegetală în ansamblu, întreaga producție de bumbac și orez, 3/4 din cea de legume și jumătate din producția de fructe și struguri. Prioritatea o reprezintă în acest domeniu, spre deosebire de anii precedenți, cînd eforturile au fost îndreptate aproape exclusiv spre crearea de sisteme noi, întreținerea și reconstrucția celor existente.

În **zootehnie**, intensificarea producției trebuie să îmbine construirea de complexe industriale cu preocupările pentru asigurarea bazei furajere și ameliorarea genofondurilor. Obiectivul creșterii producției impune totodată menținerea în atenție a unor rezerve cum sînt gospodăriile auxiliare ale întreprinderilor și gospodăriile personale.

Perfecționările aduse sistemului de gestiune a unităților agricole creează, așa cum dovedește experiența multor colective, posibilitatea **autogestiunii,** cu condiția unor preocupări susținute în acest sens din partea cadrelor de conducere, a renunțării la introducerea formală a autogestiunii sau la întîrzierea aplicării sale. Practic fiecare unitate de stat sau colhoz dispune de posibilități pentru creșterea producției, sporirea rentabilității și reducerea cheltuielilor. Ajutorul acordat de stat sub multiple forme se cere utilizat cu precădere pentru ridicarea economică a unităților rămase în urmă. Cointeresarea materială, parte integrantă a mecanismului economic aplicat în unitățile agricole a pus în evidență, după mai multe etape de experimentare, eficacitatea aplicării **acordului global,** ceea ce face necesară extinderea și utilizarea mai activă în practică a acestuia.

În actuala etapă o problemă de importanță specială o reprezintă — în viziunea unitară a unui complex agroindustrial, cu legături stabile între unitățile economice — **dezvoltarea industriei prelucrătoare, a bazelor de depozitare și transport** a producției. Asigurarea unui echilibru între dezvoltarea agriculturii și cea a bazelor de prelucrare, depozitare și transport constituie dealtfel o preocupare majoră și în procesul de elaborare a noului plan cincinal.

Coordonate ale dezvoltării

R.D. Germană: orientări actuale în creșterea economică de tip intensiv

ÎNSCRIINDU-SE în strategia elaborată pentru anii '80, planul de dezvoltare economică a R.D. Germane în anul 1984 se axează pe creșterea în continuare a rolului factorilor intensivi în dezvoltarea economiei (sporirea gradului de utilizare a fondurilor fixe, introducerea pe scară largă a rezultatelor științei și tehnicii, creșterea rapidă a producțiilor competitive, reducerea consumurilor materiale și de muncă).

Potrivit prevederilor planului, venitul național urmează să crească în anul curent într-un ritm de 4,4%, care va depăși pe cel al producției industriale (3,6%); sporul acesteia din urmă se va realiza în proporție decisivă pe seama ameliorării productivității muncii. O amplă concentrare de eforturi și mijloace vizează accelerarea introducerii progresului tehnico-științific, scop în care se alocă 10,5 miliarde mărci, ceea ce reprezintă 5% din venitul național produs. Pe seama punerii în aplicare în industrie și construcții a noilor realizări ale științei și tehnicii se vor economisi, potrivit calculelor anticipate, 572 milioane ore muncă, respectiv cu 76 milioane mai mult decît prevedea planul pentru anul precedent. Creșterea calității producției constituie o altă consecință a măsurilor menționate. În industria prelucrătoare ponderea produselor noi va spori la 20% din total (17% în 1983), iar pe ansamblul economiei, producția atestată ca avînd calitate superioară va depăși cu 20,3% nivelul anului anterior.

Industria constituie obiectul unor deplasări structurale în favoarea subramurilor avansate, ritmuri superioare mediei anticipîndu-se pentru producția de mașini-unelte și instrumente (6,5%), producția de echipamente electrotehnice și electronice (8,8%).

Măsuri complexe vizează modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei naționale, pentru care se vor aloca investiții însumînd 49 miliarde mărci, din care mai mult de jumătate (26,6 miliarde) sînt destinate industriei. Utilizarea fondurilor de investiții este orientată cu precădere pentru lucrări de raționalizare a producției și reducere a ponderii cheltuielilor materiale. Producția de mijloace de raționalizare prin autoutilare urmează să înregistreze o creștere importantă (25%) în raport cu anul anterior.

Un domeniu de primă importanță pentru asigurarea procesului de reproducție îl reprezintă și în anul curent asigurarea bazei de materii prime și combustibili, unde accentul principal se pune pe exploatarea și utilizarea resurselor primare proprii, pe limitarea folosirii în scopuri energetice a combustibililor superiori și în primul rînd a țițeiului și gazelor naturale. Ponderea resurselor energetice proprii în consumul total de energie primară trebuie să crească în anul curent la 77,7% (75,9% în 1983).

Pagină realizată de
Ioachim SILVESTRU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Rolul statului în economia țărilor nesocialiste

SUBIECT controversat de teoreticienii occidentali, rolul statului evoluează ca amplitudine în funcție de una sau alta din etapele ciclului economic. După cum se știe — și practica demonstrează că în prezent acest fenomen este poate chiar mai evident datorită accentuării trăsăturilor crizei — în perioadele de criză o mare parte a întreprinderilor care nu pot rezista concurenței prin propriile mijloace financiare sînt preluate de stat, ca soluție ultimă în fața perspectivei falimentului ; o dată însă cu primele semne ale depășirii crizei, unele firme se retrag de sub tutela statului, iar literatura de specialitate aduce, din nou, toate argumentele în favoarea liberei concurențe, a întreprinderii private, în general a descentralizării.

Cu alte cuvinte, dacă în perioadele de criză sectorului de stat i se cere — după cum menționează Raportul pe 1983 al Băncii Mondiale — „adaptare, flexibilitate, hotărîre în a înfrunta imprevizibilul și în a concentra energiile", în stadiul actual — de ieșire lentă din criză — același document sugerează apelarea tot mai mult la mecanismele de piață aducînd ca argument economia ce se poate realiza în ce privește efortul administrativ al statului, carențele acestuia în materie de management.

Constituirea cheltuielilor publice, pe categorii, în 1980

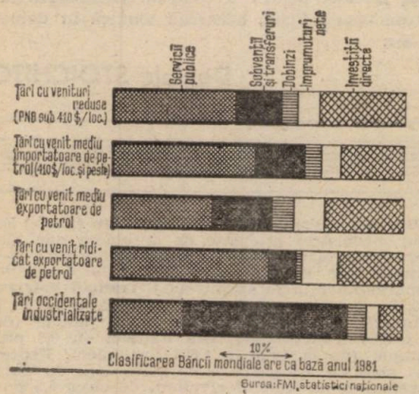

Sectorul public reprezintă în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare 15—20% din valoarea nou creată în P.I.B. și între 50% și 60% din totalul investițiilor. Pentru țările industrializate occidentale, ponderea sectorului public în valoarea nou creată este ușor mai redusă, în schimb partea deținută în investiții este cu mult diminuată — arată recentul Raport al Băncii Mondiale.

Într-o analiză pe termen lung se constată totuși — cu unele variațiuni — creșterea continuă a rolului statului, exprimată prin creșterea continuă, în ultimii 20 de ani, a raportului încasări-cheltuieli publice. Astfel, în cazul țărilor industrializate încasările statului au crescut — ca pondere în P.I.B. — de la 27—28% la 35% ; o creștere însemnată a avut loc în cazul țărilor cu venit mediu pe locuitor — de la 15% în 1960 la peste 25% din P.I.B. în 1980, saltul cel mai spectaculos înregistrîndu-se în anii '70. Fenomenul este pus pe seama implicării sporite a statului în economie în domeniul valorificării resurselor naturale, ca soluție pentru obținerea resurselor financiare necesare industrializării. Dificultățile financiare și economice în general cu care se confruntă, pe termen lung, țările sărace se reflectă și în diminuarea continuă a încasărilor sectorului public. În deceniul trecut, acest fenomen a avut loc în condițiile în care criza petrolieră, urmată de recesiunea mondială au afectat în primul rînd și cel mai puternic țările sărace, lipsite de materii prime, de o industrie competitivă și deci de mijloace financiare suficiente.

În privința cheltuielilor, desigur că toate țările sărace sînt puternic afectate atunci cînd nu au acoperire în încasări stabile sau cînd acestea din urmă sînt diminuate din cauza unor factori exogeni.

În funcție de nivelul de dezvoltare, structura cheltuielilor denotă atît preocupările prioritare cît, mai ales, posibilitățile și restricțiile cu care se confruntă statul. Astfel, serviciile publice (care includ și cheltuielile militare ale statului) aveau în 1980 cea mai ridicată pondere în P.I.B. în comparație cu nivelul înregistrat în celelalte grupe de țări, cu toate că și în acestea din urmă se constată o creștere rapidă, inclusiv ca urmare a antrenării lor continue în cursa înarmărilor.

Un alt capitol al cheltuielilor publice, subvențiile pentru întreprinderi și transferurile de fonduri neproductive deținea la nivelul anului 1980 cea mai mare pondere în bugetele țărilor industrializate, respectiv aproape 70%.

În ce privește investițiile, trebuie făcută — după cum se cunoaște — distincție între cheltuielile în sarcina propriu-zisă a statului (drumuri publice, școli, spitale, de exemplu) și investițiile întreprinderilor de stat. Statul ca producător și deci ca investitor continuă să dețină ponderea principală în întreprinderi ale marii industrii, în sfera financiară, avînd de asemenea un rol important în întreprinderile de transporturi și comunicații. În țările occidentale industrializate, ponderea întreprinderilor de stat în P.I.B. a crescut într-o proporție neglijabilă în deceniul 8, de la 9% în 1970 la 10% în 1980. Fără îndoială că această evoluție omite variațiile anuale legate de migrația întreprinderilor către și din sectorul de stat. În țările în curs de dezvoltare pentru care există date statistice, Banca Mondială apreciază că ponderea întreprinderilor de stat în P.I.B. a crescut, în medie, în perioada avută în vedere, de la 7 la 10%.

Ponderea în P.I.B. a întreprinderilor de stat, altele decît cele din sistemul financiar (dispersia în funcție de P.N.B./locuitor).

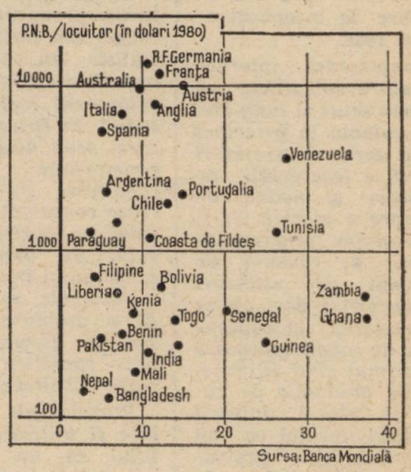

Cea mai mare parte a țărilor din această grupă se încadrează între 7—15%, marjele fiind însă deosebit de largi : de la 2—3% în Filipine și Nepal, la 38% în Ghana și Zambia, de exemplu.

Întreprinderile de stat contribuie, de asemenea, într-o măsură importantă la activitatea de investiții ; în țările în curs de dezvoltare acestea contribuie cu circa 25% la formarea capitalului, cifra estompînd însă diferențele mari care există între țări în curs de dezvoltare exportatoare și respectiv importatoare de petrol. Datorită frecventelor fluctuații deja amintite, dintr-un sector în altul, este încă și mai greu de stabilit cifra exactă pentru țările dezvoltate, dealtfel mai scăzută decît în cazul celor în curs de dezvoltare, dat fiind — așa cum arătam la început — interesul scăzut al statului de a prelua sarcina suplimentară a gestiunii unor firme sau interesul scăzut al firmelor de a intra sub controlul statului în anumite perioade avantajoase pentru situația lor economică.

Em. S.

Piața internațională a cobaltului

ÎN TRIMESTRUL I a.c. conjunctura pe piața internațională a cobaltului a cunoscut o inversare evidentă de tendință, evoluînd, spre deosebire de ultimii 3 ani, în favoarea furnizorilor care au reușit să impună dublarea prețurilor de vînzare. Astfel, la finele lunii martie a.c. societățile de stat pentru comercializarea cobaltului din Zair (societatea Sozacom) și din Zambia (Memaco) au decis fixarea pentru o perioadă de 3 luni a unui nou preț de vînzare pentru cobalt catozi la un nivel de 25 800 dolari per tonă, față de prețul de 12 680 dolari/tonă care era în vigoare la începutul anului 1984.

Conjunctura internațională a cobaltului pe termen scurt și lung este determinată în principal de o serie de trăsături specifice legate atît de evoluția și modul de formare a ofertei, cît și de evoluția și structura cererii de consum pe domenii de utilizare. Producția și deci oferta de minereu și concentrate de cobalt evoluează în primul rînd în funcție de producția de cupru și nichel, întrucît cobaltul rezultă ca un subprodus din exploatarea zăcămintelor de cupru (ca de exemplu în cazul Zairului și Zambiei) sau al zăcămintelor de nichel (în Canada și Noua Caledonie). Ca urmare, oferta prezintă adeseori discrepanțe considerabile comparativ cu cererea de cobalt, ceea ce duce la formarea de excedente sau deficite însemnate și la fluctuații mari și rapide ale prețurilor. Totodată se evidențiază faptul că oferta lumii nesocialiste are un înalt grad de concentrare, principalele țări producătoare fiind Zair (care a realizat în anul 1982 circa 41% din producția țărilor nesocialiste), Zambia (16%), Japonia (12%), Canada (11%) și Finlanda (9%). De remarcat că de la 10 II 1983, principalele firme producătoare de cobalt din țările nesocialiste au constituit o organizație (Cobalt Development Institute cu sediul la Bruxelles) al cărei scop declarat este promovarea utilizării cobaltului în noi sectoare consumatoare paralel cu oprirea procesului de diminuare a consumului în domeniile tradiționale, precum și de a promova cercetarea și furnizarea de date statistice privind piața cobaltului.

Proprietățile deosebite și utilizarea cobaltului ca un element esențial în multe aliaje destinate industriilor aerocosmică, electrotehnică și electronică, ca un component important în compuși chimici a determinat includerea acestui metal în rîndul metalelor de importanță strategică. Astfel, în S.U.A. principalele utilizări ale cobaltului sînt superaliajele (37% din consumul de cobalt în anul 1982), compușii chimici (24%), aliajele magnetice (17%), sculele așchietoare și rezistente la uzură (6%) și materiale de sudură (4%), în timp ce în Japonia principalele utilizări sînt aliajele magnetice (29%), oțelurile speciale (19%), carburile sinterizate (11%) și catalizatorii (10%).

Pînă la finele acestui deceniu se apreciază o creștere medie anuală de 3—5% a cererii capitaliste de cobalt. Ca piețe potențiale cu perspective de creștere sînt de menționat îndeosebi industria magneților din cobalt și pămînturi rare (avînd în vedere că industria de autovehicule preconizează înlocuirea magneților feritici, ceea ce ar reduce greutatea specifică a automobilelor), industria superaliajelor din cobalt pentru aeronavele comerciale, posibilitatea folosirii cobaltului la bateriile de Zn-Ni ale autovehiculelor cu motor electric, utilizarea cobaltului la producerea peliculelor de acoperire a benzilor de plastic pentru videocasetofoane etc.

Nicolae NISTORESCU

Programe de dezvoltare

FILIPINE: priorități industriale

PRINCIPALELE obiective naționale majore ce urmează a fi realizate în actualul plan cincinal 1983—1987 vizează realizarea unei creșteri economice susținute, distribuția mai echitabilă a venitului național, creșterea calificării forței de muncă.

Politica în domeniul industrial promovată de autoritățile filipineze a fost modificată recent în lumina noilor cerințe ale economiei țării și ale conjuncturii internaționale. Astfel, a devenit necesar ca industria să fie restructurată pentru a deveni principala sursă a creșterii economice, a utilizării forței de muncă și a obținerii de devize. În perioada de plan se prevede ca producția industriei extractive să se majoreze într-un ritm mediu anual de 6,8%, iar industria prelucrătoare într-un ritm mediu anual de 7,6%.

Strategia industrializării promovată în prezent are în vedere următoarele aspecte :

● accelerarea implementării principalelor 11 proiecte industriale mari : o topitorie de cupru, o instalație de îngrășăminte fosfatice, o topitorie de aluminiu, un combinat siderurgic integrat, programul Alcogas — care urmărește reducerea dependenței țării de importul de țiței, prin înlocuirea cu alcool a 30% din consumul intern de benzină —, realizarea unui complex petrochimic, a unui combinat integrat de producere a celulozei și hîrtiei, dezvoltarea industriei cimentului, producerea de motoare diesel etc.

● îmbunătățirea distribuției în plan teritorial a industriilor, pentru o mai echilibrată repartizare a veniturilor și creșterea nivelului de trai în regiunile rămase în urmă ;

● promovarea industriei mici și mijlocii ;

● raționalizarea și restructurarea sectoarelor industriale cheie ;

● sporirea cooperării și colaborării între guvern și sectorul privat în planificarea și implementarea politicilor și programelor de industrializare.

Schimburile comerciale dintre România și Filipine, au cunoscut în ultimii ani o evoluție pozitivă, concretizată în extinderea și diversificarea acestora. Nomenclatorul de export al țării noastre pe piața filipineză este constituit din : vagoane de pasageri, tractoare agricole, autobasculante, autocamioane, camionete TV, autoturisme de teren, buldozere, produse chimice (sodă calcinată, uree, cauciuc sintetic, medicamente) etc. Importurile noastre din Filipine constau din : ulei de nuci de cocos, conserve de ananas, nichel, cobalt etc. În domeniul acțiunilor de cooperare menționăm livrarea de către partea română a unei instalații de foraj F—200, piese de schimb și asistență tehnică, livrarea unei centrale telefonice pentru 2 000 abonați în insula Laoag, furnizarea de utilaje, echipamente, proiecte, piese de schimb și acordarea de asistență tehnică pentru o centrală termoelectrică de 50 MW pe insula Cebu, asistență tehnică în domeniul minier etc.

Daniela STOICHIȚOIU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 9—13 APRILIE a.c. piața valutară internațională a cunoscut o activitate tranzacțională relativ restrînsă, majoritatea operatorilor adoptînd, în absența conturării unei tendințe clare de evoluție a poziției **dolarului S.U.A.**, o atitudine de rezervă. Cursul dolarului față de principalele valute occidentale a prezentat mișcări contradictorii.

La începutul intervalului, după ce la finele săptămînii precedente taxa oficială a scontului fusese majorată cu 0,5% (la 9,0%), poziția dolarului a marcat o ușoară deteriorare, în parte ca efect al închiderii de poziții pentru asigurarea profiturilor, în parte ca urmare a faptului că în majoritate observatorii se așteptau la o sporire mai accentuată a scontului, cu 1%. Ulterior, noi temeri legate de perspectiva creșterii nivelului dobînzilor în S.U.A., alimentate și de aprecierile unor analiști potrivit cărora, pînă la finele anului în curs există posibilitatea ca nivelul dobînzii preferențiale „prime rate" să atingă 13,5% (față de 12% în prezent), dolarul S.U.A., a recuperat parțial din terenul pierdut pentru ca, în zilele următoare, în principal ca efect al publicării unor date interpretate ca relevînd o slăbire a ritmului activității economice în Statele Unite (între care reducerea volumului vînzărilor cu ridicata cu 2,2 puncte procentuale în martie a.c.) și a celor privind reducerea masei monetare în circulație pe noua săptămînă de raportare, poziția dolarului să se deterioreze din nou, ușor.

Lira sterlină era cotată, la finele intervalului analizat, la 1,4325 dolari, comparativ cu 1,4225 dolari la sfîrșitul săptămînii precedente (o apreciere a cursului față de dolar cu circa 0,7 puncte procentuale). Evoluția a fost motivată, între altele, și de publicarea datelor evidențiind menținerea la un nivel relativ scăzut a ritmului inflației (5,2% în termeni anuali în luna martie a.c.) și a celor atestînd continuarea procesului de înviorare a activității din economie.

Modificări contradictorii pe piața valutară

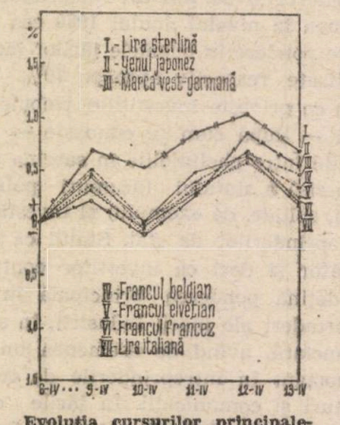

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 9—13 IV ; bază : 6 IV 1984

Valutele din cadrul Sistemului Monetar (Vest-) European au înregistrat procente de apreciere comparativ mai restrînse : **marca vest-germană** cu circa 0,5 puncte procentuale (de la 2,63 mărci/dolar la 6 aprilie la 2,6175 mărci/dolar la 13 aprilie a.c.), **francul belgian** cu circa 0,35 puncte procentuale (de la 53,74 la 53,56 franci/dolar), **francul francez** cu 0,3 puncte (de la 8,0850 la 8,06 franci/dolar), **lira italiană** cu 0,3 puncte procentuale (de la 1 628 la 1 623 lire/dolar). Procentul cel mai slab de apreciere a cursului față de dolar a fost înregistrat de **francul elvețian**, de circa 0,2 puncte (de la 2,1775 franci/dolar în ziua de 6 aprilie la 2,1725 franci/dolar la 13 aprilie a.c.), între altele și ca urmare a publicării datelor privind accentuarea deficitului comercial al țării (la 963,5 milioane franci în martie a.c. de la 933 milioane franci în luna februarie a.c.) și reducerea rezervelor de devize în ultima decadă a lunii martie a.c.

Yenul japonez era cotat, la finele perioadei analizate, la 224,25 yeni/dolar, comparativ cu 225,50 yeni/dolar în ziua de referință de 6 aprilie a.c. (apreciere cu circa 0,6 puncte procentuale).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat, în majoritatea cazurilor, o evoluție ușor descendentă, și anume (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni cotate în zilele de 6 și, respectiv, 13 aprilie a.c.) : **eurodolari 11,25 și 11,0625%, euromărci vest-germane** 5,9375 și 5,875%, **eurofranci elvețieni** 3,9375 și 3,9375%, **eurolire sterline** 9,1875 și 9,125%.

Prețul aurului a oscilat în jurul nivelului de 380 dolari/uncie, situîndu-se la al doilea fixing de la Londra din ziua de 13 aprilie 1984 la 379,25 dolari/uncie, comparativ cu 380,25 dolari/uncie la cît se fixase la finele săptămînii precedente.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Indicatori ai datoriei externe la scară mondială

COMENTÎND evoluții recente ale datoriei externe internaționale, un raport al băncii elveține Crédit Suisse pune în evidență cîteva fenomene semnalate

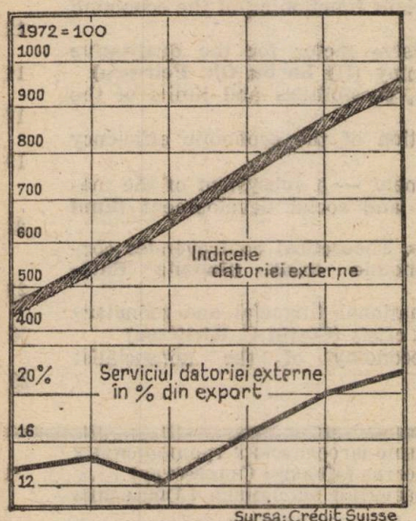

Sursa: Crédit Suisse

în 1983, emițînd totodată unele aprecieri privind soluțiile în perspectivă. O primă constatare se referă la creșterea în continuare în 1983 a volumului datoriei externe pe plan mondial și la majorarea serviciului datoriei externe, care în medie depășește 20% din volumul încasărilor provenind din export (v. grafic). Numai dobînzile la datoria externă reprezintă peste 8% din încasările la export. Semnele de redresare economică în mai multe țări dezvoltate și creșterea volumului lichidităților pe piața externă atenuează, după cum apreciază sursa, pericolul unui crah financiar mondial de care se vorbea în urmă cu un an sau doi. Problemele îndatorării la nivel internațional nu sînt însă rezolvate. Centrul lor de greutate se deplasează din domeniul monetar în cel economic. În acest context, multe din soluțiile paliative avansate anterior trebuie reconsiderate, pentru a evita o nouă agravare a impasului. Gradul ridicat de interdependență între economiile diferitelor grupe de țări impune din partea țărilor creditoare și a instituțiilor internaționale acceptarea de condiții favorizante pentru țările în curs de dezvoltare în procesul de reeșalonare a datoriei externe. Mijlocul cel mai important rămîne însă facilitarea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare spre țările dezvoltate pentru procurarea devizelor necesare rambursării datoriei externe.

Ungaria: rezultate și perspective în comerțul exterior

DATELE oficiale referitoare la comerțul exterior al Ungariei în anul precedent indică, pentru schimburile în valute convertibile, obținerea unui excedent de 0,5 miliarde dolari, apreciat ca important, însă inferior nivelului anticipat prin plan. Exprimate în dolari, atît exporturile cît și importurile pe această relație de schimb, deși au înregistrat creșteri comparativ cu 1982, s-au situat sub prevederile de plan cu 10 și respectiv 6,4%. Evoluția nefavorabilă a prețurilor unor produse de export, în special la mărfuri agroalimentare, a condus la înrăutățirea raportului de schimb, concretizată într-o pierdere netă de 180 milioane dolari. Schimburile cu decontare în ruble transferabile au evoluat în ansamblu favorabil, însă balanța de plăți pe această relație de schimb a continuat să se mențină deficitară.

Pentru anul curent, sarcina principală a comerțului exterior ungar rămîne, ca și în anii precedenți, îmbunătățirea echilibrului extern, în acest scop planificîndu-se o creștere cu 5% a exportului și menținerea importurilor la nivelul anului 1983. Se anticipează dificultăți în atingerea obiectivelor, avînd în vedere incertitudinile privind piața externă, între care posibilitățile limitate de plată ale țărilor în curs de dezvoltare. Această situație impune căutarea mai activă a unor piețe alternative de desfacere. În ceea ce privește schimburile cu decontare în ruble transferabile, se intenționează realizarea unei balanțe comerciale echilibrate, ceea ce implică o creștere mai rapidă a exporturilor (7—8%), în condițiile menținerii importurilor la nivelul atins în anul precedent.

Discriminări în retribuirea muncii femeilor

ANALIZE publicate de curînd de Biroul Internațional al Muncii abordează, utilizînd date referitoare la mai multe state occidentale, diferite aspecte ale inegalităților de tratament între bărbați și femei în domeniul retribuirii muncii, începînd cu reglementările juridice și încheind cu comparații între nivelurile salariilor. Într-o formulă sintetică, organismul citat apreciază de exemplu că în Europa (occidentală) „egalitatea de tratament între bărbați și femei este mai mult juridică decît reală". De exemplu, în ciuda faptului că toate țările Pieței comune au ratificat o convenție a Organizației Internaționale a Muncii privind egalitatea în domeniul remunerării, aceasta rămîne un deziderat, pe care cauze social-economice îl împiedică să devină realitate. Sursa menționează că șomajul de proporții constituie principalul factor care face posibilă menținerea unor discriminări serioase în retribuirea muncii. Luînd ca bază salariile plătite bărbaților în activitățile neagricole, analizele efectuate arată că la nivelul anului 1982 în Japonia salariile femeilor erau, la calificare comparabilă, cu circa 47% mai mici, iar în țările vest-europene, deși decalajele sînt comparativ mai reduse și în unele cazuri în curs de atenuare, proporțiile acestora continuă să fie importante: în Marea Britanie și în Elveția 33%, în R.F. Germania 27%. Discriminări asemănătoare, mai accentuate dacă se iau în calcul numai salariile plătite în industriile prelucrătoare, se constată și în cazul altor țări occidentale.

Compensații pentru evoluția nefavorabilă a prețurilor externe

ÎN ÎNCERCAREA de a limita fondurile destinate ajutorării țărilor în curs de dezvoltare din Africa, Caraibe și Pacific asociate Pieței comune, Comisia C.E.E. își conturează în prezent un nou punct de vedere în legătură cu modul de alocare. O astfel de orientare este vizată în cazul așa-numitului fond Stabex, menit să compenseze țările în curs de dezvoltare pentru pierderile suferite de pe urma evoluției nefavorabile a prețurilor la materiile prime exportate de aceste țări. Piața comună intenționează acordarea fondurilor de asigurări din partea beneficiarilor că ele vor fi folosite direct pentru ameliorarea situației sectoarelor aflate în dificultate și nu pentru a fi vărsate la bugetele țărilor respective. Aranjament al Convenției de la Lomé, Stabex nu a putut acoperi, în 1980 și 1981, decît 52,8 și respectiv 42,8% din cereri, datorită depresiunii prețurilor internaționale la materiile prime. Onorarea deplină a cererilor în 1982 (pe seama utilizării și a unora din fondurile repartizate pentru 1983), nu este însă de natură să satisfacă țările membre ale Convenției, care solicită majorarea contribuțiilor țărilor comunitare la fondul Stabex în viitorul buget aflat în curs de negociere.

Mongolia: orientări în politica de investiții

DESFĂȘURAREA activității de investiții, dirijată în proporție decisivă spre industrie și agricultură (80% din totalul investițiilor în cincinalul actual) constituie în ultimul timp obiectul unor măsuri de perfecționare, atît sub raportul definirii priorităților, cît și sub aspectul mecanismului economic. O trăsătură caracteristică a procesului investițional o reprezintă alocarea preponderentă de fonduri pentru construirea de obiective noi, în timp ce extinderea sau reconstruirea celor existente se limitează la cazuri de strictă necesitate. Printre prioritățile activității de investiții figurează întărirea bazei energetice și de combustibili a țării, asigurarea unei dinamici susținute a producției în industriile minieră, ușoară și alimentară. În agricultură, o atenție specială se acordă extinderii suprafețelor irigate, creșterii randamentelor și întăririi bazei furajere pentru zootehnie. Perfecționarea mecanismului economic în domeniul investițiilor urmărește cointeresarea întreprinderilor de construcții-montaj și a celor beneficiare în realizarea la termen și la parametrii prevăzuți a obiectivelor, acestea devenind, în ultimul timp, criterii importante în aprecierea activității întreprinderilor respective.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 16 din 20 aprilie 1984

— Importantă contribuție la extinderea tradițiilor relații de prietenie și colaborare româno-iugoslave **(Ioachim Silvestru)** 1

— O nouă etapă în dezvoltarea calitativă a economiei **(Angelica M. Vrabie)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Flexibilitate și adaptabilitate la cerințele beneficiarilor **(Cristian Gorie)** 4

— Implicațiile progresului tehnic asupra creșterii productivității muncii **(Petru Panțîru)** 6

— Resurse pentru utilizarea la întreaga capacitate a fondurilor fixe **(Constantin Ciocan)** 8

— Creșterea producției agricole, în strînsă concordanță cu programul de autoaprovizionare **(Ovidiu Popescu, Reghina Crețoiu)** 10

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Conducerea modernă a producției : condiție și stimul în funcționarea mecanismului economic **(Adriana Olaru)** 12

— Productivitatea muncii — factor strategic hotărîtor al ridicării calitative a economiei românești (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

— Cititorii au cuvîntul 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— O problemă în dezbatere : Cerințe, posibilități și limite ale flexibilității organizatorice 17

TEORII ● IDEI

— Probleme privind cuantificarea eficienței economice **(I. Capanu, P. Wagner)** 19

— Tehnologia conducerii, subsistem al științei conducerii dezvoltării economico-sociale **(Emil Mihuleac)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Controverse teoretice privind actuala criză economică mondială (I) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Producția de mărfuri în socialism **(Maria Curteanu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Responsabilitatea organismelor valutar-financiare internaționale în lupta împotriva crizei **(Costin C. Kirițescu)** 26

— Țări socialiste. U.R.S.S. : valorificarea rezervelor de dezvoltare a complexului agroindustrial ; R.D. Germană : orientări actuale în creșterea economică de tip intensiv 28

— Statistică internațională. Rolul statului în economia țărilor nesocialiste 29

— Tendințe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— An important contribution to the development of the traditional relations of friendship and collaboration between Romania and Yugoslavia **(Ioachim Silvestru)** 1

— A new stage in the qualitative growth of the economy **(Angelica M. Vrabie)** 2

— Flexibility and adaptation to the needs of the beneficiaries **(Cristian Gorie)** 4

— The impact of the technological progress on the productivity **(Petru Panțîru)** 6

— Resources for a full capacity utilization of the fixed assets **(Constantin Ciocan)** 8

— The growth of the agricultural output closely connected to the program of self-suply **(Ovidiu Popescu, Reghina Crețoiu)** 10

— The modern management of the productive activity : a condition and a stimulus for the efficient functioning of the economic mechanism **(Adriana Olaru)** 12

— Labour productivity — a decisive factor for the qualitative upgrow of the Romanian economy (II) **Barbu Gh. Petrescu)** 14

— A debated issue : requirements, possibilities and limits of the organizational flexibility 17

— Some issues on the quantification of the economic efficiency **(I. Capanu, P. Wagner)** 19

— The technology of the management — a subsystem of the management science of economic and social development **(Emil Mihuleac)** 21

— Schools ● trends ● economists. Theoretical controversies concerning the current world economic crisis **(Sultana Sută-Selejan)** 22

— The responsibility of the international financial and monetary organism in the fighting against crisis **(Costin C. Kirițescu)** 26

— The role of the state in the economy of the nonsocialist countries 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Важный вклад в развитие румыно-югославских традиционных отношений дружбы и сотрудничества **(Иоаким Сильвестру)** 1

— Новый этап в качественном развитии экономики **(Анджелика М. Врабие)** 2

— Примерное выполнение плановых заданий. Эластичность и приспосабливаемость к запросам заказчиков **(Кристиан Горие)** 4

— Влияние технического прогресса на рост производительности труда **(Петру Панцыру)** 6

— Ресурсы для использования основных фондов на полную мощность **(Константин Чокан)** 8

— Рост сельскохозяйственной продукции в тесном соответствии с программой самообеспечения **(Овидиу Попеску, Регина Крецою)** 10

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Современное управление производством: условие и стимул эффективного функционирования экономического механизма **(Адриана Олару)** 12

— Производительность труда — решающий фактор качественного роста румынской экономики (II) **(Барбу Г. Петреску)** 14

— Обсуждение проблемы: Требования, возможности и границы организационной эластичности 17

— Проблемы количественного измерения экономической эффективности **(И. Капану, П. Вагнер)** 19

— Технология управления—подсистема науки управления социально-экономическим развитием нашей страны **(Эмил Михуляк)**.... 21

— Школы — течения — экономисты. Теоретические разногласия относительно настоящего мирового экономического кризиса **(Султана Сутэ Сележан)** 22

— Ответственность международных валютно-финансовых организмов в борьбе против кризиса **(Костин К. Кириеску)**..... 26

— Международная статистика. Роль государства в экономике несоциалистических стран 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

17

NU UITAȚI: AVEȚI ÎNTÎLNIRE CU PRIMĂVARA. CU CE VĂ ÎMBRĂCAȚI LA ACEASTĂ ÎNTÎLNIRE?

Confecțiile de primăvară — deja prezente în magazinele comerțului de stat — prin croială, culori, modele sînt creații de ultimă oră ale modei acestui sezon.

● Se poartă : pardesie din stofă și țesături pufoase, sport, elegante, cu multe accesorii — capse, catarame, broderii...

● Se poartă : impermeabile din tercot, în nuanțe pastelate, și bej, și gri, și albe...

● Se poartă : scurte, bluzoane și jachete din relon, din diverse țesături tercot, uni sau în combinații de culori, cu multe accesorii...

● Se poartă tot ce este lejer, confortabil, ușor de întreținut, vesel...

Confecțiile au avantajul de a putea fi probate, de a încerca pe loc mai multe modele și variante de culori, de a compara și a alege ceea ce vă vine mai bine.

Cumpărați și... purtați cu plăcere !

OTILIA

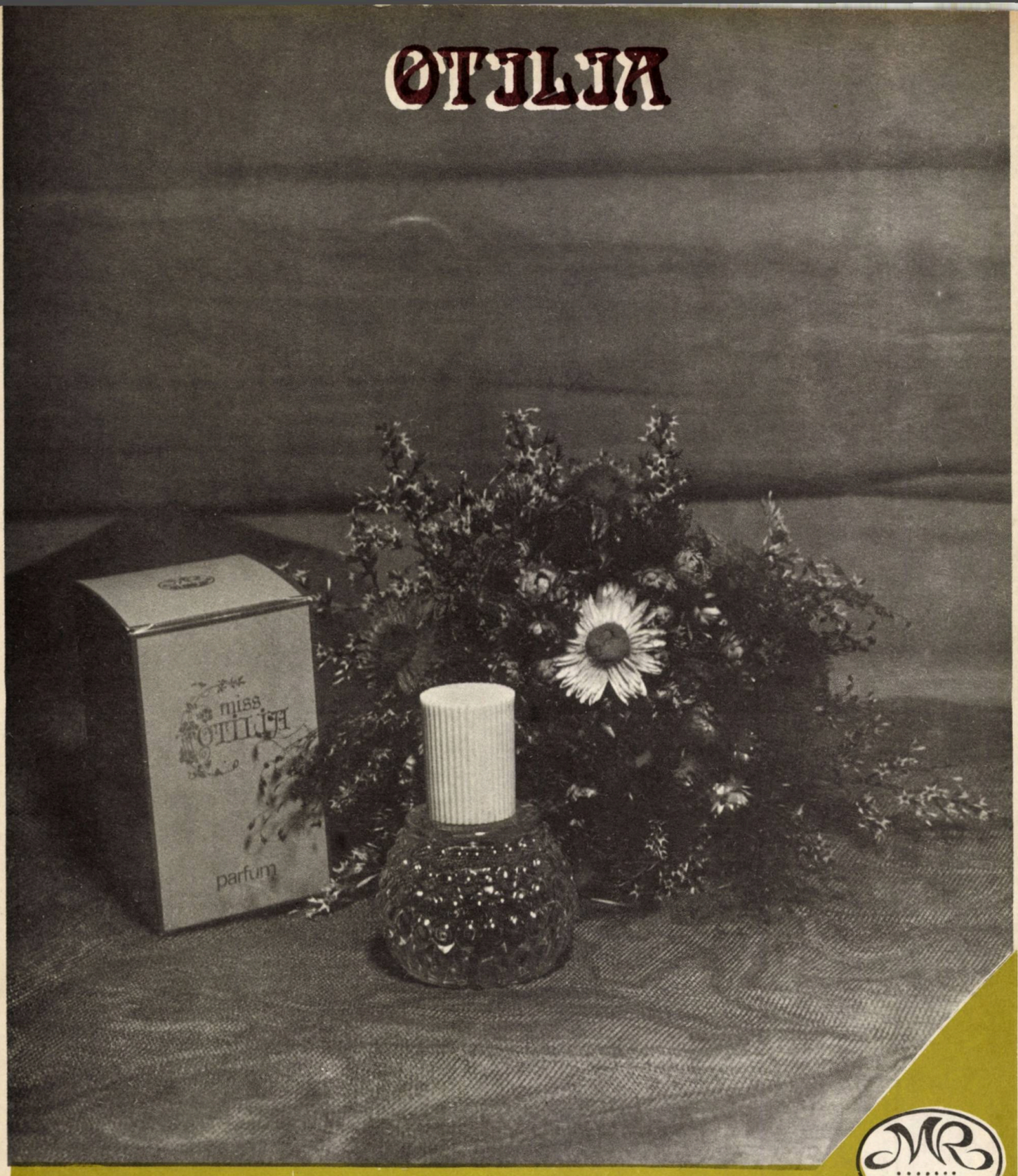

1984 MAI 04

Un dar util pentru femei într-o ingenioasă prezentare :
parfumul „OTILIA"

Miros plăcut, discret, persistent datorită conținutului bogat în uleiuri eterice naturale.

Producător : ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE COSMETICE
„MIRAJ" – BUCUREȘTI

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646 04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

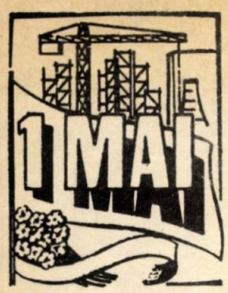

Remarcabile realizări în întrecerea socialistă

— colectivele situate pe locul I în întrecerea socialistă pe primul trimestru al anului —

ÎN INDUSTRIA DE EXTRACȚIE ȘI PREPARARE A CĂRBUNELUI
Întreprinderea minieră Comănești, județul Bacău

ÎN DOMENIUL PRODUCERII ENERGIEI ELECTRICE PE BAZĂ DE CĂRBUNE
Întreprinderea electrocentrale Oradea

ÎN INDUSTRIA METALURGICĂ — SUBRAMURA METALURGIEI FEROASE
Întreprinderea „Oțelinox" Târgoviște

ÎN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI — SUBRAMURA UTILAJ ENERGETIC, PETROLIER ȘI UTILAJ TEHNOLOGIC PENTRU METALURGIE, CHIMIE, MATERIALE DE CONSTRUCȚII ȘI ALTE RAMURI
Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie" București

ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ — SUBRAMURA CHIMIE ANORGANICĂ ȘI ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE
Întreprinderea chimică Turda, județul Cluj

ÎN INDUSTRIA EXPLOATĂRII LEMNULUI
Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Rm. Vilcea

ÎN INDUSTRIA TEXTILĂ (BUMBAC)
Întreprinderea textilă Pitești

ÎN INDUSTRIA ALIMENTARĂ — SUBRAMURA MORĂRIT, PANIFICAȚIE ȘI PRODUSE FĂINOASE
Întreprinderea de morărit și panificație București

ÎN ÎNTREPRINDERI AGRICOLE DE STAT CU PROFIL ZOOTEHNIC MIXT
Întreprinderea de sere „30 Decembrie", județul Giurgiu

ÎN DOMENIUL SILVICULTURII
Inspectoratul Silvic județean Vrancea

ÎN DOMENIUL TRANSPORTURILOR FEROVIARE — REGIONALE
Regionala de căi ferate București

ÎN DOMENIUL COMERȚULUI INTERIOR — ÎNTREPRINDERI COMERCIALE CU AMĂNUNTUL
Întreprinderea comercială de stat mărfuri alimentare Târgoviște

ÎN DOMENIUL APROVIZIONĂRII TEHNICO-MATERIALE
Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială Satu-Mare

ÎN DOMENIUL PRODUCERII ENERGIEI HIDROELECTRICE
Întreprinderea electrocentrale „Porțile de Fier"

ÎN DOMENIUL EXTRACȚIEI ȚIȚEIULUI ȘI GAZULUI METAN
Schela de producție gaze naturale Mediaș, județul Sibiu

ÎN INDUSTRIA PRELUCRĂRILOR METALURGICE
Întreprinderea de țevi sudate Zimnicea, județul Teleorman

ÎN INDUSTRIA ELECTRONICĂ ȘI TEHNICĂ DE CALCUL, ECHIPAMENTE PENTRU TELECOMUNICAȚII ȘI AUTOMATIZĂRI
Întreprinderea „Electroaparataj" — București

ÎN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI — ALTE MINISTERE
Întreprinderea de producție industrială pentru construcții căi-ferate Harghita — Miercurea-Ciuc

ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ — SUBRAMURA PRELUCRAREA CAUCIUCULUI ȘI MASELOR PLASTICE
Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești

ÎN INDUSTRIA CIMENTULUI, A MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII
Întreprinderea de materiale de construcții „Cesarom" — București.

ÎN INDUSTRIA TEXTILĂ (MĂTASE, IN, CINEPĂ, LÎNĂ)
Întreprinderea „Dorobanțul" — Ploiești

ÎN INDUSTRIA CONFECȚIILOR
Întreprinderea de confecții Scornicești, județul Olt

ÎNTREPRINDERI DE STAT PENTRU CREȘTEREA PORCILOR
Combinatul pentru producerea și industrializarea cărnii de porc Timiș

ÎN DOMENIUL TRANSPORTURILOR RUTIERE
Întreprinderea de transporturi auto Caraș-Severin

ÎN DOMENIUL POȘTEI ȘI TELECOMUNICAȚIILOR
Direcția județeană de poștă și telecomunicații Suceava

ÎN COOPERAȚIA DE PRODUCȚIE, ACHIZIȚII ȘI DESFACERE
Uniunea județeană a cooperativelor de producție, achiziții, desfacere a mărfurilor și de credit Harghita

ÎN DOMENIUL GOSPODĂRIEI COMUNALE
Întreprinderea județeană de gospodărie comunală Vrancea

ÎN DOMENIUL EXTRACȚIEI ȘI PREPARĂRII MINEREURILOR
Exploatarea minieră Certej, județul Hunedara

ÎN DOMENIUL PRODUCERII ENERGIEI ELECTRICE PE BAZĂ DE HIDROCARBURI
Întreprinderea electrocentrale Galați

ÎN DOMENIUL PROSPECȚIUNILOR ȘI EXPLORĂRILOR GEOLOGICE
Întreprinderea de prospecțiuni și explorări geologice Maramureș

ÎN INDUSTRIA DE TRACTOARE, MAȘINI AGRICOLE, AUTOCAMIOANE, TURISME, RULMENȚI ȘI ORGANE DE ASAMBLARE
Întreprinderea mecanică Bacău

ÎN INDUSTRIA DE MAȘINI ȘI UTILAJE ELECTRICE, MOTOARE ȘI MATERIALE ELECTROTEHNICE
Întreprinderea de motoare electrice Pitești

ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ — SUBRAMURA RAFINĂRII ȘI PETROCHIMIE
Combinatul petrochimic Pitești

ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ — SUBRAMURA FIBRE ȘI FIRE SINTETICE ȘI ARTIFICIALE
Combinatul de fibre sintetice Săvinești, județul Neamț

ÎN INDUSTRIA PRELUCRĂRII LEMNULUI
Combinatul de prelucrarea lemnului Oradea

ÎN INDUSTRIA PIELĂRIEI, CAUCIUCULUI ȘI ÎNCĂLȚĂMINTEI
Întreprinderea de piele și încălțăminte „Progresul" — București

ÎN INDUSTRIA ULEIULUI, ZAHĂRULUI ȘI PRODUSELOR ZAHAROASE
Întreprinderea pentru industrializarea sfeclei de zahăr Bod

ÎN INDUSTRIA POLIGRAFICĂ
Întreprinderea poligrafică „Arta grafică" București

ÎN DOMENIUL TRANSPORTURILOR FEROVIARE — DEPOURI
Depoul Craiova

ÎN DOMENIUL CIRCULAȚIEI MĂRFURILOR — ÎNTREPRINDERI COMERCIALE CU RIDICATA
Întreprinderea cu ridicata mărfuri alimentare Sfîntu Gheorghe.

ÎN TRANSPORTUL LOCAL
Întreprinderea județeană de transport local Ialomița

ÎN DOMENIUL TRANSPORTULUI ȘI DISTRIBUȚIEI ENERGIEI ELECTRICE
Întreprinderea de exploatare a rețelelor și instalațiilor energetice și de distribuție a energiei electrice și termice Timișoara

ÎN INDUSTRIA PRODUSELOR REFRACTARE
Întreprinderea de produse cărbunoase Slatina

ÎN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI DE RIDICAT, MATERIAL RULANT, CONSTRUCȚII NAVALE ȘI ECHIPAMENT AERONAUTIC
Întreprinderea „Turbomecanica" București

ÎN INDUSTRIA PRODUCĂTOARE DE MAȘINI-UNELTE, MECANICĂ FINĂ ȘI SCULE, ECHIPAMENT SPECIAL
Întreprinderea „Industria tehnico-medicală" București

ÎN INDUSTRIA DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI
Întreprinderea de medicamente București

ÎN INDUSTRIA CELULOZEI ȘI HÎRTIEI
Întreprinderea de hîrtie cretată și carton ondulat „Ghimbav"

ÎN INDUSTRIA TRICOTAJELOR
Întreprinderea de tricotaje și perdele Pașcani, județul Iași

ÎN INDUSTRIA VINULUI, BERII, SPIRTULUI, AMIDONULUI, APELOR MINERALE ȘI TUTUNULUI
Întreprinderea de țigarete București

ÎN AGRICULTURA DE STAT — UNITĂȚI CU PROFIL AVICOL
Întreprinderea avicolă de stat Bacău

ÎN DOMENIUL ACTIVITĂȚII DE CONSTRUCȚII-MONTAJ — ALTE MINISTERE
Întreprinderea de montaj-reparații centrale termice București — Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

ÎN DOMENIUL TRANSPORTURILOR NAVALE ȘI AERIENE
Întreprinderea de exploatare portuară Constanța — Ministerul Industriei Metalurgice

ÎN DOMENIUL COMERȚULUI INTERIOR — ÎNTREPRINDERI DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ
Întreprinderea de alimentație publică Rm. Vilcea

ÎN DOMENIUL TURISMULUI
Întreprinderea de hoteluri și restaurante Mangalia

ÎN DOMENIUL GOSPODĂRIEI DE LOCUINȚE ȘI PRESTĂRI ÎN CONSTRUCȚII
Întreprinderea de construcții, reparații, administrare locativă „Foișor" București

ÎN INDUSTRIA METALELOR NEFEROASE ȘI RARE
Întreprinderea de alumină Oradea

ÎN INDUSTRIA ARTICOLELOR CASNICE, STICLEI ȘI CERAMICII FINE
Întreprinderea de porțelan Alba Iulia

ÎN DOMENIUL TRANSPORTURILOR FEROVIARE — STAȚII
Stația de cale-ferată Iași

ÎN DOMENIUL TURISMULUI — OFICII JUDEȚENE
Oficiul județean de turism Brăila

ÎN DOMENIUL RECUPERĂRII MATERIALELOR REFOLOSIBILE
Întreprinderea județeană pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile Covasna

ÎN COOPERAȚIA MEȘTEȘUGĂREASCĂ
Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești Dolj

CENTRALE INDUSTRIALE

INDUSTRIA MINIERĂ
Centrala sării și nemetaliferelor București

INDUSTRIA METALURGICĂ
Centrala industrială de produse refractare Brașov

INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI
Centrul National al Industriei Aeronautice Române București

INDUSTRIA DE MAȘINI-UNELTE, ELECTROTEHNICĂ ȘI ELECTRONICĂ
Centrala industrială de echipament special București

INDUSTRIA CHIMICĂ
Centrala de utilaje și piese de schimb pentru industria chimică București

ECONOMIA FORESTIERĂ ȘI MATERIALE DE CONSTRUCȚII
Centrala materialelor de construcții București

INDUSTRIA UȘOARĂ
Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei București

TRANSPORTURI ȘI TELECOMUNICAȚII
Centrala mecanică de material rulant

D646

Pag. 10-15: Practică arbitrală în litigiile cu unitățile cooperației agricole

ORSZÁGOS MUSZAKI INFORMÁCIÓS KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR 1389 BUDAPEST

curier
economic legislativ

Stabilirea cotelor pentru cheltuielile comune datorate de locatari

PRINCIPII ȘI REGLEMENTĂRI COMUNE

Noțiunea de părți și instalații comune

În sensul Normelor aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., „prin părți și instalații de folosință comună se înțeleg încăperile și instalațiile care deservesc una sau mai multe clădiri, cum sînt: centrala sau punctul termic, de clădire sau al unui ansamblu de clădiri, casa scării, ascensorul, spălătoria, uscătoria, culoarul, subsolul tehnic, nivelul tehnic, încăperea amenajată pentru depozitarea gunoaielor, tubul colector și spațiile ce servesc crematoriul, precum și altele asemenea".

Deoarece prin definiție, aceste părți au menirea de a fi folosite în comun de toți locatarii clădirii, nu este legală:

— depozitarea de obiecte sau alte bunuri personale ale locatarilor în ghene sau în părțile comune ale imobilului;

— nu este permisă închiderea sub cheie de către unul sau mai mulți locatari a ghenelor, uscătoriilor, bucătăriilor pentru a fi folosite numai de către anumite persoane;

— înlocuirea becurilor instalate deasupra ușilor de la intrarea apartamentelor de către locatarii apartamentului, deoarece ele aflîndu-se în părțile comune ale clădirii, înlocuirea acestora reprezintă o cheltuială comună ce se suportă de toți locatarii clădirii.

Data de la care se nasc obligațiile de plată a cheltuielilor comune

Potrivit prevederilor pct. 13 lit. d, alin. 2 din Norme, „părțile și instalațiile comune ale unei clădiri se consideră că sînt în folosința persoanelor fizice de la data actului de preluare a locuinței (proces-verbal de predare-primire a locuinței închiriate, proces-verbal de recepție a locuinței proprietate personală) ori de la data cînd au domiciliul stabilit în clădire sau locuiesc ca flotanți la domiciliul deținătorului locuinței pe o perioadă care depășește un număr de 15 zile sau de la data deținerii spațiului locativ cu altă destinație decît aceea de locuință. De asemenea, părțile și instalațiile comune sînt și în folosința persoanelor juridice care dețin un spațiu locativ în clădire și numai dacă beneficiază de serviciile asigurate prin părțile și instalațiile comune respective". De la datele de mai sus se naște și obligația de a suporta cota parte din cheltuielile comune de către persoanele fizice sau juridice respective. Socotim totuși că printr-o interpretare rațională a acestor prevederi, coroborate cu cele ale pct. 13 lit. c din Norme, persoanele care nu s-au mutat efectiv în locuință sau în spațiul locativ cuvenit pot beneficia de scutirea de plată, în lunile respective, a cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, ridicării gunoaielor menajere (cu excepția procurării recipienților de colectare a gunoaielor), vidanjării, consumului de energie electrică pentru iluminarea părților comune, pentru funcționarea instalației de preparare a apei calde, pentru funcționarea hidroforului, pentru funcționarea crematoriului, plății energiei electrice consumate de ascensor, combustibilul necesar preparării apei calde și consumului de gaze repartizat după numărul de persoane. Scutirea de plata acestor cheltuieli se poate acorda numai la cererea scrisă a celor în cauză, adresată din timp, comitetului asociației.

Pînă la ce dată există obligația de a contribui la cheltuielile comune

Potrivit prevederilor Legii nr. 5/1973, Codului familiei, Codului muncii, Legii nr. 57/1974 dreptul de folosință al suprafeței locative se pierde în următoarele situații:

— cînd un spațiu locativ este deținut fără contract de închiriere, evacuarea făcîndu-se fără atribuirea unei alte locuințe, în baza deciziei comitetelor (birourilor) executive ale consiliilor populare, care se aplică de întreprinderile care au în administrare fondul locativ de stat;

— persoanele care se mută definitiv în altă localitate își păstrează dreptul de folosință asupra locuinței, cel mult 6 luni de la data mutării, după care pierd acest drept și pot fi evacuate prin hotărîre judecătorească;

— persoanele care sînt transferate în interes de serviciu în altă localitate, își păstrează drepturile locative pînă la obținerea altei locuințe în acea localitate;

— pierd dreptul de folosință a suprafeței locative persoanele care deși au încheiat contract de închiriere nu și l-au valorificat prin ocuparea locuinței mai mult de 6 luni sau nu au introdus acțiune în justiție — în același termen — pentru evacuarea celui ce o deține abuziv;

— în caz de divorț, beneficiază de contract soțul care a primit în îngrijire copiii, sau care nu are vină în desfacerea căsătoriei, însă instanța va atribui locuința exclusiv unuia dintre soți și va dispune evacuarea celuilalt, numai dacă locuința nu poate fi împărțită;

— pentru cazurile de folosire abuzivă a locuințelor sau de încălcare a normelor de comportare, instanța judecătorească poate dispune evacuarea chiriașilor principali și

Supliment la nr. 17 1984 Revista ECONOMICA

a celor ce locuiesc împreună cu aceştia, fără atribuirea altei suprafeţe locative, în următoarele situaţii : cauzarea de stricăciuni însemnate locuinţei, instalaţiilor şi accesoriilor ; conturbarea gravă a convieţuirii cu alţi locatari din acelaşi apartament sau clădire ; dacă locuinţa a fost obţinută în mod fraudulos ; dacă nu se plăteşte cu rea credinţă timp de 3 luni consecutiv chiria sau cota parte din cheltuielile legale ;

— în cazurile în care contractul de închiriere este accesoriu al contractului de muncă, chiriaşii suprafeţelor locative din clădirile unităţilor economice de stat, sînt obligaţi a le evacua în termen de 3 luni de la încetarea contractului de muncă ;

— persoanele încadrate în muncă şi familiile lor care ocupă locuinţa de serviciu, situată în incinta unităţilor socialiste de stat, ori în imediata apropiere a locului de muncă, pierd dreptul de folosinţă a acestora odată cu încetarea contractului de muncă.

În cazurile de mai sus, precum şi atunci cînd intervine un schimb de locuinţă, obligaţia de a contribui la cheltuielile comune există pînă la data eliberării efective a spaţiului locativ.

Persoanele care înainte de a-şi pierde dreptul de folosinţă nu locuiesc efectiv spaţiul locativ respectiv (cei transferaţi în interes de serviciu, cei mutaţi în altă localitate), pot solicita, în scris, în prealabil, comitetului asociaţiei, scutirea de anumite cheltuieli prevăzute la pct. 13 lit. c din Norme.

Cele de mai sus se referă la locatarii ce au calitatea de chiriaşi.

Obligaţia proprietarilor de a contribui la plata cheltuielilor comune subsistă nu pînă la eventuala vînzare a apartamentului, ci pînă la data mutării efective din locuinţă. Dacă aceştia au părăsit locuinţa (de pildă, au obţinut — şi-au cumpărat — în baza prevederilor Legii nr. 4/1973, — o locuinţă mai mare sau mai mică decît fosta proprietate, fără a face actele de vînzare-cumpărare al vechiului apartament), vor contribui în continuare la plata acestor cheltuieli, cu excepţia celor prevăzute la pct. 13 lit. c din Norme, dacă au anunţat în scris, în prealabil, comitetul asociaţiei.

Data achitării cotelor de contribuţie la plata cheltuielilor comune

Potrivit prevederilor art. 19 alin. 2 din Statutul aprobat prin Decretul nr. 387/1977, cota de contribuţie la plata cheltuielilor comune datorate pentru luna anterioară se achită pînă la finele lunii în care s-a afişat lista de plată a acestora. Conform art. 19 alin. 3 din Statut, în cazul plăţii, către unităţile furnizoare a unor majorări sau penalizări pentru neachitarea în termenele legale a cheltuielilor comune, din cauza unor locatari restanţieri, sumele reprezentînd majorările sau penalizările plătite vor fi recuperate de către asociaţie de la acestia, proporţional cu restanţele fiecăruia.

Lucrările de întreţinere şi reparaţii ce sînt în sarcina chiriaşilor

Potrivit pct. 13 lit. g din Norme, cheltuielile pentru lucrările ce revin chiriaşilor ca obligaţii legale, se repartizează potrivit citatelor norme şi în cazul proprietarilor care locuiesc în apartamentele proprietatea lor.

Codul civil şi Legea nr. 5/1974 reglementează obligaţia de a efectua reparaţiile locative în mod diferenţiat în raport de natura acestora (după cum sînt în interiorul sau exteriorul locuinţei) şi cauza care le-a provocat.

Ţinînd seama de natura acestora, art. 48 alin. 1 din Legea nr. 5/1973 prevede că locatarii sînt obligaţi la întreţinerea şi repararea elementelor de construcţii şi instalaţii din interiorul locuinţei şi ale părţilor de folosinţă comună ale clădirii şi anexelor acesteia. În continuare redăm unele prevederi din Anexa nr. 3 la H.C.M. nr. 860/1973, unde sînt cuprinse în amănunt obligaţiile ce revin chiriaşului:

a) să efectueze următoarele lucrări din interiorul locuinţei şi părţilor de folosinţă comună, pe toată perioada cît locuieşte în clădire, astfel :

— **la partea de construcţii :** refacerea tapetelor, zugrăveli, vopsitorii la pereţi şi tavane (dacă au existat).

— **la partea de încălzire centrală :** întărirea braţărilor consolelor existente pentru conducte şi radiatoare ; curăţirea injectoarelor şi arzătoarelor ; ungerea părţilor mobile la motoare şi mecanisme ; curăţirea rezervoarelor de combustibil pentru îndepărtarea reziduurilor ; desfundarea conductelor de alimentare cu combustibil ; revizuirea robineţilor de dublu reglaj ; aerisirea şi reglajul periodic al instalaţiilor de încălzire ;

— **la partea de instalaţii sanitare ;** repararea şi înlocuirea sifoanelor de scurgere de la obiectele sanitare; desfundarea sifoanelor de scurgere şi a canalizării pînă la căminul de racordare de la ieşirea din clădire ; curăţirea căminelor de racordare de gunoaie şi depuneri ; repararea sau înlocuirea portprosopului, portsăpunului, porthîrtiei, etajerei şi oglinzii ; vidanjarea haznalelor de tip uscat.

În cazul clădirilor cu instalaţie interioară de apă curentă situate pe străzi fără canalizare sau cu canalizare la care clădirile nu sînt racordate, locatarii vor suporta numai cheltuielile pentru canal stabilite conform normelor în vigoare, pe care le vor plăti întreprinderii care are în administrare fondul locativ, vidanjarea haznalelor sau decolmatarea puţurilor absorbante fiind în sarcina acesteia ;

— **la partea de instalaţii electrice :** înlocuirea globurilor; repararea sau înlocuirea butoanelor de sonerii ;

— **la instalaţia de ascensor ;** înlocuirea geamurilor, globurilor, becurilor, oglinzilor şi a covoarelor din materiale plastice din cabine ;

— **la instalaţia de gaze :** curăţirea dispozitivelor de ardere, şlefuirea şi ajustarea robineţilor cu cana pentru gaze, revopsirea conductelor aparente, întărirea braţărilor şi consolelor acestora ;

b) să execute lucrările de întreţinere, reparaţii sau înlocuire la elementele de construcţii şi instalaţii din interiorul locuinţei, de la părţile de folosinţă comună ale clădirii, precum şi de la anexele acesteia, pe toată durata de serviciu normată a elementelor respective, astfel :

— **la partea de construcţii :** vopsitorii la tîmplărie ; repararea şi înlocuirea feroneriei la tîmplăria interioară şi exterioară de la uşi şi ferestre ; repararea şi înlocuirea jaluzelelor interioare şi a chingilor ; repararea tencuielilor interioare în jurul tocurilor de la uşi şi ferestre ; fixarea garniturilor metalice la sobe ; repararea sobelor şi a maşinilor de gătit ; fixarea sau înlocuirea plăcilor de faianţă, mozaic, lemn etc., din placajele pereţilor interiori ;

— **la partea de încălzire centrală :** vopsirea conductelor aparente şi a radiatoarelor ;

— **la partea de instalaţii sanitare ;** repararea şi înlocuirea robineţilor şi a bateriilor de tot felul la chiuvete, băi etc., vopsirea conductelor aparente ; repararea sau înlocuirea scaunului cu capac de la vasele WC ; repararea cazanului de baie şi înlocuirea burlanelor ; repararea cazanului de fiert rufe şi a albiei de spălat rufe ;

— **la partea de instalaţii electrice :** repararea sau înlocuirea fasungurilor, întrerupătoarelor, comutatoarelor, prizelor, siguranţelor fuzibile sau automate, automatelor de scară ;

c) repararea şi înlocuirea elementelor de construcţii şi instalaţii deteriorate ca urmare a folosirii lor necorespunzătoare, indiferent dacă acestea sînt în interiorul sau exteriorul clădirii. Dacă persoana care a cauzat degradarea părţilor şi instalaţiilor comune ale clădirilor nu poate fi identificată, valoarea reparaţiilor va fi recuperată de la locatarii clădirii sau, după caz, de la asociaţia locatarilor.

Este de arătat că uzura normală a unor obiecte sanitare, a unor instalaţii sau ansamble etc. se va lua în calcul potrivit legii şi valoarea lor se scade în raport de durata de serviciu normată consumată pînă la data intrării chiriaşului.

În cazul cînd lucrările de întreţinere şi reparaţii ce revin chiriaşului sînt condiţionate de necesitatea executării

în prealabil a unor reparații ce nu cad în sarcina acestuia, ele vor fi efectuate după executarea de către proprietar a lucrărilor ce îi revin.

Atunci cînd proprietarul a efectuat lucrările care-i aparțin și a degradat sau deteriorat părți, instalații sau obiecte a căror reparații intră în sarcina chiriașului, acesta nu poate fi obligat a le efectua, obligația respectivă revenind proprietarului.

În cazul neîndeplinirii de către chiriaș a obligațiilor pe care le are cu privire la întreținerea și repararea locuinței proprietate de stat, precum și în cazul în care în executarea lucrărilor ce cad în sarcina proprietarului se constată că lucrările de întreținere și reparații care cad în sarcina chiriașului nu au fost efectuate la timp de către acesta, lucrările vor fi executate în contul chiriașului de către proprietar, decontarea lucrărilor făcîndu-se la prețurile legale în vigoare pentru populație.

În cazul neîndeplinirii de către proprietar a obligațiilor pe care le are cu privire la întreținerea și repararea clădirii închiriate, lucrările necesare pot fi executate de chiriaș în contul proprietarului, fie printr-o unitate socialistă, fie prin mijloace proprii, reținînd contravaloarea acestora din chirie. Chiriașul va putea executa aceste lucrări dacă degradarea produsă este de natură să afecteze folosința normală a clădirii sau locuinței și numai atunci cînd proprietarul, la sesizarea scrisă a chiriașului, nu a luat măsuri de executare a lucrării în termen de 30 de zile de la înregistrarea sesizării. Neînștiințarea proprietarului despre necesitatea lucrărilor nu poate duce — prin ea însăși — la exonerarea acestuia de a plăti lucrările efectuate de chiriaș, dar care cad în sarcina sa. Dacă proprietarul nu este de acord cu reținerea lor din chirie, chiriașul le poate recupera pe baza unui titlu executor obținut în condițiile legii (Plen. Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 5/1975, pct 12).

Obligația chiriașului de a efectua reparațiile locative este uneori determinată și de cauza (respectiv culpa sau lipsa sa de culpă) care a generat necesitatea acestor lucrări. Astfel, potrivit art. 48 alin. 2 din Legea nr. 5/1973, chiriașii sînt obligați la repararea și înlocuirea elementelor de construcții și instalații deteriorate ca urmare a folosirii lor necorespunzătoare, indiferent dacă acestea sînt în interiorul sau exteriorul clădirii. De asemenea, potrivit art. 1434 alin. 2 Cod civil, locatarul principal este răspunzător și de stricăciunile cauzate de membrii familiei sale și de sublocatar. Dimpotrivă, cînd avariile, stricăciunile sau starea necorespunzătoare a suprafeței locative sau a clădirii nu sînt datorate vinovăției locatarului, ci unei cauze străine acestuia, reparațiile — indiferent de faptul că sînt interioare sau exterioare — nu cad în sarcina sa. Potrivit art. 1431 Cod civil, locatarul nu este răspunzător de deteriorarea provenită din cauza vechimii sau a unei forțe majore și deci în astfel de situații în baza art. 1448 din Codul civil nici una din reparațiile locative nu cad în sarcina sa. Tot astfel, în cazul cînd unele avarieri sau degradări sînt cauzate de faptul că locatarul (proprietar particular sau unitate socialistă) nu și-a îndeplinit obligația de a efectua reparațiile ce cad în sarcina sa, chiriașul este exonerat de executarea reparațiilor.

Chiriașul poate executa reparațiile pentru proprietar nu numai la locuință, astfel cum se menționează în Anexa nr. 3 lit. B la H.C.M. nr. 860/1973, ci și la părțile și instalațiile comune ale clădirii. În situația dată, el poate să rețină din chirie costul întregii lucrări dacă imobilul are un singur proprietar, sau numai o cotă-parte de la acesta, din costul reparațiilor, în cazul în care clădirea este coproprietatea mai multor persoane, diferența urmînd a fi obținută pe calea justiției de la ceilalți proprietari, proporțional cu cotele fiecăruia.

Reparațiile trebuie efectuate — în principiu — la expirarea contractului de locațiune (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1813/1960 și dec. nr. 1141/1970). Locatarul (proprietar particular sau unitate socialistă) poate pretinde totuși chiriașului de a efectua reparațiile și în cursul locațiunii, atunci cînd neexecutarea ar duce la degradarea locuinței sau la diminuarea valorii sale economice (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 287/1961). Proprietarul nu poate cere chiriașului contravaloarea lucrărilor ce sînt în sarcina acestuia înainte de a le fi executat (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 473/1970).

Proprietarul are dreptul să verifice o dată pe an modul în care chiriașul folosește și întreține suprafața locativă și, în mod periodic, instalațiile și părțile comune ale clădirii. Refuzul chiriașului dă proprietarului posibilitatea de a obține acest drept pe calea justiției.

În cazul neîndeplinirii de către chiriaș a obligațiilor pe care le are cu privire la întreținerea și repararea locuinței proprietate de stat, precum și în cazul în care în executarea lucrărilor ce cad în sarcina proprietarului se constată că lucrările de întreținere și reparații ce reprezintă obligații ale chiriașului nu au fost efectuate la timp de către acesta, lucrările vor fi efectuate în contul chiriașului de către proprietar, decontarea lucrărilor făcîndu-se la prețurile legale în vigoare pentru populație.

Tribunalul Suprem, a precizat că instanța trebuie să recunoască proprietarului, pentru cazul în care chiriașul ar refuza să execute lucrările, dreptul de a face el însuși acele lucrări în contul și pe seama chiriașului. Pentru realizarea acestui scop, precizează suprema instanță, este necesar să se prevadă autorizarea proprietarului de a intra în locuință, desigur în condiții care să nu stînjenească folosința și într-un termen rezonabil pentru executarea lucrărilor (dec. civ. nr. 630/1971).

Lucrările de întreținere și reparații ce sînt în sarcina proprietarilor

Potrivit prevederilor pct. 1 lit. a alin. 5 din Norme, cheltuielile pentru lucrările de întreținere și reparații efectuate la părțile și instalațiile de folosință comună care sînt stabilite ca obligații legale ce revin proprietarilor, indiferent dacă aceștia locuiesc sau nu în apartamentele lor, se repartizează proporțional cu cota-parte indiviză deținută de fiecare proprietar asupra acestor părți și instalații.

Prin Anexa nr. 3 lit. A la H.C.M. nr. 860/1973, sînt stabilite lucrările și reparațiile care sînt în sarcina proprietarilor.

Persoanele obligate la plata cheltuielilor comune

Potrivit prevederilor pct. 2 lit. a din Norme, persoanele care au domiciliul stabil în clădire suportă aceste cheltuieli, indiferent de numărul zilelor din cursul unei luni în care au fost prezente la domiciliu. De asemenea, potrivit pct. 13 lit. a din Norme „deținătorii suprafețelor de locuit care primesc alte persoane în locuința lor sînt obligați să contribuie și pentru acestea la plata cheltuielilor comune, însă numai dacă durata primirii depășește 15 zile (ziua considerîndu-se 24 de ore neîntrerupte) în cadrul aceleiași luni calendaristice. Plata acestor cheltuieli se face pentru întreaga lună. Perioadele de mai sus nu se cumulează de la o lună la alta și nici nu se compensează. Nu pot fi luate în calcul persoanele care nu locuiesc efectiv în imobil, chiar dacă acestea vizitează zilnic locatari ai unor apartamente. Tot astfel, persoanele care vin peste zi — dar nu dorm în bloc — pentru a găti și îngriji un locatar, nu trebuie să plătească cotele de contribuție la cheltuielile comune. Nu pot fi cumulate ore pe parcursul unei perioade oarecare pentru a totaliza zile de staționare în imobil, în scopul includerii unor vizitatori la plata întreținerii lunare. În baza prevederilor pct. 13 lit. b din Norme, „deținătorii de locuințe care, în condițiile legii, cazează turiști, direct sau prin unitățile de turism, sînt obligați să contribuie la plata cheltuielilor comune proporțional cu numărul persoanelor cazate și al zilelor de cazare".

Scutirea de plata unor cheltuieli comune

Potrivit pct. 13 lit. c din Norme, „persoanele care lipsesc temporar din imobil una sau mai multe luni calendaristice și care, pe timpul absenței, își păstrează, potrivit legii, dreptul de folosință asupra suprafeței locative pe care o dețin, pot fi scutite, în lunile respective, numai de plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, ridicării gunoaielor menajere, cu excepția procurării recipienților de colectare a gunoaielor, vidanjării, consumului de energie electrică pentru iluminatul părților comune, pentru funcționarea instalației de preparare a apei calde, pentru funcționarea hidroforului, pentru funcționarea crematoriului, plății energiei electrice consumate de ascensor, combustibilului necesar preparării apei calde și consumului de gaze repartizat după numărul de persoane. Scutirea de plata cheltuielilor prevăzute mai sus se poate acorda numai la cererea scrisă adresată de cel în cauză, din timp, comitetului asociației locatarilor". Prin ultimul alineat al textului citat se face precizarea că perioadele prevăzute nu se cumulează de la o lună la alta și nici nu se compensează între ele.

Nu pot fi socotite absente, în vederea scutirii lor de aceste cheltuieli, persoanele care fac naveta și revin în locuință seara sau în zile de sâptămînă sau lună, copiii îngrijiți în creșe, cămine, grădinițe sau de rude care vin în locuință seara sau numai duminica, ori în alte zile din lună. Pentru a fi scutiți cei în cauză trebuie să absenteze întreaga lună.

REPARTIZAREA CHELTUIELILOR PENTRU LUCRĂRI DE ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII

Pentru lucrările de întreținere și reparații (cu excepția zugrăvelilor și a tapetelor)

Cheltuielile comune se suportă de chiriași (și de proprietarii ce locuiesc în apartamentul proprietate personală) pe toată durata de serviciu normată a părților și instalațiilor comune și a elementelor acestora potrivit prevederilor cap. B pct. a din Anexa nr. 3 la H.C.M. nr. 860/1973.

a) **În clădirile de locuințe.** În baza prevederilor pct .1 lit. a din Norme „cheltuielile pentru lucrările de întreținere și reparații efectuate la părțile și instalațiile de folosință comună ale clădirilor de locuit sau apartamentelor, inclusiv ale instalațiilor de încălzire centrală, precum și ale încăperilor în care acestea funcționează și care sînt stabilite ca obligații legale ce revin chiriașilor, se repartizează proporțional cu numărul persoanelor în a căror folosință se găsesc". La stabilirea numărului de persoane ce se iau în calcul pentru repartizarea cheltuielilor se vor avea în vedere prevederile pct. 13 lit. a-b din Norme.

b) **În clădirile mixte.** Cheltuielile respective se defalcă proporțional cu suprafețele locative ocupate în exclusivitate de cele două categorii de deținători ; după această defalcare, sumele aferente locuințelor se repartizează proporțional cu numărul de persoane, iar sumele aferente spațiilor cu altă destinație decît aceea de locuință se repartizează proporțional cu suprafața locativă deținută în exclusivitate de fiecare unitate în parte.

Pentru lucrări de zugrăveli, vopsitorie, refacerea tapetelor și altele

Cheltuielile efectuate cu lucrările de refacere a tapetelor, zugrăvelilor, vopsitorie (dacă acestea au existat), la pereți și tavane, vopsitorie la tîmplărie, curățirea jgheaburilor, burlanelor, inclusiv a teraselor și luminatoarelor, se repartizează proporțional cu suprafața locativă obținută în exclusivitate.

Instalarea antenei colective

Antena colectivă este, potrivit normelor legale, una din părțile de folosință comună ale clădirilor cu mai multe apartamente. Prin consecință, cheltuielile de instalare a unei antene colective și de înlocuirea ei cade în sarcina și trebuie suportate de către proprietarii respectivei clădiri, indiferent dacă au sau nu au televizoare și indiferent dacă locuiesc în apartamentul proprietate personală, sau au un alt domiciliu. Repartizarea cheltuielilor cu instalarea se face proporțional cu cota-parte de proprietate indiviză asupra părților comune ce o are fiecare proprietar de apartament.

Întreținerea și repararea antenei colective

Cheltuielile privind întreținerea și repararea antenei colective se suportă de locatarii apartamentelor ; repartizarea cheltuielilor se face — în baza prevederilor pct. 1 lit. a alin. 3 din Norme — în raport cu numărul prizelor de televizoare aflate în locuință.

Cutiile poștale și cheile de la ușa de intrare comună

Potrivit prevederilor Normelor aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., cap. 1 lit. a alin. 3 fraza finală, cheltuielile pentru cutiile poștale și cheile de la ușile de intrare comune (ale clădirii) se repartizează în raport cu numărul respectiv de bucăți și se suportă de locatari persoane fizice (chiriași sau proprietari ce locuiesc în apartamentele proprietate personală) sau persoane juridice.

Lucrările la instalațiile bucătăriilor

Potrivit prevederilor pct. 1 lit. a alin. 4 din Norme, „cheltuielile pentru lucrările de întreținere, reparații și înlocuiri la instalațiile de preparare a hranei la bucătării și alte asemenea lucrări se repartizează proporțional cu lucrările executate atît la instalațiile comune, cît și la cele exclusive". Aceste prevederi — care au fost nou introduse în reglementare — se folosesc la o primă defalcare a cheltuielilor de reparații, între cele executate la partea exclusivă a instalației din interiorul apartamentului și cele de la instalația comună. Acestea din urmă se vor repartiza, după cum revin, proprietarilor sau chiriașilor, potrivit aceluiași H.C.M. nr. 860/1973, Anexa nr. 3.

Repartizarea cheltuielilor în clădirile cu destinație mixtă

Potrivit prevederilor pct. 1 lit. b din Norme, în clădirile cu destinație mixtă (locuință și altă destinație decît aceea de locuință), cheltuielile pentru lucrările de întreținere și reparații prevăzute la pct. 1 lit. a din Norme, „se defalcă proporțional cu suprafețele locative ocupate în exclusivitate de cele două categorii de deținători ; după această defalcare sumele aferente locuințelor se repartizează potrivit criteriilor prevăzute la lit. a, iar sumele aferente spațiilor cu altă destinație decît aceea de locuință se repartizează proporțional cu suprafața locativă deținută în exclusivitate de fiecare unitate în parte".

Suportarea cheltuielilor în cazul folosirii necorespunzătoare a părților și instalațiilor comune

Criteriile și normele menționate mai sus sînt valabile și au aplicabilitate în cazurile în care folosirea părților și instalațiilor comune ale clădirilor a fost făcută de locatari (chiriași și proprietari ce locuiesc în apartamentele proprietate personală) în mod corespunzător. În situația în care repararea și înlocuirea elementelor de construcții și instalații a fost determinată de deteriorarea acestora ca urmare a folosirii lor necorespunzătoare de către locatari, indiferent dacă se află în interiorul sau exteriorul clădirii comune, costul lor cade în sarcina celor vinovați (Anexa nr. 3 cap. B lit. e la H.C.M. nr. 860/1973). Această preve-

dere a fost reiterată și în art. 2 alin. 2 din Decretul nr. 386/1983 care dispune că locatarii au obligația de a executa pe cont propriu repararea și înlocuirea tuturor obiectelor și instalațiilor din interiorul și exteriorul construcției, deteriorate ca urmare a folosirii lor necorespunzătoare.

REPARTIZAREA CHELTUIELILOR DE FOLOSINȚĂ ȘI A CELOR PENTRU CONSUMURI UTILITARE

Repartizarea cheltuielilor privind consumul în cazul cînd există aparate de măsurat

În baza prevederilor art. 3 alin. 2 din Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., în cazul în care există un singur aparat de măsură și control pentru mai mulți beneficiari, aceștia pot să instaleze, pe cont propriu, astfel de aparate, în vederea cunoașterii și decontării consumului real al fiecăruia.

Potrivit prevederilor pct. 13 lit. e din Norme, deținătorii suprafețelor locative (locuință sau altă destinație decît aceea de locuință) care posedă aparate de măsură vor suporta cheltuielile corespunzătoare consumurilor înscrise în aceste aparate.

In situațiile în care, în afara aparatului de înregistrare comun pentru mai multe clădiri sau scări, există aparate proprii pentru fiecare clădire, respectiv scară, se înregistrează diferențe în plus sau în minus între aparatul central și cele proprii, acestea se vor repartiza pe fiecare clădire sau scară proporțional cu consumurile înregistrate.

În situațiile în care nu există aparate de măsurat a consumurilor pe deținători ai suprafețelor locative (locuință sau cu altă destinație decît aceea de locuință), cheltuielile se vor împărți în mod corespunzător celor stabilite prin Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P. pct. 2—12 inclusiv.

Consumul de apă

a) **În clădirile de locuit.** Potrivit prevederilor pct. 2 lit. a din Norme, „cheltuielile aferente consumului de apă în clădirile de locuit, în cazul cînd există un singur aparat de înregistrare pentru un grup de clădiri, pe o clădire (bloc) sau pe o scară, se repartizează proporțional cu numărul persoanelor. Persoanele care au domiciliul stabil în clădire vor suporta aceste cheltuieli, indiferent de numărul zilelor din cursul unei luni, în care au fost prezente la domiciliu.

La defalcarea cheltuielilor prevăzute mai sus se va ține seama ca numărul persoanelor care locuiesc în apartamentele care nu sînt dotate cu băi sau dușuri să se considere 1/2 din numărul persoanelor care locuiesc în apartament.

În cazul cînd baia sau dușul sînt aferente mai multor apartamente, se iau în considerare toate persoanele care locuiesc în fiecare apartament".

b) **În clădirile cu destinație mixtă.** Conform prevederilor pct. 2 lit. b din Norme, „consumurile de apă atît la clădirile cu destinație de locuință, cît și la cele cu destinație mixtă, se înregistrează, de regulă, prin aparate de măsură.

În cazuri excepționale, în lipsa acestor aparate, consumurile se determină pe baza baremurilor stabilite prin Hotărîrea nr. 18/1981 a C.P.C.P. pe fiecare categorie de consumatori, iar consumul aferent locuințelor, potrivit prevederilor de la lit. a (adică în raport de numărul de persoane) (vezi mai sus).

Sînt cazuri — și nu puține — cînd în clădirile mixte cu apometre comune, personalul de deservire al unităților fac risipă cu consumul de apă, folosind cantități mult superioare celor stabilite prin baremuri, diferențele suportîndu-se de către ceilalți locatari persoane fizice. Cei în detrimentul cărora se face risipă se vor adresa conducerii unităților de stat care folosesc spații în clădire pentru a lua măsurile corespunzătoare.

Obligația posesorilor de autovehicule de a suporta cheltuielile suplimentare de apă

Potrivit prevederilor pct. 2 lit. c din Norme „posesorii de autovehicule care folosesc pentru întreținerea acestora apa din conductele de alimentare aferente clădirii vor suporta cheltuielile pentru consumul de apă și canal, determinate după baremurile stabilite prin Hotărîrea nr. 18/1981 a C.P.C.P. După determinarea acestor cheltuieli, ele se scad din totalul cheltuielilor respective pentru apă și canal, restul urmînd să se repartizeze fie în raport cu numărul persoanelor, dacă în clădire sînt numai locuințe, fie în raport cu baremurile menționate în cazul deținătorilor de spații cu altă destinație și de numărul persoanelor, în cazul clădirilor cu destinație mixtă.

Întreținerea autovehiculelor se poate face numai în garaje sau în locuri special amenajate. Cota datorată în plus de posesorii de autovehicule se plătește indiferent dacă spălarea se face cu furtunul sau cu găleata.

Cheltuielile privind canalizarea

a) **În clădirile de locuit.** În conformitate cu prevederile cuprinse la pct. 2 lit. a alin. 2 din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., cheltuielile efectuate pentru canalizare se repartizează proporțional cu numărul persoanelor. Persoanele care au domiciliul stabil în clădire vor suporta aceste cheltuieli, indiferent de numărul zilelor din cursul unei luni în care au fost prezente la domiciliu. Potrivit aceleași Norme (pct. 13 lt. b), deținătorii de locuințe care, în condițiile legii, cazează turiști direct sau prin unitățile de turism, sînt obligați să contribuie la plata acestor cheltuieli, proporțional cu numărul persoanelor cazate și al zilelor de cazare.

b) **În clădirile mixte** criteriul de repartizare a cheltuielor pentru canalizare este același ca și cel folosit pentru consumul de apă. Așadar, cheltuielile pentru canalizare aferente locuințelor se vor repartiza proporțional cu numărul persoanelor, ținîndu-se seama de prevederile pct. 2 lit. a și pct. 13 lit. a-c din Norme referitoare la persoanele și perioadele ce se iau în calcul sau se scad. Cheltuielile pentru canalizare aferente spațiilor cu altă destinație decît aceea de locuințe se repartizează potrivit celor arătate mai sus.

Cheltuielile privind ridicarea reziduurilor

a) **În clădirile de locuințe.** În baza pct. 3 lit. a din Norme, cheltuielile pentru ridicarea reziduurilor menajere și stradale (provenite de pe trotuare și partea carosabilă din dreptul clădirilor), pentru procurarea, menținerea și dezinfectarea recipienților de colectare a gunoaielor, precum și pentru dezinfectarea platformelor sau spațiilor special amenajate pe care se află recipienții, se repartizează în raport cu numărul persoanelor.

b) **În clădirile cu destinație mixtă.** Potrivit prevederilor pct. 3 lit. b din Norme, în clădirile cu destinație mixtă, în care deținătorii suprafețelor locative cu altă destinație decît aceea de locuință n-au încheiat contracte speciale cu întreprinderea prestatoare, cheltuielile prevăzute mai sus se determină, pentru fiecare din cele două categorii de deținători, pe baza baremurilor stabilite potrivit normelor legale, după care cele ce revin deținătorilor de locuințe se repartizează potrivit numărului de persoane; restul de plată revine deținătorilor de suprafețe locative cu altă destinație decît aceea de locuință și se repartizează proporțional cu spațiul ocupat de fiecare în parte.

La stabilirea numărului de persoane ce se iau în considerare la plata acestor cheltuieli se vor avea în vedere prevederile pct. 13 lit. a-b din Norme.

Cheltuielile privind vidanjarea

Potrivit prevederilor pct. 3 lit. c din Norme, cheltuielile privind vidanjarea haznalelor de tip uscat se repartizează proporțional cu numărul de persoane din fiecare locuință.

La stabilirea numărului de persoane ce se iau în considerare se vor avea în vedere prevederile pct. 13 lit. a-b din Norme.

Potrivit prevederilor pct. 3 lit. d din Norme, din cheltuielile totale aferente vidanjării haznalelor de tip uscat se defalcă cele aferente suprafețelor locative cu altă destinație decît aceea de locuință, determinate pe baza baremurilor legale; diferența de plată revine deținătorilor de locuințe și se repartizează proporțional cu numărul de persoane.

Cheltuielile privind consumul de energie electrică în cazul existenței contoarelor

a) **În clădirile de locuințe.** Potrivit prevederilor pct. 4 lit. a din Norme „cheltuielile aferente consumului de energie electrică a părților de folosință comună ale clădirilor de locuit, care se măsoară, de regulă, prin contoare montate separat pentru părțile de folosință comună, se repartizează pentru fiecare deținător de locuință proporțional cu numărul persoanelor din locuința respectivă.

În cazuri excepționale, cînd nu se pot separa prin măsurare consumurile de energie electrică la părțile comune ale clădirii, din cheltuielile totale aferente acestor consumuri se determină, după baremurile stabilite potrivit, normelor legale, cele aferente consumului deținătorilor de suprafețe de locuit ocupate în exclusivitate, ținîndu-se seama de dotarea fiecăruia (număr de becuri și aparate electrice de uz casnic, frigider etc.); sumele astfel determinate se scad din totalul cheltuielilor pentru consumul de energie electrică înregistrat, iar ceea ce rămîne reprezintă cheltuielile pentru iluminatul părților de folosință comună și se repartizează pe deținătorii locuințelor, proporțional cu numărul de persoane". La stabilirea numărului de persoane ce urmează a contribui la aceste cheltuieli se vor avea în vedere prevederile pct. 13 lit. a-b din Norme.

b) **În clădirile mixte.** Potrivit prevederilor pct. 4 lit. b din Norme, „în clădirile cu destinație mixtă, defalcarea cheltuielilor aferente consumului de energie electrică a locuințelor, suprafețelor locative cu altă destinație decît aceea de locuință și a părților de folosință comună se face, de regulă, pe baza consumului înregistrat prin contoarele montate în locuințe și suprafețele locative cu altă destinație decît aceea de locuință".

Cheltuielile privind consumurile de energie electrică în cazurile cînd nu există contoare

Potrivit prevederilor pct. 4 lit. b alin. 2 din Norme, „în cazuri excepționale, cînd consumurile de energie electrică nu se pot separa prin măsurare, se determină, în prealabil, consumul aferent locuințelor potrivit prevederilor de la pct. 4 lit. a, adică în raport de numărul de persoane; din diferența față de consumul total se scad cheltuielile aferente consumului deținătorilor de suprafețe locative cu altă destinație decît aceea de locuință determinat pe baza baremurilor stabilite potrivit normelor legale: restul este pentru iluminatul părților de folosință comună și se împarte între cele două categorii de deținători de suprafețe locative, proporțional cu suprafața locativă deținută în exclusivitate de fiecare din aceștia și în măsura în care folosesc părțile comune. Cheltuielile pentru iluminatul părților comune ce revin locuințelor se repartizează pe deținătorii acestora proporțional cu numărul de persoane, iar cele ce revin suprafețelor cu altă destinație decît aceea de locuință se repartizează proporțional cu suprafața locativă deținută în exclusivitate de fiecare unitate în parte".

Cheltuielile privind consumul de energie-forță

Potrivit prevederilor pct. 4 lit. c din Norme, „cheltuielile pentru plata consumului de energie electrică — forță necesară funcționării instalațiilor cu care sînt dotate clădirile (ascensor, hidrofor, crematoriu etc.), care se măsoară prin contoarele montate pentru instalațiile respective —, se repartizează deținătorilor de suprafețe locative cu destinația de locuință și altă destinație decît aceea de locuință după cum urmează:

— cheltuielile pentru plata energiei electrice consumate pentru funcționarea instalației de încălzire centrală, potrivit prevederilor de la pct. 5 din Norme;

— cheltuielile pentru plata energiei electrice consumate pentru funcționarea instalației de preparare a apei calde, potrivit prevederilor de la pct. 6 din Norme;

— cheltuielile pentru plata energiei electrice consumate pentru funcționarea hidrofoarelor de clădire, potrivit prevederilor de la pct. 8 din Norme;

— cheltuielile pentru plata energiei electrice consumate pentru funcționarea crematoriului, potrivit prevederilor de la pct. 3 din Norme;

— cheltuielile pentru plata energiei consumate, pentru funcționarea ascensorului (forță și iluminat), potrivit prevederilor de la pct. 9 din Norme.

În situația în care nu se pot separa prin măsurare, consumurile de energie electrică pentru funcționarea fiecărei instalații cu care sînt dotate clădirile și pentru iluminatul încăperilor în care acestea funcționează, precum și a părților de folosință comună ale clădirii, determinarea consumului se face pe baza normelor stabilite potrivit normelor legale, după care cheltuielile aferente se repartizează pe deținătorii suprafețelor locative potrivit prevederilor de la lit. a-c, după caz".

Cheltuielile pentru energia termică furnizată de unități socialiste

a) **Norme generale.** Potrivit prevederilor pct. 5 alin. 1 din Norme, „cheltuielile efectuate cu furnizarea energiei termice prin centralele sau punctele termice din exploatarea unităților de gospodărie comunală și locativă sau a altor unități socialiste, inclusiv cheltuielile indirecte și beneficiul, se stabilesc după tarifele prevăzute de normele legale în vigoare pentru încălzirea centrală. În cazul în care la centralele sau punctele termice sînt racordate mai multe clădiri, iar clădirile respective nu sînt dotate cu contoare de energie electrică, suma totală a cheltuielilor pentru încălzirea tuturor clădirilor se repartizează pe fiecare clădire în parte, proporțional cu suprafața echivalentă termică, determinată potrivit normelor legale, a tuturor corpurilor de încălzire (radiatoare din fontă sau oțel, convectori, convectoradiatoare, conducte și coloane neizolate etc.), aflate în dotarea acestora, conform normelor și normativelor tehnice de proiectare". Este de subliniat că prin actualele prevederi s-a înlocuit baza de calcul stabilită prin Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P. respectiv „suprafața corpurilor de încălzire montate" cu un alt element de calcul și anume „suprafața echivalentă termică" a acestora. Înlocuirea bazei de calcul a fost determinată în primul rînd de faptul că cedarea de căldură a unui metru pătrat de corp de încălzire din oțel nu este echivalentă cu cea a unui metru pătrat de radiator de fontă, ci este cu circa 20—30 la sută mai redusă, ceea ce face ca pentru același necesar de căldură în încăperi să se monteze corpuri din oțel avînd suprafața corespunzătoare mai mare decît a celor din fontă. Întrucît în ultimii ani au început să se introducă în clădirile noi, pe lîngă radiatoare din fontă și corpuri de încălzire din oțel (radiatoare Roterm și convectoradiatoare tip panou), vechiul sistem de repartizare a costurilor de încălzire după mărimea suprafeței de încălzire a devenit necorespunzător, el dezavantajînd în mod nejustificat pe locatarii și beneficiarii clădirilor echipate cu corpuri din oțel. În scopul stabilirii unei echivalări corecte a diferitelor tipuri de corpuri de încălzire din fontă și oțel prin standardul de stat s-a introdus o nouă unitate de referință pentru corpurile de încălzire care indică mărimea diverselor tipuri de corpuri de încălzire. În această nouă unitate s-a introdus și metrul patrat suprafață de încălzire folosit pînă în prezent, pentru toate tipurile de corpuri de încălzit produse la noi în țară.

b) **Repartizarea cheltuielilor în clădirile de locuințe.** Potrivit prevederilor pct. 5 alin. 3 lit. a din Norme, „în cazul clădirilor cu destinație de locuință, pentru încălzirea încăperilor folosite în exclusivitate, precum și a celor aflate în folosință comună (casa scării, culoare, spălătorii, uscătorii, holuri etc.), cheltuielile se determină proporțional cu suprafața locuibilă stabilită potrivit legii, indiferent dacă este dotată sau nu cu sisteme proprii de încălzire, precum și cu suprafața dependințelor dotate — prin construcție sau amenajări ulterioare, cu respectarea normelor și normativelor tehnice de proiectare — cu sisteme proprii de încălzire (radiatoare din fontă sau oțel, convectori, convectoradiatoare, conducte și coloane neizolate etc.).

c) **Repartizarea cheltuielilor în clădirile mixte.** Potrivit prevederilor pct. 5 alin. 3 lit. c din Norme, în cazul clădirilor cu destinație mixtă, suma totală a cheltuielilor pentru încălzirea întregii clădiri se defalcă pe cele două categorii de deținători, proporțional cu suprafața echivalentă termică a corpurilor de încălzire, determinată potrivit normelor legale, a radiatoarelor din fontă sau oțel, convectoradiatoarelor tip panou, convectorilor, corpurilor de încălzire alcătuite din țevi netede (coloane și conducte neizolate) etc., cu care sînt prevăzute suprafețele locative deținute în exclusivitate de către aceștia; după această defalcare, suma aferentă suprafețelor cu destinație de locuință se împarte pe deținătorii acestora pe baza criteriului prevăzut la lit. a și b, după caz (adică proporțional cu suprafața locuibilă), iar suma aferentă suprafețelor locative cu altă destinație decît aceea de locuință se repartizează proporțional cu suprafața echivalentă termică a corpurilor de încălzire (mp echivalent), cu care sînt dotate încăperile deținute în exclusivitate de către fiecare deținător.

În cazul cînd deținătorii suprafețelor locative cu altă destinație decît aceea de locuință folosesc împreună cu deținătorii locuințelor și unele din spațiile comune ale clădirii, din suma totală reprezentînd cheltuielile de încălzire a întregii clădiri se deduc cheltuielile de încălzire a suprafețelor locative deținute în exclusivitate de fiecare deținător în parte, stabilite potrivit prevederilor de la lit. c; diferența, care reprezintă consumul aferent părților comune, se împarte între cele două categorii de deținători de suprafețe locative proporțional cu suprafața echivalentă termică a corpurilor de încălzire din dotarea suprafețelor deținute în exclusivitate de fiecare dintre aceștia și în măsura în care folosesc părțile comune. După această departajare suma aferentă suprafețelor locative cu destinație de locuință se repartizează pe deținătorii acestora, proporțional cu suprafața locuibilă, indiferent dacă este sau nu dotată cu sisteme proprii de încălzire, precum și a dependințelor dotate prin construcție sau amenajări ulterioare cu sisteme proprii de încălzire, iar suma aferentă suprafețelor locative cu altă destinație decît aceea de locuință, pe deținătorii acestora, proporțional cu suprafața locativă deținută în exclusivitate de fiecare din aceștia" (pct. 5 din Norme).

Cheltuielile efectuate cu energia termică furnizată de centrale termice proprii

a) **Cheltuielile care se includ în costul energiei termice.** Potrivit prevederilor pct. 5 alin. 2 din Norme, „cheltuielile pentru încălzirea centrală asigurată prin centralele termice aflate în exploatarea asociațiilor de locatari sau în exploatarea directă a locatarilor din clădire cuprind: costul combustibilului (cărbune, lichid, gaze etc.) la prețul stabilit potrivit normelor legale în vigoare, costul transportului acestuia pînă la locul de consum, cheltuielile efectuate cu îndepărtarea reziduurilor, costul energiei electrice consumate pentru funcționarea instalațiilor de încălzire centrală și iluminatul încăperilor în care sînt amplasate acestea, costul echipamentului de uzură și protecție pentru fochiștii ce deservesc centralele termice, indemnizațiile, respectiv retribuțiile acestora, inclusiv contribuția pentru asigurări sociale (C.A.S.), costul materialelor necesare păstrării curățeniei în centralele termice, costul apei pentru umplerea instalației".

b) **Repartizarea cheltuielilor în clădirile de locuințe.** Potrivit prevederilor pct. 5 alin. 3 lit. a din Norme, „în cazul clădirilor cu destinație de locuință, pentru încălzirea încăperilor folosite în exclusivitate, precum și a celor aflate în folosință comună (casa scării, culoare, spălătorii, uscătorii, holuri etc.), cheltuielile se determină proporțional cu suprafața locuibilă stabilită potrivit legii, indiferent dacă este dotată sau nu cu sisteme proprii de încălzire, precum și cu suprafața dependințelor dotate — prin construcție sau amenajări ulterioare, cu respectarea normelor și normativelor tehnice de proiectare — cu sisteme proprii de încălzire (radiatoare din fontă sau oțel, convectori, convectoradiatoare, conducte și coloane neizolate etc.)".

c) **Repartizarea cheltuielilor în clădirile mixte.** Potrivit prevederilor pct. 5 alin. 3 lit. c din Norme, „în cazul clădirilor cu destinație mixtă, suma totală a cheltuielilor pentru încălzirea întregii clădiri se defalcă pe cele două categorii de deținători, proporțional cu suprafața echivalentă termică a corpurilor de încălzire, determinată potrivit normelor legale, a radiatoarelor din fontă sau oțel, convectoradiatoarelor tip panou, convectorilor, corpurilor de încălzire etc., cu care sînt prevăzute suprafețele locative deținute în exclusivitate de către aceștia; după această defalcare, suma aferentă suprafețelor cu destinație de locuință se împarte pe deținătorii acestora pe baza criteriului prevăzut la lit. a (adică proporțional cu suprafața locuibilă), iar suma aferentă suprafețelor locative cu altă destinație decît aceea de locuință se repartizează proporțional cu suprafața echivalentă termică a corpurilor de încălzire (mp. echivalent), cu care sînt dotate încăperile deținute în exclusivitate de către fiecare deținător.

În cazul cînd deținătorii suprafețelor locative cu altă destinație decît aceea de locuință folosesc împreună cu deținătorii locuințelor și unele din spațiile comune ale clădirii, din suma totală reprezentînd cheltuielile de încălzire a întregii clădiri se deduc cheltuielile de încălzire a suprafețelor locative deținute în exclusivitate de fiecare deținător în parte, stabilite potrivit prevederilor de la lit. c; diferența, care reprezintă consumul aferent părților comune, se împarte între cele două categorii de deținători de suprafețe locative proporțional cu suprafața echivalentă termică a corpurilor de încălzire din dotarea suprafețelor deținute în exclusivitate de fiecare dintre aceștia și în măsura în care folosesc părțile comune. După această departajare suma aferentă suprafețelor locative cu destinație de locuință se repartizează pe deținătorii acestora, proporțional cu suprafața locuibilă, indiferent dacă este sau nu dotată cu sisteme proprii de încălzire, precum și a dependințelor dotate prin construcție sau amenajări ulterioare cu sisteme proprii de încălzire, iar suma aferentă suprafețelor locative cu altă destinație decît aceea de locuință, pe deținătorii acestora, proporțional cu suprafața locativă deținută în exclusivitate de fiecare dintre aceștia" (pct. 5 lit. d din Norme).

Cheltuielile efectuate cu încălzirea garajelor

Potrivit pct. 5 alin. final din Norme, plata cheltuielilor de încălzire centrală se face proporțional cu suprafața echivalentă termică a corpurilor de încălzit din dotarea garajelor. „Pentru garajele dotate prin construcție sau amenajări ulterioare cu corpuri de încălzire (radiatoare din fontă sau oțel, convectori, convectoradiatoare, conducte și coloane neizolate etc.), în cazul în care este posibil, se poate proceda, cu respectarea normelor și normativelor tehnice, precum și cu acordul proprietarului și proiectantului, la dezafectarea sau reducerea suprafeței de radiație, cu condiția de a nu se schimba echilibrul termic al construcțiilor în care sînt situate". (pct. 5 alin. final din Norme).

Cheltuielile pentru prepararea apei calde în anotimpul călduros.

a) **În clădirile cu destinație de locuință.** Potrivit prevederilor pct. 6 lit. a din Norme, „cheltuielile pentru combustibilul necesar preparării apei calde pentru clădirile cu destinație de locuință, în anotimpul călduros, cînd combustibilul este consumat numai pentru încălzirea apei, se repartizează pe deținătorii suprafețelor locative proporțional cu consumul de apă stabilit pentru fiecare din aceștia", adică proporțional cu numărul persoanelor. Persoanele care au domiciliul stabil în clădire vor suporta aceste cheltuieli, indiferent de numărul zilelor din cursul unei luni în care au fost prezente la domiciliu. La stabilirea numărului de persoane ce urmează a suporta aceste cheltuieli se vor avea în vedere prevederile pct. 13 lit. a-b din Norme. La defalcarea cheltuielilor de mai sus, se va ține seama ca numărul persoanelor care locuiesc în apartamentele care nu sînt dotate cu băi sau dușuri să se considere 1/2 din numărul persoanelor care locuiesc în apartament.

În cazul cînd baia sau dușul sînt aferente mai multor apartamente, se iau în considerare toate persoanele care locuiesc în fiecare apartament".

b) **În clădirile cu destinație mixtă.** În clădirile lipsite de aparate de înregistrat consumul de combustibil necesar preparării apei calde, cheltuielile totale se repartizează proporțional cu consumul de apă al fiecărei categorii de deținători, respectiv pentru cei ce au spații de locuit în raport cu numărul de persoane, iar pentru unități potrivit baremurilor (pct. 6 lit. b din Norme).

Cheltuielile pentru prepararea apei calde, în anotimpul rece

a) **În clădirile cu destinație de locuință.** Potrivit prevederilor pct. 6 lit. a alin. 2 din Norme, în clădirile în care nu sînt montate aparate separate pentru înregistrarea consumului de combustibil necesar preparării apei calde, cheltuielile pentru combustibil se stabilesc corespunzător mediei consumului din lunile iunie, iulie și august și se repartizează pe deținătorii suprafețelor locative proporțional cu consumul de apă, potrivit prevederilor de la pct. 2 din Norme, adică în raport de numărul de persoane. „Persoanele care au domiciliul stabil în clădire vor suporta aceste cheltuieli, indiferent de numărul zilelor din cursul unei luni în care au fost prezente la domiciliu. La defalcarea acestor cheltuieli se va ține seama ca numărul persoanelor care locuiesc în apartamentele care nu sînt dotate cu băi sau dușuri să se considere 1/2 din numărul persoanelor care locuiesc în apartament. În cazul cînd baia sau dușul sînt aferente mai multor apartamente, se iau în considerare toate persoanele care locuiesc în fiecare apartament". La stabilirea numărului de persoane ce urmează a suporta aceste cheltuieli se vor avea în vedere prevederile pct. 13 lit. a-b din Norme.

b) **În clădirile cu destinație mixtă.** Dacă sînt lipsite de aparate de măsurat consumul de combustibil necesar preparării apei calde, acesta se face proporțional cu consumul de apă al fiecărei categorii de deținători, respectiv pentru cei ce dețin spații de locuit în raport cu numărul de persoane, iar pentru unități potrivit baremurilor stabilite prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 18/1981, corespunzător mediei consumului din lunile iunie, iulie și august al fiecăreia dintre cele două categorii.

Cheltuielile privind consumul de gaze

Potrivit prevederilor pct. 7 din Norme :

a) Cheltuielile aferente consumului de gaze la sobe, în cazul în care nu există aparate de măsurare a acestuia pentru fiecare apartament sau încăpere cu altă destinație decît aceea de locuință, inclusiv părțile de folosință comună aferente acestora, se repartizează proporțional cu suprafața locuibilă sau suprafața necesară din spațiile cu altă destinație decît aceea de locuință, determinată potrivit legii, indiferent dacă suprafața respectivă este dotată sau nu cu sisteme proprii de încălzire cu gaze, precum și cu suprafața dependințelor care sînt dotate, prin construcție sau amenajări ulterioare, cu sisteme proprii de încălzire cu gaze, deținute în exclusivitate de persoane fizice sau juridice.

b) Cheltuielile aferente consumului de gaze pentru bucătării și spălătorii, în cazul cînd nu există aparate de măsurare pe fiecare locuință, dar există pe clădire, se repartizează proporțional cu numărul persoanelor în a căror folosință se află bucătăriile și spălătoriile respective.

c) În clădirile în care consumul de gaze pentru bucătării și spălătorii se înregistrează prin același aparat care măsoară și consumul aferent încălzirii, se stabilește consumul aferent bucătăriilor și spălătoriilor pe baza baremurilor stabilite potrivit normelor legale, care se scade din consumul total pe clădire, iar diferența se consideră ca fiind aferentă încălzirii.

d) În clădirile cu destinație mixtă se defalcă, în prealabil, cheltuielile pentru consumul la bucătării și spălătorii, indiferent de deținător, pe baza baremurilor stabilite potrivit normelor legale, iar diferența reprezintă cheltuielile de încălzire ce revin tuturor deținătorilor care locuiesc în clădirile respective.

Defalcarea consumului, respectiv a cheltuielilor aferente încălzirii, pe cele două categorii de deținători, se face potrivit criteriilor folosite la încălzire, potrivit prevederilor pct. 5.

e) Dacă bucătăriile și spălătoriile sînt lipsite de instalații de încălzire proprii, iar în sezonul rece încălzirea se face prin intermediul instalațiilor de preparare și încălzire a hranei, consumul aferent preparării și încălzirii hranei, precum și spălătoriilor, se determină pe baza baremurilor stabilite potrivit normelor legale și se defalcă pe deținătorii locuințelor, proporțional cu numărul persoanelor, iar diferența care rămîne din totalul înregistrat reprezintă consumul, respectiv cheltuielile aferente încălzirii, și se repartizează potrivit criteriilor folosite la încălzire, prevăzute la pct. 5.

f) La clădirile cu destinație mixtă se defalcă, în prealabil, cheltuielile aferente încălzirii și preparării hranei, pe baza baremelor stabilite potrivit normelor legale ; diferența reprezintă cheltuielile cu plata gazelor consumate pentru încălzirea suprafeței locative, indiferent de deținători, și se repartizează conform prevederilor de la lit. d

g) În clădirile cu destinație mixtă, lipsite de aparate de măsurare a consumului de gaze pe apartamente, defalcarea cheltuielilor pentru bucătării și spălătorii, între cele două categorii de deținători, se face pe baza baremurilor stabilite potrivit normelor legale, după care repartizarea se face pentru locuințe potrivit prevederilor de lit. a-f, iar pentru deținătorii suprafețelor locative cu altă destinație decît aceea de locuință, pe baza baremurilor stabilite potrivit normelor legale.

Cheltuielile aferente funcționării hidrofoarelor

Potrivit prevederilor pct. 8 din Norme, „cheltuielile aferente funcționării hidrofoarelor aflate în exploatarea asociațiilor de locatari cuprind : costul energiei electrice consumate pentru funcționarea instalațiilor de pompare și iluminatul încăperilor — în cazul cînd sînt amplasate în încăperi separate —, precum și costul materialelor necesare păstrării curățeniei în încăperile în care sînt amplasate instalațiile de pompare".

Aceste cheltuieli se repartizează potrivit normelor și criteriilor utilizate la repartizarea cheltuielilor aferente consumului de apă stabilite prin pct. 2 din Norme.

a) **În clădirile cu spații de locuit,** repartizarea se va face proporțional cu numărul de persoane din fiecare apartament care au domiciliul stabil, indiferent de numărul de zile ce locuiesc în clădire. La stabilirea numărului de persoane ce urmează a contribui la aceste cheltuieli se vor avea în vedere prevederile pct. 13 lit. a-b din Norme.

b) **În clădirile mixte**, cei ce dețin spații de locuit vor suporta cheltuielile în raport de numărul de persoane (potrivit pct. 2 din Norme), iar deținătorii unor spații cu altă destinație decît aceea de locuință potrivit acelorași baremuri (stabilite pentru consumul de apă).

Cheltuielile pentru funcționarea ascensoarelor

a) **În clădirile de locuințe.** Potrivit prevederilor pct. 9 lit. a din Norme, cheltuielile aferente energiei electrice consumate pentru funcționarea ascensoarelor se repartizează proporțional cu numărul persoanelor care locuiesc în clădire. Se vor avea în vedere persoanele prevăzute la pct. 13 lit. a-b din Norme.

În cazul cînd clădirea nu are părți și instalații comune (băi, spălătorii, uscătorii etc.) la etajele superioare, cei care ocupă suprafețe locative situate la subsol, demisol, parter, mezanin, precum și etajul 1 din clădirile fără mezanin nu contribuie la plata cheltuielilor efectuate cu funcționarea ascensorului (forța) — în baza pct. 9 lit. c din Norme.

În situația în care clădirea are părți și instalații comune (băi, spălătorii, uscătorii etc.), la etajele superioare, locatarii de la subsol, demisol, parter, mezanin, precum și etajul 1 din clădirile fără mezanin sînt obligați a suporta cheltuielile efectuate cu funcționarea ascensorului (forța), indiferent dacă sînt folosite sau nu, astfel cum prevede pct. 9 lit. c alin. 1 din Norme. În această situație — în baza pct. 9 lit. c alin. 2 — la defalcarea cheltuielilor pentru funcționarea ascensorului (forța) se ia în calcul numai jumătate din numărul persoanelor care locuiesc în apartamentele situate la subsol, demisol, parter, mezanin, precum și la etajul 1 din clădirile fără mezanin.

b) **În cazul clădirilor mixte și a celor în care unii locatari exercită unele activități.** Potrivit prevederilor pct. 9 lit. b din Norme, în cazul utilizării unor ascensoare în comun cu deținătorii suprafețelor cu altă destinație decît aceea de locuință sau cu deținătorii care prin natura activității lor (croitori, cosmeticieni, coafori etc.) primesc la domiciliu și alte persoane, cota-parte de cheltuieli pentru aceștia se stabilește pe baza hotărîrii comitetului asociației locatarilor, prin luarea în calcul a persoanelor care folosesc spațiile respective și a 1—5 persoane în plus peste numărul persoanelor pentru care se calculează în mod obișnuit cota de contribuție la cheltuielile comune a deținătorului, în funcție de volumul activității respective. Desigur că în cazul în care locatarii de la parter, subsol, demisol, mezanin, precum și de la etajul 1 în clădirile fără mezanin, care nu sînt dotate cu uscătorii, băi, spălătorii etc., la etajele superioare nu vor contribui la plata cheltuielilor pentru funcționarea ascensorului (forța) în baza pct. 9 lit. c din Norme. Dacă însă clădirea are asemenea dotații, indiferent dacă funcționează sau nu, comitetul asociației va stabili o cotă-parte corespunzătoare celor arătate mai sus.

Cheltuielile pentru curățitul coșurilor de fum

Potrivit prevederilor pct. 10 din Norme, „cheltuielile pentru curățitul coșurilor de fum se repartizează pe deținătorii spațiilor locative, persoane fizice sau juridice, proporțional cu numărul sobelor și al mașinilor de gătit racordate la coșurile de fum ale clădirii, din fiecare locuință sau spații cu altă destinație decît aceea de locuință.

Cheltuielile pentru plata personalului (administrator și îngrijitor)

Potrivit prevederilor pct. 11 din Norme, „cheltuielile pentru plata personalului încadrat în muncă pe funcțiile și în limitele prevăzute în statut se repartizează potrivit criteriilor prevăzute la pct. 1 lit. a alin. 1 și lit. b din Norme, adică în raport de numărul de persoane (în clădirile de locuit) și proporțional cu suprafața locativă deținută exclusiv (pentru deținătorii de spații cu altă destinație)". Prevederea sus citată are darci de a desființa tendința unor comitete ale asociațiilor sau ale administratorilor de a angaja și trebui și alte persoane decît cele prevăzute în statut (adică administrator și îngrijitori), cum ar fi mecanici de întreținere sau alte asemenea funcții. De asemenea, locatarii nu pot fi puși la contributia și a altor sume decît cele stabilite și limitate pentru funcțiile prevăzute în statut (cum ar fi abonamente sau bilete la mijloace de transport în comun).

a) **În clădirile de locuit.** Repartizarea acestor sume se va face proporțional cu numărul persoanelor, în clădirile de locuit. La stabilirea numărului de persoane ce urmează a suporta aceste cheltuieli se vor avea în vedere prevederile pct. 13 din Norme lit. a-b.

b) **În clădirile cu destinație mixtă**, cheltuielile se defalcă proporțional cu suprafețele locative ocupate în exclusivitate de cele două categorii de deținători ; după această defalcare sumele aferente locuințelor se repartizează proporțional cu numărul de persoane, iar sumele aferente spațiilor cu altă destinație decît aceea de locuință se repartizează proporțional cu suprafața locativă deținută de fiecare unitate în parte.

Cheltuielile pentru plata fochiștilor

Potrivit prevederilor pct. 11 din Norme „cheltuielile pentru plata fochiștilor de la centralele termice aflate în exploatarea asociațiilor de locatari sau a locatarilor din clădirile unde nu sînt constituite asociații ale locatarilor se repartizează, de regulă, potrivit criteriilor prevăzute la pct. 5 din Norme, adică potrivit celor stabilite pentru cheltuielile aferente încălzirii centrale și anume :

— în clădirile cu destinație de locuință, proporțional cu suprafața locuibilă stabilită potrivit legii, indiferent dacă este dotată sau nu cu sisteme proprii de încălzire, precum și cu suprafața dependințelor dotate — prin construcție sau amenajări ulterioare, cu respectarea normelor și normativelor tehnice de proiectare— cu sisteme proprii de încălzire (radiatoare din fontă sau oțel, convectori, convectoradiatoare, conducte și coloane neizolate etc.)" ;

— în clădirile cu destinație mixtă, cheltuielile pentru plata fochiștilor se defalcă pe cele două categorii de deținători, „proporțional cu suprafața echivalentă termică a corpurilor de încălzire, determinată potrivit normelor legale, a radiatoarelor din fontă sau oțel, convectoradiatoarelor tip panou, convectorilor, corpurilor de încălzire alcătuite din țevi netede (coloane și conducte neizolate) etc., cu care sînt prevăzute suprafețele locative deținute în exclusivitate de către aceștia ; după această defalcare, suma aferentă suprafețelor cu destinație de locuință se împarte pe deținătorii acestora pe baza criteriului prevăzut la pct. 5 lit. a și b, după caz, iar suma aferentă suprafețelor locative cu altă destinație decît aceea de locuință se repartizează proporțional cu suprafața echivalentă termică a corpurilor de încălzire (mp. echivalent), cu care sînt dotate încăperile deținute în exclusivitate de către fiecare deținător".

În repartizarea cheltuielilor reprezentînd plata fochiștilor se vor lua în considerare și prevederile de la pct. 5 lit. d din Norme, dacă este cazul.

Cheltuielile administrativ-gospodărești

Potrivit prevederilor pct. 12 din Norme,

a) **Cheltuielile administrativ-gospodărești strict necesare** desfășurării activității asociațiilor de locatari se repartizează pe deținători de locuințe proporțional cu numărul de persoane din fiecare locuință.

Cheltuielile pentru umplerea extinctoarelor de incendiu și pentru deratizare, dezinsecție și dezinfecție se repartizează proportional cu suprafața locativă ocupată în exclusivitate de fiecare deținător, indiferent de destinația acesteia.

Cheltuielile prevăzute la alineatul precedent vor fi reduse la minimum, cu respectarea riguroasă a normelor stabilite, şi vor fi aprobate de adunarea generală a asociaţiei locatarilor.

b) În cazul clădirilor cu destinaţie mixtă, cheltuielile administrativ-gospodăreşti se defalcă proporţional cu suprafaţa locativă deţinută în exclusivitate de fiecare din cele două categorii de deţinători ; după aceea, sumele rezultate se repartizează pe deţinătorii de locuinţe proporţional cu numărul de persoane, iar cele care revin deţinătorilor de spaţii cu altă destinaţie decît aceea de locuinţă, proporţional cu suprafaţa locativă deţinută în exclusivitate de către fiecare.

Acelaşi criteriu se aplică şi în cazul cînd din asociaţia locatarilor fac parte şi persoane juridice care deţin suprafeţe cu altă destinaţie decît aceea de locuinţă în clădiri distincte (şcoală, complex comercial etc.).

La stabilirea numărului de persoane ce urmează a contribui la aceste cheltuieli se vor avea în vedere prevederile pct. 13 a-b din Norme.

Practică arbitrală în litigiile cu unităţile cooperaţiei agricole

● COMUNICAREA CU ÎNTÎRZIERE A ACTELOR DE DOVEDIRE A ÎMPREJURĂRILOR DE FORŢĂ MAJORĂ ÎN APĂRARE. CONSECINŢE.

Potrivit prevederilor art. 15 al. 1 din Regulile procedurii arbitrale aprobate prin H.C.M. nr. 1397/1954 şi a prevederilor art. 46 din Legea contractelor economice, unitatea socialistă a cărei obligaţie contractuală nu poate fi executată din cauză de forţă majoră, constatată potrivit legii, este apărată de răspundere cu obligaţia să aducă la cunoştinţă celeilalte părţi imposibilitatea de executare survenită, în termen de 5 zile de la data apariţiei acestei cauze şi să-i comunice actele doveditoare în termen de cel mult 15 zile de la aceeaşi dată.

În speţă, reclamanta, Întreprinderea pentru industrializarea cărnii Brăila, solicită arbitrajului obligarea pîrîtei, Asociaţia economică intercooperatistă pentru îngrăşarea taurinelor, Gemenele — Brăila, pentru penalităţi de nelivrare a cantităţii de 706,1 t taurine în anul 1981.

Pîrîta AEI în apărare, arată, prin memoriul justificativ, bine întocmit, avizat de organele competente, că din cauza secetei excesive din prima jumătate a anului 1981 s-au produs importante pierderi la culturile furajere destinate hranei animalelor. Astfel, numai prin calamitatea principalelor culturi furajere s-au înregistrat pierderi ce au totalizat 3 356 000 unităţi nutritive, la care s-au adăugat furaje combinate nelivrate de fabrica de nutreţuri, în echivalent de 1 352 000 unităţi nutritive, în total aproape 5 milioane unităţi nutritive de care au fost lipsite animalele în hrana lor. Prin calculele prezentate de pîrîtă s-a demonstrat că neadministrarea hranei conform reţetarului dat, a dus atît la stagnarea creşterii în greutate, cît şi la însemnate mortalităţi de animale.

Arbitrajul a apreciat că nerealizările datorate acestor cauze justifică integral neîndeplinirea obligaţiilor contractuale de către pîrîtă. Avînd în vedere că ele sînt de natura forţei majore, pîrîta AEI a fost exonerată de plata penalităţilor.

Deoarece, însă, pîrîta nu a depus toate actele în dovedirea împrejurărilor de forţă majoră şi a consecinţelor acestora decît în cursul soluţionării litigiului, a fost obligată să suporte cheltuielile de arbitrare, în sumă de 9 320 lei (Hotărîrea nr. 3034/1982 a Arbitrajului Central de Stat).

Într-un alt caz similar, reclamanta, Întreprinderea de industrializare a cărnii Timiş a solicitat obligarea pîrîtei, Asociaţia economică intercooperatistă de îngrăşare a porcilor, Bacova — Timiş, la plata sumei de 773 500 lei, drept penalităţi pentru nelivrarea a 375,7 tone porcine, pe trim. I/1982.

Pîrîta a arătat, documentat ,că urmare a apariţiei unor epizootii ca bronhopneumonia şi salmoneloza s-a provocat pierderea a 6 412 capete, iar pe de altă parte, calamitarea a 1 345 ha a condus la pierderea a 3 235 tone cereale, echivalente cu 3 515 990 unităţi nutritive, care, raportate la cantitatea necesară de 5,5 U.N. pentru un kg spor carne, justifică integral nerealizarea producţiei de carne, respectiv neexecutarea obligaţiei contractuale.

A prezentat ca acte doveditoare : borderoul cu mortalităţile la animale, survenite, însoţit de buletinele de analiză bacteriologică şi buletinele sanitar-veterinare ale cadavrelor, precum şi procesele-verbale de constatare comună şi stabilire a pierderilor la culturile destinate obţinerii de furaje, datorită unor calamităţi naturale, vizate de către organele în drept.

Arbitrajul, apreciind faptul că dacă n-ar fi existat cauzele asimilate forţei majore, care să influenţeze negativ producţia de cereale, unitatea pîrîtă şi-ar fi realizat obiectivele planificate, în sensul că furajele recoltate ar fi fost suficiente pentru a se obţine efectivele de animale propuse a fi îngrăşate şi livrate în cadrul contractului de valorificare cu I.I. Cărnii Timiş, a respins acţiunea în pretenţii a acestei unităţi.

Întrucît însă unitatea pîrîtă a prezentat actele justificative abia în cursul soluţionării litigiului, aceasta a fost obligată să suporte cheltuielile de arbitrare, în sumă de 11 600 lei. (Hotărîrea nr. 4016/1982 a Arbitrajului Central de Stat).

Deoarece cheltuielile de arbitrare au fost puse prin hotărîre arbitrală, în sarcina asociaţiilor economice intercooperatiste, sumele respective urmează a fi imputate persoanelor din conducerile acestor unităţi, vinovate de a nu fi produs şi comunicat la timp actele doveditoare ale cazurilor de forţă majoră survenite.

● PREŢUL LEGAL. APLICABILITATE INDIFERENT DE CONVENŢIA PĂRŢILOR

Prin STAS-ul nr. 4071/1970, elaborat de Ministerul Industriei Metalurgice, preţul piuliţelor folosite în montajul maşinilor agricole este de 83 lei/1 000 buc.

Prin convenţia părţilor, beneficiara B.J.A.T.M. Craiova a fost de acord să plătească furnizorei, C.A.P. Poienari Ulmi — Dolj, 995 lei/1 000 buc.

Ulterior, reclamanta beneficiară a introdus acţiune împotriva pîrîtei furnizoare, C.A.P. Poienari Ulmi, pentru a solicita diferenţa de preţ greşit plătită în sumă de 163 132 lei.

Arbitrajul a reţinut faptul că în raporturile dintre unităţile socialiste, preţul nu constituie obiect de tranzacţie şi, ca atare, nu putea fi aplicat preţul convenit de părţi cu argumentul că este mai avantajos pentru unitatea pîrîtă.

urmînd a se aplica prețul legal, considerent potrivit căruia s-a dat cîștig de cauză reclamantei B.J.A.T.M. Craiova (Hotărîrea nr. 4736/23.XI.1982, a Arbitrajului Central de Stat).

● NEASIGURAREA NECESARULUI DE FURAJE SAU LIPSA ADĂPOSTURILOR PENTRU ANIMALE NU SE ASIMILEAZĂ, ÎN MOD AUTOMAT, CAUZELOR DE FORȚĂ MAJORĂ EXONERATOARE DE RĂSPUNDERE CONTRACTUALĂ

Pe baza art. 46 din Legea nr. 3/1979, pentru modificarea și completarea Legii contractelor economice nr. 71/1969, unitatea socialistă a cărei obligație contractuală nu poate fi executată din cauză de forță majoră, constatată potrivit legii, este apărată de răspundere contractuală, cu condiția de a se face legătura cauzală dintre survenirea unor elemente imprevizibile și de neînlăturat ce țin de forța majoră și neputința îndeplinirii sarcinii contractuale asumate.

În speță, reclamanta, Întreprinderea de industrializare a cărnii Reșița a acționat la arbitraj pîrîta, Asociația economică intercooperatistă pentru creșterea porcilor Broșteni — Caraș-Severin, solicitînd acordarea de penalități în sumă de 750 400 lei, pentru nelivrarea a 670 tone porcine, în anul 1981.

Pîrîta AEI s-a apărat, arătînd că nu și-a putut aduce la îndeplinire în totalitate obligațiile contractuale pentru motive ca :

a) nu i s-au dat în folosință de către constructor, la termenul prevăzut, două adăposturi în care să fie cazate animalele ;

b) nu a fost aprovizionată ritmic de către întreprinderea de furaje combinate cu nutreturile comandate ;

c) i s-au anulat de către D.G.A.I.A. Caraș-Severin repartițiile pentru cumpărarea a 5 000 capete grăsuni și a 500 capete scrofițe.

Arbitrajul a reținut că împrejurările arătate nu constituie cazuri de forță majoră, deoarece, atît în situația nedării în funcțiune a adăposturilor, cît și în cazul nelivrării ritmice a furajelor combinate, asociația pîrîtă avea la dispoziție calea acțiunii în pretenții împotriva constructorului, respectiv a întreprinderii de producere a furajelor combinate. În ceea ce privește anularea de către D.G.A.I.A. Caraș-Severin a repartițiilor pentru cumpărarea de purcei, asociația pîrîtă nu a făcut dovada unor atare repartiții și nici a anulării lor ulterioare, situație care a dus la admiterea integrală a pretențiilor întreprinderii reclamante (Hotărîrea nrș 4236/26.X.1982 a Arbitrajului Central de Stat).

Deoarece din hotărîrea arbitrală cheltuielile de arbitrare au fost trecute pe seama asociației și întrucît prin aceasta s-a provocat o pagubă acestei unități, urmează ca aceste cheltuieli să fie suportate de persoanele din conducerea asociațiilor și juristul ce-i acordă asistență, pentru incompetență în instrumentarea probațiunii în apărarea intereselor unității.

Într-un alt caz asemănător, reclamanta, Întreprinderea de industrializare a cărnii Brăila a solicitat obligarea pîrîtei, Asociația economică intercooperatistă pentru creșterea taurinelor, Dudești — Brăila, la plata sumei de 1 147 784 lei, drept penalități pentru nelivrarea a 1304,3 tone la sfîrșitul anului 1981.

În faza de conciliere prearbitrală, asociația pîrîtă nu a contestat situația de fapt, dar a susținut că nu și-a putut îndeplini integral sarcinile de livrare, întrucît nu a avut furaje suficiente pentru a realiza sporul de creștere în greutate, la care s-a adăugat un mare procent de mortalități la animale.

Arbitrajul a preciat că simpla prezentare a împrejurărilor ce au condus la nerealizarea obligației contractuale nu este suficientă pentru pîrîtă de a o exonera de răspunderea ce-i revenea. S-au reținut că pîrîta nu a prezentat actele doveditoare, din care să rezulte legătura cauzală dintre lipsa de furaje și survenirea mortalității la animale, precum și a lipsei de creștere în greutate la cele care au rezistat îmbolnăvirii.

Potrivit prevederilor art. 46 din Legea contractelor economice, simpla nelivrare, nejustificată prin împrejurări de forță majoră, nu poate duce la exonerarea unității de plata penalizărilor și chetuielilor de arbitrare și ca atare a admis acțiunea I.I.C. (Hotărîrea nr. 3429/19.XI.1982 a Arbitrajului Central de Stat).

● REPROGRAMAREA INVESTIȚIEI CA URMARE A NEREALIZĂRII EI ÎN CADRUL TERMENULUI INIȚIAL NU EXONEREAZĂ PE CONSTRUCTOR DE RĂSPUNDEREA CONTRACTUALĂ FAȚĂ DE BENEFICIARUL SĂU

Reclamanta C.A.P. Gîrliciu — Constanța, a solicitat obligarea pîrîtei, Trustul de construcții și îmbunătățiri funciare Constanța la plata sumei de 511 300 lei, cu titlu de penalități pentru nepredarea în termen, la 31 decembrie 1980, a lucrărilor de amenajări interioare pentru irigații.

Pîrîta s-a apărat, arătînd că a obținut prin două decrete prezidențiale reprogramarea investiției, pe anii 1981 și apoi 1982.

Arbitrajul, analizînd motivele invocate de pîrîtă — T.C.I.F., a reținut faptul că reprogramările operate nu o exonerează pe aceasta de răspundere pentru nerealizarea în termen a contractului și, ca urmare, a obligat pîrîta la plata penalităților de întîrziere, la care s-au adăugat cheltuielile de arbitrare. (Hotărîrea nr. 4387/1.XI.1982 a Arbitrajului Central de Stat).

● PRINCIPIUL NERETROACTIVITĂȚII PREȚURILOR. MODIFICĂRILE DE PREȚURI INTERVENITE SE APLICĂ DE LA DATA EMITERII ACTULUI NORMATIV PRIN CARE SE MODIFICĂ RESPECTIVELE PREȚURI

În temeiul prevederilor art. 125 din Legea nr. 19/1971, prețul aplicabil livrărilor de produse este prețul în vigoare la data operațiunii de livrare, iar modificările de prețuri intervenite se aplică de la data menționată în actele normative modificatoare, ori în lipsa unei alte date fixate, de la data emiterii actului prin care se modifică prețul.

În speță, reclamanta I.A.S. Conțești — Vrancea solicită obligarea pîrîtei C.A.P. Tîmboiești — Vrancea, la plata sumei de 640 458 lei, reprezentînd diferență de preț la portaltoi, butașii facturîndu-se inițial la prețul de 0,25 lei/buc., iar ulterior apariției Ordinului M.A.I.A. nr. 39 din 4 iunie 1981, la 0.64 lei/buc.

Arbitrajul a reținut că față de dispozițiile Legii prețurilor nr. 19/1971, care reafirmă principiul neretroactivității prețurilor, Ordinul M.A.I.A. din 4 iunie 1981 nu poate fi aplicat retroactiv livrărilor făcute anterior apariției sale,

ci în lipsa oricăror date cu privire la intrarea sa în vigoare, se aplică de la data cînd a fost emis, adică începînd cu 4 iunie 1981. De altfel, chiar art. 2 al respectivului Ordin prevede că prețurile de producție, de contractare și livrare sînt valabile începînd cu recolta anului 1981. Or, butașii portaltoi, chiar dacă au fost recoltați și livrați în anul 1981, fac parte din producția anului anterior, situație care a dus la respingerea pretențiilor reclamantei (Hotărîrea Arbitrajului Central de Stat nr. 3669/28.IX.1982).

● INTERZICEREA ADĂUGĂRII UNOR SUME PROVENITE DIN OPERAȚII ANTERIOARE ÎN DOCUMENTE DE PLATĂ. CONSECINȚE

Potrivit art. 16 din Normele metodologice nr. 2/1980 ale Băncii Naționale a R.S.R., este interzis ca în dispozițiile de plată (încasare) și în facturile atașate la acestea, să se adauge sau să se scadă sume provenite din operații anterioare, indiferent dacă acestea se referă la livrări de mărfuri sau la altfel de obligații de plată. Pentru decontarea unor astfel de operații se vor întocmi documente de plată separate.

În speță, reclamanta C.A.P. Scînteia — Ialomița, a solicitat obligarea pîrîtei, Fabrica de zahăr Țăndărei, la plata sumei de 434 860 lei, reprezentînd taxă transport la sfeclă de zahăr.

În cursul anului 1981, reclamanta a transportat la fabrica de zahăr 4 251 tone sfeclă, din contravaloarea căreia, pîrîta a reținut 434 860 lei, fără a emite un alt document de încasare, sub motiv că reclamanta îi datorează suma drept taxă de staționare.

Analizînd pretenția reclamantei (C.A.P.), arbitrajul i-a dat cîștig de cauză, motivîndu-și soluția pe prevederile art. 16 din Normele metodologice nr. 2/1980 ale Băncii Naționale a R.S.R., care interzic compensarea ca formă de decontare între unități, prin adăugarea sau scăderea în documentele de plată a unor sume provenite din operațiuni anterioare. (Hotărîrea nr. 3843/5.X.1982 a Arbitrajului Central de Stat).

● DAUNE CAUZATE DE ANIMALELE SĂLBATICE CULTURILOR AGRICOLE. ÎMPĂRȚIREA RĂSPUNDERILOR

Reclamanta, C.A.P. Gherghița — Prahova, a solicitat obligarea pîrîtei, Inspectoratul silvic Prahova, la plata sumei de 663 760 lei, c/v a 531 t porumb nerealizat pe o suprafață de 120 ha, din cauza distrugerii acestuia de către animalele sălbatice aflate în pădurile învecinate, din administrarea organelor silvice.

Pîrîta s-a apărat, dovedind că a redus cu 15 exemplare efectivul de mistreți aflați în pădurile învecinate, precum și cu faptul că a asigurat în pădure hrana animalelor sălbatice, așa cum prevede art. 8 din Legea nr. 26/1976, precum și Ordinul MAIA și MEFMC nr. 35/1979.

La rîndul său, unitatea agricolă care deține culturi agricole, are obligația, potrivit Decretului nr. 231/1974, a art. 6 din Legea nr. 26/1976 și a Ordinului 35/1979, de a lua măsuri eficiente pentru protejarea acestora, în vederea preîntîmpinării pagubelor provocate.

În cazul pierderilor pe care animalele sălbatice le produc culturilor agricole, răspunderea unităților socialiste care au în administrare sau folosință fonduri de vînătoare poate fi angajată în temeiul art. 998 și 999 C.civ. pentru fapta culpabilă proprie.

Neîndeplinirea obligațiilor prevăzute de Legea nr. 26/1976 și Decretul nr. 231/1974 atrage răspunderea civilă delictuală pentru prejudiciul cauzat de animalele sălbatice, atît în sarcina unității socialiste care administrează sau are în folosință fondul de vînătoare, cît și în sarcina cooperativelor agricole ce dețin culturi agricole. La aprecierea întinderii răspunderii unităților în cauză se are în vedere modul în care acestea au îndeplinit îndatoririle legale menționate, ambele unități fiind mobilizate în sensul de a lua măsurile necesare pentru prevenirea pagubelor ce se provoacă culturilor agricole.

În acest sens, apreciind partea de răspundere a părților în litigiu, Arbitrajul a reținut că întrucît reclamanta nu face dovada că a luat toate măsurile impuse de lege, urmează ca paguba să se localizeze în procent de 80 la sută la reclamantă, C.A.P. Gherghița, iar în proporție de 20 la sută la pîrîtă. Ca urmare, pretențiile emise de reclamanta C.A.P. Gherghița s-au admis în parte, și anume, în procent de 20 la sută, adică 120 160 lei, sumă la care a fost obligat Inspectoratul silvic Prahova. (Hotărîrea nr. 4910/13.XI.1982, a Arbitrajului Central de Stat).

● UNITATEA SOCIALISTĂ SUCCESOARE PREIA TOATE OBLIGAȚIILE CONTRACTUALE ALE UNITĂȚII ANTECESOARE CE S-A DESFIINȚAT. CONSECINȚE

Reclamanta, C.A.P. Luica-Călărași, a solicitat obligarea pîrîtei, Cooperativa meșteșugărească „Constructorul — Călărași, la plata sumei de 135 329 lei, contravaloarea lucrării angajate prin contractul nr. 2020/1980, privind modernizări la ferma zootehnică, dar încasate de către Cooperativa meșteșugărească „Viitorul" din fostul județ Ilfov, antecesoarea pîrîtei.

Pîrîta se apără, arătînd că în procesul-verbal din 5.XI. 1981 de predare-primire, încheiat între cooperativa meșteșugărească desființată și Cooperativa meșteșugărească „Constructorul"-Călărași — pîrîta din speță — care a preluat activul și pasivul fostei cooperative, nu apare în portofoliul acesteia și contractul de lucrări încheiat cu C.A.P. Luica.

Arbitrajul a reținut că, în baza Deciziei nr. 5/27.II.1981 a U.C.E.C.O.M., unitatea cooperatistă meșteșugărească „Viitorul", care a încheiat contractul de efectuare a amenajărilor la ferma zootehnică cu C.A.P. Luica, a trecut, cu ocazia reorganizării administrative din luna ianuarie 1981, cu tot activul și pasivul, la Cooperativa meșteșugărească „Constructorul"-Călărași.

Ca urmare, în ceea ce privește contractul de litigiu, este dovedită calitatea de succesoare a Cooperativei „Constructorul" și, în consecință, potrivit prevederilor art. 47 din Decretul nr. 31/1954, este obligată să răspundă față de C.A.P. Luica, fiind neconcludentă împrejurarea că, în procesul-verbal de predare-primire, redactat la desființarea unității, s-a omis menționarea contractului nr. 2020/1980, încheiat cu C.A.P. Luica.

Arbitrajul a admis cererea reclamantei C.A.P. Luica pentru restituirea sumei de 135 329 lei, cu penalități în valoare de 74 295 lei și cheltuieli de arbitrare. (Hotărîrea nr. 3648/27 septembrie 1982 a Arbitrajului de Stat Central).

● NEDEPUNEREA ÎNTÎMPINĂRII NU CONSTITUIE UN IMPEDIMENT ÎN SOLUȚIONAREA LITIGIULUI ARBITRAL

Potrivit prevederilor art. 19 din Regulile procedurii arbitrale, aprobate prin H.C.M. nr. 1397/1954, republicate în C.H.D. nr. 39/1959, nedepunerea de către pîrîtă a întîmpinării nu împiedică soluționarea litigiului de către organul arbitral.

În speță, Întreprinderea de industrializare a cărnii Ploiești, a introdus acțiune în pretenții împotriva Asociației economice intercooperatiste Albești-Prahova, pentru plata sumei de 353 668 lei, penalități pentru neexecutarea obligațiilor de livrare a animalelor la sfîrșitul anului 1981.

Asociația pîrîtă nu a răspuns la încercarea de conciliere prearbitrală a reclamantei, iar în cursul soluționării litigiului nu s-a apărat în nici un fel, deși i s-au dat mai multe termene în acest scop.

În această situație, organul arbitral a admis acțiunea așa cum a fost formulată, în sensul obligării asociației pîrîte la plata penalităților, în sumă de 353 669 lei, potrivit prevederilor art. 47, pct. 1, lit. a și pct. 3 din Legea contractelor economice, la care s-au adăugat, în sarcina pîrîtei, cheltuieli de arbitrare, în sumă de 5 300 lei, admise în baza art. 274 din Codul de procedură civilă. (Hotărîrea nr. 3153/26 august 1982 a Arbitrajului Central de Stat).

Deoarece prin hotărîrea arbitrară s-a stabilit ca cheltuielile de arbitrare să fie suportate de către asociație, urmează ca suma respectivă să fie imputată persoanelor din conducerea asociației care au dovedit pasivitate în apărarea intereselor unității.

● PREȚURI NOI. APLICAREA PREȚURILOR NOI ÎN RAPORTURILE CU UNITĂȚI DETERMINATE PRIN LEGE SE FACE CHIAR ÎN SITUAȚIA ÎN CARE UNITATEA, ÎN RAPORTURILE CU ALTE UNITĂȚI, NU ESTE OBLIGATĂ SĂ LE PRACTICE

Reclamanta, Fabrica de nutrețuri combinate Sînnicolaul Mare-Timiș, a solicitat obligarea pîrîtei, Asociația economică pentru creșterea porcilor Periam-Timiș, la plata sumei de 1 109 000 lei, diferență de preț pentru nutrețurile livrate în perioada 1.I.—9.II.1982, 404 785 lei penalități de întîrziere și cheltuieli de arbitrare aferente ambelor capete de cerere.

Pîrîta nu contestă diferența de preț solicitată de reclamanta furnizoare survenită ca urmare a majorărilor prețurilor făcute în aplicarea Decretului nr. 48/1982, însă, invocînd faptul că nu a beneficiat în mod corespunzător de aceeași majorare de prețuri în relațiile cu beneficiarii ei, a refuzat plata.

Arbitrajul, analizînd motivele invocate de pîrîtă, a ajuns la concluzia că pîrîta este obligată să respecte noile prețuri în vigoare la data livrării nutrețurilor combinate, aprobate prin Decretul nr. 48/1982, neputînd condiționa aplicarea acestor prețuri de cele pe care le primește ea în relațiile cu beneficiarii săi (I.V.C.), chiar dacă în cauză se află aceleași produse, atîta timp cît prețurile practicate în relațiile dintre C.A.P. și I.V.C. nu au fost majorate.

Ca urmare, a obligat pîrîta la plata către reclamantă a diferenței de preț, a penalităților de întîrziere și a cheltuielilor de arbitrare. (Hotărîrea nr. 5193/21.XII.1982 a Arbitrajului Central de Stat).

● PREȚURI ILEGALE PRACTICATE LA PRODUSUL STRUGURI ÎN RELAȚIA DINTRE C.A.P. ȘI ASOCIAȚII ECONOMICE INTERCOOPERATISTE DE VALORIFICARE

Reclamanta C.A.P. Comarna — județul Iași a solicitat a fi obligată pîrîta, Agrocoop, Piatra Neamț la plata sumei de 15 008 lei, sumă ce reprezintă diferență de preț, refuzată la plată, după primirea cantității de 8 915 kg struguri de masă calitatea extra.

Prețul legal la struguri la 1 oct. 1981 fiind 5,70 lei/kg, stabilit prin decizia Consiliului popular județean Iași, pîrîta a înțeles să achite reclamantei c/valoarea cantității de struguri la prețul de numai 4,00 lei/kg, invocînd ca temei legal Legea nr. 28/1976, care de fapt nu reglementează relațiile dintre unitățile cooperatiste.

Din instrucțiunile U.N.C.A.P. nr. 8381 din 11 iulie 1980, rezultă că A.E.I. de valorificare a produselor practică, de regulă, prețurile cu amănuntul ale comerțului de stat, temei care izvorăște și din Legea nr. 19/1971 republicată în anul 1977 și care consacră principiul obligativității prețurilor legale, stabilite de organele competente în condițiile legii.

În speță, s-a reținut de organul arbitral că prețul legal este prețul de 5,70 lei/kg, stabilit prin decizia Consiliului popular Iași și constatînd că refuzul la plată este neîntemeiat, a obligat pe pîrîta Agrocoop, Piatra Neamț, la plata sumei de 15 008 lei și taxa de timbru aferentă. (Hot. Arbitraj U.N.C.A.P. nr. 70/17 septembrie 1982).

● CHEMAREA ÎN GARANȚIE A UNEI ÎNTREPRINDERI DE STAT. DECLINAREA COMPETENȚEI ÎN FAVOAREA ARBITRAJULUI INTERJUDEȚEAN

Reclamanta Agrocoop-Buzău prin acțiunea formulată la 26 oct. 1981 a solicitat obligarea Agrocoop-Giurgiu la plata sumei de 10 944 lei, sumă ce reprezintă c/valoarea a 695 kg brînză telemea de vacă achitată și nelivrată, motivînd că prin delegatul său a preluat de la pîrîtă cantitatea de 3 040 kg brînză de vacă, însă la destinație, cu ocazia recîntăririi produselor s-a constatat o diferență în minus de 695 kg brînză.

Pîrîta, Agrocoop-Giurgiu a recunoscut că în mod eronat a trecut în avizul de expediție o cantitate mai mare de brînză telemea decît cea livrată în realitate și că această situație de fapt a fost determinată de împrejurarea că furnizorul — Centrul I.I.L. Vedea i-a livrat mai puțin cu 695 kg brînză, solicitînd chemarea în garanție a I.I.L. Giurgiu care prin adresa nr. 336 din 21 apr. 1981 a confirmat că Centrul I.I.L. Vedea a livrat cu mai puțin 695 kg brînză telemea.

Organul arbitral a obligat pe pîrîta Agrocoop-Giurgiu la plata sumei de 10 944 lei reprezentînd c/valoarea cantității de 695 kg brînză telemea și potrivit art. 10 și 11 din Legea nr. 5/1954 privind organizarea și funcționarea arbitrajului de stat, s-a declinat competența în favoarea Arbitrajului interjudețean pentru a soluționa cererea de chemare în garanție, formulată de Agrocoop-Giurgiu împotriva Întreprinderii industrializării laptelui-Giurgiu. (Hot-Arb. U.N.C.A.P nr. 5/18.I.1982).

● EXONERAREA DE PLATĂ A DESPĂGUBIRILOR DE 8% PENTRU NEEXECUTAREA CONTRACTULUI ECONOMIC

Reclamanta A.E.I. de creşterea şi îngrăşarea taurinelor Căciulaţi cu sediul în comuna Moara Vlăsiei — Sectorul agricol Ilfov, a solicitat obligarea pîrîtei C.A.P. Dridu, judeţul Ialomiţa, la plata sumei de 10 214 lei cu titlu de penalităţi pentru nelivrarea unor cantităţi de paie în valoare de 127 680 lei.

Pîrîta a solicitat respingerea acţiunii pe motiv că în urma reorganizării administrative a trecut la judeţul Ialomiţa şi a fost obligată de D.G.A.I.A. Ialomiţa să livreze paiele în litigiu la Complexul de ovine Moldoveni, în vederea realizării sarcinilor de plan la nivelul judeţului.

Apărarea pîrîtei fiind întemeiată, pîrîta a fost exonerată de plata penalităţilor pentru neexecutarea contractului economic, fiind obligată numai la plata taxei de timbru, deoarece nu a comunicat reclamantei împrejurările datorită cărora nu şi-a putut îndeplini obligaţia asumată prin contractul încheiat. (Hot. Arb. U.N.I.C.A.P. nr. 78/27 sep. 1982).

● INTRODUCEREA LA ORGANUL ARBITRAL A UNEI ACŢIUNI FĂRĂ OBIECT

Reclamanta C.A.P. Ditrău — judeţul Harghita, prin acţiunea introdusă la organul arbitral la data de 22 mai 1982, a solicitat obligarea pîrîtei C.A.P. Gelu — judeţul Timiş la plata sumei de 32 460 lei reprezentînd c/valoarea materialului lemnos livrat.

Pîrîta, a făcut dovada cu dispoziţia de plată şi extrasul de cont din 26 ianuarie 1982 că a achitat reclamantei suma de 32 460 lei. Organul arbitral a respins acţiunea reclamantei ca fiind fără obiect, cu recomandarea ca taxa de timbru în sumă de 487 lei să se impute persoanei vinovate de promovarea acţiunii. (Hot. Arb. U.N.C.A.P. nr. 74/27 sep. 1982).

● PRESCRIPŢIA. PENALITĂŢI REFERITOARE LA NEEXECUTAREA CONTRACTULUI DUPĂ 6 LUNI DE LA EXPIRAREA TERMENULUI DE EXECUTARE

Reclamanta C.A.P. Ştefan Cel Mare — judeţul Călăraşi, prin acţiunea din 9 iulie 1981 a solicitat obligarea pîrîtei A.E.I. cu profil industrial, Păltiniş — judeţul Ialomiţa la plata sumei de 13 875 lei cu titlu de penalităţi începînd cu data de 31 oct. 1980 pentru neexecutarea unor lucrări de construcţii-montaj la bucătăria furajeră, specificate în contractul nr. 94/1980.

Pîrîta a solicitat respingerea acţiunii pe motiv că în contract s-au prevăzut a fi executate lucrări în valoare de 280 000 lei, iar în realitate a executat lucrări în valoare de 363 000 lei, depăşind astfel valoarea contractului cu 83 000 lei.

Apărarea pîrîtei a fost reţinută şi s-a stabilit că reclamanta nu era în drept de a pretinde penalităţi pentru neexecutarea contractului. De altfel, acţiunea reclamantei este şi prescrisă, deoarece a fost introdusă la arbitraj la data de 9 iulie 1981, după împlinirea termenului de 6 luni care curge de la data de 31 oct. 1980, dată cînd trebuiau predate lucrările de investiţii.

Pentru a nu se fi prescris dreptul la acţiune, reclamanta trebuia să introducă acţiunea la arbitraj cel tîrziu la 31 apr 1981. Acţiunea reclamantei fiind prescrisă, iar pe fond neîntemeiată a fost respinsă de organul arbitral (Hot. Arb. U.N.C.A.P. nr. 3/18 ian. 1982).

● DECLINARE DE COMPETENŢĂ

Reclamanta A.E.I. pentru creşterea şi îngrăşarea porcilor Sadova — judeţul Dolj, prin acţiunea introdusă la Arbitrajul de stat interjudeţean Dolj, a solicitat obligarea pîrîtei C.A.P. Vîrtop — judeţul Dolj la plata sumei de 52 150 lei ce reprezenta sumă neachitată pentru lucrări de construcţii-montaj efectuate.

Arbitrajul de stat interjudeţean Craiova a declinat competenţa în favoarea Arbitrajului U.N.C.A.P. Bucureşti.

În temeiul art. 7 din Regulamentul privind arbitrarea litigiilor dintre unităţile agricole cooperatiste, modificat prin Hotărîrea Biroului Permanent al Consiliului U.N.C.A.P. din 4.III.1978, organ competent a soluţiona litigiul fiind Arbitrajul U.N.C.A.P. Dolj, s-a declinat competenţa în favoarea acestuia de către Arbitrajul U.N.C.A.P. (Hot. Arb. U.N.C.A.P. nr 10/18.I.1982).

● PRESCRIPŢIA. ACT NOU. CERERE DE REEXAMINARE NEINTRODUSĂ LA ORGANUL ARBITRAL ÎN TERMENUL PREVĂZUT DE art. 103 din COD. PR. CIVILĂ

Prin hotărîre, pîrîta C.A.P. Periş — Sectorul agricol Ilfov a fost obligată la plata sumei de 10 560 lei către reclamanta C.A.P. Valea Călugărească — jud. Prahova, sumă ce reprezenta c/valoarea a 600 buc. ciocănele pentru moară. Ulterior, pîrîta a stabilit că un număr de 450 buc. ciocănele primite în stare necorespunzătoare au fost restituite prin intermediul delegatului reclamantei, motiv pentru care a fost sesizat organul de urmărire penală care după efectuarea cercetărilor, la data de 8 iulie 1981, a comunicat pîrîtei că în urma cercetărilor s-a stabilit că delegatul reclamantei anume Stoica Ion a primit — retur — de la pîrîta C.A.P. Periş, la data de 16 iulie 1980 un număr de 450 buc. ciocănele necorespunzătoare şi că această cantitate a fost depozitată într-o remorcă, fără ca, conducerea reclamantei, C.A.P. Valea Călugărească să aibă cunoştinţă.

În baza comunicării, după 4 luni şi 15 zile, pîrîta C.A.P. Periş, a introdus cererea de reexaminare la organul arbitral, adică la data de 23 nov. 1981, deşi avea obligaţia legală de a formula această cerere în termen de 15 zile de la data obţinerii actului nou, act în baza căruia solicita desfiinţarea parţială a hotărîrii, adică pentru suma de 8 020 lei ce reprezenta c/valoarea celor 450 buc. ciocănele primite de reclamantă.

Potrivit art. 71 din Regulile procedurii arbitrale, raportat la art. 103 din Codul de pr. civilă, cererea de reexaminare a fost respinsă de organul arbitral, pe motiv că nu a fost introdusă în termenul legal de 15 zile, socotit de la data cînd pîrîta a cunoscut rezultatul cercetărilor efectuate de organul de urmărire penală. (Hot. U.N.C.A.P. nr. 1/18.I.1982).

LEANDRU CIHOVSCHI

jurisdicții

EVALUAREA PREJUDICIULUI ÎN CAZURILE DE RĂSPUNDERE PATRIMONIALĂ A UNITĂȚII FAȚĂ DE PERSOANELE ÎNCADRATE ÎN MUNCĂ

Potrivit prevederilor art. 111 din C.m., unitatea este obligată, în condițiile legii, să despăgubească persoana încadrată în muncă, în situația în care aceasta a suferit, din culpa unității, un prejudiciu în timpul îndatoririlor de muncă sau în legătură cu serviciul. Unitatea care a plătit despăgubirile este obligată să recupereze sumele plătite de la persoanele vinovate de producerea pagubei, în condițiile art. 102 ș.u. din C.m. Cuantumul prejudiciului — respectiv al despăgubirilor datorate — se stabilește după legea civilă, răspunderea fiind integrală, la prejudiciu adăugîndu-se și foloasele nerealizate de cel păgubit. Cele mai frecvente împrejurări în care unitatea poate fi obligată să răspundă pentru prejudiciile aduse din vina sa persoanelor încadrate în muncă sînt, cu titlu de exemplu — în cazul unei boli profesionale, a unui accident de muncă sau chiar în cazul unei boli obișnuite ; — în cazul dispariției sau degradării unor bunuri mobile (haine, ceasuri, vehicule etc.) lăsate în incinta unității, din vina unității; — în cazul anulării desfacerii contractului de muncă ; — în cazul nepredării carnetului de muncă din care cauză persoana lezată nu se poate încadra la altă unitate ; — în cazul cînd unitatea nu remite la timp și complet dosarul de pensionare, din care cauză persoana a fost păgubită prin neprimirea pensiei sau în cuantumul ce i s-ar fi cuvenit ; — în situația în care s-a constatat nevinovăția persoanei suspendate din funcție, iar unitatea este obligată la plata unei despăgubiri egală cu partea de retribuție de care aceasta a fost lipsită ; — în situația în care unitatea a modificat unilateral contractul de muncă dispunînd schimbarea funcției unei persoane pentru care este prevăzută o retribuție inferioară, iar cel în cauză are drept la diferența de retribuție tarifară dacă se constată nelegalitatea măsurii luate etc.

Nicolae TRIFAN

Practica arbitrală comentată

• COMANDĂ — TRĂSĂTURI

Potrivit art. 24 alin. 3 din Legea nr. 71/1969, raporturile contractuale se pot stabili printr-o comandă, care trebuie să cuprindă toate elementele necesare unui contract (termen de livrare, calitatea produselor, recepția etc.), urmată de îndată de executare. Dacă printr-un telex unitatea beneficiară a cerut o anumită cantitate de geamuri, fără a preciza alte elemente necesare contractului, livrările executate succesiv nu pot fi considerate contractuale. Astfel, chiar prima livrare — la cîteva zile după cererea unității beneficiare, nefiind realizată pe baza unor prealabile precizări — nu are caracter contractual. În situația menționată, produsele au fost preluate potrivit precizărilor formulate în același moment de către delegații unității beneficiare. Drept urmare, în lipsa unui contract încheiat într-o formă prevăzută de lege, unitatea beneficiară nu poate fi obligată la penalități de întîrziere în plata prețului (Decizia P.A.S. nr. 3929/1983).

• DOVADA EXISTENȚEI PRODUSELOR CONTRACTATE

Spre a fi exonerată de răspundere pentru neexecutare, unitatea furnizoare a dovedit că, potrivit fișelor de magazie, la sfîrșitul anului de plan avea produsele contractate. De aceea, unitatea furnizoare a considerat că neexcutarea în natură a contractului a fost determinată de neîndeplinirea obligației de preluare ce revenea unității beneficiare. Situația din fișele de magazie nu constituie însă o dovadă concludentă. În aceste fișe se trec și produsele refuzate la recepție de alți beneficiari, necorespunzătoare calitativ, trecute în custodie ș.a. Or, spre a fi scutită de răspundere, unitatea furnizoare trebuia să dovedească existența produselor pregătite pentru livrare către unitatea beneficiară reclamantă și să justifice de ce nu le-a livrat prin autorecepție sau nu le-a trecut în custodie (Decizia P.A.S. nr. 208/1984).

• SANCȚIONAREA UNITĂȚII BENEFICIARE PENTRU NEEXECUTARE ÎN NATURĂ

Prin art. 45 alin. 2 din Legea nr. 71/1969 se prevede răspunderea unității beneficiare pentru neîndeplinirea obligațiilor de care depinde executarea contractului. Astfel, s-a constatat că, unitatea beneficiară nu a defalcat pe luni și decade produsele contractate, nu a depus tabelul cu unitățile sale cărora urma să li se livreze direct, deși prin contract își asumase obligații corespunzătoare. Prin neîndeplinirea acestor obligații, unitatea beneficiară a determinat neexecutarea în natură a contractului. În consecință, unitatea beneficiară a fost obligată la plata penalităților de 8% pentru neexecutarea contractului (Decizia P.A.S. nr. 3927/1983).

Notă : Prin decizia menționată se dă o interpretare extensivă prevederilor art. 47 alin. 3 din Legea nr. 71/1969. Necesitatea acestei interpretări decurge din art. 45 alin. 2 din Legea contractelor economice prin care s-a prevăzut, în principiu, răspunderea unității beneficiare pentru neexecutarea contractului. De obicei, se consideră că neîndeplinirea obligațiilor asumate de unitatea beneficiară are drept consecință numai exonerarea de răspundere a unității furnizoare pentru neexecutare. Totuși, se impune și o răspundere distinctă, generînd sancțiuni corespunzătoare și pentru neexecutarea în natură a contractelor prin neîndeplinirea obligațiilor unității beneficiare. În genere, prin diferitele categorii de penalități prevăzute de art. 47 din Legea nr. 71/1969 se sancționează simetric atît unitățile furnizoare, cît și unitățile beneficiare pentru neexecutarea ori executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contracte. Legea sancționează, de pildă, prin aceleași penalități întîrzierea unității furnizoare în predarea produselor, cît și întîrzierea unității beneficiare în preluarea produselor (pct. 1 lit. a). Prin pct. 3 se sancționează în mod expres cu penalități de 8% neexecutarea în natură a obligației de livrare a unității furnizoare. Pentru identitate de rațiune, în contextul simetriei penalităților prevăzute de art. 47, se justifică și sancționarea unității beneficare cu penalități de 8% dacă contractul a rămas neexecutat în natură prin sfîrșitul anului de plan, exclusiv prin neîndeplinirea obligațiilor asumate de aceasta.

• VERIFICAREA MIJLOACELOR DE TRANSPORT

Potrivit art. 18 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 expeditorul este obligat să verifice mijlocul de transport pus la dispoziție înainte de încărcare. Expeditorul nu răspunde însă pentru pierderile produse pe parcurs datorită unor defecțiuni ascunse ale vagonului. În acest sens, s-a constatat că produsul lichid s-a scurs printr-o fisură apărută la vagonul-cazan în dreptul suportului de susținere, defecțiune care nu putea fi identificată de furnizorul-expeditor. Drept urmare, răspunderea pentru cantitatea scursă în timpul transportului revine în exclusivitate cărăușului (Decizia P.A.S. nr. 349/1984).

Mihai PASCU

Întrebări și răspunsuri

● **ÎNTREPRINDEREA INTEGRATA DE ÎN, Pașcani** — Așa cum se precizează la art. 9 din Decretul nr. 325/1983 alocațiile de stat pentru copii, cît și compensațiile prevăzute de decretul nr. 46/1982 și 240/1982 stabilite pînă la aplicarea majorării retribuțiilor în unitatea respectivă se acordă în continuare. În situația cînd aceste drepturi se stabilesc după data de 1 februarie 1984, cînd în unitatea dv. s-a aplicat majorarea retribuțiilor, alocațiile și compensațiile, se acordă în raport de retribuțiile majorate.

● **DUMITRU ALEXANDRESCU, Rîmnicu Vîlcea** — Toate persoanele încadrate cu contract de muncă pe durată nedeterminată, — inclusiv pensionarii — contribuie cu 2% din retribuția tarifară lunară la fondul pentru pensia suplimentară (art. 64 din Legea nr. 3/1977). Această contribuție se poate restitui în cazul cînd persoana în cauză — pînă la pensionare — a contribuit mai puțin de patru ani și nu are dreptul la pensia suplimentară. Se mai restituie și cînd, din eroare, s-a reținut contribuția de la o persoană care nu era încadrată cu contract de muncă.

● **VASILE LUPU, București** — Potrivit dispozițiilor art. 2 din Decretul nr. 92/1976 o persoană poate avea un singur carnet de muncă. În cazul cînd unei persoane i s-au întocmit două carnete de muncă, unul din acestea se anulează — de regulă — cel întocmit de ultima unitate. Aceasta este obligată să-l predea la oficiul forței de muncă din sectorul în care se găsește unitatea.

● **ERICA ANDRIAȘ, Tîrgu Mureș** — În conformitate cu dispozițiile art. 18 din Hotărîrea Consiliului de Miniștri și C.C. U.G.S.R. nr. 880/1965, la decesul persoanei încadrate în muncă se acordă membrilor de familie sau persoanelor din afara familiei care au suportat cheltuielile de deces, un ajutor în cuantum de 800 lei. Ajutorul se acordă pe baza copiei de pe actul de deces certificat de administrația unității. În cazul acordării ajutorului unor persoane străine de familie se cere de la acestea și o declarație vizată de administrația unității, prin care să se confirme suportarea cheltuielilor respective. Potrivit art. 196 din Legea nr. 57/1974 sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate se cuprinde în calculul indemnizației acordate din C.A.S. în caz de incapacitate temporară de muncă (boală, accident, sarcină și lehuzie).

● **LAUREAN MĂRGINEAN, Sovata** — Potrivit prevederilor Decretului nr. 45/1982 și Ordinului M.C.I. nr. 12 000, prin lista nr. 12 (a) s-a stabilit defalcarea cotelor de rabat comercial între întreprinderile cu ridicata și unitățile comerciale din sistema M.C.I., cooperație și alți beneficiari. Cotele de rabat stabilite pentru cooperație și alți beneficiari se cedează în condiția livrării produselor din depozitele cu ridicata, urmînd ca întreprinderea beneficiară să suporte cheltuielile de transport de la depozit pînă la sediul său, din cota de rabat cedată. În cazul în care unitatea beneficiară solicită să i se transporte produsele la sediul unității, de către întreprinderea cu ridicata, aceasta este obligată să-i achite cheltuielile de transport.

Cu referire la suportarea cheltuielilor de transport, pentru produsele de panificație, potrivit listei nr. 3 anexă la Ordinul M.C.I. nr. 12 000, pentru aceste produse, respectiv pîine neagră, semialbă, albă, produse de franzelărie simple și cu adaos, specialități de panificație simple și cu adaos, cozonaci, blaturi, rulade, chec, brioși, condiția de livrare este „franco unitatea de desfacere", exclusiv ambalajul de transport. Această condiție de livrare se aplică și pentru desfacerile către centre muncitorești, stațiuni balneare și localități urbane, în care rețeaua cu amănuntul aparține cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor.

● **CONSTANTIN VIDICAN, Reșița** — 1) În conformitate cu Normele metodologice nr. 2/1980 ale Băncii Naționale, Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară, Băncii de Investiții și Băncii Române de Comerț Exterior, penalitățile calculate în conformitate cu Legea contractelor economice nr. 71/1969 (completată cu Legea nr. 3/1979) se pot încasa prin dispoziții de încasare, introduse în bancă.

2) Dispozițiile de încasare respective se supun avizării plătitorului, cu excepția celor pentru care plătitorul și-a dat consimțămîntul în prealabil (menționat expres pe textul dispoziției de încasare sau într-un document anexat) sau a celor însoțite de o hotărîre arbitrală, învestită cu formula legală de executare prin bancă, care se decontează fără avizare.

3) Banca ține cont de refuzul prezentat de plătitor, cu condiția de a fi prezentat în cadrul termenului de acceptare și să fie exprimat în condițiile prevăzute de norme. Așa cum s-a apreciat în Normele metodologice nr. 2/1980, refuzul de plată trebuie formulat în mod clar și să cuprindă explicații cu privire la motivul refuzului, în scrisoarea respectivă arătîndu-se detaliat toate elementele din care să rezulte de ce nu este datorată suma. În măsura în care refuzul de plată prezentat băncii pentru plata de penalități nu este motivat în conformitate cu normele legale sau atunci cînd organele bancare au cunoștință de comiterea unor abuzuri, în exercitarea dreptului de refuz, ele sînt în măsură a nu lua în considerare refuzurile respective.

4) Referitor la articolul de lege care trebuie invocat de plătitor cu ocazia formulării unui refuz, acesta este art. 158 din Legea finanțelor, iar cauzele de refuz diferă, în funcție de situația concretă, indicîndu-se, după caz, litera a sau f a articolului de mai sus. De asemenea, atunci cînd există o eroare în ce privește calculul penalităților, se poate formula refuz parțial de plată, în baza art. 158 lit. c din lege.

5) Din cele expuse mai sus se desprinde concluzia că nu poate fi vorba de plata fără avizare a unor penalități, decît în situațiile în care, fie că decontarea s-a executat în baza unui titlu executoriu, fie pe baza acceptului prealabil dat de plătitor. În cazul în care decontarea s-a executat în baza unui titlu executoriu, decontarea fiind definitivă, nu poate fi vorba de exercitarea dreptului de refuz. În ceea ce privește penalitățile plătite, în condițiile în care banca nu a luat în considerare refuzurile respective, normele băncii nu interzic reintroducerea unor documente de încasare de către plătitori. Dat fiind dezacordul dintre părți, cu privire la plata penalităților, un asemenea procedeu este ineficient, deoarece va conduce la noi refuzuri, astfel că în aceste situații este indicată sesizarea organelor arbitrale.

● **ALDEA ALIOR, Bistrița** — Vă comunicăm scrisoarea Ministerului Comerțului Interior către Direcția comercială a județului Bistrița Năsăud la semnalizarea dv.: „Am fost sesizați că I.C.S.M.I. Bistrița și Coop. meșteșugărească din aceeași localitate poartă cumpărătorii de frigidere din import pe drumuri, pe motiv că agregatele defecte de la aceste produse nu se schimbă în termen de garanție deoarece I.C.R.M. București nu le decontează. Vă rugăm a dispune cercetarea și analizarea acestei situații și, în cazul că întîmpinați greutăți din partea I.C.R.M. București, să ne informați la telefon 13.48.58/209 sau 104".

● **SECȚIA PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ, Rîmnicu Vîlcea** — În Decretul nr. 240/1982, cap. III art. 27 se menționează că reducerea cu 20% a compensațiilor prevăzute la art. 24, 25 și 26 se aplică numai persoanelor care utilizează sobe pentru încălzirea locuinței.

Tiparul I.P. „Informația" — 27 aprilie 1984 — Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

Într-o atmosferă de entuziasm, de puternică angajare a oamenilor muncii de a întîmpina cu noi succese marile evenimente ale acestui an — cea de-a 40-a aniversare a eliberării patriei și Congresul al XIII-lea al partidului

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Constanța

Imagine din timpul vizitării Șantierului naval din Constanța

Pe platforma Combinatului petrochimic Midia

Sub semnul eforturilor pentru dezvoltarea economico-socială a patriei

EXISTĂ în tezaurul spiritual al umanității un spațiu problematic ce a incitat fiecare generație la explorări sistematice, care a cunoscut îmbogățiri permanente odată cu dezvoltarea societății însăși ; este conceptul de muncă. Faptul nu este de bună seamă întîmplător, ci o consecință firească a conștientizării elementului definitoriu ce caracterizează omul ca specie, omul ca om. Dar fie că este vorba despre autorealizarea individuală sau despre progresul social, care are la temelie praxisul, reflecția despre muncă apare pluridimensională, oferind poate un spațiu unic în care dimensiunile economice, politice, organizaționale se împletesc indestructibil cu cele morale. Căci munca apare ca unicul criteriu de integrare a unui popor în dinamica progresului social și de modelare a personalității fiecărui membru al său atunci cînd are un sens constructiv, cînd — așa cum s-a cristalizat ideea în cultura noastră populară — este o muncă „bine făcută".

Necesitatea desfășurării unei munci temeinice, de calitate, îmbogățită permanent de inventivitatea și înalta competență profesională a fiecărui om al muncii apare pregnant subliniată la această nouă aniversare a zilei internaționale a celor ce muncesc. **O zi remarcabilă în semnificații istorice, ținînd seama că în urmă cu 45 de ani — la 1 mai 1939 — sărbătorirea zilei de întîi mai a prilejuit în țara noastră realizarea unor ample manifestări revoluționare și patriotice la a căror pregătire și desfășurare un rol de seamă l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu. Militantul revoluționar de numai 21 de ani avea să dea încă o dată măsura înaltelor însușiri revoluționar-patriotice ce-l făcuseră cunoscut și prețuit încă de tînăr în mijlocul tovarășilor săi : marea putere de muncă, largul orizont politic, dîrzenia revoluționară. De asemenea, o contribuție remarcabilă la mobilizarea la luptă a tineretului revoluționar la sporirea combativității revoluționare a clasei muncitoare a adus-o alături de alți militanți comuniști, tovarășa Elena Ceaușescu (Petrescu), unul dintre conducătorii comisiilor de reorganizare a Uniunii Tineretului Comunist din sectoarele Capitalei.**

În cel de-al patrulea an al cincinalului 1981—1985, în preajma aniversării a două momente de amplă rezonanță istorică pentru poporul nostru — împlinirea a 4 decenii de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și cel de al XIII-lea Congres al partidului — economia românească parcurge o etapă de ample transformări calitative. O nouă concepție, realistă și profund patriotică, prinde viață prin acțiunile de modernizare a economiei, de asigurare a dinamismului creșterii economice în condițiile asigurării unui nou echilibru al dezvoltării. Dimensionarea cu judiciozitate — în funcție de potențialul economic acumulat de țara noastră în anii construcției socialiste, de climatul economic internațional perturbat de criză — a unor proporții economice fundamentale ; dezvoltarea mai puternică a agriculturii, punerea în valoare a tuturor resurselor energetice și de materii prime existente pe teritoriul național concomitent cu progresul mai accelerat al acelor ramuri și subramuri industriale situate în avangarda revoluției științifice și tehnice contemporane ; integrarea mai pronunțată și cu eficiență tot mai ridicată în diviziunea internațională a muncii constituie opțiuni fundamentale ale politicii economice a partidului nostru care se situează la temelia dezvoltării intensive, calitative a economiei naționale.

Dar aceste opțiuni cu deschidere istorică vastă nu pot dobîndi autenticitatea faptului împlinit — așa după cum se subliniază cu deplin temei în documentele partidului nostru, în cuvîntările secretarului său general — decît prin munca neslăbită a întregii națiuni. Or, afirmarea noii calități în toate domeniile de activitate presupune și o nouă calitate a muncii. Problema este complexă și ea apare proiectată, în concepția românească de dezvoltare, într-o viziune integratoare, perfect armonioasă. Pe un plan prioritar se situează cerința utilizării cu o eficiență sporită a resurselor umane de care dispune țara, proces în care ridicarea necontenită a productivității muncii constituie principala măsură.

Tot în acest spațiu de acțiune se accentuează cu vigoare necesitatea punerii în valoare a potențialului creativ al oamenilor muncii, asigurarea acelui cadru în care inteligența și priceperea se caracterizează întregul nostru popor să fie încorporate în produse de înaltă calitate, cu valoare ridicată, capabile să participe în mod competitiv la schimbul mondial de valori materiale. Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și cel care prevede îmbunătățirea calității produselor, adoptate recent de forul legislativ suprem al țării — documente ce îmbină deopotrivă măsurile imediate cu cele de perspectivă — oferă tocmai cadrul favorabil de valorificare a resurselor umane, a capacității de muncă a poporului nostru.

O nouă calitate a muncii presupune totodată și o nouă calitate a oamenilor, a pregătirii lor. Pentru că în zilele noastre, într-o lume ce cunoaște mutații tot mai accelerate în planul cunoștințelor asimilate și folosite practic, valoarea muncii, în accepțiunea sa cea mai largă, este condiționată de calitatea pregătirii profesionale. Un lucru bine făcut are la bază, ca în toate timpurile, o etică înaintată a muncii, dar amploarea și efectele unor atare opțiuni valorice sînt într-o măsură substanțial sporită mediate de aptitudinile și temeinicia pregătirii profesionale ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii.

Tocmai din această perspectivă își reliefează importanța sa accentul pe care partidul nostru îl pune pe îmbogățirea necontenită a orizontului de cunoștințe al personalului muncitor. De la elevul ce pătrunde cu timiditate în universul de cunoștințe acumulat de generații și pînă la cei care au dobîndit în zeci de ani de muncă o vastă experiență, de la muncitorul industrial la lucrătorii ogoarelor, de la cercetătorul ce-și desfășoară munca în sfere necuprinse încă de cunoașterea umană și pînă la cei ce făuresc cu mîinile lor noi bunuri materiale, cu toții sînt angajați într-un proces permanent de instruire. Prin forme diferite, adaptate diversității condițiilor existente într-o economie de tip modern, cum este economia românească de astăzi, valoarea forței de muncă, a resurselor naționale de muncă, este amplificată, dobîndește noi determinări, se afirmă practic drept principala forță de progres a întregii societăți. Totodată, în planul unic de dezvoltare economico-socială, în diverse programe cu caracter mai restrîns — departamental, de ramură, teritorial etc. —, sînt prevăzute măsuri complexe vizînd perfecționarea permanentă a organizării muncii. Într-un anume sens, organizarea corespunzătoare a activității în fiecare unitate și instituție, prin raționalizarea fluxurilor tehnologice, asigurarea unei concordanțe perfecte între sarcinile de producție și aptitudinile individuale corespunde cerinței de a se pune plenar în valoare potențialul de creație al muncitorului productiv colectiv.

Ideea lucrului bine făcut, a muncii temeinice, angajate și responsabile se află la temelia și a unei alte corelații fundamentale a activității economice. Dacă în societatea noastră, a cărei dezvoltare este călăuzită de principiile generoase ale eticii și echității socialiste, binomul : calitatea muncii determină calitatea vieții a deținut întotdeauna o poziție centrală în sistemul de socialist de valori, prin aplicarea principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare acest principiu a dobîndit noi valențe practice. Relația

Cristian POPESCU

(Continuare în pag. 27)

23 AUGUST 40 1944 1984

40 de ani de la făurirea Frontului Unic Muncitoresc

Unitatea poporului în jurul partidului – condiție determinantă a victoriei revoluției și construcției socialismului

ÎN CONDIȚIILE și pe fundalul transformărilor revoluționare din anii socialismului, unitatea poporului a dobîndit cele mai impunătoare valențe, devenind unitatea morală și social-politică așezată pe temeiuri socialiste. Astăzi, la patruzeci de ani de la revoluția de eliberare națională și socială, cînd în fruntea partidului și a țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu — simbolul celor mai înalte aspirații de libertate și dreptate, de unitate și independență, de pace și colaborare — unitatea moral-politică a națiunii noastre s-a ridicat pe noi culmi. Această unitate nouă, în care se păstrează virtuțile și împlinirile coeziunii populare — practic multimilenare — este creația nemijlocită a unui proces istoric obiectiv — de edificare a socialismului — și, în același timp, rezultat al politicii partidului nostru. Ea s-a plămădit în jurul clasei muncitoare, care, prin lupta sa eroică pentru înnoirea societății, prin aportul decisiv la victoria revoluției socialiste și la edificarea noii orînduiri, a dovedit capacitatea politică și patriotică de a uni energiile tuturor oamenilor muncii în direcția dezvoltării țării pe calea progresului social.

Istoria noastră învederează cu certitudinea faptelor că marile înfăptuiri ale poporului în planul afirmării sale de sine stătătoare, al luptei pentru libertate națională și dreptate socială sînt, de fapt, pilduitoare momente de exprimare a unității de gînd și de acțiune a celor mai înaintate forțe ale țării — masele largi populare. Unitatea maselor a reprezentat în toate epocile axul polarizării tuturor categoriilor sociale exploatate în vederea luptei pentru împlinirea țelurilor sociale, atît fundamentale, cît și imediate, al consensului general caracteristic poporului român în fața imperativelor istorice de ordin național.

În epoca modernă a istoriei românești, într-un moment crucial pentru însăși existența poporului român ca națiune, a României ca entitate politică, valorile și tradițiile unității au căpătat sensurile cele mai înalte, proprii idealurilor și viziunii clasei muncitoare din țara noastră, au cunoscut înfăptuirile cele mai impunătoare. Unitatea de acțiune a muncitorimii a format coloana vertebrală a coalizării în cadrul aceluiași mare front al apărării țelurilor naționale a tuturor forțelor potrivnice fascismului și hitlerismului, a unirii lor în frontul național antifascist, expresie a hotărîrii de luptă a întregii națiuni împotriva dominației Germaniei hitleriste, a regimului de dictatură militară-fascistă, a războiului hitlerist, pentru libertatea și independența țării, pentru înscrierea ei pe un făgaș istoric nou.

O elocventă mărturie a afirmării unității de luptă a clasei muncitoare, a tuturor forțelor revoluționare, patriotice, democratice, antifasciste o reprezintă **marea demonstrație patriotică, antifascistă, antirăzboinică și antirevizionistă de la 1 Mai 1939** din București, ca și din alte centre ale țării, și făurirea, în aprilie 1944, a **Frontului Unic Muncitoresc** între Partidul Comunist Român și Partidul Social-Democrat.

Aceste două evenimente memorabile, de la care se împlinesc anul acesta 40 și respectiv 45 de ani, se detașează ca momente de referință în lupta clasei muncitoare, a maselor largi ale poporului pentru apărarea independenței și integrității patriei în fața pericolului fascist, împotriva războiului, pentru eliberarea țării de sub dominația hitleristă, pentru victoria revoluției de eliberare socială și națională.

„Țelurile de acțiune ale partidului revoluționar — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — sînt marile țeluri sociale și naționale ale întregului popor. Acesta este suportul teoretic trainic pe baza căruia putem aprecia în mod just drumul lung și greu străbătut de forțele revoluționare și progresiste ale poporului, evoluția clasei muncitoare de la naștere și pînă la transformarea ei în clasă conducătoare a societății, în principala forță a națiunii socialiste, glorioasa istorie a Partidului Comunist Român".** Așezînd la temelia întregii sale lupte idealurile cele mai înalte ale poporului, aspirația lui de a trăi într-o societate a dreptății și demnității, de a fi liber și independent, partidul s-a afirmat pe scena istoriei ca pol al unității întregului nostru popor în lupta pentru libertatea socială și națională, pentru civilizație și progres.

Partidul Comunist Român, continuatorul celor mai înaintate tradiții revoluționare ale clasei muncitoare, ale poporului român, ale partidului său politic făurit în 1893, s-a impus pe scena istoriei după Marea Unire din 1918 ca o organizație politică unitară, reprezentativă atît din punct de vedere teritorial, organizatoric, cît și național. În întreaga sa existență, P.C.R. s-a afirmat ca organizație politică unitară a clasei muncitoare, cu excepția unei scurte perioade, cînd unitatea politică a clasei muncitoare, a mișcării muncitorești și a partidului a fost scindată, fapt care s-a repercutat negativ asupra îndeplinirii obiectivelor tactice și strategice ale mișcării noastre muncitorești. Ruperea temporară a mișcării muncitorești din România, atît pe plan politic, cît și profesional, survenită la începutul deceniului al treilea al secolului nostru, nu era generată de anumite cauze interne, nu avea o bază social-economică reală ci era consecința unor împrejurări specifice dezvoltării mișcării muncitorești pe plan internațional. Dar și în respectiva perioadă, în marile lupte sociale și politice împotriva exploatării și asupririi, în acțiunea de zi cu zi, s-a realizat o colaborare strînsă între comuniști, socialiști și social-democrați, între organizațiile sindicale, pe o platformă politică comună. În acest sens stau mărturie grăitoare luptele muncitorimii din anii crizei economice 1929—1933, cu deosebire cele de la începutul anului 1933, cînd întreaga clasă muncitoare din țara noastră a acționat unită pentru apărarea drepturilor sale, împotriva aservirii țării de către monopolurile străine.

În perioada care a urmat, cînd pericolul fascist amenința tot mai mult interesele supreme ale poporului român, Partidul Comunist Român s-a situat în fruntea forțelor patriotice naționale, desfășurînd acțiuni susținute pentru unirea tuturor partidelor și organizațiilor politice și profesionale, a tuturor claselor și categoriilor sociale într-un larg front național al poporului român pentru a bara calea fascismului. Crearea **Comitetului Național Antifascist,** în 1933 — în conducerea căruia se detașa personalitatea proeminentă a militantului revoluționar, a patriotului **Nicolae Ceaușescu** — ca și înființarea din inițiativa P.C.R. a altor numeroase organizații de masă și obștești, a constituit un pas deosebit de important pe calea înfăptuirii unității de acțiune a clasei muncitoare, făuririi frontului larg popular de luptă în vederea apărării independenței și integrității României grav amenințată de fascism.

În anii 1938—1940 cînd, în România, s-a intensificat penetrația economică, politică și militară a Germaniei naziste și subordonarea de către aceasta a economiei românești, P.C.R. a pus pe primul plan mobilizarea clasei muncitoare, a forțelor naționale împotriva politicii de dominație și aservire promovate de Germania nazistă.

În noile condiții, unitatea de acțiune a clasei muncitoare — obiectivul principal în lupta pentru apărarea intereselor sale fundamentale și ale întregii națiuni — a dobîndit din ce în ce mai mult un sens mai larg, fiind concepută ca temelie a unui front național antifascist, menit să strîngă la un loc toate forțele social-politice vii ale națiunii — de la clasa muncitoare, țărănime, intelectualitate, femei, tineret, armată, pînă la grupări și cercuri ale burgheziei — interesate în salvgardarea libertăților democratice, a independenței și suveranității naționale, în fața pericolului pe care îl reprezenta Germania hitleristă și Garda de fier — agentură nazistă în România.

Prin puternice acțiuni desfășurate în 1938, prin marile demonstrații antihitleriste și antirăzboinice de la 1 mai 1939, din august-septembrie 1940 împotriva dictatului de la Viena, clasa muncitoare s-a manifestat ca forță socială cu rol decisiv în lupta antifascistă. **„Creșterea avîntului mișcării antifasciste din România** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — se oglindește în valul acțiunilor de luptă care au avut loc în această perioadă, în marile demonstrații antifasciste organizate la 1 Mai 1939 sub semnul împotrivirii poporului nostru Germaniei fasciste, pentru libertăți democratice, pentru apărarea independenței țării".**

Marea demonstrație patriotică antifascistă, antirăzboinică și antirevizionistă din Capitală de la 1 Mai 1939, în a cărei organizare un rol hotărîtor l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, precum și tovarășa Elena Ceaușescu (Petrescu), a fost o elocventă mărturie a unității politice a clasei muncitoare, a posibilităților de care dispuneau atunci forțele revo-

uționare și progresiste din țară de a organiza cu succes lupta împotriva fascismului și războiului, de apărare a independenței patriei.

În condițiile create de instaurarea dictaturii militare-fasciste a conducerea statului român, de aservirea țării Germaniei naziste și tîrîrea României, contrar voinței poporului, în războiul hitlerist, necesitatea întăririi unității de acțiune a clasei muncitoare, realizarea frontului unic muncitoresc, ca temelie a frontului unic național al poporului român au devenit imperative mediate. În aceste momente grele pentru poporul nostru, Partidul Comunist Român, exponent fidel al intereselor sale naționale, s-a împotrivit de la început războiului hitlerist, a intensificat colaborarea cu Partidul Social-Democrat, cu alte forțe democratice, antifasciste, pentru unitatea de acțiune a clasei muncitoare, pentru făurirea frontului unic național, adresînd tuturor forțelor patriotice un apel vibrant la unirea în lupta contra dictaturii militare-fasciste și a războiului hitlerist, pentru eliberarea părții de nord-vest a țării, pentru alăturarea României la coaliția forțelor antihitleriste. Acest apel și-a găsit expresia în **Circulara C.C. al P.C.R. din 8 iulie 1941**, în **Platforma-program din 6 septembrie 1941**, intitulată „Lupta poporului român pentru libertate și independență națională", precum și în alte documente orientativ programatice. „Fără unitatea clasei muncitoare nu se poate organiza cu succes nici unitatea de luptă pentru dezrobirea națională a poporului român" — sublinia Circulara C.C. al P.C.R.

Situîndu-se pe linia necesității făuririi unității de acțiune a clasei muncitoare, a frontului unic național al poporului, Partidul Comunist Român — organizatorul rezistenței antifasciste, a acționat pentru lărgirea conlucrării și colaborării cu Partidul Social-Democrat, pentru realizarea unității clasei muncitoare, a tuturor forțelor democratice, naționale în lupta împotriva fascismului și războiului hitlerist. Factorul decisiv în realizarea apropierii și conlucrării tot mai strînse între P.C.R. și P.S.D. l-au constituit acțiunile comune întreprinse de comuniști și social-democrați, ca și de alți militanți patrioți și antifasciști, lupta unită a clasei muncitoare împotriva dictaturii militare-fasciste, a războiului hitlerist și subordonării Germaniei naziste.

În acest climat de conlucrare, contactele și tratativele purtate între conducerile celor două partide pentru realizarea frontului unic au fost încununate de succes prin încheierea, la mijlocul lunii aprilie 1944, a acordului de colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Social-Democrat. Dînd expresie acestei măreți realizări, **Manifestul Frontului Unic Muncitoresc, dat publicității cu prilejul zilei de 1 Mai 1944**, exprima în mod clar programul de acțiune al acestuia. Acest document programatic, avînd la bază o largă platformă antihitleristă, chema muncitorimea organizată, unită, de la comuniști pînă la socialiști, întreaga clasă muncitoare, pe toți muncitorii organizați și neorganizați, întreg poporul român, toate clasele și păturile sociale, toate partidele și organizațiile, indiferent de culoarea politică, credință religioasă și apartenență socială, la lupta hotărîtă pentru pace imediată, pentru răsturnarea guvernului Antonescu, formarea unui guvern național din reprezentanții tuturor forțelor antihitleriste, izgonirea armatelor hitleriste din țară, făurirea unei Românii libere, democratice și independente. **„Ne este astăzi tuturor limpede** — relevă tovarășul **Nicolae Ceaușescu — uriașa însemnătate a făuririi Frontului Unic Muncitoresc — care a pus bazele lichidării sciziunii proletariatului român. Acționînd unită, clasa muncitoare și-a sporit forța și combativitatea, capacitatea de a mobiliza masele largi ale întregului nostru popor. Frontul Unic Muncitoresc a avut un rol esențial în crearea frontului larg democratic antifascist, în unirea tuturor forțelor politice progresiste, a tuturor elementelor patriotice din țara noastră împotriva dictaturii militaro-fasciste, pentru salvarea României de la dezastrul național".**

Frontul Unic Muncitoresc, reprezentînd factorul de temelie, centrul în jurul căruia s-a clădit un sistem de alianțe politice, s-au coalizat toate forțele democratice, patriotice, antifasciste ale întregului popor în vederea asaltului decisiv împotriva dictaturii militare-fasciste și a dominației Germaniei naziste, a constituit condiția hotărîtoare a înfăptuirii cu succes a revoluției de eliberare socială și națională din August 1944 — moment crucial, deschizător de epocă nouă în istoria milenară a poporului român.

După istorica biruință din August 1944, Frontul Unic Muncitoresc a jucat un rol esențial în unirea eforturilor clasei muncitoare, ale întregului popor pentru participarea la războiul antihitlerist, în vederea eliberării totale a României și zdrobirii definitive a Germaniei naziste, pentru desfășurarea victorioasă a marilor bătălii în vederea democratizării țării, pentru cucerirea puterii în stat și transformarea pe cale revoluționară a societății românești. În focul acestor lupte s-a întărit și consolidat continuu unitatea de acțiune a clasei muncitoare, a comuniștilor și social-democraților, s-a realizat tot mai mult climatul necesar plămădirii partidului unic muncitoresc, asupra necesității căreia P.C.R. și P.S.D. ajunseseră la un consens unanim, trecînd la constituirea și realizarea unor organizații politice unice ale clasei muncitoare, cu conducere unică. În aceste condiții a avut loc, în februarie 1948, Congresul de unificare, care a consfințit, de fapt, realitatea din țară. El a proclamat în mod public solemn unificarea, pe baza concepției materialist-dialectice și istorice, a celor două partide muncitorești — Partidul Comunist Român și Partidul Social-Democrat — într-un partid unic al clasei muncitoare. **„Istoria noastră** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — a demonstrat cu puterea faptelor că lichidarea sciziunii și realizarea unității politico-organizatorice a clasei muncitoare, crearea unui partid unic — stat major politic de luptă al celor ce muncesc — este o necesitate obiectivă pentru asigurarea victoriei, atît în revoluția socialistă cît și în opera de edificare a noii orînduiri".**

Anii construcției socialiste au dat noi sensuri și dimensiuni luptei pentru unitate, ca imperativ de gîndire și acțiune al întregului partid, al întregii noastre națiuni. Unitatea morală și social-politică a poporului nostru, făurită în procesul construirii societății socialiste, a devenit factorul hotărîtor al progresului economic și social al țării. Ea s-a clădit pe raporturile social-economice noi, pe comunitatea de interese fundamentale ale tuturor claselor și păturilor sociale, pe deplina egalitate în depturi a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate — fapte devenite realități în anii construcției socialiste. O importanță hotărîtoare pentru întărirea unității morale și politice a poporului a avut și are alianța dintre muncitorime și țărănime, care a jucat un rol istoric în lupta pentru cucerirea puterii, în înfăptuirea revoluției socialiste și în edificarea noii orînduiri sociale, constituind temelia trainică a statului nostru.

O expresie profund elocventă a gradului de întărire a unității social-politice a poporului nostru o constituie Frontul Democrației și Unității Socialiste — organism politic permanent, revoluționar și democratic, creat din inițiativa secretarului general al partidului nostru, care unește sub conducerea partidului, toate organizațiile politice de masă și obștești, ale naționalităților conlocuitoare, toate clasele și categoriile sociale.

Forța unității dintre partid și popor s-a manifestat și se manifestă permanent în eforturile tuturor oamenilor muncii pentru făurirea unei economii naționale moderne, puternic dezvoltate, cît și în toate momentele procesului edificării societății socialiste. Pe temelia unității clasei muncitoare, a poporului nostru, a coeziunii sale în jurul partidului s-au clădit marile înfăptuiri istorice ale poporului român. România s-a transformat dintr-o țară cu o economie preponderent agrară, cu o industrie slab dezvoltată într-un stat industrial-agrar cu o industrie modernă, bazată pe cuceririle științei și tehnicii contemporane și cu o agricultură socialistă în plin proces de modernizare. Realizările istorice au creat condițiile pentru dezvoltarea și înflorirea pe baze noi a națiunii, pentru creșterea puternică a forței statului nostru național unitar.

Bilanțul acestor înfăptuiri obținute în anii construcției socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, cînd întreaga activitate a partidului și statului a cunoscut o puternică dinamizare ca urmare a spiritului novator, profund științific, revoluționar promovat în mod strălucit de tovarășul Nicolae Ceaușescu, confirmă pe deplin marile speranțe puse de întregul nostru popor în forța unită a clasei muncitoare, a partidului ei.

Partidul nostru acordă o deosebită atenție întăririi continue a unității poporului, a rolului său în viața socială, și desfășoară o neobosită activitate în acest sens. Printr-o temeinică analiză a realității, a necesităților și posibilităților reale, observînd în permanență rezultatele obținute prin aplicarea liniei sale politice, partidul se preocupă permanent de perfecționarea continuă a democrației muncitorești, revoluționare, a cadrului democratic de participare a tuturor oamenilor muncii la conducerea societății, dezvăluie tendințele obiective fundamentale, cerințele dezvoltării istorice, promovează în toate domeniile spiritul nou, concepțiile revoluționare de muncă, de gîndire, asigură îndrumarea, organizarea și conducerea unitară a eforturilor clasei muncitoare, ale întregului popor spre înfăptuirea acestor tendințe. Prin aceasta, unitatea poporului devine tot mai trainică, sporește continuu rolul ei de forță motrice a înaintării societății noastre pe calea socialismului și comunismului. În același timp, partidul nostru dezvoltă larg relațiile cu toate partidele comuniste și muncitorești, a acționat și acționează pentru întărirea continuă a solidarității cu toate partidele comuniste, cu toate forțele revoluționare, progresiste în lupta pentru înfăptuirea aspirațiilor fundamentale de pace și progres ale omenirii.

Hotărîrea cu care în acest an — anul celei de a 40-a aniversări a libertății noastre și al celui de al XIII-lea Congres al partidului — clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii, într-o puternică și deplină unitate, acționează pentru înfăptuirea planului de stat pe 1984 și pe întregul cincinal constituie o puternică garanție că sub conducerea partidului, în frunte cu cel mai iubit fiu al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul nostru, stăpîn pe propriile destine, va înregistra noi succese în opera de ridicare a României pe treptele mereu mai înalte ale progresului și civilizației.

dr. Gheorghe SURPAT

23 AUGUST 40 1944 1984

Investițiile — ample programe de realizare a noi obiective

ÎN procesul de dezvoltare multilaterală a economiei naționale un loc prioritar îl ocupă, în concepția partidului nostru, creșterea cantitativă și calitativă a forțelor de producție, repartizarea lor rațională pe întreg cuprinsul țării ca o condiție esențială în satisfacerea tot mai deplină a nevoilor de consum social și individual. Programele stabilite în acest sens, în special după Congresul al IX-lea al P.C.R., au jalonat preocupările fundamentale ale politicii partidului în acest domeniu, contribuind la accelerarea ritmului de creștere a economiei. Între acestea, o atenție deosebită a fost acordată programului investițional, construirii unor noi obiective economice de mare însemnătate pentru industrie, agricultură și celelalte ramuri, modernizării celor existente și asigurării condițiilor materiale necesare realizării unei producții superioare, de înalt nivel calitativ și cu eficiență sporită.

Realizarea ritmică a programului de investiții pe acest an și punerea în funcțiune la termen și chiar înainte a capacităților de producție prevăzute în plan constituie o preocupare prioritară pentru toți factorii implicați în acest proces. Amplificarea eforturilor pentru asigurarea condițiilor necesare bunei desfășurări a activității pe șantierele de construcții-montaj, pentru finalizarea noilor obiective crează premisele sporirii volumului de bunuri materiale, satisfacerii într-o măsură mai mare a solicitărilor economiei naționale și pieței externe. Totodată, punerea în funcțiune înainte de termen a obiectivelor de investiții conduce la reducerea imobilizărilor de fonduri în lucrări de construcții-montaj, creșterea eficienței fiecărui leu investit precum și obținerea unor produse suplimentare peste sarcinile din plan. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R., din martie a.c., **„Este necesar să luăm toate măsurile pentru realizarea, lună de lună a investițiilor, pentru punerea la timp în producție a noilor capacități, și... chiar să devansăm unele investiții. Să trecem cu hotărîre la aplicarea fermă a acordului global, a luării în antrepriză a lucrărilor de construcții, legînd astfel mai bine activitatea și veniturile oamenilor muncii de îndeplinirea planului de investiții".**

Trecerea, începînd cu acest an, la înființarea întreprinderilor de antrepriză și creșterea rolului brigăzilor complexe de lucru, cointeresarea în mai mare măsură a personalului muncitor, prin generalizarea, încă din anul trecut, a acordului global, au creat premisele necesare obținerii unor ritmuri superioare de lucru pe fiecare șantier.

■

PENTRU acest an este prevăzută realizarea unui program de investiții de peste 250 miliarde lei, intrarea în circuitul productiv a 480 capacități industriale și agrozootehnice importante și darea în folosință a 150 000 locuințe precum și a numeroase obiective social-culturale. Pregătirea temeinică a investițiilor, mai buna colaborare dintre factorii implicați în procesul investițional au făcut posibil ca, pe primul trimestru din acest an, importante capacități productive să fie conectate la circuitul economic. Astfel, pînă la 31 martie a.c. au fost puse în funcțiune în sectoarele prioritare peste 69 capacități de producție importante, din care 12 în devans față de termenele planificate.

● Importante obiective conectate la circuitul productiv ● Noul sistem de organizare a construcțiilor în antrepriză — implicații favorabile asupra creșterii ritmului de lucru pe șantiere ● Montarea operativă a utilajelor aflate în stoc ● Acțiuni complexe pentru recuperarea unor restanțe și realizarea ritmică a prevederilor de plan ● Furnizorii de utilaje — factori importanți în urgentarea lucrărilor de finalizare

Realizări deosebite au fost înregistrate de beneficiarii de investiții din cadrul sectoarelor extractive și energetice (deschiderea și punerea în exploatare a zăcămîntului de șisturi bituminoase Anina — 103,2%, deschiderea și punerea în exploatare a cîmpului minier Amaradia-Tîrlior — 141,2%, deschiderea și punerea în exploatare a carierei Roșia Jiu etc.). Și pe alte șantiere de construcții ritmul lucrărilor a fost mult superior față de aceeași perioadă din anul trecut, ceea ce a permis ca un număr important de obiective prioritare să poată intra în funcțiune la termenele fixate. Astfel, la carierele Urdari, Timișeni-Pinoasa și Seciuri I Vest din Gorj au intrat în funcțiune noi linii de producție care au permis conectarea la circuitul productiv a unor capacități de peste 1 000 mii t lignit; amenajarea hidroenergetică a rîului Siret, pe sectorul Bistrița—Trotuș, precum și punerea în funcțiune a centralei electrice de termoficare Năvodari și a hidrocentralei Sebeș—Sugag oferă economiei naționale peste 140 MW putere instalată.

Sînt de menționat și realizările deosebite obținute în sectorul construcțiilor de mașini. (Combinatul de utilaj greu Cluj-Napoca — 111,2%, Întreprinderea de motoare diesel București — 104,6%, dezvoltarea și diversificarea producției de autoturisme de oraș la I.A. Pitești — 122,8% etc.); în sectorul industriei chimice unde au intrat în funcțiune un număr apreciabil de capacități dintre care: 30 mii t/an cauciuc polibutadienic — Combinatul petrochimic Brazi; 10 mii t/an fibre celulozice tip bumbac — I.F.A. Suceava; 1 000 t/an plăci tehnice și covoare din cauciuc — C.A.T.C. Tîrgu Jiu etc. Totodată, din seria premierelor industriale ale acestui început de an amintim modernele capacități de la Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă Buzău, Întreprinderea metalurgică Focșani, Întreprinderea „Hidromecanica"—Brașov, Întreprinderea de motoare electrice Pitești, Combinatul chimic Rîmnicu Vîlcea, Întreprinderea de garnituri de frînă și etanșare Rîmnicu Sărat etc.

O experiență valoroasă, pentru modul de organizare a lucrărilor, pentru promovarea hotărîtă a unor soluții constructive moderne și a unor tehnologii de lucru avansate, care se cere preluată și de celelalte unități de construcții, o oferă șantierele care au reușit punerea în funcțiune în devans a unor importante obiective industriale. Exemplificăm în acest sens punerea în funcțiune în luna ianuarie a.c. (cu 7 luni mai devreme) a capacității de 20 mii tone/an sîrmă din oțel la Întreprinderea metalurgică Beclean; în luna martie a.c. a capacităților de 20 mil. lei/an aparate și mecanisme de orologerie industrială la Întreprinderea de orologerie industrială Arad și 5 mil. lei/an scule, dispozitive și verificatoare la Întreprinderea de motoare electrice Pitești cu

7 și respectiv 8 luni în devans, față de termenele prevăzute în plan.

Rezultatele bune obținute în prima parte a anului se datorează, în primul rînd, îmbunătățirii activității în construcții, pe întreaga filieră — de la asigurarea documentației tehnice și pînă la finalizarea lucrărilor, întăririi ordinei și disciplinei la fiecare brigadă și punct de lucru, ritmicității mai bune cu care s-au asigurat materiile prime și materialele necesare etc. Totodată, au fost urmărite mai bine programele de livrare a utilajelor și aparatajelor, acordîndu-se prioritate investițiilor cu condiții de intrare imediată în producție, în special în domeniile minier, energie electrică, metalurgie și chimie. Pentru unele utilaje de tehnicitate mare s-au stabilit, de asemenea, măsuri pentru organizarea lucrului în trei schimburi în secțiile de producție a agregatelor respective.

■

ANALIZA programului investițional prevăzut pentru trimestrul I a.c. evidențiază și unele rămîneri în urmă în ce privește finalizarea unor obiective prevăzute a intra în funcțiune în această perioadă de timp. În marea majoritate a cazurilor, rămînerile în urmă s-au datorat unor cauze de natură organizatorică, ce țin de activitatea fiecărei brigăzi și întreprinderi de antrepriză în parte. În principal — sosirea cu întîrziere a unor documentații, organizarea nesatisfăcătoare a unor șantiere, neajunsuri în aprovizionarea cu materiale și utilaje etc.. au constituit cauzele concrete ale nerealizării prevederilor de finalizare a obiectivelor respective.

Concluziile desprinse din analizele periodice efectuate la un număr mare de obiective ce înregistrează restanțe au evidențiat faptul că, pe fiecare șantier, există încă serioase rezerve care pot și trebuie să fie mai amplu valorificate în vederea recuperării rămînerilor în urmă și conectării la circuitul economic a tuturor capacităților planificate. Înainte de toate, eforturile factorilor implicați în procesul investițional se cer îndreptate spre **îmbunătățirea în continuare a activității organizațiilor de construcții-montaj,** în special a acelora care înregistrează restanțe, în direcția utilizării mai eficiente a mijloacelor de care dispun, concentrării eforturilor pe obiectivele prioritare, legării în mai mare măsură a colectivelor de oameni ai muncii de realizarea planului de investiții și de punere în funcțiune a noilor capacități, la termenele stabilite.

În același timp, se simte tot mai mult necesitatea **perfecționării relației constructori — beneficiari, prin implicarea directă a acestora din urmă la execuția mai ales a lucrărilor de montaj.** Experiența practică a demonstrat că există posibilități mari de reducere a duratei lucrărilor (mergînd pînă la o treime din fondul de timp disponibil), atunci cînd pe linia constructor-beneficiar activitatea de cooperare și colaborare se desfășoară ritmic, cu eficiența scontată.

Realizarea în bune condiții a obiectivelor de investiții este condiționată și de **corelarea graficelor de execuție cu cel de livrare a utilajelor tehnologice.** În trim. I a.c., au existat însă și situații cînd această cerință nu a fost în întregime respectată, ca urmare a faptului că unii furnizori de utilaje din cadrul M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. au înregistrat restanțe, în special față de beneficiarii de investiții aparținînd M.I.Ch., M.E.E., și Ministerul Minelor. Aceasta explică în mare măsură și faptul că un număr important de capacități — care se află într-un stadiu avansat de execuție — nu au putut fi finalizate în termenele planificate. Iată de ce și în acest domeniu sînt necesare acțiuni mai energice pentru asigurarea în termen optim a utilajelor necesare în ordinea de montaj, pentru reactualizarea termenelor din contracte pentru echipamentele restante, în funcție de stadiul actual al lucrărilor etc.

Ținînd seama de aceste rezerve importante, în activitatea de construcții-montaj au fost stabilite pentru perioada următoare noi măsuri menite să asigure recuperarea urgentă a restanțelor și încadrarea fermă în graficele de execuție. Între acestea se cuvine să menționăm pe cele referitoare la : ● creșterea răspunderii unităților de construcții pentru asigurarea operativă a documentației, materialelor de construcții și utilajelor ; ● preluarea în regie de către beneficiarii de investiții a unor lucrări de tehnicitate mai redusă și de volume mici ; ● organizarea, la nivelul beneficiarilor, a echipelor speciale de montări sau punerea la dispoziția constructorilor a unor muncitori în vederea accelerării ritmului de montaj a utilajelor ; ● urgentarea livrării utilajelor pe șantiere, în ordinea de montaj, pentru evitarea formării unor stocuri de materiale și asigurarea ritmicității lucrărilor la fiecare obiectiv ; ● corelarea mai bună a graficelor de execuție a lucrărilor de investiții cu cele pentru realizarea utilajelor și echipamentelor de către furnizori.

Măsurile preconizate, dotarea corespunzătoare cu utilaje a șantierelor, timpul prielnic pentru execuția unei game diverse de lucrări constituie tot atîția factori determinanți care asigură premisele necesare realizării în trim. II a.c. și în continuare a tuturor capacităților planificate, recuperării restanțelor la unele obiective, astfel încît economia națională să beneficieze cît mai rapid de aportul acestora.

Nicolae GEORGESCU
Vasile SPIRU

În întîmpinarea zilei de 1 Mai

Producție fizică peste plan

● **Petroliștii schelei Țicleni,** județul Gorj, au extras în perioada scursă din acest an, în plus, 730 tone țiței, peste 28 milioane mc gaze utilizabile și 412 tone gazolină. Datorat în exclusivitate creșterii suplimentare a productivității muncii, indicator ale cărui prevederi au fost depășite cu 6,5%, acest succes este însoțit de realizarea suplimentară a unei producții-marfă în valoare de 6,4 milioane lei.

● Ca urmare a extinderii tehnologiilor de exploatare și preparare de mare randament, **minerii de la Leșu Ursului, Fundu Moldovei** și din **Bazinul Dornelor** au înscris noi succese în ampla întrecere pentru asigurarea economiei naționale cu cantități sporite de minerale utile. Astfel, ei au reușit în perioada ianuarie — 20 aprilie a.c. să livreze suplimentar, între altele, peste 1 500 tone fier în minereu de mangan preparat, 3 100 tone pirită și 120 tone metale neferoase. De notat, totodată, că, la nivelul combinatului minier „Suceava", prevederile la producția-marfă pe perioada amintită au fost depășite cu 12 milioane lei, iar la producția netă s-a înregistrat un plus de aproape 5 milioane lei.

● Colectivele de muncă din cadrul **Combinatului chimic Işalnița** au realizat în plus, de la începutul anului, 5 700 tone amoniac de sinteză, 75 tone produse macromoleculare de bază, 342 tone îngrășăminte chimice și alte sortimente. Mai mult de o treime din aceste sporuri a fost obținută pe seama creșterii simțitoare a indicilor de folosire a instalațiilor, precum și a productivității muncii.

● **Forestierii suceveni** au reușit ca pe primele 3 luni și jumătate din acest an să-și depășească sarcinile de plan la producția-marfă cu circa 14 milioane lei. Totodată, prin gospodărirea rațională a masei lemnoase, au realizat peste prevederi 14 000 mc buștenі de rășinoase, 6 000 mc lemn pentru industria celulozei, 2 500 mc lemn pentru plăci aglomerate și fibrolemnoase, 5 000 mc cherestea, mobilă în valoare de 1,5 milioane lei.

● De la începutul anului, colectivul **Întreprinderii de utilaj petrolier Tîrgoviște** a realizat suplimentar 6 instalații de foraj geologic și structural, 12 capete hidraulice, armături industriale în valoare de 1,8 milioane lei.

● Laminoriștii din cadrul **Întreprinderii metalurgice „Ciocanul" — Nădrag** au realizat peste planul perioadei care a trecut din acest an peste 750 tone de tablă subțire și benzi. La baza întregului spor se regăsesc eficiente soluții tehnice și organizatorice care au asigurat creșterea productivității muncii și mai buna folosire a capacității agregatelor tehnologice.

● **Constructorii clujeni de locuințe și obiective social-culturale** au predat, la cheie, beneficiarilor din așezările urbane ale județului 191 apartamente confortabile, peste prevederile aferente perioadei trecute din an. Concomitent, ei desfășoară în ritm intens lucrările de finalizare a modernei hale agroindustriale din piața centrală a municipiului reședință de județ, la Casa de cultură a tineretului din aceeași localitate și la noul spital din Turda.

● Colectivul **Întreprinderii de porțelan din Alba Iulia** a realizat în perioada ce a trecut din acest an o producție suplimentară în valoare de peste 6 milioane lei. Ca urmare a modernizării permanente a nomenclatorului de fabricație, produsele realizate aici sînt mult solicitate și apreciate nu numai pe piața internă, ci și peste hotare. Porțelanul de Alba Iulia se exportă în țări ca S.U.A., Canada, Anglia, Franța, Italia, Australia, Elveția, Israel și Olanda.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

UN FILON DE MARE EFICIENȚĂ: RESURSELE REFOLOSIBILE

RECUPERAREA și utilizarea integrală a resurselor materiale refolosibile rezultate din procesele de producție și consum, reintroducerea în circuitul economic ca atare sau prin recondiționare a pieselor și subansamblelor constituie surse importante în asigurarea ritmică, la nivelul planului, a aprovizionării tehnico-materiale. Aprovizionarea tehnico-materială cu resurse refolosibile, completarea, pe această bază, a necesităților de materii prime este angajată tot mai mult în procesul general de valorificare superioară și gospodărire rațională a materialelor. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. consacrată analizării activității în industrie și investiții și asigurării măsurilor pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a sarcinilor de plan pe anul 1984, **„Este necesar să luăm măsuri hotărîte cu privire la recuperarea, recondiționarea și refolosirea materialelor, a subansamblelor și pieselor. Acestea ocupă un loc foarte important — în unele sectoare pînă la 50% și chiar peste 50% din necesarul de materii prime".**

Obiectivele complexe ale industriei reciclării

SARCINILE ce revin în domeniul activității de recuperare și valorificare a resurselor refolosibile sînt deosebit de complexe atît în ce privește conținutul lor cît și modalitățile de realizare practică a acestor obiective. Dacă avem în vedere numai faptul că pentru realizarea unei producții de 15 milioane tone de oțel prevăzută pentru acest an trebuie să folosim 8 milioane tone de fier vechi, existent într-o formă sau alta în economie, se poate desprinde importanța capitală care revine resurselor refolosibile. În ultimă instanță, de calitatea fierului vechi, de modul în care acesta este introdus în producție depinde nivelul consumului de cocs și energetic, fiabilitatea oțelurilor obținute. Același lucru se poate spune și în ce privește celelalte metale neferoase (cuprul, zincul, nichelul etc.), precum și anvelopele uzate, masele plastice, hîrtia, cioburile de sticlă, materialele textile etc.

În concepția partidului nostru problematica recuperării resurselor refolosibile este abordată într-un context mai larg și anume acela al participării tuturor factorilor implicați — de la întreprinderile specializate în recuperare aparținînd Centralei de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile și pînă la unitățile economice, centralele industriale, ministerele și organele teritoriale de partid și de stat — în gospodărirea rațională, valorificarea superioară și reintroducerea cît mai rapidă în circuitul economic a tuturor materialelor refolosibile existente în economie. Pornind tocmai de la această abordare sistemică a procesului refolosirii resurselor, colectivul de oameni ai muncii din centrală și unitățile teritoriale subordonate acesteia desfășoară largi acțiuni menite să asigure necesarul de materii prime solicitat de economia națională, în condițiile unei valorificări superioare a fiecărei unități de material refolosibil.

De altfel, sarcinile de plan stabilite pentru 1984 cunosc creșteri sensibile față de realizările din anul trecut. Astfel, pe ansamblul Centralei, **planul de colectare a materialelor refolosibile prezintă o majorare față de 1983 de aproximativ 2 miliarde lei,** sporuri mai mari înregistrîndu-se la metale neferoase, anvelope pentru reșapare, hîrtii-cartoane etc. În același timp, planul de prelucrare pe 1984 prevede o creștere cu 10,5% față de anul trecut, în condițiile în care se înregistrează o îmbunătățire substanțială a structurii sale, prin majorarea sortimentelor de fier tocat-șarjat, fier balotat și strunjituri de oțel nichelate.

Rezultatele obținute în primul trimestru din acest an confirmă preocuparea constantă pe parcursul unei perioade mai lungi de timp pentru onorarea în totalitate și la termen a sarcinilor ce revin centralei din planul național de recuperare și valorificare a resurselor refolosibile. Aceasta cu atît mai mult cu cît la sortimentul fier vechi planul de colectare și livrare s-a făcut în condițiile în care consumul specific de fier vechi a crescut față de 1983 cu 11 kg/tonă, fapt care, coroborat cu creșterea producției de oțel, conduce la un consum total anual cu 20% mai mare față de cel realizat în anul trecut.

Este neîndoios faptul că elementele calitativ noi înregistrate în aceste trei luni care au trecut din 1984 sînt un rezultat direct al îmbunătățirii activității de colectare, recuperare și valorificare din ultima parte a anului trecut. Creșterea preocupării pentru selectarea și

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Presa de brichetat șpan de 3 t/h

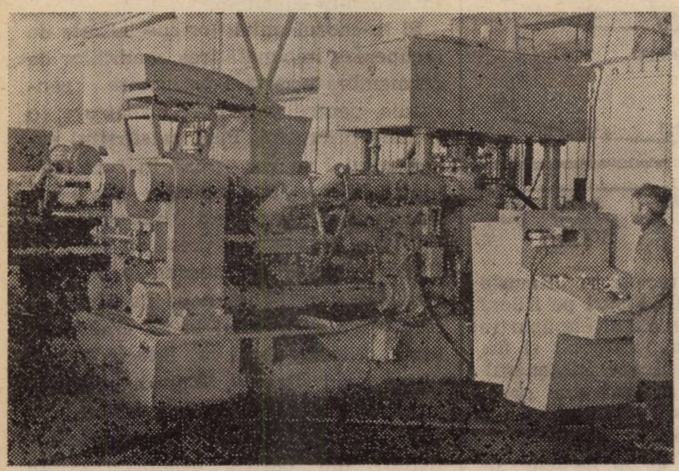

COLECTIVUL Întreprinderii mecanice din orașul Dr. Petru Groza a introdus de curînd în fabricația de serie un nou tip de presă de brichetat șpan de 3 t/h, conceput de specialiștii Institutului de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini din București. Noua presă poate fi utilizată pentru brichetarea la rece, fără liant, a șpanului feros și neferos rezultat din prelucrarea prin așchiere și mărunțit la o lungime de maximum 50—60 mm. Instalația este formată dintr-un dispozitiv de alimentare și presare, acționat hidraulic.

Realizată în condiții de tehnicitate ridicată, noua presă de brichetat șpan de 3 t/h asigură consumuri mult mai economice și parametri mai ridicați în comparație cu alte tipuri care efectuează aceleași operații (puterea instalată 128 kW, tensiunea de alimentare a circuitelor de forță 3×380/220 V — 50 Hz, tensiunea de alimentare a circuitelor de comandă 220 V — 50 Hz, apa de răcire 500 l/min, presiunea 5 bari). Noua instalație are, totodată, un randament superior (2,5 — 3 t/h), față de instalațiile de același fel existente în economie. Presa de brichetat șpan de 3 t/h prezintă o serie de caracteristici notabile dintre care amintim: forța maximă de presare 6,5 MN, diametrul brichetei 170 mm, lungimea brichetei 80—120 mm, masa brichetei 9—13 kg.

Achiziționarea și utilizarea sa în marile unități constructoare de mașini permite operativitate în brichetarea șpanului și reducerea mijloacelor de transport — știut fiind că prin brichetare greutatea specifică a metalului presat este mai mare în timp ce volumul său este redus la minimum posibil.

prelucrarea metalului vechi, livrîndu-se direct oțelăriilor, în proporție de peste 60%, materiale pregătite pentru introducerea directă în cuptoarele de elaborare, continuarea dotării marilor întreprinderi industriale precum și a unităților de recuperare specializate cu utilaje de manipulare și prelucrare a materialelor refolosibile, punerea în funcțiune a 15 noi centre de recuperare într-o serie de orașe ca Arad, Bistrița Năsăud, Reșița, Sf. Gheorghe, Constanța, Balș etc. au contribuit, într-o măsură hotărîtoare, la atingerea nivelurilor calitative înregistrate în primul trimestru din acest an. Ca să dăm doar cîteva exemple ar trebui să amintim punerea în funcțiune la Întreprinderea județeană pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile Timișoară, în ultima parte a anului trecut, a primei instalații de regranulare a polietilenei de înaltă densitate (navete-butoaie) și a celei de joasă densitate (folii) cu o capacitate de 1 500 tone/an, precum și a instalației experimentale de dezmembrare și separare în medii dense a fracțiunilor metalice din acumulatori uzați la Întreprinderea de recuperare a municipiului București, la care, în perioada probelor tehnologice efectuate în semestrul II 1983 s-au obținut rezultate bune, fiind livrate la „NEFERAL" — București peste 70 tone plumb metal cu stibiu și 90 tone oxizi de plumb.

Elemente ale perfecționării procesului recuperare-refolosire

DACĂ PE ansamblul activității de colectare și valorificare a resurselor refolosibile s-au obținut rezultate bune, au mai rămas totuși unele probleme nesoluționate. Bunăoară, prevederile de plan la colectarea maculaturii (hîrtii-cartoane), anvelopelor, maselor plastice etc. nu s-au realizat la cotele fixate, afectînd, la nivelul Centralei, gradul de îndeplinire a sarcinilor prevăzute în acest domeniu pe trim. I a.c. În același timp, se poate aprecia că și în ce privește planul la celelalte materiale refolosibile, în special metale neferoase, există importante rezerve pe linia recuperării și valorificării lor într-o proporție mai mare. De altfel, aspectele semnalate în decursul anului 1983 precum și în trim. I a.c. au făcut obiectul unor largi analize în cadrul colectivelor de muncă din unitățile Centralei, stabilindu-se în acest sens obiectivele prioritare pentru perioada următoare.

1 Îmbunătățirea considerabilă a activității de dezmembrare și sortare a materialelor și pieselor, precum și a celei de prelucrare a șpanului de oțel (mărunțire, balotare, brichetare). Experiența a evidențiat, o dată în plus, faptul că pentru asigurarea unei aprovizionări corespunzătoare a combinatelor siderurgice — nu atît din punct de vedere cantitativ cît mai ales sortimental — o condiție hotărîtoare o reprezintă modul în care se realizează dezmembrarea și sortarea materialelor refolosibile la predători. Este cazul să amintim aici că deficiențele semnalate

Dinamica activității de recuperare la principalele resurse refolosibile

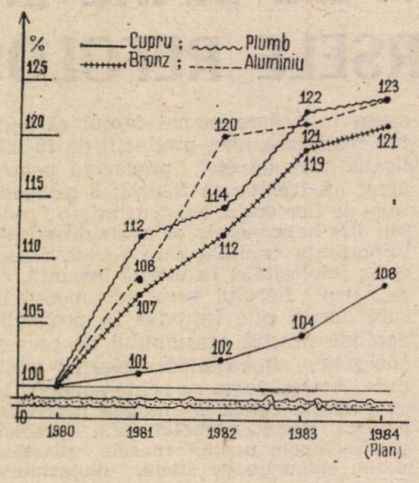

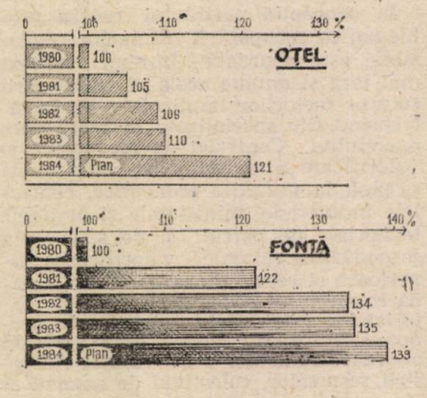

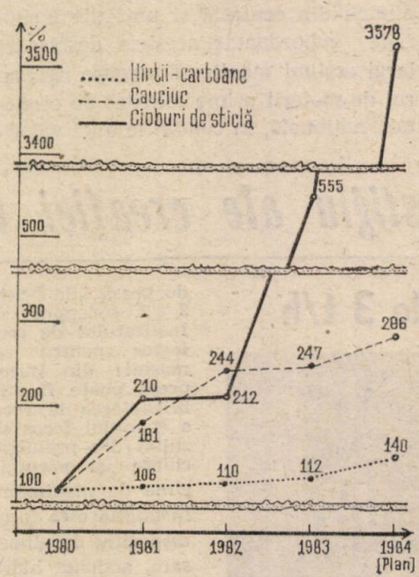

în nota publicată recent în „Revista economică" sub titlul **„Fisuri pe filiera fierului vechi"**, sînt reale și ele aparțin atît unităților de recuperare cît și întreprinderilor prelucrătoare. În general, această situație s-a datorat unei preocupări mai puțin susținute din partea unităților în cauză privind :

— sortarea, încă de la locurile de proveniență, pe grupe și mărci a materialelor refolosibile feroase, rezultate din procesele de producție și livrarea acestora pregătite (mărunțite sau compactate) în vederea asigurării unei materii prime omogene, cu masă volumică corespunzătoare utilizării optime în cuptoarele de elaborare ;

— dezmembrarea mijloacelor fixe scoase din funcțiune și sortarea cu prioritate a materialelor, pieselor și subansamblelor refolosibile ca atare sau prin recondiționări, extragerea materialelor valoroase (oțeluri aliate, metale neferoase — cupru, bronz, alamă, aluminiu) și, respectiv, livrarea pe sortimente a fierului vechi neimpurificat, operație strict necesară care elimină posibilitatea impurificării șarjelor de oțel ;

— realizarea integrală a programului de dotare pentru brichetarea șpanului ; există încă mari unități prelucrătoare care nu brichetează șpanul deși sînt dotate cu o bază materială corespunzătoare, iar altele nu au nici măcar comandate utilajele necesare.

Pentru înlăturarea neajunsurilor menționate și îmbunătățirea activității în acest domeniu sînt înscrise în programe măsuri corespunzătoare, marea majoritate în curs de finalizare. Este vorba, în primul rînd, de **reorganizarea,** în prima jumătate a acestui an, a activității de dezmembrare a fondurilor fixe scoase din funcțiune și de sortare a materialelor refolosibile și a componentelor utile rezultate, în sensul constituirii de echipe complexe de muncitori care să asigure valorificarea optimă a tuturor pieselor și subansamblelor refolosibile ca atare sau prin recondiționare și livrarea fierului vechi sortat și prelucrat la oțelării. De asemenea, importante acțiuni se desfășoară și pentru asigurarea stării de funcționare a tuturor utilajelor de prelucrare a fierului vechi — foarfece hidraulice, prese de balotat, prese de brichetat — aflate în dotarea unităților prelucrătoare și secțiilor de prelucrare ale Ministerului Industriei Metalurgice. Funcționarea corespunzătoare a acestor instalații, precum și completarea pînă la sfîrșitul semestrului I 1984 a dotărilor prin livrarea de către Întreprinderea mecanică din Orașul Dr. Petru Groza a încă 36 instalații și prese de brichetat șpan vor permite intensificarea activității în acest domeniu, punerea la dispoziția unităților metalurgice a unei cantități sporite de fier, în structura solicitată.

Și în cadrul unităților specializate de recuperare îmbunătățirea condițiilor de dezmembrare-sortare-prelucrare constituie, pentru perioada următoare, o acțiune prioritară. Pînă la sfîrșitul semestrului I se vor pune în funcțiune încă 6 centre de recuperare dotate corespunzător, o foarfecă hidraulică de 800 tf la Brașov, trei prese de 250 tf la Craiova, Buftea și Timișoara, zece foarfece Aligator și încă nouă instalații de brichetare a șpanului la Sf. Gheorghe, Piatra Neamț, Craiova, Pitești, Tîrgoviște, Arad, Brașov, Ploiești și Timișoara, astfel încît dotarea tehnică să poată face față celor mai exigente solicitări din partea beneficiarilor. În același timp, pe măsura asigurării bazei materiale necesare, începînd cu semestrul II a.c. se vor interzice complet li-

vrările de șpan nebrichetat de către întreprinderile predătoare și care au termene de punere în funcțiune a unor instalații de brichetare pînă la sfîrșitul semestrului I 1984.

2 **Intensificarea procesului de recuperare și valorificare din oțeluri aliate a principalelor elemente de aliere** — nichel, crom, molibden, wolfram — a căror reciclare, odată cu creșterea acestei producții, conduce la o substanțială reducere a importurilor de feroaliaje. De regulă, realizarea recuperării se face prin recirculări sau consum propriu în combinatele sau unitățile care elaborează oțeluri aliate, prin expediții directe de la unitățile care prelucrează aceste oțeluri și prin colectarea de către centrele de recuperare a sculelor, pieselor și reperelor scoase din uz la reparații sau casări.

În anul trecut, eforturile tuturor factorilor implicați au condus la creșterea preocupării pentru strîngerea, selectarea, depozitarea și livrarea separată a oțelurilor aliate, valorificîndu-se peste 13,5 mii tone elemente de aliere, paralel cu economisirea a tot atîtea feroaliaje din import. Cu toate acestea, nivelul atins în recuperarea elementelor de aliere nu este încă satisfăcător. La aceasta se adaugă și faptul că sarcinile pentru 1984 la oțeluri aliate sînt de două ori mai mari decît realizările anului trecut, ceea ce presupune luarea unor măsuri hotărîte pentru gospodărirea și recuperarea acestei valoroase resurse. În afara introducerii în cadrul normelor de consum a cantităților de feroaliaje ce trebuie recuperate din căderile tehnologice rezultate la elaborare și prelucrare și de condiționarea eliberării unor piese, materiale și scule din oțeluri aliate de predarea acelorași produse uzate, s-au mai preconizat următoarele acțiuni :

- materialele refolosibile din oțeluri aliate, rezultate din procesele de producție sub formă de capete, margini, străifuri, șpan etc. la întreprinderile constructoare de mașini, în special cele ce lucrează pentru chimie, industria petrolieră și alimentară, vor fi sortate și depozitate pe mărci încă de la locul de proveniență și livrate cu buletin de analiză ;
- continuarea activității de selectare a oțelurilor aliate în centrele de recuperare pînă la nivel de reper, pentru elementele rezultate în cantități mari — matrițe, arbori cotiți, pinioane, scule etc. — iar după constituirea lotului, realizarea analizei chimice sau spectrale, în vederea expedierii cu buletin de analiză ;
- extinderea preluării în colectare din industria petrolieră, chimică și alimentară, a burlanelor, prăjinilor de foraj, sapelor de foraj, țevilor de extracție, de inox, a celor de la cazanele termice, străifurilor de tablă inox, rezervoarelor, armăturilor și recipienților din inox, rezultate din procesele de producție, din casări sau reparații, care se vor livra separat, în loturi omogene, cu certificate de calitate în care se va înscrie conținutul mediu în elemente de aliere.

3 **Lichidarea grabnică a stocurilor de oxizi de plumb provenite din acumulatorii auto, de cenușă de aluminiu, de anvelope nereșapabile, polietilenă de joasă densitate (folie) și de textile vechi.** În acest an sînt prevăzute o serie de măsuri care să conducă la diminuarea la maximum a acestor stocuri. Astfel, prin punerea în funcțiune a instalației experimentale de dezmembrare și separare a fracțiunilor plumboase din acumulatoare la Berceni-București și prin realizarea în acest an la Întreprinderea metalurgică pentru metale neferoase Baia Mare a unei noi capacități de valorificare a plumbului din fracțiunile oxidice se va asigura utilizarea integrală a acestei resurse. Totodată, este în curs de realizare la Dărmănești — de către Ministerul Industriei Chimice — a unei instalații de piroliză pentru valorificarea cauciucului din anvelopele nereșapabile, instalație ce trebuie să fie finalizată în acest an și care va rezolva parțial stocul de anvelope existent în economie.

În ce privește valorificarea polietilenei de joasă densitate (folie) în 1984 vor fi puse în funcțiune o instalație de valorificare cu o capacitate de 3 000 tone/an la Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice Plenița, din subordinea Ministerului Industriei Chimice, și o instalație de granulare a foliei uzate cu o capacitate de 1 000 tone/an la Secția de preindustrializare Buftea, aparținînd de Întreprinderea de recuperare a materialelor refolosibile — municipiul București. De asemenea, în acest an se va realiza în premieră pe țară, tot la Secția de preindustrializare Buftea, prima instalație de decositorire executată după un procedeu tehnologic cercetat și omologat de Institutul de cercetare, inginerie tehnologică, proiectare și producție pentru industria anorganică și metale neferoase București, care va valorifica staniul de pe străifurile provenite de la fabricile de conserve, precum și de pe cutiile de conserve colectate.

O mențiune specială în legătură cu funcționarea sistemului de **colectare și valorificare a materialelor refolosibile de la populație.** Deși a fost organizat un număr sporit de centre de colectare și s-au desfășurat largi campanii în rîndul populației pentru creșterea volumului de resurse refolosibile recuperate, totuși se resimte încă o anumită încetineală în desfășurarea acestei acțiuni.

CONCLUZIILE desprinse din controalele și analizele efectuate pînă în prezent au evidențiat faptul că, în marea majoritate a cazurilor, încetineala de care aminteam s-a datorat faptului că nu toate unitățile teritoriale ale centralei au acordat atenția cuvenită acestei laturi primare a procesului recuperării. Fie că este vorba de dimensionarea riguroasă a centrelor de colectare, de orarul de funcționare, de realizarea unei colectări selective a resurselor refolosibile, pe acest circuit au existat cazuri de nefuncționare corespunzătoare, cu consecințe directe asupra realizării planului în profil teritorial și pe ansamblul centralei. Așa se și explică faptul că în acest an problemei colectării de la populație i se acordă o atenție mult sporită. În acest sens prin acțiunile și măsurile preconizate se urmărește optimizarea procesului colectării de la populație, de la nivelul centrului de colectare și pînă la utilizarea mijloacelor de transport necesare în afară de aceasta este necesară, creșterea în rîndul cetățenilor a spiritului gospodăresc, a grijii pentru predarea în totalitate a materialelor refolosibile

Sorin BULIGESCU
directorul tehnic al Centralei de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile

În întîmpinarea zilei de 1 Mai

Produse noi intrate în circuitul producției de serie

● Pe baza proiectelor elaborate de Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru utilaj petrolier, la **întreprinderea „1 Mai" — Ploiești** a fost asimilată **o nouă familie de sape pentru forajul petrolier,** cu trei conuri și cu lagăre de alunecare. În construcția lor se utilizează aliaje de antifricțiune cu rol de lubrifiant solid, care întîrzie uzura echipamentului. Performanțele acestui gen de sape de foraj sînt cu mult superioare celor ale sapelor cu lagăre normale. Generalizarea utilizării sapelor cu lagăre de alunecare va avea însemnate efecte economice, estimîndu-se că, la nivelul anului 1985, cheltuielile de foraj se vor reduce cu circa 130 milioane lei și se va obține o economie de energie echivalentă cu 4 300 tone combustibil convențional.

● La **Întreprinderea de piese de schimb și repararea utilajelor și echipamentelor electrotehnice miniere din Petroșani** a fost realizat, în premieră pentru industria carboniferă, **un complex mecanizat de susținere a abatajelor și de tăiere a cărbunelui,** adaptat la condițiile specifice ale zăcămintelor din Valea Jiului. Noul tip de complex este destinat extracției cărbunelui din strate mijlocii înclinate și se caracterizează, îndeosebi, printr-o mare productivitate.

● La **Întreprinderea de tractoare și regulatoare directe din Iași** a fost asimilat și introdus în fabricație de serie un nou produs — **pirometrul de radiație totală,** aparat complex solicitat de industria siderurgică pentru măsurarea temperaturilor înalte la agregatele cu foc continuu. Dintre caracteristicile tehnice ale aparatului care se procura pînă nu de mult din import, menționăm scara de măsuri ce se încadrează între 600 și 2 000 grade Celsius și clasă ridicată de precizie.

● Colectivul **Întreprinderii de construcții metalice Bocșa** a introdus în producție **un nou tip de macara plutitoare.** Avînd o capacitate de lucru cuprinsă între 25 și 32 tone-forță, noua macara este destinată lucrărilor de încărcare și descărcare a nisipului, balastului, pietrișului extrase din albia unor cursuri de ape. Întreaga construcție metalică, împreună cu elementele tehnico-funcționale ale macaralei plutitoare reprezintă rodul colaborării Întreprinderii de construcții metalice Bocșa cu Întreprinderea mecanică Timișoara.

● La **Întreprinderea de elemente pneumatice și aparate de măsură din Bîrlad** a fost introdus în fabricația de serie **regulatorul înregistrator cu diagramă circulară.** Aparatul este destinat echipării unor instalații complexe în vederea reglării parametrilor de presiune și temperatură ale aburului tehnologic. Proiectat de specialiștii întreprinderii, noul aparat este utilizat, cu deosebire, în industria chimică, la presele de vulcanizat anvelope pentru autoturisme, prezentînd caracteristici tehnice și funcționale la nivelul celor mai perfecționate.

● **Constructorii de mașini textile de la întreprinderea „IMATEX" din Tg. Mureș** au produs **războiul de țesut cu numărul de fabricație 16 000.** Din anul 1963, cînd a început producția războaielor de țesut în țara noastră, la „IMATEX" au fost asimilate circa 70 de tipuri și tipodimensiuni de astfel de utilaje cu care au fost dotate un mare număr de unități ale industriei noastre textile.

Campania agricolă de primăvară

Cerințe și posibilități pentru realizarea ritmică a producției de legume proaspete

CHEMAREA și indicațiile concrete formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a face din 1984 **anul unor producții agricole record,** determină în întreaga agricultură o intensă concentrare a eforturilor pentru recuperarea întîrzierilor determinate de prelungirea timpului rece și ploios, pentru executarea de bună calitate și încheierea în termen scurt a lucrărilor specifice campaniei de primăvară. La această acțiune de o deosebită amploare organizatorică și tehnologică, cu implicații economice pentru toate unitățile cultivatoare, se raliază și **legumicultura — sector-cheie în aprovizionarea constantă și de bună calitate a populației cu produse vegetale, bogate în principii nutritive și vitamine.**

Legumicultura este o activitate care cere din partea cultivatorului multă pasiune, constanță, o bună pregătire teoretică și practică, capacitate de adaptare la condițiile de teren, la starea timpului și la prevederile planului de producție. Trebuie să recunoaștem că este o activitate grea, continuă, dar care îl recompensează din plin pe cultivatorul harnic și perseverent. Legumicultura făcută pe baze moderne este, fără îndoială, rentabilă, oferind satisfacții materiale pentru unitățile de producție și producătorii individuali.

În cadrul vastului program de măsuri economice și organizatorice elaborat de către partid, în ultimii ani, în vederea ridicării agriculturii noastre socialiste pe o treaptă superioară, sectorul legumicol s-a bucurat de o mare atenție. Investițiile puse la dispoziție din partea statului, au permis ca acest sector să-și dezvolte o bună bază tehnico-materială și să fie asigurat cu cadre calificate.

Pe linia acestor preocupări se ridică unele probleme tehnologice și de organizare, a căror rezolvare îi preocupă îndeaproape pe specialiștii din producție și formează obiectul unor cercetări ample în stațiunile legumicole experimentale. Anul acesta, încă în această primăvară, ele sînt hotărîtoare în realizarea sarcinilor de plan, în autoaprovizionarea teritorială a fiecărui județ cu produse legumicole, specifice.

Urgențe în această perioadă

GAMA LUCRĂRILOR ce se execută acum în legumicultură este foarte diversă de la județ la județ, de la fermă la fermă. Sintetizînd, ele constau în : ● încheierea plantărilor în cîmp la varză, conopidă, usturoi, cartofi ; ● semănatul fasolei de grădină, castraveților ; ● întreținerea culturilor plantate în toamnă și în această primăvară, în cîmp — salată, spanac, ceapă verde, mazăre verde, varză timpurie, ceapă ; ● pregătirea terenului pentru culturile ce urmează a fi plantate în perioada următoare — tomate, vinete, ardei, castraveți, pepeni ; ● terminarea acoperirii cu material plastic a serelor-solariu și trecerea de urgență la plantarea de tomate, ardei, vinete ; ● îngrijirea culturilor de salată, varză timpurie, conopidă timpurie, tomate timpurii, plantate în sere-solariu sau adăposturi din folie plastică ; ● îngrijirea și recoltarea culturilor din serele acoperite cu sticlă sau plastic, încălzite : salată, ceapă verde, verdețuri, tomate, castraveți ; ● eliminarea excesului de apă de pe teren și din canalele de desecare ; ● pregătirea și realizarea la timp a tratamentelor contra bolilor și dăunătorilor, în mod deosebit în sere și răsadnițe.

În această primăvară capricioasă, **cultivatorii trebuie să se adapteze la condițiile de teren.** Dacă terenul s-a zvîntat, semănatul și plantatul să se facă, pe parcele chiar reduse, pentru a nu pierde din precocitate, mai ales la culturile timpurii de primă urgență. Ar fi o mare greșeală să se aștepte, pe vreme ploioasă, ca tot terenul să se usuce și abia după aceea să se treacă la pregătirea lui și la plantare. **Orice zi pierdută la plantat înseamnă o pierdere de recoltă timpurie.** În zonele unde zilele reci persistă, în serele-solariu unde s-a plantat se recomandă să se folosească orice soluții de încălzire a solului și aerului înconjurător : gunoi de grajd fierbinte, sobițe în care să se ardă deșeuri agro-forestiere sau industriale, coarde de viță de vie, ramuri uscate de pomi ș.a., iar pentru combaterea efectelor eventualelor brume și înghețuri să se pregătească de urgență materiale fumigene.

Lucrările de zonare a culturilor de legume pe teritorii mari trebuie completate cu cele de **microzonare, în funcție de condițiile pedoclimatice din această primăvară.** Se mai pot face unele modificări de amplasare a culturilor semitimpurii, în cazul terenurilor cu exces de umiditate și care se zvîntă mai greu. Această acțiune trebuie întreprinsă imediat, la nivel de județ, întreprindere și fermă, pentru o mai bună valorificare a condițiilor locale de sol și climă. Ținînd seama de asemenea criterii, **C.A.P. Snagov** (sectorul agricol Ilfov), **a realizat în ultimii 3 ani, o producție medie de 30 tone de legume la hectar.**

Mai mult, conform planului național de obținere a unor producții stabile, încă din acest an este necesară **evidențierea bazinelor în care frecvența brumelor tîrzii de primăvară este minimă.** Alături de studiile ecologice se impune să se inițieze studii privind **eficiența economică a diferitelor culturi pe bazine legumicole,** luînd în calcul principalii indicatori economici.

Asigurarea funcționării sistemelor de irigații

SPORIREA PRODUCȚIEI, eșalonarea ei ritmică în tot cursul anului, îmbunătățirea calității produselor legumicole sînt condiționate, în mare măsură, și de aplicarea unei agrotehnici superioare și înzestrarea tehnico-materială a unităților cultivatoare de legume. Din cercetările întreprinse și rezultatele unor unități cultivatoare rezultă că **folosirea irigației raționale permite ca la fiecare zi-om cheltuială în condiții de udare să se obțină de 2 ori mai multă producție decît în cazul culturii neirigate.** Se poate considera că problema majoră a legumiculturii o constituie **irigarea integrală** a suprafețelor cultivate pentru udat. Această necesitate este imperios cerută de însăși biologia plantelor legumicole, care, în majoritatea lor, au cerințe mari de apă. Amintim că la majoritatea speciilor legumicole, ameliorarea soiurilor se efectuează în condiții de irigare.

În multe unități cultivatoare se folosesc insuficient metodele raționale, economice de irigare, se amenajează necorespunzător terenurile, ceea ce duce la risipă de apă, cheltuieli ridicate, producții scăzute și la posibilități minime de mecanizare a lucrărilor de întreținere și recoltare. Lichidarea acestor deficiențe solicită o îndrumare mai activă și competentă, pe teren, din partea specialiștilor, pentru stabilirea unei multitudini de soluții care să conducă la creșterea posibilităților de irigare. O atenție specială va trebui acordată **identificării și folosirii celor mai economice surse de apă,** atît cu debite mari, cît și mici. Desigur, pe plan local, există preocupări și se fac eforturi de a folosi apa freatică, cea din bazine și lacuri de acumulare, prin lucrări executate cu forțe proprii (de pildă în unele cooperative agricole din județele Arad și Olt, care nu intră deocamdată în perimetrul irigat).

O mare importanță prezintă trecerea la **irigarea prin brazde** peste tot unde este posibil, înlocuind irigarea prin aspersiune, consumatoare de energie. În acest scop se recomandă analiza fiecărei parcele de teren, ținînd seama de panta acestuia și de sursa de apă. O atenție deosebită se cere a fi acordată, în continuare, asigurării punerii în funcțiune la întreaga capacitate a sistemelor locale și naționale de irigare, care cuprind și terenuri afectate pentru legume ; trebuie întreprinse măsuri energice pentru încheierea de urgență a lucrărilor de reparații și punere sub presiune a conductelor. Din informațiile culese de noi rezultă că mai sînt încă de efectuat lucrări de reparare și decolmatare a canalelor de aducțiune a apei, revizii și reparații la stațiile și agregatele de pompare, punerea la punct a echipamentelor mobile de udare.

Pentru terenurile ocupate cu legume nu este încă tîrziu să se finalizeze organizarea activității de udare a culturilor, asigurîndu-se numărul necesar de udători calificați și motopompiști, de care depinde exploatarea optimă a amenajărilor și producția planificată de legume la hectar. Se recomandă ca **în sarcinile înscrise în acordul global să fie stabilite concret obiectivele de udare, pe suprafețe și udători,** precum și pentru ceilalți lucrători ocupați în cultivarea legumelor din fermă. De asemenea, se impune ca în zona sistemelor de irigație să fie afectate pentru legume cele mai bune terenuri, cu soluri ușoare și fertile, fără de care nu se poate realiza o eficiență deplină a udatului la aceste culturi.

Extinderea irigațiilor în legumicultură trebuie să fie însoțită de **aprofundarea cercetărilor** în acest domeniu, **în vederea stabilirii celor mai corespunzătoare metode de irigare,** a regimului de udare la principalele specii legumicole, în funcție de

climă și tipul de sol. Studiile privind modelarea terenului în vederea irigării, atît la legumele timpurii cît și la cele de vară, trebuie să aibă, pe cît posibil, un caracter de **generalizare** pe unități, cu aplicabilitate la cît mai multe specii. Aceasta va permite folosirea în procesul de producție a unei game mai reduse de utilaje și mașini, deci va contribui la crearea mai rapidă a premiselor necesare mecanizării legumiculturii. De asemenea, considerăm că trebuie intensificate cercetările privitoare la biologia plantelor legumicole în condiții de irigare, în scopul cunoașterii mai temeinice a cerințelor diferitelor specii și soiuri față de umiditatea din sol și aer.

Răsaduri de calitate superioară

UN ASPECT MAJOR în legumicultură îl prezintă **producerea de răsaduri de calitate superioară.** Cercetările efectuate au pus la dispoziția producției noi soluții eficiente referitoare la compoziția și tehnica de confecționare a ghivecelor nutritive. De asemenea, s-a urmărit ca prin mecanizarea confecționării ghivecelor să se reducă consumul de forță de muncă (deosebit de ridicat în cazul folosirii ramelor sau preselor de mînă).

Preocupările pe linia perfecționării producerii răsadurilor de legume nu au luat însă sfîrșit. Acum, de cea mai mare importanță este să se lărgească baza materială și să se găsească forme organizatorice noi, cît mai corespunzătoare actualei situații a agriculturii noastre. Va trebui să se introducă cît mai mult în producție **răsadnițele încălzite cu biocombustibil.** Se simte nevoia ca în fiecare cooperativă agricolă de producție cu sector legumicol să fie cel puțin o **seră sau răsadniță-înmulțitor,** pentru realizarea unor semănături timpurii.

În momentul de față, la majoritatea culturilor răsadul este produs sau în curs de dezvoltare, așteptînd să fie plantat în adăposturi, sere-solariu și cîmp descoperit. Trebuie continuată îngrijirea lui prin udări, aerisiri frecvente și călire, pentru a scoate în cîmp numai plante viguroase, rezistente la eventualele brume tîrzii de primăvară, care mai pot apare chiar în regiunile sudice ale țării. Această lucrare se execută în condiții optime la C.A.P. Popești-Leordeni (sectorul agricol Ilfov), în schimb, la C.A.P. Lăcusteni (județul Vîlcea) răsadurile sînt întîrziate, deoarece nu s-a semănat la timp și nu s-au efectuat toate lucrările de îngrijire.

În această perioadă cu alternare de zile calde și reci este obligatorie **urmărirea zilnică a stadiului de vegetație a răsadului,** evitînd alungirea și etiolarea acestuia.

Îngrășămintele organice — folosite rațional

FOLOSIREA RAȚIONALĂ a îngrășămintelor prezintă aspecte multiple, legate de buna lor gospodărire, de sortiment, de modul și epocile de administrare. Pe linia valorificării resurselor locale trebuie scos în evidență faptul că există încă mari rezerve de materie organică provenită din **gunoi de grajd, resturi de plante și paie,** care — folosite în combinație cu îngrășămintele minerale și apa de udat — **pot asigura producții ridicate, de 30—40 tone de legume la hectar.** Se cere din partea unităților cultivatoare să valorifice din plin aceste posibilități, folosind soluțiile date de stațiunile experimentale. O atenție specială trebuie acordată **încorporării îngrășămintelor odată cu apa de irigat,** metodă specifică legumiculturii și cu mare eficacitate biologică și economică.

Unitățile cultivatoare trebuie să scoată și mai mult în evidență rezervele de materie organică existente, care constituie, alături de îngrășămintele minerale, o verigă de bază în ridicarea producției. Elaborarea unor noi rețete privind pregătirea **composturilor din resturi vegetale și din gunoaie menajere, înnobilate prin adaus de îngrășăminte minerale,** este o preocupare de actualitate pentru stațiunile de cercetări. Experimentarea îngrășămintelor organo-minerale și complexe, a îngrășămintelor lichide cu azot, aplicate la diferite specii legumicole și pe diverse tipuri de soluri, stabilirea dozelor și epocilor de încorporare a îngrășămintelor sînt numai cîteva din obiectivele cercetării agrochimice, legate de sporirea producției legumicole.

Soiuri de mare producție

ÎMBUNĂTĂȚIREA CONTINUĂ a sortimentului, care să cuprindă o gamă largă de soiuri valoroase, reprezintă o verigă importantă în cultura legumelor. **Prezența în cultură a unui număr de soiuri judicios alese** contribuie, alături de irigație și de măsurile agrotehnice, la sporirea producției pe unitatea de suprafață, la eșalonarea ei în tot timpul anului, la aprovizionarea mai bună a populației și a industriei de conserve cu legume. Specialiștii noștri în ameliorarea legumelor au experimentat soiuri și hibrizi cu o mare productivitate și valoare economică. Astfel, la ardei gras s-au creat soiurile de hibrizi timpurii „Solaris" și „Vidra 9", iar la vinete hibrizii H 117 și H 120, pentru sere și cîmp. Soiul de varză „Vidra" asigură 30 de tone la hectar producție timpurie.

Rezultatele obținute pînă acum în lărgirea sortimentului constituie doar un început. Dezvoltarea consumului și cerințele mereu crescînde ale pieței ridică probleme majore în fața legumiculturii, inclusiv a cercetării în domeniul ameliorării. Se impune, deci, intensificarea lucrărilor de ameliorare, în direcția obținerii de soiuri și hibrizi pentru diferite direcții de producție, care să asigure eșalonarea acesteia pe o perioadă îndelungată de timp și care să corespundă profilului și cerințelor de eficiență economică. Se simte, de pildă, lipsa unor soiuri și hibrizi pentru perioada de primăvară la varză, tomate, vinete și ardei,cu fructificare abundentă și timpurie chiar în condițiile climatice mai vitrege sau la cultivarea sub adăposturi din folie de material plastic. Pentru răsadnițe apare ca o necesitate crearea unor soiuri și hibrizi de legume din grupa solanaceelor cu port pitic, cu un număr mare de inflorescențe, iar pentru sere, soiuri și hibrizi cu productivitate ridicată în perioada cu iluminare insuficientă. Pe lîngă crearea și introducerea în producție a unor soiuri de seră mai valoroase, este necesar ca cercetările să fie îndreptate în direcții noi, de exemplu obținerea de soiuri de seră rezistente la virusuri și alte boli. De asemenea, trebuie inițiate și extinse cercetările privind rezistența tomatelor la atacul viermelui rădăcinilor.

Întrucît calitatea legumelor are implicații complexe, legate atît de aspectul exterior al produsului cît și de conținutul lui, se impune asigurarea de soiuri și hibrizi cu fructe de calitate superioară, pretabile într-un procent cît mai ridicat la valorificare, cu fructe uniforme la unele specii, cu un conținut bogat în vitamine.

Semințe de calitate superioară

PROCESUL de producere a semințelor superelită durează 3—4 ani și chiar mai mult, la unele specii. Conform schemelor de selecție adoptate, se produc periodic semințe superelită necesare pentru obținerea în fiecare an a cantităților de sămînță elită stabilite prin plan. La încheierea unui ciclu de selecție se obține sămînța superelită, din care se produce elita timp de 2—4 ani. Apoi ciclul de producere a semințelor, după schemă, este reluat, pornind de la cele mai valoroase elite noi, extrase din cîmpul de superelită. Sămînța superelită este apoi înmulțită și predată sectorului de producție. După cum se vede, **producerea seminței elită la plantele legumicole** este un proces complex, cu lucrări speciale de ameliorare și agrotehnică, necesitînd cadre de înaltă calificare și cheltuieli de producție ridicate, izolări în spațiu, o înzestrare tehnico-materială deosebită.

Mai mult ca oricînd se pune problema **îmbunătățirii și extinderii controlului biologic al semincerilor de legume.** Controlul biologic în timpul perioadei de vegetație constituie în etapa actuală forma cea mai corespunzătoare de îndrumare și ajutor pentru unitățile producătoare de semințe. Pe această cale se vor putea verifica din timp autenticitatea și puritatea soiurilor în lan, iar acele loturi semincere care se dovedesc necorespunzătoare biologic vor putea fi scoase din circuitul comercial.

Activitatea de cercetare va trebui axată pe îmbunătățirea schemelor de producere a semințelor superelită și elită, aceasta trebuind să fie extinsă, în așa fel ca în viitorii 2—3 ani să se asigure tot necesarul de sămînță selecționată pentru toate speciile și soiurile de legume zonate, fără a mai fi nevoie să apelăm la import. Odată cu lărgirea studiilor privind stabilirea de procedee pentru ridicarea calității semințelor, sînt necesare folosirea metodelor noi de investigație științifică, extinderea cercetărilor privind gradul de variabilitate a soiurilor, în scopul de a se preciza mai bine caracteristicile lor și a se elabora norme pentru efectuarea controlului biologic.

Documentele de partid și de stat pun în fața specialiștilor din legumicultură sarcini noi, orientează și mobilizează eforturile lor spre găsirea celor mai judicioase și eficiente căi de intensificare a producției, spre elaborarea unei concepții unitare privind realizarea sarcinilor de plan. Obiectivele trasate trebuie îndeplinite în condiții de eficiență economică ridicată, acordînd toată atenția reducerii consumurilor materiale, în special de energie, a cheltuielilor de producție pe unitatea de produs și de suprafață. În acest sens, un rol important au cadrele de economiști, cărora li se cere să urmărească periodic — iar în campania de semănat și plantat, zilnic — evoluția consumurilor și cheltuielilor. Tehnologul și economistul trebuie să conlucreze strîns pentru realizarea sarcinilor de plan privind producția totală, cea timpurie, gama sortimentală, a tuturor indicatorilor economici din acest an.

prof. dr. doc. Bujor MĂNESCU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

CONDUCEREA MODERNĂ A PRODUCȚIEI: CONDIȚIE ȘI STIMUL ÎN FUNCȚIONAREA MECANISMULUI ECONOMIC

ÎNTĂRIREA autogestiunii economico-financiare a întreprinderii face necesară o implicare activă a organelor de conducere colectivă în valorificarea în grad înalt a condițiilor organizatorice și funcționale create prin aplicarea noului mecanism economic, în scopul îndeplinirii exemplare a sarcinilor de plan, al sporirii eficienței înregistrate în activitatea fiecărei unități. În acest context, o importanță deosebită o are sporirea preocupărilor tuturor factorilor implicați pentru extinderea utilizării în practică a metodelor moderne de conducere a producției. Continuăm în acest număr să prezentăm o analiză a exigențelor pe care le presupune aplicarea cu înaltă eficiență a instrumentarului conducerii moderne a producției în procesul autogestiunii economico-financiare a întreprinderii*).

■ **La creșterea gradului de fundamentare și sporirea operativității deciziilor economice în întreprinderi metodele moderne de conducere sînt chemate să aducă contribuții substanțiale.**

Astfel, **metoda diagnosticării** în conducerea unităților urmărește identificarea aspectelor pozitive și a dificultăților în domeniul respectiv, depistarea cauzelor care le provoacă, determinarea implicațiilor acestora, stabilirea unor măsuri de extindere sau generalizare a aspectelor favorabile, respectiv de eliminare a celor negative. Folosirea metodei permite stabilirea gradului de organizare și conducere a activităților desfășurate într-o unitate, definirea direcțiilor de dezvoltare a acesteia, evaluarea și controlul ansamblului sistemului organizatoric și funcțional, cu aprecierea stării generale și a climatului de muncă și viață din unitatea respectivă.

În cadrul acțiunii de organizare și de conducere cu eficiență superioară a producției, metoda diagnosticării poate fi folosită **ca etapă** — în cadrul programului de creștere a fiabilității sistemului respectiv —, **ca proces** în sensul unui mod de acțiune și de interpretare realizat după un program propriu, poate fi considerată **ca rezultat** prin concluziile sale și prin bilanțul previzional pe care-l oferă cu privire atît la măsurile imediate cît și la cele de perspectivă și, în sfîrșit, poate fi utilizată **ca instrument** eficient în organizare și conducere, prin depistarea și urmărirea sistematică a fenomenelor noi ce apar în activitatea întreprinderilor, de aplicare a unor măsuri raționale prin care să se stăpînească eficient schimbarea și să se dirijeze armonios dezvoltarea. Întrucît recomandările care se formulează pe baza metodei diagnosticării nu au caracter decizional, este indicat ca acestea să fie discutate în cadrul organelor de conducere colectivă care trebuie să dea dovadă de receptivitate, pentru ca ele să poată fi transformate în decizii, cu implicațiile care decurg din acestea.

Creșterea complexității fenomenelor și proceselor economice a atras după sine vehicularea pe canalele informaționale a unor cantități tot mai mari de informații, care, în ciuda progreselor făcute de tehnica de calcul, ocupă o parte mare din fondul de timp disponibil al conducătorului, necesar prelucrării acestora. Dacă se mai adaugă și faptul că unele informații nu necesită reacții de răspuns ale conducătorilor, atunci înțelegem mai bine de ce rămîne de mare actualitate problema simplificării sistemului informațional pe de o parte, iar, pe de altă parte, problema creșterii operativității acestuia. Permițînd vehicularea ascendentă numai a informațiilor care reflectă abateri de la parametrii fixați și stabilind competențele decizionale pe niveluri ierarhice în funcție de valoarea abaterilor, **metoda conducerii prin excepție** răspunde în bună măsură acestor cerințe, asigurînd abordarea selectivă a problemelor și concentrarea activității conducătorilor asupra problemelor majore și în special a celor de dimensionare a stărilor viitoare a acestor sisteme. De altfel, în ultima perioadă de timp se semnalează o receptivitate sporită a întreprinderilor noastre în aplicarea acestei metode, de cele mai multe ori fiind utilizată combinat cu alte metode, cum ar fi, de exemplu, conducerea prin obiective.

În condițiile aplicării actualului mecanism economico-financiar, cînd se pune un accent deosebit pe lărgirea și diversificarea sortimentului de mărfuri și livrarea la export a unor produse cu caracteristici tehnice tot mai complexe, tot mai competitive, metoda conducerii prin excepție își găsește utilizarea din plin și în activitatea de comerț exterior, accentul fiind pus pe sporirea volumului exportului și a eficienței acestuia. Metoda își găsește aplicabilitate, printre altele, în urmărirea modului cum au fost îndeplinite sarcinile planificate la export sau import, în controlul realizării operațiilor de clearing, în informarea de piață și pregătirea operațiunilor de export sau import, în cercetarea de piață pe termen mediu și lung, precum și în pregătirea operațiilor de export și import care cuprind și controlul eficacității publicității și a relațiilor cu publicul în activitatea precontractuală, precum și controlul eficienței ofertelor.

■ **Concentrarea conducerii și organizării producției și a muncii la nivelul fiecărui loc de muncă și produs** reprezintă o altă posibilitate pusă la îndemîna factorilor implicați de aplicarea acestor metode. Este vorba astfel de **conducerea pe produs**, metodă care se caracterizează prin aceea că, conducătorul de produs sau al unei grupe de produse asigură organizarea, coordonarea și conducerea tuturor activităților privind produsul, începînd cu conceperea acestuia, pînă la scoaterea sa din fabricație. Conducătorul de produs elaborează variante de strategii privind produsul gestionat și coordonează realizarea produsului respectiv pe baza strategiei alese de conducerea unității. Ocupîndu-se de un singur produs, sau de o grupă de produse înrudite și coordonînd toate activitățile care privesc produsul pe întreg ciclul de viață al acestuia, conducătorul de produs are posibilitatea să fundamenteze mai temeinic deciziile, asigurînd în acest fel un nivel ridicat al rentabilității produsului. Aceste avantaje evidente apreciem că sînt superioare problemelor generate de creșterea complexității structurii organizatorice a întreprinderii prin crearea în cadrul

● Diagnosticarea : de la utilizare postoperativă la acțiune preventivă ● În locul aglomerării de informații, o abordare selectivă prin conducerea prin excepție ● Conducerea pe produs — o metodă ce se cere mai larg utilizată ● Un instrument indispensabil conducerii eficiente a producției : analiza economică factorială

*) Prima parte a acestui studiu a fost publicată în numărul trecut al revistei.

Gestiune pe produs?

AUTOGESTIUNEA economică a întreprinderii presupune folosirea eficientă a mijloacelor materiale și bănești astfel încît fiecare unitate productivă să-și asigure recuperarea integrală a cheltuielilor din venituri proprii, realizarea beneficiilor planificate și a unei rentabilități cît mai ridicate. Într-o asemenea viziune, autogestiunea urmărește utilizarea în grad înalt a potențialului tehnico-productiv și uman nu numai global, la nivel de unitate, ci și la nivelul fiecărei secții și loc de muncă, care se reflectă valoric în indicatorii de eficiență, iar ca formă concretă, faptic, la încheierea procesului de producție în gestiunea produselor finite. Apreciem deci că apare necesară organizarea gestiunii nu numai global valoric la nivel de întreprindere ci și fizic, pe produs finit.

Iată și argumentele. În condițiile noului mecanism economico-financiar, autogestiunea trebuie să-și găsească reflectare și la nivelul secțiilor de producție, acolo unde se realizează producția materială, producția marfă și fizică, permițînd instituirea gestiunilor cantitative a resurselor consumate și, respectiv, a producției finite realizate. În această viziune, gestiunea produselor finite nu constituie altceva decît o parte componentă din gestiunea economică — aceea care reprezintă rezultatele concrete ale secțiilor de producție și a fiecărui loc de muncă în parte. Nu trebuie uitat că gestiunea economică la nivel de întreprindere se reflectă valoric în bilanțul contabil prin elementele înscrise în capitolul de venituri și cheltuieli, dar în realitate secțiile de producție sînt acelea care le generează cantitativ și valoric. În mod sintetic, la nivelul unității, gestiunea economică reflectă beneficii rezultate din diferența dintre venituri și cheltuieli, obținute prin valorificarea rezultatelor muncii, respectiv a produselor finite realizate de fiecare secție și loc de muncă în parte.

În acest context, apreciem că gestiunea produselor finite constituie nu numai o reflectare a producției materiale realizate ci și o necesitate obiectivă a evidenței tehnico-operative a activității desfășurate de fiecare secție de producție. Astfel, gestiunea produselor finite în condițiile autogestiunii economice devine și un mijloc de verificare și control al aportului adus de fiecare secție și loc de muncă la realizarea producției fizice care determină producția marfă vîndută și încasată, indicator de bază care necesită o strictă evidență întrucît condiționează retribuția personalului muncitor. Desigur, în funcție de modul de organizare a fluxurilor tehnologice se poate determina și sistemul de organizare a gestiunii produselor finite, respectiv o singură gestiune la nivelul unității sau gestiuni distincte pe fiecare secție.

În condițiile noului mecanism economico-financiar, la unitățile mari, cu organizarea fluxurilor de producție interdependente, așa cum este și întreprinderea „1 Mai" — Ploiești, apreciem că s-au creat premisele de a se trece de la o gestiune unică global-valorică la gestiuni distincte pe produs finit, specifice fiecărei secții de producție care sînt concepute ca un sistem cibernetic, bine organizate, cu autonomie economico-financiară prin bugetul propriu de venituri și cheltuieli. Organizarea gestiunii produselor finite apreciem că corespunde necesității de a urmări în mod concret la nivelul secției producția realizată de către fiecare echipă, brigadă, atelier sau loc de muncă, dar și eficiența fiecărei resurse consumate în procesul de producție. Necesitatea promovării unei asemenea optici apreciem că este determinată și de aplicarea acordului global în fiecare secție de producție și loc de muncă ca metodă generală de valorificare a potențialului tehnico-productiv și uman existent, de creștere a producției, a productivității muncii și realizare a producției fizice. Acest concept de organizare ar corespunde, după părerea noastră, și cerinței de autogospodărire prin păstrarea și depozitarea produselor finite pînă la livrare, cît și prin valorificarea materialelor refolosibile rezultate din procesul de producție ca deșeuri tehnologice — problemă de mare actualitate.

Instituirea gestiunii produselor finite la nivelul secției de producție — ca parte din gestiunea unică a întreprinderii — ar contribui totodată la lărgirea sistemului de delegări de competență și răspunderi concrete celor care produc. Desigur că organizarea unei gestiuni a produselor finite într-o formă concretă depinde de specificul fiecărei unități și de inițiativa cadrelor de conducere în elaborarea unor decizii adecvate privind fixarea posturilor și stabilirea sarcinilor și răspunderilor în acest sens. Date fiind avantajele unei asemenea acțiuni apreciem că instituirea gestiunii pe produse finite reprezintă o problemă de actualitate care merită să stea în atenția specialiștilor.

ec. Vasile NISTOR
șef birou desfacere,
întreprinderea „1 Mai" — Ploiești

acesteia a funcției conducătorului de produs. De aceea, după părerea noastră, lărgirea sferei de folosire a conducerii pe produs, cu implicațiile pozitive pe care le are asupra nivelului calitativ al produselor și a rentabilității acestora, reprezintă o cerință de actualitate în procesul sporirii eficienței.

În contextul în care, în vederea creșterii eficienței în funcționarea mecanismului economic, s-a trecut la înfăptuirea măsurilor cu privire la perfecționarea metodologiei de planificare, evidență și urmărire a costurilor de producție, precum și la fundamentarea programelor de reducere a costurilor pe baza analizei critice a tuturor categoriilor de cheltuieli apreciem că **se amplifică rolul analizei valorii.** Deoarece aplicarea acestei metode permite reconsiderarea caracteristicilor, performanțelor și costurilor de fabricație ale produselor, asigură o mai strînsă corelare a cheltuielilor materiale privite prin prisma valorii de întrebuințare, eliminînd acele cheltuieli care nu contribuie la creșterea valorii de întrebuințare sau contribuie într-o măsură nesemnificativă la îmbunătățirea ei. Analizînd modul în care produsul satisface anumite necesități și identificînd, pe această bază, funcțiile produsului, stabilind costurile pentru componentele materiale angajate în obținerea acestor funcții, evidențiind pentru fiecare dintre ele elementele care servesc la realizarea lor, cunoscînd funcția fiecărei componente, se pot stabili, prin utilizarea analizei valorii, soluțiile constructive și tehnologice care să conducă spre acele produse ale căror costuri sînt minime, luînd în considerație ansamblul factorilor care intervin în fabricația lor.

În prezent, dat fiind că a fost elaborat „Programul special pentru aplicarea generalizată la scara întregii economii a analizei valorii", în scopul creșterii eficienței economice a producției și reducerii cheltuielilor materiale, factorii de decizie antrenați în procesul de producție, la orice nivel ierarhic s-ar afla, au datoria și obligația creării climatului necesar utilizării cu cea mai înaltă eficiență și rezultate superioare a acestei metode. Activitatea în acest sens este facilitată și de faptul că a fost legiferat și cadrul organizatoric, prin elaborarea a două standarde în care se reglementează etapele și fazele aplicării metodei în procesul decizional privind cercetarea, proiectarea produselor noi și modernizarea celor existente.

■

DEȘI metodele și tehnicile abordate, precum și celelalte existente în arsenalul conducerii moderne a producției ridică pe o treaptă superioară de eficiență munca de conducere, totuși cercetările întreprinse evidențiază insuficienta lor extindere în unitățile economice. Ca urmare, pentru lărgirea aplicării lor în sprijinul creșterii eficienței, apreciem că se cere acționat în continuare în vederea :

— cunoașterii mai aprofundate a principalelor metode și tehnici de conducere moderne, precum și a efectelor favorabile ale folosirii acestora pe scară largă ;

— utilizării mai consecvente și aprofundate de către conducerile unităților economice a analizei economice, în special a celei factoriale cu ajutorul metodei conducerii prin costuri, conducerii prin bugete etc. în fundamentarea deciziilor. Dacă la eșaloanele superioare — centrale industriale, ministere — aceste metode se bucură de atenție sporită, și în întreprinderi se cere amplificată utilizarea lor ;

— aplicării într-o proporție sporită a metodelor cu caracter global de conducere modernă cum sînt metodele de conducere prin obiective, prin proiecte, prin excepții ;

— întăririi abordării previzionale și preventive a actului de conducere a producției și a activității de control economic și financiar, valorificării superioare, pe scară largă, prin metode adecvate a posibilităților de perfecționare, pe toată aria funcțiilor conducerii întreprinderii, a posibilităților create de noul mecanism economico-financiar.

dr. Adriana OLARU

Productivitatea muncii — factor strategic hotărîtor al ridicării calitative a economiei românești (III)

CÎTEVA detalii apte să releve mai bine cerințele, însemnătatea organizării superioare a fiecărui loc de muncă — temei al sporirii productivității muncii la nivelul întregii economii. În procesul de producție, organizarea locurilor de muncă poate suferi modificări în raport de interdependența și intercondiționarea factorilor producției. În contextul respectiv, organizarea rațională a locului de muncă trebuie să asigure cu preponderență economia de mișcări a executantului pentru realizarea operației sau grupului de operații pe locul de muncă, care să determine efortul și timpul de execuție minim necesar.

Se impune, deci : a) amplasarea și utilizarea cît mai eficientă a echipamentului la locul de muncă în condițiile efortului limită al executantului ; b) precizarea condițiilor de bază referitoare la conceperea mașinilor, utilajelor, instalațiilor, S.D.V.-urilor, aparaturii de măsură, control, automatizare-reglare, astfel încît să se asigure combinarea sau corelarea funcțiilor similare sau care asigură comenzile, măsura și controlul parametrilor proceselor urmărite, poziția corespunzătoare a executantului-om, sporirea gradului de siguranță în funcționare a mijloacelor de muncă și a protecției, a securității muncii executanților ; c) proiectarea locului de muncă în condițiile coordonării raționale a mărimii, structurii și solicitărilor sale cu dimensiunile antropometrice și capacitatea fiziologică a executantului ; d) dimensionarea corespunzătoare a zonei de lucru, în scopul ca executantul să-și îndeplinească sarcina programată utilizînd mijloacele de muncă și obiectele muncii astfel încît necesarul de mișcări și efortul impus să fie cît mai mici; e) proiectarea, în funcție de valorile antropometrice ale executanților, a dimensiunilor mesei de lucru și scaunului utilizate de aceștia ; neluarea în considerare a acestui aspect poate conduce, potrivit experienței, la oboseală suplimentară cu implicații negative directe asupra productivității muncii ; f) corelarea rațională a naturii și cerințelor operațiilor de executat cu capacitățile fiziologice, antropometrice și profesionale ale muncitorului, ca de exemplu a forței de apăsare, manipulare, deplasare, rotație și în poziții diferite (așezat, aplecat, în picioare ș.a.), precum și proiectarea dispozitivelor și materialelor ajutătoare sau izolante necesare ; g) concepția, execuția, amplasarea și folosirea în mod corespunzător a dispozitivelor de comandă (întrerupătoare, butoane, pîrghii, pedale, manivele) a aparatelor de măsură, semnalizare, control, reglare (panouri, cadrane — dimensiuni, forme, culori, modalități de gradare, iluminare ș.a.).

Fondul de timp : dimensionare corespunzătoare, folosire superioară

SĂ ABORDĂM în continuare cîteva probleme, cu deosebire pe plan principial, legate de normarea muncii — privite în contextul strategiei de creștere continuă a productivității. Pentru fiecare om al muncii — participant activ la opera de administrare conștientă, responsabilă, eficientă a părții din proprietatea socială ce-i este încredințată, utilizarea integrală a timpului de muncă trebuie să constituie o preocupare de cea mai mare importanță. Corelată cu timpul de folosire a utilajului și timpul de deplasare, transformare, așteptare a obiectelor muncii în procesul de producție (ciclul de fabricație), problema constă în determinarea, prin măsuri, în condițiile specifice desfășurării procesului, a structurii și nivelului consumului de timp. Ca urmare a faptului că efectuarea anumitor operații generează acțiunea unor mișcări tipice, preocupările pentru economia de mișcări, reducerea efortului fizic, sporirea eficienței și rodniciei muncii și deci a productivității muncii au fost orientate în direcția tipizării, sistematizării, combinării și grupării unor mișcări care vizează diferitele părți ale corpului uman în raport de care sînt determinați timpii necesari cunoscuți sub denumirea de normative de muncă.

Ca urmare a acestor preocupări, literatura consemnează un mare număr de sisteme de normative de timp pe mișcări*). Sistemul normativelor s-a extins din domeniul consumului de timp și în direcția limitării consumului de resurse materiale (materii prime și materiale, combustibil, energie, S.D.V.-uri), acțiune ce trebuie neîntîrziat accentuată pentru perspectivă. Luarea în considerare a sistemului de normative asigură, în continuare, posibilități de a cerceta riguros procesele de muncă atît în ansamblul și interdependența lor, de a stabili, pe tipuri de operații, lucrări, activități, nivelul normat al cantității de muncă necesară și numărul de executanți utili în acțiunea de organizare și planificare a producției cît și ca suport analitic al retribuirii după cantitatea și complexitatea muncii prestate — preocupare statornică a partidului și statului nostru. În acest scop, o importanță deosebită prezintă proiectarea și urmărirea balanței timpului de muncă, evidențierea abaterilor (±) și actualizarea permanentă a consumului de timp în funcție de corelația om-produs-operație.

Nivelul normat al cantității de muncă necesară este concretizat prin norma de muncă stabilită unui executant individual sau colectiv (în condiții tehnico-organizatorice determinate). Tipurile de norme de muncă și unitățile lor de exprimare prezintă, desigur, o arie largă de diversitate. Potrivit prevederilor legale însă, normele de muncă trebuie să fie astfel fundamentate încît să asigure economisirea muncii vii și realizarea productivității muncii planificate. Din punct de vedere al nivelului lor de determinare, normele unificate sînt obligatorii pentru toate unitățile existente la nivelurile și în condițiile în care au fost stabilite, spre deosebire de cele locale care au valabilitate numai în condițiile tehnico-organizatorice ale unei anumite unități. Să subliniem și faptul că, în cuprinsul normelor de muncă, norma de timp are o poziție predominantă, structura fiind în detaliu precizată de stas-uri. In calculul respectiv, firesc, nu se iau în considerație timpii de întreruperi nereglementate, generate, de regulă, de prezența unor întreruperi dependente de muncitor sau mașină ca rezultat al utilizării extensive și intensive nerationale.

Tocmai de aceea, activitatea de normare a muncii trebuie concepută ca un permanent act dinamic, de continuă actualizare pe baze raționale a nivelului normat al consumului de

*) Este vorba, de exemplu, de M.T.M.-1 (Method Time Measurement), concepută în S.U.A. în anul 1940 și răspîndită rapid ; de M.T.M.-2, variantă cu tendință de simplificare, asigurîndu-se o creștere a gradului de aplicabilitate și eficiență față de M.T.M.-1 ; de M.T.M.-3, variantă cu tendință de sporire a gradului de eficiență ; de W. F. (Work Factor) — metodă deosebită de sistemul M.T.M. prin gradul de detaliere a mișcărilor și de transformarea lor în micromișcări tipizate utilizate ca bază riguroasă de evaluare a timpilor, de reducere maxim posibilă a aprecierilor subiective ; de M. C. D. (Master Clerical Data) — utilizat în special în cadrul evaluării necesarului de muncă pentru lucrările personalului administrativ. Fiecare din asemenea metode — evident, am dat doar unele exemple — folosește premise, tehnologii, simbolizări și unități de exprimare proprii, a căror cunoaștere însă și adaptare la cerințele muncii din întreprinderile noastre industriale este o necesitate și aduce un real folos în acțiunea de valorificare complexă a resurselor și rezervelor din activitatea economică.

timp de muncă în raport de influența benefică a introducerii progresului tehnic, perfecționării organizării activității, creșterii răspunderii și calității factorului om în contextul atribuțiilor pe care i le oferă aplicarea riguroasă a mecanismului economico-financiar, autoconducerii, autogestiunii, în contextul atribuțiilor pe care i le generează, în esență, însăși calitatea de proprietar, producător și beneficiar în viața economico-socială a țării.

Organizarea întreprinderii — valențe economice

FUNCȚIILE și structura locului de muncă în strategia creșterii productivității se poate spune că reflectă, pe un plan specific, funcțiile și structura unității de producție privită în contextul general economic. Organizarea producției în unități sintetizează o concepție avînd la bază premisa în raport de care întreprinderea industrială se caracterizează prin : structură proprie (secții, linii tehnologice, ateliere, locuri de muncă, birouri, servicii ș.a.) ; sistem de relații interne și externe determinate de condițiile de aprovizionare cu resurse materiale, combustibil și energia necesară precum și de caracterul, mărimea, calitatea și ritmicitatea producției fabricate în funcție de cerințele beneficiarilor externi; potențial determinat de un volum limitat de resurse și factori de producție (clădiri, suprafețe de lucru, mașini, utilaje, instalații, aparatură de măsură, control, automatizare, semnalizare, reglare, materii prime, materiale, combustibili, piese de schimb, forța de muncă în numărul, profesiile și gradul de calificare solicitat de cantitatea și calitatea lucrărilor); complexitatea și nivelul tehnic al echipamentelor valorificate potrivit modului de pregătire și spiritului de ordine și disciplină al oamenilor muncii, în condițiile impuse de tehnologiile de fabricație specifice și de respectarea normelor de protecția și securitatea muncii.

Prin structura, relațiile, resursele de care dispune și complexitatea sarcinilor de îndeplinit, întreprinderea industrială se înscrie ca un sistem tehnico-economic ce trebuie conceput, organizat și condus pentru satisfacerea obiectivelor stabilite în plan, atît din punct de vedere al creșterii gradului de valorificare a resurselor cît și din cel al perfecționării continue a rezultatelor obținute prin prisma calității, competitivității tehnice și rentabilității economice.

Concepută ca o activitate de esență inginerească, ca un sistem care trebuie să acționeze și să interacționeze potrivit unui țel apriori stabilit, organizarea producției întreprinderii reprezintă un ansamblu de activități individuale și/sau de grup, cu caracter complex determinat de natura lucrării, condițiile de construcție și/sau funcționare și rezultatele prevăzute să fie obținute. Organizarea producției reprezintă, în fapt, o veritabilă muncă de creație desfășurată pe baza unei comenzi sociale determinată de necesitatea valorificării rapide în producție, cu eficiență tehnico-economică maximă, a rezultatelor ce răspund cerințelor curente și de perspectivă ale programelor prioritare de dezvoltare economico-socială a țării : economia de energie și combustibili, de alte materii prime și materiale, valorificarea superioară a acestora, creșterea productivității muncii sociale ș.a.

Considerînd organizarea producției întreprinderii industriale ca o componentă de bază a proiectării și nu ca o anexă a acesteia — cum, din păcate, de multe ori se constată că se petrec lucrurile în practică, situație ce trebuie prevenită sau eliminată — cît și ca o stare permanentă a celor ce conduc pregătirea și desfășurarea procesului de producție, aceasta poate duce la rezultatele așteptate. O condiție indispensabilă în acest scop este aceea de a porni de la ideea că economia de resurse materiale, timp, fonduri bănești începe în faza de concepție și proiectare, așa cum a subliniat adeseori tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru. În acest context, organizarea activității de producție, în care organizarea muncii reprezintă o incluziune organică, obiectiv necesară, trebuie să propună, pe primul plan, soluții de : valorificare superioară a materiilor prime, materialelor, potențialului energetic ; utilizare a materialelor înlocuitoare ; reducere a importurilor de materii prime, materiale; perfecționare a tehnologiilor existente și a controlului activ al calității în toate fazele, pentru obținerea de economii de materiale, timp, suprafețe, construcții-clădiri ș.a.; promovare și proiectare de noi tehnologii, produse, instalații, utilaje, S.D.V., A.M.C., de concepție românească, la un înalt nivel tehnic, funcțional, economic ; reducere a importurilor de licențe, de documentație tehnică, de instalații, utilaje ș.a.

Din această perspectivă, organizarea producției trebuie să se materializeze într-un program care, între altele, să cuprindă : lista măsurilor tehnico-organizatorice posibile de realizat din punct de vedere al conținutului, metodelor, mijloacelor și fondurilor bănești necesare ; lista acțiunilor de reproiectare pentru satisfacerea unui criteriu de decizie adoptat (de exemplu, realizarea de consumuri minime de materii prime, materiale, energie, sporirea gradului de utilizare a capacităților de producție, modernizarea utilajelor existente, perfecționarea fluxurilor de fabricație), metodele, mijloacele și fondurile ce se impun ; soluția de bază adoptată, variantele constructive în raport de aceasta și varianta considerată avantajoasă din punct de vedere al criteriilor tehnice, economice, funcționale, ergonomice impuse de condițiile de utilizare și de cerințele esențiale ale activității analizate, întrunite în criteriul fundamental și complex al eficienței generale tehnico-economice.

Firește, problemele organizării producției vizează aspecte diferite ale „vieții întreprinderii", dintre care de maximă importanță pot fi considerate : asigurarea unei corelații optime între tipul și caracteristicile procesului organizat și concepția de organizare și conducere adoptată ; legătura nemijlocită dintre proiectanții tehnologi și organizatori, constructori și beneficiari care vor deveni în continuare răspunzători de organizarea activității conduse avînd în vedere mutațiile impuse de adaptarea producției la cerințele consumatorilor, necesitatea reducerii cheltuielilor de energie, combustibili, creșterea volumului fizic al producției într-o structură sortimentală dată, optimizarea fluxurilor tehnologice în scopul reducerii timpilor de transport și așteptare, reducerii duratelor ciclului de fabricație a produselor ; pregătirea fabricației ; integrarea sarcinilor planificate cu disponibilitățile capacităților de producție, luînd în considerare starea utilajului și a condițiilor de întreținere-reparații, programarea fabricației, ordonanțarea produselor, transportul intern, toate acestea constituind procese cu implicații asupra utilizării capacităților de producție în condițiile respectării siguranței lor în funcționare ; organizarea aprovizionării tehnico-materiale (depozitare, stocare, livrare ritmică pentru consum în secții, ateliere, locuri de muncă) ; organizarea și executarea controlului tehnic de calitate, luînd în considerare tipurile de control și echipamentul necesar impus de natura și tipul produsului și al procesului de fabricație ; repartizarea forței de muncă pe lucrări care să asigure compatibilitatea calitativă necesară, productivitatea muncii maxim posibilă și cheltuielile de retribuție optime. Lista problemelor specifice organizării producției ar putea continua, evidențiind tot atîția factori importanți de influență asupra modului în care este concepută corelarea factorilor producției. Sînt probleme care, luate fiecare în parte, pot constitui domenii de studiu de largă extindere, a căror valorificare este binevenită pentru folosul comun al fiecărei întreprinderi industriale, pentru industria și economia românească.

Ceea ce trebuie subliniat în întreg acest context este faptul că în etapa actuală țara noastră dispune de o bază tehnică modernă, comparabilă cu a unor țări puternic dezvoltate ; or, problema de cea mai mare însemnătate pentru întreprinderile industriale trebuie să o constituie utilizarea cît mai eficientă a capacităților de producție în condițiile înfăptuirii întocmai a prevederilor de plan — la indicatorii producție fizică, marfă, netă, ai rentabilității etc. Iată, așadar, doar cîteva repere ale cadrului funcțional și organizatoric de mare complexitate în care își desfășoară activitatea unitățile economice, repere însemnate ale acțiunii de sporire a productivității, de care trebuie ținut seama cu atît mai mult în condițiile actualei etape de creștere cu precădere calitativă a economiei românești.

Barbu Gh. PETRESCU

De la 1 mai 1984

Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției

ÎN CONCORDANȚĂ cu obiectivele stabilite de Conferința Națională a partidului în domeniul creșterii bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — țelul suprem al politicii partidului —, Programul privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în acest cincinal se află la baza elaborării Decretului pentru majorarea retribuției personalului muncitor. Potrivit acestui act normativ, în anii 1983—1984 retribuția nominală a personalului muncitor va crește, în medie pe economie, cu 10,4%, această creștere realizîndu-se atît prin majorarea retribuțiilor tarifare, cît și prin sporirea părții variabile în totalul veniturilor oamenilor muncii.

Astfel, retribuțiile tarifare se majorează în medie cu 5,5% pentru muncitori, și cu 5%, pe clase de retribuire, pentru personalul operativ, personalul tehnic productiv și personalul din administrație. În acest context, începînd cu 1 Mai vor beneficia de majorarea retribuției peste șapte sute patruzeci de mii de persoane din ramurile: silvicultură, economia apelor, industrie (unități subordonate Consiliului Culturii și Educației Socialiste, unități subordonate altor ministere și organe centrale, precum și unități subordonate consiliilor populare, Uniunii Centrale a Cooperativelor Meșteșugărești, a Uniunii Centrale a Cooperativelor de Producție, Achiziții și Desfacere a Mărfurilor și altor organizații cooperatiste), gospodărie comunală, de locuințe și alte prestări de servicii neproductive.

Concomitent cu creșterea retribuțiilor tarifare, personalul muncitor va beneficia de venituri suplimentare obținute prin intermediul părții variabile a retribuției, și anume: creșterea sporului de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, adaosul de acord în cazul depășirii sarcinilor de plan, dublarea fondului de premiere, sporirea cotei de participare la beneficiile realizate etc. Aceste creșteri de venit vor stimula și mai mult răspunderea colectivelor de oameni ai muncii în vederea realizării și depășirii sarcinilor de plan în domeniul creșterii productivității muncii, a producției fizice, ridicării calității producției și a produselor și, pe această bază, creșterii beneficiilor obținute.

Pentru ilustrarea efectelor măririi retribuțiilor nominale prezentăm în tabel o serie de exemple din unele ramuri ce beneficiază de la această dată de majorarea retribuției, pe tipuri de unități și pe categorii de personal. De remarcat este faptul că, în majoritatea cazurilor, numai pe seama creșterii retribuției tarifare și a sporului de vechime neîntreruptă venitul suplimentar obținut pe parcursul unui an depășește retribuția medie pe economie și, în toate cazurile, retribuțiile tarifare avute înainte de majorare. Astfel, un muncitor silvicultor de categoria 4 II realizează un venit suplimentar anual de 2 712 lei, un croitor de categoria 5 II — 2 976 lei, un culegător mecanic linotip de categoria 6 II — 3 588 lei, aceste cifre ilustrînd cu claritate posibilitatea obținerii unor venituri suplimentare în condițiile realizării sarcinilor de plan și a unei mai mari stabilități a personalului.

Veniturile suplimentare obținute creează posibilitatea procurării unui cuantum mai mare de bunuri și servicii destinate consumului populației și nu afectează acordarea compensațiilor și nici drepturile de alocație pentru copii. Datele prezentate relevă că, cu cît categoria de încadrare sau clasa de retribuire sînt mai înalte cu atît venitul suplimentar, respectiv creșterea retribuției tarifare și a sporului de vechime, este mai mare.

Noua creștere a retribuțiilor nu modifică rețelele după care este retribuit personalul muncitor, din ramurile amintite, ci permite ca, în cadrul aceleiași ramuri, să obțină venituri suplimentare mai mari acele categorii de personal care execută lucrări deosebite, stimulînd, astfel, personalul în vederea creșterii calității pregătirii sale profesionale și promovării în categorii superioare. Astfel, în industria poligrafică, muncitorul culegător mecanic linotip categoria 6 II ce lucrează la presa centrală este retribuit după rețeaua A_0 și va beneficia de un venit suplimentar anual de 3 984 lei anual, iar muncitorul din aceeași categorie care lucrează la presa locală, retribuită după rețeaua A_1, va obține un venit suplimentar de 3 840 lei anual, față de un muncitor care lucrează la celelalte tipărituri, care va obține 3 588 lei anual.

Realizarea prevederilor Programului privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în acest cincinal reprezintă chezășia sporirii venitului național și, pe această bază, a ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregii populații.

Georgeta DUMITRESCU
Institutul de economie socialistă

Ramura, tipul unității, categoria de personal	Rețeaua de retribuire, grupa de ramură, nivelul de retrib.	Categoria, treapta, clasa, gradația, nivelul de calificare	Vechimea în aceeași unitate	Retribuția tarifară anterioară majorării (lei)	Venituri suplimentare realizate prin majorarea		Total venituri suplimentare (lei), în cazul realizării integrale a sarcinilor de plan	
					retribuției tarifare (lei)	sporului de vechime neîntreruptă (lei)	lunare	anuale
Silvicultură								
— muncitor silvicultor	silvicultură	4II	15 ani	2009	112	114	226	2712
— pădurar princip.	silvicultură	14 gr. 4	18 ani	2060	100	115	215	2580
— inginer silvic	silvicultură	23 gr. 3	7 ani	2780	140	92	232	2784
Economia apelor								
— meteorolog, hidrolog care lucrează la direcția apelor	grupa IV	23 gr. 3	11 ani	2780	140	83	232	2784
— muncitor hidrometru	grupa IV	4I	9 ani	2162	116	72	188	2256
Industrie								
● Unități subordonate Consiliul Culturii și Educației Socialiste								
Poligrafie								
— culegător mecanic linotip	Poligrafie A_0	6II	peste 20 ani	2968	160	172	332	3984
— maistru principal	Poligrafie B_0 și B	26 gr. 6	peste 20 ani	3200	160	184	344	4128
● Unități subordonate UCECOM								
— croitor	textil	5II	15 ani	2275	120	128	248	2967
— depanator radio-tv	constr. mașini A	3II	8 ani	2142	126	72	198	2376
— mecanic auto	constr. mașini B	6II	peste 20 ani	2611	146	153	299	3588

Implicații ale organizării asupra eficienței controlului de calitate

CONTROLUL TEHNIC al calității produselor, pe faze de execuție și final, constituie o componentă a procesului de producție, deci trebuie conceput, organizat și condus ca atare.

Modernizarea tehnologiilor include tot mai frecvent rezolvări principial noi ale operațiilor de control, în care un rol tot mai însemnat deține aportul de operativitate, precizie și obiectivitate al aparaturii electronice — calculatoare de proces, senzori, microprocesoare, capabile să regleze „în timp real" devierile de la parametrii de regim care ar avea efecte negative asupra calității, mai ales în procesele continue. Laboratoarele și punctele de control din întreprinderi își completează dotarea cu aparatură evoluată, care mărește fiabilitatea determinărilor. Cresc atît numărul standurilor de încercări și probe de funcționare, cît și complexitatea lor (deci gama de date ce pot fi relevate). Pe lîngă alinierea la progresul tehnic în domeniu, indispensabilă pentru realizarea unor produse cu înaltă funcționalitate, fiabilitate și competitivitate, aceste evoluții sugerează cît de important este ca astfel de înzestrări să fie avute în vedere încă de la conceperea, finanțarea și realizarea investițiilor în noi capacități productive, să fie întreținute și dezvoltate pe parcurs. Măsurile stabilite nu de mult de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., privind dezvoltarea producției de aparatură de măsură și control, dotarea la nivelul necesarului și utilizarea ei corespunzătoare, sînt menite să înlăture carențele care mai există din acest punct de vedere.

FĂRĂ îndoială că asemenea intervenții — al căror ritm și scară de implementare depind în măsură decisivă de conștientizarea, la diferite niveluri de decizie și execuție, asupra a ceea ce începem să denumim curent „costul calității" — reduc drastic dimensiunile participării la control a factorului uman, subiectivitatea ei, îi aduc substanțiale înlesniri. Dar nu o exclud. Și dacă încă nu putem face îndestule referiri pozitive la modul cum se aplică unele reglementări statuate prin Legea privind controlul calității produselor (de pildă : extinderea autocontrolului, ca metodă de organizare și de întărire a responsabilității fiecărui lucrător față de rezultatele muncii proprii ; acordarea „mărcii de calitate" — atestat cu caracter de garanție, apt să stimuleze responsabilitatea și mîndria colectivă), sîntem datori să subliniem necesitatea unei mai bune gestiuni a acestui factor.

Cît de reală este dihotomia productivitate — exigență în activitatea controlorilor ?

FIE CĂ EFECTUEAZĂ nemijlocit (senzorial) controlul, fie că operează asistat de (sau asistînd) aparatură specializată, controlorul este supus, într-un grad mai mare sau mai mic, unor solicitări fiziologice, îndeosebi de natură nervoasă. Oboseala care intervine la depășirea unui anumit nivel al acestora scade din capacitatea lui de muncă, de concentrare, apare riscul erorilor de apreciere.

Potrivit indicațiilor recente ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în unitățile productive se suplimentează măsurile tehnice și organizatorice din programele proprii, vizînd întărirea controlului de calitate, efectuarea lui riguroasă pentru fiecare exemplar de reper, subansamblu, produs, prevenirea și eliminarea defectelor pe faze de fabricație pînă la expediția la beneficiar. Măsurile respective trebuie însă astfel gîndite și aplicate, încît să nu contravină principiilor și obiectivelor programului de creștere a productivității muncii, deci să nu presupună majorarea nefundamentată a efectivelor ocupate în activitatea C.T.C., încălcarea prevederilor din plan relative la numărul și structura personalului muncitor. Calea rezolvării acestei aparente contradicții o constituie creșterea în paralel a exigenței și a productivității muncii la control. Acești doi termeni nu mai apar ca ireconciliabili, dacă prin folosirea aparaturii moderne, prin inovația tehnologică, dar și prin ameliorări de ordin ergonomic munca operatorului uman devine mai puțin solicitantă și monotonă, astfel încît efectul de concentrare perceptivă să nu devină excesiv, să nu ducă la disconfort.

În sprijinul unei astfel de duble eficientizări a muncii C.T.C. trebuie să vină deci — în fiecare unitate — tehnologii, specialiștii în organizarea muncii, conducătorii fazelor proceselor de producție din amonte și aval de control, medicul de întreprindere, psihologul (acolo unde la stabilirea schemei de funcțiuni s-a ținut seama de potențialul de aport al acestei profesiuni la reglarea spre optim a sistemului de relații om — mijloace de muncă — mediu în procesele industriale moderne, complexe). La rîndul său, compartimentul de control tehnic poate ajuta mai mult la îmbunătățirea calității produselor și la ușurarea propriei activități, semnalînd operativ responsabililor și executanților de pe fluxul tehnologic apariția unor defecte semnificative ca importanță și frecvență, pentru a se lua măsurile adecvate. Ceea ce implică, desigur, și o cunoaștere mai în detaliu, de către lucrătorii acestui compartiment, a specificului operațiilor de prelucrare, asamblare etc. ale căror rezultate le verifică, astfel încît sesizările pe care le fac să fie însoțite și de propuneri pertinente pentru remediere.

Pe lîngă rolul de constatare și decizie în sfera sa de atribuții, controlorul se va putea integra astfel mai activ și mai intim în procesul de fabricație, ceea ce va constitui pentru el o îmbogățire a muncii, un puternic element de motivație, va determina o mai bună înțelegere și o manifestare complexă a responsabilității sale individuale în contextul răspunderii colective pentru un înalt nivel tehnic și calitativ al produselor. Asemenea transformări, operînd pozitiv, reconfortant asupra psihicului, sînt de natură să atenueze sindromul de rutină (înțelegînd prin aceasta nu siguranța pe care o dă o experiență îndelungată, ci carența în stimul participativ a unei activități predominant repetitive).

Reflectînd la aspecte de felul celor menționate, și comisiile pentru calitatea producției, îndrumate la obiect de către consiliile oamenilor muncii, vor putea și vor trebui să cuprindă mai îndeaproape în preocupările lor, alături de sfera fabricației, și pe cea a controlului.

Importanța amenajării ergonomice a locurilor de muncă

ESTE, spuneam, momentul ca în cîmpul studiilor de organizare ergonomică a locurilor de muncă să fie mai insistent cuprins și controlul tehnic. Ca un exemplu de abordare a acestei problematici prezentăm sumar, în cele de mai jos, constatările și concluziile a două cercetări efectuate — apelînd la un bogat instrumentar științific specializat — de către un colectiv *) de la Institutul de igienă și sănătate publică din București.

● În două întreprinderi din industria construcțiilor de mașini au fost cercetate activitățile de control la : piese de precizie (repere și matrițe) și funcționarea componentelor și a ansamblelor realizate din acestea, în **fabricarea aparatelor de măsură** ; bile și role, în **fabricarea rulmenților.** Metodologia complexă aplicată a cuprins cu precădere determinarea intensității solicitărilor psiho-fiziologice, caracterizate prin participare senzorială (mai cu seamă vizuală, dar și tactilă și psihomotorie), a atenției, a unor funcții intelectuale (pentru culegerea și prelucrarea informațiilor în raport cu norma sau modelul de referință și luarea deciziei de acceptare sau respingere a pieselor controlate). Solicitările vizuale — care angajează întreaga gamă de funcții : acuitate, vedere stereoscopică, acomodare, convergență, sensibilitate de contrast, viteză de percepție, adaptare, motilitate oculară — sînt produse de necesitatea depistării unor detalii mici (pînă la 0,5 mm) și foarte mici (microni), de contrastul redus dintre detaliu și fond, de strălucirea suprafeței metalice a pieselor sau a dispozitivului de control luminos, de efortul de acomodare impus de distanța mică dintre ochi și piesă, de unele deficiențe ale ambianței luminoase, de încordarea atenției în cazul așteptării continue pe care o implică apariția întîmplătoare, ca loc și moment, a defectelor la piesele aflate în mișcare pe planul de lucru (bilele și rolele de rulmenți).

Posturile de control studiate sînt dotate, după specific, cu diverse instrumente de măsură, dispozitive, aparate optice complexe (microscop, ecran catodic, suprafețe luminoase etc.). Utilizarea lor micșorează solicitarea vizuală, dar o accentuează pe cea intelectuală.

Recomandările făcute pe baza stu-

*) Dr. Hilda Herman, psih. Despina Marinescu ș.a.

→

OPINII

Cum utilizăm mijloacele informaticii ?

*ÎN ȚARA NOASTRĂ a fost elaborat un sistem rațional de organizare a documentelor pentru toate sectoarele de activitate, prin „Catalogul formularelor tipizate", aprobat de Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste — cu instrucțiuni precise privind forma, conținutul, structura, întocmirea și folosirea. Dintr-un recent articol publicat de „Revista economică" *) am aflat despre o serie de rezultate obținute pe linia perfecționării sistemului informațional pe ansamblul economiei, pe ramuri și unități, concretizate în reducerea consumului de hîrtie, a volumului de muncă, despre preocupările și acțiunile avute în vedere în continuare, inclusiv în legătură cu extinderea utilizării mijloacelor informaticii în efectuarea operațiilor de evidență.*

În legătură cu acest ultim aspect supun atenției specialiștilor și forurilor cu atribuții în domeniu unele constatări (cunoscute de cei vizați, și nu numai de ei) și propuneri rezultate din practica economică, în speranța că vor contribui la o reconsiderare a elementelor unei reale raționalizări.

Preluarea de către calculator a unor operațiuni sau a unor activități de evidență și calcul a condus la substituirea unora din formularele tipizate cu diferite liste și rapoarte. Dar, încă pînă în prezent, unele din acestea nu sînt supuse unei reglementări precise privind obiectul, conținutul, numărul de exemplare — elemente pe care le decid proiectantul și utilizatorul (beneficiarul) programului.

Listări care nu folosesc cu nimic utilizatorului, o punere în pagină neeconomicoasă, un exemplar în plus unde nu trebuie, cartele suplimentare din cauza folosirii nejudicioase a cîmpului la cartelele de bază — toate acestea consumă maldăre de hîrtie de imprimantă și cartele, uzează fără folos periferice. *Orice întîrziere a acțiunilor menite ca reglementările privind îngrădirea proliferării hîrtiilor să le cuprindă și pe cele generate de calculator mărește nejustificat cheltuielile materiale ale prelucrării.*

Pe de altă parte, deși se scot foarte multe rapoarte, nu întotdeauna se listează cele strict necesare și în conformitate cu instrucțiunile Ministerului Finanțelor sau ale altor organe de directivare. Exemplific cu unele programe privind retribuirea, care nu creează fișier istoric pe retribuții și, ca atare, nu listează fișele retribuțiilor atît de necesare în calcularea sumelor cuvenite pentru concedii de odihnă, participarea la beneficii și în alte cazuri cînd trebuie să se ia ca bază cîștigul mediu pe o perioadă determinată.

Faptul că aceste programe nu sînt omologate din punctul de vedere al dispozițiilor legale îl dovedește cuprinderea unor erori... „jenante". De exemplu, se acordă alocație de stat pentru copii și se reține contribuție pentru persoane fără copii, în aceeași lună și de la aceeași persoană...

Orice schimbare în actele normative, care operează asupra unui program, trebuie să conducă de îndată la modificarea acestuia, astfel ca la data intrării în vigoare a prevederilor noi, programul actualizat în spiritul lor să fie exploatabil, fără să mai fie nevoie de insistențe repetate ale beneficiarilor pentru efectuarea adaptării.

Nu pot înțelege principiile care au ghidat acțiunea întreprinsă de Centrul de organizare și cibernetică în construcții pentru alinierea colecțiilor PEGAS la noul nomenclator de materiale. Se „pasează" această operațiune la utilizator (o lucrare ce consumă cca. 400 ore/om — și sînt, în țară, cca 200 de utilizatori !). Oare C.O.C.C., ca gestionar al programului și al bazei de date normative, nu ar fi — logic — obligat să-și actualizeze biblioteca de date și apoi s-o difuzeze la unitățile de exploatare ?

Un alt aspect nedorit îl constituie cazurile de aplicații ultrasofisticate sau de programare de dragul programării, avînd ca rezultat un volum foarte mare de muncă umană, nu numai la implementare, dar și la exploatarea curentă. În loc să permită raționalizarea personalului, aceasta duce la creșterea lui (bineînțeles, sub alte denumiri ale funcțiilor) — la care se adaugă cheltuieli materiale suplimentare. Nu e de mirare, în aceste condiții, că unii contabili-șefi preferă, în locul unei stații de calcul cu 20 de operatori, 10 posturi de contabili.

Cu sau fără rost, din orgoliu profesional sau din necesitate imediată, ici și colo s-au proiectat programe diferite pentru aceeași activitate. Astfel, numai pentru activitatea de personal-retribuire există cîteva programe, de fapt asemănătoare ; s-ar fi putut economisi un volum important de muncă prin adoptarea unuia singur.

Astfel de situații reclamă reglementări care să introducă ordinea necesară, *abilitarea organelor de control competente de a verifica modul cum se gestionează patrimoniul unităților economice prin folosirea lucrărilor pe calculator.* Din observațiile pe care le-am făcut asupra modului cum se execută aceste controale — revizii — am constatat că adesea sînt ocolite prudent lucrările executate pe calculator, cu excepția unor rapoarte mai simple. Or, un prost gospodar, un rău intenționat poate „aduce la linie" o gestiune cu ajutorul unei banale cartele, operațiune nelegală (uneori de domeniul penal) care scapă revizorului neavizat în materie.

În loc de concluzii, vin cu următoarele propuneri :

● *omologarea de către organele centrale* — după specific (Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii ș.a.) — a *programelor elaborate* sub egida Institutului central pentru conducere și informatică, în ce privește numărul realmente necesar de rapoarte, liste, exemplare, cu satisfacerea legalității ;

● *stabilirea unui barem de consum de hîrtie și cartele* — în funcție de aplicație — *și a gradului de reducere a volumului de muncă față de prelucrarea* manuală ;

● *completarea pregătirii profesionale a tuturor organelor de control financiar-contabil* cu noțiuni care să le dea posibilitatea de *a controla lucrările efectuate cu prelucrarea automată a datelor, din punctul de vedere al legalității operațiunilor ;*

● includerea mai frecventă de către „Revista economică" (publicație de o mai întinsă „respirație economică" și mai accesibilă efectivului larg de utilizatori), în supliment, a unor *articole pe probleme de informatică aplicată*, prin care utilizatorii să fie informați și să-și expună cerințele.

Este cunoscut că față de informatica de gestiune se manifestă pe alocuri o anumită rezistență socială, motivată diferit pe categorii de oameni ai muncii implicați în problemă. Deficiențele de felul celor la care ne-am referit oferă substanță acestei rezistențe, în toate formele ei de manifestare. De aici necesitatea înlăturării lor.

ec. Dumitru VRÎNCEANU
Piatra Neamț

*) **Suplimentul nr. 13/1984 : dr. ing. P. Aliu, Noi realizări în activitatea de perfecționare a sistemului informațional.**

←

diului se referă la : controlul medical al funcțiilor vizuale ale persoanelor ce urmează să lucreze la control (miopia și hipermetropia de valoare mare sînt contraindicate) ; repetarea periodică a unei astfel de examinări, pentru constatarea evoluției și corectarea unor imperfecțiuni ale văzului (de refracție, presbiție) ; perfecționarea pregătirii profesionale a controlorilor a căror activitate cere o participare intelectuală mai mare (ținînd seama și de faptul că vechimea în profesie a majorității lucrătorilor ce au format eșantionul este de pînă la 5 ani) ; ameliorarea ergonomică a condițiilor de muncă ; unele măsuri organizatorice.

● Relația dintre solicitări (fizice, senzoriale, ale atenției) și productivitate a fost urmărită la controlul de calitate al **țesăturilor finite** într-o mare întreprindere textilă. Activitatea muncitoarelor de la punctele de lucru respective constă, în principal, în identificarea și marcarea defectelor (detalii mici de 0,1—1 mm — fire scoase, pete, găuri, diferențe de culoare etc. — a căror observare necesită uneori și folosirea lupei) pe țesătura (imprimată sau nu) care se deplasează cu o viteză de 12—18 m/min, pe rampe înclinate la 45°. Ea cuprinde, totodată, deplasarea țesăturilor pe cărucioare, amplasarea lor pe role și corectarea poziției lor pe rampă, comenzile de pornire-oprire etc. Ca atare, solicitarea neuropsihică e însoțită de solicitări fizice (poziția de lucru, deplasări, manipulări), rezultînd într-o serie de cazuri scăderea treptată a performanțelor în timpul schimbului și creșterea numărului de greșeli spre sfîrșitul acestuia. Din concluziile cercetării se desprind, pentru întreprinderea respectivă și pentru altele cu condiții similare, **direcții de acționare** în vederea diminuării oboselii în activitatea de control, printre care : adaptarea ergonomică a utilajului și a mobilierului de lucru, pentru a asigura muncitoarei o poziție neforțată; ameliorări ambientale; asigurarea mai bună a posibilității de reglare în limite variate a vitezei de deplasare a țesăturii ; situarea pauzelor de odihnă după a 3-a și a 5-a oră de lucru ; cuprinderea, în examenul medical la încadrare, a unor determinări relative la funcțiile necesare și la contraindicațiile vizuale.

Ceea ce poate fi reținut, ca o observație generală, din cele de mai sus este că **optimul ergonomic al locului de muncă reprezintă o noțiune evolutivă** în funcție de acumularea de noi cunoștințe și posibilități de rezolvare — și că urmărirea lui în organizarea activității de control calitativ, în asigurarea ei tehnică și ambientală creează controlorului **posibilitatea ca în limite raționale de efort, să-și mărească performanțele cantitative, acuratețea și precizia în depistarea defectelor.**

Adrian RUSU

Probleme privind cuantificarea eficienței economice (II)

ALĂTURI de indicatorii eficienței efortului curent și a eficienței efortului inițial există preocupări pentru calcularea unor indicatori ai eficienței folosirii resurselor. De regulă se iau în calcul numai resursele de muncă (populația ocupată) și fondurile fixe. În acest caz exprimarea eficienței resurselor are la bază două modalități de calcul. Prima constă fie în recalcularea unei categorii de resurse prin intermediul unor indicatori care reflectă eficiența folosirii celeilalte resurse, fie pornind de la relațiile economice dintre cele două grupe de resurse. Astfel, se utilizează productivitatea muncii pentru recalcularea fondurilor fixe și eficiența netă pentru recalcularea populației ocupate. Cea de a doua modalitate se bazează pe folosirea unor relații de substituire stabilite între forța de muncă și fondurile fixe. Această modalitate de calcul a eficienței resurselor se experimentează în mai multe țări socialiste

$$ER = \frac{VN}{PO + k \cdot FF} \qquad (3)$$

în care :

K — coeficientul substituirii calculat ca raport dintre ritmul productivității muncii (R_w) și modificarea absolută a înzestrării tehnice a muncii (z)

$$K = \frac{\frac{w_1}{w_i} - 1}{Z_1 - Z_0} \qquad (4)$$

Din relația (4) nu rezultă direct conținutul economic al coeficientului k, fapt ce pune la îndoială utilitatea lui pentru a face comparabile fondurile fixe cu forța de muncă.

După părerea noastră economia relativă de forță de muncă pe unitatea de fonduri fixe — exprimată prin coeficientul k — poate fi măsurată prin raportul dintre forța de muncă eliberată (ΔPO_w) și creșterea fondurilor fixe necesară pentru creșterea productivității muncii (ΔF_w) utilizînd relațiile :

$$\Delta PO_w = \frac{VN_1}{W_0} - PO_1 \text{ sau } \Delta PO_w = PO_1\left(\frac{W_1}{W_0} - 1\right) \qquad (5)$$

$$\Delta F_w = F_1 - Z_0 \cdot PO_1 \text{ sau } \Delta F_w = PO_1(Z_1 - Z_0) \qquad (6)$$

Determinarea relației (6) are la bază ipoteza că toate fondurile fixe care asigură ridicarea înzestrării tehnice a muncii conduc la o anumită creștere a productivității muncii, ipoteză impusă de faptul că nu se poate face o separare a rolului fondurilor fixe în acțiunea lor asupra sporirii productivității muncii.

Indicatorul eficienței resurselor (3) pune în evidență modificările intervenite în nivelul productivității muncii și eficienței fondurilor fixe ; el nu poate fi folosit pentru comparații cu caracter internațional. Faptul că coeficientul k este sensibil la modificările intervenite în compoziția organică a producției înseamnă că mărimea eficienței resurselor (3) depinde de alegerea perioadei care stă la baza determinării coeficientului k. În acest scop se recomandă ca perioada să fie cel puțin de cinci ani.

Deci măsurarea sintetică a eficienței folosirii resurselor este condiționată de asigurarea comparabilității elementelor care compun efortul. Pentru rezolvarea acestei probleme s-au conturat două concepții. Prima are ca obiect relațiile dintre munca vie și fondurile fixe. Specific acestei concepții este faptul că își propune să măsoare și să analizeze eficiența economică pornind fie de la relațiile dintre productivitatea muncii, înzestrarea tehnică a muncii și eficiența folosirii fondurilor fixe, fie de la cele dintre productivitatea muncii și acumularea productivă. Limitele acestei concepții constau în principal în faptul că ea pune semnul egalității între acumularea productivă și modificarea înzestrării cu fonduri fixe și nu ține seama de eforturile pentru fondurile fixe necesare creșterii productivității muncii. După această concepție se exprimă numai eficiența eforturilor inițiale.

Cea de-a doua concepție privind măsurarea eficienței folosirii resurselor urmărește asigurarea comparabilității eforturilor inițiale și a celor curente. În vederea determinării eforturilor totale se recomandă folosirea formulei costurilor producției, a coeficientului reproducției, a indicatorilor costurilor ponderate și a timpului de muncă. Formula costurilor producției se aplică pentru asigurarea comparabilității fondurilor de investiții cu consumurile curente prin intermediul coeficienților normativi de eficiență. Coeficienții reproducției exprimă mărimea costurilor curente și a acumulării pe unitate de venit național sau produs social. În această variantă se cuprind numai părți ale eforturilor reproducției ; rămîne însă nesoluționată problema normării eforturilor reproducției fondurilor și a forței de muncă.

Variantele care apelează la indicatorii costurilor ponderate cuprind în calcul toate resursele cu eforturile curente și inițiale. Acestea se apropie cel mai mult de concepția eforturilor totale. Problemele care nu sînt încă rezolvate privesc fundamentarea riguroasă a coeficienților de reducere a eforturilor inițiale în eforturi curente.

La determinarea eforturilor totale de muncă prin intermediul timpului de muncă consumat cu obținerea componentelor eforturilor inițiale și curente nu și-a găsit încă o rezolvare riguroasă problema reducerii muncii complexe în muncă simplă.

Rezultă că preocupările legate de măsurarea sintetică a eficienței folosirii resurselor trebuie orientate în direcția asigurării comparabilității eforturilor inițiale și curente. O posibilitate ar consta în fundamentarea cheltuielilor normate ale reproducției resurselor, care îndeplinesc rolul de coeficienți de reducere a eforturilor inițiale în eforturi curente.

Pornind de la aspectele menționate poate fi conceput un sistem de indicatori pentru măsurarea, analiza și planificarea eficienței economice, format din indicatori parțiali și unul sau mai mulți indicatori sintetici. La nivelul economiei naționale din acest sistem nu pot lipsi grupele care exprimă venitul național și veniturile reale pe locuitor : productivitatea muncii sociale și influența ei asupra sporirii venitului național ; venitul național care revine la o unitate de resurse consumate și avansate ; cheltuieli pentru știință și tehnică pe unitatea de venit național ; eficiența fondurilor fixe și circulante ; creșterea venitului național pe o unitate din fondul de acumulare și investiții ; proporția fondului de înlocuire cu produsul social ; sporul venitului net pe o unitate de creștere a venitului național ; rentabilitatea fondurilor, rentabilitatea producției, rentabilitatea exportului ; proporția creditelor în mărimea acumulării.

Sistemul de indicatori utilizați pentru analiza eficienței economice trebuie să fie **unitar** la nivelul întreprinderilor, ramurilor și al întregii economii naționale, unitatea fiind asigurată de conținutul eficienței și al indicatorilor care exprimă efectele și eforturile. Deosebirile privind dimensiunea sistemului de indicatori sînt impuse de probleme pe care le ridică înfăptuirea procesului de reproducție, la soluționarea cărora un loc important trebuie să-l ocupe calculele și analizele de eficiență. La nivelul întreprinderilor și centralelor sistemul cuprinde în principal grupe de indicatori ce caracterizează evoluția principalilor indicatori ai rezultatelor : nivelul tehnico-economic și calitatea produselor ; productivitatea muncii și influența ei asupra rezultatelor producției ; economisirea fondurilor fixe și a investițiilor ; economisirea materialelor și a stocurilor ; reducerea costurilor și creșterea rentabilității ; eficiența exportului ; indicatori sintetici de eficiență.

Fiecare grupă de indicatori oferă informații privind eficiența folosirii diferitelor resurse. Oricît de mare ar fi lista indicatorilor, ea nu permite caracterizarea complexă a eficienței dacă nu formează un tot unitar, dacă între indicatori nu există legături și relații de interdependență. Un sistem de indicatori ai eficienței economice trebuie să permită cunoașterea legăturilor esențiale și a raporturilor cantitative existente între indicatori. Totodată, trebuie astfel conceput, încît să asigure posibilitatea caracterizării legăturii dintre eficiență și proporțiile de bază ale reproducției, știind că eficiența economică este principala cale de înfăptuire a proporțiilor în economie. Sistemul de indicatori trebuie în același timp să permită explicarea contradicțiilor care pot fi sesizate în evoluția în timp a diferiților indicatori, ceea ce înseamnă că trebuie să fie ierarhic structurat.

Rezultă că una din problemele fundamentale privind măsurarea și analiza eficienței economice pe baza unui sistem de indicatori se referă la cercetarea legăturilor existente între indicatorii de eficiență. Aceste interdependențe trebuie cercetate din cel puțin trei puncte de vedere :

a) **prin prisma relațiilor existente între eforturi și efecte în vederea realizării unui anumit nivel de eficiență în cadrul unui interval de timp.**

Relațiile dintre indicatorii parțiali de eficiență pot fi sesizate pornind de la conținutul acestora. Astfel se poate porni de la relațiile existente între productivitatea muncii (W), eficiența fondurilor fixe (EFF), rata rentabilității (R_r), înzestrarea tehnică a muncii (Z), rentabilitatea fondurilor fixe (R_{FF}) etc.

$$W = \frac{VN}{PO} = \frac{VN}{FF} \cdot \frac{FF}{PO} = \frac{Vn}{FF} \cdot \frac{FF}{PO} : \frac{Vn}{VN} \qquad (5)$$

$$EFF = \frac{VN}{FF} = \frac{Vn}{FF}\cdot\frac{Vn}{VN} = \frac{VN}{PO}:\frac{FF}{PO} = \frac{PS}{PO}\left(1 - \frac{CM}{PS}\right):\frac{FF}{PO} \quad (6)$$

$$Z = \frac{FF}{PO} = \frac{Vn}{PO}:\frac{Vn}{FF} = \frac{VN}{PO}:\frac{VN}{FF} \quad (7)$$

$$R_r = \frac{Vn}{Cp} = \frac{Vn}{VN}:\frac{Cp}{Vn} = \frac{\frac{VN}{FF}:\frac{FF}{PO}}{\frac{VN}{PO}:\frac{Vn}{Cp}} \quad (8)$$

$$RFF = \frac{Vn}{FF} = \frac{Vn}{VN}:\frac{VN}{FF} = \frac{Vn}{PO}:\frac{FF}{PO} \quad (9)$$

Printr-o asemenea variantă de abordare în analiza legăturilor dintre indicatori pot fi formulate baze de sprijin pentru descoperirea posibilităților de influențare a eficienței ;

b) **prin prisma relațiilor existente între efecte și eforturi pentru evoluția eficienței în timp.** Pornind de la evoluția indicatorilor de bază care exprimă efortul și efectul economic și de la legăturile existente între ei este posibilă recunoașterea relațiilor de proporționalitate dintre diferiți indicatori. Prezentate sub forma unor inegalități pot fi analizate limitele normale între care se pot mișca în dinamică principalii indicatori care exprimă eforturile și efectele economice. Astfel, pentru indicatorii sintetici care exprimă rezultatul și efortul inițial se poate construi următoarea inegalitate :

$$I_{Vn} > I_{VN} > I_{PS} > I_{CP} > I_{FF} > PO \quad (10)$$

Pe baza unor asemenea inegalități pot fi stabilite limitele în care trebuie să se realizeze evoluția eficienței pentru a corespunde cerințelor legităților economice ;

c) **prin prisma legăturilor dintre principalii indicatori parțiali de eficiență și indicatorul sintetic.**

Punctul de pornire pentru evidențierea legăturilor existente între principalii indicatori parțiali și indicatorul sintetic o poate constitui cerința obiectivă ca rezultatele finale ale activității să crească mai repede decît consumul productiv ; deci $I_{VN} > I_{CP}$ Această cerință impune cercetarea aprofundată a eficienței consumului productiv, exprimată sintetic prin raportul dintre venitul național și consumul productiv.

Ținînd seama că un alt obiectiv fundamental pentru dezvoltarea dinamică a economiei naționale îl constituie sporirea productivității muncii, înseamnă că este necesară cunoașterea legăturilor existente între eficiența consumului productiv și productivitatea muncii.

La rezolvarea acestei probleme pornim de la un număr cît mai redus de indicatori parțiali, astfel încît sistemul să fie suficient de simplu. Legătura dintre eficiența consumului productiv (ECP) și productivitatea muncii (W) poate fi evidențiată pornind de la modul de calcul al eficienței consumului producției și de la componentele venitului național — venituri primare ale populației (VP) și venitul net (Vn), urmărind sesizarea componentelor sistematice

$$ECP = \frac{VN}{CP} = \frac{VP}{CP} + \frac{Vn}{CP} = \frac{1}{\frac{CP}{VP}} + RCP \quad (11)$$

Din relația (11) rezultă că pentru ridicarea eficienței consumului productiv, creșterea compoziției costurilor fiind presupusă, este necesar, dar nu și suficient, să crească rentabilitatea consumului productiv (R_{Cp}).

Pentru sporirea rentabilității consumului productiv (12) este necesară, dar nu și suficientă, ridicarea rentabilității costurilor producției (R_{Cp}), creșterea compoziției costurilor fiind presupusă :

$$RCP = \frac{Vn}{CP} = \frac{Vn}{Cp}:\frac{CP}{Cp} = RCp\left(1 + \frac{VP}{CP}\right) \quad (12)$$

Rentabilitatea costurilor, calculată pe baza rentabilității muncii (RM), evidențiază cea de-a treia componentă esențială pentru ridicarea rentabilității costurilor ; în condițiile creșterii compoziției costurilor, sporirea rentabilității muncii este necesară, dar nu și suficientă (13).

$$RCp = \frac{Vn}{Cp} = \frac{RM}{\frac{CP}{VP} + 1} \quad (13)$$

La rîndul ei creșterea rentabilității muncii este echivalentă cu creșterea eficienței muncii (EM).

$$EM = \frac{VN}{VP} = 1 + RM \quad (14)$$

Ținînd seama de componentele esențiale evidențiate de relațiile de mai sus poate fi realizată, indirect, legătura cu productivitatea muncii :

$$W = \frac{VN}{PO} = EM \cdot \frac{VP}{PO} \quad (15)$$

Această relație pune în evidență faptul că creșterea eficienței muncii este o condiție necesară pentru sporirea productivității muncii, dar nu este și suficientă.

Deci, pornind de la principalii indicatori parțiali care exprimă eficiența și rentabilitatea efortului curent poate fi construit un sistem ierarhic de indicatori, ordonat pe trepte care exprimă condițiile necesare de creștere formulate mai sus (vezi fig. 1 din prima parte a articolului).

$$\boxed{ECP} \Rightarrow \boxed{RCP} \Rightarrow \boxed{RCp} \Rightarrow \begin{matrix}\boxed{RM}\\ \updownarrow \\ \boxed{EM}\end{matrix} \Rightarrow \boxed{W}$$

Structura ierarhică a sistemului de indicatori de bază ai eficienței economice

Structura ierarhică prezentată pune în evidență importanța fundamentală a productivității muncii pentru reducerea eficienței economice : dacă nu crește productivitatea muncii, nu crește nici unul din indicatorii care se află pe treptele superioare. Deci, ridicarea productivității muncii nu este automat urmată de creșterea eficienței măsurată prin intermediul indicatorilor care se află pe treptele superioare. Dar dacă doi indicatori se află pe trepte diferite de ordonare, atunci din creșterea înregistrată de indicatorul situat pe treapta superioară rezultă întotdeauna creșterea indicatorului de pe treapta inferioară. Acțiunea inversă nu trebuie să fie întotdeauna valabilă. Ca urmare, între faptul că deși crește productivitatea muncii, anumiți indicatori parțiali de rentabilitate și eficiență scad nu este nici o contradicție.

În continuare se pune problema folosirii unui indicator sintetic de eficiență și încadrarea lui organică în sistemul de indicatori de bază prezentat în figura de mai sus. În rezolvarea acestei probleme putem porni de la faptul că efortul total curent de muncă trecută și vie este reprezentat de produsul social, compus din : consumul productiv, veniturile primare și venitul net. Aceasta înseamnă că drept indicator sintetic de eficiență (F) ar putea fi utilizat raportul dintre venitul național și produsul social :

$$E = \frac{VN}{PS} = \frac{ECP}{1 + ECp} \quad (17)$$

Această expresie indică faptul că creșterea indicatorului sintetic este echivalentă cu creșterea eficienței consumului productiv. Deci indicatorul sintetic este o componentă a sistemului prezentat în fig. 2 și se încadrează în treapta a patra a sistemului ierarhic a indicatorilor de bază. Relația (17) exprimă într-adevăr complexitatea eficienței — indică legătura cu productivitatea muncii, eficiența muncii, compoziția costurilor și veniturile primare pe persoană.

$$E = \frac{VN}{PS} = \frac{W}{PS : PO} \quad (18)$$

Aplicînd unele transformări, relația (18) devine :

$$E = \frac{W}{\frac{VP}{PO}\left(\frac{CP}{VP} + 1 + \frac{Vn}{Vp}\right)} \quad (19)$$

Această relație arată că alături de problemele comune existente, între productivitatea muncii și eficiența economică există și deosebiri principale. În același timp rezultă că creșterea eficienței este o realizare calitativ superioară comparativ cu sporirea productivității muncii. Astfel că pentru a spori eficiența este necesar ca sporirea productivității muncii să devanseze creșterea, lucru ce rezultă din numitorul expresiei (19).

Sistemul structural al indicatorilor de bază ai eficienței poate fi completat cu indicatori care exprimă intensitatea consumului material și eficiența folosirii fondurilor fixe etc. De sigur, există și alte modalități pentru construirea unor sisteme de indicatori structurate ierarhic, implicînd eforturile inițiale Problema esențială pentru măsurarea și analiza operației economice prin intermediul sistemului de indicatori constă în aprofundarea legăturilor existente între ei, în folosirea în mai mare măsură a analizelor factoriale. Aceasta, deoarece planificarea eficienței economice înseamnă de fapt planificarea factorilor care o influențează.

prof. dr. I. CAPANU
lector dr. P. WAGNER

ȘCOALA ROMÂNEASCĂ DE STATISTICĂ

CONSTITUIREA unei școli în știință reprezintă incontestabil un mecanism social care generează formarea și progresul cercetătorilor și al literaturii de specialitate. Școala are cu necesitate un mentor, se caracterizează printr-un ansamblu de idei specific configurate, vădește un stil de abordări și practici științifice și zone de influențe în afara grupului respectiv de membri și aderenți. O asemenea școală a fost cea românească de statistică, clădită de-a lungul deceniilor de academicianul Octav Onicescu. Faima acestui nume și a acestei școli a căpătat o recentă ilustrare prin publicarea volumului **„Onicescu — Studies in Probability and Related Topics, Papers in Honour of Octav Onicescu on His 90th Birthday", Nagard Publisher, Roma, 1983,** cu o dedicație din partea autorilor și o prefață a lui **Iosif Constantin Drăgan,** președintele editurii. Volumul cuprinde contribuțiile unor reputați oameni de știință din Anglia, Australia, Belgia, Canada, Columbia, Cehoslovacia, R. F. Germania, Franța, Italia, România și Statele Unite.

Autorii volumului omagial sînt foști studenți, colaboratori, prieteni sau simpli colegi din comunitatea internațională a oamenilor de știință, care au fost stimulați în lucrările lor de ideile, ipotezele, problemele și teoremele profesorului sau de contactele științifice cu cel în care au recunoscut un autentic șef de școală. Ariile articolelor celor 50 de autori sînt largi, așa cum au fost și preocupările mentorului și savantului omagiat prin aceste valoroase studii. Ceea ce reunește toate eseurile din volumul apărut în Italia este înscrierea acestor contribuții în cîmpul unei mai bune înțelegeri fundamentale a domeniilor în care fiecare dintre autori s-a făcut cunoscut și a dobîndit reputația sa științifică individuală. Nu fac excepție de la această orientare a volumului celebrități ale lumii științifice contemporane cum sînt, de pildă, Bruno de Finetti și N. Georgescu Roegen. Bruno de Finetti oferă idei fundamentale privind problematica teoretică a probabilităților în cadrul a două articole din volum, unul legat de semnificația decizională a probabilităților și altul privind conceptualizarea paralelă a probabilităților obiective și a celor subiective care au vaste posibilități de aplicare în economie. N. Georgescu Roegen, prof. emeritus de la Universitatea Vanderbilt S.U.A., — fost elev și colaborator, ca și regretatul acad. Gh. Mihoc, al marelui dispărut, — a dedicat profesorului Octav Onicescu un eseu de o frumusețe și densitate de idei și argumente rar întîlnite, privind analiza epistemologică a statisticii.

Toate articolele din volum vădesc, sub o formă sau alta, același demers intelectual și științific care i-a fost drag lui Octav Onicescu : analiza și chiar incizia critică a bazelor însești pe care le are o disciplină științifică sau oricare regiune a cunoașterii. În acest sens își comunică rezultatele cercetărilor lor fundamentale în statistică profesorii și cercetătorii Wolfgang J. Bühler și Bernhard Mellein, Harry Cohn, Florin Constantinescu și Kristoff Klökner, Paul Deheuvels, Daniel Dugné, Maurice Girault, David G. Kendall, Michael Junge și Radu Teodorescu. I. C. Drăgan și Ștefan Airinei semnează o originală contribuție privind o nouă unitate de măsurare a timpului istoric : calendarul procesional heliotermic. În domeniul prognozelor în marketing este prezent Rudolf Lewandowski, unul din cei mai cunoscuți specialiști europeni în previziunile economice. Profesorul Albert Perez din Cehoslovacia determină noi direcții în elaborarea modelelor statistice de decizie, iar belgianul Marcel Y. Fabri, expert O.N.U., analizează relevanțele epistemologice ale teoriei indicatorilor sociali și economici.

După cum era de așteptat, participarea cercetătorilor români discipoli ai școlii statistice Onicescu este substanțială și de înaltă calitate. Academicieni, profesori, specialiști în diferite ramuri ale matematicii, în economie, demografie, informatică, mecanică, fizică, astrofizică, geologie etc. aduc importante contribuții în variatele lor domenii, cum sînt : un nou model al proceselor de difuzare a informației, potențialul aplicativ în economie al unui model de programare liniară, perfecționarea planificării prin teoria informației și prin teoria învățării, funcțiile de utilitate, un mode general al învățării, metaconceptele gîndirii fizice, analiza demografică a provinciilor istorice ale României etc.

O parte din articolele autorilor dezvoltă sau tratează direct teoriile, conceptele și instrumentele analitice create de Octav Onicescu, cum ar fi, de pildă, mecanica invariantivă, dependențele cu legături complete și generalizările lanțurilor markoviene Onicescu-Mihoc, teoria energiei informaționale și aplicațiile acesteia.

O sinteză prețioasă pentru istoria contemporană a econometriei românești este prezentată în studiul : „Seminarul Onicescu pentru aplicarea metodelor statistice și matematice în economie", pe care profesorul l-a dirijat personal și cu continuitate în cadrul D.C.S. între 25 ianuarie 1965 și primăvara anului 1983, cînd s-a îmbolnăvit. În cele 446 de ședințe s-au expus 441 de comunicări științifice elaborate de 514 autori, printre care și profesori străini prestigioși cum au fost A. Kaufman, M. G. Kendall, Wassily Leontief (premiul Nobel pentru economie), N. Georgescu Roegen, Francois Perroux, R. Lewandowski și alții.

Apărut sub redacția profesorilor români M.C. Demetrescu și Marius Iosifescu, volumul colectiv care onorează personalitatea științifică internațională a lui Octav Onicescu constituie o mărturie vie a ascendenței izvorîtă din admirația și faima de care se bucură peste hotare creatorul școlii române de statistică.

dr. Artenie BARB

MODELE MATEMATICE ÎN ECONOMIE

ȘTIINȚELE economice s-au dezvoltat, pînă nu de mult, pe baza a două direcții de modelare aparent opuse : modelarea descriptivă și modelarea matematică a fenomenelor. Deși promițătoare, modelarea matematică în economie nu a dus la rezultatele scontate, datorită unor dificultăți pe care le-a întîmpinat în cadrul încercărilor de a fi folosită în practică (imprecizia formulării problemelor, imposibilitatea efectuării experimentelor sau costul ridicat de acceptare, volumul mare de informații vehiculate și apoi stocate, care trebuie prelucrate etc.). De fapt, cele două direcții de modelare trebuie să se completeze reciproc, în scopul creșterii gradului de cunoaștere a proceselor economice. Se conturează astfel și o a treia direcție de cercetare în economie, care îmbină în mod armonios studiul descriptiv cu cel fundamentat matematic — și anume **euristica.** Această ingenioasă și eficientă cale de abordare a fenomenelor este descrisă într-o lucrare apărută nu de mult sub titlul **„Experiment și euristică în economie",** lucrare care conține un evantai larg de metode ce pot fi utilizate fără dificultăți în practica economică.

Faptul că noua publicație a fost elaborată la cinci ani după decernarea premiului Nobel pentru economie lui Herbert Simon, considerat „fondatorul euristicii aplicate", a permis îmbogățirea teoriei și practicii economice cu noi concepte și metode menite să surprindă mai fidel complexitatea fenomenelor. Adaptarea unor rezultate cunoscute într-o viziune nouă conferă deja lucrării o notă de originalitate. Acesta este cazul algoritmului general al rezolvitorului de probleme care, deși este adoptat după concepția lui Herbert Simon, totuși conține o serie de aspecte noi, urmărind două obiective și anume : admisibilitatea și optimalitatea. Practicianul acordă prioritate admisibilității, iar teoreticianul este preocupat în mare măsură de optimalitate (considerînd că restricțiile modelelor vor fi relativ „ușor" de îndeplinit).

Pornind de la principiile algoritmului general al rezolvitorului de probleme, autorii prezintă numeroase proceduri euristice, în cea mai mare parte inedite sau chiar originale. Ca exemplu se pot da algoritmii pentru simularea proceselor de stocare, studiul tarifelor diferențiate etc. Îmbinarea experimentelor cu procedurile euristice permite abordarea unor probleme economice complexe și dificil de cuantificat. Pentru problemele de dimensiuni mari sînt folosiți algoritmii euristici. Pentru a depăși dificultățile generate de factorii nenumerici care intervin în procesele economice pot fi folosite mulțimile vagi, utilitățile globale, precum și unele metode deosebit de ingenioase, cum este cazul metodei poligoanelor deschise, elaborată de Bolesch.

Elementele statistice, care intervin atît de frecvent în economie, sînt luate în considerație atît în cazul experimentelor, cît și al algoritmilor de calcul. Una dintre căile cele mai eficiente de abordare a problemelor de natură stohastică în economie este simularea numerică. În lucrare, autorii reușesc să îmbine avantajele simulării atît cu experimentele, cît și cu euristica. De altfel, pentru economie autorii propun ca pe lîngă simularea matematică să fie folosită și simularea euristică.

Simularea euristică are la bază unele proprietăți acceptate intuitiv de către experți, dar nedemonstrate încă matematic. Ea se caracterizează printr-un volum de calcule substanțial redus față de simularea matematică. De altfel, în timp, algoritmele de simulare euristică se îmbunătățesc, pe măsură ce gradul de cunoaștere crește, apropiindu-se mai mult de cele riguroase (fundamentate matematic).

Experimentul poate fi însă îmbinat nu numai cu simularea, ci și cu jocul. Dacă experimentele reale pot fi costisitoare și pot necesita un timp relativ îndelungat, jocurile costă mult mai puțin și permit acumularea în scurt timp (de exemplu în cîteva luni) a unei experiențe care altfel ar necesita ani sau chiar zeci de ani de activitate. Folosirea în instruirea viitoarelor cadre de conducere a jocurilor de întreprindere a devenit o practică folosită curent în Academia „Ștefan Gheorghiu", Academia de Studii Economice precum și în alte instituții din țara noastră. Jocurile propuse de autori pun un accent deosebit pe latura probabilistică a deciziilor în economie, în condiții de mare complexitate, ceea ce constituie o încercare meritorie, dacă se are în vedere faptul că mulți autori neglijează efectele riscului sau îl iau în considerație în ipoteze foarte simplificatoare. În acest sens se evidențiază utilitatea jocului complex pentru activitatea comercială.

Prin modul de redactare, lucrarea se adresează unui cerc larg de cititori : studenți, cercetători, cadre didactice din învățămîntul superior și institute de cercetări, dar și practicieni din întreprinderi și centre de calcul.

dr. Ovidiu RUJAN

*) **Marcel Stoica, Iacob Cătoiu, Cornelia Rațiu-Suciu,** „Experiment și euristică în economie", Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Controverse teoretice privind actuala criză economică mondială (II)

FIIND VORBA de procese în curs de desfăşurare sub ochii noştri, ale căror componente au fost inegal sau insuficient tratate pînă acum, gînditorii marxişti contemporani formulează în mod justificat cerinţa aprofundării interacţiunii dintre fenomenele de criză la scară naţională şi la scară internaţională, respectiv planetară. De pildă, G.M. Kumanin arăta că pentru a determina locul real al categoriilor de ciclu economic mondial şi criză economică mondială (cu referire specială la sistemul capitalist) se cere clarificarea interacţiunii dintre ciclul industrial, ciclurile naţionale şi ciclul mondial, inclusiv precizarea raportului de subordonare dintre ele, precum şi delimitarea formelor de manifestare ale ciclurilor şi crizelor de conţinutul lor profund, delimitarea relaţiilor genetice de conexiunile inverse.[7])

Analiza genezei şi fiziologiei actualei crize economice mondiale i-a dus pe gînditorii marxişti la concluzia că între cauzele şi consecinţele ei există o strînsă interdependenţă dar nu coincidenţă, că din punct de vedere geografic nu există identitate deplină între ţările în care îşi are originea (ţările capitaliste dezvoltate) şi ţările care suportă în măsura cea mai mare consecinţele negative ale acestei crize (ţările în curs de dezvoltare). Pe baza efortului analitic de a discerne ierarhia factorilor generatori ai crizei şi interdependenţa dintre multiplele ei forme de manifestare, gînditorii marxişti din România au ajuns la concluzia că, din punct de vedere economic, criza mondială „are elemente distincte care se impletesc strîns. Printre acestea pot fi amintite : a) crizele economice generate de capitalism şi transmiterea unora dintre efectele lor asupra tuturor statelor ; b) adîncirea decalajelor economice dintre state şi criza ordinii economice internaţionale ; c) apariţia crizelor globale — energetică, de materii prime, valutar-financiară etc. ; d) fenomene perturbatoare ale vieţii economice din diverse ţări ale lumii, indiferent de orînduirea lor socială, nivel de dezvoltare etc. şi care au inevitabil repercusiuni asupra vieţii economice internaţionale"[8]).

Sintetizînd generalizările teoretice făcute cu prilejul analizei formelor concrete de manifestare ale actualei crize economice mondiale, gînditorii marxişti au dezvăluit esenţa ei în sensul că ea „cuprinde în prezent o multitudine de crize... care se intercondiţionează şi se accentuează reciproc"[9]), că în realitate este vorba despre „un sistem de crize"[10]), că „decalajele economice constituie coloana vertebrală a actualei crize economice mondiale"[11]), că aceasta poate fi denumită „criză a structurilor economice din toate ţările"[12]). În acest sens, o lucrare colectivă elaborată de economiştii marxişti din România socialistă apreciază că „criza mondială nu mai reprezintă o simplă însumare a crizelor naţionale, ci o dereglare cu mult mai profundă a economiei capitaliste, cînd crizele din interiorul fiecărei ţări se conjugă cu dezorganizarea principalelor fluxuri economice, a mecanismelor de realizare a lor, ceea ce agravează crizele la nivel naţional"[13]). Dacă este adevărat că actuala criză economică mondială nu este o simplă criză economică ciclică de supraproducţie (cum o prezentau unii autori burghezi la începutul desfăşurării ei), tot atît de adevărat este însă şi faptul că din componentele ei nu lipsesc nici crizele de supraproducţie (recesiuni sau depresiuni, cum le numesc, de obicei, autorii burghezi), după cum dovedesc evenimentele din anii 1974/1975 şi 1978/1982.

În condiţiile accentuării interdependenţelor dintre economic şi politic, un rol important în agravarea actualei crize economice mondiale revine, după aprecierea gînditorilor marxişti, politicii economice practicate de unele state ca şi de companiile transnaţionale, ceea ce a dus, printre altele, la criza creşterii economice şi a dezvoltării la scară planetară, fie datorită cursei înarmărilor, care presupune imense cheltuieli parazitare şi o mare risipă de resurse[14]), fie datorită unei atitudini greşite faţă de mediul înconjurător, îndeosebi sub forma poluării lui[15]), fie datorită unor greşeli în elaborarea strategiei creşterii şi dezvoltării economice[16]), respectiv încălcarea unor proporţii care se cer respectate pentru a asigura dezvoltarea armonioasă şi stabilitatea economică (mai ales între acumulare şi consum, între producţie şi repartiţie, între volumul fizic al producţiei şi cantitatea de bani care mijloceşte circulaţia lor etc.). „Apariţia şi expansiunea rapidă a activităţii monopolurilor internaţionale — se arată într-o lucrare colectivă elaborată de gînditori marxişti din România socialistă —, pe de o parte a mărit numărul mijloacelor de diminuare a efectelor crizelor în ţara „de origine" pe seama ţărilor „gazdă", iar pe de altă parte, a sporit vulnerabilitatea economiilor ţărilor în care acţionează, prin dereglarea proporţiilor necesare reproducţiei sociale şi proliferarea fenomenelor de criză la nivel mondial"[17]).

Intervenţia crescîndă a factorului politic în desfăşurarea actualei crizei economice mondiale, îndeosebi a statelor capitaliste puternic dezvoltate („gestiunea crizei"), a grăbit deplasarea centrului ei de greutate spre domeniul relaţiilor economice internaţionale, care cunoaşte o înrăutăţire tot mai vizibilă, ca urmare a preocupării acestor state de a arunca urmările crizei asupra ţărilor mai puţin dezvoltate, precum şi a refuzului de a se aborda în mod efectiv problemele globale cele mai grave şi mai urgente (dezarmarea, lichidarea subdezvoltării, aşezarea relaţiilor dintre ţări pe baze noi, de egalitate şi avantaj reciproc etc.). „Criza economiei mondiale, care n-a încetat să se agraveze în decursul ultimilor zece ani — scrie economistul iugoslav Marko Vrhunec, în acest sens —, a îmbrăcat în ultimul timp forme periculoase. Paralel cu înrăutăţirea relaţiilor politice internaţionale, asistăm la o deteriorare generală a situaţiei economice care riscă să paralizeze curentele elementare ale reproducţiei sociale şi să pună în pericol nivelul de viaţă a milioane de oameni din ţările dezvoltate, aruncînd într-o mizerie şi o sărăcie şi mai mari sute de milioane de oameni din ţările în curs de dezvoltare. Actuala criză a economiei mondiale este, de fapt, criza sistemului de relaţii economice internaţionale. Este vorba de o criză profundă a însăşi structurii reproducţiei mondiale, care pătrunde în toate sectoarele şi în toate curentele de

FIŞE

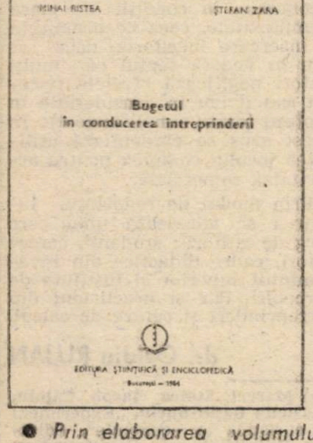

● *Prin elaborarea volumului* „Bugetul în conducerea întreprinderii", *tipărit recent la* EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ, Mihai Ristea şi Ştefan Zara *şi-au propus să contribuie la găsirea unor soluţii capabile să transpună în practică orientările formulate în documentele de partid cu privire la creşterea rolului bugetului în conducerea unităţilor economice. Lucrarea are atît un caracter metodologic — caracteristică ce reiese şi din modul în care a fost structurată pe capitole: bugetul, instrument de conducere a activităţii economico-financiare; premise şi condiţii ale aplicării sale; întocmirea şi aprobarea bugetelor; evidenţa şi controlul execuţiei bugetare — cît şi unul concret, determinat de analizele întreprinse de autori în diverse unităţi de producţie. Cercetarea efectuată de autori a fost orientată cu precădere spre aspectele detalierii bugetului general al întreprinderii într-o reţea bugetară utilizabilă în gestiunea internă a acesteia. S-a urmărit, în acest cadru, integrarea activităţilor de planificare financiară şi a celor de contabilitate a cheltuielilor şi veniturilor, definirea şi structurarea rezultatelor financiare prin prisma relaţiilor dintre preţ şi cost, dintre costul planificat şi costul realizat, concomitent cu perfecţionarea sistemului de control bugetar.*

Imaginea unei economii în plină dezvoltare

● *Fondul de lucrări al Revistei economice s-a îmbogăţit cu trei noi volume. Intitulate* „La modernisation à la chinoise", „China handbook series — Economy" şi „The sixth five-year plan of the People's Republic of China for economic and social development (1981—1985)", *cărţile au fost primite de la Ambasada Republicii Populare Chineze. Volumele prezintă pe larg principalele aspecte ale economiei chineze, obiectivele dezvoltării economico-sociale a acestei ţări, noile opţiuni de politică economică incorporate în planul naţional ce se află actualmente în desfăşurare. Alături de analize sectoriale privind resursele materiale, industria, agricultura, transporturile şi comunicaţiile, comerţul interior, finanţele publice, comerţul exterior ş.a., în cărţile la care ne referim sînt inserate studii privind fenomene ce caracterizează în prezent economia chineză. Explicînd conţinutul conceptului de „modernizare în stil chinez" („modernisation à la chinoise") o parte din studiile prezentate detaliază aspecte cum sînt natura şi caracteristicile acţiunii de modernizare, obiective-*

schimb și de care nu este scutită nici o economie națională. Disparitățile structurale sînt urmate de oscilații conjuncturale care, la fiecare ameliorare de moment, tind să diminueze faptul că este vorba de probleme referitoare la relațiile socio-economice"[18]).

Contribuții importante la analiza cauzelor profunde care au declanșat dificultățile crescînde din economia mondială contemporană au adus gînditorii marxiști din țările occidentale cu prilejul analizei contradicțiilor și limitelor care însoțesc procesul acumulării de capital și al rentabilizării lui, manifestate în formă concentrată în fenomenul scăderii efective a ratei medii a profitului, inclusiv a profiturilor monopoliste, în ultimele două decenii. În acest sens, Andrew Glyn și Bob Sutcliffe arată că „Scăderea profitabilității este veriga de legătură, pe de o parte, dintre salarii și prețurile în creștere, iar pe de altă parte, dintre șomaj și creșterea economică lentă. Această relație — precizează autorii citați — nu este înțeleasă de prea multă lume așa cum ar trebui deoarece cifrele care dovedesc scăderea profitabilității (rentabilității — n.ns) pot fi obținute numai pe baza unor calcule mai complicate. Ele nu sînt publicate într-o formă simplă și accesibilă ca cele privind rata creșterii ; ele nu sînt nici atît de evidente pe baza observațiilor zilnice, așa cum sînt sporirea salariilor și a prețurilor, precum și șomajul ridicat" [19]).

Recurgînd la inflație (creșterea prețurilor), capitaliștii mobilizează sub formă de profit nu numai concesiile temporare făcute muncitorilor (sporirea salariilor nominale), ci și o parte din venitul altor categorii sociale neprivilegiate, dar nu țin seama de faptul că această compensare pe termen scurt subminează puterea de cumpărare a maselor populare pe termen lung și, implicit, posibilitățile ulterioare de investiții, subminînd însuși mecanismul de valorificare a capitalului și deci existența durabilă a sistemului.

Analiza dinamicii profitului capitalist, respectiv a legii acumulării capitaliste, constituie pentru gînditorii marxiști elementul cheie în explicarea atît a ciclicității economiei capitaliste, în general, cît și a particularităților actualei crize economice mondiale. Atrăgînd atenția asupra pertinenței și actualității teoriei marxiste a crizelor economice, economistul Paul Mattick scria că „Teoria lui Marx asupra acumulării este... în același timp o teorie a crizei, întrucît ea plasează originea crizei în valorificarea insuficientă a capitalului, care, la rîndul ei, decurge din tendința de scădere a ratei profitului. Acest fel de criză rezultă direct din acumularea de capital, guvernată de legea valorii, și poate fi depășită numai printr-o nouă sporire a valorii, adică prin restabilirea unei rate a profitului potrivită pentru continuarea acumulării. Baza ei (a crizei — n.ns.) constă în insuficiența plusvalorii disponibile în raport cu capitalul acumulat" [20]). Același autor precizează că tendința capitalismului spre crize decurge din caracterul lui dinamic, care „exclude orice fel de echilibru", din esența lui, din obiectivul lui major — obținerea de cît mai mult profit. „Astfel — scrie P. Mattick —, pe de o parte, prosperitatea capitalistă depinde de accelerarea acumulării, iar pe de altă parte, această accelerare duce spre criză de supraacumulare. Din această cauză, dezvoltarea capitalistă este sfîșiată și nedespărțită de crize, prin care se manifestă în mod violent cerințele reproducției modului capitalist de producție. Realitatea acestor crize nu trebuie, evident, să fie dovedită, deoarece ele rezultă din practica nemijlocită. Singura întrebare care se pune este aceea dacă ele decurg din sistemul respectiv și sînt astfel inevitabile sau dacă sînt cauzate de factori din afara sistemului și pot fi considerate întîmplătoare, dacă sînt imperfecțiuni ale sistemului care pot fi eliminate mai devreme sau mai tîrziu. Pentru Marx — precizează P. Mattick — acumularea fără crize este de neconceput. Dacă, dintr-un anumit punct de vedere, crizele înlătură din calea acumulării piedicile pe care le generează aceasta, din alt punct de vedere, ele sînt semnul cel mai sigur al sfîrșitului inevitabil al societății capitaliste".

Autorul citat recunoaște complexitatea și individualitatea crizelor economice și, cu atît mai mult, a actualei crize economice mondiale, admițînd : „criza nu poate fi redusă la fenomene „pur economice", deși ea se produce „în mod pur economic", adică din relațiile sociale de producție îmbrăcate în forme economice. Lupta internațională de concurență, dusă și cu ajutorul unor mijloace politice și militare, influențează dezvoltarea economică, la fel cum aceasta dă naștere diferitelor forme de concurență. În felul acesta, fiecare criză reală — conchide P. Mattick — poate fi înțeleasă numai în legătură cu ansamblul dezvoltării sociale.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

[7]) G. M. Kumanin — Kapitalisticeskii țicl (vzaimosviazi national'nih i international'nih protesov), Isdatel'stvo Moskovskogo Universiteta, 1980, p. 10—12.

[8]) Gh. Badrus, Gh. Dolgu, C. Murgescu, T. Postolache — Criza sistemului capitalist și a imperialismului, comunicare științifică prezentată la sesiunea științifică cu participare internațională organizată de Academia de Științe Sociale și Politice și Academia „Ștefan Gheorghiu", în mai 1980 ; T. Postolache, N. S. Stănescu — Criza sistemului capitalist în contextul economiei mondiale contemporane, în vol. „O lume în schimbare", Editura politică, București, 1982, p. 217.

[9]) T. Postolache — Intervenție în dezbaterea „Procese și fenomene actuale din economia mondială" (V), Revista economică nr. 51/1982.

[10]) N. Dobrotă — Reproductia capitalistă contemporană, Editura politică, 1981, p. 392—402.

[11]) T. Postolache — Op. cit., Revista economică nr. 51/1982.

[12]) Maria D. Popescu — intervenție în dezbaterea citată, Revista economică nr. 13/1983.

[13]) T. Postolache (coordonator) — Capitalismul. Economia și criza sistemului, Editura politică, București, 1981, p. 207.

[14]) Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și cheltuielilor militare. Document al O.N.U., Editura politică, București, 1978, p. 9—10, 67—130 ; Gh. Dolgu — Economia și înarmările, Editura politică, București, 1974, p. 34—64 ; Acumularea și reproductia în capitalismul contemporan, în vol. „Capitalismul contemporan", Editura didactică și pedagogică, București, 1973, p. 118—140.

[15]) N.N. Constantinescu — Economia protecției mediului natural, Editura politică București, 1976, p. 9—12, 66—70.

[16]) A. Vela — Intervenție în dezbaterea „Procese și fenomene actuale din economia mondială" (XI), Revista economică nr. 8/1983, p. 26—27.

[17]) Capitalismul. Economia și criza sistemului, op. cit., p. 185.

[18]) Marko Vrhunec : La crise des relations économiques mondiales, Revue de politique internationale, anul XXXIV, nr. 793, Beograd, 20 aprilie 1983, p. 22.

[19]) Andrew Glyn, Bob Sutcliffe, Capitalism in Crisis, Pantheon Books, A Division of Random House, New York, 1972, p. 50.

[20]) Paul Mattick : Economic Crisis and Crisis Theory, Merlin Press, London, 1981, p. 56.

în anului 2000, cele două elemente cheie ale dezvoltării industriei, reforma ca o pîrghie principală a dinamizării economiei, coordonatele edificării unei civilizații spirituale socialiste ș.a.

Echilibru financiar

● *Dificultățile pe care le întîmpină țările în curs de dezvoltare pe plan financiar au determinat în ultima vreme o reconsiderare a modului în care diverse țări creditoare se raportează la această realitate economică stresantă. Astfel, se arată în studiul „Où en est la crise des paiements des P.V.D.? Un bilan provisoire et quelques propositions" publicat în numărul 1864 al revistei „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES", dacă inițial măsurile adoptate au avut în vedere un orizont de timp limitat, în prezent se consideră necesară o regîndire a însești principiilor de bază și, în mod corespunzător, adaptarea tehnicilor financiare. Ideea principală care se relieiază este aceea că echilibrarea financiară a țărilor în curs de dezvoltare reprezintă o condiție a echilibrului economic general și o premisă a depășirii actualei crize. Proiectată în acest cadru, problema în discuție relevă și alte fațete, cea mai însemnată fiind aceea că procesul de reechilibrare financiară a țărilor în curs de dezvoltare este de lungă durată și presupune ample eforturi de restructurare, atît la nivel intern cît și pe planul relațiilor economice internaționale. În acest cadru, după cum se arată în studiu, se impune aplicarea unor măsuri de modernizare a economiilor naționale concomitent cu creșterea participării țărilor dezvoltate la desfășurarea acestui proces prin acordarea unor ajutoare financiare care să avantajeze țările mai puțin dezvoltate.*

Funcții noi ale gestiunii întreprinderilor

● *Pentru a supraviețui în noul context economic generat de criză, întreprinderile se văd nevoite să opereze schimbări de esență în modul lor de a organiza și conduce activitatea. Dar nu este vorba, cum se consideră uneori, de abandonarea tehnicilor de planificare microeconomică. Dimpotrivă, apreciază Dino Gastaldi în articolul „Les préoccupations du management dans les années à venir" publicat în revista „DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES" (nr. din noiembrie–decembrie 1983), mai mult ca oricînd funcția planificării se dovedește*

FIȘE

apta să orienteze eficient activitatea în condiții de incertitudine. Ceea ce se modifică este felul în care trebuie elaborate astfel de instrumente de conducere, total diferit de perioada anterioară caracterizată prin creștere continuă. În noile condiții, opinează autorul, accentul urmează să cadă pe funcția de previziune și pe întocmirea unor strategii bazate pe scenarii de dezvoltare. Un alt factor ce va condiționa în viitor evoluția întreprinderilor este capacitatea acestora de a asigura motivarea personalului. Pentru că, opinează D.G., noile generații ce vor asigura resursele umane ale întreprinderilor în viitor au alt nivel de cultură și alte aspirații decît cele pe care le înlocuiesc.

13 Prețul și rentabilitatea

ÎN CONDIȚIILE producției de mărfuri produsele îmbracă forma de mărfuri, iar cheltuielile făcute de producător pentru producerea și desfacerea acestora alcătuiesc **costul de producție.**

Costul de producție și valoarea

COSTUL de producție constituie o categorie economică a producției de mărfuri, care **exprimă relațiile ce se stabilesc între producători** în legătură cu evaluarea în formă bănească a cheltuielilor făcute de producător pentru producerea și desfacerea mărfurilor.

Între valoare și cost există deosebiri cantitative și calitative :

a) valoarea exprimă cheltuielile sociale de producție — alcătuite din valoarea mijloacelor de producție consumate (f), valoarea nou creată de munca pentru sine (r) și valoarea nou creată de munca pentru societate (p), — în timp ce costul cuprinde doar primele două elemente, fiind deci mai mic decît valoarea ;

b) mărfurile de același fel au aceeași valoare, în timp ce costul[1]) diferă de la un producător la altul în funcție de condițiile concrete ; calitatea mai bună a activității de producție, de organizare și de conducere se reflectă într-un nivel mai mic al costului de producție, de aceea el este un indicator sintetic de apreciere a activității fiecărei unități, sursa unor importante informații economice pentru analiza activității unei întreprinderi și pentru stabilirea prețurilor la mărfurile produse.

Potrivit Legii nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, costul de producție cuprinde următoarele elemente componente : a) materii prime și materiale ; b) combustibil, energie, apă ; c) retribuții și contribuții asupra retribuțiilor ; d) amortizarea fondurilor fixe ; e) cheltuieli cu introducerea tehnicii noi ; f) dobînzi și alte cheltuieli bănești. Ansamblul acestor cheltuieli, privite prin prisma ponderii lor în totalul costului de producție, constituie **structura costului de producție.** În practica economică se întîlnesc două structuri ale costului de producție : structura pe articole de calculație și structura pe elemente de cheltuieli primare.

În **structura costului pe articole de calculație** elementele ce-l alcătuiesc sînt grupate, în raport cu locul ce-l ocupă față de fabricarea produsului, pe următoarele categorii : a) materii prime și materiale directe ; b) retribuții directe ; c) cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului ; d) cheltuieli comune ale secțiilor de fabricație ; e) cheltuieli generale ale întreprinderii. Această structură permite calcularea costului de producție pe produs și gruparea cheltuielilor în **cheltuieli directe** (elementele a și b) și **cheltuieli indirecte** (elementele c, d și e). Volumul cheltuielilor directe se modifică proporțional cu modificarea volumului producției ; ele se mai numesc și **cheltuieli variabile.** Volumul cheltuielilor indirecte rămîne același sau se modifică într-o proporție mult mai mică la schimbarea volumului producției ; ele se mai numesc **cheltuieli convențional-constante.**

În **structura pe elemente de cheltuieli primare** cheltuielile ce o formează sînt grupate după **natura lor economică** în următoarele categorii : a) materii prime și materiale ; b) combustibil, energie și apă ; c) amortizări ; d) retribuții ; e) contribuții la asigurările sociale ; d) alte cheltuieli bănești. Această structură permite evidențierea contribuției fiecărui element la formarea costului de producție și gruparea cheltuielilor în **cheltuieli materiale** de producție (a, b, c) și **cheltuieli de muncă vie** (elementele d, e și f). Unele cheltuieli de muncă vie, cum ar fi contribuțiile la asigurările sociale și dobînzile, prin natura lor economică sînt, de fapt, elemente ale venitului net.

În funcție de specificul fiecărei ramuri, de gradul de înzestrare tehnică, de particularitățile tehnologice, de gradul de pregătire a forței de muncă și de nivelul de organizare a muncii, ponderea diferitelor elemente de cheltuieli diferă de la o ramură la alta. Structura costului pe elemente de cheltuieli primare are o mare importanță pentru a realiza și decizia economică ; ea permite comparații între întreprinderi care se deosebesc sub aspectul structurilor organizatorice ; ea permite stabilirea priorităților în acțiunile vizînd reducerea costurilor, atenția accentuîndu-se asupra acelor elemente care dețin ponderea cea mai mare.

[1]) Este necesară distincția între **costul de producție antecalculat,** determinat pe baza cheltuielilor normate, considerate normale maxim admisibile și **costul de producție efectiv** determinat de cheltuielile efective făcute de către întreprindere pentru producerea și desfacerea unei mărfi.

Importanța și căile reducerii costului de producție

REDUCEREA costului de producție are o mare importanță pentru economia socialistă și reprezintă o coordonată esențială a politicii Partidului Comunist Român de sporire a eficienței economice. Reducerea costului permite : sporirea plusprodusului și a posibilităților de înfăptuire a reproducției lărgite ; economisirea de muncă vie și materializată, eliberîndu-se resurse umane, materiale și energetice pentru obținerea unor producții suplimentare ; creșterea competitivității produselor exportate, iar în cazul cînd unele mijloace de producție care se economisesc prin reducerea costului sînt procurate din import, se micșorează efortul valutar ; obținerea de către fiecare unitate a unor venituri suplimentare pentru propria-i autofinanțare și stimularea personalului muncitor. Tocmai avînd în vedere importanța deosebită a reducerii costului de producție, Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie, 1983 a adoptat, în baza orientărilor Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1982, **Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990.**

Căile de reducere a costului de producție sînt :

a) **Reducerea cheltuielilor cu materii prime, materiale, combustibil și energie,** care reprezintă principala cale de reducere a costului de producție, întrucît aceste cheltuieli au ponderea cea mai mare atît pe ansamblul industriei cît și în majoritatea ramurilor. Această reducere se asigură prin micșorarea consumurilor specifice, folosirea înlocuitorilor, folosirea deșeurilor și a reziduurilor rezultate din producție și consum. O importanță deosebită în acest sens au reproiectarea produselor și tehnologiilor de fabricație și creșterea gradului de valorificare pe baza ridicării performanțelor tehnice și calitative ale produselor. În baza „Programului" amintit, această categorie de cheltuieli se va reduce, comparativ cu 1980, cu 8,1% în 1985, cu 9,8% în 1987 și cu 13,3% în 1990.

b) **Îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe** prin mărirea producției obținute cu același volum de fonduri fixe, ceea ce face să se reducă cheltuielile cu amortizarea pe unitatea de produs.

c) **Creșterea productivității muncii** face ca aceeași cantitate de produse să fie obținută cu un număr mai mic de personal. Întrucît prin sporirea productivității muncii crește retribuția lucrătorilor, pentru ca aceasta să ducă la reducerea costului de producție este necesar ca dinamica productivității muncii s-o devanseze pe cea a retribuției.

d) **Reducerea cheltuielilor administrativ-gospodărești** se înfăptuiește prin raționalizarea aparatului administrativ și îmbunătățirea întregii activități care conduce la evitarea sau diminuarea dobînzilor, penalităților unor cheltuieli generale și amenzilor legate de funcționarea și conducerea întreprinderii.

Sistemul de prețuri — instrument al politicii economice

EXPRESIA bănească a valorii mărfii poartă denumirea de preț. În socialism, prețurile reflectă raporturile ce iau naștere între unitățile economice, între acestea și populație și între diferiți membri ai societății în legătură cu exprimarea în formă bănească a valorii mărfurilor.

Structural, prețul (P) se compune din costul de producție (f+r) și valoarea nou creată de munca pentru societate (sau plusprodusul — p — care exprimat în formă bănească poartă denumirea de **venit net)**

$$P = \underbrace{f+r}_{\substack{\text{costul}\\ \text{de}\\ \text{producție}}} + \underbrace{p}_{\substack{\text{venit}\\ \text{net}}}$$

Prin cele două componente, prețul asigură fiecărei unități recuperarea cheltuielilor făcute și obținerea unui anumit venit net. În mișcarea de la producător la consumator, mărfurile parcurg mai multe verigi. Fiecăreia îi corespunde un anumit

nivel de preț, care include o anumită parte (cu denumiri și funcții adecvate) din venitul net. În țara noastră se întîlnesc următoarele niveluri sau categorii de prețuri.

Prețurile de producție reprezintă prețurile care revin unităților industriale, agricole, de construcții-montaj, precum și altor producători ; ele sînt formate din costul de producție, beneficiul și partea din producția netă prelevată pentru societate.

Prețurile de livrare reprezintă prețurile la care circulă mărfurile între unitățile socialiste ; ele sînt constituite din prețurile de producție, impozitul pe circulația mărfurilor și alte prelevări la bugetul de stat.

Prețurile de vînzare cu amănuntul sînt prețurile la care rețeaua comercială livrează mărfurile consumatorilor ; acestea sînt formate din prețurile de livrare și adaosul (rabatul) comercial.

Tarifele reprezintă categoria de prețuri care se percep pentru serviciile prestate unităților socialiste și populației ; ele cuprind costul de producție, beneficiul și, după caz, impozitul pe circulația mărfurilor.

Toate categoriile de prețuri și tarife pot fi **fixe,** care se aplică la nivelul stabilit și **limită,** care nu pot depăși un anumit nivel maxim. Atît cele fixe cît și cele limită pot fi la rîndul lor **unice,** aceleași în toate cazurile, și **diferențiate** în funcție de producători, beneficiari, bazine de producție, sezoane etc.

Componentele celor patru categorii de prețuri și tarife evidențiază faptul că fiecare categorie ia naștere dintr-o altă categorie și constituie, la rîndul său, punctul de pornire pentru formarea unei noi categorii. Prin urmare, cele patru categorii, între care există legături de interdependență, constituie un tot unitar, formează **sistemul de prețuri și tarife.** El reprezintă o importantă pîrghie economică folosită de către statul socialist pentru armonizarea intereselor generale cu cele de grup și cele personale, pentru înfăptuirea sarcinilor de plan, pentru asigurarea stabilității monetare, pentru ridicarea nivelului de trai.

Funcțiile prețurilor. Perfecționarea sistemului de prețuri

CONTRIBUȚIA PREȚURILOR la înfăptuirea politicii economice a partidului și statului socialist depinde de funcțiile ce li se atribuie. În socialism, prețurile îndeplinesc următoarele funcții :

a) **funcția de măsură a cheltuielilor și rezultatelor** atît la nivelul întreprinderii cît și la nivelul ramurii și al economiei naționale ; în această funcție prețurile sînt folosite pentru ținerea evidenței cheltuielilor, pentru măsurarea rezultatelor, pentru înfăptuirea autogestiunii economico-financiare ;

b) **funcția de instrument de conducere și planificare,** în care prețurile sînt folosite pentru fundamentarea deciziilor economice, pentru repartizarea resurselor pe ramuri, pentru repartizarea venitului național în fond de acumulare și fond de consum, pentru stabilirea și exprimarea proporțiilor ;

c) **funcția de redistribuire a venitului național** care constă în aceea că, prin abaterea unor prețuri față de valoare, o parte a venitului național creat într-un sector, ramură sau întreprindere este transferată într-un alt sector, ramură sau întreprindere ;

d) **funcția de mijloc de cointeresare materială** care se realizează prin stabilirea unor asemenea prețuri care să orienteze activitatea economică a întreprinderilor și a fiecărui lucrător în parte spre realizarea obiectivelor înscrise în planul național unic, care să stimuleze introducerea progresului tehnic, utilizarea rațională a resurselor materiale și de muncă, îmbunătățirea calității produselor, economisirea tuturor cheltuielilor și îndeosebi a celor privind materiile prime și materialele (în primul rînd a celor din import), combustibilii, energia.

Pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului și ale Plenarei C.C. al P.C.R. din decembrie 1980, sistemul de prețuri din țara noastră a fost supus activității de corelare și actualizare corespunzător schimbărilor ce au avut loc în condițiile de producție și modificării prețurilor pe piața mondială. Astfel, s-a trecut la actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare (1981), la majorarea prețurilor de producție, contractare și achiziții a produselor agricole (1981) și la îmbunătățirea și corelarea pe principii economice a prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare (1982). Noile prețuri asigură o reflectare mai exactă a cheltuielilor și veniturilor unităților economice, o corelare pe principii economice a prețurilor, corespondența între costurile de producție, prețurile de producție și de livrare și prețurile cu amănuntul, recuperarea costurilor de producție și obținerea de beneficii, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar.

Venitul net al societății. Beneficiul și rentabilitatea întreprinderii

DIFERENȚA dintre valoarea mărfii (f+r+p) și costul de producție (f+r) reprezintă plusprodusul (p), care exprimat în formă bănească **poartă denumirea de venit net al societății.** El este creat de munca pentru societate a lucrătorilor din sfera productivă, aparține tuturor membrilor societății în calitatea lor de proprietari colectivi ai mijloacelor de producție și este folosit în scopul dezvoltării economico-sociale a țării și ridicării nivelului de trai al membrilor societății.

Împletirea **conducerii unitare** a economiei, care reclamă mobilizarea la dispoziția statului a unei părți din venitul net în vederea asigurării progresului rapid și multilateral al economiei și dezvoltarea în profil teritorial, **cu autoconducerea** muncitorească și autogestiunea economico-financiară, care reclamă reținerea la dispoziția unităților economice a unei părți din venitul net în vederea constituirii unor fonduri proprii, impune împărțirea venitului net al societății în două părți : venitul net centralizat al statului și venitul net al întreprinderii.

Venitul net centralizat al statului se concretizează, în principal, în prelevări pentru societate din valoarea producției nete și din impozitul pe circulația mărfurilor. Dacă **prelevările pentru societate din valoarea producției nete** reprezintă o formă a venitului net care angajează responsabilitatea întreprinderii față de dezvoltarea economico-socială a țării și se include în prețul de producție, **impozitul pe circulația mărfurilor** are rolul de a regla rentabilitatea întreprinderii și se include în prețul de livrare.

Venitul net al întreprinderii îl formează **beneficiul, reprezentînd partea venitului net care după efectuarea unor prelevări către stat rămîne la dispoziția întreprinderii.** El se determină ca diferență între prețul de producție și suma dintre costul de producție și prelevarea pentru societate din valoarea producției nete.

Beneficiul îndeplinește mai multe funcții și anume : a) resursă principală de finanțare a reproducției lărgite ; b) pîrghie de cointeresare materială a unităților economice și colectivelor de oameni ai muncii în obținerea unor rezultate superioare ; c) instrument de control asupra modului de gospodărire a bunurilor aflate în patrimoniul unității ; d) indicator sintetic de apreciere a activității întreprinderii.

Îndeplinirea acestor funcții are loc prin modul cum se repartizează el. Potrivit Legii nr. 29/1978, beneficiile unităților socialiste realizate în cadrul planului se repartizează pentru : a) restituirea fondurilor primite de la societate ; b) constituirea fondurilor proprii ale întreprinderii ; c) ridicarea nivelului de trai al lucrătorilor din întreprindere ; d) dezvoltarea generală a societății. În ceea ce privește beneficiul peste plan, pînă la 65% din volumul acestuia rămîne la dispoziția întreprinderii pentru cointeresarea materială, individuală și colectivă.

Capacitatea întreprinderii de a obține beneficii poartă denumirea de rentabilitate. Ea se exprimă în mărime **absolută** — ca masă a beneficiului — și în mărime **relativă** — ca rată a rentabilității. **Rata rentabilității** oglindește nivelul eficienței dintr-o întreprindere sau ramură. La nivelul întreprinderii, rata rentabilității (r') se determină prin două metode :

1) ca un raport procentual între beneficiu (b) și costul de producție (f+r), adică : $r' = \frac{b}{f + r} \times 100$

2) ca un raport procentual între beneficiu (b) și fondurile de producție ale întreprinderii (F), adică : $r' = \frac{b}{F} \times 100$

În timp ce primul raport oglindește beneficiul obținut la unitatea de cheltuială a întreprinderii, cel de al doilea raport relevă beneficiul ce revine la o unitate de efort făcut de către societate pentru dotarea întreprinderii respective. Sporirea masei beneficiului și, ca urmare, a ratei rentabilității reprezintă un obiectiv de cea mai mare importanță pentru fiecare întreprindere. Subliniind acest deziderat, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 că trebuie **„să acționăm astfel încît nici un produs să nu fie nerentabil, ca întreaga producție să fie eficientă — aceasta constituie o cerință obligatorie pentru aplicarea noului mecanism economic, a autoconducerii și autogestiunii muncitorești".**

Nivelul și dinamica masei beneficiului și a ratei rentabilității sînt determinate de : a) costurile de producție ; b) prețurile de vînzare ; c) volumul, structura și calitatea producției ; d) viteza de rotație a fondurilor. Acționîndu-se asupra acestor factori se va asigura sporirea rentabilității, creșterea venitului național și ridicarea calității vieții.

lector dr. Ilie GAVRILĂ

ÎNTREBĂRI

1. Ce importanță practică prezintă structura costului de producție pe elemente de cheltuieli primare ?

2. În ce constă importanța economico-socială a reducerii costului de producție ?

3. Explicați cum are loc reducerea costului de producție prin creșterea productivității muncii.

4. Care sînt elementele sistemului de prețuri și tarife practicat în țara noastră ?

5. Arătați importanța creșterii rentabilității și direcțiile de acțiune pentru aceasta.

Şomajul — atribut inevitabil al sistemului exploatării capitaliste

PE CÎT ESTE DE INDISCUTABIL caracterul global, şi atotcuprinzător al crizei economice mondiale, pe atît apare de evident şi rolul generator de crize mondiale al capitalismului, al sistemului economic capitalist. „Viaţa arată că imperialismul, capitalismul în general, nu mai poate asigura dezvoltarea forţelor de producţie pe plan mondial, că politica sa economică duce la risipă de bunuri materiale şi de forţă de muncă, generează crize de energie şi de materii prime, crize economice în general, accentuează inegalităţile pe plan mondial, împărţirea lumii în bogaţi şi săraci" — se arată în Programul partidului nostru.[1])

Aşa cum menţionează Raportul din 1983 al Băncii Mondiale asupra dezvoltării în lume, în deceniul pe care-l acoperă, ţările capitaliste dezvoltate au cunoscut două recesiuni : 1974—75 şi 1980—82. Pe plan social, relevă raportul, evoluţia ţărilor capitaliste industrializate şi-a găsit expresia în sporirea ratei şomajului de la 3,4% în 1973 şi 3,7% în 1974, la niveluri de peste 5% în toţi anii pînă la sfîrşitul deceniului al optulea, pentru ca în 1981 rata şomajului să ajungă la 6,5%, iar în 1982 la 8%. Numărul şomerilor în ţările occidentale — estimat în decembrie 1983 de „Perspectives économiques de l'O.C.D.E." — a ajuns la 32,2 milioane, de la 17,4 milioane în 1975.

S-au emis speranţe că în 1983 va surveni mult aşteptata înviorare (relansare), după ceea ce s-a numit cea mai profundă şi mai amplă recesiune înregistrată de lumea capitalistă din anii '30. Vorbind la cea de a 30-a conferin'ă anuală a Consiliului pentru problemele mondiale ţinută la Cincinnati, Jacques de Larosière, directorul executiv al Fondului Monetar Internaţional, estima că ţările capitaliste dezvoltate, ca grup, au cunoscut o creştere reală a producţiei de 2,25% în 1983 şi mizează pe o creştere de 3,5% în 1984.[2]) Dar, aşa cum constată un document pregătit pentru recenta sesiune a Comisiei O.N.U. pentru companiile (societăţile) transnaţionale (aprilie 1984) [3]), relansarea amorsată nu poate fi totuşi comparată cu amploarea, intensitatea şi profunzimea recesiunii care a precedat-o. Explicaţia pe care o dă documentul este că economia lumii capitaliste în ansamblu nu mai evoluează, în condiţiile crizei economice mondiale, sincron cu economia S.U.A. Astfel, în timp ce în 1982 P.N.B. al S.U.A. scădea cu aproape 2%, P.N.B. al ţărilor vest-europene cunoştea (în 1981—82) o cvasistagnare, iar în 1983 ritmurile corespunzătoare ale creşterii erau 3,5% (S.U.A.) şi sub 1% (Europa occidentală). Cît priveşte previziunile pentru 1984, la creşterea P.N.B. acestea se situează la 5% (pentru S.U.A.), respectiv la circa 2% pentru ţările vest-europene. Documentul sus-menţionat consideră că nivelul şomajului va creşte în 1984 în ţările Europei occidentale (cu excepţia Marii Britanii, unde va fi staţionar la actualul nivel ridicat), în condiţiile în care în S.U.A. se constată o anumită creştere a gradului de ocupare a forţei de muncă. De altfel, asincronismul în ce priveşte nivelul (dacă nu chiar evoluţia) şomajului într-un grup de 12 ţări capitaliste dezvoltate se poate exemplifica şi prin tabelul nr. 1, care ilustrează aproape un deceniu şi jumătate de tensiuni ale pieţei forţei de muncă salariate, relevînd prin prisma ratei şomajului cronicizarea în proporţii de masă a acestui flagel în diferite ţări capitaliste dezvoltate.

Tabelul nr. 1

Rata şomajului (în % din totalul populaţiei active)

	1969	1981	1982	1983	1984	
Australia	1,8	5,7	6,7	9,6	9,4	(II)
Belgia	2,3	9,6	13,8	14,3	14,7	(I)
Canada	4,4	7,5	11,0	12,5	11,3	(II)
Elveţia	—	0,2	0,4	0,8	1,0	(XII 1983
Franţa	2,3	7,3	7,7	9,6	9,9	(I)
R.F. Germania	0,7	4,6	7,7	9,1	8,9	(II)
Italia	5,6	8,3	9,1	12,0	12,7	(I)
Japonia	1,1	2,2	2,4	2,7	2,7	(I)
Marea Britanie	2,0	9,0	—	12,6	12,6	(II)
Olanda	1,0	7,1	12,4	16,7	18,3	(II)
S.U.A.	3,4	7,5	9,5	10,4	7,8	(II)
Suedia	1,9	2,5	3,1	3,4	3,7	(I)

Sursa : TD/B 1981 (partea a doua) ; The Economist din 17 martie 1984. Cifrele romane din paranteze indică luna anului 1984

Dar dincolo de aspectul asincronismului, şomajul mai prezintă şi un aspect nou, relevat de ediţia 1983 a Anuarului statistic editat de Biroul Internaţional al Muncii. Este vorba de faptul că acest nivel record al şomajului a fost atins prin creşterea adeseori mai rapidă a dimensiunilor şomajului în rîndul bărbaţilor decît în cel al femeilor. Astfel, în 1982, în puncte procentuale, şomajul a crescut în R.F. Germania cu 2,4 la bărbaţi şi cu 1,8 la femei, în Australia cu 1,6 faţă de 0,8, în Canada cu 4 (2,4), în S.U.A. cu 2,5 (1,5), în sfîrşit, în Olanda cu 3,4 la bărbaţi faţă de 2,8 în rîndul femeilor. Există, aşadar, ţări în care, datorită încetinirii ritmului de creştere a şomajului feminin, **proporţia bărbaţilor care au fost concediaţi sau nu mai găsesc de lucru a început s-o întrecă pe cea a femeilor aflate în aceeaşi situaţie** (vezi tabelul nr. 2).

Se ştie că, în mod tradiţional, din motive pe care nu ne propunem să le analizăm acum, ponderea şomerilor este mai ridicată în rîndul femeilor decît în cel al bărbaţilor. Astfel, femeile reprezintă 28,8%, din totalul populaţiei ocupate a celor 10 ţări din Piaţa comună, dar 41% din totalul şomerilor acestora (**European File**, nr. 4/1984). În Belgia, rata şomajului atinge 20% în cazul femeilor, faţă de 9,8% în cel al bărbaţilor, iar în Italia ratele respective sînt 14,9% la femei şi 6,1% la bărbaţi.

O altă consecinţă a recesiunii 1980—82 o constituie accentuarea, în majoritatea ţărilor capitaliste dezvoltate, a decalajului dintre rata **şomajului în rîndurile tinerilor** şi cea privind ansamblul populaţiei active. În

[1]) Congresul al XI-lea al P.C.R., Ed. politică, Bucureşti, 1975, p. 731
[2]) Buletinul F.M.I. din 26 martie 1984
[3]) E/C. 10/1984/2. Raport al secretariatului Comisiei O.N.U. pentru companiile (societăţile) transnaţionale

cazul principalelor șapte țări occidentale industrializate, rata medie a șomajului tineretului se ridicase în anul trecut la 17,5%, corespunzînd unui număr de 9,5 milioane de tineri în vîrstă de pînă la 24 de ani, cele mai înalte niveluri naționale consemnîndu-se în Italia, Marea Britanie și Franța (vezi tabelul nr. 3). Pe ansamblul țărilor membre ale Pieței comune, după date recente, circa 26% din tinerii între 14 și 24 de ani sînt șomeri; dintre cei 12 milioane de șomeri din Piața comună 4,5 milioane nu împliniseră încă vîrsta de 25 ani. Deși reprezintă numai 20% din populația muncitoare a Pieței comune, tineretul constituie 40% din efectivul șomerilor (**European File**, nr. 3/1984).

În sfîrșit, o altă consecință a caracterului prelungit al ultimei recesiuni o constituie **sporirea duratei șomajului** menționată în surse recente O.C.D.E., prin majorarea ponderii celor aflați de peste 12 luni în căutare de lucru (la 7,7% din totalul șomerilor în S.U.A., la 21,2% în R.F. Germania, la 39,8% în Franța și la 33,3% în Marea Britanie).

Potrivit prognozelor O.C.D.E., proporțiile șomajului în 1985 vor scădea întrucîtva în S.U.A. și Canada, dar vor continua să sporească în țările vest-europene. Ele vor ajunge astfel la cote procentuale exprimate prin două cifre în Franța, rămînînd la un asemenea nivel și în Italia și Marea Britanie. În ciuda înviorării activității economice, numărul absolut al șomerilor pe ansamblul O.C.D.E. se așteaptă să ajungă în 1985 la 33 milioane, ceea ce va reprezenta 9% din totalul populației active a acestor țări. Dreptul la muncă rămîne deci pe mai departe un deziderat vital pentru zeci de milioane de oameni.

Examinarea chiar sumară a realităților din țările capitaliste dezvoltate poate releva că — indiferent de asincronismele recente, cu sau fără aspectele inedite ale șomajului în creștere al bărbaților, cu sau fără aspectele devenite comune ale șomajului „feminin" și „tînăr" — șomajul rămîne o permanență a sistemului exploatării capitaliste, care devastează potențialul de muncă aservit capitalului.

dr. Ioan CRISTESCU

Tabelul nr. 3

Rata șomajului tineretului (în % din totalul șomerilor)

	1979	1980	1981	1982	1983*	1984**
S.U.A.	11,3	13,3	14,3	17,0	17	14,5
Japonia	3,4	3,6	4,0	4,4	5,5	6
R.F. Germania	3,4	3,9	6,5	9,5	12,2	13,2
Franța	13,3	15,0	17,0	20,3	21	24
Marea Britanie	11,6	15,3	19,8	21,6	23	22,7
Canada	13,0	13,2	13,3	18,7	20,2	18,5
Italia	25,6	25,2	27,4	29,7	33,2	35

*) Estimări ; **) Prognoze
Sursa : Perspectives économiques de l'O.C.D.E., decembrie 1983, p. 48

Tabelul nr. 2

Ponderea șomerilor în totalul populației ocupate (în %)

	Austria		Canada		S.U.A.	
	1981	1982	1981	1982	1981	1982
Bărbați	2,2	3,8	7,1	11,1	7,4	9,9
Femei	2,7	3,5	8,4	10,8	7,9	9,4

Sursa : B.I.T., Annuaire des statistiques du travail, 1983, reluat de Informations O.I.T., vol. 20, nr. 1, din februarie 1984

Sub semnul eforturilor pentru dezvoltarea economico-socială a patriei

(Urmare din pag. 2)

amintită a fost tot mai pronunțat deplasată din sfera considerațiilor generale în domeniul activității concrete ; calitatea muncii determină calitatea vieții, bunăstarea fiecăruia dintre noi, printr-un element concret, măsurabil : calitatea rezultatelor muncii. Pe aceste coordonate se înscriu măsurile de importanță deosebită vizînd generalizarea aplicării acordului global în toate sferele activității economico-sociale. Cei care muncesc mai bine beneficiază de venituri mai mari, după cum o calitate nesatisfăcătoare a activității desfășurate se reflectă nemijlocit și proporțional în veniturile — și deci în nivelul de trai —, ale fiecăruia.

Această deschidere spre îmbogățirea — sub aspectul determinărilor concrete — a principiilor democrației socialiste încorporează evident acumulările calitative dobîndite pe planul perfecționării pregătirii profesionale, al organizării producției și a muncii. Dar nu numai atît. Ea declanșează o mutație la nivelul conștiințelor. Dintr-o chestiune abstractă, necesitatea participării active, angajate, creative la desfășurarea activității la toate locurile de muncă devine o problemă a fiecărei zile. Autoconducerea și autogestiunea înseamnă efectiv căutare permanentă, lupta împotriva rutinei și a imobilismului în gîndire și acțiune, aceste principii avansate se transformă în activitatea cotidiană într-un factor de dinamizare a inițiativei. A te instrui permanent nu mai reprezintă o acțiune oarecare, ci un modus vivendi al fiecăruia, pîrghia prin care poți ridica pe o treaptă superioară calitatea muncii tale ; efortul de a inova, de a îmbunătăți permanent nu mai este asociat cu o aspirație individuală ci apare ca o necesitate presantă pentru toate colectivele de oameni ai muncii.

Se evidențiază, din această perspectivă, și o altă schimbare pe care noul cadru de organizare și conducere a activității economico-sociale o declanșează la nivelul conștiinței maselor largi populare. Este ceea ce, într-o terminologie de specialitate, poartă numele de coeziune, de spirit de apartenență la o anumită colectivitate. Prin aplicarea principiilor acordului global, munca fiecăruia dobîndește temeiul concret al integrării în munca întregului colectiv, iar rezultatele devin o sumă a calității activității fiecărui om al muncii.

În același timp, dobîndește noi expresii atașamentul și preocuparea pentru păstrarea, utilizarea judicioasă și îmbogățirea continuă a patrimoniului de valoari materiale al fiecărei întreprinderi. Calitatea de proprietar, producător și beneficiar al rezultatelor, atribut al fiecărui om al muncii în societatea noastră, îmbracă forme practice, palpabile. Regăsim aici întruchiparea uneia dintre ideile generoase ale secretarului general al partidului care militează neobosit pentru gestionarea și utilizarea cu maximă responsabilitate a importantului potențial tehnico-productiv acumulat în economia națională în anii socialismului. Sîntem în același timp martorii unui proces de amploare ce caracterizează conștiința socialistă a maselor populare prin care un principiu economic general, încorporat în strategia dezvoltării calitative a economiei naționale: utilizarea cu maximă eficiență a fondurilor fixe, devine un adevăr al fiecărui om al muncii. Căci, într-adevăr, munca nu poate fi concretizată și potențată sub aspect calitativ decît prin folosirea atentă și cu înalt simț gospodăresc a utilajelor, instalațiilor, a materiilor prime, materialelor și combustibilului.

O nouă sărbătoare a întîiului de mai... o zi de cinstire a celor ce muncesc, a întregului popor, o sărbătoare a muncii. Devenit de multă vreme o tradiție acest moment aniversar ne apare cu fiecare an mai îmbogățit de semnificații, mai relevant pentru efortul continuu al întregului nostru popor de a-și făuri o țară frumoasă, demnă, prosperă. Îmbogățit în semnificații și prin integrarea sa în alte momente de referință pentru noi, românii, care în acest an sărbătorim împlinirea a patru decenii de la actul istoric din august 1944 și lucrările celui de al XIII-lea Congres al partidului.

R. P. CHINEZĂ

Opțiuni în dezvoltarea hidroenergeticii

CHINA dispune de un important potențial energetic, bazat pe cărbuni, țiței, gaze naturale și cursuri de apă exploatabile în hidrocentrale. La acestea se adaugă și zăcăminte de uraniu, descoperite în ultima perioadă. **Cărbunii** ocupă primul loc în cadrul resurselor energetice ale Chinei, 80% din energia electrică obținîndu-se în prezent prin utilizarea acestora în termocentrale. Rezervele de cărbuni sînt evaluate la 2 000 miliarde tone, din care 700 miliarde tone certe. Rezervele de țiței, estimate la 30—60 miliarde tone, sînt repartizate în importante zăcăminte în bazinele Gansu, Qaidam, Yumen, Karamay, Daqing, Sichuan, precum și în bazine „off shore" din golful Bohai, Jiangsu, Leizhou și golful Tonkin. Alături de aceste resurse, China dispune și de cele mai mari rezerve **hidroenergetice** din lume. Potențialul hidroenergetic total (680 milioane kW) ar permite teoretic o producție anuală de 5 900 miliarde kWh energie electrică. Din acest potențial, resursele exploatabile reprezintă 378 milioane kW, cărora le corespunde o producție anuală de 1920 miliarde kWh energie electrică.

În anii construcției socialiste s-au înregistrat importante progrese în dezvoltarea bazei energetice. În 1982 producția de cărbuni a atins 666 milioane tone, comparativ cu circa 32 milioane tone în 1949. Producția de țiței s-a cifrat la 102 milioane tone, comparativ cu nivelul neînsemnat de circa 120 mii tone în anul de comparație, iar producția de gaze naturale a ajuns la aproximativ 12 miliarde mc. Dezvoltarea bazei de materii prime a permis în perioada 1949—1982 creșterea producției de energie electrică de la 4,3 miliarde kWh, la 328 miliarde kWh.

Pentru acoperirea necesarului de energie în perspectivă al economiei naționale cerut de atingerea obiectivelor planului de modernizare pe termen lung, China acordă o atenție deosebită dezvoltării energeticii. Astfel, se estimează că pentru sporirea de 4 ori pînă la sfîrșitul secolului a valorii globale a producției industriale și agricole, producția de energie primară ar trebui să crească de la 668 milioane tone echivalent cărbune în 1982, la aproape 1 200 milioane tone echivalent cărbune în anul 2000. Pînă la finele acestui secol producția de energie electrică ar urma să sporească de 3,6 ori față de nivelul actual. Aprecierea realistă a posibilităților de creștere a producției de resurse energetice și a eforturilor implicate în acest proces a condus la concluzia că satisfacerea necesarului trebuie să se bazeze în egală măsură pe creșterea producției energetice și pe economisirea de energie, prin perfecționarea tehnologiilor.

Efortul energetic al Chinei în perioada 1980—2000 include ca o componentă majoră **dezvoltarea puternică a hidroenergeticii.** Deși mai puțin eficientă în etapa inițială, prin comparație cu gazele naturale, țițeiul și cărbunele, avînd în vedere investițiile inițiale importante pentru infrastructură, hidroenergia prezintă avantajul esențial al resurselor care se reînnoiesc în permanență.

Potrivit unui studiu de ansamblu, în China există peste 5 000 cursuri de apă, 2 000 de lacuri și 80 000 de rezervoare de apă, care, folosite multifuncțional, ar răspunde necesităților variate, inclusiv energetice. Majoritatea resurselor de apă se află în regiunile muntoase din vestul țării, au căderi și debite mari și un important potențial energetic. Debitul anual total al fluviilor chineze este de 2 615 miliarde metri cubi, pe primul loc situîndu-se bazinul fluviului Yangtze, cu un debit de 979 miliarde metri cubi, urmat de fluviile din Tibet — debit 359 miliarde metri cubi — și bazinul fluviului Zhujiang cu un debit de 307 miliarde metri cubi.

După proclamarea Republicii, construcția de hidrocentrale a cunoscut o dezvoltare rapidă, puterea instalată ajungînd în 1982 la 22 000 MW, față de numai 160 MW în 1949. În perioada 1949—1982, prin utilizarea parțială a acestui potențial hidroenergetic, producția de energie electrică în hidrocentrale a sporit de aproximativ 103 ori, de la 700 milioane kWh la 72 miliarde kWh. Cea mai mare parte din potențialul hidroenergetic al țării (aproximativ 86%) este concentrat în regiunile din sud-vest, în timp ce regiunile din nord, nord-est și nord-vest dețin numai 14%.

La sfîrșitul anului 1980, în China funcționau 1 820 hidrocentrale, dintre care 13 mari hidrocentrale cu o putere instalată fiecare de peste 250 MW. În prezent, pe primul loc se situează hidrocentrala de la Liujiaxia, cu o putere instalată de 1 225 MW, construită pe cursul superior al fluviului Huanghe.

În scopuri multifuncționale — pentru producerea de electricitate și irigații în agricultură — au fost amenajate bazinele fluviale Huanghe, Huai, Changjiang. Pe fluviul Huanghe au fost construite hidrocentrala Yanguaxia cu o putere instalată de 300 MW și care poate asigura irigarea a 3 000 ha teren agricol în provincia Gansu, Bapanxia cu o putere instalată de 180 MW, Qingtongxia, în provincia Ningxia, cu o putere instalată de 272 MW, care contribuie la ameliorarea perimetrului irigat al cîmpiei Yinchuan, de peste 200 000 ha. În bazinul fluviului Huai, hidrocentralele Foziling Chencum, Xianghungtian, Miaoqianshan și Meishan, cu o putere instalată totală de 291 MW, prin rezervoarele lor de apă contribuie la irigarea a peste 1 milion ha terenuri agricole. În bazinul fluviului Changjiang, hidrocentralele construite asigură irigarea a peste 7,4 milioane hectare.

În etapa actuală se construiesc 11 mari hidrocentrale cu o putere totală instalată de 9 840 MW, care vor fi puse în funcțiune pînă în 1990. Cel mai important este complexul hidroenergetic de la Gezhouba pe Yangtze, cu o putere instalată totală de 2 715 MW, care începînd din 1986 va produce peste 14 miliarde kWh energie electrică.

În perspectivă, pentru valorificarea potențialului disponibil, se intenționează construirea a încă 16 hidrocentrale mari pe cursul superior al fluviului Huanghe, cu o capacitate totală de producție de 12 miliarde kWh.

Pe lîngă hidrocentralele cu puteri mari și medii, China dispune de aproximativ 90 000 de microhidrocentrale, repartizate în majoritatea districtelor țării și avînd o putere instalată totală de 8 000 MW. În 1982 producția realizată în microhidrocentrale a depășit 16 miliarde kWh. Acumulînd o experiență bogată în construcția de microhidrocentrale, China asigură o gamă variată de turbine și alte instalații energetice adecvate. Concomitent s-a extins și cooperarea tehnico-economică externă în domeniul construirii microhidrocentralelor. Recunoscînd această experiență, O.N.U. a inițiat, în octombrie 1980, la Hangzhou cel de-al doilea seminar tehnic internațional, care în final a hotărît crearea unui centru regional de cercetări pentru zona Asia și Pacific și a unui centru de perfecționare a cadrelor pe probleme specifice microhidrocentralelor. În cadrul unor colaborări bilaterale, China a trimis echipe de specialiști în construcția hidrocentralelor mici și a experimentat echipament energetic în țări din Asia și America Latină.

Prin valorificarea în continuare a imensului potențial hidroenergetic al țării, puterea instalată în hidrocentrale va spori de la 22 000 MW în 1982, la 80 000 MW în anul 2000. Ca urmare, la finele secolului, gradul de valorificare a acestui potențial va ajunge la 13%, față de numai 3,8% în prezent.

dr. M. PÎSLĂ
Iași

Evoluția economiei Indoneziei

SEMNELE de redresare a economiei Indoneziei conduc la ipoteza atingerii unei rate de creștere a P.N.B. de 4,5% în 1984, față de evoluția specifică crizei, care a caracterizat ultimii trei ani. Prezumțiile guvernamentale se bazează mai ales pe condițiile de climă favorabile din acest an și pe anticiparea dublării exporturilor de gaze naturale lichefiate în 1984.

Guvernul Indoneziei a aplicat la începutul anului trecut o serie de măsuri de austeritate. Astfel, s-a trecut la o anumită reducere a importurilor de produse neesențiale, ceea ce a făcut ca deficitul în balanța conturilor curente să se reducă la 5,7 miliarde dolari în 1983. Amînarea punerii în aplicare a unor proiecte în valoare de 20 miliarde dolari, vizînd în primul rînd sectorul petrochimic, a fost una din principalele soluții pentru a se evita un deficit suplimentar de 11 miliarde dolari în plățile anului 1983. În anul fiscal 1984—1985 (care începe în luna aprilie) urmează să fie operate, pe de altă parte, noi reduceri care vor viza exportul de petrol și gaze, astfel că ponderea acestora în totalul veniturilor din export se va diminua de la 71% la 65%. Se preconizează, în schimb, ca încasările din export să provină într-o măsură sporită din comercializarea produselor industriei prelucrătoare, obiectiv care va presupune îmbunătățiri structurale în industrie, corelări de prețuri, încurajarea investițiilor și introducerea unui sistem flexibil de taxe în acest sector.

Consumul de cărbune în C.E.E.

DUPĂ ce în 1983 piața comunitară a cărbunelui a fost marcată de acumularea de stocuri însemnate, pentru anul curent Comisia C.E.E. anticipează reducerea atît a producției cît și a consumului.

La sfîrșitul anului trecut, stocurile reprezentau echivalentul consumului pe șase luni, respectiv 144 mil. tone, cu 6 mil. tone peste stocurile de la sfîrșitul anului 1982. Producția de cărbune a fost anul trecut de 229 mil. t, cu 12 mil. t mai puțin față de 1982, iar pentru anul curent se așteaptă o nouă reducere de aceleași proporții. Nivelul cererii va fi influențat în mare măsură de evoluția industriei siderurgice (în cazul căreia dezafectarea de capacități va afecta consumul de cocs), precum și de ponderea în creștere a combustibilului nuclear în producția de energie electrică. Producția de cocs a scăzut anul trecut cu 12%, la 53 mil. tone și se pare că se va stabiliza în 1984 sub acest nivel, cu reduceri în R.F. Germania, Franța și Olanda. Și la cărbune, principalele diminuări ale consumului vor fi realizate în R.F.G. și Franța, pe seama siderurgiei și energeticii.

Consumul de cărbune al C.E.E.

(mil. tone)

	1983 estimări	1984 prognoză
Belgia	14,7	15,2
Danemarca	8,9	9,5
Franța	39,7	32,7
R.F.G.	86,5	85,4
Grecia	1,0	1,2
Irlanda	1,4	1,6
Italia	17,7	18,6
Luxemburg	0,2	0,2
Olanda	7,9	8,5
Anglia	111,7	112,3
	289,7	285,2

Sursa : Comisia C.E.E.

Programe de dezvoltare

Proiecte energetice norvegiene

HIDROCARBURILE reprezintă în prezent o treime din totalul exporturilor Norvegiei și 17% din P.N.B. Guvernul anticipează o contribuție de 20—25% în P.N.B. a gazelor și petrolului în anul 2000, cu venituri care ar trebui să crească de la 34 mrd. coroane norvegiene la 150—200 mrd. coroane (în prețuri 1983) în acest interval. Opțiunile energetice se bazează pe necesitățile de dezvoltare ale țării, în condițiile existenței unor însemnate rezerve, în special de gaze, în platoul continental al Mării Nordului. Față de producția anului trecut, de 54 mil. t e.p. (614 mii barili/zi petrol și 243 mrd. mc gaze) guvernul are în vedere un nivel de 60 mil. t e.p. în 1995, prin darea în exploatare la parametri maximi a bazinelor aflate în fază de pregătire în prezent : Gullfaks I și II, Sleipner, Statfjord, North-East Frigg, Odin, Heimdal, Ula și Ekofisk (proiect realizabil pe bază de injectare cu apă) ; pentru atingerea obiectivului de 80 mil t e.p. către sfîrșitul secolului, urmează să fie date în exploatare ulterior noi zone din platforma continentală, pînă în prezent cel mai rentabil fiind considerat marele bazin Troll. Bazinul cuprinde patru sectoare care se anticipează că conțin rezerve de 1,6 mrd. mc de gaze, ceea ce echivalează, de pildă, cu întregul consum al Angliei timp de 30 de ani. Sectorul de vest, cu o treime din rezervele de gaze ale bazinului, conține de asemenea circa 300 mil. barili de țiței exploatabil. Declarat deja zonă cu producție comercializabilă, sectorul de vest va furniza inițial 31 500 mc de gaze și 70 mii barili țiței pe zi.

Un alt proiect care urmează să demareze în curînd privește valorificarea bazinului Oseberg, unde, potrivit studiilor efectuate, se găsesc rezerve exploatabile de 1 mrd. barili țiței și 70 miliarde mc gaze. Tot în această zonă, Norsk Hydro va începe construirea unei mari conducte care leagă în linie dreaptă bazinele Gullfaks și Oseberg de țărmul Norvegiei. Conducta va deveni operațională în 1989.

Bazinele exploatate în prezent reprezintă, potrivit aprecierilor oficiale norvegiene, numai 5% din rezervele existente în platoul continental. Exploatarea hidrocarburilor aflate la mari adîncimi pune încă o serie de probleme legate de eficiență, la nivelul tehnologiilor actuale, beneficiile nete fiind apreciate la 8—14% din cheltuielile de exploatare.

Schimburile comerciale au cunoscut o creștere continuă. Numai în 1982 față de 1981 majorarea a fost de 94%. La exporturile românești au prevalat în ultimii ani produse ale industriei constructoare de mașini (nave, tractoare), precum și produse ale industriei ușoare (încălțăminte, tricotaje, țesături), iar la importuri au predominat materiile prime (cocs metalurgic, praf de zinc, magneziu metalic) și echipamente navale pentru dotarea navelor care se construiesc în cooperare cu companiile norvegiene. În domeniul cooperării se manifestă interes pentru construcția de nave, de platforme pentru exploatări petrolifere și echipament naval.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 16—20 aprilie a fost marcat de o repreciere generală a cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare.

Publicarea unor indicatori privind economia americană a avut o influență favorabilă asupra situației dolarului, între acești indicatori amintind : ridicarea la 30,9% în luna martie a.c., de la 30,7% în februarie a.c., a gradului de utilizare a capacităților de producție ; creșterea produsului național brut, în termeni reali, cu 8,3% în trim. I/84, față de prelimînările de 7,2% ; reducerea ratei anuale a inflației în trim. I/84 la 4,1%, în loc de 4,4% cît se anticipase. În același timp, noua majorare a dobînzii la împrumuturile pe care le acordă pe bază de garanții cu titluri de valoare („broken loan rate") marile bănci americane (și care, de obicei, premerge modificarea dobînzii preferențiale „prime rate") de la 10,5 la 11,5% a fost interpretată de operatorii de pe piață ca un nou semn de posibilă creștere a procentului de remunerare a fondurilor în dolari, cu consecințe pozitive asupra situației dolarului pe piețele de schimb, care la închiderea din 20 aprilie se situa la niveluri superioare celor de referință din 13 aprilie față de restul valutelor occidentale.

Deprecierea cea mai accentuată în relația cu dolarul a înregistrat-o **marca vest-germană** — circa 1,7%, respectiv 2,6625 mărci/1 dolar pe 20 aprilie, față de 2,6175 mărci/1 dolar închiderea de referință ; disputa dintre sindicatul muncitorilor din industria siderurgică și patronat, riscînd într-o posibilă grevă generală cu consecințe nefavorabile asupra producției respective, a fost unul din principalii factori negativi menționați de operatorii de valute.

Deficitul comercial în creștere în luna martie a.c. la 2,8 miliarde franci, precum și majorarea la 2,3% a nivelului șomajului în aceeași lună au influențat nefavorabil situația **francului francez,** care era tranzacționat pe 20 aprilie la circa 8,19 franci/1 dolar, cu 1,6% sub cursul din 13 aprilie de 8,06 franci/1 dolar.

Niveluri apropiate de depreciere au înregistrat (se dau cotațiile de la închiderea perioadei analizate, comparativ cu cele de referință din 13 aprilie : **francul belgian** (54,40 și 53,56 franci/1 dolar), **lira italiană** (1645 și 1623 lire/1 dolar), **francul elvețian** (2,1975 și 2,1725 franci/1 dolar) și **lira sterlină** (1,4150 și respectiv 1,4325 dolari/1 liră).

Yenul japonez continuă să beneficieze de performanțele deosebite ale economiei nipone și ca atare a pierdut în relația cu dolarul doar 0,3% pe ansamblul intervalului prezentat (225 yeni/1 dolar la închiderea din 20 aprilie, comparativ cu nivelul din 13 aprilie de 224,25 yeni/1 dolar).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o creștere mai accentuată la eurodolar (de la 11,0625% pe 13 aprilie, la 11,375% pe 20 aprilie), una mai moderată la eurolira sterlină (de la 9,125 la 9,1875%) și eurofrancul elvețian (de la 3,9375 la 4,00%), în timp ce euromarca vest-germană a cotat în jurul nivelului relativ constant de 5,875%.

Prețul **aurului** la Londra a evoluat pe o linie ușor ascendentă, al doilea fixing din ziua de 19 aprilie de 384,90 dolari/uncie fiind cu 5,65 dolari/uncie peste cel corespunzător din 13 aprilie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Marca vest-germană în depreciere

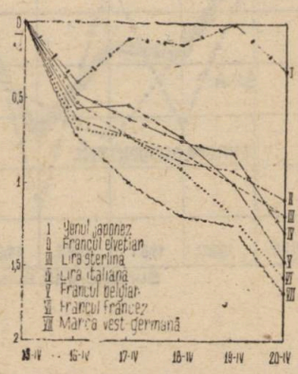

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 16—20 aprilie ; bază : 13 aprilie 1984

Economia mondială — orizont 2000

ÎN CONTEXTUL unui studiu mai amplu referitor la perspectivele economiei Japoniei pînă la începutul secolului următor, surse japoneze de specialitate avansează cîteva opinii privind evoluția condițiilor generale determinante pentru dezvoltarea economiei mondiale în ansamblu. Între acestea se presupune că vor exercita influență în special următoarele procese și fenomene : ● accentuarea multipolarizării economiei mondiale ; ● adîncirea interdependențelor economice între toate țările și regiunile lumii ; ● creșterea instabilității în domeniul asigurării cu energie și alimente ; ● creșterea populației planetei.

Prognoza menționată prezintă estimări ale ritmurilor medii de creștere a produsului național brut în diferite grupe de țări ale lumii, din care rezultă că, deși cuprind circa două treimi din populația globului, țările în curs de dezvoltare nu vor deține mai mult de o cincime din P.N.B. mondial.

— în % —

	Ritmuri de creștere a P.N.B.		Ponderea țărilor în P.N.B. mondial	
	1970—1979	1980—2000	1980	2000
Economie mondială	4,3	3,2	100	100
Țări capitaliste dezvoltate	3,3	2,8	63	58
Țări în curs de dezvoltare	6,3	4,6	15	20

Sursa : Doro, 1982

Prognoza ține seama de cîteva premise : perioadele de stagflație în țările dezvoltate se vor repeta pînă la sfîrșitul secolului ; introducerea surselor alternative energetice și a tehnologiilor care economisesc energia va fi lentă, astfel că prețul petrolului va crește, deși probabil nu se vor mai înregistra șocuri petroliere.

Bulgaria: modernizarea industriei chimice

DEZVOLTAREA industriei chimice bulgare, ramură cu o pondere de 11,3% în venitul național și circa 18% în producția industrială globală este caracterizată prin accelerarea ritmurilor de creștere în cursul deceniului actual, concomitent cu restructurarea producției. În perioada 1981—1990 volumul producției ramurii urmează să se dubleze, prin extinderea capacităților de producție, introducerea tehnologiilor avansate și modificarea structurii pe categorii de produse. Procesul de reconstrucție și modernizare cuprinde practic toate capacitățile de producție existente.

În cursul cincinalului actual este prevăzută introducerea a peste 580 produse noi, destinate construcției de mașini și electronicii, 250 produse pentru uz gospodăresc și alte utilizări. Se va extinde considerabil sortimentul de preparate farmaceutice, cosmetice, produse pentru protecția culturilor vegetale etc. În cadrul ramurii, chimia de mic tonaj are un ritm superior mediei. Folosirea largă a instalațiilor de automatizare (peste 16 mii în întreaga industrie chimică) se reflectă într-o productivitate a muncii de patru ori mai ridicată decît media pe țară.

O altă tendință constă în orientarea spre folosirea mai completă a materiei prime și produselor secundare, inclusiv prin aplicarea de tehnologii fără deșeuri.

Situația economică a țărilor industrializate

ANALIZE ale Fondului Monetar Internațional și ale unor instituții specializate din țări occidentale apreciază că anul 1983 a adus, sub aspectul indicatorilor sintetici, o oarecare redresare pentru țările industrializate, care trebuie însă privită sub rezerva raportării la rezultatele nefavorabile din anul anterior. Astfel, produsul național brut din 12 țări industrializate a sporit cu 2,5%, după scăderea din 1982 (vezi graficul). În țările vest-europene industrializate redresarea a fost de proporții mai modeste (creștere cu 1% în ansamblu a P.N.B.), în comparație cu S.U.A. și Japonia. Producția industrială, analizată de F.M.I. pentru un grup de 19 țări industrializate occidentale, a crescut în 1983 în medie cu 3%, după un declin de 4% în anul anterior. Ratele de creștere a producției industriale au fost inegale, cele mai ridicate înregistrîndu-se în S.U.A. și Norvegia, în timp ce în R.F. Germania și Olanda nivelul producției industriale a rămas neschimbat față de 1982. Sursa citată apreciază că tendința de creștere pare să continue ; în țările C.E.E. producția industrială a crescut în ianuarie a.c. cu 4,6%, față de aceeași lună a anului 1983.

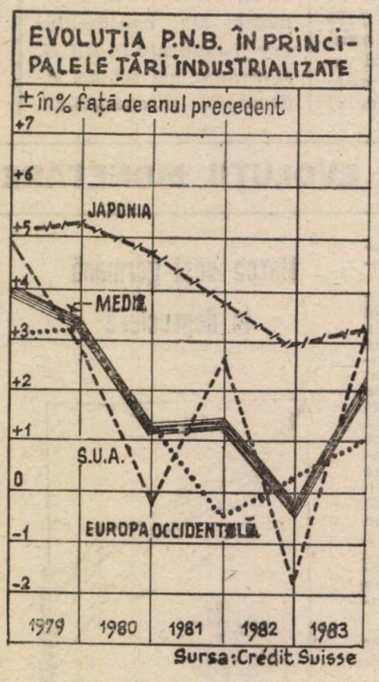

Perspective demografice în Franța

PORNIND de la constatările și prognozele demografice pe termen lung, organisme specializate din Franța sesizează o scădere sub limita critică a indicelui fertilității feminine. Nivelul critic al fertilității, care asigură reînnoirea generațiilor, este de 2,1 copii la o femeie. Din 1974 acest indice a înregistrat mai multe scăderi, situîndu-se în prezent între 1,7 și 1,8 (vezi graficul)

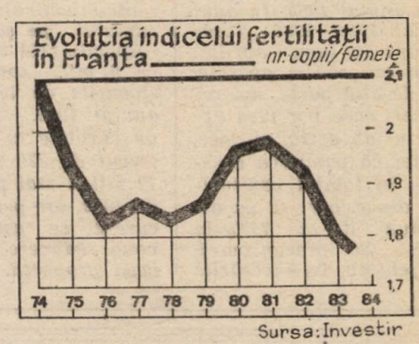

Pornind de la aceasta se deduc cîteva consecințe economice probabile. Populația Franței prezintă tendința de îmbătrînire : vîrsta medie va crește de la 32,8 ani în prezent la 34,7 ani în 1990. Numărul persoanelor depășind 60 de ani va crește la 22% din totalul populației pînă în anul 2000. Proporția populației sub 20 ani a scăzut începînd din 1965, pînă la 29,5% în 1983, nivelul cel mai redus din istoria țării. Populația aflată la vîrsta pensionării va crește de la 5,4 milioane în 1983, la 7,5 milioane în 1990, respectiv cu 40%. În schimb, populația activă, care datorită generațiilor numeroase din anii 1960—1970 atinge deja vîrsta activității profesionale, va crește, atingînd 24,5 milioane în 1985, după care se va produce o nouă modificare, prin creșterea populației în vîrstă și mai ales o foarte pronunțată scădere a numărului tinerilor intrați în populația activă.

GLOSAR

Împrumuturi preplasate

ÎN CADRUL europieței de capital, cunoscută și sub denumirea de piața euroobligațiunilor, băncile internaționale, organizate de regulă în consorții, lansează pentru clienții lor în căutare de fonduri o diversitate de obligațiuni pe termen lung libelate în eurovalute, pe care le oferă investitorilor interesați în plasamente financiare.

Succesul unei emisiuni pe europiața de capital depinde în mare parte de pertinența previziunii celor care montează creditul asupra condițiilor pieței. În mod normal, o emisiune de euroobligațiuni durează în jur de două săptămîni. Or, în acest interval de timp se întîmplă adesea, datorită instabilității cursurilor și dobînzilor, să se modifice simțitor condițiile pieței și astfel oferta să nu stîrnească interesul necesar, apărînd pericolul unui eșec al operațiunii. Din această cauză băncile care operează pe piața respectivă au introdus spre sfîrșitul anilor '70 o formulă nouă de emisiune preplasată, cunoscută sub denumirea de „bought deal".

Instituția bancară șef de filă, care își asumă responsabilitatea întregii operațiuni, face în acest caz o ofertă fermă solicitatorului de fonduri și numai dacă acesta o acceptă necondiționat se formează consorțiul bancar de emisiune. Solicitatorul de fonduri este astfel complet scutit de riscuri, asumate în întregime de banca șef de filă, care va căuta, la rîndul său, să le distribuie celorlalți membri ai consorțiului.

Dacă dobînzile sînt stabile sau dacă scad, riscul este măsurabil și limitat. Dar dacă dobînzile cresc, condițiile împrumutului nu vor mai fi corespunzătoare cu piața atunci cînd banca șef de filă solicită coșefilor de filă și băncilor participante să formeze consorțiul, ceea ce va determina toți acești membri potențiali să replaseze partea ce le revine din obligațiuni înainte chiar de a le fi primit. Se formează astfel o așanumită „piață gri" în care cotațiile sînt de multe ori inferioare net prețului de emisiune al obligațiunilor. Din această cauză în momentele de tensiune pe piață numeroase bănci refuză să participe ca membre ale consorțiilor pentru împrumuturi din această categorie. În schimb, dacă piața este stabilă se observă o tendință ca banca șef de filă să păstreze titlurile cît mai mult timp sub controlul său pentru a le plasa direct, pe cînd membrii sindicatului urmăresc la rîndul lor să-și obțină cît mai curînd cota parte și să realizeze cîștigul pe care conteză din plasament.

Formula „bought deal" prezintă pentru debitor avantajul important că îi permite să cunoască precis, încă din momentul luării hotărîrii de lansare a emisiunii, care va fi costul creditului obținut. În ce privește băncile, vor exista tentative de manevre speculative în anumite perioade caracterizate printr-o instabilitate pronunțată. Oricum, o condiție esențială este ca solicitatorul de fonduri să fie o instituție publică sau internațională, ori o societate importantă bine cunoscută de investitori pentru că în perioada atît de scurtă a subscrierii emisiunii nu mai este posibil, conform practicii în operațiunile uzuale, să se remită subscriitorilor potențiali o documentație completă.

Împrumuturile preplasate au ajuns datorită mecanismului mai rapid de desfășurare să ocupe o pondere importantă în emisiunile de euroobligațiuni. În 1980, din totalul valoric al euroobligațiunilor de aproape 24 miliarde dolari procentul împrumuturilor preplasate a fost de 75%, în 1981 la o sumă globală de 31,6 miliarde dolari a reprezentat 60%, iar în 1982 cînd s-a atins un volum total de 51,6 miliarde dolari proporția a fost de asemenea peste 50%.

Radu NEGREA

Aderare

Dorin Tătaru, Beclean pe Someș — Cererile de aderare la Piața comună ale Portugaliei și Spaniei datează din anul 1977. Negocierile privind aderarea au început în 1978 și respectiv 1979. Principalele domenii în care, după peste 40 de runde de negocieri, statele membre ale C.E.E. și cele candidate nu au căzut încă de acord sînt agricultura, pescuitul și cel social. Agricultura ocupă încă 19% din forța de muncă a Spaniei și 27% din cea a Portugaliei, față de 8% pe ansamblul C.E.E. Prin aderarea celor două țări numărul fermierilor din Piața comună va spori cu 38%, iar suprafața cultivată cu 34%. Sporirea substanțială a ofertei comunitare de produse agricole va atrage noi presiuni asupra bugetului C.E.E., paralel cu nemulțumirea unor țări nemembre furnizoare tradiționale de produse agricole, mai ales din zona Mării Mediterane.

Dificultăți provin și din faptul că o proporție importantă a exporturilor industriale spaniole și portugheze spre C.E.E. privesc domenii în care industria comunitară suferă deja de o supraproducție cronică, cum ar fi cel textil și cel siderurgic, ceea ce are consecințe grave și pe plan regional. Altă problemă nerezolvată este cea a pescuitului. Flota spaniolă singură echivalează cu 70% din tonajul flotei de pescuit a celor zece țări membre ale C.E.E. luate la un loc, în vreme ce resursele piscicole se diminuează.

Perioada de tranziție privind aderarea va fi probabil mai lungă și în domeniul social, ca reflectare a dezvoltării economice mai reduse a celor două candidate (un produs național brut pe locuitor, în 1980, de numai 3 500 unități de cont europene în Portugalia și de 6 000 u.c.e. în Spania, față de 8 300 u.c.e. media pe ansamblul celor zece), inclusiv sub aspectul gradului mai scăzut de diversificare a economiilor lor. Nu întîmplător în Spania rata șomajului era la jumătatea anului trecut de 16,5%, față de 10,8% din populația activă pe ansamblul C.E.E., iar rata inflației era, în 1983, de 12,1% în Spania și de 25,5% în Portugalia, față de 7,3% în Piața comună. Aceste din urmă deosebiri își vor pune amprenta și asupra evoluției viitoare a sistemului monetar vest-european.

Pe planul relațiilor cu terții se relevă faptul că actualul tarif vamal extern comun al țărilor C.E.E. este considerabil mai redus decît cele ale Spaniei și Portugaliei pe care urmează să le înlocuiască.

UNICEF

Smaranda Pfeiffer, Sibiu — Potrivit raportului anual al Fondului Națiunilor Unite pentru copii (UNICEF), ajuns în decembrie 1983 la cea de-a patra ediție, anul trecut și-au pierdut viața circa 15 milioane de copii din „lumea a treia". Acest număr este echivalent, de exemplu, cu cel al totalului copiilor în vîrstă de pînă la cinci ani care trăiesc actualmente în S.U.A. Autorii relevă că poate și mai dramatică decît amploarea acestui fenomen este constatarea că el ar fi putut fi în bună măsură prevenit printr-o simplă vaccinare a copiilor contra unor maladii care în țările avansate aproape au dispărut. Aceasta cu condiția ca amintita procedură de imunizare să fie în primul rînd cunoscută în țările respective, iar în al doilea rînd promovată și acceptată în cele mai largi pături ale populației.

În acest scop UNICEF a lansat în ultimii ani adevărate campanii utilizînd o gamă variată de mijloace audio-vizuale în mediul rural nu numai în favoarea vaccinării în vederea eliminării poliomelitei, tusei convulsive, pojarului, difteriei, tuberculozei, tetanosului, dar și pentru încurajarea alimentației la sîn a noilor născuți (descurajată în trecut de unele firme multinaționale în goana după profit), precum și a controlului frecvent al greutății copiilor. Potrivit experților UNICEF, în țările în care au fost lansate asemenea campanii mortalitatea infantilă a început să se reducă considerabil.

În sens contrar acestor eforturi acționează însă dificultățile economice pe care le cunosc o serie de țări în curs de dezvoltare. În Costa Rica, de pildă, numărul copiilor suferind de malnutriție pronunțată s-a dublat în 1982 față de anul anterior. Dar o creștere a mortalității infantile, atribuită de experți consecințelor recesiunii — respectiv sporirii proporțiilor șomajului și reducerii cheltuielilor sociale ale guvernului — s-a semnalat și în zone puternic afectate de criză din unele țări dezvoltate (cum ar fi Alabama și Michigan în S.U.A.).

Siderurgie

Gheorghe Dabu, Pitești — 1) „Planul siderurgic" adoptat de guvernul francez la sfîrșitul lunii martie a.c. urmărește restabilirea, pînă în 1987, a echilibrului economic al firmelor siderurgice din nordul țării (grupul USINOR) și mai ales al celor din Lorena (grupul SACILOR), în prezent puternic subvenționate de stat. Programul prevede introducerea de noi tehnologii prin construirea de oțelării electrice, diversificarea producției de oteluri speciale, mai strînsa coordonare a activităților de cercetare (care se vor amplifica cu 50%) și a celor de comercializare. Pe plan social acest program de modernizare se va solda cu dispariția a circa 20 000 de locuri de muncă în siderurgie, ceea ce va face necesară adoptarea unui program de „reindustrializare" a regiunilor celor mai afectate.

2) Cea mai recentă ediție a „Atlasului Băncii Mondiale" și anume cea pe anul 1983, cuprinde date privind mărimea produsului național brut, a populației și a P.N.B. pe locuitor pe anii 1980 și 1981, precum și ritmurile medii anuale ale acestora în perioada 1970—1980, pentru 189 de țări și teritorii.

Diamante

Sorin Ganea, Gura Humorului — Piața mondială a diamantelor este controlată în proporție de patru cincimi de un cartel în care poziția dominantă revine conglomeratului sud-african De Beers. Acest cartel, care deține practic un control absolut asupra pieței diamantelor, a supraviețuit atît crizei economice din ultimii ani, cît și încercărilor unor țări mari producătoare de diamante de a ieși de sub tutela lui.

În 1981, pentru prima oară după aproape patru decenii, compania De Beers și-a redus dividendele, pentru ca în 1983 profiturile să sporească din nou. La reducerea vînzărilor mondiale de diamante au contribuit atît nivelul ridicat al dobînzilor, cît și reprecierea cursului dolarului (în condițiile în care prețul diamantelor se exprimă în dolari).

Încercările unor țări ca Zairul sau Australia de a nu-și mai vinde diamantele prin mijlocirea firmei De Beers au fost contracarate de aceasta prin manipularea prețului mondial. Astfel, reamintește revista americană **Newsweek,** cînd Zairul, nemulțumit de prețurile scăzute pe care le obținea pentru diamante ca unul dar principalele sale produse de export, a ieșit din cartel elaborîndu-și propria sa strategie de vînzare, De Beers a inundat piața cu diamante de tipul celor exportate de Zair. Ca urmare prețul mondial s-a redus cu 40%, astfel că în mai puțin de doi ani producția zaireză a reintrat sub controlul cartelului amintit.

Reciclarea metalelor

Mihai Dumitrana, Răcari — Preocuparea pentru recuperarea și refolosirea metalelor cîștigă teren și în țările puternic industrializate. Un exemplu îl oferă R. F. Germania, țară în care plumbul reciclat a ajuns să acopere 45% din necesarul industriei ; la cositor proporția respectivă urmează să se ridice la 40%, iar la cupru de 35%. Pentru acoperirea necesarului de crom, cobalt, molibden, mangan, magneziu și titan economia vest-germană rămîne total dependentă de import.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 17 din 27 aprilie 1984

— 1 Mai — sub semnul eforturilor pentru dezvoltarea economico-socială a patriei **(Cristian Popescu)** 2

— Unitatea poporului în jurul partidului — condiție determinantă a victoriei revoluției și construcției socialismului **(Gheorghe Surpat)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Investițiile — ample programe de realizare a noi obiective **(Nicolae Georgescu, Vasile Spiru)** 5

— Un filon de mare eficiență : resursele refolosibile **(Sorin Buligescu)** 7

— Cerințe și posibilități pentru realizarea ritmică a producției de legume proaspete **(Bujor Mănescu)** 10

— Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Conducerea modernă a producției : condiție și stimul în funcționarea mecanismului economic **(Adriana Olaru)** 12

— Productivitatea muncii — factor strategic hotărîtor al ridicării calitative a economiei românești (III) **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției **(Georgeta Dumitrescu)** 16

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Implicații ale organizării asupra eficienței controlului de calitate **(Adrian Rusu)** 17

— Cum utilizăm mijloacele informaticii ? **(Dumitru Vrînceanu)** 18

TEORII-IDEI

— Probleme privind cuantificarea eficienței economice (II) **(I. Capanu, P. Wagner)** 19

— Școala românească de statistică **(Artenie Barb)** ; Modele matematice în economie **(Ovidiu Rujan)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Controverse teoretice privind actuala criză economică mondială (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Prețul și rentabilitatea **(Ilie Gavrilă)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Șomajul — atribut inevitabil al sistemului exploatării capitaliste **(Ioan Cristescu)** 26

— R.P. Chineză. Opțiuni în dezvoltarea hidroenergetică **(M. Pislă)** 28

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama

— Curier

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— May 1st. Under the sign of the efforts leading to the economic and social development of the country **(Cristian Popescu)** 2

— The unity of the people around the party : a decisive factor for the success of the revolution and for the building of the socialism **(Gheorghe Surpat)** 3

— Investments: vast programs for the achievement of the new objectives **(Nicolae Georgescu, Vasile Spiru)** 5

— Renewable resources: a seam of high efficiency **(Sorin Buligescu)** 7

— The modern management of the productive activity: a condition and a stimulus for the efficient functioning of the economic mechanism **(Adriana Olaru)** 12

— Labour productivity: a decisive strategic factor for the qualitative increase of the Romanian economy (III) **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

— New categories of workers will get increased salaries **(Georgeta Dumitrescu)** 16

— Some implications of the organizational activity on the efficiency of the quality control **(Adrian Rusu)** 17

— Somme issues on quantifying the economic efficiency (II) **(I .Capanu, P. Wagner)** 19

— The Romanian school of statistics **(Artenie Barb)**; Mathematic models used in economy **(Ovidiu Rujan)** 21

— Schools ● trends ● economists. Theoretical controversies concerning the current world economic crisis (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

— Unemployment: unavoidable element of the capitalist exploitation **(Ioan Cristescu)** 26

— People's Republic of China. Options for the development of the hydroenergy **(M. Pislă)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— 1 Мая — под знаком усилий, направленных на социально-экономическое развитие родины **(Кристиан Попеску)** 2

— Единство народа вокруг партии — определяющее условие победы революции и строительства социализма **(Георге Сурпат)**.. 3

— Капиталовложения — обширные программы осуществления новых объекотв **(Николае Джеорджеску, Василе Спиру)** 5

— Высок эффективный источник: вторичные ресурсы **(Сорин Буліджеску)** 7

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Современное управление производством — условие и стимул эффективного функционирования экономического механизма **(Адриана Олару)** 12

— Производительность труда — решающий стратегический фактор качественного роста румынской экономики (III) **(Барбу Г. Петреску)** 14

— Новые категории трудящихся получают повышение оплаты труда **(Джеорджета Думитреску)** 16

— Влияние организации на эффективность контроля качества **(Адриан Русу)** 17

— Вопросы количественного измерения экономической эффективности (II) **(И. Капану, П. Вагнер)**..... 19

— Румынская школа статистики **(Артенне Барб)**; Математические модели в экономике **(Овидиу Ружан)** 21

— Школы—течения—экономисты. Теоретические разногласия по поводу настоящего мирового экономического кризиса (II) **(Султана Сутэ-Сележан)** 24

— Безработица — неизбежная черта капиталистической эксплуатации **(Иоан Кристеску)** 26

— КНР. Предпочтения в гидроэнергетическом развитии **(М. Пыслэ)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

gama CORDIAL

- CREMĂ PENTRU RAS
- DEODORANT
- LOŢIUNE DUPĂ RAS

Produsele cosmetice din gama CORDIAL obţinute pe bază de extract de plante sînt destinate bărbaţilor.

Folosirea acestor produse conferă epidermei o acţiune tonică şi revitalizantă, contribuind la menţinerea echilibrului metabolic al pielii.

Producător: ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE COSMETICE „NIVEA" — BRAŞOV

NU UITAȚI: AVEȚI ÎNTÎLNIRE CU PRIMĂVARA!

CU CE VĂ ÎMBRĂCAȚI LA ACEASTĂ ÎNTÎLNIRE?

1984 MAJ 22

Confecțiile de primăvară — deja prezente în magazinele comerțului de stat — prin croială, culori, modele, sînt creații de ultimă oră ale modei acestui sezon.

Se poartă : pardesie din stofă și țesături pufoase, sport, elegante, cu multe accesorii — capse, catarame, broderii...

Se poartă : impermeabile din tercot, în nuanțe pastelate, și bej, și gri, și albe...

Se poartă : scurte, și bluzoane, și jachete, din relon, din diverse țesături tercot, uni sau în combinații de culori, cu multe accesorii...

Se poartă tot ce este lejer, confortabil, ușor de întreținut, vesel...

Se poartă CONFECȚIILE !

Confecțiile au avantajul de a putea fi probate, de a încerca pe loc mai multe modele și variante de culori, de a compara și a alege ceea ce vă vine mai bine.

Cumpărați și... purtați cu plăcere !

D646

Revista ECONOMICA

04

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

STRATEGIA INOVAŢIONALĂ ŞI CREŞTEREA EFICIENŢEI

Numărul 18 ● Vineri 4 mai 1984

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN UNITĂȚI ECONOMICE ȘI DE CERCETARE DIN CAPITALĂ

Rodnic dialog la intreprinderea „Republica"

In timpul vizitei la „Grivița Roșie"

ÎN PREZENȚA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ȘI A TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU

MÚZEUM KÖNYVTÁR 1883 MAGYARORSZÁGOS MŰSZAKI INFORMÁCIÓS SZÁZADI

MAREA ADUNARE POPULARĂ CONSACRATĂ ZILEI DE 1 MAI

23 AUGUST
40
1944
1984

Partidul revoluționar al clasei muncitoare, centrul vital al societății noastre socialiste

CAPACITATEA Partidului Comunist Român de a-și asuma conducerea întregului popor în lupta de eliberare națională și socială, în făurirea socialismului, în asigurarea independenței și suveranității României, a fost demonstrată elocvent în întreaga perioadă care s-a scurs de la înființarea sa la 8 mai 1921. Această capacitate a fost evidențiată în mod deosebit de rolul hotărîtor pe care partidul comunist l-a jucat în organizarea și asigurarea victoriei revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, care a deschis în istoria poporului nostru era dezvoltării pe calea socialistă. Tocmai succesele istorice pe care le-am dobîndit pe acest drum au consacrat pe deplin calitatea sa de forță politică conducătoare, de centru vital al națiunii, strălucita sa capacitate de a elabora o politică profund științifică de dezvoltare dinamică a țării, vocația de un înalt umanism revoluționar al acestei politici, faptul că partidul este purtătorul celor mai înalte idealuri patriotice și internaționaliste ale poporului nostru. Un moment cu adevărat istoric în viața partidului și a poporului nostru îl constituie Congresul al IX-lea al partidului care a adus un puternic suflu înnoitor în întreaga noastră societate, a deschis cea mai rodnică perioadă a construcției socialiste în patria noastră, bazată pe o strategie revoluționară, științifică, de dezvoltare și modernizare a economiei noastre, de înnoire socială, de afirmare și de adîncire a democrației socialiste, elaborată cu contribuția decisivă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În concepția acestei strategii, deplin adecvată realităților noastre, partidul este considerat nu ca o forță din afara societății, suprapus acesteia, ci ca o emanație directă a sa, nu ca o entitate eternă, perfectă prin definiție, ci ca un organism viu, care se perfecționează continuu, pe măsura creșterii propriei sale experiențe, a capacității sale politice, organizatorice și ideologice.

Stăruind tocmai în cîmpul acestei problematici, concepția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se întemeiază pe constatarea că experiența și activitatea partidului comunist s-au dezvoltat puternic în ultimele decenii, cunoscînd un real proces de îmbogățire și diversificare. În consecință, aprecierea de partid revoluționar se justifică în zilele noastre nu atît prin denumirile și momentele istorice ce le evocă originile sale, ci mai ales prin conținutul activității desfășurate neîntrerupt spre aplicarea creatoare a teoriei socialismului științific la realitățile concrete și particularitățile istorice ale fiecărui popor. Pornind de aici, gîndirea secretarului general articulează conceptul de activitate revoluționară pe terenul unității vieții materiale cu cea spirituală, pe rolul fundamental al practicii sociale și importanța bazei sale economice, pe care se întemeiază întreaga existență a societății și a partidului însuși. **„Am căutat de la început** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să subliniez unitatea între baza materială, între activitatea de dezvoltare a forțelor de producție și activitatea științifică, teoretică, ideologică. Numai privind într-o deplină unitate toate laturile activității materiale și spirituale a poporului și partidului nostru vom acționa ca revoluționari, ca adevărați comuniști, vom asigura soluționarea în bune condiții a tuturor problemelor care privesc mersul nostru neabătut înainte spre visul de aur, spre comunism".** (Expunere la plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1—2 iunie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 88).

În această perspectivă, dialectica activității economice revoluționare se dezvoltă pe trei coordonate de bază, ca rezultat al exigențelor fundamentale ale făuririi noii societăți. Ele sînt determinate de faptul că socialismul și-a propus să dezvolte caracterul social al muncii — după cum sublinia secretarul general al partidului, să intensifice și să perfecționeze munca socială și diviziunea muncii în societate, lichidînd proprietatea particular capitalistă și transformînd-o în proprietate socialistă asupra mijloacelor de producție, lichidînd repartiția inechitabilă și înlocuind-o cu principiul repartiției în raport cu munca și contribuția fiecăruia la dezvoltarea generală a societății, după principiul „nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă". Numai pe o asemenea bază economică socialismul se poate construi ca operă conștientă a maselor populare, ca produsul inițiativei lor istorice.

O primă dimensiune a activității revoluționare contemporane este dată, în consecință, de cerințele unei înalte conștientizări a legităților, caracteristicilor și contradicțiilor dezvoltării economice a socialismului, pe baza celor mai noi cuceriri științifice și a unei experiențe cît mai cuprinzătoare, care să permită elaborarea unei doctrine economice adecvate soluționării cu succes și în mod eficient a numeroaselor probleme ridicate de fiecare stadiu al edificării noii societăți. Conform gîndirii secretarului general această doctrină pleacă de la sublinierea necesității dezvoltării impetuoase a forțelor de producție ca factorul esențial al victoriei socialismului, al progresului multilateral și bunăstării întregului popor. **„Dezvoltarea puternică a industriei socialiste, amplasarea forțelor de producție și progresul industriei în toate județele** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — au constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului, al trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism".** (Expunere la plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1—2 iunie 1982, Ed. politică, București, p. 20). Ca atare, afirmarea puternică a industriei condiționează în mod hotărîtor și dezvoltarea agriculturii și a celorlalte sectoare de producție materială.

Caracterul revoluționar al doctrinei economice a secretarului general al partidului se exprimă și în conceperea bazei tehnico-materiale ca produs al muncii întregului popor, al ridicării calitative și valorificării superioare a eforturilor materiale și spirituale ale maselor populare. În același timp, uriașul efort de creștere și dezvoltare a producției materiale, chezășia cea mai sigură a independenței și suveranității țării, se reflectă direct și este, de altfel, singura cale de creștere a nivelului de trai al populației, a gradului de civilizație al poporului nostru. **„Viața demonstrează cu putere** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că numai dezvoltarea forțelor de producție asigură condițiile necesare pentru ridicarea nivelului de viață al poporului, pentru progresul științei, învățămîntului, culturii, pentru un grad superior de civilizație al întregii societăți, că numai pe această bază se asigură întărirea forței materiale și spirituale a patriei, independența și suveranitatea ei".** (Expunere prezentată la plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1—2 iunie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 22).

Importante contribuții aduce gîndirea economică a secretarului general la delimitarea etapelor și stadiilor procesului edificării noii orînduiri, la stabilirea criteriilor științifice, a obiectivelor și strategiilor pe care acestea le implică pentru asigurarea dezvoltării economico-sociale. Se arată astfel că deși România continuă să fie încă o țară socialistă în curs de dezvoltare, ea a depășit în multe domenii caracteristicile acestor societăți printr-o dezvoltare multilaterală economică, științifică, culturală și în privința nivelului general de trai. De aceea, partidul nostru a fixat ca obiectiv fundamental al actualei etape realizarea unei noi calități a muncii și vieții, prin întărirea și modernizarea bazei tehnico-materiale, creșterea continuă a eficienței economice, creșterea mai pronunțată a productivității muncii și valorificarea maximă a produselor românești pe piața mondială, sarcini dintre cele mai complexe ale construcției socialiste desfășurate pînă în prezent. Dînd expresie acestor realități și imperative, tovarășul Nicolae Ceausescu sublinia că lupta revoluționară nu s-a încheiat odată cu răsturnarea claselor asupritoare și cucerirea puterii, aceasta fiind numai o etapă a luptei revoluționare, și că etapele care au urmat nu au fost mai ușoare, ci dimpotrivă, unele au fost chiar mai grele decît lupta pentru cucerirea puterii, pentru că au cerut o înaltă pregătire, înfăptuirea unor mari transformări revoluționare în întreaga societate.

Un loc de seamă ocupă în preocupările teoretice ale partidului nostru, ca centru vital al națiunii, ale secretarului său general, concepția privitoare la contradicțiile ce se manifestă în societatea socialistă, necesitatea cunoașterii și soluționării lor operative în fiecare etapă a dezvoltării sociale. **„Legile**

sociale ca și legile naturii — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — cer să se asigure funcționarea în cele mai bune condiții a tuturor sectoarelor sociale, a întregii activități, pentru a asigura evitarea apariției de contradicții, de greutăți care pot să creeze obstacole în bunul mers al societății. Trebuie să avem permanent în vedere că și în societatea socialistă contradicțiile nu dispar de la sine, se dezvoltă și pot să capete forme foarte grave. Trebuie deci să studiem temeinic dezvoltarea socială, să înțelegem legile obiective, să sesizăm la timp contradicțiile și să acționăm în mod organizat, conștient, pentru soluționarea lor".** (Cuvîntare la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative, 2—3 august 1983, p. 16).

Pentru etapa pe care o parcurgem documentele partidului nostru insistă asupra necesității luării tuturor măsurilor pentru consolidarea marilor realizări de pînă acum, asigurarea unui nou echilibru și dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate, pentru înlăturarea unor contradicții și dereglări ce s-au produs în perioada înaintării pe un front larg al transformărilor socialiste. Este sesizată în primul rînd o anumită contradicție între dezvoltarea puternică a forțelor de producție și dezvoltarea relațiilor sociale și de producție, acestea manifestînd o anumită tendință de rămînere în urmă. Totodată s-a creat o anumită disproporție între unele sectoare ale economiei naționale, determinînd apariția unor contradicții, decurgînd din disproporția între industria prelucrătoare și baza energetică și de materii prime, între dezvoltarea puternică a industriei și dezvoltarea mai înceată a agriculturii, între cerințele de consum și nivelul producției bunurilor de consum. În consecință — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — „lichidarea contradicțiilor, stabilirea unei concordanțe cît mai depline și dezvoltarea armonioasă a societății constituie o necesitate obiectivă pentru înfăptuirea Programului partidului, în ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație, în creșterea bunăstării generale materiale și spirituale a poporului, în întărirea suveranității și independenței României".** (Raport la Conferința Națională a P.C.R., decembrie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 40).

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, elaborarea doctrinei dezvoltării economico-sociale trebuie să se întemeieze pe cunoașterea științifică a realităților. În această viziune, elaborarea planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială presupune o permanentă reevaluare a datelor obiective și îmbogățire a teoriei socialismului științific spre a fi în măsură să dezvăluie legile transformării sociale, ale progresului și să înarmeze partidul și poporul cu strategia și tactica activității revoluționare, în fiecare etapă a construcției socialiste. În acest domeniu este de subliniat înalta contribuție a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Beneficiind de îndrumarea și contribuția nemijlocită a secretarului său general, congresele și conferințele partidului nostru elaborează cele mai importante documente programatice și planuri ale dezvoltării economico-sociale ale patriei noastre. Astfel, cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. a inițiat odată cu planul dezvoltării pe 1981—1985 și cadrul înfăptuirii unei restructurări calitative a industriei, al creșterii prioritare a ramurilor de prelucrare avansată precum și o serie de programe-directive, de exemplu în domeniul energetic, de cercetare științifică și tehnologică de perspectivă pînă în anul 2000, și a formulat cerințele înfăptuirii unei noi revoluții agrare, care să modernizeze toate sectoarele activității din agricultură. În același timp, programele speciale pentru îndeplinirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, cum sînt cele cu privire la dezvoltarea bazei energetice pînă în 1990, valorificarea superioară și creșterea bazei de materii prime ; cel privitor la creșterea mai accelerată a productivității muncii, organizarea și normarea științifică a producției, de reducere suplimentară a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie ; cel privitor la autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială și altele, au la bază gîndirea revoluționară a secretarului general al partidului.

O a doua dimensiune de bază pe care se structurează activitatea revoluționară în opera președintelui României, în politica partidului nostru, se întemeiază pe demersul de înaltă valoare științifică ce arată necesitatea ca întreaga activitate doctrinară și programatică să-și găsească mijloacele cele mai adecvate încorporării ei în activitatea economică practică, transpunerii ei în viață prin cele mai potrivite măsuri organizatorice și de planificare. **„Oricît de justă ar fi o linie generală,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative din 2—3 august 1983, **oricît de juste ar fi programele și planurile pe care le avem, ele rămîn numai simple planuri, documente, dacă nu se acționează cu întreaga răspundere și nu se iau măsurile necesare în vederea realizării lor în viață".**

În primul rînd activitatea teoretico-programatică trebuie să fie materializată în totalitatea măsurilor tehnico-organizatorice, prin care se creează cele mai favorabile structuri funcționale pentru activitatea productivă, iar în al doilea rînd prin ansamblul căilor, metodelor și stimulentelor capabile să asigure participarea cea mai largă a oamenilor muncii la rezolvarea tuturor problemelor economice și sociale.

Un asemenea cadru organizatoric constituit la inițiativa și cu contribuția nemijlocită a secretarului general al partidului îl constituie noul mecanism economico-financiar. El este conceput ca un sistem de planificare, organizare și utilizare eficientă a resurselor materiale și umane ale societății noastre, pentru a permite trecerea la un nou stadiu de dezvoltare, la o nouă calitate a muncii și vieții. De aceea, perfecționările aduse în ultimele luni noului mecanism economic vizează îndeplinirea exemplară de către toate unitățile a planului de producție, realizarea de produse de bună calitate care să valorifice superior baza de materii prime și energetică, reducerea cheltuielilor de producție și creșterea mai accentuată a productivității muncii prin modernizarea tehnologiilor de fabricație, creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție și îmbunătățirea activității de normare și organizare a muncii.

Pe lîngă realizarea acestui cadru organizatoric de largă cuprindere socială, tovarășul Nicolae Ceaușescu a promovat un ansamblu de metode și un stil de muncă ce înlesnesc participarea directă a unui mare număr de oameni ai muncii la conducerea vieții economice și sociale. Exemplul său a contribuit în mod hotărîtor la instaurarea dialogului direct cu masele, la extinderea consultării largi cu poporul, constituindu-se într-un puternic factor mobilizator al energiilor revoluționare, al ridicării întregii activități la cerințele etapei actuale.

O a treia dimensiune pe care se structurează activitatea revoluționară a partidului nostru este dată de profundul ei conținut democratic, rezultat al cerințelor făuririi noii orînduiri. **„Noi** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — am tras o serie de concluzii teoretice, ideologice și practice în ce privește conducerea democratică a activității economico-sociale, renunțînd la concepția conducerii unipersonale și introducînd organele democratice de conducere, consiliile muncitorești și adunările generale. Am tras concluzia necesității dezvoltării democrației muncitorești, a participării maselor populare, a întregului popor la conducerea societății".** (Expunere la plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1—2 iunie 1982, Ed. politică, București, p. 55—56.) În acest spirit, relațiilor socialiste de proprietate le-au fost aduse reglementări juridice noi care afirmă pe lîngă calitatea de proprietari colectivi a oamenilor muncii și o proprietate directă a acestora realizată prin participări sociale. Concepînd și realizînd în acest mod calitatea oamenilor muncii de producători, proprietari și beneficiari, adoptarea hotărîrilor privind bunul mers al producției devine o problemă fundamentală nu numai a întregii societăți sau a colectivului, ci și la nivelul fiecărui individ. În consecință, afirmarea trăsăturilor democratice vizează toate laturile activității și domeniilor sociale, constituind baza obiectivă pe care se afirmă umanismul socialist revoluționar. Este deci o cerință fundamentală, cel mai înalt imperativ contemporan, ca partidul comunist să răspundă adecvat și permanent necesității dezvoltării celui mai larg cadru democratic, folosirii metodelor și stilurilor de conducere cu cel mai înalt potențial de integrare socială. **„Îndeplinind rolul de forță politică conducătoare, de centru vital al întregii națiuni** — afirma tovarășul **Nicolae Ceaușescu — partidul are marea răspundere de a asigura buna funcționare a întregului sistem al democrației noastre muncitorești, revoluționare. Nu se poate vorbi de o bună democrație în partid fără o democrație revoluționară muncitorească, fără participarea activă a maselor de oameni ai muncii, a întregului popor la conducerea și făurirea conștientă a propriului său viitor, viitorul comunist".** (Cuvîntare la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative, 2—3 august 1983, Ed. politică, p. 19).

Concluzia ce se poate desprinde este că sensul contemporan al activității revoluționare presupune în mod necesar întemeierea ei pe : a) cele mai înalte forme de conștientizare ale vieții sociale, b) dezvoltarea unor structuri economico-sociale și politice capabile să integreze social toate categoriile de oameni ai muncii, c) promovarea, în toate momentele edificării socialiste, a instituțiilor, relațiilor și metodelor cu cea mai largă deschidere democratică. Constatăm, de altfel, că acum, cînd sărbătorim patru decenii de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, cînd întregul popor se pregătește să întîmpine cu noi succese cel de-al XIII-lea Congres al partidului, în toate domeniile vieții sociale se afirmă condițiile celei mai depline înfloriri a spiritului și umanismului revoluționar, ale manifestării unui puternic elan în activitatea pe care întreaga națiune o desfășoară pentru ridicarea patriei socialiste pe noi culmi de progres, civilizație și bunăstare.

dr. Ioan MEȘAROȘ

9 Mai 1945 — 9 Mai 1984

EFORTUL ECONOMIC AL ROMÂNIEI ÎN RĂZBOIUL ANTIHITLERIST (I)

LA 9 MAI ANUL ACESTA se împlinesc 39 de ani de la victoria popoarelor din coaliția antihitleristă asupra Germaniei fasciste — victorie la care poporul nostru și-a adus din plin contribuția, cucerindu-și pe frontul de luptă libertatea și independența, dreptul la o viață mai bună.

După cum este cunoscut, cel de-al doilea război mondial a atras în vîltoarea sa zeci de state de pe toate continentele, cuprinzînd peste trei pătrimi din omenire și s-a soldat cu pierderea a 50 de milioane de vieți omenești, cu alte zeci de milioane de răniți și mutilați, cu țări întregi pustiite, mii de orașe ruinate, sute de mii de comune și sate rase de pe suprafața pămîntului, cu gigantice forțe de producție distruse, cu milioane de monumente, edificii de cultură și locuințe nimicite. Războiul a constituit o încleștare pe viață și pe moarte între fascism și popoarele însuflețite de idealurile libertății, independenței și demnității naționale. În lupta pentru înfrîngerea Germaniei naziste s-a constituit coaliția antihitleristă care în 1945 cuprindea peste 50 de state. Forța principală a coaliției antifasciste a fost Uniunea Sovietică, statul care a adus contribuția hotărîtoare la înfrîngerea Germaniei naziste. De asemenea, un aport substanțial la victoria împotriva blocului țărilor fasciste au adus armatele celorlalte țări ale coaliției antihitleriste, precum și vasta mișcare de rezistență a popoarelor cotropite și subjugate de fascism de pe toate continentele, care s-a făcut simțită cu putere încă din primele zile ale celui de-al doilea război mondial.

Victoria de însemnătate istorică a coaliției antifasciste a demonstrat încă o dată că nici o forță din lume nu poate îngenunchea popoarele hotărîte să-și apere libertatea și independența, dreptul de a decide în mod suveran asupra destinelor lor. **„Victoria epocală asupra fascismului în cel de-al doilea război mondial** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — a demonstrat încă o dată, la scara celei mai ample încleștări din cîte a cunoscut istoria, forța cu care popoarele se ridică în apărarea unei cauze drepte, adevărul incontestabil că rolul hotărîtor în făurirea istoriei, în apărarea libertății și independenței naționale îl au masele populare, milioanele de oameni ai muncii de pretutindeni".**

Poporul român încearcă sentimente de profundă satisfacție și mîndrie pentru faptul că la victoria asupra fascismului și-a adus întreaga sa contribuție, România situîndu-se pe locul al 4-lea, imediat după principalele puteri ale coaliției antihitleriste, în privința aportului general la înfrîngerea Germaniei naziste.

Încă de la începutul războiului hitlerist, Partidul Comunist Român s-a ridicat cu hotărîre împotriva participării țării la războiul antisovietic, pentru ieșirea din acest război, a organizat și condus mișcarea de rezistență antifascistă, a organizat numeroase greve, demonstrații, acțiuni de sabotare a mașinii de război fasciste, a constituit grupe de partizani și gărzi patriotice — ca forțe înarmate ale maselor populare împotriva armatelor hitleriste. Partidul Comunist Român a reușit să canalizeze într-un singur șuvoi lupta clasei muncitoare, opoziția dîrză a țărănimii, protestul general al intelectualității, puternica stare de spirit antihitleristă din rîndul soldaților și ofițerilor, împotrivirea întregului popor față de dominația fascistă, față de războiul hitlerist și dictatura antonesciană. Afirmîndu-se ca un adevărat catalizator al voinței și intereselor fundamentale ale întregului popor, partidul comunist a grupat în jurul său cele mai largi forțe democratice și patriotice, a acționat pentru unirea într-un front comun a tuturor partidelor, grupărilor și cercurilor politice interesate în răsturnarea dictaturii antonesciene și eliberarea țării de sub dominația fascistă, a organizat și înfăptuit, împreună cu celelalte forțe patriotice, revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă — actul energic de voință al întregii noastre națiuni, strălucită afirmare a hotărîrii poporului român de a zdrobi orice dominație străină, de a fi liber și deplin stăpîn în țara sa, de a-și hotărî singur destinele.

De aceea, contribuția României la distrugerea mașinii de război germane, la salvgardarea civilizației umane trebuie apreciată în mod complex. Ea nu se reduce numai la participarea la războiul antihitlerist în perioada 23 august 1944—12 mai 1945, ci cuprinde și ampla mișcare de rezistență, care a îmbrăcat cele mai diferite forme, în spatele frontului hitlerist în întreaga perioadă a războiului : sabotarea mașinii de război hitleriste, participarea a numeroși români la formațiunile de partizani din Uniunea Sovietică, Iugoslavia, Cehoslovacia, la mișcarea de rezistență franceză, nemaivorbind de considerabilul efort economic al țării la lupta antifascistă.

Răsturnînd dictatura antonesciană, România a participat apoi activ, cu întregul potențial economic și militar, la războiul împotriva Germaniei naziste, alături de Uniunea Sovietică și de celelalte forțe ale coaliției antihitleriste. Înțelegînd înalta răspundere ce-i revenea față de popor, întreaga armată, la chemarea Partidului Comunist Român, a întors armele împotriva trupelor hitleriste chiar în noaptea de 23 spre 24 august 1944.

În cursul unor bătălii grele, unitățile militare, împreună cu formațiunile patriotice, care numărau mii și mii de luptători în principalele centre ale țării, au lichidat rezistența trupelor hitleriste, au eliberat în cîteva zile Capitala și o mare parte a țării. Între 23 și 31 august 1944, forțele insurecționale române au eliberat prin luptă partea centrală, de sud-est și sud-vest a țării. În septembrie și octombrie, armata română a luptat cu eroism și abnegație, umăr la umăr cu armata sovietică, pentru eliberarea părții de nord-vest a țării de sub ocupația trupelor hitleriste și a hortiștilor. La 25 octombrie teritoriul Transilvaniei a fost eliberat în întregime, iar inamicul a fost aruncat dincolo de granițe, încheindu-se astfel cu succes eliberarea României de sub dominația hitleristă. Continuînd operațiile militare împotriva trupelor fasciste și dincolo de frontierele de vest și nord-vest ale țării, pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și a unei părți a teritoriului Austriei, armata română a pus cu prisosință în evidență solidaritatea militantă a poporului nostru cu lupta popoarelor apăsate de jugul străin.

Înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a avut profunde semnificații și consecințe internaționale, în condițiile în care — așa cum se menționează într-o serie de mărturii ale vremii — încă nu se conturase clar înfrîngerea Germaniei fasciste. Alăturarea României la coaliția antihitleristă a contribuit într-o mare măsură la prăbușirea întregului front german în sud-estul Europei, la accelerarea eliberării popoarelor din această zonă, a dat noi di-

nensiuni ofensivei asupra Germaniei hitleriste, ducînd la scurtarea războiului cu cel puțin 6 luni.

Alăturarea României la coaliția antihitleristă a însemnat o lovitură puternică dată potențialului economic al Germaniei naziste, lovitură care a fost apreciată ca fiind egală ca importanță cu cea militară determinată de trecerea armatei române de partea alianței antihitleriste. Astfel, publicația americană „The Christian Science Monitor", în numărul său din 24 august 1944, aprecia că „egale în importanță cu lovitura militară dată hitleriștilor prin pierderea României sînt și pierderile suferite în domeniul economic. Aceasta îi lipsește, de asemenea, pe germani de singura sursă importantă de produse petrolifere naturale", iar revista sovietică „Voina i rabocii klass", în numărul 17 din septembrie 1944, sublinia : „Înfrîngerile nemților în România vor avea, de asemenea, pentru Germania cele mai grele repercusiuni economice... nemții au pierdut și petrolul și grîul românesc". Acest lucru a fost recunoscut și de către hitleriști. Într-un raport semnat de generalii Keitel și Guderian adresat lui Hitler se arată : „În afară de pierderea pozițiilor din Carpați, pierderea grîului și petrolului românesc constituie o altă mare și grea pierdere", iar feldmareșalul von Rundstedt, unul din șefii militari germani, a recunoscut în interogatoriul său „că una din principalele cauze care au făcut ca Germania să piardă războiul a fost privarea ei de resursele României și îndeosebi de petrolul românesc".

Lovitura dată potențialului economic al Germaniei hitleriste prin alăturarea României la coaliția antihitleristă a fost recunoscută ulterior și de către istoricii vest-germani în lucrări consacrate celui de-al doilea război mondial.

De la 23 august 1944 și pînă la 12 mai 1945, în timpul celor 260 de zile de război, armata română, cu un efectiv de aproape 540 000 de oameni, a străbătut prin lupte spațiul cuprins între zonele sudice ale țării și Podișul Boemiei, pe o adîncime de peste 1 700 km, a străpuns 20 masivi muntoși și a forțat 12 cursuri mari de apă, a eliberat peste 3 800 localități, dintre care 53 de orașe și a provocat inamicului pierderi ce s-au cifrat la un echivalent de 14 divizii. Pe acest glorios drum de luptă și-au dat jertfa de sînge aproape 170 000 de militari români, adică 31% din efectivele totale. Strălucitele fapte de arme și spiritul de jertfă dovedite de ostașii români în luptele împotriva unui inamic deosebit de periculos, cum era Germania nazistă, s-au bucurat de cea mai înaltă prețuire din partea poporului român.

Pe lîngă numeroasele jertfe ale luptătorilor care și-au dat viața pentru eliberarea teritoriului țării și apoi pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, poporul român a adus și o însemnată contribuție economică, situîndu-se, și prin aceasta, în rîndul participanților activi la obținerea victoriei asupra Germaniei hitleriste.

Întreaga economie a țării a fost pusă în slujba susținerii frontului antifascist, făcîndu-se eforturi uriașe pentru a se asigura aprovizionarea armatei cu armament, tehnică de luptă, muniții, carburant, lubrifianți, echipament, alimente și alte materiale. **„Contribuția economică a României la înfrîngerea Germaniei hitleriste** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — s-a cifrat cu mult peste un miliard de dolari (în valuta anului 1938), ceea ce echivalează cu cel puțin de patru ori veniturile bugetului României din anul 1937—1938"** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Editura politică, 1975, p. 573).

Avînd în vedere, pe de o parte, potențialul economic al României în vara anului 1944, resursele umane, precum și posibilitățile materiale de care dispunea, iar pe de altă parte perioada scurtă — 260 de zile — în care armata română a luptat alături de coaliția antihitleristă, efortul economic al poporului român este considerabil. În suma de peste un miliard de dolari reprezentînd aportul economic al țării noastre la războiul antihitlerist nu au fost cuprinse toate valorile consumate sau distruse de inamic pe timpul staționării și retragerii lui de pe teritoriul român. Numai pagubele suferite de economia României în urma distrugerii fondurilor de producție și a jafurilor săvîrșite de trupele hitleriste și hortiste în retragere, îndeosebi în perioada 1 septembrie—25 octombrie 1944, s-au ridicat la aproximativ 215 milioane de dolari în valuta anului 1938. (Vasile Anescu, Efortul economic al poporului român în războiul antihitlerist, Editura militară, 1974, p. 17).

De asemenea, nu a fost inclusă contribuția însemnată, dar necontabilizată, care a constat din produse obținute direct de la populație de către trupele române și sovietice în perioada operațiilor desfășurate pe teritoriul țării noastre.

Pentru prezentarea în întreaga sa amploare a efortului economic al țării noastre făcut în timpul războiului antihitlerist trebuie subliniat că în 1945 venitul național reprezenta doar 50% din nivelul celui din 1938, producția industrială în ansamblul său reprezenta numai 40—50% din nivelul său antebelic ; capacitatea de transport a căilor ferate se redusese la 30% față de anul 1943, producția de țiței reprezenta doar 36% în comparație cu cea din 1941, iar producția de cereale era aproape jumătate în raport cu cea a anului 1939. Situația economică a României era agravată de inflație, de greutățile deosebit de mari întîmpinate în procurarea materiilor prime, mai ales a oțelurilor speciale necesare producției de armament și muniții, de blocarea valutei și a devizelor în țările occidentale. În plus, România a trebuit să plătească, începînd din luna septembrie 1944, despăgubiri de război.

În ciuda acestor greutăți, România dispunea la 23 august de însemnate resurse și rezerve materiale, mai ales petroliere și agroalimentare, necesare asigurării ducerii acțiunilor militare. Depozitele armatei dispuneau de mari cantități de muniții, care puteau asigura aprovizionarea frontului pe timp de un an, iar la unele categorii pentru o durată mai mare. Fabricile de armament erau aproape toate în funcțiune.

Oamenii muncii de la orașe și sate, fără deosebire de naționalitate, însuflețiți de cauza dreaptă a războiului, de dragostea nețărmurită față de patrie și ura adîncă față de fascism, au răspuns cu toată energia și puterea lor de muncă, uneori cu numeroase sacrificii, la chemarea Partidului Comunist Român „Totul pentru front, totul pentru victorie !".

În acele condiții economice dificile România a purtat războiul bazîndu-se în exclusivitate pe propriile sale resurse și posibilități, îndeplinindu-și, iar în unele domenii depășind chiar, sarcinile de sprijinire a efortului de război pe care și l-a asumat alături de puterile aliate participante la coaliția antihitleristă. Economia țării a fost pusă în slujba susținerii frontului antifascist. Întreaga înzestrare a armatei române cu armament, echipament, muniții, alimente etc. s-a făcut cu forțele proprii ale poporului român și din producția autohtonă, fără nici un ajutor din afară.

În această perioadă munca pentru refacerea și reconstrucția economiei distruse de război se integrează organic în efortul economic de sprijinire a frontului antihitlerist. Numai așa armata română putea fi înzestrată cu toate cele necesare continuării luptei pînă la victoria finală împotriva fascismului în Europa.

Partidul Comunist Român, desfășurînd o intensă muncă politică, a explicat maselor largi populare caracterul just al războiului antihitlerist, necesitatea depunerii unor mari eforturi în toate domeniile de activitate în vederea refacerii grabnice a economiei și asigurării aprovizionării armatei cu cele necesare ducerii acțiunilor de luptă pînă la zdrobirea Germaniei hitleriste. La 26 august 1944, Comitetul Central al Partidului Comunist Român a adresat un apel clasei muncitoare, chemînd-o să se situeze în fruntea eforturilor poporului pentru sprijinirea activă a luptei contra hitlerismului, de aceasta fiind condiționate păstrarea și lărgirea libertăților dobîndite prin victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Conștientă de rolul și locul său în această operă patriotică, eroica noastră clasă muncitoare, învingînd mari greutăți, și-a pus întreaga sa capacitate de muncă și energie în slujba cauzei nobile a zdrobirii fascismului.

dr. Ion PERȚ

23 AUGUST 40 1944 1984

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

ÎNNOIREA ȘI DIVERSIFICAREA PRODUSELOR — PREMISE ALE CREȘTERII COMPETITIVITĂȚII

IMPORTANȚA deosebită ce se atribuie procesului de înnoire și diversificare a produselor în cadrul ansamblului de activități ce se desfășoară la nivelul unităților economice se justifică prin faptul că de modul în care acesta se realizează depinde direct gradul de îndeplinire a sarcinilor de plan, a indicatorilor de eficiență. Numai printr-o preocupare permanentă în direcția asimilării unor produse cu parametri tehnico-economici ridicați, asigurării unui nivel tehnic și calitativ superior tuturor produselor fabricate se poate răspunde deplin cerințelor beneficiarilor interni și externi, asigurîndu-se astfel o bază puternică creșterii producției, a eficienței întregii activități. Ne propunem, în articolul de față, să prezentăm experiența, realizările și preocupările în acest domeniu la nivelul Centralei industriale de tractoare din Brașov, *unitate reprezentativă a industriei constructoare de mașini din țara noastră.*

● Evoluție ascendentă a gradului de înnoire a produselor ● Tipizarea și unificarea constructivă în sprijinul diversificării producției ● Lărgirea posibilităților de utilizare a tractoarelor prin echiparea lor cu diverse dispozitive ● O mai mare solicitudine din partea furnizorilor de materii prime și materiale

INDUSTRIA românească de tractoare a cunoscut în anii construcției socialiste o puternică dezvoltare, afirmîndu-se atît pe plan intern, cît și extern — în prezent tractoarele fabricate în țara noastră se exportă în peste 80 de state ale lumii. Eforturile îndreptate spre creșterea capacităților de producție și dotarea acestora cu mijloace de producție moderne, de mare randament, au fost, de-a lungul anilor, însoțite de o preocupare constantă din partea întreprinderilor de profil din cadrul centralei în direcția creșterii productivității muncii, realizării permanente a sarcinilor cantitative și calitative de plan. Astfel, în 1983 față de 1980, pe ansamblul centralei producția marfă a fost mai mare cu 11,8%, producția netă cu 23,9%, producția marfă vîndută și încasată cu 23,3%, productivitatea muncii cu 8,6%, iar exportul cu 19,4%. În același timp, realizări deosebite s-au înregistrat și în ceea ce privește gospodărirea mai judicioasă a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, obținerea unei eficiențe și rentabilități ridicate.

Ceea ce caracterizează activitatea întreprinderilor de profil din cadrul centralei este însă, în primul rînd, **atenția deosebită acordată procesului de înnoire și diversificare continuă a produselor fabricate.** Dacă în cincinalul 1976—1980 industria de tractoare producea 19 tipuri de bază în 5—6 variante, la sfîrșitul actualului cincinal ea va pune la dispoziția beneficiarilor 32 tipuri, iar la finele anului 1990 peste 45. De altfel, evoluția ponderii producției produselor noi și modernizate în totalul producției marfă (vezi graficul) redă în mod fidel amploarea procesului de înnoire și modernizare pe ansamblul centralei.

La baza programelor cincinale și anuale de fabricație a tractoarelor, ale căror prevederi sînt permanent corelate cu cele ale programelor de realizare a sistemelor de mașini agricole și de construcții, a stat și stă în continuare o concepție menită să conducă la o bună derulare a procesului de înnoire și diversificare a produselor și, prin aceasta, la îndeplinirea rolului pe care întreprinderile de profil îl au în cadrul economiei naționale. Din cadrul acesteia se desprind cîteva direcții principale de acțiune, și anume :

1 Dezvoltarea producției „pe orizontală", în cadrul aceleiași serii de puteri ale motoarelor, creîndu-se noi familii de tractoare agricole și industriale, pe roți și pe șenile, iar în cadrul aceleiași familii urmărindu-se realizarea mai multor tipuri și variante constructive, cu scopul optimizării construcției tractoarelor în funcție de specificul domeniilor de utilizare. În acest context se înscrie realizarea, în anul 1983 a unor noi tipuri de tractoare, în concepție constructivă proprie, printre cele mai reprezentative situîndu-se : tractoarele de 85 CP tip U 850 și U 850 DT în două variante (cu cabină ergonomică integrată și cu platformă) și cele de 100 CP tip U 1010 și U 1010 DT, realizate de Întreprinderea de tractoare Brașov ; tractoarele de 80 CP tip A 800, cu încărcător frontal, articulate, pe roți, pentru lucrări industriale, fabricate la Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova ; tractoarele de 53 CP tip U 530 HC, înălțate, utilizate în culturile înalte — furnizor Întreprinderea mecanică Codlea ; tractoarele de 80 CP pe șenile tip SM 800 pentru mecanizarea lucrărilor agricole pe terenurile în pantă fabricate la Întreprinderea de tractoare Miercurea Ciuc ș.a.

Pentru anul acesta se prevede modernizarea familiei de tractoare cu puteri cuprinse între 26 și 64 CP, într-o multitudine de variante (viticol, legumicol, cu și fără inversor etc.), iar pentru viitor realizarea unui nou tip de tractor agricol de 120 CP și a tractoarelor agricole de 240 CP tip A 2 400 A, precum și a celor industriale pe șenile, de 220 CP, cu încărcător frontal și lamă buldozer.

Tot în cadrul acestei direcții de dezvoltare a producției de tractoare se înscrie și diversificarea tipurilor de bază, prin echiparea lor cu diverse dispozitive și scule (încărcătoare frontale, lame buldozer, stivuitor față și spate, ridicător hidraulic, prize de putere cu turație multiplă, graifere ș.a.), lărgindu-se astfel gama domeniilor și a posibilităților de lucru. De exemplu, tipul de bază U 550 se fabrică într-o multitudine de variante în funcție de dispozitivele cu care este dotat : U 550 IF — echipat cu încărcător frontal, U 550 L — echipat cu lamă buldozer ș.a. De altfel, diversificarea producției a luat o asemenea amploare încît a permis întreprinderilor de profil să fabrice, cu subansamble de tractor, unele utilaje cu destinații speciale cum ar fi : excavator tip E 650 IF, tractor-încărcător hidraulic tip T.I.H. 445, utilizat în diverse lucrări pe șantiere ș.a.

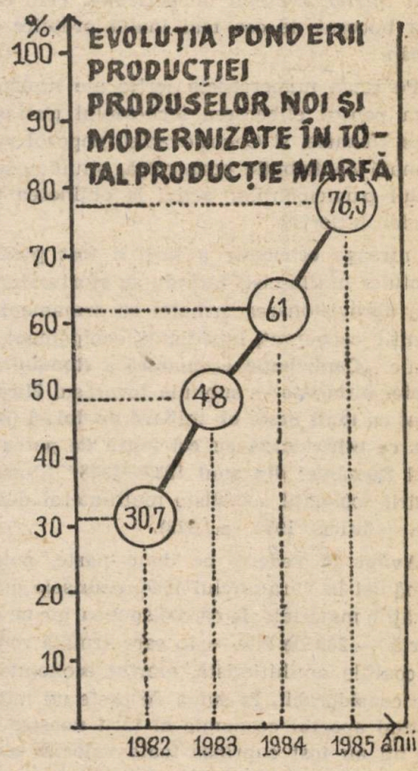

2 Dezvoltarea „pe verticală" în funcție de puterea motorului, astfel încît să se extindă și completeze gama

GRADUL DE UTILIZARE A ELEMENTELOR TIPIZATE %

Clase de puteri-CP \ ANII	1980	1981	1982	1983	1984	1985
26-53	30	32	35	41	42	45
55-65	31	33	36	38	40	40
75-100	42	42	44	46	47	47
100-150	5	5	5	5	5	6
180-240	8	8	8	10	10	12
→ 360	3	3	3	4	4	5

de puteri a tractoarelor fabricate, pentru acoperirea completă a cerințelor. În prezent, în cadrul întreprinderilor din centrală se fabrică tractoare cu motoare cuprinse între 26 și 360 CP, în viitor urmînd a se asimila noi tipuri (U 140, U 210, U 280) cu puteri cuprinse între 14 și 25 CP.

3 **Obținerea unui grad înalt de tipizare și unificare constructivă între variantele și tipurile de bază ale unei familii de tractoare, cît și între diferitele familii și serii unitare de putere,** aceasta realizîndu-se atît la nivel de concepție constructivă cît și la nivel de ansamble, subansamble, piese de schimb, procedee tehnologice. Se urmărește astfel obținerea unor profile omogene din punct de vedere constructiv-tehnologic care să permită organizarea producției de componente de tractoare în sisteme flexibile, cu un grad ridicat de mecanizare și automatizare. Evoluția procesului de tipizare în fabricația de tractoare este redată în tabel. În prezent, tractoarele aflate în fabricația de serie utilizează elemente tipizate indiferent de clasa de putere, tipizarea derivînd din : a) construcția motoarelor cu 2, 3, 4 și 6 cilindri care utilizează piese comune (alezaje — pistoane, segmenți, cămăși, biele — culase, pompe de ulei și apă, injectoare) ; b) cutii de viteze și transmisii utilizînd rapoarte identice, indiferent de tipul tractorului ; c) unificarea mecanismelor hidraulice și de suspensie ; d) execuția din elemente comune a aripilor, podelelor, capotajelor ; e) realizarea instalațiilor electrice din piese comune (demaror, alternator, faruri etc.).

4 **Reducerea perioadei de asimilare a noilor produse** astfel încît rezultatele cercetării științifice să se materializeze într-un timp cît mai scurt în noi tipuri de tractoare, pentru diverse utilizări. Pentru aceasta, în cadrul întreprinderilor de profil se acționează în toate etapele de realizare a unui nou produs — proiectare constructivă și tehnologică, execuție propriu-zisă, probe și omologare —, printre cele mai reprezentative acțiuni situîndu-se : ● utilizarea calculatorului atît în proiectarea constructivă, cît și în cea tehnologică (aici o importanță deosebită o are asigurarea unui grad ridicat de tipizare atît a unor subansamble, cît și a unor tehnologii de realizare a lor) ; ● creșterea gradului de tipizare și modularizare a S.D.V.-urilor, astfel încît să poată fi utilizate anumite componente realizate pentru fabricația altor tipuri de tractoare ; ● scurtarea duratei de încercări prin recurgerea la încercări simulative pe standuri de probă ș.a. Prin scurtarea perioadei de asimilare se creează, pe de o parte, posibilitatea satisfacerii cerințelor beneficiarilor într-un timp cît mai scurt, cu efecte pozitive — mai ales pe piața externă — asupra volumului vînzărilor, iar pe de altă parte, condițiile necesare trecerii la proiectarea și realizarea unor noi produse.

5 **Asigurarea condițiilor tehnologice necesare realizării noilor tipuri de tractoare** prin modernizarea continuă a procedeelor tehnologice utilizate, în paralel cu introducerea unor tehnologii avansate, de mare productivitate, cu consumuri materiale și energetice reduse. Astfel, în anul trecut, la nivelul întreprinderilor componente ale centralei au fost utilizate numeroase tehnologii modernizate și introduse unele noi, avansate. Spre exemplu, la Întreprinderea de mecanică fină din Sinaia s-a extins procedeul de extrudare la rece, obținîndu-se astfel o reducere a consumului de metal cu 12 t, precum și tehnologia de execuție a axelor motoare pentru pompele de injecție cu sudură prin frictiune, ceea ce a condus la o creștere a productivității muncii echivalentă cu o economie relativă de personal de 12 oameni ; la Întreprinderea de tractoare din Miercurea Ciuc, utilizîndu-se debitarea de precizie prin forfecare la rece a bolțurilor, s-a obținut o economie de metal de peste 3 200 kg ; la Întreprinderea mecanică din Oradea, prin extinderea tehnologiei de matrițare pe maxiprese, s-a înregistrat o economie de manoperă de peste 200 mii lei/an, iar la Întreprinderea metalurgică Buzău, prin adoptarea tehnologiei de forjare multiplă dintr-o singură încălzire, s-a obținut o creștere a productivității cu 1,5%.

Pentru acest an se prevede în continuare introducerea unor noi tehnologii, cum ar fi tehnologia de deformare plastică la rece prin proce-

Cristian GORIE

(Continuare în pag. 13)

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Un nou tip de excavator pentru lucrări grele în cariere

CUNOSCUTA întreprindere de utilaj greu „Progresul" din Brăila a introdus, de curînd, în fabricația de serie un nou tip de excavator pe șenile destinat lucrărilor în cariere. Excavatorul simbolizat S/SC 1811 este executat în construcție normală și întărită în vederea obținerii unei mari productivități. Șasiul este foarte rezistent și asigură atît o bază stabilă pentru lucrările de precizie și o mare rezistență la oboseală, cît și o sporire a durabilității componentelor sale a cărui structură principală este constituită din oțel. Componentele de pe platformă sînt dispuse pe acest utilaj în așa fel încît asigură un acces simplu și ușor în timpul lucrărilor de întreținere preventivă, rapidă.

Motorul cu care este echipat este un diesel tip D 2156 HM (sau D 2156 HMV) de 180 CP la 2 100 rot/min., prevăzut cu un răcitor secundar care asigură o rezervă de energie suficientă pentru aplicații neașteptate. Sistemul hidraulic este alimentat de la o pompă dublă cu pistoane axiale cuplată direct la volantul motorului. El are o eficiență înaltă, prin reglajul pompei asigurîndu-se, în raport de necesități, forțe înalte la viteze joase sau mișcări rapide la presiuni joase, fără a mai fi necesară intervenția operatorului (mecanicului). Acest sistem, sensibil la turația motorului, permite folosirea deplină a puterii hidraulice disponibile permanent. Rezervorul hidraulic presurizat cu aer la 7 bari asigură permanent presiunea uleiului spre pompa dublă, mărindu-i astfel eficiența.

Mecanismul de rotire, dispus dezaxat față de linia centrală a platformei sudate, fiind bine întărit în lonjeronul platformei, asigură utilizarea completă a puterii de accelerare pe un unghi de numai 45°, ceea ce conduce la cicluri de lucru foarte scurte.

Cabina asigură o vizibilitate perfectă operatorului și se impune printr-un înalt grad de izolație fonică. Pe pupitrul de comandă este prevăzută o manetă care permite întreruperea tuturor comenzilor, sporind gradul de securitate a utilajului. Unghiurile mari ale brațului monobloc, ale balansierului și ale cupei asigură adîncimi de săpare pînă la 8 m și înălțimi maxime de descărcare de pînă la 7,2 m. Raza maximă de acțiune este de aproape 12 m, iar raza la înălțimea de descărcare de 7,5 m. Capacitatea cupei poate avea 0,7 m³ sau 1,5 m³.

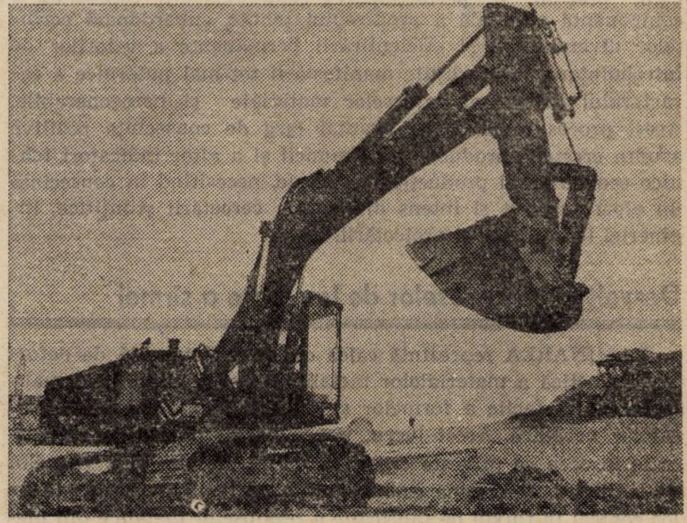

E.C.

Impactul tehnologiilor avansate asupra creșterii productivității muncii

CREȘTEREA productivității muncii sociale, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor și reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie se află în relație directă cu gradul de perfecționare a tehnologiilor aplicate. Limitîndu-ne analiza la domeniul tehnologiei industriale, trebuie subliniat că o tehnologie nu înseamnă numai o creație tehnico-științifică, ci și capacitatea de a produce bunurile necesare în condiții superioare sub aspectul vitezei de răspuns la cererile sociale, calității produselor și eficienței economice a activității promovate.

Caracterul complex al conceptului de tehnologie, desemnînd nu numai cunoștințele referitoare la desfășurarea proceselor de lucru propriu-zise, acelea care transformă materia primă sau semifabricatul, cu itinerarele tehnologice aferente, ci și echipamentele, utilajele, mașinile și materialele necesare pentru promovarea noului, reflectă cerințele de abordare sistemic-științifică a tuturor componentelor ciclului de concepere și realizare a producției, de la începutul activității de cercetare a diverselor probleme și pînă la aplicarea în practică a soluțiilor formulate, inclusiv alegerea și optimizarea multicriterială a variantelor elaborate.

În Legea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării, precum și în alte documente privind activitatea economică și tehnico-științifică, tehnologiile sînt diferențiate în **„noi" și „modernizate"**. Deși nu pot fi stabilite criterii absolut riguroase pentru delimitarea unei tehnologii noi de cea perfecționată, mai ales în cazurile cînd, pe o porțiune sau alta a unui flux tehnologic cu multe stadii de prelucrare modernizările se îmbină în permanență cu înnoirile, se poate totuși considera ca fiind nouă tehnologia care se aplică pentru prima dată în procesul de producție dintr-o unitate economică, care prezintă principii și procedee de fabricație **radical schimbate față de cele existente** și generează **modificări profunde** în structura și volumul costurilor materiale de producție și în consumul de muncă vie. Introducerea în producție a unor astfel de tehnologii, precum și perfecționarea celor existente reprezintă o componentă esențială a progresului tehnic, subordonată cerințelor diversificării și eficientizării permanente a valorilor de întrebuințare, în condițiile manifestării tot mai puternice a caracterului limitat al resurselor materiale și neregenerabile. Acest proces prezintă un evantai larg de consecințe pozitive asupra creșterii productivității muncii și a altor indicatori tehnico-economici ai producției materiale, necesitînd în consecință un efort susținut și intens din partea cercetării științifice, ingineriei tehnologice și proiectării.

Dezvoltarea proceselor de laminare a sîrmei

LAMINAREA reprezintă calea cea mai răspîndită de deformare plastică a materialelor metalice, oferind avantajele realizării relativ facile a formelor și calității suprafeței semifabricatelor necesare. Acest lucru, împreună cu progresele înregistrate în ceea ce privește creșterea masei pieselor și a vitezelor de laminare, determină ca instalațiile de laminare să ocupe un loc central în fluxul de fabricație a produselor metalice din metalurgie și construcții de mașini, circa 75% din cantitatea de oțel produsă de siderurgie luînd drumul laminoarelor. O dezvoltare spectaculoasă a cunoscut în ultimii 15—20 de ani tehnologia de laminare a sîrmelor datorită creșterii rapide a consumului pentru oțel beton, industria rulmenților, cabluri, arcuri, electrozi ș.a. care reprezintă peste 10% din producția de laminate a țării. Direcțiile de dezvoltare a tehnologiilor și instalațiilor de laminare urmăresc creșterea productivității muncii prin mărirea secțiunii prizei, lungimii taglelor, a numărului de fire și a vitezei de laminare, precum și îmbunătățirea calității și acurateței dimensionale prin introducerea de calibraje noi, a unor utilaje tehnologice perfecționate, a răcirii dirijate a produselor ș.a.

Tipurile de laminoare au evoluat pe parcursul mai multor generații de instalații, de la laminorul deschis, discontinuu, cu caje duo, deservit manual, avînd o viteză de laminare de circa 8 m/s — acest tip de laminor își are corespondentul în laminoarele de sîrmă generația I de la Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii și întreprinderea „Laminorul"-Brăila —, la laminorul semicontinuu, cu mecanizare parțială și viteza de 15m/s, și pînă la laminorul contemporan de tip continuu, cu blocuri finisoare, răcire dirijată și depunerea desfășurată a spirelor de sîrmă pe un transportor cu lanțuri în vederea continuării răcirii în aer. Aceste ultime tipuri de laminoare se caracterizează, la nivelul performanțelor maxime, prin capacități de pînă la 900 000 t/an sîrmă și viteze de laminare de peste 50 m/s, coeficient ridicat de utilizare a liniei tehnologice, calitate sporită a sîrmelor, suplețe în diversificarea sortimentelor de oțeluri laminate ș.a.

Acestor tipuri de laminare le corespund instalațiile tehnologice de laminare a sîrmei realizate în ultimii ani la combinatele și întreprinderile metalurgice de la Cîmpia Turzii, Hunedoara, Buzău, Zalău, Focșani ș.a., unde calitatea muncii și a produselor obținute înregistrează îmbunătățiri de substanță prin dotarea cu utilaje moderne de laminare și răcire a sîrmelor și prin mecanizarea operațiilor privind formarea, manevrarea, presarea, legarea și etichetarea colacilor grei de sîrmă. În același timp, se impune și necesitatea laminării unor loturi mici de produse din oțeluri de diferite calități și sortimente, corespunzînd tendințelor actuale de diversificare și demasificare, fapt pentru care trebuie dezvoltate atît laminoarele specializate, de capacități reduse, cît și cele de flexibilitate ridicată, cu schimbabilitate de program de la un sortiment la altul. Pentru aceasta va trebui acordată atenție și utilizării unor capacități vechi și mici de producție care pot fi modernizate pentru producerea anumitor sortimente speciale de sîrmă din oțeluri carbon aliate și neferoase, acoperind o serie largă de utilizări.

Eficiența tehnologiilor noi de tratamente termice

PENTRU conferirea unor proprietăți mecanice superioare pieselor mecanice din construcția de mașini, sculelor, aparatelor și verificatoarelor de control, acestea sînt supuse unor tratamente termice care, pe lîngă mărirea duratei lor de viață în exploatare, contribuie la reducerea dimensiunilor și deci a consumului de metal. Nitrurarea ionică este un tratament termochimic de suprafață, care face parte din tehnologiile noi apărute în industria noastră în ultimii 5—6 ani și care constă în dispunerea pieselor într-un mediu de plasmă pentru difuzia azotului în metal în vederea îmbunătățirii durității superficiale și creșterii rezistenței la uzură, oboseală și coroziune. O instalație de nitrurare ionică reprezintă în principal o combinație de utilaje pentru tehnica vidului și de descărcare electrică în gaze la presiune joasă, procesul avînd la bază principiul utilizării energiei ionilor activați într-un cîmp catodic cu tensiunea cuprinsă între 500 și 1 000 V. În comparație cu nitrurarea clasică gazoasă și cea lichidă, nitrurarea ionică reduce ciclul de tratament de 2—3 ori, cu creșterea corespunzătoare a productivității muncii, reduce de 50—100 ori consumul de amoniac, iar cel de energie electrică cu circa 50%, asigurînd totodată creșterea substanțială a durabilității și fiabilității produselor care, în cazul sculelor așchietoare, este de 3—10 ori mai mare decît la nitrurarea gazoasă.

Prin contribuția Institutului de fizică și tehnologia aparatelor cu radiații (I.F.T.A.R.) procedeul a fost introdus în circa 50 de întreprinderi industriale în vederea îmbunătățirii rezistenței la uzură și oboseală a angrenajelor din componența unor utilaje tehnologice din industria de autotractoare, a matrițelor de forjare, a cochilelor pentru turnarea aliajelor metalice, sculelor de frezare, filetare, broșare ș.a.

Pentru dezvoltarea în continuare a tehnologiei și instalațiilor de nitrurare ionică și menținerea acestora la nivelul performanțelor realizate pe plan mondial, se impune o conlucrare mai strînsă între diferitele unități preocupate de perfecționarea procedeului, — concomitent cu I.F.T.A.R., instalațiile sînt cercetate în prezent la Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru sectoare calde (I.C.S.I.T.P.S.C.), „Metalotehnica" — Tg. Mureș, unele institute de învățămînt superior și întreprinderi industriale —, și eliminarea paralelismelor existente în prezent în conceperea și execuția acestor instalații de către mai multe institute și întreprinderi.

Domenii ale perfecționării procedeelor de fabricație în industria chimică

CHIMIA din epoca contemporană s-a dezvoltat vertiginos, civilizația modernă fiind de neconceput fără materiale sintetice, mase plastice, cauciucuri sintetice, fibre sintetice, fără multe alte produse inclusiv materialele și substanțele care contribuie la realizarea tehnicii cosmice. Prin inovarea și perfecționarea tehnologică în domeniul chimiei s-a urmărit și se urmărește în continuare obținerea unor produse de calitate superioară și în condiții de economicitate, acordîndu-se atenție catalizatorilor, utilajelor și aparaturii de proces, sistemelor de control și de conducere automată a proceselor tehnologice, echipamentelor de mare capacitate ș.a.

Literatura de specialitate *) menționează, spre exemplu, perfecționarea tehnologiei de sinteză a amoniacului, pe parcursul a circa 20 de ani, prin promovarea succesivă a patru tipuri de tehnologii și instalații care a permis creșterea productivității muncii de cinci ori, respectiv de la 700 la 3 500 t amoniac/om/an. Concomitent, a scăzut consumul de oțel pentru construirea instalațiilor de amoniac, ceea ce a condus la creșterea producției de amoniac pe tona de utilaj, de la 20 tone amoniac/tona de utilaj, la 80 tone, adică de patru ori. Efecte importante s-au obținut și în ceea ce privește consumul de combustibil pe tona de amoniac și alți indicatori. Progresele au fost rezultatul schimbării tehnicii de compresie, integrării energetice mai complete a instalațiilor, scăderii presiunii de lucru ș.a.

În tehnologia fabricării ureei, devenită principalul îngrășămînt cu azot din agricultură, s-au obținut, de asemenea, în decursul ultimilor zece ani, creșteri ale productivității muncii de la 5 400 t/muncitor la 10 000 t/muncitor, precum și scăderea vertiginoasă a consumurilor specifice de la 165 kWh la 30 kWh pe tona de uree, și a greutății specifice a instalațiilor de circa două ori, principalul element al procesului asupra căruia s-a acționat fiind presiunea de lucru în instalațiile tehnologice.

Rezultate similare au fost obținute în domeniul petrochimiei și rafinăriilor prin promovarea unor procese tehnologice noi de alchilare pentru producerea de benzină auto și de aviație, hidrogenare a benzinei, de cocsare în amestec cu benzinele de distilare primară, trecerea fabricării clorurii de vinil de la procedeul de oxiclorurare a etilenei cu catalizator în pat fix, la procedeul de oxiclorurare în pat fluidizat ș.a.

Turnătoriile de metal și progresul tehnic

TURNAREA este unul din procedeele cele mai răspîndite și mai economice ale tehnicii actuale de obținere a semifabricatelor metalice cu configurații complexe necesare întreprinderilor constructoare de mașini și secțiilor de întreținere ale marilor uzine și combinate. Din totalul de circa 3,6 milioane tone de astfel de piese executate în 1980, circa 1,3 milioane tone au fost obținute prin turnare. În procesul de turnare, operația cu volumul cel mai mare de muncă o reprezintă execuția formelor temporare. Circa 98% din piesele turnate se obțin astăzi prin acest procedeu, iar operația în sine consumă peste 55% din manopera totală.

Drept urmare, procesele de formare în turnătoriile din industria noastră au fost ameliorate, perfecționate și înnoite într-un ritm accelerat, parcurgîndu-se succesiv, în circa două decenii, toate etapele de dezvoltare — de la formarea manuală la cea automatizată, cu creșterea productivității muncii de la circa 100 kg piese/om-schimb, la 700 kg piese/om-oră. Îmbunătățirile de principiu aduse tehnologiei de formare-turnare în perioada ultimelor două decenii au făcut posibilă trecerea la o fază calitativ superioară de introducere a progresului tehnic în turnătorii, prin dotarea acestora cu linii mecanizate de formare-turnare, aflate în funcțiune la întreprinderile de tractoare și de autocamioane din Brașov, Întreprinderea mecanică din Alba Iulia, Întreprinderea de armături industriale din Zalău ș.a., iar ulterior și cu linii automatizate. Procesul de formare-turnare realizat pe aceste linii se caracterizează printr-o coordonare și sincronizare a tuturor operațiilor și utilajelor sub aspectul consecutivității tehnologice, legăturilor dintre utilaje, vitezelor și proceselor de deplasare, ritmului (tactului) de lucru și al productivității. Operațiile de lucru, efectuate anterior manual sau semimecanizat, au fost preluate integral de mașini, mecanisme, dispozitive și elemente de comandă, ajungîndu-se, în cazul liniilor automate, să se asigure o comandă generală, prin dispozitive automate, a operațiilor de transport și transfer a formelor de la un utilaj la altul. În acest caz omului îi revine în special funcția de a supraveghea procesul și de a interveni în cazul opririlor cauzate de anumite defecțiuni.

În afară de creșterea productivității muncii, alte efecte rezultate constau în reducerea consumurilor materiale și îmbunătățirea calității pieselor turnate, ameliorarea condițiilor de muncă, reducerea costului, etc. Scăderea în continuare a cheltuielilor materiale și a consumului de muncă vie, precum și creșterea nivelului tehnic și calitativ al pieselor turnate sînt posibile prin electronizarea proceselor tehnologice de formare-turnare, calculatoarele electronice dirijînd în flux dozarea automată a amestecurilor de formare și procesul de turnare în funcție de programul de fabricație, modelele folosite, calitatea pieselor ș.a.

■

PRINTRE exigențele impuse tehnologiilor noi și modernizate **cerința de flexibilitate** devine tot mai actuală, constituind în viitor unul dintre criteriile de bază în selectarea variantei optime de proces tehnologic. Flexibilitatea unui sistem tehnologic este cu atît mai mare cu cît programarea necesită mai puțină muncă și mai puțin timp, în acest sens automatizarea cu calculatoare electronice reprezentînd, împreună cu extinderea tipizării și promovării concepției modulare în construcția liniilor și instalațiilor tehnologice, căi principale de flexibilizare a acestora.

Promovarea tipizării proceselor tehnologice într-un mod mai susținut decît se face în prezent poate să devină un factor economic deosebit de important din punct de vedere al creșterii productivității muncii și al realizării altor efecte economice. Existența unor **procese tehnologice tip** sau **cadru** asigură stabilirea itinerariilor tehnologice optime, selectarea variantei tehnologice raționale în funcție de caracteristicile obiectului ce trebuie executat, și programarea pe baze științifice a producției cu încărcarea optimă a posturilor de lucru. În sprijinul celor prezentate se pot face referiri privind forjarea bielelor de la motoarele cu ardere internă, care se execută în prezent la „Tractorul"-Brașov prin încălzire CIF, preforjare pe laminor și matrițare pe maxipresă ; la întreprinderea „23 August"-București, prin încălzire în cuptor cu gaz și forjare pe ciocane, iar la cea de autocamioane din Brașov prin încălzire în cuptor cu gaz și forjare pe maxipresă. Timpul de forjare necesar pentru o bielă reprezintă 40 secunde în primul caz, 3 minute în cel de-al doilea și 1,5 minute în cel de-al treilea. Este evident că tehnologiile sînt determinate de instalațiile existente, însă repartizarea și programarea producției între cele trei întreprinderi, ținînd seama de caracteristicile pieselor ce trebuie executate, utilajele de care se dispune în fiecare caz și de datele economice specifice fiecărei tehnologii, va contribui la obținerea unei rentabilități sporite a fabricației față de prezent.

I. HERA-BUCUR

*) Mihail Florescu — Ingineria, o știință multidimensională. Ed. Tehnică, București, 1982

TRANSPORTURILE AUTO — în deplină concordanță cu cerințele beneficiarilor

TRANSPORTUL constituie, în cadrul sistemului economiei naționale, un sector de foarte mare importanță, el participînd în mod nemijlocit la îndeplinirea obiectivelor de plan de către toate unitățile economice. Obținerea unui produs, oricît ar fi de simplu, reclamă participarea acestei activități în două importante procese : aprovizionarea tehnico-materială și desfacerea. De modul cum se desfășoară transportul depinde, așadar, atît asigurarea unităților economice cu materii prime, materiale, repere și subansamble din cooperare, cît și punerea la dispoziția beneficiarilor a produselor de care au nevoie. Tocmai de aceea, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, unitățile de profil trebuie să depună toate eforturile, să întreprindă acțiunile și măsurile ce se impun astfel încît, prin menținerea în permanentă stare de funcționare a capacităților de transport de care dispun, prin utilizarea lor la întreaga capacitate, prin organizarea superioară a muncii să-și realizeze sarcinile de plan la toți indicatorii și, prin aceasta, să-și sporească participarea în cadrul economiei naționale. *Ne propunem în continuare să prezentăm cîteva din preocupările Întreprinderii de transporturi auto comerciale TRANSCOM-București, unitate care asigură transporturile de mărfuri pentru rețeaua comercială cu ridicata și amănuntul din municipiul București, în direcția creșterii operativității și a eficienței economice.*

ÎNFĂPTUIREA sarcinilor care revin întreprinderii a impus luarea din vreme a o serie de măsuri organizatorice, de investiții, de pregătire a personalului muncitor, de implementare a unor tehnologii înaintate de întreținere și reparații pentru menținerea în continuă stare de funcționare a întregului parc de autocamioane și autotrenuri

Graficul nr. 1

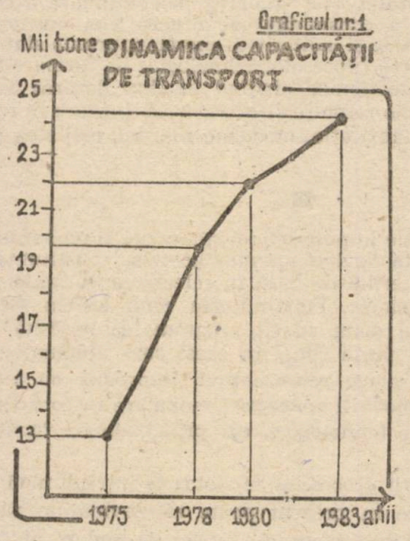

de transport din dotare. Astfel, pentru a face față diverselor solicitări primite din partea beneficiarilor, întreprinderea a fost dotată an de an cu noi mijloace de transport, asigurîndu-se o **dimensionare în concordanță cu obiectivele pe care le are de îndeplinit.** În prezent întreprinderea are în dotare o structură de parc diversă, de la autovehicule de 0,3 t și pînă la cele de 22 t capacitate, cuprinzînd un număr de 67 tipuri cu diferite amenajări : dube simple, izoterme, frigorifice, cu macara cu braț rotitor, cu oblon ridicător, dube poștă etc. Această creștere a capacității de transport (graficul nr. 1) a influențat substanțial sporirea volumului de tone transportate (graficul nr. 2). Cu o asemenea dotare, prin măsurile tehnico-organizatorice luate atît la nivelul întreprinderii cît și la fiecare autobază, în anul 1983 venitul realizat pe tona de capacitate a fost cu 7% mai mare față de 1980 și cu 14% față de 1975. În ceea ce privește productivitatea pe tona de capacitate în 1983 se înregistrează o creștere de 4% față de anul 1975, în timp ce comparativ cu 1980 se constată o scădere de 6%,

● Dispunerea optimă a parcului de mașini în teritoriu ● Generalizarea transportului de mărfuri în relația plin-plin ● Creșterea gradului de paletizare și containerizare ● Sporirea capacității de transport și reducerea consumului de carburanți prin creșterea numărului de remorci.

aceasta datorîndu-se faptului că, începînd din anul 1981 întreprinderea a fost dotată masiv cu remorci, ceea ce a contribuit la creșterea substanțială a capacității de transport, care însă nu a fost utilizată corespunzător de beneficiari.

În acest an, deși sarcinile de plan sînt sensibil mai mari ca în 1983 (tone transportate 101,3%, productivitate 108,7%, producție netă 106,0%, venituri totale 105,9%), pe primul trimestru acestea au fost nu numai îndeplinite ci și depășite. Astfel, indicatorul tone transportate a fost depășit cu 14,9%, veniturile totale cu 5,3%, producția netă cu 11,3%, productivitatea cu 3,7%. Factorii care au contribuit la aceste realizări sînt diverși. Dintre aceștia, contribuția cea mai mare a adus-o continua îmbunătățire a organizării și conducerii activității la nivel de întreprindere și autobaze.

Avîndu-se în vedere creșterea numărului de autovehicule din dotare precum și necesitatea realizării unei activități eficiente din toate punctele de vedere (consum redus de carburanți, reducerea parcursurilor, satisfacerea într-un grad ridicat a cerințelor beneficiarilor), **s-a urmărit permanent o distribuire corespunzătoare a parcului de autovehicule.** În acest context se înscrie și darea în funcțiune în anul 1979 a Autobazei 6 Militari, prin care se asigură satisfacerea necesităților de transport din această zonă în care există foarte multe depozite ale unor unități. De asemenea, s-a acționat în direcția amplasării unor formațiuni de transport mici (autocoloane) chiar în incinta unităților beneficiare, bineînțeles acolo unde au existat condiții minime de parcare pentru cel puțin 30 de autovehicule. Acolo unde condițiile de parcare au fost insuficiente pentru funcționarea unor astfel de autocoloane s-a urmărit **parcarea autovehiculelor pe bază de convenții,** valorificîndu-se astfel spațiile disponibile, concomitent cu reducerea numărului de km parcurși. Numai în 1983, de pildă, au fost parcate un număr de 702 autovehicule pe bază de convenții, eliminîndu-se astfel parcurgerea a 2,5 milioane km neproductivi, ceea ce reprezintă o economie de carburanți de aproximativ 200 tone. În prezent funcționează un număr de 31 autocoloane dispersate în principalele zone de activitate ale beneficiarilor, ceea ce reprezintă 53,4% față de numărul total al acestora.

■

PARALEL cu asigurarea unei dispuneri optime a parcului de mașini s-a urmărit și se urmărește în continuare ca **repartizarea sarcinilor de**

Graficul nr. 2

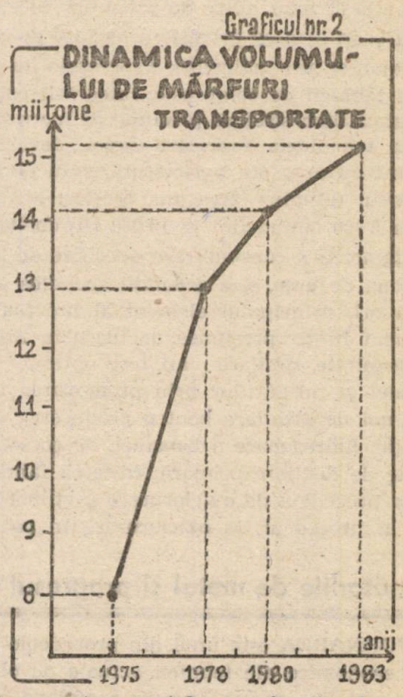

transport pe autobaze și autocoloane să se realizeze în funcție de amplasarea în teritoriu a punctelor de lucru ale expeditorilor, ținîndu-se cont ca distanța dintre locul de parcare și locul de prezentare a mijlocului de transport să fie cît mai mică. Pentru a cunoaște cît mai exact parcursurile efectuate, pe lîngă punerea în func-

ție a tuturor aparatelor de kilometraj și a tahografelor și urmărirea corelării indicațiilor acestora cu înscrierile din foile de parcurs, s-au stabilit de comun acord cu beneficiarii și indicatoare kilometrice ale traseelor pe care se transportă marfa. Aceste acțiuni au condus în primul rînd la reducerea în mod continuu a parcursului mediu zilnic (graficul nr. 3), care în anul 1983 a fost mai mic cu 35% față de 1975 și cu 20% față de 1980. Evoluția pozitivă a acestui indicator a avut implicații favorabile asupra cantităților de mărfuri transportate (graficul nr. 2) și a consumului de combustibil, care, pe această bază, a fost diminuat, la nivelul anului 1983, cu peste 370 tone.

Tot în direcția creșterii eficienței utilizării capacităților de transport se înscriu și acțiunile ce au vizat și vizează în continuare **reducerea numărului de autovehicule motor și creșterea numărului de remorci.** Ca urmare, în 1983 față de 1980 numărul remorcilor a crescut de 24 de ori în condițiile în care numărul autovehiculelor motor a scăzut cu 20%. În paralel cu dotarea masivă cu remorci s-a acționat și pe linia activizării acestora la un coeficient de utilizare superior, ajungîndu-se astfel la 88,8% pe zi lucrătoare în anul 1983. Avînd în vedere faptul că utilizarea autotrenurilor conduce la reducerea consumului de combustibil cu 30% pe tona transportată, în anul trecut, prin creșterea parcului inventar de remorci, s-au economisit circa 116 tone combustibil convențional.

■

PENTRU utilizarea rațională a capacităților de transport puse la dispoziția beneficiarilor, se urmărește permanent ca în paralel cu satisfacerea la un nivel superior a necesităților de transport să se asigure încadrarea în cotele de combustibil alocate și realizarea unor indici de utilizare intensivă și extensivă a parcului auto cît mai mari. În această direcție se înscrie și **extinderea transportului în relație plin-plin și a sistemului de lucru paletizat și containerizat.** În felul acesta

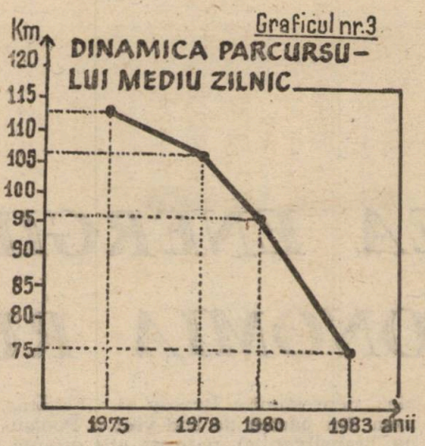

se asigură utilizarea la capacitatea nominală sau volumetrică atît a autovehiculelor cît și a remorcilor. Este nevoie însă ca beneficiarii de transport să răspundă cu o mai mare promptitudine și receptivitate la aceste inițiative ale întreprinderii noastre, astfel încît să se poată obține, în totalitate, efectele scontate. Referitor la extinderea transportului în relație plin-plin, întreprinderea întîmpină o serie de neajunsuri ca urmare a faptului că nu toate autocamioanele puse la dispoziția anumitor beneficiari din rețeaua comercială sînt utilizate rațional, la întreaga lor capacitate (nu totdeauna beneficiarii noștri reusesc să asigure cantitățile de marfă necesare pentru realizarea unui transport plin-plin). Situația respectivă apare și ca urmare a modului încă necorespunzător de organizare a activității de transporturi. Bunăoară, o altă unitate comercială — care ar dispune de marfă pentru completarea capacității neutilizate de transport — nu poate să apeleze decît la autocamioanele pe care le are expres repartizate. Pentru îmbunătățirea acestei stări de lucruri ar fi util ca **încheierea contractelor de transporturi auto să nu se mai facă între unitatea care deține parcul auto și fiecare întreprindere comercială în parte, ci între TRANSCOM-București și Direcția comercială a municipiului București, situație în care unul și același autocamion ar putea deservi oricare dintre unitățile comerciale.**

■

O ACTIVITATE căreia i se acordă o foarte mare atenție și de care depinde în primul rînd satisfacerea într-un grad înalt a necesităților de transport ale beneficiarilor o constituie **menținerea în perfectă stare de funcționare a întregului parc auto.** În cadrul acesteia, lucrările de întreținere preventivă și reparații curente au o foarte mare importanță, fapt pentru care s-a urmărit organizarea lor cît mai corespunzătoare în cadrul atelierelor amenajate în autobaze precum și în secția de întreținere și reparații a întreprinderii. Un accent deosebit se pune pe scurtarea timpului de imobilizare a autovehiculelor în reparații, drept pentru care se folosește pe scară largă metoda de reparații prin schimbarea agregatelor, pieselor sau reperelor defecte cu unele bune, urmînd ca repararea acestora să se realizeze ulterior. De asemenea, în vederea asigurării cu piesele de schimb necesare, s-a organizat un sistem de lucru centralizat de verificare a pieselor și agregatelor defecte și de sortare a lor în vederea reparării sau recondiționării. Totodată, în cadrul secției de întreținere și reparații auto, din diverse materiale recuperate de la piesele uzate se realizează altele noi : din aluminiul recuperat de la pistoane se confecționează prin turnare pistoane pentru pompa centrală de frînă, capace butuc pentru roți, capace palier electromotor ; din arborii planetari uzați se confecționează bolțuri, axe și stifturi ; din bolțurile uzate de la motorul SR 211 se realizează bucșe pentru repararea arborilor secundari de la cutiile de viteză tip SR și AK 5 etc.

Măsurile luate creează condițiile necesare pentru ca întreprinderea să-și realizeze în bune condițiuni sarcinile de plan pe acest an.

P. TERBESCU
I.T.A.C. TRANSCOM-București

Mapamond tehnico-științific

Epurarea apelor reziduale

CRIZA ENERGETICĂ a declanșat, după cum este cunoscut, o susținută căutare pentru găsirea și valorificarea unor noi surse energetice. Între acestea, epurarea apelor reziduale de origine industrială sau urbană constituie o sursă de loc neglijabilă mai cu seamă că recuperarea energiei conținute în aceste substanțe organice este însoțită de o importantă acțiune de depoluare. Eforturile cercetării științifice s-au concretizat într-o serie de procedee moderne, de înaltă eficiență, între care o realizare de ultimă oră o reprezintă fermentația metanică în strat fluidizat. Din punct de vedere tehnologic, noul procedeu are la bază separarea în două faze distincte a bacteriilor conținute în apele reziduale — bacterii acidogene și bacterii metanogene. Procesul se desfășoară într-o coloană verticală care asigură circulația materiei de la bază spre nivelurile superioare ale instalației, instalație căreia îi este atașat un separator cu rolul de a izola partea solidă, cea lichidă și cea gazoasă conținută în materia supusă epurării și un dispozitiv care permite reciclarea parțială a lichidului. Avantajele utilizării acestui procedeu constau, în esență, în creșterea productivității și implicit a cantității de metan obținută, pe de o parte, iar pe de altă parte în controlul mai riguros al procesului tehnologic.

Discurile optice

REALIZARE RECENTĂ a cercetării științifice, discuri optice (sau compacte) și-au aflat o utilizare inițială în informatică. Funcționînd pe principiul citirii înregistrării cu ajutorul fasciculelor laser, acest nou tip de tehnologii prezintă avantajul redării cu un înalt nivel de acurateță a semnalelor sonore și un grad extrem de redus de uzură. Tocmai aceste argumente legate îndeosebi de o înaltă calitate și fiabilitate în exploatare au stat la baza penetrării discurilor compacte în domeniul muzical, ca un pandant al discurilor clasice, Realizate de firma Phillips aceste aparate de uz casnic au fost deja puse în vînzare pe piața occidentală, în decurs de șase luni fiind comercializate 30 000 de sisteme de lectură a discurilor compacte în Franța și de zece ori mai multe pe ansamblul țărilor europene occidentale. Deși prețul unui disc este oarecum prohibit (cca. 127 de franci francezi), producătorii sînt optimiști în ce privește posibilitatea de dezvoltare a acestei tehnologii integrate în sistemul mass-media, celor două uzine producătoare existente în lume la ora actuală — cu o capacitate anuală de 5 milioane de discuri fiecare — urmînd să li se adauge altele în diferite țări industriale dezvoltate.

UTILIZAREA ENERGIEI SOLARE ÎN ECONOMIA RURALĂ

VIAȚA nu poate exista în afara mișcării, iar mișcarea nu se poate produce fără energie. Cele mai multe din formele energiilor terestre nu sînt decît forme transformate a energiei solare. În cele de mai jos ne vom referi la energia solară numai ca sursă directă de înlocuire și sporire a resurselor energetice ale omenirii.

Repartizarea teritorială a energiei solare

DACĂ RĂSPUNSUL la întrebarea „cum poate fi captată și transformată energia solară" este în primul rînd de domeniul tehnicii cel la întrebarea „cît este de eficientă utilizarea energiei solare în comparație cu sursele clasice sau cu cele neconvenționale" este hotărîtor pentru însăși adoptarea tehnologiilor de captare și transformare, precum și pentru domeniile și formele de utilizare a acestei energii.

Pe timp noros, intensitatea radiației solare poate fi de numai 10—20% din cea existentă pe timp senin. Circa 30% din radiația care atinge atmosfera este reflectată în spațiu, iar 47% este absorbită sub formă de căldură de către atmosferă, pămînt și apă (de la acestea din urmă însă, o mare parte din căldura absorbită este retrimisă în atmosferă). Evaporarea apei, precipitațiile, vînturile și curenții marini absorb de asemenea energia solară, dar surprinzător — mai puțin de 0,30% din această energie este folosită pentru fotosinteză.

Energia solară este nepoluantă, reînnoibilă, abundentă și disponibilă în toate colțurile lumii.

Studierea și cunoașterea potențialului energetic solar al teritoriului României constituie, pentru cercetarea științifică din țara noastră, o preocupare majoră și oportună. Ca indicatori de exprimare a acestui potențial au fost utilizați durata (în ore/an) strălucirii soarelui și puterea radiației (în kcal/cm²/an). Litoralul Mării Negre se situează pe primul loc în ierarhie: 2 300—2 400 ore de strălucire a soarelui pe an, reprezentînd 130 kcal/cm²/an, respectiv 2 500 ore și 135 kcal/cm²/an în regiunea litorală a Deltei Dunării. Pe locul următor se situează regiunile de cîmpie, care dispun, de asemenea, de un potențial energetic ridicat cu următoarele variații teritoriale: Cîmpia Română — 2 200—2 300 ore (124 kcal/cm²/an); Cîmpia Tisei — 2 050—2 150 ore (115—120 kcal/cm²/an — iar în Cîmpia Banatului peste 120 kcal/cm²/an, Cîmpia Moldovei — 2 000—2 025 ore (circa 115 kcal/cm²/an). În regiunile situate la adăpostul culmilor muntoase înalte (nord-vestul Olteniei, depresiunile Brașov și Făgăraș, zona din partea de sud-vest a Podișului Transilvaniei), datorită atît orientării favorabile, cît și efectului proceselor de destrămare a nebulozității, provocate de mișcările descendente ale aerului, durata de strălucire a soarelui depășește 2 000 de ore anul (115 kcal/cm²/an) și chiar 2 200 de ore (120—125 kcal/cm²/an) în regiunea Subcarpaților de curbură (zona Buzău-Rîmnicu Sărat). În celelalte regiuni de deal și de munte (unde ceața și zilele cu cer mai noros și acoperit au o frecvență mai mare), numărul mediu anual al orelor de strălucire a soarelui se reduce treptat de la 2 100 ore în Podișul Getic pînă la numai 1 600 ore la vîrful Omul. În regiunile intramontane, datorită obstacolelor care limitează orizontul, precum și datorită persistenței ceților și nebulozității stratiforme, durata medie anuală de strălucire a soarelui se reduce mult.

Domeniile de utilizare a energiei solare în mediul rural pot fi împărțite în două categorii: a) domenii specifice agriculturii; b) domenii comune și altor medii social-economice.

Domenii specifice agriculturii

DINTRE DOMENIILE de utilizare a energiei solare, specifice agriculturii, pe prim plan se situează pomparea apei, mai ales pentru irigații (dar și pentru alimentarea cu apă potabilă. De regulă — cele mai mari nevoi de irigat apar în zonele și perioadele cu cea mai puternică insolație, iar cerințele de energie pentru pomparea apei din puțuri se încadrează perfect în posibilitățile tehnologiei solare actuale (astfel, necesarul de 300 kW pe fiecare puț poate fi furnizat de către colectori termici, asociați cu o mașină termică). Programul de irigare poate fi organizat în funcție de pomparea zilnică, iar amenajarea unor bazine ar permite stocarea apei, folosită apoi în scopuri productive sau domestice (inclusiv adăparea vitelor în tot cursul zilei). La toate acestea se mai adaugă avantajul că, datorită caracterului specific al nevoilor de apă pentru irigație, căldura captată în celelalte sezoane poate fi utilizată în alte scopuri agricole sau domestice.

Pentru a înlătura inconvenientele pe care le prezintă expunerea la intemperii și la atacul insectelor, a fost conceput și utilizat uscătorul solar. Primele modele au utilizat „efectul de seră", care permite totodată reducerea timpului de uscare și ameliorarea calității produselor. Prototipul constă dintr-un captator solar care încălzește aerul și îl trimite — prin circulație forțată sau liberă — să traverseze produsul care trebuie uscat. Captatorul solar (sau încălzitorul de aer, cum este denumit în general) poate fi sau nu integrat uscătorului. Avantajele uscătorului solar sînt condiționate de construcția simplă, din materiale locale și manipularea ușoară. Experiența acumulată în acest domeniu în țara noastră arată că investiția pe metrul pătrat de suprafață de deshidratare este de numai 12 lei, cheltuielile de retribuire a muncii cresc cu 200 lei t, dar se realizează economii de combustibil în valoare de 1 000—3 000 lei pe tonă de produse. În cazul ardeiului, cheltuielile pe tonă pentru uscarea în fileu au fost de 85 lei, pe cînd la uscat pe ață — de 516 lei. Prin zvîntarea parțială, înainte de deshidratare, se realizează o reducere de circa 10% față de consumul normat de combustibil.

Este bine cunoscut rolul energiei solare în protejarea culturilor în sere și solarii. Pe lîngă vechiul sistem de sere din sticlă, s-a dezvoltat cel bazat pe folosirea materialelor plastice, mai ieftine și care reduc consumul de apă. Dintre diversele tipuri de sere pentru protejarea culturilor legumicole, în țara noastră mai eficient s-a dovedit tipul „tunel". Randamentul la hectar poate ajunge de pildă în cazul tomatelor, la 80 de tone, cu un consum de apă de 7 m³/m²/an.

Uscarea produselor agricole pînă la condiția de umiditate care să le permită conservarea pe termen lung reprezintă — mai ales în actualele condiții ale penuriei de energie — unul din cele mai importante domenii de folosire a energiei solare în agricultură. Uscarea la soare (prin expunere pe sol, în aer liber) a cerealelor, a porumbului, a florii soarelui, a legumelor, a fructelor, a ciupercilor, a tutunului, a cărnii etc. are o veche tradiție în practica țăranului român.

Domenii social-economice comune

DIN A DOUA CATEGORIE, pe primul loc se plasează încălzitul locuințelor. Nevoile de încălzit domestic sînt mai mari tocmai în perioadele de iarnă, cînd disponibilitățile de energie solară sînt mai reduse, fapt care impune prezența unor sisteme complementare de încălzire și/sau instalații de stocare a energiei. Întrucît radiația solară nu poate furniza în condiții economice decît 30—50% din energia necesară încălzirii locuințelor, îmbinarea armonioasă între sistemele solare de încălzire (mai ales pasive, care sînt mai ieftine) și sistemele adecvate de sprijin bazate pe surse de energie nereînnoi-

bilă are o mare însemnătate pentru eficiența întregului sistem.

În ce privește încălzirea apei menajere, se afirmă ca o soluție economică instalațiile cu captoare plane de energie termică solară. Dezvoltarea producției de panouri solare, inclusiv în industria mică, poate contribui la extinderea acestei soluții în zonele rurale, cu condiția de a ameliora concepția sistemului și de a normaliza mai mult producția, pentru a se realiza în serie panouri fiabile, la un cost redus.

Pentru prepararea alimentelor pînă în prezent au fost puse la punct trei tipuri de bucătării solare : captatorul solar cu reglare manuală, compus dintr-o cutie izolată termic și dintr-un vitraj dublu; receptori de tip parabolic, care concentrează radiația directă pe o zonă focală unde se află caserola; sistemul în care captarea energiei solare este disociată de cuptor și în care căldura este transmisă printr-un fluid colportor (permițînd gătitul în interiorul casei și introducerea unui sistem de stocare a căldurii care face posibilă prepararea bucatelor și în afara orelor de insolație). Punerea la punct a unor bucătării solare cu stocare termică — aflată în faza de proiect — va extinde folosirea energiei solare în acest domeniu.

Nu este lipsită de importanță nici posibilitatea valorificării energiei solare pentru condiționarea aerului (în ateliere, hale de lucru, dar și în instituții școlare, culturale, etc.), combinate de creștere industrială a animalelor, pentru care de mai mare eficiență se dovedesc tehnicile panou (culoare deschisă a pereților exteriori, umbrire și izolare, ventilație nocturnă, climatizare prin evaporarea apei etc.). Și mai importantă e realizarea refrigerării la unitățile producătoare a unor produse agricole perisabile (lapte proaspăt, legume, carne etc). În numeroase regiuni ale lumii se folosesc sisteme clasice, cu compresor, dar cu alimentație fotovoltaică; pentru stocarea de pe o zi pe alta, se poate apela la căldura de fuziune a gheței sau a altor materiale, concomitent cu folosirea acumulatorilor. În cazul în care o descoperire tehnologică ar conduce la reducerea foarte puternică a costului fotopilei, atunci cea mai logică metodă ar deveni utilizarea electricității obținută pe această cale pentru alimentarea unui sistem clasic de refrigerare.

Un domeniu — cu reale valențe de utilizare a energiei solare în mediul rural — este cel al telecomunicațiilor. Dacă pornim de la considerentul că radiația globală (adică puterea solară totală care cade pe unitatea de suprafață orizontală) este de 1 kW, iar energia medie zilnică poate atinge 3 kWh (mai mare decît consumul zilnic al unei stații de telecomunicații tipic rurală), la un randament de conversiune de 10 % ar fi necesară o suprafață de numai 3 m^2 (în practică însă, randamentele sînt inferioare cu 10%).

Condițiile necesare pentru generalizarea valorificării

VALORIFICAREA energiei solare, ca parte componentă a avuției naționale, presupune evaluarea ei cantitativă și calitativă, respectiv radiația globală, repartizarea ei pe componentele difuză și directă, precum și variațiile ei cotidiene, sezoniere și anuale. Asemenea date sînt necesare nu numai pentru conceperea celui mai eficace sistem de instalație solară, ci și pentru a evalua nevoile de stocare a energiei, precum și de puncte de sprijin. Un rol important în această privință ar avea un centru național de colectare a datelor, sprijinit pe un număr de stațiuni actinometrice (dotate cu material mai simplu), în fiecare zonă a țării, pentru elaborarea unui atlas național al radiațiilor solare.

În România, valorificarea energiei solare este facilitată de existența unei politici științifice — reflectată într-un program național — care rezervă un loc important resurselor de energie reînnoibile, inclusiv cea solară, acordînd importanța cuvenită programelor de dezvoltare rurală, industrială și urbană, precum și incidențelor sociale, culturale și ecologice ale soluțiilor posibile. S-ar impune însă și măsuri novatoare care să stimuleze utilizarea energiei solare pe scară largă, cum ar fi acordarea unei garanții consumatorilor, asigurarea sistemelor solare, lansarea de programe de demonstrații pentru a convinge consumatorii de eficacitatea aparatelor solare.

Cea mai importantă condiție rămîne însă finanțarea investițiilor, dat fiind — costul încă ridicat al instalațiilor solare (de cîteva ori mai mare față de cel al instalațiilor clasice). De aici necesitatea — și posibilitatea, în condițiile noastre — a unei politici preferențiale de investiții, care să plaseze instalațiile solare într-o poziție concurențială, stimulînd întreprinderile industriale să lanseze în producție și pe piață noi tipuri de instalații solare, mai eficiente.

Pentru accelerarea introducerii tehnicilor solare fiabile și la un cost concurențial este indispensabilă intensificarea considerabilă a activității de cercetare-dezvoltare, ținînd seama și de experiențe acumulate în acest domeniu de alte țări. La rîndul ei, dezvoltarea activității de cercetare este condiționată de intensificarea fluxului de informații în cadrul unei rețele cu verigi multiple : propagandă scrisă și vorbită (presă, radio, televiziune, pliante etc.), demonstrații practice, schimbul de idei între cercetători în cadrul unor seminarii, conferințe, colocvii, organizarea de cursuri practice și teoretice etc.

Ca în orice domeniu al tehnicii și tehnologiei moderne de vîrf, și în acest domeniu hotărîtoare este activitatea de educare și formare de cadre pentru toate laturile activității complexe de valorificare a energiei solare — ingineri electricieni, mecanici și electroniști, tehnicieni și personal de întreținere — pentru a asigura buna funcționare a instalațiilor.

prof. dr. O. PARPALĂ

Înnoirea și diversificarea produselor — premise ale creșterii competitivității

(Urmare din pag. 7)

deul de forjare orbitală (economii de metal de peste 29 t) și linia tehnologică complexă de prelucrare cu transfer și ciclu automat, pe care se vor fabrica articulația cardanică la osiile motoare și suporții port-satelit pentru tractoarele de 85—100 CP — ambele la Întreprinderea de tractoare Brașov. În paralel cu aceste acțiuni s-a urmărit și se urmărește în continuare creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției, cele mai semnificative realizări fiind : semiautomatizarea strungurilor paralele și a mașinilor de rectificat interior, mecanizarea operației de formare a miezurilor în turnătorii, robotizarea servirii a două agregate de găurit arbori cotiți ș.a.

■

PENTRU ACEST AN sarcinile de plan prevăd valori sporite față de 1983, pe ansamblul centralei producția marfă urmînd să crească cu 9,3%, producția marfă vîndută și încasată cu 8,3%, exportul cu 54,8%, producția fizică de tractoare cu 11,2%. Concomitent, întreprinderile din componența centralei vor realiza noi tipuri de tractoare într-o gamă constructivă foarte variată, la un nivel tehnico-calitativ ridicat. Pentru aceasta se are în vedere, în primul rînd, o angrenare mai susținută a tuturor forțelor tehnico-inginerești și muncitorești atît din centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică din subordinea centralei, cît și din cadrul serviciilor tehnice și secțiilor direct productive din întreprinderi. De asemenea, se depun eforturi susținute pentru eliminarea unor neajunsuri ce se mai manifestă în utilizarea deplină a capacităților de producție și urmărirea realizării sarcinilor pînă la cele mai mici verigi, respectarea întocmai a prevederilor din fișele tehnologice, valorificarea superioară a materiilor prime.

Centrala și unitățile sale depun, totodată, eforturi pentru a determina colaboratorii și unitățile furnizoare de materii prime, materiale, repere, subansamble să-și coordoneze activitatea în funcție de cerințe, asigurînd livrările ritmic și de cea mai bună calitate. În acest context, unitățile siderurgice aparținînd de Ministerul Industriei Metalurgice ar trebui să devină mai receptive în sensul de a rezolva favorabil, în termene cît mai scurte, solicitările centralei. Este vorba, printre altele, de realizarea țevilor de 70×18 (41MOC 11), 53×7 (OLT 45) și 70×7 (OLT 45) care, nemaifabricîndu-se, au fost înlocuite în fabricația unor repere ori cu bare, ori cu țevi de alte dimensiuni, ceea ce atrage, spre exemplu, la nivelul acestui an, pe lîngă un consum sporit de manoperă, și o creștere a consumului de metal cu peste 60 t. Aceeași solicitudine se așteaptă și din partea întreprinderilor producătoare de aparataj electric, precum și din partea celor furnizoare de produse din cauciuc.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Cum se asigură creșterea în devans a productivității muncii față de retribuție

EXIGENȚELE Programului de aplicare fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, de perfecționare a mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire și creșterea retribuției în acest cincinal, precum și măsurile stabilite prin legea cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și de repartiție a veniturilor oamenilor muncii, aplicarea formei de retribuire în acord global generalizat în fiecare unitate fac necesară, în toate întreprinderile, o lărgire a preocupărilor pentru gospodărirea judicioasă și utilizarea eficientă a fondului de retribuire, pentru ca veniturile oamenilor muncii să fie legate nemijlocit de rezultatele obținute în procesul de producție.

O cerință de bază în acest proces este ca **productivitatea muncii să crească într-un ritm mai înalt decît ritmul creșterii retribuției,** condiție hotărîtoare pentru asigurarea creșterii economice și a unei baze trainice de ridicare continuă a nivelului de trai. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „înfăptuirea măsurilor de creștere a retribuției și a veniturilor oamenilor muncii se poate realiza numai în condițiile realizării planului de dezvoltare economico-socială și creșterii mai puternice a productivității muncii. Trebuie să fie bine înțeles, de către toți oamenii muncii, că ridicarea nivelului de trai, sporirea veniturilor se pot înfăptui numai pe baza creșterii mult mai puternice a productivității muncii, a eficienței și rentabilității, a dezvoltării generale a economiei naționale".**

Pentru ca organele de conducere colectivă din unitățile economice și din organele ierarhic superioare să cunoască modul cum este gospodărit fondul de retribuire, apare necesară urmărirea consecventă și analiza aprofundată a corelațiilor dintre principalii indicatori de plan : producție, fondul de retribuire, numărul mediu de personal muncitor, productivitatea muncii și retribuția medie. În vederea stabilirii unor corelații corespunzătoare este necesar să se asigure toate condițiile pentru ca valoarea producției marfă, valoarea producției nete și productivitatea muncii să crească într-o proporție mai mare decît fondul de retribuire, numărul mediu de personal și retribuția medie.

Plecînd de la necesitatea asigurării unor corelații corespunzătoare între principalii indicatori de plan, în cadrul **Combinatului de îngrășăminte chimice din Tîrgu Mureș** s-a acționat în acest sens pe multiple planuri. Așa cum rezultă din tabel, în perioada analizată, productivitatea muncii, atît cea calculată în raport de valoarea producției nete cît și cea calculată în raport de valoarea producției marfă a avut o creștere mai mare decît retribuția medie, atît la nivel de plan cît și ca realizări efective. Rezultatele bune obținute în combinat în anul 1983, continuate și amplificate în anul acesta, au fost posibile ca urmare a măsurilor luate pentru realizarea sarcinilor de plan și depășirea unor greutăți în derularea fabricației, ca de exemplu: apariția unor defecțiuni la utilaje și instalații, neritmicitatea în aprovizionarea cu unele materii prime și materiale precum și cu piese de schimb etc. Pe această bază a fost asigurată o ritmicitate superioară a producției, realizarea unor însemnate cantități de produse fizice planificate de mare importanță pentru economie, obținute în condiții de calitate superioară, cu costuri reduse față de plan și cu beneficii substanțial depășite față de prevederi. Aceste rezultate au fost posibile ca urmare a ● sporirii indicelui de utilizare a timpului disponibil al instalațiilor chimice ; ● asigurării materiilor prime și materialelor în cantitățile și calitățile necesare ; ● realizării unei producții de calitate; ● reducerii consumurilor de materii prime, materiale, energie, combustibil și apă; ● asimilării de noi produse (în anul 1983 s-au asimilat două noi tipuri de îngrășăminte chimice lichide, izobutilidendiuree pentru adaos la furajarea animalelor, noi sorturi de îngrășăminte chimice complexe NPK și 12 noi produse fotosensibile; ● mai bunei organizări a producției și a muncii; ● perfecționării pregătirii profesionale și ridicării nivelului de calificare a personalului muncitor.

De remarcat că în toate secțiile, atelierele, instalațiile și formațiile de lucru există preocupări pentru a chel-

Finanțarea activității de cercetare

DACĂ un factor evident care determină progresul științei și tehnicii pe plan național este efortul financiar, cuantumul de resurse alocate cercetării, acesta nu exprimă decît parțial calitatea efortului de materializare a ideilor noi. Alte elemente pot să potențeze sau, dimpotrivă, să diminueze efectele sale.

Un studiu elaborat pe ansamblul țărilor O.C.D.E. în deceniul 1971—1980 avansează, din acest punct de vedere, cîteva concluzii interesante. Astfel, la nivel general, efortul financiar destinat cercetării a evoluat similar cu economiile statelor respective, afectate, precum este cunoscut, de criza economică. Ca urmare, cheltuielile de cercetare-dezvoltare au înregistrat niveluri mai scăzute decît în perioadele precedente, cu o singură excepție : Suedia. Primii ani ai actualului deceniu marchează însă o reluare a efortului investițional destinat cercetării, care a cunoscut un ritm similar — în unele țări chiar mai înalt — cu ritmul de creștere a produsului intern brut.

Importante modificări au survenit în contextul crizei economice și în sfera modalităților de alocare a resurselor financiare și a opțiunilor în ce privește dezvoltarea pe ramuri și subramuri industriale. Sub aspectul cuantumului, circa jumătate din resursele totale au fost alocate industriei, celelalte părți fiind orientate spre susținerea cercetării fundamentale, pe de o parte, și a unor programe cu caracter guvernamental (apărare, sănătate, noi surse de energie, dezvoltarea infrastructurii) pe de altă parte. În ce privește modalitățile de finanțare se înregistrează o tendință netă spre diminuarea finanțării publice în favoarea celei particulare.

Schimbări semnificative se înregistrează și în domeniul programelor guvernamentale de cercetare — o anumită reducere a resurselor destinate cercetărilor în domeniul energiei și sporirea comparativă a celor din sfera sănătății și a apărării — precum și în cel al cercetării fundamentale. Întrucît acest din urmă tip de cercetare se desfășoară precumpănitor în mediul universitar (situație specifică pentru S.U.A.) se urmărește ca maniera de susținere financiară să fie cît mai puțin influențată de fluctuațiile economice.

Cuantumul, orientarea tematică și modalitățile de finanțare a cercetării vor fi însă influențate în viitor și de o serie de clarificări metodologice. Ast-

Potențialul de cercetare în unele țări ale O.C.D.E. în anul 1979

Țara	Cheltuieli pentru cercetare — milioane dolari	Număr de cercetători — mii —*)
S.U.A.	56 560	621,0
R. F. Germania	12 531	122,0
Franța	7 964	72,9
Italia	3 086	46,4
Canada	2 438	26,3
Elveția	1 469	10,7
Belgia	1 074	10,9

*) Exprimat în unități convenționale (cercetători cu normă întreagă).

Sursa : L'Observateur de l'O.C.D.E., martie 1983

Denumirea indicatorilor	Realizat 1982 = 100%	
	Realizat în 1983 față de anul 1982	Realizat în 1983 față de plan
Valoarea producției marfă	117,1	103,1
Valoarea producției nete	127,4	113,3
Numărul mediu de personal	100,1	99,6
Productivitatea muncii:		
— calculată în raport cu valoarea producției nete	127,3	113,8
— calculată în raport cu valoarea producției marfă	116,9	103,6
Retribuția medie	100,8	100,4
Fondul de retribuire	101,0	100,0

tui cu chibzuință fiecare leu, a consuma cu grijă materiile prime și materialele, a consuma rațional gazul metan și energia electrică, a utiliza cu eficiență forța de muncă. Dacă cu ani în urmă, urmărirea costurilor de producție era mai ales în preocupările economiștilor și contabililor, astăzi aceasta este o problemă care îi interesează pe toți factorii care contribuie la realizarea producției.

Anul 1984 a debutat cu rezultate bune; deși sarcinile sînt mai complexe decît în anul trecut, trimestrul I a.c. s-a încheiat cu un spor substanțial de producție, de productivitate, obținute în condițiile realizării tuturor indicatorilor de eficiență.

Pentru realizarea unei analize corecte a corelațiilor principalilor indicatori enumerați, apreciem, prin prisma experienței noastre, că se cer avute în vedere și următoarele aspecte :

● în analiza corelațiilor în discuție trebuie utilizat **indicatorul productivitatea muncii calculat în raport cu realizarea valorii producției nete și a celui calculat în raport cu realizarea producției marfă.** Această propunere se bazează pe faptul că valoarea producției marfă reprezintă expresia valorică a producției fizice pentru care se plătește manopera către oamenii muncii care au executat-o ;

● din analiza prezentată, corelația de bază dintre creșterea productivității muncii și retribuția medie rezultă că este corespunzătoare. Dar această corelație apare cu un decalaj destul de important din cauză că fondul de retribuire planificat nu a fost în concordanță integrală cu categoria normată a personalului muncitor și cu numărul de personal stabilit prin plan. Ca urmare, **dimensionarea fondului de retribuire planificat este necesar să ia mai complet și consecvent în calcul categoria medie normată și numărul de personal ;**

● analiza corelației principalilor indicatori de plan fiind o sarcină permanentă a întreprinderilor, colectivele constituite pentru urmărirea aplicării retribuirii în acord global trebuie să efectueze lunar analize în acest sens, iar constatările și concluziile să le prezinte în organele colective de conducere pentru a se lua decizii care să asigure corelații corespunzătoare în realizarea indicatorilor de plan.

Andrei COZOS
contabil șef al Combinatului de îngrășăminte chimice din Tîrgu Mureș

fel, după cum se arată în studiul amintit, actuala criză economică a pus în evidență slăbiciunea unor corelații care există între indicatorii de alocare a resurselor și cei care dau măsura eficienței acestui efort, *mult mai puțin perfecționați. Or, întrucît eficiența investițiilor și în acest domeniu a dobîndit un caracter prioritar, apare stringent necesară cunoașterea — cu o anumită marje de anticipație — a efectelor concrete, pe termen scurt, mediu sau îndelungat. Realizarea corelației între efort și efect presupune cunoașterea, stăpînirea și integrarea perfectă în ansamblul activităților economice a filierei care conduce de la activitatea de cercetare-dezvoltare la cea de inovare (realizarea produsului nou), concomitent cu descifrarea efectelor pe care schimbările tehnologice le declanșează la nivel național și internațional.* Se apreciază, astfel, că în sistemul indicatorilor statistici capabili să măsoare rezultatele activității de cercetare-dezvoltare și efectele sale în plan economic ar trebui să figureze : date referitoare la brevetele de invenții, la balanțele tehnologice, indicații concrete cu privire la comerțul cu produse de înalt nivel tehnologic și la investiții în echipamentele tehnologice.

Totodată, aceste eforturi de regîndire conceptuală privesc și o sferă mai largă, anume aceea a strategiei de cercetare adoptată pe plan național. Deși opțiunea pentru o strategie „ofensivă" (cercetări desfășurate într-o sferă largă și diversificată de domenii) aparține de regulă țărilor puternic dezvoltate, datorită resurselor financiare, materiale și umane extrem de mari pe care le necesită (tabelul) țările cu potențial economic mai modest nu sînt eliminate, ab initio, din această competiție. După cum relevă experiența unor țări din cadrul O.C.D.E., opțiunile se pot îndrepta spre o strategie de cercetare care, atunci cînd este o „strategie defensivă activă" — prin care se înțelege selectarea anumitor domenii de cercetare și formarea unui potențial specializat, aflat permanent la nivelul realizărilor mondiale — oferă condiții propice pentru participarea competitivă pe piața internațională.

Cristian POPESCU

Corelații

Volum — greutate — consum

O BUNĂ PARTE din produsele agricole care se transportă au un volum mare și o greutate mică ; este vorba de paie, fîn în baloți sau nebalotat, coceni de porumb, tulpini de in și cînepă, animale mari etc. În acest caz este evident faptul că din punct de vedere al greutății transportate, este folosită numai o parte din capacitatea autovehiculului, pe cînd ca volum, mașina este ocupată la maximum.

În cazul transportului acestor mărfuri cu volum mare, autovehiculele cu care sînt dotate în prezent unitățile specializate — avînd motoare de puteri mai mari față de aceste necesități — nu sînt folosite la întreaga lor capacitate disponibilă, ceea ce determină un consum specific de carburanți mult mai mare decît ar fi efectiv necesar. În această situație, se impune, credem, necesitatea echipării autovehiculelor destinate transportului mărfurilor de volum mare cu motoare de putere mai mică, în funcție de greutatea reală a mărfurilor ce sînt efectiv transportate, ceea ce ar contribui la reducerea consumului de combustibil.

Ca exemplu, trebuie arătat că un autovehicul de tipul R-10215 cu o capacitate de 7,5 t, în cazul unui transport de produse cu volum mare, nu este folosit ca putere decît în proporție de circa 15—20%, corespunzător greutății încărcăturii de 1,1—1,5 t. Și totuși, el consumă 295 litri de motorină pe o distanță de 1000 de km echivalenți. De menționat că structura de construcție a acestui vehicul ar permite, după constatările din practică, și echiparea sa cu un motor de tipul ARO-127, care are un consum propriu mai redus față de motoarele utilizate. În aceste condiții, autovehiculul încărcat, echipat cu astfel de motoare, va consuma în transportul mărfurilor cu volum mare numai 110 litri de motorină pe o distanță de 1 000 km. echivalenți. Din analiza pe o perioadă de un an a unui număr de numai 20 de autovehicule pe o distanță de transport 30 000 km (realizată în medie de o mașină), rezultă că economia de carburant poate depăși 100 mii litri de motorină, ajungînd la peste 270 000 mii lei.

De aceea apreciem necesară sporirea preocupărilor producătorilor din industria construcțiilor de mașini pentru extinderea fabricației unor astfel de tipuri de mașini, care să coreleze mai bine capacitatea volumetrică cu greutatea efectiv transportată și cu puterea și consumul motorului. S-ar mai putea lua în considerație și posibilitatea ca aceste autovehicule să aibă în dotare două tipuri de caroserii, avînd în vedere tocmai necesitatea folosirii complete a capacității motorului în tot cursul anului.

P. PETRU

Puncte de vedere

Perfecționarea planificării — pîrghie esențială de sporire a eficienței utilizării forței de muncă

DESFĂȘURAREA în condiții de eficiență a producției moderne nu se poate realiza fără un număr și o structură corespunzătoare a forței de muncă. Productivitatea posibilă în condițiile tehnice existente se realizează în strînsă dependență de cantitatea și calitatea factorului uman. Tocmai de aceea, analiza numărului și structurii personalului existent, stabilirea necesarului viitor în strînsă dependență cu utilajele, cu înzestrarea tehnică în general, alegerea căilor de acoperire a necesarului de personal constituie părți inseparabile ale planificării forței de muncă.

În practica noastră economică, planificarea forței de muncă vizează — atît la nivelul micro cît și la cel macroeconomic — două laturi : a) acoperirea necesarului suplimentar determinat de pierderile generate de ieșirea, din diferite motive, din viața activă a unei părți din forța de muncă ; b) acoperirea necesarului suplimentar cerut de creșterea și lărgirea producției. Pornind de la aceste elemente, necesarul de forță de muncă se determină pe baza unei relații *) din care rezultă că planul forței de muncă se află sub incidența unei multitudini de influențe, de natură foarte diferită, începînd de la productivitatea muncii și factorii acesteia, pînă la pierderile previzibile și imprevizibile generate de mișcarea și fluctuația forței de muncă. Dacă numărul de personal prevăzut pentru perioada de plan poate fi determinat direct, ținînd seama de evoluția productivității muncii (Lp = Qp/Wp) necesarul suplimentar constituie rezultanta influențelor foarte variate pe care le au factorii de natură tehnică, economică, socială, bio-fiziologică, pshiologică, factori care determină nivelul parametrilor luați în calcul. Modificarea în cursul perioadei de plan — sub incidența acestor factori — într-un sens sau altul, a unuia sau altuia din parametrii de calcul duce la perturbații în asigurarea cu forță de muncă. În plus, la nivel de întreprindere intervin și alți factori, legați mai ales de modul de fundamentare a planului creșterii productivității muncii. În acest caz, productivitatea muncii este dependentă direct de nivelul tehnic al producției, de realizarea normelor de muncă și calitatea acestora, de utilizarea timpului de lucru al muncitorilor și al utilajelor, de starea tehnică a acestor utilaje, de concordanța dintre nivelul de calificare al forței de muncă și complexitatea lucrărilor, de ritmicitatea aprovizionării tehnico-materiale, în sfîrșit de caracteristici bio-fiziologice ale forței de muncă (stare de sănătate, vîrstă, sex) etc. Acționînd asupra nivelului planificat al productivității muncii, acești factori își transmit influențele lor și asupra necesarului de personal.

Pe parcursul execuției planului se manifestă, de regulă, noi trebuințe determinate fie de producție, fie de înzestrarea tehnică, fie de organizarea producției și muncii, fie chiar de forța de muncă. Acestea pot să creeze decorelări între planul de producție, de progres tehnic, de folosire a capacităților, de productivitate și de forță de muncă.

Deficiențele existente în elaborarea și fundamentarea planului de forță de muncă la nivelul întreprinderilor, în corelare acestuia cu celelalte capitole de plan, așa cum rezultă din cercetările efectuate de noi, pot fi generate de mai multe cauze : ● planul stabilit exclusiv pe baza sarcinilor de creștere a productivității muncii conduce, atunci cînd fundamentarea acesteia pe factori de creștere nu este riguroasă, la un necesar de muncitori care poate fi diferit de cel rezultat din aplicarea normelor și normativelor de muncă utilizate de întreprinderi. În aceste condiții, între necesar și cerințele folosirii integrale a bazei tehnico-materiale a producției pot apare decorelări ; ● planul forței de muncă nu se detaliază suficient și la timp pe secții, ateliere, meserii, neexistînd astfel posibilitatea cunoașterii cît mai exacte a situației forței de muncă, a plusului sau minusului de personal muncitor pe aceste componente organizatorice ; ● necesarul suplimentar nu se corelează totdeauna cu indicele mediu de îndeplinire a normelor ; ● coeficienții care se iau în calculul pierderilor — de orice natură — de forță de muncă se supra ori subdimensionează, influențînd în mod vizibil calitatea planului. Din aceste cauze, planul de acoperire a necesarului de forță de muncă poate cuprinde un plus sau un minus față de necesarul real și de existentul de personal. În acest fel, planul — prin excelență instrument de echilibru — poate deveni generator de dezechilibre între forța de muncă necesară și cea existentă. Bunăoară, dacă numărul forței de muncă se situează peste nevoile producției, eficiența acesteia se reduce ; atunci cînd există o lipsă reală de forță de muncă, sînt afectate volumul producției, calitatea, gradul de folosire a potențialului tehnico-material, în final eficiența economică.

Ținînd seama că planul forței de muncă are acțiune determinantă asupra consumului de muncă, perfecționarea acestuia ar trebui să se realizeze concomitent în mai multe direcții ; unele privesc metodologia de elaborare, în timp ce altele funcționalitatea în execuție a pîrghiilor și instrumentelor care conduc la elasticitatea consumului de muncă în raport de nevoile producției. La unele dintre acestea ne vom referi în cele ce urmează.

Întărirea caracterului realist al planului forței de muncă, creșterea gradului de fundamentare științifică a indicatorilor din acest plan solicită determinarea necesarului global de muncă în condiții de înaltă productivitate, pe bază de normative ale consumului de muncă riguros fundamentate. El trebuie să corespundă cantitativ în cea mai mare măsură cerințelor utilizării integrale, cît mai depline a bazei tehnico-materiale — din ce în ce mai costisitoare, a producției, ținînd seama de pierderile mari generate de folosirea incompletă a capacităților de producție. Determinarea riguroasă a necesarului de forță de muncă necesită existența unui sistem informațional adecvat folosirea unor metode și tehnici care să permită cunoașterea cît mai bună, sub multiple aspecte, atît a nevoilor producției, cît și a resurselor de muncă. De aceea, una din direcțiile principale în domeniul planificării forței de muncă o constituie îmbună-

*) $L_t = L_o + L_q + L_m - E_r$, unde : L_t = necesarul de forță de muncă în anul de plan ; L_o = forța de muncă existentă în anul de bază ; L_q = necesarul suplimentar cerut de lărgirea producției ; L_m = necesarul suplimentar cerut de înlocuirea forței de muncă ieșite din activitate ; E_r = suma economiilor relative de personal rezultate ca urmare a fundamentării pe factori de influență a creșterii productivității muncii.

Necesarul suplimentar L se calculează astfel :

$L = (L_t - L_o) \cdot (1 + m + p + n + a + d)$ unde : m = — coeficientul pierderilor naturale de forță de muncă (mortalitate) p = ponderea persoanelor ce se pensionează ; n = coeficientul înlocuirii personalului necalificat cu cadre calificate ; a = ponderea celor plecați în armată ; d = ponderea pierderilor generate de alte plecări previzibile și neprevizibile (aproximate).

tățirea continuă a sistemului de evidență, a metodelor și tehnicilor de elaborare a planului forței de muncă. În acest cadru un loc important îl deține perfecționarea sistemului balanțelor de plan ; avem în vedere, în principal, modul de fundamentare a coeficienților din aceste balanțe, diversificarea acestora pe niveluri de decizie, în conformitate cu nevoile planificării curente și de perspectivă din întreprinderi.

Astfel, coeficienții de „pierderi", respectiv de „înlocuire" a forței de muncă incluși în programele de asigurare și pregătire a forței de muncă se cer mai bine fundamentați. Prin dimensiunea lor, acești coeficienți trebuie să asigure, pe de o parte, înlocuirea acelei părți a forței de muncă plecată din întreprindere din diferite motive, iar pe de altă parte să stimuleze întreprinderile în raționalizarea consumului de muncă. Fără îndoială că pentru a ajunge la o dimensionare cît mai reală a acestor coeficienți sînt necesare cercetări și analize aprofundate cu privire la evoluția caracteristicilor demo-economice ale forței de muncă, pe o perioadă de timp reprezentativă, în scopul desprinderii tendințelor obiective de durată de cele conjuncturale, a identificării diferențelor dintre categoriile de forță de muncă, profesii etc. Numai astfel acești coeficienți conduc la o determinare riguroasă a segmentului din necesarul suplimentar de forță de muncă, în al cărui calcul intervin.

Elaborarea balanței muncitorilor pe meserii este deosebit de utilă pentru asigurarea numerică și calitativă a necesarului de forță de muncă. Un asemenea instrument de evidență și planificare a forței de muncă ar permite cunoașterea mai precisă a efectivelor existente în corelație cu utilajele, urmărirea și controlul mișcării muncitorilor pe meserii. Totodată, numai cunoașterea cauzelor mișcării și a amplorii acesteia pe meserii poate da indicații asupra căilor de reducere a unor pierderi de forță de muncă de diferite calificări, poate evita pregătirea în exces la unele meserii sau în minus la altele, oferind, deci, un mai mare suport științific planului de școlarizare și ducînd la economisirea cheltuielilor de pregătire etc. Această balanță reprezintă, de asemenea, unul din instrumentele absolut necesare pentru corelarea cît mai bună, în timp, a planului forței de muncă cu celelalte capitole ale planului economic, cu planul tehnic și de investiții îndeosebi pentru realizarea echilibrului dintre momentul și locul nevoii sociale de muncă și resursele existente.

Pentru armonizarea cît mai bună a resurselor de muncă cu nevoile producției, mai precis pentru cunoașterea cît mai exactă a potențialului de muncă al întreprinderilor și al societății în ansamblu, apreciem ca deosebit de utilă elaborarea balanței timpului de muncă. Acest tip de balanță, ca și indicatorul necesarului de forță de muncă exprimat în unități de timp de muncă, sînt utile din mai multe motive : timpul de muncă nu se folosește integral ; o parte a forței de muncă are, în mod obiectiv, o rată de activitate mai redusă, lucrează în regim de timp incomplet — cazul forței de muncă feminine, a unor meserii etc. Aceste particularități nu pot fi surprinse de indicatorii în expresie fizică, folosiți în prezent în planificarea forței de muncă — populația ocupată, număr mediu al personalului muncitor. Din aceste motive, între consumul de muncă exprimat în persoane fizice și cel exprimat în unități de timp de muncă există un permanent ecart care apare, așa cum de altfel au relevat analizele noastre, fie sub forma unui excedent, fie sub forma unui minus de forță de muncă.

În vederea întăririi gradului de fundamentare a necesarului de forță de muncă — în conformitate cu recentele programe privind creșterea productivității muncii, a ridicării nivelului calitativ al produselor și perfecționarea normării muncii — apreciem ca necesară introducerea în practica planificării forței de muncă, alături de indicatorul „număr mediu al personalului", a indicatorului „Fondul de timp de muncă" defalcat pe întreprindere, subramură, ramură și economie națională. Întrucît permite măsurarea cu mai mare exactitate a consumului de muncă necesar producției, asigură o mai bună elasticizare a necesarului de muncă cu nevoile dinamice ale producției, limitează tendințele întreprinderilor de creare și menținere a unor rezerve suplimentare de forță de muncă, indicatorul propus întrunește calități care-l fac mai apt pentru fundamentarea mai riguroasă, mai eficientă a planului forței de muncă. În al doilea rînd, numai prin introducerea acestui indicator se poate asigura o corelare mai bună a fondului de timp de lucru al mașinilor și utilajelor cu necesarul de personal.

Introducerea indicatorilor de plan în unități de timp de muncă presupune totodată și utilizarea unor tehnici de calcul adecvate care să permită stabilirea mai detaliată și mai precisă a necesarului de personal muncitor, tehnici care să țină seama de influențele multiple pe care le exercită diferiți factori asupra evoluției numărului și structurii forței de muncă. Ne vom opri astfel în continuare la metoda stabilirii necesarului de muncitori pe baza timpilor normați care ține seama nu numai de evoluția (creșterea planificată) a productivității muncii, dar și de volumul și structura fondurilor fixe, înzestrarea tehnică a muncii, timpul de lucru al muncitorilor și al mașinilor, structura personalului pe meserii.

Elementele necesare în calculul planului de forță de muncă sînt productivitatea muncii planificată — a cărei creștere se fundamentează pe baza factorilor de influență —, indicele de îndeplinire a normelor prevăzute pentru anul de plan, necesarul de timp de muncă pentru realizarea producției și numărul de ore de muncă lucrate de un muncitor în cursul unui an.

Pe baza acestor elemente se calculează un necesar global de forță de muncă :

$$Lo = \frac{To}{to} \cdot \frac{1}{In}$$, unde : Lo — necesarul de forță de muncă ;

To — fondul de timp de muncă necesar ; to — numărul de ore de muncă lucrate de un muncitor ; In — indicele de îndeplinire a normelor prevăzute pentru anul de plan.

Introducînd acest necesar global într-o serie de formule de calcul, se obține un necesar planificat (L) care reflectă influențele exercitate de o serie de factori. Astfel :

$$L = \frac{Pn}{\frac{Pn}{K} \cdot \frac{K}{Lo}}$$ unde : Pn — producția netă ; K — volumul fondurilor fixe.

$$L = \frac{Pn}{\frac{Pn}{To} \cdot \frac{To}{Tox} \cdot \frac{Tox}{Mx} \cdot \frac{Mx}{Lo}}$$, unde Tox — fondul de timp necesar exercitării lucrării (x) de către muncitorii din meseria (x) ; Mx — ponderea meseriei (x) în forța de muncă.

După cum se observă, în aceste relații sînt puși în legătură o serie de indicatori de bază — producția netă, fondurile fixe, necesarul (de timp sau de personal) — cu altele derivate, respectiv eficiența fondurilor, înzestrarea tehnică a muncii, productivitatea orară. Dacă nu se modifică niciun fel de condiții, atunci L=Lo. Orice modificare a condițiilor (factorilor) luați în calcul conduc la un L≠Lo. La fel se petrec lucrurile și dacă se modifică structura personalului, respectiv dacă ponderea unei meserii (Mx) sau categorii de personal crește sau descrește, celelalte condiții rămînînd neschimbate.

Dacă se are în vedere și structura fondurilor fixe și gradul de utilizare a acestora, necesarul de personal se poate determina pe baza relației : $$L = \frac{Pn}{\frac{Pn}{Kmeu} \cdot \frac{Kmeu}{Kme} \cdot \frac{Kme}{K} \cdot \frac{K}{Lo}}$$, unde : Kmeu — mașini și echipamente încărcate efectiv ; Kme — volumul total de mașini și echipamente.

În aceste condiții, necesarul de personal apare ca o rezultantă a produsului dintre eficiența mașinilor și echipamentelor efectiv încărcate ($\frac{Pn}{Kmeu}$), gradul de încărcare al mașinilor și echipamentelor existente ($\frac{Kmeu}{Kme}$), ponderea mașinilor și echipamentelor în total fonduri fixe și înzestrarea tehnică a muncii Orice modificare în ce privește eficiența fondurilor sau gradul lor de încărcare, de exemplu, va conduce la un necesar de personal diferit de cel determinat pe baza timpilor normați (L≠Lo). Avantajul unei asemenea relații este evident dacă avem în vedere că necesarul de personal se pune în legătură cu o serie întreagă de indicatori — de volum, de eficiență, de structură. Totodată, relația aceasta vizează direct rezervele din domeniul organizării producției și muncii, întrucît toți indicatorii luați în calcul sînt deosebit de sensibili la orice fel de măsuri organizatorice.

Ovidiu NANEȘ
Constantin CIUTACU
Institutul de economie socialistă

CITITORII AU CUVÎNTUL

Merele

IN PRAG DE VARĂ, roadele bogate din toamna trecută ale livezilor de meri încă dăinuie în magazine şi pieţe. Aproape exclusiv sub forma primară (şi – de ce oare? – la un preţ nediferenţiat pe calităţi). Căci la întîlnirea cu acest belşug, posibilele unităţi prelucrătoare au fost absente. Stocurile depăşind cererea, fructele se depreciază ; se irosesc resursele folosite pentru obţinerea lor, se pierde o materie primă ce ar putea servi pentru numeroase şi variate produse capabile să le valorifice calităţile nutritive, gustative, olfactive. Cu excepţia gemului (pentru care nu totdeauna se aplică o reţetă... convingătoare), a merelor rase pentru plăcintă şi a oţetului din mere şi miere, lipsesc din magazine : conserve – piureuri pentru copii mici, compoturi asortate, paste şi pistil, pînă şi odinioară banalele poame (a căror condiţionare nu necesită altă energie decît cea solară); sucuri răcoritoare; băuturi fermentate şi distilate (care nu ar mai cere aport de alcool); cosmetice cu aromă de mere verzi (săpun, şampon, spumant pentru baie); preparate vitaminizate natural ş.a. Lipsesc, fiindcă nici industriile de resort, nici mica industrie (inclusiv cooperaţia) nu şi-au propus ori nu şi-au creat condiţiile necesare ca să le producă. Iar cerere, indiscutabil, există – cu corectivul asigurării unei calităţi tentante. Nici măcar alimentaţia publică nu a promovat decît în foarte mică măsură preparatele din sau cu mere, de la clasica şi mult apreciata plăcintă pînă la diferite sortimente culinare – de cofetărie şi chiar mîncăruri.

Există perspectiva ca recordul producţiei de mere să fie depăşit în mod constant. E, deci, momentul ca factorii responsabili din Departamentul Industriei Alimentare, din judeţe să se gîndească (şi să acţioneze, în pregătire, de pe acum) la mai buna ei punere în valoare, ţinînd seama de avantajul economic al unei prelucrări superioare (inclusiv posibila ofertă la export) şi de imperativul satisfacerii mai diversificate a cerinţelor de consum ale populaţiei.

Maria VĂDUVA
Piteşti

ECOURI

Piesele de schimb

PUBLICAREA în „Revista economică" nr. 46/1983 a articolului „Piesele de schimb – o problemă ?" a prilejuit conducerii centralei noastre o analiză atentă a aspectelor acestei activităţi din întreprinderile „23 August" – Bucureşti, „Progresul" – Brăila şi „Hidromecanica" – Braşov.

Dorim să vă informăm că, acţionînd în baza sarcinilor stabilite de conducerea partidului, au fost luate măsuri de creştere substanţială a producţiei de piese de schimb. Astfel, pe ansamblul centralei, în 1983 creşterea a fost de 11,6% faţă de anul 1982, iar la două dintre întreprinderile vizate creşterile au fost deosebite – 32,2% la „Progresul" din Brăila şi 27,0% la „Hidromecanica" din Braşov.

Referindu-ne la subsortimentele şi reperele nominalizate, menţionăm că s-a îmbunătăţit substanţial respectarea disciplinei de plan şi contractuale. Astfel, în prima parte a anului în curs, comparativ cu perioada corespunzătoare din anul 1983, se vor produce la „23 August" cu 22% mai multe piese de schimb pentru motoare, iar la „Progresul" 35,3% mai multe piese de schimb pentru utilaje de construcţii şi rutiere. Aceste rezultate sînt o consecinţă directă a generalizării acordului global, care stimulează puternic realizarea producţiei fizice.

Şi prin acest articol apreciem că „Revista economică" a abordat o problemă de mare actualitate.

C. CROICU
director tehnic la Centrala industrială de utilaj tehnologic şi material rulant

Calitate

„PROGRAMUL privind îmbunătăţirea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil şi energie şi valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor în perioada 1983–1988 şi pînă în 1990" cuprinde orientările generale necesare realizării unitare pe economia naţională a obiectivelor prevăzute, care sînt indicate şi în material. Avîndu-se în vedere că prevederile programului trebuie să se concretizeze în toate unităţile producătoare, considerăm că era util ca materialul publicat în „Revista economică" nr. 49/1983 sub titlul „O concepţie unitară asupra ridicării nivelului tehnic şi calitativ al produselor" să se refere la ele, fără însă a se limita la ele, să promoveze ideile noi, corespunzătoare conceptului modern de „conducere a calităţii" rezultat din progresul tehnico-ştiinţific, menit a contribui la realizarea obiectivelor din program. Asemenea idei ar crea premise corespunzătoare pentru realizarea într-un timp cît mai scurt a sarcinilor din program şi introducerea adaptărilor organizatorice pentru alinierea la realizările existente în ţările dezvoltate industrial.

Ne vom referi în cele ce urmează numai la două idei fundamentale. În acest context, pentru realizarea de produse de înaltă calitate, competitive cu cele existente pe piaţa externă şi realizate în condiţii de eficienţă economică maximă, apreciem că este util a se emite şi difuza prin „Revista economică", în primul rînd, ideea de a se crea şi în economia noastră „funcţia calităţii" ; ea s-ar integra în ansamblul funcţiilor „clasice" în prezent insuficiente ale întreprinderii producătoare, care stau la baza structurii-tip de organizare pentru întreprinderile industriale, cît şi în acelea ale compartimentelor specializate : cercetare-dezvoltare, producţie, comercială, financiar-contabilă şi de personal. Prin aceasta s-ar contribui la clarificarea teoretică a noţiunilor necesare introducerii adaptărilor organizatorice în vederea aplicării conceptului modern de „conducere a calităţii". Crearea pe această bază a „compartimentelor de asigurare a calităţii", care să coordoneze toate activităţile de realizare şi îmbunătăţire a calităţii, ar permite totodată abordarea unei viziuni sistemice asupra tuturor aspectelor calităţii, de la cele tehnice şi tehnologice pînă la cele de prelucrare a informaţiilor obţinute din fazele de control tehnic din fabricaţie şi de la beneficiarii produselor, în cadrul unui „sistem de asigurare a calităţii".

O altă idee care considerăm că este util a fi promovată prin „Revista economică" este aceea de „sistem de indicatori ai calităţii produselor" integrat în coordonatele fundamentale ale mecanismului economico-financiar de autoconducere muncitorească şi autogestiune economico-financiară, care constituie o componentă a conducerii calităţii, avîndu-se în vedere că programul cuprinde în perioada pînă în 1985 şi sarcina de a se aplica indicatori de calitate a produselor, în vederea asigurării controlului pe toate fazele procesului de fabricaţie, care să permită planificarea calităţii şi mobilizarea pe această bază a resurselor materiale şi umane concomitent cu corelarea retribuţiei personalului muncitor în funcţie de realizarea calităţii planificate.

Valerius STANCIU
director în Ministerul Industriei de Maşini-Unelte, Electrotehnică şi Electronică

★

S-AU LUAT MĂSURI imediate pentru elaborarea de programe proprii de calitate pe perioada 1984–1990 pe minister, centrale industriale, întreprinderi şi institute de cercetare ştiinţifică care detaliază sarcinile şi răspunderile ce revin fiecărei unităţi pe linia ridicării nivelului tehnic şi calitativ al produselor, perfecţionării proceselor tehnologice de producţie şi control al calităţii ; ele concretizează acţiunile, căile şi mijloacele necesare în acest scop, în toate fazele – de la cercetare pînă la exploatarea produselor, precum şi măsurile organizatorice ce se impun. În scopul înfăptuirii integrale şi la termenele prevăzute a sarcinilor ce revin construcţiei de maşini în actualul deceniu, s-au constituit în toate centralele şi institutele de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică colective permanente pentru elaborarea şi derularea într-o concepţie unitară a lucrărilor de: programe privind îmbunătăţirea nivelului tehnic şi calitativ al produselor; prognoze tehnico-ştiinţifice pe produse şi grupe de produse; studii de marketing; programe de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi progres tehnic pînă în 1990; programe privind creşterea mai accentuată a productivităţii muncii etc. De asemenea, s-a trecut la organizarea băncilor de date tehnice şi economice din care să rezulte în principal indicatorii calitativi şi cantitativi specifici pe grupe de produse ce trebuie realizaţi de construcţia de maşini în diferite etape de timp: anii 1985, 1990, 2000 etc.

Din program vom extinde nomenclatorul produselor de tehnicitate ridicată, în aşa fel ca ponderea produselor la nivel de vîrf mondial să crească eşalonat de la an la an, astfel încît să atingem cca 96% la finele deceniului actual, fiind într-o majoritate covîrşitoare atestate internaţional. Este un efort tehnic fără precedent, care asigură un grad de înnoire a fabricaţiei de cel puţin 75% în 1985, realizat în concepţie proprie de minimum 95% şi în sistemul de tipizare-unificare aprobat.

Şerban TEODORESCU
director în Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

CREATIVITATEA — resursă a dezvoltării

Probleme de organizare, metode, tehnici

Strategia inovațională și creșterea eficienței

OBIECTIVELE PRIORITARE ale atingerii unei înalte eficiențe în întreaga economie, obiective subliniate frecvent în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, în alte documente de partid, sînt formulate cu claritate în programele referitoare la **creșterea productivității muncii și a calității produselor, reducerea consumurilor și valorificarea superioară a materiilor prime și energiei.** Ele corespund pe deplin cu posibilitățile reale ale unităților noastre economice, cu potențialul uman și tehnico-material de care dispune țara noastră în actuala perioadă. Transformarea în realitate a acestor obiective trebuie să reprezinte preocuprea de bază a celor ce lucrează în producția materială, în cercetare-proiectare, datori să conceapă și să aplice soluții concrete specifice fiecărui loc de muncă, fiecărei secții, întreprinderi, centrale — ceea ce solicită în primul rînd folosirea unor resurse inepuizabile : **gîndirea înaintată, inițiativa, creativitatea.**

APLICAREA și dezvoltarea creativității în scopul creșterii productivității și calității muncii sînt cu atît mai necesare, cu cît problematica cu care ne confruntăm este din ce în ce mai complexă, resursele materiale și energetice sînt sau tind să devină din ce în ce mai deficitare, baza tehnică modernă creată în ultimii ani trebuie folosită din ce în ce mai bine, iar produsele noastre să facă față cu succes, pe piața mondială, concurenței tot mai accentuate.

Soluțiile corecte și eficiente la toate aceste probleme pot fi găsite mai lesne, punerea lor în operă poate avea efecte mai ample și mai imediate, numai dacă raționalizarea, inovarea, invenția devin elemente esențiale ale strategiei unităților economice, ale conducerii lor științifice.

O astfel de orientare se impune și pentru faptul că potențialul productiv al întreprinderilor a crescut an de an nu numai pe seama dotării cu echipamente perfecționate, a măririi gradului de mecanizare și automatizare, dar și pe seama creșterii pregătirii profesionale, a conștiinței și disciplinei muncitorești, ceea ce permite realizarea nu numai a unor produse fizice, dar și a unei producții de creativitate, de inovație, care să servească în primul rînd pentru folosirea intensivă a zestrei întreprinderii în scopul creșterii productivității și calității muncii, dar și pentru valorificarea ei ca produs în sine, inclusiv la export.

Analiza — diagnostic a productivității și calității muncii

ÎN VEDEREA direcționării capacității creativ-inovative a colectivului de oameni ai muncii și definirii unei strategii adecvate prevederilor programului național pînă la orizontul anului 1990, conducerea oricărei unități economice ar trebui să organizeze, ca studiu preliminar, o **„analiză-diagnostic a stării de productivitate și calitate a muncii"**, care să stea la baza reconsiderării și îmbunătățirii anuale a programelor proprii, potrivit indicației secretarului general al partidului. Aceste programe, fiind adoptate de către forul suprem al unităților economice, adunarea generală, este de la sine înțeles că ele sînt programe ale conducerii colective — și nu ale compartimentelor de specialitate (organizarea producției și a muncii, controlul tehnic de calitate ș.a., care sînt doar gestionarii, nu și responsabilii lor), ceea ce conferă tuturor oamenilor muncii obligativitatea de a participa la îndeplinirea programelor stabilite.

Printr-o astfel de analiză s-ar obține date și concluzii relevante privind distinct starea productivității muncii, a „calității produselor", a consumurilor, a costurilor, dar și elemente caracteristice referitoare la corelația (cea existentă și cea care se conturează pentru viitor) între acestea. Diagnosticul realizat ar pune la îndemîna organelor de conducere colectivă din unitățile economice informații și interpretări cu privire la :

— gradul de organizare și conducere a activității de creștere a productivității muncii și a calității produselor, cu evidențierea principalelor elemente pozitive și negative ;

— climatul existent în unitatea respectivă, în legătură cu atitudinea participativă față de rezolvarea problemelor productivității și calității muncii, ca rezultat al modului de integrare a activităților economice cu cele politico-educative ;

— preocupări și tendințe relative la dezvoltarea viitoare în domeniile analizate — indicîndu-se direcțiile în care să se realizeze și aplice studii și proiecte pentru eliminarea punctelor critice, dezvoltarea și consolidarea aspectelor pozitive, prioritățile de abordare, estimarea rezultatelor.

Strategia proprie, definită pe această bază, dezbătută și însușită de către cadrele de conducere, consiliile oamenilor muncii, organizațiile politice, de către întregul colectiv al unității ar furniza domeniul de afirmare a creativității și sursa de inspirație a principalelor măsuri ce trebuie întreprinse.

Avînd în vedere complexitatea unui asemenea studiu preliminar, la întocmirea lui (mai cu seamă pentru unitățile mari, complexe) ar trebui ca — pe lîngă participarea celor mai bune cadre din întreprindere ca și din centralele tutelare — să fie antrenați și specialiști din afară : din activul cabinetelor județene de organizare economico-socială, din institutele de cercetări, inginerie tehnologică și proiectări, din învățămîntul superior. Rezolvarea mult discutatei probleme a dezvoltării unor puternice compartimente de organizare în institutele de cercetare-proiectare ar permite acestora să preia și realizarea unor studii și proiecte de organizare și conducere, a căror necesitate ar rezulta din analizele-diagnostic întocmite.

Probleme de organizare și conducere în promovarea creativității

STUDIILE, proiectele, perfecționările rezultate ca necesare presupun în mod evident o intensă muncă de creativitate; aceasta are, ca orice altă activitate desfășurată în cadrul unei întreprinderi, cerințe proprii privind organizarea și conducerea, care ar putea fi structurate pe două nivele :

— la nivelul sistemului întregii unități economice — ca **un mod creativ-inovativ de a gîndi și a acționa, al tuturor oamenilor muncii** — deoarece fiecare dintre ei este un potențial creator — în vederea rezolvării unor obiective specifice. Coordonarea și direcționarea acestei activități constituie unul din atributele de bază ale oricărui șef ierarhic, de la maistru pînă la director și președintele consiliului oamenilor muncii, care ar trebuie să se sprijine în același timp și pe aportul organizațiilor politice din întreprindere. De mare folos ar fi constituirea și menținerea în cît mai multe secții, sub îndrumarea comisiilor pe probleme ale C.O.M., a unor „cercuri de calitate" și „cercuri de productivitate" în cadrul cărora muncitorii, tehnicienii, inginerii să analizeze și să rezolve la locurile lor de muncă, în mod creativ, problemele care depind de ei și să propună conducerii, spre soluționare, pe cele care-i depășesc ;

— la un nivel mai restrîns numeric — prin **dezvoltarea activității compartimentelor specializate de concepție** (proiectare de produse, de tehnologii, organizarea producției și a muncii, oficiul de calcul — considerînd aportul necesar al acestuia din urmă la organizarea conducerii), dar și prin **crearea unor colective ad-hoc pluridisciplinare,** pentru rezolvarea unor probleme cu implicații directe asupra creșterii pro-

ductivității muncii, a calității, a eficienței economice în general, cum ar fi : perfecționarea și mai buna utilizare a bazei tehnice și tehnologice existente, ridicarea nivelului de pregătire profesională a cadrelor care o exploatează ; elaborarea unor tehnologii de transformare a obiectelor muncii, dar și de organizare și conducere, care să vizeze perspectiva prin prisma impactului ce-l vor avea asupra unității și a produselor sale progresul tehnico-științific, tehnologia informațională.

Experiența de un deceniu a aplicării organigramelor stabilite pe baza prevederilor Decretului nr. 162/1973 a pus în evidență avantajele sub raportul stabilirii cu precizie a atribuțiilor și competențelor pe compartimente și oameni ; dar, în noile condiții ce rezultă din necesitățile de adaptare elastică la cerințele economico-sociale, rigiditatea acestor structuri micșorează posibilitatea rezolvării unor probleme complexe, ce depășesc competențele și posibilitățile unui compartiment strict specializat într-un anumit domeniu. Opinăm deci pentru **experimentarea pe scară mai largă a unor structuri glisante de concepție, apte să promoveze creativitatea,** prin organizarea, pentru perioade limitate (pînă ce organul colectiv de conducere și-a însușit studiile și proiectele întocmite), a unor colective interdisciplinare care să abordeze aceste probleme sub toate aspectele.

„Conducerea prin proiecte", metodă modernă de conducere, presupune o asemenea structură glisantă, cu marele avantaj al direcționării unor colective numai într-un domeniu strict specializat — de pildă, realizarea în condiții de înaltă calitate și productivitate a unui important produs pentru export.

Valorificarea superioară a capacității cadrelor de specialiști

DEZVOLTAREA activității compartimentelor conceptuale clasice și constituirea unor colective ad-hoc de creativitate solicită, de bună seamă, concentrarea în acest domeniu a mai multor cadre de specialitate tehnică și economică, ceea ce ar fi posibil prin întărirea rolului maistrului în organizarea și conducerea producției, prin înlocuirea unor ingineri din execuție cu subingineri, astfel ca o parte din cadrele cu studii superioare să treacă de la funcția de „supraveghetor", de „administrator" al tehnologiilor și instalațiilor, la funcția creatoare de dezvoltare a acestora. Mai buna pregătire, pe această cale, a fabricației, a produselor, a tehnologiilor și a organizării locului de muncă ar asigura și condiții pentru întărirea disciplinei muncii și celei tehnologice.

Ni se pare, de altfel, un efort prea mare pentru societate de a pregăti ingineri capabili, prin definiție, de activități de concepție, care să se ocupe apoi numai de activități de execuție. Poate că ar fi util să se introducă o specializare în pregătirea inginerilor — după aptitudinile și înclinațiile dovedite în primii ani de studii și de practică în producție — prin programe analitice adecvate, care să aibă în vedere **două profiluri distincte și interdependente : concepția și execuția.** Remarcăm, totodată, că există o oarecare lipsă de motivare pentru studiul individual permanent al cadrelor cu pregătire superioară din unitățile de producție, legată — printre altele — de faptul că promovarea acestora se face mai ales după criteriul vechimii în specialitatea respectivă, și mai puțin în funcție de cunoștințele ținute la zi și de capacitatea de a le aplica în producție ; adoptarea unui sistem de promovare similar cu cel existent pentru cadrele didactice, medici ș.a., pe bază de examene de grad cu susținerea de lucrări, ar îndemna și obliga la cunoașterea noutăților în domeniul lor, la aplicarea soluțiilor din lucrările elaborate. Promovarea în funcții de conducere, de la șeful de atelier pînă la directorul de întreprindere, ar putea fi condiționată și de obținerea în prealabil a unor grade, de însușirea unor cunoștințe specializate în domeniul organizării și conducerii.

Acum, cînd se contează ca măsurile de perfecționare a organizării și normării muncii să contribuie cu peste 40% la creșterea stabilită a productivității muncii, ar trebui să se treacă și în țara noastră la cristalizarea și funcționarea „ingineriei industriale", definită ca o specialitate complexă care se ocupă cu proiectarea, perfecționarea și aplicarea în practică a sistemelor integrate alcătuite din oameni, materiale și echipamente. Pregătirea „inginerului industrial" — a inginerului (economistului) analist, a inginerului (economistului) specialist în organizare — ar putea face din aceștia (ajutați de aportul psihologilor, sociologilor) polarizatori ai creativității.

În scopul rezolvării în mod creator a creșterii productivității și calității ar trebui vehiculate mai amplu informațiile privind realizările din țara noastră, în vederea **generalizării metodelor de muncă, procedeelor tehnologice, metodelor de organizare care,** aplicate în diverse unități economice, **și-au dovedit valabilitatea și eficiența** — ceea ce ar evita irosirea de muncă și timp pentru căutarea de soluții ale unor probleme deja rezolvate. De asemenea ar fi foarte util dacă activitatea conceptuală din întreprinderi ar fi mai îndeaproape coordonată de către institutele de cercetare-proiectare, centrele de calcul, compartimentele de resort din centrale și departamente. Pe această cale potențialul de gîndire tehnică și economică ar putea fi integrat într-un program unitar la nivel de subramură.

În concluzie, considerăm — așa cum s-a mai arătat în revistă — că **rolul conducerii în promovarea creativității este nu numai de a încuraja ideile noi, dar și de a le detecta, de a intui cum pot fi ele transformate într-o soluție practică, realistă și eficientă.**

prof. dr. Ionel DUMBRAVĂ
Institutul de învățămînt superior Constanța

Din literatura de specialitate de peste hotare

Calitatea noilor cadre și calitatea structurilor organizatorice

CE IMPACT ARE asupra întreprinderilor din Franța nivelul de pregătire profesională și cultură generală din ce în ce mai ridicat al noilor angajați ? Căutînd un răspuns și încercînd să formuleze concluzii asupra comportării unității economice față de acest efect al evoluției mediului său exterior, consultantul în probleme de management Jacques Morin *pornește (într-un articol publicat în nr. 1/1984 al revistei „Direction et gestion des entreprises") de la constatarea că, dacă învățămîntul este adesea criticat pentru slaba adaptare la nevoile producției, întreprinderile ele însele, structurile, sistemul ierarhic, modul lor de funcționare* sînt prea puțin adaptate pentru a primi cadre mai bine pregătite, *astfel ca, prin „absorbția" de cultură (tehnică, economică etc.), să-și întărească potențialul resurselor umane.*

Autorul lansează ipoteza că logica ce a prezidat la constituirea structurilor verticale a constat — la vremea sa — în importanta diferențiere, ca educație profesională, între cadrele de conducere la diferite nivele și restul personalului, ceea ce justifica eșaloanele ierarhice, ca punți de legătură ; în prezent, întrucît acest ecart se diminuează, nu mai se justifică menținerea atîtor „pasarele". Preocuparea excesivă pentru organigrame, definirea prea strictă a funcțiilor, atribuțiilor, legăturilor determină frecvent neglijarea calității și eficacității relațiilor interne între grupele ce răspund de o sarcină colectivă, ceea ce duce la incapacitate de a face față schimbărilor rapide, uneori neașteptate, în mediul exterior întreprinderii, de a integra valorile noi, mai elevate ce caracterizează motivația oamenilor, de a realiza dezvoltarea calitativă a structurii fără a ajunge la un „gigantism paralizant".

J.M. opinează că organizarea trebuie să fie mai orizontală, mai apță de a încredința oamenilor responsabilități lărgite, potrivit „logicii organismului viu", după care fiecare celulă — în zona sa de autonomie — e capabilă de a-și controla performanțele și de a-și modifica în consecință comportamentul ; „cea mai bună șansă pentru o organizație de a evolua armonios este de a repartiza răspunderea acestei evoluții la cît mai mulți din membrii săi". *În acest fel organizația în ansamblu va deveni mai puternică, eșaloanele superioare își vor întări* puterea de a acționa, de a inova, de a crea, de a stăpîni fenomenele. *Similar legilor rearanjărilor moleculare din fizica gazelor, un efort de reorganizare a întreprinderii, care să atenueze sistemul piramidal al structurii (ale cărei paliere de vîrf, cu cele mai largi responsabilități, sînt ocupate de cadre mai vîrstnice), să multiplice celulele autonome și centrele bugetare, va da personalului satisfacția responsabilității personale într-un cîmp de activitate mai larg, mai variat și mai bine asigurat cu informațiile necesare.*

Pentru ca o astfel de modularizare să dea rezultate este necesar ca toți să acționeze în același sens — adică obiectivele esențiale să fie cunoscute de întregul personal —, să se asigure mijloacele adecvate pentru o strategie de perfecționare profesională colectivă (începînd de la nivele ierarhice superioare) care poate fi determinantă pentru eficacitatea și evoluția întreprinderii, prin corijarea punctelor slabe și mai buna valorificare a punctelor ei tari, așa cum perfecționarea individuală este determinantă pentru performanțele fiecăruia.

UNELE CONSIDERENTE CU PRIVIRE LA DIALOGUL INTERDISCIPLINAR AL ȘTIINȚEI ECONOMICE (I)

ÎN CONDIȚIILE în care științele particulare nu se dezvoltă în izolare ci, din contră, ele interacționează în mod activ, problema raporturilor științei economice cu celelalte discipline științifice trece, în profunzime, dincolo de nivelul simplei influențări prin intermediul analogiilor, împrumuturilor de terminologie și de instrumente și tehnici analitice sau, uneori, al transferului de metafore. Astfel, chiar dacă știința economică „și-a luat aparatul matematic și tehnicile deductive din fizică, statistica din genetică și agronomie, sistemele de clasificare din taxonomie și chimie, tehnicile de construcție a modelelor din astronomie și mecanică și metodele de analiză a consecințelor acțiunilor din inginerie“ [1]), problema nu se rezumă doar la acest aspect. Există investigații care au mers mai în profunzimea structurilor ideatice ce fundamentează gîndirea economică, analizînd însăși metoda conceptuală de constituire și devenire a acesteia și care au identificat existența unor scheme teoretice, mai bine zis a unor **modele metodologice și epistemologice** pe care știința economică le-a apropiat prin interacțiunea cu alte științe.

De fapt, caracteristicile participării științei economice la dialogul interdisciplinar se circumscriu, în mod obiectiv, specificului interacțiunilor în plan metodologic și epistemologic ce operează la nivelul ansamblului disciplinelor științifice. De aceea, pornind de la realitatea caracterului unitar și omogen al epistemologiei științifice în ansamblul său (între științele naturii și științele sociale neexistînd o linie de demarcație netă sub nici unul din aspectele metodologice și euristice hotărîtoare, cum ar fi problematica legilor, a explicației, a predicției sau cea a rigorii și preciziei [2]), și bazîndu-ne pe un criteriu obiectiv, de sine stătător, de studiere sistematică și relevantă a interacțiunilor metodologice și epistemologice dintre disciplinele științifice (acest criteriu reprezentîndu-l caracterul evolutiv sau neevolutiv al obiectului cercetat de disciplinele respective), vom obține o plasare clară și riguroasă a diverselor discipline particulare în locuri bine precizate pe axa acestui criteriu distinctiv, astfel încît între o disciplină cu obiect neevolutiv (cum ar fi, bunăoară, fizica sau astronomia) și o disciplină cu obiect evolutiv în ritm accelerat (sociologia, sau psihologia, spre exemplu) se plasează, **pe un șir continuu**, celelalte științe. Și, întrucît logicienii științei au pus în evidență existența unei **corelații specifice** între ritmul de evoluție a obiectului cercetat de o disciplină științifică și gradul de rigurozitate metodologică și epistemologică a științei respective (astfel încît, cu cît ritmul de evoluție a obiectului cercetat este mai lent, cu atît rigurozitatea sa metodologică și epistemologică este mai ridicată), putem înțelege acum mai bine de ce, pe de o parte, fizica și astronomia se plasează la polul cel mai puternic al științelor, ele bazîndu-se pe metodologiile cele mai riguroase, mai tari (fiind științe cu obiect relativ neevolutiv) și de ce, pe de altă parte, sociologia și, în măsură și mai mare, psihologia constituie polul opus din punct de vedere metodologic, fiind cel mai greu de abordat cu metodologii tari (ca științe cu obiect evolutiv în ritm accelerat). Vom înțelege, de asemenea, de ce științele sociale se plasează, în ansamblul lor, pe porțiunea din dreapta axei, iar științele naturii inerte pe porțiunea opusă, în timp ce științele naturii vii (biologia și disciplinele înrudite cu ea) se află în centrul axei (fiind științe cu obiect evolutiv în ritm lent), participînd la caracteristicile metodologice ale ambilor poli (și bazîndu-se, în consecință, pe metodologii „înmuiate“). Mai mult, din moment ce — din punctul de vedere al caracteristicilor metodologice — științele se înșiră pe axă de la stînga la dreapta, începînd cu științele cu metodologii tari și încheind cu științele cu metodologii slabe, rezultă că „legea“ dialogului interdisciplinar, respectiv „legea“ de mișcare metodologică și interacțiune epistemologică între științe este una **de natură dinamico-contradictorie** : pe de o parte, este vorba despre impulsul imanent oricărei științe particulare de **a interacționa activ** cu științele situate la stînga sa pe axă (bazate pe metodologii mai tari), de la care tinde să preia o serie de modele și structuri epistemice și, prin aceasta, să-și consolideze propriile sale paradigme, postulate sau concepte teoretice fundamentale ; pe de altă parte, în strînsă corelare cu acest proces, este vorba despre disponibilitatea imanentă oricărei științe particulare de **a interacționa pasiv** cu științele situate la dreapta sa pe axă (bazate pe metodologii mai slabe), care tind să îi preia o parte din modelele și structurile sale epistemice.

Mai mult însă, așa după cum pun în evidență și cercetările logicienilor științei, dialogul interdisciplinar afirmă, pe lîngă caracterul său dinamico-contradictoriu, și **o certă vocație istorică**, conținutul său evoluînd odată cu întregul edificiu al cunoașterii științifice ; în acest sens, **maturizarea în timp** a dialogului interdisciplinar marchează de fapt trecerea de la **faza interdisciplinarității restrînse**, a simplului transfer metodologic de modele și concepte între diferitele științe autonome (adică exact interacțiunile de tip activ și pasiv la care ne refeream mai înainte) la **faza interdisciplinarității extinse**, de constituire între disciplinele științifice autonome ce interacționează a **științelor interdisciplinare** (chimia fizică, biofizica, biochimia etc.), bazate pe un limbaj categorial comun, pe un sistem unitar de concepte care să permită congruența la un nivel superior a perspectivelor și metodelor lor de analiză.

Cazul particular al științei economice confirmă din plin acest veritabil algoritm de bază al dialogului interdisciplinar. Astfel, dacă în faza de început a dialogului său interdisciplinar, știința economică a interacționat cu celelalte științe predominant prin transferuri metodologice de tip activ (preluînd modele și concepte de la științele mai tari, în principal de la fizică și biologie), în prezent, odată cu maturizarea participării sale la dialogul interdisciplinar, interacțiunile științei economice cu celelalte științe se concretizează într-o tot mai mare măsură prin constituirea de interdiscipline (cum sînt sociologia economică, psihologia economică sau antropologia economică).

Este, de fapt, ceea ce vom încerca să demonstrăm în cele ce urmează.

1 Evoluția istorică a reflecției epistemologice metateoretice specifice științei economice pune în evidență succesiunea istorică și concomitența actuală a două modele diferite de concepere a sistemului economic, ce s-a dezvoltat prin preluarea lor din fizică (concepția mecanicistă) și din biologie (concepția organicistă) [3]).

Concepția mecanicistă asupra sistemului economic reflectă cosmologia newtoniană și este analoagă modelului fizicii elaborat de Newton în ale sale „Principia“ (1687) și anume mecanica clasică. Așa după cum a demonstrat și A. Lowe [4]), ipotezele de bază atît ale economiei tradiționale cît și ale mecanicii clasice statuează că orice „întreg“ sau orice „agregat“ poate fi dedus din comportamentul calculabil al părților care îl compun. De fapt, sub acest aspect fiind privite lucrurile, putem considera că, după epoca inaugurată de gîndirea lui Adam Smith, istoria gîndirii economice este predominant istoria străduințelor economiștilor de a face din această disciplină o știință cît mai riguros analitică. Smith însuși poate fi considerat un newtonian primitiv, el considerînd fenomenele economice drept un aspect al relațiilor dintre oameni, care posedau, în

Costea MUNTEANU

(Continuare în pag. 24)

[1]) S. Schoeffler : „The failures of economics : a diagnostic study“, Cambridge, Mass., 1955, p. 40

[2]) Clara Dan : „Particularități metodologice ale teoriilor din științele sociale“, în „Perspectivă filozofică în abordarea fenomenelor sociale“, Ed. Academiei R.S.R.. Buc., p. 9

[3]) H. Thoben : "Mechanistic and Organistic Analogies in Economics Reconsidered", Kyklos, vol. 35, 1982, fasc. 2, p. 292.

[4]) A. Lowe : „On the Mechanistic Approach in Economics“, Social Research, vol. 18, 1951, pp. 403—434

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Controverse teoretice privind actuala criză economică mondială (III)

COMPLEXITATEA neobişnuită şi prelungirea neaşteptată în timp a actualei crize economice mondiale au favorizat, în ultimul deceniu, dezvoltarea gîndirii economice de stînga, cu un caracter mai mult sau mai puţin radical. În condiţiile discreditării tot mai vizibile a gîndirii burgheze convenţionale (pozitivistă, tehnicistă, „economistă") şi a reînnoirii postbelice a gîndirii marxiste în lupta împotriva apologeticii burgheze şi a dogmatismului, pentru afirmarea deplină a caracterului ei creator, un număr crescînd de cercetători ai economiei contemporane s-au simţit atraşi de metodologia materialist-istorică. Ei au contribuit la critica aspectelor iraţionale din capitalismul contemporan, inclusiv a multiplelor forme de crize care îl însoţesc, oferind numeroase analize pertinente ale problemelor acute din zilele noastre şi strategii alternative de dezvoltare cu vocaţie democratică şi umanistă, mergînd pînă la opţiunea expresă pentru socialism.

Deşi au rezerve faţă de teoria marxistă a capitalismului monopolist de stat şi teoria crizei generale a capitalismului, aceşti gînditori au contribuţii însemnate la investigarea crizelor de structură din capitalismul contemporan, pornind de la teoria marxistă a contradicţiilor şi dificultăţilor care însoţesc acumularea de capital. Pe această linie se înscriu lucrările publicate în ultimul deceniu şi jumătate de gînditori de notorietate mondială cum sînt Samir Amin, André Gunder Frank, A.O. Herrera, G. Destanne de Bernis, St. Hymer, St. A. Marglin etc.

Urmărind mişcarea contradicţiilor dintre forţele de producţie şi structurile capitalismului în decursul îndelungatei lui existenţe, S. Amin arată că „istoria capitalismului este istoria proceselor de adaptare a relaţiilor (lui — n.n.) de producţie la cerinţele dezvoltării forţelor de producţie". Cu acest prilej, el remarcă alternarea unor faze de expansiune a capitalismului (1815—1840, 1850—1870, 1890—1914, 1948—1967) cu faze de criză structurală (1840—1850, 1870—1890, 1914—1948, 1967 — în prezent) şi, pe baza analizei lor, face unele generalizări teoretice care ajută la înţelegerea rădăcinilor profunde şi a formelor concrete de manifestare ale actualei crize economice mondiale. „Fiecare fază de expansiune se caracterizează — scrie S. Amin — printr-un model deosebit de acumulare, un tip de industrii motrice, un cadru special care defineşte modalităţile de concurenţă şi statutul întreprinderii. Fiecare fază corespunde unei anumite etape de expansiune geografică a sistemului capitalist, unei organizări deosebite a specializării internaţionale în acest cadru şi, mai precis, unei repartiţii a funcţiilor pe care le îndeplinesc centrul şi periferia lui, în sfîrşit, unui anumit echilibru (sau dezechilibru) dintre diferitele state naţionale care constituie centrul (sistemului — n.ns.). Fiecare fază de criză structurală constituie, dimpotrivă, o fază de dezajustări şi reajustări, de trecere de la un model de acumulare la altul. Criza implică o încetinire a creşterii, o ascuţire a luptelor de clasă" [21]).

Analiza dezordinii şi instabilităţii din economia mondială contemporană l-a dus pe G. Destanne de Bernis la concluzia că întreprinderile transnaţionale au un rol destabilizator şi că, pe măsura amplificării activităţii acestora, au loc o modificare a domeniului de intervenţie a statului burghez în economie, deplasarea preocupărilor lui mai ales spre „gestiunea forţei de muncă" şi restrîngerea competenţei lui în ce priveşte politicile externe, monetare şi sectoriale, ceea ce nu înseamnă totuşi micşorarea rolului statului burghez în economie, ci, dimpotrivă, dă naştere la noi contradicţii antagoniste la scară naţională şi internaţională. „Dincolo de transformările care au loc în puterea statelor — scrie G.D. de Bernis — procesul de transnaţionalizare a capitalului tinde, în mod indirect, să destabilizeze sistemele productive naţionale" [22]) mai ales sub patru forme: distrugerea parţială a aparatului de producţie, distrugerea condiţiilor unei acumulări naţionale autonome, modificarea condiţiilor de repartiţie a veniturilor şi restrîngerea pieţei interne în condiţiile creşterii şomajului.

Participînd la dezbaterile organizate de Partidul Socialist Francez în 1975 cu privire la criza mondială, gînditorul nord-american de orientare radicală de stînga St. A. Marglin subliniază legătura care există între crizele ciclice de supraproducţie de pînă acum şi actuala criză economică mondială, precum şi rolul primordial al capitalismului nord-american în declanşarea acesteia din urmă ; criza este „made in U.S.A.", arată Marglin. Pornind de la faptul că „sindromul expansiune-recesiune" a caracterizat capitalismul de la naşterea lui şi reamintind faptul (evidenţiat de marxism) că între sporirea profitului şi deplina utilizare a mîinii de lucru în capitalism există incompatibilitate, gînditorul nord-american consideră că „rădăcinile crizei actuale — o inflaţie de peste 10% în 1974 şi o rată a şomajului care se apropie de această cifră în 1975 — se găsesc în modul în care sînt tratate disfuncţionalităţile sistemului", respectiv în politica economică (bugetară şi monetară) a statului burghez şi în situaţia internaţională, respectiv criza balanţei plăţilor externe şi şubrezirea imperialismului american, declanşate de războiul din Vietnam. „Problemele pe care trebuia să le rezolve statul în fiecare etapă — arăta St. A. Marglin — nu erau decît reflexul vechilor conflicte din sînul capitalismului. Guvernul american nu putea nici să rezolve aceste conflicte fundamentale, nici să permită panici bancare ca cea din 1907, sau să se revină la crize ale şomajului ca cea din 1933. Ieşirea consta în a găsi paliative, centralizarea bancară şi politica anticiclică, care să deplaseze locul tensiunilor mai degrabă decît să le facă să dispară. Aceste remedii au fost răspunsul la probleme vechi, ca şi sursa

FIŞE

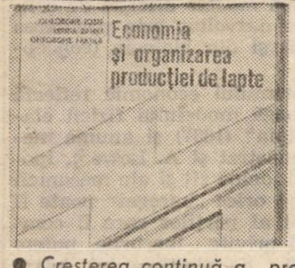

● *Creşterea continuă a producţiei de lapte — componentă importantă a unei alimentaţii raţionale — se întemeiază pe acţiuni energice şi bine conduse de îmbunătăţire a activităţii din zootehnie. În această direcţie, contribuţia cercetării de profil se dovedeşte deosebit de importantă, aceasta avînd capacitatea să sugereze soluţii eficiente, — după cum se desprinde şi din recentul volum „Economia şi organizarea producţiei de lapte" publicat la EDITURA „CERES" sub semnăturile a trei autori :* Gheorghe Iosif, Letiţia Zahiu şi Gheorghe Frăţilă. *Ideea centrală a lucrării o constituie efortul de generalizare a experienţei unor unităţi zootehnice cu rezultate superioare, în care scop a fost elaborat şi utilizat un sistem de modele econometrice. Evidenţierea tendinţelor şi a alternativelor de organizare ştiinţifică a producţiei de lapte pe flux tehnologic a permis autorilor selectarea principalelor căi de sporire a producţiei în condiţii de eficienţă. În volum sînt abordate şi analizate aprofundat aspecte privind strategia macroeconomică a dezvoltării producţiei de lapte, repartizarea teritorială a producţiei şi a efectivelor de animale, optimizarea bazei furajere, ansamblul factorilor tehnico-economici care contribuie la sporirea eficienţei economice în acest important sector al agriculturii.*

Viaţa ştiinţifică

● *Săptămîna trecută s-au desfăşurat la Craiova lucrările şedinţei lărgite a Biroului Executiv al Institutului Central de Cercetări Economice, la care au participat — în afara membrilor biroului — cercetători, activişti de partid şi de stat, cadre de conducere şi specialişti din instituţii şi unităţi economice, cadre didactice din judeţele Dolj, Gorj, Mehedinţi, Olt, Vîlcea. A fost analizată, cu acest prilej, activitatea de cercetare ştiinţifică din cadrul Centrului de cercetări economice din Craiova, desfăşurată pe baza orientărilor şi sarcinilor reieşite din documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. şi ale Conferinţei Naţionale a partidului din decembrie 1982, din cuvîntările secretarului general al partidului.*

Cercetările realizate în cadrul centrului au fost consacrate, în principal, unor teme legate de : analiza eficienţei economico-sociale la nivel macroeconomic; funcţionarea mecanismului economico-financiar la nivelul întreprinderilor industriale şi agricole; recrutarea, pregătirea, integrarea şi utilizarea raţională a forţei de muncă; optimizarea folosirii capacităţilor de producţie în vederea creşterii rentabilităţii unităţilor economice; reducerea cheltuielilor de producţie, cu precădere a cheltuielilor materiale; perfecţionarea sistemului informaţional economic.

unor probleme noi. Adevărata cauză subînțeleasă a actualei crize — conchide St. A. Marglin — nu este alta decît capitalismul însuși... aceste politici nu vor rezolva, singure, contradicțiile fundamentale ale capitalismului care fac ca deplina ocupare a mîinii de lucru și profiturile ridicate să fie incompatibile. Se poate spune, mai degrabă, că ele nu vor face decît să deplaseze contradicțiile în altă parte. Așa cum s-a întîmplat întotdeauna, rezolvarea unei probleme poartă în ea sămînța a noi dificultăți [23]).

În contrast evident cu gîndirea burgheză convențională, care încearcă să explice diferite forme de crize din economia capitalistă și din economia mondială drept consecințe ale unor șocuri externe, respectiv ale unor factori de natură politică, André Gunder Frank caută rădăcinile lor în natura, structura și mecanismele de funcționare ale economiei capitaliste, avînd ca punct de plecare teoria marxistă a ciclurilor economice și a crizelor. După părerea acestui autor, la originea actualei crize economice mondiale se găsește caracterul inegal și ciclic al acumulării capitaliste, respectiv fenomenul scăderii ratei profitului în ultimele decenii. „Dezvoltarea și acumularea capitalistă au fost întotdeauna și continuă să fie și în prezent inegale, atît în timp cît și în spațiu. Un sfert de secol de sporire a avîntului în țările industrializate i-a făcut pe mulți — constată A. Gunder Frank — să uite aceste trăsături inerente ale capitalismului — iar pe unii chiar să le nege cu desăvîrșire. Pretenția de realism a prognozelor economice (făcute de gîndirea burgheză convențională — n. ns.) a fost o farsă totală, iar politica economică întemeiată pe aceasta a constituit un eșec îngrozitor. Realitatea dură a crizei economice crescînde din anii 1970 a demonstrat oamenilor obișnuiți, lumii de afaceri și guvernanților, ca și economiștilor înșiși, ineficiența totală a prognozei economice și a politicii corespunzătoare" [24]).

Autorul menționat face precizări importante și în legătură cu originea, locul și rolul inflației în actuala criză economică mondială. El consideră, pe bună dreptate, că explicațiile burgheze convenționale date inflației („presiunea costurilor" și „creșterea cererii de mărfuri") se bazează pe aparențe și că explicația profundă rezidă tot în goana monopolurilor după profituri cît mai mari. „Pe scurt — scrie A. Gunder Frank — această teză susține că inflația este cauzată de capitalul monopolist care fixează prețurile în așa fel încît să-și protejeze sau să-și îmbunătățească profiturile. Spunem «capitalul» deoarece acea parte care este mînuită de marile corporații dispune de puterea monopolistă care-i permite să facă acest lucru ; spunem «profit» deoarece scăderea acestuia este cauza și prilejul pentru creșterea prețurilor... Din 1972 inflația mondială a fost mai puternică tocmai în țările industrializate în care rata profitului a scăzut cel mai mult... Dintre țările subdezvoltate, accesele inflaționiste au fost cele mai puternice în acelea în care capitalul a suferit scăderea cea mai mare în profituri și unde criza acumulării a devenit deosebit de gravă... În mod asemănător, comparînd industria din diferite țări, rezultă că sporirea prețurilor este mai pronunțată în industriile cu cel mai înalt grad de monopolizare" [25]).

În opoziție cu viziunea burgheză despre inflație, care încearcă să deplaseze responsabilitatea pentru instabilitatea economiei capitaliste, inclusiv inflația galopantă, asupra clasei muncitoare, A. Gunder Frank demonstrează în mod convingător că inflația nu este cauza, ci efectul actualei crize economice mondiale, ale cărei rădăcini se găsesc în mișcarea profitului monopolist. „Inflația a urmat după crizele economice și ale profitului, în timpul cărora sau după care capitalul a căutat să se despăgubească de pierderile suferite sporind prețurile. În aceste inflații determinate de profit, salariile nu au mers înaintea, ci au rămas în urma prețurilor în timp și cantitativ. Desigur, autoritățile monetare și de stat au colaborat cu capitalul în declanșarea inflației, furnizînd combustibilul financiar pentru a întreține focul inflaționist și folosind forța economică și politică a statului pentru a ajuta ca munca să fie ținută «la locul ei»" [26]).

Gînditorii radicali de stînga au adus însemnate contribuții la investigarea implicațiilor social-economice și politice ale actualei crize economice mondiale, atît în ce privește scoaterea din luptă a concurenților mai slabi, prin ruinarea lor (concentrarea și centralizarea în continuare a capitalului monopolist), cît și în ce privește încercarea monopolurilor și a statelor burgheze de a arunca greutățile crizei pe umerii maselor populare (politici de austeritate, reducerea sau renunțarea la măsurile de asigurări sociale) [27]) și spre alte țări, mai ales țările în curs de dezvoltare [28]), procese de care se leagă evoluția spre dreapta a grupărilor sociale și partidelor conservatoare, precum și accentuarea crizei gîndirii burgheze convenționale [29]) ; din interconditionarea tuturor acestor factori de natură obiectivă și subiectivă rezultă adîncirea în continuare a actualei crize economice și politice mondiale. „O altă consecință — una într-adevăr esențială — a acestui proces de adîncire a crizei pe calea recesiunilor succesive a constituit-o — arată A. Gunder Frank — încercarea de a reduce costurile de producție prin politici de austeritate și reducerea bunăstării, ceea ce s-a manifestat în creșterea șomajului. Se poate demonstra faptul că în cele mai multe țări capitaliste industriale a existat o politică deliberată a șomajului... Recesiunile — conchide autorul — sînt o parte esențială a crizei de acumulare, care este parte componentă a dezvoltării capitaliste inegale" [30]).

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

[21]) Samir Amin : Une crise structurelle, în vol. S. Amin, A. Faire, M. Hussein, G. Massiah : La crise de l'impérialisme, Les Editions de Minuit, Paris, 1975, p. 11—12
[22]) Gérard Destanne de Bernis : Les firmes transnationales et la crise, în vol. L'Occident en désarroi. Ruptures d'un système économique. Dossier. Dunod, Paris, 1978, p. 115—123
[23]) Les Cahiers du Club du „Nouvel Observateur", Nr. 6/1975, p. 10—13
[24]) A. Gunder Frank — Crisis : in the World Economy, Holmes and Meier Publishers, New-York, 1980, p. 20—21
[25]) Idem, p. 51—52
[26]) A. Gunder Frank — Crisis : in the World Economy, ed. cit. p. 53
[27]) Idem, p. 111—112
[28]) Idem, p. IX—XI, 12—19
[29]) Idem, p. 157—177
[30]) Idem, p. 310—311

FIȘE

În cadrul schimbului de opinii prilejuit de dezbaterea a două lucrări — „Profilarea și specializarea unităților agricole în condițiile autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale" și „Selecția, integrarea forței de muncă și căile de creștere a eficienței activităților prin prisma psihologiei muncii de conducere la Întreprinderea de vagoane Drobeta-Turnu Severin" — a fost remarcată valoarea propunerilor formulate de autori, subliniindu-se totodată necesitatea adîncirii în continuare a diferitelor laturi ale problemei.

Evaluarea eficienței sociale

● *Sporirea complexității vieții economico-sociale, concomitent cu accentuarea exigențelor în ce privește nivelurile de eficiență atinse în activitatea curentă, a situat tot mai mult în atenția cercetătorilor problematica eficienței sociale. După cum afirmă* K. Kirova *în articolul „Eficiența socială — esență, criterii, indicatori" publicat în numărul 10/1983 al revistei „IKONOMICESKA MISL" nu este vorba de a introduce în structura categoriilor și a indicatorilor economici un capitol nou și anume aspectele sociale ale dezvoltării. Problemele care se pun în prezent, apreciază K. Kirova, vizează acele elemente care ar putea fi incluse în sfera noțiunii de „mecanism economico-social". Pe de o parte se urmărește alcătuirea unor criterii de cuprindere generală cum sînt cei ai calității vieții, ai aspirațiilor socio-culturale etc. Pe de altă parte, se vădește necesitatea utilizării unor indicatori sociali relevanți pentru activități și categorii socio-profesionale distincte. Astfel de sisteme de evaluare ar permite, potrivit opiniei autoarei, corelarea mai judicioasă a unor aspecte de natură economică cu altele de tip sociologic și psihologic.*

Cooperare interdisciplinară

● *În rubrica memorialistică deschisă de cîțiva ani unor personalități ale științei economice contemporane, revista* QUARTERLY REVIEW *editată de Banca Nazionale del Lavoro din Roma (Italia) publică în numărul 148 din martie 1984 articolul* Reflections on the Present State of Economics *(Reflecții asupra stadiului actual al științei economice), semnat de profesorul austriac* Josef Steindl. *Referindu-se la condițiile necesare pentru depășirea „sterilității" științei economice actuale, autorul relevă — referindu-se în special la exemplul lui Michal Kalecki, pe care-l consideră părintele său spiritual — nevoia de o știință economică care să nu fie numai contemplativă, de o știință ancorată în problemele timpului său. Din această optică el critică exagerările în domeniul formalismului matematic, tendințele unor economiști de a transforma aparatul matematic dintr-un instrument de lucru într-un scop în sine, lipsit de orice semnificație pentru viața economică reală. Știința economică contemporană, relevă J.S., este handicapată pe de altă parte și de excesiva ei compartimentare în componente care se înstrăinează tot mai mult unele de altele, în loc de a evolua spre „multidisciplinaritatea atît de presant cerută de natura problemelor pe care trebuie să le abordeze".*

Dialogul interdisciplinar al științei economice

(Urmare din pag. 21)

ciuda aparențelor, o ordine lăuntrică coerentă, putînd fi explicate pe cale rațională. Succesorii săi, sub influența succesului și prestigiului științelor naturii au mers mai departe în încercarea de a structura astfel de explicații sub forma unor legi obiective ale universului economic, legi care să își găsească cea mai adecvată exprimare în veșmintele unor formule matematice precise. În special W. S. Jevons și L. Walras — consideră H. Thoben — au elaborat o formulare explicită aspirației lor de a construi o știință economică în concordanță cu structura conceptuală de bază a matematicii și mecanicii. Astfel, W. S. Jevons scrie despre „mecanica utilității și a interesului propriu" și consideră că „știința economică, pentru a fi cu adevărat știință, trebuie să fie o știință matematică". Aceeași abordare epistemologică o are și L. Walras : „Dacă teoria economică pură sau teoria schimbului și a valorii de schimb, adică teoria avuției sociale considerată în sine, este o știință fizico-matematică precum matematica sau hidromecanica atunci economiștii nu ar trebui să ezite în a utiliza metodele și limbajul matematicii [5]).

Larga răspîndire a abordării mecaniciste a sistemului economic este ilustrată și de opera lui Irving Fisher, care a elaborat un foarte complicat model analitic cu unicul scop de a demonstra caracterul pur mecanic al comportamentului consumatorului.

Consecințele acestei abordări conceptuale mecaniciste a universului economic s-au concretizat în planul reflecției epistemologice a științei economice prin importanța atribuită dimensiunilor cantitative ale fenomenelor economice, prin conceperea sistemului economic în izolare de alte sisteme ale activității sociale (astfel, fenomenele ireconciliabile cu presupusele operațiuni de autoreglare ale sistemului economic erau considerate drept forțe ce operează din afara lui și care nu puteau constitui obiectul de cercetare al științei economice) și, mai ales, prin ficțiunea lui „homo oeconomicus", în virtutea căreia comportamentul uman este „sustras" tuturor ipostazelor sale socio-culturale și redus la supoziția că în viața economică omul acționează într-o manieră pur mecanică.

Deși a fost și continuă să fie principala structură epistemologică a teoriei științei economice, concepția mecanicistă asupra sistemului economic nu este însă și unica schemă, metodă conceptuală „împrumutată" de gînditorii economiști. De-a lungul timpului și, de fapt, în ultimele decenii mai ales, **biologia** a constituit de asemenea o sursă de inspirație și a fost creditată cu o anumită valoare euristică în formularea și analizarea fenomenelor economice. Școala istorică germană, spre exemplu, a respins legitimitatea utilizării conceptelor mecaniciste în analizele economice. Economiștii acestui curent de gîndire au subliniat caracterul unitar al vieții sociale, interconexiunile ce operează între procesele specifice individului și cele specifice societății în ansamblul său, propunînd o viziune de natură organicistă asupra societății. Societatea, ca entitate în sine, are o existență organică distinctă de cea a membrilor care o compun ; în consecință, pentru acești economiști este cît se poate de pertinentă ideea discernerii unei „psihologi" a vieții economice.

Interesant ni se pare și faptul că însuși un economist neoclasic de talia lui A. Marshall nu s-a declarat niciodată pe deplin satisfăcut de studierea unor operații pur mecaniciste a unor forțe economice abstracte. „Mecca economistului se află în biologia economică mai curînd decît în dinamica economică" [6]) și această aserțiune trebuie tratată cu toată atenția, chiar dacă tot el mai adaugă că nu avem altă opțiune decît să începem cu dinamica economică.

Alți economiști, influențați de opera lui Friedrich von Hayek și Ludwig von Mises și denumiți „neoaustrieci", resping orice afirmație economică ce nu se referă la ceva ce se petrece în mințile protagoniștilor umani ai activității economice și nu influențează astfel intențiile și planurile acestora Piața economică este privită în concepția lor nu ca o serie de ecuații, ci ca o piață reală, care funcționează nu ca un mecanism, ci mai degrabă ca un organism capabil de adaptare perpetuă. De aceea, ordinea cristalizată pe piața economică este parte componentă a unui proces de dezvoltare, nu o stare anumită a lucrurilor.

Lucrările lui K. Boulding [7]) se înscriu pe aceeași linie, abordarea epistemologică propusă de el putînd fi considerată drept un exemplu de aplicare a teoriei sistemelor organice care, la rîndul ei, la un nivel mai abstract al investigației științifice, formează un domeniu special al teoriei generale a sistemelor.

În acest sens, se impune însă a fi subliniat rolul de precursor pe care Karl Marx l-a avut în apariția și afirmația **concepției sistemice** în cadrul teoriei economice. Astfel, viziunea sistemică, integrativă, de largă perspectivă, care caracterizează întreaga sa gîndire, l-a condus pe Marx la descoperirea și definirea formațiunilor economico-sociale, a modului de producție, concepte sistemice fundamentale ale socialismului științific. Realizînd o simbioză perfectă între metoda sistemică și abordarea genetică a fenomenelor social-economice, Marx a fost cel care a pus primul în evidență legea conexiunii universale a interdependenței în succesiunea formațiilor economico-sociale, conceptul de genetică socială traducîndu-se în lucrările sale prin judecata de valoare după care, în modul de producție existent la un moment dat în societate, se află și se dezvoltă germenii noului mod de producție [8]).

Prezintă, de asemenea, un deosebit interes concepția sistemică a lui Marx prin care a demonstrat că modul de producție este format din două mari sisteme, forțele de producție și relațiile de producție, între care operează multiple conexiuni. Relieființd că ansamblul societății trebuie definit ca un sistem structurat de relații ce se formează între membrii acesteia — în care rolul predominant revine relațiilor de producție — Marx subliniază că „relațiile de producție ale oricărei societăți formează un întreg". De fapt, putem aprecia că toate conceptele fundamentate de Marx în „Capitalul" — muncă, valoare, marfă, capital, plusvaloare — sînt rezultatul unei analize a ontologiei existenței sociale realizată într-o viziune profund sistemică, integratoare. Pentru Marx, capitalul reprezintă o „relație", un „proces complex", iar majoritatea conceptelor sînt bipolare, realizîndu-se astfel îmbinarea analizei calitative, sistemice, cu abordarea cantitativă și complementarea reciprocă a acestora, punîndu-se în acest fel în evidență principiul dialectic al unității calității și cantității, ceea ce reprezintă o contribuție de cea mai mare însemnătate a gîndirii marxiste la dezvoltarea teoriei economice.

Dacă ar fi să ne punem acum problema determinațiilor cauzale ce au generat afirmarea istorică succesivă și concomitența actuală a celor două modele epistemologice de bază pe care știința economică le-a preluat prin interacțiune cu științele situate la stînga sa pe axă — modele ce au marcat pînă în prezent evoluția metateoriei însăși a științei economice —, credem că, în ceea ce privește abordarea mecanicistă, atracția deosebit de puternică și persistentă ce ea a exercitat-o de-a lungul timpului poate fi explicată prin succesul pe care mecanica clasică l-a înregistrat, la vremea respectivă, în planul epistemologiei științelor naturii. Totuși, după opiniile lui G. Sebba [9]), există și o serie de factori istorici ce au contribuit la afirmarea concepției mecaniciste în știința economică. Astfel, în societatea capitalistă în plină afirmare din secolul al XIX-lea, procesele economice au devenit într-o măsură tot mai mare raționale și calculabile, în timp ce, totodată, statutul social al economicului a atins o ascensiune necunoscută nicicînd pînă atunci. După părerea lui H. Thoben, poate fi pus în discuție și un al treilea factor, de natură psihologică, ținînd cont de faptul că oamenii de știință sînt „obligați" de cele mai multe ori să-și înceapă investigațiile prin construirea unei analogii mecaniciste a unui fenomen complex studiat, tocmai pentru a putea să-i înțeleagă relațiile de bază ce operează între variabilele ce îl formează.

În ceea ce privește abordarea organicistă (sistemică), este de reținut opinia lui I. Blauberg [10]), potrivit căreia dezvoltarea unei astfel de epistemologii a fost cerută de dificultățile metodologice apărute în conceperea și realizarea unor obiective complexe integrale, dificultăți cu care a fost confruntată în cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea cunoașterea științifică și tehnologică aplicată. Și astfel, prin contrast cu concepția mecanicistă, abordarea organicistă (cibernetică), bazată pe gîndirea sistemică, pune accentul pe caracteristica de integralitate a proceselor din universul economic, pe apariția, ca rezultat al interacțiunii dintre părți, a unor calități și însușiri ce nu sînt inerente părților luate în mod separat sau simplei lor însumări.

---

[5]) L. Walras : „Elements of pure economics", Fairfield, 1977, p. 71

[6]) A Marshall : „Principles of Economics" (ediția a 8-a), New York, 1924, p. XIV

[7]) K. Boulding : „Economics as a Science", New York, 1970

[8]) M. Mănescu : „Concepția sistemică în opera lui Karl Marx", Contemporanul din 27 mai 1983

[9]) G. Sebba : „The Development of the Concepts of Mechanism and Model in Physical Science and Economic Thought", American Economic Review, Papers and Proceedings, vol. 43, 1953, pp. 258—268

[10]) I. Blauberg: „System and Wholeness Concepts", Social Sciences, vol. 10, 1979, pp. 65—79

14 Venitul național și fondul național de dezvoltare economico-socială

1. Avuția națională, produsul social și venitul național. Dezvoltarea societății presupune reluarea continuă, pe o scară mai mare, a producției materiale, care, la rîndul ei, se întemeiază pe condițiile oferite de avuția națională. **Prin avuție națională se înțelege totalitatea bunurilor materiale și a celor spirituale de care dispune un popor la un moment dat.** Sursele ei sînt bogățiile naturale, forța de muncă și rezultatele muncii desfășurate de membrii societății de-a lungul dezvoltării sale. Din avuția națională fac parte următoarele elemente :

a) resursele naturale utilizate sau utilizabile în procesul de producție — terenurile agricole, pădurile, potențialul energetic, zăcămintele de minereuri etc.

b) forța de muncă înțeleasă atît cantitativ, cît și sub aspectul calității sale, al calificării ;

c) bunurile materiale create prin muncă și acumulate în decursul anilor — fondurile fixe pentru producție, materii prime, baza materială a activităților social-culturale, fondul de locuințe, bunurile casnice de folosință îndelungată, rezervele de bunuri de consum ;

d) potențialul științific și cultural național — aparatul de cercetare științifică și rezultatele cercetării științifice concretizate în tehnici și tehnologii de producție, în brevete și licențe pentru invenții, operele de artă, valorile culturale etc.

În țara noastră întreaga avuție națională este folosită în interesul tuturor oamenilor muncii și constituie baza dezvoltării independente și multilaterale a economiei naționale.

În procesul muncii, utilizîndu-se elementele avuției naționale, se creează produsul social. **Totalitatea valorilor de întrebuințare create într-o țară de către oamenii muncii din sfera productivă în decursul unei perioade de timp determinate, de obicei un an, se numește produs social.** Între produsul social și avuția națională există o interacțiune complexă ; avuția națională constituie premisa materială a creării produsului social iar acesta sporește și diversifică, an de an, avuția națională.

Datorită existenței producției de mărfuri produsul social se prezintă atît în formă natural-materială, cît și în expresie valorică, bănească.

Din punct de vedere al formei natural-materiale produsul social este alcătuit din mijloace de producție și bunuri de consum. Ponderea fiecăreia dintre acestea în ansamblul produsului social depinde, în fiecare moment dat, de nivelul general al dezvoltării economice, de structura pe ramuri a economiei naționale și de cerințele progresului tehnic.

Din punct de vedere valoric produsul social este format din valoarea mijloacelor de producție consumate pentru producerea lui (f), valoarea creată de munca pentru sine (s) și valoarea creată de munca pentru societate (p). $PS = f + s + p$

Prima componentă (f) este rezultatul muncii trecute și poartă denumirea de **fond de înlocuire** sau **cheltuieli materiale de producție.** Autonomizarea acestei părți a produsului social este legată de necesitatea reconstituirii volumului mijloacelor de producție consumate în fiecare ciclu de reproducție.

Partea din produsul social care rămîne după scăderea fondului de înlocuire reprezintă **venitul național.** Ca și produsul social, venitul național se prezintă sub formă materială și valorică. Din punct de vedere material venitul național se compune din bunuri de consum și mijloacele de producție necesare lărgirii producției, iar din punct de vedere valoric este format din valoarea produsului pentru sine (s) și valoarea produsului pentru societate (p). Definit sub acest ultim aspect, **venitul național reprezintă totalul valorii nou create de lucrătorii sferei productive în timpul anului : $VN = s + p$**

Venitul național se creează în **sfera muncii productive,** care include : industria, construcțiile, agricultura și silvicultura, transporturile, telecomunicațiile, circulația mărfurilor, cercetarea științifică legată de producție, activitatea de proiectare, colectarea deșeurilor, producția de filme și editorială, atelierele fotografice, spălătoriile și vopsitoriile, activitatea de industrie casnică etc.

În sfera neproductivă sînt cuprinse următoarele activități : cultura și arta, ocrotirea sănătății, asistența socială și cultura fizică, instituțiile financiare și de asigurări, apărarea patriei, administrația de stat, organizațiile politice și obștești etc.

2. Factorii de creștere a venitului național. Dinamica și mărimea venitului național reprezintă o importanță deosebită pentru societatea socialistă, deoarece el este sursa principală a dezvoltării economico-sociale și a ridicării nivelului de trai al oamenilor muncii. Prin rolul său de sursă a acumulării și consumului, venitul național reprezintă veriga esențială în realizarea reproducției sociale. Față de anul 1950, venitul național al României a fost în 1980 de 15 ori mai mare, înregistrînd în această perioadă un ritm mediu anual de 9,3%. Pentru actualul cincinal este prevăzută o creștere într-un ritm mediu anual de 7,1% la venitul național și de 6,1% la produsul social.

Creșterea mai rapidă a venitului național față de produsul social implică o sporire substanțială a eficienței muncii sociale, îndeosebi pe seama introducerii noilor cuceriri ale științei și tehnicii contemporane în producție, modernizării continue a structurii economiei naționale, valorificării superioare a tuturor resurselor, reflectînd în esență reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social.

Diversitatea de condiții care concură la creșterea venitului național se concentrează, în ultimă instanță, în acțiunea a doi factori :

a) creșterea cantității de muncă socială cheltuită în sfera productivă, care se poate înfăptui prin sporirea numărului de lucrători, folosirea mai completă a timpului de muncă normat, atenuarea caracterului sezonier al unor procese de producție etc.

b) creșterea productivității muncii sociale, care reprezintă factorul hotărîtor, cu acțiune dominantă și cu resurse nelimitate în sporirea venitului național. În actualul cincinal circa 80% din sporul venitului național se va realiza pe seama creșterii productivității muncii sociale, care este factorul intensiv al creșterii venitului național, în timp ce sporirea cantității de muncă este factorul extensiv.

3. Repartizarea și folosirea venitului național. Repartizarea venitului național are loc în două etape : **distribuirea** sau repartiția primară și **redistribuirea** sau repartiția secundară.

Distribuirea venitului național este procesul de împărțire integrală a acestuia între participanții direcți la producerea lui — lucrători, unități economice și stat. Din procesul distribuirii rezultă **veniturile primare ;** partea din venitul național care reprezintă produsul pentru sine revine lucrătorilor din sfera productivă sub forma retribuției după cantitatea și calitatea muncii, iar partea care reprezintă produsul pentru societate, revine unităților economice, sub forma beneficiului, și statului, sub forma preluărilor din producția netă, impozitului pe circulația mărfurilor etc.

Redistribuirea venitului național este determinată de faptul că în cadrul societății există și activități neproductive, unde nu se creează venit național, dar trebuie asigurate condițiile pentru desfășurarea normală a lor. De aceea, o parte din venitul național deja repartizat intră în procesul redistribuirii pe seama căreia se formează **veniturile derivate** sau secundare ale statului, populației și unităților prestatoare de servicii. Redistribuirea se înfăptuiește în principal cu ajutorul a trei pîrghii economice : bugetul de stat, sistemul prețurilor și prestarea unor servicii gratuite către populație.

Ca rezultat al distribuirii și redistribuirii și ca expresie a utilizării finale a venitului național, se formează **două mari fonduri sociale — fondul de acumulare (dezvoltare) și fondul de consum.**

Fondul de acumulare este partea din venitul național destinată dezvoltării și cuprinde : fondul pentru lărgirea producției, fondul pentru dezvoltarea bazei materiale a activităților social-culturale și fondul de rezervă și asigurare.

Dimensiunile și dinamica fondului de acumulare depind de mărimea absolută a venitului național utilizat și de proporția în care acesta se împarte în fond de consum și fond de acumulare. Această proporție este pusă în evidență de **rata acumulării** (a), care este expresia procentuală a raportului între fondul de acumulare (A) și venitul național (VN)

$$a = \frac{A}{VN} \cdot 100$$

Fondul de consum este partea din venitul național destinată satisfacerii nevoilor de trai materiale și spirituale ale membrilor societății. Acesta se împarte în : fondul de consum individual, destinat retribuirii oamenilor muncii în raport cu cantitatea și calitatea muncii depuse, și fondul de consum so-

cial care revine membrilor societății sub forma unor servicii și produse fără plată sau cu plată redusă.

4. **Necesitatea unei rate înalte a acumulării.** Raportul în care venitul național se împarte în cele două mari fonduri este determinat în mod obiectiv de un complex de factori economici, sociali și politici, înscriindu-se printre proporțiile fundamentale ale economiei socialiste. Necesitatea unei rate înalte a acumulării decurge, în esență, din faptul că socialismul nu se poate înfăptui fără o puternică bază materială, fără dezvoltarea în ritm intens și modernizarea continuă a forțelor de producție care să asigure creșterea sistematică a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii.

Moștenind de la capitalism un nivel scăzut al forțelor de producție, o economie slab dezvoltată și o înzestrare tehnică a muncii nesatisfăcătoare, România socialistă a trebuit să-și intensifice efortul de dezvoltare pentru a învinge starea de înapoiere economică și a reduce decalajele economice față de țările dezvoltate. Perioada de după 1965 marchează trecerea la o rată optimă a acumulării, opțiune esențială pentru accelerarea progresului țării. Astfel, în perioada 1965—1980 rata medie a acumulării a fost de 33%, perioadă în care s-au obținut cele mai mari sporuri ale venitului național și implicit ale fondului de consum. De exemplu, venitul național pe locuitor a sporit de la 7 670 lei în 1965, la peste 17 000 lei în 1975 și la aproape 24 000 lei în 1980. Potrivit prevederilor Congresului al XII-lea, în actualul cincinal se va aloca 30% din venitul național pentru dezvoltare, rată ce va fi menținută și pentru perioada 1986—1990.

Menținerea unei rate înalte a acumulării în țara noastră este determinată de: a) necesitatea depășirii stadiului de țară în curs de dezvoltare și apropierea de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic; b) necesitatea modernizării structurii economiei naționale și a promovării rapide a științei și tehnicii contemporane, a lărgirii bazei proprii de materii prime și energie ; c) nevoia dezvoltării armonioase a întregului teritoriu, ocuparea deplină și eficientă a potențialului de forță de muncă al țării ; d) necesitatea dezvoltării bazei materiale a cercetării științifice, învățămîntului, ocrotirea sănătății, a îmbunătățirii condițiilor de locuit ; e) ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului, asigurarea independenței și suveranității naționale a țării.

În politica partidului și statului nostru se acordă, totodată, o atenție deosebită **eficienței acumulării.** Problema utilizării cu eficiență ridicată a întregului potențial tehnico-productiv din unitățile economice capătă o importanță cu atît mai mare în prezent, cînd avuția națională în fonduri fixe a sporit considerabil, ajungînd la peste 2 000 miliarde lei. Pentru a ilustra acest lucru trebuie arătat că numai la nivelul anului 1982 creșterea cu un procent a indicelui de utilizare a fondurilor fixe productive asigură un spor de venit național de 5 ori mai mare decît un procent din rata acumulării.

5. **Conceptul, sursele de formare și folosirea fondului național de dezvoltare economico-socială.** Conceptul de „fond național de dezvoltare economico-socială", funcțiile și importanța acestuia au fost definite la Conferința Națională a partidului din iunie 1972, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului nostru.

Fondul național de dezvoltare economico-socială exprimă sintetic, în unitatea și interdependența lor, totalitatea surselor alocate de societate pentru sporirea și perfecționarea forțelor de producție și lărgirea bazei materiale a activităților social-culturale. El este alcătuit dintr-un sistem unitar și corelat de fonduri bănești, din care fac parte : a) fondul central de dezvoltare economico-socială, format în cadrul bugetului republican ; b) fondul local de dezvoltare economico-socială, constituit la unitățile administrativ-teritoriale (județe, municipii, orașe și comune) ; c) fondul propriu de dezvoltare economico-socială al unităților economice de stat (întreprinderi, centrale, unități asimilate etc.) ; d) fondul de dezvoltare economico-socială al unităților cooperatiste și al celorlalte organizații obștești ; e) fondurile utilizate de populație pentru construcții de locuințe, construcții gospodărești, creșterea producției și a șeptelului, precum și pentru alte bunuri cu destinație similară.

Fondul național de dezvoltare economico-socială cuprinde cota din venitul național destinată dezvoltării (fondul de acumulare), fondul de amortizare, care îndeplinește și funcții de acumulare, precum și alte surse stabilite prin dispoziții legale.

Fondul de acumulare este partea din venitul național destinată lărgirii producției, creării de noi fonduri fixe și circulante, lărgirii și modernizării celor existente. În socialism acumularea are ca sursă plusprodusul creat de poporul din țara respectivă și se realizează prin punerea în valoare și folosirea rațională a resurselor materiale și de forță de muncă. Ea se înfăptuiește planificat și are ca rezultat creșterea și consolidarea proprietății socialiste, sporirea întregii avuții naționale și, pe această bază, ridicarea nivelului de trai al populației.

Fondul de amortizare se constituie prin recuperarea treptată a valorii fondurilor fixe transmise asupra noului produs pe măsura uzurii lor, proces cunoscut sub denumirea de **amortizare.** Fondul de amortizare este destinat înlocuirii fondurilor fixe uzate și scoase din funcțiune. El reprezintă, în anumite condiții, și o sursă de realizare a reproducției lărgite, asigurînd reînnoirea calitativ-superioară a fondurilor fixe cît și o anumită sporire a volumului lor.

Alte surse sînt acea parte a veniturilor populației care este folosită pentru construcția de locuințe, construcții gospodărești, creșterea șeptelului, participarea oamenilor muncii cu părți sociale la dezvoltarea fondurilor unităților socialiste etc.

În procesul folosirii lui, fondul național de dezvoltare economico-socială are următoarele **direcții de utilizare :** a) investiții pentru dezvoltarea, modernizarea și reînnoirea fondurilor fixe productive din toate ramurile economiei naționale, precum și pentru lărgirea bazei materiale a cercetării științifice ; b) sporirea necesarului de mijloace circulante impus de buna funcționare a capacităților crescînde de producție ; c) constituirea de rezerve ; d) investiții pentru lărgirea bazei materiale a sferei neproductive, inclusiv construcții de locuințe la orașe și sate.

6. **Investițiile și eficiența lor.** Calea principală de utilizare a fondului național de dezvoltare economico-socială o constituie investițiile. **Prin investiții se înțelege totalitatea cheltuielilor efectuate pentru crearea de noi fonduri fixe, productive și neproductive, precum și pentru dezvoltarea, reconstruirea și modernizarea celor existente.** Investițiile sînt instrumentul principal de realizare a politicii economice a partidului și statului nostru.

În țara noastră, ca urmare a dezvoltării rapide a economiei naționale fondul de investiții a cunoscut o creștere continuă, de la 61,9 miliarde lei, în 1951—1955, la 931,9 miliarde lei în 1976—1980 ; pentru actualul cincinal se prevăd circa 1 200 miliarde lei. Cea mai mare parte a investițiilor a fost dirijată spre creșterea producției materiale, îndeosebi a industriei și agriculturii. În perioada 1981—1985 se prevede ca circa 85% din volumul total al investițiilor să fie alocate ramurilor productive, ceea ce va permite punerea în funcțiune a peste 1 200 capacități noi de producție și modernizarea a circa 1 100 unități existente în industrie, realizarea a 375 capacități în agricultură, executarea unor importante obiective în transporturi și în celelalte ramuri ale economiei.

Rolul investițiilor în progresul economico-social al țării depinde într-o măsură însemnată de eficiența economică a acestora. **Eficiența economică a investițiilor exprimă rezultatele ce se obțin într-o anumită perioadă la fiecare leu investit.** Luînd în considerare ambii termeni ai raportului de eficiență, înseamnă că pentru aprecierea nivelului eficienței economice a investițiilor se raportează rezultatele obținute (sporul de venit național, producția, venitul net, beneficiile realizate) la investiția respectivă.

Gradul de eficiență economică a investițiilor este condiționat de calitatea activității de pregătire și de realizare a fiecărei investiții în parte. **Dintre căile de creștere a eficienței economice a investițiilor menționăm :** a) repartizarea judicioasă a investițiilor pentru obiective noi, pentru modernizarea și reutilarea celor existente ; b) scurtarea duratei de proiectare și de execuție, respectarea termenului de punere în funcțiune a obiectivelor ; c) reducerea costurilor investițiilor prin utilizarea unor soluții mai raționale, diminuarea ponderii cheltuielilor pentru construcții-montaj, eliminarea finisajelor inutile ; d) atingerea în cel mai scurt timp a parametrilor tehnico-economici proiectați ; e) folosirea intensivă și rațională a tuturor capacităților de producție, mai buna folosire a spațiilor de producție ; f) reutilarea întreprinderilor cu mașini și echipamente realizate pe baza celor mai noi cuceriri ale tehnicii și tehnologiei. În acest sens, autoutilarea este chemată să aducă o contribuție sporită pe linia modernizării aparatului de producție.

Creșterea eficienței economice a investițiilor presupune concentrarea resurselor materiale și de forță de muncă asupra principalelor obiective, astfel încît să se evite fărîmițarea eforturilor și imobilizarea fondurilor pe o lungă perioadă de timp. Eforturile principale sînt în prezent orientate spre terminarea obiectivelor începute, dezvoltarea ramurilor care asigură prelucrarea superioară a materiilor prime, activităților energetice și miniere, a celor care recuperează și asigură refolosirea materialelor.

lector dr. Gh. MANEA

ÎNTREBĂRI :

1. Ce este avuția națională și care sînt principalele elemente componente ale acesteia ?

2. Definiți produsul social ; arătați structura lui natural-materială și valorică.

3. Ce se înțelege prin venitul național și care sînt factorii de creștere a acestuia ?

4. În ce constă procesul de repartiție a venitului național ?

5. Care sînt sursele de constituire și direcțiile utilizării fondului național de dezvoltare economico-socială ?

6. Care sînt principalele căi de creștere a eficienței economice a investițiilor ?

Mecanisme ale declanșării crizelor economice mondiale (II)

ÎN PERIOADA POSTBELICĂ volumul comerțului mondial a crescut într-un ritm anual de circa două ori mai rapid decît creșterea producției însumate a tuturor țărilor lumii. În fond, cauza ritmului accelerat al comerțului mondial față de creșterea producției mondiale este legată de faptul că în perioada postbelică a avut loc o adîncire fără precedent a diviziunii mondiale a muncii. Ea a cuprins sfere tot mai largi și a îmbrăcat formele cele mai diferite, sporind interdependențele internaționale dar și autonomia relativă a țărilor dezvoltate. Aceasta nu înseamnă că vechea diviziune internațională a muncii, bazată pe specializarea unor țări în producția industrială și a altora în produse primare a dispărut; dimpotrivă, ea s-a consolidat și a căpătat proporții nemaiîntîlnite, numeroase economii „tinere" fiind împinse și mai mult pe calea monoproducției minerale sau a monoculturii. Pe de altă parte, monopolul industrial al unui număr redus de țări avansate s-a întărit în special în domeniul tehnologiilor noi, astfel încît, în numeroase cazuri, unele țări ce au pășit acum pe calea industrializării s-au văzut cantonate fie în industrii aflate în declin (din punct de vedere tehnologic, al productivității muncii, al randamentului investițiilor, al cererii interne și externe etc.), fie în industrii mari consumatoare de energie și materii prime, fie în ramuri în care ele nu puteau atinge — pe piața mondială — decît o slabă competitivitate (ca preț sau calitate) în comparație cu țările dezvoltate.

Paralel însă, între țările avansate s-a adîncit și ramificat o tot mai puternică diviziune internațională a muncii de tip interindustrial care a asigurat o scară mare a producției naționale a diferitelor mărfuri industriale. Diferențierea de la o țară dezvoltată la alta în ce privește ritmul creșterii schimburilor externe își are originile în gradul diferit de angrenare în diviziunea mondială a muncii, mai precis în diviziunea internațională de tip interindustrial. În schimb, ritmul a fost cu atît mai scăzut cu cît „scleroza" a paralizat mai puternic structurile producției și comerțului exterior al unora dintre țările dezvoltate, împingîndu-le tot mai mult pe un plan secundar. Aceasta a creat condițiile unei monopolizări crescînde, echivalente cu o scădere relativă a concurenței internaționale în domeniul producției industriale de vîrf, dat fiind că nu s-au mai înfruntat, pe anumite piețe, producători ai acelorași mărfuri ci, de regulă, producători ai unor mărfuri ce se puteau substitui reciproc.

Dezvoltarea și adîncirea diviziunii mondiale a muncii, îndeosebi cea interindustrială, au transformat relațiile economice externe într-un „sector intern" al diferitelor economii naționale avansate. Acum nu mai sînt exportate „prisosurile" sau ceea ce depășește consumul pieței interne; de la început, încă din stadiul proiectării și programării respectivei producții, este fixată ca destinație piața externă, ca și segmentul de producție destinat pieței interne. Tot astfel, importul a încetat să fie o simplă completare a propriei producții; în mod deliberat anumite mărfuri nu sînt produse, știindu-se de la bun început că ele vor proveni de pe piața externă. Așa se explică faptul că, treptat, dispare zidul despărțitor dintre diversele compartimente ale economiei naționale și piața mondială. În acest sens se poate vorbi, în mod justificat, de o tot mai profundă integrare a economiilor naționale în economia mondială, integrare ce nu poate fi confundată cu țelurile promovate de organismele suprastatale integraționiste postbelice.

Canale de „internaționalizare" a crizei

SE PUNE ÎNSĂ PROBLEMA: pe ce căi se transmit efectele unei crize dintr-o țară dezvoltată în alta? Unu din principalele canale de „internaționalizare" a crizei, de transferare a crizei dintr-una sau mai multe țări avansate în alte țări dezvoltate, o constituie comerțul exterior. Fluctuațiile importurilor nu sînt numai un indiciu de criză într-o țară sau alta, dar și unul din mijloacele prin care se transmit efectele crizei asupra partenerilor comerciali. În 1974 importurile S.U.A. scad cu 2,6%, în 1975 cu 11,5%, în 1980 cu 6,7%, în 1982 cu 4,8%. Importurile Japoniei se reduc: cu 5,9% în 1974 cu 10,7% în 1975, cu 0,9% în 1977, cu 5,9% în 1980, cu 2,2% în 1981. Să luăm în considerație efectul propagat al acestei reduceri: exporturile unui mare număr de țări partenere se reduc și ele și astfel criza din cîteva țări tinde să se „internaționalizeze".

Desigur, în cazul țărilor capitaliste dezvoltate, „internaționalizarea" unei crize nu are un singur vector (relațiile comerciale), dar acestea ocupă un loc central. De aici și reacția negativă a fiecăruia dintre guvernele țărilor avansate față de măsurile protecționiste luate de guvernele din țările partenere lor. Dirijarea importurilor prin contingentări și încurajarea exporturilor prin subvenții statale constituie în prezent politici generalizate. De aceea, se poate constata acum că efectele sînt cu atît mai puternice cu cît politicile economice sînt mai coordonate, mai sincronizate într-un număr mare de țări. Stimularea simultană a creșterii economice ca și măsurile simultane de restrîngere și frînare a creșterii, au consecințe cumulate cu mult mai puternice decît s-ar putea deduce dintr-o simplă însumare a măsurilor de politică economică luate de diferitele guverne.

Analizînd urmările sincronizării politicilor economice ale statelor, un raport O.C.D.E. exemplifica procesul transmiterii pe plan internațional a evoluției economiei unei țări prin procesul inflației. Astfel, se arată că dacă într-o țară dezvoltată inflația este mai puternică decît la partenerii ei, atunci repercusiunile rămîn relativ limitate atîta timp cît relațiile externe nu vor reflecta acest nivel înalt al inflației interne printr-o creștere masivă a prețurilor la export. Generalizarea inflației pe plan internațional duce însă la o creștere simultană a prețurilor, deci și a celor la import, ceea ce accentuează inflația internă în toate celelalte țări. La fel, „atunci cînd expansiunea este sincronizată în toate țările, nivelul general al cererii va crește, fără îndoială, destul de repede încît să provoace o sporire bruscă a prețurilor produselor primare ce se stabilesc pe piețele mondiale. Această mișcare generală riscă să se soldeze cu o inflație mult mai puternică decît cea prevăzută"[3]).

Dacă faptele confirmă ideea unei cumulări a efectelor în cazul simultaneității creșterii sau recesiunii, ele nu aduc nici o dovadă în sprijinul tezei formulate mai sus cu privire la creșterea prețurilor produselor primare. Simultaneitatea boomului — și, deci, și a cererii — în perioada 1953—1973 nu a dus la o creștere generală a prețurilor produselor primare. O astfel de creștere a prețurilor în perioada de după 1973 este mai puțin efectul unei cereri stimulatoare cît mai degrabă semnul unui anumit tip de criză și anume al crizei vechii ordini economice mondiale, mai precis al crizei relațiilor economice internaționale dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Creșterea prețurilor la petrol și apoi și la alte produse primare nu a fost urmarea spontană a raportului dintre cerere și ofertă, ci rodul unei decizii politice ce reflectă o adîncire a contradicțiilor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Paradoxul situației a fost însă că printre cele mai lovite de această creștere s-au numărat țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol care au fost puse în situația de a face față unei neașteptate deteriorări a raportului lor de schimb cu exteriorul. În schimb, țările dezvoltate și-au redus volumul importurilor de petrol și, în genere, de produse primare, au stimulat producția de înlocuitori și au continuat să dețină poziții monopoliste în producția industrială mondială, ceea ce le-a permis să obțină creșteri importante de prețuri la mărfurile industriale — și așa mai ridicate din cauza raportului de schimb favorabil lor.

Pe planul economiilor lor interne, țările capitaliste dezvoltate cunoșteau inflația încă mai înainte de scumpirea petrolului și a altor produse primare. În unele dintre ele, creșterea prețurilor importurilor de acest gen a impulsionat o dată mai mult inflația dar nu a determinat-o. Statistica internațională nu poate proba existența unei legături directe și obligatorii între creșterea sau reducerea inflației interne și fluctuațiile prețurilor la import. Și aceasta pentru că unul și același procent de creștere, de scumpire a prețurilor pe piața mondială s-a dovedit a avea ca efect proporții foarte diferite în diversele țări. Faptul că, în majoritatea anilor, inflația internă a crescut cu procente mai scăzute decît sporirea prețurilor la import demonstrează că transmiterea internațională a inflației nu se face exclusiv sau nu în principal prin intermediul prețurilor mărfurilor exportate, respectiv importate.

Interesant este de notat și faptul că volumul importurilor reacționează la dinamica prețurilor de import dar nu automat și nici în aceeași proporție. De asemenea, se poate observa inegalitatea creșterii pe țări a indicelui prețurilor la import la o scumpire identică a produselor primare. În 1974, cînd prețurile petrolului — produs considerat, de regulă, a fi principalul stimulator al sporirii prețurilor produselor primare — a crescut brusc, cu 233,8%, indicele prețurilor produselor importate crește în S.U.A. cu 48,9%, în Japonia cu 82,8%, în R.F.G. cu 22,5%, în Franța cu 46,5%, în Anglia cu 50%, în Italia cu 74,8%, în Canada cu 22,8%, în Belgia cu 31,2%, în Elveția cu

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 12 din 23 martie 1984 al revistei noastre

[3]) „Perspectives économiques de l'O.C.D.E.", nr. 33, iulie 1983, p. 22

19,1% etc. Pe ansamblul țărilor O.C.D.E., anul 1974 înregistrează o creștere de 12,5% a prețurilor medii la consumator în ciuda triplării prețurilor la petrol ; al doilea „șoc al petrolului", din 1980, consemnează o nouă creștere de 65,8% a prețurilor la țiței și o sporire medie cu 10,7% a indicelui prețurilor la consumator în țările O.C.D.E. Așadar, nu ne putem aștepta la creșteri similare nici în cazul comparării prețurilor la import cu cele la consumator și nici între prețurile unor mărfuri — chiar „strategice" ca importanță economică — și indicele global al prețurilor la import.

De aici se poate deduce că influența unei crize ce se manifestă într-una sau mai multe economii naționale asupra ansablului economiei mondiale va depinde nu numai de fluctuațiile volumului și prețurilor schimburilor comerciale, dar și de situația balanțelor externe ale partenerilor, de fluctuațiile fluxurilor de capital, de fluctuațiile cursurilor valutare etc. Cu alte cuvinte, generalizarea, „internaționalizarea" unei crize declanșate într-una sau mai multe economii naționale poate avea loc în condițiile (sau numai în condițiile) în care țările partenere cunosc o evoluție favorabilă intrării, la rîndul lor, în criză economică. În cazul economiilor naționale dezvoltate nu este suficient să se înregistreze, de pildă, un deficit al balanței de plăți curente într-o țară pentru ca ea să cunoască o criză economică.

Transmiterea crizei asupra țărilor în curs de dezvoltare

UN ALT ASPECT al mondializării crizei este cel al transmiterii crizei dintr-una sau mai multe țări dezvoltate asupra țărilor în curs de dezvoltare. Efectele de acest gen se fac simțite, în principal, prin intermediul oscilațiilor volumului și prețurilor la exportul și importul țărilor în curs de dezvoltare.

Evoluția prețurilor pe piața mondială în perioada 1953—1973 s-a caracterizat, după cum se știe, printr-o scădere relativă și, uneori, și absolută a prețurilor produselor primare, paralel cu o creștere relativă și, deseori, și absolută a prețurilor produselor industriale. Țările exportatoare de produse primare și-au văzut, deci, diminuate veniturile și, implicit, puterea de cumpărare a exporturilor lor, datorită scăderii raportului de schimb între mărfurile vîndute și cele cumpărate de ele. Încercările unor țări monoproducătoare sau monocultivatoare de a contracara scăderea prețurilor printr-o reducere a producției sau printr-o stocare ceva mai îndelungată s-au soldat — în majoritatea cazurilor — cu pierderi foarte mari pentru respectivele state dat fiind că astfel de politici au stimulat alte țări furnizoare de materii prime să-și sporească producția pentru a ocupa locul de pe piața mondială „eliberat" de țările promotoare ale măsurilor de apărare a prețurilor. Ca urmare, s-a intensificat concurența dintre țările producătoare de produse primare, ceea ce a creat condiții pentru o reducere și mai accentuată a prețurilor relative și absolute. În plus, țările dezvoltate, pentru a-și apăra propriile poziții de importatori de produse primare la prețuri ieftine, au pus la punct o producție de substituire a unor materii prime importate (fibre, țesături și blănuri artificiale, sintetice, diverși înlocuitori industriali ai unei largi game de produse naturale, inclusiv alimentare etc.), ceea ce a creat un nou sector de concurență pe piața mondială, cu repercusiuni negative suplimentare pentru prețurile ca și pentru volumul exportului de produse primare din țările în curs de dezvoltare.

O situație oarecum asemănătoare a confruntat și acele țări în curs de dezvoltare ce au pornit pe calea industrializării, dată fiind concurența acerbă pe care au întîlnit-o pe piața mondială. Singura soluție, în acest context, a fost — pentru țările în curs de dezvoltare — o sporire și mai simțitoare a volumului exporturilor pentru a compensa, măcar parțial, scăderea prețurilor mărfurilor vîndute de ele pe piața mondială.

Pe de altă parte, produsele importate de aceste țări au cunoscut creșteri de prețuri. Unele țări în curs de dezvoltare au încercat, pe acest fundal, fie să-și reducă importurile, fie să pună la punct o producție proprie de substituire a importurilor. Șansele unui succes în această direcție s-au dovedit destul de limitate. Scăderea importurilor ar fi încetinit propria creștere economică și ar fi frînat progresul tehnic și, ca atare, ar fi fost compromisă, în perspectivă, competitivitatea lor pe piața mondială. În al doilea rînd, substituirea importurilor printr-o producție proprie nu s-a dovedit, în toate cazurile, posibilă fie din cauza lipsei de tehnică adecvată și a fortei de muncă specializate, fie din cauza costurilor și a prețurilor la care puteau fi produse mărfurile respective (ținînd seama de prețul importului de tehnică și know how), fie din cauza lipsei de rentabilitate în cazul unei producții de serie mică, dat fiind că pentru o serie mare era nevoie de extinderea desfacerii mărfurilor și pe piața externă, unde se întîlneau cu concurența greu de înfruntat a producătorilor industriali din țările avansate. La toate acestea se adăuga, în cazul a numeroase țări în curs de dezvoltare, și necesitatea vitală de a importa produse alimentare.

Efectul de ansamblu al unei asemenea evoluții de durată (circa două decenii) a fost cronicizarea deficitului balanței comerciale și de plăți curente, ca și al celei pe termen lung. Atîta vreme cît deficitul se menținea în limitele considerate a fi normale și neprimejdioase, el era acceptat ca un fapt inevitabil și care putea fi contracarat, cel puțin parțial, prin diminuarea rezervelor internaționale (plăți făcute din rezervele valutare sau de aur), prin împrumuturi externe sau/și prin modificarea cursurilor de schimb ale monezii proprii în raport cu devizele principale. Alarma este dată însă cînd deficitul depășește proporțiile apreciate ca fiind normale, cînd rezervele valutare scad sub un anumit nivel, cînd creditorii refuză să mai acorde noi împrumuturi sau nivelul dobînzii devine inacceptabil de mare sau atunci cînd modificarea cursului valutar nu mai reușește să stimuleze exportul (dat fiind că prețurile externe au devenit neremuneratorii în raport cu costurile interne) sau să frîneze importul. O astfel de alarmă a fost dată, pentru majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, mai precis pentru cele cuprinse în categoria celor importatoare de petrol, după declanșarea crizei energetice și îndeosebi după al doilea „șoc" petrolier.

O circumstanță agravantă a reprezentat-o declanșarea crizei economice ciclice într-o serie de țări avansate, cu efectul principal al reducerii generale a importului, inclusiv din țările în curs de dezvoltare : în 1980, importurile țărilor dezvoltate occidentale reprezentau 1 343 miliarde dolari ; ele au scăzut la 1 278 miliarde în 1981 și la 1 194 miliarde în 1982 (în prețuri curente). Într-o astfel de situație putem vorbi despre extinderea efectelor crizei de supraproducție industrială din țările avansate asupra economiei mondiale și despre declanșarea unei crize de supraproducție de produse primare în țările în curs de dezvoltare. Blocarea exporturilor acestui grup de țări (care scad de la 558,6 miliarde dolari în 1980 la 545,4 miliarde în 1981 și la 480,6 miliarde în 1982 — în prețuri curente) a dus însă și la o criză specifică subdezvoltării economice și anume de subproducție, cu consecința firească a adîncirii decalajelor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Dar, totodată, putem afirma că preludiul extinderii crizei economice din țările avansate spre cele în curs de dezvoltare a fost declanșarea unei crize financiare, urmată de o criză valutară, pe fundalul deteriorării generale a pozițiilor comerciale ale țărilor furnizoare de produse primare (volumul importului de produse primare în țările avansate a scăzut de la 100,0 în 1979 la 90,9 în 1980, la 82,6 în 1981 și la 78,5 în 1982, ceea ce a făcut ca încasările totale ale țărilor exportatoare de astfel de mărfuri să scadă cu 11% în 1982 față de 1980).

Extinderea comerțului reciproc dintre țările în curs de dezvoltare a fost considerată de către mulți specialiști ca unica soluție [4]). Modificările în acest sens sînt încă insuficiente pentru a putea compensa reducerea piețelor de export către țările dezvoltate. De aceea, țările dezvoltate au rămas, pînă în prezent, principala piață de desfacere a mărfurilor țărilor în curs de dezvoltare. Ponderea țărilor dezvoltate în exporturile țărilor în curs de dezvoltare reprezenta 72,3% în 1970, 70,2% în 1975, 70,3% în 1980 și 67,1% în 1982. Interesant este de observat că chiar în ceea ce privește exporturile de produse manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare piața principală o constituie tot țările avansate, care absorb 64,8% din totalul exporturilor de acest gen. Este clar că relațiile comerciale cu țările dezvoltate reprezintă încă, în aceste condiții, unul din principalele canale de stimulare sau frînare a creșterii economice în țările în curs de dezvoltare.

Influența fluctuațiilor economiilor naționale ale țărilor avansate se resimte sau negativ sau pozitiv asupra sensului și dinamicii economiilor țărilor în curs de dezvoltare. O influență inversă se constată aproape numai în sens pozitiv. Într-adevăr, o evoluție favorabilă a economiei țărilor în curs de dezvoltare stimulează creșterea economică a țărilor avansate, în vreme ce o evoluție nefavorabilă a țărilor rămase în urmă influențează cu o intensitate mai puțin palpabilă conjunctura țărilor dezvoltate. Înțelegerea corectă a rolului stimulator pe care îl poate juca creșterea și dezvoltarea economiei țărilor în curs de dezvoltare duce la concluzia că o relansare a economiei mondiale nu se poate mărgini la o înviorare a economiei țărilor avansate, ci trebuie să cuprindă și o intensificare fără precedent a procesului de dezvoltare a țărilor rămase în urmă, o acțiune deliberată și susținută în direcția micșorării și lichidării decalajelor economice internaționale.

N.S. STĂNESCU

[4]) Vezi Victor Urquidi, Même avec une reprise du Nord l'autosuffisance — seule solution pour le Sud, în „Forum du développement", august-septembrie 1983, p. 4.

R. S. CEHOSLOVACĂ

Orientări actuale în economie

PRINTRE obiectivele prioritare ale celui de al 7-lea plan cincinal al R. S. Cehoslovace, aflat în curs de îndeplinire (1981—1985) se numără un complex de măsuri pentru îmbunătățirea sistemului de conducere planificată a economiei naționale. Aceste măsuri vizează potențarea factorilor de dezvoltare economică intensivă în vederea creșterii eficienței participării la diviziunea internațională a muncii (îmbunătățirea raportului de schimb, deteriorat la începutul anilor '80 față de deceniul precedent, echilibrarea balanței de plăți externe în condițiile unei creșteri minime a importurilor de materii prime, energie și bunuri de consum).

O primă direcție a dezvoltării intensive o constituie **restructurarea și specializarea producției de export.** Industria furnizează 90% din produsele de export. O atenție sporită se acordă livrărilor de mașini și utilaje, echipamente complexe, care dețin peste 50% din structura actuală a acestuia (camioane, tractoare și automobile, mașini pentru industria ușoară — textilă, pielărie —, echipamente pentru turnare și formare, echipamente pentru centrale nucleare, mașini-unelte etc.).

Domeniile tehnice de vîrf, cum ar fi microelectronica, cibernetica și robotica, tehnica nucleară, aparatura optică și medicală, biotehnologiile, industria farmaceutică, au și început să ofere articole de mare competitivitate la export cum sînt, spre exemplu : sistemul de testare a circuitelor imprimate de mare densitate, echipamente pentru reactoare nucleare cu apă ușoară, lentile de contact etc. Se mențin totodată și producții tradiționale specializate pentru export ca : pielărie, încălțăminte, textile, blănărie, ceramică, sticlă, porțelan, zahăr, malț, hamei, bere etc. În toate aceste domenii însă se urmărește valorificarea superioară a materiilor prime interne și importate prin realizarea de produse de cea mai bună calitate.

Pe planul **organizării producției** s-a urmărit realizarea unor structuri variate, flexibile, adaptate specificului și sarcinilor din diferitele domenii. Astfel, industria cehoslovacă este divizată în 163 unități economice de producție industrială care reunesc întreprinderi integrate orizontal (tehnologii apropiate) sau vertical (înlănțuire a producției). Acestea pot avea ca formă de organizare economică-juridică una din următoarele structuri : întreprindere de ramură, consorțiu sau trust. Prima formă, întreprinderea de ramură, reunește de regulă uzine mari cu structuri interne complexe, integrate vertical după fluxul de producție pe care le reprezintă în mod unitar din punct de vedere juridic. Consorțiile, cea mai frecventă formă de organizare a unităților economice de producție, spre deosebire de forma anterioară, nu conduc uzine, ci întreprinderi de grup cu independență juridică în relațiile de producție curente. În sfîrșit, trustul administrează întreprinderi naționale cu independență juridică totală, de profil tehnic apropiat. Unitatea economică de producție, indiferent de forma sa organizatorică, participă la elaborarea strategiei dezvoltării de ramură, întocmind planuri pe termen lung, cincinale și anuale, repartizate pe uzine și întreprinderi. În funcție de rezultatele economice acordă stimulente sau sancțiuni organizațiilor subordonate, aprobă programele de dezvoltare tehnico-științifică și de investiții. Se consideră că această varietate organizatorică asigură premisele unei bune adaptări la specificul sarcinilor de producție și export.

Caracterul intensiv al dezvoltării economice în Cehoslovacia este evidențiat și de structura populației ocupate ; astfel sectorul primar și secundar au împreună o pondere de circa 50%, restul revenind sectorului terțiar, inclusiv construcțiile și mica industrie. Deși industria nu utilizează decît o treime din personalul muncitor, ea produce 60% din venitul național. La obținerea acestor rezultate în industrie învățămîntul și cercetarea își aduc însă o contribuție majoră, prin cele peste 400 de institute de cercetări și 1 500 centre specializate de cercetare în care lucrează 170 000 de cadre, prin cele 36 de universități cu 110 facultăți, în care se pregătesc circa 150 000 de studenți ca și prin învățămîntul de cultură generală.

Prin numărul de invenții înregistrate anual, parte comercializate sub licență în străinătate, Cehoslovacia se situează, pe plan mondial, pe locuri de frunte. (În 1982 au fost realizate 8 393 de invenții și au fost propuse peste 300 000 de raționalizări). Mișcarea sindicală încurajează activitatea creatoare a oamenilor muncii prin organizarea de concursuri ale inovatorilor, de centre de consultații tehnice și juridice. Centrele controlează respectarea riguroasă a legalității privind remunerarea creatorilor de tehnică nouă, a autorilor de invenții și de proiecte de raționalizări, mergînd pînă la reprezentarea intereselor lor în justiție. Reprezentanții sindicatelor participă la elaborarea programelor tematice de inovații cuprinzînd probleme tehnice stringente ale economiei. Apoi aceste teme sînt lansate sub formă de concurs către inovatori. Sindicatele constituie, de asemenea, brigăzi complexe de raționalizări, formate din specialiști de diferite profile pentru rezolvarea unor probleme de producție, tehnologice sau de securitatea muncii.

Cehoslovacia, țară industrializată care a pășit pe calea socialismului, se situează azi printre primele zece țări industriale dezvoltate ale lumii din punct de vedere al producției pe locuitor la un număr de produse industriale, asigurîndu-și totodată în proporție de peste 90% necesarul de produse agroalimentare pentru consumul intern. Agricultura intensivă constituie o bază importantă de materii prime atît pentru industria de bunuri de consum cît și pentru export.

În sfîrșit, un alt factor al dezvoltării intensive îl constituie **cooperarea economică și tehnică internațională.** Numai în domeniul construcțiilor de mașini Cehoslovacia participă la peste 100 de proiecte de specializare și cooperare cu alte țări socialiste privind cercetarea, dezvoltarea și producția de noi tipuri de mașini și echipamente în domeniul energiei, materiilor prime și combustibililor, prelucrarea cauciucului, poli-

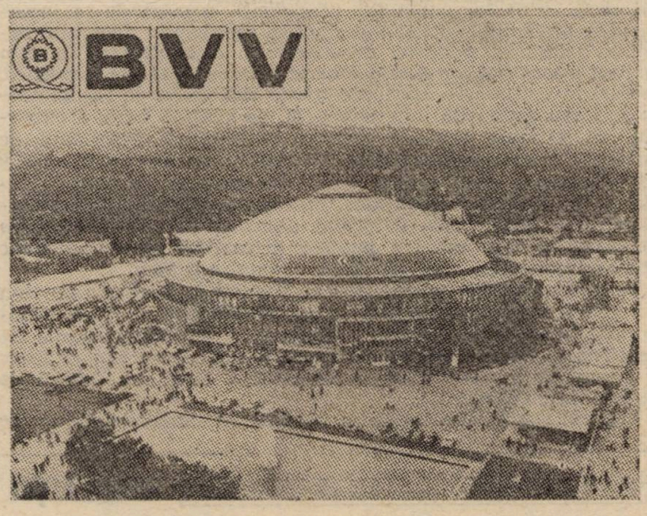

Complexul expozițional din Brno găzduiește de două ori pe an tîrgurile internaționale specializate de bunuri de consum și mașini la care țara noastră este o participantă tradițională

merilor, instalații de încărcare mecanizate, instalații de purificare a apei și tratare a deșeurilor menajere și industriale.

Între Cehoslovacia și România convențiile de specializare și cooperare în domenii ca : producția de utilaj chimic, metalurgic, de mașini-unelte automate, de auxiliari pentru industria cauciucului și coloranți s-au dovedit de mare importanță în lărgirea schimburilor bilaterale. Ponderea produselor realizate prin acțiuni de specializare și cooperare în totalul schimburilor reciproce urmează să atingă nivelul de 30% în cursul actualului cincinal.

Prezența tradițională a României la tîrgurile internaționale de la Brno ca și a Cehoslovaciei la tîrgurile internaționale de la București constituie un important mijloc de informare asupra noutăților din oferta de export, de extindere în continuare a comerțului și cooperării între cele două țări ale noastre.

dr. Ioan GEORGESCU

Pakistan: priorități în economie

DEVENIT INDEPENDENT cu mai puțin de trei decenii în urmă, Pakistanul oferă azi imaginea unei țări angrenate într-un vast program de dezvoltare economică și socială. Succesele realizate de poporul pakistanez prieten pe calea lichidării grelei moșteniri a epocii coloniale sînt semnificativ ilustrate de rezultatele de ansamblu obținute în perioada celui de-al cincilea plan cincinal (1978—1983), perioadă în care, produsul național brut a înregistrat o rată anuală de creștere de circa 6%, producția industrială a sporit cu 9% anual, iar cea agricolă cu 4,5%. Au avut loc transformări în toate domeniile vieții, creîndu-se unități reprezentative într-o serie de sectoare cheie, cum ar fi siderurgia, petrochimia, construcțiile de mașini, industria textilă și altele. În perioada celui de-al cincilea plan cincinal au fost date în funcțiune, printre altele, complexul siderurgic și rafinăria de la Karachi, portul maritim Quasim, noi fabrici de ciment, de îngrășăminte chimice, noi amenajări hidrotehnice pe principalele rîuri și multe altele.

Cel de-al șaselea plan cincinal, pe perioada 1 iulie 1983-30 iunie 1988 își propune continuarea în ritm susținut a procesului de dezvoltare, în ciuda unor influențe negative resimțite de economia națională de pe urma crizei economice mondiale. Astfel, în perioada celui de-al șaselea cincinal, se prevede realizarea unei creșteri medii reale a P.I.B. de 6,5% anual. Cheltuielile pentru dezvoltare vor totaliza 495 miliarde rupii, fiind de peste două ori mai mari decît în cincinalul precedent. Din totalul investițiilor, 295 miliarde rupii se vor realiza în sectorul de stat, restul de 200 miliarde rupii revenind sectorului particular.

O atenție prioritară este acordată sectorului energetic, spre care sînt orientate aproape 100 miliarde rupii (de aproape 3 ori mai mult decît în cincinalul precedent), urmărindu-se intensificarea producției în toate domeniile, inclusiv în domeniul petrolier, lichidarea penuriei de energie și electrificarea în ritm susținut a localităților rurale. Planul preconizează, de asemenea, eforturi investiționale susținute (peste 89,7 miliarde rupii) pentru sporirea producției alimentare și, pe această bază, a exportului de produse agricole, pentru continuarea procesului de construire a unor întreprinderi industriale (noi investiții de 77,9 miliarde rupii), ca și pentru realizarea unor noi proiecte de irigații și amenajări hidrotehnice. Investițiile considerabile planificate în perioada 1983—1988 sînt destinate să contribuie și la atenuarea în continuare a marilor disparități socio-economice care caracterizează încă diferitele regiuni ale țării.

Printre proiectele prevăzute a se finaliza în perioada de plan se numără termocentrala pe cărbune de 600 MW de la Jamshoro, noul port de la Korangi, refacerea a 4 260 km canale de irigații și săparea a 950 puțuri de apă, extinderea capacităților de producere a cimentului, construirea a două noi fabrici de îngrășăminte chimice ș.a.

Poporul român urmărește cu viu interes eforturile depuse de poporul pakistanez pentru consolidarea independenței naționale, pentru edificarea unei economii moderne. Între Republica Socialistă România și Republica Islamică Pakistan s-au statornicit raporturi de strînsă prietenie și colaborare, care se extind pe cele mai diverse planuri.

Relațiile economice dintre cele două țări cunosc o dinamică ascendentă, dezvoltîndu-se în cadrul juridic creat de Acordul comercial pe termen lung și Acordul de cooperare economică, tehnică și științifică în vigoare între cele două părți. Un exemplu viu al conlucrării rodnice dintre cele două țări îl constituie rafinăria națională de la Karachi, cel mai important obiectiv economic al țării în acest domeniu, rezultat al eforturilor conjugate ale specialiștilor români și pakistanezi, pus în funcțiune în anul 1977. În prezent avansează lucrările la alte obiective de cooperare printre care, fabrica de ciment de la Kohat, fabrica de ciment de la Lasbella (cu o capacitate de 2 000 tone/zi) și blocul de ulei de la rafinăria Karachi.

De ambele părți se apreciază că există în continuare bune perspective pentru lărgirea cooperării economice româno-pakistaneze, îndeosebi în domeniile petrochimic, al materialelor de construcții, valorificării unor bogății naturale (cărbuni, minereu de fier etc), transporturilor ș.a.

Schimburile comerciale din România și Pakistan s-au dezvoltat puternic în ultimii ani, volumul lor valoric fiind în 1982 de circa 2 ori mai mare decît în 1977. În această perioadă, exporturile românești pe piața pakistaneză au fost constituite în principal din mașini și utilaje pentru industria cimentului, utilaj minier, metalurgic, petrolier, produse chimice (îngrășăminte, materiale plastice, fire și fibre sintetice, sodă caustică, coloranți sintetici etc), corpuri de iluminat, produse ale industriei de prelucrare a lemnului, patente, proiecte, licențe etc. Importurile românești sînt constituite în principal din produse tradiționale pakistaneze (piei, bumbac etc), dar și din unele produse ale tinerei industrii pakistaneze printre care confecții și instrumente și accesorii medicale.

Un rol hotărîtor, dinamizator pentru dezvoltarea colaborării bilaterale pe multiple planuri dintre România și Pakistan l-au avut întîlnirile directe dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Zia-ul-Haq, convorbirile purtate cu ocazia vizitelor reciproce anterioare. Tocmai pornind de la această experiență, noua vizită a președintelui Nicolae Ceaușescu în Pakistan este așteptată cu încrederea că se va solda cu rezultate fructuoase pentru ambele state și va deschide noi perspective intensificării și adîncirii cooperării economice, schimburilor comerciale, tehnico-științifice și culturale, în interesul celor două popoare, al cauzei păcii, securității și colaborării internaționale.

Nicolae LAURENȚIU OS
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 23—27 APRILIE a.c., tendința de reapreciere generală a cursului **dolarului S.U.A.**, pe piața valutară internațională, conturată de la începutul săptămînii precedente, s-a accentuat sensibil. Consolidarea poziției acestei valute a fost motivată în principal de : sporirea încrederii majorității operatorilor într-o evoluție în ritm susținut a activității economice în S.U.A., în viitorul imediat (după publicarea în săptămîna precedentă a datelor privind creșterea P.N.B. în trimestrul I a.c. cît și în cursul perioadei analizate a celor privind creșterea productivității muncii în sectoarele neagricole cu 2,6% pe an în trimestrul I a.c., comparativ cu 2,7% pe an în trimestrul IV 1983, privind sporirea în continuare a comenzilor pentru bunuri durabile în industria S.U.A. în luna martie a.c., privind creșterea indicelui prețurilor de consum cu numai 0,2 puncte procentuale în luna martie a.c., după o majorare a acestui indicator cu 0,4 puncte procentuale în februarie a.c.) ; anticiparea, în acest cadru, a unor noi măsuri de restringere a creditului de către autoritățile monetare centrale din S.U.A. în vederea menținerii controlului asupra procesului inflaționist, în următoarele luni, măsuri cu efect în sens ascendent asupra nivelului dobînzilor pe termen scurt la fondurile în dolari ; agravarea disputelor dintre sindicate și guverne într-o serie de țări (în principal în R.F. Germania) și apariția altora noi, ceea ce a descurajat investițiile de fonduri în valutele țărilor respective (în principal în mărci vest-germane) și a determinat investitorii să transfere un volum tot mai important de fonduri în dolari.

Astfel, atenția factorilor de acțiune de pe piețele valutară și de capital s-a deplasat de la consecințele posibile ale agravării deficitelor bugetar și comercial ale S.U.A. la posibilitatea majorării substanțiale a nivelului dobînzilor la fondurile în dolari în viitorul imediat.

Noi majorări ale dobînzilor

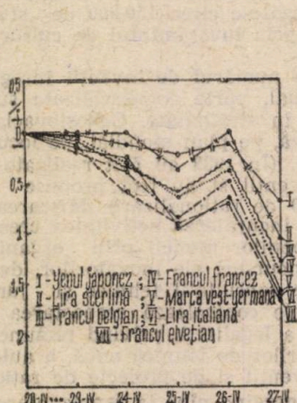

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 23—27 IV ; bază : 20 IV 1984

Comparativ cu nivelurile atinse în ziua de referință de 20 aprilie, principalele valute vest-europene au înregistrat, în perioada analizată, următoarele procente de depreciere (în paranteză sînt date nivelurile de curs față de dolar din ziua de 27 aprilie a.c.) : **lira sterlină** circa 1,05 puncte procentuale (1,40 dolari/liră), **francul elvețian** circa 1,7 puncte procentuale (2,2350 franci/dolar), **marca vest-germană** circa 1,57 puncte (2,7050 mărci/dolar), **francul belgian** circa 1,3 puncte (55,10 franci/dolar), **francul francez** circa 1,4 puncte procentuale (8,3050 franci/dolar), **lira italiană** circa 1,7 puncte procentuale (1673 lire/dolar). Procentul de depreciere față de dolar a cursului **yenului japonez** a fost mai modest, de circa 0,7 puncte procentuale (la 226,50 yeni/dolar în ziua de 27 aprilie a.c.), în parte și ca efect al investirii de fonduri din valute europene în yeni ca alternativă la investiția în dolari.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au înregistrat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă pentru depozitele pe 6 luni cotate în zilele de 20 și 27 aprilie a.c.) : eurodolari 11,375% și 11,3125%, euromărci vest-germane 5,875% și 5,875%, eurofranci elvețieni 4,0% și 4,0625%.

Pe fondul aprecierii generale a cursului dolarului S.U.A. și în perspectiva unei majorări a nivelului de dobîndă la investițiile în această valută, **prețul aurului** s-a înscris pe o curbă descendentă, atingînd, la ultimul fixing de la Londra din intervalul analizat, 377,25 dolari/uncie, față de 384,90 dolari/uncie la finele săptămînii precedente.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

D646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Determinarea capacității de producție a unităților de construcții-montaj

CAPACITATEA DE PRODUCȚIE a unei unități de construcții-montaj poate fi definită ca **volumul maxim de producție de o anumită structură care poate fi realizat de către aceasta într-o anumită perioadă de timp, în condițiile utilizării la un grad înalt și cu eficiență economică ridicată a tuturor forțelor de producție de care dispune.** Cunoașterea mărimii ei reale prezintă o importanță deosebită pentru practica planificării și programării, servind în principal la descoperirea și evaluarea corectă a resurselor interne ale antreprizei de construcții. Pe această bază se poate proceda la stabilirea necesarului de mijloace, în conformitate cu principiul proporționalității și echilibrului între posibilități și sarcinile întreprinderii ; la alegerea soluțiilor optime de organizare ; la fundamentarea diferitelor variante de dezvoltare ; la compararea și aprecierea rezultatelor obținute pe linia mobilizării rezervelor interne de producție și îmbunătățirii laturilor calitative ale activității. Într-o abordare rațională, pentru o astfel de cunoaștere este necesar să fie luate în considerație atît aspectul static — volumul de producție realizat într-un interval de timp dat, cît și cel dinamic — dimensiunea adaptabilității la un program de producție variabil în timp.

ELEMENTE CONSTITUTIVE ȘI FACTORI DETERMINANȚI

Elementele constitutive ale capacității se pot stabili independent, însă corelarea lor într-un rezultat global, care să dea capacitatea unității productive de construcții, prezintă o foarte întinsă gamă de variante. Aceste **elemente** sînt : numărul muncitorilor existenți, pe meserii și nivel de calificare ; capacitatea de producție a utilajelor, pe categorii de lucrări și a mijloacelor de transport din dotarea proprie a unității ; posibilitatea de a procura utilaje și mijloace de transport prin închiriere de la terți ; numărul și mărimea compartimentelor de conducere operativă a producției, necesare subunităților de execuție ; capacitățile de producție secundar-industrială existente ; volumul lucrărilor de organizare de șantier și repartizarea lor teritorială ; capacitatea de prelucrare a informațiilor la nivelul centralei unității ș.a. Majoritatea elementelor de mai sus sînt variabile ; singurele relativ constante — dar numai în anumite condiții — sînt cele privind organizarea de șantier și producția secundar-industrială. Orice modificare în structura sau repartiția teritorială a lucrărilor impune consum de timp și forță de muncă pentru construirea lucrărilor de organizare pe noile amplasamente. Pe de altă parte, aceste elemente sînt într-o strînsă interdependență. De exemplu, numărul de maiștri determină o limită a efectivelor de muncitori care pot fi supravegheați sau a punctelor de lucru pe care le pot acoperi eficient. Numărul și tipurile utilajelor, posibilitățile de preparare a betoanelor, de cazare a muncitorilor etc. pot limita capacitatea de producție sub cea determinată după criteriul numărului de maiștri. În același timp, mijloacele existente determină diferite capacități în funcție de structura lucrărilor, modificarea acesteia implicînd și modificări de capacitate.

În ce privește **factorii** care influențează sau determină capacitatea de producție în construcții, ei pot fi grupați astfel :

— factori **tehnici :** calitatea proiectelor ; natura producției ; structura lucrărilor ; durata medie de execuție a obiectelor ; natura și calitatea materialelor și prefabricatelor ; randamentul utilajelor și uzura fizică a acestora ;

— factori **tehnologici :** tehnologiile, metodele și procedeele de execuție ; gradul de valorificare a materialelor ; gradul de mecanizare și automatizare a proceselor ; calitatea prevăzută a lucrărilor ;

— factori privind **organizarea conducerii :** aprovizionarea ritmică cu materiale ; nivelurile stocurilor de siguranță ; organizarea transportului intern ; coeficientul de încadrare a unității cu forță de muncă ; asigurarea unei conduceri tehnice calificate ; nivelul programării și urmăririi producției ; gradul de tipizare și prefabricare ; nivelul mobilizării resurselor interne ; folosirea fondului anual de timp ; coeficientul lucrului în schimburi ; respectarea termenelor de predare a proiectelor ;

— factori privind **organizarea producției și a muncii :** numărul și structura pe grupe a utilajelor, gradul de folosire intensivă și extensivă a acestora ; numărul total al personalului muncitor ; nivelul general de calificare și gradul de policalificare a forței de muncă, în ansamblu și pe brigăzi de antrepriză ; nivelul productivității muncii în perioada anterioară (de bază) ; gradul de servire a locurilor de muncă ; gradul de folosire a timpului de lucru ; capacitatea bazelor de producție ; organizarea de ansamblu a șantierelor ; raportul dintre muncitorii de bază și cei auxiliari ;

— factori de **ambianță :** microclimatul de muncă ; factori fizici de ambianță și gradul de sezonalitate al producției ;

— factori **psihosociologici:** stabilitatea cadrelor; disciplina în muncă ; nivelul intensității muncii ; nocivitatea producției ; măsurile de protecția muncii ; nivelul de sănătate al lucrătorilor ; climatul social al locului de muncă ;

Supliment la nr. 18 1984 Revista ECONOMICA

— factori **externi**: modul de stimulare a producției; legislația contractuală; relațiile de colaborare și cooperare cu alte unități; legislația generală referitoare la (sau și la) ramură; dispersia producției; perioada la care se referă capacitatea (an, trimestru, lună); sarcina de creștere a productivității muncii ș.a.

Un studiu (autor M. Rafiroiu) evidențiază 52 de factori principali care influențează esențial mărimea capacității de producție a unităților de construcții. Procedînd la analiza și ierarhizarea lor în ordinea importanței se evidențiază 13 factori cu o pondere însemnată, de cca. 70% în total: mecanizarea lucrărilor — 12%, natura producției — 10%, scurtarea duratei de execuție — 10%, asigurarea stabilității cadrelor — 8%, introducerea tehnologiilor noi — 4,5%, extinderea relațiilor de cooperare — 4,2%, creșterea gradului de folosire a timpului de lucru — 4,2%, nivelul îndeplinirii normelor — 4,2%, calitatea materialelor — 3,8%, calitatea prescrisă a lucrărilor — 3,0%, folosirea fondului anual de timp — 3,0%, extinderea lucrului în grup la utilaje — 3,0%, folosirea intensivă a utilajelor — 3,0%. Dintre acești factori, cei legați de forța de muncă au o pondere de 19%, iar cei legați de procesul de mecanizare de 18% — de unde necesitatea concentrării atenției conducerii asupra activităților ce vizează asigurarea, pregătirea și folosirea rațională și eficientă a forței de muncă.

Evident, volumul de producție care se planifică unei unități este în funcție nu de capacitatea teoretică, ci de necesitățile de realizare a unor obiective de investiții, în ramura economică pentru care lucrează în exclusivitate sau preponderent respectiva antrepriză de construcții sau pe raza teritorială de activitate a acesteia. Totuși, pentru a oferi planificării un instrument util în repartizarea rațională a lucrărilor pe executanți, fără dereglări importante ale relației potențial-încărcare ce ar determina probleme dificile în legătură cu utilizarea bazei tehnico-materiale și a forței de muncă, problema determinării capacității de producție rămîne deschisă, iar rezolvarea ei implică stabilirea unei metodologii de calcul practică și compatibilă cu realitățile producției de construcții-montaj și cu particularitățile acesteia, care fac dificilă definirea unei unități caracteristice de capacitate: mobilitatea în timp și spațiu a lucrărilor și a locurilor de muncă ale executanților; varietatea mare a obiectelor de construcții (categorii și tipuri — uneori unicate), a materialelor folosite, a tehnologiilor, a echipamentelor de lucru (din care cauză nu se poate vorbi — ca în cazul industriei — de un utilaj sau grup de utilaje conducător).

Dat fiind numărul foarte mare de variabile, orice metodă de calcul necesită acceptarea unor convenții pentru stabilirea unei unități de măsură a capacității de producție. Exprimarea în unități fizice este practic inoperantă, deoarece variază de la o perioadă la alta (în funcție de structura lucrărilor și a obiectelor de construcții) și nu oferă o mărime pe baza căreia să se poată evalua în mod pertinent gradul de valorificare a resurselor. Să presupunem că o unitate de construcții a avut în execuție, în doi ani consecutivi, un total de 81, respectiv 73 de obiecte, din care: blocuri de locuințe tip A1 — 30 în primul an și 20 în al doilea; blocuri tip P1 — 25, respectiv tot 25; hale pentru industria textilă — 5 și 7; hale pentru industria cărnii — 0 și 5; supermagazine tip BIG — 6 și 9; centrale termice tip TG — 5 și 0; tronsoane de drum modernizat (5 km) — 8 și 2; silozuri tip C de 1000 t — 2 și 10. Desigur, nu putem trage concluzia că în al doilea an capacitatea de producție a unității este mai mică decît în primul, prin numărul mai redus al obiectelor — dar nici nu putem aprecia că ea este mai bine folosită; în această situație este clară necomparabilitatea mărimilor. Exprimarea în unități natural-convenționale este și ea foarte dificilă, din cauza acelorași variabile. (O similitudine a obiectelor în execuție, care să permită o astfel de exprimare, nu există în practică la nivelul antreprizei generale, al întreprinderii de antrepriză, iar în cel al brigăzii complexe de antrepriză apare doar în puține cazuri — de pildă, cînd aceasta execută numai obiecte de aceeași categorie și cu capacități modulare, cum ar fi locuințele; încă și atunci s-ar putea ivi diferențieri în funcție de structura constructivă, numărul de niveluri al blocurilor ș.a., care ar modifica datele privind tehnologiile și utilajele necesare). Problema ar putea fi mai ușor studiată dacă am considera distinct: pe de o parte, **unitățile specializate cu profil definit** — de exemplu pentru construcții de drumuri, de căi ferate, de locuințe, lucrări hidrotehnice ș.a., la care profilul respectiv deține ponderea principală în volumul producției, celelalte obiecte de construcții urmînd să fie echivalate în obiecte de profil, cum ar fi apartamentul convențional, cu ajutorul unui coeficient de transformare (de pildă volumul valoric al materialelor puse în operă, deoarece materialele au ponderea cea mai mare în costuri); pe de altă parte, **unitățile cu profil larg de producție** — la care este mai dificil să se găsească un obiect de construcție convențional, în care să poată fi exprimată varietatea mare a lucrărilor.

Exprimarea valorică — în prețuri de deviz curente — **a volumului producției de construcții** este cea mai sintetică, întrucît permite însumarea unei diversități largi de lucrări aflate în diferite stadii de execuție, reflectă cumulativ aspectele cantitative și calitative ale activității (ținînd seama și de consumul de muncă trecută — materializată), dă posibilitatea determinării rezultatelor economice și stabilirii în dinamică a volumului producției, comparabil la toate nivelele și, totodată, sintetizează o serie de factori care acționează asupra mărimii capacității de producție, cum sînt: modificarea periodică a bazei normative de deviz, a normelor de consum de materiale, a prețurilor de achiziție ale materialelor, a tarifelor de transport, a normelor de folosire a utilajelor și a mașinilor, a normelor de muncă etc.; schimbarea structurii volumului fizic al producției de construcții, constînd din modificarea ponderii diferitelor grupe mari de lucrări, obiecte de construcții și a diverselor categorii de lucrări.

PRINCIPIILE DETERMINĂRII CAPACITĂȚII

1. Principiul **priorității forței de muncă.** Date fiind particularitățile procesului de producție din construcții și nivelul de industrializare a lucrărilor, este necesar ca la construirea modelului de determinare a capacității de producție să se ia în calcul, în primul rînd, forța de muncă (privită sub ambele aspecte: cantitativ și calitativ) și, respectiv, productivitatea muncii, ca indicator calitativ sintetic ce exprimă influența tuturor factorilor tehnici, economici și organizatorici ai procesului de producție.

2. Principiul **valorii constante de la o perioadă la alta a existenței sau a lipsei temporare a resurselor materiale,** ca factori ce nu influențează mărimea capacității de producție.

3. Principiul **organizării pe unități de lucru și activități.** Conducerea procesului de producție în construcții-montaj are la bază doi parametri organizatorici fundamentali: unitatea de lucru (formația de muncitori, utilajul sau grupul de utilaje care participă la realizarea producției de bază) și activitatea (o componentă a procesului de execuție, care face obiectul programării, lansării și urmăririi lucrărilor și care stă la baza controlului unității de lucru). Activitatea poate fi omogenă sau eterogenă, iar valoarea ei se stabilește cu ajutorul prețurilor de deviz, conform documentației economice; vom avea deci unități de lucru ce execută activități omogene și altele ce execută activități eterogene, cu exprimare valorică complexă.

4. Principiul **noninfluenței prețurilor de construcții de la o perioadă la alta.** Considerînd ca neesențială variația influenței acestor prețuri, seria statistică a productivităților valorice realizate în perioada precedentă, corelată cu ajutorul unor coeficienți de corecție care țin seama de soluțiile de industrializare din noile proiecte de execuție, poate fi folosită cu succes la stabilirea capacității de producție din perioada considerată.

5. Principiul **priorității verigii inferioare.** Determinarea capacității trebuie să înceapă cu efectuarea calculelor la unitățile organizatorice inferioare de producție (echipe, brigăzi, utilaje, grupe de utilaje) și să continue succesiv cu stabilirea capacităților verigilor superioare, pînă la antrepriză și antrepriză generală.

6. Principiul **priorității activității conducătoare.** La determinarea capacității se cere să avem în vedere activitățile principale, conducătoare, care pot fi diferite de la o perioadă la alta (lucrări de structuri, de instalații-montaj, de finisaje ș.a.). Caracterul de lucrare conducătoare este dat, în general, de ponderea materialelor puse în operă sau de folosirea exclusivă a unor utilaje și mașini strict necesare pentru punerea în operă a unui volum însemnat de materiale.

7. Principiul **caracterului dinamic.** Capacitatea este influențată permanent, pe de o parte de particularitățile procesului de producție, iar pe de altă parte de factori tehnici și organizatorici, ceea ce obligă la calcularea ei de la o perioadă de plan la alta.

CONSTRUIREA MODELULUI MATEMATIC

Modelarea conducerii procesului de producție din construcții, în vederea determinării capacității, trebuie să ia în considerare parametrii necesari pentru definirea semnificativă a elementelor de bază — și anume: numărul proceselor de lucru, volumul și structura lor; numărul formațiilor de lucru, structura și mărimea lor; cantitatea, structura și parametrii tehnico-economici ai utilajelor; consumul de timp ș.a.

Pentru construirea modelului matematic cu ajutorul căruia urmează să determinăm capacitateta de producție a unității de construcții vom folosi productivitatea muncii în expresie valorică, deoarece în felul acesta putem introduce în calcule influența tuturor factorilor de producție care acționează în activitatea de construcții; astfel, trăsăturile caracteristice (umane și economice) ale diferitelor unități de lucru pot fi cuprinse cu suficientă precizie în expresii matematice, fără a afecta esențial relația fundamentală și conceptul capacității de producție.

În calcul se vor determina separat capacitatea pentru unitățile care execută lucrări omogene și pentru cele cu lucrări eterogene complexe.

Considerînd formația „i" care execută lucrarea „j", capacitatea ei de producție va fi cea din relația (1), iar pentru toate formațiile care execută activitatea „j", cea din relația (2). În activitatea de construcții întîlnim însă adesea situații în care o formație oarecare „i" execută pe bază de contract, într-o perioadă de timp, „n" activități „j" (J = 1, n). În acest caz, pentru a determina capacitatea de producție vom lua în calcul productivitatea corectată a formației „i" (i = 1, m), după relația (3). Ca element de ponderare în vederea obținerii productivității corecte vom considera coeficienți de structură, care reflectă proporția activităților „j" în cadrul programului de lucru al brigăzii „i" în perioada considerată, în expresie valorică. Această exprimare este posibilă, valoarea lucrărilor fiind determinată prin programul de lansare-urmărire și înscrisă în lista activităților proiectului de execuție a devizului conform relației (4). Rezultă, astfel, relația (5). Cînd valorile sarcinii privind lucrarea „j" sînt cunoscute — așa cum se întîmplă în realitate — capacitatea de producție a formației „j" este dată de relația (6). Capacitatea de producție a brigăzii de antrepriză, a întreprinderii etc. poate fi determinată prin însumarea capacităților unităților de lucru omogene și eterogene — relațiile (7), (8), (9); sau, considerînd formațiile omogene drept formații eterogene, relația de calcul a capacității rămîne (10).

Aceste elemente pot fi calculate și corelate în balanța de calcul. Tabelul alăturat dă o imagine completă asupra capacității defalcată pe unități de lucru și pe categorii de lucrări, ceea ce permite o analiză de conținut a modului de folosire a acesteia.

Relații de calcul

$$① \quad Q_i^j = F_i^j W_i^j$$

$$② \quad Q^j = \sum_{i=1}^{m} F_i^j W_i^j ; (i=1,m); (j=1,n)$$

$$③ \quad Q_i = F_i W_{i(c)}$$

$$④ \quad y_i^j = \frac{L_j}{\sum_{j=1}^{n} L_j} \; ; \; \sum_{j=1}^{n} L_j = 1$$

$$⑤ \quad W_{i(c)} = \sum_{j=1}^{n} W_i^j y_i^j$$

$$⑥ \quad Q_i = F_i \sum_{j=1}^{n} W_i^j \frac{L_j}{\sum_{j=1}^{n} L_j} \text{ sau } Q_i = F_i \sum_{i=1}^{n} W_i^j y_i^j$$

$$⑦ \quad Q^o = \sum_{o=1}^{K} F_o W_o$$

$$⑧ \quad Q^e = \sum_{e=1}^{p} F_e W_{e(c)}$$

$$⑨ \quad Q = \sum_{o=1}^{K} F_o W_o + \sum_{e=1}^{p} F_e W_{e(c)} \cdot (k \neq p; k \leq p \leq m; k+p=m)$$

$$⑩ \quad Q = \sum_{i=1}^{m} F_i W_{i(c)}$$

Semnificații

i – numărul de unități de lucru care execută lucrarea sau procesul "j"; F_i^j – fondul de timp al unității de lucru "i", exprimat în om-zile pentru perioada de calcul; W_i^j – productivitatea zilnică în expresie valorică, la nivelul planificat pentru perioada de calcul, pentru formația "i"; $W_{i(c)}$ – productivitatea corectată; y_i^j – coeficienți de structură; L_j – sarcina privind lucrarea "j" din program; k – formațiile de lucru omogene; Q – capacitatea de producție a organizației de construcții-montaj; Q^o – capacitatea de lucru a unităților omogene; Q^e – capacitatea de producție a unităților eterogene

Un studiu efectuate la mai multe unități de construcții din județul Cluj a reliefat caracterul pertinent al metodologiei; în toate cazurile mărimea capacității a depășit sarcinile de producție în proporții cuprinse între 12 și 18%, ceea ce relevă rezervele ce pot fi mobilizate. De asemenea, au putut fi identificate și definite **căi de sporire a capacității de producție și a gradului de folosire a acesteia:**

Denumirea activității de tipul „j"	Y_1	Y_2	...	Y_j	...	Y_n	Unitatea de lucru (formația minimă)	Număr de muncitori în formație	Număr mediu de zile program lucrătoare	Fond de timp om-zile	Capacitatea de producție disponibilă în unitatea de lucru ce execută activități complexe
	W_1^1 Y_1^1	W_2^1 Y_2^1	...	W_1^j Y_1^j	...	W_1^n Y_1^n	U_1	m_1	f_1	F_1	$F_1 W_1(c)$
	W_2^1 Y_2^1	W_2^2 Y_2^2	...	W_2^j Y_2^j	...	W_2^n Y_2^n	U_2	m_2	f_2	F_2	$F_2 W_2(c)$
	⋮ ⋮	⋮ ⋮	⋮	⋮ ⋮	⋮	⋮ ⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
	W_i^1 Y_i^1	W_i^2 Y_i^2	...	W_i^j Y_i^j	...	W_i^n Y_i^n	U_i	m_i	f_i	F_i	$F_i W_i(c)$
	⋮ ⋮	⋮ ⋮	⋮	⋮ ⋮	⋮	⋮ ⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
	W_m^1 Y_m^1	W_m^2 Y_m^2	...	W_m^j Y_m^j	...	W_m^n Y_m^n	U_m	m_m	f_m	F_m	$F_m W_m(c)$
Capacitatea de producție a unităților omogene	$\sum_{i=1}^{m} F_i W_i^1$	$\sum_{i=1}^{m} F_i^2 W_i^2$	...	$\sum_{i=1}^{m} W_i^j F_i^j$	...	$\sum_{i=1}^{m} F_i^n Y_i^n$	...	...	...	...	$\sum_{j=1}^{n} \sum_{i=1}^{m} F_i W_i \sum_{i=1}^{m} F_i W_i(c)$

a) căi privind **structura procesului de producţie :** ridicarea permanentă a nivelului de pregătire teoretică şi practică a forţei de muncă ; creşterea nivelului real de folosire a timpului zilnic de lucru şi, în cadrul acestuia, creşterea ponderii timpului efectiv lucrat ; folosirea cît mai completă a fondului anual de timp ; mărimea coeficientului de schimburi la utilaje şi la procesele cu caracter industrial ; îmbunătăţirea exploatării, întreţinerii şi reparării mijloacelor fixe ; amplasarea optimă a bazelor de producţie şi depozitelor de materiale ; eliminarea locurilor înguste (subunităţi de bază sau de producţie industrială cu o capacitate prea redusă, ce limitează capacitatea pe ansamblu) ; organizarea de fronturi de lucru tampon pentru formaţiile de lucru şi grupurile de utilaje ; perfecţionarea tehnologiilor de execuţie ; îmbunătăţirea proceselor de planificare şi de urmărire a producţiei ;

b) căi privind **asigurarea resurselor ;** aprovizionarea ritmică cu materiale, de calitatea şi în cantităţile necesare ; asigurarea unor rezerve de materiale, calculate în mod economic şi în conformitate cu condiţiile generale de entropie organizatorică ; asigurarea şi folosirea eficientă a energiei electrice, termice ş.a. ;

c) căi privind **sarcinile de plan :** fixarea unor sarcini de plan mobilizatoare, dar realiste ; acordarea, odată cu sarcinile de plan, a unor toleranţe raţionale ; introducerea şi generalizarea planurilor operative lunare, săptămînale şi zilnice.

lector dr. Gh Gh. IONESCU
Facultatea de Ştiinţe Economice
Cluj-Napoca

Organizarea în timp a funcţionării unei celule de fabricaţie asistată de robot industrial

EXPLOATAREA raţională a roboţilor industriali se încadrează în problematica utilizării eficiente a fondurilor fixe şi este, de fapt, o problemă de organizare în timp a sistemelor de producţie respective. Celulele de fabricaţie asistate de roboţi industriali se diferenţiază, evident, de procesele tehnologice clasice. Metodele şi formele de organizare în timp trebuie adecvate ţinînd seama de particularităţile constructive şi funcţionale ale acestor sisteme industriale moderne. Aici, de exemplu, trebuie asigurate nu numai continuitatea funcţionării maşinilor-unelte şi realizarea unei durate minime a ciclului de fabricaţie a unui lot de piese, ci şi continuitatea funcţionării robotului.

Deşi numărul de elemente componente ale unei celule de fabricaţie robotizate este relativ mic, din punctul de vedere al organizării în timp rezultă o mare varietate de modele. astfel încît nu poate fi vorba de scheme cu caracter general. Organizarea în timp are un caracter practic, concret. De aceea am recurs la modele ale unor procese tehnologice robotizate ce vor putea fi întîlnite în practică.

În cele de mai jos prezentăm organizarea în timp a funcţionării unei celule de fabricaţie — dotată cu două maşini-unelte (M1 ; M2), cu o singură instalaţie periferică de alimentare-depozitare de tip rotativ (A.D.R.) şi cu un robot de alimentare a maşinilor-unelte (R.I.A.) cu dispozitiv de prehensiune şi cu spaţiu de lucru cilindric — pentru prelucrarea unui lot de piese identice (p1 şi p2), cu aceleaşi durate de prelucrare la cele două maşini (t1=t2).

Pentru prezentarea sugestivă a mişcărilor robotului, care se desfăşoară într-un sector cilindric vertical, cu aceeaşi traiectorie a punctului caracteristic pentru fiecare reper manipulat, s-a recurs la desfăşurarea acestor mişcări într-un sesctor circular, în plan orizontal, delimitat de elementele structurale ale celulei de fabricaţie (fig. 1).

Fazele de lucru (deplasări-aşteptări) ale robotului sînt cele de mai jos (între paranteze este notat ce fac cele două maşini-unelte în timpul acestor faze : A — aşteaptă, p1 — prelucrează piesa 1, p2 — prelucrează piesa 2) :

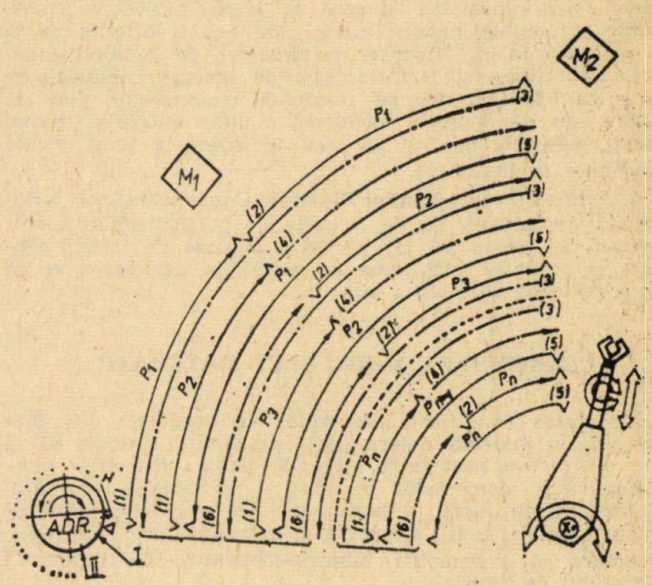

Fig. 1 : **Schema mişcărilor R.I.A.**

(1) se deplasează de la A.D.R., cu p1, la M1, pe care o aşază (M1 : A ; M2 : A) ; aşteaptă la M1 prelucrarea p1 (M1 : p1 ; M2 : A) ;

(2) preia p1, se deplasează de la M1 la M2, aşază p1 pe M2 (M1 : A ; M2 : A) ;

(3) se deplasează de la M2 la A.D.R., ia p2 (M1 : A ; M2 : p1) ;

(1) se deplasează de la A.D.R. cu p2, pe care o aşază pe M2 (M1 : A ; M2 : p1) ;

(4) se deplasează gol de la M1 la M2 (M1 : p2 ; M2 : p1) ; aşteaptă (eventual) terminarea prelucrării p1 la M2 : (M1 : p2 ; M2 : p1) ;

(5) preia p1 şi se deplasesază de la M2 la A.D.R. (M1 : p2 ; M2 : A) ;

(6) se deplasează gol de la A.D.R. la M1 (M1 : p2 ; M2 : A) ; aşteaptă (eventual) terminarea p2 la M1 (M1 : p2 ; M2 : A) ;

(2) preia piesa p2 de la M1 şi se deplasează la M2 (M1 : A ; M2 : A) ; ciclul se reia de la mişcarea nr. 3 pentru reperul următor (M1 : A ; M2 : A) ;

(5) obs. : pentru ultima piesă din lot robotul aşteaptă la M2 piesa pn (M1 : A ; M2 : A).

Pe baza cestor două elemente de lucru s-a elaborat ciclograma organizării în timp a procesului tehnologic ce are loc în celula de fabricaţie (fig. 2) şi s-a dedus pe cale grafo-analitică relaţia de calcul a duratei ciclului de fabricaţie.

Observăm că dintre cele şase mişcări distincte ale robotului, **(1)** şi **(2)** sînt specifice începutului funcţionării celulei, iar **(5)** este specifică încheierii lucrului la întregul lot de piese. Mişcările **(3), (1), (4), (5), (6), (2),** efectuate în ordinea menţionată, formează un ciclu repetitiv de (n-1) ori pentru un lot de n piese.

A.D.R. poate fi conceput în mai multe variante constructive. Astfel, o variantă ar consta în construcţia unui platou circular cu N locaşuri pentru instalarea pieselor, dispuse pe unul sau mai multe cercuri concentrice sau sub forma unei spirale. După prelucrare, fiecare piesă va fi depusă în acelaşi locaş afectat anterior prelucrării, rezultînd 2n poziţii distincte de alimentare-depozitare a

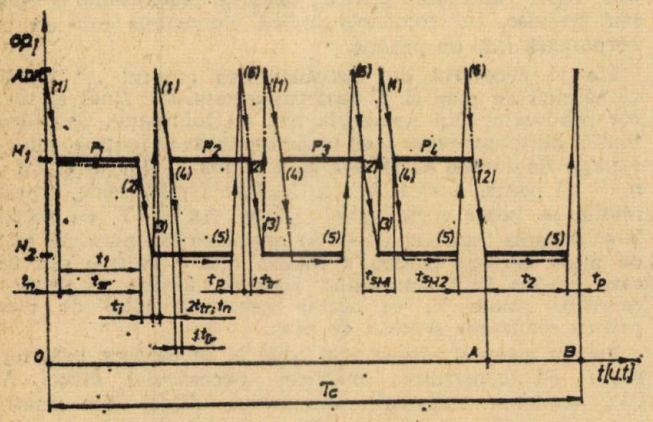

Fig. 2 : **Ciclograma organizării în timp**

celor n repere. Pentru aceasta, A.D.R. va executa (2n+1) mişcări de poziţionare, în concordaţă cu fig. 1, fig. 2 şi cu lista fazelor de lucru, după următorul algoritm :

$$\text{I.1.a.} \rightarrow \text{II.2.a} \rightarrow \text{I.1.b.} \rightarrow \text{III.3.a} \rightarrow \text{II.2.b.} \rightarrow \text{II.4.a.}$$
$$\text{II.3.b} \rightarrow \text{I.5.a} \rightarrow \text{II.4.b.} \rightarrow \cdots \rightarrow (N-1)\text{-}(n+1)\text{a} \rightarrow$$
$$(N-2)\text{-}(n-2)\text{.b} \rightarrow \text{N.n.a} \rightarrow (N-1)\text{-}(n-1)\text{.b} \rightarrow \text{N.n.b.}$$

unde I.1.a. reprezintă poziţia de alimentare cu piesa 1 neprelucrată ; I.1.b. — poziţia de depozitare a piesei 1 prelucrată ; N.n.a. — poziţia de alimentare cu piesa n neprelucrată ; N.n.b. — poziţia de depozitare a piesei n prelucrate.

Semnificaţiile notaţiilor şi simbolurilor folosite sînt : t1, t2 — duratele de prelucrare la fiecare operaţie, ca sumă a timpilor de strîngere-desfacere şi a timpului de bază ; tn — durata de manipulare a reperului neprelucrat ; ti — durata de manipulare interoperaţională ; tp — durata de manipulare a reperului prelucrat ; tsr — timp de staţionare a robotului ; t: ts M1 , 2 — timp de staţionare a maşinii-unelte ; ttr — timpul de transfer scurt al braţului robotului între două elemente operaţionale ale celulei de fabricaţie, în ipoteza existenţei distanţelor egale între acestea ; linie continuă groasă — prelucrarea piesei la una din maşinile-unelte ; linie continuă subţire — manipularea piesei ; linie întreruptă cu cîte un punct — deplasarea braţului robotului fără piesă ; linie întreruptă cu cîte 2 puncte — staţionarea robotului ; unghi cu vîrful în sus, respectiv în jos — încărcarea, respectiv descărcarea maşinii-unelte.

Relaţia de calcul a duratei ciclului de fabricaţie se deduce astfel : Tc = OA + AB, unde : OA = /n.t.1 + n.tn. + n.ti + (n—1). 2ttr/ ; AB = t2 + tp. Pentru t1 = t2 = t, rezultă : /Tc = (n + 1) t + n (tn + ti) + tp + (n-1). 2ttr/, cu respectarea condiţiilor ca t1 să fie mai mare sau cel puţin egal cu tp + 2ttr, iar t2 mai mare sau cel puţin egal cu tn + 3ttr ; t trebuie să fie mai mare sau cel puţin egal cu /max. (tn ; tp) + 3 ttr.

Pe baza schemelor, a ciclogramelor de organizare în timp elaborate şi a relaţiilor de calcul stabilite pentru durata ciclului de fabricaţie în condiţii de exploatare raţională a celulelor de fabricaţie robotizate, ţinînd seama de particularităţile reieşite din caracteristicile constructive şi funcţionale ale elementelor ce constituie sistemul respectiv, au fost rezolvate pînă în prezent mai multe cazuri, ce pot servi ca o referinţă în preocupările celor ce exploatează sistemele robotizate. Subliniem că trecerea de la un model teoretic, ca cel tratat în cele de mai sus, la unul practic nu ridică probleme.

conf. dr. ing. Mihai I. NICULAE
Institutul Politehnic Iaşi
ing. Romeo Mihai CIOBANU
Combinatul de Utilaj Greu Iaşi

Folosirea metodei graficelor-reţea pentru determinarea necesarului de piese şi subansamble

DETERMINAREA necesarului brut şi net de materiale şi subansamble constituie una din etapele de primă importanţă în activitatea de fundamentare a planului de aprovizionare tehnico-materială al unităţilor socialiste.

Metodele obişnuite pentru calculul acestui necesar se bazează cu precădere pe nomenclatoarele de piese şi materiale şi normele de consum. Nomenclatoarele sînt date atît sub formă analitică, cît şi sub formă sintetică ; cele analitice indică — pentru fiecare produs finit — reperele şi subansamblele din care este format, numărul lor şi norma de consum individuală, iar nomenclatoarele sintetice au la bază, în principal, norme de consum grupate sau indici de consum.

Pentru determinarea necesarului total, în cazul nomenclatoarelor analitice, pentru fiecare produs finit cantitatea de fabricat se ponderează, cu toate cantităţile indicate în nomenclatorul respectiv.

În situaţia unei varietăţi de produse finite fabricate dintr-un număr mare de subansamble, semifabricate sau alte materiale (caz specific, mai cu seamă, în industria constructoare de maşini), determinarea necesarului necesită un volum sporit de calcule, deci un consum mare de muncă.

O metodă ce poate fi aplicată cu succes în practica de determinare a necesarului de piese, subansamble şi materiale se bazează pe elaborarea unui **grafic-reţea** (cunoscut în literatura de specialitate străină sub denumirea de grafic **„Gozinto"**, derivat din expresia în limba engleză „the part that goes into", adică „partea care intră în..."), **care exprimă relaţiile cantitative directe dintre toate produsele finite, subansamblele şi semifabricatele.** El indică ce cantităţi de materiale şi produse intermediare sînt necesare pentru cîte o parte a unui produs finit sau a unui subansamblu.

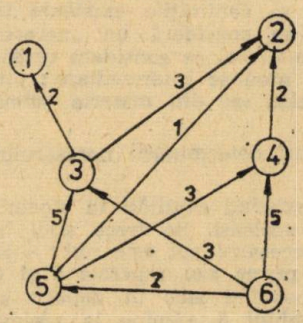

Fig. 1 : **Reprezentarea relaţiilor cantitative în graficul-reţea**

În fig. 1 este reprezentat un astfel de grafic-reţea, de complexitate redusă, rezolvat în cadrul Întreprinderii de Utilaje, Piese de Schimb şi Reparaţii Iaşi — cu două produse finite, două subansambluri sau produse intermediare şi două tipuri de materiale.

Fiecare săgeată indică ce cantitate dintr-un produs intră într-un exemplar dintr-un alt produs. Reprezentarea relaţiilor cantitative sub forma graficului-reţea este avantajoasă mai ales în cazul unei producţii cu multe piese şi materiale, utilizate la mai multe produse finite diferite. Cu cît relaţiile reciproce dintr-un astfel de grafic-reţea sînt mai intense, cu atît mai mari sînt avantajele acestei forme de reprezentare.

Graficul-reţea prezentat se deosebeşte de celelalte sisteme de grafice-reţea (CPM, PERT ş.a.), folosite pentru planificarea operativă, prin faptul că în acesta săgeţile reprezintă relaţii cantitative (şi nu durata operaţiilor), iar nodurile — produse (şi nu faze). În cazul calculului necesarului de piese, pe fiecare săgeată, necesarul pentru un produs se obţine prin ponderarea relaţiilor cantitative, însumîndu-se la noduri.

Pe baza exemplului din fig. 1, descriem în continuare tehnica de calcul.

CALCULUL NECESARULUI BRUT ȘI NET DE MATERIALE

Pentru o perioadă determinată, mai întîi se va analiza calculul necesarului brut de repere primare și subansamble (produse intermediare), pe baza necesarului de produse finite 1 și 2 și pentru produsul intermediar 4, incluse în planul de fabricație cu următoarele cantități : produsul 1 cu 5 buc., produsul 2 cu 10 buc., subansamblul 4 cu 6 buc.

Pentru calculul manual, se începe cu produsele finite. Cantitățile de produse programate a fi fabricate se înscriu în graficul-rețea pe nodurile corespunzătoare acestora. Alături de nodurile care reprezintă subansamblele și reperele primare se înscriu cantitățile necesare, în sensul contrar direcțiilor săgeților (fig. 2). Astfel, pentru 5 unități din produsul finit 1 sînt necesare în mod corespunzător 10 unități din subansamblul 3, pentru produsul finit 2 — 30 de unități din subansamblul 3, 10 unități din materia primă 5 și 20 de unități din subansamblul 4 etc. În final se ajunge la următorul vector al necesarului total : (5, 10, 40, 26, 288, 826).

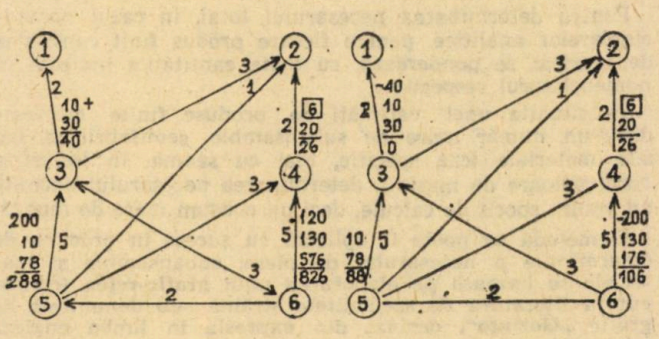

Fig. 2 : **Calculul necesarului de piese. a** — necesarul brut, **b** — necesarul net

Necesarul net de repere și subansamble se va calcula în funcție de necesarul brut și cantitățile existente în stocuri. În acest caz, stocul se consideră un „necesar negativ". Pentru exemplul de mai sus, se consideră următoarele cantități în stocuri de produse intermediare : din subansamblul 3 — 40 de unități, iar din materia primă sau reperul 6 — 200 de unități.

Calculul începe ca și în cazul determinării necesarului brut.

Pentru produsele 1 și 2, neexistînd cantități în stocuri, sarcinile de fabricație rămîn aceleași. Se trece apoi la subansamblul 3, pentru care necesarul net este nul : —40 +40 (cantitățile din materiile prime sau reperele 5 și 6 sînt nule). Subansamblul 4, neavînd stoc în depozit și nefiind în relație cu subansamblul 3, rămîne la același necesar (26 de unități). Mergînd în jos și efectuînd aceleași calcule pentru 5 și 6, se obține în final următorul vector al necesarului net : (5, 10, 0, 26, 88, 106).

Calculul necesarului direct pe grafic sau pe baza unor liste se complică mult sau poate deveni imposibil în condițiile creșterii numărului de produse finite și a complexității acestora. Pentru astfel de calcule se poate utiliza calculatorul electronic, în care scop s-au elaborat două programe în limba FORTRAN, unul avînd la bază calculul matriceal, iar celălalt un algoritm asemănător cu cel utilizat mai sus în graficul-rețea.

UTILIZAREA CACULULUI MATRICEAL

Pornind de la nomenclatoarele de piese și subansamble sau de la graficul-rețea asociat, se poate construi o matrice pătrată — „matricea necesarului direct de piese (A)" — în care liniile ne arată cantitățile dintr-un subansamblu sau reper necesare pentru celelalte subansamble/repere sau produse, iar coloanele indică elementele care se încorporează într-un produs.

Fie yi necesarul din produsul sau reperul „i" stabilit ca sarcină de plan și Y vectorul necesarului final al tuturor produselor din nomenclatorul de fabricație. Cantitatea totală dintr-un reper sau subansamblu se obține dintr-o ecuație de forma Xi = ai1 × 1 + ai2 × 2 +... + ain × n + tyi pentru i = 1, 2 ... n. În formă matriceală, această relație se poate scrie astfel : X = Ax + Y, cu soluția X = inversa matricei (E — A), reprezentînd numărul total de piese necesar pentru a realiza cîte o unitate din fiecare produs finit. Înmulțind această matrice cu vectorul cererilor finale Y, se obține necesarul total de piese pentru realizarea sarcinii de plan.

Pentru calculul necesarului total X se parcurg următorii pași : P1 construirea matricei necesarului direct A ; P2 ; scăderea matricei necesarului direct din matricea unitate A : = (E—A) ; P3 : calculul inversei matricei obținute la pasul P2 ; P4 : înmulțirea matricei inverse cu vectorul sarcinii de plan. În cazul în care pentru unele piese sau produse finite există stocuri în depozite (S — vectorul stocurilor), acestea se scad din vectorul sarcinii de plan : (Y : = Y — S).

Pentru inversarea matricei (E—A) putem ține seama de următoarele particularități ale acesteia : un număr destul de mare de elemente ale ei au valoarea zero ; elementele diagonalei principale sînt egale cu unu. Datorită acestor particularități se poate folosi, pentru inversare, o formă simplificată a regulii dreptunghiului, în care nu mai trebuie căutat pivotul și nici nu mai trebuie împărțită linia care îl conține la valoarea acestuia. Pașii de calcul sînt următorii : P31 : se atașează în dreapta matricei de inversat prima coloană a matricei unitate și se dă valoarea 1 indicelui de coloană (j = 1) ; P32 : se înmulțește linia j cu aij și se scade din linia i ; P33 : se mărește i cu o unitate și se reia pasul P32 pînă cînd i devine mai mare ca n ; P34 : se mărește j cu o unitate (j : = j + 1) și se reia pasul P32 pentru i = j + 1 ; P35 : se reia pasul P34 pînă cînd j devine mai mare ca n.

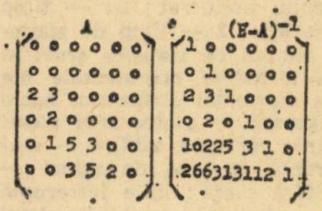

Fig. 3 : **Matricea necesarului direct** (stînga) **și a celui total** (dreapta)

Condiția de aplicare a algoritmului este ca în matrice liniile, respectiv coloanele să fie trecute pornind de la produsele finite spre reperele inițiale (și nu în ordinea numerotării nodurilor).

Utilizînd acest algoritm pentru exemplul din fig. 1, vom obține matricele din fig. 3.

Înmulțind matricea necesarului direct cu vectorul sarcinii de plan vom obține vectorul necesarului brut de piese (5, 10, 40, 26, 288, 826). Dacă în vectorul sarcinii de plan Y = (5, 10, 0,6, 0, 0) includem stocurile existente în depozit obținem un nou vector Y1 = (5, 10, —40, 6, 0, —200), care, înmulțit cu matricea necesarului total duce la obținerea necesarului net de piese (5, 10, 0, 26, 89, 106).

Un astfel de program poate fi utilizat cu succes în condițiile unui număr relativ redus de tipuri de piese sau produse, deoarece necesită un volum mare de memorie de lucru.

ALGORITMUL PE BAZA GRAFICULUI-REȚEA

Algoritmul de calcul presupune parcurgerea următorilor pași : P1 : se întocmește nomenclatorul relațiilor cantitative dintre produse, repere, subansamble, de forma celui prezentat mai jos, unde : NI — vectorul nodurilor inițiale, NJ — vectorul nodurilor finale, X — vectorul relațiilor

Nr. crt.	Nodul inițial Ni	Nodul final Nj	Relația cantitativă Xij
1	3	1	2
2	3	2	3
3	4	2	2
4	5	2	1
5	5	3	5
6	6	3	3
7	5	4	3
8	6	4	5
9	6	5	2

cantitative dintre noduri ; P2 : se calculează numărul de elemente de ordin superior (produse, subansamble) în care se încorporează fiecare element.

Fie N vectorul respectiv ; P3 : din vectorul N se caută elementul care nu se mai încorporează în alte elemente sau pentru care necesarul final a fost determinat și pentru care N(I) = 0. Dacă necesarul final din produsul corespunzător este negativ — P(I) mai mic ca 0 — se trece la pasul P6 ; P4 : pentru nodurile finale egale cu I se calculează cantitățile necesare din nodurile inițiale corespunzătoare (NI), adăugîndu-se la cantitățile anterioare din produsele de ordin Ni produsele dintre necesarul din elementul I în care se încorporează produsul P (NI) și relația cantitativă corespunzătoare (X) Valorile de ordin NI ale vectorului N se micșorează cu o unitate, iar elementului de ordinul I din vectorul N i se atribuie o valoare K mai mare ca 0 ; P5 : se reia P4 pentru alte valori a lui I pînă cînd I devine mai mare ca NP (numărul produselor, reperelor, subansamblelor) ; P6 : se reia P3 pentru noile valori ale vectorului N pînă cînd NP-1 valori sînt egale cu K, sau s-a parcurs P4 de un număr de ori egal cu numărul de arce din graful inițial.

Procedura manuală de calcul al necesarului de piese pentru exemplul practic dat anterior este următoarea :

NI = (3 3 4 5 5 6 5 6 6) ; NJ = (1 2 2 2 3 3 4 4 5) ; X = (2 3 2 1 5 3 3 5 2) ; P = (5 10 0 6 0 0) ; K = 6.

Iterația 1. N = (0 ; 0 ; 2 ; 1 ; 3 ; 3 ;)

I = 1

NJ(1) = 1 ; P (3) = 0+5×2 = 10 ; N(1) = 6

NI = 3 ; N (3) = 2—1 = 1

I = 2

NJ(2) = 2 ; P(3) = 10+10×3 = 40

NI = 3 ; N(3) = 1—1 = 0

NJ(3) = 2 ; P(4) = 6+10×2 = 26

NI = 4 ; N(4) = 1—1 = 0

NJ(4) = 2 ; P(5) = 0+10×1 = 10 ; N(2) = 6

NI = 5 ; N(5) = 3—1 = 2

Iterația 2. N = (6 ; 6 ; 0 ; 0 ; 2 ; 3) ;

I = 3 NJ(5) = 3 ; P(5) = 10+40×5 = 210

NI = 5 ; N(5) = 2—1 = 1

NJ(6) = 3 ; P(6) = 0+40×3 = 120

NI = 6 ; N(6) = 3—1 = 2

I = 4 (NJ(7) = 4 ; P(5) = 210+26×3 = 288

NI = 5 ; N(5) = 1—1 = 0

NJ(8) = 4 ; P(6) = 120+26×5 = 250

NI = 6 ; N(6) = 2—1 = 1 N(4) = 6

Iterația 3. N = (6 ; 6 ; 6 ; 6 ; 0 ; 1) ;

I = 5 NJ(9) = 5 ; P(6) = 250+288×2 = 826

NI = 6 ; N(6) = 1—1 = 0 N(5) = 6

În iterațiile 1, 2, 3, pentru celelalte valori ale lui I, N(I) este diferit de 0.

Iterația 4. N = (6 ; 6 ; 6 ; 6 ; 6 ; 0) ; NP—1 = 5 valori ale lui N sînt egale cu K = 6, iar P4 s-a parcurs de un număr de ori egal cu numărul de arce (9) — deci calculul s-a terminat.

Vectorul necesarului total va fi : P = (5 ; 10 ; 40 ; 26 ; 288 ; 826), deci egal cu cel obținut prin calculul matriceal.

Față de calculul matriceal, acest algoritm prezintă o serie de avantaje, în primul rînd : necesită un volum de memorie a calculatorului de cca 10 ori mai mic ; permite editarea unor liste mult mai complete privind : relațiile dintre repere, subansamble și produse ; cererea finală ; stocurile din depozit ; necesarul brut și net de piese.

În cazul optimizării mărimii loturilor, determinarea necesarului de materiale și subansamble cu ajutorul graficului-rețea este importantă în două privințe. Pe de o parte, un asemenea calcul este necesar pentru sistemul de planificare cînd mai multe loturi de subansamble diferite dintr-o anumită fază de producție sînt incluse într-un singur lot. Pe de altă parte, în întreprinderile ale căror produse finite nu constituie produse propriu-zise de serie, dar unde se produc deseori în serie anumite piese și subansamble standardizate, metodele bazate pe graficele-rețea devin avantajoase. În plus, aceste grafice permit — pe lîngă planificarea cantitativă a necesarului, prezentată mai sus — efectuarea concomitentă și a planificării calendaristice.

dr. A. BRÂNZĂ
asist. E. MAXIM
...itatea „Al. I. Cuza" Iași

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

Organizarea și retribuirea muncii în brigăzi

Extinderea muncii în brigăzi în industria U.R.S.S. prilejuiește specialiștilor în probleme de organizare și de economie concretă elaborarea a numeroase studii și propuneri metodologice în legătură cu mai buna valorificare a avantajelor acestei forme colective de lucru.

Astfel, pornind de la principiul atestării locurilor de muncă individuale, care urmărește promovarea unei politici eficiente în reechiparea tehnică a acestora, utilizarea rațională a resurselor de muncă și a fondurilor fixe, se demonstrează oportunitatea **atestării muncii brigăzilor,** avînd drept scop înlăturarea cauzelor care duc la abateri de la sarcinile de producție, de la norme și normative, eliminarea locurilor înguste în pregătirea producției, în aprovizionarea tehnico-materială, ce determină fluctuații în organizarea activității brigăzilor. În acest sens, au intrat în vigoare documente normative, printre care fișa de calcul a eficienței economice a muncii brigăzilor, metodologia analizei complexe a activității productive a acestora, metodologia de atestare.

Se relatează despre experiența întreprinderilor din regiunea Kalinin în ce privește modul de **repartizare a cîștigurilor individuale ale membrilor brigăzilor.** La plata în acord se iau în calcul producția efectiv realizată, precum și cota-parte din premiile colective (din fondul de retribuire și din fondul de economii de materiale), iar la plata în regie se adaugă, la retribuția tarifară proprie, pînă la 50% din cea care ar fi revenit muncitorului temporar absent, pe care persoana respectivă l-a înlocuit, sau cota stabilită din fondul de retribuire pentru cumulul de profesii (policalificare) ori pentru extinderea zonei de lucru.

Este argumentat teoretic și practic sistemul de **autogestiune la nivelul brigăzii,** care cuprinde sistemul de indicatori economici, sistemul de retribuire și mijloacele de stimulare materială. Din sistemul de indicatori fac parte : planul de producție în unități fizice, tarifele unitare, fondul de retribuire, sarcinile de reducere a costului de producție, indicatori de calitate, consumurile limită de materiale și energie, indicatori referitori la ritmicitatea producției etc. ; această listă poate fi modificată în funcție de condițiile concrete ale producției, însă, în orice caz, satisfăcîndu-se cerința ca sistemul să orienteze brigada spre creșterea productivității muncii, reducerea consumului de manoperă, îmbunătățirea calității, economisirea resurselor materiale. Întrucît aceste condiții nu pot fi încă pe deplin asigurate în toate întreprinderile, doar o mică parte din brigăzi lucrează în condiții de autogestiune.

Standardizarea retribuției orare

În producția pe bandă condițiile de lucru sînt deosebit de stabile și, în consecință, retribuția orară a muncitorilor variază foarte puțin. Ținînd seama de acest fapt, precum și de dificultățile ce rezultă din caracterul foarte com-

plicat al sistemului de retribuire din R.S. Cehoslovacă, într-una din secțiile întreprinderii metalurgice „Klement Gottwald" s-a experimentat **comasarea diferitelor sporuri, prime și recompense în două grupe standard: una fixă,** constînd din plata orelor efectiv lucrate și **una variabilă.** S-a urmărit ca prin gruparea diferitelor elemente stabile să se simplifice calculul retribuției, să se reducă oscilațiile acesteia, volumul și durata calculelor, să se ușureze munca maiștrilor, a lucrătorilor de la centrul de calcul și din compartimentul de retribuire. Pe baza analizei a diferite cazuri concrete de calcul al sporurilor stabile s-a decis să se standardizeze partea invariabilă a retribuției orare, în care să se includă diversele sporuri — pentru condiții grele de muncă, pentru conducerea brigăzii, pentru lucrul în schimburile II și III și în zilele de sîmbătă și duminică la procesele de producție cu foc continuu. Din partea variabilă standard a retribuției orare fac parte premiile, compensațiile pentru profesiile stabilite ca fiind mai puțin atractive, procentul mediu de îndeplinire a normelor de muncă. Întreaga parte variabilă este exprimată în procente din tariful corespunzător categoriei muncitorului.

Rezultatele experimentării au demonstrat că organizarea optimă a sistemului de cointeresare materială colectivă stimulează puternic îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan. Ca atare, s-a hotărît extinderea acestui sistem în industria cehoslovacă, pe măsura introducerii formei de organizare și retribuire a muncii în brigăzi.

Măsuri de perfecționare a muncii și a relațiilor de muncă

Noul sistem de conducere în domeniul muncii și al relațiilor de muncă, introdus în R.P. Bulgaria, urmărește accentuarea orientării spre dezvoltarea intensivă, creșterea productivității muncii sociale, accelerarea introducerii progresului tehnico-științific, întărirea rolului colectivelor de muncă. Aceasta presupune: colaborarea complexă în procesul muncii, coordonarea unitară a activității tuturor organelor și verigilor care participă la formarea și conducerea relațiilor de muncă, democratismul conducerii prin participarea largă a organizațiilor obștești, introducerea unor noi structuri organizatorice și unor noi mecanisme economice de conducere. Sistemul se caracterizează prin: fundamentare științifică, complexitate, posibilitatea de a evidenția laturile materiale, spirituale și sociale ale procesului de muncă, legătura strînsă cu noul mecanism economico-financiar. El își propune: elaborarea și înfăptuirea strategiei de ridicare a calității muncii, creșterea conținutului intelectual al acesteia; organizarea pe baze moderne a procesului de muncă prin folosirea unor norme și criterii fundamentate științific și prin generalizarea experienței înaintate; eliminarea treptată a muncilor manuale grele; ridicarea nivelului calificării profesionale a cadrelor; maximizarea și raționalizarea utilizării resurselor de forță de muncă; creșterea rolului stimulativ al politicii de retribuire a muncii; extinderea lucrului în brigăzi și alte forme colective de organizare a muncii; rezolvarea unor probleme sociale; coordonarea potențialului științific al institutelor și departamentelor care se ocupă cu problemele relațiilor de muncă; organizarea unui sistem informațional special în problemele muncii și relațiilor de muncă etc. Pentru funcționarea consecventă a noului sistem au fost create noi organe, principalul fiind conferința națională pentru problemele muncii și sociale; aceasta, întrunindu-se la intervale de 5 ani, alege un comitet (organ al consiliului de miniștri) care conduce activitatea în intervalul dintre două conferințe, exercită prerogative de coordonare și de control al organelor și organizațiilor de stat și economice cu răspunderi în domeniul problemelor muncii, supune guvernului propuneri de perfecționare a relațiilor de muncă, adoptă hotărîri și elaborează documente normative de competența sa. Comitetul colaborează cu organele de conducere ale sindicatelor, cu alte organisme, în organizarea unui larg control obștesc asupra rezolvării problemelor sociale.

DOCUMENTAR EXTERN

Orientări ale colaborării cercetare-producție în domeniul materiilor prime și materialelor

Ministerul federal pentru cercetare și tehnologie al R.F. Germania a elaborat un program orientativ de cercetare fundamentală, aplicativă și dezvoltare care urmărește ca, prin efortul conjugat al oamenilor de știință din institutele specializate și din laboratoarele industriale, să se obțină un grad ridicat de inovare în valorificarea înaltă a proprietăților materiilor prime și materialelor clasice, crearea altora noi, cu caracteristici superioare, extinderea utilizării lor în domenii neconvenționale, pentru obținerea unor produse de mare performanță, reducerea consumurilor energetice, înlocuirea importurilor.

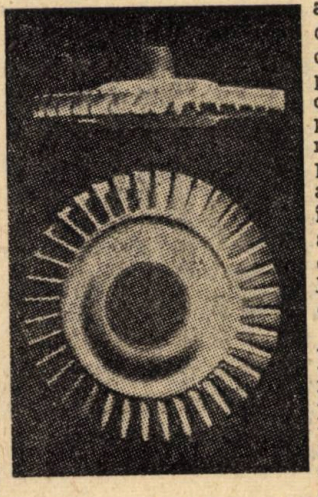

Se are în vedere concentrarea asupra unor grupe importante de materiale, cum ar fi ceramică și metale rezistente la temperaturi înalte (în fotografie: coroană rotativă din ceramică pentru diferite turbine de gaz), metalurgia pulberilor, utilizarea proprietăților polimerilor pentru aplicații electrice și electronice în transmiterea informațiilor etc., ale căror posibilități sînt departe de a fi epuizate și care pot duce la crearea unor tehnologii fundamental noi.

Pentru obținerea unor rezultate cît mai bune și transpunerea lor rapidă în produse industriale, se recomandă aplicarea flexibilă a diferite instrumente organizatorice de cercetare. De pildă, constituirea unor structuri de lucru adecvate necesită strînse legături „în secțiune transversală" și interdisciplinare pentru diferite domenii și nevoi ale industriei, problemă ce poate fi rezolvată prin așanumita cercetare unită, în care sînt antrenate institutele științifice, centrele de cercetare și firmele industriale.

Cooperare între industrie și municipalitate

Guvernul suedez orientează și stimulează preocupările și măsurile pentru conservarea energiei și reducerea dependenței de importul de petrol. O astfel de acțiune se realizează pe baza unui contract de cooperare între municipalitatea din Helsingborg și o fabrică de acid sulfuric din localitate. Aceasta din urmă recuperează (prin schimbătoare) căldura rezultată din procesul tehnologic, obținînd agent termic (apă fierbinte) pe care o furnizează orașului. Pînă în prezent, sistemul de termoficare astfel constituit a cuprins jumătate din casele celor cca. 100 000 de locuitori și există resurse pentru alimentarea cu căldură a tuturor locuințelor. Pe lîngă că gospodăria comunală economisește astfel o cantitate importantă de combustibil, iar cetățenii își reduc cheltuielile pentru încălzire, fabrica rezolvă încadrarea în restricțiile de protejare a mediului, evitînd atît emisia în atmosferă a căldurii reziduale a produselor sale gazoase și lichide, cît și construcția unor costisitoare turnuri de răcire.

Redactor coordonator: **Dorin CONSTANTINESCU**

Organizare

Îmbunătățirea organizării unităților de construcții-montaj în vederea preluării execuției lucrărilor în antrepriză

Pe baza tezelor novatoare, științifice, elaborate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului și președintele țării, privind știința conducerii, cu efecte directe în perfecționarea conducerii tuturor sectoarelor de activitate economico-socială din țara noastră și îmbunătățirea structurilor organizatorice, la toate nivelurile, la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 28 ianuarie a.c. s-au dezbătut și aprobat propunerile privind perfecționarea sistemului de acord global în construcții-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză.

Pentru dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție cu relațiile de producție din construcții-montaj era necesară perfecționarea sistemului organizatoric : lot, șantier, grup de șantiere, întreprindere și trust. Acestea nu asigurau, pe deplin, îmbunătățirea repartiției veniturilor oamenilor muncii din construcții-montaj, în raport de munca depusă, nu realizau o strînsă corelare între cîștigurile individuale și realizarea producției fizice, a productivității muncii, cu reducerea cheltuielilor de producție și creșterea rentabilității.

În ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 28 ianuarie a.c. s-a hotărît publicarea noului sistem de retribuire în acord global, a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj, prin preluarea lucrărilor în antrepriză. Publicat în presa noastră, la 31 ianuarie 1984, noul sistem de retribuire, fixează și cadrul general al organizării antreprizelor de construcții-montaj.

Pe baza acestui document de partid, de o importanță deosebită pentru perfecționarea generală a activității de construcții-montaj, a fost adoptat la 16 martie 1984 Decretul nr. 92/1984 al Consiliului de Stat al R.S. România, privind îmbunătățirea organizării unităților de construcții-montaj, în vederea preluării execuției lucrărilor în antrepriză.

Încă din primul articol, decretul reglementează principiul fundamental care stabilește că unitatea de bază în activitatea de construcții-montaj este brigada complexă și brigada specializată de antrepriză.

Pentru asigurarea coordonării execuției lucrărilor de către brigăzi sînt organizate unitățile : antrepriza ; întreprinderea-antrepriză ; trustul și centrala de antrepriză generală (art. 1 Decret nr. 92/1984) în funcție de mărimea și complexitatea obiectivelor de care răspund (art. 3 Decret nr. 92/1984).

Organizarea acestor unități este realizată pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj în acord global și antrepriză.

Documentul dat publicității privind „Sistemul de retribuire în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză", arată că „realizarea unor lucrări de construcții-montaj în antrepriză, înseamnă preluarea de către un colectiv de oameni ai muncii, a unor obiective — bloc de locuințe, hală industrială, drumuri și căi ferate, instalații tehnologice etc. — în vederea executării în întregime a acestora pînă la recepționarea și darea lor în folosință. Colectivul de oameni ai muncii care execută lucrările de construcții-montaj în antrepriză, primește pentru realizarea întregului obiectiv, o sumă globală, stabilită după norme, cu încadrarea strictă în devizul fiecărui obiectiv" [1].

Preluînd în antrepriză și acord global, executarea unui obiectiv de construcții, colectivul de oameni ai muncii repartizează fiecărui membru al său, partea ce-i revine ca retribuție, în raport cu încadrarea tarifară și cu contribuția la realizarea lucrărilor (coeficient de randament).

Stabilind obiectivul principal al organizării unei brigăzi complexe ori specializate, decretul prevede că el constă în execuția, în întregime, a unui obiect de construcții-montaj sau a unei părți de obiect, corespunzător gradului de complexitate a lucrărilor contractate. Indicatorul, gradul de complexitate, constituie unul din criteriile de încadrare pe tipuri de mărime a brigăzilor complexe și specializate, alături de gradul de tehnicitatea lucrărilor și volumul anual de producție.

În funcție de aceste criterii, brigăzile complexe și specializate sînt : mari — cuprinzînd între 75—100 membri : mijlocii — cuprinzînd între 50—75 membri pînă la 65—100 membri și mici, cuprinzînd între 30—50 membri sau 30—65 membri.

În cazul în care volumul și complexitatea lucrărilor nu justifică constituirea unei brigăzi, lucrările se vor prelua în antrepriză, pe bază de acord global de către echipe conduse de maiștri, tehnicieni, subingineri sau ingineri, după caz (art. 2, al. 3 Decret nr. 92/1984).

La baza alcătuirii brigăzilor complexe și specializate stau principiile democrației muncitorești privind participarea tuturor membrilor la activitatea de conducere, organizare și realizare a obiectului sau părți din obiect contractate. În cazul brigăzilor complexe sau specializate, antreprenorul — șef de brigadă — alcătuiește brigada prin înțelegere directă cu toți membrii acesteia. Criteriul de alcătuire a brigăzii, îl constituie manopera contractată în acord global, determinată de prevederile din deviz, și de sarcinile de creștere a productivității muncii.

Preluarea în antrepriză și acord global a executării unui obiectiv de construcții-montaj sau a unei părți de obiect, creează răspunderi pentru brigada complexă sau brigada specializată.

Art. 2 al. 2 din decret prevede în acest sens că „brigada răspunde de executarea integrală a lucrărilor, la termenele contractate, de calitatea acestora, de utilizarea judicioasă a forței de muncă, de policalificarea muncitorilor pentru folosirea integrală a timpului de lucru, de respectarea consumurilor materiale și energetice normate, de întreținerea și repararea utilajelor primite, pe toată durata normată de utilizare, de executarea lucrărilor de organizare de șantier în condiții de strictă economicitate și cu reducerea la minimum a construcțiilor definitive."

Apropiat de brigada complexă și specializată, sub aspectul criteriilor care determină mărimea, Decretul nr. 92 din 16 martie 1984, reglementează unitatea denumită „antrepriză". Aceasta poate fi mare, cu 300—550 membri ; mijlocie cu 150—300 pînă la 275—550 membri și mică cu 100—150 membri pînă la 135—275 membri.

Antrepriza se organizează după caz, în cadrul întreprinderilor-antrepriză, trusturilor sau al centralelor de antrepriză generală.

Decretul stabilește însă că antrepriza, întreprinderea-antrepriză, trustul și centrala de antrepriză generală sînt unitățile prin care se asigură coordonarea execuției lucrărilor de construcții-montaj de către brigăzile complexe și specializate.

Deși antrepriza face parte din categoria unităților prin care se asigură această coordonare, decretul delimitează antrepriza în ceea ce privește funcția de antreprenor general, de întreprindere-antrepriză, trustul și centrala de antrepriză generală.

[1] Vezi „Scînteia" nr. 12888 din 31 ianuarie 1984.

Astfel, antrepriza nu îndeplineşte funcţia de antreprenor general. Această funcţie o au numai centrala, trustul de antrepriză generală şi întreprinderea-antrepriză. Tot numai acestea au calitatea de persoane juridice, pe cînd antrepriza, la fel ca brigada complexă şi specializată nu are personalitate juridică, deşi dispune de autonomie economico-financiară, plan propriu şi buget de venituri şi cheltuieli.

Din economia actului normativ, recent adoptat rezultă că principiile autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare, pe bază de buget de venituri şi cheltuieli, stau la baza organizării şi funcţionării atît a întreprinderii-antrepriză, trustului şi centralei de antrepriză generală cu personalitate juridică cît şi la baza organizării, alcătuirii şi sarcinilor brigăzii complexe sau specializate şi antreprizei care nu au personalitate juridică.

Deşi fără personalitate juridică, structura organizatorică a antreprizei, reflectă la o dimensiune specifică, structura organizatorică a întreprinderii-antrepriză.

În cadrul antreprizei conducerea este înfăptuită de organele de conducere colectivă, expresie a democratismului nostru muncitoresc. În executarea şi aplicarea operativă a conducerii colective, în cadrul antreprizei sînt instituite funcţiile de conducere şi execuţie: de director, director-adjunct, inginer-şef şi contabil-şef, precum şi compartimentele: Planificare, personal, învăţămînt; Control tehnic de calitate; Contracte de acord global, decontare lucrări, reparaţii; Mecanizarea lucrărilor de construcţii-montaj; Verificarea documentaţiei, grafice de execuţie; Producţie de prefabricate, confecţii, subansamble; Aprovizionare, recepţii, materiale, control, consumuri şi stocuri; Financiar, preţuri şi tarife şi Contabilitate. Antreprizele mai sînt dotate cu laboratoare pentru controlul materialelor, ateliere sau colective de proiectare, secţii sau ateliere mecano-energetice, secţii sau ateliere de producţie industrială, depozite-gestiuni, oficiu de calcul, precum şi sector social, cazare şi cantină.

În raport de fostele grupuri de şantiere şi de întreprinderile de construcţii-montaj fără personalitate juridică, antrepriza reglementată de Decretul nr. 92/1984 are o structură organizatorică operaţională şi cu mare eficienţă în sprijinirea brigăzii complexe şi specializate la realizarea la toţi indicatorii, a obiectului sau părţii de obiect contractate.

Potrivit noii reglementări, au fost organizate, în funcţie de mărimea şi complexitatea obiectivelor contractate: întreprindere-antrepriză, trustul şi centrala de antrepriză generală care răspund şi sînt dimensionate în limita cotelor de manoperă stabilite.

Întreprinderea-antrepriză coordonează mai multe brigăzi complexe şi antreprize, asigură aprovizionarea tehnico-materială a brigăzilor complexe sau specializate, precum şi folosirea de către acestea în condiţii de eficienţă sporită, a forţei de muncă, a materialelor, utilajelor şi celorlalte mijloace de producţie. Ea lucrează în acord global, şi îşi dimensionează personalul la strictul necesar în raport de volumul lucrărilor, desfăşurîndu-şi activitatea în conformitate cu principiile autoconducerii şi autogestiunii şi se finanţează prin cote procentuale din valoarea lucrărilor contractate şi executate, stabilite în raport de natura şi complexitatea acestora.

Structura organizatorică a întreprinderii-antrepriză cuprinde organe colective de conducere, compartimente şi funcţii de conducere şi execuţie axate în întregime, pe analizarea în condiţii optime a obiectelor contractate de brigăzile complexe şi realizarea obiectivelor contractate.

Prin Decretul nr. 92/1984 s-au organizat trusturi şi centrale de antrepriză generală care au ca obiectiv executarea unor lucrări de complexitate deosebită. Aceste unităţi care au funcţia de antreprenor general au în subordine mai multe întreprinderi-antrepriză, antreprize şi brigăzi complexe independente, în raport de mărimea şi complexitatea obiectivelor pe care le contractează pentru execuţie. Întreaga lor activitate se desfăşoară în conformitate cu principiile autoconducerii şi autogestiunii şi se finanţează prin cote procentuale din valoarea lucrărilor contractate şi executate de întreprinderile-antrepriză, de antreprize şi brigăzile complexe în subordine.[1]

Structura organizatorică a trustului-antrepriză generală şi a centralei-antrepriză generală de construcţii-montaj, cuprinde organe de conducere colectivă, funcţii de conducere şi execuţie şi compartimente care răspund cu mult mai multă eficienţă decît vechile trusturi şi centrale de construcţii-montaj, cerinţelor actuale privind realizarea construcţiilor în ţara noastră. Organigramele, publicate în anexele la decret arată o structură organizatorică a trustului şi centralei de antrepriză corespunzătoare perfecţionării sistemului de aplicare a acordului global în construcţii-montaj, prin preluarea lucrărilor în antrepriză.[2]

Art. 4 din decret, arată că atît antrepriza şi întreprinderea-antrepriză cît şi trustul şi centrala de antrepriză generală răspund de adaptarea la teren a proiectelor tip, elaborarea de detalii de execuţie sau de proiecte de complexitate redusă, de proiectarea tehnologiilor proprii de execuţie, de asigurarea în mod centralizat a aprovizionării tehnico-materiale, de prelucrarea şi realizarea unor confecţii semifabricate, precum şi de gospodărirea utilajelor şi mijloacelor fixe care se folosesc de toate brigăzile din subordine.

Obligaţii precise au aceste unităţi cu privire la respectarea normelor de consum de materiale, de carburanţi şi energie, precum şi cu privire la controlul calităţii lucrărilor de construcţii-montaj, realizarea indicatorilor tehnico-economici stabiliţi prin plan, contractarea şi decontarea lucrărilor, creşterea continuă a productivităţii muncii.

Prin anexele care fac parte integrantă din decret, sînt stabilite atît structurile organizatorice ale brigăzii complexe sau specializate, antreprizei, întreprinderii-antrepriză, trustului şi centralei de antrepriză generală cît şi criteriile de încadrare pe tipuri de mărimi a brigăzilor complexe sau specializate şi a antreprizelor. De asemenea, tot în anexă, la decret este prevăzută ponderea maximă pentru anul 1984 a personalului administrativ în totalul personalului din activitatea de construcţii-montaj, art. 10 din decret precizează însă că ponderea maximă a acestui personal se stabileşte anual, odată cu aprobarea planului naţional unic de dezvoltare economico-socială.

prof. dr. **Adam POPESCU**
I.C.B.

[1] Vezi Sistemul de retribuire prin acord global a personalului muncitor din activitatea de construcţii-montaj, prin preluarea lucrărilor în antrepriză, „Scînteia", nr. 12888 din 31 ianuarie 1984.

[2] Vezi anexele 5 d şi 6 a la Decret nr. 92/1984.

comerţ exterior

Convertirea monedei de calcul în moneda de plată

1. Întreprinderile române de comerţ exterior sînt obligate, în conformitate cu prevederile art. 63 (c) din Legea contractelor economice nr. 71/1969, republicată cu modificări la 14 iulie 1979, să stipuleze în orice contract extern, în funcţie de specificul operaţiunii pe care o încheie, printre altele, clauze „pentru prevenirea unor eventuale deprecieri monetare".

În cadrul dispoziţiei legale citate, se obişnuieşte ca preţul mărfurilor livrate, serviciilor prestate sau lucrărilor executate să fie exprimat în aşa-numita **monedă de calcul**, care nu poate fi confundată cu **moneda de plată**. Deosebi-

rile dintre ele privesc atît natura lor juridică, cît și legea care le guvernează.

Sub raportul naturii sale intrinseci, **moneda de calcul,** denumită și monedă de cont, este unitatea monetară cu care se măsoară valoarea datorată de către debitor (cumpărător, beneficiar al serviciilor efectuate sau al lucrărilor executate), în schimbul prestațiilor efectuate de către celălalt partener contractual. **Moneda de plată** este instrumentul monetar folosit de către debitor spre a se elibera de datorie, cu alte cuvinte, moneda locului (țării) unde se face plata.

Sub raportul legii aplicabile, **moneda de calcul** este guvernată de legea care se aplică însuși contractului respectiv, conform voinței părților (lex **voluntatis**) sau, în lipsa unei opțiuni, conform dreptului internațional privat al organului de jurisdicție chemat să soluționeze eventualul litigiu dintre părțile în cauză. În această privință, dreptul internațional privat român decide să legea aplicabilă contractului este în principiu legea locului unde a fost încheiat. Totuși, prin excepție de la cele arătate, competența legii contractului de a cîrmui regimul juridic al monedei de calcul poate fi exclusă dacă anumite dispoziții de ordine publică de la locul plății se opun executării anumitor clauze (cum ar fi clauza aur) chiar în relațiile internaționale.

În ce privește **moneda de plată**, aceasta cade, firește, sub incidența reglementărilor din țara unde este efectuată, așa numita **lex loci solutionis.**

2. Necesitatea de a se recurge la o monedă de calcul, diferită de moneda de plată, este o consecință directă pe de o parte a instabilității valutare ce caracterizează piața contemporană, iar pe de altă parte a principiului nominalismului monetar, adoptat de orice legislație națională.

Fenomenul economic al devalorizării monedelor sau, mai larg, al fluctuării valorii acestora, continuă să se manifeste în mod acut, în ciuda diverselor remedii preconizate prin acordurile internaționale încheiate în materie, începînd cu cel de la Bretton Woods. Desigur scăderea puterii de cumpărare a monedei de plată stipulată într-un contract de comerț exterior, în intervalul dintre semnarea acestuia și scadența convenită, debalansează grav echilibrul economic care a stat la baza obligațiilor asumate de părți.

Prejudiciul la care poate fi expus creditorul în caz de devalorizare se datorează principiului nominalismului monetar. În virtutea acestuia, valoarea intrinsecă a monedei de plată, așadar cursul ei de schimb la bursă este irelevant, ținîndu-se seama în mod exclusiv de cifra înscrisă pe biletul de bancă respectiv. Astfel, dacă plata se face în R. S. România, se ia în considerare, obligatoriu, valoarea nominală a sumei specificate în contract, fără să intereseze că valoarea reală a monedei de plată a crescut ori s-a micșorat pînă în ziua cînd datoria trebuie achitată. Este reglementarea prevăzută explicit de art. 1578 din Codul civil. O asemenea plată liberează pe debitor, din moment ce numărul de unități monetare stabilit prin contract a fost predat (decontat) creditorului, fără să intereseze dacă în fapt echivalează sau nu cu valoarea efectivă a prețului inițial convenit.

3. Tocmai spre a se preveni asemenea consecințe defavorabile, se uzitează, în baza art. 63 (c) din Legea contractelor economice, text citat mai sus, să se stipuleze o monedă de calcul stabilă. Dacă s-a convenit o asemenea clauză, variațiile suferite de moneda de plată nu mai pot afecta valoarea reală a creanței vînzătorului, prestatorului de servicii sau executantului de lucrări. În adevăr, debitorul trebuie să deconteze atîtea unități de plată, cîte corespunde sumei exprimate în moneda de calcul. Numărul unităților de plată va crește așadar proporțional cu devalorizarea monedei respective sau, eventual, va scădea în ipoteza (foarte puțin frecventă în practică) a reevaluării acesteia.

Raportul valoric dintre moneda de calcul și cea de plată, care se ia în considerare pentru stingerea datoriei, este cel existent în momentul plății. Riscurile devalorizării cad astfel în sarcina debitorului în tot intervalul dintre încheierea contractului și data plății, în baza clauzei asiguratorii împotriva fluctuației valutare.

În sensul arătat poate fi citată o sentință arbitrală **ad-hoc** pronunțată la 10 iunie 1955, în litigiul dintre guvernul grec și cel britanic, care a stabilit următoarea regulă de bază, aplicabilă deopotrivă în relațiile de comerț exterior: „Nivelul convertirii monedei de cont în moneda de plată este, nu cel din ziua încălcării contractului, ci acel de la data plății datoriei" (Revue critique, nr. 2/1956, p. 278).

Soluția citată poate totuși suferi uneori derogări, stabilite prin convenții internaționale.

4. La data plății se efectuează deci, de regulă, operațiile de convertire ce ne preocupă. Criteriile utilizabile în acest scop prezintă însă deosebiri substanțiale, după cum clauza stipulată în contract sau dispozițiile legale care fixează valoarea anumitor creanțe au avut în vedere, ca monedă de calcul, fie o valută convertibilă (a), fie o unitate de cont specifică (b), fie Drepturile speciale de tragere ale Fondului Monetar Internațional (c).

a) Dacă legea, convenția internațională sau clauza contractuală au desemnat moneda unui anumit stat ca indice al valorii unor prestații, în acest caz, pentru a stabili suma datorată efectiv de către debitor în moneda de plată, se ține seama de **cursul de schimb oficial** de la locul (sediul băncii) unde se operează decontarea în favoarea creditorului.

b) Moneda de calcul este uneori exprimată prin anumite unități valorice de natură specifică, independente de moneda de plată. Un exemplu semnificativ în acest sens îl constituie prevederile Convenției referitoare la transportul de mărfuri pe șosele (C.M.R.), încheiată la Geneva la 19 mai 1956, astfel cum a fost ulterior modificată prin Protocolul semnat la Geneva la 5 iulie 1978 (ratificate prin Decretul nr. 451 din 6 decembrie 1972 și prin Decretul nr. 66 din 26 martie 1978).

Inițial, în versiunea din 1956, art. 23, § 3 al Convenției menționate a prevăzut că totalul despăgubirii datorate de către transportator pentru pierderea totală sau parțială a mărfii nu poate depăși 25 franci-aur per kilogram de greutate brută lipsă. Totodată textul definea noțiunea de franc-aur, stabilind că acesta are greutatea de 10/31 grame și conținut de finețe de 0,900.

Criteriile de convertire ale francului-aur (unitate de calcul) în moneda de plată nu au fost însă precizate. Protocolul din 1978 a adus în această privință unele completări necesare. Potrivit noului art. 23, § 8, transformarea celor 25 franci-aur în moneda națională „se efectuează conform

legislației statului în cauză". S-a menținut astfel soluția de drept internațional privat uzuală, potrivit căreia se aplică în materie **lex loci solutionis.**

Reglementarea la care ne-am referit prezintă însă unele inconveniente. În primul rînd neajunsul că nu realizează unificarea criteriilor de convertire a monedei de calcul (francul-aur) în moneda de plată. În consecință, aceeași pierdere de marfă, deși cantitativ egală, poate să corespundă unor valori diferite ale despăgubirii,în funcție de statul unde se face plata.

Ca remediu, actualul art. 23, § 9 al Convenției C.M.R. prevede că menționata convertire din franci-aur în moneda de plată trebuie făcută astfel încît să exprime, în moneda națională a statului în cauză, „pe cît este posibil" o valoarea reală, echivalentă celei calculabile în Drepturi speciale de tragere, conform criteriilor pe care urmează să le examinăm mai jos (lit. c). Mai mult decît atît, § 9 adaugă de asemenea că, de fiecare dată cînd intervine o schimbare în metoda de calcul pe care o practică sau în valoarea monedei lor naționale în raport cu unitatea de cont sau cu unitatea monetară avute în vedere de Convenția C.M.R., statele respective trebuie să comunice Secretarului general al O.N.U. noua lor metodă de calcul.

În al doilea rînd, folosirea francului-aur ca monedă de calcul prezintă inconvenientul inerent fluctuării din ce în ce mai imprevizibile a valorii metalului galben la bursele internaționale de schimb.

Ținînd seama de considerațiunile arătate, Protocolul din 1978 a inovat sistemul consacrat inițial de Convenția C.M.R. din 1956. Pe cînd în cadrul acesteia dispozițiile care instituiau francul-aur ca monedă de calcul aveau o sferă de aplicare absolut generală, în sensul că acest mod de a determina cuantumul despăgubirii trebuia aplicat de toate statele părți-contractante, Protocolul din 1978 a restrîns considerabil domeniul de valabilitate al soluției arătate. În adevăr, în conformitate cu noile texte ale Protocolului, numai statele contractante care îndeplinesc cumulativ două condiții (mai întîi să nu fie membre ale Fondului Monetar Internațional și apoi ca legislația lor să nu permită calculul despăgubirii în D.S.T.) sînt îndreptățite să continue a practica criteriile de convertire bazate pe francul-aur.

c) Pentru a asigura o stabilitate cît mai deplină cuantumului despăgubirii datorate încărcătorului sau destinatarului de către transportatorul rutier în cazul pierderii totale sau parțiale a mărfii, Protocolul din 1978 a înlocuit, în principiu (cu alte cuvinte sub rezerva amintită mai sus sub lit. b) moneda de cont a francului-aur cu unitatea de calcul denumită Drepturi speciale de tragere (D.S.T.). În sensul arătat, noua variantă a art. 23, § 3 al Convenției C.M.R., actualmente aplicabilă, prevede că despăgubirea nu poate depăși 8,33 unități de cont pe kilogram greutate brută lipsă, iar § 7 precizează că unitatea de calcul avută în vedere o constituie Drepturile speciale de tragere ale Fondului Monetar Internațional.

Noul text a lăsat, cum este și firesc, definirea unității de calcul menționate, pe seama Fondului Monetar Internațional, fără nici un alt corectiv. Evaluarea D.S.T. se realizează, cu începere de la 1 iulie 1974, potrivit normelor Fondului Monetar Internațional, prin raportarea la un „coș valutar", care include monede naționale ale unui număr de 16 state (a se vedea detalii în această privință în C. Kiriţescu, Relațiile valutar-financiare internaționale, București, 1978, p. 314—315).

Moneda de plată avută în vedere de Convenția C.M.R. este cea a statului unde se judecă litigiul dintre încărcător sau destinatar (reclamant) și întreprinderea de transport rutier (pirit). Acțiunea în despăgubiri poate fi introdusă, potrivit art. 31, § 1 din Convenție, fie la instanța de la sediul piritului sau al agenției acestuia prin intermediul căreia s-a încheiat contractul de transport, fie la instanța locului de preluare a mărfii, respectiv a locului convenit după caz, a unuia dintre statele menționate.

Momentul cînd se face convertirea din D.S.T. în moneda de plată este stabilit de actuala versiune a art. 23 din Convenția C.M.R., care modifică soluția de drept comun semnalată mai sus (nr. 3). În adevăr, § 7 precizează că transformarea se efectuează ținîndu-se seama de valoarea monedei de plată „la data judecării sau la data adoptată de comun acord de părți". Această soluție poate fi totuși neconvenabilă reclamantului, în lipsa unei clauze contractuale ocrotitorii, dacă exercitarea căilor de atac împotriva hotărîrii judecătorești și îndeplinrea formalităților de plată durează o perioadă mai lungă de timp, interval în care moneda de plată suferă eventuale deprecieri. Riscurile valutare cad astfel în sarcina creditorului despăgubirii (încărcător sau destinatar) în intervalul respectiv, pe cînd în conformitate cu soluția de drept comun la care ne-am referit anterior, ele se suportă de creditor în această perioadă numai în lipsa clauzei contractuale care operează convertirea monedei de calcul în moneda liberatorie la data plății efective.

În ce privește criteriile de convertire ale D.S.T. în moneda de plată a unuia dintre statele unde se obține hotărîrea judecătorească referitoare la despăgubiri, actualul art. 23, § 7 al Convenției C.M.R. stabilește o distincție de principiu între țările care sînt membre ale Fondului Monetar Internațional și cele care nu au această calitate.

Potrivit textului citat, „valoarea în D.S.T. a monedei naționale a unui stat care este membru al Fondului Monetar Internațional se calculează conform metodei de evaluare folosită de F.M.I. la data respectivă pentru propriile sale operații și tranzacții".

Referitor la cea de-a doua categorie de state, același text al Convenției C.M.R. dispune următoarele: „valoarea în D.S.T. a monedei naționale a unui stat care nu este membru al Fondului Monetar Internațional se calculează după modul stabilit de acest stat". Totodată, statele nemembre ale F.M.I. au obligația, în virtutea art. 23, § 9 din Convenția C.M.R., să asigure transformarea D.S.T. în moneda lor națională în atare condiții încît să reprezinte „pe cît posibil" echivalentul valorii reale a despăgubirii pe care reclamantul ar obține-o într-un stat membru al F.M.I. În plus, statele care nu fac parte din această organizație internațională trebuie să comunice Secretarului general al O.N.U., de cîte ori valoarea monedei lor naționale suferă modificări, rezultatele convertirii D.S.T. în moneda respectivă de plată.

dr. **O. CĂPĂȚÎNĂ**

Agenda consiliilor populare

Contribuția bănească și în muncă

Sediul materiei. Legea nr. 20/1971, republicată în 1973.

Definiție. În general, prin contribuție se înțelege o parte a fiecăruia dintre cei care participă la o acțiune sau la o cheltuială comună. Conform și denumirii, contribuția bănească constă într-o sumă de bani, iar contribuția în muncă printr-o participare la muncă a fiecăruia, în vederea executării unor obiective sau lucrări de interes obștesc.

Participanți. Potrivit prevederilor legii, la contribuția în bani, participă locuitorii comunelor, orașelor, municipiilor și sectoarelor municipiului București. La comune, pe lîngă contribuția bănească se poate stabili și contribuția în muncă. În schimb, în orașe, municipii și în sectoarele municipiului București se pot organiza, pe întreprinderi, organizații economice, instituții, cartiere și circumscripții electorale, acțiuni de muncă patriotică cu participarea locuitorilor din aceste localități, pentru realizarea unor obiective de interes obștesc. (art. 1).

În conformitate cu legea, unitățile socialiste de stat și obștești, care au sediul sau își desfășoară activitatea în mod permanent sau temporar în comune, orașe, municipii și sectoarele municipiului București, participă la contribuția bănească sau în muncă. Astfel, întreprinderile agricole de stat, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, celelalte organizații economice de stat contribuie cu bani la lucrările ce se efectuează prin contribuția în muncă sau, după caz, prin muncă patriotică (art. 18). Iar, cooperativele agricole de producție, celelalte organizații cooperatiste, precum și orice organizații obștești sînt obligate să efectueze, cu mijloacele de transport, contribuția în muncă sau, după caz, să sprijine cu aceste mijloace acțiunile de muncă patriotică (art. 20).

Obiectivele și lucrările ce pot fi realizate prin contribuția bănească și în muncă. În conformitate cu art. 2, contribuția bănească poate fi hotărîtă pentru efectuarea următoarelor lucrări de interes obștesc cu caracter local: construcții, amenajări sau reparații, după caz, de școli, internate școlare, cămine de copii, ateliere-școală, cămine culturale, case de cultură, cluburi, creșe, grădinițe de copii, dispensare, unități de asistență socială, case de nașteri, băi populare, străzi, drumuri, poduri, acoperiri cu îmbrăcăminți asfaltice ușoare ale drumurilor locale, îndiguiri, fîntîni, alimentări cu apă, canalizări, spații verzi, baze sportive, turistice și de agrement, precum și alte lucrări cu caracter urbanistic, edilitar-gospodăresc și social-cultural de asemenea natură. Contribuția bănească poate fi hotărîtă și pentru procurarea de inventar necesar funcționării unităților social-culturale de interes local (al. 1).

Tot astfel, prin contribuția bănească pot fi realizate unele lucrări de artă monumentală, statui, busturi, plăci memoriale și alte lucrări de asemenea natură, restaurarea și punerea în valoare a monumentelor istorice, precum și alte lucrări (al. 2).

Prin contribuția bănească se efectuează lucrări care se pot executa în mare parte din resurse locale și care pot fi date în funcțiune în termen de cel mult 3 ani (art. 10).

Potrivit art. 3, contribuția în muncă poate fi hotărîtă în comune pentru executarea unor lucrări de interes local, constînd în: construirea, modernizarea, repararea și întreținerea drumurilor publice, a lucrărilor de artă, accesorii sau anexe ale acestora, executarea lucrărilor de regularizări de albii și consolidări de maluri.

În orașe, municipii și în sectoarele municipiului București, aceste obiective se stabilesc de către comitetele și birourile executive ale consiliilor populare respective în vederea executării lor prin muncă patriotică.

Procedura de stabilire a obiectivelor și lucrărilor ce urmează a fi executate prin contribuție. Conform art. 1, al. 3, contribuția bănească și în muncă se hotărăște odată pe an în cursul semestrului I al fiecărui an, pentru anul următor.

Procedura de stabilire a lucrărilor ce urmează a fi executate prin contribuție este oarecum diferită în situația orașelor mici și comunelor față de cea a municipiilor, altor orașe mari și sectoarelor municipiului București.

În prima situație, propunerea de a se efectua anumite lucrări prin contribuția bănească, după caz și în muncă, poate fi făcută de către deputați, comisiile permanente ale consiliilor populare, organizațiile socialiste, sau de către un grup de locuitori. Propunerea, înaintată biroului executiv al consiliului popular, va fi analizată de acest organ în cel mult 30 de zile de la depunerea ei. Dacă organul respectiv constată că lucrarea propusă este de interes obștesc și sînt condiții pentru efectuarea ei, decide convocarea locuitorilor pe circumscripții electorale.

În a doua situație, propunerile de obiective se fac de către comitetele cetățenești de inițiativă, pe baza cerințelor exprimate de cetățeni în întîlnirile cu deputații, în adunările asociațiilor de locatari sau în oricare alte adunări cetățenești din cartiere sau circumscripții electorate. Aceste comitete cetățenești de inițiativă, după ce consultă comitetele executive ale consiliilor populare respective asupra oportunității și posibilității de realizare a obiectivelor propuse, convoacă adunarea reprezentanților familiilor din cartierele sau circumscripțiile electorale interesate.

În ambele situații, în cazul lucrărilor prevăzute în art. 2 al. 2 și a celor neprevăzute în același articol, al. 1, în prealabil convocării adunării respective, propunerea se supune spre aprobare comitetului executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București, care are obligația ca în termen de 30 de zile de la primire să se pronunțe asupra ei.

Adunarea locuitorilor pe circumscripția electorală lucrează valabil în prezența a cel puțin 2/3 din numărul reprezentanților familiilor și hotărăște, prin vot deschis, cu majoritatea voturilor reprezentanților familiilor din circumscripția electorală.

Adunarea reprezentanților familiilor din fiecare circumscripție electorală, în situația orașelor mici și comunelor, analizează și se pronunță cu privire la propunerile făcute de biroul executiv al consiliului popular în legătură cu lucrările ce urmează a se efectua, valoarea acestora, cuantumul total al contribuției bănești și, după caz, al contribuției în muncă, stabilește suma ce urmează a reveni pe fiecare familie și, după caz, numărul de zile ce urmează a fi efectuate de fiecare locuitor și cu fiecare mijloc de transport proprietatea acestora. De asemenea, adunarea îm-

puternicește 3—5 delegați pentru a participa la adunarea delegaților pe comună sau oraș (art. 4).

Această adunare, care lucrează, de asemenea, valabil în prezența a cel puțin 2/3 din numărul delegaților împuterniciți de reprezentanții familiilor din circumscripțiile electorale, analizează propunerile făcute în adunările pe circumscripții și hotărăște prin vot deschis, cu majoritatea voturilor, lucrărilor ce se vor efectua prin contribuția în bani și, după caz, în muncă, valoarea acestora, cuantumul total al contribuției în bani și, după caz, al contribuției în muncă, precum și termenele de încasare a sumelor și de executare a lucrărilor. Totodată, în funcție de hotărîrea luată și pe baza propunerilor făcute pe circumscripții electorale, adunarea delegaților definitivează repartizarea contribuției bănești pe fiecare familie și, după caz, numărul de zile ce urmează a fi efectuate de fiecare locuitor, și cu fiecare mijloc de transport proprietatea acestora (art. 5).

În situația municipiilor și altor orașe mari, precum și a sectoarelor municipiului București, adunările reprezentanților familiilor din cartierele sau circumscripțiile electorale interesate analizează propunerile făcute de comitetele cetățenești de inițiativă și hotărăsc lucrările ce se vor efectua prin contribuția bănească, valoarea, sumele ce revin pe fiecare familie, termenele de încasare a acestora, precum și termenele de executare a lucrărilor (art. 6 al. 3).

Pentru lucrările care necesită contribuția bănească sau în muncă a locuitorilor pe timp de 2—3 ani, adunarea delegaților, sau, după caz, a reprezentanților familiilor din cartiere sau circumscripții electorale poate hotărî contribuția totală ce urmează a fi plătită de fiecare familie, suma anuală și termenele de plată a acesteia, numărul de zile ce urmează a fi efectuate de fiecare locuitor cu brațele și cu mijloacele de transport proprietatea acestora (art. 26).

Hotărîrile adunărilor delegaților, respectiv ale adunărilor reprezentanților familiilor din cartiere sau circumscripții electorale, sînt obligatorii pentru toți locuitorii din unitatea administrativ-teritorială, după caz, din cartierele sau circumscripțiile electorale respective (art. 8 al. 1).

Determinarea contribuției în bani și în muncă. Legea nu arată suma reprezentînd contribuția bănească (de fapt nici nu ar fi posibil) cu care urmează să participe locuitorii. Se prevede însă că aceasta se stabilește pe familii și că nu poate fi mai mare de 300 lei, determinîndu-se în raport cu valoarea lucrării ce va fi realizată și ținîndu-se seama de veniturile nete pe care le obține fiecare familie, pe baza criteriilor elaborate de Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și Ministerul Finanțelor, la propunerea comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare (art. 11). Potrivit acestor criterii, veniturile, în funcție de care se determină contribuția bănească pe familie, sînt cele ce revin pe fiecare membru al acesteia.

Așadar, mai întîi se stabilește valoarea lucrării de realizat și apoi aceasta se împarte pe familii, determinîndu-se suma de plată pe fiecare dintre acestea.

În cazul unităților socialiste de stat contribuția în bani se stabilește pe fiecare mijloc de transport cu tracțiune animală sau mecanică, deținute cu orice titlu de aceste unități.

Valoarea anuală a contribuției se determină pentru fiecare organizație economică de stat de către comitetul executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București și este echivalentă cu suma aferentă folosirii timp de 4 zile a unui mijloc de transport de același fel, pentru unitățile care își au sediul sau își desfășoară activitatea în mod permanent în localitatea respectivă și de minimum 2 zile pentru cele care desfășoară o activitate temporară de cel puțin 90 de zile pe an, în acea localitate (art. 18). Valoarea contribuției se calculează conform tarifelor prevăzute la art. 24.

Privind contribuția în muncă, se prevede că, în baza hotărîrii adunării delegaților din comune, fiecare locuitor trebuie să efectueze maximum 6 zile contribuție pe an. Criteriile de determinare a numărului de zile ce urmează a fi efectuate cu brațele sînt vîrsta și volumul lucrărilor ce trebuie executate. Potrivit art. 16, vîrsta care se are în vedere este de la 18 la 55 ani pentru bărbați, respectiv pînă la 50 de ani, pentru femei. Pentru cei care dețin mijloace de transport numărul de zile poate fi stabilit pe fiecare mijloc de transport (art. 13).

Deci, o deosebire esențială între contribuția în bani și cea în muncă o constituie faptul că prima se stabilește pe fiecare familie, pe cînd cea de-a doua se determină pe fiecare locuitor.

În situația unităților cooperatiste și a organizațiilor obștești, numărul zilelor de contribuție în muncă sau, după caz, de muncă patriotică este tot de maximum 6 zile anual și se stabilește pe fiecare mijloc de transport de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular comunal, orășenesc, municipal și al sectorului municipiului București.

Adunarea delegaților sau, după caz, a reprezentanților familiilor din cartiere sau circumscripții electorale, la propunerea comitetului sau biroului executiv al consiliului popular poate hotărî scutirea totală sau parțială de plata contribuției bănești a unor familii și de efectuarea contribuției în muncă cu brațele a unor persoane, în cazuri bine justificate (art. 22).

In conformitate cu art. 9 al. 2, locuitorul nemulțumit de felul cum adunarea respectivă i-a stabilit contribuția în bani sau contribuția în muncă, poate face sesizare la comitetul sau biroul executiv al consiliului popular, în termen de 10 zile de la primirea comunicării. Acest organ trebuie să soluționeze sesizarea, în termen de 10 zile și să comunice rezultatul celui în cauză, decizia sa fiind definitivă.

Plata contribuției bănești și executarea contribuției în muncă. Conform art. 8 al. 2, plata contribuției bănești se face în mod eșalonat în tot cursul anului, la termenele stabilite. Avînd în vedere că stabilirea obiectivelor și lucrărilor ce urmează a fi executate prin contribuție se face pentru anul următor, rezultă că plata contribuției în bani trebuie să se facă în anul în care are loc stabilirea, la termenele hotărîte.

Contribuția în muncă se realizează efectiv prin participarea locuitorilor la executarea lucrării respective, fie cu brațele fie, cei care dețin mijloace de transport, cu aceste mijloace, prin efectuarea volumului de lucrări hotărît pentru fiecare.

Unitățile cooperatiste și celelalte organizații obștești efectuează contribuția în muncă cu toate mijloacele de transport realizînd volumul de lucrări stabilit. Programarea acestor mijloace la efectuarea contribuției se face de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare co-

munale, orășenești și municipale, de acord cu conducerea organizațiilor respective.

Potrivit art. 24, contravaloarea muncii neefectuate de locuitori, cooperativele agricole de producție, celelalte organizații cooperatiste, precum și de orice organizații obștești se calculează după cum urmează : a) pentru o zi de muncă cu brațele, 25 lei ; b) pentru o zi muncă cu atelajele cu un trăgător, 50 lei, iar cu 2 trăgători, 100 lei ; c) pentru o zi de muncă cu tractorul de transport sau orice mijloc de transport cu tracțiune mecanică, avînd o capacitate de pînă la 4 tone, 300 lei, iar pentru o zi muncă cu autotractorul sau cu orice mijloc de transport cu tracțiune mecanică, avînd o capacitate de peste 5 tone, 500 lei.

În baza hotărîrii adunării delegaților sau, după caz, a adunării reprezentanților familiilor din cartiere sau circumscripții electorale prin care s-a stabilit contribuția, sumele neplătite pînă la sfîrșitul anului, precum și contravaloarea muncii neefectuate, se încasează potrivit normelor de urmărire a veniturilor statului.

Sumele încasate drept contravaloarea muncii neefectuate, precum și contribuția în bani a organizațiilor socialiste de stat prevăzute la art. 18, se constituie ca mijloace speciale extrabugetare la dispoziția comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare și se folosesc numai la executarea lucrărilor ce se efectuează prin contribuția în muncă sau, după caz, prin muncă patriotică (art. 25).

Comitetele de cetățeni și atribuțiile acestora. În conformitate cu prevederile art. 7, odată cu aprobarea lucrărilor ce se vor executa prin contribuție, adunarea reprezentanților familiilor din cartiere sau circumscripții electorale ori, după caz, adunarea delegaților din comune și orașe mici alege cîte un comitet de cetățeni pentru fiecare lucrare ce urmează a fi efectuată, format din cetățeni care au participat la elaborarea propunerilor privind aceste lucrări, precum și din alți cetățeni cu spirit gospodăresc și de inițiativă.

Comitetele de cetățeni au sarcina de a asigura cunoașterea de către toți locuitorii a lucrărilor aprobate, a contribuției stabilite, a termenelor de plată, precum și urmărirea permanentă a executării lucrărilor și a recepționării acestora.

Totodată, ele sprijină comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare în încasarea sumelor, mobilizarea locuitorilor la efectuarea lucrărilor și în soluționarea contestațiilor făcute de cetățeni.

Comitetele de cetățeni își desfășoară activitatea sub îndrumarea comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare și prezintă, împreună cu acestea, în mod periodic, informări în fața adunărilor reprezentanților familiilor după caz, a delegaților.

Pentru obiectivele cu un volum mare de lucrări care se execută în regie proprie, adunarea respectivă poate împuternici unul sau mai mulți cetățeni care să supravegheze permanent executarea lucrărilor (art. 28, al. 2).

Alte atribuții și răspunderi ale comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București sprijină comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare ierarhic inferioare în organizarea adunărilor reprezentanților familiilor și a adunărilor delegaților. De asemenea, asigură îndrumarea și sprijinirea permanentă a acestor organe, astfel încît să se asigure folosirea cu eficiență maximă a resurselor locale a fondurilor materiale și bănești, executarea la timp și de bună calitate a lucrărilor ce se realizează prin contribuție (art. 29).

În cazul în care constată că s-a luat o hotărîre de adunarea delegaților, sau a reprezentanților familiilor cu nerespectarea legii, sînt obligate ca în termen de 20 de zile de la ținerea adunării să dea îndrumări scrise comitetului sau biroului executiv respectiv, cu privire la măsurile ce trebuie luate pentru respectarea prevederilor legale (art. 9 al. 1).

Comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare comunale, orășenești, municipale și ale sectoarelor municipiului București, răspund de gestionarea judicioasă a sumelor încasate și a materialelor procurate, precum și de calitatea lucrărilor executate din contribuția bănească și în muncă (art. 28, al. 1).

Explicarea unor termeni. Conform art. 30 prin **familie** se înțelege soțul, copiii necăsătoriți, părinții soțului sau ai soției și alte persoane, dacă gospodăresc împreună. Iar **reprezentant al familiei** este soțul ori soția sau orice persoană majoră care gospodărește cu aceștia.

Alexandru ȚICLEA

200 ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

privind

ADMINISTRAREA IMOBILELOR

găsiți în Suplimentul tematic nr. 66 intitulat : „Probleme juridico-economice în activitatea consiliilor populare"

AFLAT SUB TIPAR

Abonamentele se pot face direct la redacție, prin virament (sau mandat poștal) pe adresa I.S.I.A.P. (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor), Piața Scînteii, 1, cont. nr. 64 51 502 28 B.N.R.S.R. — Filiala sector I, București, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

Lucrările se vor difuza numai abonaților !

VĂ PREZENTĂM:

COMBINATUL PETROCHIMIC BRAZI

Combinatul petrochimic de la Brazi este cunoscut în toată lumea, ca una dintre cele mai puternice unități ale industriei petroliere din România. Aici, în perioada 1962—1978 s-au construit numeroase instalații petrochimice moderne de mare capacitate. Este vorba de instalația de distilare atmosferică în vid, complexul de reformare catalitică, complexul de xileni, instalația de cocsare întîrziată, complexul de cracare catalitică — care transformă distilatele grele transferate din alte instalații ale rafinăriei în benzine cu cifră octanică ridicată, în gaze pentru chimizare, în motorine de culori deschise și cu punct de congelare redus, indicate pentru motoare Diesel rapide — instalații de hidrofinare, a motoarelor, de solventare a motorinei, de piroliză, de fabricare a polietilenei, de fabricare a oxidului de etilenă, clorură de colină, de fabricare a etanolaminelor, a fenolului și acetonei, de obținere a orto-secundar-butilfenolului, de dimetiltereftalat etc.

O realizare deosebită a constituit-o punerea în funcțiune în anul 1978, a complexului pentru producerea cauciucului poliizoprenic, realizat pe baza unei tehnologii originale, elaborate de ICECHIM București în colaborare cu institutele de proiectări de specialitate din țară. Izoprenul, materia primă, este separat și purificat din benzina de piroliză și apoi, prin polimerizare stereospecifică, se obține cauciucul poliizoprenic.

În cadrul combinatului se află în curs de asimilare produse noi, de mare importanță pentru economie, cum ar fi: cauciucul polibutadienic, cauciucul tribloc de tipul ELTAR-T și ELTAR-L, o polietilenă de înaltă presiune, realizată pe reactoare de mare capacitate, noi tipuri de agenți tensioactivi de suprafață și altele. Instalațiile moderne de prelucrare a țițeiului, dotate cu aparatură electronică și pneumatică, permit prelucrarea superioară a materiei prime. Continuînd tradiția românească în prelucrarea țițeiului, cele 52 de fabrici și instalații ale combinatului prelucrează 5 milioane tone țiței pe an din care se obțin peste 200 produse petroliere și petrochimice, într-o gamă sortimentală variată, ce acoperă domenii foarte largi de utilizare, de la carburanți, cocs și produse aromatice la intermediari și materii prime pentru industria de coloranți, lacuri, vopsele și detergenți, de la materii prime pentru industria de fire și fibre sintetice la mase plastice, termoplaste și produse macromoleculare elastomere.

Controlul calității produselor se realizează în laboratoare specializate, dotate cu cea mai modernă aparatură (cromatografe de gaze și lichid, spectografe de absorbție și de emisie etc.). Datorită numărului mare de produse oferite, nivelului lor calitativ superior, comparabil cu cel al produselor similare de pe piața mondială, posibilităților tehnice de care dispune și elasticității manifestate în relațiile comerciale cu firmele străine. Combinatul Petrochimic Brazi și-a cîștigat un renume de prestigiu internațional. În prezent combinatul întreține relații comerciale cu peste 200 de firme, iar produsele sale sînt exportate în peste 50 de țări.

Ion VASILESCU

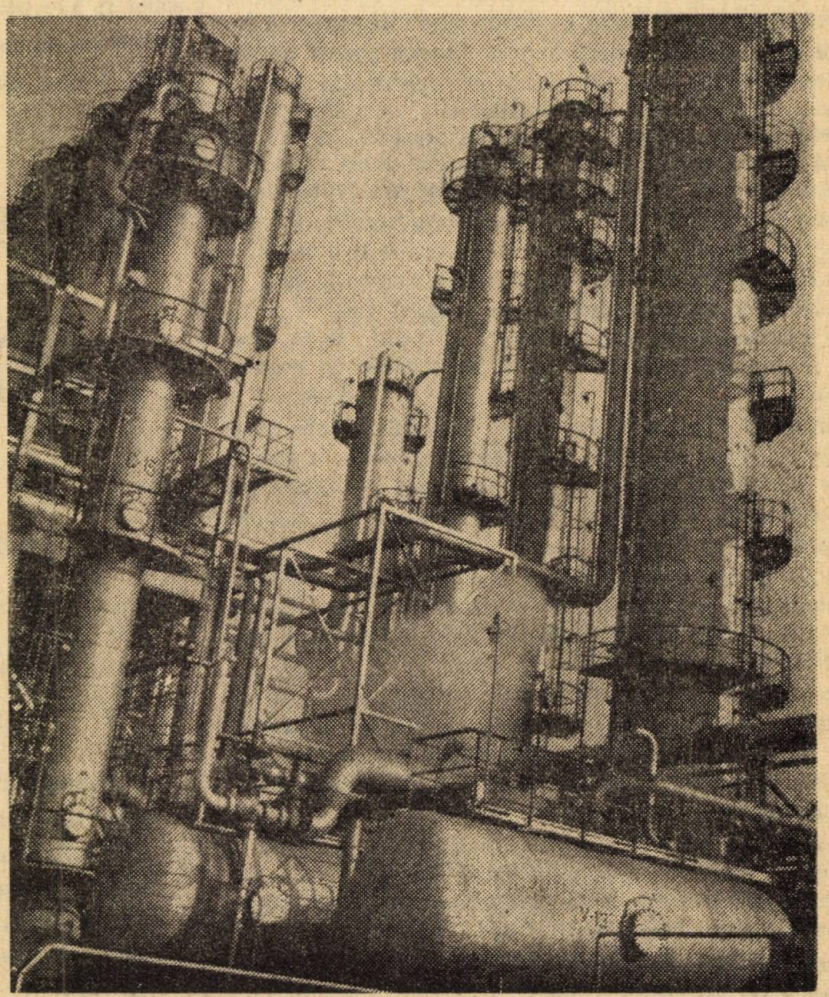

Combinatul Petrochimic Brazi pe verticală

Tiparul I.P. „Informația" — 5 mai 1984

Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

Dinamici diferențiate în industria mondială

DEVENITĂ o caracteristică a evoluției industriei prelucrătoare mondiale în ultimii 10—15 ani, orientarea generală în favoarea unor produse cu volum mai mic și mai ușoare este deosebit de pregnantă în industria prelucrării metalelor. Potrivit datelor O.N.U., în intervalul 1970—1979 această ramură industrială a înregistrat un ritm mediu anual foarte rapid de creștere a producției, de circa 6% (similar cu cel al industriei chimice), devansînd considerabil pe cel înregistrat de metalurgia de bază (2,8% în același interval). Această diferențiere avea să se păstreze și în anii următori, de criză (vezi graficul). Decalajul respectiv de ritm — care în timp va conduce la modificări importante în structura pe ramuri a producției industriale, ca și a forței de muncă ocupate în industrie — își găsește explicația în primul rînd în efortul considerabil de reducere a consumurilor specifice de materii prime și semifabricate (în speță de metal) în industria prelucrătoare. O altă explicație derivă din recurgerea în măsură crescîndă la materiale reciclate, care face ca dintr-o anumită cantitate de materii prime să se obțină, în timp, un număr mai mare de produse finite (ceea ce prezintă și avantajul unui consum specific mai mic de energie).

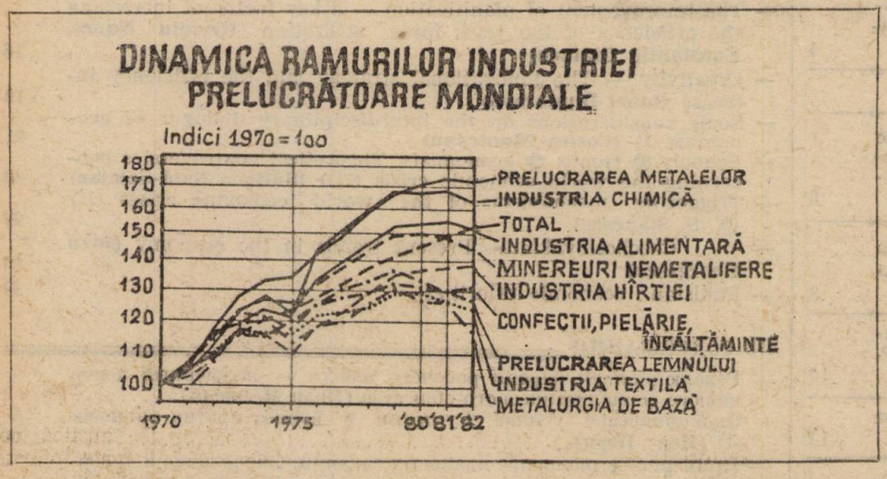

Polonia: investiții în industria combustibililor și energiei

PRIORITATEA acordată în Polonia industriei combustibililor și energiei se reflectă în alocarea unor importante fonduri de investiții (în 1983 investițiile în această ramură au reprezentat 40% din totalul investițiilor industriale). În cadrul ramurii, industria carboniferă se situează pe primul plan, prin acțiuni pe termen lung. În acest domeniu, în care extracția totală a înregistrat un record de 233,5 milioane tone cărbune, în întregul deceniu actual activitatea se va concentra asupra modernizării a 40 mine existente și punerii în exploatare a 9 mine noi în bazinul carbonifer Lublin, care se află deja în diferite stadii de execuție. Dezvoltarea industriei carbonifere implică totodată sporirea producției de echipamente specializate pentru exploatarea cărbunelui. Industria producătoare de utilaj minier a realizat în 1983 o producție cu 10% mai ridicată decît în anul anterior, din care 80% a fost destinată utilizării exploatărilor carbonifere naționale, iar restul de 20% exportată în diferite țări. Concomitent cu înzestrarea cu echipamente de exploatare, în industria minieră se introduc instalații pentru creșterea siguranței și îmbunătățirea condițiilor de lucru, între care sisteme computerizate pentru detectarea mișcărilor seismice și sisteme de condiționare a aerului la mari adîncimi.

Conservarea mediului înconjurător

PREOCUPAREA țărilor vest-europene față de degradarea alarmantă a mediului înconjurător s-a concretizat într-un program adoptat în luna martie de Piața comună. Printre măsurile privind prevenirea poluării industriale figurează și condiționarea acordării în viitor a autorizațiilor de deschidere a unor noi întreprinderi în funcție de respectarea anumitor limite în emisia de gaze toxice. O măsură similară a fost adoptată anterior referitor la poluarea industrială a apelor, cu atenție specială asupra produselor cu un grad ridicat de toxicitate, cum sînt cadmiul și mercurul.

Acordul intervenit urmează să capete forma unor directive ale Comisiei C.E.E., care vor deveni efective începînd cu anul 1987. Deși limitările în ce privește nivelul emisiei de gaze vor fi negociate de la caz la caz, miniștrii cu problemele ecologice au căzut de acord în principiu asupra faptului că fiecare întreprindere va fi răspunzătoare pentru emisia excesivă de gaze. Primele întreprinderi vizate vor fi termocentralele și uzinele siderurgice. Adaptările antipoluante la marile întreprinderi vor costa, de pildă, numai în Anglia 2,5 mrd. lire sterline în investiții și 500 mil. lire anual în cheltuieli de întreținere. De altfel, guvernului britanic i s-a cerut să ia măsuri suplimentare pentru reducerea cu 30% a emisiei deosebit de mari de gaze sulfuroase în atmosferă.

Competiție în comerțul cu tehnică de vîrf

POTRIVIT unor analize recente ale organelor comunitare, situația C.E.E. în competiția cu S.U.A. și Japonia în domeniul comerțului cu produse ale tehnicii de vîrf a înregistrat o deteriorare relativă, ponderea produselor respective în totalul exportului de produse manufacturate menținîndu-se practic neschimbată (circa 25%) de la începutul anilor '60. În intervalul 1963—1982 indicatorul respectiv a înregistrat evoluții care favorizează net Japonia și S.U.A., în al căror export total de produse manufacturate ponderea produselor tehnicii de vîrf a atins, la finele intervalului, 39% și respectiv 35% (vezi graficul).

Sursele citate menționează, între alte aspecte, pătrunderea pe piața comunitară a unor produse provenind din cele două țări concurente, în proporții îngrijorătoare. Un exemplu semnificativ îl constituie faptul că, din 10 calculatoare de uz personal desfăcute pe piața vest-europeană, opt provin din S.U.A., iar din 10 videocasetofoane, nouă sînt fabricate în Japonia. Producătorii de circuite integrate vest-europeni controlează numai 30% din piața comunitară și dețin un segment de 13% din exportul mondial de asemenea produse. Între cauzele poziției neavantajoase a C.E.E. în această competiție se menționează în primul rînd capacitatea redusă a firmelor vest-europene (cifre de afaceri și rate ale profitului sensibil mai reduse decît în cazul firmelor din S.U.A. și Japonia) de a dezvolta satisfăcător cercetarea tehnologică proprie. În consecință, se semnalează creșterea frecvenței acordurilor încheiate cu firme americane și japoneze, pentru a suplini decalajele create în acest domeniu.

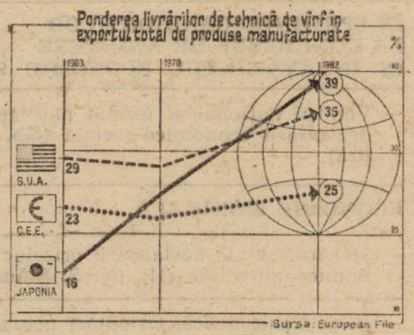

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 18 din 4 mai 1984

— Partidul revoluționar al clasei muncitoare, centrul vital al societății noastre socialiste **(Ioan Mesaroș)** 2

— 9 Mai 1945 — 9 Mai 1984. Efortul economic al României în războiul antihitlerist (I) **(Ion Perț)** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Înnoirea și diversificarea produselor — premise ale creșterii competitivității **(Cristian Gorie)** 6

— Impactul tehnologiilor avansate asupra creșterii productivității muncii **(I. Hera-Bucur)** 8

— Transporturile auto — în deplină concordanță cu cerințele beneficiarilor **(P. Terbescu)** 10

— Utilizarea energiei solare în economia rurală **(O. Parpală)** 12

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Cum se asigură creșterea în devans a productivității muncii față de retribuție **(Andrei Cozoș)** 14

— Perfecționarea planificării — pîrghie esențială de sporire a eficienței utilizării forței de muncă **(Ovidiu Naneș, Constantin Ciutacu)** 16

— Cititorii au cuvîntul 18

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Creativitate. Strategia inovațională și creșterea eficienței **(Ionel Dumbravă)** 19

TEORII ● IDEI

— Unele considerente cu privire la dialogul interdisciplinar al științei economice (I) **(Costea Munteanu)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Controverse teoretice privind actuala criză economică mondială (III) **(Sultana Sută-Selejan)** 2?

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Venitul național și fondul național de dezvoltare economico-socială **(Gh. Manea)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Mecanisme ale declanșării crizelor economice mondiale (II) **(N. S. Stănescu)** 27

— R. S. Cehoslovacă. Orientări actuale în economie **(Ioan Georgescu)** 29

— Tendințe ● conjuncturi. Pakistan : priorități în economie 30

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— The revolutionary party of the working class — the vital centre of our socialist society **(Ioan Mesaroș)** 2

— 9 May 1945 — 9 May 1984 — Romania's economic efforts in the antihitlerite war (I) **(Ion Perț)** 4

— Exemplary fulfilment of the plan tasks. The renewal and diversification of products — premises for the increase of competitivity **(Cristian Gorie)** 6

— The impact of the high technologies on the rise of the work productivity **(I. Hera-Bucur)** 8

— The auto transportations — in full agreement with the beneficiaries' demands **(P. Terbescu)** 10

— The sun — an inexhaustible source of energy **(O. Parpală)** 12

— The self — management : responsibilities, actions, results. The way to ensure the rise of the work productivity ahead of the salary **(Andrei Cozoș)** 14

— The improvement of planification — a key factor of increasing the efficiency of the work force utilization **(Ovidiu Naneș, Constantin Ciutacu)** 16

— Creativity — The innovational strategy and the efficiency increase **(Ionel Dumbravă)** 19

— Some considerations on the interdisciplinary dialogue of economics (I) **(Costea Munteanu)** 21

— Schools ● trends ● economists. Theoretical controversies concerning the world economic crisis (III) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

— Triggering mechanisms of the world economic crises (II) **(N. S. Stănescu)** 27

— Czechoslovakia — Present trends in the economy **(Ioan Georgescu)** 29

— Pakistan : economic priorities 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Революционная партия рабочего класса — жизненный центр нашего социалистического общества **(Иоан Месарош)** 2

— Экономическое усилие Румынии в войне против фашизма (I) **(Ион Перц)** 4

— Примерное выполнение плановых заданий. Обновление и диверсифицирование изделий — предпосылки повышения конкурентоспособности **(Кристиан Горие)** 6

— Влияние передовой технологии на рост производительности труда **(И. Хера-Букур)** 8

— Автотранспорт в полное соответствие с потребностями заказчиков **(П. Тербеску)** 10

— Использование солнечной энергии в сельской экономике **(О. Парпалэ)** 12

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Как обеспечивается опережающий рост производительности труда по отношению к оплате труда **(Андрей Козош)** 14

— Совершенствование планирования — существенный рычаг повышения эффективности использования рабочей силы **(Овидиу Нанеш, Константин Чутаку)** 16

— Творчество. Рационализаторская стратегия и рост эффективности **(Ионел Думбрава)** 19

— Некоторые соображения относительно междисциплинарного диалога экономической науки (I) **(Костя Мунтяну)** 21

— Школы. течения. экономисты. Теоретические разногласия относительно мирового экономического кризиса (III) **(Султана Сутэ—Сележан)** 22

— Механизмы развязывания мировых экономических кризисов (II) **(Н.С. Стэнеску)** 27

— ЧССР. Настоящие направления в экономике **(Иоан Джеорджеску)** 29

— Пакистан. Приоритеты в экономике 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

gama CORDIAL

- CREMĂ PENTRU RAS
- DEODORANT
- LOŢIUNE DUPĂ RAS

Produsele cosmetice din gama CORDIAL obținute pe bază de extract de plante sînt destinate bărbaților.

Folosirea acestor produse conferă epidermei o acțiune tonică și revitalizantă, contribuind la menținerea echilibrului metabolic al pielii.

Producător: ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE COSMETICE „NIVEA" — BRAȘOV

NU UITAȚI: AVEȚI ÎNTÎLNIRE CU PRIMĂVARA!

CU CE VĂ ÎMBRĂCAȚI LA ACEASTĂ ÎNTÎLNIRE?

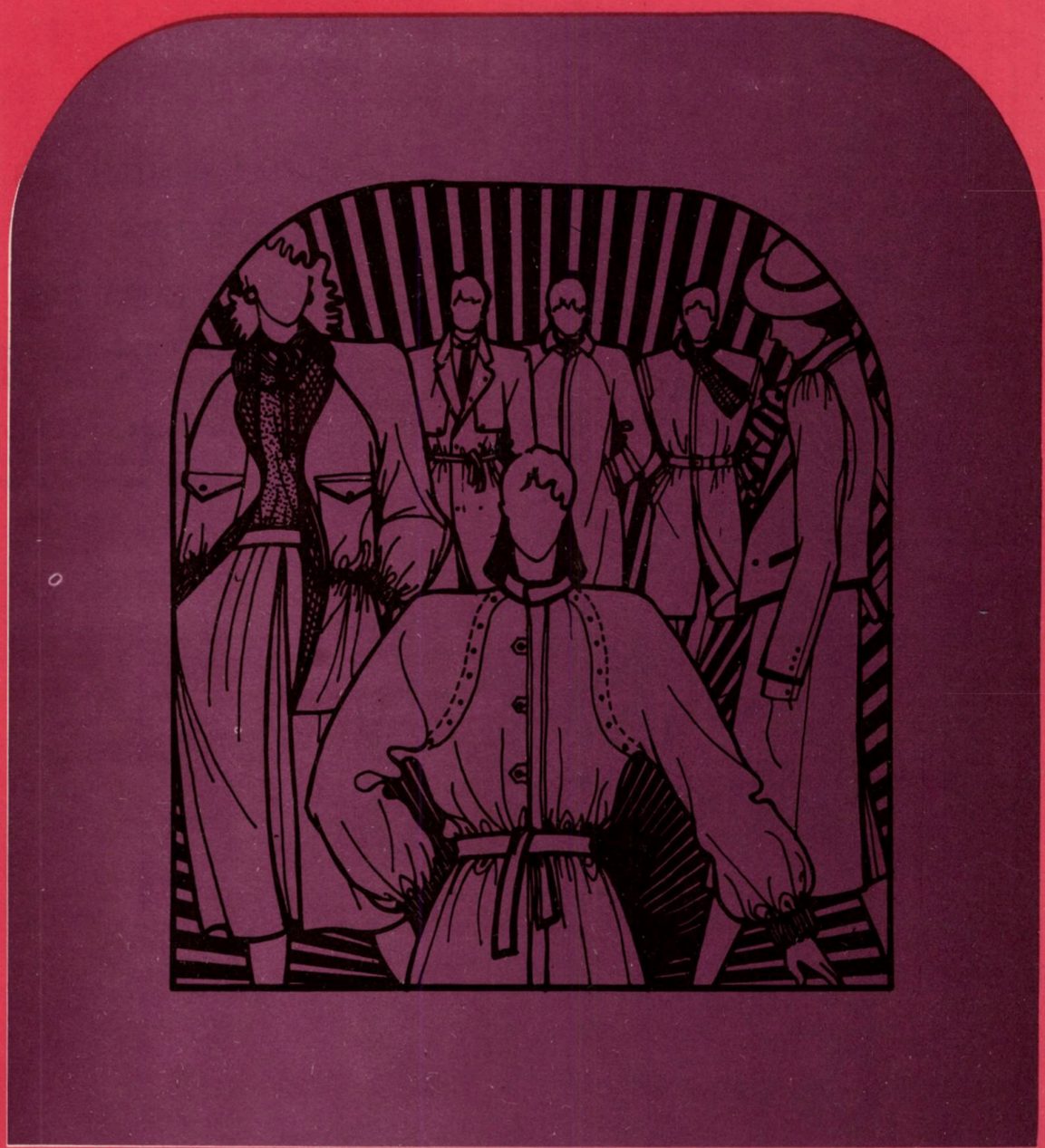

Confecțiile de primăvară — deja prezente în magazinele comerțului de stat — prin croială, culori, modele, sînt creații de ultimă oră ale modei acestui sezon.

Se poartă : pardesie din stofă și țesături pufoase, sport, elegante, cu multe accesorii — capse, catarame, broderii...

Se poartă : impermeabile din tercot, în nuanțe pastelate, și bej, și gri, și albe...

Se poartă : scurte, și bluzoane, și jachete, din relon, din diverse țesături tercot, uni sau în combinații de culori, cu multe accesorii...

Se poartă tot ce este lejer, confortabil, ușor de întreținut, vesel...

Se poartă CONFECȚIILE !

Confecțiile au avantajul de a putea fi probate, de a încerca pe loc mai multe modele și variante de culori, de a compara și a alege ceea ce vă vine mai bine.

Cumpărați și... purtați cu plăcere !

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ADÍNCIREA DEMOCRAŢIEI SOCIALISTE FACTOR DE DINAMIZARE A DEZVOLTĂRII

Numărul 19 ● Vineri 11 mai 1984

PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL AL OAMENILOR MUNCII

Plenara a analizat probleme de o deosebită importanţă pentru dezvoltarea economiei româneşti în perioada actuală. În cuvîntarea rostită la plenară, secretarul general al partidului a subliniat prioritățile de acţiune pentru ridicarea întregii activităţi economice la un nivel superior de calitate şi eficienţă, pentru îndeplinirea tuturor prevederilor planului pe acest an şi al întregului cincinal.

Expresie a sentimentelor de stimă şi preţuire reciprocă, a voinţei popoarelor român şi pakistanez de a acţiona pentru extinderea colaborării bilaterale şi pe plan internaţional

Vizita oficială de prietenie a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în Republica Islamică Pakistan

23 AUGUST
40
1944
1984

România, participantă activă la circuitul economic mondial

CA SISTEM de legături economice durabile și interdependente între economiile naționale, generate de participarea acestora la diviziunea internațională a muncii, circuitul economic mondial a continuat să cunoască unele modificări, atît în privința trăsăturilor sale definitorii, cît și a mișcării diverselor fluxuri componente, sub influența deteriorării situației economiei mondiale, ca urmare a prelungirii stării de criză. Este suficient să amintim, de pildă, că ponderea comerțului internațional, principalul flux al circuitului, a fost în reducere pe parcursul ultimului deceniu (de la 58,9% în 1970 la 54,1% în 1980), tendință ce se menține în continuare. După stagnarea din 1981 și reducerea cu 2% în 1982, volumul comerțului internațional s-a menținut în 1983 la același nivel, iar rata creșterii schimburilor comerciale mondiale s-a situat, în ultimii ani, la nivelul cel mai redus din întreaga perioadă postbelică (estimări din raportul anual al G.A.T.T., dat publicității la Geneva, în septembrie 1983). Acestea sînt, desigur, consecințele prelungirii crizei economice mondiale, dar, observate mai atent, cauzele — chiar ale prelungirii crizei — rezidă în mare măsură în politicile economice promovate de unele țări dezvoltate. Numeroase studii și dezbateri internaționale, inclusiv cele din cadrul celei de-a VI-a Conferințe generale a U.N.C.T.A.D., au evidențiat în acest sens efectele nocive ale protecționismului și neoprotecționismului, dobînzilor excesive, evoluțiilor contradictorii ale prețurilor, practicilor monopoliste și restricțiilor în domeniul transferului de tehnologie, dezechilibrelor din plățile internaționale. Toate țările, dar în primul rînd țările în curs de dezvoltare, au resimțit influențele acestor fenomene, multe dintre ele fiind obligate să adopte măsuri, să-și revadă, în sensul amputării, programele de dezvoltare economică și socială.

O strategie multidimensională

ȚARĂ SOCIALISTĂ în curs de dezvoltare, România a fost afectată și ea într-o anumită măsură de situația gravă din viața economică internațională. Acționînd pentru a diminua cît mai mult influențele acestei situații, pentru a înlătura unele disproporții, contradicții care s-au creat în societatea românească ca urmare a nerealizării integrale a prevederilor și planurilor stabilite, P.C.R., statul nostru socialist au adoptat o serie de măsuri importante După cum se știe, încă în 1979, la Congresul al XII-lea al partidului s-a stabilit să se acționeze pentru a asigura, într-o perioadă cît mai scurtă, realizarea independenței energetice și dezvoltarea mai puternică a bazei de materii prime, precum și pentru reducerea și în alte sectoare a dependenței față de străinătate. La Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 s-a hotărît să se acționeze în direcția îmbunătățirii calității, a ridicării nivelului tehnic, a realizării unei noi calități a muncii și a vieții. În același timp, pornind de la înțelegerea realistă a interdependențelor crescînde dintre economiile naționale, care evidențiază că participarea la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori constituie o necesitate obiectivă a dezvoltării economice și sociale a tuturor țărilor, a progresului întregii omeniri, partidul și statul nostru au acționat cu toată responsabilitatea pentru participarea activă a României la circuitul economic mondial.

Reafirmînd că România se pronunță ferm împotriva oricăror măsuri de restricție și îngrădire a schimburilor economice internaționale, secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia, în raportul prezentat Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1982 : **„Considerăm că în actualele împrejurări ale crizei economice este necesară nu o restrîngere, ci intensificarea și dezvoltarea schimburilor, a colaborării și cooperării în producție".** Pe de altă parte, ținînd seama de caracterul universal al circuitului economic mondial, președintele României sublinia (în interviul acordat în iunie 1983 ziarului „Afton bladet" și revistei „Etc" din Suedia) că **„dorim ca relațiile internaționale în domeniul economic să nu se compartimenteze, să nu se ajungă la o restrîngere a colaborării între diferite grupuri de state, ci, dimpotrivă, să se lărgească, să se dezvolte această colaborare, deoarece depășirea crizei economice mondiale, a altor probleme din viața economică nu se pot realiza decît cu participarea largă a tuturor statelor, prin intensificarea colaborării economice și în alte domenii".**

Ca urmare a înfăptuirii orientărilor programatice ale P.C.R. și bazîndu-se pe marile realizări ale economiei naționale în anii construcției socialiste, România participă tot mai activ la circuitul economic mondial, dezvoltînd largi relații de schimburi și colaborare economică cu 150 de țări ale lumii (față de 98 în 1965). Din totalul schimburilor comerciale, 43,6% se realizează cu țările socialiste (38,3% cu țările membre ale C.A.E.R.). Crește constant ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul exterior al României — de la 5% în 1965, la 8,2% în 1970 și 26,9% în 1981. O parte însemnată din schimburi se realizează cu țările capitaliste dezvoltate. La baza raporturilor sale cu toate celelalte țări, România așează în mod constant principiile egalității și avantajului reciproc, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, neutilizării forței sau amenințării cu forța.

Volumul schimburilor comerciale ale țării noastre a crescut de peste 7 ori în perioada 1965—1982, deținînd dinamica cea mai ridicată între alți indicatori de bază ai dezvoltării economico-sociale (vezi graficul).

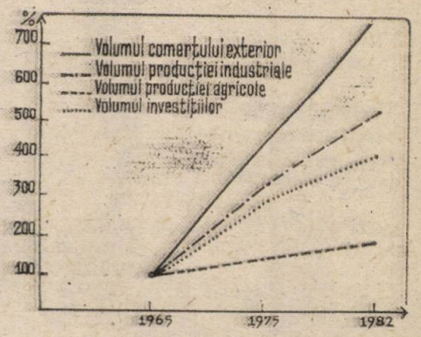

Asigurînd exportul a 97% din producția de tractoare, 61% din cea de locomotive electrice și diesel pentru linii magistrale, 30% din producția de strunguri, 27% din cea de autoturisme de oraș, importul de combustibili și materii prime, de alte produse necesare economiei naționale, comerțul exterior a devenit un instrument eficient al creșterii economice, un factor de valorificare superioară a resurselor naturale și de forță de muncă, contribuind cu peste 30% la crearea venitului național. De altfel, dinamica exportului de produse manufacturate al țării noastre o devansează în mod constant, începînd din 1966—1967, pe cea înregistrată pe plan mondial, iar din anul 1975 și ponderea produselor manufacturate în exportul țării noastre este mai mare decît ponderea grupei respective în exportul mondial (54,1% față de 50,8%, în anul 1981). În anul 1982, ponderea mărfurilor cu grad ridicat de prelucrare a reprezentat 57% din totalul exportului.

Reflectînd potențialul tehnic în continuă creștere și diversificare al economiei românești, cooperarea economică și tehnică, promovată cu țări de pe toate meridianele globului, contribuie cu aproape 30% la realizarea exportului țării noastre, urmărind să depășească această pondere pînă în 1985. „Formula românească de cooperare" — sub cele mai diverse forme, cum ar fi : executarea de obiective industriale și agricole cu plata în produse rezultate din aceste obiective sau în alte produse, importul de materii prime în contrapartidă cu produse ale industriei românești, executarea de lucrări de cercetare pe contul și riscul părții române, acordarea de asistență tehnică, participarea la investiții comune sau consorții internaționale pentru exploatarea unor resurse naturale, constituirea de societăți mixte de producție și comercializare — reprezintă importante mijloace de realizare a unei cooperări reciproc avantajoase între țara noastră și alte țări, de participare tot mai activă la circuitul economic mondial. Deo-

D646

curier
economic legislativ

contract economic

Clauze contractuale și înțelegeri nelegale

Sarcina Arbitrajului de Stat de a înlătura clauzele contractuale găsite în neconcordanță cu legile sau alte dispoziții cu caracter normativ este consacrată prin art. 25 din Legea nr. 5/1954.

Rezolvînd litigii patrimoniale derivînd din neexecutarea conformă a obligațiilor izvorîte din contractele economice, organele arbitrale nu țin seama de acele clauze contractuale invocate de către părți care suferă sancțiunea nulității pentru motivul contrarietății cu dispozițiile normative în vigoare.

De asemenea, în măsura în care părțile se pun de acord — în cursul soluționării litigiului — asupra obiectului diferendului, Arbitrajul de Stat poate să țină seama de o asemenea înțelegere, conform art. 37 din Regulile procedurii arbitrale, numai în măsura în care înțelegerea nu contravine legii, altor dispoziții cu caracter normativ și principiilor generale ale politicii economice.

Vom înfățișa, în continuare, considerații pe marginea unor situații de felul acelora în legătură cu care, după părerea noastră, nu s-ar putea aplica clauzele contractuale ori nu s-ar putea da urmare unor înțelegeri intervenite între părți în cursul executării contractului.

I

1. La capitolul din contract consacrat executării obligațiilor, unitatea furnizoare a propus iar cea beneficiară a acceptat stipularea unei clauze potrivit căreia respectarea termenelor de livrare de către unitatea furnizoare este condiționată de primirea în timp util a materilor prime de la proprii săi furnizori.

O asemenea clauză nu corespunde exigențelor disciplinei contractuale, fiind de principiu că obligațiile pe care și le asumă unitățile socialiste prin încheierea contractelor economice trebuie să fie ferme, iar nu afectate de condiții.

De altfel, condiționarea, în modul arătat, a îndeplinirii obligației de livrare, contravine și sarcinii de plan exprimată prin repartiția în baza căreia au încheiat părțile contractul respectiv, întrucît acea sarcină de plan a fost stabilită fără nici un fel de rezerve și, ca atare, trebuia îndeplinită în mod necondiționat.

Obligația asigurării și procurării materiilor prime revine unității furnizoare iar aceasta, în măsura în care nu le obține la termenele de livrare convenite cu proprii săi furnizori, are posibilitatea angajării răspunderii acestora în condițiile art. 44 din Legea nr. 1/1969.

Ca atare, în final, răspunderea va reveni acestor furnizori cu excepția cazului cînd aceștia dovedesc, în condițiile legii, că neîndeplinirea abligațiilor lor contractuale se datorează forței majore care îi exonerează de răspundere potrivit art. 46 din aceeași lege.

În această ipoteză, forța majoră poate fi invocată și în celălalt raport contractual cu condiția de a fi dovedită conform dispozițiilor legale și de a se demonstra legătura cauzală dintre neîndeplinirea obligațiilor contractuale de livrare și neprimirea materiilor prime din cauză de forță majoră.

2. Sînt nelegale și clauzele contractuale prin care se nesocotesc prevederile obligatorii ale sarcinii de plan. O asemenea situație, cu consecințe asupra validității clauzei contractuale și în privința răspunderii patrimoniale, a fost reținută prin Decizia primului arbitru de stat nr. 434/1983 :

„În ceea ce privește susținerea pîrîtei, că termenul de livrare a fost stabilit la 5 aprilie 1982 și nu la 31 mai 1982, cum a considerat reclamanta cînd a întocmit calculul penalităților, nu poate fi reținută, întrucît în repartiția care a stat la baza încheierii contractului, termenele de livrare au fost stabilite pe trimestre, astfel că, chiar dacă prin contract părțile au prevăzut că pentru trimestrul I/1982 termenul de livrare este 5 aprilie 1982, avînd în vedere că trimestrul I/1982 expiră la 31 martie 1982, părțile nu erau îndreptățite să deroge de la prevederile repartiției, stabilind un alt termen, în afara trimestrului I/1982".

Supliment la
nr. 19 1984
Revista ECONOMICA

În asemenea situații deci, clauzele contractuale care încalcă prevederile repartiției se consideră nule și înlocuite cu altele care se înscriu în limitele sarcinii de plan iar răspunderea pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale se analizează în raport cu ceea ce prevede repartiția în mod obligatoriu.

3. Situații cu efecte similare se identifică și în cazurile cînd organele prevăzute de art. 26 din Legea nr. 71/1969 adoptă soluții nelegale cu prilejul rezolvării neînțelegerilor precontractuale.

Așa, de pildă, două centrale industriale, procedînd — cu întîrziere — la rezolvarea unor obiecțiuni precontractuale, au stabilit următoarele :

„Pentru trimestrele I, II și III contractul se consideră perfectat la nivelul cantităților livrate.

Diferența dintre cantitatea anuală repartizată și cantitățile livrate în trimestrele I, II și III se contractează pentru trimestrul IV".

Este de menționat că repartiția care a stat la baza contractului respectiv cuprindea eșalonări trimestriale cantitative, eșalonări pe care cele două centrale, în exercitarea atribuțiilor lor de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale, le-au nesocotit în mod flagrant.

Mobilul nemărturisit al acestei soluții rezidă în faptul că, rezolvînd neînțelegerea abia în ultima lună a trimestrului III, organele menționate au urmărit să ofere părților contractante un instrument adecvat pentru a nu suporta consecințele patrimoniale ale neîndeplinirii sarcinii de plan care a devenit și sarcină contractuală.

Este într-adevăr posibil ca rezolvarea tardivă a neînțelegerii să fi creat dificultăți în calea îndeplinirii obligațiilor contractuale. Cu toate acestea, intenția de a anihila consecințele unor asemenea dificultăți nu legitimează soluția care a fost adoptată cu vădita încălcare a prevederilor repartiției.

Calea legală care putea fi urmată în acest scop era obținerea modificării repartiției, în condițiile legii, astfel ca eșalonarea trimestrială cantitativă să corespundă cu posibilitățile reale ale părților de a-și executa obligațiile contractuale.

În absența unei asemenea modificări, urma să se stabilească, în cadrul unui eventual litigiu generat de neîndeplinirea conformă a obligațiilor contractuale, modul în care una sau ambele părți, prin poziția nejustificat adoptată cu ocazia încheierii conrtactului și a concilierii neînțelegerii au contribuit în mod efectiv la întîrzierea rezolvării neînțelegerilor. Ca atare, dacă i se poate imputa o asemenea atitudine, partea în culpă este ținută să suporte consecințele pe care efectiv le-a provocat pe planul executării contractului.

Aici este locul să menționăm că, în privința atribuțiilor care revin organelor arbitrale potrivit art. 25 din Legea nr. 5/1954, nu interesează dacă clauza contractuală nelegală constituie opera părților sau este rezultatul rezolvării neînțelegerilor precontractuale de către organele prevăzute la art. 26 din Legea nr. 71/1969. Atît în primul caz, cît și în celălalt, arbitrajul nu dă urmare clauzei contractuale nelegale, ci ia în considerare prevederile obligatorii ale repartiției.

Că este așa, rezultă și din Decizia primului arbitru de stat nr. 313/1984: „Întrucît organele tutelare ce au soluționat neînțelegerea preconctractuală nu erau competente să perfecteze contractul contrar actelor administrative de planificare, arbitrajul a fost îndreptățit să înlăture o asemenea soluționare ce prin natura sa modifică implicit sarcinile de plan".

4. O altă clauză contractuală propusă de unitatea furnizoare și acceptată fără obiecțiuni de către unitatea beneficiară s-a referit la urmările neachitării în termen a prețului produselor livrate.

Pe lîngă consecințele firești și legale, părțile au convenit că, în cazul unei întîrzieri în plată care depășește o lună, unitatea furnizoare este în drept să sisteze livrările, consecințele neexecutării obligațiilor contractuale fiind în întregime în sarcina unității beneficiare.

Deși acestei din urmă unități îi revine — indiscutabil — îndatorirea de a achita fără întîrziere prețul produselor pe care le-a primit în cadrul unui contract economic, unitatea furnizoare nu poate condiționa efectuarea livrărilor de modul în care se îndeplinește obligația de plată a prețului.

Legea nu prevede o atare condiționare iar sarcina de plan, ca și puterea obligatorie a contractului, impune efectuarea livrărilor la scadențele contractuale, chiar dacă unele din loturile de produse livrate anterior nu au fost achitate la termen.

În măsura în care întîmpină însă dificultăți financiare substanțiale, datorită neîncasării la termen a prețului produselor livrate, unitatea furnizoare poate recurge la instrumentul juridic creat prin dispozițiile art. 159 din Legea finanțelor nr. 9/1972.

Potrivit acestor dispoziții, ea are posibilitatea de a cere clienților care întîrzie în mod repetat plata, creîndu-i astfel greutăți financiare, să asigure anticipat fondurile necesare efectuării plăților la termen. În cazul în care fondurile nu sînt asigurate anticipat, unitatea furnizoare poate suspenda efectuarea livrărilor, încunoștiințînd, cu 30 de zile în prealabil, atît unitatea beneficiară, cît și pe organul său tutelar.

Se observă că reglementarea la care ne referim instituie o seamă de condiții pentru ca unitatea furnizoare să fie în drept să suspende efectuarea livrărilor, condiții care nu se regăsesc în clauza contractuală pe care o analizăm.

Astfel, trebuie să existe o cerere pentru asigurarea anticipată a fondurilor necesare efectuării plăților în termen, cerere determinată de dificultățile financiare cauzate prin întîrzieri repetate în achitarea prețului datorat.

Mai este nevoie ca unitatea beneficiară și organul său tutelar să fie încunoștiințați cu 30 zile înainte de aplicarea măsurii suspendării livrărilor.

Numai cu respectarea acestor condiții se poate dispune — în mod legal — suspendarea efectuării livrărilor.

II

1. Pentru nelivrarea în termen a oțelului contractat pe trimestrul III/1983, unitatea beneficiară a pretins penalități de întîrziere pe intervalul 15 noiembrie — 31 decembrie 1983 și penalități pentru neexecutarea în natură a obligațiilor contractuale.

Ulterior, între părți intervine o înțelegere în sensul că unitatea beneficiară renunță la penalitățile datorate de către unitatea furnizoare cu condiția — acceptată de aceasta din urmă — ca unele dintre livrările efectuate în 1984 să fie considerate executate în contul obligațiilor neîndeplinite pentru care s-au solicitat penalitățile.

Nelegalitatea acestei înțelegeri rezultă din următoarele elemente :

— Contractul în speță avînd, ca și sarcina de plan concretizată în repartiție, caracter anual, putea fi executat numai pînă la finele anului 1983. Prin urmare, livrările din 1984 nu se puteau considera ca fiind efectuate în contul contractului încheiat pe anul precedent. Ele se puteau imputa numai asupra obligațiilor contractuale valabil asumate pe 1984 iar în lipsa unor asemenea obligații, trebuiau considerate livrări necontractuale.

— Îndeplinirea cu întîrziere a unor obligații de livrare nu scutește unitatea furnizoare de consecințele patrimoniale prevăzute de lege pentru nerespectarea termenelor de livrare. Așadar, chiar și în ipoteza în care era posibilă executarea contractului în 1984, livrările efectuate în acest an nu au relevanță în privința neîndeplinirii obligațiilor contractuale asumate pe anul de plan precedent.

2. Față de pretențiile unității beneficiare la plata penalităților aferente nelivrări la termen a materialelor de construcții contractate, unitatea furnizoare s-a apărat, susținînd că nu și-a putut executa obligațiile de livrare astfel cum au fost asumate prin contract, deoarece calea ferată nu i-a pus la dispoziție, conform planului de transport, vagoanele necesare pentru expedierea acelor materiale.

Luînd act de această justificare, unitatea beneficiară a renunțat la penalitățile pretinse.

Înțelegerea intervenită în acest sens nu este legală, deoarece, potrivit art. 44 din Legea nr. 71/1969, unitatea socialistă care nu execută obligațiile asumate prin contract ori le execută necorespunzător datorează celeilalte părți penalități. Exonerarea de răspundere este posibilă în conformitate cu art. 46 din aceeași lege, numai în ipoteza intervenirii unui caz de forță majoră.

Or, în situația la care ne referim, nu s-a dovedit — și nici măcar nu s-a invocat — existența unui caz de forță majoră în relațiile unității furnizoare cu calea ferată. Această unitate putea și trebuia să obțină angajarea răspunderii cărăușului în baza planului de transport și a contractului încheiat cu acesta.

Cu atît mai puțin exista deci, temei pentru a se considera că a operat un caz de forță majoră în relațiile dintre unitatea furnizoare și cea beneficiară. De altfel, materialele în cauză fiind din categoria acelora pentru care se elaborează și se aprobă balanțe materiale, unitatea furnizoare nu putea fi absolvită de răspundere decît în condițiile confirmării cazului de forță majoră potrivit art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969.

I. ICZKOVITS

conducere

Răspunderea pentru neefectuarea legală a inventarierilor

În operațiunile de inventariere sînt implicate numeroase activități, la care iau parte diferite persoane cu funcții de conducere sau de execuție.

În situația în care persoanele implicate în operațiunile de inventariere nu-și îndeplinesc întocmai atribuțiile de serviciu (prevăzute în contractul de muncă, în regulamentul de organizare și funcționare al întreprinderii și în ordinele și dispozițiile primite de la organele sau persoanele competente etc.), precum și atunci cînd nu respectă strict dispozițiile legale, își angrenează propria lor răspundere.

Făcînd aplicarea actelor normative ce reglementează materia de față (Legea nr. 22/1969, Legea nr. 5/1970, H.C.M. nr. 1885/1970, Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 595/1970, regulamentul de organizare și funcționare al întreprinderii), rezultă că își pot angrena răspunderea pentru neefectuarea legală a inventarierilor următoarele persoane :

— conducătorul (directorul) unității socialiste care are obligația să asigure efectuarea inventarierii patrimoniului, în condițiile și la intervalele prevăzute de lege (pct. 113 din Normele metodologice aprobate prin O.M.F. nr. 595/1970) ;

— conducătorul compartimentului financiar-contabil care răspunde pe lîngă directorul unității, de organizarea și buna desfășurare a lucrărilor de inventariere (pct. 114 din Norme) ;

— șeful serviciului de contabilitate ; membrii consiliilor de inventariere ; revizorii contabili și revizorii de gestiune, pentru încălcarea prevederilor legale și neîndeplinirea atribuțiilor de serviciu legate de inventarierea patrimoniului întreprinderii sau a unor elemente patrimoniale.

Răspundere penală. Potrivit art. 15 din H.C.M. nr. 1885/1970, pentru lipsuri, sustrageri și orice alte fapte generatoare de pagube, în toate cazurile în care asemenea fapte constituie infracțiuni, conducătorul (directorul) unității păgubite este obligat să sesizeze organele de urmărire penală. Dacă nu-și îndeplinește această obligație și este el însuși implicat în săvîrșirea unor fapte penale, cel în cauză va răspunde potrivit legii penale. De asemenea, în cazul în care celelalte persoane indicate mai sus sînt implicate în săvîrșirea unor infracțiuni în legătură cu inventarierea, răspunderea lor se va stabili în baza și în condițiile legii penale.

Persoanele vinovate vor fi sancționate conform legii penale și vor fi obligate la plata de despăgubire față de unitate, pentru daunele pricinuite. În astfel de împrejurări despăgubirile vor cuprinde atît paguba efectivă cît și folosul de care a fost lipsită unitatea. De la data rămînerii definitive a hotărîrii de condamnare și de obligare la daune și pînă la achitarea integrală a despăgubirilor, unitatea este datoare să calculeze și dobîndă legală la

cuantumul creanței. Persoana vinovată va fi obligată la plata daunelor în solidar cu gestionarul sau cu cel prin a cărui faptă penală a fost cauzată paguba, unitatea avînd dreptul de a se îndestula de la oricare dintre datornicii săi.

● **Răspunderea civilă.** Persoanele vinovate de neefectuarea inventarierilor la termenele și în condițiile legii vor răspunde numai civil față de unitate pentru fapta lor ilicită, în cazul în care aceasta nu prezintă caracter infracțional, însă paguba a fost cauzată de gestionar sau de altă persoană prin infracțiune. În asemenea situații, gestionarul sau autorul infracțiunii va fi inculpat și sancționat conform legii penale, fiind obligat și la despăgubiri, iar persoana vinovată de neefectuarea inventarierilor la termenul și în condițiile legii, avînd calitatea de responsabilă civilmente, va răspunde în solidar cu gestionarul pentru pagubele aduse unității.

● **Răspunderea materială.** Persoanele încadrate — în funcții de conducere sau de execuție —, vinovate de neefectuarea inventarierilor la termenele și în condițiile legii, răspund material față de unitate în situația în care prin aceasta au contribuit la cauzarea pagubei. Răspunderea lor este reglementată prin art. 30 lit. d din Legea nr. 22/1969 și are caracter subsidiar, în sensul că răspund în limita valorii pagubei rămase neacoperite de către autorul ei direct (deci de către gestionar), din momentul constatării insolvabilității acestuia.

Potrivit deciziei de îndrumare nr. 5/1974 a Plenului Tribunalului Suprem, aceste persoane au dreptul să conteste decizia de imputare emisă în sarcina lor și să ceară, iar instanța va fi obligată să încuviințeze, chiar și din oficiu, suspendarea judecății precum și a executării deciziei de imputare, pînă la terminarea recuperării pagubei de la autorul direct al acesteia. Persoanele vinovate răspund material, potrivit art. 30 lit. d din Legea nr. 22/1969, numai în cazurile în care fapta lor (acțiune sau omisiune) nu constituie infracțiune.

● **Răspunderea personalului mai multor unități.** În practică, se cunosc cazuri cînd pentru neefectuarea inventarierilor la termenele și în condițiile legii este angrenată răspunderea persoanelor încadrate la mai multe unități. Atunci cînd, cu ocazia comasării, divizării sau dizolvării unei untăți economice nu se procedează la efectuarea inventarierii patrimoniului unităților sau a unor elemente patrimoniale, obligație impusă prin pct. 120 din Normele aprobate prin O.M.F. nr. 595/1970, răspunderea aparține directorilor (conducătorilor) și/sau, contabililor șefi ai ambelor unități implicate în reorganizare, deoarece obligația de a proceda la inventariere a rămas neexecutată de personalul ambelor unități.

Desigur, răspunderea persoanelor vinovate din cadrul celor două unități nu este și nu poate fi egală, ci proporțională, în raport de valoarea pagubei produsă pînă la data reorganizării și apoi ulterior acestei date. Astfel, dacă de pildă, predarea, preluarea unor elemente patrimoniale are loc pe data de 1 iulie, personalul din unitatea care predă va răspunde de lipsurile și sustragerile ce au avut loc pînă în acel moment, diferența urmărind a fi suportată de persoanele vinovate, încadrate la unitatea care a preluat gestiunea neinventariată, vina lor constînd în faptul că — în continuare — au omis a proceda la inventarierea gestiunilor preluate. Tot astfel, în cazul degradărilor, denaturărilor, sau declasării mărfurilor neinventariate, dat fiind că procesele fizice sau chimice respective se desfășoară în timp, personalul din unitatea predatoare răspunde numai pentru valoarea degradărilor petrecute pînă la data preluării. El nu poate răspunde pentru pierderea de valoare intervenită după data predării respectivelor elemente patrimoniale. Pentru partea de valoare pierdută după preluarea patrimoniului răspunderea aparține personalului unității primitoare deoarece — în continuare — a omis a face inventarierea în condițiile prevăzute de Normele metodologice.

dr. C. JORNESCU

comerț exterior

Raporturi între acordurile comerciale și contractele de comerț exterior

1. Instrumentele juridice cu elemente de extraneitate care asigură desfășurarea normală a activității de comerț exterior formează două categorii de sine stătătoare. Una dintre acestea include acordurile comerciale și de plăți, iar cealaltă contractele de comerț exterior.

Acordurile comerciale și de plăți sînt încheiate între statele interesate, pe o anumită perioadă de timp, ce poate să varieze între 3 și 5 ani sau chiar mai mult. Ele configurează cadrul general al schimburilor economice între țările în cauză, stabilind între altele plafoanele (denumite contingente de mărfuri) în limita cărora urmează să se efectueze importurile și exporturile reciproce. Prin natura lor, acordurile comerciale și de plăți sînt acte de drept internațional public.

Ele pot să cuprindă atît dispoziții imperative, cît și recomandări. Orice acord de acest fel prevede că schimburile de mărfuri și de servicii se efectuează pe bază de contracte de comerț exterior. În sensul arătat, spre a ne referi la un exemplu concret, Acordul comercial și de plăți încheiat cu Libanul la București la 6 decembrie 1980 (ratificat prin Decretul nr. 67 din 27 martie 1981) dispune următoarele : „Livrarea mărfurilor și executarea de prestații de servicii în cadrul prezentului Acord vor fi efectuate conform contractelor care vor fi încheiate între organizațiile și întreprinderile de comerț exterior din R. S. România în calitate de persoane juridice și persoanele fizice și juridice din Republica Libaneză, autorizate să efectueze activități de comerț exterior". (art. 7).

Asemenea contracte au o natură de drept civil, fiind așadar încheiate la un nivel inferior celui de drept internațional public, ce definește acordurile comerciale și de plăți. În condițiile menționate, contractele de comerț exterior se găsesc într-o poziție de dependență inevitabilă față de acordul comercial și de plăți care le guvernează.

Subordonarea se manifestă sub forme multiple. Astfel, obiectul contractului de comerț exterior trebuie să se înca-

dreze strict, atît cantitativ, cît şi sortimental, în listele de mărfuri care concretizează contingentarea între statele în cauză. Preţurile se calculează în conformitate cu criteriile prevăzute în acordul respectiv. Plăţile trebuie stipulate în modalităţile convenite prin clauzele specifice ale acordului, care dispun dacă ele se vor face în devize liber convertibile, în cliring etc. Această dependenţă poate să îmbrace şi alte aspecte, astfel cum se desprinde din practica arbitrală.

2. În sensul arătat poate fi citată hotărîrea nr. 214 din 30 iulie 1982, pronunţată de Comisia de arbitraj de la Bucureşti (C.A.B.) Hotărîrea citată priveşte regimul juridic al unui contract de comerţ exterior încheiat sub imperiul unui acord comercial, care şi-a încetat aplicarea, în timp ce efectele contractului respectiv se aflau încă în curs de desfăşurare.

În speţa la care ne referim, contractul se încheiase la 22 noiembrie 1980 între o întreprindere română de comerţ exterior şi un partener din Liban. La data respectivă era încă în vigoare vechiul Acord comercial şi de plăţi, semnat la Beirut la 6 ianuarie 1956 şi ratificat prin Decretul nr. 232 din 26 mai 1956. Cîteva zile mai tîrziu (la 6 decembrie 1980) s-a perfectat noul Acord comercial şi de plăţi, menţionat mai sus (nr. 1).

Executarea obligaţiilor decurgînd din contractul amintit s-a prelungit, evident, şi după expirarea vechiului Acord comercial şi de plăţi. Ivindu-se un diferend între partenerii contractuali, litigiul a fost supus spre soluţionare C.A.B. Competenţa acestui organ de jurisdicţie s-a întemeiat pe clauza compromisorie inserată în contractul principal de livrare de mărfuri, şi de altfel necontestată de către nici una dintre părţi.

Dar la data sesizării C.A.B. vechiul Acord comercial şi de plăţi, care recunoaştea validitatea unei asemenea clauze arbitrale, nu mai era în vigoare. În adevăr, noul Acord comercial şi de plăţi din 1980 a dispus prin art. 13, alin. 2 următoarele : „De la data intrării în vigoare, prezentul Acord va abroga Acordul comercial şi de plăţi, semnat la Beirut la 6 ianuarie 1956, între guvernul R. S. România şi guvernul Republicii Libaneze".

Această schimbare prezenta un interes vădit în speţă, deoarece noul Acord comercial şi de plăţi din 1980 dispune prin art. 10 următoarele : „Eventualele diferende care vor rezulta din interpretarea sau realizarea contractelor ce vor fi încheiate în baza prezentului Acord... se vor soluţiona pe cale amiabilă. În cazul în care aceste diferende se vor menţine, ele vor fi soluţionate definitiv prin arbitrajul Comisiei de arbitraj a Camerei de Comerţ Internaţionale de la Paris, conform regulamentului comisiei şi cu aplicarea dreptului material francez".

Dispoziţia citată excludea neîndoielnic competenţa C.A.B., ca şi a dreptului material român, a cărui aplicare fusese stipulată prin clauza compromisorie. Mai putea în această situaţie organul arbitral să soluţioneze litigiul cu care era sesizat şi să se întemeieze în acest scop pe dispoziţiile legii române, ca **lex contractus ?**

Hotărîrea arbitrală nr. 214/1982 a considerat că noul Acord comercial şi de plăţi încheiat cu Libanul în 1980 nu avea incidenţă în speţă, contractul de comerţ exterior rămînînd guvernat în mod exclusiv de vechiul Acord din 1956, care lăsase părţilor facultatea de iniţiativă în alegerea jurisdicţiei competente.

Soluţia citată este corectă, întemeindu-se pe principiile dreptului tranzitor, chiar dacă acestea nu-şi găsesc o exprimare explicită în considerente. Este deci necesar să precizăm principiile în discuţie, spre a înlesni înţelegerea hotărîrii arbitrale ce ne preocupă.

3. În regulă generală, acordurile internaţionale (inclusiv cele comerciale şi de plăţi) produc efecte imediate, dacă nu cuprind vreo altă dispoziţie în alt sens. Ele guvernează, cu alte cuvinte, începînd din momentul intrării în vigoare, orice situaţii juridice existente, la acea dată în domeniul care le formează obiectul de reglementare. Soluţia arătată se întemeiază pe prevederile art. 1 din Codul civil, text potrivit căruia legea dispune numai pentru viitor, fără să poată avea putere retroactivă.

Regula generală menţionată cunoaşte însă o serie de excepţii, dintre care, în legătură cu speţa în discuţie, ne interesează regimul contractelor de comerţ exterior. Acestea pot să producă efecte care să se prelungească în timp pe o durată de mai mulţi ani. Este îndeosebi cazul contractelor de comerţ exterior pe termen lung, cărora legiuitorul nostru le acordă o preferinţă explicabilă, fiindcă asigură cel mai bine stabilitate în fluxul de mărfuri şi de servicii peste hotare, înlesnind totodată procesul de planificare a producţiei interne.

Regimul juridic al unor asemenea contracte trebuie, la rîndul său, să fie constant. Dacă dispoziţii ulterioare ale unui acord internaţional i-ar putea aduce modificări substanţiale, echilibrul său economic şi valoric ar suferi o debalansare gravă, vădit prejudiciabilă cel puţin pentru una dintre părţi. Asemenea riscuri trebuie desigur evitate, spre a nu se compromite însăşi activitatea de comerţ exterior. În consecinţă, se consideră că efectele viitoare ale unui contract rămîn guvernate de dispoziţiile legale sub imperiul cărora a fost încheiat, chiar dacă între timp a intrat în vigoare o nouă reglementare (afară de cazul cînd prin dispoziţii imperative s-ar institui efecte retroactive).

În sensul arătat, noul Acord comercial şi de plăţi româno-libanez din 1980 prevede următoarele: „Dispoziţiile prezentului Acord vor continua să rămînă în vigoare, chiar şi după expirarea sa, pentru contractele încheiate în cadrul duratei sale de valabilitate şi pînă la îndeplinirea integrală a prevederilor sale, în condiţiile prezentului Acord".

Este adevărat că vechiul Acord comercial şi de plăţi româno-libanez din 1956 nu conţinea o asemenea reglementare. Totuşi, întrucît nici una dintre dispoziţiile sale nu instituia vreo excepţie de la principiul de drept tranzitor amintit mai sus, în virtutea căruia efectele viitoare ale contractelor rămîn supuse dispoziţiile legale de la data încheierii sale, se explică pe deplin, din punct de vedere juridic, soluţia în acest sens pronunţată de C.A.B. prin hotărîrea nr. 214/1982. Clauza compromisorie în favoarea arbitrajului de la Bucureşti şi cea a aplicării legii române au fost, cu alte cuvinte, validate, în temeiul vechiului Acord comercial şi de plăţi din 1956, care le tolera, fără ca intrarea în vigoare a noului Acord din 1980 să le poată afecta, deşi atribuia competenţă arbitrajului Camerei de Comerţ Internaţionale de la Paris şi legii materiale franceze.

dr. **O. CAPAŢINA**

Raporturi de muncă

Drepturile și înlesnirile ce se acordă în funcție de veniturile titularilor

În legislația actuală o serie de drepturi și înlesniri sînt dimensionate în funcție de veniturile lunare ale titularilor. În cele ce urmează vom prezenta, detaliat, drepturile și înlesnirile respective, precum și actul normativ prin care au fost statuate.

Înainte de a intra în subiect este necesar să facem unele precizări importante cu privire la **retribuția tarifară de încadrare**, ca fiind principala sursă de venit a oamenilor muncii.

Potrivit prevederilor art. 193 din Legea nr. 57/1974 prin retribuție tarifară de încadrare se înțelege retribuția stabilită pe baza rețelelor tarifare și a listelor de funcții pentru muncitori și personalul operativ și prin nomenclatoarele de funcții pentru personalul de execuție tehnic, economic, de altă specialitate, pentru personalul de conducere, precum și pentru cel administrativ, de deservire și de pază, la care se adaugă majorările, indemnizațiile și sporurile care, potrivit dispozițiilor legale, se includ în retribuția de încadrare. Pentru personalul retribuit pe bază de cotă procentuală, din unitățile unde, conform reglementărilor în vigoare, s-a stabilit o retribuție tarifară de calcul, aceasta se ia în considerare la stabilirea drepturilor care se acordă pe baza retribuției tarifare.

Face parte din retribuția tarifară majorarea de 5—25 la sută ce se plătește pentru personalul cu funcții de execuție și cel operativ, care prin natura muncii lucrează peste programul normal de lucru (art. 71 alin. 4 din Legea nr. 57/1974), nominalizat detaliat în anexa nr. 10 la Decizia nr. 100/1979.

Fac parte, de asemenea, din retribuția tarifară unele indemnizații de conducere, astfel : pentru cadrele didactice care îndeplinesc funcții de director și director adjunct de unitate școlară și de șef de catedră în învățămîntul superior, precum și pentru profesorii care desfășoară activitate de diriginte de clasă, învățătorii și institutorii care predau în același timp la 2—4 clase în învățămîntul primar (Legea nr. 57/1974, art. 140 alin. 4 și art. 141) ; pentru cadrele sanitare care îndeplinesc funcții de conducere (ibidem, art. 150 alin. 4 și art. 151) ; pentru funcțiile de medic director și medic inspector din direcțiile sanitare, precum și pentru funcțiile de inspector școlar din inspectoratele școlare și pentru instructorii din cadrul comitetelor de cultură și educație socialistă, care sînt cadre didactice și provin din învățămînt (ibidem, art. 180, alin. 1).

Nu fac parte din retribuția tarifară indemnizațiile de conducere : obișnuite, prevăzute în Legea nr. 57/1974, anexa nr. I ; pentru personalul de conducere din activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică (ibidem, art. 121 alin. 6) și din activitatea de proiectare (ibidem, art. 126 alin. 6) ; pentru funcțiile de rector, prorector, decan, prodecan și director educativ de cămine studențești, precum și pentru alte funcții sau activități didactice (ibidem, art. 141 și anexa nr. V) ; pentru rectorii, prorectorii, directorii de curs și secretarii de curs universități cultural-științifice, precum și pentru directorii de cămine culturale și bibliotecarii comunali (ibidem, anexa nr. V, cap. d).

Rangul copiilor	Mediul	Plafoane de venituri lunare — lei —				
		pînă la 1850	1851-2400	2401-2800	2801-3350	3351-4450
Pentru primul copil	urban	295	245	200	200	200
	rural	200	150	120	120	120
Pentru al doilea copil	urban	310	255	230	200	200
	rural	230	175	135	120	120
Pentru al treilea copil	urban	350	295	255	230	200
	rural	255	200	175	135	120
Pentru al patrulea copil	urban	350	295	255	230	200
	rural	255	200	175	135	120
Pentru al cincilea copil	urban	350	295	255	230	200
	rural	255	200	175	135	120
Pentru al șaselea copil	urban	380	325	295	255	245
	rural	295	245	200	175	150
Pentru al șaptelea copil	urban	405	350	310	270	255
	rural	310	255	230	190	175
Pentru al optulea copil	urban	420	365	325	295	270
	rural	325	270	245	200	190
Pentru al nouălea copil ș.u.	urban	430	380	350	310	295
	rural	350	295	255	230	200

1. ALOCAȚIA DE STAT PENTRU COPII

Potrivit prevederilor Decretului nr. 246/1977, modificat prin art. 2 și anexa nr. 1 la D. nr. 46/1982, alocațiile de stat pentru copii se plătesc în cuantumuri diferențiate în raport de numărul copiilor aflați în întreținerea familiei, de **veniturile** titularului alocației și de mediul (urban sau rural) în care acesta domiciliază, astfel : (Vezi tabelul din pag. 6).

La determinarea veniturilor, în raport de care se stabilesc drepturile de alocație de stat pentru copii persoanelor încadrate cu contract de muncă, se iau în considerare retribuția tarifară de încadrare sau de calcul, după caz, respectiv retribuția tarifară pentru cadrele militare permanente, la care se adaugă și sumele realizate, în condițiile legii, din alte drepturi de retribuție (n.n. — așa cum s-a arătat anterior). În cazul persoanelor care lucrează în acord, alocația de stat pentru copii se acordă în raport de retribuția tarifară, indiferent de venitul realizat. Pentru persoanele încadrate cu program redus de lucru, în condițiile legii, drepturile de alocație se determină în raport cu retribuția tarifară de încadrare corespunzătoare programului întreg de lucru. (D. nr. 246/1977, art. 9). Pentru pensionari, dreptul la alocația de stat pentru copii se stabilește în raport de cuantumul pensiei sau al ajutorului social, iar pentru persoanele chemate să îndeplinească obligații militare, în raport cu drepturile de retribuții sau indemnizații, după caz, potrivit legii. (ibidem, art. 10).

Retribuțiile tarifare majorate potrivit D. nr. 325/1983 nu afectează drepturile de alocație de stat pentru copii stabilite anterior majorării retribuției (D. nr. 325/1983, art. 9 alin. 1).

2. CHIRIA PENTRU LOCUINȚĂ

Chiria se fixează potrivit tarifului de bază, gradului de confort al locuinței, **retribuția tarifară lunară** sau **pensia** chiriașului. (L. nr. 5/1973, art. 27). Tariful de bază al chiriei este unic pe întreg cuprinsul țării, indiferent de proprietar și, potrivit art. 28 din legea citată, este următorul :

Categoria suprafețelor	Tariful de bază în funcție de retribuția tarifară sau pensia chiriașului				
	până la 850 lei	801-1100 lei	1101-1300 lei	1301-1600 lei	peste 1600 lei
— la suprafața locuibilă (lei/mp)	1,80	2,20	2,40	2,50	2,70
— la suprafața dependințelor (bucătărie, chicinetă, baie, cămară, vestibul, antreu, tindă, verandă, culoar, debara, oficiu) (lei/mp)	0,72	0,88	1,00	1,00	1,00
— la suprafața teraselor acoperite, boxelor în subsol și altor dependințe în folosință exclusivă (lei/mp)	0,36	0,44	0,50	0,50	0,50

Pentru chiriașii care nu sînt încadrați în muncă sau pensionari se aplică tariful prevăzut pentru personalul muncitor cu peste 1600 lei retribuție, cu excepția acelora care primesc ajutor social, cărora li se aplică tariful de bază prevăzut pentru cei cu retribuție sau pensie pînă la 800 lei lunar. Membrii cooperativelor meșteșugărești sînt asimilați cu persoanele încadrate cu contracte de muncă, luîndu-se ca bază de calcul retribuția tarifară a categoriei de încadrare. (ibidem, art. 29).

Persoanele incapabile de muncă din cauza bătrîneții sau bolii și lipsite de mijloace, precum și studenții fără alte venituri decît cele provenite din bursă, care locuiesc singuri, plătesc chiria calculată la tariful de bază prevăzut pentru retribuția tarifară sau pensia chiriașului pînă la 800 lei. (ibidem, art. 30).

Calculul chiriei pentru locuința ocupată de o familie în care sînt mai multe persoane încadrate în muncă sau pensionari se va face pe baza retribuției tarifare lunare sau pensiei celei mai mari. (ibidem, art. 31).

Pentru persoanele încadrate cu contract de muncă sau pensionarii cu un **venit mediu** pe membru de familie mai mare de 1500 lei lunar, chiria calculată potrivit art. 28—33 se majorează după cum urmează — cu 50 la sută pentru cazul în care retribuția, respectiv pensia, care a constituit baza de calcul a chiriei este de pînă la 1 800 lei ; — cu 75 la sută pentru cazul în care retribuția, respectiv pensia, este de la 1801 pînă la 2 200 lei ; — cu 100 la sută pentru cazul în care retribuția, respectiv pensia, este mai mare de 2 200 lei. De la aceste prevederi se exceptează tinerii nou încadrați în producție, timp de 5 ani de la încadrare, tinerii căsătoriți care la data căsătoriei nu au depășit vîrsta de 28 ani, timp de 5 ani de la căsătorie, persoanele încadrate cu contracte de muncă transferate în interes de serviciu, timp de 5 ani de la data transferului, ofițerii, subofițerii și maiștrii militari din cadrul M.A.N. și al M.I. (ibidem, art. 35).

Retribuțiile tarifare majorate potrivit D. nr. 325/1983 nu afectează chiriile pentru locuințe, stabilite în condițiile legii pînă la data majorării retribuției. (D. nr. 325/1983, art. 9, alin. 1).

3. CONTRIBUȚIA PENTRU COPIII DIN CREȘE ȘI GRĂDINIȚE

Contribuția lunară a părinților sau susținătorilor legali pentru copiii din creșe sau grădinițe se stabilește, conform prevederilor art. 6 din D. nr. 65/1982, în funcție de **veniturile lunare** ale acestora și de programul creșei sau al grădiniței, astfel :

Veniturile lunare cumulate ale părinților sau susținătorilor legali	Contribuția pentru creșe		Contribuția pentru grădinițe	
	cu program zilnic	cu program săptămînal	cu program prelungit	cu program săptămînal
— pînă la 5 000	270	320	256	270
— 5 001—6 000	295	385	275	295
— 6 001—7 000	320	445	295	320
— peste 7 000	340	500	320	340

Potrivit art. 7 din D. nr. 65/1982, organele de conducere colectivă din întreprinderi pot aproba ca în limita sumelor alocate din fondul de participare la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor în vederea constituirii fondului pentru acțiuni sociale (conform prevederilor pct. 6 lit. d din cap. I al anexei nr. 3 la D. nr. 325/

1983), să suporte, în unele cazuri, în raport de **veniturile** cumulate ale părinților sau susținătorilor legali, care au cel puțin doi copii în vîrstă de pînă la 16 ani, o parte din contribuția datorată pentru întreținerea copiilor în creșe și grădinițe, astfel :

Cota ce poate fi suportată de întreprindere din contribuția datorată de părinți sau susținătorii legali	În cazurile în care veniturile cumulate ale părinților sau susținătorilor legali sînt :
— pînă la 50 la sută	— nu depășește 2500 lei lunar
— pînă la 40 la sută	— între 2501 și 3000 lei lunar
— pînă la 30 la sută	— între 3001 și 3500 lei lunar
— pînă la 20 la sută	— între 3501 și 4500 lei lunar

La pct. 13 din Normele metodologice elaborate de Ministerul Educației și Învățămîntului (sub nr. 6650/26.II. 1982), Ministerul Sănătății și Ministerul Finanțelor se face precizarea că în calculul veniturilor lunare cumulate, în funcție de care se determină nivelul contribuției părinților, se iau în considerare veniturile realizate de ambii părinți din retribuția tarifară lunară de încadrare și din alte surse cu caracter de retribuție tarifară, veniturile din activitatea desfășurată de membrii uniunilor de creație (media pe ultimele 12 luni), precum și din pensie (mai puțin pensia suplimentară) la data înscrierii copilului în creșă sau grădiniță. Majorările de retribuții și pensii stabilite prin D. nr. 46/1982 nu se iau în calcul. În calculul veniturilor se ia în considerare și pensia de urmași și pensia de întreținere, în cazul în care părintele care înscrie copilul în creșă sau la grădiniță este singur. Dacă unul din părinți realizează venituri din meserii pe cont propriu sau din alte surse de această natură, se ia în calcul venitul mediu lunar din aceste surse, realizat în anul precedent. Pentru părinții, care sînt în misiune permanentă în străinătate la calculul nivelului contribuției se iau în considerare veniturile realizate de aceștia, exprimate în lei.

Contribuția lunară pentru copii din creșe și grădinițe, în perioada 1 septembrie 1983 — 31 august 1984, se stabilește luîndu-se în considerare retribuțiile tarifare ori pensiile, nemajorate, ale părinților sau susținătorilor legali. (D. nr. 325/1983, art. 9 alin. 2).

4. COMPENSAȚIILE PENTRU MAJORAREA PREȚURILOR LA PRODUSELE AGROALIMENTARE

Potrivit D. nr. 46/1982, începînd cu data de 15 februarie 1982, s-au majorat retribuțiile tarifare ale oamenilor muncii după cum urmează :

Pentru **toate categoriile de muncitori și maiștri,** în mod diferențiat, în funcție de condițiile de muncă, astfel : a) **cu 210 lei lunar** pentru : — muncitorii și maiștrii retribuiți după rețeaua mine subteran și suprafață, inclusiv muncitorii necalificați din subteran ; — muncitorii și maiștrii retribuiți după rețeaua siderurgie, metalurgie neferoasă, precum și cei care lucrează în sectoarele calde — turnătorii, forjă și tratamente termice — retribuiți după rețeaua construcții de mașini ; — muncitorii și maiștrii retribuiți după rețeaua foraj ; — muncitorii docheri ; — muncitorii necalificați retribuiți la nivelul stabilit pentru lucrări grele și foarte grele, din ramurile industriale, foraj, construcții-montaj și transporturi ; b) **cu 190 lei lunar** pentru muncitorii și maiștrii care lucrează în celelalte sectoare de activitate. (D. nr. 46/1982, art. 1 alin. 1).

Pentru **celelalte categorii de personal,** inclusiv personalul operativ retribuit pe gradații, retribuțiile tarifare se majorează, în mod diferențiat, în funcție de **nivelul retribuției,** astfel ; a) **cu 175 lei lunar** pentru persoanele care au retribuții tarifare pînă la 2 500 lei ; b) **cu 160 lei lunar** pentru persoanele care au retribuții tarifare între 2501 și 3 500 lei și c) **cu 140 lei lunar** pentru persoanele care au retribuții tarifare între 3 001 și 4 000 lei. (ibidem, art. 1 alin. 2).

Persoanele care au beneficiat de aceste compensații și care, ca urmare a majorării retribuției, vor avea retribuții tarifare mai mari de 4 000 lei, vor primi în continuare compensațiile de care au beneficiat pînă la data majorării retribuției. (D. nr. 325/1983, art. 10).

Pentru **pensionarii** de asigurări sociale de stat de toate categoriile, pensionarii militari și I.O.V.R. pensia va fi majorată cu o compensație diferențiată în funcție de mărimea ei, astfel : a) **cu 110 lei lunar** pentru pensionarii care au pensii de pînă la 2 000 lei și b) **cu 100 lei lunar** pentru pensionarii care au pensii între 2 001 și 3 000 lei, inclusiv. (D. nr. 46/1982, art. 3).

Ajutoarele sociale acordate potrivit legii, indemnizațiile soțiilor militarilor în termen și plafoanele de venituri pentru acordarea, în condițiile legii, de medicamente în mod gratuit pensionarilor și membrilor lor de familie, se majorează **cu 100 lei.** (ibidem, art. 5).

Legea face precizarea (la art. 6) că retribuția în acord, sporurile, indemnizațiile, premiile, celelalte drepturi de retribuire, precum și orice alte drepturi și obligații care se determină, potrivit legii, în funcție de nivelul retribuției se stabilesc fără a se lua în considerare majorările de retribuție (compensațiile) prevăzute la art. 1.

5. COMPENSAȚIILE PENTRU MAJORĂRILE DE PREȚURI ȘI TARIFE LA COMBUSTIBILI, ENERGIE TERMICĂ ȘI GAZE NATURALE

Începînd cu data de 1 iulie 1982 prin D. nr. 240/1982 (art. 25—27), regimul compensațiilor pentru majorările de prețuri și tarife la combustibili, energie termică și gaze naturale, stabilite anterior prin D. nr. 283/1979 și D. nr. 153/1980, are o nouă reglementare în ce privește cuantumul și modalitatea de plată.

Aceste compensații se acordă tuturor categoriilor de muncitori și maiștri, indiferent de nivelul retribuției, precum și celelalte categorii de personal muncitor care au **retribuții tarifare pînă la 4 000 lei lunar,** în mod diferențiat, în raport cu numărul copiilor aflați în întreținere și se plătesc trimestrial, în mod eșalonat, astfel :

Pentru cei :	Cuantumul anual lei/an	Modalitatea de plată	
		în trim. I și IV lei/trim.	în trim. II și III lei/trim.
— fără copii	500	150	100
— cu un copil	650	200	125
— cu 2 sau 3 copii	900	300	150
— cu 4 sau 5 copii	1250	425	200
— cu 6 sau mai mulți copii	1400	450	250

Pentru persoanele care utilizează încălzirea cu sobe, cuantumul compensațiilor se reduce cu 20 la sută.

Cînd ambii soți sînt încadrați în muncă, compensația se plătește fiecăruia dintre ei, cu precizarea că soțul primește compensația dimensionată în funcție de numărul de copii, iar soția primește compensația în cuantumul prevăzut pentru persoanele fără copii.

Persoanele care au beneficiat de aceste compensații și care, ca urmare a majorării retribuției, vor avea retribuții tarifare mai mari de 4 000 lei, vor primi în continuare compensațiile de care au beneficiat pînă la data majorării retribuției. (D. nr. 325/1983, art. 10).

6. ÎNLESNIRI PRIVIND CONSTRUIREA DE LOCUINȚE PROPRIETATE PERSONALĂ

Potrivit art. 22 din L. nr. 4/1973, avansul minim și durata maximă de rambursare se stabilesc în funcție de **retribuția tarifară lunară**, respectiv **pensia lunară** la data încheierii contractului, după cum urmează :

Cat.	Retribuția tarifară sau pensia lunară	Avansul minim față de prețul de deviz	Durata maximă de rambursare a creditului
I	pînă la 1500 lei	20 la sută	25 ani
II	1501—2000 lei	25 la sută	20 ani
III	peste 2000 lei	30 la sută	15 ani

Pentru împrumuturile acordate pentru construirea de locuințe proprietate personală, potrivit art. 28 din legea citată, se va percepe o dobîndă anuală, diferențiată în funcție de **retribuția tarifară** sau **venitul mediu brut lunar** și de mărimea creditului, astfel :

Categoria	Retribuția tarifară, pensia sau venitul mediu brut lunar	Dobînda
I	pînă la 1 500 lei	3 la sută
II	1 501—2 000 lei	4 la sută
III	peste 2 000 lei	5 la sută

Pentru suma de credit care depășește 50 000 lei, dobînda va fi de 6 la sută pe an, indiferent de retribuția tarifară, pensia sau venitul brut lunar.

În cazul vînzării locuințelor din fondul locativ de stat dobînda pentru creditul necesar avansului va fi de 6 la sută, iar restituirea acestor credite se va face în funcție de **retribuția tarifară** sau **pensia lunară**, conform art. 33 din legea citată, astfel :

Categoria	Retribuția tarifară sau pensia lunară	Durata maximă de rambursare a creditului pentru avans
I	pînă la 1 500 lei	10 ani
II	1 501—2 000 lei	8 ani
III	peste 2 000 lei	5 ani

7. COTELE DIN COSTUL UNIFORMEI DE SERVICIU SAU AL ECHIPAMENTULUI VESTIMENTAR TIPIZAT

Potrivit prevederilor art. 5 al D. nr. 312/1980, personalul care beneficiază de **uniformă de serviciu** (personalul din unitățile căilor ferate, vamale, silvice, transporturi navale, administrația portului liber Sulina, aviația civilă, poștă și telecomunicații, pază, pompieri civili, personalul operativ care servește parcul auto public aparținînd M.T.Tc. și parcul auto pentru transportul urban din municipiile București și Constanța) sau de **echipament vestimentar tipizat** (personalul din instanțele judecătorești, inclusiv procurorii de ședință, personalul din unitățile de cultură și artă reprezentative, marilor unități comerciale, hoteliere și de alimentație publică, cantonierii și picherii din unitățile de drumuri și poduri, personalul care servește direct aeronavele de pe aeroporturile internaționale, personalul din unitățile de turism, inclusiv personalul operativ din unitățile de transporturi auto turistice, personalul din stațiile pentru livrarea produselor petroliere cu amănuntul, precum și personalul din compartimentele de protocol din cadrul M.A.E. și M.C.E.C.E.I.), suportă, în raport de **nivelul retribuției tarifare**, următoarele cote din cheltuielile pentru procurarea lor :

Procent din costul uniformei ce se suportă de beneficiari	Retribuții tarifare — lei —
50 la sută	pînă la 1 470 lei
80 la sută	1 471—2 000 lei
100 la sută	peste 2 000 lei

Prin excepție, pentru personalul cu funcțiile prevăzute în anexa nr. 1 la decret (care a fost comunicată instituțiilor interesate), contribuția din costul uniformelor de serviciu sau echipamentului vestimentar tipizat este cea stabilită în această anexă.

8. CUMPĂRAREA DE MĂRFURI ȘI PRESTAREA DE SERVICII CU PLATA ÎN RATE

Potrivit cap. I din anexa nr. 1 la D. nr. 205/1981, se pot vinde cu plata în rate, următoarele **mărfuri**, în condițiile de mai jos :

9. UNELE DREPTURI ÎN CAZURILE DE DELEGARE, DETAȘARE ȘI TRANSFER

Potrivit prevederilor H.C.M. nr. 822/1959 cu modificările la zi, persoanele aflate în delegare au dreptul în primele 30 de zile de delegare la o **indemnizație de delegare (diurnă)** de 18 lei pe zi în cazul cînd au o **retribuție tarifară** de pînă la 2700 lei, respectiv de 20 lei pe zi cînd retribuția este de peste 2700 lei lunar. Pentru timpul care depășește 30 de zile în cadrul unei singure delegări neîntrerupte în aceeași localitate, se acordă **indemnizația de detașare** de 20% din retribuția tarifară, aceasta neputînd fi mai mare de 400 lei lunar. Potrivit art. 32 din hotărîrea citată, indemnizațiile de detașare se poate acorda numai dacă condițiile de muncă și de transport împiedică personalul detașat de a se înapoia zilnic la domiciliu, din localitatea unde a fost detașat (aflată la mai mult de 10 km de unitatea unde are locul stabil de muncă).

Personalul transferat în interesul serviciului în altă localitate sau mutat în cadrul aceleiași unități, dar în altă localitate, are dreptul, între altele, potrivit art. 73 din L. nr. 57/1974, la plata unei **indemnizații de transfer** egală cu retribuția sa medie lunară (care se plătește numai în cazul mutării efective în localitatea în care a fost transferat), precum și a cîte unei indemnizații egale cu 1/4 din retribuția sa medie lunară pentru fiecare membru de familie (care se plătește numai în cazul schimbării domiciliului și al membrilor săi de familie în acea localitate).

Denumirea produsului	Mărimea retribuției sau a altor venituri	Acont minim la sută	Nr. maxim de rate
1. Mobilă în valoare de peste 5 000 lei — care se poate vinde numai tinerilor căsătoriți, încadrați în muncă, care la data căsătoriei nu au depășit vîrsta de 30 de ani, timp de 5 ani de la căsătorie.	— indiferent de mărimea retribuției sau a altor venituri	30	14
2. Autoturisme Dacia 1300 — pentru muncitorii și maiștrii din unitățile socialiste de stat și cooperatiste	— indiferent de mărimea retribuției sau a altor venituri	50	20
— celelalte categorii de personal muncitor din unitățile socialiste de stat și cooperatiste.	— pînă la 4 000 lei lunar	60	18
3. Uniforme pentru comandanții și tinerii care participă la activitatea de pregătire pentru apărarea patriei.	— indiferent de mărimea retribuției sau a altor venituri	100 lei prima rată	3

Potrivit cap. II din anexa nr. 1 la D. nr. 205/1981, se pot presta cu plata în rate, următoarele **servicii**, în condițiile de mai jos :

Natura serviciilor	Mărimea retribuției sau a altor venituri	Acont minim la sută	Nr. maxim de rate
Lucrări de reparații capitale la construcțiile de locuințe și la instalațiile aferente acestor construcții — care se pot executa numai pentru personalul muncitor din unitățile socialiste de stat și cooperatiste, pensionarii din sistemul asigurărilor sociale de stat, precum și pensionarii M.A.N. și ai M.T.	pînă la 3 600 lei lunar	50	10

În retribuția medie lunară luată ca bază de calcul pentru stabilirea indemnizațiilor de transfer se includ drepturile enumerate detaliat în anexa nr. 14 la D. nr. 100/1979 (retribuția tarifară ; indemnizația de conducere ; adaosul de acord ; sporurile de vechime, de noapte, ore suplimentare, condiții deosebite, de șantier ; indemnizația de concediu de odihnă ; indemnizația de zbor etc.). Media se determină, de regulă, pentru timpul lucrat în program normal de lucru în ultimele 3 luni ; pentru sectoarele de activitate cu condiții specifice, în care veniturile sînt variabile (construcții-montaj, proiectare, agricultură, silvicultură, transporturi navale și aeriene) se face media din ultimele 12 luni. În cazul în care intervine o majorare generală a retribuției tarifare, în perioada în care personalul primește indemnizația calculată în baza retribuției medii, indemnizația se majorează cu cota medie de majorare pe categorii de personal stabilită pentru ramura în care este încadrat acest personal.

N. TRIFAN

Agenda consiliilor populare

Despre antecontractul de vînzare-cumpărare a construcției și posibilitatea valorificării acestuia prin intermediul instanței de judecată

M.M. a chemat în judecată pe S.C. solicitînd pronunțarea unei hotărîri prin care să se constate vînzarea-cumpărarea imobilului situat în Mizil.

În motivarea acțiunii reclamanta a arătat că la 4 decembrie 1964 a încheiat cu pîrîtul un antecontract de vînzare-cumpărare a construcției și terenului înscris în act, procedîndu-se în același timp la predarea folosinței imobilului și la plata prețului. Deși a cerut în mai multe rînduri pîrîtului să se prezinte la notariat pentru încheierea actului autentic de vînzare-cumpărare, acesta însă a refuzat.

Prin întîmpinarea și cererea reconvențională formulate, pîrîtul a solicitat respingerea acțiunii arătînd că, deși între părți a intervenit un antecontract, reclamanta nu a respectat obligația de plată, neachitînd prețul integral.

Soția pîrîtului S.I., a intervenit în proces în interes propriu cerînd anularea antecontractului de vînzare-cumpărare, pe considerentul că imobilul, fiind bun comun, nu putea fi înstrăinat fără consimțămîntul său.

Întrucît autorizația administrativă de înstrăinare a imobilului nu a fost obținută anterior pornirii procesului, instanța a dat încuviințare reclamantei, prin încheiere, să o obțină și să o prezinte, acordînd termen în acest sens.

Prin sentința nr. 8554/1983 (rămasă definitivă prin nerecurare) judecătoria Ploiești a admis acțiunea, constatînd vîn-

zarea-cumpărarea construcției în litigiu. Privind terenul, a precizat, în conformitate cu art. 30 din Legea nr. 58/1974, că urmează să treacă în proprietatea statului, cum rezultă de fapt și din autorizația de vînzare-cumpărare.

Pronunțînd hotărîrea de mai sus, instanța a reținut că prețul a fost plătit integral, inițial reclamanta înmînînd pîrîtului suma de 15.800, iar ulterior, diferența de 2.200 lei fiind primită chiar de soția acestuia. Totodată, a precizat, invocînd practica Tribunalului Suprem, că antecontractul de vînzare-cumpărare, nefiind un act de înstrăinare, nu se încadrează în excepțiile prevăzute de art. 35 din Codul familiei, astfel încît poate fi valabil încheiat și fără consimțămîntul celuilalt soț, operînd prezumția de mandat tacit. Prin urmare, celălalt soț, nu poate cere anularea antecontractului pe motivul lipsei consimțămîntului său. De altfel, s-a mai reținut că intervenienta a știut și a participat la înstrăinare, de vreme ce a primit restul de preț și a afirmat în instanță că reclamanta nu a plătit chirie pentru folosința imobilului întrucît l-a cumpărat.

NOTĂ:

După cum se cunoaște, în conformitate cu prevederile art. 11 din Decretul nr. 144/1958 și arte art. 31 și 32 din Legea nr. 58/1974, înstrăinarea construcțiilor este permisă cu condiția autorizării prealabile date de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale și a încheierii contractului prin înscris autentic, sub sancțiunea nulității de drept a contractului în caz de nerespectare a acestei condiții.

În numeroase situații, ca cea din speță, părțile întocmesc un înscris sub semnătură privată în care consemnează acordul lor de voință în sensul vînzării-cumpărării imobilului prevăzut în act și la prețul convenit, urmat de predarea folosinței acestuia și de plata prețului.

Desigur că o asemenea convenție, în lipsa autorizației de înstrăinare și a autentificării actului, nu poate produce efectele unui contract de vînzare-cumpărare, fiind lovit de nulitate absolută. Însă, contractul nul ca vînzare-cumpărare este valabil ca o promisiune de vînzare-cumpărare, ca un antrecontract, prin care părțile se obligă să facă demersurile necesare în vederea încheierii valabile a contractului, prin obținerea autorizației și autentificarea actului. Obiectul acestui antecontract, sau promisiuni de vînzare-cumpărare, îl constituie deci o obligație de a face, adică de a încheia, în viitor, un contract în forma și cu formele prevăzute de lege și nu o obligație de a da (prof. dr. Francisc Deak, în Prof. dr. Francisc Deak și conf. dr. Stanciu Cărpemaru, Drept civil, Contracte speciale, Dreptul de autor, Dreptul de moștenire, Universitatea din București, 1983, p. 55).

În situația în care una din părți nu-și respectă obligația asumată (în marea majoritate a cazurilor această parte este vînzătorul), cealaltă parte poate cere instanței de judecată, fie rezoluțiunea antecontractului, cu daune interese, conform art. 1020 și 1021 din Codul civil, fie executarea în natură. În acest din urmă sens, potrivit art. 12 din Decretul nr. 144/1958, în cazul în care s-a încheiat un înscris din care rezultă că proprietarul unui teren cu sau fără construcții (menționăm că la apariția Legii nr.58/1974 este vorba numai de construcții) s-a obligat să-l înstrăineze cu titlul oneros și s-au respectat modalitățile de plată a prețului prevăzut în înscris, iar în termen de trei luni de la eliberarea autorizației de înstrăinare una dintre părți sau succesorii acesteia nu se prezintă, din orice motive, la notariat pentru autentificarea actului de înstrăinare, instanța judecătorească va putea da o hotărîre care să țină loc de act autentic de înstrăinare.

2. Analizînd datele speței conform cu prevederea legală în materie, se constată că părțile au întocmit un înscris prin care proprietarul imobilului s-a obligat să-l înstrăineze cu titlul oneros. Dar, așa cum a rezultat, imobilul era bun comun, iar înscrisul a fost întocmit numai de unul din soți. S-a ridicat deci întrebarea dacă antecontractul astfel încheiat este sau nu valabil.

Asupra acestei chestiuni s-a statuat că antecontractul de vînzare-cumpărare, nefiind un act de înstrăinare, nu se încadrează în excepțiile prevăzute de art. 35 din Codul familiei, așa încît poate fi valabil încheiat și fără consimțămîntul celuilalt soț, operînd prezumția de mandat tacit. Ca atare, celălalt soț nu poate cere anularea antecontractului pe motivul lipsei consimțămîntului său (Trib. Suprem. s. civ. dec. nr. 2434/1974, în C.D. 1974, p. 172).

Soluția Tribunalului Suprem a fost criticată în literatura juridică pe considerentul că nu poate opera prezumția de mandat tacit deoarece antecontractul de vînzare-cumpărare a construcției, deși nu e un act de înstrăinare, poate fi asimilat cu el, de vreme ce există posibilitatea pronunțării unei hotăriri care să țină loc de act autentic. (dr. Renée Sanlevici. Promisiunea de vînzare-cumpărare și dreptul unuia din soți de a cere anularea antecontractului de vînzare-cumpărare a construcției — bun comun — întocmit de celălalt soț, la încheierea căreia nu a participat — II — în R.R.D. p/1983, p. 21). Drept urmare, în înscrisul constatator al antecontractului trebuie să figureze, în calitate de vînzători, ambii soți. (Ioan Zinveliu, Contractele civile, Instrumente de satisfacere a intereselor cetățenilor, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1978, p. 50). Se impune aceasta cu atît mai mult în situația care antecontractul a fost urmat de predarea folosinței construcției, care astfel a fost scoasă din comunitatea de bunuri, ceea ce aduce atingerea drepturilor celuilalt soț. (Octavian Gidei, Promisiunea de vînzare-cumpărare... — I, în R.R.D. nr. 9/1983, p. 18).

Dar, în speță, soția pîrîtului primind restul de preț și afirmînd în instanță că reclamanta nu a plătit chirie pentru folosința locuinței întrucît a cumpărat-o, a confirmat antecontractul de înstrăinare.

Că este posibilă confirmarea expres sau tacit a antecontractului decurge dintr-o decizie mai veche a Plenului Tribunalului Suprem, conform căreia „nulitatea actului de înstrăinare sau grevare de către unul din soți, fără consimțămîntul celuilalt soț, a unui teren sau unei construcții ce face parte din bunurile comune, este relativă, și actul poate să fie confirmat expres sau tacit de acest din urmă soț". (Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 18/1963, în C.D., 1966, p. 106).

Oarecum asemănător, s-a precizat că atunci cînd în antecontract nu figurează ambii soți „lipsa consimțămîntului soțului absent va putea fi suplinită printr-o manifestare expresă în acest sens și printr-un înscris separat și chiar ulterior, în fața primei instanțe sau cel mai tîrziu în recurs". (Trib. jud. Satu Mare, dec. civ. nr. 408/1973, în R.R.D. nr. 8/1974, p. 67).

Evident că după ce a confirmat antecontractul soțul în cauză nu ar mai putea cere anularea acestuia pe motivul că s-a încheiat fără consimțămîntul său.

3. Privind respectarea modalităților de plată a prețului, se reține că pîrîtul a susținut că reclamanta nu a achitat prețul integral, așa cum s-a prevăzut în înscris.

În adevăr, promovarea acțiunii în justiție este condiționată de respectarea modalităților de plată a prețului stabilit în act. Dar, nimic nu s-ar putea opune ca plata să se facă și altfel decît s-a prevăzut inițial adică, de exemplu, la fel ca în speță, în două rate, desigur numai dacă părțile se înțeleg în acest sens, modificîndu-se pe cale consensuală — mutuus consensus — antecontractul. Este irelevant faptul că o parte din preț nu a fost primită de soțul participant la încheierea actului, ci de celălalt soț. Din moment ce se recunoaște dreptul unui soț de a apare singur în antecontractul de înstrăinare, pentru identitate de rațiune, poate fi recunoscut și dreptul celuilalt soț de a primi o parte din preț, sau chiar prețul integral. În acest fel, nu mai există nici-un dubiu că la înstrăinare au participat ambii soți. Iar dacă nu s-ar fi respectat modalitățile de plată a prețului, vînzătorul avea posibilitatea să solicite reluarea posesiei asupra construcției și în consecință, rezoluțiunea antecontractului. Neprocedînd astfel înseamnă că modificarea convenției, în ceea ce privește plata prețului, s-a făcut cu consimțămîntul său.

4. După cum rezultă din speță, acțiunea a fost formulată înainte de a se fi obținut autorizația administrativă de înstrăinare.

În privința necesității existenței acesteia la data introducerii acțiunii, practica instanței supreme nu este constantă. Uneori, s-a precizat că întrucît autorizația a fost obținută în cursul judecării procesului, este admisibilă o asemenea acțiune. (Trib. Suprem, col. civ. dec. nr. 1607/1960, în C.D. 1960, p. 120). Alteori, s-a arătat că „în lipsa autorizației, instanța nu va putea să pronunțe o hotărîre care să țină loc de act de înstrăinare, condiția existenței autorizației valabile la data introducerii acțiunii fiind cerută în mod imperativ". (Trib. Suprem, col. civ. dec. nr. 386/1971, în C.D., 1971, p. 56). Ulterior, s-a revenit la prima soluție, dar nuanțat, statuîndu-se că dacă nu se obține autorizația în cursul judecării procesului, în termenul fixat de instanță, se justifică soluția de respingere a acțiunii. (Trib. Suprem, s. civ. dec. nr. 796/1974, în C.D. 1974, p. 93).

Cum pe bună dreptate se subliniază în literatura juridică, în lipsa autorizației acțiunea introdusă este prematură și justifică dreptul pîrîtului de a solicita respingerea sa. Dar, acest drept nu trebuie exercitat abuziv, astfel încît dacă pîrîtul declară că se opune la autentificarea actului chiar și în prezența autorizației, instanța poate acorda un termen pentru prezentarea ei în cursul soluționării procesului. (Lucian Mihai, Abuzul în drept în domeniul aplicării dispozițiilor art. 12 din Decretul nr. 144/1958, în R.R.D. nr. 8/1982,p. 11).

Așadar, în speță, instanța a acordat termen, dînd încuviințare reclamantei, prin încheierea, să obțină autorizația. S-a apreciat așadar, că chiar dacă aceasta ar fi existat, pîrîtul tot la fel s-ar fi opus autentificării, nerecunoscînd dreptul reclamantei asupra bunului dobîndit. De asemenea, deși acțiunea era afectată de o lipsă, aceasta însă a putut fi complinită prin acordarea unui termen și îndrumarea reclamantei să obțină și să prezinte autorizația, „întrucît în concepția dreptului nostru socialist, orice nulitate este asanabilă", prin intrarea, chiar ulterior, în legalitate. (Mihai Lucian, p. 11).

Dacă pîrîtul s-ar fi apărat invocînd faptul că nu a fost îndeplinită această cerință legală, adică nu a existat autorizația la data pornirii procesului (și nu au trecut 3 luni de la data obținerii ei), atunci s-ar justifica dreptul său de a solicita respingerea acțiunii, instanța neavînd altă posibilitate, decît să procedeze ca atare.

5. În afară de cele arătate, speța mai ridică două probleme, care, deși au fost clarificate în practică, totuși, credem că trebuie menționate.

Una din ele se referă la termenul în care poate fi solicitată pronunțarea unei hotărîri care să țină loc de act autentic de vînzare-cumpărare. În cauza respectivă contractul a fost încheiat în anul 1964, iar acțiunea a fost formulată în anul 1983, deci după 19 ani de la încheiere.

În această privință s-a statuat că dreptul de creanță născut din antecontract se stinge în cadrul termenului general de prescripție, (Trib. Suprem, s. civ. dec. nr. 188/1981, în R.R.D. nr. 10/1981, p. 71), care începe să curgă de la data prevăzută pentru perfectarea vînzării, iar dacă nu s-a prevăzut un astfel de termen, de la data nașterii dreptului la acțiune. Această dată, se arată, coincide cu momentul încheierii actului, că din acest moment creditorul are dreptul să pretindă efectuarea demersurilor necesare în vederea perfectării vînzării. (prof. dr. Francisc Deak, p. 56).

Iată, s-a decis că predarea construcției în folosința cumpărătorului echivalează cu o recunoaștere din partea vînzătorului a dreptului cumpărătorului de a cere încheierea contractului, la nevoie, prin justiție, recunoaștere care întrerupe prescripția (conform art. 16 lit. a din Decretul nr. 167/1958). Aceasta va reîncepe să curgă de la data introducerii acțiunii pentru reluarea posesiei de către vînzător. (Trib. Suprem, s. civ. nr. 542/1976 în C.D., 1976, p. 71; dec. nr. 4123/1980, în C.D., 1980, p. 20). Prin urmare, în cazul în care cumpărătorul are folosința construcției, instanța poate fi sesizată oricînd în acest timp în vederea pronunțării hotărîrii care să țină loc de act autentic de vînzare-cumpărare.

Cealaltă problemă se referă la soarta terenului — în suprafață de 682 m.p. — a cărei vînzare a fost prevăzută în antecontract.

După cum se cunoaște, prin art. 30 al. 1 din Legea nr. 58/1974 și art. 44 din Legea nr. 59/1974, s-a interzis — sub sancțiunea nulității absolute — înstrăinarea sau dobîndirea terenurilor prin acte juridice. De aceea, practica judecătorească a stabilit că, întrucît transmiterea proprietății operează numai pe data rămînerii definitive a hotărîrii de constatare a vînzării-cumpărării, după intra-

rea în vigoare a Legii nr. 58/1974, ea poate avea ca efect transmiterea proprietății numai asupra construcției, dar nu și asupra terenului aferent, care, conform art. 30 din amintita lege, trece în proprietatea statului. (Trib. Suprem, s. civ. dec. nr. 300/1980; cit; dec. nr. 3/1981, în R.R.D., nr. 8/1981, p. 58, dec. nr. 663/1981, în R.R.D., nr. 2/1982, p. 58; Trib. jud. Harghita, dec. civ. nr. 19/1979, în R.R.D., nr. 7/1979, p. 54—55). În consecință, această regulă este valabilă nu doar în cazul antecontractelor ce se încheie după intrarea în vigoare a legii menționate, dar și în cazul celor încheiate anterior, deoarece prohibiția de înstrăinare a terenului prevăzută de lege, fiind de ordine publică, este de imediata aplicare. (Trib. Suprem, s, civ. dec. nr. 438 în C.D. 1976, p. 75 și 542/1976, cit.; dec. nr. 1873/1979, în C.D. 1979, p. 11).

În conformitate cu prevederile art. 30 al. final din Legea nr. 58/1974, dobînditorul construcției va primi în folosință din partea statului, pe durata existenței acesteia, terenul necesar în limitele prevăzute de legea respectivă.

Alexandru ȚICLEA

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

GRUPUL ÎNTREPRINDERII DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ — BUCUREȘTI
Str. Cavafii Vechi nr. 15
Telefon : 14.76.00

PIESE DE SCHIMB AUTO

Molotov
— **Cutie viteză buc. 1**

Volga
— **Bară transversală direcție buc. 1**
— **Garnitură amortizor buc. 1**
— **Șurub reglare culbutori buc. 16**

Gaz 51
— **Arbore primar priză direcție buc. 20**
— **Pinion distrib. arbore cotit buc. 10**
— **Pinion planetar buc. 3**
— **Pinion secundar vit. 3 buc. 6**
— **Ramă electromotor buc. 4**
— **Taler tambur roată spate buc. 6**

Tractor pe șenile S. 80
— **Ax roată buc. 2**
— **Radiator apă buc. 1**

Warsawa
— **Arbore primar buc. 1**
— **Arbore secundar buc. 4**
— **Arbore secundar buc. 2**
— **Arc spiral buc. 6**
— **Arc suspensie buc. 2**
— **Ax arbore buc. 4**
— **Ax comandă distribuitor buc. 1**
— **Ax sateliți buc. 1**
— **Ax planetar buc. 1**
— **Bobină stator buc. 1**
— **Bolț piston buc. 10**
— **Broască ușă față dr. buc. 4**
— **Bucșă cu ghivent excentric buc. 19**
— **Bucșă distanțare arbore planetar buc. 3**
— **Bucșă pivot fuzetă buc. 21**
— **Bulon roată buc. 44**
— **Cablu frînă mînă buc. 2**
— **Cameră frînă macara buc. 5**
— **Capac pompă benzină buc. 3**
— **Capc rulmenți buc 1**
— **Cărbune dinam buc. 17**
— **Centură frînă dr. buc. 2**
— **Cercel arc spate buc. 4**
— **Ciocânel platinat buc. 4**
— **Ciocânel platinat buc. 9**
— **Contact temperatură complet buc. 2**
— **Cuzineți bielă buc. 5**
— **Cuzineți palier buc. 9**
— **Difuzor buc. 2**
— **Electromotor calorifer buc. 2**
— **Element filtru aer buc. 14**
— **Furcă ambreiaj buc. 4**
— **Fuzetă stînga buc. 6**
— **Geam lampă spate buc. 1**
— **Ghiară manivelă buc. 1**
— **Ghid supapă buc. 20**
— **Grup conic buc. 8**
— **Inel sincron buc. 4**
— **Inele direcție buc. 7**
— **Miner interior buc. 8**
— **Pinion arbore secundar buc. 2**
— **Piniom km buc. 5**
— **Pinion planetar buc. 2**
— **Pinion sateliți buc. 2**
— **Pîrghie furcă cuplare buc. 2**
— **Pîrghie intermediară buc. 5**
— **Placă sincron buc. 6**
— **Pompă repriză buc. 2**
— **Potcoavă platină buc. 20**
— **Punte spate uzată 80% buc. 1**
— **Radiator apă buc. 1**
— **Rdiator apă buc. 1**
— **Ramă exterioară far buc. 1**
— **Regulator avans buc. 2**
— **Rotor delcou buc. 2**
— **Scaun supapă buc. 8**
— **Segmenți compresie buc. 15**
— **Segmenți ungere buc. 45**
— **Siguranțe bolți piston buc. 34**
— **Sită sorb plutitor buc. 1**
— **Ștergător parbriz buc. 34**
— **Supapă admisie buc. 6**
— **Suport inferior arc buc. 6**
— **Tacheți completi buc. 14**
— **Tampon bară direcție buc. 3**
— **Termostat buc. 1**
— **Tub cauciuc evacuare buc. 4**

M. 461
— **Amortizor buc. 5**
— **Arbore cadran față asamblat buc. 3**
— **Arbore cadran față asamblat buc. 1**
— **Arbore cadran simplu buc. 2**
— **Arbore cadran simplu buc. 1**
— **Arbore casetă buc. 1**
— **Arbore distrib. cu came buc. 2**
— **Arbore intermediar buc. 13**
— **Arbore planetar buc. 2**
— **Arbore plantar buc. 4**
— **Arbore pompă apă buc. 4**
— **Arbore secund. cutie viteză buc. 14**
— **Arbore secund. cutie viteză buc. 1**
— **Arbore secund. cutie viteză buc. 2**
— **Arc placă pres. ambreiaj buc. 15**
— **Ax furcă vit. I—II buc. 6**
— **Ax pinion mers înapoi buc. 4**
— **Bară direcție transversală buc. 2**
— **Bucșă pivot fuzetă neprelucr. buc. 4**
— **Bucși cilindru motor buc. 2**
— **Butuc sincron vit. 3—4 buc. 1**
— **Capac carburator buc. 1**
— **Capc cutie viteză buc. 1**
— **Capac pompă apă buc. 2**
— **Cărbuni dinam buc. 450**

— Carter punte spate buc. 1
— Cilindru pr. ambreiaj buc. 3
— Cilindru pr. frînă buc. 4
— Diafragmă pompă benzină buc. 10
— Distribuitor aprindere buc. 29
— Filtru aer buc. 7
— Flașă ext. fuzetă asamblare buc. 4
— Fulie pompă apă buc. 4
— Furcă mers înapoi buc. 4
— Furcă schimbător vit. 1—2 buc. 2
— Furcă schimbător vit. 1—2 buc. 1
— Furcă schimbător vit. 3—4 buc. 1
— Garnitură etanșare buc. 2
— Garnitură pompă apă buc. 9
— Indicator nivel benzină buc. 21
— Indicator temperatură buc. 2
— Indicator ulei buc. 15
— Inel sincron buc. 14

● DIVERSE

— Ansamblu stator SR buc. 31
— Becuri far 6 V 25 W buc. 2 425
— Becuri sofite 12 V × 15 W buc. 6 543
— Cilindru cupă excavator A401 buc. 10
— Cilindru tractor buc. 4
— Cilindru tractor s=1300 buc. 2
— Element filtru Saviem buc. 132
— Garnituri klingherit 135×84×4 buc. 3 340
— Geantă roată Saviem buc. 7
— Mecanism direcție ARO buc. 20
— Radiator apă RABA automacara buc. 7
— Reductor excavator A401 buc. 2
— Robinet cu acț. el. diam. 50 mm buc. 1
— Robinet refulare buc. 20
— Robinet refulare pt. electropompe buc. 8
— Rotor electromotor tip Nou SR. 113 buc. 58
— Ștergător parbriz TV-ARO buc. 22
— Termometru industr. drept 0-100 gr. tija T 2000 mm buc. 14
— Trusă ap. de măsură și control pt. cazane buc. 67
— Amortizor pt. compresor aer buc. 8
— Amortizor telescopic spate M461 buc. 5
— Termostat pompă Dacia 1300 buc. 67
— Ampermetru E6 750A de tablou indicator buc. 16
— Ampermetru 0-200 buc. 2
— Ampermetru 30 buc. 5
— Arbore cardan ARO buc. 3
— Arbore cardan față simplă M461 buc. 1
— Arbore cotit compresor SR. 131 buc. 1
— Arbore primar M461 buc. 23
— Bară longitudinală Saviem buc. 10
— Becuri sofite 24 V × 18 W buc. 1 480
— Becuri stop 2 faze 12×21×5 buc. 1 832
— Becuri 12×45×40 buc. 1 509
— Bucșă din alamă 45×100 mm buc. 39
— Bucșă electropompă 18 NDS buc. 8
— Bucșă B2 9B 30×34×400 mm buc. 4
— Bucșe oțel 60×50 mm buc. 46
— Bucșe inf. fuzetă Roman 10215—19215 buc. 20
— Bucșe sup. fuzetă Roman 10215—19215 buc. 30
— Cărbuni electromotor buc. 450
— Cîrlig tracțiune față buc. 10
— Colector evacuare ARO buc. 22
— Conductă motor 2-D-6 buc. 125
— Contact cu chei pt. TV 31 buc. 110
— Culbutor motor DAC-Roman 6135—8135—12135 buc. 50
— Cutie viteză TV buc. 1
— Demaror 24 V fără bendix buc. 8
— Diafragmă reglabilă 120×42 pt. termof. buc. 19
— Direfențial față ARO buc. 2
— Distribuitor aprindere buc. 16
— Distribuitor aprindere M461 buc. 29
— Electromotor asincron 1,2 kW 500 rot./min. buc. 11
— Electromotor SR buc. 31
— Elemente far TV buc. 50
— Elemente filtru motorină de la autocam. Roman-Diesel buc. 20
— Garnituri chiulasă Dacia 1300 buc. 50
— Motor autoturism Dacia 1300 70% recuperabil buc. 1
— Motor CPL recondiționat IPS buc. 1
— Motor el. 30 kW 1500 t/min 2/3 buc. 1
— Panou lateral furgonetă Dacia 1300 buc. 6
— Pinion distribuție Saviem buc. 9
— Pinion vit. 2 ARO 240 buc. 36
— Piston Saviem (Roman-Diesel) buc. 13
— Pivot fuzetă Roman 8135—12135—12215 buc. 50
— Placă presiune Saviem buc. 20
— Pompă vid pt. motopompe buc. 1
— Port furtun 3/4" buc. 35
— Port perie pt. trusă sudură buc. 3
— Port perie pt. mașină electrică buc. 20
— Potențiometri 25 MO buc. 130
— Potențiometri 25 MO buc. 95
— Potențiometrii 25 MO buc. 20
— Prize putere ARO 240 buc. 11
— Racord de refulare pt. electropompe buc. 28
— Radiator răcire 300×400 Dacia 1300 buc. 3
— Radiator ulei Dac-Roman buc. 4
— Reazim sferic față dr. M461 buc. 26
— Reductor ARO buc.5
— Releu RT.4 buc. 35
— Rezervor benzină ARO buc. 3
— Roată dințată compresor 10T-R12 buc. 1
— Robinet cu acț. el. diam. 50 mm buc. 1
— Rotor buc. 26
— Rotor alternator SR. 131 buc. 25
— Rotor electromotor buc. 15
— Rotor electromotor SR. 101 buc. 9
— Rotor pompă ACV 200 buc. 3
— Rotor motor tip S4 pt. motopompe tip DIA buc. 1
— Sateliți Dacia 1300 buc. 20
— Scaun supapă admisie motor Dac-Roman buc. 20
— Segment radiar vibrochen Dacia 1300 buc. 54
— Segment piston motor CN ARO 244 buc. 100
— Servodirecție IFRON buc. 1
— Sifoane flexibile din spire alamă D120×280 mm buc. 12
— Stator Saviem buc. 30
— Ștergător parbriz TV-ARO buc. 22
— Supapă admisie Dac-Roman 215 CP buc. 34
— Supapă de aspirație pt. Dacia 1300 buc. 17
— Supapă evacuare Dac-Roman 215 CP buc. 41
— Supapă intermediar Dacia 1300 buc. 13
— Supapă refulare TV buc. 221
— Supapă 6772000 buc. 8
— Suport spate ARO buc. 20
— Șurub reglare amestec pt. Dacia 1300 buc. 43
— Tablă exterioară ușă față dr. Dacia 1300 buc. 6
— Tachet cu membrană PPA Dac-Roman 135 CP buc. 82
— Termocontact bobină Dacia 1300 buc. 29
— Tije vane D 65 mm buc. 155
— Tub flexibil buc. 37
— Tub frînă spate ARO 240 buc. 25
— Ventile buc. 3 000

— Vitezometru D140 tip 5215 Roman buc. 28
— Vitezometru fără înregistrare buc. 59
— Vitezometru Saviem buc. 5
— Vitezometru SR buc. 22
— Volan ARO 240 buc. 5
— Mîner interior asamblat pt. M. 461 buc. 70
— Membrană pompă benzină SR. 131 buc. 356
— Rotor distribuitor SR. 131 buc. 47
— Plutitor carburator Warsawa buc. 47
— Cap bară direcție Dac-Roman buc. 50
— Termostat SAVIEM buc. 147
— Garnituri cauciuc 10×3 buc. 50
— Grup conic ARO buc. 50
— Pinion vit. I asamblare ARO 240 buc. 20
— Sondă manometru GAZ 51 buc. 19
— Tub radiator U.26 buc. 78
— Arbore planetar M.461 buc. 2
— idem primar M.461 buc. 28
— idem secundar M.461 buc. 2
— idem planetar M.461 buc. 4
— Bară direcție M.461 buc. 2

ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE TRANSPORT LOCAL
GIURGIU
Str. Gloriei nr. 5
Telefon 912/13926

PIESE DE SCHIMB AUTO

— Arbore C.V.S.R. buc. 3
— Delco SR buc. 23
— Ax casetă direcție TV dif. buc. 4
— Flanșe CV diferite tipuri buc. 10
— Fulie arbore diferit buc. 2
— Fuzetă roată S.R. buc. 5
— Grup conic T.V. buc. 1
— Galerie admisie S.R. buc. 1
— Grup diferențial (pinioane) buc. 2
— Levier fuzetă SR buc. 11
— idem comandă dif. buc. 23
— Manșon cuplare Tract. AI 800 buc. 1
— Mecanism casetă dir. SR buc. 3
— Pivoți diferiți CV buc. 27
— Pinion CVSR buc. 3
— Pompă centrală frînă SR buc. 8
— Pompă ulei ARO buc. 3
— Pinion planetar SR buc. 12
— Priză CVTV dif. buc. 4

RULMENȚI

— 6318 buc. 10
— 51220 buc. 3
— 7815 buc. 23
— 32313 buc. 7
— 6007 buc. 1
— 6020 buc. 1
— 6411 buc. 2
— 83035 buc. 1
— 52310 buc. 1
— 21313 buc. 2
— Rulment buc. 3
— NV 309 buc. 2
— 1313 buc. 3
— 22216 buc. 3
— 53310 buc. 4
— 32318 buc. 16
— 30218 buc. 5
— Robinet oprire-pornire buc. 5
— idem deschidere uși SR buc. 3
— Ax C.V.S.R. buc. 2
— Butuc roată față buc. 34
— Bară conexiune tractor buc. 2
— Bloc motor S.R. buc. 1
— Casetă direcție buc. 1
— Capac C.V.S.R. buc. 4
— Capac culbutori SR buc. 7
— Carcasă rulment grup. dif. buc. 5
— Capac cu sferă buc. 12
— Carcasă frînă buc. 14
— Carcasă CVSR buc. 1
— Colector alternator buc. 4
— Camere frînare buc. 5
— Camă frînă buc. 5
— Capac sig. ponton SR buc. 13
— Capac Servo TV buc. 3
— Colector evacuare DTV buc. 9
— Carter reductor betonieră buc. 1
— Carcasă cutie viteze SRE buc. 1
— Coroană reductor betonieră buc. 5
— Cameră grup dif. SR buc. 1
— Radiator TV 20 buc. 2
— Rezervor aer 1 buc. 2
— idem 2 buc. 2
— Suport arc față SR buc. 11
— Suport frînă mină buc. 3
— Șurub regl. saboți cu camă buc. 10
— Suport compresor SR buc. 6
— Tren fix A 1800 buc. 3
— Volan direcție tractor buc. 6

Întrebări și răspunsuri

În cele ce urmează dăm în sinteză răspunsuri la unele întrebări primite la redacție cu privire la controlul privind gestiunile asociațiilor de locatari constituite în imobile cu mai multe apartamente.

a) *Comisia de cenzori răspunde pentru neefectuarea controlului?* Potrivit Statutului asociațiilor de locatari, comisia de cenzori este principalul organ de control, atribuțiile ei fiind stabilite prin art. 13. Cu privire la modalitățile de control gestionar și perioadele de efectuarea a fost emisă „Metodologia de încheiere, executare și încetare a raporturilor de muncă, de conducere a evidenței, efectuare a operațiilor și disciplina financiară și de casă, precum și de verificare financiar-contabilă la asociațiile de locatari". Printre formele de control importanță deosebită prezintă *„controlul lunar al înregistrării operațiilor bănești"* (vezi pct. 144).

Deoarece neefectuarea acestui control facilitează eventuale sustrageri din gestiune, răspunderea materială a comisiei de cenzori este angajată alături de a gestionarului (administrator).

Pentru ca răspunderea comisiei de cenzori să fie angajată este necesar să se dovedească faptul că lipsa în gestiune s-a produs în perioada în care nu s-a efectuat control, deși acesta trebuia efectuat. Cu alte cuvinte, între neefectuarea controlului și lipsa în gestiune trebuie să fie o legătură cauzală. Un exemplu va fi concludent :

În cadrul trimestrului I 1984 într-o gestiune s-au comis sustrageri repetate : în ianuarie 2.000 lei, în februarie 3.000 lei, în martie 3.500 lei. Controlul înregistrării în evidență a operațiilor bănești s-a făcut în aprilie, cînd s-a constatat prejudiciul total de 8.500 lei. Gestionarul a fost trimis în judecată penală ; în cadrul procesului penal a fost introdus ca parte civilmente responsabilă președintele comisiei de cenzori, care a fost însărcinat de comisie să verifice lunar operațiile bănești. Instanța a reținut culpa acestuia și l-a obligat la plată în solidar cu învinuitul numai pentru suma de 6.500 lei deoarece

ASOCIAȚIA LOCATARILOR

Verificat — *Aprobat*

Comisia de cenzori — *Comitetul asociației*

CONTUL GESTIUNII PE LUNA MARTIE 1984

I. Încasări și plăți prin numerar

1. Sold la 29 februarie 1984		23,50 lei
2. Încasări potrivit registrului de casă		13.327,00 lei
	total	13.350,50 lei
3. Plăți în numerar :		
— bonuri pentru diverse materiale, conf. borderou	239,20 lei	
— stat de plată retribuții	893,00 lei	
— depuneri în cont curent	8.000,00 lei	
— idem	4.000,00 lei	13.132,20 lei
4. Sold numerar la 31 martie 1984		218,30 lei

II. Plăți și depuneri în cont curent

1. Sold la 28 februarie 1984		19.284,76 lei
2. Depuneri numerar în cont :		
— 25 martie	8.000,00 lei	
— 31 martie	4.000,00 lei	12.000,00 lei
	Total	31.284,76 lei
3. Plăți prin virament:		
— factură termoficare	12.208,00 lei	
— factură apă canal	659,26 lei	
— factură ascensor	1.150,00 lei	
— factură gaze	512,50 lei	14.529,76 lei
4. Sold la 31 martie 1984		16.755,00 lei

III. Situația patrimonială

Activ

1. Disponibile bănesc:		
— numerar în casă	218,30 lei	
— în cont curent	16.755,00 lei	16.973,30 lei
2. Debitori		
— cote curente	14.661,96 lei	
— cote restanțe	3.400,00 lei	18.061,96 lei
	Total	35.035,26 lei

Pasiv

1. Fond de rulment	30.000 lei	
2. Fond de reparații	5.000 lei	35.000,00 lei
Încasări în plus. care urmează să fie scăzute din cheltuielile pe luna viitoare.		35,26 lei

Administrator,

dacă ar fi făcut verificarea la timp, pe luna ianuarie, sustragerile din luna februarie (3.000 lei) și din luna martie (3.500 lei) ar fi fost preîntîmpinate.

b) *Comitetul asociației poate solicita numirea unor experți contabili pentru verificarea gestiunii ?* În repetate rînduri redacția a fost confruntată cu această întrebare. Răspunsul este negativ.

Experții contabili nu pot fi numiți decît în cauze judiciare, de către organele de anchetă penală sau de judecată.

Ca urmare, comisia de cenzori sau alte organe de control dacă constată lipsuri în gestiune au obligația să sesizeze organele de anchetă penală competente, iar comitetul asociației să se înscrie parte civilă cu prejudiciul suferit.

În cadrul anchetei penale, dacă se consideră necesar, se poate administra proba cu expertiză contabilă, la cererea învinuitului, a părții civile sau dispusă din oficiu.

c) *Cum se poate face un control lunar eficient a gestiunii ?* Din practica unor asociații de locatari rezultă că cel mai eficient control îl constituie întocmirea „Contului lunar de gestiune" de către administrator și verificat de președintele comisiei de cenzori sau de către un alt membru desemnat de comisie.

Redăm alăturat un model exemplificativ

Contul lunar de gestiune prezentat de administrator se verifică după cum urmează :

— borderoul lunar al încasărilor (filele de registru de casă) se confruntă (bifează) cu lista de plată pe luna expirată, supusă controlului;

— pozițiile rămase nebifate reprezintă membrii asociației care nu și-au îndeplinit obligația de plată și care vor fi trecuți pe o listă separată de restanțieri;

— se verifică dacă soldul de casă al lunii precedente este corect raportat în contul lunii supuse controlului ; idem soldul disponibilului aflat în cont ;

— se verifică dacă totalul borderoului de încasări corespunde cu suma înscrisă în cont ;

— plățile în numerar se verifică act cu act, precum și totalul acestora înscris în contul prezentat ;

— se verifică soldul scriptic la sfîrșitul lunii și existența numerarului ;

— depunerile și plățile prin virament se verifică după extrasul de cont C.E.C., esențial fiind faptul de a se confrunta soldul la sfîrștul lunii înscris în contul lunar întocmit de adminsitrator, cu cel din extrasul de cont C.E.C. ; aceste două solduri trebuie să fie egale.

Pentru verificarea integrității contului asociației se va urmări „Situația patrimonială", respectiv dacă activul este egal cu pasivul și anume :

— *activul* este compus din disponibilul bănesc la care se adaugă debitorii din cote curente (totalul cheltuielilor făcute în luna supusă controlului și care se încasează în luna următoare), precum și debitorii din cote restante din lunile anterioare;

— *pasivul* este compus din fondul de rulment și alte fonduri constituite de asociație ;

— dacă activul este mai mare, ca în exemplul dat, înseamnă că prin rotunjirea unor zecimale la stabilirea cotelor s-a încasat în plus ;

— dacă activul este mai mic, înseamnă că unele calcule din cont au fost eronat făcute și, deci, se impune o reverificare.

Contrul lunar se păstrează într-un dosar (pe care se indică luna și anul) și la care vor fi anexate următoarele acte: borderoul de încasări (filele de registru de casă), actele de cheltuieli în numerar, extrasele din cont cu documentele de plată anexate, lista de plată pe luna în cauză, situația restanțierilor.

Odată cu verificarea contului lunar, gestiunea acelei luni se consideră închisă iar dosarul cu acte se păstrează de administrator.

În cele de mai sus își găsesc răspunsuri : Rodica Lupușor — București, D. Petru — Brașov, Ion Stamate — Oradea, Pavel Otoman — Constanța, Ion Ionescu București ș.a.

Tiparul I.P. „Informația" — 11 mai 1984 — Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

sebit de grăitoare pentru această participare sînt încheierea, din 1965 și pînă în prezent, a peste 1 400 de instrumente (convenții, acorduri) de adîncire a cooperării în diverse domenii de activitate cu alte țări, participarea țării noastre la realizarea a peste 130 de obiective economice și sociale în țări în curs de dezvoltare, la numeroase societăți mixte.

Activitatea acestor societăți mixte, cu sediul în țara noastră sau în străinătate, se concentrează pe următoarele principale domenii de activitate :

	Total	Producție	Comercializare	Consulting	Bănci și asigurări	Transporturi
Societăți cu sediul în România	7	5	1	—	1	—
Societăți cu sediul în străinătate	67	24	31	3	7	2

România este prezentă, în tot mai mare măsură, și în alte fluxuri componente ale circuitului economic mondial — transporturi, turismul internațional ș.a. Este semnificativ, de pildă, că volumul încasărilor valutare din turismul internațional urmează să crească cu circa 68% în actualul cincinal, în comparație cu cincinalul anterior.

Noi perspective, noi exigențe

ANSAMBLUL de măsuri luate către sfîrșitul anului trecut, îndeosebi după Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983 și adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1984, prin programele privind calitatea, nivelul tehnic, creșterea productivității muncii și sporirea mai accentuată a rentabilității și eficienței economice în toate sectoarele, noile reglementări în legătură cu retribuirea personalului muncitor din întreprinderile de comerț exterior și compartimentele autorizate să efectueze operațiuni de comerț exterior, stimularea întreprinderilor și a oamenilor muncii în realizarea și depășirea producției pentru export urmează să asigure o dezvoltare mai intensă a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale, participarea mai intensă la circuitul economic mondial, creșterea și mai puternică a venitului național.

Este remarcabil că pentru prima dată — în țara noastră și chiar pe plan internațional — sînt adoptate măsuri la scară națională pentru intensificarea lucrărilor de reproiectare și modernizare a produselor din fabricația curentă, îmbunătățirea concepției celor în curs de asimilare și extinderea sortimentului fabricației prin asimilarea unor produse de tehnicitate ridicată, astfel ca ponderea produselor la nivel mondial ridicat să crească la circa 69% în 1985, la 84,6% în 1987, să se apropie de 95% în 1990, iar în același an o pondere între 2 și 5% din produse să se situeze peste nivelul atins pe plan mondial. În acest cadru, urmează ca încă din anul 1984 toate produsele prevăzute la export să se situeze din punct de vedere calitativ la nivel mondial, asigurîndu-se o eficiență sporită. Pe această bază a creșterii competitivității, se urmărește lărgirea exportului de produse românești cu prelucrare avansată și înaltă eficiență. De altfel, conform prevederilor planului cincinal, în anul 1985, comparativ cu anul 1981, aproape 30% din sporul valoric al exportului urmează să se realizeze pe seama îmbunătățirii structurii exportului, creșterii gradului de valorificare a materiilor prime (de peste 11 ori în industria construcțiilor de mașini, de 10—12 ori în industria chimică, de 5—6 ori în industria ușoară).

Reflectînd orientarea către participarea mai activă, cu eficiență sporită a țării noastre la schimburile comerciale și cooperarea economică internațională, planul pe 1984 prevede creșterea volumului comerțului exterior cu 13,8%, creștere fundamentată pe sporirea prioritară a producției destinate exportului, gospodărirea rațională a fondurilor alocate pentru import și realizarea în continuare a unei balanțe comerciale excedentare, astfel ca în 1984 datoria externă să fie redusă cu cel puțin 25%, iar într-o perioadă scurtă să fie complet lichidată.

Evident, atingerea unor asemenea obiective importante presupune intensificarea eforturilor pentru prospectarea pieței externe și contractarea întregului volum de export-import, în condiții de eficiență ridicată, diversificarea formelor de comercializare și lărgirea piețelor de desfacere, realizarea fondurilor de marfă prevăzute la export, în structura sortimentală și de calitate stabilite prin contracte, urmărindu-se sporirea continuă a aportului valutar al produselor ce se livrează la export, gospodărirea cu maximă exigență a fondurilor valutare destinate importurilor prin reducerea consumurilor specifice, utilizarea în măsură cît mai mare a resurselor interne și asimilarea de noi produse și materiale, realizarea integrală a tuturor acțiunilor de cooperare economică și tehnică internațională, intensificarea tratativelor cu partenerii externi și inițierea de noi acțiuni în vederea extinderii și ridicării eficienței cooperării și colaborării economice internaționale, creșterea rentabilității societăților mixte, asigurarea forței de muncă și a dotărilor necesare executării la timp și în condiții competitive a lucrărilor de construcții-montaj în străinătate și a exportului de proiecte, documentații și asistență tehnică.

Totodată, apare necesară impulsionarea participării țării noastre în mai mare măsură la fluxurile economice internaționale privind comerțul cu licențe și brevete, know-how, dezvoltarea serviciilor comercial-bancare, turismului internațional, asigurărilor ș.a.m.d.

În ceea ce privește orientarea schimburilor economice și a cooperării, țara noastră acționează în continuare pentru perfecționarea colaborării cu țările membre ale C.A.E.R., a mecanismului acestei organizații, precum și pentru creșterea eficienței activității ei, pentru a se face din C.A.E.R., așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983, **„un organism care să asigure dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor țărilor socialiste, creșterea ponderii lor în economia mondială, dar și soluționarea cu forțe proprii a multor probleme privind dezvoltarea economico-socială, inclusiv a celor energetice și de materii prime, a celor din domeniul tehnic și al cercetării"**. În același timp, România este ferm hotărîtă să dezvolte și mai mult relațiile comerciale și de cooperare în producție cu toate țările socialiste, ponderea acestora în schimburile economice urmînd să atingă 48% în 1985. De asemenea, țara noastră acordă în continuare o atenție deosebită adîncirii colaborării și cooperării cu țările în curs de dezvoltare, lărgirii relațiilor economice cu țările capitaliste dezvoltate, în spiritul coexistenței pașnice și avantajului reciproc.

Toate acestea presupun în egală măsură și o participare activă la rezolvarea marilor probleme economice mondiale, care preocupă omenirea — pentru depășirea greutăților crizei economice, lichidarea subdezvoltării și edificarea noii ordini economice internaționale.

Conform unor prognoze, volumul comerțului mondial ar putea cunoaște în anul 1984 o creștere comparabilă cu cea medie din perioada 1973—1982 și probabil ceva mai ridicată în 1985. Pentru a se ajunge însă la o relansare de durată, stabilă, de care să beneficieze toate țările, se impune — așa cum susține țara noastră — transpunerea în viață a unor măsuri pe termen scurt, de stopare a deteriorării situației economice mondiale, ca și a unor măsuri pe termen lung, de relansare a creșterii economice. Asemenea măsuri, la a căror elaborare, adoptare și validare trebuie să participe toate țările — dezvoltate sau în curs de dezvoltare — ar urma să vizeze eliminarea barierelor protecționiste și discriminărilor comerciale, lărgirea și îmbunătățirea tratamentului comercial preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, asigurarea unor raporturi corespunzătoare între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale, convenirea unor programe internaționale de sprijinire a țărilor în curs de dezvoltare în domeniile agriculturii, industriei, pregătirii cadrelor de specialitate, transporturilor ș.a., asigurarea unui transfer de tehnologii moderne în condiții acceptabile către aceste țări, sporirea substanțială a fondurilor alocate pentru sprijinirea țărilor respective, reducerea și stabilizarea la niveluri rezonabile a dobînzilor și asigurarea accesului acestor țări, în condiții preferențiale, la creditele internaționale, soluționarea problemei datoriei externe a țărilor respective (prin anularea datoriei țărilor cel mai puțin dezvoltate, reducerea, amînarea rambursării și reeșalonarea pe termen lung a datoriilor celorlalte țări în curs de dezvoltare), trecerea neîntîrziată la reducerea cheltuielilor militare și utilizarea economiilor astfel realizate în scopul soluționării unor probleme economice și sociale în țările care efectuează reducerile, precum și pentru sprijinirea accelerării dezvoltării în țările în curs de dezvoltare etc. Prin asemenea măsuri se poate imprima o nouă dinamică vieții internaționale, circuitului economic mondial, se pot asigura un nou echilibru și stabilitatea economiei mondiale, un climat de pace și securitate.

George MARIN

23 AUGUST
40
1944
1984

AERONAUTICA — ramură de vîrf a economiei româneşti

MUTAŢIILE structurale care au avut loc în dezvoltarea economico-socială a ţării noastre în ultimii 40 de ani au condus la reafirmarea şi dezvoltarea fără precedent a unor domenii de activitate cu vechi tradiţii în industria românească. Între acestea se înscrie şi industria aeronautică, ramură de vîrf, a cărei evoluţie cunoaşte o dinamică ascendentă.

Tradiţiile aeronauticii noastre sînt legate de numele şi creaţiile unor pasionaţi oameni de ştiinţă, constructori şi aviatori români — Traian Vuia, Aurel Vlaicu, Henri Coandă şi alţii — care prin capacitatea lor creativă, prin efortul de autodepăşire au deschis noi căi de afirmare atît a aripilor româneşti cît şi în tehnica aviatică mondială. Alături de aceştia, în munca complexă şi dificilă a constructorilor de avioane, alţi zeci de mii de oameni au contribuit prin talentul şi efortul lor la naşterea şi dezvoltarea industriei noastre aeronautice. În acest sens, se cuvine să menţionăm realizările obţinute de constructorii de avioane români încă din 1911, cînd au fost realizate primele tipuri de aparate de zbor. Drumul parcurs de industria noastră aeronautică trece prin atelierele şi secţiile uzinelor I.A.R. (Industria Aeronautică Română), S.E.T. (Societatea pentru exploatări tehnice), I.C.A.R. (Întreprinderea de construcţii aeronautice româneşti), unde a fost semnat actul de naştere al primelor avioane integral concepute şi proiectate de specialiştii români, ale căror performanţe de vîrf — viteză, construcţia motorului, autonomia de zbor — le-au impus printre primele patru tipuri de aparate din lume.

În perioada postbelică, după acţiunea amplă de refacere a economiei naţionale, profund afectată de război, sub conducerea înţeleaptă a P.C.R. au fost create condiţiile ca metalurgia, chimia, construcţiile de maşini, electronica şi electrotehnica să asigure baza materială necesară dezvoltării unor domenii de vîrf ale tehnicii. De la tribuna Congresului al IX-lea al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, prin orientările şi indicaţiile date, relansa industria aeronautică, devenind ctitorul aviaţiei române moderne.

În 1968 existau în România, în domeniul industriei aeronautice, capacităţi specializate la : Bucureşti — Întreprinderea de reparat material aeronautic ; Bacău — Întreprinderea de reparat avioane ; Ghimbav (Braşov) — o secţie a Întreprinderii de industrie locală, avînd ca preocupări, în principal, reparaţia tehnicii aeronautice existente în dotare din import şi, foarte timid, construcţia de planoare şi avioane. Valoarea fondurilor fixe din aceste unităţi era de numai cîteva sute de milioane lei, iar numărul total de oameni ai muncii era de 2 484, din care 13 în cercetare.

Pe parcursul a 16 ani de activitate, de eforturi materiale deosebite, au fost construite, dotate la un înalt nivel tehnic şi date în folosinţă institutul de profil (Institutul naţional de creaţie ştiinţifică şi tehnică — INCREST) în Bucureşti şi întreprinderi noi la Braşov, Craiova şi Bucureşti ; vechile capacităţi existente au fost dezvoltate şi transformate radical. Valoarea fondurilor fixe ale noii ramuri industriale a crescut în această perioadă de peste 16 ori (exclusiv capacităţile de cercetare şi inginerie tehnologică de profil), valoarea producţiei marfă şi globală a sporit de peste 17 ori, iar numărul total al oamenilor muncii de peste 10 ori.

Afirmarea creativităţii tehnice autohtone

ACTIVITATEA desfăşurată pe un front larg începînd din 1968 a fost canalizată, în paralel, pentru construcţia capacităţilor necesare şi pentru realizarea programelor prioritare stabilite în vederea fabricării de avioane şi elicoptere, motoare turboreactoare, turbomotoare, ansamble mecanice, avioane utilitare, avioane de şcoală şi antrenament, planoare şi motoplanoare pe bază de concepţie proprie şi licenţe. Pe parcurs, sfera activităţilor a fost lărgită considerabil, avîndu-se în vedere fabricarea în România a materialelor metalice şi nemetalice, a semifabricatelor turnate şi forjate de precizie din aliaje neferoase speciale şi oţeluri înalt aliate specifice construcţiilor aeronautice şi a tuturor agregatelor şi echipamentelor componente ale sistemelor electrice, radio, radio-navigaţie, aparatură de bord, hidraulice, de combustibil, pneumatice, de climatizare etc. necesare aeronavelor şi motoarelor din producţie.

Avion de transport pasageri mediu curier „Rombac 1—11"

Început, încă din anul 1969, ca o cooperare între institutele de profil din România şi Iugoslavia, programul cunoscut sub denumirea de YUROM a condus la proiectarea şi fabricaţia în comun a avionului IAR 93. Propulsia acestor avioane, dotate cu echipamente ultramoderne, este asigurată de motoarele turboreactoare VIPER fabricate în comun în România şi Iugoslavia, pe baza licenţei Rolls-Royce. Avioanele ce vor fi fabricate în anii următori vor avea performanţe tehnico-tactice îmbunătăţite ca urmare a echipării lor cu motoare VIPER cu post-combustie. Performanţele avionului IAR 93 îl plasează, la clasa sa, printre realizările mondiale notabile.

O altă realizare de seamă a industriei aeronautice din ţara noastră o constituie fabricarea elicopterului uşor IAR 316 şi a elicopterului mijlociu IAR 330 pe bază de licenţă. Aceste elicoptere — cu performanţe de vîrf — s-au fabricat (aproape 300 pînă în prezent) şi se vor realiza în continuare atît pentru nevoile interne cît şi pentru export. Echiparea ambelor tipuri de elicoptere a fost realizată de specialiştii români în concepţie proprie, cu rezultate remarcabile. Se au în vedere diversificarea, în continuare, a variantelor şi creşterea capacităţii de producţie. Turbomotoarele TURMO IV C şi ansamblele mecanice (produse de mare precizie şi complexitate tehnică) care echipează elicopterele mijlocii IAR 330 se fabrică de asemenea în ţară la întreprinderea „Turbomecanica" Bucureşti, alături de turboreactoarele VIPER. În domeniul fabricaţiei de elicoptere se depun eforturi deosebite pentru **creşterea integrării aparatelor fabricate, inclusiv pentru realizarea, pentru prima dată în România, a rotoarelor cu pale din structuri neconvenţionale,** armate cu fibre de carbon şi consolidarea condiţiilor necesare trecerii la realizarea de elicoptere în concepţie proprie.

Începutul activităţii industriale în aeronautică îl constituie de fapt fabricaţia, din anul 1969, la actuala Întreprindere de avioane Bucureşti, în exclusivitate pentru export, a avioanelor uşoare de transport pasageri (10 locuri) BN-2 ISLANDER, pe baza documentaţiei furnizate de firma britanică Britten-Nor-

man (actualmente Pilatus/Britten-Norman) ; pînă în prezent s-au construit peste 380 asemenea aparate. Tehnologia modernă utilizată în fabricaţia acestui avion de turism şi afaceri a adus întreprinderii de pe actuala platformă industrială Băneasa un plus de competitivitate pentru demararea din 1974 în beneficiul renumitei firme britanice British Aerospace a livrărilor de ansamble pentru avioanele de pasageri mediu curier BAC 1-11 (aproximativ 10% din structura avionului — cum sînt stabilizatorul, chesonul roţii de bot, deriva, direcţia, bordurile de atac pentru aripă ş.a.).

În domeniul avioanelor agricole, activitatea a demarat prin fabricaţia, după documentaţie proprie, a unor serii mici de avioane la Bucureşti şi Braşov şi continuă astăzi prin fabricaţia avionului IAR 827 echipat cu motor clasic, în stea, cu o putere de 600 CP. Acest avion a fost perfecţionat în anii din urmă de INCREST şi Întreprinderea de avioane Bucureşti, avînd o capacitate utilă de 800—1 000 kg substanţe chimice ; el este fabricat în prezent la Întreprinderea de construcţii aeronautice Ghimbav, unde se dezvoltă, în paralel, varianta lui (IAR 828) cu o capacitate utilă de 1 000—1 200 kg substanţe chimice, echipat cu motor turbopropulsor.

Din clasa avioanelor uşoare (destinate antrenamentului piloţilor) a fost fabricat avionul IAR 823, echipat cu motor clasic, atît pentru nevoile proprii cît şi pentru export. Fabricaţia acestei clase de avioane va fi continuată tot la Braşov, cu variantele IAR 825 şi IAR 831 (primul echipat cu motor turbopropulsor şi al doilea cu motor clasic — în funcţie de opţiunile beneficiarilor). La Braşov se realizează şi o gamă diversificată de planoare metalice, destinate necesităţilor interne (aerocluburi) şi exportului în numeroase ţări ale lumii (un aparat biloc de performanţă şi mai multe tipuri destinate antrenamentului). Tot aici a fost realizat un motoplanor pentru şcoală şi performanţă, echipat cu motor clasic de 65 CP şi elice cu pas variabil. Trei asemenea motoplanoare livrate în Australia în 1980 au fost transportate pe calea aerului (cu escale pentru reaprovizionare). Distanţa dintre Braşov şi Tocumwal-Australia (22 000 km) a fost parcursă în 154 ore de zbor, cu o viteză medie de 143 km/oră.

Dacă pînă în 1975 Întreprinderea de avioane din Bacău era cunoscută doar ca unitate reparatoare de tehnică de aviaţie, astăzi, prin completarea profilului său industrial, ea a devenit constructorul şef de trenuri de aterizare şi hidraulistul şef al industriei aeronautice române. Pe baza unei cooperări de lungă durată cu unităţi sovietice de profil, începînd din 1979 întreprinderea din Bacău construieşte în serie mare avioane uşoare (IAK 52) pentru antrenament şi acrobaţie. În toamna anului 1983 întreprinderea şi-a onorat aniversarea a 30 de ani de la înfiinţare prin livrarea celui de al 500-lea avion IAK 52 în U.R.S.S. Pe de altă parte, prin lărgirea cooperării cu întreprinderi sovietice a început activitatea pentru fabricarea motoarelor clasice M 14 P (care echipează avioanele IAK 52), precum şi a motoarelor şi reductoarelor destinate elicopterelor agricole de fabricaţie sovietică K-26. Pentru export în Uniunea Sovietică se vor fabrica în România motoare auxiliare (cu reacţie) RU 19 A 300, precum şi alte produse (elicoptere, motoare, avioane), cu termene de livrare eşalonate pe durate lungi.

Ca o încununare a eforturilor depuse, una din cele mai recente şi de seamă realizări ale industriei aeronautice din România a constituit-o realizarea şi zborul primului avion românesc de pasageri ROMBAC 1-11, efectuat cu doi ani în urmă, în prezenţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Această realizare, adevărată sărbătoare a constructorilor români de avioane, a demonstrat că România a revenit spectaculos în rîndul ţărilor cu industrie aeronautică dezvoltată.

Industria românească — factor propulsor al realizării de produse de înalt prestigiu

ÎN PRIMII ani, eforturile au fost canalizate spre realizarea produselor prevăzute în programe, avînd la bază importuri de materiale şi echipamente de la firme specializate. Ulterior s-a trecut în mod treptat la creşterea gradului de integrare a aeronavelor şi motoarelor de aviaţie. Pentru înfăptuirea unei asemenea măsuri s-au cerut şi se cer în continuare eforturi mari în ce priveşte crearea de unităţi specializate de cercetare, proiectare şi producţie, sporirea aportului unităţilor din M.I.C.M. şi alte ministere la realizarea unor produse necesare industriei aeronautice, utilizarea la maximum a capacităţilor existente în unităţile aparţinînd C.N.I.A.R.

Crearea unor unităţi noi pe platformele industriale Băneasa, Măgurele, Pipera şi Militari din Bucureşti permite în prezent realizarea în ţară a unor echipamente de mare importanţă pentru o serie de tipuri de avioane ce se află în fabricaţia de serie. În acelaşi timp, amplificarea eforturilor în unităţile existente din Bucureşti, Braşov, Craiova şi Bacău — crearea de colective special profilate pe proiectarea constructivă şi tehnologică, urmărirea în execuţie şi omologarea de agregate, echipamente, materiale, piese de schimb şi tehnologii specifice de aviaţie, ale căror serii mici nu sînt economice pentru a fi repartizate pe capacităţi de profil care să fie special înfiinţate — au permis rezolvarea unor cerinţe impuse de creşterea mai accelerată a producţiei. Totodată, pentru testarea şi omologarea unor asemenea produse, absolut necesare fabricaţiei aeronavelor şi a motoarelor acestora, întreprinderile din cadrul C.N.I.A.R. au proiectat şi construit prin autoutilare standuri şi bancuri specifice de testări, la a căror concepţie şi-au adus aportul specialiştii din INCREST şi, mai recent, cei din Direcţia de control industrial şi asigurare a calităţii produselor aeronautice din Bucureşti.

Diversificarea producţiei aeronautice, creşterea integrării într-un ritm accelerat a produselor în fabricaţie au condus la necesitatea măririi numărului de **tehnologii moderne**, noi sau reproiectate. Prin materializarea măsurilor din planurile special întocmite, unităţile constructoare de avioane au devenit, într-un interval relativ scurt, beneficiarele unor tehnologii de vîrf, cum ar fi : curbarea controlată a panourilor mari de înveliş frezate ; îndoirea învelişurilor groase avînd curburi spaţiale de inflexiune ; prelucrarea cu repetabilitate a unor repere complexe pe maşini-unelte cu comandă numerică ; executarea de structuri aeronautice neconvenţionale, printre care cu interior fagure metalic ori din mase plastice, învelite cu panouri din prepraguri armate cu fibră de sticlă sau de carbon ; prelucrări ale reperelor de motoare cu ajutorul electroeroziunii prin frezare chimică şi apoi cu diferite protecţii electrotermice sau prin crom-aluminizare etc.

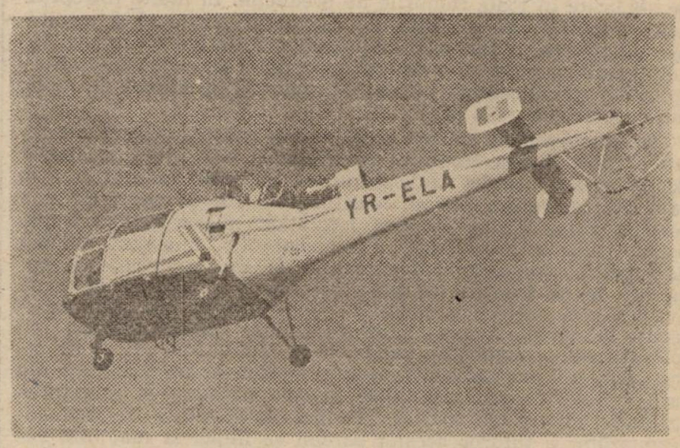

Elicopter uşor IAR 316 B

La obţinerea acestor rezultate, o contribuţie deosebită au adus-o specialiştii de la INCREST, din întreprinderile C.N.I.A.R. şi numeroşi alţi specialişti din unităţile de cercetare şi proiectare ale M.I.C.M., M.I.M.U.E.E., M.I.Ch., M.I.M., M.I.U. etc. Ca urmare, folosind experienţa căpătată prin realizarea în concepţie proprie sau prin asimilare de numeroase agregate, echipamente, materiale, tehnologii la parametrii foarte înalţi, ceruţi de normele şi standardele proprii industriei aeronautice, sectorul de microproducţie din INCREST precum şi secţiile productive specializate în asimilări, existente la fiecare unitate din C.N.I.A.R., sînt astăzi în măsură să-şi diversifice produsele, astfel încît să poată răspunde eventualelor solicitări provenite din cerinţele altor sectoare ale economiei naţionale sau chiar pentru export.

DEZVOLTAREA industriei de avioane, alături de celelalte ramuri de vîrf ale economiei, constituie o expresie a gradului înalt la care se situează astăzi industria românească, capabilă să realizeze produse complexe din cele mai variate, atît pentru nevoi interne cît şi pentru export. Acesta este rodul politicii înţelepte a partidului şi statului nostru care, într-o perioadă scurtă, prin mobilizarea eforturilor întregului popor, a inteligenţei şi spiritului novator a pus temelie solidă economiei socialiste.

Teodor CHIRICĂ
director tehnic al Centrului naţional al industriei aeronautice române (C.N.I.A.R.)

23 AUGUST 40 1944 1984

9 Mai 1945 — 9 Mai 1984

EFORTUL ECONOMIC AL ROMÂNIEI ÎN RĂZBOIUL ANTIHITLERIST (II)

HOTĂRÎREA nestrămutată a clasei noastre muncitoare, care a dus greul luptei și muncii pentru aprovizionarea frontului, pentru lichidarea urmărilor războiului a fost exprimată în rezoluția Congresului general al Sindicatelor Unite ținut în ianuarie 1945, în care se arăta : „Trebuie dată o atenție deosebită frontului. Sindicatele și comitetele de fabrică trebuie să fie în fruntea luptei pentru organizarea și ridicarea producției de război, astfel ca cerințele frontului să fie împlinite și armata să fie bine aprovizionată".

În lupta pentru refacerea economiei și creșterea producției necesare frontului, a luat naștere și s-a dezvoltat întrecerea patriotică. Apărută la Atelierele C.F.R. „Griviția" din Capitală, ca o inițiativă menită să contribuie la repararea înainte de termen a locomotivelor și vagoanelor pentru nevoile frontului, întrecerea patriotică a fost îmbrățișată cu căldură și de către muncitorii feroviari de la celelalte ateliere, fiind extinsă apoi de sindicate în toate ramurile de producție. În multe întreprinderi, mobilizați de organizațiile de partid, sindicate și comitetele de fabrică, muncitorii au prestat mii de ore de muncă revoluționară, producînd cantități importante de produse necesare frontului sau executînd lucrări de reparații la tehnica de luptă, mijloace de transport etc.

În ansamblul de măsuri necesitate de mărirea efortului pentru aprovizionarea frontului și refacerea economiei, o atenție deosebită s-a acordat transporturilor de toate categoriile : pe căile ferate, rutier, aerian, maritim. Un rol de prim ordin a revenit căilor ferate, cel mai important mijloc pentru transportul trupelor spre front, a armamentului, muniției, tehnicii de luptă, alimentelor, echipamentului și altor materiale și evacuarea de pe front a răniților, precum și a tehnicii de luptă avariată care necesita reparații. Concomitent, trebuiau satisfăcute și nevoile interne : aprovizionarea întreprinderilor cu materii prime, materiale, combustibil, readucerea utilajelor industriale care se găseau dispersate în numeroase localități din țară, aprovizionarea populației cu cele necesare și asigurarea traficului intern de călători. Pentru îndeplinirea în mod corespunzător a tuturor acestor sarcini se impunea mai întîi refacerea căilor ferate, a parcului rulant, a atelierelor și depourilor, care suferiseră mari distrugeri de pe urma bombardamentelor din primăvara anului 1944, sau cauzate de hitleriști în retragere ori în timpul luptelor desfășurate de aceștia. De aceea, Partidul Comunist Român a acordat cea mai mare grijă refacerii rețelei feroviare.

Manifestînd înalt spirit de eroism, însuflețiți de patriotism fierbinte, ceferiștii, mobilizați de comuniști și urmînd exemplul lor, lucrînd în condiții dintre cele mai grele, au reușit să satisfacă cerințele transportului, atît pentru front, cît și în interior pentru nevoile economiei și ale populației. Rețeaua de căi ferate a României, care avea o lungime de 7 986 km, precum și parcul de material rulant existent la începutul lunii septembrie 1944 — 52 614 vagoane și 2 377 locomotive — au fost folosite în cea mai mare parte pentru nevoile frontului antihitlerist. Circa 23 000 de vagoane, 322 de locomotive, 8 automotoare au fost utilizate în scopuri militare în afara frontierelor țării, în Ungaria și Cehoslovacia. Alături de muncitorii ceferiști, contribuții însemnate au adus în slujba frontului și lucrătorii din celelalte ramuri de comunicații. Rețeaua telefonică și telegrafică a țării a fost folosită în proporție de peste două treimi în scopuri militare. Flota țării noastre, maritimă și fluvială, aproape în întregime, porturile, docurile, antrepozitele, șantierele navale în totalitate au fost folosite pentru satisfacerea nevoilor frontului.

Un loc important în contribuția economică a României la susținerea războiului antihitlerist l-a ocupat industria, îndeosebi ramurile petrolieră, carboniferă, siderurgică și metalurgică, ușoară și alimentară, a căror producție constituia baza aprovizionării frontului cu armament, tehnică de luptă, muniții, carburanți și lubrifianți, hrană și echipament.

Muncitorii din industria petrolului au depus o muncă intensă pentru refacerea instalațiilor distruse și reluarea producției, întrucît satisfacerea necesităților sporite față de transportul auto, maritim, aerian, precum și pentru funcționarea tancurilor, avioanelor de luptă, navelor de război etc. presupunea creșterea producției de benzină, ulei și alte produse petroliere. Petroliștii au reușit să mărească în intervalul septembrie 1944 — mai 1945 de circa trei ori producția de petrol, punînd la dispoziția atît a armatei române, cît și a armatei sovietice cantități tot mai însemnate de combustibili și lubrifianți.

Prin eforturi supraomenești, muncitorii mineri, răspunzînd cu însuflețire chemării partidului comunist, au sporit producția de cărbune, care era foarte necesară satisfacerii nevoilor frontului. La sfîrșitul lunii martie 1945, producția de cărbune era de aproape două ori mai mare în raport cu cea realizată în septembrie 1944. Mai mult de 80% din producția netă de cărbune a țării a fost folosită pentru aprovizionarea căilor ferate, a căror activitate era subordonată în cea mai mare parte transporturilor pentru front.

Lucrătorii ocupați în industria mecano-metalurgică, muncind cu avînt patriotic pentru ridicarea producției, au adus o contribuție însemnată la efortul material al României în războiul antihitlerist. S-au obținut creșteri simțitoare în toate domeniile, mai ales în uzinele constructoare de armament și tehnică de luptă. Au fost introduse în dotare noi tipuri de armament și s-au adus perfecționări celor existente. Din septembrie 1944 și pînă la 9 mai 1945, armata română a fost aprovizionată cu peste 33 000 pistoale automate, puști mitraliere, cu circa 420 tunuri și aruncătoare de mine, cu materiale explozive, cu un număr însemnat de autocamioane și de alte mașini auto. În același timp, au fost realizate la timp și comenzile de reparații la armament, mașini de luptă, autovehicule și alte mijloace de transport necesare frontului.

La rîndul lor, lucrătorii din industria ușoară și alimentară au produs și livrat însemnate cantități de alimente și echipament, materiale sanitare, medicamente etc.

Un aport însemnat la efortul material al României în războiul antihitlerist l-a adus țărănimea, care a răspuns cu însuflețire la chemarea ce i-a fost adresată de partidul comunist în septembrie 1944 de a munci cu sîrguință ogoarele pentru a asigura o bună aprovizionare a trupelor de pe front și a populației orășenești cu produse agroalimentare. În ciuda situației grele în care se găseau gospodăriile individuale, a pierderilor suferite de agricultură ca urmare a războiului, a jafului hitlerist, țărănimea, prin eforturi deosebite, a reușit să livreze armatei zeci de mii de tone de produse agroalimentare (făină, carne, grăsimi, zarzavaturi, furaje) și zeci de mii de cai și de vite cornute. De asemenea, a livrat cantități importante de produse pentru nevoile de consum ale populației și materii prime pentru industria ușoară și alimentară.

Contribuția țărănimii a îmbrăcat și alte aspecte. Ea a participat la executarea de lucrări pentru refacerea rețelei de căi ferate, de reparare a drumurilor, a efectuat și numeroase transporturi de muniții și alimente pentru armată.

O importantă forță socială în lupta dusă de poporul nostru în războiul antihitlerist a fost tineretul, în frunte cu partea sa cea mai înaintată, mai conștientă și mai combativă — Uniunea Tineretului Comunist. Adresîndu-se tineretului muncitor, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în acea perioadă secretarul C.C. al U.T.C., scria în articolul „Tineretul, viitorul poporului", publicat în ziarul „Scînteia" din 21 septembrie 1944 că „tineretul trebuie să depună toată energia sa pentru a contribui la grăbirea victoriei forțelor armate române, armatei sovietice și armatelor aliate". Tineretul țării și-a afirmat cu vigoare spiritul revoluționar, înaltul simț de răspundere, încrederea în politica partidului comunist. Zeci și zeci de mii de tineri muncitori, țărani, elevi și studenți au răspuns chemării partidului, au acționat în rîndul formațiunilor de luptă patriotice, au plecat voluntar în armată, luptînd pentru victoria finală asupra fascismului, au participat cu elan la acțiunile revoluționare, la refacerea întreprinderilor distruse de război și pentru creșterea producției necesare frontului, economiei și populației.

Cea mai mare parte a intelectualității, valoroși oameni de știință și cultură au fost alături de popor, au răspuns apelului Partidului Comunist Român, și-au pus cunoștințele și capacitatea lor în slujba transformărilor democratice și a cauzei nobile a războiului antihitlerist.

Partidul Comunist Român, printr-o uriașă muncă politică și organizatorică, a reușit ca într-un timp scurt să făurească un larg front democratic, care cuprindea toate forțele interesate în victoria asupra fascismului, să îmbine entuziasmul maselor populare cu acțiunea de transformare democratică a țării, cu lupta pentru sprijinirea prin toate mijloacele a războiului antihitlerist. Desfășurarea sub conducerea partidului comunist a unor ample lupte politice, economice și sociale a determinat continua schimbare a raportului de forțe, slăbirea poziților claselor exploatatoare și ale partidelor reacționare, creșterea rolului și influenței maselor populare în viața politică. La 6 martie 1945 a fost instaurat primul guvern democratic din istoria țării noastre, în care clasa muncitoare și țărănimea dețineau rolul preponderent.

Instaurarea guvernului democratic a creat condițiile intensificării sprijinului economic acordat frontului antihitlerist, accelerării ritmului de creștere a producției necesare armatei, precum și a celui de aprovizionare a frontului cu armament, tehnică de luptă, muniții, îmbrăcăminte, alimente etc. Măsurile luate în perioada martie-mai 1945 de către partidul comunist și guvernul democratic în vederea creșterii producției, a aprovizionării în condiții mai bune a armatei, legiferarea reformei agrare au dat luptătorilor de pe front garanția susținerii ferme din partea poporului. În aceste împrejurări s-a statornicit o legătură strînsă între armată și popor — izvorul nesecat al eroismului ostașilor români în războiul antihitlerist.

Prin ampla angajare a oștirii în luptă și a maselor populare din țară în susținerea frontului, se poate aprecia că războiul antihitlerist la care România a participat de la 23 august 1944 pînă la 12 mai 1945 a fost susținut, practic, de întregul nostru popor. Uriașul aport economic al României, alături de jertfele umane din interiorul țării sau de pe teritoriul altor state, inclusiv cele din formațiunile de partizani sau din rezistența antifascistă, atestă că lupta poporului sub conducerea înțeleaptă a Partidului Comunist Român s-a impus ca o verigă importantă a luptei pentru apărarea și salvgardarea civilizației, amenințată de fascism. Așa cum se arată în Programul partidului **„prin eroismul și contribuția adusă la războiul antifascist, la înfrîngerea Germaniei naziste, poporul român a dovedit că nu avusese nimic comun cu participarea fascismului din țara noastră la războiul împotriva Uniunii Sovietice. El și-a probat prin fapte de arme prietenia cu Armata Roșie, dorința de colaborare cu Uniunea Sovietică, aspirația de a dezvolta relații cu toate popoarele lumii.**

În aceste împrejurări s-a demonstrat că politica Partidului Comunist Român corespunde pe deplin năzuințelor și intereselor vitale ale întregului nostru popor. Partidul și-a dovedit tăria și capacitatea de organizare și unirea tuturor forțelor democratice și patriotice în lupta pentru răsturnarea dictaturii militaro-fasciste și asigurarea dezvoltării libere, independente și democratice a țării“ [3]).

Pe lîngă importanța sa națională, contribuția României la războiul antihitlerist are o imensă însemnătate internațională. În discursul ținut în fața Conferinței de pace de la Paris în 1946, șeful delegației sovietice, V.M. Molotov, arăta: „Alături de noi, de trupele aliate, noua Românie, democratică, a dus... lupta pentru zdrobirea lui Hitler, a adus în această luptă sacrificii; și meritele poporului român în această privință sînt recunoscute de noi toți“. Ministrul de externe al Marii Britanii, A. Eden, declara în septembrie 1944 în Camera comunelor că „România a dat un ajutor substanțial cauzei aliaților“, iar postul de radio New York releva: „Este deci legitim ca poporul român să aibă în momentul de față un sentiment de satisfacție că România are o contribuție însemnată la grăbirea sfîrșitului. Este o contribuție de care poporul român poate să se felicite“. Ziarul american „New York Times“ din 25 august 1944 scria că istoria va consemna actul de la 23 August ca „unul din cele mai hotărîtoare evenimente ale întregului război“. „Ieșirea României din axa fascistă — sublinia ziarul „Pravda“ din 28 august 1944 — este importantă nu numai pentru poporul român. Presa străină are dreptate să spună că aceasta înseamnă prăbușirea întregului sistem de apărare german din Balcani“.

Ofensiva coaliției antihitleriste împotriva fascismului, la care România și-a adus contribuția sa economică și de sînge, zdrobirea totală a fascismului au demonstrat cu putere că dacă forțele democratice, popoarele acționează unite, pot înfrînge orice agresor, oricît de puternic ar fi el, pot impune pacea și securitatea în lume.

Victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a dus la cucerirea adevăratei independențe a patriei, la transformarea revoluționară, socialistă a României.

La aniversarea victoriei împotriva Germaniei fasciste, poporul român se prezintă cu realizări de însemnătate istorică în toate domeniile de activitate. Dintr-o țară agrară slab dezvoltată, România s-a transformat într-un stat industrial-agrar, cu o industrie puternică, modernă, cu o agricultură socialistă în plin progres, cu un nivel de viață materială și spirituală a poporului în continuă creștere. Un loc de importanță hotărîtoare în perioada de după 23 August 1944 îl ocupă epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului — cea mai bogată în înfăptuiri din întreaga istorie a țării noastre. Toate marile realizări obținute în această perioadă sînt indisolubil legate de numele și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, care conduce cu strălucire destinele patriei, ale poporului român, pe calea socialismului și comunismului.

Sărbătorirea în acest an a zilei de 9 Mai a avut loc în atmosfera de amplă angajare a întregului nostru popor, sub conducerea partidului, pentru traducerea în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, a orientărilor și sarcinilor rezultate din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 21-22 martie a.c., pentru obținerea unor realizări cît mai mari în cinstea celor două importante evenimente, cu profunde semnificații în viața țării, cu vii rezonanțe în conștiința națiunii: a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 și cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

Partidul și statul nostru, concentrîndu-și toate forțele pentru a asigura progresul economico-social continuu al patriei, desfășoară totodată o vie și multilaterală activitate pe plan internațional, în conformitate cu obiectivele trasate de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, cu orientările și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, inspiratorul și promotorul strălucit al politicii externe românești, personalitate proeminentă a vieții internaționale contemporane care se bucură de o înaltă prețuire și un larg prestigiu în rîndul tuturor popoarelor lumii.

În centrul activității lor internaționale, România socialistă, Partidul Comunist Român situează dezvoltarea continuă a relațiilor de prietenie și colaborare cu toate statele socialiste, în primul rînd cu cele vecine. Totodată, România extinde și diversifică relațiile cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, lărgește conlucrarea și solidaritatea cu aceste state în lupta pentru progres economic și social, împotriva imperialismului și neocolonialismului. În spiritul coexistenței pașnice, România lărgește, de asemenea, raporturile cu țările capitaliste dezvoltate, atît pe plan economic, tehnico-științific și în alte domenii, cît și pe tărîm internațional, pentru pace, colaborare și securitate în Europa și în lume.

La baza tuturor relațiilor sale internaționale, țara noastră pune ferm principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțarea cu hotărîre la forță și la amenințarea cu forța și respectarea neabătută a dreptului fiecărui popor de a-și alege calea dezvoltării sale în mod independent, fără nici un amestec din afară.

În actualele împrejurări internaționale deosebit de complexe, ale pericolului ce-l prezintă noua etapă a cursei înarmărilor, existența unor uriașe arsenale de arme nucleare, România socialistă se pronunță cu toată hotărîrea pentru oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celei nucleare, pentru apărarea dreptului suprem al oamenilor la existență, la viață.

Poporul român — greu încercat în anii celui de-al doilea război mondial — este profund interesat într-o politică de prietenie și colaborare între toate națiunile. România socialistă militează cu consecvență pentru soluționarea pe cale pașnică, prin tratative, a oricăror probleme litigioase dintre state, cu convingerea fermă că oricît de grele și îndelungate vor fi tratativele, ele sînt singura alternativă viabilă la conflictele militare care, așa cum a dovedit-o istoria, provoacă mari daune popoarelor.

Militînd pentru o politică de largă cooperare cu toate statele, pentru triumful rațiunii, al colaborării și păcii, partidul și statul nostru nu pierd din vedere nici o clipă că s-a ajuns la o agravare fără precedent a situației pe plan internațional, că se menține pericolul de agresiune împotriva altor state, pericolul unor noi războaie, inclusiv al unui război mondial nimicitor și, în consecință, iau toate măsurile pentru întărirea capacității de apărare a patriei.

Trăgînd toate învățămintele din experiența marii conflagrații mondiale a secolului al XX-lea, poporul nostru are ferma convingere că rezolvarea marilor probleme ale lumii contemporane nu poate fi decît opera eforturilor unite ale tuturor popoarelor și se pronunță pentru reglementarea acestora cu participarea pe bază de egalitate a tuturor statelor. Aceasta este garanția asigurării unei păci trainice în lume.

dr. Ion PERȚ

[3]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975, p. 50—51

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii

„Se impune să se lucreze cu mai mult spirit de răspundere, cu mai multă disciplină și ordine... Este necesar ca toți oamenii muncii, toate consiliile de conducere să acționeze, în toate împrejurările, ca organisme ale democrației revoluționare muncitorești, să militeze cu hotărîre pentru lichidarea lipsurilor și neajunsurilor, pentru întărirea ordinei, disciplinei, pentru promovarea noului, a sipirtului revoluționar, muncitoresc în toate domeniile de activitate".

NICOLAE CEAUȘESCU

Un program concret de perfecționare a întregii activități economice

DESFĂȘURATĂ săptămîna trecută, Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii — organism larg reprezentativ în structura politică a țării, expresie elocventă a democratismului profund care caracterizează viața noastră economico-socială — s-a înscris ca un eveniment deosebit pentru oamenii muncii din economia românească. Anvergura cu totul remarcabilă a acestei plenare a fost dată de strălucita cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele României socialiste, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii — program amplu de acțiune concretă și imediată în scopul realizării exemplare a sarcinilor de plan, a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă.

Ideea fundamentală care se desprinde din cuvîntarea secretarului general al partidului nostru este faptul că **în centrul activității consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi și instituții trebuie să se afle problemele înfăptuirii întocmai a planului**, analizîndu-se cu exigență deosebită orice situație ivită pe filiera respectivă, intervenindu-se direct, efectiv, hotărît, cu răspundere și operativitate, pentru eliminarea oricărui neajuns. În lumina orientărilor stabilite la plenară trebuie curmată orice raportare de plan necorespunzătoare, bazată pe înregistrări repetate, pe o falsă circulație a producției valorice. Tocmai în acest sens secretarul general al partidului și președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii sublinia că trebuie pus capăt cu desăvîrșire stărilor de lucruri negative din unele ministere și din conducerile acestora, din activitatea unor consilii de conducere, a unor consilii ale oamenilor muncii care, în loc să se preocupe în mod temeinic, cu întreaga răspundere, de înfăptuirea neabătută a prevederilor de plan, **„au mers pe linia de a prezenta denaturat realitățile..., de a înlocui realizarea producției fizice cu realizarea producției valorice însă nu pe baza realizării unei producții fizice echivalente, ci a înregistrării de mai multe ori a aceluiași produs, prin repartizarea în diferite întreprinderi a unor subansamble, a unor părți dintr-un produs... Nu de umflarea prin circulația internă a produselor și între întreprinderi, a valorii producției avem nevoie** — mai arăta secretarul general al partidului. **Aceasta nu produce nimic în plus... Noi avem nevoie de o realizare reală a producției fizice, a producției materiale, care să asigure, pe această cale, condițiile necesare înfăptuirii programului de dezvoltare a patriei...“**

Așadar, în toate unitățile și întreprinderile, pe primul plan trebuie pusă realizarea ritmică a planului producției fizice și, pe această bază, a planului producției marfă. Trebuie acționat cu mai multă hotărîre pentru asigurarea bazei energetice și de materii prime în conformitate cu prevederile planului, a hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului, Se impune, de asemenea, o intensificare a preocupărilor privind reducerea consumurilor energetice și materiale, recuperarea și refolosirea energiei, a materialelor, pieselor și subansamblelor. Faptul că există programe pentru sectoarele respective nu îndreptățește aprecierea că activitatea în aceste domenii ar fi încheiată ; dimpotrivă, trebuie acționat cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea întocmai a programelor respective, pentru obținerea astfel de economii concrete, luate în calculul de echilibru material al planului.

ADÎNCIREA DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE — FACTOR DE DINAMIZARE A DEZVOLTĂRII

Secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a referit la atenția deosebită care trebuie acordată activității din domeniile metalurgiei și chimiei — producătoare de materiale de importanță hotărîtoare pentru întreaga activitate economico-socială — din domeniul construcțiilor de mașini, respectiv producției de mașini-unelte, electrotehnică și electronică. În toate aceste sectoare, ca de altfel în întreaga industrie, este necesar să se pună un accent mai mare pe utilizarea completă, cu înaltă eficiență, a capacităților de producție ; pe concentrarea și specializarea producției în scopul de a asigura reducerea numărului de colaborări și realizarea în condițiuni mai bune a produselor ; pe ridicarea continuă a calității și nivelului tehnic al produselor ; pe asimilarea noilor materiale, a pieselor și subansamblelor ; pe sporirea, în ritmul prevăzut, a productivității muncii ; pe drămuirea riguroasă a importurilor și creșterea în cît mai mare măsură a exporturilor — în așa fel încît, pe această cale, în acest an să se reducă cu un procent important datoria externă și, totodată, să fie asigurate mijloacele necesare pentru întreaga activitate a societății noastre socialiste ; pe realizarea, întocmai, a beneficiilor prevăzute.

O mare atenție a fost acordată în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, problemelor privind aplicarea în toate sectoarele a acordului global. Practic, în fiecare ramură a economiei trebuie stabilite în mod concret, în amănunțime, criteriile de bază privind realizarea și aplicarea acordului global, așa cum s-a făcut în construcții și transporturi, astfel încît sistemul conceput să funcționeze efectiv, iar veniturile fiecăruia să fie realmente legate, în sus ca și în jos, de producția realizată. **„Trebuie să acționăm, deci, cu toată hotărîrea pentru ca, aplicînd noul principiu de retribuție, acordul global, noul mecanism economic în toate sectoarele, să crească spiritul de organizare, spiritul de muncă, de disciplină, specific clasei muncitoare, care știe că numai asigurînd buna funcționare a utilajelor, a întregii activități, poate asigura atît veniturile proprii, cît și creșterea generală a avuției naționale, dezvoltarea patriei noastre"** — sublinia în acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

În fapt, realizarea întocmai a prevederilor de plan — de producție, de investiții, de export, în domeniul reducerii cheltuielilor materiale și al consumurilor, al sporirii beneficiilor și eficienței etc. constituie singura și cea mai sigură cale de a asigura creșterea prevăzută a retribuțiilor. Nu trebuie uitat, se arăta la plenară, că dacă nu vom realiza creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, sporirea eficienței economice și a beneficiilor nu vom putea asigura ca această creștere a retribuției să fie reală, adică nu vom putea menține sub control prețurile. În societatea noastră socialistă consumul oamenilor muncii este legat direct, efectiv de ceea ce ei produc, cu atît mai mult cu cît din această producție generală trebuie asigurat permanent un anumit procent pentru acumulare, pentru dezvoltare, asigurînd astfel însuși viitorul patriei, viitorul independent al poporului nostru.

Așa cum se desprinde din cuvîntarea secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, problemele de realizare a planului, soluționarea lor este înlesnită de adîncirea democrației societății noastre, de afirmarea plenară a oamenilor muncii la conducerea și desfășurarea vieții noastre economico-sociale. Orînduirea noastră social-economică asigură ca masele largi populare, care au creat-o, să participe efectiv la conducerea sa, să beneficieze în cît mai mare măsură de vastul sistem de libertate și drepturi reale pe care le instaurează. Noua orînduire presupune nu numai un nivel înalt de dezvoltare a forțelor de producție, relații de producție avansate, aflate în continuă perfecționare, ci și crearea acelui cadru de viață socială în care se pot manifesta nestingherite potențele creatoare ale maselor de oameni ai muncii, poate înflori liber personalitatea umană. Numai pe această cale se creează condiții pentru ca oamenii muncii să poată beneficia cu adevărat de roadele muncii lor, de cuceririle progresului și civilizației și, totodată, să se poată manifesta liber în sfera vieții sociale, să-și valorifice energia și forța creatoare în interesul lor și al societății, să se bucure de libertate și drepturi garantate material. Democrația socialistă asigură în fapt posibilitățile poporului de a participa la conducerea societății, de a-și hotărî în mod suveran destinele, de a-și făuri viitorul așa cum dorește.

Caracterul profund democratic al orînduirii noastre implică spiritul revoluționar, muncitoresc în toate sectoarele de activitate, o permanentă luptă cu inerția care se mai manifestă în activitatea de producție, promovarea continuă a noului, o ordine și disciplină desăvîrșite. Tocmai în acest sens trebuie să acționeze consiliile de conducere ale oamenilor muncii, toți oamenii muncii, fermenți activi ai dezvoltării unităților respective și astfel ai progresului economico-social al țării, asigurînd lichidarea oricăror lipsuri și neajunsuri, înfăptuirea exemplară a tuturor prevederilor. Esențiale devin în acest cadru — așa cum arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu — ridicarea continuă a nivelului de pregătire profesională, pentru a putea face față cu succes marilor exigențe pe care le ridică revoluția tehnico-științifică contemporană, ridicarea României în rîndul statelor dezvoltate economic ale lumii ; o fermă angajare revoluționară și acțiunea plină de responsabilitate a fiecărui om al muncii — în calitatea de proprietar, producător și beneficiar al activității — pentru ridicarea nivelului calitativ al producției și muncii.

Iată, dar, perspectiva din care o opțiune fundamentală în perfecționarea democrației de tip nou, socialist, în țara noastră o reprezintă creșterea continuă a rolului participării directe a maselor populare la conducere. Pornind de la faptul că democrația directă nu numai că este posibilă, dar și obiectiv necesară, Partidul Comunist Român consideră cu justețe că în actualele condiții socio-economice create, democrația noastră capătă o accepțiune mai largă, mai bogată, sensul și conținutul său efectiv sînt date de posibilitatea reală de participare la conducerea societății, de crearea tuturor condițiilor ca subiectul conducerii — masele populare — să înțeleagă fenomenele economico-sociale, să dispună de informații complete pentru a judeca lucrurile în deplină cunoștință de cauză, pentru a putea opta pentru o variantă sau alta. Viața confirmă pe deplin că numai în acest mod, cu participarea directă a clasei muncitoare, a maselor populare la conducerea societății, îmbinînd activitatea organelor reprezentative cu aceea a organelor de participare directă a oamenilor muncii la conducere se asigură o democrație reală, superioară, cum nu a existat în trecut.

Cu atît mai mult, deci, se impune îmbunătățirea activității consiliilor de conducere, a consiliilor oamenilor muncii în sensul soluționării efective a problemelor, îndeplinirii întocmai a angajamentelor asumate. **„Trebuie să înțelegem că timpul angajamentelor a trecut** — arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Numai cu angajamente nu putem să rezolvăm problemele ! Nu ne putem mulțumi, în continuare, să așteptăm o altă adunare a Consiliului Oamenilor Muncii sau altă împrejurare ca să repetăm același lucru, să spunem că n-am acționat cu toată răspunderea și că vom face asta în viitor... Am ajuns la un înalt nivel de dezvoltare, inclusiv al conștiinței revoluționare, dar și profesionale, încît se cere să acționăm pentru soluționarea efectivă a problemelor și nu să venim să ne luăm angajamente și apoi să nu facem nimic".** Tocmai angajarea deplină, responsabilă, temeinic fundamentată pentru rezolvarea și soluționarea efectivă, reală a problemelor trebuie să constituie, deci, componenta de bază a stilului de muncă al consiliilor de conducere, ale oamenilor muncii.

Desigur că aceasta face necesară renunțarea cu desăvîrșire la birocratism, la conceperea, completarea și circulația inutilă și excesivă a unor hîrtii care răpesc nu numai timpul acelora care le fac, dar și al altora, care trebuie să le completeze, să le trimită. Trebuie folosit un stil de muncă direct, fără birocrație și circulare în exces, un stil care să permită cunoașterea în detaliu a problemelor producției, la zi și pentru perspectivă, cunoașterea în detaliu a legilor țării și respectarea lor, intervenția operativă pentru eliminarea neajunsurilor. Consiliul Național al Oamenilor Muncii, consiliile oamenilor muncii — ca organe reprezentative ale democrației muncitorești — trebuie să-și îndeplinească în cele mai bune condiții funcțiile de control al activității, asigurînd buna desfășurare a muncii în toate unitățile din economie.

ÎN SUITA anilor acestui cincinal, anul 1984 este hotărîtor pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor pe întreaga perioadă 1981—1985. Se poate spune că acum se pun bazele realiste ale proiecțiilor viitorului cincinal. Oamenii muncii, de pe întreg cuprinsul țării, angajați ferm, cu deplină responsabilitate în procesul complex al ridicării țării pe noi trepte de progres și civilizație, acționează hotărît pentru realizarea sarcinilor și obiectivelor propuse. Este voința întregului nostru popor ca aceste fapte muncitorești de ținută să cinstească cum se cuvine marile evenimente politice care se vor petrece în acest an : sărbătorirea a patru decenii de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 și Congresul al XIII-lea al partidului.

Barbu Gh. PETRESCU

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI

Realizarea ritmică a producției fizice și a producției marfă

ANALIZÎND rezultatele obținute în înfăptuirea sarcinilor de plan pe primele luni ale acestui an, lucrările recentei Plenare a Consiliului Național al Oamenilor Muncii au subliniat necesitatea ca activitatea organelor de conducere colectivă ale centralelor și întreprinderilor să fie în continuare amplificată și perfecționată, astfel încît ele să-și îndeplinească cît mai bine atribuțiile importante ce le revin în mobilizarea mai intensă a întregului potențial productiv, în vederea îndeplinirii integrale a planului de producție pe acest an, prin creșterea mai accentuată a productivității muncii, reducerea consumurilor de materii prime și energie, a tuturor costurilor fabricației, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, pentru obținerea unor rezultate economico-financiare superioare, sporirea eficienței în întreaga activitate desfășurată, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii. În acest context, **o importanță deosebită o prezintă realizarea producției marfă la nivelul planificat, vînzarea și încasarea ei integrală și la termen.** Totodată, o cerință esențială în aplicarea eficientă a formei de retribuire în acord global a personalului muncitor este aceea de a se produce și desface mărfuri de o calitate corespunzătoare, astfel încît să se asigure încasarea contravalorii lor. Faptul că fondul de retribuire planificat pentru personalul de conducere din unitățile economice din industrie se calculează și se eliberează și în raport de gradul de realizare a nivelului planificat al producției fizice, al producției marfă vîndută și încasată, determină o mobilizare sporită a factorilor de decizie din cadrul întreprinderilor în urmărirea livrării mărfurilor la termenele contractuale și de calitatea stabilită, în încasarea cît mai rapidă a contravalorii acestora. Prin vînzarea mărfurilor se reîntregesc sumele cheltuite de întreprinderi și se obține venitul net, acțiuni de natură să asigure formarea fondurilor proprii ale unității pentru autofinanțarea producției, stimularea personalului muncitor și participarea la formarea fondurilor societății.

Realizarea integrală a nivelului planificat al indicatorului producție marfă vîndută și încasată face necesară amplificarea și concentrarea eforturilor în întreprinderi pentru constituirea stocurilor de materiale la nivelul normat, creșterea productivității muncii și reducerea consumurilor materiale, cunoașterea aprofundată, din vreme, a cerințelor pieței, respectarea strictă a prevederilor din contractele de livrare privind cantitatea, calitatea și termenul expedierii produselor.

O analiză efectuată în unele întreprinderi din județul Iași a pus în evidență faptul că, acolo unde aceste cerințe au fost respectate, producția marfă fabricată a fost integral realizată, vîndută și încasată, obținîndu-se totodată și beneficii. După primele patru luni din acest an, de exemplu, planul la producția marfă vîndută și încasată era îndeplinit și depășit la Întreprinderea metalurgică, întreprinderea „Țesătura", întreprinderea „Victoria" ș.a. Totodată, însă, au existat și o serie de unități în care acești indicatori au fost nerealizați ; este vorba, de exemplu, de întreprinderea „Tehnoton", cea de confecții, de Combinatul de fire sintetice ș.a.

Pornind de la rezultatele înregistrate, de la experiența acumulată și de la realitatea că în toate întreprinderile, chiar și în cele care au avut realizări bune, există încă însemnate rezerve, a sporit preocuparea unităților economice pentru ca, prin mobilizarea la un nivel superior a întregului potențial productiv să se obțină realizări superioare pe întreg anul 1984 la indicatorul producție marfă vîndută și încasată. În acest sens, în lumina orientărilor stabilite la recenta plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, eforturile au fost orientate și se cer în continuare concentrate cu prioritate în vederea :

● **realizării integrale a planului fizic la toate sortimentele prevăzute,** cerință ce trebuie să stea permanent în atenția factorilor de decizie din întreprinderi, a tuturor oamenilor muncii, dat fiind că de înfăptuirea ei depinde direct realizarea fondului de marfă la nivelul stabilit și în diversitatea care să asigure vînzarea ei integrală. În acest scop, se cer intensificate în continuare preocupările furnizorilor de materii prime și materiale dar și ale producătorilor-beneficiari pentru asigurarea unei ritmicități corespunzătoare în derularea procesului de aprovizionare în cantitățile și structura prevăzute în contracte , dat fiind că, în caz contrar, în producție apar goluri și apoi muncă în asalt, că se împiedică formarea unor loturi optime pe fluxurile de fabricație care influențează negativ nivelul realizării planului, așa cum s-a întîmplat uneori, de pildă, la întreprinderea „Tehnoton", la cea de confecții etc. În acest proces complex, producătorul trebuie să acționeze și el pentru asigurarea tuturor condițiilor tehnico-materiale pentru produsele lansate în fabricație, prin conlucrarea mai strînsă a specialiștilor din compartimentele de aprovizionare, desfacere, plan, tehnic în cadrul unor colective operative de lucru și a acestora cu furnizorii, pentru a se asigura sosirea materiilor prime în strînsă concordanță cu cerințele producției, ale fiecărui loc de muncă. Desigur, la acestea se cere adăugată o preocupare mult mai susținută în întreprinderile producătoare pentru sporirea productivității muncii, creșterea indicilor de utilizare a capacităților de producție, accelerarea procesului de înnoire și modernizare a produselor, așa cum se impune de exemplu la Întreprinderea metalurgică, la „Țesătura" ș.a. ;

● **asigurarea calității corespunzătoare a produselor fabricate, prevenirea perioadelor „de așteptare" a acestora în depozite și magazii.** O deosebită importanță o prezintă transpunerea integrală în practică a programelor proprii de asigurare a calității pe produse și grupe de produse, intensificarea acțiunilor desfășurate pentru definitivarea creării în toate întreprinderile a băncilor de date tehnice și economice care să cuprindă informații noi și complete asupra celor mai bune performanțe ale produselor realizate în domeniul respectiv pe plan mondial, precum și privind experiența înaintată acumulată în întreprinderile de profil din țară. În paralel cu aceste acțiuni, la Combinatul de fire sintetice dar și în alte unități se cere pus la punct mai operativ procesul de pregătire a produselor pentru desfacere, trebuie acordată o atenție sporită perfecționării organizării activității de depozitare, lotizare și ambalare a mărfurilor. De exemplu, în unitățile de industrie ușoară, formarea din vreme a loturilor comerciale de produse — acolo unde este posibil chiar din secțiile de fabricație — micșorează considerabil durata de staționare a produselor în depozite, prin constituirea lor înainte de sosirea mijloacelor de transport. În acest fel, personalul din sectoarele direct productive, conducerea secțiilor de fabricație sînt în mai mare măsură implicați în asigurarea condițiilor de livrare a produselor, prevenindu-se unele situații din trecut din unele unități, cînd comenzi de mii de produse așteptau, pentru a fi livrate, completarea loturilor respective cu cîteva zeci de bucăți care abia urmau să fie fabricate sau căutate prin depozite ;

● **respectarea riguroasă a termenelor de livrare, în confor-**

● O cerință esențială : planul fizic trebuie realizat integral ● Calitatea înaltă a produselor, organizarea riguroasă a expediției = prevenirea perioadei „de așteptare" a mărfii în depozite și magazii ● Cînd producătorul nu respectă termenele de livrare, nici beneficiarul nu plătește la timp ● Soluții de sporire a operativității în efectuarea decontărilor, de evitare a blocajului în lanț

mitate cu prevederile din contractele încheiate cu beneficiarii, asigurarea tuturor condițiilor pentru expedierea, transportul și sosirea la timp la destinație a produselor fabricate. În acest sens, se impune realizarea unei mai strînse și mai eficiente colaborări între unitățile furnizoare, cele de transport, beneficiare și organele bancare în vederea prevenirii neîncasării contravalorii produselor la producător pe motiv că marfa nu a fost primită, așa cum s-a întîmplat cu unele produse ale întreprinderii „Țesătura", de pildă. Sigur, important este ca produsele să nu fie livrate mai tîrziu față de prevederi ; prezintă însă interes și ca mărfurile respective să nu fie trimise în avans față de solicitări, cînd beneficiarii încă nu au nevoie de ele, și ca atare nu le plătesc. Pentru producător, un asemenea mod de lucru poate fi avantajos în condițiile în care, din diferite motive, nu poate realiza celelalte sortimente fizice prevăzute în planul respectivei perioade, în sensul că, totuși, își realizează producția marfă. Dar beneficiarul, pe bună dreptate, nu se simte obligat în acest caz să le plătească în devans, ceea ce are la producător influențe negative asupra realizării indicatorului producția marfă vîndută și încasată, așa cum de altfel s-a mai întîmplat uneori la întreprinderea „Tehnoton", de exemplu. Tot la acest capitol, se cere impulsionată și operativitatea producătorului în întocmirea documentelor pe baza cărora se face încasarea și expedierea lor la beneficiar în cel mai scurt timp ;

● **efectuarea operativă a decontărilor între întreprinderi,** corespunzătoare valorii mărfurilor livrate. În acest sens este cunoscut că întreprinderile furnizoare primesc credite pentru documente în curs de încasare în termen normal. Pe această cale se asigură reîntregirea mijloacelor circulante încorporate în produsele livrate, lucrările executate și serviciile prestate la nivelul costului planificat. Pe măsură ce se încasează contravaloarea produselor de la beneficiari, furnizorii rambursează creditele primite și realizează venitul net. În condițiile în care se reduce perioada de decontare a produselor livrate, se încasează contravaloarea mărfurilor într-un timp mai scurt, se rambursează mai rapid creditele primite și se obține venitul net. În situația în care furnizorii nu încasează contravaloarea mărfurilor livrate din cauza incapacității de plată a beneficiarilor, ei nu își realizează producția marfă vîndută și încasată, au greutăți în formarea fondurilor proprii. Datorită importanței pe care o are încasarea contravalorii produselor pentru asigurarea autogestiunii economico-financiare, unitățile economice beneficiare aflate în incapacitate de plată pot solicita credite bancare pentru plata furnizorilor care au respectat clauzele contractuale, cînd produsele corespund din punct de vedere cantitativ și calitativ. Creditele pentru plata furnizorilor se pot acorda pe o perioadă de 90 de zile și cu dobîndă normală. Deși normele de finanțare și creditare stabilesc că întreprinderile care imobilizează o parte din fondurile aprobate în stocuri și cheltuieli peste cele necesare și sînt în incapacitate pot primi credite pentru refacerea capacității de plată, uneori beneficiarii produselor nu solicită acest sprijin deoarece el trebuie însoțit de un angajament ferm pentru îmbunătățirea activității lor economico-financiare. Ca urmare, în aceste condiții, greutățile financiare pe care le înregistrează întreprinderile cumpărătoare se pot transmite asupra unităților economice furnizoare.

Dat fiind că creditele pentru plata furnizorilor sînt de natură să sprijine întreprinderile beneficiare aflate în incapacitate de plată și să creeze condiții ca furnizorii să-și acopere contravaloarea produselor în așa fel încît să nu se reflecte în activitatea lor unele greutăți financiare ale beneficiarilor, considerăm că această prevedere ar putea fi completată cu altă măsură, tot în spiritul asigurării autogestiunii economico-financiare. Astfel, apreciem necesar ca, atunci cînd unele întreprinderi beneficiare deși au greutăți financiare nu recurg la credite pentru plata contravalorii produselor finite, **acestea să fie obligate să suporte dobînzile pentru creditele nerambursate la scadență solicitate în acest caz de furnizori.** Desigur, în paralel se cere și din partea unităților furnizoare să nu se complacă în rolul pasiv, de așteptare a plăților de la beneficiari, pentru că o asemenea optică este evident mai comodă, dar nu este eficientă. Este necesar să se intervină mai activ la beneficiar, chiar din faza de fabricație a produselor respective, pentru a contribui la crearea din vreme a tuturor condițiilor necesare pentru efectuarea la timp a plăților. Apare necesară, totodată, instaurarea unei evidențe riguroase la furnizor pentru urmărirea zilnică a încasării facturilor, pentru clarificarea și sprijinirea rezolvării situațiilor în care beneficiarii sînt în imposibilitate de a efectua plata. În acest mod considerăm că se poate acționa în condiții și mai bune pentru întărirea răspunderii unităților economice în respectarea reciprocă a obligațiilor contractuale și de plăți, în realizarea integrală a planului producției marfă vîndută și încasată și sporirea eficienței activității productive.

Gheorghe VOINEA
Dumitru BUCĂTARU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Nave pentru stins incendii

PRINTRE navele de înaltă tehnicitate realizate în ultimul timp de Șantierul naval din Giurgiu figurează și două tipuri de nave — maritimă și fluvială — destinate intervențiilor rapide în vederea stingerii incendiilor declarate la bordul navelor comerciale și de pasageri acostate la cheu, ancorate în port sau aflate în marș. Cu ele se poate interveni, de asemenea, în cazul aprinderii substanțelor inflamabile deversate accidental pe suprafața apei, ca și la stingerea incendiilor izbucnite pe cheu, la danele portuare, la construcțiile, instalațiile și depozitele portuare etc. Aceste moderne nave sînt executate după proiectele elaborate de ICEPRONAV din Galați și construite și echipate în conformitate cu prevederile Registrului Naval Român.

Nava maritimă este un catamaran format din două corpuri identice unite la nivelul punții principale, iar cea fluvială are un singur corp. Ambele nave, realizate la nivelul tehnicii actuale — ceea ce face să fie apreciate și de armatori străini — au corpurile prevăzute cu întăriturii pentru a face față, în bune condiții, și navigației prin apă cu gheață spartă. Nava maritimă este propulsată de două motoare principale care însumează o putere de 1 000 CP, iar nava fluvială are două motoare principale care dezvoltă o putere de 420 CP fiecare. Ele pot acționa la stingerea incendiilor cu apă, cu spumă aeromecanică sau cu pulberi. În acest scop sînt dotate cu pompe centrifuge amorsabile prin înecare, rampe cu guri de racordare a dispozitivelor manuale, tunuri pentru apă și spumă și o instalație de autoprotecție la nivelul punții principale.

Pentru a face față diverselor situații care pot apărea pe timpul intervențiilor, navele mai

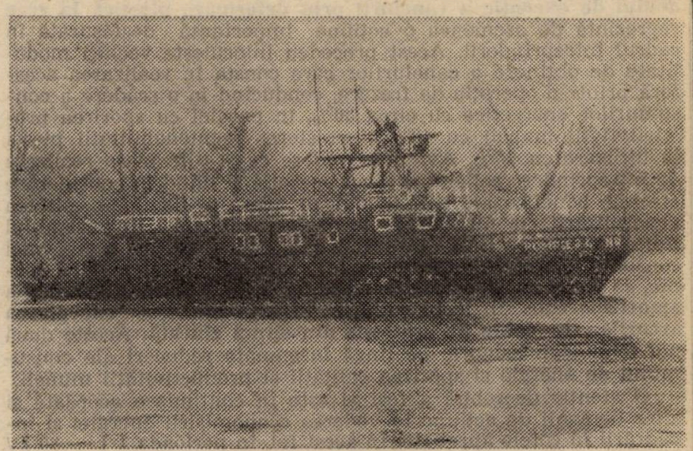

au în dotare mijloace de evacuare a fumului și a gazelor, precum și mijloace de iluminat. De asemenea, sînt dotate cu electropompe submersibile, echipamente pentru tăiat și demolat, generatoare de spumă expandată, grupuri electrogene, scări laterale de abordaj, mijloace specifice de protecție și salvare etc. Pînă în prezent, Șantierul naval din Giurgiu a construit patru nave maritime și mai multe nave fluviale pentru stins incendii care se află în exploatare în diferite porturi. În toate cazurile în care au fost solicitate au intervenit prompt și cu eficacitate, salvînd importante bunuri și valori materiale din porturi și de pe nave românești și străine.

E.C.

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii

Soluții de utilizare rațională a resurselor energetice

GOSPODĂRIREA JUDICIOASĂ a materiilor prime și materialelor în general și a combustibilului și energiei în special, reducerea consumurilor pe fiecare unitate de produs constituie, așa cum s-a subliniat la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, îndatoriri de cea mai mare importanță și actualitate în activitatea fiecărei unități economice. În amplul proces de utilizare rațională a energiei și combustibililor un rol deosebit revine **introducerii în producție a unor tehnologii moderne de fabricație,** cu înalt randament și o eficiență economică superioară, perfecționării continue a celor existente, astfel încît consumurile energetice impuse de fabricația produselor să se situeze la limita inferioară.

■

LA **Întreprinderea de piese auto Sibiu,** preocupările colectivului de oameni ai muncii în direcția economisirii resurselor energetice și de combustibil, încadrării în cotele repartizate au vizat și vizează în continuare un evantai larg de căi și procedee prin intermediul cărora să se reducă la minimum consumurile tehnologice și netehnologice, să se evite orice pierdere și risipă. Dintre aceste preocupări se evidențiază, prin efectele multiple pe care le implică acțiunile întreprinse pentru modernizarea tehnologiilor existente și introducerea în procesul de fabricație a unor tehnologii avansate. Printre cele mai recente realizări în acest domeniu se află **procedeul de sudare cu fascicul de electroni,** tehnologie ce se bazează pe cele mai noi cuceriri ale științei în domeniul sudurii. Eficiența economică față de vechiul procedeu este evidentă : productivitatea muncii a crescut cu 35%, calitatea a sporit considerabil, consumul de energie a scăzut cu 45%. Față de avantajele însemnate pe care le oferă, aria sa de aplicabilitate este însă redusă. Este necesar a se adopta măsuri tehnico-organizatorice adecvate în vederea extinderii aplicării lui în toate fazele procesului tehnologic care solicită operații de sudură și în care se execută produse a căror realizare face posibilă adoptarea acestui procedeu.

● Consumuri reduse prin promovarea tehnologiilor avansate ● Recuperarea resurselor refolosibile ● Efectele măsurilor organizatorice

Generalizarea la toate tipurile de axe cardanice a **procedeului de execuție a canelurii prin deformare plastică la rece** reprezintă de asemenea o acțiune importantă desfășurată în cadrul întreprinderii. Acest procedeu înlocuiește vechea modalitate de obținere a canelurilor care consta în realizarea acestora printr-o operație de frezare, conducînd la o scădere a consumurilor energetice cu circa 30%, în paralel cu sporirea productivității muncii cu 40% și creșterea mentenabilității piesei în utilizare cu 25%. Avînd în vedere că și alte piese realizate de întreprindere solicită această operație și luînd în considerare efectele benefice ale noii tehnologii apare evidentă necesitatea generalizării ei nu numai la axele cardanice. În ansamblul preocupărilor pe linia utilizării unor tehnologii avansate, mici consumatoare de energie electrică, combustibili și materii prime, se înscrie și **generalizarea sudurii prin frecare la fabricația amortizoarelor** în locul sudurii prin presiune și **executarea arcurilor tip cablu de protecție din sîrmă zincată.** Aceste două noi tehnologii asigură, pe lîngă însemnate reduceri ale consumului de energie și sporirea calității și productivității muncii.

O atenție deosebită a fost și este în continuare acordată și altor domenii de acțiune în vederea economisirii energiei și încadrării în cotele aprobate. În acest fel, în perioada 1 I — 30 IV 1984, prin măsurile întreprinse (reducerea iluminatului general cu 50%, funcționarea centralelor de ventilație-încălzire în funcție de temperatura de afară, furnizarea apei calde menajere după un program bine stabilit, reducerea la minimum necesar a orelor de funcționare a utilajelor și instalațiilor din depozite, oprirea în orele de vîrf a unor linii tehnologice, utilaje și mașini mari consumatoare de energie, dotarea tuturor cuptoarelor de tratamente termice cu aparate de măsură și control pentru asigurarea funcționării lor la parametrii ridicați) consumul de energie electrică s-a redus cu peste 550 MWh.

■

ACȚIUNILE inițiate în direcția gospodăririi judicioase a energiei și combustibililor de către **întreprinderea „Balanța"-Sibiu,** concretizate în măsuri de recuperare a unor resurse refolosibile, în paralel cu reducerea consumurilor, au condus la încadrarea în cotele de energie electrică și combustibil alocate. Printre preocupările unității în acest domeniu, care s-au concretizat în obținerea de importante economii de energie și combustibil, putem evidenția, în primul rînd, montarea unor recuperatoare la cuptoarele de tratament termic, la realizarea cărora s-au utilizat o serie de elemente aciculare din fontă refractară turnate la întreprinderea „Metalul Roșu" Cluj-Napoca. În paralel cu aceasta s-au înlocuit vechile arzătoare cu aspirație de tip T.D. cu unele noi, modernizate, cu consumuri reduse, de tip G.A.R.I., fabricate la Mediaș. Totodată, a fost schimbat circuitul gazelor arse în cuptor, realizîndu-se o uniformizare a temperaturii și o cedare eficace a căldurii. De asemenea, s-a schimbat sistemul de închidere a ușilor de la cuptoare și s-a îmbunătățit izolația termică exterioară. În acest mod s-a redus consumul de gaze cu 45%, precum și de combustibil lichid, avînd în vedere că producerea apei calde menajere necesară secțiilor de producție nu se mai realizează prin intermediul agentului termic preluat de la centrala termică ci cu ajutorul recuperatoarelor amintite care utilizează căldura emanată de cuptoarele de tratament termic.

O altă acțiune finalizată în întreprindere o reprezintă **modernizarea instalațiilor H5** de format miezuri. Aceasta s-a realizat prin îmbunătățirea izolațiilor camerelor de încălzire și montarea unor hote pentru captarea gazelor arse și dirijarea lor într-un cuptor special construit în care se usucă miezurile după vopsire. Odată cu această modernizare s-a creat posibilitatea renunțării la utilizarea cuptorului electric pentru uscarea miezurilor, obținîndu-se astfel o economie de energie echivalentă cu 18,6 tone combustibil convențional pe an. Demne de menționat sînt și construcția și montarea de robineți cu autoînchiderea la prizele de aer comprimat, înlocuindu-se astfel robineții de trecere care aveau pierderi de aer pe la presetupă. Prin aceasta se obține o economie de energie de circa 12 tcc pe an.

■

CA UNA din marile consumatoare de energie din județul Sibiu, **Întreprinderea de geamuri Mediaș** a depus și depune în continuare eforturi intense în vederea reducerii consumurilor energetice. Referindu-ne numai la acțiunile organizatorice, alături de măsuri cu caracter general precum sectorizarea și contorizarea consumurilor la niveluri cît mai reduse, extinderea iluminatului natural și reducerea concomitentă a celui artificial, generalizarea limitatoarelor de mers în gol la toate mașinile unelte, stabilirea unor noi programe de funcționare a instalațiilor mari consumatoare, măsuri care au condus la obținerea unor importante economii de energie electrică, în întreprindere au fost inițiate și altele în funcție de particularitățile procesului de producție. Astfel, s-a trecut la **înlocuirea** motoarelor electrice de 75 kWh cu altele de 55 kWh la ventilatoarele de răcire ale instalațiilor de securizare a geamurilor, reducîndu-se astfel puterea instalată și economisindu-se 20 kW la fiecare oră de funcționare. De asemenea, la toate cuptoarele întreprinderii s-a asigurat un raport aer-gaz cît mai apropiat de optimul de ardere, obținîndu-se astfel o economie de energie echivalentă cu peste 115 tcc/an.

O altă acțiune demnă de menționat este și **montarea unor clapete de aspirație la ventilatoarele de răcire ale instalațiilor de securizat geam plan pe verticală,** care conduce la importante economii de energie în paralel cu îmbunătățirea funcționării acestor instalații.

Adoptarea unor măsuri în strînsă concordanță cu particularitățile concrete ale fiecărei unități economice, ale fiecărei secții, atelier și loc de muncă în parte este de natură să contribuie la obținerea unor rezultate importante în micșorarea consumurilor de energie.

N. BLAGA

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii

O strategie dinamică a exportului în domeniul tehnicii de vîrf

PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL al Oamenilor Muncii, care s-a desfășurat recent sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu a analizat pe larg modul de îndeplinire a planului de stat pe acest an, o atenție deosebită fiind acordată îndeplinirii sarcinilor din domeniul comerțului exterior. Prin transpunerea în practică a prevederilor programului prioritar de ridicare a nivelului calitativ al produselor se vor asigura creșterea competitivității producției de export ca și raționalizarea a o serie de poziții de import. Subliniind în cadrul plenarei rolul important ce revine activității de cercetare științifică, forței de creație tehnico-științifică din întreprinderi în realizarea acestor obiective, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta că : **„Ridicarea calității, a nivelului tehnic al producției constituie o cerință esențială pentru dezvoltarea noastră cît și pentru participarea activă la diviziunea internațională a muncii, la cooperare, la colaborarea cu alte state ale lumii."**

Succesul eforturilor de ridicare a competitivității produselor, în domenii cum sînt construcțiile de mașini, electrotehnica, electronica au la bază analiza amplă a direcțiilor în care orientăm procesul de înnoire a produselor, a opțiunilor de specializare în cadrul diviziunii internaționale a muncii. Prezentăm în continuare elementele unui sistem de referință pentru strategia dezvoltării de noi domenii de export.

Industrii ale „noului val"

IMPORTANȚA HIDRAULICII ȘI PNEUMATICII — industrii relativ noi, care înregistrează ritmuri de creștere net superioare ansamblului industriei mecanice — nu consistă atît în ordinul de mărime valoric (cca 3% din totalul construcțiilor de mașini ale R.F.G. în 1979), cît mai ales în difuziunea largă a aplicațiilor sale tehnice, practic în toate domeniile industriale.

Specialiștii apreciază că în momentul de față fabricația de componente hidraulice și pneumatice a devenit deja pentru industria constructoare de mașini din țările dezvoltate ceea ce este pentru industria electronică fabricația de circuite integrate : un sector strategic de bază.

Nu peste mult timp (spre finele secolului) se apreciază că toate vehiculele cu plajă restrînsă de viteze și care au nevoie de valori mari ale cuplului motor vor utiliza transmisii hidraulice, ceea ce înseamnă eliminarea cutiilor de viteze, a arborilor, cardanelor și a altor componente complicate și costisitoare, care, în plus, sînt și cauza a 75% din defecțiunile transmisiilor mecanice (firma Volvo a anunțat că pe parcursul anului 1981 a testat un prototip de tren rutier cu transmisie hidrostatică).

Există, deci, toate premisele ca pe parcursul actualului deceniu, hidraulica și pneumatica să marcheze o dezvoltare considerabilă a pieței sale internaționale (cu atît mai semnificativă cu cît se anvizajează că ea va avea loc pe fondul unei tendințe regresive a restului industriei mecanice).

În acest context este cazul să evidențiem că potențialul actual de fabricație al industriei românești de profil se găsește sub nivelul necesarului sectoarelor utilizatoare din țară, mari consumatoare de componente hidropneumatice (industria tractoarelor, a mașinilor agricole, a autocamioanelor și autoturismelor, a mașinilor-unelte, industria navală etc.), cu toate consecințele ce decurg de aici, efect ce se propagă și se amplifică la nivelul utilizatorilor.

Pe de altă parte, dezvoltarea hidropneumaticii românești presupune un anumit nivel cantitativ și calitativ al producției de mașini-unelte speciale, mașini agregat și linii automate, al fabricației de elemente de etanșare, de lichide hidraulice și de arcuri și al procedeelor și capacităților de turnare.

În intervalul 1978—1980 producția de echipamente de comandă și acționare hidropneumatică a țărilor capitaliste a atins plafonul de 9 miliarde dolari, din care peste 4 miliarde dețin S.U.A., restul revenind țărilor vest-europene și Japoniei.

O cotă de peste 45% din totalul livrărilor de echipamente hidropneumatice ale țărilor vest-europene este asigurată de către R.F. Germania, cca 25% de către Anglia și aproape 20% de către Italia și Franța împreună ; gradul de concentrare a producției — unui număr de numai 4 țări revenindu-le peste 90% din totalul realizărilor — este, în cazul echipamentelor hidropneumatice, sensibil mai ridicat decît media respectivă înregistrată la majoritatea produselor industriei constructoare de mașini.

Cota exportului în totalul livrărilor industriei variază în limite largi, de la numai cca 10% în cazul S.U.A. (ceea ce face ca gradul în care această țară domină segmentul de piață analizat să nu fie direct proporțional cu forța ei productivă în domeniu), la 15—20% în cazul Italiei și Franței și la 30% și chiar peste în cazul Angliei și R. F. Germania.

Principalele sectoare utilizatoare de echipamente hidraulice în țările Europei occidentale sînt manutanța mecanică (elevatoare, macarale mobile etc.), precum și sectorul producător de mașini și echipamente pentru lucrări publice și construcții care împreună cumulează cca 40% din totalul consumului.

Consumatori însemnați de material hidraulic sînt în restul industriei presele de injectat mase plastice, instalații pentru turnătorii etc. — 14% din livrările branșei în 1978, industria mașinilor agricole — 12%, industria mașinilor-unelte — 11%, industria navală și cea a echipamentului minier — cîte 8% fiecare.

Elementele infrastructurii receptoare

DEZVOLTAREA CORESPUNZĂTOARE a fabricației românești de echipamente de comandă și acționare hidropneumatică reprezintă — în condițiile în care sectoarele beneficiare au o importanță majoră pentru economia noastră națională — o necesitate la care s-a ajuns în mod obiectiv și la a cărei fundamentare teoretică și rezolvare practică trebuie luate în considerare, mai mult ca oricînd, criterii științifice.

În această idee, au fost jalonate — prin evidențierea tendințelor de bază de natură economică și tehnică ale pieței internaționale — principalele elemente necesare definirii, la nivelul factorilor de decizie interesați, a unei strategii naționale de dezvoltare a fabricației românești de componente hidropneumatice.

Menționăm, în acest context, că problema definirii unei strategii naționale de dezvoltare a produsului este o preocupare evidentă în rîndul asociațiilor de producători de tehnică hidraulică și pneumatică din țările vest-europene.

Elementele-cheie ale acestei strategii, argumentate cu exemplificări din practica internațională, sînt următoarele :

Opțiunea asupra gradului de diversificare

CONCEPȚIA de dezvoltare a sectorului depinde, în ultimă instanță, de posibilitățile tehnice și financiare de care dispune factorul de decizie ; există deosebiri notabile pe această linie între marii producători de tehnică hidraulică și pneumatică, cu tradiție în domeniu, și cei mici și mijlocii, relativ nou veniți pe piață.

Din analiză s-a constatat că posibilitatea de a realiza o gamă completă de componente hidraulice și pneumatice este rezervată numai cîtorva mari firme din S.U.A. (Sperry, Vickers), R.F.G. (Rexroth) și Japonia, care investesc în acest sector de peste două decenii. Producătorilor (exportatorilor) mici și mijlocii le rămîne șansa de a se specializa pe anumite domenii de fabricație, pe care să le dezvolte pînă la punctul în care, chiar dacă nu devin lideri mondiali, să le permită a rezista concurenței prin produse aliniate la nivelul tehnic al firmelor mari.

Spre o astfel de strategie a produsului, bazată în principal pe specializarea producătorilor în domenii restrînse de fabricație, în limitele cărora să se realizeze un avans tehnic în raport cu concurența externă, pare a se orienta hidropneumatica franceză. Avînd în vedere stadiul și posibilitățile actuale ale hidropneumaticii românești, este recomandabilă o dezvoltare pe ramuri, selectivă a acestei industrii, care să răspundă în primul rînd necesităților de consum ale sectoarelor mari consumatoare de componente hidropneumatice din țară. Pe măsura atingerii

parametrilor tehnici ceruți pe piața externă, evident că pătrunderea pe piața internațională a produselor românești va constitui o cale de creștere intensivă a exporturilor.

O astfel de strategie, axată pe specializarea tehnică pronunțată, nu implică dezvoltări exagerate ale volumelor de producție ; menționăm că majoritatea firmelor occidentale specializate nu urmăresc neapărat mărirea dimensiunii întreprinderilor lor, ci mai mult o creștere a puterii de penetrație a produselor lor pe piețele externe.

Pentru a deveni competitive cu produsele similare comercializate pe piața internațională de către firmele din țările dezvoltate, hidraulica românească trebuie să asigure încă din actualul deceniu următoarele niveluri funcționale :

— presiuni de lucru curente : 400—600 (bari)
— capacitatea mașinilor hidraulice 1—1000 (cm^3/rot)
— deschideri nominale : 2—80 (mm)
— temperaturile mediului fluid : —40 . . . +80 (°C)
— durata medie de funcționare a mașinilor hidraulice 15 000—20 000 (ore)
— medii fluide utilizate : uleiuri minerale, emulsii, kerosen, lichide sintetice.

Nu trebuie pierdut din vedere faptul că pe plan internațional se acordă o atenție crescîndă transmisiilor hidrostatice care, după cum dovedesc recentele realizări, concurează din ce în ce mai mult transmisiile mecanice clasice ; amintim în acest context concluzia unui recent colocviu al specialiștilor francezi din industria auto, care arată că, deși actualmente transmisiile hidraulice nu au pătruns încă în domeniul seriilor mari de fabricație, există toate premisele ca în următorii 5—10 ani costurile lor să devină competitive cu cele ale transmisiilor clasice, punîndu-se, în acest fel, bazele unei noi evoluții tehnologice în domeniul vehiculelor rutiere. De altfel, experții consideră că apariția roților motrice asistate hidraulic, destinate vehiculelor ce se deplasează pe terenuri accidentate, marchează o nouă etapă tehnologică care a și început.

O altă tendință net conturată pe piața internațională o constituie asocierea tot mai frecventă a hidraulicii cu electronica, ceea ce va accelera, în opinia specialiștilor, penetrația transmisiilor hidraulice în domenii noi de aplicație, cum ar fi cel al echipamentelor de automatizare (sector de activitate care la noi în țară acuză puternic lipsa de componente hidraulice și pneumatice adecvate specificului său). Impactul cu electronica constituie de altfel un punct comun al evoluției tehnice în hidraulică și pneumatică, folosirea circuitelor electronice permițînd realizarea de sisteme de comandă de la distanță de mare suplețe. Pe plan internațional se desfășoară în prezent o adevărată cursă între constructorii de echipamente hidraulice și pneumatice în direcția compactității, respectiv a reducerii greutății produselor și în direcția micșorării consumurilor specifice de energie, prin : miniaturizarea elementelor de comandă automată ; integrarea componentelor (în hidraulică această tendință este concretizată prin apariția blocurilor hidraulice pe care sînt implantate valve cartuș, iar în pneumatică — prin apariția de subansamble ce conțin cilindri captatori și distribuitori fixați unii de alții) ; optimizarea soluțiilor constructive, prin extinderea proiectării asistate de calculator ; introducerea sistemelor de distribuție proporțională, în locul celor clasice; introducerea sistemelor „load sensing", în scopul adaptării consumurilor energetice la sarcina efectivă de lucru ; dezvoltarea de echipamente hidraulice funcționînd cu lichide nepetroliere și de echipamente pneumatice funcționînd fără ungere.

În direcția măririi productivității muncii în fabricația de echipamente hidraulice și pneumatice firmele din țările dezvoltate acționează îndeosebi pe linia : extinderii procedeelor moderne de turnare a fontelor superioare (Croning, cochilă, sub presiune) și a extinderii prelucrării pe mașini agregat, mașini-unelte specializate, centre de prelucrare și linii-transfer.

Tipul de întreprindere (autoproducătoare și/sau unitate specializată)

ANALIZA pieței internaționale sub acest unghi a evidențiat că, în toate țările dezvoltate, marii consumatori de organe hidraulice și pneumatice — cum sînt producătorii de mașini agricole, de autovehicule, mașini-unelte, de echipamente de transport-manipulare, de roboți industriali — au tendința de a-și extinde activitatea către hidraulică și pneumatică, devenind astfel „autoproducători" (Regia Renault, de pildă). Pe măsura ridicării nivelului tehnic al produsului, autoproducătorii își extind vînzările în afara grupului căruia îi aparțin, inclusiv pe piața externă. O caracteristică frecvent întîlnită în cazul autoproducătorilor de tehnică hidraulică din țările capitaliste dezvoltate o constituie utilizarea de către aceștia, de preferință, a rețelelor de vînzare directă către consumatori.

O mare capacitate de penetrație, îndeosebi pe piața hidraulicii din țările dezvoltate, o dovedesc firmele incluse în categoria „specialiștilor", care optează pentru un nomenclator de fabricație restrîns la cel mult 2—3 tipuri de componente hidraulice sau chiar la unul singur. Astfel de întreprinderi „monoprodus" sînt viabile numai în condițiile în care ele reușesc să realizeze și să mențină în domeniul pe care s-au specializat un avans tehnic față de concurență. Atuurile acestei categorii de producători de hidraulică și pneumatică — stricta specializare, competența tehnică și penetrația la export — sînt susținute, de regulă, printr-o rețea de desfacere directă la client, prin termene de livrare foarte scurte și prin adaptarea rapidă a producției la necesitățile beneficiarului. Accesul pe piața hidraulicii și pneumaticii este deschis — prin reprofilare — și altor categorii de producători din domenii învecinate.

Optimizarea profilării capacităților noastre de producție în domeniu trebuie să constituie un deziderat al actualului cincinal, ținînd cont de sarcina sporirii de cîteva ori a volumului producției, precum și de imperativul îmbunătățirii calității produselor și de diversificare sortimentală a acestora.

Specificul actual al fabricației românești de echipamente hidraulice și pneumatice, ca și obiectivele sale pe linia ridicării nivelului tehnic impun o adîncire a procesului de specializare a capacităților de producție (început din cincinalul trecut), fără însă a se renunța din acest motiv la potențialul de autoproducție al industriilor mari consumatoare, cărora trebuie însă să li se asigure în acest scop un sprijin tehnic și științific corespunzător.

Conlucrarea cercetării cu învățămîntul tehnic de specialitate

ACTIVITATEA DE CERCETARE-DEZVOLTARE reprezintă un element de prim ordin al strategiei produsului promovată de asociațiile de producători de tehnică hidraulică și pneumatică din țările dezvoltate. În majoritatea acestor țări personalul de cercetare este format, cu deosebire în cazul hidraulicii, în institute de învățămînt tehnic superior de profil (Fluid Power Center, Oklahoma -S.U.A., Bath-Anglia, Aachen-R.F.G.). Faptul că în Franța nu există încă un astfel de institut consacrat hidraulicii este considerat de experții locali drept cauza principală a decalajului tehnic care separă actualmente hidraulica franceză de cea americană, vest-germană și engleză. Formarea inginerilor hidraulicieni necesită doi ani de studii intensive de strictă specialitate, grefate pe o pregătire de bază în mecanică, termodinamică, electricitate și electronică. În țările dezvoltate industrial potențialul național de cercetare include pe lîngă centrele specializate, aportul substanțial al serviciilor de cercetare ale firmelor particulare, a căror activitate este, de regulă, strîns legată de domeniul în care este profilată firma. În acest fel, fiind legată direct de practică, munca de cercetare prezintă o înaltă eficiență, în pofida numărului restrîns — dar înalt calificat — al personalului de cercetare propriu-zis. De pildă, modesta firmă franceză Hydro René Leduc, specializată în fabricația de pompe cu pistoane axiale, reușește să depună anual spre omologare 5—6 brevete de invenții, la un număr total de 150 angajați și o cifră de afaceri de 30 milioane franci francezi. În medie firmele producătoare în hidraulică alocă cercetărilor proprii o cotă de 1—2% din cifra lor anuală de afaceri.

Pornind de la aceste date, ca și de la obiectivele industriei noastre în actualul cincinal se poate spune că activitatea de cercetare științifică în domeniul hidraulicii și pneumaticii din țara noastră este la ora actuală subdimensionată atît ca bază materială cît și ca personal de cercetare. Ca proporție a activității de cercetare menționăm că firma franceză Marrel Hydro (cifră de afaceri în 1979 de 220 milioane franci) dispune, la un total de 800 angajați, de un personal de cercetare de 120 persoane. (Cu nucleul propriu de cercetare, firma respectivă livrează la export fabrici la cheie de motoare hidraulice pentru echipamentele de manipulare din aeroporturi, pentru utilajele miniere și pentru vehiculele speciale).

Pentru transformarea activității de cercetare-dezvoltare într-un suport real de promovare a progresului tehnic în hidraulica și pneumatica românească un prim pas trebuie să-l constituie concentrarea forțelor în domeniu într-un institut (centru) național de profil. În paralel, o atenție deosebită trebuie acordată perfecționării pregătirii cadrelor de specialitate (cca 100 studenți/an) în cadrul secției de mecanică fină a Facultății de mecanică, subsecția echipamente mecanice periferice. Avînd în vedere dezvoltarea preconizată pentru aeronautica românească, o direcție prioritară a cercetării poate fi asimilarea în țară a

dr. Petre CONSTANTIN
Institutul de economie mondială

(Continuare în pag. 16)

Căi de sporire a producției de cereale

EFICIENȚA COMBATERII AGENȚILOR PATOGENI, DĂUNĂTORILOR ȘI BURUIENILOR

INTENSIFICAREA procesului de producție agricolă se bazează pe introducerea în practică a mijloacelor și metodelor noi de cultură. Printre acestea se numără și măsurile de protecție fitosanitară a plantelor împotriva agenților patogeni, a dăunătorilor și buruienilor, a căror acțiune poate diminua într-o proporție destul de însemnată volumul recoltelor.

După aprecierea specialiștilor, ponderile diferiților factori ce pot asigura sporirea producției agricole sînt: fertilizarea — 40%, combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor — 30%, irigațiile — 20% și îmbunătățirile funciare — 10%. Deci, protecția fitosanitară poate fi considerată ca al doilea factor, ca importanță, care trebuie luat în considerare pentru sporirea producției agricole.

Estimările făcute pe plan mondial evidențiază pierderi din recolta posibilă la grîu de 23,9% (5,0% datorită dăunătorilor, 9,1% bolilor și 9,8% buruienilor). După estimările făcute de Centrul de cercetări pentru protecția plantelor din țara noastră, pagubele provocate recoltei de grîu de către agenții patogeni (bolile criptogamice) sînt, în medie, de 11% din producția potențială, mai mari decît media pe plan mondial.

În țările cu o agricultură avansată din Europa, unde producția medie de grîu a depășit 5 000 kg/ha, combaterea bolilor și a dăunătorilor se face pe scară mare, existînd tendința de creștere a cheltuielilor făcute în acest scop *).

În ultimii ani, frecvența și intensitatea bolilor au crescut, astfel că în momentul de față se impune o combatere specială a acestora, prin aplicarea tratamentelor cu fungicide în perioada de vegetație. Rezistența soiurilor nu poate asigura, ea singură, reducerea pagubelor și stabilizarea recoltelor. În condițiile în care la noi în țară se cultivă grîu după grîu pe circa 25—35% din suprafață, problema combaterii acestor boli capătă o importanță deosebită. La aceasta se mai adaugă și alte aspecte, de pildă: introducerea de soiuri cu randamente ridicate, dar cu rezistență slabă; crearea și utilizarea de soiuri cu tulpini scurte; executarea unor lucrări superficiale ale solului și încorporarea necorespunzătoare a paielor; folosirea îngrășămintelor cu azot, fosfor și potasiu în doze neechilibrate. De asemenea, apar dificultăți tot mai mari în asigurarea rotației raționale a culturilor, ca urmare a menținerii sau creșterii procentului de cereale în asolament.

Experimentarea tratamentului pentru prevenirea bolilor foliare la grîu se află la noi într-un stadiu avansat și a dat rezultate bune, dar extinderea lui în producție nu s-a făcut decît pe circa 6,5% din suprafața cultivată cu grîu.

*) De exemplu, în Franța, în condițiile în care îngrășămintele folosite în cantități mari n-au mai determinat sporuri de producție, într-o perioadă de 6 ani, dozele de îngrășăminte folosite la grîu au fost diminuate în medie cu 8% la azot, 16% la fosfor și 11% la potasiu, numărul unităților de îngrășăminte chimice folosite la ha reducîndu-se cu 11%. Au fost mărite însă cheltuielile pentru folosirea unor semințe mai bune și pentru tratamente, prin care se poate asigura un nivel ridicat al producției. La exploatațiile cu 50—70 ha, ponderea în totalul cheltuielilor a celor pentru produse fitosanitare și tratamente a crescut la 7%, iar la cele cu 100—150 ha— la 8%.

În condițiile zonei de cîmpie

PENTRU STABILIREA exactă a efectului tehnic și economic al tratamentelor, s-a făcut un calcul de eficiență la variantele experimentale din unele stațiuni de cercetări agricole. La S.C.A. Brăila, de exemplu, s-au aplicat tratamente la grîu pe o suprafață de 5 ha, ca bază de comparație, în scopul apropierii modului de utilizare a tratamentelor de condițiile existente în producție. Aprecierea eficienței economice s-a determinat prin calculul principalilor **indicatori economici** (consumul de energie pe tona de produs, bilanțul și randamentul energetic); s-a urmărit, de asemenea, structura cheltuielilor pe grupe de lucrări și materiale consumate.

Conform unor date experimentale de la S.C.A. Valu lui Traian (județul Constanța), în condiții de **cultură neirigată** — cu doze diferite de azot și la care s-au folosit cantități reduse de fungicide (două kg Bayleton la ha), aplicat în două faze diferite — sporurile de producție au fost de 340—500 kg/ha (vezi tabelul). Cheltuielile pentru tratamente au însumat 402 lei/ha. Din cheltuielile suplimentare aferente, la un spor de 340 kg/ha revin 1,18 lei pe 1 kg, la 450 kg/ha — 0,89 lei/kg, iar la 500 kg/ha — 0,80 lei/kg. Deci, în toate cazurile se asigură rentabilitatea sporului de producție, a cărei limită este de 1,50 lei/kg.

Este important de menționat faptul că în cazul sporirii cantității de azot, producțiile cresc în așa măsură, încît determină o substanțială reducere a costului unitar de producție. Este interesant de urmărit cum evoluează efectul economic al acestor factori tehnologici. Astfel, de la varianta fără tratamente (cu 60 kg azot) la varianta tratată (și cu 120 kg azot), creșterea cantității de azot a determinat o sporire a producției cu 16,2%; influența azotului în condițiile aplicării tratamentelor, deci a existenței unor plante sănătoase, a dus la o creștere a producției cu 2,4%, iar influența tratamentelor — cu 9,9%. La o cantitate mai mare de azot influența acestuia începe să scadă, dar tratamentele contra bolilor continuă să determine un spor important de producție, prin înlăturarea pagubelor.

Prin sporurile de producție realizate în urma aplicării tratamentelor contra bolilor foliare se obține o creștere a producției globale, a producției nete și a venitului net, iar pe tona de produs revine un consum de energie mai redus și crește randamentul energetic; dar acest spor nu este suficient pentru a determina și o reducere mai accentuată a costului de producție la ha. Cu toate acestea, faptul că se obține un spor de producție de 7,4—9,5% permite recuperarea integrală a cheltuielilor și realizarea unui venit net; combaterea bolilor este, în acest sens, deosebit de utilă prin creșterea producției, înlăturarea pierderilor și sporirea potențialului productiv al plantelor.

În structura cheltuielilor de producție, pe măsura sporirii cantităților de azot crește ponderea cheltuielilor pentru administrarea îngrășămintelor; cele mai reduse cheltuieli se fac însă pentru combaterea bolilor (7—10%).

În condițiile **culturilor irigate**, rezultatele au fost mai bune; sporurile de producție au înregistrat creșteri de pînă la 12%.

Din compararea variantelor netratate cu cele tratate, rezultă că la sporurile mai mari (450—560 kg/ha) costurile sînt mai reduse.

La varianta cu 10 kg de azot, irigațiile au determinat o creștere a producției cu 7,6%, iar tratamentul — cu 7,8%. La varianta cu 120 kg de azot, irigațiile au influențat cu 5,4% creșterea producției, iar tratamentul cu 5,6%. La varianta cu 60 kg azot influențele au fost de 9,4% și, respectiv, 11,6%. Pe lîngă efectul mai redus al irigațiilor, acestea costă și de circa 3 ori mai mult decît tratamentul foliar. Tratamentul contra bolilor apare, astfel, mult mai eficient și, desigur, este mult mai ușor de realizat.

În toate cazurile unde s-au aplicat tratamente împotriva bolilor foliare, producțiile globală și netă, ca și venitul net înregistrează evoluții crescătoare. Consumul de energie pe tona de produs este mai redus și crește randamentul energetic. Desigur, creșterea cantităților de azot folosite contribuie și la o sporire a consumului de energie la hectar și pe tona de produs, dar aceasta este însoțită și de creșterea energiei obținută sub forma producției de boabe. În structura cheltuielilor, combaterea bolilor se situează la nivelul cel mai redus, cuprins între 5,2 și 6,7%.

În zona colinară

ÎN EXPERIENȚELE efectuate la S.C.A. Secuieni (județul Neamț), în condiții de zonă colinară și fără iriga-

Campania agricolă de primăvară

Experimentarea diferitelor tratamente pentru prevenirea bolilor foliare la grîu (cultură irigată), la S.C.A. Valu lui Traian *)

	N_0 P_{80}		N_{60} P_{80}		N_{180} P_{80}	
	netratat	două tratamente	netratat	două tratamente	netratat	două tratamente
Rezultate economice						
Producția medie (kg/ha)	4 040	4 490	4 810	5 370	6 310	6 800
Producția netă (lei/ha)	2 390	2 747	3 212	3 722	4 770	5 185
Venit net (lei/ha)	1 300	1 541	2 011	2 391	3 338	3 633
Consum de forță de muncă (ore-om/t)	11,6	11,6	10,7	10,6	9,7	9,7
Chelt. pentru tratamente (lei/ha)	—	402	—	402	—	402
Rata rentabilității (%)	23,7	25,6	33,1	36,0	45,9	46,6
Indicatori energetici						
Energie consumată :						
kWh/ha	3 993	4 082	5 623	5 722	8 800	8 893
kWh/t	988	909	1 169	1 065	1 394	1 307
Energie obținută la producția de boabe (kWh/ha)	17 735	19 711	21 115	23 574	27 700	29 852
Energie netă (kWh/ha)	13 742	15 629	15 492	17 852	18 900	20 959
Randament energetic	4,44	4,83	3,76	4,12	3,15	3,36

*) Estimări pe baza rezultatelor obținute pe parcele experimentale

ții, pe un fond constant de fertilizare, dar cu diferite fungicide și combinații ale acestora, aplicate în două faze, s-au obținut importante sporuri de producție (376—720 kg/ha). Toți indicatorii economici sînt superiori la variantele experimentate, față de varianta fără tratamente. Cele mai bune rezultate s-au obținut în varianta la care s-a folosit produsul Vondocarb sau combinațiile în care intră produsele Bayleton și Orthodifolaton.

La nivelul sporurilor obținute, consumul de energie pe tonă este mai redus la toate variantele cu 133—312 kWh, iar randamentul energetic mai mare cu 6,7—20,0%. Cheltuielile cu combaterea bolilor reprezintă 8,5—15,2% din total, oscilația mai mare datorîndu-se cheltuielilor diferite de la o variantă la alta, ca urmare a folosirii unor produse diverse.

De la parcelele experimentale, s-a trecut la aplicarea tratamentului în **condiții de producție** (5 ha la S.C.A. Brăila, ca bază de comparație), în sistemul de combatere integrată. La acest experiment s-au folosit următoarele produse : 25 kg/ha Lindatox pentru dăunători și 2 l/ha Icedin pentru buruieni în varianta martor (producția obținută fiind de 5 100 kg/ha). În varianta tratată s-au folosit în plus 0,45 kg/ha Topsin, 1 kg/ha sulf muiabil și 1,75 kg/ha Dithane, pentru combaterea bolilor (producția realizată ajungînd la 5 340 kg/ha). S-a obținut astfel, cu un singur tratament, un spor de producție de 240 kg la ha. Cheltuielile corespunzătoare au însumat 237 lei, ceea ce face ca tratamentul să fie rentabil.

În acest caz au crescut producția globală, producția netă și venitul net. A sporit, de asemenea, randamentul energetic și a scăzut energia consumată pe tona de produs.

Verificarea acestor metode pe suprafețe mari apropie activitatea de combatere a bolilor de condițiile de producție și demonstrează că este posibil ca **prin aplicarea unor astfel de tratamente să se diminueze pierderile.** Sporurile de producție depășesc frecvent 400 kg la ha.

Prin folosirea unor **produse mai ieftine** și prin aplicarea unui singur tratament cu mijloace terestre, cheltuielile cu combaterea bolilor reprezintă doar 3,8% din total.

Produsele chimice folosite, ca și unele combinații ale acestora, au determinat efecte pozitive, remarcîndu-se sporuri mai mari și o îmbunătățire a indicatorilor economici la folosirea substanțelor Vademorf 20 Ec, Vondocarb, Bayleton 250 Ec și combinația acestuia cu Orthodifolaton 50 Fl sau cu Captan 50 PU. O eficiență economică mare se realizează la folosirea produselor Topsin M70, sulf muiabil și Dithane, care sînt și eficace și mai ieftine.

Folosirea unor cantități sporite de fungicide nu contribuie la obținerea unor sporuri mai mari ; totodată, determină creșterea cheltuielilor și scade eficiența economică a tratamentelor ; din aceleași motive este necesar să se limiteze numărul acestora la 1—2, întrucît la efectuarea unui al treilea tratament, sporul obținut nu mai este rentabil.

Din analiza indicatorilor economici în raport cu nivelul sporurilor, al costului și al cheltuielilor pentru tratamente, a rezultat că pragul minim de rentabilitate se realizează la un spor de cel puțin 270 kg/ha, cu cel mult 405 lei cheltuieli suplimentare. La nivelul unor sporuri de producție de peste 200 kg/ha scade consumul de energie pe tona de produs și crește randamentul energetic. Consumul de energie se recuperează mult mai ușor la acțiunea de combatere a bolilor. Aplicarea a două tratamente consumă circa 330 kWh/ha și realizează un spor de producție de 400 kg/ha (1 756 kWh), ceea ce înseamnă că la o unitate de energie consumată pentru tratamente se obțin 5,32 unități de energie.

Prin folosirea sistemului de **combatere integrată** (dăunători, buruieni, boli) se asigură într-o măsură însemnată un nivel ridicat și stabil al recoltelor.

Mircea ZAHARIA
Institutul de economie agrară

O strategie dinamică

(Urmare din pag. 14)

fabricației unora dintre componentele hidraulice care ar urma să fie importate, fără a exclude transferul orizontal și în alte ramuri a rezultatelor.

Factorul „timp" devine pentru România cu atît mai presant cu cît hidropneumatica este o industrie cu importanță strategică pentru o serie de sectoare industriale din țara noastră. În context, menționăm de pildă că un recent studiu elaborat de firma de consulting Frost & Sullivan prognozează pentru anul 1990 o creștere a pieței americane pînă la nivelul de 10 miliarde dolari (1980 : 4 mrd. dolari) într-un ritm mediu anual de 9,6% ; creșteri cuprinse între 5—10% în medie anual se așteaptă în anii actualului deceniu și pentru piețele țărilor capitaliste dezvoltate din Europa.

NIVELUL tehnic specific ridicat al acestui sector industrial, precum și ritmul rapid al înnoirilor tehnice pe plan internațional, impun ca eforturile proprii în acest domeniu să fie completate cu aportul pe care îl pot aduce acțiunile de cooperare internațională. Celor două convenții de cooperare în cercetare încheiate între anii 1978—1981 cu țările C.A.E.R. (una pentru hidraulică, cealaltă pentru pneumatică), materializate pînă acum în numai două contracte, trebuie să li se adauge încă din anii acestui cincinal acorduri de cooperare în producție și desfacere cu firme din țările dezvoltate, ceea ce ar facilita transferul de tehnologii.

Este de dorit ca, pe această bază, echipamentele hidraulice și pneumatice românești, ce urmează a fi ofertate la extern sub formă de componente separate sau integrate în diverse mașini și agregate, să poată figura cît mai curînd printre produsele noastre industriale propuse în contrapartidă pentru piața importurilor de completare necesare.

În ceea ce privește cota exportului în totalul livrărilor Italiei și Franței se situa la 15—20% și la peste 30% în cazul Angliei și R.F.G., deziderat de atins pe măsura alinierii la structurile de producție ale acestor țări (cercetare, tehnologii, flexibilitate).

La argumentele în favoarea dezvoltării acestui sector industrial în economia noastră mai adăugăm că, prin specificul lor, componentele hidraulice și pneumatice sînt piese de dimensiuni medii și mici, care nu necesită consumuri exagerate de metal sau energie, la care se pot obține prețuri medii de export între 10 000—20 000 dolari/tonă și a căror fabricație nu implică, în general, fonduri de investiții exagerate.

Noi cerințe în organizarea și desfășurarea reparațiilor capitale

● Reconsiderări în activitatea de organizare și execuție a reparațiilor capitale ● Respectarea graficului coordonator de lucrări ● Dezvoltarea activității de „post reparație capitală" ● Reviziile asistate de calculator — un domeniu cu multiple avantaje economice

IMPORTANȚA activității de întreținere a fondurilor fixe a fost de mai multe ori subliniată în documentele de partid, elocventă fiind remarca tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din februarie 1980 : **„Reparația capitală trebuie considerată, de fapt, o investiție și trebuie tratată ca atare. Ea trebuie să ducă și la o perfecționare a instalației, la înlăturarea eventualelor deficiențe constatate pe parcursul exploatării. Dacă se fac cum trebuie și antrenîndu-se și cercetarea și proiectarea, reparațiile capitale pot duce la sporuri substanțiale de producție".**

Ca urmare a măsurilor luate, în ultimii ani, în unitățile industriei chimice din țara noastră au fost obținute însemnate progrese în organizarea și desfășurarea activității de întreținere și reparații capitale. Faptul că pregătirea reparațiilor este făcută din vreme, perioada de demontare a instalațiilor uzate și de montare a celor noi s-a scurtat mult. Aceasta a contribuit și contribuie la menținerea în funcțiune a noilor instalații pe perioade lungi, avînd efecte directe asupra creșterii productivității muncii și a producției. De altfel, realizările obținute în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan de către unitățile fruntașe ale industriei chimice au la bază, în primul rînd, buna organizare a activității de întreținere și reparații a utilajelor din dotare, menținerea acestora în stare de funcționare pe întreaga perioadă planificată.

1 În realizarea și exploatarea instalațiilor industriale au apărut însă pe plan mondial unele elemente noi care determină anumite reconsiderări în organizarea și executarea reparațiilor capitale. Dintre acestea pot fi menționate :

— mărirea capacității de producție a instalațiilor chimice (se ating producții de ordinul zecilor de milioane t/an, ca de exemplu în cazul rafinăriilor de petrol), fapt ce necesită, în mod obligatoriu, realizarea unui fond de timp maxim de funcționare. Oprirea accidentală, spre exemplu, a unei instalații de îngrășăminte chimice pe bază de azot conduce la nerealizarea unei producții cuprinse între 0,25—0,50 milioane dolari/zi ;

— reducerea „vieții" tehnologiilor și a unor produse la aproximativ 6—8 ani, din cauza uzurii morale din ce în ce mai accentuate în ultimii ani, impune funcționarea la capacitatea maximă a instalațiilor, astfel încît pe această bază să se poată amortiza cheltuielile făcute cu realizarea instalației industriale. Valorile de investiții mari la care ajung unele instalații industriale (o instalație de gazeificare a lignitului, cu capacitate de 14 000 t/zi, procedeu tip Lurgi, necesită investiții de 2,1 miliarde dolari) fac ca amortizarea acestora să nu fie posibilă decît în cazul funcționării la performanțe de capacitate prevăzute inițial în proiect ;

— realizarea instalațiilor în complexe mari, pe platforme integrate, face dificilă organizarea unor opriri dese, anuale, pentru executarea reparațiilor capitale ; evident că în astfel de situații sînt oprite și instalații care nu necesită acest tip de reparație ;

— complexitatea echipamentelor (îndeosebi a celor electronice, masiv introduse în industria chimică în ultimii 10 ani) solicită personal de întreținere strict specializat, dificil de format în cadrul unității productive, dar eficient folosit în unități specializate pendinte de furnizorii de echipamente și organizat ca formă de „service" pentru beneficiarii din industria chimică ;

— complicațiile de ordin financiar pentru asigurarea pieselor de schimb (ca volumul mijloacelor financiare imobilizate, probleme cu depozitarea și conservarea lor etc.) ;

— folosirea prilejului executării reparației capitale pentru implementarea elementelor tehnologice și mecanice destinate modernizării procesului, reducerii consumurilor tehnologice, îmbunătățirii calității produselor, măririi capacității de producție prin remedierea locurilor înguste în proces, tipizarea utilajelor, recuperarea subprodusele or de reacție etc. ;

— reproductibilitatea instalațiilor industriale este din ce în ce mai rar întîlnită din cauza perfecționărilor continui ale proceselor tehnologice, ale echipamentelor, utilajelor ca și a materialelor de construcție noi ce apar în realizarea infrastructurii industriei chimice. Ca urmare, organizarea reparațiilor capitale după experiența anterioară și după analiza statistică a uzurii (valabilă pentru instalații identice) nu mai este mulțumitoare. Pentru ilustrare, în tabelul nr. 1 se prezintă variabilitatea duratei ciclului de funcționare (dintre două reparații capitale). Implicațiile pe care le are programarea unei reparații capitale după o durată medie a ciclului derivă mai ales din suprasolicitarea mecanică a instalațiilor cu interval larg al ciclului. Evident că instalațiile cu durată maximă a ciclului sînt oprite în mod inutil, iar instalațiile caracterizate printr-o durată minimă a ciclului funcționează, pînă la oprirea planificată, în afara parametrilor de siguranță ai utilajelor. O replică la această situație (întreținere preventivă — reparații planificate) este ciclul cu durată variabilă între două revizii generale, determinat prin măsurarea continuă a uzurii utilajelor și echipamentelor.

2 Ca urmare a apariției acestor elemente noi în industria chimică, în domeniul organizării reparațiilor capitale pot fi evidențiate preocupări ca:

a) **mărirea duratei ciclului dintre 2 reparații capitale prin ameliorarea factorilor ce făceau iminentă oprirea instalației,** și anume : evitarea sau diminuarea efectelor coroziunii chimice prin utilizarea materialelor rezistente (rășini sintetice, materiale compozite etc.). Dezvoltarea și aplicarea pe scară largă a inhibitorilor de coroziune, a protecției catodice etc. completează gama mijloacelor de prelungire a vieții aparaturii și utilajelor ; depunerile de materiale din proces (cocs, cruste, șlam, polimeri, oxizi, produse de desasimilare a ferobacteriilor din instalațiile de apă de răcire etc.) sînt cu atenție cercetate, elaborîndu-se sisteme de evitare sau întîrziere a formării acestora. O gamă deja largă de produse (aditivi împotriva cocsării, desincrustanți, inhibitori de polimerizare) servesc acestui scop ; modularea echipamentelor (îndeosebi a celor electrice și electronice) deplasează operația de depanare la furnizor, service-ul, în acest caz, devenind cvasigeneralizat în industria chimică a țărilor industrializate.

b) practica întreținerii prin service eliberează conducerea unității industriale de preocupări privind formarea și menținerea unui număr mare de personal de întreținere, de profil foarte diferit, procurarea și depozitarea pieselor de schimb etc., dînd posibilitatea concentrării atenției către aspectele tehnologice ale producției. Întreprinderile furnizoare de utilaje și echipamente s-au adaptat noilor cerințe ale industriei chimice, menținîndu-și un stoc propriu de piese de schimb, gata oricînd să fie expediat beneficia-

Tabelul nr. 1

Durata ciclului de funcționare al unor utilaje din industria rafinării petrolului

Instalația	Durata ciclului de funcționare (luni)		
	minimă	maximă	medie
Cracare catalitică	4	20	11,6
Alchilare	4	36	13,3
Cracare termică	2	18	...
DAV	2	36	9,7
Solventare	3	30	12,9
Reformare catalitică	1	18	9,4

rilor. Ca performanță, se citează cazul unor întreprinderi din S.U.A. care, la apelul telefonic al unui client, pot expedia în 24 de ore piesele de rezervă solicitate. Pe aceeași linie de colaborare între furnizori și beneficiari, cu scopul scurtării duratei opririi pentru reparații, începe să se generalizeze practica furnizorilor de a pune la dispoziția posesorilor de utilaje programe de diagnosticare cu ajutorul cărora se scurtează durata segmentului de timp al opririi totale pentru reparație.

c) minimizarea duratei opririi pentru efectuarea reparațiilor este urmarea unei organizări minuțioase a acestei acțiuni, elaborarea proiectelor de execuție pentru ansamblul operațiilor implicate de o revizie generală devenind o practică uzuală. Proiectul de execuție armonizează toate activitățile ce se întîlnesc, în perioada opririi, în instalația industrială, graful elaborat cu acest prilej formînd programul de desfășurare a lucrărilor. Proiectul explicită și : nomenclatorul pieselor uzate ce urmează a fi înlocuite ; lista echipamentelor și utilajelor ce se tipizează ; măsurile necesare modernizării instalațiilor, eliminării locurilor tehnologice înguste (eficiența economică a fabricației este puternic marcată de modificările și adaptările ce se fac în această perioadă. Are loc, de exemplu, adaptarea motoarelor la sarcinile efective ale procesului, se fac adaptările necesare recuperării subproduselor de reacție, ale surselor secundare de energie, se înlocuiesc catalizatorii cu alții mai activi etc. În unele țări — Japonia, de exemplu — piesele uzate din instalația industrială sînt înlocuite, ca practică generală, cu piese cu rezistență mai mare, revizia generală înglobînd astfel elemente de progres tehnic) ; estimarea eforturilor (financiare, umane etc.) pentru ansamblul activității de reparație capitală și detaliat pe tipuri de activități.

3 În executarea reparațiilor capitale acțiunile converg spre **respectarea graficului coordonator de lucrări** (reparația asistată de calculator devine obligatorie în cazul instalațiilor complexe, a fabricilor integrate pe mari platforme etc.). În afara personalului de pregătire a utilajelor în vederea reparației (personal propriu instalației) și personalului de reparare propriu-zis (inclusiv diagnosticare), se întîlnesc și alte categorii de personal ce aparțin sectorului de cercetare-dezvoltare și inginerie tehnologică (ce urmăresc perfecționarea operațiilor și proceselor unitare), specialiști mecanici pentru măsurarea gradului de uzură a pieselor cu acces dificil în timpul funcționării (și de culegere astfel a datelor de evoluție a uzurii în timp), inspectori pentru verificarea siguranței în exploatare a instalației. Succesiunea intervențiilor acestui personal diferit (majoritatea efectuînd operații tip service) trebuie strict determinată prin grafuri și minimizată printr-o pregătire anterioară minuțios organizată.

4 A apărut și s-a dezvoltat activitatea de **post reparație capitală,** care constă din : interpretarea seturilor de măsurători ale uzurii, efectuate atît în instalația industrială cît și cu ocazia analizării pieselor înlocuite. Se apreciază astfel evoluția uzurii în timp și aproximarea următoarei opriri pentru revizie ; recondiționarea pieselor uzate sau înlocuite (unitățile cu profil specific de recuperare-recondiționare prezintă eficiență ridicată față de atelierele anexe instalațiilor tehnologice) ; programarea lucrărilor de cercetare pentru eliminarea locurilor înguste de capacitate, a punctelor ce reprezintă zone critice în proces (strangulări hidraulice, depuneri de produse etc.), anticiparea temelor de îmbunătățire a procesului tehnologic ; testarea noii capacități a instalației (care trebuie să crească ca urmare a îmbunătățirilor făcute cu prilejul reparației capitale), a perfecționărilor tehnologice și a calității produselor. Pe această bază se corectează programul de fabricație și normele de calitate și pot fi valorificate informațiile de proces astfel obținute (brevete, licențe, know-how etc.).

— implementarea sistemelor de măsurare continuă a comportării dinamice a elementelor din instalația industrială vizînd, în perspectivă, prognozarea duratei ciclului dintre două opriri, pentru revizia generală, pe baza datelor furnizate de echipamentul de măsurare continuă a gradului de uzură. În tabelul nr. 2 se prezintă, orientativ, instrumentarul necesar acestui tip de măsurători ;

— organizarea stocurilor de piese de schimb la furnizor. Distribuirea stocurilor de piese de schimb pe un număr mare de beneficiari imobilizează fonduri financiare importante și face aproape imposibilă îmbunătățirea lor calitativă pe baza observațiilor din exploatare ;

Tabelul nr. 2

Parametri care trebuie măsurați și instrumentele necesare

Tipul examinării	Reperul ce se examinează : Mașin dinamice	Echipament de proces	Aparate electrice	A.M.C.	Clădiri	Instrumente și principii utilizate
Temperatură	X		X			Termometru IR
Detecția zgomotului	X					Stetoscop, fonometru
Măsurarea vibrațiilor	X					Analizor de vibrații, vibrometru
Coroziune, eroziune, măsurarea grosimii		X				Raze X, ultrasunete, curenți Foucault
Pierderi de gaz și abur		X				Ultrasunete, fonometru
Condiții de lubrifiere	X					Termometru
Fisurare și defecte ale suprafețelor		X				Curenți Foucault, raze X, fluide penetrante
Măsurări electrice și electronice			X	X		Voltmetru, ameter, osciloscop
Defecte ale releelor și transformatoarelor de putere			X	X		Oscilograf
Pierderi prin izolații termice		X			X	Termograf
Defecte în lagăre și rulmenți	X					Șocuri pulsatoare
Uzură	X					Fluorescență cu raze X, radioactiv

Pentru industria chimică din România, caracterizată prin instalații moderne, amplasate pe platforme industriale de mari dimensiuni, cu grad ridicat de integrare, cu capacități de producție mari, în organizarea și executarea reparațiilor capitale se regăsesc — într-o măsură mai mică sau mai mare — principalele orientări și preocupări manifestate pe plan mondial. Se apreciază însă că, în etapa actuală, prioritare sînt următoarele măsuri :

— organizarea și dezvoltarea activităților de service la toate nivelurile infrastructurii industriei chimice ;

— realizarea lucrărilor corespunzătoare perfecționării tehnologiilor, reducerii consumurilor materiale, îmbunătățirii calității produselor etc., cu prilejul opririi instalațiilor pentru revizia generală.

Ținînd seama și de aceste elemente noi, industria noastră chimică poate determina, prin efectuarea la timp și de bună calitate a reparațiilor capitale, creșterea mai accentuată a gradului de utilizare a capacităților de producție, perfecționarea tehnologiei și utilajelor, menținerea și creșterea competitivității produselor.

Gh. MANEA
Institutul de economie industrială

Autoconducerea muncitorească

INIȚIATIVA, PARTICIPAREA — expresie a noii atitudini față de muncă

CLASA NOASTRĂ MUNCITOARE a cunoscut un intens proces de evoluție socială, profesională, politică și culturală, și-a dezvoltat capacitatea de a organiza și conduce activitățile economice și sociale, de a gospodări, cu rezultate tot mai bune, avuția națională. În acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia, la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 : **„În anii construcției socialiste clasa muncitoare s-a dezvoltat, iar în structura ei au apărut noi detașamente ca urmare a creării unor noi ramuri de producție de înaltă tehnicitate. S-a ridicat nivelul calificării profesionale și tehnice, precum și al conștiinței muncitorești".**

Acumulările în procesul formării omului nou al societății noastre socialiste au generat o nouă atitudine față de muncă, un grad mai ridicat de atașament și interes al oamenilor muncii față de situația și progresul unității în care își desfășoară activitatea. O astfel de atitudine față de muncă, față de bunurile obștești și tendința pozitivă a participării liber consimțite la conducerea proceselor economice și sociale sînt generate de poziția nouă a oamenilor în procesul muncii, de tripla lor calitate de proprietari, producători și beneficiari ai întregii avuții naționale. Se afirmă tot mai puternic noi trăsături de conștiință, ca : integrarea conștientă și organizată în procesul muncii ; manifestarea spiritului de inovație și creativitate ; asumarea liber consimțită a unor responsabilități sociale ; disciplina conștientă a muncii ; preocupări sporite pentru buna organizare și conducere a proceselor de producție etc.

Se cere ca acest proces să fie continuu dezvoltat, să se lucreze pretutindeni cu mai mult spirit de răspundere. Subliniind acest imperativ, secretarul general al partidului arăta, la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii : **„Este necesar ca toți oamenii muncii, toate consiliile de conducere să acționeze, în toate împrejurările, ca organisme ale democrației revoluționare muncitorești, să militeze cu hotărîre pentru lichidarea lipsurilor și neajunsurilor, pentru întărirea ordinii, disciplinei, pentru promovarea noului, a spiritului revoluționar, muncitoresc în toate domeniile de activitate".**

INIȚIATIVA creatoare și răspunderea oamenilor muncii cu privire la gospodărirea eficientă a resurselor unităților în care ei își desfășoară activitatea, manifestate în cadrul procesului decizional colectiv, ca expresie a înaltei lor conștiințe muncitorești, au constituit obiectul unei cercetări efectuate de autori în următoarele unități economice din municipiul Iași : întreprinderea mecanică „Nicolina", Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice, Întreprinderea de mătase, Întreprinderea de materiale de construcții, Întreprinderea viei și vinului, Întreprinderea pentru industrializarea laptelui.

Cercetarea s-a efectuat în mai multe etape :

● cunoașterea, prin discuții purtate cu principalii factori de decizie ai unităților respective (președinți ai consiliilor oamenilor muncii, directori, șefi ai unor compartimente funcționale și de producție) și cu președinți ai comitetelor sindicatelor, a cadrului general de organizare și desfășurare a întregii activități economice, a problemelor cu care sînt confruntate întreprinderile în etapa actuală ;

● elaborarea unui chestionar socio-economic, completat de membri ai organismelor autoconducerii muncitorești din întreprinderi, privind participarea responsabilă a oamenilor muncii la procesul decizional, inițiativele creatoare ale acestora în utilizarea eficientă a resurselor materiale, financiare și umane ale unităților ;

● prelucrarea informațiilor obținute în cele două etape și completarea rezultatelor cu date concrete, semnificative, selectate din documentele de lucru ale organismelor autoconducerii muncitorești (dări de seamă, planuri de muncă, procese-verbale și alte evidențe) ;

● obținerea unor informații suplimentare și elucidarea unor aspecte neclare, prin discuții purtate cu alți membri ai organelor colective de conducere decît cei menționați, inclusiv cu reprezentanți ai oamenilor muncii în C.O.M., în scopul desprinderii unor concluzii corecte.

Datele culese și fenomenele relevate au conturat clar cîteva direcții de manifestare a inițiativei creatoare și răspunderii oamenilor muncii în cadrul procesului decizional colectiv.

Implicare în rezolvarea problemelor întreprinderii

O PRIMĂ DIRECȚIE o constituie **participarea activă a personalului muncitor în cadrul celor mai reprezentative organisme ale autoconducerii muncitorești — adunările generale ale oamenilor muncii.** Cei care au luat cuvîntul au dezbătut problemele fundamentale ale unităților, măsurile ce s-au impus în fiecare etapă pentru realizarea planurilor de producție, creșterea eficienței economice, accelerarea introducerii și valorificării progresului tehnic, reducerea consumurilor și cheltuielilor materiale, creșterea mai accentuată a productivității muncii, întărirea ordinii și disciplinei, îndeplinirea angajamentelor asumate în întrecerea socialistă ș.a. Totodată, ei au formulat spre soluționare o gamă largă de probleme privind îmbunătățirea activității întreprinderilor, precum și a propriilor lor condiții de muncă și de viață.

Paleta largă și interesul deosebit al propunerilor făcute în adunările generale rezultă elocvent din următoarea selecție de exemple : la **Întreprinderea de mătase :** efectuarea reglării utilajelor în strictă conformitate cu prevederile din cartea tehnică și cu parametri de reglare ; organizarea unor cercuri de calitate și instituirea „trofeului calității" ; asigurarea asistenței medicale — la locul de muncă și în policlinică — și în tura de noapte ; la **întreprinderea mecanică „Nicolina" :** folosirea deplină a posibilităților legale de stimulare a inovatorilor ; organizarea, de către comitetul sindicatului, a unor dezbateri — cu exemple concrete — în legătură cu comportarea model în muncă și în viață ; la **Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice :** primirea în depozit a produselor finite la încheierea fiecărui schimb, pentru a nu se produce aglomerarea spațiilor de producție ; constituirea unor colective care să analizeze, în vederea îmbunătățirii, termenele de uzură la echipamentul de protecție și de lucru ; la **Întreprinderea viei și vinului :** recuperarea și introducerea în procesul de producție a unor materiale refolosibile ; procurarea unor pompe de mare capacitate și care să solicite un consum de energie redus ; inițierea unor acțiuni ingenerești în domeniul materialului săditor pentru plantațiile viticole și al tehnologiei de vinificare ; folosirea mijloacelor propagandei audiovizuale pentru prezentarea în contrast a experienței și realizărilor fruntașilor și a urmărilor superficialității în muncă a altor lucrători.

Aportul personal al membrilor organelor de conducere colectivă

RELEVANT este și **modul concret în care membrii consiliilor oamenilor muncii și-au adus contribuția la creșterea eficienței economice** a unităților în care își desfășoară activitatea. Din răspunsurile la întrebarea pe această temă rezultă fie o participare directă, la locul de muncă, fie una indirectă, prin diferite sugestii și propuneri care, transpuse în practică, duc în final la același rezultat. Prezentăm cîteva din răspunsurile primite : „participînd direct în obținerea unor rezultate eficiente" ; „prin propuneri de îmbunătățire a activității în unele sectoare ale întreprinderii și prin urmărirea transpunerii lor în practică" ; „urmărind respectarea tehnologiilor de cultură la vița de vie și asigurarea intrării la fondul de stat a cantității planificate de struguri și fructe" ; „efectuînd analizele de laborator la un înalt nivel calitativ" ; „urmărind realizarea indicatorilor de plan la producția fizică" ; „depistînd și înlăturînd deficiențele din sectoarele de activitate de care răspund" ; „propunînd și urmărind realizarea unor sortimente cu rentabilitate ridicată" ; „contribuind la optimizarea folosirii capacităților de producție" ; „întărind ordinea și disciplina din în-

treprindere" ; „aplicînd măsurile adoptate în reuniunile de lucru ale consiliului oamenilor muncii şi ale biroului său executiv pentru reducerea cheltuielilor de producţie, creşterea rentabilităţii produselor şi utilizarea cu maximum de eficienţă a fondurilor fixe ale întreprinderii" ; „prin informarea oamenilor muncii asupra sarcinilor lor imediate şi de perspectivă" ; „antrenînd colectivele de oameni ai muncii în obţinerea unor produse de calitate superioară" ; „propunînd soluţii de economisire a materialelor şi energiei".

Din analiza răspunsurilor rezultă că membrii consiliilor oamenilor muncii îndeplinesc un complex de atribuţii ce vizează în esenţă implicarea lor în întreaga viaţă economică şi socială a unităţilor, asigurarea condiţiilor necesare pentru ca toate funcţiunile întreprinderii să se realizeze nestingherit ; aceste atribuţii sînt de natură economică, organizatorică, tehnologică, socială, instructiv-educativă şi administrativă.

Identificarea şi punerea în valoare a rezervelor interne

CERCETAREA efectuată a urmărit, de asemenea, manifestarea iniţiativei colective în identificarea a noi rezerve de creştere a eficienţei economice a întreprinderilor. La întrebarea : „Care sînt, după opinia dv., domeniile de activitate din întreprindere, cu eficienţă economică potenţială, insuficient explorate de conducerea colectivă ?" s-au obţinut răspunsuri ca : axarea în întregime a cercetării uzinale pe problemele producţiei ; mobilizarea mai intensă a inginerilor şi personalului mediu la sporirea eficienţei economice a activităţii întreprinderii ; satisfacerea exigenţelor beneficiarilor în domeniul calităţii produselor (întreprinderea de mătase) ; realizarea de către sectorul mecano-energetic, prin autodotare, a unor maşini şi utilaje cu performanţe mai ridicate şi a unor aparate de determinare a tăriei vinului (Întreprinderea viei şi vinului) ; exploatarea la maximum a capacităţilor de producţie; mecanizarea şi automatizarea unor operaţii tehnologice (Întreprinderea de materiale de construcţii) ; reciclarea deşeurilor de material plastic rezultate din fabricaţie la alte unităţi (Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice) ; perfecţionarea organizării conducerii ; recuperarea şi valorificarea căldurii la toate cuptoarele cu gaze din întreprindere ; orientarea profilului întreprinderii spre sortimente cu eficienţă economică ridicată şi spre o tehnicitate înaltă (întreprinderea mecanică „Nicolina") etc. În momentul de faţă, conducerile colective ale întreprinderilor au investigat deja aceste domenii şi întreprind măsuri de

Tereza IFTIMIE
Mihai HAIVAS
cercetători la Centrul de ştiinţe sociale Iaşi

(Continuare în pag. 24)

Record de viteză şi productivitate

— Prin realizarea în termen scurt a reparaţiei capitale a unei instalaţii complexe, 50 de zile cîştigate pentru producţie —

PLANUL pe 1983 al unităţii noastre, specializată în reparaţii complexe pentru industria chimică, prevedea, printre poziţiile avînd ca beneficiar Combinatul de îngrăşăminte chimice Piatra Neamţ, o lucrare de deosebită complexitate şi cu caracter de noutate pentru noi : **reparaţia capitală a reformerului primar H-101 de la fabrica de amoniac,** instalaţie de 26 m înălţime şi cu dimensiunile în plan de 26/14 m.

Oferta de asistenţă tehnică din partea furnizorului străin al echipamentului n-a putut fi acceptată de către beneficiar, din mai multe considerente : suma importantă (în valută convertibilă) pretinsă ca onorariu, durata exagerată prevăzută pentru reparaţie — 78 de zile (care ar fi echivalat cu o însemnată pierdere de producţie), necoincidenţa perioadei în care asistenţa tehnică era disponibilă cu perioada optimă de oprire a fabricii.

Soluţia adoptată — realizarea lucrării cu potenţial intern — a fost cu putinţă de aplicat prin **strînsa colaborare între beneficiar, proiectant şi antrepriza noastră.** S-a elaborat o **tehnologie proprie** de execuţie, comportînd — după norme — un volum de muncă de 42 341 ore-om (ceea ce, la valoarea reparaţiei, corespundea unei productivităţi orare pe un lucrător de peste 1 840 de lei) şi, ţinînd seama de imperativul reducerii la minimum a timpului de scoatere din funcţiune a instalaţiei, a fost elaborat un grafic de execuţie prin care durata a fost stabilită la numai 33 de zile.

Experienţe în actualitate

Încadrarea în grafic impunînd executantului o planificare riguros ştiinţifică, am ales, pentru tehnologia stabilită, **metoda drumului critic.** În graful lucrării — prin care s-a avut în vedere reducerea duratei fixate — au fost marcate între noduri codul operaţiei şi durata în ore, iar la fiecare nod — timpul liber şi cel limită, în ore. În partea scrisă — explicativă — a grafului a fost nominalizată fiecare operaţie tehnologică, dîndu-se, acolo unde era cazul, precizările strict necesare pentru a evita neglijarea unor amănunte, cu consecinţe negative imprevizibile.

Din analiză a rezultat că operaţiile aflate pe drumul critic solicitau circa 60% din numărul total de ore-om afectat pentru executarea lucrării. Timpul (în ore şi zile) necesar pentru execuţia lor, în funcţie de timpii necesari fiecărei operaţii componente, a fost înscris într-un tabel privind eşalonarea şi urmărirea, cuprinzînd : codul operaţiei, volumul de lucru (în ore-om), durata efectivă (în ore), numărul nodului la care se ajunge, timpul efectiv de lucru (în ore) şi timpul calendaristic (în zile) de la începutul lucrării. Stabilirea timpilor liberi şi a celor limită, precum şi a operaţiilor aflate pe drumul critic s-a făcut folosindu-se algoritmul lui Ford.

După determinarea programului de lucru special (2 schimburi prelungite pe parcursul a 24 de ore) — cerut de urgenţa lucrării şi de posibilitatea de concentrare a efectivelor la punctele de lucru — şi a numărului de lucrători pe meserii (lăcătuşi-mecanici, constructori), s-a analizat capacitatea de producţie *), constatîndu-se că dimensionarea personalului corespundea cerinţelor organizării după principiul paralelismului, pentru lărgirea frontului de lucru, dar cu un număr de lucrători care să nu ducă la incomodare reciprocă. S-au verificat numărul de muncitori aflaţi simultan pe schelă şi pe fiecare nivel al acesteia, ca şi circulaţia de la un nivel la altul (pentru evacuarea materialelor rezultate din demolare sau demontare, pentru aprovizionarea locului de muncă, pentru operaţiunile de control al calităţii lucrărilor). Toate acestea au fost conjugate cu operaţiunile de manevră a macaralelor, stabilindu-se zonele de pericol, în vederea evitării accidentelor umane sau materiale.

Odată pusă la punct documentaţia tehnologică şi organizatorică, reparaţia s-a desfăşurat în următoarele condiţii :

— a fost coordonată de către o persoană bine pregătită profesional, investită cu largi puteri decizionale (căreia i s-a amenajat sediul în apropierea instalaţiei, de unde putea urmări vizual peste 60% din raza de activitate) ;

— analiza respectării grafului s-a făcut zilnic, astfel că, pe această bază, conducătorul lucrării a putut dispune măsuri operative pentru corectarea unor rămîneri în urmă ce riscau să compromită reţeaua stabilită şi, implicit, termenul final al lucrării ;

— s-a acordat o atenţie deosebită creării frontului de lucru la operaţiile aflate pe drumul critic, asigurîndu-se cu prioritate condiţiile tehnice, materiale şi umane ;

— la operaţiile cu rezervă de timp s-a supravegheat consumarea acestor rezerve, ştiut fiind că o lucrare cu rezerve de timp epuizate poate oricînd intra pe drumul critic, ceea ce ar impune refacerea grafului şi reeşalonarea resurselor.

Deşi unele întîrzieri au apărut totuşi (datorită faptului că la stabilirea necesarului de forţă de muncă şi a duratei de execuţie nu s-a ţinut îndeajuns seama de apariţia unor disfuncţii biologice determinate de programul de lucru, care a afectat negativ capacitatea de efort a muncitorilor), **reparaţia a durat numai 28 de zile,** lucrarea fiind apreciată de către forurile competente ca un succes.

Întreaga documentaţie elaborată stă la dispoziţia celor interesaţi să aplice, la lucrări similare, această metodologie de programare şi organizare.

ing. Vasile ANDARACHE
director
ing. Eugen TEODORU
ec. Dumitru VRÎNCEANU
Antrepriza de construcţii-montaje şi reparaţii în industria chimică Piatra Neamţ

*) Analiză necesară pentru a evita capcana „logicii comice" a lui A. Bierce, ilustrată prin falsul silogism care, pornind de la premisa majoră : „60 de oameni fac o treabă determinată de 60 de ori mai repede decît un singur om" şi premisa minoră : „un om poate săpa o gaură de stîlp în 60 de secunde", ajunge la concluzia că „60 de oameni pot săpa o gaură de stîlp într-o secundă".

UNELE CONSIDERENTE CU PRIVIRE LA DIALOGUL INTERDISCIPLINAR AL ȘTIINȚEI ECONOMICE (II).

2. TRANSFERURILE — sub forma preluărilor sau cedărilor metodologice de modele și concepte — dintre știința economică și alte discipline științifice au caracterizat — așa cum subliniam în prima parte a studiului nostru — faza de început a participării sale la dialogul interdisciplinar. În opinia noastră, evoluțiile din ultimele decenii înregistrate în planul elaboratelor metodologice și epistemologice ale științei economice marchează intrarea ei într-o fază nouă, de maturizare a participării sale la dialogul interdisciplinar. În acest sens, fenomenul nou și definitoriu îl reprezintă tot mai pronunțata disponibilitate a științei economice de a constitui **domenii interdisciplinare** cu alte științe particulare (cum ar fi antropologia, sociologia sau psihologia, ecologia). Și, ceea ce se relevă a fi cel mai semnificativ, este faptul că acest fenomen nu se rezumă numai la construirea — în interiorul acestor domenii interdisciplinare — a unor sisteme teoretice noi, rezultate printr-o integrare originală a algoritmilor de bază ai științelor respective, capabile să genereze legități sau enunțuri fundamentale noi despre un obiect de cunoaștere, de asemenea, inedit ; el se constituie simultan și într-un benefic **proces de lărgire și îmbogățire a conținutului** a nu puține dintre conceptele și categoriile fundamentale ale teoriei economice însăși.

Cazul **antropologiei economice** este elocvent în acest sens ; există în prezent numeroase studii antropologice care pun într-o lumină diferită, nouă, o serie de categorii majore ale analizelor economice și care, totodată, pun sub semnul întrebării ultrasimplificările la care aceste analize apelează de regulă. Aceste efecte de relativizare a postulatelor economice pot fi puse în evidență mai ales în cazul analizelor structurilor de producție, unde forța de muncă capătă acum, prin prisma antropologiei economice, semnificații și funcții substanțial îmbogățite, sau la cel al structurilor de consum, unde, de asemenea, actul consumului primește multiple semnificații care, așa cum arată și K. Polanyi, fac insuficientă orice considerație economică prin sine însăși și conduc la necesitatea interpretării lor sistematice prin raportare la funcționarea întregului organism social[11]).

Este foarte interesant de remarcat, totodată, faptul că, dincolo de contribuția documentară imediată pe care o aduce antropologia economică, procesul acesta de reconsiderare a conceptelor teoretice economice nu este omogen, el afirmînd o serie de trăsături distinctive în funcție de abordarea de tip formalist sau cea de tip substantivist care fundamentează demersurile antropologilor economiști. Astfel, dacă pentru formaliști, „modelele prefabricate ale ortodoxiei economice" sînt universal valabile și în general aplicabile tuturor societăților umane (astfel încît, pentru ei, obiectivul antropologiei economice este acela de a testa, în cazul societăților primitive, decalajul dintre practicile primitive optime și practicile definite astăzi ca fiind raționale), pentru substantiviști, sistemul economic reprezintă o structură reală a Universului, o structură care constă în activități de producție, distribuție și consum. Pentru antropologii economiști substantiviști, economia este un proces instituțional al interacțiunilor dintre om și mediul său, care se concretizează într-o continuă producere a mijloacelor materiale necesare satisfacerii nevoilor, și nu ne este greu să observăm că, de fapt, ei aderă implicit la o viziune materialist-istorică asupra procesului economic.

În ceea ce privește **sociologia economică**, este de remarcat faptul că, dincolo de viziunea diferită pe care sociologii o au asupra sistemului economic (astfel, T. Parsons vede în sistemul economic un subsistem al celui social, care facilitează „reacția de adaptare" a acestuia din urmă și, în consecință, trebuie urmărită conceptualizarea formelor universal valabile ale acțiunii umane, în timp ce Max Weber pune accentul pe interpretarea proceselor economice și actelor agenților economici prin raportare la cadrul social ce le circumscrie), se poate pune în evidență faptul că analizele interdisciplinare socio-economice au dus nu numai la relativizarea conținutului unor concepte economice, ci și la introducerea în analizele economice a unor noi concepte (grup, dominație) și noi dimensiuni (analiză structurală, totalitate). Astfel, în analizarea proceselor de formare a prețurilor pe piață și de distribuție, sociologia economică nu numai că a redat locul cuvenit conceptelor de comportament social și de mecanisme de putere — ca în cazul lui H. Aujac, care a elaborat o teorie sociologică a inflației —, dar a extins în mare măsură conținutul conceptelor de agent economic și clasă, prin introducerea unui concept relativ nou (pînă atunci destul de difuz utilizat și numai cu caracter strict operativ), de grupuri socio-economice.

Pe de altă parte, punînd în discuție valabilitatea universală a modelelor economice, sociologia economică a combătut excesiva omogenitate a categoriilor lor și funcționalismul lor sistematic. În acest sens, studiile sociologice asupra proceselor distributive din sfera economicului sînt cît se poate de ilustrative. Desigur, teoria economică a distribuției a fost încă de la început în apropierea punctului de vedere sociologic — prin aceea că s-a bazat prin definiție pe o abordare integratoare —, dar cercetările sociologilor i-au dat acestei teorii o dimensiune mai bine conturată și mai completă prin introducerea unor elemente de dinamică și structură, în mod necesar legate de o viziune integratoare[12]).

În aceeași măsură de benefică a fost intervenția socioeconomiștilor în reconsiderarea viziunii reducționiste neoclasice asupra conceptului de dezvoltare, viziune care, părăsind spiritul analizelor globale realizate încă de clasicii economiei politice burgheze și, ulterior, de Marx, a redus fenomenul complex al dezvoltării economice la simpla menținere în timp a echilibrului economic (de unde cunoscuta distincție reducționistă dintre „dezvoltare" ca studiu al factorilor și „creștere" ca studiu al formelor). În acest context, cercetările socioeconomiștilor au urmărit să-i redea fenomenului dezvoltării dimensiunile sale definitorii : pluralitatea și plenitudinea. Astfel, J. Boeke a introdus în analizele sale conceptul de dualism, A. Lerner a analizat efectele comparării unor societăți fundamental diferite, iar R. Hoselitz a introdus conceptul de dinamică socială a progresului tehnic[13]). De fapt, integrarea conceptului de dualism a generat o adevărată „furtună" în teoria economică tradițională a dezvoltării, lung timp obișnuită să opereze numai în viziunea stadială. Ca rezultat, soluționarea problemei dezvoltării nu a mai fost de acum înainte privită aproape exclusiv în termenii accelerării parcurgerii unor stadii, ea trebuind să fie integrată unei dimensiuni structurale, anormal exclusă pînă acum din analize. Și, chiar dacă unii dintre economiștii care și-au reconsiderat inițial analizele — ca urmare a viziunii dualiste introdusă de sociologia economică — au revenit, odată cu consumarea noutății, la vechea lor poziție (văzînd în dualism nu mai mult decît co-existența a două societăți eterogene care nu interacționează și concluzionînd că asigurarea dezvoltării se poate realiza prin extinderea așa-zisului sector modern al societății în detrimentul celui tradițional și revenind, astfel, la teoria neoclasică a dezvoltării), o serie de alți economiști, din contră, consideră că cele două societăți se află într-o relație dialectică, condiționată de acțiunea dominatoare a centrului capitalist dezvoltat asupra periferiei subdezvoltate și că, în consecință, dezvoltarea poate fi asigurată prin construirea unei societăți noi, marcînd astfel un nou și prețios filon de apropiere de esența conceptualizărilor gîndirii economice marxiste. Și astfel, poate mai mult decît în orice alt domeniu interdisciplinar deschis de știința economică (antropologia economică, psihologia economică), sociologia economică tinde să realizeze o remarcabilă sinteză metodologică și teoretică între economie și sociologie : „...metodologică, întrucît se afirmă prioritatea cercetării con-

Costea MUNTEANU

(Continuare în pag. 24)

[11]) K. Polanyi : „The Economy as Instituted Process in Trade and Market in the Early Empires", Free Press, 1957, pp. 68—71

[12]) Vezi, în acest sens, lucrările celor mai reprezentativi socioeconomiști ai școlii franceze : J.P. Mockers : „Théorie de la répartition et sociologie" în „L'économique et les sciences humaines" ; J. Marchal, J. Lecaillon : „La répartition du revenu national", Genin, Paris, 1958 ; A. Nicolai : „Comportement économique et structures sociales", PUF, Paris, 1960

[13]) Vezi R. Hoselitz : „Theories of Economic Growth", The Free Press, Glencoe, Illinois, 1960.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Controverse teoretice privind actuala criză economică mondială (IV)

ÎN CE PRIVEŞTE perspectivele ieşirii din actuala criză economică mondială, gînditorii radicali de stînga au emis diferite ipoteze, avînd în vedere diversitatea raportului de forţe dintre capitalul monopolist şi masele populare la scară naţională, precum şi raportul de forţe dintre factorii de orientare conservatoare din viaţa internaţională şi popoarele lumii. În esenţă, ei au în vedere două tipuri posibile de ieşire din criză : fie în condiţiile menţinerii structurilor de bază ale capitalismului, impunînd politici de austeritate maselor populare şi popoarelor (în variante care se încadrează între reformismul burghez şi accentuarea politicii de dreapta, alunecarea spre corporatism şi totalitarism), ceea ce presupune trecerea capitalismului într-o nouă etapă a dezvoltării lui, bazată pe creşterea plusvalorii relative şi amplificarea organismelor transnaţionale şi supranaţionale, fie printr-o ruptură cu vechile structuri tehnice, sociale şi politice, ceea ce presupune începutul tranziţiei spre socialism, respectiv calea revoluţionară de ieşire din această criză[31]). Alăturîndu-se forţelor progresiste, radicalii de stînga susţin, în mod evident, ieşirea pe cale revoluţionară din actuala criză economică mondială, deşi între ei există deosebiri de vederi atît în ce priveşte formele concrete pe care trebuie să le îmbrace aceasta, şansele ei de realizare în timp, cît şi raportul dintre măsurile care trebuie adoptate la scară naţională, internaţională şi planetară.

De pildă, Samir Amin preconizează o strategie de „independenţă naţională şi progres social", respectiv „o dezvoltare naţională autocentrată şi populară" în contextul unei noi ordini economice internaţionale [32]) în ciuda dezamăgirilor pe care le are în legătură cu dificultăţile crescînde care stau în calea acestui ultim obiectiv. Deşi este de partea căii revoluţionare de ieşire din criză, avînd convingerea că socialismul este superior capitalismului, A. Gunder Frank este totuşi sceptic în ce priveşte şansele apropiate ale acestei căi, aducînd o serie de critici marxiştilor, bazate însă pe insuficienta cunoaştere a poziţiei lor principiale reale, ca de exemplu atunci cînd confundă teoria marxistă a crizei generale a capitalismului cu teza dogmatică despre crahul automat al acestuia [33]). Alternativa pe care o au în vedere radicalii francezi J. Attali şi M. Guillaume pentru a depăşi inconvenientele creşterii economice şi dezvoltării capitaliste, însoţite de risipă, poluare şi adîncirea decalajelor dintre costurile sociale şi costurile particulare ale producţiei capitaliste contemporane este „socializarea parţială a mijloacelor de producţie şi autogestiunea". Dacă se vor menţine actualele caracteristici ale dezvoltării — scriu cei doi autori menţionaţi mai sus —, se poate spune că valoarea externalităţilor va reprezenta o parte crescîndă din producţia pe locuitor, costurile particulare vor diferi din ce în ce mai mult de costul social şi creşterea P.N.B., însumare a valorilor de schimb adăugate, va însemna o degradare şi nu o îmbunătăţire a bunăstării. Socializarea mijloacelor de producţie constituie, în aceste condiţii, singura rezolvare, cel puţin pentru acele sectoare (din ce în ce mai numeroase) în care ratele profitului vor fi descrescinde ca urmare a includerii cheltuielilor pentru combaterea poluării." [34])

În ciuda prudenţei de care dă dovadă cînd apreciază perspectivele socialismului din ţara sa („nu ne vom permite luxul să credem că contradicţiile capitalismului vor duce în mod rapid spre socialism"), St. A. Marglin susţine necesitatea unor măsuri care să îngusteze logica sistemului economic capitalist (împrumutînd expresia lui A. Gorz „o reformă nereformistă"), crede în democraţie şi socialism." Peste tot în lume — spunea St. A. Marglin —, din Asia de Sud-Est pînă în Portugalia şi Statele Unite, capitalismul este în defensivă. Nouă (forţelor de stînga — n.ns.) ne revine sarcina de a grăbi atacul împotriva lui... Nici un progres, nici o concesie nu vor fi obţinute fără luptă... Socialismul nu va fi un rezultat verosimil al actualei crize decît dacă toţi muncitorii, aserviţi puterii capitaliste şi totodată victime ale acestuia, vor fi capabili să preia controlul procesului de planificare" [35]).

Viziunea complexă şi nuanţată a gînditorilor marxişti şi a radicalilor de stînga referitoare la actuala criză economică mondială a exercitat o influenţă pozitivă crescîndă şi asupra unor echipe mixte de cercetători, de formaţie intelectuală tradiţională, dar cu vocaţie politică democratică, preocupaţi de studiul economiei mondiale din ultimul deceniu, de investigarea cauzelor şi implicaţiilor multiplelor forme de disfuncţionalitate a acesteia. O evoluţie vizibilă în direcţia radicalizării gîndirii economice a acestor echipe este uşor de constant în multe studii elaborate în ultimul timp sub egida O.N.U., în cadrul organelor şi organizaţiilor ei specializate, îndeosebi UNESCO, UNCTAD, UNITAR, în comisiile economice ale O.N.U. pe regiuni. O tendinţă asemănătoare se poate constata şi în activitatea unor fundaţii ştiinţifice cu vocaţie democratică şi umanistă ca, de pildă, fundaţia suedeză Dag Hammarskjöld, fundaţia argentiniană Bariloche, Fundaţia Internaţională pentru Alternativele Dezvoltării etc., precum şi în lucrări sau studii recente ale unor economişti şi publicişti de notorietate mondială, ca de exemplu : Raul Prebisch, Willy Brandt, Reginald Herbold Green etc.

În „Platforma de la Buenos Aires", elaborată la cea de a V-a întîlnire ministerială a ţărilor din „Grupul celor 77" (1983), se arată că „Economia mondială din zilele noastre este cuprinsă de spasmele celei mai adînci crize după marea depresiune (din anii 1929/1933 n.ns.). Din 1980 criza a dobîndit noi dimensiuni şi a prezentat toate simptomele unei depresiuni la scară mondială... Actuala criză economică este cu adevărat planetară prin dimensiuni şi structurală prin caracterul ei, punînd în pericol perspectivele de stabilitate şi creştere atît ale ţărilor dezvoltate cît şi ale ţărilor în curs de dezvoltare.... Criza nu este nici de scurtă durată, nici cu caracter ciclic. Rădăcinile ei constau în dezechilibrele structurale

FIŞE

● *În literatura economică recentă lucrările consacrate fenomenului monetar au sporit continuu, reflectare a schimbărilor — adesea neaşteptate — ce au survenit în ultimul deceniu în economia mondială. Una dintre cele mai recente contribuţii de acest fel este cartea publicată de* Paul Bran *la EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ sub titlul* „Mecanismul monetar actual". *Autorul a imprimat analizei un caracter precumpănitor teoretic şi a intenţionat să raporteze această problematică la realitatea economică internaţională. Ca urmare, între subiectele predilecte tratate în volum se înscriu cele referitoare la modul de definire şi evoluţia concepţiei privind categoria economică de bani, teoriile privind utilizarea banilor în cadrul mecanismelor economice. Prima parte a cărţii a fost elaborată într-o manieră mai generală şi analizează rolul banilor în economie. Partea a doua şi a treia prezintă similitudini în ce priveşte optica de abordare — aspecte ale mecanismelor monetare — dar prezintă diferenţieri în ce priveşte aria de cuprindere. Astfel, o secţiune este consacrată mecanismelor monetare ce funcţionează pe plan naţional — cu accent pe specificul economiei noastre — în timp ce secţiunea următoare priveşte fenomenul la scară planetară.*

Valorificarea capacităţii profesionale

● *Realizarea obiectivelor imanente orînduirii socialiste — asigurarea locurilor de muncă pentru întreaga populaţie, securitate socială, ridicarea continuă a nivelului de trai — necesită ridicarea neîntreruptă a calităţii activităţii economice din întreprinderi şi aplicarea cu succes a strategiei de dezvoltare. Aceste cerinţe cu caracter general îmbracă forme specifice în funcţie de fiecare etapă de dezvoltare, apreciază doi autori* — H. Koziolek şi G. Pietrzynski *în articolul* „Ökonomische Strategie : Anforderungen an die Entwicklung und rationelle Nutzung des gesellschaftlichen Arbeitsvermogens in der Kombinaten der D.D.R.". *(Strategia economică : reflecţii privind dezvoltarea şi utilizarea raţională a*

fundamentale și în nedreptățile sistemului economic internațional". [36])

Aprofundînd această caracterizare, Raportul Secretariatului UNCTAD pentru cea de a VI-a sesiune a Conferinței de la Belgrad (1983) precizează că este vorba de o criză a întregului sistem al economiei mondiale și al relațiilor internaționale, ale cărei consecințe negative tind să se accentueze în condițiile creșterii interdependenței dintre diferitele tipuri de țări și subsisteme ale economiei mondiale (comerț, finanțe, transporturi, comunicații, cursa înarmărilor, politici macroeconomice etc.). „Relele cu care a fost confruntată economia mondială în ultimii 10 ani — se arată în acest raport — continuă să aibă profunde implicații negative. Aceste rele constituie rezultatul unei nefericite interacțiuni dintre anumite forțe structurale pe termen lung, șocuri neașteptate și răspunsuri greșit concepute și necoordonate de politică economică. Interdependența crescîndă a economiei mondiale și a piețelor și regiunilor din care este formată aceasta a generalizat presiunile și a redus eficiența inițiativelor guvernamentale unilaterale la nivel național... Unul din paradoxurile ultimului deceniu a constat în proliferarea abordărilor unilaterale a problemelor și predominarea unei slabe coordonări a politicilor în ciuda unei manifestări crescînde a interdependenței globale". [37])

După aprecierea lui Raul Prebisch, actuala criză economică mondială are o dublă înfățișare : ea este o criză a faptelor economice, dar, în același timp, și o criză a gîndirii burgheze convenționale, incapabilă să înțeleagă atît natura reală a crizei, cît și calea și metodele realiste de depășire a acesteia. „După părerea mea — scria R. Prebisch —, teoriile convenționale (burgheze — n. ns.) au o gravă lacună, în sensul că în mod sistematic ele nu au ținut seama și continuă să nu țină seama de structura socială, nici de schimbările permanente pe care le suferă aceasta. În consecință, în lumina acestor teorii este imposibilă interpretarea fenomenelor foarte importante care au loc. După părerea mea, criza capitalismului pe care o cunoaștem în prezent este o criză structurală ; o criză structurală mai gravă, mult mai profundă și mai complexă decît cea... din anii '30... criza actuală are izvorul în logica internă a sistemului, dată fiind structura în care funcționează aceasta. Manifestarea ei cea mai neliniștitoare constă în caracterul structural al dezechilibrului care există între ritmul consumului și ritmul acumulării capitalului productiv... Datorită situației lor structurale, păturile superioare din societate dispun de capacitatea evidentă de a-și însuși roadele productivității tot mai mari pe care o face posibilă progresul tehnic. Această însușire le permite, pe de o parte, să acumuleze capitalul și pe de altă parte, să dezvolte, uneori în mod frenetic, o societate privilegiată de consum și aceasta în detrimentului ritmului acumulării de capital". [38])

Spre deosebire de gînditorii marxiști și de radicalii de stînga, R. Prebisch crede că actuala criză structurală a capitalismului „nu este o dovadă de decadență a acestuia", ci arată numai faptul că, „din cauza dinamicii sale", capitalismul „și-a depășit limitele", „a ieșit din făgașul său și că nu există nimic în sistem care, prin funcționarea lui spontană, să permită stăpînirea acestui fenomen".

O concluzie a celor relatate se înscrie pe linia celor susținute de economiștii marxiști, și anume că date fiind complexitatea actualei crize economice mondiale și gravitatea urmărilor ei îndeosebi asupra celor săraci, pe lîngă eforturile teoretice de clarificare științifică a tuturor aspectelor acestei problematici, sînt necesare grabnice măsuri practice, adoptarea unor măsuri imediate și pe termen lung pentru ieșirea din criză, care să atace răul din mai multe direcții în mod simultan, pentru a spori șansele unei reușite reale. Faptul că cele mai mari dificultăți le ridică structurile economice și politice anacronice din țările capitaliste dezvoltate, care nu pot fi schimbate cu ușurință, nu justifică ignorarea sau minimalizarea măsurilor care se impun în domeniul modificării structurilor tehnico-economice (restructurările de profil) ale diferitelor economii naționale, care decurg din posibilitățile pe care le oferă (și nu rare ori necesitățile pe care le impune) revoluția științifică și tehnică contemporană, înclinînd balanța în măsură sensibilă spre o mai bună combinare a creativității și inventivității umane cu tehnica (inclusiv informația și informatizarea) pentru a spori șansele dezvoltării raționale a tuturor popoarelor și ale supraviețuirii omenirii în ansamblul ei. [39])

Oricum, deosebirea de păreri care există între marxiști și radicalii de stînga, precum și între gînditorii aparținînd fiecăruia din aceste două curente progresiste de gîndire economică în legătură cu actuala criză economică mondială arată că unele aspecte ale problemei sînt insuficient cercetate, că unele demonstrații nu sînt îndeajuns de convingătoare, ceea ce justifică pe deplin continuarea dialogului dintre specialiștii de orientare progresistă pentru o mai bună cunoaștere a acestui proces complex și mai ales pentru elaborarea unei strategii realiste de ieșire din această criză. Acest dialog ar putea să constituie un bun prilej și pentru sporirea valorii operaționale a teoriei economice, amplificînd în mod substanțial contribuția ei efectivă la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

[31]) S. Amin — Une crise structurelle, ed. cit., p. 47—48 ; J. Matouk — Crise et avenir des régulations, în vol. L'Occident en désarroi, ed. cit., p. 305—307.

[32]) S. Amin — Développement autocentré, autonomie collective et ordre économique international nouveau : quelques réflexions, în vol. L'Occident en désarroi, ed. cit., p. 173.

[33]) A. Gunder Frank — Crisis : in the World Economy, ed. cit., p. 305—307.

[34]) Jacques Attali, Marc Guillaume — L'Anti-économique, PUF, Paris, 1974, p. 198

[35]) Les Cahiers du Club du „Nouvel Observateur", Nr. 6/1975, Paris, p. 13

[36]) UNCTAD VI — The Buenos Aires Platform. Final Document of the Fifth Ministerial Meeting of the Group of 77, Belgrade, 1983, TD/285, p. 7.

[37]) UNCTAD. Sixth Session, Belgrade, 6 June, 1983 : The World Economic Situation with Special Emphasis on Development : Aproaches to the Current World Economic Crisis and Perspectives for the 1980 s., including Issues, Policies and measures Relevant to the Attainment oft a New International Economic Order. World Economic Crisis and Perspectives for the 1980's, Report by the UNCTAD Secretariat, C.E. 83—51291, p. 10.

[38]) R. Prebisch — La crise du capitalisme et la périphérie, CNUCED, 1982, 6 juillet, Genève, p. 2—3.

[39]) Maria D. Popescu : Adaptarea la restricțiile crizei sau începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice ? Revista economică, Nr. 11 din 16 martie 1984, p. 18—19.

---

capacității colective de muncă în întreprinderile din R.D. Germană), publicat în numărul 4/1984 al revistei WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT. Din această perspectivă, pentru actuala etapă de dezvoltare a economiei R.D. Germane se impun cîteva direcții prioritare de acțiune. Pe un prim plan, opinează autorii, se situează folosirea deplină a capacității intelectuale de care dispune întregul personal tehnico-ingineresc. Totodată, legea economiei de timp își va spori impactul asupra proceselor productive, cu efecte uneori diferite în planul creșterii productivității muncii și al ocupării forței de muncă. În sfîrșit, opinează autorii, dezvoltarea în perspectivă necesită anumite redefiniri concepute în ce privește conținutul socialist al muncii și efectele aplicării unor strategii coerente de organizare rațională.

Stress

● *Factorii psiho-sociologici au fost de mai multă vreme incluși în ecuația productivității și a eficienței economice, dar studiile efectuate s-au concentrat îndeosebi asupra acelor categorii profesionale reunite sub denumirea generică de personal productiv. Iată însă că un alt fenomen se impune atenției cercetătorilor : stresul în rîndul factorilor de conducere la nivelul microeconomic. Cunoașterea cauzelor și a efectelor, bănuite a fi deosebit de complexe, este importantă pentru asigurarea viabilității unei unități economice, idee ce a constituit și premisa unei investigații ale cărei rezultate sînt prezentate de* Cary Cooper *și* Jules Arbose *în articolul „*Executive stress goes global*" (Stressul în rîndul cadrelor dobîndește un caracter global) publicat în numărul din mai al revistei „*INTERNATIONAL MANAGEMENT*". *Desfășurînd cercetarea într-un număr mare de țări capitaliste de pe cinci continente, autorii ajung la concluzia că acest fenomen nu este specific numai țărilor dezvoltate, ci afectează și țările în curs de dezvoltare ; o altă idee subliniată este influența agravantă a crizei economice. Individualizînd cîteva dintre efectele stresului asupra acestei categorii profesionale : îmbolnăviri frecvente, randament diminuat în muncă, erori decizionale, dezorganizarea vieții de familie — autorii au alcătuit, totodată, și o serie de factori care generează această maladie specifică. Între acestea sînt reținute: relații ierarhice neadecvate, program de lucru prelungit, prelungirea muncii la domiciliu, dificultățile adaptării la noul univers tehnologic, insatisfacții în muncă etc.*

FIȘE

Dialogul interdisciplinar al ştiinţei economice

(Urmare din pag. 21)

crete şi analizei structurale... şi ...deoarece se are în vedere... dialectica relaţiilor dintre structuri şi modelul comportamentului grupurilor, asigurîndu-se astfel ritmul evoluţiei economice în context istoric. Teoretică, întrucît vizează construirea unor formule generale pentru explicarea evoluţiei structurilor socio-economice"[14]).

În ceea ce priveşte **psihologia economică**, chiar dacă opiniile privind **obiectul** său de cercetare mai diferă încă (astfel, K.E. Werner vede în psihoeconomie „aplicarea principiilor şi metodelor psihologice la soluţionarea problemelor economice", în timp ce P. Albou o consideră „studiul, prin metodele psihologiei sociale, al problemelor umane generate de interacţiunile dintre indivizi şi grupuri, în cadrul relaţiilor cu lumea exterioară, fundamentate pe relaţiile băneşti"[15]), apare însă cu evidenţă **obiectivul** principal comun mai tuturor studiilor de psihologie economică întreprinse pînă acum, şi anume de reconsiderare a viziunii îngust-reducţioniste a lui **homo oeconomicus**, considerat şi în prezent de cea mai reprezentativă parte a gîndirii economice nemarxiste drept simbolul agentului raţional perfect, al cărui comportament se canalizează întotdeauna în direcţia cea mai bună. Sub acest aspect, putem considera că psihologia economică se plasează, dintr-un început, într-o poziţie comparabilă cu cea a sociologiei economice ; ea se preocupă de relativizarea conţinutului instrumentarului analitic al ştiinţei economice prin substituirea conceptului de mecanism cu cel de comportament, prin reamplasarea agentului economic în interiorul texturii relaţiilor sociale. De aceea, distincţia între psihologia economică şi sociologia economică este mai puţin una care să ţină de o opoziţie strictă între domeniile lor de investigare, ci mai mult una de orientare diferită : prima se preocupă cu observarea şi studierea fenomenelor la nivel micro, cea de-a doua cu investigarea unor relaţii şi interacţiuni mai ample.

Prima lucrare care a iniţiat calea reconsiderării viziunii economist-reducţioniste asupra comportamentului de ansamblu al agentului economic a fost studiul lui G. Katona asupra consumatorului[16]), analiză continuată ulterior prin opera lui J. Stoetzel[17]). Prin lucrările lui Katona, a fost astfel deschis studiul influenţei unor variaţi parametri asupra comportamentului de consum al grupurilor de referinţă, în funcţie de vîrstă, tip de familie etc. Ulterior, recurgîndu-se la concepte precum înclinaţie, gust etc., a fost constituit, treptat, un întreg domeniu de analiză prin lucrările lui V Packard[18]), J. Duesenberry[19]), J.K. Galbraith[20]) ş.a. şi, prin aceasta, psihologia economică, alături de sociologia şi antropologia economică, ajunge să pună pregnant în evidenţă reducţionismul şi limitările cognitive şi operaţionale intrinseci ale modelului lui **homo oeconomicus** şi, mai ales, să evidenţieze faptul că o înţelegere a acţiunii umane în universul economic nu poate fi realizată făcînd abstracţie de mediul social care o circumscrie.

■

UTILIZAREA instrumentarului analitic specific logicii ştiinţei ne-a permis să dobîndim o imagine coerentă asupra evoluţiei istorice a participării ştiinţei economice la dialogul interdisciplinar, esenţial caracterizată prin trecerea de la predominanţa interacţiunilor sub forma transferurilor metodologice la predominanţa interacţiunilor sub forma constituirii de domenii interdisciplinare. Şi, chiar dacă, într-un anumit sens, opinăm că această tendinţă spre interdisciplinarizare complexă se legitimează mai mult în planul logicii interne de dezvoltare a actului cunoaşterii economice (în polemică cu propriile-i elaborate) decît în acela al presiunii exercitate de ceea ce numim obiectul cunoaşterii, nu scăpăm însă din vedere faptul că aceste mutaţii euristice „interne" nu pot fi dislocate din contextul istoric „extern" care circumscrie evoluţia globală a ştiinţei economice.

În acest sens, adevărul este că problematicile structurale globale noi cu care se confruntă lumea contemporană — precum creşterea dezechilibrului mediului ambiant natural, limitele adaptării populaţiei la dimensiunile masive ale sistemului de organizare, interdependenţa globală a problemelor la nivelul întregii planete — nu pot fi acum abordate în mod eficient prin apelul la instrumentele obişnuite de politică economică (încurajarea investiţiilor, creşterea gradului de ocupare a forţei de muncă etc.). De aici, rezultă necesitatea extinderii conţinutului conceptelor economice tradiţionale, renunţarea la principiile şi metodele care au separat pînă acum economicul de celelalte domenii şi discipline, deschizîndu-se astfel drumul spre o nouă gîndire economică. De aceea, aşa după cum surprindea întru totul justificat un cunoscut economist român, economia nu va mai putea fi de acum înainte ruptă de mediul ecologic, social şi uman ; analiza economică, prognoza şi planificarea vor trebui să înglobeze probleme ale ecologiei, ale unui anumit nivel de trai ecologic, probleme ale tehnologiei şi sanogenezei, ale progresului tehnico-ştiinţific, împreună cu problemele nivelului calitativ al vieţii în sensul cel mai larg[21]). Şi, oare, nu dovedesc toate aceste evoluţii radicale ce marchează statutul actual ontologic, cognitiv şi operaţional-normativ al ştiinţei economice faptul că ea evoluează, în mod obiectiv, spre o poziţie aproape unică în marea familie a disciplinelor ştiinţifice, tinzînd să devină o veritabilă „ştiinţă de graniţă" între disciplinele omului şi cele ale naturii ? Nu tinde astfel economia să devină — odată cu recuperarea naturii ca variabilă a universului economic — **ştiinţa cel mai profund implicată** în studierea omului şi a mediului său psiho-social în intercorelare cu mediul natural, în studierea interacţiunilor om-natură în procesul producerii de bunuri materiale ? Nu sînt greu de sesizat noile şi profundele dimensiuni interdisciplinare pe care le dobîndeşte, în virtutea acestor evoluţii, ştiinţa economică. Se poate chiar afirma că, în condiţiile în care actul de cunoaştere economică tinde astfel să devină — prin structura sa intimă — un demers interdisciplinar, atunci faza actuală a constituirii de domenii interdisciplinare şi interdiscipline este cea care va predomina şi în viitor, creaţia acestor domenii şi ştiinţe interdisciplinare tinzînd să devină programată, sistemică şi integrată în strategia cercetării economice. Iar cunoaşterea şi participarea activă la acest proces de avangardă al dezvoltării cercetării şi cunoaşterii economice devin, în opinia noastră, tot mai mult imperative ale însăşi dezvoltării gîndirii economice marxiste, ale cărei afinităţi cu fenomenul interdisciplinarizării decurg în mod firesc şi decisiv din chiar fundamentele epistemologice interdisciplinare ale moştenirii teoretice lăsate de clasicii marxismului (viziunea sistemică, abordarea socio-istorică, concepţia genetică ş.a.).

[14]) J.P. Mockers, op. cit., p. 518
[15]) P. Albou, op. cit., p. 22 (apud X. Greffe, op. cit. p. 65).
[16]) G. Katona : „Psychological Analyses and Economic Behavior", New York, 1951
[17]) J. Stoetzel : „Cours de psychologie appliquée à l'économie", Bulletin de psychologie de l'Université de Paris, 1955—56
[18]) V. Packard : „Les obsédés du standing", Calmann—Levy, Paris, 1960
[19]) J. Duesenberry : „Income, Saving and the Theory of Consumer Behavior", Cambridge, Mass., 1949.
[20]) J.K. Galbraith : „L'ère de l'opulence", Calmann-Levy, Paris, 1961.
[21]) I. Olteanu : „Limitele progresului şi progresele limitelor", Ed. politică, Bucureşti, 1981.

Iniţiativa, participarea

(Urmare din pag. 20)

valorificare a propunerilor participanţilor la cercetarea noastră.

Comisiile pe domenii — catalizatoare ale creativităţii

CREATIVITATEA oamenilor muncii, manifestată în cadrul comisiilor pe domenii de activitate, constituie de asemenea una din direcţiile evidenţiate de studiul întreprins în întreprinderile citate. Dintre rezultatele obţinute în urma acţiunilor acestor comisii, menţionăm principalele invenţii şi inovaţii realizate prin colaborarea dintre comisia pentru dezvoltare, investiţii şi progres tehnic, cea pentru calitatea produselor şi eficienţă economică şi comisia inginerilor şi tehnicienilor : la întreprinderea „Victoria" — procedeu de obţinere a benzilor tuşate (eficienţă economică — 10 milioane lei/an) ; procedeu de obţinere a benzilor pentru maşini de scris (10 milioane lei/an) ; bloc programtor pentru rame Brückner (150 mii lei/an) ; mecanism de acţionare a pompei de apă la repunerea în funcţiune a maşinii de ţesut cu jet de apă (30 mii lei/an) ; la Întreprinderea de materiale de construcţii : maşină pentru curăţarea cortinelor la casetele în care se execută panouri prefabricate pentru pereţi exteriori (efecte — economii de forţă de muncă şi creşterea calităţii produselor) ; recuperator de căldură la fabrica de produse ceramice, atelierul II ; instalaţie de preparare şi dozare a plastifianţilor folosiţi la betoane ; dispozitiv de electrosecuritate şi decuplare automată la transformatorul de sudură.

Aceste cîteva forme de manifestare a iniţiativei creatoare şi răspunderii oamenilor muncii exprimă înalta lor conştiinţă muncitorească, accentuarea responsabilităţii faţă de rezultatele de producţie şi economice ale întreprinderilor.

15 Reproducția socialistă

SOCIETATEA UMANĂ pentru a exista trebuie să producă în permanență. Ea nu poate înceta să producă, după cum nu poate înceta să consume. De aceea, procesul de producție a bunurilor materiale are un caracter continuu, reînnoindu-se mereu.

Conținutul și trăsăturile reproducției socialiste. Caracterul intensiv al reproducției în etapa actuală

RELUAREA continuă a procesului de producție se numește reproducție. Karl Marx arăta că „Privit în conexiunea sa, continuă și în fluxul neîntrerupt al reînnoirii sale, orice proces de producție social este deci, în același timp, un proces de reproducție". În fiecare orînduire social-economică, reproducția are trăsături determinate de relațiile de producție dominante în societate.

Reproducția poate fi simplă sau lărgită. **Reproducția simplă** este reluarea procesului de producție la aceeași scară, cu aceeași cantitate de mijloace de producție și forță de muncă, plusprodusul fiind folosit în întregime pentru consumul individual. **Reproducția lărgită** constă în reluarea procesului de producție pe scară mai mare, cu o cantitate sporită de mijloace de producție și forță de muncă, prin folosirea unei părți a plusprodusului.

Reproducția are un caracter complex, presupunînd interacțiunea mai multor sfere și anume : producția, repartiția, schimbul, consumul. Raportul general dintre aceste sfere constă în rolul determinant al producției și, totodată, acțiunea celorlalte sfere asupra producției. Sferele reproducției evoluează și se diversifică sub influența unor factori materiali și economico-sociali.

Socialismul a lichidat proprietatea privat-capitalistă asupra mijloacelor de producție, a înlăturat cauzele care generau anarhia și spontaneitatea reproducției.

Socialismului îi este specifică reproducția lărgită înfăptuită planificat, în ritm înalt, pe baza mobilizării și valorificării superioare a resurselor materiale și de muncă. Toate acestea au loc în condițiile concordanței relațiilor de producție socialiste cu caracterul și nivelul forțelor de producție, în conformitate cu legea economică fundamentală a socialismului și cu condițiile specifice din fiecare țară.

Reproducția lărgită poate fi de două tipuri : 1) **reproducția lărgită extensivă**, aceea care se înfăptuiește pe seama creșterii volumului mijloacelor de producție și a cantității de forță de muncă ; 2) **reproducția lărgită intensivă**, aceea care are loc pe baza creșterii productivității muncii și a eficienței utilizării mijloacelor de producție.

Raportul dintre aceste două tipuri ale reproducției lărgite evoluează de la o etapă la alta. În țara noastră, în anii edificării socialismului s-au obținut succese importante în dezvoltarea potențialului productiv, în înzestrarea tehnică a muncii, creîndu-se condiții pentru ca în prezent să sporească rolul factorilor calitativi în dezvoltarea economico-socială. România este mai bogată de peste 15 ori față de 1950, avînd un venit național pe locuitor de peste 1 500 dolari, fiind în grupa a treia a țărilor în curs de dezvoltare, urmînd să treacă la sfîrșitul actualului cincinal în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie ; țara noastră dispune de peste 2 300 miliarde lei fonduri fixe.

În concordanță cu exigențele reproducției intensive se impune creșterea mai accentuată a productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții materiale, creșterea eficienței folosirii fondurilor fixe, reducerea mai puternică a cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale ; cincinalul 1981—1985 va marca un nou salt calitativ în toate domeniile.

Deci, **reproducția socialistă lărgită este procesul planificat de reluare continuă pe scară lărgită a producției de bunuri materiale și a serviciilor, asigurînd sporirea venitului național pe locuitor, creșterea cantitativă și calitativă a forței de muncă ocupate și perfecționarea neîncetată a relațiilor de producție socialiste, corespunzător dezvoltării multilaterale și permanente a forțelor de producție.**

Componentele principale ale reproducției sînt : a) reproducția produsului social ; b) reproducția forței de muncă ; c) reproducția relațiilor de producție.

Reproducția presupune și reproducerea condițiilor echilibrului ecologic dinamic, fără de care se îngustează posibilitățile de bază ale desfășurării ei.

Reproducția produsului social

TOTALITATEA bunurilor materiale create în decursul unei perioade de timp date, de obicei un an, constituie **produsul social.** Sub aspect natural-material produsul social se compune din mijloace de producție (inclusiv serviciile de producție) și din bunuri de consum (bunuri materiale și unele servicii de consum). Sub aspect valoric, produsul social este alcătuit din valoarea mijloacelor de producție consumate pentru producerea lui (f), valoarea produsului creat de munca pentru sine (r) și valoarea produsului creat de munca pentru societate (p).

Corespunzător împărțirii produsului social în mijloace de producție și bunuri de consum, producția socială se împarte în două mari sectoare : sectorul I, al producției mijloacelor de producție și sectorul II, al producției bunurilor de consum. La sfîrșitul unui proces de producție se obține o anumită cantitate de bunuri materiale(oțel, cărbune, mașini, țesături etc.). Pentru ca în continuare să se producă asemenea bunuri materiale, în cantitate mai mare, trebuie să aibă loc anumite procese și anume :

1. **Realizarea produsului social,** adică mișcarea permanentă a tuturor componentelor lui în formă materială și valorică, de la producție la consum, prin intermediul repartiției și schimbului.

Schimbul sau circulația mărfurilor are loc între unitățile economice din interiorul fiecărui sector al producției sociale precum și între cele două sectoare ca și între unitățile economice, pe de o parte, și populație, pe de altă parte. Astfel, se asigură în permanență legătura între producție, repartiție și consum prin intermediul circulației mărfurilor. Datorită existenței producției de mărfuri în socialism, circulația mărfurilor include și mijloacele de producție și bunurile de consum.

Deplasarea mărfurilor de la producție la consum prin intermediul banilor poartă denumirea de **circulația mărfurilor.** În țara noastră distingem circulația mărfurilor pe piața internă și pe piața externă.

Piața internă exprimă totalitatea relațiilor de vînzare-cumpărare care au loc în interiorul economiei naționale. Piața externă exprimă totalitatea relațiilor privind schimbul de mărfuri și servicii între țara noastră și alte țări.

2. **Reproducția lărgită a produsului social presupune asigurarea unor corelații între cele două sectoare ale producției sociale.** Aceste corelații au fost demonstrate de K. Marx în opera sa fundamentală **Capitalul,** atît pentru reproducția simplă cît și pentru cea lărgită. În reproducția socialistă lărgită corelațiile sînt :

$$I\ (r+p) > II\ (f)$$
$$I\ (f+r+p) > I\ (f) + II\ (f)$$
$$I\ (r+p) + II\ (r+p) > II\ (f+r+p)$$

în care : I = sectorul producției mijloacelor de producție ;
II = sectorul producției bunurilor de consum ;
f = valoarea mijloacelor de producție consumate ;
r = valoarea produsului necesar sau a produsului creat de munca pentru sine ;
p = valoarea plusprodusului sau valoarea produsului creat de munca pentru societate.

Aceasta înseamnă că pentru înfăptuirea normală a reproducției socialiste lărgite trebuie ca :

a) sectorul I să creeze mijloace de producție atît pentru înlocuirea mijloacelor de producție consumate, cît și pentru reluarea pe scară lărgită a producției în ambele sectoare ;

b) sectorul II să creeze bunuri de consum pentru satisfacerea necesităților oamenilor muncii din ambele sectoare. Trebuie să se aibă în vedere atît necesitățile de consum ale lucrătorilor deja existenți, cît și ale celor intrați pentru prima oară în producție ;

c) sectorul I și sectorul II să producă bunurile necesare și pentru consumul din sfera neproductivă și pentru acoperirea rezervelor de stat.

În interacțiunea dintre cele două sectoare ale producției so-

ciale, rolul determinant îl are sectorul I — producția mijloacelor de producție. Dezvoltarea prioritară a sectorului I față de sectorul II are un caracter legic. Legea economică comună care guvernează raportul dintre dezvoltarea sectorului I și a sectorului II în condițiile reproducției lărgite este **legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție față de producția bunurilor de consum.** Ea are un caracter obiectiv și istoric. Creșterea cu precădere a sectorului I este o necesitate pentru țările care înfăptuiesc reproducția lărgită și, îndeosebi, pentru cele care se industrializează. Ea își găsește expresia în industrializarea socialistă a României, promovată cu fermitate îndeosebi de la Congresul al IX-lea al partidului. Prin aceasta se asigură dezvoltarea proporțională, echilibrată, în ritm susținut a complexului economic național unitar și eficient.

Reproducția forței de muncă

REPRODUCȚIA socialistă lărgită include ca o componentă importantă reproducția lărgită a forței de muncă.

Reproducția lărgită a forței de muncă înseamnă refacerea și menținerea capacității de muncă a lucrătorilor ocupați în producție și în domeniul social-cultural, mărirea planificată a numărului lucrătorilor ocupați, concomitent cu creșterea calificării lor profesionale, ca și repartizarea și utilizarea rațională a lor. Reproducția lărgită a forței de muncă are o latură cantitativă și alta calitativă.

Latura cantitativă presupune creșterea populației, refacerea forței de muncă, mărirea numărului lucrătorilor ocupați în ramurile și întreprinderile sferei productive, atît cele existente cît și cele noi care apar sub influența progresului tehnico-științific. Sursele principale pentru acoperiea acestui necesar sînt :

a. Sporirea naturală a resurselor de muncă. La 1 ianuarie 1984 R.S. România avea o populație de 22 593 720 locuitori. Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a analizat în ședința sa din 24 februarie 1984 evoluția principalelor fenomene demografice și a adoptat o hotărîre cu un ansamblu de măsuri menite să conducă la creșterea natalității la 19—20 la mia de locuitori.

b. Atragerea în producție a unor persoane apte de muncă, dar încă neîncadrate, cum ar fi : femei casnice, tinerii care încheie stagiul militar, cei care rezultă din raționalizarea activităților administrativo-funcționărești.

c. Redistribuirea forței de muncă între ramuri și sectoare de activitate în conformitate cu nevoile economiei naționale, ale creșterii eficienței economice și cu posibilitățile oferite de progresul tehnico-științific.

Dezvoltarea și modernizarea economiei românești au determinat mărirea considerabilă a populației ocupate, concomitent cu îmbunătățirea structurii ei. În anul 1980 populația ocupată în economia noastră națională a fost de 10,4 milioane persoane, urmînd ca în anul 1985 să crească la 11,5 milioane, iar în anul 1990 la 11,8—12,00 milioane.

S-au înfăptuit mutații importante în structura forței de muncă pe ramuri economico-sociale și în profil teritorial, urmărindu-se repartizarea judicioasă a forței de muncă și utilizarea ei cît mai eficientă.

Latura calitativă a reproducției lărgite a forței de muncă presupune calificarea lucrătorilor și creșterea permanentă a calificării pe fondul ridicării gradului de cultură generală a oamenilor muncii, îmbunătățirea structurii profesionale, precum și utilizarea eficientă a forței de muncă.

Calificarea lucrătorilor potrivit cerințelor economiei naționale se realizează prin : a) sistemul de învățămînt ; b) calificarea la locul de muncă. Prin **sistemul învățămîntului** profesional, mediu de specialitate și superior se asigură formarea unui număr important de cadre cu o temeinică pregătire profesională și politică, de profil larg. Concomitent, **calificarea la locul de muncă** contribuie în bună măsură la formarea profesională a lucrătorilor, corespunzător condițiilor concrete ale economiei noastre naționale.

În R.S.R., sistemul național de perfecționare a forței de muncă se caracterizează prin principiul formării permanente a cadrelor sub forma **reciclării profesionale a tuturor oamenilor muncii din unitățile socialiste.** Aceasta se află în concordanță cu cerințele mereu sporite față de calitatea forței de muncă pe care le presupune revoluția tehnico-științifică contemporană. Calificarea și perfecționarea forței de muncă înseamnă formarea unor lucrători cu o temeinică pregătire profesională și, totodată, cu un grad înalt de conștiință socialistă, cu un profil moral-politic ridicat.

În strînsă legătură cu pregătirea și perfecționarea forței de muncă se află stabilirea anumitor proporții între categoriile de lucrători pregătiți printr-o formă sau alta, repartizarea judicioasă a lor pe întreprinderi, ramuri, teritoriu etc., **adică utilizarea rațională a forței de muncă.**

Reproducția relațiilor de producție

RELAȚIILE DE PRODUCȚIE constituie forma socială a producției, cadrul general în care se înfăptuiește reproducția forțelor de producție. Între forțele de producție și relațiile de producție există o legătură dialectică. Mutațiile de ordin cantitativ, calitativ și structural ce se petrec în domeniul forțelor de producție influențează direct relațiile de producție.

Relațiile de producție, înțelese ca unitate a raporturilor sociale din producție, repartiție, schimb și consum sînt influențate nemijlocit de mutațiile importante din cadrul economiei noastre naționale cum ar fi : îmbunătățirea structurii pe ramuri, repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe teritoriul țării, perfecționarea structurii profesionale și a conținutului calificării, introducerea în producție a celor mai avansate realizări ale științei și tehnicii, îmbunătățirea condițiilor de muncă, ridicarea productivității, ameliorarea mediului ambiant etc.

Partidul și statul nostru desfășoară o activitate susținută pentru perfecționarea conștientă, planificată a relațiilor de producție în concordanță cu nivelul și caracterul forțelor de producție.

Reproducția relațiilor de producție socialiste cuprinde : a) reproducția lărgită a relațiilor de proprietate ; b) reproducția relațiilor de colaborare tovărășească și ajutor reciproc ; c) dezvoltarea și perfecționarea relațiilor socialiste de repartiție ; d) reproducția lărgită a relațiilor de consum ; e) perfecționarea formelor și metodelor de organizare științifică a producției și a muncii, a conducerii și planificării economiei.

a) Reproducția lărgită a relațiilor de proprietate include atît dezvoltarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție în ambele forme (proprietatea întregului popor și cooperatistă) cît și creșterea proprietății personale asupra bunurilor de consum. Acest proces necesită sporirea obiectului proprietății socialiste, întărirea, dezvoltarea și apărarea proprietății socialiste, îmbunătățirea gradului de socializare și concentrare a producției, precum și creșterea proprietății personale asigurată de dezvoltarea proprietății socialiste.

b) Reproducția relațiilor de colaborare tovărășească și ajutor reciproc presupune : lărgirea schimbului socialist de activități între clase și pături sociale, între membrii societății ; dezvoltarea diviziunii sociale a muncii ; mărirea gradului de specializare și cooperare în producție ; sporirea participării directe și eficiente a oamenilor muncii la conducerea vieții economico-sociale, în contextul dezvoltării democrației muncitorești, revoluționare, a autoconducerii muncitorești ; întărirea unității moral-politice și coeziunii întregului popor în jurul partidului în frunte cu secretarul său general.

c) Dezvoltarea și perfecționarea relațiilor socialiste de repartiție înseamnă creșterea cointeresării materiale a oamenilor muncii în rezultatele activității lor, utilizarea rațională a venitului național pentru dezvoltare și consum, repartizarea judicioasă a fondului de consum în fond de consum individual și fond de consum social.

d) Reproducția lărgită a relațiilor de consum include : sporirea consumului productiv și neproductiv în corelație directă cu productivitatea muncii, sporirea cererii solvabile, determinarea științifică a necesităților de consum etc.

e) Dezvoltarea și perfecționarea continuă a forțelor și a relațiilor de producție necesită perfecționarea metodelor de organizare a muncii și producției, a conducerii și planificării economiei naționale. Prin perfecționarea acestor metode se creează un cadru mai favorabil pentru reluarea procesului de producție la un nivel mereu mai ridicat și mai eficient. În acest context se înscriu și măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar — mecanism la temelia căruia a fost așezat principiul autoconducerii muncitorești, autogestiunii unităților economice și autoaprovizionării teritoriale.

Asigurarea concordanței relațiilor de producție cu nivelul și caracterul forțelor de producție constituie o preocupare esențială a partidului și statului nostru, datorită faptului că și în socialism forțele de producție reprezintă latura determinantă, cea mai dinamică a producției sociale. Perfecționarea relațiilor de producție este un proces ce se înfăptuiește în mod planificat, conștient prin măsuri sistematice întreprinse de organele de partid și de stat. Acest proces nu exclude posibilitatea ivirii unor contradicții neantagoniste între relațiile de producție și forțele de producție, a căror rezolvare asigură perfecționarea relațiilor de producție și creșterea acțiunii lor stimulatoare asupra dezvoltării forțelor de producție.

conf. dr. Dumitru CIUCUR

ÎNTREBĂRI

1. Ce este reproducția socialistă lărgită și care sînt principalele ei componente ?

2. Ce este produsul social și din ce se compune el sub aspect natural-material și valoric?

3. În ce constă realizarea produsului social și ce corelații presupune aceasta?

4. Ce înseamnă reproducția forței de muncă și care sînt laturile ei?

5. Ce înseamnă reproducția relațiilor de producție socialiste și ce cuprinde aceasta?

„Una din cele mai grave probleme nesoluționate ale lumii de astăzi este perpetuarea stării de subdezvoltare în care se mai află o mare parte a omenirii, ca rezultat al vechii politici imperialiste și colonialiste ce a dus la împărțirea lumii în țări sărace și bogate. De lichidarea subdezvoltării depinde în mod direct instaurarea unor relații de încredere, colaborare și pace în lume. Din păcate, trebuie să spunem că în această direcție s-a făcut, practic, extrem de puțin".

NICOLAE CEAUȘESCU

Confruntări pe plan internațional privind subdezvoltarea și căile de eradicare a acesteia (I)

EXISTENȚA în lumea în care trăim a unor uriașe decalaje între nivelul dezvoltării economico-sociale a țărilor constituie baza economică a inegalităților, inechității, asimetriilor în interdependențele dintre state. Ilustrate prin polarizarea lumii în state bogate și state sărace, dezvoltate și în curs de dezvoltare, decalajele economice internaționale reprezintă nu numai unul din fenomenele cele mai caracteristice și mai dramatice ale zilelor noastre, ci și un subiect de profundă îngrijorare pentru opinia publică internațională, evidențiindu-se și legătura indisolubilă dintre asigurarea păcii pe plan mondial și crearea condițiilor pentru dezvoltarea economică normală a tuturor statelor, pentru realizarea deziderатului de apropiere și egalizare relativă a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor.

Pe plan internațional se desfășoară — avînd în vedere importanța covîrșitoare a problemei în discuție — importante și aprinse controverse teoretice ca și dispute politice intense, care reflectă existența unor concepții și a unor orientări politice deosebite despre dezvoltare, creștere economică și progres economic în general, ca și despre conținutul subdezvoltării și căile concrete, practice, de eradicare a acestui adevărat flagel al secolului nostru[1]). Înaintea revoluției industriale, oamenii din toate țările, cu excepția claselor dominante, trăiau în condiții relativ similare, apropiate de nivelul subzistenței. De-abia în ultimele două—trei secole s-au format marile decalaje existente astăzi între țările bogate și cele sărace, între națiunile dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Mai mult, decalajele economice dintre țări nu numai că nu se reduc, ci au tendința de a se adînci[2]), așa după cum constată chiar autori occidentali. Actuala criză economică mondială, ca manifestare a crizei vechii ordini economice internaționale, contribuie la adîncirea decalajelor, la menținerea stării de subdezvoltare într-un număr însemnat de țări ale lumii.

Există o extrem de bogată literatură economică (și politologică) internațională în care sînt abordate forțele motrice care au influențat creșterea economică în țările dezvoltate, în special în țările capitaliste dezvoltate vest-europene. În mare măsură, literatura occidentală abordează subdezvoltarea economică sau rămînerea în urmă ca rezultat al nereușitei țărilor subdezvoltate de a copia calea urmată de actualele țări occidentale dezvoltate.

În teoria economică tradițională a devenit o adevărată modă de a trata economia subdezvoltată drept o economie în care oamenii sînt săraci pentru că nu au fost în stare să-și exploateze resursele naturale și umane naționale. În multe din teoriile privind dezvoltarea, altele decît cele bazate pe concepția materialist-dialectică, predominarea agriculturii de subzistență, nivelul redus al acumulării, absența spiritului de inițiativă sînt elemente importante prin care se încearcă explicarea fenomenului subdezvoltării. Aceste teorii abordează, de regulă, subdezvoltarea ca rezultat al interacțiunii unor factori cu caracter cu precădere interni, specifici pentru țările subdezvoltate.

Teoria „ortodoxă" occidentală a dezvoltării, care cuprinde orientări variate, de la cea strict neoclasică la teoria „stadiilor de dezvoltare" și teoriile excedentului de forță de muncă, ale creșterii echilibrate și neechilibrate și ale „capcanei creșterii populației" și acumulării capitalului este deci eterogenă în ceea ce privește modul de explicare a fenomenului subdezvoltării. Ea are însă două elemente comune importante, și anume: a) dezvoltare înseamnă progres în direcția unor obiective generale bine definite, corespunzătoare condițiilor economice, instituționale și sociale care există în țările cele mai dezvoltate; b) țările rămase în urmă vor putea progresa numai după ce vor fi fost eliminate anumite obstacole sociale, politice, culturale, instituționale[3]).

În cadrul teoriei „ortodoxe" a dezvoltării se pot găsi asemenea teorii cum sînt cele ale suprapopulării țărilor rămase în urmă, care pun subdezvoltarea pe seama unui raport exagerat între populație și teren și a ratei ridicate a natalității și care au o singură „rețetă" pentru eradicarea subdezvoltării: controlul exploziei demografice. Alte teorii din aceeași familie au în vedere determinismul geografic, care explică subdezvoltarea ca fiind un rezultat al existenței unor limitări fizice din partea mediului înconjurător. Teoriile determinismului geografic susțin că țările tropicale sînt sărace pentru că clima este nefavorabilă, solul sărac, iar resursele naturale nu sînt cunoscute. O variantă a acestor teorii pornește de la ideea că țările subdezvoltate sînt marcate de un grad de cultură inferior al populației[4]). De asemenea, teoria „economiei dualiste" încearcă să explice subdezvoltarea prin existența în țările în curs de dezvoltare a unor sectoare separate, „tradiționale", și „moderne" între care nu există o legătură satisfăcătoare[5]).

Teoriile economice privind determinismul geografic și dualismul în explicarea subdezvoltării sînt înrudite cu resemnarea filozofică în fața naturii și a caracterului durabil al sărăciei. Promotorii conceptului „economiei duale" pornesc de la observația că dezvoltarea are loc în mod inegal atît în cadrul, cît și între sectoarele economiei unei țări. Cea mai larg răspîndită formulare mai recentă este cea a lui W. Arthur Lewis în care se fac trei prezumții de bază cu privire la structura unei economii subdezvoltate, și anume: a) tehnologia poate fi divizată între sectorul care utilizează capital (sectorul capitalist) și cel care nu utilizează capital (sectorul de subzistență); b) oferta de forță de muncă este elastică la un nivel convențional al salariilor; c) acumularea este realizată în mare măsură de către cei care primesc venituri, altele decît din salarii (adică de către posesorii capitalului). Asemenea presupuneri sau variante ale acestora au fost utilizate în explicarea accelerării creșterii, alocării forței de muncă și schimbărilor în distribuția veniturilor[6]).

O variantă, a teoriei economice „ortodoxe" privind dezvoltarea, a luat forma **structuralismului,** care constă în încercarea de a identifica anumite rigidități specifice, rămîneri în urmă, alte caracteristici ale structurii economice a țărilor în curs de dezvoltare de natură să afecteze ajustările economice și posibilitățile de alegere a alternativelor politicii de dezvoltare[7]). Dintre structuraliști în teoria dezvoltării cei mai cunoscuți sînt: Paul Rosenstein-Rodan, Ragnar Nurske, W. Arthur Lewis, Raul Prebisch, Hans Singer și Gunnar Myrdal. Indepărtarea acestora de doctrina neoclasică este adesea numai meto-

[1]) Vezi în această privință N.S. Stănescu, Decalaje economice ale lumii contemporane, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1980.
[2]) Lester Brown, The Twenty Ninth Day, în special capitolul 8, pag. 192 și următoarele
[3]) M.V. Srinivasa Gowda, Interpretation of Underdevelopment Dynamics : An Anti-Neo-Classical Approach, în Bulletin of Information, I.S.V.E., Napoli, 1979, pag. 2
[4]) Teoria determinismului geografic își leagă numele de Pierre Gourou (lucrarea : The Tropical World. Its Social and Economic Conditions and Future Status, New York, 1953) și de Lee Douglas, (lucrarea : Climate and Economic Development in the Tropics, New York, 1957)
[5]) Teoria dualismului sociologic își leagă numele de J.H. Boeke, autor al lucrării Economics and Economic Policy of Dual Societies, New York, 1953
[6]) Hollis B. Chenery, The Structuralist Approach to Development Policy, in American Economic Review, vol. 65, nr. 2, mai 1975, pag. 311
[7]) Idem, pag. 310

dologică, nu de natură conceptuală. Orientări structuraliste se regăsesc în curentul de idei neoclasice, ca și în cele radical sau „neomarxist". În același timp, confruntarea dintre neoclasici, structuraliști și „neomarxiști" (de fapt, radicali) este mai evidentă în spațiul politicii externe legate de dezvoltare, decît în domeniul politicii interne. Concepția structuralistă cu privire la dezvoltare, așa cum este caracterizată de rigiditățile care limitează ajustările economice pretinde un cadru analitic în care politica externă să fie mai strîns legată de alocarea pe plan intern a resurselor decît în abordarea neoclasică, în care se minimalizează aceste restricții. În lumea contemporană însă mulți dintre „structuraliști", adepți ai analizelor bazate pe modele matematico-statistice practic pot fi greu deosebiți de adepții curentului neoclasic, care urmăresc înlăturarea obstacolelor din calea funcționării pieților, astfel încît lumea reală să semene cît mai mult cu modelele lor simplificate.

Tocmai în acest context se evidențiază faptul că unele teorii mai pragmatice încearcă să abordeze dezvoltarea și să explice subdezvoltarea prin existența — mai ales pe planul intern al economiilor țărilor în curs de dezvoltare — a unor „factori limitativi" sau a unor „obstacole în calea dezvoltării".

Obstacolele, factorii limitativi din economia țărilor rămase în urmă sînt considerați a fi de natură autogeneratoare. În această orientare sînt cuprinse teorii din gîndirea economică „ortodoxă" occidentală, adesea retrograde sau chiar unele care frizează absurdul, așa cum este cea a „cercurilor vicioase".

Economistul radical francez François Perroux, adesea considerat și „neomarxist" a abordat subdezvoltarea considerînd că aceasta nu este o problemă care se poate trata luînd națiunile în mod izolat, că subdezvoltarea nu poate fi izolată de analiza economică a dezvoltării și că abordînd subdezvoltarea reiese în evidență și faptul că teoria dezvoltării și creșterii economice este încă relativ rudimentară[8]). Analizînd unii indicatori economici ai țărilor dezvoltate François Perroux ajunge la concluzia că o primă caracteristică a economiei acestor țări este juxtapunerea unor economii de tipuri diferite, și anume sectoare capitaliste și sectoare necapitaliste sau precapitaliste. O a doua trăsătură caracteristică a economiilor țărilor în curs de dezvoltare este dependența lor financiară de exterior.

Analizînd aceste două trăsături se ajunge la evidențierea a patru cercuri vicioase caracteristice ale subdezvoltării, și anume: a) în multe țări subdezvoltate, rata natalității și rata creșterii nete a populației sînt ridicate, nivelul de subzistență elementar fiind redus; reducerea mortalității sporește rata de creștere netă a populației, ceea ce riscă să ducă la reducerea nivelului de subzistență; b) industrializarea este necesară în țările în curs de dezvoltare; ea presupune dezvoltarea agriculturii pentru a furniza materii prime locale și a majora ratiile lucrătorilor; dar unele țări în curs de dezvoltare trebuie să-și echilibreze balanța lor de plăți prin intermediul agriculturii; altele își echilibrează comerțul lor exterior pe seama unui anumit produs industrial (de exemplu, Venezuela cu ajutorul petrolului); investițiile sînt specializate, particularizate, dominate de străinătate și nu se difuzează în mod automat în agricultură, ci ating cu precădere anumite ramuri industriale; c) venitul național este scăzut în cazul țărilor în curs de dezvoltare; de aici, o cantitate redusă de acumulări, care sînt investite sau nu și necesitatea de a recurge la impozite (dar masa contribuabililor este redusă), de aceea, investițiile provin din străinătate, dar acestea nu se difuzează automat în cadrul țării; d) venitul național este scăzut; de aici, un nivel proporțional ridicat al consumului, care nu este bine structurat; consumurile individuale sînt imperfect dependente de dimensiunea fluxurilor monetare, de masa de bani aflată în circulație[9]).

După cum se vede, însăși formularea „cercurilor vicioase", pe care am preluat-o de la Perroux, este grăitoare: cazurile alese nu sînt în mod necesar tipice, ele nu s-au verificat odată cu trecerea anilor de cînd au fost formulate și, în plus, ridică unele semne de întrebare justificate. În primul rînd, se abordează într-un mod nefundamentat problema dotării unei țări cu principala resursă, și anume cu forță de muncă, creșterea populației fiind apreciată drept o cauză a reducerii nivelului de subzistență; or, abundența acestui factor de producție, dacă există, este de natură să sprijine și nu să restricționeze dezvoltarea economică, așa cum arată experiența acelor țări în curs de dezvoltare care au știut să utilizeze în mod corespunzător dotarea cu acest factor de producție. În al doilea rînd, desigur dezvoltarea industriei pretinde și o dezvoltare armonioasă a agriculturii, dar nu este justificată corelația dintre dezvoltarea agriculturii și formarea numai în acest sector economic a unor produse de export cu care țara în curs de dezvoltare în cauză să echilibreze schimburile sale comerciale cu străinătatea și balanța sa de plăți; dimpotrivă, dezvoltarea industriei este chemată să ofere pentru export o gamă sporită de produse ca și posibilitatea reală de a-și diversifica exporturile, de a elimina asimetriile din structura schimburilor comerciale cu țările dezvoltate. În plus, nu există nici o justificare ca investițiile care se întreprind în țările în curs de dezvoltare să fie în mod necesar orientate spre alte sectoare decît cel al agriculturii. Dimpotrivă, o strategie de dezvoltare consecventă urmărește dezvoltarea armonioasă, atît a industriei, cît și a agriculturii; chiar dacă ar exista țări în curs de dezvoltare care dezvoltîndu-și industria, acordă o mai mică atenție agriculturii, o asemenea politică de dezvoltare nu poate fi ridicată la nivel de „lege" și considerată drept „cerc vicios", dificil de rupt. În al treilea rînd, nivelul venitului național poate fi într-adevăr redus în multe țări în curs de dezvoltare, atît în termeni absoluți cît și pe locuitor, iar nivelul acumulării poate fi insuficient pentru a sprijini o dezvoltare susținută pentru o perioadă de lungă perspectivă. Trecînd peste considerentul că masa contribuabililor este redusă și că deci încasările fiscale ar fi reduse — ceea ce s-ar referi mai ales la impozitele pe venituri — proveniența investițiilor din străinătate nu este în mod necesar explicabilă prin insuficiența prelevărilor fiscale, ci prin structura lor, prin necesitatea atragerii de resurse externe, pentru sprijinirea dezvoltării sub forma unor mijloace de muncă, tehnologie, și nu în general a capitalului; de altfel, pentru multe dintre țările care actualmente sînt dezvoltate a fost specifică o perioadă de timp în care au fost atrase resurse materiale și financiare străine pentru sprijinirea dezvoltării, pentru construirea bazei materiale. De asemenea, difuzarea sau nedifuzarea într-o economie a investițiilor — interne sau străine — nu poate fi considerată drept o trăsătură definitorie a procesului de dezvoltare în toate țările în curs de dezvoltare, întrucît experiențele în acest domeniu au fost extrem de variate și au avut la bază orientări politice și sociale diferite. În al patrulea rînd, dacă venitul național este redus aceasta nu înseamnă că el este în mod necesar și consumat în mod nechibzuit, stabilirea modului lui de utilizare fiind un atribut al fiecărei țări în parte, al politicii sale economice și sociale. În acest domeniu, de asemenea, experiențele sînt extrem de diferite în cadrul țărilor în curs de dezvoltare. Așadar, cercurile vicioase ale subdezvoltării nu constituie, după cum reiese, legități imuabile ale procesului de dezvoltare pe care îl parcurg țările în curs de dezvoltare.

Mai interesant este faptul că pentru a rezuma părerea sa despre subdezvoltare, François Perroux arăta că aceasta este o economie dezarticulată din motive structurale, fiind expusă în mod continuu la blocaje ale dezvoltării sau creșterii, iar aceste blocaje constituie regula, atîta timp cît nu se aplică o politică premeditată și conștientă, menită să sfarme cele patru cercuri vicioase. După părerea lui Perroux, natura economică a subdezvoltării pune în evidență o noțiune nouă și anume aceea a dezvoltării armonioase sau a creșterii armonioase care este mai radicală decît cea pe care o utilizează țările dezvoltate; pentru țările subdezvoltate, dezvoltarea armonioasă este caracterizată prin ruperea cercurilor vicioase și stabilirea de organe și canale de transmisie, care să permită propagarea impulsurilor de dezvoltare sau de creștere economică.

Se știe însă că teoria cercurilor vicioase ale sărăciei, sau cum o formula Ragnar Nurkse că „o țară este săracă pentru că este săracă", a fost combătută nu numai de marxiști, ci chiar de către unii reprezentanți ai școlii neoclasice. Teza poate fi exprimată sub forma unui model intuitiv. Variabilele și relațiile cruciale în cele mai multe modele ale creșterii economice sînt următoarele: creșterea venitului este o funcție a ratei de acumulare a capitalului, adică a investițiilor; investițiile depind de acumulări, iar acumularea este o funcție a venitului. De aici, creșterea venitului depinde de creșterea volumului capitalului, iar creșterea volumului capitalului depinde de creșterea venitului. Modelul care stă la baza tezei „cercurilor vicioase" ale sărăciei pornește de la noțiunea că nivelul redus al venitului însuși împiedică formarea capitalului (acumularea și investițiile) necesar pentru a majora venitul. Acesta este menit să explice continuarea unei creșteri economice zero sau neglijabile[10]).

Explicațiile de mai sus privind subdezvoltarea au un caracter neistoric sau chiar antiistoric, un caracter retrograd.

dr. Aurel GHIBUȚIU

[8]) François Perroux, Trois outils d'analyse pour l'étude du sous-développement, în Economies et Societes, Cahiers de l'I.S.M.E.A., Serie F, nr. 27, tome XII, nr. 6—7, iunie 1978, pag. 1245 și următoarele.
[9]) Idem, pag. 1 250—1 255.
[10]) P.T. Bauer, Dissent on Development, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1972, pag. 35.

DIN PRESA STRĂINĂ

South
The Third World magazine

Intensificarea exporturilor — condiție a depășirii crizei datoriei externe

REVISTA „South" care apare la Londra a publicat în numărul său din decembrie 1983 un articol — din care prezentăm largi extrase — privind importanța facilitării exporturilor țărilor în curs de dezvoltare ca o condiție a depășirii dificultăților lor financiare și a asigurării dezvoltării pe baze stabile a economiei mondiale.

SPORIREA exporturilor în vederea depășirii dificultăților financiare constituie, teoretic, o strategie pentru țările în curs de dezvoltare acceptată aproape unanim, în egală măsură de debitori și creditori. Pe această cale, debitorii și-ar putea asigura fondurile necesare acoperirii datoriilor provenind din dobînzi și împrumuturile contractate, restabilindu-și totodată poziția de clienți solvabili, în relațiile cu băncile.

Acestea sînt considerentele pentru care, relansarea economică în țările occidentale — care ar trebui să fie însoțită de expansiunea piețelor — a devenit atît de importantă. Din aceleași rațiuni, reorientarea resurselor către sectoarele de export reprezintă elementul principal al politicilor de adaptare care constituie o cerință urgentă pentru țările în curs de dezvoltare ; și, frecvent, o condiție cheie pentru obținerea de noi împrumuturi din partea Fondului Monetar Internațional.

Cît de realistă este, însă, pentru debitori, o strategie orientată către export în condițiile în care aceștia sînt confruntați cu restricții din ce în ce mai mari — taxe vamale și limitări cantitative —, pentru a-și vinde o parte din produse pe piața țărilor industrializate ? Țările industrializate sînt, desigur, și principalii creditori. Dacă tendința de accentuare a protecționismului în ce privește importurile nu se va inversa, debitorii din lumea a treia au puține șanse să-și plătească datoriile. Ca urmare, va fi mai greu pentru țările în curs de dezvoltare să reintre pe calea unei creșteri economice rezonabile. Mai mult, creșterea protecționismului poate duce chiar la oprirea procesului de relansare economică a țărilor dezvoltate.

Această problemă trezește neliniște și în rîndul specialiștilor din cadrul Acordului general pentru tarife și comerț de la Geneva (G.A.T.T.). După cum arată un recent raport al G.A.T.T., „O soluție reală (în problema datoriilor) poate fi obținută în ultimă analiză numai prin facilitarea crescîndă a comerțului : fără acces liberalizat pe piețele țărilor creditoare pentru acele mărfuri pe care țările debitoare le pot produce în condiții de avantaj comparativ, nu poate fi acoperit pe deplin serviciul actualei lor datorii față de străinătate".

Țările industrializate au luat noi măsuri protecționiste chiar în perioada de cînd criza datoriei externe a atins punctul maxim. Trei din principalele țări debitoare au fost afectate de noile reglementări care vor face ca exporturile lor să devină mai scumpe pe cele mai importante din piețele lor de desfacere. Specialiștii G.A.T.T. estimează că deja 30 pînă la 40% din bunurile, însumînd 200 miliarde de dolari, vîndute de țările nepetroliere în curs de dezvoltare pe piețele țărilor creditoare sînt supuse la o serie de restricții.

Potrivit unor estimări, fiecare punct procentual cu care cresc tarifele de import în lume — sau echivalentul lor în alte forme de protecționism, cum ar fi raționalizarea importurilor și sistemul de licențe — înseamnă pentru țările în curs de dezvoltare cu nivel mediu al venitului pe locuitor pierderi de circa

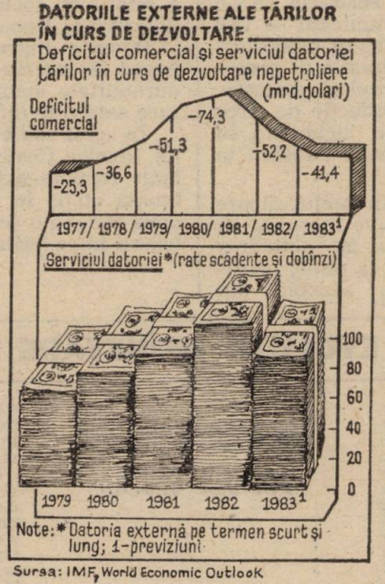

5 miliarde dolari. Dacă, formal, statele occidentale industrializate susțin public avantajele pieței libere, în realitate — arată în continuare revista „South" — ele își iau toate măsurile pentru a-și proteja industria și locurile de muncă față de concurența externă.

În anii '70 exista un consens general asupra faptului că Europa, Japonia și America de Nord vor trebui să renunțe treptat la industriile îmbătrînite, devenite necompetitive, și că investițiile și forța de muncă vor trebui reorientate către industrii de viitor, în special servicii și tehnologii de vîrf. Țările în curs de dezvoltare ar fi urmat să preia producția intensivă în forță de muncă la care renunță țările dezvoltate. Principala divergență se referea la rapiditatea cu care să se efectueze transferul de producție spre țările în curs de dezvoltare și la măsura în care el ar putea avea loc pe baza unei dirijări globale. Țările industrializate susțineau că el nu poate fi dirijat pe scară amplă și că ar trebui lăsat mai ales pe seama forțelor pieței.

Dar, pe măsură ce recesiunea s-a adîncit, părerile s-au schimbat. Muncitorii ezită să accepte schimbări cînd șomajul atinge cote ridicate și cînd climatul economic este nesigur. Unele industrii din America de Nord și Europa, ca siderurgia de exemplu, au continuat să se restrîngă în condițiile reducerii cererii. Fenomenul a fost însă însoțit de măsuri menite să protejeze ce a mai rămas din această industrie.

Exporturile braziliene de plăci de oțel-carbon și de anumite oțeluri speciale au fost afectate de reglementări ca secțiunea 201 din Legea comerțului a S.U.A., care permite producătorilor americani să fie protejați de importuri concurente în cazul cînd Departamentul comerțului apreciază că asemenea importuri afectează industria internă. În același timp, sistemul de cote în agricultura S.U.A. a limitat posibilitățile de export ale țărilor latino-americane și din zona Caraibilor. Mexicul, cu exporturile sale de fructe și legume și Argentina — cu carnea de vită sînt exemple ale unora din principalii debitori afectați în capacitatea lor de a obține valută.

*Schemele speciale stabilite în anii '70 pentru a sprijini țările în curs de dezvoltare sînt folosite acum împotriva lor. Potrivit acestor scheme — sistemul generalizat de preferințe —, anumitor produse exportate de țările lumii a treia li se permitea intrarea pe piețele occidentale fără a li se impune nivelul obișnuit al taxelor vamale. Din ce în ce mai mult însă, produsele țărilor lumii a treia sînt excluse din aceste scheme preferențiale pe baza așa numitei „gradualizări". *) Aceasta înseamnă că produsele respective sînt supuse la taxe care le fac mai puțin competitive față de cele produse în Vest. Produsele mai multor țări latino-americane au fost excluse din schemele preferențiale ale S.U.A. Numai Mexicul a avut 55 de produse — agricole și industrializate — scoase în 1982 din aceste preferințe, ceea ce a însemnat 100 milioane dolari în exporturi pierdute. Țări debitoare din Estul Asiei au fost de asemenea lovite puternic de măsurile protecționiste adoptate de Europa și Japonia, precum și de S.U.A.*

Desigur — arată în încheiere comentatorul revistei „South" — și țările în curs de dezvoltare blochează unele importuri, dar acțiunea lor este justificată. Avînd, în cele mai multe cazuri, deficite externe ridicate, aceste țări nu ar fi în măsură să importe mai mult chiar dacă ar abandona toate barierele lor protecționiste. Ceea ce s-ar schimba ar fi numai structura importurilor lor, nu și nivelul agregat. Alta este situația multora dintre țările creditoare care, avînd surplusuri în conturile curente, au motive să importe mai mult.

*) Vezi Revista economică nr. 7 din 17 februarie 1984, pag. 25 (Nota red.)

SIRIA: obiective ale diversificării economiei naționale

SUCCESELE obținute de Republica Arabă Siria pe calea edificării unei economii moderne sînt remarcabile. În prezent, eforturile poporului sirian prieten sînt concentrate în direcția realizării prevederilor celui de-al cincilea plan cincinal (1981—1985), care are ca principal obiectiv strategic consolidarea rezultatelor obținute în etapele anterioare în direcția dezvoltării și diversificării economiei naționale, a creșterii coeficientului de utilizare a capacităților de producție, a gradului de valorificare a materiilor prime, reducerea consumurilor și pierderilor.

Sarcinile generale prevăzute de planul 1981—1985 preconizează printre altele realizarea unei creșteri economice medii reale de 7,7% pe an (5,8% în planul precedent), a unei rate a acumulării de 27,9% din P.I.B. și a unei creșteri a productivității muncii de 3,3%. Totodată, urmează să fie create 460 mii de noi locuri de muncă și să se majoreze consumul alimentar individual la 2807 calorii/zi.

Pentru realizarea acestor sarcini, sînt planificate investiții totale de 101,5 miliarde lire siriene (cu circa 87% mai mari decît cele planificate în cincinalul precedent), din care aproape 80,8 miliarde l.s. în sectorul de stat. Ponderea surselor externe în totalul investițiilor va scădea de la 18,2% planificat în cincinalul precedent, la 9,3% în cincinalul actual.

Repartiția investițiilor pe principalele sectoare economice reflectă opțiunile strategice, agriculturii fiindu-i alocate în perioada 1981—1985 investiții de 17,2 miliarde l.s. (16,9% din totalul investițiilor), din care 15,5 miliarde l.s. investiții de stat. Planul alocă de asemenea industriei extractive și prelucrătoare investiții de 16,9 miliarde l.s., față de 11,3 miliarde l.s. nivel planificat în cincinalul anterior. Construcțiile vor beneficia de 2,6 miliarde l.s., iar sectorul de transporturi și comunicații — 12,8 miliarde l.s., mai mult decît dublu față de cincinalul precedent.

Ca urmare a eforturilor investiționale considerabile se preconizează creșteri importante ale producției diferitelor sectoare. Astfel, în industria extractivă se planifică o producție de circa 38,6 milioane t țiței și 175 mii t gaze petroliere lichefiate, în intervalul 1981—1985, și o producție de 6 milioane t fosfați în anul 1985.

Proiectele concrete de investiții din industria prelucrătoare au în vedere atît finalizarea unităților productive începute cît și constituirea de unități noi care vor contribui la obținerea unor sporuri importante de producție, îndeosebi la pîine, îngrășăminte cu azot, încălțăminte, cabluri electrice, articole din sticlă, ciment etc. Totodată, în cursul cincinalului 1981—1985 va începe producția de îngrășăminte cu fosfor, anvelope auto și de tractoare, medicamente, transformatoare, motoare electrice ș.a.

Corespunzător intereselor fundamentale ale celor două popoare prietene, colaborarea pe multiple planuri dintre România și Siria a cunoscut o dezvoltare amplă, susținută. Această dezvoltare a fost facilitată de cadrul juridic extrem de bogat și diversificat convenit între cele două țări, din care fac parte, printre altele, Acordul de cooperare economică și tehnică, Acordul comercial pe termen lung, Acordul privind crearea Comisiei mixte româno-siriene de cooperare economică, științifică și tehnică ș.a.

În ansamblul raporturilor economice bilaterale, rezultate deosebite au fost obținute în domeniul cooperării în producție, materializate, prin altele, în construirea rafinăriei de la Banias, fabrica de triplusuperfosfați de la Homs — cel mai mare obiectiv de acest gen din Orientul Mijlociu —, fabrica de ciment de la Sheick-Said, lucrările de hidroameliorații de la Raqqa, cele din valea Eufratului, executarea de foraje petroliere, de cercetări și studii geologice și hidrologice ș.a.

Schimburile comerciale bilaterale au marcat la rîndul lor o creștere și diversificare accentuate. Astfel, România a exportat în Siria în ultimii ani o gamă largă de produse, printre care, turbine și cazane cu aburi, utilaje de înaltă tensiune, cabluri de forță, utilaje pentru industria chimică, utilaje pentru industria cimentului, excavatoare, pompe centrifugale, tractoare, vagoane de pasageri, produse chimice (în principal îngrășăminte), cherestea și alte produse ale industriei de prelucrare a lemnului, materiale de construcții, țesături, confecții etc. O parte importantă din mașinile și utilajele exportate de țara noastră au fost destinate realizării obiectivelor economice construite pe bază de cooperare. Importurile românești sînt constituite mai ales din produse tradiționale de export ale partenerilor sirieni, ca de exemplu țiței, bumbac, piei, concentrate de apatită etc.

O importanță deosebită o au în acest context întîlnirile și convorbirile dintre șefii de stat și de partid ai celor două țări, care de fiecare dată dau noi impulsuri dezvoltării armonioase a raporturilor româno-siriene, realizării cu succes a acordurilor și a celorlalte documente încheiate între Republica Socialistă România și Republica Arabă Siriană. Întîlnirile de la București și Damasc dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Hafez Al-Assad se înscriu astfel ca momente hotărîtoare, care conferă durabilitate, stabilitate și dinamism legăturilor strînse de cooperare existente între cele două țări.

În acest context, este de așteptat ca noua vizită a președintelui Nicolae Ceaușescu pe pămîntul Siriei, noul dialog la nivel înalt româno-sirian să se constituie ca o importantă și fructuoasă etapă în întărirea prieteniei și colaborării dintre cele două țări, ca o contribuție de seamă la promovarea păcii și înțelegerii între țările lumii.

Nicolae LAURENȚIU OS
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

Consolidarea poziției dolarului S. U. A.

ÎN INTERVALUL 30 APRILIE — 4 MAI a.c. procesul de consolidare a poziției dolarului S.U.A. pe piața valutară internațională a continuat, sub influența acelorași factori a căror acțiune s-a manifestat și în cursul precedentelor două săptămîni (majorarea nivelului dobînzilor în S.U.A. și temerile legate de perspectiva unor noi creșteri ale acestora în viitorul apropiat ; accentuarea, în acest cadru a ecartului real de dobîndă între fondurile în dolari și fondurile în alte valute occidentale ; menținerea pericolului declanșării unor grave conflicte de muncă, în special în R. F. Germania, cu influență în reorientarea investitorilor de la fondurile „mai puțin sigure" către dolar ; publicarea unor noi date atestînd evoluții în continuare favorabile în economia Statelor Unite, cum ar fi, între altele, menținerea ratei șomajului la 7,8% în luna aprilie a.c., la nivelul atins în precedentele două luni, creșterea portofoliului de comenzi în industria prelucrătoare a S.U.A. cu 2,2 puncte procentuale în luna martie a.c. după o majorare cu 1.4 puncte procentuale în februarie, majorarea volumului cheltuielilor de construcții în economie cu 1,2 puncte procentuale, în condițiile în care majoritatea observatorilor se aștepta la o reducere a acestui indicator).

Cursul **lirei sterline** față de dolar s-a menținut la un nivel apropiat celui atins la finele săptămînii precedente, de 1,40 lire/dolar, între altele și ca efect al speculațiilor legate de o posibilă majorare apropiată a nivelului dobînzii de bază în Marea Britanie. La nivelul întregului interval, **cursul francului elvețian** față de dolar a marcat o depreciere de circa 0,3 puncte procentuale, cotînd la 4 mai a.c., la 2,2425 franci/dolar, comparativ cu 2,2350 franci/dolar în ziua de referință de 27 aprilie a.c.

Procentul de depreciere a **mărcii vest-germane** a fost, în același interval, de circa 0,2 puncte (de la 2,7050 la 2,71 mărci/dolar). Slăbirea cursului mărcii vest-germane nu a fost atenuată decît în mică măsură de publicarea datelor privind soldarea în continuare favorabilă a balanței comerciale și reducerea, în luna aprilie, a numărului șomerilor în R. F. Germania).

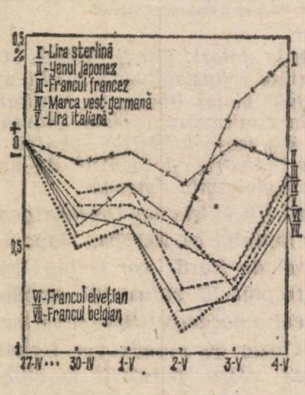

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 30.IV—4.V ; bază : 27.IV.1984

Celelalte valute din cadrul Sistemului Monetar (Vest) European au marcat următoarele procente de depreciere a cursului față de dolar (în paranteză sînt date nivelurile de curs din zilele de 27 aprilie și 4 mai a.c.) : **francul belgian** 0,35 puncte (de la 55,10 la 55,28 franci/dolar), **francul francez** 0,18 puncte (de la 8,3050 la 8,32 franci/dolar), **lira italiană** circa 0,3 puncte (de la 1673 la 1678 lire/dolar). **Cursul yenului japonez** față de dolar s-a depreciat cu circa 0,1 puncte procentuale, de la 226,50 yeni/dolar în ziua de referință la 226,75 yeni/dolar la finele intervalului analizat.

În ceea ce privește evoluția din cursul următoarelor săptămîni, se poate aprecia că poziția dolarului S.U.A. pe piața valutară internațională se va menține și consolida, în principal pe fondul majorării în continuare a nivelului dobînzilor la fondurile în această valută.

Dobînzile la depozitele pe 6 luni constituite în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile din zilele de 27 aprilie și 4 mai a.c.) : eurodolari 11,3125 și 11,4375%, euromărci vest-germane 5,875 și 5,9375%, eurofranci elvețieni 4,0625 și 4,0625%, eurolire sterline 9,375 și 9,50%.

Prețul aurului a evoluat în continuare pe o curbă descendentă, în principal sub influența consolidării poziției dolarului și a majorării nivelului dobînzilor la fondurile în această valută. La cel de-al doilea fixing de la Londra din ziua de 4 mai a.c. prețul metalului galben s-a situat la 376,70 dolari/uncie, comparativ cu 377,25 la cît s-a ridicat la ultimul fixing din săptămîna anterioară.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Dobînzile — factor de agravare a datoriei externe

UN STUDIU recent al O.C.D.E. asupra îndatorării țărilor în curs de dezvoltare evaluează cîteva din cauzele agravării situației în acest domeniu, subliniind efectele deosebit de pronunțate ale practicării de dobînzi ridicate. Numai între 1979 și 1982 de exemplu, creșterea dobînzilor și apelul masiv la credite externe au condus la o dublare a volumului plăților țărilor în curs de dezvoltare reprezentînd exclusiv dobînzi la credite pe termen mediu și lung. Aceste plăți s-au ridicat de la 25 miliarde dolari în 1979, la 50 miliarde în 1982 (din care plățile țărilor nemembre ale O.P.E.C. și O.C.D.E. reprezintă 17 și respectiv 35 miliarde dolari). Aceasta înseamnă o creștere medie anuală cu 8 miliarde dolari (respectiv 6 miliarde dolari în cazul țărilor nemembre ale celor două organizații menționate). După o reducere ușoară, în 1983, a volumului acestor plăți, pentru anul 1984 se anticipează o nouă creștere, de ordinul a 5—6 miliarde dolari, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare. Aceste estimări se bazează pe ipoteza menținerii în anul curent a dobînzilor pe piețele internaționale de capital la niveluri comparabile cu cele din 1983.

Dinamica energeticii nucleare

ÎN PROCESUL de aplicare a unor soluții energetice alternative celor bazate pe combustibili fosili, în special țiței, producția de energie electrică în centrale nucleare se detașează — după aprecierea surselor de specialitate — ca sectorul cel mai dinamic al energeticii țărilor industrializate, inclusiv socialiste. Pe plan mondial, producția de energie electrică generată de centralele nucleare a crescut continuu, într-un ritm anual de 20% după „șocul petrolier" din 1973. Ritmul depășește pe cel înregistrat în celelalte sectoare energetice. În prezent, se apreciază că producția totală de energie electrică obținută în centrale nucleare a depășit pe plan mondial nivelul de 1 000 miliarde kWh/an. Dezvoltarea atomoenergeticii va continua în ritm susținut, cel puțin în cursul acestui deceniu. În acest sens, Agenția Internațională pentru Energie Atomică (A.I.E.A.) apreciază că pînă în 1990 producția de energie atomoelectrică se va dubla. Calcule comparative indică prețuri de cost pentru un kWh energie electrică generată de centrale nucleare considerabil mai reduse decît cele înregistrate în cazul utilizării combustibililor tradiționali (în S.U.A. cu 2/3 față de petrol și gaze, în Europa occidentală cu 30—40% față de cărbune). Potrivit unor date recent publicate de A.I.E.A., în anul 1983 numărul reactoarelor în funcțiune în lume a sporit cu 23, puterea celor 317 rectoare aflate în serviciu în decembrie 1983 însumînd 191 GW. Centralele nucleare furnizează aproximativ 12% din energia electrică produsă pe plan mondial. A.I.E.A. estimează că puterea instalată a centralelor nucleare va atinge 275 GW în 1985, 370—400 GW în 1990 și 580—850 GW la sfîrșitul secolului.

Ungaria: economisirea materiilor prime

GRADUL ridicat de dependență a Ungariei de piața externă, în condițiile în care două treimi din purtătorii de energie și materiile prime industriale provin din import, conferă economisirii acestor produse o importanță de prim ordin pentru dezvoltarea economică a țării. În comparație cu începutul anilor '70, Ungaria cheltuiește în prezent pentru importul de materii prime și combustibil cu 30—40% mai multă muncă, respectiv mărfuri exportate. Studii naționale recente analizează problema consumurilor de combustibili și materii prime industriale sub diferite aspecte. Comparațiile cu țările membre ale O.C.D.E. pun de exemplu în evidență eficiența în general mai redusă a utilizării produselor primare. Cu resursele disponibile, se arată în studii, economia ungară ar putea să obțină producții depășind valoric cu pînă la 20% nivelul actual. Se apreciază că procedeele de fabricație care necesită prelucrări minime sînt încă prea puțin aplicate în economia națională, iar utilizarea deșeurilor este foarte limitată. În prezent, numai 4—5% din deșeurile industriale sînt reintroduse în fabricație, comparativ cu 15% în țările dezvoltate din punct de vedere industrial. Studiile respective menționează că valoarea unui procent de reducere a consumurilor de materii prime se ridică acum la 10 miliarde forinți.

R.P.D. Coreeană: obiective actuale ale dezvoltării

ANUL 1984 reprezintă, potrivit aprecierilor înscrise în documente programatice ale Partidului Muncii din Coreea, o etapă importantă în procesul de realizare a celor 10 obiective pe termen lung ale edificării economice socialiste (în special în ceea ce privește sarcina atingerii în anii '80 a unor producții de 15 milioane tone oțel, 1,5 milioane t metale neferoase, 15 milioane t cereale). În profil teritorial construcția economică se va concentra în anul curent asupra unui număr de 5 zone: districtele Sunchon, Chonjing, Hamhung și Nampo. Pe ansamblul economiei se urmărește stabilizarea la un nivel ridicat a producției în toate domeniile de activitate și creșterea nivelului de trai. Sarcini importante sînt prevăzute în domeniul producției de cărbune și minereuri, precum și în metalurgia neferoasă, siderurgie și industria energiei electrice. Ridicarea la un nivel superior a construcției de mașini este corelată cu nevoile concrete ale economiei naționale, inclusiv în domeniile menționate (de exemplu producția de utilaje de mare capacitate, de concepție modernă, pentru industria extractivă). Îndeplinirea planului de dezvoltare a economiei naționale în anul 1984 presupune, concomitent cu asigurarea condițiilor materiale, aplicarea riguroasă, conform prevederilor documentelor de partid, a principiilor de conducere și gestiune economică în toate unitățile economice.

Telecomunicațiile, sector economic cheie

DEZVOLTAREA accelerată a prelucrării și transmiterii informațiilor conferă telecomunicațiilor rolul unui sector cheie, în care competiția pentru performanțe tehnico-economice este deosebit de susținută. În economiile occidentale, intervenția statului devine tot mai importantă, unele surse de specialitate considerînd că telecomunicațiile sînt, sub acest aspect, o industrie comparabilă cu siderurgia și extracția de cărbuni din anii imediat postbelici. În ceea ce privește particularitățile tehnologice, telecomunicațiile moderne se disting prin înnoiri rapide foarte importante, cum sînt introducerea transmisiei numerice (în limbaj calculator), a fibrelor optice și a microelectronicii, care ridică simultan performanțele și reduc costurile. În urma introducerii noilor mijloace au devenit posibile pe scară largă o serie de operații între care: transmiterea la distanță a textelor scrise, vizualizarea bazelor de date, legături directe între calculatoare. Referindu-se la importanța acestui domeniu, surse ale Pieței comune apreciază că telecomunicațiile, deși dețin prin ele însele o pondere redusă în formarea produsului intern brut, exercită influență asupra unor activități cu pondere de 55% în valoarea nou creată și de peste 60% în totalul forței de muncă ocupate în economie.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 19 din 11 mai 1984

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— România, participantă activă la circuitul economic mondial **(George Marin)** 2

— Aeronautica — ramură de vîrf a economiei românești **(Teodor Chirică)** 4

— Efortul economic al României în războiul antihitlerist (II) **(Ion Perț)** 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii

● Un program concret de perfecționare a întregii activități economice **(Barbu Gh. Petrescu)** 8

● Realizarea ritmică a producției fizice și a producției marfă **(Gheorghe Voinea, Dumitru Bucătaru)** 10

● Soluții de utilizare rațională a resurselor energetice **(N. Blaga)** 12

● O strategie dinamică a exportului în domeniul tehnicii de vîrf **(Petre Constantin)** 13

— Căi de sporire a producției de cereale. Eficiența combaterii agenților patogeni, dăunătorilor și buruienilor **(Mircea Zaharia)** 15

— Noi cerințe în organizarea și desfășurarea reparațiilor capitale **(Gh. Manea)** 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Inițiativa, participarea — expresie a noii atitudini față de muncă **(Tereza Iftimie, Mihai Haivas)** 19

TEORII ● IDEI

— Unele considerente cu privire la dialogul interdisciplinar al științei economice (II) **(Costea Munteanu)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Controverse teoretice privind actuala criză economică mondială (IV) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Reproducția socialistă **(Dumitru Ciucur)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Confruntări pe plan internațional privind subdezvoltarea și căile de eradicare a acesteia (I) **(Aurel Ghibuțiu)** 27

— Din presa străină. Intensificarea exporturilor — condiție a depășirii crizei datoriei externe 29

— Tendințe-conjuncturi. Siria : obiective ale diversificării economiei naționale **(Nicolae Laurențiu Os)** 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Romania : an active participant to the world economic circuit **(George Marin)** 2

— Aeronautics : — a high-technology branch of the Romanian economy **(Teodor Chirică)** 4

— Romania's economic effort in the antihitlerite war (II) **(Ion Perț)** 6

— A concrete program for the improvement of the entire economic activity **(Barbu Gh. Petrescu)** 8

— Rhythmical output of the physical production and of the sold and cashed production **(Gheorghe Voinea, Dumitru Bucătaru)** 10

— Some ways to use rationally the energy resources **(N. Blaga)** 12

— A dynamic strategy for exports of high technologies **(Petre Constantin)** 13

— New requirements in the organization and carrying the capital repairs **(Gh. Manea)** 17

— Initiative and participation : expressions of the new attitude towards labour **(Tereza Iftimie, Mihai Haivas)** 19

— Some considerations on the inter-disciplinary dialogue of the economic science (II) **(Costea Munteanu)** 21

— Schools ● trends ● economists. Theoretical controversies concerning the current world economic crisis (IV) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

— International-scale confrontation on underdevelopment and the ways of its eradication (I) **(Aurel Ghibuțiu)** 27

— Excerpts from the foreign press. Exports increase : a condition to overcome the foreign debt crisis 29

— Syria : goals for a diversified national economy **(Nicolae Laurențiu Os)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Румыния — активная участница мирового экономического оборота **(Джеордже Марин)** 2

— Аэронавтика — передовая отрасль румынской экономики **(Теодор Кирикэ)** 4

— Экономическое усилие Румынии в антифашистской войне (II) **(Иоя Перц)** 6

— Конкретная программа совершенствования всей экономической деятельности **(Барбу Г. Петреску)** 8

— Ритмичное выполнение плана по физической, товарной, проданной и оплаченной продукции **(Георге Войня, Думитру Букэтару)** 10

— Решения, направленные на рациональное использование энергетических ресурсов **(Н. Блага)** 12

— Динамичная стратегия экспорта в области передовой техники **(Петре Константин)** 13

— Новые требования в организации и развертывании капитального ремонта **(Г. Маня)** 17

— Инициатива, участие — выражение нового отношения к труду **(Тереза Ифтимие, Михай Хаивас)** 19

— Некоторые соображения относительно междисциплинарного диалога экономической науки (II) **(Костя Мунтяну)** 21

— Школы ● течения ● экономисты. Теоретические разногласия относительно современного мирового экономического кризиса (IV) **(Султана Сутэ-Сележан)** 22

— Столкновения в международном плане относительно слаборазвитости и путей ее устранения (I) **(Аурел Гибуцыу)** 27

— Из иностранной прессы. Интенсификация экспорта — условие преодоления кризиса внешней задолженности 29

— Тенденции — конъюнктура. Сирия: задачи диверсификации национальной экономики **(Николае Лауренцыу Ос)** 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

gama CORDIAL

- CREMĂ PENTRU RAS
- DEODORANT
- LOȚIUNE DUPĂ RAS

Produsele cosmetice din gama CORDIAL obținute pe bază de extract de plante sînt destinate bărbaților.

Folosirea acestor produse conferă epidermei o acțiune tonică și revitalizantă, contribuind la menținerea echilibrului metabolic al pielii.

Producător: ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE COSMETICE „NIVEA" — BRAȘOV

NU UITAȚI: AVEȚI ÎNTÎLNIRE CU PRIMĂVARA!

CU CE VĂ ÎMBRĂCAȚI LA ACEASTĂ ÎNTÎLNIRE?

1984 MAJ 25

Specialiștii au creat... dumneavoastră doar să alegeți !...

...din magazinele comerțului de stat, ce v-ar plăcea mai mult să purtați în această primăvară ?

Poate rochii elegante din stofă, sau cu linie sport...

Poate fuste în carouri sau uni, cu cute sau grup de cute și bluze cu fir efect, sau cu aplicații de dantelă sau broderii...

Poate rochiile, fustele, bluzele romantice sau folclorice, din pînză topită, cu tighele, cu aplicații, cu broderii...

Poate confecțiile tricotate, atît de frumoase, atît de comode la purtat, atît de elegante, de practice, atît de variate ca modele și culori, cu și fără dungi, cu și fără mînecă, cu și fără volane, decoltate sau la baza gîtului, bluze, rochii, două piese...

Poate costumele bărbătești, în cele mai diverse modele — de la clasic la sport, tip blue jeans, tip safari... din stofă, din tercot, din in...

Poate pantaloni, în orice nuanță doriți, poate sacouri, cu o notă mai sobră, sau fantezi... poate cămăși din fire fine sau pînză topită...

Și să nu uităm așa-zisele accesorii, dar de cît efect : poșetele, mănușile, cordoanele, pălăriile, cravatele...

Creatorii de modă, fabricile de confecții și tricotaje, au creat pentru dv. cu competență, cu imaginație, cu gust, cu plăcere.

Magazinele comerțului de stat vi le pun la dispoziție.

De ales, însă, alegeți dumneavoastră !

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646 04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

COOPERAREA INTERUZINALĂ

ŞI EXIGENŢELE EFICIENŢEI

Numărul 20 ● Vineri 18 mai 1984

Înscriindu-se ca o nouă și importantă contribuție
la dezvoltarea multilaterală a relațiilor româno-siriene, în interesul
reciproc, al cauzei păcii, progresului și înțelegerii internaționale

Vizita de prietenie a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Arabă Siriană

D646

MAGYAR GAZDASÁGI INFORMÁCIÓS KÖZPONTES KÖNYVTÁR 1983

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

Conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Transferul net în defavoarea lumii a treia

Conform datelor statistice, în 1983 fluxul (transferul) net de capital a fost nefavorabil ţărilor în curs de dezvoltare, respectiv dinspre acestea spre ţările capitaliste dezvoltate: intrările de capital în ţările lumii a treia (credite şi împrumuturi acordate acestor ţări, au fost depăşite de ieşirile de capital reprezentînd serviciul datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare (dobînzi plus rate scadente). Cu alte cuvinte, în prezent ţările sărace împrumută pe cele bogate.

În perioada 1978—1981 transferul net de capital a fost favorabil ţărilor în curs de dezvoltare. Către acestea s-au îndreptat în fiecare an din perioada menţionată cu 28 miliarde dolari mai mult decît au scos din ţară sub formă de dobînzi şi rate scadente ţărilor bogate. În 1982 transferul net de capital s-a redus la 6,6 miliarde dolari, iar în 1983 a devenit negativ (în defavoarea ţărilor sărace, cu 11 miliarde dolari). Astfel, în 1983 ţările în curs de dezvoltare au primit sub formă de împrumut de la ţările dezvoltate 85 miliarde dolari, dar au plătit sub formă de dobînzi şi rate scadente 96 miliarde dolari.

Mişcarea fluxurilor de capital internaţional în defavoarea ţărilor în curs de dezvoltare este rezultatul acţiunii concomitente a mai mulţi factori. Pe de o parte, ca urmare a scumpirii creditului internaţional, plăţile în contul dobînzilor efectuate de ţările în curs de dezvoltare au crescut substanţial. Pe de altă parte, agravarea situaţiei economico-financiare a făcut ca băncile occidentale să aibă reţineri în acordarea de noi credite lumii a treia; de fapt, nivelul ridicat al dobînzilor din S.U.A. şi alte ţări occidentale atrage capitalurile disponibile spre pieţele occidentale, restrîngînd puternic fondurile externe pe care le pot utiliza ţările lumii a treia. De aceea, în ultimii ani, numai Fondul Monetar Internaţional şi Grupul Băncii Mondiale (în mod deosebit Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare) au sporit asistenţa financiară acordată ţărilor în curs de dezvoltare. Este însă cunoscut că, prin mecanismul lor de funcţionare, aceste organisme financiare internaţionale pot acorda un volum limitat de credite.

În opinia comentatorului revistei britanice „Economist" modificarea radicală a transferului net rezultă nu numai din aceste tendinţe, dar denotă şi o schimbare de concepţie. În deceniul trecut, cînd transferul net era pozitiv, se considera că ţările în curs de dezvoltare trebuie să înregistreze deficite în balanţa de plăţi curente, pentru a importa mai multe mărfuri şi capital, în vederea stimulării creşterii economice. Acum, cînd transferul net este negativ, concepţia dominantă este că ţările în curs de dezvoltare trebuie să aibă excedente în balanţa de plăţi curente pentru a rambursa datoriile lor externe. „Economist" apreciază că această a doua concepţie este periculoasă şi că ea va duce la perturbări grave în întreaga economie mondială, întrucît generează stagnarea creşterii economice în ţările în curs de dezvoltare şi reducerea importurilor acestor ţări. Transferul net de capital trebuie inversat, pentru a veni în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare, ceea ce va contribui la majorarea importului lumii a treia, stimularea creşterii economice şi revitalizarea comerţului mondial. Se argumentează în acest sens cu date istorice. Anglia a demarat procesul de industrializare în urmă cu două secole pe seama bogăţiilor din colonii. Ulterior, toate ţările acum dezvoltate s-au industrializat apelînd pentru mai multe decenii la capitalul extern. În a doua jumătate a secolului trecut, ponderea datoriei externe în produsul intern brut al S.U.A. era mai mare decît este în prezent în Brazilia şi Mexic.

Pentru inversarea transferului net este însă nevoie — precizează „Economist" — ca ţările bogate să aibă excedente ale balanţelor de plăţi curente, excedente din care să furnizeze fluxurile de capital necesare lumii a treia. Aceasta este cu atît mai valabil pentru S.U.A., care nu mai pot pretinde că fac o mare favoare economiei mondiale „acceptînd" să aibă importante deficite în plăţile curente. Este cunoscut că unele cercuri oficiale şi de afaceri din S.U.A. acreditează ideea că masivele deficite comerciale şi de plăţi curente americane ar favoriza celelalte ţări, în sensul că ar stimula redresarea economică şi ar reduce şomajul. Chiar dacă această aserţiune este în anumită măsură adevărată, costul acestor deficite este fluxul masiv de capital spre Statele Unite şi secătuirea lichidităţii pe plan internaţional, cu corolarul ei, diminuarea finanţării externe pentru ţările în curs de dezvoltare.

Subliniind necesitatea reluării transferului net pozitiv în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare „Economist" apreciază că în viitor intrările de capital în aceste ţări ar trebui să ia nu atît forma creditelor şi împrumuturilor bancare, care s-au dovedit foarte costisitoare, ca urmare a dobînzilor ridicate, cît mai ales forma investiţiilor directe. În 1978—1980 costul împrumuturilor bancare acordate ţărilor sărace a fost în medie de 10—13%, pe cînd costul investiţiilor directe s-a situat la circa 4%. Alte avantaje ale investiţiilor directe :

— dividentele la investiţiile directe sînt plătite după ce investiţia respectivă a realizat un anumit profit şi din acest profit, pe cînd dobînzile bancare sînt plătite indiferent de modul de utilizare a creditului şi rezultatele sale;

— dividentele sînt stabilite în funcţie de mărimea profitului, pe cînd dobînzile sînt aprioric stabilite la rate fixe, iar în cazul împrumuturilor cu rate flotante (de

Supliment la nr. 20 1984 Revista ECONOMICA

exemplu, eurocredite în funcție de LIBOR) dobînzile depind de politica monetară a S.U.A. ;
— investițiile directe implică în mai mare măsură capitalul străin în efectuarea de operațiuni eficiente, facilitînd un transfer tehnologic corespunzător.

Desigur, investițiile directe prezintă și o serie întreagă de dezavantaje și riscuri, îndeosebi de natură politică, așa cum o dovedește activitatea societăților transnaționale în țările lumii a treia.

Termeni explicativi :

ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ PENTRU DEZVOLTARE (AID). Instituție specializată din sistemul ONU, afiliată a Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD). A fost creeată în 1960 cu scopul de a acorda credite foarte avantajoase țărilor membre cel mai puțin dezvoltate. Creditele AID se acordă pentru realizarea anumitor proiecte de dezvoltare economică prioritară în țara beneficiară (dezvoltarea infrastructurii, a unor ramuri economice vitale etc.) au un nivel minim al dobînzii (cîteva procente) perioadă lungă de grație (în jur de 10 ani) și termene îndelungate de rambursare (pînă la 50 ani). Capitalul AID se formează, în principal, prin vărsămintele țărilor membre cu disponibilități financiare. Conducerea AID este subordonată celei BIRD. Alegerea firmelor furnizoare la realizarea proiectelor finanțate de AID se face prin organizarea de licitații internaționale, la care pot participa toate țările membre ale BIRD. În prezent 130 țări în curs de dezvoltare și țări dezvoltate sînt membre ale AID. Sediul este la Washington, comun cu sediul BIRD.

FONDUL MONETAR INTERNAȚIONAL. Instituție specializată a Națiunilor Unite, creeată prin acordurile de la Bretton Woods (1944). Obiectivele urmărite sînt, în principal, următoarele: promovarea cooperării monetare internaționale ; stabilitatea cursurilor de schimb și evitarea devalorizărilor concurențiale; crearea unui sistem multilateral de plăți ; înlăturarea restricțiilor valutare; finanțarea dezechilibrelor balanțelor de plăți etc. Fiecare țară membră participă la FMI cu o cotă, vărsată în proporție de 25% în aur, valută convertibilă sau D.S.T. și de 75% în moneda națională (conform Acordurilor de la Kingston, s-a renunțat la participarea în aur). Mărimea cotei de participare este determinată în funcție de potențialul economic al țării respective și ea stabilește puterea de vot, accesul la resursele obișnuite și alocarea de Drepturi Speciale de Tragere. Fiecare țară membră poate obține credite de la FMI pentru echilibrarea balanței sale de plăți prin operațiuni de tragere asupra Fondului. Tragerile sînt obișnuite sau speciale (DST) și prin intermediul lor o țară membră cumpără de la Fond cu propria sa monedă, valutele convertibile necesare. Tragerile obișnuite pot fi efectuate în două mari categorii de mecanisme: tranșe de credit și facilități de finanțare. Indiferent de mecanismul de acordare, creditele FMI sînt acordate pe 3—5 ani, la o rată a dobînzii mai scăzută decît cea de pe piețele de capital. Organul de conducere al FMI este Consiliul Guvernatorilor, care se reunește anual. Activitatea curentă se realizează de Consiliul directorilor executivi. Deciziile se adoptă prin sistemul de vot ponderat. În prezent 146 țări sînt membre ale FMI; România este membră a Fondului din 1972. Sediul FMI este la Washington.

FLUXURI DE CAPITAL, 1) noțiune utilizată în special în statisticile internaționale și lucrările de specialitate care analizează evoluția asistenței pentru dezvoltare. Se disting: **fluxurile brute de capital** — totalul resurselor financiare care intră într-o țară sau mai multe țări în curs de dezvoltare și **fluxurile nete de capital** (sau **transferul net**) — fluxurile brute mai puțin ieșirile de capital reprezentînd serviciul datoriei externe* contractată anterior. Spre deosebire de fluxurile brute, fluxurile nete de capital constituie un indicator mai fidel, deoarece arată resursele financiare de care vor dispune în mod efectiv, în anul respectiv, țara (țările) în curs de dezvoltare analizate. 2) În balanța de plăți, fluxurile de capital, denumite uneori și mișcări de capital, reprezintă operațiunile financiare cuprinse în balanța capitalurilor, prin care se echilibrează balanța plăților curente. (M. I.).

DATORIE EXTERNĂ, sumă în valută*, datorată, la un moment dat, de o țară altor țări, sau instituțiilor internaționale. **D.E.** se formează în principal în urma contractării de credite* și împrumuturi externe, neonorării la timp a anumitor obligații externe, succesiunii unor datorii, impunerii de despăgubiri de război. **D.E.** apare în mod distinct în cazul țărilor cu valută neconvertibilă, care sînt în majoritatea lor țări în curs de dezvoltare. Pentru țările cu valută convertibilă, problema **D.E.** apare în cadrul problematicii balanțelor de plăți*, iar **D.E.** poate fi confundată cu datoria (publică) internă*. Contractarea de credite și împrumuturi externe poate avea drept cauză: stimularea creșterii economice interne pe calea majorării fondurilor atrase din exterior; depășirea situațiilor de forță majoră (calamități naturale, tulburări sociale etc.) ; plata pe credit a anumitor furnituri externe, în special mașini și utilaje; realizarea anumitor investiții cu asistență externă. În statistica internațională, **D.E.** este înțeleasă în mod uzual ca datorie publică externă pe termen mediu și lung, respectiv numai **D.E.** contractată de guvern, sau cea privată garantată de guvern, avînd scadența mai îndelungată de 1 an. Astfel, metodologia BIRD* exclude din totalul **D.E.**: creditele și împrumuturile externe contractate de sectorul privat al unei țări și negarantată public; creditele și împrumuturile externe care au scadență sub 12 luni; investițiile externe în țara respectivă, avînd în vedere că acestea sînt efectuate pe o perioadă nedeterminată (datoria rezultată din ele nu are o scadență precizată); creditele și împrumuturile externe în perioada lor de grație; donațiile* externe, sau elementele de donație din cadrul creditelor sau împrumuturilor externe. Dacă sînt depășite anumite limite, **D.E.** constituie o problemă dificilă pentru țara îndatorată. Pe plan mondial, problema **D.E.** a devenit tot mai gravă în țările în curs de dezvoltare, ca urmare a instabilității veniturilor în valute convertibile ale acestor țări (v. foarfeca prețurilor) și înăspririi condițiilor de acces la creditul internațional*, în special majorării fără precedent a ratei dobînzilor*. În consecință, țările în curs de dezvoltare au întîmpinat dificultăți tot mai mari în rambursarea serviciului **D.E.**, mărindu-se numărul țărilor care nu au putut rambursa ratele scadente și au cerut reeșalonarea plăților*. Aprecierea gradului de gravitate a **D.E.** se face prin calcularea mai multor indicatori ai **D.E.**: **serviciul datoriei externe** reprezintă plățile anuale în contul datoriei externe pentru onorarea ratelor scadente și a dobînzilor aferente ; se mai numește și anuitate*; b) În țările în curs de dezvoltare care au nevoie permanentă de asistența externă în vederea creșterii lor economice, totalul intrărilor de capital (într-un an) constituie **fluxurile brute de capital***; dacă din fluxurile brute de capital se scad ieșirile de capital reprezentînd serviciul datoriei se obțin **fluxurile nete de capital** ; c) raportul dintre serviciul datoriei externe și veniturile totale din exporturi în anul respectiv poartă denumirea de **rata datoriei externe.** Alți indicatori ai **D.E.** se obțin prin raportarea serviciului datoriei externe la volumul acumulărilor interne, sau prin raportarea volumului datoriei externe la produsul intern brut*

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

* Termeni explicați anterior la această rubrică.

Restructurări în producția și comerțul mondial

Piața mașinilor și utilajelor

În perioada 1970—1980 ritmurile de dezvoltare ale industriei constructoare de mașini din țările capitaliste s-au încetinit în comparație cu cele din deceniul precedent. Creșterea medie anuală a volumului fizic al livrărilor de mașini și utilaje, spre exemplu, a fost de cca. 3,7% (în 1976—1980 de 4,9%) iar în anii '60 — de cca. 6,4%, ceea ce indică o încetinire a ritmului de creștere în deceniul al optulea.

În cea de a doua parte a deceniului opt, producția construcțiilor de mașini din țările capitaliste a stagnat, menținîndu-se la nivelele anterioare izbucnirii crizei din 1974—1975. Aceste niveluri au fost depășite doar în anul 1978, diferențiat pe subramuri.

Spre exemplu în anii '60, unui procent de creștere reală a producției industriale totale, a corespuns o creștere în medie de 1,1% a producției construcției de mașini, iar în a doua jumătate a anilor '70, de 1,2%. Această situație s-a datorat creșterii rolului și importanței progresului tehnico-științific în procesul de creștere economică.

tOt7t

DINAMICA PRODUCȚIEI

În anul 1980 volumul total al livrărilor de produse ale industriei constructoare de mașini din primele 10 țări capitaliste dezvoltate (a căror pondere este de 90% din producția capitalistă) s-a ridicat la 1 500 miliarde dolari, adică de două ori mai mare decît în anul 1975. Această creștere s-a datorat în proporție de 2/3 creșterii prețurilor, incluzînd aici și impactul inflaționist și numai în proporție de 1/3 creșterii volumului fizic al producției, tendințe care s-au manifestat îndeosebi în ramurile constructoare de mașini din S.U.A., R.F.G. și Japonia, țări care ocupă poziții dominante în producția și comerțul cu astfel de produse. În anul 1980 aceste țări au deținut 73%, față de 71% în 1975, din producția celor 10 țări capitaliste Următoarea grupă de țări — adică Franța, Marea Britanie și Italia dețineau în anul 1980, ca și în 1975 în jur de 21%. Ponderea celorlalte țări exportatoare de mașini, utilaje și mijloace de transport cuprinse în cele 10 analizate — Canada, Suedia, Olanda și Belgia a scăzut de la 7,4% în 1975, la 6% în 1980.

Pe ansamblul perioadei 1976—1980 sub impactul unui complex de factori, a crescut substanțial ponderea Japoniei în producția capitalistă de mașini și utilaje (cu 3%) în timp ce ponderea S.U.A. s-a redus cam în aceeași măsură (Tabelul nr. 1). În același timp a crescut ponderea R.F.G. și a Marii Britanii, dar într-o măsură mai mică, paralel cu reducerea ponderii Canadei, Suediei și a altor cîteva țări. În expresie reală indicatorii creșterii sînt diferiți pe țări ca urmare a deosebirilor în ce privește creșterea volumului fizic al producției pe ramuri și în nivelul prețurilor (cu luarea în considerare a cursurilor valutare), la producția construcțiilor de mașini.

Tabelul nr. 1

Ponderea principalelor țări producătoare de mașini și utilaje pe piața capitalistă, în total producție

%

	1970	1975	1980
S.U.A.	48,9	40,5	37,4
Japonia	15,8	17,5	20,5
R.F. Germania	11,5	13,1	14,7
Franța	6,4	8,7	8,3
Marea Britanie	7,5	7,9	8,2
Italia	3,8	4,9	4,9
Canada	2,5	2,6	2,0
Suedia	1,5	2,0	1,4
Olanda	1,2	1,6	1,4
Belgia	0,9	1,2	1,1

Sursa : BIKI, nr. 10, 1983

Compararea indicilor volumului fizic ai producției construcțiilor de mașini din cele 10 țări capitaliste mari producătoare și exportatoare avute în vedere relevă faptul că cele mai ridicate ritmuri medii de creștere au fost înregistrate de Japonia și S.U.A. care au cunoscut în perioada 1976—1980 ritmuri de 11,6% și respectiv 5,8%. În aceeași perioadă producția de mașini și utilaje a Europei Occidentale a evoluat mult mai lent, ca urmare a unui între complex de factori la care ne vom referi în continuare. (În a doua jumătate a anilor '70, practic toate țările vesteuropene — cu excepția Italiei — s-au situat ca ritm de creștere a producției sub cel înregistrat de țările capitaliste dezvoltate în ansamblu. Astfel în R.F. Germania ritmul mediu anual de creștere pentru perioada 1976—1980 a fost de 3,8%, în Franța de 3,3%. În Anglia începînd cu 1975 producția construcțiilor de mașini și utilaje s-a redus permanent, tendință asemănătoare înregistrînd și Suedia). Diferențele între ritmurile de dezvoltare a construcției de mașini în S.U.A., Japonia pe de o parte și Europa Occidentală, pe de altă parte, se explică prin :

— diferențele însemnate în ce privește introducerea și folosirea intensivă a potențialului tehnico-științific în diferite ramuri;

— neadaptarea permanentă și la timp a producției în conformitate cu cerințele tot mai dinamice ale pieței;

— nivelul nu totdeauna adecvat al ramurilor purtătoare de progres tehnic;

În aceste direcții Japonia și S.U.A. au devansat țările vest-europene în perioada menționată.

În țările Europei Occidentale și îndeosebi în R.F.G., Franța și Marea Britanie s-a înregistrat o relativă diminuare a eforturilor pentru adîncirea și diversificarea bazei tehnico-științifice și productive a ramurilor constructoare de mașini. Paralel cu cele menționate anterior, la diminuarea capacității concurențiale a produselor țărilor vest-europene au contribuit în măsură însemnată și modificările cursurilor valutare, limitînd capacitatea de lărgire a desfacerii pe pieţele externe și la intern, unde mărfurile lor au cunoscut o tot mai puternică concurență din partea produselor americane și japoneze.

Analiza structurii producției construcției de mașini pe principalele sale grupe (Tabelul nr. 2) relevă că și-au sporit ponderea produsele industriilor electrotehnică și electroni-

Tabelul nr. 2

Structura pe ramuri a construcției de mașini (1980)

— % —

Țările	Electrotehnică	Electronică	Mijl. de transport	Construcția de aparate
S.U.A.	33,5	23,1	35,0	8,4
Japonia	25,9	32,5	36,6	5,0
R.F.G.	33,3	28,9	33,8	4,0
Franța	28,3	25,6	43,9	2,2
Anglia	37,3	22,9	35,2	4,6
Italia	37,2	23,6	34,0	5,2
Canada	21,5*	21,7	56,8	...
Olanda	27,1	44,1	24,8	4,0
Suedia	35,1	21,2	41,0	2,7
Belgia	27,2	26,5	45,2	1,1,
Media	**31,6**	**26,3**	**36,4**	**5,7**

* inclusiv construcția de aparate, mecanică fină și optica
Sursa : BIKI nr. 10/1983, pag. 7.

că și construcția de aparatură, ramuri purtătoare de progres tehnic. Paralel a crescut ponderea mecanicii fine și a opticii. Corespunzător, asistăm la reducerea ponderii grupelor construcției de mijloace de transport și de articole generale.

În perioada 1976—1980 în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate creșterea producției de bunuri ale grupei electrotehnice, electronice și de aparatură a depășit de 1,1—1,5 ori ansamblul construcției de mașini. Această evoluție a fost mai evidentă în S.U.A. și Japonia, comparativ cu celelalte țări.

Dinamica destul de susținută înregistrată în producția ramurilor electrotehnică și electronică, construcția de aparate și mecanică fină, se explică în principal prin puternica implementare a progresului tehnic în aceste ramuri și faptului că realizează produse necesare perfecționărilor tehnice în celelalte ramuri ale construcției de mașini. De progresul realizat în aceste ramuri și îndeosebi în electronică sînt strîns legate perfecționarea structurală și sporirea dimensională a producției de utilaje tehnologice, instalații complexe computerizate (adică utilajul necesar mijloacelor de programare, de conducere și control automatizate). Totodată ele permit optimizarea regimului de lucru al instalațiilor cu consumuri mult diminuate de energie și combustibili, perfecționarea pe baze noi a sistemelor informaționale, utilizarea tehnicii electronice de calcul în tot mai multe ramuri și subramuri industriale.

În perioada 1976—1980 dinamica producției în subramura constructoare de mijloace de transport și alte subramuri s-a abătut de la dinamica generală a construcției de mașini. Astfel, în unele țări cum ar fi S.U.A., Japonia, Canada, Olanda, cele mai scăzute ritmuri de creștere s-au înregistrat la grupa mijloace de transport, în timp ce în altele (R.F.G., Franța, Marea Britanie, Belgia) — această tendință s-a înregistrat la alte subramuri constructoare de mașini. În cadrul construcției de mijloace de transport situația a fost diferențiată pe feluri de mijloace de transport, criza atingînd dimensiuni mai însemnate în construcția de nave și de automobile.

DINAMICA EXPORTULUI

Volumul valoric al exportului de mașini și utilaje în 14 din cele mai dezvoltate țări capitaliste a crescut în perioada 1976—1980 de 2,1 ori atingînd în anul 1980 cifra de 462 miliarde dolari (în prețuri F.O.B.) Importul a devansat ca ritm exportul sensibil, crescînd de 2,3 ori — atingînd suma de 307 miliarde dolari, balanța comercială la această grupă de produse rămînînd excedentară pe ansamblul celor 14 țări, diferențiat însă pe fiecare țară în parte. Ca și în cazul producției, creșterea nu s-a datorat sporirii volumului fizic, ci îndeosebi creșterii prețurilor și modificării cursurilor valutelor acestor țări în raport cu dolarul american. Comerțul internațional cu mașini și utilaje pe ansamblu a devansat ca ritm de creștere atît producția, cît și consumul productiv de produse ale construcției de mașini.

Pînă în anul 1980 ponderea exportului în producția celor mai dezvoltate 10 țări capitaliste, a atins în jur de 30%, iar importul 22% În același timp însă între 1976—1980 se înregistrează o tendință de încetinire a dinamicii acestor indicatori, în primul rînd dacă analizăm ponderea exporturilor în producție. Astfel dacă în 1970—1975 ponderea exportului în producție a sporit cu 8,6% pe an, în perioada 1976—1980 creșterea a fost doar de 1,4%, ceea ce are menirea să explice reducerea intensității procesului de adîncire a diviziunii internaționale a muncii în industria constructoare de mașini. Cele mai evidente cauze ale unei astfel de evoluții ponderate a comerțului cu mașini și utilaje au fost: în primul rînd puternica ascuțire a contradicțiilor în economie și în comerț între țările producătoare, ca și escaladarea protecționismului tarifar, dar mai ales netarifar în calea importurilor în S.U.A., Japonia și țările Europei Occidentale și în al doilea rînd instabilitatea sistemului valutar-financiar internațional — cu corolarul său — puternica fluctuație a cursurilor diferitelor valute.

Acești factori, ca și alții menționați mai înainte au avut impact negativ asupra lărgirii relațiilor comerciale pe termen lung cu astfel de produse între țările capitaliste dezvoltate, atenuînd ritmul de dezvoltare a specializării și cooperării în producție la nivel internațional.

În 1980 mașinile și utilajele au reprezentat 40,7% din exportul și 24% din importul celor 10 țări capitaliste dezvoltate. Această grupă a înregistrat totuși o tendință de creștere ca pondere, îndeosebi în comerțul exterior al Japoniei, R.F.G. și Statelor Unite ale Americii.

Cei mai mari exportatori de mașini și utilaje pe piața capitalistă în a doua jumătate a anilor '70 au continuat să fie S.U.A., R.F.G. și Japonia; în 1980 ele dețineau 57% (în 1975 — 56%) din exporturile capitaliste de produse ale industriei construcțiilor de mașini. În perioada 1976—1980 ponderea S.U.A. în exportul acestei grupe s-a redus de la 21,0% la 20,2%, în timp ce ponderea Japoniei a crescut de la 15,9% la 17,8.% (Tabelul nr. 3). Principalii importatori de mașini și utilaje în 1980 au fost S.U.A., R.F.G., Marea Britanie și Franța. Canada care ocupa în 1975 locul secund la importul de mașini, a trecut în ultima vreme pe locul al 5-lea.

Pentru comerțul capitalist cu mașini și utilaje, în a doua jumătate a anilor '70 este caracteristică o mai rapidă dinamică a importului, comparativ cu exportul. Astfel dacă în anul 1975 exportul total de mașini și utilaje al acestor țări a depășit importul lor cu 76%, în anul 1980 această devansare a fost doar de 51%. O însemnată diminuare a indicelui de devansare s-a înregistrat îndeosebi în S.U.A. și în unele țări vest-europene (R.F.G., Marea Britanie, Italia și Franța).

Totuși în Japonia de exemplu, s-a observat o tendință inversă — în 1975 exportul devansa importul de 7 ori, iar în 1980 de 3,1 ori, ceea ce reprezintă o situație fără precedent în practica comerțului mondial cu mașini și utilaje.

Modificările structurale în comerțul exterior cu mașini și utilaje, în ansamblu, au fost practic asemănătoare cu cele înregistrate în producția acestei ramuri.

În perioada 1976—1980 în exportul și importul țărilor capitaliste dezvoltate a crescut ponderea produselor electrotehnice și electronice, aparatelor, produselor mecanicii fine și ale opticii, scăzînd corespunzător ponderea articolelor construcției de mașini generale și a mijloacelor de transport.

Tabelul nr. 3

Ponderea țărilor analizate în volumul total al exportului de mașini și utilaje a celor 15 țări capitaliste dezvoltate [1]

— în % —

	1976	1977	1980
S.U.A.	21,0	19,4	20,2
R.F.G.	20,5	21,0	19,9
Japonia	15,9	17,4	17,8
Franța	8,7	8,7	8,7
Marea Britanie	7,8	8,0	9,4
Italia	5,3	5,5	5,7
Canada	4,8	4,8	3,8
Belgia și Luxemburg	3,4	3,4	3,3
Olanda	3,4	3,2	3,0
Suedia	3,3	3,0	2,8

[1] Cele 15 țări sînt : S.U.A., R.F.G., Japonia, Anglia, Franța, Canada, Italia, Suedia, Danemarca, Belgia, Luxemburg, Olanda, Elveția, Austria și Norvegia

Sursa : „Yearbook of International Trade Statistics" 1976—1980.

Un element cu impact însemnat în evoluția comerțului cu mașini și utilaje îl reprezintă prețurile. În perioada analizată, prețurile pe piața mașinilor și utilajelor, atît cele interne cît și cele de export au crescut. În majoritatea țărilor prețurile de export au crescut mai repede decît cele interne. Astfel, în anul 1980 nivelul mediu anual al prețurilor cu amănuntul (în valute naționale) a fost mai ridicat decît în anul 1975 în procente cu 3,5% în Japonia, cu 17,4% în R.F.G., cu 47,6% în S.U.A., cu 56,8% în Suedia și cu 96,5% în Marea Britanie. În aceeași perioadă prețurile medii anuale la exportul de mașini și utilaje au crescut cu 19,8% în R.F.G., 49,2% în S.U.A., cu 57,6% în Suedia și cu 3,4% în Japonia. Datele relevate în acest context caracterizează evoluția prețurilor în valute naționale pentru fiecare țară menționată și de aceea nu pot fi în această expresie comparabile pe țări. Analiza dinamicii prețurilor de export la mașini și utilaje într-o serie de țări capitaliste dezvoltate cum ar fi S.U.A., Japonia, R.F.G. și Suedia, arată că în perioada 1975—1980, exprimate în dolari, prețurile au crescut în medie cu 50,3% pe an. Cel mai înalt ritm de creștere a prețurilor s-a înregistrat în țările vest-europene. În R.F.G. de exemplu, pentru perioada 1976—1980 prețurile au crescut cu 64,2%, în Suedia cu 55%. În același timp în Japonia și S.U.A. prețurile de export au înregistrat o creștere mai lentă, respectiv cu 28,3% și 49.2%. Astfel capacitatea concurențială din acest punct de vedere, la mașini și utilaje a țărilor vest-europene și îndeosebi a R.F.G. și a Suediei a înregistrat o scădere, fapt care într-o anumită măsură a explicat și modificările în poziția de piață a acestor țări.

O. RUJAN
D. MIRON

Documentar

Protecționismul agricol

2. Dacă în numărul precedent am trecut pe scurt în revistă o serie de practici protecționiste care se manifestă în domeniul comerțului cu produse agroalimentare, în cele ce urmează dorim să sintetizăm o serie de implicații pe care acestea le au asupra economiei mondiale.

Protecționismul agricol extensiv și crescînd are numeroase efecte negative asupra dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare și a acelora al căror nivel de eficiență al agriculturii este mai puțin ridicat. În parte, aceste efecte se concretizează într-un volum al producției agricole mai scăzut, în diminuarea veniturilor din exportul produselor agricole, în scăderea populației ocupate în agricultură, avînd de suferit totodată și acele sectoare industriale care prelucrează materii prime agricole. Reducerea cererii mondiale de import datorită frînării importurilor prin măsuri protecționiste conduce la scăderea prețurilor la care se desfac pe piața internațională produsele agricole cu implicații negative asupra raportului de schimb al țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce înseamnă că ele sînt obligate să vîndă ieftin și să cumpere scump.

Analiza schimbărilor structurale petrecute în importurile Comunității Economice Europene oferă o serie de indicații asupra dimensiunilor protecționismului agricol și asupra implicațiilor sale. Date statistice indică ponderea și volumul exporturilor către Piața Comună a principalilor mari exportatori în perioada 1962—1979. Datele publicate facilitează înțelegerea cu ușurință a diferențelor dintre schimbările de poziție ale comerțului intracomunitar față de comerțul cu țări considerate ca avînd o agricultură eficientă (Argentina, Australia, Canada, Noua Zeelandă și Statele Unite), cu țări în curs de dezvoltare și cu țările est-europene.

Concluzia care rezultă din studiul datelor prezentate este că în răstimpul analizat au avut loc modificări substanțiale în comerțul comunitar cu produse agricole, modificări care au fost în principal în defavoarea exportatorilor străini. Spre exemplu, în 1962 țările dezvoltate cu economie de piață și agricultură eficientă împreună cu țările în curs de dezvoltare acopereau 60,1 la sută din necesitățile de import de carne proaspătă ale țărilor Comunității în timp ce la nivelul anului 1979 ponderea acestora a scăzut la numai 18,5 la sută. Declinul a fost aproape în întregime compensat de creșterea comerțului intracomunitar. Această modificare de pondere reprezintă în cifre absolute o creștere a comerțului intracomunitar cu carne proaspătă de 3,3 md. de dolari și o scădere de 1,8 md. de dolari pentru țările dezvoltate și de 1,6 md. de dolari pentru țările în curs de dezvoltare. Argentina împreună cu Noua Zeelandă au pierdut 1,1 md. de dolari ceea ce trebuie să fi avut un efect cu totul negativ asupra comerțului lor exterior dată fiind varietatea destul de limitată a produselor pe care acestea le oferă spre vînzare pe piața externă, precum și volumul destul de restrîns al sectorului lor de export.

Ca vedere de ansamblu, se poate spune că modificările de structură produse în perioada analizată au condus la o scădere a exporturilor țărilor dezvoltate cu agricultură eficientă, care se cifrează la 4,3 md. dolari precum și a celorlalte țări în curs de dezvoltare care se ridică la 2.9 md. de dolari. De asemenea, țările socialiste din Europa de Răsărit au suferit o pierdere de cca. 600 mil. de dolari, datorită schimbărilor de pondere survenite. Toate aceste declinuri au fost substituite de Comunitatea Economică vest-europeană prin creșterea exporturilor intracomunitare care s-au ridicat la 9 md. de dolari.

Dincolo de dimensiunea evident ridicată a acestor cifre, Alexander J. Yeats, autorul raportului pe care îl prezentăm, combate afirmația pe care o face Piața Comună că ar fi cel mai mare importator de produse agricole din lume. Acest argument a fost folosit cu generozitate în forurile internaționale cum ar fi GATT, UNCTAD, FAO pentru a-și justifica politica promovată. Autorul susține că important este nu volumul comerțului care se desfășoară în condițiile actualului protecționism, ci dimensiunea sa potențială, eliberată de barierele existente. Într-adevăr, volumul potențial al comerțului exterior agricol comunitar în condițiile de liberalism poate fi cu mult mai mare decît în condițiile actuale.

O serie de investigații empirice au scos la iveală importanța efectelor nefavorabile asupra comerțului și economiei țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, un studiu recent al Institutului de Cercetări a Politicii Agroalimentare Internaționale (IFPRI) a estimat că o reducere cu 50 la sută a barierelor comerciale ale țărilor dezvoltate aplicate la un număr de produse agricole ar conduce la creșterea comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare cu produsele respective cu cca. 3 md. de dolari, adică cu 35 la sută, față de valoarea exporturilor acestor țări în 1977. Mai mult decît atît, liberalizarea completă a comerțului cu aceste produse ar conduce la creșterea exportului țărilor în curs de dezvoltare cu 50 la sută.

Datele existente în momentul de față sugerează că dincolo de efectele comerciale pe care liberalizarea comerțului cu produse agroalimentare le-ar avea asupra economiei țărilor în curs de dezvoltare, s-ar putea înregistra rezultate deosebite în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și implicit s-ar obține rezolvarea unor probleme cu caracter social. Această concluzie se bazează pe studii ale Organizației Internaționale a Muncii care arată că în unele țări în curs de dezvoltare se utilizează pînă la de 30 de ori mai multă forță de muncă pe unitate de produs agricol decît în țările dezvoltate. Studiile acestei organizații subliniază că efectul multiplicator și de antrenare a forței de muncă este în sectorul agricol printre cele mai ridicate alături de cel al industriei textile. Aceste concluzii conduc la ideea că liberalizarea comerțului internațional cu produse agroalimentare ar putea aduce o contribuție importantă la

rezolvarea unor situații critice din țările în curs de dezvoltare.

Un alt rezultat al protecției agricole practicate de țările dezvoltate este însușirea de către acestea a unei părți din valoarea reală a producției agricole a țărilor în curs de dezvoltare. Pentru a demonstra modul în care acest proces are loc trebuie în primul rînd să reamintim că prelevările variabile pe care le percep țările Comunității Economice Europene reprezintă diferența dintre prețurilor lor interne și cele internaționale pentru o anumită marfă. Acest sistem a fost justificat prin aceea că țările în curs de dezvoltare și ceilalți exportatori primesc pentru mărfurile vîndute Comunității prețul mondial. Trebuie însă ținut cont de faptul că măsurile protecționiste duc la scăderea prețurilor internaționale sub nivelul la care ele s-ar situa dacă comerțul s-ar desfășura în absența unor prelevări variabile la import. În acest fel prelevările variabile conduc de fapt la însușirea de către țările membre ale Comunității a unei părți din valoarea pe care țările în curs de dezvoltare ar încasa-o în absența barierelor comerciale.

Dincolo de efectele acestei însușiri nejustificate, a veniturilor, creșterea gradului de subvenționare și al suportului pentru producția agricolă internă are o serie de alte implicații negative asupra comerțului și producției agricole mondiale. Nivelurile ridicate pe care le înregistrează susținerea agriculturii conduc la deturnarea unui flux mai mare de resurse financiare către sectorul agricol decît ar avea loc în condițiile unui mediu comercial liberalizat. Nu odată statele în cauză s-au aflat în situația de a aloca mai multe resurse agriculturii decît ar fi fost necesar pentru satisfacerea cererii interne. Această situație a condus (ca în cazul zahărului) la scăderea nejustificată a prețurilor internaționale, datorită unei oferte artificial excedentare, eliminînd de pe piață pe unii exportatori care în realitate practică o agricultură mai eficientă.

Iată spre exemplu ce arată Ștefan Tangermann,[3] în legătură cu implicațiile politicii agricole comunitare: „Poate trăsătura cea mai disruptivă a politicii agricole comunitare, cu influențe și consecințe pe termen lung o constituie practica restituirilor variabile la export. Aplicată fără discriminare, această practică de dumping permite penetrarea pe piețele altor țări și eliminarea altor exportatori indiferent de competitivitatea reală a acestora. Unii pot spune că în mod teoretic efectele nefavorabile ale restituirilor la export sînt similare cu prelevările la import practicate în Piața Comună deoarece nu are importanță dacă Comunitatea scade cererea globală a pieței mondiale prin restrîngerea importurilor sale sau sporește oferta globală mondială prin subvenționarea exporturilor sale. În realitate există cel puțin două aspecte. În primul rînd, dacă un furnizor tradițional a fost eliminat printr-o politică de dumping practicată de țările Pieței Comune, pe o piață pe care o cucerise și pe care era prezent, lui îi va veni foarte greu să-și recîștige poziția și va trebui să facă atît eforturi pe linia reducerii costurilor de producție cît și pe linia promovării exporturilor. În al doilea rînd, trebuie arătat că totuși țările cu un nivel general ridicat al costurilor și cu o agricultură mai puțin eficientă au o anumită justificare în aplicarea unor politici protecționiste pentru protejarea producătorilor interni, prin reducerea importurilor. Cu toate acestea este greu de înțeles ca aceste țări să inverseze firea lucrurilor și să-i transforme pe producătorii lor în exportatori prin împingerea dincolo de limită a sprijinului acordat acestora".

Concluzia asupra celor prezentate pînă aici este că programele de protejare a agriculturii practicate de unele țări industrializate produc efecte internaționale profund defavorabile.

Așa cum s-a arătat, aceasta reține avîntul atît al comerțului țărilor dezvoltate cît și pe cel al țărilor în curs de dezvoltare conducînd implicit la frînarea dezvoltării economice generale și la menținerea unui grad de ocupare a forței de muncă sub nivelul posibil de realizat. În plus, aceste efecte negative sînt resimțite cel mai acut de păturile cele mai sărace ale populației țărilor în curs de dezvoltare. Prețurile mondiale menținute la un nivel scăzut datorită măsurilor de protecție comercială conduc la imposibilitatea îmbunătățirii raportului de schimb al exporturilor de produse agricole. S-a arătat de asemenea că o serie de măsuri cu caracter restrictiv, cum ar fi prelevările variabile la import, produc destabilizarea prețurilor internaționale și a producției anumitor produse agricole. În același timp trebuie menționat că implicit țările care practică un regim de protecție severă a comerțului agroalimentar ar avea de cîștigat de pe urma liberalizării acestuia. Povara financiară a menținerii în practică a unui sistem ca cel al Politicii Agricole Comunitare devine din ce în ce mai grea pentru guvernele țărilor membre ale Comunității Economice Europene iar prețurile interne ridicate au efecte negative asupra consumului de produse alimentare al populației, în special a celei cu venituri scăzute. În fine, o protecție agricolă mai redusă și o politică mai rațională de preț ar conduce fără îndoială la o alocare mai eficientă a resurselor între agricultură și industrie.

Așa cum s-a întîmplat și la negocierile comerciale multilaterale precedente, la Runda de la Tokyo nu s-au produs modificări substanțiale pe calea liberalizării comerțului internațional cu produse agroalimentare. Avînd în vedere eșecul total al acestor negocieri pe linia înlăturării barierelor protecționiste sau cel puțin a limitării extinderii lor, apare necesar ca problemele agricole mondiale să fie abordate din alt unghi de vedere.

Autorul raportului pe care îl prezentăm pornește de la premisa că opțiunile politice în agricultură sînt cu mult mai numeroase decît se recunoaște în general. În momentul în care aceste opțiuni sînt luate în analiză este util să se facă distincția între mai multe grupe: condiții mai bune de acces pe piață, reforme ale instituțiilor internaționale, propuneri pentru noi legături internaționale, propuneri de natură să conducă la o mai mare utilizare a terenurilor agricole și a forței de muncă. Evaluarea acestor alternative trebuie făcută în ansamblu, fiind de la sine înțeles că nu se poate urma o singură politică în mod izolat. Avînd în vedere multitudinea și amploarea problemelor agricole apare avantajos să se urmeze mai multe căi simultan.

În ceea ce privește liberalizarea comerțului există înclinația de a se crede că includerea produselor manufacturate și a celor agricole în același cadru de negocieri multilaterale sub auspiciile GATT atît la Runda Kenedy cît și la Runda Tokyo a contribuit la limitarea progreselor în sectorul agricol. Problemele politice și sociale cu care se confruntă agricultura sînt diferite de cele care se pun în fața industriei, iar dificultățile care stau în calea obținerii unei liberalizări consistente sînt mai mari pentru produsele alimentare. Negocierile precedente au mers pe linia minimei rezistențe și au sacrificat concesiile agricole posibil de obținut pentru a nu periclita cîștigurile din sectorul manufacturier. Opinia aceasta este împărtășită de mai mulți economiști care din contră consideră că organizarea unor negocieri multilaterale destinate în mod special agriculturii ar fi mai folositoare.

În timp ce negocierile multilaterale asupra comerțului cu produse agricole vor trebui să includă schimbul de concesii în domeniul barierelor tarifare și netarifare, o serie de alte metode care să permită un acces mai direct la piață trebuie luate în considerare. Spre exemplu, Secretariatul UNCTAD a propus ca țările dezvoltate cu un grad de protecție agricol foarte ridicat să-și asume o serie de obligații directe legate de accesul pe piața lor a furnizorilor externi. Aceste obligații ar putea îmbrăca forma unor ponderi garantate din consumul curent sau din creșterea preliminată a consumului (bineînțeles, diferind de la țară la țară și de la produs la produs). Sarcina de a asigura ducerea la îndeplinire a acestor obligații asumate ar reveni guvernelor țărilor importatoare, guverne care ar trebui să adopte acele măsuri care să corespundă necesități-

lor economiei lor interne. De reținut este însă faptul că asemenea asigurări pe care statele importatoare ar trebui să le dea cu privire la accesul pe piața lor ar trebui să se refere în exclusivitate la importurile nete, avînd în vedere că există tendința unor state de a deveni ocazional exportatoare sau de a produce o serie de stocuri excedentare și a le exporta datorită unui nivel foarte ridicat de susținere prin prețuri.

O direcție demnă de urmat cel puțin din punct de vedere al țărilor în curs de dezvoltare, ar trebui să vizeze cîștigarea unui acces mai ușor pe piața țărilor cu un grad de protecție ridicat prin intermediul extinderii sistemului preferințelor tarifare. În momentul de față este negociată acordarea unor asemenea preferințe unor țări în curs de dezvoltare însă numărul produselor care beneficiază de un tratament preferențial precum și volumul importurilor realizate în aceste condiții sînt foarte reduse. Avînd în vedere dezamăgirea produsă de imposibilitatea negocierii unor liberalizări ale comerțului internațional în sectorul agricol, extinderea sistemului preferențial pare să se afirme drept una dintre cele mai promițătoare soluții pentru îmbunătățirea condițiilor de acces pe piață. Din punctul de vedere al țărilor dezvoltate cu un grad de protecție foarte ridicat, atractivitatea acestei soluții constă în faptul că toate măsurile de control al importurilor pe care le cuprinde în momentul de față Sistemul Generalizat de Preferințe practicat pentru produsele manufacturate, cum ar fi cotele, plafoanele de import și alte limitări cantitative, constituie tot atîtea mijloace de regularizare a oricăror tendințe pronunțate de creștere a importurilor de produse agricole care ar putea cauza destabilizarea pieței în acest sector economic foarte sensibil.

Deși nelegate în mod direct de problema îmbunătățirii condițiilor de acces pe piața internațională, negocierile destinate îmbunătățirii cadrului instituțional existent și reformei actualului sistem pot aduce de asemenea mari avantaje comunității internaționale în totalitate. Astfel, eforturile pentru elaborarea unor Coduri de Conduită prin care să se introducă în sectorul agricol o serie de reforme importante, necesită o atenție deosebită. Spre exemplu, asemenea coduri ar putea cuprinde norme pentru folosirea metodelor de subvenționare și sprijinire a sectorului agricol intern. Măsurile respective ar trebui să se mărginească însă numai la sprijinirea producătorilor cu venituri scăzute, limitînd astfel efectele restrictive asupra comerțului pe care le comportă un sistem protecționist prea accentuat.

Pentru a ilustra cele de mai sus trebuie să arătăm că sistemele existente în momentul de față, de sprijinire a sectorului agricol, presupun fixarea prețurilor la anumite nivele, subvenționarea directă de către stat sau alte măsuri destinate să asigure producătorilor agricoli care se confruntă cu un nivel al costurilor mai ridicat decît în restul economiei, venituri comparabile cu cele din celelalte sectoare economice. Rezultatul aproape general al politicii actuale este că generează o stimulare supradimensionată a producției, ceea ce nu mai dă posibilitatea furnizorilor externi să pătrundă pe piață. În sistemul de reglementări existent, cei care obțin cea mai mare parte a beneficiilor de pe urma subvenționării agriculturii nu sînt însă micii producători ce se confruntă în mod real cu un nivel ridicat al costurilor ci cei mari care sînt mai eficienți și mai bine situați și care nu ar avea nevoie de asistență, dar care dau de fapt marea parte a producției. De aici decurge practic supradimensionarea costului subvenționării agriculturii. În aceste condiții, adoptarea unor măsuri mai selective de sprijinire a producătorilor agricoli, destinate în special asistării celor cu venituri scăzute, pe de o parte ar conduce la un preț mai redus al politicii agricole, iar pe de altă parte ar putea contribui la deschiderea unor perspective mai avantajoase de acces pe piață pentru furnizorii externi. În acest fel, politica de sprijin a populației agricole și în general a acestui sector și-ar atinge mai bine scopul social urmărit.

Strîns legată de stabilirea oricărui cod sau convenție asupra mărfurilor de politică agricolă protecționistă se afirmă necesitatea elaborării unor reglementări sau standarde de utilizare a mecanismelor de protecție comercială, mai ales a celor care provoacă instabilitatea prețurilor și a producției pe plan internațional. Aceste acorduri ar trebui să decidă limitarea folosirii în primul rînd a restricțiilor comerciale cum ar fi prelevările obligatorii sau cotele de import, care au efecte negative mai ample și pe termen mai lung decît altele ca subsidiile sau taxele vamale fixe. De asemenea se cer de urgență adoptate măsuri de interzicere a practicilor de a elimina de pe piață furnizorii tradiționali din țări cu agricultură eficientă de către țări care au un nivel mai ridicat al costurilor și o eficiență mai redusă dar care subvenționează o supra-producție pe care o exportă în sistem de dumping. În fine se impune stabilirea unui cod sau convenție care să stabilească dimensiunile exacte ale protecției consumatorului și a securității naționale pe linie sanitară.

Nu lipsite de importanță sînt acțiunile de promovare a unor noi sisteme de legături internaționale. De ele ar putea beneficia în primul rînd țările în curs de dezvoltare care au un anumit surplus de producție agricolă sau care ar putea realiza un asemenea surplus în condiții comerciale mai avantajoase. În cadrul acestor noi legături comerciale internaționale un rol important ar putea să fie jucat de promovarea comerțului între țările în curs de dezvoltare. O metodă de înlesnire a acestor schimburi s-ar putea baza pe utilizarea diferitelor tipuri de preferințe, inclusiv a propunerii UNCTAD de realizare a unui sistem global de preferințe între țările în curs de dezvoltare. În măsura în care producția sporită a țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de produse alimentare ar putea fi direcționată către țările cele mai slab dezvoltate ca urmare a stabilirii acestor noi aranjamente, țările industrializate ar putea să ia în considerare posibilitatea sistării financiare a acestor noi fluxuri comerciale.

Tot în contextul noilor legături ar trebui acordată o atenție sporită comerțului dintre țările în curs de dezvoltare și cele cu economie planificată. Studii recente au scos la iveală faptul că posibilitățile de extindere a comerțului între aceste grupări de state sînt cu mult mai mari decît s-au arătat pînă în momentul de față.

În fine, o serie de opțiuni politice care stau în fața țărilor cu un potențial agricol ridicat și cu un nivel superior de eficiență sînt legate de folosirea terenurilor neutralizate și a forței de muncă disponibile pentru dezvoltarea producției acelor produse agricole pentru care nivelul de protecție practicat de partenerii străini nu este foarte ridicat, și pentru care există piețe de desfacere vizibile. Un astfel de exemplu l-a dat Brazilia care a folosit terenul agricol excedentar și forța de muncă disponibilă pentru producerea energiei pe bază de biomasă și care ar putea fi urmat și de alte țări în curs de dezvoltare. Asemenea tentative ar stimula poate un efort Nord-Sud colectiv pentru rezolvarea unor probleme care privesc atît țările dezvoltate cît și pe cele în curs de dezvoltare.

[1] Alexander J. Yeats. Agricultural Protectionism : An Analisis of its International Economic Effects and Options for Institutional Reforme, UNCTAD 1982.

[2] Ștefan Tangermann, Agricultural Trade Relations Between the EC and Temperate Food Exporting. Countries, European Review of Agricultural Economics, 1979.

ODOBESCU EMANUEL
Banca pentru Agricultură
și Industrie Alimentară

Organisme de promovare

Jetro

În anul 1951 a luat ființă Organizația japoneză de studiere a pieței (Japan Export Trade Research Organization — pe scurt JETRO), cu obiectivul inițial de a organiza studii de piață externă. În deceniile următoare organizația, care înfăptuiește politica comercială guvernamentală de dezvoltare a schimburilor externe și-a modificat de cîteva ori obiectul de activitate și denumirea. În 1954 ea devine Japan External Trade Recovery Organization, incluzînd în obiectul de activitate studiul reorientărilor din economia internă și internațională, prezentarea la tîrguri și expoziții internaționale a ofertei japoneze de export, oferirea de informații privind comerțul exterior.

În 1958, prin legea organizării comerțului exterior, Jetro devine Japan Export Trade Promation Agency, organism guvernamental integrat de promovare a comerțului exterior, incluzînd în activitatea sa și relațiile publice.

În 1961 a avut loc ultima modificare de titulatură, în Japan External Trade Organization, simultan extinzîndu-se și activitatea și în domeniul importurilor în Japonia, promovării cooperării internaționale, transferului de tehnologii, investițiilor în străinătate. În această ultimă titulatură Jetro este o organizație guvernamentală subvenționată de la buget, care prestează servicii cu titlu de stimulente pentru exportatori, fiind sub reglementarea juridică a Ministerului Comerțului Internațional.

Jetro dispune de o rețea de 77 de birouri în 58 de țări prin care menține legătura cu partenerii comerciali ai firmelor japoneze, culege și disemineză informații legate de promovarea schimburilor.

Printre publicațiile difuzate de organizație se numără :

— **Anuarul comerțului japonez (Japan Trade Directory) ;**

— **Obiectiv Japonia (Focus Japan),** publicație lunară în limba engleză tratînd probleme comerciale curente, probleme ale utilizării forței de muncă, investiții în străinătate, mediu înconjurător, analize privind diferite industrii japoneze.

— **În sprijinul comerțului (Tradescope),** un alt periodic în limba engleză, lunar, adresat în special țărilor în curs de dezvoltare, care informează asupra conjuncturii internaționale (tendințele pieței, prognoze de mărfuri etc.) prin analize referitoare în special la Japonia și țările dezvoltate.

— Seria **„Marketing" Jetro** — oferă informații pe scurt, descrieri generale a tehnicilor de marketing și reglementările comerciale în Japonia.

— Seria **„Informații de afaceri" Jetro** — cuprinde informații succinte, descrierea de ansamblu a modului de organizare și conducere a firmelor japoneze (marketing management).

— Seria **„Piețe"** — cuprinde rapoarte analitice ale tendințelor și particularităților de comercializare pe grupe de mărfuri.

— Seria **„Acum în Japonia"** — comentează aspecte sociale și economice curente cu care se confruntă economia japoneză.

— **Investitori potențiali din Japonia** — un ghid în limba engleză, cuprinzînd firmele japoneze care doresc să investească în străinătate, domeniul lor de activitate și aria de interes în ceea ce privește investițiile în străinătate.

— **Ghidul investițiilor în străinătate** (Jetro) — oferă informații obținute prin oficiile Jetro din străinătate, ca și din surse diplomatice externe privind ofertele făcute pe diverse piețe firmelor japoneze de a coopera în realizarea de obiective industriale.

În același timp Jetro și-a dezvoltat activitatea de consultanță în țările în curs de dezvoltare, prin trimiterea de specialiști în management, marchandising, producție, control de calitate, vînzări și comert internațional pentru a disemina experiența în domeniile respective prin consultații și seminarii. Specialiști japonezi acordă consultanță și asistență tehnică în îmbunătățirea designului și calității producției de bunuri de consum în țările în curs de devoltare, organizează prezentări de echipamente industriale necesare dezvoltării într-o serie de țări în curs de dezvoltare, ca și expoziții de prezentare a mărfurilor partenerilor în Japonia. Oferă posibilitatea partenerilor din țările în curs de dezvoltare, de a studia activitatea Jetro prin invitații făcute de a vizita rețeaua Jetro din Japonia.

Ioan GEORGESCU

Redactor coordonator : dr. **Ioan GEORGESCU**

200 ÎNTREBĂRI RĂSPUNSURI

privind

ADMINISTRAREA IMOBILELOR

găsiți în Suplimentul tematic nr. 67 intitulat : „Probleme juridico-economice în activitatea consiliilor populare"

AFLAT SUB TIPAR

Abonamentele se pot face direct la redacție, prin virament (sau mandat poștal) pe adresa I.S.I.A.P. (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor), Piața Scînteii, 1, cont. nr. 64 51 502 28 B.N.R.S.R. — Filiala sector I, București, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

Lucrările se vor difuza numai abonaților !

conducere

Considerații asupra practicii aplicării prevederilor art. 64 lit. t. și art. 64 lit. x, din Legea nr. 5/1978

Modificările aduse Legii nr. 5/1978 prin Legea nr. 24/1981, republicată la 27 ianuarie 1982, au ridicat—în practica administrativă și judiciară — unele probleme referitoare la corecta aplicare a dispozițiilor art. 64 lit. t și art. 64 lit. x din lege, în legătură cu încetarea raporturilor de muncă ale personalului muncitor.

Legea nr. 24/1981 a modificat și completat legea nr. 5/1978, introducînd în cuprinsul ei importante reglementări cu conținut novator și profund democratic. Printre noile reglementări, un loc important îl ocupă prevederile prin care se reglementează un nou mod de desfacere a contractului de muncă. Astfel, în anumite situații legea a lărgit competența de a hotărî desfacerea contractului de muncă, extinzînd-o și pe seama altor organe de decizie și anume: adunarea generală a oamenilor muncii din întreaga unitate și adunările oamenilor muncii organizate pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare, precum și a formațiilor de lucru.

Adunarea generală a oamenilor muncii din întreprindere, în temeiul noii competențe atribuite prin textul art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978: „hotărăște eliberarea din funcție a cadrelor din conducerea unității care au săvîrșit abateri grave (1) de la disciplina muncii, (2) de la normele eticii și echității socialiste sau (3) care dau dovadă de lipsă de răspundere în realizarea planului; între ședințele în plen ale adunării generale, hotărîrea se ia de adunările oamenilor muncii organizate pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare, urmînd să fie supusă spre confirmare la prima adunare generală a oamenilor muncii pe întreaga unitate".

„Pentru ceilalți oameni ai muncii din unități care au săvîrșit asemenea abateri, adunările generale ale oamenilor muncii sau adunările oamenilor muncii pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare, în care persoana respectivă își desfășoară activitatea, pot hotărî desfacerea contractului de muncă".

Alături de această competență de natură specială acordată de lege adunării generale și adunărilor oamenilor muncii din secții, ateliere sau alte unități de producție similare, Legea nr. 5/1978, prin textul art. 64 lit. x instituie pe seama adunărilor oamenilor muncii din secții, ateliere sau formații de lucru, competența generală de a hotărî desfacerea cantractului de muncă al personalului încadrat în aceste subunități de producție.

Comparînd conținutul acestor două texte precum și temeiurile juridice diferite pe care se sprijină fiecare, rezultă în mod neîndoios că între prevederile art. 64 lit. t și art. 64 lit. x există particularități și deosebiri structurale. De aceea, în cele ce urmează vom încerca să analizăm și să prezentăm particularitățile fiecărui text în parte.

I. MODUL DE APLICARE AL PREVEDERILOR ART. 64 LIT. T DIN LEGEA NR. 5/1978

1. Sancțiunile instituite de prevederile art. 64. lit. t. Analizînd textul art. 64 lit. t, din Legea nr. 5/1978 vom constata că pentru aceleași deficiențe legiuitorul a înțeles să dispună luarea unor măsuri diferențiate, după cum vor fi aplicate cadrelor „din conducerea unității" sau restului personalului.

Pentru cadrele din conducerea unității, în ipoteza comiterii celor trei categorii de abateri grave, reglementate de textul art. 64 lit. t, legiuitorul a prevăzut aplicarea unei măsuri administrative și anume: „eliberarea din funcție". În schimb, pentru restul personalului muncitor din unitate, care a săvîrșit aceleași abateri legiuitorul a dispus aplicarea celei mai grave sancțiuni disciplinare și anume: desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

Măsura eliberării din funcție este echivalentă cu înlocuirea persoanei din funcția deținută. Această măsură administrativă poate fi adusă la îndeplinire, fie prin modificarea contractului de muncă fie prin încetarea acestuia, în condițiile legii. Modificarea contractului de muncă al persoanei vizate poate avea loc prin schimbarea locului muncii și felului muncii precum și a retribuției, în cadrul aceleiași unități, sau prin transfer la o altă unitate. Eliberarea din funcție, pentru motive imputabile persoanei, este uzual cunoscută și sub denumirea: destituire din funcție. care atrage una sau mai multe forme ale răspunderii juridice.

În accepția Legii nr. 5/1978 cadrele „din conducerea unității" sînt restrînse la funcțiile limitativ enumerate de textul art. 37 lit. h pentru întreprinderi: director, director adj. tehnic și de producție sau inginer șef, director adj. comercial, contabil șef și alte cadre care ocupă funcții de conducere similare. La centrale, cadrele din conducere sînt de asemenea nominalizate de textul art. 48 lit. k, după cum urmează: director general, director general adj., director tehnic, director economic, director administrativ, inginer șef, contabil șef și alte cadre care ocupă funcții de conducere similare, (de exemplu la organele locale).

Tot în accepția legii, prin noțiunea: pentru ceilalți oameni ai muncii din unități" se înțelege întregul personal de execuție precum și restul funcțiilor de conducere luate în înțelesul art. 189 din C.M. și Decretului nr. 162/1973.

În raport de cele arătate mai sus conchidem că Legea nr. 5/1978 a creat pentru personalul muncitor, altul decît cadrele din conducerea unității, un regim sancționator mai sever!

2. Natura răspunderii instituite prin prevederile art. 64. lit. t. Legea nr. 5/1978, prin prevederile art. 64 lit. t a instituit o răspundere disciplinară proprie pentru trei categorii de deficiențe și anume: (1) abateri grave de la disciplina muncii, (2) abateri grave de la normele eticii și

echității socialiste și (3) lipsă de răspundere în realizarea planului.

Așa cum în mod judicios s-a ilustrat în literatura juridică, dispozițiile art. 64 lit. t consacră o răspundere disciplinară excepțională și proprie, diferită de răspunderea disciplinară din dreptul comun pentru abateri grave sau pentru încălcări repetate ale obligațiilor de muncă potrivit dispozițiilor art. 130 lit. i din C.M. (A se vedea: T. Pop, Gh. Brehoi: Implicațiile modificării Legii nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat prin Legea nr. 24/1981 asupra legislației muncii. R.R.D. nr. 2/1982, p. 27. Această răspundere disciplinară, are natura unei răspunderi excepționale și o arie de aplicare mai largă decît răspunderea disciplinară a dreptului comun din art. 130 lit. i Codul Muncii. Astfel, pe cînd răspunderea disciplinară a dreptului comun se raportează doar la obligațiile de muncă și normele de comportare în societate, răspunderea excepțională și proprie reglementată de art. 64 lit. t conține o sferă de aplicare mai largă. Ea se extinde și asupra încălcării normelor de comportare în familie și societate precum și asupra gradului de lipsă de răspundere în realizarea planului.

Pentru ca abaterea disciplinară reglementată de textul art. 64 lit. t să poată dobîndi natura unei gravități excepționale „trebuie să fie de o gravitate cu totul ieșită din comun, apropiată limitei ce desparte disciplinarul de penal" (T. Pop, Gh. Brehoi, loc. cit. pag. 28). Sarcina de a aprecia gradul de gravitate al abaterii revine fie adunării generale, fie adunărilor oamenilor muncii, după caz. Dacă însă adunarea respectivă ar aprecia că faptele imputate au caracter penal, conducerea unității are obligația de a sesiza organele de urmărire, suspendînd din funcție persoana acuzată. În situația că organele de urmărire clasează cazul, cu motivarea că faptele imputate nu întrunesc elementele infracțiunii, cazul poate fi retrimis adunării spre a-l soluționa potrivit prevederilor art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978.

3. **Temeiul de drept al încetării contractului de muncă în baza prevederilor art. 64 lit. t.** Ținînd seama de prevederile art. 134 din C.M. care instituie obligativitatea menționării „prevederilor legale pe care se întemeiază" desfacerea contractului de muncă, s-a ridicat în practică problema dacă hotărîrea de desfacere disciplinară a contractului de muncă adoptată de adunare, se va întemia pe dispozițiile art. 64 lit. t, sau pe prevederile art. 130 lit. i, ori și pe unele și pe altele. Pornind de la premisa că răspunderea reglementată de art. 64 lit. t este o răspundere disciplinară excepțională și independentă de răspunderea disciplinară a dreptului comun, tragem concluzia că și temeiul juridic pe care se va sprijini în asemenea cazuri desfacerea contractului de muncă este un temei propriu textului art. 64 lit. t și indepedent de temeiul de drept al dreptului comun, din art. 130 lit. i Codul Muncii. Menționăm că asemenea temeiuri de drept, independente de ale art. 130 lit. i din C.M. au fost reglementate în dreptul nostru și de prevederile art. 36/3 alin. 5 C.P. sau art. 96 pct. 1 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 modificată etc.

Prin urmare, toate hotărîrile adoptate în baza art. 64 lit. t, trebuie în mod obligator să fie fondate pe temeiul juridic al acestui text și nu pe temeiuri streine. Nerespectarea acestei obligații a fost sancționată în practica judiciară cu nulitatea. Astfel de exemplu, prin decizia civ. nr. 1365 din 11 august 1982, Tribunalul județean Dolj a decis că ori de cîte ori adunarea generală aplică prevederile art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978 trebuie să se refere în mod expres la acest text, întrucît — în lipsa acestei mențiuni — sînt aplicabile dispozițiile art. 130 lit. i din C.M. coroborate cu prevederile art. 64 lit. x din Legea nr. 5/1978. (R.R.D. nr. 12/1983 pag. 73). Firește, în asemenea situație hotărîrea devine cenzurabilă de către organele de jurisdicția muncii.

Față de acest caracter propriu și independent al temeiului juridic din art. 64 lit. t, hotărîrea adoptată în baza acestui text are de asemenea caracter independent și nu trebuie să fie adusă la îndeplinire prin dispoziția scrisă a conducerii unității potrivit prevederilor art. 134 din C.M.

4. **Caracterul definitiv al hotărîrilor adoptate în baza art. 64 lit. t.** Potrivit dispozițiile subaliniatului 3 al art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978 hotărîrile adoptate de adunări în temeiul acestui text sînt definitive. Datorită acestui caracter unic în dreptul socialist român aceste hatărîrile nu pot fi supuse cenzurii organelor de jurisdicția muncii. Așa cum am amintit mai sus, hotărîrea adoptată în baza acestui text nu este condiționată de prevederile art. 134 din C.M. Conducătorul unității nu va mai emite dispoziție scrisă pentru desfacerea disciplinară a contractului de muncă iar hotărîrea adoptată, nu este supusă obligativității comunicării ei, cu consecințele juridice corespunzătoare îndeplinirii sau neîndeplinirii acestei obligații legale. De asemenea, în carnetul de muncă al persoanei vinovate va fi menționată hotărîrea și data adoptării ei, precum și temeiul de drept al art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978.

Dar, hotărîrea adoptată în baza art. 64 lit. t are caracter definitiv numai față de organele de jurisdicția muncii nu și față de organele administrației de stat. De aceea, în practica administrativă, persoana prejudiciată de o hotărîre vădit nedreaptă poate apela la următoarele mijloace de îndreptare sau remediere:

— poate cere reexaminarea hotărîrii de către organul colectiv de decizie care a adoptat-o și care dispune de competența administrativă de a și-o revoca,

— poate sesiza Consiliul Central de Control Muncitoresc care, în virtutea prevederilor art. 9 din Legea nr. 15/1972 are facultatea de a recomanda adunării respective să-și revoce actul de decizie,

— poate solicita Consiliului Județean al Oamenilor Muncii ca, în temeiul prevederilor art. 17 lit. f și art. 7 lit. e din Legea nr. 30/1977 republicată la 29 decembrie 1981, să recomande adunării revizuirea sau retractarea hotărîrii respective.

5. **Competența adunării de a-și exercita atribuția acordată de art. 64 lit. t.** Pentru ca adunarea generală a oamenilor muncii din unitate sau adunările oamenilor muncii din secții, ateliere sau alte unități de producție similare, să poată adopta o hotărîre temeinică și legală potrivit prevederilor art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978, este necesar ca adunarea să fie statutar constituită. Adunarea este statutară atunci cînd a fost convocată și constituită potrivit cerințelor legii nr. 5/1978 și Regulamentului de Organizare și Funcționare (elaborat conform Atribuțiilor Unitare ale C.O.E.S. ed. 1977), și cu respectarea organigramei unității. Organigrama nominalizează organele și compartimentele ce alcătuiesc struc-

tura unității iar Regulamentul de Organizare și Funcționare prevede secțiile, atelierele și celelalte unități de producție similare în care se organizează adunări ale oamenilor muncii. De asemenea Regulamentul reglementează modul constituirii adunării generale a oamenilor muncii și dacă aceasta se formează din totalitatea oamenilor muncii sau numai din reprezentanții acestora. Conchidem că, numai o adunare convocată și constituită cu respectarea acestor condiții va fi competentă să hotărască în mod legal desfacerea disciplinară a contractului de muncă în temeiul art. 64 lit. t, din Legea nr. 5/1978.

Acest aspect, referitor la modul constituirii adunării generale, a fost cenzurat în practica judiciară. Judecătoria Craiova, prin sentința civ. nr. 5 013 din 17 mai 1982 (nerecurată) a constatat și a stabilit nelegalitatea unei hotărîri adoptate în temeiul art. 64 lit. t, de către adunarea generală a oamenilor muncii de la magazinul Mercur din Craiova, hotărîre care a confirmat desfacerea disciplinară a contractului de muncă al unei vînzătoare. (A. Popescu, Al. Athanasiu, NOTĂ la sentința civ. nr. 5 013 din 17 mai 1983. R.R.D. nr. 7/1983 pag. 38—43). În susținerea Notei critice, comentatorii au invocat prevederile Decretului nr. 162/1973 și normele unitare de structură aplicabile în ramura comerțului interior, pe baza cărora constatînd că Judecătoria nu a analizat aspectul constituirii adunării generale ținută la magazinul Mercur, au conchis că sentința instanței este netemeinică „de vreme ce nu a analizat aspectele arătate mai sus". Dar printre aspectele analizate de comantatori, aceștia nu s-au referit și la modul constituirii adunării generale în raport de prevederile Regulamentului de organizare și funcționare al întreprinderii comerciale de stat respective. Cu alte cuvinte era necesar să se verifice dacă în Reg. de org. și funcționare amintit este organizată ținerea adunării generale a oamenilor muncii la acel magazin. Numai condiționat de acest aspect statutar, adunarea generală respectivă ar fi fost competentă să confirme și să hotărască în fond desfacerea disciplinară a contractului de muncă al persoanei în cauză.

Tot în legătură cu modul statutar al compunerii adunării generale a oamenilor muncii practica judiciară a fost confruntată de asemenea cu o altă problemă și anume: dacă adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii poate exercita competența de a hotări legal, desfacerea disciplinară a contractului de muncă potrivit art. 64 lit. t. Astfel de exemplu, prin decizia civ. nr. 1 365 din 11 august 1982 Tribunalul județean Dolj, a decis că adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii nu are competența să hotărască desfacerea disciplinară a contractului de muncă în temeiul art. 64 lit. t. În motivarea soluției instanța invederează că textul art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978 a atribuit această competență adunării generale a oamenilor muncii dar nu și adunării generale a reprezentanților oamenilor muncii. Într-o speță ulterioară, același tribunal județean își modifică soluția. Astfel, prin decizia civ. nr. 2 235 din 23 decembrie 1982, T.J.D. a decis că adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii este investită cu competența să hotărască desfacerea disciplinară a contractului de muncă în baza art. 64 lit. t (N. Schiopu, P. Armașu, I. Radovici: NOTĂ la deciziile civile nr. 1 365/11. VIII.1982 și nr. 2 235/23.XII.1982 ale Tribunalului județean Dolj. R.R.D. nr. 12/1983 pag. 73).

În deplin acord cu opinia comentatorilor, considerăm că potrivit prevederilor art. 63, 65 și 66 din Legea nr. 5/1978, adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii are aceeași calitate instituțională cu adunarea generală a oamenilor muncii. Prima, nefiind decît o formă organizatorică a celei de a doua, este în mod egal investită cu competența prevăzută de art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978.

6. **Probleme de procedură.** a) **Ancheta administrativă.** Procedura de urmat în cazul desfacerii disciplinare a contractului de muncă în temeiul art. 64 lit. t, va fi aceeași ca și în ipoteza incidenței art. 130 lit. i din C.M. În mod obligator conducerea unității va dispune efectuarea unei anchete prealabile și întocmirea dosarului de cercetare administrativă, pe baza cărora va fi sesizată adunarea competentă. În cursul anchetei prealabile trebuie pe deplin asigurat dreptul de apărare al învinuitului. În acest scop este necesar să i se creeze posibilitatea de a se apăra față de acuzațiile aduse și a-și constitui toate probele sau contraprobele în apărare. Apărările făcute în aceste condiții urmează a fi analizate cu multă principialitate, atît în cursul anchetei cît și al dezbaterilor organului colectiv — avînd în vedere caracterul definitiv al hotărîrii ce se va adopta.

b) **Modul de sesizare al adunării.** După încheierea cercetării administrative a cazului, dosarul de anchetă împreună cu concluziile însoțite de propuneri corespunzătoare rezultatelor obținute, vor fi înaintate adunării competente, în vederea luării deciziei. Actul de sesizare a adunării poate îmbrăca forma unui „referat" care se întocmește de conducătorul unității — pentru personalul de execuție numit de acesta, fie de biroul executiv al C.O.M. — pentru funcțiile care intră în competența de numire a acestui organ de conducere colectivă, fie de către Consiliul Oamenilor Muncii al unității — pentru cadrele cu funcții de conducere numite de acesta ori pentru cadrele din conducerea unității numite de organul ierarhic superior.

c) **Termenul în care adunarea poate adopta hotărîrea.** În literatura juridică s-a discutat dacă prevederile art. 130 alin. 2 din C.M. în legătură cu obligativitatea de aplicare a sancțiunii disciplinare înăuntrul termenului de o lună de zile de la constatarea ei, sînt sau nu aplicabile și în ipoteza desfacerii disciplinare a contractului de muncă în temeiul art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978. (Al. Athanasiu, A. Popescu: loc. cit. pag. 42). Împărtășind opinia exprimată, considerăm că în ipoteza incidenței art. 64 lit. t, adunarea generală a oamenilor muncii sau adunările oamenilor muncii nu au obligația să adopte hotărîrea în termenul de o lună, reglementat de Codul Muncii. Pentru că acest termen este aplicabil numai situațiilor prevăzute de art. 130 lit. e, i sau k, ținînd seama că textul art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978 nu prevede un asemenea termen procedural. Iar în tăcerea legii, nu se poate adăuga lege!

d) **Modul adoptării şi al confirmării hotărîrilor adoptate.** Textul art. 64 lit. t, în subaliniatul 3 prevede că hotărîrile adunării generale şi hotărîrile adunărilor oamenilor muncii pe secţii, ateliere sau alte unităţi de producţie similare, se adoptă cu majoritatea voturilor membrilor care compun adunarea. În aplicarea acestor dispoziţii legale s-a discutat în literatura juridică dacă actul confirmării adunării generale trebuie să se întemeieze pe unanimitatea hotărîrilor secţiilor, atelierelor sau celorlalte subunităţi de producţie similare, sau numai pe majoritatea acestor hotăriri.

Opinia autorilor care susţin că actul confirmării trebuie să se sprijine pe unanimitatea hotărîrilor adunărilor oamenilor muncii se întemeiază pe ideea că:

— textul art. 64 lit. t aliniatul 1 din Legea nr. 5/1978 prevăzînd luarea hotărîrii de adunările oamenilor muncii organizate pe secţii, ateliere sau alte unităţi de producţie similare, foloseşte pluralul, deci se referă la toate aceste compartimente de muncă şi

— neexistînd unanimitatea tuturor secţiilor cu privire la hotărîrea de eliberare din funcţie a unui cadru din conducerea unităţii, adunarea generală a oamenilor muncii pe întreaga unitate nu are ce confirma". (T. Pop, C. Brehoi, loc. cit. pag. 31 alin. 1.)

În dezacord cu opinia exprimată de autorii sus-citaţi, considerăm dimpotrivă că actul confirmării adunării generale a oamenilor muncii nu trebuie să se întemeieze pe unanimitatea hotărîrilor adunărilor oamenilor muncii, ci se poate sprijini şi pe majoritatea acestora. Opinia noastră se sprijină pe dispoziţiile art. 64 lit. t, subaliniatul 3 care prevede că hotărîrile adunărilor se adoptă cu majoritatea voturilor membrilor ce compun adunarea. Or, dacă legea condiţionează adoptarea hotărîrilor de majoritatea voturilor membrilor, în mod simetric adunarea generală va putea confirma, întemeindu-se pe majoritatea hotărîrilor secţiilor, atelierelor sau a celorlalte subunităţi, şi nu pe unanimitatea acestora. De altfel, în uzanţele dreptului socialist român există regula majorităţii şi nu a unanimităţii. Dacă legiuitorul ar fi urmărit excepţia de la regulă în sensul că ar fi pretins necesitatea unanimităţii hotărîrilor adunărilor oamenilor muncii, ar fi prevăzut expres această condiţie în cuprinsul textului.

II. MODUL DE APLICARE AL PREVEDERILOR ART. 64 LIT. X, DIN LEGEA NR. 5/1978, CU PRIVIRE LA ÎNCETAREA RAPORTURILOR DE MUNCĂ

Textul art. 64 lit. x din Legea nr. 5/1978, modificată, prevede în propoziţia finală, pe seama adunărilor oamenilor muncii din secţii, ateliere şi formaţiile de lucru, o nouă şi importantă competenţă, în virtutea căreia: „încadrarea în muncă sau desfacerea contractului de muncă pentru personalul din secţii, ateliere sau formaţii de lucru se hotărăşte de adunările oamenilor muncii din aceste unităţi".

Prin instituirea acestei competenţe legiuitorul nu a înţeles — aşa cum s-a crezut la început — să suprime din atribuţiile conducerii unităţii, dreptul sau competenţa de a hotări pe viitor încadrarea în muncă şi desfacerea contractului de muncă pentru unele categorii de personal muncitor, ci doar să lărgească această competenţă şi s-o atribuie şi adunărilor oamenilor muncii din secţii, ateliere şi formaţii de lucru.

În raport de adunările oamenilor muncii pe secţii, ateliere sau alte unităţi de producţie similare, reglementate de art. 64 lit. t, observăm că textul art. 64 lit. x a instituit un nou organ de decizie şi anume: adunarea oamenilor muncii din formaţia de lucru.

Formaţia de lucru este un mic compartiment de producţie care, potrivit prevederilor art. 3 din Decretul nr. 335/1978 se compune de regulă, din 10 muncitori aflaţi sub conducerea unui maistru.

Numărul formaţiilor de lucru sînt stabilite de organele de conducere colectivă ale unităţii şi figurează în organigramă. Adunările oamenilor muncii pe aceste subunităţi de producţie se organizează conform prevederilor Regulamentului de organizare şi funcţionare al fiecărei unităţi.

În spiritul noilor orientări ale mecanismului economico-financiar, consacrarea adunării oamenilor muncii pe formaţie de lucru şi investirea acestei adunări cu competenţa încadrării în muncă şi a desfacerii contractului de muncă constituie o expresie a adîncirii democraţiei şi întăririi principiului autoconducerii muncitoreşti. Se extinde astfel competenţa de luare a unor decizii şi se apropie cît mai mult de locurile de muncă. În acest scop, legiuitorul a considerat că adunările oamenilor muncii pe secţii, ateliere şi formaţii de lucru constituie cele mai autentice organe colective, avînd menirea să decidă — la sesizarea şi cu sprijinul conducerii unităţii — asupra încadrărilor de personal muncitoresc ori a selectării sau redimensionării acestuia, inclusiv desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

1. Temeiurile de drept ale hotărîrilor adoptate în baza art. 64 lit. x. Spre deosebire de temeiul juridic, excepţional şi independent pe care se sprijină hotărîrile adoptate conform art. 64 lit. t, în ipostazele aplicării textului art. 64 lit. x, hotărîrile astfel adoptate vor fi fundamentate pe temeiurile juridice ale dreptului comun din art. 130 Codul Muncii. Alături de aceste temeiuri, hotărîrile adoptate în baza art. 64 lit. x pot fi de asemenea fundamentate şi pe temeiurile unor acte normative recent intrate în vigoare. Ne referim la Legea nr. 2 din 1983 cu privire la principiile de bază ale perfecţionării sistemului de retribuire a muncii şi repartiţie a veniturilor oamenilor muncii, Decretul nr. 335 din 1983 privind aplicarea formei de retribuire în acord global şi Decretul nr. 336 din 1983 cu privire la calcularea, eliberarea şi controlul utilizării fondului de retribuire.

Potrivit prevederilor art. 7, din Legea nr. 2/1983: „În situaţia în care nu sînt posibilităţi de acoperire cu sarcini de producţie a întregii capacităţi de care dispun unităţile, se vor lua măsuri de redimensionarea personalului, în concordanţă cu condiţiile de îndeplinire a sarcinilor de plan". Prevederi de aceeaşi natură sînt cuprinse şi în art. 2 alin. 3 din Decretul nr. 336/1983 conform cărora, organele de conducere colectivă ale unităţilor: „vor urmări redimensionarea personalului în concordanţă cu condiţiile de îndeplinire a sarcinilor de plan şi restrîngerea personalului indirect productiv..."

Corelînd aceste dispoziţii cu prevederile art. 64 lit. x şi interpretîndu-le în lumina ultimei propoziţii a textu-

lui, tragem concluzia că pe viitor, revine adunărilor oamenilor muncii din secții, ateliere și formații de lucru competența de a discuta și a decide asupra selectărilor sau restructurărilor de personal din aceste subunități de producție. Concluzia noastră, în mod egal se sprijină și pe analiza sintactică a textului art. 64 lit. x, ale cărui propoziții se interpretează în context. Așa fiind, ultima propoziție din text (privind încadrarea și desfacerea de contract), nu are o independență proprie ci este condiționată de primele două propoziții.

În aplicarea practică a acestui text, unitățile procedează de regulă în sensul celor arătate mai sus. Adunările oamenilor muncii din secții, ateliere și formații de lucru, au hotărît desfacerea contractului de muncă, în temeiul dreptului comun, ori de cîte ori au fost sesizate printr-o documentație temeinică, de către conducerile unităților, precum și ori de cîte ori aceste adunări s-au autoinvestit în cazul unor abateri disciplinare grave.

Cu privire la aspectul disciplinar al desfacerii contractului de muncă în temeiul art. 130 lit. i din C.M. După intrarea în vigoare a textului art. 64 lit. x din Legea nr. 5/1978 s-a discutat dacă conducerile unităților mai pot exercita competența desfacerii disciplinare a contractului de muncă și în ce măsură ar fi fost transferată această competență în atribuția adunărilor oamenilor muncii din secții, ateliere și formațiile de lucru (Gh. Brehoi, T. Pop, loc. cit. pag. 26). În prezent, constatăm că practica administrativă a unităților socialiste s-a concretizat în sensul că disciplinarul continuă să rămînă de atributul conducerii unității, sau al organelor ierarhic superioare, după caz. Dar în paralel cu conducerea unității, pe baza prevederilor art. 64 lit. x, competența desfacerii disciplinare a contractului de muncă poate fi exercitată în mod legal și de către adunările oamenilor muncii din secții, ateliere și formații de lucru, fie la sesizarea conducerii, fie prin autoinvestire, ceea ce este foarte rar.

2. **Termenul de adoptare și de executare a hotărîrii luate conform art. 64 lit. x.** Legea nr. 5/1978 nu conține dispoziții procedurale, altele decît cele reglementate de subaliniatul 3 al art. 46 lit. t. De aceea, hotărîrile de desfacere disciplinară a contractului de muncă luate în baza art. 64 lit. x, trebuiesc adoptate și puse în aplicare cu respectarea termenului de o lună — de la constatarea faptelor — și a termenului de șase luni — de la săvîrșirea acestora — potrivit prevederilor art. 13 alin. ultim din Legea nr. 1/1970 și art. 130 alin. 2 din C.M. În ipoteza autoinvestirii adunării oamenilor muncii pentru cauze disciplinare, curgerea prescripției va începe de la data autoinvestirii adunării oamenilor muncii.

Cu privire la respectarea termenului de o lună, menționăm că, nu numai adoptarea hotărîrii ci și punerea ei în aplicare, trebuiesc realizate în cadrul acestui termen. Încălcarea prevederilor referitoare la respectarea termenului de o lună, este sancționată cu nulitatea actului juridic al desfacerii disciplinare a contractului de muncă. Partea interesată poate solicita anularea actului de decizie, adresîndu-se în acest scop organelor de jurisdicție a muncii care, așa cum am arătat, sînt competente să cenzureze hotărîrile luate conform prevederilor art. 64 lit. x din Legea nr. 5/1978.

3. **Caracterul nedefinitiv al hotărîrii luate în condițiile art. 64 lit. x.** În opoziție cu hotărîrile adoptate în temeiul prevederilor art. 64 lit. t, care au caracter definitiv, Legea nr. 5/1978 nu a atribuit acest caracter și hotărîrilor luate în condițiile art. 64 lit. x. Față de tăcerea legii, rezultă că aceste hotărîri nu beneficiază de acest caracter și prin urmare, nu sînt definitive.

Legiuitorul nu a înțeles să atribuie caracter definitiv hotărîrilor adoptate în conformitate cu prevederile art. 64 lit. x fiindcă acestea sînt fondate pe temeiurile juridice ale dreptului comun și nu pe un temei propriu ca în ipoteza art. 64 lit. t. În textul art. 64 lit. x legiuitorul a reglementat o competență și nu un temei juridic propriu. Prin urmare, hotărîrile adoptate conform art. 64 lit. x, nefiind definitive, pot fi supuse cenzurii organelor de jurisdicție a muncii, în conformitate cu prevederile art. 174 lit. b din C.M.

4. **Modul punerii în aplicare al hotărîrilor adoptate conform art. 64 lit. x.** Hotărîrile de desfacere a contractului de muncă, adoptate de adunările oamenilor muncii în conformitate cu prevederile art. 64 lit. x, nefiind fondate pe un temei juridic propriu, nu se vor bucura nici de independență, ca hotărîrile adoptate în temeiul art. 64 lit. t. De aceea, hotărîrile acestea vor fi aduse la îndeplinire — în toate cazurile — de către oragnele de conducere ale unității. Pe baza hotărîrii adunării oamenilor muncii conducătorul unității va emite dispoziția scrisă de desfacere a contractului de muncă, în care se va menționa hotărîrea adunării și temeiurile de fapt și de drept pe care s-a întemeiat hotărîrea adoptată.

Potrivit prevederilor art. 134 din C.M. decizia de desfacere a contractului de muncă este supusă obligativității comunicării. În consecință hotărîrea de desfacere a contractului de muncă, adoptată de adunarea oamenilor muncii, își va produce efectele numai la data comunicării dispoziției scrise de desfacere a contractului de muncă emisă de conducerea unității. Menționăm că, hotărîrea adunării oamenilor muncii nu se comunică !

În carnetul de muncă al persoanei se va înscrie decizia unității, ca act de desfacere a contractului de muncă și nu hotărîrea adunării, ca în ipoteza aplicării textului art. 64 lit. t. Iar în rubrica alăturată se menționează și temeiul juridic al desfacerii contractului de muncă. Temeiul juridic al desfacerii de contract va consta în temeiul dreptului comun pe care s-a fondat hotărîrea, raportat la prevederile art. 64 lit. x.

În sfîrșit, una dintre problemele abordate de practica administrativă se referă la necesitatea de a ști dacă și în ce măsură conducerea unității interesate, este sau nu este obligată să aducă la îndeplinire o hotărîre a adunării oamenilor muncii din secție, atelier sau formația de lucru adoptată în condițiile art. 64 lit. x ? Considerăm că, față de caracterul nedefinitiv al hotărîrii, răspunsul nu poate fi decît negativ. În consecință, conducerea unității va putea refuza să aducă la îndeplinire o hotărîre de desfacere a contractului de muncă adoptată în condițiile art. 64 lit. x, ori de cîte ori va avea motive întemeiate. Cenzurarea temeiniciei acestor motive cade în competența administrativă a organelor ierarhic superioare.

Dr. **Remus COCOȘ**

Fişier legislativ—contravenţii

CONTRAVENŢIILE LA NORMELE LEGALE PRIVIND INVENŢIILE, INOVAŢIILE ŞI RAŢIONALIZĂRILE, PRECUM ŞI MĂRCILE DE FABRICĂ, DE COMERŢ ŞI DE SERVICIU

Reglementare: H.C.M. nr. 2508/1969.

1. Contravenţia: Publicarea sau dezvăluirea în mod public, în ţară sau străinătate, a creaţiilor tehnice cu caracter original ori a invenţiilor realizate în cadrul sau cu ajutorul material al organizaţiilor socialiste, a invenţiilor cesionate acestor organizaţii, înainte de a asigura protecţia prin brevete în ţară şi, în funcţie de utilitatea şi importanţa lor pentru economie, protecţia prin brevete în alte state. (Art. 1/a). **Sancţiunea:** Amendă 500—1.000 lei, în raport cu gravitatea faptelor. (Art. 2).

2. Contravenţia: Nerespectarea termenelor prevăzute în actele normative şi a celor stabilite de organizaţiile socialiste, cu privire la întocmirea şi comunicarea către organele în drept a studiilor, referatelor sau avizelor tehnico-economice şi de utilitate a invenţiilor, inovaţiilor şi raţionalizărilor, precum şi cu privire la respingerea sau admiterea pentru experimentare, întocmirea proiectelor de executare, construirea şi omologarea prototipurilor, acceptarea pentru aplicare, punerea în aplicare şi generalizarea invenţiilor, inovaţiilor şi raţionalizărilor. (Art. 1/b). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 1.

3. Contravenţia: Nerespectarea termenelor prevăzute în actele normative şi a celor stabilite de organizaţiile socialiste, cu privire la valorificarea invenţiilor româneşti în alte state, prin export de produse, contracte de cesiune, licenţe, licenţe tehnice (know-how), inclusiv a termenelor cu privire la întocmirea lucrărilor şi documentaţiilor tehnico-economice în legătură cu aceste acţiuni. (Art. 1/c). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 1.

4. Contravenţia: Nerespectarea termenelor prevăzute în actele normative şi a celor stabilite de organizaţiile socialiste, cu privire la întocmirea antecalculului şi postcalculului avantajelor economice ce rezultă din aplicarea invenţiilor, inovaţiilor şi raţionalizărilor, precum şi cu privire la plata recompenselor şi a celorlalte drepturi patrimoniale cuvenite autorilor. (Art. 1/d). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 1.

5. Contravenţia: Neconstituirea fondurilor de invenţii, inovaţii şi raţionalizări în termenele prevăzute în actele normative, precum şi neefectuarea lucrărilor pentru suplimentarea acestor fonduri. (Art. 1/e). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 1.

6. Contravenţia: Punerea în circulaţie a produselor destinate consumului intern, fără aplicarea sau ataşarea mărcilor de fabrică sau de comerţ, în cazurile în care aplicarea sau ataşarea este obligatorie, potrivit legii. (Art. 1/f). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 1.

7. Contravenţia: Folosirea, în orice mod, a mărcilor de fabrică, de comerţ şi de serviciu neînregistrate la Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci ori folosirea mărcilor înregistrate pentru alte produse, lucrări sau servicii decît cele pentru care au fost înregistrate. (Art. 1/g). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 1.

8. Contravenţia: Folosirea, în orice mod, a mărcilor de fabrică, de comerţ şi de serviciu colective, fără aprobarea titularului mărcii sau fără respectarea regulamentului de folosire a mărcii colective. (Art. 1/h). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 1.

9. Contravenţia: Împiedicarea încadraţilor Oficiului de Stat pentru Invenţii şi Mărci, care au atribuţii de control, asistenţă tehnică şi valorificare a invenţiilor, de a-şi exercita atribuţiile prevăzute de dispoziţiile legale. (Art. 1/i). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 1.

Reglementări specifice

1. Contravenţiile se constată de către încadraţii Oficiului de Stat pentru Invenţii şi Mărci, împuterniciţi în acest scop de conducătorul oficiului. (Art. 3).

2. În măsura în care hotărîrea nu dispune altfel, contravenţiilor la aceste norme le sînt aplicabile dispoziţiile Legii nr. 32/1968. (Art. 5).

CONTRAVENŢIILE LA NORMELE LEGALE PRIVIND ACTIVITATEA DE METROLOGIE

Reglementare: Legea metrologiei, nr. 27/1978.

1. Contravenţia: Funcţionarea fără autorizaţie a laboratoarelor de metrologie şi a atelierelor de reparat mijloace de măsurare, precum şi utilizarea în activitatea de metrologie de personal neautorizat. (Art. 61 lit. a). **Sancţiunea:** Amendă 800—1500 lei. (Art. 62 lit. a).

2. **Contravenţia:** Fabricarea sau importul de mijloace de măsurare fără obţinerea prealabilă a aprobării de model sau neconforme cu modelul aprobat; importul de mijloace de măsurare gradate în unităţi de măsură diferite de unităţile de măsură legale, cu excepţiile prevăzute de lege. (Art. 61 lit. b). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 1.

3. **Contravenţia:** Transmiterea incorectă a unităţilor de măsură, prin efectuarea de etalonări şi verificări metrologice cu încălcarea prevederilor din normele tehnice de metrologie; folosirea de etaloane cu certificate de etalonare expirate. (Art. 61 lit. c). **Sancţiunea:** Amendă 300—700 lei. (Art. 62 lit. b).

4. **Contravenţia:** Neefectuarea etalonărilor şi verificărilor metrologice iniţiale ale mijloacelor de măsurare nou fabricate, importate sau reparate, înainte de livrare sau punere în funcţiune. (Art. 61 lit. d). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 3.

5. **Contravenţia:** Neprezentarea mijloacelor de măsurare la etalonarea şi verificarea metrologică periodică şi la reparare, conform programului de verificări şi reparaţii. (Art. 61 lit. e). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 3.

6. **Contravenţia:** Efectuarea de măsurări cu mijloace de măsurare ale căror intervale de măsurare şi precizii nu sînt conforme prevederilor documentaţiilor tehnice. (Art. 61 lit. f). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 3.

7. **Contravenţia:** Montarea şi utilizarea de mijloace de măsurare în condiţii de lucru necorespunzătoare, neconforme cu prevederile documentaţiilor tehnice, cu cele ale constructorului sau ale normelor tehnice de metrologie. (Art. 61 lit. g). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 3.

8. **Contravenţia:** Folosirea de personal neautorizat metrologic la efectuarea de măsurări pentru gestionare, distribuire, comerţ şi transport de bunuri materiale sau la efectuarea de cîntăriri publice. (Art. 61 lit. h). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 3.

9. **Contravenţia:** Efectuarea de măsurări cu mijloace de măsurare nelegale, întreţinute necorespunzător sau defecte, respinse la etalonare sau verificare metrologică, fără certificatul de etalonare sau buletinul de verificare în termen de valabilitate. (Art. 61 lit. i). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 3.

10. Contravenţia: Împiedicarea sub orice formă a organelor Inspecţiei Metrologice de Stat de a-şi exercita atribuţiile prevăzute de dispoziţiile legale. (Art. 61 lit. j). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 3.

Prevederi specifice

1. Constatarea contravenţiilor şi aplicarea sancţiunilor se fac de către personalul împuternicit în acest scop din cadrul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor. (Art. 62 alin. 2).

2. În măsura în care legea nu dispune altfel, contravenţiilor la aceste norme le sînt aplicabile dispoziţiile Legii nr. 32/1968. (Art. 63).

N. TRIFAN

INTREPRINDEREA DE STAT PENTRU IMPRIMATE ȘI ADMINISTRAREA PUBLICAȚIILOR

Piața Scînteii nr. 1

Tel. 50.47.70

INDICATOARE DE NORME DE DEVIZ PENTRU LUCRĂRI DE CONSTRUCȚII

„C" — construcții industriale, locuințe, social-culturale și agrozootehnice 118 lei

„S" — instalații sanitare la construcții . . . . . 81 lei

„E" — instalații electrice la construcții . . . . . 49 lei

„I" — instalații de încălzire și gaze la construcții . . . . . 56 lei

„D" — drumuri . . . . . 37 lei

„H2" — construcți portuare 70 lei

„L1" — linii ferate normale și înguste . . . . . 66 lei

„T" — tunele . . . . . 107 lei

„Ts" — terasamente . . . .37 lei

„W3" — linii electrice de contact, semnalizare și centralizări feroviare 83 lei

„Tc" — telecomunicații . . . 67 lei

„H1" — construcții hidrotehnice la suprafață și în subteran . . 126 lei

„M7" — montare utilaje tehnologice din centrale termo și hidroelectrice 51 lei

„Tt" — termoficare . . . 37 lei

„W1" — stații, posturi de transformare și linii electrice de înaltă tensiune . . . . . 84 lei

„At" — automatizări . . . .38 lei

„M1" — montare de utilaje tehnologice de folosință comună și conducte pentru instalații tehnologice 162 lei

„Iz" — izolații de construcții și instalații . . . . . 45 lei

„M6" — montare utilaje tehnologice din industria alimentară, agricultură și zootehnie . . . . . 52 lei

„F" — instalații frigorifice . 70 lei

„Fj" — Foraje . . . . . 43 lei

„Ms" — montare utilaje tehnologice din industria ușoară . . . . 56 lei

„V" — instalații de ventilații la construcții . . . . . 26 lei

„M2" — montare utilaje tehnologice din industria minieră la suprafață și construcții de funiculare . . 104 lei

„M4" — montare utilaje tehnologice din industria lemnului . . . 86 lei

„M9" — montare utilaje tehnologice din industria materialelor de construcții . . . . . 37 lei

„M8" — montare utilaje tehnologice din industria metalurgică . . 126 lei

„Ac" — alimentări cu apă și canalizări . . . . . 37 lei

„L2" — linii tramvaie și troleibuze 71 lei

Comenzile se vor depune la centrele de librării teritoriale.

COOPERATIVA ELECTROBOBINAJ

Str. Ghiocei nr. 20

sect. 2 — București —

Telefon : 11 46 80

— Asbociment kg. 321
— Oțel bimetal kg. 40
— Bile rulment 3/8 buc. 21138
— Bobină B.R.B. (droser) buc. 250
— Condensator 0,22 buc. 419
— Covor cauciuc natural kg. 571
— Geam A.C.C. ∅ 54 buc. 541
— Lagăr sinterizat buc. 42488
— Magneți ceramici buc. 11200
— Perii colector Carpați buc. 3600
— idem mașină cusut buc. 312
— Stiplex incolor kg. 368
— Piuliță M3 Am buc. 68000
— idem M4 Am buc. 208563
— idem M14 Fe buc. 79000
— idem M10 Fe buc. 5000
— Nit Cu 3×8 kg. 27
— Nit Al. 3×10 kg. 562
— Nit Fe. 3×10 kg. 137
— Nit Fe. 3×14 kg. 249
— Nit Fe. 3×20 kg. 287
— Nit Fe. 4×12 kg. 213
— Nit Fe 4×16 kg. 299
— Nit Al. 4×16 kg. 900
— Nit Fe. 4×20 kg. 55
— Nit Fe. 4×20 kg. 24
— Nit Fe. 4×24 kg. 300
— Nit Fe. 5×14 kg. 100
— Nit Fe. 5×15 kg. 43
— Nit Fe. 5×16 kg. 300
— Nit Al. 5×20 kg. 190
— Nit Al. 5×22 kg. 18
— Nit Fe. 5×22 kg. 1456
— Nit Fe. 5×24 kg. 500
— Nit Fe. 5×26 kg. 800
— Nit Fe. 5×28 kg. 100
— Nit Fe. 5×30 kg. 100
— Nit Fe. 5×35 kg. 65
— Nit Fe. 5×36 kg. 578
— Nit Fe. 5×42 kg. 95
— Nit Fe. 5×42 kg. 800
— Nit Fe. 6×16 kg. 55
— Surub 2,5×6 buc. 79900
— Șurub Zn. 3,5×10 buc. 100003
— 5×16 buc. 95000
— 5×30 buc. 16000
— 5×30 buc. 135000
— 5×45 buc. 62000
— 5×50 buc. 55000
— 6×16 buc. 300000
— 6×30 buc. 41000
— 8×35 buc. 150000
— 10×35 buc. 9000
— Duco negru kg. 5000
— Vopsea lovitură de ciocan kg. 1000

RULMENȚI :

— L.S. 608 buc. 7900
— 1202 buc. 16
— 1204 buc. 223
— 2203 buc. 40
— 2207 buc. 25
— 2209 buc. 4
— 2309 buc. 4
— NN3015K buc. 1
— NN3018K buc. 10
— 3206 buc. 691
— 3209 buc. 7
— 3308 buc. 10
— 3309 buc. 10
— ZZ 6000 buc. 15
— 6002 buc. 7
— RS 6006 buc. 15
— 6006 buc. 104
— 6007 buc. 19
— 6008 buc. 49
— 6010 buc. 57
— 6017 buc. 16
— 202 buc. 25000
— ZZ 6202 buc. 4900
— Z 6205 buc. 7000
— 209 buc. 54
— 6303 buc. 4000
— ZZ 6303 buc. 800
— 6303 buc. 216
— 6308 buc. 90

— 6309 buc. 10
— 6311 buc. 6
— 6318 buc. 20
— 6411 buc. 5
— 7206 buc. 21
— 7206 buc. 11
— 7208 buc. 11
— 7209 buc. 15
— 7210 buc. 25
— 7211 buc. 15
— 7309 buc. 18
— 30203 buc. 75
— 30205 buc. 15
— E 30206 buc. 1
— 30207 buc. 19
— 30208 buc. 31
— 30209 buc. 28
— AA 30209 buc. 38
— 30210 buc. 122
— 30211 buc. 15
— A 30305 buc. 16
— 30305 buc. 20
— 30306 buc. 5
— A 30306 buc. 19
— 30307 buc. 72
— 30308 buc. 36
— A 30309 buc. 10
— 30309 buc. 33
— 32214 A buc. 17
— 32215 buc. 37
— 38208 buc. 5
— 51102 buc. 20
— 51103 buc. 63
— 51104 buc. 101
— 51105 buc. 98
— 51106 buc. 90
— 51107 buc. 98
— 51108 buc. 27
— 51109 buc. 20
— 51115 buc. 52
— 51116 buc. 6
— 51118 buc. 10
— 51204 buc. 150
— 51205 buc. 50
— 51206 buc. 33
— 51208 buc. 40
— 51209 buc. 10
— 51210 buc. 86
— 51215 buc. 10
— 51216 buc. 8
— 51306 buc. 5
— 99905 buc. 4
— 390509 buc. 10
— 790601 buc. 13
— Bobină AC3 25 A buc. 27
— Contact C.F.R. buc. 110
— Conductor V.A.Y. 1,5 m.l 8900
— idem T.C.Y. 0,5 ml. 45000
— Ceas reglaj M.S.R. buc. 96
— Chingă centură ml. 30000
— Fasung buc. 1400
— Dulii starter buc. 743
— idem minion buc. 192
— Element încălzitor 1500 W buc. 149
— Franjuri macrame vopsit ml. 17000
— Fașă noi născuți ml. 78000
— Izolir band buc. 3500
— Întrerupător buc. 49000
— Lămpi telefonice 60 V buc. 480
— Limitator mers în gol 24V buc. 40
— idem 6 A 220 V buc. 36
— Mufe buc. 501
— Rezistențe 27 K ohm buc. 2050
— idem chimice 6,8 K buc. 393
— Pînză pentru perdele ml. 152
— Burete ≠10 și 50 kg. 123
— Pertinax tub kg. 26
— Tahoindicator buc. 3
— Tub linoxinic ∅ 1 ml. 50000
— idem ∅ 4 ml. 25000
— idem ∅ 55 ml. 19000
— idem ∅ 2 ml. 50000
— idem ∅ 3 ml. 30000
— Tub fluorescent 14 W buc. 633
— idem 20 W buc. 1500
— Steker skhuca buc. 55000
— Sîrmă Cu Et ∅ 0,07 kg. 11
— idem ∅ 0,08 kg. 90
— idem ∅ 0,12 kg. 28
— idem ∅ 0,13 kg. 90
— idem ∅ 0,14 kg. 69
— idem ∅ 0,15 kg. 325
— Alamă hexagon 4—5,5 kg. 99
— idem 5 kg. 1400
— Bandă oțel arc 02 kg. 290
— idem 03 kg. 270
— Bandă laminată 40—05 kg. 700
— idem 40—06
— idem laminată la rece 24×08 kg. 50
— idem 60×05 kg. 985
— Oțel 37 80×5 kg. 70
—idem patrat 18×18 kg. 200
— Oțel 37 hexagon 50 kg. 940
— Oțel W 2080 ∅ 4 kg. 200
— Oțel 70 ∅ 7,5 kg. 90
— Oțel scule 10 ∅ 10 kg. 164
— Bandă carbon 03 kg. 4280
— idem 05 kg. 13203
— idem 05 kg. 71550
— idem 065 kg. 970
— idem 065 kg. 87520
— idem 07 kg. 17434
— idem 08 kg. 252
— idem din recuperări kg. 15400
— Oțel inox ∅ 14—16 kg. 347
— Țeavă aluminiu ∅ 16×1,5—1/2 T kg. 15000
— Țeavă alamă ∅ 20×1 1/2 T kg. 7000
— Cordon cu fise cu c. protecție MYYM 3×0,75×2,5 ml. 100000
— Tablă alamă ≠ 2 1/2 T kg. 2000
— Pietre polizor 150×20×20 25 M buc. 1000
— 150×20×20 40 M buc. 1000
— 200×20×20 25 M buc. 1000
— 200×20×20 40 M buc. 1000
— Bare OL 37 patrat 8×8 kg. 3500
— idem 10×10 kg. 5000
— Bare OL 50 ∅ 25 kg. 5000
— idem OL 37 hexagon 12 kg. 1500
— idem 22 kg. 3000
— idem 19 kg. 3000

INTREPRINDEREA DE MATERIALE DE CONSTRUCȚII DOICEȘTI — jud. DÎMBOVIȚA

— Element cîmp 1,5 m — 2035 kg — 92 buc.
— Element capăt petrecut 1,5 m 128 — kg. — 8 buc.
— Element cîmp 3 m — 16170 kg — 385 buc.
— Element capăt petrecut 3 m — 682 kg. — 22 buc.
— Element capăt petrecător 3 m — 1240 kg. 40 buc.
— Cupolete 1800×800 — 3030 kg — 202 buc.
— Rame cupolete 1800×800 — 2945 kg — 155 buc.
— Cupolete duble (99×99) — 7095 kg — 473 buc.
— Placă cutată 3,20 m — 475 kg — 25 buc.
— Placă ondulată 2 m — 473 kg. — 43 buc.

Tiparul I.P. „Informația" — 18 mai 1984 — Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

În cadrul unei vizite de lucru la Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii de la Băneasa

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a analizat stadiul realizării unor mașini agricole moderne, de mare randament

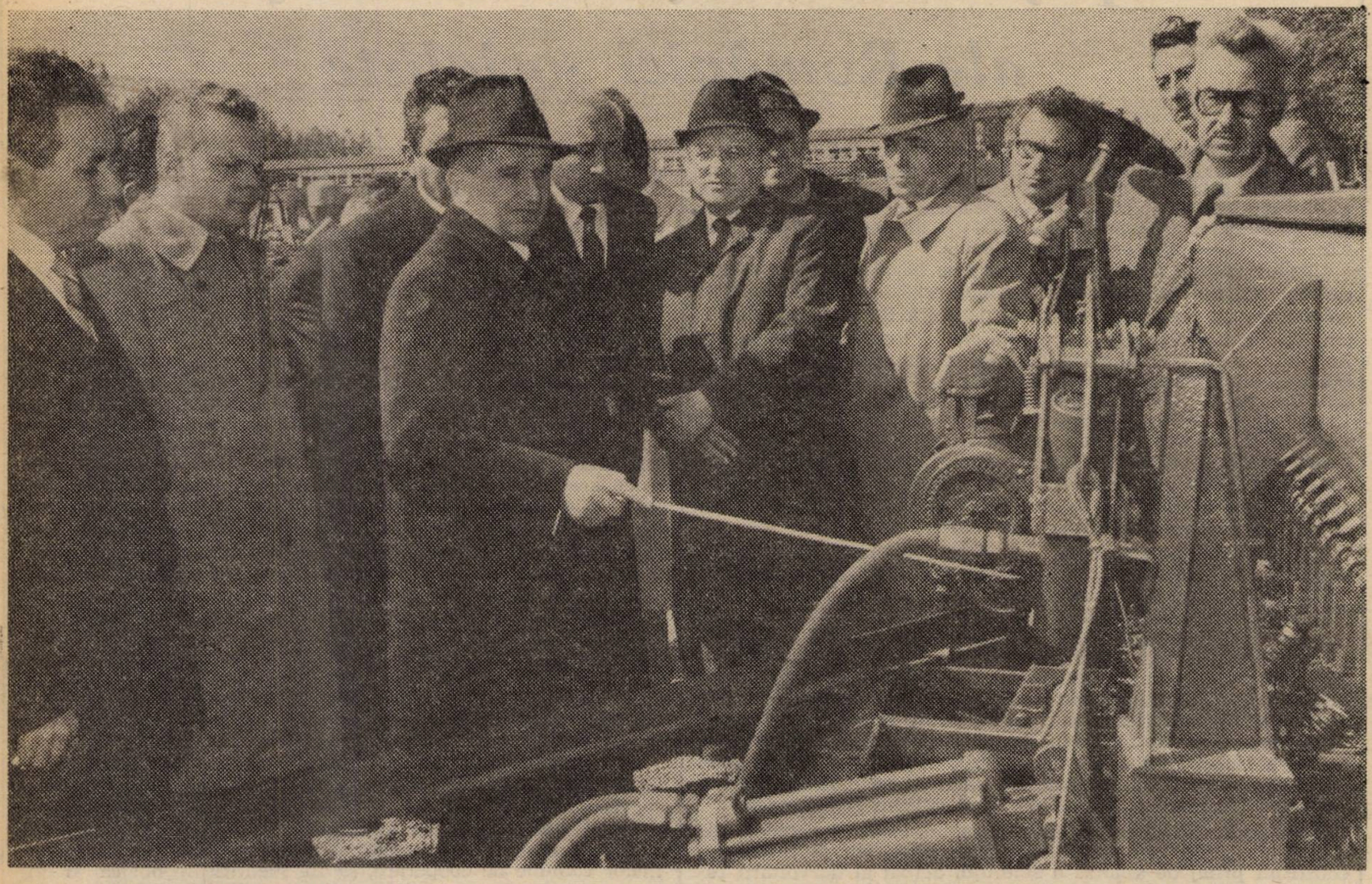

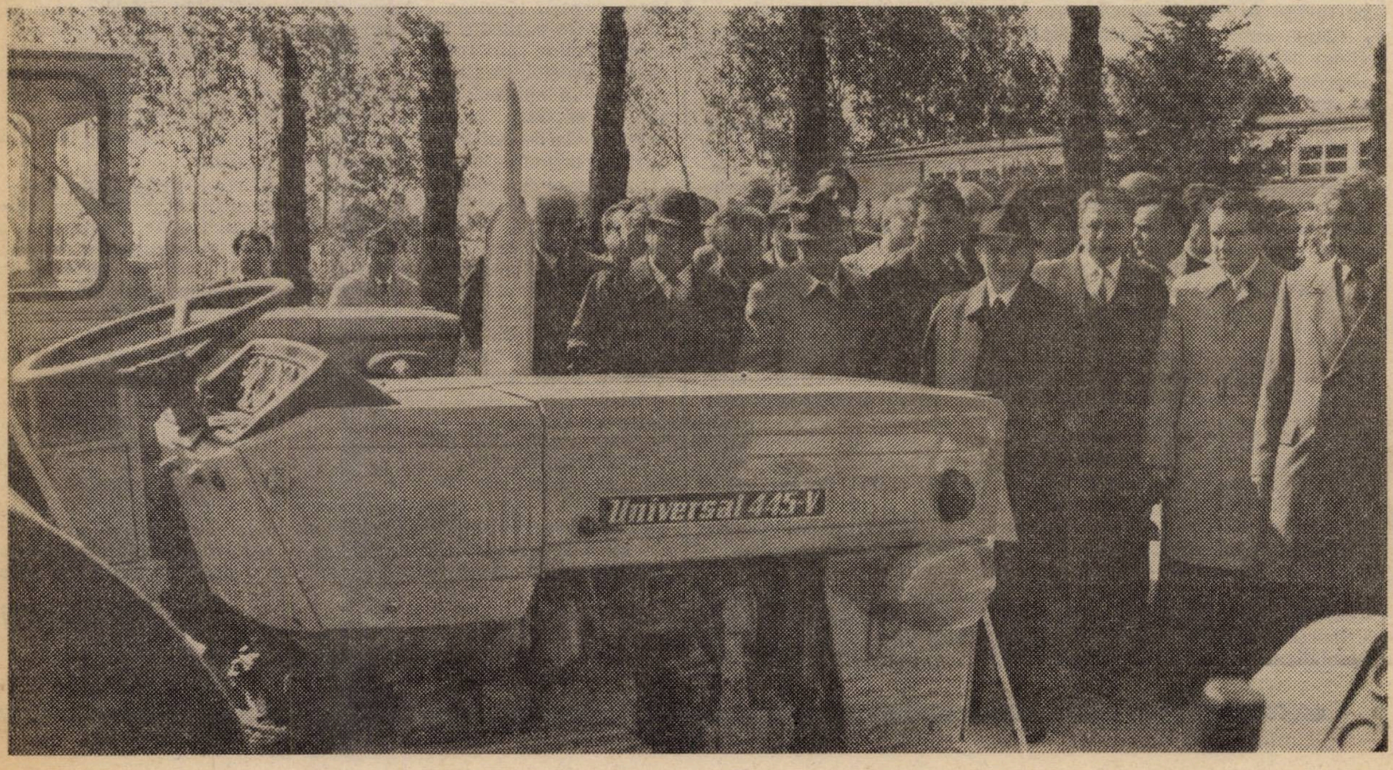

Moment important în amplificarea relațiilor internaționale ale României socialiste

MARCÎND un nou moment în fructuoasa activitate internațională a țării noastre, vizitele întreprinse de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Pakistan și Siria au ilustrat dorința de a amplifica și adînci colaborarea bilaterală în interesul reciproc, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

Noile întîlniri și discuții purtate se înscriu ca evenimente de remarcabilă însemnătate în cronica relațiilor de prietenie și colaborare pe care le-a stabilit și dezvoltă România cu Pakistan și Siria. Întîlnirile președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu cu președintele Republicii Islamice Pakistan, Mohammad Zia-ul Haq și cu președintele Republicii Arabe Siriene, Hafez Al-Assad, discuțiile fructuoase au demonstrat hotărîrea de a conlucra activ în diverse domenii de interes comun, pe baza principiilor respectării stricte a independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne ale altor state și avantajului reciproc, al dreptului fiecărui popor de a-și hotărî de sine stătător calea dezvoltării proprii.

În cursul întrevederilor a fost reliefată importanța întîlnirilor la nivel înalt, semnificația deosebită pe care gazdele au acordat-o reîntîlnirii cu președintele Nicolae Ceaușescu, cu tovarășa Elena Ceaușescu, personalități de seamă ale vieții internaționale. Primirea caldă rezervată oaspeților români în cadrul întîlnirilor oficiale și pe tot parcursul vizitelor constituie o nouă mărturie a aprecierii de care se bucură înalții soli români. În acest context, un moment semnificativ l-a constituit conferirea titlului de Doctor în Științe Honoris Causa tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, de către Universitatea din Islamabad, expresie a înaltei prețuiri de care se bucură savantul român de renume mondial, a aprecierii de care se bucură știința și cultura românească.

Întîlnirile, discuțiile purtate de șeful statului român, de delegația română cu conducătorii din Pakistan și Siria au constituit prilej de analiză a stadiului actual al dezvoltării raporturilor bilaterale în diverse domenii de interes mutual.

După cum relevă **Comunicatul comun** cu care s-a încheiat vizita oficială de prietenie în Republica Islamică Pakistan, în abordarea relațiilor economice, un accent deosebit a fost pus pe extinderea schimburilor comerciale și amplificarea cooperării în producție ; au fost luate, de asemenea, hotărîri menite să ducă la intensificarea și diversificarea conlucrării economice bilaterale reciproc avantajoase, corespunzător relațiilor de prietenie statornicite între România și Pakistan, în conformitate cu interesele popoarelor celor două țări. Președinții Nicolae Ceaușescu și Mohammad Zia-ul Haq și-au exprimat convingerea că, pornind de la rezultatele actualelor convorbiri, în viitor vor fi realizate progrese semnificative în cooperarea economică dintre cele două țări. Vizita efectuată la rafinăria națională de petrol de la Karachi, obiectiv realizat în comun de specialiști români și pakistanezi, a constituit prilej de satisfacție în legătură cu experiența acumulată, cei doi șefi de stat hotărînd ca în viitor să fie luate măsuri pentru extinderea și intensificarea cu eficiență sporită a cooperării în producție. În acest sens, cele două părți au convenit să încurajeze întreprinderile și organele specializate pentru a identifica mijloacele și căile necesare amplificării conlucrării economice pe baze reciproc avantajoase. Interesul comun pentru astfel de acțiuni a fost de altfel evidențiat cu ocazia întîlnirii avute de președintele Nicolae Ceaușescu cu reprezentanți ai vieții economice pakistaneze, discuțiile relevînd posibilitățile existente și preocupările comune de stimulare a colaborării.

Rezultatele obținute pînă în prezent în domeniul cooperării tehnologice și științifice au determinat hotărîrea privind intensificarea contactelor directe între instituțiile și organismele specializate din cele două țări, pentru a putea fi inițiate noi programe de cercetare în comun. S-a căzut de acord, totodată, asupra intensificării cooperării bilaterale în domeniile pregătirii de cadre, culturii, artei, turismului și schimbului de informații.

Rezultat al discuțiilor fructuoase purtate între cele două delegații, în timpul vizitei au fost semnate acordul de cooperare economică, comercială, tehnică și științifică dintre Republica Socialistă România și Republica Islamică Pakistan și un protocol-anexă la acest acord, precum și acordul de colaborare în domeniul poștelor și telecomunicațiilor.

Aceeași atmosferă de lucru a caracterizat și discuțiile pe probleme bilaterale purtate la Damasc între secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și secretarul general al Partidului Baas Arab Socialist, președintele Republicii Arabe Siriene, Hafez Al-Assad. Cei doi șefi de partid și de stat — se arată în **Comunicatul comun** — și-au exprimat deplina satisfacție față de dezvoltarea amplă, multilaterală a raporturilor de strînsă prietenie și de cooperare rodnică dintre România și Siria, reafirmîndu-și hotărîrea lor de a acționa în continuare cu toată fermitatea pentru a asigura extinderea și diversificarea legăturilor de strînsă prietenie dintre cele două țări și popoare, pentru a conferi raporturilor dintre ele durabilitate, stabilitate și dinamism, atît pe plan politic, cît și pe plan economic, tehnologic și științific. Înaltă apreciere a fost dată relațiilor dintre Partidul Comunist Român și Partidul Baas Arab Socialist, dintre diferitele organizații de masă și obștești, raporturi care s-a convenit să fie extinse în favoarea dezvoltării de ansamblu a conlucrării româno-siriene.

Examinînd relațiile economice bilaterale, cei doi șefi de stat au stabilit măsurile necesare pentru dezvoltarea în continuare, în ritm susținut, a colaborării dintre cele două țări, în toate domeniile de interes comun. Ca atare, s-a convenit să se urmărească și să fie impulsionată realizarea proiectelor și programelor comune de cooperare, să fie identificate noi căi și mijloace pentru lărgirea colaborării economice în diferite ramuri de activitate, să fie luate măsuri menite să ducă la majorarea schimburilor comerciale. Sarcini sporite au fost trasate în acest sens Comisiei mixte guvernamentale româno-siriene pentru a acționa în spiritul înțelegerilor convenite, în folosul ambelor țări și popoare. În cursul vizitei a fost convenit un protocol referitor la dezvoltarea cooperării economice și creșterea schimburilor comerciale dintre România și Siria.

Animate de idealurile păcii și progresului în întreaga lume, discuțiile la nivel înalt purtate la Islamabad și Damasc au acordat un spațiu larg problemelor internaționale. Părțile și-au exprimat profunda îngrijorare față de încordarea gravă la care s-a ajuns în lume, ca rezultat al escaladării cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare și a perspectivei unui război atomic devastator. Un accent deosebit a fost pus pe necesitatea adoptării dialogului ca mod de rezolvare a diferendelor existente între state și pe plan regional, ca singura alternativă viabilă a manifestărilor de forță și de amenințare cu forța în relațiile dintre state ; s-a subliniat pericolul pe care îl prezintă pentru comunitatea internațională încercările de consolidare a zonelor și sferelor de influență, de amestec și intervenție în treburile interne ale altor state, perpetuarea unor zone de conflict și tensiune, precum și apariția altora noi. Problema Orientului Mijlociu a atras, alături de alte probleme majore, atenția cu deosebire în cadrul discuțiilor de la Damasc, cei doi șefi de stat român și sirian reafirmînd angajamentul lor pentru susținerea soluțiilor menite să asigure o pace durabilă, trainică

Em. STANCU

(Continuare în pag. 12)

23 AUGUST 40 1944 1984

MODIFICĂRI STRUCTURALE ÎN DEZVOLTAREA TERITORIALĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE (I)

PRIVITĂ în perspectiva celor patru decenii care au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, economia românească se prezintă în acest an jubiliar și în preajma celui de-al XIII-lea Congres al partidului ca un complex economic național bine închegat, în cadrul căruia se îmbină organic industria, agricultura și toate celelalte ramuri și activități economico-sociale. O trăsătură marcantă a acestui impetuos proces de dezvoltare o constituie repartizarea echilibrată, armonioasă a forțelor de producție în teritoriu, cu toate efectele pozitive pe plan economic, social, politic care decurg din această opțiune strategică științifică și pătrunsă, în același timp, de un înalt patriotism.

După cum este cunoscut, în condițiile regimului burghezo-moșieresc, România se caracteriza nu numai printr-un nivel general scăzut al dezvoltării forțelor de producție, ci și prin existența unor mari disproporții în amplasarea pe teritoriu a potențialului productiv, ceea ce a determinat ca o serie de regiuni și zone ale țării să rămînă într-o gravă înapoiere economică și socială. Înfăptuirea revoluției și desfășurarea operei de construcție socialistă în țara noastră, marcînd profunde transformări înnoitoare în toate sferele vieții economico-sociale, a produs schimbări radicale și în repartizarea forțelor de producție pe teritoriu.

Cerință a eficienței și expresie a unui profund umanism

CURSUL înnoitor, dinamic, imprimat de Congresul al IX-lea al P.C.R., de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a resimțit puternic și în domeniul dezvoltării economice în profil teritorial, prin elaborarea și aplicarea în practică a unei strategii unitare, de largă perspectivă, în vederea asigurării progresului multilateral al tuturor zonelor și localităților patriei. În fundamentarea și traducerea în viață a politicii P.C.R. de dezvoltare economico-socială armonioasă a țării, s-a acționat și se acționează în mod consecvent pentru amplasarea echilibrată a forțelor de producție pe teritoriu, valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă existente în fiecare zonă, sistematizarea și modernizarea rețelei de localități urbane și rurale, crearea tuturor condițiilor ca egalitatea în drepturi de care se bucură cetățenii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, să se bazeze pe o egalitate de fapt, pe creșterea potențialului economic al tuturor județelor.

Expresie a concepției materialist dialectice și istorice, a realităților noastre, a creării și dezvoltării sistemului modern al forțelor de producție, politica P.C.R. de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării asigură, după cum se arată în Programul P.C.R., „dezvoltarea proporțională a tuturor județelor și regiunilor, ridicarea gradului de civilizație materială a întregului popor". Un rol de maximă importanță în fundamentarea politicii de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu l-a avut Conferința Națională a P.C.R. din 1967, care a aprobat un complex de măsuri privind îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării, concepute și elaborate din inițiativa și cu aportul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Înfăptuirea reorganizării administrativ-teritoriale a țării din anul 1968, întărirea rolului unităților teritoriale de bază — orașul și comuna —, trecerea la elaborarea planului național unic nu numai în profil de ramură și departamental, ci și teritorial, care include dezvoltarea fiecărui municipiu, oraș și comună, au creat condiții superioare pentru accelerarea procesului de ridicare economico-socială a tuturor zonelor și localităților țării. Principiul călăuzitor al acestei acțiuni de mare anvergură socială și cu un profund caracter umanist l-a constituit asigurarea unor condiții de viață egale — și în continuu progres — pentru toți cetățenii țării, în spiritul principiilor eticii și echității socialiste, crearea condițiilor pentru reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre activitatea din agricultură și industrie, dintre munca fizică și intelectuală, pentru omogenizarea crescîndă a societății noastre socialiste.

Traducerea în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R., a Programului-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 reprezintă o etapă nouă, calitativ superioară, în dezvoltarea armonioasă, echilibrată și eficientă din punct de vedere economic și social a tuturor județelor și zonelor țării, în apropierea acestora, în ceea ce privește nivelul producției pe locuitor, în folosirea cu eficiență sporită a resurselor materiale și de muncă, în ridicarea gradului general de civilizație al cetățenilor de pe întreg cuprinsul patriei. Prin introducerea celor doi indicatori noi de apreciere a nivelului de dezvoltare economico-socială a județelor — producția globală anuală pe locuitor, care, în 1985, trebuie să fie de cel puțin 70 000 lei (din care 50 000 provenită din industrie, 10 000 lei din agricultură, 10 000 lei din prestările de servicii și alte activități), precum și populația ocupată la 1 000 locuitori, care, în 1985, va trebui să depășească 400 persoane, se deschid noi perspective de dezvoltare armonioasă, proporțională a tuturor județelor patriei.

Ca urmare a aplicării acestei politici originale și creatoare a P.C.R., în cele patru decenii de construcție a noii orînduiri și, îndeosebi, în ultimele două decenii — perioada de maximă înflorire a patriei noastre ce poartă amprenta tovarășului Nicolae Ceaușescu, strateg clarvăzător și militant neobosit pentru prosperitatea națiunii noastre, pe baza îmbinării criteriilor de eficiență economică cu cele de eficiență socială, de ridicare a județelor și zonelor țării mai slab dezvoltate, s-au obținut, prin munca întregului popor condus de partid, realizări de importanță istorică în îmbunătățirea amplasării teritoriale a forțelor de producție. Astfel, prin dezvoltarea industriei, a agriculturii și a celorlalte ramuri ale producției materiale în profil teritorial, prin crearea unei infrastructuri corespunzătoare, prin îmbogățirea și diversificarea dotărilor edilitar-gospodărești, a celor de pe tărîm social-cultural, zone și județe ale țării, care, sub regimul burghezo-moșieresc lîncezeau în înapoiere economică, socială și culturală, cum erau Moldova, Dobrogea, Oltenia, sudul Munteniei, nordul Transilvaniei ș.a., în anii construcției socialiste au fost trezite din amorțeala secular și ridicate la o viață economico-socială și culturală înfloritoare, înscriindu-se pe orbita progresului și civilizației socialiste.

Industrializarea — forță propulsoare a dezvoltării tuturor județelor

FACTORUL dinamizator al acestui vast program de ridicare la o nouă

Tabelul nr. 1

Gruparea județelor după producția industrială globală

Valoarea producției industriale — în miliarde lei —	Numărul județelor				
	1965	1970	1975	1980	1982
Pînă la 2 miliarde lei	14	5	1	—	—
2,1— 4 „ „	13	11	4	—	—
4,1—10 „ „	9	15	14	10	10
10,1—15 „ „	3	5	7	6	6
15,1—25 „ „	—	3	10	13	11
Peste 25 „ „	1	1	4	11	13

viață a tuturor zonelor și localităților țării — într-o concepție ce îmbină armonios dezvoltarea la nivel de ramură, departamental și teritorial — a fost reprezentat de industrializarea socialistă a țării, de amplasarea noilor obiective industriale în mod rațional pe întreg cuprinsul patriei. **„Dezvoltarea puternică a industriei**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, amplasarea forțelor de producție și progresul industriei în toate județele au constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului, al trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism".**

Industrializarea socialistă a țării, prin amplasarea rațională pe întreg teritoriul țării a sute și mii de obiective industriale, a schimbat din temelii vechea fizionomie a României. Astfel, spre deosebire de perioada de dinainte de 23 August 1944, cînd industria existentă în România se găsea concentrată în proporție de circa 50% în Capitală și în alte șapte județe (Arad, Brașov, Cluj, Caraș-Severin, Hunedoara, Prahova și Timiș), iar celelalte județe — în care trăia peste 72% din populația țării — dețineau doar 40% din producția industrială, în prezent, practic, nu există nici un județ pe harta țării care să nu dispună de capacități de producție capabile să realizeze anual o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei (tabelul nr. 1).

La baza dezvoltării industriei în toate județele au stat investițiile substanțiale efectuate an de an în întreaga economie — expresie îndeosebi a efortului național propriu — care, în anul 1982 față de 1965, au sporit pe ansamblul țării de aproape 4 ori ; în județele mai puțin dezvoltate, creșterea acestora a fost cu mult superioară mediei pe țară. Sporirea producției industriale în ritmuri mai înalte în județele slab dezvoltate în trecut a determinat mutații înnoitoare, radicale în geografia economică a patriei. Astfel, în timp ce ritmul mediu anual de creștere a producției industriale, la nivelul întregii țări, a fost în deceniul 1971—1980 de 11,2%, în județul Bistrița-Năsăud acest indicator economic s-a situat la nivelul de 18,1%, în Buzău la 17,4%, în Covasna la 16,9%, în Dîmbovița la 15,3%, în Harghita la 13,8%, în Olt la 19%, în Satu Mare la 13,6%, în Sălaj la 16,4%, în Teleorman la 14,7%, în Vaslui la 16,4%.

Creșterea puternică a investițiilor în județele în care industria a fost slab dezvoltată și punerea în funcțiune, în aceste zone, a unui mare număr de obiective economice și social-culturale au condus la creșterea volumului fondurilor fixe în toate județele țării (tabelul nr. 2). Ritmurile cele mai înalte de înzestrare cu fonduri fixe le-au cunoscut județele cu un potențial economic mai scăzut și anume : Bistrița-Năsăud, Botoșani, Buzău, Covasna, Dîmbovița, Dolj, Gorj, Harghita, Ialomița, Iași, Mehedinți, Olt, Satu Mare, Sălaj, Teleorman, Tulcea, Vaslui, Vîlcea, Vrancea, ceea ce a contribuit la diminuarea unor decalaje dintre nivelurile de dezvoltare economică a diferitelor județe.

Tabelul nr. 3

Gruparea județelor după producția globală agricolă

Producția agricolă globală — în miliarde lei —	Numărul județelor		
	1966—1970	1971—1975	1976—1980
Pînă la 1,5 miliarde lei	21	14	1
1,6—2,5 „ „	13	14	15
2,6—3,5 „ „	6	8	11
3,6—4,0 „ „	1	2	4
Peste 4 „ „		3	10

Structură de ramură echilibrată în profil teritorial

ÎN AFARA aspectelor de ordin cantitativ, procesul industrializării socialiste, ca pivot al dezvoltării armonioase și echilibrate a întregii economii românești, a determinat importante mutații de natură calitativă exprimate prin modernizarea structurii teritoriale a industriei, a dezvoltării în județele țării a unor ramuri de vîrf, purtătoare de progres tehnic. Așa, de pildă, industria construcțiilor de mașini și prelucrarea metalelor este prezentă în aproape toate județele țării. Într-o serie de județe în trecut slab dezvoltate din punct de vedere industrial, cum sînt Alba, Argeș, Bacău, Brăila, Covasna, Dolj, Mehedinți, Satu Mare, Sălaj, Teleorman, Vaslui, industria constructoare de mașini deține peste o treime din totalul industriei respectivelor județe. De asemenea, față de situația antebelică, cînd peste două treimi din producția industriei chimice era realizată în Capitală, Valea Prahovei și zona Brașovului, prin dezvoltarea în ritmuri înalte a industriei chimice în județele Bacău, Iași, Neamț, Dolj, Vîlcea, Argeș, Brăila, Teleorman, Constanța s-au produs îmbunătățiri radicale în repartizarea teritorială a acestei industrii importante, județele menționate ajungînd să dea peste 40% din totalul industriei chimice a țării.

Mutații însemnate de ordin calitativ, structural s-au produs, în ultimele două decenii, și în ceea ce privește repartizarea teritorială a industriei siderurgice — prezentă în 30 de județe —, a industriei energetice răspîndită pe întreg teritoriul țării. Industria extractivă s-a extins, la rîndul său, din zonele tradiționale în altele noi, reprezentative pentru această ramură. Astfel, Oltenia a devenit principalul furnizor de cărbune energetic, iar cîmpiile de Sud și de Vest ale țării se constituie azi în puternice zone petroliere. Industria materialelor de construcții s-a extins într-un număr însemnat de județe, o evoluție similară înregistrînd și industria de prelucrare a lemnului, industria ușoară și alimentară.

În anii socialismului, au fost date în exploatare noi trasee de cale ferată, s-au construit și modernizat drumuri de interes național și local, îndeosebi pe teritoriul unor județe mai puțin dezvoltate în trecut, ca de pildă Argeș, Buzău, Covasna, Dolj, Gorj, Ialomița, Iași, Vaslui, Vrancea. Se află în construcție linia ferată Pitești—Rîmnicu Vîlcea. În acest an jubiliar, al 40-lea al libertății și demnității noastre naționale, se dă în folosință Canalul Dunăre-Marea Neagră — lucrare magistrală a epocii Ceaușescu — de importanță capitală nu numai pentru Dobrogea, ci pentru întreaga economie națională, căreia urmează să i se adauge în viitor Canalul Dunăre-București.

Concomitent cu repartizarea teritorială armonioasă și echilibrată a principalelor ramuri ale producției materiale au fost dezvoltate în toate județele și rețeaua prestărilor de servicii către populație, construcțiile de locuințe, precum și baza materială a vieții social-culturale. În toate localitățile au fost date în folosință noi unități comerciale și de alimentație publică, au fost extinse zonele turistice și stațiunile balneoclimaterice.

Măsurile stabilite în vederea îmbinării optime a dezvoltării în profil de ramură și teritorial vizează realizarea în fiecare județ a unor corelații optime și eficiente între dezvoltarea industriei, agriculturii, construcțiilor, transporturilor, prestărilor de servicii și celorlalte activități social-culturale, conturarea profilului economic propriu al fiecărui județ și încadrarea organică a acestora în ansamblul economiei naționale.

În cadrul politicii economice generale a P.C.R. s-a asigurat creșterea continuă a producției agricole în toate județele, înregistrîndu-se, în perioada 1966—1980, o tendință de reducere a decalajelor dintre județe în privința nivelului producției agricole (tabelul nr. 3). Ramură de bază a economiei, agricultura românească a cunoscut în perioada ultimelor trei cincinale o repartizare teritorială rațională, în funcție de condițiile pedoclimatice specifice zonelor și județelor țării, precum și de cele determinate de nevoia socială de produse vegetale și animale. Potrivit Programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, fiecare județ are sarcina să-și asigure, în principal din resurse proprii și prin schimb cu alte județe, întregul necesar de produse agroalimentare, precum și să contribuie la sporirea aportului unităților teritorial-administrative la constituirea fondului central de produse agricole. În cadrul politicii partidului de înfăptuire a unei noi și profunde revoluții agrare se urmărește dezvoltarea optimă pe întreg cuprinsul țării a unei agriculturi intensive și multilaterale, de mare randament, prin zonarea judicioasă a culturilor, amplasarea lor teritorială rațională și cît și mai eficientă, zootehnia urmînd să dețină o pondere principală în marea majoritate a județelor și zonelor agricole.

prof. dr. Gavril HORJA

Tabelul nr. 2

Gruparea județelor după volumul fondurilor fixe

Fonduri fixe, la finele anului — în milioane lei —	Numărul județelor			
	1970	1975	1980	1982
Pînă la 10 000 milioane lei	20	8	1	—
10 001— 20 000 „ „	14	15	9	6
20 001— 50 000 „ „	6	17	22	22
50 001—100 000 „ „	1	—	8	11
Peste 100 000 „ „	—	1	1	2

23 AUGUST 40 1944 1984

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

CALITATEA PRODUSELOR — ÎN CENTRUL PREOCUPĂRILOR

RIDICAREA nivelului tehnic și calitativ al produselor reprezintă o necesitate de maximă importanță pentru înfăptuirea sarcinilor de creștere a productivității, competitivității și eficienței în toate ramurile economiei naționale. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii **„Ridicarea calității, a nivelului tehnic al producției constituie o cerință esențială pentru dezvoltarea noastră, cît și pentru participarea activă la diviziunea internațională a muncii, la cooperare, la colaborarea cu alte state ale lumii"**. În acest context, Programul special întocmit la nivelul economiei naționale privitor la îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor reflectă atenția deosebită ce se acordă acestei probleme de către conducerea superioară de partid și de stat, prevederile sale punînd un accent deosebit pe perfecționarea structurilor de fabricație, înnoirea și modernizarea produselor, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, reducerea cheltuielilor materiale, asigurarea calității în conformitate cu prevederile documentațiilor de execuție și creșterea competitivității mărfurilor românești pe piețele externe.

■

ÎN PREZENT, în toate unitățile economice sînt în curs de desfășurare ample acțiuni, pe multiple planuri, pentru creșterea calității și fiabilității produselor fabricate. La **Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare Brașov** calitatea înaltă a produselor constituie unul din factorii care stau la baza rezultatelor bune înregistrate în ultimii ani în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan (tabelul).

În cadrul gamei de produse ce intră în profilul de fabricație al unităților centralei, rulmenții ocupă un loc central. În prezent se fabrică peste 3 800 tipuri și variante constructive, în toate cele 5 clase de precizie (P0, P6, P5, P4 și P2), asigurîndu-se aproape integral nevoile economiei naționale. De asemenea, **din totalul producției realizate peste 50% se exportă** (dacă se iau în considerare și rulmenții din componența unor diverse produse se poate afirma că, de fapt, pieței externe îi este destinat un procent de peste 70%). Alături de preocupările vizînd lărgirea gamei acestora prin asimilarea în fabricație a noi tipuri (în ultimii doi ani s-au asimilat în fabricație diverse tipuri de rulmenți pentru mașini-unelte, material rulant, utilaj metalurgic, petrolier și minier, mașini textile și agricole), un loc de seamă în activitatea unităților de profil îl ocupă îmbunătățirea continuă a parametrilor tehnico-economici (sarcina statică și dinamică de bază, turația limită, greutatea, coeficientul de utilizare a metalului), astfel încît să se asigure satisfacerea celor mai diverse cerințe ale beneficiarilor interni și externi. Pentru aceasta, cu sprijinul Centrului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru rulmenți, cuzineți și organe de asamblare din Brașov, s-au întocmit programe speciale de îmbunătățire a nivelului tehnic și calitativ pentru fiecare tip de rulment în parte. Din cadrul acestor programe se desprind cîteva direcții principale de acțiune, și anume:

● O gamă variată de rulmenți cu parametri tehnico-economici superiori ● Programe speciale de creștere a nivelului tehnic și calității pentru fiecare produs ● Modernizarea tehnologiilor — la baza perfecționării continue a procesului de producție ● O mai mare solicitudine din partea întreprinderilor furnizoare de materii prime.

1 **Perfecționarea continuă a procesului de producție prin modernizarea tehnologiilor utilizate și înlocuirea celor vechi cu altele noi, avansate,** în așa fel încît să se obțină, pe lîngă o calitate înaltă în toate fazele fabricației, și însemnate economii de materiale, combustibil și energie, în paralel cu creșterea substanțială a productivității muncii. Astfel, în fabricația rulmenților radiali cu ace (tip 4 909) și a celor cu bile (tip 6 204) se prevede: ● utilizarea oțelurilor cu grad ridicat de puritate — degazate în vid sau rafinate cu argon — pentru executarea inelelor și a corpurilor de rulare, ceea ce conduce la creșterea sarcinii dinamice de bază, respectiv a durabilității rulmenților; ● extinderea spălării ultrasonice pentru asigurarea unui grad înalt de acuratețe; ● optimizarea procesului de croire a benzilor laminate la rece utilizate la execuția coliviilor rulmenților; ● generalizarea tehnologiilor de debitare pe automatele de forjat, debitat și presat corpuri de rulare, cu scule din carburi metalice ș.a. În ceea ce privește procesele tehnologice de obținere a rulmenților radiali-axiali cu role conice (tip 322 12 A) și a celor radiali oscilanți cu role butoi (tip 22308 C) se urmărește: reducerea adaosurilor de prelucrare prin utilizarea tehnologiei de forjare în turn (economii de metal de 16 t/an); introducerea operației de deformare plastică la rece a inelelor; extinderea cu 30% a operației de superfinisare a căii de rulare în scopul creșterii turației limită etc.

De altfel, preocupări în acest domeniu au existat și pînă acum, întreprinderile de profil urmărind adaptarea continuă a proceselor tehnologice la condițiile tehnice impuse de fabricarea noilor tipuri de rulmenți. Astfel, la Întreprinderea de rulmenți din Brașov s-a trecut la realizarea prin extrudare a inelelor pentru rulmenții cardanici și a inelelor exterioare pentru rulmenții radiali axiali cu role conice, în locul obținerii acestora prin presare pe mașini de forjat orizontale. În acest mod s-a putut înlocui oțelul aliat cu crom cu oțel de cementare, obținîndu-se inele cu adaosuri mult mai mici de prelucrare. De asemenea, la întreprinderile de rulmenți din Brașov și Bacău se utilizează laminarea profilată a inelelor rulmenților radiali pe bile, a rulmenților pe role cilindrice și a celor oscilanți cu role butoi, înregistrîndu-se o reducere a volumului de manoperă la prelucrări mecanice și creșterea durabilității rulmenților.

2 Paralel cu modernizarea tehnologiilor de fabricație, un accent deosebit este pus pe **dotarea corespunzătoare cu mașini și utilaje și funcționarea ireproșabilă a acestora, la parametrii tehnico-economici proiectați.** În acest sens, secțiile speciale de producție existente la întreprinderile de rulmenți din Brașov și Bîrlad execută, pentru nevoile unităților de profil din cadrul centralei, o gamă variată de

Dinamica principalilor indicatori de plan

1980 = 100

INDICATORII \ ANII	1981	1982	1983	1984
Producția marfă	113,2	120,1	123,0	133,8
Producția netă	98,5	113,8	124,8	150,8
Producția marfă vîndută și încasată	105,3	110,1	116,7	127,0
Export	106,5	103,7	103,8	142,2

mașini și utilaje specializate în fabricația de rulmenți, asigurîndu-se astfel atît înlocuirea celor vechi, uzate cît și creșterea gradului de mecanizare a proceselor de producție. O importanță deosebită pentru buna funcționare a utilajelor din dotare o are modul în care sînt efectuate reviziile și reparațiile planificate. Se urmărește permanent ca acestea să fie realizate atît la timp, conform graficelor elaborate, cît și în condiții de calitate superioară.

Avînd în vedere dotarea întreprinderilor cu mașini și utilaje automate, de mare productivitate, realizarea producției planificate, cît și obținerea unei calități în conformitate cu prevederile documentației de execuție depind în mod direct de corecta reglare a tuturor acestor mașini. În acest domeniu, cu toate rezultatele bune înregistrate, mai sînt încă unele neajunsuri generate în special de modul în care își desfășoară activitatea personalul însărcinat cu aceste operații, precum și de imposibilitatea utilizării unor A.M.C.-uri din componența utilajelor, ca urmare fie a neasigurării unor piese necesare întreținerii și reparării acestora (cum ar fi, spre exemplu, componentele electronice pentru aparatura de măsurare și înregistrare a temperaturii din cuptoarele de tratament termic tip Siemens și Elty), fie a cantităților și calității insuficiente și necorespunzătoare a unor materiale — cazul hîrtiei pentru înregistratoarele de temperatură.

3 Perfecționarea activității de control, în principal prin extinderea metodelor moderne de control și în special a celor cu caracter preventiv. Pentru aceasta, în cadrul întreprinderilor de profil se acționează în vederea extinderii și generalizării controlului static (atît pe fluxul de fabricație cît și la recepție) și a metodei demeritelor. Avînd în vedere caracterul de masă al producției, prin aplicarea acestor procedee se asigură, pe lîngă o operativitate sporită la această operație, și reducerea numărului controlorilor, paralel cu antrenarea crescîndă a executanților la realizarea produselor conform documentației. De asemenea, pentru implicarea mai puternică a fiecărui om al muncii la realizarea de bună calitate a operațiilor tehnologice se prevede ca în fișele tehnologice să se înscrie **obligativitatea efectuării autocontrolului,** astfel încît să nu treacă de la o operație la alta decît reperele sau subansamblele bune.

O atenție deosebită se acordă dotării corespunzătoare cu standuri de probă și A.M.C.-uri. În acest sens, urmează a fi realizate și puse în funcțiune în acest an un număr însemnat de standuri de probă printre care : standuri pentru încercat rulmenți de diferite tipuri și dimensiuni (rulmenți cu bile, radiali axiali cu role conice, cardanici), la I.R. Brașov ; stand de probă pentru măsurarea momentului de rotire a rulmenților speciali la Întreprinderea de rulmenți grei Ploiești ; stand pentru verificarea turației limită la rulmenții radiali cu bile și dispozitiv de testare a etanșeității rulmenților punte față pentru autoturismul „Dacia" la I.R. Alexandria ș.a.

4 Utilizarea în procesul de producție a unor materii prime și materiale corespunzătoare calitativ, care să asigure obținerea produselor la parametrii înalți de calitate. În această direcție eforturile întreprinderilor componente ale centralei sînt îndreptate spre : asigurarea recepției materiilor prime și a materialelor în proporție de 100% ; acceptarea primirii de materii prime în stare de semifabricat, urmînd ca pentru a fi introduse în producție să se efectueze operații tehnologice precum debitare, rectificare etc. Cu toate acestea, fabricația rulmenților este mult îngreunată de **nerespectarea obligațiilor contractuale de către furnizori** atît în ceea ce privește cantitatea, cît și calitatea unor materii prime și materiale. Astfel, unele întreprinderi siderurgice livrează uneori oțeluri în afara prevederilor din standarde, prezentînd defecte de suprafață. Pentru înlăturarea acestor neajunsuri este necesar a se lua măsuri urgente la furnizorii de materii prime în direcția obținerii și livrării unor oțeluri corespunzătoare, lucru pe deplin posibil dacă se are în vedere că sînt unități similare precum Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii și întreprinderea Oțelul Roșu care reușesc să livreze întreprinderilor de rulmenți materii prime în cantități și calități corespunzătoare. Anumite greutăți se întîmpină și din partea unor întreprinderi furnizoare de diverse materiale auxiliare (pietre abrazive — furnizori întreprinderile „Carbochim"-Cluj și „Abrom"-Bîrlad, lichide de răcire livrate de întreprinderi ale industriei chimice ș.a.), care nu reușesc să-și onoreze obligațiile conform clauzelor contractuale.

■

PENTRU anul în curs, pe ansamblul centralei sînt prevăzute sarcini sporite de plan față de 1983, producția marfă urmînd să crească cu 8,7%, producția marfă vîndută și încasată cu 8,8%, productivitatea muncii cu 10,2%, producția fizică de rulmenți cu 8,2%, exportul cu 37%. Totodată, se vor realiza noi tipuri de rulmenți, cuzineți și organe de asamblare pentru nevoile interne și piața externă. Pentru îndeplinirea în bune condiții a acestor obiective sînt necesare, în perioada următoare, eforturi susținute din partea fiecărui colectiv de muncă în direcția îmbunătățirii organizării producției și a muncii, asigurării unei producții ritmice, creșterii productivității muncii. Aceasta cu atît mai mult cu cît în primul trimestru al anului s-au înregistrat unele rămîneri în urmă, în special la producția fizică, netă și export, care trebuie grabnic recuperate, astfel încît să se asigure realizarea și chiar depășirea planului la toți indicatorii.

Cristian GORIE

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Vagon de construcție specială

LA ÎNTREPRINDEREA de vagoane din Arad s-a trecut la executarea unui vagon de construcție specială destinat transportului de sare electrolitică. El a fost proiectat de specialiștii Centrului de cercetare și inginerie tehnologică pentru vagoane din localitate pentru parteneri din Olanda ai firmei MECANOEXPORTIMPORT.

Noul tip de vagon este destinat transportului de sare electrolitică, încărcătura executîndu-se prin acoperișul rabatabil, iar descărcarea prin gravitație prin patru trape laterale care se deschid simultan. Construcția este complet metalică, din tablă de oțel, corespunzătoare prescripțiilor UIC. Vagonul poate fi utilizat atît pe căile ferate din Olanda, cu ecartamentul de 1 435 mm, cît și pe liniile ferate internaționale. În construcția vagonului sînt folosite boghiuri realizate în execuție sudată. Cutia vagonului, cu un volum util de 63 m³, este din tablă sudată, partea superioară avînd un cadru pentru acoperișul rabatabil care protejează încărcătura de intemperii. Cele patru trape laterale practicate la baza cutiei care servesc la descărcarea sării sînt manevrabile de pe peron prin intermediul unui mecanism mecanic sau pneumatic. Pentru o descărcare ușoară și rapidă trapele laterale alunecă pe panta șasiului care are o înclinație de 60°. Aparatul de tracțiune montat pe vagon este executat, și el, în conformitate cu normele UIC, șasiul fiind amenajat pentru introducerea ulterioară, cînd beneficiarul consideră necesar, a unei cuple automate tip „Unicupler".

Celelalte dotări sînt și ele executate la un înalt nivel tehnic, nivel apreciat de beneficiari din multe țări ale lumii. De altfel, vagoanele care sînt construite la Arad sînt livrate, în prezent, în peste 25 de țări. Dintre caracteristicile tehnice ale acestui tip de vagon de construcție specială mai trebuie amintite viteza de circulație de 100 km/oră, sarcina utilă de 55 tone, sarcina maximă pe osie de 20 tone.

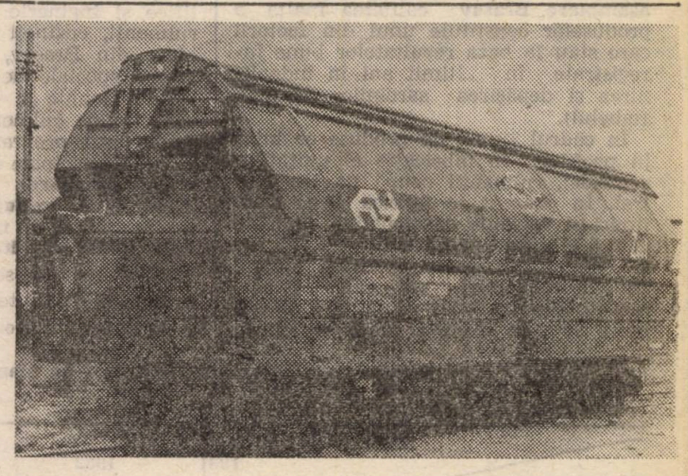

E.C

Dezbatere în mari unități industriale

Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței [I]

UNA din problemele importante care condiționează realizarea ritmică, eficientă, în fiecare întreprindere a producției fizice o reprezintă buna organizare a aprovizionării tehnico-materiale, onorarea la termenele fixate a obligațiilor reciproce intervenite între unitățile care conlucrează la fabricarea produselor complexe. În acest cadru un loc deosebit îl ocupă relațiile de colaborare și cooperare interuzinală.

După cum se știe, cooperarea în producție este o relație de furnizare de produse sau de prestații de servicii generată de specializarea tehnologică a unităților productive. Ca urmare, relațiile de cooperare presupun o activitate foarte bine organizată și coordonată. În mod firesc, cooperarea se desfășoară pe baza unui plan de perspectivă al dezvoltării ramurii industriale respective în ansamblul ei, fapt ce presupune asigurarea unor legături durabile și organizate din timp între furnizorii principali și subfurnizorii din rețeaua de cooperare.

Experiența demonstrează că în decursul anilor au fost obținute o serie de rezultate bune pe linie de cooperare între întreprinderi, în primul rînd acolo unde centralele industriale s-au preocupat intens de organizarea ei. Cu toate acestea în procesul cooperării se mențin încă unele neajunsuri. Pornind de la această situație, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii că **„Este necesar să luăm o serie de măsuri pentru a pune mai multă ordine în organizarea producției și a muncii. Am discutat, de mai multe ori, necesitatea concentrării și specializării producției, pentru a asigura reducerea numărului excesiv de colaboratori și realizarea în mai bune condiții a produselor necesare îndeplinirii, pe ansamblu, a planului de producție și pentru a asigura și calitatea corespunzătoare".**

Ținînd seama de actualitatea acestei probleme, de sarcinile importante trasate de partid privind perfecționarea acestui mecanism, „Revista economică", cu sprijinul Comitetului municipal București al P.C.R., a organizat, recent, la întreprinderea „23 August", o dezbatere pe tema **„Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței"**, la care au luat parte specialiști din întreprinderi reprezentative ale Capitalei. Dezbaterea a fost condusă de tovarășul Petre Fluture, secretar al Comitetului municipal București al P.C.R. Publicăm în cele ce urmează prima parte a dezbaterii.

La dezbatere au participat tovarășii: **Petre FLUTURE**, secretar al Comitetului municipal București al P.C.R.; **Elena CĂPITĂNEANU**, vicepreședinte al Consiliului de Control Muncitoresc al comitetului municipal București; **Paul BLAIER**, directorul întreprinderii „23 August"; **Mihalache NICULESCU**, secretarul comitetului de partid de la Întreprinderea de mașini, unelte și agregate; **Ion CONSTANTINESCU**, directorul comercial al întreprinderii „Vulcan"; **Constantin GIOGU**, directorul întreprinderii de țevi „Republica"; **Teofil VASIU**, directorul comercial al întreprinderii de motoare Diesel; **Anton VĂTĂȘESCU**, directorul Întreprinderii de piese radio și semiconductori; **Eugen GANEA**, directorul tehnic al întreprinderii de utilaj chimic „Grivița Roșie"; **Petre DOBRESCU**, directorul întreprinderii de mecanică fină; **Constantin SIDERIAȘ**, directorul Întreprinderii de motoare electrice; **Florian DUMITRESCU**, directorul comercial al întreprinderii „Electrotehnica"; **Petre DAN**, șef serviciu la întreprinderea „Automatica"; **Mugurel PETRE**, directorul comercial al întreprinderii „Steaua Roșie"; **Aurel ORVAS**, directorul Bazei de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București; **Petre OPREA**, inspector în Comitetul de Stat pentru Prețuri; **Vasile ANTOHE**, inspector șef în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Gospodăririi Fondurilor Fixe; **Constantin IOSIVONI**, inspector șef la Departamentul general de stat pentru controlul calității.

Un mecanism susceptibil de perfecționare

Petre FLUTURE: „În cadrul mecanismului de aprovizionare tehnico-materială, activitatea de cooperare dintre întreprinderi ocupă un loc important. În măsura în care obligațiile asumate de furnizori — întreprinderi specializate — sînt respectate atît cantitativ, calitativ cît și ca termene fixate în contracte, unitățile finalizatoare de produse complexe pot să-și desfășoare normal activitatea, respectînd la rîndul lor termenele de livrare a produselor către alți beneficiari. Pentru ca acest mecanism să se deruleze în condiții bune, eficiente este necesară **rezolvarea în faza precontractuală a tuturor problemelor între unitățile specializate și cele care realizează produse complexe**, astfel ca, odată cu perfecționarea contractelor, cooperarea să se desfășoare în mod normal.

În anii din urmă au fost soluționate, ca urmare a măsurilor luate pe linie de partid și de stat, unele probleme care frînau buna desfășurare a cooperării. Astfel, sarcinile de cooperare au fost cuprinse în planul de stat; prețurile de livrare a ansamblelor și subansamblelor pentru numeroase produse din cooperare au fost revizuite în sensul de a nu mai afecta negativ costul planificat al produsului complex final; au fost conturate mai bine răspunderile centralelor în organizarea cooperării între unitățile proprii; ministerele au primit sarcina să acorde toată atenția cooperării dintre unitățile care aparțin de diferite centrale etc.

Cu toate acestea, o serie de neajunsuri afectează, în continuare, finalizarea la termenele fixate a unor produse complexe, cu repercusiuni negative asupra realizării ritmice a producției fizice de către beneficiari. Dacă avem în vedere că mulți beneficiari sînt la rîndul lor și furnizori de module sau subansamble, se intră într-un adevărat lanț al slăbiciunilor, rezolvarea litigiilor atrăgînd după sine penalizări bănești, reconcilieri — în condițiile în care, totuși, producția nu se realizează și nu se livrează la termenele stabilite. Unor asemenea fenomene trebuie să li se pună capăt, cooperarea dintre unități trebuie să fie de așa natură organizată încît să se desfășoare în condiții optime și cu eficiență ridicată.

Problemele legate de perfecționarea procesului de cooperare dintre întreprinderi sînt, fără îndoială, numeroase. De aceea cred că ar fi bine ca dezbaterea noastră să evidențieze, în primul rînd, soluțiile ce se impun pentru ca mecanismul de cooperare să se desfășoare în condiții superioare. Se pot avea în vedere în această privință probleme cum ar fi: **restrîngerea unor cooperări și integrarea producției la nivel de întreprindere și centrală**, cerință imperioasă în lumina orientărilor stabilite de secretarul general al partidului la recenta plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii; **reducerea distanțelor de transport în procesul cooperării**, prin găsirea unor beneficiari situați cît mai aproape, de regulă pe aceeași platformă, în orașul de reședință sau în județul unde se află întreprinderea de produse finale complexe; **crearea de legături strînse între întreprinderile care cooperează, prin colective și comandamente**, pentru urmărirea și derularea în bune condiții a cooperării, domenii în care unitățile bucureștene au căpătat o bogată experiență.

De altfel, trebuie să subliniem că la nivelul Comitetului municipal București al P.C.R. ființează un comandament special care urmărește modul în care se desfășoară procesul cooperării dintre unitățile din Capitală și care intervine operativ, ori de cîte ori apar dereglări în acest mecanism. În acest mod au fost rezolvate operativ, prin intervenția comandamentului respectiv, o serie de probleme.

Întrucît ne aflăm la întreprinderea „23 August", unitate reprezentativă a Capitalei, care își realizează producția în procent ridicat prin cooperare, avînd rolul atît de beneficiară, cît și de furnizoare de ansamble și module, aș propune, avînd în vedere experiența bogată de care dispune, ca reprezentantul acesteia să ia cuvîntul primul la această dezbatere.

Relația specializare-integrare

Paul BLAIER: „Întreprinderile din cadrul Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant realizează atît produse finale, cît și ansamble și subansamble pentru alte unități. În prima calitate — de executant de produse complexe, finale — centrala dispune de unități proprii, specializate pentru fabricația motoarelor Diesel cu turație ridicată, la realizarea cărora participă diverși colaboratori: întreprinderea „Hidromecanica" — Brașov, ca furnizor pentru toate tipurile de turbosuflante și convertizoare hidraulice din cuplu și Întreprinderea de motoare Diesel din Bucu-

rești, ca furnizor pentru piese din componența motoarelor (în viitorul apropiat această întreprindere va prelua execuția integrală a 1—2 tipuri de motoare Diesel). La „Hidromecanica", în ultimul an s-a desfășurat — pentru turbosuflantele tip VTR — o acțiune susținută de integrare a tuturor semifabricatelor turnate și a majorității celor forjate (care înainte se primeau de la întreprinderea „23 August"), în timp ce la Întreprinderea de motoare Diesel au fost mutate recent o serie de linii tehnologice (pentru culbutori, volanți, cămăși). Cooperarea în cadrul întreprinderilor centralei reprezintă în prezent doar 19—20% din volumul total al activității, motiv pentru care sîntem interesați atît în adîncirea concentrării producției, acolo unde acesta se justifică din punct de vedere economic, cît și pentru o cooperare eficientă. După părerea noastră există, în acest proces, o serie de elemente care trebuie mai bine clarificate.

În prezent, conceptul de cooperare are o sferă limitată; de regulă, numai o serie de părți specifice ale produsului finit sînt nominalizate în planurile de cooperare. Motoarele termice, reductoarele, ventilatoarele, pompele, motoarele electrice ș.a. sînt grupe de produse dirijate prin balanțele materiale. Cît privește cooperarea în domeniul sectoarelor calde, cu puține excepții, aceasta se programează pe număr și greutate de piese. Planul de cooperare la piese forjate și turnate se stabilește global, în tone piese, în timp ce solicitările beneficiarilor se referă curent la anumite tipuri de sortimente. Aceasta face ca, în prezent, de pildă, la unele utilaje de forje (presele de 1 000 și 1 600 tone) să avem disponibil de capacitate, iar la altele (ciocanele matrițoare) capacitatea să fie acoperită în proporție de 130—140%. Pe de altă parte, articolele tehnice din cauciuc, diferitele aparate și accesorii sînt specificate și contractate după metodologia de aprovizionare, ceea ce presupune că și realizarea lor să se facă în conformitate cu această metodologie. În practică însă lucrurile nu se petrec așa. Să luăm, de exemplu, cauciucăria, care înseamnă garnituri și elemente de etanșare. Ca să putem primi un lot de garnituri de la întreprinderea specializată este necesar ca noi, beneficiarii, să executăm matrița pe care să o trimitem furnizorului. În măsura în care probele atestă necesitatea unor modificări, tot noi trebuie să acționăm pentru remedierea deficiențelor constatate. Se pierde în acest fel un timp prețios, se irosește combustibil pentru transportul matrițelor, cresc costurile de producție etc. În aceste condiții, noi am trecut să integrăm execuția unor subfurnituri pe care furnizorii specializați le refuză, în cea mai mare parte, fie din cauza seriei reduse, fie datorită valorii mici de plan. În general, înțelegem să concentrăm producția în cazul unor subansamble și subfurnituri de serie și valori mici; **unitățile specializate ar trebui însă să asigure, la termenele fixate — în cantitatea și calitatea stabilite prin contracte — reperele, piesele și modulele de mare serie,** întrucît sub aspect economic această producție se dovedește a fi eficientă atît pentru furnizori cît și pentru beneficiari.

Există, bineînțeles, o anumită **corelație între specializare și integrare,** problema care se pune fiind aceea a stabilirii unui optim între ele. Fără îndoială că specializarea — ca proces — este absolut necesară într-o economie modernă, în care finalizarea unor produse complexe este rezultatul direct al schimburilor intersectoriale și interramuri. În ultimul timp, se simte însă tot mai mult nevoia unei anumite integrări și concentrări a producției, fără a afecta totuși, în sens negativ, procesul de specializare. Așa cum a subliniat în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, fiecare întreprindere și unitate industrială trebuie să treacă mai hotărît la integrarea unor fabricații, de regulă complementare cu producția de bază. Aceasta este o idee foarte valoroasă, care vine în sprijinul activității practice, pentru că ea ridică, în primul rînd, problema **realizării unei integrări la nivelul centralelor și platformelor industriale,** prin găsirea soluțiilor tehnico-economice de amplificare a schimburilor între marile unități și întreprinderile mai mici, specializate pentru diferite subansamble necesare produselor finale. Pe de altă parte, **integrarea unor fabricații este oportună în situația actuală deoarece ea rezolvă o serie de probleme legate de reducerea importurilor și asimilarea unor produse și tehnologii în țară.** Aceasta nu înseamnă că prin integrare se neglijează specializarea. Avem, de altfel, o bază materială foarte puternică în unitățile specializate, care trebuie mai bine valorificată în sprijinul satisfacerii necesităților de produse complexe ale întreprinderilor.

Ținînd seama de toate aceste considerente se poate aprecia că, în practică, conceptul de cooperare nu acoperă decît o parte redusă (frecvent sub 50%) din suma furniturilor provenind din ceea ce noi numim industrie organizată pe orizontală. Aceasta nu este o problemă teoretică; ea are o importanță practică majoră deoarece lasă în răspunderea beneficiarului corelarea planului său de producție cu cele ale furnizorilor, deși el nu dispune de competența și instrumentele necesare. Iată de ce apreciem că ar fi utilă o mai aprofundată analiză a acestei situații din partea organelor de sinteză, care să se finalizeze printr-o reglementare metodologică unitară a cooperării pe întreaga economie.

În multe cazuri, mecanismul cooperării suferă datorită nerespectării, în totalitate, a disciplinei contractuale. Să dăm un exemplu. Sînt situații cînd sînt introduse în planul de producție al unor întreprinderi mari cooperări de valori foarte mici. Avînd în vedere acest lucru, nerealizarea lor nu afectează întreprinderile respective la fondul de retribuții, de unde și interesul scăzut pentru realizarea produselor în cauză. Concret, ne confruntăm cu o situație care în prezent ne creează mari dificultăți în fabricația de motoare pentru autobasculante. De doi ani, Întreprinderea mecanică Topoloveni nu onorează comenzile noastre pentru un lot de supape specifice, care intră în componența motoarelor de autobasculante. În acest interval de timp, unitatea amintită ar fi trebuit să realizeze 1 000 de supape a căror valoare este de aproximativ 50 000 lei. Supapele respective reprezintă însă pentru „23 August" o producție nerealizată de aproximativ 100 milioane lei, în timp ce pentru Întreprinderea mecanică Mîrșa nerealizarea înseamnă 600 milioane lei. Dacă, așa cum am văzut, pentru Întreprinderea mecanică Topoloveni nerealizarea nu este foarte mare, pe întregul flux al cooperării această valoare se multiplică la un nivel păgubitor pentru economie. Pentru această pagubă însă furnizorul nostru din Topoloveni nu este cu nimic afectat, sau — dacă este — consecințele pentru el sînt foarte mici în raport cu valoarea nerealizărilor finale. În vederea eliminării unor asemenea neajunsuri credem că **sînt necesare, pe de o parte, unele îmbunătățiri în actualele dispoziții normative și, pe de altă parte, măsuri organizatorice pentru o urmărire adecvată, mergînd pînă la penalizarea furnizorului cu cote procentuale din nerealizările întreprinderilor de produse finale."**

Rolul primordial al centralei

Ion CONSTANTINESCU: „Complexitatea producției, cerințele mari de diversificare a acesteia impun, după părerea mea, sporirea substanțială a rolului centralelor în organizarea specializării și cooperării între întreprinderile componente. Totodată, centrala trebuie să-și amplifice răspunderea pentru corelarea mai bună a planurilor de producție cu cele de cooperare, asigurînd un optim în realizarea ritmică a sarcinilor fizice de plan la fiecare întreprindere subordonată. Din practica de pînă acum, ținînd seama de unele neajunsuri manifestate, rezultă că, pentru buna desfășurare a acestui proces complex, centrala industrială ar trebui să aibă în vedere: ● urmărirea, la elaborarea planurilor, a gradului de specializare și concentrare a producției, pentru ca, în funcție de aceasta, să stabilească programe de cooperare între unitățile sale precum și cu alte centrale; ● asigurarea contractării ferme a producției conform profilurilor stabilite pentru întreprinderile din subordine; ● utilizarea integrală a capacităților disponibile prin onorarea într-o măsură mai mare a comenzilor de componente solicitate de unitățile cooperatoare; ● analizarea periodică a planurilor de cooperare ale întreprinderilor subordonate în vederea respectării termenelor contractuale și readaptarea corespunzătoare a planurilor de producție la noile condiții care survin pe parcursul fabricației.

Specializarea și cooperarea în producție au **implicații și pe plan teritorial.** În mod firesc, apare necesitatea ca, la amplasarea unităților specializate, opțiunile să se fundamenteze pe o serie de criterii economice. Dintre acestea, sînt de menționat cele referitoare la economisirea cheltuielilor de transport, reducerea costurilor și diminuarea valorii investiției necesare pentru obținerea unor capacități suplimentare de producție.

Plecînd de la importanța reducerii cheltuielilor de producție în condițiile noului mecanism economico-financiar, **necesitatea specializării, concentrării producției și cooperării pe zone economico-industriale** se impune cu deosebită acuitate, avînd ca efect micșorarea distanțelor dintre unitățile co-

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BÂRNEA

(Continuare în pag. 14)

Probleme ale amplasării culturilor de legume în condițiile autoaprovizionării teritoriale

PRODUCȚIA DE LEGUME prezintă o serie de caracteristici specifice, legate de tehnologie, consumul de energie și de muncă, gradul de perisabilitate ; cunoașterea lor contribuie la evidențierea rezervelor și posibilităților de organizare rațională a autoaprovizionării teritoriale cu legume și produse din legume.

Factorii naturali și amplasarea culturilor

ALĂTURI de alți factori, cei naturali — condițiile pedoclimatice, temperatura și apa — intervin cu rol important în fundamentarea deciziilor de amplasare pe teritoriu a acestor culturi agricole. Fără asigurarea temperaturilor specifice fiecărei specii de legume și fiecărei faze de vegetație (inclusiv suma totală a gradelor din perioadele de vegetație) nu este posibilă obținerea unor recolte mari și calitativ superioare ; protejarea culturilor în sere și solarii are caracter limitat și generează consumuri materiale mari, practicarea culturilor forțate fiind totodată limitată de restricții energetice. În ce privește factorul apă, tehnologiile recomandă un număr destul de mare de udări, cu norme de irigare la hectar dintre cele mai ridicate. (La tomate, de exemplu, sînt necesare 8—10 udări, cu o normă de udare de 400—500 m^3/ha și o normă de irigare de 3 800—5 100 m^3/ha.)

În urma eforturilor investiționale din ultimii ani s-a ajuns să fie irigată cca 80% din suprafața ocupată cu legume în sectorul socialist al agriculturii (dar numai 55% pe ansamblul sectorului legumicol).

Programul de autoconducere și autoaprovizionare teritorială prevede ca fiecare județ să-și asigure din producție proprie nevoile de consum. Se pune problema opțiunii între a produce legumele în zone cu condiții favorabile obținerii de producții eficiente, dar aflate la distanțe mai mari de centrele de consum, sau în apropierea locului unde vor fi consumate, fără a lua în considerare eficiența și rentabilitatea culturilor în sine. Adoptarea uneia din cele două alternative necesită compararea sporului de producție obținut în zonele favorabile cu cheltuielile suplimentare de transport ; în același timp trebuie avut în vedere modul în care se asigură condițiile de transport, inclusiv crearea „lanțului frigorific" între producători și consumatori, astfel încît să se mențină calitatea legumelor și să se evite pierderile.

Gradul de perisabilitate al legumelor diferă de la o specie la alta, putîndu-se distinge 4 categorii : excesiv de perisabile, foarte perisabile, perisabile și mai puțin perisabile. Totodată, mărimea pierderilor este influențată de factori ca : gradul de maturare, tehnologia de recoltare, condițiile pedoclimatice etc. Ponderea acestor pierderi în totalul cheltuielilor de circulație se ridică la cca 10%, iar cheltuielile de transport, depozitare-manipulare dețin cca. 64% din totalul cheltuielilor determinate de distribuția produselor horticole. Diminuarea pierderilor și reducerea cheltuielilor respective depind, printre altele, de : recoltarea la momentul optim, așa ca fermitatea pulpei să le asigure o rezistență bună la manipulare și transport ; utilizarea de ambalaje specifice în funcție de gradul de perisabilitate al legumelor, crearea unor cît mai bune condiții de păstrare, asigurînd corespondența între principalii factori de mediu și specificul fiecărui produs.

Consumurile energetice și de muncă

CULTURILE legumicole, prin tehnologiile pe care le presupune practicarea lor (utilizarea de îngrășăminte, erbicide, apă pentru irigații și alte materiale), sînt mari consumatoare de energie. Totodată, ele au un coeficient de conversie redus, la unele culturi nerealizîndu-se acoperirea energiei consumate prin cea produsă. În aceste condiții, este necesar ca în procesul de dezvoltare a legumiculturii, de profilare a unităților cultivatoare să se țină seama de cel puțin două aspecte : a) economisirea energiei utilizate pentru producerea de legume, prin raționalizarea consumurilor materiale ; b) sporirea cantității de energie obținută la hectarul de legume, prin utilizarea unor soiuri cu coeficient mai mare de conversie a energiei și cu o producție sporită la unitatea de suprafață, în condițiile acelorași consumuri energetice.

Fiind mari consumatoare de manoperă (la tomate, de pildă, 300 zile-om/ha), culturile de legume prezintă însă și avantajul unui important aport la utilizarea deplină și uniformă în timp a forței de muncă, mai ales în agricultura cooperatistă. Consumul de forță de muncă se manifestă ca un factor important în amplasarea zonală a culturilor legumicole. O altă caracteristică a acestuia o constituie diferențierea de la un județ la altul, determinată de structura culturilor legumicole, dar și de condițiile de sol, climă, grad de mecanizare (cu toate că județul — ca unitate teritorial-administrativă — nu poate fi confundat cu o zonă agricolă, caracterizată printr-un grad mult mai ridicat de omogenitate a condițiilor natural-economice). Acest consum ridicat este determinat, pe de o parte, de specificul tehnologiei acestor culturi (volum mare de lucrări), iar pe de altă parte de gradul redus de mecanizare (din consumul total de ore-om pe hectar, munca manuală deține — cu variații de la un județ la altul — ponderi care depășesc 95%). Reducerea dependenței amplasării culturilor legumicole de asigurarea cu forță de muncă presupune deci extinderea mecanizării, creșterea productivității muncii.

Cerințele de consum de legume și posibilitățile de acoperire a lor în condițiile autoaprovizionării

CREȘTEREA importantă a producției de legume pe locuitor a făcut posibilă sporirea, an de an, a consumului de legume al populației. În anul 1985, cînd se prevede obținerea unei producții de 260 kg pe locuitor (față de 69 kg în 1950 și 162 kg în 1980), se pot atinge limitele normelor optime de consum prevăzute de Programul de alimentație științifică a populației, corespunzător reorientării cererii acesteia pentru consumul de legume, în special în stare proaspătă. Concentrarea și specializarea producției legumicole trebuie să fie și ele în deplină concordanță cu cerințele de consum ale populației.

Pînă în prezent o serie de județe nu își asigură prin autoaprovizionare consumul de legume în stare proaspătă, pe cînd altele dispun de un anumit excedent. Trebuie să avem însă în vedere și structura sortimentală a producției obținute. Se poate ca producția totală să depășească consumul, dar ea trebuie să fie obținută într-o structură care să corespundă asigurării unui consum diversificat. Nerealizarea acestor condiții determină necesitatea transferului de produse, care generează cheltuieli de transport ridicate, pierderi cantitative și deprecieri calitative. Orientarea producției, a structurii culturilor în unitățile din județele din care se fac „mutații" de legume trebuie să fie corelată cu necesarul de consum din județele care primesc legume, pentru acestea cererea fiind determinată, între altele, și de obiceiurile și înclinațiile de consum ale populației.

R. VOICU
T. MOGA
G. OVIDIU

Elemente care influențează rentabilitatea în producția de carne de pasăre

DINTRE RAMURILE producătoare de carne, avicultura prezintă unele avantaje specifice : viteza zilnică de creștere, ciclurile scurte, obținerea producției în tot timpul anului, indicele de conversiune a furajelor, calitățile nutritive și dietetice ale cărnii de pasăre, marea pretabilitate la organizarea producției în sistem industrial (cu nivel ridicat de mecanizare și automatizare, care permit realizarea unei înalte productivități a muncii, termen scurt de recuperare a investițiilor, costuri unitare reduse și rentabilitate ridicată).

Aceste particularități evidențiază rolul și importanța avicultării pentru autoaprovizionarea teritorială și asigurarea unor cantități sporite de produse potrivit necesităților unei alimentații rationale a populației. Utilizarea integrală, cît mai eficientă a capacităților de producție existente ar permite obținerea unor cantități suplimentare de carne, fără a se recurge la investiții noi pentru adăposturi și instalații avicole. Cea mai importantă cale pentru valorificarea acestei posibilități o constituie reducerea duratei ciclului de producție, printr-o mai bună organizare a activității și introducerea de tehnologii perfecționate. În acest fel, crește indicele de rulare a puilor, realizîndu-se un număr mai mare de serii — respectiv cicluri de producție — pe aceeași suprafață de adăpost, la aceleași fonduri fixe totale, cu avantaje multiple pe planul volumului producției marfă, amortismentului specific, eficienței economice a investițiilor, costului pe tona de carne produsă.

Creșterea numărului de serii de pui rulate pe aceeași suprafață de adăpost (hală) este influențată direct de durata medie a unui ciclu de producție pentru o serie. Aceasta cuprinde, două componente principale : durata perioadei de creștere și îngrășare și durata perioadei de pregătire a halei pentru un nou ciclu de producție.

O importanță deosebită prezintă stabilirea greutății optime de sacrificare a puilor, factorul principal care influențează ceilalți indicatori tehnico-economici utilizați pentru aprecierea eficienței economice : sporul mediu zilnic de creștere în greutate, consumul specific de furaje, costul acestora pe tona de spor, costul unitar al sporului de creștere în greutate vie, costul unitar pe o tonă greutate vie, beneficiul pe o tonă producție marfă etc.

În cadrul unui studiu privind stabilirea greutății optime de sacrificare a broilerului de găină, am utilizat pentru aceasta rezultatele înregistrate de 24 de întreprinderi avicole de stat (cu o producție totală anuală de peste 147 mii tone greutate în viu), în doi ani din actualul cincinal. Ținînd cont de particularitățile diferitelor tehnologii practicate, datele au fost prelucrate pe cele două sisteme principale de creștere : la sol și în baterii. De asemenea, datele au fost prelucrate separat pe cei doi ani luați în studiu, avînd în vedere atît deosebirile în asigurarea furajelor, cît și faptul că în acest interval a avut loc reașezarea prețurilor.

Din analiza datelor s-au putut desprinde unele concluzii în legătură cu tendințele care se manifestă în etapa actuală. Astfel, deși numărul puilor livrați pentru sacrificare a fost mai mare cu aproape 20% în al doilea an decît în primul, cantitatea de carne marfă (în viu) a rămas constantă ; aceasta se explică prin scăderea greutății medii de sacrificare în cazul tehnologiei de creștere a puilor broiler la sol, cu implicații negative asupra eficienței economice.

Se poate aprecia că nivelul redus al greutății medii la tăiere este determinat cu prioritate de sporul mediu zilnic foarte mic înregistrat de multe unități. Corelînd acest lucru cu faptul că prețul mediu de livrare crește odată cu greutatea medie, putem avea o imagine mai clară asupra rezultatelor nefavorabile pe care le au anumite unități numai din această cauză. La o greutate medie de cca 1,4 kg realizată în cei doi ani, s-au obținut valori mari ale sporului mediu și prețului de realizare și valori mici ale costurilor. Cu toate acestea, datorită creșterii prețurilor furajelor și, uneori, schimbării structurii acestora, gradul de rentabilitate a scăzut.

Metoda folosită de noi a permis stabilirea în mod empiric a greutății optime la tăiere a puilor pentru carne, crescuți la sol, fără a putea însă determina și combinațiile optime de factori care să realizeze aceasta. În aceste condiții este necesar să se aprofundeze studiul legăturilor dintre factori, pentru a se putea alege acele modele care să permită determinarea nivelului greutății medii în funcție de variația factorilor și estimarea influenței acestora.

Dacă s-ar putea cuantifica sporul mediu sub influența consumului de furaje, a altor factori tehnici, precum și semnificația lor precisă pentru fiecare caz particular, s-ar putea calcula fără erori — încă în timpul procesului de creștere și dezvoltare a păsărilor — greutatea pe care ar trebui să o atingă la sacrificare. Dar și în lipsa acestor condiții se pot calcula post-factum posibilitățile, care apoi să fie comparate cu realizările efective, după ce se dispune de toate datele relative la manifestarea factorilor. Trebuie însă avut în vedere că numărul acestor factori este incomensurabil și interacțiunea lor este diferită, cînd proporția între ei se schimbă.

Diferitele influențe ale unor factori tehnici și economici asupra greutății medii de livrare a puilor se pot evidenția cu ajutorul unei funcții de producție. Atît teoretic, cît și logic, corelația dintre greutatea medie a puilor pentru carne și o serie de factori de influență (consumul de furaje pe kg spor, consumul de furaje pe kg greutate vie, costul unei unități de furaj, prețul mediu de livrare, costul de producție ș.a.) îmbracă aproximativ forma unei parabole. În speță, experiența acumulată prin analiza datelor statistice demonstrează că, pe măsura creșterii sporului mediu zilnic, a consumului de furaje, crește și greutatea medie de livrare, dar numai pînă la o anumită limită. După acest punct critic, consumul de furaje, de exemplu, devine un factor negativ și influențează greutatea medie în sensul scăderii acesteia.

Din calculele efectuate se desprinde concluzia că, pentru sistemul de creștere în baterii, greutatea optimă de sacrificare este cuprinsă în intervalul 1,196—1,504 kg (sporul mediu zilnic pe pui depășește 20 de grame, iar costul de producție, corespunzător, este de 13,6 lei/kg).

Dintre întreprinderile care au practicat sistemul de creștere la sol, cele mai bune rezultate în primul an le-a înregistrat I.Av.S. Alexandria, care a livrat pui la o greutate medie de sacrificare de 1,389 kg, cu un spor mediu zilnic de 24 grame și cu un consum specific de furaje de 2,886 kg. În anul al doilea rezultatele cele mai bune le-a înregistrat I.Av.S. Bacău, care a livrat puii la o greutate medie de 1,382 kg, realizînd un spor mediu zilnic de 22,8 grame și un consum specific de 2,794 kg furaje pe kg spor. Dintre unitățile avicole care au practicat creșterea în baterii, cele mai bune rezultate în primul an le-a înregistrat I.Av.S. Arad, (greutate medie 1,297 kg, spor mediu zilnic de 20,1 grame, consum specific de 3,08 kg de furaje pentru 1 kg de spor, iar în al doilea an — respectiv, 1,312 kg, realizînd 21,0 grame, 3,0 kg).

Greutatea optimă de sacrificare, dederminată prin metoda funcțiilor de producție, pentru tehnologia de creștere la sol și pentru sistemul de creștere în baterii, este situată în intervalul 1,2 și 1,4 kg.

Studiul a evidențiat faptul că greutatea medie la sacrificare manifestă tendințe diferite, în funcție de factorii cu care se corelează. Ca atare, nu se poate stabili o singură valoare a greutății optime de sacrificare, ci un interval cvasioptim, care urmează să creeze premisele unor rezultate economice superioare. Mărimea acestui interval poate fi restrînsă în profil teritorial, pornind de la particularitățile zonale privind condițiile naturale, asigurarea furajelor etc. Greutatea optimă la sacrificare nu are un caracter static. Ea corespunde condițiilor în funcție de care a fost stabilită, iar schimbarea acestora presupune recalcularea ei.

Pentru stabilirea cu mai multă exactitate a greutății optime de sacrificare a puilor broiler, este necesară completarea cercetărilor pe bază de date statistice cu cercetări experimentale, prin care să se urmărească — pe cele două tehnologii pe intervalele de vîrstă și greutate — diferite elemente de eficiență : sporul mediu zilnic, consumul specific de furaje, productivitatea muncii, costul pe kilogram greutate vie, rentabilitatea. Împletirea cercetărilor în care sînt transpuse situațiile trecute la timpul prezent, cu cele ale cercetării experimentale vor permite o îmbinare rațională între elementele tehnologice și cele economice, cu implicații favorabile în sporirea eficienței creșterii și îngrășării puilor pentru carne.

Nicolae DAVID
Gheorghe FRĂȚILĂ
Ovidiu GRASU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Resurse de sporire a beneficiilor

BENEFICIUL este indicatorul sintetic care caracterizează eficiența activității economico-financiare a unităților; îndeplinirea și depășirea nivelului său planificat reprezintă o sarcină de cea mai mare însemnătate în fiecare întreprindere. Realizarea și depășirea beneficiilor planificate este o cerință de bază a autofinanțării, ca principală sursă de restituire a fondurilor primite de la societate, de constituire a fondurilor proprii pentru înfăptuirea reproducției lărgite, de alimentare a fondurilor centralizate ale statului pentru dezvoltarea generală economico-socială a țării. Totodată, beneficiul a devenit un puternic mijloc de stimulare a întreprinderilor, a colectivelor de oameni ai muncii pentru realizarea cantitativă și calitativă a producției fizice planificate, gospodărirea rațională și economisirea energiei, combustibililor, materiilor prime și materialelor și reducerea cheltuielilor totale de producție, creșterea productivității muncii, obținerea producției nete planificate, creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, realizarea producției marfă vîndută și încasată, în general pentru sporirea eficienței economice a întregii activități.

În dorința ca, pe baza experienței acumulate în perioada parcursă din acest an să fie puse în evidență soluții și căi de acțiune capabile să contribuie la obținerea unor niveluri superioare ale beneficiilor, prezentăm în continuare o analiză a realizărilor obținute în acest domeniu la **Întreprinderea de fire și țesături din fire de sticlă București** pe primele patru luni ale acestui an.

Întreprinderea are în profilul său de producție realizarea de fire de sticlă și țesături din fire de sticlă textile și roving, benzi și tuburi din fire de sticlă textile, materiale pentru armarea rășinilor poliesterice și epoxidice, produse armate cu fire și țesături din fire de sticlă. Este singurul producător din țară de fire de sticlă textile și roving, ce se realizează cu ajutorul unor tehnologii de vîrf.

Pe baza analizei execuției bugetului de venituri și cheltuieli efectuată la finele anului 1983 și a elaborării bugetului de venituri și cheltuieli pentru anul 1984, în întreprindere au fost adoptate toate măsurile tehnico-organizatorice și economice necesare pentru realizarea integrală a nivelului planului de beneficii. Astfel, pe primele 4 luni a.c. beneficiile planificate din activitatea de bază au fost depășite cu 1 691 mii lei. Analiza factorilor care au contribuit la depășirea planului de beneficii precum și mărimea influenței acestora în perioada analizată evidențiază că :

● **depășirea planului producției marfă vîndută și încasată** a influențat pozitiv depășirea planului de beneficii cu 606 mii lei;

● **economiile înregistrate la costurile de producție** aferente producției marfă vîndută și încasată au contribuit la depășirea planului de beneficii cu 779 mii lei, din care pe seama economiilor la costurile materiale de producție 553 mii lei;

● adaptarea structurii sortimentelor aferente producției marfă vîndută și încasată în funcție de prevederile concrete din contractele încheiate cu beneficiarii, de solicitările acestora a influențat de asemenea dimensiunea beneficiilor.

Din analiza factorilor de influență rezultă că depășirea planului de beneficii s-a obținut în proporție de 35,8% pe seama factorului cantitativ (depășirea planului producției marfă vîndută și încasată), 46,1% pe seama factorului calitativ (economii la costurile de producție aferente producției marfă vîndută și încasată) și 18,1% pe seama factorului de structură.

● Reducerea costurilor de fabricație și depășirea planului producției marfă vîndută și încasată — surse principale de sporire a beneficiilor ● O corelație directă : calificare — gradul de realizare a normelor ● Preocupare sporită pentru perfecționarea conducerii și organizării producției la nivel de secție, atelier și formație de lucru ● De ce furnizorii nu-și respectă obligațiile contractuale ? ● În atenție : extinderea lucrului la mai multe mașini, mecanizarea manipulărilor de materiale și a evidenței, întărirea controlului de calitate

La obținerea acestor rezultate o contribuție importantă au adus **acțiunile** desfășurate în întreprindere pentru : ● mobilizarea stocului de produse finite și a soldului de facturi emise și neîncasate care, prin măsurile întreprinse, au fost considerabil diminuate; ● reducerea costurilor materiale și totale de producție prin introducerea unui regim sever de economii la materii prime, materiale, combustibil și energie, care a condus la diminuarea în această perioadă a cheltuielilor totale de producție cu 2,4 lei/1 000 lei și a costurilor materiale cu 1,1 lei/1 000 lei producție marfă fabricată; ● mobilizarea întregului colectiv de oameni ai muncii pentru fabricarea producției fizice planificate, astfel că pe cele 4 luni a.c. aceasta a fost realizată în proporție de 100,9%; ● valorificarea căldurii gazelor arse provenite de la cuptoarele de topit sticlă pentru producerea aburului tehnologic necesar procesului de filare a firelor din sticlă.

Deși au fost realizate și depășite beneficiile, în perioada analizată în întreprindere au existat o serie de cauze care au diminuat din posibilitățile de depășire a planului de beneficii. Astfel, trebuie arătat că organizarea și desfășurarea cursurilor de perfecționare a pregătirii profesionale a personalului muncitor nu s-a ridicat întotdeauna la nivelul exigențelor impuse de tehnologia prelucrării firelor din sticlă, fapt ce a condus la nerealizarea normelor de producție de către un anumit număr de oameni ai muncii. Și în ce privește organizarea și conducerea la nivel de secții, ateliere și formații de lucru, supravegherea, îndrumarea și controlul producției și al muncii, folosirea integrală a timpului de muncă de către personalul muncitor au mai existat anumite deficiențe, ca și în respectarea disciplinei tehnologice și a muncii.

Paralel cu aceste cauze de ordin intern, întreprinderea s-a confruntat cu o serie de greutăți de altă natură, printre care: ● nerespectarea de către unii furnizori a prevederilor din contracte cu privire la termenul de livrare a mărfurilor (curelușe ring-rom, suveici, copsuri, manșete carton, cărămizi refractare și altele); ● unele dintre produsele nou asimilate de către anumiți furnizori nu au avut caracteristicile tehnico-funcționale necesare impuse de exigențele înalte ale procesului nostru tehnologic (crilorom, suveici, canete, curelușe ring-rom, filiere, copsuri, manșete carton); ● colaborarea și sprijinul uneori mai reduse din partea întreprinderilor și institutelor de cercetare de profil în asimilarea unor materiale și piese de schimb care făceau și mai fac obiectul importului (suporturi din plastic, complex pentru etichete autoadezive, scotch termoadeziv, scotch dublă față, bandă autoadezivă pentru vătală, componente și piese electronice etc.). Totodată sînt de semnalat unele greutăți în asigurarea cu repartiții la materiale feroase, cu influențe negative în realizarea de calitate corespunzătoare a unor piese de schimb ; ● anumite probleme în asigurarea cu mijloace de transport c.f. și auto în mod ritmic și la nivelul planului pentru desfacerea produselor ; ● unele refuzuri nejustificate de plată din partea unor beneficiari, pentru a prelungi termenul de achitare a mărfii din cauza unor greutăți financiare.

Pentru obținerea unor rezultate superioare în realizarea și depășirea planului beneficiilor pe întreg anul 1984, eforturile noastre sînt concentrate în continuare în vederea: extinderii lucrului la mai multe mașini la secțiile de filatură, roving-răsucitorie, țesătorie (ceea ce permite reducerea relativă a numărului de personal muncitor cu 28 persoane), mecanizării operațiilor de încărcări-descărcări de materii prime și produse finite (economie relativă de 13 persoane), introducerii

unor metode moderne de urmărire a producției pe calculator, a unor metode moderne de control al parametrilor tehnologici și calității produselor, eliminării locurilor înguste la operațiile de urzit, canetat, încleiat și reunit (efect economic — spor de producție de 516 mii lei). Printre preocupările noastre pe acest an se numără și realizarea unui atelier școală pentru perfecționarea pregătirii profesionale a țesătorilor, ceea ce va determina un spor de producție de 308 mii lei; utilizarea energiei solare pentru obținerea apei calde menajere, acțiune care va reduce cheltuielile pentru combustibil cu 150 mii lei; valorificarea superioară a deșeurilor de fire de sticlă prin mărcinare și reciclare în întreprindere, ceea ce va conduce la reducerea costurilor materiale de producție cu 530 mii lei și realizarea de produse din materiale refolosibile.

ec. Constantin TIȚA
contabil șef al Întreprinderii de fire și țesături din fire de sticlă București

Perfecționarea evidenței financiar-contabile

Economii de timp și bani

ACTIVITATEA antreprinzei Piatra Neamț a Trustului (antreprIză generală) de construcții-montaje și reparații în industria chimică se divide în următoarele subactivități specifice: activitatea de construcții-montaj; lucrări de întreținere și reparații la construcții; activitatea de organizare de șantier; activitatea de producție secundar-industrială și cea de industrie.

Negăsind un program pentru evidența costului de producție pe calculator care să satisfacă specificul unității noastre, ne-am adresat Centrului teritorial de calcul Neamț cu comandă și temă de proiectare, iar din colaborarea noastră s-a realizat aplicația PREȚCOST. Deoarece această aplicație se poate implementa la toate antreprizele de construcții-montaj sau de reparații cu însemnate economii de timp și bani în munca de evidență a costurilor, ne propunem s-o prezentăm în continuare.

Aplicația realizează postcalculul costurilor de producție, urmărirea încasărilor și rezultatelor pe articole de calculație pe următoarele analitice: formație, brigadă complexă, antrepriză, activitate, grupă de activități, beneficiar. Operațiunile de calculație și evidență se fac de la deschiderea finanțării unei lucrări pînă la predarea către beneficiar, urmărindu-se totodată și evoluția beneficiului. Situațiile elaborate constituie un ajutor prețios pentru șefii de formații și brigăzi complexe în urmărirea evolutiei cheltuielilor, ca și pentru factorii de decizie ai antreprizei în procesul de urmărire a activităților pe locuri de muncă și pe total antrepriză.

După cum am arătat, antrepriza are cinci activități distincte. Fiecărei activități îi corespund în contabilitatea sintetică cîte trei conturi cărora li s-a asociat un cod format din 8 caractere. Cu ajutorul codului asociat fișele de evidență analitică se pot obține pe formație, brigadă, lucrare, beneficiar și antrepriză pentru fiecare activitate în parte.

Contabilitatea materialelor se ține cu ajutorul aplicației PEGAS. Pe fiecare bon de consum se trece codul analitic, iar aplicația PEGAS dă consumul de materiale cumulat pe parcursul lunii pe fiecare cod, care se trece în cartela consumului. Compartimentul de personal emite o situație de repartizare a retribuțiilor pe lucrări și formații, conform codificării stabilite, care se transpun pe aceeași cartelă de consumuri. De asemenea, compartimentul de mecanizare elaborează o situație a consumului de utilaje (proprii sau închiriate) aferente locurilor de muncă codificate care se transpune pe aceeași cartelă de consumuri. Pentru cheltuielile de transport, aprovizionare și cheltuieli indirecte colectate în cont sintetic se întocmește machetă în cod asociat sintetic, iar pe baza algoritmului de repartizare (stabilit conform prevederilor Ministerului Finanțelor) se face repartizarea lor în analitic. Pe baza datelor de intrare prelucrate se obține fișa cheltuielilor (sintetice și analitice) pe articole de calculație stabilite prin normele Ministerului Finanțelor pentru ramură. Totalul codului asociat contului sintetic este egal cu soldul din fișa șah a contului sintetic înainte de închidere.

Pentru înregistrarea veniturilor, pe baza situației de plată însușite de beneficiar, se întocmește borderoul încasărilor pe articole de calculație și pe coduri analitice (borderoul producției). Acest borderou se transpune pe cartele de venituri, iar după rulare se elaborează lista încasărilor. Totalul contului sintetic de venituri se va regăsi în totalul listei pe activitate.

Lista rezultatelor este lista de bază care concentrează aplicația într-un singur raport și care servește analizei. Acest raport al aplicatiei PREȚCOST reprezintă de fapt prezentarea a trei conturi (venituri, cheltuieli, beneficiu) în sintetic și analitic, plus lucrarea „Situația comparativă a costului de producție" detaliată în așa fel încît satisface toate nivelurile organizatorice.

Aplicația este simplă și eficientă. În exploatare curentă necesită cca. 32 ore pentru pregătirea datelor de intrare și economisește față de procedeul manual următorul timp de muncă: 120 ore pentru realizarea postcalculului sintetic și analitic, 120 ore la evidența materialelor și 24 ore înregistrări diverse în analitic. Pe o antrepriză cu o producție globală de cca 600 milioane lei costă în medie 650 lei pe lună perforarea și rularea, lucrarea obținîndu-se în timp optim pentru analiză și decizie.

Aplicația a fost astfel concepută ca în viitor să poată fi dezvoltată prin conexiune cu alte aplicații. În perspectiva imediată vom mai parcurge următoarele etape: evidența cheltuielilor cu materialele scoase direct rulînd banda în timpul lunii din aplicația PEGAS, evidența cheltuielilor cu manopera scoase direct rulînd banda în timpul lunii a aplicației TEMPERS și, după dotarea cu echipament corespunzător, executarea situațiilor de plată pe mașină de tip FC, iar cu banda obținută agregarea lor în situația încasărilor (borderoul producției). Tinem la dispoziția celor interesați toată documentația utilizată.

ec. Dumitru VRÎNCEANU
Piatra Neamț

Moment important în amplificarea relațiilor internaționale ale României socialiste

(Urmare din pag. 2)

și justă în zonă. De altfel, și discuția prilejuită de primirea de către președintele Nicolae Ceaușescu a președintelui Consiliului Național Palestinian, Khaled Al-Fahhoum, a prilejuit reafirmarea poziției României privind necesitatea intensificării eforturilor de pace în regiunea Orientului Mijlociu.

Discuțiile de la Islamabad și Damasc au demonstrat poziții asemănătoare sau foarte apropiate ale părților în probleme principiale, fundamentale, angajarea lor pentru susținerea eforturilor menite să ducă la reducerea sau dispariția focarelor de tensiune în diferite părți ale globului — fie că este cazul Europei, Orientului Mijlociu, Africii sau al altor zone — la instaurarea păcii ca o condiție primordială a dezvoltării libere a popoarelor.

Vizita în Pakistan și Siria a permis reiterarea angajamentului părților în sensul de a susține eforturile pentru eradicarea subdezvoltării în lume, subliniind necesitatea unei colaborări mai strînse între țările în curs de dezvoltare și a armonizării pozițiilor lor în abordarea problemelor dezvoltării, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, de natură să asigure fiecărei națiuni condițiile necesare de progres multilateral și prosperitate.

Prin rezultatele obținute, concluziile și înțelegerile convenite, noua solie peste hotare a președintelui Nicolae Ceaușescu se înscrie în politica consecventă de pace promovată de România socialistă, politică larg recunoscută și apreciată în lume. Urmărind cu viu interes desfășurarea recentelor vizite oamenii muncii își manifestă — prin telegramele adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu — deplina aprobare și satisfacție față de rezultatele obținute în sprijinul extinderii conlucrării bilaterale, al păcii și progresului în lume și își iau însuflețite angajamente de a înfăptui politica internă și externă a partidului și statului, de a întîmpina cu noi și însemnate realizări aniversarea actului istoric de la 23 August și cel de-al XIII-lea Congres al partidului.

Puncte de vedere

Căi de creștere a încasărilor din turismul internațional

TURISMUL internațional, în genere, este și el afectat de criza economică, mai cu seamă sub raportul fluxului de turiști din și în țările unde aceasta determină rate înalte ale inflației, ale creșterii costului vieții, ale șomajului — deși, în genere, se remarcă o rezistență față de diminuarea consumului turistic, operîndu-se, de regulă, în cadrul bugetului personal, reduceri la alte cheltuieli. După datele publicate de Organizația Mondială a Turismului *) creșterea medie anuală a sosirilor de turiști în turismul internațional a slăbit în ultimele trei decenii :

Deceniul	creștere medie anuală în interval
1950—1960	10,6%
1960—1970	8,7%
1970—1980	5,7%

În 1982, numărul de turiști în turismul internațional (sosiri) a înregistrat, pentru prima dată în perioada postbelică, o scădere de 1,3% — și anume de la 283,6 mil. turiști la 279,9 mil. — care se datorește, în esență, turismului din America de Nord (redus la 33,3 mil. turiști în 1982, față de 36,1 mil. în 1981) și într-o măsură mult mai mică scăderii turismului european, de care sîntem mai strîns legați și care a rămas practic constant (196,8 mil. turiști în 1982, față de 197,3 mil. în 1981). Amintim în context că turismul european reprezintă circa 70% din turismul internațional.

La încasări valutare, anul 1982 a adus un spor de 4% față de 1981 (99,9 miliarde dolari, față de 96,0 miliarde). Creșterea ar fi fost mai mare dacă dolarul S.U.A. nu s-ar fi revalorizat de facto atît de mult, aproximativ cu dublul procentului de creștere sus-menționat. Exprimarea în altă valută a volumului de încasări dă o creștere mult mai mare. Prin creșterea cursului dolarului S.U.A., toate celelalte valute s-au depreciat relativ, revenind, deci, pe un dolar, o cantitate tot mai mare de monedă națională (exemplu : pentru 100 de franci francezi, la cursul de la 2 martie 1981, se obțineau 19,64 dolari, dar la cursul de la începutul acestui an s-au obținut numai 11,71 dolari, adică mai puțin cu 40%). Chiar dacă încasările din turism în Franța, spre exemplu, ar fi crescut, dinamica lor nu poate echivala cu ritmul de creștere a cursului dolarului, în medie încasările valutare în moneda națională nedepășind dinamica susținută a revalorizării dolarului S.U.A., de unde și influența defavorabilă a tarifelor exprimate în dolari. S-a vorbit și în turism de o monedă de cont (bazată pe un coș de valute), așa cum este cazul D.S.T., dar acest lucru nu s-a realizat — și se pare că este destul de dificil, dar nu imposibil.

Criza actuală, afectînd veniturile personale, nivelul de trai, reduce posibilitățile de deplasare ale oamenilor la distanțe mai mari. călătoriile scumpe, interregionale aflîndu-se în scădere ; se preferă deplasările în țările limitrofe. Este, de fapt, o caracteristică a turismului internațional ca ponderea să fie deținută de turismul intraregional, și nu de cel interregional. Această caracteristică s-a accentuat datorită crizei, exprimîndu-se și în diminuarea duratei medii de ședere a turiștilor.

Nu trebuie să privim criza actuală numai prin prisma pur economică, deși esențială, cu toate consecințele ei, ci trebuie luate în considerare toate aspectele economice, politice, sociale care influențează deplasarea persoanelor dintr-o țară într-alta și mai ales în țări mai îndepărtate. Pe noi ne interesează și aceste țări mai îndepărtate de granițele țării, deoarece furnizează o mare parte din turiștii pe relația devize libere.

Cum să procedăm practic pentru a contracara efectele crizei economice și a nu înregistra o scădere a încasărilor în valută la prestațiile noastre turistice ?

Mai întîi, să facem din studiile de marketing ale pieței turistice și din concluziile ce se degajă din ele baza științifică a activității noastre în acest domeniu. Înțelegem prin aceasta studii de marketing — elaborate de cadre competente — efectuate pe segmente de piață care interesează oferta turistică pe care sîntem cel mai bine pregătiți să le satisfacem și care, permanent aduse la zi, să stea la baza politicii noastre generale, inclusiv tarifare, în turism. Ministerul Turismului trebuie să dispună de o mare mobilitate în desfășurarea politicii sale comerciale, pentru a acționa prompt, așa cum cere piața. Desigur, politica turismului se desfășoară ținînd seama de anumite jaloane, dar ele trebuie să fie cu adevărat jaloane, orientări de bază și nu o tutelare măruntă a unei activități atît de complexe, în care nici previziunile pe un an nu pot fi integral valabile, datorită unor elemente imprevizibile de ordin valutar, cum ar fi, de exemplu, o fluctuație serioasă a cursurilor valutelor unor țări cu pondere însemnată în activitatea noastră turistică. Mobilitatea o înțelegem ca o adaptare operativă la cerințele pieței externe, rezultate din analizele de marketing — și nu ca o manifestare haotică, necontrolată, în aplicarea practică a politicii turistice.

În politica noastră comercială de turism internațional nu trebuie să facem un automatism din stabilirea tarifelor prestațiilor turistice, ci să ne bazăm întotdeauna pe studii de marketing, care să evidențieze : la ce nivel se află calitatea prestației ce o oferim, în raport cu concurența ; dacă sîntem bine cunoscuți la o anumită prestație și, în caz contrar, cît de mare trebuie să fie efortul pentru lansarea ofertei ; la cît se prelimină rata inflației pe piața respectivă pentru anul ce urmează (politica comercială aprobîndu-se cu un an înainte) ; cît de puternică este concurența și, mai ales, care este nivelul tarifelor practicate de aceasta. Spre exemplu, nu pot fi automat majorate tarifele cu circa 10% pe considerentul că aceasta este rata medie a inflației în țările vest-europene, ci trebuie să se țină seama că rata inflației diferă de la o țară la alta și că, deci, și eventualele majorări de tarife trebuie să fie și ele diferite. Dacă se estimează că într-o țară rata inflației va fi de circa 7%, iar tarifele se majorează cu 10% sau mai mult, atunci prestația se scumpește în discordanță cu evoluția generală a tarifelor și devine necompetitivă pe piața respectivă.

Tabelul ilustrează modul cum a evoluat inflația în ultimii 20 de ani, în țările dezvoltate industrial.

Din aceste date se vede, spre exemplu, ce diferență mare este între rata inflației din R.F.G. și cea din Italia sau Anglia — și cît de greșit și dăunător pentru dezvoltarea turismului internațional ar fi să se aplice o majorare uniformă a tarifelor, fie ea și medie, care ar dezavantaja substanțial sosirile din R.F.G., țară cu ponderea cea mai ridicată în încasările noastre valutare pe devize libere din turism. Se mai observă, de asemenea, o diminuare a ratei inflației în ultimii 2 ani.

De aceea, opinăm că un criteriu fundamental al politicii tarifare în turism, ca de altfel în întreaga activitate de comerț exterior, rămîne practica țărilor cu care venim în concurență. Nu este ușor de cunoscut politica reală a concurenței, ea constituind un secret comercial ; dar tarifele plătite de turiști, care sînt publicate de agențiile de turism, sînt destul de concludente. Dar pentru a compara politica noastră tarifară cu cea a concurenței, este necesar să fim bine informați și să dispunem de date comparabile. În turismul internațional asemenea comparații dau mai mult o orientare și necesită o activitate de urmărire, studiere laborioasă neîntreruptă, nu numai de campanie.

Practica exprimării unor tarife în dolari S.U.A., așa cum este în cazul așa-zisului „tarifar" pentru serviciile ce se cumpără direct în țară de către turiști, de regulă în turismul neorganizat, ar trebui înlocuită cu exprimarea în lei a tarifelor, care să fie apoi convertite în valuta efectivă pe care o plătește turistul la cursul valabil în ziua schimbării valutei. Altfel, prestațiile noastre turistice devin competitive sau prohibitive în funcție de cursul dolarului în moneda națională a țării emițătoare de turiști — și nu în funcție de modul cum dorim noi să ne conducem politica tarifară. Folosim, cu alte cu-

*) O.M.T.

vinte, un instrument de lucru pe care nu-l putem controla și care, spre exemplu, în prezent este în defavoarea promovării turismului internațional.

Nu trebuie scăpat din vedere că **imaginea noastră turistică** se declanșează încă din afara țării, spre exemplu, din momentul în care turistul străin a solicitat o informație la oficiul nostru de turism din străinătate. Sînt foarte importante solicitudinea, modul competent, convingător și atractiv în care este dată informația, calitatea materialului publicitar oferit, promptitudinea răspunsului letric la o asemenea cerere, contactul cu personalul de la bordul avionului TAROM care îl aduce în țară, gradul de confort din avion, punctualitatea decolării și aterizării, materialul publicitar pe care îl găsește aici (sau nu-l găsește) — despre țară în genere și, mai ales, despre locul unde își va petrece sejurul etc.; deci, atîtea elemente care nu țin de politica tarifară și care costă foarte puțin în raport cu efectul obținut. Turismul, prin natura lui, cere o permanentă cultivare a detaliului și eradicarea definitivă a lipsurilor elementare, a greșelilor care, în turismul internațional, se plătesc mai scump decît în comerțul cu mărfuri.

Faptul că turismul internațional este, în primul rînd, un turism intraregional, trăsătură accentuată în ultimii ani din motivele amintite, ne obligă să cîntărim cu multă grijă calitatea prestațiilor turistice. Se impune să practicăm tarife competitive — nici prea scăzute, nici escaladate — iar nivelul de competitivitate să privească, pe lîngă prestația turistică în sine, și transporturile de orice fel, în cursul sejurului. În stadiul actual de dezvoltare a turismului nostru internațional atenția nu se concentrează pe o anumită zonă turistică, cum ar fi litoralul, ci pe întreaga țară, în care turistul străin se deplasează după voie și se oprește unde se simte mai bine. Deci, nu trebuie niciodată scăpat din vedere faptul că țara se prezintă cu ansamblul frumuseților ei turistice deosebite, dar și cu condițiile pe care le oferim și că depinde exclusiv de noi să putem atrage cît mai mulți turiști, să-i facem să se simtă bine și să probeze satisfacția sejurului lor prin revenire repetată; este, deci, necesar să acționăm permanent asupra tuturor elementelor care pot face atractivă oferta noastră turistică, din toate punctele de vedere (închiriere autoturisme la tarife competitive, transport în comun ușor accesibil, sortiment minimal în alimentația publică etc.). Concluzia firească ce se degajă din această situație de fapt este că în politica tarifară sîntem datori să practicăm tarife competitive, care să stimuleze sosirile de turiști — și în primul rînd din țările europene, care furnizează 97% din fluxul de turiști spre România.

Creșterea inflației față de anul precedent (%)

	Canada	S.U.A.	Japonia	Franța	R.F.G.	Italia	Anglia	Alte țări occidentale industrializate	Total țări occidentale industrializate
1963/1972	3,3	3,3	5,6	4,4	3,2	4,3	4,9	4,9	3,9
1972/1973	7,6	6,2	11,8	7,4	7,0	10,8	9,2	8,7	7,7
1973/1974	10,9	11,0	24,4	13,7	7,0	19,1	16,0	12,4	13,1
1974/1975	10,8	9,1	11,8	11,7	5,9	17,0	24,2	11,2	11,1
1975/1976	7,5	5,8	9,3	9,6	4,3	16,8	16,5	10,6	8,3
1976/1977	8,0	6,5	8,0	9,5	3,7	17,0	15,9	11,3	8,4
1977/1978	8,9	7,7	3,8	9,3	2,7	12,1	8,3	8,5	7,2
1978/1979	9,1	11,3	3,6	10,6	4,1	14,8	13,4	7,8	9,0
1979/1980	10,1	13,5	8,0	13,5	5,5	21,2	18,0	10,2	11,8
1980/1981	12,5	10,4	4,9	13,3	6,0	18,7	11,9	10,3	9,9
1982/1983	7,4	3,0	2,0	10,0	3,5	14,5	6,6	8,6	5,5

Sursa : World economic Outlook, I.M.F. Washington, D.C. 1983, tabel nr. 7, pag. 175

Este necesar, de asemenea, să avem în vedere că în turismul internațional cursul de revenire nu este comparabil cu cel privind exportul de mărfuri și că metodologia actuală de calcul dezavantajează dezvoltarea turismului. Astfel, exportul de mărfuri efectuat la un curs de revenire egal cu cel obținut din prestații de turism internațional este mai puțin rentabil, deoarece în turism, la numărătorul fracției se trec prețurile interne, cu impozit și beneficiul respectiv, iar la exportul de mărfuri prețul de vînzare loco-fabrică, fără impozit pe circulația mărfurilor. Deci, numărătorul fracției, exprimat în lei, fiind mai mare în turism, raportul — cursul de revenire — este, automat, și el mai mare. Ar trebui poate să se convină, pe baza unor calcule simple, ca atunci cînd se calculează cursul „x" în turism să se admită ca acesta să fie cu 20—25% mai bun decît în cazul exportului de mărfuri. Luarea în considerare a cursului real de revenire în turism ar permite o mai mare impulsionare a dezvoltării turismului internațional. Criza economică găsește turismul nostru mai bine plasat ca posibilități de acționare, fapt ce ne obligă să eliminăm o serie de anomalii care nu ajută să se realizeze sarcina de a ridica turismul internațional al țării noastre pe o treaptă mult mai înaltă și la nivelul unei calități superioare.

Ni se cere să colorăm mai imaginativ sejurul turiștilor în țară, să le oferim forme mai variate de distracție, turism cultural, rural, vînătoare, pescuit etc.

dr. Clement GAVRILESCU

Cooperarea interuzinală

(Urmare din pag. 8)

operatoare, diminuarea cheltuielilor de transport, sporirea operativității în relațiile de cooperare, utilizarea în comun de către mai multe întreprinderi a utilităților. În acest sens menționăm că, de pildă, pe platforma Berceni, unde funcționează două întreprinderi („Vulcan" și I.M.G.B.), se realizează o astfel de cooperare care asigură obținerea unor produse finale, complexe, în condițiile diminuării la maximum a costurilor de producție.

Apreciem că una din cauzele care au determinat sporirea costurilor componentelor și prin aceasta atingerea unui nivel necorespunzător de specializare și concentrare a fost și mai este încă **numărul prea mare de tipodimensiuni** pentru mașini și elemente constructive cu destinații tehnico-economice apropiate, care fac obiectul activității unui număr nejustificat de mare de unități specializate. Producția acelorași familii de utilaje sau instalații este încă divizată pe o gamă exagerat de mare de sortimente și tipodimensiuni, fără justificare economică suficientă, ceea ce fragmentează fabricația și reduce nivelul producției. Reducerea acestei mari mase de tipuri și sorto-tipo-dimensiuni condiționează nu numai concentrarea fabricației de componente tipizate dar și mobilitatea și elasticitatea profilurilor uzinale, caracteristici cerute de actualul ritm al progresului tehnic și de condițiile pieței externe.

Este cunoscut că sporirea și diversificarea nomenclatorului de produse, simultan cu sporirea gradului de complexitate a mașinilor și instalațiilor vin în directă contradicție cu concentrarea, specializarea și eficiența producției, dacă nu se adoptă concepții moderne de proiectare bazate pe **tipizare, standardizare și interschimbabilitate modulară.**

În același timp, este incontestabil că asigurarea capacităților specializate constituie o cerință importantă pentru lărgirea și îmbunătățirea cooperării în producție. Una din soluțiile cele mai economice de rezolvare a problemei acestor capacități este **utilizarea pentru producția de componente a vastei rețele de unități care există în cadrul industriei mici".**

Considerații privind corelația comerț exterior — venit național

ROMÂNIA SOCIALISTĂ, acționînd consecvent în direcția dezvoltării complexe și multilaterale a economiei naționale, acordă totodată o atenție deosebită lărgirii și diversificării relațiilor economice externe, participării active și eficiente la schimburile mondiale de valori materiale. De aceea, la aprecierea implicațiilor dinamicii exporturilor și importurilor țării noastre asupra venitului național este necesar să se țină seama de larga deschidere a economiei noastre naționale către exterior, de acțiunea directă și indirectă a comerțului exterior asupra dezvoltării economico-sociale în etapa actuală și în perspectivă, în condițiile intensificării unor fenomene ale crizei economice mondiale. Este semnificativ în acest sens că în deceniul 1970—1980, cît și în actualul cincinal, comerțul exterior cunoaște cel mai înalt ritm de creștere în comparație cu alți indicatori de sinteză ai dezvoltării economico-sociale a țării noastre. De asemenea, după unele calcule, circa 1/3 din producția națională se creează și se realizează prin participarea la circuitul economic mondial.

În aceste condiții, este evident că are loc o creștere a rolului comerțului exterior în producerea și realizarea produsului social și a venitului național. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „este necesar să luăm toate măsurile pentru a realiza în cele mai bune condiții producția de export, la calitatea și nivelul tehnic cel mai ridicat, pentru a crește continuu, pe această cale, valorificarea superioară a materiilor prime. Să dezvoltăm, totodată, puternic cooperarea în producție ca o cale importantă pentru activitatea de comerț exterior.“**

Ritmurile superioare de creștere a comerțului exterior în comparație cu producția națională demonstrează convingător preocuparea țării noastre pentru fructificarea multiplelor avantaje ce pot fi obținute prin participarea la schimburile economice internaționale. Totodată, evoluția comerțului exterior al României pune în evidență dificultățile care apar pe piața mondială ca urmare a crizei economice prelungite și a împletirii acestei crize cu alte crize internaționale în domeniul energetic, al materiilor prime, valutar-financiar etc. Astfel, potrivit posibilităților existente în economie, ca și pentru a face față unor nevoi interne ale economiei naționale, în condițiile amplificării politicilor restrictive pe plan comercial, valutar, financiar, tehnologic etc. s-a recurs, în ultimii ani, la o reducere a importului, paralel cu intensificarea eforturilor pe linia menținerii la un nivel ridicat a exporturilor. Aceste tendințe s-au accentuat în special în primii ani ai actualului cincinal. Realizarea unei părți a produsului social pe piața externă, înlocuirea acestor părți sub raport material și valoric generează unele consecințe directe și asupra structurii și mărimii venitului național utilizat. Aceste modificări determină în ultimă instanță apariția unor deosebiri de structură și mărime între venitul național creat și venitul național utilizat al unei țări.

Modificările de structură se explică prin aceea că venitul național creat are o structură materială corespunzătoare structurii pe ramuri a economiei naționale, care în funcție de nivelul și stadiul de dezvoltare economică, de volumul și gradul de atragere în circuitul economic a resurselor materiale, de tradițiile în dezvoltarea diferitelor ramuri etc. asigură satisfacerea nevoilor interne ale consumului productiv și neproductiv, într-o proporție mai mare sau mai mică, precum și unele disponibilități pentru export. În consecință, între structura materială a venitului național creat și structura materială a venitului național utilizat în practică există deosebiri.

Să amintim că structura materială a venitului național utilizat reflectă raportul dintre mijloacele de producție destinate reluării producției pe scară lărgită și bunurile de consum necesare satisfacerii nevoilor populației. Pe calea importurilor și exporturilor, de exemplu, se pune de acord volumul și structura mijloacelor de producție destinate punerii în funcțiune a noilor obiective economice și social-culturale cu volumul și structura mijloacelor de producție obținute în sectorul I din cadrul economiei naționale și care, din punct de vedere valoric, au drept corespondent fondul de amortizare și fondul de acumulare.

În stadiul producției, fondul de amortizare se materializează atît în mijloace de producție, cît și în bunurile de consum rezultate în ramurile sectorului I și sectorului II. De asemenea, fondul de acumulare are drept surse atît produsul pentru societate creat în sectorul I, cît și produsul pentru societate creat în sectorul II al producției sociale. În sfera consumului însă, fondul de amortizare și fondul de acumulare trebuie să se prezinte, din punct de vedere material, sub forma mijloacelor de producție. În consecință, considerăm că în procesul realizării produsului social prin intermediul pieței interne și externe se asigură acel raport între masa mijloacelor de producție și masa bunurilor de consum care să permită reluarea pe scară lărgită a procesului de producție și satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale populației, corespunzător condițiilor concret-istorice existente într-o țară la un anumit moment.

Dar pe ce alte planuri se concretizează acțiunea comerțului exterior asupra dinamicii și calității dezvoltării ? Schimburile între cele două sectoare ale producției sociale, așa cum demonstrează experiența practică, au loc nu numai pe piața internă, dar și pe piața externă. Astfel, prin intermediul comerțului exterior, unele mijloace de producție care depășesc nevoile consumului intern sînt schimbate fie pe alte mijloace de producție, fie pe bunuri de consum și invers, o parte a produsului social din sectorul II se poate realiza pe piața externă, mijlocind completarea mijloacelor de producție necesare consumului intern productiv sau obținerea altor bunuri de consum solicitate pe piața internă. Este perspectiva din care comerțul exterior joacă un rol important în adaptarea structurii materiale a venitului național creat la cerințele consumului productiv și neproductiv, cerințe reflectate în structura materială a venitului național utilizat, stabilită prin plan, cu ajutorul balanței privind utilizarea finală a venitului național.

Concomitent cu modificările din structura materială a venitului național, comerțul exterior exercită o influență, în primul rînd, asupra mărimii venitului național creat prin activitățile productive desfășurate de către diferitele verigi ale circulației mărfurilor pe piața externă. De asemenea, prin efectele propagate asupra factorilor de producție, comerțul exterior contribuie la completarea factorilor de producție formați din mijloace de producție pe calea importului. În condițiile în care sînt importate mijloace de muncă mai perfecționate, aceste implicații sînt și mai mari, determinînd și o creștere a venitului național, în special pe seama productivității muncii. Prin toate acestea comerțul exterior duce la sporirea venitului național creat prin completarea factorilor de producție pentru care o țară este deficitară, precum și prin potențarea factorilor de producție, prin ridicarea nivelului tehnic și tehnologic al producției. Tocmai de aceea, așa cum se subliniază în documentele de partid, în etapa actuală comerțul exterior joacă un rol important în atragerea rațională a resurselor naturale în circuitul economic și valorificarea lor superioară, influențînd pe această cale dinamica venitului național creat.

Ca verigă a sferei circulației mărfurilor, comerțul exterior exercită o puternică influență și asupra mărimii venitului național utilizat. Aceste implicații se află în strînsă legătură cu modificările din structura materială a venitului național. Astfel, comerțul exterior determină și unele deosebiri de mărime între venitul național creat și venitul național utilizat, în sensul că venitul național utilizat poate fi mai mare sau mai mic față de venitul național creat în funcție de volumul și eficiența economică a importurilor și exporturilor.

Într-o variantă simplificată, venitul național utilizat se poate determina prin scăderea din venitul național creat a soldului balanței comerciale din perioada de gestiune respectivă. Implicațiile asupra mărimii venitului național utilizat sînt în funcție de mărimea și felul soldului balanței comerciale. La interpretarea implicațiilor soldului balanței comerciale asupra sporirii venitului național utilizat trebuie să se țină seama, așadar, în primul rînd, de faptul că în cazul balanței comerciale active are loc numai o scoatere temporară de valori materiale din circuitul intern și plasarea lor în sfera relațiilor economice externe, care se vor retrage treptat prin sporirea posibilităților pentru import. În cazul unei balanțe comerciale pasive, sporirea venitului național utilizat are loc prin atragerea temporară de valori materiale din sfera relațiilor economice externe, proces care duce la creșterea datoriei externe, la restrîngerea posibilităților de import în perspectivă, cu efecte negative asupra mărimii venitului național utilizat în viitor.

În etapa actuală, ca urmare a participării active și eficiente a țării noastre la schimburile economice internaționale este necesară aprofundarea multiplelor modalități prin care comerțul exterior influențează mărimea venitului național utilizat. Ținînd seama și de importanța deosebită a economisirii muncii sociale, ca unul din criteriile de bază pentru aprecierea eficienței economico-sociale, considerăm că și metodologia de determinare a influenței comerțului exterior asupra venitului național utilizat trebuie să pornească de la acest parametru de bază al economiei noastre naționale. În literatura economică din țara noastră ca și din alte țări socialiste*) există unele contribuții de ordin teoretic și metodologic menite să deschidă o largă perspectivă pentru aprecierea mărimii venitului național utilizat în condițiile lărgirii activității de comerț exterior și sporirii eficienței economice în acest domeniu.

Din activitatea de comerț exterior, prin operațiunile de export și import pot rezulta atît economii de muncă socială cît și unele pierderi de muncă socială, influențîndu-se favorabil sau, respectiv, nefavorabil mărimea venitului național utilizat. Bunăoară, economiile de muncă socială apar atunci cînd produsele destinate exportului sînt obținute în condiții de productivitate, de eficiență și calitate înaltă, ceea ce asigură resurse importante pentru creșterea venitului național utilizat. În această direcție acționează asupra venitului național utilizat și economisirea muncii sociale prin importul unor mărfuri pentru producerea cărora o țară, ca urmare a productivității muncii mai scăzute în sectoarele respective, ar cheltui o cantitate mai mare de muncă socială. Asemenea implicații ale exportului și importului asupra mărimii venitului național utilizat au loc numai în condițiile în care prețurile atît pe piața internă, cît și pe piața internațională se determină în funcție de valoarea națională precum și de valoarea internațională a mărfurilor. În perioada desfășurării crizelor economice, precum și ca urmare a mobilității conjuncturii economice internaționale, prețurile se abat de la valoarea lor și în consecință mecanismul de stabilire a influenței comerțului exterior asupra mărimii venitului național utilizat devine mai complex, fiind necesare calcule suplimentare pentru evaluarea implicațiilor acestor factori asupra prețurilor mărfurilor și în continuare asupra volumului importurilor și exporturilor.

Complexitatea activităților de comerț exterior, amploarea operațiunilor de import-export conduc și la o diversificare a modalităților prin care această ramură a economiei naționale influențează asupra mărimii și structurii venitului național. Într-o formă sintetică, principalele direcții de influențare a mărimii venitului național creat și a venitului național utilizat sînt puse în evidență și de schema alăturată.

La analiza modalităților și direcțiilor prin care comerțul exterior duce la sporirea venitului național creat sau utilizat este necesar să se țină seama și de formele pe care acestea le îmbracă. De menționat că în sistemul de statistică și planificare, comerțul exterior include ansamblul operațiunilor de import și export al căror conținut cunoaște un proces continuu de diversificare. Astfel, în etapa actuală, se dezvoltă formele noi ale schimburilor economice internaționale ca : transferul de tehnologii, cooperare economică în producție etc., și care dețin o pondere în continuă creștere în totalul importurilor și exporturilor. Aceste tendințe noi în activitatea de comerț exterior sînt determinate de actuala revoluție științifico-tehnică și influențează direct și mărimea venitului național creat sau utilizat. În țara noastră, de exemplu, după unele calcule, dezvoltarea cooperării economice internaționale, sub diferite forme, permite ca aproximativ 20—25% din comerțul exterior să se deruleze prin intermediul diferitelor forme și activități de cooperare.

În etapa actuală, complexitatea activităților de comerț exterior, interpătrunderea diferitelor forme de activitate, mobilitatea accentuată a acestora determină existența unor greutăți pe linia delimitării stricte a ponderii fiecărei forme de relații economice internaționale. De aceea, și aprecierile asupra contribuției diferitelor forme de comerț exterior la sporirea venitului național au mai mult o valoare orientativă, surprinzînd caracterul de tendință al proceselor economice, sensurile în care diferite activități desfășurate pe piața externă de către o țară duc la sporirea potențialului ei economic.

prof. dr. Constantin BĂRBĂCIORU
Universitatea din Craiova

*) Vezi : Albu D. Alexandru, Puiu Alexandru, Rujan Ovidiu, Comerțul exterior și sporirea venitului național, Viața economică nr. 22/1971 ; O. Lăzăroiu, Probleme ale eficienței comerțului exterior în procesul dezvoltării economice a României, în volumul „Teorii și modele ale creșterii economice în socialism", nr. 15, Editura Academiei R.S. România, București, 1970, p 143—167 ; Ion Bujorică, Napoleon Pop și Vasile Radu, Eficiența economică a comerțului exterior, Editura politică, București, 1976, p. 40—41 ; Sotialisticeskie rassirennoe vosproizvodstvo, Voprosi ekonomiceskoi teorii i politiki, Pod redaktiei Dr. ek. nauk K. I. Mikulskogo, Iz. Misli, Moskva, 1980, p. 272—280.

Mapamond tehnico-științific

Plasma – utilizări industriale

PÎNĂ NU DEMULT considerată o curiozitate de laborator, utilizarea plasmei în activități cu caracter industrial pare să fi atins gradul de maturitate. Sub aspect fizic, procedeul (cunoscut încă de la începutul secolului) constă în ionizarea moleculelor unui gaz care traversează un arc electric continuu, la o temperatură de peste trei mii de grade. În acest stadiu, moleculele de gaz se „rup", creînd o stare instabilă a materiei denumită plasmă. Avantajele plasmei constau în nivelul foarte ridicat de electro și termoconductibilitate, proprietăți care permit și identificarea principalelor domenii de aplicare industrială ; potrivit unor estimări, pînă în momentul de față, cele mai importante ar fi : tratamentul mineralelor și al metalelor, gazeificarea cărbunelui, valorificarea biomasei etc. Spre exemplu, utilizarea plasmei permite reducerea fontei prin utilizarea directă a cărbunelui ca sursă de energie și nu a cocsului metalurgic ; o altă aplicație este localizată la recuperarea în stare lichidă a metalelor conținute în pulberile reziduale care rezultă din prelucrările metalurgice.

Sub aspect economic general, utilizarea plasmei în anumite procese industriale oferă avantaje incontestabile — un înalt randament de valorificare a energiei (randament care poate fi de ordinul a 90%), economie de investiții, efecte poluante nule. Dar valorificarea acestui potențial presupune încă o intensă muncă de cercetare. Cele mai importante aspecte vizînd aplicarea industrială a plasmei constau în determinarea naturii electrozilor, alegerea gazului în funcție de fiecare utilizare concretă, întreținerea temperaturii utile, perfecționarea procedeelor de utilizare.

Aplicarea fermă a principiilor antreprizei şi acordului global în construcţii-montaj

REALIZAREA programului de investiţii din acest an, care totalizează pe ansamblul economiei naţionale un volum de 252 miliarde de lei — cu 4% mai mare decît cel din 1983 — implică, pentru oamenii muncii din ramura de construcţii-montaj, sarcini de deosebită importanţă. Acestea se concretizează cantitativ în punerea în funcţiune a 400 de capacităţi de producţie importante, industriale şi agrozootehnice, a unor lucrări din domeniul economiei apelor, continuarea sau atacarea lucrărilor la numeroase alte obiective economice, darea în folosinţă a 150 mii de locuinţe, a unor clădiri cu destinaţie social-culturală ş.a. — iar calitativ, în creşterea productivităţii muncii pe o persoană cu 6,5% şi reducerea cheltuielilor la 1 000 de lei producţie cu 12 lei. Planul naţional unic prevede în acest sens **concentrarea resurselor pentru grăbirea punerii în funcţiune a obiectivelor în curs de execuţie, respectarea cu stricteţe a graficelor de eşalonare a investiţiilor, a duratelor de execuţie normate pe tipuri de capacităţi şi obiecte, folosirea eficientă a forţei de muncă, a utilajelor de construcţii şi mijloacelor de transport, valorificarea tuturor posibilităţilor de reducere în continuare a costului lucrărilor,** pentru sporirea eficienţei fiecărui leu investit sau cheltuit.

PREMISE organizatorice deosebit de favorabile pentru îndeplinirea acestor sarcini au fost create pe baza **hotărîrii adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 28 ianuarie a.c., privind perfecţionarea sistemului de aplicare a acordului global în construcţii-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză** — care detaliază, la specificul acestei ramuri, măsurile înscrise în Programul privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii, perfecţionarea mecanismului economico-financiar şi a sistemului de retribuire a muncii şi în Programul privind creşterea mai accentuată a productivităţii muncii şi perfecţionarea organizării şi normării muncii, relative la legarea şi mai strînsă a veniturilor oamenilor muncii de rezultatele muncii depuse, la generalizarea organizării şi retribuirii muncii în acord global, la constituirea de brigăzi complexe în toate unităţile.

Baze organizatorice şi metodologice

PREVEDERILE acestei hotărîri, cu unele aprofundări şi completări, au fost transpuse în acte normative *) intrate în vigoare la 16 martie ; s-a procedat la reorganizarea în consecinţă a unităţilor de construcţii-montaj, după sistemul brigadă complexă şi brigadă specializată de antrepriză (unitate de bază), antrepriză (unitate fără personalitate juridică), întreprindere-antrepriză, trust sau centrală de antrepriză generală (ierarhie scurt-circuitată în cazul brigăzilor aflate direct sub coordonarea întreprinderilor sau trusturilor) — acţiune în urma căreia s-a redus numărul nivelurilor ierarhice, a crescut caracterul operaţional al acestora, s-a realizat apropierea conducerii de producţie, s-a raţionalizat aparatul administrativ, un număr însemnat de cadre tehnico-inginereşti au fost afectate conducerii directe a execuţiei. Au fost elaborate **) norme metodologice care detaliază, în spiritul reglementărilor legale, modalităţile concrete privind aplicarea acordului global prin preluarea lucrărilor în antrepriză, conţinutul contractelor de acord global, obligaţiile şi răspunderile diferitelor eşaloane ierarhice, ale părţilor contractante, condiţiile de retribuire. Pentru simplificarea operaţiunilor de pregătire a producţiei şi de elaborare a documentelor necesare încheierii contractelor de acord global cu brigăzile — operaţiuni laborioase chiar în cazul aplicării proiectelor-tip — s-au creat condiţii prin elaborarea, în cadrul Ministerului Construcţiilor Industriale, a unor tehnologii-tip pentru o serie de categorii de obiecte repetitive (în variante care ţin seama de posibilităţile unităţilor de execuţie), prin facilitarea accesului la mijloacele tehnicii de calcul în vederea elaborării devizelor sintetice pe stadii fizice şi a devizelor analitice pe categorii de lucrări (cu posibilităţi de adaptare la tehnologia aleasă în vederea unei cît mai judicioase utilizări a resurselor şi scurtării duratei de execuţie) — setul de programe Vartex, creat de Centrul de organizare şi cibernetică în construcţii, oferind avantajele de viteză şi precizie ale calculatorului electronic pentru o recapitulaţie reală, ca bază pentru determinarea manoperei şi pentru plata acesteia potrivit realizărilor efective.

Acum, principalul este ca **aceste premise să fie grabnic, deplin şi eficient**

*) Decretul Consiliului de Stat nr. 92/1984 privind îmbunătăţirea organizării unităţilor de construcţii-montaj, în vederea preluării execuţiei lucrărilor în antrepriză ; Decretul Consiliului de Stat nr. 93/1984 privind retribuirea în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcţii-montaj, prin preluarea lucrărilor în antrepriză.

**) De către Ministerul Construcţiilor Industriale, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare şi Ministerul Muncii.

Contractul de acord global

● obiect ● condiţii ● obligaţiile şi răspunderile părţilor ● documente anexe

BRIGADA COMPLEXĂ de antrepriză contractează în acord global şi execută în întregime unul sau mai multe obiecte sau părţi de obiecte complexe.

În contract se specifică : ● **părţile contractante** — denumirea antreprizei, a brigăzii, numele şi calitatea persoanelor prin care acestea sînt reprezentate ; ● obiectul (şi investiţia din care acesta face parte) la care urmează să se execute lucrările de construcţii-montaj ; ● valoarea (stabilită prin deviz) a acestor lucrări şi suma globală pe care brigada o primeşte pentru execuţia lor — ambele defalcate pe stadii fizice ; ● durata de execuţie, în luni (cu specificarea termenului de începere şi a celui de predare) ; ● **obligaţiile brigăzii :** ● să execute în întregime lucrările contractate, la termenele prevăzute în graficul de execuţie pe stadii fizice, pînă la terminarea (recepţionarea) lor, în strictă conformitate cu prevederile proiectului şi respectînd condiţiile de calitate ce rezultă din normativele şi standardele tehnice în vigoare ; ● să asigure depozitarea şi păstrarea în condiţii corespunzătoare a materialelor primite, folosirea lor în producţie potrivit normelor de consum şi să ia măsuri pentru realizarea de economii ; ● să folosească raţional uneltele şi utilajele primite în dotare, să realizeze întreţinerea şi repararea lor, să se încadreze în duratele de folosinţă prevăzute în deviz, astfel încît să asigure plata cotelor de amortizare ; ● să păstreze concordanţa dintre structura personalului şi specificul, complexitatea şi volumul lucrărilor, să organizeze activitatea de producţie cu folosirea integrală a timpului de lucru al întregului personal ; ● să asigure disciplina în muncă, respectarea regulilor de protecţia muncii şi de pază contra incendiilor ; ● să păstreze şi conserve în condiţii de integritate bunurile materiale (încredinţate sau create) pe care le are în gestiune, pînă la recepţionarea şi predarea lucrărilor contractate ; ● să întocmească documentele necesare atestării de către beneficiar a stadiilor fizice realizate, precum şi documentele tehnice necesare atestării calităţii lucrărilor realizate, cele prevăzute pentru lucrările ascunse ş.a., care să constituie în final „cartea construcţiei" ; ● **obligaţiile antreprizei :** să pună la dispoziţia brigăzii proiectul de execuţie şi toate detaliile, precum şi devizele lucrărilor, defalcate pe stadii fizice, care să conţină, în conformitate cu graficele de execuţie şi de asigurare a resurselor (fişa-limită) : valoarea lucrărilor, valoarea manoperei pentru brigadă, lista cantităţilor limită (determinate pe baza normelor tehnice de consum) de materiale, combustibili, carburanţi, energie electrică (şi valoarea lor) pe care brigada le poate utiliza în executarea lucrărilor, precum şi lista utilajelor şi a uneltelor →

valorificate, în fiecare unitate, la fiecare şantier de investiţii, ca **sistemul creat să fie finalizat în întregime şi menţinut fără abateri,** astfel încît să se materializeze avantajele noii concepţii de organizare şi retribuire : pentru economia naţională — **reducerea termenelor de execuţie şi dare în exploatare a obiectivelor,** cu o cît mai judicioasă gospodărire a resurselor umane, materiale, tehnice, financiare ; pentru colectivele de muncă din construcţii-montaj — **posibilitatea de a-şi spori nelimitat veniturile** prin realizarea obiectivelor de investiţii într-o durată mai scurtă decît cea stabilită sau cu un număr mai mic de personal (după cum prelungirea duratei ori utilizarea unui personal mai numeros va duce la scăderea corespunzătoare a veniturilor).

La recenta Plenară a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii această problemă a constituit una din temele de mare actualitate şi importanţă ale dezbaterilor, cu atît mai mult cu cît după sistemul aplicat în construcţii (şi în transporturi) urmează să fie stabilite în amănunţime, în fiecare ramură, criteriile de bază privind aplicarea acordului global care să cuprindă întregul personal, inclusiv cel neproductiv şi conducerile întreprinderilor. Aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în cuvîntarea la plenară, **„aplicarea principiilor noi de retribuţie, a acordului global reprezintă un factor important pentru a impulsiona buna organizare şi activitate în toate unităţile, creşterea spiritului de răspundere, de ordine şi disciplină".**

Prima urgenţă : terminarea acţiunii de încheiere a contractelor

REAŞEZAREA aparatului unităţilor de construcţii-montaj în noile structuri şi dimensiuni, asimilarea noilor funcţiuni, sarcini şi responsabilităţi a constituit o primă etapă obligatorie în implementarea ansamblului de măsuri ; în unele cazuri, rezolvarea de detaliu, pînă la nivelul persoanelor implicate s-a prelungit în mod steril, provocînd întîrzieri în abordarea celei de-a doua faze, care de fapt este esenţială : **încheierea contractelor de acord global.** Trebuie remarcat că nu pretutindeni s-a profitat de experienţa anterioară a aplicării acordului global la fostele loturi, şantiere, grupuri de şantiere, pentru înlesnirea asimilării noii metodologii. Practic, la două luni de la intrarea în vigoare a regementărilor menţionate, proporţia contractelor încheiate este destul de mică şi sînt cazuri cînd rezolvarea s-a făcut formal, prin simpla semnare a documentului primar, urmînd ca anexele — care detaliază de fapt parametrii întregului mecanism — să fie adăugate ulterior.

Dan CONDREA

(Continuare în pag. 21)

Organizarea şi funcţionarea brigăzii de antrepriză

● Brigada complexă şi brigada specializată (pentru lucrări de automatizări, instalaţii şi montaj de utilaje, izolaţii speciale, drumuri, căi ferate, lucrări edilitare ş.a.) — unitate de bază în activitatea de construcţii-montaj — se organizează pentru execuţia în întregime a unor obiecte sau a unor părţi de obiecte complexe, corespunzător gradului de complexitate a lucrărilor contractate. Ea se alcătuieşte pe baze democratice, de către antreprenor — şef de brigadă — prin înţelegere directă cu membrii acesteia, potrivit manoperei contractate în acord global, în limita prevederilor din deviz şi a sarcinilor de creştere a productivităţii muncii. În funcţie de necesităţi, corespunzător volumului şi gradului de complexitate a lucrărilor contractate, trebuie să i se asigure structura optimă ca profesii şi nivel de calificare — muncitori constructori de diferite meserii şi specialităţi, inclusiv conducătorii de utilaje — constituiţi în mai multe formaţii de lucru (echipe), maiştri, tehnicieni, subingineri, ingineri şi alt personal.

● Pentru executarea unor lucrări de strictă specialitate, brigada complexă poate folosi, pe perioade scurte, echipe de specialişti din alte formaţii, plata lucrărilor executate de aceştia asigurîndu-se din suma totală prevăzută în contractul de acord global al brigăzii.

● Similar ca alcătuire şi obligaţii cu brigăzile de antrepriză, în activitatea de mecanizare, producţie secundar-industrială, aprovizionare ş.a. se constituie, pentru lucrările aferente obiectivelor de investiţii, formaţii (echipe de muncitori), care încheie contract de acord global cu antrepriza sau — după caz — unitatea de mecanizare în cadrul căreia sînt organizate.

● Organizarea şi funcţionarea brigăzii se realizează potrivit principiilor autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare, pe bază de buget de venituri şi cheltuieli.

● Brigada poate hotărî excluderea oricărui membru al său care nu-şi îndeplineşte sarcinile şi atribuţiile stabilite.

● Sumele stabilite în contractul de acord global pentru plata manoperei sînt ferme şi se plătesc integral la terminarea lucrărilor contractate, cu respectarea calităţii prevăzută în standarde — confirmată de organele Inspecţiei de stat în construcţii — şi cu încadrarea strictă în consumurile normate de materiale, combustibili şi energie. Pentru economiile de materiale, combustibili şi energie realizate se acordă premii şi alte stimulente, potrivit legii. Pe parcursul executării lucrărilor se acordă avansuri de pînă la 80% din suma cuvenită pentru manoperă, corespunzător stadiilor fizice realizate. Avansurile se repartizează de către şeful brigăzii, cu acordul membrilor acesteia, în raport cu contribuţia fiecărui membru la realizarea lucrărilor (coeficient de randament), retribuţia tarifară şi timpul efectiv lucrat. Suma de bani ce se încasează la terminarea şi recepţionarea lucrărilor reprezintă diferenţa dintre suma totală globală cuvenită pentru retribuţie, stabilită prin contractul de acord global, şi suma avansurilor lunare.

● Pentru acele obiecte (părţi de obiecte) la care se realizează economii faţă de volumul contractat al lucrărilor, cu respectarea prevederilor din proiect şi a calităţii prescrise, se consideră ca realizat întreg volumul contractat.

● Evidenţele privind activitatea brigăzii se ţin de către şeful acesteia şi ajutoarele lui, reducîndu-se personalul de administraţie. În cazul în care brigada execută concomitent mai multe obiecte, evidenţele se ţin pe fiecare dintre acestea.

● La obiectivele aflate în prezent în curs de execuţie, în raport cu stadiul fizic realizat, se contractează în acord global lucrările rămase de executat pînă la terminarea şi recepţionarea fiecărui obiect.

←

cu care se dotează brigăzile şi durata de utilizare a acestora ; ● să asigure : aprovizionarea tehnico-materială şi dotarea cu unelte şi utilaje conform graficelor prevăzute în contract ; efectuarea tuturor probelor şi încercărilor de laborator, precum şi asistenţă tehnică pe parcursul lucrărilor ; coordonarea cu celelalte brigăzi de specialitate, corelînd termenele de predare a fronturilor de lucru conform graficelor de execuţie ; relaţiile cu beneficiarul şi proiectantul şi urmărirea respectării obligaţiilor acestora, prevăzute în contractul de antrepriză ; ● să controleze pe faze execuţia lucrărilor, să verifice îndeplinirea condiţiilor de calitate şi încadrarea în consumurile normate de materiale, combustibili şi energie ; ● să prelucreze evidenţa primară şi să întocmească toate documentele prevăzute de lege din domeniul financiar-contabil şi de personal ; să întocmească documentele necesare decontării producţiei şi încasării drepturilor de retribuire pentru personalul muncitor din brigadă ; ● să organizeze şi să efectueze, la terminarea lucrărilor, recepţia acestora şi să verifice eliberarea sumei integrale prevăzute în contract, în conformitate cu prevederile legale ; ● **răspunderile contractuale : a brigăzii** — de a reface (şi de a suporta cheltuielile necesare) lucrările executate de calitate necorespunzătoare, de a suporta valoarea resurselor materiale şi energetice consumate peste prevederile din norme sau distruse din vina sa ; a **antreprizei** — de a asigura folosirea timpului de muncă de către întregul personal din brigadă în cazul întreruperii procesului de producţie datorită unor motive tehnice, neasigurării resurselor necesare sau altor cauze, prin repartizarea şi contractarea cu brigada a altor lucrări, detaşarea personalului disponibil, transferarea lui la alte brigăzi.

Anexe la contract : ● proiectul de execuţie al obiectului ; ● **lista obiectelor** ce se contractează (cod, denumire, valoare de deviz — din care manopera brigăzii, termenele de începere şi predare, durata de execuţie în luni, termenul de asigurare a proiectelor şi tehnologiilor de execuţie) ; ● **devizul,** cuprinzînd — pe stadii fizice — cantitatea, preţul unitar şi valoarea lucrărilor (total, din care manoperă, iar din total evidenţiindu-se separat valoarea manoperei pentru manipulări de materiale, a celei pentru manipularea, exploatarea şi întreţinerea mijloacelor de mecanizare, cheltuieli indirecte şi cota-parte din aceste cheltuieli pentru introducerea tehnicii noi, beneficiu) ; ● **graficul de execuţie** pe stadii fizice (cu cantităţile, valoarea şi manopera, total şi pe lună) ; ● fişa privind **structura brigăzii,** cuprinzînd, total şi pe luni : valoarea producţiei, manopera directă (în lei), volumul de muncă (în ore), numărul total (mediu) de muncitori (din care pe meserii : constructori, izolatori, instalatori etc.), productivitatea muncii (în lei) ; ● **graficul de eşalonare a asigurării resurselor** (fişa-limită) — cantităţi totale de materiale, prefabricate, furnituri etc., unelte, utilaje de construcţii şi mijloace de transport, cu programarea şi urmărirea lor pe luni.

Adaptarea la restricțiile crizei sau începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice ? *)

AM PREZENTAT mai înainte unele aspecte ale dezvoltării industriilor producătoare de noi tehnologii și sferele de activitate ce beneficiază de aplicațiile acestora. Cum obiectul muncii asupra căruia acționează noile tehnologii și îndeosebi Tehnicile Informaționale (T.I.) îl constituie cu preponderență **informația** — stocarea, prelucrarea și transmiterea acesteia —, poate că nu ar fi lipsit de sens să încercăm să deslușim ce loc ocupă aceasta în viața societății moderne. Literatura economico-socială din țările industrial dezvoltate apreciază tot mai frecvent informația drept resursă, bun de larg consum cu valoare socială, economică și politică și consideră că parcurgem un proces amplu și ireversibil de „informatizare" a societății.

Datele statistice aduc mărturii despre dezvoltarea industriilor T.I. în ritmuri anuale de peste 100%, despre accelerarea comerțului internațional cu aceste produse, despre accentuarea concurenței și luptei pentru prioritate și supremație în domeniile noi. De aci reiese clar de ce preocuparea pentru dezvoltarea acestor domenii devine prioritară pentru strategiile economice. Dar mai puțin evidentă este importanța cu totul deosebită pe care o are „obiectul muncii" T.I. — informația. La prima vedere poate părea exagerată atenția ce se acordă informației atîta vreme cît nimeni nu se hrănește cu informație și, în această optică, ar putea să pară absurdă aprecierea referitoare la „informatizarea" societății. Principalul argument cu care se susține existența fenomenului de „informatizare" este acela că o parte tot mai însemnată a forței de muncă este antrenată în domeniile informaționale. Bunăoară în S.U.A. se consideră că în timp ce cu un secol în urmă numai 10% din forța de muncă activa în sectoarele informației, astăzi raporturile se modifică radical. În anii '70—'80 activitățile din sectoarele extractive și prelucrătoare foloseau mai puțin de un sfert din totalul resurselor umane iar restul activa în ceea ce se numea sectorul servicii, iar în cadrul acestora marea majoritate activează în domeniul informațional. În aceeași perioadă, în Franța — aprecia un studiu guvernamental elaborat de Simon Nora și Alain Minc — 45% din totalul forței de muncă activa în sectorul informației.

Proporții asemănătoare și chiar superioare se constată și în alte țări industrial dezvoltate. În articolul „Informația ca resursă" de Harlan Cleveland din „Sinteza" nr. 56 din 1983 se arăta ca în decursul vieții unei singure generații au intervenit modificări esențiale : datorită progresului tehnico-științific, automatizării și robotizării tot mai accentuate s-a ajuns la situația că în procesul extragerii și producerii propriu-zise a bunurilor materiale sînt antrenați din ce în ce mai puțini oameni, în timp ce în fazele de cercetare-proiectare, pregătire a fabricației, organizare și planificare a producției, circulației și desfacerii produselor activează proporții tot mai importante ale forței de muncă. În țările industrial dezvoltate se remarcă faptul că activitatea economică nu se mai rezumă la administrarea **obiectelor,** a valorilor fizice concrete ci că, pentru un număr crescînd de oameni și pentru oamenii de afaceri îndeosebi, **obiectul muncii** îl constituie informația — ideile, cunoștințele, procedeele, strategiile publicitare și de desfacere, operațiile financiare și administrative, relațiile cu forurile publice etc., etc. Prin natura ei, informația se deosebește categorioc de celelalte resurse. Ea este alcătuită din tot ceea ce mintea omenească observă, stochează, analizează și integrează. Ea poate fi transportată cu viteza luminii, iar transmiterea ei de la o persoană la alta nu are același efect pe care îl are transferul bunurilor materiale, o idee, informație, sau un procedeu transmis continuă să poată fi utilizabil de toți posesorii.

Informația ca formă particulară de energie

DINTRE NUMEROASELE încercări de definire a acestui important obiect al muncii pe care îl constituie informația ni se pare necesar să semnalăm și unele care consideră că este vorba de o nouă formă de existență în afară de materie și energie. Joël de Rosnay („Le macroscope. Vers une vision globale", Ed. du Seuil, 1975) afirmă că „Informația, de asemenea, este energie. Dar o formă particulară de energie, pentru că ea permite să se elibereze și controleze puterea. Această legătură strînsă între energie și informație a apărut în lumină în momentul în care s-a înțeles că trebuie în mod obligatoriu să cheltuiești energie pentru a acumula informații. Și, invers, că ești obligat să folosești informații pentru a colecta și domestici energia. Orice informație se plătește în energie. Orice surplus de energie se plătește în informație".

Rolul hotărîtor pe care îl dobîndește informația în perioada actuală este remarcabil de sugestiv subliniat de Julian Simon în „The Ultimate Resource" : „S-ar putea ca unele resurse de energie să aibă un caracter limitat — dar nu același lucru poate fi spus despre capacitatea noastră de a le folosi — mintea și imaginația umană constituie «ultima resursă»... Soluția primordială a problemei energiei rezidă în capacitatea omului de a crea și îmbunătăți uneltele tehnologice cu care pot fi exploatate resursele energetice mai greu accesibile". Poate că este prematur, dar totuși necesar ca din punctul de vedere al teoriei economice să fie studiate mai profund caracteristicile și locul informației în economia modernă.

Importanța informației, generic vorbind, a capacității umane de a aduna, sistematiza, prelucra informațiile, știința de a valorifica cunoștințe variate din domenii cît mai diverse, a competenței de a utiliza noile tehnologii și noile materiale reiese și din ponderea tot mai mare pe care tind să o aibă activitățile așa-zis de „software" față de cele de producere propriu-zisă chiar a noilor tehnologii. Herbert S. Dordick sublinia în articolul „The Emerging World Information Industry" din Economic impact nr. 2/1984 că în timp ce costurile telecomunicațiilor scad, se amplifică în mod deosebit serviciile informaționale — telefoanele așa-zis inteligente care oferă oamenilor de afaceri, instituțiilor administrative și particularilor informații din cele mai diverse, astfel încît în S.U.A. raportul dintre costul comunicațiilor și serviciile informaționale ajunge să fie de 1 la 4.

Programele de exploatare a capacităților tehnice noi au o însemnătate hotărîtoare pentru eficiența și pentru însăși rațiunea de existență a acestora. Dotarea cu anumite noi tehnologii, oricît de perfecționate ar fi acestea, nu este de natură prin ea însăși să rezolve automat problema modernizării și, mai ales, a eficientizării activităților economice. Adesea, este mai mare nevoie de idei noi decît de aparate prea sofisticate. Hotărîtor pentru succesul introducerii T.I. este a ști ce poți să faci cu tehnicile respective, a le determina să facă operațiunile cele mai utile în condițiile date, a le crea programe de exploatare optime, adecvate situațiilor și nevoilor reale. Competența în exploatare este condiția hotărîtoare pentru valorificarea potențialităților oferite de noile tehnologii. Or, această adevărată răsturnare de situații este mai greu de sesizat și chiar de accceptat. Introducerea T.I. implică modificări nu numai în baza materială de producție, nu are numai semnificația unor simple schimbări de utilaje, ea cere crearea unui mediu ambiant (fizic vorbind) adecvat exigențelor și performanțelor sale, apoi cere modificarea ponderii și calificării forței de muncă, schimbarea radicală a mentalităților și comportamentului forței de muncă.

Exigențele introducerii noilor tehnologii

O DISCUȚIE deosebit de instructivă în acest sens am avut cu factorii de conducere ai uzinei VEB Mikromat-Dresda din R.D.G. Deși produceau un anumit tip de mașini-unelte de foarte înaltă precizie și productivitate, cu program, pe care le exportau în Japonia, Anglia, S.U.A., am constatat cu uimire că în propria uzină asemenea utilaje nu erau introduse decît într-o singură hală. S-a explicat că, dincolo de costurile ridicate ale acestor utilaje, ele impun exigențe la care nu se poate răspunde decît cu eforturi financiare și organizaționale deosebite. Avînd parametri și performanțe înalte, sînt de o mare sensibilitate față de mediul ambiant, nu pot lucra decît în con-

*) Partea I și a II-a ale acestui articol au apărut în Revista economică nr. 11 și 14 din 16 martie și 6 aprilie a.c.

dițiile unei temperaturi constante, cu aer condiționat și ferite de orice poluare. Înaltele lor performanțe impun o sincronizare perfectă cu fluxurile tehnologice ale uzinei, de asemenea existența unei magazii de scule și a uneia de materii prime proprii care să-i permită activitatea neîntreruptă. Programele trebuie adaptate sau înlocuite ori de cîte ori se schimbă structura sau parametrii producției. Deci, dacă permite reducerea forței de muncă de o anumită calificare impune un aport de forță de muncă de calificare superioară. Crearea unui grup propriu de programatori al uzinei, crearea unor specialiști în asistența și serviciile de întreținere a utilajelor este imperios necesară. În afară de aceasta, exportul mașinilor-unelte clasice nu ridica probleme deosebite pentru uzina producătoare. Utilajele erau realizate, ambalate și livrate la export. Acum, exportul cuprinde în afara utilajelor, programele, asistența la montaj și probe, asistența pentru pregătirea cadrelor de exploatare și întreținere. Se exportă **nu numai utilajul**, ci în proporții sporite **informație** — concretizată în programe și competențe tehnico-informaționale. Or, pregătirea cadrelor care să asigure la nivelul exigențelor impuse de performanțele tehnologice înalte și de concurența internațională aceste servicii informaționale, de care depinde însăși funcționarea utilajului la cumpărător și deci care pun în joc marca fabricii, este o problemă deosebit de dificilă. Experiența demonstrează necesitatea de a se schimba mentalitatea referitoare la importanța și rolul diferitelor funcții, la ponderea pe care o au cadrele de producție propriu-zise și cele fără de care nu se mai poate realiza exploatarea noilor tehnologii. Se impun modificări în compartimentele de producție și corelarea pregătirii cadrelor de programatori, electromecanici și electroniști, analiști etc. care să asigure funcționarea și întreținerea T.I.

Abia cînd descoperi multitudinea de dificultăți și exigențe implacabile ale noilor tehnologii înțelegi cît de precare și periculoase sînt unele comparații simpliste între randamentele unor utilaje. Dacă un utilaj programat realizează de 10—20 de ori mai repede și mai precis o operațiune față de altul, nu înseamnă că ridicarea productivității se poate realiza în mod automat numai prin introducerea noilor utilaje. Exigențele acestora, impactul introducerii lor asupra condițiilor generale de lucru, a fluxurilor și organizării producției trebuie cunoscute, luate în calcul și pregătite cu minuțiozitate pentru că, altfel, dacă nu știm **ce să facem cu noile tehnologii**, ce putem să cerem și ce putem obține de la acestea, nu putem exploata optim capacitățile tehnice, performanțele acestora.

Modificări în structura și profilul cadrelor

EVOLUȚIA tehnicilor informaționale, transformarea computerelor din mașini capabile să facă operații aritmetice în mașini capabile să exprime păreri și judecăți, adică să acumuleze cunoștințe de specialitate, să le aducă la zi și pe baza lor să desfășoare procese logice, similare inteligenței umane, ridică probleme din ce în ce mai complexe referitoare la pregătirea cadrelor din diferite domenii de activitate la nivelul exigențelor impuse de noile tehnologii. În întreaga lume se desfășoară o amplă bătălie pentru simplificarea comunicării dintre om și mașină, care este direcția fundamentală pentru pregătirea computerelor viitoare. Activitatea colectivelor interdisciplinare, colaborarea dintre specialiști în cele mai diverse domenii dobîndește o importanță hotărîtoare pentru realizarea noilor tehnologii, dar și pentru utilizarea lor. Componența și profilul cadrelor ce lucrează în aceste domenii se schimbă în mod radical. Bunăoară, în laboratoarele Bell se realizează o foarte înaltă producție intelectuală — 175 de psihologi creează dispozitive optice de citit, tehnologii de sinteză și de recunoaștere a vocii, scheme tactile și alte dispozitive menite să facă mai firesc dialogul om-mașină, permițînd comunicarea prin voce și imagini. Comunicarea om-mașină și utilizarea inteligenței artificiale în procesul adoptării deciziilor ridică o multitudine de probleme referitoare la conținutul activității umane și la înțelegerea corectă a limitelor optime ale capacităților T.I.

Perfecționarea simultană a sistemelor de elaborare și a sistemelor de comunicații — satelit, fibre optice, a noilor materiale și noilor energii, extinderea utilizării biotehnologiilor aduc la ordinea zilei necesitatea unei cît mai intense conlucrări între specialiștii din cele mai diverse domenii de activitate. Epoca interdisciplinarității, a comunicării, aplicării și valorificării rapide a cunoștințelor noi dintr-un domeniu în altul ridică pretenții sporite față de pregătirea profesională a cadrelor.

Extinderea utilizării T.I., a noilor tehnologii în toate domeniile de activitate, pătrunderea lor în viața de fiecare zi a oamenilor fac necesară și pregătirea opiniei publice pentru perceperea rolului crescînd al informației, al științei și competenței profesionale pentru a putea face față dialogului om-mașină, pentru a putea valorifica optim aceste creații ale minții omenești în interesul omului și al vieții. Afirmam în titlul articolului că ne aflăm la începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice a societății. Dar, așa cum este și firesc, orice modificare în baza tehnologică se reflectă — mai devreme sau mai tîrziu — în suprastructură. Din cele de mai sus reies modificările în privința obiectelor muncii și conținutului muncii, creșterea importanței și ponderii muncii intelectuale, intelectualizarea crescîndă a activităților productive înseși.

În statele în care procesul informatizării societății a luat proporții se semnalează multiple probleme referitoare la impactul robotizării și automatizării asupra folosirii forței de muncă. Modificările structurilor de producție impuse de revoluția tehnico-științifică antrenează mutații structurale ale forței de muncă, adaptarea acesteia la noile cerințe ale T.I. ridică probleme sociale cu aspect dramatic. Tocmai de aceea mentalitatea față de noile tehnologii evoluează în mod ciclic în funcție de efectele lor sociale. Se semnalează că în occident în perioada imediat postbelică atitudinea de neîncredere și rezervă a opiniei publice față de noile tehnologii predomina, pentru ca în anii '60—'70, concomitent cu creșterea productivității muncii și larga difuziune în mase a produselor electro-casnice să apară o atitudine deosebit de încrezătoare în progresul tehnic.

Anii '70—'80, corespunzători crizei economice mondiale, dar și introducerii noilor tehnologii și extinderii fără precedent a șomajului în țările capitaliste, au declanșat din nou teama față de noile tehnologii și impactul social al acestora. Rezerva față de noile tehnologii și noile meserii, concomitent cu nesincronizarea profilurilor de pregătire profesională cu exigențele schimbărilor din structurile economice a condus la situații cu adevărat paradoxale. În timp ce în țările occidentului european șomajul atinge proporții de pînă la 10% din totalul forței de muncă se apreciază că deficitul de cadre necesare domeniilor informaționale este deosebit de mare și în creștere. Olivier Pastré a calculat deficitul de cadre cu formație informatică și electronică al Franței pentru anul 1986 ca fiind în jur de 300 000 de persoane. Cifre comparabile rezultă și pentru alte state membre ale O.C.D.E. Crearea de noi locuri de muncă impusă de informatizare nu este de natură să absoarbă în mod automat forța de muncă eliberată în alte sectoare în procesul modificării structurilor economice. Este vorba de reducerea drastică a cererii pentru anumite meserii a căror activitate poate fi înlocuită prin robotizare și automatizare și de apariția și extinderea cererii de meserii adecvate noilor tehnologii.

Dacă apreciem drept realistă aserțiunea potrivit căreia informația, prin produsele sale rafinate, știința, competența, creativitatea etc., tinde să devină o „resursă esențială", apare necesar să facem o distincție între această resursă și resursele fizice considerate pînă acum în centrul activității economice. Înseși „resursele umane" se organizau în instituții economice pentru a produce și administra obiecte, nu informații. Or, acum proliferează tot mai mult instituții profilate exclusiv pe stocarea, transmiterea și prelucrarea acestor abstracții numite informații (date, idei, programe, procedee, strategii etc.). Dar nu numai atît, toate sectoarele de activitate sînt tot mai profund marcate de impactul informatizării. Hideaki Kumano, director în Ministerul Comerțului Internațional și Industriei din Japonia, spunea că „Adevărul este că încercăm să clădim industrii bazate pe «exploatarea intensivă a științei». Toate industriile trebuie să devină mai «inteligente» atît în privința proceselor de producție cît și în cea a volumului de știință pe care îl conțin produsele în sine".

Observatorii semnalează faptul că în măsura în care contribuie la rezolvarea unor probleme economice — reducerea consumurilor și dependenței energetice, creșterea productivității, sporirea performanțelor tehnice, accelerarea comunicațiilor etc., etc. — noile tehnologii generează noi probleme economice și social-politice. Prin particularitățile sale, informația tinde să se difuzeze, să devină un bun comun; pe măsura utilizării ea devine și mai utilă, fiind transportabilă cu viteza luminii ea schimbă ritmul și volumul activității umane. Ocupînd un loc tot mai important în viața oamenilor și în economie, se cuvine să reflectăm mai atent și mai profund asupra multiplelor sale implicații socio-economice, asupra semnificației și rolului informației în societatea de mîine pentru a putea preîntîmpina efectele nefavorabile pe care le poate avea asupra dezvoltării forțelor și relațiilor de producție, asupra relațiilor economice internaționale.

Evitarea riscului adîncirii decalajelor

PROBLEMELE producerii, aplicațiilor și efectelor noilor tehnologii sînt deosebit de complexe și contradictorii. Privite prin

prisma intereselor statelor în curs de dezvoltare aceste mari progrese ale științei și tehnicii contemporane creează premisele adîncirii inegalităților și inechităților existente, sporesc și accentuează decalajele dintre cei ce dețin prioritatea în producția, distribuția și difuzarea tehnicilor și informațiilor, cei care în fapt controlează piața noilor produse și cei ce nu au acces la acestea. În sine, tehnicile noi nu sînt nici bune nici rele. Totul depinde de cine le deține și în ce scopuri le utilizează. Perfecționarea și generalizarea lor reprezintă un proces legic ce se desfășoară în mod implacabil, astfel că pericolul adîncirii decalajelor tehnologice dintre state este iminent.

Rămînerea în urmă în privința dotării cu infrastructura de telecomunicații impusă de dezvoltarea și generalizarea noilor tehnologii constituie un handicap dificil de depășit în condițiile crizei economice mondiale actuale, de către țările în curs de dezvoltare. În același timp, decalajul referitor la nivelul de pregătire al cadrelor de specialiști implicați în implementarea noilor tehnologii tinde să se accentueze. Cu atît mai dificil de rezolvat sînt asemenea probleme în condițiile în care noile tehnologii și îndeosebi T.I. cunosc un ritm de perfecționare fără precedent în istorie. Or, a ține pasul cu acesta implică înțelegerea corectă a importanței și amploarei pe care informația a căpătat-o în viața economică și angajarea unor eforturi excepționale în lupta pentru evitarea agravării decalajelor.

Problemele accesului la noile tehnologii și la informație sînt de o complexitate fără precedent datorită specificului informației și posibilităților de transmitere a ei dincolo de frontierele statale. Chiar pentru țările industrial dezvoltate europene faptul că S.U.A. dețin 90% din băncile de date ale lumii constituie, așa cum am mai subliniat, motive de îngrijorare și de înzecire a eforturilor pentru valorificarea la maximum a priorităților pe care de dețin în anumite segmente ale pieței produselor T.I.

Ne-am referit numai la cîteva din cele mai semnificative aspecte ale impactului economic și social al informației și al noilor tehnologii asupra societății moderne. Impactul politic, în mod deosebit cel referitor la raporturile de forțe pe plan mondial, la posibilitățile utilizării noilor creații ale științei și tehnicii contemporane într-un război atomic ori la nivel cosmic, sau în scopuri de dominație și de subordonare a celor rămași în urmă în aceste domenii de către cei ce dețin prioritatea și potențialele de creativitate tehnico-științifică, oferă teme de reflecție și îngrijorare pentru întreaga omenire. Necesitatea unei ample cooperări la nivel planetar, a respectării principiilor echitabile de relații cerute de instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale devin și mai stringente în actualele condiții.

Maria D. POPESCU

Antrepriza și acordul global în construcții-montaj

(Urmare din pag. 18)

De aceea, pe planul urgențelor se situează cu precădere :

● preocuparea necesară a conducerilor și specialiștilor din unitățile de antrepriză, ca **înainte de introducerea acordului global la un loc de muncă, să se prezinte și explice personalului muncitor respectiv** — pe bază de exemple comparative cu situația anterioară — **avantajele, răspunderile și obligațiile** generate de această formă de organizare și retribuire. Pentru a fi bine înțeleasă și a convinge, această prelucrare trebuie să fie concepută și desfășurată nu ca o lecție, ci ca **un dialog viu cu oamenii muncii,** în care să fie elucidate toate neclaritățile și din care să se culeagă și valorifice propuneri referitoare la cît mai buna adaptare la specificul și cerințele situației locale ;

● **încheierea grabnică a operațiilor de recalculare a manoperei de deviz** prin gruparea de articole corespunzătoare stadiilor fizice ;

● **asigurarea echilibrului necesar al totalului sumelor calculate pentru manoperă pe ansamblul contractelor ce se încheie,** astfel ca sporul planificat al productivității muncii să fie garantat chiar în cazul unor inevitabile fluctuații plus-minus de la un obiect la altul (potrivit facilităților sau dificultăților ce rezultă din condițiile tehnologice, de dotare, de nivel actual al calificării etc.) și să nu apară depășiri nu numai față de manopera din deviz, ci, mai cu seamă, față de fondul de retribuire planificat pe antrepriza generală și pe subunități.

Întreaga scară ierarhică — orientată spre nevoile unităților de bază

PRIN ATRIBUȚIILE și responsabilitățile specifice, prin faptul că sînt cuprinse ele însele în sistemul de acord global, ca și prin retribuirea personalului propriu din cote procentuale — stabilite prin plan — din manopera aferentă lucrărilor de construcții-montaj contractate cu brigăzile, antreprizele și unitățile ce îndeplinesc rolul de antreprenor general sînt intim legate de activitatea și rezultatele unităților de bază, pe care le coordonează. Însăși structura lor organizatorică reflectă această relație : de pildă, la antrepriză, compartimentele — și în special cele de planificare, contracte de acord global și decontarea lucrărilor, verificarea documentației și grafice de execuție — sînt, toate, concepute pentru rezolvarea problemelor brigăzilor : inclusiv de evidențe economice — pentru care brigăzile nu dispun de personal specializat, inclusiv de bugete de venituri și cheltuieli — pentru care nu există, la nivelul brigăzilor, o metodologie clară și care să acopere întregul conținut al acestei categorii economice.

Coordonarea brigăzilor — mai precis realizarea prin intermediul acestora a indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului — implică deci o activitate cu grad ridicat de complexitate și cu cerințe înalte de operativitate, răspunderi stricte (de pildă, corectitudine extremă în raportarea stadiilor fizice reale, pe baza cărora se acordă avansurile lunare din valoarea manoperei — fondul de retribuire — stabilită prin contractele de acord global), în condițiile unei încărcări adecvate a fiecărui om, eliminării oricărui balast din aparatul administrativ, creșterii rolului muncii de concepție tehnică și organizatorică. Programarea lucrărilor, planificarea operativă trebuie să țină seama prioritar de respectarea și devansarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții, dar și de folosirea deplină și constantă a capacității brigăzilor, care — ținînd seama de profilul lor profesional complex și de evoluția fronturilor de lucru pe categorii de lucrări — au, de regulă, nevoie să se desfășoare la mai multe obiecte simultan. Responsabilitatea primară rămîne însă aceea de a asigura unităților de bază, în cantitățile, de calitatea și în perioadele necesare, resursele materiale și tehnice prevăzute, astfel încît să nu intervină modificări de contract în afara condițiilor legii, **să se respecte termenele pentru fiecare stadiu fizic și cele de punere în funcțiune, să se obțină o înaltă productivitate și o eficiență economică superioară.**

Acordul global în prestațiile navale și portuare

PENTRU COINTERESAREA personalului muncitor din activitatea de transport maritim, transport fluvial *și din* activitatea portuară *în utilizarea eficientă a capacităților de transport, de încărcare-descărcare a navelor, în diminuarea duratelor de transport de mărfuri și pasageri, în îndeplinirea și depășirea planului, creșterea productivității muncii, reducerea continuă a consumurilor de combustibili, energie, materiale, a costurilor de transport și îmbunătățirea calității tuturor prestațiilor, prin Decretul Consiliului de Stat nr. 135/1984 s-au introdus reglementări ce vizează* generalizarea și aplicarea corectă a formei de retribuire în acord global.

Unitățile de bază din acest sector — formația de lucru *(normată pentru navă, grupă de nave și secție) în activitatea de transport naval, respectiv* formația de lucru *(normată pentru port, secție, navă portuară, grupă de nave portuare, întreținere și reparații) și* formația de lucru complexă *(de docheri și mecanizatori pentru operațiunile de încărcare-descărcare și manipulare) în activitatea portuară — încheie cu conducerea unității contracte de acord global prin care se angajează să realizeze într-un anumit termen un volum de prestații exprimat în tone transportate, număr de călători transportați, tone încărcate-descărcate, manipulate etc. Pentru realizarea integrală a prestației contractate, formația primește o sumă globală, stabilită ferm în raport cu tarifele aprobate ; veniturile cresc în cazul realizării prestației într-o durată de timp mai scurtă sau cu un număr mai mic de personal — respectiv se diminuează în cazul prelungirii duratei sau al folosirii unui număr mai mare de personal muncitor.*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Antropocentrismul gîndirii economice radicale americane contemporane

CONCEPŢIILE social-economice radicale contemporane au apărut pe fondul conştientizării tot mai largi a lipsei de finalitate socio-umană a sistemului capitalist, trăsătură pusă pregnant în evidenţă tocmai în ţările capitaliste cele mai dezvoltate. Unii reprezentanţi ai ştiinţelor sociale din aceste ţări au evidenţiat, cu ajutorul unui rafinat instrumentar metodologic, într-o măsură tot mai mare, aspectele negative din activitatea socială, subliniind, în ultimă instanţă, caracterul sistemului pe care l-au analizat pe baza unei cunoaşteri nemijlocite. Au apărut — în ultimii 15–16 ani — o gîndire sociologică radicală, o gîndire filosofică radicală şi o gîndire economică radicală. Reprezentanţii acestui curent critică ştiinţa economică burgheză care s-a transformat, în bună măsură, într-o teorie cantitativă abstractă. De altfel, un economist radical american a definit capitalismul ca fiind sistemul care a transformat calitatea în cantitate. Ne vom referi în cele ce urmează numai la gîndirea economică radicală americană, iar din largul evantai de probleme ce au intrat în preocupările acesteia vom avea în vedere în special pe cele cu o tentă social-umană deosebită.

În primul rînd, doctrinarii radicali amintiţi nu analizează numai mecanismele pur economice de producere a plusvalorii, ci toate premisele şi consecinţele ce le au acestea asupra omului, declarîndu-se duşmani deschişi ai ştiinţei economice oficiale (economics) „interesată în special de tehnici cantitative şi care nu concepe o schimbare radicală a societăţii pentru asigurarea păcii şi dreptăţii" [1]), şi pe care ei vor să o înlocuiască cu „o veritabilă ştiinţă economică pusă în serviciul eliberării omului şi nu a alienării şi represiunii sale" [2]).

Părînd a se călăuzi după dictonul conform căruia „nu este bun economist acela care este numai economist", economiştii radicali fac analize globale, sistemice şi nu „pur economice". De altfel, nu numai radicalii, ci şi alţi critici ai economiei capitaliste „atacă divorţul artificial al economiei de politică, morală şi de celelalte dimensiuni ale vieţii" [3]). De aceea, probleme aparent neeconomice fac obiectul analizei critice radicale, generînd noi capitole pentru economia politică pe care o propun : economia educaţiei, a mediului ambiant, a risipei, a discriminării, a alienării etc. Numai din această simplă enumerare putem deduce ideea antropocentristă a gîndirii economice radicale, dar şi „motivul" pentru care ei au fost deseori persiflaţi, nefiind acceptaţi nici ca economişti (bine-înţeles de către economiştii establishmentului), nici ca sociologi. De reţinut totuşi că economiştii radicali americani fac parte integrantă din Asociaţia Economică Americană, iar cîteva congrese ale acesteia au fost dominate de către radicali.

În ciuda unor limite de gîndire, economiştii radicali sesizează aspecte negative esenţiale ale societăţii americane şi pe care le analizează atît prin prisma costurilor şi rezultatelor cît şi a mijloacelor şi scopurilor. Subliniem de la început că ei nu se încadrează într-un antropocentrism îngust care să aibă în vedere numai omul ca individ, nicidecum un „homo oeconomicus", ci omul ca fiinţă socială, privit în context social. De asemenea, teoria lor este predominant critică şi mai puţin axată pe formularea unor soluţii de realizare a unei noi societăţi. Totuşi, evidenţierea caracterului malefic al orînduirii capitaliste în ansamblul ei face din gîndirea economică radicală o temă demnă de studiat, ca să nu mai vorbim de rolul pozitiv pe care îl joacă în lupta împotriva acestui sistem istoriceşte depăşit.

Unul din reprezentanţii de frunte ai radicalismului economic american, H. Gintis, avînd permanent în atenţie realizarea relaţiei biunivoce economie-societate, subliniază „tendinţa clară a societăţii capitaliste de a crea cantităţi mari de bunuri şi servicii în timp ce viaţa socială decade în mod progresiv. Comunităţile sînt pe cale să devină monstruozităţi arhitecturale, sociale şi ecologice ; mediul natural este distrus ; activitatea culturală este o simplă problemă de consum ; educaţia rămîne neegalizatoare şi neeliberatoare" [4]). De altfel, libertatea individului, atît de mult proslăvită de cei interesaţi în menţinerea sistemului capitalist, este — în realitate — libertatea celor puternici de a-i aservi pe cei lipsiţi de mijloace materiale şi financiare, prin intermediul mecanismelor puse la punct de cei dintîi.

Dezvăluirea esenţelor mecanismului economic capitalist este realizată de economiştii radicali americani nu prin eventuale demonstraţii matematice sofisticate de care abuzează economiştii burghezi, ci prin analize interdisciplinare, urmărindu-se mereu modul şi măsura în care omul este beneficiarul muncii sale. Într-o exprimare plastică, pe înţelesul chiar al celor ce nu au cunoştinţe de economie, se subliniază esenţa economică a inechităţilor sociale, a falselor libertăţi individuale : „Principala cauză că libertatea de a încheia contracte nu a fost niciodată aşa de liberă cum se susţine, este că vînzătorii şi cumpărătorii nu sînt egali în ceea ce priveşte puterea de negociere. Astfel, condiţiile vor reflecta pur şi simplu puterea sau lipsa ei cu care una din cele două părţi vine la piaţă. Piaţa poate fi un abator financiar în care cel puternic îl măcelăreşte pe cel slab" [5]).

O problemă de stringentă actualitate pentru economiştii de diverse nuanţe şi convingeri, şomajul, este analizată de radicali nu numai pe baza cifrelor furnizate de oficialităţi, ci conform concepţiei lor sociale, integratoare — luînd în calcul şi substraturile sociale şi politice ale sistemului capitalist. La cifra de şomaj de 8,8% în 1975, ei adaugă şi 5 din cei 58 de milioane de oameni care nu sînt incluşi oficial în forţa de muncă disponibilă, pe motiv că nu doresc să lucreze. Acei 5 milioane reprezintă de fapt oameni care ar dori un loc de muncă, dar fiind siguri că nu îl pot obţine, nu mai solicită aceasta, astfel că rata şomajului se ridică în realitate la cel puţin 10%, la care se adaugă şi şomajul sezonier.

Economiştii radicali au făcut studii în privinţa costurilor sociale ale şomajului. Calculul acestora este specific metodologiei radicale care presupune o cuantificare a tuturor implicaţiilor sociale ale unui fenomen economic. Datele oficiale estimează

FIŞE

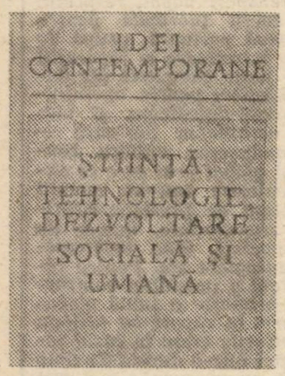

● *Sub titlul* „Ştiinţă, tehnologie, dezvoltare socială şi umană" *au fost reunite într-un volum tipărit recent la* EDITURA POLITICĂ *(în colecţia „Idei contemporane") studiile unor prestigioşi autori din ţară şi străinătate, prezentate la „masa rotundă" organizată cu ocazia celui de al XVI-lea Congres internaţional de istoria ştiinţei, Bucureşti, 1981. După cum sugerează şi titlul, optica ce a orientat elaborarea şi selecţia comunicărilor ştiinţifice este largă ; nu fenomenul ştiinţific sau cel tehnic în sine, ci relevarea implicaţiilor revoluţiei tehnico-ştiinţifice în plan social şi uman. În consens cu reperele metodologice stabilite, volumul este structurat în trei părţi : a) dinamica relaţiilor ştiinţă, tehnologie, societate ; politica şi strategiile de dezvoltare a ştiinţei şi tehnologiei ; b) tendinţe majore în dezvoltarea ştiinţei şi tehnologiei ; probleme ale dezvoltării social-economice care aşteaptă soluţii din partea tehnologiei ; c) paradigme noi în conceperea dezvoltării ştiinţei şi tehnologiei : contribuţii teoretice, metodologice şi practice la fundamentarea lor. Atît prin temele abordate, cît şi prin diversitatea experienţelor naţionale prezentate, volumul oferă prilejul unui contact util cu o problematică densă, de certă actualitate.*

Mecanism economic

● *Şi în economia socialistă relaţiile dintre producţia materială şi elementul valoric exprimat prin unităţi monetare are o însemnătate deosebită şi sînt reglementate prin intermediul pieţei, înţeleasă ca o categorie economică. Tocmai din această perspectivă se evidenţiază rolul actual al mecanismului economic şi a perfecţionărilor ce i se aduc în economia bulgară, subliniază J. Aroio în articolul* „Relaţiile marfă-bani, factor al dezvoltării economice" *publicat în numărul 1/1984 al revistei* IKONOMICESKA MISL. *Astfel, după cum se arată în studiu, scopul şi funcţionalitatea mecanismului economic constau în a crea condiţiile pentru contactul dintre producători şi beneficiari, astfel încît să se realizeze o ajustare a ofertei în funcţie de cerere. Analiza mecanismului economic conduce la concluzia necesităţii stabilirii unor legături cît mai simple, directe, între producţie şi piaţă. Afirmarea practică a funcţionalităţii mecanismului economic, subliniază autorul, necesită adaptarea sistemului de comerţ, al mecanismului preţurilor, inclusiv perfecţionări în sfera administrativă şi a aprovizionării tehnico-materiale. Scopul principal ar fi simplificarea activităţii economice*

costurile sociale directe ale șomajului la 16,22 miliarde dolari pentru fiecare procent de creștere a ratei șomajului. Această estimare include pierderea veniturilor obținute din impozite, ce ar fi trebuit realizate de guvernul federal și plata asistenței sociale pentru șomaj. Radicalii adaugă la aceasta și implicațiile indirecte ale șomajului (creșterea criminalității, a morbidității). Concomitent cu această rată înaltă a șomajului, în 1974–1975 s-a înregistrat și o rată foarte ridicată a inflației, de 12–14%.

Consecințele inflației sînt nefaste în special pentru cei ale căror venituri nu cresc mai repede decît rata inflației. Deci, cei mai loviți vor fi cei cu venituri fixe, pensionarii și în primul rînd șomerii. Făcînd o comparație cu inflația catastrofală din Germania de după primul război mondial, cînd un dolar valora 4,2 miliarde mărci, radicalii E.K. Hunt și H.J. Sherman atrag atenția că „aceasta a constituit terenul sîngeros al ascensiunii lui Hitler" [6]), trăgînd un semnal de alarmă asupra implicațiilor distrugătoare ale acestui fenomen.

Problema educației este abordată de radicali pentru a dovedi că aceasta reprezintă atît o consecință nefastă a capitalismului (ne referim la aspectele ei negative) cît și un mijloc folosit de sistem pentru propria-i conservare. Accesul la educație este inegal și inegale vor fi șansele la un loc de muncă ; de asemenea sistemul educațional transmite inegalitatea de la o generație la alta.

Criticii radicali subliniază efectele persistente ale discriminării bazate pe rasă și sex și ajung la concluzia că aceasta favorizează sistemul capitalist, segmentează piața muncii, opune pe muncitori unii altora. În anul 1979 comunitatea nealbă din S.U.A. a pierdut 37,6 miliarde dolari ca urmare a discriminării rasiale, din care 9,7 miliarde dolari în veniturile personale, ca urmare a ratei excesive a șomajului și 27,9 miliarde de dolari, diferența de salarii față de muncitorii albi.

Implicațiile socio-umane ale militarismului sînt atent urmărite de radicali, ajungînd la concluzia că „economia de război este o puternică sursă de deteriorare și epuizare economică"[7]), respectiv că militarismul alimentează toate forțele reacționare și irațională din societate, inhibă sau distruge orice progres și umanism" [8]).

Discursul analitic radical nu putea să ocolească o problemă atît de importantă ca cea a sărăciei, a cauzelor și consecințelor ei în capitalism. Ei demonstrează că aproape toate fenomenele de sărăcie sînt endogene sistemului, fiind condiționate social și nu de caracteristicile individuale. În ceea ce privește locul omului, al „individului" în teoria economică radicală, remarcăm o atitudine de detașare netă de concepțiile economice liberale și neoclasice, primele neavînd nici măcar o terminologie pentru analiza fenomenelor de clasă și a altor procese de grup, celelalte fiind individualiste prin aceea că ele admit numai existența unei aglomerări de persoane distincte, considerate arbitrar „factori de producție". Totodată, radicalii se delimitează de concepțiile care – susțin ei – analizează fenomenele economice numai în termeni ai luptei de clasă. Radicalii au, de asemenea, o atitudine critică față de teoria economică liberală care „lasă studiul individului – sociologiei."

Vorbind în numele marxiștilor americani, economistul radical H. Gintis arăta : „Marxiștii americani au luat în serios afirmația lui Marx că în producerea lucrurilor, oamenii se produc direct pe ei înșiși și că nu putem înțelege economia fără recunoașterea faptului că multe din caracteristicile ei de bază sînt dictate de necesitățile producerii și reproducerii muncitorilor și capitaliștilor cu mentalitățile și legăturile sociale necesare pentru reproducția sistemului de relații dominante. Mai mult, tindem să judecăm diferite sisteme economice nu numai pe baza eficienței și echității lor, ci și pe baza modului cum acestea ajută indivizii și grupurile în propria lor realizare și dezvoltare" [9]).

Economiștii radicali americani care au, în majoritatea lor, convingeri marxiste (nu ne propunem aici să facem a clasificare a originilor și nuanțelor ce acoperă întreaga gamă a gîndirii economice radicale) își autoapreciază opera lor ca o contribuție la dezvoltarea teoriei economice marxiste. Considerînd – corect, credem noi – știința economică marxistă ca și marxismul în general, nu ca un set de axiome și principii imuabile, ci ca „o concepție emancipatoare despre natura umană" [10]), radicalii se declară adepții unui marxism creator și umanist. Și așa cum sublinia Bertell Ollman, „pentru Marx individul nu este un lucru, ci un proces și un mănunchi de potențialități. Țelul vieții omului nu este nici datoria, nici plăcerea ci următoarea activitate : cultivarea individuală pe deplin dezvoltată a puterilor sale latente pentru reglementarea tuturor relațiilor cu natura și cu alți indivizi [11]).

Considerăm această formulare o reușită evidențiere a caracterului profund umanist al marxismului și totodată crezul unei mișcări științifice și sociale care și-a asigurat deja un loc aparte în gîndirea contemporană : radicalismul economic american.

Respectîndu-și și promovînd asiduu crezul lor umanist, economiștii radicali americani potențează real eforturile tuturor muncitorilor de realizare a unei lumi bazată pe urmărirea idealurilor de egalitate, democrație și pace, iar dialogul de pe poziții principiale, nedogmatice, cu celelalte forțe progresiste poate ajuta la promovarea unor obiective umanitare.

Liviu DRUGUȘ
Iași

---

[1]) Puel, H. : Les économistes radicaux aux U.S.A., Ed. Universitaires, Paris, 1974, p. 27
[2]) Ibidem
[3]) Toffler, Alvin. ; Al treilea val, Ed. politică, București., 1983, p. 315
[4]) Gintis, H. ; Consumer Behaviour and the Concept of Sovereignity ; Explication of Social Decay, **American Economic Review**, 2/1972, p. 267
[5]) Sazelon, D. T. ; The Paper Economy, Random House, New York, 1963, p. 52
[6]) Hunt, E. K. și Sherman H. J. ; Economics. An Introduction to Traditional and Radical Views, Harper and Row, New York, 1978, p. 338
[7]) Seymour, Melmon, în : The Second Crisis of Economic Theory, General Learning Press, New Jersey, 1973, p. 318.
[8]) Baran. P., Sweezy, P. ; Monopoly Capital, Monthly Review Press, New York, 1966, p. 340
[9]) Gintis H., „Reapariția științei economice marxiste în America" în : Bertell Ollman, The Left Academy : Marxist Scholarship on American Campuses, New York McGraw — Hill, 1982, p. 56.
[10]) Ibidem
[11]) Idem, p. 75

și încadrarea fermă a întreprinderilor în limitele rentabilității.

Eficiența serviciilor

● *Industria serviciilor din S.U.A. – care cuprinde toate sectoarele, cu excepția agriculturii, a industriilor miniere, prelucrătoare și a construcțiilor – prezintă o creștere rapidă comparativ cu industriile producătoare de bunuri de consum în ultimele trei decenii. Această creștere a fost adesea citată drept o cauză posibilă a încetinirii creșterii productivității în ultimii 10–15 ani.*

Totuși, conform unui articol recent apărut în „Monthly Labor Review", reluat în „Economic Impact" nr. 2/1984, creșterea productivității în industriile producătoare de bunuri de consum și în cea a serviciilor a fost relativ egală. Cîteva ramuri ale industriei serviciilor au prezentat însă o creștere mai rapidă a productivității, printre acestea numărîndu-se transporturile aeriene, comunicațiile telefonice, transportul prin conducte petroliere.

Articolul citat infirmă, de asemenea, ipoteza după care industria serviciilor necesită investiții reduse de capital. Notînd importanța majoră pe care o are industria serviciilor în ansamblul economiei americane, revista evidențiază creșterea ponderii sectorului serviciilor de la 59% din produsul total în 1959 la 65% în 1981 și a forței de muncă din acest sector de la 62% din totalul muncitorilor neagricoli în 1959 la 72% în 1981.

Franța : restructurări în industria lemnului

● *Reducerea deficitului comercial al industriei lemnului – deficit ce s-a triplat din 1975 încoace – constituie una din prioritățile politicii economice actuale a Franței. Material de construcție tradițional, lemnul a suferit în ultimele decenii o serioasă concurență din partea materialelor noi : beton, oțel, plastice. În plus, criza economică mondială a lovit din plin pe unii dintre clienții tradiționali cum ar fi industria construcțiilor și cea a mobilei. În ciuda unor măsuri de austeritate – capacitatea de producție rămîne excedentară ; de aceea, eforturi considerabile sînt depuse în momentul de față pentru găsirea unor debușeuri, pentru redresarea acestei importante „filiere a lemnului". Măsurile preconizate vizează promovarea utilizării lemnului în general (cum ar fi extinderea osaturii de lemn în construcții), susținerea și dezvoltarea industriilor situate în avalul pădurilor, reproiectarea tehnologiilor de construcții, modernizarea capacităților industriale existente. Urmare a unei campanii de reîmpăduriri masive, producția franceză de material lemnos – cifrată la 30 milioane metri cubi pe an – poate crește cu 50% în următorii douăzeci și cinci de ani, notează revista "L'Usine nouvelle" nr. 30/1983. Dar, continuă revista citată, eforturi considerabile sînt necesare pentru a mobiliza această masă lemnoasă și a-i găsi cele mai eficiente utilizări.*

FIȘE

16

Politica Partidului Comunist Român de creștere continuă a nivelului de trai al poporului

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

TELUL SUPREM al politicii Partidului Comunist Român îl reprezintă creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În legătură cu aceasta, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, arăta : **„Orînduirea noastră, politica partidului de construcție socialistă nu cunosc țel mai înalt decît bunăstarea și fericirea poporului... tot ceea ce realizăm în România este destinat omului, creșterii nivelului general de civilizație al întregii noastre națiuni socialiste".**

Fondul de consum individual și fondul de consum social

TEMELIA sporirii bunăstării întregului popor o constituie creșterea venitului național, din care, în urma distribuirii și redistribuirii lui, o parte este alocată pentru consum. **Partea din venitul național alcătuită din totalitatea bunurilor materiale și serviciilor destinate satisfacerii nevoilor de trai ale membrilor societății reprezintă fondul de consum.**

Fondul de consum se împarte în **fond de consum individual** și **fond de consum social.**

Fondul de consum individual se repartizează oamenilor muncii sub forma retribuțiilor, a veniturilor membrilor cooperatori, precum și sub alte forme de repartiție directă. El cuprinde, de asemenea, și participarea la beneficii, în raport cu contribuția fiecăruia la dezvoltarea întreprinderii în care lucrează.

Fondul de consum social cuprinde resursele necesare satisfacerii nevoilor social-culturale ale societății, cum sînt : învățămîntul, cultura și arta, asistența medicală și ocrotirea sănătății etc. Din acest fond se acordă alocațiile pentru copii, burse, pensii, trimiteri la odihnă și tratament ș.a.

Rezultă, deci, că fondul de consum revine oamenilor muncii și membrilor lor de familie pe următoarele trei căi : a) retribuirea după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse ; b) participarea la beneficii ; c) retribuția socială (alcătuită din veniturile obținute din fondul de consum social).

În țara noastră atît în prezent, cît și în viitor, se acordă toată atenția satisfacerii într-o măsură tot mai mare a necesităților social-culturale, comune tuturor membrilor societății, asigurîndu-se, după cum se arată în Programul P.C.R. **„împletirea pe această cale în viitor a principiului repartiției socialiste după muncă cu principiul repartiției comuniste privind satisfacerea deplină a cerințelor raționale de viață ale oamenilor".**

Nivelul de trai și indicatorii acestuia

ÎNTRE producție și consum există o legătură directă, indisolubilă, despre care K. Marx afirma că fără producție nu există consum, iar fără consum nu există producție, deoarece, în acest caz, producția ar fi lipsită de sens.

Producția bunurilor materiale se desfășoară în cadrul unor relații sociale, istoricește determinate, la baza cărora se află o anumită formă de proprietate asupra mijloacelor de producție. În funcție de această formă de proprietate, de natura relațiilor de producție, legătura între producție și consum se realizează diferit de la o orînduire la alta. Astfel, **în capitalism** unde, pe baza proprietății privat-capitaliste producția are drept scop direct profitul, între producție și consum există o contradicție antagonistă.

În socialism, unde producătorii de bunuri materiale și spirituale sînt în același timp proprietarii mijloacelor de producție și beneficiarii rezultatelor producției, producția socială este subordonată direct ridicării continue a bunăstării întregului popor, creării unei noi calități a vieții.

Prin urmare, în socialism, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului devine scopul nemijlocit al întregii activități economico-sociale.

Nivelul de trai reprezintă gradul de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale populației unei țări, a unor clase sociale sau persoane în condițiile date ale dezvoltării forțelor de producție, ale producției sociale. Caracterizarea nivelului de trai trebuie să țină seama de gradul de dezvoltare a forțelor de producție, de mărimea avuției naționale, de volumul și structura produsului social și a venitului național, precum și de natura relațiilor de producție existente în societate.

Nivelul de trai și calitatea vieții, ca o categorie complexă se apreciază printr-un sistem de indicatori, dintre care principali sînt următorii :

1. **Indicatorii veniturilor reale ale populației,** ca mărimea veniturilor totale reale ale membrilor societății, retribuția reală, veniturile reale ale membrilor cooperatori, cheltuielile

social-culturale efectuate de societate (respectiv cantitatea de bunuri și servicii care se pot procura din veniturile nominale).

2. **Indicatorii nivelului consumului de bunuri materiale și servicii pe locuitor :** consumul mediu al unor produse alimentare și nealimentare pe locuitor, ca de pildă : zahăr, lapte, carne, îmbrăcăminte, mobilă etc. ; numărul de elevi și studenți la 10 000 de locuitori ; numărul locuitorilor ce revin la un medic ; suprafața locuibilă pe o familie etc.

3. **Indicatorii rezultatelor consumului de bunuri și servicii,** cum sînt : durata medie a vieții ; accesibilitatea populației la asistență medicală, starea de sănătate a populației ; nivelul de instruire generală a populației prin diferite forme de învățămînt etc.

4. **Indicatorii timpului liber,** ca durata zilei de muncă și a săptămînii de lucru, durata concediilor de odihnă, dimensiunile timpului liber și modul de utilizare a acestuia, condițiile de odihnă și recreere ale oamenilor muncii etc.

Consumul, prin toți indicatorii săi, este o componentă de bază a nivelului de trai. Dar categoria de nivel de trai, ca și cea de calitate a vieții este cu mult mai complexă. De aceea, aprecierea nivelului de trai și a calității vieții trebuie să includă toate condițiile dezvoltării multilaterale a personalității umane, a celor în stare să determine o sănătate fizică și morală deplină, un mediu înconjurător, social și familial corespunzător.

Dezvoltarea economică — temelia creșterii bunăstării oamenilor muncii

CREȘTEREA nivelului de trai depinde de un complex de factori cum sînt : majorarea retribuțiilor personalului muncitor, sporirea veniturilor țărănimii, creșterea veniturilor populației din fondurile sociale de consum ; îmbunătățirea consumului de bunuri și servicii al populației ; corelarea veniturilor celor ce muncesc cu evoluția nivelului prețurilor și impozitelor plătite ; dezvoltarea învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății ; îmbunătățirea activității în domeniul edilitar și al construcției de locuințe, al transportului de persoane, al prestărilor de servicii etc.

Fundamentul trainic al creșterii permanente a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor îl constituie dezvoltarea continuă a producției materiale și a venitului național. Dezvoltarea în ritm intens a producției industriale și agricole, a celorlalte activități economice a determinat creșterea venitului național de peste 16 ori, față de 1950, iar venitul național pe locuitor a crescut de peste 11 ori. Ca urmare a dezvoltării economice în ritmuri înalte și a sporirii necontenite a venitului național, veniturile reale totale ale populației au fost în 1980 de 6,39 ori mai mari decît în 1950.

A fost creat un mare număr de **noi locuri de muncă** — peste 5,4 milioane, în anii 1950—1983. În aceeași perioadă vînzările de mărfuri cu amănuntul au crescut de 16 ori, sporind substanțial **consumul pe locuitor** la principalele alimente. S-a îmbunătățit continuu aprovizionarea populației cu bunuri industriale, atît de uz curent, cît și de folosință îndelungată ; țesături, confecții, încălțăminte, frigidere, mașini de spălat, mobilă, aparate de radio, televizoare, automobile ș.a., a căror utilizare pe scară din ce în ce mai largă contribuie la ridicarea gradului de confort și civilizație. În perioada 1950—1982 s-au construit circa 4,8 milioane de locuințe noi : în prezent peste 70% din populația țării noastre locuiește în case noi.

În domeniul **ocrotirii sănătății,** prin numărul de peste 44 mii medici, revenind cca 511 locuitori la un medic, al paturilor de asistență medicală în număr de 210,1 mii, revenind în medie 9,3 paturi la 1 000 locuitori, ne situăm la nivelul unor țări ca : Franța, S.U.A. Măsurile adoptate au îmbunătățit radical starea de sănătate a populației. Durata medie de viață a crescut în țara noastră de la 42 ani, în 1932, la 70 ani în 1980.

Programul-Directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții

CONGRESUL al XII-lea al P.C.R. a adoptat și aprobat, din inițiativa și sub conducerea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, Programul-Directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții. Prevederile acestui Program au fost concretizate în planul național unic pe anii 1981—1985, în Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, în perioada 1982—1985.

Obiectivele prevăzute în domeniul ridicării nivelului de trai și a calității vieții au la bază realizările din cincinalul 1976—1980, cînd pe baza creșterii venitului național într-un ritm mediu anual de 7,2%, veniturile reale ale întregii populații au sporit cu circa 34% în 1980, față de 1975, iar retribuția reală a personalului muncitor, ca și veniturile reale ale țărănimii, pe o persoană activă, au sporit cu 29%. De asemenea, veniturile obținute de populație din fondurile de consum social, alocate de la buget, au crescut în cincinalul precedent cu 39%.

Potrivit hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1982, prin creșterea eșalonată a retribuțiilor, acțiune începută din 1983 și care se încheie în august 1984, retribuția reală crește cu 5% față de anul 1980, urmînd ca la sfîrșitul cincinalului 1981—1985 să fie cu 8% mai mare decît în 1980. În cursul cincinalului 1981—1985, veniturile reale ale țărănimii realizate din munca în C.A.P. și din gospodăria personală, sporesc pe o persoană activă cu 12,2%, iar pensia medie de asigurări sociale, cu 5,6%.

Cheltuielile finanțate din bugetul de stat, precum și din veniturile întreprinderilor, organizațiilor cooperatiste și obștești pentru dezvoltarea învățămîntului, ocrotirii sănătății, asistenței sociale, culturii și sportului vor crește cu circa 37%, în 1985, ajungînd să reprezinte 14 200 lei pe o familie.

Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist va fi cu 26,6%, iar cel al prestărilor de servicii cu 76% mai mare în anul 1985 decît în 1980. Se va urmări satisfacerea necesităților de consum științific fundamentate, punîndu-se accentul, în principal, pe ridicarea calității și diversificarea sortimentală a mărfurilor destinate aprovizionării populației.

Cheltuielile pentru finanțarea activităților social-culturale vor crește pînă în 1985 cu circa 21% față de 1980.

În cincinalul 1981—1985, se construiesc circa 900 000 apartamente din fondurile de investiții ale statului, din care circa 450 000 destinate vînzării către populație. Sistematizarea teritoriului, a orașelor și comunelor, crearea unei rețele de noi centre urbane care să contribuie la ridicarea nivelului de civilizație al zonelor rurale înconjurătoare, diversificarea activității economico-sociale în mediul rural vor asigura omogenizarea condițiilor de trai ale întregii populații.

Realizarea acestor obiective va asigura ridicarea țării pe o treaptă superioară de bunăstare și civilizație, scopul suprem și rațiunea întregii politici umaniste a Partidului Comunist Român.

conf. dr. Eliza V. NASTA

ÎNTREBĂRI

1. Ce este fondul de consum și care sînt formele prin care acesta revine oamenilor muncii ?

2. Ce se înțelege prin nivel de trai ?

3. Care sînt principalii indicatori de exprimare a nivelului de trai ?

4. Care sînt principalele realizări în domeniul creșterii nivelului de trai și al calității vieții în țara noastră ?

5. Care sînt obiectivele de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții în perioada 1981—1985 ?

Confruntări pe plan internațional privind subdezvoltarea și căile de eradicare a acesteia [II]

SPRE DEOSEBIRE de teoriile cu caracter neoclasic, privind dezvoltarea și subdezvoltarea, **școala de gîndire radicală** pornește de la analiza critică a caracterului antiistoric al teoriei „ortodoxe" cu privire la dezvoltarea economică, străduindu-se să interpreteze dezvoltarea metropolelor și subdezvoltarea coloniilor, țărilor și teritoriilor dependente în cadrul unui proces dialectic conform căruia dezvoltarea unei țări conduce în anumite condiții la subdezvoltarea altora.

Cea mai importantă contribuție a școlii radicale la analiza dezvoltării, chiar în primul deceniu postbelic, o constituie conceptul de „dezvoltare dependentă". Pe de o parte, avem de-a face cu abordarea structuralistă a subdezvoltării Americii Latine, în cadrul Comisiei Economice a O.N.U. pentru America Latină, prin prisma teoriei „raportului de schimb" în relația dintre „centru" și „periferie", formulată de către Raul Prebisch, iar, pe de altă parte, cu abordarea prin prisma doctrinei marxiste de către economiști din țări occidentale a dezvoltării economice a acestor țări. Din prima orientare reținem gînditori ca Oswaldo Sunkel și Celso Furtado, iar din cea de-a doua Ruy Mauro Marini, Theotonio dos Santos, André Gunder Frank. Un alt grup de gînditori, în special sociologi ca Anibal Quintana, Fernando Cardoso, Octavio Ianni, Florestan Fernandes urmează o linie care ar putea fi cuprinsă între cea structuralistă, radicală și cea marxistă.

Ipoteza de bază a teoriei radicale a dezvoltării constă în faptul că dezvoltarea și subdezvoltarea constituie structuri parțiale interdependente ale unui sistem global. Theotonio dos Santos arăta în acest sens că dependența este o situație condiționată în care evoluția economică a unui grup de țări este condiționată de dezvoltarea și expansiunea altora și că o relație de interdependență dintre două sau mai multe economii sau dintre asemenea economii și sistemul comercial mondial devine o relație de dependență atunci cînd unele țări pot să se dezvolte prin eforturile proprii, în timp ce altele, fiind într-o situație de dependență, se pot dezvolta numai ca o reflectare a expansiunii țărilor dominante, ceea ce poate avea efecte pozitive sau negative asupra dezvoltării lor imediate [11]).

Mai răspicat pune problema Celso Furtado, care arată că țările subdezvoltate sînt pur și simplu un subsistem în structura economiei mondiale ca întreg și că de aceea teoria subdezvoltării este în mod esențial o teorie a dependenței [12]). De asemenea, interesantă este și părerea lui Fernando Cardoso care consideră că dezvoltarea și subdezvoltarea nu sînt stadii diferite sau stări ale sistemului productiv, ci mai curînd funcții sau situații în cadrul unui sistem internațional de distribuție și de producție [13]). Cu alte cuvinte, subdezvoltarea este abordată în contextul diviziunii internaționale a muncii. Aceasta sugerează necesitatea abordării subdezvoltării în strînsă legătură cu fizionomia relațiilor economice internaționale, adică în contextul unei anumite ordini economice internaționale. O asemenea abordare — față de cea privind dezvoltarea stadială [14]), formulată de W. W. Rostow — va permite, desigur, o nouă perspectivă asupra căilor de lichidare a subdezvoltării.

Autori marxiști din țări capitaliste au susținut demult faptul că fenomenul subdezvoltării nu poate fi înțeles decît dacă se raportează la sistemul capitalist. De exemplu, Paul A. Baran a oferit un cadru de analizare care insistă asupra perspectivelor istorice și importanței acestora pentru înțelegerea structurii existente a țărilor subdezvoltate, ca și o analiză a interacțiunii dintre țările dezvoltate și cele subdezvoltate, arătînd că subdezvoltarea este rezultatul subordonării de către capitaliști a structurilor precapitaliste [15]). Pe aceeași linie argumentează și André Gunder Frank arătînd că subdezvoltarea este un rezultat al procesului dezvoltării capitaliste, care a condus și mai conduce la relații de tipul metropolă-sateliți, procesul dezvoltării fiind de natură să asigure „dezvoltarea subdezvoltării și subdezvoltarea dezvoltării" [16]).

Făcînd o asemenea incursiune în gîndirea economică radicală și cea marxistă cu privire la subdezvoltare se poate sublinia faptul că ceea ce este nou în teoria dependentei este încercarea de a porni de la structura economiei mondiale pentru a dezvolta legile de mișcare ale economiilor dependente. După părerea lui Oswaldo Sunkel, de exemplu, o schemă analitică corespunzătoare pentru studiul subdezvoltării și pentru formularea strategiilor de dezvoltare trebuie să fie bazată pe conceptele de proces, structură, sistem și nu este potrivit să se considere că subdezvoltarea este un stadiu în evoluția unei societăți autonome și izolate economic, politic, cultural, ci, dimpotrivă, dezvoltarea și subdezvoltarea sînt două fațete ale aceluiași proces universal și că expresia lor geografică este tradusă în două mari polarizări : pe de o parte, polarizarea lumii în țări industriale, avansate, dezvoltate, metropolitane și țări subdezvoltate, rămase în urmă, sărace, periferice și dependente și, pe de altă parte, o polarizare în interiorul țărilor în ceea ce privește grupurile sociale și activitățile în raport cu producția socială.

Așadar, avem de-a face cu o abordare istorică și structurală pentru a studia aceste polarizări, constituind o reflectare teoretică a dezvoltării istorice a țărilor subdezvoltate. Rezultatul unui asemenea demers constă în evidențierea faptului că așa-numitele cauze ale subdezvoltării sînt în mod real consecințe ale funcționării economiei capitaliste, adică subdezvoltarea cu toate trăsăturile sale este parte normală a procesului dezvoltării economiei capitaliste în general. În această privință Theotonio dos Santos este și mai explicit, arătînd că dependența este o situație condițională care a adus țările subdezvoltate în situația de a fi atît rămase în urmă cît și exploatate : prin „situație condițională" el înțelege o situație care „determină limitele și posibilitățile de acțiune și comportamentul oamenilor" [17]). Or, dezvoltarea capitalismului a condus și continuă să conducă la o dezvoltare inegală și combinată a părților sale constitutive : **inegală** pentru că dezvoltarea unor părți ale sistemului are loc pe seama altor părți ale sistemului și **combinată** pentru că tocmai combinarea inegalităților, plus transferul de resurse dinspre țările subdezvoltate spre cele dezvoltate, care explică inegalitatea, adîncește acest proces și îl transformă într-un element necesar și structural al economiei mondiale [18]).

Economiștii radicali consideră că din punct de vedere istoric dezvoltarea dependenței poate fi abordată în trei stadii relativ distincte și anume : **stadiul colonial,** calea de dezvoltare **postcolonială,** orientată spre exterior ; actuala cale a unor țări în curs de dezvoltare de **repliere asupra lor înseși** prin aplicarea unor politici exclusive de substituire a importurilor.

După cum se știe, dezvoltarea capitalismului pe plan internațional a distrus acele forțe sociale indigene, care existau înainte în țările care au devenit colonii și care ar fi permis dezvoltarea în continuare pe o bază proprie, punînd în locul acestor condiții specifice un comerț în care metropola desfăcea produse prelucrate în schimbul materiilor prime din colonii Tocmai diviziunea internațională a muncii creată de colonialism și specializarea care i-a corespuns au redus coloniile la rolul de furnizoare de materii prime.

Școala neoclasică a interpretat întotdeauna această specializare a țărilor în cadrul diviziunii internaționale a muncii ca derivînd din principiul avantajului comparativ, utilizat tocmai pentru a sprijini teoretic situația artificială creată de colonialism. La rîndul ei, specializarea țărilor coloniale dependente în domeniul exporturilor a condus la formarea mai multor trăsături și anume : concentrarea producției de export în domeniul produselor primare — fie materii prime, simplu prelucrate, fie, mai recent, asamblate și reexportate din produsele importate sub forma componentelor ; concentrarea producției de export asupra unei game înguste de produse de bază ; vînzările pe piețele metropolelor ale produselor primare sînt instabile ținînd seama de elasticitatea redusă față de venituri a produselor exportate de țările în curs de dezvoltare.

Consecințele cele mai grave ale colonialismului au constat în scurgerea surplusului economic (a plusprodusului) dinspre colonii spre metropole și în impunerea „imperialismului tehnologic" ; mijloacele de punere în aplicare a acestor orientări au fost : schimbul inegal în domeniul relațiilor comerciale, transferul de profituri, plățile de dobînzi și dividende la capitalul extern investit în aceste țări și diferitele tipuri de exporturi necompensate ale țărilor în curs de dezvoltare. Pe de altă parte, tehnologia implantată în colonii de către metropole a creat, în primele, „economii duale", în care coexistă sectoare de subzistență cu „enclavele" de economie modernă, care produc numai pentru export.

După prăbușirea colonialismului țările subdezvoltate au început un proces de dezvoltare națională, străduindu-se să reducă dependența lor economică față de țările dezvoltate, ca și vulnerabilitatea față de funcționarea pieței internaționale. În multe cazuri acest proces a luat o cale inițială bazată pe o

strategie a industrializării prin substituirea importurilor și repliere asupra eforturilor proprii. În cazul țărilor subdezvoltate care au experimentat această strategie s-a observat însă nu o reducere a dependenței ci, dimpotrivă, o dezvoltare a unei noi forme de dependență față de exterior, în special deoarece a condus la „o necesitate implacabilă de a obține resurse financiare", așa cum arăta Oswaldo Sunkel [19]).

În literatura radicală din țările în curs de dezvoltare sau chiar din unele țări dezvoltate se subliniază faptul că distorsionarea structurii economice interne a țărilor în curs de dezvoltare și efectele social-politice ale acestei distorsiuni sînt mult mai serioase chiar decît pierderea suferită ca urmare a drenării din aceste țări a unor surplusuri reinvestibile [20]).

Evident, teoria dependenței și-a făcut locul în confruntările de idei privind dezvoltarea economică pe măsura incapacității crescînde a teoriei economice burgheze „ortodoxe" de a explica subdezvoltarea. Forma pe care o îmbracă această teorie în școala latino-americană de gîndire economică este cea a **doctrinei economiei periferice,** al cărei principal ctitor este economistul argentinian Raul Prebisch, care percepea sistemul economic internațional într-o structură formată dintr-un centru industrial și o periferie agricolă. Într-o mare măsură concepțiile lui Prebisch au depășit sfera teoriei creșterii și dezvoltării economice, constituind elemente însemnate ale teoriei radicale a relațiilor economice internaționale, inclusiv în domeniul teoriei schimbului inegal dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, teorie care a fost mai tîrziu dezvoltată și de alți economiști și sociologi de orientare radicală [21]), printre care Arghiri Emmanuel, André Gunder Frank, Johan Galtung, Samir Amin.

Orientarea conceptuală radicală cu privire la inechitatea relațiilor economice internaționale — ca modalitate de perpetuare a subdezvoltării și a decalajelor economice dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare și subdezvoltate — este datorată în primul rînd lui Arghiri Emmanuel, care a situat în centrul analizei raporturilor economice internaționale inegalitatea schimburilor comerciale dintre țările dezvoltate și cele rămase în urmă, interpretînd-o drept o formă de bază a exploatării imperialiste, cauza precumpănitoare a menținerii țărilor în curs de dezvoltare într-o stare de dezvoltare inferioară celei existente în țările dezvoltate. Întrucît Arghiri Emmanuel ia în considerare numai factorul de producție „forța de muncă", el ajunge la concluzia conform căreia principala contradicție dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare ar consta în contradicția dintre clasele muncitoare din aceste două grupuri de țări. În concepția lui, avînd niveluri de salarizare diferite, clasa muncitoare din țările dezvoltate ar exploata clasa muncitoare din țările în curs de dezvoltare prin intermediul prețurilor internaționale [22]). Evident, o asemenea concluzie este eronată nu pentru că prin prețurile internaționale nu s-ar transfera într-adevăr o parte din încasări în țările dezvoltate, ci pentru că se uită esențialul, și anume că în fapt atît muncitorii din țările dezvoltate, în mod direct, cît și cei din țările în curs de dezvoltare, în mod indirect, sînt în ultima instanță exploatați prin însușirea plusvalorii de către capitaliști.

De pe poziții radicale, chiar „radicalist-intransigente", avînd în multe privințe o abordare științifică, materialist-dialectică a problemei subdezvoltării și a strategiei lichidării acesteia, economistul de origine egipteană Samir Amin a supus unei critici profunde teoria economică tradițională din țările capitaliste privind dezvoltarea, combătînd teoria economică marginalistă și neomarginalistă (clasică și neoclasică) în această privință. În analiza subdezvoltării din țările în curs de dezvoltare Samir Amin pornește de la ideea că depășirea acesteia nu este posibilă în cadrul vechii diviziuni internaționale asimetrice a muncii și pe baza criteriilor impuse de piața mondială, deoarece pe baza acestor structuri ritmul de creștere economică și utilizarea venitului național depind cu precădere de interesele centrului dezvoltat. De aceea, după părerea lui Samir Amin țările în curs de dezvoltare ar trebui să se „rupă" de piața mondială și să se antreneze pe calea unei dezvoltări autocentrate. Samir Amin afirmă inevitabilitatea alternativei socialiste pentru eliberarea țărilor subdezvoltate arătînd că „...alternativa periferiei este următoarea : sau dezvoltare dependentă, sau dezvoltare autocentrată, originală în mod necesar în comparație cu aceea a țărilor actualmente dezvoltate. Se regăsește aici legea dezvoltării inegale a civilizațiilor : periferia nu poate ajunge din urmă modelul capitalist, ea este nevoită să-l depășească" [23]).

Desigur, confruntarea de idei pe plan internațional cu privire la natura subdezvoltării și modalitățile de eradicare a acesteia va continua și în viitor, fiind necesare clarificări pe baza unor cercetări viitoare. În literatura internațională, ca și în pozițiile exprimate de unii reprezentanți ai țărilor în curs de dezvoltare, în foruri internaționale se mai mențin unele confuzii cu privire la prioritățile măsurilor privind eradicarea subdezvoltării. Aceste confuzii și divergențe de opinii privesc atît efortul propriu pe care trebuie să-l depună înseși țările în curs de dezvoltare, cît și rolul cooperării economice internaționale și al asistenței pe care trebuie să o primească țările în curs de dezvoltare pentru a se angaja ferm pe calea eradicării subdezvoltării și pentru a crea o perspectivă sigură reducerii decalajelor care separă în prezent țările dezvoltate de cele în curs de dezvoltare, decalaje care continuă să se adîncească.

După cum se știe, în concepția țării noastre este necesară sublinierea faptului că efortul propriu are rolul precumpănitor în depășirea stării de subdezvoltare. Eradicarea subdezvoltării nu poate fi realizată prin imitarea unor modele pe care le-au aplicat în alte condiții actualele țări dezvoltate, ci prin formularea unor modele bazate pe dezvoltarea autocentrată. Efortul propriu al țărilor în curs de dezvoltare, condiție necesară pentru succesul luptei de eradicare a subdezvoltării, nu este însă și o condiție suficientă întrucît subdezvoltarea este nu numai consecința, ci și modalitatea de menținere și chiar de accentuare a acesteia prin intermediul relațiilor economice internaționale inechitabile dintre țări în contextul actualei fizionomii a acestor relații, adică în cadrul vechii ordini economice internaționale. Așadar, eradicarea subdezvoltării presupune cu necesitate unirea eforturilor proprii cu lupta pentru restructurarea de fond a sistemului de relații economice internaționale.

Eradicarea subdezvoltării nu este nici o sarcină ușoară a omenirii și nici una care se va realiza într-un timp scurt, fiind necesare eforturi conjugate ale tuturor țărilor, pentru o lungă perioadă de timp, atît ale celor în curs de dezvoltare prin eforturi proprii de dezvoltare, cît și ale celor dezvoltate de sprijinire a eforturilor depuse de primele.

Țara noastră are nu numai o concepție clară, științific elaborată prin contribuția esențială a tovarășului Nicolae Ceaușescu în problema subdezvoltării și a formulării căilor de eradicare a acesteia, ci reprezintă și un exemplu concret în ceea ce privește efortul propriu depus de poporul român în vederea depășirii pe calea socialismului a stării de subdezvoltare, a stadiului de țară în curs de dezvoltare și trecerii la stadiul de țară dezvoltată. Acest efort se îmbină cu o atitudine militantă fermă pentru restructurarea relațiilor economice internaționale, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, avînd — la rîndul său — finalitatea de a sprijini eradicarea subdezvoltării și reducerea decalajelor ce separă astăzi țările dezvoltate de cele subdezvoltate și în curs de dezvoltare, cele bogate de cele sărace. Tocmai pe această linie se înscrie concluzia formulată de președintele Nicolae Ceaușescu, conform căreia o contradicție fundamentală a zilelor noastre constă în cea dintre țările bogate și cele sărace, iar soluționarea acesteia este o condiție indispensabilă a progresului mai rapid al tuturor țărilor, a asigurării păcii și securității internaționale.

dr. Aurel GHIBUȚIU

---

[19]) H. Bernstein (Ed.), Underdevelopment and Development, Penguin, Harmondsworth, 1973

[20]) Celso Furtado, Economic Development of Latin America : A Survey from Colonial Times to the Cuban Revolution, Cambridge University Press, 1970

[21]) Fernando Cardoso, Dependency and Development in Latin America, „New Left Review", nr. 74, iulie-august 1972

[22]) Potrivit acestei teorii, diferitele țări ale lumii nu se împart în țări dezvoltate și subdezvoltate, ci în „țări eșalonate de-a lungul unei linii, reprezentînd diferite stadii de dezvoltare", așa cum se exprimă J.K. Galbraith în lucrarea sa. W.W. Rostow (The Process of Economic Growth) evidențiază următoarele stadii de dezvoltare : 1. societatea tradițională ; 2. stadiul de tranziție ; 3. perioada de „decolare" ; 4. cursa spre maturitate ; 5. stadiul consumului de masă

[23]) Paul A. Baran, The Political Economy of Growth, Penguin, Harmondsworth, 1973

[16]) André Gunder Frank, Capitalism and Underdevelopment in Latin America, Penguin, Harmondsworth, 1972.

[17]) Oswaldo Sunkel, A Critique of Latin American Theories of Dependency, în Ivar Oxal, Tony Barnet, David Booth (Ed.), Beyond Sociology of Development, Routledge and Kegan Paul, Londra și Boston, 1975

[18]) Theotonio dos Santos, The Structure of Dependence, în „American Economic Review", mai 1970

[19]) Oswaldo Sunkel, National Development Policy and External Dependence in Latin America, în „Journal od Development Studies", vol. 6, nr. 1, octombrie 1969

[20]) M. V. Srinivasa Gowda, Interpretation of Underdevelopment Dynamics : An Anti-Neo-Classical Approach, în „Bulletin of Information", I.S.V.E., Napoli, 1979, p. 11-12

[21]) Un studiu aprofundat cu privire la originile teoriei privind schimbul inegal, care face o legătură între ideile lui Raul Prebisch din anii '50 și cele ale lui Mihail Manoilescu cu privire la comerțul internațional este : Joseph L. Love, Raul Prebisch and the Origines of the Doctrine of Unequal Exchange, în „Latin American Research Review", vol. 15, nr. 3, 1980

[22]) Arghiri Emmanuel, L'Echange inégal. Essai sur les antagonismes dans les rapports économiques internationaux, Ed. Maspero, Paris, 1972 și L'Echange inégal et la revendication de «prix rémunerateurs» par les pays en voie de développement, în „Revue Tiers Monde", ianuarie-martie 1980.

[23]) Samir Amin, Le développement inégal. Essai sur les formations sociales du capitalisme périphérique, Les Editions de Minuit, Paris, 1973, p. 336

Piața produselor chimice

DUPĂ patru ani de pierderi, principalele companii petrochimice americane, japoneze și vest-europene încep din nou să înregistreze profituri. Primele semne de majorare a cererii (cu 15% în 1983), însă, par să fie generate mai mult de intenția întreprinderilor consumatoare de a-și realiza stocuri, decît de o înviorare reală pe o piață încă fragilă din cauza ratelor înalte ale dobînzilor și a posibilității de modificare a prețului petrolului.

Redresarea economică a Statelor Unite — arată ziarul Financial Times *— nu este încă suficientă pentru a acoperi producția cu comenzi, astfel că 25% din capacități rămîn în continuare excedentare ; ca atare, nici prețurile nu înregistrează creșteri pe măsura celor obținute de industria vest-europeană la produse la care cererea a început deja să se majoreze, cum este cazul etilenei, de exemplu (un spor de 20% în 1983). Numai circa 7% din cererea suplimentară de produse petrochimice pe piața americană este datorată unui consum sporit din partea sectoarelor consumatoare ; menținerea ridicată a ratelor la dobînzi face ca rolul cel mai însemnat în sporirea profiturilor să îl aibă eforturile întreprinderilor de a reduce cheltuielile de producție și capacitățile de producție.*

Nivelul cel mai ridicat al cererii interne se înregistrează în Japonia : întreprinderile petrochimice care lucrau cu 60% din capacitate în urmă cu un an, în prezent operează la capacitate completă. Cu toate acestea, Ministerul comerțului internațional și industriei a pus în aplicare un program de restructurare a industriei prin care, pînă în 1985, o treime din capacitățile de producție pentru etilenă vor fi dezafectate.

Italia: consum sporit de gaze

PROBLEMĂ esențială pentru economia Italiei, lipsa de surse de energie a condus la punerea în aplicare, în deceniul trecut, a unui larg program de diversificare a surselor. În condițiile în care în balanța energetică petrolul deține două treimi, a început înlocuirea petrolului cu cărbunele în termocentrale. Construirea de termocentrale noi, pe bază de cărbune, nu a constituit o soluție, în principal datorită distanțelor mari față de zonele de aprovizionare și implicit, a cheltuielilor ridicate pe care le-ar presupune amenajarea infrastructurii de transport. Preocuparea pentru folosirea energiei nucleare s-a concretizat în construirea unei centrale de 2 000 MW ; la alte două sau trei centrale nucleare construcția urmează să înceapă pînă în 1985. Specialiștii apreciază însă că funcționarea la parametrii proiectați a centralelor atomoelectrice nu va putea fi realizată mai devreme de mijlocul deceniului următor.

Alternativa de viitor o reprezintă gazele din import, Italia dispunînd numai de rezerve limitate la 174 mrd. mc, în valea fluviului Po. Importul de gaze din Algeria, prin conducta transmediteraneeană, se situează în prezent la 20 mil. mc pe zi și urmează să ajungă la 7 mrd. mc în acest an și la 9 mrd. mc în 1985. În același timp se lucrează la un vast program prin care, pînă în 1990, vor avea acces la gaze importante obiective industriale din sudul țării și 420 asemenea unități în nordul țării.

Programe de dezvoltare

ARABIA SAUDITĂ: obiective ale procesului de industrializare

FUNDAMENTATĂ pe mari rezerve de țiței, strategia de politică economică adoptată de Arabia Saudită vizează folosirea fondurilor rezultate de pe urma comercializării petrolului în scopul dezvoltării, pentru a pregăti astfel trecerea către o viitoare perioadă nepetrolieră a țării. Acestui obiectiv i-a fost subordonat și amplul program de investiții, de circa 300 mrd. dolari, realizat în deceniul trecut, destinat creării unei infrastructuri economice modernizate.

Primele sectoare către care s-a îndreptat atenția guvernului saudit le-au reprezentat industria ușoară, agricultura și serviciile, care realizează împreună circa 56% din P.N.B. Prioritățile etapei următoare, așa cum sînt reflectate în cel de-al patrulea plan național de dezvoltare pe perioada 1985—1990 urmăresc inițierea de proiecte care să constituie începutul procesului de industrializare a țării. O etapă concretă o constituie înființarea, anul acesta, a Companiei Naționale pentru Industrializare, pe bază de capitaluri particulare exclusiv de proveniență saudită, așteptate să atingă circa 2,8 miliarde dolari în următorii cîțiva ani. Noua companie va avea dreptul de a acționa împreună cu partenerii străini pentru inițierea de proiecte în vederea realizării de produse prelucrate ca : motoare de autovehicule, produse farmaceutice, bunuri ale industriei grele și materiale plastice. Cooperarea cu partenerii din străinătate va avea, de asemenea, ca scop lărgirea experienței în materie de management, tehnologie, comercializare și asigurarea de servicii după vînzare. Printre primele obiective se situează construirea în țară de camioane (împreună cu firme japoneze), proiectul unei fabrici de produse farmaceutice (în zona Gazim), fabrici petrochimice și uzine siderurgice. Proiectele în sarcina viitoarei companii vor trebui să asigure reducerea dependenței economiei țării de exporturile de petrol, precum și a importurilor (cifrate în prezent la 20 mrd. dolari).

Scăderea prețurilor la petrol, precum și efortul financiar anterior al statului pentru crearea infrastructurii sînt elemente care au contribuit la hotărîrea ca, în perioada următorului plan, dezvoltarea industrială să fie realizată în principal de întreprinderile particulare. În condițiile economice locale, se preconizează stimularea înființării de întreprinderi de talie mijlocie, apreciate ca fiind cele mai adaptate programelor avute în vedere. Pe de altă parte, urmează să treacă în sectorul privat marile întreprinderi Petromin și Saudi Basic Industries, existînd posibilitatea ca această măsură să fie luată și în cazul companiei aeriene și a celei de distribuție a energiei electrice.

Relațiile comerciale româno-saudite evidențiază gama largă de mărfuri prelucrate livrate de România pe piața Arabiei Saudite : produse ale industriei constructoare de mașini și electrotehnice (utilaje agricole, motoare electrice, grupuri electrogene, rulmenți), produse siderurgice, materiale de construcție, mobilier, textile și confecții ; importurile românești au constat, în ultimii ani, în principal din țiței.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 7—11 MAI a.c. a marcat o nouă și pronunțată apreciere a cursului **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale. Anticipările majorității observatorilor privind creșterea apropiată a nivelului dobînzilor în S.U.A. și-au aflat o primă confirmare în ziua de 8 mai a.c. cînd marile bănci din Statele Unite au procedat la majorarea dobînzii preferențiale „prime rate" la 12,5% pe an, de la 12% pe an. Măsura a alimentat noi speculații cu privire la iminența unei creșteri a taxei oficiale a scontului peste actualul nivel de 9%, antrenînd totodată majorări ale dobînzilor la fondurile în eurodolari și accentuarea ecartului de dobîndă între acestea și fondurile în alte eurovalute (de exemplu, ecartul de dobîndă între eurodolari și euromărcile vest-germane s-a majorat la finele intervalului analizat la peste 6 procente, comparativ cu circa 5,25 procente la cît se situa în săptămîna precedentă). Sub presiunea creșterii accentuate a dobînzilor la dolar, un volum sporit de fonduri a fost investit în această valută.

La consolidarea poziției dolarului a contribuit și hotărîrea unor organizații sindicale din industria metalurgică și a construcțiilor de mașini din R. F. Germania de a trece nemijlocit la grevă pentru obținerea unor condiții mai bune de muncă, factor care a determinat noi transferuri de capitaluri din fonduri în mărci vest-germane în fonduri denominate în dolari.

Majorarea dobînzilor la dolar și aprecierea cursului acestei valute au determinat adoptarea unor măsuri de ridicare a nivelului dobînzilor și într-o serie de alte țări occidentale (astfel, în Marea Britanie nivelul „dobînzii de bază" a fost majorat de către marile bănci de clearing de la 8,50 la 9%, în Elveția principalele bănci au procedat la majorarea dobînzilor pentru depozitele la termen deschise clientelei cu 0,25% ș.a.). În intervalul analizat, în fața procesului de apreciere generală a cursului dolarului S.U.A., băncile centrale dintr-o serie de țări occidentale au recurs la intervenții masive, volumul vînzărilor de dolari efectuate de către acestea fiind apreciat la peste un miliard. Aceste măsuri au avut, temporar, efect concretizat, spre finele perioadei analizate, într-o ușoară slăbire a cursului dolarului față de nivelurile ridicate atinse în ziua de 10 mai a.c.

Procesul de consolidare a poziției valutei S.U.A. pe piața valutară internațională va continua însă și în cursul următoarei săptămîni atît sub influența majorării dobînzilor la fondurile în dolari, cît și a evoluției relativ favorabile a activității economice din Statele Unite (potrivit cifrelor publicate vineri 11 mai a.c., în luna aprilie a.c., de exemplu, volumul vînzărilor cu amănuntul a crescut, în S.U.A., cu 2,9 puncte sensibil peste așteptările majorității observatorilor), precum și a agravării disputelor dintre sindicate și guverne într-o serie de țări vest-europene.

Nivelurile de curs față de dolar atinse la 11 mai a.c. de principalele valute occidentale au fost (în paranteză se dă procentul de depreciere față de nivelul din ziua de referință de 4 mai a.c.) : **lira sterlină** 1,3850 (circa 1,4 puncte procentuale), **marca vest-germană** 2,78 mărci/dolar (circa 2,5 puncte), **francul belgian** 56,45 (circa 2,1 puncte), **francul francez** 8,5125 franci/dolar (2,25 puncte), **lira italiană** 1708 lire/dolar (circa 1,8 puncte procentuale), **francul elvețian** 2,2850 franci/dolar (circa 1,9 puncte), **yenul japonez** 229,75 yeni/dolar (circa 1,3 puncte procentuale).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au cunoscut o evoluție pronunțat ascendentă (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 4 și 11 mai a.c.) : eurodolari 11,4375 și 12,75%, euromărci vest-germane 5,9375 și 6,375%, eurofranci elvețieni 4,0625 și 4,50%, eurolire sterline 9,50 și 9,875%.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Apreciere pronunțată a dolarului S. U. A.

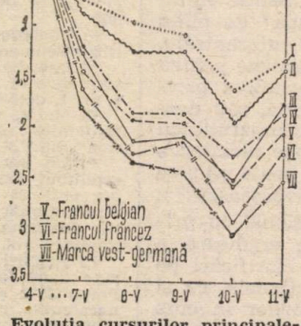

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 7—11 mai ; bază : 4 mai 1984

R. D. GERMANĂ

Dezvoltarea microelectronicii industriale

ÎN CADRUL obiectivelor prioritare ale planului de dezvoltare economico-socială a R.D. Germane pe anul în curs, un loc aparte îl ocupă orientările privind promovarea, în continuare, în ritm accelerat a progresului tehnico-științific în toate ramurile și sectoarele de activitate, ca o condiție indispensabilă a asigurării unor ritmuri înalte de sporire a productivității muncii și eficienței. În acest sens, planul pe 1984 prevede creșteri importante, față de anul trecut, ale producției și productivității muncii, pentru toate ramurile de vîrf ale economiei, pentru toate sectoarele generatoare de progres tehnic — industria electronică și electrotehnică (+8,8% la producția industrială și +7,3% la productivitatea muncii), industria constructoare de mașini (+6,5%, respectiv +6,2%), industria chimică (+2,9% și respectiv +2,6%) etc., în condițiile în care se pune un accent deosebit pe calitatea produselor.

Pe fondul acțiunilor care vizează amplificarea factorilor calitativi ai creșterii economice, o atenție deosebită este acordată dezvoltării, în ritm susținut, a electronicii și microelectronicii, domenii cu largi implicații asupra celorlalte ramuri și subramuri de activitate. Astfel, în anul trecut industria microelectronică a pus la dispoziția economiei naționale 1 086 tipuri de elemente electronice active, față de numai 276 în 1976. Mai mult decît atît, dacă în 1978, anul înființării sale, Combinatul de microelectronică din Erfurt realiza o producție de elemente electronice active în valoare de 575 milioane mărci, în 1983 aceasta a ajuns la valoarea de 1 724 milioane mărci. Dacă considerăm numai fabricația de microprocesoare rezultă că, față de o producție de 2 200 unități în 1978, în anul precedent s-au fabricat 135 000 unități, în condiții de tehnicitate și calitate superioare. Fără îndoială, acest proces complex a fost și este caracterizat în economia R.D. Germane de o serie de **trăsături specifice,** în funcție de structura pe ramuri și subramuri, nivelul resurselor materiale, calificarea forței de muncă etc.

O primă trăsătură o constituie **caracterul integrat al dezvoltării economiei, concretizat printr-o interdependență crescîndă între structurile pe ramuri și teritoriale, între structurile profesionale și cele de producție.** Concepută ca un focar de la care și spre care pornesc o multitudine de legături inter și intra-ramuri, inter și intrasectoriale, microelectronica s-a dezvoltat într-o strînsă corelare cu alte sectoare complementare obiectului ei de activitate — chimia, metalurgia, industria sticlei și ceramicii, construcția de mașini — dar indispensabile realizării produselor sale finale. Aceasta a asigurat, pe de o parte, atît la nivel național cît și la nivelul structurilor pe ramuri ale economiei specializarea unor întreprinderi din diferite sectoare în realizarea elementelor componente necesare industriei microelectronice, iar pe de altă parte integrarea și concentrarea producției pe întregul flux de fabricație a elementelor și subansamblelor specifice acestei subramuri.

În același timp, acest proces a fost completat și de o specializare și concentrare a cercetării legată de microelectronica aplicată, atît prin profilarea unui număr important de institute de cercetare pe domenii legate de asimilarea de produse, subansamble și tehnologii noi, cît și prin faptul că o serie de colective de cercetare, aparținînd unor sectoare complementare, asigură prin activitatea lor dezvoltarea producției în această subramură. Specialiștii din R.D. Germană apreciază chiar că, odată cu dezvoltarea microelectronicii, aceasta a asigurat în sistemul economic o relație de „feed back", în sensul că exigențele impuse la realizarea elementelor de electronică aplicată, în ce privește calitatea, precizia, productivitatea muncii au o mare influență asupra ramurilor care participă la producerea acestora, determinînd un proces permanent de modernizare etc.

O altă caracteristică a procesului de afirmare a microelectronicii o constituie **crearea unui potențial tehnico-științific și uman capabil să asigure înfăptuirea obiectivelor înscrise în planurile de dezvoltare ale acestui sector al economiei.** Afirmarea acestei subramuri de vîrf și, mai apoi, dezvoltarea ei actuală a necesitat și necesită în continuare un amplu proces de instruire impus de obligativitatea dobîndirii unei calificări complet noi. Astăzi, de exemplu, din cei circa 60 000 de lucrători ai Combinatului de microelectronică, fiecare al patrulea om al muncii a absolvit o școală superioară sau de specialitate.

Introducerea microelectronicii în tehnologia de vîrf, în realizarea de produse moderne, competitive este o altă trăsătură a dezvoltării economice a R.D. Germane. În prezent, microprocesoarele realizate în țară echipează peste 90% din echipamentele de prelucrare a datelor, de calcul electronic și de birou, precum și echipamente industriale de acționare, reglare și automatizare. Mai mult decît atît, în cazul industriei electronice și electrotehnice calitatea și eficiența se asigură în proporție de două treimi din întreaga producție prin aplicarea microelectronicii. Totodată, noile dezvoltări din combinatele constructoare de mașini sînt strîns legate de introducerea microprocesoarelor pe baza cărora s-au produs, în ultimul timp, circa 32 000 roboți industriali și peste 40 000 de microcalculatoare.

Desigur că introducerea mai accentuată a tehnicii microprocesoarelor în realizarea noilor generații de produse și sisteme de aparate va avea un efect direct asupra creșterii eficienței economice, asupra realizării unor produse competitive și, implicit, asupra exportului acestor subansamble și module pe piața externă. Specialiștii apreciază că, prin intensificarea acestui proces, se va asigura creșterea productivității muncii cu pînă la 25%, o economie de materii prime și materiale de 25—30%, reducerea consumului de energie cu aproximativ 30%, precum și diminuarea costurilor cu reparațiile, întreținerea și service-ul cu 20—30%.

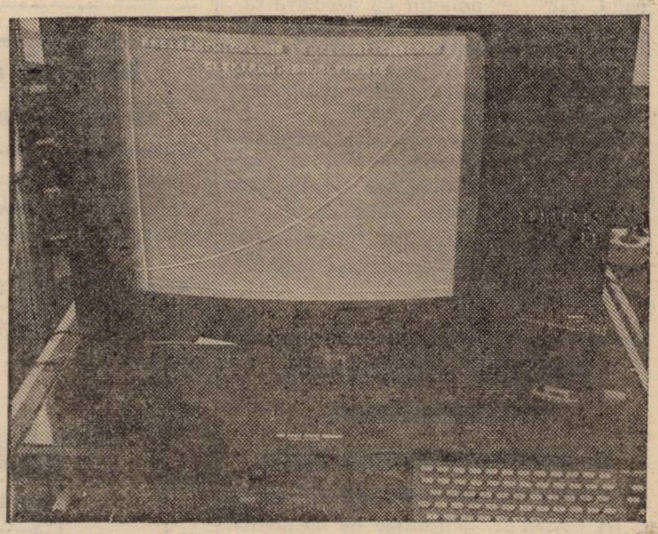

Minicalculator polifuncțional, produs la Erfurt, utilizabil atît în scopuri științifice și de învățămînt, cît și pentru jocuri electronice

Între Republica Socialistă România și Republica Democrată Germană convențiile de cooperare și schimburile comerciale în domeniul microelectronicii aplicate, al electronicii și electrotehnicii s-au dovedit de mare importanță în lărgirea schimburilor bilaterale, cunoscînd o dezvoltare continuă. Prezența tradițională a României la tîrgurile internaționale de la Leipzig, precum și a R.D. Germane la tîrgurile internaționale de la București reprezintă o importantă contribuție adusă extinderii, în continuare, a cooperării și comerțului între țările noastre, un mijloc eficient de informare bilaterală asupra realizărilor obținute și orientărilor privind dezvoltarea ascendentă în perspectivă a celor două economii naționale.

Corneliu BÂRNEA

Industria aeronautică în țările în curs de dezvoltare

DE CIRCA un deceniu și jumătate, o serie de țări în curs de dezvoltare au început să-și creeze o industrie proprie constructoare de avioane. Este cazul Egiptului și Indiei, dar mai ales al Braziliei și Indoneziei.

În Brazilia există mai multe întreprinderi aeronautice, cu un total de 15 000 de angajați, printre ele cea mai mare fiind societatea Embraer din Sao Paulo, cu 6 000 lucrători. De la înființarea în 1970 și pînă în prezent, Embraer a construit aproximativ 3 000 avioane civile în cooperare cu mai mulți parteneri externi. Cea mai importantă realizare a societății braziliene este avionul de transport ușor, cu 20 locuri, „Bandeirante". Peste 400 avioane de acest tip au fost vîndute pentru rutele de linie de pe continentul american, iar altele au fost livrate în Europa și în Africa. Firma Embraer are în pregătire fabricarea unui nou avion, „Brasilia EMB — 120" cu 30 de locuri.

În Indonezia, bazele industriei aeronautice proprii au fost puse de firma națională de stat Nurtanio, înființată în 1976 și care în prezent are 6 000 de angajați. În asociație cu firma spaniolă Casa Nusanio fabrică avionul „Aviocar C-212", un bimotor cu decolare rapidă, utilizabil pe piste semiamenajate Egiptul, la rîndul său, fabrică la Heluan componente pentru avionul „Mystère 50" și asamblează avionul „Alphajet", de concepție franceză.

În India, programele de dezvoltare a construcției de avioane sînt realizate de marea întreprindere Hindusthan Aeronautics. În 1982, vînzările de avioane ale întreprinderii indiene s-au cifrat la 2,27 miliarde rupii (circa 236 milioane dolari).

Polonia — program de dieselizare a transporturilor auto

ÎN CADRUL acțiunilor de economisire a produselor petroliere, în Polonia, care se prevede să importe în cursul acestui an 14,4 milioane tone țiței, cantitate considerată insuficientă pentru acoperirea nevoilor economiei naționale, se aplică un program de echipare cu motoare diesel a mijloacelor de transport auto. În acest scop au fost introduse în fabricație motoare diesel pentru autocamioane grele, cu putere de 150 CP. Noul tip de motoare, proiectat în țară, utilizează și componente furnizate de alte țări socialiste. Principala capacitate de producție, fabrica din Starachowice, va produce în anul curent circa 13 000 motoare de acest tip, cifră care se va majora la 17 000 după 1985. Calcule preliminare indică obținerea, prin utilizarea noului tip de motor diesel în locul celor cu benzină, a unor economii de ordinul a 117 milioane litri carburant în anii 1985—1988. În expresie valorică, programul de echipare cu motoare diesel a autocamioanelor de mare capacitate va aduce economii însumînd, în perioada 1985—1990, de circa 14,7 miliarde zloți. Concomitent, se va trece și la dieselizarea autocamioanelor ușoare de tip Zuk și Nysa, inclusiv prin înlocuirea motoarelor cu benzină la autocamioane ușoare aflate deja în exploatare, economiile de carburant fiind evaluate la 21,1 miliarde zloți în cincinalul următor.

Japonia: accelerarea reutilării în industria electronică

REUTILAREA rapidă reprezintă pentru industria electronică japoneză în general și pentru producția de semiconductori în special una din condițiile esențiale ale competitivității. Potrivit unor aprecieri apărute în **The Japan Economic Journal** (24 aprilie 1984), Ministerul de finanțe al Japoniei acceptă, de exemplu, ca amortizarea neimpozabilă a utilajelor în industria electronică să aibă loc în termen de cinci ani. Pe de altă parte, majoritatea firmelor au ajuns, în urma experienței practice, la concluzia că datorită uzurii morale accelerate reutilarea trebuie efectuată în maximum trei ani, chiar dacă aceasta atrage impozitarea cotelor de amortizare incluse în costuri. În intenția de a deveni mai competitivă, firma Matsushita Electric Industrial, cunoscută ca producător tradițional de aparatură electrocasnică și care în ultimul timp își dezvoltă rapid producția de microprocesoare, a decis să-și înlocuiască chiar într-un singur an liniile de fabricație a semiconductorilor. Chestionarele care au precedat analiza întreprinsă de publicația menționată relevă faptul că modernizarea foarte rapidă a bazei de producție a semiconductorilor, deși costisitoare (30 miliarde yeni, plus 2,1 miliarde yeni taxe asupra amortizării) este considerată esențială pentru restructurarea producției firmei, care intenționează să devină competitivă cu Hitachi Ltd și NEC Corporation, cei mai mari producători japonezi de echipamente de telecomunicații.

Metroul ca soluție în transportul urban

POTRIVIT unei analize prezentate de publicația **Forum du développement**, problemele complexe ale transportului urban sînt tot mai frecvent rezolvate, inclusiv în țările în curs de dezvoltare, prin construcția de rețele de metrou. În perioada antebelică în lume funcționau numai 17 rețele de metrou, majoritatea în mari aglomerări urbane din țări industrializate. Între 1954 și 1981 au fost construite și puse în funcțiune 41 de rețele de transport de acest tip, dintre care un număr însemnat în țări în curs de dezvoltare. Procesul continuă în deceniul actual, printr-o serie de proiecte aflate în studiu sau în diferite stadii de execuție, cum sînt de exemplu cele din Lagos, Abidjan, Bogota, Calcutta, Singapore și Manila. Experții Băncii Mondiale, în studii citate de publicația menționată, apreciază că metroul are în primul rînd avantaje certe din punct de vedere tehnic, ca soluție pentru transportul urban, cu toate că în majoritatea cazurilor cheltuielile de construcție sînt ridicate.

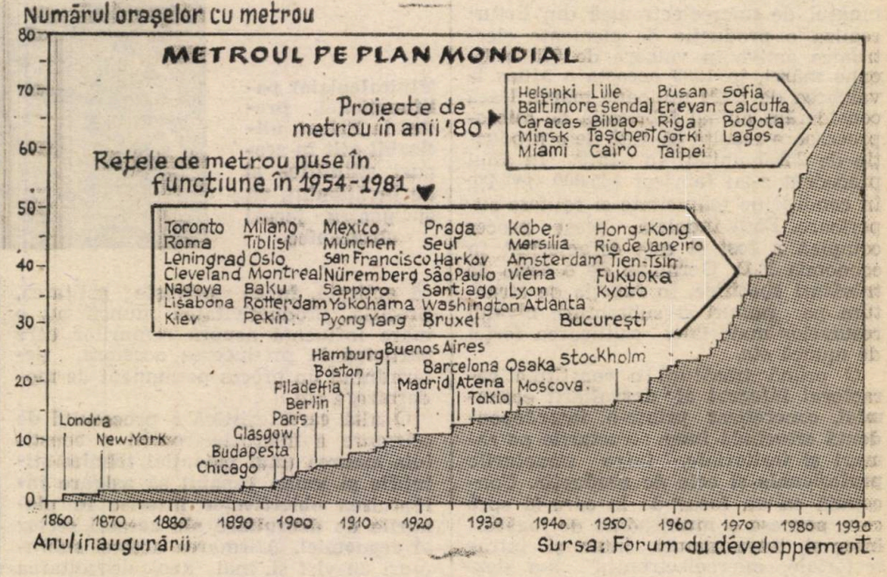

GLOSAR

Credite rotative

FORMULĂ devenită uzuală pe piața eurovalutelor, creditele cunoscute în general sub denumirea din engleză „roll-over" pot fi definite ca fiind avansuri pe termen scurt, reînnoibile, consimțite pe un termen mediu fix, cu o dobîndă variabilă.

Un element caracteristic creditelor rotative este faptul că se acordă în general pe termen mijlociu de 3—5 ani, deși sînt cunoscute cazuri depășind și 10 ani. Deși sînt consimțite astfel, pe o durată de cîțiva ani, utilizările se efectuează sub forma de avansuri pe termen scurt reînnoibile. De cele mai multe ori aceste credite sînt utilizate sub formă de avansuri pe 3—6 luni. La încheierea fiecărei perioade parțiale — a cărei durată depinde atît de posibilitățile de refinanțare a creditorilor de piața eurovalutelor cît și de nevoile debitorului — avansurile pe termen scurt din cadrul creditului rotativ sînt prelungite în mod succesiv pentru cîte o nouă perioadă scurtă, pînă ce termenul mediu stabilit inițial ajunge la scadență.

Tragerile acestor avansuri se pot prezenta sub mai multe forme. În cazul creditelor rotative destinate investițiilor, suma este adesea utilizată în întregime după o perioadă relativ scurtă. Dacă necesitățile de fonduri ale beneficiarului sînt variabile, acesta va prefera o formă de credit mai suplă, în cadrul căreia momentul și valoarea fiecărei utilizări nu sînt fixate în prealabil, dar se prevăd anumite condiții, ca obligativitatea unui preaviz de 2—5 zile sau valoarea maximă a tranșelor. Uneori se convine o formă de credit „stand by", practic o linie de credit asupra căreia debitorul poate trage oricînd pînă la concurența sumei consimțite.

Costul creditelor rotative se ajustează periodic pe baza dobînzii interbancare de pe piața eurovalutelor de la Londra („Libor") din ziua primirii avansurilor și respectiv a reînnoirii lor. După cum se știe această dobîndă diferă în raport cu condițiile pieței, moneda creditului, durata și suma operațiunii. La stabilirea dobînzii aferente unui credit rotativ se ia ca bază „Libor" la care se adaugă o marjă neschimbată ca mărime pe toată durata creditului, exceptînd cazuri expres prevăzute. Mărimea marjei depinde în mod esențial de situația financiară și de solvabilitatea debitorului ținîndu-se seama de o serie de riscuri. Costul final al creditului rotativ rezultă din adăugarea la „Libor" și marjă a mai multor comisioane între care se pot enumera : comision de emisiune, comision de garanție, comision de plasament ori de vînzare, comision de neutilizare.

Majoritatea creditelor rotative sînt acordate și utilizate în dolari S.U.A., respectiv în moneda în care se efectuează cea mai mare parte a operațiunilor de pe piața eurovalutelor. Dar, moneda în care este libelat contractul de credit poate fi diferită de aceea în care se fac utilizările, posibil a se schimba la trageri sau reînnoiri. Există numeroase variante în ce privește rambursările, care trebuie însă a fi efectuate de regulă în moneda în care a avut loc tragerea. Debitorul poate efectua fie rambursarea integrală a creditului la scadență, fie rambursarea în tranșe, la date dinainte stabilite, înscrise într-un tabel de amortizare a împrumutului.

Tehnica reînnoirii tranșelor la o dobîndă variabilă a creat o legătură între piața monetară și piața de capital internațională, permițînd adaptarea la fluctuațiile dobînzilor și oferind creditorilor posibilitatea să se refinanțeze pe parcurs, astfel încît nu mai trebuiau să dispună de la început de fonduri care să acopere întreg creditul.

Radu NEGREA

Organisme consultative

Monica Herghelegiu, Dăbuleni — Rolul Comitetului interimar, ca organ de lucru al F.M.I., și al Comitetului dezvoltării, ca organ de lucru mixt al F.M.I. și Băncii Mondiale, au fost prezentate în articolul consacrat responsabilității organismelor valutar-financiare în lupta împotriva crizei apărut în nr. 16 din 20 aprilie 1984 al revistei noastre, de aceea nu mai revenim.

Recentele reuniuni de la Washington ale acestor organisme, create în urmă cu zece ani, au fost precedate de întrunirea „Grupului celor 24" și „Grupului celor 10", care de asemenea sînt organisme cu caracter consultativ.

Grupul celor 24 referitor la problemele monetare internaționale a fost înființat în 1971 la Lima (Peru). Este organul interguvernamental al „Grupului celor 77" pentru studierea problemelor monetar-financiare internaționale, calitate în care a prezentat în repetate rînduri poziția țărilor în curs de dezvoltare în aceste probleme.

Grupul celor zece a fost creat în 1961 și cuprinde reprezentanți ai principalelor țări industrializate din lumea occidentală, semnatare ale „Aranjamentelor generale de împrumut", potrivit cărora Grupul oferă Fondului Monetar Internațional mijloace bănești pentru completarea resurselor proprii în situațiile în care echilibrul sistemului monetar internațional ar fi amenințat.

Comerț Est-Vest

Liviu Preda, Șimleu Silvaniei — În 1981 s-a înregistrat o scădere de ansamblu a volumului schimburilor Est-Vest, care s-a accentuat în 1982, datorită recesiunii din economia occidentală, sporirii încordării internaționale și mai ales nivelului ridicat al dobînzilor, care a redus posibilitățile de import ale țărilor socialiste. Astfel, exporturile occidentale către țările membre ale C.A.E.R. mai reprezentau, în 1982, 36 miliarde dolari, față de 42 miliarde în 1980. În 1982, pentru prima oară din anii '60, soldul comerțului Est-Vest a devenit excedentar în favoarea țărilor socialiste, ceea ce a contribuit la reducerea datoriei lor externe. Potrivit datelor Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, excedentul respectiv înregistrat de țările socialiste s-a ridicat în 1983, în relațiile cu ansamblul țărilor nesocialiste, la circa 6,4 miliarde dolari.

Acest rezultat reflectă și o anumită intensificare a exporturilor țărilor socialiste (cu 4% în primul semestru din 1983), condiție esențială a sporirii importurilor și reducerii în continuare a datoriei externe. Un efect pozitiv are și scăderea nivelului dobînzilor reale, ținînd seama că un procent de reducere a acestora înseamnă pentru țările socialiste o economie de circa 500 milioane de dolari pe an.

O caracteristică a comerțului Est-Vest în ultimii ani este și sporirea ponderii Uniunii Sovietice în totalul acestuia la 64% în 1982, față de 43%, în 1970. O explicație a acestei evoluții este oferită de ponderea ridicată a petrolului și produselor petroliere în exportul sovietic. O altă evoluție recentă notabilă o reprezintă urcarea Japoniei pe locul al doilea, după R.F. Germania (care deține 20 % din total), în rîndul principalilor exportatori occidentali în țările socialiste.

Cooperare între țările în curs de dezvoltare

Sever Stănciulea, Pitești — Numărul filialelor înființate de firme din țări în curs de dezvoltare (ca Argentina, Brazilia, Filipine, India, Indonezia, Mexic, Pakistan, Peru, Sri Lanka, Thailanda etc.) în alte țări în curs de dezvoltare era evaluat într-un studiu din 1982 al Biroului Internațional al Muncii (B.I.T.) la cel puțin 2000, din care jumătate în sectorul industriei prelucrătoare. Cea mai importantă caracteristică a tehnologiilor transferate prin intermediul acestor filiale este intensivitatea folosirii forței de muncă dată fiind înzestrarea mai redusă cu capital fix pe muncitor (8 500 dolari în Indonezia, de exemplu) decît în cazul filialelor unor societăți din țările industrializate (16 300 dolari). Este adevărat că la origine, cea mai mare parte a tehnologiei transferate de țările în curs de dezvoltare provine din țările dezvoltate, dar ea a suferit între timp numeroase adaptări. Ca urmare, studiul citează cazuri în care tehnologia utilizată de aceste filiale răspunde mai bine nevoilor țărilor în curs de dezvoltare, obiectivelor acestora de a-și utiliza forța de muncă, cu un capital mai redus și reducîndu-și volumul importurilor. Producția acestor filiale este în general destinată pieței interne și este de regulă foarte diversificată, de serie nu prea mare.

Un alt avantaj al filialelor la care ne referim este tendința lor de a utiliza în proporție mai mare materii prime disponibile pe plan local, nu numai în raport cu filialele firmelor din țări dezvoltate, ci chiar și cu firmele autohtone.

Studiul constată în același timp că acest gen de cooperare „Sud-Sud" nu se poate substitui cooperării cu țările dezvoltate, ci constituie mai degrabă un complement necesar al acesteia. Asigurarea unui acces mai facil la tehnologia modernă rămîne de aceea un deziderat de prim ordin al restructurării relațiilor economice Nord-Sud.

Construcții

Simion Cosma, Beiuș — Scăderea numărului și valorii contractelor privind realizarea unor proiecte de construcții în multe din țările petroliere din Orientul Mijlociu este o consecință directă a reducerii extracției și prețurilor la petrol în ultimul an. Deosebit de pronunțată este această scădere în Arabia Saudită, țară în care diminuarea încasărilor din exportul de petrol (de la 97 la 55 miliarde de dolari) a determinat reducerea cu peste 30% a fondurilor alocate pentru investiții. Reduceri importante au avut loc și în Kuweit și în alte țări din zona Golfului. Alte țări petroliere insistă pentru plata în petrol a execuției proiectelor, ceea ce în condițiile scăderii prețurilor pe piața liberă datorită supraofertei atrage deseori pierderi pentru firmele de construcții, nevoite să vîndă pe această piață.

Dintre cele mai afectate de reducerea activității de construcții în țările petroliere din Orientul Mijlociu se numără firmele de construcții din sud-estul Asiei, care pătrunseseră puternic în această zonă. Aceste firme se resimt însă și de pe urma ratei mai ridicate a inflației interne și creșterii în aceste condiții a costului forței lor de muncă (de circa 4 ori față de 1975), ca și a competitivității lor mai reduse în cazul proiectelor de o mai mare complexitate tehnologică.

Capacități de producție

Dan Dorian, Pitești — Numeroase țări capitaliste dezvoltate au continuat în 1983 să-și micșoreze capacitatea de rafinare a petrolului, datorită îngustării pieței produselor petroliere. În Franța de pildă, capacitatea de rafinare s-a redus din nou în 1983 la 118,4 mil. t anual (de la 141 mil. t în 1982), după ce în 1982 mai avusese o reducere. Dar și capacitatea redusă este folosită în prezent în proporție de numai 67% ; acest nivel ilustrează totuși o ameliorare a situației față de începutul anului trecut, cînd gradul de utilizare era de 57%.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 20 din 18 mai 1984

— Moment important în amplificarea relațiilor internaționale ale României socialiste **(Em. Stancu)** 2

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— Modificări structurale în dezvoltarea teritorială a forțelor de producție (I) **(Gavril Horja)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Calitatea produselor — în centrul preocupărilor **(Cristian Gorie** 5

— Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței (I) (dezbatere) 7

— Probleme ale amplasării culturilor de legume în condițiile autoaprovizionării teritoriale **(R. Voicu, T. Moga, G. Ovidiu)** 9

— Elemente care influențează rentabilitatea în producția de carne de pasăre **(Nicolae David, Gheorghe Frățilă, Ovidiu Grasu)** 10

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Resurse de sporire a beneficiilor **(Constantin Tița)** 11

— Căi de creștere a încasărilor din turismul internațional **(Clement Gavrilescu)** 13

— Considerații privind corelația comerț exterior—venit național **(Constantin Bărbăcioru)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Aplicarea fermă a principiilor antreprizei și acordului global în construcții-montaj **(Dan Condrea)** 17

TEORII ● IDEI

— Adaptarea la restricțiile crizei sau începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice ? **(Maria D. Popescu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Antropocentrismul gîndirii economice radicale americane contemporane **(Liviu Druguș)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Politica Partidului Comunist Român de creștere continuă a nivelului de trai al poporului **(Eliza V. Nasta)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Confruntări pe plan internațional privind subdezvoltarea și căile de eradicare a acesteia (II) **(Aurel Ghibuțiu)** 26

— Tendințe-conjuncturi 28

— R.D. Germană. Dezvoltarea microelectronicii industriale **(Corneliu Bârnea)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— An important moment for the development of the international relations of socialist Romania **(Em. Stancu)** 2

— Structural changes in the territorial development (I) **(Gavril Horja)** 3

— Focus on the quality of goods **(Cristian Gorie)** 5

— Cooperation between industrial works and efficiency goals (I) **(a debate)** 7

— Vegetable growing distribution and the territorial self-supply system **(R. Voicu, T. Moga, G. Ovidiu)** 9

— Poultry meat production : some elements of rentability **(Nicolae David, Gheorghe Frățilă, Ovidiu Grasu)** 10

— Resources for the increase of the benefit **(Constantin Tița)** 11

— Ways to increase revenues from the international tourism **(Clement Gavrilescu)** 13

— Viewpoints on the correlation : foreign trade-national revenue **(Constantin Bărbăcioru)** 15

— Firm adaptation of the principles of work by contract and global-payment system in the building construction and assembly activity **(Dan Condrea)** 17

— Adjusting to the crisis restrictions or the begining of a new cycle of global rennovation of the technological basis ? **(Maria D. Popescu)** 19

— Schools ● trends ● economists. Anthropocentrism of the american radical economic thought **(Liviu Druguș)** 22

— Confrontations at the international level on underdevelopment and the ways for its eradication (II) **(Aurel Ghibuțiu)** 26

— The German Democratic Republic. The development of the industrial microelectronics **(Corneliu Bârnea)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Важный момент в развитии международных отношений социалистической Румынии **(Эм. Станку)** 2

— Структурные изменения в территориальном развитии (I) **(Гаврил Хоржа)** 3

— Примерное выполнение плановых заданий. Качество изделий — в центр внимания **(Кристиан Горие)** 5

— Кооперирование между предприятиями и требования эффективности (I) (Обсуждение) 7

— Вопросы размещения овощных культур в условиях территориального самообеспечения **(Р. Войку, Т. Мога, О. Трасу)** 9

— Элементы, влияющие на рентабельность производства птичьего мяса **(Николае Давид, Георге Фрэцилэ, Г. Овидиу)** 10

— Ресурсы увеличения прибылей **(Константин Тица)** 11

— Пути увеличения выручки от международного туризма **(Клемент Гаврилеску)** 13

— Соображения по поводу соотношения внешняя торговля — национальный доход **(Константин Бэрбэчору)** 15

— Неуклонное применение принципов подрядного способа и бригадного подряда на строительно-монтажных работах **(Дан Кондря)** 17

— Приспособление к ограничениям кризиса или начало цикла глобального обновления технологической базы **(Мария Д. Попеску)** 19

— Школы — течения — экономисты. Антропоцентризм американского радикального экономического мышления **(Ливиу Другуш)** 22

— Столкновения в международном плане относительно слаборазвитости и путей её устранения (II) **(Аурел Гибуцу)** 26

— Г.Д.Р. Развитие промышленной микроэлектроники **(Корнелиу Бырня)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 4, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

NU UITAȚI: AVEȚI ÎNTÎLNIRE CU PRIMĂVARA!

CU CE VĂ ÎMBRĂCAȚI LA ACEASTĂ ÎNTÎLNIRE?

Specialiștii au creat... dumneavoastră doar să alegeți !...

...din magazinele comerțului de stat, ce v-ar plăcea mai mult să purtați în această primăvară ?

Poate rochii elegante din stofă, sau cu linie sport...

Poate fuste în carouri sau uni, cu cute sau grup de cute și bluze cu fir efect, sau cu aplicații de dantelă sau broderii...

Poate rochiile, fustele, bluzele romantice sau folclorice, din pînză topită, cu tighele, cu aplicații, cu broderii...

Poate confecțiile tricotate, atît de frumoase, atît de comode la purtat, atît de elegante, de practice, atît de variate ca modele și culori, cu și fără dungi, cu și fără mînecă, cu și fără volane, decoltate sau la baza gîtului, bluze, rochii, două piese...

Poate costumele bărbătești, în cele mai diverse modele — de la clasic la sport, tip blue jeans, tip safari... din stofă, din tercot, din in...

Poate pantaloni, în orice nuanță doriți, poate sacouri, cu o notă mai sobră, sau fantezi... poate cămăși din fire fine sau pînză topită...

Și să nu uităm așa-zisele accesorii, dar de cît efect : poșetele, mănușile, cordoanele, pălăriile, cravatele...

Creatorii de modă, fabricile de confecții și tricotaje, au creat pentru dv. cu competență, cu imaginație, cu gust, cu plăcere.

Magazinele comerțului de stat vi le pun la dispoziție.

De ales, însă, alegeți dumneavoastră !

MINI MODA '84
pentru joacă, aer, soare, sport!

1984 MAJ 29

Copiii nu sînt indiferenți la modă ! Dimpotrivă. Ei preferă instinctiv ceea ce este lejer, funcțional, estetic, modern.

Iată de ce moda acestei veri le va fi pe plac.

Este moda țesăturilor și tricoturilor.

Linia clasică se alătură liniei sport, care dă un plus de confort și eleganță în mișcare.

Cumpărați copiilor ultimele creații ale MINI MODEI '84

- SALOPETE, îmbrăcăminte ce se recomandă în acest sezon, cu tighele, aplicații, capse, fermoare ;
- PANTALONI strînși pe gleznă cu elastic sau manșetă, în linie dreaptă cu pliuri, lungi sau scurți, în diverse variante coloristice ;
- BLUZE DE VÎNT tip „geacă" susținute cu elastic în talie sau mai jos de talie, cu fermoare sau capse ;
- ROCHIȚE din materiale ușoare, vaporoase, cu bogate aplicații și broderii florale sau personaje de basm, cu dantele și volane ;
- TRICOURI, BLUZE, MAIOURI în dungi, imprimate sau uni ;
- PULOVERE ȘI JACHETE tricotate în tonuri vii și într-o mare diversitate de modele ;
- PANTOFI, SĂNDĂLUȚE, ÎNCĂLȚĂMINTE DE PLAJĂ confecționate din materiale textile sau înlocuitori de piele. Comode, flexibile, igienice.

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII (1–30 iunie) este un bun prilej pentru a oferi copiilor ultimele creații ale MINI MODEI prezentate în magazinele comerțului de stat.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646 04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

O CERINTĂ PRIORITARĂ

GOSPODARIREA EFICIENTĂ A FONDURILOR

Numărul 21 ● Vineri 25 mai 1984

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, într-o atmosferă de puternică angajare

Plenara Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor

Puternic mobilizați de îndemnurile și aprecierile cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, participanții au exprimat voința tuturor oamenilor muncii din agricultură de a-și aduce contribuția la progresul economic și social al țării

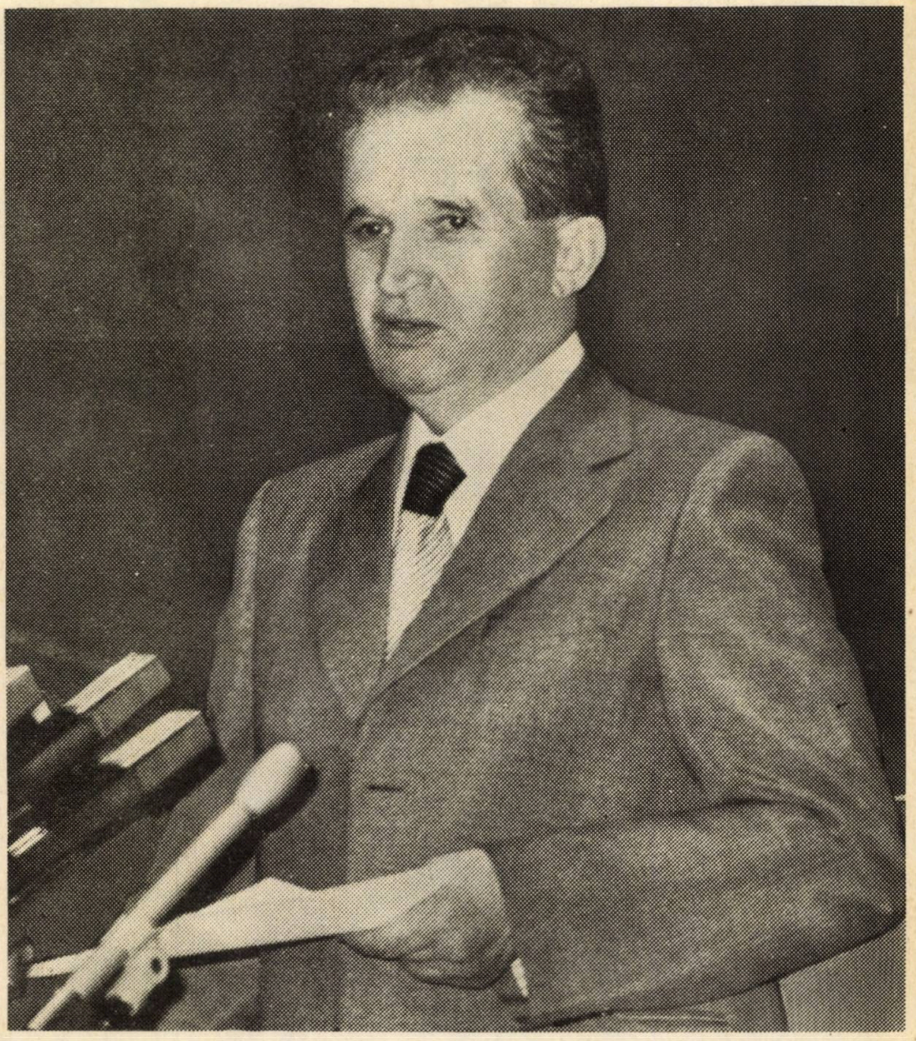

LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU,

expresie a dorinței reciproce de a dezvolta relațiile de colaborare dintre România și Togo,

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A PREȘEDINTELUI REPUBLICII TOGOLEZE, GENERAL GNASSINGBE EYADEMA

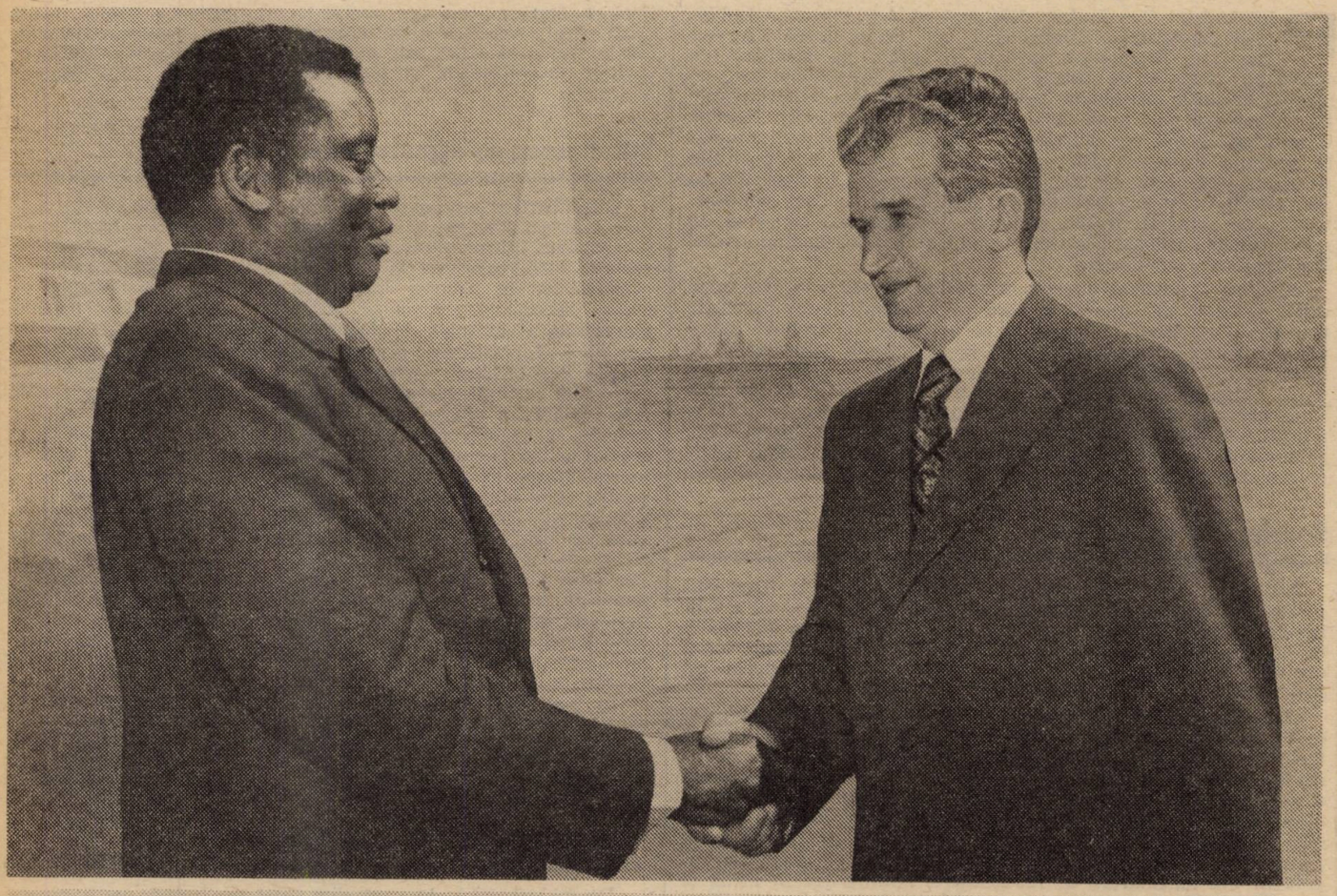

„Este necesar să se asigure o bună organizare a muncii, o ordine și disciplină desăvîrșite. Rolul hotărîtor în obținerea unor recolte bogate îl au oamenii, specialiștii, țăranii, cooperatorii, toți lucrătorii din agricultură".

NICOLAE CEAUȘESCU

Ridicarea pe o treaptă superioară a întregii activități din agricultură

PLENARA Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor care și-a desfășurat lucrările în plen, pe sectoare de activitate și grupe de județe în zilele de 18—19 mai a.c. se înscrie în suita întîlnirilor permanente, rodnice și nemijlocite pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le are cu cadrele de conducere și oamenii muncii în vederea stabilirii căilor și măsurilor celor mai potrivite pentru soluționarea problemelor care se ridică în îndeplinirea planului în acest an, precum și a orientărilor de bază și obiectivelor de acționat pentru dezvoltarea economică continuă, în concordanță cu hotărîrile Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului.

Plenara a analizat cu responsabilitate și exigență, în spirit critic și autocritic, modul în care s-a acționat în campania de primăvară, precum și măsurile și acțiunile ce trebuie întreprinse pentru executarea la timp și de calitate a lucrărilor de întreținere, pregătirea și buna desfășurare a campaniei de vară, îndeplinirea integrală a prevederilor programelor speciale privind sporirea producției vegetale și animale, atît în unitățile agricole de stat și cooperatiste, cît și în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori, ale producătorilor particulari, pentru obținerea unor producții agricole record în 1984.

Bazele unor recolte mari

ÎN SPIRITUL orientărilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la consfătuirile de lucru de la C.C. al P.C.R. (decembrie 1983) și de la Sinaia (ianuarie 1984) pe probleme de agricultură, s-a analizat munca depusă pentru asigurarea condițiilor necesare obținerii unor producții agricole cît mai mari.

În această primăvară, lucrările s-au desfășurat la timp și în bune condiții. Deși condițiile mai dificile (îndeosebi timpul rece) au determinat declanșarea însămînțărilor cu aproape două săptămîni întîrziere, iar lucrările au fost întrerupte din cauza precipitațiilor căzute în toate zonele țării, totuși semănatul s-a încheiat într-un timp relativ scurt, datorită măsurilor luate de către organele și organizațiile de partid, care au mobilizat conducerile unităților agricole, specialiștii și lucrătorii din agricultură la recuperarea rămînerilor în urmă și executarea însămînțărilor de bună calitate. Pe baza indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, de a realiza semănatul tuturor culturilor într-o epocă unică au fost luate măsuri de intensificare a ritmului însămînțărilor, prin mobilizarea totală a forței de muncă și folosirea cu randament maxim a mijloacelor mecanice existente. În județele în care s-a folosit eficient baza tehnico-materială, s-a muncit organizat și cu răspundere, s-au obținut rezultate bune, ceea ce demonstrează din plin potențialul ridicat al agriculturii noastre socialiste, capacitatea de a realiza lucrări de bună calitate chiar și în condiții climatice mai puțin favorabile.

Pentru a se asigura realizarea unor culturi corespunzătoare, a densității prevăzute, în toate unitățile s-a făcut recepția calitativă a suprafețelor însămînțate, s-au completat golurile și, eventual, greșurile, s-a executat toaleta solelor și îndeosebi s-a verificat modul de folosire a terenurilor arabile și s-a eliminat excesul de umiditate.

La plenară s-a subliniat că, cu toate rezultatele obținute, s-au manifestat și unele lipsuri în organizarea activității, care au determinat folosirea necorespunzătoare a timpului bun de lucru, întîrziind lucrările în unele unități. Au fost lipsuri și în ceea ce privește asigurarea la timp și în cantități corespunzătoare a semințelor la unele culturi (năut, cicoare și în pentru ulei), ceea ce a determinat nerealizarea planului în structura prevăzută. Au mai rămas de însămînțat aproape 200 mii hectare după culturi de toamnă compromise în cursul iernii, după plante furajere și pe terenuri cu exces temporar de umiditate, din care cauză este necesar ca în următoarele zile să se încheie însămînțările și plantările de legume pe ultimele suprafețe.

Întreținerea corespunzătoare a culturilor

CULTURILE semănate în primăvară au o răsărire bună, o densitate satisfăcătoare, dar umiditatea și căldura favorizează și creșterea buruienilor. De aceea, hotărîtor pentru nivelul recoltei este realizarea la timp, cu cea mai mare exigență și răspundere, a tuturor lucrărilor de întreținere. Tocmai de aceea, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a subliniat că **„în orice condiții — fie că erbicidăm sau nu — la culturile prășitoare trebuie obligatoriu să facem prașila. Se știe bine — și practica a demonstrat-o — că o prașilă este egală cu o ploaie bună, iar în condițiile irigațiilor o prașilă este egală cu o udare bună."** La toate culturile prășitoare este necesar să se efectueze cel puțin 3 prașile. Se impune să se acționeze cu fermitate pentru antrenarea locuitorilor satelor la executarea prașilelor ori de cîte ori este nevoie, precum și pentru mai buna organizare a muncii în acord global, prin permanentizarea formațiilor complexe de mecanizatori și cooperatori, care să poarte răspunderea pentru calitatea lucrărilor efectuate și menținerea densităților prevăzute în tehnologii. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, consiliile populare și organele agricole trebuie să stabilească pe zone perioada optimă pentru efectuarea fiecărei prașile și a celorlalte lucrări de întreținere a culturilor și să ia măsuri pentru participarea activă a întregii țărănimi, a tuturor locuitorilor satului la aceste lucrări.

În pomicultură și viticultură, atenția prioritară trebuie acordată lucrărilor de protecție a plantelor, concomitent cu aplicarea măsurilor de refacere a plantațiilor afectate de înghețurile tîrzii de primăvară, precum și pentru înfăptuirea programului de culturi intercalate în plantațiile de vii și pomi.

Campania de vară — pregătită exemplar

ÎN CAMPANIA de vară din acest an trebuie cultivate 3,4 milioane hectare de păioase și alte culturi, de eliberat terenul de paie de pe mai mult de 3 milioane hectare, de arat, pregătit teren și semănat culturi duble pe aproape 2 milioane hectare și de efectuat arături de vară pe mai mult de 1,4 milioane hectare. Pentru executarea lucrărilor sînt asigurate aproape 110 mii tractoare, 47 mii combine în echivalent C12, peste 20 mii prese de balotat, aproape 50 mii pluguri pentru arat și alte mașini și utilaje agricole, care vor permite să se execute recoltatul orzului și orzoaicei în 4 zile, grîului în 6—10 zile, rapiței pentru ulei în 2—3 zile, inului pentru ulei în 3—5 zile, mazărei în 8 zile, iar eliberatul terenului de paie în 4 zile la orz și 11—13 zile la grîu. Aratul și însămînțatul culturilor duble se vor face în maximum 48 de ore după recoltarea culturii premergătoare.

În timpul scurt care a mai rămas pînă la seceriș, este necesar să se încheie reparațiile și revizuirea tuturor utilajelor, să se efectueze în mod obligatoriu probele de funcționare a tuturor combinelor înainte de intrarea în cîmp. Cu maximă exigență se vor efectua operațiile de etanșeizare a combinelor și mijloacelor de transport, asigurarea și pregătirea spațiilor de depozitare, instruirea întregului personal care va participa în campania de recoltare.

Un loc important în cadrul dezbaterilor l-a ocupat problema reducerii pierderilor la recoltare. Anul trecut, aceste pier-

deri au ajuns în unele unități pînă la 300 kg/ha, datorită lipsei de răspundere manifestată la repararea, reglarea și etanșeizarea combinelor, neasigurării asistenței tehnice pentru remedierea operativă a defecțiunilor etc. Așa cum a arătat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o pierdere de 300 kg/ha înseamnă aproape întreaga cantitate de cereale pentru asigurarea hranei a circa 25—30% din populație. Trăgînd învățăminte din aceste neajunsuri, se impun măsuri deosebite ca în acest an să se acționeze cu toată răspunderea pentru organizarea exemplară a muncii, constituirea de echipe speciale, dotate corespunzător, care să asigure întreținerea mijloacelor mecanice, menținerea lor permanentă în stare de funcționare. În același timp, va trebui să fie controlat permanent stadiul de coacere a lanurilor, astfel încît să nu se depășească timpul optim. Întreaga activitate se va organiza în formații complexe, care vor efectua în flux continuu recoltarea, transportul producției și însămînțarea culturilor duble. Concomitent cu recoltarea mecanică, se va organiza secerișul manual pe suprafețele unde plantele sînt căzute. Întreaga producție se va transporta direct de la combină la locul de depozitare, fiind interzisă rămînerea în cîmp a recoltelor.

O atenție deosebită se va acorda recoltării loturilor semincere, deoarece de calitatea semințelor depinde nivelul recoltelor viitoare. Pe baza programului aprobat, fiecare unitate agricolă are obligația să-și asigure cantitatea de sămînță necesară pentru nevoile proprii, precum și rezerva stabilită de semințe din categorii biologice superioare.

Concomitent cu desfășurarea lucrărilor de recoltare a cerealelor, va trebui să se acționeze, în continuare, pentru aplicarea udărilor la culturile amplasate pe terenuri amenajate pentru irigat și pentru recoltarea, în cele mai bune condiții, a furajelor, mazării, cartofilor, legumelor și fructelor, în care scop este necesar să se utilizeze, la întreaga capacitate, mijloacele mecanice și forța de muncă necesare.

În acest an, într-o perioadă scurtă de timp, trebuie să fie însămînțate 2 milioane hectare culturi duble de porumb, legume, cartofi, floarea-soarelui, soia, fasole, in și cînepă fibră și plante de nutreț.

În zootehnie, rezultate bune dar și neîmpliniri

PLENARA Consiliului Național al Agriculturii a analizat cu exigență, fermitate și angajare deplină modul în care se înfăptuiesc programul național și programele județene, privind dezvoltarea creșterii animalelor, subliniind atît rezultatele bune, cît și neajunsurile din acest domeniu. În primele patru luni ale acestui an, efectivele de bovine, ovine și porcine sînt mai mari, atît față de aceeași perioadă a anului trecut, cît și față de recensămîntul de la 1 februarie 1984. Creșteri mai mari de efective se înregistrează la întreprinderile agricole de stat în județele Alba, Bacău, Timiș, Bistrița-Năsăud și Cluj, și la cooperativele agricole de producție din județele Suceava, Prahova, Harghita, Covasna și Bacău. La gospodăriile populației, pe primul trimestru din acest an, față de aceeași perioadă a anului trecut, au obținut rezultate bune județele : Suceava, Cluj, Prahova, Dîmbovița, Mehedinți și altele. Și în ce privește producția animală s-au obținut unele creșteri la lapte, ouă și carne, precum și la livrările la fondul de stat. Deși pe total țară s-au înregistrat unele progrese, totuși, datorită unei insuficiente preocupări pentru îmbunătățirea reproducției, prevenirii pierderilor prin mortalități și tăieri în situații deosebite, introducerii ordinii și disciplinei în respectarea legislației cu privire la înregistrarea, circulația, vînzarea și tăierea animalelor, planul nu a fost realizat în totalitate la unele specii și, în consecință, livrările de produse au fost mai mici decît prevederile. În perioada imediat următoare, se vor întreprinde măsuri pentru intensificarea montelor la toate speciile, asigurarea integrală a numărului de reproducători, înființarea de noi stațiuni comunale și puncte sătești de montă naturală. Îmbunătățirea radicală a stării de sănătate a efectivelor de animale, reducerea morbidității și mortalității, precum și a tăierilor în situații deosebite vor constitui, în continuare, principalele preocupări în activitatea ce se desfășoară în zootehnie. Se impun a fi luate măsuri drastice în vederea respectării regulilor de profilaxie generală, de aplicare a programelor săptămînale de igienizare a fermelor și de aplicarea tratamentelor adecvate.

Pentru sporirea producției de lapte de vacă și de oaie vor fi luate măsuri pentru o furajare abundentă a animalelor ce se mulg, folosindu-se pășunile naturale și cultivate, precum și alte resurse furajere, urmărindu-se temeinic activitățile de producție și reproducție în taberele de vară, a căror organizare trebuie să se încheie pînă la 31 mai 1984. Un rol deosebit se acordă extinderii sectoarelor de reproducție în complexele de porci, urmînd ca îngrășarea să se realizeze în spații amenajate ca sisteme gospodărești. Creșterea cantității de carne poate fi realizată prin tăierea animalelor la o greutate mai mare (400 kg la bovine, 32 kg la ovine și 105 kg la porcine), în care scop se vor amenaja spații suplimentare de îngrășare și se vor folosi pășunile naturale și cultivate, precum și sub produsele din producția vegetală și din industria alimentară.

La plenară s-a subliniat că în 1983 au fost obținute unele îmbunătățiri în direcția furajării animalelor, atît prin creșterea cantităților de nutreturi de volum asigurate, cît și prin folosirea pe scară mai largă a unor metode și procedee de ridicare a valorii nutritive a furajelor. Cu toate acestea, continuă să se aplice tehnologii de furajare costisitoare, cu rețete în care se prevăd furaje și adaosuri furajere din import, în timp ce producțiile de leguminoase perene, de alte plante valoroase (bogate în proteină, vitamine și săruri minerale) sînt cu totul necorespunzătoare. Deși au fost recomandate o serie cu metode eficiente în sporirea valorii nutritive a furajelor (drojdurea ciocălăilor, producerea protamidului, urocelului, amonizarea paielor și altele), cu excepția județului Olt și a altor cîtorva județe (Iași, Teleorman, Suceava) s-a acționat greoi sau deloc în această direcție. Atenție sporită se va acorda punerii mai depline în valoare a pajiștilor naturale și utilizării celor 3 milioane de hectare de păduri pășunabile.

Valorificarea rezervelor gospodăriilor populației

PARTICIPANȚII la lucrările plenarei au arătat că, în perioada care a trecut de la adoptarea Programului unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori și în gospodăriile țăranilor individuali, s-a acționat cu hotărîre pentru asigurarea unei mai puternice baze materiale, stimularea interesului, priceperii și spiritului gospodăresc necesare îndeplinirii sarcinilor de sporire a producției agricole.

Creșterea gradului de mecanizare la principalele lucrări este asigurat de cele 16 stațiuni și 126 secții de mecanizare, care dispun de aproximativ 2 400 tractoare. Pentru efectuarea lucrărilor manuale și cu tracțiune animală s-au pus la dispoziția populației, prin unitățile de desfacere, pluguri universale, pluguri pentru vii, pluguri reversibile, cuțite și brăzdare de plug și alte utilaje și unelte agricole. S-au asigurat, de asemenea, gospodăriilor populației peste 16 000 tone semințe din soiuri și hibrizi cu valoare biologică ridicată, potrivit planului de cultură stabilit și solicitărilor de semințe ale producătorilor. Membrii cooperatori și producătorii particulari au primit butași și puieți din soiuri de mare productivitate și asistență tehnică necesare în executarea plantărilor de vii, pomi și arbuști fructiferi. Numai în primele patru luni din acest an s-au vîndut gospodăriilor populației 11,4 milioane pui de o zi (29% din planul anual), 22 milioane ouă pentru incubație (cu 6 milioane mai mult decît în aceeași perioadă a anului trecut), precum și 180 mii purcei, reprezentînd 18% din planul anual.

În conformitate cu necesitățile schimbului echitabil de produse între sat și oraș, țărănimea a răspuns chemării de a contribui în mai mare măsură la buna aprovizionare a populației și satisfacerea altor nevoi ale economiei naționale.

Cunoscînd marile rezerve de sporire a producției agricole care există, Plenara Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor a adresat țăranilor cooperatori, producătorilor particulari din zonele și localitățile necooperativizate, tuturor oamenilor muncii de la sate chemarea de a pune mai bine în valoare potențialul productiv al fiecărei gospodării, înfăptuind neabătut planurile de cultură și de creștere a animalelor, să folosească cu înalt spirit gospodăresc fiecare palmă de pămînt, să crească cît mai multe animale și păsări, să valorifice prin sistemul de contractări și achiziții cantități sporite de produse agroalimentare, contribuind astfel într-o mai mare măsură la constituirea fondului central de produse agricole al statului, la înfăptuirea programelor de autoconducere și autoaprovizionare teritorială.

Ovidiu POPESCU

23 AUGUST 40 1944 1984

Canalul Dunăre–Marea Neagră — o impunătoare construcție a socialismului

Vasile BULUCEA
ministrul transporturilor și telecomunicațiilor

ARTERELE de transport ale României socialiste se îmbogățesc cu o nouă magistrală, CANALUL DUNĂRE-MAREA NEAGRĂ, care brăzdează, asemenea unui brîu albastru, mijlocul Dobrogei. Prin deosebita ei însemnătate economică și socială, ca și prin multiplele funcționalități, noua cale de navigație trasată pe harta țării depășește însă cu mult importanța unei simple căi de transport.

Monumentala operă de artă inginerească **se înscrie** — datorită amplorii și complexității lucrărilor, uriașului potențial uman și tehnic angrenat — **drept cea mai grandioasă construcție realizată pînă acum în România.** Ea va dăinui peste veacuri ca o grăitoare mărturie a talentului și hărniciei poporului român, a capacității de efort și a vocației sale creatoare, admirabil puse în valoare de eminentul patriot și revoluționar tovarășul Nicolae Ceaușescu care, muncind de aproape două decenii în fruntea partidului și statului, conduce cu inegalabilă dăruire și înțelepciune destinele națiunii noastre socialiste. Numele glorios al ctitorului României socialiste moderne este încrustat, la locul de onoare, și pe frontispiciul măreței construcții înfăptuite între Dunăre și Mare. Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, plenara din iunie 1973 a Comitetului Central al Partidului Comunist Român a adoptat hotărîrea realizării acestei străvechi năzuințe : scurtarea drumului Dunării spre Mare.

■

ISTORIA ne aduce, încă din vechime, mărturii despre o asemenea idee. Mai întîi grecii, interesați în dezvoltarea comerțului pe apă, și apoi, romanii, după cucerirea Daciei, au cercetat posibilitatea apropierii Dunărea de Pontus Euxinus. Atras de bogățiile țărilor românești, imperiul otoman a întreprins, la rîndu-i, prin intermediul unor specialiști ai vremii, studii pentru o asemenea lucrare. Nici marile puteri occidentale n-au trecut cu vederea avantajele unei căi navigabile mai scurte spre Marea Neagră. Cele dintîi proiecte de construcție a canalului aparțin însă unor români : Ion Ionescu de la Brad, în 1850, și inginerul Jean Stoenescu-Dunăre, în 1927, au conceput planurile amenajării, pentru navigație, a văii Carasu, Jean Stoenescu-Dunăre propunînd și traseul Cernavodă-Medgidia-Valul lui Traian-Constanța. După eliberarea patriei, prin anii '50, s-a încercat construcția canalului, realizîndu-se unele excavații (folosite apoi pentru amenajarea sistemului de irigații din Dobrogea), dar după cîțiva ani lucrările au fost sistate, ele depășind posibilitățile de atunci ale economiei naționale.

Puternicul avînt pe care întreaga economie națională l-a cunoscut după istoricul Congres al IX-lea al Partidului Comunist Român a însemnat creșterea impresionantă a capacității industriei, științei și tehnicii românești de a rezolva cu deplin succes cerințele ridicate de noua perioadă de dezvoltare a țării, etapa construcției societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Cu admirabila sa capacitate de sinteză și decizie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că stadiul de dezvoltare al economiei noastre permite înfăptuirea cu succes a unei asemenea lucrări de nemaiîntîlnite proporții. Sub directa sa conducere și îndrumare au fost elaborate atît proiectul general, de ansamblu, cît și proiectele de detaliu ale fiecărui obiectiv în parte. În gîndirea sa vizionară, conducătorul partidului și statului nostru a conceput Canalul nu doar ca o simplă cale de navigație, ci ca un amplu complex cu funcționalități multiple, astfel încît uriașul efort la care a fost chemat poporul nostru să se materializeze în foloase vizînd cele mai diverse domenii de ordin economic și social.

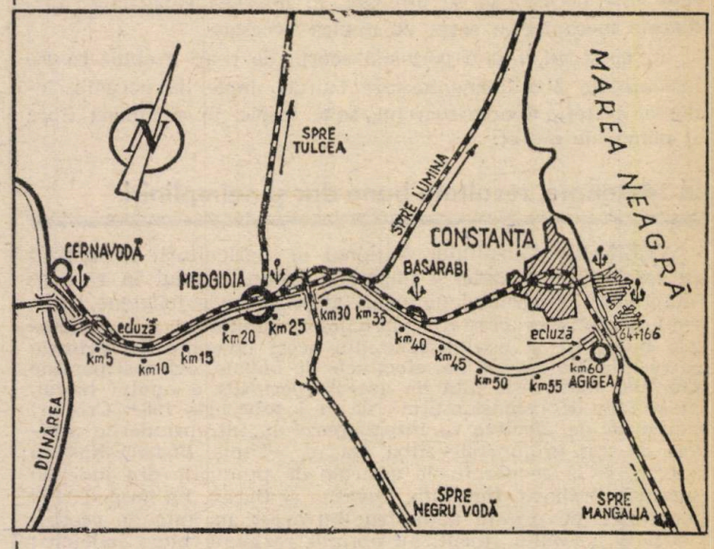

Construcția de bază este, fără îndoială, canalul navigabil în lungime totală de 64,2 km, începînd cu kilometrul 0+00, la Cernavodă și terminînd cu kilometrul 64+200, la Agigea, avînd o adîncime de 7 metri și o lățime, măsurată la nivelul chilei navei de 90 metri. Ambele capete, la Cernavodă și Agigea, sînt prevăzute cu cîte o ecluză, fiecare cu un sas de 310 metri lungime și 25 metri lățime, în care convoaiele de nave sînt ridicate la nivelul apei canalului sau coborîte, la nivelurile apelor Dunării ori celor ale Mării, în funcție de direcția în care circulă aceste convoaie. Ecluzele dispun, atît în amonte cît și în aval, de avanporturi de așteptare.

Noua arteră de navigație se încadrează armonios în alte importante construcții împreună cu care alcătuiește acest impresionant complex. Din el fac parte : noile poduri dunărene feroviare și rutiere ; primul tronson al viitoarei autostrăzi care va lega Capitala țării de Litoralul Mării Negre și care, pe teritoriul dobrogean, va însoți o bună distanță canalul ; noul port Cernavodă, care prin darea în folosință a Canalului devine port

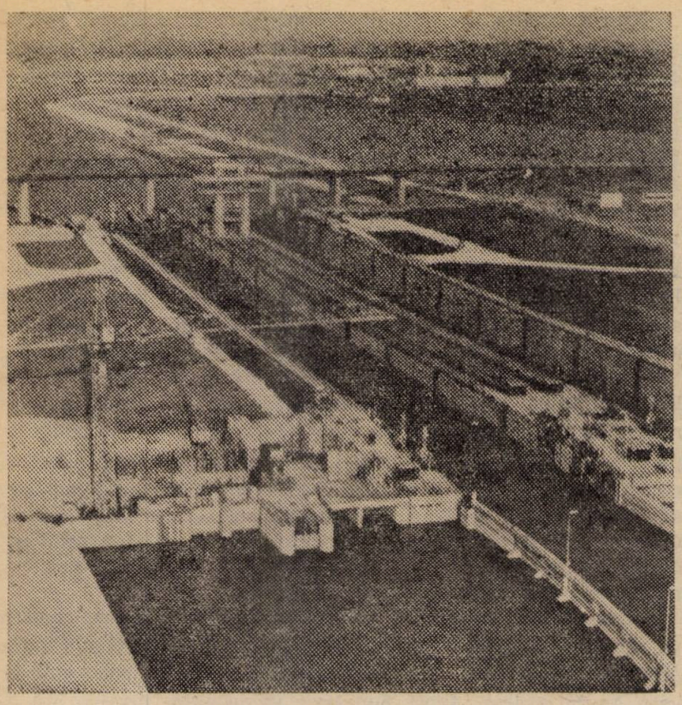

Vedere panoramică a ecluzei Agigea

la Marea Neagră ; porturile Medgidia și Basarabi, nou create prin construcția canalului, precum și marele port Constanța-Sud. Tot din acest complex fac parte stațiile de irigare precum și instalațiile menite să asigure buna gospodărire a apelor din bazinul hidrografic al Canalului.

■

REALIZAREA Canalului a comportat lucrări de amploare nemaicunoscută pînă în prezent în țara noastră. S-au realizat excavații în volum de peste 300 milioane metri cubi de pămînt și rocă, o parte dintre ele efectuate în așa-zisa zonă „de creastă", la o adîncime de pînă la 70 metri. O parte din aceste excavații au fost și sînt folosite la construcția platformelor și digurilor de larg ale portului Constanța-Sud, cîștigîndu-se astfel 700 hectare de teren în mare. Au fost puse în operă circa 4,2 milioane metri cubi de betoane, folosite la ecluze, poduri, consolidări de taluze și la cei aproape 46 km ziduri de sprijin, precum și 24 345 tone confecții metalice și echipamente montate. Construcția Canalului a necesitat, de asemenea, importante lucrări pentru corectarea traseelor de cale ferată și drumurilor din zonă, precum și construcția de noi poduri. S-au executat astfel peste 150 km de drumuri și traversări, precum și circa 80 km de linii de cale ferată, în principal în zona Cernavodă. Din cele 36 poduri executate în cadrul lucrărilor canalului, 11 poduri de cale ferată și rutiere au lungimi mari, unele din ele cu deschideri de pînă la 162 de metri și sînt adevărate lucrări de artă. Printre acestea se remarcă podul feroviar și rutier de la Cernavodă, peste ecluză, în lungime totală de 571 metri, podul rutier de la Medgidia, cu o lungime totală de 689 metri și cu o deschidere peste canal de 131 metri, podul feroviar din aceeași localitate, în lungime de 292 metri, podul de cale ferată de la Nazarcea, în lungime de 141 metri, podul rutier de la Basarabi, în lungime de 225 metri, podul rutier de la Agigea, cu patru benzi de circulație încadrat în șoseaua Constanța-Mangalia, în lungime de 266 metri și cu o deschidere centrală de 162 metri, precum și podul feroviar de la Agigea, peste portul de așteptare aval de ecluză, în lungime de 358 metri.

Realizarea acestei monumentale opere de artă inginerească a însemnat un serios examen pentru știința și tehnica românească, pentru specialiști, pentru uzinele și întreprinderile care au participat la construcția diferitelor ansamble și instalații, pentru constructori. Examenul a fost trecut cu succes, multe dintre lucrările și instalațiile incluse în ecluze și celelalte

Canalul Dunăre–Marea Neagră

● **Lungime : 64,2 km ; lățime : 90 m (la nivelul chilei navei) ; adîncime : 7 m.**

● **Canalul scurtează cu circa 400 km actualul traseu Cernavodă-Constanța, ceea ce va permite realizarea unor importante economii de energie și combustibil.**

● **Volumul de trafic pe care îl va putea prelua anual noua magistrală este de cca 75 milioane tone mărfuri.**

● **Pe canal pot circula remorchere cu 6 barje de pînă la 3 000 t fiecare, ca și nave fluviale — maritime de pînă la 5 mii tdw. Pescajul admis este de pînă la 5,5 m, iar viteza de 8—9 km/oră.**

● **Canalul prezintă o importanță deosebită și pentru buna gospodărire a apelor din bazinul său hidrografic. Prin intermediul stațiilor de pompare de la Cernavodă s-au creat condiții pentru a furniza apă pentru irigații în agricultură și alte folosințe.**

● **Pentru buna derulare a activității de transport pe canal se află în plină construcție 4 porturi :**

— Constanța-Sud, cel mai mare port, care va asigura preluarea mărfurilor din și spre Marea Neagră ;

— Cernavodă, avînd un volum de trafic de 1 milion tone mărfuri pe an, cu posibilități de dezvoltare pînă la 7 milioane tone pe an ;

— Medgidia, cu un volum de trafic de 11,5 milioane tone mărfuri pe an ;

— Basarabi, cu un volum de trafic de circa 1 milion tone mărfuri pe an și cu un șantier naval pentru întreținerea flotei tehnice a canalului.

● **Construcția canalului a necesitat realizarea a peste 150 km drumuri și traversări, 80 km linii de cale ferată, precum și a 36 poduri, din care 11 de cale ferată și rutiere mari.**

obiective ale canalului, precum și multe dintre soluțiile adoptate avînd caracterul de unicat tehnic nu numai în țară dar și pe plan mondial. Ca o remarcă, trebuie să arătăm că amploarea și complexitatea lucrărilor de la Canalul Dunăre-Marea Neagră întrece pe cele de la construcții similare cunoscute.

Responsabilitatea de proiectant și antreprenor general al Canalului Dunăre-Marea Neagră a fost încredințată Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, care a mobilizat pe aceste șantiere importante forțe umane și tehnice. O importantă contribuție au avut-o Centrala de transporturi auto, care a organizat și asigurat transportul materialului excavat și betoanelor, întreprinderile industriale de transporturi și telecomunicații, regionalele de cale ferată. Practic, însă, la construcția sa a participat întreaga țară. Un aport deosebit de însemnat l-au avut brigadierii de pe Șantierul Național al Tineretului precum și militari ai forțelor armate, eroicul tineret revoluționar, fie că purta uniforma albastră a brigadierilor sau uniforma militară, înscriind adevărate pagini de vitejie și devotament, de abnegație, dovedindu-se la înălțimea încrederii acordate de partid.

Instalațiile și echipamentele complexe încorporate în canal și anexele sale sînt rodul gîndirii inginerești a specialiștilor din aproape 40 de institute de proiectare și cercetare din toate sectoarele industriei, precum și al producției de înaltă precizie a peste 100 de fabrici și uzine.

Participarea lor a făcut ca, așa cum am menționat mai înainte, multe dintre instalațiile și echipamentele canalului să

Podul cu cabluri de la Agigea

aibă caracter de unicat. Bunăoară, podurile care traversează albia canalului ; fiecare dintre ele constituie un unicat, fiind realizat după soluții dintre cele mai ingenioase, potrivit funcționalității sale. Podul mixt de cale ferată și rutier de la Cernavodă, de pildă, a fost realizat prin tragerea, pe poziție, a tablierului metalic. Podul rutier de la Agigea nu are — în zona sa centrală cu cea mai mare deschidere dintre toate podurile construite la această lucrare — nici un punct de sprijin, susținerea sa fiind realizată prin cabluri din oțel prinse de un pilon înalt de 83 de metri. Canalul este, de asemenea, dotat cu cele mai moderne instalații de navigație, asigurînd dirijarea ei centralizată prin sistemul dispecer. Aparatura a fost concepută și furnizată de industria noastră electronică și electrotehnică. Dispeceratul de navigație ține permanent legătura, prin radio, cu toate convoaiele de nave aflate pe șenal, cunoscînd permanent poziția și viteza lor, precum și toate eventualele probleme ce se pot ivi.

■

CANALUL Dunăre-Marea Neagră — titlu generic prin care înțelegem, de fapt, întregul complex hidroenergetic și de transport realizat sau în curs de realizare pe terenul Dobrogei, între Dunăre și Marea Neagră — prezintă pentru țara noastră o deosebită însemnătate economică și socială.

Pentru navigație, el înseamnă scurtarea drumului pe apă, dintre portul Constanța și portul Cernavodă, cu circa 400 de kilometri, ceea ce reprezintă o însemnată reducere a distanței și duratei de transport, cu implicații directe în reducerea consumurilor de combustibil. Canalul este astfel construit încît pe el să poată naviga nave maritime de pînă la 5 000 tdw, precum și convoaie de cîte șase barje de pînă la 3 000 tone fiecare. Circulația este asigurată concomitent în ambele sensuri. Canalul putînd prelua, anual, un trafic de circa 75 milioane tone de mărfuri. Raportată această cantitate la economiile realizate prin scurtarea duratei și distanței de transport avantajele economice sînt evidente.

Prin existența noii căi navigabile care traversează Dobrogea, cale de transport ieftină și foarte accesibilă, se creează condiții suplimentare pentru dezvoltarea regiunii, a tuturor localităților din zonă. Canalul „udă" astfel următoarele localități : Cernavodă, Saligny, Făclia, Mircea Vodă, Satu Nou Medgidia, Castelu, Poarta Albă, Basarabi, Straja, Cumpăna și Agigea. Încă de pe acum, în viața economică și socială a acestora se simte o evidentă ascensiune. Cernavodă, de pildă, devine unul dintre importantele porturi ale țării avînd posibilități de dezvoltare care să asigure un trafic de pînă la 7 milioane tone de mărfuri pe an. Un alt important port, al cărui stadiu de construcție este în prezent avansat, este Medgidia produsele fabricii de ciment de aici precum și a celorlalte întreprinderi industriale putînd fi preluate pe calea apei. La Basarabi se construiesc, de asemenea, un port și un șantier naval pentru întreținerea navelor tehnice folosite la navigația pe canal. Portul Constanța-Sud, din dreptul localității Agigea, constituind de fapt și poarta de intrare pe canal, dinspre Mare, este, de departe, cea mai impozantă construcție din cadrul Canalului. El va putea opera nave de mare tonaj și, prin capacitatea sa de trafic se va situa, în stadiul final al lucrărilor, printre marile porturi maritime europene.

Însemnătatea economică a Canalului Dunăre-Marea Neagră va crește și mai mult prin construcția noului său braț Poarta Albă-Midia-Năvodari, ale căror lucrări au fost declanșate în vara anului trecut. Acest nou braț va asigura, printre altele transportul direct, pe calea apei, a materiei prime necesare fabricii de ciment din Medgidia, precum și a produselor Combinatului chimic de la Năvodari.

Canalul prezintă o importanță deosebită și pentru buna gospodărire a apelor din bazinul său hidrografic, putînd prelua întregul surplus de apă provenit din ploi sau topirea zăpezilor. În felul acesta agricultura va fi scutită de importante cheltuieli și consumuri de energie pentru înlăturarea băltirilor. În plus, el este înzestrat cu aparatură și instalații speciale, de înaltă tehnicitate, care verifică permanent calitatea apei din albia sa, astfel încît Canalul Dunăre-Marea Neagră să fie și o sursă de apă potabilă de categoria I.

Se cuvine, de asemenea, menționată participarea noii căi de apă la dezvoltarea turismului. Prin poziția sa geografică, ca și prin diferitele amenajări în curs de execuție sau în proiect Canalul Dunăre-Marea Neagră va fi deschis și navelor de agrement și va contribui la o și mai bună punere în valoare a litoralului românesc.

■

CONSTRUIT prin efortul poporului român, Canalul Dunăre-Marea Neagră este apă internă a României, administrat în conformitate cu legislația noastră. În același timp însă, în concordanță deplină cu politica externă promovată de partidul și statul nostru de extindere a colaborării pe multiple planuri cu toate țările, în spiritul respectului și avantajului reciproc el este deschis navigației și navelor aflate sub pavilion străin. Ele vor putea folosi Canalul Dunăre-Marea Neagră, respectînd legislația noastră, regulamentele noastre de navigație și deciziile autorităților românești portuare și de navigație privind siguranța navigației și evitarea poluării.

Finalizarea lucrărilor Canalului Dunăre-Marea Neagră are loc în condițiile puternicului avînt cu care întregul popor român se pregătește să întîmpine, prin succese remarcabile, cele două mari evenimente din acest an, cu profunde rezonanțe în istoria țării, în viața politică, economică și socială a României : a 40-a aniversare a Revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă și Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român. Darea în folosință a Magistralei Albastre, cum a început să fie denumită măreața construcție, va constitui un asemenea succes. Ea semnifică înalta capacitate creatoare a poporului român, condus de partidul comuniștilor, hotărîrea sa nestrămutată de a înfăptui neabătut politica internă și externă a partidului și statului, călăuză vie a mersului impetuos al patriei spre cele mai înalte culmi ale civilizației socialiste și comuniste.

23 AUGUST 40 1944 1984

Accentuarea dezvoltării intensive — componentă esențială a progresului României

ÎN ANII construcției socialiste, epocă istorică inaugurată de memorabilul eveniment de la 23 August 1944, România a parcurs mai multe etape de dezvoltare, jalonate de profunde prefaceri revoluționare, de remarcabile succese obținute în toate domeniile de activitate. Perioada cu realizările de cea mai mare anvergură a constituit-o și o constituie anii de după 1965, caracterizați esențialmente de o strălucită concepție politică asupra dezvoltării țării, elaborată cu contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului, președintele României Socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu. S-a dezvoltat astfel o puternică bază tehnico-materială, pe fondul modernizării continue a forțelor de producție și într-un continuu proces de perfecționare a relațiilor de producție. S-au diversificat și amplificat schimburile economice externe, România deținînd în prezent relații economice cu peste 150 de state ale lumii. A crescut venitul național și, pe această bază, a sporit nivelul de trai al întregului popor, România transformîndu-se dintr-o țară agrară, slab dezvoltată, într-o țară industrial-agrară capabilă să realizeze în continuare o creștere economică echilibrată.

Rezultatele obținute în acești ani sînt evidențiate de principalii indicatori care caracterizează dezvoltarea economico-socială a țării. Astfel, numai în perioada 1971—1982 venitul național a sporit de peste 2,5 ori, producția industrială de circa 3 ori, iar producția agricolă de aproape 1,8 ori, în anul 1982 veniturile reale ale populației au fost de cîteva ori mai mari decît în anul 1970. S-au dezvoltat puternic știința, învățămîntul și cultura, activitățile de ocrotire a sănătății.

Obiectivul major al deceniului actual, stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R., îl constituie trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică. Transformarea României în țară cu nivel mediu de dezvoltare economică și micșorarea decalajelor față de țările dezvoltate constituie un obiectiv care se integrează organic în strategia unitară a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, strategie ce presupune profunde transformări revoluționare în toate domeniile : economie, producție, știință, cultură, învățămînt, organizare și conducere, legislație etc.

În perspectivă, economia României, preponderent industrial-agrară, va trebui să se bazeze pe o industrie puternic dezvoltată, modernă, de un înalt nivel tehnic, pe o agricultură cu un nivel ridicat de productivitate. Rolul hotărîtor al dinamismului economiei noastre în actualul cincinal revine sporirii rolului factorilor calitativi, intensivi de dezvoltare : creșterea productivității muncii ; reducerea cheltuielilor materiale ; sporirea continuă a producției industriale și agricole ; valorificarea maximă a produselor românești pe piața mondială ; creșterea mai puternică a bazei energetice și de materii prime proprii și valorificarea superioară a acestora și a agriculturii ca sectoare hotărîtoare pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Trecerea la dezvoltarea de tip intensiv în toate domeniile reprezintă o cerință obiectivă a transformării României în țară cu nivel mediu de dezvoltare, care impune creșterea cantitativă și calitativă în continuare a producției fizice, a venitului național, a bazei tehnico-materiale, crearea astfel a resurselor pentru îmbunătățirea pe mai departe a vieții.

O strategie complexă și realistă

ÎNTR-O CONFIGURAȚIE economică caracterizată pe plan mondial prin recesiune, stagnare sau ritmuri de creștere mult reduse, România este una din puținele țări care poate să-și propună — și să înregistreze — ritmuri apreciabile de dezvoltare economică, în pofida crizei economice mondiale și a neutralizării, pe plan mondial, a unei importante părți din capacitățile productive și a forței de muncă. Economia românească își păstrează astfel caracterul său dinamic, de continuu progres, singurul capabil să asigure ridicarea nivelului material și spiritual al celor ce muncesc.

Acest dinamism al economiei românești se caracterizează prin dezvoltarea unitară, armonioasă a tuturor domeniilor vieții economico-sociale, efortul prioritar fiind îndreptat spre dezvoltarea forțelor de producție, pe calea industrializării, făuririi unei agriculturii intensive, creșterii calitative a economiei, ridicării eficienței economice, direcții hotărîtoare pentru depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare. Documentele adoptate de către cel de al XII-lea Congres și de Conferința Națională ale partidului stabilesc direcțiile de acțiune pentru modernizarea economiei naționale, pentru crearea și perfecționarea unui puternic complex economic național, în care dezvoltarea industriei, modernizarea structurilor sale să conducă la obținerea unor randamente și productivități superioare.

În procesul de modernizare a industriei, o atenție deosebită se acordă realizării programelor privind dezvoltarea mai rapidă a bazei energetice și de materii prime, rezolvării optime a corelației dintre dezvoltarea industriei prelucrătoare și baza proprie energetică și de materii prime, urmărindu-se în mod prioritar reducerea importurilor. Industria prelucrătoare se dezvoltă și se va dezvolta în continuare prin adoptarea de noi tehnologii care să asigure o valorificare superioară a materiilor prime și materialelor, reprofilîndu-se corespunzător criteriilor de maximă reducere a consumurilor energetice, folosind mai eficient capacitățile de producție și obținînd produse de calitate, competitive în schimburile internaționale.

Agricultura trebuie să înregistreze o dezvoltare mai puternică, armonizată cu aceea a industriei, o dezvoltare în care ridicarea randamentelor și a productivității au o importanță deosebită. Să notăm, totodată, că realizarea unei structuri moderne a economiei presupune ca, pe lîngă sectorul „primar" și „secundar", o dezvoltare importantă să o capete sectorul „terțiar" — activitate prestatoare de servicii. Toate aceste acțiuni menite să perfecționeze întreaga viață economică prin realizarea unor noi structuri și modernizarea celor existente au loc în condițiile unei optimizări corespunzătoare a repartizării venitului național între fondul de consum și cel de dezvoltare și ale eficientizării întregii activități productive. În același timp, modernizarea structurilor economice presupune sporirea aportului cercetării științifice la promovarea progresului tehnic, la soluționarea problemelor tehnice și tehnologice ce stau în fața întreprinderilor, la valorificarea superioară atît a materiilor prime de bază cît și a celor secundare și rezultate din procesul anterior de producție. Sub conducerea eminentă a tovarășei academician dr. ing. Elena Ceaușescu, savant de renume mondial, cercetarea științifică națională aduce o contribuție tot mai mare, hotărîtoare, la realizarea progresului economiei românești.

Pornind de la concepția P.C.R., a secretarului său general, privind rolul hotărîtor al acumulării pentru dezvoltarea economico-socială a țării, în actualul cincinal și în perspectivă, ponderea fondului de acumulare necesar dezvoltării în ritm susținut a economiei va fi de circa 30% din venitul național, accentul fiind pus pe eficiența economică a acumulării, a investițiilor și pe utilizarea intensivă a fondurilor fixe existente. În acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia : **„Societatea noastră socialistă, ca orice societate, de altfel, trebuie să asigure permanent mijloacele pentru reproducția lărgită, o acumulare înaltă — baza dezvoltării forțelor de producție, a nivelului de civilizație generală a țării".** O dovadă grăitoare a mobilizării eforturilor întregii economii pentru asigurarea unei dezvoltări susținute o constituie faptul că în 1982 volumul total al fondurilor fixe a ajuns la peste 2 190 miliarde lei, din care 80% au fost puse în funcțiune în ultimii 15 ani.

În domeniul investițiilor, caracteristica principală a cincinalului 1981—1985, subordonată necesității trecerii la dezvoltarea intensivă, o constituie alocarea fondurilor, în cea mai mare parte, pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al potențialului economic existent, completîndu-se dotarea din unele sectoare, realizîndu-se o mai bună utilizare a capacităților din investițiile realizate în anii anteriori și mai puțin pentru crearea de noi

unități, corespunzător cerințelor și priorităților dezvoltării economice. Un volum important de investiții s-a alocat ramurilor producătoare de materii prime și energetice, agriculturii și silviculturii, transporturilor și telecomunicațiilor. In perioada 1981—1985 au fost construite și se vor construi în continuare peste 1 200 noi capacități și vor fi modernizate circa 1 100 unități industriale importante, iar în agricultură vor fi create 375 noi capacități. Principala sarcină în activitatea de investiții este scurtarea perioadei de execuție, astfel încît eforturile investiționale să devină productive într-un termen cît mai scurt. În acest sens, un aport deosebit îl aduc unitățile de cercetare, proiectare și execuție pentru scurtarea intervalului care se scurge între momentul începerii studiilor privind noile tehnologii și darea în funcțiune a noilor capacități sau modernizării celor existente.

Orientarea în deceniul actual a fondului de investiții ca suport material al progresului multilateral al dezvoltării economico-sociale este indisolubil legată de eficiența economică a acestora ; sporirea eficienței investițiilor presupune, în primul rînd, o pregătire temeinică a executării investițiilor, o reducere a ponderii lucrărilor de construcții-montaj, tipizarea construcțiilor și a elementelor de construcții, normarea strictă a duratei de execuție a obiectivelor de investiții etc.

Utilizarea cu maximă eficiență a capacităților productive, a fondurilor fixe, atingerea parametrilor tehnico-economici proiectați se înscriu în prezent ca una din laturile esențiale ale dezvoltării în industrie. Astfel, creșterea cu un singur procent a eficienței fondurilor fixe, la dimensiunile economiei din anul 1985, asigură un spor de 8 miliarde lei la venitul național — venit pentru a cărui obținere ar fi nevoie de aproape 3% fond suplimentar de acumulare.

Structuri economice, industriale apte să asigure o înaltă eficiență

MODERNIZAREA structurii economiei naționale este un proces permanent cu multiple și profunde implicații asupra progresului economico-social al țării. În acest sens o atenție deosebită s-a acordat și se acordă îmbunătățirii nivelului tehnic al produselor, corespunzător cererilor pe piața mondială, valorificării superioare a resurselor materiale și umane ale țării, ridicării gradului de tehnicitate a întregii producții, perfecționării tehnologiilor de fabricație în toate ramurile economiei naționale, sporirii rentabilității producției și a întregii vieți economice în vederea creșterii mai rapide a venitului național și a bunăstării întregului popor. În toate aceste domenii există programe de acțiune concepute și adoptate la nivel național, cu obiective și responsabilități detaliate.

Industria are un rol deosebit în complexul economic național, ca bază a dezvoltării celorlalte ramuri de activitate și în primul rînd a agriculturii. Totodată, ca ramură generatoare, purtătoare și propagatoare de progres tehnico-științific, industria este supusă ea însăși la un complex proces de modernizare și diversificare pe baza tehnicii celei mai avansate, în concordanță cu cerințele de ansamblu ale economiei naționale. S-a avut și se are în vedere o restructurare a industriei în funcție de imperativele majore ale revoluției tehnico-științifice și de necesitatea realizării unui echilibru între ramurile prelucrătoare și baza energetică și de materii prime. O atenție aparte se acordă dezvoltării cu precădere a ramurilor și subramurilor de mare tehnicitate și eficiență, cu consumuri mai scăzute de materii prime, materiale și energie, cu un grad ridicat de valorificare a resurselor materiale, care încorporează muncă complexă, de o calificare tehnică superioară. Astfel, în viitor, pentru realizarea valorificării superioare a metalului, un accent deosebit se va pune pe dezvoltarea mai puternică a producției de oțeluri speciale, aliate și înalt aliate, a producției de table și benzi laminate la rece, electrotehnice, cositorite, din oțel inoxidabil și refractar, pe dezvoltarea electronicii și a microelectronicii, a mijloacelor de automatizare și conducere a proceselor de producție, mașinilor-unelte, mecanicii fine, opticii și echipamentelor hidraulice și pneumatice etc.

În general, producția industriei constructoare de mașini asigură și va trebui să asigure și în viitor 80—85% din utilajele și instalațiile necesare programului de investiții ; vor trebui livrate produse la export de o valoare dublă față de cea realizată în cincinalul anterior. În industria chimică, va crește gradul de prelucrare a petrolului, a gazului metan și a altor materii prime, se vor realiza noi produse din mase plastice, se va dezvolta chimia fină și producția de materiale speciale pentru electronică și alte domenii de înaltă tehnicitate. Promovarea politicii de modernizare a structurii economice și extinderea bazei proprii de materii prime și energie va face ca pînă la sfîrșitul actualului cincinal România să-și acopere din resursele interne întregul consum de energie primară, cea mai mare parte din necesarul de cărbune, cocs metalurgic, laminate și țevi, 80—90% din necesarul de plumb și zinc, 100% din cel de aluminiu etc.

Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltată poate fi realizată numai printr-o eficiență superioară, în toate domeniile de activitate. În concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, eficiența economică reprezintă o coordonată majoră, intrinsecă a progresului economic general, în care își găsesc expresia îndeosebi : creșterea productivității muncii, a rentabilității, creșterea eficienței investițiilor și utilizării fondurilor fixe, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea calității producției și a eficienței comerțului exterior.

De o importanță primordială pentru ridicarea nivelului economico-social al țării este creșterea productivității muncii. Creșteri importante ale productivității muncii se prevăd pe seama organizării superioare a producției și a muncii, ridicării continue a calificării muncitorilor, a pregătirii tuturor cadrelor. De asemenea, se vor lua măsuri pentru extinderea progresului tehnic, a mecanizării, automatizării și cibernetizării producției, accelerarea procesului de înnoire a produselor și tehnologiilor, astfel încît, în următorii ani, să ne apropiem considerabil de țările industrializate în ceea ce privește nivelul productivității muncii.

Reducerea cheltuielilor cu materiile prime, materialele, combustibilul și energia reprezintă, pentru economia românească, o necesitate obiectivă și vitală pentru creșterea economică, un obiectiv de primă însemnătate în dezvoltarea în perspectivă a economiei naționale. Industria românească dispunînd de rezerve importante de reducere a consumurilor specifice materiale și energetice în cincinalul 1981—1985, s-a stabilit o diminuare cu 5,5—6% a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, astfel că, acestea, în medie în anul 1985 să ajungă la 55,5%. Un singur procent de reducere a cheltuielilor materiale în anul 1985 va echivala cu un spor al venitului național de 17-18 mrd. lei. Calea principală de reducere a costurilor materiale o constituie diminuarea consumurilor fizice de metal, combustibil și energie, prin asimilarea de produse noi, reproiectate, redimensionate, introducerea de tehnologii noi și modernizate, tipizarea și normarea științifică a producției etc. Bunăoară, în acest scop s-au luat măsuri de reducerea consumului de energie primară și energie electrică la un milion lei producție industrială, de încadrare a consumurilor de metal în norme științific elaborate, în așa fel încît în perioada 1981—1985 indicele consumului de energie primară în industrie să se reducă cu 21% pînă la 23%, iar pe total perioadă 1981—1990 să scadă cu cel puțin 40%.

Recuperarea și refolosirea materialelor, a pieselor, a subansamblelor, recondiționarea acestora reprezintă, de asemenea, o cale importantă de economisire a resurselor materiale. Se are în vedere ca pe această cale să se acopere 40% pînă la 50% și chiar peste 50% din necesarul de materii prime și materiale pentru consumul intern. Toate aceste măsuri vizează creșterea valorificării și adîncirii gradului de prelucrare a materiilor prime și obținerea de produse cu valoare economică superioară, care încorporează o concepție tehnologică modernă și manoperă de calificare ridicată. În acest scop, în cincinalul 1981—1985, indicele de valorificare a materiei prime și energiei, calculat la valoarea producției marfă, va crește cu 35% pe ansamblul industriei.

O altă cale importantă de creștere a eficienței întregii activități o constituie restructurarea ramurilor producției industriale, în concordanță cu obiectivele dezvoltării economice în actualul deceniu și cu cerințele progresului tehnico-științific contemporan, ținînd totodată seama de implicațiile și influențele crizei economice mondiale. Corespunzător prevederilor programelor adoptate, în perioada 1981—1985 vor fi asimilate noi produse și materiale, astfel încît în anul 1985, pe baza acestora, să se realizeze 45% din producția marfă a ramurilor prelucrătoare din industria republicană.

O dată cu dezvoltarea forțelor de producție, partidul și statul nostru acționează cu fermitate pentru perfecționarea întregului sistem al relațiilor de producție, pentru ridicarea continuă a nivelului calitativ al activității de conducere și planificare, astfel încît acestea, printr-o mai bună funcționalitate, să asigure progresul multilateral al societății. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, afirmarea multilaterală a personalității umane, creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor reprezintă rațiunea supremă a eforturilor consacrate progresului material și spiritual al societății noastre. Tocmai în acest sens, orientările și opțiunile, acțiunile pentru accentuarea factorilor intensivi ai dezvoltării sînt menite să asigure noi și importante resurse pentru continua ridicare a bunăstării oamenilor muncii.

prof. dr. Barbu Gh. PETRESCU

23 AUGUST 40 1944 1984

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

ACȚIUNI CONCRETE DE SPORIRE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

ÎNDEPLINIREA ritmică a planului la toți indicatorii, asigurarea competitivității produselor realizate, obținerea unei rentabilități ridicate depind, în cel mai înalt grad, de modul în care fiecare unitate acționează pentru depistarea și punerea în valoare a rezervelor disponibile. Ca factor intensiv de creștere a producției și eficienței, sporirea productivității muncii deține în acest sens un loc primordial, în baza ei obținîndu-se o masă sporită de bunuri materiale cu același volum de muncă socială. Iată de ce, în majoritatea întreprinderilor se pune un accent tot mai mare pe **fructificarea factorilor care pot aduce un important aport la sporirea continuă a rodniciei muncii.**

În acest context, se înscriu cu bune rezultate și întreprinderile ce aparțin Centralei industriei pielăriei, încălțămintei și cauciucului. Prin specificul lor, ele au datoria să pună la dispoziția consumatorilor o gamă variată de produse (îndeosebi încălțăminte și produse de marochinărie), în culori, modele și mărimi diversificate, la un nivel calitativ superior și în cantitățile necesare satisfacerii cerințelor beneficiarilor interni și externi. În acest an, unitățile centralei, alături de cele ale cooperației meșteșugărești și industriei mici, urmează **să realizeze 129 milioane perechi încălțăminte** și diverse alte produse de marochinărie. Ce s-a întreprins și se întreprinde pentru ca, prin mobilizarea rezervelor de creștere a productivității muncii, să se realizeze integral la toate sortimentele sarcinile de plan pe acest an ?

● Programele de fundamentare a creșterii productivității — instrumente eficiente de conducere și organizare a producției și a muncii ● Tehnologiile avansate în sprijinul sporirii rodniciei muncii ● Grad înalt de mecanizare a operațiilor tehnologice ● Ample acțiuni pentru înnoirea și modernizarea mijloacelor de producție ● Alinierea furnizorilor de utilaje și materiale la schimbările tehnologice din industria încălțămintei

ÎN CADRUL gamei extrem de diversificată de produse realizate de unitățile centralei (în componența ei intră un număr de 52 întreprinderi industriale), fabricația de încălțăminte ocupă un loc prioritar, ea constituind obiectul activității a 34 de unități economice. Ritmul de dezvoltare de 6,2% anual în cadrul actualului cincinal, înnoirea și modernizarea mijloacelor de producție permit centralei să asigure atît nevoile economiei cît și exportul cu produse diversificate și în concordanță cu moda. Schimbările de structură a producției, care au avut și mai au loc, țin seama în permanență de resursele disponibile de materii prime, de cererile exprese ale beneficiarilor externi, de noutățile tehnice ce apar în ramură. Astfel, în cadrul producției de încălțăminte cu fețe din piele naturală, creșteri însemnate — de aproape 2 ori — înregistrează încălțămintea cu fețe din piei șapalt și piei porcine. Totodată, se urmărește dezvoltarea producției de încălțăminte cu fețe textile, creîndu-se sortimente noi, diversificate, din confexturi textile specifice acestei destinații și care permite utilizarea lor și în sezonul primăvară-toamnă. O importanță deosebită este acordată, în același timp, **reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale și energie,** precum și valorificării superioare a acestora. Ca urmare, dintr-o tonă de piei brute, producția de piei fețe va crește în 1985, față de 1980, de la 184 m^2 la 242 m^2, obținîndu-se 6,5 perechi încălțăminte dintr-un metru pătrat de piei fețe.

Aceste coordonate ale activității întreprinderilor de profil din cadrul centralei și-au pus amprenta atît asupra modalităților concrete de acțiune în vederea creșterii susținute a productivității muncii, cît și asupra realizărilor înregistrate în acest domeniu (graficul).

Pe primul trimestru din acest an, indicatorul productivitatea muncii a fost îndeplinit, pe ansamblul centralei, în proporție de 100,6%, o contribuție importantă aducînd la aceasta întreprinderile „Progresul" și „Carmen" din București, „Ardeleana"-Alba Iulia, „Arta"-Oradea, „Banatul" și „Modern" din Timișoara și „Clujana"-Cluj-Napoca. Obținerea acestor rezultate a fost și este strîns legată de modul în care au fost elaborate, dezbătute și aprobate programele de măsuri pentru fundamentarea creșterii productivității muncii în fiecare întreprindere în parte, în această acțiune centrala industrială jucînd un rol însemnat, prin generalizarea, în toate unitățile sale, a experienței înaintate, a celor mai bune soluții tehnico-organizatorice. În felul acesta, s-a creat posibilitatea ca în acest an, pe ansamblul centralei, să se realizeze o economie relativă de personal de peste 11 000 persoane.

■

DINTRE multiplele direcții de acțiune înscrise în aceste programe se desprind cele referitoare la :

1 **Asigurarea unui grad ridicat de mecanizare a proceselor de producție,** astfel încît să se reducă la minimum ponderea operațiilor manuale și să se elimine acele locuri înguste care nu permit liniilor tehnologice funcționarea la parametri proiectați. Pentru realizarea acestui lucru, de o deosebită importanță a fost inventarierea tuturor operațiilor ce se execută manual și angrenarea specialiștilor din compartimentele de cercetare și proiectare în studierea posibilităților și modalităților de mecanizare a lor, luîndu-se în considerare specificul fiecăreia. În acest mod, prin proiectarea și execuția cu forțe proprii a unor diverse dispozitive și mașini, s-a realizat sau este în curs de realizare mecanizarea muncii manuale la o serie de operații cum ar fi : ungerea fețelor de încălțăminte în vederea căptușirii lor, îndoirea tiviturii și însemnarea fețelor, îndoirea marginii pieselor pentru încălțăminte ș.a. Se asigură, astfel, pe lîngă importante creșteri de productivitate și premisele necesare obținerii unei calități superioare a produselor finale.

În paralel cu aceasta, o deosebită importanță este acordată execuției unor mașini și utilaje care să înlocuiască pe cele vechi, uzate sau să permită realizarea unor dispozitive în vederea mecanizării operațiilor manuale (mașini de aplicat pînza chimizată pentru întărirea diferitelor repere ale fețelor de încălțăminte, instalație completă de confecționat cuțite de croire cu dublu tăiș și lățimi de 19 și 32 cm din bandă de oțel ș.a.).

2 **Modernizarea proceselor tehnologice prin implementarea și utilizarea unor tehnologii noi, avansate, mici consumatoare de manoperă, materii prime, materiale și energie,** atît în scopul creșterii productivității muncii, cît și în vederea sporirii calității produselor și a valorificării superioare a materiilor prime. Totodată, se urmărește asigurarea condițiilor tehnice și tehnologice necesare diversificării continue a gamei sortimentale, prin introducerea în fabricație a noi tipuri de produse. În acest sens, preocupările specialiștilor sînt îndreptate spre :

● extinderea tehnologiilor de fabricație a încălțămintei cu tălpi matrițate (înlocuindu-se, astfel, utilizarea pieilor de bovine) care va asigura, la nivelul

acestui an, o economie relativă de personal de 42 persoane ; ● introducerea, la întreprinderea „Solidaritatea"-Oradea a tehnologiei de realizare a sortimentelor de pantofi și sandale femei, confecționate din benzi textile dantelate cu tălpi tip p.v.c. ; ● executarea simultană a operațiilor de croire mecanică a pieselor cu cea de perforare a decorațiilor la toate întreprinderile producătoare de încălțăminte (economie relativă de 285 persoane) ; ● injectarea directă a tălpilor pe fețele de încălțăminte ; ● confecționarea de încălțăminte tubulară și din piese prefabricate.

În acțiunea largă, de mare anvergură, ce are loc în prezent pentru **modernizarea fabricației și dotarea cu utilaje moderne de înalt randament** se cer eforturi nu numai din partea unităților din acest sector de activitate ci și din partea celor ce execută mijloace de producție. În mod deosebit unitățile economice din cadrul M.I.M.U.E.E. au datoria și obligația de a asigura din timp asimilarea unor utilaje specifice, de mare productivitate cum ar fi : linii de injectat tălpi direct pe încălțăminte, mașini de cusut automate cu program, mașini de cusut cu jet de apă, mașini de formare spațială a fețelor prin coasere etc. De asemenea, prin fehnologiile prevăzute a se aplica, industria de pielărie și încălțăminte capătă un pronunțat caracter chimic, ceea ce impune din partea Ministerului Industriei Chimice o mai mare implicare în scopul asimilării și fabricării unor diverse produse chimice (cauciucuri, mase plastice, diverși auxiliari chimici pentru finisarea încălțămintei, adezivi termoplastici etc.).

3 În strînsă legătură cu acțiunile întreprinse în direcția utilizării unor tehnologii avansate se află și cele privitoare la **asigurarea funcționării corespunzătoare a utilajelor din dotare.** Pentru aceasta, preocupările vizează atît activitatea de reparații și întreținere (respectarea graficelor de revizii și reparații, asigurarea cu forțe proprii a unor stocuri de piese de schimb cu o frecvență ridicată de defectare, efectuarea, cu ocazia reparațiilor capitale, și a unor modernizări), cît și utilizarea mașinilor și instalațiilor conform fișei tehnice, pentru evitarea defectării și opririlor accidentale. Pe această linie sînt încă rezerve, chiar dacă, pe trimestrul I a.c., indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al liniilor tehnologice complete pentru confecționat încălțăminte a fost superior prevederilor de plan (64,7% față de 64,5% planificat). Se menține încă ridicat timpul de neutilizare a mașinilor — peste 100 000 ore la nivelul trimestrului I a.c. — din motive dependente de activitatea proprie a întreprinderilor.

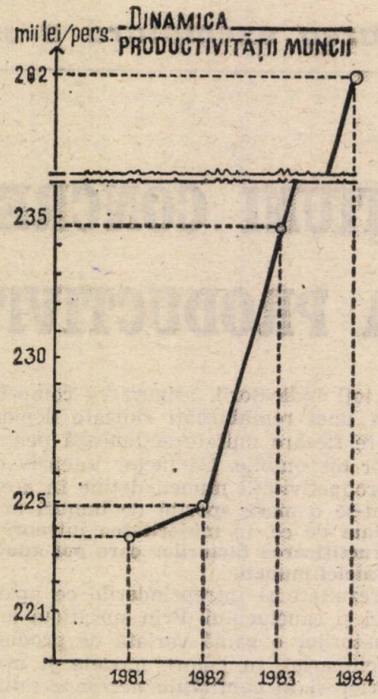

4 Un accent deosebit se pune, la nivelul fiecărei întreprinderi, pe **asigurarea condițiilor necesare creșterii productivității, prin organizarea superioară a producției și a muncii la fiecare loc de muncă.** Avînd în vedere influențele modei asupra produselor fabricate, precum și necesitatea creșterii adaptabilității întreprinderilor la modificările dese ale cerințelor beneficiarilor, atît în ce privește structura, cît și cantitatea produselor solicitate, se urmărește ca, printr-o organizare adecvată a procesului de producție, să se asigure condițiile necesare creșterii productivității muncii și obținerii unei calități superioare, precum și fabricării unor produse în serii mici. În acest sens, s-a efectuat în prealabil o studiere a condițiilor organizatorice și ergonomice în care se desfășoară diversele operații tehnologice. Pe baza acestor analize, au fost luate măsuri concrete de reorganizare a unor operații tehnologice ca : tăiatul șuvițelor pentru baretele de sandale, montat brant, lustruirea marginilor tălpilor din piei bovine cu role executate din materiale recuperabile și refolosibile, vopsirea pieselor pentru încălțăminte, perforarea fețelor ș.a.

EVIDENT, programele de fundamentare a creșterii productivității muncii conțin mult mai multe direcții și domenii de acțiune. Cele prezentate, precum și altele — asigurarea unei corelații juste între gradul de îndeplinire a normelor și sporirea productivității muncii, asimilarea în fabricație a noi sortimente de încălțăminte, crearea condițiilor necesare creșterii calificării și perfecționării pregătirii profesionale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii — oferă garanția realizării în acest an a mobilizatoarelor sarcini de plan pe care întreprinderile din componența centralei le au de îndeplinit.

Cristian GORIE

Produse noi intrate în fabricație de serie

● **Colectivul întreprinderii „Electromotor" din Timișoara** a asimilat în producție **noi motoare electrice** cu înalte performanțe tehnico-funcționale și un consum material și energetic mai mic pe unitatea de putere. Printre acestea se remarcă gama de **motoare speciale destinate industriei miniere, motoarele cu mai multe trepte de turații pentru acționări industriale, cele cu releu centrifugal utilizate la echiparea mașinilor de spălat cu program și motoarele pas cu pas pentru imprimante de calculatoare electronice.** În nomenclatorul de fabricație al întreprinderii figurează peste 80 de produse electrotehnice noi și modernizate, toate bazate pe proiecte și tehnologii elaborate de specialiștii unității.

● **La întreprinderea mecanică „Nicolina" din Iași** a fost omologat **ruloul compactor vibrator autopropulsat de 25 de tone.** Noul utilaj execută o gamă largă de lucrări, în special de compactare în profunzime a pămîntului pe diguri și pe platforme cu soluri afînate. Echipat cu un motor de 215 C.P. pentru deplasare și cu un altul de 120 C.P. pentru mecanismele de vibrare, noul rulou compactor, ușor manevrabil și cu un înalt grad de fiabilitate, se situează printre cele mai bune și perfecționate utilaje similare din străinătate. Primul lot de 5 asemenea utilaje vor fi livrate șantierelor naționale de irigații.

● **Colectivul Întreprinderii mecanice din Roman** a introdus în producție o **nouă masă rotativă destinată echipării mașinilor-unelte grele.** Caracterizată printr-o mare diversitate a posibilităților de lucru pe mai multe categorii de mașini-unelte de tipul celor de alezat și frezat, noua masă rotativă permite prelucrarea unor piese avînd greutăți de 40 pînă la 100 tone, în condiții de mare precizie.

● La **întreprinderea siderurgică „Oțelul roșu"**, județul Caraș-Severin, a fost realizată o **instalație de electrozincare a tablelor** destinate producției de autovehicule și de alte produse ale industriei constructoare de mașini. Proiectată și executată de un colectiv de specialiști din cadrul unității, noua instalație asigură zincarea uniformă și de precizie a unei largi game de tablă laminată, cu grosimi cuprinse între 0,5 și 4 mm. Cu ajutorul acestei instalații, întreprinderea va produce tablă zincată de calitate superioară și cu o eficiență economică ridicată, înlocuind, astfel, produsele similare aduse din import.

● De curînd, **constructorii de mașini din Reșița** au realizat **primul grup hidroenergetic tip Bulb,** destinat sistemului energetic și de navigație Porțile de Fier II, cu o putere de 27 MW. Tot pentru sectorul energetic ei au conceput și construit **două tipuri de microturbine perfecționate,** care au fost oferite unor beneficiari din țară care construiesc instalații eoliene producătoare de electricitate. De asemenea, **colectivul reșițean a asimilat în producție, în două variante, motorul diesel 12 R-251, cu puteri și performanțe superioare,** precum și un echipament specializat de acționare, destinat dotării platformelor marine de foraj petrolier.

Dezbatere în mari unități industriale

Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței [III]

PUBLICĂM în continuare opiniile exprimate de participanții la dezbaterea organizată de „Revista economică", cu sprijinul Comitetului municipal București al P.C.R., pe tema : „Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței".

Beneficiarii și obligațiile furnizorilor

Petre DAN : „Întreprinderea «Automatica» produce instalații de automatizare pentru toate ramurile economiei naționale și pentru export, panouri de serie mică pentru acționarea mașinilor-unelte și diverse produse electronice. Ponderea cea mai mare o reprezintă instalațiile unicat care se execută după diverse proiecte puse la dispoziție de către beneficiari. În componența acestor panouri și instalații intră o gamă variată de aparate, produse în mare parte de întreprinderile din cadrul C.I.E.T.A., dar și multe aparate fabricate de unități din afara centralei și ministerului nostru.

Condiția esențială pentru a putea onora comenzile și contractele beneficiarilor noștri este asigurarea completă a aparaturii necesare conform documentației și, deci, implicit, obligativitatea de a primi în timp util comenzile. Dacă pentru o producție de serie, care este nominalizată cu mult timp înainte, se poate face o pregătire de fabricație și materială din timp, pentru producția de unicate acest timp se reduce foarte mult. Plecînd de la aceste considerente, întreprinderea noastră solicită beneficiarilor să comande la timp instalațiile de care au nevoie. Sînt dese însă cazurile cînd comenzile întîrzie, uneori sosind chiar în luna cînd se solicită livrarea produsului sau cu puțin timp înainte, fapt ce nu permite asigurarea unei pregătiri corespunzătoare și creează mari perturbări în procesul de fabricație.

În afară de contracte, cu principalii beneficiari se mai încheie și grafice de livrare în care, în general, se solicită termene mai scurte și care adesea se modifică pe parcurs. Întreprinderea «23 August» a solicitat în luna martie a.c. 35 panouri cu termen de livrare tot în luna martie ; C.U.G. Cluj solicită în mod permanent, suplimentar panouri pentru cazane sau cere devansări mari de termene. Astfel de situații produc perturbații mari atît la noi cît și pe tot lanțul de furnizori pe care îi avem și duc, implicit, la nerespectarea altor contracte. În cele mai multe din cazuri «Automatica» a înțeles astfel de solicitări și cu eforturi deosebite le-a dat curs.

Sînt însă și alte aspecte, care se pot evita. Astfel, sînt dese cazuri cînd produsele solicitate urgent nu au instalațiile la beneficiari omologate, fapt ce duce la blocarea lor la recepție, cu toate implicațiile respective (blocare de spațiu productiv, degradare, imobilizare de fonduri etc.). Exemple sînt numeroase : Întreprinderea de mașini-unelte Roman a solicitat foarte urgent 15 panouri pentru strunguri Carusel ; acestea, deși sînt gata, nu pot fi livrate din cauza neomologării strungului la «Roman» etc.

Plecînd de la aceste cîteva aspecte și de la dorința de a îmbunătăți colaborarea cu beneficiarii noștri propunem : ● **comandarea și contractarea panourilor de automatizare să se facă cu cel puțin șase luni înaintea termenului solicitat pentru executarea lor** (în cazul cînd nu este posibil din anul anterior). Este necesar să se țină seama și de faptul că la fabricarea unor produse și aparate se mai ridică și problema asigurării importului ; ● **beneficiarii să se adreseze la un număr mai restrîns de institute de proiectare,** ceea ce ar contribui la posibilitatea tipizării unor instalații de automatizare ; ● **produsele de serie pentru care se solicită instalații de automatizare să aibă documentație definitivă și să fie omologate ;** ● **să existe o mai rațională eșalonare a cerințelor,** întrucît în prezent cei mai mulți beneficiari solicită toate comenzile în primul trimestru al anului".

La dezbatere au participat tovarășii : **Petre FLUTURE,** secretar al Comitetului municipal București al P.C.R. ; **Elena CĂPITĂNEANU,** vicepreședinte al Consiliului de Control Muncitoresc al comitetului municipal București : **Paul BLAIER,** directorul întreprinderii „23 August" ; **Mihalache NICULESCU,** secretarul comitetului de partid de la Întreprinderea de mașini, unelte și agregate ; **Ion CONSTANTINESCU,** directorul comercial al întreprinderii „Vulcan" ; **Constantin GIOGU,** directorul întreprinderii de țevi „Republica" ; **Teofil VASIU,** directorul comercial al întreprinderii de motoare Diesel ; **Anton VĂTĂȘESCU,** directorul întreprinderii de piese radio și semiconductori ; **Eugen GANEA,** directorul tehnic al întreprinderii de utilaj chimic „Griviția Roșie" ; **Petre DOBRESCU,** directorul întreprinderii de mecanică fină ; **Constantin SIDERIAȘ,** directorul întreprinderii de motoare electrice ; **Florian DUMITRESCU,** directorul comercial al întreprinderii „Electrotehnica" ; **Petre DAN,** șef serviciu la întreprinderea „Automatica" ; **Mugurel PETRE,** directorul comercial al întreprinderii „Steaua Roșie" ; **Aurel ORVAS,** directorul Bazei de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București ; **Petre OPREA,** inspector în Comitetul de Stat pentru Prețuri ; **Vasile ANTOHE,** inspector șef în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe ; **Constantin IOSIVONI,** inspector șef la Departamentul general de stat pentru controlul calității.

Ce determină umflarea costurilor de producție ?

Eugen GANEA : „Întreprinderea de utilaj chimic «Griviția Roșie» execută utilaje tehnologice care sînt în proporție de 90% unicate, ceea ce conduce la solicitări de piese turnate și forjate de o mare diversitate de materiale, dimensiuni și greutăți. Aceeași situație apare și în cazul prelucrărilor mecanice, fiind necesare operații pe mașini-unelte specializate sau cu performanțe ridicate în privința dimensiunilor pieselor ce se prelucrează. Aceasta impune ca activitatea de colaborare a întreprinderii noastre cu alte unități să se desfășoare în trei direcții principale : ● execuția de piese turnate ; ● execuția de piese forjate ; ● efectuarea unor diverse operații de prelucrări mecanice. Contractarea execuției de piese turnate și forjate se face respectîndu-se pe cît posibil repartiția primită de la ministerul nostru, care precizează obligațiile cantitative ale furnizorilor pe anul în curs.

O parte dintre furnizorii de piese turnate și forjate — nominalizați prin balanța Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini («Progresul»-Brăila, I.M.M.R. Griviția Roșie etc.) — **solicită ca beneficiarul să pună la dispoziție materialele necesare execuției** (neferoase, feroaliaje, semifabricate), **deși aceasta nu intră în obligațiile sale,** fiind nespecificate, nerepartizate și necontractate. Dacă nu se asigură materialele de către beneficiar, unitățile furnizoare refuză comenzile în cadrul cooperării, deși prin plan sînt obligate să preia asemenea comenzi. Exemplificator în acest sens este necontractarea — de către «Progresul»-Brăila — a execuției a două pinioane forjate pentru utilajul «Tambur uscare» (comanda 109021/23 I 1984), executantul solicitînd asigurarea materialului de către întreprinderea noastră.

Un alt aspect întîlnit destul de des atît în ce privește piesele forjate, cît și diversele prelucrări mecanice este faptul că o parte din întreprinderile colaboratoare — care execută doar anumite operații pe piesele sau subansamblele beneficiarilor — **solicită facturarea materialului sau a semifabricatului,** ceea ce conduce la creșterea nejustificată a costului de producție al produsului finit. Astfel, întreprinderi ca I.R.A. «Griviția», Întreprinderea de utilaje pentru drumuri și poduri Otopeni din București, C.U.G. Craiova etc., cărora li s-a solicitat execuția unor prelucrări mecanice pentru diverse utilaje, nu au acceptat comenzile depuse decît cu condiția facturării reperelor respective, ceea ce ar fi condus la majorarea costului (pe o bucată flanșă cu circa 70 000 lei, respectiv pe un utilaj cu circa un milion lei).

O altă problemă deosebită cu care se confruntă întreprinderea noastră constă în faptul că, deși cotele însumate repartizate de M.I.C.M. acoperă necesarul de piese turnate și forjate al întreprinderii, datorită profilului actual de producție circa 70% din necesar poate fi executat numai de cîteva întreprinderi din țară, care dispun de condițiile impuse de tehnica de execuție. Cu toate acestea, C.U.G. Iași, «Progresul»-Brăila, «23 August» refuză să contracteze forjarea plăcilor tubulare pentru utilaje sub pretext că aceste piese sînt sub performanțele utilajelor din dotare, deși dotarea este similară cu cea a I.M.G.B., care a acceptat realizarea unor piese identice. În aceste condiții, este necesară majorarea cotei la I.M.G.B. și I.U.F.C. Rm. Vîlcea și decalarea termenelor contractuale la o serie de utilaje, neputîndu-se asigura în timp util piesele din colaborare. În condițiile nominalizării prin plan, exe-

cuția acestor piese nu este și nici nu poate fi facultativă. Dacă pîrghiile existente pînă în prezent nu acționează cu suficientă putere, ar trebui ca — așa cum s-a mai propus — întreprinderile în cauză să suporte o cotă din pierderile pe care le provoacă beneficiarilor.

Din experiența anilor anteriori s-a constatat că activitatea de contractare este îngreunată de **lipsa de norme tehnice, broșuri, pliante care să indice posibilitățile de execuție ale diferitelor întreprinderi, utilajele de care dispun, condițiile de contractare și livrare.** Ar fi utilă editarea unor cataloage de către fiecare întreprindere în parte, reactualizarea celor existente și difuzarea lor, prin ministere și centralele industriale, la întreprinderi. Rezolvarea acestor probleme ar conduce la micșorarea timpului și a numărului de personal afectat activității de colaborare".

Extinderea standardizării și tipizării

Mihalache NICULESCU : „Nefiind prevăzută decît cu sectoare de uzinare și montare a reperelor, subansamblelor și ansamblelor, cu un foarte mic sector de tratamente termice pentru piese de tip roți dințate și axe și o debitare centralizată, Întreprinderea de mașini-unelte și agregate obține, prin cooperare interuzinală, cea mai mare parte a componentelor, începînd cu piesele de structură mari turnate și continuînd cu elementele hidraulice, electrice și electronice. Din multitudinea elementelor care stau la baza acestei forme de cooperare aș aminti în mod deosebit cîteva și anume : standardizarea, unificarea, tipizarea și modularizarea producției, termenul de livrare, prețul cooperării și fiabilitatea subansamblelor și pieselor subfurnizorilor.

În ce privește standardizarea componentelor din cooperare apar, după părerea mea, cele mai complicate probleme, care determină o serie de neajunsuri în derularea eficientă a acestui proces. Varietatea mare de tipodimensiuni a unor componente împiedică aprovizionarea ritmică și rapidă a întreprinderilor specializate, iar în cazul unora dintre acestea impune chiar o producție ciclică pentru anumite produse, ceea ce diminuează considerabil flexibilitatea și promptitudinea lor în onorarea unor comenzi. Lipsa de standardizare și tipizare în diferite domenii cît și existența unei game extrem de variate de tipodimensiuni și variante constructive necesită lansarea pe flux a numeroase loturi, ducînd deseori la crearea de locuri înguste, la decalarea graficelor de execuție și livrare și, bineînțeles, la întîrzieri în execuția produselor finale ale beneficiarilor.

Un rol deosebit pe linia accentuării procesului de standardizare și tipizare a produselor îl au centralele industriale, ele putînd influența extinderea acestei acțiuni de la nivelul unei unități, la nivelul tuturor întreprinderilor din centrală. Spre exemplu, sînt o serie de unități care nu acceptă sau nu pot executa ori introduce în fabricație decît loturi de piese de la un anumit număr de bucăți în sus (potrivit eficienței calculate), cum este cazul întreprinderilor care execută repere din cauciuc, cuplaje și ambreiaje electromagnetice etc., dar care, prin tipizarea și centralizarea acestor elemente pe ansamblul centralei din care fac parte, ar putea ajunge la numărul de bucăți optim, simplificînd aprovizionarea și evitînd execuția lor separată la niveluri de calitate și preț sub standardele prevăzute.

În același timp și ceilalți factori care influențează cooperarea — termenul de livrare, fiabilitatea produselor și prețul acestora — pot avea o înrîurire pozitivă sau negativă asupra acestui proces, în funcție de modul în care sînt sau nu luați în considerare la stabilirea strategiei pe termen mediu și lung. Astfel, dacă din punct de vedere al fiabilității produselor, noi, în calitate de beneficiari, am întărit grupele de recepție, le-am dotat cu suficiente standuri de probă și aparatură de măsură și control, totuși în ce privește unele componente principale cum sînt piesele mari de structuri turnate au existat și există încă situații în care este necesară intervenția specialiștilor noștri pentru remedierea unor abateri de la standarde, de la calitate. Or, asemenea situații atrag după sine întîrzieri în livrarea acestor piese, cheltuieli suplimentare. Este necesar ca furnizorii de piese turnate și forjate să se preocupe mai mult de calitatea acestora, să găsească soluții pentru a le reduce adaosurile de prelucrare, să respecte cu mai multă promptitudine termenele de livrare".

Prețurile de livrare a componentelor în concordanță cu costul planificat al produsului final

Petre OPREA : „Prețurile unor piese, subansamble și alte produse ce se livrează în cadrul cooperării conțin încă, așa cum s-a subliniat în dezbatere, rentabilități ridicate, care afectează costul produselor finale în care acestea sînt încorporate. De asemenea, o serie de piese de schimb au prețuri cu rentabilități mult exagerate, care încarcă nejustificat costurile reparațiilor de mașini și utilaje. Ținînd seama de aceste neajunsuri care afectează în mod direct activitatea de cooperare, Comitetul de Stat pentru Prețuri a luat o serie de măsuri chiar în primul trimestru din acest an care să permită derularea eficientă a activității de producție atît la beneficiari cît și la furnizori. Între acestea reține atenția cele referitoare la :

● analiza critică a costurilor de producție la fiecare subansamblu, piesă și reper, urmărindu-se în mod deosebit : nivelul costurilor realizate în 1983 ; încadrarea în sarcina planificată de reducere a costurilor pe 1984 ; modul cum se reflectă în costuri măsurile stabilite cu privire la reducerea suplimentară a acestora prin creșterea gradului de utilizare a materiilor prime și materialelor, reproiectarea produselor și tehnologiilor, valorificarea tuturor resurselor refolosibile, sporirea productivității muncii ; nivelul de costuri cu care se realizează același reper la diferite întreprinderi ; încadrarea strictă în parametrii proiectați pentru noile capacități de producție ;

● reducerea rentabilităților cuprinse în prețurile de producție la circa 10—15% pentru produsele ce se livrează în cadrul cooperării în producție, diferențiate în funcție de ecartul costurilor, în situația execuției acelorași repere de mai multe întreprinderi ;

● prețurile produselor ce se livrează în cadrul cooperării și ale pieselor de schimb care se realizează cu rentabilități sub 10%, în condițiile costurilor planificate pentru 1984, să rămînă nemodificate.

Pentru produsele care au rentabilități sub 2%, în perioada imediat următoare, se va efectua o analiză separată la întreprinderile producătoare și la nivel de ramură, în vederea depistării cauzelor și găsirii soluțiilor de sporire a rentabilității. În situația în care nivelul scăzut al rentabilității se datorește unor decorelări de prețuri sau erori în stabilirea lor, se va putea propune majorarea acestora, astfel încît noile prețuri să elimine deficiențele de corelare și să asigure o rentabilitate de circa 10%. În cazul prețurilor pieselor de schimb, pentru întreținere, reparații capitale și curente, precum și pentru fondul pieței se vor stabili niveluri mai mici cu pînă la 30%, în raport cu prețurile corelate ale produselor identice livrate în cadrul cooperării între întreprinderi (conform prevederilor art. 7 lit. «k» din Decretul nr. 392/1980). Diferențierea rentabilităților ar urma să se facă împreună cu ministerele coordonatoare, în funcție de gradul de acoperire al necesarului și pentru stimularea producției de piese de schimb. Plafonul maxim de 30% se va aplica numai pentru acele piese de schimb la care se constată un dezechilibru între necesar și producție ; la restul pieselor de schimb procentul de majorare va fi limitat la 10—15%.

Faptul că în dezbatere au fost semnalate o serie de cazuri în care prețurile de livrare a componentelor și subansamblelor ce fac obiectul cooperării între întreprinderi sînt umflate, afectînd costurile produselor finale în care se încorporează, dovedește că măsurile luate nu au fost generalizate. De aceea, vom analiza la fața locului situația și vom lua măsurile ce se impun. De altfel, toate lucrările de elaborare a propunerilor de corectare a prețurilor de producție și de livrare la unele produse ce se execută în cadrul cooperării în producție și la piese de schimb se vor întocmi de întreprinderile producătoare, sub îndrumarea și controlul ministerelor și al Comitetului de Stat pentru Prețuri. În analiză se vor cuprinde produsele, subansamblele și ansamblele, inclusiv pieselе și componentele acestora, aprovizionate în cadrul cooperării de la alte întreprinderi din aceeași ramură, care constituie producție marfă pentru întreprinderea producătoare și care urmează a fi înglobate în produsele finale destinate investițiilor, fondului pieței sau exportului".

Eficiența — factorul determinant în mecanismul de cooperare

Constantin SIDERIAȘ : „Dacă în urmă cu 20 de ani Întreprinderea de mașini electrice se caracteriza printr-un nomenclator relativ redus și puțin diversificat, în prezent, ea realizează un bogat sortiment de produse (circa 1 000), orientat în mare măsură spre eliminarea importurilor de motoare electrice (în serii

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BÂRNEA

(Continuare în pag. 14)

Rezerve de creștere a producției și a rentabilității la cultura inului

EFICIENȚA economică a culturii inului pentru fibră în agricultura cooperatistă din țara noastră a scăzut în mod considerabil în ultimii 6—7 ani, datorită evoluției descrescătoare a randamentelor medii (tulpini nedecapsulate) la hectar, însoțite de o creștere a costurilor pe tona de produs. Această situație paradoxală a determinat o scădere accentuată a rentabilității producției inului pentru fibră (la —44% în 1981). Diminuarea rentabilității se asociază însă și cu micșorarea cheltuielilor de producție, ceea ce denotă, în primul rînd, neexecutarea întregii game de lucrări prevăzute în tehnologiile recomandate, precum și efectuarea lor de slabă calitate, ceea ce a influențat negativ calitatea tulpinilor de in, ducînd și la micșorarea prețului mediu obținut.

Dată fiind această situație, în elaborarea și perfecționarea tehnologiilor de producție este necesar să se urmărească îmbunătățirea factorilor organizatorici, a tehnicii de lucru, precum și dimensionarea corectă a resurselor de producție.

Ca și în cazul altor culturi, cea a inului este influențată de o multitudine de factori, printre care : lucrările agrotehnice, îngrășămintele, condițiile meteorologice etc .Prin calculul de eficiență se urmărește evaluarea rezultatelor ce decurg din diferite variante tehnologice preconizate pentru utilizarea sau pentru economisirea unor resurse în circuitul economic, astfel încît să se poată evidenția cele mai eficiente variante, pe baza unei metodologii unitare de investigație și de interpretare a rezultatelor.

Una din verigile agrotehnice de bază în obținerea de recolte mari, stabile și de calitate superioară este încadrarea în **epoca optimă** de semănat. S-a constatat că o zi de întîrziere la semănat în perioada 7—24 aprilie a contribuit la o pierdere de recoltă de aproximativ 42 kg tulpini nedecapsulate la hectar (60,5 lei), iar în perioada 24 aprilie — 20 mai de circa 52 kg (aproximativ 100 lei/ha). După calculele noastre, la C.A.P. Vînători (județul Neamț), randamentele la hectar au fost maxime atunci cînd semănatul s-a efectuat în perioada 7—20 aprilie.

În ultimii ani s-a situat tot mai mult în atenția organelor de decizie problema **densității optime** a plantelor la unitatea de suprafață, ca un factor important de creștere a randamentelor.

Experiențele efectuate în acest sens la Institutul de cercetări pentru cultura cerealelor și plantelor tehnice Fundulea au scos în evidență intensitatea legăturii dintre densitatea plantelor la semănat și nivelul producției de tulpini de in la hectar. La soiul „Lintex", de pildă, la o densitate de numai 2 000 boabe germinabile la metrul pătrat se înregistra un randament de 4 940 kg/ha la S.C.A. Secuieni (jud. Neamț) ; creșterea densității cu 800 boabe germinabile la metrul pătrat a permis înregistrarea unui spor de producție de 1 290 kg/ha.

Influența densității la semănat asupra randamentelor nu trebuie să fie considerată ca liniară. Așa cum au arătat și rezultatele cercetărilor de specialitate, factorul exogen influențează nivelul celui endogen după o regresie de tip parabolic, ceea ce înseamnă, de fapt, existența posibilității de optimizare a resurselor alocate. Ca atare, la toate soiurile de in pentru fibră studiate, nivelurile randamentelor n-au atins maximul la cea mai mare densitate la semănat experimentată (2 800 b.g./mp). Densitatea optimă este diferită în funcție de condițiile pedoclimatice și soiurile cultivate. Astfel, o densitate de 2 600 boabe/mp asigură randamentul maxim pentru soiurile Lintex și Mira, în timp ce în cazul soiului L-1 120 rezultatele cele mai bune au fost obținute la o densitate mai redusă (2 400 boabe/mp).

Mărimile respective nu pot fi însă considerate și optime din punct de vedere economic, întrucît nu s-au luat în considerare și eforturile materiale și umane implicate. De exemplu, cheltuielile cu semințele, transportul, încărcarea-descărcarea, tratamentele fitosanitare ca și cele ocazionate de recoltare și transportul recoltei sînt diferite în funcție de densitatea boabelor germinabile la metrul pătrat. De asemenea, variantele de recoltare influențează și ele nivelul eficienței economice. În cazul cînd smulgerea, decapsularea și legarea tulpinilor se fac cu mașina LKV-4 T, încărcarea și descărcarea — manual, iar transportul și treieratul — mecanic, nivelul cheltuielilor variabile este de circa 1,3 ori mai mare decît la varianta cu smulgere și transport efectuate mecanic, iar strîngerea, legarea în snopi și încărcarea se execută manual.

Din analiza celor două variante de recoltare, rezultă că sporul de producție cel mai ridicat se obține în cazul unei densități de 2 400 boabe/mp ; o densitate de 2 800 boabe/mp dă cea mai scăzută eficiență economică.

În asigurarea eficienței economice a combaterii buruienilor, un rol deosebit îl are aplicarea erbicidului indicat (în cantitatea și la randamentul optim). Cel mai mare spor de producție la hectar se obține în cazul utilizării unei combinații de Avadex BWEC și Brominal flax. În schimb, cel mai redus cost al erbicidării și cel mai avantajos raport între valoarea sporului și cheltuielile de erbicidare le prezintă varianta în care sînt utilizate Brominal flax și Ilexan. În general, variantele care conțin Brominal flax în combinație cu alte preparate dau cele mai substanțiale sporuri de producție.

Rezultatele obținute de stațiunile de cercetări agricole, ca și cele ale unităților de producție demonstrează că eficiența economică a erbicidării este determinată în măsură hotărîtoare de nivelul sporului de producție realizat, cît și de costul total al erbicidării. În creșterea producției și a eficienței economice la cultura inului, un rol important îl are și utilizarea îngrășămintelor chimice.

Cît privește utilizarea îngrășămintelor chimice, experiențele efectuate cu diferte substanțe, doze și structuri de microelemente au pus în evidență cea mai eficientă formă de fertilizare, adică obținerea unor sporuri maxime de producție de tulpini cu cele mai eficiente doze de îngrășăminte. Studiile efectuate la Stațiunea de cercetări agricole Turda au reliefat că față de varianta martor, sporul de producție maxim s-a înregistrat în cazul utilizării combinației $N_{80}P_{80}K_0$, care de fapt reprezintă și cea mai rentabilă variantă de fertilizare.

Tot la fel de importantă este și **tehnologia de mecanizare.** La unele lucrări mecanizarea nu dă întotdeauna sporuri de producție sau o calitate superioară a producției ; astfel, la recoltarea mecanizată pierderile de recoltă pot fi mai mari chiar decît la recoltatul manual, în cazul în care nu se asigură o utilizare eficientă a dotărilor tehnice, o organizare exemplară a producției și a muncii.

Eficiența economică a mecanizării pornește de la **pregătirea patului germinativ.** Acesta se poate realiza prin folosirea unor agregate complexe (U 650+grapa GD — 3,2+grapa cu colți reglabili 2 GCR — 1,7 ; U 650+combinatorul CPGS-4), care la o singură trecere execută mai multe lucrări agricole. Utilizarea combinatorului în agregat cu tractorul U 650 este mai avantajoasă din punct de vedere economic, fiind și mai productivă, întrucît într-un schimb se realizează cu 3,3 ha mai mult decît în varianta fără combinator, iar productivitatea muncii crește cu circa 46%. Sporul de producție la utilizarea combinatorului se explică, în primul rînd, prin răsărirea unui număr mai mare de plante, deoarece patul germinativ este mai corect lucrat (solul este afînat — mărunțit, dar nu pulverulent), suficient de umed și receptiv pentru sămînță la adîncimea de 3 cm. Tot din aceeași cauză, răsăritul este mai uniform și influențează în sens pozitiv nivelul randamentelor la hectar. În ca-

Tabelul nr. 1

Estimarea eficienței economice la recoltarea mecanizată a inului pentru fibră

	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3
Productivitatea la lucrarea principală (ha/schimb)	2,5	3,7	6,5
Consumul de forță de muncă			
— ore-om/ha	34,8	316,65	303,69
— ore-om/t	6,95	63,33	61,74
Consumul de motorină (l/ha)	37,77	35,77	18,65
Valoarea producției (lei/ha)	14 820	14 820	12 000
Costul de producție (lei/ha)	1 164,1	3 688,7	3 050,7
Rezultatul financiar (lei/ha)	13 655,9	11 131,3	8 949,3

Tabelul nr. 2

Efectul optimizării variantelor tehnologice la cultura inului pentru fibră

	Criterii de optimizare		
	Minimizarea timpului de muncă (ore-om/ha)	Minimizarea cheltuielilor de producție (lei/ha)	Minimizarea consumului de motorină (l/ha)
Nivel mediu ponderat	22,97	2 431	130,31
Nivel optimizat	13,60	1 181,7	75,98
Diferența (%)	68,9	48,6	71,5

zul folosirii grapei cu discuri se creează diferențe mari de adîncime (6—8 cm) în lucrarea solului, ceea ce duce fie la pierdere de sămînță prin nerăsărire, fie la o răsărire — și, deci, o maturizare — neuniformă.

Recoltatul se poate executa în mai multe variante tehnologice, toate utilizînd combina LKV-4 acționată cu tractorul U 650 : la smuls, decapsulat și legat tulpini (V1) ; la smuls și decapsulat (V2) ; la smuls, strîns și legat în snopi și transport la beneficiar (V3). Eficiența lor comparativă este ilustrată de datele din tabelul nr. 1.

Rezultă că, prima variantă de recoltare este cea mai avantajoasă sub aspectul consumului de forță de muncă, al efectului economic, al costurilor de producție și al diferenței dintre valoarea producției și costul lucrărilor de recoltare și transport ; poate fi utilizată, de asemenea, și pentru recoltarea loturilor semincere (superelită elită, înmulțirea I-a), unde produsul principal este sămînța, la care pierderile sînt cele mai reduse prin aplicarea acestei tehnologii. Totuși, nu trebuie neglijată nici varianta a treia, care se pretează foarte bine pentru culturile industriale din zonele cu suficientă forță de muncă ; ea prezintă avantaje pentru economia întreprinderilor de prelucrare primară a inului, care sînt înzestrate cu mașini de decapsulat și treierat, precum și personal calificat în executarea acestei lucrări.

Fiecare secvență din cadrul tehnologiei de producție la cultura inului poate fi considerată ca o verigă din ansamblul procesului de sporire a eficienței economice. În funcție de specificul culturii, de condițiile concrete în care se desfășoară procesul de producție, efectul verigii respective poate fi diminuat sau amplificat. De aceea, este necesară studierea eficienței procesului tehnologic în ansamblul său, conceput în viziune sistemică, globală.

În ultimul timp, ținînd seama de imperativele creșterii eficienței economice și reducerii consumului de carburanți, s-au proiectat agregate complexe.

Etapa superioară a eficienței economice este organizarea activității de producție și a rezultatelor economico-financiare. În elaborarea structurii și modului de exploatare a parcului de tractoare și mașini agricole, sarcina optimizării este de a asigura : alegerea celei mai raționale structuri a bazei energetice și a gamei de mașini agricole ; întocmirea celui mai bun plan de folosire a mijloacelor tehnice, care să permită executarea tuturor lucrărilor în cel mai scurt timp posibil, încadrarea lor în cele mai favorabile perioade, reducerea la minimum a cheltuielilor pentru executarea lucrărilor agricole, a consumului de combustibil.

Avantajele optimizării tehnologiei la cultura inului pentru fibră rezultă din datele prezentate în tabelul nr. 2.

Modelarea economico-matematică a tehnologiilor de cultură a inului pentru fibră pune în evidență importantele rezerve de creștere a producției și a eficienței economice. Ea poate fi adaptată la condițiile concrete din fiecare unitate agricolă cultivatoare de in.

Amplasarea rațională pe teritoriul țării a culturii inului pentru fibră, concentrînd producția în zonele cele mai favorabile și cît mai aproape de industria prelucrătoare ,constituie o rezervă importantă pentru creșterea randamentelor și a eficienței economice. Totodată, o mai bună corelare a prețurilor cu calitatea producției realizată ar contribui, fără îndoială, la extinderea suprafețelor cultivate cu in pentru fibră în cooperativele agricole de producție, la creșterea eficienței producției.

dr. N. LAGADIN
dr. Gh. N. IOSIF

Cooperarea interuzinală

(Urmare din pag. 12)

mici și unicate) și lărgirea gamei de produse oferite la export (circa 50% din volumul total al producției realizate).

Dezvoltarea întreprinderii are loc în condițiile unei permanente „confruntări" între dinamica nomenclatorului de producție și locul îngust reprezentat de capacitatea organizatorică relativ limitată. Din această confruntare rezultă două categorii de raționalități convergente de regrupare — extinderea capacității organizatorice prin mărirea competențelor organelor intermediare (șefii de secții) și constituirea unor secții și ateliere de repere și subansamble cu gestiune autonomă, care concură la realizarea produselor finale (carcase, axe, statori, rotori etc.).

O situație specială, sub raportul integrării, o au secțiile întreprinderii, profilate pe fabricația de produse finale în serii mijlocii și mici sau unicate (motoare electrice speciale, grupuri electrogene, convertizoare, destinate tuturor ramurilor economiei naționale). Raționalitatea economică a acestor secții și ateliere, cu profil relativ eterogen, depinde de posibilitățile de a reduce nivelul lor de integrare în limite compatibile cu elasticitatea adaptivă pe care ele trebuie s-o posede, astfel ca produsele să se realizeze la prețuri competitive. În lipsa unei atari structuri organizatorice, diferențiate pe principiul specializării tehnologice, secțiile și atelierele care execută un sortiment diversificat, în serii mijlocii și mici, tind să-și integreze rapid fabricația componentelor, dezvoltîndu-se dimensional pe verticală, ceea ce conduce la reducerea eficienței economice și tehnice. Firește, **acestea pot să-și îmbunătățească activitatea în direcția reducerii costurilor de producție dacă operațiile tehnologice impuse de producerea unor componente fabricate în paralel de fiecare dintre ele** (debitare centralizată, construcții metalice, prelucrări mecanice, ștanțare, ș.a.) **s-ar concentra într-una din aceste secții.**

Pentru realizarea produselor finale I.M E.B. cooperează cu peste 20 de întreprinderi din cadrul ramurii pentru piese turnate din oțel și din fontă (frîne electromagnetice, ambreiaje, cuple, tablouri electrice, componente electronice, motoare termice ș.a.). De asemenea avem colaborări pentru livrarea unor componente cu tehnicitate mai redusă (confecții metalice, piese din mase plastice, garnituri din cauciuc, șuruburi ș.a.) cu unități ale industriei mici și cooperatiste. Derularea întregului mecanism al cooperării este influențată de unitatea noastră în calitate de beneficiar, în sensul că mărirea sau reducerea seriei componentelor solicitate de la furnizori se realizează în funcție de criteriile de eficiență.

Furnizarea de componente specifice unui anumit produs final, spre deosebire de componentele cu destinație generală (de catalog), reclamă o serie de **contacte preliminare în faza precontractuală, colaborarea tehnică și controlul beneficiarului pe parcursul fabricației.** Relațiile de cooperare dintre beneficiar și furnizor pot deveni mai simple și mai operative atunci cînd au ca obiect componente de catalog. Acestea sînt facilitate de standardizare și tipizare, care contribuie la extinderea seriilor de fabricație și, odată cu aceasta, la centralizarea și specializarea fabricației.

În cadrul relațiilor contractuale de cooperare este necesar ca furnizorul să poată **livra din stoc** și imediat, un nomenclator de piese și subansamble cu desfacere asigurată, pe baza unor contracte-cadru pe termen lung. Prin reglementarea intrărilor din stoc se reduc, pentru anumite componente, riscurile de penurie de care beneficiarul „se apără" în prezent prin măsuri contrarii interesului economic general. Relațiile de cooperare pot fi imperative, cînd beneficiarul nu are posibilitatea tehnică de a realiza intern ceea ce fabrică furnizorul și optative cînd beneficiarul are posibilitatea de a opta între fabricația internă și cooperare. În acest ultim caz, opțiunea beneficiarului are la bază costul celor două alternative exprimat în costurile fabricației interne și prețurile de vînzare ale produselor (piesă, subansamblu), pentru orientarea mecanismului cooperării către necesitățile beneficiarului fiind necesar un sistem de prețuri dinamice regresive. Opțiunea beneficiarului între fabricația internă și **cooperare trebuie făcută pe baza calculului comparativ al eficienței alternativelor".**

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Exigență maximă în gospodărirea fondurilor întreprinderilor

ÎN procesul întăririi autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor o deosebită atenție se cere acordată utilizării cu o eficiență cît mai înaltă a ansamblului mijloacelor de producție și a celor bănești, care formează fondurile unității. Prin atragerea și valorificarea cît mai operativă în procesul fabricației a tuturor rezervelor disponibile, circuitul fondurilor de producție, rotația lor succesivă din sfera producției în sfera circulației și invers, poate fi și trebuie substanțial accelerată. În contextul acestor cerințe de maximă importanță pentru înregistrarea unor niveluri de eficiență superioare, prezentăm o analiză efectuată la întreprinderea „Electrotehnica" București, care își propune să evidențieze căile și mijloacele de acțiune, pîrghiile ce pot fi utilizate pentru folosirea judicioasă a fondurilor din dotare.

1 În cadrul acestei unități producătoare de utilaj electrotehnic, **programele de măsuri elaborate și aplicate vizînd folosirea intensivă a fondurilor fixe au determinat an de an o sporire a valorii nou create la 1 000 lei fonduri fixe**, cu 35% în anul 1983 față de 1982, ritm ce se menține și pentru anul 1984 (pe primele 4 luni producția netă a fost depășită cu peste 11 mil. lei).

Problema este de maximă importanță, dat fiind că întreprinderea face parte dintr-o ramură „de vîrf" a construcțiilor de mașini dotată cu fonduri fixe scumpe, de mare tehnicitate. Tocmai acest aspect a determinat o mobilizare sporită a întregului potențial organizatoric și creativ pentru aplicarea celor mai adecvate soluții de creștere continuă a indicelui de utilizare a mijloacelor de producție din dotare (tabelul nr. 1). Pentru sporirea randamentului în

Tabelul nr. 1

Evoluția indicelui de utilizare a fondurilor fixe (%)

Anul	Plan	Realizat
1983	82,5	84,2
1984 (4 luni)	85,0	86,2

utilizarea fondurilor fixe în procesul de producție, în întreprindere, în anul 1983 au fost înregistrate 35 de măsuri și propuneri de îmbunătățire, din care 27 au fost aplicate utilajelor în exploatare cu un efect economic reflectat în sporirea beneficiilor întreprinderii cu peste 20 mil. lei, iar pe 4 luni din a.c., din cele 12 măsuri și propuneri înregistrate, s-au aplicat 7 și sînt în curs de aplicare alte 3 propuneri al căror efect economic total se regăsește în depășirea beneficiului cu peste 18% și a producției nete cu peste 8%. Între acțiunile vizînd folosirea la maximum a mijloacelor de producție, se cer evidențiate în primul rînd cele referitoare la : ● menținerea fondurilor fixe în stare perfectă de funcționare, ● asigurarea tuturor condițiilor tehnico-materiale pentru efectuarea reparațiilor planificate la termene, atît a celor curente cît și a celor capitale, ● efectuarea reviziilor periodice în zilele de repaos, toate acestea contribuind la creșterea indicelui de

● Utilizarea în grad înalt a fondurilor fixe, sursă de beneficii ● Pentru o aprovizionare ritmică: o implicare sporită a furnizorilor, dar și a beneficiarului ● O singură zi în rotația mijloacelor circulante = cîștig sau pierdere de ordinul milioanelor de lei ● Fundamentarea temeinică a necesarului de aprovizionat previne imobilizările în stocuri ● Semnificații în planul eficienței ale realizării integrale a producției fizice

folosire, la eliminarea stagnărilor, întreruperilor, „căderilor" ș.a. Pe de altă parte, prin măsurile luate de efectuare a modernizării utilajelor existente concomitent cu operațiile de reparații, prin înnoirea dotării tehnice, s-a avut în vedere și evitarea uzurii morale a acestor fonduri.

2 Pornind de la constituirea, conform legii a fondurilor întreprinderii din beneficiile realizate în cadrul planului și peste plan, în întreprinderea „Electrotehnica" au fost întocmite o serie de planuri de măsuri și programe de activitate cu termene și responsabilități concrete pentru **utilizarea judicioasă a fondurilor bănești disponibile**, care să sporească volumul beneficiilor. Prin programele de măsuri adoptate privind reducerea costurilor de producție, cu precădere a celor materiale, a fost diminuat continuu în dinamică volumul cheltuielilor — cu peste 20 lei la 1 000 lei producție marfă fabricată, la cheltuiala totală în anul 1983 (din care peste 9 lei la cheltuiala materială), iar pe primele 4 luni ale anului curent, cu peste 12 lei față de realizările din anul 1983 (din care 10 lei la cheltuielile materiale). Aceste programe cuprind : ● măsuri de reproiectare a tuturor produselor agabaritice, pentru reducerea volumului și dimensiunilor acestora, care se vor materializa în economii de metal de peste 70 tone (în valoare de peste 8 mil. lei) la nivelul anului 1984 ; ● acțiuni de înlocuire a unor repere din import, cu produse indigene mai accesibile și mai ieftine, prin care se va reduce efortul valutar cu peste 300 mii dolari în anul 1984 ; ● preocupări pentru înlocuirea unor materiale deficitare cu substituenți din țară, care se va concretiza în economii de peste 3,5 mil. lei ș.a.

Analiza evoluției mijloacelor circulante pune în evidență o diminuare a lor de la o perioadă la alta, tendință ce s-a reflectat pozitiv în creșterea vitezei de rotație a acestora. Astfel, față de situația înregistrată la 31.XII.1983, după primele 4 luni ale acestui an se constată o reducere cu circa 5% a volumului mijloacelor circulante realizate, în condițiile unei ușoare creșteri a celor planificate. În structura mijloacelor circulante, în această perioadă, scad cu 28,0 mil. lei stocurile de materii și materiale, încadrînd acest element în normativul aprobat prin planul de credite. Este deci evident că a sporit viteza de rotație a fondurilor pentru producție, eliminînd imobilizările nejustificate în stocurile de materii și materiale care mai existau la sfîrșitul anului trecut. Din datele prezentate în tabelul nr. 2 se observă totodată o sporire față de prevederi a cheltuielilor cu producția neterminată, datorată în exclusivitate nesosirii la vreme a unor materiale contractate cu unii furnizori din țară. Întrucît este o cauză obiectivă și temporară, această creștere a fost acoperită pe seama creditului bancar.

Tabelul nr. 2

Evoluția mijloacelor circulante

(%)

Mijloace circulante	Realizat față de plan la 30.04.1984
Stocuri pentru producție	98,3
Cheltuieli pentru producție	111,2
Produse	77,0
Facturi	130,3

Evident, situația nu ne poate mulțumi. Pentru evitarea ei este necesară o preocupare sporită a furnizorilor pentru onorarea la termen și de calitate a prevederilor contractuale. Totodată se

Fundamentarea necesarului de mijloace circulante

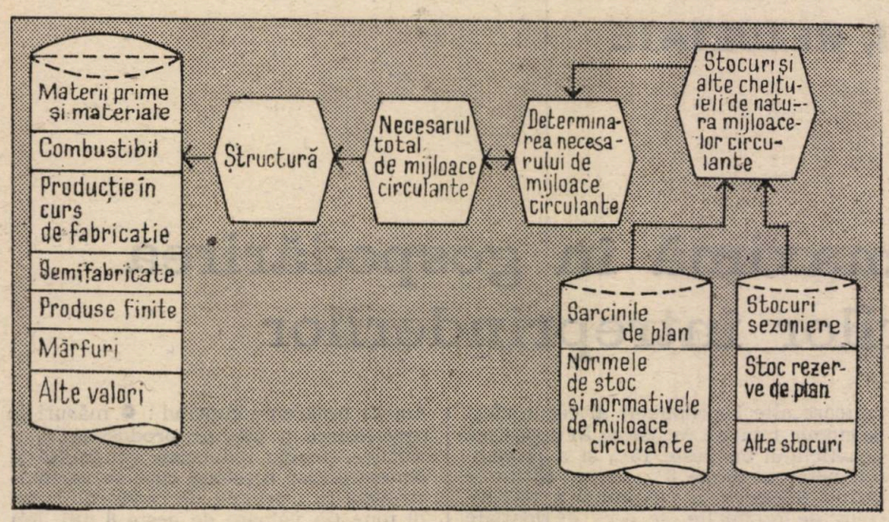

impune o implicare mai mare a compartimentelor de resort din întreprinderea noastră în asigurarea unei aprovizionări ritmice cu materialele necesare, prin intervenții la furnizor, pentru a se evita așteptarea pasivă a depășirii termenelor de aprovizionare, pentru a sprijini — cînd acest lucru este posibil — rezolvarea din vreme la producător a problemelor care ar putea genera lipsuri în aprovizionare.

O situație bună se înregistrează la produsele finite, unde, în urma acțiunilor cuprinse în programul de măsuri vizînd realizarea producției marfă vîndută și încasată, s-a obținut o impulsionare a livrărilor la beneficiari a produselor realizate, cu precădere în ultima parte a lunii aprilie (aspect reflectat și în sporirea volumului documentelor în decontare), care constituie premisele realizării indicatorilor financiari și pe luna mai a.c.

Analiza întreprinsă la nivelul întreprinderii „Electrotehnica" conduce la concluzia că încetinirea sau accelerarea cu o singură zi a vitezei de rotație a mijloacelor circulante se poate solda cu imobilizări sau eliberări de mijloace circulante de ordinul milioanelor de lei. Un rol deosebit în acest proces apreciem că îl are modul în care este conceput, felul cum se formează și se fundamentează necesarul de mijloace circulante, diferitele surse menite să asigure atît acoperirea financiară cît și volumul optim al creditelor bancare. Fundamentarea cît mai exactă a necesarului de mijloace circulante sporește probabilitatea ca întreprinderea să dispună de mijloace materiale și bănești care să-i asigure un grad corespunzător de certitudine în desfășurarea eficientă a activității. În acest sens, **o atenție deosebită se cere acordată realizării unei fundamentări judicioase a necesarului de mijloace circulante cu ajutorul prevederilor înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli** al unității, care în întreprinderea noastră se desfășoară cu bune rezultate, conform schemei prezentate.

Și în continuare, în acest an, una din preocupările constante ale întreprinderii o constituie gospodărirea cît mai judicioasă a fondurilor, întreaga activitate economică desfășurîndu-se sub imperativul obținerii pentru fiecare leu cheltuit a unui volum cît mai mare de producție marfă, a unor beneficii sporite. În această direcție, a fost întocmit un program cu perspectivă mai largă pentru diminuarea în continuare și lichidarea stocurilor supranormative, axat în principal pe :

— înlăturarea lipsurilor proprii care au mai existat în adaptarea operativă a necesarului de aprovizionat în funcție de planul de producție actualizat. După o temeinică analiză efectuată în anul 1984 în acest domeniu au fost reeșalonate unele contracte economice încheiate cu furnizorii, s-au făcut renunțări la unele aprovizionări prin valorificarea supranormativelor proprii și au fost predate pînă acum, în bazele de aprovizionare și desfacere, materii și materiale care prisoseau procesului de producție de peste 32 mil. lei.

— lichidarea nerealizării sortimentale a planului fizic, conform termenelor contractuale, prin măsurile amintite, ceea ce a făcut ca, pe primele 4 luni a.c. să fie realizată în întregime producția fizică în sortimentele și la termenele contractate și a creat în continuare premise pentru îndeplinirea integrală a producției stabilite pe întregul an.

— interzicerea aprovizionărilor peste necesar în deplină concordanță cu consumurile reale și normate, precum și a aprovizionărilor neritmice, prin întărirea controlului financiar preventiv și a controlului economic preventiv, oprind din diferite faze operațiunile neeconomicoase.

— grăbirea asimilării unor produse și tehnologii noi planificate, cu consumuri reduse cu efect dublu, reflectat, pe de o parte, în fabricarea unor produse cu consumuri reduse și parametri tehnici superiori, iar pe de altă parte, în introducerea în procesul de producție a mijloacelor circulante din sfera aprovizionărilor.

Alături de cele două categorii de fonduri analizate mai sus, în stimularea cointeresării oamenilor muncii pentru gospodărirea cu maximă eficiență a patrimoniului întreprinderii, în întărirea autogestiunii, un rol important îl joacă, în condițiile noului mecanism economico-financiar, utilizarea judicioasă a fondului de acțiuni sociale, a fondului de participare a oamenilor muncii la obținerea beneficiilor și la împărțirea acestora, a fondului pentru stimularea exportului.

Întrucît, conform actelor normative în vigoare, beneficiile peste plan obținute de întreprindere au rămas într-o proporție mai mare la dispoziția întreprinderii pentru alimentarea fondurilor sale, pe această cale și în unitatea noastră a sporit gradul de cointeresare a întregului colectiv în obținerea de beneficii peste plan. Depășirea planului de beneficii în anul 1983 a permis repartizarea la fondul de acțiuni sociale, pe lîngă sumele prevăzute în plan, a peste 2 mil. lei din beneficiile realizate peste plan, asigurînd baza materială pentru buna funcționare a grădiniței și creșei pe care le coordonează întreprinderea noastră și pe care le frecventează copiii oamenilor muncii din unitate. De asemenea, din acest fond au fost cumpărate și repartizate un număr mai mare de bilete de odihnă și tratament, din care un număr sporit au beneficiat de reduceri de taxe. Datorită bunelor rezultate obținute în producție în anul 1983 și pe primele patru luni ale anului 1984, la fondul de participare a oamenilor muncii la obținerea beneficiilor și la repartizarea acestora s-au alocat sume mari (de peste 7,0 mil. lei în anul trecut). Apreciem că și pentru anul 1984, pe baza activității desfășurate, există posibilitatea obținerii unui volum sporit de alocații peste plan la aceste fonduri, lucru confirmat de depășirea pe 4 luni a.c. a beneficiilor cu peste 17 mil. lei.

Un alt fond important, constituit în urma ultimelor reglementări în aplicarea noului mecanism economico-financiar, este cel pentru stimularea exportului. Exportul avînd o pondere însemnată în totalul activității noastre, creează condiții ca oamenii muncii care participă la realizarea lui, în condițiile legii, să beneficieze de însemnate stimulente bănești. În acest cadru, exportul se situează pe un prim-plan în cadrul preocupărilor întreprinderii, fiind realizată o puternică cointeresare a oamenilor muncii în realizarea și depășirea acestuia. Ca urmare a eforturilor sporite pentru îndeplinirea exemplară și depășirea planului la export, a stimulentelor financiare de care unitatea beneficiază pentru creșterea producției destinate pieței mondiale, volumul beneficiilor realizate din această activitate în întreprinderea noastră, au fost pentru anul 1983, cu peste 7 mil. lei mai mari decît cele planificate, iar pe primele patru luni ale anului curent cu peste 5 mil. lei. Practica a demonstrat că reglementările privind constituirea și utilizarea fondurilor întreprinderii, creează condițiile unei participări totale, angajate a întregului colectiv pentru obținerea unei eficiențe superioare în întreaga activitate desfășurată.

Deși nu a epuizat toate aspectele legate de constituirea și gospodărirea fondurilor, apreciem că analiza întreprinsă și măsurile adoptate în acest domeniu vor permite întreprinderii noastre, care s-a situat an de an pe locuri fruntașe în întrecerea socialistă, să-și valorifice mai intens rezervele de care dispune, să-și mobilizeze în continuare la cote sporite valorosul potențial tehnic și uman de care dispune, bază reală pentru ca rezultatele economico-financiare viitoare să fie și mai bune.

ec. Vasile POP
contabil șef al întreprinderii „Electrotehnica" București

Contribuţia informaticii industriale la creşterea productivităţii muncii

REPREZENTÎND şi promovînd prin excelenţă noul, aplicaţiile informaticii industriale au apărut şi s-au dezvoltat în ţara noastră, începînd cu anul 1962, ca urmare a cerinţelor producţiei, care au impus să se acorde o atenţie din ce în ce mai mare aspectelor informaţionale. Aceasta şi datorită faptului că în concepţia modernă a conducerii activităţilor de orice natură, operativitatea în informare şi rapiditatea prelucrării informaţiei joacă un rol primordial în asigurarea posibilităţii de a se elabora decizii optime.

Informatica — cu suportul ei material : calculatoarele electronice, semiconductorii, microprocesoarele, roboţii industriali, transmisia prin fibre optice, implementarea microprocesorului în sisteme de automatizare complexe — a fost orientată programatic încă de la Congresul al IX-lea al P.C.R., în ale cărui documente, definindu-se cu clarviziune şi cutezanţă coordonatele esenţiale şi sarcinile de bază ale noii etape de dezvoltare a societăţii noastre socialiste, a fost formulat imperativul creării unei puternice industrii electronice, iar pe această bază — extinderii automatizării proceselor de producţie, a cibernetichii şi, implicit, informaticii.

CONŢINUTUL activităţii de informatică industrială la nivelul anului 1984 (prezentat sintetic în schema alăturată, unde procentele reprezintă ponderea diferitelor elemente în volumul total al activităţilor de realizare a sistemelor informatice industriale) permite evidenţierea trinomului **„tehnologie — automatizare — informatizare“**. Absolutizarea oricăreia dintre aceste laturi determină apariţia unor suprastructuri care nu conduc la eficienţa scontată, iar neîmplinirile — de obicei — sînt puse pe seama ultimului monom, adică cel al informaticii. Fiecare din laturi reprezintă o calitate nouă a obiectului iniţial, de a avea o „instalaţie“ care să răspundă unor cerinţe. În acest cadru, **informatica industrială trebuie privită** nu ca un scop în sine, ci **ca un mijloc complex de automatizare.**

În acest context, în următorii ani se va trece la accelerarea introducerii sistemelor informatice, care să asigure :

— conducerea operativă a întreprinderilor,
— dispecerizarea transportului şi distribuţiei,
— automatizarea depozitelor şi magaziilor,
— sisteme de celule flexibile (aplicaţii cu roboţi industriali şi automate programabile),
— testarea automată a produselor (control interfazic şi final)
— automatizarea activităţilor de birou (birotică), respectiv cibernetizarea propriilor activităţi,
— conducerea proceselor tehnologice şi cu precădere a dispecerilor energetici uzinali (energie electrică, termică, hidro),
— automatizarea transportului uzinal ş.a.

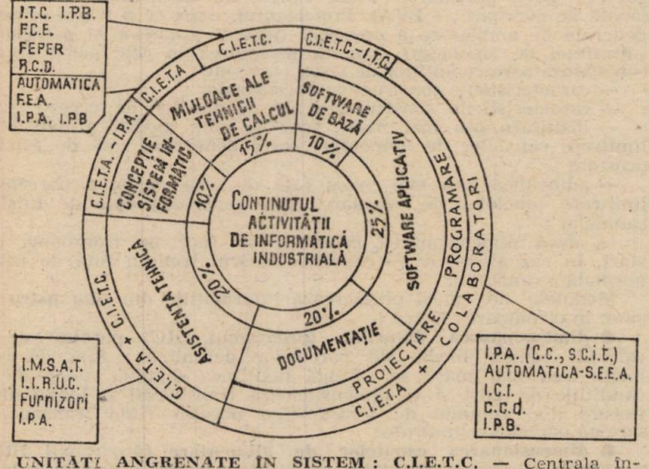

UNITĂŢI ANGRENATE ÎN SISTEM : C.I.E.T.C. — Centrala industrială de electronică şi tehnică de calcul ; **C.I.E.T.A.** — Centrala industrială de echipamente de telecomunicaţii şi automatizări ; **I.T.C.** — Institutul de cercetări pentru tehnica de calcul ; **I.P.A.** — Institutul de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru automatizări (**c.c** — centrul de calcul ; **s.c.i.t.** — secţiile de cercetare şi inginerie tehnologică) ; întreprinderea **„Automatica“** Bucureşti (**S.E.E.A.** — secţia de echipamente electronice de automatizare) ; **I.C.I.** — Institutul central pentru conducere şi informatică ; **C.C.D.** — centrele de calcul departamentale ; **I.P.B.** — Institutul politehnic Bucureşti ; **R.C.D.** — „Romcontroldata“ Bucureşti ; **I.E.I.A.** — Întreprinderea de echipamente şi instalaţii de automatizare Cluj-Napoca ; **I.M.S.A.T.** — Întreprinderea de montaj şi service pentru instalaţii de automatizare şi telecomunicaţii Bucureşti ; **I.I.R.U.C.** — Întreprinderea pentru întreţinerea şi repararea utilajelor de calcul Bucureşti.

— automatizarea transportului uzinal ş.a.

Complexitatea acestor obiective, asigurarea satisfacerii concomitente a cerinţelor de operativitate, funcţionalitate, fiabilitate în desfăşurarea acţiunii impun, după opinia noastră, să se acorde atenţia şi sprijinul necesare realizării unor **condiţii** indispensabile, printre care :

- **dezvoltarea volumului de producţie,** de către unităţile care fabrică mijloace de tehnică de calcul (inclusiv terminale industriale), la nivelul cerinţelor economiei naţionale şi oportunităţilor de export (inclusiv asigurarea de configuraţii „pe măsura clientului“), acordînd o mai mare atenţie **fiabilizării** suplimentare a exemplarelor destinate aplicaţiilor industriale (selecţionarea mai riguroasă a componentelor şi subansamblelor, completarea operaţiilor de reglaje, testări şi rodaj prealabil etc.), potrivit cu cerinţele impuse de condiţiile de exploatare ;
- abordarea sistemică a concepţiei de **sisteme informatice industriale,** bazată pe trinomul „tehnologie-automatizare-informatizare“ menţionat anterior (prin analogie cu triada „informatică-educaţie-medicină“) ;
- eliminarea dificultăţilor în **asigurarea livrării mijloacelor tehnice** necesare realizării sistemelor informatice industriale :
- accentuarea eforturilor de **tipizare şi refolosire a „produselor-program“ ;**
- mai multă perseverenţă şi o mai hotărîtă **concentrare a forţelor** de care dispunem în domeniul informaticii industriale.

REALIZAREA acestor deziderate presupune punerea în operă a unui volum suficient de mijloace software (PROSOFT) care să producă **o ameliorare substanţială** (după cea metodologică care a fost parcursă) a **productivităţii muncii** în acest domeniu, începînd, în primul rînd, cu cea aferentă activităţii de proiectare.

Cristalizarea acestui concept, care urmăreşte menţinerea şi ameliorarea calităţii şi competitivităţii sistemelor informatice industriale elaborate în ţara noastră, a început încă din anul 1977, cînd au fost create bazele metodologice ale proiectării **sistemelor informatice industriale pe principiul programării structurate ;** valabilitatea lor este reflectată în prezent în rezultatele obţinute. De asemenea, în anul 1982 a fost elaborat, în institutul nostru, conceptul trecerii de la o activitate „artizanală“ la o **producţie industrială în domeniul elaborării de sisteme de programe.** Pe această bază, anul trecut au fost realizate şi implementate primele produse software care permit automatizarea activităţilor de proiectare, programe destinate sistemelor informatice industriale ; ele asigură o creştere accentuată a productivităţii muncii.

Dezvoltîndu-se potrivit concepţiei PROSOFT, informatica industrială se înscrie în perspectivă ca **o resursă economică cu mari posibilităţi.** Putem considera că apropiatul sfîrşit de secol va fi puternic marcat de automatizarea complexă a activităţii de programare, în condiţiile căreia utilizatorul va descoperi, el însuşi, noi posibilităţi de creştere a productivităţii muncii, iar programatorul (mai exact analistul) va lucra pe un sistem cibernetic complex, în vederea realizării de aplicaţii particulare.

Dan N. DOBRESCU
directorul centrului de calcul al Institutului de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru automatizări-Bucureşti

CONŢINUTUL ACTIVITĂŢII DE INFORMATICĂ. Componenţa diferitelor elemente : **software de bază** — sisteme de operare, compilatoare, limbaje specializate, pachete tipizate pentru funcţii standard ; **software aplicativ** — componente ale sistemelor informatice, pachete de programe aplicative ; **documentaţie** — documentaţie pentru utilizator (ghid de operare, manuale de funcţionare), mijloace de proiectare automată ; **asistenţă tehnică** — în perioada de garanţie, la formarea personalului la utilizator, la punerea în funcţiune ; **concepţie sistem informatic** — tehnologie, automatizare, informatizare ; **mijloace ale tehnicii de calcul** — minicalculatoare, microprocesoare, roboţi industriali, automate programabile, sisteme distribuite de conducere, sisteme de transmitere a informaţiilor, comandă numerică cu calculator.

Prin proiectarea asistată de calculator, eficiență economică sporită a investițiilor

PROIECTAREA este actul de concepere a viitoarelor produse, servicii, obiecte de construcții, amenajări etc., iar proiectul constituie **acel ansamblu purtător de informații** care materializează și definește procesul de proiectare, anticipînd obiectul final. Ca proces de muncă, activitatea de proiectare furnizează un **model** al unei realități viitoare ; proiectanții fazelor (notă de comandă, proiect de execuție, detalii de execuție) furnizează — prin documentațiile ce le întocmesc — tot niște **modele**, mult mai detaliate, pentru a permite executarea conformă a lucrărilor de construcții-montaj, aplicarea unor tehnologii eficiente, pregătirea bazei tehnico-materiale etc.

Activitatea de proiectare conține prin însăși natura sa ideea de nou, de perfecționare, orientată — în etapa actuală, de dezvoltare intensivă a economiei noastre — spre creșterea productivității muncii, micșorarea duratei și a costului de realizare a lucrărilor, concomitent cu creșterea calității acestora.

În înfăptuirea acestor obiective ea apelează tot mai insistent și cu mai mari foloase la **aportul informaticii, al tehnicii de calcul**, a căror caracteristică majoră — în stadiul de dezvoltare la care au ajuns — o constituie **capacitatea de adaptare calitativă la specificul soluționării problemelor de mare complexitate.** Informatica se integrează astfel tot mai mult în activitatea de proiectare, afirmîndu-se ca **o resursă incontestabilă pentru productivitate.** Avînd în vedere că, practic, procesul de proiectare este un proces rațional, de analiză și sinteză a unui ansamblu de soluții selecționate de către proiectanți dintr-un număr de „rutine" accesibile lor, informatica le poate oferi acestora criterii obiective de alegere, simulare și analiză a soluțiilor.

Conceptul, relativ nou, de **proiectare asistată de calculator** precizează posibilitatea de integrare a informaticii în procesul de muncă, de definire a ei ca o forță nemijlocită de producție. Aplicat la activitatea de proiectare a investițiilor, el se materializează ca un sistem automatizat de arhivare și transformare a informațiilor legate de un proiect sub controlul și capacitatea de decizie a proiectanților. Nu trebuie să se înțeleagă că programele de calcul sînt capabile prin ele însele să ia decizii, să genereze proiecte ; omul, cu capacitatea sa specifică de analiză și sinteză, nu va putea fi înlocuit în activitatea de concepție, de creativitate. Dar eficiența unor soluții și decizii umane poate și trebuie să crească prin reducerea tuturor elementelor de rutină ce le influențează și prin stăpînirea unui bagaj de informații tot mai bogat.

Software-ul utilizat în cadrul proiectării asistate de calculator este, în general, compus din două tipuri de programe, asigurînd pe de o parte **preluarea informațiilor**, iar pe de altă parte, **calculul și vizualizarea lor.** Modulele preluării informațiilor permit să se ordoneze într-o structură de date informațiile necesare reprezentărilor, modelelor și calculelor ulterioare. Modulele de calcul și vizualizare permit ca, pe baza unor modele detaliate în funcție de natura problemelor, să se baleieze structura de date pentru a extrage informații prelucrate ; aceste module solicită participarea în mod direct a utilizatorului, pentru a analiza rezultatele și a decide eventuala reluare a calculelor, deci pentru stabilirea concepției tehnologice prin variația unor parametri. Procesul de proiectare devine astfel un proces iterativ prin care informațiile necesare reprezentării obiectului de proiectat, odată preluate, pot fi prelucrate de mai multe ori prin variația prestabilită a unor parametri sau precizați în urma unor rezultate intermediare, proiectantul avînd astfel posibilitatea să simuleze, să analizeze mai multe soluții și să decidă asupra celei optime.

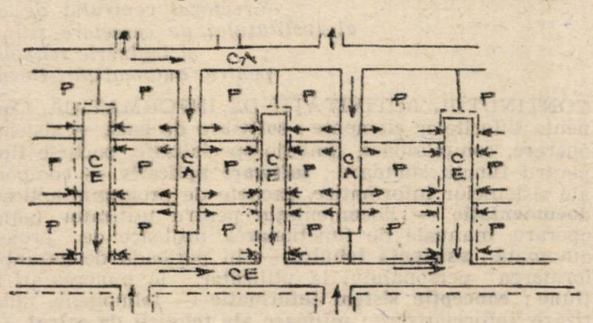

Fig. 1 : **Schema generală a amenajării de orezării. CA** — canale de alimentare ; **CE** — canale de evacuare ; **P** — parcele. Cu linie continuă sînt figurate digurile, iar cu linie întreruptă — drumurile de acces

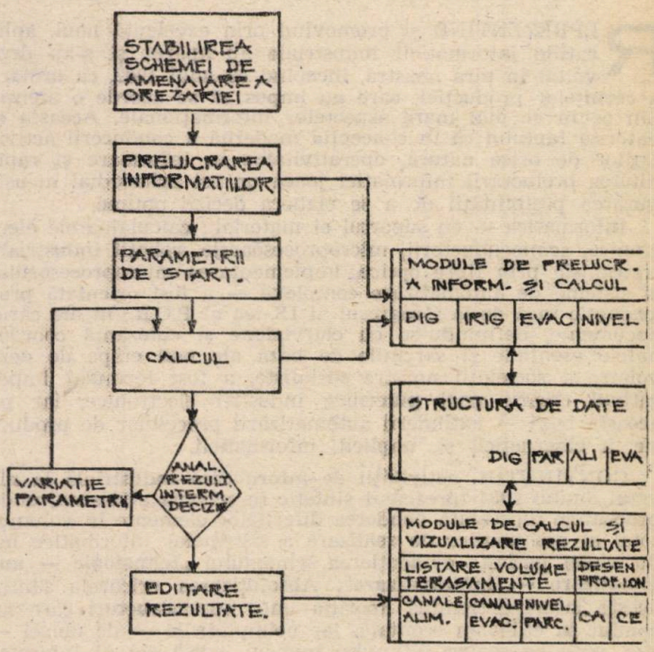

Fig. 2 : **Schema de prelucrare pentru proiectarea asistată de calculator a amenajărilor de orezării**

DINTRE multiplele posibilități de aplicare în domeniul îmbunătățirilor funciare, ne vom referi în cele de mai jos, la o experiență concretă : **amenajarea de orezării.** Aceasta constă (fig. 1) din executarea unor parcele orizontale de teren, de diferite mărimi, înconjurate de digulețe de pămînt, în interiorul cărora se realizează stratul de inundare. Inundarea parcelelor se face printr-o rețea de canale de alimentare, iar golirea — printr-o rețea de canale de evacuare.

Proiectarea asistată de calculator a amenajărilor de orezării (fig. 2) necesită înmagazinarea informațiilor în patru fișiere (diguri — DIG, parcele — PAR, canale de alimentare — ALI și canale de evacuare — EVA). Proiectantul, după ce a trasat schema generală de amplasare a orezăriei (traseul canalelor și parcelarea suprafeței de amenajat), asigură încărcarea în cele patru fișiere corespunzătoare condițiilor de start, care sînt :

— caracteristicile constructive ale digurilor ;

— caracteristicile constructive ale drumurilor de acces ;

— înălțimea cea mai mare, față de cota medie, a parcelelor limitrofe canalelor de alimentare, care generează cota de fund a acestora ;

— adîncimea cea mai mică față de cota medie a parcelelor limitrofe canalelor de evacuare, care generează cota de fund a canalelor ;

— dacă dimensionarea canalelor se face pe tronsoane, din start, în caz afirmativ — căderile fiecărui tronson față de panta normală a canalului.

Modulele de calcul prelucrează informațiile din cele patru fișiere în următoarea logică :

● **dimensionarea digurilor** (programul DIG) pornind de la calculul cotelor medii ale parcelelor delimitate ; față de cota medie cea mai mare se adaugă înălțimea digului, acceptată la condițiile de start și se dimensionează transversal și longitudinal fiecare dig, volumul de terasamente necesar fiind transmis ca sarcină parcelelor limitrofe;

● **dimensionarea canalelor de alimentare** (programul IRIG) pornind de la calculul cotelor medii ale parcelelor limitrofe, luîndu-se în considerare și sarcina necesară digurilor ; față de cota medie cea mai mare se adaugă înălțimea stabilită prin start și se stabilește cota de fund a canalului. Programul IRIG dimensionează canalul în profil transversal și longitudinal, calculînd volumul de terasamente. El atenționează proiectantul asupra rezultatelor privind cota de start a fundului canalului și a balanței volumelor de terasamente, solicitînd decizii de continuare a cal-

Marian OPREA
I.S.P.I.F.-București

(Continuare în pag. 27)

Structura funcțională și dezvoltarea economiei socialiste (I)

I. ANGAJAT de aproape patru decenii într-un amplu efort de transformare industrializantă de tip nou, socialistă, a țării, poporul nostru este astăzi posesorul unei experiențe și al unui bilanț bogate în schimbări social-economice de anvergură. Constituirea unui masiv aparat productiv industrial și creșterea puternică a clasei muncitoare, cooperativizarea agriculturii, repartizarea forțelor de producție pe teritoriul țării, atragerea de resurse de muncă din mediul rural către zonele industrial-urbane, pregătirea profesională a forței de muncă și ridicarea nivelului general de trai și cultural al cetățenilor, intensificarea și diversificarea relațiilor economice externe, s-au relevat a fi procese extrem de complexe, care particularizează cu nu puține elemente distinctive evoluția economiei românești în ultimii patruzeci de ani.

Este un adevăr cu valoare de truism că, în permanență, construcția socialistă a economiei revendică evaluări ; este în firescul actului conștient de conducere macroeconomică de a compara neîncetat obiectivele stabilite cu resursele umane și materiale, cu instrumentele de politică economică disponibile. Tot firească este și raportarea evoluției economiei naționale și, pe un plan mai larg, a societății la rezultatele ce se obțin în alte spații naționale, la procesele obiective din economia mondială. Referindu-se la activitatea partidului de elaborare științifică a strategiei dezvoltării societății românești, secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, indica **„obligația de a analiza și sintetiza atît propria experiență cît și experiența altor țări, de a studia noile tendințe ale evoluției economico-sociale mondiale"** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate vol. 7, p. 40). Tocmai creșterea în ultimii 10—15 ani a complexității fenomenelor economice interne, cît și a celor din spațiul mondial, impune un susținut efort de gîndire novatoare din partea cercetării în domeniul științelor sociale.

În anii '70 și în economia țării noastre s-a manifestat pregnant fenomenul de epuizare a factorilor specifici dezvoltării de tip extensiv. În același timp, mutațiile structurale din economia mondială determinate de revoluția științifică și tehnologică — apariția a noi ramuri de vîrf și declinul unor industrii tradiționale ; accelerarea ritmului schimbărilor tehnologice; modificarea unor ierarhii concurențiale etc. —, accentuarea interdependențelor pe multiple planuri între spațiile naționale, criza energiei și materiilor prime și celelalte perturbații ale vieții economice internaționale au conturat cu suficientă claritate problematica actuală a stadiului de dezvoltare și a perspectivelor economiei românești. În aceste condiții, partidul nostru a formulat teza necesității valorificării cît mai bune a resurselor interne ale țării, realizarea unei dezvoltări intensive, îmbunătățirea radicală a funcționării economiei prin autoconducerea muncitorească, autogestiunea și autofinanțarea întreprinderilor.

Realizarea unui model al dezvoltării social-economice caracteristic economiilor avansate include, în concepția partidului nostru, modificări structurale și calitative ale industriei, înfăptuirea unei agriculturi de înalt randament, obținerea unei calități competitive a muncii sociale pe plan mondial. Trei idei principale subliniate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** apreciem că ajută la înțelegerea importanței covîrșitoare a realizării unui nou model al dezvoltării pentru evoluția de viitor a societății românești. În primul rînd, **„viața, practica demonstrează că și socialismul trebuie să țină seama de legitățile generale, de legile obiective și să acționeze în concordanță cu ele. Dacă le nesocotește, se pot produce dereglări foarte grave"** (Op. cit., vol. 16, p. 131) în activitatea social-economică. În al doilea rînd, **„formele și metodele de conducere și organizare socială nu sînt imuabile, stabilite o dată pentru totdeauna" ; „ele trebuie continuu perfecționate în pas cu schimbările ce se produc în viață, cu sarcinile pe care le impune procesul obiectiv al dezvoltării materiale și spirituale a societății"**. (România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, p. 520—521). În sfîrșit, materialismul dialectic și istoric nu trebuie folosit ca **„o dogmă moartă, ca o schemă imuabilă, ci ca o metodă de studiere, cunoaștere și înțelegere a problemelor și cerințelor noi ridicate, a imperativelor actuale ale dezvoltării societății"** (Op cit., vol 12, p. 334—35). Considerăm că tocmai în spiritul ideilor menționate mai sus este necesar să fie abordate problemele pe care le ridică trecerea țării noastre la o dezvoltare de tip intensiv.

După cum arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Problema transformării revoluționare a societății este foarte complexă. Căile de înfăptuire a acestor transformări sînt, de asemenea, foarte variate"** (Op. cit., vol. 9, p. 308) Firul călăuzitor al demersului nostru este tocmai inexistența unui model unic de construire a socialismului ; sistemul economic poate deci fi ința în structuri economice diferite, fiecare structură putînd fi considerată variantă a sistemului, care, în raport de trăsăturile sale de bază îi predetermină acestuia o evoluție specifică. Trebuie să facem observația că în accepția de față, structura economică nu este identică cu noțiunea de bază economică, deoarece absoarbe suprastructura.

Discuția în literatura de specialitate pe această temă a fost inițiată încă în anii '20 și '30 ai acestui secol, dar dezvoltările teoretice novatoare au proliferat abia în deceniul șapte și ce următor îmbogățind gîndirea economică marxistă și, mai ales „recuperînd" pentru aceasta idei, concepte și instrumente analitice indispensabile pentru un progres real. Se cuvine să arătăm că și în țara noastră, perioada menționată a consemnat apariția unor lucrări științifice valoroase, care s-au aplecat asupra unor probleme precum creșterea economiei socialiste (E. Dobrescu), funcțiile prețurilor în economia socialistă (I. Blaga, C. Ionete, și I. Rachmuth), eficiența economică și bunăstarea socială (A. Iancu), contradicțiile în societatea socialistă (N. N. Constantinescu) etc.

În a doua jumătate a anilor '60 în majoritatea țărilor socialiste europene sînt inițiate măsuri de îmbunătățire a sistemului de organizare și conducere a vieții economice, de modificare a variantei tradiționale, excesiv centralizată, prea rigidă, pentru a permite dezvoltarea calitativă a unor economii tot mai complexe. Schimbările în structurile economice pun în lumină faptul că nu orice tip de structură economică permite ca un anumit nivel de dezvoltare a societății să poată fi atins și depășit. Această perspectivă oferă și posibilitatea examinării raportului între planificarea centrală — în formele sale (directă și indirectă) — și piață în condițiile multiplicării fenomenelor care reclamă rezolvări la nivelul instanțelor colective și a creșterii complexității rolului și funcțiilor economice ale statului socialist.

II. SUSȚINUTĂ de o serie de teoreticieni influenți și dominînd o perioadă de timp gîndirea și practica social-economică din țările socialiste, concepția incompatibilității socialismului cu piața [1]) își are originea în teza marxistă conform căreia relațiile marfă-bani produc „înstrăinare" **(Entfremdung)** — în accepția cea mai largă pe care Marx o dă termenului în **Manuscrise** (1844) — și în concepția etatistă asupra

[1]) Ne atașăm concepției după care **piața** trebuie înțeleasă, în primul rînd, prin prisma procesului de **realizare** a producției, ca parte a procesului reproducției ; piața este un mecanism de realizare și reglare ex post a producției și, respectiv, reproducției. Piața în sine reprezintă și un **proces** de circulație a informației, de acțiune (creație) a agentului economic.

proprietății sociale. Cei care au promovat această concepție, credem că trec cu vederea două elemente de bază pentru interpretarea corectă a tezei menționate. În primul rînd, prezumînd declanșarea procesului revoluționar în spațiile cele mai avansate ale capitalismului, clasicii socialismului științific, atunci cînd au încercat să definească esența viitoarei societăți, s-au referit în principal la ceea ce se numește îndeobște „a doua fază" — comunismul ; o societate cu un nivel foarte ridicat de dezvoltare a forțelor de producție, cu o bază economică și o suprastructură care ar elimina orice formă de „administrare" a ființei umane [2]).Socialismul, ca treaptă inferioară a comunismului, ar succede — rezultă implicit — unui capitalism ajuns într-o stare de epuizare a forței sale propulsive, într-o stare de blocaj iremediabil, final. În al doilea rînd, ei ne sugerează comunismul ca o societate a abundenței, în care ar dispare insuficiența resurselor [3]) în raport cu nevoile individuale și colective (pentru analiza noastră este mai puțin important realismul acestei ipoteze). Lenin, mai ales în scrierile sale ultime, a sesizat relația ce se stabilește între nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și gradul de socializare adecvat și real al acestora, pentru ca progresul economic să fie veritabil. Tot el a combătut iluzia de a se confunda realitatea concretă a Rusiei de după revoluție cu socialismul văzut ca întruchipare a viziunii lui Marx, Engels și a altor gînditori socialiști proeminenți. Introducerea NEP-ului și critica acerbă la adresa birocratismului de stat sînt exemple grăitoare în acest sens.

III. REALITATEA demonstrează că socialismul nu elimină dimensiunea economică a muncii. Această dimensiune economică este dată de caracterul limitat al resurselor disponibile în raport cu creșterea continuă a nevoilor umane. Prin urmare, pentru a-și acoperi (satisface) cît mai bine nevoile, societatea socialistă trebuie să gospodărească resursele de care dispune cît mai eficient, să obțină maximum de producție dintr-o anumită cantitate de factori de productie (sau să obtină o anumită producție cu costul minim posibil de factori de producție). În opinia noastră, funcționarea productivă eficientă a socialismului depinde de măsura în care reușește să soluționeze **trei** probleme economice fundamentale aflate într-o organică interdependență : a) alocarea optimă a resurselor, ceea ce implică existența unor prețuri corecte și, mai departe, posibilitatea calculației economice corespunzătoare ; b) recompensarea și stimularea efortului uman care să asigure efectuarea acestuia la nivelul dorit ; c) crearea condițiilor pentru manifestarea spiritului întreprinzător, de inițiativă creatoare, atît de necesar progresului la nivel societal [4]). Asumînd, în condițiile date, realizarea eficienței producției la nivelul cel mai înalt, bunăstarea socială cea mai mare se obține în măsura în care membrii societății — ca ființe individuale și persoane sociale — hotărăsc în cel mai democratic mod posibil asupra structurii producției, deci a consumului.

La nivelul actual de dezvoltare a forțelor de producție pe plan mondial și luînd în considerare potențialul intrinsec de transformare (evolutie) al capitalismului este incontestabil că ceea ce trebuie să fie apreciat ca definitoriu pentru socialism este socializarea proprietății și odată cu aceasta socializarea controlului asupra proceselor politice și social-economice. În această privință, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că esența democrației socialiste rezidă în aceea că poporul **„trebuie să participe nemijlocit la întreaga activitate de conducere a vieții economico-sociale"** (Op. cit., vol. 4, p. 75—76).

Experiența istorică învederează că adîncirea controlului social asupra vieții politice și social-economice poate fi favorizată pe două căi, care trebuie judecate în mod complementar deoarece se află într-o unitate dialectică ; în primul rînd prin acțiunile instanțelor supreme de decizie (autoritate colectivă, sau de stat) ca factori de mediere și armonizare a intereselor multiple în societate, de reglare **ex ante** a reproducției sociale, de coordonare, conducere și organizare a activității sociale și politice ; în al doilea rînd, prin manifestarea autonomiei funcționale a entităților economice, deci de descentralizare, democratizare a vieții social-economice. Ambele căi și procese, în același timp, se constituie în ceea ce putem numi **mecanismul dual** (combinat) de exercitare a controlului social asupra oricărei activități sau act de voință. Pentru ca societatea să progreseze, între cele două procese trebuie să se realizeze un echilibru optim. Realizarea acestui echilibru optim, ce are un caracter dinamic, este facilitată de socializarea actului de control central prin mărirea subiecților participanți direcți, sau care influențează în mod conștient și regulat (instituționalizat) decizia — ca exemplu poate fi dată socializarea actului de planificare centrală — precum și de mărire a răspunderii și a responsabilității sociale a acțiunii fiecărei entități economice individuale. Importanța procesului de socializare a planificării centrale este ilustrată peremptoriu de indicațiile tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, care subliniază că **„Planul nu trebuie să fie impus de sus..."** (Op. cit., vol. 5, p. 317) și că **„Cu cît planul ține mai puțin seama de realitate, de cerințele legilor obiective, cu atît sînt mai greu de dirijat procesele economice, cu atît mai mult începe să fie dominată viața economică de factori stihinici"** (România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, p. 534). Se poate observa de asemenea că în dialectica realizării echilibrului optim în controlul social, planificarea la niveluri superioare are potențialul de a corecta disfuncționalitățile pieței, care, la rîndul ei, verifică pertinența planului putînd fi vizualizată ca „un mecanism sui generis de planificare" (B. Horvath în **Organizarea și eficiența comparate ale sistemelor sociale,** Berlin, Duncker und Humbolt, 1979, p. 44). De procesualitatea specifică a mecanismului dual, în consecință de modul concret în care se înfăptuiește controlul social depind evoluția raporturilor sociale, dezvoltarea societății.

Din această perspectivă se vede că socialismul, așa cum nu se poate dispensa de planificarea centrală, ca manifestare a actului conștient public de control social și prevedere, presupune, în condițiile dezvoltării autoconducerii, a sporirii autonomiei funcționale a entităților economice acțiunea legii valorii, funcționarea mecanismului și procesului pieței. Numai astfel, progresul general al forțelor de producție în economia socialistă se asigură prin utilizarea conștientă și în virtutea acțiunii legilor economice obiective. Practica arată tot mai limpede că perfecționarea activității economice și în sectorul de stat este condiționată de „folosirea pe scară mai largă și nu de restrîngerea pîrghiilor valorice" (E. Dobrescu, **Optimul economiei socialiste,** 1976, p .246). Este logic să gîndim că însăși dezvoltarea relațiilor marfă-bani — desigur nu în toate domeniile vieții sociale atunci cînd intervin principii de etică, echitate și solidaritate, precum și nevoia de internalizare a unor costuri sociale ca suport al avansului economic al societății — va conduce într-un viitor, greu de întrevăzut în prezent (cînd, admițînd teoretic posibilitatea, dimensiunea economică a muncii va fi dispărut), la propria negare, printr-un imens salt calitativ în natura societății, a omului. Acest salt poate fi echivalat cu accederea omului în acel „imperiu al libertății" de care vorbea Engels, în care s-ar rezolva total conflictul între om și natură, între om și aproapele lui.

Daniel DĂIANU

---

[2]) După Marx, ar fi momentul în care „munca sub forma sa directă sau imediată încetează de a fi marea sursă a bogăției", cînd „crearea unei bogății adevărate devine dependentă nu atît de timpul de muncă și de cantitatea de muncă folosită, cît de puterea factorilor puși în mișcare în timpul de muncă, a căror eficiență n-au nici un raport cu munca directă cheltuită pentru producerea, lor, ci sînt tributare nivelului general al științei și progresului tehnologiei (citat de M. Constantinescu, **De ce critica economiei politice ?** în volumul **Capitalul lui Marx,** 1967, p. 48

[3]) În fapt, în **Anti-Duhring,** Engels vorbește de „insuficiența producției" (E.P.M.R., 1952, p. 331). Tot el amintește de înlăturarea producției de mărfuri (ibid. p. 333) dar analiza sa trebuie judecată prin prisma posibilității realizării suficienței în producție și a transformării conștiinței omului. Referitor la ultimul aspect, E.Kardelj arată că „Natura omului nu se schimbă atît de repede doar prin modificarea sistemului. Tendința egoistă de a se trăi pe seama altuia nu poate fi desființată nici de sentimentul solidarității clasei muncitoare... aceste fenomene negative.. pot fi mai ușor combătute și prevenite în sistemul venitului bazat pe autoconducere muncitorească decît în condițiile dominației tehnocrat-birocratice asupra muncii" **(Autoconducerea și proprietatea socială,** București, 1977, p. 63).

[4]) J. Kornai **(Dilemele unei economii socialiste,** Dublin, 1979, p. 4) menționează cinci condiții necesare realizării eficienței economice : sistem de stimulente, posibilitatea calculației, ajustarea flexibilă și rapidă, spiritul întreprinzător și răspunderea personală ; ele pot fi reduse în esență la cele trei probleme fundamentale. L. Hurwicz **(Conceperea mecanismelor pentru alocarea resurselor,** American Economic Review, mai 1973) analizează remarcabil interdependențele organice dintre problemele fundamentale ale dinamicii sistemelor economice ; se arată de pildă legătura între mecanismul de alocare a resurselor („procesele de ajustare") și comportamentul agenților economici (p. 23).

OM-TEHNICĂ-MEDIU

Cauze și forme ale degradării mediului

Simptome de dispariție a pădurilor...

DOVEZI din ce în ce mai multe atestă că pădurile americane — cu deosebire cele din estul S.U.A. — se află într-un declin evident. Deși nu există un consens științific cu privire la cauza și semnificația acestui fenomen, probele adunate pînă în prezent indică poluarea ca factor principal. Unii oameni de știință sînt neliniștiți de faptul că anumite simptome sînt similare cu cele care au dus la situația dramatică în care se află pădurile din Europa centrală, se afirmă într-un amplu articol publicat recent de cotidianul „International Herald Tribune".

Cercetări efectuate în ultimul timp arată că unele specii de copaci de esență moale își pierd frunzișul și mor, în timp ce mai multe specii de conifere din regiunea estică a S.U.A. prezintă o scădere rapidă, de proporții a ritmului de creștere, tendință care s-a accentuat în ultimii 10 ani. Oamenii de știință afirmă că răspunzătoare pentru acest fenomen, care se manifestă la toate altitudinile, dar cu precădere la cele înalte, este poluarea atmosferică rezultată din arderea combustibililor fosili în combinație, poate, cu unele cauze naturale. Studii efectuate recent pe Muntele Mitchell, cel mai înalt vîrf din partea estică a Statelor Unite — demonstrează că aproape nici o formă de viață vegetală nu se mai reproduce, lăsînd muntele — odinioară împădurit din abundență — din ce în ce mai sterp.

Deoarece cercetătorii nu au putut atribui acest sindrom numai unor factori naturali cum ar fi seceta, schimbările bruște de temperatură, boli sau catastrofe naturale, se impune de la sine suspectarea, ca principală cauză, a cantităților excesive de bioxid de carbon și azot din aer, care nu mai pot fi absorbite de vegetație, cît și a particulelor metalice ,cum ar fi plumbul și aluminiul.

Această scădere a capacității de reproducere a pădurilor americane s-a făcut simțită încă de la sfîrșitul anilor cincizeci și începutul anilor șaizeci, perioadă ce a coincis, lucru semnificativ, cu schimbări pronunțate ale climei, manifestate îndeosebi prin temperaturi ridicate timp de mai mulți ani. Analize preliminare ale ratelor de creștere recente, comparate cu cele pentru perioada 1932—1956, indică o creștere substanțial încetinită cu aproximativ 20—30% pentru mai multe specii de conifere. Experiențele de laborator au scos la iveală faptul că umezeala acidă a distrus o specie de ciuperci care protejau rădăcinile copacilor de pe Muntele Mitchell. Cînd aceste ciuperci au dispărut, copacii au început să moară treptat. Fenomenul confirmă ipoteza că ploaia acidă ar putea fi cauza acestui dezastru ecologic.

Fenomenul nu este însă singular, ci poate fi regăsit în vecinătatea tuturor marilor zone industriale ale Statelor Unite, din nord-estul țării pînă în California. În unele părți concentrația de metale grele din aer a ajuns să fie de 25 de ori mai mare decît cea normală, iar la Los Angeles — unul din cele mai poluate orașe din lume — aerul atmosferic conține de 50 de ori mai mult plumb decît în regiunile învecinate.

Majoritatea specialiștilor, deși afirmă că datele disponibile sînt încă insuficiente pentru a prezice cu certitudine care sînt factorii care au contribuit la apariția acestui sindrom, sînt de acord în a susține că pădurile nord-americane se află într-o situație dramatică și că, în lipsa unor măsuri energice de contracarare, apare riscul unei catastrofe ecologice.

...și infestarea apelor

POLUAREA APELOR nu este un lucru nou, oamenii de știință americani constatînd existența unor tumori la peștii din lacurile din Michigan sau fluviul Hudson încă de pe la mijlocul anilor șaptezeci. Dar, în ciuda unei aparente ameliorări a calității apelor — datorată adoptării, în urmă cu doisprezece ani, a Legii Apelor curate — există indicii ale proliferării unei adevărate „epidemii" canceroase la peștii din apele cele mai poluate ale Statelor Unite. Cifre concludente, publicate recent de săptămînalul „Newsweek", indică o situație dramatică : circa 30% din chefalii din fluviul Buffalo (statul New York) prezintă tumori ale ficatului, ca și peste două treimi din calcanii din Everett (Washington), cea mai mare parte a știucilor din lacul Torch (Michigan) etc.

Toate zonele menționate sînt puternic poluate, sedimentele recoltate demonstrînd existența a peste 360 tipuri de hidrocarburi aromatice, substanțe chimice recunoscute drept cancerigene.

Alarmați de aceste descoperiri, specialiștii au făcut teste de laborator pentru a determina cu certitudine dacă substanțele cancerigene din apă sînt cauza tumorilor la pești. Rezultatele au confirmat ipoteza : 8 din 10 pești hrăniți cu extrașii chimici recoltați au dezvoltat tumorile amintite.

O asemenea situație ridică firesc întrebarea dacă oamenii aflați în apropierea zonelor poluate nu sînt și ei expuși unor pericole asemănătoare.

În acest sens, un raport al Institutului Național al cancerului din Statele Unite aduce argumente neliniștitoare, arătînd că procentul cazurilor de boli canceroase la locuitorii din regiunile foarte poluate este cu mult peste media națională. Același raport recomanda să se evite consumul de pește provenit din apele contaminate. Avînd în vedere faptul că peștele acumulează în țesuturi substanțele poluante, se apreciază că într-o ½ kg pește din lacul Ontario, de exemplu, se găsește aceeași cantitate de substanțe chimice ca în circa 1,5 milioane litri din această apă poluată, nota revista citată.

Impurificarea apelor are drept cauză principală deversarea apelor uzate, bogate în substanțe organice greu degradabile, a uleiurilor, detergenților etc., la care se poate adăuga folosirea excesivă a pesticidelor în agricultură. Cumularea acestor factori de poluare are efecte dintre cele mai nocive pentru ecosistemele apelor curgătoare : diminuarea cantității de oxigen din apă, care conduce la dezechilibrul mediului acvatic, apariția unor concentrații ridicate de acizi și baze care pot provoca moartea peștilor, distrugerea vegetației acvatice etc.

O serioasă problemă o ridică faptul că multe substanțe poluante deversate în ape de-a lungul anilor se depun pe fundul cursurilor de apă. Singura cale de soluționare pare s-o ofere natura însăși, prin depunerea, în timp, a mai multor straturi deasupra reziduurilor poluate.

A lăsa, însă, în seama naturii rezolvarea unei probleme de o asemenea complexitate, cum este poluarea — produs exclusiv al acțiunii omenești — ar însemna condamnarea biosferei la o moarte lentă. Soluțiile propuse pentru contracararea fenomenului cuprind o gamă foarte diversă. Ele converg, totuși, în direcția reducerii degajărilor de sulf de la termocentrale și furnale precum și a celor de bioxid de azot de la autovehicule. Printre măsurile preconizate, de o deosebită importanță sînt cele ce privesc tehnologiile de reciclare a gazelor evacuate, utilizarea de benzină fără plumb și adoptarea unor norme prin care să se reducă substanțial degajările de gaze poluante în atmosferă și să se asigure pretratarea apelor uzate ce urmează să fie deversate în ape și oceane.

Valentin NEGOIȚĂ

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti (I)

PLEDÎND pentru afirmarea naţiunii române şi constituirea statului naţional unitar român, gînditorii progresişti din ţara noastră nu au adoptat o poziţie îngustă naţionalistă. Dimpotrivă, ei au respins cu vehemenţă şovinismul, au susţinut cu tărie egalitatea deplină a tuturor naţionalităţilor, au promovat cu consecvenţă ideea respectării libertăţii şi necesităţii solidarizării lor în lupta cu asupritorii. „Astăzi — scria Bălcescu — e invederat pentru tot românul cu minte şi cu inimă că libertatea naţionalităţilor nu poate veni de la curţile împărăteşti şi din mila împilatorilor şi a despoţilor, ci numai dintr-o unire strînsă între toţi românii şi dintr-o ridicare a tuturor împreună şi în solidaritate cu toate popoarele împilate" [1]). Numai prin unire, fără deosebire de naţionalitate, şi prin luptă susţinută poate fi deci realizat ţelul scump al libertăţii tuturor popoarelor oprimate.

Necesitatea de a se asigura egalitatea deplină a tuturor naţionalităţilor conlocuitoare cu poporul român a fost subliniată cu tărie şi de către patrioţii transilvăneni. Astfel, A. Iancu, arătînd că principiile libertăţii, egalităţii şi frăţietăţii constituie deviza mişcării conduse de el, sublinia : „Însă aceste principii le pretindem de la oricine, garantate pe temeiul existenţei naţiunilor" [2]). Iar S. Bărnuţiu, cerînd cu fermitate recunoaşterea drepturilor naţionale ale românilor din Transilvania, menţiona cu toată claritatea că „naţiunea română dă de ştire naţiunilor conlocuitoare că voind a se constitui şi organiza pe temei naţional n-are cuget duşman în contra altor naţiuni, ci recunoaşte acelaşi drept pentru toate, voieşte a-l respecta cu sinceritate, cerînd respect împrumutat după dreptate ; prin urmare, conchidea el, naţiunea română nici voieşte domni preste alte naţiuni, nici nu va suferi a fi supusă altora, ci voieşte drept egal pentru toate" [3]). De menţionat că asemenea idei au fost cuprinse şi în jurămîntul depus de participanţii la Adunarea Naţională de la Blaj din mai 1848, în care se sublinia că pe principiile de libertate, egalitate şi frăţietate „voi respecta toate naţiunile ardelene, poftind egala respectare de la dînsele, nu voi încerca să asupresc pe nimenea, dar nici nu voi suferi să ne asuprească nimenea".

Socialiştii din ţara noastră au militat, de asemenea, neobosit pentru combaterea ideologiei naţionalist-şovine, pentru egalitatea în drepturi a naţionalităţilor conlocuitoare cu românii. În organul de presă al social-democraţilor români din Ardeal, „Adevărul", din 9 noiembrie 1906, se scria : „Nu sîntem naţionalişti, dar ca un partid care luptă pentru libertăţile tuturor popoarelor din această ţară, protestăm cu indignare contra apăsării unei sau celeilalte naţionalităţi din această ţară".

Caracteristică pentru întreaga pleiadă a gînditorilor înaintaţi este folosirea istoriei poporului român ca armă de apărare şi afirmare a drepturilor sale de a trăi într-un stat unitar independent. Apelul lor la istoria neamului şi la vechimea lui, la originea şi continuitatea poporului român pe meleagurile pe care s-a format şi trăieşte, la unitatea lui, care în pofida artificialelor frontiere ale timpurilor s-a întărit necontenit, la luptele seculare pe care el le-a dus pentru apărarea fiinţei sale, se întemeia pe înţelegerea profundă a adevărului că istoria — „dascălul tuturor lucrurilor", cum o numea S. Micu — se află totdeauna de partea celor asupriţi. Invocarea trecutului istoric avea darul, înainte de toate, să evidenţieze, cu tăria argumentelor ştiinţifice, unitatea indestructibilă a tuturor provinciilor istorice româneşti, a faptului că, aşa cum sublinia ziarul „Românul" din 6 august 1867, „Există o singură Românie, cu un picior în Dunăre şi cu altul pe ramificaţiile cele mai depărtate ale Carpaţilor, există un singur corp şi un singur suflet, în care toţi nervii şi toate suspinele vibrează unul către altul" [4]). În acelaşi timp, istoria oferea cunoaşterea aspiraţiilor şi a luptelor seculare, pe care poporul nostru le-a dus pentru apărarea fiinţei naţionale şi neatîrnare, pentru progres şi civilizaţie, a faptelor glorioase care să mobilizeze poporul la lupta pentru realizarea unităţii naţionale depline şi dobîndirea şi întărirea independenţei.

De asemenea, evocarea istoriei

*) Articolul constituie continuarea articolelor aceluiaşi autor apărute în numerele 43, 44, 45/1983 ale revistei.

FIŞE

AUREL GHIBUŢIU

POLITICI COMERCIALE ÎN RELAŢIILE ECONOMICE INTERNAŢIONALE

● *Cartea lui Aurel Ghibuţiu tipărită de EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ cu titlul „Politici comerciale în relaţiile economice internaţionale", îşi propune să ofere specialiştilor din comerţul exterior, şi celor din domeniile economice care realizează produse pentru export, un instrument capabil să-i orienteze în activităţile curente. Criza economică, întărirea măsurilor protecţioniste, diversificarea politicilor comerciale concomitent cu intervenţia tot mai pronunţată a guvernelor au creat un cadru tot mai complex în care se desfăşoară relaţiile economice internaţionale şi care se cere cunoscut în detaliu. Tocmai din această perspectivă autorul abordează problematica în patru secţiuni: politici comerciale aplicate de state în relaţiile economice internaţionale; politici comerciale tarifare; politici comerciale netarifare; politici comerciale contemporane. Un capitol distinct este consacrat de autor prezentării componentelor politicii comerciale promovate de ţara noastră.*

Instituţii financiare

● *Trei autori* — L. G. Asztalos, L. Bokros şi G. Suranyi — *publică un studiu în revista KOZGAZDASAGI SZEMLE numărul din martie a.c. sub titlul „Reform és pénzügyi intézményrendszer" (Reforma şi sistemul instituţiilor financiare) în care îşi propun să argumenteze necesitatea unor perfecţionări în cadrul sistemului financiar din R.P. Ungară. Aceste perfecţionări sînt impuse, susţin autorii, de însăşi îmbunătăţirile mecanismului economic în ansamblu, îmbunătăţiri care nu pot deveni efective independent de finanţe. Ideea centrală a studiului pune în evidenţă cerinţa unei mai mari flexibilităţi a acestui subsistem economic. În mod practic, opinează autorii, ar fi binevenită renunţarea la principiul dublei subordonări care se află în vigoare în prezent (subordonarea faţă de plan şi faţă de bugetul de stat) în favoarea unei mai mari autonomii a intsituţiilor ce acţionează în sistemul financiar. Totodată, se arată în studiu, ar putea fi luată în calcul şi ipoteza creării unui sistem financiar descentralizat care să permită şi existenţa unei anumite competiţii între instituţiile bancare în ce priveşte abilitatea cu care oferă sprijin financiar unităţilor productive.*

prilejuia gînditorilor înaintați și relevarea faptului că poporul român a fost secole de-a rîndul victima unor nenumărate anexiuni externe, care urmăreau jefuirea bogățiilor și împilarea lui, dar și sublinierea că el n-a avut niciodată intenții de cotropire și anexiuni teritoriale. D. Cantemir, de exemplu, referindu-se la luptele purtate de țările române în evul mediu, arăta că ele „niciodată piciorul din hotarele sale afară nu și-au scos, ce înfipți și nesmulși au rămas". Iar C.A. Rosetti, în 1850, relevînd consecințele negative ale năvălirilor popoarelor și ale dominației străine, precum și luptele grele duse de români pentru apărarea ființei și autonomiei lor, sublinia : „Românii, așezați din început pe albia lor cea adevărată, mare și frumoasă, avînd drept misie d-a lumina, iar nu d-a subjuga națiile vecine, se desfășurau singuri întru fericire". Și, evocînd cu căldură revoluția de la 1821, adăuga : „am crezut și cred acum cu deplinătate că România va să trăiască sau să moară pentru libertate, că steaoa ei lucește pe ceruri ca soarele orientului și că – lumea jumătate de se va apăsa acum pe dînsa – România, toată în unire, va ridica-o cu umerii ei" [5]). Se dă glas astfel încrederii nestrămutate în victoria luptei pe care poporul nostru o ducea pentru înfăptuirea unității și independenței naționale. Aceeași convingere era exprimată și de I. Ghica în 1892 cînd sublinia : „La români, aspirațiunea către unire nu este tendința de mărire sau de cotropire, ci este spirit de conservare și de legitimă apărare în contra vecinilor cei înconjură, căci temerea de cotropire și reducerea lor la o stare de inferioritate și de umilire este încă mare și le impune datoria de a căuta să devie un stat puternic ca să-și poată apăra cu succes existența... Pe noi, românii, continua el, necesitatea ne împinge a ne aduna într-un singur mănunchi, ca să putem înfățișa o rezistență serioasă năvălitorilor și a ne apăra naționalitatea". Și conchidea că „a renunța la unire ar fi pentru noi a abdica ca națiune, ar fi a renunța la orice speranță" [6]).

Faptul că românii n-au avut niciodată intenții expansioniste, de cotropire și anexiuni teritoriale, a fost subliniat cu o deosebită mîndrie și de socialiști. Astfel, înainte de declanșarea primului război mondial, C. Dobrogeanu-Gherea sublinia : „Sîntem una din puținele țări care n-au robit neamuri străine. În schimb, țara noastră a fost victima... celor care ne-au răpit și ne stăpînesc un teritoriu și un număr de locuitori români aproape egal cu acela al României libere. Într-adevăr, continua el, n-am jefuit, n-am cucerit pe nimeni, nu stăpînim nici un neam străin împotriva voinței lui, am fost victima unor mari nedreptăți istorice, noi n-am făcut nici o victimă. De aceea, conchidea el, senini, cu conștiința perfect împăcată, în plenitudinea dreptului nostru, formulăm revendicările noastre, le putem formula în virtutea dreptului și echității, în virtutea dreptului imprescriptibil al unui popor de a trăi nesupărat și de sine stătător în marginile sale etnice" [7]). Realizarea statului național unitar român se impunea deci ca o necesitate legică, determinată de profunde cauze obiective, ca o împlinire a unei legități obiective, a însăși dezvoltării istorice.

În gîndirea progresistă din secolul trecut, a fost formulată cu claritate ideea potrivit căreia aspirația spre unitate și independență națională a poporului român, ca și a tuturor popoarelor asuprite, constituia o cerință legică a istoriei. Tocmai înțelegerea profundă a procesului istoric al dezvoltării sociale l-a condus pe N. Bălcescu la concluzia, cu puternice rezonanțe pînă în zilele noastre, potrivit căreia „istoria omenirii nu ne înfățișază decît lupta necontenită a dreptului contra tiraniei, a unei clase dezmoștenite de dreptul său în contra uzurpatorilor ei, luptă arzătoare, care adesea avu caracterul unei răzbunări, luptă fără sfîrșit căci se urmează în timpurile de azi (1851 – n.n.) și va urma pînă cînd nu va mai fi umbră de tiranie, pînă cînd popoarele n-or fi întregite în drepturile lor și egalitatea n-o domni în lume". Această concluzie de mare profunzime, întemeiată pe înțelegerea acțiunii inexorabile a legilor dezvoltării sociale, este însoțită, în gîndirea lui, de o alta, de asemenea, de mare profunzime : „Ziua izbînzii, ziua dreptății se apropie, în care se vor ridica popoarele ca să mature rămășița tiranilor de pe fața pămîntului", „cînd staturile întemeiate pe concuistă, pe încălcarea drepturilor națiilor se vor zdrobi, națiile se vor reîntregi în libertatea lor". Dezvoltarea istorică avea să confirme valabilitatea previziunilor lui Bălcescu despre destrămarea imperiilor opresoare și despre triumful inevitabil al luptei poporului român pentru unitate și independență națională, luptă ce se desfășura în contextul mișcării numeroaselor popoare europene pentru autodeterminare națională și înlăturarea dominației străine.

conf. dr. Dumitru MUREȘAN

[1]) N. Bălcescu, op. cit., p. 127
[2]) Ideologie și progres, Editura politică, București, 1978, p. 78.
[3]) Apărarea patriei... p. 72—73
[4]) Ideologie și progres, p. 137.
[5]) Idem, p. 125, 127.
[6]) Apărarea patriei..., p. 162.
[7]) C. Drobrogeanu-Gherea, op. cit., p. 102

Cultura managementului

● *Nu de mult EDITURA TEHNICĂ a publicat lucrarea specialistului american* Robert H. Roy „Concepții în management". *Cartea, elaborată în esență pornindu-se de la evoluția managementului – considerat deopotrivă ca disciplină științifică și practică economică – în condițiile S.U.A. își propune un scop mai ambițios decît cel al unei sistematizări tematice; ea aduce în prim plan conceptul de „cultură a managementului", care înglobează atît aspectele practice ale conducerii microeconomice cît și pe cele de formare a cadrelor de conducere. Din acest punct de vedere, volumul vădește o certă tendință spre interdisciplinaritate. Astfel, un prim capitol de carte dezbate o serie de concepte sociologice utilizate în teoria managementului cum ar fi cel de organizație, pentru ca acest cadru de dezbatere să fie rotunjit, prin integrarea unor alte elemente de factură psihologică, de pildă acelea legate de comportament. Alte secțiuni ale cărții abordează aspectele tehnice și economice ale managementului, între care sînt incluse: sistemele tehnologice, contabilizarea costurilor, elemente de comensurare a muncii, cercetarea operațională ș.a.*

Simpozion

● *SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ a avut loc, în organizarea Centrului internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării și a Institutului central pentru conducere și informatică, simpozionul cu tema „Implicațiile noilor tehnologii informatice asupra dezvoltării economico-sociale". Pornind de la sarcinile ce revin – în lumina concepției secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și a documentelor de partid – în domeniul utilizării tehnologiilor avansate, în scopul creșterii productivității muncii și ridicării nivelului calitativ al produselor românești, comunicările prezentate au abordat o tematică bogată, relevînd implicațiile noilor tehnologii informatice asupra întregii dezvoltări economico-sociale. Prin diversitatea temelor și a domeniilor – telematica, băncile de date și rețele de calculatoare, automatizarea flexibilă și robotizarea, folosirea microprocesoarelor în programul de calculatoare pentru conducerea proceselor industriale, utilizarea tehnicii de calcul în controlul calității și testarea produselor – simpozionul a evidențiat realizările de pînă acum și perspectivele dezvoltării microelectronicii și tehnicii de calcul în țara noastră, avîndu-se în vedere condițiile competiției în actuala conjunctură a economiei mondiale.*

FIȘE

17 Economia țărilor socialiste

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățământul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

CONSTRUCȚIA socialismului, ca un nou mod de organizare a societății și a relațiilor dintre națiuni, se realizează de către poporul fiecărei țări. Elaborarea liniei politice, a formelor și metodelor de înfăptuire a acestui proces pe baza aplicării legităților generale ale revoluției și construcției socialiste constituie un atribut exclusiv al partidului clasei muncitoare din țara socialistă respectivă.

Formarea și dezvoltarea economiei țărilor socialiste

TRECEREA omenirii de la capitalism la socialism — rezultat legic al dezvoltării societății omenești — constituie conținutul unei întregi epoci istorice, caracterizată prin desprinderea succesivă a unor țări sau grupe de țări din lumea capitalistă și trecerea lor la socialism.

Diversitatea condițiilor social-economice și politice concrete, particularitățile și tradițiile istorice ale fiecărei țări determină o gamă largă a formelor de trecere spre socialism, noi modalități concrete, experimente și soluții în edificarea societății socialiste. **Esențiale pentru socialism** sînt natura puterii politice și a relațiilor de producție, trecerea puterii de stat în mîinile oamenilor muncii și statornicirea proprietății socialiste asupra principalelor mijloace de producție, eliminarea exploatării omului de către om, înfăptuirea principiilor socialiste de repartiție. Acestе prefaceri demonstrează superioritatea, forța și vitalitatea noii orînduiri.

Socialismul influențează cursul dezvoltării istorice în indisolubilă legătură cu celelalte procese și forțe revoluționare ale lumii, iar progresele realizate de țările socialiste întăresc continuu forța și influența socialismului în lume.

Învingînd greutăți inerente unei opere atît de vaste cum este construirea noii orînduiri, popoarele țărilor socialiste au obținut succese remarcabile în domeniul creării și dezvoltării bazei tehnico-materiale, a noilor relații de producție, în înflorirea științei și culturii, în ridicarea calității vieții poporului etc.. Țările socialiste au înregistrat ritmuri susținute de dezvoltare economică, superioare celor medii mondiale, precum și celor din țările capitaliste dezvoltate. În majoritatea țărilor socialiste industria a devenit principala ramură a economiei naționale, iar agricultura se dezvoltă pe baze moderne. În țările socialiste s-au realizat importante creșteri ale productivității muncii și a venitului național, se ridică sistematic nivelul de trai al oamenilor muncii.

Realizările obținute de către țările socialiste au avut ca rezultat modificarea locului și rolului socialismului în lume, au determinat o sporire a influenței sale asupra cursului dezvoltării istorice a omenirii. Dacă înaintea celui de al doilea război mondial, socialismul triumfase pe 17% din suprafața globului pămîntesc și cuprindea circa 9% din populația sa, astăzi țările socialiste reprezintă peste un sfert din teritoriu și aproximativ o treime din populația globului. Ponderea țărilor socialiste în producția industrială a lumii a crescut de la 20% în 1950 la circa 40% în prezent.

Prin înfăptuirea construcției socialiste în propria țară, fiecare țară socialistă își aduce contribuția la întărirea și dezvoltarea socialismului pe plan mondial. Se perfecționează totodată și relațiile dintre țările socialiste, relații care, la rîndul lor, exercită o puternică influență asupra omenirii.

Principiile fundamentale ale relațiilor economice dintre țările socialiste

AFIRMAREA în mai multe țări a socialismului ca orînduire social-economică a creat premisele obiective pentru promovarea între țările socialiste a unui nou tip, superior, de relații interstatale, fără precedent în istorie. Noul tip de relații economice, politice, culturale etc. dintre țările socialiste este de natură să favorizeze progresul fiecărei țări, să sporească forța, prestigiul și influența socialismului în lume. Relațiile dintre țările socialiste trebuie să constituie un model de respect și colaborare reciproc avantajoasă, să ofere un exemplu de relații pentru toate statele lumii. Principiile pe care trebuie să se bazeze noul tip de relații sînt : **principiul deplinei egalități în drepturi a tuturor statelor, respectarea independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc și întrajutorarea.** Toate aceste principii sînt indisolubil legate între ele, alcătuiesc un tot unitar. Încălcarea unuia sau a altuia dintre ele afectează pe celelalte. Respectarea strictă a fiecărui principiu în parte, precum și a totalității lor, asigură integritatea și dezvoltarea ansamblului relațiilor dintre țările socialiste.

Partidul Comunist Român, Republica Socialistă România acționează ferm pentru dezvoltarea colaborării cu toate țările socialiste, pe baza principiilor amintite, pentru întărirea solidarității lor și depășirea divergențelor existente. Viața a demonstrat că și între țările socialiste pot apărea contradicții și divergențe ; ele trebuie soluționate pe calea tratativelor, ținîndu-se seama de necesitatea întăririi colaborării, unității țărilor socialiste, creșterii rolului lor în viața internațională, ridicării prestigiului socialismului în lume.

Formele colaborării economice dintre țările socialiste

ÎN CADRUL relațiilor dintre țările socialiste un rol important îl are colaborarea lor economică. Ea s-a extins și s-a perfecționat continuu pe măsura dezvoltării și diversificării economiilor țărilor socialiste, precum și a acumulării de experiență. Pe calea colaborării economice țările socialiste pot să-și soluționeze multe din problemele dezvoltării economico-sociale, ale construcției socialiste și ridicării bunăstării popoarelor lor, fără însă ca să se contrapună diviziunii internaționale a muncii.

Colaborarea economică dintre țările socialiste se desfășoară atît bilateral cît și multilateral, pe baza unor acorduri între state și prin intermediul unor organizații internaționale. În cadrul bilateral al relațiilor dintre țările socialiste, a crescut rolul întîlnirilor la nivel înalt pe linie de partid și de stat, au fost constituite și și-au perfecționat continuu activitatea comisiile mixte interguvernamentale de colaborare economică, s-a extins practica încheierii de acorduri de lungă durată, care împreună cu protocoalele anuale și alte instrumente creează o bază stabilă pentru creșterea și diversificarea relațiilor de colaborare economică.

În desfășurarea colaborării economice multilaterale un rol important revine Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.), înființat în 1949 de către reprezentanții unor țări socialiste. C.A.E.R. are drept scop să contribuie, prin unirea și coordonarea eforturilor la dezvoltarea economiei naționale a tuturor țărilor membre, la accelerarea ritmurilor lor de industrializare, la creșterea continuă a productivității muncii, la ridicarea neîncetată a bunăstării popoarelor din țările membre, la apropierea și egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a acestora. Conform Statutului C.A.E.R., activitatea sa se întemeiază pe independența, suveranitatea, egalitatea în drepturi, respectarea intereselor naționale, avantajul reciproc, întrajutorarea între țările membre. C.A.E.R. nu este o organizație suprastatală, de directivă ; hotărîrile și recomandările sale pot fi adoptate numai cu consimțămîntul țărilor membre și nu se extind la țările care se declară neinteresate de problema respectivă. Recomandările sînt apoi supuse examinării guvernelor

țărilor membre, singurele în măsură să decidă asupra acceptării și îndeplinirii lor. C.A.E.R. nu este o organizație închisă, la ea pot adera alte țări socialiste precum și alte state care manifestă interes și împărtășesc principiile și scopurile lui.

La cea de a XXV-a Sesiune a C.A.E.R., ținută în 1971 la București, a fost adoptat „Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.", care stabilește direcțiile, căile concrete și metodele dezvoltării colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările socialiste pe o perioadă îndelungată. Scopul procesului de adîncire a colaborării este acela de a contribui la dezvoltarea continuă a forțelor de producție, atingerea unui înalt nivel tehnico-științific, formarea unei structuri moderne, de înaltă eficiență a economiilor, egalizarea treptată a nivelurilor dezvoltării economice, creșterea bunăstării poporului din fiecare țară. Pentru dezvoltarea în continuare a colaborării dintre țările membre C.A.E.R., țara noastră consideră necesar să se aducă anumite îmbunătățiri activității C.A.E.R.-ului, astfel încît colaborarea și conlucrarea reciproc avantajoasă să poată permite țărilor membre să-și rezolve în comun o serie de probleme ale dezvoltării economico-sociale, ale construcției cu succes a socialismului. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională din decembrie 1982, în prezent **„...trebuie să punem pe prim plan găsirea soluțiilor pentru satisfacerea în mai bune condiții a nevoilor țărilor membre de energie, combustibil și materii prime, realizarea unei specializări și cooperări în producție în vederea folosirii mai depline a capacităților de producție create și reducerii cheltuielilor de investiții într-un sector sau altul"**. Perfecționarea și îmbunătățirea conlucrării și cooperării în cadrul C.A.E.R.-ului trebuie să răspundă necesităților noi, să asigure dezvoltarea construcției socialiste în țările socialiste și participarea mai largă la diviziunea internațională a muncii.

Adîncirea relațiilor economice reciproce ale țărilor membre C.A.E.R. are loc concomitent cu dezvoltarea în continuare a conlucrării bilaterale cu celelalte țări socialiste. Dezvoltarea și perfecționarea colaborării economice între țările socialiste contribuie la dezvoltarea independentă a fiecărei economii naționale, constituie un exemplu de respect reciproc și de colaborare reciproc avantajoasă, oferă un exemplu de relații pentru toate statele lumii.

Principalele forme ale colaborării economice dintre țările socialiste sînt :

a) **Coordonarea planurilor economiilor naționale ale țărilor socialiste** se realizează pe baza înțelegerilor bilaterale și multilaterale. Fiecare țară socialistă își elaborează planul economic propriu, conform sarcinilor concret-istorice pe care le are de înfăptuit, potrivit resurselor și posibilităților de care dispune. Deoarece dezvoltarea fiecărei țări este influențată și de participarea sa la relațiile economice internaționale, fiecare țară socialistă este interesată ca în procesul elaborării planului ei să țină seama de avantajele cooperării economice cu celelalte țări, în primul rînd cu țările socialiste. În procesul definitivării planului propriu, fiecare țară poartă tratative cu reprezentanții celorlalte țări, examinează domeniile de colaborare și încheie apoi acorduri privind schimburile de mărfuri, specializarea și cooperarea în producție, acordarea de credite ș.a.m.d. România își coordonează planurile de dezvoltare economico-socială atît cu țările membre ale C.A.E.R., cît și cu alte țări socialiste.

b) **Comerțul exterior cu țările socialiste** presupune, în principal, desfășurarea unui schimb larg de mărfuri între aceste țări, în scopul satisfacerii nevoilor fiecărei țări și al realizării unei eficiențe ridicate. El este planificat și se bazează pe acorduri comerciale reciproc avantajoase încheiate pe termen mediu și lung. În relațiile comerciale dintre țările socialiste o problemă de o deosebită importanță o reprezintă asigurarea unor prețuri reciproc avantajoase și stabile pe un timp relativ îndelungat. Volumul schimburilor comerciale dintre țările socialiste membre C.A.E.R. a crescut în intervalul 1950—1983 de peste 25 de ori, iar cel al țărilor membre C.A.E.R. cu celelalte țări socialiste, de peste 15 ori. Ca urmare a dezvoltării rapide a economiei noastre naționale, volumul comerțului exterior al României cu toate țările socialiste a crescut în aceeași perioadă de 28 de ori, ponderea principală deținînd-o comerțul cu Uniunea Sovietică.

c) **Specializarea și cooperarea în producție** constituie o formă importantă de colaborare între țările socialiste, deosebit de dinamică și în continuă diversificare. Ea trebuie să asigure, pe baza avantajului reciproc, accelerarea creșterii economice și dezvoltarea armonioasă a fiecărei țări, o eficiență sporită. Astfel, specializarea pe produse sau subansamble contribuie la ridicarea gradului de tehnicitate a producției, favorizează o mai bună valorificare a capacităților de producție și a resurselor naturale, folosirea mai deplină și eficientă a forței de muncă creșterea productivității muncii, ridicarea calității produselor, creșterea competitivității pe plan internațional și altele. Cooperarea economică și tehnică are o mare însemnătate pentru dezvoltarea economiilor naționale a țărilor socialiste, pentru satisfacerea mai deplină a nevoilor economiilor naționale și ale populației, favorizează participarea țărilor socialiste la diviziunea internațională a muncii și permite stabilirea unor raporturi de colaborare directă pe bază de acorduri, convenții, contracte etc. între părțile interesate. De o mare însemnătate se bucură specializarea și cooperarea în producția de mașini și utilaje pentru metalurgie, pentru industria chimică și textilă, în construcții, transporturi ș.a. ; se dezvoltă cu succes specializarea și cooperarea în producția celor mai noi și moderne ramuri, cum sînt industria electrotehnică, a mijloacelor de automatizare etc. Ținînd seama de avantajele oferite de specializarea și cooperarea în producție, țara noastră acționează pentru extinderea acestei forme de colaborare economică cu toate țările socialiste.

d) **Colaborarea tehnico-științifică** urmărește impulsionarea progresului tehnic în toate domeniile, dezvoltarea cercetării științifice și valorificarea rezultatelor ei în țările participante la această formă de colaborare economică. Ea se înfăptuiește prin schimbul reciproc de experiență în domeniul științei și tehnicii, schimbul de documentații științifice, tehnice și de producție, prin coordonarea și cooperarea în domeniul cercetării științifice și tehnice, prin pregătirea reciprocă de cadre etc. Dată fiind importanța acestei forme de colaborare economică pentru accelerarea progresului fiecărei țări socialiste, pentru cauza socialismului și a păcii în lume, partidul și statul nostru acționează pentru continua ei dezvoltare.

e) **Colaborarea financiar-valutară și acordarea de credite** se realizează atît în cadrul bilateral, cît și prin intermediul unor organisme economice internaționale ale țărilor socialiste membre ale C.A.E.R., cum sînt Banca Internațională pentru Colaborare Economică și Banca Internațională de Investiții. În raporturile dintre țările socialiste, acordarea de credite se face în condiții reciproc avantajoase, pe termen scurt, mediu sau lung și cu un nivel redus al dobînzii. O formă a creditării o constituie construirea prin eforturi comune a unor obiective economice, proprietatea statului pe teritoriul căruia se construiesc, rambursarea creditului urmînd să fie efectuată prin livrări din producția respectivelor obiective sau cu alte produse.

România este preocupată și acționează intens atît pentru perfecționarea formelor de colaborare economică existente, cît și pentru găsirea unor noi forme de colaborare economică reciproc avantajoasă între țările socialiste.

În cadrul procesului de dezvoltare a țărilor socialiste cît și a relațiilor economice dintre ele se urmărește, ca un obiectiv important, apropierea și egalizarea relativă a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste, proces istoric obiectiv de înlăturare a decalajelor economice defavorabile pe care unele țări le-au moștenit de la capitalism. Înlăturarea decalajelor economice dintre țările socialiste reprezintă o condiție a construcției socialismului și a adîncirii colaborării economice dintre țările socialiste, a întăririi unității acestor state și edificării unui nou tip de relații economice internaționale. Aprecierea decalajelor economice a țărilor și a atenuării lor se face cu ajutorul unor indicatori, cum sînt : mărimea produsului social și a venitului național pe locuitor și structura lor, nivelul productivității muncii și al eficienței economice, nivelul de trai al populației ș.a.

Deoarece procesul de egalizare se desfășoară în condițiile dezvoltării tuturor țărilor socialiste, țările mai puțin dezvoltate trebuie să asigure ritmuri de creștere economică mai înalte decît ale țărilor dezvoltate. Procesul egalizării treptate a nivelului de dezvoltare economică a țărilor socialiste presupune din partea fiecărei țări care trebuie să învingă decalajele o acțiune planificată și sistematică de mobilizare eficientă a resurselor materiale și umane, alocarea unei părți mai mari din venitul național pentru dezvoltare, utilizarea eficientă a tuturor forțelor și mijloacelor proprii potrivit țelurilor fundamentale stabilite de către fiecare partid în fiecare țară socialistă. În același timp, o contribuție sporită trebuie să aducă colaborarea economică între țările socialiste, progresul fiecărei țări fiind influențat și de participarea intensă la schimbul internațional de valori, la diviziunea mondială a muncii.

asist. C. TOMA

ÎNTREBĂRI :

1. Care sînt principiile pe care se întemeiază relațiile dintre țările socialiste ?

2. Care sînt scopurile și principalele trăsături ale activității C.A.E.R. ?

3. Care sînt formele colaborării economice dintre țările socialiste ?

DOCUMENTAR

„Războiul cerealelor" – formă de manifestare a contradicțiilor dintre S.U.A. și C.E.E.

ÎN ULTIMA VREME se vorbește tot mai mult despre „războiul cerealelor" dintre S.U.A. și Piața comună, țări cu pondere ridicată în comerțul internațional cu aceste produse. Ascuțirea concurenței pe piața cerealelor, cu începere din anul 1980, oglindește agravarea problemei valorificării produselor pe piața externă, în condițiile crizei economice mondiale. La baza acestor contradicții se află procese de lungă durată, și anume schimbarea raportului de forțe pe piața internațională a cerealelor și accentuarea luptei pentru reîmpărțirea debușeurilor tradiționale, ca urmare a transformării Pieței comune în principalul concurent al S.U.A.

Care au fost condițiile și mijloacele ce au permis Pieței comune să se transforme din importator net de cereale (22 milioane tone în anul 1970) în exportator net (8 milioane tone în anul 1983) ?

Odată cu adoptarea politicii agricole comune (P.A.C.) în cadrul C.E.E., începînd cu anul 1967, principalul obiectiv a fost dezvoltarea producției agricole proprii printr-un sistem de susținere a prețurilor interne, la un nivel care depășea sensibil nivelul prețurilor pe piața internațională. Pentru protejarea pieței interne față de prețurile de import mai scăzute a fost introdus sistemul taxelor de prelevare, al taxelor compensatorii, egale cu diferența dintre prețurile interne (mai mari) și prețurile de pe piața internațională (mai scăzute). Pe de altă parte, exportul de cereale (și în general de produse agricole) este stimulat cu ajutorul subvențiilor (sub forma restituirilor la export), care la rîndul lor sînt egale cu diferența dintre prețurile interne mai mari și prețul de export.

În aceste condiții, politica agricolă comună a devenit unul din principalii factori de influențare a dezvoltării producției și a comerțului exterior cu cereale al C.E.E. Astfel, în perioada 1970—1983 producția de cereale a Pieței comune a marcat creșteri accentuate : cu 70% la grîu, 31% la orz, 41% la porumb, fiind stimulată de ritmurile ridicate de creștere a prețurilor de intervenție practicate. (În anul 1983, de exemplu, prețul de intervenție la grîu și cereale furajere a fost de 2 ori mai mare decît în 1970). Ritmul de creștere a producției de cereale a devansat însă ritmul de creștere a cererii interne, astfel încît la începutul anilor '80 s-a ajuns la un grad de autoaprovizionare de 125% la grîu, 108% la orz și la acumularea unor stocuri ce nu și-au mai putut găsi desfacere pe piața internă (de exemplu, stocul comunitar de grîu s-a majorat de la 5,1 milioane tone în 1970, la 11 milioane tone în 1983).

Mutații și mai semnificative decît în producție au avut loc, în aceeași perioadă, în domeniul comerțului exterior cu cereale al C.E.E. ; în timp ce importul a avut o tendință netă de scădere, exportul a crescut în ritm susținut, astfel încît la începutul anilor '80 acesta a depășit nivelul din anul 1970 de 2,5 ori. Ca urmare, Piața comună a devenit net exportatoare de cereale.

Modificări importante au intervenit și în orientarea geografică a comerțului cu cereale : dacă în anul 1970 schimburile intra-comunitare acopereau numai o treime din importul total de cereale ale țărilor membre, la începutul anilor '80 circa două treimi din necesarul de import al țărilor C.E.E. a fost acoperit prin comerțul reciproc, recurgîndu-se la importul din țări terțe în proporție de 37%. Scăderea ponderii țărilor terțe s-a realizat prin impunerea unor măsuri protecționiste, în baza programului agricol comun.

Spre deosebire de import, în exportul comunitar de cereale a sporit rolul țărilor terțe. Astfel, în timp ce exportul total de cereale al Pieței comune s-a majorat în intervalul 1970—1983 de peste 2,5 ori, livrările în țările terțe, susținute prin subvenții, au sporit de 3,3 ori , iar ponderea acestora în exportul total de cereale al C.E.E. s-a ridicat de la 47% în 1970, la peste 60% în 1983.

Schimbările substanțiale intervenite în producția și comerțul cu cereale al Pieței comune au afectat în mod direct și interesele S.U.A. — cel mai mare producător de cereale din cadrul țărilor capitaliste dezvoltate.

Tabelul nr. 1

Producția și exportul de cereale ale C.E.E.
— milioane tone —

	1970	1980	1982	1983
Producție	88.0	125.9	130.5	126.3
Export	14,2	34,9	35,6	35,9
din care :				
— în țări terțe	6.7	20.6	21,0	22,1

Tabelul nr. 2

Producția și exportul de cereale ale S.U.A.
— milioane tone —

	1970	1980	1981	1982	1983
Producție	209,9	269,7	333,8	336,8	206,2
Export	40,4	112,9	113,4	95,2	97,1

Care au fost factorii ce au influențat producția de cereale în S.U.A. și în ce direcție ?

În perioada 1970—1982, recolta americană de cereale a marcat creșteri sensibile, atingînd în ultimul an al intervalului un nivel record, ce a depășit de 1,6 ori media anilor 1969—1971. Ca urmare, ponderea S.U.A. în producția mondială de cereale a sporit de la 27 la 31%, iar în anul 1983, guvernul a lansat programul de reducere a suprafețelor cultivate cu cereale. Programul prevedea ca fermierilor americani ce acceptau să reducă suprafețele însămînțate cu cereale să li se acorde un volum de produse (provenind din stocurile guvernamentale), echivalent cu cel care în mod teoretic ar fi fost obținut de pe suprafețele lăsate necultivate. Diminuarea producției ca efect al acestor măsuri a fost amplificată de seceta puternică din primăvara anului 1983, conducînd la reducerea producției americane de cereale dincolo de nivelurile prognozate și la scăderea ponderii acestei țări în producția mondială la 21%.

Concomitent a avut loc o creștere a exportului american de cereale. În anul 1981 s-a înregistrat cel mai ridicat nivel al exportului american de cereale (50% din exportul mondial), depășind în acest fel de 2,8 ori nivelul anului 1970.

După anul 1981, exportul american de cereale a scăzut, iar stocurile s-au majorat (la grîu stocurile au sporit în sezonul 1982/83 cu peste 50% față de anul 1970, iar la porumb de circa 2,4 ori). Sursele de specialitate citează în acest sens o serie de factori, inclusiv reducerea subvențiilor acordate de stat păturilor sărace ale populației americane pentru cumpărarea de alimente, criza economică mondială, creșterea cursului de schimb al dolarului ș.a.

O altă cauză a constituit-o restrîngerea piețelor de desfacere a cerealelor americane, așa cum a fost și cazul C.E.E. : dacă în anul 1980 exportul ame-

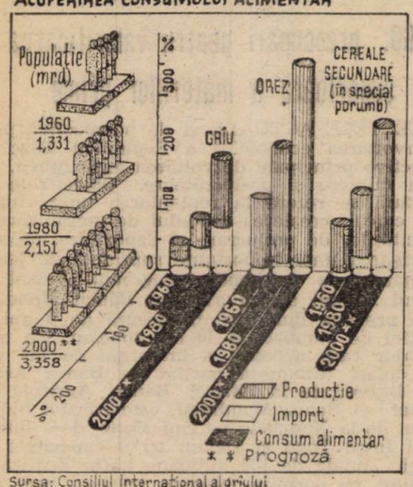

Sursa: Consiliul Internațional al grîului

După cum arată revista „South", referindu-se la situația țărilor în curs de dezvoltare, în perspectiva anului 2000 necesitățile lor alimentare nu vor putea fi nici pe departe acoperite din producția proprie ; cu ajutorul importurilor, consumul de porumb va fi echilibrat, în timp ce cererea de grîu va rămîne în continuare nesatisfăcută.

rican de cereale în Piața comună atinsese 12 milioane tone, în anul 1983 el s-a redus de două ori, crescînd în același timp concurența din partea C.E.E. pe terțe piețe.

Toate aceste elemente au avut un impact nefavorabil asupra fermierilor americani, ale căror venituri — potrivit estimărilor Departamentului american al Agriculturii — s-au situat după anul 1980 pe o curbă continuu descendentă (27 miliarde dolari în 1980, 19 miliarde în 1982 și 16 miliarde în 1983).

Pentru impulsionarea exportului în sezonul 1982/83 a fost făcut public în S.U.A. programul de credite pentru stimularea exportului de produse agricole — în special pentru cereale — prin reducerea dobînzilor la credite, subvenționarea de către stat a exportului și garantarea creditelor la export. În același timp, S.U.A. au declanșat o luptă deschisă față de Piața comună, propunîndu-și să determine C.E.E. să reexamineze politica agricolă comună în sensul de a renunța la subvenționarea exportului și de a restrînge producția de cereale. Ca „arenă de luptă", a fost ales Acordul General pentru Tarife și Comerț (G.A.T.T.) unde în ultimii ani S.U.A. au depus o serie de notificări privind acapararea „nejustificată" de către C.E.E. a unor segmente suplimentare de piață pe baza utilizării subvențiilor de export. Au avut loc ulterior și o serie de convorbiri bilaterale. Rezultatele nu au fost comunicate în mod oficial, dar presa a arătat că principalul lor conținut a constat în dezbaterea cererii S.U.A. privind reexaminarea politicii agricole comunitare. Presiunea crescîndă din partea S.U.A. s-a lovit însă de opoziția C.E.E. Astfel, la reuniunea ministerială G.A.T.T. din anul 1982, Piața comună nu a admis includerea în documentul final a formulărilor propuse. În 1983, un grup de experți ai G.A.T.T. a examinat plîngerea S.U.A. privind acapararea de către C.E.E. a unei părți nejustificate a pieței făinii de grîu. Experții, studiind situația, au ajuns — spre insatisfacția S.U.A. — la concluzia că aceasta a fost determinată nu atît de subvenționarea exportului comunitar, cît de autolimitarea exportului american din considerente politice, de exemplu suspendarea livrărilor în Angola, Cuba, Vietnam, R.P.D. Coreeană.

În cadrul acestui conflict deschis, Piața comună a acceptat totuși propunerea americană privind un armistițiu temporar și continuarea convorbirilor bilaterale.

Desigur la ora actuală e greu de spus cum va evolua conflictul dintre cele două mari exportatoare de cereale. Presa occidentală informează că după convorbirile bilaterale din decembrie 1983 C.E.E. a fost de acord să restrîngă exportul de grîu la nivelul anului precedent. Tot ca o concesie făcută Statelor Unite a fost apreciată și înghețarea sau ridicarea moderată de către C.E.E. a prețurilor de intervenție în sezonul 1983—1984. Potrivit altor aprecieri, aceste măsuri reflectă în primul rînd agravarea situației financiare în C.E.E., concretizată în penuria de mijloace pentru menținerea unor sporuri importante și pentru dezvoltarea exportului de cereale prin folosirea subvențiilor.

Indiferent de factorii ce au determinat acești pași este evident că într-un viitor apropiat contradicțiile existente nu vor fi înlăturate și că „războiul cerealelor" ar putea continua. Acest „război" are loc într-o perioadă în care criza alimentară afectează zone imense ale globului, sute de milioane de oameni suferind de foamete cronică. Se evidențiază astfel încă o dată, și într-o altă formă, discordanța acută dintre interesele țărilor dezvoltate și ale celor sărace într-o lume caracterizată prin decalaje socio-economice greu de depășit fără eforturi comune și în care semnele obiective privind nevoia instaurării unei noi ordini economice internaționale devin tot mai evidente.

Virginia CÂMPEANU
I.E.M.

Proiectarea asistată de calculator

(Urmare din pag. 18)

culelor. Deciziile pot fi de natură : să schimbe condițiile de start ; să se realizeze echilibrarea maximă posibilă a terasamentelor în profile transversale, prin variația pantei taluzelor exterioare ; să se realizeze o tronsonare a canalului ; să se transmită, sau nu, parcelelor limitrofe sarcina de terasamente necesară canalului ;

● **dimensionarea canalelor de evacuare** (programul EVAC) pornind de la calculul cotelor medii ale parcelelor limitrofe, luîndu-se în considerare sarcinile de terasamente ale digurilor și canalelor de alimentare ; față de cota medie cea mai mică se determină adîncimea stabilită prin start a cotei de fund a canalului. Programul EVAC dimensionează canalul de evacuare și drumurile de acces în profil transversal și longitudinal, calculînd volumul de terasamente necesar. El atenționează proiectantul asupra rezultatelor privind cota de start a fundului canalului, volumele de terasamente ale acestuia și drumului de acces, solicitînd decizii de continuare a calculelor. Deciziile pot fi de natură : să schimbe condițiile de start ; să se realizeze echilibrarea volumelor de terasamente ale drumurilor de acces cu cele ale canalului; să se realizeze o tronsonare a canalului; să se transmită, sau nu, parcelelor limitrofe sarcinile de terasamente ;

● **nivelarea parcelelor** (programul NIVEL) luîndu-se în considerare sarcinile de terasamente eventual necesare construirii digurilor, canalelor și drumurilor de acces.

Modulele de vizualizare a rezultatelor prelucrării generează situația volumelor de terasamente ale canalelor, digurilor și drumurilor de acces și desenul automat al profilelor longitudinale ale canalelor.

Sistemul prezentat, realizat pe microcalculatorul M18 (în limbajul de programare BASIC) și pe minicalculatorul I100 (în limbajul de programare FORTRAN), a fost utilizat în Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare — București pentru amenajările de orezării Borcea de Sus, Luciu-Giurgeni și Vlădeani-Făcăieni.

O variantă totală de prelucrare pentru o suprafață de 700 ha cu 34 canale de alimentare și 30 canale de evacuare a durat numai 6 ore de calculator. Comparînd rezultatele obținute cu cele înregistrate la proiectarea manuală a unor suprafețe similare s-a constatat **o substanțială diminuare a volumelor de terasamente** necesare la hectar, ceea ce conduce la **economii de execuție** (de forță de muncă, utilaje, combustibil) și **la micșorarea duratei de realizare a investiției.**

Eficiența rezultată din aplicarea proiectării asistată de calculator a amenajărilor de orezării, cuantificată prin reduceri substanțiale ale duratei de realizare a proiectelor și prin evidențierea unor soluții tehnologice superioare calitativ, a determinat în cadrul institutului creșterea interesului față de utilizarea tehnicilor de calcul automat; în prezent, există preocupări pentru prelucrarea automată a amenajărilor complexe de irigații, desecare și construcții hidrotehnice.

Piața internațională a fierului vechi

ÎN PREZENT, consumul mondial de fier vechi este apreciat la circa 350 mil. tone, din care 90% utilizat în siderurgie și 10% la turnătoriile de fontă. În consecință, ponderea fierului vechi în materiile prime feroase utilizate de industria siderurgică este pe plan mondial de circa 40-50%. Reciclarea fierului vechi prezintă o serie de avantaje evidente, dintre care se remarcă economia de energie, diminuarea cantității de minereu de fier care se acoperă din importuri, precum și conservarea mediului înconjurător. Calculele arată că în cazul cînd se produce oțel în cuptoare electrice care utilizează în proporție de 100% fier vechi, consumul de energie este de numai 2 300 kWh pe tona de oțel, deci de 4 ori mai redus decît consumul specific de energie înregistrat în cazul unui convertizor cu oxigen care folosește numai minereu de fier.

Consumul mondial de fier vechi este acoperit din fierul vechi rezultat din procesul de producție propriu al industriei siderurgice (circa 50% din necesarul mondial de consum), din prelucrările din industria constructoare de mașini (25%) și din fierul vechi provenit din obiectele metalice ieșite din uz (25%).

Pe termen lung se prevede o sporire a cererii de fier vechi, determinată de factori cum sînt: creșterea producției mondiale de oțel (cererea de consum de fier vechi în siderurgie se estimează la 405 mil. tone în anul 2000, comparativ cu 320 mil. t în 1980, în condițiile în care producția mondială de oțel se va majora de la 700 mil. t în 1980 la 900 mil. t la finele secolului); tendința de majorare a ponderii procedeului de elaborare a oțelului în cuptoare electrice (în S.U.A. în anul 1990 cuptoarele electrice vor realiza 40-45% din producția de oțel comparativ cu 30% în 1980 și 13% în 1970); utilizarea crescîndă a fierului vechi în șarja de materii prime feroase pentru oțelăriile LD (ponderea fierului vechi în șarja pentru convertizoarele cu oxigen ar putea crește în S.U.A. la 50% în 1990 comparativ cu 30% în prezent).

În structura ofertei mondiale de fier vechi vor avea loc modificări importante. Astfel, ca urmare a progresului tehnic în siderurgie și îndeosebi prin creșterea procentului de oțel obținut prin turnarea continuă, de la 30% în 1980 la 70% în anul 2000, ponderea fierului vechi rezultat din procesul propriu de producție al industriei siderurgice se va diminua în oferta mondială de la 50% în prezent la aproximativ 42% în anul 2000. Creșterea cererii de fier vechi va trebui asigurată îndeosebi prin majorarea ofertei de fier vechi provenit din obiectele metalice ieșite din folosință (ponderea acestui sortiment va crește în oferta mondială de la 25% în prezent la 33% în anul 2000).

Conjunctura pe piața internațională a fierului vechi înregistrează modificări rapide, prețul acestuia fiind un barometru extrem de sensibil al pieței oțelului. Tendința recentă de redresare a cererii de oțel și de creștere a producției capitaliste de oțel a antrenat astfel o dublare a prețului fierului vechi în ultimele 12 luni.

Disponibilul mondial de fier vechi este destinat în primul rînd pieței interne, numai 11% intrînd în circuitul schimburilor internaționale. Exportul de fier vechi al țărilor capitaliste dezvoltate, care s-a situat la aproximativ 19 mil. t în 1982 (ceea ce reprezintă o reducere cu 19% față de nivelul record din 1980), este realizat în principal de țările Pieței comune (58% din total) și S.U.A. (32%).

N. N.

Programe de dezvoltare

TOGO: preocupări pentru valorificarea superioară a materiilor prime

PROIECTELE ACTUALE și de perspectivă pentru dezvoltarea economică a Republicii Togo au ca obiective principale dezvoltarea agriculturii, industriei miniere și prelucrătoare. Obiectivele în agricultură se referă la replantarea unor culturi (cacao, cafea), creșterea gradului de mecanizare și a capacităților de prelucrare și depozitare, precum și la irigarea unor importante suprafețe de teren. De remarcat de asemenea programul lansat la începutul acestui an cu ajutorul Băncii Mondiale și care prevede dublarea, în decurs de 5 ani, a producției de bumbac, la 40 mii tone/an. Un proiect major care necesită o investiție de 144 milioane dolari (finanțată parțial de Banca Arabă pentru Dezvoltare în Africa, Banca Agricolă de Dezvoltare și Banca Mondială), este barajul hidrocentralei de la Nangbeto pe rîul Mono, de-a lungul graniței între Togo și Benin, cu o capacitate de producție anuală de 130 milioane kWh. Realizarea proiectului va permite totodată irigarea unei suprafețe de 42 mii ha.

Semnificativ în domeniul minier este programul pe 5 ani recent lansat, care își va accentua atenția îndeosebi asupra a patru zone și anume Haito (cu rezerve de crom de înaltă calitate și cu mici zăcăminte de marmură și magneziu), Agou (bauxită), Farenda (minereu de crom și de fier) și Bandjeli-Bassari (rezerve de 45—95 milioane tone minereu de fier). Se au, de asemenea, în vedere exploatarea zăcămintelor de 20 milioane tone de argile superioare (utilizate la forajele off-shore și la operațiunile de rafinare a țițeiului) de la Aveta, precum și exploatarea zăcămintelor de marmură și pietre ornamentale.

Togo a obținut succese importante în dezvoltarea industriei prelucrătoare (o fabrică de ciment de 1,2 milioane t pe an, o rafinărie de petrol de 1 milion t, o oțelărie electrică de 40 mii t). Obiectivele majore de viitor sînt realizarea unor proiecte care să asigure valorificarea superioară atît a materiilor prime agricole, cît și a materiilor prime minerale, îndeosebi fosfați, construirea unor capacități de acid fosforic și îngrășăminte chimice.

Relațiile României cu Togo au la bază un acord de cooperare economică, științifică și tehnică, precum și un acord comercial, semnate între cele două guverne. Potențialul în creștere și preocupările de dezvoltare ale celor două țări deschid perspective pentru o colaborare fructuoasă atît în relațiile comerciale, cît și în ce privește cooperarea economică și tehnico-științifică

N. NISTORESCU

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 14—18 MAI a fost marcat de o evoluție contradictorie a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Această evoluție a fost determinată de acțiunea unor factori de influență contrară, care și-au limitat reciproc determinarea unei mișcări evidente a cursurilor valutare.

Pe de o parte, publicarea unor cifre privind economia americană, între care: creșterea reală a produsului național brut în primul trimestru al acestui an cu 8,8% în termeni anuali (peste așteptările operatorilor de devize), o prognozare a creșterii aceluiași indicator în trim. II/84 cu 4—7%, cu circa 2% peste previziunile anterioare, creșterea producției industriale în luna aprilie a.c. cu 1,4% (după o creștere revizuită de 0,5% în luna precedentă), majorarea masei monetare în circulație cu 4,9 miliarde dolari în perioada de raportare încheiată la 17 mai (peste prognozele anterioare și cu incertitudini privind politica de credit ce va fi urmată de autoritățile monetare centrale) au influențat favorabil poziția dolarului în raport cu restul valutelor occidentale. În același timp însă, menținerea disputelor privind reducerea deficitului bugetar (între altele, una din variantele viu disputate are în vedere reducerea în următorii 3 ani fiscali a acestui deficit prin creșterea cu 45 miliarde dolari a taxelor suplimentare asupra veniturilor, reducerea cu 40 miliarde dolari a cheltuielilor militare și cu 45 miliarde a altor cheltuieli nemilitare), au determinat Sistemul Federal de Rezervă să promoveze o politică a dobînzilor la fondurile federale în continuă scădere (de la 10,5% la finele săptămînii precedente, la 9,375% pe 18 mai), cu impact imediat și asupra altor categorii de dobînzi, în special pe termen scurt, limitînd efectul pozitiv al factorilor menționați anterior. Ca atare, continuarea mișcării „à la hausse" a cursului dolarului înregistrată săptămîna trecută a avut loc numai în prima parte a intervalului analizat, pentru ca ulterior să asistăm la o reducere a acestei reprecieri (cu excepția yenului japonez). La închiderea din 18 mai principalele valute vest-europene cotau cu reprecieri cuprinse între (se dau cotațiile din 18 mai, comparativ cu cele din 11 mai) 0,4% (lira sterlină — 1,39 și 1,3850 dolari/1 liră) și ușor peste 0,1% francul francez (8,51 și 8,5125 franci/1 dolar), celelalte valute situîndu-se între aceste niveluri (francul elvețian 2,2775 și 2,2850 franci/1 dolar; marca vest-germană 2,7725 și 2,78 mărci/1 dolar; francul belgian 56,30 și 56,44 franci/1 dolar; lira italiană 1 707 și 1 708 lire/1 dolar).

S.U.A.: dobînzi în scădere

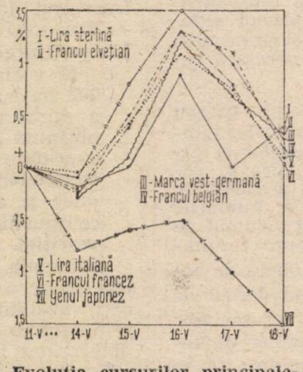

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 14—18 mai; bază: 11 mai

Yenul japonez, care a trebuit să suporte consecințele nefavorabile ale suspendării parțiale a livrărilor de țiței din Orientul Mijlociu (principala sursă din import), ca urmare a escaladării conflictelor militare din această zonă și a menținerii unei diferențe de dobîndă nefavorabilă în relația cu dolarul, a înregistrat pe ansamblul perioadei prezentate o depreciere de 1,5% (233,25 yeni/1 dolar pe 18 mai, comparativ cu nivelul de referință de 229,75 yeni/1 dolar).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au marcat o scădere generală, mai accentuată la eurodolar (de la 12,75% pe 11 mai la 12,4375% pe 18 mai) și mai redusă la restul eurovalutelor (de la 9,875 la 9,8125% la eurolira sterlină; de la 6,375 la 6,3125% la euromarca vest-germană și de la 4,5 la 4,375% la eurofrancul elvețian).

Prețul **aurului** la Londra a evoluat pe o linie relativ ascendentă, al doilea fixing din ziua de 18 mai, de 375,00 dolari/uncie fiind cu 3,10 dolari/uncie peste cel corespunzător din 11 mai.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

TENDINȚE ÎN DIVIZIUNEA MONDIALĂ A MUNCII

ÎN ULTIMELE DECENII, industria mondială a cunoscut cel mai înalt ritm de creștere în raport cu orice altă perioadă istorică similară (5,3% pe an în intervalul 1948—1980), devansînd de aproape două ori ritmul trisecular de 2,8% pe an, calculat de W. W. Rostow pentru intervalul 1705—1971). Dacă în anii interbelici producția industrială mondială n-a ajuns să se dubleze, în ultimii treizeci de ani ea a crescut de 17—18 ori în raport cu începutul secolului.

Dinamica ridicată a producției industriale este înainte de toate expresia dezvoltării accentuate a industriei prelucrătoare (coeficient de devansare față de industria extractivă de 1,40 în perioada 1960—1982) și, în context, a creșterii prioritare a industriei grele (coeficient de devansare în raport cu industria ușoară de 1,54).

Perioada postbelică reprezintă incontestabil în economia mondială o mare epocă a industrializării, a promovării de către țările lumii — sub imperativele revoluției tehnico-științifice și în noile condiții social-economice — a unei politici active de dezvoltare industrială, de creștere economică națională susținută. Este semnificativ faptul că țările socialiste, care au urmat cu consecvență o strategie proprie de industrializare, componentă de bază a politicii de dezvoltare modernă, susținută a economiei naționale, au cunoscut ritmuri deosebit de înalte de creștere economică, sporindu-și considerabil ponderea în industria prelucrătoare mondială.

În ceea ce privește procesul dezvoltării industriale în lumea nesocialistă, datele statistice pun în lumină faptul că, în cadrul trendului general ascendent, există importante diferențieri între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, pe perioade și sectoare industriale. După cum rezultă din graficul alăturat, pînă la începutul deceniului trecut ritmul de creștere al industriei prelucrătoare era relativ apropiat în cele două mari grupe de țări, pentru ca începînd cu anii '70 să se producă o încetinire sensibilă în cazul țărilor dezvoltate, punctată de două perioade de acută recesiune (1973—1975 și 1979—1982). În schimb, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, deși se înregistrează perioade de plafonare (1973—1975) sau inflexiune (1980—1981), tendința generală ascendentă se menține și în ultimul deceniu.

În industria extractivă, graficul înfățișează o situație complet diferită în cele două mari grupe de țări. Dacă pînă în 1973, în cazul țărilor în curs de dezvoltare, industria extractivă a cunoscut o creștere rapidă, devansînd industria prelucrătoare, ulterior asistăm la o reducere însemnată a ritmului celei dintîi, puternic marcată de cele două intervale de recesiune occidentală. În același timp, în cazul țărilor capitaliste dezvoltate asistăm la o relansare a industriei extractive îndeosebi din a doua jumătate a deceniului trecut, cînd ritmul acesteia se apropie de cel al sectorului prelucrător.

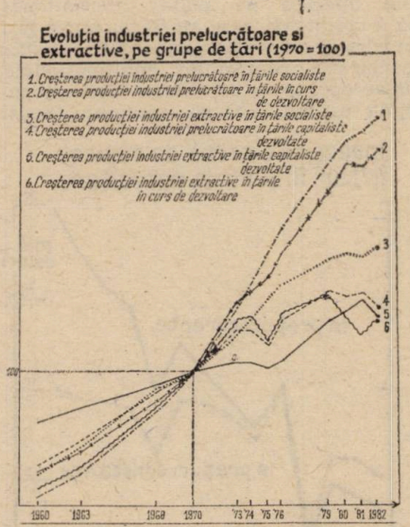

Sursa : UN. Monthly Bulletin of Statistics, august 1978, 1983

O primă concluzie care rezultă din datele de mai sus este că una din sursele principale ale procesului de dezvoltare industrială pe plan mondial este industrializarea progresivă din țările în curs de dezvoltare, expresie a promovării de către o serie de state a unei politici autohtone de dezvoltare industrială, bazată pe dezvoltarea industriei prelucrătoare și în primul rînd a industriei grele. Astfel, coeficientul de devansare a dinamicii industriei extractive de către cea prelucrătoare a fost în aceste țări în ultimul deceniu de 1,26 (față de 1,07 în țările capitaliste dezvoltate), iar al industriei ușoare de către industria grea de 1,27 (față de 1,08). Conform unor estimări (Doc. O.N.U. A/211), în intervalul 1960—1980 ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială a lumii nesocialiste crescuse de la 12,4% la 20,3%, cea mai mare creștere realizîndu-se în ultimul deceniu. Totodată, cota țărilor respective în industria prelucrătoare mondială a crescut în aceeași perioadă de la 8,2% la 10,9%, în timp ce ponderea țărilor capitaliste dezvoltate s-a redus de la 77,8% la 65,3%.

O analiză mai aprofundată pune însă în evidență diferențierea accentuată a ritmurilor de creștere industrială pe regiuni și țări în curs de dezvoltare, concentrarea performanțelor în acest domeniu într-un număr relativ redus de state, îndeosebi din Asia de Sud-Est, și America Latină, numite și „noile țări industrializate". Datele statistice arată că în timp ce ponderea țărilor Africii în industria prelucrătoare mondială a rămas practic neschimbată în ultimii douăzeci de ani (0,8% în 1960 și 1% în 1980), țările Americii Latine și-au sporit ponderea (de la 5% la 6,1%), concentrînd peste jumătate din cota țărilor în curs de dezvoltare, iar Asia de Sud-Est a sporit de la 2% la 3% (ultimele înregistrînd creșterea cea mai accentuată din lumea a treia). Potrivit datelor Băncii Mondiale, dacă în ultimul deceniu ritmul mediu anual al industriei prelucrătoare a fost de 9,3% în Hong-Kong, 9,6% în Singapore, 7,2% în Filipine, de 10,3% în Brazilia și 5,9% în Mexic, în Ciad s-a înregistrat 0,8%, în Sudan 3%, în Mauritania 0,2%, iar o serie de țări în curs de dezvoltare din Africa și America centrală au cunoscut ritmuri negative (Somalia, Uganda, Ghana, Jamaica).

De fapt, datele referitoare la „noile țări industrializate" ameliorează substanțial situația de ansamblu a industriei în lumea a treia : în prezent numai circa 25 de țări în curs de dezvoltare dețin o pondere semnificativă a industriei în P.I.B. (peste 20%), acestea realizînd cea mai mare parte a producției industriale, fapt ce atestă și mai evident rămînerea în urmă a multor țări în curs de dezvoltare, accentuarea gravă a decalajelor economice în lume.

Florina POPESCU

Consecințe economice ale evoluțiilor demografice

ÎN ULTIMUL deceniu creșterea demografică a înregistrat în țările vest-europene o tendință pronunțată de încetinire. Ilustrînd fenomenul pe exemplul țărilor membre ale Pieței comune, statisticile O.C.D.E. menționează că în intervalul 1950—1975 populația țărilor respective a crescut în ansamblu cu 11%, de la 241 milioane la 267 milioane locuitori, în timp ce estimările pînă în 1990 prevăd o creștere cu numai 2%,

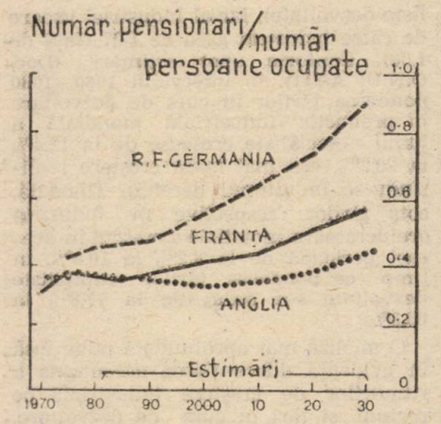

Sursa: The Economist

la nivelul de 273 milioane locuitori. Diminuarea sporului natural este rezultanta unei natalități mai scăzute și a mortalității ridicate în grupa populației de vîrstă avansată.

Între consecințele social-economice cele mai importante figurează cele derivate din modificarea structurii pe grupe de vîrstă a populației. Raportul între numărul pensionarilor și cel al persoanelor active crește, mai ales în perspectivă pe termen lung (vezi graficul). În cazul R. F. Germania, indicatorul respectiv ar putea evolua de la 0,46 în 1980, la 0,89 în anul 2030. Analizele O.C.D.E. evidențiază că o consecință importantă a îmbătrînirii populației o reprezintă creșterea considerabilă a sarcinilor bugetare pentru asigurarea pensiilor, cheltuielilor pentru sănătate și altor cheltuieli sociale.

Iugoslavia: valorificarea potențialului hidroenergetic

ÎN IUGOSLAVIA va fi pus în aplicare un proiect pentru valorificarea în întregime a potențialului hidroenergetic al bazinelor rîurilor Drina și Moracea. Proiectul este rezultatul unor vaste studii și cercetări efectuate de către specialiștii iugoslavi. Rîul Drina, cu o lungime de 346 km și un potențial hidroenergetic de peste 15 miliarde kWh, traversează Bosnia și Serbia vărsîndu-se în rîul Sava, afluent al Dunării. Pe Drina au fost deja construite o serie de hidrocentrale, cum sînt cele de la Bajina Bașta, cu o putere instalată de 440 MW, de la Zvornik, cu o putere de 90 MW. Altele se află în stadiu de proiectare sau de construcție. Rîul Moracea, cea mai mare apă curgătoare din Muntenegru, care se varsă în lacul Scutari, are diferență de altitudine între cursul superior și cel inferior de 1 645 metri, însă un debit insuficient. Pe de altă parte, o mică distanță desparte cursul său superior de cursul superior al rîului Tara. Folosindu-se de condițiile naturale propice, specialiștii proiectează deversarea parțială a rîului Tara în Moracea, ceea ce va suplini debitul insuficient al acestuia din urmă, permițînd construirea unui șir de hidrocentrale.

Investiții directe de capital ale companiilor multinaționale

ÎN PERSPECTIVA următorilor cîțiva ani, apreciază **The Economist**, citînd surse americane, o parte din primele 52 mari companii multinaționale din lume (din care o treime americane, o treime europene, iar restul japoneze sau din alte zone) vor trece la intensificarea investițiilor directe de capital (creșteri cu 25—50% față de nivelurile actuale) în țările în curs de dezvoltare. Amplificarea penetrării companiilor multinaționale are ca obiectiv principal în primul rînd accesul mai larg pe piețele respective. Acțiunile proiectate de majorare a investițiilor directe sînt facilitate, apreciază sursele, de dificultățile apărute pe piața internațională a creditelor, care au forțat unele țări în curs de dezvoltare, cunoscute ca ostile penetrației companiilor multinaționale, să accepte investiții directe. Banca mondială estimează că, pe ansamblu, investiții directe de capital în țări în curs de dezvoltare

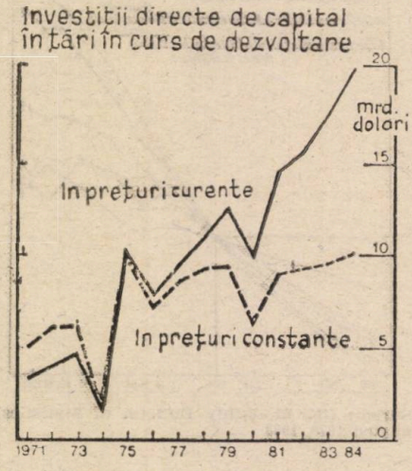

Sursa: The Economist

țiile directe de capital în țările cel mai puțin dezvoltate vor crește în următorii 10 ani în medie cu 11% anual, depășind creșterea medie a împrumuturilor acordate de băncile private.

Vietnam — economia de tip familial în agricultură

ÎN AGRICULTURA vietnameză, în care rolul conducător revine fermelor de stat și cooperativelor agricole, funcția așa-numitei economii de tip familial constă în principal în completarea producțiilor obținute în sectoarele de stat și cooperatist, între care legume, fructe, carne, ouă, lapte, pentru acoperirea necesităților populației. La cîteva produse contribuția gospodăriilor de tip familial atinge pînă la 90% din producție, asigurînd 50—60% din veniturile cooperatorilor și 10—20% din cele ale unor familii de muncitori și funcționari care dispun de mici suprafețe de teren sau de amenajări pentru creșterea păsărilor și porcilor.

În stadiul actual de dezvoltare a agriculturii vietnameze — relevă presa din această țară — se pune un accent deosebit pe stimularea economiei de tip familial care, potrivit orientărilor programatice, trebuie condusă și sprijinită pentru a deveni o componentă a economiei socialiste. În planificarea sistematizării rurale, inclusiv a zonelor suburbane, se rezervă loturi cu suprafață adecvată fiecărei familii. Chiar fermele de stat pot ceda suprafețe de teren cadrelor și muncitorilor, pentru construcția de locuințe și dezvoltarea micii producții agricole. Statul, întreprinderile agricole de stat și cele cooperatiste pun în aplicare măsuri de stimulare și susținere a economiei agricole familiale cum sînt : furnizarea de fonduri, asigurarea de semințe și furaje, materii prime, echipamente și unelte necesare producției, asistență tehnică.

Studii de competitivitate

RESTRUCTURAREA industrială în R.F. Germania poate fi ilustrată și prin faptul că, în prezent, circa 50% din întreprinderile constructoare de mașini realizează produse avînd încorporate componente electronice, față de numai 20% cu cîțiva ani în urmă. Modernizarea producției a dus la reducerea cheltuielilor, ceea ce a asigurat R. F. Germania menținerea locului patru în lume în privința competitivității produselor sale, după S.U.A., Japonia și Elveția.

Pe de altă parte însă, concluziile unui studiu al principalelor cinci institute naționale de cercetări economice converg spre concluzia că R. F. Germania ar putea pierde teren în fața concurenței, datorită unei orientări încă nesatisfăcătoare către sectoarele de vîrf : electronică, informatică, industria optică și altele. Potrivit concluziilor acestui studiu au fost făcute eforturi financiare exagerat de mari pentru siderurgie și construcții navale, sectoare în care concurența externă s-a accentuat considerabil în ultimul deceniu. În același timp, se constată un nivel considerat insuficient al investițiilor în industrii cheie pentru export, cum ar fi industria de mașini-unelte și industria chimică, cu posibile implicații negative asupra calității respectivelor produse livrate la export.

GLOSAR

Prospect

CA O REGULĂ GENERALĂ, emisiunile de obligațiuni și de acțiuni nu pot avea loc decît pe baza unui prospect. Întocmirea și prezentarea acestui document este o obligație legală pentru emitent, chemat să insereze în text totalitatea indicațiilor importante pentru aprecierea titlului de toți cei interesați, începînd cu potențialii subscriitori și încheind cu autoritățile monetare și fiscale.

În schema unui prospect, o primă parte este consacrată precizării modalităților împrumutului, or, dacă este vorba de acțiuni, descrierii acestora. Referitor la condițiile în care se efectuează emisiunea unui credit internațional este de reținut că în această primă parte este indicată banca avînd rolul de agent al debitorului, prin care se vor derula o diversitate de operațiuni pe tot parcursul pînă la rambursarea totală a împrumutului.

Alte elemente de referință din capitolul rezervat modalităților împrumutului sînt :

— Descrierea obligațiilor, respectiv fracționarea în cupiuri, modul de prezentare a acestora, existența dacă este cazul a cupoanelor de dobînzi, condițiile formale de valabilitate (semnături, înregistrări, vize).

— Statutul juridic, prevăzînd de obicei caracterul preferențial al împrumutului care trebuie să intre în creanțele de prim rang asupra debitorului în cauză.

— Durata creditului, cuprinzînd atît termenul final pentru lichidarea angajamentului, cît și scadențele cupoanelor de dobînzi și termenele unor tranșe de obligațiuni prevăzute a fi răscumpărate pe parcurs.

— Dobînda, cu toate formulele de calcul dacă este fluctuantă.

— Prețul de emisiune și prețul de răscumpărare.

— Condițiile rambursării, prevăzînd forme de plată, răscumpărare, tragere la sorți sau alte modalități stabilite, precum și moneda sau monedele în care se efectuează operațiunea.

— Condițiile de transmitere a titlurilor, aspecte ale cotării și negocierii lor.

— Dreptul care guvernează materia.

— Alte diferite aspecte precum prescripția, deteriorarea titlurilor, garanții, efectuarea publicațiilor obligatorii.

Ca un punct deosebit de important în acest prim capitol apare identificarea diferitelor forme a ceea ce se numește neîndeplinirea obligațiilor asumate de emitent în special cu privire la rambursare.

Un capitol următor este consacrat emitentului. Dacă acesta este o persoană juridică de drept privat, textul cuprinde o descriere a activității desfășurate în ultimii ani și perspective de dezvoltare în viitor, cu precizarea destinației sumei creditului în cauză. Tot aici sînt redate principalele capitole din bilanțul pe ultimii ani, de obicei pînă la cinci ani în urmă, trebuind neapărat să apară evoluția contului de profit și pierderi. În cazul în care emitentul este o instituție de drept public și mai ales dacă apare ca un organism acționînd în numele statului, este necesar ca pe lîngă descrierea, susținută cu cifre, a activității sale, să fie prezentată situația economică a țării respective, cu date esențiale privind poziția financiară externă.

Într-un capitol distinct sînt cuprinse responsabilitățile autorilor unui asemenea prospect pentru orice daună provocată celor interesați din cauza inserării unor informații inexacte.

Radu NEGREA

Dinamici industriale

Felix Bunescu, Galați — Cu toată dinamica mai accentuată din ultimii 10—15 ani a producției industriale a țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare din Asia și din America Centrală și de Sud în raport cu cea a țărilor capitaliste dezvoltate și cu sensibilitatea lor mai redusă la fluctuațiile conjuncturale (vezi graficul), ponderea acestor țări în producția industrială mondială rămîne modestă și sporește foarte lent (vezi în acest număr rubrica noastră „Statistică internațională").

EVOLUȚIA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

(1970=100)

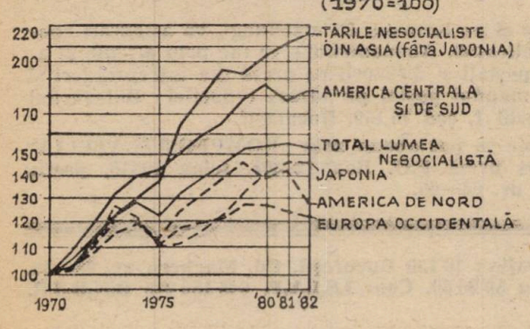

Astfel, volumul producției industriei prelucrătoare a tuturor țărilor în curs de dezvoltare luate la un loc rămîne însă inferior celui al R.F. Germania, de 200 miliarde de dolari.

Mai însemnate sînt modificările produse în poziția relativă a principalelor țări capitaliste dezvoltate, în sensul scăderii (la 70% din totalul producției industriale mondiale) a ponderii S.U.A. și țărilor vest-europene, paralel cu creșterea celei a Japoniei de la 12% în 1970, la 17,3% în 1980. Ca efect al progresului său spectaculos, producția industrială niponă a ajuns în 1982 să reprezinte 48% din cea americană, față de 29% în 1970, în vreme ce ponderea industriei britanice față de cea a S.U.A. s-a diminuat în același interval de la 14% la 10%. Italia a depășit Marea Britanie încă din 1976 sub raportul volumului producției industriale.

Petrol 1983

Ion Diaconu, Florești, județul Prahova — 1) Lista primelor zece țări mari producătoare de petrol în 1983 a fost publicată în revista noastră nr. 14 din 6 aprilie a.c. alături de cea pentru 1973, anul declanșării primului „șoc petrolier". Simpla comparare a celor două liste permite constatarea că în timp ce cu un deceniu în urmă șapte din cele 10 țări din fruntea ierarhiei principalelor țări petroliere erau membre ale O.P.E.C., în 1983 numai patru țări din O.P.E.C. mai figurau în rîndul celor mai mari 10 producătoare de petrol ale lumii. Ca urmare, însăși ponderea O.P.E.C. în producția mondială de petrol s-a redus de la 54,7% în 1974 la 47,8% în 1979 (an în care s-a obținut cel mai înalt nivel din istorie al producției mondiale de petrol), pentru ca anul trecut să reprezinte numai 31,3%, cea mai scăzută pondere de la crearea O.P.E.C. în 1960.

Această evoluție reflectă politica de diversificare a surselor de aprovizionare urmărită de principalele țări importatoare, constituind în același timp un efect al politicii O.P.E.C. de reducere deliberată a volumului extracției (cu 8,8% în 1983), pentru a putea menține prețul de 29 dolari barilul, în vreme ce toate celelalte grupuri de țări și-au majorat într-o măsură mai mică sau mai mare producția. Astfel, în același interval decenal Mexicul (țară nemembră a O.P.E.C., dar care își stabilește prețurile în funcție de această organizație) și-a sporit participarea la producția mondială de petrol de la 0,9% în 1973, la 2,5% în 1979 și 5,3% în 1982. Posesor al celor mai însemnate rezerve de petrol din lumea nesocialistă, Mexicul a devenit al patrulea producător mondial și principalul furnizor de petrol al S.U.A., înaintea Arabiei Saudite. Alte țări a căror pondere a sporit considerabil sînt Marea Britanie și Norvegia (de la 0,1% luate împreună, în 1973, la 4,6% din producția mondială în 1982) și Egiptul (de la 0,4% la 1,3%), ele afirmîndu-se totodată și ca exportatori. Egiptul, de pildă, a exportat anul trecut o treime din producția sa de 38 milioane tone petrol.

Remarcabilă este și sporirea ponderii țărilor socialiste, de la 17,4% din producția mondială, în 1973, la 22,4% în 1979 și 27,1% în 1983.

2) În prezent nu există nici o cerere de aderare la O.P.E.C. din partea vreunei țări producătoare de petrol, nici dezvoltate, nici în curs de dezvoltare (grup în rîndul căruia există circa 30 de țări producătoare, care au extras în 1983 peste 368 milioane t, cu 5,7% mai mult de cît în anul precedent).

Tunel sub Bosfor

Preda Anghel, Medgidia — Prima legătură rutieră dintre Europa și Asia și anume podul suspendat peste Bosfor datează numai din anul 1973. Pînă atunci traficul rutier dintre cele două continente se efectua cu ajutorul unui ferry-boat. Ținînd seama că între timp podul amintit a început să nu mai facă față intensității traficului la orele de vîrf, anul trecut a fost lansat proiectul construirii unui al doilea pod. Pe de altă parte, potrivit revistei **Der Spiegel**, este în curs de elaborare un proiect de construire a unui tunel de cale ferată pe sub strîmtoarea Bosfor, al cărui cost estimativ se ridică la 1 miliard de dolari. Proiectul, finanțat de Agenția S.U.A. pentru Dezvoltare Internațională, ar urma să fie executat de o societate mixtă turco-americană.

O altă lucrare importantă peste Bosfor o reprezintă linia electrică de înaltă tensiune, pe care o construiește firma vest-germană Siemens în cooperare cu o întreprindere turcă (vezi imaginea). Un cablu lung de 1 800 m și cu o greutate de 25 tone va traversa Bosforul pornind de la o înălțime de 244 m (dintre care 124 m înălțimea fiecărui stîlp de la mal). În punctul de maximă inflexiune peste Bosfor distanța dintre cablu și nivelul mării va fi de 70 m pentru a permite accesul celor mai mari nave maritime.

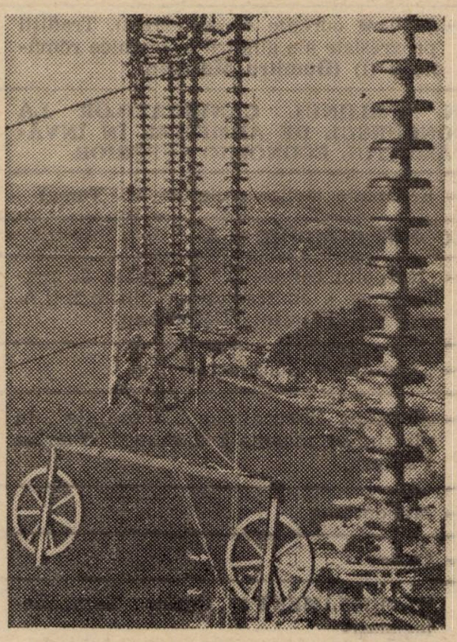

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 21 din 25 mai 1984

— Ridicarea pe o treaptă superioară a întregii activități din agricultură **(Ovidiu Popescu)** 2

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— Canalul Dunăre-Marea Neagră — o impunătoare construcție a socialismului **(Vasile Bulucea)** 4

— Accentuarea dezvoltării intensive — componentă esențială a progresului României **(Barbu Gh. Petrescu)** 7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Acțiuni concrete de sporire a productivității muncii **(Cristian Gorie)** 9

— Dezbatere în mari unități industriale. Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței (II) 11

— Rezerve de creștere a producției și a rentabilității la cultura inului **(N. Lagadin, Gh. N. Iosif)** 13

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Exigență maximă în gospodărirea fondurilor întreprinderilor **(Vasile Pop)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Contribuția informaticii industriale la creșterea productivității muncii **(Dan N. Dobrescu)** 17

— Prin proiectarea asistată de calculator, eficiență economică sporită a investițiilor **(Marian Oprea)** 18

TEORII ● IDEI

— Structura funcțională și dezvoltarea economiei socialiste (I) **(Daniel Dăianu)** 19

— Om — tehnică — mediu. Cauze și forme ale degradării mediului **(Valentin Negoiță)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I) **(Dumitru Mureșan)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Economia țărilor socialiste **(C. Toma)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— „Războiul cerealelor" — formă de manifestare a contradicțiilor dintre S.U.A. și C.E.E. **(Virginia Câmpeanu)** 26

— Tendințe — conjuncturi 28

— Statistică internațională. Tendințe în diviziunea mondială a muncii **(Florina Popescu)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— The activity in agriculture promoted on a higher level **(Ovidiu Popescu)** 2

— The Danube-Black Sea Canal : an important achievement of the socialism **(Vasile Bulucea)** 4

— Accent laid on the intensive-type development : an essential component of Romania's progress **(Barbu Gh. Petrescu)** 7

— Concrete actions to increase productivity **(Cristian Gorie)** 9

— Cooperation between enterprises and the requirements of the efficiency (II) **(a debate)** 11

— Resources to increase production and rentability in the flax culture **(N. Lagadin, Gh. N. Iosif)** 13

— High requirements in the management of the enterprise financial funds **(Vasile Pop)** 15

— The industrial informatics and its contribution to the labour productivity increase **(Dan N. Dobrescu)** 17

— Increased economic efficiency in investments through computer-assisted design **(Marian Oprea)** 18

— The functional structure and the development of the socialist economy (I) **(Daniel Dăianu)** 19

— Causes and forms of the environment pollution **(Valentin Negoiță)** 21

— Schools ● trends ● economists. Progressist traditions of the Romanian economic thought (I) **(Dumitru Mureșan)** 22

— „The cereals war" : an expression of the contradictions between U.S.A. and E.E.C. **(Virginia Câmpeanu)** 26

— Trends in the international labour division **(Florina Popescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Поднятие деятельности в сельском хозяйстве на более высокую ступень **(Овидиу Попеску)** 2

— Канал Дунай — Чёрное море — крупная стройка социализма **(Василе Булуча)** 4

— Числение интенсивного развития — важнейшая составляющая прогресса Румынии **(Барбу Г. Петреску)** 7

— Примерное выполнение плановых заданий. Конкретные меры по повышению производительности труда **(Кристиан Горие)** 9

— Обсуждение на крупных промышленных предприятиях. Межзаводское кооперирование и требования эффективности (II) 11

— Резервы роста производства и рентабельности на культуре льна **(Н. Лагадин, Г.Н. Йосиф)** 13

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Максимальная требовательность в распоряжении фондами предприятия **(Василе Поп)** 15

— Вклад промышленной информатики в повышение производительности труда **(Дан Н. Добреску)** 17

— Повышение экономической эффективности капиталовложений путем использования ЭВМ в проектировании **(Марин Опря)** 18

— Функциональная структура и развитие социалистической экономики (I) **(Даниел Дэяну)** 19

— Человек — техника — среда. Причины и формы загрязнения окружающей среды **(Валентин Негоицэ)** 21

— Школы. Течения. Экономисты. Прогрессивные традиции румынской экономической мысли (I) **(Думитру Мурешан)** 22

— «Война зерновых» — форма проявления противоречий между США и ЕЭС **(Вирджиния Кымпяну)** 26

— Международная статистика. Тенденции в мировом разделении труда **(Флорина Попеску)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376, prefix București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

curier
economic legislativ

ACTIVITATEA JURIDICO-ECONOMICĂ A CONSILIILOR POPULARE

Taxele de timbru în activitatea consiliilor populare

1. CONSIDERAȚII GENERALE

Sediul materiei. Decretul nr. 199 completat prin H.C.M. nr. 911, ambele din anul 1955, care ulterior au suferit unele modificări. În aplicarea acestor acte normative Ministerul Finanțelor a emis Instrucțiunile nr. 1711/1960, care de asemenea, ulterior, au fost modificate și completate.

Noțiunea taxelor de timbru. Taxele sînt definite ca fiind sume de bani plătite unor organe de stat de către persoanele fizice sau juridice pentru a dobîndi de la ele anumite drepturi sau servicii. Iar **timbru** constituie un imprimat de valoare, de dimensiuni mici, emis de stat sau de o instituție special autorizată și servind la plata unui impozit sau a unei taxe (reprezentată de valoarea lui) (Mic dicționar enciclopedic, 1978, p. 955, respectiv 968).

Prin urmare, prin taxele de timbru se înțeleg plățile făcute prin intermediul unor astfel de imprimate.

Avînd însă în vedere că, din motive practice, taxele constînd în sume mai mari sînt achitate fie în numerar, fie prin **virament, lato sensu,** prin taxele de timbru se înțeleg toate plățile prevăzute de reglementările privitoare la timbru, efectuate pentru anumite servicii prestate de organele statului sau pentru realizarea anumitor interese legitime ale părților. (Gheorghe Dumitrescu, Taxele de timbru, Ed. Științifică, Buc. 1965, p. 7—8).

În temeiul § 1 din instrucțiuni și a celor sus-arătate, taxele de timbru în activitatea consiliilor populare reprezintă plata anumitor servicii ori lucrări efectuate de aceste organe, care primesc, întocmesc sau eliberează diferite acte, ori rezolvă diferite interese legitime ale persoanelor.

Rostul taxelor de timbru în activitatea consiliilor populare. Prin perceperea taxelor de timbru se recuperează o parte din cheltuielile suportate de bugetul de stat pentru funcționarea acestor organe. Totodată, se poate aprecia că ele constituie și o stavilă a solicitării abuzive de diferite acte și servicii de la organele respective.

Plătitorii taxelor de timbru. Conform art. 2 din decret, taxele de timbru se datorează de instituții, întreprinderi și organizații de orice fel, cum și de populație. Iar potrivit § 3 din instrucțiuni, sînt plătitori ai acestora toate persoanele fizice și juridice. Avînd în vedere că principalii beneficiari ai serviciilor consiliilor populare sînt cetățenii, aceștia sînt cei ce datorează în primul rînd, taxele de timbru și într-o măsură mai mică (așa cum va reieși din cele ce urmează) unitățile socialiste.

Felul taxelor de timbru. În activitatea consiliilor populare taxele de timbru sînt de două feluri: fixe (exprimate în sume absolute) și procentuale (exprimate în procente).

Taxele fixe, ce dețin ponderea în ansamblul taxelor de timbru, în activitatea organelor menționate, se aplică, în parte, pentru fiecare act sau operațiune taxabilă. Ca regulă, ele se percep pentru acele acte, operații etc. care nu se pot evalua în bani. Exemplu de taxă fixă: 200 lei pentru înregistrarea schimbării numelui sau prenumelui.

Taxele procentuale, conform și denumirii, rezultă din aplicarea unui procent asupra valorii actelor supuse taxării. Exemplu de taxă procentuală: 1% din valoare pentru autentificarea convențiilor.

Obiectul taxelor de timbru. În art. 1 din decret sînt arătate actele și operațiile pentru a căror îndeplinire de către diferite organe ale statului se percep taxe de timbru.

În activitatea consiliilor populare se datorează taxe de timbru pentru: îndeplinirea actelor notariale; înregistrarea și efectuarea anumitor acte, respectiv operații de stare civilă; eliberarea autorizațiilor de exercitare a meseriei în situația persoanelor fizice și a autorizațiilor de înființare în situația unităților socialiste; eliberarea certificatelor, adeverințelor și dovezilor; soluționarea unor memorii, contestații etc.; soluționarea litigiilor sub 1 000 lei dintre unitățile socialiste, atunci cînd unitatea pîrîtă este în subordinea consiliului popular.

2. TAXELE DE TIMBRU ÎN CAZUL ACTELOR NOTARIALE

Așa cum se cunoaște, Decretul nr. 377/1960 consacră competența notarială a birourilor executive ale consiliilor populare în care nu funcționează notariate de stat. Operațiile notariale de competența acestor organe sînt prevăzute în art. 9 din decret. (Pentru detalii, a se vedea, Alexandru Țiclea, Activitatea notarială a birourilor executive ale consiliilor populare, în Supliment nr. 11/1984, p. 14—16).

Taxele de timbru pentru îndeplinirea actelor notariale sînt de 3 feluri: de autentificare, de redactare și de dacti-

Supliment la
nr. 21 1984
Revista ECONOMICA

lografiere. Pe cînd taxele de autentificare se datorează, în general, pentru toate actele notariale, taxele de redactare și dactilografiere se percep doar atunci cînd secretarul sau delegatul biroului executiv efectuează redactarea, respectiv dactilografierea actului notarial.

Taxele de autentificare. Sînt în cuantum diferit, în funcție de natura actului notarial, astfel:

— pentru declarațiile de notarietate și alte declarații cu conținut de atestare taxa este de **10 lei** (pct. 13 lit. g din tariful aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955). În situația în care mai multe persoane dau declarație prin același înscris, taxa se percepe pentru fiecare persoană (§ 82 din instrucțiuni);

— pentru contractele de creștere, îngrășare și predarea de animale sau de produse animale și contractele de cultură a plantelor și de predare a produselor vegetale, taxa este de **1% din valoare, dar nu mai puțin de 20 lei** (pct. 13 lit. f);

— pentru înscrisurile constînd convenții, cu excepția celor referitoare la bunuri imobile și la bunuri mobile ce depășesc valoarea de 10.000 lei, precum și la operații cu străinătatea taxa este tot de **1% din valoare, dar nu mai puțin de 20 lei** (pct. 13 lit. f); prin excepție, actele de garanție (în afara celor constituite în baza Legii nr. 22/1969) se taxează cu **50 lei** (pct. 13 lit. c). Dacă sînt mai mulți garanți taxa se percepe pentre fiecare(§ 97);

— pentru procuri, în afară de cele care se dau în vederea săvîrșirii actelor juridice care intră în excepțiile prevăzute la lit. c, taxa de autentificare este diferită, în funcție de caracterul procurii. Astfel, în cazul celor de administrare, ca și celor pentru efectuarea operațiunilor de credit, făcînd parte din categoria procurilor cu caracter general, precum și a procurilor de reprezentare cu un asemenea caracter, taxa este de **30 lei** pentru fiecare persoană împuternicită (pct. 13 lit. e). Procurile de reprezentare cu caracter special (pentru un anumit act sau acte determinate) se taxează cu **15 lei** (pct. 13 lit. e);

—pentru legalizarea semnăturilor de pe înscrisurile pe care birourile executive ale consiliilor populare le pot autentifica taxa este de **5 lei** de fiecare semnătură ce se legalizează pe fiecare din exemplarele ce se eliberează părților (pct. 17 și § 84);

— pentru darea de dată certă înscrisurilor pe care birourile executive le pot autentifica taxa este, de asemenea, de **5 lei** pentru fiecare exemplar de act eliberat părților și care poartă viza datei certe (pct. 17 și § 84); nu se poate da dată certă înscrisurilor ce constată un fapt juridic pentru care nu s-au plătit taxele de timbru sau pentru care legea cere forma autentică (pct. 46 din Instrucțiunile nr. 6250 j/1972 ale Ministerului Justiției și Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare:

— pentru constatarea făcută personal de secretarul sau delegatul biroului executiv că: o persoană se află într-un anumit loc; o persoană se află în viață; figura din fotografie este a persoanei care cere constatarea, taxa este de **10 lei** (pct. 21);

— pentru legalizarea de copii de pe înscrisuri taxa este de **3 lei** de fiecare pagină (pct. 18). O pagină cuprinde aproximativ 2000 de semne, respectiv 31 de rînduri (§101). Rîndurile în plus se includ în pagina următoare;

— pentru eliberarea de duplicate de pe înscrisurile notariale taxa nu este precis determinată în tarif sau în celelalte acte normative în materie. Totuși, se poate aprecia, în temeiul pct. 21 din tarif, că ea este de **10 lei.**

Taxa de redactare. Potrivit art. 9 lit. g din Decretul nr. 377/1960, birourile executive ale consiliilor populare pot redacta la cererea părților înscrisurile prevăzute în același articol la literele a—d (și arătate mai sus), în vederea autentificării sau a legalizării semnăturilor.

Taxa de redactare este de **10 lei** (pct. 23 lit. b). Ea se percepe în întregime și în cazul în care înscrisul este prezentat de parte iar secretarul sau delegatul biroului executiv îi aduce modificări sau completări în scopul de a-l pune de acord cu dispozițiile legale sau cu însăși voința părților. Această taxă se datorează pentru fiecare act, indiferent de numărul părților și al exemplarelor în care se va scrie (§ 100).

Taxa de dactilografiere. Pentru scrierea la mașină a actelor sau înscrisurilor care nu au fost redactate de secretarul sau delegatul biroului executiv, precum și a copiilor de pe actele și înscrisurile prezentate de părți taxa este de **2 lei** pentru primul exemplar și de **1 leu** pentru celelalte exemplare (pct. 24 lit. a).

Prin urmare, în situația în care se datorează taxa de redactare nu se mai percepe taxa de dactilografiere. Dar această scutire operează numai pentru un singur exemplar ce se eliberează părților și cel destinat arhivei notariale, nu și pentru restul exemplarelor, care se taxează. Evident că taxa de dactilografiere se calculează în funcție de numărul paginilor dactilografiate.

Este de menționat că taxa pentru scrierea la mașină prevăzută la pct. 24 din tarif se percepe și în cazurile în care pentru actele notariale este prevăzută o scutire legală (§ 101).

Taxa pentru eliberarea de copii de pe actele notariale din arhiva biroului executiv este de **3 lei** de fiecare exemplar (pct. 22), indiferent de numărul paginilor (§ 95). Taxa se percepe separat de taxa aferentă scrierii la mașină (§ 98).

2.5. Se precizează că taxele de timbru pentru eliberarea actelor notariale arătate se consideră numai pentru primele două exemplare, dintre care unul este destinat arhivei notariale și al doilea de eliberat părții (sau părților).

În cazul în care se solicită și alte exemplare, în plus, pentru acestea se percepe de fiecare exemplar taxa de la pct. 22 **(de 3 lei)** cumulată, în cazul în care înscrisul a fost dactilografiat de biroul executiv, cu taxa de la pct. 24 lit. a, al. final **(un leu)** calculată de fiecare pagină sau fracțiune de pagină (§ 111).

Excepție de la această regulă fac procurile, pentru care taxa de autentificare se percepe de atîtea ori, cîte exemplare se eliberează părților (§ 79 al. final), la care se adaugă, desigur, cînd este cazul, taxa de dactilografiere.

Mai se precizează că pentru autentificarea sau încheierea actelor de notariat în afara sediului consiliului popular se încasează dublul taxelor prevăzute, fără cheltuielile de deplasare (pct. 22). Această sumă nu poate depăși însă **50 de lei** de fiecare deplasare (§ 99, al. 2).

Scutiri de taxă de timbru. În art. 3 din decret sînt prevăzute actele și serviciile care sînt scutite de plata taxelor de timbru. Actele notariale pentru care nu se percep aceste taxe sînt arătate în § 108 din instrucțiuni.

Scutirea operează, după caz, numai pentru autentificare sau pentru autentificare și redactare, deci nu și pentru dactilografiere.

Astfel, sînt scutite, atît pentru autentificare și redactare:

—actele notariale privind pensiile de întreținere, despăgubiri pentru vătămări corporale, acordarea de ajutoare mamelor cu mulți copii și soțiilor militarilor în termen;

— actele notariale privind recunoașterea filiației, înfierea și curatela;

— actele ce se fac de autoritatea tutelară în aplicarea Codului familiei sau de institutele de ocrotire pentru minorii ocrotiți;

— actele de garanție constituite în baza Legii nr. 22/1969;

— unele acte, în limita competenței notariale a birourilor executive, în legătură cu donațiile făcute statului, cu vînzarea sau cumpărarea de către stat a părților indivize asupra anumitor bunuri etc.

Sînt scutite numai de taxa de autentificare declarațiile necesare în dosarele școlare, militare, pentru carnetul de muncă, ajutoare familiale, alocații de stat pentru copii și ajutoare de înmormîntare (§ 108 și Circ. M..F. nr. 3479/1968).

3. TAXELE DE TIMBRU ÎN CAZUL ACTELOR DE STARE CIVILĂ

Spre deosebire de actele notariale care se îndeplinesc numai de birourile executive ale consiliilor populare orășenești și comunale în care nu funcționează notariate de stat, atribuțiile de stare civilă se exercită de toate comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare.

Aceste atribuții constau în mare parte în înregistrarea și îndeplinirea actelor și operațiilor de stare civilă.

Sînt supuse taxelor de timbru următoarele acte și operații de stare civilă, astfel:

— înregistrarea, la cererea părților, a divorțului — **10 lei** (§ 101 al. 2);

— înregistrarea schimbării numelui sau prenumelui pe cale administrativă — **200 lei** (pct. 28 lit. b și § 101 al. 2);

— eliberarea duplicatelor certificatelor constatatoare a stării civile (de naștere, căsătorie și deces — **10 lei** (pct. 30);

— înscrierea numelui sau prenumelui din altă limbă în limba maternă — **10 lei** (pct. 23).

Pentru transcrierea actelor de stare civilă încheiate în străinătate se percep taxele legale, neoperînd scutiri (§ 101 al. final).

Sînt scutite de taxe de timbru următoarele acte și operații de stare civilă:

— înregistrarea nașterii, căsătoriei, decesului și înscrierea mențiunilor asupra înfierii, recunoașterii și stabilirii filiației rezultată din hotărîri judecătorești (§ 101 al. 1).

Ca atare, sînt scutite de taxa de timbru și eliberarea certificatelor originale constatatoare ale acestor acte (art. 3 lit. o din decret). Precizăm că în cazul căsătoriei, fiind două părți, pot fi eliberate două certificate constatatoare;

— înscrierea divorțului din oficiu (deci în baza hotărîrii judecătorești comunicată de instanță);

— reconstituirea actelor de stare civilă (art. 36 al. 2 din Decretul nr. 278/1960);

— schimbarea numelui format din expresii indecente, ridicole, ori transformat prin traducere sau în alt mod (art. 13 al. 2 din Decretul nr. 975/1968).

În cazul în care odată cu părinții se schimbă și numele copiilor minori, pentru aceștia din urmă se acordă scutire de taxă.

4. TAXELE DE TIMBRU ÎN CAZUL AUTORIZAȚIILOR

Comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare, uneori cu sprijinul organelor financiare, sînt investite de diferite acte normative cu atribuția de a elibera anumite autorizații persoanelor fizice și juridice.

Cele mai importante acte normative în acest sens sînt Legea nr. 13/1968 cu privire la exercitarea meseriilor de către meșteșugari în ateliere proprii, Instrucțiunile Ministerului Muncii și Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare nr. 170013/1971 date în aplicarea acestei legi și Legea nr. 7/1971, republicată în 1973, privind organizarea și dezvoltarea activităților industriale, de prelucrare a produselor agricole, construcții și prestări servicii în unitățile aparținînd consiliilor populare, cooperativei agricole, meșteșugărești și de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor.

Conform pct. 34 din tarif și § 146[1] din instrucțiuni, taxele de timbru pentru eliberarea autorizațiilor de exercitare a meseriei, de înființare și funcționare a diferitelor ateliere, secții, centre etc., precum și pentru viza anuală a acestora sînt următoarele:

— pentru meseriași și cărăuși — **100 lei;**

— prin excepție, pentru proprietarii de motoare de tăiat lemne cu forță motrice de peste 5 cai putere, ajutați de membrii familiei (circ. M.F. nr. 30773/1967) — **500 lei;**

— pentru profesioniști — **300 lei;**

— prin excepție, pentru lăutari (muzicanți) — **100 lei;**

— pentru mori și darace:

— aparținînd organizațiilor socialiste — **250 lei;**

— aparținînd altor persoane — **500 lei;**

— aceeași taxă, de **250 lei**, se percepe pentru eliberarea și viza anuală a autorizațiilor de înființare a unităților în conformitate cu prevederile Legii nr. 7/1971. De fapt, aceste autorizații dețin ponderea în cazul unităților socialiste;

— pentru alte activități neprevăzute mai sus — **1000 lei;**

— pentru persoanele fizice care exercită activitatea singure sau încadrate de membrii familiei ori ucenici această taxă se reduce astfel:

— dacă exercită activitatea în loc stabil — **500 lei;**

— dacă exercită activitatea ambulant sau pe tarabe — **150 lei;**

— proprietarii de instalații pentru distracții populare datorează următoarele taxe (circ. M.F. nr. 30773/1967):

—dacă lucrează singuri ori ajutați de membrii familiei — **500 lei;**

— dacă au persoane încadrate — **100 lei;**

5. TAXELE DE TIMBRU ÎN CAZUL CERTIFICATELOR, ADEVERINȚELOR ȘI DOVEZILOR

Unele din cele mai frecvente acte eliberate de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare, precum și de organele financiare de pe lîngă aceste organe, la cererea cetățenilor, le constituie diferitele certificate, adeverințe sau dovezi.

Aceste acte, eliberate în temeiul Decretului nr. 86/1950, reprezintă atestări a unor situații sau date ce rezultă din scriptele organelor respective. De asemenea, se eliberează anumite certificate pentru atestarea unor situații ce rezultă din actele petiționarilor.

Pentru asemenea certificate, adeverințe și dovezi taxa de timbru este de **3 lei**, cu excepția actelor pentru care se prevede o taxă mai mare (pct. 26 și § 125).

Din rîndul certificatelor ponderea o dețin cele ce se referă la registrul agricol și la evidențele financiare.

Cu privire la registrul agricol, actele ce se eliberează sînt supuse unor taxe, în principiu, mai mari, astfel:

a) certificatele de producător agricol (pct. 26^1) — **20 lei;**

b) certificatele de proprietate asupra animalelor, pe cap de animal (pct. 26^3 și § 127);

— pentru animale mari (cai, vite cornute, alte animale mari) în vîrstă de peste 2 ani — **10 lei;**

— pentru aceleași animale sub 2 ani — **5 lei;**

— pentru porci peste 6 luni — **5 lei;**

— pentru toate celelalte animale — **3 lei;**

c) certificarea (transcrierea) transmisiunii proprietății asupra animalelor, în bilete de proprietate (pct. 26^4 și § 128):

— pentru boi, bivoli și tauri peste 2 ani — **60 lei;**

— pentru vaci și bivolițe peste 2 ani — **50 lei;**

— pentru cai peste 2 ani — **40 lei;**

— pentru măgari, catîri — **20 lei;**

— pentru boi, tauri, bivoli, vaci, cai și catîri sub 2 ani — **25 lei;**

— pentru viței de lapte — **20 lei;**

— pentru oi, berbeci și capre — **5 lei;**

Taxa se încasează o singură dată pentru transcrierea, atît în registrul de transmisiuni de animale, cît și pe formularul biletului de proprietate.

În cazul în care se solicită transcrierea transmisiunii animalelor a căror proprietate se dovedește cu bilete astfel completate pe numele unei alte persoane din sectorul cooperatist sau particular, se percepe concomitent cu taxa de transcriere și taxa de eliberare a biletelor (§ 127 al. final).

Cu privire la datele din evidențele financiare. În mod obișnuit organele financiare de pe lîngă consiliile populare eliberează certificate de venituri, pentru atestarea inexistenței unei datorii către stat, că autoturismul nu e sechestrat sau că imobilul nu e grevat de datorii.

Eliberarea tuturor acestor certificate se taxează cu **3 lei** (pct. 26).

Potrivit pct. 26^2 din tarif și § 126 din instrucțiuni, comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare

percep o taxă de 5 lei **pentru certificarea semnăturilor şi darea de dată certă.**

Taxa nu se percepe pentru actele pe care aceste organe le înregistrează în mod obişnuit, dîndu-le implicit dată certă.

Menţionăm că taxa de certificare este aceeaşi ca taxa de autentificare pentru actele notariale de legalizarea semnăturilor şi darea de dată certă înscrisurilor. Ea se percepe pentru fiecare exemplar.

Scutiri de taxe de timbru. Privind certificatele, adeverinţele sau dovezile, sînt scutite următoarele:

— certificatele de proprietate asupra animalelor contractate cu statul (pct. 26[2] din tarif, § 127 al. 4 din instrucţiuni şi art. 48 din Decretul nr 70/1984);

— eliberarea şi transcrierea certificatelor de proprietate asupra mieilor în vîrstă de pînă la 4 luni (§ 127 al. 3);

— transcrierea în registrul de transmisiuni de animale a dobîndirii de proprietate asupra animalelor de către instituţiile, întreprinderile şi organizaţiile de stat, prin cumpărare de la persoanele fizice (§ 128, al. final);

— certificatele eliberate personalului propriu care au ca obiect atestarea calităţii de persoană încadrată în muncă (§ 125);

— actele eliberate pentru obţinerea asistenţei sociale şi alocaţiei de stat pentru copii;

— certificatele eliberate pentru a servi în armată, şcoli, pentru stabilirea drepturilor la pensie şi obţinerea ajutoarelor de stat (§ 125);

— actele ce se eliberează la stabilirea drepturilor la despăgubiri în cadrul asigurărilor de stat obligatorii.

6. TAXELE DE TIMBRU ÎN CAZUL CERERILOR, RECLAMAŢIILOR, MEMORIILOR ŞI CONTESTAŢIILOR

Potrivit pct. 25 din tarif, cererile, reclamaţiile şi memoriile, cum şi certificatele de orice fel adresate organelor de stat, precum şi contestaţiile făcute de către persoane particulare (sau în numele unor persoane particulare) adresate organelor financiare cu privire la impunere sau aplicarea taxelor şi majorărilor de întîrziere se taxează cu 2% **din valoare dar nu mai puţin de 10 lei.**

Rezultă deci, că sînt supuse taxării acele cereri, reclamaţii etc., care sînt evaluate în bani. Ca atare, în marea lor majoritate, acestea sînt adresate organelor financiare (administraţii, circumscripţii, servicii etc.).

Contestaţiile cu privire la stabilirea impozitelor sau taxelor care nu antrenează o reducere a impozitului sau taxei în sumă absolută, ci numai în ceea ce priveşte repartizarea ei asupra plătitorilor, se supun totuşi taxei minime de 10 lei (§ 120).

Scutiri de taxă de timbru. Dispoziţiilor de mai sus li se aduc mai multe restrîngeri, prevăzîndu-se că sînt scutite de plata taxelor de timbru :

— cererile prin care cetăţenii, fără a contesta debitul ce le-a fost stabilit, solicită — ca o înlesnire — reducerea sau anularea acestuia (Circ. M.F. nr. 1551/1964);

— declaraţiile privind schimbările intervenite în cadrul bazei impozabile sau taxabile (idem);

— sesizările cu caracter declarativ, cum ar fi declaraţia privind încetarea exercitării activităţii producătoare de venit, a modificării condiţiilor de exercitare, cererile de scădere a impozitului pentru calamităţi etc. (§118 al. 1);

— cererile prin care nu se contestă cuantumul impozitului, taxei, majorării sau legalitatea acestora, ci se solicită acordarea unor scutiri pentru considerente de fapt(boală, greutăţi familiale etc.) (§ 118, al. 2).

7. TAXELE DE TIMBRU ÎN CAZUL SOLUŢIONARII LITIGIILOR ÎN VALOARE DE PÎNĂ LA 1000 LEI

În temeiul art. 7 lit. a din Legea nr. 5/1954, republicată în 1959, comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare — în calitate de organe tutelare — au competenţa de a soluţiona litigiile avînd o valoare mai mică de 1000 lei în care unităţile pîrîte sînt în subordinea lor.

Cererile de soluţionare a unor astfel de litigii sînt supuse unei taxe de timbru, conform pct. 9 din tarif, de 1,50% din valoare. De regulă, aceste taxe se achită prin aplicarea de timbre fiscale mobile.

Reclamaţiile împotriva modului cum au fost date soluţiile în asemenea litigii nu sînt supuse taxelor de timbru (§ 64 al. final).

8. PLATA TAXELOR DE TIMBRU

Taxele de timbru se plătesc anticipat (art. 6 din Decretul nr. 199/1955), adică înainte de primirea (înregistrarea), efectuarea sau eliberarea actelor taxabile sau înainte de prestarea serviciilor, cu excepţiile prevăzute în prezentele instrucţiuni (§ 8).

Organele care primesc, întocmesc sau eliberează acte şi prestează servicii taxabile nu pot efectua nici una dintre aceste operaţii înainte de plata taxelor corespunzătoare.

Prin excepţie, se admite să se ia în considerare şi acţiuni sau cereri netimbrate dacă acestea au fost timbrate ulterior. În acest sens, se precizează că în cazul cererilor şi altor acte trimise prin poştă şi care nu cuprind datele sau documentaţia necesară caracterizării actului sau calculării taxelor legale sau dacă nu s-au anexat dovezile legale din care să rezulte plata taxelor, organele administrative sînt obligate să înştiinţeze în scris petiţionarii respectivi, comunicîndu-le obligaţiile de plată în legătură cu taxele de timbru, menţionîndu-se că pînă la plata acestora, cererea sau actul nu se poate lua în considerare şi se clasează la dosar (§ 9).

Potrivit art. 12 din Decretul nr. 199/1955, persoanelor care în exercitarea atribuţiilor lor de serviciu se fac vinovate de a fi primit sau eliberat acte ori efectuat fapte fără ca taxa de timbru să fi fost achitată li se aplică o amendă administrativă pînă la 150 lei.

Calcul taxelor de timbru. Se face de organul ce prestează serviciul (§ 7), care are obligaţia să încadreze fiecare act sau serviciu în raport cu tariful taxelor de timbru şi comunică plătitorilor mărimea taxei (§ 6).

Conducătorii instituţiilor care primesc, întocmesc şi eliberează acte sau prestează servicii supuse taxelor de timbru, cum şi organele superioare sînt obligate să supravegheze şi să verifice corecta percepere a taxelor de timbru (art. 10 din decret).

Modul de plată a taxelor de timbru. Este prevăzut în art. 6 din decret. Ele se plătesc prin virament, în numerar sau, frecvent în activitatea consiliilor populare, prin aplicarea şi anularea de timbre mobile (atunci cînd valoarea taxei este pînă la 100 de lei), astfel :

— **achitarea prin virament** se foloseşte de unităţile socialiste, acestea avînd cont la bancă. Avînd în vedere că taxele de timbru reprezintă venituri la bugetul de stat, achitarea prin virament se poate face indiferent de valoarea taxei (conform pct. 12 din Normele metodologice privind efectuarea plăţilor între unităţile socialiste nr. 2/1980) ;

— **achitarea în numerar** se face de regulă de către persoanele fizice. Acest mod de plată este de fapt obligatoriu

pentru taxe mai mari de 100 lei. Şi unităţile socialiste pot achita taxele de timbru în numerar (cum rezultă din prevederile pct. 11 din Normele metodologice) ;

— **achitarea prin aplicarea şi anularea de timbre mobile** se poate face, aşa cum am arătat, numai atunci cînd valoarea taxei este pînă la 100 lei. El este modul frecvent de plată a taxelor de timbru în activitatea consiliilor populare şi se foloseşte în principiu numai de persoanele fizice.

Unităţile socialiste folosesc acest mod de plată pentru timbrarea cererilor în litigiile de o valoare mai mică de 1000 lei (şi în general pentru toate acţiunile introduse la organele arbitrale sau la instanţele judecătoreşti pentru taxele de timbru în valori de pînă la 100 lei) (nota la pct. 12 lit. g din Normele metodologice).

Pentru achitarea taxelor prin timbrele fiscale mobile, acestea trebuie aplicate şi anulate.

Timbrele fiind duble, de obicei, trebuie şi sînt divizate în două, matca lipindu-se pe copia sau cererea care rămîne la sediul consiliului popular, iar marca lipindu-se pe actul care se eliberează părţii (actul notarial, certificatul etc.).

În alte cazuri (exemplu, înscrierea divorţului la cererea părţii) timbrul se lipeşte pe cererea părţii, nedivizat.

În toate situaţiile, taxa nu se percepe prin simpla lipire a timbrelor pe actele supuse taxelor, ci numai prin anularea lor, care se face cu ştampila consiliului popular şi semnătura persoanei care are atribuţia de serviciu de a îndeplini actele sau operaţiunile respective.

Restituirea taxelor de timbru. Are aplicabilitate restrînsă în activitatea consiliilor populare, avînd în vedere că modul frecvent de plată a taxelor de timbru constă în aplicarea şi anularea de timbre mobile, iar în acest caz nu este posibilă restituirea.

În temeiul art. 9 din decret şi § 21 din instrucţiuni taxele de timbru se restituie de organele menţionate în următoarele cazuri :

— cînd cererea pentru soluţionarea unui litigiu în valoare de pînă la 1000 lei, a fost introdusă greşit la consiliul popular respectiv, ori cînd aceasta este retrasă înainte de a se fi început pregătirea rezolvării litigiului ;

— cînd se refuză autentificarea unui act ;

— cînd o taxă s-a plătit în total sau în parte fără să existe o obligaţie legală sau mai mult decît cuantumul legal.

Contestaţiile împotriva stabilirii taxelor de timbru. Potrivit prevederilor § 6 din Instrucţiuni, plătitorii pot contesta încadrarea actelor în tariful taxelor de timbru şi a modului în care a fost calculată taxa de către organul respectiv.

Dispoziţiile actelor normative în materie prevăd o procedură specială pentru soluţionarea acestor contestaţii. Astfel, competenţa de a le soluţiona revine, în primă instanţă, administraţiei financiare şi în a doua şi ultima instanţă, Ministerului Finanţelor.

Prin urmare, examinarea actelor de aplicare a taxelor de timbru excede competenţei generale a instanţelor judecătoreşti. (Trib. Suprem, s. civ. dec. nr. 681/1980, în R. R. D. nr. 1/1981, p. 67.)

Alexandru ŢICLEA

Agricultură

Serviciile de îmbunătăţiri funciare

OBIECT de preocupare cu caracter predominant economic, în studiile ce privesc viaţa plantelor şi productivitatea în agricultură şi silvicultură, solul este recunoscut ca principal mijloc de producţie. Ca una din componentele de bază ale biosferei el are toate atributele unui organism viu, evoluînd, autogenerîndu-se, asigurînd prin funcţiile şi însuşirile sale de producător de substanţe nutritive şi acumulator de energie potenţială, suportul material şi energetic pentru creşterea şi dezvoltarea plantelor, constituind aşadar, condiţia sine qua non pentru realizarea unei culturi eficiente.

Întrucît pămîntul este o resursă limitată şi dat fiind rolul său complex şi esenţial în cadrul condiţiilor de desfăşurare a activităţii de producţie a societăţii, ca principala avuţie naţională, i s-a acreditat noţiunea de fond funciar unic al R. S. România, în sensul că înglobează toate terenurile de pe cuprinsul ţării, indiferent de destinaţie şi deţinători. În programul P.C.R. se arată că : „Indiferent de caracterul proprietăţii — de stat, cooperatistă sau particulară — pămîntul reprezintă un bun naţional, avuţia întregului popor, de aceea trebuie folosit corespunzător intereselor dezvoltării economiei naţionale, întregii societăţi".

Alocarea la nivel optim a unui bun de neînlocuit, a unui factor de producţie primordial, implică, aşadar, reglementarea unitară a folosirii pămîntului, sporirea rolului organizării teritoriului în amplasarea concordată şi echilibrată a forţelor de producţie, adoptarea unei concepţii unitare, cu un pregnant caracter sistemic, în domeniul îmbunătăţirilor funciare şi ameliorării solului.

Punerea în valoare a întregului fond funciar, asigurarea unui nivel permanent crescător a capacităţii de producţie a solului, menţinerea şi îmbunătăţirea însuşirilor fizico-chimice şi biologice, cu precădere a fertilităţii, constituie una din problemele fundamentale ale noii revoluţii agrare, ridică sarcini tot mai mari activităţii de îmbunătăţiri funciare, organizare a teritoriului, gospodăririi apelor, a fondului forestier etc., cu largi implicaţii de ordin tehnico-economic şi ecologic.

Serviciile de organizare a teritoriului, evidenţa cadastrală a fondului funciar

ÎNAINTE de a trece la analiza serviciilor de îmbunătăţiri funciare şi irigaţii se impune evidenţierea rolului pe care îl are sistematizarea teritoriului şi semnificaţiile disciplinei de organizare a teritoriului, ramuri de activitate cu rol esenţial în acţiunea de ridicare permanentă a potenţialului productiv al pămîntului.

Sistematizarea şi organizarea teritoriului

Organizarea teritoriului cuprinde totalitatea măsurilor de amenajare, valorificare şi echipare a acestuia şi se afirmă ca unic mod de coordonare a cerinţelor dezvoltării cu elementele spaţiale, într-un ansamblu echilibrat. Prin

această activitate se asigură armonizarea intereselor multiple ce se interferează pe același teritoriu și utilizarea rațională a terenului.

Acest concept derivă dintr-o necesitate obiectivă de valorificare pe o treaptă cît mai înaltă a fondului funciar — limitat — în condițiile dezvoltării orașelor și satelor, a rețelelor de comunicații, a lucrărilor hidrotehnice etc., înțelegîndu-se totodată că pămîntul ca bun al fiecărei generații ce îl folosește, trebuie gospodărit nu numai în rezolvarea intereselor temporale, ci în corelație cu interesele viitoare, cărora va trebui să-l transmitem într-o stare ameliorată.

În concepția actuală, sistematizarea și organizarea teritoriului cuprinde activități de studii și proiectare privind împărțirea terenurilor pe diferite categorii de utilizatori, găsirea soluțiilor funcționale între diverse ramuri economice, determinarea legăturilor funcționale cît mai utile pentru desfășurarea procesului de producție.

Amploarea pe care a luat-o această problemă în ultimul deceniu subliniază necesitatea serviciilor de organizare a teritoriului și a evidențelor cadastrale, menite să asigure permanenta creștere a fondului funciar agricol, pe măsura creșterii zonelor urbane, industriale și, în general, a tuturor obiectivelor cu ponderi mai mari sau mai mici în ocuparea terenurilor. În etapa actuală cînd solul, ca mai toate celelalte resurse naturale, este supus la tot mai multe intervenții și solicitări a căror rezultantă în timp prezintă riscul degradării și distrugerii, apare tot mai pregnant necesitatea aplicării consecvente a programelor de folosire rațională a fondului funciar. În acest sens, **Legea fondului funciar** (59/1974) a desemnat pentru agricultură, Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie și organizarea teritoriului (I.G.F.C.O.T.) ca proiectant general cu rolul de a asigura serviciile pentru sistematizarea și organizarea teritoriului. În decursul ultimelor decenii, ca urmare a schimbărilor continue generate de echiparea teritoriului cu mari lucrări de investiții, în special cele de îmbunătățiri funciare și îndeosebi cele în sisteme mari, precum și lucrări hidrotehnice și de gospodărirea apelor, a canalului Dunăre-Marea Neagră etc., a devenit necesară abordarea într-o viziune de ansamblu, soluționarea pe zone întinse, în complex a măsurilor tehnico-organizatorice, economice și juridice întrunite în lucrările de organizarea teritoriului.

În acest sens, în perioada 1977—1981 a fost elaborată lucrarea **„Studiul fundamental pentru protecția și îmbunătățirea capacității de producție a fondului funciar"**, atît la nivel județean cît și ca sinteză pe ansamblul teritoriului R. S. România. Aceste studii conțin într-o formă sistematică: clasificarea terenurilor agricole pe clase de calitate, evaluări privind resursele funciare pentru creșterea suprafeței agricole și îndeosebi a celei arabile, date privind potențialul amenajabil prin lucrări de îmbunătățiri funciare, lucrări și măsuri pedo-ameliorative ș.a. Organizarea întregii producții agricole pe principiile marilor întreprinderi agricole, în condițiile înființării consiliilor unice agro-industriale de stat și cooperatiste (C.U.A.S.C.), creează condiții pentru trecerea la organizarea unitară a teritoriului, realizarea unor asolamente raționale în scopul punerii în valoare a tuturor terenurilor arabile.

În acest sens, pe lîngă sarcinile de proiectare ce derivă din promovarea unor lucrări de investiții finanțate de la buget și proiectate în colaborare cu Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare (I.S.P.I.F.), I.G.F.C.O.T. asigură și servicii specializate de întocmire a proiectelor de sistematizare, organizarea teritoriului și asolamente pentru unitățile agricole. Proiectele de organizare a teritoriului în cadrul C.U.A.S.C. răspund în principal următoarei problematici: amplasament și echipare tehnică a teritoriului: repartizarea fondului funciar agricol pe categorii de folosințe; stabilirea condițiilor naturale de sol și climă și a potențialului natural al pămîntului; parcelarea teritoriului; rețeaua drumurilor de exploatare agricolă; spații de depozitare, prelucrare, semiindustrializare, complexe sociale; rețele de alimentare cu apă și energie electrică; structura culturilor și producțiile obținute, și în final: amenajarea plantației, exploatarea ei (inclusiv stabilirea sistemei de mecanizare), măsuri de combatere a degradării solului (în special combaterea eroziunii prin împăduriri de ravene în teritoriu agricol).

Totodată, proiectele stabilesc direcțiile de orientare a producției agricole, în sensul ridicării eficienței economice, prin: analiza indicatorilor în domeniul producției vegetale și animale; stabilirea culturilor pentru furaje și legume; modul de folosire a terenului în perioada introducerii asolamentelor; lucrări și măsuri agropedoameliorative pentru transformarea folosințelor și pentru ridicarea capacității de producție a terenurilor; stabilirea asolamentelor; și în final analize de detaliu pentru organizarea fermelor de producție.

Proiectele de specialitate de justificare tehnico-economică a investițiilor de orice natură pe teritoriul C.U.A.S.C. trebuie să se subordoneze din punct de vedere al capacităților și concepției proiectelor de sistematizare și organizare a teritoriului. O analiză sumară a activității de sistematizare și organizare a teritoriului arată că pe linia integrării gospodăririi unitare a fondului funciar mai avem multe de făcut în întîmpinarea necesităților dezvoltării economice preconizate.

Se desprinde ca o cerință permanentă realizarea concomitentă a lucrărilor de îmbunătățiri funciare și a organizării teritoriului, deoarece numai în aceste condiții se poate realiza delimitarea optimă a suprafețelor în care apar eficiente lucrări de îmbunătățiri funciare; valorificarea superioară a resurselor funciare prin restructurarea și reamplasarea folosințelor de teren; amplasarea rețelei hidrotehnice și de drumuri pentru a se asigura o exploatare optimă; crearea condițiilor optime de exploatare a terenurilor amenajate.

Evidența cadastrală

PRIN EVIDENȚA cadastrală a fondului funciar se asigură: o permanentă corelare între gradul de ocupare a terenurilor cu noi obiective și, concomitent, asigurarea unor suprafețe echivalente pentru folosința agricolă; prezervarea nealterată a unor perimetre cu culturi specifice, ce — în virtutea noilor acte normative — nu-și pot schimba destinația (livezi, vii, rezervații naturale etc.), ținerea la zi a cadastrului funciar și specificarea modului de folosire a terenurilor, asigurarea prevederilor legale privind fondul funciar. Funcția principală a cadastrului, asigurată

la nivel județean de oficiile de cadastru, organizarea teritoriului și asolamente (O.C.O.T.A.) constă însă în asigurarea permanentă a evidenței referitoare la întinderea, calitatea terenurilor, categoria de folosință și posesorul fiecărei parcele, pentru a se dispune permanent de date reale și complete asupra fondului funciar al țării. Din anul 1981 s-a trecut la elaborarea cadastrului calitativ, lucrări ce se execută în teritoriile administrate de C.U.A.S.C., folosindu-se ca bază planurile și registrele cadastrului funciar, studiul fundamental pentru protecția și îmbunătățirea capacității de producție a fondului funciar, studiile agropedologice, precum și analiza detaliată la nivel de parcele, lucrările de cadastru calitativ urmînd să facă parte integrantă a cadastrului funciar general.

Trecînd în revistă studiile realizate pînă în prezent în țara noastră: de sistematizare a teritoriului și localităților, de amenajări silvice, schemele-cadru de gospodărirea apelor pe bazine hidrografice, programele de irigații, desecări și combaterea eroziunii solului, organizarea teritoriului agricol interunități, pe unități agricole și folosințe, se poate afirma totuși că ele nu se aliniază deplin într-o concepție unitară, integrată, de valorificare a resurselor funciare.

În acest sens, în anul 1982 a luat ființă (Decretul Consiliului de Stat nr. 397) Consiliul Național pentru Gospodărirea Unitară a Fondului Funciar, cu principalul rol de a îngloba într-un concept unic măsurile privind protecția, folosirea completă și intensivă a pămîntului, cu competența adoptării de hotărîri obligatorii pentru toate organizațiile de stat și obștești ce au atribuții cu privire la gospodărirea fondului funciar, confirmîndu-se astfel unicitatea organizării teritoriului. În această viziune, ideea generală este că pentru orice teren neproductiv trebuie să se stabilească o soluție de punere în valoare și readucere în circuitul economic pentru agricultură, silvicultură, amplasamente pentru investiții, piscicultură etc.

Mariana MALINSCHI-STANCU
Institutul de economie socialistă

Agenda consiliilor populare

Unități de industrie mică înființate potrivit Legii 7/1971

În vederea folosirii în cursul anului a forței de muncă din localitățile rurale și urbane, a valorificării resurselor locale de materii prime și materiale, în baza Legii nr. 7/1971 (modificată și republicată în B.Of. nr. 28/1973), consiliile populare, unitățile aparținînd acestora, cooperativele agricole de producție, cooperativele meșteșugărești și cele de consum pot organiza și dezvolta în localitățile rurale și urbane activități industriale, de prelucrare a produselor agricole, construcții și prestări de servicii.

1. **Condiții pentru înființare.** Potrivit art. 1 din alin. 2 din actul normativ citat aceste activități economice de producție și prestări de servicii care în esență sînt proprii și specifice industriei mici, reprezentînd însuși conținutul ei, pot fi organizate dacă se îndeplinesc — în mod cumulativ — următoarele condiții:

— contribuie la folosirea forței de muncă din localitățile rurale și urbane;

— contribuie la valorificarea resurselor locale de materii prime și materiale;

— produsele și serviciile realizate au desfacerea asigurată (la intern sau la export);

— veniturile realizate acoperă integral cheltuielile de producție și asigură și beneficii;

— formațiile de lucru (ateliere, secții, centre etc.), să aibă sediul în raza de activitate a unităților socialiste care le organizează;

— s-a obținut în prealabil, o autorizație de funcționare de la comitetul (biroul) executiv al consiliului popular al localității pe al cărei teritoriu urmează să ia ființă asemenea formații.

Referitor la această din urmă condiție menționăm că autorizația trebuie să fie prealabilă înființării. Ele nu pot funcționa decît în baza acestei autorizații. Autorizația cerută de Legea nr. 7/1971 se eliberează de către comitetul (biroul) executiv al consiliului popular al localității pe al cărei teritoriu urmează să se înființeze formația de producție și prestări de servicii. Este evident că în cazul în care însuși comitetul (biroul) executiv al consiliului popular decide organizarea unor activități economice de producție și de prestări de servicii pe raza sa teritorial-administrativă o asemenea autorizație reprezintă un non sens, ea nefiind necesară.

Autorizația de înființare și funcționare se eliberează pentru toate activitățile economice de producție și prestări de servicii care urmează a se înființa. Autorizația se eliberează la cererea unității socialiste care înființează sau în cadrul căreia funcționează aceste activități. În cerere se va specifica: unitatea care înființează sau pe lîngă care funcționează activitățile și sediul acesteia; secția, atelierul, centrul sau altă formație de producție și prestări de servicii pentru care se cere autorizația, locul desfășurării activității (localitatea, strada, numărul) și obiectul activității. La cerere se va anexa și o copie de pe autorizația de înființare și funcționare, certificată de unitatea în cauză.

Autorizația se vizează anual în luna decembrie, reînnoindu-se astfel pentru anul următor.

Autorizația de înființare și funcționare se eliberează pentru fiecare secție, atelier, centru sau altă formație de producție sau prestări de servicii, care își desfășoară activitatea în cadrul unui sediu distinct, chiar dacă acestea aparțin unei singure unități.

Încetarea activității secției, atelierului, centrului sau altei formații de producție și prestări de servicii trebuie comunicată de îndată consiliului popular care a eliberat autorizația de înființare și funcționare, depunîndu-se și autorizația respectivă pentru anulare.

Din corelarea și coroborarea prevederilor art. 1, 2 și 14 din Legea nr. 7/1971 rezultă că activitățile economice de producție și prestări de servicii, înființate sau dezvoltate în conformitate cu dispozițiile acestei legi pot avea caracter industrial (respectiv de mică industrie astfel cum este aceasta înțeleasă de Legea nr. 2/1980), precum și prelucrarea de produse agricole, executarea de lucrări și con-

strucții, prestări de servicii. Cu privire la lucrările de construcții, art. 14 din Legea nr. 7/1971, aduce următoarele precizări :

— birourile executive ale consiliilor populare comunale pot executa lucrări de întreținere, reparații și construcții atît în mediul rural, cît și urban, pentru sectorul particular și sectorul socialist fără limită de valoare;

— cooperativele agricole de producție, cooperativele meșteșugărești și cele de consum pot executa asemenea lucrări în mediul rural pentru sectorul socialist și particular, indiferent de valoare, iar în mediul urban în mod diferențiat și anume: nelimitat pentru unitățile cooperatiste și populație și pînă la o valoare a manoperei de 200.000 lei pentru fiecare obiectiv la unitățile de stat. Nerespectarea acestor limite și condiții fixate de lege atrage, în afara răspunderii persoanelor vinovate și nedecontarea de către organele bancare a operațiunilor efectuate cu încălcarea prevederilor legii.

2. **Înlesniri financiare acordate prin Legea nr. 7/1971.** Potrivit prevederilor art. 6 din Legea nr. 7/1971, pentru activitățile economice noi cu caracter industrial, de prelucrare a produselor agricole, construcții și prestări de servicii, unitățile economice și cele bugetare se bucură de următoarele înlesniri financiare pe o perioadă de 2 ani de la înființare :

— comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare și unitățile aparținînd acestora se scutesc de plata impozitului pe circulația mărfurilor;

— cooperativele agricole de producție se scutesc de plata impozitului pentru încasările realizate din valorificarea unor produse provenite din activități fără caracter agricol;

— cooperativele meșteșugărești și cele de consum se scutesc de plata impozitului pe circulația mărfurilor, precum și de impozitul pe venit.

Pentru a beneficia de înlesnirile arătate mai sus activitățile economice de producție și prestări de servicii nou înființate trebuie înregistrate la organele financiare locale. Înregistrarea are ca scop evidențierea distinctă a acestor activități spre a se putea stabili și delimita cu precizie de către organele financiare scutirile de impozite de care urmează a beneficia unitățile socialiste. Față de redactarea imperativă a textului (art. 6 alin. final) și din întreaga economie a legii trebuie dedusă concluzia că neînregistrarea activităților respective la organele financiare locale are ca efect neacordarea scutirilor prevăzute de actul normativ.

Așa cum rezultă din art. 6, pentru a beneficia de înlesniri financiare activitățile trebuie să fie noi.

Se consideră activități economice de producție și prestări de servicii noi, atelierele, secțiile, centrele, formațiile de lucru etc. organizate (după 1 ianuarie 1971), în localitățile în care unitatea de bază (întreprinderea de stat, cooperativa, consiliul popular) nu are organizată o astfel de activitate. Dacă unitatea are asemenea activități în localitate și înființează noi secții cu același obiectiv de activitate, acestea nu se consideră activități noi, ci dezvoltarea celor existente. Activitatea economică nouă se consideră pe fiecare unitate socialistă în parte, ca atare, chiar dacă într-o localitate există două sau mai multe activități de același fel, activitatea înființată se va considera nouă dacă unitatea de care aparține nu mai are creată una asemănătoare.

Nu se consideră activități noi, subunitățile (centre, formații, secții, ateliere etc.) care iau ființă prin desprinderi, fuzionări etc.

Unitățile și organele prevăzute de art. 7 din lege, respectiv comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare și unitățile aparținînd acestora, cooperativele agricole de producție, cooperativele meșteșugărești și cele de consum beneficiază de aceleași înlesniri financiare arătate mai sus (specificate în art. 6 din Legea nr. 7/1971), în cazul în care obțin din dezvoltarea activităților existente un volum de producție marfă sau de prestări de servicii cu cel puțin 50% mai mare față de cel realizat în anul precedent. Înlesnirile se acordă pe o perioadă de doi ani, pentru întreaga depășire.

Este absolut necesar ca unitățile socialiste și organele financiare să delimiteze exact rezultatele obținute din desfășurarea acestor activități de restul rezultatelor obținute de unitățile economice, pentru că numai în asemenea condiții pot beneficia de înlesnirile legii.

Pentru a beneficia de înlesnirile acordate de lege unitățile trebuie să evidențieze distinct în contabilitate realizările din activitățile economice nou înființate sau dezvoltate cu cel puțin 50% față de anul precedent.

Suma reprezentînd scutirea de plata impozitului pe circulația mărfurilor se determină direct, pe proprie răspundere, de fiecare unitate în parte prin aplicarea impozitului legal la realizările impozabile din activitățile nou înființate.

Scutirea de plata impozitului pe circulația mărfurilor se calculează numai pentru produsele livrate și prestațiile efectuate, dacă în prețurile și tarifele respective este cuprins impozitul respectiv.

Scutirea de plată nu se referă la impozitul inclus în prețurile de aprovizionare, ci numai la produsele, lucrările sau serviciile executate, livrate sau predate.

Sumele, reprezentînd impozitul care nu se varsă la bugetul de stat, se reflectă în rezultatele unității care a beneficiat de scutire.

Vasile ILIE

Raporturi de muncă

Condițiile de valabilitate ale contractului cu muncă la domiciliu

Conturarea deplină a noțiunii contractului de muncă implică, cu necesitate, evidențierea trăsăturilor caracteristice, a condițiilor generale de valabilitate ale acestuia. Contractul — înțelegerea încheiată între două sau mai multe persoane în vederea producerii unor efecte juridice, nu este o noțiune care să aparțină numai dreptului muncii ci și altor ramuri de drept. Menționat în art. 1470 pct. 1 din Codul civil și beneficiind de o reglementare mai amănunțită prin Legea contractelor de muncă din 5 aprilie 1929, contractul de muncă a devenit în condițiile actuale cînd „munca reprezintă o necesitate pentru existența și progresul societății, pentru formarea și dezvoltarea multilaterală

a personalității umane" instituția centrală și fundamentală a dreptului muncii, premisa celorlalte instituții ale acestuia.

Raportînd noțiunea de contract la specificul raporturilor juridice bazate pe contractul de muncă și avînd în vedere prevederile art. 64 alin. 1 din Codul muncii, rezultă că contractul individual de muncă, constituie înțelegerea, încheiată în scris, prin care persoana încadrată în muncă se obligă să presteze munca în cadrul unei unități socialiste (și excepțional, la o persoană fizică ori în cadrul unei persoane juridice alta decît o organizație socialistă) în schimbul unei retribuții și a altor ce i se cuvin potrivit legislației muncii și contractului de muncă.

Lecturarea definiției propuse contractului individual de muncă conturează următoarele caracteristici:

— contractul de muncă nu poate avea decît două părți și anume: persoana încadrată și unitatea socialistă — ori excepțional o persoană fizică sau juridică fără caracter de unitate socialistă — spre deosebire de contractele civile (art. 942 C. civ.) care pot avea o pluralitate de creditori și debitori;

— contractul de muncă este sinalagmatic (bilateral) dînd naștere la obligații atît pentru o parte cît și pentru cealaltă parte;

— contractul de muncă este oneros și cumulativ (art. 945 și art. 547 C. civ.); oneros deoarece părțile realizează reciproc o contraprestație în schimbul aceleia pe care s-au obligat să o efectueze în favoarea celeilalte; cumulativ, deoarece momentul încheierii lor, existența și întinderea obligațiilor ce le revin;

— contractul de muncă este consensual adică, se încheie prin simpla manifestare de voință a părților, forma scrisă a contractului (art. 64 alin. 1 Codul muncii) netransformîndu-l într-un contract solemn;

— contractul de muncă are caracter personal, fiind încheiat intuitu personae în considerarea pregătirii, aptitudinilor și a calității persoanei încadrate. Această trăsătură face să nu fie posibilă transmitearea contractului prin moștenire, după cum cel încadrat nu ar putea efectua atribuțiile ce-i revin prin reprezentare.

— contractul de muncă este cu executare succesivă, consecința neexecutării culpabile a obligației, fiind rezilierea contractului (desfacerea contractului numai pentru viitor):

— Contractul de muncă este un contract numit, desemnat ca atare și reglementat amănunțit prin normele dreptului muncii.

După cum rezultă din însăși noțiunea contractului, esența lui constă în aceea că reprezintă o manifestare de voință făcută în scopul de a produce efecte juridice. Altfel spus, elementul fundamental al contractului este voința juridică, fenomen complex, formată din două elemente: consimțămîntul și cauza.

Consimțămîntul presupune acordul de voință a părților în încheierea contractului, concretizat în faptul că, în primul rînd fiecare din părți — persoană încadrată și unitate socialistă — trebuie să-și exprime în mod valabil voința ei de a contacta, și, în al doilea rînd, să se realizeze acordul de voințe — valabil manifestat — al ambelor părți, în vederea încheierii contractului de muncă respectiv. În consecință, contractul de muncă se consideră încheiat pe data realizării acordului de voințe, chiar dacă contractul de muncă este întocmit ulterior, iar executarea contractului (prestarea muncii) are loc cu începere de la o dată posterioară realizării acordului de voință. Manifestarea valabilă a consimțămîntului părților presupune ca acesta să fie pe deplin conștient și liber. Această condiție nu este întrunită atunci cînd consimțămîntul este alterat prin viciile de consimțămînt.

Potrivit art. 953, Cod civil, consimțămîntul nu este valabil cînd este dat prin eroare, smuls prin violență, sau obținut prin dol.

Eroarea poate consta în falsa reprezentare a unei situații faptice în legătură cu încheierea contractului (eroare de fapt) sau falsa reprezentare a existenței sau conținutului unui act normativ (eroare de drept) la încheierea contractului. Astfel poate, de pildă, să existe situații în care cel încadrat are o reprezentare atît de greșită a clauzelor esențiale ale contractului de muncă încît dacă ar fi cunoscut sau înțeles sensul lor nu ar fi consimțit să încheie contractul.

Prin violență fizică sau morală — ca viciu de consimțămînt, se înțelege amenințarea unei persoane cu un rău de natură să-i provoace o temere care o determină să încheie un act juridic, pe care altfel nu l-ar fi încheiat. Pentru a fi viciu de consimțămînt, violența trebuie să întrunească două condiții: să fie determinantă pentru încheierea contractului și să fie injustă, nelegitimă, ilicită.

→

200 ÎNTREBĂRI
RĂSPUNSURI

privind

ADMINISTRAREA IMOBILELOR

găsiți în Suplimentul tematic nr. 67 intitulat: „Probleme juridico-economice în activitatea consiliilor populare"

AFLAT SUB TIPAR

Abonamentele se pot face direct la redacție, prin virament (sau mandat poștal) pe adresa I.S.I.A.P. (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor), Piața Scînteii, 1, cont. nr. 64 51 502 28 B.N.R.S.R. — Filiala sector I, București, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

Lucrările se vor difuza numai abonaților!

Nu orice amenințare cu un rău constituie însă o violență, ca viciu de consimțămînt. Astfel nu atrage nulitatea contractului, violența care ar consta în: amenințarea cu folosirea unei căi legale (de exemplu, dacă se atrage atenția absolventului unei școli profesionale de către întreprinderea unde a fost repartizat că refuzul de a încheia contractul de muncă are drept consecință plata cheltuielilor de școlarizare prevăzute de lege, contractul de muncă încheiat în astfel de condiții nu are la bază un consimțămînt viciat prin violență).

Dolul sau viclenia este, potrivit art. 960 C. civ. o cauză de nulitate a convenției cînd mijloacele viclene, întrebuințate de una din părți, sînt astfel, încît este evident că, fără aceste mașinații, cealaltă parte n-ar fi contractat (alin. 1). Dolul nu se presupune (alin. 2). Prin esența sa, dolul este, tot o eroare, însă provocată, iar nu spontană. Dolul presupune utilizarea unor mijloace viclene prin care una din părți determină pe cealaltă să contracteze (de pildă, prezentarea unui act de studii fals ceea ce a dus la concluzia că cel în cauză îndeplinește condițiile de studii, prevăzute de lege, pentru încadrare).

Capacitatea. Pentru încheierea oricărui contract părțile trebuie să aibă capacitate de exercițiu a cărei noțiune este definită prin alineatul 2 al art. 5, din Decretul nr. 31/1954 ea fiind „capacitatea persoanei de a-și exercita drepturile și de a-și asuma obligații, săvîrșind acte juridice".

În dreptul muncii, capacitatea persoanei fizice de a fi subiect al contractului de muncă prezintă particularitatea că cele două feluri ale capacității sînt indisolubil legate între ele, încheierea contractului de muncă presupunînd existența atît a capacității de folosință, cît și a celei de exercițiu (deplină sau restrînsă, după caz). Capacitatea de exercițiu nu se confundă cu aptitudinea de a dobîndi drepturi și obligații, ci ea este capacitatea de a dobîndi aceste drepturi și obligații prin încheierea unor acte juridice. Astfel, potrivit ar. 7 din Codul muncii, începînd cu vîrsta de 16 ani fiecare persoană aptă de muncă și care nu urmează cursurile unei școli este datoare să desfășoare o muncă utilă societății, care să-i asigure mijloacele de existență și de dezvoltare spirituală. Această dispoziție se corelează cu dispozițiile art. 41 din Legea nr. 28/1978, potrivit căruia, la absolvirea clasei a X-a elevii primesc diplomă de absolvire a învățămîntului obligatoriu de 10 ani, precum și certificat de calificare care le dau dreptul să se încadreze în producție ca practicanți în meseriile în care s-au pregătit. Se consacră astfel stabilirea vîrstei de 16 ani ca moment al dobîndirii capacității depline a încheierii contractului de muncă, avîndu-se în vedere maturitatea fizică și psihică a tînărului, ca urmare a generalizării primei trepte a învățămîntului liceal.

Incompatibilități. Prin dispoziții cuprinse în Codul muncii sau alte prevederi legale sînt reglementate unele incompatibilități — condiții restrictive de încadrare în anumite posturi a unor persoane. Acestea sînt edictate ca măsuri de protecție a femeilor sau tinerilor (ar. 152, 153, 154, 161 — Codul muncii); fie ca o consecință a specificității postului; fie în vederea luării unor măsuri preventive de apărare eficientă a avutului obștesc (art. 1 din Legea nr. 22/1969) etc.

Vasile ILIE

contract economic

Clauză penală nelegală – consecințe

Clauza penală din contractele economice, constituie un element de o deosebită importanță în realizarea obligațiilor asumate de părți prin contracte, de aceea prin Legea contractelor economice nr. 71/1969 așa cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, s-a stabilit la articolul 47 că „penalitățile pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractele economice sînt următoarele"..., determinîndu-se deci prin lege obligativitatea clauzei penale prestabilită cît și întinderea sancțiunii.

S-a stabilit deci prin lege clauza penală, astfel că și în contractele economice trebuie prevăzută o clauză penală specifică raporturilor ce fac obiect de contract.

În practica arbitrală s-a pus problema dacă părțile pot prevedea prin contractele economice clauze penale diferite de acelea prevăzute de legea contractelor economice și dacă pot supune sancțiunii obligații nesancționate de lege.

O speță rezolvată de arbitrajul de Stat interjudețean Constanța prin hotărîrea nr. 368/9.II.1984 nepublicată, ne-a oferit prilejul de a examina consecințele prevederii de către părți în contractul economic a unor clauze nelegale și răspunsul la cele două probleme enunțate.

Astfel, Centrala industrială de îngrășăminte chimice Craiova a emis contract pentru închirierea către I.A.S. Medgidia a unei cisterne tip C.F.R. pentru depozitarea produsului vin, pe o perioadă determinată, chiria fiind stabilită de părți la valoarea de 455 lei/zi. Prin articolul 7 din contract, s-a prevăzut clauza penală în sensul că pentru depășirea termenului de închiriere, chiriașul va plăti locatorului penalitățile prevăzute de ordinul M.I.Ch. 228/1978 completat prin ordinul 1628'1978, ordine care reglementează circulația și închirierea cisternelor proprietatea M.I.Ch. și care în legătură cu încărcarea-descărcarea cisternelor, pentru depășirea termenelor contractuale de operare a acestora, au stabilit penalități echivalente cu locațiile progresive prevăzute de T.L.M. pentru depășirea termenelor tarifare de încărcare-descărcare a vagoanlor (20 lei pentru depășirea termenului pînă la 24 ore, 30 lei de la 24 la 48 ore și 40 lei peste 48 ore).

Beneficiara I.A.S. Medgidia nu a restituit cisterna la expirarea termenului contractual modificat de părți din 30.VI.1983, ci la 23.IX.1983, perioadă pentru care reclamantul a calculat penalități în sumă de 80.880 lei în aplicarea prevederilor art. 7 din contract.

Soluționînd litigiul prin care reclamantul a solicitat obligarea piritei la plata penalităților, Arbitrajul de Stat interjudețean Constanța a respins acțiunea, reținînd că, clauza penală stabilită de locatorul proprietarul cisternei închiriate și neobiectată de beneficiara chiriașă, este nelegală.

Considerăm temeinică soluția organului arbitral pentru mai multe motive pe care dorim să le subliniem, avînd în vedere tocmai semnificația clauzei penale în mobilizarea părților pentru respectarea întocmai a obligațiilor contractuale asumate.

1. Limitîndu-se discuția la speța mai sus-rezumată și la soluția organului arbitral, constatăm că obiectul contractului încheiat de părți îl constituie închirierea unui mijloc fix, cisternă, de către chiriaș în scopul depozitării produsului vin, deci sîntem în prezența unui contract de locațiune, cu chiria zilnică de 455 lei și cu termen limitat de locațiune pînă la 30.VI.1983, termen care putea fi prelungit la cererea anticipată expirării termenului, din partea chiriașului sau putea fi denunțat unilateral de proprietarul locator.

Cu privire la clauza penală, părțile au prevăzut sancțiunea pentru chiriaș în cazul în care nu restituie în termen mijlocul fix închiriat cu o penalizare preluată din menționatele ordine M.I.Ch., care au stabilit clauza penală pentru nerespectarea termenelor contractate privind încărcarea-descărcarea cisternelor închiriate pentru transportul pe calea ferată a anumitor produse lichide pentru care s-au închiriat respectivele cisterne.

O asemenea clauză penală este nelegală sub dublu aspect, pe de o parte raportată la obiectul contractului — locațiunea cisternei — pentru care trebuia prevăzută o clauză penală specifică în raport de natura obligațiilor asumate (predarea mijlocului fix de către locatar pentru nerespectarea căreia trebuia prevăzută clauza penală conform articolului 47.5—6 din aceeași lege), pe de altă parte s-a prevăzut o sancțiune specifică unei obligații ce nu face obiect de contract, încărcare-descărcare a cisternei.

2. Este adevărat că și în contractul de locațiune figurează elementul termen de locațiune, care poate fi supus sancțiuni pentru nerespectarea obligației de restituire a bunului închiriat, părțile fiind în măsură să prevadă o clauză penală.

Criteriul de determinare a penalităților, referindu-ne la articolul 47 din lega contractelor economice, pentru nerestituirea bunului închiriat ar trebui raportat la un element valoric la valoarea obiectului închiriat, eventual al chiriei, cum chiriașul a achitat chiria și pe perioada de depășire a contractului prin clauza penală contractuală s-ar aplica o sancțiune pentru executare, ceea ce nu-i posibil. De aceea, opiniem că părțile pot prevedea o clauză penală specifică, o penalitate prestabilită, o sancțiune ce ar avea ca echivalent prejudiciul pe care l-ar suferi locatorul pentru nefolosirea utilajului, cu toate că percepe chiria legală de la chiriaș și nu a dovedit o altă destinație a mijlocului fix decît închirierea.

Cum în speță, nu s-a stabilit o asemenea clauză penală iar pentru nerestituirea cisternei închiriate neexistînd prevăzute penalități în legea contractelor economice, potrivit articolului 23 din respectiva lege, clauza ilegală nu a putut fi înlocuită cu o clauză legală și astfel s-a impus soluția de respingere a acțiunii.

Chiria convenită de părți fiind integral achitată și pe perioada de depășire a termenului contractual, nu a fost cazul examinării acordării unor daune echivalente penalităților.

Din cele de mai sus, s-a desprins răspunsul la întrebarea dacă părțile pot supune sancțiunii obligații nesancționate de lege, în sensul afirmativ, sancțiunii specifice conforme cu principiile economice.

In speța la care ne-am referit, chiria încasată de reclamant pentru cisterna închiriată pentru perioada de depășire a termenului contractual, a fost de 38.675 lei în timp ce penalitățile pretinse pentru aceeași perioadă în condițiile contractului perfectat de 80.880 lei, cu încălcarea prevederilor art. 47 din Legea 71/1969 modificată, comparație care face de prisos orice analiză economică referitoare la relația creanță-accesorii, evidențiind semnificația înlăturării de către organul arbitral a clauzei penale ilegale dintr-un contract economic perfectat de părți fără obiecțiuni.

Iulian LASCU

jurisdicții

Consecințe ale neîndeplinirii actelor procedurale în termen

Potrivit art. 103 din Codul de procedură civilă, „neexercitarea oricărei căi de atac și neîndeplinirea oricărui alt act de procedură în termenul legal atrage decăderea afară de cazul cînd legea dispune altfel sau cînd partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința ei."

Textul reprodus este aplicabil — potrivit art 71 din regulile procedurii arbitrale — și în cazul litigiilor care se rezolvă de către organele arbitrale. Ca urmare, în aceste litigii, partea care nu exercită o cale de atac în termenul legal suferă sancțiunea decăderii din dreptul de a folosi aceea cale de atac.

Sancțiunea menționată intervine în toate cazurile în care termenele de îndeplinire ale actelor procedurale sînt stabilite prin dispoziții normative avînd caracter imperativ. Prin urmare, nu interesează, sub acest aspect, dacă sancțiunea decăderii este prevăzută sau nu în mod expres pentru ipoteza nerespectării termenului. Ea rezultă implicit din caracterul normei încălcate.

De asemenea, caracterul imperativ al termenelor sancționate cu decăderea face ca excepția corespunzătoare termentului nerespectat să poată fi invocată în orice fază a soluționării litigiului, de către partea în favoarea căreia operează decăderea ori de către organul arbitral, din oficiu.

Ne vom referi, în continuare, la cererile de reexaminare prin care se solicită desființarea hotărîrilor arbitrale pentru lipsă de citare ori pentru prezentarea de acte noi conform art. 57[1] din Regulile procedurii arbitrale.

Astfel, cererea de reexaminare poate fi introdusă, de regulă, în termen de cel mult 3 luni de la pronunțarea hotărîrii arbitrale. Deși textul legal nu cuprinde în mod expres sancțiunea decăderii pentru cazul depășirii termenului, datorită caracterului imperativ al dispoziției legale, nu există nici o îndoială asupra faptului că ea cuprinde, implicit, această sancțiune.

Tot ca urmare caracterului imperativ al termenului în care se poate solicita reexaminarea hotărîrilor arbitrale, excepția de tardivitate a cererii poate fi invocată nu numai de către părți, dar și de către organul arbitral din oficiu. Mai mult decît atît. Fiind încălcată, prin depășirea termenului de introducere a cererii de reexaminare, o asemenea normă de drept, organul arbitral este îndatorat să examineze și să rețină acest aspect din oficiu. Aceasta este explicația faptului că o hotărîre de admitere a unei cereri de reexaminare tardive poate fi desființată în ca-

drul exercitării dreptului de control chiar dacă excepția de tardivitate se invocă de către partea interesată abia în cadrul cererii de rearbitrare introduse împotriva hotărîrii date în reexaminare.

Prin efectul decăderii care sancționează nerespectarea termenului de introducere a cererii de reexaminare, partea pierde definitiv posibilitatea de a utiliza această cale de atac.

Asemănarea dintre efectele prescrierii dreptului la acțiune și cele ale decăderii ca urmare neîndeplinirii actelor procedurale în termenele imperative stabilite de lege sînt doar aparente.

Într-adevăr, în cazul prescripției, ceea ce se pierde este dreptul la acțiune în sens material. Titularul dreptului la acțiune stins prin prescripție nu este lipsit de dreptul de a se adresa organului jurisdicțional competent, dar acesta — legal sesizat — îi va respinge pretențiile, constatînd expirarea termenului de prescripție în raport cu data cînd a fost sesizat.

Dimpotrivă, în cazul decăderii reglementate prin art. 103 Cod proc. civ. se pierde doar dreptul de acțiune în sens procesual care nu a fost exercitat în termenul prevăzut de lege.

Într-o astfel de situație, partea nu mai poate folosi calea de atac a reexaminării, fără să fie, în mod implicit, lipsit de dreptul la acțiune în sens material. Așadar, chiar în ipoteza depășirii termenului în care se poate solicita reexaminarea litigiului, partea în favoarea căreia operează decăderea poate efectua, de pildă, o plată valabilă în măsura în care i se aduc la cunoștință acte sau fapte juridice care conduc la concluzia temeiniciei pretențiilor a căror realizare nu mai poate fi obținută prin forța obligatorie a hotărîrii arbitrale datorită depășirii termenului de reexaminare.

Explicația rezidă în faptul menționat mai sus, că, în această ipoteză, nefiind stins dreptul la acțiune în sens material, subzistă și obligația corespunzătoare dreptului respectiv care, fiind dovedit și recunoscut, legitimează plata efectuată în mod voluntar de către unitatea debitoare.

Într-un exemplu concret, situația s-ar prezenta astfel: Pentru a obține prețul produselor livrate la 14 martie 1982, unitatea furnizoare a introdus acțiune arbitrală la 15 iunie 1982, acțiune care la 1 august 1982 este respinsă cu motivarea că unitatea beneficiară neagă primirea produselor iar cea furnizoare nu dovedește livrarea lor efectivă.

La 30 decembrie 1982 se introduce o cerere de reexaminare bazată pe acte noi, solicitîndu-se desființarea hotărîrii pentru motivul că se dovedește, de această dată, că livrarea fusese efectuată la data de 14 martie 1982, situație în care prețul era datorat.

Cererea de reexaminare fiind introdusă după expirarea termenului legal de 3 luni și neexistînd motive de repunere în termen, este respinsă ca tardivă prin hotărîrea pronunțată la 3 februarie 1983.

Cu toate acestea, unitatea beneficiară constatînd la 4 mai 1983, în urma verificărilor interne efectuate, că a primit produsele respective încă din luna martie 1982, dispune efectuarea plății prețului la 10 mai 1983. În acest fel, unitatea furnizoare obține, fără hotărîre arbitrală contravaloarea produselor pe care le-a livrat

Această plată este bine efectuată, întrucît are drept scop stingerea obligației de achitare a prețului și intervine la o dată cînd nu era expirat termenul de prescripție de 18 luni — conform art. 3 din Decretul nr. 167/1958 — în care se putea valorifica dreptul la acțiune în sens material.

Dacă însă, în cadrul aceluiași exemplu, achitarea prețului s-ar fi dispus, în mod voluntar, abia la 10 ianuarie 1984, plata nu ar fi fost valabil efectuată, întrucît, ținînd seama de data cînd produsele au fost efectiv primite la unitatea beneficiară — 18 martie 1982 — prescripția expirase anterior efectuării plății. Într-o asemenea situație, conform art. 20 alin. 2 din același decret, nu se mai putea efectua plata în mod valabil.

O altă deosebire dintre termenul de prescripție și termenul procedural sancționat cu decăderea constă în faptul că numai primul este susceptibil de suspendare și întrerupere, conform art. 13 și 16 din Decretul nr. 167/1958. Ca atare, termenul procedural curge neîntrerupt.

În schimb, ca și în cazul prescripției, există posibilitatea repunerii în termenul procedural.

Potrivit prevederilor art. 103 Cod. proc. civ., decăderea nu se produce atunci cînd partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința ei să îndeplinească actul de procedură în termenul legal. „În acest din urmă caz — prevede art. 103 alin. 2 din decretul citat — actul de procedură se va îndeplini în termen de 15 zile de la încetarea împiedicării; în același termen vor fi arătate și motivele împiedicării."

Rezultă deci, că două sînt condițiile care se cer îndeplinite cumulativ pentru a se admite repunerea în termenul procedural:

1. Să existe o împiedicare mai presus de voința părții care să fi constituit un impediment de netrecut, în calea respectării termenului.

Deși expresia folosită de legiuitor evocă noțiunea de forță majoră, considerăm că situațiile la care se referă textul citat se încadrează în limite mai largi decît acelea care sînt proprii forței majore. Într-adevăr, textul nu cuprinde elementul de imprevizibilitate care este propriu forței majore.

Oricum — ca și în cazul repunerii în termenul de prescripție — existența unui element constitutiv de culpă în comportamentul unității socialiste care solicită repunerea în termenul procedural exclude posibilitatea aplicării prevederilor citate ale art. 103 Cod. proc. civ.

În relațiile dintre unitățile socialiste sînt relativ frecvente repunerile în termen care se solicită și se admit ca urmare intervenirii unor elemente noi în relațiile contractuale conexe. Ne referim, în special, la situația în care produsele contractate nu au fost livrate de către unitățile furnizoare ca urmare neprimirii materiilor prime contractate cu proprii lor furnizori.

Astfel, de pildă, unitatea care și-a asumat prin contract obligația de a livra o instalație nu și-a putut îndeplini la termen obligația exclusiv din cauza neprimirii unor oțeluri contractate cu o unitate furnizoare. Aceasta din urmă nu i-a transmis, în timp util, dovada cazului de forță majoră care justifică nelivrarea oțelurilor. Datorită acestui fapt, unitatea furnizoare a instalației a fost obligată, prin hotărîre arbitrală, să-i plătească beneficiarei sale contractuale penalitățile legale.

Într-un litigiu cu unitatea care trebuia să furnizeze oţelurile, aceasta face dovada deplină a cazului de forţă majoră şi este exonerată de răspundere faţă de unitatea beneficiară a oţelurilor care este, în acelaşi timp, furnizoarea instalaţiei.

Dacă această dovadă ajunge să fie cunoscută de către unitatea furnizoare a instalaţiei abia după expirarea termenului în care putea să solicite reexaminarea hotărîrii prin care a fost obligată la plata penalităţilor faţă de beneficiara sa contractuală, repunerea în termenul de reexaminare este posibilă.

Uneori însă, asemenea dovezi sînt solicitate cu întîrziere de către partea interesată care se prevalează, totuşi, de data primirii dovezilor respective pentru a obţine repunerea în termen conform art. 103 Cod. proc. civ.

Considerăm că în asemenea situaţii nu se justifică admiterea cererii de repunere în termen.

Ne întemeiem susţinerea pe prevederile art. 103 citat potrivit cărora decăderea nu se produce doar în cazul cînd partea dovedeşte că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voinţa ei să îndeplinească actul de procedură în termenul legal.

Or, în situaţia la care ne referim, o asemenea împiedicare nu a existat, obţinerea tardivă a dovezii fiind consecinţa nemijlocită a faptului că ea a fost solicitată cu întîrziere.

În concepţia pe care o susţinem prezintă relevanţă nu numai data cînd dovda a fost primită, dar şi data cînd s-au început demersurile pentru obţinerea ei.

Cu alte cuvinte, faptul obiectiv al momentului cînd unitatea socialistă a intrat în posesia dovezii nu trebuie privit izolat, detaşat de comportamentul pe care l-a avut unitatea respectivă.

Socotim că o asemenea abordare a problemei este în litera şi spiritul dispoziţiei legale citate care — repetăm — condiţionează înlăturarea efectelor decăderii de existenţa unei împrejurări „mai presus de voinţa" unităţii socialiste care solicită repunerea în termen.

2. A doua condiţie pentru admiterea cererii de repunere în termen este îndeplinirea actului procedural într-un răstimp de 15 zile de la încetarea împiedicării.

Fiind vorba de un termen procedural, el se calculează, evident, pe zile libere. Nerespectarea lui determină pierderea efectelor repunerii în termen, astfel că decăderea se produce chiar şi în ipoteza în care au existat acele împrejurări mai presus de voinţa unităţii socialiste care au împiedicat săvîrşirea actului procedural în termenul prevăzut de lege.

Asemenea consecinţe se produc atunci cînd repunerea în termenul procedural este confundată cu termenul de prescripţie iar cererea de reexaminare, de pildă, este introdusă în termenul de o lună prevăzut de art. 19 alin. 2 din Decretul nr. 167/1958, în loc să se respecte termenul de 15 zile prevăzut de art. 103 Cod. proc. civ.

Este locul să reamintim aici că, potrivit art. 61 din Regulile procedurii arbitrale, sesizarea primului arbitru de stat ori a arbitrului de stat şef în vederea exercitării dreptului de control asupra hotărîrilor arbitrale se poate face numai în termen de 30 zile de la pronunţarea acestora.

Acelaşi articol mai prevede însă, că primul arbitru de stat şi arbitru de stat şef exercită dreptul de control din oficiu în termen de cel mult 3 luni de la pronunţarea hotărîrilor arbitrale.

Ca urmare, cererile de rearbitrare introduse după expirarea celor 30 de zile, dar înăuntrul termenului de 3 luni menţionat mai sus, constituie sesizări în vederea exercitării dreptului de control din oficiu şi sînt luate în considerare ca atare. În acest fel sînt ocrotite interesele procesuale ale părţilor care introduc cereri de rearbitrare.

Se întîmplă însă — în cazuri excepţionale — ca hotărîrile arbitrale să parvină unităţilor socialiste după expirarea celor 3 luni de la pronunţare, termen în care se poate exercita, aşa cum s-a văzut, dreptul de control din oficiu.

În măsura în care astfel de situaţii nu sînt imputabile unităţilor socialiste, ele pot beneficia de repunere în termen conform art. 103 Cod. proc. civ. cu condiţia de a introduce cererea de rearbitrare în termen de 15 zile socotit de la data primirii hotărîrii arbitrale atacate.

I. ICZKOVITS

comerţ exterior

Executarea obligaţiilor cambiale în relaţiile internaţionale

Principala obligaţie care incumbă obligaţilor cambiali principali şi accesorii (avalişti, giranţi) constă în plata sumei ce formează obiectul creanţei incorporate în titlul de credit respectiv. Existînd solidaritate între semnatarii cambiei, posesorul ei legitim are facultatea să obţină de la oricare dintre ei valoarea integrală a datoriei.

În cele mai multe cazuri plata este asigurată pe calea mecanismelor bancare. În asemenea situaţii, stingerea creanţei cambiale operează în mod amiabil, obligaţiile debitorului principal sau accesoriu fiind îndeplinite voluntar.

Dacă prin excepţie executarea de bunăvoie se întrevede imposibilă, creditorul trebuie să recurgă la modalităţile de executare silită pe care le instituie legislaţia statului unde urmează să obţină plata. Există în această privinţă deosebiri procedurale însemnate de la un stat la altul, astfel că din punct de vedere practic urmează să fie consultate reglementările locale din ţara debitorului rău-platnic.

Potrivit dreptului nostru, cambia şi biletul la ordin au valoare de titlu executor pentru capital şi accesorii, potrivit art. 61 al. 1, combinat cu art. 106 din Legea nr. 58 din 1 mai 1934. Aceleaşi efecte executorii sînt deopotrivă recunoscute în România cambiei emise în străinătate, însă cu condiţia ca ele să fie admise şi de către legea locului de emisiune (art. 61 al. 5). Cerinţa arătată este îndeplinită de exemplu cît priveşte cambiile emise în Italia, dar nu şi în alte ţări care au adoptat fără modificări Convenţia de la Geneva din 7 iunie 1930 referitoare la legea uniformă a cambiilor şi biletelor la ordin, dat fiind că această lege nu conferă caracter executor cambiei.

De altfel, din punct de vedere practic, distincţia dintre cele două categorii de cambii, cele recunoscute ca titluri executorii şi cele lipsite de această calitate, nu prezintă

o semnificație juridică reală. În adevăr, înseși cambiile guvernate de legea română, care le conferă, așa cum s-a arătat, caracter de titlu executor, nu pot fi valorificate prin măsuri procedurale de urmărire silită împotriva debitorului rău-platnic decît cu condiția să fie în prealabil investite cu formula executorie, așa cum cere explicit art. 61, alin. 2 și 3 din Legea nr. 58/1934. Textele citate, care au fost implicit modificate de către noua legislație socialistă sub aspectul conținutului lor procedural, se mai aplică în prezent numai în măsura în care formează temeiul juridic pentru cerința învestirii cambiei (biletului la ordin) cu formula executorie.

În acest domeniu, **competența materială** revine notariatelor de stat. Ele dețin atribuția de a învesti cu formula executorie cambiile și biletele la ordin în baza art. 4, lit. i din Decretul nr. 377 din 20 octombrie 1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat, modificat prin Decretul nr. 135 din 19 februarie 1968. În sensul arătat, Tribunalul Suprem, colegiul civil a statuat prin decizia 286 din 29 martie 1965, că de la punerea în aplicare a Decretului nr. 377/1960, învestirea cu formulă executorie a înscrisurilor autentice se face **exclusiv** de notariatele de stat (Culegere de decizii pe anul 1965, p. 280). Soluția citată este deopotrivă valabilă, pentru identitate de rațiune, în materie cambială.

Competența teritorială pentru învestirea cu formulă executorie se determină prin aplicarea analogică a dispozițiilor legale care reglementează materia referitor la acțiunile cambiale. (În sensul arătat, v. D. Gălășescu-Pyk, Cambia și biletul la ordin, vol. 2, p. 729 și 754). Rezultă astfel că soluția trebuie căutată în prevederile art. 10, pct. 3 din Codul de procedură civilă. În conformitate cu textul citat, orice creditor urmăritor beneficiază de un drept de opțiune, în sensul că poate solicita învestirea cu formula executorie atît notariatului de stat de la sediul (domiciliul) debitorului, cît și unității notariale de la locul plății. Dacă sediul (domiciliul) se află într-un alt stat decît locul plății, interesul creditorului este să îndeplinească procedura de învestire a cambiei sau biletului la ordin cu formula executorie în țara unde se găsesc bunurile debitorului urmărit, așadar tocmai la locul plății.

Normele procedurale specifice materiei sînt stabilite de art. 26—48 din Regulamentul de aplicare al Decretului nr. 377/1960, citat mai sus, aprobat prin H.C.M. nr. 1518 din 20 octombrie 1960. Potrivit dispozițiilor menționate, învestirea cu formula executorie se încuviințează de notariatul de stat la cererea părții interesate, dacă se constată exigibilitatea creanței, precum și calitatea și dreptul deținătorului înscrisului de a solicita învestirea. Notarul de stat rezolvă cererea, fără citarea părților, și dă o încheiere, întocmită într-un singur exemplar, în care se arată că au fost îndeplinite condițiile esesnțiale ale învestirii cu formula executorie, precizîndu-se numele creditorului și debitorului, valoarea creanței urmărite și identificarea cambiei învestite. În temeiul încheierii arătate, formula executorie se aplică pe înscrisul original al cambiei (biletului la ordin) sau pe duplicat și va fi semnată de notar și secretar. Cambia sau biletul la ordin astfel învestite au putere executorie pe teritoriul R.S. România.

dr. **O. CĂPAȚÎNA**

Întrebări și răspunsuri

● **MIRCEA MANOILĂ, Botoșani** — Pe baza art. 157 din Codul Muncii femeile care au copii bolnavi mai mici de trei ani beneficiază de concediu medical, la recomandarea medicului, pentru îngrijirea acestora. Nu se include în concediul de odihnă. Potrivit acestor dispoziții — organele competente — avînd în vedere și prevederile art. 13 alin. 2 din Legea nr. 26/1967, au stabilit că în cazul cînd în timpul concediului de odihnă se îmbolnăvește copilul, acest concediu se întrerupe și se efectuează ulterior indiferent că se plătește sau nu indemnizația din C.A.S. În ceea ce privește plata indemnizației se aplică dispozițiile art. 2 alin. ultim din H.C.M. și Consiliului Central al U.G.S.R. nr. 880/1965.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC D 13 STR. C. BRÂNCUȘI, București** — Potrivit prevederilor art. 19 din Statutul Asociației de locatari, aprobat prin Decretul nr. 387/1977, cotele de contribuție la plata cheltuielilor comune sînt datorate de membrii asociației pentru ei personal, și pentru familia lor, atît timp cît au această calitate. Calitatea de membru al unei asociații se pierde odată cu încetarea contractului de închiriere (și evacuarea spațiului locativ deținut), ori prin transmiterea dreptului de proprietate personală și mutarea din apartamentul respectiv. Potrivit pct. 13 lit. c din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., persoanele care lipsesc temporar din imobil una sau mai multe luni calendaristice și care, pe timpul absenței, își păstrează, potrivit legii, dreptul de folosință asupra suprafeței locative pe care o dețin, pot fi scutite, în lunile respective, numai de plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, ridicării gunoaielor menajere, cu excepția procurării recipienților de colectare a gunoaielor, vidanjării, consumului de energie electrică pentru iluminatul părților comune, pentru funcționarea instalației de preparare a apei calde, pentru funcționarea hidroforului, pentru funcționarea crematoriului, plății energiei electrice consumate de ascensor, combustibilului necesar preparării apei calde și consumului de gaze repartizat după numărul de persoane. Scutirea de plată a acestor cheltuieli se poate acorda numai la cererea scrisă adresată de cei în cauză, din timp, comitetului asociației. Față de aceste prevederi, următoarele persoane pot beneficia de respectivele reduceri : soțul care părăsește domiciliul conjugal fără ca să existe hotărîre judecătorească de desfacere a căsătoriei ; copiii minori trimiși la rude pe perioade mai îndelungate ; persoanele condamnate la pedepse privative de libertate dacă sînt membrii de familie ai locatarului principal sau ai proprietarului. Toți cei de mai sus își păstrează, potrivit legii, pe tot timpul absenței, dreptul de folosință asupra suprafeței locative deținute anterior. Pot fi incluse la plata cheltuielilor comune persoanele primite în apartament dacă durata primirii depășește 15 zile (ziua considerîndu-se 24 de ore neîntrerupte), în cadrul aceleiași luni calendaristice (pct. 13 lit. a din Norme). Locatarii care primesc în apartament persoane fără a le anunța, pot fi obligați la plata cheltuielilor comune și pentru cei în cauză, pe toată durata șederii lor în clădirea respectivă. Pentru neefectuarea lucrărilor contractate și achitate, I.C.R.A.L. poate fi obligat prin hotărîre judecătorească la executarea lor sau la restituirea sumelor încasate necuvenit, precum și la eventuale daune.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR, STR. CRINULUI NR. 5—15 București** — Potrivit pct. 13 lit. c din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/

1983 a C.P.C.P., persoanele care lipsesc temporar din imobil una sau mai multe luni calendaristice și care, pe timpul absenței, își păstrează, potrivit legii, dreptul de folosință asupra suprafeței locative pe care o dețin pot fi scutite de plata unor cheltuieli comune specificate în textul citat, cu condiția de a solicita scutirea în scris și prealabil comitetului asociației. Persoanele care păstrează beneficiul spațiului locativ pe timpul absenței sînt prevăzute de art. 12 din H.C.M. nr. 960/1973, art. 19 din Legea nr. 5/1973, art. 13 și 14 din Codul familiei etc. Persoanele care au dobîndit un alt apartament și s-au mutat efectiv în noua proprietate, dar nu au înstrăinat imobilul deținut anterior, sînt obligate a contribui la cheltuielile comune ale blocului, în afara celor prevăzute la pct. 13 lit. c din Norme, întrucît cei în cauză, nelocuind în spațiul locativ respectiv, nu au participat la consumuri utilitare.

● **CHIVU VLADUȚ, Craiova** — În lista de bareme privind consumul de gaze naturale (anexa nr. 1 la decizia nr. 487/1974 a Comitetului executiv al C.P.M.B.) aparatele de gătit cu flacără directă sînt menționate distinct de mașinile de gătit cu plită. Aparatele respective sînt în mod uzual denumite aragaz.

● **SĂPÎNȚAN IOAN, Sighetu Marmației** — Recompensele anuale sînt supuse unui regim juridic distinct față de premiile anuale. Recompensele se pot acorda numai persoanelor care au îndeplinit în mod voluntar lucrări de administrare și bună gospodărire. Ele se acordă de adunarea generală și nu pot depăși 500 lei pe an de fiecare persoană. Din dispozițiile cuprinse în art. 15 ale statutului rezultă clar că personalul remunerat (cu retribuții sau îndemnizații) nu poate primi recompense anuale, ci numai premii anuale.

● **ADMINISTRAȚIA FINANCIARĂ, Alba** — Problemele ridicate în scrisoarea dv. au găsit soluționarea legală prin prevederile cuprinse în pct. 5 din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P.

● **TEȘOI IOAN, Iași** — În situația relatată de dv., dacă sesizările făcute pe cale aministrativă nu au dus la nici un rezultat, Asociația locatarilor poate solicita judecătoriei obligarea constructorului la efectuarea lucrărilor neexecutate, făcînd dovezi în consecință. Judecătoria, admițînd acțiunea, poate obliga unitatea de construcții și la plata de penalități. Dacă faptele semnalate de dv. au caracter infracțional, sînteți datori a sesiza organele de urmărire penală (miliție sau procuratură), prezentînd și dovezile necesare.

● **GHIȚĂ T. DUMITRU, Brăila** — Repartizarea cheltuielilor privind încălzirea a primit o nouă reglementare prin dispozițiile pct. 5 din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P. publicat în Buletinul Oficial I nr. 7 din 28 ianuarie 1984.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC 6 O, București** — Potrivit prevederilor art. 19 din Statutul asociației, cotele de contribuție la plata cheltuielilor comune sînt datorate lunar de fiecare membru al asociației, numai în raport cu cheltuielile efectuate pe baza actelor legale justificative. Cota de contribuție pentru cheltuieli comune datorate pentru luna anterioară trebuie achitată pînă la finele lunii în care s-a afișat lista de plată a acestora. În cazul plății, către unitățile furnizoare, a unor majorări sau penalizări pentru neachitarea în termenele legale a cheltuielilor comune din cauza unor locatari restanțieri, sumele reprezentînd majorările sau penalizările plătite se vor recupera de la aceștia, proporțional cu restanțele fiecăruia.

● **ALDEA ALIOR, Bistrița** — Legea nr. 8/1977 constituie sediul materiei (art. 59) privind garanția lucrărilor de construcții, text care se completează cu alte acte normative și clauzele din contractele încheiate de unitățile socialiste și beneficiari (persoane fizice sau juridice). Faptele semnalate de dv. par a avea caracter infracțional, situație în care urmează a sesiza organele de urmărire penală, administrînd dovezi în acest sens. Stabilirea cheltuielilor privind energia termică și repartizarea acestora a fost reglementată prin pct. 5 din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P.

● **ANA DUMITRIU, București** — Potrivit prevederilor art. 6 pot fi aleși în comitetul Asociației numai membrii acesteia. De asemenea, în baza art. 11, administratorul poate fi desemnat numai dintre membrii asociației locatarilor. Adunarea generală este alcătuită numai din membrii asociației, singuri cu drept de vot. La ședințele acesteia pot lua parte — fără vot deliberativ — și membrii de familie ai locatarilor principali sau ai proprietarilor. În baza art. 1 alin. final din Statut, asociația locatarilor dobîndește personalitate juridică de la data înregistrării la organele financiare locale.

● **IOAN SAMFIRA, Satu Mare** — 1) Deoarece persoana în cauză nu avea studii superioare, pe timpul delegării în funcția de șef birou personal, învățămînt, retribuire, potrivit prevederilor art. 36 alin. 3 din Legea nr. 57/1974, trebuia să fie încadrată — la nivelul de bază sau gradația care i se cuvenea — cu o retribuție mai mică cu două clase decît cea prevăzută pentru cadrele cu studii superioare. Întrucît dv. nu menționați retribuția pe care această persoană o avea la funcția din care a fost delegată, precizăm că, pe timpul exercitării delegării, ținînd seama de prevederile art. 74 alin. 1 din Legea nr. 57/1974, trebuie să fie astfel încadrată — la nivelul de bază sau pe gradații — încît să primească o retribuție diminuată cu două clase, care să fie însă mai mare cu cel puțin o clasă decît retribuția pe care o avea la funcția din care a fost delegată. 2) În situația relatată, persoana respectivă nu putea fi încadrată în funcția de jurisconsult principal deoarece nu avea vechimea în specialitate prevăzută de Legea nr. 12/1971 pentru această funcție. 3) Prin vechimea în specialitate necesară încadrării în funcția de inspector principal învățămînt prevăzută la pct. 62 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971 se înțelege vechimea în specialitatea (tehnică, economică etc.) specifică unității respective. În consecință, persoana în cauză îndeplinea condițiile legale pentru încadrarea în funcția de inspector principal învățămînt dacă avea studii superioare în specialitatea corespunzătoare specificului unității și avea o vechime de cel puțin 8 ani ca profesor în care a predat o materie legată de această specialitate.

● **FARKAȘ EVA, Baia Mare** — Decretul Consiliului de Stat nr. 467 din 28 decembrie 1979 reglementează numai situațiile intervenite după această dată. Evaluarea exproprierilor efectuate anterioar nu cade sub incidența acestui act normativ. Pentru stabilirea în mod concret a datei la care a fost expropriat și preluat imobilul în cauză vă recomandăm a vă adresa comitetului executiv al consiliului popular județean.

● **ALDEA ALIOR, Bistrița** — Documentul legal care atestă predarea-primirea unei mărfi de la o întreprindere la alta este avizul de expediție semnat de delegatul beneficiarei. Factura este un document de decontare care nu are putere doveditoare cu privire la cantitatea și calitatea produselor transmise.

● **PETRU CONDREA, Piatra Neamț** — Potrivit prevederilor art. 31 din Legea nr. 5/1973 (modificată și republicată în 1980), calculul chiriei pentru locuința ocupată de o familie în care sînt mai multe persoane încadrate în muncă sau pensionari se va face pe baza retribuției tarifare lunare sau pensiei celei mai mari. În baza art. 35 din aceeași lege, pentru persoanele încadrate cu contract de muncă sau pensionarii cu un venit mediu pe membru de familie mai mare de 1500 lei lunar, chiria (tariful de bază și eventual unele sume reprezentînd sporul și reducerile prevăzute de art. 32 din lege) se majorează conform art. 35 cu unele sporuri pe care le cunoașteți. Conform prevederilor art. 4 din H.C.M. nr. 860/1973, prin venit mediu lunar pe membru de familie se înțelege media cîștigurilor din ultimele 12 luni provenind din retribuții sau alte forme de remunerare a muncii, ori venituri

care nu au caracter ocazional, împărțite la numărul peersoanelor din familie. În venitul mediu lunar se includ și pensiile (inclusiv pensiile suplimentare).

● **POPESCU ELVIRA, Iași** — Hotărîrea civilă la care vă referiți a rămas definitivă la 19 iunie 1983. În baza prevederilor art. 266 alin. final din Codul civil, hotărîrile definitive nu se comunică. În cazul relatat de dv. în baza prevederilor pct. 13 lit. d, alin. 2 din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., părțile și instalațiile comune se consideră că sînt în folosința dv. (și a copilului minor) de la data cînd ați semnat procesul-verbal de predare-primire a locuinței închiriate și, deci, din acea zi ați devenit titulara obligației de a plăti cota parte din cheltuielile comune. Chiria se datorează începînd cu data prevăzută în contractul de închiriere (pct. 4 din anexa 2 la HCM nr. 860/1973) și ca atare nu pot fi percepute majorări înainte de această dată pentru neplata la termen a chiriei. Sumele depuse de locatari (soț și soție) drept cotă-parte la fondul de rulment și la garanția aflată la unitățile socialiste furnizoare și prestatoare fac parte din bunurile comune. Ele se pot împărți prin învoiala soților cu ocazia desfacerii căsătoriei sau în lipsa unui acord al acestora, de către instanța de judecată.

● **D. PARASCHIV, Petrești, Dîmbovița** — Interdicția de a ocupa o funcție gestionară este stabilită de Legea nr. 22/1969 pentru următoarele situații: persoana în cauză nu are vîrsta legală; nu are studiile necesare; a fost condamnată pentru una din infracțiunile prevăzute în anexa legii; se află în curs de urmărire penală sau judecată pentru una din respectivele infracțiuni — (art. 3 și 4 din lege). Aceasta nu înseamnă însă că organele de conducere ale unei organizații socialiste au obligația de a încadra în funcții gestionare persoanele care îndeplinesc condițiile legii. Funcția de gestionar implică încrederea conducerii unității în persoana în cauză și deci organele respective sînt libere a aprecia, de la caz la caz, dacă o persoană care îndeplinește cerințele legii poate fi sau nu încadrată ori menținută în calitate de gestionar.

● **PETRE DUMITRAȘCU, Codăești, Vaslui** — Pentru a putea fi promovat în funcția de contabil principal, pe lîngă condițiile de studii și vechime prevăzute de Legea nr. 12/1971, mai este necesar ca unitatea să aibă un asemenea post vacant care să nu fie supus blocării (Decretul nr. 367/1980).

● **VALERIU VICENȚIU GIURCĂ, Galați** — În Legea nr. 57/1974 sau alt act normativ nu există nici o prevedere din care să rezulte că pentru retribuirea corespunzătoare anului II sau III de activitate a absolvenților învățămîntului superior urmează să se deducă perioadele de concediu medical pentru incapacitate temporară de muncă.

● **„ELECTROBANAT", Timișoara** — În lipsa unor prevederi legale, în alte situații decît cele menționate la art. 13 din Decretul nr. 246/1977, concediile fără plată nu pot să nu influențeze acordarea alocației de stat pentru copii.

● **MARIA NICOARĂ, Luduș-Gheja, Mureș** — Potrivit prevederilor pct. 68 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, puteți ocupa funcția de planificator principal numai dacă sînteți absolventă a unui liceu cu profil economic, sau a unei școli de specializare post-liceală cu profil economic. Dacă sînteți absolventă a unui liceu cu alt profil decît cel economic, puteți fi încadrată în funcția de planificator principal numai după absolvirea unui curs de specializare cu profil economic.

● **MIRCEA CONSTANTINESCU, Craiova** — În situația în care v-ați încadrat la 1 februarie 1964 în unitatea cu care vă aflați în raporturi de muncă și în prezent, veți primi sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate în cuantum de 15% din retribuția tarifară numai dacă, potrivit prevederilor art. 21 alin. 3 din Legea nr. 2/1983, unitatea a aplicat majorarea de retribuție prevăzută de Decretul nr. 325/1983. În ipoteza în care unitatea nu a aplicat majorarea de retribuție menționată mai sus, veți primi sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate în cuantum de 10% din retribuția tarifară, urmînd a-l primi în cuantum de 15% numai la data aplicării în unitate a majorării retribuției.

● **FÜLÖP ILDIKÓ, Sfîntu Gheorghe** — Funcția de inspector personal nu se încadrează în categoria funcționarilor administrativi prevăzuți la pct. V din anexa nr. 3 la Decretul nr. 335/1983, întrucît este cu totul o altă funcție.

● **ROBERT HEHAL, București** — Considerăm că absolvirea Academiei Militare — Facultatea militară politică — în anul 1959, fără a avea studii medii complete, nu poate echivala cu studii superioare economice necesare ocupării, în prezent, a funcției de economist principal. Pentru o precizare oficială, vă îndrumăm să vă adresați Ministerului Apărării Naționale, Direcția cadre, învățămînt.

● **OCTAVIAN RĂDULESCU, Brăila** — Datele prezentate în scrisoare sînt insuficiente pentru a vă putea transmite un răspuns complet. Dv. nu precizați unitățile la care ați lucrat în ultimii trei ani, gradul acestora și grupa de ramuri din care fac parte, precum și funcțiile pe care le-ați deținut cu gradația și clasa de retribuire respectivă. În principiu, două funcții sînt echivalente dacă au același nivel de retribuire, aceleași condiții de studii și vechime pentru deținerea lor și atribuții asemănătoare. În cazul dv. se pare că retribuția trebuie să vi se stabilească în condițiile prevăzute la pct. 13 alin. 1, partea finală, din anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979.

● **DUMITRU VLAD, Urziceni** — Funcția de contabil revizor principal nu mai există, ca denumire, în prezent fiind înlocuită cu aceea de revizor contabil principal. Condițiile de studii și vechime pentru funcția de revizor contabil principal sînt acelea prevăzute în Legea nr. 12/1971 pentru funcția de contabil revizor principal.

● **CONSTANTIN MICLĂUȘ, Alba Iulia** — Apreciem că, în temeiul Decretului nr. 1037/1968, Adeverința nr. 19858 din 13 XII/1983 eliberată de Inspectoratul județean Alba și Adresa școlii militare pentru pregătirea subofițerilor de miliție Slatina din anul 1983, atașate în fotocopie, dacă sînt conforme cu originalele, pot fi luate în considerare pentru a atesta calificarea și vechimea în meseria de fotograf cu curs de calificare și pregătire de nivel mediu, necesare încadrării și promovării dv. în categorii superioare acestei meserii.

● **GEORGETA ȘTEFAN, Constanța** — Dispozițiile art. 10 din Decretul nr. 325 din 9 septembrie 1983 stabilesc că persoanele care au beneficiat (pînă la majorarea retribuției) de compensațiile pentru majorarea prețurilor la produsele agroalimentare și energiei potrivit Decretelor nr. 46/1982 și 240/1982, și ca urmare a acestei majorări au o retribuție mai mare de 4000 lei, beneficiază în continuare de aceste compensații. Aceste dispoziții nu se referă la cuantumul acordat potrivit plafoanelor de retribuție.

● **IONEL BALINT, București** — Dacă v-ați căsătorit legal și ați recunoscut copiii soției, alocația de stat pentru copii vi se acordă dv. de către unitatea unde lucrați, în condițiile stabilite de Decretul nr. 246/1977 (art. 5 alin. 2).

● **MIRCEA MANOILĂ, Botoșani** — Art. 10 din Decretul nr. 325 din 9 septembrie 1983 pentru majorarea retribuției personalului muncitor se referă numai la persoanele care au beneficiat de compensații pentru majorarea prețurilor la produsele agroalimentare și energiei potrivit prevederilor Decretelor nr. 46/1983 și nr. 240/1982 și ca urmare a aplicării majorării retribuției vor depăși 4000 lei.

Tiparul I.P. „Informația". — 25 mai 1984 — Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG INFORMÁCIÓS HIVATALÁNAK KÖNYVTÁRA 1883

NU UITAȚI: AVEȚI ÎNTÎLNIRE CU PRIMĂVARA!

CU CE VĂ ÎMBRĂCAȚI LA ACEASTĂ ÎNTÎLNIRE?

Specialiștii au creat... dumneavoastră doar să alegeți !...

...din magazinele comerțului de stat, ce v-ar plăcea mai mult să purtați în această primăvară ?

Poate rochii elegante din stofă, sau cu linie sport...

Poate fuste în carouri sau uni, cu cute sau grup de cute și bluze cu fir efect, sau cu aplicații de dantelă sau broderii...

Poate rochiile, fustele, bluzele romantice sau folclorice, din pînză topită, cu tighele, cu aplicații, cu broderii...

Poate confecțiile tricotate, atît de frumoase, atît de comode la purtat, atît de elegante, de practice, atît de variate ca modele și culori, cu și fără dungi, cu și fără mînecă, cu și fără volane, decoltate sau la baza gîtului, bluze, rochii, două piese...

Poate costumele bărbătești, în cele mai diverse modele — de la clasic la sport, tip blue jeans, tip safari... din stofă, din tercot, din in...

Poate pantaloni, în orice nuanță doriți, poate sacouri, cu o notă mai sobră, sau fantezi... poate cămăși din fire fine sau pînză topită...

Și să nu uităm așa-zisele accesorii, dar de cît efect : poșetele, mănușile, cordoanele, pălăriile, cravatele...

Creatorii de modă, fabricile de confecții și tricotaje, au creat pentru dv. cu competență, cu imaginație, cu gust, cu plăcere.

Magazinele comerțului de stat vi le pun la dispoziție.

De ales, însă, alegeți dumneavoastră !

1984 JUN 05

MINI MODA '84
pentru joacă, aer, soare, sport!

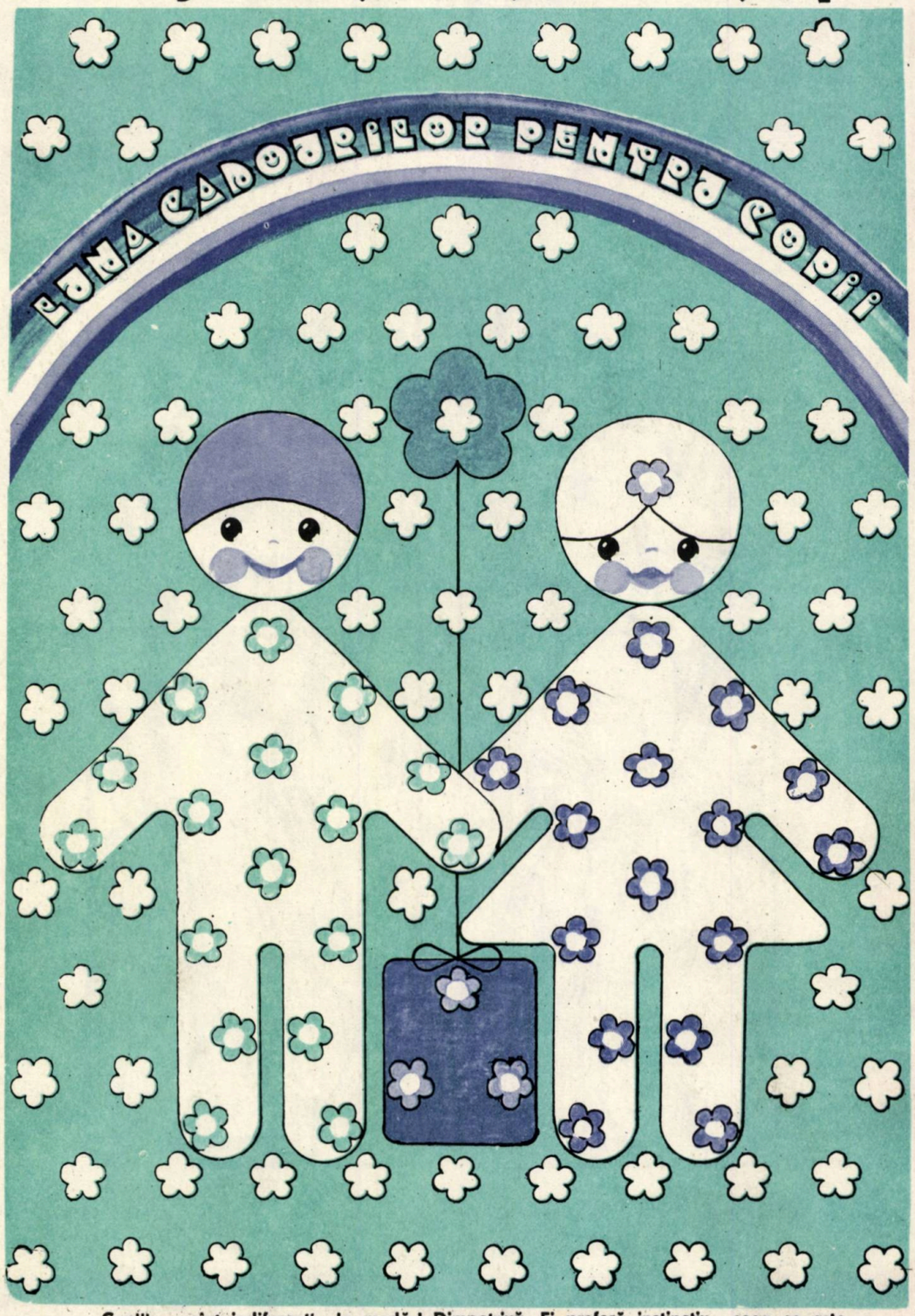

Copiii nu sînt indiferenți la modă ! Dimpotrivă. Ei preferă instinctiv ceea ce este lejer, funcțional, estetic, modern.

Iată de ce moda acestei veri le va fi pe plac.

Este moda țesăturilor și tricoturilor.

Linia clasică se alătură liniei sport, care dă un plus de confort și eleganță în mișcare.

Cumpărați copiilor ultimele creații ale MINI MODEI '84

- SALOPETE, îmbrăcăminte ce se recomandă în acest sezon, cu tighele, aplicații, capse, fermoare ;
- PANTALONI strînși pe gleznă cu elastic sau manșetă, în linie dreaptă cu pliuri, lungi sau scurți, în diverse variante coloristice ;
- BLUZE DE VÎNT tip „geacă" susținute cu elastic în talie sau mai jos de talie, cu fermoare sau capse ;
- ROCHIȚE din materiale ușoare, vaporoase, cu bogate aplicații și broderii florale sau personaje de basm, cu dantele și volane ;
- TRICOURI, BLUZE, MAIOURI în dungi, imprimate sau uni ;
- PULOVERE ȘI JACHETE tricotate în tonuri vii și într-o mare diversitate de modele ;
- PANTOFI, SĂNDĂLUȚE, ÎNCĂLȚĂMINTE DE PLAJĂ confecționate din materiale textile sau înlocuitori de piele. Comode, flexibile, igienice.

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII (1–30 iunie) este un bun prilej pentru a oferi copiilor ultimele creații ale MINI MODEI prezentate în magazinele comerțului de stat.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646 04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

O grandioasă construcţie a epocii NICOLAE CEAUŞESCU

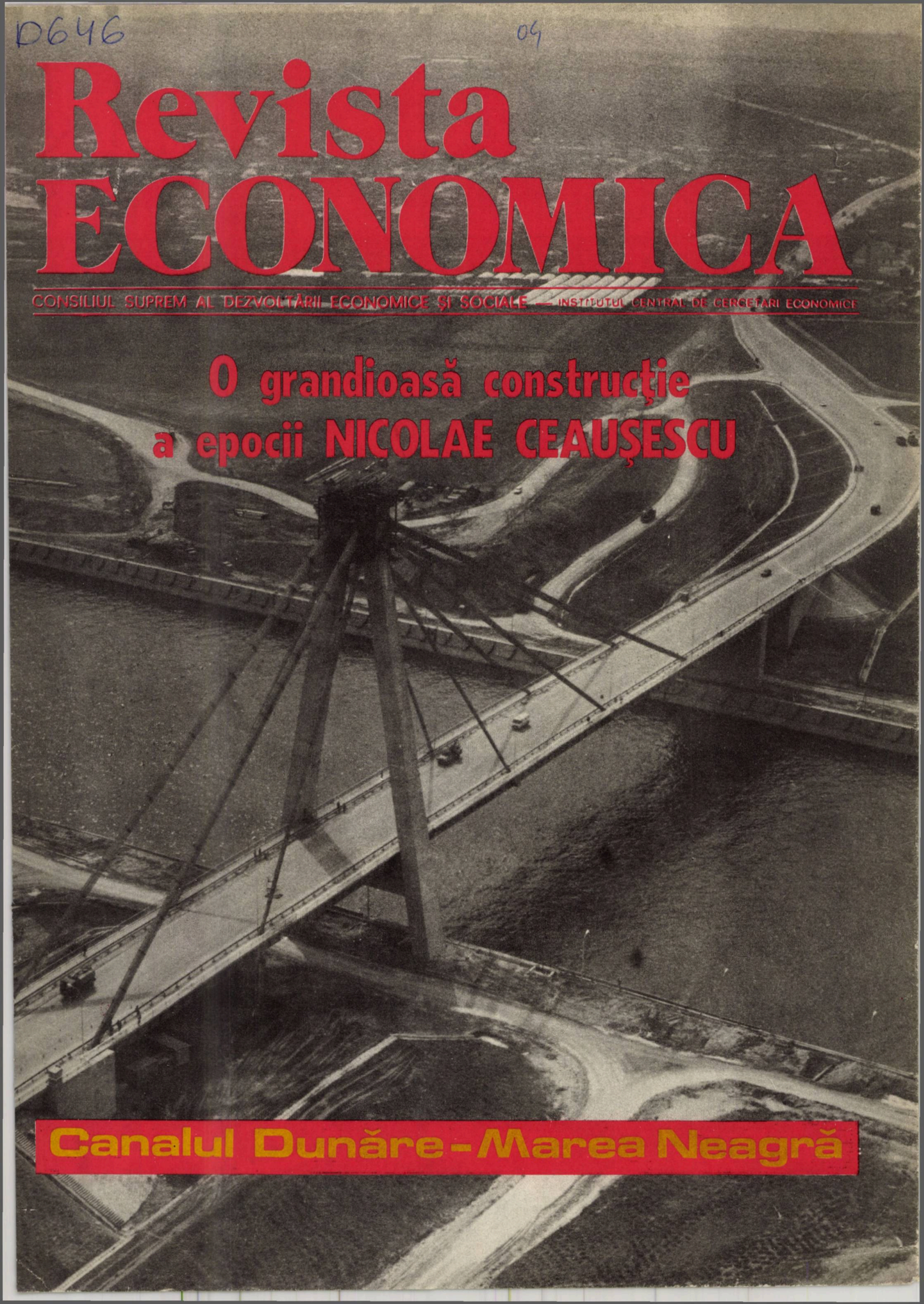

Canalul Dunăre-Marea Neagră

În atmosfera de puternică emulație în care țara întreagă se pregătește să întîmpine cea de-a 40-a aniversare a gloriosului act de la 23 August 1944 și cel de-al XIII-lea Congres al partidului

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A INAUGURAT CANALUL DUNĂRE — MAREA NEAGRĂ

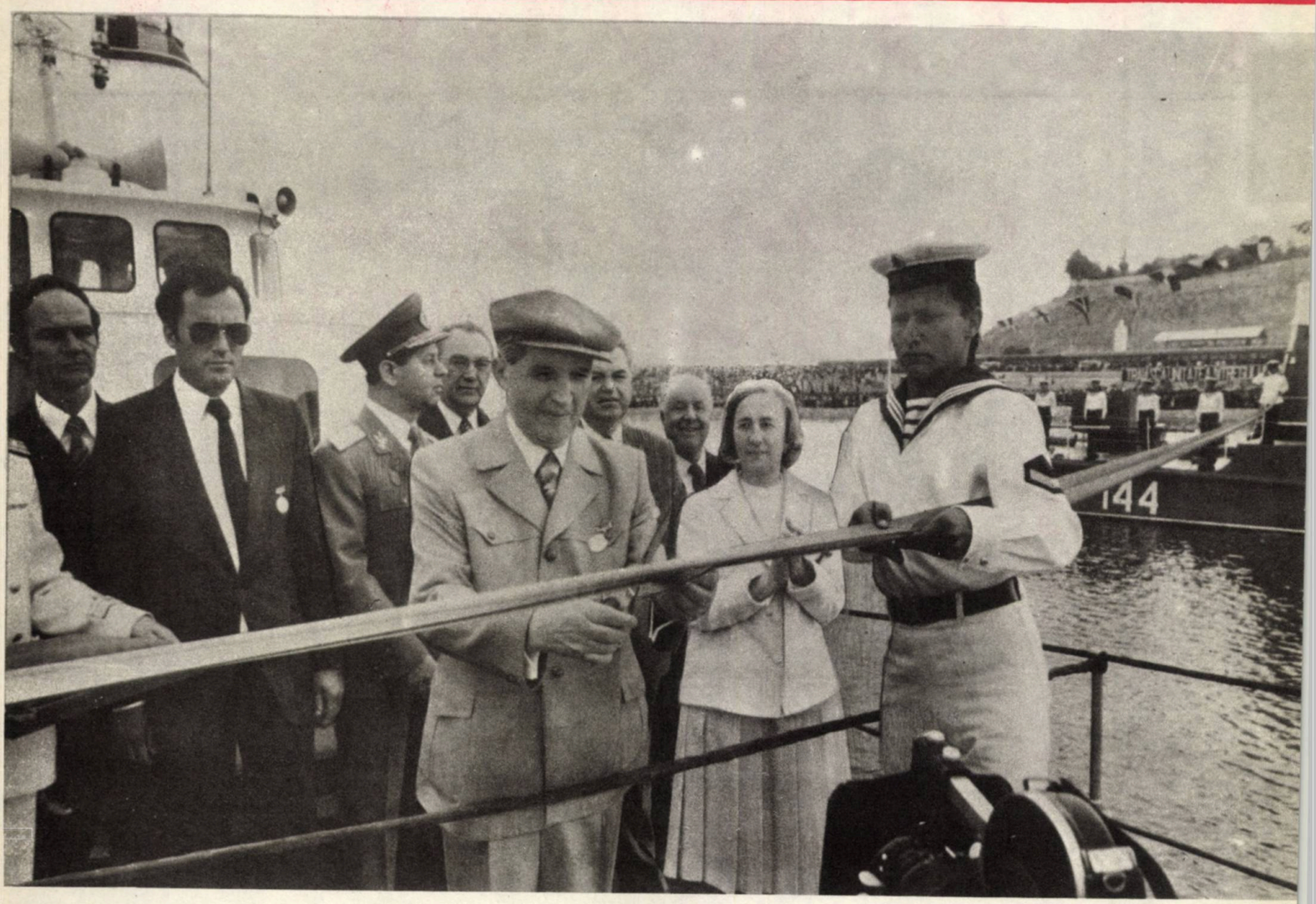

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în întreprinderi constructoare de mașini din Capitală

Un nou și fructuos dialog cu oamenii muncii în vederea stabilirii unor noi și eficiente măsuri de dezvoltare și modernizare a economiei

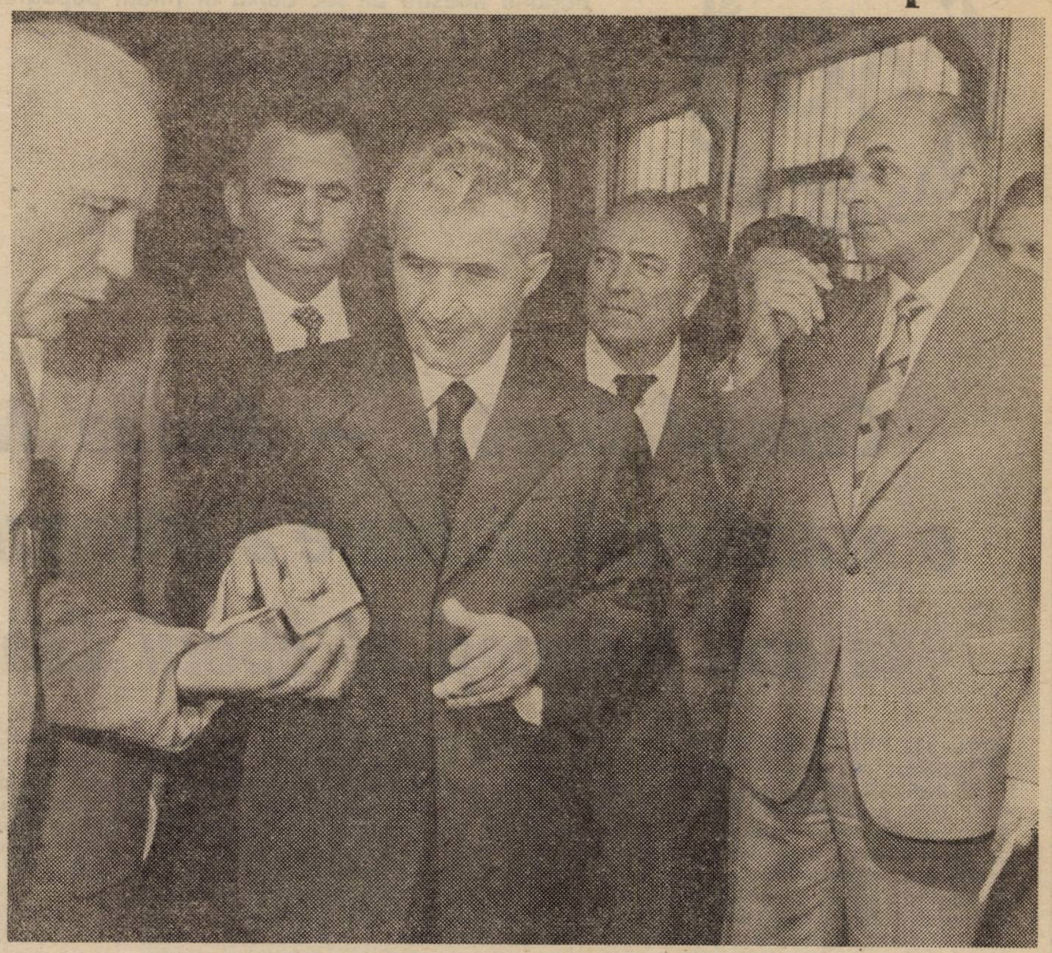

La Intreprinderea de fabricație și montaj ascensoare

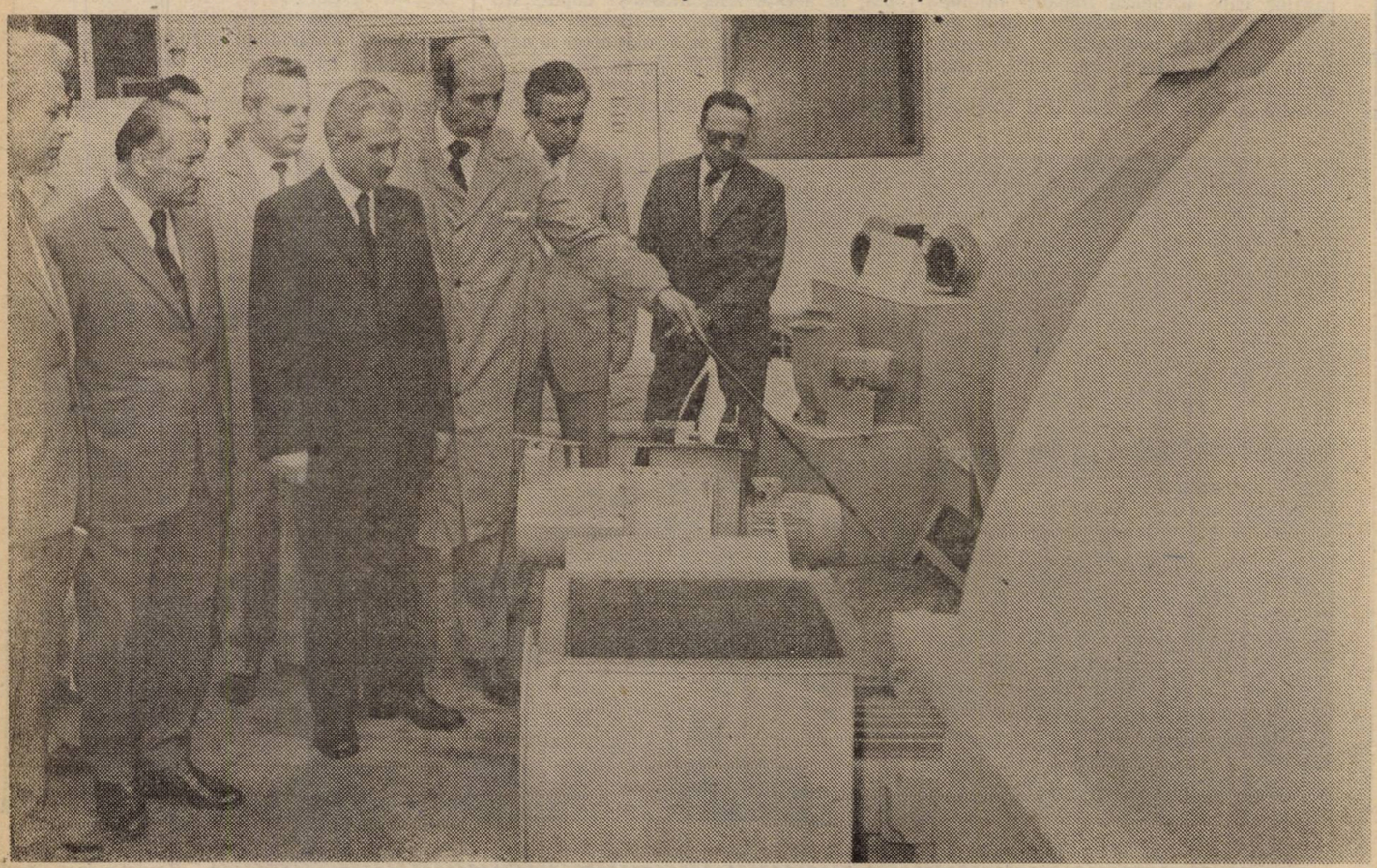

La Intreprinderea de ventilatoare

23 AUGUST
40
1944
1984

„În această epopee s-au unit dîrzenia, munca, priceperea, știința, tehnica avansată și cutezanța revoluționară, hotărîrea întregului nostru popor de a făuri cu succes comunismul pe pămîntul României, de a asigura națiunii noastre un loc demn în rîndul popoarelor libere și independente ale lumii".

NICOLAE CEAUȘESCU

Canalul Dunăre — Marea Neagră, o grandioasă realizare a întregului popor în anii luminoși ai epocii Ceaușescu

S-AR PUTEA SPUNE că sub aspectul continuității temporale, al legăturii între generații, al legăturii între perioade istorice trecute și prezente, civilizația umană avansează pe două planuri paralele : pe de o parte, o uriașă acumulare de valori materiale a căror perisabilitate o condamnă însă la o perpetuă reînnoire ; pe de altă parte, opere de referință, care dăinuie peste secole, transmițînd generațiilor care urmează măsura înțelepciunii, a puterii de creație a unui popor, cîrmuit de conducători luminați. Dacă privim istoria neamului nostru românesc ne apare în deplinătatea sa această a doua dimensiune a conștiinței de sine, vocația pentru realizarea unor opere de referință. Ștefan cel Mare, Matei Basarab, Constantin Brâncoveanu și atîtea alte figuri ilustre au fost nu numai inspirați conducători de țară, ci și ctitori de civilizație națională, care au însemnat trecerea lor prin istorie cu construcții monumentale ce au stîrnit admirația urmașilor.

Civilizația socialistă pe care o construim pe pămîntul patriei își confirmă, în aceste zile, măsura capacității sale creatoare, prin realizarea monumentalei opere de artă inginerească care este Canalul Dunăre-Marea Neagră.

Semnificația economico-socială și națională a realizării obiectivului complex de navigație ce a deschis Dunării o nouă cale, mai directă, spre Mare a fost pregnant subliniată de prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți conducători de partid și de stat la festivitățile de inaugurare a Canalului. De la Cernavodă și pînă la Agigea, unde s-a desfășurat marea adunare populară, întreaga construcție poartă însemnele gîndirii cutezătoare a secretarului general al partidului, care, pornind de la cunoașterea temeinică a realităților românești, a hărniciei poporului român, a apreciat că stadiul de dezvoltare la care a ajuns industria țării, întreaga economie, face pe deplin posibilă reali-

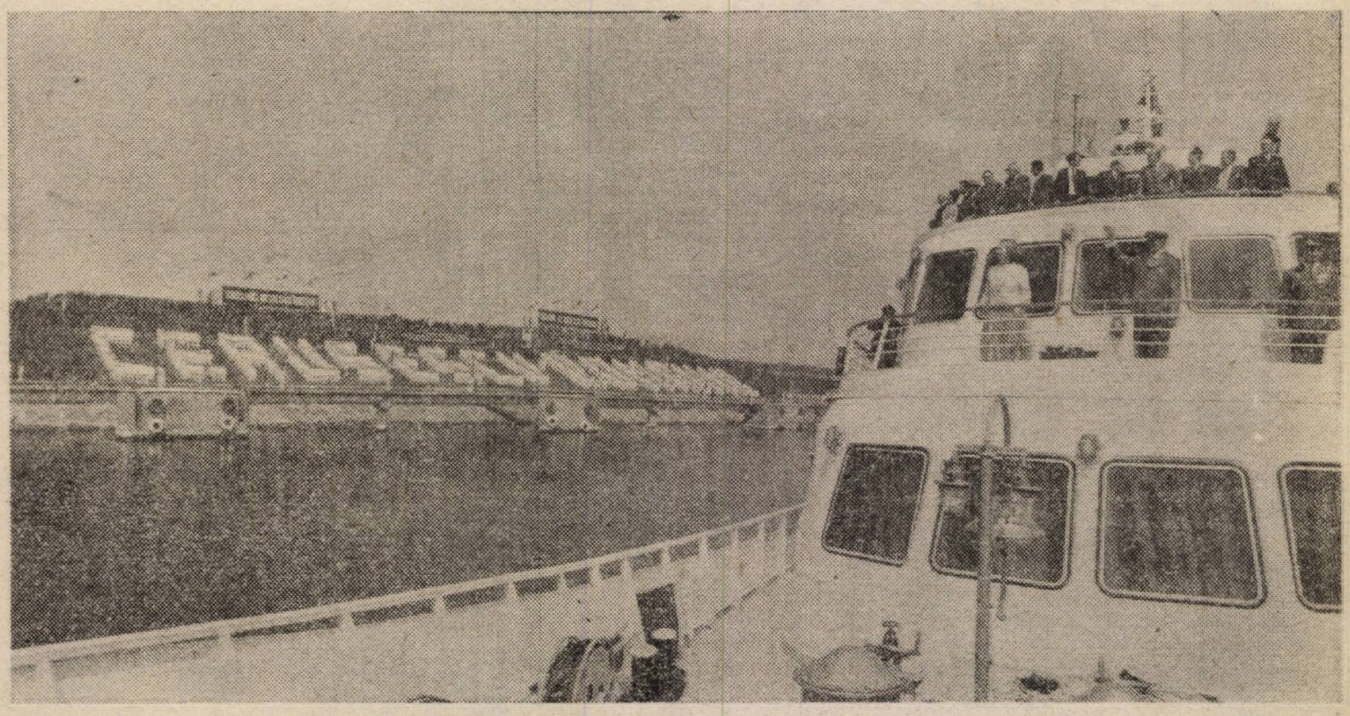

zarea acestei lucrări fără precedent în istoria țării. Cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului în fața celor peste o sută cincizeci de mii de oameni ai muncii, locuitori ai județului Constanța, a reprezentat un moment de referință, fiind evaluate cu maximă judiciozitate eforturile depuse, rezultatele obținute, efectele favorabile ale noii artere de navigație asupra diverselor domenii de activitate. Totodată, secretarul general al partidului a reafirmat poziția României în probleme internaționale de stringentă actualitate, a subliniat necesitatea întreprinderii unor acțiuni concrete vizînd dezarmarea, eradicarea subdezvoltării și înlăturarea oricăror discriminări în viața internațională.

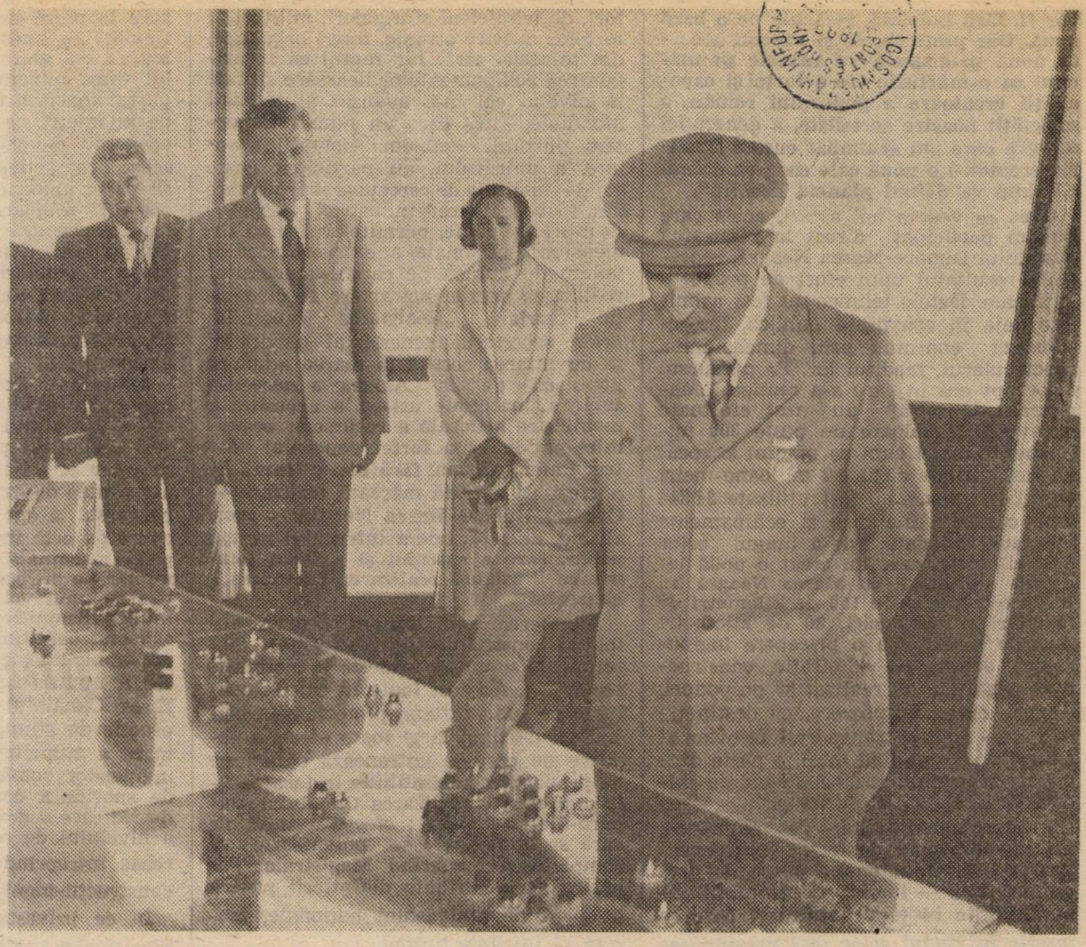

Realizarea Canalului Dunăre-Marea Neagră se încorporează firesc în impresionanta metamorfoză pe care a cunoscut-o economia națională în ultimele patru decenii, dar care se detașează, în același timp, prin monumentalitate, prin amploarea efortului și precizia execuției, ca și printr-o funcționalitate superioară. Sintetizînd admirabil această idee, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta în cuvîntarea rostită la marea adunare populară de la Agigea : **„În țara noastră am realizat, în anii construcției socialiste, multe transformări revoluționare. Geografia patriei noastre s-a schimbat. Avem orașe și sate noi, au apărut uriașe platforme industriale (...) Vor trece decenii, secole și milenii și multe din construcțiile de astăzi — și întreprinderi, și locuințe, și altele —**

vor fi, fără îndoială, refăcute pe o bază nouă. Dar peste secole și milenii această nouă magistrală va rămîne permanent ca o mărturie vie a forței și capacității creatoare a poporului român, a societății noastre socialiste, a generației noastre care am schimbat cursul Dunării, creîndu-i o nouă cale care va dăinui cît timp va dăinui planeta noastră".

Ceea ce vedem noi astăzi, aceia care nu am participat direct la realizarea Canalului Dunăre-Marea Neagră, reprezintă rezultatul unui efort de proporții naționale. Datele tehnice au fost asimilate deja în conștiința publică, impresionează continuu prin dimensiunile, spectacularul, ineditul lor. Pe parcursul celor opt ani în care s-a realizat „Magistrala Albastră" au fost efectuate excavații în valoare de peste 300 milioane de metri cubi de pămînt și rocă; au fost turnate circa 4,2 milioane metri cubi de betoane, au fost utilizate 24 346 tone confecții metalice și echipamente montate. Totodată, de-a lungul celor 64,2 kilometri care au creat o nouă legătură a Dunării cu Marea Neagră au fost executați peste 150 de kilometri de drumuri și traversări, 80 de kilometri de cale ferată. Cu o pricepere inginerească demnă de admirație, constructorii canalului au realizat 36 de poduri, dintre care unsprezece, cu destinație mixtă — pentru transportul feroviar și rutier —, au lungimi mari, o parte dintre acestea fiind proiectate cu deschideri de pînă la 162 de metri.

Impresionantă este, de asemenea, uriașa mobilizare de forțe. Pentru realizarea acestei autentice opere de artă inginerească — **lucrare de proporții nemaiîntîlnite în țara noastră și care se înscrie în rîndul celor mai prestigioase înfăptuiri similare consemnate pe plan internațional** — legată indestructibil de clarviziunea și tenacitatea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-au unit eforturile creatoare zeci de mii de muncitori constructori, de tehnicieni și ingineri, militari ai forțelor noastre armate, tineri brigadieri din întreaga țară. Iar faptul că la asigurarea echipamentelor necesare situate la nivelul cel mai avansat al tehnicii mondiale, între care un număr important purtînd emblema noutății absolute, a unicatului, au participat peste 35 de institute de cercetare și proiectare din toate sectoarele industriei, peste 100 de fabrici și uzine, permite evaluarea dimensiunii naționale a extraordinarului volum de muncă pe care l-a necesitat realizarea acestei noi artere de circulație fluvială. **„Realizarea canalului,** arăta secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la marea adunare populară de la Agigea, **a necesitat sume și materiale uriașe, a necesitat o mobilizare generală a resurselor economiei naționale, a forței poporului nostru. Putem afirma, fără nici o teamă de a greși, că această măreață realizare — Canalul Dunăre-Marea Neagră — constituie, de fapt, opera întregului nostru popor, care a susținut și a făcut totul pentru a asigura realizarea cu succes a canalului".**

Angajarea unui asemenea uriaș potențial constructiv, atît sub aspect material cît și uman, vădește o motivație temeinică. Au fost luate în calcul, evaluate cu judiciozitate, proiectate în orizonturi de timp largi toate efectele pozitive pe care le antrenează o acțiune de proporții nemaiîntîlnite în țara noastră precum realizarea Canalului Dunăre-Marea Neagră; efectele multiple care se împletesc, se potențează, se completează conferind Magistralei Albastre acele atribute definitorii pentru o operă de dimensiuni naționale, menită să înfrunte timpul.

Neîndoios, în prim-planul finalităților evaluate de proiectanții și constructorii Canalului se situează finalitatea economică. Dar însuși acest obiectiv se dovedește deosebit de complex. Pe de o parte pot fi reliefate avantajele pe care le oferă noua arteră de circulație fluvială ce unește bătrînul Danubiu cu Marea cea mare. Prin scurtarea traseului între punctul fluvial Cernavodă și portul maritim Constanța cu circa 400 de kilometri, se vor realiza importante economii de energie și combustibil, acest braț artificial al Dunării urmînd să preia anual un volum de trafic de circa 75 milioane de tone. Totodată, fiind conceput ca un complex hidrografic, Canalul Dunăre-Marea Neagră va permite regularizarea unor cursuri de apă și viituri concomitent cu asigurarea resurselor hidrologice apte să permită irigarea unor vaste suprafețe de teren agricol.

Importanța economică a Canalului poate fi evidențiată și din alt unghi: cel al activităților economice pe care le-a dinamizat pe parcursul construirii sale sau le va impulsiona în viitor, în activitatea de exploatare. Realizarea, pe parcursul a opt ani, a monumentalei opere de artă inginerească a absorbit o parte însemnată a producției unui mare număr de întreprinderi, a presupus utilizarea unui volum ridicat de forță de muncă. Semnificativ nu este însă numai aspectul cantitativ. Prin nivelul ridicat de tehnicitate, prin caracterul de unicat a numeroase soluții tehnice, realizarea Canalului a constituit un prilej practic de stimulare a inițiativei creatoare a muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor români, un cadru favorabil de sporire a competenței profesionale, de ridicare a gradului de specializare și a nivelului de competitivitate a numeroase întreprinderi industriale și de construcții-montaj.

În ce privește perspectiva, prezența Magistralei Albastre polarizează o suită de activități cu caracter complex: trafic de mărfuri, asigurarea funcționării și întreținerii acestei importante căi de navigație, apariția și dezvoltarea unor unități industriale cu caracter felurit. Astfel, localități dobrogene si-

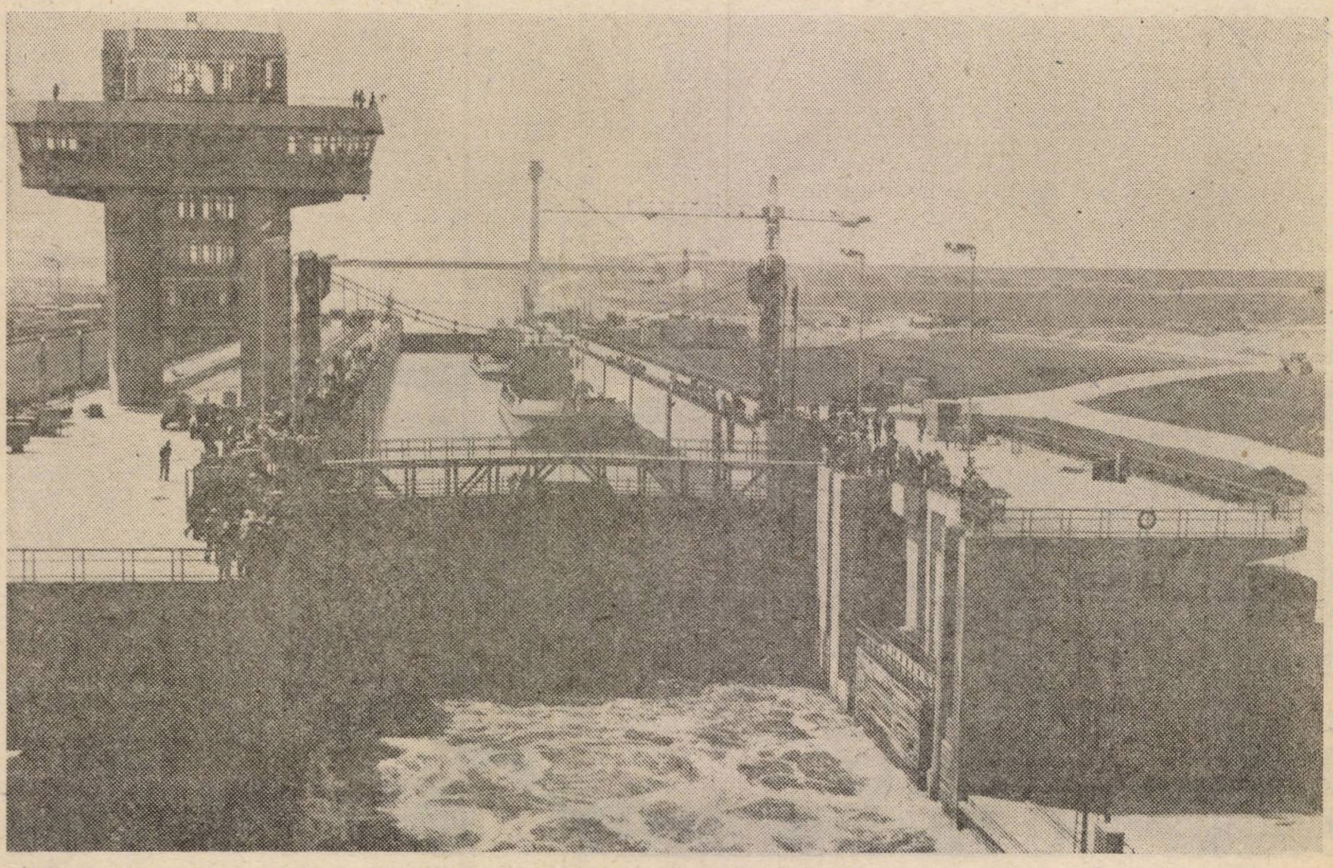

tuate pînă acum în mijlocul „uscatului“ cum ar fi Medgidia și Basarabi își descoperă vocația navală. Altele, între care Cernavodă, sînt înălțate la rangul de porturi importante ale țării, în timp ce Constanța, prin construirea portului Constanța-sud, în dreptul localității Agigea, își vede consolidat statutul de principală poartă maritimă a țării. Totodată, însemnătatea economică a Canalului Dunăre-Marea Neagră va spori și mai mult prin construcția noului său braț, Poarta Albă-Midia-Năvodari, arteră de circulație fluvială care va asigura, odată cu alte folosințe, transportul direct, pe calea apei — deci mai lesnicios — a materiilor prime necesare fabricii de ciment din Medgidia precum și a produselor de la Combinatul chimic din Năvodari.

Deși esențiale, efectele economice ale importantei construcții a cărei inaugurare s-a desfășurat recent la Agigea în prezența conducerii superioare de partid și de stat, nu surprind decît în parte finalitatea Canalului. Canalul Dunăre-Marea Neagră va avea o mare importanță economică nu numai pentru România, dar și pentru alte state interesate. El va deveni o nouă arteră a colaborării și prieteniei între popoarele care doresc să trăiască libere și independente.

Totodată, ca atîtea alte șantiere naționale, construcția canalului a constituit o minunată școală de educație prin muncă, de ridicare a conștiinței revoluționare a tineretului, a tuturor oamenilor muncii. Sosiți din toate colțurile țării, mai tineri sau mai vîrstnici, experimentați sau aflați pe primele trepte ale însușirii meseriei, constructorii canalului au trăit laolaltă o experiență de viață unică, s-au autoeducat în confruntare creatoare cu natura, cu problemele tehnice deosebit de complexe. După cum arăta cu intuiția proprie marilor oameni de stat, secretarul general al partidului, **„întreaga activitate desfășurată în acești ani de zecile de mii de muncitori, de ostași, de tineri, de specialiști a constituit, în același timp, o înaltă școală de educație revoluționară, patriotică, de formare a omului nou, de educație comunistă, de ridicare a noi și noi oameni ai muncii cu o înaltă calificare, dar și cu o înaltă conștiință revoluționară, hotărîți să înfăptuiască neabătut politica internă și externă a partidului“.**

Avînd în vedere atît concepția cît și detaliul realizării, resursele materiale și umane mobilizate, Canalul Dunăre-Marea Neagră reprezintă rodul integral al efortului propriu, al capacității și forței economiei noastre naționale — ca de altfel tot ceea ce s-a realizat în cele patru decenii de construcție socialistă pe pămîntul patriei. Istoria umanității dovedește însă cu prisosință că astfel de împliniri naționale, prin care un popor dă măsura capacității sale creatoare, a voinței de a se afirma demn în rîndul națiunilor lumii nu pot fi rupte de un anumit context internațional. Stimulator sau, dimpotrivă, cu proprietăți inhibitive pentru dezvoltarea națională, influențele climatului politic și economic internațional se vădesc cu atît mai puternice atunci cînd un popor se află angajat în realizarea unor obiective ale dezvoltării de anvergură istorică. Tocmai în acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a reafirmat cu prilejul adunării populare de la Agigea, necesitatea opririi cursei înarmărilor, a instaurării unui climat de pace și securitate, internațională. **„De la această mare adunare populară adresez, încă o dată, șefilor de state și guverne, oamenilor politici, popoarelor din Europa, chemarea de a ne uni forțele, de a acționa în interesul păcii și vieții popoarelor noastre, pentru colaborarea între toate națiunile, fără deosebire de orînduire socială ! Europa a dat mult pentru civilizație ! Acum avem răspunderea să apărăm ceea ce am realizat și să asigurăm ridicarea pe o treaptă nouă a civilizației umane, în condiții de pace și independență națională“.**

Concomitent cu instaurarea unui climat de pace și bună înțelegere între popoare se impune, după cum sublinia sercetarul general al partidului, afirmarea unor principii noi, juste, în relațiile economice dintre state. Numai prin mobilizarea efortului propriu la scară națională, prin relații comerciale echitabile și schimburi reciproc avantajoase, prin eliminarea politicii dobînzilor înalte, a altor forme de discriminare economică poate fi eradicat fenomenul subdezvoltării cu toate implicațiile sale negative, în plan economic și social. Numai astfel se vor crea acele condiții favorabile în care fiecare popor să se poată angaja plenar în opera de ridicare a nivelului său de bunăstare materială și spirituală. Realizarea Canalului Dunăre-Marea Neagră, epocală construcție a României socialiste, constituie tocmai o dovadă grăitoare a succeselor pe care le poate dobîndi un popor care muncește liber, în consens cu cele mai înalte idealuri de independență, bunăstare și fericire.

Cristian POPESCU

23 AUGUST 40 1944 1984

Realizări de anvergură istorică în dezvoltarea economico-socială a României

Creşterea eficienţei economice prin modernizarea structurilor de producţie

Rolul hotărîtor al industrializării în modernizarea forţelor de producţie

PROFUNDELE transformări economice şi sociale care au avut loc în patria noastră în anii construcţiei socialiste sînt legate de rezultatele obţinute în făurirea noii baze tehnico-materiale. Aşa cum aprecia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la cel de al XII-lea Congres al partidului, **„Marile realizări obţinute în anii socialismului în dezvoltarea forţei economice a ţării sînt rodul activităţii neobosite, pline de abnegaţie a clasei muncitoare, ţărănimii şi intelectualităţii, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naţionalitate, ale întregului popor pentru ridicarea social-economică a patriei".**

Factorul decisiv al mutaţiilor radicale intervenite în economia românească l-a constituit politica de industrializare promovată cu fermitate de Partidul Comunist Român. Importanţa dezvoltării industriei a reieşit atît din experienţa ţării noastre, cît şi din învăţămintele pe care ni le oferă întreaga istorie a dezvoltării societăţii moderne. Făurirea unei puternice industrii naţionale n-a reprezentat pentru noi doar o simplă problemă de teorie economică generală, n-a însemnat doar o problemă de conjunctură, ci o legitate obiectivă, o condiţie vitală, fundamentală pentru lichidarea înapoierii economice moştenite din trecut şi făurirea unui nivel de viaţă ridicat pentru întregul popor. Încă din anul 1967 tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia acest lucru arătînd că **„făurirea unei puternice industrii naţionale reprezintă o legitate obiectivă a dezvoltării economiei moderne, a construirii orînduirii noi, socialiste, o condiţie fundamentală a asigurării şi întăririi independenţei şi suveranităţii naţionale, a extinderii colaborării economice pe plan internaţional, a creşterii bunăstării poporului nostru. Cerinţele actuale şi de perspectivă ale progresului patriei ne îndreptăţesc să punem şi în viitor la temelia avîntului întregii economii dezvoltarea industriei pe baza tehnicii celei mai avansate, creşterea aportului său la satisfacerea nevoilor productive şi de consum, la extinderea legăturilor economice şi a cooperării cu străinătatea"** (România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. 3, Bucureşti, Ed. politică, 1967, p. 342—343).

Această politică, elaborată în liniile ei definitorii cu contribuţia de inestimabilă valoare teoretică şi practică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, însuşită şi transpusă cu hotărîre în viaţă de clasa noastră muncitoare, a schimbat din temelii înfăţişarea ţării. Datorită dezvoltării fără precedent a forţelor de producţie, cea mai mare parte din oraşele patriei noastre s-au transformat în puternice centre economice şi culturale. Comparînd actualul nivel de dezvoltare economică al României socialiste cu cel existent, să zicem, în 1950, anul în care am trecut la înfăptuirea primului plan cincinal, nu ne va fi greu să observăm că, mai ales după Congresul al IX-lea al partidului, în perioada aceasta a fost creată, practic, o industrie totalmente nouă, dotată cu mijloace tehnice din cele mai moderne. Cu ajutorul lor este posibilă astăzi producerea unor maşini, instalaţii şi utilaje la nivelul tehnicii mondiale, este posibilă utilizarea muncii sociale în condiţii de eficienţă care nu mai suportă comparaţii cu trecutul. Datorită acestui fapt, în aceşti ani ai construcţiei socialismului, structura economică a României a căpătat un caracter industrial tot mai pronunţat, industria devenind ramura conducătoare a întregii economii. Acest lucru a constituit nu doar o simplă modificare de ponderi a diferitelor ramuri la crearea produsului social şi a venitului naţional, ci o schimbare fundamentală în însăşi structura forţelor de producţie, România transformîndu-se, într-un interval de timp istoric scurt, dintr-o ţară agrară cu o industrie înapoiată, într-o ţară industrial-agrară aflată în plin progres.

Înfăptuirea cu succes a industrializării a verificat încă o dată în practică hărnicia şi capacitatea clasei noastre muncitoare de a făuri şi gospodări o industrie nouă, de o complexitate incomparabilă cu orice nivel atins vreodată în trecut, a verificat forţa şi consecvenţa ei de a dezvolta şi perfecţiona neîncetat baza tehnică de care deja dispunem. De asemenea, succesul operei de industrializare a confirmat pe deplin teza partidului nostru, fundamentată magistral de secretarul său general, potrivit căreia industrializarea nu a constituit şi nu constituie un scop în sine, ci o cale pentru asigurarea progresului economic şi social al ţării, o cale de eliminare a unor contradicţii din societatea noastră care, cu siguranţă, în absenţa unor forţe de producţie avansate, ar fi persistat şi chiar s-ar fi adîncit. Avem în vedere, înainte de toate, contradicţia dintre forţele de producţie şi relaţiile de producţie aşezate pe temelia unui nou tip de proprietate, contradicţiile dintre sat şi oraş, dintre munca din agricultură şi cea din industrie, în general dintre munca fizică şi munca intelectuală ş.a.

Intensitatea mutaţiilor structurale la baza creşterii eficienţei economice

POTRIVIT teoriei economice, pentru a descrie macrostructura unei economii se poate recurge la două modalităţi principale de analiză şi anume : a) fie analizînd modul cum este repartizată populaţia ocupată pe ramuri ale economiei naţionale, b) fie determinînd contribuţia fiecărei ramuri la crearea venitului naţional. Mai există desigur şi alte posibilităţi. Referindu-ne, însă, la cele două căi amintite mai sus observăm că ele exprimă caracteristici deosebite ale structurii economiei naţionale, fapt pentru care imaginea oferită prin intermediul rezultatelor obţinute rareori este identică.

Desigur, nu toate ţările pot şi trebuie să aibă o structură economică identică. De altfel, uniformitatea nici nu este caracteristică pentru dezvoltarea economică. De aceea, propunîndu-şi dezvoltarea complexă, multilaterală şi în ritmuri relativ înalte a economiei naţionale, partidul nostru nu a urmărit nici o clipă copierea structurii economice a altor ţări mai avansate. Orice copiere şi transpunere mecanică, orice ignorare a condiţiilor şi particularităţilor concrete ale economiei noastre n-ar fi putut aduce decît prejudicii, conducînd la greşeli greu de remediat. Iată de ce, pornind de la condiţiile specifice ţării, de la posibilităţile şi necesităţile dezvoltării României în viitor, Partidul Comunist Român a modelat un program de dezvoltare industrială şi agricolă propriu care lua în considerare cîteva coordonate majore de acţiune. În primul rînd, ţinînd seama de situaţia economică moştenită, înfăptuirea acestui program nu putea să-şi propună operarea doar a unor simple ajustări, a unor corecturi parţiale ale structurii, ci, de la început, viza o serie de schimbări radicale care să conducă, în cele din urmă, la noi corelaţii şi proporţii între principalele sectoare de activitate.

În al doilea rînd, la fundamentarea lui trebuiau avute în vedere cerinţele revoluţiei ştiinţifice şi tehnice contemporane care, după cum se ştie, pun într-o strînsă dependenţă procesul creşterii economice de mutaţiile intervenite în structura mijloacelor de producţie, cu deosebire în cea a uneltelor de muncă. De asemenea, pe fondul acţiunii ei, progresul tehnic este de neconceput fără electrificarea producţiei, fără a stabili cele mai potrivite corelaţii între sursele de energie existente şi noile resurse. În acelaşi timp, nu trebuia omis faptul că această revoluţie ştiinţifică oferă posibilitatea scurtării drumului spre aşezarea întregii industrii pe o bază tehnică nouă, în cadrul căreia mecanizarea complexă şi automatizarea urmau să joace un rol hotărîtor.

În sfîrşit, un al treilea element esenţial ce se desprinde din analiza acestui program este legat de faptul că structurile de ramură şi structurile teritoriale au fost tratate ca două procese aflate în poziţie de intercondiţionare reciprocă. Din această cauză politica de repartizare raţională a forţelor de producţie în profil teritorial a fost întotdeauna privită ca parte integrantă a unui ansamblu mai larg privind industrializarea ţării şi modernizarea aparatului de producţie. Atragerea în circuitul economic a unor resurse noi, punerea în valoare a tuturor condiţiilor hidrogeologice şi de forţă de muncă, implementarea unor noi unităţi productive în localităţile lipsite de industrie sau cu o dezvoltare industrială slabă, ţinînd seama în egală măsură de criteriile de eficienţă economică şi socială, nu erau posibile fără un sistem perfecţionat de producţie creat din mers, o dată cu descătuşarea forţei creatoare a tuturor oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul ţării.

Eforturile depuse de poporul român în vederea industrializării ţării s-au concretizat în realizări de importanţă istorică. Datorită dezvoltării sale în ritmuri înalte industria a devenit

D646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Exigențe metodologice ale aplicării formei de retribuire a muncii în acord global în industrie

PERFECȚIONĂRILE aduse sistemului de retribuire a muncii prin generalizarea acordului global ridică, în fața organelor de conducere colectivă din unitățile socialiste, noi exigențe de ordin calitativ. La rîndul lor, organele de control economico-financiar de la diferite niveluri de coordonare au obligația să urmărească, îndrume și sprijine întreprinderile în vederea înțelegerii și aplicării corecte a noilor metodologii : 1) de încheiere a contractului de acord global : 2) de determinare a fondului de retribuire calculat, cuvenit unităților pentru întregul personal muncitor ; 3) de stabilire a fondului de retribuire ce urmează a fi plătit și a retribuțiilor individuale.

Este perfect îndreptățită critica formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 4—5 mai a.c., în legătură cu încetineala cu care s-a acționat și se acționează în unele sectoare pentru aplicarea acordului global. Printre cauzele acestei situații se numără și neaprofundarea, nerespectarea complexului pe care-l formează metodologiile respective.

În cele de mai jos sintetizăm, pentru o mai bună cunoaștere de către toți oamenii muncii, prevederile în vigoare din actele normative cu referire la acest domeniu, emise în perioada 1978—1984, ținînd seama și de normele elaborate pe baza lor de către Banca Națională și ministerele economice.

1. ELEMENTELE ȘI LUCRĂRILE NECESARE ÎNCHEIERII CONTRACTULUI DE ACORD GLOBAL

Prin contractul de acord global, colectivele de muncă se obligă să execute o anumită lucrare sau o anumită cantitate de produse, într-o anumită perioadă de timp, în condiții de calitate și eficiență stabilite, iar unitatea cu care se încheie contractul (întreprinderea, centrala) — să asigure condițiile tehnico-economice și organizatorice corespunzătoare și fondul de retribuire planificat pentru calcul în conformitate cu cantitatea de produse, lucrări, servicii contractate și cu tariful de acord global stabilit pe unitatea de produs.

Principalele elemente ale contractului de acord global, care influențează nemijlocit eficiența întregului sistem de retribuire a muncii și care trebuie analizate cu un înalt spirit de exigență de către organele de conducere colectivă și de control economico-financiar, sînt : a) sarcinile cantitative de producție ; b) mărimea și structura formației de muncă ce își asumă responsabilitatea realizării sarcinilor ; c) fondul de retribuire planificat pentru calcul, în funcție de care se determină retribuțiile ce se vor plăti, proporțional cu gradul de realizare a sarcinilor asumate ; d) obligațiile reciproce ale părților contractante.

a) Sarcinile cantitative de producție trecute în contractul de acord global trebuie să fie cel puțin la nivelul planului de producție pentru formația respectivă de muncă, în concordanță cu planul de desfacere ca volum, structură sortimentală și termene de execuție. Nu se admite cuprinderea în contractul de acord global a unor poziții globale (producție fizică nenominalizată) ; ca urmare, se impun preocupări sporite din partea conducerii unității și a organului ierarhic superior în vederea asigurării portofoliului de comenzi necesar pentru nominalizarea întregii producții fizice. Cantitățile de producție fizică trecute în contractul de acord global trebuie să asigure utilizarea cu maximum de eficiență a capacității de producție și creșterea productivității muncii. Totodată, trebuie precizate sortimentele la care se admite depășirea planului și cele destinate exportului. Produsele cu ciclu lung de fabricație se înscriu în contractul de acord global sub forma stadiilor fizice de execuție (subansamble ce se finalizează în luna respectivă sau cote procentuale din produs).

b) Structura formațiilor de muncă se determină în funcție de sarcinile cantitative contractate, normele de muncă, normele de deservire, normele de personal, statele de funcțiuni aprobate, timpul de lucru al unui muncitor etc.

Numărul de muncitori direct productivi **(Nmd)** se determină în funcție de : producția fizică exprimată în ore normă **(Qhn)** cu defalcare pe meserii și categorii tarifare de calificare ; fondul disponibil al unui muncitor **(Te** — stabilit prin Balanța fondului de timp) ; și indicele planificat de îndeplinire a normelor de muncă **(In** — dacă ele nu au fost recalculate în concordanță cu realizarea măsurilor stabilite prin programele de creștere a productivității muncii). Relația de calcul este (1), în care **i** reprezintă categoria de calificare, iar **j** meseria. (v. formulele în p. 2)

Numărul muncitorilor indirect productivi și de deservire, precum și al celorlalte categorii de personal se stabilește în funcție de normele de deservire, normele de personal, precum și de normativele legale (stabilite sub forma de cote procentuale față de total personal).

c) Fondul de retribuire planificat pentru calcul se determină pe categorii de personal, astfel :

— pentru muncitorii direct productivi — în funcție de cantitatea de produse ce urmează a fi executată și de tariful de acord direct stabilit pe unitatea de produs. Tariful de acord direct pe unitatea de produs **(Rdi)** se stabilește pe baza normelor de muncă **(Nt)** pe operații și a categoriilor de încadrare tarifară a operațiilor **(j)** cuprinse

Supliment la
nr. 22 1984
Revista ECONOMICA

RELAȚII DE CALCUL

$$Nmd_{ij} = \frac{Qhn_{ij}}{Te_{ij} \times In} \quad (1)$$

$$Rdi = \sum_{(j)} Nt_{ij} \cdot Rhj \quad (2)$$

$$Tag_i = Rdi + Rdi \cdot Ki \cdot \sum Qi \cdot Nt_{ij} \cdot Rhj + \left(\sum_{i} Qi \cdot Nt_{ij} \cdot Rhj\right) Ki \quad (3)$$

unde: $Ki = \frac{Rdi}{\sum Rdi}$

$$Fr.pl.c. = \sum_{(i)} Qi \cdot Tag_i = \bar{N} \cdot \bar{R}pl \quad (4)$$

$$Ia = \sum_{(i)} [ci \times Kci = (Ip.f \cdot 0,25 + Iexp \cdot 0,30 + Ivpa \cdot 0,25 + Ivi \cdot 0,20) \quad (5)$$

$$Pm.vî = Qf + (Sp.i - Sp.f) + (Sf.i - Sf.f) + E + V = P_r \quad (6)$$

$$Gr.p.f = \frac{VPMpl - \sum_{(i)} Ni}{VPMpl} \cdot \frac{Qfr}{Qfpl} \quad (7)$$

în fișa tehnologică a produsului sau în devizul de lucrări **(Rhj)**, potrivit relației (2) ;

— pentru muncitorii care lucrează după norme de personal, zone de deservire, sfere de atribuțiuni, precum și pentru celelalte categorii de personal, în funcție de numărul și categoria tarifară a posturilor prevăzute în formația normată de muncă sau în statul de funcțiuni, corespunzător timpului normal de muncă.

Dacă în structura formației de muncă există posturi vacante, persoane în concediu de odihnă sau în incapacitate temporară de muncă, sumele aferente retribuirii acestor posturi se includ în contractul de acord global numai dacă sarcinile cantitative de producție au fost stabilite și în funcție de ele.

Atît retribuțiile directe pe unitatea de produs, cît și retribuțiile indirecte repartizate pe produse proporțional cu retribuțiile directe **(Ki)** sînt reunite în **tariful de acord global** pe unitate de produs **(Tag.i)**, după relația (3).

Dacă pentru activitățile auxiliare (reparații, scularie, centrală termică, proiectare etc.) se prevede în contractul de acord global producție fizică proprie, este necesar ca tariful de acord pe unitatea de produs sau de lucrare executată de către acestea să se încadreze în tariful de acord global stabilit la nivelul întreprinderii. De asemenea, dacă întreprinderea execută produse cu ciclu lung de fabricație (peste 30 de zile pe unitatea de produs), produse care nu au caracter de serie (nu se pot finaliza zilnic sau lunar) și, prin urmare, au aprobarea ministerului să calculeze producția fizică pe stadii de execuție, se va urmări ca suma aferentă manoperei, plătită în fiecare lună, să se încadreze în tariful de acord global pe produs.

Tarifele de acord global se stabilesc la începutul fiecărei luni și se aprobă de către biroul executiv al consiliului oamenilor muncii din întreprindere.

Fondul de retribuire determinat în funcție de cantitățile de producție fizică planificată și tarifele de acord global trebuie să fie în corelație cu fondul de retribuire planificat pentru calcul **(Fr.pl.c)**, transmis de către organul ierarhic superior, și cu retribuția medie planificată **(Rpl)**, conform relației (4), unde **N** reprezintă numărul mediu scriptic al personalului.

Dacă aceste corelații nu se respectă, organele de conducere colectivă din întreprinderi, cu concursul organului ierarhic superior și al inspecțiilor bancare, sînt obligate să analizeze cauzele și să ia măsurile care se impun. În situația în care sumele necesare plății retribuțiilor stabilite pe baza tarifului de acord global sînt mai mari decît fondul de retribuire planificat pentru calcul, se vor analiza :

— normele de muncă — dacă sînt corelate cu sarcina de creștere a productivității muncii și cu prevederile programelor speciale întocmite în acest sens ;

— categoriile tarifare ale operațiilor din structura fluxului tehnologic — dacă se încadrează în restricțiile indicatoarelor tarifare de calificare ;

— numărul posturilor indirect productive, de deservire, administrație și conducere — dacă respectă normativele legale etc.

Se va urmări, de asemenea, ca sumele determinate pe baza cantității de producție și tarifului de acord global să asigure realizarea retribuției medii. Dacă ele sînt mai mici decît fondul de retribuire planificat pentru calcul, organele de conducere și cele de control trebuie să analizeze :

— corelația dintre producția în ore-normă **(Qhn)** și fondul de timp de lucru al muncitorilor, calculat în funcție de numărul muncitorilor **(N)** și fondul de timp disponibil al acestora **(Td** — de regulă egal cu 196 ore pe lună) : **Qhn = N.Td.** Dacă sarcinile cantitative de producție nu permit ocuparea deplină a forței de muncă **(Qhn** mai mic decît **N.Td)**, atunci se vor lua măsuri fie pentru suplimentarea planului de producție și de desfacere, fie pentru redistribuirea personalului disponibil (potrivit prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 336/1983, art. 12) ;

— corelația dintre categoria medie de tarifare a lucrărilor și categoria medie de încadrare a personalului muncitor.

Tarifele de acord global stabilite la nivelul întreprinderii se defalcă pe secții și formații de muncă în funcție de producția fizică, exprimată prin consumul de manoperă al acestora, determinîndu-se tarife de acord global pe faze ale procesului tehnologic sau pe repere, potrivit cu specificul fiecărei unități. Fondul de retribuire calculat pe fabrici, secții, formații de muncă se defalcă pe categorii de personal.

d) Obligațiile reciproce ale părților contractante se referă atît la responsabilitățile asumate de conducerea unității cu privire la condițiile de aprovizionare, asigurarea normelor de muncă fundamentate științific, stabilirea din timp a tehnologiilor de fabricație etc., cît și la sarcinile colectivelor de muncă de a respecta disciplina tehnologică, parametrii de calitate și termenele de execuție a produselor, nivelul maxim al consumurilor normate etc.

În contractul de acord global se prevede obligația fiecărei categorii de personal de a realiza **producția fizică** planificată. Pe lîngă aceasta, fiecare categorie de personal are obligația să îndeplinească anumite **condiții**, stabilite de către consiliile de conducere ale ministerelor. În cazul neîndeplinirii acestor condiții, sumele cuvenite, în funcție de producția fizică realizată, se diminuează cu pînă la 10 procente. Pentru fiecare procent de nerealizare a condițiilor luate împreună, retribuțiile de plată se diminuează cu 1%. Cota de diminuare pentru fiecare condiție în parte este aprobată de organele centrale.

Condițiile și (în situația nerealizării lor) cotele procentuale în funcție de care se diminuează fondul de retribuire de plată au un caracter stimulativ ; ele asigură întărirea responsabilității pentru eficiența și calitatea muncii la fiecare nivel organizatoric.

2. DETERMINAREA FONDULUI DE RETRIBUIRE CALCULAT, CUVENIT UNITĂȚII SOCIALISTE PENTRU ÎNTREGUL PERSONAL MUNCITOR

Potrivit art. 7 din Decretul nr. 336/1983, fondul de retribuire planificat pentru calcul **(Fr.pl.c)** se determină prin scăderea din fondul de retribuire planificat (total) a sumelor care nu se recalculează în raport cu gradul de realizare a indicatorilor de plan, cum sînt : sumele necesare pentru plata compensațiilor (conform Decretului nr. 46/1982) ; premiile pentru realizări deosebite (pînă la 2%

din fondul de retribuire planificat) ; indemnizații pentru vechime și pentru munca în condiții deosebite etc.

Fondul de retribuire calculat **(Fr.c)** se determină lunar, cumulat de la începutul anului, în raport cu gradul de realizare pe ansamblul unității economice a indicatorilor de plan, astfel :

a) pentru **personalul muncitor retribuit în acord**, exclusiv personalul din conducerea unității, în raport cu **gradul de realizare a indicatorului producția fizică (Ip.f.) și a condițiilor de calitate : Fr.c = Fr.pl.c × Ip.f.** ;

b) pentru **personalul din conducerea unității și cel necuprins în acord**, în raport cu **gradul de realizare a planului pe ansamblul indicatorilor** stabiliți pentru ramura respectivă de activitate. Indicatorii de calcul **(Ic)** și cotele de adaos sau diminuare **(Kc)** pentru fiecare indicator diferă de la o ramură de activitate la alta. Astfel, în unitățile industriale gradul de realizare a planului pe ansamblul indicatorilor **(Ia)** în funcție de care se calculează fondul de retribuire se determină în raport cu indicele de îndeplinire a : planului de export (0,30) ; producției fizice (0,25) ; valorii producției nete (0,25) și a producției marfă vîndute și încasate (0,20), după relația (5).

Ca urmare, fondul de retribuire calculat va fi :
Fr.c = Fr.pl.c × Ia.

Organele de conducere și cadrele tehnice și economice din cadrul întreprinderilor răspund de corecta determinare și raportare a gradului de realizare a planului la acești indicatori.

Producția fizică se compune din totalitatea produselor și serviciilor sau lucrărilor cu caracter industrial, în structura sortimentală prevăzută în plan (fără compensarea nerealizărilor de la unele sortimente cu depășirile de la altele), care au fost recepționate cantitativ și calitativ, destinate livrării, sectorului de investiții sau consumului productiv. **Nu se includ** în producția fizică pentru calculul fondului de retribuire :

a) produsele care nu au asigurată desfacerea pe bază de contracte pînă la sfîrșitul trimestrului respectiv, exceptînd : produsele rezultate din prelucrarea materiilor prime perisabile (agricole) ; produsele aflate în stocuri creditate pe baza unor reglementări speciale ; produsele executate în avans pe baza aprobării organelor competente și care au desfacerea asigurată în perioada următoare ;

b) produsele respinse ca necorespunzătoare calitativ, pînă la remedierea deficiențelor ;

c) produsele executate peste plan fără aprobarea organelor competente sau fără ca ele să aibă desfacerea asigurată. Se admite depășirea planului fără aprobarea organelor competente pentru : produsele nominalizate în decretul de lansare a cifrelor de plan ; materiile prime și energetice ; produsele agricole ; produsele care au asigurată desfacerea la export sau înlocuiesc importul (pe baza confirmării beneficiarului de import) ;

d) produsele, lucrările și serviciile executate la obiective de investiții care nu sînt admise la finanțare sau creditare. Înainte de lansarea în fabricație a unor utilaje pentru beneficiarii de investiții, întreprinderile sînt obligate să obțină confirmarea băncii finanțatoare a beneficiarilor pentru deschiderea finanțării.

Gradul de realizare a indicatorului producția fizică, în vederea determinării fondului de retribuire calculat, se stabilește prin raportarea consumului de manoperă aferent producției fizice luate în calcul (fără compensări) la consumul de manoperă aferent producției fizice planificate.

Valoarea producției nete se determină după metoda de producție, prin scăderea din valoarea producției globale pentru calculul producției nete a cheltuielilor materiale de producție. Din calcul se exclude valoarea producției nete aferentă produselor care nu au desfacerea asigurată sau nu corespund calitativ (cu excepțiile arătate la indicatorul producția fizică). De asemenea, valoarea producției nete efective se diminuează cu economiile la costuri datorate neefectuării reparațiilor capitale planificate sau a lucrărilor de securitate și descopertare minieră. Din nivelul acestui indicator se elimină influențele modificărilor legale de tarife, prețuri, cote de amortizare etc., pînă la includerea lor în plan.

Cheltuielile materiale de producție se iau în calculul valorii producției nete, în mod diferit în funcție de situația concretă din fiecare unitate :

— dacă evidența costurilor de producție asigură în timp util datele necesare (pînă la plata chenzinei a II-a), atunci calculul se face pe baza datelor contabile (efective) ;

— dacă încă nu sînt create condițiile pentru obținerea în timp util a datelor necesare, valoarea producției nete pe ultima lună a perioadei cumulate se determină aplicînd ponderea planificată a cheltuielilor materiale la valoarea producției globale efective.

Producția marfă vîndută și încasată (Pm.vî) se determină pe baza producției marfă fabricate **(Qt)**, a variației stocurilor de produse finite din depozit **(Sp.i—Sp.f)** și a variației soldurilor facturilor emise și neîncasate **(Sf.i—Sf.f)**, de la începutul și respectiv sfîrșitul perioadei. Mărfurile destinate exportului **(E)** se iau în calculul producției marfă vîndute și încasate dacă s-a încheiat cu întreprinderea de comerț exterior un proces-verbal prin care se confirmă că : mărfurile au fost executate în termen, în condițiile prevăzute în contract, sînt lotizate și ambalate, gata de expediere. Dacă aceste mărfuri nu sînt supuse vămuirii în termen de 30 de zile, ele se exclud din calcul cu ocazia primei recalculări a fondului de retribuire. Mărfurile vămuite **(V)** se iau în calculul indicatorului producția marfă vîndută și încasată pînă la regularizarea diferențelor. Nivelul acestui indicator se corectează cu influențele determinate de modificarea tarifelor și prețurilor, pînă la includerea lor în plan **(Pr)**. Relația de calcul este (6).

Pentru ultima lună luată în calcul, dacă nu se cunosc elementele de mai sus, producția marfă vîndută și încasată se determină pe baza extrasului de cont primit de la banca finanțatoare.

Fondul de retribuire calculat reprezintă limita maximă admisă la nivelul întreprinderii pentru întregul personal muncitor. Acest fond nu se eliberează de către bănci decît în limita fondului de retribuire de plată.

3. DETERMINAREA FONDULUI DE RETRIBUIRE DE PLATĂ ȘI A RETRIBUȚIILOR INDIVIDUALE

Pentru fiecare formație de muncă, fondul de retribuire de plată **(Fr.p)** se determină în funcție de fondul de retribuire planificat pentru calcul **(Fr.pl.c)** și indicele de îndeplinire a planului producției fizice de către formația respectivă **(Ip.f.)**. Din fondul astfel calculat se scad diminuările pentru nerealizarea condițiilor stabilite **(D)** : **Fr.p = (Fr.pl.c.×Ipf) — D.**

Dacă indicatorul producția fizică sau indicele de îndeplinire a condițiilor nu poate fi stabilit la nivelul unei formații de muncă, calculul se face în funcție de gradul de realizare a lor la nivelul organizatoric imediat superior.

Gradul de realizare a condițiilor **(Gc)** în funcție de care se calculează diminuările la fondul de retribuire de plată se determină după aceeași metodologie ca și gradul de realizare a indicatorilor de plan. Ca urmare, unii indicatori și unele condiții au un conținut identic (exportul, valoarea producției nete, producția marfă vîndută și încasată), dar numai în cazul nerealizării lor, deoarece gradul de realizare a condițiilor nu se calculează în cazul depășirii indicilor respectivi. Face excepție condiția producție fizică **(Gc.pf)**, care se determină prin raportarea producției marfă efective, recalculată în funcție de gradul de realizare a planului pe sortimente **(Qf.r)**, la producția marfă planificată, neadmițîndu-se compensarea nerealizărilor de la unele sortimente cu depășirile de la altele. Relația de calcul este (7), în care **Ni** reprezintă nerealizările la diferitele sortimente.

În cazul depășirii numărului planificat de muncitori și al nerealizării nivelului planificat al productivității muncii(calculată în funcție de producția marfă), fondul de retribuire de plată se reduce suplimentar cu retribuțiile aferente muncitorilor utilizați în plus pentru acoperirea acestei nerealizări. Pentru determinarea acestei reduceri

se calculează numărul admisibil al muncitorilor peste nivelul planificat, ca raport între valoarea producției marfă peste plan și productivitatea muncii planificată pe o persoană. Reducerea la fondul de retribuire de plată se stabilește în funcție de : numărul muncitorilor utilizați peste nivelul admisibil ; retribuția medie efectivă ; numărul de luni pentru care se face calculul (perioada cumulată).

Fondul de retribuire de plată **(Fr.p)**, determinat pe baza celor arătate mai sus, poate să difere de fondul de retribuire calculat **(Fr.c)**. Dacă **Fr.p** este mai mare ca **Fr.c**, organele de conducere colectivă ale unităților socialiste sînt obligate să analizeze cauzele neîndeplinirii indicatorilor și să ia măsurile care se impun pentru recuperarea rămînerilor în urmă. Organele de conducere colectivă din ministere și alte organe centrale, după analiza măsurilor luate de întreprinderile în cauză, pot aproba acoperirea acestei diferențe din fondul de premiere de pînă la 2% sau dintr-un fond special constituit cu această destinație la nivelul centralelor și ministerelor.

Retribuțiile cuvenite unei formații de muncă se repartizează între membrii acesteia astfel :

— pentru muncitorii direct productivi, dacă se pot urmări realizările individuale (pe baza bonurilor de lucru, a rapoartelor de fabricație etc.) — în funcție de cantitatea de producție executată și tariful de acord direct ;

— pentru muncitorii la care nu se pot urmări realizările individuale — proporțional cu retribuția tarifară și timpul efectiv lucrat ;

— pentru celelalte categorii de personal — proporțional cu retribuția tarifară și timpul lucrat în cadrul programului aprobat.

Retribuțiile individuale, astfel stabilite, **pot fi majorate sau diminuate cu pînă la 20% în funcție de contribuția fiecărui om al muncii la realizarea sarcinilor.** Această majorare se aplică pe categorii de personal, în cadrul fondului de retribuire de plată cuvenit fiecărei formații de muncă.

Ioan OPREAN
Victoria OPREAN
Facultatea de științe economice
Cluj-Napoca

Cerințe și orientări actuale în pregătirea și perfecționarea cadrelor de conducere

AFIRMAREA unei noi calități în toate domeniile activității economico-sociale, comandament major al actualei etape de dezvoltare a României, înseamnă în primul rînd o nouă calitate a personalului — atît de execuție cît și de conducere. Soluționarea cu succes a multiplelor aspecte legate de nivelul și corelația indicatorilor de plan, de creșterea eficienței economice potrivit principiilor mecanismului economico-financiar, de dezvoltare a autoconducerii muncitorești implică din partea personalului muncitor o nouă optică, asumarea de sarcini, competențe și responsabilități care se exercitau anterior numai sporadic sau deloc, utilizarea de metode și tehnici moderne, comportamente de muncă substanțial perfecționate, care — toate — sînt condiționate de desfășurarea unor intense activități politico-educative și de formare și perfecționare profesională.

Este firesc ca în acest proces continuu să fie cuprinse, la un nivel sporit de exigență și cu o arie cît mai largă de preocupări formative, cadrele cu funcții de răspundere de la diferitele eșaloane ale întreprinderii, centralei etc., membrii organelor de conducere colectivă, pentru a asigura deciziilor pe care le iau, acțiunilor pe care le întreprind, controlului pe care îl efectuează un suport solid de cunoștințe, apt să le permită interpretarea corectă a fenomenelor ce au loc în interiorul unității, a influențelor mediului exterior acesteia, stăpînirea și orientarea acestor fenomene și definirea direcțiilor strategice și tactice de dezvoltare în lumina comandamentelor majore formulate de către partid și în concordanță deplină cu posibilitățile și necesitățile colectivului de muncă.

Pe baza cercetării, în ultimii ani, a activității a numeroase instituții de pregătire a cadrelor de conducere din țară și de peste hotare, ca și a literaturii tot mai abundente în domeniu, am putut contura un ansamblu de tendințe care reflectă evoluțiile majore în formarea și perfecționarea personalului de conducere. Prin reliefarea lor încercăm, în cele de mai jos, să sintetizăm principalele mutații care se află în fază incipientă ori au devenit operaționale. Cunoașterea și interpretarea lor potrivit cerințelor actuale va putea servi la proiectarea unor strategii raționale, a unor forme, metode și tehnici adecvate de pregătire a cadrelor de conducere.

PRINCIPIUL EDUCAȚIEI PERMANENTE

Sfîrșitul școlarizării reprezintă numai încheierea primei perioade instituționalizate de formare a individului, formare ce trebuie să continue — în cadrul unei game variate de modalități — pînă la sfîrșitul activității acestuia. Necesitatea **educației permanente** are o determinare obiectivă, ce decurge din ritmul în care se înnoiesc cunoștințele implicate de exercitarea diferitelor profesiuni. Potrivit aprecierilor unor specialiști, dublarea fondului global de cunoștințe de specialitate, care odinioară se înfăptuiau pe parcursul mai multor generații, are loc în prezent la circa 12 ani, ceea ce impune reciclări sau recalificări periodice.

Principiul educației permanente este valabil pentru toate categoriile de personal, indiferent de profesia sau de postul ocupat ; realizîndu-se prin elemente de educație atît formale, cît și informale, el constituie o expresie a democratizării procesului de învățămînt.

Conținutul și modalitățile de realizare a acestei educații pentru cadrele de conducere sînt puternic marcate de trei factori : **profesionalizarea crescîndă a activității de conducere ; rapiditatea progreselor în acest domeniu ; insuficiența** — raportată la nevoile unităților economice și sociale — **a cadrelor de conducere corespunzătoare calitativ** sub raportul capacității de a reacționa prompt și eficace, prin decizii pertinente, la evoluția comandamentelor sociale și a conjuncturii economice (situație ce se regăsește, de altfel, atît în țările în curs de dezvoltare, cît și în cele cu o economie dezvoltată). De aici rezultă că nu este suficientă o acumulare suplimentară și accidentală de cunoștințe, ci trebuie urmărite dobîndirea și dezvoltarea individualității în gîndire, a capacității prospective, organizatorice și motivaționale în raport cu obiectivele dinamice ale unităților respective, cu finalitățile economico-sociale definite pentru acestea.

Realizarea educației permanente este mult ușurată în perioada actuală de amplificarea axiomatizării, a esențializării procesului educațional. Aceasta se reflectă în **condensarea cunoștințelor sub formă de principii, tendințe, cerințe, metode, tehnici** care încorporează atît generalul, cît și particularul generalizat, cu mari valențe atît teoretico-științifice, cît și metodologico-aplicative. Ca urmare, cadrele de conducere, la fel ca și celelalte categorii de oameni ai muncii, au posibilitatea să-și însușească concepte și metode de conducere, să-și modeleze și remodeleze comportamente de conducere corespunzător necesităților unităților economice, la un nivel superior și în perioade relativ scurte.

STRATEGII ȘI SISTEME NAȚIONALE

Reflectare a conștientizării la un nivel superior a importanței și implicațiilor perfecționării cadrelor de con-

ducere, în numeroase țări, atît socialiste cît și capitaliste și în curs de dezvoltare, s-au elaborat adevărate strategii naționale privind pregătirea lor, fie autonomă, fie în cadrul strategiei globale privind pregătirea forței de muncă. În vederea implementării lor s-a asigurat fundamentul juridic corespunzător prin adoptarea de legi și alte acte normative, prin care se statuează obiectivele strategice urmărite, modalitățile principale de realizare a lor, sarcinile, competențele și responsabilitățile ce revin diverselor organe macro- și micro-sociale în acest domeniu etc. Cu alte cuvinte s-au organizat adevărate **sisteme naționale pentru formarea și perfecționarea cadrelor de conducere,** menite să asigure sub acest aspect potențialul necesar dezvoltării economiilor naționale a fiecărei țări.

În România, concepția științifică a pregătirii și perfecționării cadrelor de toate categoriile — inclusiv cele de conducere — și din toate domeniile activității economice și sociale, concepție izvorîtă din gîndirea înnoitoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și promovată cu fermitate, a fost transpusă în acte normative și materializată într-un sistem complex, în instituții și forme corespunzătoare cerințelor actualei perioade de dezvoltare intensivă, ale revoluției științifico-tehnice, ale principiilor conducerii colective și autoconducerii muncitorești. Instruirea cadrelor de conducere de la diferitele nivele ierarhice ale unităților din economie, în cadrul instituțional creat (prin cursuri de formare și perfecționare cu scoatere din producție, reciclare, programe speciale în întreprinderi sau pe grupe de întreprinderi după criteriul departamental ori teritorial), are în vedere însușirea orientărilor fundamentale ale politicii partidului și statului nostru, a legilor țării, a metodelor moderne de conducere și organizare.

ROLUL CARACTERISTICILOR PSIHOSOCIOLOGICE

În literatura de specialitate, ultimele decenii marchează, în abordarea principalelor aspecte referitoare la formarea și perfecționarea cadrelor de conducere, luarea în considerare a caracteristicilor psihosociologice ale acestora în evoluția lor. Astfel, o teză reluată de mai mulți autori se referă la necesitatea structurării procesului educațional în

Abordarea sistemică în munca de conducere

DE CE proporția cadrelor de conducere de slabă calitate este încă atît de mare? Punînd această întrebare incitantă, prof. **Russel Ackoff,** de la Universitatea din Pensylvania (S.U.A.), oferă o explicație care de asemenea obligă la reflecție: pentru că prea mulți manageri încearcă să rezolve problemele specifice „erei sistemelor" (al cărei debut autorul îl situează în deceniul al cincilea) apelînd la concepte, teorii și metode care aparțin trecutului. În speță, la **abordarea analitică,** cu cele 3 faze ce o caracterizează: izolarea de întreg a părții supuse studiului, încercarea de a explica modul de comportare al fiecărei părți luate separat și, în fine, de a reuni elementele ce au putut fi înțelese ale acestor părți, pentru a explica ansamblul printr-un unic tip de relații — „cauză-efect". Dintr-un astfel de proces de descompunere, specific printre altele mașinismului, a rezultat de pildă divizarea muncii în operațiuni elementare, ce puteau fi realizate fiecare de o singură persoană; de aici mecanizarea simplă, de aici organizarea posturilor fixe de lucru pentru operații elementare, de aici lucrul pe bandă. Aplicată în domeniul conducerii, această concepție a dus la divizarea sistemului întreprindere în compartimente, solicitîndu-se fiecăruia dintre ele rezultate maxime — care însă, însumate, nu duc la eficiența optimă a sistemului (așa cum un automobil demontat nu-și va putea îndeplini funcția de a transporta, iar un automobil pentru care s-ar alege cel mai bun dintre tipurile existente de carburatoare, cel mai bun sistem de aprindere, cea mai bună cutie de viteze etc. nu va putea fi montat și nu va funcționa, deoarece piesele concepute separat nu se vor potrivi una cu alta).

Sistemul este un ansamblu ce nu poate fi supus analizei clasice, întrucît nu poate fi descompus în elemente independente: **comportarea fiecărui element și influența acestuia asupra ansamblului depind de comportarea celorlalte elemente.** Deci, proprietățile fundamentale ale sistemului dispar dacă el este „demontat", deoarece dispar interdependențele. Concentrîndu-și atenția asupra ansamblului, **abordarea sistemică** disociază înțelegerea acestuia pentru a explica părțile, punînd accentul pe rolul și funcțiunile lor în cadrul ansamblului; deci ea relevă nu atît **structura,** ca în cazul analizei, cît **funcțiunea.** Analiza și sinteza sînt astfel complementare, nu se pot substitui una alteia, ambele sînt necesare și nici una, luată singură, nu e suficientă.

Buna conducere a unui sistem constă în a conduce nu acțiunile izolate ale elementelor sale, ci **interacțiunile** dintre ele, **ținînd seama și de condițiile** (restricțiile, facilitățile, cerințele) **introduse de mediul în care funcționează sistemul.** Proprietatea în mod obiectiv observabilă a unui sistem este **finalitatea;** în această concepție, mașinile, de pildă, sînt considerate ca instrumentele unor sisteme care au propria lor finalitate. Întreprinderea însăși, privită inițial ca un organism independent, capătă astfel — sub influența mediului — caracterul unei **organizații,** ca un sistem avînd propria sa finalitate, care aparține unui sistem mai mare cu propria sa finalitate: societatea, și ai cărui membri — indivizii — au de asemenea finalitatea lor. Prin urmare, conducerea întreprinderii trebuie să țină seama de **finalitățile tuturor celor trei nivele.**

Pe planul **organizării muncii** în întreprindere, aceasta înseamnă depășirea stadiului în care munca trebuie să se adapteze la mașini și oamenii la posturile lor de muncă; a stadiului apărut ulterior, al rotației muncii (în care oamenii îndeplinesc succesiv sarcini diferite, fără însă ca aceste sarcini să fie schimbate); a stadiului îmbogățirii sarcinilor, care sînt astfel concepute încît să solicite maximul de performanță ce-l poate atinge muncitorul. Concepția sistemică a dus la formula **grupurilor de lucru autonome,** care au responsabilitatea unor sarcini cît mai complexe și libertatea de a-și alege mijloacele (de organizare, de gestiune, de producție) pentru atingerea obiectivelor stabilite de sistemul din care fac parte. Mergînd mai departe, la **organizarea ierarhică,** cadrele de conducere trebuie să interacționeze deopotrivă cu superiorii și cu subordonații lor, exercitîndu-și autoritatea cu consimțămîntul și sprijinul acestora din urmă, pe care trebuie să-i informeze, să-i formeze, să-i motiveze, să-i antreneze la elaborarea și realizarea planului ce definește obiectivele de progres ale întreprinderii și ale societății.

Astfel de schimbări — conchide autorul — nu se produc de azi pe mîine, dar ele trebuie întreprinse. Obstacolele ce apar țin de o concepție perimată, iar principalul obstacol poate fi identificat nu în mediul exterior, nici în personalul neimplicat, prin natura funcției, în activitatea de conducere, ci în rezistența față de adaptare a cadrelor de conducere, a celor care le formează și a celor pe care ele îi consultă în relațiile de zi cu zi.

A. R.

funcție de etapa ciclului de viață (vîrstă) în care se află subiecții respectivi și gradul de realizare al acestora. O abordare parțial diferită, bazată pe analiza principalelor procese psihice — atenția voluntară, memoria, gîndirea, capacitatea de învățare și randamentul intelectual — stabilește anumite caracteristici generale ale evoluției lor în funcție de vîrsta adulților pînă la 40 de ani ; între 18 și 25 de ani — nivel relativ ridicat al dezvoltării gîndirii și memoriei, dar relativ scăzut al atenției ; între 26 și 29 de ani — cel mai scăzut nivel de dezvoltare al gîndirii și memoriei, dar cel mai ridicat nivel de dezvoltare a atenției ; între 30 și 35 de ani — scăderea memoriei, gîndirii și atenției ; între 36 și 40 de ani — o oarecare creștere a funcțiilor psihice. Trebuie remarcat că această gradare nu corespunde cu rezultatele altor studii, din care a rezultat că cele mai înalte nivele ale performanței se obțin, pentru specialiștii din diferite domenii (investigația nu a cuprins însă și cadrele de conducere), la o vîrstă mai înaintată. Alte cercetări au analizat evoluția a șase funcții psihice, ajungînd la concluzia că dezvoltarea acestora prezintă — la eșantionul investigat — un caracter neomogen și chiar contradictoriu, de unde decurge necesitatea unei abordări complexe, diferențiate de la caz la caz, a conceperii și desfășurării proceselor de pregătire a persoanelor adulte, în general și a cadrelor de conducere, în special.

Din examinarea opiniilor unui număr apreciabil de specialiști, referitoare la aspectele psihosociologice ale pregătirii și asupra modului de realizare a activităților de formare și perfecționare a cadrelor de conducere din diverse țări dezvoltate industrial sau în curs de dezvoltare, se pot formula următoarele constatări cu valoare principială :

— în practica selecției, formării și promovării cadrelor de conducere se înregistrează o diminuare a vîrstei persoanelor selectate, urmărindu-se valorificarea acelor faze ale ciclului de viață în care funcțiile psihice înregistrează pe ansamblu valorile cele mai mari ;

— cadrele de conducere posedă pînă la o vîrstă relativ înaintată funcțiile psihice necesare pentru a se perfecționa continuu în domeniul atît de complex și de dificil al conducerii unităților economico-sociale ;

— asigurarea unei eficiențe ridicate a perfecționării cadrelor de conducere impune conceperea și realizarea sa pe baza cunoașterii și luării în considerare a caracteristicilor psihice ale acestora, împreună cu celelalte variabile care condiționează derularea proceselor educaționale implicate.

ORIENTAREA SISTEMICĂ ÎN PREGĂTIREA CONDUCĂTORILOR

S-a evidențiat teoretic și s-a verificat practic că realizarea unei temeinice pregătiri a cadrelor de conducere, astfel încît acestea să fie în măsură să abordeze și să soluționeze în mod eficace variatele și dificilele probleme cu care sînt confruntate, este condiționată de fundamentarea proceselor de pregătire pe o **concepție sistemică.** Potrivit acesteia, se au în vedere **toate componentele personalității lor, principalele elemente ce le condiționează potențialul,** urmărindu-se dezvoltarea de calități, conștiințe, aptitudini și deprinderi a căror exercitare în procesele muncii să se finalizeze în sporuri substanțiale de eficiență economico-socială. În acest scop s-a cristalizat o gamă cuprinzătoare de tipologii de învățare, cadrele de conducere fiind considerate, în procesul instruirii, într-o măsură din ce în ce mai mică drept simpli recipienți sau depozitari de informații.

Concepția sistemică în instruirea conducătorilor reflectă profilarea abordării sistemice a conducerii unităților social-economice în care aceștia își desfășoară activitatea. În mod firesc, realizarea unei conduceri care să asigure exercitarea echilibrată a funcțiilor conducerii asupra totalității funcțiilor unei întreprinderi (centrale) este condiționată de existența unor conducători cu un potențial corespunzător, ce nu se poate asigura fără o pregătire complexă, bazată pe o gamă largă de metode și tehnici, adaptate în funcție de caracteristicile acestora.

CONCEPȚIA PREVIZIONALĂ

O astfel de abordare **sistemică implică în mod necesar și o viziune previzională,** ce decurge din luarea în considerare a ansamblului aspectelor implicate, în dinamica lor, avînd în vedere **starea sistemelor respective nu numai în prezent, dar și în viitor.**

Un cunoscut specialist în domeniu sublinia că **educația,** mai mult decît orice **activitate, reclamă o reflecție** pe termen lung, dat fiind **timpul necesar pentru a forma** un nou tip de cadre, **a asigura baza tehnico-materială** necesară și a obține modificări în modul de a gîndi și acționa în practica socială al **unui număr reprezentativ de persoane** Aceste elemente, cu valabilitate generală pentru toate componentele sistemului educațional, sînt pe deplin aplicabile și în activitatea de formare și perfecționare a cadrelor de conducere, care **va avea cea mai înaltă eficiență atunci cînd în fundamentarea și realizarea ei vor fi luate în considerare necesitățile viitoare ale unităților social-economice,** ținînd cont că aceste cadre trebuie să pregătească din timp condițiile necesare soluționării adecvate a aspectelor noi din perioadele următoare. Pregătirea în acest mod a conducătorilor presupune concentrarea proceselor de instruire pe **dezvoltarea capacității lor de a sesiza, însuși și aplica noul, pe dezvoltarea de structuri mentale și comportamente creative, flexibile și anticipative,** orientate pe evoluțiile dominante ale domeniului în care exercită sau urmează să exercite funcții de conducere. Asigurarea de conducători astfel pregătiți reprezintă principalul suport pentru înfăptuirea conducerii de tip previzional, atît de necesară într-un mediu evolutiv.

dr. **Ovidiu NICOLESCU**

DOCUMENTAR EXTERN

Noutăți în informatică

CALCULATORUL VECTORIAL — INSTRUMENT DE MARE UTILITATE ÎN ACTIVITATEA DE CERCETARE

Pentru aplicațiile informatice în domeniul lucrărilor tehnico-științifice de mare complexitate și volum există în mod curent două linii de hardware, fiecare cu neajunsuri specifice : supercalculatoare numerice, foarte scumpe — și minicalculatoare, insuficient de rapide.

O realizare recentă, care reprezintă o soluție intermediară cu ample posibilități, o reprezintă **procesorul matricial,** denumit de asemenea **calculator vectorial** (în engleză: Array processor) — ordinator aritmetic de înaltă performanță, care permite prelucrarea algoritmilor vectoriali utilizați în majoritatea modelelor matematice. Pe lîngă precizia deosebită a culculelor, el posedă și calitatea unei viteze mari, datorită arhitecturii sale specifice, existînd posibilitatea de a se executa în paralel — de exemplu asupra componentelor unui vector — mai multe operații în timpul aceluiași ciclu de bază al unității centrale de prelucrare (pe cînd calculatoarele convenționale nu execută decît o singură sarcină pe ciclu) ; totodată, fiecare operator efectuează doar o parte din operația de realizat, ca la lucrul pe bandă, rezultatele însumîndu-se simultan.

Un astfel de calculator pentru aplicații științifice este, desigur, autonom pentru executarea programelor, dar trebuie conectat „frontal" cu un calculator-gazdă clasic, care îi furnizează datele de prelucrat. Pe de altă parte, el dispune pe disc de o destul de bogată bibliotecă de programe funcționale de bază, de tip operații matematice (inversiune de matrice, rotație etc.), tratare de semnal sau de imagine, putînd de asemenea executa programe de aplicații standard. Din aceste caracteristici rezultă gama aplicațiilor

sale finale de predilecție : analiză de structuri, simularea de circuite electronice, de rezervoare, calcule seismice, calcule în domeniul chimiei și altor științe etc.

Dintre calculatoarele vectoriale oferite în prezent pe piața occidentală, de circa 30 de producători, cel mai apreciat pare a fi FPS 164 (realizat de firma americană Floating Point Systems). Prin completarea dotării sale cu un astfel de procesor, centrul de cercetări din Torino (Italia) al consorțiului internațional de vehicule industriale și motoare Iveco — unde se efectuează în principal analize statice, vibratorii și dinamice aplicate la șasiuri, caroserii și alte componente — și-a mărit considerabil capacitatea de calcul : un program de simulare care ocupa timp de 53 de ore un super-minicalculator de 32 biți se execută acum, pe FPS 164, în mai puțin de 4 ore, ceea ce permite ca, **în același interval de timp, să se efectueze mai multe calcule cu ipoteze inițial diferite, pentru optimizarea soluției tehnice ; costul prelucrării se reduce de 5—10 ori ;** totodată se pot executa calcule ce nu puteau fi realizate pe calculatoarele clasice, aplicații de analiză structurală prin metoda elementelor finite, simularea în timp real a elementelor fizice, iar prin reducerea încărcării calculatorului-gazdă, acesta poate fi afectat pentru alte sarcini, mai specifice.

GESTIUNEA ÎN TIMP REAL A STOCURILOR

Dotarea cu sisteme automate de stocare, regăsire, manipulare a materialelor și pieselor din magazii a simplificat considerabil activitatea depozitelor la o întreprindere din Nantes (Franța) care produce componente de fuselaj pentru avionul de pasageri Airbus. S-a cîștigat spațiu ce a putut fi afectat fabricației : o magazie automatizată de șuruburi, buloane, piulițe etc. ocupă acum 175 mp, față de suprafața de 650 mp a vechiului depozit cu rafturi obișnuite. Au crescut operativitatea satisfacerii comenzilor primite de la secțiile de asamblare și productivitatea muncii : magazinerul nu mai trebuie să se deplaseze, la comanda sa bacurile cu piese vin singure la postul lui de lucru (magazia amintită dispune de 3600 de bacuri pentru 11 000 de sortotipodimensiuni). Personalul magaziei de șuruburi a putut fi, astfel, redus cu 7 oameni.

Funcționarea sistemului este asigurată de un **automat programabil, conectat „on line" la un minicalcultor** care, ca prim nivel al sistemului informatic, realizează stocarea și mișcarea materialelor la cele 5 magazii automatizate — reducînd din încărcarea calculatorului central de gestiune (sau, la nevoie, chiar substituindu-l, putînd stoca informațiile privind intrările-ieșirile pe interval de circa o săptămînă). În faza finală a constituirii circuitelor informatice, în urma unei comenzi de la serviciul de aprovizionare înregistrată pe calculatorul central, acesta va edita un borderou care, la intrarea în magazia corespunzătoare, va fi citit pe o consolă a minicalculatorului ; acesta îi va afecta un bac, reținîndu-i în memorie poziția. Comenzile primite de la secții vor fi transmise prin intermediul calculatorului central sau înregistrate direct pe minicalculator, după care se va edita un bon de ieșire din magazie, a cărui citire va comanda ieșirea efectivă. În cazul materialelor care trebuie supuse unui control calitativ, ele nu vor putea fi scoase pentru utilizare decît după înregistrarea confirmării controlului.

Cunoașterea în orice moment a situației stocurilor (față de situația anterioară, cînd recapitularea tuturor informațiilor dura o lună și jumătate, ceea ce dădea naștere la tendința de supraaprovizionare) a permis **reducerea volumului acestora**, în expresie valorică, **cu circa 20%**.

PRODUCȚIE INTEGRATĂ CU CALCULATOR

Potrivit concepției sistemice asupra organizării și funcționării întreprinderii, producția trebuie considerată — mai degrabă decît un număr de operații fizice separate — ca un flux de informații, care permite ca pe baza creării, sortării, transmiterii, analizei și modificării tuturor datelor implicate, să se stabilească o cît mai rațională și eficientă repartizare a sarcinilor pe oameni și mașini. Introducerea și utilizarea mijloacelor informatice în mod fragmentat, pe componente ale acestui flux — de pildă în proiectare, în programarea și urmărirea producției, în comanda numerică cu calculator a mașinilor-unelte — nu rezolvă problema caracterului unitar și continuu al acestui flux, mai ales în situația în care diferitele sisteme aparțiale hard și soft, achiziționate succesiv de la diferite surse, nu sînt compatibile între ele, iar încercarea de a le integra consumă un efort considerabil (și costisitor) din partea informaticienilor din întreprindere.

Așa se explică atenția crescîndă ce se acordă, de către firme din diferite țări occidentale, formulei „producției integrate cu calculator" (P.I.C.), a cărei esență rezidă în constituirea unei baze de date comună pentru diverse utilizări — cuprinzînd toate informațiile referitoare la produs (concepție, materiale, tehnologii de prelucrare etc.) și servind deci (vezi schema) nu numai scopurilor proiectării, respectiv fabricației asistate de calculator, ci și programării roboților, manipulării automate a materialelor, gestiunii stocurilor, pregătirii producției, tehnologiei de grup.

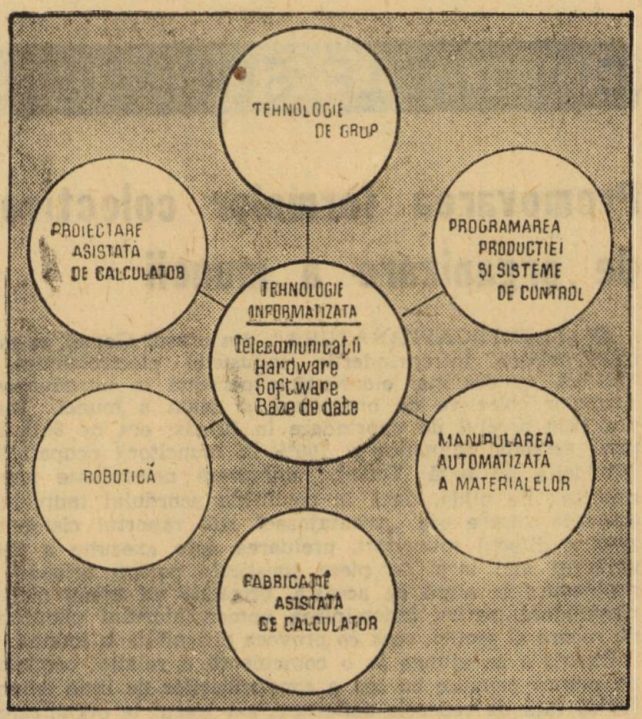

P.I.C. contribuie la optimizarea deciziilor strategice, la realizarea unor produse deopotrivă mai ieftine și de calitate mai bună, la permeabilitatea reciprocă a compartimentelor structurii organizatorice prin intermediul circulației datelor între diferitele funcțiuni, la apropierea conducerii de producție și comunicarea mai strînsă a eșaloanelor inferioare ale piramidei cu cele superioare.

BĂNCILE DE DATE — INSTRUMENT PENTRU EXPORTATORI

În diverse țări occidentale au luat ființă firme specializate în constituirea de bănci de date și furnizarea informațiilor de piață necesare întreprinderilor exportatoare. Menționăm, dintre sistemele dezvoltate în acest nou domeniu de servicii :

— furnizarea către abonați, prin poștă sau telex, de date asupra pieței lucrărilor publice, proiectelor finanțate de organisme internaționale, evoluției unor sectoare etc. ;

— editarea lunară a unui monitor comercial detaliat, cuprinzînd statistici macroeconomice și asupra a 12 000 de produse din S.U.A., Canada, Japonia și 6 țări europene, care permit cunoașterea evoluției volumului și a valorii lo-

cale a curenților comerciali (serviciul este prestat on-line, în 3 minute pentru o gamă de produse și cca 10 minute pentru un fișier istoric cu tabele comparative) :

— informații asupra oportunităților de afaceri, păstrate în banca de date timp de o lună sau, în cazul cererii de oferte, pînă la data expirării acestora ;

— în special pentru întreprinderile exportatoare mici și mijlocii, care nu dispun de suficientă experiență — date privind principalele documentații de însoțire a mărfurilor, formalitățile de îndeplinit pentru exportul în 130 de țări și reglementările referitoare la carnetele de trecere la vamă în transporturile internaționale auto.

Băncile de date au o frecvență mare de actualizare (în unele cazuri, cvasicotidiană), oferă uneori informații în prmieră (de pildă relativ la publicarea unor cereri de oferte, înainte chiar ca acestea să devină oficiale), sînt lesne și imediat accesibile.

DIN TĂRILE SOCIALISTE

Promovarea formelor colective de organizare a muncii

„ELEKTROAPPARATURA", din orașul Gomel, se numără printre întreprinderile industriei electrotehnice a U.R.S.S. cu cea mai elocventă experiență în introducerea formelor colective de organizare și plată a muncii. Încă din 1980 nivelul de cuprindere în brigăzi era de 80% la total personal muncitor și 100% la muncitorii ocupați în producția de bază. Totuși, rămăseseră nerezolvate unele aspecte : de pildă, dacă în condițiile acordului individual anumite repere era „avantajoase" sub raportul cîștigului pentru diferiți muncitori, preluarea spre execuție a unei varietăți mai largi de piese constituia pentru brigadă o problemă ; în afară de aceasta, brigăzile nu aveau nici o răspundere pentru îndeplinirea nomenclatorului planificat de repere al secției, ceea ce provoca dificultăți la montaj.

Pentru a se ajunge la o coincidență a relației celulelor de muncă primare cu cea a conducătorilor de linie tehnologică față de reperele deficitare, s-a trecut la organizarea și plata muncii brigăzilor după **producția fizică realizată, exprimată în seturi complete.** Încă înainte de aceasta, introducerea, pentru secțiile productive de bază, a unui nou indicator — producția marfă cu luarea în considerație a îndeplinirii planului sortimental (pe repere) — dăduse posibilitatea de a se aprecia cît de eficient funcționează sistemul planificării operative continue a producției ; pe baza unei astfel de planificări, secția primește spre execuție un număr de complete de repere calculat pe o zi, reprezentînd necesarul zilnic al secțiilor de montaj pentru asamblarea produselor de un anumit tip. În prezent, această planificare operativă a producției marfă pe sortimente a coborît pînă la nivelul brigăzilor, suma planurilor zilnice ale acestora dînd planul secției.

Compartimentul de muncă și retribuire a elaborat tarife complexe, reprezentînd, pentru fiecare reper, suma tarifelor tuturor operațiilor pe care brigada le execută în vederea realizării acestora. Suma tarifelor pe repere constituie tariful pentru întregul complet executat de brigadă.

După o intensă muncă de explicare, în rîndurile brigăzilor, a principiilor, obiectivelor și avantajelor, a fost implementat noul sistem, potrivit căruia **retribuția se acordă numai pentru producția finită pe complete de repere din luna respectivă**, corectată prin scăderea eventualelor restanțe din perioada scursă de la începutul anului. Reperele executate în cantități inferioare numărului de seturi nu se plătesc, ci trec în contul lunii următoare. Plata brigăzilor de la montaj de subansamble se face după numărul acestora, realizate conform prescripțiilor tehnologice, iar a brigăzilor de montaj final — după producția recepționată și pregătită pentru expediție.

În decurs de un an sistemul a fost generalizat la toate brigăzile, avînd ca rezultat creșterea lună de lună a gradului de îndeplinire a planului producției finite pe complete. Au apărut, totuși, probleme legate de cointeresarea individuală după rezultatele muncii fiecărui om, care nu putea fi rezolvată în condițiile repartizării nediferențiate a cîștigului global al brigăzii pe membrii acesteia. În lipsa unei metodologii omologate de apreciere, întreprinderea a apelat la un mijloc obiectiv și destul de simplu : **coeficientul de participare la muncă**, bazat pe îndeplinirea sarcinilor individuale normate, care se stabilesc în funcție de rezultatele nu ale celor mai buni muncitori, ci ale celor medii. Suma cuvenită unui grup de muncitori ce execută aceleași repere (operații) se repartizează direct proporțional, potrivit cotei de participare a fiecăruia dintre ei la cantitatea totală realizată. Maistrul, împreună cu șeful de brigadă, elaborează graficul „sarcinilor normate" și înmînează fiecărui muncitor un formular în care sînt specificate sarcinile proprii ale acestuia ; pe aceste formulare, normatorul — pe baza cantității efective de repere realizate — calculează pe fiecare schimb coeficientul de participare, care astfel ajunge imediat la cunoștința muncitorului ; suma coeficienților pe schimburile lucrate într-o lună dă coeficientul lunar ; în funcție de acesta și de modul în care întreaga brigadă și-a îndeplinit planul pe seturi de repere, se acordă retribuția.

Întreg acest complex de măsuri a asigurat întreprinderii îndeplinirea regulată a planului, în condițiile unei stricte ritmicități a producției.

PORNIND de la rolul pe care-l deține, în ridicarea eficienței factorilor calitativi ai producției socialiste din R.D. Germană, utilizarea rațională a resurselor de muncă și a tehnicii moderne, J. Näke remarcă (într-un articol publicat în revista „Sozialistische Arbeitswissenschaft", nr. 5, 1983) că automatizarea producției duce la modificări esențiale în diviziunea muncii în cadrul întreprinderilor și în repartizarea funcțiilor între oameni și mijloacele de muncă. Se schimbă relațiile om-tehnică nu numai în domeniul producției, ci și în cel al planificării și conducerii. În legătură cu aceasta apare ca depășită separarea între diferitele grupări tradiționale ale funcțiilor de muncă (cele de pregătire a producției, de activitate direct productivă, de deservire a producției). Rezolvarea problemei legăturilor reciproce dintre repartizarea funcțiilor și diviziunea muncii impune să se țină seama de nivelul de specializare, de oportunitatea combinării tipurilor stabilite de activități, ca și de dependența între executarea operațiilor de muncă și condițiile de producție. Pînă în prezent, elementul principal în stabilirea sarcinilor de producție pentru secțiile în care se folosesc mijloace automatizate constă în stabilirea listei de operații și a volumului de muncă pentru servirea mașinilor și utilajelor. Muncitorilor care lucrează la mașini automate li se încredințează adesea funcții de pregătire și deservire a producției. Or, automatizarea producției face ca într-o măsură însemnată, rezultatele producției să depindă nu numai de priceperea și aptitudinile muncitorilor, ci și de fiabilitatea mijloacelor de muncă. De aceea este necesar să se încredințeze o parte din funcțiile de producție muncitorilor care se ocupă de deservirea acesteia — și nu invers. Capătă o mare importanță combinarea funcțiilor, introducerea formelor colective de organizare a muncii, elaborarea unor scheme adecvate de diviziune a muncii.

Redactor coordonator : Dorin CONSTANTINESCU

financiar

Unitatea obligată la plata alocației de stat pe timpul procesului de divorț

În teoria și practica dreptului nostru este astăzi de principiu că încasarea alocației de stat pentru copii de către părintele îndreptățit (care, prin efectul dispozițiilor Decretului nr. 246/1977, este — de cele mai multe ori — tatăl), neurmată de punerea acesteia la dispoziția copiilor, permite obligarea părintelui, în temeiul principiului îmbogățirii fără justă cauză, la plata către copii (prin intermediul reprezentantului ori ocrotitorului legal — de cele mai multe ori mama) a alocației de stat încasate și neremise, după cum — tot astfel — neîncasarea alocației de stat din vina părintelui îndreptățit duce la obligarea acestuia, în temeiul art. 998, 999 C. civ., la plata de despăgubiri în cuantumul alocației neîncasate. (Plenul Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 4/1972, în C.D.-1972, p. 15). De cele mai multe ori însă, instanțele noastre judecătorești decid că părintele-pîrît nu poate fi obligat la efectuarea unor asemenea plăți decît în legătură cu alocația ce a fost ori trebuia încasată **în trecut, pînă la data introducerii acțiunii, neflind posibilă o reglementare a situației plății alocației pentru viitor,** ci urmînd ca aceasta să fie încasată în continuare de același părinte, cu obligația de a o pune la dispoziția copilului — iar dacă nu o face, să fie sancționat prin intermediul acțiunilor menționate. (În acest sens, de exemplu, Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1819/1975, în C.D.-1975, p. 166).

Constatăm că această din urmă practică a fost în general menținută de către instanțe chiar și după ce ea a fost criticată cu argumente ce ni se par pe deplin întemeiate. Astfel, s-a arătat că „atît remunerația, cît și alocația de stat pentru copii sînt plăți succesive și de viitor, pe care unitatea este obligată să le facă celor încadrați în muncă și îndreptățiți a le primi de la ea, iar la termenul stabilit pentru aceste plăți se naște atît dreptul beneficiarului de a încasa alocația pentru copil, cît și obligația sa de a plăti suma respectivă părintelui care întreține pe copil". (M. Nucă, **Notă** la Trib. municipiului București, s. III civ., dec. nr. 2977/1973, în „Revista română de drept" nr. 6/1974, p. 42—43). Și, mai departe, prin aplicarea art. 110 alin. 2 C. pr. civ. („Se poate de asemenea cere, înainte de termen, executarea la termen a unei obligații alimentare sau altei prestațiuni periodice") s-a ajuns la concluzia — repetăm, întemeiată după părerea noastră — că **este admisibilă acțiunea prin care părintele în a cărui îngrijire se află copilul minor solicită, în numele acestuia, pronunțarea unei hotăriri judecătorești de obligare a celuilalt părinte la plata și a alocației de stat ce o va încasa în viitor,** astfel încît părintele-reclamant „se găsește deja pregătit, pentru data împlinirii termenului (cînd suma de bani cu titlu de alocație devine scadentă), cu o hotărîre pe care o va putea pune imediat în executare, dacă celălalt părinte nu-și îndeplinește de bunăvoie obligațiile ce-i revin". (**Ibidem.** În același sens, a se vedea și C. Crișu, **Ordonanța președințială,** Editura Academiei, București, 1976, p. 126). Așadar, **în temeiul unor acțiuni de drept comun** este posibilă obligarea părintelui beneficiar al alocației la plata sumelor ce le va încasa sau ar trebui să le încaseze în viitor, **tot el,** cu acest titlu.

Pornind de la această premisă, dorim să analizăm care sînt posibilitățile instanței, referitor la alocația de stat, **în cazul în care este sesizată cu o cerere de ordonanță președințială întemeiată pe dispozițiile art. 613[2] C. pr. civ.,** potrivit cu care: „Instanța poate lua, pe tot timpul procesului (de divorț — paranteza noastră, L.M.), prin ordonanță președințială, măsuri vremelnice cu privire la încredințarea copiilor minori, la obligația de întreținere, la alocația pentru copii și la folosirea locuinței".

Din moment ce, așa cum arătam, **prin intermediul acțiunii de drept comun** părintele-reclamant are posibilitatea **(pe timpul procesului de divorț sau în lipsa acestuia)** să obțină obligarea celuilalt părinte la plata alocației de stat pe care **acesta din urmă** a încasat-o deja sau o va încasa în viitor de la, după caz, una dintre organizațiile enumerate în art. 14 alin. 3 din Decretul nr. 246/1977, rezultă că „măsurile vremelnice" referitoare la alocația de stat avute în vedere de art. 613[2] C. pr. civ. trebuie să însemneze **altceva, că** — deci — rostul textului (ce nu poate fi superfluu) este acela de a asigura căi suplimentare (neidentice, diferite), în situația **specială** a desfășurării unui proces de divorț, pentru încasarea alocației de stat. De aceea, credem că **aceste „măsuri vremelnice" vor da posibilitatea soțului în a cărui îngrijire au rămas copiii să procedeze, în privința alocației de stat ,astfel cum va proceda după desfacerea căsătoriei.** Cu alte cuvinte, prin ordonanța președințială menționată se anticipează încă din timpul procesului de divorț situația la care se va ajunge după pronunțarea divorțului. Potrivit art. 6 alin. 3 și 4 din Decretul nr. 246/1977, „În cazul părinților divorțați, precum și în cazul copiilor din afara căsătoriei, care au fost recunoscuți ori a căror filiație s-a stabilit prin hotărîre judecătorească, alocația se acordă părintelui care are copilul în îngrijire.

Dacă părintele care are copilul în îngrijire nu se încadrează în categoriile de persoane care beneficiază de alocație, aceasta se acordă celuilalt părinte, dacă întrunește condițiile cerute de lege. În acest caz, alocația se plătește de către unitate părintelui în a cărui îngrijire se află copilul". Aceasta înseamnă că, în lumina soluției pe care o preconizăm, instanța sesizată, admițînd cererea de ordonanță președințială (desigur, numai dacă sînt întrunite condițiile în acest sens, potrivit art. 581—582 C. pr. civ.), va lua „măsura vremelnică" de a dispune ca, pe timpul soluționării procesului de divorț, alocația să fie încasată, la cerere, de către părintele-reclamant (care, prin efectul dispozițiilor Decretului nr. 246/1977, nu poate fi decît **mama)** de la unitatea la care este încadrat în muncă (sau de la organizațiile asimilate), în condițiile Decretului nr. 246/1977. (În acest sens s-a pronunțat jud. sec. 3 București prin sent. civ. nr. 460/1979 — nepublicată). „Vremelnic", soțului reclamant (mamei) i se dă dreptul de a adresa cerere pentru încasarea de către el a alocației, iar organizația sesi-

zată i-o va acorda doar dacă s-ar fi procedat astfel și după divorț, împrejurare asupra căreia organizația își păstrează dreptul de a decide potrivit legii. Ne aflăm, deci, în ipoteza anticipării aplicării dispozițiilor alin. 3 al art. 6 din Decretul nr. 246/1977.

Pe de altă parte, dacă părintele-reclamant nu se încadrează în categoriile de persoane care beneficiază de alocație, instanța va dispune ca, „vremelnic" alocația de stat să fie încasată direct de către reclamant de la unitatea la care celălalt părinte (pîrîtul) este încadrat în muncă (sau de la organizațiile asimilate). Aceasta este ipoteza anticipării aplicării dispozițiilor alin. 4 al art. 6 din Decretul nr. 246/1977.

În mod concret, instanța va formula în dispozitivul ordonanței președințiale dispoziția ca pe timpul procesului de divorț alocația să fie încasată, la cerere, de către reclamant de la unitatea la care acesta este încadrat în muncă sau de la organizațiile asimilate, iar dacă nu există această posibilitate, încasarea să se facă direct de la unitatea la care pîrîtul este încadrat în muncă sau de la organizațiile asimilate. Este de la sine înțeles că, în anumite situații, în vederea evitării unei duble încasări, este necesar ca între cele două unități să se poarte o corespondență, spre a se sista plata de către o unitate în momentul în care se începe plata de către cealaltă. Luînd în considerare împrejurarea că procesul de divorț deseori are o desfășurare îndelungată, toate aceste eforturi procedurale nu ni se par a reprezenta complicații inutile.

Credem că numai soluția pe care am expus-o este în măsură să recunoască și să asigure dispozițiilor art. 613 [2] C. pr. civ. o funcție proprie în materia alocației de stat, funcție proprie ce este vădit că există în restul cuprinsului acestui text. Într-adevăr, subliniem că „măsurile vremelnice" ce se pot dispune printr-o astfel de ordonanță președințială în privința celorlalte materii enumerate în art. 613 [2] C. pr. civ. (încredințarea copiilor minori, obligația de întreținere și folosirea locuinței) au toate conținutul măsurilor definitive ce vor fi luate după divorț. Nu vedem de ce referitor la alocație să se decidă altfel, ajungîndu-se la scindarea dispozițiilor concepute unitar ale unuia și aceluiași text legal.

LUCIAN MIHAI
Asistent universitar — Facultatea de Drept din București

Transport

Livrări din porturi românești a resturilor de partizi la export către beneficiarii interni

1. Este cunoscut că potrivit Nomenclatorului aprobat prin H.C.M. 1 270/1975 pentru produsele pentru care se elaborează balanțe anexa 1 — îngrășămintele chimice sînt produse repartizate de M.I.Ch. — DGAD, în nomenclator figurînd denumirea de îngrășăminte chimice 100 S.A. din care : 1. îngrășăminte cu azot ; 2. îngrășăminte cu fosfor ; 3. îngrășăminte cu potasiu.

Coordonatorul de balanță MICh—DSAD a făcut precizarea prin adresa 64084 din 18 I 1984 că repartițiile de îngrășăminte se emit pe sortimente nominalizate, iar în executarea contractelor economice este posibilă compensarea sortimentelor în cadrul aceleiași grupe cu acordul părților (furnizor-beneficiar) fără să fie necesară probarea organelor ierarhic superioare a părților. Fundamentarea acestei precizări o regăsim în planul de stat în care figurează grupele de sortimente îngrășăminte cu azot, fosfor, potasiu, precum și unele sortimente în cadrul grupelor.

M.A.I.A. prin adresa 8 705/21 II 1984 a confirmat că întradevăr repartițiile de îngrășăminte chimice pentru agricultură se emit de MICh—DGAD nominal pe fiecare sortiment de îngrășămînt respectiv azotat de amoniu, uree, nitrocalcar, superfosfat simplu, superfosfat concentrat și complexe pe tipuri (22—11—11, 16—16—16, 22—22—0, 27—13, 5—0 etc.). Pe baza acestora combinatele furnizoare încheie contracte cu bazele de aprovizionare ale agriculturii în sistem de tranzit organizat și au obligația să efectueze livrările potrivit repartițiilor și contractelor astfel încheiate.

Acest minister (M.A.I.A.) a precizat că nu este posibilă o repartizare globală per total azot, fosfor și potasiu, întrucît potrivit reglementărilor în vigoare, anterior emiterii repartițiilor, coordonatorul de balanță, respectiv MICh—DGAD are obligația să supună optimizării transportului fiecare sortiment de îngrășămînt și numai după aceea le transmite către M.A.I.A. și furnizori.

Cu privire la compensarea sortimentelor, respectivul minister a făcut cunoscut Arbitrajului de Stat interjudețean Constanța că nu s-a convenit între conducerile celor două ministere o astfel de înțelegere, dar că în realitate beneficiarii din agricultură admit compensări numai în echivalent de substanță activă și numai pentru produsele cu același conținut de substanță — spre exemplu între azotat de amoniu, uree și nitrocalcar sau între superfosfat simplu și concentrat.

Practica arbitrală, ne referim la deciziile P.A.S. 2 693 din 29 IX 1983, 3 175/21 XI 1983 ș.a. (nepublicate) a statuat că plecîndu-se de la principiul că îngrășămintele chimice se repartizează pe grupe de sortimente și nu pe sortimente nominalizate, în executarea contractelor economice este posibilă compensarea sortimentelor din cadrul acelorași grupe de sortimente.

Subscriind la soluțiile P.A.S. menționate, referindu-se și la cele două adrese ale coordonatorului de balanță și ale agriculturii beneficiare, considerăm necesar să facem unele precizări și sublinieri în legătură cu natura repartițiilor, cu relația acestora cu contractele economice și mai ales cu respectarea sortimentelor în executarea contractelor economice .Practica arbitrală a stabilit principiul, de altfel esențial în materie de repartiții, că în ipotezele în care se emit repartiții pe grupe de produse este admisibilă în cadrul executării contractelor compensarea sortimentelor în limitele grupelor de sortimente.

Per a contrario, în ipotezele în care repartițiile se emit pe sortimente nominalizate, nu-i posibilă compensarea sortimentelor, fără o prealabilă modificare a repartiției, orice înțelegere a părților în alt sens, fiind nulă de drept.

În problema pe care o examinăm, a îngrășămintelor chimice, ne găsim într-o situație de excepție în care repartițiile se emit atît pe grupe de produse dar și nominalizate pe sortimente în cadrul grupelor.

Problema este justificată din punct de vedere economic, administrarea îngrășămintelor respectiv înglobarea în sol, făcîndu-se, în raport de diferite criterii științifice raportate la sol, condiții climaterice, produse, umiditate etc., astfel că elementul echivalent substanță activă este esențial în finalitatea urmărită de beneficiara — agricultură, în afară de obligația la care ne-am referit mai sus cu privire la optimizarea transporturilor pe fiecare sortiment de îngrășămînt.

În acest context, pe de o parte obligația de la legea emiterii repartițiilor pe sortimente nominalizate, cu interdicție tot legală de modificare a sortimentelor în cursul executării contractului, iar pe de altă parte, admiterea compensării în fapt a sortimentelor în cadrul executării contrac-

tului, constituie noutatea în rezolvarea litigiilor ivite între părți ca urmare a nerespectării sortimentelor.

Însușindu-ne practica arbitrală la care ne-am referit, subliniem totuși faptul că în executarea contractelor, compensarea sortimentelor, nu-i posibilă decît în echivalent de substanță activă și numai între sortimentele cu același conținut de substanță.

2. O altă problemă care a generat litigii arbitrale și care au fost rezolvate în strînsă legătură cu precizările de mai sus, privind repartițiile, a fost aceea dacă livrările de îngrășăminte chimice din portul Constanța și din celelalte porturi românești, se execută în cadrul contractelor existente încheiate de părți pentru livrările interne sau este nevoie de emiterea altor repartiții.

Atît ministerul coordonator cît și M.A.I.A. prin adresele la care ne-am referit mai sus au precizat că asemenea livrări din porturi se execută în cadrul repartițiilor și contractelor existente.

Problema nu prezintă dificultăți în cazurile în care cantitățile livrate din porturi se încadrează în limitele repartițiilor și contractelor.

Au apărut însă neînțelegeri între părți în situațiile în care fie că s-au depășit cantitățile din repartiții și contracte, fie s-au ridicat — respectiv livrat — din porturi alte sortimente decît acelea prevăzute în repartiții și contracte.

Procedura indicată de M.A.I.A. (ca titular de repartiții) presupune că în asemenea situații, combinatele deținătoare de stocuri în magaziile portuare, au obligația să le comunice către M.A.I.A.—D.G.A.T.M. pentru a se indica de aceasta beneficiarii în funcție de necesități și de distanțele cele mai apropiate față de porturi pentru a se evita transporturi neeconomice.

Reținem din punctul de vedere exprimat de M.A.I.A. că furnizorii nu pot dispune unilateral efectuarea livrărilor respective deci că în fapt, dealtfel corespunzător principiilor în materie de repartiții, furnizorii nu pot dispune unilateral livrările din porturi decît prin filiera organului care valorifică repartițiile.

În fapt, datorită marilor necesități de îngrășăminte chimice, intervin livrări din porturi pe simpla dispoziție a furnizorilor sau pur și simplu pe baza comenzilor unor unități agricole beneficiare interesate adresate direct prestatorilor de servicii portuari.

În asemenea situații au apărut dificultăți cu privire la natura acestor livrări, dacă sînt sau nu contractuale cu implicațiile pe planul executării contractelor (ne referim la întîrzieri în livrări, la refuzuri de plată, la penalități etc.).

Am dori să precizăm față de caracterul de produs dirijat al îngrășămintelor chimice, de necesitățile concrete și științifice ale administrării acestora că părțile nu pot să compenseze diferitele sortimente numai prin dispoziții ale furnizorului sau ridicări de produse din partea beneficiarilor, toate livrările din porturi a îngrășămintelor din rest partizi export, neputîndu-se face anarhic ci numai la indicația M.A.I.A.—D.G.A.T.M. în acoperirea cantităților din repartiții care nu s-au putut realiza din livrările interne ci din cantitățile rămase de la export. Datele problemei sînt desigur aceleași pentru cazurile indicării de către M.A.I.A. a unor cantități superioare celor din repartiții și contracte pentru respectivii beneficiari, ipoteze în care contractele urmează a se modifica corespunzător de către părți sau de drept prin efectul dispoziției M.A.I.A. În acest sens trebuie interpretat principiul compensării sortimentelor de îngrășăminte chimice în cadrul executării contractelor economice.

3. Situații de excepție, care influențează modul de decontare a facturilor emise de furnizori pentru încasarea prețului îngrășămintelor chimice, atît pentru livrările directe din combinate, cît mai ales pentru livrările din porturi în contul combinatelor, a produs-o Ordinul comun M.A.I.A.—M.I.Ch.—B.A.I.A. nr. 66/984/594/1978 care condiționează plata, respectiv admiterea la decontare de către băncile finanțatoare a facturilor, de existența pe acestea a vizei dispecerului M.A.I.A. existent pe lîngă fiecare combinat de îngrășăminte chimice.

În aplicare aacestui ordin, chiar dacă există repartiție, chiar dacă există contract, deci livrările s-au făcut conform contractelor economice, decontarea facturilor nu se face decît în prezența vizei dispecerului M.A.I.A. Înțelegem să ne referim numai în treacăt la semnificația acestei dispoziții comune, care confirmă punctele noastre de vedere mai sus exprimate și anume că volumul existent de îngrășăminte chimice pe Republică, trebuie să ajungă și să fie folosit conform dispozițiilor optime și nu la înțelegerea uneori subiectivă a părților.

Față de dispoziția obligatorie a ordinului comun menționat și pentru livrările din porturi a cantităților de îngrășăminte chimice rest partizi export, trebuie să se îndeplinească formalitatea confirmării facturilor de către dispecerul M.A.I.A. de pe lîngă combinatul furnizor.

În fapt, s-au născut un mare număr de litigii arbitrale datorită faptului că pentru asemenea livrări combinatele de îngrășăminte chimice nu au obținut viza dispecerului M.A.I.A. iar băncile finanțatoare au refuzat decontarea facturilor, de aici litigii arbitrale, întîrzieri foarte mari în decontarea produselor cu implicații asupra bilanțului financiar al combinatelor.

În sfîrșit, s-a născut problema mult discutată a localizării cheltuielilor de transport neeconomicoase, a suportării ambalajelor pentru export, a cheltuielilor de aprovizionare, a cheltuielilor de transport din port la beneficiar, a tapetării vagoanelor, a cheltuielilor de manipulare în porturi și a depozitării mărfurilor în magaziile portuare.

Avînd în vedere principiul că prin contractul economic care are ca obiect livrarea către beneficiarii interni a îngrășămintelor chimice, că îngrășămintele livrate din porturi reprezintă rest partizi export pentru care s-au efectuat de către furnizori cheltuieli suplimentare, la care ne-am referit, s-a pus problema în cadrul litigiilor arbitrale, cine urmează să suporte aceste cheltuieli.

Cauzele resturilor de partizi export în porturi pot fi diferite, spre exemplu : culpa cărăușului care nu a asigurat etanșeitatea vagoanelor și pe parcursul intern s-au pătat ambalajele și produsul a fost refuzat la export : culpa prestatorului de servicii portuare care a manipulat necorespunzător marfa și au intervenit degradări ; eventuala depozitare necorespunzătoare, sau chiar aspecte de conjunctură, toate împrejurări pentru care nu poate răspunde beneficiara internă — unitatea agricolă.

Cu toate acestea, repetăm — datorită cerințelor imperioase ale unităților agricole, acestea au acceptat modificarea contractelor economice, au acceptat compensarea sortimentelor și mai mult, au acceptat suportarea tuturor cheltuielilor mai sus-amintite.

În aceste condiții Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară cu actul III/4360/2 XI 1982 a dispus sucursalelor județene că aceste cheltuieli să nu fie decontate din facturile furnizorilor, acestea fiind în sarcina furnizorilor.

Împărtășim punctul de vedere din dispoziția B.A.I.A. subliniind că întrucît prin contractele economice beneficiarele unități agricole contractează îngrășămintele chimice din producția internă la anumite limite valorice corelate cu prețurile de cost ale produselor furnizorilor și nevoilor agriculturii, apoi că toate elementele legate de produsele destinate exportului privesc alte cauze și factori nedatorați beneficiarilor din agricultură, că în general au intervenit elemente de culpă sau chiar de conjunctură, care atrag răspunderea părților culpabile sau a exportatorilor astfel că nici într-un caz aceste cheltuieli suplimentare nu trebuiesc localizate în sarcina unităților agricole beneficiare ci acelora care le-au produs.

În acest sens, printr-o delimitare precisă a naturii cheltuielilor, în cadrul litigiilor arbitrale se localizează răspunderea părților, cu respectarea principiilor la care ne-am referit, astfel prin soluțiile sale. Arbitrajul de Stat în lămurirea și aplicarea corectă a principiilor economice își aduce contribuția la bunul mers al economiei naționale.

Iulian LASCU

Raporturi de muncă

Munca la domiciliu pe baza unei convenții civile

Unitățile de industrie mică ale consiliilor populare, cooperației meșteșugărești, cooperației de consum și cooperativelor agricole de producție pot folosi în activitatea de producție și munca la domiciliu, pe baza unor analize și calcule economice din care să rezulte că această formă de organizare a producției asigură o eficiență corespunzătoare.

Legea dispune că lista produselor, lucrărilor și serviciilor ce pot fi executate la domiciliu se stabilește de către organele centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, pentru unitățile economice subordonate.

Astfel prin Norme tehnice cu caracter metodologic privind organizarea muncii la domiciliu în organizațiile cooperației meșteșugărești (aprobate prin Decizia nr. 332/1981 a B.C.E. al UCECOM) a fost stabilită lista produselor, lucrărilor și serviciilor care pot fi executate la domiciliu. De asemenea, conducerile unităților pot stabili și alte produse, lucrări și servicii, pentru a se executa la domiciliu dacă sînt asigurate aprovizionarea cu materii prime și materiale necesare și acoperirea integrală cu comenzi și contracte, fiind interzis a se efectua producție la domiciliu fără existența certă a beneficiarilor acestei producții.

Articolul 37 din Legea nr. 2/1980 prevede două modalități de prestare a muncii la domiciliu :

a) pe baza unei convenții civile pentru excutarea de produse și lucrări ;

b) pe baza unui contract de muncă privind prestarea muncii la domiciliu.

● **Condiții generale de valabilitate ale convenției civile.** Potrivit art. 969 Cod civil „Convențiile legal făcute au putere de lege între părțile contractante". Se consacră astfel principiul libertății încheierii actelor juridice, fundamentat pe recunoașterea de către lege, a puterii generatoare de efecte juridice pentru voința subiectelor de drept. În același timp legea stabilește și o serie de limite în care se poate manifesta voința părților cu ocazia încheierii actelor juridice. Este vorba, în principal de dispozițiile art. 5 Cod civil care prevede : „Nu se poate deroga prin convenții sau dispoziții particulare la legile care interesează ordinea publică și bunele moravuri". Așadar, părțile interesate pot încheia între ele orice convenție și pot determina în mod liber conținutul raporturilor juridice pe care le creează, modifică, transmit sau sting, dar nu pot, prin convenția lor, să deroge ori să aducă atingeri sau încălcări de orice fel, nici dispozițiilor legale imperative, nici ordinii social-politice și economice a țării și nici regulilor de convietuire socială, pe care sînt ținute să le respecte deopotrivă. Altfel spus legea stabilește și o serie de limite în care se poate manifesta voința părților cu ocazia încheierii unei convenții și care, potrivit art. 969 și art. 5 din Codul civil sînt următoarele :

a. — normele juridice imperative ;
b. — regulile de convietuire socială ;
c. — ordinea politică, economică și socială.

Normele imperative sînt acele norme care fie obligă la săvîrșirea unor acțiuni (norme onerative), fie interzic săvîrșirea anumitor acțiuni (norme prohibite), părțile sau partea din actul juridic, neputînd deroga de la ele. Încheierea unor convenții, cu nesocotirea dispozițiilor imperative ale legii are drept consecință nulitatea acestora, ele neproducînd nici un efect.

În acest sens, printr-o decizie de speță Tribunalul Suprem a statuat că în cazul unor lucrări efectuate pentru unități din sectorul socialist, plata lor nu poate depăși tariful legal. Convenția părților în sens contrar este ineficientă. (Trib. Sup., dec. civ. nr. 1040/1957).

Plenul Tribunalului Suprem, prin Decizia de îndrumare nr. VII A din 24 septembrie 1959 a subliniat că „pentru validitatea contractelor care se încheie între unitățile socialiste și particulari privind angajarea unor lucrări, prestări de servicii etc., este obligatoriu a se respecta dispozitiile normative prin care se stabilesc cazurile și condițiile în care se pot încheia astfel de contracte. Respectarea acestor dispoziții normative asigură disciplina financiară bunului mers al unităților socialiste, iar pe de altă parte și dezvoltarea proprietății socialiste". Așa fiind, „încheierea sub orice formă a unor convenții cu privire la angajarea unor lucrări, prestări de servicii, etc. în sectorul particular, cu încălcarea sau, eludarea în orice mod a dispozițiilor normative prin care se stabilesc cazurile și condițiile în care se pot angaja aceste lucrări are drept consecință nulitatea convenței, astfel încît unitatea socialistă nu poate fi obligată la plata vreunei sume de bani pe baza unei convenții nule. Pe de altă parte, în o asemenea situație, nu se poate pronunța obligarea la plată a unității socialiste, nici prin invocarea principiului îmbogățirii fără just temei, deoarece particularul care a contractat cu unitatea socialistă împotriva unor dispoziții normative imperative, nu poate, eludînd legea, să obțină pe această cale ocolită cîștig de cauză în fața instanțelor judecătorești, chemate să vegheze la respectarea legilor. (A se vedea C.D., 1959, p. 19 și urm.).

Dacă însă, precizează într-o decizie de speță Suprema instanță, prin actul normativ se permite angajarea lucrării în sectorul particular în anumite condiții, iar particularul a căutat să se asigure că ele sînt îndeplinite, cerînd dovezi, în acest sens de la unitate, dar a fost indus în eroare prin acte prezentate cu privire la satisfacerea cerințelor legale, unitatea urmează să răspundă (H.C.M. nr. 352/1957, modificată prin H.C.M. nr. 1479/1958), (A se vedea, Trib. Sup., sec. civ. dec. nr. 132/1973).

Prin această soluție instanța Supremă nu a nesocotit principiul potrivit căruia libertatea de voință a părților contractante este îngrădită de dispozițiile imperative ale legii, dar le-a aplicat în corelație cu un alt principiu fundamental al dreptului nostru socialist — acela al ocrotirii bunei credințe.

Regulile de convietuire socială sînt și ele o limită a libertății actelor juridice, în sensul că părțile nu pot încheia un act sau nu pot prevede în act o clauză care să încalce morala socialistă, regulile de convietuire socială proprii societății noastre.

Regulile de convieţuire socială se impun părţilor contractante chiar dacă ele nu sînt legiferate în mod expres. Părţile sînt libere să încheie între ele orice convenţii şi să stabilească în mod liber, de comun acord, conţinutul acestora, dar fără ca prin aceasta să încalce morala socialistă, regulile de convieţuire socială.

● **Încheierea convenţiei.** Convenţia civilă pentru executarea de produse şi lucrări prin muncă la domiciliu se încheie în cazul cînd perioada în care urmează să fie realizate produsele şi lucrările contractate este de pînă la trei luni sau cînd nu se asigură un volum de producţie care să justifice încheierea unui contract de muncă.

Convenţiile civile pentru executarea de produse şi lucrări fiind supuse reglementării legislaţiei civile vor putea fi încheiate numai cu persoane care au împlinit vîrsta de 16 ani. Persoanele care urmează a presta munca la domiciliu trebuie să aibă pregătirea corespunzătoare activităţii pe care o desfăşoară şi să dispună de condiţiile şi mijloacele necesare executării produselor şi lucrărilor solicitate de unitate.

Normele tehnice UCECOM prevăd că unitatea poate încheia convenţii civile pentru executarea de produse şi lucrări prin muncă la domiciliu numai cu persoane care au domiciliul stabil sau locuiesc efectiv în raza ei de activitate (localitate, judeţ, după caz). În mod excepţional, în baza pct. 8 din Normele tehnice UCECOM, uniunea poate aproba cooperativelor asociate încheierea de convenţii civile cu persoane care domiciliază în afara razei lor de activitate, sau în cadrul judeţului respectiv. Pentru produsele de artă populară, în cazul cînd bazinul folcloric se întinde pe teritoriul mai multor judeţe limitrofe, cooperativele meşteşugăreşti pot încheia convenţii cu persoane domiciliate în judeţele limitrofe. Convenţiile se vor încheia după aprobarea prealabilă a uniunii din care face parte cooperativa, dată pe baza acordului uniunii în a cărei rază de activitate domiciliază persoanele în cauză.

Potrivit art. 37 alin. 2 din Legea nr. 2/1980 convenţia nu va putea fi încheiată cu persoanele încadrate în muncă. Normele tehnice UCECOM prevăd că nu pot fi încheiate convenţii cu foştii membri ai cooperativelor meşteşugăreşti, excluşi din cooperative, precum şi cu persoanele care au suferit condamnări pentru infracţiuni care le fac incompatibile funcţiei de gestionar.

Convenţiile civile vor cuprinde drepturile şi obligaţiile reciproce ale părţilor, condiţiile în care se face aprovizionarea cu materii prime şi materiale, recepţia şi livrarea produselor şi lucrărilor executate, precum şi tarifele pentru munca prestată. În afara acestor condiţii cu caracter general, în convenţie vor fi incluse şi clauzele speciale, referitoare la produsele sau lucrările ce urmează a se executa, la locul unde se va presta munca, la admiterea sau interdicţia muncii în colectiv etc.

Convenţiile se semnează de conducătorul unităţii (director, preşedinte etc.) sau de împuternicitul său legal şi vor fi vizate de jurisconsultul unităţii sau în lipsă de jurisconsultul organului ierarhic superior. Convenţiile se încheie prin compartimentul producţiei sau personal, după caz, se ţin în evidenţă şi se urmăresc de respectivul compartiment.

Vasile ILIE

Jurisdicţii

Implicaţii ale principiului relativităţii efectelor actului juridic

Principiul relativităţii efectelor actului juridic, consacrat prin prevederile art. 973 din Codul civil, îşi găseşte aplicaţia şi în materia contractelor economice.

Patrivit acestui principiu, actele juridice de natură contractuală produc efecte numai între părţile care le-au încheiat. Cu alte cuvinte, contractul perfectat între două părţi determinate nu poate crea obligaţii în sarcina unui terţ, străin de raportul contractual respectiv.

Este firesc să fie aşa întrucît, contractul fiind rezultatul consimţămîntului mutual al părţilor care îl încheie, un al treilea care nu şi-a dat consimţămîntul în legătură cu stabilirea raportului contractual respectiv nu poate să exercite drepturile care rezultă din contract or nici să fie obligat să execute îndatoririle contractuale.

Contractele economice sînt şi ele rodul acordului de voinţă al unităţilor socialiste care le încheie, cu precizarea prevăzută de art. 4 din Legea nr. 71/1969 în sensul că aceste contracte se încheie pe baza sarcinilor stabilite în planul cincinal.

Deşi impactul sarcinii de plan asupra încheierii şi perfectării contractelor economice este covîrşitor, el nu schimbă datele problemei în ceea ce priveşte unităţile socialiste titulare ale drepturilor şi obligaţiilor care rezultă din fiecare contract economic.

Astfel, art. 22 din legea menţionată cuprinde prevederea potrivit căreia contractele economice se încheie prin acordul părţilor şi trebuie să cuprindă, printre altele, identificarea părţilor contractante. Din dispoziţiile legale citate, ca şi din întreaga economie a actului normativ la care se referă, rezultă că aceste contracte produc efecte numai între părţile care le încheie.

Cele relevate mai sus corespund şi relaţiei specifice care există între sarcina de plan şi contract. Pentru produsele de balanţă se emit repartiţii iar acestea cuprind nominalizarea unităţilor care urmează să execute sarcina de plan şi anume furnizorul şi beneficiarul. Ca urmare, contractul se încheie în baza unui asemenea act de planificare numai între furnizorul şi beneficiarul nominalizaţi în repartiţie, iar efectele contractului se produc, în mod corespunzător, doar între aceste unităţi.

Situaţia este similară în ipoteza produselor care nu se planifică prin repartiţii. În cazul acestora, sarcina de plan este stabilită chiar de către părţile contractante, efectele contractului producîndu-se exclusiv între acestea.

Rezultă, deci, că — din punctul de vedere al efectelor pe care le produc contractele economice — trebuie să distingem între părţile unui contract şi toate celelalte unităţi socialiste care sînt terţi faţă de contractul respectiv. Problema necesită însă unele precizări şi nuanţări în ceea ce priveşte situaţiile juridice create ca urmare reorganizării unităţilor socialiste.

În conformitate cu art. 41 din Decretul nr. 31/1954, persoanele juridice pot fi reorganizate prin comasare şi divi-

zare. Comasarea se realizează prin fuziune și prin absorbție iar divizarea poate fi totală sau parțială.

Prin fuziune, două sau mai multe unități socialiste își încetează existența, apărînd unitatea socialistă înființată prin efectul fuziunii care dobîndește patrimoniul unităților antecesoare. În cazul absorbției, patrimoniul unității socialiste absorbite este transmis unei alte unități socialiste. În cadrul divizării totale, unitatea supusă divizării își încetează ființa, patrimoniul său transmițîndu-se în proporțiile și condițiile stabilite de organul care a dispus divizarea totală asupra unităților existente sau nou înființate. În ipoteza divizării parțiale, are loc doar desprinderea unei părți din patrimoniul unității divizate și transmiterea ei asupra unor unități socialiste nou înființate sau existente.

Esențial este — pentru problemele pe care le analizăm — că, în toate cazurile de reorganizare amintite, are loc o succesiune universală sau cu titlu universal în sensul că de la unitățile supuse reorganizării se face transmiterea universală sau cu titlu universal a patrimoniului. De asemenea, în cazul divizării totale sau parțiale se impune repartizarea contractelor economice existente în conformitate cu principiul ca această repartizare să se facă astfel încît executarea fiecărui contract să revină unei singure unități dobînditoare. Decretul menționat precizează că repartizarea unui contract la mai multe unități provenite din reorganizare se poate face numai dacă împărțirea executării lui este cu putință.

Evident că transmiterea în acest mod a contractelor economice în curs de executare este corolarul firesc a transmisiunii cu titlu universal a patrimoniului unității socialiste supuse reorganizării.

Ca efect al transmiterii contractelor economice în urma divizării unităților socialiste, unitățile dobînditoare devin părți în contractele economice pe care nu le-au încheiat ele, ci unitățile socialiste antecesoare. Cu alte cuvinte, unitățile socialiste dobînditoare vor deveni titulare ale drepturilor și obligațiilor proprii acestor contracte fără să fi consimțit la încheierea lor. Principiul relativității efectelor actelor juridice este înfrînt doar aparent, pentru că dobîndirea drepturilor și obligațiilor contractuale este consecința transmisiunii cu titlu universal care a avut loc. Deși nu au participat la încheierea contractelor respective, unitățile dobînditoare — ca urmare reorganizare — pierd calitatea de terț față de acele contracte.

Că este așa, rezultă din faptul că drepturile și obligațiile contractuale se transmit astfel cum au fost ele stabilite inițial și în baza de executare în care se află în momentul în care reorganizarea a produs efecte în privința contractelor economice. Prin urmare, unitățile dobînditoare nu pot obiecta în privința condițiilor în care și-au asumat antecesoarele lor obligațiile contractuale transmise pentru a obține, pe acest considerent, exonerarea de răspundere pentru neîndeplinirea acelor obligații. Considerăm, totodată, că nu este admisibil un eventual regres al unității socialiste dobînditoare pentru pagubele încercate ca urmare imposibilității în care s-a aflat cu privire la executarea obligațiilor contractuale ce i s-au transmis în cadrul reorganizării. Nu ar exista temei pentru un asemenea regres care ar nesocoti ceea ce caracterizează în mod fundamental transmisiunea cu titlu universal în cadrul căreia s-au preluat drepturile și obligațiile contractuale. Într-adevăr, în cadrul unei asemenea transmisiuni, elementele active și cele pasive se preiau astfel cum existau ele în patrimoniul unității de la care s-a făcut transmiterea. Nu s-ar putea, de pildă, formula apărări, respectiv emite pretenții întemeiate pe împrejurarea că unitatea de la care s-a făcut transmisiunea nu a luat din timp măsurile necesare pentru executarea în bune condiții și la termen a obligațiilor asumate prin contractul care, în urma divizării, s-a transmis unității socialiste dobînditoare.

Dacă în privința acestor cazuri — determinate de reorganizarea unor unități socialiste — s-ar putea susține că unitățile către care s-au transmis contractele economice în curs de executare se află, dintr-un anume unghi de vedere, într-o situație diferită de aceea a părților contractante, datele problemei se schimbă atunci cînd este vorba despre contractele de cooperare.

Astfel, art. 20 din Legea nr. 71/1969 prevede următoarele: „Conținutul contractelor de cooperare trebuie să fie în concordanță cu clauzele principale din contractul încheiat între furnizorul general și beneficiar și să corespundă prevederilor din programele de cooperare aprobate".

Faptul că legea determină modul de configurare a cuprinsului acestor contracte nu înseamnă că — ipso facto — clauzele din contractul încheiat între furnizorul general și beneficiar sînt operante și deci, obligatorii pentru unitățile specializate. Concordanța dintre cele două contracte în sensul prevăzut de lege se realizează cu ocazia încheierii contractelor de cooperare, sau — la nevoie — prin modificarea acestora în sensul punerii de acord a cuprinsului lor cu clauzele corespunzătoare ale contractului încheiat de furnizorul general cu beneficiarul. Cu alte cuvinte, efectul de determinare propriu acestui din urmă contract nu acționează direct în privința unităților specializate, ci prin intermediul contractelor de cooperare pe care furnizorul general le încheie cu unitățile specializate.

Art. 75 din aceeași lege cuprinde o prevedere similară în ceea ce privește încheierea contractelor economice de livrare, executare de lucrări sau prestări de servicii pentru export: „Contractele vor cuprinde obligații în strictă corelare cu contractele externe corespunzătoare". Textul reprodus ne îndrituie să susținem că nu s-a renunțat nici în acest domeniu la principiul relativității efectelor actului juridic. Contractul extern produce efecte numai între părțile care l-au încheiat. Pentru ca furnizorul, executantul sau prestatorul intern să execute obligațiile ce-i revin într-un mod care să satisfacă cerințele partenerului străin, este necesară corelarea cuprinsului contractului intern cu acela al contractului extern.

În mecanismul încheierii contractelor externe joacă un rol important oferta care se elaborează de către unitățile de comerț exterior pe baza prospectării pieței externe și a prevederilor din convențiile interne, încheiate potrivit legii, referitoare la fondul de marfă în structura sortimentală și eșalonarea prevăzute prin plan, pentru fiecare unitate producătoare, precum și la parametrii de calitate și celelalte condiții necesare exportului.

Se observă deci, că obligativitatea configurării cuprinsului contractului intern în concordanță cu cele convenite prin contractul extern își găsește explicație în faptul că

oferta în baza căreia se încheie contractul extern oglindește posibilitățile producătorului, ale executantului sau ale prestatorului exprimate în convențiile interne la care s-a făcut referire.

Că este așa, rezultă și din alineatul penultim al art. 53 din Legea nr. 71/1969 care prevede următoarele: „În cazul în care partenerii străini solicită livrarea unor mărfuri cu caracteristici diferite față de cele prevăzute în convențiile de la alin. 2, oferta se definitivează cu acordul unității producătoare".

Consecințele încheierii contractului extern cu nesocotirea celor de mai sus rezultă cît se poate de categoric din dispozițiile prevăzute la art. 74 din aceeași lege în sensul că încheierea sau modificarea contractului extern în condiții diferite de cele oferite de către unitatea producătoare îi sînt opozabile acesteia numai dacă au fost efectuate cu acordul său prealabil ori în măsura în care le-a confirmat. Ne aflăm deci, în fața unui text legal care dă satisfacție, deplină principiului relativității efectelor actului juridic.

În încheiere, relevăm că art. 24 din aceeași lege reglementează un caz care constituie o excepție de la principiul amintit: „Pentru unitățile noi, prevăzute a fi puse în funcțiune după data aprobării planului, contractele economice privind desfacerea producției și aprovizionarea tehnico-materială se vor încheia de către centrale sau alte unități socialiste în subordinea cărora acestea urmează să funcționeze. După înființare, unitățile noi devin, de drept, părți în contract."

Instituirea acestei reglementări de excepție corespunde unor necesități economice prea evidente ca să fie demonstrate.

I. ICZKOVITS

200 ÎNTREBĂRI

RĂSPUNSURI

privind

ADMINISTRAREA IMOBILELOR

găsiți în Suplimentul tematic nr. 67 intitulat: „Probleme juridico-economice în activitatea consiliilor populare"

AFLAT SUB TIPAR

Abonamentele se pot face direct la redacție, prin virament (sau mandat poștal) pe adresa I.S.I.A.P. (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor), Piața Scînteii, 1, cont. nr. 64 51 502 28 B.N.R.S.R. — Filiala sector I, București, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

Lucrările se vor difuza numai abonaților!

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

COOPERATIVA „TEHNOMETALICA" ARAD
Str. Gh. Dimitrov nr. 81—85

— Bandă oțel lam. la rece AMT 1/2T 15×1 kg. 210
— idem 75×2 kg. 173
— idem 60×2 kg. 142
— idem 65×2,5 kg. 157
— idem 15×1,5 kg. 471
— idem 15×1,2 kg. 1556
— idem 40×1 kg. 6986
— idem 25×2,5 kg. 770
— Bandă de oțel arc W1750 rezist. 150—170 Kg/mm² 45×0,16 recopt kg. 822
— idem 12×0,16 călit kg. 605
— idem 25×1,5 călit kg. 91
— idem 35×1,5 călit kg. 207
— idem 20×1,5 călit kg. 290
— Bare trase din oțel inox ∅ 18 kg. 216
— Sîrmă moale neagră OL37 ∅ 3,5 kg. 85
— Bandă alamă 0,3×30 Am 63 1/2 tare kg. 35
— Srmă alamă 1/2A ∅ 0,9 kg. 166
— Bare alamă Am63 1/2T ∅ 5 kg. 363
— Bară din oțel inox hexagon 27 mm kg. 230
— Bandă la rece 45×1 1/2T kg. 182
— Șurub lemn STAS 1452 2,5×18 mii buc. 12
— idem 4×45 mii buc. 0,9
— Șurub cu cap crestat STAS 2571 M5×18 mii buc. 479
— Piuliță STAS 4071 M5 mii buc. 182
— Nit aluminiu STAS 9299 3×6 kg. 140
— idem 4×10 kg. 30 4
— idem 4×14 kg. 20
— idem 4×16 kg. 50
— Nituri din oțel STAS 797 2×4 kg. 100
— idem 3×6 kg. 200
— idem 3×10 kg. 14
— idem 3×22 kg. 35
— Nit cupru 2,5×5 kg. 4
— Burghii spirale STAS 573 ∅ 0,63 buc. 50
— idem 0,7 mm buc. 1000
— idem ∅ 7 buc. 1000
— idem ∅ 9,6 buc. 10
— idem ∅ 18,5 buc. 20
— idem ∅ 9,8 buc. 10
— idem ∅ 24 buc. 6
— Sulfat de sodiu kg. 120
— Pînză canavas ml. 133,6
— Tub sticlă pt. instinctor C.3 buc. 40
— Întrerupător Pacco 25 A buc. 16
— Balast 25 W buc. 8
— Comutator Pacco 25 A buc. 6
— Întrerupător Pacco 25 A buc. 14
— idem 25 A buc. 49

— Comutator Pacco 25 A buc. 33
— Întrerupător Pacco 25 A buc. 41
— Dulii E27 buc. 946
— Comutator Heblu 63 A buc. 17
— Becuri 12V—3W buc. 942
— Întrerupător Pacco 63 A buc. 12
— idem releu 63 A buc. 4
— Becuri 220V 25W E27 buc. 379
— idem 220V—15W buc. 50
— idem 220V—25W E14 buc. 1150

BAZA DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ COLIBAȘI — PITEȘTI
Telefon : 35341

— 32 C4 H 14 kg. 6653
— 15 CO8 ∅ 11 kg. 1380
— 12 CD4 E ∅ 13,5 kg. 780
— 15 CR3 ∅ 13,5 kg. 5850
— 16 MOCR 10 ∅ 20,5 kg. 7680
— 18 MC10 ∅ 18 kg. 2238
— 18 MNCR10 ∅ 18 kg. 3720
— 30 CD4 ∅ 20 kg. 4705
— 32 C10 ∅ 14 kg. 6124
— 35 C10 ∅ 12 kg. 6640
— 35 C10 ∅ 13,5 kg. 300
— 38 C2 ∅ 20 kg. 12073
— 38 C2 ∅ 20,2 kg. 22238
— W 4718 ∅ 9 kg. 1786
— W 4718 ∅ 9,2 kg. 14522
— W 4710 ∅ 10 kg. 73038
— W 4747 ∅ 16,5 kg. 755
— W 4748 ∅ 8,5 kg. 42702
— W 4748 ∅ 12,5 kg. 701
— Rezistel ∅ 19 kg. 2515
— Z 40 CSD10 ∅ 10,5 kg. 6999
— W 4871 ∅ 10,5 kg. 29690
— W 4871 ∅ 18 kg. 21257
— W 4873 ∅ 11,7 kg. 12837
— OL 44 pătrat 12×12 kg. 4940
— OLC pătrat 16×16 kg. 2241
— OL 42 90×25 kg. 761
— W 4864 ∅ 18 kg. 5002
— W 4718 ∅ 25 kg. 89350
— W 4871 ∅ 26 kg. 9885
— RUL 1 ∅ 16 kg. 1140
— 41 MOC11 ∅ 16 kg. 3000
— 21 MOMC12 ∅ 22 kg. 3964
— 21 MOMC12 ∅ 25 kg. 300
— 40 H ∅ 25 kg. 2700
— 32 C4 ∅ 18 kg. 3136
— 21 TMC12 ∅ 26 kg. 3900
— 18 MOCN13 ∅ 30 kg. 3780
— OLC55 ∅ 50 kg. 2548
— AJUN ∅ 70 kg. 767
— OL 37 ∅ 160×160 kg. 2374

Întrebări și răspunsuri

● **IVAN MARIA VERONICA — BUCUREȘTI,** împlinind în octombrie 1984 vîrsta de 50 ani și avînd o vechime totală în muncă de peste 27 de ani, din care în grupa a II-a de muncă 18 ani și 7 luni, vrea să știe dacă beneficiază de reducerea de vîrstă pentru anii lucrați în grupa a II-a de muncă. Potrivit prevederilor art. 8 alin. 2 din Legea nr. 3/1977, femeile încadrate în muncă care au o vechime de cel puțin 25 ani pot fi pensionate la cerere la împlinirea vîrstei de 55 ani. Femeile care au lucrat cel puțin 20 ani în locurile încadrate în grupa a II-a de muncă au dreptul, la cerere, să li se reducă vîrsta de pensionare prevăzută mai sus, în mod proporțional cu anii lucrați, în această grupă, dar nu la mai puțin de 52 de ani (art. 14 alin. 4 din legea citată). Din scrisoarea dv. rezultă că nu vă încadrați în condițiile cerute de Legea nr. 3/1977.

● **COZMA GHEORGHE — MEDIAȘ.** Potrivit prevederilor art. 25 din Statutul asociațiilor de locatari, aprobat prin Decretul nr. 387/1977, pentru controlul aplicării prevederilor legale cu caracter financiar-contabil în activitatea desfășurată de aceste asociații (inclusiv stabilirea și repartizarea cheltuielilor comune), pe lîngă comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare sînt constituite prin decizii, comisii de control financiar-contabil. Comisiile sînt alcătuite din specialiști în domeniul economic și financiar, încadrați în muncă la organele financiare teritoriale și locale, la unitățile de gospodărie comunală și locativă, la alte unități socialiste din localitatea respectivă, precum și din pensionari, care își desfășoară activitatea în mod voluntar. Comisiile de control financiar-contabil instruiesc și îndrumă comisiile de cenzori și personalul de administrație și evidență de la asociațiile locatarilor, controlează activitatea acestora și gestiunile asociațiilor.

● **CALOTĂ E. ILARIE — com. BRĂTULA, JUD. GORJ.** — Potrivit prevederilor anexei Decretului nr. 208/1976 (republicat la 21 dec. 1981), evaluarea prejudiciului suferit de o unitate socialistă prin lipsa unei butelii pentru gaze lichefiate se face prin aplicarea coeficientului 8 asupra prețului cu amănuntul, în baza art. 5 din decretul citat.

● **MIHALACHE SIMION — BUCUREȘTI.** Comisia de cenzori este aleasă de adunarea generală a asociației locatarilor (art. 5 lit. f din statut). Comisia de cenzori alege din sînul său un președinte (art. 12 din statut). Comisia are atribuții precis stabilite de art. 13 din statut, printre care și efectuarea controlului preventiv pentru plățile în numerar, precum și verificarea trimestrială a modului de stabilire și încasare a cotei de contribuție la cheltuielile comune. Prevederile statutare sînt obligatorii și pentru președintele comitetului asociației de locatari. Dacă s-au ivit neînțelegeri între acesta și comisia de cenzori, sesizați comitetul (biroul) executiv al consiliului popular al sectorului în care locuiți.

● **O LEMNARU — CURTEA DE ARGEȘ.** Prevederea de exceptare de plată cuprinsă la pct. 13 lit. c din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P. se referă numai la procurarea recipienților de colectare a gunoaielor, operația fiind legată de activitatea de ridicare a gunoaielor menajere, neavînd legătură cu celelalte activități inserate în continuare de prevederea citată.

● **STAICU I. NECULAI — GALAȚI.** Potrivit prevederilor pct. 13 lit. c din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., persoanele care lipsesc temporar din imobil una sau mai multe luni calendaristice și care, pe timpul absenței, își păstrează, potrivit legii, dreptul de folosință asupra suprafeței locative pe care o dețin, pot fi scutite, în lunile respective, numai de plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, ridicării gunoaielor menajere, cu excepția procurării recipienților de colectare a gunoaielor, vidanjării, consumului de energie electrică pentru iluminatul părților comune, pentru funcționarea instalației de preparare a apei calde, pentru funcționarea hidroforului, pentru funcționarea crematoriului, plății energiei electrice consumate de ascensor, combustibilului necesar preparării apei calde și consumului de gaze repartizat după numărul de persoane. Scutirea de plata cheltuielilor prevăzute la alineatul precedent se poate acorda numai la cererea scrisă adresată de cei în cauză, din timp, comitetului asociației locatarilor. Perioadele nu se cumulează de la o lună la alta și nici nu se compensează între ele.

C. J.

Tiparul I.P. „Informația" — 1 iunie 1984 — Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

capabilă să asigure în proporții largi echiparea cu utilaje și instalații a tuturor celorlalte ramuri, să mecanizeze și să doteze agricultura, să conducă la creșterea și modernizarea industriei bunurilor de consum. În prezent, volumul total al producției industriale este de peste 53 ori mai mare decît în 1938. Devenind ramura conducătoare a economiei, industria contribuie astăzi în proporție de peste 56% la crearea venitului național față de numai 30,8% în 1938. S-au dezvoltat în mod deosebit ramurile industriale hotărîtoare ; față de 1950 producția industriei construcțiilor de mașini era în 1982 de 145 ori mai mare, a industriei chimice de 187 ori, a metalurgiei feroase de 32 ori, a industriei electrice și termice de 48 ori. O dezvoltare puternică au cunoscut, de asemenea, industria textilă (de 21 ori), de confecții (de 26 ori), alimentară (de 9 ori) ș.a.m.d. Datorită acestor mutații structurale, ponderea construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor în totalul producției industriale a crescut în 1982 față de 1950 de la 13,3% la 29,7% (calculată în prețuri curente ale anului 1982), a chimiei de la 3,1% la 9,6%, a metalurgiei feroase de la 5,1% la 8,1%. Demn de remarcat este și faptul că, la nivelul anului 1982, industria prelucrătoare ocupa o pondere de aproape 93% în structura industriei.

Oricît de importante ar fi schimbările intervenite în structura economiei naționale, ele nu trebuie analizate și interpretate numai prin prisma laturii cantitative. Modificările ce au avut loc în cadrul proporțiilor economice fundamentale, ritmurile care au condus la transformarea unor corelații de bază, dîndu-le o înfățișare nouă, constituie tot atîția factori calitativi care și-au exercitat influența asupra utilizării muncii sociale. De fapt, raportul dintre nivelul dezvoltării economice și structura economică, de producție, exprimă complexitatea legăturilor ce există înte nivelul atins de forțele de producție și diviziunea socială a muncii. Nu este nevoie de calcule în plus pentru a demonstra că, în condițiile unor resurse date, proporția combinării lor este determinată de volumul și structura necesităților sociale. Satisfacerea acestora depinde însă de nivelul dezvoltării economice. Se creează, astfel, un adevărat cerc al interdependențelor : nivelul dezvoltării forțelor de producție apare ca un factor determinant al modificării și perfecționării structurilor economice, iar acestea, la rîndul lor, ca un element potențator al eficienței, al rodniciei cu care este cheltuită munca socială, în cele din urmă, al creșterii economice.

După cum remarcam mai înainte, unul dintre indicatorii principali care exprimă (cu o oarecare aproximație, desigur) structura economică și valorificarea ei eficientă îl reprezintă venitul național creat. Dimensiunile acestuia vor fi cu atît mai mari cu cît structura economică este mai diversificată și corect direcționată (mai ales la nivel de subramură) spre satisfacerea necesităților în funcție de posibilități. Într-adevăr, privit în acest context, un lucrător din industrie a produs, comparativ cu alții, ocupați în alte ramuri ale economiei naționale, o cantitate mult mai mare de venit național, în aceeași unitate de timp și cu același efort. Acesta este rezultatul firesc în primul rînd al unei munci cu mult mai complexe și al unui nivel al productivității muncii cu mult mai înalt în acest sector decît în oricare altul. Totodată, nu poate fi omis faptul că cea mai mare parte a creșterii venitului național obținută în anii construcției socialismului se datorează schimbărilor structurale intervenite în favoarea industriei, iar în cadrul acesteia, în favoarea subramurilor de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic, subramuri prin ele însele industrializante, de prelucrare avansată. Astfel, dacă în intervalul 1951—1982 industria constructoare de mașini a cunoscut un ritm mediu anual de creștere de 16,1%, electrotehnica, electronica, mecanica fină, automatica au evoluat în ritmuri de peste 20%. Același lucru se poate spune despre industria oțelurilor speciale, precum și o serie de subramuri ale industriei chimice, materialelor de construcții ș.a. Acest lucru a permis sporirea venitului național în industrie de 38 ori în 1982 față de 1950, în construcții de 19 ori, în transporturi și telecomunicații de 21 ori, iar în agricultură de 2,5 ori. Sînt rezultate ce se găsesc în strînsă dependență cu dinamica productivității muncii pe o persoană ocupată în aceste ramuri care au beneficiat, de-a lungul anilor, de unelte de muncă, mașini, utilaje, instalații și echipamente tehnice tot mai moderne. De remarcat că tocmai în industrie, după 1970 dinamica venitului național a depășit dinamica investițiilor, ceea ce scoate în evidență creșterea eficienței acumulării în condițiile unor puternice modificări structurale.

Pornind de la concepția potrivit căreia pămîntul reprezintă avuția cea mai de preț a națiunii noastre, factor de bază și permanent al creșterii producției agricole, statul a făcut, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, eforturi considerabile în domeniul îmbunătățirilor funciare, al sporirii suprafeței arabile, refacerii fertilității solului și al amenajării unor importante suprafețe pentru irigații. În consecință, producția globală agricolă a crescut an de an, cunoscînd totodată și importante modificări în structura sa internă. Cu toate acestea, potențialul productiv al pămîntului mai este influențat într-o oarecare măsură de factorul natural. În aceste condiții, adoptarea din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu a Programului național pentru asigurarea unor producții sigure și stabile prin darea în folosință a unor importante sisteme de irigații care vor acoperi, în final, circa 60% din suprafața arabilă, înfăptuirea unui mare volum de lucrări de desecări și de combatere a eroziunii solului, vor imprima o constanță mai mare contribuției agriculturii la crearea venitului național, așezînd pe alte coordonate, mai favorabile din punct de vedere al eficienței, prima și poate cea mai importantă corelație structurală din economia noastră, anume raportul industrie-agricultură.

În aceeași arie de preocupări, o deosebită importanță pentru nivelul eficienței economice la nivel macroeconomic a prezentat-o corelația dintre industria extractivă și prelucrătoare. Urmare firească a procesului de dezvoltare a bazei tehnico-materiale, industria prelucrătoare a ajuns să dețină în 1982 o pondere de 92,7% în structura producției industriale. Așa cum s-a subliniat și la Conferința Națională din decembrie 1982, în deceniul 1970—1980 am înaintat pe un front foarte larg în dezvoltarea economică, ceea ce a permis țării noastre să treacă o dată cu actualul cincinal, la un nou stadiu, caracterizat prin realizarea unei calități superioare și prin creșterea influenței factorilor intensivi. În aceste condiții, asigurarea unei dezvoltări armonioase, proporționale presupune și găsirea unui nou echilibru între industria prelucrătoare și baza energetică, de materii prime. Orice dereglare, orice disproporție între aceste două compartimente ale industriei, impietează asupra eficienței, determinînd frînarea progresului general al economiei.

Din aceste motive, corespunzător obiectivului fundamental al actualului cincinal, precum și sarcinilor înscrise în programele viitoare de cercetare, se va acționa cu toată hotărîrea pentru lărgirea bazei proprii de materii prime, pentru punerea în producție a resurselor naturale de care dispunem. Înfăptuirea neabătută a programelor de creștere a producției de cărbune, de petrol și gaze, de minerale utile, metalifere și nemetalifere, este condiționată însă de reorientarea structurii consumurilor de energie primară în cadrul căreia cărbunele, sursele neconvenționale, hidrocentralele și, în perspectiva apropiată, centralele nucleare, să dețină un loc important.

O dată cu dezvoltarea industriei extractive producătoare de materii prime, se va acționa cu toată hotărîrea în direcția restructurării întregii industrii prelucrătoare, în sensul creșterii prioritare a ramurilor și subramurilor de prelucrare avansată, al promovării cu precădere a industriilor cu consumuri energetice reduse. Realizarea unui echilibru optim între industria prelucrătoare și cea extractivă nu înseamnă numai creșterea importanței ultimei în asigurarea economiei cu materii prime și dobîndirea independenței energetice a țării, ci, în egală măsură vizează creșterea contribuției industriei la reducerea substanțială a cheltuielilor materiale în cadrul produsului social, mărirea aportului ei la recuperarea, refolosirea și economisirea fiecărei resurse, renunțarea la tehnologiile învechite și implementarea celor cu consumuri energetice reduse, capabile să creeze valori de întrebuințare ce încorporează o muncă de calificare tehnică superioară.

O problemă centrală a creșterii eficienței o constituie înfăptuirea unei cotituri radicale în domeniul calității produselor, al îmbunătățirii performanțelor lor tehnice. Acest aspect al problemei este indisolubil legat de necesitatea modificării structurilor valorilor de întrebuințare create, astfel încît să se asigure perfecționarea standardelor lor în pas cu noile tendințe ale progresului tehnic. Acest proces este de natură să se accentueze datorită promptitudinii cu care se trece în prezent de la o descoperire științifică la aplicarea ei în producție. Înnoirea și modernizarea produselor, schimbarea profilului unor unități, reducerea sau chiar scoaterea din fabricație a produselor care înglobează un mare consum de materii prime și energie, avînd, totodată, o valoare mică reprezintă, în etapa actuală, tot atîtea direcții de acțiune în vederea creșterii eficienței ca rezultat al unor modificări structurale. Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a acestora, aprobat în luna martie a.c. de către Marea Adunare Națională, elaborat din inițiativa și cu contribuția directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, abordează într-o viziune modernă, complexă problema perfecționării structurilor de fabricație, avînd în vedere atît caracteristicile funcționale constructive, de fiabilitate ale produselor, cît și cele economice — consumuri, randament, costuri, gradul de valorificare a materiilor prime, eficiența la export. Caracterul deosebit de dinamic al calității impune revederea continuă a nomenclatorului de fabricație, în ultimă instanță a structurilor de producție, ținîndu-se seama de noile direcționări ce apar în dezvoltarea produselor pe plan internațional și de modelele sau documentațiile tehnice de referință. În esență, întreaga problemă se reduce la obținerea unui venit național maxim în expresia sa natural-materială, în condițiile unor cheltuieli minime. Numai într-o astfel de accepție mutațiile structurale intervenite în economie pot contribui la amplificarea eficienței economice.

Gheorghe POSTELNICU
Cluj-Napoca

23 AUGUST 40 1944 1984

MODIFICĂRI STRUCTURALE ÎN DEZVOLTAREA TERITORIALĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE (II)

POLITICA de amplasare judicioasă a forțelor de producție în teritoriu, promovată cu consecvență de partidul nostru, în spiritul ideilor și tezelor novatoare ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a avut drept principiu călăuzitor nu numai o distribuție proporțională, armonioasă, a diferitelor obiective economice pe județe și localități, ci, în egală măsură, imprimarea unui caracter complex și echilibrat economiei fiecărui județ. Prin politica P.C.R. de repartizare rațională a forțelor de producție în teritoriu se are în vedere nu o transpunere mecanică la nivelul fiecărui județ a profilului de ansamblu al economiei naționale, ci o asemenea dezvoltare complexă a fiecărui județ sau zone economice care să țină seama de specificul local determinat de volumul și structura resurselor naturale și de muncă, de unele tradiții, de diverse necesități social-politice precum și de legăturile posibile de aprovizionare-desfacere interzonale.

Tocmai în acest sens, obiectivul de bază al Programului-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial adoptat la cel de-al XII-lea Congres vizează sincronizarea optimizării dezvoltării în profil de ramură cu optimizarea în profil teritorial, asigurarea unui echilibru zonal în dinamică, apropierea județelor în privința nivelului producției pe locuitor și a folosirii resurselor de muncă, sistematizarea și modernizarea rețelei de localități urbane și rurale, ridicarea gradului general de civilizație al tuturor zonelor, regiunilor și județelor patriei. În toate componentele sale această politică științifică, novatoare, ce poartă amprenta gîndirii creatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, urmărește încadrarea organică a fiecărui județ sau zonă în complexul economic național unitar, asigurarea unei dezvoltări generale proporționale, multilaterale și eficiente din punct de vedere economic și social-politic, care să confere condiții de muncă și de viață egale pentru toți cetățenii patriei, independent de județul în care domiciliază sau de naționalitate.

Creșterea eficienței economice și sociale — criteriu călăuzitor

ÎN STRATEGIA P.C.R. de dezvoltare accelerată a forțelor de producție în teritoriu se îmbină organic, într-un tot unitar, criteriile de eficiență economică cu cele social-politice și ecologice. Principiul eficienței economico-sociale maxime călăuzește întreaga acțiune de modernizare și lărgire a obiectivelor economice existente, de amplasare a unităților noi în zonele care dispun de resurse energetice și de materii prime, de forță de muncă. În acest context un rol important îl joacă crearea și dezvoltarea unor platforme industriale ce integrează organic o multitudine de relații economice și funcționale, de criterii și cerințe ale optimizării dezvoltării economico-sociale a întregii țări.

Conform Programului-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, din punct de vedere economic, repartizarea rațională, optimă, a forțelor de producție pe teritoriu este chemată să asigure atragerea și realizarea cu maximă eficiență a tuturor resurselor materiale și umane disponibile în zonele și localitățile țării, extinderea progresului tehnic, reducerea costurilor de producție și, îndeosebi, a cheltuielilor materiale, cu un cuvînt economisirea muncii sociale vii și materializate, potrivit exigențelor noului mecanism economico-financiar. Totodată, ținîndu-se seama de criteriul eficienței economice se asigură apropierea industriei de resursele de materii prime și energetice, de zonele de consum, se realizează consolidarea și amplificarea legăturilor economice dintre unitățile administrativ-teritoriale, utilizarea deplină a capacităților creatoare ale tuturor oamenilor muncii.

Dar, deși criteriile economice au primordialitate, ele nu pot fi absolutizate, ci trebuie îmbinate cu cele de ordin social și politic. În acest sens, secretarul general al partidului sublinia că trebuie să știm să îmbinăm în mod corespunzător considerentele de economicitate, de eficiență cu cele de ordin social — și pe care trebuie să le avem permanent în vedere în stabilirea repartizării forțelor de producție pe teritoriu. Pe baza aplicării criteriilor sociale și politice, a îmbinării acestora cu cele economice, s-a asigurat dezvoltarea tuturor orașelor și comunelor țării ca centre economico-sociale tot mai puternice, a crescut gradul de ocupare a populației în fiecare județ, s-a consolidat echilibrul demografic teritorial, a crescut gradul de urbanizare, în prezent populația urbană reprezentînd aproape 50% din totalul populației. Totodată, în virtutea criteriilor sociale s-a acordat o grijă permanentă pentru protecția și ameliorarea mediului ambiant, amenajarea bazinelor hidrografice, dezvoltarea fondului forestier, aplicarea unor măsuri de asigurare a echilibrului ecologic.

Realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate localitățile patriei a impus și impune în continuare, alături de existența marii industrii, amplasarea în unele zone și localități și a unor unități de dimensiuni mai reduse, a unei industrii mici și artizanale, precum și extinderea și diversificarea prestărilor de servicii ; toate aceste acțiuni de politică economică se impun avînd în vedere necesitatea valorificării depline și eficiente a resurselor locale de materii prime și a forței de muncă, satisfacerea, în cadrul sistemului autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, a nevoilor populației din fiecare județ. În această direcție, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că : **„Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea în vederea înfăptuirii măsurilor privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, creșterea răspunderii organelor locale în buna aprovizionare a populației"** și că, în acest context, este **„necesar să se întărească rolul consiliilor populare, al organelor de partid și de stat din fiecare oraș și comună, la realizarea producției, la înfăptuirea bunei aprovizionări, ca și la satisfacerea necesităților generale ale societății, ale statului".**

Prin îmbinarea optimă a criteriilor economice cu cele social-politice în repartizarea pe teritoriu a forțelor de producție se evită concentrarea excesivă a industriei în anumite centre, migrarea peste limite normale a forței de muncă dintr-o zonă în alta, inclusiv navetismul pe scară largă, precum și poluarea mediului ambiant.

Obiectivele politicii de optimizare a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial, fundamentate prin îmbinarea corectă a criteriilor de eficiență economică cu cele sociale și politice, asigură o repartizare mai justă a forțelor de producție și o ridicare generală a nivelului economic și a gradului de civilizație al tuturor zonelor.

Repere ale îmbunătățirii calității vieții

DEZVOLTAREA industriei, a agriculturii, a celorlalte ramuri productive precum și a activităților social-culturale pe întreg cuprinsul țării, crearea în perioada 1950—1983 a peste 5,4 milioane locuri de muncă au determinat importante modificări în gradul de ocu-

pare și în structura forței de muncă. Semnificativ este faptul că o mare parte din noile locuri de muncă create, mai ales după Congresul al IX-lea al partidului, au revenit județelor cel mai puțin dezvoltate. Astfel, numai în cincinalul 1976—1980, gradul de ocupare a forței de muncă la 1 000 locuitori s-a ridicat de la 179 la 249 în județul Bistrița-Năsăud, de la 200 la 265 în județul Buzău, de la 238 la 306 în județul Ialomița, de la 202 la 241 în județul Olt, de la 169 la 241 în județul Sălaj, de la 178 la 217 în județul Teleorman, de la 186 la 226 în județul Vrancea.

Totodată s-a urmărit îmbunătățirea structurii pe sexe a populației ocupate în teritoriu, politica partidului avînd în vedere ca, într-o serie de orașe cu unități și sectoare de activitate specifice bărbaților (exemplu, minerit, siderurgie etc.) cum sînt : Călărași, Turda, Galați, Turnu Măgurele, Baia Mare, Anina, Brad, Borșa etc., să fie amplasate întreprinderi textile, de confecții, tricotaje, încălțăminte etc., în care să poată fi atrasă forța de muncă feminină existentă în aceste localități și zone.

Potrivit Programului-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 s-a prevăzut ca gradul de ocupare al producției pe județe să înregistreze o nouă creștere (tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Creșterea gradului de ocupare a populației

Persoane ocupate la 1 000 locuitori	Număr de județe 1980	1985
pînă la 400	1	—
401—450	13	5
451—475	12	17
476—500	9	7
peste 500	5	11

Creșterea potențialului economic al tuturor județelor țării, precum și a gradului de ocupare a populației s-a repercutat direct în creșterea veniturilor oamenilor muncii, a consumului acestora și, în genere, a bunăstării lor materiale și spirituale. Astfel, dacă luăm doar un singur indicator — acela al volumului de mărfuri vîndute pe locuitor într-un an — constatăm că față de anul 1965, cînd în 21 de județe acesta era de pînă la 3 000 lei și numai în trei județe de peste 5 000 lei, în anul 1982 practic nu exista nici un județ în care vînzările anuale de mărfuri pe locuitor să nu depășească 5 000 lei. Creșterea cea mai rapidă a desfacerilor de mărfuri s-a înregistrat în județele ce cunosc o dezvoltare economico-socială mai accentuată cum sînt : Bistrița-Năsăud, Covasna, Dîmbovița, Gorj, Harghita, Maramureș, Mehedinți, Olt, Sălaj, Vîlcea.

Sporirea substanțială a volumului desfacerilor de mărfuri către populație a necesitat construirea de noi unități comerciale și de alimentație publică ce au fost date în folosință în toate unitățile teritorial-administrative, cele mai multe în județele mai puțin dezvoltate în trecut ca : Bihor, Călărași, Gorj, Harghita, Ialomița, Mehedinți, Olt, Sălaj, Teleorman, Vaslui, Vîlcea. De asemenea, au avut loc o extindere a activității turistice și balneoclimatice, atît pe litoralul Mării Negre, cît și în regiunile montane, precum și crearea unor microzone turistice în jurul orașelor, asigurîndu-se astfel condiții de refacere a capacității de muncă și de recreere a unui număr sporit de oameni ai muncii.

Importante realizări în plan social și cultural

POLITICA profund umanistă promovată de partidul nostru se reflectă și în amplul program al construcțiilor de locuințe materializat în edificarea, în anii socialismului, a peste 4,9 milioane locuințe noi. Și în acest domeniu important al ridicării calității vieții, județele cu nivel mai redus de dezvoltare au beneficiat de un număr mai mare de apartamente. Astfel, în cincinalul 1976—1980, numărul apartamentelor date în folosință, în 19 asemenea județe, au reprezentat peste 32% din totalul pe țară. În această privință este elocventă creșterea, cu mult peste media pe țară, a numărului de apartamente date în folosință într-o serie de județe mai puțin dezvoltate înainte de 23 August 1944, cum sînt : Covasna, Harghita, Satu Mare, Alba, Bacău, Bihor, Botoșani, Călărași, Suceava, Teleorman, Tulcea, Vaslui, Vrancea.

În privința investițiilor cu destinație social-culturală, al căror volum pe țară a fost în cincinalul 1976—1980 cu 89,8% mai mare decît în perioada 1966—1970, se constată, de asemenea, o îmbunătățire a repartizării acestora pe teritoriu. În această direcție sînt demne de relevat creșterile, superioare mediei pe țară, a acestor investiții în județele Călărași (452,8%), Covasna (325%), Dîmbovița (237,5%), Botoșani (224,5%), Vrancea (198,8%), Alba (193,3%), Sălaj (191,6%), Tulcea (180,8%), Harghita (167,7%), Gorj (158,3%), Olt (155,1%), Bistrița-Năsăud (143,4%), Vaslui (127,2%), Satu Mare (103,6%).

Creșterile substanțiale ale investițiilor pentru dotări social-culturale în județele menționate s-au concretizat în extinderea rețelei de asistență medicală și ocrotire a sănătății, a unităților școlare și preșcolare, a așezămintelor culturale, în lărgirea bazei materiale a sportului și educației fizice. Astfel, numai în perioada 1976—1980, s-au construit și dat în folosință pe tot cuprinsul țării grădinițe și creșe cu un total de aproape 40 000 locuri, 10 097 săli de clasă, 129 263 locuri în internate pentru elevi și cămine studențești, 450 de unități spitalicești. La toate aceste dotări social-culturale s-au mai adăugat, în actualul cincinal, 2 658 săli de clasă, 19 090 locuri în internate, 7 598 locuri în cămine studențești, 9 402 locuri de muncă în ateliere școlare, 47 328 mp spații pentru învățămîntul superior, noi unități spitalicești cu 3 160 paturi, 29 dispensare medicale, 11 751 locuri în grădinițe, ceea ce marchează, în actualul cincinal, o apropiere sensibilă între județele țării și în ceea ce privește nivelul bazei materiale a activităților social-culturale ; constituie aceasta o expresie revelatoare a politicii partidului de ridicare a nivelului de trai material și spiritual, de îmbunătățire continuă a calității vieții celor ce muncesc din toate zonele, județele și localitățile patriei.

În prezent, în peste 2 200 comune există școli de 10 ani, în satele țării — 2 700 cămine culturale, peste 2 600 biblioteci și 5 000 cinematografe, radioul și televiziunea fiind o prezență în toate localitățile țării. Dacă în 1938, doar 2,2% din numărul copiilor se năsteau în unități sanitare, încă din anul 1975 peste 97% din copiii țării se nasc în unități spitalicești. Existența la sate a peste 6 600 medici și stomatologi, a peste 24 000 cadre sanitare medii, a circa 900 case de nașteri și circa 700 farmacii atestă accesul larg al populației din mediul rural la asistența medicală gratuită. Din această perspectivă, poate fi remarcată distanța uriașă dintre localitățile rurale de dinainte de actul istoric de la 23 August 1944, adîncite în bezna ignoranței și analfabetismului, lipsite în cea mai mare parte de asistența medicală corespunzătoare și localitățile rurale contemporane, înfloritoare, ce beneficiază plenar de progresele științei medicale, ale învățămîntului și culturii. De relevat este, de asemenea, faptul că în privința centrelor universitare, numărul acestora a crescut de la numai 4 în 1938 la 19 ; în prezent, alături de Capitală, în 18 județe funcționează institute de învățămînt superior.

Traducerea în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R., a Programelor speciale de creștere mai acentuată a productivității muncii și de ridicare a nivelului tehnico-calitativ al produselor, precum și a Programului național de îmbunătățiri funciare și irigații va conduce la ridicarea pe un plan mai înalt a dezvoltării economico-sociale teritoriale și de ansamblu a țării noastre, la trecerea României la un stadiu superior, prin transformarea ei într-o țară cu nivel economic mediu și apropierea treptată de țările avansate din punct de vedere economic.

Transpunerea în practică a tuturor acestor Programe și măsuri ale politicii științifice, creatoare și novatoare a P.C.R., cu adînci implicații în dezvoltarea teritorială și de ansamblu a țării, va accelera — după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — procesul dispariției deosebirilor dintre oraș și sat, dintre activitatea agricolă și industrială, va determina omogenizarea crescîndă a societății noastre, crearea unui fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei fără deosebire de naționalitate, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului general de civilizație al întregului nostru popor.

Gavril HORJA

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Diminuarea consumurilor normate de materii prime

RIDICAREA permanentă a nivelului tehnic și calitativ al producției, prin aplicarea pe scară largă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, constituie un obiectiv major al politicii economice a partidului de creare a unei economii moderne, de înaltă eficiență și productivitate. În acest context, o atenție deosebită se acordă **reducerii continue a consumurilor materiale,** înlăturării oricărei forme de risipă, folosirii, cu spirit gospodăresc a materiilor prime, recuperării și refolosirii materialelor. Măsurile întreprinse în ultimii ani de către întreprinderi, centrale și ministere au condus la realizarea unor însemnate economii materiale, cu efecte directe asupra diminuării costurilor de producție și creșterii eficienței economice.

Un rol deosebit în mai buna gospodărire și folosirea eficientă a bazei de materii prime îl va avea aplicarea măsurilor stabilite prin „Programul de îmbunătățire a nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990", care constituie cadrul de bază în orientarea economiei naționale pentru însușirea și promovarea unor produse cu caracteristici tehnico-funcționale și constructive îmbunătățite, perfecționarea structurilor de fabricație, sporirea gradului de valorificare a materiilor prime și reducerea cheltuielilor materiale, ridicarea eficienței producției și creșterea competitivității mărfurilor românești pe piețele externe.

■

VALORIFICAREA superioară a materiilor prime și materialelor este o problemă nemijlocit **legată de organizarea procesului de producție,** de metodele și procedeele tehnologice aplicate, de soluțiile constructive adoptate ; în acest scop este necesar să se acționeze cu mai multă fermitate pentru reproiectarea produselor cu consumuri mari de materii prime și energie, extinderea procedeelor moderne de prelucrare, recuperarea, într-o cantitate sporită, a materialelor refolosibile, utilizarea cu maximă eficiență a fondurilor fixe, realizarea producției fizice planificate și contractate.

Economia noastră dispune încă, așa cum s-a subliniat și la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 22 mai a.c., de însemnate rezerve în ce privește mai buna utilizare a bazei materiale și reducerea consumurilor de materii prime, energie și combustibili, ținînd seama de faptul că o serie de produse cu consumuri ridicate nu au suferit, în ultimii ani, modificări constructive însemnate, fără a mai aminti de menținerea încă în fabricație a unor tehnologii învechite, nepotrivite din punct de vedere al consumurilor materiale și energetice. În aceste condiții, ministerelor, centralelor, întreprinderilor și unităților de cercetare științifică și inginerie tehnologică le revin sarcini deosebite în direcția cunoașterii aprofundate a structurii de producție și **fundamentării nivelurilor consumurilor materiale,** prin optimizarea numărului de sortotipodimensiuni, introducerea și generalizarea celor mai noi metode și procedee tehnologice, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, promovarea în fabricație a produselor cu mase specifice reduse și performanțe la nivelul progresului tehnic contemporan, folosirea în mai mare măsură a materialelor refolosibile.

Unul din indicatorii care reflectă cel mai bine modul de utilizare a materiilor prime este **coeficientul de utilizare,** care reprezintă raportul dintre cantitatea de material încorporat în produsul finit și cantitatea totală de material utilizată în procesul de producție pentru obținerea acestuia. Creșterea coeficienților de utilizare a materialelor determină o serie de implicații economice,

● Pentru reducerea consumurilor materiale — programe concrete la fiecare întreprindere și centrală ● Acțiuni hotărîte de reproiectare constructivă a produselor ● Perfecționarea tehnologiilor de fabricație ● Îmbunătățirea coeficientului de utilizare a materiilor prime și materialelor

dintre care sînt de menționat : ● obținerea, din aceeași cantitate de material, a unor valori de întrebuințare mai mari ; ● diminuarea consumurilor materiale și energetice, a cheltuielilor de producție determinate de reciclarea unor canități mai mici de deșeuri raportate la o unitate de materie primă sau material utilizat ; ● creșterea productivității muncii pe seama diminuării volumelor de materiale refolosibile recirculate ; ● sporirea venitului național obținut din unitatea de materie primă sau material introdus în fabricație. Coeficientul de utilizare poate fi stabilit pentru o grupă de materiale ca, de exemplu, total metal, laminate finite pline din oțel, cherestea, țesături sau pentru un anumit sortiment de material (tablă silicioasă pentru dinam, cherestea de stejar, țesături din bumbac de un anumit tip), destinate executării unui reper, subansamblu, produs sau unei grupe de produse, la nivelul unui atelier, secție sau întreprindere.

Pentru a se obține un coeficient de utilizare cît mai ridicat, avînd în vedere că masa netă a unui reper este condiționată de funcționalitatea acestuia în cadrul produsului, **trebuie redusă la maximum masa brută, prin adoptarea unor tehnologii care să asigure pierderi cît mai reduse.** În acest sens, pentru producțiile de serie mare sau de masă este indicat să se utilizeze la prelucrarea metalului forjarea în matrițe, extrudarea, turnarea de precizie în coji sau modele fuzibile și alte procedee moderne, care să conducă la reducerea sau eliminarea totală a adaosurilor de prelucrare. Merită subliniată, în acest context, experiența întreprinderii „Sinterom" Cluj-Napoca, unde folosirea procedeului de extrudare la execuția corpului bujiei a ridicat valoarea coeficientului de utilizare a tablei silicioase pentru dinam de la 0,43 la 0,68. Rezultate bune pe linia creșterii coeficientului de utilizare, prin adoptarea unor soluții tehnologice adecvate, s-au obținut în ultima perioadă și la întreprinderile „Tractorul"-Brașov, „23 August"-București, „Tehnometal"-Timișoara etc., la care preocupările în acest domeniu au căpătat un caracter permanent.

Există însă multe aspecte din care rezultă că nu toate întreprinderile acordă atenția cuvenită coeficientului de utilizare, valoarea lui fiind uneori mult sub posibilitățile și potențialul tehnic și uman de care acestea dispun. Pentru fabricația de roți dințate, de exemplu, a căror configurație nu permite obținerea unui coeficient de utilizare ridicat, se mai găsesc încă în producție o serie de repere ca bucși, distanțiere, capace, flanșe etc., care se execută din laminate pline și al căror coeficient de utilizare înregistrează valori între 0,30—0,50, fără nici un fel de justificare tehnică. Este necesar ca în toate aceste cazuri să se acționeze cu mai multă fermitate — așa cum s-a subliniat și la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — pentru mai buna utilizare a bazei materiale, fie prin folosirea unor materiale mai ușoare, fie prin modificarea tehnologiei de obținere a semifabricatelor (turnare, forjare, matrițare, extrudare, sinterizare etc.).

Reduceri importante ale consumurilor materiale pot fi înregistrate și prin **îmbunătățirea coeficientului de utilizare a materialelor refolosibile.** În aceste condiții, este foarte important ca recuperarea, depozitarea și reintroducerea în circuitul productiv a materialelor refolosibile să fie urmărite și evidențiate în mod corect, pe baza bonurilor de restituire la magazia de materiale refolosibile, iar eliberarea lor în consum să se efectueze pe baza documentelor primare legale. Trebuie arătat în această ordine de idei că, în multe întreprinderi, activitatea de recuperare a materialelor se limitează aproape în exclusivitate la evidențierea și expedierea lor către sectoarele primare (siderurgie, turnătorii etc.) sau către întreprinderile specializate de recuperare și mai puțin pentru găsirea de soluții de refolosire a acestora ca atare, în procesul de producție propriu sau în alte unități din aceeași localitate, centrală, minister etc. În același timp, un rol deosebit în extinderea refolosirii materialelor ca atare trebuie să-l aibă centralele industriale care să asigure redistribuirea între întreprinderile subordonate a cupoanelor, capetelor și straifurilor rezultate în procesul de producție, asigurînd în acest mod un coeficient de utilizare ridicat și, implicit, o valorificare superioară a bazei materiale.

■

EXPERIENȚA practică de pînă acum a demonstrat că **îmbunătățirea coefi-**

cientului de utilizare se poate realiza printr-un complex de măsuri atît tehnice cît și organizatorice, începînd de la activitatea de cercetare științifică și pînă la cea de recuperare a materialelor refolosibile. O mare importanță în desfășurarea întregului proces de producție în condițiile unei bune eficiențe economice o are, de la început, modul în care a fost conceput produsul sub toate aspectele. Fiecare reper trebuie analizat cu multă atenție atît din punct de vedere funcțional, cît și tehnologic, astfel încît forma acestuia să fie cît mai simplă, să se execute cu un consum cît mai redus de materii prime și energie, cu alte cuvinte cu un coeficient de utilizare cît mai ridicat. Așa, de exemplu, reperul denumit „pîrghia T" de la macaraua de ridicare a geamului la autocamion are o formă constructivă atît de nerațională încît, tehnologic, nu se poate obține un coeficient de utilizare mai mare de 0,21. Cu totul alta ar fi fost situația — coeficientul de utilizare putîndu-se situa în jur de 0,90 — dacă proiectantul ar fi conceput piesa respectivă din două bucăți asamblate rigid printr-un procedeu oarecare, economisindu-se astfel zeci de tone de metal anual.

Contribuția hotărîtoare la creșterea coeficientului de utilizare rămîne, fără îndoială, **în seama compartimentelor tehnologice.** Alegerea unor procedee potrivite care să conducă la consumuri reduse trebuie să constituie un deziderat major care nu trebuie abandonat sau neglijat nici un moment. În acest scop, ar fi util **să fie întocmite planuri de croire rațională,** utilizînd cu maximum de eficiență și în proporție cît mai mare materialele plane, să fie alese semifabricatele care asigură adaosuri minime de prelucrare sau chiar renunțarea la adaosuri de prelucrare. Mai mult chiar, se impune analiza cu precădere a adaosurilor de prelucrare ale semifabricatelor obținute în sectoarele calde (turnătorii, forje) a căror valoare este în foarte multe cazuri nejustificat de mare, ajungîndu-se, chiar și pentru repere cu configurație simplă, la un coeficient de utilizare de numai 0,40—0,50 și chiar mai mic. De exemplu, la întreprinderea „Tehnofrig"-Cluj-Napoca se execută corpul tamburului pentru un separator de combustibil și ulei dintr-un semifabricat forjat de 235 kg pentru a se obține o masă netă a piesei finite de 42,12 kg, în timp ce capacul tamburului pentru același produs, avînd o greutate finală de 20,04 kg, se execută dintr-un semifabricat de 217 kg. Făcînd precizarea că aceste piese sînt executate dintr-un oțel înalt aliat cu crom și nichel ne putem lesne imagina pierderile economice cu care se soldează această fabricație. Este foarte important din acest punct de vedere ca **proiectanții de produse să colaboreze permanent cu tehnologii** în timpul proiectării documentației de execuție, iar la elaborarea tehnologiilor să fie consultați și proiectanții, în scopul găsirii celor mai bune și eficiente soluții constructive și tehnologice.

Pentru a avea o oglindă a gradului de folosire eficientă a bazei de materii prime, este necesar ca în fiecare unitate economică să se cunoască sistematic valoarea coeficientului de utilizare realizat, care se determină operativ prin compararea cantității de materiale consumate într-o perioadă calendaristică și cantitatea de material ce se regăsește în resursele refolosibile existente în întreprindere sau livrate unităților specializate în aceeași perioadă. Asigurarea în fiecare unitate a unor niveluri de consum cît mai reduse pe produs, valorificarea într-o măsură sporită a bazei de materii prime existente impun din partea fiecărui minister, a fiecărei centrale și întreprinderi luarea în continuare a unor măsuri tehnico-organizatorice care să asigure un spirit riguros de răspundere, ordine și disciplină în realizarea prevederilor stabilite de reducere mai accentuată a consumurilor materiale și energetice. În acest sens, măsura adoptată la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. de a se întocmi pînă în luna iunie, pe fiecare ramură industrială, programe concrete care să asigure încadrarea fermă a fiecărei întreprinderi și a fiecărui produs în normele planificate va avea ca efect reducerea în proporții sporite a consumurilor materiale, cu implicații directe asupra ridicării eficienței economice.

Mircea ROMANIȚĂ
director adjunct
în M.A.T.M.C.G.F.F.

Noi surse de sporire a eficienței

DE LA OPTICA „ORI — ORI" LA „ȘI — ȘI"

ÎN PERIOADA lunilor ianuarie-aprilie a fiecărui an, unitățile beneficiare din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare solicită întreprinderilor de prelucrare a maselor plastice din București, Buzău, Iași, Focșani etc. produsul folie pentru solarii. Datorită cantităților mari solicitate, întreaga capacitate de producție a acestor furnizori este ocupată în intervalul de timp amintit cu satisfacerea cerințelor agriculturii, nemaiexistînd posibilitățile necesare pentru a produce în această perioadă mărfurile pentru export. Apreciem că eficiența la nivelul economiei naționale și al respectivelor unități ar putea fi mult sporită dacă alternativa actuală „ori pentru agricultură, ori pentru export" ar fi înlocuită cu o astfel de organizare a producției și preluării acestor produse care să permită ca în această perioadă întreprinderile prelucrătoare de mase plastice să satisfacă integral, la vreme și cerințele agriculturii și să poată produce și pentru export. Și în acest sens posibilități există.

Produsul folie pentru solarii se poate fabrica pe întreg parcursul anului în cadrul întreprinderilor prelucrătoare de mase plastice. Ca urmare, unitățile beneficiare din cadrul M.A.I.A. ar putea să-l preia prin bazele teritoriale de resort pe întreg cursul anului, în așa fel încît pînă în luna ianuarie a anului următor să-și formeze integral stocul de care au nevoie sau să mai apeleze la producător doar pentru mici cantități de completare, care însă nu ar mai afecta exportul acestuia.

Desigur, pentru aceasta, unitățile beneficiare din agricultură ar trebui să-și asigure și normativele necesare pentru a putea prelua și deține în stoc acest tip de produs pînă la termenul cînd îl va utiliza efectiv. Problema poate părea, la prima vedere, complicată, în sensul că acest procedeu ar conduce la beneficiarii din agricultură la acumularea unor stocuri de materiale fără mișcare o perioadă de timp, la imobilizarea unor fonduri. Apreciem însă că un calcul economic care ar pune în balanță ce ar pierde economia datorită creării unor astfel de stocuri la beneficiar cu ceea ce s-ar cîștiga prin realizarea unui export corespunzător, la nivelul planului, în unitățile producătoare pe primele patru luni ale anului, ar putea evidenția eficiența superioară a sistemului de lucru propus.

Iată și alte argumente. Un astfel de mod de lucru ar crea o mai mare independență a beneficiarilor, un plus de siguranță pentru unitățile din agricultură că vor avea folia necesară pentru solarii, chiar dacă la furnizor se întîmplă să survină — și survin — unele greutăți accidentale în asigurarea materiei prime sau în funcționarea utilajelor tehnologice. Astfel de probleme apar pentru că în primele patru luni ale anului nici furnizorii de materii prime ai producătorului nu pot asigura întotdeauna ritmic și cantitativ sortul de polietilenă din care se fabrică folia. În cîștig ar fi și unitățile de prelucrare a maselor plastice, care ar putea să-și utilizeze și în aceste patru luni instalațiile de polietilenă colorată, în prezent nefolosite deoarece pe toate liniile tehnologice se fabrică polietilenă de sortimentul necesar foliei pentru solarii, care, evident, nu trebuie colorată. Fără această măsură, datorită faptului că instalațiile de colorare au o capacitate de producție lunară limitată, aprecim că restanțele la producția fizică de polietilenă colorată destinată exportului ce trebuia fabricată pe primele luni nu ar putea fi recuperate decît cu greu și cu mari cheltuieli suplimentare, cu toate eforturile care s-ar depune în plus în următoarele luni.

Gheorghe CORNEL

Calcularea și disciplina costurilor în sprijinul reducerii cheltuielilor de producție

ÎN CONCORDANȚĂ cu cerințele actualei etape de dezvoltare a economiei naționale, au avut loc mutații de ordin calitativ vizînd, printre altele, și perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, întărirea autogestiunii economice, creșterea rolului fiecărui colectiv de muncă în gospodărirea cu maximă eficiență a părții din avuția națională încredințată spre administrare. În acest context, **conducerea prin costuri** constituie un postulat al exigențelor științei conducerii și este indispensabilă în actuala etapă în orice unitate economică. Realizarea reducerii planificate a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă constituie unul din obiectivele principale ale întreprinderii sub imperativul obținerii, pentru fiecare leu cheltuit, a unui volum cît mai mare de producție marfă și a unor beneficii sporite, singura sursă de creștere a avuției naționale.

Cuantificarea realistă a rezervelor de diminuare a cheltuielilor materiale

INSTRUMENTUL principal cu ajutorul căruia se realizează acest obiectiv îl constituie **programul de măsuri privind reducerea costurilor**, acesta fiind, practic, elementul de bază utilizat pentru dirijarea proceselor tehnico-economice în scopul minimizării cheltuielilor de producție. Abordînd căile specifice de reducere a costurilor, programele speciale de măsuri vizează, prin natura lor, atragerea în circuitul economic, pe baze realiste și fundamentate științific, a rezervelor interne din întreprinderi, secții și ateliere. Prin intermediul programului se informează permanent decidentul asupra stării sistemului condus, astfel încît, pe baza „buclei de reglaj" să poată lua toate măsurile menite să asigure realizarea la termen a obiectivului propus și încadrarea în sarcina de costuri.

În acest context, pe lîngă mutația structurală calitativă ce se cere realizată în mentalitatea factorilor de decizie în întreprinderi și centrale, este necesar să se acorde o **atenție mai mare disciplinei metodologice a costurilor și cheltuielilor materiale.** Normele existente, completate recent cu elementele noii metodologii de determinare a costurilor, hotărîtă la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982, îndeosebi în domeniul identificării corespunzătoare a elementelor primare de cheltuieli, a conținutului „materialelor pentru întreținerea și funcționarea utilajelor", „amortizarea fondurilor fixe" asigură o evidență clară în planificarea cheltuielilor la nivelul fiecărei întreprinderi. Cu toate acestea, se mai constată în practică că disciplina metodologică a costurilor nu este în toate cazurile respectată, calculațiile de costuri pe produse n-au devenit pretutindeni instrumente de conducere, soluțiile tehnice și tehnologice nu fundamentează încă o parte a volumului de economii, ritmul de introducere a metodelor evoluate de calcul și evidență a cheltuielilor (standard-costing, cost-oră-mașină, normativă etc.) este încă lent, iar programele de măsuri privind reducerea costurilor și cheltuielilor materiale se mai elaborează și urmăresc formal.

Ținînd seama de complexitatea factorilor strict endogeni ce participă la reducerea costurilor și cheltuielilor materiale, ca și a celor exogeni, dar care joacă un rol important în determinarea acestui indicator calitativ-sintetic al planului național unic, încă din deceniul șapte s-a simțit nevoia unor soluții detaliate, care să fundamenteze în mod concret, pe ansamblul întreprinderii, dar și pe secții și ateliere, volumul de economii ce trebuie realizat, în conformitate cu sarcinile stabilite prin planul național unic.

Cum este respectată disciplina metodologică a costurilor

ÎN CURSUL trim. I al acestui an s-au efectuat analize la un număr de 79 centrale și 150 întreprinderi din industrie în legătură cu modul de elaborare a soluțiilor de acoperire a sarcinilor de reducere a costurilor pe 1984, desprinzîndu-se aspecte semnificative cu privire la modul cum este respectată disciplina metodologică a costurilor de producție. La **Întreprinderea „Electromotor" din Timișoara,** de exemplu, planul de măsuri pentru reducerea costurilor de producție a fost abordat cu multă responsabilitate, volumul de economii ce decurgea din sarcinile planului fiind defalcat pe secții și ateliere, precum și pe compartimentele ce pot să influențeze procesele de economisire a muncii sociale (serviciile aprovizionare tehnico-materială, mecanic șef pentru sectorul de reparații, compartimentele tehnice etc.).

În același timp, soluțiile preconizate au la bază o analiză critică a nivelului costurilor și cheltuielilor materiale realizat în 1983, fiind axate de regulă pe domeniile hotărîtoare în determinarea nivelului cheltuielilor, respectiv consumurile de materii prime și materiale, organizarea producției și a muncii, diminuarea cheltuielilor indirecte (cheltuielile cu întreținerea și funcționarea utilajelor, cheltuielile comune ale secțiilor de fabricație și cheltuielile generale ale întreprinderii) etc. La această întreprindere sînt stabilite în programul de măsuri sarcini valorice concrete cu privire la volumul pieselor de schimb recondiționate ce urmează să fie utilizate pentru reparații în sectorul mecanicului șef sau de refolosire a unor materiale pentru compartimentul aprovizionării tehnico-materiale și de producție.

Asemenea aspecte pozitive în ce privește modul de abordare și de urmărire a programelor de reducere a costurilor de producție s-au constatat și la **Centrala gaz metan Mediaș, Centrala industrială de producere a energiei electrice și termice București, Centrala industrială de îngrășăminte chimice Craiova, Centrala industrială a sării București** și altele.

Analizele întreprinse au reliefat, totodată, **unele deficiențe sau neîmpliniri în ce privește modul cum sînt folosite tehnicile de cuantificare a efectului economic al măsurilor înscrise în programe.** În mod neadecvat sînt abordate, în special, programele de reducere a costurilor la nivelul centralelor, unde factorii de decizie nu au la îndemînă aceste instrumente cel puțin sub forma măsurilor esențiale și hotărîtoare sub aspectul influențării volumului de economii cuantificate. Astfel, dacă la **Centrala de utilaj petrolier Ploiești** atît directorul tehnic, directorul economic cît și contabilul șef dispun de grafice de urmărire a principalelor măsuri selectate din programele întreprinderilor, intervenind operativ pentru materializarea soluțiilor preconizate, nu același lucru se constată la : **Centrala industriei siderurgice Galați,** care în luna februarie a.c. nu avea întocmit calculul efectului economic al reducerii normelor de consum și al coeficientului de scoatere a metalului ; **Centrala industriei zahărului București,** care nu avea evaluat efectul economic din programul de creștere a indicelui de utilizare a capacităților și atingere a indicatorilor tehnico-economici la obiectivele noi ; **Centrala de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri București,** unde din 24 de întreprinderi 5 nu aveau întocmite, la data analizei, programele de reducere a costurilor, cu toate că această obligație le revenea încă de la finele lunii decembrie a anului precedent etc. Menționăm, de asemenea, că la unitățile amintite elaborarea măsurilor înscrise în programele de costuri nu era organizată corespunzător, aparatul tehnic participînd insuficient la elaborarea acestora ; nu erau atrași cei mai buni specialiști din secții și ateliere la preconizarea soluțiilor, activitatea de elaborare fiind de regulă lăsată în răspunderea contabilului șef și a serviciilor din subordinea sa.

O altă concluzie desprinsă din cadrul analizei a fost aceea că **nu în toate cazurile este realizată în mod corespunzător conexiunea dintre programele de reducere a costurilor și celelalte programe :** de creștere a productivității muncii, de reducere a normelor de consum, de ridicare a calității și accentuarea valorificării superioare a materiilor prime și materialelor, de rentabilizare a unor produse, de atingere a parametrilor tehnico-economici la capacitățile noi etc. Se întîlnesc încă

în practică unele situații cînd întreprinderile acuză neîncadrări în cheltuielile cu munca vie, în timp ce programele de creștere a productivității muncii arată că pot fi obținute economii suplimentare. Întocmind calculații globale, neluînd în considerare unii factori esențiali de reducere a costurilor, cum ar fi influența din volumul și structura producției, elaborînd uneori programe cu caracter formal, unele întreprinderi și centrale acuză neîncadrări în prevederile de plan și așteaptă să li se „ușureze" sarcinile. Se întîlnesc și cazuri cînd nu sînt efectuate în prealabil lucrări de fundamentare de bază cum sînt : efectul economic al influenței volumului și structurii producției ; efectul economic al reducerii normelor de consum, al optimizării aprovizionării și transporturilor etc.

Valorificarea factorilor de economisire a muncii sociale

AVÎND în vedere faptul că efectul economic al căilor de reducere a costurilor este deseori complex, că unii factori de determinare au influențe multiple și derivate, iar disjuncția acestor influențe ridică unele dificultăți practice, considerăm că atît cadrul metodologic, cît și modul de organizare sau de abordare a programelor de costuri pot fi în continuare perfecționate. Un accent mai mare ar trebui să fie pus, în acest context, pe factorii de economisire a muncii sociale, la care exigențele în prezent și în perspectivă cresc. Avem în vedere în mod deosebit valorificarea superioară a materiilor prime și a materialelor, refolosirea și reciclarea lor, recondiționarea pieselor de schimb precum și reciclarea ambalajelor. De asemenea, introducerea tehnologiilor noi, ca și îmbunătățirea celor existente, reproiectarea produselor constituie factori cu influență complexă, care pot acționa atît în direcția reducerii consumurilor, valorificării superioare a materiilor prime și materialelor, cît și în domeniul creșterii productivității muncii.

Abordarea sistemică a programelor în viziunea „articolelor de calculație" poate fi luată în considerare la o trecere spre elementele de cheltuieli, fapt ce ar permite o identificare mai corectă a efectului economic al diferitelor măsuri înscrise în programe. În acest sens ar fi ilustrativ să ne oprim asupra a doi factori de influență complexă în domeniul reducerii costurilor și anume creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor și ridicarea valorii indicilor de utilizare a capacităților de producție din întreprinderi.

În primul caz, ridicarea nivelului tehnic, calitativ și competitiv al producției nu poate avea loc fără o utilizare eficientă a resurselor naturale și de muncă de care dispune fiecare unitate. În condițiile în care în întreaga lume se amplifică politica protecționistă privind bogățiile naturale, adîncirea gradului de transformare și prelucrare a materiilor prime în produse cu o mare valoare de întrebuințare este singura cale certă de a asigura eficiența economică scontată. În acest context, de o deosebită importanță sînt acțiunile privind integrarea rapidă a noilor cuceriri ale științei în producție, lărgirea bazei de materii prime, îmbunătățirea structurilor sortimentale, executarea ireproșabilă a produselor, ridicarea sistematică a gradului de prelucrare, concentrarea și specializarea producției, întărirea controlului calității produselor etc.

Indicațiile și orientările formulate în repetate rînduri de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, își găsesc concretizarea atît în rezultatele bune obținute în această direcție, cît și în programele de dezvoltare, care se sprijină, în principal, pe asigurarea unei independențe față de terțe piețe de materii prime, prin reducerea consumurilor și valorificarea resurselor materiale ale economiei. Astfel, pe ansamblul economiei este necesară obținerea în continuare a reducerii cheltuielilor materiale în toate sectoarele de activitate, concretizată prin măsuri care vizează reproiectarea produselor și tehnologiilor actuale, eliminarea din fabricație a produselor de gabarit mare sau energointensive și promovarea celor de mic tonaj, aplicarea metodelor de analiză a valorii, ridicarea calificării forței de muncă. Pe această bază se prevede ca, față de 1980, cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă să fie mai reduse cu 81 lei în 1985, cu 98,3 lei în 1987 și cu 132,9 lei în 1990. Reducerea consumurilor materiale, concomitent cu creșterea valorii de întrebuințare a produselor, vor face ca valoarea producției industriale ce se va obține pentru fiecare leu cheltuit să crească, în industria republicană, față de anul 1980, cu 29,5% în 1985, cu 41,2% în 1987, cu 64,2% în 1990.

Avînd în vedere că modul de calcul al gradului de valorificare este impus de raportul dintre valoarea producției și valoarea materialelor consumate pentru producție, rezultă că fiecare procent de creștere a acesteia precum și de reducere a cheltuielilor majorează valoarea ei, acțiune care se reflectă și în reducerea nivelului cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă, care în fapt reprezintă inversul raportului de mai sus. Așadar, orice procent de creștere a gradului de valorificare contribuie la reducerea costurilor de producție, atît prin diminuarea consumurilor specifice, cît și prin sporirea valorii producției obținute.

Utilizarea deplină a capacităților de producție

PRINTRE căile de reducere a costurilor care stau la baza măsurilor cuprinse în programul special de reducere a cheltuielilor materiale se înscrie și **utilizarea cît mai deplină a capacităților de producție.** Reducerea cheltuielilor în acest caz este urmarea faptului că o serie de costuri din cadrul întreprinderilor au un caracter relativ fix, în sensul că acestea nu se majorează, sau unele din ele au o creștere nesemnificativă în raport cu sporirea producției marfă. Cheltuielile care nu își modifică volumul sau prezintă creșteri neînsemnate în cazul folosirii mai depline a capacităților fac parte din categoria cheltuielilor indirecte, respectiv a cheltuielilor generale ale întreprinderii și cheltuielilor comune ale secțiilor de fabricație, dintre care menționăm : cheltuielile cu retribuțiile personalului de conducere al secțiilor și întreprinderii (inclusiv impozitul și contribuțiile la asigurările sociale aferente), reparațiile capitale, cheltuielile administrativ gospodărești, dobînzile bancare, cheltuielile cu protecția muncii și altele. Cunoașterea cît mai exactă a structurii și mărimii acestor categorii de cheltuieli prezintă o importanță maximă pentru stabilirea corectă a influenței pe care o are gradul de utilizare a fondurilor fixe asupra nivelului de cheltuieli.

Din totalul cheltuielilor indirecte care se iau ca bază pentru calculul economiilor, din creșterea producției vor fi eliminate cheltuielile cu energia și combustibilul pentru scopuri tehnologice (la întreprinderile în care nu se constituie articole de calculație directe pentru asemenea cheltuieli), cheltuielile pentru revizii tehnice și reparații curente, uzura, reparația și întreținerea sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor cu destinație specială și alte cheltuieli specifice, care au caracter variabil, fiind dependente în mare măsură de nivelul volumului de activitate, respectiv de gradul de utilizare a capacităților. Trebuie precizat, totodată, că stabilirea economiilor din folosirea mai bună a capacităților va trebui precedată de eliminarea efectelor economice ale celorlalte măsuri, privind valorificarea superioară a materiei prime, creșterea productivității muncii etc., care sînt la alte poziții ale programului.

Pentru a imprima programelor de costuri valențele unui instrument de conducere, activitatea de elaborare și de urmărire a acestora ar putea fi organizată astfel :

- **sectoarele din subordinea contabilului șef să efectueze, în prealabil, o analiză critică a structurii cheltuielilor de producție realizate în anul precedent și a principalelor cauze ce au generat depășiri ale normelor și normativelor de consumuri de muncă socială.** Concluziile acestei analize să fie dezbătute în Consiliul de conducere al oamenilor muncii și puse la îndemîna unui colectiv de specialiști format din cadre tehnice și economice, din compartimentele funcționale, ca și din secții și ateliere, însărcinați de conducerea întreprinderii cu elaborarea programului de măsuri privind reducerea costurilor ;
- **elaborarea, de către factorii de decizie din întreprinderi, a unor lucrări de fundamentare :** influența volumului și structurii producției asupra nivelului cheltuielilor ; efectul economic al reducerii normelor de consum și al obiectivelor înscrise în planul tehnic ; efectul economic al programului de creștere a productivității muncii, al creșterii calității produselor și a celorlalte programe elaborate și urmărite în cadrul întreprinderii;
- **dezbaterea în secții și ateliere a soluțiilor și măsurilor preconizate în vederea îmbunătățirii acestora ;** întocmirea propriu-zisă a programului de măsuri evaluat corespunzător pe factori de influență, sistematizat pe termene și responsabilități, defalcat pe secții și ateliere ;
- **organizarea materializării soluțiilor și măsurilor preconizate prin grafice de urmărire adecvate și analize trimestriale în consiliul de conducere al oamenilor muncii ;** actualizarea sistematică, pe parcursul execuției planului, a măsurilor înscrise în programe, în funcție de aspectele noi ce apar, privind mobilizarea cît mai completă a rezervelor interne din întreprinderi și centrale.

O importanță deosebită în aceste activități o are îmbinarea, în mai mare măsură, a acțiunilor curente cu cele de perspectivă, deoarece se constată că în programele de costuri această conexiune nu este realizată. Ar fi util, de asemenea, ca în aceste programe să se includă un subcapitol intitulat „etape de realizare a unor măsuri de perspectivă de reducere a costurilor și cheltuielilor materiale".

Gh. ȘICĂ
Comitetul de Stat al Planificării

O resursă principală în agricultură: fondul funciar — cum îl folosim?

Organizarea teritoriului — baza gospodăririi raționale și de sporire a eficienței producției agricole

ÎN AMPLUL proces de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate — de industrializare, modernizare a agriculturii și urbanizare — organizarea teritoriului a devenit o necesitate obiectivă pentru coordonarea multiplelor interese ce se interferează pe același teritoriu și a folosirii raționale a resurselor funciare.

Este urmare firească a stadiului de evoluție atins de **organizarea teritoriului, care își definește funcția sa prin totalitatea intervențiilor cu caracter permanent ce urmăresc restructurarea, modelarea și echiparea optimă a teritoriului, adecvat valențelor sale natural-economice, particularităților sociale și specificului zonal** — afirmîndu-se tot mai pregnant ca o acțiune de sinteză integrată dezvoltării complexe a economiei în profil teritorial. Constituind unicul mod de coordonare a elementelor spațiale cu dezvoltarea preconizată, organizarea teritoriului se afirmă ca o soluție globală de optimizare a folosirii spațiului, în funcție de cerințele prezente și viitoare ale societății.

În etapa actuală, evoluția conceptului de organizare a teritoriului constituie baza abordării problemelor de la general la particular, de la sistematizarea teritoriului (național, județean comunal, a diverse zone funcționale și natural — economice) — integrate planificării în diverse eșaloane teritoriale și programe naționale —, la sistematizarea bazinelor hidrografice, a amenajamentelor silvice, la organizarea teritoriului interunități (comasări de teren și rectificări de hotare) și în cadrul unităților agricole în corelare cu lucrările de gospodărire a apelor și îmbunătățiri funciare, la studiile de fundamentare a notelor de comandă, a proiectelor de execuție și a detaliilor de execuție pentru realizarea diferitelor echipări sau amenajări ale teritoriului.

Problemele capătă o nouă amploare ca urmare a prevederilor amplului **Program național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile** prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, **pentru mai buna folosire în mod unitar a terenurilor** agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pentru circa 55—60% din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combaterea eroziunii solului, din iulie 1983. Aceasta este urmarea directă a funcției caracteristice agriculturii — strînsa îmbinare între pămînt, procesele naturale biologice, amenajările, dotările, echipările și procesele de muncă care își găsesc valorificarea optimă în contextul organizării și amenajării raționale a teritoriului. Numai atunci cînd toate aceste amenajări, construcții, echipări sînt strîns legate de pămînt se asigură o valorificare superioară a resurselor naturale și umane și rațională sa valorificare și organizare — fără a se neglija că acestea rămîn acțiuni cu caracter continuu subordonate cerințelor dezvoltării social-economice a țării.

Succesul acțiunii este asigurat printr-o colaborare permanentă între organizarea teritoriului — cadastru — măsurători, care permite integrarea tuturor dezvoltărilor teritoriului în organizarea de ansamblu, prin realizarea a cîtorva acțiuni redate mai jos.

● **Amplasarea și dimensionarea folosințelor,** prin determinarea suprafețelor care vor fi folosite ca teren arabil, plantații de vii, plantații de pomi, pășuni și fînețe, păduri etc.

Pentru fiecare categorie de folosință se delimitează acele părți din teritoriu al căror sol, relief, microclimat și regim al apei, caracteristici biologice ale plantelor de cultură și condiții de exploatare corespund cerințelor fiecărei folosințe. Subordonat cerințelor economice, pe baza studiilor de sol se determină pretabilitatea diferitelor terenuri pentru o categorie de folosință sau alta și favorabilitatea solurilor pentru diferite culturi, ca bază a restructurării folosințelor și a delimitării masivelor de asolamente, luînd în considerare **lichidarea dispersării** categoriilor de folosință neeconomice situate în parcele mici, izolate, intercalate, lichidarea **amplasării neraționale** a unor categorii de folosință față de ansamblul elementelor teritoriale (relief, sol, centre populate, centre de producție, căi de comunicație etc.), **creșterea suprafeței categoriilor superioare** de folosință și în special a celei arabile, **crearea unor masive compacte** pentru fiecare categorie de folosință de dimensiuni economice pentru exploatare și administrare, **punerea în valoare a terenurilor neproductive** și valorificarea superioară a terenurilor slab productive, **corelarea** permanentă a **condițiilor ecologice** (și mai ales edafic) cu condițiile social-economice. Deși sînt posibilități pentru creșterea suprafeței agricole cu 500 000 ha (prin lucrări complexe de punere în valoare a resurselor funciare), esența rămîne folosirea judicioasă a resurselor existente prin promovarea unor sisteme raționale de agricultură și a tuturor lucrărilor de amenajare numai în contextul și pe baza organizării teritoriului.

În același timp, este o necesitate ca sarcinile de plan defalcate pe județe, consilii unice agroindustriale și unități agricole, armonizînd resursele potențiale (și în primul rînd calitatea solului și lucrările de îmbunătățiri funciare) cu zonarea producției agricole să creeze un profil stabil fiecărei unități — de perspectivă și pe fiecare cincinal — ca bază pentru stabilirea unor folosințe raționale și a unei organizări a teritoriului pe fiecare fermă și unitate (cel puțin pe durata unui cincinal).

● **Comasarea terenurilor și rectificarea hotarelor** neraționale asigură înlăturarea dispersării, întrepătrunderii, amplasării neraționale față de limitele obligate naturale (păduri, fire de vale, cursuri de apă etc.) sau construite (căi de comunicație, canale, diguri etc.), asigurînd îmbunătățirea delimitării hotarelor unităților administrative, agricole și silvice.

În aceste condiții, organizarea teritoriului elaborată în concordanță cu profilul fiecărei unități, dimensiunile ramurilor de producție, dezvoltarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și sarcinile de creștere a suprafeței agricole și arabile, structura organizatorică a fiecărei unități și categorii de folosință creează condițiile pentru înlăturarea fragmentării neraționale a terenurilor, reamplasarea rețelei de drumuri și pentru exploatarea eficientă a terenurilor și a dotării tehnice (sistema de mașini și tractoare, sisteme de irigații etc.).

Aceasta creează, în același timp, baza simplificării acțiunilor de cadastru și măsurători, dar obligă la realizarea lor la 4—5 ani, în așa fel ca planurile și hărțile să reprezinte realitatea din teritoriu necesar tuturor ramurilor economiei.

Rolul cadastrului în cunoașterea resurselor funciare

CADASTRUL funciar, ca ansamblu de acțiuni tehnice, economice și juridice, realizează inventarierea și evidența permanentă și sistematică a fondului funciar din punct de vedere cantitativ și calitativ pe teritorii administrative și posesori, concretizate în planuri și registre cadastrale pentru întregul fond funciar al țării. **Furnizînd datele reale privind suprafața, categoria de folosință, calitatea și posesorul tuturor terenurilor,** creează baza pentru folosirea mai rațională a fondului funciar, prin organizarea teritoriului, a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, alegerea amplasamentului diferitelor obiective industriale și social-culturale.

Multitudinea schimbărilor care se produc în categoriile de folosință (destinația, mărimea parcelelor, posesorii, amplasarea și definitivarea unor obiective — construcții, canale, diguri, drumuri etc. — a necesitat ținerea la zi a fondului funciar.

Întreținerea lucrărilor de cadastru funciar pe întreaga suprafață a țării necesită un volum mare de muncă al unităților județene de specialitate, pentru a li se asigura permanența, operativitatea și obiectivitatea specifică activității cadastrale ; de asemenea este necesară introducerea acestor lucrări și în zona necooperativizată.

Pentru cunoașterea situației calitative a terenurilor, lucrările de cadastru începute în 1980 se vor continua pentru finalizare într-o primă etapă în următorii ani.

Planurile topografice

ACTIVITATEA geotopografică a căpătat un rol important în activitatea economică, ca urmare a necesităților de asigurare cu planuri și hărți a obiectivelor prevăzute în dezvoltarea economiei naționale. Pe măsura creșterii necesităților tuturor sectoarelor economiei naționale, volumul și complexitatea lucrărilor s-au mărit continuu, s-au diversificat tehnicile de obținere a hărților (prin metode fotogrammetrice).

Ca rezultat al acestei activități s-a realizat planul topografic de bază al țării, **asigurînd baza proiectării și execuției obiectivelor de investiții, sistematizare, organizarea teritoriului și cadastru.** De fapt, planurile topografice și cele cadastrale își pierd valabilitatea după o perioadă de 5—10 ani și sînt necesare noi planuri, care să reflecte situația reală a teritoriului. Acest lucru este posibil de realizat ca urmare a generalizării fotogrammetriei în măsurătorile terestre și a dotării corespunzătoare cu aparatură a institutului de profil. Dar fără personalul corespunzător descifrării și reactualizării evoluției cadastrale de către oficiile județene de cadastru și organizarea teritoriului, acest lucru a devenit tot mai dificil (ca și celelalte acțiuni) de realizat.

În lipsa unor planuri la zi și considerînd că diversele acțiuni sau activități trebuie să-și păstreze specificul lor, s-a dezvoltat activitatea pentru realizarea de planuri cu conținut redus la cerințele specifice, ceea ce contribuie la suprapuneri de lucrări și, implicit, la irosirea de importante fonduri bănești, ca de exemplu :

— ridicările topografice pentru lucrările de îmbunătățiri funciare nu pot fi folosite și pentru cadastru general ;

— ridicările topografice în localități se realizează de către oficiile județene de cadastru și organizarea teritoriului și de institutele de proiectare județene, fără asigurarea cerințelor tuturor sectoarelor ;

— lucrările de nivelment se execută în paralel de unitățile Consiliului Național al Apelor, de unitățile de îmbunătățiri funciare, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerul Energiei Electrice etc.

În același timp, sînt unități care nu-și pot realiza volumul de lucrări, iar altele nu au lucrări corespunzătoare capacității. Astfel, de exemplu, institutele de proiectări județene sînt supradimensionate cu personal geotopografic, neavînd lucrări la nivelul capacității (este cazul județelor Prahova, Cluj, Mureș, Timiș, Bacău, Olt, Argeș, Bihor etc.), care execută lucrări pentru terți, multe în alte județe. Asemănător, Institutul de cercetări și amenajări silvice execută ridicări în plan pentru orașe, contractate cu consiliile populare județene.

Măsuri ce se impun

AGRICULTURA și silvicultura ca principali deținători și gospodari ai spațiului rural (peste 90% din teritoriul țării) au rămas și rămîn interesate în realizarea ordonării, amenajării și echipării teritoriului într-o concepție de ansamblu, pe principiul utilizării cu maximum de eficacitate tehnică, economică și socială a fiecărei resurse funciare (pornind de la armonizarea intereselor imediate, cu cele de perspectivă), în care scop baza topografică și cadastrul funciar realizate pentru întreg teritoriul țării asigură satisfacerea atît a cerințelor agriculturii și silviculturii cît și a tuturor ramurilor economiei naționale.

De fapt, numai înțelegerea funcției spațiului rural de **ordonare globală a teritoriului** și executării a noi amenajări numai pe baza planurilor de sistematizare complexă creează cadrul pentru ca suprafețele agricole și silvice să nu fie modificate decît în limita strictă, iar terenurile foarte productive să aibă asigurată o protecție deosebită. În această concepție se pot asigura cele trei funcții esențiale (de : **nutriție** — ca sursă principală de alimentare a populației ; **socială** — ca sursă de venituri de bază sau complementare pentru o parte a populației ; **biologică și culturală** — prin întreținerea și protejarea naturii în contextul cerințelor civilizației actuale), respectiv : ca mijloc de muncă, cadrul pentru dezvoltarea așezărilor, platformelor industriale, dotărilor și echipărilor tehnice și mijloace de odihnă și turism.

În acest concept se asigură cunoașterea, valorificarea, organizarea și amenajarea teritoriului integrat dezvoltării de ansamblu și, în același timp, controlul urbanizării și industrializării, în sensul de a nu perturba echilibrul dinamic al acestui teritoriu, prin asigurarea :

— relațiilor optime ale teritoriului rural cu organizarea generală a teritoriului și dezvoltarea sistemului general de localități ;

— integrarea dezvoltării și amplasării rețelei de echipare tehnică (căi de comunicație, lucrări de irigații, desecări etc.) în condiții optime de valorificare a resurselor funciare ;

— o concepție globală de valorificare a terenurilor și a apei armonizînd exigențele concurente ale agriculturii și silviculturii, asigurînd utilizarea optimă a terenurilor, apei, investițiilor și forței de muncă, pe baza unor formule certe, fiind din ce în ce mai greu de revenit asupra deciziilor deja adoptate ;

— repartiția, specializarea și concentrarea producției agricole pe baza lucrărilor de zonare ;

— stabilirea, combaterea, bonitarea, prevenirea poluării și degradării mediului înconjurător ;

— cunoașterea sistematică a tuturor terenurilor destinate diferitelor sectoare ale economiei naționale și a modului de folosire a acestora, asigurînd evidența și controlul folosirii.

Aceasta pentru că numai într-o corelare permanentă și completare reciprocă a activităților de organizarea teritoriului, de cadastru și măsurători se obține maximum de eficiență.

Se urmărește, deci : o rațională ordonare și echipare a teritoriului (cu sisteme de irigații și desecări, lucrări de combaterea eroziunii solului, căi de comunicație etc.), îmbunătățirea amplasării și formei diferitelor folosințe de teren, a mărimii, formei și amplasării diferitelor parcele, asigurînd condițiile pentru exploatarea rațională a terenului și a sistemei de mașini ; realizarea și ținerea la zi a bazei topografice cu un conținut care să reflecte realitatea din teritoriu (organizat, amenajat, echipat, dotat), cu un conținut care să satisfacă toate cerințele economiei ;

— înfăptuirea și ținerea la zi a planului cadastral și a evidenței cadastrale, pentru întreg teritoriul, ca produs derivat din planul topografic de bază.

În acest scop, **este necesar ca oficiile de cadastru și organizarea teritoriului să fie scoase de sub tutela direcțiilor agricole județene, unde au fost practic desființate** prin înglobarea personalului redus în aparatul administrativ al acestora. În mod curent, specialiștii rămași au fost folosiți la diverse acțiuni de sezon, fără grija de a asigura condițiile minime pentru desfășurarea activității pentru care au fost create oficiile respective. Aceasta va fi de folos în primul rînd agriculturii, prin participarea la gospodărirea fondului funciar, la actualizarea și urmărirea organizării teritoriului și în același timp asigurarea reactualizării lucrărilor de cadastru funciar (în prezent lucrările executate nefiind actualizate de 7—10) ; în localități s-au realizat lucrări de cadastru numai pe 25% din suprafață, dar în zona necooperativizată pe numai 10%, ceea ce determină ca însești datele de bază privind fondul funciar, care se transmite bianual la minister, nu reflectă, în toate cazurile, modificările ce au intervenit în teren. De aceea, este necesar ca **oficiile județene de fond funciar (avînd ca nucleu actualele oficii județene de cadastru și organizarea teritoriului) și serviciile de evidență cadastrală din cadrul inspectoratelor silvice** să fie subordonate pe plan local consiliilor populare județene **avînd în medie 50—60 specialiști** (ingineri și tehnicieni agronomi, silvicultori, topografi) care să poată realiza politica fondului funciar. De asemenea, Institutul de geodezie, fotogrammetrie, cartografie și organizarea teritoriului ar trebui să devină **Institutul național de fond funciar, avînd în subordinea sa oficiile județene de fond funciar.**

În condițiile în care s-ar considera oportun ca acest institut să fie în subordinea Consiliului Național pentru Gospodărirea Unitară a Fondului Funciar (respectiv a Consiliului de Stat), este necesar ca el să cuprindă și Institutul de studii și proiectări silvice, ceea ce ar crea organismul pentru cunoașterea și gospodărirea unitară a teritoriului pentru înfăptuirea politicii partidului și statului cu privire la apărarea, folosirea, conservarea și ameliorarea fondului funciar (conform prevederilor Decretului 397 din 1 noiembrie 1982). În acest mod activitatea de organizare a teritoriului, cadastru și măsurători va fi la nivelul cerințelor societății, asigurînd coordonarea și execuția unitară a lucrărilor de gospodărire a resurselor funciare. Astfel, se creează cadrul organizatoric ca și pentru fondul funciar să existe un proiectant general — așa cum există pentru platformele industriale —, ca orice amplasament sau dezvoltare în afara localităților să fie realizată fără a prejudicia exploatarea rațională a fondului funciar, pentru principala sa misiune — producția agricolă și silvică.

În același timp, este o necesitate obiectivă **să fie realizat un cod funciar** ca bază a gospodăririi unitare a principalei noastre resurse naționale — pămîntul.

Ion BOLD

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Bugetul de venituri și cheltuieli la nivelul subunităților

– un instrument de bază al conducerii activității economice și financiare –

ÎN procesul întăririi autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare a unităților economice, un loc aparte îl ocupă sporirea răspunderii și a implicării fiecărui colectiv de oameni ai muncii de la toate nivelurile organizatorice ale întreprinderilor în fundamentarea, elaborarea și realizarea planurilor proprii de dezvoltare, de desfășurare a unei activități eficiente. În acest cadru, un rol important revine stabilirii unor indicatori economici și financiari la nivelul fabricilor, secțiilor, șantierelor, fermelor, brigăzilor și altor subunități similare, defalcați din planul economic și bugetul de venituri și cheltuieli al unității economice.

Desigur, după cum se știe, defalcarea indicatorilor economici și financiari pe subunități a constituit și pînă acum o sarcină a unităților economice. Dar, faptul că în practică s-a constatat utilizarea unei diversități de metode în funcție de specificul activității subunităților, gradul de încadrare cu personal, organizarea și dotarea tehnică, a determinat necesitatea folosirii unui instrument de lucru unitar, operativ și eficient. Ca urmare, pentru transpunerea în practică a prevederilor Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 29-30 iunie 1983, începînd cu data de 1 ianuarie 1984 în toate unitățile trebuiau întocmite bugete de venituri și cheltuieli pe fabrici, secții, șantiere, ferme, brigăzi și alte subunități similare. Ele reprezintă în fapt instrumentul unitar de defalcare și urmărire a indicatorilor economici și financiari la nivelul subunităților, permițînd adaptarea la specificul acestora, precum și transpunerea în viață a sarcinii de extindere a acordului global.

Intr-adevăr, prin conținutul lor, bugetele de venituri și cheltuieli pun la îndemîna organelor de conducere colectivă, pe toate nivelurile organizatorice, un sistem de indicatori și pîrghii economico-financiare de acțiune operativă pentru eliminarea cauzelor care determină perturbații în realizarea nivelului planificat al indicatorilor. În acest fel, factorii de decizie pot măsura, compara și echilibra mai bine eforturile productive și efectele activității economice a subunităților, pot să direcționeze și să orienteze mai bine tendințele situației economico-financiare. Se creează astfel posibilitatea de a conduce, a organiza, a controla, a prevedea, a stimula cu operativitate și eficiență sporite angrenarea fiecărei subdiviziuni organizatorice a întreprinderii — prin mijloace economice — în sporirea producției materiale, creșterea mai accentuată a productivității muncii, reducerea cheltuielilor totale de fabricație și îndeosebi a celor materiale, sporirea producției destinate exportului, creșterea beneficiilor, a rentabilității întregii activități. Iată, deci, că bugetele de venituri și cheltuieli la nivelul subunităților întreprinderii sînt concepute și trebuie utilizate ca instrumente de bază ale conducerii activității economice și financiare, ale analizei și controlului, ale întăririi disciplinei în utilizarea resurselor materiale și bănești, iar prevederile lor se cer exemplar realizate la nivelul fiecărei fabrici, secții, șantier, fermă etc., ca și la nivelul fiecărei unități.

În acest cadru, analiza noastră își propune să evidențieze cum s-a acționat pe parcursul primelor luni din 1984 pentru realizarea prevederilor bugetelor de venituri și cheltuieli la nivelul subunităților întreprinderii, cum este și cum poate fi mai bine utilizat acest instrument pentru îndeplinirea indicatorilor economico-financiari.

ÎNTREPRINDEREA de prelucrare a maselor plastice București este un producător important de produse prelucrate din policlorură de vinil (granule, tuburi și țevi, folii și profile), din polietilenă (pungi, saci, sacoșe, folii), de produse injectate din polietilenă, polipropilenă, din polistiren și din alte mase plastice. La începutul acestui an, au fost întocmite bugete de venituri și cheltuieli pe principalele subunități : pentru atelierul malaxare — granulare — extrudare, pentru atelierul de injecție ușoară și cel de injecție grea, precum și pentru atelierul de confecții din polietilenă.

Analiza realizării nivelurilor planificate ale principalilor indicatori din bugetele de venituri și cheltuieli ale atelierelor pe primele patru luni ale acestui an pune în evidență următoarele aspecte :

● Luînd în considerare **la capitolul „venituri“** aportul adus de fiecare atelier la realizarea indicatorilor producția fizică, producția marfă și productivitatea muncii care le-au fost planificați, reiese că contribuția lor a fost diferită în perioada analizată. Astfel, producția fizică și marfă prevăzută la nivel de subunitate a fost integral realizată și depășită la atelierele 1, 2 și 4 și îndeplinită în proporție de numai 94,2% (fizic) și, respectiv de 92,0% (la marfă) la atelierul 3 ; productivitatea muncii planificată a fost realizată și depășită în ateliere cu excepția atelierului 2, în cadrul căruia numărul mediu scriptic planificat de lucrători a fost depășit.

● **La capitolul „cheltuieli“** trebuie arătat că realizarea normelor de consum de materie primă s-a situat sub nivelul planificat la toate cele patru ateliere. Și totuși, cheltuielile materiale și cele totale realizate la 1 000 lei producție marfă s-au situat sub prevederi numai la atelierele 2 și 3 și au fost înregistrate depășiri față de nivelul planificat la atelierele 1 și 4 ca urmare a unor consumuri suplimentare la materiale auxiliare și energie, a înregistrării unor modificări în structura sortimentală sau a utilizării unor materii prime mai scumpe. Totodată, este de menționat faptul că cheltuielile cu întreținerea și funcționarea utilajelor, cheltuielile generale ale secțiilor și fondul total de retribuire s-au situat, în toate cele patru ateliere, sub nivelurile planificate.

Rezultatele bune înregistrate de diverse ateliere la constituirea veniturilor întreprinderii au avut la bază în primul rînd **aplicarea măsurilor din programul special adoptat în întreprindere pentru creșterea mai accelerată în acest an a productivității muncii.** Sarcina planificată de sporire a productivității muncii pe acest an a fost integral acoperită prin acțiunile și măsurile adoptate, din care pînă acum au și fost transpuse în practică mai mult de jumătate. Principalele sporuri de productivitate au fost înregistrate prin : ● modernizarea tehnicii din dotare, materializată în introducerea pe flux a unor mașini automate, trecerea la funcționarea în ciclu automat a unor tipuri de utilaje de injecție precum și a pupitrelor de dozare din instalațiile de transport pneumatic ; ● modernizarea tehnologiilor existente care să permită folosirea la întreaga capacitate a instalației de compounduri, realizarea unor sisteme de transport pneumatic a sacilor de la silozurile de granule direct în vagoane și mașini, aplicarea unor rețepturi cu un sistem de plastifiant și lubrifiant care să conducă la creșterea randamentului granulatoarelor, sporirea capacității mașinilor de injecție prin executarea de noi șnecuri și cilindri, creșterea capacității de extrudare a unor utilaje prin utilizarea motoarelor la capacitate maximă ș.a.

Pentru diminuarea cheltuielilor, în lumina sarcinilor însemnate prevăzute pentru anul 1984, în unitate a fost întocmit și se aplică un program de măsuri detaliat la nivelul atelierelor pentru asigurarea reducerii nivelului costurilor de producție și în special a cheltuielilor materiale, a cărui eficiență inițială anuală materializată în economii de circa 18 000 mii lei a fost ulterior suplimentată cu prevederi care să asigure o reducere suplimentară a costurilor de încă 7 000 mii lei. În primele patru luni ale anului a fost prevăzută realizarea unui număr de 17 măsuri cu o eficiență economică de 7 575 mii lei, din care s-au realizat efectiv un număr de 14 măsuri tehnico-organizatorice cu o eficiență economică de 5 777 mii lei. Pe această bază a fost avută în vedere :

■ reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale și energie : atelierul malaxare-granulare a obținut economii de materiale de peste

● Intensificarea efortului propriu al întreprinderii pentru realizarea integrală a producției fizice cu cheltuieli minime ● Între prevederile de reducere a cheltuielilor de producție și realizări, decalaje care se cer urgent eliminate ● Creșterea operativității în urmărirea și raportarea realizării prevederilor bugetelor de venituri și cheltuieli ● În ședințele de lucru ale organelor de conducere colectivă ale unității, discutarea periodică a realizării bugetelor de venituri și cheltuieli pe subunități și stabilirea măsurilor ce trebuie aplicate

350 mii lei, din care prin utilizarea în procesul de producție a unor sortimente cu un kavert inferior economii de 242 mii lei fără a dăuna calității ; atelierul injecție ușoară a realizat un volum de economii de 904 mii lei prin reducerea consumurilor de tehnopolimeri din import ;

■ creșterea gradului de utilizare a materialelor recuperabile și refolosibile : atelierele 2 și 3 au utilizat în primele 4 luni a.c. 245 mii kg de măcinătură de polietilenă, înregistrînd economii de 2 428 mii lei, 2 620 kg de polistiren și material ABS cu o eficiență de 50 mii lei și 200 kg de măcinătură de tehnopolimeri cu o eficiență economică de 9 mii lei. În total, la cele două ateliere, prin introducerea în circuitul productiv a acestor materiale recuperate, a fost realizată o reducere a costurilor de producție de 2 487 mii lei ;

■ diminuarea cheltuielilor cu munca vie cu peste 280 mii lei pe seama creșterii productivității muncii, a realizării unui număr mediu scriptic de personal cu 25 de persoane sub cel planificat ;

■ reducerea cheltuielilor administrativ-gospodărești, a cheltuielilor neproductive și a celor convențional constante.

Dar, **compararea realizărilor înregistrate cu prevederile de plan pe primele patru luni ale anului scoate în evidență faptul că între acestea au existat anumite decalaje, că măsurile și acțiunile din programele de reducere a costurilor pentru această perioadă nu au fost în totalitate transpuse în practică, că s-au înregistrat anumite restanțe la acest capitol important pentru eficiența activității desfășurate, pentru echilibrarea bugetelor de venituri și cheltuieli.** Astfel, în ce privește utilizarea înlocuitorilor și a unor materiale refolosibile este de semnalat că, datorită unei operativități mai scăzute și a unei mobilizări mai slabe a capacității creative proprii, nu s-a realizat nici un fel de înlocuire a P.V.C.-ului S/58 cu cretă tratată în recepturile de granule P.V.C. pentru produsele la care se preta această substituție, după cum nu a fost transpusă în practică nici măsura înlocuirii în anumite recepturi a unei anumite cantități de polipropilenă cu talc, deși procedeul este rezolvat satisfăcător în alte întreprinderi similare din țară și străinătate. Ambele măsuri, dacă ar fi fost finalizate, ar fi asigurat o reducere a costurilor de producție la atelierul malaxare-granulare de peste 670 mii lei numai în primele patru luni a.c. De asemenea, față de un volum de 1,5 t deșeuri de tehnopolimeri prevăzute a fi refolosite, au fost utilizate numai 0,2 t, nerealizîndu-se astfel un volum potențial de economii de 65 mii lei la atelierul 3. Totodată, sectorul mecano-energetic nu a reușit să realizeze în activitatea desfășurată pe primele patru luni ale anului volumul de economii prevăzut a se realiza prin reducerea cheltuielilor pentru întreținerea utilajelor și pentru efectuarea reparațiilor capitale, și care trebuia să se ridice la peste 860 mii lei.

În afara nerealizării unor prevederi din programul de reducere a costurilor de producție, situarea nivelului cheltuielilor materiale și a celor totale pe întreaga întreprindere peste nivelul planificat cu aproape două procente a fost determinată și de alte aspecte cum ar fi nerealizarea în primul trimestru al anului a planului producției fizice de către atelierele 2 și 3, care au un volum scăzut de costuri la 1 000 lei producție-marfă și de depășirea planului producției fizice în cadrul atelierului 1, care are însă un nivel tehnologic obiectiv de cheltuieli la 1 000 lei producție marfă situat peste nivelul mediu pe întreaga unitate. În realizarea integrală a prevederilor bugetelor de venituri și cheltuieli anumite greutăți au fost generate și de unele livrări de materii prime și materiale efectuate neritmic către întreprindere de către unitatea „Solventul"- Timișoara și Combinatul petrochimic-Borzești, precum și de neasigurarea de către întreprinderile producătoare de profil a polietilenei în sortimentația necesară realizării planului fizic în respectiva perioadă în întreprinderea de prelucrare a acestei mase plastice.

URMĂRIREA modului de realizare a principalilor indicatori cuprinși în bugetele de venituri și cheltuieli pe ateliere și pe total întreprindere conturează faptul că **principala problemă** în unitatea analizată o reprezintă depășirea nivelului planificat al costurilor materiale de producție, respectiv al celor totale. Astfel, este adevărat că pe primele patru luni a.c. nivelul realizat al cheltuielilor materiale se situa cu 15,3 lei la 1 000 lei producție marfă sub realizările din anul 1983, dar el depășea cu 13,7 lei sarcina de plan ; la fel dacă la costurile totale realizate la 1 000 lei producție marfă pe primele patru luni se înregistra o economie de peste 20 lei față de realizările anului trecut, tot atît de adevărat este că nivelul lor se situa cu 15 lei peste nivelul planului pe perioada analizată din anul în curs. Problema este de maximă însemnătate și ea trebuie privită cu responsabilitate și implicare sporită de organele de conducere colectivă, de întregul colectiv al unității pentru adoptarea și aplicarea în continuare a unor măsuri adecvate pe plan organizatoric și creativ care să completeze programele de măsuri existente pînă la nivelul sarcinii de plan din acest domeniu, fapt care să permită realizarea în continuare în acest an a unor reduceri substanțiale a costurilor materiale și a celor totale de producție. Desigur, în acest proces care trebuie desfășurat cu maximă operativitate, un sprijin mult sporit va trebui acordat întreprinderii de către centrala industrială de resort pentru accelerarea introducerii în fabricație a unor produse cu consumuri reduse, modernizarea tehnologiilor de fabricație, perfecționarea organizării și conducerii producției etc.

Esențial rămîne însă faptul că se cere considerabil sporit aportul propriu al unității în vederea reducerii costurilor producției, că întregul ei potențial tehnic și uman disponibil trebuie mai eficient mobilizat prin forțe proprii pentru recuperarea restanțelor și realizarea producției planificate în condiții superioare de eficiență. În acest sens trebuie acționat mai eficace pentru înlăturarea tuturor cauzelor interne care ar putea împiedica transpunerea integrală în practică a măsurilor prevăzute pînă la sfîrșitul anului în programul de reducere a costurilor.

Deosebit de importantă este activizarea rolului pe care îl joacă în prezent în întreprindere **bugetele de venituri și cheltuieli la nivelul atelierelor** și prin creșterea operativității înregistrate în procesul urmăririi și raportării realizării lor, al informării rapide și selective a factorilor de decizie din unitate. Astfel, alături de producția fizică în tone și producția marfă fabricată la preț de producție, care se urmăresc zilnic prin intermediul oficiului de calcul al unității, ar prezenta interes ca prin sprijinul aceluiași compartiment să fie **cunoscută la intervale de timp mult mai scurte decît în prezent, preventiv și nu postoperativ valoarea cheltuielilor materiale și a celor totale ale diferitelor ateliere.** Ar putea fi utilizate în acest scop metoda abaterilor, metoda normativă, standard cost etc. în locul postcalculului actual. Un element important în sprijinul creșterii eficienței producției trebuie să-l constituie și discutarea periodică în cadrul ședințelor operative de lucru ale organelor de conducere colectivă a întreprinderii, în adunările generale ale oamenilor muncii a modului de realizare a prevederilor bugetului de venituri și cheltuieli al fiecărui atelier, ceea ce permite cu acest prilej găsirea de noi măsuri capabile să contribuie la sporirea substanțială a aportului acestor subunități la realizarea integrală a prevederilor de plan pe întreaga întreprindere.

Bogdan PĂDURE

De la 1 iunie a. c.

Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției

DUPĂ CUM PREVEDE Decretul privind majorarea retribuțiilor personalului muncitor — elocventă ilustrare a politicii consecvente a partidului și statului nostru de ridicare continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii — de la 1 iunie a.c. beneficiază de o importantă majorare a retribuției, conform eșalonării cuprinse în decret, ramura circulației mărfurilor; astfel, un eșalon de 600 000 de oameni ai muncii se alătură celor din alte ramuri ale economiei naționale, beneficiari deja ai majorării retribuțiilor.

Este vorba de circa 240 000 de oameni ai muncii din comerțul interior, circa 55 000 de oameni ai muncii din turism, circa 160 000 de oameni ai muncii din cooperația de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, circa 60 000 de oameni ai muncii din cadrul bazelor de aprovizionare tehnico-materială, din întreprinderile județene pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, precum și alți oameni ai muncii din alte unități.

Activitățile din ramura circulației mărfurilor enumerate mai sus au forme de retribuire specifice, ele aplicîndu-se după cum urmează : muncitorii și personalul operativ din activitățile de comerț, turism, din unitățile de desfacere ale cooperației de producție, achiziție și desfacere a mărfurilor, din cele ale bazelor de aprovizionare tehnico-materială și din întreprinderile județului pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile sînt retribuiți pe bază de remiză exprimată prin cote la 100 lei, 1 000 lei și 10 000 lei desfacere ; personalul tehnico-economic și de specialitate din unitățile de comerț și turism este retribuit în acord direct, proporțional cu gradul de îndeplinire a planului de desfaceri și de prestări de servicii, iar la unitățile prestatoare de servicii și în sectorul de contractări-achiziții din cadrul cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor se aplică forma de retribuire pe bază de cote procentuale.

Pentru ilustrarea efectului majorării retribuțiilor nominale, prezentăm în tabel o serie de exemple din activitățile ce beneficiază de la această dată de efectele Decretului privind majorarea retribuției. Este de remarcat că în toate cazurile prezentate venitul suplimentar anual rezultat din majorare depășește cuantumul atît al retribuției tarifare, cît și nominale, anterioare majorării, ceea ce, cu alte cuvinte, înseamnă că anual se obțin, ca urmare a majorării, venituri suplimentare însemnate. Un venit suplimentar anual cuprins între (pentru cazurile exemplificate) 2 208 și 3 600 lei face, în mod evident, posibilă procurarea unui volum sporit de mărfuri și servicii, care se va materializa în practică, după cum ne-o indică cifrele, într-o diferență ușor sesizabilă la nivelul consumului individual.

Trebuie menționat că datele din tabel se referă la cazul realizării integrale a sarcinilor de plan, depășirea acestora fiind la rîndul ei o cale de sporire a veniturilor prin aportul adaosului de acord majorat. Astfel, în comerț, un vînzător (tr. a II-a, cl. 11, 11 ani vechime), lucrînd pe bază de remiză, exprimată 2 737 lei la 3 000 lei, adică cu 263 lei mai mult decît în perioada anterioară majorării. Efectuînd calcule pentru același procent de depășire a sarcinilor de plan, se constată că venitul lunar crește, în cazul unui bucătar dintr-o unitate de alimentație publică a turismului (tr. a II-a, cl. 16, 12 ani vechime), de la 2 398 lei la 2 610 lei (un spor de 212 lei), în cazul unui recepționer de hotel (clasa 14, gr. 4, 17 ani vechime), de la 2 307 lei la 2 527 lei (creștere 220 lei) etc.

Majorarea retribuțiilor personalului muncitor se înscrie ca o premisă esențială a îndeplinirii Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii. În continuare este necesară asigurarea acoperirii în întregime a fondurilor pentru majorarea retribuțiilor pe seama sporirii mai accentuate a productivității muncii. Astfel, în comerț se va acționa pentru promovarea unor forme moderne și eficiente de vînzare, prin creșterea ponderii magazinelor cu autoservire, plata direct la vînzător, gestiuni colective etc. În turism vor spori preocupările și eforturile pentru utilizarea mai eficientă a bazei materiale existente, pentru asigurarea servirii în mai bune condiții a turiștilor. În ceea ce privește aprovizionarea tehnico-materială, aceasta se va face în cea mai mare parte direct de la furnizor, evitîndu-se cheltuielile de manipulare și cu forța de muncă care rezultă prin trecerea prin depozit.

Prin transpunerea în practică a Programului privind aplicarea mai fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creștere a retribuției în acest cincinal, se realizează creșterea nivelului de trai al tuturor celor ce muncesc, se stimulează munca mereu mai productivă prin cointeresarea mai puternică a oamenilor muncii, majorarea retribuției constituindu-se astfel ca un factor mobilizator pentru ridicarea pe trepte superioare a calității întregii activități economice și sociale.

Activitatea Categoria de personal muncitor	Nivel de calificare, treaptă de rulaj, treaptă de retribuire clasă, gradație, vechime	Retribuția tarifară anterioară majorării (lei)	Retribuția tarifară după majorare (lei)	Creșterea retribuției tarifare (lei)	Creștere spor de vechime (lei)	Total venituri suplimentare obținute în urma majorării (lei)	
						lunar	anual
• **Comerț**							
— vînzător	nivel II calif. tr. a II-a clasa 11, 11 ani	1 880	1 980	100	84	184	2 208
— șef magazin	tr. a III-a rulaj clasa 19, gr. a 4-a, peste 20 ani	2 380	2 500	120	137	257	3 084
• **Turism**							
— bucătar (unitate A.P. a turismului)	niv. II. calif. tr. a II-a retribuire cl. 16, 12 ani	2 180	2 290	110	97	207	2 484
— recepționer de hotel	niv. V de calificare cl. 14, gr. 4, 17 ani	2 060	2 160	100	115	215	2 580
• **Cooperația de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor**							
— lucrător gestionar magazin mixt mediu rural	tr. a II-a rulaj, gr. 4, peste 20 ani	2 120	2 225	105	122	227	2 724
• **Baze de aprovizionare tehnico-materială**							
— gestionar de materiale dintr-o bază de aprovizionare tehnico-materială	tr. IV rulaj, grad. a 3-a, peste 20 ani	2 780	2 920	140	160	300	3 600

A. CONSTANTIN
Institutul de economie socialistă

IN SPIRITUL ORIENTĂRILOR STABILITE LA RECENTA PLENARĂ A CONSILIULUI NAȚIONAL AL OAMENILOR MUNCII

Producția pentru export — prioritate în programarea fabricației

EXPORTUL — arăta secretarul general al partidului la Plenara Comitetului Central din martie a.c. — are o pondere mare în activitatea noastră economică ; pe baza exportului, creăm condițiile necesare pentru a asigura importul de materii prime, materiale și altele, de care avem nevoie pentru producție. În contextul acestei sublinieri, fiecare unitate economică angrenată în activitatea de export are obligația să ia toate măsurile pentru realizarea integrală și la termen a producției destinate partenerilor externi, să execute produse de înalt nivel calitativ, cu parametri tehnici și funcționali ridicați, cu consumuri reduse de materiale și energie, competitive pe plan mondial, contribuind în felul acesta la constituirea rezervelor valutare necesare economiei naționale.

Analizînd, la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, realizarea planului pe primele patru luni și perspectivele pentru întregul an, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** releva că, în condițiile creșterii volumului exportului comparativ cu perioada corespunzătoare a anului trecut, s-au înregistrat totuși față de plan rămîneri în urmă, care trebuie lichidate pînă la sfîrșitul acestui semestru, prin măsuri adecvate. **„Prin lege am stabilit ca producția de export să fie prioritară, ca aprovizionarea tehnico-materială să se facă în primul rînd pentru export. Se impune ca organele noastre centrale, ministerele, toate unitățile, consiliile de conducere să înfăptuiască neabătut prevederile din planul de stat, din legile țării !"**

DESFĂȘURAREA eficientă a producției pentru export presupune optimizarea acțiunii factorilor tehnici, economici și organizatorici care concură la obținerea acesteia în condiții de calitate superioară și la termenele contractuale.

În ansamblul factorilor de natură organizatorică, un loc central îl ocupă **programarea** sarcinilor de producție fizică pentru export, **lansarea** în fabricație a produselor contractate, precum și **urmărirea** executării întocmai și la timp a planului de producție. Investigațiile efectuate la o serie de întreprinderi industriale, cu privire la cauzele nerealizării sarcinilor de export în perioada precedentă, au evidențiat — alături de alte cauze — și unele neajunsuri care se manifestă în domeniul fundamentării programelor de producție, detalierii lor în spațiu și timp, pînă la nivelul executanților direcți, lansării în fabricație la momentul oportun, urmăririi operative a mersului fabricației și a îndeplinirii producției pentru export. În acest context, reiese clar necesitatea de **a se perfecționa sistemul de detaliere, declanșare și urmărire a planului producției pentru export, în funcție de tipul de producție al întreprinderii, de natura procesului tehnologic și de complexitatea produsului finit.**

Elasticitate în programare, fermitate în asigurarea resurselor necesare

DATE FIIND particularitățile producției pentru export — care prin excelență are un caracter dinamic, în raport cu cerințele pieței externe, cu necesitatea înnoirii calitative a produselor — este indicată folosirea unui **sistem elastic de programare,** care să permită modificarea „din mers" a graficelor de producție, fără a deregla bunul mers al ansamblului activității tehnico-productive.

Potrivit reglementărilor în vigoare, producția pentru export se programează, lansează, execută și urmărește ca **o comandă internă distinctă, cu prioritate maximă.** Această prioritate, rezultată pe baza unei decizii multidimensionale, se instituționalizează prin trecerea sa — exprimată sub formă numerică — în programul calendaristic lunar și prin detalierea producției fizice în programe operative de fabricație, obligatorii pentru toate verigile structurale de producție.

Pe planul organizării fabricației, această comandă internă prioritară trebuie asigurată cu toate resursele de producție necesare, în mod eficient, la nivelul sarcinilor planului de export :

● **asigurarea permanentă a unor capacități de producție pentru sarcinile de export și urgențele interne.** Înțelegem prin aceasta nu scoaterea temporară din producție a unor capacități, în așteptarea unor comenzi speciale, ci o astfel de eșalonare a sarcinilor curente, care prin folosirea intensivă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, cu întreținerea lor corespunzătoare și efectuarea la timp, de bună calitate, a reviziilor și reparațiilor, să asigure un **devans** în îndeplinirea acestor sarcini ; așa se va putea găsi oricînd **potențialul disponibil** pentru preluarea obligațiilor derivate din încheierea a noi contracte cu beneficiarii externi ;

● **asigurarea ritmică cu materii prime și cu repere** (subansamble) **din cooperări.** Din analiza cauzelor care au determinat, în anul trecut, restanțe față de planul producției pentru export la unele unități industriale bucureștene — de pildă Întreprinderea de mașini grele, Întreprinderea de piese de radio și semiconductoare, „Autobuzul", „Policolor", Întreprinderea de confecții și tricotaje — a rezultat că factorul cu cea mai mare pondere l-au constituit tocmai defecțiunile în rezolvarea la timp a problemei resurselor. Întrucît nu întotdeauna, la data stabilirii planului de aprovizionare, planul de export este acoperit în întregime cu contracte — și întrucît evoluția conjuncturală a pieței cere o adaptare elastică la oportunitățile ce se ivesc — **prioritatea în aprovizionare,** asupra căreia insista secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **trebuie soluționată atît la nivelul întreprinderii producătoare, cît și la cel al furnizorilor și al organelor cu atribuții în domeniu ;**

● folosirea la execuția produselor a unor **muncitori cu calificare superioară.** În condițiile aplicării acordului global, aceștia pot beneficia de un adaos stimulativ la retribuție.

În aceeași direcție de eficientizare a programelor specifice producției pentru export trebuie create condiții care să garanteze **continuitatea, ritmicitatea și uniformitatea fabricației,** astfel încît să se elimine munca în asalt din ultima perioadă a lunii, trimestrului, anului sau din perioada imediat premergătoare termenelor de livrare, în cazul produselor de export de serie mică și cu ciclu lung de fabricație.

Lansarea în fabricație — momentul corelării efective a indicatorilor la nivelul secțiilor și al formațiilor de lucru

PE BAZA PROGRAMELOR de producție corelate cantitativ și calendaristic, prin intermediul lansării în fabricație se declanșează execuția propriu-zisă a produselor. În condițiile actuale, cînd se impune gospodărirea cu maximă eficiență a bazei de materii prime, energie și combustibil, **instrumentele lansării în fabricație trebuie utilizate într-o măsură sporită pentru dimensionarea riguroasă a consumurilor** și încadrarea în cheltuielile de producție normate. Producția pentru export face parte din ansamblul producției marfă, iar în structura costului efectiv al acesteia cheltuielile materiale au o pondere de 67,3% pe ansamblul industriei republicane. Este, deci, necesar ca fiecare unitate care execută produse pentru export să acționeze în direcția realizării lor de calitate superioară, în condițiile folosirii economicoase a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, astfel încît această producție să fie eficientă sub aspectul aportului valutar și al cursului de revenire.

De asemenea, lansarea în fabricație asigură declanșarea manoperei pe fluxul tehnologic, care, sub forma retribuției, deține o pondere de 14,4% din costurile de producție la nivelul

industriei republicane. Stimularea întreprinderilor şi a oamenilor muncii în realizarea şi depăşirea producţiei pentru export, în condiţiile generalizării aplicării acordului global, presupune ca pentru fiecare formaţie de lucru, brigadă, atelier, secţie şi alte subunităţi să se stabilească în mod distinct cu prilejul lansării în fabricaţie, o dată cu sarcinile de producţie fizică destinată exportului, **consumul unitar de manoperă necesar,** corelat cu nivelul planificat de sporire a productivităţii muncii pe loc de muncă, pe produs, pe întreprindere în ansamblul ei.

Ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, prin concepţie şi în execuţie, reprezintă o orientare ce îmbină aceste imperative economice interne ale întreprinderii, ale economiei naţionale, cu cerinţele de competitivitate pe piaţa externă. Contractarea şi realizarea unor produse care înglobează cantităţi mari de manoperă şi materiale, fără a solicita sau asigura valorificarea superioară a acestora printr-un grad înalt de prelucrare, printr-un conţinut ridicat de inteligenţă tehnică, nu satisfac condiţiile de rentabilitate economică şi socială.

Urmărirea zilnică a stadiului executării comenzilor destinate partenerilor externi

URMĂRIREA ŞI CONTROLUL îndeplinirii cantitative şi calitative a producţiei pentru export constituie o altă componentă a activităţii de programare şi urmărire a fabricaţiei, menită să contribuie la finalizarea ciclului de producţie şi la evaluarea rezultatelor obţinute.

Practica reuşită a unor unităţi ne îndeamnă să opinăm că în toate unităţile industriale cu sarcini pentru export ar trebui instituţionalizat un **sistem de dispecerizare operativă a producţiei,** care să utilizeze graficele de pregătire, programare, lansare, execuţie, urmărire şi livrare a produselor — iar acolo unde există posibilitatea, mijloace tehnice moderne de urmărire şi control al desfăşurării procesului de producţie — pentru **a se cunoaşte în orice moment situaţia îndeplinirii sarcinilor programate pentru export.**

Folosindu-se informaţiile astfel culese, în scurte şedinţe de lucru, de preferinţă zilnice, factorii responsabili de la nivelul întreprinderii, al compartimentelor funcţionale şi de producţie implicate vor putea stabili măsuri pentru corectarea unor abateri de la grafice, pentru eliminarea locurilor înguste ivite în fluxul tehnologic la una sau alta dintre comenzi, pentru valorificarea posibilităţilor de a devansa termenele de livrare.

Prin aceste cîteva sublinieri am dorit să evidenţiem rolul specific al lucrătorilor din compartimentul de pregătire, programare, lansare şi urmărire a producţiei, în efortul colectiv al oamenilor muncii din întreprinderile cu sarcini la export, pentru îndeplinirea integrală, la termenele şi în condiţiile de calitate stabilite prin contracte, a acestei obligaţii prioritare.

M. FEDIUC,
G. MOLDOVEANU

Tehnici şi metode în sprijinul reducerii consumurilor şi costurilor

Analiza valorii: idei şi experienţe

AL III-LEA CONGRES internaţional al analizei valorii (organizat de Asociaţia franceză pentru A.V. şi revista „L'Usine Nouvelle"), ce a avut loc la Paris cu două luni în urmă, a oferit nu numai aprofundări teoretice ale metodei, ci mai cu seamă un larg schimb de informaţii asupra abordărilor metodologice, implicaţiilor şi rezolvărilor pe plan organizatoric şi asupra rezultatelor obţinute. De pildă, în Japonia, aplicînd A.V. într-un sistem integrat cu metodele de ridicare a calităţii produselor, firma Hitachi realizează pe această cale profituri de 2—10% din cifra de afaceri, iar la Toyota, 15 mii de persoane — adică întregul aparat tehnic, economic şi de conducere — au urmat cursuri de analiza valorii şi se rezolvă în fiecare an circa 20 mii de teme.

Notăm cîteva dintre ideile şi experienţele care s-au bucurat de un larg interes în rîndurile participanţilor la congres :

— la declanşarea studiului de A.V. pentru un produs nou se recomandă stabilirea de la început — de către compartimentul de proiectare împreună cu cel de marketing — a unui „caiet de sarcini funcţional", în care să se listeze insatisfacţiile utilizatorilor faţă de produsul existent, cerinţele acestora, funcţiunile şi criteriile de valoare. Abia după această etapă se trece la căutarea de soluţii şi la selecţia celei mai adecvate sub raportul corelat al costurilor şi calităţii ;

— apare necesar ca pentru rezolvarea studiilor de optimizare a produselor existente să se creeze un climat de comunicare eficace între diferitele compartimente tehnice şi economice ale întreprinderii, pentru regîndirea soluţiilor practicate curent ;

— în cazul întreprinderilor cu producţie de unicate sau de serie foarte mică, ce trebuie adaptată la nevoi diferite ale beneficiarilor, analiza funcţională permite să se stabilească o tipologie a cerinţelor, astfel încît să se obţină tipuri de bază cu grad ridicat de polivalenţă, acceptabile de cît mai mulţi utilizatori, ceea ce permite mărirea seriilor de fabricaţie. Realizarea unor produse adaptate şi la un preţ competitiv devine astfel baza unei noi strategii industriale ;

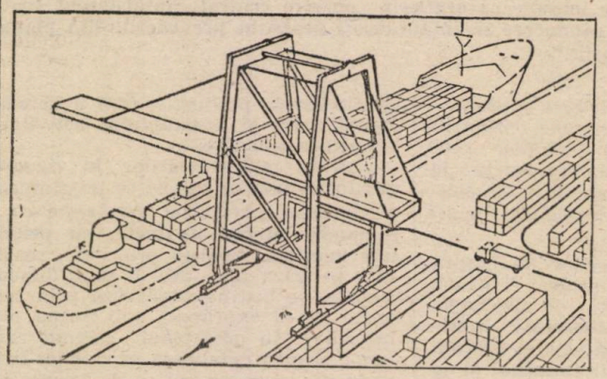

Prin sintetizarea unui mare număr de informaţii, gruparea funcţiunilor (variabile, invariabile), determinarea nevoilor reale şi rezolvarea în consecinţă a gamelor tipizate de subansamble, o firmă franceză producătoare de macarale-portal pentru transcontainere a obţinut un model de bază, cu costuri reduse, adaptabil la marea diversitate de condiţii a cheiurilor portuare de încărcare-descărcare.

— existenţa unor bănci de date economice (costuri) şi tehnologice accelerează considerabil, în întreprinderile ce practică în mod curent A.V., analiza, găsirea soluţiei şi lansarea produselor noi ;

— formele de pregătire în domeniul A.V. a personalului de specialitate devin mai atractive, cîştigă în participare activă, cînd sînt însoţite de studiul unor cazuri reale din practica întreprinderilor ;

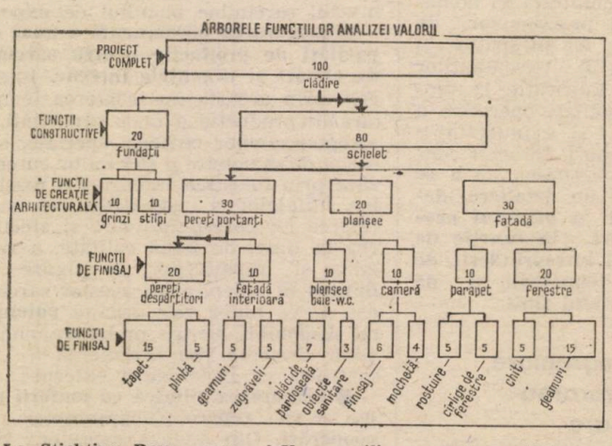

La Stichting Bouwresearch, institut olandez de cercetări în domeniul construcţiilor, în aplicarea A.V. se utilizează un „arbore al funcţiunilor", în care cerinţele ce trebuie să le îndeplinească o clădire — sub raportul costului, duratei de execuţie, calităţii — sînt divizate şi ierarhizate pe 5 niveluri, atribuindu-se fiecăruia dintre acestea şi fiecăreia din componentele sale o valoare, sub formă de cotă dintr-un total de 100 de puncte. Funcţiunile de întrebuinţare sînt descompuse în criterii — durabilitate, uşurinţă de execuţie, performanţă, aspect, igienă, securitate etc. — care apoi sînt exprimate concret în cerinţe tehnice ; pe baza acestora se elaborează soluţiile, costurile lor se compară cu punctajul atribuit şi, cînd cerinţele se dovedesc a fi fost evaluate în exces, se procedează la iteraţii.

— un factor decisiv pentru succesul metodei este sprijinul din partea cadrelor de conducere ; dacă acestea sînt iniţiate în A.V. şi convinse de utilitatea ei, vor putea anima şi ajuta colectivele ce preiau studii spre rezolvare.

D.C.

Structura funcțională și dezvoltarea economiei socialiste (II)

IV. VOM PREZENTA cîteva aspecte care, considerăm, că pot să contureze rolul pieței în economia socialistă în conformitate cu exigențele a ceea ce am numit mecanismul dual de realizare a echilibrului optim al controlului social și cerințele progresului forțelor de producție :

— Existența spațiului social-economic deosebit de complex prin natura și amploarea proceselor în care intervin numeroși și diverși agenți economici, care au cel puțin o autonomie productivă — cauzată de diviziunea socială a muncii.

— Interesele și preferințele participanților la reproducția socială nu devin în mod automat — în procesul de socializare a proprietății — congruente, necontradictorii ; ele diferă și pot fi chiar opuse. Prin urmare este nevoie de un cîmp, de o zonă „deschisă" de manifestare și întîlnire a acestor preferințe și interese. Piața, în cadrul mecanismului combinat de asigurare a echilibrului controlului social [5]) și ca proces oferă un asemenea cîmp, constituind o adevărată **instituție socială,** care facilitează acordurile, negocierile, compromisurile inevitabile între agenții economici.

— Informația economică relevantă în macrosistem este mult prea dispersată pentru a putea fi concentrată și prelucrată total la nivelul unei instanțe de decizie supreme. Chiar admițînd — deși nu este realist — o capacitate tehnologică corespunzătoare de culegere și prelucrare a informației, acest lucru nu garantează **ipso facto** implementarea neabătută a hotărîrilor forului central de către „executanți". Experiența socială și economică invederează că fiecare agent economic posedă un comportament, care îi condiționează răspunsurile — pozitive sau negative — la stimuli exteriori. Dacă agenții economici apar în ipostaza nu de presupuși și simpli executanți, ci avînd autonomie funcțională și drept de decizie, ei capătă motivație interioară și răspundere față de calitatea propriilor acțiuni, răspundere față de pertinența informației pe care o transmit în mediul înconjurător.

— Practica economică din țările socialiste demonstrează elocvent că piața, ca mecanism de reglare, ar putea contribui la alocarea mai bună a resurselor, prin semnalarea nevoilor nesatisfăcute și a factorilor de producție rari — „scumpi" prin acțiunea unor prețuri flexibile. Acțiunea consumatorului în structurarea cantitativă și calitativă a nevoii sociale nu trebuie concepută ca simplă libertate de manifestare a preferințelor — prin actul de cumpărare —, ci ca factor care impune realizarea structurală a echilibrului între cererea și oferta de mărfuri. O mai largă acțiune a legii valorii și a relațiilor marfă-bani ar asigura un echilibru de statut și comportament între producător și consumator, evitarea tendințelor de dominare a ultimului de către primul („piața producătorului").

— Prin punerea rezultatului muncii de acord cu recompensa se stimulează comportamentul către o mai mare productivitate al fiecărui producător, utilizarea cît mai eficientă a resurselor disponibile prin crearea motivațiilor interioare.

— Autonomia funcțională reală a unității economice, realizabilă numai cînd relațiile marfă-bani sînt „active" (nu de natură contabilă), cînd piața funcționează, permite socializarea controlului asupra proceselor economice — prin a doua cale menționată. Totodată, autonomia funcțională favorizează exercitarea controlului (puterii), cumulat cu răspunderea, la nivelul care poate da — în general — cea mai înaltă productivitate socială. Puterea de decizie este factorul primordial care naște spiritul întreprinzător, absolut necesar menținerii vitalității și competitivității sistemului economic.

— Mecanismul și procesul pieței favorizează „deschiderea" economiei, lărgirea și diversificarea formelor de relații economice externe prin valorificarea avantajelor comparative reale ale spațiului național. Acțiunea legii valorii și funcționarea normală a relațiilor marfă-bani compatibilizează într-o măsură însemnată mecanismele interne de valorificare a resurselor cu cele dominînd economia mondială.

Argumentația de mai sus poate fi rezumată în două idei. Prima se referă la condiționarea progresului forțelor de producție de nivelul democrației social-economice, al gradului de autoconducere a participanților la reproducția socială. A doua idee privește legătura între democrația social-economică și mecanismul dual de realizare a controlului social asupra reproducției sociale. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia astfel că statul, organele sale trebuie să **„se afle sub un control permanent al maselor largi populare, al întregului popor. În aceasta constă pînă la urmă latura esențială, inseparabilă a democrației socialiste."** (Op. cit., vol. 13, p. 76). Se poate afirma deci că socializarea proprietății prezintă două laturi. Prima are în vedere instituirea (proclamarea/decretarea) noilor raporturi de proprietate ; cea de a doua privește socializarea dreptului de a dispune de și a controla această proprietate.

V. Am apreciat că, pentru a funcționa productiv eficient, sistemul socialist trebuie să găsească rezolvări la cele trei probleme economice fundamentale. Modul concret de soluționare a acestor probleme, mecanismele constituite și ceilalți factori, în întrepătrunderea lor funcțională, formează ceea ce numim **structura funcțională** a economiei. Fiecărei structuri economice, ca variantă de sistem, îi putem identifica o structură funcțională, care exprimă și ființează prin ansamblul organic al legilor economice obiective conștientizate și aranjamentelor instituționale (instituții, structuri organizatorice și ierarhice, cadrul juridic), ce acționează sub forma mecanismelor și nonmecanismelor (factori ce nu pot fi explicați în acțiune prin mecanisme) de mișcare a structurii economice.

Considerăm că teoria și practica economică socialistă au conturat două arhetipuri polare de structuri economice (structuri funcționale) relevante pentru discursul asupra relației structură-nivel de dezvoltare socială și economică. Primul arhetip acoperă ideile, realitatea intențiilor și proiectelor de dirijare, de „administrare" atotcuprinzătoare (totală) a economiei naționale, vizualizată asemenea unei uriașe gospodării. Această viziune, ce o găsim de exemplu la Lenin în **Statul și Revoluția,** presupune un grad foarte înalt de identificare între interesele individuale și de grup și cele formulate la nivel societal, precum și perfectibilitatea deciziilor printr-o maximă centralizare a lor. Participanții la reproducția socială sînt imaginați în consecință simpli executanți, relațiile marfă-bani dispar în fapt, iar legea valorii își pierde considerabil din funcția reglatoare a producției. Deși are posibilitatea concentrării unor importante resurse pe anumite priorități, conducerea administrativă — specifică acestui arhetip de structură — nu permite soluționarea în mod corespunzător a celor trei probleme economice fundamentale. Este adevărat însă că, pentru societăți mai puțin evoluate social-economic și politic, înclinația spre forme acute de centralizare și concentrare a deciziilor este relativ mai mare, iar, uneori, se poate solda cu rezultate pozitive ; ne gîndim la situația revoluționară ce aduce cu sine o reformă agrară, naționalizarea, industrializarea etc. Două forme concretizează acest arhetip în evoluția societăților socialiste.

Astfel, „economia naturală" s-a născut ca structură economică în condițiile deosebit de dificile, istorice și economice, ce au urmat Revoluției socialiste din Octombrie — perioada „Comunismului de război" ; a fost o rezolvare determinată de necesitatea resimțită de centralizare extremă a conducerii desfășurării vieții social-economice. Particularitatea sa este dată de naturalizarea vieții economice, folosirea în exclusivitate a indicatorilor naturali. „Economia naturală" și-a dovedit limitele obiective pe măsură ce condițiile excepționale au dat înapoi. A doua formă-tip este „economia admînistrată", care renunță la naturalizarea vieții economice și introduce gestiunea individuală a unităților productive. Acest tip de structură a permis stabilirea de priorități sub genericul acumulării rapide și industrializării, a concentrat resurse materiale și umane în vederea atingerii obiectivelor propuse. Se poate spune că este o structură — evident, nu singura de concept — care a caracterizat perioada de creștere extensivă a economiilor socialiste ; ea atingîndu-și limitele pe măsură ce eficiența activității productive devenea parametrul axial pentru evaluarea progresului societății, simultan cu epuizarea capacității de dirijare a proceselor social-economice — preponderent — cu mijloace administrative. Și această formă de structură relevă un nivel maxim relativ ce poate fi atins în dezvoltarea forțelor de producție. O dovadă în acest sens sînt preocupările din unele țări socialiste de depășire a fenomenelor proprii acestui tip de structuri.

Al doilea arhetip concepe acțiunea liberă a forțelor pieței în toate sferele reproducției sociale, fără vreo intervenție directă (a statului) ; este tot atît de utopic în viziune ca și un „laissez-faire" capitalist și neagă avantaje certe pe care socialismul le aduce pe planul ocupării forței de muncă, al echității

Daniel DĂIANU

(Continuare în pag. 24)

[5]) Sîntem de părere că, uneori, atunci cînd se susține compatibilitatea între planul central și piață în explicarea caracterului unitar al „mecanismului economic al socialismului" se eludează chestiunea mai importantă : modul concret și nu „afirmat" de combinare a celor două mecanisme pentru ca economia să se regleze cît mai eficace.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti (II)

CONVINGEREA că progresul nu mai era posibil decît în cadrele statului propriu suveran al fiecărei naţiuni era însoţită, în gîndirea şi acţiunea marilor patrioţi, de ideea că acest ideal scump nu putea fi realizat fără o luptă susţinută. Dînd expresie acestei năzuinţe, N. Bălcescu scria : „In zadar veţi îngenunchia şi vă veţi ruga pe la porţile împăraţilor, pe la uşile miniştrilor lor, ei nu vă vor da nimic, căci nici vor, nici pot. Fiţi gata, dar, a o lua voi, fiindcă împăraţii, domnii şi boierii pămîntului nu dau fără numai aceea ce le smulg popoarele". Şi concluziona că ceea ce „voievozii noştri cei mari cu vitejia lor n-au putut, poporul înarmat şi întărit de un principiu o va putea". Este formulată cu claritate concepţia, confirmată de întreaga desfăşurare ulterioară a evenimentelor, că făurirea statului naţional unitar şi independent al românilor nu putea fi decît opera faptei poporului, al eforturilor şi sacrificiilor lui.

Recunoaşterea şi respectarea unităţii şi independenţei tuturor naţiunilor constituie, după părerea gînditorilor înaintaţi, o condiţie esenţială pentru propăşirea fiecăreia şi conlucrarea paşnică şi reciproc avantajoasă între ele în vederea înfăptuirii progresului continuu al umanităţii. Plină de învăţăminte este ideea lui A. Russo formulată în 1848 : „Cînd şefii naţiilor se vor gîndi serios la fericirea popoarelor şi vor înţelege că mărimea lor adevărată consistă în binele comun, atunci ei vor fi cei întîi care vor proclama libertatea, căci în libertate mijloacele fiecăruia se întind, puterile-i se înzecesc, dorinţele nobile îşi iau zbor şi inimile se unesc într-o sinceră frăţie". Iar A. P. Alexi, în 1876 formula cu o convingere de nestrămutat ideea potrivit căreia constituirea statelor „independente după principiul de naţionalitate... ar mulţumi şi remunera Europa şi omenirea prin progres şi cultură, prin ştiinţe şi arte, ar astupa un gol mare în domeniul culturii omenirii"[8]. In consens cu aceleaşi idei, P. S. Aurelian, referindu-se la istoria poporului român, arăta : „Împrejurări mai presus de puterile sale l-au împiedicat de a fi alături de celelalte neamuri înaintate ; nu putea să lupte deodată pentru a-şi apăra fiinţa şi pentru a se dezvolta. Astăzi (1881 — n.n.), după secoli de suferinţă, el este liber şi independent. Ajuns în rîndul popoarelor înaintate întrucît priveşte situaţiunea sa politică, este de datoria sa să se pună pe lucru pentru a le ajunge şi pe calea economică". Şi, menţionînd că în acest efort se vor întîmpina greutăţi inerente, el concluziona : „trecutul său ne încredinţează că va ieşi învingător şi din această nobilă luptă", va da „dovezi de bravură pe pacinicul cîmp al culturei, după cum a dat şi pe cîmpul de bătaie", „va răspunde aşteptărilor lumei civilizate". Iar înscrierea naţiunii române pe această linie nu putea fi realizată fără progresul industrial, „o preocupaţiune particulară pentru interesele economice, preocupaţiune care a mers crescînd pînă în zilele noastre şi care nu se va mai opri de acum înainte". Ca atare, conchidea Aurelian, nici ţara noastră nu poate sta pe loc, căci cine „stă pe loc cînd alţii se îndrumează spre progres merge înapoi şi acela care merge înapoi pierde dreptul de a figura între naţiunile libere şi independente"[9]).

Gînditorii progresişti au pus în lumină faptul că promovarea unor relaţii internaţionale întemeiate pe egalitate, echitate şi avantaj reciproc nu este posibilă fără dezvoltarea puternică a economiei fiecărei ţări, prin dezvoltarea industriei în primul rînd. Numai o asemenea dezvoltare permite fiecărui popor să-şi aducă contribuţia la statornicirea unor legături economice trainice între toate popoarele şi prin aceasta la dezvoltarea continuă, echilibrată a economiei mondiale. D. P. Marţian, de exemplu, arăta că „fiecare popor este producător şi consumator pentru celălalt, fiecare popor lucră şi consumă pentru toţi ; tot poporul îşi are misiunea sa individuală

FIŞE

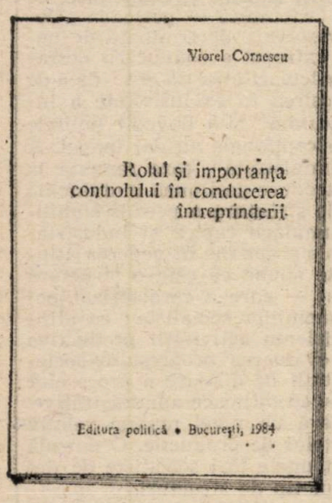

● *Controlul reprezintă o componentă importantă a noului mecanism economico-financiar, a principiilor autoconducerii. Transpunerea în practică a acestei funcţii se dovedeşte a fi complexă, datorită îndeosebi diversificării formelor de control, legăturilor acestora cu celelalte sfere ale activităţii economice. Dintr-o asemenea perspectivă,* Viorel Cornescu *îşi propune în cartea „Rolul şi importanţa controlului în conducerea întreprinderii" publicată recent la EDITURA POLITICĂ, să realizeze o incursiune în teoria controlului ca funcţie a conducerii, aşa cum se manifestă aceasta în cadrul întreprinderilor din ţara noastră. In concordanţă cu cele mai recente perfecţionări ale activităţii economice, în carte se urmăreşte cu precădere evoluţia funcţiei de control, evidenţierea elementelor noi ale controlului participativ, cadrul organizatoric în care se desfăşoară acesta, efectele sale în plan economico-social şi politico-educativ. Urmărind să confere lucrării şi atribute practice, autorul a inclus, alături de dezbaterile teoretice, numeroase elemente operaţionale ale procedurilor de control, anumite concluzii desprinse pe baza unor cercetări concrete.*

Economiile „mature" şi sărăcia

● *Persistenţa unor fenomene de sărăcie, mai mult sau mai puţin ample, în ţările capitaliste dezvoltate a determinat înmulţirea în ultimii ani a studiilor consacrate naturii şi cauzelor acestui fenomen. Pe această linie de preocupări se înscrie şi articolul „Alcune riflessioni sulla persistenza della poverta nelle economie «mature»" (Unele reflecţii asupra persistenţei sărăciei în economiile „mature") semnat de Vito Maromarco în* RIVISTA INTERNAZIONALE DI SCIENZE SOCIALI *(nr. 4/1983), care apare trimestrial la Milano.*

Pentru definirea fenomenului analizat în ţările dezvoltate, V.M. îl delimitează de la început de „sărăcia în proporţii de masă" din numeroase ţări în curs de dezvoltare. Dar chiar şi în ţările occidentale industrializate, arată autorul, sărăcia unei părţi a populaţiei se prezintă ca un fenomen extrem de neomogen, care trebuie judecat numai în raport cu condiţiile concrete, aşa numitul „prag oficial al sărăciei" diferenţiindu-se şi ca nivel şi ca semnificaţie de la o ţară la alta din cauza determinării istorice a categoriei nivel de trai. In plus, scrie V.M., însăşi cuantificarea standardului de viaţă vădeşte mari dificultăţi din moment ce el se defineşte nu numai prin mărimea veniturilor băneşti, ci şi prin existenţa sau inexistenţa posibilităţii de liber acces la bunuri şi servicii puse de stat la dispoziţia cetăţenilor.

Întreprinderile noi : şanse de supravieţuire

● *Intrucît crearea de noi întreprinderi reprezintă o cale importantă de dezvoltare a economiei, vădeşte o certă semnificaţie practică înţelegerea cauzelor care contribuie la succesul — sau insuccesul — unei întreprinderi nou create. Urmărind această idee în cazul Franţei, un studiu publicat în numărul 1871 al revistei* PROBLEMES ECONOMIQUES *sub titlul „Création et facteurs de réussite et d'échec de l'entreprise" distinge mai mulţi parametri de evaluare ; între aceştia, cu o pondere superioară se înscriu : formaţia profesională şi struc-*

în organismul vieții universale ; misiune pe care trebe să o îndeplinească, și se pricinuiește o turburare simțită în organismul totului, dacă careva din aceste membre nu-și îndeplinește funcțiunea, nu corespunde misiunei"[10]). Iar pentru a-și îndeplini această misiune, firește, fiecare popor trebuie să se îngrijească, în primul rînd, de viața sa economică, aceasta neputînd să rămînă exclusivistă, ci, dimpotrivă, ea trebuie să cunoască o dezvoltare complexă, multilaterală, singura cale posibilă pentru realizarea deplină a aportului fiecărui popor la progresul omenirii.

P. S. Aurelian, abordînd și el relațiile economice internaționale și înțelegînd rolul dezvoltării economice, al industriei în primul rînd, în statornicirea unor relații echitabile și în consolidarea independenței economice scria : „Întrucît privește țările a căror industrie este înapoiată, în stare embrionară, cum se află bunăoară la noi, nici că mai poate fi vorba de reciprocitate, de echivalență în schimb". Iar A. D. Xenopol, insistînd în mod deosebit asupra neajunsurilor unei țări curat agricole față de una industrială sau industrial-agricolă, sublinia : „O comunitate de oameni ce se ocupă numai cu agricultura și-și aduce toate celelalte obiecte trebuincioase din țări străine va fi pusă în o atîrnare foarte dăunătoare de piețele acestora". Deși există fără îndoială o solidaritate între deosebitele popoare ale lumii, totuși e bine ca un popor... să-și poată mulțumi el singur trebuințele sale" ; „Trebuie, pe lîngă apărarea țării în contra pericolelor militare, s-o înarmăm împotriva unei alte cuceriri, care se face la întuneric și pe nesimțite, dar ale cărei izbînzi sînt mult mai trainice, de vreme ce se înalță pe piedestalul de granit al robirii economice". O asemenea robire, care, cum arată Xenopol, „mănîncă ca și carii și rugina pînă și materialele cele mai tari", putea fi evitată doar prin crearea unui organism economic național, care presupune diversificarea muncii, a îndeletnicirilor populației țării, ceea ce se poate asigura numai prin dezvoltarea industriei, a celei mari mai întîi și desigur în interdependență cu agricultura și celelalte ramuri ale economiei. Pentru că, arată Xenopol, cu alt prilej, a rămîne dedați numai agriculturii „este a ne constitui pentru totdeauna robii străinătății". „Dar, continuă el, nu numai din punctul de vedere al raportului nostru cu țările străine e de trebuință a ne înălța munca, aplicînd-o și la producerea industrială. O atare îndeletnicire e neapărată și spre a ne susține existența noastră internă"[11]).

În același timp, gînditorii înaintați au arătat că aspirațiile popoarelor spre progresul lor multilateral pot fi realizate numai în condițiile unui climat de pace, ale eliminării războaielor de jaf și cotropire. Ei au atras atenția asupra pierderilor imense pe care le provoacă războaiele din epoca modernă. „Cugetați apoi și la dezastrurile ce pot cauza rezbelele din epoca noastră prin armele lor perfecționate, gîndiți-vă și la pierderile de oameni, la enormele pagube economice, la cheltuielile covîrșitoare ce rezbelele impun națiunilor", arăta Șt. C. Michăilescu în 1878. Toate acestea, continua el, echivalează cu „O avere socială pierdută... o parte din munca și timpul națiunii aruncate în mare și de aci o cauză de stagnațiune a progresului... Progresul d-lor, conchidea el, nu-și va lua zborul puternic decît în atmosfera liniștită a păcii universale"[12]). Se dă astfel glas dorinței popoarelor de a înlătura războiul din viața națiunilor, de a trăi în pace și bună înțelegere, condiție fundamentală pentru a putea beneficia de progres și bunăstare.

Ideile valoroase din gîndirea înaintașilor privind unitatea și independența națională au fost încorporate și ridicate pe un plan superior în concepția sistemică și complexă a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind progresul României, progresul fiecărei țări, instaurarea în lume a unui spirit de echitate și dreptate ca o componentă vitală a propășirii umanității. Această concepție stă la temelia orientărilor politicii interne și externe a României socialiste, o politică profund științifică și înțeleaptă care se bucură de cel mai înalt prestigiu pe toate meridianele lumii.

conf. dr. Dumitru MUREȘAN

[9]) Antologia gîndirii românești, partea II, p. 365, 701.
[9]) P. S. Aurelian, op. cit., p. 186, 185.
[10]) D. P. Martian, op. cit., p. 234.
[11]) A. D. Xenopol, op. cit., p. 81, 189, 185, 247.
[12]) Ideologie și progres, p. 199—200.

tura psihologică a întreprinzătorului, tipul de asociere, modalitatea de finanțare și mediul economic în care se integrează noua unitate economică. Analiza unor eșantioane semnificative permite evidențierea unor trăsături caracteristice. Astfel, după cum se arată în studiu, de regulă cei care au inițiativa creării unor noi întreprinderi au o formație tehnico-inginerească, iar mobilul acțiunii este îndeobște mai complex decît obținerea de profit ; de asemenea, majoritatea noilor întreprinderi au la bază o inovație tehnică sau identificarea unui segment de piață neexploatat. În ce privește finanțarea se dovedește că existența și accesibilitatea la așa-numitele capitaluri de risc influențează favorabil succesul ulterior. În sfîrșit, un alt factor de condiționare este capacitatea întreprinzătorului de a stăpîni deopotrivă cunoștințe (și calități) tehnice și comerciale, această din urmă componentă fiind înțeleasă în sens larg — capacitate de gestiune, organizare, marketing pentru produsele ce urmează a fi vîndute.

Producția agricolă : pîrghii, stimulente, efecte

● *Pentru China, cu o populație agricolă ce reprezintă circa 80% din populația țării, creșterea producției agricole constituie un obiectiv prioritar. Această orientare de lungă perspectivă se bazează în practică pe două elemente, apreciază* Ximen Lusha *în articolul „Developpement de l'economie chinoise", publicat în numărul din aprilie 1984 al revistei „LA CHINE EN CONSTRUCTION". Pe de o parte, în temeiul principiilor reajustării economice, se urmărește la nivel macro crearea unui nou echilibru structural între agricultură, industria grea și industria ușoară, astfel încît să se elimine o anumită rămînere în urmă a agriculturii manifestată în ultimele decenii. Pe de altă parte, conducerea de partid și de stat chineză pune un accent deosebit pe utilizarea stimulentelor de natură economică aplicate producătorilor agricoli. Potrivit celor arătate de X. L., între măsurile preconizate se înscriu : creșterea prețului de achiziție a produselor, diminuarea unor impozite agricole, diminuarea cantității de cereale ce urmează a fi livrate la fondul centralizat. Eficiența unei atare politici este ilustrată, după cum se arată în studiu, de creșterea producției agricole în perioada 1981—1983 cu o rată de 7% față de nivelul de 4% prevăzut prin plan.*

MUTAȚII ÎN GÎNDIREA ȘI STRUCTURA ECONOMICĂ ȘI SOCIAL-POLITICĂ ROMÂNEASCĂ

● *Recent, sub egida* ACADEMIEI DE ȘTIINȚE SOCIALE ȘI POLITICE, *a* UNIVERSITĂȚII „AL. I. CUZA" *din Iași și a* CENTRULUI DE ȘTIINȚE SOCIALE DIN IAȘI *a fost publicat volumul* „Mutații în gîndirea și structura economică și social-politică românească" *(coordonatori prof. univ. dr.* Ionel Hagiu *și cerc. șt. pr. dr.* Elena Zaharia). *Reflectînd îndeosebi realizările și preocupările cercetătorilor și cadrelor didactice care activează la Iași, volumul și-a propus un obiectiv ambițios : o privire în timp asupra evoluției unor fenomene sociale și a reflecției teoretice asupra acestora, deopotrivă cu acoperirea unei arii tematice diversificate. Ca urmare, volumul reunește contribuții ale unor prestigioși cercetători și cadre didactice universitare care își desfășoară munca în sfera economică și juridică, în sfera educațională, în filosofie. În mod concret, studiile reunite în volum au fost organizate în șase capitole : fenomene, tendințe și legități reflectate în gîndirea economică și juridică românească ; contribuții la studiul organizării muncii și al producției : coordonate ale funcționării sistemului social socialist ; probleme ale formării și dezvoltării conștiinței socialiste ; moștenire și actualitate în gîndirea filosofică românească ; idei și metode în relație cu progresul învățămîntului.*

FIȘE

Structura funcțională a economiei

(*Urmare din pag. 21*)

veniturilor, al realizării de obiective sociale, al „internalizării" unor costuri suportate de întreaga societate.

Spre deosebire de acestea, ceea ce numim prin „economia avansată" ar fi tipul de structură funcțională care, specific unei dezvoltări intensive, în opinia noastră, ar putea să soluționeze în mod adecvat cele trei probleme economice fundamentale pentru societatea socialistă. În „economia avansată" se accentuează tot mai mult aspectele calitative ale funcționării economiei — menținerea echilibrului structural, rată înaltă de inovare tehnologică, competitivitate pe piața externă — și se favorizează dezvoltarea autoconducerii, a autonomiei funcționale a întreprinderilor. Rețeaua de conexiuni instituționale — inclusiv suportul ei legal — consfințește în mod real și nu declarativ zona de mișcare decizională a întreprinderii, realizînd convergența intereselor locale cu cele societale prin mijloace, îndeosebi economice. Întreprinderea, în cadrul unei structuri funcționale în care relațiile marfă-bani sînt „active", are o activitate economică autonomă, cu toate consecințele ce decurg pe planul răspunderilor și avantajelor. Planul central nu își pierde din semnificație, ci își modifică radical natura și conținutul ; el capătă consistență prin socializarea actului de planificare centrală și datorită calității activității desfășurate de unitățile cu autonomie funcțională reală ; se poate vorbi de procesul de **emergență** a planului central, care exprimă în mod realist și dă posibilități nelimitate de manifestare inițiativei de valorificare a resurselor la nivelul fiecărei entități economice. În „economia avansată", planului central îi revin decizii „mari", direcțiile strategice de orientare la nivelul economiei naționale, în timp ce mecanismul pieței are rolul de a reglementa efectiv raporturile între producători și între aceștia și consumatori ; acesta din urmă preia în sarcină deciziile „mici", care pot avea însă importanță strategică pentru fiecare entitate economică în parte. Raportul stabilit în economia socialistă avansată între conducerea centrală (directă și indirectă) și piață în cadrul mecanismului combinat de realizare a echilibrului dinamic al controlului social al reproducției, favorizează dezvoltarea autoconducerii, permite constituirea **sistemului de forțe de contrapondere**, de control reciproc, care reduce considerabil din probabilitatea inițierii unor decizii eronate.

Economia avansată posedă un înalt grad de monetarizare ; banii „activi" își îndeplinesc functiile în mod corespunzător, într-o structură funcțională în care relațiile marfă-bani și legea valorii au un cîmp larg de acțiune, în care prețurile și veniturile își îndeplinesc funcțiile lor economice în ce privește alocarea resurselor, iar transmisia de informație devine relevantă în tot spațiul economic. Astfel, moneda națională poate fi un etalon real al valorii pentru că prețurile sînt adecvate ; cît privește funcția schimbului, moneda deține un înalt grad de convertibilitate internă deoarece acoperă temporal și spațial — ca putere de cumpărare —, în permanență și nelimitat, cadrul de desfășurare a activității economice interne. Gradul înalt de convertibilitate internă al valutei naționale reprezintă o condiție monetară sine qua non a trecerii la convertibilitatea externă, care, la rîndul ei, reflectă omogenizarea calitativă a unui spațiu economic ce a atins un nivel superior de dezvoltare. Într-un asemenea spațiu economic dispare dualitatea pieței — producție pentru export/producție pentru piața internă. Pentru consumator, oferta de bunuri, diversificată și abundentă — rezultat și expresie a nivelului de dezvoltare economică — ilustrează puternica extindere a spațiului său tranzacțional, potențialmente nelimitat. Pentru producător, gradul ridicat de autonomie funcțională permite acumularea productivă în virtutea unor decizii individuale, dezvoltarea propriei activități pe baza unor motivații economice interioare (endogene). Raționalitatea comportamentului entității economice productive, privită prin prisma intereselor societale, este determinată de presiunea constrîngerilor financiare ; întreprinderea are o politică bugetară — a veniturilor și cheltuielilor — ce vizează îmbunătățirea situației sale financiare și economice. Trebuie subliniat că integrarea întreprinderii în sistem și influența exercitată de forurile de decizie centrală, prin instrumente prevalent economice, orientează comportamentul acesteia către o productivitate socială mai bună. Această productivitate socială este ilustrată de indicatori valorici, unul singur — beneficiul — fiind în mod normal suficient de expresiv pentru evaluarea sintetică a activității desfășurate de întreprindere. În general vorbind, indicatorii valorici oferă suficiente informații privind dinamica unei economii avansate. Se poate spune, prin urmare, că un grad înalt de monetarizare mărește **transparența** proceselor economice. Astfel, mișcarea prețurilor — înțeleasă ca un fenomen informațional și economic util — devine „deschisă" (iese la lumină), iar variabilitatea folosirii eficiente a resurselor de muncă apare ca un datum al politicii economice generale ; contradicțiile posibile între obiectivele acestei politici sînt mai ușor de recunoscut, deși nu în mod necesar mai facil de soluționat.

VI. Din descrierea făcută atît de schematic tipului de structură al economiei avansate rezultă că spre el se poate tinde, mai mult sau mai puțin, în funcție de realitatea concretă a economiei fiecărei țări socialiste. În țara noastră, partidul a formulat clar ca obiectiv central trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă. Tovarășul Nicolae Ceaușescu considera, astfel, că exigențele realizării unei economii avansate impun întrunirea tuturor condițiilor pentru descătușarea energiilor creatoare ale poporului (Op. cit., vol. 15, p. 524). În acest scop, este absolut și vital necesar ca cercetătorii din domeniul științelor sociale — în special economiștii — să-și îmbunătățească substanțial contribuția la investigarea realității social-economice din țara noastră, la identificarea căilor adecvate de soluționare a problematicii dezvoltării societății românești. Apreciem, în acest sens, că eforturile de cercetare trebuie îndreptate cu prioritate către următoarele probleme : forma particulară, adaptată, a mecanismului combinat plan-piață : instituțiile politice și economice și funcțiile ce favorizează dezvoltarea autoconducerii și autogestiunii ; structurile organizatorice și ierarhice care permit constituirea unei structuri funcționale specifice economiei avansate ; cadrul legal care asigură menținerea echilibrului dinamic al controlului social al reproducției ; actiunea factorilor extraeconomici și impactul asupra funcționalității structurii economice.

VII. Trecerea la acest model superior al dezvoltării este un proces extrem de complex și dificil, pe parcursul căruia societatea înregistrează atît beneficii cît și costuri. Într-o perspectivă de timp largă, avantajele societale depășesc costurile societale, verificînd astfel calitatea mai bună a noii structuri funcționale.

Pentru judecarea naturii și distribuției în timp ale avantajelor și costurilor procesului de trecere la un nou model al dezvoltării trebuie avute în vedere trăsăturile esențiale ale acestuia din urmă și caracteristicile procesului menționat. Astfel, trăsăturile de bază ale noii structuri funcționale impun o serie de măsuri definitorii pentru programul de politică economică aplicat în perioada de tranziție. Întrucît încercările de rezolvare parțială, sau sectorială au o probabilitate scăzută de reușită, acest program implică exigența de a fi **global** în viziune și abordare. În același timp, caracteristicile programului de tranziție depind de o serie de elemente precum : timpul obiectiv necesar elaborării conceptuale a noii structuri funcționale, perioada de timp preconizată pentru aplicarea programului, gradualitatea prevăzută a acestui program, setul de constrîngeri externe etc. În procesul de aplicare a programului de măsuri, schema conceptuală inițială suferă modificări, se corectează în raport cu dinamica realului social-economic și politic. În acest sens, la plenara din martie a.c. a C.C. al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, referindu-se la problematica dezvoltării în perioada următoare a economiei românești, sublinia că este necesar **„să acționăm cu mai multă fermitate în vederea perfecționării conducerii și planificării în toate domeniile, a lichidării unor practici birocratice, a soluționării rapide a problemelor pe care le ridică producția, le ridică viața".**

Sîntem de părere că doi factori accentuează costurile societale ale trecerii la un nou model de dezvoltare ; în primul rînd, întîrzierile provocate de masa de inerție obiectivă și subiectivă a sistemului și, în al doilea rînd, condițiile externe economice și politice. Aceste costuri care, cel puțin într-o fază de început cresc, sînt însă mai mult decît compensate de creșterea costurilor menținerii neschimbate a vechii structuri funcționale. Se poate spune că **neadaptarea este relativ mai costisitoare decît adaptarea** și că avantajul net deținut de ultima se amplifică în timp. Concluzia evidentă este că circumstanțele create de cele două categorii de factori fac și mai necesară trecerea la un nou model al dezvoltării , deși, paradoxal, aceleași circumstanțe favorizează concomitent creșterea inerției în sistem.

VIII. Am încercat, în cele de mai sus, să identificăm o tipologie a structurii economiei socialiste, care ne-a ajutat să susținem ideea că un anumit nivel de dezvoltare societal nu poate fi atins în orice condiții. Spre exemplu, starea dezvoltării intensive a economiei socialiste reclamă existența structurii funcționale proprii economiei avansate. Reciproca ideii enunțate nu este valabilă, în sensul că structuri funcționale similare pot susține — între anumite limite — societăți aflate la niveluri de dezvoltare substanțial diferite. Trebuie să subliniem că o societate modernă nu poate renunța astăzi la beneficiile conducerii (dirijării) centrale a unor procese sociale și economice. Chestiunea fundamentală de soluționat rămîne însă natura, formele și dimensiunea acestei conduceri în raport cu exigențele progresului societal.

18

Capitalismul monopolist

DEZVOLTAREA forțelor de producție în ultima treime a sec. XIX a impulsionat creșterea cantitativă a producției industriale și diversificarea ei, a determinat dezvoltarea susținută a industriei grele, a transporturilor etc., o creștere puternică a concentrării producției, a concentrării și centralizării capitalului. Schimbările survenite în domeniul forțelor de producție au determinat schimbări și în domeniul relațiilor de producție capitaliste, în sensul intensificării luptei de concurență și a procesului de concentrare și centralizare a capitalurilor.

Concentrarea capitalului înseamnă creșterea volumului acestuia, ca urmare a acumulării capitaliste. **Centralizarea capitalului** constă în creșterea volumului capitalului, ca urmare fie a unirii mai multor capitaluri într-unul singur, fie a acaparării capitalurilor mici și mijlocii de către marele capital în lupta de concurență. Pe baza concentrării și centralizării capitalurilor sub impulsul liberei concurențe, are loc procesul de **concentrare a producției**, apărînd monopolurile. Monopolurile și-au instaurat dominația la sfîrșitul sec. XIX și începutul sec. XX. În același timp a avut loc și extinderea relațiilor de exploatare capitalistă la nivel mondoeconomic, cuprinderea în păienjenișul relațiilor capitaliste a întregului teritoriu al globului: formarea sistemului mondial capitalist, inclusiv a sistemului colonial al imperialismului. Analizînd schimbările survenite în domeniul relațiilor de producție capitaliste în perioada amintită, V.I. Lenin a ajuns la concluzia că instaurarea dominației monopolurilor a marcat trecerea capitalismului într-un nou stadiu de dezvoltare cu anumite caracteristici fundamentale: imperialismul. În lucrarea „Imperialismul — stadiul cel mai înalt al capitalismului" publicată în 1917, V.I. Lenin a analizat acest stadiu al capitalismului în etapa istorică respectivă indicîndu-i trăsăturile economice fundamentale.

Trăsăturile capitalismului imperialist

1. **Formarea monopolurilor și dominația lor** reprezintă trăsătura esențială a capitalismului imperialist, motiv pentru care este denumit și capitalism monopolist. Dominația monopolurilor reprezintă esența economică a imperialismului pentru că monopolurile joacă rolul hotărîtor în viața economică a țărilor capitaliste dezvoltate, influențează evoluția tuturor proceselor și fenomenelor economice, creează condiții pentru intensificarea acțiunii legilor economice prezente în economia capitalistă, își pune pecetea asupra tuturor celorlalte trăsături ale imperialismului. De aceea V.I. Lenin a denumit acest stadiu al capitalismului — capitalism monopolist. Monopolurile ajung să controleze în cea mai mare măsură producția, piața, creditul și pot impune prețuri de monopol pentru a obține profituri ridicate, de monopol. **Monopolul reprezintă o întreprindere capitalistă foarte mare sau o uniune de întreprinderi capitaliste, care concentrează o parte atît de mare a producției și desfacerii unei anumite mărfi, a oricărei activități sociale, încît are posibilitatea să îngrădească libera concurență, să domine piața și să stabilească astfel de prețuri și condiții încît reușesc să obțină profituri ridicate de monopol.** Sursa profitului de monopol se bazează atît pe adîncirea cît și pe extinderea sferei exploatării. Profiturile de monopol se obțin prin intermediul mecanismului prețurilor de monopol.

2. **Dominația capitalului financiar și a oligarhiei financiare** reprezintă a doua trăsătură a imperialismului. Accentuarea concentrării capitalului din domeniul producției este însoțită de accentuarea concentrării și centralizării capitalului din domeniul bancar. Procesul respectiv determină apariția de mari bănci, de monopoluri bancare. Marile întreprinderi — monopolurile din industrie — au nevoie de credite mari, pe termen lung pe care numai marile bănci le pot acorda. În acest mod, băncile capătă posibilitatea și sînt interesate să cunoască, să controleze, să influențeze activitatea întreprinderilor creditate, iar prin cumpărarea de acțiuni chiar să-și plaseze capital în monopoluri din ramurile mai rentabile, devenind coproprietari. Ca urmare, are loc o împletire a capitalului monopolist bancar cu capitalul monopolist industrial. Din această împletire rezultă o formă nouă de capital denumit capital financiar. Capitalul financiar este rezultatul îngemănării și contopirii formelor particulare de capital monopolist, prin urmare, o nouă formă de capital monopolist care este folosită în scopul obținerii unor profituri ridicate și stabile prin exploatarea forței de muncă salariate din sfera productivă, din celelalte domenii de activitate. Proprietarii capitalului financiar constituie oligarhia financiară care își extinde dominația în toate sferele vieții economice, sociale, politice din țara respectivă.

3. **Exportul de capital** capătă primordialitate față de exportul de mărfuri. Exportul de capital înseamnă transferul de capital peste granițe de către monopolurile și statele burgheze pentru a fi investit în diferite activități economice în scopul obținerii de către exportator a unui profit ridicat și a altor avantaje economice și politice. Formarea sistemului mondial al capitalismului, formarea sistemului colonial al imperialismului oferă posibilitatea plasării mai rentabile peste granițe a capitalului. În prima jumătate a secolului nostru, exportul de capital era dirijat către colonii și semicolonii. În capitalismul contemporan exportul de capital se îndreaptă și spre țările dezvoltate. Plasarea rentabilă peste granițe a capitalului se face atît de către monopolurile private — export de capital privat — cît și de către stat — export de capital de stat.

4. **Împărțirea economică a lumii între uniunile monopoliste.** Creșterea exportului de capital, extinderea legăturilor externe și coloniale ale celor mai mari uniuni monopoliste facilitează formarea de uniuni monopoliste internaționale care împart între ele lumea din punct de vedere economic. Apar monopolurile internaționale. Monopolurile internaționale reprezintă înțelegeri între anumite monopoluri din diverse țări referitoare la împărțirea și reîmpărțirea piețelor internaționale, stabilirea prețurilor, dimensiunilor producției pentru obținerea de profituri ridicate. Apariția lor marchează o treaptă nouă în concentrarea pe scară mondială a capitalului și producției.

Această împărțire a lumii între uniunile monopoliste internaționale se face pe baza raportului de forțe existent între ele la un moment dat. Datorită faptului că raportul de forțe are un caracter instabil și împărțirea economică a lumii între uniunile monopoliste internaționale ale capitaliștilor are un caracter instabil: se modifică permanent și înțelegerile respective în funcție de noul raport de forțe.

5. **Terminarea împărțirii teritoriale a lumii între cele mai mari puteri capitaliste și lupta pentru reîmpărțirea ei.** Instaurarea imperialismului încheie procesul de formare a sistemului capitalist mondial, fiecare țară devenind veriga unui lanț unic, cel al economiei capitaliste mondiale. Capitalismul s-a transformat într-un sistem mondial de asuprire socială și colonială, de exploatare a imensei majorități a populației globului de către un grup de țări capitaliste dezvoltate.

Intrarea capitalismului în stadiul monopolist la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea nu a însemnat însă că toate țările lumii au ajuns la același stadiu, inegalitatea istorică a dezvoltării lor jucînd în această privință un rol însemnat. Din acest punct de vedere se cere a fi subliniat în mod deosebit faptul că la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, România nu intrase în stadiul imperialist, ci se afla încă în prima fază de dezvoltare a capitalismului. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu: „Procesul de concentrare și centralizare a producției și capitalului făcuse abia primii pași și era departe de a avea un rol dominant în viața economică și politică a României. Capitalul financiar se afla într-o formă incipientă; sistemul bancar și de credit era lovit puternic de marea finanță capitalistă internațională. România nu numai că nu exporta capital și nu participa la împărțirea pieței mondiale, dar se afla ea însăși în sfera de influență a marilor puteri imperialiste, făcea obiectul acestei împărțiri. Monopolurile imperialiste își disputau locul pe piața românească, iar o parte însemnată a teritoriului țării**

noastre se afla încă sub ocupație străină".

Totodată, trebuie avut în vedere că în capitalismul contemporan sînt țări care se află pe diverse trepte ale modului de producție burghez. De asemenea, dacă unele țări capitaliste dezvoltate sînt în același timp și mari puteri militare, alte țări sînt în afara blocurilor militare, sînt neutre sau nealiniate etc. Așa cum subliniază secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** lupta pentru reîmpărțirea lumii, a zonelor de influență, pentru cîștigarea de noi poziții dominante de către diferite state și grupări de state — trăsătură definitorie a epocii imperialiste — a intrat în ultimii ani într-o nouă etapă. **„În promovarea politicii de reîmpărțire a lumii se folosesc tot felul de mijloace — atît pașnice, cît și nepașnice, atît economice, cît și militare, inclusiv amestecul în treburile interne ale popoarelor, învrăjbirea între state, stimularea directă sau indirectă a stării de tensiune și chiar a conflictelor militare dintre diferite țări".**

Capitalismul monopolist de stat

ÎN EVOLUȚIA sa, imperialismul cunoaște, ca o treaptă distinctă — capitalismul monopolist de stat, care reprezintă o etapă în care are loc îngemănarea forței monopolurilor cu forța statului într-un mecanism unic în scopul sporirii profiturilor de monopol și menținerii relațiilor de producție capitaliste. Manifestări ale mecanismului monopolist-statal au apărut în perioada primului război mondial. După război fenomenul împletirii forței monopolurilor cu forța statului s-a diminuat, pentru a se accentua din nou în timpul crizei economice de supraproducție din 1929—1933 și în anii celui de al doilea război mondial. În perioada postbelică capitalismul monopolist de stat devine dominant în țările capitaliste dezvoltate.

Amplificarea procesului de îngemănare dintre monopoluri și stat a fost determinată de o serie de factori care au accentuat atît procesul de socializare capitalistă a producției, cît și caracterul privat al însușirii rezultatelor muncii. Dintre acești factori cei mai importanți sînt următorii :

a) **Monopolizarea crescîndă a economiei.** Intensificarea concentrării și centralizării capitalului, întărirea dominației monopolurilor ridică socializarea capitalistă la un grad foarte înalt, ceea ce impune intervenția statului în economie. Totodată, gradul de monopolizare este strîns legat de creșterea puterii oligarhiei financiare, de crearea „uniunii personale" între reprezentanții acesteia și guvern.

b) **Revoluția tehnico-științifică.** În condițiile actuale cînd știința s-a transformat într-o forță de producție nemijlocită, dezvoltarea economică depinde în mod hotărîtor de amploarea activității de cercetare științifică. Dar aceasta cere investiții enorme, o folosire centralizată a capitalurilor care nu pot fi realizate numai prin activitatea monopolurilor private, iar uneori nu are o rentabilitate imediată. De aceea, bugetul de stat devine, din ce în ce mai mult, principala sursă de finanțare a lucrărilor de cercetare științifică.

c) **Militarizarea economiei naționale.** Intensificarea militarizării economiei naționale a determinat ca o parte foarte mare din venitul național al multor țări capitaliste să fie folosită în scopuri militare. Finanțarea guvernamentală a producției de armament și a cercetării științifice legate de ea contribuie la mărirea profiturilor încasate de marile monopoluri.

d) **Adîncirea contradicțiilor pe plan economic și social.** Desfășurarea luptelor sociale din țările capitaliste, în avangarda cărora se situează proletariatul reprezintă dovada faptului că se manifestă cu putere contradicția dintre clasa muncitoare și clasa capitaliștilor. Pentru menținerea exploatării, oligarhia financiară recurge permanent la ajutorul statului.

e) **Factorii externi care rezultă din conținutul epocii contemporane,** creșterea forțelor socialismului, precum și amplul proces al destrămării sistemului colonial au restrîns sfera de dominație a capitalismului, au determinat unirea forței monopolurilor cu forța statului în scopul continuării exploatării și menținerii relațiilor de producție burgheze.

Formele capitalismului monopolist de stat

FORMELE sub care capitalismul monopolist de stat se înfățișează nu au apărut toate deodată. Ele s-au conturat și dezvoltat treptat de-a lungul evoluției acestui proces, una sau alta din aceste forme dobîndind în anumite perioade și în anumite țări o amploare mai mare. Principalele forme de manifestare a capitalismului monopolist de stat sînt următoarele:

1. **Proprietatea monopolistă de stat** — reprezintă o formă a proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție. În țările imperialiste are loc o creștere considerabilă a volumului proprietății de stat. Totodată, ea se extinde asupra unor întreprinderi din industrie (de armament și civile), transport, bănci, institute de cercetare științifică etc. Sub forma întreprinderilor de stat, proprietatea monopolistă de stat s-a dezvoltat pe următoarele căi principale: construcția de întreprinderi noi din bugetul statului, naționalizarea burgheză, formarea societăților mixte — de stat și particulare.

2. **Redistribuirea pe cale bugetară a venitului național.** În perioada postbelică, statele capitaliste dezvoltate concentrează prin intermediul bugetelor între 25% și 40% din venitul național. Bugetul de stat a devenit principalul instrument prin care statul monopolist redistribuie o parte însemnată din venitul național în favoarea monopolurilor.

Cheltuielile bugetare reprezintă un canal important de scurgere a fondurilor statului sub formă de împrumuturi acordate marilor companii particulare, de subvenții pentru înființarea unor întreprinderi, pentru stimularea și garantarea exportului de mărfuri și de capital etc. Majoritatea veniturilor bugetare provin din impozite și taxe suportate de masele largi de oameni ai muncii.

3. **Măsurile de reglementare și control a economiei.** În scopul menținerii orînduirii capitaliste, statul capitalist întreprinde o serie de măsuri de reglare și control a economiei care vizează în principal dezvoltarea unor ramuri, concentrarea și centralizarea producției, realizarea produsului social, investițiile, creditele, impozitele, salariile, prețurile etc.

În cadrul măsurilor de reglementare și control, un loc important îl ocupă încercările de planificare și programare a activității economice de către stat. Planificarea monopolistă de stat are însă limite impuse de proprietatea privat capitalistă asupra mijloacelor de producție, avînd doar un caracter informativ și orientativ, fără să poată înlătura instabilitatea economică, contradicțiile capitalismului.

4. **Complexul militar-industrial.** Creșterea susținută a cheltuielilor militare a avut ca rezultat intensificarea conlucrării între statul capitalist, conducerea armatei și marile companii monopoliste în legătură cu efectuarea și finanțarea cercetării științifice, sporirea și perfecționarea producției de armament, achiziționarea acestuia etc. Împletirea intereselor oligarhiei financiare cu cele ale aparatului militar și ale statului capitalist într-un mecanism unic reprezintă complexul militar-industrial.

5. **Sprijinirea expansiunii economice externe a monopolurilor.** Militarizarea reprezintă pentru capitalul monopolist cea mai convenabilă formă de intensificare a intervenției statale în economie, indispensabilă pentru funcționarea capitalismului, întrucît ea asigură instrumentele necesare atît pentru expansiunea externă cît și pentru cea internă.

6. **Intervenția statului în relațiile dintre muncă și capital.** În principalele țări capitaliste, sub acțiunea inegalităților materiale, contradicțiilor sociale și adîncirii antagonismelor politice se extinde baza obiectivă a unor puternice confruntări sociale. În desfășurarea luptelor sociale se remarcă peste tot împletirea organică a revendicărilor social-economice cu cele politice.

Capitalismul monopolist de stat este un fenomen contradictoriu: apărut ca rezultat al adîncirii contradicțiilor capitalismului el determină, pe de o parte, întărirea dominației monopolurilor asupra societății și, pe de alta parte, lărgirea bazelor luptei antimonopoliste. Această contradicție are astăzi un rol hotărîtor în întregul proces revoluționar de transformare a societății.

lector. dr. Constantin GOGONEAȚĂ

ÎNTREBĂRI

1. **Ce este imperialismul ?**
2. **Care sînt trăsăturile economice fundamentale ale imperialismului ?**
3. **Ce sînt monopolurile ?**
4. **Enumerați cauzele apariției și dezvoltării capitalismului monopolist de stat.**
5. **Care sînt formele capitalismului monopolist de stat ?**
6. **Ce este proprietatea de stat și care sînt căile apariției ei ?**

U.R.S.S.

PRIORITĂȚI ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICĂ

TENDINȚA caracteristică a dezvoltării economiei naționale a U.R.S.S. în anul 1983 și în prima parte a anului curent o reprezintă accelerarea ritmului de creștere prin comparație cu primii doi ani ai cincinalului în curs. Realizarea în 1983 a unui spor al producției industriale de 4%, superior celui anticipat prin planul pentru anul respectiv (3,2%) și a unei producții agricole globale cu 5% mai ridicată decît în 1982, au constituit rezultate importante, reflectate în final în creșterea cu peste 3% a venitului național.

Planul de dezvoltare pe anul 1984 și-a propus indicatori de creștere apropiați de realizările anului 1983, respectiv un spor de 3,1% al venitului național, de 3,8% în cazul producției industriale, 5% în cel al investițiilor din fonduri de stat (spor identic cu cel din anul 1983).

Rezultatele obținute în primele patru luni ale anului curent au confirmat continuarea tendinței de accelerare a dezvoltării. În cazul producției industriale, pentru care sînt disponibile date, ritmul de creștere de 4,9%, față de ianuarie-aprilie 1983, depășește sensibil indicatorul planificat. Semnificativ este faptul că 96% din acest spor s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii.

Cele cîteva date privind evoluția pe termen scurt a economiei U.R.S.S. atestă existența de rezerve de impulsionare a creșterii economice, localizate la diferite niveluri, dar în special la cel al întreprinderilor productive, rezerve a căror valorificare constituie un obiectiv esențial în contextul transpunerii în viață a unor priorități pe termen mediu sau lung.

O ierarhizare a priorităților economice este de regulă dificilă, dat fiind numărul și varietatea criteriilor posibile. Cel mai frecvent literatura de specialitate sovietică distinge ca priorități de prim rang ale dezvoltării economiei: extinderea și restructurarea bazei energetice, introducerea progresului tehnico-științific axată în special pe aplicarea tehnicilor de vîrf, asigurarea unei producții agricole sporite și cu grad ridicat de stabilitate, diversificarea și creșterea calității bunurilor de consum, dezvoltarea transporturilor, enumerare care nu epuizează problematica dată.

Politica economică în domeniul **energeticii** trebuie să asigure, apreciază specialiștii sovietici, soluționarea a două sarcini complementare: modificarea structurii balanței energetice și promovarea unor tehnologii și echipamente care să permită economisirea energiei. În prezent, consumul energetic al țării are următoarea structură: țiței (inclusiv condensat de gaze) 44% din necesarul energetic total, gaze naturale 26%, cărbune 24%, energie hidraulică și atomoelectrică 4%, iar restul alte categorii de combustibili sau surse energetice. Soluțiile adoptate cu circa un deceniu în urmă — între care intensificarea extracției de țiței, care situează U.R.S.S. pe primul loc între țările producătoare — se reflectă și în balanța energetică actuală.

Restructurările prevăzute pentru etapa următoare și în special diminuarea rolului țițeiului în balanța energetică nu sînt determinate — după cum subliniază specialiști sovietici — de epuizarea resurselor, ci de considerente de ordin economic. O mutație în favoarea gazelor naturale — a căror pondere în balanța energetică ar urma să crească în acest deceniu pînă la 30% — se explică prin cheltuielile de 2—3 ori mai reduse pentru prospectare și extracție, în comparație cu țițeiul, la care se adaugă argumentul existenței unor resurse deosebit de ridicate. Atomoenergetica, domeniu în plină dezvoltare, ar urma să asigure, în 1985, 220—250 miliarde kWh energie electrică anual, de trei ori mai mult decît în 1980. Dezvoltarea atomoenergeticii va contribui în mare măsură la furnizarea de energie termică, pentru necesitățile industriei și termoficare, ceea ce prezintă o importanță deosebită, avînd în vedere că pentru producerea aburului și apei calde se consumă pînă la 40% din toate genurile de combustibil, adică dublu față de consumul pentru obținerea energiei electrice. Cărbunele va continua să dețină un rol important, pînă în 1985 fiind prevăzut să se atingă o producție de 775 milioane tone, în principal pe seama dezvoltării extracției în zonele răsăritene ale U.R.S.S. În ceea ce privește economisirea energiei, se apreciază că mijloacele simple ale unei prime etape au fost epuizate, viitorul aparținînd asimilării de tehnologii de producție cu consumuri specifice reduse pe unitatea de produs, perfecționării tehnologiei de producție a energiei electrice și, în sfîrșit, folosirii mai depline a resurselor energetice secundare. Însumate, rezultatele obtenabile ar însemna economisirea a 200 milioane tone combustibil convențional anual, adică 10% din volumul actual al producției de resurse energetice a U.R.S.S.

Introducerea pe scară largă a **rezultatelor progresului tehnico-științific**, culminînd cu aplicarea microelectronicii și roboților industriali, are motivații economice profunde, U.R.S.S. fiind confruntată încă din deceniul precedent cu necesitatea economisirii forței de muncă. Se apreciază că deficitul în acest domeniu urmează să se mențină la niveluri considerabile pînă în anul 1990.

Pornind de la această situație, analizele făcute au evidențiat că în industrie, lucrările auxiliare sînt — comparativ cu operațiunile de bază la care s-a ajuns la un anumit grad de mecanizare și automatizare — un foarte mare consumator de forță de muncă și implicit un domeniu în care introducerea robotizării ar elibera un număr relativ important de lucrători. În anul 1985 vor funcționa în U.R.S.S. cinci mari întreprinderi specializate în fabricarea de roboți, începînd cu cei din prima generație (manipulatoare cu comandă program rigidă) și încheind cu roboții adaptabili, dotați cu sistem senzorial, aflați în prezent în stadii experimentale.

Considerat, sub aspect economic și social, cel mai important dintre programele speciale complexe, **Programul alimentar** atestă prin el însuși afirmarea unei priorități fundamentale a dezvoltării, care reunește cele trei sfere ale complexului agroalimentar: producția agricolă propriu-zisă, industriile care furnizează mijloace de producție și activitățile avînd ca obiect achiziționarea, transportul, depozitarea, prelucrarea și desfacerea producției agricole. Problema cea mai importantă, în condițiile în care se alocă pentru dezvoltarea complexului agroalimentar fonduri foarte ridicate (190 miliarde ruble în cincinalul 1981—1985) o reprezintă creșterea eficienței investițiilor. În deceniul actual se apreciază că la fiecare procent de creștere a producției agricole revine mai puțin de un procent de creștere a investițiilor (raport care în anii '70 era de cel puțin 1:3). În contextul desfășurării acțiunilor de implementare a Programului alimentar, obiectivul central constă în dezvoltarea producției cerealiere, avînd ca destinație principală zootehnia, concomitent cu dezvoltarea de producții de leguminoase bogate în proteine și a industriei de concentrate furajere de origine animalieră.

Satisfacerea **cererii de bunuri industriale de consum**, la nivelul actual al exigențelor cumpărătorilor, are implicații economice, în special tehnico-productive, dar și administrativ-organizatorice. Începînd din 1981, în activitatea întreprinderilor din acest domeniu au fost introduși indicatori calitativi și obligații ferme privind livrarea sortimentelor prevăzute.

Prioritățile pe termen lung ale economiei naționale se reflectă și în activitatea U.R.S.S. de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică, în primul rînd cu țările partenere membe ale C.A.E.R. interesate, concretizîndu-se în programe multilaterale și bilaterale de specializare și cooperare în domeniile menționate.

Bazate pe respectarea neabătută a deplinei egalități în drepturi, suveranității și independenței naționale, relațiile româno-sovietice s-au dezvoltat an de an în toate domeniile, un rol hotărîtor în orientarea conlucrării reciproce revenind întîlnirilor și convorbirilor purtate de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu cu conducerea de partid și de stat sovietică. Încheierea în mai 1980 a „Programului pe termen lung de specializare și cooperare în producție între România și U.R.S.S. pentru perioada pînă în 1990" are o contribuție favorabilă întregului proces de colaborare economică, desfășurat în cadrul acordurilor bilaterale sau multilaterale. Analiza necesităților și posibilităților economiilor naționale evidențiază existența unor largi și importante domenii de interes comun, în care relațiile de colaborare bilaterală sau multilaterală în cadrul C.A.E.R. pot cunoaște o dezvoltare importantă, contribuind la rezolvarea multora din problemele cu care sînt confruntate economiile țărilor noastre.

Ioachim SILVESTRU

R.P. POLONĂ

OBIECTIVE ALE PROCESULUI DE CONSOLIDARE A ECONOMIEI

ÎN PREZENT, așa cum se apreciază în documente oficiale și în literatura de specialitate din Polonia, economia națională este antrenată într-un proces complex, de durată, al cărui scop principal îl constituie transformări structurale esențiale, orientate spre atingerea cît mai rapidă a unor obiective sociale și economice de primă importanță, între care consolidarea echilibrului economic, sporirea eficienței la nivelul unităților de bază, accelerarea creșterii economice.

Rezultatele obținute în prima parte a acestui an confirmă tendințele înregistrate în anul 1983 și creează condiții pentru atingerea obiectivelor de fond ale programelor de dezvoltare elaborate pentru perioada 1983—1985. O trăsătură caracteristică a economiei poloneze, în stadiul actual, constă nu numai în urmărirea programelor de măsuri inițiate încă în 1982, ci și în continua adaptare, asigurarea flexibilității la toate nivelurile de decizie, astfel încît măsurile adoptate să contribuie adecvat la transpunerea în viață a obiectivelor cantitative și calitative, răspunzînd priorităților pe termen scurt, ca și orientărilor strategice.

Întregul proces include, ca element de bază, implementarea unor măsuri de perfecționare a mecanismului economic, a principiilor reformei economice, definite ca rezultat al unor largi dezbateri. Aceste principii se află într-o fază de amplă experimentare, ale cărei rezultate sînt permanent examinate sub raportul eficienței și concordanței cu obiectivele sociale și economice actuale și de perspectivă. Este cunoscut faptul că aceste principii vizează determinarea rolului planului ca instrument de conducere centralizată a complexului economiei naționale, concomitent cu crearea condițiilor pentru valorificarea reală a unor rezerve importante ale dezvoltării economice, prin antrenarea în procesul de decizie a unităților de bază, cu atribuții și responsabilități redefinite în mod corespunzător.

Autonomia întreprinderilor are ca principal obiectiv o mai bună adaptare a producției la nevoile societății, în condițiile îmbunătățirii gestiunii economice, iar soluțiile practice în acest sens urmăresc stimularea inițiativelor întreprinderilor în elaborarea programelor de producție, alegerea sortimentelor, reducerea costurilor, aplicarea riguroasă a calculului economic în toate fazele procesului de reproducție. În strînsă legătură cu principiul enunțat, **autofinanțarea** se constituie într-o regulă de funcționare a cărei aplicare treptată antrenează o schimbare de proporții în întregul sistem de finanțare a activității economice, modificări esențiale ale funcțiilor instituțiilor financiar-bancare. Renunțarea la finanțarea automată de la buget a cheltuielilor întreprinderilor, introducerea condiției de solvabilitate financiară, permanent controlată de organele bancare, are implicații dintre cele mai profunde nu numai asupra gestiunii interne a întreprinderilor ci și asupra sistemului economico-financiar în ansamblu. Se [illegible] ca pentru generalizarea în perspectivă a principiului autofinanțării sînt necesare corelări judicioase în sistemul de prețuri interne, adaptarea acestuia la mișcarea prețurilor internaționale, de natură să asigure conectarea întreprinderilor la o activitate productivă bazată prioritar pe criterii economice. Etapele de tranziție apreciate ca necesare în procesul de generalizare a autofinanțării, proces în care solvabilitatea întreprinderilor devine o condiție de existență și funcționare a lor, confirmă și subliniază importanța acestui principiu menit să contribuie la restructurarea pe termen lung a întregului aparat productiv, în favoarea activităților rentabile, competitive. Circumscrisă celor două principii enunțate **autogestiunea muncitorească,** sau în alți termeni autoconducerea, se înscrie la rîndul său ca o direcție de perfecționare în perspectivă a mecanismului economic. Se urmărește asigurarea unei concordanțe sporite între răspunderile conferite întreprinderilor și posibilitățile personalului muncitor de participare la procesul de decizie, îmbinînd interesele generale cu cele ale colectivelor de muncă din unitățile de bază. Aflată, așa cum s-a mai menționat, în stadiul unei experimentări și îmbunătățiri continue, perfecționarea mecanismului economic, s-a reflectat încă în actuala etapă, în ameliorarea efectivă a parametrilor dezvoltării economiei naționale.

Anul 1983, ca și primele luni ale anului în curs au reprezentat, după cum subliniază documente de partid și de stat poloneze, o perioadă deosebit de importantă în refacerea echilibrului economic și accelerarea proceselor de dezvoltare. Creșterea în 1983 a **venitului național** cu 4—5% față de anul anterior s-a realizat în condițiile sporirii productivității muncii pe ansamblul economiei. Producția netă a crescut cu 5% în industrie, cu 3% în construcții și 4—6% în agricultură. Volumul **producției industriale comercializate** a sporit față de 1982 cu 6,7% (din care în industria prelucrătoare cu 7,1%, iar în cea extractivă cu 2,3%), sarcinile planului anual fiind depășite cu 5,9%. Creșteri superioare mediei s-au înregistrat în industria metalurgică, construcția de aparatură de precizie, precum și în industriile electrotehnică, electronică, chimică. În primul trimestru al anului curent, producția industrială comercializată depășea cu 3,7% nivelul anului 1983, iar cea realizată în construcții înregistra un spor de 12,5%.

În domeniul **schimburilor externe,** care prezintă o importanță deosebită pentru echilibrul de ansamblu al economiei, în anul 1983 exportul a crescut cu 11,1%, iar importul cu 10,1%, înregistrîndu-se un sold activ în relațiile cu țările capitaliste dezvoltate și, ca urmare, o diminuare a datoriei externe exprimată în dolari de la 24,8 miliarde, la 23,7 miliarde. Activitatea de comerț exterior, în primele trei luni ale anului curent, a înregistrat, conform datelor publicate de organul central de statistică din Polonia, o evoluție orientată spre dinamica mai rapidă a exporturilor în valute convertibile : exporturile în ruble transferabile au crescut cu 9,7%, față de primul trimestru al anului anterior, iar importul pe această relație de schimb, cu 11,4% ; în aceeași perioadă, exportul în valute convertibile a marcat un spor de 11,4%, în timp ce importul s-a redus cu 7,6%.

La nivelul întregului an 1984, între obiectivele dezvoltării economiei naționale se înscriu ca priorități asigurarea echilibrului pe ansamblul economiei și pe ramuri, asigurarea populației cu bunuri de consum de primă necesitate și produse alimentare, extinderea construcției de locuințe, îmbunătățirea ocrotirii sănătății și măsuri în favoarea categoriilor sociale cu venituri reduse.

Sarcinile de plan prevăd o creștere cu 4,5% a volumului valoric al producției industriale, în raport cu anul 1983 și cu 1,5—2% a producției agricole. Creșterea anticipată a venitului național cu 2,6%, față de anul anterior, va permite o majorare a fondului de consum (+1,8%). Ponderea alocațiilor sociale în cadrul acestui fond urmează să atingă 27%, față de 15—18% în anii '70. Preocupările pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației se reflectă în majorarea cu 1—2% a veniturilor reale, creșterea livrărilor de mărfuri către populație cu 3,1% la produse alimentare și 10,5% la produse nealimentare, precum și în sporirea investițiilor în complexul agroalimentar cu 29% și în construcția de locuințe cu 30,4%.

În procesul de anvergură al modernizării structurale a industriei, dezvoltarea ramurilor de vîrf, iar în cadrul acestora a industriei electronice, inclusiv a celei producătoare de bunuri electronice de consum, constituie una din direcțiile importante de valorificare a bazei de producție create în deceniul trecut, inițial prin import de tehnologii și utilaje. Valorificarea acestei baze presupune în etapa actuală creșterea esențială a contribuției cercetării proprii la dezvoltarea unor producții eficiente și moderne, competitive pe piața internațională.

Colaborarea economică între România și Polonia cunoaște o tendință de diversificare continuă, în avantajul ambelor țări, impulsionată în mod decisiv de întîlnirile și convorbirile economice la nivelul cel mai înalt.

În spiritul orientărilor convenite cu prilejul convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România și tovarășul Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Polone, au fost transpuse în practică măsuri privind dezvoltarea conlucrării în industria minieră, petrolieră și metalurgia neferoasă, extinderea cooperării în producția de mașini și utilaje pentru industriile electronică, electrotehnică, siderurgică, chimică, construcția de mașini și altele. Aceste acțiuni, ca și cele vizînd lărgirea și diversificarea schimburilor bilaterale, au contribuit și contribuie la ridicarea pe trepte superioare a colaborării dintre cele două țări și popoare.

Pavel CERNA

Înviorarea economiei în țările occidentale industrializate — un fenomen de durată?

DUPĂ numeroase prognoze optimiste, în ultimii doi-trei ani, dar care au fost infirmate de realitate, — criza economică persistînd cu variații de intensitate de la o țară la alta — de mai multe luni se vorbește tot mai insistent de realitatea redresării ori relansării economiilor din țările industrializate. Optimismul ce se manifestă în țările dezvoltate industrial este alimentat de succesele înregistrate pe linia reducerii ritmului inflației și a redresării, în primul rînd, în economia S.U.A., care a cunoscut în 1983 o rată medie anuală a creșterii prețurilor de 3,2% (față de 6,1% în 1982) și un ritm de creștere a produsului național brut (în termeni reali) de 3,3%. Aceasta a redus la sub 8% rata șomajului, a stimulat o „reanimare" a economiei în primul rînd în Canada și Japonia, avînd unele influențe pozitive și asupra economiilor țărilor vest-europene. Fragilitatea fenomenului izvorăște din faptul că majoritatea problemelor structurale de care depinde continuarea într-un ritm susținut a redresării au rămas nerezolvate, unele chiar s-au agravat. Astfel, în S.U.A. — unde se prognoza o creștere de 4,5% a P.N.B. în anul curent, persistența uriașelor deficite bugetare cu efectul său de menținere a dobînzilor reale la cote foarte ridicate și a unui dolar supraevaluat — se manifestă mari rezerve asupra intensității redresării. Este știut că dobînzile ridicate frînează investițiile capitale, reduc vînzările de bunuri de folosință îndelungată și contribuie la creșterea poverii datoriilor externe a celorlalte țări, în primul rînd a celor în curs de dezvoltare, care s-au văzut nevoite să-și reducă importurile și investițiile, ipotecîndu-și astfel viitorul.

Este evident că suprasolicitarea piețelor financiare pentru acoperirea deficitului bugetar duce la menținerea dobînzilor ridicate oricare ar fi măsurile monetare adoptate de Banca Federală de Rezerve. Pentru a atrage fonduri în dolari toți cei interesați sînt nevoiți să supraliciteze cu dobînzi mari. Cererea de dolari face ca moneda americană să devină supraevaluată față de celelalte valute. Aceasta a dus la o reducere substanțială a exportului S.U.A. și la o creștere a importurilor. Potrivit previziunilor lui Martin Feldstein, șeful consilierilor economici ai președintelui Reagan, deficitul comercial al S.U.A. în acest an va depăși 100 miliarde dolari (față de 26 miliarde în 1980 și peste 60 miliarde anul trecut), iar cel al balanței de plăți curente va spori de la 38 miliarde dolari anul trecut la 80 miliarde, ceea ce reprezintă, după calculele economistului american „o pierdere directă de 2,5 milioane locuri de muncă" [1]).

Tabelul nr. 1

Creșterea economică și balanța de plăți curente

	Produsul național brut (în % față de anul precedent)			Soldul balanței de plăți curente (în miliarde dolari)		
	1982	1983 [1]	1984 [2]	1982	1983 [1]	1984 [2]
S.U.A.	—1,9	3,3	4,5	—11,2	—40	—60
Canada	—4,8	3,0	4,5	— 2,4	1,5	0
Anglia	1,5[3]	2,7[3]	2,5[3]	9,5	3,7	— 0,5
Franța	1,8[3]	0,5	0,5[3]	—12,1	—4,3	0
R.F.G.	—1,1	1,5	2,5	3,5	3,3	5,0
Italia	—0,3	—1,5,[3]	1,5[3]	— 5,5	0,5	0
Japonia	3,3	3,3	4,5	6,9	21,0	24

1) Cifre provizorii ; 2) Previziuni O.C.D.E. ; 3) Surse naționale.

Sursa tabelelor : „Notices économiques" U.B.S., martie 1984

Henry C. Wallich, membru în consiliul guvernatorilor Sistemului Federal de Rezerve (banca centrală a S.U.A.) declara, la 6 martie 1984, în fața subcomitetului pentru comerț, transport și turism al Camerei reprezentanților : „Dobînzile reale ridicate, un dolar puternic și deficitele externe mari sînt toate legate de uriașele deficite bugetare". Exportul S.U.A. a scăzut valoric cu 25 miliarde dolari din 1980, pînă în trimestrul IV 1983 (40% din această scădere se datorește reducerii exportului în America Latină, îndeosebi în Mexic). Ca volum, exportul de mărfuri a scăzut în trimestrul IV 1983, față de 1980, cu 25% la bunuri de investiții, cu 20% la produse industriale de consum curent și cu 10% la produse agricole. Citînd aceste cifre, H. C. Wallich sublinia că ele trebuie înțelese ca argumente pentru reducerea cheltuielilor bugetare, care să ducă la scăderea dobînzilor și a cursului dolarului față de alte monede. În nici un caz — afirma el — nu ar fi justificat și folositor să se adopte noi măsuri protecționiste.

Critici la adresa politicii bugetare a S.U.A. se aud și în celelalte țări capitaliste industrializate care, deși aparent beneficiază de dolarul supraevaluat pentru a-și mări exporturile în S.U.A., în fapt plătesc mai scump produsele de import al căror preț este exprimat în dolari (petrol, materii prime, alimente).

Tabelul nr. 2

Ritmul inflației și rata șomajului

— medie anuală în % —

	Inflația			Șomajul		
Țări	1982	1983	1984 [1])	1982	1983	1984 [1])
S.U.A.	6,1	3,2	5,0	9,7	9,6	7,7
Canada	10,8	5,8	6,0	12,8	12,0	11,0
Anglia	8,6	4,6	6,0	12,2	13,1	13,0
Franța	12,0	9,4	7,5	8,7	8,8	9,5
R.F.G.	5,3	3,0	3,0	7,6	9,1	9,0
Italia	16,3	15,0	12,0	9,1	9,9	10,5
Japonia	2,7	1,9	3,0	2,4	2,6	2,5

[1]) Previziuni O.C.D.E.

Astfel, președintele Băncii Federale a R.F.G., Otto Pöhl, într-un discurs, rostit la Frankfurt pe Main, sublinia, la începutul lunii aprilie a.c., că „deficitul uriaș al bugetului S.U.A. pune în pericol stabilitatea relațiilor monetare internaționale".

Așa cum rezultă și din cifrele tabelului nr. 1, previziunile considerate optimiste ale O.C.D.E. arată că tendința de înviorare a economiei nu este încă suficient de susținută, existînd diferențe mari de la o țară la alta. Explicația este căutată atît în faptul că țările industrializate vest-europene depind mult de export (Piața comună participă cu 35% la comerțul mondial) cît și în unele dificultăți structurale. Ritmul cel mai ridicat de creștere economică este așteptat în R.F.G., unde se contează pe substanțiale investiții în întreprinderi. Continuarea fazei de înviorare se resimte cu o necesitate acută în condițiile în care, pe ansamblul țărilor O.C.D.E., sînt, în prezent, înregistrați oficial circa 35 milioane de șomeri, iar unele surse prognozează chiar o creștere a proporțiilor acestui fenomen (tabelul nr. 2).

Pe de altă parte, sînt tot mai numeroase temerile privind o recrudescență a inflației. Aceleași temeri se manifestă în Anglia unde, după cum se arată într-un buletin publicat de Midland Bank (primăvara 1984) se așteaptă ca indicele prețurilor cu amănuntul să crească în tot cursul anului 1984 (media anuală prognozată fiind de 6—6,5%) fără a depăși 7% în 1985 (aceasta, în condițiile în care salariile nu vor crește, iar bugetul se va echilibra).

Pentru țările în curs de dezvoltare, perspectivele rămîn mai sumbre. Reeșalonările datoriilor scadente în 1982 și 1983 nu au adus decît o mică perioadă de respiro. În fapt, datoria externă a celor mai multe țări a crescut, ele trebuind să recurgă la noi împrumuturi pentru a plăti dobînzile. Măsurile drastice de reducere a importurilor au ajutat la reducerea deficitului balanței comerciale, dar măsurile protecționiste și prețurile scăzute pentru produsele lor de export (constînd, în general, din produse primare) au făcut ca deși în volum exportul a crescut, valoric el să scadă, nereușind să acopere costul importurilor reduse și necesitățile serviciului datoriei publice. Ritmul extrem de lent al creșterii economice în țările în curs de dezvoltare va influența negativ tendința de „redresare" a economiei mondiale, ceea ce va face și mai necesară soluționarea radicală a problemei datoriei externe, inclusiv printr-o reducere substanțială a nivelului dobînzilor.

Dorel OPRESCU

[1]) Interviu acordat revistei „L'Expansion", 16 martie 1984

Proiecte energetice daneze

OBIECTIV al guvernului de la Copenhaga, reducerea dependenței de importul de petrol | *nînd o cincime din consumul total al țării care, de altfel, s-a redus considerabil, de la 18 mil. t în*

Producția de energie

(mil. t.e.p.)

	1973	1980	1981	1985	1990	1995
Combustibili solizi	0	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4
Petrol	0,1	0,3	0,8	4,0	4,0	4,0
Gaze	0	0	0	0,9	2,4	2,4
Combustibil nuclear	0	0	0	0	0	0
Hidro/en. geotermică	0,01	0,01	0,01	0,3	0,7	1,0
Electricitate (TWh)	19,1	27,1	19,8	26,4	30,0	31,9

și gaze a început să se materializeze. Producția de țiței din zona daneză a Mării Nordului a atins 2 mil. t în 1983, dețiparte înlocuit cu cărbune.

Etapa următoare o constituie exploatarea mai intensă a gazelor din Marea Nordului, distribuirea acestora către consumatorii danezi urmînd să înceapă către mijlocul anului în curs, odată cu atingerea cotei maxime de extracție, de 1,7 mrd. mc pe an. Producția totală internă de petrol și gaze din Marea Nordului va reprezenta 20—25% din consumul de energie al țării, cu perspectiva ajungerii la o pondere de 30—40% în decembrie viitor, pe baza trecerii la exploatarea altor bazine cunoscute.

Evoluția economiei austriece

RAPORTUL anual al O.C.D.E. referitor la Austria relevă că evoluția economiei situează această țară printre cele cu performanțe bune în cadrul organizației: in- | *flația a atins unul din cele mai scăzute niveluri în ultimele două decenii, balanța de plăți este excedentară, iar rata șomajului — 4,5% — reprezintă jumătate*

Indicatori ai economiei austriece
modificări anuale (%)

	1982	1983	1984	1985 *)
P.I.B. (prețuri constante)	1,1	1,75	1,5	2
Producția industrială	—0,7	1	1,5	1,75
Prețuri de consum	6,5	3,25	5	3,75
Costul forței de muncă (în monedă națională)	—0,3	—3,1	—2,6	[illegible]
Șomaj (% din forța de muncă)	3,5	4,5	5,25	5,5
Balanța conturilor curente (mrd. dolari S.U.A.	0,5	0,25	1	0,5

*ian-iunie
Sursa : O.C.D.E.

din media țărilor O.C.D.E. (vezi tabelul).

Politica anti-ciclică de stimulare a consumului a constituit, se apreciază, unul din mijloacele principale de asigurare a unei creșteri economice sporite. Pentru reducerea datoriei externe, experții O.C.D.E. susțin însă necesitatea reorientării acestei politici, în sensul reducerii cheltuielilor destinate consumului neproductiv și renunțării la subvențiile acordate industriilor îmbătrînite. Primele semne ale acestei modificări sînt, de altfel, vizibile în sporirea producției de bunuri de investiții pe seama reducerii producției destinate consumului neproductiv.

Programe de dezvoltare

KENYA: folosirea resurselor locale

PE LÎNGĂ DIMINUAREA dependenței de importurile de țiței și produse petroliere Kenya este preocupată și de asigurarea aprovizionării cu energie electrică din producție proprie. Pînă acum, Kenya a importat energie electrică din țările vecine, Uganda și Tanzania, ambele cu capacități excedentare de producție.

Pentru diminuarea importurilor, exploatarea resurselor locale hidroenergetice și geotermale va domina programul de dezvoltare electroenergetică. În centrul dezvoltării hidroenergetice se află riul Tana pe care pînă în prezent au fost instalate capacități de 350 MW. În pregătire se află construirea hidrocentralei Kiambere de 140 MW, cu termen de predare în 1987. Va urma construirea hidrocentralei Turkwel Gorge, de 110 MW, după care, pînă în anul 2000 vor fi instalate alte capacități însumînd 280 MW. Toate noile proiecte de pe riul Tana vor fi multifuncționale, contribuind la regularizarea cursurilor de apă și la realizarea unor proiecte de irigații.

În Rift Valley, la Olkaria a fost pusă de curînd în funcțiune prima electrocentrală geotermală din Africa avînd o capacitate de 30 MW. În apropiere va fi construită o altă instalație de 15 MW. Pînă în 1990, în Rift Valley urmează să fie instalate noi capacități geotermale însumînd 90 MW.

Noile proiecte hidroenergetice și geotermale sînt menite să satisfacă necesarul intern de energie electrică al Kenyei pînă în anul 2000. Autoritățile preconizează în plus construirea unei termocentrale pe cărbune și a alteia pe gaze naturale drept capacități de rezervă pentru cazurile de secetă prelungită care ar crea dificultăți de producție.

Totodată, Kenya este preocupată de reducerea dependenței, a circa 75% din populație, de consumul de lemn de foc și de mangal, fapt care poate genera în perspectivă masive despăduriri și accentuarea eroziunii solului. În acest scop rețeaua electrică urmează să fie puternic extinsă în zonele rurale, paralel cu sporirea utilizării surselor alternative de energie. De la utilizarea în consumul casnic a energiei solare cu ajutorul unor instalații mici, s-a trecut la utilizarea acestei pentru producerea de energie electrică necesară telecomunicațiilor în zone neelectrificate. Energia eoliană este deja utilizată pentru acționarea mecanică a pompelor de apă, dar s-a trecut și la construirea de electrogeneratoare eoliene. Printre proiectele mai importante se află în curs construirea unei centrale eoliene cu mai multe generatoare, de cîte 50-250 kW fiecare, care va fi cuplată la circuitul energetic național. În plus, se va extinde producția de alcool etilic (în fabricile de la Muhoroni, Kisum etc.), folosit drept carburant.

Marin FRÂNCU

DATE DE PROGNOZĂ

Orizont 1995
în țările industrializate

EDIȚIA 1984 a studiului „Prognos Euro-report" elaborat anual de societatea Prognos AG din Basel (Elveția) consideră că pînă în 1995 cea mai rapidă creștere economică în termeni reali, dintre țările industrializate, va continua să fie înregistrată de Japonia (+4%). Pe de altă parte, Elveția (în 1982 țara occidentală cu cel mai ridicat P.I.B. pe locuitor — 15 200 dolari), Belgia și Marea Britanie vor cunoaște cele mai lente ritmuri anuale de creștere ale produsului intern brut (1,7—1,9%) dintre țările amintite.

Sub raportul structurii pe sectoare a P.I.B. *nu se prevăd modificări notabile. În interiorul sectorului secundar însă, respectiv al industriei prelucrătoare, chimia va continua să se dezvolte sensibil mai rapid decît media, la fel ca și industria de prelucrare a metalelor (în special cea de mașini electrice), în vreme ce metalurgia de bază și industria textilă își vor diminua în continuare ponderea.*

Studiul amintit, prezentat în numărul din martie a. c. al revistei vest-germane Wirtschaft und Produktivität, *estimează că paralel cu numărul șomerilor înregistrați oficial vor spori și dimensiunile așanumitei „rezerve liniștite" de forță de muncă. Noțiunea desemnează persoanele apte de muncă care din cauza șanselor apreciate ca foarte reduse de a găsi de lucru în actuala conjunctură renunță să se anunțe la oficiile de plasare. Pe ansamblul țărilor Pieței comune efectivul acestei rezerve era estimat în 1981 la 4 milioane de oameni, față de un total de 9 milioane de șomeri cît erau înregistrați oficial.*

Ritmul creșterii demografice pe ansamblul țărilor occidentale industrializate se va încetini în continuare, la 0,3% pe an pînă în 1995 (față de 0,6% pe an în intervalul 1972—1982) diferențiat pe țări: spre 1% în Irlanda, Canada și S.U.A., mult mai lent în țări ca Austria, Belgia, Danemarca, R.F. Germania și Suedia.

Inflația ar urma să cunoască o anumită încetinire, pornind de la ipoteza diversificării bazei energetice. Totuși, pînă în 1988, țări ca Grecia, Italia, Irlanda și Spania vor continua să înregistreze rate ale inflației exprimate prin două cifre, față de o rată medie de 8,3% în țările Pieței comune.

Comerțul mondial, *a cărui valoare a crescut în medie cu 4,5% pe an în intervalul 1972—1982, ar urma să cunoască o ușoară intensificare, la 4,6% în perioada 1982—1995. Deficitul comercial al țărilor dezvoltate ar urma să se accentueze pînă în 1995, reflectînd o sporire mai rapidă a prețurilor produselor importate de ele în raport cu prețurile exportului. Îmbunătățirea raportului de schimb al țărilor în curs de dezvoltare nu va fi însă de proporții care să anihileze deficitele comerciale în creștere ale multor țări în curs de dezvoltare importatoare de petrol.*

D.D.

GLOSAR

Asigurarea creditelor de export [I]

ROLUL ASIGURĂRII creditelor de export este de a da furnizorilor posibilitatea să vîndă în străinătate în condiții de credit, fără a-și primejdui echilibrul financiar prin asumarea responsabilității în ce privește riscuri excesiv de mari.

Obținerea unei polițe de asigurare reprezintă pentru exportator o acoperire sigură împotriva unor eventuale pierderi sau a încasării cu întîrziere a sumelor ce i se datorează, dar aceasta mai reprezintă și o garanție că va putea să se finanțeze, în condiții avantajoase, prin instituții financiare specializate, în cazul în care nu este în situația de a finanța singur o anumită tranzacție. Astfel se explică de ce asigurarea creditelor de export a devenit o parte integrantă a procesului de finanțare a vînzărilor de mărfuri în străinătate, instituțiile de asigurare a acestor credite îndeplinind, în general, în țările capitaliste dezvoltate un rol complementar celui al instituțiilor de credit propriu zise.

Constituind o primă verigă din complexul de instituții care intervin în sprijinirea exporturilor unei țări, organismele specializate în asigurarea exporturilor au pe această linie un rol deosebit de important. În fapt, aceste organisme nu intervin numai prin operațiuni concrete, ci și ca foruri care, împreună cu celelalte instituții financiare și organe de stat ale țărilor respective, stabilesc politica de urmat în finanțarea și promovarea pe diverse alte căi a exporturilor.

Importanța acordată de țările capitaliste dezvoltate asigurării creditelor de export reiese clar din faptul că operațiunile sînt efectuate de organisme specializate depinzînd — în totalitate sau în parte — de stat, așa cum se poate exemplifica : S.U.A. — Export-Import Bank of the United States — agenție independentă aparținînd de Administrația americană; Anglia — Export Credits Guarantee Department (ECGD), departament al Ministerului Comerțului; Franța — Compagnie Française d'Assurance pour le Commerce Extérieur (COFACE), societate pe acțiuni deținute de societăți de asigurare și bănci naționalizate, controlată de Ministerul Finanțelor; R.F. Germania — Hermes Kreditversicherung AG, societate condusă de un comitet interministerial, întreaga activitate fiind controlată de guvern ; Italia — Istituto Nazionale delle Assicurazioni (INA), organism guvernamental.

În majoritatea țărilor industrializate aportul statului în sprijinirea sistemelor de asigurare a creditelor de export se oglindește în primul rînd în modul de alcătuire a resurselor financiare ale organismelor specializate. Acestea primesc de la Ministerul Finanțelor o anumită proporție din resursele de care dispun, cealaltă parte provenind din încasări de prime de la beneficiarii asigurărilor ; în cazul cînd cerințele de fonduri sînt ridicate se mai pot primi credite de la buget.

Necesitățile de fonduri ale organismelor de asigurare a creditelor de export au crescut necontenit în cursul ultimelor decenii datorită implicării acestora tot mai mult și în finanțarea și refinanțarea directă a schimburilor externe, rol preluat mai ales de la banca centrală. În cadrul acestei lărgiri a sferei de activitate a organismelor specializate în asigurarea creditelor de export trebuie menționată subsidierea dobînzilor, operațiune corelată cu finanțarea propriu-zisă a vînzărilor de mărfuri, sumele necesare fiind alimentate din fonduri guvernamentale.

Radu NEGREA

Tranzacții la termen

Aram Keșișian, București — Cele mai numeroase produse care fac obiectul tranzacțiilor la termen se întîlnesc în S.U.A. și anume aproape 50, tranzacționate la 11 burse de mărfuri. Pe plan mondial cele mai mari burse de mărfuri sînt cele din Chicago, Londra și New York.

Tranzacțiile la termen pe care le găzduiesc bursele de mărfuri nu presupun prezența produsului, ca în cazul așa-numitelor „piețe fizice" din mari centre de producție (din Australia și Noua Zeelandă pentru lînă, de la Bangkok pentru orez sau din Singapore pentru piper), de import (Rotterdam pentru oleaginoase) sau de consum (Londra pentru ceai, Dundee pentru iută, Liverpool pentru bumbac). Din acest motiv cantitatea tranzacționată la termen într-un an la o bursă de mărfuri poate întrece (și încă de multe ori) chiar volumul producției mondiale din anul respectiv (vezi tabelul). Nivelul prețurilor în tranzacțiile la termen este considerat în economia capitalistă un barometru pentru orientarea în viitor a agricultorilor în privința volumului producției.

Tranzacții la termen
(în milioane tone)

1983	Producția mondială	Volumul tranzacțiilor la termen		
		New York	Londra	Paris
Cacao boabe	1,6	13,4	11,7	0,3
Cafea	4,9	4,3	7,6	0,1

Sursa : F.A.O.

Centenar

Ștefania Vasile, București — „Părinții" automobilului sînt îndeobște considerați germanii Carl Benz și Gottlieb Daimler. Daimler a reușit să perfecționeze motorul în patru timpi inventat de Nikolaus Otto, mai ales în ce privește aprinderea, mărindu-i astfel numărul turațiilor la circa 900 pe minut (față de 150—180 pînă atunci) și reducîndu-i greutatea specifică de la 300 kg la 40 kg pe calul putere. Noul motor a fost brevetat în decembrie 1883, documentul respectiv fiind considerat actul de naștere al motorului modern cu benzină. Motorul acesta a fost instalat pe o motocicletă din lemn cu două roți mari și două rotițe laterale ajutătoare pentru echilibrare, experimentată în 1885, apoi pe o căruță ce avea să fie perfecționată continuu, devenind automobil...

La rîndul lui, Carl Benz și-a brevetat autovehiculul lui cu trei roți, considerat ca primul automobil din lume și expus actualmente la Muzeul german din München, în ianuarie 1886 (vezi imaginea). Întrucît vehiculul amintit a fost experimentat în 1885, scrie revista **Der Spiegel,** automobilul poate fi considerat centenar încă anul viitor.

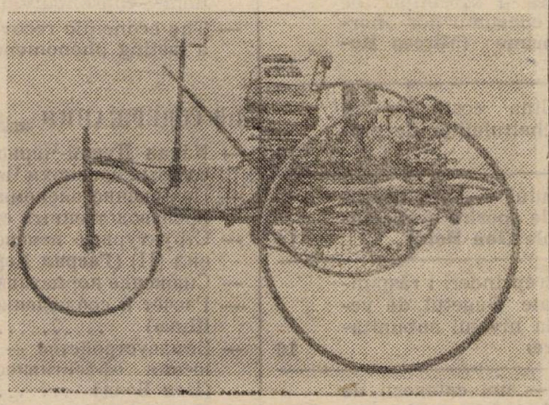

Siderurgie

Silviu Stoichițoiu, Ploiești — 1) Criza ciclică pe care a cunoscut-o siderurgia americană în primii ani ai deceniului nostru a fost a opta din perioada postbelică. Cu acest prilej, în decembrie 1982 ramura respectivă a înregistrat cel mai scăzut grad de utilizare a capacităților de producție de după marea criză din 1929—1933 și anume 29,8% (față de un prag al rentabilității apreciat a se situa la 72%). Cu toate acestea, firmele siderurgice au reușit să diminueze pierderile grație beneficiilor obținute pe baza diversificării profilului lor de activitate în sectorul petrolier, aeronautic, al producției de armament, iar unele chiar în domeniul financiar. Paralel, ele procedează în continuare la reducerea capacităților lor de producție, prin închiderea unor uzine considerate depășite, ca și la restructurarea aparatului lor de producție pentru reducerea gamei sortimentelor de produse siderurgice fabricate în favoarea importului devenit mult mai ieftin. Reflectînd înviorarea din industria bunurilor de echipament, care absoarbe aproape două treimi din producția americană de oțel, gradul de utilizare a capacităților de producție a sporit după 1982, ajungînd la sfîrșitul anului trecut la 63%.

2) În India producția de oțel a început în anul 1832 (în legătură cu construirea rețelei de căi ferate). Ea a fost realizată de o firmă pe nume „Tata", care fusese constituită în 1868 în industria textilă și ulterior și-a diversificat profilul ; astăzi ea este prezentă în numeroase ramuri industriale de vîrf, incluzînd producția de calculatoare și biotehnologii. Grupul „Tata" beneficiază în prezent de sprijinul financiar al guvernului indian pentru extinderea și modernizarea sectorului său siderurgic prin introducerea turnării continue.

Produse de bază

Ion Brighidău, Zalău — Noțiunea de produse de bază (sau produse primare) cuprinde trei categorii de produse : combustibilii (produsele energetice), produsele alimentare și materiile prime. Acestea din urmă cuprind la rîndul lor materiile prime agricole, minereurile și metalele neferoase.

Potrivit datelor G.A.T.T., exporturile ansamblului țărilor în curs de dezvoltare erau încă constituite, în 1980, în proporție de 80% din produse primare. Pentru țările occidentale, industrializate ponderea respectivă nu depășea 26%. Dacă se face abstracție de combustibili, ponderea produselor de bază în exporturile celor două grupe de țări scade la 49% și respectiv 19%.

Majoritatea țărilor în curs de dezvoltare depind de exportul unui număr restrîns de produse de bază ; în 23 de țări un singur asemenea produs reprezintă peste 50% din totalul exporturilor. În aceste condiții marile fluctuații ale prețurilor produselor de bază din ultimii ani au afectat considerabil țările în curs de dezvoltare. Potrivit unor calcule ale U.N.C.T.A.D. reluate de revista **Marchés tropicaux et méditerranéens** (mai 1983), veniturile din export ale țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol s-au redus în perioada 1981—1982 cu 21 miliarde dolari, adică cu 30%.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 22 din 1 iunie 1984

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— Canalul Dunăre-Marea Neagră, o grandioasă realizare a întregului popor în anii luminoși ai epocii Ceaușescu **(Cristian Popescu)** 2

— Creșterea eficienței economice prin modernizarea structurilor de producție **(Gheorghe Postelnicu)** 6

— Modificări structurale în dezvoltarea teritorială a forțelor de producție (II) **(Gavril Horja)** 8

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Diminuarea consumurilor normate de materii prime **(Mircea Romaniță)** 10

— Calcularea și disciplina costurilor în sprijinul reducerii cheltuielilor de producție **(Gh. Șică)** 12

— Organizarea teritoriului — baza gospodăririi rationale și de sporire a eficienței producției agricole **(Ion Bold)** 14

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Bugetul de venituri și cheltuieli la nivelul subunităților **(Bogdan Pădure)** 16

— De la 1 iunie a.c. — noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției **(A. Constantin)** 18

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Producția pentru export — prioritate în programarea fabricației **(M. Fediuc, G. Moldoveanu)** 19

TEORII ● IDEI

— Structura funcțională și dezvoltarea economiei socialiste (II) **(Daniel Dăianu)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (II) **(Dumitru Mureșan)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Capitalismul monopolist **(Constantin Gogoneață)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— U.R.S.S. Priorități în dezvoltarea economică **(Ioachim Silvestru)** 27

— R.P. Polonă. Obiective ale procesului de consolidare a economiei **(Pavel Cerna)** 28

— Înviorarea economiei în țările occidentale industrializate — un fenomen de durată ? **(Dorel Oprescu)** 29

— Tendințe-conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— The Danube-Black Sea Canal, a great achievement of our people in the bright years of the Ceaușescu epoch **(Cristian Popescu)** 2
— Economic efficiency increase through modernization of the production structures **(Gheorghe Postelnicu)** 6
— Structural changes in the territorial development of the productive forces (II) **(Gavril Horja)** 8
— Cutting down the planned consumption of raw materials **(Mircea Romaniță)** 10
— Costs' discipline and calculation to support reduction of expenses **(Gh. Șică)** 12
— Territorial organization : the framework for the rational management and increase of efficiency of the agricultural output **(Ion Bold)** 14
— The income-expenditure balance at the subunits level **(Bogdan Pădure)** 16
— Since June 1st new categories of workers will get increased payment **(A. Constantin)** 18
— The export-aimed production : a priority in programing the production **(M. Fediuc, G. Moldoveanu)** 19
— The functional structure and the development of the socialist economy (II) **(Daniel Dăianu)** 21
— Schools ● trends ● economists. Progressist traditions of the Romanian economic thought (II) **(Dumitru Mureșan)** 22
— USSR. Priorities in the economic development **(Ioachim Silvestru)** 27
— The Polish People's Republic. Objectives of the process of economic consolidation **(Pavel Cerna)** 28
— The economic recovery of the industrialized western countries : a lasting phenomenon ? **(Dorel Oprescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Канал Дунай-Чёрное море, грандиозное народное сооружение светлых лет эпохи Чаушеску **(Кристиан Попеску)** 2
— Повышение экономической эффективности путём модернизации производственных структур **(Георге Постелнику)** 6
— Структурные изменения в территориальном производительных сил (II) **(Гаврил Хоржа)** 8
— Снижение нормативных затрат сырья **(Мирча Романица)** 10
— Расчёт и соблюдение затрат в помощь снижению издержек **(Г. Шика)** 12
— Землеустройство — база рационального использования и повышения эффективности сельскохозяйственного производства **(Ион Болд)** 14
— Бюджет доходов и расходов на уровне подразделений **(Богдан Пэдуре)** 16
— С 1-го июня 1984 г. новые категории трудящихся перейдут на повышенную оплату труда **(А. Константин)** 18
— Экспортной продукции — приоритет в программировании производства **(М. Федюк, Г. Молдовяну)** 19
— Функциональная структура и развитие социалистической экономики (II) **(Даниэл Дэяну)** 21
— Школы — течения — экономисты. Прогрессивные традиции румынской экономической мысли (II) **(Думитру Мурешан)** 22
— СССР Приоритеты в экономическом развитии **(Иоаким Сильвестру)** 27
— ПНР . Задачи процесса укрепления экономики **(Павел Черна)** 28
— Оживление экономики в промышленно развитых странах Западной Европы — явление на длительный период? **(Дорел Опреску)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376, prefix București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

NU UITAȚI: AVEȚI ÎNTÎLNIRE CU PRIMĂVARA!

CU CE VĂ ÎMBRĂCAȚI LA ACEASTĂ ÎNTÎLNIRE?

Specialiștii au creat... dumneavoastră doar să alegeți !...

...din magazinele comerțului de stat, ce v-ar plăcea mai mult să purtați în această primăvară ?

Poate rochii elegante din stofă, sau cu linie sport...

Poate fuste în carouri sau uni, cu cute sau grup de cute și bluze cu fir efect, sau cu aplicații de dantelă sau broderii...

Poate rochiile, fustele, bluzele romantice sau folclorice, din pînză topită, cu tighele, cu aplicații, cu broderii...

Poate confecțiile tricotate, atît de frumoase, atît de comode la purtat, atît de elegante, de practice, atît de variate ca modele și culori, cu și fără dungi, cu și fără mînecă, cu și fără volane, decoltate sau la baza gîtului, bluze, rochii, două piese...

Poate costumele bărbătești, în cele mai diverse modele — de la clasic la sport, tip blue jeans, tip safari... din stofă, din tercot, din in...

Poate pantaloni, în orice nuanță doriți, poate sacouri, cu o notă mai sobră, sau fantezi... poate cămăși din fire fine sau pînză topită...

Și să nu uităm așa-zisele accesorii, dar de cît efect : poșetele, mănușile, cordoanele, pălăriile, cravatele...

Creatorii de modă, fabricile de confecții și tricotaje au creat pentru dv. cu competență, cu imaginație, cu gust, cu plăcere.

Magazinele comerțului de stat vi le pun la dispoziție.

De ales, însă, alegeți dumneavoastră !

MINI MODA '84
pentru joacă, aer, soare, sport!

Copiii nu sînt indiferenți la modă ! Dimpotrivă. Ei preferă instinctiv ceea ce este lejer, funcțional, estetic, modern.

Iată de ce moda acestei veri le va fi pe plac.

Este moda țesăturilor și tricoturilor.

Linia clasică se alătură liniei sport, care dă un plus de confort și eleganță în mișcare.

Cumpărați copiilor ultimele creații ale MINI MODEI '84

- SALOPETE, îmbrăcăminte ce se recomandă în acest sezon, cu tighele, aplicații, capse, fermoare ;
- PANTALONI strînși pe gleznă cu elastic sau manșetă, în linie dreaptă cu pliuri, lungi sau scurți, în diverse variante coloristice ;
- BLUZE DE VÎNT tip „geacă" susținute cu elastic în talie sau mai jos de talie, cu fermoare sau capse ;
- ROCHIȚE din materiale ușoare, vaporoase, cu bogate aplicații și broderii florale sau personaje de basm, cu dantele și volane ;
- TRICOURI, BLUZE, MAIOURI în dungi, imprimate sau uni ;
- PULOVERE ȘI JACHETE tricotate în tonuri vii și într-o mare diversitate de modele ;
- PANTOFI, SĂNDĂLUȚE, ÎNCĂLȚĂMINTE DE PLAJĂ confecționate din materiale textile sau înlocuitori de piele. Comode, flexibile, igienice.

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII (1–30 iunie) este un bun prilej pentru a oferi copiilor ultimele creații ale MINI MODEI prezentate în magazinele comerțului de stat.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 23 ● Vineri 8 iunie 1984

Sub semnul voinței comune de întărire a legăturilor de prietenie și colaborare multilaterală dintre România și U.R.S.S.

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN UNIUNEA SOVIETICĂ

Solemnitatea înmînării tovarășului Nicolae Ceaușescu a Ordinului „Revoluția din Octombrie"

Aspect din timpul convorbirilor româno-sovietice

Într-o atmosferă de caldă prietenie, de stimă și înțelegere reciprocă

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A DELEGAȚIEI DE PARTID ȘI DE STAT CONDUSĂ DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ÎN REPUBLICA POPULARĂ POLONĂ

Un eveniment de deosebită însemnătate pentru întărirea prieteniei şi colaborării româno-sovietice

POLITICA de pace şi colaborare internaţională rodnică, promovată cu consecvenţă de România în relaţiile externe, în conformitate cu orientările programatice ale partidului nostru, a fost pusă încă o dată în evidenţă cu ocazia vizitei de lucru în Uniunea Sovietică efectuată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, la invitaţia C.C. al P.C.U.S. şi a Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S.

Cursul continuu ascendent al evoluţiei relaţiilor prieteneşti, de bună vecinătate şi colaborare multilaterală statornicite între România şi Uniunea Sovietică a căpătat noi dimensiuni şi valenţe în urma discuţiilor fructuoase purtate la Moscova între conducătorii celor două partide şi ţări. Recenta întîlnire s-a constituit într-un remarcabil eveniment în cronica acestor relaţii, prin înţelegerile şi concluziile comune la care s-a ajuns în cadrul convorbirilor dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Konstantin Cernenko, secretar general al C.C. al P.C.U.S., preşedintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S.

Dînd o înaltă apreciere activităţii profund principiale, pătrunse de o înaltă răspundere pentru interesele ţării, ale poporului român, ale cauzei păcii şi socialismului, desfăşurate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în timpul vizitei, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a subliniat cu deosebită satisfacţie „contribuţia esenţială a secretarului general al partidului, preşedintele Republicii, la reuşita deplină a acestei vizite, la promovarea şi adîncirea tot mai puternică a tradiţionalelor relaţii de prietenie, colaborare şi bună vecinătate româno-sovietice".

Întrevederile de la Moscova au evidenţiat, încă o dată, rolul de cea mai mare importanţă pe care îl au contactele directe la cel mai înalt nivel, între conducătorii de partid şi de stat ai celor două ţări, care au permis schimburi de vederi rodnice asupra colaborării bilaterale, ca şi asupra unor probleme de bază ale situaţiei internaţionale. Înţelegerile şi concluziile comune la care s-a ajuns în cadrul convorbirilor purtate sînt menite să stimuleze dezvoltarea colaborării şi cooperării, pe baze reciproc avantajoase, pe multiple planuri, dintre România şi Uniunea Sovietică.

O importanţă deosebită o au înţelegerile convenite în ce priveşte raporturile economice bilaterale. Locul pe care îl ocupă Uniunea Sovietică în relaţiile noastre externe a fost subliniat în repetate rînduri de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pornind de la orientarea programatică a activităţii internaţionale a Partidului Comunist Român, a României socialiste, potrivit căreia ţara noastră dezvoltă larg colaborarea şi cooperarea cu ţările socialiste şi, în primul rînd, cu ţările socialiste vecine, acordînd atenţie deosebită conlucrării pe multiple planuri cu U.R.S.S.

În acest context, de o apreciere deosebită se bucură înţelegerile convenite în ce priveşte creşterea substanţială a schimburilor economice şi ridicarea la un nivel şi mai înalt a colaborării şi cooperării economice, pe baza încheierii unor acorduri de lungă durată, care să dea perspectivă şi stabilitate acestor raporturi, să asigure punerea tot mai largă în valoare a marilor posibilităţi de care dispun cele două ţări. Apreciind rezultatele obţinute, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a cerut guvernului, ministerelor şi organelor economice centrale ca, în spiritul concluziilor şi al înţelegerilor convenite în timpul vizitei de lucru a tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Moscova, să ia toate măsurile şi să treacă de îndată la concretizarea şi finalizarea acestora în acorduri şi măsuri concrete, să găsească în continuare noi căi şi posibilităţi de a asigura, încă din acest an, creşterea puternică a schimburilor economice, a colaborării şi cooperării româno-sovietice, îndeosebi în economie, în ştiinţă şi tehnică, precum şi în alte domenii de interes comun.

În cursul convorbirilor a fost exprimată hotărîrea comună privind amplificarea colaborării pe multiple planuri, hotărîrea de a se intensifica eforturile pentru dezvoltarea largă a acesteia în toate domeniile de activitate, pe baza principiilor deplinei egalităţi în drepturi, stimei şi respectului reciproc, neamestecului în treburile interne, solidarităţii şi întrajutorării tovărăşeşti.

În acest sens, în timpul vizitei tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** declara: **„În cadrul convorbirilor de astăzi am ajuns la concluzii comune privind ridicarea la un nivel şi mai înalt a colaborării româno-sovietice — pe plan politic, economic, tehnico-ştiinţific, cultural şi în alte domenii — prin punerea tot mai largă în valoare a marilor posibilităţi de care dispun ţările noastre. Ne-am înţeles să facem în aşa fel, încît aceste relaţii să constituie în toate privinţele un exemplu de raporturi între ţări socialiste vecine şi prietene, care cooperează multilateral în edificarea noii orînduiri".**

Pentru meritele şi contribuţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu la cauza socialismului, la dezvoltarea colaborării româno-sovietice şi în legătură cu cea de-a 65-a aniversare a zilei sale de naştere, secretarului general al partidului nostru, preşedintele Republicii, i-a fost înmînat, cu prilejul actualei vizite, de către tovarăşul Konstantin Cernenko, Ordinul „Revoluţia din Octombrie", dovadă grăitoare a bunelor relaţii dintre popoarele şi ţările noastre. Cu ocazia solemnităţii de înmînare a înaltei distincţii, tovarăşul **Konstantin Cernenko** sublinia : **„Înmînîndu-vă, astăzi, înalta distincţie — Ordinul «Revoluţia din Octombrie» — doresc să subliniez că aceasta simbolizează bunele noastre sentimente faţă de dumneavoastră, respectul profund faţă de Partidul Comunist Român, faţă de întregul popor român frate, tovarăşul nostru de luptă comună pentru continuarea cauzei Marelui Octombrie, pentru construirea societăţii socialiste şi comuniste, pentru asigurarea unei păci trainice pe pămînt. Oamenii sovietici dau o înaltă apreciere realizărilor prietenilor lor români şi le doresc noi succese".**

În cadrul convorbirilor a fost exprimată voinţa celor două ţări de a extinde şi diversifica colaborarea pe plan bilateral, subliniindu-se totodată necesitatea sporirii eforturilor pentru dezvoltarea colaborării în cadrul C.A.E.R. Şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a apreciat în mod unanim poziţia exprimată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în timpul vizitei de la Moscova, că Partidul Comunist Român, Republica Socialistă România sînt hotărîte să facă totul şi să-şi aducă întreaga contribuţie la buna desfăşurare a apropiatei întîlniri economice la nivel înalt a ţărilor socialiste membre ale C.A.E.R., astfel încît ea să corespundă pe deplin aşteptărilor, să se desfăşoare cu cele mai bune rezultate, să ducă la dezvoltarea şi perfecţionarea colaborării şi cooperării în cadrul C.A.E.R.

În mod firesc, discuţiile la nivel înalt au prilejuit un larg schimb de păreri în probleme actuale ale vieţii internaţionale. Referitor la agravarea situaţiei internaţionale, la factorii şi cauzele care duc la actuala încordare pe plan mondial, secretarul general al partidului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a exprimat preocuparea deosebită faţă de situaţia creată pe continentul european în urma trecerii la amplasarea de către S.U.A. a rachetelor nucleare cu rază medie de acţiune în unele ţări din vestul Europei şi, ca urmare, a trecerii de către Uniunea Sovietică la contramăsurile nucleare anunţate.

Însuşindu-şi pe deplin aprecierile şi concluziile tovarăşului Nicolae Ceauşescu, Comitetul Politic Executiv a subliniat în mod deosebit poziţia fermă a României, exprimată şi cu acest prilej privind necesitatea opririi amplasării de către S.U.A. a rachetelor nucleare cu rază medie de acţiune în unele ţări din vestul Europei şi a contramăsurilor nucleare anunţate de Uniunea Sovietică, pentru reluarea negocierilor sovieto-americane, în vederea realizării unui acord care să ducă la eliminarea rachetelor nucleare şi apoi a oricăror arme nucleare din Europa şi din lume. În cadrul convorbirilor a fost reafirmată poziţia ţării noastre şi cu privire la necesitatea lichidării subdezvoltării şi instaurării noii ordini economice mondiale, a înlăturării marilor decalaje dintre ţările sărace şi cele bogate, a soluţionării tuturor conflictelor şi problemelor litigioase dintre state exclusiv pe

Emilian STANCU

(Continuare în pag. 28)

D646

CURIER
ECONOMIC — LEGISLATIV

PATRIMONIUL UNITĂȚILOR SOCIALISTE

1. **Corelația dintre proprietatea întregului popor și patrimoniul unităților economico-sociale.** Proprietatea socială a întregului popor generează un sistem de relații între toți oamenii muncii, între unitățile social-economice din complexul economic național. Pe fundalul acestui sistem complex de relații sociale se realizează încredințarea valorilor economice din proprietatea întregului popor în patrimonii distincte ale unităților economico-sociale. Autonomizarea patriomonială este o expresie a diviziunii sociale a muncii în temeiul căreia partea din avuția națională încredințată fiecărui colectiv asigură realizarea anumitor produse, servicii, în cadrul unei anumite ramuri a economiei. Totodată, patrimoniul fiecărei unități constituie baza de participare a colectivului de oameni ai muncii la procesul decizional, a inițiativei și experienței sale. De aici decurge cerința promovării răspunderii unităților economico-sociale pentru rezultatele obținute, a mobilizării resurselor materiale și umane existente la nivel microeconomic pentru realizarea optimă a planului, a legităților generale ale economiei.

Progresul economico-social depinde tot mai mult de gradul în care în fiecare unitate se organizează îndeplinirea obiectivelor de plan, pe baza unor indicatori și criterii corespunzătoare dezvoltării economiei. Perfecționarea relațiilor de proprietate, subliniază secretarul general al partidului, cere ca „oamenii muncii dintr-o unitate economico-socială să-și realizeze mai bine calitatea de proprietari asupra părții din proprietatea întregului popor încredințată lor spre gospodărire și dezvoltare" [1]. Proprietatea întregului popor configurează prin legitățile dezvoltării sale un anumit conținut, precum și funcții specifice patrimoniului unităților economico-sociale. Conceptualizarea problematicii patrimoniului unităților socialiste se înscrie în cerința evidențierii întregului sistem de relații ce le stabilesc acestea în legătură cu partea din avuția națională încredințată spre folosire și gospodărire de către societate [2].

Patrimoniul fiecărei unități se distinge de ansamblul economiei naționale spre a asigura evidența rezultatelor la scară microeconomică, comensurarea cheltuielilor și veniturilor, a gradului de participare a întreprinderii la dezvoltarea economico-socială generală. Relațiile generate de patrimoniul unităților socialiste se desfășoară în cadrul proprietății socialiste, a realizării planului național. Organizarea activității economice integrează patrimoniul fiecărei unități, în sistemul general al complexului economic național. Promovarea răspunderii fiecărui colectiv pentru eficiența activității desfășurate implică o relație permanentă, dinamică între patrimoniul unităților socialiste și proprietatea socială a întregului popor. Figurativ, se poate spune că patrimoniile unităților socialiste se aseamănă cu rulmenții unui mecanism, care prin mișcarea proprie, concertantă, asigură înaintarea. Gradul în care patrimoniul unităților socialiste se distinge (fără a se distanța) de întreaga economie națională depinde de măsura în care unitatea deținătoare are posibilitatea și capacitatea să organizeze în sfera sa de activitate înfăptuirea cerințelor economiei naționale. Realizarea funcțiilor specifice patrimoniului unităților socialiste, promovarea autogestiunii economico-financiare impun și reglementări juridice corespunzătoare. În această privință, în literatura economică s-a subliniat necesitatea „unui anumit cadru normativ juridic și economico-financiar, a unor condiții juridice și economico-financiare proprii socialismului" [3].

Din cele arătate rezultă că relația dintre patrimoniul unităților economico-sociale și proprietatea întregului popor nu poate fi redusă la o relație între două mase de bunuri. Prin reglementarea juridică relația economică dintre patrimoniul unităților socialiste și proprietatea între-

---

[1] **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 24, Editura politică, 1983, pg .31.

[2] Necesitatea unei teorii distincte a patrimoniului unităților socialiste a fost semnalată de M. Pascu și D. Gheciu în vol. „Funcțiile statului socialist român", Editura Academiei, 1980, pg. 66—67.

[3] Ion Blaga, Gh. Manea, Mecanismul economic al socialismului, Edit. științifică și enciclopedică, 1977, pg. 204.

Supliment la
nr. 23 1984
Revista ECONOMICA

gului popor se transpune într-o multitudine de raporturi juridice ce se formează între colectivul de oameni ai muncii și societate, reprezentată prin stat. Urmînd mișcarea economică reală, teoria juridică a patrimoniului poate și trebuie să evidențieze metode și forme de corelare a patrimoniului unităților socialiste, să amplifice acțiunea unor pîrghii economice.

2. **Înțelesul noțiunii de patrimoniu în legislația R.S. România.** Patrimoniul fiind un concept teoretic, legislația nu ne dă în această privință o definiție. Totuși, din numeroase prevederi legale se pot desprinde unele elemente ale definirii patrimoniului. În primul rînd, în legislație noțiunea de patrimoniu apare corelată cu răspunderea colectivului de oameni ai muncii față de societate. Se pot reține, exemplificativ, următoarele prevederi: „Fiecare om al muncii, încadrîndu-se în colectivul unei întreprinderi socialiste de stat, participă nemijlocit la conducerea întreprinderii și la administrarea patrimoniului încredințat acesteia" (art. 1 din Legea nr. 5/1978). Prin art. 4 conținutul contractului-angajament, aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 337/1983, prevede răspunderea colectivului de oameni ai muncii „pentru gospodărirea și dezvoltarea patrimoniului încredințat". În alte prevederi legale, noțiunea de patrimoniu se integrează cerinței de evidență și folosire eficientă a tuturor mijloacelor economice ale unității. Astfel: „Unitățile socialiste au obligația să asigure evidența strictă a controlului riguros și temeinic asupra tuturor mijloacelor materiale și bănești, proceselor economice și rezultatelor obținute" (art. 9 alin. 3 din Legea finanțelor nr. 9/1972). Adunarea generală a oamenilor muncii din întreprinderi are, printre atribuțiile sale și adoptarea de măsuri pentru „folosirea cu eficiență sporită a capacităților de producție, a tuturor fondurilor fixe, creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale și energetice și reducerea cheltuielilor materiale" (art. 64 lit. a din Legea nr. 5/1978)[4]. Art. 26 lit. e din Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice prevede printre elementele persoanei juridice — existența unui patrimoniu propriu. În această dispoziție legală, de asemenea, sensul noțiunii de patrimoniu este de a fi o totalitate de mijloace economice.

Uneori, în legislație expresia de patrimoniu este utilizată în sens de fonduri, de o universalitate de bunuri — mijloace economice aflate în întreaga economie națională, în diferite forme de proprietate, cum sînt: patrimoniul național cultural (Legea nr. 63/1974), patrimoniul pomicol (Legea nr. 11/1974), fondul funciar (Legea nr. 59/1974), fondul național de furaje (Legea nr. 2/1982), fondul de semințe (Legea nr. 13/1971) ș.a. Cu toată diversitatea de reglementare și bunuri cuprinse în aceste fonduri, într-un fel sau altul, regăsim unele din trăsăturile patrimoniului unităților economico-sociale. Noțiunile menționate reprezintă un sistem de drepturi, obligații și răspunderi. Aceste fonduri se prezintă, de asemenea, sub forma unei universalități. Trecerea unor bunuri de la un deținător la altul, în condițiile legii, nu afectează fondul în care sînt incluse. Dobînditorul bunurilor urmează să aibă, în continuare, obligațiile decurgînd din legislația fondului corespunzător.

Desigur, sînt și deosebiri fundamentale între patrimoniul unităților economice și fondurile reglementate de diferite acte normative. Patrimoniul aparține unui anumit subiect — colectivul de oameni ai muncii dintr-o unitate socialistă. Fondurile reglementate de lege nu aparțin unei persoane anumite și în unitatea lor nu constituie obiectul unor drepturi reale. În esență, aceste fonduri (patrimonii) exprimă orientarea folosirii mijloacelor materiale pe care le cuprind de către societate prin atribuțiile acordate organelor de stat.

Într-un sens și mai larg, în literatura juridică, se vorbește de patrimoniul național — referitor la proprietatea întregului popor — și de micropatrimonii pentru partea din avuția națională încredințată unităților economico-sociale[5].

După cum rezultă, prevederile legale folosesc noțiunea de patrimoniu în sens economic, referindu-se la un ansamblu de mijloace economice. O totalitate de fonduri fixe, materii prime, fonduri bănești nu constituie însă un patrimoniu, în sens juridic, deși formează premisa sa materială. În același timp, legislația stabilește obligații și răspunderi în legătură cu mijloacele economice incluse în patrimoniu. Prin reglementarea unor obligații și răspunderi se trece de la reprezentarea economică a patrimoniului la o conștientizare corespunzătoare, la implicarea factorului uman. De aceea, prin reglementarea juridică procesele economice în legătură cu patrimoniul unităților se promovează prin obligațiile, drepturile și răspunderile colectivului de oameni ai muncii, ale structurilor interne ale unității. Totuși, legislația economică, referindu-se mai mult la mijloacele economice, nu ne oferă suficiente elemente pentru o teorie juridică a patrimoniului unităților socialiste. Drept urmare, apare necesitatea analizei teoriei patrimoniului din dreptul civil spre a reține unele elemente comune, invariabile. Aceste elemente, raportate la relațiile economice ce se formează în legătură cu patrimoniul unităților economice, ne oferă premise pentru o nouă teorie a patrimoniului.

3. **Preluarea și dezvoltarea teoriei patrimoniului din dreptul civil în sistemul dreptului economic.** Pînă în prezent, în literatura juridică, se analizează în general noțiunea de patrimoniu și funcțiile sale, fără a se distinge după cum acesta aparține persoanelor fizice sau unităților economice. S-a format o teorie a patrimoniului fundamentată pe cîteva texte din Codul civil în cadrul căreia se menționează doar unele aspecte specifice ale patrimoniului unităților ca excepții de la regulile generale.

Teoria patrimoniului din dreptul civil a realizat o sinteză a drepturilor și obligațiilor cu conținut economic (apreciate în bani) pe care le are o persoană, prezentîndu-ni-le în forma unei universalități. Într-o primă fază, valorile economice se manifestă pe plan juridic prin drepturile, obligațiile și răspunderile pe care normele de drept le prevăd cu privire la acestea. Sub aspect juridic — observă R. Savatier — „nu putem spune că o persoană are o casă, ci că are un drept de propritate, ceea ce, în general, ne arată că bunurile prezintă interes prin regi-

[4] Folosirea expresă sau implicită a noțiunii de patrimoniu al unităților socialiste mai apare și în art. 6 și 251 din Legea finanțelor nr. 9/1972, art. 8, 17, 20 din Codul muncii, art. 1 din Legea nr. 2/1983 cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și de repartiție a veniturilor oamenilor muncii ș.a.

[5] V. Stănescu, Unitatea economică socialistă, Editura Academiei, 1981, pg. 159—160.

mul lor juridic"[6]). Circuitul juridic a cerut o sintetizare a tuturor drepturilor și obligațiilor cu conținut economic și astfel, în a doua fază de aprofundare, apare universalitatea patrimoniului spre a corela mobilitatea raporturilor juridice cu stabilitatea garanției drepturilor terților persoane. Principala prevedere normativă pe baza căreia s-a construit teoria civilistă a patrimoniului este art. 1718 C. civ. prin care oricine este obligat personal a răspunde „cu toate bunurile sale mobile și imobile, prezente și viitoare". Se subînțelege că este vorba de bunuri în privința cărora titularul patrimoniului are un drept de proprietate ori le va avea în proprietatea sa cînd va răspunde față de debitorii săi. În temeiul caracterului absolut al dreptului de proprietate, titularul patrimoniului nu poate avea obligații în legături cu organizarea folosirii bunurilor sale. Obligațiile titularului patrimoniului provin din fapte juridice ivite în sfera circulației prin acțiunea legii valorii. Numai circulația mărfurilor generează sistemul de relații în care este implicat patrimoniul, așa cum apare în dreptul civil. Este de observat că, patrimoniul unităților socialiste este implicat într-un sistem mai complex de relații economice obiective, generate de acțiunea sistemului legilor din economia socialistă, de structura proprietății întregului popor.

Unele aspecte distincte apar și în privința funcțiilor patrimoniului. După cum se știe, în știința dreptului civil se consideră că patrimoniul se constituie într-un gaj general al creditorilor chirografari, explică subrogația reală și fundamentează transmisiunea universală și cu titlu universal ; aspecte desemnate și prin expresia de funcții ale patrimoniului.

În privința patrimoniului unităților socialiste se afirmă, prin excepție, că prima funcție se realizează printr-un gaj general, dar specializat, proiectat asupra fondurilor bănești corespunzătoare creanței creditorului. Cu alte cuvinte, cînd în patrimoniul unei persoane se formează mai multe grupe de bunuri, dreptul de gaj general al creditorului se localizează la acea grupă de bunuri din patrimoniul debitorului în legătură directă cu destinația căreia s-au născut drepturile lor de creanță. În orice caz, gajul general se restrînge de la universalitatea patrimoniului la limitele unui element al său — un anumit fond. După cum se știe, creditorii chirografi, în temeiul dreptului de gaj general, au posibilitatea de a folosi acțiunea pauliană în raporturile pe care le au cu debitorii lor. În lipsa posibilității folosirii acțiunii oblice și pauliene, a unor acte conservatorii, dreptul de gaj general „nu prezintă o garanție eficientă pentru creditorii chirografi"[7]). Or, creditorii unei unități socialiste nu au posibilitatea folosirii acțiunii oblice și acțiunii pauliene nici în privința fondului în legătură cu care s-a născut creanța lor. Imposibilitatea utilizării acestor instrumente juridice de către creditori în privința patrimoniului unităților socialiste decurge, în primul rînd, din specificul activității economice. Acțiunea oblică, de pildă, ar presupune o unitate debitoare furnizoare care nu-și exercită drepturile de creanță față de proprii săi debitori spre a avea disponibil în raporturile cu creditorii săi. Indiferent de admisibilitatea ori inadmisibilitatea soluției pe planul reglementărilor legale, ipoteza este exclusă de practica economică. Drepturile de creanță ale unităților socialiste sînt rezultatul activității permanente, desfășurate în producție și se manifestă în raporturile juridice cu alte unități cărora li se livrează produse ori li se execută lucrări[8]). Sursele unor fonduri ale întreprinderii, cum sînt fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante, fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii, fonlul pentru acțiuni sociale ș.a. provin din activitatea productivă a întreprinderii a cărei desfășurare nu o pot influența creditorii săi. Unitatea debitoare a prețului are obligația ce decurge din organizarea activității sale pe baza autogestiunii să-și mențină capacitatea de plată, pentru îndeplinirea la termen a tuturor obligațiilor sale (art. 25 alin. 1 din Decretul Consiliului de Stat nr. 336/1983 cu privire la calcularea, eliberarea și controlul utilizării fondului de retribuire). Autogestiunea unităților socialiste, prin reglementarea juridică, acționează din și în relațiile acestora cu alte persoane. Potrivit acestei prevederi nu este vorba de o răspundere cu „bunuri viitoare" așa cum se exprimă Codul civil fără a distinge proveniența acestora, ci de obligația unității de a-și organiza activitatea pentru a putea efectua plata produselor și lucrărilor. Această obligație apare în relațiile unităților economico-sociale cu patrimoniul general al proprietății întregului popor. Odată realizată livrarea produselor (ori executarea lucrărilor) unitatea furnizoare are obligația să pretindă plata de la debitorii săi. Pentru asigurarea plății produselor ori serviciilor unitatea beneficiară va folosi, în condițiile legii și creditele acordate de bancă, obligație ce-i revine în cadrul sistemului de organizare a economiei (art. 25 alin. 2 din Decretul Consiliului de Stat nr. 336/1983).

Este indiscutabil că, furnizoarea produselor nu poate solicita băncii acordarea unui credit unității beneficiare debitoare. Specificul constituirii surselor de plată ale unităților a fost reținut și de practica arbitrală, admițîndu-se constant că lipsa de disponibil în sine nu scutește de răspundere pentru întîrziere în achitarea prețului produselor. Lipsa de disponibil în cont presupune analiza cauzelor care au determinat-o precum și posibilitatea și inițiativa unității debitoare de a obține credit pentru a-și îndeplini obligațiile de plată.

Prin particularitățile regimului juridic al patrimoniului unităților socialiste este exclusă în privința sa și acțiunea pauliană. Mijloacele materiale fiind insesizabile, creditorii întreprinderii n-ar putea folosi acțiunea pauliană împotriva unor transmiteri în frauda lor. Plățile ce se realizează din fondurile bănești sînt supuse normelor imperative referitoare la disciplina financiară, controlului băncii, iar nerespectarea acestor prevederi legale este sancționată administrativ. Din cele arătate, rezultă că nici fondurile bănești ale întreprinderii și cu atît mai mult patrimoniul, nu constituie un gaj general, iar creditorii întreprinderii fiind lipsiți de acțiunea oblică și acțiunea pauliană nu sînt propriu-zis creditori chirografi. Desigur, creditorii unei unități socialiste, realizează doar cerința etimologică a creditorilor chirografi

[6]) René Savatier, La htéorie des obligations. Vision juridique et economique, Paris, 1967, pg. 30—31.

[7]) Tudor Popescu, în vol. „Teoria generală a obligațiilor", Edit. științifică, 1968, pg. 343.

[8]) Al. Deteșan, Conceptul de patrimoniu, în Revista economică, Supliment, nr. 42/1981, pg. 14.

— adică au un înscris la mînă —, dar sînt lipsiți de instrumentele juridice pe care Codul civil le oferă acestei categorii de creditori.

În raporturile dintre unitățile socialiste și alte persoane juridice, precum și față de persoanele fizice, Legea nr. 5/1978 prevede principiul în temeiul căruia „pentru realizarea de creanțe pot fi urmărite numai mijloacele bănești ale întreprinderilor" (art. 4 alin. 6). Rezultă deci că o bună parte a patrimoniului unităților socialiste este exclusă principial de la constituirea unui gaj general. Principalii creditori ai unei unități socialiste au creanțele lor asigurate prin mijloace de garanții prevăzute de lege. Potrivit Legii contractelor economice (art. 47) părțile sînt obligate să prevadă în contract penalități pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate, penalități ce îndeplinesc și o funcție de garanție.

Prin funcția patrimoniului de a constitui gajul general al creditorilor chirografari nici nu se au în vedere garanții de realizare a obligațiilor pe care unitatea le are față de societate (v. art. 2 din Legea nr. 5/1978). Este de reținut că transpunerea acestei funcții a patrimoniului din dreptul civil în privința unităților socialiste nu îngăduie sintetizarea întregului sistem de garanții de ordin patrimonial, organizatoric, social și moral-politic pentru obligațiile ce revin unei unități față de societate, de organele superioare sau de alte persoane juridice și fizice.

A doua funcție a patrimoniului o constituie fundamentarea subrogației reale, principiul în temeiul căruia un bun înlocuiește alt bun, avînd regimul juridic al bunului pe care l-a înlocuit. Ipoteza cea mai frecventă, devenită clasică, este situația bunurilor persoanelor căsătorite. Bunurile care înlocuiesc un bun propriu al unuia din soți, constituie bunuri proprii ale acestuia (art. 31 lit. f din Codul familiei), iar un bun care înlocuiește unul din bunurile comune ale soților rămîne sub imperiul normelor ce guvernează comunitatea de bunuri a soților. În privința patrimoniului persoanelor juridice lipsește o fundamentare și o analiză a acestei funcții. În diferite lucrări, după ce se arată cum funcționează subrogația reală în privința patrimoniului persoanelor fizice se mai dau și cîteva exemple de școală în legătură cu fondurile unităților, spre a arăta că aceeași funcție, fără nici o distincție, este realizată și de patrimoniul acestora. La o analiză atentă a proceselor economice ce se exprimă prin fondurile întreprinderilor, a reglementărilor corespunzătoare rezultă o mișcare proprie a fondurilor întreprinderii dominată de alte legități.

Fondurile întreprinderilor reprezintă momente (sau etape) ale procesului reproducției socialiste lărgite, după formula B—M—B'. Cu alte cuvinte, există o succesiune a fondurilor în care mișcarea acestora exprimă mișcarea reală a valorii din stadiul aprovizionării în stadiul producției, din stadiul producției în stadiul desfacerii etc. În această succesiune de momente, mișcarea economică reală nu îngăduie ca o valoare dintr-un fond al întreprinderii să fie schimbată cu altă valoare și să se întoarcă în același fond direct și imediat pentru a avea regimul juridic al bunului pe care l-a înlocuit. Dimpotrivă, circuitul fondurilor întreprinderii impune ca o valoare dintr-un fond să treacă în alt fond spre a asigura o rotație corespunzătoare și o eficiență sporită în activitatea de producție a întreprinderii. Spre a urmări acest proces în reglementările legale trebuie să distingem, sub acest aspect, două categorii de fonduri și anume: fonduri ce cuprind valori ce își schimbă valoarea de întrebuințare rămînînd în patrimoniul întreprinderii și fonduri a căror destinație nu implică schimbarea valorii de întrebuințare, ci trecerea în proprietatea altor persoane.

Reprezentativ pentru prima categorie este fondul de dezvoltare economică, fond ce se manifestă în expresie bănească. În circuitul economic din acest fond se realizează investiții ce se concretizează în fonduri fixe de producție, cărora le este aplicabil alt regim juridic, adică alt ansamblu de norme juridice (cum ar fi norme referitoare la amortizare, folosirea deplină a capacităților de producție, realizarea unei anumite producții marfă la 1000 lei fonduri fixe etc.). O parte din valoarea fondurilor fixe (în acest sens art. 20 al. 2, Legea finanțelor nr. 9/1972) în formă bănească, se reîntoarce în fondul de dezvoltare economică, în altă fază a circuitului economic.

A doua categorie de fonduri din clasificarea enunțată se poate caracteriza prin fondul de retribuire. Acest fond nu-și schimbă forma de manifestare, dar prin finalitatea sa trece în proprietatea persoanelor încadrate în muncă.

Din cele expuse rezultă că între fondurile cuprinse în patrimoniul unităților socialiste se formează, prin sursele de constituire și destinații, o corelație ce exprimă mișcarea reală a valorilor încredințate, determinată de realizarea reproducției socialiste lărgite. Acest proces nu poate fi redat prin subrogația reală care implică o permutare a două valori egale din patrimonii diferite, realizîndu-se o înlocuire imediată.

Desigur, prin restituire, prin alt temei juridic, mijloacele economice se reîntorc în același fond (grupă). Transmiterea prin acordul părților a unui bun din categoria fondurilor fixe, de pildă, este nulă. Prin efectul nulității mijlocul economic menționat se reîntoarce în patrimoniul întreprinderii, reintegrîndu-se în categoria fondurilor fixe, cu regimul juridic corespunzător. Similar se întîmplă cu o sumă de bani din fondul de retribuire a muncii încasată fără temei legal de o persoană încadrată. Aceste mișcări a unor valori economice nu exprimă însă procesele economice ce au loc în interiorul patrimoniului unităților socialiste și nu se explică pe baza subrogației reale. Nici o cerință economică nu impune transmiterea convențională a unui fond fix, ori plata unei retribuții superioare celei legale. Dimpotrivă, prin organizarea întreprinderii, a controlului, asemenea situații pot și trebuie să fie evitate [9]).

În sfîrșit, se afirmă că patrimoniul are funcția de a fundamenta transmiterea universală și cu titlu universal, considerîndu-se că și această funcție acționează cu aceeași semnificație atît pentru persoane fizice cît și

[9]) În privința patrimoniului unităților economico-sociale, subrogația reală este considerată lipsită de importanță practică (v. Victor Dan Zlătescu, Unitatea economică de stat și personalitatea juridică, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1979, pg. 117—118).

pentru unitățile socialiste. În privința unităților socialiste, persoane juridice, această funcție se realizează cu ocazia reorganizării, operațiune care, în diferitele situații, este expresia unor cerințe economice. Normele legale prevăd că, la organizarea unităților socialiste, de regulă, patrimoniul se împarte în mod egal între persoanele juridice ce sînt supuse acestei operațiuni. În unele forme de reorganizare, legea oferă organelor competente posibilitatea să prevadă „o altă proporție" (art. 47 din Decretul nr. 31/1954) de transmitere a patrimoniului. Acest rol al patrimoniului este un mijloc de tehnică juridică, aplicabil în subsidiar, cînd patrimoniul se transmite, nu și cînd este în administrarea unei unități socialiste pentru realizarea obiectivelor de plan pe care le are.

În concluzie, funcțiile patrimoniului din dreptul civil nu se pot aplica nediferențiat și patrimoniului unităților economice. Aceasta se explică prin gradul de generalizare la care se realizează teoria patrimoniului în dreptul civil, avîndu-se în vedere doar drepturile și obligațiile cu caracter economic, luate în unitatea lor, care aparțin unui subiect de drept. În teoria patrimoniului unităților socialiste se găsesc unele elemente ale teoriei patrimoniului din dreptul civil prelucrate, configurate potrivit mecanismelor prin care unitățile socialiste se încadrează în organizarea și conducerea planificată a economiei naționale.

Teoria patrimoniului din dreptul civil reușește să evidențieze cum se trece de la un ansamblu de bunuri la reglementarea juridică a acestora, la raporturi juridice cu privire la mijloacele economice. Reglementarea raporturilor juridice la care participă titularul patrimoniului, în dreptul civil fiind persoana fizică reprezentativă, influențează și regimul juridic al acestei universalități de bunuri. Totodată, universalitatea patrimoniului creează posibilitatea unei corelații între mișcarea unor mijloace economice și sintetizarea acestora (fondurile unităților, bilanțul ș.a.).

3. **Patrimoniul unităților socialiste — premise și conținut.** Formarea, dezvoltarea și funcționarea patrimoniului unităților socialiste se desfășoară în ansamblul de relații generat de proprietatea întregului popor. Partea din avuția națională încredințată colectivului fiecărei unități devine obiectul exercitării prerogativelor oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari, baza de constituire a interesului de grup (colectiv). Pentru promovarea interesului colectiv, în acord cu interesele generale, formarea și organizarea patrimoniului stimulează inițiativa colectivului, participarea acestuia la procesul de conducere și decizie. Autogestiunea economico-financiară — explicînd toate relațiile economice ale întreprinderii — fundamentează și categoria juridică a patrimoniului său [10]). De aceea, pe plan juridic, conceptul pe care încercăm să-l conturăm, trebuie să evidențieze modul în care autogestiunea economico-financiară se transpune într-un sistem unitar de drepturi, obligații și răspunderi. Fundamentarea patrimoniului unităților socialiste urmează să sintetizeze toate relațiile obiective pe care le presupune autogestiunea, resorturile și mecanismele prin care se realizează autoconducerea muncitorească.

Pentru o corectă definire a patrimoniului este necesară și o delimitare între acest concept juridic și conceptul economic de patrimoniu prin care se înțelege o totalitate de mijloace materiale și bănești. O sumă de fonduri fixe, materii prime, fonduri bănești nu constituie încă un patrimoniu, deși formează premisa sa. Aceste valori trebuie să se afle într-o corelație dinamică, să fie supuse unor mișcări și transformări prin unitatea cărora se exprimă și se promovează un proces economic. Mișcarea și transformarea fondurilor nu se desfășoară în sine, ci se corelează cu alte cerințe și procese ale economiei naționale cum sînt: reproducția socialistă lărgită, obținerea eficienței economice, valorificarea superioară a resurselor ș.a. Avem pînă aici reprezentarea economică a patrimoniului. Procesele economice implică însă o conștientizare corespunzătoare, angajarea factorului uman. De aici încep să acționeze reglementările juridice stabilind drepturi, obligații și răspunderi ce revin colectivelor de oameni ai muncii, structurilor interne ale întreprinderii în legătură cu fenomenele economice ce se desfășoară în interiorul patriminoului, îmbinarea acestora cu dezvoltarea generală a economiei.

Pentru fundamentarea conceptului juridic de patrimoniu al unităților socialiste, o deosebită importanță au prevederile legale din ultima perioadă. Aceste acte normative — fiind adoptate pentru implicarea tot mai activă a întreprinderilor în desfășurarea proceselor economice și promovarea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii ni se par semnificative pentru noțiunea de patrimoniu al unităților economico-sociale. Prin Legea nr. 2/1983 cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și de repartiție a veniturilor oamenilor muncii s-a stabilit principiul răspunderii colectivelor de oameni ai muncii pentru păstrarea, valorificarea superioară și dezvoltarea patrimoniului încredințat, în scopul realizării eficienței și rentabilității maxime (art. 3) [11]).

Obligațiile colectivelor de oameni ai muncii pentru apărarea și dezvoltarea patrimoniului au fost prevăzute prin anexa nr. 1 a Decretului Consiliului de Stat nr. 337/1983 privind aprobarea conținutului contractului-angajament pentru întreprinderi, centrale, ministere, alte organe centrale și comitete executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, precum și al conținutului angajamentelor individuale. Prevederile acestui act normativ, fără să epuizeze obligațiile generate de încredințarea unei părți din proprietatea întregului popor colectivelor, arată principalele relații în care este implicat patrimoniul unităților economice. Astfel, colectivul unității se obligă să utilizeze cu maximă eficiență mijloacele materiale și bănești încredințate, să acționeze pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan, introducerea progresului tehnic, ceea ce indică scopul activității economice a unității. Obligația sporirii mai rapide a productivității muncii decît retribuțiile pentru a se asigura fondurile necesare majorării retribuției și resurse pentru cheltuielile generale ale statului exprimă corelația dintre satisfacerea intereselor colective și interesele generale. Folosirea fondurilor proprii și a altor fon-

[10]) V. Stănescu, M. Constantinescu, Drept economic, Editura Academiei, 1978, pg. 175.

[11]) Prevederi similare sînt cuprinse și în Legea nr. 3/1963, cu privire la contractul-angajament.

duri băneşti numai în conformitate cu planul şi bugetul de venituri şi cheltuieli — indică obligativitatea acestor instrumente prin care se orientează mişcarea tuturor mijloacelor economice din patrimoniul unităţii.

Pe baza prevederilor legislaţiei economice, a rolului şi locului colectivelor în realizarea funcţiilor proprietăţii socialiste, patrimoniul unităţii socialiste, poate fi definit astfel: patrimoniul reprezintă ansamblul de drepturi şi obligaţii de natură economică şi organizatorică pe care le are colectivul de oameni ai muncii în privinţa părţii din avuţia naţională încredinţată de societate, în vederea realizării de rezultate economice optime şi îndeplinirea obiectivelor din planul naţional unic de dezvoltare economico-socială.

Titular al patrimoniului unităţii ne apare colectivul de oameni ai muncii. În această privinţă, prin art. 3 din Legea nr. 3/1983 patrimoniul se încredinţează personalului muncitor, în vederea exercitării nemijlocite a prerogativelor şi răspunderilor ce decurg din calitatea oamenilor muncii de proprietari, producători şi beneficiari. Colectivul devine o entitate juridică prin acele instrumente juridice, cum sînt contractul-angajament, contractul colectiv de muncă, precum şi prin atribuţiile adunării generale ce-i dau o configurare distinctă. Desigur, asupra patrimoniului se răsfrîng efectele actelor şi faptelor juridice ale organelor de conducere în diferite momente ale mişcării fondurilor materiale ale întreprinderii, potrivit atribuţiilor prevăzute de lege. Rezultatele întreprinderii, produsele, de pildă, se valorifică prin contractele încheiate de unitate, în calitatea sa de persoană juridică. De asemenea, rolul structurilor interne ale unităţii poate fi diferit în gospodărirea mijloacelor economice încredinţate. Unele dintre organismele intreprinderii — cum sînt comisiile pe domenii (prevăzute de Legea nr. 5/1978) sau comisiile pentru scoaterea din producţie a fondurilor fixe (care funcţionează în temeiul Decretului Consiliului de Stat nr. 49/1982 privind scoaterea din funcţiune a fondurilor fixe şi declasarea unor bunuri materiale din administrarea unităţilor socialiste de stat), au rolul de a studia anumite aspecte ale activităţii întreprinderii, de a formula propuneri către organele de decizie. Chiar dacă se referă la un anumit fond sau la un aspect al activităţii, la o fază a procesului decizional, datorită corelaţiei dintre fondurile întreprinderii, o decizie luată se răsfrînge asupra întregului patrimoniu. De aceea, prevederea art. 5 din Legea nr. 3/1983 cu privire la contractul-angajament prin care adunarea generală stabileşte măsuri pentru gospodărirea cu maximă eficienţă a patrimoniului unităţii creează cadrul general de exercitare a calităţii de titular al colectivului în privinţa mijloacelor economice încredinţate. Prerogativele, răspunderile şi obligaţiile colectivului se referă la întregul patrimoniu şi se exercită indeosebi de adunarea generală a oamenilor muncii, — „forul suprem al proprietarilor şi producătorilor"[12]. Totodată, consiliul oamenilor muncii, biroul executiv, directorul — ale căror acte şi fapte săvîrşite în îndeplinirea atribuţiilor stabilite de lege se răsfrîng asupra patrimoniului răspund in faţa adunării generale. Din această reglementare de principiu, rezultă cerinţa de a se promova instrumente prin care adunarea generală să aibă controlul asupra tuturor operaţiunilor ce au consecinţe asupra patrimoniului unităţii.

Desigur, calitatea colectivului de titular al patrimoniului întreprinderii presupune mijloace de „sudare" a sa, de promovare a stabilităţii şi evidenţiere a individualităţii sale. Colectivul unităţilor este constituit dintr-un grup de oameni al căror interes comun este obţinerea de rezultate cît mai bune cu mijloacele economice încredinţate. Participarea la realizarea şi obţinerea de beneficii constituie un prim instrument juridic prin care colectivul de oameni ai muncii începe să devină o entitate juridică. Colectivul se afirmă distinct şi prin evidenţierea diferitelor sale structuri interne (brigăzi, ateliere, echipe ş.a.) — datorită prevederilor referitoare la acordul global — la îndeplinirea obiectivelor de plan ale întreprinderii. În continuare, conturarea calităţii de subiect de drept al colectivului presupune noi mijloace juridice. În această privinţă, contractul colectiv de muncă este insuficient folosit. Acest contract ar trebui să dobîndească un conţinut mai concret, specific fiecărei unităţi, să cuprindă obligaţii reciproce, însoţite de garanţii şi răspunderi eficiente. Corespunzător adoptării planului întreprinderii pe 5 ani şi contractul colectiv de muncă ar trebui să se încheie pe aceeaşi perioadă, urmînd a fi adaptat şi actualizat anual. În acest mod se creează o corelare mai bună între obiectivele de plan ale unităţii şi obligaţiile colectivului, posibilitatea unor acţiuni de perspectivă pentru soluţionarea unor probleme ale oamenilor muncii (perfecţionarea pregătirii profesionale, a calificării, construcţii social-culturale ş.a.).

Din definiţia formulată, patrimoniul se prezintă sub forma unei universalităţi. Indiferent de stadiul în care s-ar afla fondurile de producţie în întreprindere se exercită drepturi şi obligaţii, răspunderi prin care se asigură fluxul economic. Totuşi, aceste transformări ale fondurilor nu trebuie să ducă la situaţia în care întreprinderea ar ajunge să aibă mai multe obligaţii decît drepturi cu caracter patrimonial. Prevederea art. 160 din Legea finanţelor nr. 9/1972 potrivit căreia unităţile socialiste „sînt obligate să ia măsuri în vederea asigurării unui echilibru permanent între plăţi şi încasări" — exprimă cerinţa autofinanţării, menţinerea capacităţii de plată a întreprinderii [13]). Universalitatea patrimoniului poate să apară şi în raport cu diferitele sale surse de constituire. Astfel, dacă valorile economice ce formează obiectul drepturilor şi obligaţiilor provin din activitatea întreprinderii, mijloace avansate de societate, participarea oamenilor muncii cu părţi sociale — patrimoniul aparţine distinct colectivului unităţii. După cum rezultă, universalitatea patrimoniului din dreptul civil se manifestă şi în privinţa unităţilor economice, dar în raport cu alte mişcări ale bunurilor ce le sînt încredinţate. Universalitatea patrimoniului se referă la un ansamblu de mijloace economice a căror utilizare eficientă este organizată prin plan şi bugetul de venituri şi cheltuieli. În acelaşi timp, universalitatea patrimoniului este limitată de regimul juridic al fondurilor ce-l compun. Drept urmare, bunuri din categoria produselor nu pot fi trecute la fonduri fixe, din fondul de retribuire nu se pot plăti materii prime etc.

Conţinutul patrimoniului apare structurat corespunzător relaţiilor sociale la care patricipă colectivul direct ori prin intermediul unităţii. Potrivit relaţilor generate de proprie-

[12]) Art. 9 din Legea nr. 3/1983 cu privire la contractul-angajament.

[13]) Art. 25 din Decretul Consiliului de Stat nr. 336/1983, cu privire la calcularea, eliberarea şi controlul utilizării fondului de retribuire prevede obligaţii similare pentru acoperirea la termen a plăţilor.

tatea întregului popor „creditorul" principal al întreprinderii — spre a ne exprima în limbajul tradiţional al dreptului civil — este societatea. Din această categorie de obligaţii se evidenţiază obligaţia colectivului de a restitui societăţii fondurile avansate. Această obligaţie se deosebeşte prin esenţa şi finalitatea sa de obligaţia restituirii unui împrumut, raport juridic în cadrul căruia pe creditor nu-i interesează de unde, prin ce mijloace debitorul îşi achită datoria. Pentru îndeplinirea obligaţiei de restituire către societate a fondurilor avansate, unităţile economico-sociale trebuie să-şi îndeplinească sarcinile de plan, să realizeze produse şi servicii necesare şi utile altor unităţi şi, în final, economiei naţionale. Oamenii muncii în calitate de proprietari — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu — au datoria „de a obţine cu mijloacele de care dispun, creşterea continuă a eficienţei economice, asigurind pe această cale şi mijloacele necesare retribuirii lor şi participării la beneficii, şi mijloace necesare acumulării, dezvoltării forţelor de producţie, precum şi satisfacerea unor necesităţi generale ale statului, apărării ţării"[14]. Pentru realizarea obligaţiilor faţă de societate, unităţile economico-sociale urmează să dea o numită organizare patrimoniului deţinut. Astfel, intră în acţiune a doua categorie de obligaţii ce revin unităţilor şi organelor de conducere colectivă. În categoria acestor obligaţii se includ: obligaţia organelor de conducere de a întocmi şi prezenta adunării generale planul şi bugetul (art. 3 din Legea nr. 5/1978), obligaţia de evidenţă şi control asupra tuturor mijloacelor materiale şi băneşti (art. 9 din Legea finanţelor nr. 9/1972) utilizarea eficientă a fondurilor fixe (art. 67 din Legea nr. 14/1971).

Nerealizarea obligaţiilor faţă de societate cu privire la patrimoniu, în ansamblul, cunoaşte un mod specific de sancţionare[15]. Potrivit art. 65—69 din Legea finanţelor nr. 9/1972 se iau o serie de măsuri în privinţa unităţilor care au o situaţie economico-financiară deficitară. Dacă unităţile economice nu-şi redresează situaţia economico-financiară ori nu-şi acoperă cheltuielile din veniturile proprii, se instituie regimul special de supraveghere economico-financiară (art. 69 din Legea finanţelor nr. 9/1972[16]. Prin aceste reglementări se asigură instrumente de intervenţie a organelor de stat în situaţiile şi în măsura în care nu se realizează obligaţiile faţă de societate. Autonomia patrimoniului este subordonată eficienţei, unei activităţi rentabile. Din reglementările menţionate rezultă că acţiunea organelor de stat în situaţia instituirii regimului special de supraveghere economico-financiară şi a măsurilor premergătoare are un caracter preponderent organizatoric-mobilizator, concretizîndu-se în planuri şi programe de acţiune în vederea rentabilizării unităţii.

Drepturile oamenilor muncii în privinţa patrimoniului încredinţat se exercită prin constituirea fondurilor prevăzute prin lege, prin atribuţiile organelor de conducere colectivă. Realizarea acestor drepturi presupune îndeplinirea optimă a obligaţiilor, manifestarea răspunderilor pe care unitatea le are faţă de societate[17]. Îndeplinindu-şi obligaţiile faţă de societate, fiecare unitate are dreptul de a-şi constitui fondurile necesare autofinanţării şi participării oamenilor muncii la beneficiile rezultate din munca depusă. Într-un sens mai larg, trebuie să se recunoască unităţilor toate efectele pozitive produse prin eforturi proprii. Practica compensării realizării planului la nivelul centralei, între întreprinderile care şi-au depăşit planul şi acelea care nu l-au îndeplinit deformează efortul propriu şi nu ţine seama tocmai de drepturile pe care le dobîndeşte unitatea[18]. În genere, autonomizarea patrimonială a proprietăţii întregului popor implică o creştere a rolului colectivului la stabilirea premiselor activităţii sale. Aceasta presupune antrenarea tuturor structurilor interne ale întreprinderii în fundamentarea planului, a bugetului — adică a acelor instrumente prin care se orientează activitatea pentru o perioadă dată. În sfîrşit, unităţile socialiste au faţă de alte unităţi ori persoane fizice drepturi şi obligaţii decurgînd din contracte sau alte fapte juridice. Aceste drepturi şi obligaţii rezultă din raporturile unităţilor economice stabilite pe „orizontală", dar nu pot fi înţelese prin reducerea lor la raporturi de drept civil, apreciate în sine. Dimpotrivă, relaţiile contractuale dintre unităţile socialiste, cu toate drepturile şi obligaţiile pe care le generează, se integrează întregului sistem de relaţii ale unei întreprinderi. Mişcarea economică reală se transpune în corelaţia dintre cele trei categorii de drepturi şi obligaţii menţionate. Obligaţiile de realizare a obiectivelor de plan, de restituire a fondurilor avansate de societate nu se pot îndeplini decît printr-o anumită organizare internă a activităţii întreprinderii, în condiţiile realizării eficienţei economice. Această organizare nu este un scop în sine, ci se justifică prin realizarea anumitor valori de întrebuinţare, socialmente necesare. Valorificarea produselor întreprinderii, compararea caracteristicilor acestora cu cerinţele sociale se realizează prin drepturile şi obligaţia ce decurg din contractele economice.

Fiecare fază a desfăşurării drepturilor şi obligaţiilor în legătură cu patrimoniul încredinţat contribuie la conştientizarea intereselor întreprinderii, la promovarea răspunderii colectivului. Aprecierea rezultatelor la nivelul fiecărei întreprinderi, potrivit desfăşurării concrete a proceselor economice în interiorul patrimoniului încredinţat, stimulează interesul colectivului pentru realizarea tuturor obligaţiilor asumate prin unitate, în temeiul calităţii acesteia de persoană juridică faţă de alte persoane.

Prin conţinutul său, patrimoniul unităţilor economico-sociale reprezintă o instituţie distinctă de conceptul de patrimoniul din dreptul civil. Aceasta rezultă, în primul rînd, din conceptualizarea patrimoniului ca o cerinţă a relaţiilor sociale generate de proprietatea întregului popor. Credem că, orice patrimoniu prin conţinutul şi funcţiile sale trebuie să răspundă la întrebarea: de ce o anumită persoană are un ansamblu de drepturi şi obligaţii cu privire la valorile economice corespunzătoare? Potrivit dreptului

---

[14]) **Nicolae Ceauşescu**, România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 24, Editura politică, 1983, pg. 31.

[15]) Trebuie să se distingă sancţiunile pentru neindeplinirea unei anumite obligaţii, cum ar fi pentru întîrziere în depunerea unei sume la bugetul statului, de sancţionarea, în genere, a desfăşurării unei activităţi nerentabile, fără eficienţă la care ne referim.

[16]) Specificul şi semnificaţia instituţiilor juridice pe care le analizăm se evidenţiază şi prin prevederile Legii nr. 12/1980 pentru întărirea autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare şi valutare în activitatea de comerţ exterior şi cooperare economică internaţională.

[17]) I. V. Totu, Proprietatea socială a întregului popor şi perfecţionarea autoconducerii şi autogestiunii economico-financiare, în Revista economică nr. 25/1982, pg. 19.

[18]) Noul mecanism economico-financiar şi stilul comunist de conducere, în Era socialistă nr. 15/1980, pg. 27—28.

civil, la această întrebare se poate răspunde că o persoană trebuie să aibe un patrimoniu spre a da o garanție creditorilor săi și, în același timp, spre a participa cu anumite bunuri la raporturi juridice caracterizate prin schimbul de echivalente. În privința unităților socialiste sînt valabile doar elementele de structură ale răspunsului dat. Raporturile juridice de natură contractuală ale unităților economico-sociale, în sine, nu justifică și nu implică întregul patrimoniu al acestora. În unitățile economice, oamenii muncii exercitîndu-și prerogativele de proprietari, producători și beneficiari realizează produse, servicii în cadrul planului, satisfăcînd un segment determinat al nevoii sociale. Esențialul îl formează deci relațiile colectivului cu societatea, care se exteriorizează printr-o multitudine de raporturi juridice și atribuții ale organelor de conducere colectivă. Într-un sens mai larg, reglementarea juridică trebuie să surprindă mecanismele interne prin care întreprinderea este stimulată și cointeresată să dea raporturilor juridice pe care le stabilește conținutul corespunzător economiei în ansamblu[19]. Normele referitoare la constituirea fondurilor proprii din beneficii, răspunderea organelor de conducere și a tuturor persoanelor încadrate ș.a. își dezvăluie deplina semnificație în măsura în care sînt considerate mijloace de integrare a întreprinderii în cadrul cerințelor economiei.

Societatea este interesată nu numai în legătură cu ce produce fiecare unitate economico-socială, ci și cu ce cheltuieli materiale și bănești își execută produsele și serviciile. Drept urmare, integrarea întreprinderii în ansamblul economiei naționale cuprinde și conformitatea cheltuielilor de materii prime, materiale cu posibilitățile și resursele existente. Apare astfel acțiunea normelor juridice care reglementează consumul de materii prime, energie, revalorificarea și refolosirea unor materiale ș.a. Aceste norme nu constituie însă simple limitări ale consumului, ci cuprind și forme specifice de cointeresare și răspundere. Prin inițiativa structurilor interne ale întreprinderii se ajunge la valorificarea superioară a resurselor materiale, descoperirea și refolosirea rezervelor interne.

Patrimoniul unităților economico-sociale influențează reglementări și principii din alte ramuri ale sistemului de drept. Funcționalitatea, desfășurarea corespunzătoare a proceselor economice specifice acestei categorii a dreptului economic asigură cointeresarea materială a personalului încadrat în muncă. Gradul în care colectivul unității — structurile sale, fiecare persoană încadrată își realizează atribuțiile determină îndeplinirea rolului și funcțiilor patrimoniului. Disciplina muncii, răspunderea personalului încadrat se răsfrîng asupra patrimoniului, a eficienței cu care sînt utilizate mijloacele economice la care se referă drepturile și obligațiile întreprinderii. De aceea, se poate spune că obligațiile de respectare a disciplinei muncii, de apărare a proprietății socialiste, participarea la conducere devin mijloace de dezvoltare a patrimoniului colectivului.

4. **Funcțiile patrimoniului** se evidențiază prin locul și rolul unităților economico-sociale în sistemul de organizare a economiei, în gospodărirea proprietății sociale a întregului popor. Aceste funcții sînt :

a) Funcția de **promovare a răspunderii** și stimularea colectivului unității economico-sociale pentru folosirea și dezvoltarea părții din proprietatea întregului popor ce i-a fost încredințată. Toate unitățile socialiste folosesc resursele societății și, drept urmare, întreaga lor activitate economică trebuie să corespundă legităților generale ale economiei. În această privință, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că prin autogestiunea și autoconducerea se deschide „calea creșterii răspunderii colectivelor de conducere, a tuturor oamenilor muncii în buna gospodărire a mijloacelor pe care poporul le-a încredințat fiecărui colectiv[20]".

De obicei răspunderea unităților socialiste se concretizează prin răspunderea materială, disciplinară, penală pe care o au persoanele încadrate în muncă, membrii organelor de conducere colectivă pentru pagubele produse în patrimoniul unității, pentru deficiențele manifestate. Distinct de diferitele forme ale răspunderii juridice a persoanelor încadrate, se poate vorbi și de o răspundere proprie a colectivului în legătură cu patrimoniul încredințat. Această răspundere rezultă din unele prevederi legale. Astfel, prin art. 56 din Legea nr. 29/1978 privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor s-a stabilit principiul potrivit căruia amenzile și penalitățile, care nu se datoresc vinovăției unei persoane, se suportă din beneficii. Rezultă o anumită răspundere a colectivului căruia i se restring mijloacele de autofinanțare și de participare la beneficii. Potrivit art. 70 din Legea finanțelor nr. 9/1972 — răspunderea persoanelor care au condus unitatea căreia i se aplică regimul special de supraveghere economico-financiară poate rezulta din analiza activității pe care au desfășurat-o, dar nu-i o premisă sine-qua-non a măsurii menționate. În aplicarea regimului special de supraveghere prevalează activitatea necorespunzătoare a colectivului.

Răspunderea distinctă a colectivului în privința părții din avuția națională care i s-a încredințat reflectă complexitatea activității economice. Asupra rezultatelor întreprinderii acționează un ansamblu de factori, treptat, într-o îndelungată perioadă. Anumiți factori negativi nu se manifestă prin modul în care se execută un anumit contract. Menținerea unor utilaje învechite, lipsa de preocupare pentru reînnoirea produselor, întîrzierea analizei cauzelor care produc deficiențe diminuează rezultatele întreprinderii. Totuși, uneori nu se poate stabili cine urmează să răspundă pentru nesesizarea la timp a acțiunii unor noi factori, pentru menținerea unor situații deficitare. De aici apare necesitatea conștientizării acțiunii legităților economice la nivelul întregului colectiv[21], promovarea preocupării tuturor pentru bunul mers al unității, îndeplinirea obligațiilor colectivului și ale structurilor interne ale întreprinderii. Nerealizarea acestor obligații poate duce la efecte negative asupra retribuției, participării la beneficii, fondului de construcție de locuințe și alte investiții cu caracter social. Desigur, acestea nu se întemeiază pe o răspundere patrimonială propriu-zisă. Este vorba însă, de anumite măsuri prevăzute de lege — expresie a intereselor generale — pentru activitatea necorespunzătoare a unui colectiv.

---

[19]) Al. Gheorghiu, Corelația între producția fizică și valorică în procesul îndeplinirii planului, în Revista economică nr. 24/1982, pg. 17.

[20]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 17, Editura politică, 1979, pg. 23.

[21]) Uneori, se arată în literatura economică, tendințele legilor economice încep să se manifeste în activitatea întreprinderilor (N.N. Constantinescu, Problema contradicțiilor în economia socialistă, Ed. politică, 1973, pg. 302).

Afirmarea patrimoniului unităților economico-sociale presupune, în egală măsură, și aprecierea reglementării diferitelor stimulente economice. Într-o concepție simplificatoare, s-ar părea că stimularea întreprinderii se realizează doar prin partea din beneficiu ce rămîne la dispoziția sa. Maximalizarea venitului net al întreprinderii duce însă la scăderea mijloacelor economice pe care societatea, prin stat, le utilizează pentru promovarea progresului tehnic, cercetare științifică și tehnologică, pregătirea cadrelor ș.a. — obiective de a căror îndeplinire beneficiază, în final, toate unitățile economice. Stimularea materială a întreprinderii are, în primul rînd, o dimensiune calitativă, de profunzime. Fracțiunea de beneficiu de care dispune întreprinderea trebuie să corespundă gradului în care, în activitatea sa, se însușește interesul general și se organizează îndeplinirea efectivă a unor imperative ale ansamblului economiei naționale, cum sînt, de pildă, reînnoirea producției, calitatea produselor și serviciilor, producția pentru export, valorificarea superioară a resurselor materiale etc. De aceea, stimularea materială a întreprinderii printr-un anumit nivel al venitului net, stabilit în concordanță cu interesele generale, presupune și o creștere a răspunderii întreprinderii, pentru orientarea fenomenelor economice ce se produc în activitatea sa.

Cointeresarea materială a întreprinderii, înțeleasă ca o cerință a funcționării economiei în ansamblu, se realizează și printr-o anumită structură a beneficiului. Sub acest aspect, beneficiul rămas la dispoziția întreprinderii, trebuie să fie diferențiat potrivit îndeplinirii unor obiective de deosebit interes pentru economie. În acest sens, venitul net al întreprinderii ar trebui diferențiat și pe baza altor criterii, cum sînt: asimilarea de noi produse, modernizarea fondurilor fixe, valorificarea superioară a resurselor materiale, precum și în funcție de rezultatele obținute de benificiarii săi ș.a.

b. **Funcția de participare a colectivului la conducere.** Gospodărirea și dezvoltarea mijloacelor economice încredințate unităților economice generează premisa obiectivă a participării întregului colectiv la procesul decizional, la conducerea unităților economice. Specificul unirii forței de muncă cu mijloacele de producție în socialism nu se mai exprimă prin raporturi între conducători și conduși, ci transformă pe toți participanții la procesul de producție într-un colectiv, într-o asociație a producătorilor. În acest cadru, indiferent de locul ocupat în temeiul diviziunii muncii — fiecare se integrează în colectiv, principalul subiect al gestionării patrimoniului. Exercitarea diferitelor atribuții, adoptarea deciziilor devin momente ale participării colectivului la conducere. Așa se explică de ce organele de conducere sînt răspunzătoare față de adunarea generală — organul suprem al proprietarilor și producătorilor, prin deciziile căreia se direcționează activitatea întreprinderii.

Semnificația constituirii patrimoniului unităților economice pentru participarea colectivului la conducere este exprimată și prin unele prevederi legale. Citățm exemplificativ: „unitățile economice, organele de conducere, oamenii muncii din fiecare unitate economică au datoria... să gospodărească mijloacele materiale și bănești ce le sînt încredințate astfel încît să obțină rezultate financiare optime, să acopere integral cheltuielile din venituri proprii, să îndeplinească și să depășească rentabilitatea și beneficiile planificate" (art. 4 din Legea nr. 29/1978 privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor). Potrivit Legii nr. 14/1971 (modificată și completată prin Legea nr. 11/1980), consiliile oamenilor muncii, întregul personal muncitor din unitățile socialiste au obligația să asigure gospodărirea fondurilor fixe și a celorlalte mijloace materiale încredințate spre administrare, îndeplinirea obligațiilor asumate de unitate prin contracte, scurtarea ciclurilor de aprovizionare și desfacere" (art. 12). Este de reținut că, referindu-se la administrarea mijloacelor încredințate în ansamblu, legislația menționează unitatea economică, colectivul de oameni ai muncii, organele de conducere colectivă. Desigur, în normele din categoria celor citate nu este vorba de o multitudine de subiecte care ar acționa disparat, prin diferite acte, asupra patrimoniului unității. În esență, se evidențiază unitatea de acțiune a colectivului, a structurilor sale interne în administrarea tuturor mijloacelor economice încredințate, modul în care autogestiunea economico-financiară se realizează prin autoconducere. Corelația obiectivă dintre autogestiune și autoconducere presupune noi mecanisme specifice democrației[22]. Or, fundamentarea unei funcții distincte a patrimoniului în legătură cu autoconducerea contribuie la evidențierea unor noi forme și metode de participare a colectivului la conducere.

c) **Funcția patrimoniului de dezvoltare a proprietății întregului popor.** Încredințarea unor valori economice colectivelor, formarea patrimoniilor distincte ale unităților economice exprimă cerința aprecierii eficienței la nivel microeconomic, evidențierea modului în care se folosesc resursele materiale pentru dezvoltarea proprietății întregului popor. Prin obținerea de beneficii și desfășurarea activității pe baza eficienței economice, în esență, colectivele întreprinderilor contribuie la sporirea venitului național. În acest sens se stabilesc relații complexe, dinamice, între întreprindere și economia națională. Societatea este interesată ca unitățile economice de bază să fie organizate și stimulate să obțină beneficii. În consecință, reglementarea juridică trebuie să prefigureze mișcarea (transformarea) valorilor economice la nivel microeconomic în acord cu obiectivele fundamentale ale economiei naționale.

Corelarea mișcării tuturor mijloacelor economice se realizează prin bugetul de venituri și cheltuieli și planul de producție al întreprinderii. Bugetul întreprinderii orientează activitatea pentru o perioadă dată spre realizarea unui echilibru financiar optim, menținerea permanentă a capacității de plată. Semnificația bugetului se evidențiază prin fundamentarea sa pe baza planului întreprinderii care cuprinzînd realizarea producției fizice, sortimentale, îmbunătățirea calității produselor, ritmicitatea producției — determină obținerea de venituri. Bugetul și planul — instrumente de conducere și realizare a eficienței au ca obiect procesele economice, activitățile ce se vor desfășura într-o entitate distinctă de mijloace economice.

Reglementarea juridică urmează să stimuleze corelațiile ce se stabilesc între diferitele fonduri în interiorul patrimoniului unităților socialiste în vederea promovării legită-

[22]) Democrația socialistă și autoconducerea muncitorească în România (coordonatori: Ioan Ceterchi, Ion Florea, Aristide Cioabă), Editura politică, 1981, p. 65—66.

ților economice a căror rezultantă o constituie eficiența și cointeresarea materială. Prin evidențierea relațiilor economice în interiorul întreprinderii se ajunge la cunoașterea completă a acesteia[23] la reliefarea contribuției structurilor sale interne la realizarea beneficiilor. O corelație dată între sursele și destinațiile fondurilor întreprinderii are o anumită influență asupra rezultatelor întreprinderii. Constituirea fondurilor proprii ale întreprinderii din beneficii, de pildă, stimulează realizarea de economii, cointeresează colectivul în direcția perfecționării activității.

Realizarea obiectivelor de plan, a indicatorilor economici determină constituirea fondurilor de cointeresare materială; fondul pentru acțiuni sociale, fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii, a altor forme de cointeresare materială. Constituirea acestor fonduri, mărimea lor este rezultatul activității întreprinderii în ansamblu. Astfel, rezultatele unei secții pot fi determinate de activitatea necorespunzătoare a altei secții încît produsul finit nu este corespunzător calitativ ori nu se realizează la termen. Fondurile care asigură cointeresarea implică raporturi tehnice, organizatorice în întreaga structură a întreprinderii, cu privire la toate mijloacele economice încredințate. Evidențierea efortului propriu în obținerea beneficiului implică și includerea în bugetul întreprinderii a contribuției fiecărui produs, a principalelor locuri de producție la obținerea beneficiului, a producției nete.

În esență, patrimoniul ne apare ca o entitate juridică, expresie a proceselor economice ce se desfășoară la nivelul unităților economico-sociale. Drept urmare, acest concept juridic prezintă utilitate pentru direcționarea acțiunii dreptului asupra activității întreprinderii, precum și pentru sesizarea unor noi mecanisme de organizare și conducere. Pe planul reglementării juridice, semnificația proprie a patrimoniului unităților economico-sociale pentru administrarea proprietății socialiste apare în prevederile Legii nr. 3/1983 cu privire la contractul-angajament. Legea stabilește obligații și răspunderi ale ministerelor, comitetelor executive ale consiliilor populare județene, în calitate de administratori ai patrimoniului unităților în subordine, cu privire la utilizarea cu maximă eficiență a potențialului tehnico-productiv, valorificarea superioară a resurselor materiale, asimilarea de noi produse și introducerea de tehnologii avansate, creșterea productivității muncii ș.a. (art. 12).

Prin realizarea obligațiilor menționate se orientează desfășurarea unor fenomene economice într-un ansamblu de mijloace economice (fonduri fixe, mijloace circulante, produse) a căror folosire este îndreptată spre o anumită rezultantă economică. Se impun însă anumite distincții. În aparență, obligațiile organelor de stat în calitate de administratori ai patrimoniului unităților în subordine sînt similare cu obligațiile ce revin colectivelor de oameni ai muncii în legătură cu patrimoniul încredințat (art. 8 din Legea nr. 3/1983). Mecanismul juridic prin care se asigură legătura permanentă, dinamică între patrimoniul unităților economico-sociale și economia națională se constituie însă din ansamblul acestor prevederi. Colectivul unității, organele de stat — statul însuși — prin obligațiile, răspunderi și atribuții corespunzătoare nivelului de acțiune — urmează să promoveze legitățile economice ce acționează în sfera unităților economice. Îndeplinirea obligațiilor ce revin colectivului în privința patrimoniului încredințat presupune un complex de acțiuni ale organelor de conducere colectivă, structurilor interne și personalului încadrat.

Obligațiile organelor de stat în legătură cu patrimoniul unităților în subordine nu trebuie să ducă la preluarea prin transfer a atribuțiilor întreprinderii. Aceste obligații presupun soluționarea unor probleme care depășesc posibilitățile de acțiune ale întreprinderi, exercitarea tuturor atribuțiilor pentru dezvoltarea patrimoniului unităților în subordine, promovarea preocupării pentru eficiența deciziilor adoptate în practica economică.

Patrimoniul unităților economice exprimă într-un concept unitar coeziunea diferitelor fonduri ce-l alcătuiesc. De aici apare posibilitatea aprecierii eficienței activității economice a întreprinderii prin referire la ansamblul mijloacelor economice pe care le administrează; ceea ce nu se evidențiază în relațiile contractuale. Pe plan contractual, obligațiile unităților se consideră pe deplin executate, indiferent de gradul de folosire a fondurilor fixe, de cheltuielile la 1 000 lei producție marfă, adică de criteriile economice prin care s-au realizat produsele livrate unităților beneficiare. Aprecierea eficienței folosirii fondurilor la nivelul patrimoniului, ca elemente ale unui întreg, rezultă și din unele prevederi legale. Potrivit art. 29, lit. B-i — centralele au obligația să redistribuie fondurile fixe disponibile la întreprinderile subordonate și unitățile componente. Fondurile fixe devin disponibile în raport cu materia primă ce se prelucrează, cu produsele ce se obțin, adică cu mișcarea celorlalte mijloace economice în cadrul patrimoniului încredințat întreprinderii. În privința fondurilor circulante (materii prime, combustibili etc.) prin Legea nr. 14/1971 s-a reglementat o procedură de redistribuire aplicabilă cînd acestea ajung supranormative. Coeziunea fondurilor în patrimoniul întreprinderii, legitățile care guvernează mișcarea acestora trebuie avute în vedere în adoptarea oricărei decizii ale cărei efecte se produc asupra patrimoniului unităților socialiste.

Conceptualizarea distinctă a patrimoniului unităților economice prezintă importanță și pentru înțelegerea deplină a regimului **juridic** al fondurilor întreprinderii. Fără a se reduce la însumarea fondurilor, patrimoniul constituie domeniul de corelare a fiecărei categorii de mijloace economice cu ansamblul acestora. Așa se explică de ce în unele lucrări conținutul patrimoniului este redat prin referire la categoriile de fonduri ale întreprinderii[24]. Pornindu-se de la această premisă se fundamentează separarea fondurilor întreprinderilor; fiecare fond urmînd a fi cheltuit potrivit destinației sale. În interiorul patrimoniului însă se formează o anumită corelație între diferitele grupe de bunuri ce se constituie în fonduri.

În aprecierea regimului juridic trebuie să se aibă în vedere și mișcarea fondurilor în interiorul patrimoniului, încredințându-se obligațiile și răspunderile unităților pentru modul în care realizează corelarea acestora.

Mihai PASCU
lector — A.S.E.

---

[23]) A. Negucioiu, Autogestiunea economico-financiară a întreprinderii, în Revista economică nr. 2/1981, pg. 8.

[24]) Victor Dan Zlătescu, op. cit., pg. 113 și urm. ; Al. Deteșan, Drept economic și dreptul comerțului internațional, editat de Revista economică.

Drept economic

CONSECINȚELE REFUZULUI UNITĂȚII ASIGURATE DE A RECUPERA DE LA PREPUSUL VINOVAT DE PRODUCEREA ACCIDENTULUI DE CIRCULAȚIE DESPĂGUBIRILE (STABILITE DE PĂRȚI) PLĂTITE DE A.D.A.S. UNITĂȚII PREJUDICIATE

A.D.A.S. Sucursala jud. Prahova — Ploiești a solicitat arbitrajului obligarea Trustului S.M.A. jud. Prahova, pentru S.M.A. Mizil, la plata sumei de 20.276 lei, reprezentînd daune, plătită de reclamantă Cooperativei agricole de producție Glodeanu-Siliștea, jud. Buzău, ca urmare a accidentului de circulație produs în ziua de 16/17 ianuarie 1983, din culpa prepusului S.M.A. Mizil, N.N.

În motivarea acțiunii, reclamanta a arătat că după accident organul A.D.A.S. a procedat la evaluarea pagubei, stabilirea despăgubirilor făcîndu-se pe baza înțelegerii dintre părți. Drept consecință, A.D.A.S., după efectuarea plății i-a comunicat toate actele pentru ca S.M.A. Mizil, la rîndul său, să poată executa pe prepusul vinovat de producerea accidentului, însă pîrîta nu a reținut din retribuția acestuia și nu a virat nici-o sumă.

Prin întîmpinare s-a susținut respingerea acțiunii pe considerentul că accidentul s-a produs ca urmare a culpei și a prepusului C.A.P. Glodeanu-Siliștea, formulîndu-se cerere de chemare în garanție împotriva acesteia.

Arbitrajul, constatînd că S.M.A. Mizil are personalitate juridică, prin hotărîrea nr. 3562 din 5 dec. 1983 a admis acțiunea împotriva sa, respingînd cererea de chemare în garanție.

În motivarea soluției, Arbitrajul a reținut că, potrivit procesului-verbal de contravenție întocmit de Postul de miliție din comuna Glodeanu-Siliștea, în data de 16/17 ianuarie 1983, N.N. a staționat tractorul, avînd două remorci, pe partea carosabilă a drumului județean în satul Văcărească din aceeași comună, părăsindu-l fără a-i semnaliza prezența. Din această cauză, autovehiculul ARO 240 nr. 0405 Buzău, aparținînd C.A.P. Glodeanu-Siliștea, s-a lovit de remorca din spate, suferind mai multe avarii.

Se mai arată că din procesul-verbal respectiv nu se reține nici o culpă în sarcina conducătorului auto, prepus al C.A.P. Iar accidentul s-a produs noaptea, de vreme ce în acest act se menționează data de 16/17 ianuarie 1983. Și contravenientul N.N. a semnat de primirea copiei de pe procesul-verbal și înștiințarea de plată fără să facă obiecțiuni.

De fapt, pîrîta dîndu-și acordul ca plata să se facă pe baza înțelegerii dintre părți, nu mai este în drept a constata întinderea culpei prepusului său.

Notă :

În adevăr, conform art. 45 din Decretul nr. 471/1971, organizațiile socialiste asigurate recuperează pentru Administrația Asigurărilor de Stat despăgubirile plătite de aceasta, de la propriii lor conducători auto răspunzători de producerea pagubelor. Recuperarea se face, precizează art. 2 al aceluiași articol, în cazul persoanelor încadrate în baza unui contract de muncă, potrivit legislației muncii.

Așa cum se arată în literatura juridică și în practica judiciară, această prevedere instituie un mandat legal în baza căruia unitatea socialistă este obligată să recupereze de la prepusul ei, răspunzător de producerea pagubei, sumele pe care A.D.A.S., în calitate de asigurător de răspundere civilă, le-a plătit cu titlu de despăgubiri.

În cazul în care unitatea socialistă, din diferite motive, nu emite decizia de imputare, nu reține din retribuția prepusului său și nu virează sumele respective, A.D.A.S. este în măsură să solicite organului arbitral obligarea mandatarei la plata, cu titlu de daune, a sumei reprezentînd despăgubirea acordată terțului păgubit (P.A.S., dec. nr. 994/1976 ; dec. nr. 3438/1977 ; dec. nr. 2567/1978 ; dec. nr. 995/1978, cit. de dr. Mircea Mihail în R.R.D. nr. 10/1979 p. 25).

Tot atît de adevărat este că în conformitate cu prevederile art. 35 al. 2 din Decretul nr. 471/1971, despăgubirile se stabilesc, după caz, fie pe baza înțelegerii dintre părți — cu acordul A.D.A.S. — fie, în lipsa acesteia, prin hotărîrea organului jurisdicțional competent. Iar, așa cum s-a statuat, dacă despăgubirile au fost stabilite pe baza înțelegerii dintre părți ai A.D.A.S. a plătit despăgubirile, astfel, fixate, celui prejudiciat, nu mai este posibilă reevaluarea daunelor — ce au făcut obiectul înțelegerii — pe cale judiciară (Trib. Suprem, s. penală, dec. nr. 2632 din 16 nov. 1982, în R.R.D. nr. 9/1983, p. 60 ; Trib. Suprem, s. militară, dec. nr. 59 din 21 iulie 1980, în R.R.D. nr. 8/1981, p. 63).

În consecință, pe baza celor arătate și a actelor de la dosar, hotărîrea arbitrală adnotată apare legală și temeinică.

Cu toate acestea apreciem că în speță sînt anumite temeiuri de natură să conducă la o altă soluție.

Astfel, se știe că pentru a se angaja răspunderea civilă delictuală a unei persoane nu este suficient să existe, pur și simplu, fără legătură între ele, o faptă ilicită și un prejudiciu suferit de o altă persoană, ci este necesar ca între faptă și prejudiciu să fie un raport de cauzalitate, în sensul că acea faptă a produs acel prejudiciu.

În speță se constată că raportul cauzal nu este un raport direct între fapta ilicită (staționarea tractorului) și prejudiciu, ci este numai mediat, în sensul că prin fapta de staționare a tractorului s-a creat o situație care a permis unui alt factor (deplasarea autoturismului ARO) să acționeze și să producă el, în mod direct, prejudiciul (prin avarierea sa). Mai degrabă se poate socoti că staționarea tractorului nu a creat decît condițiile pentru producerea prejudiciului, cauza lui fiind fapta ilicită a conducătorului autoturismului care nu a ocolit obstacolul și a intrat în remorcă.

Tot astfel, pentru ca răspunderea civilă a celui care a cauzat prejudiciul să fie angajată, nu este suficient să fi existat o faptă ilicită aflată în raport de cauzalitate cu prejudiciul produs, ci este necesar ca această faptă să fie imputabilă autorului ei, adică, autorul să fi avut o vină atunci cînd a săvîrșit-o, să fi acționat deci cu vinovăție.

Se știe că, printre împrejurările care înlătură vinovăția se află fapta victimei înseși și cazul fortuit. Întrucît de fapta victimei am amintit, indirect, mai sus, se poate aprecia că în speță, defectarea tractorului, inclusiv a sis-

temului de iluminare, reprezintă pentru conducătorul său caz fortuit. Desigur că, așa cum s-a stabilit, cazul fortuit nu exonerează de răspundere pe deținătorul juridic al lucrului (autovehiculului), însă poate fi de natură să ducă la apărarea de răspundere a conducătorului auto (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 424/1977 în C.D., 1977, p. 77; Trib. jud. Maramureș, dec. civ. nr. 198/1976, în R.R.D. 5/1977, p. 68).

Bineînțeles că împrejurările în care are loc un accident de circulație, precum și gradul de vinovăție rezultă de cele mai multe ori — ca în speță — din actele întocmite de organele de miliție. Dar, organul arbitral sesizat are largi posibilități de a afla adevărul, solicitînd și alte acte părților, explicații și informații, invitînd pentru relații orice persoană, inclusiv personalul muncitor implicat, dispunînd efectuarea de expertize etc.

În afară de cele arătate, privind înțelegerea la care se referă art. 35 al. 2 din Decretul nr. 471/1971, în practica organelor A.D.A.S. se consideră că aceasta trebuie să aibă loc numai între unitatea asigurată și cea păgubită, evident cu acordul A.D.A.S. Se exclude, deci, de la această înțelegere conducătorul auto, autor al faptei ilicite, deși pînă la urmă, el este cel care suportă paguba, în temeiul art. 45 din decret.

Această practică este considerată nelegală în literatura juridică, pentru că, în cazul accidentelor provocate de conducătorii auto ai autovehiculelor aparținînd unităților socialiste părțile raportului juridic delictual sînt: unitatea păgubită, conducătorul auto vinovat, precum și unitatea comitentă (S. Beligrădeanu, Probleme de drept — civil și al muncii — referitoare la recuperarea de la conducătorii auto ai unităților socialiste a despăgubirilor plătite de A.D.A.S. — II —, în R.R.D. nr. 7/1982, p. 43).

Firește că numai participînd direct la această înțelegere conducătorul auto va putea să-și apere cel mai bine interesele, demonstrînd întinderea culpei sale sau lipsa acesteia. Și unitatea comitentă are, desigur, același interes, însă nefiind ea cea care suportă paguba, este posibil să nu depună toate diligențele ce se impun.

De aceea, se poate considera că, în situația în care unitatea comitentă și unitatea păgubită prin accident stabilesc prin înțelegere despăgubirile, fără participarea conducătorului auto, acesta este în măsură să solicite anularea ei, pe motivul că a avut loc în lipsa sa. Aceeași cale trebuie să existe chiar și atunci cînd a participat la înțelegere, însă, ulterior, invocă vicierea consimțămîntului său. Fiind în prezența unui act juridic civil, acțiunea în anulare urmează să fie formulată la instanța de drept comun.

Iată așadar motivele pentru care socotim că, în virtutea rolului activ, potrivit căruia organul arbitral este obligat să dea ajutor efectiv părților în ocrotirea drepturilor și intereselor dar, în scopul descoperirii adevărului obiectiv și al soluționării complete și juste a litigiilor arbitrale, rezolvarea litigiului trebuie mai degrabă suspendată pînă la soluționarea de către instanța de judecată a acțiunii în anulare a înțelegerii de stabilire a despăgubirilor.

În acest fel, ar fi evitate și consecințele și implicațiile ce decurg din puterea lucrului judecat asupra, eventual, a unei noi acțiuni arbitrale.

Alexandru ȚICLEA

Practica arbitrală comentată

● **MODIFICAREA REPARTIȚIEI — EFECTE**

În legătură cu acțiunea unității beneficiare pentru obligarea unității furnizoare la plata penalităților de neexecutare, s-a constatat că nelivrarea a rezultat din modificarea repartiției. Această măsură a fost luată în cadrul prevăzut de art. 100 din Legea nr. 14/1971, fără depășirea anului de plan pentru care s-a încheiat contractul. De asemenea, modificarea repartiției s-a realizat de către coordonatorul de balanță potrivit art. 132 lit. c din Legea nr. 14/1971. În această situație, s-a apreciat că unitatea furnizoare nu poate fi obligată la plata penalităților de neexecutare. A fost înlăturată și susținerea unității beneficiare potrivit căreia unitatea furnizoare ar fi modificat contractul fără acordul său. Schimbarea clauzelor contractuale, fiind consecința modificării repartiției, s-a realizat prin adaptare, împrejurare în care părțile aveau obligația să pună de acord contractul cu decizia comunicată. Dacă aceasta nu s-a îndeplinit, adaptarea contractului s-a produs de drept (Decizia P.A.S. nr. 742/1984).

● **ACORDUL BĂNCII FINANȚATOARE**

Livrarea în avans a utilajelor pentru investiții se poate efectua numai pe baza acordului unității beneficiare și al băncii finanțatoare — potrivit art. 97, pct. 1 din Legea finanțelor nr. 9/1972. Acordul băncii finanțatoare este obligatoriu pentru utilajele care necesită lucrări de montaj, precum și pentru utilajele care prin ele însele reprezintă obiective de investiții. Furnizoarea utilajelor este obligată să se asigure de existența concretă a acordului băncii finanțatoare, dat pentru livrarea anumitor utilaje, chiar dacă unitatea beneficiară solicită ori acceptă livrarea înainte de termenul contractual stabilit inițial. În lipsa acordului băncii finanțatoare, unitatea beneficiară nu poate fi obligată la penalități pentru întîrziere în plata prețului în raport cu data emiterii facturii pentru livrarea unor utilaje în avans (Decizia P.A.S. nr. 360/1984).

● **PLATA PREȚULUI — INIȚIATIVA FURNIZORULUI**

Potrivit pct. 81 din Normele metodologice pentru efectuarea plăților între unitățile socialiste, în relațiile unităților furnizoare cu cooperativele agricole de producție se utilizează dispoziția de încasare cu factură însoțită de adeverință de disponibil. Plata se efectuează la cererea unității furnizoare, care trebuie să întocmească dispoziția de încasare cu factură și să le depună în termen la bancă. Din situația atestată de filiala băncii a rezultat că unitatea furnizoare nu a depus documentele de plată în termenul stabilit. În consecință, s-a apreciat că unitatea beneficiară nu a exercitat refuzul de plată și a fost scutită de penalitățile de întîrziere corespunzătoare (Decizia P.A.S. nr. 861/1984).

● **REFUZ DE PLATĂ**

Potrivit art. 158 lit. a din Legea finanțelor nr. 9/1972, unitatea beneficiară poate refuza plata prețului dacă produsele livrate nu constituie obiectul unui contract. Refuzul de plată este justificat și în împrejurarea în care unitatea furnizoare a livrat un produs diferit de cel cuprins în comanda unității beneficiare, fără culpa acesteia. Astfel, s-a constatat că, în comandă, unitatea beneficiară a trecut corect denumirea produsului, dar a indicat eronat numărul de simbol dintr-un catalog modificat ulterior. Livrarea altui produs, în împrejurările arătate, a fost determinată de unitatea furnizoare, deși din comandă avea elementele necesare pentru executarea contractului în acord cu cele solicitate de unitatea beneficiară (Decizia P.A.S. nr. 869/1984).

● **OBLIGAȚIA DE PLATĂ — EXONERARE**

Unitatea agricolă beneficiară este scutită de penalități de întîrziere în plata prețului, dacă lipsa de disponibil a fost determinată de calamități naturale, datorită cărora nu a putut livra propriilor săi beneficiari. De asemenea, unitatea beneficiară a dovedit că a întîrziat în plata prețului către unitatea furnizoare reclamantă, deși a folosit și mijloacele de creditare. Împrejurările care au creat întîrzierea în plata prețului se dovedesc și se apreciază în cadrul litigiului arbitral. Obligația de plată a prețului fiind distinctă, forța majoră în legătură cu neîndeplinirea acesteia nu este supusă analizei și confirmării în condițiile art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969. În consecință, apreciindu-se pe baza probelor administrate existența forței majore, unitatea beneficiară a fost scutită de răspundere pentru întîrziere în plata prețului (Decizia P.A.S. nr. 820/1984).

● **VERIFICAREA LA DESTINAȚIE**

Potrivit art. 62 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, procesul-verbal de verificare la depozitul unității beneficiare trebuia să cuprindă o descriere amănunțită a lipsurilor de calitate, natura defectelor, precum și cauzele care le-au provocat. Cerința menționată nu este realizată dacă se menționează doar că ambalajele erau improprii, fără să se arate prin ce anume erau în această stare. Drept urmare, cele reținute în procesul-verbal, într-o formă generală, nu sînt opozabile unității furnizoare (Decizia P.A.S. nr. 389/1984).

● **CONTRACT DE ÎNCHIRIERE — TEMEI JURIDIC**

Potrivit art. 46 din Legea nr. 5/1973, contractul de închiriere pentru suprafețele locative cu altă destinație decît aceea de locuință se încheie între unitățile socialiste, pe baza ordinului de repartizare, în formă scrisă. În consecință, deținerea unui spațiu locativ de către o unitate socialistă în temeiul unui contract de subînchiriere cu altă unitate socialistă nu îndeplinește condițiile cerute de lege; contractul de subînchiriere fiind admisibil în raporturi dintre persoane fizice (Decizia P.A.S. nr. 168/1984).

P. M.

Întrebări și răspunsuri

● **BAZA DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ PENTRU AGRICULTURĂ, Bistrița** — Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 reglementează procedura verificării mărfurilor la primirea lor de către destinatar pe două faze. Prima etapă constă în verificarea ce are loc la predarea-primirea mărfurilor de la cărăuș, efectuată de delegatul destinatarului însărcinat cu această operațiune și al cărăușului, operațiune reglementată de prevederile art. 49—56 din acest act normativ. Dacă la primirea transportului de la cărăuș nu se constată urme de violare, avarii, sustrageri, substituiri etc., mijlocul de transport fiind găsit în ordine, cu sigiliile, semnele, marcajele intacte, iar la verificarea sumară nu se semnalează nereguli, marfa se primește fără obiecțiuni de la cărăuș. Aceste constatări, implicit primirea mărfurilor, nu exclud dreptul și posibilitatea destinatarului de a verifica produsele în vederea recepției lor la locul de depozitare de către comisia de recepție, precum și dreptul de a constata eventualele lipsuri cantitative sau calitative în prezența delegatului furnizorului ori (în lipsa acestuia) a delegatului neutru. Constatările făcute în această a doua etapă, în condițiile art. 57—66 din Regulamentul citat, nu sînt invalidate și nici valoarea lor probatorie nu este redusă de împrejurarea că transportul a fost primit fără obiecțiuni de la cărăuș. Potrivit prevederilor art. 154 alin. 3 și ale art. 158 lit. b din Legea nr. 9/1972, beneficiarul datorează prețul după primirea și recepționarea mărfurilor, iar conform dispozițiilor art. 57—62 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 aceste operațiuni trebuie efectuate în termenele prevăzute în acest act normativ.

● **AMBRUS ISTVAN, Miercurea Ciuc** — Prețul produselor și tariful serviciilor prestate sînt cele stabilite legal la data predării mărfurilor sau la aceea a prestării serviciilor, indiferent dacă în contracte figurează alte prețuri sau tarife.

● **TRUSTUL DE CONSTRUCȚII MARAMUREȘ, Baia Mare** — Potrivit prevederilor art. 100, alin. 4 din Legea nr. 14/1971, modificată prin Legea nr. 11/1980, este interzisă „modificarea sau anularea repartițiilor de către coordonatorii de balanță, după expirarea perioadei pentru care acestea au fost emise". Aceasta înseamnă că anulările de repartiții nu pot opera retroactiv. În actuala organizare Arbitrajul de Stat Central se află în subordonarea Consiliului de Miniștri, care, în baza Legii nr. 5/1954 este abilitat a controla și cenzura hotărîrile nelegale ale respectivului organ arbitral.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI NR. 182, Galați** — În baza prevederilor pct. 5 din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., cheltuielile efectuate cu furnizarea energiei termice de către unitățile socialiste, în cazul clădirilor cu destinație de locuință, se determină proporțional cu suprafața locuibilă, indiferent dacă este dotată sau nu cu sisteme proprii de încălzire, precum și cu suprafața dependințelor dotate (prin construcție sau amenajări ulterioare, cu respectarea normelor și normativelor tehnice de proiectare) cu sisteme proprii de încălzire (radiotoare de fontă sau oțel, convectori, convectoradiatoare, conducte și coloane neizolate etc.). În cazul în care la centralele sau punctele termice din exploatarea unităților de gospodărie comunală și locativă sînt racordate mai multe clădiri, suma totală a cheltuielilor pentru încălzirea tuturor clădirilor se repartizează pe fiecare clădire în parte proporțional cu suprafața echivalentă termică, determinată potrivit normelor legale, a tuturor corpurilor de încălzire, aflate în dotarea acestora conform normelor și normativelor

tehnice de proiectare. Prin corpuri de încălzire se înțeleg radiatoare de fontă sau oțel, convectori, convectoradiatoare, conducte și coloane neizolate etc.

● **TURCU ION, Pitești** — În ceea ce privește raporturile dintre proprietari și chiriași, fac parte din familie, în înțelesul Legii nr. 5/1973 și al H.C.M. nr. 860/1973, soții și copiii titularului de contract, precum și părinții soților, întreținuți de aceștia. Numai aceste persoane se includ la stabilirea cuantumului chiriei. Chiria se datorează pe o perioadă de 3 ani anteriori, potrivit prevederilor Decretului nr. 167/1958.

● **RĂDULESCU DUMITRU, Nuferilor nr. 10, București** — Potrivit prevederilor pct. 6 lit. a din Normele aprobate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 30/1983, cheltuielile pentru combustibilul necesar preparării apei calde în locuințe, în anotimpul călduros, se repartizează pe deținătorii suprafețelor locative proporțional cu consumul de apă al acestora, în funcție de numărul de persoane care au domiciliul în clădire, indiferent de numărul zilelor din cursul unei luni în care au fost prezente. În anotimpul friguros, cheltuielile pentru combustibil se stabilesc corespunzător mediei consumului din lunile iunie, iulie și august și se repartizează proporțional cu consumul de apă.

● **I.I.S. ZAHĂR, Arad** — Unitățile socialiste încheie contracte economice necesare pentru îndeplinirea sarcinilor de plan. Unele sînt în directă legătură cu activitatea specifică a întreprinderii, cum ar fi, de pildă, contractele privind aprovizionarea cu materie primă și cele prin care se desfac fondurile. În afara acestor contracte esențiale pentru realizarea obiectului lor de activitate, întreprinderile încheie și o altă categorie de contracte economice necesare aceluiași scop, fără a avea legătură nemijlocită cu activitatea de bază, de exemplu, contractele de transport, contractele pentru efectuarea reparațiilor capitale etc. În măsura în care respectivele activități nu sînt planificate, unitățile au libertatea de a încheia sau nu asemenea contracte.

● **IFRIM C. DUMITRU, Balș** — Emiterea deciziei de imputare pentru pagubele aduse unității reprezintă un drept, dar și o obligație a conducătorului acesteia. Emiterea deciziei nu este condiționată de avizul prealabil al contabilului șef sau al altei persoane cu funcție de conducere. Ea se emite în baza unui act de constatare din care să rezulte existența și cuantumul pagubei, precum și autorul (autorii) acesteia.

● **INTREPRINDEREA PENTRU PRODUCEREA NUTREȚURILOR COMBINATE, Satu Mare** — Scrisoarea de trăsură C.F.R. are valoarea unui contract economic. Cantitatea înscrisă în acest document, dacă este legal întocmit, face probă atît față de cărăuș, cît și față de furnizor și beneficiar. Notele de cîntar, emise ulterior, nu pot constitui probe pentru stabilirea altei cantități.

● **COMBINATUL DE ARTICOLE TEHNICE DIN CAUCIUC, Pitești** — Potrivit reglementărilor legale în materie, omologarea este o operațiune ce are loc numai pentru produsele noi, adică cele care se execută pentru prima dată sau cu alți parametri de bază. În cazul relevat de dv., este de știut dacă sortimentele de sîrmă la care vă referiți în scrisoare reprezintă sau nu pentru furnizor produse noi. În cazul în care produsele respective au fost livrate de unitatea furnizoare și altor beneficiari, ele nu pot fi considerate drept produse noi în raporturile cu unitatea la care activați, nefiind deci necesară omologarea lor. Prevederile art. 18 din Legea nr. 7/1977 se referă la documentele prin care se stabilesc parametrii de calitate ai produselor : ele nu reglementează introducerea în fabricație a produselor.

● **C. ȘTEFAN, Ploiești** — Instrucțiunile nr. 3901/810/1970 ale fostului Comitet de Stat pentru Economia și Administrația Locală nu mai sînt în vigoare.

● **ION CRĂINICEANU, Slatina** — Tribunalul Suprem, odată cu casarea hotărîrilor pronunțate în cauză, a stabilit și competența teritorială, astfel că nu mai este nevoie de nici o operație ulterioară privind transmiterea litigiului la o altă instanță. În mod legal, la data soluționării cauzei a fost introdus ca pîrît I.A.S.-ul care a preluat ferma desființată, deoarece a preluat activul și pasivul acestei ferme. Neîntocmirea protocolului predării-primirii fermei reprezintă o problemă de drept administrativ care nu produce consecințe juridice în acest litigiu, întrucît transferul activului și pasivului a avut loc în mod efectiv. Deoarece vechea unitate a încetat de a mai exista, în legătură cu acest litigiu nu mai poate figura în proces în calitate de pîrît sau intervenient. Numai I.A.S.-ul care a preluat activul și pasivul fermei are posibilitatea să solicite întoarcerea executării, respectiva sumei încasate de reclamant, întrucît titlul în baza căruia s-a făcut plata a fost desființat. Prin urmare, între aceste unități nu poate exista un litigiu arbitral avînd un astfel de obiect.

● **FLORIAN ANTONESCU, Satu Mare** — Termenul de 5 zile prevăzut la art. 57 al. 2 și 60 se calculează pe zile calendaristice, excluzînd ziua primirii. Acest termen curge de la eliberarea mărfii de către cărăuș, pentru livrările din altă localitate și respectiv din momentul primirii în depozit, în cazul livrărilor din aceeași localitate. Procesul-verbal întocmit de comisia de primire a mărfurilor în condițiile art. 58, semnat de membrii comisiei și de muncitorii care au asistat la constatarea sumară a diferențelor, nu trebuie semnat de delegatul neutru. El se întocmește într-un singur exemplar. Prin el se consemnează sistarea recepției, anunțarea furnizorului și informarea acestuia că produsele i se țin la dispoziție. Acest proces-verbal constituie o problemă a beneficiarului ; acesta nu are forță probantă și caracter de opozabilitate față de furnizor. Prin elementele pe care le conține, reprezintă un act doveditor că anumite proceduri prevăzute de Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 au fost îndeplinite, respectiv sistarea recepției, anunțarea furnizorului, păstrarea mărfii etc. Potrivit art. 60, în cazul în care delegatul furnizorului nu s-a prezentat în termenul de 24 ore, respectiv 5 zile, comisia de primire, în prezența și cu participarea delegatului neutru, întocmește procesul-verbal de constatare a lipsurilor și deficiențelor identificate la marfă. Potrivit art. 66, acest proces-verbal este opozabil furnizorului și beneficiarului, chiar fără participarea delegatului furnizorului.

● **I. POPA, Bacău** — Efectuarea unor cheltuieli de natura organizării de șantier este reglementată de Legea investițiilor nr. 9/1980, art. 54 care precizează : „Executarea lucrărilor de organizare se face potrivit prevederilor proiectului de organizare a șantierului, în limita fondurilor stabilite cu această destinație prin devizul general, care nu pot fi depășite sau folosite pentru finanțarea altor lucrări și cheltuieli". Totodată, este de reținut și faptul că potrivit art. 95 din Legea finanțelor nr. 9/1972, republicată în 1979, documentațiile tehnico-economice, verificate de bănci sub aspectul legalității prețurilor și tarifelor, precum și al economicității cheltuielilor, sînt însușite de către organizațiile executante. În consecință, orice cheltuială de natura organizării de șantier se poate face numai în limita fondurilor constituite legal cu această destinație. Pentru aceasta, unităților de construcții-montaj le revine obligația ca în proiectul de organizare a șantierului să-și dimensioneze judicios naturile de cheltuieli, să le limiteze la strictul necesar și să stabilească o ordine riguroasă în efectuarea lor, promovînd un regim sever de economii.

● **MARINA COPĂCEL, Adjud** — 1) Potrivit criteriilor de normare a personalului didactic nr. 6929/1982, grădinițele cu program prelungit organizate împreună cu creșă, pot func-

ţiona dacă au cel puţin 25 de copii de vîrstă preşcolară şi numărul de copii prevăzut în normativele pentru creşe. La aceste grădiniţe, potrivit criteriilor de normare a personalului din activităţile auxiliare şi aparatul funcţional, nr. 8896/1977, se normează un post, în medie, pe grădiniţă (administrator sau magaziner) şi un post de contabil şef. Nu se poate utiliza un număr de personal mai mare decît cel rezultat din aplicarea criteriilor de normare în vigoare, pentru unităţile de învăţămînt. 2) Potrivit prevederilor pct. 8 din Normele metodologice elaborate de Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului, Ministerul Sănătăţii, Ministerul Finanţelor nr. 6650/1982, date în aplicarea Decretului nr. 65/1982, administrarea grădiniţelor cu program prelungit care funcţionează împreună cu creşă, elaborarea bugetelor de venituri şi cheltuieli, conducerea evidenţei contabile, întocmirea dărilor de seamă, stabilirea persoanelor împuternicite să încaseze contribuţia părinţilor, precum şi exercitarea controlului financiar asupra utilizării fondurilor se asigură de către întreprinderile pe lîngă care funcţionează grădiniţa sau direct de grădiniţă cînd aceasta are personalitate juridică, cont la bancă şi contabilitate proprie. 3) Personalul din activităţile auxiliare, de servire şi funcţional din aceste grădiniţe este retribuit potrivit funcţiilor şi retribuţiilor prevăzute de Legea nr. 57/1974, republicată în anul 1980, pentru unităţile de învăţămînt, iar trecerea în trepte sau gradaţii superioare se face cu respectarea prevederilor legii arătate mai sus, luîndu-se în calcul numai personalul respectiv din grădiniţă. 4) Educatoarele efectuează zilele libere acordate pentru săptămîna redusă de lucru, în completarea concediului de odihnă, celelalte categorii de personal efectuează această zi în fiecare lună, potrivit programării făcută de conducerea grădiniţei. În situaţia în care nu este posibil să se asigure ziua liberă în fiecare lună, se poate acorda şi în completarea concediului de odihnă. 5) Majorarea retribuţiei personalului din grădiniţe, indiferent de subordonarea acestora, se face începînd cu data de 1 iulie 1984, odată cu personalul din toate unităţile de învăţămînt.

● **ÎNTREPRINDEREA „13 DECEMBRIE", Sibiu** — 1) Retribuţiile şi celelalte drepturi băneşti cuvenite persoanelor încadrate în muncă, pot fi urmărite potrivit art. 409 Cod procedură civilă.

2. Potrivit art. 1111 Cod civil, cînd se face plata parţială, adică nu se poate reţine din retribuţie, ţinînd seama de cotele legal urmăribile, integral atît creanţa cît şi dobînda, plata parţială se impută mai întîi asupra dobînzii. Aceasta cu atît mai mult cînd dobînda este supusă prescripţiei.

● **IVAN WACHTER, Cluj-Napoca** — Valoarea de asigurare a clădirilor proprietatea persoanelor fizice aflate în evidenţa organelor financiare la 31 XII 1981 rămîne neschimbată în toate cazurile. Pentru clădirile dobîndite prin cumpărare, donaţie, succesiune etc. sau nou construite începînd cu data de 1 I 1982, valoarea de asigurare se determină potrivit prevederilor Decretului nr. 471/1971 şi a normelor aprobate prin Ordinul nr. 40/1979 al ministerului finanţelor ţinînd seama că indicaţiile tehnice referitoare la aplicarea Decretului nr. 18/1952 au fost abrogate. Ca atare, în cazul dv., care aţi dobîndit un imobil în anul 1983, valoarea de asigurare în funcţie de care se stabileşte impozitul pe clădiri şi primele de asigurare prin efectul legii se determină conform normelor de asigurare prevăzute în anexa nr. 1 la Decretul nr. 471/1971, fără nici o altă reducere.

● **CLUBUL SPORTIV „GLORIA", Bistriţa** — În baza Decretului nr. 79/1974, pot fi realizate unele venituri suplimentare de către cluburile sportive din activităţi de prestaţii, însă, numai cu caracter sportiv, sau legate de popularizarea acestor activităţi sportive. Pentru stabilirea activităţilor care pot face obiectul unor venituri în bugetele cluburilor sportive, Consiliul Naţional de Educaţie Fizică şi Sport a prezentat spre avizare şi aprobare un proiect de act normativ. Nici în acest proiect nu s-a prevăzut că se pot realiza venituri din activităţi industriale specifice unor întreprinderi economice de profil, organizate tehnologic şi cu baza tehnico-materială specifică acestor produse. Avînd în vedere prevederile Decretului nr. 79/1974 şi autorizaţia de înfiinţare şi funcţionare a atelierului de croitorie, Clubul sportiv „Gloria"-Bistriţa trebuie să se limiteze la obiectul prevăzut în autorizaţia menţionată (anexa 3) şi să nu efectueze alte lucrări.

● **GICĂ ANASTASOPOL, Băneasa, Constanţa** — Preţurile de producţie, de livrare şi cu amănuntul la iepurii de casă pentru reproducţie sînt: tineret bunici la vîrsta de 56 de zile (masculi şi femele) 630 şi 700 lei/cap; tineret bunici la vîrsta de 112 zile 837 şi 930 lei/cap; tineret părinţi la vîrsta de 56 de zile 288 şi 320 lei/cap; tineret părinţi la vîrsta de 112 zile 387 şi 430 lei/cap; tineret linii pure la vîrsta de 98 zile 3 620 lei/cap. Primul preţ este preţul de producţie şi livrare pentru unităţile de stat şi cooperatiste, iar cel de-al doilea preţ este preţul cu amănuntul la gospodăriile populaţiei. Preţurile de producţie şi de livrare se înţeleg în condiţia de livrare franco unitatea de producţie, exclusiv ambalajul de transport. Preţurile cu amănuntul se înţeleg în condiţia de livrare franco magazinul de desfacere al unităţii producătoare, exclusiv ambalajul de transport. Diferenţa între preţurile de producţie şi livrare şi cele cu amănuntul reprezintă rabatul comercial, cuvenit unităţilor de desfacere, de 10%. Preţurile menţionate sînt valabile cu respectarea condiţiilor de calitate prevăzute în normele interne nr. 54—81 şi 55—81.

● **VENERA IONESCU, Balcani, Bacău** — Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 93/1983 privind aprobarea statutelor organizaţiilor socialiste din agricultură, s-a reglementat problema acordării lotului în folosinţă în suprafaţă echivalentă cu pînă la 15 ari teren arabil, în raport cu categoria de folosinţă a terenului şi clasa de fertilitate naturală a solului, numai la specialiştii agricoli care lucrează în cooperativa agricolă şi domiciliază în localitatea în care îşi are sediul cooperativa. Prevederile acestui act normativ nu se aplică în zona necooperativizată.

● **DUMITRU COVACI, Brebu, Caraş Severin** — Legea nr. 1/1982 privind retribuirea muncii în unităţile agricole cooperatiste, la art. 85, face următoarele precizări: „plata muncii prestate de alte persoane, care pe baza hotărîrii adunării generale, sînt folosite în mod excepţional, la efectuarea unor lucrări agricole, pentru care cooperativa nu dispune de forţă de muncă suficientă, se face în acord direct, cu tarif pe norma de muncă".

● **C. MUNTEANU, Bucureşti** — Răspunderea materială operează numai în cazul în care autorul prejudiciului cauzat unităţii avea încheiat, cu unitatea păgubită, la data comiterii faptei, un contract de muncă. Fapta ilicită, pentru a antrena răspunderea materială, trebuie să fi fost săvîrşită de persoana încadrată la unitatea păgubită şi, totodată, să aibă o legătură cu munca ei. Paguba produsă în timpul muncii, de o persoană încadrată la o unitate, în patrimoniul alteia, nu declanşează o răspundere materială, ci o răspundere civilă. Legislaţia în vigoare reglementează în mod expres unele situaţii de excepţie, în sensul că răspunderea este materială, deşi priveşte o daună cauzată unei alte unităţi decît aceea cu care autorul ei avea încheiat contractul de muncă, dar situaţia semnalată de dv. nu se încadrează în cazurile limitativ prevăzute de lege. Educatoarea la care vă referiţi nu are o dispoziţie de detaşare la întreprinderea în subordinea căreia se află grădiniţa, pentru ca întreprinderea să-i poată emite decizie de imputare. În această situaţie întreprinderea poate sesiza organul arbitral competent acţionînd unitatea cu care educatoarea are contractul de muncă, sau poate acţiona direct împotriva autoarei prejudiciului, pe cale civilă.

● **ALIOR ALDEA, Bistrița** — Obligația urmăririi realizării contractelor încheiate cu furnizorii revine beneficiarului respectiv, care trebuie ca prin demersuri directe la furnizori să obțină respectarea termenelor de livrare și a cantităților prevăzute în contracte. Uniunile au competența de a aproviziona, prin depozitul propriu, numai un nomenclator limitat de materiale pentru cooperative, aprovizionarea celorlalte materiale derulîndu-se direct între cooperative și furnizorii stabiliți prin repartiții și contracte. Menționăm că și conducerea U.J.C.M. și aparatul TESA al acesteia este remunerat pe bază de acord global, respectiv în funcție de realizarea sarcinilor de plan ale tuturor cooperativelor meșteșugărești din județ, fiind deci direct interesate să soluționeze problemele de aprovizionare ale cooperativelor pentru realizarea indicatorilor de plan. În ceea ce privește cotele de adaos comercial, percepute de U.J.C.M.-uri pentru aprovizionarea cooperativelor cu unele mărfuri, precizăm că ele sînt reglementate prin Decizia B.C.E. — UCECOM nr. 43/1977 și sînt stabilite conform Decretului nr. 394/1976 și avizate de M.A.T.M.C.G.F.F., cu desfășurarea pe grupe de materiale, livrări din depozit, tranzit achitat sau tranzit organizat și pentru livrări de la uniune la cooperative sau din depozitul central UCECOM la depozitele uniunilor, la nivelul de 0,40 pînă la 5.50% asupra valorii livrării.

● **DUMITRU IUREA, Fălticeni** — În conformitate cu Normele pentru stabilirea vechimii (stagiului) în învățămînt a personalului didactic aprobate prin Ordinul M.E.I. nr. 954/1969 (pct. 1 lit. b) timpul lucrat ca pedagog școlar în unități școlare se consideră vechime (stagiu) în învățămînt, dacă în perioada cît persoana respectivă a ocupat această funcție, îndeplinea condițiile de studii de specialitate prevăzute în Statutul personalului didactic pentru ocuparea unei funcții didactice de predare. În cazul dv. perioada cît ați funcționat ca pedagog (1962—1972), nu constituie vechime (stagiu) în învățămînt, deoarece nu îndepliniați condițiile de studii de specialitate pentru ocuparea unei funcții didactice de predare. Perioada cît ați frecventat cursurile unei instituții de învățămînt, nu constituie vechime în învățămînt și nici vechime în muncă.

● **ANA SEGĂRCEANU, Reșița** — 1) Prețurile de producție, contractare și achiziție, primele și alte avantaje cuvenite producătorilor (C.A.P. și I.A.S.) pentru legumele, fructele, strugurii și cartofii livrați unităților de valorificare sînt prevăzute în anexele la Decretul nr. 69/1984 (pînă la 1 martie 1984 a fost în vigoare Decretul nr. 394/1981). Produsele preluate de către I.J.L.F. în calitate de contractant cu producătorii agricoli, livrate organizațiilor comerciale pentru desfacerea cu amănuntul, se decontează la prețurile de contractare inclusiv primele prevăzute în decret la care se adaugă cheltuielile de contractare — preluare prevăzute în anexa la Decretul nr. 232/1982 și anexa la Ordinul M.A.I.A. nr. 74/1982 (prevăzute pentru „activitatea de contractări-achiziții"). Pentru aprovizionările complexelor comerciale GOSTAT cu produse direct de la fermele I.A.S. și C.A.P., potrivit pct. 5 al. 1 din ordinul sus-menționat, nu se aplică cheltuielile de contractare-preluare, prevăzute pentru activitatea de „contractări-achiziții" (acestea fiind valabile numai pentru livrările din depozitele I.L.F.). Fac excepție de la prevederile Ordinului M.A.I.A. nr. 74/1982 cartofii de toamnă pentru care sînt stabilite prețuri unice de vînzare cu amănuntul, conform anexei nr. 2 la Decretul nr. 45/1982. Condițiile de livrare pentru cartofii de toamnă sînt cele prevăzute în anexa nr. 2 la Decretul nr. 69/1984 (fost Decret nr. 394/1981). 2) Plata primelor în bani, prevăzute în Decretul nr. 394/1981 (și Decretul nr. 69/1984) se face în conformitate cu Ordinul M.A.I.A. nr. 65/1982 și instrucțiunile metodologice nr. 6640/315413/6386 din 13 august 1982. Prima de producție este inclusă în prețul de desfacere cu amănuntul (sau după caz în costurile de producție) și se înregistrează la preluare distinct de către unitatea care preia produsele direct de la producători, constituind astfel fondul de prime, de unde la sfîrșitul campaniei de recoltare se efectuează plata către producători pe baza decontului verificat prezentat de aceștia. Soldul neconsumat se regularizează cu bugetul statului. I.L.F., în calitate de contractant cu producătorii agricoli, la preluarea produselor constituie fondul de prime corespunzător, iar la livrarea produselor către organizațiile comerciale, în prețul de livrare trebuie să includă și prima prevăzută pe unitatea de produs. De exemplu, magazinele GOSTAT care se aprovizionează prin unitățile I.L.F., vor deconta prețurile de livrare cu inclusiv prima legală, iar pentru produsele cumpărate direct de la fermele I.A.S. sau C.A.P. au obligația să constituie fondul de prime și să achite deconturile producătorilor, respectiv să regularizeze soldul cu bugetul statului.

200 ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

privind

ADMINISTRAREA IMOBILELOR

găsiți în Suplimentul tematic nr. 67 intitulat: „Probleme juridico-economice în activitatea consiliilor populare"

Tiparul I.P. „Informația" — 8 iunie 1984 — Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

MAGYAR TÁJÉKOZTATÁSI IRODA
BUDAPEST
1983

Momente hotărîtoare în opera de transformare revoluționară, socialistă a României

ASPIRAȚIILE fundamentale cu care s-a identificat poporul român de-a lungul zbuciumatei sale istorii, dorința de a fi liber, independent și suveran, de a trăi în deplină unitate aveau să capete adevăratele lor dimensiuni în epoca inaugurată de revoluția de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă, din august 1944, care a deschis o eră nouă în multimilenara istorie a patriei, a determinat schimbarea din temelii a societății românești și a asigurat edificarea noii orînduiri, de dreptate socială și libertate națională.

Plasată în perspectiva istorică, revoluția de eliberare națională și socială apare drept continuarea și încununarea eforturilor poporului român de a apăra independența, suveranitatea și integritatea statului național unitar român. Ea unește în timp ca un arc de boltă al istoriei noastre lupta secular dusă de poporul român pentru libertate și dreptate socială, pentru reunificarea statală și cucerirea deplină a independenței de stat, cu lupta partidului revoluționar al clasei muncitoare care, continuînd idealurile de libertate, unitate și independență națională ale poporului, a înscris pe stindardul său încă din ultimele decenii ale secolului trecut obiectivul fundamental — răsturnarea claselor exploatatoare de la putere, cucerirea puterii de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea, intelectualitatea și celelalte categorii de oameni ai muncii și transformarea societății românești într-o societate nouă, socialistă. **„Actul de la 23 August 1944** — arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — n-a căzut din cer, el a fost rezultatul luptelor îndelungate ale poporului român pentru unitate, libertate și independență națională".**

Odată cu istorica biruință din August 1944 — în fața României se ridicau spre rezolvare obiective și sarcini de prim ordin naționale, antifasciste și general-democratice: mobilizarea tuturor forțelor umane și materiale în scopul ducerii războiului antihitlerist, pentru victoria finală asupra fascismului; refacerea economică a țării; înfăptuirea reformei agrare și a altor reforme cu caracter democratic-revoluționar, democratizarea consecventă a vieții politice a țării și instaurarea unui guvern democratic. Forțele revoluționare, democratice, patriotice, masele largi ale poporului, în frunte cu Partidul Comunist Român, concentrînd toate eforturile în războiul pentru înfrîngerea Germaniei hitleriste, au dus, totodată, o luptă intensă pentru înfăptuirea transformărilor revoluționar democratice.

Partidul Comunist Român, aflat în fruntea luptei revoluționare a poporului, era conștient că o schimbare profundă și trainică în viața poporului român nu putea fi decît opera sa proprie, rodul luptei unite a tuturor forțelor revoluționare, patriotice, a maselor celor mai largi. De aceea, o preocupare esențială a partidului comunist în cursul desfășurării procesului revoluționar din această etapă — etapa revoluției popular-democratice — a fost realizarea unei largi coaliții a tuturor forțelor democratice, aceasta găsindu-și expresia pe plan național în constituirea **Frontului Național Democrat.**

Afirmarea în cursul procesului revoluționar a rolului conducător al clasei muncitoare, pe baza frontului unic muncitoresc, închegarea alianței muncitorești-țărănești, întărirea alianței cu intelectualitatea legată de popor, atragerea păturilor mijlocii, participarea la luptă, alături de poporul român, a forțelor democratice din rîndul naționalităților conlocuitoare, atragerea armatei de partea luptei maselor, slăbirea pozițiilor claselor exploatatoare și izolarea de mase, în măsură crescîndă, a partidelor acestor clase au asigurat rezolvarea problemei fundamentale a revoluției — aceea a puterii — în favoarea coaliției forțelor democratice. **La 6 Martie 1945, a fost instaurat un guvern revoluționar-democratic, în care precumpăneau reprezentanții clasei muncitoare și ai țărănimii.** Exprimînd, în esență, o putere de stat nouă, cu pronunțat caracter muncitoresc-țărănesc, o schimbare a însuși regimului politic din țara noastră, guvernul constituit la 6 Martie 1945 a marcat trecerea la profunde transformări democratice, revoluționare.

Amplificarea continuă a procesului revoluționar — reflectată și în structura socială a noului parlament, rezultat din alegerile generale din 1946 — a dus la schimbarea radicală a raportului forțelor în favoarea maselor muncitoare, ceea ce a făcut posibile, la 30 Decembrie 1947, înlăturarea monarhiei și proclamarea României ca republică populară.

Noua etapă istorică — a revoluției și construcției socialiste — a impus ridicarea pe o treaptă superioară a unității clasei muncitoare și a partidului ei revoluționar. Acest obiectiv s-a realizat prin unificarea deplină — organizatorică, politică și ideologică — a clasei muncitoare și făurirea, în 1948, a partidului revoluționar unic al clasei muncitoare ca rezultat al unificării Partidului Comunist și Partidului Social-Democrat, pe baza concepției materialismului dialectic și istoric, a socialismului științific. Aceasta a asigurat forțelor revoluționare din România statul major capabil să conducă revoluția socialistă și opera complexă de edificare a socialismului în patria noastră.

Partidul Comunist Român, pe baza experienței acumulate în perioada amplificării proceselor care au pregătit naționalizarea mijloacelor de producție, a trecut, practic, în iunie 1948, la înfăptuirea ei. **În ziua de 11 iunie 1948 a avut loc ședința Consiliului de Miniștri, care, la propunerea P.C.R., a adoptat proiectul de lege pentru naționalizarea principalelor mijloace de producție,** supunîndu-l spre deliberare și aprobare Marii Adunări Naționale, organ suprem al puterii de stat, convocată pentru aceeași zi. După dezbateri cei 400 de deputați, prezenți la sesiunea Marii Adunări Naționale, au votat în unanimitate, în seara zilei de 11 iunie 1948, **Legea pentru naționalizarea întreprinderilor industriale, miniere, bancare, de asigurări și transport.** În conformitate cu prevederile legii, au fost naționalizate, ca bunuri ale poporului, toate bogățiile subsolului care nu se găseau în proprietatea statului la data intrării în vigoare a Constituției din aprilie 1948, precum și întreprinderile individuale sau societățile industriale, miniere, bancare, de asigurări, transporturi și telecomunicații, al căror rol economic prezenta importanță pentru stat. În total, prin legea adoptată la 11 iunie 1948 au fost naționalizate 8 894 de întreprinderi, dintre care 3 560 de interes local. Bunurile naționalizate au trecut în administrarea ministerelor sau organelor locale ale puterii de stat. Prin conținutul și țelurile sale, prin forțele care au promovat-o și au transpus-o în practică, **naționalizarea principalelor mijloace de producție din industrie și transporturi a fost opera revoluționară a clasei muncitoare, sprijinită de întregul popor.** Ea a produs în țară o mare satisfacție — expresie vie a împlinirii unei legitime năzuințe. În cadrul mitingurilor și adunărilor care au avut loc în întreprinderile naționalizate, clasa muncitoare, oamenii muncii, vîrstnici și tineri, români, maghiari, germani și de alte naționalități, și-au exprimat adeziunea entuziastă la acest act revoluționar.

În opera revoluționară a poporului nostru, **naționalizarea se înscrie ca un moment de covîrșitoare însemnătate politică, economică și socială.** Ea a dus la desființarea proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție și a exploatării omului de către om într-o vastă și hotărîtoare zonă a vieții economice, la constituirea, pe acest temei, a noilor relații de producție, a proprietății socialiste — baza economică a puterii populare, a înfloririi națiunii noastre. Prin acest fapt, clasa muncitoare a devenit clasa conducătoare a întregii societăți, cu rol hotărîtor în mutațiile social-economice ce se vor înfăptui ulterior. Totodată, prin naționalizare, smulgîndu-se din mîinile monopolurilor străine pozițiile economice deținute în țara noastră, s-a asigurat statului român suveranitatea și controlul deplin asupra tuturor resurselor naturale și activităților economice de pe teritoriul național. **„După un secol de la revoluția burghezo-democratică din 1848, după un veac de îndîrjită și eroică luptă de clasă** — arată secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu —, proletariatul, în alianță cu țărănimea, unind în jurul său intelectualitatea, forțele largi populare, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, a reușit să pună pentru totdeauna capăt dominației exploatatorilor, să cucerească puterea politică și economică în stat".**

Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție a permis statului să pună **bazele dezvoltării planificate a economiei naționale,** dirijării conștiente a eforturilor materiale și umane în concordanță cu cerințele și obiectivele majore ale construcției socialiste. S-au creat premisele aplicării politicii de industrializare socialistă, condiție a înlăturării stadiului de

țară slab dezvoltată din punct de vedere economic în care împrejurările istorice situau România.

În calitate de forță politică conducătoare în stat, Partidul Comunist Român a elaborat strategia dezvoltării socialiste a României într-o largă perspectivă. Această strategie, ținînd seama de realitățile României, definită în momentul trecerii la construirea societății socialiste ca o țară cu o industrie slab dezvoltată, a situat în centrul politicii de construire a socialismului industrializarea țării ca bază a progresului economiei și culturii, ridicării nivelului de viață al poporului, asigurării independenței și suveranității naționale. Un obiectiv central a fost, de asemenea, așezarea pe baze noi, socialiste, a agriculturii.

Planurile cincinale din perioada 1951—1965 au asigurat crearea bazei tehnico-materiale a societății socialiste în industrie și agricultură. Odată cu înfăptuirea revoluției agrare și încheierea cooperativizării în cursul cincinalului 1961—1965 s-a realizat victoria relațiilor de producție socialiste în întreaga economie națională, făurirea economiei socialiste unitare. În 1965, ponderea unităților socialiste în producția globală industrială reprezenta 99,7%, în suprafața agricolă 91,4%, în comerț 99,8%, în venitul național 95,5%, în populația ocupată 93,7%.

Un rol important în opera de edificare a socialismului a avut politica partidului de ridicare a nivelului de cunoștințe ale maselor largi populare, de dezvoltare a învățămîntului de toate gradele, de pregătire a cadrelor necesare tuturor sectoarelor.

Generalizarea relațiilor de producție socialiste, a proprietății socialiste a avut ca rezultat desființarea claselor exploatatoare și realizarea unei structuri sociale unitare, alcătuită din clase și categorii sociale prietene, crearea condițiilor pentru manifestarea deplină a energiilor și forțelor creatoare ale întregii națiuni. Făurirea economiei socialiste unitare **„reprezintă — subliniia tovarășul Nicolae Ceaușescu — cea mai mare victorie politică a partidului nostru după cucerirea puterii".**

Edificarea noii orînduiri sociale, constituind un proces revoluționar unic, complex, de lungă durată, a pus în fața partidului și poporului nostru, după triumful relațiilor de producție socialiste, sarcini noi, cerute de soluționarea, în continuare, a problemelor economice, sociale, politice, ideologice și culturale, de ridicarea la un nivel tot mai înalt a conducerii întregii societăți și adîncirea democrației socialiste pe care le implică vasta operă de înfăptuire plenară a principiilor socialiste.

În orientarea eforturilor poporului în această direcție, un rol de cea mai mare importanță l-a avut **Congresul al IX-lea al partidului, eveniment politic de importanță crucială care a inaugurat o epocă nouă — epoca împlinirilor celor mai rodnice din întreaga istorie națională — și pe care poporul a legat-o trainic de numele și fapta secretarului general al partidului nostru, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, numind-o cu legitimă mîndrie „Epoca Ceaușescu".**

Congresul al IX-lea și, pe linia inaugurată de el, Congresele X, XI și XII și cele patru Conferințe naționale ale partidului au promovat permanent un puternic spirit înnoitor în întreaga societate, au dinamizat energia și capacitatea creatoare a națiunii, reprezentînd evenimente hotărîtoare în dezvoltarea patriei noastre socialiste pe calea progresului multilateral. Ca urmare a dezvoltării bazei tehnico-materiale a țării, a perfecționării relațiilor sociale, a consolidării societății noastre socialiste, Congresul al X-lea al partidului a apreciat că s-au creat condițiile pentru trecerea țării noastre într-o etapă nouă, superioară, obiectiv necesară — **etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.** Strategia și orientările tactice ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism și-au găsit o formulare amplă în **Programul Partidului Comunist Român** adoptat de Congresul al XI-lea al partidului. Această etapă reprezintă, potrivit concepției partidului nostru, un proces revoluționar complex, atotcuprinzător, care vizează dezvoltarea armonioasă și perfecționarea întregului sistem al forțelor de producție, realizarea unei puternice dezvoltări economice a țării, transformări revoluționare de importanță istorică în ansamblul relațiilor de producție sociale, în existența și conștiința socială a maselor, perfecționarea întregului sistem al suprastructurii, promovarea eticii și echității socialiste.

Pe temeliile de nezdruncinat ale economiei socialiste unitare, ale proprietății socialiste, ale dezvoltării puternice a forțelor de producție și repartizării lor rațională pe întregul teritoriu național, ale efortului propriu conjugat cu larga cooperare internațională, ale unității moral-politice a poporului, România a cunoscut în anii construirii socialismului și, mai cu seamă, în perioada istorică inaugurată de Congresul al IX-lea, — cînd întreaga activitate a partidului și statului a cunoscut o puternică dinamizare, ca urmare a spiritului novator, profund științific, revoluționar promovat de secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, strălucit strateg și doctrinar al progresului economic și social al țării, devotat trup și suflet cauzei partidului și poporului, socialismului, păcii în lume, — transformări cu adevărat istorice. România s-a transformat într-o țară industrial-agrară caracterizată prin schimbări radicale în baza materială, în nivelul și calitatea forțelor de producție, în structura socială, prin ridicarea gradului de civilizație a poporului, prin asigurarea participării active și efective a tuturor oamenilor muncii la viața politică și socială, la elaborarea și înfăptuirea deciziilor, în cadrul larg al democrației noastre socialiste. S-a realizat unitatea și coeziunea întregului popor în jurul partidului, s-a cimentat frăția dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare. Poporul român, suveran pe destinele sale, își aduce contribuția la rezolvarea marilor probleme internaționale ale lumii contemporane, marcată de imperativele dezarmării și păcii, ale făuririi unei noi ordini economice și politice internaționale.

În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea, Partidul Comunist Român, secretarul general al partidului nostru au întreprins un profund demers științific și o amplă activitate practică, aducînd contribuții de seamă la îmbogățirea gîndirii social-politice contemporane în probleme teoretice și practice majore, cum sînt : dialectica relației general-particular, național-internațional, obiectiv-subiectiv în viața socială, conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, raportul dialectic dintre partid și stat, dezvoltarea democrației socialiste și creșterea rolului statului democrației muncitorești, noțiunea de proprietate socialistă, rolul națiunii în epoca actuală, geneza și mecanismul contradicțiilor în socialism, precum și căile soluționării lor, dinamica și complexitatea formării conștiinței înaintate, procesele economico-sociale specifice contemporaneității și cerințele aplicării unor noi principii în relațiile dintre state.

Întreaga dezvoltare pe care a cunoscut-o România demonstrează cu putere justețea politicii partidului nostru, care, pornind de la condițiile specifice ale țării, de la cerințele și necesitățile obiective ale dezvoltării ei economico-sociale, aplică într-un spirit profund creator principiile generale ale edificării socialismului. Conducerea de către partid a vieții economice și sociale, a întregii societăți reprezintă — așa cum arată experiența — o cerință legică, condiția hotărîtoare a înfăptuirii tuturor idealurilor și aspirațiilor de progres și bunăstare ale poporului. **„Acum cînd analizăm stadiul la care a ajuns societatea românească** — arăta secretarul general al partidului nostru la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 — **putem spune cu îndreptățită mîndrie că partidul nostru comunist și-a îndeplinit cu cinste misiunea istorică, a asigurat conducerea întregului popor în activitatea tumultoasă de înfăptuire a celei mai umane societăți din lume, a societății socialiste".**

În definirea obiectivelor etapei actuale de dezvoltare a societății noastre socialiste, Partidul Comunist Român dă expresie unei viziuni dialectice, care privește socialismul, societatea socialistă nu ca un act finit, ci ca **un proces revoluționar continuu.** Secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat în repetate rînduri că procesul revoluționar nu s-a încheiat ci se manifestă și se va manifesta în toată opera de făurire a socialismului și comunismului. Legile dialecticii materialiste, contradicțiile dintre vechi și nou, trecerea de la cantitate la o nouă calitate continuă să constituie factorul activ, dinamizator al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Înfăptuirea tuturor acestor obiective necesită manifestarea cu putere a spiritului revoluționar, materialist-dialectic în abordarea tuturor problemelor. Astăzi principala formă de manifestare a luptei revoluționare, a spiritului revoluționar o constituie activitatea pentru consolidarea și dezvoltarea multilaterală a societății noastre, pentru progresul economic și social — baza întăririi independenței naționale, pentru învingerea greutăților și înlăturarea a tot ceea ce s-a perimat și frînează mersul înainte, pentru promovarea noului. Referindu-se la importanța activității teoretice, ideologice, de analiză a tuturor fenomenelor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** subliniază că nu de înnoire trebuie să ne temem, ci de stagnare în gîndire. **„Nu trebuie să existe** — sublinia secretarul general al Partidului nostru în Cuvîntarea la plenara C.C. al P.C.R. din 21—22 martie 1984 — **nici o rezervă de a lua măsuri pentru înlocuirea a tot ceea ce este vechi și pentru a face loc noului ! Nu trebuie să existe nici un fel de teamă de a promova, în toate domeniile, spiritul nou, revoluționar, concepțiile revoluționare de muncă, de gîndire ! Partidul nostru își va putea îndeplini misiunea sa istorică numai dacă nu se va opri la dogme, dacă nu va rămîne închistat, dacă va avea curajul să privească realitățile și să acționeze în concordanță cu cerințele legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale !".**

Retrospectiva celor patru decenii de luptă eroică atestă că factorul decisiv al marilor biruințe dobîndite de națiunea română în anii socialismului, al forței și trăiniciei orînduirii noastre socialiste îl reprezintă unitatea de nezdruncinat a muncitorimii, țărănimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate în jurul partidului. Iată de ce poporul nostru este ferm hotărît să apere unitatea sa de granit în jurul partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, să acționeze neabătut pentru asigurarea mersului nostru socialist și comunist continuu ascendent, în folosul oamenilor de astăzi și de mîine ai acestei țări.

Gheorghe SURPAT

23 AUGUST
40
1944
1984

Creşterea şi modernizarea fondurilor fixe, a potenţialului productiv al ţării (I)

ÎN ÎNTÎMPINAREA celor două mari evenimente ale acestui an — sărbătoarea de la 23 August şi cel de-al XIII-lea Congres al partidului —, întregul nostru popor îşi consacră forţa şi energia înfăptuirii cu succes a planurilor de dezvoltare economico-socială a patriei, a Programului partidului. În cei 40 de ani care s-au scurs de la începerea revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, în societatea noastră s-au realizat uriaşe transformări revoluţionare, economice şi sociale, care au schimbat din temelii înfăţişarea ţării. În mod deosebit perioada cea mai rodnică, mai dinamică şi mai bogată în înfăptuiri s-a dovedit a fi cea inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului. Purtînd pecetea gîndirii şi acţiunii tovarăşului Nicolae Ceauşescu, această etapă — prin strategia ştiinţifică şi realizările istorice dobîndite, se înscrie în istoria patriei cu o însemnătate decisivă în ascensiunea socialistă a României, în opera complexă de edificare a noii societăţi, cu o economie modernă, bazată pe cuceririle revoluţiei ştiinţifico-tehnice contemporane, cu un nivel de trai material şi spiritual în continuă creştere, cu o ştiinţă şi cultură în permanentă dezvoltare.

Aşa cum demonstrează practica socială, într-o perioadă istorică scurtă, transpunînd în viaţă politica partidului, România a lichidat starea de înapoiere economică şi s-a transformat într-o ţară industrial-agrară, cu o industrie modernă şi o agricultură în plin progres, care înaintează ferm spre nivelul de ţară cu dezvoltare economică medie. Desigur, factorul hotărîtor, cheia succeselor de importanţă istorică ale acestor ani, l-a constituit efortul poporului nostru, opţiunea fermă a partidului pentru dezvoltarea puternică a forţelor de producţie, pentru crearea aparatului de producţie al unităţilor socialiste, a fondurilor fixe ale societăţii. Aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu „dacă România, trecînd pe calea construcţiei socialiste, nu ar fi acţionat pentru dezvoltarea puternică a forţelor de producţie, pentru realizarea unei industrii moderne, pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o ţară slab dezvoltată, dependentă de ţările industrializate".**

Aplicînd ferm politica de industrializare a ţării s-a obţinut o puternică dezvoltare şi modernizare a fondurilor fixe, partea cea mai importantă a avuţiei naţionale, aparatul de producţie al societăţii noastre socialiste. De aceea, creşterea cantitativă şi perfecţionarea calitativă a acestora şi, îndeosebi, a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor de lucru, folosirea lor eficientă pe baza tehnologiilor avansate şi a organizării ştiinţifice a muncii, constituie factori principali de introducere continuă şi rapidă a progresului tehnic în economie, de economisire a muncii sociale, de sporire a produsului social şi a venitului naţional etc.

Ca element component al potenţialului productiv al ţării, fondurile fixe îndeplinesc un rol hotărîtor în cadrul reproducţiei socialiste, în asigurarea progresului general al economiei. Reflectînd procesul economic de unire a forţei de muncă cu mijloacele de muncă, ele contribuie nemijlocit la dezvoltarea dinamică a producţiei socialiste, la uşurarea muncii şi sporirea productivităţii ei, la ridicarea nivelului tehnic-cultural al oamenilor muncii, la îmbunătăţirea situaţiei lor materiale etc. Iată de ce, înzestrarea economiei naţionale cu fonduri fixe şi, în primul rînd, cu fonduri fixe productive, perfecţionarea lor continuă pe o bază tehnică modernă, a constituit şi constituie una din cele mai de seamă preocupări ale partidului şi statului nostru. **„Pentru a făuri un destin luminos poporului nostru...** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — trebuie să asigurăm mijloacele necesare creşterii în ritm înalt a forţelor de producţie, înflorirea întregii economii socialiste, sporirea avuţiei noastre naţionale şi ridicarea, pe această bază, a gradului de civilizaţie, a bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor".** (România pe drumul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 12, Bucureşti, Ed. politică, 1976, p. 595—596).

Creşterea cantitativă şi calitativă a fondurilor fixe

ÎN ANII construcţiei socialiste, prin programele de investiţii, partidul şi statul nostru au alocat fonduri de la an la an mai însemnate pentru dezvoltarea industriei construcţiilor de maşini şi a altor ramuri producătoare de fonduri fixe în vederea ridicării continue a nivelului tehnic al producţiei, a satisfacerii nevoilor de consum productiv şi neproductiv ale societăţii. Deja, la sfîrşitul anului 1982, valoarea fondurilor fixe din economia naţională era de 2 192,2 miliarde lei, de 9,7 ori mai mare decît în anul 1950 şi de circa 4,4 ori faţă de 1965. În acelaşi interval, fondurile fixe ale industriei — ramură conducătoare a producţiei materiale — au cunoscut o creştere şi mai susţinută, valoarea lor depăşind pe cea a anului 1950 de 24 ori şi de 6,7 ori nivelul anului 1965 (tabel 1). Au fost, astfel, construite şi au început să producă în toate ramurile mii de întreprinderi şi secţii noi, înzestrate cu utilaj perfecţionat, iar un număr însemnat de fabrici şi uzine au fost dezvoltate şi modernizate. Numai în cincinalul 1976—1980, de pildă, s-a asigurat punerea în funcţiune a 2 491 capacităţi noi industriale şi agrozootehnice, modernizarea şi reutilarea a numeroase întreprinderi şi secţii, precum şi realizarea unor importante obiective social-culturale. Din sporul de circa 667 miliarde lei al fondurilor fixe, aproximativ 2/3 au revenit industriei şi agriculturii. Pe ramuri ale economiei naţionale, în anul 1982, structura fondurilor fixe se prezenta aşa cum apare în tabelul 2.

În prezent, ca urmare şi a sporului realizat în anul 1983, economia noastră naţională dispune de fonduri fixe în valoare de peste 2 400 miliarde lei, din care aproape 2 000 miliarde lei maşini, utilaje şi instalaţii productive. Circa 80 la sută din aceste fonduri fixe au fost puse în funcţiune în ultimul deceniu, fapt ce demonstrează procesul rapid de înnoire a bazei tehnico-materiale, de modernizare a aparatului de producţie al unităţilor socialiste şi de obţinere de către acestea a unor producţii superioare.

În cincinalul actual, potenţialul tehnic productiv al ţării noastre sporeşte sensibil prin construirea de noi capacităţi de producţie şi modernizarea celor existente, prin realizarea de numeroase obiective economice. Dealtfel, în cei trei ani parcurşi au şi fost date în folosinţă peste 1 600 obiective industriale şi agricole mai importante.

Orientarea fermă în direcţia dezvoltării susţinute a industriei şi îndeosebi a industriei producătoare de mijloace de producţie a dus la faptul că aproximativ trei pătrimi din totalul fondurilor fixe sînt concentrate în ramurile hotărîtoare ale acesteia. Acest lucru reflectă preocuparea partidului şi statului nostru pentru dezvoltarea cu precădere a industriei grele, cu ramurile ei de bază, de care depinde avîntul în-

Tabel 1

Dinamica fondurilor fixe, pe ramuri ale economiei naţionale (la sfîrşitul anului)

Anii	Fonduri fixe total	Industrie	Construcţii	Agricultură	Transporturi şi telecomunicaţii	Gospodăria comunală, de locuinţe şi alte prestări de servicii neproductive	Învăţămînt, cultură şi artă, ocrotirea sănătăţii, asistenţă socială şi cultură fizică
A	1	2	3	4	5	6	7
				1950 = 100			
1965	223	357	791	159	177	180	334
1975	534	12 ori	27 ori	334	414	291	645
1980	827	20 ori	53 ori	482	683	397	899
1982	972	24 ori	61 ori	577	808	457	977

Sursa : **Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România, 1983, p. 50**

Tabel 2

Structura fondurilor fixe, pe ramuri ale economiei naţionale (la sfîrşitul anului)
procente

Anii	Fonduri fixe total	Industrie	Construcţii	Agricultură	Transporturi şi telecomunicaţii	Gospodăria comunală, de locuinţe şi alte ţări de servicii neproductive.	Învăţămînt, cultură şi artă, ocrotirea sănătăţii, asistenţă socială şi cultură fizică
A	1	2	3	4	5	6	7
1950	100,0	19,8	0,7	19,0	13,7	31,2	2,5
1965	100,0	31,8	2,4	13,5	10,9	25,2	3,8
1975	100,0	41,6	3,5	11,4	12,1	19,7	3,5
1980	100,0	44,0	4,4	10,7	12,9	17,4	3,2
1982	100,0	44,6	4,3	10,8	13,0	17,1	2,9

Sursa : **Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România, 1983, p. 50**

tregii economii, reflectă grija pentru ridicarea continuă a nivelului tehnic şi calitativ al producţiei, pentru reutilarea întreprinderilor existente şi înzestrarea celor noi cu utilaje şi agregate la nivelul celor mai avansate realizări pe plan mondial. **„În ultimă instanţă scopul industrializării** — arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — este acela de a asigura creşterea accelerată a mijloacelor de producţie pentru utilarea şi dezvoltarea rapidă a tuturor ramurilor economiei naţionale de care depinde satisfacerea cerinţelor de consum ale întregului popor, precum şi asigurarea mijloacelor pentru reproducţia socialistă lărgită, pentru progresul continuu al societăţii".** (România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. 2, Editura politică, Bucureşti, 1968, p. 533).

În acelaşi timp, creşterea cantitativă a fondurilor fixe, în procesul industrializării socialiste a ţării, a dus şi duce la concentrarea acestora în întreprinderi tot mai mari, ca urmare a avantajelor tehnice şi economice pe care le oferă marea producţie, a posibilităţii acesteia de a îmbina şi folosi cu maximum de eficienţă factorii de producţie în scopul obţinerii de rezultate superioare. Avînd în vedere aceste avantaje, partidul şi statul nostru au mobilizat cu consecvenţă importante mijloace materiale şi financiare pentru realizarea unor obiective industriale şi agrozootehnice care concentrează, în cadrul lor, un mare volum de fonduri fixe. În industria republicană, de pildă, din totalul de 1 362 întreprinderi existente la sfîrşitul anului 1982 (tabel 3), 172 dispuneau de fonduri fixe cu o valoare cuprinsă între 500 milioane pînă la 1 miliard lei, iar 205 — peste 1 miliard.

Schimbări esenţiale au avut loc şi în structura fondurilor fixe, în sensul îmbunătăţirii ei prin lărgirea şi modernizarea, înainte de toate, a fondurilor fixe productive, care determină posibilităţile de creştere economică, de progres al ţării. Această tendinţă s-a manifestat în toţi anii construcţiei socialiste, dar cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului. De pildă, numai în ultimul deceniu valoarea fondurilor fixe productive în economie a crescut de peste 2,7 ori, iar în industrie de 2,8 ori. Aşa se explică faptul că, în anul 1980, ponderea fondurilor fixe productive în totalul fondurilor fixe ale economiei naţionale era de circa 78 la sută, faţă de 75,4 la sută în 1975.

Concomitent s-a acţionat în mod constant în direcţia îmbunătăţirii structurii tehnologice a fondurilor fixe prin creşterea ponderii părţii active a acestora — maşini, utilaje, instalaţii etc., care au un rol hotărîtor în procesul de producţie, ele determinînd gradul de înzestrare tehnică a muncii, nivelul productivităţii acesteia, dinamica şi ritmurile de creştere a producţiei etc. Creşterea ponderii maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor de lucru în structura fondurilor fixe productive reflectă preocuparea partidului şi statului nostru de promovare şi extindere a tehnicii noi în toate ramurile economiei naţionale. Din punctul acesta de vedere este deosebit de semnificativ faptul că numai în ultimii zece ani au fost asimilate peste 20 de mii de noi maşini, utilaje, instalaţii şi aparate, cu caracteristici funcţionale superioare, realizate la nivelul cerinţelor revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane.

Dealtfel, ceea ce a caracterizat şi caracterizează reproducţia fondurilor fixe productive ale economiei noastre naţionale a fost şi este **ritmul intens de reînnoire şi perfecţionare calitativă a acestora.** Dispunînd de condiţii favorabile pentru introducerea tehnicii noi în toate domeniile de activitate, Partidul Comunist Român a desfăşurat şi desfăşoară un larg program de modernizare a maşinilor şi utilajelor existente, de reproiectare a unui însemnat număr de maşini învechite şi de înlocuire a unora cu altele noi, mai perfecţionate.

Atît noile construcţii, cît şi lărgirea şi reconstrucţia întreprinderilor existente au dus şi duc deci nu numai la creşterea cantitativă a capacităţilor de producţie, ci şi la schimbarea calitativă a bazei tehnice de producţie. Totuşi, în procesul reproducţiei fondurilor fixe aceste căi nu au jucat acelaşi rol şi nu au aceeaşi eficienţă. Pe seama noilor construcţii are loc reproducţia fondurilor fixe prin intrarea în funcţiune de noi şi noi întreprinderi. În acest scop, investiţiile au fost dirijate mai ales în vederea creării şi dezvoltării unor noi ramuri şi subramuri de cea mai înaltă tehnicitate, spre dezvoltarea unor zone sau judeţe care dispun de resurse naturale pentru valorificarea superioară a acestora şi în ultima perioadă, în mod deosebit către ramurile industriei extractive, lărgirea bazei de materii prime şi energetice şi în special de materii prime minerale pentru industria chimică.

Dacă realizarea noilor construcţii a necesitat şi necesită de regulă un mare volum de fonduri, de muncă vie şi de materiale pe o durată de timp îndelungată, lărgirea şi reconstrucţia întreprinderilor existente presupun eforturi mai reduse, iar durata realizării lor este considerabil redusă. Dealtfel, faptele arată că recuperarea cheltuielilor efectuate pentru reconstrucţia şi lărgirea fondurilor fixe în funcţiune are loc de cîteva ori mai repede decît în cazul noilor construcţii. Aceasta înseamnă că reutilarea tehnică a întreprinderilor permite rezolvarea mai rapidă şi cu cheltuieli materiale şi băneşti mai reduse a sarcinilor de sporire şi perfecţionare a producţiei. De aceea, aşa cum a indicat secretarul general al partidului, în majoritatea ramurilor şi îndeosebi în industria prelucrătoare din zonele cu o anumită dezvoltare industrială, masa principală a investiţiilor a fost şi este dirijată în scopul reconstrucţiei, lărgirii şi reutilării tehnice a întreprinderilor existente pe baza mecanizării complexe şi automatizării producţiei, introducerii noilor procedee tehnologice, care conduc la economisirea şi valorificarea superioară a resurselor materiale, la creşterea productivităţii.

Paralel cu lucrările de reconstrucţie şi lărgire a fondurilor fixe existente, în ţara noastră s-a desfăşurat şi acţiunea de modernizare a maşinilor în fabricaţie şi a maşinilor şi utilajelor aflate în funcţiune, acţiune prin care se realizează ridicarea caracteristicilor tehnice şi economice de exploatare, prin îmbunătăţiri constructive şi tehnologice, în scopul aducerii lor cît mai aproape de nivelul tehnicii actuale. Experienţa multor întreprinderi industriale arată că modernizarea maşinilor şi utilajelor în funcţiune constituie una din rezervele importante de creştere a productivităţii muncii, de ridicare a calităţii produselor şi de reducere a costurilor de producţie, o cale economică avantajoasă de introducere a tehnicii noi în producţie şi de creare a condiţiilor necesare pentru realizarea şi depăşirea sarcinilor de plan. De aceea, paralel cu lărgirea sortimentelor de maşini şi utilaje şi cu asimilarea de noi exemplare, s-au obţinut şi se obţin rezultate bune pe linia modernizării produselor ce se fabrică curent şi a celor aflate în funcţiune, în scopul ridicării performanţelor lor tehnice şi economice la nivelul celei mai noi tehnici. În acest an, de pildă, se apreciază că 70—80 la sută din rezervele de economisire a resurselor materiale şi energetice pot fi realizate pe seama înnoirii şi modernizării, prin reproiectarea sau reanalizarea conceptuală a produselor. Dealtfel, pe ansamblul economiei urmează să intre în fabricaţie peste 700 de produse şi tehnologii noi sau modernizate, menite să asigure obţinerea unor produse cu consumuri specifice de materii prime şi materiale mai reduse.

Tabel 3

Gruparea întreprinderilor industriale de subordonare republicană după mărimea fondurilor fixe în anul 1982 (valoare iniţială)

Total întreprinderi	Pînă la 10 000 mii lei	De la 10 001 pînă la 100 000 mii lei	De la 100 001 pînă la 500 000 mii lei	De la 500 001 pînă la 1 000 000 mii lei	Peste 1 000 000 mii lei
1360	12	319	654	172	205
procente					
100,00	0,88	23,42	48,00	12,65	15,05

Calculul este făcut pe baza datelor din Anuarul Statistic al R.S.R., 1983, p. 72.

M. MEHEDINŢU

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Acțiuni complexe pentru sporirea producției de țiței

REALIZAREA unei producții superioare de țiței și gaze, în condiții de înaltă eficiență reprezintă o sarcină prioritară, de maximă răspundere pentru colectivele de oameni ai muncii din schele și sonde. În repetate rînduri, conducerea superioară de partid, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, au atras atenția asupra necesității intensificării eforturilor pentru extragerea unor cantități suplimentare de țiței și gaze, astfel încît să se satisfacă în mai mare măsură cerințele mereu crescînde ale economiei naționale de materii prime și energetice. În acest context se înscriu și eforturile petroliștilor de la **Trustul de foraj-extracție Tg. Jiu,** a cărui activitate deține o pondere însemnată în producția ministerului : 11% la foraj, 15% la extracția țițeiului și 46,5% la extracția gazelor.

■

PRIN activitatea de foraj pe care o desfășoară, trustul execută atît lucrări de cercetare geologică în vederea descoperirii de noi rezerve de hidrocarburi, cît și de punere a acestora în exploatare, atenția fiind îndreptată asupra forajului de mare adîncime, care deține peste 50% din volumul de foraj planificat a se realiza în acest an. În activitatea de extracție trustul urmărește de asemenea exploatarea rațională a zăcămintelor de țiței și gaze, valorificarea superioară a gazelor extrase prin degazolinarea și deetanizarea acestora. În acest domeniu se pune accentul pe exploatarea zăcămintelor la mare adîncime, cantitatea de țiței planificată a se extrage din sondele de mare adîncime reprezentînd aproape 50% din totalul producției. Toate aceste obiective au constituit și constituie în continuare elemente prioritare ale activității trustului și schelelor sale în acest an, pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan.

În perioada care s-a scurs de la începutul anului și pînă în prezent petroliștii gorjeni au extras și pus la dispoziția economiei naționale peste 624 mii tone țiței și peste 2 000 mil. mc gaze naturale. Rezultate deosebite au înregistrat în acest sens schelele Țicleni, Melinești și Tulburea la care s-au obținut depășiri ale prevederilor fizice de plan atît în ce privește activitatea de foraj cît și cea de extracție. La schela de foraj Țicleni, de exemplu, printr-o organizare superioară a muncii în brigăzi complexe retribuite în acord global, cît și a proceselor de producție, prin reducerea la minimum a timpului neproductiv, precum și prin menținerea în stare de funcționare a unui număr sporit de sonde, s-au extras peste 1 100 tone țiței peste prevederile de plan. Aceasta dovedește o dată în plus faptul că, atunci cînd există preocupare din partea tuturor factorilor, cînd se respectă disciplina tehnologică și de producție realizările sînt pe măsura eforturilor depuse. Cu toate acestea, pe ansamblul trustului, planul de extracție a fost realizat doar parțial, ca urmare în special a rămînerilor în urmă la schelele Stoina și Craiova.

În general, nerealizările de plan au fost determinate de o serie de deficiențe în mecanismul de organizare a producției și a muncii : ● nerealizarea vitezei de foraj (cu 71 m/instalație pe lună la nivelul trustului) ; ● menținerea încă a unui timp neproductiv foarte mare (de 43,5% la Schela de foraj Cărbunești și de 38,9% la Schela de foraj Stoina), ca urmare a accidentelor tehnice neprevăzute ; ● lipsa unor cadre tehnice de specialitate etc.

● Creșterea factorului final de recuperare ● Extinderea forajului de mare adîncime ● Programe complexe de măsuri pentru recuperarea restanțelor și realizarea integrală a prevederilor de plan

La acestea trebuie să mai amintim și lipsa sau neritmicitatea în livrarea unor materiale specifice procesului de foraj al sondelor (motorină, material tubular, sape, chimicale etc.), concretizate în circa 20 de zile de așteptare la nivelul trustului. Un calcul estimativ evidențiază faptul că eliminarea din vreme a acestor neajunsuri ar fi asigurat condițiile necesare obținerii unei producții suplimentare de cîteva mii tone țiței.

■

PORNIND de la aceste rămîneri în urmă și ținînd seama de importanța deosebită pe care o prezintă încadrarea în prevederile de plan, realizarea producției de țiței atît la nivelul trustului cît și al fiecărei schele în parte, au fost reactualizate programele complexe de acțiuni întocmite la începutul anului cuprinzînd măsuri concrete, adecvate specificului fiecărei schele, cu termene și responsabilități precise. Principalele obiective ale acestor programe vizează, în general, cercetarea geologică, intensificarea forajului și întărirea activității de extracție pe zăcămintele vechi și noi. În ce privește activitatea de cercetare geologică a trustului, aceasta se desfășoară pe cele două mari unități — Depresiunea Getică și Platforma Moesică, pe teritoriul județelor Gorj, Dolj și Vîlcea. Lucrările sînt orientate în două direcții : ● conturarea și punerea în exploatare a zăcămintelor evidențiate în ultimul timp (Slăvuța-Văluța-Stoenița-Slămnești) ; ● descoperirea de noi zăcăminte de hidrocarburi în zonele : Vladimir, Bulbuceni, Cocorova, Chiciora, Măru. De asemenea, se vor executa lucrări de mai mică amploare pe structurile Țicleni Nord, Bîlteni Sud, Bustuchini și Hurezani. În acest sens, este prevăzut ca în acest an să se execute un volum de foraj cu forțe proprii de 260 000 m. Se preconizează ca, pînă la sfîrșitul acestui an, să fie **puse în funcțiune un număr de 35 sonde la Schela Țicleni și 72 sonde la Schela Stoina,** care vor asigura realizarea integrală a planului la producția de țiței din sonde noi.

Pentru intensificarea extracției și creșterea producției din sondele vechi sînt prevăzute un număr de 1 665 operații tehnologice (cu o eficiență de 397 000 tone țiței), ceea ce reprezintă o creștere de 25% față de 1983. Pentru stabilirea cu eficiență maximă a măsurilor de creștere a productivității sondelor, trimestrial vor fi efectuate analize ale programului tehnologic de către colectivele din schele și trust.

O atenție deosebită va fi acordată în continuare aplicării tehnologiilor avansate de lucru în foraj și extracție, în cursul acestui an fiind prevăzută trecerea la **exploatarea sondelor în sistem dual pe structura Slăvuța.** În același timp, în vederea obținerii unor cantități sporite de țiței, se va acționa mai intens pentru **creșterea factorului final de recuperare** prin extinderea proceselor de injecție de apă de la Bibești, Colibași și Virteju, pentru inițierea experimentului de injecție cu soluții micelare la Sarmațianul VIII Țicleni etc. Alte măsuri vizează întărirea brigăzilor complexe de lucru la schelele rămase în urmă cu cadre avînd o bogată experiență, perfecționarea sistemului de urmărire a producției, prin trecerea în trimestrul IV 1984 la exploatarea sondelor în sistem închis și măsurarea producției cu contoare volumetrice automatizate, precum și mai buna pregătire a forței de muncă, așa încît aceasta să fie aptă să rezolve calitativ superior problemele de producție.

D. DAVIȚOIU
directorul tehnic al Trustului de foraj-extracție Tg. Jiu

Dezbateri în mari unități industriale

Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței [III]

PUBLICĂM în paginile ce urmează ultima parte a dezbaterii organizate de „Revista economică" cu sprijinul Comitetului Municipal București al P.C.R. pe tema „Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței".

Cooperare nu pentru orice reper, ci numai pentru subansamble de înalt nivel tehnic

Petre MUGUREL : „Din experiența de cooperare cu alte unități s-a constatat că anumiți factori frînează desfășurarea în bune condiții a acestei activități. Este vorba, între altele, de: necorelarea cantităților cerute de beneficiar cu lotul optim la furnizor; lipsa competiției între furnizori, determinată de existența unui singur furnizor ; folosirea unor cote diferite de regie datorită faptului că întreprinderile au cheltuieli convențional constante diferite. Acești factori au generat o serie de consecințe economice nefavorabile pentru bunul mers al relațiilor între întreprinderi, dintre care amintim creșterea costurilor la beneficiarul de cooperare și, implicit, a prețurilor produselor finale și tendința întreprinderii de produs final de a executa cît mai multe semifabricate și repere în fabricație proprie.

Ținînd seama de orientările stabilite la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, pentru evitarea acestor neajunsuri este necesar ca atît la nivelul centralei cît și al fiecărei unități să se treacă la o analiză profundă a raportului integrare-specializare, astfel încît la toate produsele ce se realizează în cooperare să primeze, ca element esențial, eficiența. Cu alte cuvinte, toate componentele sau reperele pe care colaboratorii specializați le realizează la costuri umflate sau cu nerespectarea termenelor stabilite, să fie integrate fie la nivelul centralei, fie la unitatea subordonată care dispune de capacități disponibile. În acest mod, se asigură o mai mare răspundere și disciplină în realizarea producției fizice, o mai mare receptivitate din partea furnizorilor la solicitările beneficiarilor.

În altă ordine de idei, doresc să subliniez rolul important pe care îl joacă standardizarea, tipizarea și modularizarea produselor. La produsele cu caracter de unicat se impune, chiar din faza de proiectare, adoptarea unor subansamble tipizate care să conducă la scurtarea perioadei de proiectare tehnologică și a celei de execuție a produsului. Deci, și pe această cale se pot aduce reale contribuții la îmbunătățirea relațiilor de cooperare, în sensul ca furnizorii să accepte, de la caz la caz, și termene mai scurte în asimilarea și realizarea unor repere noi".

Petre DOBRESCU : „Apreciem, din experiența practică de pînă acum, că, la nivelul centralei industriale, procesul de concentrare, integrare, paralel cu cel de specializare constructivă nu este pe deplin încheiat. Este nevoie de o creștere mai mare a răspunderii centralei industriale în ce privește centralizarea necesarului întreprinderilor din subordine, întocmirea planului de cooperare între unitățile componente, participarea la întocmirea planului de cooperare între unitățile aparținînd aceluiași minister, cît și între cele ce aparțin altor ministere. De asemenea, o contribuție importantă la mai buna desfășurare a activității de cooperare o poate aduce centrala prin perfecționarea activității de întocmire a graficelor de livrări, urmărire a livrărilor, precum și prin intervențiile operative pentru recuperarea restanțelor în cazul în care acestea apar.

La dezbatere au participat tovarășii : **Petre FLUTURE,** secretar al Comitetului municipal București al P.C.R. ; **Elena CĂPITĂNEANU,** vicepreședinte al Consiliului de Control Muncitoresc al comitetului municipal București ; **Paul BLAIER,** directorul întreprinderii „23 August" ; **Mihalache NICULESCU,** secretarul comitetului de partid de la întreprinderea de mașini, unelte și agregate ; **Ion CONSTANTINESCU,** directorul comercial al întreprinderii „Vulcan" ; **Constantin GIOGU,** directorul întreprinderii de țevi „Republica" ; **Teofil VASIU,** directorul comercial al întreprinderii de motoare Diesel ; **Anton VĂTĂȘESCU,** directorul întreprinderii de piese radio și semiconductori ; **Eugen GANEA,** directorul tehnic al întreprinderii de utilaj chimic „Grivița Roșie" ; **Petre DOBRESCU,** directorul întreprinderii de mecanică fină ; **Constantin SIDERIAȘ,** directorul întreprinderii de motoare electrice ; **Florian DUMITRESCU,** directorul comercial al întreprinderii „Electrotehnica" ; **Petre DAN,** șef serviciu la întreprinderea „Automatica" ; **Mugurel PETRE,** directorul comercial al întreprinderii „Steaua Roșie" ; **Aurel ORVAS,** directorul Bazei de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București ; **Petre OPREA,** inspector în Comitetul de Stat pentru Prețuri ; **Vasile ANTOHE,** inspector șef în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe ; **Constantin IOSIVONI,** inspector șef la Departamentul general de stat pentru controlul calității.

În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, flexibilitatea producției devine un element determinant al mecanismului de cooperare. Acțiuni în acest sens au fost întreprinse în cadrul tuturor întreprinderilor aparținînd de Centrala industrială de mecanică fină, dar, în special, în unitățile noi la care se impunea adaptarea lor la evoluția cererilor. Totodată, specializarea fabricației în întreprinderi cu profil limitat presupune concentrarea execuției a cît mai multor produse și subansamble din aceeași gamă, care să acopere capacitățile de producție ale acestor unități și care să le permită dezvoltarea în continuare. Extinderea activității de producție în aceste unități implică în paralel și perfecționarea relațiilor de colaborare, producția lor trebuind să fie corelată operativ cu sarcinile beneficiarilor.

Stabilirea numărului optim de tipodimensiuni, repere și produse în cadrul fabricației unei întreprinderi poate conduce la obținerea avantajelor create de standardizare, unificare, tipizare, printre care sporirea productivității muncii și, implicit, creșterea numărului de produse realizate cu utilajele din dotare și forța de muncă existentă. Aceasta are influențe pozitive asupra onorării, în termenele fixate, a contractelor de cooperare cu produse de mai bună calitate și la un cost redus. De exemplu, tipizarea șuruburilor în cadrul I.M.F. București a condus la trecerea fabricației de pe mașini universale pe mașini automate (prin așchiere) și specializate (prin deformare plastică la rece) ; tipizarea fabricației de comparatoare a facilitat diminuarea numărului de repere, implicit a numărului de SDV-uri precum și a numărului de utilaje folosite, dînd posibilitatea executării operației de asamblare pe benzi de montaj. În cazul fabricației reperelor în serii mici și unicate, și care necesită o tehnologie simplă, aceasta ar fi util să fie trecută în sarcina unităților producătoare de produse finale sau a celor din industria mică. În acest fel, cadrele de concepție din întreprinderile specializate pot să-și concentreze atenția asupra rezolvării problemelor ce implică tehnologii de vîrf și productivitate ridicată, asigurînd totodată un grad maxim de folosire a utilajelor din dotare și a forței de muncă".

Răspundere ridicată pentru calitatea produselor

Constantin IOSIVONI : „Mecanismul cooperării interuzinale implică, prin însăși structura sa, abordarea în dinamică și a problemelor legate de calitatea produselor care fac obiectul acestui proces. În același timp, legislația economică creează baza adîncirii specializării și cooperării între întreprinderi. Prin lege, furnizorii și beneficiarii sînt obligați să intre în relații contractuale cu 6 luni înainte de începerea perioadei de plan. Furnizorii și beneficiarii sînt obligați, totodată, să stabilească în amănunt toate elementele care caracterizează obiectul contractului : termen de livrare, condiții de ambalare, expediere, penalități convenționale și orice alte clauze.

Articolul 30 din Legea calității prevede sarcini precise pentru unitățile beneficiare în scopul efectuării recepției produselor potrivit prevederilor din contract și preluării acelor produse care corespund normelor de calitate. Pe de altă parte, unitățile producătoare sînt obligate, conform legii, să răspundă pentru orice deficiență de calitate apărută în termenul de garanție, precum și de eventualele vicii ascunse rezultate din fabricație, apărute în perioada de utilizare normată și să stabilească, în conformitate cu prevederile din contracte, măsuri și termene de remediere a deficiențelor.

Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor stabilește sarcini pentru ministere, centrale, întreprinderi, în scopul perfecționării mecanismului de cooperare între ele. Problemele calității sînt abordate într-o viziune nouă, modernă, complexă, avîndu-se în vedere atît ca-

racteristicile funcționale, constructive, de fiabilitate, cît și cele economice — consumuri, productivitate, costuri, gradul de valorificare a materiilor prime, eficiența la export. Această abordare, precum și experiența practică de pînă acum, reliefează faptul că ridicarea calității produselor nu poate avea loc fără o perfecționare continuă a mecanismului de cooperare între întreprinderi. În acest context, sînt necesare, după părerea noastră, unele măsuri organizatorice care, reflectînd în esență conținutul prevederilor programului, să asigure condițiile materiale necesare îmbunătățirii nivelului tehnic și calitativ al produselor. Avem în vedere :

● organizarea compartimentului de recepție și dotarea lui cu tot ce este necesar prelevării probelor în vederea analizelor ce trebuie făcute ; analiza certificatelor de calitate și a celorlalte documente prevăzute în contract ; prelevarea probelor și contraprobelor și efectuarea analizelor ; urmărirea rezultatelor obținute, compararea lor cu certificatul de calitate venit de la furnizor, precum și recepționarea sau respingerea produsului ;

● dotarea tuturor întreprinderilor cu standuri de probă necesare verificării complete a parametrilor calitativi ai produselor și semifabricatelor ;

● neacceptarea, sub nici o formă, a materiilor prime sau semifabricatelor de mai slabă calitate care, într-o formă sau alta, impietează asupra desfacerii produselor finale pe piață ;

● întărirea disciplinei tehnologice și ridicarea calificării unor lucrători."

Cooperare și controlul produselor

Florian DUMITRESCU : „Avînd în vedere dezvoltarea industriei noastre și ținînd seama de tendințele manifestate în economia mondială, considerăm că pentru stimularea specializării-cooperării și, prin aceasta, creșterea eficienței activității economice se impune implicarea în mai mare măsură a ministerelor, institutelor de cercetare-proiectare departamentale și centralelor industriale pentru profilarea adecvată a întreprinderilor industriale și regruparea științifică a fabricației. În acest sens, este necesară o analiză tehnico-economică mai aprofundată a fluxurilor de relații, în vederea detalierii acestora și adoptării metodologiei celei mai adecvate de caracterizare a celor două tipuri de fluxuri.

Există, încă, în practică situații în care mecanismul cooperării interuzinale suferă, ceea ce face ca întreprinderile să fie obligate, în unele cazuri, să execute singure unele produse care intră în profilul unităților specializate. Un exemplu din cadrul întreprinderii „Electrotehnica" : în prezent, fabricăm un număr de 21 tipuri de mașini electrice rotative atît pentru noi cît și pentru alți beneficiari, în condiții tehnico-economice sub nivelul celor realizate în unitățile specializate. Este cazul aici să insist asupra faptului că raportul integrare-specializare nu este corespunzător, avînd în vedere efectele economice favorabile pe care le oferă întreprinderile specializate. Pentru organizarea și dotarea tehnică a acestora s-au cheltuit însemnate fonduri de investiții care se cer valorificate și, desigur, amortizate în termene cît mai scurte. Realizînd aceleași ansamble și subansamble în unitățile beneficiare, se fac, după părerea mea, cheltuieli inutile, păgubitoare pentru economia națională. Iată de ce, perfecționarea relațiilor de cooperare, în condițiile specializării producției, trebuie să conducă la valorificarea cît mai eficientă a condițiilor deja create, prin organizarea unităților specializate.

În același timp și alți factori frînează, într-o măsură sau alta, derularea optimă a procesului cooperării. Astfel, întreprinderile furnizoare, în cadrul programului de colaborare, doresc de regulă să obțină valori de plan cît mai mari, din care cauză este foarte dificil de realizat cooperări în producția de unicate sau serie mică, care reprezintă ponderea cea mai mare atît pentru unitatea noastră cît și pentru alte unități. Imposibilitatea obținerii unor colaborări pentru serii mici a făcut necesar trecerea la mărirea gradului de integrare. Desigur, în general, o asemenea măsură a condus, în anumite cazuri, la rezolvarea mai bună a cerințelor impuse de procesele de producție. Dar și aici se cere o mai amplă analiză, în sensul de a se vedea, sub raportul eficienței, dacă nu este mai favorabil ca întreprinderile specializate, care au capacități disponibile, să realizeze asemenea ansamble.

Probleme economice majore în procesul realizării unor cooperări eficiente apar uneori și datorită faptului că, în calculațiile de preț, produsul final complex se consideră că se realizează în condițiile fabricației integrate, într-o singură întreprindere. Însă, în decursul timpului, în procesul dezvoltării și adîncirii specializării producției și cooperării, un mare număr de repere și subansamble ale produsului final sînt obținute prin cooperare. În aceste condiții, în mod firesc, întreprinderea furnizoare livrează piesele sau subansamblele nu la costul de fabricație, ci la prețul de producție. Or, o asemenea modalitate de abordare a costurilor în condițiile cooperării conduce la „umflarea" artificială a prețului produsului final. Considerăm totodată că, **pentru produsele noi, trebuie să se stabilească prețul reperelor și subansamblelor obținute prin cooperare numai după aprobarea costului de producție al produsului final,** iar rentabilitatea reperelor și subansamblelor asigurate prin cooperare să fie sub limita rentabilității produsului complex final".

Organizarea superioară a activității la toate verigile din lanțul cooperării

Anton VĂTĂȘESCU : „I.P.R.S. Băneasa desfășoară un volum mare de cooperări, ca beneficiar și furnizor, cu solicitări de cantități mari, performanțe ridicate și prețuri mici (numărul contractelor încheiate la 1.I.1984 — 250 ; numărul beneficiarilor — 9000). În trimestrul I, 19 beneficiari cu pondere (din cei 250) au depus încă 211 comenzi suplimentare față de contracte, cu un total de 3484 poziții individuale, cu aproape 17 poziții pe comandă. Cantitățile pe comandă și tip variază între 1 bucată și 85 000 de bucăți. Numărul pozițiilor pe comenzile noi reprezintă : 34% din totalul contractului inițial pentru „Automatica", 100% la F.E.A., 107% la „Electroputere" — Craiova și 286% la „Electrobanat" — Timișoara. Din analiza realizării obligațiilor contractuale de cooperare pentru trimestrul I 1984 a rezultat că numai 5% din beneficiari nu au făcut modificări cu privire la specificațiile inițiale, restul de 95% nereușind în termenul legal (45 de zile înainte de începerea trimestrului) să facă o eventuală respecificare stabilită pentru acest trimestru. De altfel, cu o atare situație I.P.R.S. Băneasa s-a confruntat și în trimestrul I 1984, fapt ce a determinat nerealizarea unor cooperări în valoare de peste 20 milioane lei.

Pornind de la aceste stări de lucruri, precizez că I.P.R.S. Băneasa poate satisface acceptabil toate cererile din cooperare dacă se ține seama în viitor de două condiții - ● exprimarea reală și în timp a necesităților (45 zile înainte de trimestru) și menținerea cît de cît stabilă a comenzii în cursul trimestrului ; ● asigurarea unei baze tehnico-materiale în timp util. Aceasta înseamnă că, în calitate de beneficiar, I.P.R.S. Băneasa trebuie să coopereze prin specificul său cu unități din toate ministerele economice pentru cele 40 000 materiale pe care le utilizează. În întreprindere executăm aproape 800 repere în valoare de circa 210 mil. lei/an. Numai cele 50 repere noi realizate în 1983—1984 au condus la o reducere a importului de circa 1,2 mil. dolari.

Neavînd capacitate și dotări suficiente ne-am adresat, conform Ordinului M.I.M.U.E.E. nr. 41/1983, celor 8 centrale industriale din subordinea sa pentru mărirea gradului de integrare a unor produse în vederea reducerii importurilor. În majoritatea cazurilor am primit răspuns negativ cu motivația : nu există capacitate, nu există dotare, prețuri practicate prea mari. În general, situația se datorează nivelului necorespunzător al prețurilor interne față de cele din import. Datorită prețurilor practicate de marile întreprinderi, în multe cazuri, pornind cu prețul intern stabilit pentru materii prime, unele produse au ajuns nerentabile.

Pornind de la experiența acumulată pînă în prezent, pentru perfecționarea acestui mecanism propun : implicarea în mai mare măsură a industriei mici, care s-a dovedit un partener bun atît în ce privește respectarea obligațiilor contractuale, cît și executarea fiecărei comenzi la costuri mult reduse față de unitățile republicane ; marile unități să preia în execuție proprie subansamblele de serie mică și valori reduse, evitînd transporturile inutile precum și divergențele ce apar pe parcurs prin refuzurile pe care le întîmpinăm din partea unor furnizori specializați ; Comitetul de Stat pentru Prețuri, ministerele de resort să fie mai receptive, în sensul de a reduce la minimum posibil durata analizei privind stabilirea prețurilor la produsele noi".

PROBLEMELE privind perfecționarea mecanismului cooperării sînt de mare actualitate și importanță. Tocmai de aceea „Revista economică" își oferă în continuare paginile pentru continuarea acestui dialog, pentru găsirea celor mai bune soluții menite să contribuie la creșterea eficienței procesului de cooperare.

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BÂRNEA

Programul național de dezvoltare a zootehniei

Dimensionarea resurselor furajere și a efectivelor de animale în profil teritorial

ÎNTR-O CONCEPȚIE sistemică de abordare, problematica dimensionării și structurii bazei furajere pe teritoriu solicită considerarea acesteia ca formînd un subsistem de legătură între cele două subsisteme colective ale agriculturii — producția vegetală și producția animală. Atît metodologia, cît și indicatorii normativi de determinare a suprafețelor pentru culturi furajere de volum necesită deci o fundamentare pe fondul unei astfel de tratări a legăturilor dintre cele două ramuri ale agriculturii.

În noua concepție de hrănire a animalelor, ce are în vedere reducerea la minimum a consumului de concentrate și prin aceasta, a consumului de energie pentru producerea lor — furajele de volum reprezintă în prezent și vor constitui în viitor principalele componente ale bazei furajere pentru bovine și ovine. Într-un trecut foarte apropiat se practicau rații furajere cu doze exagerate de furaje concentrate, ceea ce afecta în mod sensibil eficiența producției animaliere în condițiile în care 2/3 din producția vegetală a țării era concentrată în zootehnie. Actuala reconsiderare a tehnologiilor de creștere și îngrășare a animalelor — vizînd în principal reducerea substanțială a cerealelor și sporirea însemnată a ponderii furajelor de volum — fîn și masă verde din pajiști și din terenul arabil cultivat îndeosebi cu lucernă și trifoi, ca și suculente : porumb-siloz, sfeclă furajeră, cartofi, gulii, morcovi etc. — echivalează cu o adevărată revoluționare a tehnicii de nutriție.

Programul național privind dezvoltarea bazei furajere prevede participarea furajelor de volum într-o proporție reprezentînd 68—70% din totalul unităților nutritive, rămînînd ca furajele concentrate să fie utilizate numai pentru optimizarea rațiilor.

După cum este cunoscut, în ultimele două decenii — în consens cu tendințele pe plan mondial și ținînd seama că țara noastră este o mare producătoare de porumb — pentru rezolvarea într-un timp mai scurt a balanței cărnii, s-a pus accentul în mod deosebit pe dezvoltarea efectivelor de porcine și păsări. În prezent, avîndu-se în vedere potențialul furajer de mari dimensiuni (reprezentat de cele 4,4 milioane hectare pajiști și circa 1,2 milioane ha teren arabil, destinat plantelor furajere de volum), ca și necesitatea valorificării depline a producției pajiștilor și opțiunea pentru diversificarea sortimentelor de carne și creșterii producției de lapte, în cincinalul actual și în perspectivă, se prevede ca mărirea efectivelor de bovine și ovine să devanseze sensibil evoluția la celelalte specii. Astfel, la nivelul anului 1985, la o creștere pe ansamblu a producției de carne cu circa 64% față de 1980 (reprezentînd cel mai înalt ritm din ultimii 15 ani), la carnea de bovine se preconizează o creștere de 87%, iar la cea de ovine de 81% (față de sporul de 14% realizat la fiecare dintre aceste produse în cincinalul anterior). O astfel de orientare se fundamentează și pe faptul că, spre deosebire de porcine și păsări (mari consumatoare de cereale), bovinele și ovinele nu concurează alimentația umană în ceea ce privește consumul acestor importante produse agricole.

Sarcinile mari privind dezvoltarea producției animale pun pe prim plan necesitatea corelării între evoluția efectivelor de animale și cea a producției de furaje. În perioada 1965—1980, în timp ce efectivele de păsări au crescut de 2,25 ori, cele de porcine de circa 2 ori, cele de bovine cu 30%, cele de ovine cu 20%, suprafața arabilă destinată plantelor furajere a scăzut cu 37% ; abia în anul 1982 suprafața de teren afectată plantelor de nutreț a depășit — cu puțin — arealul ocupat de aceste culturi în anul 1965. Evident, nu avem în vedere o relație liniară între evoluția efectivelor de animale și cea a suprafeței arabile cu plante de nutreț, ci trebuie luată în considerare în principal creșterea potențialului productiv al pajiștilor și al arabilului destinat furajelor, ca efect al procesului de intensificare a agriculturii ; ceea ce însă nu presupune sensuri opuse în dinamica acestor doi termeni de raportare, cu atît mai mult cu cît și la producția animală sarcinile de plan au în vedere creșteri importante. Așa fiind, ne propunem să analizăm, la nivelul anului 1982, dimensiunile fondului furajer și ale efectivelor de animale, pe zone și județe.

Potențialul furajer

ACEST POTENȚIAL se exprimă în unități nutritive la 1 ha de teren arabil destinat plantelor furajere de volum + pajiști. Studiul efectuat a apreciat potențialul furajer, pe zone naturale și județe ; au fost considerate într-un sistem integrat toate resursele furajere de volum, inclusiv produsele secundare și reziduale și culturile duble (componente ale bazei furajere, de multe ori neglijate în procesul de planificare).

Studiul a relevat că numărul de u.n. la 1 ha variază pe teritoriu în limitele de la 1 la 8 ori, valorile acestui indicator scăzînd de la teritoriile de cîmpie spre cele montane, iar în interiorul fiecărei zone naturale, dimensiunile posibile de furajare oscilînd în raport cu fertilitatea naturală și economică a pămîntului, exprimată prin notele de bonitare. Calitatea solului, capacitatea termică și nivelul de asigurare a factorului hidric reprezintă principalii parametrii tehnici și economici care condiționează potențialul furajer la o unitate de producție pe teritoriu. Astfel, în Cîmpia Română, cu soluri de cea mai bună calitate și în condițiile ponderii relativ ridicate a teritoriului amenajat pentru irigații — coordonate exprimate prin valorile înalte ale notelor de bonitare — capacitatea de furajare la un ha arabil pentru furaje de volum + pajiști, este de 2—3 ori mai mare decît media pe țară. Și în zona Podișului Dobrogei, cu terenuri relativ fertile și cu cea mai ridicată pondere a irigațiilor, rezultă un volum dublu de resurse furajere la 1 ha, în raport cu media pe țară. Cîmpia Tisei, cu un bun potențial productiv al pămîntului și beneficiind de aportul apei freatice, înscrie dimensiuni satisfăcătoare ale producției de furaje la o unitate de producție, nu însă suficiente pentru a acoperi necesarul de furaje. De asemenea, în zona Subcarpaților de Curbură și a Piemontului Getic, cu un indice hidrotermic echilibrat, cantitățile de furaje la 1 ha depășesc media, fără însă a echilibra balanța furajelor de volum. Podișul Moldovei, cu un climat mai secetos și cu o proporție mare a terenurilor erodate, înscrie un potențial furajer la nivelul mediei pe țară. În zona Subcarpaților Orientali, județele Suceava (cu o pondere mare a teritoriului agricol suferind de exces de umiditate) și Bacău (cu unele areale în cuprinsul cărora bîntuie seceta și cu proporții mari ale terenurilor erodate) consemnează un potențial furajer scăzut. În cuprinsul zonei Podișului Transilvaniei, județele Sălaj, Sibiu și Alba, cu dimensiuni mari ale terenurilor cu exces de umiditate și erodate, au o capacitate furajeră la hectar cu puțin mai mult de jumătate din valoarea medie a acestui indicator pe țară. În Piemontul Getic și Subcarpații Meridionali, solurile grele și reci, apoase și erodate determină, de asemenea, un volum de furaje la hectar foarte scăzut în raport cu media pe țară. În perimetrul piemonturilor și Subcarpaților Transilvaniei, cu solurile cele mai puțin fertile și cu climat caracterizat prin exces de umiditate, cu resurse termice reduse, în cele mai multe județe se prevăd resurse furajere la 1 ha arabil + pășuni + fînețe, care se situează cam la jumătatea mediei pe țară. Amplitudinea decalajelor potențialului furajer este cuprinsă în intervalul dintre 17,4 mii u.n. la 1 ha în județul Teleorman (16,4 mii Ialomița, 15,9 mii Giurgiu, 14,5 mii Călărași) și 2,2 mii u.n. la hectar în Harghita (2,3 mii Maramureș, 2,7 mii Hunedoara, 2,9 mii Caraș-Severin și Bistrița-Năsăud). Dată fiind această situație este important de constatat cum se situează densitatea efectivelor de animale pe teritoriu în raport cu potențialele furajere menționate.

Efectivele de animale

EXPRIMĂM densitatea animalelor prin indicatorul **„unități vită mare (bovine + ovine) la 1 ha arabil + pășuni + fînețe"** — u.v.m./ha, iar relația dintre potențialul furajer și efectivele de animale — prin **„unități nutritive la o unitate vită mare"** — u.n./u.v.m.

Corelativ cu situația potențialului furajer pe teritoriu, densitatea la hectar

a animalelor erbivore scade de la zonele de cîmpie la cele montane. Numai că raportul dintre densitățile minime și cele maxime este mai redus decît cel al potențialului furajer pe o unitate de producție în profil teritorial. Astfel, dacă în județul Teleorman (situat în cîmpie) densitatea animalelor erbivore la 1 hectar arabil pentru plantele de nutreț + pajiști este de 6 ori mai mare decît în județul Harghita (din zona de munte), la aceeași unitate de raportare, potențialul său furajer este de 8 ori superior. De aceea, analiza repartizării efectivelor de animale pe teritoriu doar prin prisma indicatorului u.v.m./ha — așa cum se procedează în mod obișnuit — conturează un tablou neveridic al posibilităților reale de dezvoltare a producției animale în profil teritorial.

Mărginindu-ne numai la informația oferită de indicatorul privind densitatea animalelor, s-ar ajunge la concluzia necesității de a spori în proporții însemnate efectivele de bovine și ovine în zonele de deal și în mod deosebit în perimetrul teritoriului montan. E nevoie însă, pentru a cunoaște ce nivel de furajere se poate asigura pe teritoriu, să se confrunte densitatea animalelor cu indicatorul u.n./u.v.m. Valorile acestuia reliefează faptul că, față de media pe țară de 3,9 mii u.n. furaje de volum la 1 u.v.m., ecartul este cuprins între 7,7 mii în județul Tulcea (6,0 mii Sectorul agricol Ilfov, 5,5 mii Mehedinți) și 2,3 mii în județul Suceava (2,6 mii Maramureș, 2,8 mii Vîlcea și Sălaj).

Rezultă că sub aspectul posibilităților de furajare, dezvoltarea efectivelor de animale erbivore are create deocamdată premisele necesare într-o proporție mai mare tot în teritoriile de cîmpie, în care și în prezent se consemnează densități mult superioare ale bovinelor și ovinelor. În vederea redresării producției animaliere la speciile erbivore în zonele colinar-montane, cu un cuantum redus al resurselor de furaje ce revin pe un animal, o importanță prioritară deține aplicarea complexului de măsuri pentru ridicarea potențialului productiv al pămîntului, prevăzute în programele de îmbunătățiri funciare și de ameliorare a pajiștilor. Va deveni posibil astfel să crească sensibil densitatea animalelor erbivore pe teritoriile cu o pondere mare a pășunilor și fînețelor, creșterea bovinelor și a ovinelor fiind mai economică pe pajiști în zonele de deal și de munte, decît în teritoriile de șes cu furaje obținute în cultură irigată.

O reașezare a efectivelor de bovine și ovine cu prioritate în spațiile colinar-montane ar elibera în același timp suprafețe însemnate de teren arabil ce ar putea fi afectate plantelor tehnice. Evident că, în același complex de factori, îndeosebi irigațiile în teritoriile de cîmpie vor contribui în continuare la sporirea în ansamblu a producției vegetale, în special a celei de cereale, ceea ce va crea resurse furajere suplimentare pentru dezvoltarea creșterii porcinelor și păsărilor.

Balanța furajeră

PE FONDUL relației dintre capacitatea producției furajere la o unitate de producție, suprafața de pajiști și teren arabil destinat plantelor furajere și efectivele de animale, s-a întocmit balanța furajelor de volum la nivelul anului 1982, pe zone naturale și județe. Din aceasta a rezultat că, exceptînd județele Caraș-Severin și Hunedoara, cu o proporție mare a pajiștilor naturale și cu cea mai redusă densitate a animalelor erbivore din țară (alături de județul Harghita), în toate celelalte județe se înregistrează deficite pe ansamblul furajelor de volum, chiar dacă la unele dintre acestea (fîn, masă verde sau suculente) apar unele excedente. Deficitele maxime se relevă în Podișul Moldovei, cu un climat secetos, dispunînd de o proporție redusă a terenului irigat și de suprafețe relativ restrînse de pășuni și fînețe. Tot în Moldova, în zona Subcarpaților Orientali se consemnează, de asemenea, o insuficiență de proporții mari în balanța furajelor de volum, în condițiile ponderii reduse a lucrărilor de îmbunătățiri funciare specifice zonei și a lucrărilor de ameliorare a pajiștilor. Și arealul Subcarpaților de Curbură și al Piemontului Getic, unde sînt necesare importante lucrări de desecare, irigare și combatere a eroziunii, se caracterizează printr-un grad redus de acoperire a necesarului de furaje de volum. Dezechilibre în balanța acestor categorii de furaje se evidențiază și în județele nordice din Cîmpia Tisei (al căror teritoriu solicită în mod deosebit lucrări de desecare), în județele din centrul și vestul Podișului Transilvaniei (unde sînt necesare lucrări de mari dimensiuni pentru combaterea eroziunii solului și desecare) și în unele județe din Cîmpia Română (cu pajiști restrînse sau, practic, inexistente).

Analiza relației „efective de animale — producția de furaje" ne conduce la concluzia că în practica economică și în activitatea de planificare, prevederile și dinamica efectivelor de animale premerg dimensiunilor și ritmului de îmbunătățire a producției bazei furajere. Astfel, pe prim plan se situează necesitatea corelării dintre evoluția șeptelului de animale, potențialul lor biologic și producția de furaje.

În acest sens, Programul de creștere a suprafeței agricole și arabile a țării, de irigații, desecări și combatere a eroziunii solului creează premisele realizării echilibrului necesar în cadrul parametrilor menționați. În cadrul activității de ameliorare a pajiștilor se dovedește necesară intensificarea lucrărilor respective în zonele de dealuri și podișuri înalte, care ocupă suprafețe reprezentînd 29 la sută din total — și în mod deosebit pe teritoriile de munte și alpine, unde se află 26 la sută din totalul pășunilor și fînețelor din țară. Experiențele pe 7 categorii de altitudini (de la 600 la 1 800 m) au evidențiat faptul că, prin îmbunătățirea tehnologiilor de cultură a pajiștilor, în special ca efect al fertilizării, producția la hectar a crescut de la 1 600 la 4 000 kg substanță uscată.

În ce privește producția de furaje de volum cultivate pe teren arabil, obiectivul creșterii producției de nutreț și sporirii valorilor nutritive pe unitatea de suprafață impune **îmbunătățiri ale structurii culturilor** de nutreț, în sensul sporirii suprafețelor cultivate cu lucernă și trifoi (cu un însemnat aport proteic în hrana animalelor), ceea ce va contribui în același timp la fertilizarea biologică și la îmbunătățirea structurii solului, la combaterea eroziunii.

Înfăptuirea ansamblului de acțiuni de îmbunătățire a structurilor și a tehnologiilor de cultură ar permite ca, față de rezultatele obținute la sfîrșitul deceniului trecut (4 200 u.n./ha cultivat cu plante de nutreț în C.A.P.-uri și 5 470 u.n. în I.A.S.-uri), să se realizeze o producție normală de 8 000—10 000 u.n./ha. S-ar crea, astfel, legăturile necesare între producția vegetală și producția animală, avînd ca efect sporuri considerabile de producție și o eficiență economică substanțială.

dr. N. BRAȘOVEANU

Agrorama

Chimia în sprijinul creșterii recoltelor

DE UN DEOSEBIT interes din partea oamenilor de afaceri și altor vizitatori ai celei de-a 79-a ediții a Tîrgului internațional de primăvară de la Budapesta (23-31 mai 1984) s-au bucurat exponatele din standurile întreprinderilor maghiare producătoare și exportatoare de îngrășăminte anorganice și substanțe pentru protecția plantelor.

Prin colaborarea dintre institutele de cercetări și unitățile de producție din chimie și din agricultură se asigură un ritm ridicat de îmbunătățire calitativă, înnoire și diversificare a produselor fertilizante și fitosanitare. Astfel, la Institutul de cercetări pentru industria chimică grea NEVIKI, din orașul Veszprem, a fost creată substanța Nevirol, care, împrăștiată peste plante de cîmp și pomi fructiferi în perioada de înflorire, mărește procentul de legare, ceea ce poate da sporuri de recoltă de 10-20%; rezultate remarcabile s-au obținut, de pildă, la floarea-soarelui.

După experimentarea timp de cîțiva ani în țară, cu producția stației-pilot a institutului, în această primăvară s-a trecut la testări în Austria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Iugoslavia, Statele Unite și U.R.S.S., în vederea obținerii de omologări și autorizații care să faciliteze exportul. O altă realizare a cercetării autohtone, produsul fitosanitar Fundazol, este livrat în Iran și în alte țări în curs de dezvoltare. Au devenit, de asemenea, cunoscute peste hotare cîteva zeci de produse destinate legumiculturii și horticulturii — dintre care multe cu marcă înregistrată — fabricate de Întreprinderea chimică din Ungaria de Nord.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Controlul financiar preventiv pe o treaptă calitativ superioară

CREȘTEREA eficienței întregii activități economice și sociale constituie una din preocupările majore ale partidului nostru, deoarece aceasta este calea sigură pentru dezvoltarea rapidă a economiei, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului. În acest scop, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „se impun măsuri hotărîte pentru întărirea disciplinei și ordinii, pentru buna gospodărire a mijloacelor materiale și financiare, pentru creșterea rentabilității și a eficienței întregii activități".**

În lumina acestor orientări, controlului financiar preventiv îi revine sarcina ca — alături de celelalte pîrghii economice — să vegheze permanent asupra respectării riguroase a legalității în gospodărirea patrimoniului socialist al unităților economice și să asigure cheltuirea cu grijă și răspundere a fondurilor, combătînd în mod hotărît risipa. Aceasta, cu atît mai mult cu cît pentru societate este mai avantajos să se prevină cheltuirea neeconomicoasă, ineficientă și nelegală a fondurilor, decît să se constate ulterior asemenea abateri.

Contabilii șefi din unitățile socialiste și organele financiar-bancare care exercită controlul financiar preventiv au oprit în numeroase situații efectuarea unor cheltuieli nelegale sau care nu se justificau din punct de vedere economic. Așa, de exemplu, la Centrala industrială de autoturisme din Pitești, s-au oprit la controlul financiar preventiv exercitat de organele proprii unele aprovizionări în valoare de cîteva sute de milioane lei, deoarece materialele respective fie că se puteau asigura din stocurile existente în unități, fie că nu erau necesare producției. Cazuri asemănătoare de oprire a unor aprovizionări neraționale, comandate de compartimentele de specialitate, au fost și la Centrala industrială de tractoare din Brașov, întreprinderea „Policolor" din București, Combinatul minier din Valea Jiului, Trustul de foraj-extracție — Tg. Jiu etc. În mod asemănător au acționat și organele Curții Superioare de Control Financiar, care exercită controlul financiar preventiv în ministere, precum și împuterniciții Ministerului Finanțelor și băncilor care au efectuat acest control la unele centrale industriale și întreprinderi. O măsură care a contribuit la întărirea legalității în domeniul economic a fost și instituirea de către bănci a controlului prealabil asupra plăților la unități socialiste în activitatea cărora s-au manifestat unele neajunsuri. În cazul întreprinderilor care în mod frecvent și-au imobilizat mijloacele circulante și au înregistrat pierderi, băncile au acționat preventiv în 1983, sistînd creditarea.

Din păcate însă, în prezent mai sînt încă situații în care unii conducători de unități sau specialiști cu pregătire tehnică și chiar cu pregătire economică acordă prea puțină importanță și timp aspectelor economice ale operațiilor pe care le propun sau le aprobă. Ca urmare, unele obiective și operații se realizează cu eforturi materiale și financiare nejustificat de mari față de efectele obținute, ceea ce scade din eficiența lor. Este necesar, deci, ca în procesul luării deciziilor să se dea curs numai acelor soluții tehnice și economice care asigură obținerea unor rezultate maxime cu eforturi materiale și financiare minime. Conducătorii de unități, inginerii, tehnicienii, contabilii șefi, precum și celelalte persoane cu atribuții financiar-contabile trebuie să manifeste permanent exigență și răspundere în angajarea și utilizarea fondurilor pe care le administrează. **Este adevărat că legea a atribuit sarcina de exercitare a controlului financiar preventiv șefului contabil, respectiv conducătorului compartimentului financiar-contabil, ca prim controlor al statului, în cadrul unității socialiste. Tot atît de adevărat este însă și faptul că preocuparea pentru respectarea legilor și creșterea eficienței economice, precum și pentru eliminarea risipei, trebuie să se manifeste în toate compartimentele unităților socialiste, indiferent dacă acestea sînt de specialitate tehnică, economică sau financiară,** încă din momentul în care se inițiază operația în cauză.

nanciar-contabile din combinat cu ocazia exercitării controlului financiar preventiv. O situație asemănătoare a existat și la Combinatul petrochimic din Borzești, unde organele tehnice și de aprovizionare au solicitat aprovizionarea cu 1 584 t hidrat de potasiu, pe care organele financiar-contabile le-au oprit la controlul financiar preventiv, deoarece depășeau necesarul producției. Dacă nici organele financiar-contabile nu ar fi manifestat atenția cuvenită, materialele în cauză s-ar fi adus în unitate, consumîndu-se fără nici o eficiență fondurile ei circulante și blocîndu-se depozitele cu materiale fără utilitate. Pentru prevenirea unor asemenea cazuri, **apreciem că ar trebui să existe o reglementare prin care să fie sancționați toți cei ce aduc în unitate materiale peste nevoile reale ale producției, în sensul ca aceștia să suporte dobînda ce se plătește pentru creditele ce se iau în astfel de situații.**

De altfel, legea controlului financiar preventiv prevede clar că de legalitatea, necesitatea, oportunitatea, economicitatea și realitatea operațiilor ce se supun controlului financiar preventiv răspund în primul rînd conducătorii compartimentelor de specialitate, precum și celelalte persoane din cadrul unităților socialiste care întocmesc, semnează sau care participă la întocmirea documentelor respective. Or, sînt foarte dese cazurile cînd aceste răspunderi se

● Prevenirea cheltuielilor neeconomicoase — mai eficientă decît constatarea lor postoperativă ● De ce se solicită aprovizionări suplimentare cînd materialele respective se găsesc în propria magazie sau nu sînt necesare producției ? ● În sprijinul controlului financiar preventiv — nu numai contabilul-șef, ci și toate compartimentele unității ● O condiție esențială : asigurarea unei contabilități clare și la zi și a unei circulații normale a documentelor primare de evidență ● Conducerile colective ale unităților trebuie să analizeze periodic exercitarea controlului financiar preventiv și măsurile care se impun

Fără respectarea acestei cerințe, eficiența este mult diminuată. Așa de exemplu, lucrătorii din compartimentul tehnic și cel de aprovizionare din cadrul Combinatului siderurgic din Galați au propus, în anul 1983, și au întocmit documentele pentru aprovizionarea cu piese de schimb, rulmenți, profile etc. în sumă de peste 22 milioane lei, în timp ce materialele respective se găseau în magaziile combinatului ; la fel au procedat și pentru procurarea unor obiecte de inventar de uz gospodăresc, deși, potrivit reglementărilor în vigoare, asemenea aprovizionări sînt interzise. Bineînțeles că aceste aprovizionări au fost oprite de organele fi-

limitează, în mod cu totul eronat, numai la nivelul celor care exercită controlul financiar preventiv. Desigur că răspunderea pe care o au cei ce exercită controlul financiar preventiv — și care trebuie să realizeze această sarcină cu mult discernămînt, pe baza unor analize temeinice asupra legalității, necesității, oportunității și economicității fiecărei operații în parte — este foarte mare. Ei trebuie să manifeste permanent fermitate și exigență pentru a opri toate operațiile care nu întrunesc condițiile prevăzute de lege. Tocmai de aceea, exercitarea controlului financiar preventiv la un nivel calitativ superior se poate realiza numai

de cadrele financiar-contabile care au o foarte bună pregătire profesională și experiență în această muncă. La Trustul de construcții hidrotehnice din București, în cadrul antreprizei Bistra-Poiana Mărului-Caransebeș, organele Băncii de investiții au constatat comenzi de materiale semnate în alb și care aveau viza de control financiar preventiv. Ce fel de control financiar preventiv s-a exercitat asupra unui document care nu purta informațiile necesare ? De asemenea, la 20 beneficiari de investiții s-a constatat că în contractele încheiate pentru procurarea unor utilaje, mașini și instalații tehnologice, vizate pentru controlul financiar preventiv, au fost incluse clauze nelegale, potrivit cărora furnizorii puteau livra în devans produsele respective, deși art. 97 din Legea finanțelor arată că în astfel de cazuri este necesar acceptul expres al beneficiarului, dat cu acordul prealabil al băncii finanțatoare pentru existența condițiilor de montaj în avans.

Conducerile unităților socialiste, care sînt primele răspunzătoare de modul în care este utilizată baza materială încredințată, **trebuie să acorde mai mare importanță și atenție modului în care se exercită controlul financiar preventiv, supunînd analizei și discuției organelor de conducere colectivă, cel puțin o dată pe an, toate abaterile constatate și luînd măsuri hotărîte pentru îndreptarea și prevenirea lor.** Or, tocmai asemenea analize lipsesc în multe cazuri, sau, dacă se fac, sînt formale și fără finalitate, ceea ce nu se încadrează în sarcinile stabilite prin legea controlului financiar preventiv și nici nu poate sprijini creșterea eficienței acestui control.

Apreciem că **este imperios necesar ca la unitățile economice a căror activitate s-a încheiat cu pierderi, precum și la acelea la care se constată că se depășește nivelul cheltuielilor de producție planificate și îndeosebi al celor materiale și că există un volum mare de pagube și cheltuieli neeconomicoase, ministerele tutelare, cu sprijinul și sub îndrumarea Ministerului Finanțelor și a băncilor, să organizeze acțiuni de analiză și să ia măsuri operative pentru întărirea controlului financiar preventiv** din aceste unități. În astfel de situații, ministerele economice, Ministerul Finanțelor și băncile ar trebui să organizeze și exercitarea controlului financiar preventiv prin împuterniciți în condițiile prevăzute în Ordinul nr. 401/1979 al Curții Superioare de Control Financiar și Ministerului Finanțelor, pînă la eliminarea neajunsurilor existente.

O altă posibilitate de creștere a eficienței controlului financiar preventiv la întreprinderi și centrale o constituie **instruirea permanentă a celor care exercită acest control, cu accent deosebit pe cunoașterea legilor și pe aplicarea fermă și exigentă a reglementărilor în vigoare** și care trebuie să se realizeze cu precădere la locul de muncă și în procesul muncii, de către centrale și ministere. Sarcini deosebite revin și aparatului financiar-bancar, a cărui exigență trebuie să crească și mai mult, pentru a putea opri la timp toate acele cheltuieli și plăți care nu se încadrează în lege și care nu au o eficiență economică corespunzătoare.

Respectarea întocmai a prevederilor legii privind controlul financiar preventiv va contribui, fără îndoială, la creșterea răspunderilor celor care angajează sau aprobă utilizarea fondurilor, la înlăturarea risipei, cheltuielilor nelegale, la întărirea ordinii și disciplinei financiare în mînuirea valorilor materiale și bănești și, implicit, la sporirea eficienței economice în toate domeniile de activitate, la ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a activității de control financiar preventiv, corespunzător cerințelor actuale.

Cristu Costică DINU
șef de secție la Curtea Superioară de Control Financiar

Informație și decizie financiar-contabilă

Argumente pentru normarea activității de vînzare a produselor

PERFECȚIONAREA informației și deciziei financiar-contabile impune îmbunătățirea în continuare a sistemului de planificare și normare prin includerea, alături de etapa fabricației, și a celei de livrare a produselor și a încasării contravalorii lor. Pentru că livrarea și încasarea mărfii, ca activitate distinctă a ciclului productiv, capătă noi dimensiuni în condițiile noului mecanism economico-financiar și ale aplicării acordului global, în sensul că a produce fără a livra și încasa marfa constituie o activitate nerentabilă care se soldează în final cu stocuri de produse finite și cu indicatorul producției marfă vîndută și încasată nerealizat. În acest sens, producția fizică nu mai poate fi concepută decît ca producție marfă vîndută și încasată, întrucît producție în sine — fără scop, utilizare și valorificare — nu înseamnă decît activitate nerentabilă, imputabilă celor care au determinat-o.

Realizarea producției marfă prin încasare de la beneficiar constituie deci o etapă importantă a procesului productiv, specifică activității financiare ; ea începe după transferarea produsului din gestiunea furnizorului în cea a beneficiarului și durează timp de 15—20 de zile în condiții normale de decontare. Deci, între timpul de fabricare a unui produs și timpul de valorificare la beneficiar apare un decalaj de care trebuie să țină cont organele de planificare în optimizarea lansării produselor în vederea realizării atît a producției fizice, cît și a producției marfă vîndută și încasată planificată. Ca urmare, fabricarea, livrarea și încasarea — trei activități concepute pînă acum independente ca planificare, organizare și urmărire — se cer privite ca o singură etapă cu trei faze continue, care trebuie perfect sincronizate, avînd ca scop final valorificarea produsului, și nu la întîmplare, ci într-un anumit timp bine determinat atît în interesul furnizorului cît și al beneficiarului.

În acest context, apreciem că stabilirea anticipată a unor norme optime tehnico-economice de timp și de muncă planificate și aplicate pe produs, care să se refere în plus față de prezent și la perioada de livrare-încasare a mărfii, ar crea condiții mai stimulative de determinare pe această bază a capacităților de producție, de planificare a comenzilor lansate în fabricație, respectiv de conturare optimă a ofertei potențiale, de încasare la vreme a producției marfă. Aceste norme calculate și determinate anticipat pentru toate operațiunile tehnologice specifice pe produs, repere, subansamble pot deveni norme-program de lansare, de urmărire în fabricație și de valorificare a produselor. Susținem deci că planificarea realizării produselor trebuie să aibă la bază suma timpului total optim atribuit fabricării — realizării — dar și valorificării produsului, ca activități distincte organizatorice, ca ciclu integrat pentru realizarea indicatorului producție marfă vîndută și încasată. Propunem aceasta deoarece în practica întreprinderilor, la planificarea cererii de produse și la lansarea comenzilor în fabricație se are în vedere acoperirea cu comenzi pe luni și trimestre a capacităților de producție, respectiv a potențialului tehnic și uman determinat optim — dar care nu se corelează și cu perioada de desfacere-livrare, componentă obligatorie a ciclului-program al fiecărui produs. Acest ciclu-program normat al produsului nu constituie altceva decît graficul normelor de timp pe operațiuni tehnice și tehnologice de la producerea produsului pe faze, inclusiv valorificarea sa, reprezentînd un mijloc concret de planificare a producției marfă vîndută și încasată.

În acest sens, perfecționarea propusă impune normarea întregului ciclu de realizare a fiecărui produs, creînd premisele unei planificări operaționale, sigure, cu multiple avantaje :

- *cunoașterea de către furnizor și beneficiar a timpului normat de fabricare, precum și de valorificare a produselor specificate în contract, existînd certitudinea că termenele stabilite de comun acord sînt reale, sigure și că pot fi respectate ;*
- *comenzile interne lansate în fabricație vor avea și specificație pentru fiecare operație tehnologică — inclusiv din perioada de livrare-încasare a mărfii — data lansării, termenul de realizare și valorificare avînd un caracter de dispoziție de lucru, în conformitate cu prevederile din contracte. Aceasta va crea premisele respectării mai stricte a disciplinei de plan și de producție, a termenelor de livrare din contracte, a reducerii penalizărilor plătite și, în final, a realizării producției fizice și a producției marfă vîndute și încasate planificate ;*
- *abordarea unui stil de muncă perfecționat în cadrul ședințelor operative zilnice de producție, de urmărire a obiectivelor din programele de fabricație curentă.*

ec. Vasile NISTOR
Ploiești

CITITORII AU CUVÎNTUL

Garanții

PROGRESELE calitative sensibile ale produselor noastre electrotehnice de uz casnic sînt unanim apreciate. La același nivel trebuie să se ridice și calitatea serviciilor post-vînzare, între care efectuarea, pe cheltuiala producătorului (prin unități proprii sau prin rețeaua de prestări a cooperației), a remedierilor în caz de defecțiuni ivite, în condițiile unei exploatări normale, în perioada de garanție.

Cumpărînd, recent, un aspirator de praf „Ajax" fabricat la „Electroargeș"-Curtea de Argeș, am avut — și eu, și vînzătorul — surpriza de a vedea, pe certificatul de calitate, modificată perioada de garanție, prin simpla anulare cu un „X" a inscripției imprimate „12 luni" și aplicarea alături a unei ștampile cu cifra „6". Am verificat la alte magazine și la centre de reparații ; nimeni nu știa nimic despre o astfel de modificare. Am telefonat la fabrică și, după consultări între diverși responsabili, mi s-a spus că e, probabil, o „greșeală" de la expediție (dar cine de acolo — și de ce — deținea o astfel de ștampilă ?). „Greșeală" care poate fi interpretată în sensul că angajamentul producătorului nu mai e valabil. Căci, dacă survine o defecțiune și mă prezint cu acest certificat la unitatea de reparații, cine va fi crezut — eu, sau documentul ?

Nu înțeleg nici replierea întreprinderii de frigidere Găești, față de propriile răspunderi. La punctul „Obligațiile unităților de deservire față de cumpărător" din certificatul de garanție stă scris negru pe alb : „Termenul de efectuare a reparației este de 5 zile de la data anunțării defecțiunii frigiderului la unitatea de deservire... În cazul lipsei pieselor de schimb, din cauza nelivrării lor de către furnizor în cadrul contractelor sau cererilor suplimentare, termenul prevăzut de 5 zile se decalează corespunzător". Cu cît ? Dacă va dura această lipsă o lună, sau două ? Și cu ce-i de vină posesorul frigiderului ? Normal — și comercial — ar fi ca în astfel de situații să i se pună temporar la dispoziție, dintr-o rezervă constituită de către fabrică la unitatea de reparații, un alt frigider, transportat gratuit la domiciliu ; sau, cel puțin, să se prelungească automat perioada de garanție de 2 ani, cu timpul de imobilizare suplimentară în reparații. Ar fi o despăgubire minimă pentru inconvenientele provocate cumpărătorului.

Mircea BREBU
București

ECOURI

Livrări

REFERINDU-NE la materialul publicat în nr. 1 al „R.E." sub titlul „Intrarea în funcțiune la termenele stabilite a noilor obiective", vă informăm că acțiunea de asigurare cu utilaje tehnologice a obiectivelor de investiții cu punere în funcțiune în acest an este urmărită permanent de conducerea ministerului nostru. În acest sens au avut loc analize cu conducerile ministerelor beneficiare, fiind convenite termene de livrare corelate cu punerea în funcțiune. Prioritate a fost acordată obiectivelor de investiții din programele prioritare stabilite de conducerea superioară de partid și de stat.

Restanțele în livrări cît și unele utilaje pentru care încă nu s-au găsit soluții de asigurare în termenele necesare punerilor în funcțiune sînt condiționate de asigurarea unor materiale feroase, în special oțeluri inox, care se află în faze de asimilare la furnizorii din țară.

T. OPROIU
director general adjunct în M.I.C.M.

Resurse

ARTICOLUL „Economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale — coordonată de bază a creșterii eficienței", apărut în nr. 6 al „Revistei economice", este interesant și util pentru cunoașterea sarcinilor impuse de „Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor...". Programul se derulează corespunzător în construcția de mașini. Ministerul, centralele industriale și întreprinderile au elaborat programe proprii pe produse care au detaliat sarcinile și răspunderile ce revin unităților noastre economice pe linia ridicării nivelului tehnic și calitativ al acestora pînă în anul 1990. Prin programul de calitate pe anul 1984 se va dubla ponderea produselor reprezentative de nivel ridicat, mondial. În perspectiva anilor 1990 această pondere va fi cea menționată în articol.

Am extins nomenclatorul pe anul 1984 de produse și grupe de produse complexe ce pot fi valorificate cu peste 5 000 dolari/tonă. Ponderea acestora va crește cu peste 8% față de 1983. În 1984 se vor introduce în fabricație cca 1 000 de produse complexe noi și modernizate, ceea ce va asigura un grad de înnoire cumulat de cca 61% față de 53% cît s-a realizat în 1983. Prin program se asigură pe ansamblul ministerului reducerea cheltuielilor totale cu 70% lei la 1 000 lei producție marfă, respectiv cu 44 lei la cheltuieli materiale, ceea ce reprezintă un efort cu mult mai mare față de 1983. Pe ansamblul ministerului crește coeficientul de utilizare a metalului la cca 0,910, ceea ce înseamnă că fiecare milion lei producție marfă se va realiza în 1984 cu cca 3 tone mai puțin metal ca în anul trecut.

Prin măsurile tehnico-organizatorice cuprinse în program se vor finaliza acțiuni concrete de reducere a consumului de manoperă, ceea ce va conduce la creșterea productivității muncii cu 13% față de 1983. La creșterea acestui indicator progresul tehnic are o pondere din ce în ce mai mare : în 1984 peste 60%. Pe scurt, toate aceste obiective vor determina un efort tehnic fără precedent din partea tuturor unităților M.I.C.M., care va asigura ca la finele actualului cincinal să fie înlocuite practic toate produsele care prezintă rămîneri în urmă față de nivelul mondial.

Șerban TEODORESCU
director în M.I.C.M.

★

ÎN vederea antrenării tuturor capacităților umane și materiale din unitățile ministerului la realizarea sarcinilor trasate, în fiecare întreprindere au fost elaborate programe proprii pentru anul 1984 și pînă în 1990. La întocmirea acestor programe o atenție deosebită s-a acordat măsurilor privind reducerea consumurilor de materii prime și materiale, introducerii de tehnologii noi cu consum redus de energie și combustibili, valorificării superioare a resurselor materiale și umane, recondiționării în proporție de pînă la 50% a pieselor uzate de la mașinile-unelte în cadrul reparațiilor capitale.

Pe domenii de activitate, principalele măsuri luate sînt următoarele : a) **în domeniul mașinilor-unelte** — reproiectarea, în vederea reducerii greutăților și a consumurilor de materiale, concomitent cu ridicarea parametrilor tehnici la produse ca : strunguri carusel, mașini de rectificat, de frezat, de broșat, de ambutisat și îndoit tablă etc. ; reproiectarea constructivă a reperelor mari consumatoare din familia frezelor cu portal, mașinilor de rectificat rotund, de rabotat cu cuțit mobil, utilajelor de prelucrare prin deformare la cald și la rece ; reproiectarea reperelor din aluminiu (puternic energointensive) la echipamentele și elementele hidropneumatice prin folosirea reperelor din mase plastice ; b) **în domeniul electrotehnic** — reproiectarea reperelor din tablă și corniere pentru confecții metalice în vederea folosirii unor grosimi și dimensiuni reduse de material pentru dulapuri de comandă, panouri de automatizare, frigidere, celule electrice de distribuție etc. ; reproiectarea și actualizarea corespunzătoare a consumurilor din fișele tehnologice pentru motoare electrice, transformatoare și autotransformatoare de putere, aparataj de înaltă tensiune, aparataj electric de joasă tensiune, AMC-uri electrotehnice, bunuri de larg consum, aparate electrice de uz casnic, generatoare, motoare pentru tracțiunea feroviară, echipamente electrice pentru auto și tractor, cabluri electrice ; introducerea în fabricație a unor noi serii de motoare electrice cu consumuri de cupru și tablă silicioasă reduse și cu greutăți reduse pe unitatea de putere ; înlocuirea ecranelor din fire metalice cu folii din mase plastice metalizate, în fabricația cablurilor electrice ; aplicarea noilor soluții cu consum redus de argint în cadrul sistemelor de comutație ; c) **în domeniul electronicii** — extinderea tehnologiei de aurire selectivă la tranzistoarele cu siliciu în metal ; reducerea grosimii straturilor de aur în fabricația unor sortimente de tranzistoare ; recuperarea aurului din apele reziduale rezultate din procesele tehnologice de aurire ; reducerea consumului de aur ca urmare a creșterii randamentelor tranzistoarelor cu siliciu în plastic.

Amplele măsuri din Programul de îmbunătățire a nivelului tehnic și calitativ al produselor, ce vizează realizarea de produse la un înalt nivel tehnic și calitativ, competitive la export, realizate integral cu materiale indigene și consumuri materiale scăzute, trebuie susținute de asigurarea din partea ministerelor producătoare de materii prime și materiale a unei baze tehnico-materiale corespunzătoare și de realizarea programelor proprii de asimilări la termene care să facă posibilă traducerea în viață a Programului.

Valerius STANCIU
director în M.I.M.U.E.E.

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Creșterea gradului de valorificare economică a progresului tehnic

— Concluziile unei analize desfășurate în 40 de întreprinderi industriale —

ÎN CONDIȚIILE orientării ferme spre modernizarea structurii industriale, spre creșterea nivelului de competitivitate a produselor — orientare formulată viguros în documentele de partid, în planul național unic, în programe cu destinație specială —, promovarea progresului tehnic deține un rol prioritar. Pentru amplificarea efectelor economice ale acestui important factor de producție, cuantumul de resurse financiare la nivel național a sporit, după cum se știe, an de an. În aceste condiții o importanță specială dobîndește evaluarea modului în care aceste eforturi se materializează în efecte economice utile, identificarea căilor de sporire a eficienței utilizării progresului tehnic.

Coordonate ale corelației progres tehnic—eficiență

PORNIND de la acest imperativ al actualei etape de dezvoltare a economiei naționale, ne-am propus — în cadrul unei investigații concrete desfășurate în 40 de unități industriale, ce fac parte din șase ramuri*) — să analizăm modul în care influențează progresul tehnic activitatea economică, reflectată în dinamica unor indicatori de bază : producția marfă și beneficiul. Însemnătatea surprinderii unor astfel de corelații sintetice decurge și din faptul că progresul tehnic influențează diferit activitatea economică în funcție de formele concrete în care se întruchipează: modernizare, înnoire, extinderea mecanizării și a automatizării etc.

O primă constatare se referă la existența unor diferențe sensibile între unități variate ca profil, sub aspectul intensității cu care este absorbit progresul tehnic. Astfel, prima grupă considerată în eșantion cuprinde întreprinderi industriale al căror obiect de activitate îl constituie realizarea de bunuri de larg consum. Asemenea întreprinderi le-am întîlnit, în special, în ramura industriei ușoare, ca de exemplu : Întreprinderea de încălțăminte „Banatul", fabrica de confecții „Bega", Întreprinderea textilă — Lugoj, precum și unele unități din subramura de prelucrare a lemnului (Combinatul de prelucrare a lemnului — Deva). Caracteristic acestei grupe de întreprinderi este raportul subunitar între nivelul fondului de cercetare și cel al producției marfă exprimat în costuri și prețuri de producție.

O a doua grupă de întreprinderi se caracterizează prin existența unui raport supraunitar între fondul de cercetare științifică și producția marfă ; sînt cuprinse în această grupă îndeosebi unități economice ce aparțin de M.I.C.M., M.I.M.U.E.E. și M.I.Ch., deci care sînt profilate pe producția mijloacelor de producție (întreprinderile : „Electromotor", „Electrobanat", „Electrotimiș", „Electroputere", „9 Mai" — Lugoj, Combinatul chimic — Craiova etc.).

Existența acestui raport, ajungînd pînă la 10 și mai mare, este în măsură a crea o imagine asupra eforturilor depuse de unitățile respective pe linia modernizării, mecanizării și automatizării proceselor de producție.

Ca o concluzie preliminară se poate afirma că proporția fondului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic față de producția marfă exprimată în prețuri de producție este dependentă, cel puțin în etapa actuală, de unele elemente ce caracterizează activitatea unităților economice, între care mai importante sînt : ● destinația producției, raportul fiind cu atît mai mare cu cît producția întreprinderilor industriale îmbracă forma mijloacelor de producție și este destinată, în mod firesc, altor unități, ramuri sau subramuri. De regulă, aceste produse implică profund activitatea de cercetare științifică în identificarea căilor de reducere a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, deci în final a cheltuielilor materiale ; ● complexitatea producției : cu cît complexitatea producției este mai mare cu atît raportul este mai mare.

O repartizare echilibrată a efortului pe toate obiectivele de progres tehnic

O ALTĂ corelație importantă este evidențiată dacă urmărim și proporția realizării cheltuielilor de cercetare pe cele trei mari destinații : punerea în fabricație de produse noi și modernizate, introducerea de tehnologii noi și extinderea celor avansate, sisteme de mecanizare și automatizare. Am constatat, în cursul analizei noastre, că planul s-a realizat mai ușor și chiar a fost depășit în proporții însemnate (de exemplu, pe ansamblul M.I.M.U.E.E.) atunci cînd a fost vorba de introducerea de tehnologii noi și extinderea celor avansate și nu s-a realizat la capitolul „produse noi și modernizate" și, îndeosebi, la aplicarea de sisteme de mecanizare și automatizare — factor hotărîtor de creștere a productivității muncii. În acest context, se evidențiază faptul că din punct de vedere al structurii (destinației) cheltuielilor totale efectuate pentru obiectivele de progres tehnic, acestea au fost orientate în proporție covîrșitoare (între 50 și 90%) pentru punerea în fabricație a produselor noi și modernizate (de exemplu, în anul 1982 pe total M.I.C.M. ponderea acestora în total cheltuieli a fost de 88,1%, iar pe total M.I.M.U.E.E. de 76%).

Tocmai avînd în vedere ponderea însemnată a cheltuielilor pentru punerea în fabricație a produselor noi și modernizate în ansamblul cheltuielilor pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic considerăm deosebit de util pentru aprecierea eficienței economice a obiectivelor de progres tehnic aplicate, ca, în viitor, să se procedeze la o delimitare a cheltuielilor pentru asimilarea de produse noi de cele pentru modernizarea produselor existente. În acest sens, evaluarea eficienței obiectivelor de progres tehnic aplicate se poate urmări în funcție de anumiți parametri :

● Sporul de producție la 1 000 lei cheltuieli efectuate pentru obiectivele de progres tehnic aplicate. Fără îndoială că punerea în fabricație a produselor noi și modernizate contribuie în proporție hotărîtoare la creșterea producției (aproximativ între 75 și 90%) ; ea este determinată de însăși natura acțiunii de progres tehnic, precum și de faptul că cea mai mare parte a cheltuielilor este absorbită, după cum s-a văzut, de punerea în fabricație a produselor noi sau modernizate. Totodată, se constată că și cheltuielile destinate creșterii gradului de mecanizare și automatizare se dovedesc eficiente ; uneori, sporul de producție la 1 000 lei cheltuieli a fost de 1—2 ori mai mare în cazul sistemelor de mecanizare și automatizare față de cel realizat prin punerea în fabricație a produselor noi sau modernizate. Avînd în vedere și alte efecte favorabile, considerăm util să se acționeze mai perseverent în direcția creșterii obiectivelor de mecanizare și automatizare în ansamblul obiectivelor de progres tehnic.

● Sporul de beneficii la 1 000 lei cheltuieli efectuate pentru obiectivele de progres tehnic aplicate. Este cunoscut că volumul producției constituie unul dintre factorii direcți ce acționează asupra beneficiului. Întrucît cea mai mare parte a sporului de producție s-a obținut pe seama asimilării de produse noi sau modernizate, era firesc ca și sporul de beneficii să se obțină într-o mare proporție tot pe această cale.

● Reducerea consumurilor de materiale la 1 milion lei cheltuieli efectuate pentru obiectivele de progres tehnic aplicate. Acest indicator de eficiență economică a fost calculat pentru trei produse cu rol hotărîtor în creșterea producției industriale și în dezvoltarea economico-socială a țării : metal, combustibil și energie electrică. O analiză

*) În eșantionul selectat am inclus subramurile industriale următoare : construcții de mașini și mașini-unelte, electrotehnică și electronică, chimie, industrie forestieră, siderurgie, industrie ușoară.

a datelor respective demonstrează că, printre efectele produse de obiectivele de progres tehnic aplicate se numără și reducerea consumurilor materiale. Prin urmare, realizarea obiectivelor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic contribuie la economisirea de resurse materiale, constituind o cale eficientă de echilibrare a unora dintre cele mai importante balanțe materiale ale economiei naționale. Avînd în vedere nivelul celor trei indicatori în unitățile cercetate, considerăm că reducerea consumurilor de materiale trebuie să constituie unul din principalele criterii de opțiune pentru înscrierea în plan a obiectivelor de cercetare.

Din investigațiile efectuate a reieșit că, pe lîngă rezultatele pozitive obținute în activitatea unor întreprinderi, — rezultate care sînt preponderente — există și unele neajunsuri, mai ales pe linia utilizării fondului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic. În acest context, vom prezenta unele constatări, și anume : ● Se manifestă un oarecare automatism în repartizarea cotelor procentuale pe centrale și întreprinderi, acestea fiind neschimbate de mai mulți ani ; în acest sens, apreciem că nu totdeauna există o corelație strînsă între cheltuieli și fondul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic. Ca urmare, la unele centrale sau întreprinderi industriale fondurile de cercetare sînt prea mari (înregistrîndu-se an de an disponibilități bănești), iar la altele fondul respectiv nu este în măsură să acopere toate necesitățile curente la nivelul unui an. ● Există încă, la anumite întreprinderi, un volum mare al producției neterminate (evidențiat pentru perioada 1976—1982). Tendința de creștere a volumului producției neterminate a fost determinată de unele cauze dintre care vom căuta să prezentăm în continuare pe cele mai importante : a) volumul însemnat al producției neterminate existent la sfîrșitul fiecărui an și raportat de la un an la altul a fost consecința unei durate mari a ciclului de cercetare (proiectare-asimilare prototip-probe de încercare-omologare-valorificare) ; b) neintroducerea în producția de serie a unui număr important de mașini, utilaje și tehnologii pentru asimilarea cărora s-au cheltuit fonduri mari, dar care n-au avut asigurată desfacerea. În această situație se află unele obiective de tehnică nouă care au fost omologate, asimilate, care au aviz de valorificare și nu s-au decontat din lipsă de beneficiari. Explicația rezidă în aceea că ori aceste obiective de tehnică nouă au fost introduse în plan fără să fie asigurată vînzarea lor, ori beneficiarul nu le mai solicită, cu toate că inițial a fost de acord cu realizarea acestora ; c) o serie de obiective pentru care s-au efectuat însemnate cheltuieli au fost sistate pe parcursul execuției, deoarece s-a constatat că rezultatele nu sînt satisfăcătoare sau produsele nu mai sînt necesare beneficiarilor. La această situație a contribuit și faptul că la introducerea în planul tehnic nu s-au analizat temeinic oportunitatea, necesitatea și eficiența acestora ; d) în unele cazuri, nefinalizarea obiectivelor de C.S., D.T. și I.P.T. s-a datorat faptului că nu s-a respectat documentația tehnică, nu s-au efectuat în mod operativ îmbunătățirile solicitate de beneficiari la omologarea preliminară, ori n-a fost asigurată proiectarea și executarea S.D.V.-urilor necesare.

■

Pe baza acestei analize, avansăm în continuare anumite opinii în ideea de a contribui la efortul general de creștere a eficienței progresului tehnic. Astfel, s-ar putea analiza, ca variantă de viitor, posibilitatea unei **prelevări din beneficii pentru constituirea fondului de cercetare-dezvoltare,** în vederea unei stimulări mai mari a unităților economice pentru o cît mai judicioasă folosire a acestui fond ; de asemeni, în perspectivă, o sursă suplimentară de finanțare a activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic ar putea s-o constituie **o parte din amortizarea fondurilor fixe,** în special pentru cercetările efectuate cu forțele proprii ale întreprinderilor industriale. De asemenea, considerăm necesar să se elaboreze pe ramuri și subramuri **normative** pentru durata ciclului de cercetare-proiectare pînă la introducerea în fabricație, în scopul înlăturării perioadelor foarte îndelungate (6—8 ani) afectate pentru anumite obiective de progres tehnic.

În dispozițiile legale aflate în vigoare se prevede obligativitatea urmăririi stricte și controlul riguros asupra modului de execuție a obiectivelor incluse în planul tehnic. Ar fi necesar ca toate unitățile economice să respecte cu strictețe prevederile legale, mai ales în ce privește asigurarea, la nivelul centralelor industriale, a evidenței fiecărui obiectiv de C.S., D.T. și I.P.T., cu sumele planificate și realizate din momentul începerii obiectivului și pînă la decontarea acestuia ; în cazul obiectivelor de progres tehnic a căror execuție durează mai mulți ani, ar fi util să se păstreze aceeași denumire în fiecare an, pînă la finalizarea lui.

Sîntem de asemenea de părere că la nivelul organului ierarhic superior (minister, centrală) trebuie să se manifeste mai multă elasticitate în dimensionarea cotelor procentuale aferente fondului de cercetare-dezvoltare, în funcție de necesitățile curente ale întreprinderilor. O evaluare mai flexibilă a cerințelor s-ar înscrie, de altfel, în mecanismul actual de planificare a progresului tehnic, instrucțiunile stipulînd posibilitatea modificării cotei procentuale în funcție de necesități la centrale și întreprinderi industriale.

Rodica BĂLĂNESCU
Georgeta ȚONE
Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

Mapamond tehnico-științific

Biotehnologii

UN RAPORT al Oficiului de Evaluări Tehnologice din S.U.A. publicat recent evidențiază faptul că cercetarea și industria americană specializată în inginerie genetică și biotehnologii dețin o poziție avansată în raport cu alți parteneri occidentali. Avantajele producătorilor din această țară decurg, pe de o parte, din asigurarea unei structuri favorabile pe diverse genuri de activități (graficul), iar pe de altă parte datorită utilizării unor pîrghii economico-financiare eficiente. În cadrul acestora sînt menționate : o puternică forță de cercetare în sfera disciplinelor fundamentale legate de biotehnologii ; stimularea inițiativei particulare îndeosebi prin crearea de facilități pentru înființarea de firme cu înalt grad de risc ; dezvoltarea spiritului de organizare în procesul de implementare a rezultatelor cercetării ; un regim de impozite relaxat. Totuși, această poziție avansată a industriilor „bio" americane ar putea fi treptat subminată îndeosebi de producătorii japonezi care dispun de două elemente forte: o bogată experiență în ingineria proceselor tehnologice și mai cu seamă politica promovată de această țară în domeniul noilor tehnologii de vîrf, care a inclus biotehnologiile în categoria tehnologiilor capabile să impulsioneze dezvoltarea economică în acest sfîrșit de secol.

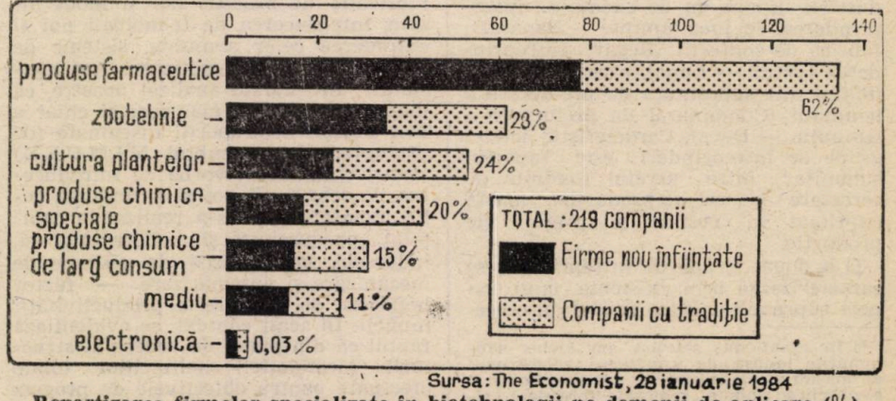

Sursa: The Economist, 28 ianuarie 1984

Repartizarea firmelor specializate în biotehnologii pe domenii de aplicare (%)

CREATIVITATEA — resursă a dezvoltării

Probleme de organizare, metode, tehnici

Integrarea activităţii de concepţie în structura de producţie

OBIECTIVUL DE CĂPETENIE al economiei naţionale — dezvoltarea intensivă, eficientă —, ritmurile deosebit de înalte programate pentru creşterea productivităţii muncii, adaptarea operativă şi de fond la restricţiile în ce priveşte consumurile materiale, energetice şi importul, creşterea competitivităţii produselor româneşti pe o piaţă externă intens concurenţială — toate acestea acumulează în domeniul progresului tehnic şi tehnologic sarcini fără precedent ca volum, extrem de exigente sub raport calitativ şi, totodată, supuse unei puternice presiuni a timpului, care impune ca prevederile programelor speciale, şi aşa calculate spre plafonul superior al posibilităţilor, să fie considerate ca minimale. În ansamblul macroeconomic şi sectorial al activităţii de cercetare-dezvoltare capătă o importanţă mult sporită **activitatea de concepţie la nivelul unităţilor industriale,** cu rolul de a fructifica rezultatele cercetării de institut, de a le armoniza în detaliu şi într-un interval cît mai apropiat de „timpul real" cu nevoile şi disponibilităţile producţiei, de a ridica necontenit tehnicitatea acesteia, punînd în valoare capacitatea de cooperare sinergică a specialiştilor şi personalului de execuţie.

Un asemenea grad de solicitare a potenţialului creativ îşi cere **corespondentul pe plan organizatoric.** Ceea ce s-a putut desprinde însă din abordări teoretice, din analize comparative, din experienţele de vîrf este faptul că, **în cadrul de principiu al unei concepţii unitare, formele concrete de rezolvare implică necesarmente o îndeajuns de largă varietate,** pentru a asigura mularea pe specificul şi după cerinţele în continuă evoluţie (provenite din afară, ca o comandă socială, sau izvorîte din funcţionarea propriului sistem) ale întreprinderii. Viabilitatea unei forme sau alteia va putea fi apreciată prin raportare nu la un model de structură insuficient diferenţiat, ci **la rezultate confirmate pe o perioadă mai lungă,** în care influenţa situaţiilor conjuncturale se atenuează, validîndu-se **substanţa reală, constantă.** Aceasta va extinde conţinutul şi posibilităţile autoconducerii şi autogestiunii, va adînci responsabilităţile derivate de aici, va accentua adaptabilitatea, mărind cîmpul de manevră, în vederea realizării întocmai a planului şi depăşirii indicatorilor calitativi.

Ca una din soluţiile ce răspund acestor deziderate prezentăm, în cele ce urmează, **integrarea activităţii de concepţie în structura de producţie,** pe exemplul unei întreprinderi în care dinamismul obligat al noului cere ca pasul între cercetare-proiectare şi fabricaţie să fie cît mai scurt, cooperarea acestor două domenii să fie scutită de bariere formale şi participarea lor la rezolvarea **obiectivelor comune** să fie stimulată prin **interese** colective şi individuale **comune.**

Inconvenientele dihotomiei cercetare uzinală—fabricaţie

PĂTRUNDEREA accelerată a aplicaţiilor electronicii în toate domeniile economice şi sociale, caracteristică a revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi justificare legică a importanţei ce se acordă respectivei subramuri industriale în actualul cincinal şi în perioada de perspectivă, este nemijlocit condiţionată şi de dezvoltarea rapidă a fabricaţiei de componente electronice tot mai complexe, performante şi fiabile.

O poziţie-cheie deţine în context **Întreprinderea de piese radio şi semiconductori** (I.P.R.S.) **Băneasa-Bucureşti.** În 22 de ani de existenţă, această unitate reprezentativă şi-a mărit de 25 de ori volumul producţiei, realizează astăzi în mai mult de 10 000 de sorto-tipodimensiuni de serie, grupate în mari familii de produse : componente electronice pasive (condensatoare cu hîrtie, condensatoare electrolitice normale şi miniaturizate ; cablaje imprimate simplu şi pe ambele feţe, precum şi flexibile) ; componente electronice active cu siliciu (diode — redresoare, stabilizatoare de tensiune, de comutare, varicap, rapide ; tranzistoare planare ; tiristoare de mică, medie şi mare putere ; punţi redresoare) ; circuite integrate (logice şi lineare) ; bunuri de larg consum, montaje şi aplicaţii electronice industriale. Ele satisfac o gamă foarte variată de necesităţi ale economiei naţionale, contribuind la modernizarea proceselor tehnologice, a produselor şi activităţilor din industria electronică, electrotehnică, din construcţia de maşini şi din alte ramuri, precum şi la lărgirea schimburilor comerciale ale României prin exporturi în 16 ţări (între care 7 ţări occidentale dezvoltate), în care marca de fabricaţie „ß" se bucură de o bună apreciere.

Specificitatea acestor familii de produse, realizate integral prin procese tehnologice concentrate în flux pe orizontală (spre deosebire de treptele din alte întreprinderi — prelucrări, montaj de subansamble şi montaj general), a inspirat organizarea structurii de fabricaţie pe 5 secţii de producţie de bază, specializate (la care se adaugă o secţie de semifabricate, utilaje şi s.d.v.-uri, precum şi o secţie auxiliară). Dotate cu maşini, utilaje şi instalaţii, aparate de măsură şi control adecvate profilului, cu nivel înalt de tehnicitate şi randament, ele reprezintă subsisteme cu grad ridicat de autonomie, atît prin faptul că realizează — în aceeaşi incintă — întregul ciclu de la materii prime la produsul finit, cît şi prin funcţionarea pe baza gestiunii economice, avînd aparat propriu de conducere, cu responsabilităţi şi competenţe întinse pe o arie largă, inclusiv în probleme de contracte economice (pentru care şeful secţiei îşi dă avizul în funcţie de capacitatea de producţie existentă şi de eventualele posibilităţi de a o majora), de investiţii, de urmărire a costurilor (ce se efectuează printr-o grupă economică). Aceasta dă secţiilor caracterul unor fabrici, în accepţia de conţinut (dacă nu şi în gradarea efectivă) prevăzută de lege.

După cum ne-a explicat şi argumentat **ing. Ioan Florea,** şeful compartimentului de organizare din întreprindere, eficienţa deplină a acestei formule nu putea fi atinsă — în condiţiile în care rata de înnoire a producţiei în fabricaţia de componente electronice este de 2—3 ani, ceea ce presupune o mare disponibilitate şi mobilitate a muncii de concepţie, mergînd pînă la satisfacerea operativă a cerinţelor diferenţiate ale fiecărui beneficiar — din cauza neajunsurilor organizării după sistemul „clasic" a activităţii de cercetare-proiectare uzinală. Situată exclusiv în compartimente la nivel funcţional, această activitate se cupla greoi cu cea a secţiilor de producţie, unde i se verificau şi aplicau efectiv rezultatele ; relaţiile complicate pe scară ierarhică ascendentă-descendentă presupuneau verigi intermediare, hîrtii, semnături etc., care diminuau viteza de reacţie în dublu sens. Răspunderea era fărîmiţată între şefii atelierelor de proiectare, responsabilul cu planul tehnic pe întreprindere, inginerul-şef, şefii secţilor de producţie. Efectivul restrîns de specialişti — electronişti componentişti — al I.P.R.S. nu putea satisface concomitent şi la un nivel mulţumitor sarcinile de proiectare şi cele de asistenţă tehnică (nece-

sară pentru rezolvarea unor probleme și dificultăți legate de integrări de materiale, de modificarea operativă a tehnologiilor în cazul unor defecțiuni la instalații sau la alimentarea cu fluide, pînă la remediere), căci eventualele rezerve de timp nu puteau fi exploatate tocmai ca urmare a separării organizatorice. Întreprinderea nedispunînd de resurse și spații pentru amenajarea de stații-pilot, interveneau complicații și amînări în efectuarea fazelor dintre concepție și producția de serie, întrucît secțiile de fabricație nu erau implicate prin interesele proprii în realizarea prototipurilor și a seriei zero. (După cum, pe de altă parte, nu erau decît în mică măsură implicate în problemele comerciale și de dezvoltare ale întreprinderii.)

Secția integrată : legătură directă între idei și materializarea lor

NODUL GORDIAN a fost tăiat în 1978, în urma unei ample și amănunțite analize în care consiliul oamenilor muncii a antrenat toți factorii implicați și din care a rezultat ideea unui **cuplu autonom al celor două domenii de activitate pentru fiecare familie de produse, sub o conducere unitară,** care să dispună de putere de decizie și de mijloacele de realizare a acesteia. Verificată în practica mai multor ani, noua formulă organizatorică și-a demonstrat, după cum vom vedea, viabilitatea și eficiența.

În organigrama adoptată, care respectă criteriile impuse prin Decretul nr. 162/1973, **cercetarea-proiectarea uzinală a fost divizată după specificul secțiilor de fabricație și inclusă în componența acestora, sub forma de ateliere sau colective,** delegîndu-se șefilor de secție atribuțiile de coordonare aferente. S-a realizat astfel strînsa ei legătură cu procesul de producție, în ce privește atît stabilirea temelor de cercetare legate direct de îmbunătățirea indicatorilor de eficiență, cît și introducerea mai rapidă în circuitul productiv a rezultatelor cercetărilor efectuate. La nivelul **„secției integrate"** se desfășoară eficient o serie de activități cu conexiune directă : cercetare (diversificarea, potrivit necesităților și posibilităților, a tehnologiilor cadru elaborate de către institutul de profil), proiectare, realizarea prototipului, a seriei zero, coordonarea producției de serie și acordarea asistenței tehnice interne, întreținerea și repararea instalațiilor complexe din dotare, proiecte de dezvoltare, investiții, marketing, asistență tehnică la principalii beneficiari în timpul montării aplicațiilor industriale, service (depanare), analize economice și de preț etc. Coordonarea lor printr-o conducere unitară a simplificat relațiile ierarhice, eliminînd verigi intermediare, a determinat creșterea răspunderii cadrelor tehnice. A crescut considerabil potențialul tehnic al secțiilor, care, la un efectiv de 700—1000 de muncitori fiecare, dispun de cîte 50—60 de ingineri — inclusiv cei din munci de concepție, de 3—5 subingineri și 10—20 de maiștri. O astfel de structură s-a dovedit pe deplin capabilă să preia și rezolve sarcini cum sînt : implicarea întreprinderii în realizarea unei serii de programe naționale și obiective prioritare de deosebită complexitate, de pildă cele privind energetica nucleară, industria aeronautică, cea navală, forajul de mare adîncime, modernizarea producției de locomotive Diesel ș.a., domenii în care o condiție de prim ordin a funcționării ireproșabile a instalațiilor este calitatea cu totul deosebită a componentelor electronice ; atingerea unei ponderi de 60% a produselor noi și reproiectate în valoarea producției-marfă a fiecărui an ; asimilarea la nivel de serie a unui număr important de noi materiale și semifabricate care economisesc resurse costisitoare și înlocuiesc importul ; procesarea a circa 800 de tehnologii ; preluarea pe seama progresului tehnic a 60% din eficiența economică estimată prin programul unitar de măsuri al I.P.R.S. pe 1984.

Personalul de concepție de la nivelul secției este cuprins în acordul global al acesteia și retribuit după tarife comune cu cele ale personalului de execuție, cu un corectiv plus-minus în funcție de gradul îndeplinirii pe întreprindere a planului la export.

În aparatul funcțional al I.P.R.S. a fost menținut un **atelier de proiectare coordonator,** cu rolul de a asigura concepția unitară în elaborarea documentației tehnice și îmbunătățirea permanentă a metodologiei. El are printre atribuții probleme de modernizare și extindere a tehnologiilor, de tipizare, standardizare, omologare, documentare tehnică, verificarea corectitudinii documentațiilor întocmite în secții, urmărirea realizării planului tehnic pe întreprindere, interfața cu exteriorul (relații cu centrala industrială, cu ministerul, cu institutele de cercetări ale acestuia sau din alte ramuri).

Validarea avantajelor noii organizări

CE A ÎNSEMNAT pentru cele două părți apropierea cercetării-proiectării de producție în cadrul secțiilor integrate ?

Cadrele de concepție au găsit o puternică motivare în contactul nemijlocit cu procesul de materializare a gîndirii lor, cunosc mai bine limitele posibilului și pe ce căi să acționeze pentru a le extinde. Se adîncesc specializarea lor, aptitudinea de a optimiza relația produs-idee — produs-marfă, relația materie primă — tehnologie. Colaborarea cotidiană și la obiect cu lucrătorii de la liniile de fabricație a situat căutarea și promovarea noului pe primul plan al preocupărilor comune, după cum o atestă și ocuparea locului întîi în mișcarea inventatorilor și inovatorilor din unitățile sectorului 2 al Capitalei.

Șeful de secție a căpătat, prin coordonarea și controlul pe care le exercită, certitudinea termenelor la care va dispune de fazele de concepție-asimilare pentru produsele noi, știind astfel cînd să declanșeze pregătirea fabricației în vederea încadrării în graficul de livrare a comenzilor. Personalul de execuție beneficiază el însuși de această punere în ordine, de operativitatea rezolvărilor și de corespondența lor cu condițiile reale de fabricație, întrucît astfel își poate desfășura activitatea ritmic, îndeplinind mai lesne obligațiile asumate prin acordul global.

Dincolo de acestę trăsături pozitive ale **climatului de lucru** constituit, în practica aplicării noii organizări au ieșit în evidență **avantaje** care, de la nivelul secțiilor, se cumulează la cel al întregii activități a întreprinderii :

- **scurtarea duratei ciclului cercetare — proiectare — prototip — serie zero — producție de serie și realizarea planului tehnic repartizat pe secții ;**
- **utilizarea și pentru activitatea de cercetare a instalațiilor, aparatelor și utilajelor din dotarea secției,** evitîndu-se importul unor linii-pilot care nu ar putea fi încărcate la capacitatea respectivă ;
- **executarea seriei zero în condițiile și pe utilajele destinate producției de serie,** ceea ce determină **scurtarea termenelor de punere în fabricație a produselor noi,** elimină neconcordanțele și pericolul reluării unor faze, conduce la **economisirea de materiale și manoperă ;**
- **preocuparea întregului colectiv de specialiști al secției atît pentru realizarea în cele mai bune condiții a producției curente, cît și pentru pregătirea celei viitoare** (probleme de dezvoltare, investiții, desfacerea produselor etc.) ;
- **acordarea asistenței tehnologice și tehnice în fabricația de serie, de către același personal care a proiectat și executat prototipul,** capabil să găsească și să aplice oportun și operativ soluții de depanare în situații neprevăzute.

Ar fi, bineînțeles, dificile detașarea și cuantificarea eficienței economice rezultată numai din integrare, căci aceasta a fost însoțită și completată pe parcurs cu alte măsuri tehnice și organizatorice. Dar ea se regăsește oricum în rezultatele din producție, inclusiv în asemenea succese din primele patru luni ale anului în curs, cum sînt : creșterea suplimentară cu 3,1% a productivității muncii (+ 20,6% față de perioada corespunzătoare din 1983), în proporție de 68,5% pe calea progresului tehnic ; depășirea cu 14 procente a planului de export ; o calitate înaltă a producției, exprimată în numărul și importanța infime ale reclamațiilor, în limitarea rebuturilor la 0,002% din valoarea producției marfă.

În electronică, înnoirea este o perpetuă cursă contra cronometru. I.P.R.S. Băneasa menține în această competiție un ritm capabil să o situeze în plutonul fruntaș.

Dorin CONSTANTINESCU

Puncte de vedere

Posibilitatea elaborării anuale a balanței legăturilor dintre ramuri într-o nouă variantă

Importanța evidenței costurilor pe produs, pe elemente primare de cheltuieli

NECESITATEA unor forme de evidență a costurilor pe elemente primare de cheltuieli a fost resimțită de mai multă vreme, dar ea a devenit deosebit de acută acum cînd costul energiei, combustibilului, apei, datorită scumpirii lor, a căpătat o pondere importantă în valoarea produselor. Se impunea urmărirea lor distinctă pe fiecare produs important în parte pentru a se exercita un control la nivel național asupra folosirii lor eficiente în structura tuturor produselor cît și a celor care se vor proiecta în viitor pentru ca numai în acest fel deziderатul economisirii energiei poate deveni o realitate.

În cadrul efortului general de apreciere a restructurării și reorientării producției către produse mici consumatoare de energie în locul celor energofage, evidența pe elemente primare de cheltuieli este un instrument deosebit de valoros. Totodată, aceasta va da posibilitatea urmăririi fiecărui element de cheltuială începînd cu materia primă și terminînd cu impozitul pe clădiri, care este ultimul clasat în clasificarea unitară, adoptată pentru întreaga producție industrială prin instrucțiunile menționate.

În ce privește economisirea de materii prime, cunoașterea cheltuielilor materiale totale pe unitatea de produs va putea servi la efectuarea de comparații cu consumurile altor produse similare din țară sau din străinătate. În acest fel, întreprinderile productive, centralele industriale, ministerele, organele centrale de sinteză economică și de decizie politică vor fi orientate să țină o mai strînsă legătură cu institutele de ramură de cercetări științifice și tehnologice, cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, în scopul impulsionării în mai mare măsură a aplicării rezultatelor cercetării în producție, în conducerea acesteia precum și în desfacerea ei pe piața internă sau la export.

Regîndirea, reproiectarea mașinilor, utilajelor și mai cu seamă a tehnologiilor vor putea avea în evidența costurilor pe elemente primare de cheltuieli, pe fiecare produs principal în parte un argument major precum și o confirmare practică a eficienței lor în viața economică a societății care le pune la dispoziție mijloacele materiale și umane necesare pentru efectuarea acestor cercetări. În această acțiune va trebui să se colaboreze cu activitatea deja introdusă într-o serie de întreprinderi cu bune și chiar foarte bune rezultate în ANALIZA VALORII.

Examinarea cantității totale de muncă directă și indirectă pentru fiecare produs în parte este menită să contribuie la realizarea în cît mai bune condiții a programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii în economia românească.

Concepția clasică a elaborării B.L.R.

MODELUL matematic al B.L.R. conceput, după cum se știe de profesorul american W. Leontieff, are la bază folosirea programării liniare pentru determinarea producției totale (directe + indirecte) pentru o unitate de produs final. În acest scop modelul Leontieff este format din trei cadrane :

— matricea schimburilor interindustriale (cadranul I) ;

— vectorul producției finale, care cuprinde : producție finală destinată acumulării (dezvoltării), exportului, consumului intern individual sau colectiv și rezervelor de stat, ca vector coloană (cadranul II) ;

— vectorul valorii nou create, ca vector linie, echivalent cu vectorul coloană, pentru echilibrare (cadranul III).

Avînd o largă aplicabilitate, cu un anumit succes înaintea crizei petroliere declanșată în toamna anului 1973 (elaborată pentru un singur an — 1970 — și în România) folosirea B.L.R., precum și analiza cunoscută sub denumirea generală de analiză input-output, în prezent sînt utilizate din ce în ce mai puțin. Printre cauzele care au condus la descreșterea interesului pentru acest tip de modele, pot fi enumerate :

— matricea schimburilor interindustriale considera că toate inputurile (cheltuielile) se află într-o relație de proporționalitate cu outputurile (producția) ;

— modelul lui Leontieff considera că producția tuturor ramurilor poate crește la infinit, fără limită ;

— comanda modelului (produsul final) fiind exogenă, determinată în cea mai mare parte pe cale tradițională, alterează rigurozitatea coeficienților tehnici totali, care reprezintă însăși performanța de bază a modelului ; diferitele actualizări ale acestor coeficienți care încearcă să țină seama de evoluția tehnologică și să evite elaborarea anuală a B.L.R. și prin aceasta și a costurilor sale ridicate, nu sînt în măsură să atingă aceste obiective ;

— caracterul exogen al modelului nu permite decît determinarea influenței de la comandă la matricea centrală și nu și invers ; deci se consideră, ca de altfel în toate modelele economice de tip Leontieff, că tehnologia este fixă, ceea ce, evident, în condițiile revoluționărilor științifice, tehnice și mai ales ale celor tehnologice contemporane, nu mai poate fi acceptat.

Concepția generală a elaborării balanței legăturilor dintre ramuri pe baza unei noi variante

NOI am mers pe elaborarea matricei schimburilor interindustriale și a celor asimilate acestora, considerînd ramurile utilizatoare ale produsului final ca făcînd parte din matricea centrală, fără vectori pentru soluționarea matematică, folosindu-se în acest scop un procedeu nou. Această matrice pătrată se elaborează aproape de la sine, dacă se ordonează ramurile economiei naționale, începînd cu cele primare, inclusiv agricultura, în succesiunea procesului tehnologic, continuînd deci cu cele prelucrătoare și terminînd cu cele consumatoare de produse finale. Aceasta ar fi B.L.R. la nivelul economiei naționale. Dar balanța legăturilor dintre ramuri în concepția noastră poate fi elaborată la diferite niveluri ierarhice ale economiei naționale, valorificînd performanțele variantei românești cît și structurile și caracterul dezvoltării planice a economiei țării noastre. B.L.R. este concepută să fie elaborată începînd de la produs — ale cărui costuri ținute — pe baza unei structuri unitare (obligatorie începînd de la 1.I.1984 pentru întreprinderile industriale și care treptat se va introduce și pentru alte ramuri ale economiei naționale) de elemente primare, motiv pentru care semnalăm importanța acestei forme de evidență pentru elaborarea anuală a B.L.R., și fără costuri suplimentare. De balanța legăturilor între ramuri a fiecărei întreprinderi sau a centralei sau ramurii sau a unui bloc de ramuri se ajunge la B.L.R. statistică pentru întreaga economie națională. Odată elaborată B.L.R., ea poate fi folosită, inversînd procesul — adică prin dezagregare pe ramurile constituente, subramuri, grupă de produse, produse principale — și pentru lucrări de planificare, prognoze, cu condiția existenței unui sistem informațional cît de cît pus la punct. Servind ca model și sistem de referință, B.L.R. poate fi utilizată și pentru diferite simulări, pentru perfecționări ale metodologiei de planificare, de formare a prețurilor, de optimizare a structurilor economiei și de întocmire a diverselor variante de opțiuni de dezvoltare economico-socială pornind de la diferite ipoteze tehnologice, de la o integrare mai suplă în schimburile economice internaționale, ceea ce conduce la creșterea eficienței economice, la o dezvoltare armonioasă, proporționată.

Contribuția concepției românești constă în eliminarea punct cu punct a deficiențelor semnalate la modelul B.L.R. clasic. Comanda modelului nostru este determinată chiar din corpul matricei, prin introducerea conceptului de DIFERENȚĂ CORELATĂ, eliminînd neajunsurile punctate la modelul Leontieff, legate de caracterul exogen al comenzii și a implicațiilor acesteia.

Mecanismul economico-matematic al B.L.R. în noua variantă

ÎN DEMERSUL nostru analitic, pornind de la trinomul academicianului

profesor Manea Mănescu — echilibru-neechilibru-echilibru şi de la conceptul de conexiune inversă elementară, fără buclă materială, fundamentat de inginerul român, profesorul Paul Postelnicu, am examinat o cuantă economică reprezentată de o simplă sumă de bani care circulă între doi agenţi economici „i" şi „j".

Raţionamentul nostru a pornit formalizînd :

$$x_{ij} = x_{ji} \qquad (1)$$

care reprezintă, privită pe un alt plan, de fapt, o TAUTOLOGIE, ce vrea să însemne că suma primită (x) de i (încasator) de la j (plătitor) este egală cu suma plătită de j lui i.

Noi am căutat să valorificăm traiectoriile repetate şi de sens opus ale tautologiei ignorate pînă în prezent, pătrunzînd în circuitul ei, folosindu-le pe plan informaţional, fizic şi filozofic. Descoperirea ulterioară a aserţiunilor lui Odobleja despre tautologie ca procedeu normal de creaţie au confirmat şi încurajat cercetările şi aplicaţiile noastre în domeniul economic.

Punctul în care tautologia poate fi atrasă în circuitul conceptelor de valoare informaţională, universale, îl reprezintă intersecţia timpului cu spaţiul, unicul punct în care se poate inversa săgeata timpului, sfidîndu-l, transformînd ireversibilitatea proceselor economice, în general a proceselor evolutive, în r e v e r s i b i l i t a t e, în repetabilitate, transformînd cauza în efect şi efectul în cauză, pentru că timpul în acel punct nu operează, devine NUL.

În acest fel, am putut elabora o imagine completă a echilibrului economic integral. Relativizarea gestiunii economice a celor doi agenţi economici, fiind dependente una de alta, trebuia să se producă într-un moment de timp t_0 în care mişcarea este stopată. Tocmai şi numai în acest moment echilibrul este realizat. Apoi a devenit clar că egalitatea între cei doi termeni ai echilibrului nu poate fi reală decît în ipoteza timpului egal cu zero. Pornind de la această cu totul nouă premisă, noi am notat în continuare, dezvoltînd pe (1) :

$$x_{ij} - x_{ji} = 0 \qquad (2)$$

obţinînd pe zero prin diferenţă, egalitate pe care noi am denumit-o PROPRIETATEA ZERO, sau proprietatea echilibrului în timpul ZERO.

De asemenea, ca o verificare şi completare la (2), parcă se cerea de la sine :

$$\frac{x_{ij}}{x_{ji}} = 1 \qquad (3)$$

raport, pe care noi l-am denumit PROPRIETATEA UNITĂŢII.

Este de remarcat că proprietatea zero atestă existenţa echilibrului sistemului, iar proprietatea unităţii ghidează spre maximum echilibrul asimetric, limite reale care se vor confirma întru totul atunci cînd într-un sistem oarecare informaţionalizat matricial, mărimile absolute se transformă în mărimi relative. Aceleaşi proprietăţi (1—3) se respectă şi la restituirea împrumutului de către i lui j, fără dobîndă, căci timpul este egal cu zero, sistemul de ecuaţii inversîndu-şi simbolizarea.

Privită prin logica dinamicii contradictoriului, fundamentată de savantul de origine română Ştefan Lupaşco, operaţiunea de încasare-plată a unei sume elementare (nedecompozabile) devine un eveniment foarte frecvent, dar ca orice eveniment ascultă, totodată, şi de legile actualizării şi potenţializării ; suma x împrumutată este în acelaşi timp ($t_i = t_j = 0$) :

— sumă de bani încasată de i, dar ea semnifică, în evidenţele acestuia ţinută în partidă dublă, şi datoria potenţială faţă de j ;

— sumă de bani plătită de j, dar ea semnifică totodată şi creanţa pe care j o are de primit de la i.

Luînd în considerare şi restituirea sumei respective x^1, relaţia bănească de încasare-plată se completează de la sine cu reciproca sa pe care o cere imperios, cu necesitate, ca o legitate. De altfel, numai intrarea şi ieşirea pentru fiecare agent economic în strictă corelare cu ieşirea şi respectiv intrarea agentului economic corespondent pot să ducă la descrierea matematică completă şi la redarea sensului integral al operaţiunii economice, respectiv atingerea scopului care se urmăreşte de fiecare agent şi să reflecte o relaţie cu caracter legic care se naşte şi se stinge de milioane de ori în economiile tuturor ţărilor, între agenţi de tip „i" (încasatori-plătitori) şi de tip „j" (plătitori-încasatori).

În faţa acestei analize complexe cît şi a acestor rezultate mai puteam noi oare privi operaţiunea de încasare-plată, de la care am pornit, ca o simplă tautologie ? Atunci ar fi însemnat că noi sîntem înconjuraţi numai de tautologii, ceea ce era cu greu de admis. Mai logic a fost să recunoaştem că sîntem înconjuraţi peste tot de un ocean de actualizări şi potenţializări care se succed şi se transformă neîncetat unele în altele, tot aşa după cum împrumutul se va transforma în restituirea lui şi de fiecare dată va avea o dublă semnificaţie de încasare-plată, inversîndu-se numai agenţii corespondenţi şi semnele relaţiilor care reflectă aceste transformări. Pe această bază, cu multe implicaţii, reprezentarea economico-matematică a operaţiunii băneşti integrale, elementare, nu este numai dublă, cum s-a crezut pînă în prezent, ci este cvadruplă pentru fiecare agent economic privit însă prin strînsă corelare cu agentul său corespondent.

Această interpretare cu totul nouă cerea de la sine instrumentul care să INTEGREZE imensitatea operaţiunilor de încasare-plată, şi în acelaşi timp, să DIFERENŢIEZE şi să particularizeze de milioane şi milioane de ori operaţiunea economică concretă, şi de fiecare dată cu sensul exact, matematic, pentru că dincolo de aceste relaţii matematice reci există relaţii sociale, umane, pentru care dreptatea, echitatea, recompensa pentru efortul depus, satisfacţia reprezintă trăsături majore ce trebuie reflectate cu cea mai mare fidelitate, nu cu mărimi medii, cu omogenizări care desfiinţează individualitatea şi personalitatea fiecăruia.

Acest instrument a fost identificat, studiat, cercetat mulţi ani, testat, verificat şi aplicat — în matricea patrată, ignorată de matematicieni şi economişti pînă în prezent, pentru că ea nu admitea soluţii unic determinate ; în acest caz valenţele ei informaţionale remarcabile — autocontrol şi autocorelaţie — rămîneau nevalorificate ; dar ceea ce o condamna la starea de rebut era faptul că echilibrul staţionar pe care se părea că îl putea reda această specie ciudată de matrici (patrate) nu numai că nu se lăsa abordat, dar el venea în contradicţie cu însuşi caracterul dinamic al procesului economic reflectat matricial sub formă bănească.

Dar matricea patrată nu avea nevoie decît de un m i c i m p u l s pentru ca entropia ei maximă să se transforme în negentropie, conţinută în mod latent, potenţial în înseşi organizarea şi ordonarea internă a relaţiilor economice-băneşti. Acest impuls l-a constituit admiterea unei **diferenţe** între suma încasată şi cea restituită, atît negativă cît şi pozitivă, atît pentru agentul i cît şi pentru agentul j. Această diferenţă avea să ducă la deschiderea matricilor patrate. Dar nu numai atît ; s-a dovedit că această diferenţă apare în dublu rol, ca o dubletă de protosoluţii, de sens opus, egale în modul, ce conduc la zero minim, atunci cînd este respectată proprietatea echilibrului. În acelaşi timp, am stabilit că în echilibru, timpul este egal cu zero, ca o constantă de bază, fixă ; dar timpul trebuie măsurat atunci cînd suma x este împrumutată pentru a anumită perioadă de timp în vederea fructificării ei de către i. În acest caz, diferenţa corelată joacă rol dublu : ea măsoară, totodată, nu numai timpul operaţional, concret, cît suma a fost împrumutată, ci şi valoarea produsă de aceşti bani x ce se divide între beneficiul net al debitorului şi dobînda normală ce se cuvine creditorului.

RESTRÎNGÎNDU-NE în spaţiul disponibil, am semnalat desigur numai existenţa unui nou model al B.L.R. Întreaga metodologie este mai amplă şi ea ar putea fi pusă la dispoziţia celor interesaţi — am în vedere organele economice de sinteză economică, cît şi orice alte unităţi economice. Această metodologie a fost deja aplicată cu succes la elaborarea unui model de simulare a fluxurilor băneşti care va apare în acest an la Editura Academiei R.S.R., intitulat „Modelarea fluxurilor băneşti". Cu unele adaptări, metodologia ce se va publica va putea fi folosită şi pentru elaborarea anuală a B.L.R. de către unităţile economice interesate.

Considerăm că ar mai trebui subliniat încă un aspect : atît performanţele modelului, cît şi domeniile sale de utilizare pot fi valorificate la maximum numai în cazul existenţei unui sistem informaţional bine pus la punct. Acest aspect nu face modelul nostru aplicabil „sine die", **ci el arată că programele de automatizare a proceselor informaţionale către care ne îndreptăm trebuie să fie accelerate, şi susţinute cu fonduri financiare substanţiale,** pentru că numai aşa vom putea să devenim eficienţi în toate acţiunile ce le întreprindem, prin simularea lor prealabilă pe modele matematice complexe şi la diferite niveluri de agregare, cu luarea în considerare a cît mai multor variabile — factori care pot să intervină şi de care trebuie să ţinem seama, să ne luăm măsuri asiguratorii etc. Aceste fonduri pot fi recuperate într-un termen foarte scurt, poate chiar într-un an. **Deci elaborarea B.L.R. în varianta propusă nu necesită nici un fond bănesc suplimentar, ci poate fi realizată cu aceleaşi informaţii care circulă în prezent în sistemul de raportare statistică şi în cel de planificare, ordonată şi prelucrată cu ajutorul calculatorului pe baza modelului pe care l-am preconizat.**

Marcel VOICA

INFORMAȚIE – COMUNICAȚIE ȘI DEZVOLTARE (I)

PENTRU foarte mulți a devenit limpede că informația nu reprezintă numai „o marfă" sau „un capital". Ea constituie „un bun" economic, social, politic, tehnologic, cultural, uman. Informația constituie, în mod evident, o componentă a civilizației moderne. O regăsim în toate activitățile omului, în toate planurile vieții economico-sociale. Ea a pătruns, de fapt, pe cele mai diferite căi, în viața omului din zilele noastre. Nu numai specialistul, ci și omul obișnuit, omul de pe stradă, — cum obișnuim să spunem adesea — este asaltat de informație, pe care trebuie s-o interpreteze , să-i înțeleagă semnificațiile.

Informația ca teren de investigație

SÎNTEM înconjurați, „învăluiți", „asaltați" de informație în cele mai diverse feluri și în cele mai diferite modalități. Dar nu sînt sigur că știm exact ce reprezintă ea și cu atît mai mult nu cred că-i cunoaștem încă satisfăcător natura sa, multiplele sale fațete și caracteristici.

Dacă s-ar cere unui informatician să dea o definiție a informației, ar furniza una foarte exactă. Poate chiar suspect de precisă. La fel s-ar întîmpla cu un specialist în mass media, cu un lingvist, cu un om de știință, un matematician sau un filozof. Numai că probabil definițiile ar diferi foarte mult între ele, fiecare avînd „dreptatea" sa. Pentru un specialist în domeniul științelor naturii, informația va reprezenta cel mai adesea altceva decît pentru un economist, sau un ziarist.

Un cercetător al științelor naturii va fi mai degrabă tentat să vadă în informație acele „resurse", „zăcăminte" ce există în natură, independent de noi, de care devenim conștienți prin procesele de cunoaștere, le „extragem", le „inventariem" sub formă de cunoștințe noi, le clasificăm, le ierarhizăm, le valorizăm, contribuind astfel la dezvoltarea cunoașterii umane. Pentru un inventator informația poate constitui — sau constituie chiar — cu totul altceva. El nu descoperă ceva existent în natură sau în societate. Deci el nu se limitează la a lua act, a pune în valoare sau în „circulație" o informație existentă. Pentru el informația este mai degrabă o „materie primă" și în același timp un „produs final". El **inventează.**

Economistul — depinde de rolul și locul pe care îl ocupă — va recurge cel mai adesea la informație ca la un „instrument" de lucru, de care nu se poate lipsi, pentru că acesta îi permite să cunoască, să analizeze, să coreleze, să judece, să-și fundamenteze deciziile. Informația — în special cea concretizată în date economice, statistice, indici, indicatori, informație de piață etc. — va reprezenta pentru el adesea și „materia primă" principală a muncii sale. De calitatea acestei materii prime și a modului de prelucrare și utilizare a sa va depinde și calitatea muncii sale. Dar nu numai. Atît el, cît și tehnologul sau organizatorul vor recurge la informație și ca la un mijloc prin care poate substitui unii factori de producție tangibili, cum sînt materiile prime, energia sau chiar forța de muncă. Să ne gîndim că majoritatea informațiilor, cunoștințelor, sub formă de know-how sau de metode de conducere și organizare sînt utilizate pentru a economisi forță de muncă, materii prime, energie, capacități de producție etc.

Nu există activitate umană, fie ea economică, socială, politică, științifică, culturală, educativă sau de altă natură, care să nu recurgă, într-o măsură mai mare sau mai mică, la informație ca la un „instrument" de lucru de care nu se poate dispensa. Dar oare informația constituie într-adevăr un „instrument" de lucru ? Și numai atît ? Ce reprezintă informația ? Ce înțelegem prin informație ?

„Resursă", „obiect", „materie primă" ?

CONSTITUIE ea o „resursă" ce există în mod obiectiv în natură și societate independent de noi? Poate fi asimilată cu „zăcămintele", cu „resursele minerale" ? Constituie ea un „obiect" de un tip deosebit care poate fi utilizat în moduri diferite ? Este ea oare o „materie primă" specială, ce se lasă prelucrată în diverse modalități, putînd fi utilizată în moduri și scopuri diferite, stocată, vîndută etc. ? Reprezintă ea un factor „energetic" sau mai corect sinergetic, ce poate schimba natura, esența unor procese sau fenomene, dîndu-le noi impulsuri sau chiar noi configurații ? O putem considera o „resursă intangibilă", care poate substitui resurse tangibile, ca materiile prime, energia sau forța de muncă ? Răspunsurile nu pot fi simplificatoare, biunivoce, formulate prin da sau nu. Dar nici nu pot fi ocolite.

Chiar și numai aceste întrebări ne conving că informația reprezintă ceva fundamental deosebit față de alte „resurse" cu care operăm în mod curent. Natura și caracteristicile sale specifice par să deschidă noi perspective în cele mai variate planuri (economic, social, tehnologic, politic, educațional, cultural și chiar privind stilul de viață și civilizația). Secole de-a rîndul am fost obișnuiți să lucrăm, de regulă, — mai ales în activitățile concrete — cu „resurse" tangibile, cu obiecte caracterizate de o disponibilitate limitată, avînd un anumit volum, ceea ce crea probleme specifice de transport și de substituție, de schimb etc. adesea greu de depășit.

În contrast cu acestea, informația reprezintă o „resursă" intangibilă, avînd caracteristici absolut aparte. De exemplu, „extrasă" din natură, ea poate fi integrată în mintea umană și utilizată în scopuri diferite (de analiză, pentru realizarea unor noi corelații sau judecăți, al declanșării unor procese de reflecție și de cunoaștere, stimulînd noi elemente integratoare, de intuiție și de creativitate). Din acest punct de vedere informația se prezintă ca o materie „vie", ca un ferment, fiind extensibilă și sinergică (o cantitate mai mare de informații permite prelucrarea lor diferită, combinarea lor devenind mai utilă, cu destinații mai multe și mai eficientă). Dar, în același timp, ea poate fi comprimată, sintetizată și chiar miniaturizată (mai ales că o mare parte din ea este perisabilă, redundantă sau chiar entropică). Să nu uităm însă că mijloacele actuale de prelucrare, stocare, teletransmisie etc. îi deschid noi perspective.

Concomitent, informația posedă o serie de caracteristici care o fac extrem de interesantă din punct de vedere economic, dar bineînțeles nu numai. De exemplu, ea poate substitui o serie de factori de producție clasici, este ușor transportabilă, cu o rapiditate ce poate echivala cu cea a luminii, cu posibilități mari de difuzare și avînd o calitate absolut unică în raport cu alte bunuri : dacă cineva transmite sau schimbă o informație, beneficiarul o primește, dar furnizorul nu rămîne fără ea. Probabil ca ea să prezinte și multe alte caracteristici astăzi încă neidentificate. De fapt, chiar și cele enunțate sînt în prezent probabil încă prea puțin investigate și mai ales exploatate.

Un efort mai mare depus în această zonă, a înțelegerii mai complexe și mai complete a ceea ce reprezintă informația **astăzi** și mai ales a **ceea ce ar putea ea reprezenta** în viitor, poate aduce importante beneficii. Informația și comunicația, susținute de noile evoluții în microelectronică, au extins foarte mult capacitatea intelectuală, creativă a omului. Și se pare că ne aflăm abia la începutul acestei noi ere.

Un fenomen nou se petrece sub ochii noștri

UN FENOMEN nou se petrece sub ochii noștri. Este necesar să avem nu numai conștiința faptului că el se desfășoară cu o mare rapiditate, ci și că schimbările pe care le aduce cu sine pot fi profunde și de durată. Datoria cercetării științifice — atît din domeniul științelor naturii, cît și al celor sociale — este de a-l investiga multi-

Ioniță OLTEANU

(Continuare în pag. 24)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Limite ale modelelor neomarginaliste cu privire la organizaţiile economice internaţionale (I)

FĂRĂ a se constitui într-o teorie economică comprehensivă, lucrările economiştilor occidentali elaborate pînă în prezent pe problematica funcţionării organizaţiilor economice internaţionale concretizează rareori investigaţii analitice propriu-zise ; ele se rezumă, de cele mai multe ori, la o abordare descriptivist-critică, de formulare a unor recomandări specifice care vizează crearea sau modificarea unor instituţii economice cu caracter internaţional. De aceea, nu se poate spune – după părerea noastră – că teoria economică nemarxistă dispune în prezent de un model analitic mai elaborat al dialecticii procesului fiinţării organizaţiilor economice internaţionale.

Pe acest fundal, înainte de orice comentariu privind limitele şi scăderile mai mult sau mai puţin inerente ale unui demers de atare natură, este de menţionat faptul că un moment distinct îl reprezintă încercările recente ale unor specialişti de elaborare a unei schiţe analitice pentru o posibilă teorie asupra organizaţiilor economice internaţionale [1]). Chiar dacă concluziile analizei lui Fratianni şi Pattison nu diferă substanţial de cele evidenţiate în lucrările devenite deja „clasice" ale lui Ruggie[2]), Kindleberger[3]) sau Keohane şi Nye[4]), particularitatea noii abordări constă în instrumentarul analitic diferit folosit, bazat pe modelele elaborate de teoria cluburilor, înregistrîndu-se astfel o mutaţie de la analiza în izolare a unor evenimente singulare (cum ar fi formarea şi funcţionarea unei uniuni vamale) la investigarea în interacţiune a unor fenomene aflate în plină evoluţie (cum este problematica cooperării economice internaţionale – în special prin prisma procesului formării şi dezvoltării organizaţiilor economice internaţionale).

Pentru teoreticienii menţionaţi, piaţa cooperării internaţionale se aseamănă într-o foarte mare măsură cu cea a sectorului serviciilor în general – pe care producţia şi consumul au loc simultan –, factorul esenţial al productivităţii organizaţiei internaţionale reprezentîndu-l gradul de implicare a ţărilor membre la activitatea acesteia. În consecinţă, se consideră că piaţa ar consta în fapt în prestarea anumitor servicii specifice, şi anume : în primul rînd, ar fi vorba despre o serie de bunuri publice produse de organizaţii precum Comunitatea Economică Europeană sau Organizaţia Mondială a Sănătăţii ; în al doilea rînd, despre faptul că un mare număr de organizaţii economice internaţionale prestează o serie de funcţii de coordonare, ele fiind în special angajate în centralizarea şi în schimbul de informaţii. Astfel de activităţi includ elemente de coordonare a politicilor macroeconomice, legislaţia şi activităţile antitrust, conduita corporaţiilor transnaţionale ş.a. ; în al treilea rînd, organizaţiile economice internaţionale servesc ca instrument al dezvoltării cooperării economice şi al strategiilor de acţiune pe plan internaţional. Totodată, un număr redus de astfel de organizaţii se preocupă de problemele imperfecţiunilor mecanismelor de piaţă în domeniul comercial (G.A.T.T.) sau de cele ale poluării ca fenomen cu implicaţii pe plan global (O.C.D.E.). De aceea, ca şi în cazul activităţilor guvernamentale, analiza activităţii organizaţiilor economice internaţionale implică abordarea unui mare număr de probleme ale economiei utilităţilor publice (public economics), în timp ce o parte din aceste activităţi aparţin însă unui domeniu situat undeva între sfera bunurilor publice pure şi cea a bunurilor private pure.

De aici, concluzia lui Fratianni şi Pattison că elaboratele teoriei cluburilor pot servi ca un util instrumentar analitic al activităţii organizaţiilor economice internaţionale. De altfel, caracterul de „club" al unor astfel de organizaţii a mai fost şi pînă acum evocat în literatura occidentală de specialitate, mai ales atunci cînd s-au avut în vedere numărul şi componenţa pe ţări membre a acestora, precum şi beneficiile decurgînd din calitatea de membru. În acest sens, nu numai că s-a afirmat existenţa a numeroase organizaţii cu componenţă diferită dar care oferă produse similare[5]), dar studiile respective au ajuns şi la concluzia că orice organizaţie economică internaţională conţine în interiorul său unul sau mai multe „cluburi" (grupuri restrînse de state, formate în cadrul unei organizaţii internaţionale, polarizînd interese convergente şi capacitate de decizie în sprijinul acestor interese [6]).

Ceea ce este însă distinct pentru analizele lui Fratianni şi Pattison este faptul că, deşi apelează în bună măsură la instrumentarul metodologic al teoriei cluburilor [7]), ei consideră elaboratele acestei teorii doar un punct de plecare pentru propriul lor model analitic şi aceasta pentru faptul că, în concepţia lor, atunci cînd este aplicată problematicii cooperării internaţionale, teoria cluburilor conservă o serie de limite conceptual-metodologice. Cea mai importantă dintre acestea o reprezintă prezumţia excluderii de la partajarea beneficiilor realizate la nivelul „clubului" a celor care nu fac parte din acesta. Or, dacă se poate într-adevăr opera cu această prezumţie numai în cazul limitat al unor organizaţii de tipul G.A.T.T. sau al unor uniuni vamale – în care acordarea concesiilor tarifare (ca beneficii ce rezultă din activitatea organizaţiei) este strict limitată la numărul ţărilor membre –, atunci cînd se trece la analizarea celorlalte categorii de organizaţii economice internaţionale nu se mai poate opera cu acest principiu, întrucît, chiar dacă o serie de ţări nu fac parte din eventualele „cluburi" formate în interiorul organizaţiilor respective (cum ar fi, spre exemplu, cazul majorităţii ţărilor în curs de dezvoltare

FIŞE

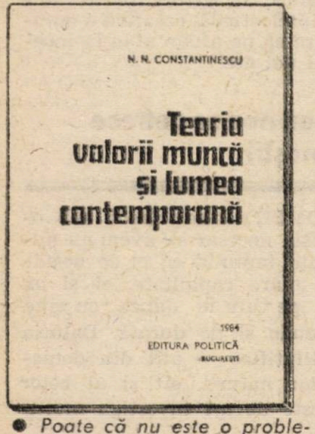

● *Poate că nu este o problemă, un fenomen economic care, de-a lungul istoriei doctrinelor economice, să fi suscitat un atît de viu interes, dezbateri atît de pasionate precum teoria valorii muncă. Explicaţia acestei stări de spirit constă, după opinia profesorului* N.N. Constantinescu *exprimată în cuvîntul introductiv la volumul său recent tipărit de* EDITURA POLITICĂ, „Teoria valorii muncă şi lumea contemporană", *în caracterul fundamental al dezbaterii. Dacă pe plan social omul este măsura tuturor lucrurilor, în plan economic munca omului constituie temelia generală a vieţii economice ; cu alte cuvinte, problematica valorii muncă are o determinare antropocentrică, munca exprimînd însăşi personalitatea umană. Volumul prezent al profesorului N.N. Constantinescu constituie, după mărturisirea autorului, o primă finalizare a unei activităţi de cercetare mai amplă care se va cantona, ulterior, în domeniul repartiţiei şi al unei istorii a preţurilor în România. Tocmai de aceea structurarea sa urmăreşte cu precădere ancorarea problematicii valorii muncă într-un context larg : atît istoric şi doctrinal, cît şi în sistemul tot mai complex al activităţilor ce caracterizează societatea modernă, socialistă şi capitalistă.*

Eficienţa utilizării potenţialului ştiinţific

● *În articolul* „Ridicarea eficienţei utilizării potenţialului ştiinţific", *apărut în revista PLANOVOE HOZEAISTVO (nr. 4/1984), sub semnătura prof. dr.* B. Zaiţev, *autorul subliniază că numărul de lucrători în domeniul ştiinţei a atins în U.R.S.S. 1,4 milioane persoane, ceea ce reprezintă 1/4 din totalul mondial, iar cheltuielile pentru dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii (fără investiţiile în baza ştiinţifică şi cheltuielile pentru introducerea inovaţiilor în producţie) reprezintă 4,8% din venitul naţional al U.R.S.S. Ridicarea eficienţei activităţilor de cercetare şi proiectare, accelerarea introducerii realizărilor ştiinţei şi tehnicii în economia naţională constituie un obiectiv major, pentru a cărui realizare se acţionează în principal în direcţiile perfecţionării planificării, a stimulării economice şi a formelor organizatorice de integrare a ştiinţei cu producţia. În cadrul perfecţionării planificării una dintre cele mai importante direcţii o reprezintă, după cum menţionează articolul citat, aplicarea mai largă a metodei programelor-obiectiv, o dată cu îmbunătăţirea modului de conducere. Experienţa arată – subliniază B. Zaiţev – că fiecare program este necesar să aibă un organ coordonator, investit cu drepturi corespunzătoare, dispunînd şi de resursele financiare necesare. Organele coordonatoare trebuie să asigure depăşirea obsta-*

din cadrul F.M.I., care nu aparțin „clubului" celor cîteva țări puternic industrializate occidentale ce dețin controlul deciziilor privind activitatea organizației), ele în schimb nu pot fi excluse de la partajarea rezultatelor (beneficiilor) ce derivă din activitatea organizațiilor respective luate în ansamblul lor. De aceea, Fratianni și Pattison nu vor analiza — chiar dacă folosesc metodologia teoriei cluburilor — dinamica intereselor din interiorul unei organizații economice internaționale în funcție de eventuala apartenență a țărilor membre la „cluburile" din cadrul organizației respective, ci în funcție de raportul dintre interesele individuale ale țărilor membre și interesul organizației luată în ansamblul ei. „Clubul" este în acest caz însăși organizația economică internațională respectivă.

Trebuie însă precizat faptul că, în ciuda acestor ajustări în plan conceptual-metodologic operate de modelul Fratianni-Pattison (de altfel, deloc lipsite de importanță), acesta nu reușește însă să depășească limitele normativ-operaționale inerente raționamentului de factură marginalistă, la care, în ultimă instanță, modelul se reduce. Acest lucru apare cît se poate de evident dacă avem în vedere atît analiza propriu-zisă a activității organizațiilor economice internaționale, cît și concluziile cu caracter normativ la care se ajunge pe baza modelului utilizat. Astfel, pornindu-se de la stabilirea unor corelații cauzale cuantificabile, se ajunge la concluzia că, la nivelul unei țări luată în mod individual, nivelul optim de participare la cooperare în cadrul unei organizații economice internaționale este realizat atunci cînd produsul dintre cota de beneficiu ce-i revine în mod individual țării respective și creșterea marginală a beneficiilor ce se formează la nivelul organizației în ansamblu este egal cu costurile marginale. La nivelul organizației ca totalitate, proporția optimă de participare se realizează cînd costurile marginale și beneficiile sînt egale.

Interpretarea problemei costurilor poate fi mai mult nuanțată și detaliată dacă se are în vedere faptul că costurile care revin unei țări membre sînt de fapt o parte a costurilor suportate de organizație în totalitatea sa, care costuri sînt nu numai în funcție de „cantitatea" rezultatelor obținute prin activitatea organizației, ci și — foarte important — în funcție și de numărul țărilor membre, precum și de mecanismul intern de adoptare a deciziilor. În acest caz, potrivit părerii celor doi autori menționați, nivelul optim al implicării în cooperare pentru o țară individuală se obține atunci cînd cîtul dintre cota de beneficii și cota de costuri ce revin țării respective, înmulțit cu beneficiile marginale ce se formează la nivelul organizației ca entitate, este egal cu costurile marginale ale întregii organizații.

Concluzia pe care o trag autorii din aceste corelații cantitative — care pun în evidență rolul major ce îl au de jucat țările mari în activitatea organizației — este aceea că, cu cît este mai mare o țară participantă, cu atît maximizarea avantajelor nete revenind țării respective va fi condiționată de creșterea în expresie cantitativă a volumului activității organizației, din moment ce raportul dintre beneficii și costuri crește în funcție de mărimea țării.

Două implicații mai importante desprind Fratianni și Pattison din cele de mai sus : mai întîi, intercorelarea specifică ce operează între ordinul de mărime a membrilor unei organizații, volumul activității acesteia și costurile adoptării deciziilor ; în al doilea rînd, fenomenul diminuării avantajelor ce decurg din poziția de lider. În opinia teoreticienilor menționați, aceste implicații ale modelului sînt în concordanță cu multe dintre evenimentele internaționale ale perioadei postbelice. În mod particular, pe această linie demonstrativă se caută a se argumenta pretinsa diminuare a interesului S.U.A. în a deține o poziție de lider în planul cooperării economice interoccidentale postbelice, precum și tendința „obiectivă" de reorientare a cadrului instituțional al cooperării internaționale dinspre organizațiile cu largă participare înspre cele cu participare restrînsă.

Legat de aceste ultime două aspecte, apare tipic pentru raționamentul de factură neomarginalistă modul în care Fratianni și Pattison aplică semnificațiile teoretice limitate ale corelațiilor stabilite de ei pe baza analizei statice ce o fac asupra cooperării în cadrul organizațiilor internaționale (analiză în care variabilitatea în intercorelare cauzală a unor factori este condiționată de invariabilitatea altora), la interpretarea și explicarea evoluțiilor istorice din cadrul sistemului dinamic complex al relațiilor economice internaționale postbelice (sistem în interiorul căruia variabilitatea unor factori este de fapt condiționată și condiționează la rîndul ei variabilitatea altor factori). Este clar că tocmai un astfel de divorț între momentul cognitiv (analiza statică) și cel normativ (explicitarea unei realități dinamice) este cel care viciază de fond rigurozitatea științifică a oricărui demers de factură marginalistă și, în consecință, sub această rezervă principial-metodologică trebuie interpretate și rezultatele analizei Fratianni-Pattison.

Costea MUNTEANU
Institutul de economie mondială

[1]) Michele Fratianni, John Pattison : „The Economics of International Organizations" în „Kyklos", Vol. 35 (1982), Fasc. 2

[2]) J. G. Ruggie : „Collective Goods and Future International Collaboration", în „American Political Science Review", Vol. 66 (1972)

[3]) Ch. Kindleberger : „Systems of International Organization" în : D. Calleo (Ed.), „Money and the Coming World Order", New York, The Lehrman Institute, 1976

[4]) R. O. Keohane, J. Nye : „Power and Interdependence", Boston, Little Brown and Co., 1977

[5]) Spre exemplu, analiza lui G. J. Stigler (vezi : „Free Riders and Collective Action : An Appendix to Theories of Economic Regulation" în „Bell Journal of Economics and Management Science", Vol. 5, 1974) asupra participării firmelor nord-americane la mai multe asociații cu caracter comercial ce asigură produse similare poate fi considerată ca oferind un posibil cadru conceptual pentru studierea motivațiilor și opțiunilor pe care le au în vedere statele atunci cînd participă la activitatea unei organizații economice internaționale.

[6]) Vezi și Harry G. Johnson, Canada's Floating Dollar in Historical Perspective, International Currency Review, Vol. 2, 1970

colelor pe care le implică realizarea de programe de cercetare-dezvoltare interramuri. Utilizarea fondurilor de stimulare a cercetării științifice este apreciată la rîndul său ca o metodă de orientare a cercetării spre obiective majore, cu parametri tehnici cît mai ridicați.

„Rețea industrială"

● *Criza economică mondială, apariția și proliferarea noilor tehnologii au imprimat un caracter deosebit de viu dezbaterilor privind modelele și mecanismele de dezvoltare a industriei — deopotrivă în țările avansate și în cele aflate în curs de dezvoltare. Termenul cel mai frecvent utilizat, observă* Pierre Judet *în articolul „Comment nait un tissu industriel ?" publicat în numărul 1 874 al revistei* PROBLEMES ÉCONOMIQUES *este cel de restructurare industrială. Ideea sintetizată în acest concept este cea a modificării unor proporții între diferite ramuri și subramuri industriale. Dar, observă P.J., atît sub aspect teoretic cît și practic termenul în cauză se dovedește prea general, mai apropiat de fenomenul economic fiind cel de „rețea industrială" (tissu industriel). Cu alte cuvinte, ansamblul legăturilor reale ce condiționează evoluția unei întreprinderi, subramuri sau ramuri economice. Din această perspectivă, restructurarea industrială este privită prin prisma relațiilor de aprovizionare, a legăturilor cu întreprinderile ce colaborează la realizarea produsului final, din perspectiva comerțului internațional. Totodată, utilizarea noțiunii de rețea industrială ar permite, potrivit opiniei exprimate de P.J., înglobarea și a acelor activități care nu sînt reținute în statisticile internaționale, dar a căror pondere sporește continuu, cunoscute sub denumirea de „economie informală" (subterană).*

Industria și „mediul natural agreabil"

● *Deși precumpănitor economice, eforturile de ieșire din criză întreprinse de numeroase state înglobează tot mai frecvent elemente de ordin social și ecologic. Un exemplu în acest sens îl constituie proiectele de constituire a așa-numitelor „tehnopoluri", proiecte elaborate în Japonia. După cum se arată în studiul „Le Japon hier et aujourd'hui" publicat în numărul din martie a.c. al revistei* „L'OBSERVATEUR DE L'OCDE", *tehnopolul constituie rezultatul a cel puțin trei tendințe înregistrate în societatea japoneză : dorința de a intensifica progresul tehnologic național prin realizări proprii, originale ; faptul că întreprinderile care utilizează tehnologii de vîrf pot fi amplasate oriunde în teritoriu; necesitatea de a se asigura locuri de muncă pentru populația rurală și pentru absolvenții de învățămînt superior, această ultimă categorie fiind, în condițiile actuale, atrasă spre marile concentrări urbane. Ideea de bază este aceea de a crea în zonele rurale și în orașele mici — deci într-un mediu natural agreabil — a unor unități de producție de înaltă tehnicitate și a le racorda la institute de cercetare sau universități. După cum se arată în studiul citat, cele nouăsprezece zone alese pentru a deveni tehnopoluri vor trebui să-și dobîndească noua identitate prin înființarea de întreprinderi inovative și nu prin intermediul descentralizării industriilor tradiționale.*

FIȘE

Informație-comunicație și dezvoltare

(Urmare din pag. 21)

lateral, pentru a încerca să-i surprindă cu mai mare precizie caracteristicile sale complexe, să-i determine natura și esența, să-i circumscrie aria de acțiune, „reverberațiile", implicațiile și semnificațiile sale.

Probabil inventarul problemelor ce se cer studiate este foarte mare, începînd de la analiza a ceea ce se întîmplă efectiv în realitate, în domeniul acestor tehnologii de vîrf (informatică, telecomunicație, microelectronică, robotică etc.), dar și al transformărilor necesare sau pe care le aduce implicit în domenii variate, ca cele menționate (economie, societate, educație, comunicație, cultură, politică, valori, stil de viață etc.). Oricum ele implică transformări sesizabile sau posibil de intuit în planuri mai ample social-individuale, într-un context în care cred că informația reprezintă un **concept-central**, un concept-cheie. De aici și ideea că investigațiile acestea în multiple planuri trebuie să înceapă cu natura și esența acestei „materii prime" de un tip cu totul aparte.

Este posibil ca multe din pistele de cercetare — care oricum sînt **inter** și **multidisciplinare** — să fie condiționate, sau deschise chiar, de răspunsurile pe care le dăm unor întrebări de genul : care este natura și care sînt caracteristicile informației ?, care sînt incidențele sale în diferite planuri, socio-economic, cultural, individual etc. ?, ce perspective pot deschide progresului social-uman informația și noile tehnologii de prelucrare, stocare și transmitere a ei, inclusiv în privința extinderii capacității de creație a omului și a schimbării modalităților sale de a gîndi și înțelege lucrurile ?

Cred că studierea acestor aspecte nu se poate face separat, izolat, recurgînd la viziunea „tunel" a specialistului într-un domeniu sau altul. Ele nu pot fi rupte din contextul realităților economice, tehnologice, culturale, politice și chiar ideologice, care și ele, la rîndul lor, se întrepătrund. În pofida dificultăților evidente de a surprinde toate aceste interdependențe, va trebui totuși să încercăm să pornim de la unele **premise**, chiar dacă ele vor fi parțiale, incomplete, nu întotdeauna corect formulate sau uneori chiar greșite.

Asumîndu-ne aceste riscuri, privindu-le cu circumspecția necesară, investigațiile, pornind de la încercarea de aprofundare și de a completa cunoștințele privind natura și esența informației, de la studierea caracteristicilor sale, a implicațiilor și semnificațiilor pe care le pot aduce cu sine aceste noi cunoștințe, vor trebui să aibă în vedere faptul că : (1) informația se cere abordată în cadrul actual creat de „explozia" informațională ; (2) indiferent de natura, esența și caracteristicile pe care i le atașăm ea se cere tratată în cadrul binomului „informație-comunicație" ; (3) o dată cu apariția fiecărui mijloc nou de comunicare și de prelucrare, informația capătă noi valențe, semnificații și implicații ; (4) analiza lor se cere făcută în contextul revoluției informaticii și al microelectronicii ; (5) ele trebuie abordate, deci, în cadrul vectorului informatică-microelectronică-robotică ; (6) este necesar ca ele să fie privite prin prisma mai largă a proceselor creșterii economice și ale dezvoltării sociale, a noilor perspective pe care le deschid progresului social-uman în diferite planuri, cu un rol de catalizator și impuls al transformărilor ; (7) informația și comunicația pot fi privite și ca forțe de producție ; (8) ele constituie instrumente indispensabile culturalizării, democratizării vieții și amplificării participării ; (9) informația și comunicarea pot constitui mijloace de eliberare, dar și de dominare, ele pot fi utilizate în slujba omului sau împotriva sa, depinzînd de natura societății în care sînt utilizate și de scopul urmărit prin folosirea lor ; (10) semnificațiile și implicațiile unor decalaje ce apar în aceste domenii cer abordarea lor nu numai la nivel național, ci și internațional, al perspectivelor și consecințelor în ambele planuri.

Dar chiar dacă încercarea de a cunoaște mai în profunzime esența, natura și caracteristicile acestei „resurse" reprezintă primul pas, astăzi nu mai este posibil să tratăm informația „în sine", ruptă din context. Cred că este imperios necesar ca ea să fie abordată, investigată și dezbătută în cadrul simbiozei sale cu procesele de comunicație. Semnificațiile informației devin astăzi mai evidente în cadrul binomului informație-comunicație.

Simbioza informație-comunicație și „asaltul" microelectronicii

ÎN ultimele decenii s-a creat un context nou, care modifică esențialmente simbioza informație-comunicație. Astăzi a devenit evident că semnificațiile și implicațiile informației nu mai pot fi discutate în afara cuplului informație-comunicație, iar acest cuplu nu mai poate fi abordat decît ținînd seama de cadrul nou creat, de revoluția microelectronică. Revoluția microelectronică a creat un cadru nou pentru simbioza informație-comunicație. Cum se exprima un specialist, ea a făcut pentru mintea umană tot atît de mult cît a făcut mașina creată de revoluția industrială pentru forța musculară a omului.

Nu sînt puțini cei ce afirmă că de la inventarea roții și a pîrghiei, în tehnică nu s-a mai imaginat nimic de talia acestor descoperiri, cele mai multe din invențiile tehnice ulterioare fiind doar variațiuni sau combinații pornite de la aceste două elemente de bază. Afirmația poate fi exagerată, dar ea are un sîmbure de adevăr. Cel puțin în ceea ce privește industriile mecanice. Microelectronica și informatica vin însă să schimbe ceva **radical**. Semnificațiile ultimelor decenii se cer evaluate într-un context nou și larg — tehnologic, economic, social, cultural, valoric și chiar de stil de viață și de civilizație. Lucrurile se cer privite prin experiența istorică, prin ceea ce se întîmplă **acum**, sub ochii noștri, dar mai ales prin ceea ce intuim că se va putea întîmpla în perspectivă.

Ca să ne putem forma o imagine, chiar și numai parțială, asupra evoluției domeniului informaticii, cîțiva indicatori statistici privind calculatoarele electronice sînt relevanți : numărul lor a crescut de la 50 în 1953, la 155 000 în 1975, la 300 000 în 1980 și se prevede că vor spori la 500 000 în 1985. Evoluția costurilor este poate și mai concludentă. În anul 1953 costul unui calculator — care cîntărea o tonă, umplea o întreagă încăpere și consuma energie electrică cît o locomotivă — era de 55 de milioane de dolari. Astăzi un calculator IBM 370/125 costă 500 000 de dolari, iar modelul de birou, 10 000 de dolari. Costurile a 100 000 de calcule erau de 1,25 dolari în 1952 și de numai 0,025 cenți în 1980 ; în același timp capacitatea de memorizare pe 1 dolar valoare a crescut de 43 de ori din 1952 pînă în 1970, de 80 pînă în 1977 și se prevede că va crește de 800 de ori pînă în anul 1985.

Asemenea evoluții în planurile tehnic și economic, dar și prin incidențele în zone mai largi, stau la baza opiniei multor specialiști care afirmă că microelectronica reprezintă suportul noilor schimbări tehnologice și industriale. Unii specialiști apreciază că microprocesorul aduce cu sine o „nouă undă de dezvoltare". Ca să înțelegem mai bine contextul, este de menționat că specialiștii consideră că revoluția microelectronicii diferă fundamental de celelalte revoluții ce au avut loc în istoria omenirii. Astfel, se apreciază că revoluția agricolă a fost legată de disponibilul de pămînt arabil, iar cea industrială a favorizat pe cei ce dispuneau de resurse naturale proprii sau obținute prin exploatare colonială. În schimb, revoluția microelectronicii, bazată pe perspectivele spectaculoase pe care le oferă micile particule de siliciu, oferă capacități imense de a amplifica puterea minții umane.

Ce înseamnă acest nou pas în evoluția electronicii, revoluția microelectronică și ce incidențe noi creează ea ?

Din 1960 costul unui tranzistor a scăzut de la cîțiva dolari, la cîteva sutimi de cenți și continuă să scadă rapid. Dimensiunile plăcuțelor de circuite integrate au devenit mai mici decît mărimea unei unghii. Densitatea lor a crescut de la cîteva componente pe o structură integrată (Chip) în 1960, la circa 600 000 pe o structură, în prezent, apreciindu-se că în cîțiva ani ea va ajunge la circa 1 milion de componente pe o structură. Se apreciază că în cursul unei decade complexitatea circuitelor integrate pe bază de siliciu va atinge zeci de milioane de componente pe o structură. Astăzi, echivalentul puterii de calcul a unui calculator electronic, care costa cîteva sute de mii de dolari în anul 1960, este realizat într-o singură structură de circuit integrat, care costă circa 5 dolari.

S-ar mai putea da multe exemple privind perspectivele pe care le deschid noile tehnologii, inclusiv cele bazate pe comunicațiile prin unde de lumină, simbiozei informație-comunicație. Ceea ce se cere evidențiat în acest context este nu numai faptul că revoluția microelectronicii creează o nouă „coloană vertebrală" pentru sistemele moderne de telecomunicații, ci faptul că potențînd cuplul informație-comunicație îi amplifică semnificațiile și implicațiile și în domenii mai largi, cum sînt cel economic, social, politic și ajungînd pînă la modificarea modului de viață, de gîndire, de creativitate.

19

Lichidarea subdezvoltării — problemă majoră a contemporaneității

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

O PROBLEMĂ de importanță fundamentală a epocii noastre este aceea a subdezvoltării, a accentuării decalajelor dintre țările bogate și cele sărace. Perpetuarea stării de subdezvoltare are efecte negative asupra evoluției economico-sociale a întregii omeniri, asupra progresului și civilizației tuturor popoarelor, asupra păcii generale. **„De lichidarea subdezvoltării — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — depinde în mod direct instaurarea unor relații de încredere, colaborare și pace în lume".** (Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., București, Editura politică, 1979, p. 11).

Programul P.C.R. despre conținutul și cauzele subdezvoltării

ȚĂRILE cu economie subdezvoltată se caracterizează prin : nivelul scăzut al forțelor de producție ; slaba dezvoltare a industriei și a agriculturii ; nivelul tehnic rudimentar ; structură pe ramuri dezarticulată, o accentuată stare de disproporționalitate economică ; nivelul redus al venitului național, al producției industriale și agricole pe locuitor ; eficiență economică scăzută ; insuficientă folosire a forței de muncă ; ritmuri lente de dezvoltare ; nivelul de trai și calitatea vieții reduse.

În lume există în prezent aproape 130 de state slab dezvoltate și în curs de dezvoltare. Între ele există deosebiri importante în ceea ce privește suprafața și numărul populației, resursele naturale, gradul de înzestrare tehnică și organizare a producției, structurile social-economice, regimurile politice existente, tradițiile naționale istorice, gradul de cultură și civilizație, nivelul de trai.

Subdezvoltarea economică este un fenomen deosebit de eterogen. Ea prezintă o diversitate a structurilor social-economice și politice nu numai de la un continent la altul, de la o zonă la alta, ci și între țările aceluiași continent și în cadrul fiecărei țări.

În rîndul acestor țări se conturează **grupa țărilor cel mai puțin dezvoltate,** insuficient înzestrate cu resurse materiale și umane. Ele suferă cel mai mult de pe urma subdezvoltării, a crizei energetice, a celei de materii prime, cît și de pe urma crizei valutar-financiare.

O altă grupă de țări este cea a celor cu o economie relativ mai avansată — **țări în curs de dezvoltare.** Economia lor se caracterizează prin ritmuri de dezvoltare mai pronunțate ; prin accentul pus pe ramurile de bază ale industriei și pe utilizarea într-o măsură mai mare a resurselor proprii.

De asemenea, există o altă grupă de state independende care deși nu au industrie decît în forme embrionare, totuși pe baza rezultatelor obținute în agricultură, în turism și export au un ritm de creștere relativ mai ridicat, situîndu-se și ele în grupa țărilor în curs de dezvoltare.

În ultimele trei decenii (1950—1980), creșterea medie anuală a produsului național brut pe locuitor a fost de 1,3% în țările cele mai sărace și de 3% în celelalte țări în curs de dezvoltare. Dacă produsul național brut pe locuitor a crescut în țările cele mai sărace de la 164 de dolari în 1950 la 245 de dolari în 1980, pentru celelalte țări în curs de dezvoltare creșterea s-a ridicat de la 625 dolari în 1950 la 1 521 de dolari în 1980. Pentru comparație, în țările dezvoltate produsul național brut pe locuitor s-a ridicat de la 3 841 de dolari în 1950 la 9 684 de dolari în 1980.

Subdezvoltarea, deși e o realitate a lumii contemporane, nu este rezultatul lipsei de aptitudini, de posibilități a țărilor respective — așa cum încearcă să denatureze realitatea unii ideologi burghezi. Starea de subdezvoltare economică este, dimpotrivă, efectul relațiilor de dominare și cotropire, de jefuire a bogățiilor lor naționale, este un produs al exploatării, al dominației imperialiste. „Starea de subdezvoltare a unor state — se subliniază în Programul P.C.R. — este rezultatul nemijlocit al politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de dominație și asuprire a popoarelor, de jefuire a bogățiilor lor naționale, consecința relațiilor economice inechitabile.

Structura economică și socială a țărilor în curs de dezvoltare

NIVELUL foarte scăzut al forțelor de producție, o accentuată stare de disproporționalitate economică, stări sociale anacronice (puternice rămășițe tribale, sclavagiste și feudale), dominația puternică a capitalismului monopolist străin determină o anume structură economică și socială a țărilor în curs de dezvoltare.

În economia acestor țări, industria este slab dezvoltată, ramurile moderne sînt aproape inexistente, predominante fiind cele extractive și de prelucrare primară a materiilor prime. Deși în majoritatea acestor țări, economia are un caracter predominant agrar, agricultura este slab dezvoltată, cu o înzestrare tehnică rudimentară. În cele mai multe țări potențialul agricol este ineficient utilizat, iar între sectorul vegetal și cel zootehnic există mari disproporții.

De asemenea, există dezechilibre între sfera muncii productive și cea neproductivă, între sectorul primar, cel secundar și cel terțiar. Caracteristică pentru aceste țări este de regulă **monoproducția** — extractivă sau agricolă. Procesul reproducției sociale poartă amprenta, într-o serie de țări, a specializării înguste pentru export și a dependenței lor de un număr redus de produse. Astfel, aceste țări apar ca fiind furnizoare de materii prime, piețe de desfacere și sfere de influență pentru țările capitaliste dezvoltate.

O asemenea situație creează acestor țări probleme deosebit de grele în ceea ce privește depășirea stării de subdezvoltare, asigurarea hranei populației, reducerea mortalității infantile, asigurarea condițiilor normale de viață.

Toate acestea conduc la menținerea și accentuarea decalajelor dintre țările bogate și cele sărace atît în ceea ce privește venitul național pe locuitor, producția industrială și agricolă pe locuitor, nivelul productivității muncii, cît și în domeniul cercetării și pregătirii cadrelor. Efectele decalajelor se răsfrîng, în primul rînd, asupra popoarelor din țările subdezvoltate și constituie o frînă în calea participării lor pe bază de egalitate, la schimbul de valori materiale și spirituale pe plan internațional.

Structura social-economică a țărilor în curs de dezvoltare este extrem de eterogenă. Ea se caracterizează prin existența unei multitudini de tipuri de relații și sectoare social-economice și anume : a) elemente ale relațiilor de producție precapitaliste (primitive, sclavagiste, feudale) ; b) mica producție de mărfuri ; c) relații capitaliste, inclusiv forme monopoliste de producție generate de capitalul monopolist străin ; d) relații bazate pe proprietatea de stat și cea cooperatistă. Nici una din aceste structuri nu există însă în formă pură. Are loc o interacțiune între diferitele forme. Se dezvoltă forme ale economiei de tranziție — de la economia naturală la cea bănească, de la dezvoltarea agrară la cea agrar-industrială și chiar industrial-agrară.

Ca urmare a acestei structuri economice, structura socială prezintă anumite aspecte specifice. Se reproduc în forme noi, adaptate la noile condiții, raporturile tribale acolo unde se mai întîlnesc structuri economice gentilice ; se adîncesc contradicțiile dintre proprietarii feudali și țărănime în țările unde pre-

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

iomină relațiile de producție bazate pe proprietatea feudală asupra pămîntului. Țărănimea, cea mai numeroasă clasă socială, legată și de existența sectorului micii producții de mărfuri, trăiește în condiții fie de exploatare feudală, fie de exploatare capitalistă.

Burghezia și proletariatul, clase sociale cu interese diametral opuse, sînt definitorii în țările unde există relații de producție capitaliste. În rîndurile burgheziei se disting : burghezia națională, care joacă în anumite împrejurări un rol progresist mai ales în lupta împotriva capitalului străin ; burghezia proimperialistă (compradoră), legată de capitalul străin și care favorizează expansiunea acestuia în economie. Proletariatul este în curs de creștere atît numeric, cît și în ceea ce privește calificarea. Condițiile sale de muncă și viață sînt grele, fiind exploatat atît de capitalul autohton, cît și de cel străin.

Alături de aceste clase sociale există intelectualitatea, care deși provenită cel mai adesea din rîndurile burgheziei și ale moșierimii a jucat și joacă, în multe țări, un rol însemnat în lupta de eliberare națională, în făurirea și consolidarea independenței economice și politice.

Lupta pentru independență economică. Căile înlăturării subdezvoltării

PE MĂSURA cuceririi independenței naționale, tinerele state se angajează în lupta pentru independență economică, pentru lichidarea subdezvoltării. Realitatea și experiența țărilor care au pășit pe calea dezvoltării independente arată că progresul economic este imposibil de înfăptuit fără existența independenței economice, după cum nu poate fi vorba de independență politică reală, deplină, în condițiile sărăciei, ale slabei dezvoltări economice.

Independența economică constă în acea stare internă și externă a unei țări care să-i permită să dispună în mod absolut, liber și suveran, fără nici o îngrădire din afară, de resursele sale naționale (materiale, umane, financiare) și care asigură dezvoltarea economico-socială a țării potrivit intereselor sale naționale.

Lichidarea subdezvoltării presupune responsabilitatea în primul rînd a tinerelor state care suferă de pe urma subdezvoltării în ceea ce privește alegerea căii de dezvoltare economico-socială, modul în care își elaborează și realizează politica economico-socială, ca și colaborarea economică internațională.

În concepția partidului nostru, lichidarea subdezvoltării impune : concentrarea tuturor forțelor umane și materiale pentru progresul rapid al industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice ; sporirea efortului propriu pentru acumulare ; formarea cadrelor proprii pentru toate domeniile de activitate. De asemenea, în lichidarea subdezvoltării, **alături de intensificarea efortului propriu ca factor hotărîtor al dezvoltării economico-sociale, un rol de mare însemnătate îl are lărgirea colaborării internaționale bazate pe echitate și avantaj reciproc,** pe sprijinul multilateral acordat tinerelor state. Colaborarea internațională este chemată să contribuie la dezvoltarea industriei și agriculturii, la valorificarea superioară a resurselor naturale, la folosirea eficientă a potențialului de care dispun aceste țări.

Lichidarea subdezvoltării necesită în același timp accesul în condiții avantajoase a țărilor slab dezvoltate și în curs de dezvoltare la tehnologiile moderne, la cuceririle științei contemporane, favorizînd progresul lor rapid și multilateral. Un rol însemnat în această direcție îl are colaborarea mai activă între țările în curs de dezvoltare, întărirea solidarității lor **„atît pentru soluționarea cu forțe proprii a unor probleme ale dezvoltării, cît și pentru a trata cu rezultate mai bune cu țările dezvoltate, în vederea realizării unor înțelegeri corespunzătoare și trecerii la înfăptuirea noii ordini economice internaționale". (Nicolae Ceaușescu,** Raport la Conferința Națională a P.C.R., 16—18 decembrie 1980, București, Editura politică, 1980, p. 62—63.) Este necesară stabilirea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime și ale produselor industrializate, între costurile combustibililor și energiei și celorlalte produse.

Țările capitaliste dezvoltate, care, după cum se știe, și-au asigurat progresul și pe seama exploatării coloniale a altor popoare, au obligația moral-istorică de a ajuta țările în curs de dezvoltre pentru a depăși situația în care se găsesc. Mai mult ca oricînd, situația gravă creată astăzi ca urmare a crizei economice, a politicii dobînzilor înalte necesită sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare și crearea condițiilor progresului lor economico-social, prin realizarea unor înțelegeri corespunzătoare între țările bogate și țările sărace.

Lichidarea subdezvoltării, dezvoltarea în ritm rapid a economiei tinerelor state, punerea în valoare pe deplin a resurselor lor naționale, participarea activă a lor în condiții de deplină egalitate la diviziunea internațională a muncii sînt în interesul progresului economic mondial, al stabilității economiei mondiale. Interesul decurge și din aceea că omenirea, popoarele nu vor mai putea suporta adîncirea decalajelor, concentrarea la un pol al lumii a bogăției și la celălalt a mizeriei și sărăciei. După cum apreciază partidul nostru, contradicția între țările sărace și cele bogate se accentuează continuu, o dată cu adîncirea decalajelor economice și devine una din principalele contradicții ale lumii contemporane. România consideră că este necesar ca toate țările lumii să-și unească eforturile, să conlucreze strîns **„pentru a pune capăt cît mai curînd stării de subdezvoltare, pentru a deschide tuturor popoarelor perspectiva progresului economic și social tot mai rapid". (Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., București, Editura politică, 1979, p. 112).

Lupta pentru lichidarea subdezvoltării, a împărțirii lumii în bogați și săraci, pentru o nouă ordine economică internațională prin importanță și amploare se impune ca o caracteristică a epocii contemporane.

Baza trainică a independenței țărilor în curs de dezvoltare o constituie crearea și dezvoltarea unei industrii proprii. Industria are un rol important în dezvoltarea forțelor de producție, în sporirea avuției naționale și a venitului național, în îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației acestor țări. Industrializarea țărilor slab dezvoltate și în curs de dezvoltare asigură creșterea producției industriale și în același timp impune o asemenea dezvolfare care să ducă la lichidarea structurilor vechi, coloniale ale economiei naționale, să fie însoțită de schimbări calitative, structurale în economie, să asigure diversificarea producției, ameliorarea folosirii brațelor de muncă. Toate acestea sînt posibile în condițiile asigurării unui ritm susținut de industrializare, sporirii eforturilor pentru acumulare, pentru mobilizarea și utilizarea rațională a resurselor de care dispun aceste țări. Dezvoltarea industriei proprii depinde de înlăturarea monopolurilor străine din economie, de dezvoltarea sectorului de stat, de exercitarea deplină a suveranității asupra exploatării resurselor naturale.

Pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, în prezent, se înregistrează încă un deficit substanțial de cereale și de alte alimente, fapt ce stă la baza malnutriției și foametei unui număr de circa un miliard de oameni. De aici decurge necesitatea obiectivă a rezolvării problemei agrare din aceste țări. Ea presupune lichidarea proprietății moșierești, feudale, transformarea radicală a relațiilor de producție din agricultură, înzestrarea tehnică a agriculturii, punerea ei pe baze moderne — ceea ce va permite o mai bună folosire a fondului funciar, sporirea producției agricole vegetale și animale, satisfacerea corespunzătoare a necesităților de produse agroalimentare ale populației, a cererii de materii prime agricole a industriei.

Cucerirea și consolidarea independenței economice presupune, de asemenea, lupta fermă împotriva neocolonialismului. Neocolonialismul reprezintă totalitatea măsurilor economice, politice, ideologice, militare întreprinse în mod direct sau indirect de către statele imperialiste în vederea limitării independenței tinerelor state, a menținerii lor în sfera de dominare și exploatare a acestora, a marilor monopoluri , a aruncării pe seama lor a consecințelor crizei economice structurale, globale ale societății capitaliste. Pentru exercitarea politicii de dominare și asuprire se folosește atît calea economică cît și cea militară, ambele constituind un pericol pentru cauza independenței și păcii în lume.

Țara noastră, a cărei rămînere în urmă a fost rezultatul nemijlocit al îndelungatei dominații străine, al exploatării bogățiilor țării de către monopolurile occidentale, este legată de tinerele state prin aspirații comune spre progres, prin lupta pentru abolirea vechii politici de inechitate, pentru promovarea unor relații noi între state. România promovează o politică fermă de solidaritate activă cu popoarele care luptă pentru a-și cuceri dreptul la viață liberă și independentă, pentru înlăturarea oricărei forme de dominație colonialistă și neocolonialistă. Partidul nostru consideră că lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini internaționale constituie continuarea nemijlocită a luptei împotriva imperialismului și colonialismului, a exploatării și asupririi unor popoare de către altele.

lector dr. Coralia ANGELESCU

ÎNTREBĂRI :

1. Care sînt cauzele subdezvoltării ?

2. Prin ce se caracterizează subdezvoltarea economică ?

3. Care este structura economico-socială a țărilor în curs de dezvoltare ?

4. În ce constă independența economică a țărilor în curs de dezvoltare ?

5. Care sînt căile înlăturării subdezvoltării ?

6. Definiți neocolonialismul.

20 de ani de la crearea Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare

Contribuții la restructurarea relațiilor economice internaționale (I)

CA URMARE a eforturilor depuse de țările în curs de dezvoltare sprijinite de către statele socialiste, Adunarea Generală a O.N.U. a creat în 1964 Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD). Această decizie a Adunării Generale a O.N.U. a răspuns necesității înființării unui nou organism internațional, care să adopte măsuri concrete vizînd sprijinirea expansiunii comerțului internațional și a dezvoltării economice în lume, ținînd seama de interesele legitime ale țărilor în curs de dezvoltare. Crearea UNCTAD a constituit un moment de cotitură în relațiile dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, constituind o expresie a voinței acestor din urmă țări de a-și spune cuvîntul nu numai pe scena politică mondială, dar și în politica comercială și economică internațională.

În decursul existenței sale, UNCTAD a devenit instrumentul esențial al Adunării Generale a O.N.U. pentru deliberările și negocierile în domeniul comerțului și dezvoltării, una din principalele instanțe internaționale în care se desfășoară așa-numitul dialog Nord-Sud.

Deși a fost creat ca organ al Adunării Generale a O.N.U., UNCTAD are unele particularități care o apropie de instituțiile specializate ale O.N.U. : atribuții largi (formularea de principii și politici privind comerțul internațional și problemele conexe ale dezvoltării, precum și adoptarea de măsuri pentru aplicarea acestor principii și politici, negocierea de instrumente juridice internaționale, facilitarea coordonării activității altor instituții din sistemul O.N.U. în problemele din sfera sa de competență etc.) ; o structură instituțională complexă (sesiuni convocate la interval de 4 ani, care constituie forul suprem al UNCTAD, Consiliul pentru comerț și dezvoltare, organ director între sesiuni, 7 comisii sau comitete principale specializate pe probleme, subcomitete și grupe de lucru etc., secretariat propriu condus de un secretar general) ; o anumită autonomie în activitatea sa.

UNCTAD este un organism pe deplin universal, avînd 167 de membri, adică un număr mai mare decît însăși Adunarea Generală a O.N.U. (157 membri). Menționăm cu titlu de comparație că GATT are 90 de părți contractante, un membru cu statut provizoriu și 30 de țări care-l aplică „de facto", F.M.I. 146 membri și BIRD 144 membri.

Sfera de activitate a UNCTAD este mult mai largă decît a altor organisme economice internaționale care, în general, sînt specializate într-un singur domeniu al relațiilor economice internaționale. Această particularitate permite UNCTAD să examineze problemele din diferite sectoare ale economiei mondiale (comerț internațional, finanțarea dezvoltării, sistemul monetar internațional), ținînd seama de interdependențele dintre aceste sectoare. Este, de asemenea, de notat că UNCTAD se numără printre organismele economice internaționale care au realizat cele mai importante progrese pe calea democratizării activității lor (Consiliul și comitetele principale ale UNCTAD, care inițial au avut o compoziție restrînsă, au fost deschise participării tuturor membrilor UNCTAD ; „grupele de contact", organe oficioase de negociere cu compoziție limitată, sînt deschise și participării statelor care nu au fost desemnate ca membre în aceste grupuri ; deciziile se adoptă în ultimii ani aproape exclusiv pe baza consensului etc.).

În sfîrșit, o particularitate a UNCTAD o constituie faptul că negocierile au loc între grupe de state : țările în curs de dezvoltare constituite în Grupul celor 77 (care numără în realitate 125 de membri, între care și România), statele capitaliste dezvoltate și țările socialiste dezvoltate.

Poziția diferitelor grupe de state în UNCTAD

GRUPUL celor 77, al cărui act de naștere poate fi considerat Declarația a 77 de țări în curs de dezvoltare, adoptată la sfîrșitul primei sesiuni a UNCTAD, constituie inițiatorul și promotorul tuturor acțiunilor importante ale UNCTAD, elementul motor al acestui organism. Acest grup militează pentru îmbunătățirea poziției țărilor în curs de dezvoltare în comerțul internațional și economia mondială, lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice internaționale. R.P. Chineză, țară socialistă în curs de dezvoltare care nu face parte din Grupul celor 77, sprijină, în principiu, poziția acestui grup.

Grupul țărilor capitaliste dezvoltate adoptă, în general, în cadrul UNCTAD o poziție defensivă ; el se opune restructurării radicale a sistemului economic internațional, susținînd că actuala ordine economică internațională ar fi în ansamblu corespunzătoare și nu ar necesita decît ajustări minore.

În ultimii ani, țările capitaliste dezvoltate tind să promoveze conceptul „gradualizării", respins cu fermitate de Grupul celor 77 *). Potrivit acestui concept țările occidentale urmăresc limitarea în mare proporție a măsurilor internaționale de sprijin numai la țările în curs de dezvoltare mai puțin avansate, retragerea treptată a avantajelor preferențiale acordate celorlalte țări în curs de dezvoltare și obținerea de la acestea de angajamente privind liberalizarea importurilor lor și asumarea de obligații sporite pe plan financiar și tehnologic. Totodată, țările capitaliste dezvoltate folosesc tactica transferării negocierii unor probleme în alte organizații internaționale, unde dețin o influență mai mare, profitînd de faptul că există în unele domenii paralelisme între UNCTAD și aceste organizații.

Țările socialiste dezvoltate sprijină revendicările legitime ale Grupului celor 77 față de țările capitaliste dezvoltate și se pronunță pentru acordarea de către UNCTAD a unei atenții sporite problemelor așa-numitului comerț Est-Vest. Aceste țări subliniază faptul că țările socialiste dezvoltate nu pot fi puse pe același plan cu statele capitaliste dezvoltate care au exploatat fostele țări coloniale și sînt responsabile pentru dificultățile economice și financiare cu care sînt confruntate în prezent țările în curs de dezvoltare.

Recomandările și deciziile adoptate de către UNCTAD sînt rezultatul compromisului obținut în negocierile nu lipsite de dificultăți dintre grupurile de țări din acest organism.

Un bilanț pozitiv

UNCTAD a adus o contribuție importantă la eforturile vizînd restructurarea relațiilor economice internaționale, pe baze noi, echitabile. Deliberările din UNCTAD au generat noi idei și concepte privind cooperarea economică internațională și, în același timp, au contribuit la sensibilizarea opiniei publice internaționale față de problemele comerciale și economice grave cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare. Dar UNCTAD nu constituie numai o tribună de dezbateri, ci într-o măsură tot mai mare și un forum de negocieri. Este de subliniat că negocierile de sub egida UNCTAD s-au soldat cu realizarea unor importante acorduri, unele cu caracter juridic obligatoriu, acorduri de natură să conducă la înfăptuirea progresivă a noii ordini economice internaționale. De asemenea, UNCTAD desfășoară activități operaționale, acordînd țărilor în curs de dezvoltare asistență tehnică în sfera sa de competență.

Să ne oprim pe scurt asupra principalelor realizări ale UNCTAD în cei 20 de ani ai existenței sale. UNCTAD a adus o contribuție importantă la formularea și promovarea unor principii noi ale relațiilor economice internaționale, care țin seama de interesele țărilor în curs de dezvoltare. La prima sa sesiune din 1964, UNCTAD a adoptat așa-numitele **„principii de la Geneva"** (15 principii generale și 13 principii particulare privind relațiile și politicile comerciale, precum și 8 principii referitoare la comerțul de tranzit al țărilor fără litoral). La a III-a sa sesiune de la Santiago de Chile din 1972, UNCTAD a adoptat 13 principii suplimentare privind relațiile comerciale internaționale. Deși majoritatea principiilor sus-menționate au fost adoptate fără acordul țărilor capitaliste dezvoltate, o serie dintre aceste principii au fost ulterior acceptate în mod general și aplicate. **Principiile tratamentului preferențial și nereciprocității în favoarea țărilor în curs de dezvoltare**, formulate de către UNCTAD, și-au găsit reflectarea în partea a IV-a a GATT, adoptată în 1965 și în „clauza

*) Vezi Revista economică nr. 7 din 17 februarie a.c.

de abilitare" a GATT, convenită în 1979. Sistemul general de preferințe în favoarea țărilor în curs de dezvoltare se inspiră din cel de al 8-lea principiu general adoptat de prima sesiune a UNCTAD. Cele opt principii privind comerțul țărilor fără litoral, convenite în cadrul UNCTAD în 1964, au servit drept bază pentru **Convenția relativă la comerțul de tranzit al țărilor fără litoral**, adoptată în 1965.

UNCTAD a elaborat **Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor**, adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. în decembrie 1974. Această Cartă, care definește principiile fundamentale ale relațiilor economice internaționale, urmărește instaurarea noii ordini economice internaționale, protejarea intereselor țărilor în curs de dezvoltare.

În cadrul sistemului Națiunilor Unite UNCTAD are responsabilitatea principală pentru negocierile privind produsele de bază. Sub egida UNCTAD s-a elaborat în 1976 **Programul integrat pentru produsele de bază**, care vizează, între altele, stabilizarea prețurilor acestor produse și participarea sporită a țărilor în curs de dezvoltare la comercializarea și prelucrarea produselor lor de bază. Un progres important în traducerea în viață a acestui program l-a constituit adoptarea în iunie 1980 a Acordului privind crearea **Fondului comun pentru produsele de bază**, care este în curs de semnare și ratificare. Fondul comun urmează să finanțeze stocurile regulatoare, create în cadrul acordurilor internaționale pe produse și alte măsuri destinate să contribuie la dezvoltarea sectorului produselor de bază în țările în curs de dezvoltare. În cadrul programului integrat, UNCTAD a negociat noi **acorduri internaționale pe produse** privind : cauciucul (intrat în vigoare la 15.IV.1982), iuta și articolele de iută, precum și lemnul tropical. De la adoptarea programului integrat, sub egida UNCTAD s-au renegociat acordurile internaționale existente pentru cacao (încheiat anterior sub auspiciile UNCTAD), zahăr și cositor.

Un domeniu important al activității UNCTAD îl constituie liberalizarea comerțului internațional, asigurarea unui acces preferențial pe piețele țărilor dezvoltate pentru produsele țărilor în curs de dezvoltare. Una din cele mai importante realizări ale UNCTAD în acest domeniu o constituie instituirea **sistemului generalizat de preferințe** (S.G.P.), care comportă acordarea produselor țărilor în curs de dezvoltare, fără reciprocitate și pe o bază nediscriminatorie, a unei scutiri complete sau parțiale de taxe vamale la importul în țările dezvoltate. După negocierea cu succes a principiilor acestui sistem în cadrul UNCTAD între 1968 și 1970, țările dezvoltate au pus în aplicare scheme naționale de preferințe, în vederea favorizării exportului de produse manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare. Traducerea în viață a S.G.P. poate fi considerată o adevărată revoluție în politicile comerciale internaționale, consacrînd aplicarea principiului tratamentului preferențial, pe bază de nereciprocitate, în favoarea acestor țări, ca o derogare importantă de la clauza națiunii celei mai favorizate. Comitetul special de preferințe al UNCTAD urmărește evoluția S.G.P. străduindu-se să-l amelioreze.

În cadrul UNCTAD s-a negociat **„Ansamblul de principii și reguli echitabile convenite la nivel multilateral pentru controlul practicilor comerciale restrictive"**, adoptat în 1980 de către Adunarea Generală a O.N.U. Acest ansamblu de principii și reguli urmărește limitarea și supravegherea practicilor comerciale restrictive ale întreprinderilor, în special ale societăților transnaționale (stabilirea de carteluri pentru fixarea prețurilor, împărțirea pieței și repartizarea producției, precum și alte practici ale întreprinderilor vizînd restrîngerea concurenței și accesului la piețe). UNCTAD are acum sarcina să examineze și să promoveze punerea în aplicare a acestui document.

UNCTAD a elaborat **recomandări vizînd evitarea introducerii de noi restricții în calea comerțului internațional, liberalizarea acestui comerț și efectuarea de amenajări în structura producției țărilor dezvoltate**, în vederea renunțării la producțiile neviabile, pentru a permite sporirea importurilor de produse competitive din țările în curs de dezvoltare.

O preocupare majoră a UNCTAD o constituie întărirea cooperării financiare internaționale și restructurarea sistemului monetar internațional, pe baze democratice și echitabile. Recunoscînd rolul primordial al mobilizării resurselor interne ale țărilor în curs de dezvoltare pentru finanțarea dezvoltării lor, UNCTAD a elaborat, în același timp, **recomandări privind creșterea volumului și îmbunătățirea condițiilor transferului de resurse financiare** în aceste țări (furnizarea de către fiecare țară dezvoltată a unui ajutor public pentru dezvoltare — APD, echivalent cu 0,7% din produsul său național brut, anularea datoriei țărilor în curs de dezvoltare cele mai sărace, rezultate din APD, liberalizarea condițiilor și modalităților ajutorului, inclusiv evitarea practicii ajutorului legat etc.). Aceste recomandări au condus la adoptarea unor măsuri practice. Astfel, de exemplu, potrivit recomandării sesiunii ministeriale a Consiliului pentru comerț și dezvoltare din martie 1978 privind reajustarea retroactivă a condițiilor datoriei externe contractate în cadrul APD de către țările cele mai sărace, datoria respectivă a unui număr important dintre aceste țări față de statele capitaliste dezvoltate a fost efectiv anulată.

UNCTAD a contribuit activ la dezbaterea problemelor privind reforma sistemului monetar internațional, reliefînd cerința participării efective a țărilor în curs de dezvoltare la negocierile în acest scop și necesitatea ca noul sistem monetar preconizat să țină seama în mod corespunzător de interesele lor legitime.

UNCTAD a fost la originea unor inițiative importante vizînd restructurarea cadrului juridic al transferului de tehnologie. Acest organism a lansat negocierile privind elaborarea unui cod internațional de conduită pentru transferul de tehnologie, negocieri care se află în faza finală. UNCTAD a jucat un rol însemnat în revizuirea regimului proprietății industriale, în speță în revizuirea aflată în curs a Convenției de la Paris în această materie. De asemenea, UNCTAD a stimulat eforturile internaționale vizînd soluționarea problemei exodului de cadre calificate din țările în curs de dezvoltare („transferul invers de tehnologie").

Victor ALDEA

Un eveniment de deosebită însemnătate pentru întărirea prieteniei și colaborării româno-sovietice

(Urmare din pag. 2)

cale politică, prin tratative, purtate în spiritul înțelegerii și respectului reciproc.

După cum apreciază Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., recenta întîlnire de la Moscova se înscrie ca o nouă și importantă contribuție la dezvoltarea colaborării și solidarității dintre țările și partidele noastre pe plan internațional, la întărirea unității și conlucrării țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, a tuturor forțelor revoluționare, progresiste, antiimperialiste, în lupta pentru socialism, pentru progres social, destindere și pace în lume.

Constituind un moment marcant al vieții internaționale, vizita de lucru efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în U.R.S.S. își găsește o largă reflectare în paginile presei internaționale, fiind amplu prezentată de agențiile de presă, posturile de radio din diferite țări.

Așa cum reiese și din telegramele adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu, comuniștii, întregul nostru popor își exprimă profunda satisfacție, unanima aprobare față de rezultatele rodnice ale vizitei de lucru efectuate de secretarul general al partidului nostru în Uniunea Sovietică, convingerea că dezvoltarea continuă a prieteniei și colaborării multilaterale româno-sovietice corespunde intereselor majore ale României și Uniunii Sovietice, înscriindu-se, totodată, ca o importantă contribuție la afirmarea țelurilor socialismului și păcii în lume. Telegramele dau glas totodată sentimentelor de deosebită satisfacție și mîndrie patriotică în legătură cu înmînarea înaltei distincții, Ordinul „Revoluția din Octombrie", tovarășului Nicolae Ceaușescu, grăitoare dovadă a aprecierii meritelor deosebite ale secretarului general al partidului, președintele Republicii, în dezvoltarea relațiilor româno-sovietice, expresia stimei și considerației de care se bucură pretutindeni în lume personalitatea proeminentă a conducătorului partidului și statului nostru.

Și cu acest prilej, comuniștii, oamenii muncii din întreaga țară, își exprimă unitatea lor de neclintit în jurul partidului, a secretarului său general, deplina aderiune la întreaga politică internă și externă a partidului și statului nostru, la a cărei elaborare și promovare tovarășul Nicolae Ceaușescu are o contribuție hotărîtoare, de inestimabilă valoare, voința fermă de a face totul pentru transpunerea ei în viață, pentru sporirea în continuare a aportului țării noastre la făurirea unei lumi a păcii, mai bună și mai dreaptă.

Tantal: modificări în structura cererii

ÎN ANUL 1983, după trei ani consecutivi de scădere, cererea de tantal (pulbere, aliaje, carburi și laminate) a lumii capitaliste a înregistrat o creștere de 10—15%, depășind 900 tone (în conținut de Ta_2O_5), situîndu-se totuși cu circa 40% sub nivelul record din anii 1979—1980. Conform estimărilor efectuate de Centrul Internațional de Cercetări în domeniul Tantalului (cu sediul la Bruxelles), care din 1974 grupează principalele firme producătoare din țările nesocialiste, în prezent aproape 60% din cerere provine din partea industriei electronice care utilizează acest metal la fabricarea condensatoarelor. Alte domenii de utilizare a tantalului sînt carburile din aliaje dure pentru scule așchietoare (circa 23% din cererea lumii nesocialiste), laminatele — table, țevi, bare pentru utilaje chimice (11%) și aliaje refractare (7%). Structura cererii prezintă diferențieri de la o țară la alta. Astfel, în cazul S.U.A. se remarcă ponderea mai ridicată pe care o are consumul de tantal pentru utilaje chimice (20—25% din consumul total) și pentru aliaje (circa 10%, comparativ cu 3% în urmă cu cîțiva ani, dată fiind cererea susținută pentru noile aliaje cu 12% Ta destinate fabricării de părți componente ale turbinelor cu gaz), concomitent cu reducerea la jumătate, respectiv la 10%, a ponderii consumului pentru carburi, domeniu în care în ultimii ani tantalul a fost înlocuit cu alte materiale mai ieftine. În Japonia, evoluția consumului de tantal depinde în primul rînd de cererea din partea industriei electronice, în timp ce în Europa de Vest livrările de tantal sînt destinate cu precădere producției de carburi dure pentru scule așchietoare.

Tantalul este obținut în principal în calitate de subprodus sau coprodus al activității din industria cositorului. Astfel, în anul 1983, jumătate din oferta de materii prime care conțin tantal a avut ca sursă de proveniență zgurile cu conținut ridicat de oxid de tantal (Ta_2O_5) rezultate din producția de cositor metal, 15% din ofertă a fost acoperită de zgurile cu conținut scăzut de tantal, iar restul de 35% — de concentrate de tantal, care la rîndul lor au provenit în proporție de 50% din minele de cositor din țările africane (Mozambic, Zair, Zimbabwe). De altfel, țările în curs de dezvoltare acoperă cea mai mare parte a ofertei nesocialiste de zgură cu conținut de tantal și de concentrate de tantal.

În aprilie a. c. cotația C.I.F. porturi vest-europene pentru concentrate de tantal cu 30% Ta_2O_5 era de 17 200—20 507 dolari/tonă, cu 74—78% sub prețul record din aprilie 1980. Nivelul scăzut al prețurilor este consecința stocurilor considerabile acumulate ca urmare a cererii reduse din ultimii 2—3 ani.

În aceste condiții, pentru a-și menține sau majora în perspectivă încasările la export, țările în curs de dezvoltare au trecut la realizarea unor proiecte de valorificare superioară a materiilor prime, cu conținut de tantal. Semnificative în acest sens sînt două proiecte anunțate recent de Thailanda. Astfel, firma Thailand Tantalum Industry Corp. va pune în funcțiune pînă la finele anului 1985 o capacitate de prelucrare a zgurilor de cositor în așa-numite concentrate „sintetice" care au un conținut de 25—30% Ta_2O_5, precum și o capacitate de fabricare a unor produse de tantal de prelucrare intermediară pe bază de concentrate și zguri de înaltă calitate din Thailanda și Malayezia. Capacitatea totală a celor două proiecte, a căror realizare necesită o investiție de 90 mil. dolari, va fi de 450 tone.

N. NICOLAE
I.E.M.

Programe de dezvoltare

GABON: proiecte în industria minieră

ECONOMIA GABONEZĂ depinde într-o măsură predominantă de industria petrolului, care în anul 1982 a contribuit în proporție de 46% la formarea produsului intern brut, asigurînd totodată 81% din încasările la exportul total de mărfuri. Ținînd cont însă că rezervele de țiței sînt limitate (circa 80 milioane tone), iar cheltuielile de explorare—exploatare sînt relativ ridicate, unul din obiectivele primordiale ale politicii economice gaboneze este, în prezent, dezvoltarea sectoarelor nepetroliere ale economiei, dintre care se remarcă industria minieră, care are ca centre de greutate extracția minereului de fier, de mangan, a uraniului și aurului.

Un proiect minier major este acela de valorificare, începînd cu prima parte a anilor '90, a zăcămîntului Mekambo, din nord-estul țării. Cu un volum de rezerve de 900 milioane tone minereu de fier, de calitate superioară (cu peste 63% Fe, amplasate în trei depozite principale, dintre care cel mai însemnat este cel de la Belinga cu rezerve de 513 milioane tone), zăcămîntul este unul din cele mai mari din lume. Societatea Somifer, în care statul gabonez deține 53% (statul gabonez are o participație directă de 49% și una indirectă de 4% prin societatea Comilog), execută în prezent un nou studiu de fezabilitate detaliat, care va dura 2 ani. Proiectul capătă o importanță deosebită și pe plan regional, ținînd cont că valorificarea zăcămîntului Mekambo se poate face concomitent cu trecerea la exploatarea zăcămîntului învecinat de la Haut Ivondo, din Congo (circa 190 milioane tone, cu 60% Fe), eventual pe baza unui proiect comun de cooperare regională. Specialiștii apreciază că în condiții optime, exploatarea zăcămîntului Mekambo ar trebui să asigure o producție și un export anual de 10—15 milioane tone minereu de fier.

Valorificarea zăcămîntului Mekambo depinde, într-o măsură fundamentală, de principalul proiect de dezvoltare a infrastructurii din Gabon, respectiv construirea căii ferate transgaboneze, care va permite transportul minereului de fier de la Mekambo (depozitul Belinga) și din Congo la portul Owendo din Gabon unde, pe baza unui studiu de fezabilitate în execuție, ar urma să intre nave mineraliere cu capacitate pînă la 130 mii tone. În anul 1982 a fost dat în funcțiune primul tronson de 340 km (Owendo—Booue) al transgabonezului, iar în 1983 a început construcția celui de al doilea tronson de 357 km (Booue—Franceville), după care ulterior, pentru valorificarea zăcămîntului Mekambo, ar urma să se treacă la realizarea unei ultime porțiuni de cale ferată (Booue—Belinga).

Pe termen lung se are în vedere trecerea la valorificarea superioară a producției de minereu de mangan și de fier, prin construirea unor capacități de producție de feromangan (85 mii tone/an), ferosilicomangan (50 mii tone/an), precum și a unei oțelării.

În cadrul schimburilor comerciale dintre România și Gabon, în livrările românești din ultimii ani au prevalat autoturismele Dacia 1300, autoturismele de teren ARO, camioane, produse textile, materiale de construcții și altele. România contribuie la construirea căii ferate transgaboneze în special prin livrări de utilaje.

Nicolae NISTORESCU

EVOLUȚII MONETARE

Dolarul S.U.A.: tendință de depreciere

SĂPTĂMÎNA 28 MAI — 1 IUNIE a fost marcată de o evoluție contradictorie a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Astfel, în prima sa parte, dolarul S.U.A. a recuperat din terenul pierdut în perioada precedentă, după ce fusese supus unor puternice atacuri „à la baisse", ca urmare a zvonurilor tot mai persistente că alte mari bănci americane ar întîmpina greutăți în ceea ce privește acoperirea necesarului de fonduri pentru acoperirea necesităților de plăți curente (de altfel, acțiunile băncilor respective au înregistrat scăderi spectaculoase la bursa de valori). Declarația vicepreședintelui Sistemului Federal de Rezerve, Preston Martin, că instituția respectivă „este gata să împrumute cît este necesar, dacă alte mari bănci vor fi în dificultăți financiare" a fost primită pozitiv de piață. Într-un alt interviu, Donald Regan, ministrul Trezoreriei S.U.A., a menționat că „administrația este gata să protejeze sistemul bancar american", adăugînd „....dar nu toate băncile vor supraviețui în prezenta lor formă".

În acest context, au apărut factori de influență negativă, între care menționăm: publicarea cifrelor privind un nou record al deficitului balanței comerciale lunare a S.U.A., de 12,19 miliarde dolari în aprilie a.c. (al patrulea record lunar consecutiv, după un deficit de 10,26 miliarde dolari în martie a.c. și comparativ cu deficitul de 4,73 miliarde dolari în luna aprilie 1983); scăderea comenzilor de produse manufacturate în luna aprilie a.c. cu 3,6% față de luna precedentă (cea mai mare reducere lunară din mai 1980, cînd această cifră a fost de 3,9%); reducerea cu 4,9% a vînzărilor de locuințe către populație în aprilie față de martie a.c., publicarea cifrelor privind reducerea la 6,96 miliarde dolari în anul 1983 a investițiilor străine în S.U.A., după ce această cifră era de 10,82 miliarde dolari în 1982 și față de recordul de 23,22 miliarde dolari în 1931. Rezultatul a fost reînnoirea presiunilor asupra dolarului care, la închiderea din 1 iunie, era cotat sub nivelurile de referință din 25 mai, față de toate celelalte valute occidentale. Operatorii de devize apreciază că sînt tot mai evidente semnele privind o depreciere în continuare a monedei americane, urmărindu-se cu multă atenție reacția investitorilor, mai ales că unele indicii par să arate că mișcarea dobînzilor la dolar nu va fi în nici un caz de creștere.

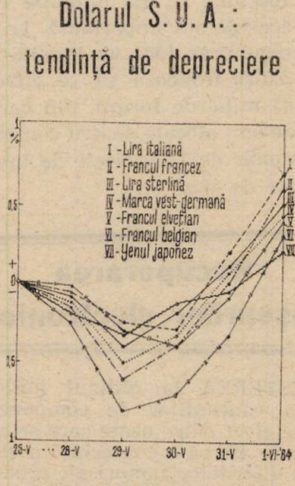

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., în intervalul 28 V — 1 VI 1984; bază: 25 V 1984

Reprecierea principalelor valute occidentale în relația cu dolarul, la închiderea intervalului analizat, se situa (se dau nivelurile din 1 iunie, comparativ cu cele din 25 mai) între 0,7% lira italiană (1673 și 1685 lire/1 dolar), urmată de francul francez (8,32 și 8,37 franci francezi/1 dolar), lira sterlină (1,3950 și 1,3375 dolari/1 liră, marca vest-germană (2,71 și 2,7225 mărci/1 dolar), francul elvețian (2,24 și 2,25 franci/1 dolar), francul belgian (55,20 și 55,35 franci/1 dolar), și 0,2% yenul japonez (230,75 și 231,25 yeni/1 dolar), aceasta trebuind să suporte influența nefavorabilă a reducerii excedentului comercial pe primele 20 de zile ale lunii mai a.c. la 218 milioane dolari, față de 1,07 miliarde dolari în perioada corespunzătoare a lunii aprilie a.c.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute în perioada de 6 luni au înregistrat scăderi la eurodolar (de la 12,625% pe 25 mai, la 12,5625% pe 1 iunie) și euromarca vest-germană (de la 6,4375 la 6,375% respectiv); eurofrancul elvețian s-au menținut la nivelul de 4,5%, în timp ce la eurolira sterlină s-au înregistrat creșteri continue, de la 10% la finele perioadei precedente, la 10,5% pe 1 iunie.

Prețul **metalului galben** la Londra a manifestat o tendință de creștere, al doilea fixing din ziua de 1 iunie, de 393,75 dolari/uncie fiind superior cu 9,55 dolari/uncie celui de referință.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Concurență pe piața tehnicii de calcul

DEȘI S.U.A. continuă să fie cel mai mare exportator mondial de echipament și de tehnologie de calcul electronic, Japonia se impune tot mai ferm pe această piață deosebit de dinamică (în 1982 ea deținea un segment de 20% din comerțul mondial cu aceste produse). S.U.A. își păstrează o poziție dominantă pe piața Europei occidentale, care preia 35—40% din exporturile sale de echipament de calcul electronic. Se apreciază că Europa occidentală se situează, din punctul de vedere al tehnologiei de calcul electronic, cu 2—3 ani în urma S.U.A.

Pentru perioada 1990—2000, în cadrul competiției pentru cucerirea pieței de echipament de calcul electronic, Japonia pregătește a cincea generație de calculatoare electronice „cu inteligență". Prototipul unui nou „super-computer" la care se lucrează în prezent va fi definitivat în 1985.

Un segment important și dinamic al pieței mondiale îl reprezintă „calculatoarele de buzunar". Potrivit unei prognoze elaborate de instituția de specialitate Infacorp, în 1985 vînzările de calculatoare de buzunar vor cumula 33,5 miliarde dolari, comparativ cu numai 7,6 miliarde dolari în 1982. Producătorii americani s-au orientat spre deschiderea de filiale pe piața Europei occidentale și spre producerea de calculatoare de buzunar programabile în diverse limbi europene.

Producerea de software în limba națională a pieței de desfacere reprezintă una din componentele actuale ale strategiei de marketing a producătorilor de „calculatoare de buzunar", care lărgește semnificativ cercul consumatorilor și accesul la folosirea calculatoarelor electronice. Calculatoarele de buzunar ale firmei Digital (a doua mare firmă americană producătoare de echipament de calcul electronic), de exemplu, sînt programate în 16 limbi.

R.P. Chineză: obiective ale restructurării economice

PROGRESELE înregistrate în dezvoltarea economiei chineze în anul 1983 și în primele luni ale anului curent constituie, potrivit surselor naționale de specialitate, indiciul unei dezvoltări susținute în perspectivă, pentru a cărei desfășurare sînt prevăzute și importante măsuri de perfecționare a organizării și conducerii economiei. În anul precedent, producția industrială globală a crescut cu 10,5%, iar producția agricolă cu 9,5%. La acești indicatori generali, ca și la producția a 30 produse importante au fost atinse sau depășite obiectivele fixate pentru 1935. În primul trimestru a.c. producția industrială a fost superioară cu 12% celei înregistrate în primele trei luni ale anului anterior.

Între problemele care se cer soluționate se apreciază că figurează creșterea mai rapidă a productivității muncii, asigurarea unor corelații judicioase în sistemul intern de prețuri și asigurarea resurselor financiare, în legătură cu care se înregistrează dificultăți generate, în parte, de sistemul subvențiilor de stat. Reorganizarea structurii economice, asigurarea unei mai largi deschideri spre exterior presupun, potrivit acelorași surse, măsuri orientate în special spre : stimularea inițiativei întreprinderilor și a colectivelor de muncă ; restructurarea sistemelor de conducere și organizare în domeniul construcțiilor și investițiilor, inclusiv pentru asigurarea unui beneficiu ridicat ; reformarea sistemului de circulație a mărfurilor ; dezvoltarea zonelor economice speciale și a schimburilor cu străinătatea ; îmbunătățirea sistemului de formare și promovare a cadrelor cu înaltă calificare.

R. P. Ungară — evoluții recente în domeniul investițiilor

ÎN SCOPUL îmbunătățirii echilibrului economic, planul de dezvoltare pe anul curent al Ungariei a prevăzut o reducere a consumului, atît productiv cît și neproductiv. Fondurile de investiții urmează să se reducă, în acest context, cu 2—4% față de anul anterior. Evoluțiile din primul trimestru a.c. în domeniul respectiv nu s-au înscris însă în orientarea anticipată prin plan, înregistrîndu-se o depășire a cheltuielilor de investiții în raport cu aceeași perioadă a anului precedent. Sursele ungare menționează că acest fenomen, foarte pronunțat în cazul investițiilor de stat, a înregistrat corecții treptate de la o lună la alta. Dacă în luna ianuarie investițiile din fonduri de stat erau cu 42% mai ridicate decît în aceeași perioadă a anului trecut, la finele trimestrului procentul respectiv era de 14%. Totuși, precizează sursele ungare de specialitate, chiar și această ultimă cifră echivalează, în valoare absolută, cu 1,5 miliarde forinți, sumă considerată importantă. La nivelul întregului an 1984, cheltuielile totale de investiții urmează să se cifreze la 180—183 miliarde forinți, din care 20,9 miliarde sînt alocate pentru continuarea unui număr de 13 proiecte de investiții finanțate de stat.

Recuperarea „deșeurilor electronice"

CREȘTEREA la ordinul miilor de tone a cantităților de componente și circuite electronice uzate care se aruncă în fiecare an, ca o consecință a electronizării diferitelor ramuri ale economiei, a adus la ordinea zilei problema recuperării metalelor prețioase conținute în aceste „deșeuri electronice". Prima rafinărie de metale din lume specializată în

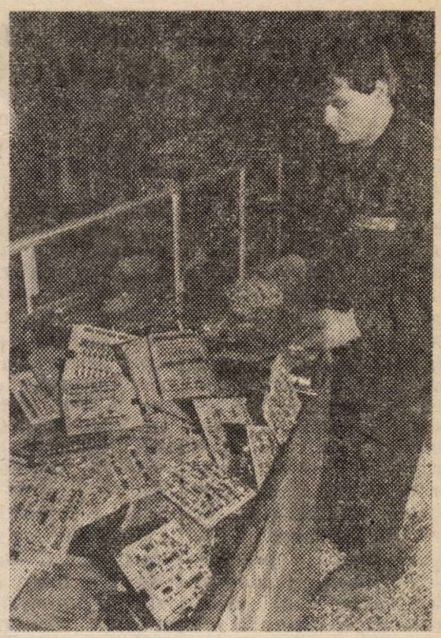

această operație a fost inaugurată anul acesta la Cinderford, în Marea Britanie. După o primă sortare (vezi imaginea), materialele recuperate sînt calcinate și apoi rafinate, în funcție de rezultatele unei analize a conținutului în metale prețioase efectuate cu ajutorul unui calculator electronic. În primul an de funcționare se așteaptă ca uzina respectivă să recupereze pînă la o tonă de aur (în valoare de 8—9 milioane lire sterline), o cantitate importantă de argint, precum și cantități mai mici din alte metale prețioase, cum ar fi platina.

Valorificarea energetică a unor resurse secundare

DE APROAPE un an deșeurile menajere, depozitate la rampa de gunoaie a localității Furth am Walde din R.F. Germania, nu se mai irosesc, ci sînt valorificate pentru producerea de energie electrică și termică. Energia respectivă se obține cu ajutorul unui motor de 147 kW, funcționînd pe baza gazului metan degajat în procesul de fermentație a gunoiului de pe rampă. Energia electrică este livrată în sistemul energetic, iar cea termică asigură încălzirea a patru sere de legume. Ca urmare, salata verde, ridichile și castraveții și-au făcut apariția mai timpuriu pe piața locală, iar veniturile respectivilor producători agricoli au sporit.

Asemenea motoare, de construcție foarte robustă, pentru a face față fluctuațiilor conținutului în gaz metan, au început să fie utilizate și pentru producerea de energie electrică și termică pe baza nămolurilor de decantare din instalațiile de epurare a apelor reziduale.

Prin valorificarea energetică a gunoiului menajer, locuitorii din preajma rampei nu mai sînt deranjați de mirosul neplăcut al compușilor de fermentare, iar în final rampa va putea fi acoperită de verdeață, dată fiind dispariția metanului care distrugea rădăcinile plantelor.

Pirometre de precizie
cu aplicaţii multiple

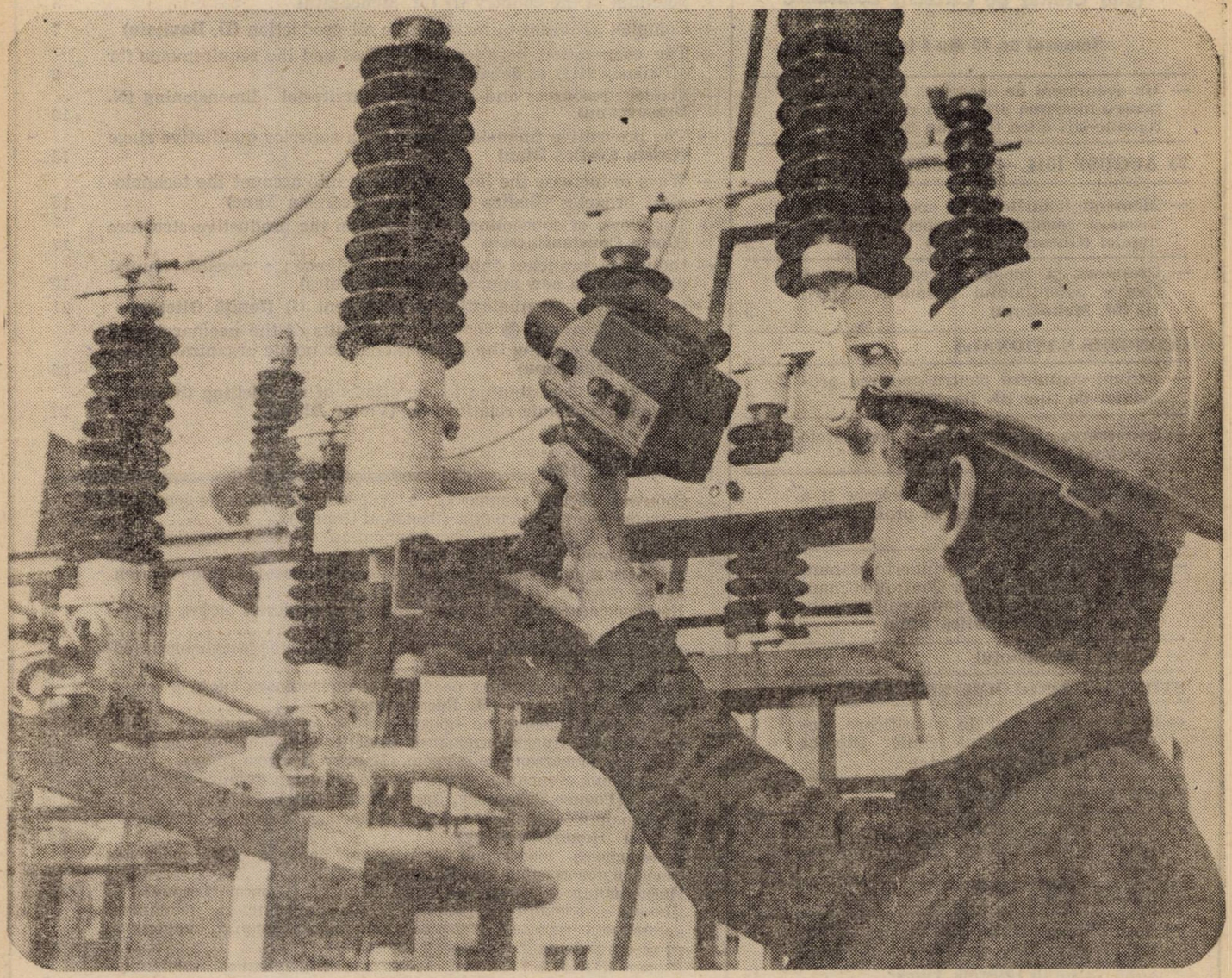

Pirometrele noastre digitale manuale
din sistemul Ursatherm Pyrovar
pentru domeniul temperaturilor scăzute permit
obținerea de rezultate foarte exacte în măsurători
prin rezoluții înalte de temperatură datorate
principiului de acționare cu lumină alternantă.
Ele dau rezultate foarte bune în
toate domeniile economice
prin măsurarea de la distanță, simplă și rapidă
a temperaturilor atît în prevenirea
avariilor sau verificarea instalațiilor,
cît și în determinarea pierderilor de energie
sau asigurarea calității în
procesele de producție.
Toate pirometrele manuale ale
sistemului Ursatherm Pyrovar
sînt concepute ca niște instrumente cu
greutate redusă și ușor de manipulat.
Ele permit realizarea de 5000 de măsurări cu
o singură
încărcare a bateriei.
Cu stativ și dispozitiv de alimentare
de la rețea ele pot fi
utilizate și ca pirometre staționare.
Solicitați informații detaliate și oferte.

Publicom

KOMBINAT VEB
ELEKTRO-APPARATE-WERKE
BERLIN-TREPTOW
„FRIEDRICH EBERT"

Exporteur:

HEIM-ELECTRIC

EXPORT - IMPORT
Volkseigener Außenhandelsbetrieb
der Deutschen Demokratischen Republik
EAW-Automatisierungstechnik Export-Import

DDR-1026 Berlin, Alexanderplatz 6
Haus der Elektroindustrie
Telefon 2180 · Telex 011-4557

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 23 din 8 iunie 1984

— Un eveniment de deosebită însemnătate pentru întărirea prieteniei și colaborării româno-sovietice **(Emilian Stancu)** 2

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— Momente hotărîtoare în opera de transformare revoluționară, socialistă a României **(Gheorghe Surpat)** 3

— Creșterea și modernizarea fondurilor fixe, a potențialului productiv al țării (I) **(M. Mehedințu)** 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Acțiuni complexe pentru sporirea producției de țiței **(D. Davițoiu)** 7

— Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței (dezbatere) (III) 8

— Dimensionarea resurselor furajere și a efectivelor de animale în profil teritorial **(N. Brașoveanu)** 10

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Controlul financiar preventiv pe o treaptă calitativ superioară **(Cristu Costică Dinu)** 12

— Cititorii au cuvîntul 14

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE-EFICIENȚĂ

— Creșterea gradului de valorificare economică a progresului tehnic **(Rodica Bălănescu, Georgeta Țone)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Integrarea activității de concepție în structura de producție **(Dorin Constantinescu)** 17

TEORII ● IDEI

— Posibilitatea elaborării anuale a balanței legăturilor dintre ramuri într-o nouă variantă **(Marcel Voica)** 19

— Informație-comunicație și dezvoltare (I) **(Ioniță Olteanu)** 21

— Școli ● curente ⊜ economiști. Limite ale modelelor neomarginaliste cu privire la organizațiile economice internaționale (I) **(Costea Munteanu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Lichidarea subdezvoltării — problemă majoră a contemporaneității **(Coralia Angelescu)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— UNCTAD : Contribuții la restructurarea relațiilor economice internaționale (I) **(Victor Aldea)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— An event of high significance in the strengthening of the friendship and of the collaboration between Romania and the Soviet Union **(Emilian Stancu)** 2

— Decisive moments in the action of revolutionary and socialist transformation of Romania **(Gheorghe Surpat)** 3

— Growth and modernization of the fixed assets, of the productive potential of the country (I) **(M. Mehedințu)** 5

— Complex activities to increase the oil production **(D. Davițoiu)** 7

— The cooperation between enterprises and the requirements for efficiency (III) **(a debate)** 8

— Fodder resources and livestock : territorial dimensioning **(N. Brașoveanu)** 10

— The preventive financial control on a superior qualitative stage **(Cristu Costică Dinu)** 12

— Ways to increase the level of turning into account the technological progress **(Rodica Bălănescu, Georgeta Țone)** 15

— The work of conception integrated in the productive structure **(Dorin Constantinescu)** 17

— Industrial branches input-output balance : a possible annual draw up in a new approach **(Marcel Voica)** 19

— Information-communication-development (I) **(Ioniță Olteanu)** 21

— Schools ⊜ trends ● economists. Limits of the neomarginalist models concerning the international economic organizations (I) **(Costea Munteanu)** 22

— UNCTAD : Contribution to the efforts of remodelling the international economic relations (I) **(Victor Aldea)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Событие особой важности в укреплении румыно-советской дружбы и сотрудничества **(Эмилиан Станку)** 2

— Решающие моменты в революционном социалистическом преобразовании Румынии **(Георге Сурпат)** 3

— Рост и модернизация основных фондов, производственного потенциала страны (I) **(М. Мехединцу)** 5

— Комплексные меры по увеличению производства нефти **(Д. Давицою)** 7

— Межзаводское кооперирование и требования эффективности (обсуждение) (III) 8

— Соизмерение фуражных ресурсов и численности скота в территориальном разрезе **(Н. Брашовяну)** 10

— Самохозяйствование на предприятиях, ответственность, меры, результаты. Предварительный финансовый контроль на более высокую качественную ступень **(Кристу Костикэ Дину)** 12

— Повышение степени экономического освоения технического прогресса **(Родика Бэлэнеску, Джеорджета Цоне)** 15

— Интеграция творческого труда в производственную структуру **(Дорин Константинеску)** 17

— Возможность ежегодной разработки баланса межотраслевых связей в новом варианте **(Марчел Войка)** 19

— Информация — сообщение — развитие (I) **(Ионицэ Олтяну)** 21

— Школы — течения — экономисты. Ограниченность неомаржиналистских моделей относительно международных экономических организаций (I) **(Костя Мунтяну)** 22

— Вклад ЮНКТАД в перестройку международных экономических отношений (I) **(Виктор Алдя)** 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

NU UITAȚI: AVEȚI ÎNTÎLNIRE CU PRIMĂVARA!

CU CE VĂ ÎMBRĂCAȚI LA ACEASTĂ ÎNTÎLNIRE?

Specialiștii au creat... dumneavoastră doar să alegeți!...

...din magazinele comerțului de stat, ce v-ar plăcea mai mult să purtați în această primăvară ?

Poate rochii elegante din stofă, sau cu linie sport...

Poate fuste în carouri sau uni, cu cute sau grup de cute și bluze cu fir efect, sau cu aplicații de dantelă sau broderii...

Poate rochiile, fustele, bluzele romantice sau folclorice, din pînză topită, cu tighele, cu aplicații, cu broderii...

Poate confecțiile tricotate, atît de frumoase, atît de comode la purtat, atît de elegante, de practice, atît de variate ca modele și culori, cu și fără dungi, cu și fără mînecă, cu și fără volane, decoltate sau la baza gîtului, bluze, rochii, două piese...

Poate costumele bărbătești, în cele mai diverse modele — de la clasic la sport, tip blue jeans, tip safari... din stofă, din tercot, din in...

Poate pantaloni, în orice nuanță doriți, poate sacouri, cu o notă mai sobră, sau fantezi... poate cămăși din fire fine sau pînză topită...

Și să nu uităm așa-zisele accesorii, dar de cît efect : poșetele, mănușile, cordoanele, pălăriile, cravatele...

Creatorii de modă, fabricile de confecții și tricotaje, au creat pentru dv. cu competență, cu imaginație, cu gust, cu plăcere.

Magazinele comerțului de stat vi le pun la dispoziție.

De ales, însă, alegeți dumneavoastră !

bucuria copiilor

1984 JUL 9

IUNIE – LUNA LUI CIREŞAR !
IUNIE – LUNA CADOURILOR PENTRU COPII !

Copilăria este vîrsta cînd cei mici sînt învăţaţi şi ajutaţi să inventeze şi să capete îndemînări practice.

Să le oferim posibilitatea dezvoltării acestor atribute şi cu prilejul LUNII CADOURILOR PENTRU COPII.

Magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat vă aşteaptă cu o varietate de jocuri şi jucării destinate copiilor de diferite vîrste :

- **truse pentru traforaj, pentru micii chimişti sau electronişti ;**
- **jucării din carton poligrafiat cu diferite teme educativ-distractive. Acestea contribuie la dezvoltarea aptitudinilor şi chiar a talentului pentru viitoarea meserie ;**
- **jucării metalice litografiate (autoutilitare, frigidere, sobiţe, garnituri de bucătărie) ;**
- **jocuri de construcţii aero şi navomodele ;**
- **jucării mecanizate din metal şi material plastic ;**
- **mini-vehicule (trotinete, triciclete, rotile) ;**

În IUNIE – LUNA CADOURILOR PENTRU COPII, magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat sînt aprovizionate cu o diversitate de jucării şi jocuri adecvate vîrstei preşcolare şi şcolare.

RECOM

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

23 AUGUST
40
1944
1984

REALIZĂRI DE ANVERGURĂ ISTORICĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ

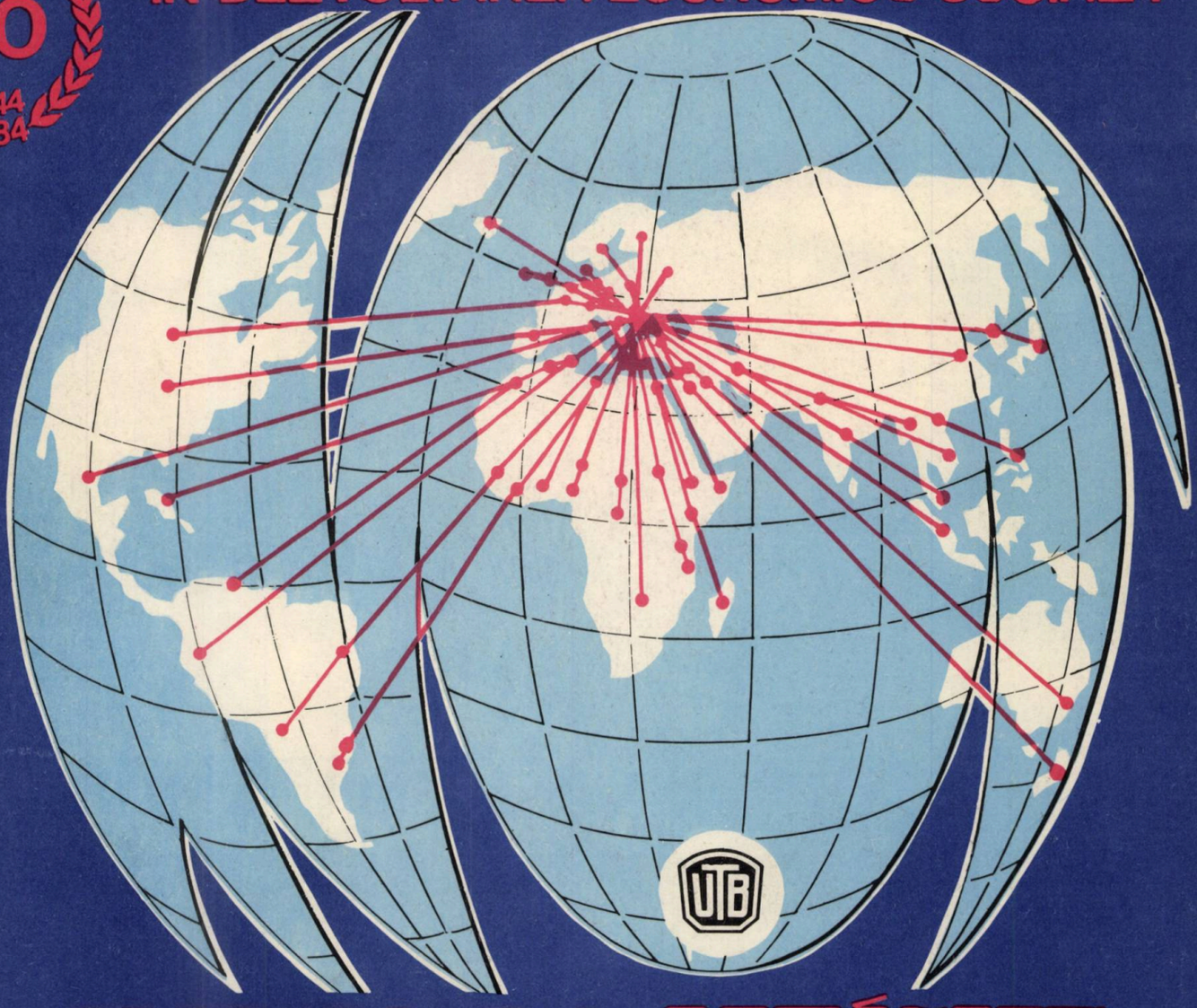

TRACTOARELE ROMÂNEŞTI PE MERIDIANELE LUMII

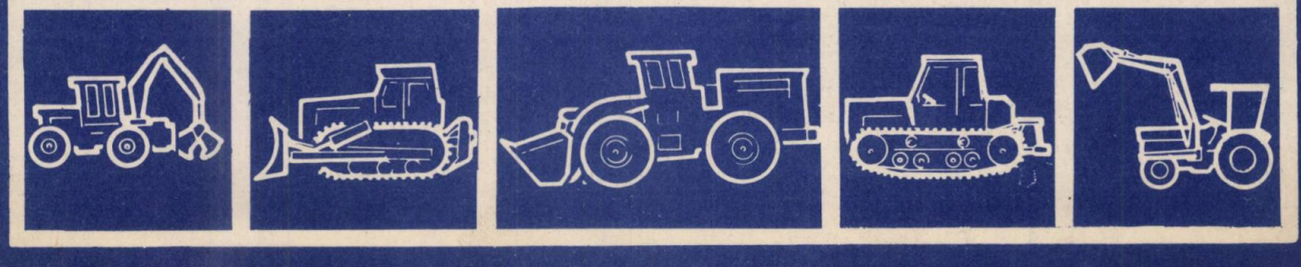

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a participat la lucrările Consfătuirii economice la nivel înalt a ţărilor membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc

D646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Creditele de export

Evoluția comerțului internațional, supusă unei configurații economice din ce în ce mai dificile, încă de la finele deceniului șapte dar mai ales în anii șaptezeci, a condus la dezvoltarea unui registru amplu de instrumente financiare destinate a favoriza și impulsiona exporturile diferitelor țări, fie ele dezvoltate sau în curs de dezvoltare.

În cadrul acestor așa-numite mecanisme de politică comercială promoțională, creditele de export și-au cîștigat un loc bine definit, deși în jurul utilizării lor planează numeroase controverse, pe care ne propunem să le dezbatem într-un număr viitor.

În cele ce urmează dorim ca, pornind de la caracteristicile esențiale ale acestor credite să prezentăm, pe tiparul legislației financiare franceze, modul în care un exportator poate adopta decizia optimă pentru a oferi partenerilor săi facilitățile cele mai interesante precum și relațiile financiare și juridice care iau naștere în consecință. O facem pentru a aprofunda modul în care trebuie abordată problema finanțării exporturilor și în special a celor complexe iar în același timp pentru a înțelege mai bine punctul de vedere al celui ce se află de partea cealaltă a mesei verzi, interesele sale, marjele în interiorul cărora poate oscila.

Așa cum este cunoscut, creditul furnizor cunoaște două categorii :

— **Creditul cumpărător** este consimțit de către o bancă direct importatorului extern, în baza unui contract încheiat între acesta și un furnizor intern (francez). Furnizorul în acest caz nu intervine într-o măsură prea mare în aranjarea creditului.

— **Creditul furnizor** este acordat de către o bancă furnizorului care la rîndul său consimte să livreze pe credit beneficiarului său extern. Acordarea de către bancă a creditului se face prin intermediu scontării creanțelor pe care furnizorul francez le deține asupra importatorului.

Ambele categorii sînt asigurate contra riscurilor de neplată, fie ele politice sau comerciale, de o instituție specializată în acest sens : Compania Financiară de Asigurări pentru Comerțul Exterior (COFACE). Această asigurare este acordată în schimbul unei prime prorata temporis, în funcție de calitatea beneficiarului creditului și categoria de risc :

— 0,25% pentru riscuri politice la cumpărători individuali ;

— 0,50% pentru riscuri politice pentru un cumpărător public ;

— 0,50% pentru riscuri politice și comerciale pentru un cumpărător particular de primă mînă sau care beneficiază de garanția unei bănci agreate de Administrația bancară franceză.

— 0,85% pentru riscuri politice și comerciale pentru un cumpărător particular fără garanție bancară.

Alături de facilitățile financiare de mai sus, cumpărătorilor străini li se mai pot acorda credite financiare de completare, care însă nu sînt reescontabile la banca națională franceză, Banque de France, în următoarele situații :

— finanțarea avansurilor vărsate de cumpărătorul străin furnizorului francez. Aceste credite nu sînt garantate de COFACE.

— finanțarea cheltuielilor locale (lucrări și operațiuni conexe contractului de export efectuate în țările în curs de dezvoltare importatoare, sub coordonarea furnizorului francez) prin intermediul unor credite acordate în aceleași condiții ca și creditul principal furnizor sau cumpărător.

Alegerea unei categorii de credite de export sau a alteia nu este întîmplătoare. Ea se face în funcție de condițiile specifice ale contractului de vînzare, de capacitatea furnizorului de a gestiona aceste credite, de costurile implicate.

Gestionarea creditelor furnizor este mai dificilă pentru întreprinderea exportatoare decît cea a creditelor cumpărător. Cele din urmă sînt acordate direct de bancă care își transferă cheltuielile direct asupra cumpărătorului extern. În plus banca dispune de personalul necesar specializat și de dotarea necesară efectuării și urmăririi operațiunilor în desfășurarea lor. Furnizorul însă, atunci cînd acordă credite direct cumpărătorului, este obligat să preia el însuși funcția financiară a băncii. De asemenea, perioada necesară furnizorului pentru a obține acceptarea tratelor trase asupra beneficiarului extern și scontarea lor vine să adauge cheltuieli suplimentare pentru întreprinderea exportatoare, ținînd cont că în acest interval ea se finanțează din surse angajate pe piața internă, adesea la dobînzi superioare celor plătite pentru creditele de export, care în general beneficiază de subvenții.

Creditele cumpărător nu grevează bilanțul furnizorului. Avalurile sau cauțiunile acordate sînt înscrise în afara bilanțului. Din contra, creditele furnizor afectează bilanțul furnizorului în perioada numită de „prefinanțare", adică în perioada din momentul cînd el începe să facă plăți destinate executării produselor de export și pînă în momentul cînd, în baza produselor exportate, iau naștere creanțele asupra importatorului extern și pot fi scontate la o bancă.

În ceea ce privește timpul necesar montări creditelor de export, acesta este mai lung în cazul creditelor cumpărător, mai ales în cazul proiectelor de mari dimensiuni, dat fiind faptul că banca creditoare intervine ca partener de negociere. Din contra, creditele furnizor sînt acordate mai

Supliment la
nr. 24 1984
Revista ECONOMICA

repede, ele fiind negociate direct între cei doi parteneri comerciali odată cu negocierea contractului de export.

În cazul în care la execuţia unui proiect participă un număr mai mare de furnizori, creditul cumpărător este mai avantajos şi mai simplu de gestionat (fiind acordat de bancă pentru întreg proiectul).

Gestionarea creditului furnizor presupune ca exportatorul să dispună de un aparat specializat pentru negocierea şi organizarea acestuia, care să cunoască ansamblul de aspecte juridice şi financiare pe care le îmbracă operaţiunile în cauză. Lui îi revine sarcina de a emite tratele asupra beneficiarului, de a le supune acceptării şi de a le sconta. Prin urmare tot el întreţine relaţiile cu banca şi cu COFACE.

Avînd în vedere cele de mai sus, un articol redactat de doi autori francezi, Etienne Prat şi Gerard Soularue, publicat în revista „Banque" din iunie 1980 sub titlul „Savoir financer les biens d'équipement", încearcă o clasificare a ordinii de importanţă a diferiţilor factori care determină alegerea unei categorii de credite de export sau a alteia :

factori	Elemente favorabile creditului cumpărător	Elemente favorabile creditului furnizor
— procentul de acoperire a riscului operaţiunii pentru exportator	important	mai puţin important
— aparat de gestiune a creditului de către exportator	redus	dezvoltat
— perioadă de utilizare a creditului sau timp de fabricaţie	lungă	scurtă
— timp de montare a creditului	lung	scurt
— număr de livrări	mare	mic
— bilanţul exportatorului	credite angajate mai multe	mai puţin îndatorat
— numărul exportatorilor	mare	mic
— echipă de negociere a creditului la beneficiarul extern	bine structurată	mai puţin structurată

Cele de mai sus redau condiţiile în care un furnizor trebuie să opteze pentru creditul cumpărător sau pentru creditul furnizor. Aceste condiţii sînt deosebit de importante şi pentru cumpărătorul avînd în vedere că şi el, la rîndul său, îşi asumă o serie de riscuri prin operaţiunea de import. În plus cumpărătorul trebuie să mai cunoască dobînda la care furnizorul angajează credite pentru nevoile sale curente şi cea la care îi sînt scontate tratele asupra străinătăţii pentru operaţiunile de export, pentru a-şi forma o imagine reală asupra costurilor şi profiturilor pe care acesta le suportă sau le încasează ca urmare a efectuării unor astfel de operaţiuni.

Aspectele tehnice ale celor două categorii de credite sînt şi ele diferite. Astfel, în special în cazul realizării unor proiecte industriale de mari dimensiuni, se pot distinge două etape :

— perioada de utilizare a creditului, în interiorul căreia se desfăşoară producţia în întreprinderea furnizoare, au loc livrările şi se angajează creditul de către beneficiarul extern.

— perioada de rambursare, pe parcursul căreia sînt restituite creditele angajate şi se achită dobînzile de către beneficiar.

A. **Folosirea creditului cumpărător** dă posibilitatea ca în perioada de utilizare şi fabricaţie să se beneficieze de condiţii mai avantajoase de ambii parteneri, beneficiarul putînd acorda avansuri iar furnizorul putînd încasa cu o mai mare operativitate facturile sale externe. De asemenea, beneficiarul poate obţine ca perioada de rambursare să înceapă în momentul terminării montajului şi punerii în funcţiune a obiectivului realizat. Adesea aceste proiecte necesită încheierea mai multor contracte de livrare şi de prestări servicii. Datoriile de plată se nasc pe măsură ce au loc prestaţiile respective iar exportatorii îşi îndeplinesc propriile lor obligaţii. Perioada de utilizare se suprapune deci celei de realizare a obiectivului şi adesea o depăşeşte, dar nu mai mult de patru luni, pentru a se permite achitarea ultimelor facturi.

Convenţiile financiare încheiate între beneficiarul extern şi banca finanţatoare în cazul creditelor cumpărător cuprind o serie de clauze care vizează aspectele tehnice de derulare a operaţiunii de creditare, condiţii obligatorii pentru ambele părţi, garanţiile pe care beneficiarul le dă băncii, termenii financiari etc. Toate acestea urmăresc să asigure o bună funcţionare a creditului, diminuarea riscurilor şi executarea promptă şi corectă a obligaţiilor reciproce.

Printre condiţii se pot exemplifica :

— cele ce trebuie îndeplinite de îndată ce s-a semnat convenţia de credit, cum ar fi obligaţia importatorului de a confirma băncii prin intermediul unor instituţii de consultanţă juridică agreate de aceasta, respectarea legislaţiei în vigoare în ţara beneficiarului cu privire la transferul în valută în străinătate.

— cele ce sînt obligatorii înaintea începerii efectuării tragerilor asupra băncii, cum ar fi constituirea şi aprobarea dosarelor de asigurare a creditului.

— cele ce sînt prealabile finanţării de către bancă a fiecărui contract de livrare, cum ar fi achitarea avansurilor convenite către furnizori la datele tragerilor efectuate asupra băncii.

La rîndul său băncii trebuie să-i revină de asemenea o serie de obligaţii. Astfel, este indicat ca printr-o clauză să i se ceară băncii să-i informeze atît pe garant cît şi pe împrumutat de eventuala absenţă a unor documente care să împiedice utilizarea creditului. Printr-o altă clauză trebuie precizate modalităţile de introducere în convenţie a fiecărei comenzi precum şi obligaţia băncii de a notifica acordul COFACE pentru aceasta. Pentru comenzile de materiale şi de prestaţii se vor prevedea modalităţi de reglementare speciale, ţinînd cont că COFACE nu acoperă riscurile de fabricaţie pentru comenzile de materiale decît în măsura în care furnizorul a primit un avans pentru comanda respectivă.

Este necesar să se acorde o atenţie deosebită clauzelor de exigibilitate anticipată a creditelor şi de întrerupere a creditării. În acest sens trebuie prevăzute termene precise in cazul neplăţii unor sume scadente, situaţie ce se poate datora unor cauze multiple, pentru a se evita solicitarea rambursării integrale a creditului şi astfel anularea poate a întregului contract comercial.

Garanţiile acordate băncilor de către COFACE ţin cont de calitatea importatorului, aşa cum s-a arătat. Dacă importatorul este o societate de stat, garanţia COFACE va asigura riscul politic (care include riscul de neplată) iar dacă acesta este o întreprindere particulară garanţia se dă pentru riscul politic şi pentru riscul de insolvabilitate. Dacă COFACE nu aceptă să garanteze decît pentru riscul politic, creditul cumpărător nu se va putea acorda decît după obţinerea de către beneficiarul extern a unei garanţii de solvabilitate acordată de o bancă de prim ordin agreată de Administraţie. În cazul în care beneficiarul este filiala unui grup multinaţional francez sau străin, Administraţia franceză va putea cere ca societatea mamă să garanteze pentru bonitatea financiară a filialei sale.

Un alt sistem de garanţii pe care îl solicită băncile este emiterea de către cumpărătorul străin de bilete la ordin în favoarea băncii creditoare (sau şefului de filă în cazul creditelor consorţiale) cuprinzînd sume aferente ratelor de rambursat şi dobînzilor datorate. Aceste bilete la ordin sînt remise băncii în luna următoare semnării convenţiei împreună cu o scrisoare de mandat irevocabilă.

Suma care figurează în biletele la ordin privind ratele de rambursat se referă la plafonul maxim de credit consimţit de bancă beneficiarului. La finele perioadei de utilizare, banca, în baza scrisorii de mandat, va indica pe biletele la ordin respective volumul de credite efectiv angajat, modificînd totodată scadenţele, în cazul în care începutul perioadei de rambursare a fost modificat ulterior remiterii biletelor la ordin de către beneficiar.

Acestui sistem îi sînt aduse o serie de critici de către beneficiarii de credite. Astfel, dacă biletele la ordin sînt accidental pierdute de către bancă şi ele sînt prezentate împrumutatului la plată de către un purtător care poate fi chiar de bună credinţă, împrumutatul nu este exonerat de obligaţia de restituire a creditului faţă de bancă. De aceea în scrisoarea de mandat irevocabilă este necesar să se includă o clauză care să prevadă eliberarea de obligaţii a împrumutatului odată cu achitarea biletelor la ordin.

Dobînzile practicate pentru creditele cumpărător sînt fixate de Administraţia franceză în funcţie de data semnării contractului comercial. În general ele rămîn fixe pe durata creditului respectiv. Nivelul lor diferă în funcţie de gradul de dezvoltare al ţării cumpărătoare şi de perioada de creditare.

Pe lîngă dobînzi, băncile percep o serie de alte speze. Astfel, dacă cheltuielile de timbru, taxele şi impozitele pentru creditele respective aplicate în Franţa cad în sarcina băncii, cele aplicate în străinătate revin beneficiarului. Băncile percep de asemenea un comision asupra plafoanelor de credite aprobate şi neutilizate, care variază între 0,3 şi 0,5 la sută pe an. Momentul din care începe calculul acestor comisioane poate fi data încheierii convenţiei de credit pentru comenzile lansate înaintea acesteia sau data includerii în convenţie a fiecărei comenzi pentru cele ulterioare. În fine, băncile percep în plus comisioane de gestiune pentru operaţiunile efectuate, aceste comisioane variind între 0,3 şi 0,5 la sută aplicate asupra sumelor plătite furnizorilor şi dobînzilor. Reglarea lor se face semestrial.

B. **Creditul furnizor** este ales, aşa cum am văzut în special pentru rapiditatea şi supleţea cu care el poate fi organizat.

Convenţiile financiare negociate direct între furnizor şi beneficiar fac mai puţin obiectul unor reglementări precise sau a unor practici permanente şi general acceptate, fiind rezultatul acordului reciproc al părţilor în funcţie de interesele fiecăreia şi de priceperea sa. De aceea ambii parteneri trebuie să acorde o atenţie deosebită atît modului de redactare a clauzelor respective cît şi reglementărilor care guvernează operaţiunile conexe acestor categorii de credite.

În convenţie trebuie definit clar punctul de începere a creditării. Astfel, acesta poate fi spre exemplu data fiecărei expediţii pentru furnituri sau ultima zi a fiecărei luni pentru prestările de servicii. De asemenea trebuie precizată data plăţii. Aceasta poate fi o dată fixă stipulată în contractul comercial sau o dată stabilită la un anumit interval (spre exemplu o lună) de la emiterea facturii. Definirea acestor noţiuni depinde de conjunctură, de interese şi de raportul de forţe existent între furnizor şi beneficiar. Ele sînt însă deosebit de importante pentru calculul dobînzilor şi pentru evitarea eventualelor divergenţe.

În cererea de asigurare a creditului pe care furnizorul o depune la COFACE el trebuie să specifice explicit volumul de credite consimţit beneficiarului. Dacă în factură survine o sumă superioară celei ce figurează în cererea sa, furnizorul va trebui să actualizeze informaţiile depuse la COFACE şi să ceară Băncii Franceze de Comerţ Exterior autorizaţia de a mobiliza sumele respective (de a le sconta) pînă la nivelul celor facturate. În caz contrar el se va găsi în situaţia de a i se refuza scontarea unor sume superioare celor indicate în cererea sa de garanţie din partea COFACE.

Dacă COFACE nu garantează împotriva riscului de insolvabilitate a beneficiarului extern, organismele bancare franceze solicită furnizorului o dobîndă majorată cu cca 0,50 la sută pentru remunerarea acestui risc. Această majorare poate fi negociată cu banca, în funcţie de situaţia concretă atunci cînd beneficiarul este o filială a unui grup francez.

În situaţia livrărilor complexe beneficiarul prevede adesea reţinerea unei garanţii ca procent din suma datorată pînă la recepţionarea definitivă a echipamentelor, utilajelor sau lucrărilor în cauză, garanţie pentru bună funcţionare şi pentru protejarea contra riscului viciilor ascunse. Pentru a putea încasa imediat această creanţă furnizorul trebuie să remită cumpărătorului străin o cauţiune bancară ca dispensă de la reţinerea garanţiei.

Rata dobînzii prevăzută în convenţiile de credit furnizor poate fi cea fixată de Administraţia franceză, în funcţie de data semnării contractului şi de nivelul de dezvoltare al ţării importatoare. Nivelul dobînzii va rămîne fix pe perioada de execuţie a contractului. În caz că Administraţia franceză modifică rata dobînzii, rata precedentă rămîne în vigoare încă trei luni, fiind aplicabilă contractelor în curs de negociere şi semnate în acest interval. Această prevedere este valabilă şi pentru creditele cumpărător, beneficiarul extern avînd tot interesul să cunoască dobînzile respective.

La dobînda fixată de Adminstraţie sînt scontate efectele prezentate de furnizor în baza creanţelor asupra străinătăţii, efectuîndu-se mobilizarea sumelor respective. Convenţia fiind rezultatul liberei voinţe a celor două părţi contractante, rata fixată între ele poate diferi de cea stabilită de Administraţie. În acest caz furnizorul va putea obţine beneficii din diferenţa de dobîndă sau, în cazul în care este interesat în livrarea cu orice preţ va suporta pierderea (cînd dobînda din contract este inferioară), urmînd să-şi acopere această pierdere pe alte căi (spre exemplu prin preţ). Tot prin preţ furnizorul va trebui să-şi acopere cheltuielile de gestiune ocazionate de acordarea creditului furnizor.

Pe lîngă dobînzi, furnizorul poate solicita beneficiarului să achite şi contravaloarea altor speze bancare percepute cu ocazia mobilizării creanţelor respective.

Unii furnizori pot cere importatorului să plătească dobînzi diferite la sumele datorate pe perioada dintre momentul naşteri creanţei ca urmare a livrării şi momentul mobilizării prin scont a efectelor respective. Beneficiarul însă trebuie să acorde o atenţie deosebită nivelului acestor dobînzi avînd în vedere că dobînda plătită de el pentru creditul furnizor se calculează prorata temporis din momentul naşterii creanţei. Prin urmare lui i se poate eventual solicita numai un supliment de dobîndă calculat ca diferenţă între rata dobînzii bancare la creditele pe termen scurt aplicată societăţilor de prim rang care este practic cea mai mică pe piaţa financiară pentru creditele pe termen scurt) şi rata dobînzii stabilită de Administraţia franceză pentru creditele de export.

Pentru a putea face apel la credite de export, fie ele furnizor sau beneficiar, Administraţia franceză solicită respectarea unei serii de reguli printre care enumerăm:

— Cumpărătorul trebuie să aibă sediul social în afara teritoriului francez.

— Contractul comercial trebuie să prevadă explicit transferul de proprietate, creanţa asupra cumpărătorului străin trebuie să fie certă ca sumă şi durată iar furnizorul francez trebuie să-şi menţină controlul tehnic al operaţiunii pe toată durata de execuţie a contractului.

— Prin contract trebuie să se recunoască competenţa Camerei de Comerţ Internaţionale, a Camerei de Comerţ de la Stockholm sau a celei de la Zürich şi care va aplica legea prevăzută în contract în caz de litigiu. În aceste condiţii numai hotărîrea dată în favoarea furnizorului francez va permite încasarea de către furnizor a garanţiei prevăzute din partea COFACE.

Pe lîngă aspectele legate strict de creditele de export un importator trebuie să cunoască şi faptul că atunci cînd contractele impun furnizorului depunerea unor cauţiuni (de bună execuţie, de restituire a avansurilor primite etc.), acesta poate solicita COFACE asigurarea contra riscului de încasare abuzivă a lor.

În ceea ce privește organismele bancare care acordă credite de export acestea pot fi orice bancă comercială sau Banca Franceză de Comerț Exterior.

În perioada de fabricație o întreprindere producătoare poate să beneficieze sau nu de comenzi ferme. Ea însă are nevoie de credite pentru a putea achiziționa materialele necesare și a efectua cheltuielile ocazionate de producție. Întreprinderea practic nu dispune în această perioadă de creanțe asupra cumpărătorilor externi. Cu toate acestea o bancă poate să-i acorde credite cu o scadență de unul sau doi ani, concretizate în bilete la ordin reînnoibile la trei luni. Banca Franceză de Comerț Exterior poate avaliza aceste bilete, ele devenind astfel reescontabile la Banque de France și negociabile pe piața monetară.

În ceea ce privește creditele de export acordate pentru livrările efectuate de furnizori francezi, Banca Franceză de Comerț Exterior finanțează în totalitate scadențele ce depășesc șapte ani. În acest scop ea primește avansuri de la Trezorerie sau emite împrumuturi în obligațiuni pe piața financiară.

Băncile comerciale preiau finanțarea scadențelor inferioare termenului de șapte ani. O anumită parte din creditele pe care le consimt băncile comerciale pentru operațiunile de export poate fi scontată la Banca Franceză de Comerț Exterior în mod imediat, diferența urmînd a fi admisă la scont la termene ulterioare. La rîndul său Banca Franceză de Comerț Exterior poate mobiliza aceste sume prin reescont la Banque de France.

Așa cum arătam la început, problemele legate de angajarea creditelor de export sînt similare în majoritatea țărilor dezvoltate. Prin urmare, recomandările cu privire la alegerea categoriei de credite de export și o serie de clauze contractuale sînt general valabile. Bineînțeles, de la țară la țară există particularități care trebuie cunoscute de beneficiarii acestor credite. Așa cum se știe, în Statele Unite ale Americii spre exemplu, principala agenție care acordă credite de export, atît furnizor cît și cumpărător este Export Import Bank (Eximbank). Ea colaborează cu băncile comerciale pentru finanțarea exporturilor pe termen mediu și cu companiile de asigurări pentru garantarea acestora, sectorul public asumîndu-și responsabilitatea asigurării riscurilor politice iar companiile de asigurări pe cea a riscurilor comerciale. În scopul acordării acestor garanții a fost creată în 1961 Foreign Credit Insurance Association din care fac parte Eximbank și companii de asigurări private.

Un exemplu diferit îl constituie Marea Britanie unde nu există un organism bancar de stat prin care să se acorde credite de export. Acestea sînt acordate prin intermediul băncilor private (băncile comerciale pentru credite pe termen mediu și scurt și merchant banks pentru creditele acordate unor proiecte specifice pe termen mediu și lung). Aceste credite sînt mobilizabile prin reescont la Banca Angliei atunci cînd ele sînt garantate de către un organism specializat de stat; Export Credit Guarantee Department.

Odobescu EMANUEL
Banca pentru Agricultură
și Industrie Alimentară

Restructurări în producția și comerțul mondial

Criteriul intensității energetice a ramurilor

1. Prețul țițeiului și previziunile macroeconomice

Creșterea prețului petrolului din ultimii zece ani a exercitat o influență determinantă asupra evoluției produsului intern brut real și asupra inflației în țările membre OCDE. Acesta a fost motivul pentru care evoluția prețului energiei a reprezentat și continuă să reprezinte unul din principalele elemente de incertitudine în cadrul previziunilor pe termen scurt, elaborate de secretariatul OCDE. Astfel, în primele luni ale anului 1983 scăderea prețului de import al țițeiului a fost destul de sensibilă (de aproximativ 15% în termeni nominali în raport cu nivelul mediu al anului 1982), determinînd o scădere a facturii petroliere nete în țările membre OCDE cu aproximativ 30 miliarde de dolari (0,4% din P.I.B.-ul produs în această zonă).

În considerațiile ce vor fi expuse în continuare (preluate din revista „Perspectives économiques de l'OCDE" nr. 33, iulie 1983), privind perspectivele creșterii economice în țările membre OCDE, se pornește de la ipoteza că prețul țițeiului (exprimat în termeni nominali) va rămîne constant pînă la sfîrșitul anului 1984 la nivelul mediu din luna mai 1983.

Conform opiniei specialiștilor, cele două șocuri petroliere din anii 1973—1974 și 1979—1980 au avut ca principale consecințe următoarele:

1) cele două majorări ale prețului țițeiului au avut un puternic efect inflaționist, fiecare dintre ele ridicînd nivelul general al prețurilor OCDE cu aproximativ 2 puncte procentuale. Acest efect s-a propagat în spirală prin intermediul salariilor și prețurilor în anii următori, cifra de mai sus amplificîndu-se de cîteva ori. Se remarcă de asemenea că „efectele propagate" au fost mai puțin pronunțate după cel de-al doilea șoc petrolier, decît după primul.

2) La origine, cele două șocuri petroliere au determinat realizarea unui transfer de venituri în favoarea țărilor membre OPEC și în defavoarea țărilor membre OCDE și a celor în curs de dezvoltare neproducătoare de țiței, echivalent cu aproximativ 2% din valoarea produsului intern brut al țărilor membre OCDE. Acest transfer a determinat reducerea cererii mondiale în măsura în care creșterea cheltuielilor din țările producătoare de țiței a fost mai lentă decît scăderea cheltuielilor consumatorilor și firmelor din țările membre OCDE și a țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de țiței. După primul șoc petrolier această etapă a durat aproape patru ani — pînă la sfîrșitul anului 1977 — cînd excedentul curent al țărilor membre OPEC (fără rezervele acumulate anterior), practic a dispărut. După cel de-al doilea șoc petrolier, ajustarea a fost mai rapidă, balanța curentă a țărilor membre OPEC regăsindu-și echilibrul la capătul a numai trei ani.

3) Nivelul prețului combustibililor produși în țările membre OCDE a urmat (cu un anumit decalaj) majorarea prețurilor internaționale ale țițeiului. Ca urmare a creșterii mai lente a cheltuielilor în sectorul energetic, decît diminuarea acestora în restul sectoarelor economice, cererea reală s-a restrîns pe ansamblul economiei. Ca urmare a majorării progresive a investițiilor în sectorul energetic, acest efect depresiv s-a estompat după cîțiva ani.

4) După cum se știe, orice modificare a prețurilor produselor petroliere conduce inevitabil, prin incidențele pe care le are asupra nivelului general al prețurilor, la o modificare implicită a orientării politicii bugetare sau monetare. În plus, o asemenea modificare poate provoca o deviere explicită de la politica economică pe ansamblu. Interpretată din aceste puncte de vedere, orientarea adoptată de către țările industrializate, ca urmare a primului șoc petrolier s-a caracterizat printr-o politică monetară restrictivă, diferențiată de la o țară la alta în ceea ce privește momentul intervenției statului. În majoritatea țărilor industrializate, politica bugetară a luat o turnură inflaționistă pentru a compensa incidențele deflaționiste exercitate asupra cererii, de creșterea prețurilor produselor petroliere.

În schimb, după cel de-al doilea șoc petrolier politica monetară a fost orientată, în general, de o manieră care să permită neutralizarea consecințelor inflaționiste, dobîn-

(Continuare în pag. 13)

PROGRAMUL MANIFESTĂRII ȘTIINȚIFICE

ZILELE ACADEMICE ECONOMICE

(7-9 iunie 1984)

ORGANIZATĂ DE SECȚIA DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI SOCIOLOGIE A ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA, ÎMPREUNĂ CU SECȚIA DE ȘTIINȚE ECONOMICE A ACADEMIEI DE ȘTIINȚE SOCIALE ȘI POLITICE, INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE ȘI ACADEMIA DE STUDII ECONONOMICE, CU TEMA

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI ÎN PERIOADA 1944-1984

Secțiunea I:

AVUȚIA NAȚIONALĂ

1. Avuția națională — generator al dezvoltării economico-sociale a României (acad. prof. Manea Mănescu, președintele Secției de științe economice și sociologie a Academiei R. S. România)
2. Probleme actuale ale progresului tehnic în economia națională (prof. dr. Emilian Dobrescu, membru corespondent al Academiei R. S. România)
3. Considerații privind calculul avuției naționale (dr. I. Nicola, dr. V. V. Dumitrescu, D. Șandru)
4. Prețurile și evaluarea unor componente ale avuției naționale (dr. Gh. Șică)
5. Calitatea resurselor umane — element fundamental al avuției naționale (prof. dr. M. Bulgaru, dr. M. Băcescu, dr. R. Stroe, D. Marin, dr. I. Talabur)
6. Unele probleme economice-metodologice privind clasificarea și evaluarea resurselor naturale neregenerabile (dr. Aurel Iancu, director adjunct, Institutul de Economie Industrială)
7. Cu privire la calculul valorii terenurilor agricole (dr. ing. S. Hartia, Institutul de Economie Agrară)
8. Cu privire la problematica evaluării pămîntului (Fr. Szabo, cercetător științific principal, Institutul de Planificare și Prognoză)
9. Aspecte ale evaluării bogățiilor subsolului (dr. ing. Ioan Folea)
10. Fondul forestier (dr. ing. I. Milescu, membru corespondent al Academiei de Științe Agricole și Silvice)
11. Resursele de apă (dr. V. V. Dumitrescu, St. Dinculescu, D. Bivolaru)
12. Probleme ale evaluării fondurilor fixe (M. Hlevca, D. Șandru)
13. Probleme metodologice ale cuantificării eficienței fondurilor fixe (dr. M. Horovitz, șef sector, Institutul de Economie Socialistă)
14. Probleme metodologice ale determinării eficienței utilizării fondurilor fixe în industrie (ing. P. Ghimbuluț, A. Ionescu, Gh. Iliescu)
15. Știința și tehnologia — componentă de bază a avuției naționale (ing. Nicolae M. Nicolae)
16. Informația ca element al avuției naționale (prof. dr. M. Drăgănescu, membru corespondent al Academiei R. S. România)
17. Avuția populației (dr. M. Vasilescu, C. Prisăcaru, S. Somașan)
18. Avuția națională și factorii de creștere (prof. dr. M. Bulgaru, dr. A. Bulgaru)
19. Creșterea avuției naționale — obiectiv esențial al planurilor de dezvoltare economico-socială (dr. A. Rosen, dr. St. Militaru)
20. Asigurarea legăturii dintre balanța produsului social și balanța avuției naționale (M. Hlevca, D. Șandru)
21. Un model cibernetic al avuției naționale (dr. M. Altăr)
22. Gestiunea eficientă a avuției naționale (I. Bichi, director adjunct, Institutul de Finanțe, Prețuri și Circulație monetară)
23. Dezvoltarea structurilor sociale în cadrul sistemelor de așezări și creșterea avuției naționale (prof. dr. doc. C. Ionescu, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice, dr. Ioan I. Matei)
24. Preocupări privind evaluarea avuției naționale ale unor organisme internaționale și publicații periodice (dr. L. Turdeanu, prof. dr. N. Marcu)

Secțiunea II:

PLANIFICARE ȘI PROGNOZĂ

1. Președintele Nicolae Ceaușescu, făuritor al strategiei și tacticii dezvoltării planificate a României (dr. ing. C. Caloianu, director, Institutul de Planificare și Prognoză)
2. Modernizarea structurii de ramură a economiei în direcția creșterii eficienței economice, cerință a planificării și prognozării (prof. dr. I. Trăistaru, Universitatea din Craiova)
3. Optimizarea proporțiilor dintre sectoarele primar, secundar și terțiar — în centrul activității previzionale (prof. dr. Valentin Nicolae, Academia de Studii Economice)
4. Considerații cu privire la fundamentarea ritmurilor de dezvoltare ca problemă esențială a planificării (conf. dr. Dumitru Ciucur, lector dr. Constantin Popescu, Academia de Studii Economice)
5. Programele și prognozele pe termen lung de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, bază a dezvoltării și modernizării economico-sociale a țării (dr. G. Sonea, șef sector, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie)
6. Probleme ale planificării resurselor energetice în procesul înfăptuirii independenței energetice a țării (dr. Virgil Dincă)
7. Probleme ale planificării dezvoltării agriculturii în condițiile noii revoluții agrare (ing. M. Busuioceanu)
8. Planificarea volumului, structurii și eficienței investițiilor (conf. dr. I. Staicu, Academia de Studii Economice)
9. Creșterea demografică, obiectiv de bază al planificării și prognozării (prof. dr. V. Sora, decan, conf. dr. Ilie Cristache, asist. Mircea Despa, Academia de Studii Economice)
10. Planificarea forței de muncă, a pregătirii și perfecționării cadrelor și implicații asupra realizării unei noi calități în toate domeniile de activitate (prof. dr. P. Burloiu, Academia de Studii Economice)
11. Planificarea prețurilor în perspectiva exigențelor de creștere a eficienței economice (dr. C. Tudoran)
12. Perfecționarea sistemului de indicatori ai planificării (F. Szabo, șef de sector, Institutul de Planificare și Prognoză)
13. Previzionarea introducerii progresului tehnic, factor esențial al creșterii eficienței economice (dr. M. Dinu)
14. Creșterea rolului normativelor și normelor în fundamentarea și înfăptuirea planurilor (M. Biji, cercetător principal, Institutul de Planificare și Prognoză)
15. Îmbunătățirea sistemului informatic al planificării și previzionării (ing. H. Mănescu, director, Centrul de calcul C.S.P.)
16. Utilizarea tot mai largă a metodelor moderne economico-matematice la elaborarea planurilor și prognozelor (dr. E. Topală, șef sector, Institutul de Planificare și Prognoză)
17. Perfecționarea instrumentelor previzionale privite ca sistem (prognoze, planuri cincinale, planuri anuale, programe directivă, programe de măsuri) (dr. L. Cazan)
18. Reglare și autoreglare în conducerea planificată a sistemului economiei naționale (prof. dr. St. Arsene, Academia de Studii Economice)
19. Perfecționarea planificării în lumina exigențelor noului mecanism economico-financiar (prof. dr. C. Danciu, Academia de Studii Economice)
20. Accentuarea rolului factorilor intensivi de creștere a venitului național, obiectiv prioritar al planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială (dr. St. Militaru)
21. Coordonarea planurilor în structură de ramură, departamentală, teritorială și socială (I. Melinte, cercetător științific principal, șef sector, Institutul de Planificare și Prognoză)
22. Aplicarea principiului centralismului democratic în conducerea planificată a economiei naționale (dr. Ana Bulgaru, cercetător științific principal, Institutul de Planificare și Prognoză)
23. Planificarea dezvoltării comerțului interior — componentă principală a creșterii nivelului de trai (prof. dr. E. Barat, Academia de Studii Economice)
24. Dezvoltarea economică planificată și modificări în structura socială a țării (prof. dr. Ovidiu Bădina, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice)

Secțiunea III:

INDUSTRIE, CONSTRUCȚII, TRANSPORTURI

1. Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu privind accentuarea rolului și acțiunii factorilor intensivi în dezvoltarea industriei în etapa actuală. Aportul cercetării economice (prof. dr. Barbu Gh. Petrescu, director general, Institutul Central de Cercetări Economice)
2. Industria României în anii 1944—1984 (dr. ing. Corneliu Russu, director, Institutul de Economie Industrială, prof. dr. ing. Constantin Bărbulescu, șef de catedră, Academia de Studii Economice, prof. dr. Tudor Homoș, șef de catedră, Institutul Politehnic București)
3. Afirmarea rolului conducător al clasei muncitoare în procesul făuririi noii orînduiri în România (prof. dr. Ovidiu Bădina, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice, prof. dr. Florian Balaure, Academia „Ștefan Gheorghiu")
4. Criterii și direcții de modernizare a structurii pe ramuri a industriei românești (conf. dr. Marcela Livadă, Academia de Studii Economice)
5. Direcții prioritare în utilizarea eficientă a resurselor — cerință obiectivă a creșterii economice intensive (conf. dr. Alexandrina Lăudatu, lector dr. Ilie Gavrilă, lector dr. Tatiana Gavrilă, Academia de Studii Economice)
6. Lărgirea bazei proprii de materii prime și realizarea independenței energetice a țării — orientare strategică în dezvoltarea economică a României (Radu Burbea,

cercetător științific principal, șef de sector, Viorica Răducanu, cercetător științific principal, Ștefan Răgălie, cercetător științific principal, Nicolae Mititica, cercetător științific principal, Institutul de Economie Industrială)

7. Sarcini actuale în domeniul recuperării și refolosirii surselor de energie, a materialelor, pieselor și subansamblelor (dr. Vasile Bogdan, cercetător științific principal, șef de sector, Institutul de Economie Industrială)
8. Abordarea sistemică și posibilități de modelare a procesului de recuperare a resurselor secundare în industrie (conf. dr. Ioan S. Rațiu, lector dr. Camelia Rațiu-Suciu, Academia de Studii Economice)
9. Politica investițională a României (prof. dr. Ion Românu, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice, conf. dr. Marcel Stoica, lector Ion Ioniță, Academia de Studii Economice)
10. Rolul amortizării în dezvoltarea economică de tip intensiv (lector dr. Maria Dimitriu, asistent Ștefan Popa, Academia de Studii Economice)
11. Aspecte ale determinării raportului între investițiile productive și cele neproductive (conf. dr. Ion Cămășoiu, Academia de Studii Economice, Lucian Albu, cercetător științific, Institutul de Economie Industrială, George Georgescu, cercetător științific, Institutul de Economie Socialistă)
12. Posibilități de creștere a eficienței utilizării fondurilor fixe în industria constructoare de mașini (conf. dr. Margareta Costea, lector dr. Viorel Lefter, Academia de Studii Economice)
13. Înfăptuirea programelor de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică — condiție hotărîtoare a realizării noii calități în industrie (Elena Pelinescu, cercetător științific, Institutul de Economie Industrială)
14. Realizări și perspective în ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor industriale românești (prof. dr. ing. Ion Stăncioiu, Institutul Politehnic București)
15. Realizări și perspective în domeniul creșterii siguranței în funcționarea instalațiilor complexe energetice și chimice (conf. dr. ing. Adrian Gheorghe, Institutul Politehnic București)
16. Concentrarea și specializarea producției industriale — factori de creștere a eficienței activității productive (Dan Sava, cercetător științific principal, șef de sector, Institutul de Economie Industrială)
17. Dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini din țara noastră în perspectivă (Olga Mihăescu, cercetător științific principal, Institutul de Economie Industrială)
18. Coordonate ale dezvoltării industriei chimice în România (Nicoleta Hornianschi, cercetător științific principal, Gheorghe Manea, cercetător științific principal, Institutul de Economie Industrială)
19. Direcții de îmbunătățire a folosirii resurselor în construcții în vederea creșterii eficienței economice (conf. dr. Mihai Socolescu, lector dr. Victor Radu, Academia de Studii Economice)
20. Noile reglementări privind elaborarea documentației de deviz și importanța lor pentru aplicarea eficientă a acordului global generalizat în construcții-montaj (lector dr. Victor Radu, asist. Dan Popescu, Academia de Studii Economice)
21. Optimizarea structurilor transporturilor (dr. Iulian Tudose, Radu Olimpiu, dr. Alexandru Mihăilescu, cercetător științific principal, șef de sector, Institutul de Economie Industrială)
22. Probleme actuale ale calculului și planificării productivității muncii în întreprinderile industriale (lect. dr. Ioan Ursachi, Academia de Studii Economice)
23. Perfecționarea organizării producției și a muncii, factor de creștere a productivității muncii (dr. Iulian Ploștinaru, lect. dr. Constantin Popescu, Academia de Studii Economice)
24. Direcții prioritare de modernizare a conducerii macroeconomice în etapa actuală (lect. dr. Ovidiu Nicolescu, prodecan, Academia de Studii Economice)
25. Coordonate ale perfecționării programării producției industriale în condițiile actualului mecanism economic (lect. dr. Mihai Fediuc, lect. dr. George Moldoveanu, Academia de Studii Economice)
26. Dezvoltarea cercetării ergonomice — premisă a organizării pe baze științifice a muncii (lector dr. Aurel Manolescu, Academia de Studii Economice)
27. Direcții de perfecționare a aprovizionării tehnico-materiale (lect. dr. Mihai Pricop, lect. dr. Gheorghe Băsanu, Academia de Studii Economice)
28. Planificarea aprovizionării tehnico-materiale în concordanță cu cerințele noii calități a dezvoltării economico-sociale (prof. dr. Nicolae Fulgeanu, Academia de Studii Economice)
29. Abordarea sistemică și modelarea proceselor de aprovizionare tehnico-materială (ing. Constantin Mihăescu, lect. dr. Camelia Rațiu-Suciu, Academia de Studii Economice)

Secțiunea IV:

AGRICULTURA

1. Făurirea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate — obiectiv central al politicii agrare a Partidului Comunist Român (prof. dr. ing. Ion Ceaușescu, membru al Academiei de Științe Agricole și Silvice)
2. Științele agricole — forță de producție hotărîtoare pentru progresul agriculturii (prof. dr. Tiberiu Mureșan, președintele Academiei de Științe Agricole și Silvice)
3. Agricultura României în anii 1944—1984 (Dumitru Dumitru, membru corespondent al Academiei de Științe Agricole și Silvice, director, Institutul de Economie Agrară)
4. Revoluția agrară socialistă în România (prof. dr. Marin Popescu, Academia „Ștefan Gheorghiu")
5. Dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii (prof. dr. doc. Bujor Mănescu, Academia de Studii Economice, conf. dr. Vidu Bidileanu, Academia „Ștefan Gheorghiu", prof. dr. Sabin Ilica, Institutul Agronomic „Nicolae Bălcescu")

6. Creşterea capacităţii productive a pămîntului şi gospodărirea lui raţională (dr. ing. Corneliu Răuţă, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice)
7. Perfecţionarea mecanismului economico-financiar în agricultură (Ion Rusinaru)
8. Autogestiunea economică — principiu de bază al autoconducerii unităţilor agricole socialiste (prof. dr. Florin Gilcă, conf. dr. Mariana Ioniţă, Institutul Agronomic „Nicolae Bălcescu" Bucureşti)
9. Perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii în unităţile agricole socialiste (prof. dr. Petre Magazin, conf. dr. Aurel Caea, Institutul Agronomic „Ion Ionescu de la Brad" Iaşi, dr. Victor Costin, Staţiunea de Cercetări agricole Podul-Iloaiei Iaşi)
10. Concentrarea, profilarea şi specializarea unităţilor agricole socialiste (conf. dr. Dumitru Cîţu, dr. Marian Constantin, Universitatea din Craiova, ing. Ştefan Deculescu, Staţiunea de cercetări agricole Şimnic Craiova)
11. Sistemele zonale de agricultură (dr. ing. Serghie Hartia, Institutul de Economie Agrară, dr. Constantin Gib, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice, dr. Ştefan Crăciun, Staţiunea de cercetări agricole Lovrin — Timişoara, ing. Ioan Catarig, DGAIA, judeţul Mureş, ing. Ion Niţu, DGAIA, judeţul Giurgiu, dr. Aurel Lup, Staţiunea de cercetări Valul lui Traian — Constanţa)
12. Conducerea unităţilor agricole cu ajutorul mijloacelor de prelucrare automată a datelor (prof. dr. Constantin Anderca, conf. dr. Păun Otiman, Institutul Agronomic Timişoara, dr. Borivoi Popovici, Staţiunea de cercetări agricole Lovrin — Timişoara)
13. Conducerea fermelor de producţie agricolă cu ajutorul mijloacelor de prelucrare automată a datelor (dr. Dan Stegăroiu, Staţiunea de cercetări agricole Turda, Cluj-Napoca, dr. Maria Vincze, Universitatea Babeş-Bolyai Cluj-Napoca, Cornelia Scutaru-Ungureanu, Cecilia Alexandri, Institutul de Economie Agrară)
14. Sistem informatic pentru conducere teritorială a agriculturii (dr. ing. Valeriu Pescaru, Centrul informaţional şi de calcul al MAIA)
15. Satul românesc sub incidenţa transformărilor socialiste (dr. Vasile Bărbulescu)
16. Dezvoltarea multilaterală şi creşterea producţiei agricole (prof. dr. Oprea Parpală, Academia de Studii Economice)
17. Creşterea eficienţei activităţii economice în agricultură (dr. Florin Ciocoiu, Institutul de Economie Agrară, prof. dr. Boris Samochiş, prof. dr. Alexandru Benke, Universitatea Babeş-Bolyai Cluj-Napoca, prof. dr. Iosif Timen, Institutul Agronomic „Dr. Petru Groza" Cluj-Napoca)
18. Utilizarea resurselor de muncă şi creşterea productivităţii muncii în agricultură. (dr. Octavian Gheorghiu, Institutul de Economie Agrară, Ştefan Cosma, Staţiunea de cercetări agricole Turda, Cluj-Napoca, Victor Ploae, Staţiunea de cercetări agricole Valul lui Traian, Constanţa)
19. Scientica şi cercetarea prospectivă în agricultură. (dr. Maria Stroe, Institutul de Economie Agrară)
20. Căi de reducere a costurilor de producţie în agricultură (Radu Patachi, Filon Toderoiu, Institutul de Economie Agrară)
21. Perfecţionarea relaţiilor de producţie în agricultură (prof. dr. Sandu Costache, decan, conf. dr. Ileana Stănescu, conf. dr. Letiţia Zahiu, Academia de Studii Economice)
22. Ţărănimea — clasă socială de bază a societăţii socialiste (prof. dr. Constantin Sicrieru, conf. dr. Constantin Dropu, Universitatea „Al. I. Cuza" Iaşi)
23. Ridicarea nivelului de trai şi îmbunătăţirea calităţii vieţii în mediul rural (Leonida Frăţilă, Dobre Georgeta, Institutul de Economie Agrară)

Secţiunea V:

DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAŢIONALE

ÎN PROFIL TERITORIAL

1. Dezvoltarea economico-socială a României în profil teritorial (Ionel Desmireanu, membru al Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice)
2. Perfecţionarea planificării teritoriale corespunzător cerinţelor dezvoltării economico-sociale echilibrate a tuturor judeţelor şi localităţilor ţării (Pompilia Lupu, cercetător ştiinţific principal, Institutul de Planificare şi Prognoză, Mihai Grigoriu)
3. Dezvoltarea pe teritoriul ţării a industriei şi a principalelor ramuri ale acesteia (prof. dr. Petre Milcomete, membru al Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice, prof. dr. Ene Marin, director, Centrul teritorial de cercetări economice Iaşi)
4. Principalele tendinţe în evoluţia producţiei agricole în profil teritorial (dr. Serghie Hartia, Institutul de Economie Agrară)
5. Trăsături caracteristice ale ridicării nivelului de trai al populaţiei în corelaţie cu dezvoltarea economică în profil teritorial (prof. dr. Aurel Negucioiu, membru al Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice)
6. Dezvoltarea economico-socială a judeţelor din Transilvania (Bistriţa-Năsăud, Braşov, Cluj, Mureş, Sălaj, Sibiu) (conf. dr. Ion Nistor, lect. Petru Binţinţan, Coman Oţetea, cerc. şt. princ., Centrul teritorial de cercetări economice Cluj-Napoca)
7. Dezvoltarea şi modernizarea economiei judeţelor din Oltenia (Dolj, Gorj, Olt, Mehedinţi şi Vîlcea) (prof. dr. Constantin Bărbăcioru, director, Centrul teritorial de cercetări economice Craiova, dr. Constantin Stănescu, cerc. şt. princ., Elena Tobă, cerc. şt., Ion Enea-Smarandache, cerc. şt., Constantin Belu, cercetător ştiinţific, Valentin Liţoiu, economist, Centrul Teritorial de cercetări economice Craiova)
8. Mutaţii calitative în economia judeţelor din sud-vestul ţării (Arad, Timiş, Caraş-Severin, Hunedoara) (conf. dr. Mihai Epuran, director, Centrul teritorial de cercetări economice Timişoara)

9. Dezvoltarea economico-socială a județelor din nordul Moldovei (Iași, Bacău, Neamț, Botoșani, Suceava) (conf. dr. Nicolae Stoica, prof. dr. Costache Secrieru, lect. dr. Vasile Munteanu, Centrul teritorial de cercetări economice Iași)
10. Fenomene demografice în profil teritorial (prof. dr. Vladimir Trebici, Academia de Studii Economice)
11. Politica partidului de utilizare rațională a forței de muncă în toate zonele țării (Gabriela Mircea-Frenț, cercetător științific principal, Steliana Florea, Maria Aungurenci, cercetător științific, Doina Stefu, economist, Institutul de Planificare și Prognoză)
12. Platformele industriale — formă de concentrare teritorială rațională a producției (lect. Valerian Tobultoc, Academia de Studii Economice, Dorin Constantinescu, Revista Economică)
13. Schimbări intervenite în volumul structura și orientarea teritorială a fluxurilor de transport (conf. Gheorghe Tănase, conf. dr. Traian Sbora, Facultatea de Științe Economice, Universitatea din Craiova)
14. Dezvoltarea echilibrată a rețelei comerciale în profil teritorial (dr. Constantin Tudose, Ana Lucia Ristea, cercetător științific principal, șef sector, Institutul de Economia Comerțului Interior și a Turismului)
15. Sistematizarea teritoriului și a localităților, componente de bază a strategiei dezvoltării economico-sociale a țării (Adrian Leucuția, Iulian Ursache, cercetător științific principal, șef sector, Silvia Caragea, cercetător științific, Ileana Dumitrescu, cercetător științific, Institutul de Planificare și Prognoză)

Secțiunea VI:

MECANISMUL ECONOMIC ȘI EFICIENȚA ECONOMICĂ

1. Concepția programatică a președintelui Nicolae Ceaușescu privind perfecționarea continuă a mecanismului de funcționare a economiei naționale și creșterea eficienței economice (acad. Vasile Malinschi, prof. dr. Alex. Gheorghiu, decan, Academia de Studii Economice, Iugenia Bichi, director adjunct, Institutul de Finanțe, Circulație Monetară și Prețuri, dr. Gh. Răboacă, Institutul de Economie Socialistă)
2. Perfecționarea autoconducerii și autogestiunii și rolul lor în creșterea eficienței economice (prof. dr. C-tin Topciu, șef catedră, lect. dr. Ion Stancu, Academia de Studii Economice)
3. Rolul bugetului de stat și al planurilor macrofinanciare în perfecționarea relațiilor financiare din economie în condițiile noului mecanism economico-financiar. (Gh. Boulescu, conf. dr. Florian Bercea, lector dr. Maria Bodnar — prodecan, Academia de Studii Economice)
4. Căi de valorificare a informației financiar-contabile în procesul de analiză și decizie la nivelul structurilor economiei naționale. (prof. dr. Victor Puchiță, șef catedră, conf. dr. L. Possler, conf. dr. M. Ristea — Academia de Studii Economice)
5. Rolul pîrghiilor financiare în adîncirea și consolidarea laturilor calitative ale mecanismului economico-financiar. (prof. dr. Nicolae Antoniu, Iugenia Bichi — director adjunct, Institutul de Finanțe, Circulație Monetară și Prețuri, conf. dr. Emil Negrea — Academia de Studii Economice)
6. Factorii calitativi ai dezvoltării economice și eficiența economică. (prof. dr. Alexandru Gheorghiu — decan, prof. dr. Dumitru Mărgulescu — șef catedră, prof. dr. Mircea Cristea — Academia de Studii Economice)
7. Timpul ca factor de influență a eficienței economice în procesele investiționale. (prof. dr. Ion Românu, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice, conf. dr. M. Stoica, Academia de Studii Economice, asist. M. Gheorghiță, Academia de Studii Economice)
8. Probleme actuale ale creșterii productivității muncii și ale îmbunătățirii calității produselor. (prof. dr. Gh. Crețoiu, șef catedră, Universitatea București)
9. Politica P.C.R. de perfecționare a sistemului de prețuri — pîrghie importantă în aplicarea fermă a noului mecanism economic. (prof. dr. Constantin Ionete, conf. dr. Maria Cojocaru, Academia de Studii Economice)
10. Reducerea cheltuielilor materiale și de energie — direcție principală a creșterii eficienței economice. (prof. dr. Nicolae Bădilă, Institutul Politehnic București, Ovidiu Naneș, cercetător științific principal, Institutul de Economie Socialistă)
11. Evoluția costului unui loc de muncă în economia românească. (conf. dr. Dumitru Pîrvu, lect. Cătălin Iotici, Academia de Studii Economice)
12. Perfecționarea relațiilor de repartiție și de proprietate socialistă în lumina cerințelor creșterii eficienței și ale noului mecanism economic. (prof. dr. Marin Popescu, Academia „Ștefan Gheorghiu", dr. Gh. Răboacă — șef sector, Institul de Economie Socialistă)
13. Determinarea eficienței producției sociale în concordanță cu cerințele noului mecanism economico-financiar. (Gh. Zaman, cercet. științific principal, Institutul de Economie Socialistă)
14. Politica P.C.R. privind perfecționarea relațiilor financiar-monetare în perioada construcției socialiste. (prof. dr. Gh. Bistriceanu, Academia de Studii Economice)
15. Contribuția României, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind promovarea unei noi ordini în domeniul relațiilor financiar-valutare internaționale. (conf. dr. Paul Bran, Academia de Studii Economice, Marin Stelian)
16. Rolul instrumentelor financiar-monetare în perfecționarea mecanismului economic-financiar. (conf. dr. Eugen Vasilescu, lect. dr. Nicolae Dardac, Academia de Studii Economice)
17. Aplicarea fermă a acordului global pentru creșterea continuă a eficienței economice. (conf. dr. Cezar Basno, lector dr. Vasile Păușescu, Academia de Studii Economice)
18. Autocontrolul — instrument al întăririi autoconducerii muncitorești. (dr. Radu Ciurileanu, conf. dr. M. Boulescu, Academia de Studii Economice)
19. Problematica contabilității în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar. (conf. dr. Oprea Călin, conf. dr. Valeriu Voica, Academia de Studii Economice)
20. Sporirea valențelor informației financiar-contabile în condițiile folosirii echipamentelor electronice de calcul. (conf. dr. Ioan Roșca, conf. dr. Ion Negescu, conf. dr. Alex. Ștefănescu, Academia de Studii Economice)

Secțiunea VII:

PROCESE FUNDAMENTALE ÎN ECONOMIA MONDIALĂ CONTEMPORANĂ ȘI PARTICIPAREA ROMÂNIEI LA CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL

1. Concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la procesele de bază din economia mondială contemporană. (prof. dr. Costin Murgescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România)
2. Dezarmare — Dezvoltare, opțiuni fundamentale ale progresului contemporan în viziunea președintelui Nicolae Ceaușescu. (prof. dr. Gh. Dolgu, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice)
3. Edificarea unei noi ordini economice internaționale — necesitate obiectivă a progresului în lumea contemporană. (prof. dr. Mircea Nicolaescu, șeful catedrei de Relații internaționale, Academia „Ștefan Gheorghiu")
4. Realități ale procesului de edificare a noii ordini economice internaționale în lumina concepției președintelui Nicolae Ceaușescu. (Vasile Radu, cercetător principal, șef de sector, Radu Titircă — cercetător științific principal, Institutul de Economie Mondială)
5. Tendițe contradictorii în economia mondială contemporană. (prof. dr. Al. Puiu, prorector, Academia de Studii Economice)
6. Comerțul exterior al României între 1944—1984. (ing. Ion Vasile, dr. Iulian Dănescu, directori adjuncți, Institutul de Economie Mondială)
7. Criza economică mondială — trăsături definitorii. (prof. dr. Tudorel Postolache, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România)
8. Economia mondială la începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice. (dr. Maria Popescu, „Revista Economică")
9. Economia mondială între conflict și cooperare. (dr. Eugen Dijmărescu, șef de sector, dr. Mugur Isărescu, cercetător științific principal, Institutul de Economie Mondială)
10. Decalajele economice în contextul crizei mondiale contemporane. (N. S. Stănescu — membru al Academiei de Științe Sociale și Politice)
11. Al treilea deceniu al dezvoltării: evaluări și tendințe. (conf. dr. George Marin, Academia de Studii Economice)
12. Incidențele progresului științifico-tehnic asupra comerțului internațional. (ing. Aurel Nemeș, cercetător științific principal, Institutul de Economie Mondială)
13. Tendințe în sistemul monetar internațional actual. (prof. Barbu Zaharescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România)
14. Concepția României privind necesitatea dezvoltării cooperării economice între toate statele lumii. (prof. dr. Alexandru Albu, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice)
15. Probleme actuale ale colaborării economice cu țările socialiste. (prof. dr. Grigore Botoi, Academia „Ștefan Gheorghiu")
16. Coordonarea planurilor economiilor naționale, formă principală a adîncirii diviziunii internaționale a muncii între statele membre ale CAER. (prof. dr. Mihai Părăluță)
17. Colaborarea economică a României cu țările în curs de dezvoltare. (dr. N. Nistorescu, cercetător științific principal, Institutul de Economie Mondială)
18. Colaborarea României cu țările capitaliste dezvoltate. (Carmen Damșa și Cornel Albu, cercetători, Institutul de Economie Mondială)
19. Probleme ale politicii comerciale globale a Pieței comune — implicații pentru comerțul exterior românesc. (dr. Aurel Ghibuțiu, cercetător principal, Institutul de Economie Mondială)
20. Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu privind participarea eficientă a României la circuitul economic internațional. (prof. dr. N. Sută, șeful catedrei de Relații economice internaționale, conf. dr. Virgil Gheorghiță, secretar științific al Senatului, Academia de Studii Economice)
21. Rolul cooperării în producție și al contractelor pe termen lung în comerțul exterior al României. (dr. Adrian Constantinescu, cercetător științific pr., dr. Victor Babiuc, cercetător științific principal, Institutul de Economie Mondială)
22. Creșterea eficienței exportului românesc de mașini și utilaje — exigență a politicii partidului de participare intensă a României la circuitul economic mondial. (dr. Maria Cartas, cercetător principal, Institutul de Economie Mondială)
23. Îmbunătățirea structurii exportului, sarcină importantă a industriei chimice în cincinalul 1986—1990. (ing. C. Lazăr, cercetător științific principal, șef de sector, Institutul de Economie Mondială)
24. Tendințe în comerțul mondial cu materii prime și optimizarea asigurării necesarului economiei naționale a României. (ing. Octavian Rădulescu, cercetător științific principal, șef de sector, Institutul de Economie Mondială)
25. Posibilități de promovare a unui sector de înaltă eficiență a exportului agroalimentar al României: semințe și material săditor vitipomicol. (Virginia Cîmpeanu, cercetător științific, Institutul de Economie Mondială)
26. Mutații intervenite pe plan mondial în utilizarea comerțului exterior ca instrument al dinamizării procesului de industrializare. Implicații pentru economia românească. (Costea Munteanu — cercetător științific, Institutul de Economie Mondială)

Secțiunea VIII:

CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI ȘI A CALITĂȚII VIEȚII

1. Creșterea nivelului de trai și a calității vieții — țelul suprem al făuririi noii orînduiri în România. (dr. Constantin Grigorescu, director științific, Institutul de Economie Socialistă)
2. Asigurarea dreptului la muncă — condiție fundamentală a creșterii nivelului de trai și a ridicării calității vieții. (dr. Maria Stănescu, cercetător științific principal, șef de sector, Mihai Ștefan, cercetător științific principal, Institutul de Economie Socialistă)
3. Creșterea fondurilor sociale de consum — componentă esențială a îmbunătățirii nivelului de trai și calității vieții. (Maria Poenaru, cercetător științific principal, Maria Molnar, cercetător științific principal, Institutul de Economie Socialistă)
4. Caracterul științific, unitar și consecvent al politicii partidului și statului în domeniul alimentației populației. (prof. dr. Dumitru Dima, lect. dr. Dorina Stănescu, lect. dr. Ion Diaconescu, Academia de Studii Economice)
5. Politica consecventă a partidului și statului de ridicare continuă a calității și diversificarea sortimentelor în domeniul bunurilor de uz îndelungat. (prof. dr. Petre Băetoniu, decan, conf. dr. Alexandru Redeș, conf. dr. Viorel Petrescu, lector dr. C. Pîslaru, Academia de Studii Economice)
6. Comerțul — factor de bază în înfăptuirea politicii P.C.R. de creștere continuă a nivelului de trai al populației. (conf. dr. Vasile Mercioiu, conf. dr. Dumitru Patrichi, Academia de Studii Economice)
7. Dezvoltarea și diversificarea serviciilor pentru populație — cerință a ridicării nivelului de trai și a calității vieții. (dr. Virgil Adăscăliței, director, dr. Aurel Vainer, cercetător științific principal, Institutul de Economia Comerțului Interior și Turismului)
8. Amplificarea aportului turismului la creșterea calității vieții. (dr. Petre Baron, cercetător științific principal, șef de secție, dr. Nicolae Ionescu Zlatev, cercetător științific principal, Institutul de Economia Comerțului Interior și Turismului)
9. Modificări structurale demoeconomice — expresie a ridicării calității vieții. (prof. dr. Virgil Sora, decan, conf. dr. Ilie Hristache, asist. Mircea Despa, Academia de Studii Economice)
10. Îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației și ridicarea calității vieții. (Grigore Vâlceanu, cercetător științific principal, șef de sector, Aurelian Dochia, cercetător științific, Institutul de Economie Socialistă)
11. Creșterea gradului de instruire și cultură al populației — premisă a dezvoltării și înfloririi multilaterale a personalității umane. (Emanoil Rodica, cercetător științific principal, Badea Elena, cercetător științific, Institutul de Economie Socialistă)
12. Pregătirea profesională a forței de muncă și îmbunătățirea calității vieții. (dr. Steliana Perț, cercetător științific principal, Institutul de Economie Socialistă)
13. Politica P.C.R. de îmbunătățire a stării de sănătate a populației. (Vergiliu Iordache, cercetător științific principal, dr. Hilde Puwak, cercetător științific principal, Institutul de Economie Socialistă)

Secțiunea IX:

PERFECȚIONAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI SUPERIOR ECONOMIC

1. Probleme actuale ale perfecționării învățămîntului superior economic în concordanță cu exigențele formulate de președintele Nicolae Ceaușescu. (prof. dr. Ilie Văduva, rectorul Academiei de Studii Economice)
2. Integrarea învățămîntului economic cu cercetarea și producția — realizări și tendințe. (conf. dr. Tudor Baron, prorector, Academia de Studii Economice, conf. dr. Virgil Gheorghiță, secretar științific al Senatului Academiei de Studii Economice)
3. Rolul cercetării științifice la afirmarea școlii superioare economice ca factor de progres. (prof. dr. Gh. P. Apostol — membru al Academiei de Științe Sociale și Politice, prof. dr. Constantin Bărbulescu, șef de catedră, conf. dr. Vasile Mercioiu, Academia de Studii Economice)
4. Posibilitatea îmbunătățirii calității învățămîntului superior economic prin organizarea sa pe baza activității de cercetare științifică. (prof. dr. Petre Burloiu, Academia de Studii Economice)
5. Pregătirea practică a studentului economist, condiție esențială a formării sale complexe și a integrării rapide după absolvire. (prof. dr. Victor Puchiță, șef de catedră, conf. dr. Traian Mitran, lect. dr. Iacob Cătoiu, prodecan, Academia de Studii Economice, Ion Mihăescu)
6. Exigențe actuale privind sistemul de perfecționare a pregătirii economiștilor. (prof. dr. Alexandru Puiu, prorector, conf. dr. Mircea Boulescu, Academia de Studii Economice)
7. Perfecționarea conținutului științific și politico-ideologic al învățămîntului superior economic în concordanță cu cerințele de progres ale vieții social-economice. (conf. dr. Viorica Neculau, prorector, conf. dr. Brîndușa Ștefănescu, lect. dr. Ilie Gavrilă, prodecan, Academia de Studii Economice)
8. Ridicarea nivelului de pregătire în domeniul teoriei economice — premisă a formării economistului de concepție. (prof. dr. Niță Dobrotă, prof. dr. Constantin Manolescu, Academia de Studii Economice)

9. Specializare — interdisciplinaritate în învățământul superior economic. (prof. dr. Mircea Cristea, conf. dr. Călin Oprea, conf. dr. Aurel Ișfănescu, prodecan. lect. dr. Maria Bodnar, prodecan, Academia de Studii Economice)
10. Pregătirea economiștilor în lumina exigențelor progresului tehnic și ridicării calității produselor. (dr. Dimitrie Ancuța, prof. dr. Iacob Ionașcu, Academia de Studii Economice, prof. dr. Victor Părăușeanu, Academia de Studii Economice)
11. Pregătirea economiștilor în problemele întreprinderii, ramurii și ale profilului teritorial. (prof. dr. Ion Românu, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice, dr. Ion Popa, ing. dr. Paul Blaer, lector Stoian Marian, Academia de Studii Economice)
12. Cunoașterea problemelor mecanismului de funcționare a economiei socialiste — preocupare majoră a învățământului economic. (prof. dr. Constantin Topciu, șef de catedră, Academia de Studii Economice, conf. dr. Dumitru Ciucur, Academia de Studii Economice, dr. Iuga Cornel, lector dr. Constantin Popescu, Academia de Studii Economice)
13. Rolul crescînd al cunoștințelor de informatică și cibernetică economică în pregătirea economiștilor. (prof. dr. Mircea Bulgaru, șef de catedră, Academia de Studii Economice, prof. dr. Emilian Macovei, prodecan, Academia de Studii Economice, ec. Nicolae Badea Dincă, Institutul Central de Informatică)
14. Creșterea calității învățământului superior economic prin modernizarea metodelor și mijloacelor didactice. (conf. dr. Valeriu Voica, conf. dr. Paul Bran, lect. dr. Lisette Coandă, prodecan, Academia de Studii Economice)
15. Metode active de învățare, condiție esențială a sporirii eficienței procesului instructiv-educativ. (prof. dr. Dumitru Mărgulescu, șef de catedră, conf. dr. Mihai Ristea, lect. dr. Vasile Florescu, Academia de Studii Economice)
16. Perfecționarea formării economiștilor prin învățământul superior fără scoatere din producție. (prof. dr. Valetin Nicolae, Academia de Studii Economice, prof. dr. Dumitru Pugna, decan, Academia de Studii Economice, prof. dr. Constantin Bărbăcioru, director al Centrului teritorial de cercetări economice Craiova)

Secțiunea X:

PROBLEME ACTUALE ALE VALORIFICĂRII TRADIȚIILOR ÎNAINTATE ALE GÎNDIRII ECONOMICE ROMÂNEȘTI

1. Contribuții românești la metodologia științei economice. (prof. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei R. S. România)
2. Conceptul de economie națională în gîndirea progresistă românească. (prof. dr. Ion Bulborea, Universitatea București)
3. Gîndirea progresistă cu privire la unitatea economică a poporului român. (conf. dr. Toader Ionescu, Universitatea Cluj-Napoca)
4. Tradiție și inovație în teoria industrializării României. (prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice)
5. Necesitatea modernizării forțelor productive din agricultură în gîndirea românească interbelică. (dr. Victor Axenciuc, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice)
6. Gîndirea economică românească interbelică cu privire la avuția națională. (prof. dr. Nicolae Marcu, dr. L. Turdeanu, Academia de Studii Economice)
7. Evaluări românești interbelice ale venitului național. (dr. Gheorghe Dobre, cercetător științific principal, Institutul de Economie Socialistă)
8. Contribuții teoretice românești din perioada interbelică la analiza schimburilor neechivalente de pe piața mondială. (prof. dr. Sultana Sută Selejan, Academia de Studii Economice)
9. Echilibrul agricultură — industrie în gîndirea economică românească. (prof. dr. Ion Lupu, Universitatea Brașov)
10. Ideea dirijării economiei naționale în gîndirea economică românească interbelică. (prof. dr. Mihai Todosia, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice)
11. Opera economică a președintelui Nicolae Ceaușescu — ridicare pe o treaptă superioară a tradițiilor înaintate ale gîndirii economice românești. (dr. Sorica Sava, Institutul de Economie Socialistă)

200 ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

privind

ADMINISTRAREA IMOBILELOR

găsiți în Suplimentul tematic nr. 67 intitulat: „Probleme juridico-economice în activitatea consiliilor populare"

(Urmare din pag. 4)

Tabelul nr. 1

Prețul țițeiului și modificarea PNB-ului și a inflației în țările membre O.C.D.E., în perioada 1972—1984

	Prețul țițeiului* — dol./baril —	Modificarea volumului PNB/PIB** — în procente —	Inflația** — în procente —
1972	2,45	5,4	5,0
1973	3,37	6,1	7,3
1974	11,25	0,7	12,5
1975	11,02	—0,2	10,2
1976	11,89	4,8	7,8
1977	12,95	3,8	7,8
1978	12,98	4,0	7,0
1979	19,00	3,1	8,4
1980	31,51	1,2	10,7
1981	35,01	1,6	9,5
1982	33,41	—0,2	7,5
1983	29,35	2,25	5,3
1984***	28,80	3,5	5,5

*) preț ponderat, oficial sau de contract pentru exportul de țiței brut (f.o.b.)
**) indici cu baza în lanț
***) Previziuni OCDE

zile reale atingînd un nivel ridicat în aproape toate țările, iar politica bugetară fiind considerabil înăsprită.

Imediat după cel de-al doilea șoc petrolier părea aproape sigur că scăderea continuă și de mică amploare a prețurilor internaționale ale țițeiului va conduce nu numai la reducerea inflației și deficitului curent existent în țările membre OCDE, dar va avea ca efect creșterea în termeni reali a cererii și a activității economice în țările respective într-o măsură, care va depinde de orientarea dată politicii economice. Această concluzie pleca de la principiul că unitățile economice din zona țărilor membre OCDE, care au beneficiat de transferul de venituri determinat de diminuarea prețurilor și-ar fi majorat foarte repede cheltuielile, în timp ce țările producătoare de țiței ar fi fost mai lente în diminuarea acestora. O altă supoziție care acredita ideea de mai sus era aceea că probabilitatea unei evoluții pozitive a produsului intern brut părea cu atît mai mare cu cît guvernele nu-și reduceau nici cheltuielile prevăzute în buget și nici obiectivele de creștere a masei monetare, o scădere a nivelului general al prețurilor reprezentînd o adaptare implicită a politicii macroeconomice.

În cazul unei scăderi mai puternice a prețurilor țițeiului, se apreciază că efectul de stimulare a activității economice ar deveni mai puțin evident mai ales în contextul actualei conjuncturi economice, în care multe din țările producătoare de țiței (aparținînd sau nu OPEC-ului) sînt confruntate cu greutăți de ordin financiar.

Principalele concluzii ale studiilor efectuate de secretariatul OCDE privind efectele posibile ale diminuării prețurilor țițeiului asupra activității economice din țările membre OCDE pot fi rezumate după cum urmează :

— diminuarea prețurilor internaționale ale țițeiului va conduce la încetinirea ritmului de creștere a inflației, creșterea prețurilor în țările membre OCDE putînd fi, în medie, inferioară cifrei de 2% în anul 1984 ;

— o redresare a situației balanței curente pe ansamblul zonei OCDE, aceasta putînd să se amelioreze cu circa 10 mrd. de dolari în anul 1984 ;

— un alt efect ar putea fi acela al majorării venitului real cu aproximativ 0,5% datorită îmbunătățirii raportului de schimb.

În privința efectelor celor două șocuri petroliere asupra producției, acestea sînt mai puțin clare, analiza relevînd doar faptul că importantele transferuri de venituri au antrenat o reducere a produsului intern brut real al țărilor membre OCDE.

În schimb, de acest transfer au beneficiat țările membre OPEC și țările producătoare de energie din cadrul zonei OCDE.

O altă concluzie reieșită din analiza efectuată de secretariatul OCDE asupra efectelor propagate ale celor două șocuri petroliere, este cea referitoare la importanța rolului jucat de modificările intervenite în politica bugetară și monetară. Astfel, după primul șoc petrolier autoritățile din multe țări au fost tentate să neutralizeze efectele deflaționiste ale scumpirii petrolului. După cel de-al doilea șoc petrolier acestea au căutat mai ales să stăpînească inflația, conferind un caracter mai restrictiv politicii lor bugetare și mai ales monetare.

Concluzionînd, specialiștii OCDE apreciază că principala consecință a unei puternice scăderi a prețului țițeiului (făcîndu-se abstracție de repercusiunile asupra piețelor financiare) ar putea fi reorientarea implicită sau deliberată intervenită în orientarea politicii economice.

2. Tendințe pe termen mediu ale prețului energiei și ale cererii energetice

Conform aprecierii specialiștilor OCDE, datorită scăderii prețului țițeiului din martie 1983, prețul energiei în stadiul utilizatorului final s-ar putea să scadă. Acest eveniment reprezintă un element de discontinuitate în raport cu situația ultimilor zece ani, în cursul cărora cele două majorări ale prețului țițeiului ca și modificările prețurilor energiei de origine nepetrolieră care le-au însoțit au condus la o puternică majorare a prețurilor reale ale energiei, în stadiul utilizatorului final. Astfel, prețul energiei a suferit în această perioadă modificări importante, avînd o amploare diferită de la o țară la alta și de la un sector la altul. În perioada 1973—1982, în principalele șapte țări membre OCDE[1]), prețurile reale ale energiei în stadiul utilizatorului final s-au triplat în industrie, s-au dublat în sectorul rezidențial/comercial și s-au majorat cu peste 50% în sectorul transporturilor.

Graficul nr. 1

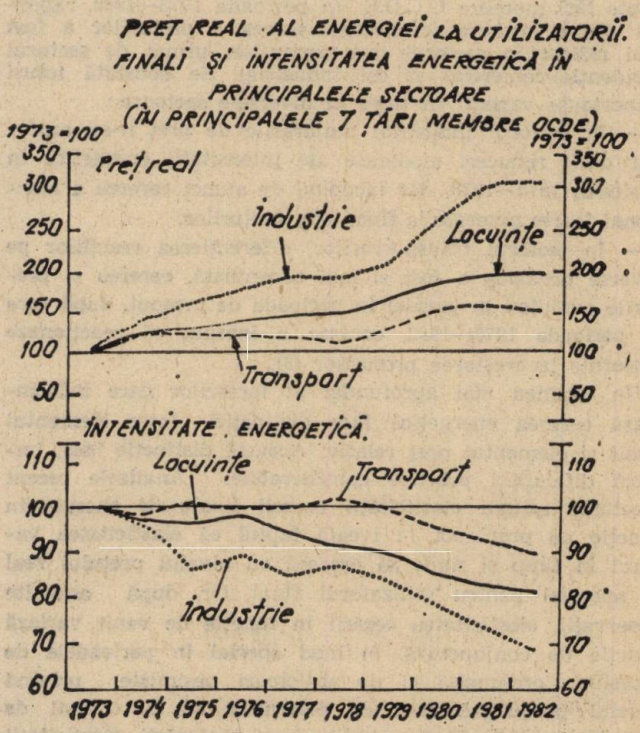

După al doilea șoc petrolier, prețul real al energiei a suferit o diminuare în două sectoare de utilizare finală (rezidențial/comercial și industrial) în mare parte datorită ponderii descrescătoare a țițeiului în consumul total de energie. În ceea ce privește prețul real al benzinei, acesta a crescut puternic în majoritatea țărilor.

În domeniul transportului, măsurile guvernamentale de liberalizare a prețului țițeiului, luate în S.U.A. și Canada au avut un impact deosebit asupra prețului benzinei, conducînd la o majorare accentuată a prețului real al acesteia.

Variațiile înregistrate de cursul de schimb în diverse țări au contribuit de asemenea foarte mult la diferențierea prețului energiei în fiecare țară. Astfel, Italia a înregistrat cea mai puternică creștere a prețurilor energiei, aceasta mai ales în sectorul rezidențial și comercial, iar Japonia în sectorul industrial.. La polul opus s-a aflat Anglia, care a înregistrat o creștere a prețurilor energiei în sectoarele mai sus-menționate mai mică decît media înregistrată în zonă, aceasta ca rezultat nu numai al variațiilor înregistrate de nivelul cursului de schimb ci și al măsurilor speciale luate privind prețul gazului natural.

Diminuarea intensității energetice în diversele sectoare (calculată ca raport între cererea energetică finală și producție) corespunde aproape variațiilor de preț (grafic nr. 1). Astfel, pe ansamblul țărilor membre O.C.D.E., diminuarea intensității energetice în perioada 1973—1982 a fost de 31% în industrie, de 19% în sectorul rezidențial/comercial și de 11% în transporturi. În toate sectoarele de utilizare finală, diminuarea intensității energetice a fost mai rapidă după cel de al doilea șoc petrolier, cu toate că majorările de preț au fost de mai mică amplitudine (în afară de cele din sectorul transporturilor).

Pe plan general, se constată că țările în care majorarea prețului real al energiei a fost mai puternică sînt aceleași cu cele care au înregistrat o importantă reducere a intensității energetice, cu cîteva excepții cum ar fi Italia (sectorul rezidențial/comercial) și Canada (industrie), țări în care intensitatea energetică s-a diminuat foarte puțin în ciuda creșterii prețurilor (2).

Comparația dintre variația intensității energetice și cea a prețurilor reale ale energiei evidențiază că, pentru cele șapte țări membre O.C.D.E.. în perioada 1973—1982, raportul dintre variația intensității și cea a prețurilor a fost mai ridicat în sectorul transporturilor, urmat de sectorul rezidențial/comercial și cel industrial. Se constată totuși importante variații în timp în diversele sectoare :

— în sectorul industrial majorările de preț n-au antrenat decît reduceri moderate ale intensității energetice în perioada 1973—1978, dar începînd de atunci cererea a reacționat foarte puternic la fluctuația prețurilor.

— în sectorul transporturilor, diferențierea reacțiilor pe diverse perioade a fost și mai accentuată, cererea și prețurile evoluînd în paralel în perioada de început, după care în perioada 1978—1982, cererea a început să reacționeze puternic la creșterea prețurilor (3).

Un examen mai aprofundat al factorilor care influențează cererea energetică face distincție între elementul venit și elementul preț relativ. Această distincție însă, implică dificultăți practice considerabile. Analizele recent efectuate asupra elasticității cererii finale de energie în funcție de preț scot la iveală faptul că elasticitatea variază în timp și tinde să crească cu nivelul prețului real al energiei pentru utilizatorul final. Or, după anumite observații, elasticitatea cererii în funcție de venit variază funcție de conjunctură, în mod special în perioadele de recesiune prelungită și de anticipări pesimiste privind nivelul producției, fapt ce determină să fie dificil de măsurat cu exactitate amplitudinea majorării elasticității cererii în funcție de preț.

Această situație explică fără îndoială diferențele sensibile care apar de la o țară la alta în ceea ce privește valoarea raportului dintre variația intensității energetice și variația prețului. Dintre factorii care pot explica, de asemenea, diferențierile de la țară la țară a valorii acestui raport se remarcă : intervenția statului și în celelalte domenii în afara prețurilor, ritmul de substituire a factorilor și decalajele ciclurilor conjuncturale. De exemplu, valoarea excesiv de mare a acestui raport în sectorul industrial în Anglia, în perioada 1978—1982, este datorată scăderii activității industriale și efectului exercitat de această situație asupra ramurilor industriale puternic energofage.

Luarea în considerație a tuturor factorilor amintiți anterior care au condus la scăderea intensității energetice în unele ramuri scoate la iveală existența unor posibilități suplimentare de economisire a energiei pentru țările în care valoarea raportului dintre variația intensității energetice și variația prețului (pentru un nivel tehnologic dat) este încă redusă (mai ales în sectorul transporturilor). În industrie, Statele Unite se disting prin valoarea ridicată a acestui raport, în perioada 1978—1982, valoare care reprezintă aproape dublul celei înregistrate în Japonia, fapt ce denotă că aceasta din urmă a început un proces de abandonare rapidă a tehnologiilor energofage și a instalațiilor cu slabe rendamente energetice.

Scăderea prețului țițeiului și a gazului natural din anul 1983 sînt tot atîtea motive care să antreneze o scădere a prețului real al energiei pentru utilizatorul final. Amploarea acestei scăderi a prețului va depinde mai ales de variațiile cursurilor de schimb nominale în raport cu dolarul american, ca și de măsurile guvernamentale privind prețul energiei. Scăderea prețurilor reale ale energiei va fi probabil mai pronunțată în industrie, unde nivelul taxelor este în general scăzut. Această scdere va fi de mai mică amploare în sectorul transporturilor, unde taxele sînt în mod obișnuit ridicate. Judecînd prin prisma experienței trecute, diminuarea prețului real al energiei va tinde să majoreze utilizarea de echipament consumator de energie. Luîndu-se în considerare efectele anterioare ale creșterii prețurilor, această tendință are puține șanse să dea naștere unei majorării notabile a cererii totale de energie în stadiul utilizării finale.

În industrie puternica reducere a intensității energetice a producției este datorată în principal modificărilor produse în structura consumului particular, respectiv diminuării ponderii consumului de mare intensitate energetică. Achiziționarea noilor echipamente avînd un randament energetic sporit a fost întîrziată de persistența recesiunii, dar ar putea fi stimulată de reluarea activității economice în curs.

În sectorul rezidențial/comercial, unde cererea de energie reacționează lent la variațiile de preț, posibilitățile de a intensifica economia de energie sînt considerate în general ca importante. În sectorul transporturilor, efectele conjugate ale majorării veniturilor reale și ale diminuării prețurilor reale ale benzinei ar putea să devanseze efectele reducerii cererii prin conceperea și utilizarea în proporție sporită a vehiculelor cu mare randament energetic.

Iolanda VASILESCU
I.E.M.

1) S.U.A., Canada, Japonia, R.F.G., Franța, Anglia, Italia.

2) În unele țări cum ar fi R.F. Germania și Italia se constată chiar, că în perioada 1973—1982, intensitatea energetică a crescut (mai ales în sectorul transporturilor) în ciuda majorării substanțiale a prețurilor.

3) Principala explicație a acestei situații o constituie puternica creștere a prețului benzinei înregistrată în SUA, ca urmare a liberalizării prețului țițeiului de origine indigenă.

Strategii de export

Subramuri specializate ale exporturilor cehoslovace

1. Pentru economia cehoslovacă este caracteristic faptul că dispune de cadre calificate şi de o industrie prelucrătoare dezvoltată, dar în schimb nu dispune de resurse de materii prime şi energetice suficiente. O parte importantă a materialelor care intră în producţia industrială trebuie importată, iar mijloacele pentru acoperirea acestor importuri se procură mai ales prin exportul produselor finite. Poziţia astfel condiţionată a economiei naţionale cehoslovace a dus la formarea treptată a subramurilor exportatoare de producţie.

La formarea acestor subramuri au participat o serie întreagă de factori. Un anumit rol l-a jucat aici experienţa îndelungată în producţia industrială. Să amintim spre exemplu că maşinile unelte se fabrică pe teritoriul de azi al R. S. Cehoslovace din 1856 şi că ele pătrundeau cu succes pe pieţe străine acum o jumătate de secol. Locomotivele se fabrică la Praga din anul 1900, fiind ulterior încadrate în programul de producţie şi la întreprinderea Škoda Plzeň. Primul autoturism produs pe cale industrială a pornit pe şosele în anul 1898, la Kopřivice, şi în acelaşi an a fost construit acolo şi primul autocamion.

Dezvoltarea ramurilor exportatoare şi a subramurilor acestora este legată de lărgirea posibilităţilor de desfacere, ca şi de necesitatea de a acoperi necesităţile de import.

Astfel, Cehoslovacia importa în 1982 circa 17 milioane tone petrol, 9 miliarde m.c. gaze naturale, 5 milioane tone cărbune, 11 milioane tone minereu de fier în cea mai mare măsură pe relaţia C.T.S., ceea ce a impus în actualul cincinal o preocupare sporită pe linia valorificării superioare a materiilor prime, spre dezvoltarea intensivă a ramurilor prelucrătoare ; în acelaşi timp s-a redus exportul de produse metalurgice, vagoane, locomotive, combustibili şi produse agricole.

Exportul cehoslovac prezintă o tendinţă dominantă de creştere. Numai în perioada 1970—1982 valoarea lui a crescut de la 27,3 miliarde coroane la 95,6 miliarde coroane. Această creştere se datorează tocmai dezvoltării unor producţii specializate de export. În cele ce urmează dăm o caracterizare succintă a acelor ramuri industriale, care contribuie cel mai mult la export, cum sînt în cadrul construcţiilor de maşini, industria de autovehicule, de maşini metalurgice, textile, tehnică nucleară.

Industria constructoare de maşini exportă anual produse în valoare de peste 40 miliarde de coroane. La această sumă participă într-o mare proporţie producătorii de autocamioane, care exportă autocamioane complete, seturi de piese componente pentru montarea acestora precum şi piese de schimb, în valoare de 4,6 miliarde coroane.

Producţia de autocamioane a crescut de la 24.462 bucăţi în 1970 la 47.270 vehicule în 1982. Rolul de cel mai mare exportator revine întreprinderii Tatra Kopřivice şi filialelor sale din Slovacia. Această uzină a fost mărită în ultimul deceniu pînă la capacitatea de 15.000 autocamioane grele pe an, cheltuindu-se în acest scop o sumă de 6,5 miliarde coroane. Această creştere face posibil exportul a circa două treimi din producţie.

În primele luni ale anului 1983 la întreprinderea Tatra a început producţia de serie a vehiculelor de tip T 815, care se disting prin capacitate de transport mărită, siguranţa mai mare în exploatare şi consum mai mic de piese de schimb, în comparaţie cu tipurile anterioare. Vehiculele parcurg, pînă la reparaţia generală, aproximativ 420.000 km. Beneficiarul cel mai important care cumpără maşinile Tatra este Uniunea Sovietică ; în această ţară s-au livrat pînă acum aproximativ 45.000 camioane Tatra. Numărul celor interesaţi să cumpere autocamioane Tatra creşte continuu. În ultima perioadă au fost încheiate contracte, de ex. de livrarea a 600 autocamioane în China şi 300 camioane în Afganistan.

Începînd din 1968 întreprinderea Avia Petňany produce pe baza licenţei firmei franceze Renault autocamioane uşoare. Producţia lor a crescut continuu şi 1983 întreprinderea a expediat 12.700 maşini. Aceste maşini cu motor diesel economic (consumul de motorină este 15 l la 100 km) şi-au găsit un loc bun şi în cadrul exportului. În 1983 s-au exportat aproximativ 8 000 camioane Avia. Clienţii cei mai importanţi sînt U.R.S.S., Ungaria şi Polonia, dar le putem întîlni şi în Cuba şi în R. P. D. Coreeană. În variantă tropicală se exportă în Algeria, Egipt şi Maroc. În 1983 s-a încheiat cu firma Renault o înţelegere de continuare a colaborării în următorii 10 ani, care va permite dublarea producţiei de maşini Avia. O parte din acestea vor fi montate la Uzinele de automobile din Bratislava.

Uzinele de automobile din Liberec produc autocamioane cu platformă, destinate transportului pe şosele şi şasiuri de tractare a remorcilor Škoda-LIAZ. La fel şi aceste vehicule, reprezintă unul din articolele de export. Conform acordului din 1970, uzina bulgară KTA Madara montează aceste maşini din componente livrate ; pentru nevoile ambelor întreprinderi în colaborare, producătorul din Bulgaria fabrică pentru aceste vehicule axele din spate. În 1983 producătorul cehoslovac a livrat în Bulgaria componente pentru montarea a 27.000 vehicule. Uzinele din Liberec lucrează intens la modernizarea produselor proprii. Ele pregătesc producţia de serie a unui motor nou, a cărui durată de funcţionare pînă la reparaţia generală va atinge 420.000 km parcurşi.

I. GEORGESCU

Piaţa mărfurilor de bursă

Prognoza culturilor agricole

1. Pentru produsele agricole ale căror preţuri cotează la burse, agricultorii îşi pot întocmi din timp, respectiv cu 3—5 luni înainte de începerea lucrărilor agricole pentru sezonul următor planul repartiţiei pe culturi a suprafeţelor pe care intenţionează să le lucreze în sezonul următor. Astfel, pe lîngă consideremte ţinînd de politica de asigurare a necesarului intern (cu importuri pentru produsele care au condiţii naturale nefavorabile sau, dimpotrivă, o politică de maximizare a acoperirii necesarului fără restricţii ţinînd de costurile materiale) care reprezintă apanajul organismelor guvernamentale, producătorii agricoli îşi pot întocmi programe de cultivare în functie de aspecte legate de rentabilitatea comparată a diverselor culturi.

Importanţa unei rezolvări optime a acestei probleme pentru obţinerea unor rezultate economice cît mai bune de pe o anumită suprafaţă dată se dovedeşte a fi capitală pentru orice agricultor.

Dacă pentru anumite culturi ce se succedă pe parcursul unui an agricol rolul de decident al producătorului este relativ limitat, pentru culturile ce pot fi efectuate în aceeaşi perioadă a anului, practicarea uneia însemnînd de fapt renunţarea la alta, agricultorul este chemat să ia o decizie în condiţii de risc (în cazul în care sezonul agricol se va caracteriza prin condiţii sub normale de activitate).

Acesta este de exemplu cazul culturilor de soia şi porumb. Ambele plante avînd cicluri de producţie repartizate aproximativ identic în cursul unui sezon agricol, în fiecare primăvară orice agricultor trebuie să aleagă între a cultiva soia sau a cultiva porumb pe o suprafaţă dată.

Spre exemplu în S.U.A. datorită dispersiei zonelor favorabile culturilor soiei şi porumbului în majoritatea statelor din S.U.A. cu condiţii avantajînd producţia agricolă vegetală, agricultorii americani au posibilitatea ca în funcţie de informaţiile noi primite să se reorienteze operativ, pe parcursul desfăşurării lucrărilor agricole.

Studiindu-se evoluţiile suprafeţelor însămînţate cu porumb şi soia precum şi acţiunea a o serie de factori ce pot determina mărimea suprafeţelor, există posibilitatea desprinderii de concluzii folositoare în activitatea de anticipare a comportamentului agricultorilor într-un anumit sezon. Printre elementele ce ar putea exercita o anumită influenţă asupra agricultorilor în a-i determina să opteze pentru una sau alta dintre aceste culturi, menţionăm: 1. disponibilităţile (nivelul disponibilităţilor indicînd atît volumul producţiei anterioare cît şi cererea pentru produsul respectiv) de marfă în perioada însămînţărilor de primăvară şi respectiv perspectivele disponibilităţilor pînă la sfîrşitul sezonului, 2. disponibilităţile de produse înlocuitoare, 3. producţiile obţinute pe unitatea de suprafaţă în sezoanele imediat anterioare ca şi media lor în ultimii ani, 4. raportul dintre stocurile de marfă la dispoziţia fermierilor şi stocurile de marfă totale din ţară, 5. preţurile medii, obţinute de fermieri în lunile imediat anterioare însămînţării porumbului/soiei, 6. veniturile (medii) obtenabile pe unitatea de suprafaţă cultivată cu porumb/soia, 7. raportul dintre veniturile (medii) pe unitatea de suprafaţă obtenabile la cultura porumbului comparativ cu cultura soiei boabe, ş.a.

Aceşti factori permit construcţia unei funcţii care aproximează, conform nivelului coeficientului de determinare, cu o precizie de 97,39% evoluţia seriei de date reale, respectiv suprafaţa totală însămînţată cu porumb în S.U.A. în sezonul următor celui analizat. Un alt indicator al preciziei ajustării este coeficientul de variaţie care măsoară intensitatea împrăştierii valorilor reale în jurul ecuaţiei de regresie ce a fost construită pentru a aproxima legea de evoluţie a seriei de date privitoare la suprafeţele însămînţate. Cu cît ecuaţia de regresie este mai imprecisă, aproximează mai scăzut evoluţia reală, cu atît mai amplă este variaţia elementelor reale în jurul ecuaţiei, respectiv coeficientul de variaţie are valori mai mari. Pentru cazul analizat, coeficientul de variaţie este de 1,62%. Aplicînd această metodologie am determinat nivelele suprafeţelor însămînţate cu porumb, abaterile nivelelor teoretice de la nivelele reale ale suprafeţelor, însămînţate începînd cu 1964/65 şi terminînd cu prognoza pentru sezonul 1984/85: (sezonul 1983/84 nu a fost inclus întrucît determinarea suprafeţelor însămînţate a avut loc în condiţiile implementării unor programe speciale, de anvergură, de reducere a suprafeţelor);

Din tabelul alăturat rezultă că pentru sezonul 1 oct. 1984—30 sept. 1985 se prognozează o suprafaţă însămînţată cu porumb în S.U.A. de cca 95—99 mil. acri. Ţinînd cont de faptul că şi în acest an este posibil ca o serie de suprafeţe să fie scoase din circuitul agricol prin înscrierea lor în programe de reducere a suprafeţelor cultivate, (reducerea se estimează la cca 10% din suprafaţa de bază care reprezintă media suprafeţelor pe ultimii 3 ani) nivelul de cca 95—99 mil. acri trebuie redus cu cca 10% ceea ce înseamnă că vor fi însămînţate numai cca 87—91 mil. acri. Dacă va fi însămînţată această suprafaţă va exista potenţialul obţinerii în S.U.A. a unor recolte record de porumb în sezonul 1984/85.

Pentru perioada de vară din acest an piaţa va fi influenţată atît de considerente ţinînd în continuare de vechea recoltă cît şi de considerente ţinînd de recolta sezonului următor.

Sezon	Nivel suprafaţă însămînţată (mil. acri) [1]		Abatere nivel teoretic faţă de nivel real
	real	teoretic	
1964/65	65,80	65,81	0,01
65/66	65,10	65,15	0,05
66/67	66,30	66,71	0,41
67/68	71,20	71,02	—0,18
68/69	65,10	63,33	—1,77
69/70	64,30	66,69	2,39
70/71	66,90	66,38	—0,52
71/72	74,20	71,83	—2,37
72/73	67,10	69,24	2,14
73/74	72,30	71,92	—0,38
74/75	77,90	77,52	—0,38
75/76	78,60	80,63	2,03
76/77	84,40	83,56	—0,84
77/78	83,60	83,21	—0,39
78/79	80,10	80,25	0,15
79/80	80,00	79,98	—0,02
80/81	84,00	84,83	0,83
81/82	84,20	83,39	—0,81
82/83	81,90	81,55	—0,35
84/85	—	97,55	—

1 acru = 0,40462 ha.

Dacă va continua să se producă o ajustare a consumului la nivelele reduse ale disponibilităţilor cîn acest sezon, iar recolta nouă va evolua normal vor fi create condiţii pentru o scădere a preţurilor. Dacă însă spre sfîrşitul sezonului actual vor exista indicii că nivelul consumului nu este corelat cu cel al disponibilităţilor iar recolta nouă se va dezvolta nesatisfăcător va exista potenţialul producerii unei noi creşteri ample a preţurilor porumbului. Pînă cînd vor fi însă disponibile indicii mai exacte privitoare la noua recoltă intenţiile de însămînţare cu porumb vor fi de un real folos în estimarea direcţiei de evoluţie a preţurilor, la începutul acestei veri. Chiar dacă nivelul consumului se va dovedi prea ridicat comparativ cu disponibilul anunţarea unei suprafeţe însămînţate la nivele record ar putea avea un pronunţat caracter depresiv pentru preţuri. Consumatorii de porumb vor încerca să-şi restrîngă necesarul pînă la apariţia recoltei noi în statele din sud astfel, încît va fi amplificată presiunea descendentă asupra preţurilor.

În mod similar pot fi studiate corelaţiile existente între suprafeţele cultivate cu soia şi diverşi factori şi se poate încerca să se descopere legea de evoluţie a suprafeţelor afectate culturii soiei boabe.

ec. Petre DUMITRU

Redactor coordonator: dr. Ioan GEORGESCU

Tiparul I.P. „Informaţia" — 15 iunie 1984 — Preţul „Revistei economice" inclusiv Suplimentul — lei 5

O nouă și importantă contribuție la dezvoltarea colaborării româno-polone

EXPRESIE a bunelor relații româno-polone, cu vechi și îndelungate tradiții, care în anii socialismului au fost ridicate pe o treaptă nouă, cunoscînd o puternică dezvoltare pe toate planurile, vizita oficială de prietenie efectuată în Republica Populară Polonă de delegația de partid și de stat a României, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, la invitația tovarășului Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., președintele Consiliului de Miniștri, și a conducerii superioare de stat a R.P. Polone, reprezintă, prin rezultatele sale, un eveniment de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea în perspectivă a relațiilor de colaborare între cele două țări.

Atmosfera sărbătorească, de stimă și prietenie cu care au fost întîmpinați tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, întreaga delegație română, care a caracterizat convorbirile oficiale, ca și celelalte momente ale vizitei — solemnitatea înmînării de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășului Wojciech Jaruzelski, a Ordinului „Steaua Republicii Socialiste România" clasa I, cu eșarfă, întîlnirile cu colective de oameni ai muncii din unitățile vizitate, participarea la adunarea activului muncitoresc, de partid și obștesc de la marea întreprindere „Kasprzak" din Varșovia — reprezintă expresia sentimentelor de prețuire reciprocă între cele două popoare, a voinței lor de conlucrare în construcția socialistă, în lupta pentru pace și progres.

În cadrul convorbirilor la nivel înalt a avut loc un schimb de informații privind mersul construcției socialiste în România și Polonia, care a relevat intensa activitate constructivă a poporului nostru, sub conducerea P.C.R. pentru dezvoltarea economiei și perfecționarea relațiilor sociale, pentru a întîmpina cu noi succese cea de-a 40-a aniversare a istoricului act de la 23 August 1944 și Congresul al XIII-lea al partidului. În același timp au fost puse în evidență eforturile desfășurate de P.M.U.P., de poporul polonez pentru rezolvarea problemelor cu care Polonia s-a confruntat în ultimii ani, rezultatele pozitive obținute în stabilizarea situației politico-sociale a țării.

Așa cum s-a subliniat în cursul convorbirilor desfășurate cu prilejul actualei vizite, relațiile de colaborare româno-polone au avut un larg cadru de desfășurare, oferit de Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Polonă semnat în 1970 la București, de declarațiile comune semnate la nivel înalt, de înțelegerile convenite cu prilejul vizitei întreprinse în România, în vara anului 1982, de tovarășul Wojciech Jaruzelski. Consacrînd principiile fundamentale ale relațiilor reciproce, stabilind obiectivele și domeniile cele mai importante ale conlucrării, ele au dat un puternic impuls colaborării și cooperării economice, tehnico-științifice și culturale, intensificării contactelor și schimbului de experiență între cele două partide, între organizațiile politice și obștești din cele două țări.

Privitor la cursul favorabil al relațiilor româno-polone și la perspectivele acestora, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** declara, cu prilejul înmînării înaltului ordin românesc tovarășului Wojciech Jaruzelski : **„Doresc să-mi exprim convingerea că, prin eforturile noastre comune, aceste raporturi vor cunoaște și în viitor o dezvoltare continuă, spre binele și în interesul popoarelor român și polonez, al cauzei socialismului, păcii și progresului în lume".** În cuvîntul de răspuns, primul secretar al C.C. al P.M.U.P., tovarășul **Wojciech Jaruzelski**, arăta la rîndul său : **„Dorim să dezvoltăm în continuare legăturile multilaterale între Partidul Muncitoresc Unit Polonez și Partidul Comunist Român, între oamenii muncii din țările noastre prietene. Vom depune toate eforturile pentru permanenta amplificare a colaborării polono-române reciproc avantajoase, fructuoasă în toate domeniile".**

Concretizînd rezultatele convorbirilor la nivel înalt, documentele programatice semnate de conducătorii de partid și de stat cu acest prilej, Declarația comună româno-polonă și Programul de lungă durată al dezvoltării colaborării economice și tehnico-științifice dintre cele două țări reprezintă o nouă și semnificativă extindere a cadrului relațiilor reciproce, oferind perspective rodnice amplificării colaborării prietenești româno-polone.

Convorbirile la nivel înalt au relevat dezvoltarea susținută a relațiilor economice dintre cele două țări, prilejuind exprimarea satisfacției în legătură cu faptul că înțelegerile stabilite în timpul întîlnirii la nivel înalt din 1982, cu privire la dezvoltarea și adîncirea colaborării economice și tehnico-științifice se îndeplinesc cu succes, schimburile comerciale caracterizîndu-se printr-o creștere semnificativă. În acest context, a fost apreciată pozitiv activitatea Comisiei interguvernamentale româno-polone de colaborare economică și tehnico-științifică.

Ținînd seama de nivelul de dezvoltare economică, de potențialul economic și tehnico-științific al ambelor țări și de rezultatele obținute, s-a subliniat necesitatea folosirii rezervelor și posibilităților existente pentru extinderea și diversificarea specializării în producție, mai ales în ramurile de bază, în scopul satisfacerii într-o măsură cît mai mare a nevoilor lor. În acest cadru s-a convenit lărgirea în continuare a colaborării economice și tehnico-științifice prin acorduri de lungă durată, reciproc avantajoase, coordonarea planurilor de dezvoltare a economiilor naționale, folosirea de noi forme de conlucrare pe terțe piețe.

O importanță deosebită revine intensificării colaborării în domeniul materiilor prime și energetice, în industria construcțiilor de mașini, chimie, siderurgie, agricultură, industria alimentară. În cadrul convorbirilor s-a subliniat că țările noastre sînt gata să întreprindă noi măsuri pentru satisfacerea deplină a nevoilor ambelor țări de cărbune, cupru, aluminiu, produse ale industriei chimice și petrochimice, cît și în domeniul materialului rulant.

Totodată, România și Polonia vor acționa pentru dezvoltarea relațiilor în cadrul C.A.E.R., în scopul soluționării, prin eforturi comune, a principalelor probleme ale progresului economic și tehnico-științific al țărilor membre. În acest sens, în cadrul convorbirilor a fost relevată importanța Consfătuirii economice la nivel înalt a țărilor membre ale C.A.E.R., exprimîndu-se dorința ca ea să se desfășoare cu rezultate cît mai bune, să corespundă pe deplin așteptărilor țărilor și popoarelor respective.

Dialogul româno-polon la nivel înalt a prilejuit și un amplu schimb de vederi asupra evoluțiilor vieții internaționale. Manifestîndu-se îngrijorarea față de agravarea situației politice pe plan mondial, a fost evidențiată necesitatea imperioasă de a se opri înrăutățirea relațiilor dintre state, pentru reluarea politicii de pace și destindere, subliniindu-se imperativul intensificării eforturilor tuturor țărilor și popoarelor, tuturor forțelor politice și sociale progresiste și democratice pentru a se pune capăt cursei înarmărilor și pentru trecerea la dezarmare, în primul rînd nucleară.

O atenție deosebită s-a acordat situației grave create în Europa prin amplasarea rachetelor americane cu rază medie de acțiune în unele țări din vestul continentului, ceea ce a determinat Uniunea Sovietică să adopte contramăsurile anunțate. În cursul convorbirilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat poziția principială, consecventă a României privind necesitatea de a se opri amplasarea noilor rachete americane și, totodată, de a se opri aplicarea contramăsurilor anunțate de Uniunea Sovietică, de a se face totul pentru reluarea tratativelor sovieto-americane, la care să participe, într-o formă sau alta și celelalte țări europene, în vederea realizării unui acord care să ducă la eliminarea totală a rachetelor cu rază medie de acțiune și apoi a celorlalte arme nucleare din Europa și din întreaga lume.

O serie de alte aspecte, privind necesitatea de a acționa în vederea desfășurării cu succes a Conferinței de la Stockholm, însemnătatea creării de zone fără arme nucleare în Balcani, în nordul și centrul Europei, ca și în alte regiuni ale lumii, necesitatea lichidării focarelor de încordare și a conflictelor militare din diferite părți ale globului, ca și reafirmarea sprijinului față de eforturile țărilor în curs de dezvoltare pentru a depăși greutățile generate de criza economică mondială și a elimina decalajele prin instaurarea unei noi ordini economice mondiale au constituit teme majore ale dialogului la nivel înalt, ajungîndu-se la puncte de vedere comune.

Referitor la adîncirea decalajelor în dezvoltarea economică a unui număr mare de state, ca urmare a politicii imperialiste și neocolonialiste de exploatare și asuprire, s-a apreciat că această situație este în contradicție cu interesele păcii și securității, constituind unul din factorii fundamentali ai instabilității economice și politice în lume. În legătură cu aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, în cuvîntarea la întîlnirea cu activul muncitoresc, de partid și obștesc de la întreprinderea „Kasprzak", că este necesar ca popoarele țărilor în curs de dezvoltare să primească un sprijin mai puternic din partea țărilor socialiste, să-și întărească colaborarea și solidaritatea pentru a impune o schimbare radicală și în domeniul relațiilor economice, pentru realizarea unei noi ordini economice

Ioachim SILVESTRU

(Continuare în pag. 8)

Avuţia naţională — generator al dezvoltării economico-sociale a României*) (I)

acad. prof. Manea MĂNESCU

AVUŢIA NAŢIONALĂ — generator al dezvoltării economico-sociale — ocupă un loc central în arhitectura ştiinţei economice.

Analiza dialecticii dezvoltării ştiinţei economice — din antichitate şi pînă în epoca actuală — reliefează cu pregnanţă faptul că majoritatea ideilor, teoriilor şi curentelor economice au gravitat în jurul problematicii avuţiei naţionale, al definirii şi al cuantificării acesteia. Numeroşi reprezentanţi iluştri ai gîndirii economice defineau ştiinţa economică drept „ştiinţa despre avuţie, despre crearea şi repartiţia acesteia".

Avuţia naţională are **un puternic caracter istoric**, fiind o categorie economică a cărei sferă de cuprindere a evoluat în funcţie de formaţiunile social-economice şi de modurile de producţie.

Abordarea de pe poziţiile socialismului ştiinţific a determinismului social reliefează cu pregnanţă rolul hotărîtor ce revine avuţiei naţionale în înţelegerea legilor care determină apariţia, dezvoltarea şi succesiunea formaţiunilor social-economice.

„Istoria — arată fondatorii socialismului ştiinţific, Karl Marx şi Friederich Engels — nu este altceva decît succesiunea diferitelor generaţii ; fiecare dintre ele foloseşte materialele, capitalurile, forţele de producţie transmise de toate generaţiile precedente ; în virtutea acestui fapt, fiecare generaţie, pe de o parte, continuă în împrejurări complet schimbate activitatea moştenită, iar pe de altă parte, modifică vechile împrejurări printr-o activitate complet schimbată" [1]).

Încă din antichitate, în condiţiile modului de producţie sclavagist, conceptul de avuţie socială a reprezentat o preocupare majoră a marilor gînditori, el ocupînd un loc important în operele lui Xenofon, Platon şi, în special, în cele ale lui Aristotel — marele geniu al Greciei antice.

În lucrările „Veniturile Aticei" şi în „Oeconomicus", Xenofon propune adevărate programe de politică economică care să ducă la creşterea avuţiei, iar Aristotel consideră că rolul ştiinţelor economice este acela de a indica cele mai bune căi de valorificare şi amplificare a avuţiei sociale. Aristotel are o concepţie cuprinzătoare asupra avuţiei sociale, el definind-o ca fiind formată din totalitatea valorilor de întrebuinţare de care dispune societatea.

Pentru Aristotel o conducere bună a cetăţii implică cu necesitate cunoaşterea detaliată a avuţiei sociale, „a resurselor cetăţii, natura şi mărimea lor", precum şi „toate cheltuielile pentru a suprima pe cele inutile şi a micşora pe cele excesive. Căci nu se îmbogăţeşte numai mărind averea, ci şi reducînd cheltuielile" [2]).

Făcînd analogia cu medicina care asigură sănătatea oamenilor, Aristotel arată că ştiinţa economică trebuie să asigure „sănătatea" organismului social, să indice cele mai bune căi de valorificare a avuţiei sociale. Lui Aristotel îi revine şi marele merit de a fi reliefat căile de amplificare a avuţiei sociale, printre care adîncirea diviziunii muncii, exploatarea raţională a bogăţiilor solului şi ale subsolului, comerţul exterior ş.a.

Totodată, Aristotel a sesizat rolul factorului uman în amplificarea avuţiei, subliniind importanţa educaţiei. De asemenea, el a scos pentru prima dată în evidenţă contribuţia ştiinţei la dezvoltarea progresului social.

În perioada **modului de producţie feudal** cercetările cu privire la avuţie, ca de altfel întreaga gîndire economică, cunosc un oarecare recul. Totuşi, apar chiar şi numai sporadic preocupări în legătură cu avuţia naţională în lucrările lui Toma d'Aquino, Nicolaus Oresmus, Jean Buridan ş.a.

O dată cu descompunerea treptată a modului de producţie feudal şi cu dezvoltarea formei embrionare a noului mod de producţie, se amplifică şi preocupările privind avuţia naţională, perfecţionîndu-se continuu metodele de investigare a acesteia.

În gîndirea economică apare **curentul mercantilist**, care îşi propune să apere interesele burgheziei în ascensiune, ducînd o luptă aprigă cu dogmatismul medieval. În centrul doctrinei economice a mercantilismului, încă din prima fază a acestuia, respectiv a **sistemului monetar**, a stat conceptul de avuţie naţională. Acesta a fost lărgit şi perfecţionat continuu.

Dacă în prima sa fază, concepţia mercantilistă se apropia de „chremastica" criticată de Aristotel, în secolul al XVII-lea, o dată cu dezvoltarea noului mod de producţie capitalist, au loc descompunerea sistemului de gîndire monetar şi trecerea spre mercantilismul dezvoltat.

Thomas Mun (1571—1641), unul dintre cei mai importanţi reprezentanţi ai curentului mercantilist, criticînd îngustimea sistemului monetar, propune 12 căi şi mijloace de amplificare a avuţiei naţionale. Aceste căi şi mijloace economice sintetizează în fapt, sub forma unei chintesenţe, întreaga concepţie mercantilistă a timpului.

Un mare pas în domeniul cercetării problematicii avuţiei naţionale este realizat de Charles D'Avenant (1656—1714).

Fiind un curent de gîndire economică de orientare progresistă pentru acea perioadă în care apunea un mod de producţie perimat şi apăreau zorile unui nou mod de producţie, mercantiliştii, care au reprezentat „primii tălmaci ai lumii moderne" cum îi caracteriza Karl Marx, şi-au adus un aport important la înţelegerea şi aprofundarea problematicii avuţiei naţionale.

Mercantiliştilor li se datorează şi prima evaluare a avuţiei naţionale a unei ţări şi implicit o metodologie de calcul a acesteia. Prima evaluare a avuţiei naţionale cunoscută pînă în prezent în istorie a fost realizată în anul 1600 de către un mercantilist rămas anonim.

Adîncirea diviziunii sociale a muncii, dezvoltarea forţelor de producţie şi a relaţiilor de producţie, formarea sistemului mondial al capitalismului au pus în faţa oamenilor de ştiinţă numeroase probleme noi, deosebit de complexe şi, totodată, foarte stringente, în special pentru înţelegerea mecanismului de funcţionare a economiei, pentru fundamentarea unei politici economice cît mai eficiente.

Printre problemele cardinale la care economiştii trebuiau să dea răspuns figurau, la loc de frunte, cea privind definirea cît mai exactă a avuţiei naţionale, circumscrierea sferei de cuprindere a acesteia, precum şi identificarea căilor şi mijloacelor pentru asigurarea unei creşteri economice complexe şi dinamice.

Pornind de la aceste probleme stringente ridicate de însăşi viaţa practică, o serie de reprezentanţi ai economiei burgheze şi-au dat seama tot mai mult că problematica avuţiei naţionale nu poate fi abordată şi soluţionată în mod corespunzător fără înţelegerea cît mai complet posibilă a mecanismului economic, a principiilor de funcţionare ale organismului economico-financiar.

Purtătorii de cuvînt ai burgheziei franceze în ascensiune, **fiziocraţii**, şi-au adus un aport important la dezvoltarea ştiinţei economice, inclusiv în domeniul problematicii avuţiei naţionale,

*) Comunicare prezentată în cadrul „Zilelor academice economice"

[1]) Karl Marx, Fr. Engels : Ideologia germană — Opere, vol. 3, ediţia a II-a. Ed. politică, Bucureşti, 1962, pag. 46

[2]) Aristotel : „Retorica", 1, 4, 1359 B

ceea ce a făcut ca ei să fie caracterizaţi de către Karl Marx drept „adevăraţii părinţi ai economiei politice moderne".

Fiziocraţilor, respectiv medicului **Fr. Quesnay** (1694—1774), cel mai de seamă reprezentant al acestui curent de gîndire economică, îi revine meritul de a fi introdus pentru prima oară o nouă metodă de cercetare a fenomenelor economice deosebit de eficientă — respectiv **metoda modelării,** care este valabilă şi astăzi din punct de vedere teoretic şi practic, deşi parţial, în cuantificarea avuţiei naţionale.

„Tabloul economic" al lui **Fr. Quesnay** — această „idee genială" cum o caracterizează Karl Marx — reprezintă primul model macroeconomic cunoscut în istorie. Pe baza acestui model Quesnay a încercat să analizeze principiile reproducţiei capitalului social, atît din punct de vedere material, cît şi valoric, să comensureze avuţia naţională a Franţei.

Deşi dau un înţeles restrîns conceptului de avuţie naţională, fiziocraţii îşi aduc un aport important la elucidarea mecanismului de funcţionare a economiei burgheze, la adîncirea problematicii avuţiei.

Analizînd mecanismul de creare a avuţiei naţionale, fiziocraţii fac pentru prima oară distincţia dintre capitalul fix („avances primitives") şi capitalul circulant („avances annuelles"), ajungînd în acelaşi timp la analiza plusvalorii. În acest cadru ei ajung la definirea corectă a muncii productive — munca fiind aceea care creează plusvaloare — aducînd o contribuţie originală la dezvoltarea teoriei, a conceptului avuţiei naţionale.

Rezultatele ştiinţifice obţinute de fiziocraţi în domeniul problematicii avuţiei naţionale au fost adîncite şi lărgite de **şcoala clasică de economie politică.** Trecerea de la metodele descriptive la cele calitativ-cantitative a permis iluştrilor reprezentanţi ai şcolii clasice, William Petty, Adam Smith şi David Ricardo, atingerea unui înalt nivel de generalitate în explicarea legilor mecanismului economiei capitaliste.

În cadrul preocupărilor generale ale reprezentanţilor şcolii clasice privind identificarea legilor de funcţionare şi de dezvoltare a economiei, un loc central îl ocupă problematica avuţiei naţionale, a definirii sferei de cuprindere şi descoperirea izvoarelor sale de creştere.

Este demn de remarcat faptul că cercetările sistematice ale avuţiei naţionale prin intermediul metodelor cantitativ-calitative l-au condus pe William Petty la crearea **aritmeticii** politice, care reprezintă, aşa cum arăta Karl Marx, „prima formă sub care economia politică se separa ca o ştiinţă de sine stătătoare" [3]).

William Petty (1623—1687) — savant cu o multilaterală cultură în domeniul economiei, matematicii, tehnicii şi medicinei — are o concepţie cuprinzătoare cu privire la avuţie, ea rezultînd cu claritate din lucrarea „Verbum sapienti" în care e prezentată şi o evaluare a avuţiei naţionale a Angliei. Concepţia lui William Petty privitor la conţinutul avuţiei naţionale este sintetizată astfel : „Ceea ce noi numim avuţie, capital sau rezervă a naţiunii, este rezultatul muncii anterioare sau trecute şi ea nu trebuie concepută decît împreună cu forţele care acţionează în prezent" [4]).

William Petty are meritul de a sublinia caracterul istoric, cumulativ al avuţiei, iar pe de altă parte el face conexiunea metodologică cu „forţele care acţionează în prezent".

În ceea ce priveşte concepţia lui Petty privitoare la izvoarele de creştere a avuţiei naţionale, ea este sintetizată în celebra frază, citată deseori de către Karl Marx, **„munca este tatăl avuţiei, iar pămîntul mama ei".**

Adam Smith (1723—1790) — economistul perioadei manufacturiere, deşi contemporan cu fiziocraţii, a realizat un progres însemnat în gîndirea economică, inclusiv în problematica avuţiei naţionale, datorită faptului că a sesizat noile realităţi corespunzătoare revoluţiei industriale care începea.

În principala sa operă **„Avuţia naţiunilor, cercetare asupra naturii şi cauzelor ei"** — piatră de temelie în construcţia teoretică a şcolii clasice — Adam Smith sintetizează întreaga cunoaştere a fenomenelor economice realizată pînă în acea perioadă, inclusiv în problematica avuţiei naţionale. Smith consideră că bogăţia naţională este constituită din ansamblul bunurilor de care dispune societatea la un moment dat, iar izvorul ei de creştere se află în munca depusă de membrii societăţii în sfera producţiei. La rîndul ei, rodnicia muncii depuse depinde, pe de o parte, de creşterea înzestrării muncitorilor, ca urmare a experienţei în producţie şi a adîncirii diviziunii sociale a muncii, iar pe de altă parte, de raportul dintre numărul muncitorilor productivi şi al celor neproductivi.

Adam Smith sesizează corect rolul important pe care-l are dezvoltarea industriei pentru creşterea avuţiei, militînd pentru reducerea la minimum necesar a ponderii lucrătorilor neproductivi, ca şi a cheltuielilor inutile.

O analiză atentă a operei smithiene reliefează faptul că principalele concepte cu care operează Adam Smith, cum ar fi cel de muncă productivă, valoare, capital ş.a., sînt deduse dintr-o analiză globală a mecanismului economiei capitaliste, analiză care are ca punct cardinal definirea avuţiei naţionale şi cercetarea izvoarelor sale de creştere, deoarece Smith a definit ştiinţa economică ca ştiinţa cauzelor avuţiei. În această direcţie, Karl Marx arată că „un mare progres a fost realizat de Adam Smith atunci cînd a respins orice determinare a activităţii creatoare de avuţie, reţinînd, pur şi simplu, nu munca manufacturieră, nici munca comercială sau cea agricolă, ci atît primul fel de muncă cît şi celelalte două. O dată cu generalitatea abstractă a activităţii creatoare de avuţie se recunoaşte aici şi **generalitatea obiectului definit ca avuţie ;** el este **produsul în general,** sau şi munca în general, concepută însă ca muncă trecută, materializată" [5]).

Lui **David Ricardo** (1772—1823) — economist al perioadei revoluţiei industriale — îi revine marele merit de a fi desăvîrşit gîndirea şcolii clasice. Adîncind analizele făcute de predecesorii săi în domeniul avuţiei naţionale, David Ricardo „cel mai distins economist" al secolului al XIX-lea, cum îl caracteriza Karl Marx, are meritul de a fi realizat o tratare riguroasă a acestei problematici, la fel ca şi a majorităţii problemelor economice pe care le-a abordat.

Concepţia clară a lui Ricardo privind valoarea-muncă îi permite să reliefeze noi şi importante aspecte privind mecanismul de creştere a avuţiei naţionale corespunzătoare modului de producţie capitalist din perioada revoluţiei industriale. Pentru Ricardo amplificarea continuă a avuţiei naţionale reprezintă singura cale care asigură progresul neîntrerupt al ţării.

Văzînd în capital principala componentă dinamică care asigură dezvoltarea tuturor forţelor de producţie, în opera ricardiană se acordă o deosebită importanţă identificării legilor acumulării capitalului. „În acumularea capitalului — arată Karl Marx — el (Ricardo — n.a.) vede realmente o incontestabilă sporire a avuţiei şi bunăstării generale a poporului" [6]).

Conform logicii economice a lui Ricardo, numai o politică fermă în domeniul acumulării poate duce la progresul general, în timp ce o politică preponderent consumatoristă duce în final la mizerie. După cum este cunoscut, opera ştiinţifică a lui Smith şi Ricardo reprezintă unul din izvoarele constitutive ale marxismului.

Preocupări intense în domeniul problematicii avuţiei naţionale sînt prezente în opera majorităţii economiştilor din secolele al XVII-lea, al XVIII-lea şi al XIX-lea. Ele ocupă un loc important în opera lui **Jean-Baptiste Say** (1767—1832), **Thomas Robert Malthus** (1776—1834), **John Stuart Mill** (1806—1873), **Heinrich Storch** (1766—1835) ş.a.

O conexiune foarte puternică între avuţia naţională şi forţa productivă a naţiunii întîlnim în opera lui **Friederich List** (1789—1846). Pentru List **„Forţa de a crea bogăţii** este infinit mai importantă decît **bogăţia însăşi"** [7]) iar „o industrie dezvoltată în toate ramurile ei constituie condiţia de bază pentru un înalt grad de civilizaţie" [8]), de creştere a avuţiei.

O analiză multilaterală a categoriei de avuţie naţională, realizată într-o viziune sistemică globală, este efectuată de fondatorii **socialismului ştiinţific,** Karl Marx şi Friederich Engels.

Făcînd o analiză profundă a realităţilor social-economice generate de noul mod de producţie capitalist, care, lichidînd o parte dintre contradicţiile specifice vechiului mod de producţie, a generat altele noi, cu mult mai puternice, Karl Marx şi Friederich Engels au înarmat proletariatul, cea mai înaintată şi revoluţionară clasă din istoria umanităţii, cu un puternic instrument ştiinţific de investigare, cunoaştere şi stăpînire a practicii sociale.

Metoda consecvent sistemică de investigare a ontologiei existenţei sociale, de identificare a legilor obiective ale determinismului social i-a condus pe fondatorii socialismului ştiinţific la necesitatea analizei multilaterale a structurii, funcţionalităţii şi dinamicii avuţiei naţionale, ca element definitoriu al potenţialului atins de forţele de producţie ale societăţii, cît şi a relaţiilor de producţie reflectate prin modul de repartizare a avuţiei.

Datorită importanţei cruciale pe care o joacă problema avuţiei naţionale în înţelegerea întregului mecanism de funcţionare a economiei naţionale, a societăţii în ansamblul său, această problemă s-a bucurat de o atenţie deosebită din partea lui Karl Marx şi Friederich Engels încă din perioada începuturilor activităţii lor ştiinţifice şi revoluţionare.

Pe baza analizei genezei şi evoluţiei conceptului de avuţie naţională, Karl Marx ajunge la concluzia că acesta a fost formulat unilateral, confuz şi uneori chiar greşit, în special la economiştii din secolele al XVII-lea şi al XVIII-lea. Astfel, în cunoscuta „Introducere" scrisă în anul 1857, lucrare care pre-

[3]) Karl Marx, Fr. Engels : „Opere", vol. 13, ed. citată, pag. 42
[4]) William Petty : „Verbum sapienti", London, 1691, pag. 9
[5]) Karl Marx : „Bazele criticii economiei politice", vol. 1, Ed. politică, Bucureşti, 1972, pag. 37
[6]) Karl Marx : „Teorii asupra plusvalorii" — partea a doua, Ed. politică, Bucureşti. 1960, pag. 446
[7]) Fr. List : „Sistemul naţional de economie politică", Ed. Academiei R.S.R., Bucureşti, 1973, pag. 122
[8]) Ibidem, pag. 129

cede „Bazele criticii economiei politice" și care reprezintă un adevărat ghid logico-metodologic, pentru aplicarea materialismului dialectic și istoric în spațiul științelor sociale, Karl Marx arată : „...noțiunea de avuție națională apare vag conturată la economiștii din secolul al XVII-lea, iar în parte continuă să subziste și la cei din secolul al XVIII-lea..." [9]).

De asemenea, așa cum arată fondatorii economiei politice marxiste, conceptul de avuție națională are numeroase limite, chiar și în gîndirea celor mai iluștri reprezentanți ai școlii clasice de economie politică : Adam Smith și David Ricardo.

Analizînd geneza și evoluția conceptului de avuție națională, precum și viziunea limitată sau uneori chiar falsă, adoptată de reprezentanții diverselor școli de gîndire economică, Karl Marx și Friederich Engels au trecut la fundamentarea acestui important concept de pe poziția materialismului dialectic și istoric, a socialismului științific.

În concepția fondatorilor socialismului științific, **avuția națională** reprezintă totalitatea bunurilor materiale și spirituale, a valorilor de întrebuințare de care dispune societatea la un moment dat. În ceea ce privește izvoarele avuției naționale, ele sînt **munca și natura**, care pun la dispoziția omului diverse obiecte ale muncii necesare procesului de producție.

În completă opoziție cu majoritatea teoriilor economice din timpul său, în special cu doctrina lui Malthus care afirma că populația presează continuu asupra mijloacelor de subzistență, constituind cauza principală a mizeriei, Karl Marx vede în **populația țării** o componentă fundamentală a avuției naționale, ea reprezentînd „...baza și subiectul întregului proces de producție socială" [10]).

Pentru Karl Marx, **creșterea populației** reprezintă unul dintre factorii cei mai dinamizatori ai creșterii avuției sociale. Creșterea populației duce, pe de o parte, la o creștere directă a avuției, iar pe de altă parte, ea influențează această creștere și prin numeroasele conexiuni directe și inverse în care este implicată această importantă componentă a avuției naționale. În acest sens, Karl Marx arată : „...forța productivă a muncii, ca și folosirea mașinilor depind de numărul populației, a cărei creștere constituie în sine atît premise, cît și rezultatul creșterii valorilor de întrebuințare care urmează a fi reproduse..." [11]).

Pornind de la o viziune dialectică, sistemico-genetică asupra avuției naționale, pentru fondatorii socialismului științific „avuția reală rezidă în forța productivă dezvoltată a tuturor indivizilor" [12]), iar știința reprezintă „cea mai solidă formă de avuție, produs și creator al acesteia" [13]).

Geniala schemă a reproducției lărgite, elaborată de Karl Marx, reprezintă un model strălucit de reprezentare științifică, dialectică, a procesului complex al creșterii și dinamicii avuției naționale.

Pe măsura amplificării complexității mecanismului de funcționare a economiei, a adîncirii diviziunii naționale și internaționale a muncii, s-au intensificat și preocupările în domeniul problematicii avuției naționale.

Necesitatea cunoașterii cît mai precise a potențialului economic al fiecărei țări și a elaborării unor metodologii științifice de cuantificare a rezultatelor obținute în activitatea economică au condus la o puternică amplificare a preocupărilor contemporane în domeniul avuției naționale.

Contribuții importante în problematica avuției naționale au fost aduse de **Simon Kuznets** (Premiul Nobel), **Wasili Leontieff** (Premiul Nobel), în special prin metodele propuse de el în vederea investigării fluxurilor materiale din economie, de **L. Kantarovici** (Premiul Nobel), **J. Tinbergen** (Premiul Nobel), **T. Koopmanns** (Premiul Nobel), în special în domeniul identificării metodelor optime de utilizare a diverselor componente ale avuției, de **Milton Friedmann** (Premiul Nobel), în special prin metodele propuse de el în vederea investigării legilor de mișcare a „avuției bănești" ș.a.

O contribuție importantă pentru atragerea atenției asupra necesității utilizării resurselor naturale, a tuturor componentelor avuției naționale cu maximum de chibzuință a fost adusă de către oamenii de știință care au elaborat diverse scenarii privind direcțiile de dezvoltare ale economiei mondiale, trăgînd un semnal de alarmă asupra pericolului epuizării unor resurse vitale pentru civilizația umană. În același timp, a fost atrasă atenția asupra pericolului pe care-l reprezintă consumul inutil al unui mare volum din substanța avuției națiunilor în cadrul cursei înarmărilor.

În gîndirea social-economică românească, preocupările cu privire la conceptul de avuție națională, la sfera sa de cuprindere și la izvoarele sale de creștere, apar în mod special o dată cu primele elemente ale modului de producție capitalist.

O contribuție importantă în domeniul investigării avuției naționale, ținînd seama de specificitatea social-istorică caracteristică a țărilor române, este adusă de marele cărturar și revoluționar democrat — Nicolae Bălcescu. El examinează pe larg pierderile uriașe aduse avuției naționale de către dominația otomană și de regimul feudal românesc.

Totodată, spiritul său realist în aprecierea situației economice a țărilor române îi permite să identifice numeroase elemente esențiale pentru amplificarea avuției pe baza dezvoltării agriculturii, industriei și a comerțului.

Contribuții importante în domeniul investigării conceptului de avuție națională, a surselor sale de creștere, ca și în domeniul perfecționării metodelor de cuantificare sînt aduse de Nicolae Șuțu, D.P. Marțian, P.S. Aurelian, Al. Xenopol, I.N. Angelescu, Virgil Madgearu și alții.

În condițiile victoriei socialismului pe pămîntul României avuția națională a cunoscut o dezvoltare continuă, dinamică, ceea ce a generat intensificarea preocupărilor teoretice și metodologice cu privire la analiza factorilor determinanți ai creșterii avuției naționale. Bazată pe cunoașterea profundă a socialismului științific și aplicarea lui creatoare la condițiile concrete ale țării noastre, la realitățile lumii contemporane, concepția tovarășului **Nicolae Ceaușescu** cu privire la avuția națională reprezintă un instrument operațional de o inestimabilă valoare teoretică și practică pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

Pe planul gîndirii teoretice, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** și-a adus o contribuție de o excepțională valoare științifică prin elaborarea unor teze, principii și categorii de mare originalitate privind modul specific de acțiune a legilor progresului social, a mecanismelor care asigură realizarea acestuia. Analiza științifică a legităților și amplificarea pe această bază a prosperității poporului este elaborată în opera social-politică a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** într-o viziune revoluționară, novatoare, pornindu-se de la exigențele implicate de actuala revoluție tehnico-științifică, de necesitatea afirmării pe toate planurile a superiorității societății socialiste multilateral dezvoltate.

În constelația ideilor, tezelor și conceptelor fundamentale privind dialectica dinamicii progresului social, în opera social-economică a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** un loc major revine concepției științifice, teoretice și practice despre **avuția națională.**

Reliefînd strînsa interdependență, legătura organică ce se formează în procesul istoric între progresul social și dinamica avuției naționale, în opera tovarășului **Nicolae Ceaușescu** se reliefează cu pregnanță caracterul cuprinzător al conceptului de **avuție națională,** faptul că el nu reprezintă un simplu indicator statistic, ci o categorie economico-socială complexă și unitară.

Întreaga operă a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** evidențiază cu claritate concepția înaintată, de mare amploare și viziune științifică, privind sfera de cuprindere a avuției naționale, dialectica intercondiționării dinamice a tuturor componentelor sale. În același timp, sînt reliefate cu o deosebită clarviziune științifică mecanismele specifice de amplificare a avuției naționale — baza creșterii forței productive a națiunii și temelia sigură a progresului și independenței țării.

Subliniind importanța ce revine avuției naționale în cadrul întregului proces al dezvoltării economico-sociale dinamice a țării, în opera social-politică a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** este fundamentată teza de largă viziune științifică privind necesitatea asigurării creșterii continue, armonioase și în ritm susținut a tuturor componentelor avuției naționale ca o condiție hotărîtoare a întregului progres social. **„Creșterea continuă a avuției naționale** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — constituie baza întregului progres economic și social"** [14]).

[9]) Karl Marx : „Bazele criticii economiei politice", vol. I, Ed. politică, București, 1972, pag. 41
[10]) Karl Marx : „Bazele criticii economiei politice", vol. I. ed. citată, pag. 33
[11]) Karl Marx : „Bazele criticii economiei politice", vol. II, ed. citată, pag. 229
[12]) Idem, pag. 191
[13]) Idem, pag. 33
[14]) **Nicolae Ceaușescu** : „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 13, Ed. politică, București, 1977, pag. 591

23 AUGUST 40 1944 1984

Realizări de anvergură istorică în dezvoltarea economico-socială a țării

Tractoarele românești pe meridianele lumii

ÎN CONCEPȚIA Partidului Comunist Român, înfăptuirea profundelor mutații structurale pe care le-a cunoscut și le cunoaște încă agricultura noastră socialistă, dezvoltarea puternică și în ritm rapid a producției agricole nu au putut și nu pot avea loc în afara unei mecanizări complexe a lucrărilor, folosirii unor mașini și utilaje adaptate condițiilor specifice existente în această ramură. Pornind de la acest deziderat, încă din primii ani ai construcției socialiste au fost stabilite **programe prioritare cu privire la crearea unei puternice industrii de tractoare și mașini agricole**, la diversificarea, pe parcurs, a acesteia, la îmbunătățirea indicilor de utilizare și a performanțelor în exploatare. De altfel, însăși dezvoltarea agriculturii și creșterea producției în această ramură de bază au fost concepute în strînsă dependență de nivelul atins de industria constructoare de mașini în fabricația de tractoare și mașini agricole.

Dezvoltarea multilaterală a economiei naționale în cei 40 de ani care au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, în special după Congresul al IX-lea al P.C.R., au marcat și în domeniul producției de tractoare și mașini agricole un salt fără precedent. Realizările obținute în această perioadă — concretizate în fabricarea de tractoare multifuncționale de diferite tipuri și puteri, de mașini agricole pentru o gamă largă de lucrări în cîmp și în zootehnie, caracterizate prin randamente înalte și consumuri reduse de energie și combustibil — nu numai că acoperă nevoile economiei naționale, dar au devenit de mult binecunoscute în întreaga lume, România înscriindu-se ca un partener competitiv în exportul acestor produse pe piețele internaționale.

Grad înalt de diversificare a producției

SE ÎMPLINESC în curînd 38 de ani de cînd a început fabricația de tractoare în țara noastră ; 38 de ani de cînd, din întreprinderea brașoveană, reconstruită după război, ieșea primul tractor I.A.R.-22. Încă din primii ani de după actul istoric de la 23 August 1944, Partidul Comunist Român a pus cu putere problema mecanizării lucrărilor agricole. În țară existau doar circa 4 000 de tractoare, toate importate, și cîteva mii de combine. Astăzi, agricultura socialistă beneficiază, pe lîngă alte utilaje complexe, de 160 000 tractoare de diferite tipuri, toate produse în țară. De asemenea, alte ramuri ale economiei au beneficiat și ele de dotarea cu diferite tipuri de tractoare necesare efectuării de lucrări în construcții, transporturi, exploatări forestiere, miniere, petroliere etc. Este un salt impresionant, care ilustrează dezvoltarea fără precedent a industriei constructoare de mașini, a întregii economii naționale.

Creșterea cea mai semnificativă a producției de tractoare și mașini agricole a avut loc după Congresul al IX-lea al P.C.R., cînd secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat necesitatea extinderii mecanizării lucrărilor agricole, ceea ce a impus din partea industriei constructoare de mașini realizarea unei game variate de tractoare și mașini pentru agricultură. În 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului, întreprinderea brașoveană producea 15 800 tractoare, cu o complexitate ridicată, pe roți sau șenile, pentru lucrările cerute în agricultură. Tractorul Universal 650, lansat în fabricație în anul 1963, avea să facă o adevărată carieră internațională, situîndu-se, datorită calităților și performanțelor sale, alături de tractoarele produse de marile firme ale lumii.

Sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, diversificarea produselor, crearea unor tractoare care să poată efectua o gamă largă de lucrări pentru diverse sectoare ale agriculturii, au devenit o preocupare primordială a colectivului întreprinderii „Tractorul"-Brașov, precum și a colectivelor din celelalte întreprinderi ale centralei. Astfel, de la 4 tipuri și 15 variante, cîte se produceau în 1965, **s-a ajuns astăzi la peste 40 tipuri de tractoare cu puteri cuprinse între 26—360 CP, realizate în 300 de variante constructive.**

După prima diversificare importantă a producției de la începutul anilor '60, cînd au apărut tractoarele U 650, U 651, cu osie motrică față și S 650 pe șenile — tractoare universale care puteau executa o gamă largă de lucrări agricole — a urmat, în anii 1966—1968, familia tractoarelor de 45 CP. Astfel, a apărut U 445, tractor agricol universal, L 445 pentru legumicultură, V 445 pentru viticultură, U 445 DT cu dublă tracțiune pe roți și pe șenile, S 445, SV 445 și SM 445 pentru lucrări în pantă etc. Pornind de la această familie, în anii următori s-a trecut, tot în concepție proprie, la diversificarea producției pe verticală și orizontală, urmărindu-se realizarea de tractoare cu alte puteri și cu domenii de utilizare noi. Între acestea se numără familiile de tractoare de 55 și 62 CP, cu variantele Universal, pentru legumicultură, viticultură și cu dublă tracțiune, tractoarele de 38 CP, 26 CP și 32 CP, acestea din urmă cu dublă tracțiune.

În ce privește domeniile de utilizare, au apărut tipurile de tractoare de 45—55 CP cu 4 roți motrice egale, HC pentru pomicultură, viticultură și culturi pitice (așa-numitele tractoare „cu lumină înaltă"), apoi SD — cu inversor de viteză, IF — cu încărcător frontal, TIH — cu dispozitive pentru încărcat, transportat, săpat, SIV — pe șenile ultraîngust, pentru viticultură, iar mai recent SM 800 — cu șenilă elastică pentru pante înalte, cerut special de agricultură. Nu trebuie uitate tractoarele industriale, care sînt utilizate pe scară largă și în agricultură, pentru îmbunătățiri funciare, irigări, desecări și altele. Lui S 1300, tractor pe șenile de 130 CP, i-au urmat S 1500, modernizat, cu un motor de mai mare putere, familia lui S 1800, cu variantele LS și IF, A 1800 A, tractor agricol articulat și A 3600 cu variantele L și IF, cel mai puternic tractor produs în țară, cu motor de 360 CP.

Printre cele mai moderne tractoare intrate în fabricație la Brașov și solicitate foarte mult atît în țară cît și peste hotare datorită performanțelor tehnice superioare, liniei moderne de capotaje, cabinei ergonomice etc. se află tractoarele U 850 și U 850 DT cu motor de 85 CP, precum și tractoarele U 1010 și U 1010 DT cu motor de 110 CP. Nici tractoarele de 65 CP, care — așa cum sublinia secretarul general al partidului la recenta vizită de lucru care a avut loc la Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii de la Băneasa — **trebuie să rămînă tipul de bază în agricultura noastră**, nu au rămas în afara acțiunii de modernizare continuă, astfel că și-au făcut apariția noi tractoare din această familie de bază : U 650 M, U 651 M, U 650 Super, U 650 DT Super. Într-o perspectivă apropiată vor intra în fabricație alte tipuri de tractoare modernizate, cum ar fi : U 452, U 552, U 642, omologate sau în fază de omologare.

Un accent deosebit va fi pus, în continuare, așa cum a indicat tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe **tipizarea și modernizarea producției**, îmbunătățirea soluțiilor constructive pentru reducerea consumurilor de metal, de carburanți, pentru ușurarea întreținerii și reparației tractoarelor, perfecționarea continuă a motorului și reducerea greutății sale, **stabilirea exactă a gamei de tractoare pentru fiecare lucrare agricolă în parte** ș.a. Totodată, urmează ca la familia de tractoare de 180 CP să fie efectuate modificările constructive necesare pentru a i se mări randamentul în exploatare.

Eforturi sporite pentru ridicarea nivelului dotării tehnice

ESTE de la sine înțeles că atît întreprinderea „Tractorul" pe care este grefată centrala de profil, cît și celelalte întreprinderi s-au dezvoltat intens în acești ani, pentru a putea face față creșterii și diversificării accentuate a producției. Dintre etapele cele mai importante ale dezvoltării întreprinderii „Tractorul"-Brașov, reținem cincinalul 1971—1975, cînd producția a crescut de la mai puțin de 30 000 tractoare anual la 55 000. În acest scop, statul a alocat importante fon-

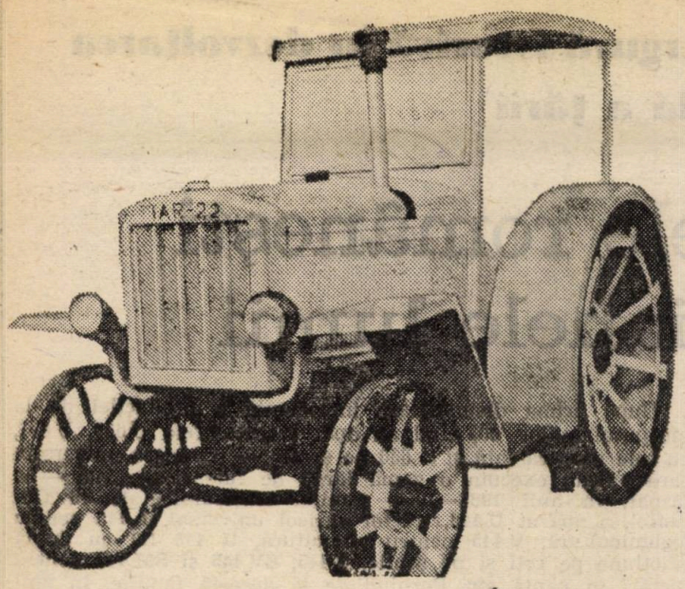

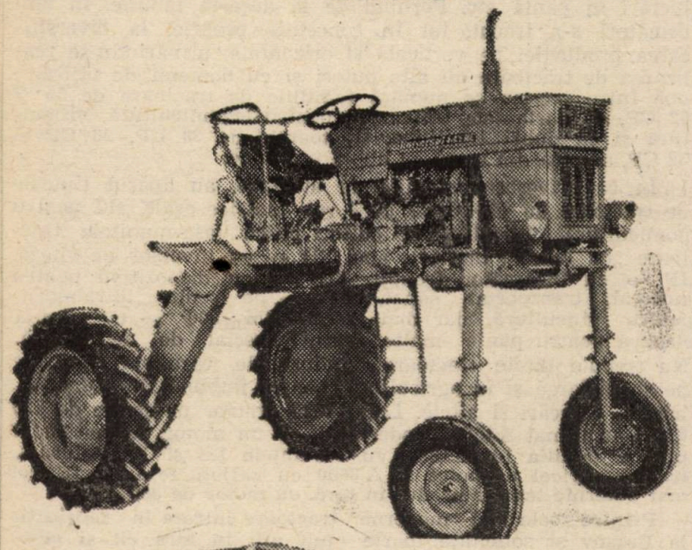

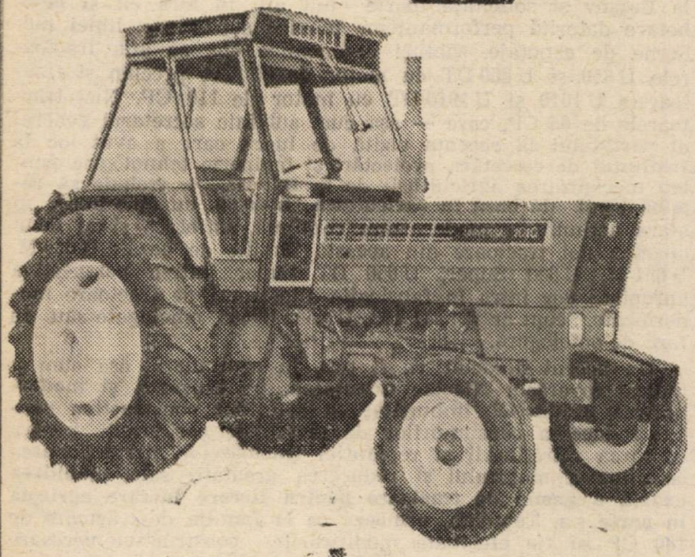

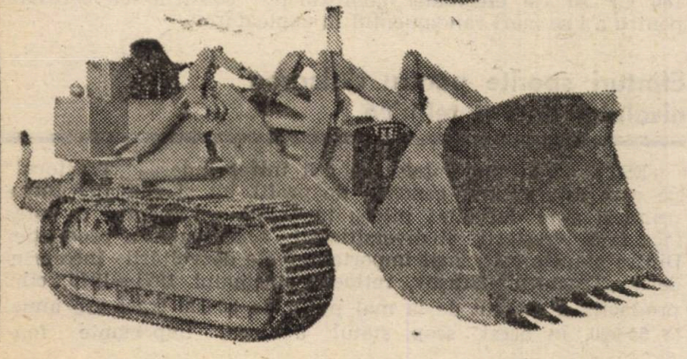

● **În 38 de ani de producție au fost realizate peste 1 milion tractoare**

● **În 1965 se produceau 4 tipuri de tractoare, în 15 variante. În 1984 — peste 40 tipuri, în 300 variante constructive**

● **Întreprinderea de profil din Brașov realizează în prezent la fiecare 4 minute un tractor**

● **Coordonate ale prezenței României pe piața mondială :**

— numărul tractoarelor exportate pînă în prezent peste hotare depășește 600 000. Numai în anul trecut s-au exportat 63 000 tractoare ;

— România a devenit astăzi a patra țară exportatoare de tractoare din lume ;

— numărul țărilor în care se exportă tractoarele românești se ridică la peste 80 ;

— România a construit în nouă țări linii de montaj pentru tractoare ;

— de-a lungul anilor tractoarele noastre au primit, ca o dovadă a calității lor înalte, prestigioase distincții internaționale : Trofeul calității la Madrid, Trofeul internațional al Africii, medalii de aur la Tîrgurile de la Zagreb și Leipzig etc.

duri de investiții, construindu-se secții noi : turnătoria de fonte speciale, una dintre cele mai mari din țară, cu o capacitate proiectată de 62 000 tone piese turnate/an, secția motoare de 55—65 CP etc., toate dotate cu utilaje de mare randament. În următorul cincinal, 1976—1980, întreprinderea a continuat să se dezvolte, construindu-se noi secții și ateliere (punți motoare, autoutilări, axe și pinioane, forjă), menite să asigure sporirea producției la 65 000 tractoare anual. Dezvoltarea a continuat în același ritm în actualul cincinal, ridicîndu-se o hală nouă de mașini-unelte-agregate, care în curînd va fi și ea extinsă, paralel cu lărgirea și modernizarea altor secții de producție.

Concomitent, problema dezvoltării a fost privită și la nivel de centrală, anul 1974 marcînd începutul fabricării de tractoare la Codlea și Oradea, iar începînd din cincinalul 1976—1980 și la Miercurea Ciuc, Craiova și Timișoara. Principala întreprindere producătoare rămîne însă tot „Tractorul"-Brașov, care fabrică peste 85% din numărul de tractoare produse în țară.

Eforturile de creștere și diversificare a producției, de ridicare a performanțelor tehnice, a fiabilității tractoarelor au fost și sînt în permanență susținute de o **continuă acțiune de dotare cu mașini și utilaje moderne, de mare randament, de înnoire și modernizare a tehnologiilor de fabricație.** Compartimentele de concepție și proiectare au acumulat o amplă experiență în acest domeniu, iar prin dezvoltarea secțiilor de autoutilări, mașini-unelte-agregate și sculărie s-a putut trece la dotarea, cu forțe proprii, a sectoarelor de fabricație cu diverse fonduri fixe. Dacă în urmă cu 20 de ani existau numai trei linii automate — linia de producere a culasei, a blocului motor și a punții mari, realizate la Brașov — astăzi există în întreprinderea „Tractorul" 15 linii și secțiuni de linii automate, alte trei linii complete de transfer fiind în curs de realizare în acest an. Au fost, totodată, **concepute și executate în întreprindere 530 de agregate complexe**, aflate în dotarea secțiilor de fabricație.

În același timp, au fost introduse noi tehnologii moderne de prelucrări la rece, de sudură, vopsire, montaj precum și de prelucrări la cald, menite să asigure o creștere importantă a productivității muncii și a calității, în paralel cu reducerea consumului de metal, energie și combustibili. Dintre cele mai recente amintim : executarea coroanelor cu dantură interioară și a reductoarelor planetare prin broșare interioară în loc de mortezare ; înlocuirea procedeului de mortezare prin rostogolire la operația de danturare a coroanelor mari, cu broșarea exterioară ; prelucrarea simultană, prin mortezare și frezare, a două danturi la roțile dințate duble ; extrudarea la rece ; brazarea în cuptor în atmosferă controlată și altele. Tot pe baza unor tehnologii noi s-a trecut la realizarea a 850 repere din straifuri de tablă rămase de la ștanțare, rezultînd anual o economie de circa 2 400 tone metal, pe lîngă cea obținută prin valorificarea capetelor de bară

ing. Virgil NECȘOIU
director general al Centralei industriale de tractoare Brașov

(Continuare în pag. 24)

23 AUGUST 40 1944 1984

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Accelerarea punerii în funcțiune a noilor capacități energetice

ÎN PLANUL de investiții al Ministerului Energiei Electrice pe 1984 sînt prevăzute volume mari de lucrări menite să asigure realizarea unor importante obiective energetice noi, fapt care marchează dezvoltarea în ritm susținut a sistemului energetic național. Astfel, planul de investiții pe 1984 este mai mare, față de anul trecut, cu 33% la total și 32% la construcții-montaj, ilustrînd ritmul înalt de dezvoltare a sectorului energetic, caracteristic pentru întregul cincinal.

În Cuvîntarea rostită la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a acordat din nou un loc important producției din domeniul energetic și al materiilor prime, subliniind o dată în plus sarcinile mari ce revin oamenilor muncii care lucrează în aceste domenii. **„Trebuie să facem totul** — sublinia secretarul general al partidului — **încît să punem la timp în producție toate capacitățile, să realizăm reparațiile capitale, încît să avem asigurate condițiile pentru desfășurarea normală a activității din punct de vedere energetic în toamna anului acesta și în iarna anului viitor.“**

■

ACȚIONÎND în lumina acestor indicații, atît Ministerul Energiei Electrice cît și principalele sale unități de profil au luat o serie de măsuri pentru asigurarea condițiilor tehnico-materiale necesare, concentrarea cu precădere a forțelor de muncă la obiectivele cu termene de punere în funcțiune în acest an, acordînd o atenție deosebită extinderii muncii în acord global cu contractarea lucrărilor în antrepriză. Prin prevederile sale, planul de investiții pe 1984 și, în mod deosebit, structura puterilor noi prevăzute a se instala în centralele electrice reflectă politica partidului în domeniul energetic. Potrivit orientărilor stabilite capacitățile noi din acest an se localizează aproape în totalitate în centrale hidroelectrice și centrale termoelectrice pe cărbune, șisturi bituminoase și resurse energetice recuperabile. Prin acțiunile desfășurate în **primele cinci luni ale anului au fost puse în funcțiune capacități noi care însumează o putere de 710 MW, din care 175 MW în centrale hidroelectrice și 535 MW în centrale termoelectrice,** dintre care pot fi citate : hidrocentrala Sugag pe Sebeș — 150 MW, hidrocentrala Galbeni pe Siret — 14,5 MW, hidrocentrala Scropoasa — 6 MW, termocentrala Turceni — 330 MW, termocentrala Galați — 105 MW și altele. În perioada iunie-decembrie 1984 este programată punerea în funcțiune a altor 43 capacități de producere a energiei electrice, cu o putere instalată de 2 123 MW. La multe dintre acestea stadiul lucrărilor de construcții-montaj și de asigurare a condițiilor tehnico-materiale dă garanția punerii lor în funcțiune la termenele fixate.

Darea în exploatare a capacității energetice menționate reprezintă rezultatul muncii susținute depuse de detașamentele de constructori și montori, precum și contribuției însemnate adusă de uzinele constructoare de utilaje energetice, de colectivele de specialiști din institutele de proiectare ale Ministerului Energiei Electrice și Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, precum și de colectivele de muncă ale întreprinderilor beneficiare de investiții, prin asigurarea la termenele fixate a utilajelor și proiectelor de execuție.

La o serie de obiective, însă, situația lucrărilor și a asigurării condițiilor tehnico-materiale nu este corespunzătoare. Astfel, la amenajările hidroenergetice Sebeș aval-Săsciori, Rîul Mare-Retezat și hidrocentralele Lerești și Voinești pe Rîul Tîrgului sînt rămase în urmă lucrările de excavații și de betonare la galeriile subterane. La hidrocentrala Dîmbovița-Clăbucet a rămas neexecutată betonarea la aducțiunea principală subterană pe o lungime de circa 5 km, în timp ce la amenajarea hidroenergetică Rîul Mare — aval, unde este prevăzută punerea în funcțiune în acest an a șase hidrocentrale, care comportă execuția unor volume deosebit de mari de lucrări, sînt mari rămîneri în urmă la patru hidrocentrale. Exemple de obiective cu termen de punere în funcțiune în acest an, dar la care există încă rămîneri în urmă, pot fi menționate și din domeniul termoenergetic.

● În primele cinci luni din 1984 au fost puse în funcțiune capacități noi cu o putere instalată de 710 MW ● Concentrarea, cu precădere, a forțelor materiale și umane la obiectivele cu termene de punere în funcțiune în acest semestru și pe întregul an ● Extinderea muncii în acord global cu contractarea lucrărilor în antrepriză ● Recuperarea grabnică a restanțelor și încadrarea în graficele de execuție ● Sprijin mai mare din partea furnizorilor de utilaje și echipamente energetice

Aceste rămîneri în urmă au făcut obiectul unor ample analize atît la nivelul antreprizelor de construcții hidroenergetice cît și al ministerului în vederea depistării rezervelor existente și găsirii celor mai eficiente soluții de mobilizare a acestora. În acest sens, o preocupare importantă vizează obținerea unor ritmuri mult mai mari la execuția galeriilor subterane de la amenajările hidroenergetice de căderi mari, atît la excavații cît și la betonare. La lucrările de betonare a galeriilor, de exemplu, este necesar ca pe baza extinderii unor tehnologii noi, aplicate cu succes la amenajarea hidroenergetică Sebeș, să se dubleze ritmul de execuție, realizîndu-se în mod curent un ritm mediu lunar pe front de peste 300 m. La lucrările rămase în urmă la termocentralele care au punere în funcțiune în acest an, s-au luat de asemenea măsuri pentru suplimentarea efectivelor de forță de muncă și desfășurarea activității în două schimburi, asigurîndu-se astfel cît mai urgent fronturi pentru montarea utilajelor. Care sînt în esență obiectivele energetice principale spre care Ministerul Energiei Electrice și unitățile sale au orientat cu prioritate atît forțele umane, mijloacele de mecanizare, cît și baza materială de care dispune ?

■

ÎN DOMENIUL hidroenergetic trebuie să menționăm, în primul rînd, Complexul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier II, obiectiv deosebit de important, menit să pună în valoare, începînd cu acest an, energia apelor Dunării din sectorul cuprins între această amenajare și marele complex hidroenergetic Porțile de Fier I. La acest obiectiv sînt foarte avansate lucrările la barajul Gogoșu de pe malul românesc, la ecluză și la primele două hidroagregate din centrală. Totodată, se depun eforturi deosebite, fiind concentrate importante forțe de execuție, pentru devierea în luna iunie a.c. a apelor prin barajul de pe malul românesc și în trimestrul III 1984 prin centrala propriu-zisă, trecîndu-se în acest fel la probele de punere în funcțiune a primelor hidroagregate. Un rol important în realizarea acestui obiectiv revine industriei construcțiilor de mașini, care asigură 6 hidroagregate de tip bulb pentru centrala românească și totalitatea echipamentelor hidromecanice pentru baraj, ecluză și centrală. Printre numeroasele întreprinderi constructoare de mașini care livrează utilaje la acest obiectiv, o contribuție deosebită are Întreprinderea de construcții de mașini Reșița care produce o parte din utilajele conducătoare : hidroagregatele bulb de 27 MW, servomotoarele, mecanismele de acționare pentru toate stavilele de la baraje și centrale, precum și pentru ecluză.

Alături de acest mare obiectiv hidroenergetic, pot fi menționate și alte capacități prevăzute a intra în funcțiune în anul curent : hidrocentrala Ipotești — 54 MW, pe Oltul inferior — sectorul Slatina-Dunăre, hidrocentrala Drăgan-

Remeți — 100 MW, hidrocentrala Răcăciuni pe Siret — 22,5 MW, hidrocentrala Dîmbovița-Clăbucet — 64 MW, lanțul de hidrocentrale de pe Rîul Mare, hidrocentralele Lerești și Voinești de pe Rîul Tîrgului, hidrocentrala Sebeș-Săsciori pe rîul Sebeș etc., la care au fost concentrate importante forțe de execuție și mijloace materiale. Realizarea acestor importante lucrări energetice comportă în continuare luarea unor măsuri susținute menite să conducă la **intensificarea ritmurilor de execuție**, în special la lucrările de excavații, betonare și injecții de la galeriile subterane aferente amenajărilor hidroenergetice cu căderi mari. La unele din aceste obiective solicităm, în același timp, un sprijin mai mare din partea industriei construcțiilor de mașini pentru livrarea echipamentelor energetice necesare, în principal pentru asigurarea hidroagregatelor destinate hidrocentralelor Drăgan-Remeți, Ipotești și Răcăciuni.

În afara obiectivelor hidroenergetice prevăzute a intra în funcțiune în acest an sînt în execuție și alte numeroase amenajări hidroenergetice care comportă volume mari de lucrări, a căror punere în funcțiune este prevăzută în anii viitori, printre care : amenajarea hidroenergetică Buzău, Siriu-Surduc, amenajarea hidroenergetică Bistrița-Poiana Mărului, hidrocentralele de pe ultimul tronson al Oltului inferior , hidrocentrala Gura Lotrului pe Olt, hidrocentralele de pe Crișul Repede, Alejd-Fughiu și altele. Acordînd prioritate obiectivelor ce trebuie puse în funcțiune în acest an, este necesar, totodată, ca unitățile de construcții-montaj să asigure execuția unor volume cît mai mari de lucrări în acest an și la obiectivele cu termene de punere în funcțiune în 1985, pentru a avea garanția finalizării și conectării acestora la circuitul economic conform prevederilor de plan.

În domeniul termoenergetic, preocupările constructorilor energeticieni sînt orientate în următoarele direcții principale :

- continuarea, în ritm susținut, a lucrărilor de construcții-montaj la marile obiective energetice cu grupuri de condensație — Centrala termoelectrică Turceni, etapa a II-a pe lignit și Centrala termoelectrică Anina, pe șisturi bituminoase, ambele fiind echipate cu grupuri energetice de 330 MW ;
- intensificarea ritmurilor de execuție la o serie de centrale electrice de termoficare cu funcționare pe lignit, dotate cu cazane de 420 t/h și turbine de 50 MW, cum sînt Giurgiu, Iași, Suceava, Oradea II și Arad, și termocentrala Craiova II — 2 × 120 MW — unele dintre acestea avînd termene de punere în funcțiune în acest an ;
- crearea condițiilor necesare pentru accelerarea lucrărilor la un lot nou de centrale electrice de termoficare a căror execuție a fost începută în ultima perioadă — CET Bacău, CET Pitești, CET Brașov, CET Slatina și CET Tg. Jiu. Ministerului Energiei Electrice îi revine în acest sens sarcina de a urgenta aprobarea proiectelor de execuție ale unora dintre aceste centrale, problemă deosebit de importantă, de care depinde extinderea fronturilor de lucru la lucrările de bază ale acestor obiective (în prezent, este aprobată numai execuția la lucrările pregătitoare și cele de organizare de șantiere) ;
- trecerea la funcționarea în regim de termoficare a unora dintre capacitățile de condensație existente în vederea preluării consumatorilor urbani și industriali din localitățile respective, asigurîndu-se prin aceasta reducerea substanțială a consumurilor specifice de combustibil ;
- amplificarea depozitelor de cărbune la unele centrale electrice, în scopul creșterii capacităților de descărcare, depozitare și manipulare a cărbunelui și creării condițiilor necesare pentru îmbunătățirea activității la centralele electrice respective.

■

FORȚELE principale ale sectorului de construcții-montaj sînt în prezent concentrate la obiectivele prevăzute cu termene de punere în funcțiune în acest an. Ne preocupă în mod deosebit obiectivele : CET Turceni, CET Anina, CET Giurgiu, CET Drobeta-Turnu Severin, CET Govora, CET Craiova II, CET Iași, care au un rol deosebit atît în balanțele de putere și energie ale sistemului energetic, cît și în alimentarea cu energie termică a consumatorilor industriali și urbani. Ministerul Construcțiilor Industriale a preluat execuția lucrărilor de construcții la o serie de centrale electrice noi. Ministerul Energiei Electrice a întreprins, de asemenea, numeroase măsuri pentru crearea condițiilor necesare bunei desfășurări a lucrărilor la aceste obiective. În continuare, se acționează pentru completarea documentațiilor la unele dintre aceste lucrări și accelerarea ritmului de execuție la obiectivele la care sînt rămîneri în urmă, cum este cazul Centralei electrice de termoficare Arad.

Realizarea sarcinilor fizice și valorice deosebit de mari prevăzute în planul de investiții pe anul curent este condiționată nemijlocit de **asigurarea la timp și în ordinea tehnologică de montaj a utilajelor destinate obiectivelor energetice.** Potrivit programelor întocmite pentru acest an, unitățile M.I.C.M. trebuie să livreze un volum de echipamente de peste 150 000 tone, din care circa 65 000 tone pentru obiectivele cu termene de punere în funcțiune în 1984. Volumele principale de livrări se localizează la cazane de abur — furnizor întreprinderea „Vulcan"-București, turboagregate — furnizor Întreprinderea de mașini grele București, hidroagregate și echipamente hidromecanice — furnizori întreprinderile constructoare de mașini din Reșița, Bocșa, Caransebeș, Combinatul de utilaj greu-Iași, utilaje pentru gospodăriile de cărbune, inclusiv mașinile de manipulat și haldat — furnizori întreprinderea „UNIO"-Satu-Mare, I.M.M.U.M. Baia Mare și I.M. Timișoara. Pînă în prezent a sosit pe șantiere un volum important de utilaje, dar, față de programele de livrări, se înregistrează restanțe de peste 9 000 tone care afectează atît punerea în funcțiune a unor obiective energetice cît și realizarea planului de investiții. Dacă în domeniul hidroenergetic restanțele la livrări afectează, în principal, hidrocentralele Porțile de Fier II, Drăgan-Remeți, Răcăciuni pe rîul Siret și Ipotești pe rîul Olt, în domeniul termoenergetic întîrzierile în livrarea utilajelor îngreunează punerea în funcțiune la termenele planificate a unor capacități la centralele electrice Giurgiu, Govora, Drobeta-Turnu Severin, Iași, Turceni și altele.

Restanțele la furnizori afectează în lanț activitatea constructorilor energeticieni pe fiecare șantier în parte, avînd implicații nedorite asupra respectării termenelor de punere în funcțiune a noilor obiective. Considerăm că atît unitățile ministerului nostru, cît și cele furnizoare, aparținînd M.I.C.M., pot și trebuie să găsească soluțiile necesare pentru urgentarea livrării utilajelor și asigurarea ritmicității lucrărilor de montaj. Măsurile și acțiunile întreprinse pînă în prezent, precum și cele ce vor fi luate în continuare vor asigura premisele recuperării în cît mai scurt timp a rămînerilor în urmă, realizării integrale a planului pe 1984, punerii la termen în funcțiune a obiectivelor prevăzute.

Gheorghe COCOȘ

O nouă și importantă contribuție la dezvoltarea colaborării româno-polone

(Urmare din pag. 1)

mondiale, care să asigure dezvoltarea fiecărei națiuni, relații de egalitate și avantaj reciproc.

Dialogul la nivel înalt româno-polon, importantele documente semnate de conducătorii de partid și de stat ai celor două țări, care deschid noi perspective pentru dezvoltarea colaborării multilaterale prietenești dintre cele două țări și popoare, aducînd o contribuție de seamă la cauza generală a socialismului și păcii, întrunesc o înaltă apreciere și deplină aprobare din partea întregului nostru popor. În numeroasele telegrame adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de pe întreg cuprinsul patriei, comuniștii, toți oamenii muncii își manifestă deosebita satisfacție și întreaga prețuire pentru această nouă și elocventă expresie a politicii consecvente a partidului și statului nostru de extindere continuă a relațiilor cu toate țările socialiste, de întărire a conlucrării și unității în măreața operă de edificare a noii societăți, de făurire a unei lumi mai bune și mai drepte, dînd glas totodată angajării ferme a întregului popor de a-și intensifica eforturile constructive în cinstea marilor evenimente — aniversarea istoricului act de la 23 August și Congresul al XIII-lea al partidului.

Înscriindu-se ca un eveniment important al vieții internaționale, vizita oficială de prietenie a delegației de partid și de stat a Republicii Socialiste România, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Republica Populară Polonă, pozițiile exprimate cu acest prilej de secretarul general al partidului, președintele Republicii, în marile probleme ale lumii contemporane au generat un amplu ecou în presa internațională, care evidențiază în mod deosebit aprecierile tovarășului Nicolae Ceaușescu, propunerile și inițiativele românești pentru rezolvarea problemelor majore cu care se confruntă omenirea, demersurile avînd ca obiectiv oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară, asigurarea păcii și securității, făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

Optimizarea transportului pe calea ferată

ÎN CADRUL sistemului economiei naționale, o importanță deosebită prezintă activitatea de transport care, prin specificul său, contribuie în mod direct la realizarea sarcinilor de plan de către unitățile din celelalte ramuri economice, asigurînd multiplele legături care se nasc în procesul de creare a valorilor materiale între unitățile beneficiare și cele furnizoare de materii prime, materiale, combustibili, semifabricate, produse finite. Îndeplinirea ritmică, în bune condiții a obiectivelor prevăzute prin plan de către toate întreprinderile de transport (feroviar, auto, aerian, naval) constituie o cerință obligatorie pentru desfășurarea normală a activității în toate ramurile economice.

În conformitate cu orientările stabilite de conducerea de partid și de stat, calea ferată a fost și va rămîne în continuare principalul transportor de mărfuri și călători. În ansamblul rețelei de cale ferată a României, Regionala de căi ferate București deține 10% din rețeaua de exploatare, revenindu-i ca dotare 18% din liniile duble și 15% din liniile electrificate. Rețeaua de exploatare este dotată cu mijloace moderne și de mare capacitate, cum ar fi : stații specializate pe traficuri (călători, marfă, coletărie, mesagerii) și mixte, triaje de marfă, depouri, remize și ateliere de reparat locomotive, revizii și ateliere de reparat vagoane, mașini grele de întreținere și reparare a căii, utilaje pentru întreținerea și repararea liniilor electrificate, rețele telefonice complet automatizate, șantiere de construcții-montaj și reparații capitale a clădirilor, construcțiilor feroviare, a căii și instalațiilor acesteia. Liniile și macazurile sînt înzestrate cu echipamente moderne de executare a parcursurilor de circulație și manevră, de semnalizare a stării de liber sau ocupare a liniilor (majoritatea în dublu sens), de control al vitezei de circulație a trenurilor. De asemenea, pentru satisfacerea cerințelor de transport ale beneficiarilor, regionala dispune de vagoane de marfă de diverse tipuri, specializate în transportul unei game variate de produse (chimicale, cereale, minereuri, ciment, mărfuri generale), vagoane fabricate de industria noastră constructoare de mașini.

■

BENEFICIIND de această modernă și completă dotare, colectivele de oameni ai muncii au urmărit și urmăresc în permanență îmbunătățirea întregii activități, luarea celor mai adecvate măsuri tehnico-organizatorice în vederea realizării în bune condiții a sarcinilor de plan ce le revin. În acest mod, atît în 1983 cît și în primele 5 luni din acest an, pe ansamblul regionalei s-au obținut rezultate bune în îndeplinirea obligațiilor asumate prin plan, sarcinile la principalii indicatori fiind realizate și chiar depășite.

În cadrul preocupărilor pentru satisfacerea în condiții optime și de eficiență a cerințelor de transport o grijă deosebită a fost acordată modernizării tuturor laturilor activității, utilizării unor tehnologii de transport superioare, de mare productivitate. În acest context se înscrie **realizarea cu ajutorul mașinilor de calcul electronic a procesului de triere a vagoanelor de marfă în triajul București II, precum și prelucrarea trenurilor și vagoanelor în triajul Videle în mod automat,** cu ajutorul unor echipamente concepute și executate în premieră națională, procesul de triere fiind comandat de mașini electronice de calcul care conduc și țin întreaga gestiune a activității (indicatori de cantitate și calitate, economico-financiari, de personal, consumuri materiale). Acest lucru conduce evident la creșterea productivității

● Prin extinderea transportului containerizat și în marșrute se poate asigura o utilizare maximă a capacității de transport și o eficiență ridicată ● Vagoanele — mijloace de transport, nu depozite pe roți ● Locațiile nu pot suplini lipsa vagoanelor cauzată de imobilizarea lor ● Cum se poate îmbunătăți rulajul vagonului de marfă

muncii prin reducerea timpului aferent operațiilor ce se execută pentru formarea trenurilor de marfă, asigurînd un rulaj mărit vagoanelor și contribuind la ușurarea muncii personalului. Demn de menționat este și faptul că, în prezent, traficul executat prin tehnologii moderne reprezintă 17,9% la containerele de capacitate mică și 15,6% la containerele de mare capacitate (transcontainere) din realizările întregii rețele C.F.R.

Un rol de seamă în buna desfășurare a activității de transport îl are **colaborarea apropiată cu beneficiarii mijloacelor de transport,** adoptarea unor măsuri tehnico-organizatorice, de dotare cu utilaje de mecanizare a operațiilor de încărcare-descărcare a mărfurilor. În această direcție, regionala a inițiat o acțiune de inventariere în fiecare întreprindere și stație a cauzelor care determină o slabă utilizare a vagonului, încheindu-se programe comune de dotări C.F.R. — întreprinderi. Totodată, se întocmesc informări periodice asupra modului cum se respectă, atît de către regională cît și de către partenerii ei, sarcinile stabilite în aceste programe, informări care sînt înaintate centralelor și ministerelor tutelare, organelor centrale financiar-bancare și de sinteză.

O utilizare bună a vagonului de marfă presupune ca timpul între două încărcări succesive (rulajul) să fie cît mai mic, acest lucru creînd posibilitatea ca un vagon să realizeze mai multe transporturi într-o anumită perioadă. Din elementele care compun rulajul reiese că, între două încărcări succesive, vagonul se află o perioadă de timp la dispoziția beneficiarului pentru încărcare sau descărcare și o perioadă de timp în parcurs, timp în care calea ferată asigură deplasarea vagonului de la expeditor la destinatar. Un element determinant în îmbunătățirea indicatorului „rulajul vagonului" îl reprezintă **timpul de staționare la încărcare-descărcare,** timp care este încă destul de mare, conducînd la imobilizări importante de vagoane. Trebuie evidențiat în acest sens faptul că sînt încă multe întreprinderi economice care, neacordînd atenția cuvenită dotării cu utilaje pentru mecanizarea operațiilor de încărcare-descărcare, organizînd necorespunzător activitatea în acest domeniu, transformă vagoanele în adevărate depozite pe roți. Dintre unitățile care au produs imobilizări mari de vagoane și care au fost penalizate în consecință, amenzi care însă nu pot suplini lipsa vagoanelor ce ar fi urmat să fie puse la dispoziția altor beneficiari pentru transport, se pot menționa : Combinatul de îngrășăminte chimice Valea Călugărească, Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, întreprinderea „Combustibilul" București, Întreprinderea de spirt și bere București, Întreprinderea de prefabricate București ; sumele imputate pentru plata locațiilor, numai în cazul acestor beneficiari, se ridică la peste 40 milioane lei/an.

■

O DEOSEBITĂ importanță pentru realizarea unui transport eficient o reprezintă **modul cum se încarcă vagonul față de capacitatea sa portantă.** În această direcție există încă anumite rezerve de îmbunătățire a activității, dat fiind faptul că nu se respectă în totalitate prevederile și normele tehnice de încărcare a diverselor produse în vagoane. Acest lucru impune atît din partea unităților economice beneficiare ale mijloacelor de transport, cît și din partea stațiilor C.F.R. o mai mare grijă față de utilizarea integrală a capacității vagoanelor. Se constată încă o neurmărire corespunzătoare a modului de încărcare a vagoanelor la capacitate de către unele stații cum sînt : București-Progresul, Herăstrău, Urziceni, Sinaia, Titan, Florești-Prahova, care admit ca unele întreprinderi să încarce marfa „cu furca", utilizînd slab volumul și capacitatea de transport a vagoanelor de marfă.

Avînd în vedere că activitatea regionalei se concretizează în servicii prestate unităților economice, o atenție mărită se acordă **creșterii promptitudinii și solicitudinii în asigurarea diverselor cerințe de transport,** astfel încît mărfurile să ajungă de la furnizor la beneficiar într-un timp cît mai scurt. Sub acest aspect mai există încă rezerve de îmbunătățire a activității, preocupările vizînd : evitarea transporturilor încrucișate și a situațiilor în care vagoanele se „pierd" pe traseu, extinderea transportului în marșrut, asigurarea numărului de vagoane necesare în perioadele de vîrf de transport, optimizarea fluxurilor de transport. →

Zilele academice economice

SUB egida Academiei Republicii Socialiste România — secția de științe economice și sociologie —, în zilele de 7–9 iunie a.c. s-a desfășurat la Academia de Științe Economice o importantă manifestare științifică sub genericul **„Zilele academice economice"**. Această acțiune avînd drept temă **„Dezvoltarea economico-socială a României în perioada 1944–1984"** a fost organizată împreună cu Institutul Central de Cercetări Economice, Secția de științe economice a Academiei de Științe Sociale și Politice și Academia de Studii Economice. Prin această manifestare științifică, cei ce lucrează în cercetarea economică întîmpină și omagiază cele două evenimente de seamă ale acestui an — sărbătorirea a patru decenii de la înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și cel de-al XIII-lea Congres al partidului.

Referatele și intervențiile s-au axat pe evidențierea sarcinilor actuale de cercetare trasate în „Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic în perioada 1981–1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000" elaborat din inițiativa, sub îndrumarea și cu participarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim-viceprim ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Odată cu prezentarea marilor realizări obținute de poporul nostru în ultimele patru decenii, și cu deosebire după cel de-al IX-lea Congres al partidului, în cele 200 de referate prezentate de circa 350 de autori au fost subliniate preocupările actuale de ridicare a eficienței cercetării economice în concordanță cu orientările conducerii superioare de partid și de stat. Beneficiind de contribuția unor personalități ale științei economice românești, de participarea largă a cercetătorilor și cadrelor universitare ce activează în acest domeniu, manifestarea prilejuită de „Zilele academice economice" a abordat în cele zece secțiuni de lucru o tematică bogată : avuția națională ; planificare și prognoză ; industrie, construcții, transporturi ; agricultură ; dezvoltarea economiei naționale în profil teritorial ; mecanismul economic și eficiența economică ; procese fundamentale în economia mondială contemporană și participarea României la circuitul economic mondial ; creșterea nivelului de trai și a calității vieții ; perfecționarea învățămîntului superior economic ; probleme actuale ale valorificării tradițiilor înaintate ale gîndirii economice românești. Lucrările „Zilelor academice economice" au fost inaugurate prin comunicarea susținută de tovarășul academician Manea Mănescu, președintele Secției de științe economice și sociologie a Academiei R. S. România.

În încheierea reuniunii, participanții au adoptat o telegramă adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în care se spune : **Lucrările din cadrul „Zilelor Academice Economice" au pus în evidență în mod deosebit contribuțiile dumneavoastră de inestimabilă valoare teoretică și practică la dezvoltarea gîndirii economice și social-politice contemporane, la îmbogățirea patrimoniului cunoașterii și creației umane, preocuparea permanentă de a așeza toate domeniile vieții economice și sociale pe temelia celor mai avansate cuceriri ale științei.**

Vă aducem cele mai profunde mulțumiri pentru rolul determinant pe care-l aveți în orientarea fermă a cercetării economice românești spre realizarea sarcinilor de progres economico-social al națiunii noastre, pentru orientările clarvăzătoare, novatoare, realiste privind integrarea tot mai fermă a cercetării științifice, economice în procesul general al dezvoltării intensiv-calitative a economiei românești, al ridicării continue a calității muncii și vieții întregului nostru popor.

Aducem un profund omagiu și cele mai respectuoase mulțumiri tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, militant revoluționar de frunte, savant de renume mondial, pentru contribuțiile remarcabile la îmbogățirea științei contemporane, pentru indicațiile nemijlocite și sarcinile concrete formulate întregului front al cercetării științifice românești, în spiritul cărora și cercetarea economică se implică tot mai organic la realizarea obiectivelor prioritare stabilite de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului.

←

În ceea ce privește transportul de călători, au fost aduse îmbunătățiri prin **dotarea parcului regionalei cu noi vagoane clasă cît și cu vagoane cușetă.** Au fost puse în circulație, în relația cu litoralul, două trenuri cu vagoane noi și instalații de radioficare. De asemenea, la sfîrșitul anului 1983 **a fost pus parțial în funcțiune noul centru de revizie, pregătire și formare a trenurilor de călători în flux industrial,** care o dată cu intrarea sa integrală în funcțiune va crea posibilitatea oferirii unor condiții optime de călătorie.

■

FAȚĂ de 1983, în acest an sarcinile de plan prezintă creșteri însemnate la toți indicatorii. Astfel, se prevede o creștere de 7 mii tone/zi la încărcări și un spor de 920 mii tone nete kilometri. De asemenea, se va îmbunătăți încărcătura statică cu 1%, iar tonajul mediu brut pe tren va spori cu 3% ; productivitatea locomotivelor urmează să crească cu 0,5%, în condițiile reducerii consumului specific de motorină cu 0,5% și a consumului specific de energie electrică cu 1%. Avînd în vedere aceste obiective, la nivelul Regionalei C. F. București au fost analizate toate posibilitățile de îmbunătățire a activității, inițiindu-se acțiuni și măsuri concrete menite să asigure realizarea în bune condiții a obiectivelor stabilite prin plan.

O atenție deosebită este acordată în continuare **sporirii volumului de mărfuri expediate,** astfel încît să se răspundă pe deplin cerințelor și necesităților beneficiarilor de transport. În vederea acestui lucru se acționează continuu pentru **îmbunătățirea activităților de încărcare-descărcare** prin măsuri operative inițiate împreună cu unitățile economice pentru desfășurarea acestor operații în mod continuu și pe timp de noapte, precum și pentru mărirea gradului de mecanizare a execuției lor. Totodată, se va extinde sistemul de evidență pe calculator la marile întreprinderi ale municipiului București pentru urmărirea vagoanelor la încărcare-descărcare. De asemenea, tot în direcția sporirii volumului de mărfuri transportate se vor pune în funcțiune noi terminale de transcontainere, iar pentru produsele de carieră-balastieră se vor asigura zilnic navete și marșrute. Prin echilibrarea solicitărilor orare ale tirajelor se va reduce consumul de vagoane-ore la triere, îmbunătățindu-se ciclul de rulaj al vagoanelor.

Exploatarea rațională, întreținerea și repararea locomotivelor, vagoanelor, liniilor și instalațiilor constituie o altă rezervă pentru buna desfășurare a activității de transport, urmărindu-se în acest sens reducerea imobilizărilor la reparațiile locomotivelor și vagoanelor printr-o mai bună organizare a activității în atelierele specializate, creșterea gradului de recondiționare a pieselor de schimb, sporirea gradului de siguranță a circulației și a duratei de funcționare a unor instalații prin diverse îmbunătățiri ale acestora și executarea de verificări periodice.

Pentru realizarea unui regim strict de economii se urmăresc sistematic consumurile specifice de materiale și combustibili, acționîndu-se pentru **îndrumarea trenurilor numai la tonajul sau lungimea corespunzătoare distanțelor de parcus,** precum și pentru reducerea numărului de opriri netehnologice. Se preconizează astfel o reducere a consumurilor normate de combustibil și energie cu 1,5%.

Activitățile întreprinse de colectivele de oameni ai muncii din Regionala de căi ferate București vor evidenția pe parcus și alte căi și direcții de acțiune în vederea realizării prevederilor de plan pe acest an, sporirii calității și eficienței economice a transportului pe calea ferată, realizării unui transport ritmic și operativ în concordanță cu solicitările tot mai diversificate ale beneficiarilor.

Aurel Dumitru POPA
director general al Regionalei C. F. București

Posibilități de sporire a eficienței economice în pomicultură

POMICULTURA, această mare bogăție a țării noastre trece prin mari transformări și înnoiri, ca urmare a unui vast program de dezvoltare, atît pentru perioada 1984—1985, cît și pentru perspectivă. Cerințele tot mai mari de fructe ale populației și industriei solicită o atenție din ce în ce mai mare față de acest patrimoniu național, care însumează cca. 120 milioane pomi, din diferite specii și soiuri, răspîndite pe întreg teritoriul țării. Pomicultura este o străveche ocupație a locuitorilor de pe aceste meleaguri, cu condiții pedoclimatice favorabile, pentru a produce fructe variate, în cantități ridicate și de calitate superioară.

Prin Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. și Planul național de realizare a unor producții agricole sigure și stabile s-a elaborat o strategie de dezvoltare a pomiculturii românești în următorii ani, strategie ce urmărește obiective importante ca : reconstrucție și modernizare în condiții de eficiență economică ridicată, de rentabilizare a tuturor unităților pomicole. Se prevede astfel modernizarea bazinelor și masivelor pomicole cu tradiție — cum sînt de exemplu, Vălenii de Munte în cultura prunului, Cisnădie în cultura cireșului, Rădășeni în cultura mărului — prin lărgirea și comasarea lor în livezi încheiate pe specii și soiuri. Modernizarea înseamnă refacerea pomiculturii în gospodăriile populației din zona colinară pe noi baze, așa cum rezultă din Programul unic privind creșterea producției agricole.

În prezent, se pune tot mai mult accentul pe cultura pomilor într-un sistem modern și unitar, eficient, cu valorificarea mai judicioasă a terenurilor în pantă și a zonelor tradiționale pomicole. Atenția este îndreptată, de asemenea, spre introducerea largă a tehnologiilor noi, mai puțin energofage, de mare randament, a îmbunătățirii structurii speciilor și lărgirii sortimentului de soiuri, în vederea realizării unui adevărat conveier de fructe din vară pînă în vară.

O mai bună organizare a pomiculturii

MODERNIZAREA în continuare a pomiculturii românești este absolut necesară și ea presupune concentrarea, specializarea, noi plantații în sistem intensiv și superintensiv, îndesirea plantațiilor clasice în scopul sporirii potențialului de producție, îmbunătățirea structurii pe specii și soiuri. O atenție deosebită va trebui acordată extinderii nucului, migdalului, vișinului, arbuștilor fructiferi din soiuri valoroase, solicitate pe piața internă și la export. Prezintă interes identificarea de noi terenuri în zona colinară și mai ales de soluri nisipoase ce pot fi valorificate superior. În acest sens, rezultatele remarcabile obținute la Stațiunea experimentală Tîmburești a Universității din Craiova și la Stațiunea centrală pentru nisipuri, unde piersicul a dat producții medii variind între 10—16 tone la hectar, în condiții de irigare, constituie argumente convingătoare. De mulți ani, mărul se cultivă pe nisipurile de la Valea lui Mihai cu rezultate excelente.

În bazinele pomicole cu tradiții se pot înființa, în gospodăriile populației, mici plantații, chiar în asociere, formînd cu timpul masive complete, dotate cu stații de condiționare și depozitare a fructelor și mici secții de industrializare a acestora. Această acțiune de modernizare impune însă organizarea urgentă a serviciilor de protecție a terenurilor prin realizarea unor lucrări de îmbunătățiri funciare și aplicarea măsurilor agropedoameliorative pentru conservarea și ameliorarea solului. De asemenea, se impune organizarea asistenței tehnice calificate pe comune și bazine pomicole, care să fie suportată și de producători. Prin acțiunile de mai sus, multe locuri din țară pot lua o altă înfățișare, civilizată, înfloritoare, iar satele vor deveni mai bogate, mai frumoase. Pomicultura va crea multe locuri de muncă bine remunerate.

Resursele funciare — superior valorificate

ROMÂNIA deține, actualmente, 365 mii hectare cu pomi, din care 279 mii hectare pe rod, cu un potențial de producție de 2,68 mil. tone fructe. De subliniat că în gospodăriile populației sînt ocupate cu pomi 85 mii hectare (30% din suprafața totală), cu o producție totală de 1,22 milioane tone (45% din totalul fructelor recoltate pe țară). Gospodăriile populației nu numai că dețin un patrimoniu mare de pomi, (69,6 milioane) dar reprezintă și cel mai mare producător de fructe, element demn de reținut și de luat în seamă în constituirea fondului central de stat și a valorificării pe piață a fructelor.

Acest patrimoniu pomicol se bazează pe o rețea largă de pepiniere, care pot produce anual materialul săditor autentic din speciile și soiurile cerute de cultivatori, pentru diverse sisteme de cultură și zone ecologice.

Din total suprafață ocupată cu livezi, 41,53% din plantații sînt situate pe terenuri cu pante avînd înclinația cuprinsă între 20% și peste 30%. Pe terenurile de șes întîlnim aproape 90,4 mii hectare cu livezi (25,45%). Pe pantele avînd înclinația de 6—19%, suprafața cu pomi ocupă 95,9 mii hectare (27,02%) din total livezi. De subliniat că un procent ridicat din terenurile ocupate de pomi sînt supuse eroziunii, în diferite stadii de dezvoltare, ceea ce pune probleme deosebite de îmbunătățiri funciare.

Alegerea terenurilor în pantă trebuie reconsiderată pentru noile plantații, avînd în vedere specia cultivată, panta terenului, regimul de precipitații, în scopul realizării unor perimetre pomicole cu investiții cît mai reduse și executării lucrărilor de întreținere în perioada de rodire a pomilor, cu cheltuieli și consumuri micșorate de energie. Astfel, este necesar să se aleagă versanții cît mai uniformi, fără denivelări accentuate, ceea ce scade costul lucrărilor de nivelare. În prima etapă de plantări se vor alege terenurile stabile, fără pericol de alunecări. Specialiștii Institutului de cercetări pomicole de la Mărăcineni — Pitești recomandă ca în zonele cu precipitații sub 600 mm, pentru a asigura o eficiență economică prin producții ridicate, să se ia în cultură numai versanții cu înclinația pantei de 16—18%, cu soluri profunde. Numai în zonele cu precipitații mari, peste 600 mm, pomii se pot planta pe terenuri a căror înclinație poate să ajungă pînă la 25—30%.

Este o datorie să dezvoltăm pomicultura în zonele premontane favorabile pentru anumite specii de pomi și arbuști, intervenind cu tehnologii specifice. Avem la dispoziție mii de hectare la Bilcești (Argeș), Moeciu (Bran), Comarnic (Prahova), Dragoslavele și Rucăr, unde mărul, prunul și arbuștii fructiferi pot realiza producții satisfăcătoare, pe terenuri cu totul nefavorabile pentru culturile agricole. Experiențele îndelungate efectuate la Bîlcești, pe terase amplasate la o altitudine de 540 m au demonstrat, foarte elocvent, eficiența ridicată a soiului de măr Kalter de Boemia, care și-a găsit aici o a doua patrie, producînd fructe de calitate superioară, care se păstrează pînă în primăvară. Studiile efectuate la Moeciu — Bran de un grup de cadre didactice de la Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu" din București, pe un sol rendzinic, deci slab productiv, au arătat că soiuri ca James Griere, Jonathan, Golden delicious, pot da recolte bune în sistem de cultură intensiv. Depresiunile subcarpatice ale Oltului sînt deosebit de favorabile pentru cultura nucului, de exemplu.

O resursă funciară sigură pentru pomicultură o reprezintă nisipurile și solurile nisipoase, cultivate numai în procent de 1,50%. La ora actuală, de suprafețe însemnate pretabile pentru cultura pomilor, îndeosebi pentru piersic, cais, nuc, dispun județele Dolj, Mehedinți, Galați și Brăila. Rezultatele obținute de Stațiunea centrală de cercetări pentru cultura plantelor pe nisipuri de la Călărași, județul Dolj, demonstrează că se pot obține producții economice de fructe numai dacă se fac lucrări de profunzime a solului, administrarea de îngrășăminte organice și de plante verzi, combinate cu irigarea în perioadele de secetă.

Nisipurile irigate din sudul Olteniei reprezintă o zonă ecologică deosebit de favorabilă pentru cultura piersicului, caisului, migdalului și nucului. Ele

însă necesită materie organică în cantități de 40—60 tone la hectar, prevenirea eroziunii și protejarea stratului fertil de la suprafața nisipurilor. La Stațiunea experimentală Timburești a Universității din Craiova, pentru ridicarea fertilității nisipurilor s-au încercat cu bune rezultate îngrășămintele verzi (măzărichea, lupinul alb), care pot produce 20 tone masă verde la hectar, ce se încorporează în sol chiar în luna mai.

Combaterea bolilor și dăunătorilor

O VERIGĂ esențială în politica de dezvoltare a pomiculturii și a complexului agrotehnic aplicat în plantații, reprezintă prevenirea și combaterea bolilor și dăunătorilor. Această acțiune ar trebui gîndită și organizată mai bine, îmbinînd mijloacele agrotenice, chimice și biologice de combatere. Este important de a găsi noi mijloace biologice de combatere care să fie nepoluante și cu timpul pot deveni economice. Orientarea nouă în protecția pomilor spre combaterea integrată poate să-și găsească larg teren de aplicare în plantații. Combaterea integrată îmbină și folosește rațional toate metodele și mijloacele disponibile în cadrul unor ecosisteme pomicole dinamice, pentru limitarea atacului de către boli și dăunători și a pagubelor produse de acestea. Avînd la bază o concepție ecologică, combaterea integrată reduce sau elimină o parte din efectele secundare, negative ale pesticidelor, inclusiv poluarea mediului atmosferic și a solului și este mai eficace decît combaterea exclusiv chimică.

Protecția pomilor contra bolilor și dăunătorilor este asigurată de o rețea destul de bine organizată de stații pentru avertizare. Considerăm că, pentru raționalizarea și eficiența tratamentelor, pentru economisirea substanțelor fitofarmaceutice, stațiile de control și avertizare ar trebui extinse, iar sistemul informațional lărgit în așa fel ca „semnalul de alarmă" plecat de la specialiști să ajungă imediat pînă la ultima gospodărie din sat. Combaterea bolilor și dăunătorilor se impune să fie generală. Un singur pom rămas netratat constituie un focar continuu de boli și dăunători pentru plantațiile din jur.

Perfecționarea continuă a activității stațiilor de prognoză și avertizare pe teritoriul țării noastre se înscriu în politica pentru creșterea producției de fructe, limitarea poluării mediului ambiant și reducerea reziduurilor toxice de pe fructe, precum și pentru folosirea eficientă, rațională și economicoasă a mijloacelor materiale, în mod deosebit a pesticidelor din import cu 25%.

Îmbinare armonioasă între pomicultură și agricultură

PENTRU a nu se crea o concurență între culturile agricole și pomi, în zonele de deal și munte, considerăm că este necesar să se țină seama de corelarea resurselor naturale și economice a unei zone, a potențialului de producție, cu îmbunătățirea structurii culturilor în profil teritorial. Avem zone naturale colinare ce se pretează mult mai bine la cultura pomilor, de cît a cerealelor, cum ar fi de exempu, zona Voinești-Cîndești — Izvorani-Malu cu Flori, ca să dăm numai un exemplu. După opinia noastră, terenurile în pantă de aici sînt indicate să fie cultivate cu prioritate cu pomi, și mai ales cu măr, păr, prun, care produc în medie 15—25 tone fructe la hectar. În schimb, este total greșit să ocupăm cu plantații pomicole, terenurile plane din zona Ploiești-Văleni de Munte sau Buzău-Cîndești, în detrimentul culturilor de grîu și porumb, de exemplu.

Desigur că problema este discutabilă cînd ne referim la unități pomicole închegate, specializate și de mare randament. În perspectivă, este de dorit să nu se mai admită nici o încălcare a legilor și hotărîrilor privitoare la valorificarea integrală a terenurilor agricole. Aceste legi sînt obligatorii și în primul rînd, ele trebuie respectate cu strictețe de unitățile agricole de stat și cooperatiste.

Extinderea pomiculturii în gospodăriile populației

PLANTAȚIILE pomicole sînt culturi multianuale intensive, care antrenează investiții mari pentru înființare, incluzînd cheltuielile cu lucrările de întreținere pînă la intrarea pe rod, la care se adaugă, după intrarea pe rod, alte costuri de producție. De aceea, se impune adoptarea cu mult discernămînt, încă din faza de proiect, a celor mai eficiente soluții tehnice, care să asigure producția planificată de fructe, recuperarea într-un termen scurt a investițiilor și obținerea unei rentabilități ridicate. În acest sens, studiului tehnico-economic ce se elaborează pentru fiecare plantație și investiție trebuie să i se acorde cea mai mare atenție, cu respectarea strictă a legislației în vigoare, a lucrărilor de zonare ecologică și de amenajare a teritoriului, pe baza unor criterii unitare. Opinăm pentru ca organul agricol județean în colaborare cu stațiunea de cercetări pomicole din zonă să elaboreze studii și proiecte pe comune și grupe de gospodării, într-o perspectivă de cîțiva ani, pentru a se realiza plantații în masiv și asociate. Pe această cale, statul are posibilitatea să ajute mai mult pe producători la alegerea speciilor și soiurilor adaptate condițiilor locale, să combată eroziunea cu forțe unite, să folosească terenul și pentru culturi agricole sau legumicole. Asemenea miniproiecte ar constitui un real ajutor pentru consiliile populare, care prin lege, au obligația să coordoneze aceste acțiuni și să vegheze cum este folosit, conservat, protejat și ameliorat pămîntul comunei, chiar dacă este în proprietate personală. Avînd asemenea material documentar, consiliul popular va acționa în cunoștință de cauză, va putea eșalona unele lucrări, va impulsiona altele, în funcție de relieful terenului destinat plantării pomilor și de baza materială locală. În acest mod, asistența tehnică va fi mai concretă și mai eficientă, locuitorii așezării respective putînd fi antrenați organizat la executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și de combatere la timp a bolilor și dăunătorilor. Cadrul organizatoric de proiectare-execuție propus va contribui la dezvoltarea pomiculturii din gospodăriile populației și creșterea aportului ei în fructe, o perioadă cît mai îndelungată din an.

Conform Programului unic de creștere a producției agricole în gospodăriile populației, o atenție deosebită se va acorda plantării de pomi. Astfel, în anul acesta vor trebui plantați 4,5 milioane de pomi, din care cea mai mare parte în toamnă, din specia măr, cireș, vișin, nuc, dud, piersic, funcție de condițiile climatice. Se recomandă ca în curtea unui gospodar cu suprafața medie de 200—250 m^2 să se planteze 6 pomi, care asigură fructe pentru membrii familiei și disponibilități pentru valorificare pe bază de contract.

Cercetarea științifică în slujba producției

ROLUL cercetării științifice este uneori determinant în pomicultură, dat fiind specificul de ordin biologic și tehnologic al culturilor pomicole. Un exemplu concret îl constituie Stațiunea de cercetare și producție pomicolă de la Oradea, care prin ani de străduință și muncă a pus în valoare dealurile din vecinătatea orașului, prin plantații de piersic și cais, creînd aici unul din cele mai mari și prospere bazine pomicole din țară, rivalizînd cu Bucureștiul și Medgidia.

În acțiunea de dezvoltare a pomiculturii, producerea materialului săditor ocupă un loc central. În acest sens se impune ca înmulțirea speciilor să se facă cu respectarea strictă a zonării și microzonării ecologice stabilite pentru fiecare bazin și centru pomicol. Succesul măsurilor adoptate va depinde de înmulțirea speciilor și soiurilor deficitare, rezistente la boli și dăunători, care necesită un număr redus de tratamente fitosanitare. Astfel, Stațiunea de cercetări pomicole Voinești a creat două soiuri de măr (Pionier și Generos), rezistente la rapăn, din care se va înființa prima fermă de producție cu feritratamente. Remarcăm, de asemenea, soiul Frumos de Voinești, rezistent la făinare, cu fructe de calitate și productiv. Nu trebuie neglijată organizarea în comune a punctelor de vînzare a materialului săditor și uneltelor specifice, pentru gospodăriile populației.

Pentru majoritatea speciilor pomicole se recomandă sistemul super-intensiv de cultură, în care scop se va forma o coroană corespunzătoare. În plantațiile de măr realizate în toamna trecută sau în această primăvară, încă se mai pot efectua lucrări de formare a coroanei. Sistemul superintensiv de cultură este mult mai productiv și de mai mare eficiență economică. Astfel, din datele Stațiunii de cercetări pomicole de la Voinești, județul Dîmbovița, pomii în sistem superintensiv au produs 30 tone fructe la hectar, față de 20 tone/ha la livada intensivă și 10 tone/ha la livada clasică. Venitul net anual la hectar se ridică la 41 mii lei la livada superintensivă, 20 mii lei la livada intensivă și numai 5 mii lei la pomii în sistem clasic.

Creola MĂNESCU

Perfecționarea sistemului informațional al întreprinderii de comerț exterior, în concordanță cu cerințele actuale ale exportului

PRELUCRAREA automată a datelor poate fi considerată drept una din multitudinea de căi urmărind „perfecționarea în continuare a conducerii și organizării activității economico-sociale în scopul utilizării cît mai eficiente a tuturor resurselor materiale și umane", obiectiv prevăzut în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Pornind de la articolul „Băncile de date economice în formularea strategiei exportatorului" din nr. 51/1983 al Revistei economice, vom prezenta cîteva din aspectele pe care le-am avut în vedere la realizarea sistemului informatic ca parte a sistemului informațional al Mașinexportimport, întreprindere de comerț exterior căreia îi revine sarcina de a valorifica superior la export mașini și utilaje de mare tehnicitate, grupă de produse care a cunoscut o dinamică remarcabilă în ultimii ani, situînd România printre primii 10 producători mondiali.

Se are în vedere ca sistemul informatic să se închege și să se completeze pentru a realiza un sistem de conducere bazat pe prelucrarea superioară a acestei importante resurse — informația — care să servească la luarea deciziilor în domeniul exportului.

Pentru rezolvarea acestor sarcini care revin I.C.E. Mașinexportimport în contextul obiectivelor de creștere a productivității muncii proprii, pe fondul menținerii unui număr redus de personal, un aport sporit a adus și prelucrarea automată a datelor.

OBIECTIVELE sistemului informatic sînt derivate din obiectivele generale ale întreprinderii. Printre acestea se pot menționa : realizarea în condiții grafice deosebite și la timp a ofertelor de export, listelor de preț, documentelor de licitații ; cunoașterea nivelului prețurilor practicate de concurență, determinarea nivelului optim de preț ; pregătirea tratativelor pentru realizarea celor mai competitive prețuri de contractare în condiții de eficiență sporită ; controlul abaterilor plan-contractat-realizat import-export și financiar-contabil etc.

Subliniem că prin extinderea activității de prelucrare automată a datelor se schimbă calitatea muncii, care devine mai complexă, beneficiarii rezultatelor prelucrării pe calculator asimilînd cunoștințe ca operatori la terminal, control date etc., funcție de gradul de implicare prin aplicațiile abordate.

Personalul muncitor de conducere și operativ al întreprinderii a fost antrenat pentru a participa direct, răspunzînd de concepția și structura funcțională a aplicațiilor informatice realizate, activitatea desfășurîndu-se prin consultarea largă a beneficiarilor și furnizorilor de date în etapele de proiectare, pentru a asigura date și situații de calitate (avînd în vedere dictonul care circulă în informatică „Garbage in — garbage out" — gunoi introduci, gunoi extragi). Lucrătorii oficiului de calcul au elaborat, împreună cu centrele de calcul ale Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și, respectiv, Centralei industriale de mașini-unelte, conceptul și structura aplicațiilor ce se realizează în cadrul subsistemelor, structura procedurilor, asigurînd preluarea, verificarea, controlul datelor, programarea și exploatarea sistemului informatic.

Avînd ca obiectiv central aplicarea principiilor autoconducerii și autogestiunii, sistemului informatic al întreprinderii s-a conceput pe patru niveluri decizionale :

1. lucrători operativi (produs, țară)
2. serviciu operativ (producători, grupe produse, țări etc.)
3. întreprindere (funcțiuni, obiective)
4. raportare externă.

Corespunzător activităților operative și funcționale, sistemul informatic este structurat în cinci subsisteme :

1. plan contractat-realizat (export-import) ;
2. etape precontractuale (export-import) prețuri, marketing;
3. derulare (export-import) ;
4. financiar-contabil (export-import) ;
5. forță de muncă (personal-retribuire).

Fiecare din subsistemele menționate conține aplicații care conexează mai multe niveluri decizionale.

Pentru **nivelul 1** — se elaborează automat documente, se actualizează fișierele pe baza documentelor, respectiv se corectează, stochează și prelucrează documentele de export-import.

Pentru **nivelul 2** — se realizează prelucrarea selectivă a informațiilor pe compartimente, produse, țări, pentru a se asigura că activitatea se desfășoară eficient, conform planului.

La **nivelul 3** — se centralizează informațiile pentru a se asigura că sarcinile (funcțiile) sînt îndeplinite eficient conform planului la nivelul întreprinderii (situații centralizatoare la nivel de întreprindere pentru serviciile coordonatoare și direcții).

Nivelurile 1 și 2 sînt principalii beneficiari ai prelucrării automate a datelor, avînd în vedere volumul mare de date vehiculate prin cele 31 de aplicații (sisteme de programe), cîte se preconizează că va avea sistemul informatic, majoritatea fiind încadrate în aceste niveluri ierarhice.

S-a avut și se are în vedere realizarea unor programe calculator care, pe bază prelucrării automate a datelor referitoare la plan, contractat, realizat, financiar, contabil, prețuri, calculații etc., să poată oferi conducerii variante de acțiune care să permită luarea deciziilor în diverse împrejurări.

Avînd în vedere ierarhizarea menționată, vom exemplifica cu cîteva aplicații în exploatare curentă : la nivelul 1 al activității operative — **elaborarea automată a calculațiilor de preț-eficiență, elaborarea automată a ofertelor export prin tehnica de prelucrare text, analiza prețuri concurență** etc. ; la nivelul 2 al controlului operativ — **situații contractat-realizat export, sarcina contractat-realizat import** etc. ; la nivelul 3 — control conducere întreprindere — **calcul automat al cursurilor de revenire contractat/realizat** — sintetizat la nivelul întreprinderii de comerț exterior.

În abordarea aplicațiilor informatice menționate, s-au avut în permanență în vedere cerințele actuale ale exportului, s-a căutat ca acestea să răspundă cît mai bine așteptărilor beneficiarilor, prelucrării automate a datelor din întreprindere.

În acest sens, pentru aplicația „Elaborarea automată a calculațiilor de preț, eficiență" se realizează fluxul din fig. 1.

Fig. 1

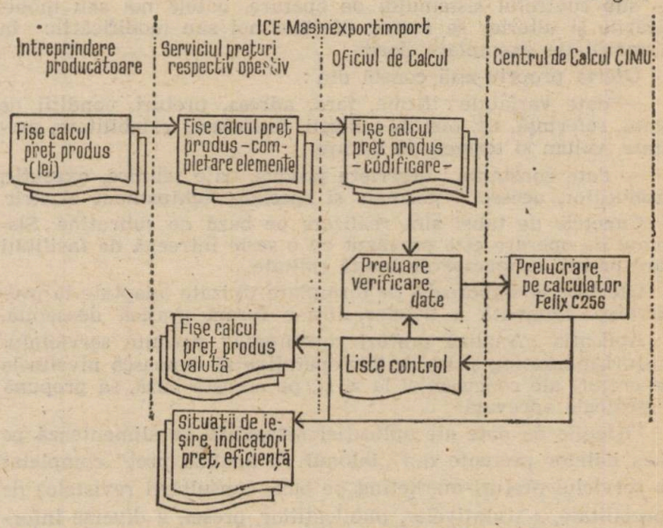

Întreprinderea producătoare întocmește fișa de calcul preț produs lei, conform metodologiei în vigoare — pe un formular tipizat adaptat pentru prelucrarea automată a datelor.

Serviciul prețuri al întreprinderii de comerț exterior analizează aceste fișe de calcul, le completează cu cotațiile, respectiv cursurile de revenire la care se calculează diversele componente ale prețului intern complet de export și le transmite oficiului de calcul.

Oficiul de calcul al întreprinderii de comerț exterior preia, verifică și codifică datele din aceste documente și în urma prelucrării pe calculatorul FELIX C-256 obține fișele de calcul preț în valută și situațiile indicatorilor de eficiență solicitate.

Serviciul prețuri al întreprinderii de comerț exterior analizează și validează calculațiile și situațiile de preț, eficiență și

Fig. 2

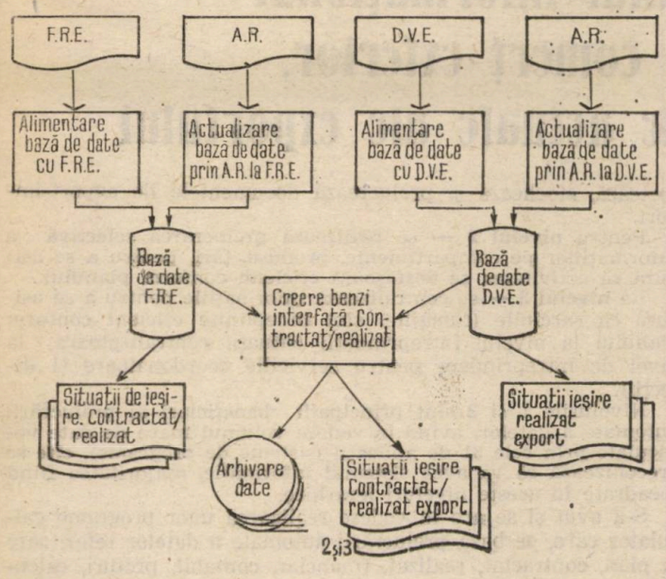

le transmite serviciilor operative pentru fundamentarea tratativelor de export.

Aplicația permite determinarea reală a elementelor care compun costul total, respectiv prețul intern complet de export, ca o cheie a cuantificării eficienței operațiunilor de export, permite de asemenea analiza rentabilității operațiunilor pe baza calculului automat corelat al indicatorilor de eficiență, cu evidențierea cheltuielilor cu materiile prime, energia, aportul valutar etc. la nivel de produs sau grup de produse (mașini-unelte, scule și truse scule).

„Elaborarea automată a ofertelor" este una din aplicațiile care se realizează pe microprocesorul de prelucrat texte aflat în dotarea întreprinderii din anul 1981 *.

În fig. 2 este prezentat fluxul realizării ofertelor.

Documentul primar elaborat de serviciul operativ conține datele ofertare produs nou sau modificări la o ofertă anterioară.

Se încarcă prin intermediul tastaturii și ecranului display — sub controlul sistemului de operare, datele noi sau modificările și ulterior se extrag ofertele noi sau modificările în numărul de exemplare dorit.

Oferta propriu-zisă constă din :

— date variabile : firma, țara, adresa, prețuri, condiții de plată, referință, nr. ofertă, condiții de livrare, valabilitate, greutate, volum și termen de livrare ;

— date constante : descriere produs, date tehnice, execuție, producător, accesorii normale și speciale, echipament electric.

Capetele de tabel sînt realizate pe bază de subrutine. Sistemul de operare este prevăzut cu o serie întreagă de facilități care permit o operare de înaltă calitate.

Ofertele se elaborează pe formulare tipizate adaptate la prelucrarea automată a datelor, într-o formă grafică deosebită.

Aplicația „Analiză prețuri concurență" permite serviciului prețuri-marketing și serviciilor operative să cunoască nivelurile de prețuri ale concurenței la zi și, pe această bază, să propună o strategie adecvată.

Fișierele de date ale aplicației respective se alimentează pe baza datelor preluate din „talonul de analiză preț" completat de serviciul prețuri-marketing pe baza consultării revistelor de specialitate, a tratativelor, publicațiilor, presei, a diverse informații de preț.

(*) Microprocesorul de prelucrat texte este compus din :

— ecran display asemănător ca mărime cu foaia de hîrtie format A4. Pe ecran pot fi afișate 66 linii, fiecare linie avînd 102 caractere. Separată de ecranul display este tastatura care pe lîngă tastele obișnuite are și o serie de taste funcționale ;

— controlerul — dispozitiv comandat de un sistem de operare specializat stocat pe una din cele două unități „floppy disc" ale configurației, memoria internă fiind de 128 KO de tip RAM ;

— 2 unități „floppy disc" care operează cu pile disc ce pot memora pînă la 300.000 caractere fiecare ;

— imprimanta — dispozitiv de imprimare în ambele sensuri cu viteza de 35 de caractere pe secundă pe hîrtie obișnuită de format A4 pe orizontală sau verticală, pînă la 5 exemplare.

Sistemul lucrînd în momentul de față independent, poate fi cuplat cu un calculator din familia minicalculatoarelor INDEPENDENT sau CORAL, în acest caz putînd fi privit ca terminal.

Documentele respective sînt tipizate și adaptate prelucrării automate a datelor.

Datele primare se preiau, validează, verifică, încarcă, actualizează și sortează în vederea obținerii situațiilor de ieșire validate (vînzările concurenței la un anumit tip de mașină — echivalență românească, respectiv pe o anumită țară, pentru mașinile corespunzînd cu cele românești) punînd în evidență prețul în valuta contractuală, respectiv cel calculat prin transformare la cursul zilei în dolari, prețurile echivalente F.O.B. de piață respectiv C.I.F. calculate prin coeficienți de transformare piață — C.I.F. și C.I.F.-F.O.B. funcție de zona geografică, condiția de livrare, condiția de plată, data și sursa informației etc.

Aplicațiile menționate ca exemple la nivelurile 2 și 3, respectiv „Situațiile contractat/realizat export", „Sarcină/contractat realizat import", „Calculul automat al cursurilor de revenire contractate/realizate" se bazează pe crearea unor baze de date export-import pornind de la documentele primare de comerț exterior : fișe tehnice import, fișe rezumative export-import (F.R.E., F.R.I.), declarații vamale export-import (D.V.E., D.V.I.), avize de rectificare (A.R.) etc.

Exemplificăm schematizat acest aspect în fig. 3, sintetizînd modul cum se creează baza de date export.

Din schema prezentată în figura 3 se poate desprinde modul cum se corelează aplicațiile de la nivelurile decizionale 1 și 2 respectiv 3 alimentate cu documentele esențiale ale activității de comerț exterior, fișele rezumative respectiv declarațiile vamale export pe baza cărora se pot obține periodic sau la cerere situațiile de ieșire contractat sau realizat export (1), respectiv situațiile de ieșire contractat-realizat export (2 și 3). În mod analog se desfășoară activitatea și pentru cealaltă latură a activității de comerț exterior, respectiv cea de import.

În abordarea aplicațiilor informatice în cadrul întreprinderii Mașinexportimport s-a căutat să se realizeze o analiză informatică urmată de programe și proceduri cît mai apropiate de fenomenul practic, evitîndu-se abstractizarea sau matematizarea excesivă a fenomenelor.

Fig.3

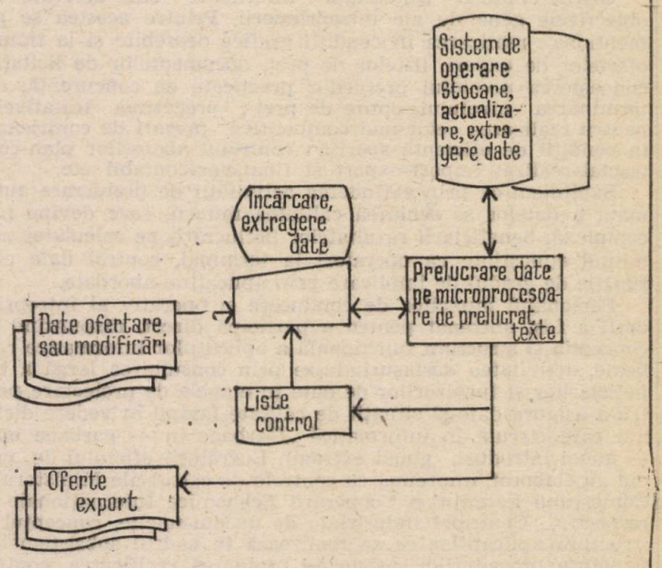

În același timp, se are în permanență în vedere realizarea interfeței externe cu M.C.E.C.E.I., M.I.M.U.E.E., C.I.M.U., I.C.S.I.T. „Titan" și întreprinderile producătoare pentru export, prin transmiterea directă a datelor primare sau a situațiilor de ieșire solicitate.

În perspectivă, în urma dotării întreprinderii cu minicalculator INDEPENDENT sau CORAL se are în vedere transmiterea datelor externe pe suport bandă magnetică în prima etapă și direct prin interconectare calculatoare ulterior.

Constituirea sistemului informatic al întreprinderii și modul său de funcționare cunosc un continuu proces de perfecționare, pe baza experienței întreprinderii, prin controlul abaterilor înregistrate față de previziuni.

I. MARAVELA
N. FRĂȚILOIU

TENDINŢE ÎN PROMOVAREA PROGRESULUI TEHNIC CONTEMPORAN

— Robotizarea, electronizarea, tehnologiile flexibile —

ÎN CONDIŢIILE în care România socialistă are drept obiectiv strategic esenţial depăşirea stadiului de ţară în curs de dezvoltare, înscrierea, în cel mai scurt timp, în rîndul statelor cu nivel mediu de dezvoltare economică şi apoi în rîndul statelor dezvoltate, conducerea partidului, personal tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului nostru, au subliniat în repetate rînduri necesitatea de a mecaniza şi automatiza în cît mai largă măsură procesele de producţie, de a atinge astfel un nivel înalt al productivităţii, mai ales în industrie. Cunoscînd rolul hotărîtor al progresului tehnic în creşterea productivităţii muncii, în ce priveşte economisirea muncii vii şi materializate, partidul şi statul nostru au promovat o politică fermă de ridicare a nivelului tehnic al producţiei în toate ramurile economiei, prin dotarea şi reutilarea unităţilor economice cu maşini şi utilaje de înaltă tehnicitate, prin perfecţionarea neîntreruptă a tehnicii şi tehnologiilor de fabricaţie, prin mecanizarea complexă, automatizarea şi cibernetizarea proceselor de producţie, a aparaturii de reglare şi control automat, prin introducerea roboţilor industriali.

ÎN ACEST CADRU de preocupări se poate afirma că astăzi, mai mult ca oricînd, ştiinţa, tehnica evoluează rapid ; experienţa mondială relevă multiple preocupări în dezvoltarea rapidă a procesului de automatizare. Aşa cum se subliniază în literatura de specialitate, automatizarea complexă a muncii, electronizarea producţiei se află în centrul atenţiei factorilor politici şi institutelor de cercetare, ca urmare a efectelor tehnico-economice unanim recunoscute, care asigură creşterea rapidă a productivităţii utilajelor şi instalaţiilor automatizate datorită funcţionării acestora la parametrii superiori ; reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale şi energie datorită respectării stricte a tehnologiilor de fabricaţie ; îmbunătăţirea calităţii produselor prin respectarea tehnologiei şi reducerea substanţială a rebuturilor ; creşterea duratei de funcţionare a utilajelor, maşinilor şi instalaţiilor tehnologice şi eliminarea suprasolicitărilor în exploatare ; micşorarea poluării mediului ambiant.

În ţări industrializate ca Japonia, S.U.A., R. F. Germania, Suedia, Belgia, Marea Britanie s-a acordat şi continuă să se acorde o atenţie deosebită automatizării şi electronizării producţiei, cu deosebire de serie, prin crearea unor sisteme de automatizare sau microelectronice complexe. După unele date statistice, în anul 1980 numărul sistemelor de automatizare complexă bazate pe microelectronică a fost de circa 40 în Europa Occidentală, de circa 25 în Japonia şi de aproape 16 în S.U.A.

În anii '80, principala direcţie de dezvoltare a automatizării muncii bazată pe microelectronică constă în crearea

• *COMENZILE numerice permit optimizarea timpilor principali la maşinile-unelte şi la alte maşini de producţie ; totuşi, aceasta nu influenţează încă timpii pentru schimbarea pieselor şi a sculelor. Această situaţie, respectiv alimentarea şi descărcarea maşinilor unelte, poate fi remediată, respectiv automatizată, cu ajutorul unui grup de roboţi industriali, concepuţi special pentru alimentarea şi descărcarea maşinilor-unelte. Acest grup cuprinde robotul Sirobot 0, care poate fi montat direct pe maşină, Siribot 1, pentru deservirea a două maşini şi Sirobot 2 pentru deservirea mai multor maşini.*

Sirobot 0 este un robot industrial programabil pentru maşini-unelte. El asigură schimbarea pieselor şi a sculelor, precum şi transmiterea comenzilor la maşinile-unelte. Acest robot are şase grade de libertate. Montarea directă pe maşină permite limitarea spaţiului necesar, precum şi montarea unor sisteme de fabricaţie fără operator. Comanda numerică a maşinii şi comanda Sirobot pot fi integrate, formînd o singură unitate. O metodă specială de programare, elaborată pentru roboţi industriali, permite o programare rapidă şi simplă. Sirobot 1 şi 2 lucrează în coordonate cilindrice.

Tabloul de comandă cuprinde toate elementele de deservire necesare şi afişează numeric fazele de desfăşurare a operaţiilor. Subprogramele speciale permit reglorului să programeze comanda, astfel încît Sirobot să preia semifabricatele din stivă şi să depună piesele prelucrate, de asemenea paletizate. Sisteme de diagnosticare asigură, în caz de defecţiune, localizarea rapidă a defectului. Graiferele concepute special pentru prinderea pieselor strunjite şi frezate pot manipula cu siguranţă piese cu simetrie de rotaţie şi rectangulare.

Cu aparatul Sirobot 1 pot fi realizate, în combinaţie cu una sau două maşini-unelte, posturi de prelucrare autonome, care constituie un prim pas în direcţia folosirii multifuncţionale a maşinilor. Mişcările pot fi executate succesiv pe cinci axe. Graiferele duble reduc considerabil timpul de alimentare şi de descărcare al maşinii. (Vezi Werkstatt und Betrieb, R. F. Germania, 113, nr. 7, iul. 1980).

• *Un alt exemplu se referă la automatizarea laminoarelor de benzi late. Astfel, la o uzină a firmei „Thyssen A.G.", s-a trecut la automatizarea laminorului de benzi late, cu colaborarea firmei „Siemens". S-a urmărit laminarea cu viteză sporită a unor produse de calitate şi cu dimensiuni diferite. Sistemul de automatizare trebuie deci astfel conceput, încît instalaţia să se adapteze rapid şi cu precizie la produsul respectiv.*

Influenţele compoziţiei metalurgice şi ale procedeului de topire şi solidificare nu pot fi determinate decît pînă la un anumit grad de precizie, ceea ce face ca o prereglare a liniei de laminare, bazată pe aceste date prealabile, să nu fie decît imprecisă. De aici, rezultă un timp îndelungat de reglare, avînd drept consecinţă apariţia unor dimensiuni situate în afara toleranţelor la capătul benzii şi chiar lungimii de bandă în afara toleranţelor.

Potrivit noului procedeu aplicat de „Siemens", calculatorul determină, chiar la laminorul degrosisor, parametrii determinaţi pentru laminarea produsului şi transmite date la sistemul de automatizare al laminorului finisor. Înainte ca banda să ajungă la laminorul finisor, se calculează valorile de referinţă, ţinîndu-se seama de proprietăţile tehnologice reale, determinate de laminorul degrosisor. Aceste valori permit o asemenea reglare precisă a laminorului finisor, încît toleranţele strînse prevăzute pot fi respectate chiar la capătul benzii. Sistemul de automatizare conduce şi supraveghează desfăşurarea completă a procesului, începînd de la cuptor şi pînă la maşinile de bobinat. (Vezi Revue de Metallurgie — C.I.T., Franţa, 78, nr. 6, iun 1981, p. 558).

secţiilor automatizate cu sisteme de comandă numerică tip, pe baza unor maşini-unelte multifuncţionale sau multioperaţionale, agregatizate. Aşa, de exemplu, Firma A.S.E.A. (Suedia) a comunicat unele date referitoare la eficienţa economică a dezvoltării unei secţii de automatizare complexă cu sisteme de comandă numerică, în care norma medie zilnică de servire a utilajului este de circa 3,6 maşini-unelte pentru un operator, coeficientul mediu de utilizare a maşinilor-unelte aproape 0,93, durata de amortizare a investiţiei fiind de circa 3,5 ani. O serie de firme japoneze specializate în domeniul construcţiei de maşini-unelte au introdus în fabricaţie sisteme automate de producţie cu celule flexibile de fabricaţie. Exemple în acest sens se pot releva în R.F.G. [1]) sau în Japonia — noua uzină a firmei Fujitsu Fanuc din Fuji, care funcţionează la un înalt nivel de automatizare [2]). Un alt proiect aflat în prezent în curs de realizare în Japonia este „sistemul automat de producţie pe bază de laser", sistem care prevede automatizarea lucrărilor de proiectare, de pregătire tehnologică a automatizării, a operaţiilor de pregătire a semifabricatelor precum şi de prelucrare mecanică. În proiect se prevede modificarea tehnologiei prin utilizarea largă a laserilor tehnologici, realizarea operaţiilor de pregătire a semifabricatelor, prelucrarea şi controlul pieselor. Investigaţiile din literatura de specialitate arată că pe baza unei prognoze efectuate de Institutul internaţional de tehnologie a construcţiilor de maşini se estimează că în anii 1987—1990 maşinile-unelte cu comandă numerică şi agregatizate vor reprezenta circa 50% din parcul total de maşini-unelte, iar în jurul anului 2000 aproape 75%. Într-o serie de universităţi din S.U.A. şi Japonia se studiază perspectivele dezvoltării automatizării complexe a producţiei de serie mică, se elaborează proiecte de automatizare complexă a uzinelor mari, inclusiv privind automatizarea controlului şi asamblării pieselor, a alimentării cu scule din depozit, precum şi a adaptării maşinilor-unelte la modificările condiţiilor de prelucrare.

După cum este cunoscut, dezvoltarea fabricaţiei de echipamente cu comandă numerică în România s-a făcut în concordanţă cu — şi condiţionat de — nivelul tehnologic atins de industria electronică şi electrotehnică care furnizează componentele electronice active şi pasive, elemente de conectare, testaturile, traductoarele de poziţie şi altele. Prin efort propriu de cercetare şi proiectare s-au realizat echipamente de comandă numerică din generaţiile I, II şi III, în regim de micro-producţie de către Institutul de proiectare pentru automatizare din ţara noastră. În paralel cu dezvoltarea industriei de calculatoare şi minicalculatoare s-a trecut la realizarea generaţiilor IV şi V de comenzi numerice pentru maşinile-unelte de prelucrat prin electroeroziune şi aşchiere. În prezent, se află în faza de finalizare la I.P.A.T. şi F.E.A. un echipament de comandă numerică multiprocesor, pentru comanda maşinilor-unelte.

Evoluţia ascendentă a cererii de echipamente de comandă numerică pe piaţa mondială este reflectată de volumul foarte ridicat al desfacerilor realizate de S.U.A., Japonia şi de ţările Pieţei Comune în anul 1981 pentru echipamentele de comandă numerică şi pentru maşinile-unelte echipate cu comenzi numerice. În ceea ce priveşte acoperirea necesarului de echipamente numerice al ţării noastre, trebuie menţionat faptul că la nivelul anului 1981 doar o parte din echipamentele de comandă numerică şi din afişările de cote erau acoperite din producţia proprie, ceea ce a impus şi impune intensificarea acţiunilor pentru asimilarea echipamentelor de comandă numerică din generaţiile 4 şi 5.

Cercetări relativ recente au apreciat că automatizarea parcurge o etapă nouă, datorită utilizării roboţilor, proces ce presupune utilizarea simultană a calculatoarelor şi a programelor cu inteligenţă artificială în cadrul unor structuri evoluate de automatizare flexibilă. Asemenea structuri noi permit înlocuirea totală a omului ca factor de execuţie în conducerea procesului de producţie. Potrivit programului de introducere în economia naţională a tehnicii de calcul, sistemelor de conducere cu calculator a proceselor tehnologice li se acordă o importanţă deosebită. Programul prevede introducerea într-un ritm rapid a numeroaselor calculatoare de proces într-o serie de ramuri economice de bază, ca energetica, chimia, metalurgia, materiale de construcţii, construcţii de maşini, transporturi, industria uşoară, agricultura şi industria alimentară. În prezent se lucrează la definitivarea unor proiecte pentru primele sisteme integrate de conducere cu calculator a activităţilor dintr-o platformă industrială, de tipul dispecerului de platformă din industria chimică sau energetică, în cadrul cărora calculatoarele de proces sînt interconectate cu calculatoarele de gestiune economică.

Barbu Gh. PETRESCU

---

[1]) Firma „Gebr. Hoffman Werkzeugmaschinen KG" din R.F. Germania a realizat o celulă flexibilă de fabricaţie, constînd dintr-un strung automat cu comandă numerică asistată de calculator, tip Takisawa TS 25, un robot industrial „Fanuc Robot 1" şi un centru vertical de prelucrare tip OKK MCV 500 precum şi un strung automat cu comandă numerică asistată de calculator, Takisawa TS 15 cu un robot industrial Fanuc Model 0. Fiecare sistem are o instalaţie de măsurare complet integrată care, în combinaţie cu comenzile maşinii, permite conectarea automată a sculelor.

Staţia de măsurare exterioară constă dintr-o masă de măsurare cu un suport de prelucrare a sculei, dintr-un dispozitiv de prindere a piesei, un suport reglabil în două planuri, trei testere de măsurare, precum şi o unitate de prelucrare a datelor. După aşezarea de către robot a piesei pe prismele de prelucrare, senzorii se deplasează spre piesă, colectează în mod inductiv cotele şi le transmit la sistemul electronic de decodificare. Dacă senzorii semnalează o depăşire a toleranţei prevăzute, atunci diferenţa dintre valoarea prescrisă şi cea efectivă este introdusă în memoria de ieşire a suportului de date. Comanda numerică apelează aceste date pentru axele X şi Z şi modifică automat lungimile programate ale sculelor.

Strungul automat TS 25 funcţionează cu un sistem de supraveghere electronică a sculei (monitor de scule), care identifică şi schimbă sculele uzate sau rupte. Sistemul de supraveghere a sculei este executat în două variante. Modelul A sesizează şi memorează pentru fiecare trecere de aşchiere numai o singură valoare. În opţiune, este disponibil modelul cu reducere automată a avansului (controlul automat al avansului). Modelul B permite sesizarea şi memorarea valorilor măsurate pentru fiecare trecere de aşchiere.

Sistemul de măsurare integrat se compune dintr-un sistem de comutare la strungul automat TS 25 şi dintr-un sistem de măsurare la centrul de prelucrare MCV 500. La sistemul de comutare, tăişurile sculei sînt deplasate conform unui ciclu de măsurare, introdus în memoria subprogramului, la un tester de măsurare, instalat în spaţiul de lucru al maşinii. Imediat după ce testerul de măsurare este deconectat, comanda numerică sesizează lungimea efectivă a sculei şi corectează automat lungimea ei programată (vezi V.D.I. — Zeitschrift, R.F. Germania, 123 nr. 12, iunie 1981, p. VIII).

[2]) S-a afirmat că această uzină lucrează fără oameni, deoarece foloseşte roboţi pentru a construi roboţi. Realitatea contrazice într-o oarecare măsură aceste afirmaţii, însă trebuie remarcat gradul înalt de automatizare. Uzina a fost construită pe un teren de 100 000 m², pe care se află şi locuinţe pentru 30 familii, un cămin cu 60 camere, o casă de oaspeţi şi un club. Procesul de producţie se desfăşoară într-o clădire cu un singur nivel de 20 000 m².

Uzina produce roboţi industriali, maşini-unelte de prelucrare prin electroeroziune şi maşini-unelte mici cu comandă numerică; se fabrică trei tipuri de roboţi pentru alimentarea mecanizată a maşinilor, pentru modele de maşini-unelte de prelucrare prin electroeroziune, cu comandă numerică asistată de calculator şi centre de prelucrare, precum şi ministrungul cu comandă numerică asistată de calculator. Uzina amintită utilizează în prezent circa 68 angajaţi, inclusiv 10 mecanici. Cele mai interesante caracteristici ale întreprinderii se referă la depozitul acesteia, care este complet automatizat şi la sistemul automat de transport intern. Depozitul automat, asistat de un calculator de mare capacitate, asigură evidenţa permanentă a stocului de materii prime, de piese în curs de prelucrare, precum şi a ansamblurilor finite. Piesele din depozit sînt livrate spre zonele de prelucrare, control şi asamblare şi înapoi în depozit, folosind cărucioare-robot dirijate prin şine montate sub pardoseală. Este vorba despre un sistem central de comandă a cărucioarelor fără oameni, cu monitoare de televiziune în camera centrală de comandă, însă în prezent nu există o legătură între sistemul central de comandă a transportului intern şi maşinile-unelte cu comandă numerică asistată de calculator.

Funcţionarea fără supraveghere pe perioade îndelungate va necesita detectoare automate montate pe maşini şi, printre acestea, firma „Fanuc" va introduce în curînd echipamente capabile să detecteze uzura sculelor. Chiar înainte de a introduce asemenea echipamente, firma „Fanuc" afirmă că uzina sa din Fuji realizează o productivitate cu mult mai mare decît oricare alt producător de maşini-unelte din Japonia. Uzina din Fuji utilizează energia solară nu numai pentru alimentarea instalaţiilor, ci şi a locuinţelor şi clădirilor de pe platformă. Energia solară este colectată de 480 colectoare plane cu plăci, aşezate în şiruri pe acoperişul uzinei pe o suprafaţă de 20 000 m². Energia economisită prin acest sistem echivalează cu circa 750 lire sterline pe an la un preţ echivalent al petrolului de 15 pence pe litru.

Fluidul schimbător de căldură trebuie să aibă un punct de îngheţ scăzut, deoarece temperatura scade în timpul iernii, în această zonă, pînă la —20°C. Un schimbător de căldură amplasat în uzină transformă energia solară în apă caldă la 50—60°C, într-un rezervor de acumulare de 80 tone. (Vezi The Engineer, Marea Britanie, 252, nr. 6 517, febr. 1981, p. 37)

Puncte de vedere

Concepţie unitară, operativitate, eficienţă în aprovizionarea cu metal

PRINTRE ORIENTĂRILE şi sarcinile formulate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 7—8 februarie a.c., consacrată analizării activităţii din industrie şi investiţii, asigurării măsurilor ce se impun pentru înfăptuirea în cele mai bune condiţii a sarcinilor pe acest an, — un loc însemnat ocupă cele referitoare la **perfecţionarea aprovizionării tehnico-materiale, care să asigure buna desfăşurare a proceselor de producţie,** la necesitatea ca organele cu răspunderi în acest domeniu să-şi realizeze la un nivel superior obligaţiile ce le revin.

În contextul acestor indicaţii, ne vom referi în cele ce urmează la necesitatea şi posibilitatea **gospodăririi şi valorificării mai eficiente a uneia din principalele resurse materiale — metalul,** printr-o nouă concepţie de organizare a aprovizionării şi desfacerii, capabilă să ducă la raţionalizarea relaţiilor din sistem, la accentuarea funcţiei de intervenţie pentru reducerea consumurilor, la creşterea operativităţii şi eficienţei economice a acestei activităţi. *)

Neajunsurile actualului sistem şi efectele negative pe care le generează

SISTEMUL DE DESFACERE, respectiv de aprovizionare cu produse siderurgice, practicat în prezent, nu mai corespunde condiţiilor şi exigenţelor actuale legate de consumul sporit de laminate în economie, de apariţia an de an a noi puncte de consum pe teritoriul ţării.

Iată cîteva din argumentele pe care ne sprijinim în formularea acestei opinii.

— PROPUNERI DE PERFECŢIONARE A ORGANIZĂRII UNEI ACTIVITĂŢI DE MARE IMPORTANŢĂ PENTRU ÎNTREAGA ECONOMIE NAŢIONALĂ —

1 Din volumul total al planului de preluări şi desfaceri al bazelor de aprovizionare şi desfacere din subordinea Ministerului Industriei Metalurgice, cca. 60% reprezintă simple operaţii scriptice de tranzitare a unor materiale (minereuri, cărbuni cocsificabili, unele laminate speciale ş.a.) de la punctele de frontieră (terestre, maritime, fluviale) la beneficiarii efectivi (unităţi ale ministerului sau din afara lui) : refacturări, întocmirea proceselor-verbale de custodie etc. — şi, evident, încasarea cotelor de adaos comercial pentru „prestaţia" efectuată. Această metodologie de aprovizionare interpune o verigă intermediară inutilă ; încarcă costurile de producţie ale beneficiarilor de importuri, îi transformă pe aceştia în „avandepozite" ale bazelor de aprovizionare ale M.I.M., ei fiind astfel obligaţi (în calitate de custozi) să depoziteze şi gestioneze separat materialele respective ; măreşte considerabil durata alcătuirii şi rezolvării eventualelor dosare de reclamaţii cantitative şi calitative către partenerul extern (uneori pierzîndu-se termenul admis prin norme interne şi externe) ; lungeşte perioada de imobilizare a materialelor pînă la darea lor în circuitul economic etc. Ar fi mult mai simplu, eficient şi operativ ca această aprovizionare din import să se realizeze direct, aşa cum prevăd de altfel actele normative, cu atît mai mult cu cît unităţile beneficiare mai achită şi taxe de comision către casele importatoare.

2 Bazele M.I.M. mai derulează o importantă parte din producţia internă de metal în cantităţi nevagonabile. S-a constatat însă că uneori cantităţile expediate erau vagonabile (deci ar fi trebuit să fie livrate direct de la producător), iar în alte cazuri, laminatele erau încărcate şi expediate chiar de către producător, însă erau facturate prin baze. Tot pentru majorarea artificială a volumului de activitate, în mod nejustificat unele cantităţi de metal eliberate din rezerva de stat se derulează în tranzit prin baze, fără ca acestea să fi suportat vreo cheltuială cu ocazia introducerii în rezervă a cantităţilor respective.

3 În aceste condiţii, bazele înregistrează, cu un minim efort propriu, mari depăşiri de plan, determinate în principal de faptul că sarcinile ce le-au fost stabilite nu au fost corelate suficient cu obligaţiile contractuale. O consecinţă directă a subdimensionării planului de desfacere o constituie depăşirea în proporţii însemnate a beneficiilor planificate, ceea ce constituie un fenomen negativ în condiţiile în care valorile respective măresc cheltuielile materiale din economie. Ca să nu mai insistăm asupra caracterului inechitabil sub raport social al încasării de retribuţii suplimentare de către personalul — numeros — al bazelor pentru depăşirea pe astfel de căi a planului de desfacere.

4 Cu toată această depăşire valorică, bazele au înregistrat frecvent restanţe apreciabile în realizarea contractelor încheiate cu beneficiarii, iar prin neritmicitatea livrărilor, pentru care au plătit penalizări, au creat dereglări în producţie. A devenit o practică efectuarea de livrări masive în ultima lună a trimestrului, intervalele între livrări fiind de 2—3 ori mai mari decît cele 25—35 de zile prevăzute la normarea mijloacelor circulante pentru unităţi. În această situaţie, unele întreprinderi beneficiare sînt nevoite să se aprovizioneze cu materialele respective de la alte unităţi care deţin stocuri, de regulă în afara contractelor (din care cauză coordonatorul de balanţă şi organele de sinteză nu pot urmări în totalitate gospodărirea economicoasă şi asigurarea cu materiale metalurgice feroase şi neferoase a beneficiarilor în cadrul cotelor alocate), sau să consume — pe bază de derogări — sortimente mai scumpe ori de dimensiuni mai mari, cu consecinţe negative asupra realizării normelor de consum şi a costurilor de producţie.

5 Bazele M.I.M. se încadrează anevoie în reglementările în vigoare privind sistemul de aprovizionare-desfacere, derulînd materiale în afara profilului lor de activitate, de la producători — sau prin puncte de frontieră nenominalizate prin H.C.M. nr. 569/1973 (anexa 3) şi H.C.M. nr. 821/1974 — respectiv diametral opuse poziţiei geografice a bazei.

6 Fără a epuiza enumerarea neajunsurilor şi a consecinţelor lor, mai menţionăm : pulverizarea stocurilor de metal într-un număr mare de gestiuni (în cadrul a 86 baze de aprovizionare şi desfacere numai la ministerele industriei metalurgice, agriculturii şi industriei alimentare, al aprovizionării) ; limitarea gradului de cunoaştere a situaţiei stocurilor pe economie, ceea ce nu permite organizarea unui sistem informaţional unitar şi de decizie centralizată asupra-lor ; practicarea, de către unii consumatori, a sistemului completării comenzilor pînă la nivelul vagonabil, pentru a obţine unele sortimente direct de la producător, ceea ce duce la imobilizarea pe termen lung a unor cantităţi de materiale ; gradul scăzut de folosire a suprafeţelor şi capacităţilor de depozitare, folosirea neeficientă (cu un indice de utilizare de numai 50—60%) a utilajelor din dotarea depozitelor — din care cauză productivitatea muncii este scăzută şi prezintă mari variaţii în reţelele de baze şi depozite ; insuficienta preocupare a coordonatorului de balanţă pentru gospodărirea resurselor de metal etc.

O soluţie pentru îmbunătăţirea funcţionalităţii : înfiinţarea unei „Centrale a metalului"

ŢINÎND SEAMA de aceste deficienţe care s-au manifestat continuu în ultimii ani, de volumul mare al consumului de metal la nivelul economiei naţionale şi de problemele complexe pe care le ridică aprovizionarea-desfacerea în acest domeniu, socot necesară înfiinţarea unei **„Centrale a metalului"**, care să funcţioneze în subordinea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Ma-

*) N. Red : Propuneri de perfecţionare a acestei activităţi au mai fost făcute, în publicaţia noastră ; întîrzierea rezolvării lor ne determină să insistăm.

**) Experienţa dobîndită de Centrala pentru desfacerea produselor petroliere, care cumulează răspunderea de coordonator de balanţă cu cea de furnizor şi contractant unic al produselor pe care le coordonează, demonstrează că în acest mod se asigură mai bine corelarea permanentă balanţe-livrări, acoperirea nevoilor de consum, evitîndu-se o bună parte din anomaliile înregistrate anterior. Asemenea organisme mai funcţionează pentru hîrtie-cartoane, pentru produse chimice.

teriale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, fiind investită și cu atribuțiile de coordonator de balanță **). Această subordonare ar așeza pe baze obiective relațiile din sistem. (Unele ministere își mențin bazele proprii de aprovizionare cu metal, mai cu seamă pentru a „rezolva" unele probleme ca : finanțarea stocurilor peste normativ, a producției greu vandabile sau fără desfacere asigurată ; achitarea utilajelor de investiții pînă la deschiderea finanțării — bazele avînd dotări de la buget, în timp ce întreprinderile trebuie să justifice toate creditele solicitate și obținute ; totodată, bazele — fiind subordonate producătorilor — acționează cu precădere în favoarea acestora, și nu a beneficiarilor.)

Principalul **obiectiv** al „Centralei metalului", organizație cu gestiune economică proprie și cu rețea județeană de unități în subordine, ar consta în **a realiza în mod unitar și eficient politica de desfacere a metalului în cadrul resurselor planificate, contribuind la încărcarea mai bună a capacităților de producție, dimensionarea eficientă a stocurilor de metal, optimizarea operațiunilor de import, export și schimburi.**

Atribuțiile și responsabilitățile de bază ar putea fi schițate astfel : ● cumpărarea și vînzarea întregii producții metalurgice — feroase și neferoase — din economie ; ● încheierea contractelor economice cu furnizorii, urmărirea sistematică a livrărilor — atît a celor directe (vagonabile), cît și prin rețeaua de baze din teritoriu (nevagonabile) ; ● gestionarea unitară și competentă a stocurilor pe economie, rezolvarea operativă a problemelor curente de aprovizionare ; ● orientarea necesarului în așa fel, încît introducerea în producție și consum a produselor și sortimentelor noi, omologate să se facă în limita cantităților contractate și a abaterilor prevăzute în documentațiile tehnice de fabricație ; ● elaborarea de normative pentru folosirea acestora și avizarea consumării metalelor aliate, înalt aliate, deficitare și energointensive ; ● răspunderea pentru realizarea importurilor și exporturilor, prin întreprinderea de comerț exterior pe care ar urma să o aibă în subordine.

Rețeaua proprie de depozite specializate, din cadrul bazelor județene, s-ar preocupa de : preluarea produselor de la producători și din import ; sortarea loturilor de livrare și asigurarea livrărilor pe măsura nevoilor de consum, în scopul de a evita crearea de stocuri pe termen lung la consumatori ; depozitarea și desfacerea către beneficiari a unor sortimente speciale cu utilizare relativ restrînsă, a căror dispersare ar fi neeconomică.

Schema de relații privind fundamentarea necesarului și încheierea contractelor economice de aprovizionare-desfacere s-ar îmbunătăți radical. În structura organizatorică propusă, **sistemul de planificare și realizare a aprovizionării** s-ar prezenta în linii mari astfel :

— ministerele, celelalte organe centrale și centralele industriale transmit unităților subordonate cotele și repartițiile alocate acestora, iar bazelor județene de aprovizionare — un centralizator al cotelor pentru unitățile din județul respectiv ; unitățile beneficiare înaintează specificațiile-comandă pentru sortotipodimensiunile necesare (atît vagonabile, cît și nevagonabile) la baza județeană, care verifică încadrarea lor în cotele aprobate și corespondența (calități, sortimente) cu prevederile standardelor interne, caietelor de sarcini etc., le centralizează (cu ajutorul centrelor teritoriale de calcul electronic) și le transmit la Centrala metalului ; aceasta efectuează (prin propriul centru de calcul) centralizarea comenzilor pe economie și încheie contractele cu furnizorii ;

— unitățile economice beneficiare intră în relații contractuale cu bazele județene de aprovizionare tehnico-materială din subordinea M.A.C.F., care, avînd extrase de contracte comunicate de Centrala metalului, procedează la contractarea comenzilor-specificații primite de la toți beneficiarii din județ (unitățile bugetare — beneficiare de cantități mici — ar urma să fie aprovizionate de către B.J.A.T.M., pe bază de comenzi ferme, din cota „Diverși"). Livrarea materialelor ar urma să se facă astfel : cantitățile vagonabile — direct de la producători la consumatori, prin tranzit ; cantitățile nevagonabile — pe sortotipodimensiuni necesare consumatorilor — în depozitele bazelor județene, iar de aici la beneficiari (sistem legiferat, de altfel, prin prevederile art. 108 din Legea nr. 14/1971 cu modificările ulterioare introduse prin Legea nr. 11/1980). Materialele din importul centralizat (etapa I) care se consumă în cantități nevagonabile se vor derula prin bazele județene de frontieră.

Măsurile, luate în ultima perioadă, de dotare a bazelor județene cu capacități de depozitare și manipulare corespunzătoare asigură condiții pentru preluarea acestei activități.

Centrala metalului ar urma să preia activitatea din domeniu de la direcția generală de aprovizionare și desfacere din M.I.M. ; compartimentele de resort din M.A.I.A. și M.A.C.F. ar păstra în subordine depozitele metalurgice de la fiecare bază județeană ; bazele de aprovizionare din cadrul M.A.I.A. ar rămîne specializate pentru produse și materiale specifice agriculturii.

PERISCOP

● *ÎN NUMEROASE ȚĂRI există organisme specializate ce ocupă o pondere tot mai importantă în desfacerea produselor de largă utilizare. În Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia funcționează organisme economice de cumpărare-vînzare pentru metal. În U.R.S.S. sînt organizate uniuni de desfacere specializate pe grupe de mărfuri, în subordinea Comitetului de Stat pentru Aprovizionare, care cumpără și desfac întreaga producție prin bazele și depozitele din subordine. Și în țări capitaliste dezvoltate întîlnim numeroase organizații de desfacere, cu rețele largi de baze și depozite, care preiau producția și desfacerea ei. În R.F. Germania, spre exemplu, cca 70 la sută din producția metalurgică se desface prin organizații de acest fel ; în Japonia 81 la sută, în Suedia 65 la sută etc.*

Ce s-ar obține printr-o astfel de organizare ?

SOLUȚIA PREZENTATĂ ar oferi multiple **avantaje economice**, printre care :

● **reducerea cu peste 50% a numărului de baze și depozite** cu profil metalurgic (de la 86 la 41), **cu o economie corespunzătoare de personal muncitor ;**

● **creșterea gradului de mecanizare a operațiunilor din depozite** și mărirea cu 25—35% a indicelui de folosire a mașinilor și utilajelor — deci, **creșterea productivității muncii ;**

● crearea unei singure rețele și grupe de retribuire pentru activitatea de aprovizionare cu metal, care va stimula stabilitatea personalului în depozite ;

● **concentrarea stocurilor de metal** din economie și **gestionarea unitară a acestora** de către Centrala metalului, prin urmărirea pe calculator și redistribuirea lor operativă în vederea introducerii în circuitul economic ;

● **simplificarea sistemului informațional** în procesul de planificare și realizare a aprovizionării cu metal, eliminarea efectuării în paralel a specificațiilor-comenzi și a contractelor economice ;

● **eliminarea livrărilor din bază în bază, a transporturilor încrucișate, a manipulărilor inutile și duble,** realizîndu-se astfel mari economii ;

● înlăturarea paralelismelor între baze cu diferite subordonări ;

● sistematizarea, concentrarea și specializarea treptată a depozitelor din fiecare județ, astfel încît **să se utilizeze rațional spațiile de depozitare ;**

● **creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante ;**

● **scurtarea considerabilă a duratei etapelor precontractuale** — întocmirea unei singure specificații, simplificarea operațiunilor de pregătire a datelor în vederea fabricației, **reducerea numărului de unități contactante** (furnizorul fiind unic, numărul de relații contractuale s-ar reduce cu 80%) ;

● asigurarea unor condiții mai bune pentru urmărirea, încă din faza de specificare, repartizare și contractare, a îndeplinirii măsurilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la **raionarea aprovizionării și optimizarea fluxurilor de transport ;**

● **încărcarea mai rațională a laminoarelor,** prin gruparea comenzilor de cantități mici.

M.A.C.F. și bazele județene își vor putea îndeplini în mai bune condiții răspunderile și atribuțiile ce le revin, îndeosebi în ce privește : încadrarea fiecărei unități, încă din faza de specificare, în cotele și normele de consum de metal aprobate, introducerea în consum a stocurilor disponibile și supranormative, restrîngerea numărului mărcilor de oțel care se consumă în cantități mici, eliminarea unor importuri costisitoare și înlocuirea lor cu mărci de oțel din țară ; urmărirea integrală la furnizori, de către bazele județene, a livrărilor în concordanță cu contractele încheiate și cu nevoile reale ale unităților beneficiare, pentru a nu interveni dereglări în procesul de aprovizionare ; prevenirea formării de stocuri disponibile și supranormative la beneficiari (prin sistarea livrărilor), ca și a situațiilor în care stocurile sînt sub cele normate (prin stabilirea de priorități în livrări) ; aplicarea unui sistem informațional unitar la nivelul fiecărui județ, ca și pe ansamblul economiei naționale în ceea ce privește stadiul livrărilor și nivelul stocurilor, pe baza cărora să se poată stabili măsuri operative pentru repartizarea metalului în concordanță cu prevederile de plan și cu normele de consum aprobate.

Apreciem valoarea economiilor ce se prelimină a fi realizate prin aplicarea sistemului propus la peste 500 milioane de lei anual.

Mihai ANTONIU

Repartizarea fondurilor sociale de consum (1)

DERIVÎND din necesitatea înfăptuirii eficiente a funcțiilor fondurilor sociale de consum în condițiile unui volum limitat al resurselor ce pot fi afectate acestui scop, problemele teoretice și practice ale repartizării acestora se grupează în principal în jurul repartiției pe principalele destinații, respectiv pe principalele categorii de nevoi sociale ale populației și al principiilor, criteriilor și formelor de repartizare a fondurilor sociale de consum în cadrul fiecărei destinații.

Elemente definitorii ale repartizării fondurilor sociale de consum

ÎN ABORDAREA problemelor repartizării fondurilor sociale de consum pe principalele destinații pornim de la două din coordonatele cadrului general al formării și repartizării lor. Acesta este determinat, pe de o parte, de sistemul nevoilor sociale ale populației, care indică principalele direcții și obiective ale acestei forme de repartiție în societatea socialistă. Obiectivele ridicării nivelului de trai și calității vieții în fiecare etapă de dezvoltare, exigențele pe care progresul tehnic, economic și social le pune în fața procesului formării și dezvoltării tuturor membrilor societății, ca și dezideratele social-umane ale socialismului determină gradul socialmente necesar de satisfacere a ansamblului nevoilor sociale ale populației, marcînd și dimensiunea obiectiv necesară a fluxului de resurse ce trebuie orientate spre fiecare din direcțiile și obiectivele utilizării fondurilor sociale de consum. Pe de altă parte, gradul și ritmul de dezvoltare a economiei naționale restricționează posibilitățile de satisfacere la acest nivel socialmente necesar a ansamblului nevoilor sociale ale populației, fie datorită caracterului limitat al resurselor materiale, financiare și de forță de muncă necesare dezvoltării serviciilor social-culturale, fie prin influența pe care o au asupra dinamicii corelației dintre repartiția din muncă și prin fondurile sociale de consum.

Principala problemă a repartizării fondurilor sociale de consum pe destinații o constituie astfel stabilirea succesiunii soluționării problemelor sociale și determinarea în fiecare etapă a ierarhiei satisfacerii nevoilor respective, în vederea repartizării sporului de resurse pe care le poate aloca societatea pentru fondurile sociale de consum în direcția acestor obiective prioritare.

Determinrea corectă a succesiunii soluționării diferitelor probleme sociale, alegerea obiectivelor prioritare ale repartiției din fondurile sociale de consum ca și determinarea gradului de acoperire din aceste fonduri a nevoilor sociale ale populației, corespunzătoare diferitelor direcții ale acestei forme de repartiție, se realizează pe baza evaluării importanței lor pentru dezvoltarea societății în lumina principalelor obiective ale politicii economice și sociale și a perceperii lor subiective de către membrii societății. Un alt element care se ia în considerare în stabilirea ierarhiei satisfacerii nevoilor sociale ale populației îl constituie și evaluarea implicațiilor pe care soluționarea unei probleme sau a alteia le poate avea asupra altor domenii ale vieții sociale și economice.

În legătură cu repartizarea fondurilor sociale de consum, cu alegerea strategiei pe termen lung de realizare a obiectivelor și funcțiilor acestora în concordanță cu posibilitățile oferite de dezvoltarea social-economică, în literatura din țările socialiste se confruntă două puncte de vedere [1]). O serie de economiști și sociologi consideră că repartizarea fondurilor sociale de consum trebuie să se realizeze pînă la nivelul unei norme sociale garantate de satisfacere a nevoilor sociale ale populației (dincolo de care satisfacerea la un nivel superior a acestora ar antrena mobilizarea veniturilor personale ale populației), în condițiile extinderii acestei forme de repartiție asupra unui **evantai tot mai larg de domenii ale existenței umane** începînd de la ocrotirea sănătății și învățămînt, pînă la dotarea cu locuințe, transport și chiar alimentație. Menționăm totodată că în vederile acestor specialiști în condițiile ridicării generale a nivelului de trai, norma social-garantată (pe care unii autori o asimilează minimului social) are un caracter dinamic, ea crescînd în timp odată cu extinderea posibilităților de obținere peste această normă a unor bunuri și servicii plătite. După alți economiști, fondurile sociale de consum trebuie orientate spre satisfacerea tot mai deplină (la un nivel socialmente necesar) a unui **ansamblu mai restrins de nevoi** a căror acoperire generală și egală pentru toți membrii săi și-o asumă societatea, iar atragerea veniturilor personale ale populației ar fi justificată numai pentru satisfacerea anumitor categorii de nevoi sociale, în orice caz nu a celor mai importante.

În ceea ce ne privește considerăm ca și autorii studiului citat, că în stabilirea nivelului de acoperire din fondurile sociale de consum a diferitelor categorii de nevoi, trebuie să se aibă în vedere — așa cum se întîmplă de fapt în practica din țara noastră și din alte țări socialiste — atît nivelul socialmente necesar (în cazul nevoilor prioritare) cît și norma socială garantată, chiar minimă în funcție de resursele disponibile, în cazul altor nevoi. Subliniem, de asemenea, că, după părerea noastră, trebuie asigurată posibilitatea de a utiliza și servicii plătite pentru satisfacerea cît mai deplină a tuturor categoriilor de nevoi ce intră în sfera fondurilor sociale de consum, chiar și în cazul acelora pentru care se asigură satisfacerea gratuită pentru toți cetățenii țării la nivelul socialmente necesar.

Așa cum reiese și din analiza efectuată asupra sferei de cuprindere a fondurilor sociale de consum, practica repartizării acestora în țara noastră are în vedere — pornind de la funcțiile care le sînt atribuite — următoarele direcții de utilizare : instruirea populației și pregătirea forței de muncă ; ridicarea gradului de cultură și civilizație al populației ; ocrotirea sănătății populației și în legătură cu aceasta asigurarea condițiilor de odihnă și cultură fizică ; asigurarea condițiilor de locuit și amenajarea și întreținerea unor elemente ale mediului ambiant ; participarea societății la întreținerea tinerei generații (copii, elevi, studenți), ocrotirea familiei și înfăptuirea politicii demografice ; asigurarea veniturilor necesare pentru întreținerea populației în vîrstă care în timpul vieții active a desfășurat o activitate utilă într-un cadru social organizat, precum și a populației active aflată în incapacitate definitivă sau temporară de muncă determinată de boală sau accident (venituri de înlocuire) ; acordarea asistenței sociale, a unor ajutoare și servicii sociale pentru populație.

Analiza datelor disponibile [2]) privind cheltuielile efectuate din fondurile sociale de consum pune în evidență faptul că, în condițiile creșterii permanente a tuturor componentelor sale, la începutul perioadei de construcție socialistă în țara noastră cea mai mare parte a fondurilor a fost orientată spre dezvoltarea serviciilor de învățămînt, cultură și artă precum și pentru ocrotirea sănătății. (În anul 1950 din cheltuielile totale efectuate de la bugetul de stat pentru finanțarea acțiunilor social-culturale, cele destinate învățămîntului reprezentau 37,8% iar cele efectuate pentru ocrotirea sănătății 18,7%). Prioritatea dezvoltării acestora a fost determinată de gradul scăzut al satisfacerii nevoilor respective ale populației în acea perioadă și de nevoile mari de forță calificată de muncă ale economiei naționale.

Treptat, pe măsura asigurării unui anumit grad de satisfacere a acestor categorii de nevoi și în condițiile sporirii continue a resurselor orientate în aceste direcții, între obiectivele prioritare ale repartiției din fondurile sociale de consum au intrat ridicarea nivelului de trai al populației inapte de muncă, prin îmbunătățirea sistemului de pensionare și creșterea cuantumului pensiei precum și sporirea prestațiilor familiale. În prezent, în totalul veniturilor populației din fondurile sociale de consum ponderea celor obținute de populația inaptă de muncă sub formă de pensii și indemnizații de boală este de 35%, iar a prestațiilor familiale de 20%.

Analiza sistemului actual de repartizare a fondurilor sociale de consum din țara noastră prin prisma raportului între gradul de acoperire a principalelor categorii de nevoi sociale ale populației și cel socialmente necesar în condițiile actuale și în perspectivă, avînd în vedere și pe cel realizat în alte țări socialiste și capitaliste, pune în evidență două direcții prioritare ale perfecționării repartizării fondurilor sociale de consum. După părerea noastră, prioritatea numărul unu a actualei etape de evoluție a fondurilor sociale de consum, direcția spre care ar trebui orientată, în primul rînd, creșterea acestora în perspectiva apropiată, o constituie necesitatea asigurării și pentru țărănime a unor prestații de securitate socială (pensii, indemnizații de boală și maternitate, alocații pentru copii) similare celor de care beneficiază personalul muncitor. Necesitatea realizării acestui obiectiv de politică socială în perioada următoare, cu consecințe favorabile pentru asigurarea echilibrului forței de muncă din agricultură și ramurile neagricole este

Gr. VĂLCEANU
Maria MOLNAR
Institutul de Economie Socialistă

(Continuare în pag. 24)

[1]) Sovershenstvovaniie ispolzovaniia obscestvennih fondov potreblenia, Voprosî ekonomiki, nr. 9/1981, p. 125—126.

[2]) Menționăm că nu am dispus de datele necesare într-o măsură suficientă de detaliere pentru a efectua și pentru perioada anterioară o grupare pe destinații similară celei din anul 1980.

INFORMAȚIE – COMUNICAȚIE ȘI DEZVOLTARE (II)

DACĂ într-adevăr microelectronica și informatica vor avea o influență hotărîtoare asupra configurației viitoarelor forțe de producție, a viitoarelor „industrii", așa cum susțin specialiștii în domeniu — cercetarea economică, sociologică, politologia, chiar filozofia trebuie să-și concentreze în mai mare măsură atenția asupra investigării acestor fenomene și a impactului lor asupra economiei, dezvoltării sociale, inclusiv în domeniul cultural, al valorilor, educațional, al stilului de viață, ca și asupra relațiilor noi ce se creează pe plan internațional (decalaje, raporturi de forțe, comerț internațional, cooperare etc., etc.).

Provocarea „vechilor" industrii a fost lansată

PROFESORUL Mihai Drăgănescu a arătat în numeroase articole, comunicări sau lucrări mai ample că microelectronica și informatica vor hotărî viitoarele forțe de producție. În Raportul către Clubul de la Roma, pe care l-am citat în numărul trecut, se apreciază de asemenea că microelectronica este cea mai viguroasă tehnologie actuală, fiind o tehnologie-cheie a anilor '80. Ea este comparată, la scara istoriei, cu cea a oțelului și electricității. Alexander King, un reputat scientolog, susține, în aceeași lucrare, ideea caracterului revoluționar al microelectronicii, spunînd că „nici o altă invenție sau descoperire, de la mașina cu abur încoace, nu a avut implicații atît de largi asupra tuturor sectoarelor economiei". Și în același context se arată că aceasta oferă perspective extrem de mari pentru a crește bogăția, a extinde resursele și a îmbunătăți calitatea vieții. Așa stînd lucrurile nu se poate să nu urmărim incidențele asupra dezvoltării economice și sociale.

De fapt, așa cum am văzut, microprocesorul și dispozitivele microelectronice au transformat radical electronica de tip convențional, care ea însăși a avut la rîndul ei un rol special în transformarea tipului de dezvoltare industrială. Noile tehnologii reduc însă considerabil volumul aparaturii și consumul de energie, ca și costurile de investiție și exploatare. Prin substituirea unor întregi părți mecanice și electromecanice industria constructoare de mașini suferă și ea transformări esențiale. Nu numai că se reduce substanțial consumul de materie primă, de energie sau de muncă, dar sporirea performanțelor funcționale devine uneori spectaculoasă. Într-o perioadă în care întreaga logică a dezvoltării industriale este pusă sub imperativul minimizării consumurilor (de materii prime, de energie, de muncă), a reducerii costurilor și măririi performanțelor, microelectronica, alături de alte tipuri de tehnologii, cum sînt și biotehnologiile, creează noi deschideri, dau noi speranțe, dar ridică și noi probleme.

Specialiștii preconizează că, în perspectiva unui viitor foarte apropiat, un număr mare de sectoare industriale bazate pe tehnologii mecanice vor fi convertite la electronică. Aceasta „deschide" o nouă listă de probleme ce se cer investigate cu atenție, începînd cu identificarea ramurilor apte la asemenea transformări, a priorităților, a ritmului de schimbare, a resurselor necesare (financiare, umane, materiale etc.) și terminînd cu studierea impactului lor economic, social, asupra stilului de viață și de civilizație.

Revoluția roboților cu „creier" microelectronic și informatic a devenit o realitate. Se apreciază că robotii care pot economisi în mod substanțial resurse de materii prime și de muncă pot amplifica considerabil productivitatea muncii, reduce costurile și îmbunătăți calitatea produselor, deschid noi perspective dezvoltării industriale. Vectorul informatică-microelectronică-robotică creează în mod cert un context economic și social nou, punîndu-ne la dispoziție mijloacele de sporire a producției industriale, a bunurilor de consum, alimentelor, ca și pe cele de economisire a resurselor, a îmbunătățirii calității vieții.

Microelectronica este aceea care determină caracterul industrial al prelucrării informației. Unii autori sesizează că informația, prin rolul pe care îl joacă în prezent și mai ales în perspectivă, în funcțiile de producție și de luare a deciziilor în cadrul întreprinderii, se transformă într-un factor predominant, chiar dacă este de natură nematerială. În foarte multe țări se consideră că industria informațională se poate constitui într-o adevărată forță a dezvoltării economice. Microelectronica, informatica, robotica, mariajul dintre calculatoare și telecomunicații, bioindustriile etc. creează posibilități prin care chiar tehnologii moderne, dar care continuă să fie energetic și material intensive, să fie înlocuite cu tehnologii noi, care economisesc energia, materiile prime și forța de muncă.

În zilele noastre, cînd criza energetică, de materii prime, financiar-valutară creează și un context economic internațional nou, în care concurența și competitivitatea produselor au un cuvînt greu de spus, problema adaptabilității a devenit crucială. Provocarea lansată unor industrii energointensive sau unor tehnologii depășite este de a **recunoaște schimbările,** de a le înțelege semnificațiile și esența și a le transforma **într-o forță de adaptare.**

În acest context să aruncăm o privire la experiența japoneză, atît de des citată în literatura de specialitate. S-a scris mult despre cauzele dinamismului economiei japoneze. Au fost relevate rolul hărniciei poporului japonez, al seriozității cu care lucrează, al tradițiilor sale etc. Sigur, toate acestea au o însemnătate capitală. Dar ele au existat și înaintea celui de al doilea război mondial, iar produsele „Made in Japan" din acea perioadă erau considerate ca avînd performanțe modeste, fiind adesea necompetitive. Astăzi, cînd Japonia nu a devenit mai bogată în resurse naturale decît era cu 30 de ani în urmă, ea a ajuns o forță economică mondială de prim rang a lumii capitaliste. Un factor cheie al acestui progres este considerat renunțarea încă cu mulți ani în urmă la unele industrii clasice, îndeosebi energofage, material intensive și poluante și **cuplarea** economiei japoneze la revoluția microelectronică.

În condițiile crizelor actuale și a puternicei concurențe internaționale apare un nou și imens pericol. Pentru ieșirea din criză, țările capitaliste dezvoltate, în afara faptului că printr-o serie întreagă de artificii — economice, financiare, valutare, tehnologice, politice și de altă natură — încearcă să iasă din criză și pe seama altor state, ele au făcut opțiuni fundamentale de restructurări industriale. Acestea sînt în general plasate în domeniile microelectronică-informatică-robotică, fiind bazate pe industrii și tehnologii care vor putea avea un rol dominant în perspectiva deceniilor viitoare. Ideea fundamentală pe care se sprijină aceste noi opțiuni și restructurări, care nu cuprinde nimic nou în ea, este relevată și în raportul către Clubul de la Roma amintit și anume că țările avansate tehnologic caută să dețină nu numai un avans tehnologic, dar să fie, pe cît posibil, și furnizoare neconcurate de asemenea produse și tehnologii noi.

Într-un studiu elaborat pentru UNESCO de către Institutul central pentru conducere și informatică din București este, de asemenea, pusă în evidență importanța „vectorului tehnologie-microelectronică-informatică", atît pentru problemele globale ale omenirii, cît și pentru modelele de dezvoltare ale diferitelor țări, pentru cultură și civilizație. În acest din urmă studiu se recomandă „să se studieze revoluția tehnologică și industrială produsă de microelectronică și informatică, pentru a înțelege mai bine rolul ei în reînnoirea forțelor productive ale societății și să se elaboreze acțiuni pentru ca toate națiunile să aibă posibilitatea să participe și să beneficieze de această revoluție" [1]).

Datorită politicii de largă perspectivă a partidului nostru, fundamentată pe o analiză atentă a realităților existente în societatea românească, ca și a tendințelor ce se manifestă pe plan mondial, încă din anul 1967, la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost lansat, printr-o hotărîre de partid, primul nostru program de anvergură în domeniul microelectronicii și informaticii. Congresul al XII-lea al P.C.R., prin directivele stabilite în acest domeniu, a dat un nou impuls angajării susținute a României pe coordonatele revoluției științifice și tehnologice, inclusiv în domeniul microelectronicii și informaticii. Vectorul microelectronică-informatică, cibernetizarea și robotizarea industriei românești deschid noi perspective creării unei economii moderne, progresului social-uman de care va beneficia societatea socialistă multilateral dezvoltată.

Cuplul informație-comunicație, forță de producție ?

NUMEROȘI autori, printre care și J. J. Servan-Schreiber în **Sfidarea mondială,** sînt de părere că microelectronica și informatica, corelate cu dezvoltarea, educarea și utilizarea inteligenței umane constituie calea principală de progres a omenirii. Afirmația poate fi considerată de unii mai circumspecți sau mai sceptici ca fiind exagerată. Un lucru pare însă destul de evident, informatica cuplată cu microelectro-

[1]) Vezi Drăgănescu M., Guran M., Davidoviciu A., Gavrilescu G., Badea-Dincă N. „L'informatique des problèmes du monde d'aujourd'hui et l'avenir de l'humanité", Etude preparé pour UNESCO par l'Institut central pour gestion et informatique, Bucarest, 1981, p. 100.

nica se constituie în catalizatorul unor transformări a căror amplitudine prezentă și mai ales viitoare nu le-am identificat încă pe deplin. Nu este nici posibil, nici cadrul cel mai potrivit pentru a face chiar și numai o tentativă de a încerca să vedem multiplele sale implicații în diferitele planuri ale activității umane. Cîteva aspecte se cer totuși punctate, cel puțin pentru a incita la reflecție.

De o realitate am devenit conștienți cu toții datorită evenimentelor cu care am început să ne confruntăm din anii '70. Diferitele forme de crize ce se manifestă în lume au pus clar în evidență că epoca abundenței a fost o dorință ce nu putea să dăinuiască mai mult decît un vis, că societatea de consum a fost admonestată de realitățile obiective. Procesele creșterii economice, inclusiv teoria economică au fost constrînse să renunțe la cele mai multe din ideile bazate pe cuvîntul „maximizare". Acest laitmotiv, care a însoțit timp de aproape trei secole dezvoltarea de tip capitalist, a devenit astăzi caduc.

Creșterea economică este constrînsă să apeleze la o nouă viziune, bazată pe „minimizarea" consumurilor, fie ele de resurse de materii prime, energetice, financiare sau umane. Or, această **nouă „resursă" intangibilă** pe care o reprezintă informația, care, printre multiplele sale calități, am văzut că o posedă și pe aceea de a înlocui resurse tangibile, se prezintă ca un mijloc deschizător de noi căi și opțiuni pentru creșterea economică. Informația, miniaturizarea, microelectronica, biotehnologiile constituie probabil răspunsurile cele mai promițătoare pentru o epocă în care se cer economisite **drastic** resursele naturale (incluzînd pămîntul, apa și aerul), dar și altele care ar putea să pară suficiente — cel puțin pentru unele segmente ale globului, care se află la „poli" opuși — cum sînt cele umane sau financiare. Aceste noi resurse, noi tehnologii sau „noi" surse de energie, vin și ele să ateste că omenirea, ori de cîte ori a fost pusă în situații dificile sau „limită", a fost întotdeauna capabilă să-și mobilizeze „resursele" pentru a depăși dificultățile.

Probabil că în acest fel pot fi explicate și dimensiunile surprinzătoare ale impactului acestor evoluții, deși ne aflăm abia la începutul lor. Este adevărat că, dacă privim statisticile internaționale, vom fi intrigați pentru o clipă să constatăm că, în cele mai multe țări dezvoltate, forța de muncă ocupată în sectorul informației a ajuns să reprezinte pînă la 50% din totalul ei. Există numeroase analize, care evidențiază aceste mutații structurale profunde în configurația „texturii" clasice a industriilor, punîndu-le în evidență explicațiile, semnificațiile și implicațiile. Ponderea la care au ajuns informatica, microelectronica și roboții industriali în unele țări sînt impresionante, atît în ceea ce privește ritmul de dezvoltare, cît și numărul, capacitatea lor și numărul personalului ocupat în aceste ramuri. În această situație pare paradoxal, așa cum remarcă unii specialiști, să continuăm să ne concentrăm atenția asupra alocării unor resurse limitate, în timp ce nu este valorificată suficient o resursă abundentă, practic nelimitată, cum este informația.

Aceste schimbări structurale, evident profunde pentru configurația industriei unei țări, au dat naștere, cum era și firesc, la numeroase luări de poziție. Multe dintre ele sînt cel puțin pripite, iar altele chiar „extremiste", în raport cu realități care, în genere, nu se lasă judecate în termeni binari. Unii au afirmat că este vorba de depășirea societății industriale sau chiar a civilizației industriale! (Poate, dar termenul este prea categoric pentru a surprinde o întreagă realitate complexă). Alții sînt de părere că ne găsim într-o perioadă de „dezindustrializare". Oare aceasta este realitatea?

Ca să putem valida sau infirma asemenea teze este necesar, fără îndoială, să nu ne limităm doar la a privi datele statistice. Să nu scăpăm din vedere că adesea ele pot crea confuzii în judecățile și concluziile noastre. Este suficient să ținem seamă că statisticile naționale ale unor țări, ca de exemplu Franța, includ la „capitolul servicii" și unele „servicii" cum sînt reparațiile capitale ale unor uzine industriale efectuate de firme specializate, ca și transporturile interne sau alte asemenea activități, efectuate în cadrul industriei de către firme „cuprinse" în activitatea de servicii, pentru a înțelege cît de ușor putem fi induși în eroare. Un răspuns cît de cît mai aproape de adevărata semnificație a lucrurilor trebuie să clarifice în prealabil ceea ce înțelegem prin industrie sau activități industriale și industrializare. În acest context mi se pare pertinentă observația după care dacă am înțelege industria numai ca o activitate desfășurată pe principii mecanice, atunci am putea vorbi de „dezindustrializare". În realitate — cum precizează unii specialiști români — este vorba despre introducerea în industrie a unor noi utilaje electronice și programe informatice, care schimbă radical însuși caracterul industrial și al muncii omului.

Această remarcă este foarte importantă pentru înțelegerea caracterului dezvoltării actuale și de perspectivă, pentru clarificarea noțiunilor cu care operăm sau chiar a tezelor pe care le avansăm. Poate că schimbarea caracterului și a structurilor activităților de tip industrial este chiar mai profundă și mai amplă. Este suficient să ne gîndim la perspectivele și natura activităților pe care le aduc cu sine biotehnologiile sau diferitele procese ce vor avea loc în „laboratoarele" sau „industriile" plasate în spațiul extraterestru sau în mediul acvatic. Ne aflăm abia la început de drum.

Industrialismul, în înțelesul clasic al termenului, nu are decît o istorie scurtă. Ea nu însumează mai mult de 200 sau 300 de ani. Abia cu cîteva decenii în urmă însă, în anii de după cel de al doilea război mondial, a început să se încetățenească conceptul de industrii bazate pe știință. Ceea ce a apărut nou în perioada postbelică a fost concepția de a integra știința și tehnologia efectiv ca forțe de producție și a-și baza strategia de dezvoltare pe procese inovaționale, pe noile tehnologii și produse. Datorită acestui fapt, multe procese de prelucrare industrială, ca urmare a introducerii automatizării, chimizării etc. au schimbat mult natura muncii. Aceasta nu a îndreptățit însă să se afirme că asistăm la o dezindustrializare. Deci să nu scăpăm din vedere că în foarte multe țări dezvoltate, ponderea industriei în produsul național a scăzut în mod relativ — real sau statistic — în favoarea serviciilor (și acestea reale sau reprezentînd activități cu caracter industrial trecute în categoria servicii).

O asemenea evoluție nu justifică, însă, cîtuși de puțin, teza unor „conservatori" care susțin și **astăzi** că toate țările trebuie să treacă prin toate etapele clasice ale procesului de industrializare, așa cum le-au parcurs țările capitaliste dezvoltate. Lucrul nici n-ar fi posibil, de altfel. Astăzi, cînd problema minimizării consumurilor se pune într-un mod cu totul nou, cu o acuitate extremă, cînd competitivitatea are și ea exigențe și parametri noi, nu se mai poate parcurge același „lung" drum al industrializării. Noile realități obiective, noile cerințe fac necesar ca industriile (poate mai ales cele clasice) să devină tot mai „inteligente", procesele de producție tot mai „rafionale", iar produsele să cuprindă tot mai multă „știință".

Și aici din nou ajungem la informație și comunicație. Oare informația și comunicația nu devin și ele din ce în ce mai mult o **forță de producție?** Nimeni nu se mai gîndește astăzi să conteste rolul de forță de producție al științei și tehnologiei. Că informația constituie un input în procesele de producție este un fapt evident, sesizabil în multiple ipostaze. Nu numai sub forma unor cunoștințe științifice, tehnologice, de know-how sau de metode organizatorice sau în procesele de conducere. Astăzi este apreciat tot mai mult rolul informației în reglarea proceselor de producție, mai ales a celor automatizate și robotizate, prin reacția de feed-back, dar și a celor economice în general, în fundamentarea și optimizarea deciziilor. Profesorul Mihai Drăgănescu vorbește despre introducerea în producție a mașinilor electronizate și a programelor informatice, iar profesorul Emilian Dobrescu vorbește de dotarea industriei cu echipamente tehnico-informaționale [2]).

Este ușor de imaginat cum prin această „resursă" intangibilă, care este informatica, putem înlocui unele resurse tangibile cum sînt unele consumuri materiale, energetice sau chiar umane. Printr-o mai bună metodă de organizare sau optimizarea unui proces tehnologic putem economisi într-adevăr importante resurse materiale, financiare sau umane. Poate și numai acest aspect ar fi suficient ca să acceptăm că informația poate constitui un factor de producție. Dar am putea oare imagina desfășurarea normală a unor procese de producție sau economice, în general, în care am dispune de mașinile și utilajele necesare, de materia primă, de energia și de forța de muncă, ca și de toate celelalte elemente indispensabile funcționării unei uzine, dar în care procesele informaționale și de comunicații ar fi distorsionate? Putem oare să ne imaginăm procese de planificare micro sau macroeconomice, participarea la schimbul internațional de valori, la tranzacții comerciale sau financiare, fără o informație suficientă și de calitate, fără prelucrarea ei adecvată și comunicarea în timp util?

Cred că în condițiile unor răspunsuri afirmative devine deplin legitimă cerința formulată de tot mai mulți specialiști, inclusiv economiști, privind necesitatea elaborării unei **teorii economice a informației.** Nu știu dacă ea ar fi suficientă pentru a putea răspunde la multiplele întrebări pe care le ridică informația, dar necesitatea ei nu cred că ar trebui pusă la îndoială.

Ioniță OLTEANU

[3]) Drăgănescu M. op. cit., Dobrescu E., The optimum economic macrocycle, în Revue Roumaine des Sciences Sociales, tome 27, nr. 2, 1983, p. 117

Limite ale modelelor neomarginaliste cu privire la organizațiile economice internaționale (II)

IN BAZA modelului analitic amintit se susține faptul că, dată fiind relația specifică între factorii de mărime a organizației, gradul de cooperare și costurile de adoptare a deciziilor, s-ar evidenția următoarea corelație : pe măsură ce crește numărul membrilor unei organizații se diminuează creșterea beneficiilor marginale obținute prin cooptarea unui nou membru, ceea ce tinde să reducă interesul în dezvoltarea și amplificarea cooperării în interiorul organizației. Cooptarea unui nou membru duce, pe de altă parte, la creșterea costurilor legate de desfășurarea activității organizației și de procesul de adoptare a deciziilor și poate crea dificultăți conceptuale și semantice suplimentare. Totodată, pe măsură ce crește mărimea organizației, cooptarea unui nou membru impune costuri „externe" asupra membrilor existenți, întrucît va trebui să fie luat în considerare de acum înainte și punctul de vedere al noului venit. Aceste costuri „externe" cresc o dată cu creșterea mărimii organizației și de aceea devine important faptul că în structura lor nu intră numai cheltuielile propriu-zise de natură financiară, ci și constrîngerile în formularea sau modificarea propriei politici economice pe care le implică calitatea de membru al organizației.

Aplicînd aceste corelații la interpretarea evoluțiilor postbelice, se ajunge la concluzia că astfel se poate fundamenta explicația pretinsei ineficiențe a O.N.U., se poate explica de ce forumuri precum O.C.D.E. sînt în prezent, în primul rînd, „vehicule" de comunicație între administrațiile naționale și de ce „Grupul celor 10"?) reușește numai întîmplător să-și afirme utilitatea rolului său și de ce, în schimb, „Grupul celor 5" tinde să devină un cadru preferat al cooperării.

Această teorie, punînd în mod implicit un accent primordial pe rolul jucat de țările mari, susține totodată în mod explicit existența unei tendințe în cadrul organizațiilor economice internaționale „de exploatare" a țărilor mari de către cele mici prin intermediul „taxei de participare" la organizație, în sensul că raportul beneficii/costuri ar fi mai avantajos pentru țările mici decît pentru cele mari, acestea din urmă suportînd de fapt povara costurilor funcționării organizației. De aici, concluzia existenței unui impuls obiectiv pentru țările mari de a internaliza într-o mai mare măsură beneficiile rezultate din cooperarea lor în plan internațional prin constituirea de organizații prin care să se poată realiza excluderea țărilor periferice de la partajarea beneficiilor.

Altfel spus, comportamentul marilor puteri industriale ale lumii occidentale în cadrul organizațiilor economice internaționale nu ar fi expresia nemijlocită a procesului istoric extrem de complex, dinamic și contradictoriu al restructurării raporturilor interoccidentale de forță, ci, pur și simplu, acest comportament ar fi rezultanta unei anume mecanici proprii funcționării oricărei organizații economice cu caracter internațional – mecanică scoasă în afara dinamicii contradictorii a evoluțiilor istorice contemporane – și în conformitate cu care matricea intereselor țărilor participante este dată de balanța dintre costuri și beneficii la nivelul fiecărei țări în parte și al organizației în ansamblul său, în baza interacțiunii specifice ce operează între factorii de mărime a organizației, gradul de cooperare și costurile de adoptare a deciziilor. Or, dacă existența acestei interacțiuni specifice este reală și dacă ea participă în mod efectiv la structurarea atît de dinamică și complexă a intereselor naționale în spațiul organizațiilor internaționale, aceasta nu înseamnă și nici nu poate să însemne că prin simplul acest fapt se explică în totalitate și în mod primordial configurația concretă ce o îmbracă raporturile de interese între țările membre. Tot așa cum tendința mai recentă de reorientare a marilor puteri industriale occidentale spre constituirea de organizații economice cu participare restrînsă nu poate fi explicată primordial prin necesitatea unei balanțe mai avantajoase între costuri și beneficii, din moment ce această tendință se dovedește a fi pusă în legătură cu un complex de factori cauzali de natură economică, politică, socială și ideologică.

Aceleași limite în plan operațional-normativ apar și atunci cînd, în baza intercorelărilor cauzale stabilite prin model, se încearcă explicarea comportamentului postbelic al S.U.A. în planul cooperării economice interoccidentale. Pornindu-se de la interpretarea evoluției postbelice a contribuției individuale a țărilor membre ale O.C.D.E. la produsul total obținut la nivelul organizației și a ponderii individuale a acestor state în exportul mondial, se ajunge la concluzia că evoluțiile postbelice pun în evidență faptul că S.U.A., deși deține încă principala poziție, și-au redus substanțial ponderea în produsul total al țărilor membre ale O.C.D.E., în condițiile în care nici o altă țară membră nu are o poziție dominantă. Din aceste evoluții, autorii concluzionează că S.U.A. au fost „obligate" să joace rolul de lider al cooperării economice occidentale postbelice, dar au avut tot mai puține stimulente, începînd cu anii '70, ca să o facă, în condițiile în care statele „marginale" nu au putut fi excluse de la partajarea beneficiilor ce rezultă din cooperarea economică. În concepția autorilor, S.U.A. furnizează lumii occidentale două bunuri publice cu caracter internațional, respectiv protecția atomică și valuta de rezervă (internațională), bunuri a căror furnizare implică pentru S.U.A. un cost care constă în cheltuieli explicite (efective) și în impunerea unor constrîngeri asupra politicii sale monetare interne, ca cheltuieli implicite, astfel încît să fie menținută o valoare stabilă a dolarului. Cheltuielile explicite sînt acelea legate de producția de armament și de menținerea de trupe și echipament

FIȘE

CONSTANTIN BĂRBĂCIORU
doctor în economie

VENITUL NAȚIONAL
DINAMICI ȘI STRUCTURI ÎN R. S. ROMÂNIA

III. CIRCULAȚIA (SCHIMBUL)

● *Prin volumul recent tipărit la EDITURA „SCRISUL ROMÂNESC" sub titlul „Venitul Național. Dinamici și structuri în R. S. România", Constantin Bărbăcioru continuă o cercetare inițiată mai demult și materializată în alte două volume, publicate anterior. Această a treia parte este consacrată proceselor specifice sferei circulației. Încadrînd discuția în perimetrul realității economice mondiale – fenomenele de criză, mobilitatea prețurilor, calitatea mărfurilor, impactul revoluției tehnico-științifice etc. –, autorul și-a propus să evidențieze schimbările care au loc în mărimea și structura venitului național. Din această perspectivă sînt analizate dinamica venitului național creat și venitul național realizat, rolul pieței interne și al celei externe. Astfel, autorul evaluează în volum ponderea și acțiunea unor factori specifici pieței interne, cum ar fi aprovizionarea tehnico-materială, viteza de circulație a mărfurilor etc. Un loc important în economia volumului revine schimburilor economice internaționale. Dintre problemele considerate a avea o semnificație sporită în prezent, sînt analizate cele două componente ale schimburilor economice internaționale : comerțul exterior și cooperarea economică internațională.*

Știință și conducere

● *Premisa de la care pornește* Sergiu Tămaș *în recenta sa lucrare tipărită la* EDITURA POLITICĂ, *„Știință și conducere", constituie o evidență asimilată deja la nivelul conștiinței publice : inovarea în domeniul științei și tehnologiei nu atrage după sine în mod mecanic progresul social. Dimpotrivă, pentru a da măsura valorii sale, progresul tehnic trebuie asimilat și orientat în structuri organizatorice și de conducere adecvate, ceea ce presupune un intens proces de inovare și la acest nivel. Din această perspectivă, autorul își deschide cartea cu un capitol consacrat noilor dimensiuni ale științei în epoca noastră, privite precumpănitor ca fundament pentru însăși conducerea proceselor sociale. Urmînd același fir logic în care atenția este concentrată îndeosebi asupra componentelor sociale, culturale, politice ale inovării sociale, volumul abordează aspecte de certă actualitate ale dezvoltării societății în epoca revoluției științifico-tehnice. Între acestea se impun atenției analizele asupra raportului dintre cunoaștere și proiectarea socială, între creativitatea tehnică și inovarea socială, perimetru în care sînt surprinse aspecte cum ar fi elaborarea unor noi strategii de dezvoltare adaptate actualei revoluții industriale, gestiunea mediului ca domeniu al inovării sociale, tehnologia*

militar pe teritoriul altor țări. Costurile constringerilor sînt „costurile de oportunitate" legate de politica monetară restricționistă, măsurabile prin pierderile în volumul producției interne și în numărul de locuri de muncă din economia americană. Beneficiile ce revin S.U.A. din furnizarea celor două bunuri publice cu caracter internațional sînt reprezentate de nivelul de trai mai ridicat al cetățenilor nord-americani „ca rezultat al unei lumi mai prospere și mai puțin conflictuale". În mod particular, ca țară a cărei monedă joacă un rol de valută de rezervă internațională, S.U.A. pot exploata poziția lor privilegiată prin valorificarea „dreptului senioral" pentru soldurile în dolari deținute în străinătate. Acest „drept" al S.U.A. de a se comporta ca o bancă emitentă cu poziții monopoliste în cadrul sistemului monetar internațional a fost contestat de mulți critici ai sistemului etalon-aur. Acești critici au omis totuși — susțin Fratianni și Pattison — faptul că S.U.A. plătesc o „dobîndă" pentru dolarii deținuți de nerezidenți ; ei au omis faptul că, înainte de 1971, S.U.A. au trebuit să-și constituie un stoc de rezerve în aur mai mare decît cel al oricărei alte țări tocmai pentru a garanta convertibilitatea în aur ; ei au omis, de asemenea, faptul că politica monetară a S.U.A. — datorită funcțiilor internaționale ale dolarului — nu poate fi ajustată în funcție de obiective cu caracter intern. Acestea au fost, după Fratianni și Pattison, costurile, care, parțial sau total, au anihilat beneficiile derivate din utilizarea dolarului ca monedă internațională. În plus, apariția pieței eurodolarilor în anii '60 a redus și mai mult capacitatea S.U.A. de a prelevа o taxă pentru soldurile în dolari deținute în străinătate.

Private de cea mai mare parte din posibilitățile lor de a prelevа o anumită taxă pentru soldurile în dolari deținute în străinătate, S.U.A. au recurs la o politică de prelevare a unei „taxe neprevizibile". În termeni pur economici, această aserțiune a teoreticienilor analizați poate fi explicată astfel : ratele dobînzii stabilite pe piață încorporează rata așteptată de modificare a puterii de cumpărare a banilor (binecunoscutul „efect Fisher"). Totuși, ratele variabile și neprevăzute de modificare a puterii de cumpărare a banilor nu sînt încorporate în ratele dobînzii. Aceste rate de modificare, ce nu pot fi anticipate, produc efecte asupra sectorului real al economiei, întrucît ele iau prin surprindere pe agenții economici. În contextul internațional, ratele variabile ale inflației modifică compoziția fluxurilor de producție ce se stabilesc între o anumită țară și restul țărilor. Mai concret, o rată neașteptată de depreciere a puterii de cumpărare a dolarului determină nu numai o depreciere a dolarului față de celelalte monede, dar și o depreciere a cursului de schimb real al dolarului (respectiv, cursul de schimb nominal ajustat cu rata inflației). Deoarece între factorii determinanți ai fluxurilor comerciale se află mai curînd cursurile de schimb reale decît cele nominale, S.U.A. își pot extinde producția națională în contul producției celorlalte state prin aplicarea unei politici a inflației neanticipabile.

Consecințele inflaționist-neanticipabile ale finanțării războiului din Vietnam au reprezentat o modalitate pentru S.U.A. de creștere temporară a beneficiilor sale, în timp ce abandonarea — în 1971 — a convertibilității în aur a fost mai curînd o manieră deliberată (decît una neanticipabilă) de creștere a acestor beneficii. Reintoarcerea la dolarul-standard (respectiv, reconsolidarea dolarului ca valută internațională de rezervă) implică din partea S.U.A. o politică de stabilizare a prețului în dolari a mărfurilor comercializate pe plan mondial, ceea ce implică, mai departe, abținerea de la tentația de a valorifica beneficiile pe termen scurt oferite de politica devalorizării inflaționiste (efectul „curbelor Phillips"). Acesta este în mod clar un obiectiv prioritar al Administrației Reagan — sînt de părere Fratianni și Pattison —, ca o expresie a recunoașterii costurilor ridicate ce le implică pentru S.U.A. furnizarea în continuare către lumea occidentală a celor două bunuri publice cu caracter internațional. În acest context, presiunile exercitate de guvernul S.U.A. asupra statelor membre ale N.A.T.O. pentru atingerea unor rate de creștere mai mari ale cheltuielilor lor militare trebuie interpretate drept o încercare de ameliorare a raportului beneficii/costuri pentru S.U.A., concluzionează cei doi economiști.

Și iată cum, după o analiză pertinentă a unor fenomene și evoluții determinante din interiorul relațiilor interoccidentale postbelice, se ajunge la aceeași explicare reducționist-simplificatoare a realului economic, axată pe simpla extrapolare a intercorelărilor cauzale ce se polarizează în jurul raportului dintre costurile și beneficiile rezultate din cooperarea economică internațională. Apare deci, din nou, cu claritate, cum valoarea analitică a investigațiilor realizate de Fratianni și Pattison în plan cognitiv este pusă în umbră, pînă la anulare, atunci cînd se trece, exclusiv pe baza unor concluzii limitate ca valabilitate la un anume segment spațio-temporal al realității economice (în cazul de față, relațiile financiare-valutare interoccidentale postbelice), la interpretarea și explicitarea unor procese și fenomene de o complexitate infinit mai mare (în cazul de față, relațiile politico-militare și economice occidentale din perioada postbelică).

Prin aceasta nu vrem să înțelegem că raționamentelor de factură marginalistă le-ar fi inaccesibil, prin definiție, demersul normativ, ci doar faptul că, pentru realizarea acestuia, elaboratele neomarginaliste asupra problematicii organizațiilor economice internaționale mai sînt încă datoare cu găsirea acelui instrumentar metodologico-analitic care să poată realiza compatibilitatea de substanță între intercorelațiile cauzale stabilite în plan static și explicațiile normative aplicate unei realități prin natura sa dinamică.

Costea MUNTEANU
Institutul de economie mondială

7) S.U.A., Marea Britanie, R.F. Germania, Franța, Japonia („Grupul celor 5"), plus Canada și Italia („Grupul celor 7"), plus Belgia, Olanda și Suedia („Grupul celor 10")

microelectronicii în sfera conducerii sociale, progresul științifico-tehnic și confruntarea valorilor.

Mobilitatea socio-profesională

● *Creșterea productivității muncii la nivelul ansamblului economiei naționale a R. D. Germane este condiționată de utilizarea corespunzătoare a volumului de forță de muncă existent. Dar, semnalează* R. Stieler *în articolul* „Politökonomische Aspekte der planmäsigen Gestaltung des Zuzammenhangs zwischen effektivem Einsatz und Mobilität des gesel-Ischaftlichen Arbaitsvermögens Sowie der Verwirklichung der sozialen Sicherheit" *(Aspecte politico-economice ale alcătuirii planului în legătură cu utilizarea eficientă a forței de muncă) publicat în numărul 4 a.c. al revistei* „WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT", *această relație este confruntată cu două restricții. Prima derivă din însăși esența orînduirii socialiste, care presupune securitatea locului de muncă pentru întreaga populație activă a țării. Cea de a doua, relevată cu pregnanță în ultima vreme, își află sorgintea în dinamica proceselor economice caracterizată prin restructurări rapide și creșterea rolului factorilor conjuncturali externi. Soluționarea acestor aspecte se poate realiza, potrivit opiniei formulate de R.S., prin intermediul creșterii mobilității profesionale a forței de muncă. Aceasta presupune, pe de o parte, accentuarea caracterului multidisciplinar al pregătirii forței de muncă, iar pe de altă parte, o corelare mai elastică a politicii de investiții în teritoriu cu structura socio-profesională a populației locale.*

Previziunea crizelor potențiale

● *Pot fi preîntîmpinate crizele globale ? Da, răspunde* William P. Neufeld *în articolul* „Forecasting potential crises" *publicat în numărul din aprilie al revistei* „THE FUTURIST", *deși realitatea vieții economice din ultimul deceniu pare să probeze contrariul. Cu o condiție însă, și anume ca cercetătorii și oamenii politici să fie capabili să le prevadă. Această deplasare de accent are evidente implicații metodologice deoarece, apreciază W.N., importante devin instrumentele prin care astfel de crize pot fi anticipate. Pornind de la convingerea teoretică potrivit căreia criza în sine — orice fel de criză de natură socială — nu reprezintă un moment alogen în procesul dezvoltării societății omenești, ci punctul de maximă intensitate a unor fenomene declanșate anterior, autorul în cauză își propune să descopere pe ce cale pot fi anticipate crizele. Analiza a cinci crize potențiale cu impact global : încălzirea atmosferei pămîntului, împuținarea apei, perimarea infrastructurii fizice, criza financiară globală și amenințarea nucleară îi permit evidențierea unor concluzii metodologice interesante. O astfel de reflecție, asupra căreia insistă W.N., se referă la diferențele ce apar în modul de manifestare a unui fenomen analizat în stadiul său latent și în cel de criză. Astfel de diferențe s-ar justifica prin însăși dinamica proceselor sociale, prin adîncirea interdependențelor între diverse componente ale vieții sociale.*

FIȘE

Fondurile sociale de consum

(Urmare din pag. 19)

determinată de existența în prezent a unor diferențe încă mari între pensiile medii și alocațiile pentru copii, aferente celor două categorii ale populației din țara noastră. Tot în domeniul securității sociale situăm și cea de-a doua direcție prioritară a repartizării fondurilor sociale de consum în perioada următoare. Ea privește reducerea diferențelor existente încă în privința nivelului consumului mediu pe o persoană între familiile de pensionari și cele active ca și între familiile cu o structură demografică diferită.

Principii și criterii de repartizare a fondurilor sociale de consum

ÎN CEEA ce privește principiile repartizării fondurilor sociale de consum considerăm că esența și funcțiile acestora, însăși rațiunea existenței acestei forme distincte de repartiția după

Structura veniturilor populației din fondurile sociale de consum în anul 1980 %

Învățămînt	20,1
Cultură și artă	1,6
Ocrotirea sănătății	16,7
Educație fizică și sport	0,5
Tratament balnear și odihnă	0,4
Gospodărie comunală, întreținerea drumurilor și podurilor	2,1
Prestații familiale	20,1
Venituri de înlocuire (pensii și indemnizații de boală)	34,5
Asistență socială, servicii și ajutoare sociale	4.0
Total	100

Sursa : Calculat pe baza datelor D.C.S., Ministerului Finanțelor, Ministerului Muncii, UCECOM, CASCOM, CENTROCOOP.

muncă, precum și restricțiile legate de resursele ce pot fi alocate satisfacerii nevoilor sociale ale populației impun ca definitoriu pentru repartizarea fondurilor sociale de consum **principiul repartizării acestora la apariția nevoilor recunoscute de societate ca sociale și proporțional cu aceste nevoi.** Prin urmare, dintr-un anumit volum al resurselor alocate de societate, pentru satisfacerea unei anumite categorii de nevoi, fiecare unitate de consum (individ sau familie) beneficiază proporțional cu dimensiunea obiectivă a nevoilor sale. Astfel, ca exemplu, un individ bolnav va beneficia de servicii de ocrotire a sănătății într-o măsură considerabil mai mare (în raport cu gravitatea bolii) în comparație cu unul sănătos.

În repartizarea unora dintre componentele fondurilor sociale de consum și anume a pensiilor și indemnizațiilor de boală și maternitate, cu alte cuvinte pentru cele care înlocuiesc veniturile obținute din muncă, acest principiu general al repartizării fondurilor sociale de consum se îmbină și cu **principiul repartizării după cantitatea și calitatea muncii** depuse de beneficiar în perioada activă a vieții sale. Luarea în considerare a acestui principiu — prin includerea în calculul pensiilor și indemnizațiilor a vechimii în muncă și a nivelului retribuției — este justificată de aportul adus în timpul vieții active, de influența lor evidentă asupra cointeresării materiale a celor ce muncesc și reprezintă în același timp o modalitate de realizare a obiectivului social legat de asigurarea unui standard de viață apropiat de cel realizat înainte de pensionare sau de apariția incapacității de muncă din cauză de boală sau maternitate. De asemenea considerăm că și la repartizarea fondurilor sociale de consum create la nivelul unităților economice principiul repartizării în funcție de aportul individual al fiecărui membru la activitatea economică și socială a colectivului poate fi asociat în unele cazuri principiului repartiției egale la nevoi obiectiv egale, îndeosebi atunci cînd formarea acestor fonduri este pusă în dependență directă de rezultatele economico-financiare ale unității.

Pe parcursul dezvoltării sistemului fondurilor sociale de consum, procesul formării și repartizării acestora este marcat de volumul mare al nevoilor sociale cuprinse într-o anumită categorie ce intră în sfera fondurilor sociale de consum și volumul limitat al resurselor ce pot fi alocate inițial satisfacerii acestora. Aceasta implică lărgirea treptată a sferei de cuprindere a diferitelor componente ale fondurilor sociale de consum, pe măsura constituirii mijloacelor materiale, financiare și de forță de muncă necesare. În această situație se pune problema utilizării unor criterii care să delimiteze în fiecare etapă categoriile de populație care intră în sfera satisfacerii nevoilor respective prin fondurile sociale de consum.

Unul din aceste criterii — cel mai frecvent întîlnit în practica repartizării fondurilor sociale de consum în țara noastră dar și în alte țări socialiste și capitaliste — este nivelul veniturilor familiilor (al retribuției membrilor activi ai acestora sau nivelul mediu al veniturilor pe o persoană din familie). Acest criteriu este aplicat atunci cînd se dorește orientarea resurselor limitate alocate pentru satisfacerea unei categorii de nevoi (alocații pentru copii, burse, creșe și grădinițe, medicamente, bilete de tratament și odihnă) în favoarea familiilor cu un nivel mai scăzut al veniturilor. Utilizarea acestui criteriu în repartizarea unor fonduri sociale de consum are unele efecte nefavorabile asupra funcției stimulatoare a retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, mai ales atunci cînd se are în vedere nivelul retribuției și nu venitul mediu pe o persoană. Din acest motiv considerăm că acolo unde este posibil, fără a afecta realizarea obiectivelor propuse, este necesară înlocuirea acestui criteriu cu altul, care să nu contravină principiilor cointeresării materiale.

În sistemul actual de repartizare a fondurilor sociale de consum din țara noastră mai sînt utilizate și alte criterii. Unul dintre acestea, care poate fi perfecționat în perspectivă și pus în concordanță cu esența și funcțiile fondurilor sociale de consum, este criteriul apartenenței la o categorie socială și al mediului de reședință al familiei, de care se ține seama atît în repartizarea alocațiilor pentru copii cît și în determinarea cuantumului pensiilor și altor indemnizații de asigurări sociale. Alte criterii care acționează în repartizarea unor fonduri sociale de consum sînt vechimea în muncă (în cazul pensiilor și indemnizațiilor pentru incapacitate temporară) rezultatele obținute la învățătură de elevi și studenți (în cazul acordării burselor), caracterul bolii (în cazul acordării de medicamente gratuite și a indemnizației pentru incapacitate de muncă determinată de boală) etc.

Tractoarele românești pe meridianele lumii

(Urmare din pag. 6)

de la debitări, din care se confecționează alte piese de dimensiuni mai mici.

Exportul — o preocupare constantă

DESIGUR, performanțele și fiabilitatea tractoarelor românești au făcut ca, de-a lungul anilor, acestea să fie solicitate din ce în ce mai mult la export. Prezența României pe piața mondială a tractoarelor își are începutul în anii '50, dar atunci exportul era de mică anvergură. O dată cu apariția tractorului Universal 650, exportul a devenit o activitate de primă importanță, astfel încît astăzi, cînd s-a depășit numărul de 600 000 de tractoare livrate peste hotare, **România a devenit a patra țară exportatoare de tractoare din lume.** Tractoarele românești au primit certificate de atestare din partea a 22 institute specializate din lume, între care C.N.E.E.M.A.-Franța, Kraftfahrt-Bundesamt R.F.G., Saskatchewan — Canada, Nebraska — S.U.A. În cele peste 80 de țări unde se exportă, tractoarele românești sînt apreciate pentru caracteristicile lor tehnice superioare, calitatea înaltă, manevrabilitate, siguranță și eficiență în exploatare, consum redus de combustibil, varietatea echipamentelor din dotare. Mai mult, în nouă țări (Iran, India, Australia, Egipt, Ghana, S.U.A., China, Noua Zeelandă, Canada) au fost construite linii de montaj pentru tractoarele românești, trecîndu-se astfel la o nouă formă, mai eficientă, de export. Și, ca o dovadă în plus a calităților intrinsece ale tractoarelor noastre, să menționăm că s-au primit, de-a lungul anilor, prestigioase distincții internaționale, cum ar fi : Trofeul calității la Madrid, Trofeul internațional al Africii, diplome la tîrgurile de la Cairo, Brno, Lima, medalii de aur la tîrgurile de la Zagreb și Leipzig.

Nivelul actual atins în fabricația de tractoare reprezintă o încununare a muncii depuse de colectivele întreprinderilor Centralei industriale de tractoare, care s-au străduit să răspundă în cît mai mare măsură sarcinilor ce le revin din documentele de partid, cerințelor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a asigura mecanizarea complexă și completă a lucrărilor agricole. Conștiente de potențialul tehnico-productiv, de rezervele existente încă, colectivele de oameni ai muncii din unitățile centralei doresc să întîmpine a 40-a aniversare a eliberării patriei și cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R. cu rezultate superioare în îndeplinirea sarcinilor cantitative și calitative de plan.

20 Activitatea României pentru instaurarea noii ordini economice internaționale

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN POLITICA EXTERNĂ a României socialiste, în activitatea de ansamblu a tovarășului Nicolae Ceaușescu, un loc central îl ocupă problemele lichidării subdezvoltării și ale instaurării noii ordini economice internaționale.

Preocuparea țării noastre față de cauza înlăturării decalajelor economice existente între țările în curs de dezvoltare și țările avansate sub raport economic, a făuririi noii ordini economice, a extinderii colaborării între popoare izvorăște din însăși natura orînduirii sale economico-sociale, din aspirația poporului român de a contribui împreună cu popoarele și forțele iubitoare de pace și progres de pretutindeni la edificarea unei lumi mai bune, a dreptății și echității, în care toate națiunile să poată conlucra fructuos pe baza noilor principii de relații internaționale.

Conceptul de nouă ordine economică internațională. Contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la fundamentarea acestui concept

ANALIZA CONCEPTULUI privind ordinea economică internațională și elaborarea coordonatelor noii ordini și-au găsit cea mai deplină expresie în opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, îndeosebi în rapoartele sale la Congresele al XI-lea și al XII-lea ale P.C.R. și la Conferința Națională a Partidului din decembrie 1982. În același timp, România și-a adus întreaga sa contribuție la fundamentarea acestui concept într-o serie de documente internaționale, cum sînt : Declarația și Programul de acțiune privind instaurarea noii ordini economice internaționale, adoptate de Sesiunea a VI-a extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. (1974), Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor (1975), Actul final de la Helsinki (1976), Strategia internațională a dezvoltării pentru cel de-al treilea Deceniu O.N.U. de dezvoltare ș.a.

Pe baza documentelor partidului și statului nostru, **ordinea economică internațională** poate fi definită, în general, ca ansamblul de raporturi mondiale, întemeiate pe un tip istoricește determinat al diviziunii internaționale a muncii, precum și instituțiile politice și juridice menite să asigure realizarea conștientă a unui anumit tip de interdependență între țări. Potrivit conținutului său, ordinea economică reflectă structurile de bază ale economiei mondiale și, în cadrul său, interdependențele economiilor naționale, ca celule de bază ale acesteia ; ea oglindește, de asemenea, mecanismele de înfăptuire a acestor interdependențe : în domeniul specializării, al schimburilor comerciale, prețurilor, monetar și financiar, precum și raportul de forțe pe plan internațional.

Actuala ordine economică internațională — produs al sistemului mondial capitalist — bazată pe relații de exploatare, inegalitate, dominație a unor țări de către altele, purtînd pecetea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, a dus la divizarea lumii în țări bogate și țări sărace, a creat mari discrepanțe în nivelul de dezvoltare economică a statelor, a contribuit și contribuie la accentuarea perturbațiilor în viața internațională.

Subliniind anacronismul unei asemenea ordini și necesitatea imperioasă a înlocuirii sale cu alta nouă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în Raportul la Conferința Națională a Partidului, din decembrie 1982 : **„Vechea ordine, bazată pe inegalitate, pe asuprirea unor popoare, pe supremația monopolurilor și a capitalului financiar, nu mai corespunde situației actuale, a devenit un obstacol în dezvoltarea economiei mondiale și trebuie înlăturată cu desăvîrșire. Se impune să se realizeze o nouă ordine economică mondială, bazată pe principii noi, de egalitate și echitate, de avantaj reciproc".**

În lumina operei tovarășului Nicolae Ceaușescu, **noua ordine economică internațională** înseamnă un nou tip de relații economice între state și de mecanisme corespunzătoare de funcționare, bazate pe o nouă diviziune internațională a muncii, de natură să asigure dreptul fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile naționale și pe destinul său, să garanteze promovarea unei colaborări internaționale echitabile, în scopul prosperității tuturor țărilor și îndeosebi a celor mai puțin dezvoltate.

Conceptul românesc privind noua ordine economică mondială reprezintă o proiecție a dezvoltării viitoare a omenirii, a relațiilor internaționale. El are o seamă de trăsături distinctive, îmbinînd armonios criteriul de clasă cu cel național-statal, de care trebuie să se țină seama în tratarea fenomenelor economice și social-politice. Dintre trăsăturile mai importante ale acestui concept privind noua ordine economică mondială, se impune a fi menționată, **înainte de toate,** cea care se referă la acțiunea politică a României, îndreptată cu consecvență spre afirmarea și transformarea într-o regulă de neclintit a noilor principii de relații internaționale, care a reprezentat unul din primele demersuri coerente și semnificative în direcția restructurării revoluționare a raporturilor între națiuni. **În al doilea rînd,** fiind îndreptată împotriva inechităților și privilegiilor țărilor dezvoltate, ce și-au dobîndit prosperitatea prin exploatare, noua ordine economică, în concepția românească, este o expresie a luptei de clasă pe plan internațional și reprezintă o fază nouă a luptei forțelor antiimperialiste, care contestă actualele stări de lucruri inechitabile din economia mondială și acționează pentru înlocuirea lor cu altele drepte, echitabile. În același timp, avînd în vedere existența în lume a unor țări cu orînduiri sociale diferite, necesitatea cooperării între ele, eforturile pentru edificarea unei noi ordini constituie forma de manifestare a politicii de coexistență pașnică.

În al treilea rînd, contrar „teoriilor" despre perimarea statului național, sau încercărilor de a acredita permanentizarea actualelor tendințe de reîmpărțire a lumii între diferite state sau grupări de state, conceptul românesc privind noua ordine mondială este asociat unei asemenea imagini a configurației internaționale, în care economia fiecărei țări constituie cadrul de bază al progresului economic și social, iar independența și suveranitatea asupra resurselor și activităților economice de pe teritoriul național reprezintă punctul de pornire pentru desfășurarea largă și fructuoasă a cooperării între popoare.

Într-o asemenea viziune largă și echitabilă noua ordine economică corespunde intereselor stringente atît ale țărilor în curs de dezvoltare, cît și ale celor avansate economic, ea constituind condiția esențială și generală pentru dezvoltarea în pace și stabilitate a întregii omeniri.

Diviziunea internațională a muncii, pe care se va întemeia noua ordine, va trebui să înlocuiască actuala diviziune, să elimine distribuirea inechitabilă între națiuni a capacității de producere a bogăției și veniturilor.

Poziția P.C.R. privind direcțiile instaurării noii ordini economice internaționale

CONCEPȚIA ROMÂNEASCĂ privind noua ordine economică, amplu fundamentată în lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu, include, într-o unitate organică, pe lîngă conținutul ca atare al conceptului, și direcțiile de acțiune pentru înfăptuirea sa ca obiectiv major al epocii contemporane.

În centrul activității pentru înfăptuirea noii ordini, România situează lichidarea subdezvoltării, a decalajelor economice care separă țările dezvoltate de cele în curs de dezvoltare. Divizarea lumii în țări sărace și țări bogate în cadrul actualei ordini mondiale are drept urmare concentrarea bunăstării într-un număr restrîns de state, unde locuiește 20—25% din populația globului, dar care își însușește 2/3 din produsul mondial, și a sărăciei într-un mare număr de țări, a căror populație reprezintă peste 2/3 din cea a întregii lumi, dispunînd însă de numai 1/3 din produsul global mondial. Și această polarizare a bogăției, în loc să se atenueze, în ultimul timp se accentuează.

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

De la un raport de 24,3 la 1, în anul 1950, în ce privește produsul național brut pe locuitor din țările dezvoltate față de cele ale populației din țările în curs de dezvoltare cu venituri mici, în anul 1980 s-a ajuns la 42,6 la 1. Acestea sînt însă cifre medii ; la extremitățile celor două categorii de țări discrepanța oscilează între 150/1 și 400/1.

Situația de la sfîrșitul deceniului trecut nu s-a îmbunătățit, ci s-a înrăutățit și mai mult la începutul deceniului în curs. Potrivit datelor oficiale, se estimează că în 1984 venitul pe locuitor în țările în curs de dezvoltare, și așa destul de modest, urmează să fie cu 5% mai mic decît în 1980.

O asemenea stare de lucruri are implicații multiple și din cele mai serioase, în diverse planuri. În domeniul social, ea își găsește expresia în faptul că aproape jumătate din populația globului, în marea ei majoritate din țările slab dezvoltate, este afectată de subnutriție ; peste 25 milioane de ființe umane sînt răpuse de foame în fiecare an ; circa un sfert din locuitorii planetei sînt analfabeți și peste un miliard de persoane din țările sărace nu beneficiază de nici un fel de asistență medicală, căzînd pradă celor mai felurite boli. Pe plan economic și politic, coexistența sărăciei și a bogăției nu poate contribui la colaborare și stabilitate. Dimpotrivă, ea generează contradicții și tensiuni din cele mai ascuțite. Este și motivul pentru care tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază în permanență că stabilitatea economică și pacea în lume sînt imposibil de realizat în condițiile cînd două treimi din omenire trăiește în subdezvoltare, în mizerie.

Calea sigură și unică de lichidare a subdezvoltării ca premisă a noii ordini economice internaționale o constituie, după aprecierea României, **progresul mai accelerat al țărilor rămase în urmă în raport cu cele dezvoltate** și, pe această bază, apropierea treptată a nivelurilor de dezvoltare economico-socială a tuturor statelor.

Pornind de la realitățile vieții și sprijinindu-se pe propria experiență, România socialistă consideră că procesul eradicării decalajelor și al lichidării subdezvoltării presupune acțiunea conjugată și convergentă a doi factori : efortul propriu al fiecărui popor din țările în curs de dezvoltare și realizarea unei largi colaborări și cooperări internaționale, care să sprijine și să potențeze aceste eforturi.

În viziunea României, a președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, direcțiile de acțiune pentru făurirea noii ordini economice constau în următoarele :

1. **Promovarea largă a colaborării economice mondiale** prin reglementarea situației în comerțul internațional, astfel încît acesta să devină realmente un instrument eficient al creșterii economice în toate țările. Pentru aceasta, țara noastră consideră necesar să se pună capăt măsurilor protecționiste care limitează posibilitățile de dezvoltare a schimburilor economice, să se elimine practicile discriminatorii și orice condiții care frînează comerțul mondial. Se impune, de asemenea, ca țările dezvoltate să faciliteze accesul produselor industriale exportate de țările în curs de dezvoltare, să îmbunătățească sistemul generalizat de preferințe și să-l aplice consecvent, nediscriminatoriu.

2. **Asigurarea comercializării materiilor prime la prețuri remuneratorii pentru producători și echitabile pentru consumatori,** așa încît aceasta să contribuie la oprirea deteriorării în continuare a situației economice a marii majorități a țărilor în curs de dezvoltare, exportatoare de materii prime, la asigurarea stabilității economiei mondiale. Pentru aceasta sînt necesare măsuri de asigurare a unor raporturi corespunzătoare între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale.

3. **Convenirea unor programe speciale de ajutorare a țărilor în curs de dezvoltare în domeniul agriculturii, industriei, transporturilor,** precum și în alte domenii, de natură să asigure o mai bună valorificare a resurselor lor materiale și umane, pentru progresul economic și social al acestor țări.

4. **Realizarea unui transfer substanțial de tehnologii moderne** către țările în curs de dezvoltare, în condiții avantajoase, și asigurarea cadrului instituțional necesar în acest scop.

5. **Sprijinirea formării de cadre naționale** în țările slab dezvoltate și evitarea consecințelor deosebit de păgubitoare pe care le are racolarea de cadre calificate asupra economiilor acestor țări.

6. **Stimularea dezvoltării cooperării economice între țările în curs de dezvoltare.** Programele adoptate în această privință de „Grupul celor 77", la a căror elaborare și-a adus contribuția și România, oferă un cadru corespunzător de acțiune pentru ca țările în curs de dezvoltare să-și poată rezolva cu forțe proprii o seamă de probleme ale progresului lor economico-social.

7. **Sporirea substanțială a fondurilor alocate pentru sprijinirea țărilor slab dezvoltate,** astfel încît în următorii 3—4 ani să se ajungă la un volum anual de resurse financiare suplimentare de cca 60 miliarde dolari destinate acestor țări.

8. **Soluționarea problemei datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare,** problemă ce a căpătat caracter global și a cărei rezolvare impune măsuri ferme, curajoase și de amploare din partea țărilor dezvoltate pentru sprijinirea țărilor rămase în urmă în vederea depășirii acestei situații. În concepția României, aceasta înseamnă anularea datoriei țărilor cu venituri de pînă la 500—600 dolari pe locuitor, reducerea datoriilor pentru un alt grup de țări, diminuarea substanțială a dobînzilor, care să nu depășească 4—6% și anularea acelei părți din datorii care este rezultatul dobînzilor excesiv de mari.

9. **Trecerea fermă la reducerea cheltuielilor militare,** al căror nivel actual constituie unul din principalii factori de agravare a situației economice mondiale. În prezent, cursa înarmărilor constituie o povară mai grea decît oricînd pe umerii tuturor popoarelor și este incompatibilă cu eforturile pentru depășirea crizei mondiale, a subdezvoltării și edificarea noii ordini.

Activitatea României pentru instaurarea noii ordini economice internaționale

COORDONATELE PRINCIPALE ale activității țării noastre pentru edificarea noii ordini economice sînt orientate, pe de o parte, în direcția promovării unei politici economice interne și de raporturi externe în deplin consens cu principiile și cerințele acestui concept, iar, pe de altă parte, în direcția inițierii pe plan internațional de acțiuni și măsuri concrete în favoarea dezvoltării țărilor rămase în urmă și de sprijinire a inițiativelor și acțiunilor proprii ale acestor țări.

Din gama largă și diversă de modalități și căi de acțiune prin care România contribuie efectiv la afirmarea noii ordini în lume, ca una din problemele cardinale ale epocii contemporane, se impune a fi amintită, **înainte de toate,** menținerea acestei probleme în primul plan al preocupărilor partidului și statului nostru, fiind abordată cu consecvență de președintele Nicolae Ceaușescu în convorbirile sale cu șefii de partide și de state, cu alte personalități ale vieții politice internaționale, cu specialiști și activiști pe tărîmul științei și culturii, găsindu-și consacrarea în diferite documente bilaterale sau cu vocație internațională.

Acționînd în spiritul cerințelor făuririi noii ordini, țara noastră a depus și depune în continuare eforturi stăruitoare pentru propria sa dezvoltare economico-socială și pentru amplificarea și diversificarea raporturilor sale cu toate statele. În cadrul relațiilor economice externe îndreptate spre instaurarea noii ordini, România înscrie raporturile cu celelalte țări în curs de dezvoltare atît în contextul colaborării bilaterale, în scopul accelerării progresului lor economico-social, cît și în cadrul luptei generale împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului.

România socialistă acordă o atenție deosebită întăririi unității, colaborării și solidarității țărilor în curs de dezvoltare. **„În actualele împrejurări** — declara tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la a 65-a aniversare a făuririi statului național unitar român — **considerăm că țările în curs de dezvoltare trebuie să-și întărească și mai mult solidaritatea și colaborarea, să acționeze mai unite pentru stabilirea unei strategii comune în negocierile cu țările dezvoltate, cît și pentru soluționarea cu forțe proprii a unor probleme ale dezvoltării economice și sociale".**

Avînd în vedere că de la adoptarea Declarației și Planului de acțiune privind instaurarea noii ordini economice internaționale nu s-au realizat progrese vizibile în această privință, deși au avut loc dezbateri repetate în problematica respectivă și a fost proclamat Deceniul al treilea al O.N.U. pentru dezvoltare, ce ține seama de multe din exigențele noii ordini economice, România, împreună cu celelalte țări în curs de dezvoltare, consideră imperativ necesară organizarea de negocieri globale, cu participarea atît a țărilor în curs de dezvoltare cît și a celor dezvoltate. În cadrul acestor negocieri vor trebui să fie adoptate măsuri concrete cu privire la relațiile comerciale și financiar-valutare internaționale.

conf. dr. I. AVRAM

ÎNTREBĂRI :

1. Ce se înțelege prin ordine economică internațională ?

2. În ce constau coordonatele de bază ale noii ordini față de cea veche ?

3. Care sînt principalele trăsături ale conceptului românesc privind noua ordine economică internațională ?

4. Enumerați direcțiile de acțiune pentru făurirea noii ordini.

5. Care sînt principalele modalități de acțiune ale României socialiste pentru instaurarea noii ordini ?

20 de ani de la crearea Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare

Contribuții la restructurarea relațiilor economice internaționale (II)

ÎN SFERA transporturilor maritime, UNCTAD a elaborat un **Cod de conduită pentru conferințele maritime de linie**, care a fost adoptat în 1974 și a intrat în vigoare în 1983. Acest cod definește principiile pentru fixarea navlurilor și repartiția traficului între armatori. De asemenea, sub egida UNCTAD, s-a adoptat în mai 1980 **Convenția Națiunilor Unite privind transportul multimodal internațional de mărfuri**, care fixează responsabilitățile operatorilor angajați în acest tip de transport (transport internațional de mărfuri implicînd folosirea a două sau mai multe moduri de transport). UNCTAD constituie centrul eforturilor depuse în vederea eliminării sistemului flotelor de liberă înmatriculare sau a „pavilioanelor de complezență", care exercită un efect prejudiciabil asupra dezvoltării transporturilor maritime, în special ale țărilor în curs de dezvoltare. Aceste eforturi au condus la convocarea la Geneva în iulie-august 1984 a **Conferinței Națiunilor Unite privind condițiile de înmatriculare a navelor.**

În familia Națiunilor Unite, UNCTAD este singurul organism al cărui program de lucru cuprinde problema asigurărilor. Activitățile UNCTAD în această problemă au sprijinit eforturile țărilor în curs de dezvoltare vizînd sporirea autonomiei lor individuale și colective în sectorul asigurărilor și reducerea la minimum a ieșirilor lor nete de devize pentru serviciile de asigurări și reasigurări în străinătate.

UNCTAD a adus o contribuție importantă la promovarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare, prin studii, organizarea de reuniuni și activități de asistență tehnică. UNCTAD a creat în 1977 o comisie privind cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare, care este însărcinată cu examinarea problemelor privind sprijinirea de către țările dezvoltate și organizațiile internaționale a acestei cooperări, care reprezintă o componentă importantă a instaurării noii ordini economice internaționale. O preocupare majoră a UNCTAD o constituie în prezent furnizarea asistenței necesare pentru negocierile lansate de curînd privind instituirea unui sistem global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare.

Expansiunea comerțului între țările cu sisteme social-economice diferite, în special între țările în curs de dezvoltare și țările socialiste dezvoltate, a constituit, de asemenea, o latură însemnată a activităților UNCTAD. Prin adoptarea de recomandări, organizarea de consultări comerciale bilaterale între țările în curs de dezvoltare și țările socialiste europene, elaborarea de studii și furnizarea de asistență tehnică țărilor în curs de dezvoltare, UNCTAD a contribuit la eforturile vizînd impulsionarea relațiilor economice între țări cu sisteme social-economice diferite.

UNCTAD a jucat un rol activ în elaborarea de măsuri speciale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate (31 de țări în curs de dezvoltare, totalizînd circa 250 milioane de locuitori) și defavorizate sub raport geografic (țările fără litoral și insulare). Eforturile UNCTAD în acest domeniu au condus la convenirea la Paris, în 1981, a Conferinței Națiunilor Unite privind țările cel mai puțin avansate, care a adoptat prin consens Noul program substanțial de acțiune pentru anii '80 în favoarea țărilor cel mai puțin avansate. Acest program prevede sporirea considerabilă a asistenței tehnice și financiare pentru aceste țări și aplicarea față de ele de măsuri speciale, preferențiale de politică comercială.

În virtutea unei rezoluții a Adunării Generale a O.N.U., UNCTAD a devenit în 1968 organizație participantă și **agenție executivă a PNUD.** În această calitate, secretariatul UNCTAD acordă asistență tehnică țărilor în curs de dezvoltare în toate domeniile din competența sa, sub forma serviciilor consultative, formării de personal, cercetărilor și analizelor, precum și a sprijinirii acestor țări în pregătirea participării lor la negocierile interguvernamentale. Programul de asistență tehnică al UNCTAD este finanțat aproape în întregime din resurse extrabugetare, în principal provenind de la PNUD.

Influența UNCTAD asupra activității altor organisme internaționale

ÎN evaluarea realizărilor UNCTAD în cei 20 de ani de existență este necesar să se ia în considerație nu numai rezultatele obținute în cadrul ei, ci și impactul pe care l-a avut asupra acțiunilor altor organisme internaționale. Recomandările primei sesiuni a UNCTAD din 1964 au condus la adoptarea de către Adunarea Generală a O.N.U. de decizii privind crearea de noi organe destinate să sprijine eforturile de progres ale țărilor în curs de dezvoltare și anume ONUDI și PNUD. Sub influența activității UNCTAD s-a creat în 1966 Comisia Națiunilor Unite pentru dreptul comercial internațional (CNUDCI), în vederea favorizării armonizării și unificării progresive a acestui drept. CNUDCI colaborează strîns cu UNCTAD, prezentîndu-i în prealabil, pentru observații și sugestii, rapoartele sale anuale, către Adunarea Generală a O.N.U. Ca urmare a influenței UNCTAD, s-au efectuat modificări în structura unor instituții internaționale mai vechi decît UNCTAD, într-un sens favorabil țărilor în curs de dezvoltare. În această privință menționăm, între altele, crearea în cadrul GATT la sfîrșitul anului 1964, la cîteva luni după încheierea primei sesiuni a UNCTAD, a unui comitet permanent pentru comerț și dezvoltare. De asemenea, potrivit recomandării 131 (V) a sesiunii a V-a a UNCTAD de la Madrid din 1979, GATT a înființat un subcomitet pentru măsurile protecționiste, destinat să examineze, în lumina prevederilor Acordului general, notificările țărilor în curs de dezvoltare privind introducerea de noi măsuri restrictive de către țările dezvoltate.

În același timp, UNCTAD a determinat celelalte instituții internaționale din sistemul O.N.U. să acorde o atenție sporită sprijinirii eforturilor țărilor în curs de dezvoltare, îndreptate spre accelerarea progresului lor economic și social. O influență importantă a exercitat UNCTAD asupra orientării activităților GATT. La puțin timp după terminarea primei sesiuni a UNCTAD, GATT adoptă la 26 noiembrie 1964 partea a IV-a a Acordului general, intitulată „Comerț și dezvoltare", care modifică unele principii fundamentale care au fost proclamate de UNCTAD I, în special nereciprocitatea în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. În același timp, în cadrul Rundei Tokyo (1973—1979) de sub egida GATT au fost adoptate decizii care revizuiesc textul GATT, în „spiritul UNCTAD", prevăzînd un tratament special, mai favorabil pentru țările în curs de dezvoltare („clauza de abilitare", care autorizează aplicarea unui tratament preferențial țărilor în curs de dezvoltare, sub forma unei derogări de la clauza națiunii celei mai favorizate, stabilirea de reglementări mai flexibile privind adoptarea

*) Prima parte a acestui articol a apărut în Revista economică nr. 23 din 8 iunie 1984

de către țările în curs de dezvoltare de măsuri de salvgardare pentru protejarea echilibrului balanței de plăți și a dezvoltării lor economice etc.).

Influența UNCTAD s-a resimțit și în activitatea FMI. Recomandările UNCTAD au determinat FMI să amelioreze mecanismul său de finanțare compensatorie pentru cazurile în care intervine o scădere bruscă a încasărilor din export, să examineze propunerea privind crearea unei legături între emiterea de D.S.T. și finanțarea dezvoltării, să intensifice dezbaterile sale privind reforma sistemului monetar internațional, pe baze democratice și echitabile.

În pofida realizărilor certe pe care le-a obținut UNCTAD în cei 20 de ani de existență, activitatea acestui organism este departe de a corespunde imperativelor lichidării decalajelor economice între țările dezvoltate și în curs de dezvoltare, ale instaurării noii ordini economice internaționale. Principalul factor care frînează activitățile UNCTAD îl constituie opoziția sistematică a țărilor capitaliste dezvoltate față de eforturile Grupului celor 77 vizînd restructurarea sistemului economic internațional, în conformitate cu cerințele instaurării noii ordini economice mondiale. Ca urmare a poziției neconstructive a acestor țări, nu puține recomandări ale UNCTAD au rămas literă moartă, iar UNCTAD nu a putut să adopte măsurile radicale pe care le reclamă eradicarea urgentă a subdezvoltării și asigurarea dezvoltării echilibrate și stabile a economiei mondiale.

Sporirea eficienței UNCTAD necesită manifestarea unei voințe politice ferme a țărilor capitaliste dezvoltate pentru sprijinirea efectivă a procesului dezvoltării în țările rămase în urmă, în interesul ansamblului economiei mondiale, menținerea și întărirea unității și solidarității țărilor în curs de dezvoltare în negocierile de sub egida acestui organism internațional, precum și participarea activă a țărilor socialiste la lucrările sale.

Participarea intensă a României la activitatea UNCTAD

CA MEMBRĂ a UNCTAD, România participă activ la lucrările acestui important organism al O.N.U., acționînd în vederea sporirii contribuției sale la eforturile vizînd eliminarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice internaționale. Mesajele adresate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu diferitelor sesiuni ale UNCTAD, poziția și propunerile României la sesiunea a VI-a a UNCTAD, prezentate din însărcinarea președintelui țării de către conducătorul delegației române la această sesiune, au trezit un viu interes, fiind apreciate drept contribuții deosebite la activitățile acestui organism internațional.

România a promovat în cadrul UNCTAD elaborarea de principii noi ale relațiilor economice internaționale, principii care să țină seama de nevoile țărilor în curs de dezvoltare. Ea a sprijinit adoptarea „Principiilor de la Geneva" în 1964 și a principiilor suplimentare de la Santiago de Chile în 1972. Țara noastră a contribuit activ la redactarea Cartei drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, făcînd parte din grupul de lucru UNCTAD însărcinat cu întocmirea proiectului acestei carte.

În cadrul UNCTAD, România militează pentru promovarea largă a comerțului internațional, astfel încît acesta să devină cu adevărat un instrument eficient al progresului economic. În acest sens, țara noastră se pronunță pentru contracararea tendințelor protecționiste, eliminarea practicilor discriminatorii, a oricăror condiții politice și de altă natură care frînează comerțul mondial. Ea a subliniat necesitatea de a se aplica mai larg tratamentul special mai favorabil față de comerțul țărilor în curs de dezvoltare, pe bază de nediscriminare și nereciprocitate, în special prin îmbunătățirea substanțială a sistemului generalizat de preferințe și extinderea tratamentului preferențial în favoarea acestor țări în domeniul netarifar.

Este de menționat că România, împreună cu alte țări, a inițiat la UNCTAD diferite rezoluții vizînd sprijinirea dezvoltării comerțului internațional, printre care menționăm : importanța și eficacitatea acordurilor comerciale pe termen lung ; rambursarea în mărfuri a livrărilor de echipament pe credit ; formarea de personal specializat în domeniul comerțului exterior și al ramurilor conexe.

Țara noastră sprijină realizarea Programului integrat al UNCTAD pentru produsele de bază, în scopul stabilizării prețurilor acestor produse la niveluri remuneratorii pentru producători și echitabile pentru consumatori, precum și a promovării comerțului cu aceste produse. Ea consideră important ca, în cadrul acestui Program, să se țină seama în mod corespunzător de interesele țărilor în curs de dezvoltare, importatoare de produse de bază.

România se pronunță pentru sporirea substanțială a fondurilor alocate pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare, soluționarea problemei datoriei externe a acestor țări, convenirea de modalități practice în scopul reducerii și stabilizării dobînzilor la niveluri rezonabile, asigurarea accesului țărilor în curs de dezvoltare la creditele internaționale în condiții preferențiale. Din inițiativa României, însușită de Grupul celor 77, sesiunea a XXIV a Consiliului UNCTAD din martie 1982 a adoptat o rezoluție vizînd îmbunătățirea accesului țărilor în curs de dezvoltare la creditele internaționale. Evidențiind interdependența dintre dezarmare și dezvoltare, țara noastră a propus trecerea la reducerea cheltuielilor militare într-o primă etapă cu 10—15%, urmînd ca o parte din resursele astfel eliberate să fie folosite pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare. La UNCTAD România s-a pronunțat în favoarea restructurării pe baze noi, echitabile, a sistemului monetar-financiar internațional, împărtășind ideea convocării unei conferințe monetar-financiare, care să reglementeze problemele din acest domeniu.

În cadrul UNCTAD, România acționează pentru asigurarea unui transfer substanțial de tehnologie modernă către țările în curs de dezvoltare, în condiții avantajoase. Ea se pronunță pentru urgentarea convenirii cadrului internațional de principii și reguli care să guverneze transferul internațional de tehnologie în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Țara noastră acționează pentru sprijinirea formării de cadre naționale în țările în curs de dezvoltare și pentru formularea de politici și măsuri vizînd evitarea consecințelor deosebit de negative ale transferului invers de tehnologie, sub forma racolării de cadre din aceste țări.

România sprijină adoptarea de către UNCTAD de măsuri destinate să contribuie la sporirea flotelor acestor țări, extinderea capacității lor portuare și dezvoltarea construcțiilor lor navale. În 1981, țara noastră a aderat la Codul de conduită privind conferințele maritime de linie, negociat în cadrul UNCTAD. Țara noastră se pronunță pentru traducerea în viață a noului program substanțial de acțiune pentru anii '80 în favoarea țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate, adoptat, din inițiativa UNCTAD, la Conferința de la Paris din 1981. Acest program va trebui înfăptuit nu pe seama diminuării sprijinului acordat celorlalte țări în curs de dezvoltare, ci în condițiile sporirii ajutorului pentru ansamblul țărilor în curs de dezvoltare. De asemenea, ea este în favoarea adoptării de măsuri specifice pentru facilitarea dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare dezavantajate geografic (fără litoral și insulare).

România participă la activitățile desfășurate de Grupul celor 77, sub auspiciile UNCTAD, în vederea promovării cooperării economice între țările în curs de dezvoltare. În acest sens, este de menționat că România ia parte la negocierile din cadrul UNCTAD vizînd instituirea unui sistem de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare, destinat să faciliteze amplificarea schimburilor economice dintre aceste țări. După cum este cunoscut, România, președintele Nicolae Ceaușescu se pronunță pentru realizarea unei întîlniri la nivelul cel mai înalt a țărilor în curs de dezvoltare, consacrată extinderii cooperării lor economice reciproce și armonizării pozițiilor lor în negocierile cu țările dezvoltate. Această inițiativă se bucură de sprijin tot mai larg.

Împreună cu celelalte țări membre ale Grupului celor 77, România acționează în vederea întăririi mecanismului de consultări și negocieri din cadrul UNCTAD, în vederea adoptării de către țările membre de măsuri concertate, care să răspundă intereselor dezvoltării armonioase a economiei mondiale, cerințelor edificării noii ordini economice internaționale. România consideră că UNCTAD trebuie să devină un instrument mai eficient pentru convenirea de măsuri concrete, cu implicații practice, în direcția ameliorării situației economice mondiale.

România se pronunță nu pentru o confruntare între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate, ci pentru o colaborare egală, care să pornească de la recunoașterea interdependențelor crescînde între economiile lor naționale și să țină seama de necesitatea imperioasă a progresului economico-social mai rapid al țărilor rămase în urmă, a asigurării unui sprijin mai substanțial în favoarea țărilor sărace din partea țărilor bogate.

Țara noastră, alături de ceilalți membri ai Grupului celor 77, va acționa și în viitor cu fermitate pentru întărirea UNCTAD, pentru creșterea rolului ei în eforturile vizînd reducerea și eliminarea decalajelor economice dintre state, instaurarea noii ordini economice internaționale.

Victor ALDEA

R. P. D. COREEANĂ

Repere ale dezvoltării economice în deceniul actual

TRANSFORMAREA Republicii Democrate Coreene într-o țară cu industrie modernă, larg diversificată și agricultură dezvoltată — în măsură să asigure necesitățile interne și o ofertă în creștere la export — reprezintă rezultatul aplicării consecvente a politicii vizînd dobîndirea și consolidarea independenței economice, scop fundamental ce se reflectă și în obiectivele de dezvoltare ale deceniului actual.

Edificarea economiei socialiste în anii '80 are ca repere de bază obținerea, pînă la finele deceniului, a unor producții industriale și agricole ridicate : 100 miliarde kWh energie electrică, 120 milioane tone cărbune, 15 milioane tone oțel, 1,5 milioane tone metale neferoase, 20 milioane tone ciment, 7 milioane tone îngrășăminte chimice, 15 milioane tone cereale — niveluri apreciate ca necesare pentru creșterea forței economice a țării, pentru ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii. Pentru realizarea lor, încă în perioada celui de-al doilea plan de șapte ani (1978—1984) au fost imprimate ritmuri accelerate de dezvoltare a **industriei**, prin punerea în funcțiune de noi capacități, ca și prin intensificarea producției celor deja construite. De altfel, ritmul susținut de creștere a producției industriale s-a manifestat și în deceniile anterioare (ritm mediu anual de 12,8% în anii '60 și 15,9% în anii '70). Între 1971—1980 producția industrială totală a crescut de circa 4 ori.

Diversificarea structurii aparatului productiv industrial are la bază dezvoltarea **construcției de mașini și utilaje**, în măsură să acopere cea mai mare parte a necesarului pentru dotarea tuturor celorlalte ramuri industriale, extractive sau prelucrătoare. În nomenclatorul de fabricație al construcției de mașini figurează autocamioane grele, tractoare și buldozere de mare putere, locomotive electrice, generatoare și transformatoare electrice de mare capacitate, mașini-unelte cu performanțe ridicate (strunguri carusel de 20 m, mașini-unelte cu comandă numerică).

Asigurarea bazei de materii prime și semifabricate necesare industriei constructoare de mașini a impus dezvoltarea unei puternice **industrii metalurgice**, prin transformarea uzinei siderurgice Kim Ceaik într-un mare combinat, prin restructurarea și modernizarea centrelor metalurgiei feroase de la Huanghai și Kangseun și metalurgiei neferoase de la Nampo, precum și prin construirea de noi capacități, în măsură să producă laminate cu caracteristici superioare, în cantități tot mai importante.

Industria chimică a cunoscut, de asemenea, un progres important, în decursul mai multor etape fiind constituite subramuri de bază ale acesteia, care asigură un sortiment variat de produse necesare economiei naționale, între care îngrășămintele, fibrele chimice și rășinile sintetice se situează printre cele mai importante. **Industriile ușoară și alimentară**, amplasate teritorial în funcție de bazele de materii prime, asigură într-o măsură crescîndă nevoile de consum ale populației și suplimentarea ofertei de export.

Dezvoltarea **bazei energetice** constituie, alături de dezvoltarea industriilor de prelucrare primară și secundară, o direcție de primă importanță a strategiei industriale a R.P.D. Coreene. În domeniul energeticii sînt abordate soluțiile unor centre de mare anvergură — mari exploatări carbonifere, termocentrale cu puteri instalate ridicate, mari hidrocentrale — concomitent cu punerea în valoare, acolo unde condițiile permit, a rezervelor pe care le oferă exploatări carbonifere de mici proporții și construirea de hidrocentrale cu puteri medii și mici.

Ca rezultat al dezvoltării diferitelor ramuri industriale, în prezent, așa cum rezultă din aprecierile publicate de literatura de specialitate din R.P.D. Coreeană, au fost atinse niveluri pe locuitor comparabile cu cele din țări dezvoltate la o serie de producții industriale de bază, între care energie electrică, oțel, cărbune, metale neferoase, îngrășăminte chimice, ciment și țesături.

În procesul general de dezvoltare și modernizare economică, **agricultura** reprezintă un sector căruia i-a fost acordată o atenție deosebită, sub aspectul consolidării și perfecționării relațiilor de producție, al alocării de mijloace pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale. Producția cerealieră, care a atins 9,5 milioane tone în 1982, rămîne o prioritate și în perspectivă, extinderea sa fiind însoțită și de procesul de diversificare a producției agricole, prin valorificarea posibilităților fiecărei zone administrative în domeniul creșterii animalelor, legumiculturii, pomiculturii și sericiculturii.

Dezvoltarea economică preponderent bazată pe efortul propriu asigură, prin ridicarea potențialului economic al țării, condiții favorabile pentru extinderea **comerțului exterior.** Relațiile de cooperare economică și comerciale cu peste 100 de țări de pe toate continentele contribuie la punerea în valoare, și pe această cale, a progreselor înregistrate în modernizarea economiei. Structura exportului a înregistrat modificări profunde, locul principal revenind produselor prelucrate. Nomenclatorul de export al țării include mașini și utilaje, în special mașini-unelte, utilaje electrotehnice și mijloace de transport auto, linii complete pentru diferite ramuri industriale, precum și unele produse de bază, între care laminate din oțel și metale neferoase, ciment, îngrășăminte, la care se adaugă bunuri de consum alimentare și nealimentare. Potrivit sarcinilor celui de al VI-lea Congres al Partidului Muncii din Coreea, volumul valoric al exporturilor urmează să crească în anii '80 de 4,2 ori.

În spiritul principiilor și prevederilor Tratatului de prietenie și colaborare dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Democrată Coreeană, semnat în 1975, reafirmate și îmbogățite prin declarațiile comune ulterioare, **relațiile de colaborare româno-coreene** s-au extins și adîncit pe toate planurile — politic, economic, tehnico-științific și cultural. Un rol decisiv l-au avut întîlnirile și convorbirile dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și Kim Ir Sen, secretar general al C.C. al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democrate Coreene.

În cadrul relațiilor reciproce un loc important revine creșterii și diversificării colaborării economice, sporirii volumului schimburilor de bunuri materiale. Necesitatea lărgirii și intensificării cooperării în producție și a sporirii schimburilor comerciale, pentru a contribui la satisfacerea cerințelor economiilor naționale de materii prime și energie, mașini, utilaje moderne și bunuri de consum a fost subliniată de conducătorii celor două țări în cadrul convorbirilor desfășurate în aprilie 1982, cu prilejul cărora a fost semnat și Acordul privind direcțiile de bază ale colaborării economice și tehnico-științifice între Republica Socialistă România și Republica Populară Democrată Coreeană. Transpunerea în viață a prevederilor acestui document și a acordurilor interguvernamentale încheiate cu același prilej, cum sînt cele privind colaborarea în domeniul valorificării de zăcăminte de metale neferoase și cooperarea în domeniul folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice, au creat un larg cîmp de acțiune pentru dezvoltarea în perspectivă a unei conlucrări rodnice, corespunzînd posibilităților crescînde ale economiilor noastre și în deplină concordanță cu relațiile de strînsă prietenie statornicite între cele două țări și popoare.

Pavel CERNA

Conjunctură latino-americană

CRIZA economică în America Latină s-a adîncit pînă la cote neobișnuite în 1983, determinînd reducerea standardului de viață la nivelul anilor '60. Astfel, potrivit datelor Băncii Internaționale de Dezvoltare, venitul pe locuitor s-a diminuat numai în cursul anului trecut cu 6%. Reducerea puternică a intrărilor de capital a determinat restrîngeri drastice în activitatea de import și cea investițională.

Principalele aspecte menționate de raportul citat indică: ● reducerea la 56 mrd. dolari în 1983 a importurilor, cu 40 mrd. sub nivelul din 1981; ● diminuarea intrărilor de resurse financiare, în special provenite de la băncile comerciale internaționale, cu peste 20 mrd. dolari în 1982 și cu încă 10 mrd. în 1983; ● scăderea cu 13% a investițiilor interne. La sfîrșitul anului trecut, datoria externă a Americii Latine însuma 336 mrd. dolari, față de 75,4 mrd. dolari în 1975, nivelul și serviciul ridicat al acesteia fiind considerate drept principala cauză a actualelor dificultăți. Totalul datoriei externe reprezenta, la sfîrșitul anului trecut, 56% din P.I.B. al Americii Latine, sau de 3,25 ori valoarea exporturilor totale ale regiunii. Serviciul datoriei externe a determinat ieșiri de devize de 66 mrd. dolari în 1982 (față de numai 12 mrd. dolari în 1975), anticipările pentru 1984 fiind departe de a fi promițătoare. Potrivit aprecierilor raportului citat, sporirea exporturilor regiunii, în condițiile creșterii puterii de absorbție a țărilor industrializate ar putea fi singura cale de redresare a situației economice a țărilor latino-americane.

Reviriment pe piața metalelor rare

PRIMA parte a acestui an a cunoscut un reviriment deosebit al comerțului cu metale rare, însoțită de majorarea prețurilor acestora, pe fondul ieșirii din criză a industriilor consumatoare. Cele mai bune rezultate se înregistrează la comerțul cu cobalt, antimoniu, cadmiu și seleniu; perspective optimiste sînt avute în vedere în continuare pentru mangan, bismut, vanadiu, molibden și tungsten. Producția de cobalt, diminuată sensibil în timpul crizei, a înregistrat dublarea prețurilor în primul trimestru al acestui an, la 12,50 lire sterline/tonă după o lungă perioadă de timp în care prețul a fost aproape constant. Începutul redresării economice a determinat creșterea cererii de antimoniu folosit la bateriile de automobile, la fabricarea unor vopsele speciale și unor mase plastice. Cererea sporită, precum și reducerea livrărilor din China au făcut ca numai în primul trimestru al anului prețul să se majoreze cu aproape 1 000 dolari, față de nivelul de 2 500 dolari/tonă de la începutul anului.

Diminuări s-au înregistrat la livrările de cadmiu și seleniu, furnizate pe piețele occidentale în special de către Japonia. Produs secundar rezultat la extracția de cupru, cadmiul a crescut ca preț, la 1,70 dolari/livră, de la 90 cenți, în timp ce prețul la seleniu a urcat la peste 8 dolari/livră, de la circa 5 dolari, la începutul anului.

Actualele niveluri de prețuri sînt însă considerate de producători ca fiind necorespunzătoare față de nivelul (mai ridicat) din trecut, fapt care determină menținerea unor cantități restrînse oferite pe piață.

Programe de dezvoltare

Sudan: priorități industrial-agrare

ÎN ULTIMII ANI, guvernul Sudanului a întreprins o serie de măsuri pentru îmbunătățirea situației economice a țării, pentru depășirea dificultăților ce se manifestă în economie ca urmare a prețurilor scăzute la produsele de export, a creșterii costului importurilor și a deficitului cronic al bugetului de stat. Ca urmare, P.I.B. a crescut în 1981—1982 (în prețuri constante) cu 2% față de un spor de 1% în 1980—1981. În structura lui pe ramuri, pe primul loc se menține agricultura (34,4% în 1980), urmată de comerț (19,1%) și industrie (7,8%).

Agricultura țării asigură mijloace de existență pentru circa 80% din populația țării și furnizează 90% din încasările din export.

Circa 65% din producția globală agricolă se realizează în sectorul agriculturii moderne irigate sau mecanizate. Cel mai mare sistem de irigații al țării se construiește în regiunea Gezira, prin folosirea apelor captate de barajul Sennar, pe Nil. În prezent continuă lucrările de construire a unui sistem de irigații în bazinul riului Rah'd, unde după încheierea lucrărilor suprafața irigată va ajunge la 336 mii ha. Și în bazinul riului Akbar se construiește un sistem de irigații, suprafața irigată urmînd să însumeze 250 mii ha. Agricultura irigată se dezvoltă de asemenea în zona canalului Jongley-Malakal, lung de 360 km. În perspectivă, în această zonă vor fi date în folosință aproape 1,6 mil. ha terenuri fertile. În cadrul obiectivelor pînă în 1990, agricultura va beneficia de investiții pentru realizarea de ferme agricole și zootehnice, noi sisteme de irigații, iar în industrie vor fi construite fabrici de zahăr, de textile și de materiale de construcție.

În energetică, va începe extracția de țiței (pe baza unui program național special), transportul pînă la Port Sudan urmînd să se facă printr-o conductă în lungime de 1 400 km. Conform planurilor de dezvoltare, se va extinde capacitatea hidrocentralelor, inclusiv prin construirea de obiective noi, ceea ce va face ca pînă în anul 2 000 să se ajungă la o putere instalată totală de aproape 1 000 MW.

Intensificarea activității în industria extractivă va fi axată pe exploatarea zăcămintelor de minereu de fier, mangan, cupru, crom, zinc, aur, argint, gips, azbest și altele, fapt care va face ca importurile să fie dominate de mașini și utilaje și mijloace de transport (autovehicule, vagoane de cale ferată), mașini și utilaje miniere (mașini de excavat, triat și concasat, mașini de încărcat și descărcat).

Potrivit planului de investiții, în 1982/83 — 1984/85 volumul total al acestora va ajunge la 1,9 mrd. lire sudaneze, din care 526 mil. pentru dezvoltarea agriculturii, 126 mil. pentru industrie, 186 mil. pentru dezvoltarea rețelei de aprovizionare cu apă.

Pe linia relațiilor fructuoase de colaborare statornicite în ultimii ani între România și Sudan, cele două părți au constatat existența unor posibilități sporite de cooperare, în special în domeniile energiei, minelor, petrochimiei, construcțiilor civile și transporturilor.

R.C.

ÎN PERIOADA 4—8 IUNIE a.c., cursul dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale a prezentat o evoluție contradictorie. Inițial, poziția dolarului pe piața internațională a cunoscut o deteriorare abruptă, cu precădere ca efect al preocupărilor sporite manifestate de investitori față de stabilitatea sistemului bancar al S.U.A., în condițiile în care unele țări latino-americane (unde mari bănci din Statele Unite dețin creanțe substanțiale) au hotărît să suspende temporar plățile efectuate pentru rambursarea datoriilor față de băncile comerciale. Temerilor legate de posibilitatea ca noi țări debitoare latino-americane să procedeze în mod similar, li s-au adăugat presiunile „à la baisse" exercitate asupra dolarului, ca urmare a declarațiilor făcute de un purtător de cuvînt al Sistemului Federal de Rezerve, potrivit cărora banca centrală a S.U.A. nu are cunoștință de existența unui plan de măsuri menit să scoată din impas băncile comerciale din Statele Unite ce dețin creanțe problematice în America Latină. În aceste condiții, un număr tot mai larg de observatori a împărtășit opinia că autoritățile monetare centrale din S.U.A. nu vor putea proceda la noi măsuri de restrîngere a creditului și de majorare a dobînzilor interne, chiar în fața riscului unei accelerări a ritmului inflației. La începutul intervalului analizat, o serie de observatori speculau și în legătură cu posibilitatea unei eventuale reduceri apropiate a taxei oficiale a scontului în Statele Unite.

Începînd de la jumătatea perioadei analizate, cursul dolarului a cunoscut un proces de redresare treptată. Cu toate că problemele de lichiditate ale băncilor din Statele Unite au convins mulți operatori de devize că Sistemul Federal de Rezervă nu va restrînge politica de credit, au persistat serioase îndoieli cu privire la posibilitatea unei reduceri abrupte a nivelului dobînzilor. Aceste îndoieli au fost amplificate de majorarea nivelului dobînzilor la fondurile federale la peste 11%, unii observatori fiind tentați chiar să interpreteze acest fenomen ca reflectînd începutul unor măsuri de majorare a dobînzilor interne de către banca centrală a S.U.A. La reconsolidarea poziției dolarului S.U.A. pe piața internațională a contribuit și accentuarea conflictului din zona Golfului Persic. La finele intervalului analizat, cursul dolarului S.U.A. a depășit cotele atinse la sfîrșitul precedentei săptămîni față de lira sterlină, francul elvețian și yenul japonez (această din urmă valută fiind în mod deosebit afectată de evoluția conflictului irano-irakian și de speculațiile apărute în consecință pe piață în legătură cu o posibilă restrîngere a aprovizionării cu țiței a economiei nipone). Față de valutele din cadrul Sistemului Monetar (vest-) European, cursul dolarului nu a reușit să atingă cotele de la finele săptămînii precedente. În ziua de 8 iunie a.c., principalele valute occidentale cotau față de dolarul S.U.A. după cum urmează (în paranteză sînt date nivelurile din ziua de referință de 1 iunie a.c.) : lira sterlină 1,3925 dolari (1,3950), francul elvețian 2,2475 franci/dolar (2,24), yenul japonez 231,50 yeni/dolar (230,75), marca vest-germană 2,6975 mărci/dolar (2,71), francul belgian 55,07 franci/dolar (55,20), francul francez 8,2975 franci/dolar (8,32), lira italiană 1 672 lire/dolar (1 673).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat o evoluție descendentă (se dau nivelurile din zilele de 1 și 8 iunie a.c. la depozitele constituite pe termen de 6 luni) : eurodolari 12,5625 și 12,25%, euromărci vest-germane 6,375 și 6,1875%, eurofranci elvețieni 4,50 și 4,25%, eurolire sterline 10,50 și 10,00%.

Prețul aurului s-a înscris de asemenea pe o curbă descendentă, situîndu-se la ultimul fixing de la Londra din intervalul analizat la 386 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Dolarul S. U. A.: redresare treptată

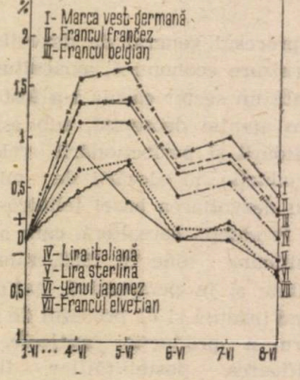

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 4—8 VI ; bază : 1 VI 1984

Transfer net de resurse

CALCULELE Băncii mondiale relevă că anul trecut țările în curs de dezvoltare au transferat celor dezvoltate sume reprezentînd cota anuală de rambursare a datoriei externe și dobînzi în contul acesteia în valoare totală de 96 miliarde de dolari. Această sumă întrece cu 11 miliarde dolari valoarea împrumuturilor pe termen mediu și lung acordate acestor țări în același an. Cu alte cuvinte, țările sărace finanțează în prezent pe cele bogate. Pînă anul trecut, sensul transferului net de resurse financiare era in-

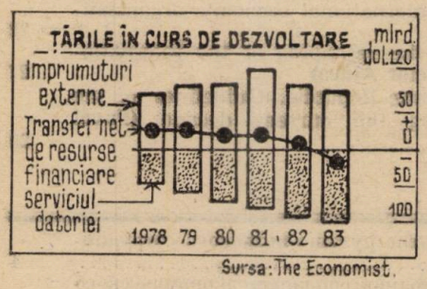

Sursa: The Economist.

vers : în perioada 1978-1981 țările în curs de dezvoltare primeau anual de la țările dezvoltate cu cca 28 miliarde de dolari mai mult decît rambursau acestora sub formă de rate propriu-zise și dobînzi. În 1982, anul crizei datoriei externe a Mexicului și altor țări latinoamericane, valoarea transferului net de resurse în favoarea țărilor în curs de dezvoltare se redusese la 6,6 miliarde dolari.

R. F. G. — stimularea industriilor de vîrf

PERSISTENȚA unor decalaje tehnologice între S.U.A. și Japonia, pe de o parte și economiile vest-europene, pe de altă parte, au determinat decizia guvernului vest-german de a subvenționa un program, în valoare de 3 miliarde mărci, menit să stimuleze microelectronica, comunicațiile și industria tehnicii de calcul. Programul acoperă o arie largă de activități, incluzînd și pregătirea de cadre pentru specialități de viitor. Cele mai reprezentative domenii de producție către care se vor îndrepta investițiile sînt rețelele telefonice digitale, sisteme periferice pentru microcalculatoare, tehnologii folosite în proiectarea cu ajutorul calculatorului, software și roboți industriali. Se speră ca, prin aplicarea măsurilor avute în vedere, industriile de echipamente pentru informatică și comunicații să crească anual cu 7-8% în cursul acestui deceniu, respectiv cu o rată dublă față de cele mai dinamice sectoare tradiționale. Producția vest-germană de circuite integrate acoperă în prezent numai 60% din cererea pieței interne, față de 113%, în cazul Statelor Unite sau 123%, în cel al Japoniei. Industria R.F.G. folosea în 1982 mai puțin de 4 000 de roboți, număr care reprezenta o treime din totalul roboților existenți în industria japoneză sau jumătate din numărul roboților utilizați în Statele Unite.

Polonia: economia în primele luni ale anului

ORGANUL central de statistică al Poloniei a publicat recent date cu privire la evoluția economiei în luna aprilie a anului curent, caracterizată prin rezultate favorabile, care au permis menținerea sau chiar îmbunătățirea indicatorilor economici pentru întreaga perioadă ianuarie-aprilie a.c.

În primele patru luni ale anului 1984, producția în sectorul socialist al industriei a crescut față de ianuarie-aprilie 1983 cu 4,3% (4,8% în luna aprilie a.c.), creștere realizată prin ridicarea productivității muncii. În domeniul construcțiilor, în aceeași perioadă s-a înregistrat un spor de producție de 12,1%. Exporturile au marcat în intervalul ianuarie-aprilie o creștere cu 19,4%, iar importurile cu 14% (în prețuri constante), înregistrîndu-se o substanțială depășire a importului din țări nesocialiste de către exporturile pe această relație de schimb.

„Barometru" economic

PUBLICAȚIA britanică **The Economist** ilustrează pe exemplul cîtorva țări occidentale funcția de „barometru" al evoluției economice, îndeplinită de indicatorii referitori la activitatea de

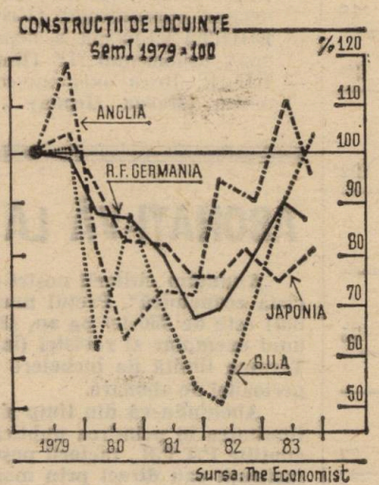

Sursa: The Economist

construcții și în mod special la construcțiile de locuințe. Fără a relua explicații teoretice pe care economiștii occidentali le atașează în mod obișnuit semnificației acestui indicator, sursa citată menționează că dinamica construcțiilor de locuințe este primul indiciu care anunță o înviorare economică, după cum exercită aceeași funcție și în cazul apropierii unei crize economice. Pe o perioadă de cîțiva ani, 1979-1983 (vezi graficul), interval în cadrul căruia criza economică occidentală a atins puncte critice neegalate în perioada postbelică, evoluția construcțiilor de locuințe își confirmă rolul de indicator reprezentativ. În cazul S.U.A., în comparație cu jumătatea anului 1979 (considerată 100), nivelul activității din construcția de locuințe reprezenta în 1982 numai 50%. Redresarea în 1983 a acestui indicator, corespunzător tendinței de înviorare economică, a însemnat, de fapt, revenirea construcțiilor de locuințe la un nivel comparabil cu cel înregistrat în 1979. În cazul altor țări dezvoltate, dar mai ales al Japoniei, indicatorul în cauză a marcat o evoluție moderată, fără salturi de proporții, ceea ce de altfel a coincis cu o evoluție economică mai puțin perturbată de criză. În cazul R.F. Germania și Marii Britanii scăderile înregistrate de construcția de locuințe în a doua jumătate a anului 1983 ar putea anunța deja, după cum menționează sursa citată, o slăbire a creșterii în anul 1985.

Albania — orientări în investiții

ÎN CURSUL actualului cincinal dezvoltarea economică a Albaniei este preponderent orientată spre utilizarea factorilor intensivi de creștere. În acest context, 40% din investițiile prevăzute pentru industrie sînt destinate extinderii și modernizării capacităților de producție existente, în numeroase cazuri fără întreruperea activității acestora. Volumul total al investițiilor în economie însumează, la nivelul actualului cincinal, 25 miliarde leka, echivalînd cu investițiile efectuate în întreaga perioadă 1951—1970. Dezvoltarea bazei energetice și de materii prime continuă să fie o prioritate a economiei albaneze, inclusiv în ce privește investițiile. În prezent, în țară se extrag peste 40 de tipuri de materii prime și combustibili. Un program intens de identificare a rezervelor geologice și determinare a rezervelor exploatabile industrial este menit să faciliteze planificarea pe termen lung a extracției, prelucrării și exportului de asemenea produse. În structura balanței energetice, concomitent cu creșterea utilizării cărbunelui și hidroenergiei, un loc tot mai important revine țițeiului și gazelor naturale, a căror prospectare și exploatare sînt considerate sarcini prioritare în actuala etapă.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 24 din 15 iunie 1984

— O nouă și importantă contribuție la dezvoltarea colaborării româno-polone **(Ioachim Silvestru)** 1

— Avuția națională — generator al dezvoltării economico-sociale a României (I) **(Manea Mănescu)** 2

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— Realizări de anvergură istorică în dezvoltarea economico-socială a țării. Tractoarele românești pe meridianele lumii **(Virgil Necșoiu)** 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Accelerarea punerii în funcțiune a noilor capacități energetice **(Gheorghe Cocoș)** 7

— Optimizarea transportului pe calea ferată **(Aurel Dumitru Popa)** 9

— Posibilități de sporire a eficienței economice în pomicultură **(Creola Mănescu)** 11

— Perfecționarea sistemului informațional al întreprinderii de comerț exterior, în concordanță cu cerințele actuale ale exportului **(I. Maravela, N. Frățiloiu)** 13

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE-EFICIENȚĂ

— Tendințe în promovarea progresului tehnic contemporan **(Barbu Gh. Petrescu)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Concepție unitară, operativitate, eficiență în aprovizionarea cu metal **(Mihai Antoniu)** 17

TEORII ● IDEI

— Repartizarea fondurilor sociale de consum (I) **(Gr. Vâlceanu, Maria Molnar)** 19

— Informație-comunicație și dezvoltare (II) **(Ioniță Olteanu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Limite ale modelelor neomarginaliste cu privire la organizațiile economice internaționale (II) **(Costea Munteanu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Activitatea României pentru instaurarea noii ordini economice internaționale **(I. Avram)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— UNCTAD : Contribuții la restructurarea relațiilor economice internaționale (II) **(Victor Aldea)** 27

— R.P.D. Coreeană. Repere ale dezvoltării economice în deceniul actual **(Pavel Cerna)** 29

— Tendințe-conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— A new and important contribution to the development of the collaboration between Romania and Poland **(Ioachim Silvestru)** 1

— The national wealth : a source for the economic and social development of Romania (I) **(Manea Mănescu)** 2

— Romanian tractors on the world's meridians **(Virgil Necșoiu)** 5

— New energy capacities to be quickly committed **(Gheorghe Cocoș)** 7

— Getting the optimum level in the railroad transports **(Aurel Dumitru Popa)** 9

— Ways to increase the economic efficiency in fruit-growing **(Creola Mănescu)** 11

— A better informational system of the foreign trade enterprise in concordance with the current requirements of the export activity **(I. Maravela, N. Frățiloiu)** 13

— Trends in the promotion of the contemporary technological progress **(Barbu Gh. Petrescu)** 15

— A unique outlook, effectivness and efficiency in the metal-supply activity **(Mihai Antoniu)** 17

— The distribution of the social funds for consumption **(Gr. Vâlceanu, Maria Molnar)** 19

— Information-communication and development (II) **(Ioniță Olteanu)** 20

— Schools ● trends ● economists. The limits of the neo-marginalist models concerning the international economic organizations **(Costea Munteanu)** 22

— UNCTAD : Contributions to the reshaping of the international economic relations (II) **(Victor Aldea)** 27

— The Korean People's Democratic Republic. Guidelines of the economic development during the current decade **(Pavel Cerna)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новый и важный вклад в развитие румыно-польского сотрудничества **(Иоаким Сильвестру)** 1

— Национальное богатство — источник социально-экономического развития Румынии (I) **(Манеа Мэнеску)** 2

— Достижения исторического размаха в социально-экономическом развитии. Румынские трактора на меридианах мира **(Вирджил Некшою)** 5

— Ускорение пуска в действие новых энергетических мощностей **(Георге Кокош)** 7

— Оптимизация железнодорожного транспорта **(Аурел Думитру Попа)** 9

— Возможности повышения экономической эффективности в плодоводстве **(Креола Мэнеску)** 11

— Совершенствование информационной системы внешнеторгового предприятия в соответствие с актуальными требованиями экспорта **(И. Маравела, Н. Фрэцилою)** 13

— Тенденции во внедрении современного технического прогресса **(Барбу Г. Петреску)** 15

— Единая концепция, оперативность, эффективность в снабжении металлом **(Михай Антониу)** 17

— Распределение общественных фондов потребления (I) **(Гр. Вылчану, Мария Молнар)** 19

— Информация — сообщение — развитие (II) **(Ионица Олтяну)** 20

— Школы — течения — экономисты. Ограниченность неомаржиналистских моделей относительно международных экономических организаций **(Костя Мунтяну)** 22

— ЮНКТАД: вклад в перестройку международных экономических отношений (II) **(Виктор Алдя)** 27

— КНДР. Вехи экономического развития в настоящем десятилетии **(Павел Черна)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

TRUSA ADAM

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI

Cerințele tot mai largi pentru produsele cosmetice realizate de Întreprinderea „MIRAJ" reprezintă garanția calității lor superioare.

In imagine : TRUSA „ADAM" PENTRU MASAJUL PICIOARELOR.

Producător : ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE COSMETICE MIRAJ-BUCUREȘTI

bucuria copiilor

7984 IIII 9

IUNIE – LUNA LUI CIREȘAR !
IUNIE – LUNA CADOURILOR PENTRU COPII !

Copilăria este vîrsta cînd cei mici sînt învățați și ajutați să inventeze și să capete îndemînări practice.

Să le oferim posibilitatea dezvoltării acestor atribute și cu prilejul LUNII CADOURILOR PENTRU COPII.

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat vă așteaptă cu o varietate de jocuri și jucării destinate copiilor de diferite vîrste :

- **truse pentru traforaj, pentru micii chimiști sau electroniști ;**
- **jucării din carton poligrafiat cu diferite teme educativ-distractive. Acestea contribuie la dezvoltarea aptitudinilor și chiar a talentului pentru viitoarea meserie ;**
- **jucării metalice litografiate (autoutilitare, frigidere, sobițe, garnituri de bucătărie) ;**
- **jocuri de construcții aero și navomodele ;**
- **jucării mecanizate din metal și material plastic ;**
- **mini-vehicule (trotinete, triciclete, rotile) ;**

În IUNIE – LUNA CADOURILOR PENTRU COPII, magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat sînt aprovizionate cu o diversitate de jucării și jocuri adecvate vîrstei preșcolare și școlare.

RECOM

D696

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

EFORTUL INOVAŢIONAL LA BAZA CREŞTERII EXPORTULUI

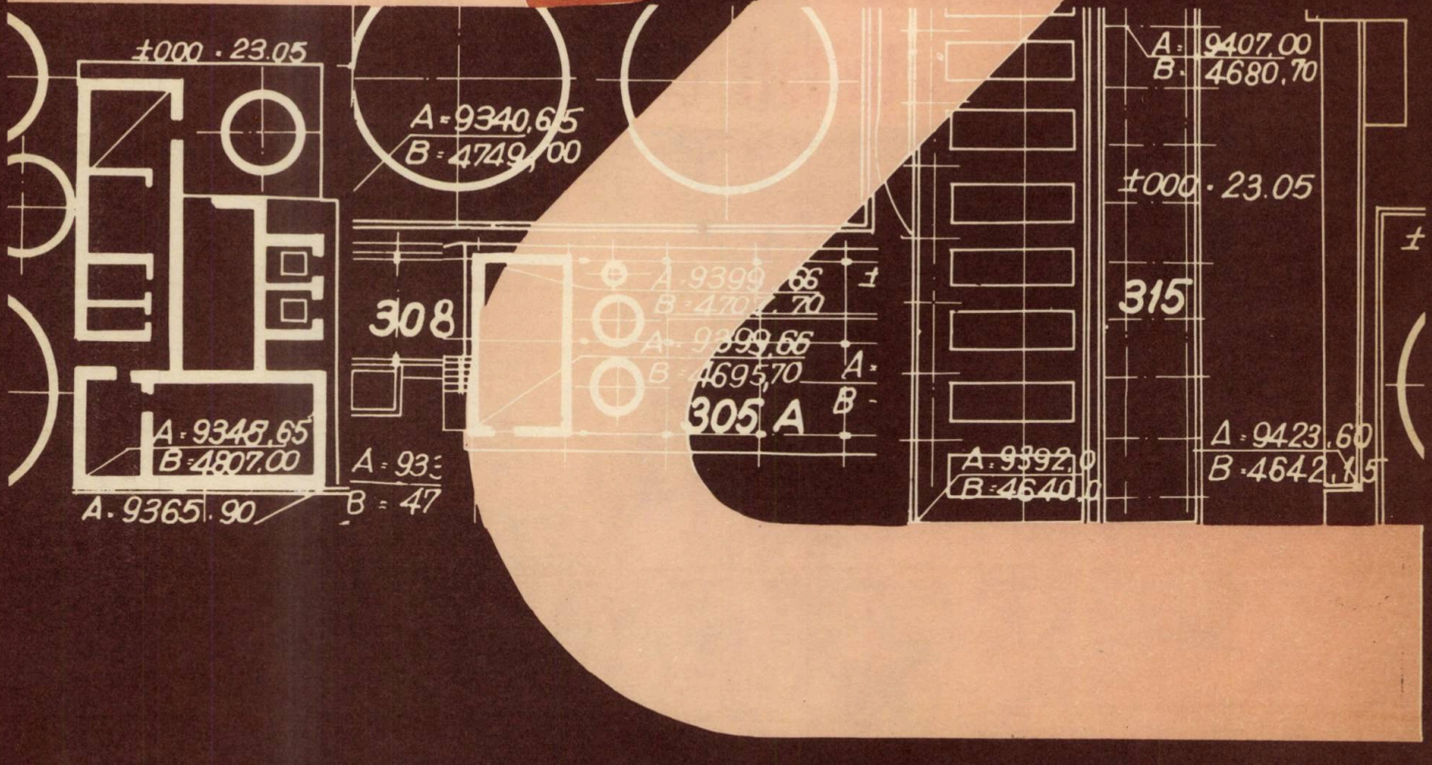

Numărul 25 ● Vineri 22 iunie 1984

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

în unităţi agricole din judeţele Olt, Teleorman şi Giurgiu

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU

a analizat, cu cadre de conducere şi specialişti din industrie, probleme fundamentale ale ridicării eficienţei întregii activităţi economice

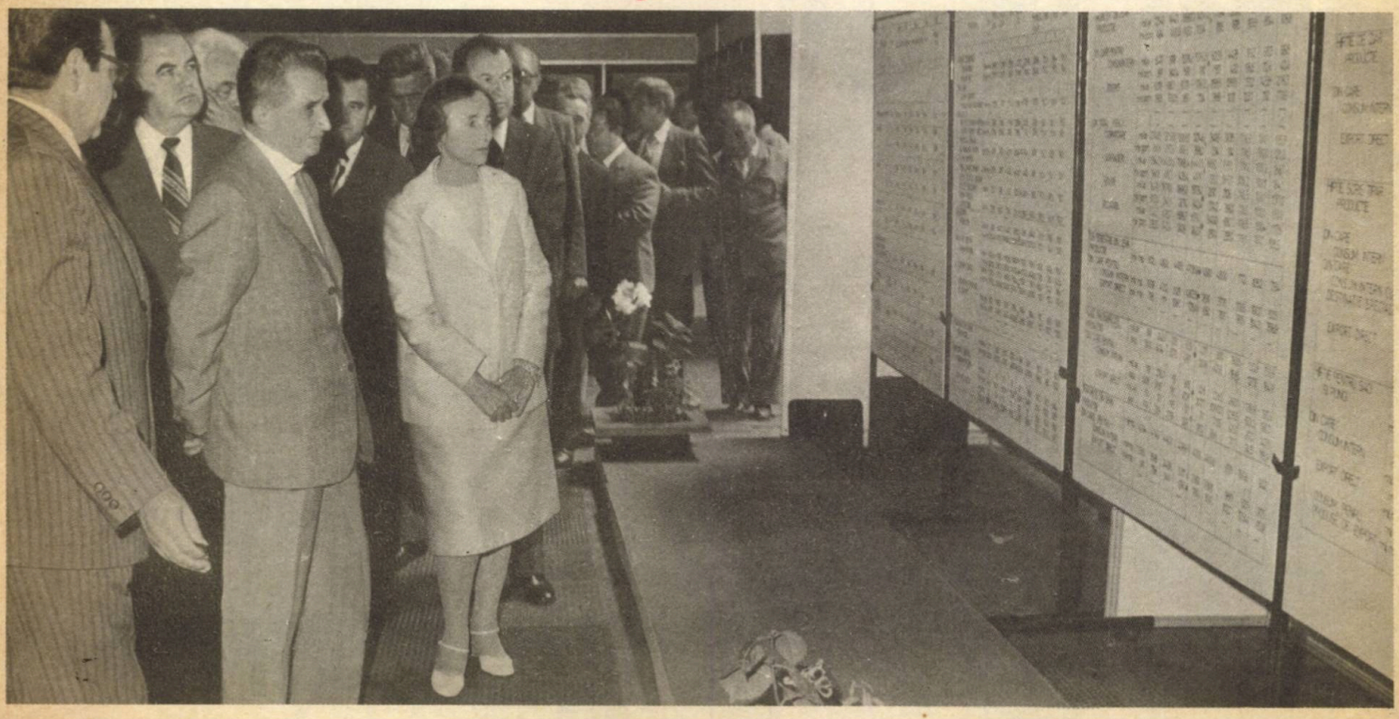

LA INVITAŢIA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

Sub semnul dorinţei comune de a dezvolta tradiţionalele legături de prietenie, solidaritate şi conlucrare româno-coreeană

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂŞULUI KIM IR SEN

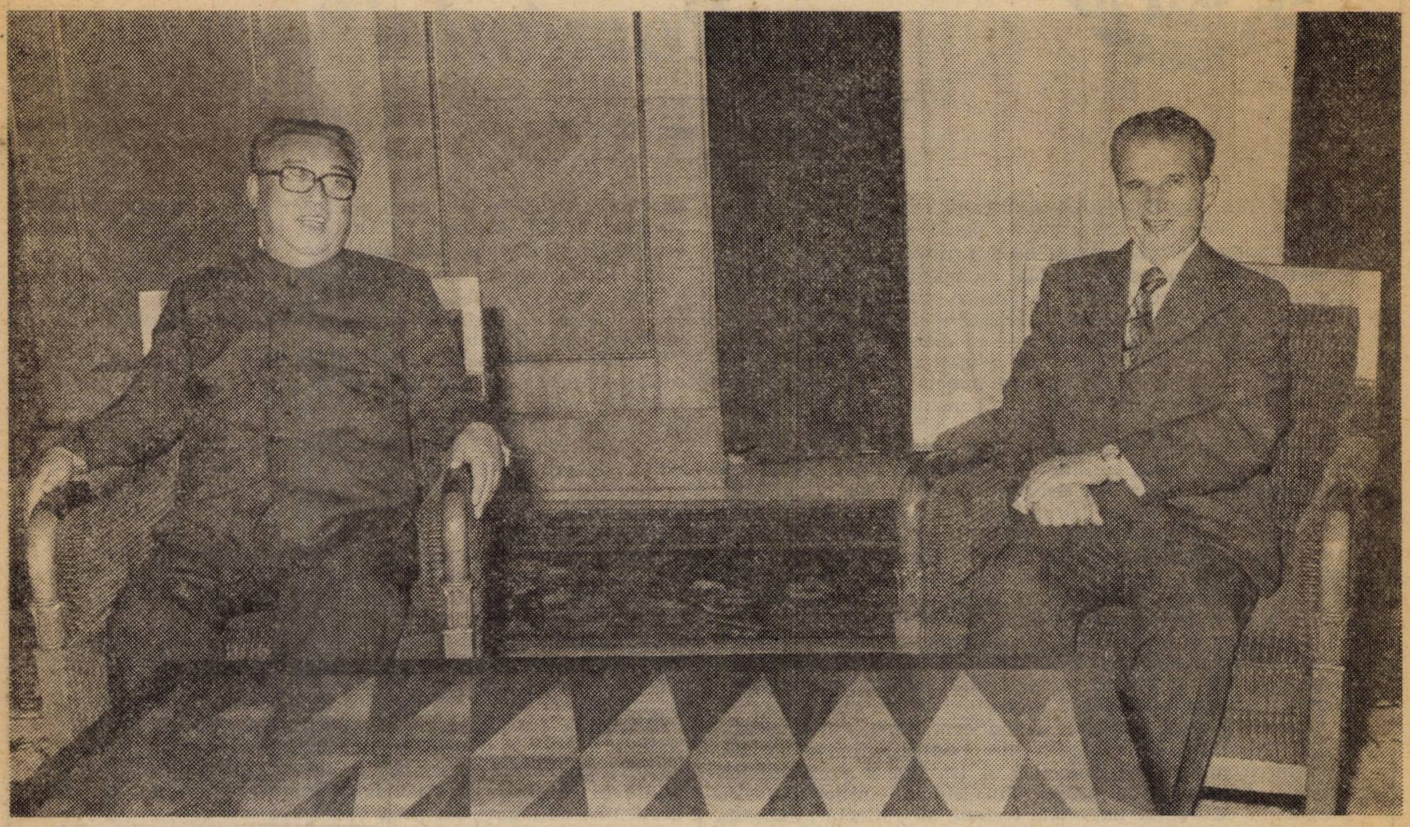

23 AUGUST 40 1944 1984

Avuția națională — generator al dezvoltării economico-sociale a României*) (II)

acad. prof. Manea MĂNESCU

AVUȚIA NAȚIONALĂ a început să fie studiată în mod sistematic de aproape patru secole, cu toate acestea pînă în prezent nu s-a ajuns între oamenii de știință la un consens conceptual și metodologic. Deși de la prima evaluare cunoscută în istorie, respectiv cea realizată în anul 1600 de către mercantilistul rămas anonim și pînă în prezent, au fost efectuate în diverse țări un număr impresionant de cuantificări ale avuției naționale, există în continuare o mare diversitate de puncte de vedere asupra sferei de cuprindere a fiecărei componente, precum și a metodologiilor de evaluare.

Abordînd acest aspect din punct de vedere al epistemologiei și logicii științei, considerăm normal ca într-o problemă fundamentală a științelor economice, cum este cea a avuției naționale, să existe paradigme diferite în ceea ce privește modul ei de abordare teoretică, metodologică și de cuantificare practică a avuției. Diversitatea în domeniul ipotezelor științifice reprezintă un factor pozitiv, generator de progres. De altfel, diversitatea reprezintă o caracteristică generală a dialecticii progresului, iar confruntările de idei un generator al dezvoltării, al progresului în domeniul științei. Diversitatea și confruntările de idei reprezintă, de asemenea, un atribut al caracterului militant al științei. **Binomul diversitate-unitate** reprezintă o expresie sintetică a ecuației științei pe baza căreia cercetarea progresează, asigurînd soluții tot mai eficiente pentru practica socială.

Tratarea materialist-dialectică și istorică a problematicii creșterii economice, a progresului istoric, reliefează cu pregnanță că avuția națională trebuie să reflecte expresia sintetică, cristalizată a potențialului economic al țării, forța productivă a națiunii, capacitatea sa de a înainta pe magistrala progresului și civilizației. De aceea, definirea conceptului de avuție națională trebuie să aibă ca poli de referință elementele trinomului : **„forță productivă — progres social și istoric — bunăstare".**

Avuția națională, reușind să cuantifice forța productivă a națiunii și potențialul de creștere a bunăstării generale, devine un element fundamental al progresului economico-social.

În acest cadru referențial larg, **avuția națională poate fi definită în mod sintetic ca reprezentînd ansamblul :**

1. Resurselor umane
2. Resurselor naturale
3. Resurselor materiale acumulate
4. Resurselor potențialului creativ al națiunii

Definiția dată cuprinde aspectul global, dinamic al avuției naționale, ea fiind definită ca un vector evolutiv în timp, cît și aspectul său genetic.

Totodată, această sferă largă dată conceptului de avuție națională permite surprinderea integrală, atît a sincroniei cît și a diacroniei întregului proces al creșterii economice, al premiselor și al finalității sale ca avuție națională.

1. **Resursele umane** — reprezintă componenta **decisivă** a avuției unei națiuni. În cadrul mecanismului creșterii economice, al progresului istoric, resurselor umane le revine rolul hotărîtor de a pune în mișcare și a valorifica valențele tuturor celorlalte resurse ale avuției.

Reliefînd rolul resurselor umane de factor propulsor al întregului progres social, în opera social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu se subliniază teza de largă rezonanță științifică și umanistă conform căreia **„populația reprezintă avuția supremă a fiecărei țări"**, iar **„omul este scopul și rațiunea oricărei activități sociale"** [15]).

Privită ca sistem dinamic integrat, ca o totalitate națională și socială, populația reprezintă „rezervorul" de energie economică a progresului istoric, factorul decisiv al creșterii avuției naționale.

Dialectica dezvoltării societății, a tuturor formațiunilor social-economice, a modurilor de producție demonstrează că **resursele umane** ocupă locul central în cadrul întregului proces al dezvoltării.

Componenta fundamentală a avuției naționale, resursele umane cuprind populația totală a țării, structurată pe sexe și grupe de vîrstă, pe categorii socio-profesionale, pe ramuri și tipuri de activități, pe niveluri de calificare și pregătire în producție ș.a.

Partea cea mai dinamică în cadrul resurselor umane o constituie **populația activă** a cărei productivitate reprezintă izvorul inepuizabil de amplificare a venitului național, a avuției generale, a bunăstării întregului popor.

Dimensiunea și dinamismul forței productive a societății, capacitatea sa de a înfăptui programe de amploare sînt decisiv condiționate de resursele umane, de nucleul său — populația activă —, de nivelul productivității acesteia.

Problema fundamentală a valorificării plenare a potențialului acestei resurse decisive a avuției naționale. rezidă în repartizarea forței de muncă pe ramuri și sectoare de activitate în concordanță cu exigențele mereu crescînde ale economiei naționale, ale progresului său continuu.

La rîndul său, populația activă este continuu alimentată cu noi cadre de creatori de avuție națională, de către noile contingente ale populației în curs de instruire. Această componentă are importantul rol de a asigura, în dinamică, continuitatea procesului de creștere economică.

Un factor hotărîtor pentru evoluția mereu ascendentă a economiei îl constituie modul în care noile generații sînt pregătite pentru activitatea productivă, de creare a avuției naționale.

În cele patru decenii care au trecut de la glorioasa revoluție de eliberare socială și națională, resursele umane, această componentă decisivă a avuției noastre naționale, au cunoscut o amplificare continuă, atît din punct de vedere cantitativ, cît și calitativ.

Populația țării a ajuns în anul 1983 la 22,6 milioane locuitori, față de 15,7 milioane cît reprezenta ea în anul 1945, ceea ce înseamnă o creștere de 44%. În aceeași perioadă, populația ocupată s-a dublat, ajungînd în prezent la 10,5 milioane persoane. În cele patru decenii numărul personalului muncitor, această categorie importantă de producători de avuție națională, a crescut de **5,8 ori.** În același timp au avut loc ample modificări în structura teritorială a resurselor umane, asigurîndu-se un echilibru dinamic la nivelul fiecărui județ, al fiecărei localități. Industrializarea socialistă, dezvoltarea echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei au permis realizarea unor structuri optime a resurselor umane productive atît pe verticală, pe ramuri de activitate, cît și pe orizontală, în profil teritorial.

Mutații importante au avut loc în această perioadă în ceea ce privește structura socio-profesională, a amplificării

*) Prima parte a studiului a apărut în nr. 24 din 15 iunie 1984 al revistei

[15]) **Nicolae Ceaușescu** : „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 10, Ed. politică, București, 1977, pag. 428

D646

CURIER
ECONOMIC — LEGISLATIV

CONTRACTELE DE EXPORTURI COMPLEXE ŞI GESTIUNEA LOR

1. LEGISLAŢIA INTERNĂ

Cadrul legal, respectiv reglementarea de bază la noi a exporturilor complexe îşi găseşte sediul în Decretul nr. 242/1974, care la art. 2 prevede : „prin exporturi complexe în sensul prezentului Decret se înţeleg exporturile unor ansamble de furnituri, instalaţii sau părţi de instalaţii, realizate pe bază de cercetări, studii sau proiecte tehnologice pentru un anumit obiectiv, împreună cu tehnologii, licenţe, know-how, asistenţă tehnică la lucrări de proiectare, construcţii-montaj punere în funcţiune şi recepţie, cu garantarea parametrilor tehnologici, precum şi piesele de schimb şi unele materiale aferente.

De asemenea, sînt exporturi complexe lucrările geologice de prospectare-explorare şi lucrările de exploatare pentru substanţe minerale utile, solide şi fluide, prelucrarea produselor miniere, executarea în totalitate sau parţial a lucrărilor de construcţii-montaj, pentru obiectivele prevăzute la alin. 1, executarea în străinătate de foraje de sonde, construcţii de schele, de instalaţii şi conducte magistrale de transport, depozitare şi distribuire a produselor petroliere şi gazelor naturale precum şi realizarea de obiective în domeniul agriculturii, amenajărilor hidrotehnice, lucrări silvice, organizarea exploatărilor forestiere şi alte asemenea".

Rezultă din textul citat că exporturile complexe reprezintă o serie de activităţi cu trăsături şi elemente dintr-o multitudine de operaţiuni comerciale, fără să se suprapună nici uneia dintre acestea ; vînzarea internaţională, asistenţa tehnică, transferul de licenţe, know-how, consulting, engineering şi construcţii-montaj.

Aşadar, dacă unele aspecte generale ale exporturilor se regăsesc în conţinutul acestor operaţiuni de comerţ exterior, împreunarea unor activităţi atît de deosebite nu poate să nu transforme această formă de comerţ într-o activitate cu un specific pronunţat.

Complexitatea juridică alăturată complexităţii obiectului, determină o figură deosebită atît contractelor interne cît şi contractelor externe, care se încheie pentru exportul de instalaţii complexe.

Este de menţionat că, Legea nr. 1/1971 acordă o importanţă aparte acestor contracte prin aceea că la art. 7, alin. 4, prevede : „Principalele contracte de import şi export — în mod deosebit exportul şi importul de utilaje complexe şi acţiunile de cooperare în producţie — sînt semnate de directorul general al centralei industriale".

Deci, din textul citat rezultă că legiuitorul consideră contractele de exporturi complexe drept contracte principale de comerţ exterior, impunînd condiţiile deosebite de semnare în raport cu celelalte contracte.

De asemenea, Legea nr. 3/1979 privind modificarea şi completarea Legii contractelor economice nr. 71/1969 consacră la art. 58 „contractele de cooperare privind exporturile complexe — instalaţii şi obiective executate în străinătate — se încheie şi se realizează în condiţiile prevăzute prin Decret al Consiliului de Stat, de către centralele industriale şi alte unităţi economice, în calitate de furnizor general". Furnizorul general răspunde de realizarea exportului complex în condiţiile şi la termenele prevăzute în contractul extern, în care scop trebuie să asigure :

a — contractarea utilajelor, materialelor, subansamblelor, liniilor tehnologice, echipamentelor cu subfurnizorii, a lucrărilor de cercetare şi proiectare cu proiectantul general, precum şi a lucrărilor de construcţii-montaj şi serviciilor de specialitate cu antreprenorul general ;

b — livrarea, recepţia şi transportul instalaţiilor, utilajelor, materialelor şi documentaţiilor, controlul calităţii acestora, conform reglementărilor în vigoare ;

c — punerea în funcţiune a instalaţiei contractate, efectuarea probelor pentru demonstrarea realizării parametrilor proiectaţi, executarea eventualelor remedieri, predarea

nr. 52 1984
nr. 25 1984
Revista ECONOMICA

instalației și îndeplinirea obligațiilor în perioada de garanție conform prevederilor contractului extern ;

d — asistența tehnică și pregătirea personalului, beneficiarului extern, în țară sau pe șantierele din străinătate, în condițiile convenite cu partenerii străini ;

e — eficiența și competitivitatea exporturilor complexe și încasarea în termen a drepturilor cuvenite pentru livrările și lucrările executate.

2. UZANȚE PE PLAN INTERNAȚIONAL

La baza reglementărilor privind comerțul internațional stau o serie de factori care influențează conținutul normelor de drept și respectiv al uzanțelor.

În virtutea puterilor suverane de a decide asupra direcțiilor și modalităților de dezvoltare economico-socială, statele lumii adoptă o serie de instrumente de natură legală, menite să reglementeze diferite sectoare de activitate între care și relațiile economice externe.

În mod concret, reglementarea relațiilor economice externe este determinată de mai mulți factori principali, între care :

— gradul de dezvoltare a economiilor naționale, inclusiv a diferitelor sectoare specifice ale acestora și dependența lor la piețele externe ;

— vulnerabilitatea diferitelor sectoare economice față de concurența externă ;

— prevederile diverselor înțelegeri, aranjamente și acorduri bi și multilaterale la care statele sînt părți.

Avînd în vedere importanța relativă a acestor factori, autoritățile statale adoptă instrumente juridice adecvate, menite să guverneze participarea la diviziunea internațională a muncii,.

Ansamblul instrumentelor juridice conturează și definesc între altele politicile comerciale — tarifare și netarifare, politicile statelor în domeniul valutar și în domeniul investițiilor de capital extern, în cel al proprietății industriale etc.

Cunoașterea acestor instrumente și politici de către exportatori, prezintă o importanță deosebită, deoarece ea permite evaluarea, în cunoștință de cauză, a posibilităților și, eventual a costurilor probabile ale pătrunderii pe piețele externe.

Eforturile complexe destinate realizării de obiective industriale, implică furnizarea și montarea instalațiilor tehnologice, precum și lucrări de construcții-montaj, construcții și inginerie civilă, pentru care pot avea la bază unul sau mai multe contracte comerciale internaționale cu un conținut diferit, în funcție de activitățile pe care le acoperă fiecare dintre ele.

Față de multitudinea formelor pe care le poate îmbrăca un contract de exporturi complexe, uzanțele internaționale au consacrat trei tipuri principale de contracte : contracte separate ; contracte globale; contracte cu predarea la cheie.

Ultimele două tipuri de contracte prezintă importanță în tehnica subcontractării.

Pe plan internațional, ca urmare a eforturilor de uniformizare atît a dreptului cît și a uzanțelor comerciale, au fost elaborate în domeniul realizării de obiective industriale (exporturi complexe) următoarele reglementări mai importante :

— condiții generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 ;

— condiți generale de montaj C.A.E.R. 1973 ;

— condiții generale pentru furnizarea de materiale de echipamente nr. 188 A și 574 A C.E.E./O.N.U. ;

— condiții generale pentru montajul în străinătate al materialelor de echipamente nr. 188 D și 574 D C.E.E./O.N.U. ;

— articole adiționale pentru supravegherea montajului materialelor de echipament în străinătate nr. 118 B și 574 B C.E.E./O.N.U. ;

— ghid pentru redactarea contractelor privind realizarea de ansambluri industriale — C.E.E./O.N.U. ;

— ghid privind transferul de tehnologie O.M.P.I./1977 ;

— contracte tip pentru realizarea exporturilor complexe întocmite de furnizorii acestor exporturi ;

— condiții generale impuse investitorilor străini (ex. Iraq) pentru contractarea de construire a unor obiective complexe.

Din cele de mai sus rezultă că raporturile juridice care se perfectează de întreprinderile de comerț exterior cu parteneri externi privind exporturi complexe au un cadru juridic diferit în funcție de natura raporturilor stabilite de țara noastră pe calea tratatelor internaționale cu țările ai căror rezidenți sînt parteneri contractuali.

În raporturile contractuale cu partenerii din țări socialiste membre ale C.A.E.R. sînt aplicabile C.G.C.—C.A.E.R. 1968/1975 și C.G.M.—C.A.E.R. 1973 care au valoare de convenții, constituind adevărate izvoare de drept. Evident, alături de aceste norme de drept internațional, părțile pot adopta și alte prevederi din uzanțele internaționale, astfel, în preambulul C.G.M.—C.A.E.R. 1973 se precizează că „toate contractele pentru lucrări de montaj trebuie să corespundă prezentelor condiții generale de montaj. În acele cazuri în care, la încheierea contractului părțile vor ajunge la concluzia că lucrările de montaj ce urmează a fi executate au un caracter deosebit și, ca atare, sînt necesare abateri de la unele prevederi ale prezentelor condiții de montaj, ele pot conveni aceasta prin contract".

Raporturile juridice pentru realizarea de obiective complexe (fabrici, uzine, combinate, hidrocentrale, silozuri etc). cu parteneri din țări nesocialiste se fundamentează în principal, pe clauzele înscrise în contractele comerciale internaționale încheiate, ale căror prevederi constituie legea părților. Părțile au toată libertatea ca prin voința lor să adopte oricare din uzanțele internaționale redate mai sus, total sau parțial.

PARTICIPANȚI CONTRACTUALI PENTRU EXPORTURI COMPLEXE

Pentru exporturile complexe, întreprinderile de comerț exterior (Uzinexportimport și Industrialexportimport) utilizează contractul sub forma contractului cu predarea „la cheie".

În general întreprinderile de comerț exterior amintite mai sus folosesc modele de contract care țin seama de ghidul pentru redactarea contractelor privind realizarea de ansambluri industriale (fabrici, uzine, combinate, fabrici de ciment etc.), evident cu luarea în considerare și respectarea dreptului român în această materie.

Totuși, în funcție de legislația națională a unor țări, contractele trebuie adaptate condițiilor generale impuse de parteneri cum este cazul în Irag, Siria, Algeria și altele.

Potrivit legislației noastre, participanții la încheierea și executarea contractelor de exporturi complexe sînt :

— furnizorul general extern ;

— furnizorul general intern ;

— subfurnizorul de utilaje, mașini, echipamente, materiale etc. ;

— proiectantul general privind lucrările de cercetare și proiectare ;

— antreprenorul general privind lucrările de construcții.

Ca parteneri străini pot participa, ca regulă generală, persoane juridice sub formă de societăți comerciale sau organizații economice cu participare statală.

4. OBIECTUL CONTRACTULUI

După cum s-a arătat în definiția noțiunii de exporturi complexe, obiectul unor astfel de contracte deși definit pe scurt (de exemplu o fabrică de ciment cu o linie sau mai multe cu o capacitate de x tone pe zi, o rafinărie cu o capacitate de prelucrare după un anumit sistem), totuși el este foarte complex ; ca regulă, articolul din contract îl definește într-un mod rezumat, fiind însă detaliat și condiționat de o serie de obligații în realizarea lui, prin anexe și chiar capitole întregi din cuprinsul contractului.

Obiectul contractului poate consta din livrarea de către vînzător, în limitele și condițiile prevăzute în contract a proiectelor documentației tehnice și tehnologice, a mașinilor, echipamentelor, instalațiilor, pieselor de schimb și accesoriilor, acordarea de asistență tehnică, executarea lucrărilor de construcții, a montajului (sau numai a unora dintre acestea) pentru construirea de către cumpărător a unui obiectiv industrial sau toate acestea pe seama vînzătorului cu predarea obiectului „la cheie".

Sub această formulă de contractare (clef en main, în franceză sau turn-key, în engleză) se realizează obiective industriale de către vînzător, care este în acest caz furnizor general și care își asumă obligația de a le preda cumpărătorului în stare de exploatare potrivit prevederilor contractuale.

Această activitate de exporturi complexe care poate fi considerată ca o formă superioară de comerț exterior și de cooperare economică internațională, s-a dezvoltat considerabil în ultimii 10 ani, în special în raporturile cu țările în curs de dezvoltare.

In C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 obiectul material al contractului este denumit fabrici și instalații complete (par. 11, pct. 2), mașini și utilaje (par. 14, pct. 1), utilaje complexe mari (par. 26, pct. 6), mașini grele și utilaje mari (par. 29, pct. 1, lit. c), fabrici complexe și instalații complexe (par. 29, pct. 2), utilaje mari de fabricație specială (par. 85, pct. 1).

Condițiile generale pentru furnizarea și montajul materialelor de echipament de import și export nr. 188 A și 574 A ale C.E.E./O.N.U. folosesc denumirea de „materiale" care este definit într-o notă : mașini, aparate, materiale și alte obiecte pe care constructorul trebuie să le furnizeze în condițiile contractului.

In legătură cu obiectul contractului o grijă deosebită trebuie acordată clauzelor relativ la documentație și să se prevadă expres normele valabile în țara noastră și în țările de origină în cazul unor importuri de completare, accesorii speciale și S.D.V.-uri aferente echipamentelor, seturi de scule consumabile și piese de schimb necesare unei producții de x luni în condiții normale de lucru, și obligația de a se acorda asistență tehnică necesară.

Cu privire la definirea obiectivului contractului se pune problema SERVICE-ului, obligație ce revine vînzătorului.

Potrivit H.C.M. 576/1971 prin SERVICE se înțelege asigurarea de prestări de servicii și asistență tehnică privind montajul, punerea în funcțiune, efectuarea de probe, funcționarea, remedierile și reparațiile, urmărirea comportării în exploatare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor și altor produse livrate în cadrul termenului de garanție și post garanție, pregătirea și îndrumarea personalului beneficiarului extern, precum și orice măsuri menite să faciliteze alegerea, achiziționarea și utilizarea unui produs.

Această reglementare a fost îmbunătățită prin Decret al Consiliului de Stat nr. 117/1981 privind asigurarea pieselor de schimb și organizarea activității de Service și asistență tehnică în străinătate pentru produsele de export.

Legat de obiectul unui contract de exporturi complexe trebuie menționate o serie de obligații ce revin cumpărătorului care din experiență, în măsura în care ele nu sînt precizate suficient în contracte, conduc la neînțelegeri la plăți sau întîrzieri în realizarea obiectivului.

Considerăm ca importante următoarele obligații :

— să pună la dispoziția vînzătorului informații privind teritoriul, studii topografice, hărți, date geotehnice pentru elaborarea proiectelor ;

— să procure echipamente și materiale de completare conform listelor separate anexate la contract, răspunzînd de calitatea acestora ;

— să obțină autorizațiile necesare pentru construirea obiectivului și pentru importul furniturii ;

— să execute proiecte și desene de execuție pentru clădiri, construcții și instalații în conformitate cu proiectele, datele de proiectare și specificațiile generale transmise de vînzător ;

— să pregătească legături de cale ferată electrice și linii de telefon, conducte de apă și sisteme de canalizare ;

— să asigure pe întreaga perioadă contractuală energia electrică, combustibil, echipament de ridicare, mijloace de transport, echipament de apărare contra incendiilor conform proiectelor și documentației ;

— să asigure materialele necesare pentru construcții și montajul obiectivului care nu sînt prevăzute a fi livrate de vînzător ;

— să asigure paza șantierului ;

— să asigure transportul echipamentelor și materialelor la locul de montaj, depozitarea și conservarea corespunzătoare a acestora ;

— să asigure contra tuturor riscurilor pe răspunderea și cheltuiala sa, fiecare lot de echipamente, proiecte, documentație de la data livrării pînă la recepție ;

— să sprijine pe vînzător în înregistrarea locală a brevetelor pentru mașini, procedee tehnologice etc., ce se livrează în cadrul contractului, obținînd prioritățile și avantajele prevăzute de lege. Asemenea cerință nu a fost

prevăzută pînă în prezent şi credem că este o scăpare din partea întreprinderilor noastre ;

— să ia măsurile cerute pe plan local de protecţia muncii şi securitatea muncii, pentru evitarea accidentelor pe şantier ;

— să sprijine pe vînzător pentru înregistrarea firmei. Deşi înregistrarea nu s-a cerut în Siria, recent s-a legiferat obligaţia firmelor străine de a se conforma.

5. PREŢUL

Preţul este unul din elementele cele mai importante ale contractului şi în special pentru livrarea unei instalaţii complexe sau realizarea „la cheie" a unui obiectiv industrial.

Preţul, de regulă se stabileşte în mod global, cu specificarea preţului pentru fiecare din activităţile vînzătorului ; preţul echipamentelor şi maşinilor, preţul proiectelor, documentaţiei tehnice şi tehnologice, preţul licenţelor de brevete, preţul asistenţei tehnice, preţul pieselor de schimb etc.

Fie că este rezultatul tratativelor sau al unei licitaţii internaţionale, preţul are o importanţă deosebită privit dintr-un dublu unghi de vedere.

a) Din punct de vedere economic-comercial, la stabilirea preţului extern trebuie avute în vedere pe de o parte alinierea la nivelele de preţ ale firmelor concurente de pe piaţă, iar pe de alta, asigurarea unor indicatori de eficienţă corespunzători (cursuri de revenire, preţuri specifice pentru furnitură, aport valutar om-lună pentru asistenţă tehnică sau lucrări de construcţii-montaj) precum şi acoperirea tuturor cheltuielilor externe necesare realizării exportului respectiv (import de completare, cheltuieli de derulare a contractului şi de coordonare şantier, service, riscuri şi penalizări eventuale, cheltuieli cu asitenţa tehnică, pentru construcţii-montaj, transport extern, cheltuieli locale etc.).

La încheierea contractelor, beneficiarii externi impun fie prin caiete de sarcini — cazul licitaţiilor, fie în tratative, ca preţul extern să fie exprimat şi/sau plătit în totalitate (practica celor din ţări vest-europene) sau parţial în valută naţională. În aceste condiţii avînd în vedere ca în cazul exprimării preţurilor în valute naţionale cu tendinţe de depreciere valutară să se prevadă în contract o clauză valutară. respectiv ca plăţile să se efectueze la cursul valutei naţionale/$ sau coş valutar de la data fiecărei livrări.

În cazul în care preţul este exprimat într-o valută naţională cu tendinţe de depreciere, iar plata se face în altă valută ($), trebuie prevăzut în contract ca plăţile să se efectueze la cursul valutei naţionale/valută de plată ($) de la data contractului.

Operaţiunile de comerţ exterior şi eficienţa economică internaţională se fundamentează conform „Metodologiei privind întocmirea unitară a notelor de fundamentare pentru exporturile R.S.R. şi modul de lucru al Comisiei guvernamentale pentru preţuri externe şi eficienţa comerţului exterior".

Indicatorii de eficienţă şi condiţiile de plată ale acestor operaţiuni elaborate conform actelor normative susmenţionate de către I.C.E.-uri şi centralele industriale se supun avizării prealabile a Comisiei de eficienţă a ministerului economic, după care cu avizele organelor centrale de sinteză (M.F., B.R.C.E., C.S.P. şi C.S.P.P.) se înaintează pentru avizare sau aprobare (conform competenţelor acordate) la Comisia guvernamentală pentru preţuri externe şi eficienţa comerţului exterior.

În baza recomandărilor primite la Comisit guvernamentală operaţiunile trebuie retratate total sau parţial (preţuri, condiţii de plată, garanţii, clauze contractuale), după care se revine cu o notă de informare asupra tratativelor purtate.

De obicei notele de fundamentare se întocmesc în prealabil încheierii contractului extern.

În cazul operaţunilor care se referă la licitaţii se aprobă mai întîi participarea la licitaţii după care, dacă operaţiunea mai comportă tratative la preselectare se revine la Comisie cu informarea finală.

b) Din punct de vedere juridic — trebuie avut în vedere că în cazul unui preţ global acesta nu poate fi modificat chiar dacă se face dovada că preţul unor componente ale obiectivului nu au fost incluse.

Este de subliniat atenţia care se impune pentru includerea în preţul global a unor subansamble care constituie importuri de completare şi, este ştiut că în funcţie de modul de apreciere şi negociere a acestor importuri pot fi realizate aporturi valutare suplimentare, care tot astfel pot fi înregistrate pierderi care se reflectă în eficienţa exportului complex în cauză.

Indicaţiile şi orientările pe linia exporturilor de instalaţii complexe sînt de natură a înlocui importurile de completare din terţe ţări cu furnitură românească.

Deoarece realizarea unui obiectiv complex cît şi creditul au o perioadă îndelungată (construirea obiectivului 1—3 ani, creditul 2—8 ani şi chiar mai mult) este de dorit în măsura în care nu se impune altfel de către beneficiarul extern să se prevadă clauza de revizuire a preţului şi a altor clauze de consolidare a contractului.

6. REGLEMENTAREA MODALITĂŢILOR DE PLATĂ

Pentru garantarea încasării preţului precum şi modalităţile de plată, în contractele de exporturi complexe se prevăd o serie de clauze prin care se reglementează detaliat şi precis condiţiile în care cumpărătorul îşi va onora obligaţiile de plată.

Dat fiind valoarea mare a furniturilor şi perioada îndelungată de realizare a unui obiectiv (instalaţie, uzină, fabrică etc.), complex, de regulă se prevede plata unui avans contra unei scrisori de garanţie bancară.

De asemenea, în contract trebuie să se prevadă documentele în baza cărora se fac plăţile periodice şi cele finale, uneori din lipsa unor prevederi, unele plăţi periodice se efectuează cu întîrzieri şi fără dobînzi.

Ca modalităţi de plată se folosesc în creditele documentare sau plata prin incasso, documentar asigurat printr-o scrisoare de garanţie bancară pentru valoarea întregului contract, mai puţin avansul plătit, emisă de o bancă agreată de B.R.C.E.

Pe lîngă modalităţile de garanţie clasice în contractul de vînzare-cumpărare ca : scrisoarea de garanţie bancară, cambii avalizate şi rezervarea dreptului de proprietate în

cazul exporturilor de instalații complexe și realizarea „la cheie" a unui obiectiv, garantarea încasării prețului se poate realiza cu mai multă eficiență — cheltuieli mai mici — prin ipotecă.

În cazul garanțiilor bancare pe lîngă faptul că implică comisioane destul de mari, se mai adaugă și factorul de risc, în ceea ce privește solvabilitatea băncii respective în timp ce ipoteca, ca modalitate de garantare a creditului acordat de vînzător, constă în faptul că beneficiarul obiectivului ipotecat, păstrează dreptul de proprietate asupra obiectivului fără însă să poată a-l înstrăina pînă la achitarea ultimei rate de credit.

7. TERMENELE DE EXECUTARE — CONTROL — GARANȚII — PENALITĂȚI

De regulă, în cadrul contractelor de exporturi complexe părțile prevăd clauze detaliate cu privire la termenele de executare, modalitățile de control și recepție, garanțiile acordate de vînzător (pentru realizarea parametrilor tehnici și buna funcționare a obiectivului realizat, instalație, fabrică, rafinărie etc.).

a) Deoarece exporturile complexe concretizate în realizarea de obiective industriale se realizează prin livrări și prestare de servicii succesive, pe o perioadă de timp mai îndelungată, termenele de executare sînt prevăzute în contractele și anexele la acestea în funcție de care sînt corelate și plățile din partea beneficiarului (proprietarului), precum și în graficele de construcții-montaj al instalațiilor.

În paragraful 11 și 14 ale C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975 termenele pentru livrări de fabrici și instalații complete sînt tratate distinct. În cazul în care nu sînt prevăzute termene intermediare pentru livrarea echipamentelor, pentru astfel de obiective, expedierile nu se vor efectua în mod uniform, data livrării mașinilor și utilajelor se consideră data livrării ultimei piese a mașinii sau utilajului fără de care acestea nu pot fi puse în funcțiune.

În Condițiile Generale de Montaj — C.A.E.R./1973 se precizează la paragraful 5 că este necesar ca furnizorul și beneficiarul să prevadă în contract ordinea de desfășurare a lucrărilor de montaj.

Dacă furnizorul, din cauza neîndeplinirii lucrărilor pregătitoare de către beneficiar, nu poate începe lucrările de montaj sau nu le poate continua în mod corespunzător, are dreptul să decaleze termenul de începerea lucrărilor de montaj sau să întrerupă aceste lucrări. Părțile stabilesc termene noi de începere a lucrărilor de montaj luînd măsuri corespunzătoare pentru lichidarea întîrzierii.

Dacă așa stau lucrurile pe tărîmul relațiilor contractuale, pe linie C.A.E.R., în cazul contractelor de exporturi complexe pentru realizarea de obiective industriale „la cheie" aspectele mai sus-menționate trebuie prevăzute în contracte cu precizie, deoarece întîrzierile conduc la plata de penalități care deși sînt limitate, de regulă la 5 la sută, din valoarea contractului, ele reprezintă sume foarte mari.

Se cuvine a se sublinia situația în care nu s-a prevăzut clar ce implicație poate avea nedeterminarea ultimei livrări de utilaje, echipamente sau piese de care este condiționată și plata.

Din cazurile concrete care au apărut, unii parteneri prevalîndu-se de prevederile contractului și situația de fapt în care ultima livrare a unor furnituri nu s-a efectuat, nu au plătit la termen, ci numai după tratative și cu mari întîrzieri. În fond, este vorba de nelivrarea unor echipamente auxiliare la utilajele de completare din import care nu influențau cu nimic funcționarea instalațiilor și recepționarea lor.

Cazul în care zisa ultima livrare condiționează și plata echipamentelor din import trebuie scrupulos precizat în obligațiile contractuale deoarece vînzătorul-contractor anticipează plăți în valută pentru obținerea furniturilor din terțe țări (uneori indicate de beneficiarul proprietar), iar încasările întîrzie din motivele expuse mai sus cu implicații asupra eficienței.

b) Controlul furniturii, de principiu se realizează la locul de fabricație în domeniul exporturilor complexe, însă controlul de fond analitic are loc la cumpărător. C.G.L. — C.A.E.R./1968/75 la paragraful 26, pct. 5 și 6 se arată că pentru mașini și utilaje la care se cere controlul productivității survenite prin contract, acest control se va face integral sau parțial la locul instalării mașinilor sau utilajelor, în țara cumpărătorului, în modul și la termenele contractuale.

La livrarea utilajelor complexe mari, reprezentantul vînzătorului va participa la cererea cumpărătorului și în condițiile convenite de părți, la controlul calității acestor utilaje prevăzute în contract. Rezultatele controlului sînt consemnate într-un protocol semnat de ambele părți.

Condițiile generale nr. 133 A și nr. 547 A A C.E.E./O.N.U. cer, în cazul în care contractul prevede probe la locul instalării, încheierea unui acord special între părți pentru stabilirea condițiilor în care se vor efectua probele.

Din practica de pînă acum în contractele pentru exporturi complexe, respectiv de realizare la „cheie" a unor obiective industriale se prevăd amănunțit fazele de control, termenele și cine le efectuează, drepturile inginerului, cum este denumit frecvenit imputernicitul beneficiarului și ce document încheie.

În plus, se prevede pentru beneficiar dreptul de control asupra echipamentelor și utilajelor în întreprinderile producătoare și chiar a celor provenite din terțe țări care concură cu echipamente de completare la un obiectiv ce se construiește de către o întreprindere de comerț exterior românească.

c) Garanții C.G.L.-C.A.E.R. 1968/73 obligă pe vînzător să răspundă de calitatea produselor, volumul și condițiile de garanție a indicilor tehnico-economici ai fabricilor și instalațiilor complete trebuie să fie, deci, determinate prin contract.

Termenele de garanție pentru fabrici complete și instalații complexe sînt fixate la 12 luni din ziua punerii în exploatare, dar nu mai mult de 24 luni de la data livrării de mașini grele și utilaje mari.

Orice întîrziere din culpa vînzătorului conduce la o prelungire a termenului de garanție cu durata acestei întîrzieri.

Exporturile de instalații complexe sînt contractate de regulă cu o perioadă de garanție de 12 luni și asigurarea cu piese de schimb pe o perioadă de 10 ani pe bază de contracte separate.

Pentru garantarea executării la termen a obiectivului contractat, cît și a parametrilor tehnici, se emit scrisori de garanție bancară de către vînzător, pentru o valoare ma-

xima stabilită prin contract. Pe de altă parte pentru garantarea încasării prețului, respectiv a ratelor de credit se emit cambii avalizate.

Există și modalitatea de garantare a încasării prețului prin ipotecă.

Dat fiind valoarea mare a furniturilor și perioada îndelungată a realizării unui obiectiv complex „la cheie", în contracte se prevede de regulă plata unui avans care poate fi compus atît din devize convertibile cît și moneda locală contra unei scrisori de garanție bancară.

În ceea ce privește avansul, dintr-un exemplu concret trebuie să tragem învățămîntul că deși el a fost exprimat total în devize convertibile, din care o parte transformat în moneda locală atunci cînd s-a reglementat clauza de devalorizare, stipulația s-a făcut numai la dolari de unde interpretarea beneficiarului că pentru moneda locală nu este aplicabilă — deși la aceasta, de regulă s-au înregistrat devalorizări.

Cu toate acestea, perioada de garanție se prelungește datorită exigențelor beneficiarilor (proprietar) prin remarcile pe care le fac din punct de vedere calitativ — nu rareori peste — prevederile contractuale, fapt care în unele cazuri impietează și asupra plăților ratelor de credit și efectuarea de lucrări suplimentare care afectează eficiența per total obiectiv.

Pentru evitarea unor astfel de situații este indicat ca în executarea obligațiilor contractuale și gestiunea fiecărui contract, să se acorde foarte mare atenție termenului în care s-a făcut remarca (reclamația) pe ce bază, și de a se notifica partenerului prompt, astfel ca în final să nu rămînă o sumă de remarci purtătoare de pretenții financiare sub formă de penalități.

d) Penalități. În contractele de exporturi complexe, dat fiind valoarea foarte mare a acestora, se practică înscrierea de clauze prin care se stabilesc consecințele ce le va suporta partea în culpă pentru neexecutarea contractului la termen sau neatingerea parametrilor tehnici.

La obiectivele industriale ce se contractează „la cheie" părțile stabilesc de regulă penalizările ce se aplică pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale pe fiecare instalație, secție, privind consumul de energie electrică și de combustibil ; independent de cele aplicate pentru întîrzierea obiectivului — dar împreună cu un procent care în majoritatea cazurilor să nu fie mai mare de 9—10 la sută.

Pentru întîrzieri ale plăților din partea beneficiarului se prevăd dobînzi după scurgerea unui anumit termen.

8. PARTICULARITĂȚILE ÎNCHEIERII CONTRACTELOR DE EXPORTURI COMPLEXE PRIN LICITAȚII

În vederea promovării continue a exporturilor de mașini, utilaje, instalații complexe, lucrări de construcții-montaj și alte mărfuri și servicii, unitățile române cu activitate de comerț exterior au obligația de a participa la licitațiile care se organizează în străinătate de întreprinderi și alte organizații străine interesate în obținerea acestor produse și servicii.

Reglementarea participării la licitații internaționale își găsește sediul în Legea nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerț exterior și cooperare economică și tehnico-științifică, Legea nr. 12/1980 pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, Decretul nr. 215/1973 privind obligativitatea rezolvării cu promptitudine a cererilor de oferte de export și a corespondenței privind relațiile economice externe și ale Decretului nr. 687/1978 privind reglementarea participării unităților române cu activitate de comerț exterior la licitații în străinătate.

În ceea ce privește licitațiile pentru utilaje, instalații complexe și lucrări de construcții-montaj și alte servicii, acestea sînt foarte frecvente în țările în curs de dezvoltare, precum și în unele țări capitaliste dezvoltate.

Ofertele pentru participare la licitații se întocmesc după o anumită formă și în interiorul termenului stabilit de organizator, sub sancțiunea decăderii.

Pentru a se asigura de îndeplinirea obligațiilor din oferte, ofertanților li se solicită de obicei, anumite garanții, mărimea și natura acestora fiind precizate de organizatori în condițiile licitațiilor. Mărimea garanției depinde de valoarea generală a obiectului licitației ; garanția poate fi pînă la 10 la sută din această valoare.

După terminarea licitației, acelor ofertanți care nu au primit comanda, li se returnează scrisorile de garanții bancare.

Pînă la înapoierea garanției se presupune că ofertele lor rămîn în vigoare, fapt ce are o importanță esențială pentru organizatorii licitațiilor în cazul cînd firma care a cîștigat licitația, din anumite motive, refuză să semneze contractul (în aceste condiții ea pierde garanția depusă).

Procedura licitațiilor este relativ simplă.

Deschiderea plicurilor care conțin ofertele are loc în ziua și la ora stabilită, de regulă public. Hotărîrea definitivă se dă după ce se examinează minuțios documentația anexă la oferte, se analizează condițiile de credit acordate de firmele furnizoare, situația lor financiară și materială, posibilitățile de producție etc., ceea ce în cazul exporturilor de utilaje, instalații complexe etc., poate dura 3—5 luni.

Avînd în vedere concurența care există în cadrul licitațiilor și valorilor mari ale obiectelor acestora prin reglementările menționate mai sus se acordă o importanță deosebită metodologiei interne de analiză și aprobare a participării la licitații, la termenele stabilite.

9. COMPETENȚA DE A ÎNCHEIA CONTRACTE COMERCIALE, INTRAREA ÎN VIGOARE, DURATA, ÎNCETAREA CONTRACTELOR, REZILIEREA, PRELUNGIREA

Prevederile Legii nr. 1/1971 și Legii nr. 12/1980 stabilesc principiul potrivit căruia încheierea și executarea contractelor comerciale internaționale constituie principala obligație a întreprinderilor de comerț exterior.

Potrivit art. 10, alin. 2, din Legea nr. 12/1980 „Întreprinderile de comerț exterior răspund de contractarea și derularea la extern a întregului fond de marfă planificat la export".

În scopul îmbunătățirii activității de comerț exterior și cooperare economică internațională și în acest context îmbunătățirea radicală a activității de încheiere a contractelor externe urmărindu-se promovarea și garantarea intereselor economiei naționale, Ministerul Comerțului Exterior

și Cooperării Economice Internaționale, în scopul instituirii unei metodologii unitare de negociere și executare a contractelor externe, inclusiv de soluționare a neînțelegerilor decurgînd din acestea, precum și al asigurării unei asistențe juridice calificate în această activitate, a emis ordinul nr. 44/1982.

Potrivit acestui ordin, Consiliile oamenilor muncii vor stabili în funcție de specificul mărfii, valoarea contractului extern, natura sau complexitatea operațiilor comerciale respective etc., persoanele din cadrul compartimentului de negocieri împuternicite să negocieze și să semneze în unele întreprinderi (I.C.E.), în țară sau în străinătate, contracte externe, precum și categoriile de contracte care vor trebui supuse, în mod obligatoriu, înainte de intrarea în vigoare, aprobării C.O.M., Biroului executiv al acestuia sau, după caz, directorului întreprinderii.

Contractele de export de instalații complexe vor fi aprobate, în mod obligatoriu, înaintea intrării în vigoare de către C.O.M. sau Biroul Executiv al I.C.E.-ului, potrivit competențelor stabilite de C.O.M.

Astfel de contracte care sînt supuse aprobării C.O.M., Biroului Executiv sau directorului întreprinderii, vor cuprinde o clauză prin care să se condiționeze intrarea lor în vigoare de confirmarea ulterioară a contractului de către partea română într-un termen ce va fi convenit și în mod obligatoriu înainte de intrarea în vigoare, vor fi înaintate la M.C.E.C.E.I. spre avizare după ce au fost avizate și de Ministerul în subordinea căruia se află I.C.E.-ul, precum și de Furnizorul general sau, după caz, de Antreprenorul general.

Proiectele de contracte care au drept obiect executarea de lucrări de construcții-montaj în străinătate, precum și contractele pentru executarea altor lucrări sau prestări de servicii în străinătate, vor fi înaintate la M.C.E.C.E.I. cu avizul Departamentului pentru Construcții în străinătate.

În NOTA de prezentare spre avizare a contractului extern se vor menționa principalele obligații și clauze convenite, precum și considerentele de ordin economic, tehnic sau juridic care au fundamentat includerea unor clauze deosebite în contractele negociate.

Durata contractelor de export de instalații complexe prin livrarea unui obiectiv „la cheie" sau executarea de livrări de construcții-montaj este stabilită în funcție de condițiile impuse de partenerul extern sau convenită în cadrul negocierilor pe baza criteriilor obiective de realizare a obiectului contractual.

Încetarea contractelor, de regulă, are loc prin ultimul act de executare în cazul exporturilor de instalații complexe, prin realizarea unui obiectiv „la cheie", obținerea certificatului de acceptare de la beneficiarul extern ; expirarea perioadei de garanție, încasarea prețului.

Uneori, din diverse motive — forță majoră, falimentul cumpărătorului sau atitudinea culpabilă a uneia dintre părți, contractul ajunge în impas, respectiv nu mai poate fi executat, sau executarea lui s-ar efectua cu asemenea întîrziere încît nu mai prezintă interes.

În asemenea situații, apare necesară rezoluțiunea lui. Prin rezoluțiune înțelegîndu-se desființarea cu caracter retroactiv a unui contract sinalagmatic (bilateral), pentru neexecutarea culpabilă de către debitor a obligațiilor sale. Întocmai ca nulitatea, rezoluțiunea desființează efectele contractului nu numai pentru viitor, dar și pentru trecut.

Spre deosebire de nulitate care intervine pentru cauze anterioare sau contemporane încheierii contractului, rezoluțiunea operează pentru fapte intervenite ulterior formării sale valide și anume pentru neexecutarea obligațiilor de către debitor.

În contractele sinalagmatice cu prestațiuni succesive, cum este cazul exporturilor de instalații complexe sau lucrări de construcții-montaj, rezoluțiunea produce efecte numai pentru viitor, lăsînd neatinsă executarea prestațiilor anterioare. O asemenea rezoluțiune se numește reziliere.

Pentru situații cînd unele clauze contractuale nu pot fi executate, ci se impun a fi modificate, apar atît prelungiri de termene de executare a obiectivului cît și a rescadențării plăților.

În astfel de cazuri, modificarea contractelor comerciale internaționale se face prin addendumuri, protocoale, noi anexe, semnate de părți. Semnarea acestor instrumente juridice trebuie făcută de acele persoane care au competența și cu aprobările și avizele prealabile, prevăzute de metodologia în vigoare.

10. GESTIUNEA CONTRACTELOR

Prin natura activității celor care se ocupă de urmărirea îndeplinirii contractului pe fiecare articol în parte, implică o răspundere gestionară, deoarece orice neîndeplinire sau îndeplinire necorespunzătoare față de obligațiile asumate prin contractul extern determină o răspundere atît pe plan intern (în țară), cît și pe plan extern (față de proprietar), care pe plan juridic sub aspectul răspunderii poate fi de natura penalităților, precum și despăgubiri pentru prejudiciul cauzat din culpa sau față de proprietar (beneficiarul obiectivului), care de regulă se stipulează în contract, cît se percepe pentru întîrzieri și cît pentru neatingerea parametrilor tehnici ce nu s-au realizat.

Din acest punct de vedere executarea contractelor depinde în bună măsură de modul în care gestionarea lor (administrarea) prin prepușii întreprinderilor de comerț exterior le urmăresc, dar nu în sensul de a efectua consemnări ci prin a întreprinde acte administrative cu efectele contractuale, respectiv :

— nelivrarea potrivit contractului intern corelat cu contractul extern să fie notificată furnizorului producător sau furnizorului general, punîndu-l în întîrziere și pasibil de penalizări sau daune ;

— față de partenerul extern care are o serie de obligații trebuie urmărit în ce mod le-a îndeplinit și la ce termen.

Evident, constatarea neîndeplinirii unor obligații contractuale trebuie să se bazeze pe litera contractului și în mod operativ cu avizul sectorului tehnic respectiv al șefului de grup de șantier sau al antreprenorului (ARCOM) sau în cazul antreprenorilor locali cu avizul acestora.

În orice caz, atît pentru notificările antreprenorilor locali (cazuri frecvente), cît și ai ARCOM, administratorul contractorului (gestionarul) trebuie să dispună de o autoritate de avizare operativă. Răspunsul la notificări trebuie să se bazeze pe clauzele contractuale și făcut în termen.

Eventualele neînțelegeri să fie clarificate prin procese-verbale sau minute ori protocoale.

Nu este lipsit de importanță documentul prin care se constată un eveniment de pe șantier supus supervizării partenerului care la data predării în funcțiune a obiectivului împietează asupra deciziei de acceptare sau nu.

Verificarea și aprobarea lucrărilor conform fiecărei clauze din contract, evidența pe articole privind îndeplinirea contractului este o problemă specifică partenerilor externi prin aceea că, în majoritatea cazurilor se face de regulă, de un specialist ori un expert tehnic în urmărirea realizării obiectivului contractat „la cheie" sau un jurist cu experiență care urmărește strict contractul pe fiecare articol și aliniat.

Cîtă vreme partenerii externi apelează la experți (supervizori) pentru obiectivul contractat, plătiți substanțial, este de remarcat că, pentru partea română este insuficient folosit sistemul de a se asigura o pază juridică a contractului prin prezența unui jurist român care vizavi de unul străin din partea partenerului sau al nostru angajat pe plan local, să vegheze la toate implicațiile care apar zi de zi.

Fiecare notificare a partenerului trebuie să aibă un răspuns întemeiat pe prevederile contractului, într-un termen corespunzător clauzei din contract.

11. URMĂRIREA ÎNCASĂRILOR ȘI A PLĂȚILOR LA TERMEN

Una din laturile importante ale activității de exporturi complexe o reprezintă realizarea în termen a încasărilor și plăților rezultate din derularea contractelor externe, întreprinderile de comerț exterior în cauză răspunzînd de organizarea și urmărirea executării planului de încasări și plăți și de asigurarea echilibrului valutar planificat.

Întreprinderile care realizează obiective complexe în străinătate, în calitate de furnizori generali externi, au obligația să desfășoare sarcinile de încasări și plăți în valută în concordanță cu indicatorii aprobați pentru fiecare obiectiv prin referatele de vînzare și notele de fundamentare.

Diversificarea contractelor externe, multitudinea furnizorilor interni și externi participanți la construirea unui obiectiv complex, termenele de livrare și condițiile diferite de plată impun ținerea unei evidențe specifice și o urmărire strictă a livrărilor, facturărilor și decontărilor, atît în valută, cît și în lei.

La contractele de instalații complexe se întîlnesc, de regulă, următoarele probleme specifice care le deosebesc de exporturile curente :

— parte din prețul contractual se plătește de cumpărător în valuta țării sale, suma respectivă fiind destinată să acopere cheltuielile ce se efectuează pe plan local cu aprovizionarea unor materiale, combustibil, energie electrică, diverse taxe și prestații etc. ;

— importurile de completare se tratează, de regulă, în condițiile de garanții și plată, în care se obțin de la furnizorii externi, pentru a nu se apela la balanța de plăți a țării ;

— schema de plăți pentru furnitura din țara noastră prevede o parte de pînă la 15—20 la sută, plătibilă „cash" sub formă de avans și rate la livrare, restul de 80—85 la sută în credit eșalonat de la data fiecărei livrări sau de la un alt moment convenit contractual (data livrării ultimului utilaj care condiționează punerea în funcțiune, data livrării unui anumit procent din furnitură, data punerii în funcțiune etc.) ;

— asigurarea îndeplinirii obligațiilor preluate de ambele părți prin contract se face prin emiterea de scrisori de garanție bancare, astfel : furnizorul emite scrisori de garanție pentru avansurile încasate în valută convertibilă și respectiv în valută locală, precum și scrisoare de garanție de buna executare a contractului (performance bond) ; cumpărătorul emite scrisoare de garanție pentru deschiderea acreditivelor privind cotele de livrarea echipamentelor precum și pentru acceptarea și plata tratelor de credit și a dobînzilor aferente.

Pe lîngă cele de mai sus, la exportul de complexe se folosesc în decontare o serie de documente comercial-bancare, în funcție de activitățile ce intră în decontare cu partenerul extern din care enumerăm :

— pentru furnitura ce intră în construcția obiectivului respectiv, documentele, sînt în general, asemănătoare cu cele pentru exporturile curente, adică: factură, conosament sau scrisoare de trăsură internațională, liste de ambalaj, certificate de asigurare, de încercări, de garanție etc. ;

— decontarea lucrărilor de construcții-montaj se face pe bază de certificate de plată sau situații de lucrări lunare care trebuie să poarte acceptul reprezentantului împuternicit al clientului de pe șantiere și în care valorile se stabilesc pe baza cantităților executate al tarifelor convenite sau pe bază de cote fixe, în funcție de stadiul fizic al lucrărilor sau prin altă metodă de formarea prețului de decontare stabilită prin contract ;

— pentru asistența tehnică acordată la montaj și punere în funcțiune sau pentru școlarizarea personalului cumpărătorului, decontarea se face pe bază de factură lunară însoțită de foaie de pontaj vizată de reprezentantul împuternicit al clientului extern și avînd la bază tarifele stabilite prin contract.

În funcție de cele de mai sus și în conformitate cu cele convenite prin contractul extern, după intrarea în vigoare a acestuia, compartimentul de specialitate din întreprinderea de comerț exterior, stabilește normele de lucru interne care, printre altele, cuprind :

— documentele comercial-bancare, forma, conținutul și circuitul lor în cadrul întreprinderii spre a înlătura eventualele rezerve ale organelor bancare sau refuzuri ori amînări la plată din partea clientului extern, ceea ce ar duce la întîrzieri în încasarea valutei ;

— forma de evidență în compartimentele operative și cele funcționale care să răspundă cerințelor legii și să reprezinte instrumentul de conducere, urmărire și control al derulării contractului ;

— graficul de încasări și plăți valutare potrivit cu graficul de realizarea livrărilor și lucrărilor, precum și cu condițiile de plată din contractul extern ; persoanele responsabile de întocmirea documentelor și urmărirea încasărilor și plăților la termenele convenite. Orice întîrziere în plată din vina partenerului extern se notiifcă acestuia pentru ca, în cazul unor pretenții ulterioare la penalități de întîrziere în predarea obiectivului să i se poată opune în compensare întîrzierile manifestate în efectuarea plăților, sau să suporte efectiv penalități pentru neplata în

termen atunci cînd obiectivul a fost predat la termen și în condițiile garantate prin contractul extern.

Pentru creanțele și angajamentele aferente obiectivelor complexe deja executate se întocmește balanța acestora iar potrivit scadențarului ce se ține centralizat pe întreprindere în cadrul serviciului financiar se comunică, cu 30 zile înaintea scadenței fiecărei creanțe remiterea tratei spre încasare cu formula de protest în cazul neplății în termen. Tot pe baza unei evidențe a scrisorilor de garanție bancară primite, se solicită din timp, după caz, prelungirea valabilității sau plata soldului garanției. În ce privesc garanțiile emise în favoarea clienților externi, se solicită la expirarea valabilității lor restituirea la B.R.C.E.

Datorită împrejurărilor ce pot apare pe perioada îndelungată de derulare a unui contract de exporturi complexe precum și pentru a se putea urmări încadrarea încasărilor și plăților în concordanță cu indicatorii aprobați prin nota de fundamentare atît în cadrul serviciului de export cît și în cadrul compartimentului financiar-contabil s-au adoptat forme de evidență specifice, capabile să furnizeze elementele de analiză atît pe ani de plan cît și cumulat de la începerea derulării contractului, pe fiecare indicator și rezultatele financiare realizate față de cele aprobate. Toate acestea pentru a se putea interveni la timp în înlăturarea unor eventuale stări de lucruri negative.

Din practica derulării unor astfel de contracte s-a constatat că realizarea integral și la termen a încasărilor și plăților poate avea loc numai dacă se respectă în mod strict următoarele :

— stabilirea de condiții de plată clare în contractele externe și consolidarea lor cu acreditive și scrisori de garanție, emise în condițiile contractului, de către corespondenții bancari agreați de Banca Română de Comerț Exterior ;

— întocmirea corectă și la timp a documentelor comercial-bancare, stabilirea unui circuit adecvat al acestora, precum și o conlucrare perfectă între serviciul operativ de export, serviciul financiar și compartimentul de control financiar preventiv precum și cu B.R.C.E. ;

— informarea la timp a partenerului, a ambasadei R.S.R. din țara respectivă, precum și a reprezentanților români de pe șantierul din străinătate asupra unor eventuale discrepanțe între livrare și documentele comercial-bancare, atunci cînd nu a mai fost posibilă o corectare a acestora după plecarea vasului sau mijlocului de transport cu care s-a făcut expedierea furniturii.

12. EVIDENȚA ȘI GESTIONAREA MATERIALELOR ȘI A PIESELOR DE REZERVĂ

Organizarea și conducerea contabilității și a altor evidențe în cadrul activității de exporturi complexe și executării de lucrări în străinătate sînt reglementate prin Indicațiile metodologice ale Ministerului Finanțelor și trebuie să asigure datele și informațiile necesare cu privire la :

— urmărirea și raportarea realizării programului de producție și a contractului extern la termenele stabilite;

— administrarea, gestionarea, angajarea și cheltuirea fondurilor materiale și financiar-valutare încredințate și încadrarea lor în limita prevederilor din bugetele de venituri și cheltuieli și documentația tehnico-economică aprobată prin nota de fundamentare pentru fiecare obiectiv complex ;

— situația patrimoniului aflat la dispoziția subunității ce execută lucrarea în exterior ;

— stabilirea rezultatelor economico-financiare în perioada de raportare și realizarea indicatorilor economici și financiar-valutari aprobați.

În general, în privința evidenței și gestiunii materialelor nu există diferențe între sistemul din țara noastră și sistemul practicat în țările străine, deosebirea constînd numai în formularistica folosită și uneori a conturilor contabile în care se evidențiază aceste elemente patrimoniale.

Indicația normelor de mai sus este ca acolo unde în țara respectivă nu se impune un anumit sistem să se aplice sistemul de evidență și gestiune din R.S.R., iar în caz contrariu să se aplice sistemul din țara respectivă și folosind aceleași documente să se țină o evidență și după sistemul din România.

În organizarea evidenței și respectiv în gestionarea materialelor aferente unui obiectiv complex trebuie să se țină seama de natura și destinația bunurilor respective deoarece în acest caz avem de a face cu :

— mașini echipamente, aparate, materiale, piese și alte asemenea care se facturează partenerului extern, se gestionează însă de partea română, dar în final se înglobează în instalația ce face obiectul contractului extern și se predă partenerului ca o capacitate de producție la punerea în funcțiune ;

— mijloace fixe, obiecte de inventar, scule, cazarmament etc., care se trimit din R.S.R. sau se procură de pe piața locală sau din terțe țări și care ajutînd la realizarea obiectivului nu intră în starea de fixație al acestuia, dar suferă pe parcursul execuției o uzură fizică și morală cu care trebuie ofertat costul lucrării respective.

În funcție de cele de mai sus, indicațiile metodologice prevăd următoarele :

— mijloacele fixe urmează regimul de evidență, amortizare și casare prevăzut de reglementările în vigoare din R. S. România, ele fiind introduse în țara respectivă ca import temporar cu drept de reexport în R.S.R. ;

— obiectele de inventar, cazarmamentul din organizarea de șantier precum și sculele au același regim de evidență și gestiune pînă la uzarea lor completă, fiind decontate pe seama aportului valutar realizat sau în cazul cînd nu s-au uzat complet se valorifică pe piața locală sau se returnează în R.S.R. la terminarea obiectivului ;

— mașinile, echipamentele, aparatele, materialele și piesele de rezervă livrate odată cu echipamentele care se facturează partenerului, dar sînt preluate pe șantier de reprezentanții români și montate în complexul contractat se gestionează conform normelor din R.S.R., predîndu-se la montaj pe bază de documente încheiate între gestionar și șeful echipei de montaj.

În perioada de garanție eliberarea din magazie a pieselor de rezervă se face numai pe bază de documente justificative atestate de personalul român de la asistență tehnică, în sensul că defectarea piesei respective s-a produs dintr-o funcționare normală și nu din exploatarea necorespunzătoare sau neîntreținerea mașinilor conform cărții tehnice de către personalul partenerului extern.

Menționăm că tot din practică rezultă că partenerii externi pretind că materialele și piesele de rezervă neconsumate la montaj și respectiv pînă la expirarea perioadei de garanție le-ar aparține ca fiind cuprinse în prețul contractului; în toate cazurile s-a cîștigat principiul că prin prețul convenit au plătit o capacitate de producție care i-a fost predată conform proiectului și contractului și tot ceea ce nu a intrat în operă este proprietatea furnizorului. De aceea, este necesar să se acorde o atenție deosebită gestionării bunurilor materiale de pe șantier, astfel ca printr-o gospodărire judicioasă să se poată îmbunătăți aportul valutar al obiectivului complex realizat la extern.

13. ÎNCHIDEREA FINANCIARĂ A CONTRACTULUI

Dosarul contractului privind exportul unui obiectiv complex se încheie de fapt în mai multe etape, aceasta ținînd cont de două elemente fundamentale și anume: a) Cadrul legal care reglementează acest lucru; b) Prevederile contractului extern.

Din punct de vedere legal, art. 130 din Legea nr. 2/1973 pentru modificarea și completarea Legii finanțelor nr. 9/1972, ministerele și celelalte organe centrale care au în subordine întreprinderi care execută obiective complexe, lucrări de construcții-montaj și alte lucrări asemănătoare în străinătate, vor raporta Consiliului de Miniștri, în termen de 30 zile de la datele prevăzute în contracte pentru încheierea lucrărilor, situația fiecărui obiectiv cu valoare de peste — 100 milioane lei valută și modul cum au fost realizați indicatorii economici și financiar-valutari, aprobați.

La lucrările cu valori pînă la 100 mil. lei valută, analiza modului de realizare a indicatorilor economici și financiar-valutar aprobați se face de către consiliile de conducere ale ministerelor și celorlalte organe centrale.

Din punct de vedere al prevederilor contractului extern închiderea dosarului de export se face în etape, cu care ocazie se inventariază îndeplinirea obligațiilor de către ambele părți contractante și anume:

— La punerea în funcțiune a obiectivului pentru obligațiile prevăzute pînă la această etapă;

— La expirarea perioadei de garanție pentru obligațiile nerezolvate pînă la etapa de la cpt. „a", precum și cele rezultate din protocolul de predare-preluare provizorie sau cele apărute în anul de garanție;

— La efectuarea ultimei plăți prevăzute în contract în situația cînd potrivit condițiilor de plată s-au prevăzut plăți la recepția provizorie și definitivă sau contractul a prevăzut plăți eșalonate (credit).

Închiderea dosarului de export se face pe baza unei note întocmite de serviciul de export sub semnătura șefului de serviciu și aprobarea directorului adjunct coordonator, notă ce va cuprinde:

— raportul prezentat ministerului tutelar conform prevederilor de mai sus;

— modul de îndeplinire a obligațiilor contractuale din sarcina partenerului extern;

— modul de îndeplinire a obligațiilor din sarcina furnizorului român;

— măsurile luate împotriva furnizorilor care au întîrziat livrarea sau din cauza cărora nu s-au atins parametrii garantați și stadiul soluționării acestora;

— dacă există obligații neîndeplinite din protocoalele privind stingerea unor pretenții financiare reciproce la punerea obiectivului în funcțiune sau la expirarea perioadei de garanție;

— dacă au existat sau există vreun litigiu cu partenerul extern deferit arbitrajului și în asemenea caz data și conținutul hotărîrii arbitrajului, precum și modul în care au fost executate prevederile hotărîrii respective;

— numărul adresei BRCE confirmînd că a primit de la client, că rămase fără obiect, scrisorile de garanție de avans de bună executare a contractului (performance bond);

— sumele încasate de la partener pînă la data întocmirii notei și cele ce mai sînt de încasat cu indicarea datelor de încasare.

În orice situație de litigiu cu partenerul, serviciul de export în cauză trebuie să formeze dosare cu documente în apărare pentru fiecare gen de pretenție în parte, folosind toate notificările făcute partenerului pe parcursul derulării contractului remarcile din registrul de șantier, protocoale și alte documente probatorii necesare susținerii unui eventual litigiu la arbitraj.

14. REGLEMENTAREA DIFERENDELOR — ARBITRAJUL

Cooperarea economică și tehnico-științifică internațională, reprezintă o condiție esențială, parte integrantă, a noii ordini economice internaționale.

Pentru dezvoltarea cooperării economice internaționale este nevoie și de un cadru juridic, care să-i asigure un climat de încredere reciprocă între parteneri, cunoașterea procedurii și formelor de realizare, siguranță în privința efectelor pe care urmează să le producă actele încheiate în vederea cooperării și încredere în privința soluțiilor ce vor interveni în cazul ivirii unor litigii cu privire la executarea acestor acte.

Cunoașterea dinainte a regimului juridic al contractelor de către participanții la cooperarea economică internațională, sporește încrederea acestora la încheierea actelor ce le vor încheia. De asemenea, pentru cunoașterea jurisdicției în cazul că se vor ivi situații litigioase.

Cît timp însă nu există în relațiile comerciale internaționale un drept uniform care să ofere participanților siguranța că se află oricînd și oriunde, sub imperiul aceleiași legi materiale pe care o pot cunoaște, și care în acest caz legea uniformă ar fi și legea lor proprie, nu există altă soluție spre a risipi neîncrederea părților, decît posibilitatea de a se acorda părților facultatea de a-și alege încă din momentul încheierii contractului, legea sau sistemul de drept care va urma să guverneze condițiile de existență și efectele contractului respectiv.

Și tot astfel, cît timp nu există o jurisdicție internațională pentru soluționarea litigiilor izvorînd din raporturile juridice prin care se realizează cooperarea economică internațională, singura soluție este posibilitatea creată părților de a-și alege de comun acord, o instanță care să răspundă cît mai mult posibil exigențelor specifice comerțului internațional. Așa după cum la încheierea contractelor voința părților este determinantă, tot astfel se impune ca și în privința modului de soluționare a litigiilor ce se vor ivi cu privire la aceste contracte, tot voința părților să aibă rolul determinant.

Unor astfel de cerințe este chemat a răspunde Arbitrajul comercial internațional.

Arbitrajul vine din latină — arbiter — care era definit cu următoarele cuvinte :

„Arbiter est qui honoris causa deligitur ab his qui controversiam habent, ut ex. bona fide es asqua et bono controversiam dirimat o sea".

„Arbitrajul este alesul pentru onoarea dreptății de către acei care au o controversă pentru care se adresează bazat pe buna credință și echitate".

Din această cauză arbitrajul este instituția juridică care permite părților a avea încredere în decizia asupra unei controverse sau unei probleme particulare.

Pentru soluționarea litigiilor generate de raporturile juridice internaționale de drept privat, practica a consacrat arbitrajul sub diversele sale forme.

Arbitrajul pentru rolul său de a soluționa litigiile care se ivesc în comerțul internațional, este recomandat și de către Conferința asupra Securității și Cooperării în Europa, care „Considerînd reglementarea rapidă și echitabilă ce ar putea să rezulte din tranzacțiile comerciale în materie de schimburi de lucruri și de servicii din contractele de cooperare industrială ar contribui la expansiunea și la promovarea comerțului și al cooperării" și că „Arbitrajul este un mijloc indicat pentru a tranșa asemenea litigii recomandînd organismelor întreprinderilor și firmelor țărilor lor de a include, de va fi cazul, clauze de arbitraj în contractele comerciale și în contractele de cooperare industrială sau în convenții speciale".

Tot astfel Adunarea Generală a Națiunilor Unite în preambulul la Rezoluția sa nr. 31/98 din 15 sept. 1976, care a adoptat Regulamentul de arbitraj elaborat de către Comisia Națiunilor Unite pentru dreptul comercial internațional recomandă difuzarea și aplicarea cît mai largă în lume a acestui regulament, recunoscînd astfel utilitatea arbitrajului ca metodă de soluționare a litigiilor născute din relațiile comerciale internaționale.

La rîndul lor Comisiile regionale economice ale Națiunilor Unite. cea pentru Europa — C.E.E. — și cea pentru Asia și Extremul Orient — (E.C.A.F.E.) au elaborat, de asemenea regulamente facultative ale arbitrajului ad-hoc.

„Arbitrajul Comercial internațional este o instituție juridică privind soluționarea litigiilor ce se ivesc în cadrul relațiilor comerciale internaționale, de către persoane, investite cu această sarcină, chiar de către părțile contractante aflate în litigiu. Prorogarea convențională a competenței, prin sustragerea litigiilor de sub competența jurisdicțiilor de drept comun, spre a fi supuse, spre soluționare, unor persoane, care nu au calitatea de judecători, constituie caracteristica esențială a arbitrajului".

Părțile contractante au posibilitatea legală de a prevedea în contractul lor o clauză de arbitraj potrivit căreia orice litigiu ce se va ivi cu privire la acel contract să nu fie dat spre soluționare instanțelor de drept comun, iar soluționarea se va face conform clauzei de arbitraj înscrisă în contract după o formulă consacrată de Regulamentele de conciliere și arbitraj cu arătarea locului unde va avea loc și legea aplicabilă.

Exemplu de clauză de arbitraj pentru Curtea de Arbitraj la Camera de Comerț Internațională PARIS (C.C.I. — PARIS).

„Tous differends de'coulant du présent contract seron tranché définitivement suivant le Reglement de conciliation et d'arbitrage de la Chambre de Comerce Internationale par un, or plusieurs arbitres nome conformement a ce Reglement".

De bună seamă că înainte de a se ajunge la arbitraj, părțile contractante vor încerca rezolvarea amiabilă a diferendelor și numai în caz contrar, că nu va fi cu putință se va apela la Arbitraj și astfel se va prevedea și în contract înaintea clauzei de arbitraj.

15. EVIDENȚA — DOSARUL DE DERULARE

Evidența conracteor de la încheiere și pînă la executarea lor completă necesită o organizare administrativă permanentă pe toată durata de executare a obiectivelor complexe atît în cadrul șantierului cît și la sediul întreprinderii de comerț exterior.

Pentru cunoașterea stadiului de realizare a unui contract, precum și faza exactă în care se află derularea lui, evidența trebuie să centralizeze toate datele necesare pe articole și în ansamblu astfel încît în orice împrejurare să poată furniza documente și date pentru reușita unor tratative sau rezolvarea divergențelor care pot apare din punct de vedere tehnic sau financiar.

Din aceste considerente, dosarul de derulare îndeplinește următoarele funcții :

— în primul rînd, reflectă condițiile în care a fost perfectat contractul comercial internațional, respectarea normelor imperative privind autorizațiile de export-import, referatul de vînzare etc., precum și toate clauzele de livrare și plată ;

— constituie sursa primară și cea mai importantă pentru întreg sistemul informațional privind derularea, toate dările de seamă și informările fiind inspirate din acest dosar ;

— datele pe care le reflectă dosarele de evidență și documentele pe care le conține au forță probantă, pînă la proba contrarie, constituind punctul de plecare pentru rezolvarea oricăror reclamații și litigii externe, precum și pentru eventualele anchete administrative sau penale privind modul de perfectare și derulare a respectivelor contracte comerciale internaționale.

Din punct de vedere al conținutului, dosarul de derulare trebuie să ia ființă de îndată ce a fost încheiat contractul comercial internațional, și să cuprindă :

— toate documentele privind fazele esențiale, începînd cu negocierea și pînă la perfectarea contractului ;

— cererea de ofertă și oferta vînzătorului sau caietul de sarcini cînd a avut loc licitația ;

— avizul unității producătoare-exportatoare — cînd e cazul ;

— nota de fundamentare privind aprobarea exportului complex ;

— autorizația de export ;

— aprobările sau avizele organelor centrale competente conform reglementărilor legale ;

— contractul de vînzare-cumpărare ;

În cazul în care vînzarea-cumpărarea s-a perfectat prin confirmarea ofertei, sau prin comandă acceptată etc., este indicat să se întocmească o notă scurtă cu relatarea

momentului încheierii contractului sau a documentului respectiv.

Pentru a constitui probe în anumite situații, dosarele de derulare trebuie să poarte număr de evidență, iar documentele pe care le conțin să fie numerotate.

În același dosar trebuie clasată toată corespondența comercială ulterioară încheierii contractului care are legătură directă cu executarea sau modificarea contractului respectiv și nu în dosare formate de diverși lucrători dintr-un serviciu potrivit atribuțiilor de muncă pe care le au (asistență tehnică, furnitură, reclamații tehnice, financiare, etc.).

După ultimul act de executare sau de soluționare definitivă a reclamațiilor, dosarul de derulare se încheie printr-o notă de încheiere cu vizarea fiecărui document și se păstrează la arhivă potrivt normelor de drept în această materie.

Constantin MIHĂILESCU
consilier juridic șef — M.I C.M.

acte ● acțiuni ● proceduri

POPRIRE PENTRU EXECUTAREA CREANȚELOR PERSOANELOR FIZICE — este de Cod. proc. civ. 1. **Competență :** Judecătoria în a cărei circumscripție teritorială își are domiiciliul (sediul) terțul poprit sau debitorul (art. 453). 2. **Condiții :** Existența unui titlu executor (art. 452) și a unei cereri din partea creditorului (art. 453). Cererea creditorului nu este necesară iar poprirea nu este supusă validării în cazul cînd se urmăresc sume datorate cu titlu de obligație de întreținere, cînd executarea se face asupra retribuției sau asupra altor venituri din muncă (art. 461[1]). 3. **Procedură :** Instanța ordonă înființarea popririi prin comunicarea ei către terțul poprit și dispune citarea acestuia și a datornicului (art. 455). Dacă se dovedește că terțul poprit este dator debitorului urmărit, instanța va valida poprirea, obligînd terțul poprit să plătească suma poprită direct creditorului urmăritor art. 457). 4. **Model de cerere :**

Tovarășe președinte,

Subsemnatul..., domiciliat în..., vă rog să dispuneți înființarea unei popriri pentru suma de lei... în mîinile..., din localitatea..., str..., nr. ., asupra[2]... pe care terțul poprit îi datorează debitorului meu..., domiciliat în ..

Depun, odată cu prezenta, recipisa C.E.C. pentru consemnarea cauțiunii de... lei[3].

Motivele cererii sînt următoarele :

În fapt[4], ..

În drept, îmi întemeiez cererea pe dispozițiile art. 452—454, Cod. pr. civ.

Înțeleg să mă folosesc de proba cu acte, și anume[5] :...

Depun prezenta cerere, împreună cu copii certificate de pe actele sus-menționate, în trei exemplare, din care unul pentru instanță și celelalte două pentru a fi comunicate debitorului poprit și terțului poprit.

Semnătura

Tovarășului președinte al Judecătoriei...

[1] Numele și prenumele terțului poprit și sediul acesteia în cazul persoanei juridice.

[2] Sumele sau efectele datorate debitorului poprit de către terțul poprit

[3] Cauțiunea se datorează numai în situațiile și cuantumul prevăzut de art. 452 pct. a și b, Cod. proc. civ.

[4] Situația de fapt care justifică poprirea, cu arătarea cauzei pe baza căreia se cere poprirea

[5] Probele pe care înțelege să le folosească creditorul popritor

5. **Notă.** Cererea este scutită de taxa de timbru (I.M.F. nr. 1711/1960, par. 53, lit. g.). Orice creditor al datornicului urmărit va putea interveni la judecata de poprire printr-o simplă cerere, înainte de a se da o sentință definitivă de validare (art. 459 Cod. pr. civ.). Contestațiile de orice natură se vor judeca de instanța investită cu cererea de poprire. Hotărîrea asupra validării este supusă recursului în termen de 15 zile del a comunicare (art. 460 lit. b).

ACT — document eliberat (emis) de către o instituție sau organizație economică prin care se atestă un fapt, o obligație, identitate etc. 1. **Categorii.** Acte administrative, în care intră o gamă largă de documente eliberate, de regulă, de organele administrației centrale și locale de stat precum și de unități economice ; acte jurisdicționale, prin care se soluționează litigii de către organele de stat sau obștești investite cu competențe în acest domeniu ; acte notariale, categorie în care se cuprind o serie de activități prin care se constată existența și nașterea unor raporturi juridice, dovedirea unor drepturi patrimoniale și nepatrimoniale etc. 2. **Elemente.** Ca regulă generală orice act trebuie să cuprindă : denumirea și sediul organului emitent ; numele și prenumele persoanei fizice (sau a persoanelor) în cauză ; faptul atestat și atunci cînd este cazul, descrierea lui detaliată ; mențiunea cu privire la ce servește actul ; semnătura persoanelor competente să-l emită ; sigiliul organului emitent ; data emiterii (întocmirii).

CERERE — înscris prin care o persoană fizică sau juridică se adresează unui organ al administrației de stat, de arbitraj, de jurisdicție sau unei unități economice și prin care solicită eliberarea unui act, soluționarea unui litigiu sau revendică un anumit drept patrimonial sau nepatrimonial. Este necesar să conțină : denumirea organului căreia i se adresează cererea ; numele și prenumele (denumirea) și adresa persoanei care o formulează ; indicarea obiectului cererii ; motivarea (dacă este cazul, în drept și în fapt) a cererii formulate ; documentele pe care se sprijină cererea și, dacă este necesar menționarea acelora care se depun ca anexe, în copie ; taxa de timbru plătită și care se dovedește prin chitanță sau prin aplicarea de timbre ; semnătura persoanei în cauză.

DECIZIE DE IMPUTARE — este reglementată de C.M. art. 107 și urm. 1. **Competență.** Se emite de : conducătorul unității prejudiciate ; de conducătorul organului ierarhic superior, în cazul în care de producerea prejudiciului se fac vinovate și persoane numite în funcții de către acesta (director, contabil șef etc.) (art. 107). Emiterea deciziei este obligatorie dacă unitatea a primit „dispoziție obligatorie" de la : organele de control M.F. (art. 28 din L. nr. 5/1970) ; organele B.N.R.S.R. (art. 30, din L. nr. 5/1970) ; Consiliul Central de Control Muncitoresc (art. 9, lit. c, din L. nr. 15/1970) ; consiliile județene de control muncitoresc (art. 17, din L. nr. 15/1970). 2. **Condiții.** Se emite în cel mult 60 de zile de la data cînd cel în drept să emită decizia a luat cunoștință de existența prejudiciului (art. 108, alin. 2, C.M.) ; nu poate fi emisă dacă de la data producerii prejudiciului au trecut mai mult de 3 ani. 3. **Procedură.** Se emite în conformitate cu „Normele privind emiterea și conținutul deciziilor de imputare, precum și comunicarea acestora și urmărirea celor obligați la dezdăunări" aprobate prin hotărîrea Biroului executiv al Consiliului de conducere al Curții Superioare de Control Financiar nr. 11 din 13 decembrie 1975 și a Biroului executiv al Consiliului de conducere al M.F. din 25 decembrie 1975. Decizia de imputare va cuprinde, potrivit pct. 2 din Norme : numărul și data emiterii ; indicarea actului și a organului care a constatat paguba, precum și în ce constă aceasta ; data producerii pagubei ; data și modul în care conducătorul unității a luat cunoștință de producerea prejudiciului ; numele, funcția și domiciliul

celor răspunzători, motivîndu-se pentru fiecare în parte temeiurile de drept şi de fapt care au determinat angajarea răspunderii materiale; cuantumul total al pagubei şi defalcarea pe cote-părţi a acesteia pentru fiecare persoană în parte, după criteriile stabilite de art. 105 din Codul muncii, şi anume ţinîndu-se seama de măsura în care a contribuit fiecare la provocarea ei. Dacă măsura în care fiecare a contribuit la provocarea daunei nu poate fi determinată, răspunderea fiecărei persoane se stabileşte proporţional cu retribuţia sa tarifară de încadrare la data constatării pagubei; motivarea înlăturării apărărilor făcute prin notele explicative date de persoanele considerate răspunzătoare; termenul în care poate fi contestată şi organul competent să o soluţioneze; semnătura persoanei care a emis decizia de imputare, cu menţiunea calităţii sale. În cazul în care cel ce a emis decizia de imputare a primit prin delegare această atribuţie se va menţiona şi actul respectiv. După semnare decizia de imputare se comunică celui (celor) în cauză, în termen de 15 zile (art. 108, alin. 3 din C.M.); comunicarea îi conferă caracter de titlu executor şi poate declanşa contestarea ei de către cel care o consideră nelegală. 4. **Notă.** Potrivit prevederilor art. 1 din D. nr. 63/1981, „în cazul cînd prin hotărîre definitivă a unui organ de jurisdicţie se constată că paguba ce urmează a se recupera în condiţiile Codului Muncii, este mai mare decît aceea imputată ori că nu a fost produsă de persoana căreia i s-a imputat, organul competent potrivit legii va lua măsuri de recuperare a pagubei reale de la persoana care a provocat prejudiciul, prin emiterea unei decizii de imputare, în termen de 60 de zile de la data cînd a luat cunoştinţă de hotărîrea definitivă, dar nu mai tîrziu de 6 luni de la data cînd hotărîrea a rămas definitivă. După expirarea acestui termen prejudiciul se impută celui vinovat de neluarea măsurii de imputare". Decizia de imputare poate fi emisă în condiţiile acestui act normativ, numai o singură dată şi numai după ce a fost soluţionat un litigiu de muncă prin care s-a anulat total sau parţial o decizie de imputare iniţială sau un angajament de plată, ori s-a constatat un prejudiciu superior celui imputat.

TITLU EXECUTOR JUDECĂTORESC — se realizează prin învestirea cu formulă executorie a hotărîrii definitive a instanţei de judecată. 1. **Competenţă:** Instanţa a cărei hotărîre definitivă urmează a fi investită cu formulă executorie. Dacă nici una din părţi nu are domiciliul cunoscut în ţară, învestirea cu formulă executorie se face de judecătoria sectorului III al municipiului Bucureşti (art. 376 alin. 3 Cod. pr. civ.). 2. **Condiţii:** Persoanele fizice care au cîştigat litigiul sau reprezentanţii lor legali trebuie să solicite în scris învestirea cu formula executorie. În cazul cînd creditor este o unitate socialistă, instanţa care a dat hotărîrea executorie va comunica executorului judecătoresc sau unităţii creditoare dispozitivul hotărîrii conform art. 269 alin. 3 şi 4 Cod. pr. civ., astfel încît unităţile nu sînt nevoite a cere învestirea cu formulă executorie a hotărîrilor judecătoreşti. Conform D. nr. 221/1960, art. 22, adresa instanţei cuprinzînd comunicarea dispozitivului constituie titlu executor. 3. **Procedură:** Hotărîrile se învestesc cu formulă executorie prin aplicarea unei ştampile (sau scrierea unui text tipizat) stabilit de art. 269 Cod pr. civ. şi se eliberează numai părţii care a cîştigat sau reprezentantului ei legal. 4. **Model de cerere:**

Tovarăşe preşedinte,

Subsemnatul..., domiciliat în..., vă rog ca în conf. cu art. 374—376, Cod. pr. civ. să investiţi cu titlu executoriu sentinţa civilă nr..., din..., a acestei judecătorii, pe care o depun în copie legalizată şi care a rămas definitivă prin..., aşa cum rezultă din dosarul cauzei nr..., aflat în arhiva instituţiei.

Semnătura

Tovarăşului preşedinte al Judecătoriei...

5. **Taxe de timbru:** Cererea de învestire se timbrează de persoanele fizice cu 50 lei cînd hotărîrea judecătorească a fost dată într-o ţară străină (H.C.M. nr. 911/1955, pct. 3 din anexă, I.M.F. nr. 1711/1960, par. 42). 6. **Notă:** Cererea persoanei fizice poate fi formulată în termen de 3 ani de la data rămînerii definitive a hotărîrii a cărei învestire se solicită (art. 6, D. nr. 167/1958). Hotărîrea este definitivă în următoarele cazuri: cînd împotriva acesteia partea interesată nu mai poate face recurs; dacă s-a renunţat la recurs prin declaraţia părţilor; cînd s-a împlinit termenul de recurs şi ea nu a fost atacată; atunci cînd recursul declarat a fost respins, retras, perimat sau anulat; dacă recursul a fost admis, hotărîrea ultimei instanţe devine definitivă la data pronunţării.

TITLURI EXECUTORII NOTARIALE — Sînt reglementate prin D. nr. 387/1952. 1. **Categorii** de creanţe provenind din: avansuri spre decontare; împrumuturi acordate de C.A.R.; materiale predate de unităţile cooperatiste meşteşugăreşti cu munca la domiciliu; bunuri nerestituite bibliotecilor şi organizaţiilor culturale sau sportive; datorii neachitate de locatari; datorii provenind din chirii; orice creanţă dacă nu depăşeşte 500 lei. 2. **Competenţă.** Notariatul de stat în circumscripţia unde îşi are sediul creditorul (art. 3). 3. **Condiţii:** debitorul să nu fie o unitate socialistă (art. 1, alin. ultim); asupra datoriei să nu existe litigiu judecătoresc (art. 2, alin. 1); debitul să nu fie prescris; în cazul creanţelor provenite din avansuri spre decontare debitorul să nu mai fie în raporturi de muncă cu creditorul (art. 1, lit. g): în cazul creanţelor care reprezintă costul reparării stricăciunilor produse de locatari valoarea acestora să nu depăşească 200 lei (art. 1, lit. c). 4. **Procedură.** Înainte de a cere eliberarea titlului executor creditorul este obligat să someze pe debitor să achite suma datorată în termen de 10 zile de la data comunicării, cu menţiunea că în caz de neplată se va cere eliberarea unui titlu executor notarial şi se va proceda la urmărirea silită. Cererea se poate face numai după trecerea unei perioade de 10 zile de la primirea somaţiei. Cererea pentru obţinerea titlului executor cuprinde: numele şi prenumele creditoriului şi ale debitorului precum şi domiciliile lor; ocupaţia şi locul de muncă al debitorului; suma datorată; temeiurile de fapt şi de drept ale datoriei; data comunicării somaţiei (art. 6). Cererea va fi însoţită de: orice înscris doveditor al datoriei; copia somaţiei certificată de creditor; dovada comunicării somaţiei către debitor, respectiv confirmarea de primire (art. 7). 5. **Model de cerere:**

Tovarăşe notar şef,

Subscrisa..., cu sediul în..., str..., nr..., vă rugăm a dispune eliberarea unui **titlu executor, în valoare...,** împotriva debitorului nostru..., domiciliat în..., str..., nr..., încadrat la ...

Debitorul ne datorează suma menţionată ca urmare a faptului că nu a...

La data de... am somat pe debitor să achite debitul, fără ca acesta să se conformeze.

Anexăm prezentei cereri copii certificate de pe: contul de debitor (sau alte acte doveditoare); somaţia şi dovada comunicării ei.

Director Contabil şef. Oficiu juridic.
Tovarăşului notar şef al Notariatului de stat...

6. **Taxe/timbru:** 1% din valoarea creanţei, dar nu mai puţin de 5 lei. Se plăteşte nu la introducerea cererii, ci la eliberarea titlului executor (pct. 14 anexă H.C.M. nr. 911/1955 şi I.M.F. nr. 1711/1960 par. 83). 7. **Notă.** Notariatul de stat nu are dreptul să acorde scutiri, amînări sau eşalonări de plată (art. 11). Termenul este de 3 ani şi începe să curgă de la aceeaşi dată (art. 3 şi 7, D. nr. 167/1958).

EXECUTAREA TITLURILOR EXECUTORII NOTARIALE. Reglementarea este dată prin D. nr. 387/1952. 1. **Competenţă:** Executorul judecătoresc de pe lîngă judecătoria în circumscripţia căreia se află sediul debitorului (art. 12 alin. 1). 2. **Procedură.** Executarea are loc la cererea creditorului

(persoană fizică sau juridică). Dacă însă creditorul este statul sau o instituție bugetară, notarul care a emis titlul executor este obligat a-l trimite din oficiu secțiunii financiare spre executare (art 12 alin. 2). Cînd executarea se face prin poprire, executorul judecătoresc va înființa în mod direct poprirea prin comunicarea ei terțului poprit, înștiințînd despre aceasta și pe debitor (art. 13, alin. 4). Poprirea nu este supusă validării, cu excepția cazurilor cînd terțul poprit declară că nu datorează suma sau nu o consemnează. Terțul poprit este obligat ca în termen de 5 zile de la primirea popririi sau de la scadența datoriei să consemneze suma și să predea recipisa executorului judecătoresc. Dacă terțul declară că nu datorează suma de bani debitorului urmărit sau dacă nu o consemnează în termen de 5 zile, executorul va înștiința instanța pe lîngă care funcționează. Aceasta va cita de urgență pe creditor, debitor și pe terțul poprit, va administra probe, va valida sau desființa poprirea (art. 14). Dacă executarea se face asupra bunurilor mobile ale datornicului, se procedează la urmărirea lor silită. 3. **Notă :** Scutit de taxa de timbru (I.M.F. nr. 1711/1960, par. 53 lit. g). Vezi și executarea silită a bunurilor mobile

SECHESTRU ASIGURĂTOR — este reglementat de Cod. proc. civ. 1. Competență : Judecătoria domiciliului debitorului (art. 595).2. **Condiții :** Creanța trebuie să fie constatată printr-un înscris și să fie ajunsă la termen (art. 594). Este necesar ca să existe o cerere de chemare în judecată a datornicului. Creditorii care nu au înscris constatator al creanței sînt îndatorați ca, odată cu cererea de sechestru, să dea o cauțiune reprezentînd 1/3 din valoarea reclamată (art. 594). 3. **Procedură :** Sechestrul asigurător se efectuează de către executorul judecătoresc (art. 599). 4. **Model de cerere :**

Tovarășe președinte.

Subsemnatul..., domiciliat..., vă rog să dispuneți înființarea unui sechestru asigurător asupra bunurilor mobile ale debitorului meu.., domiciliat în...

Motivele cererii sînt următoarele :

În fapt, debitorul îmi datorează suma de lei.., ca urmare a [1]..., așa cum rezultă din... Pentru realizarea creanței mele am introdus acțiune la acest tribunal împotriva debitorului.

În drept, îmi întemeiez cererea pe dispoz. art. 594 Cod pr. civ.

Anexez la prezenta cerere copie legalizată de pe acțiunea intentată pîrîtului și copie de pe actul constatator al creanței mele [2].

Semnătura

Tovarășului președinte al Judecătoriei...

[1] Cauza creanței creditorului ;

[2] Dacă creanța nu este constatată prin act scris, această mențiune va lipsi ; se va consemna în schimb cauțiunea, menționîndu-se depunerea recipisei.

5. **Taxe de timbru :** Unitățile socialiste sînt scutite de taxa de timbru (art. 77 H.C M. nr. 792/1960). Cererile persoanelor fizice se taxează cu 50 lei indiferent de valoarea creanței (H.C.M. nr. 911/1956 pct. 3 din anexă). 6. **Notă :** Încheierea de înființare a sechestrului asigurător se dă în camera de consiliu fără citarea părților și este supusă recursului potrivit regulilor procedurii necontencioase în termen de 15 zile de la comunicare (art. 336 și 338).

EXECUTAREA IMOBILIARĂ PENTRU CREANȚELE UNITĂȚILOR SOCIALISTE — este reglementată de D. nr 221/1960. 1. **Competență :** Executorii judecătorești de pe lîngă judecătoria în a cărei rază teritorială se găsesc bunurile urmăribile, coordonarea întregii executări revenind organului în raza căruia domiciliază debitorul (art. 5 și 8 alin. 1). 2. **Condiții :** Urmărirea nu poate începe decît dacă unitatea creditoare are creanța sa constatată printr-un titlu executor (art. 1), iar dreptul la executare nu a fost prescris (trei ani) ; nu pot fi executate creanțele sub 3.000 lei împotriva debitorului care realizează exclusiv venituri din muncă ; creanțele ce se pot acoperi din veniturile pe 12 luni (art. 28). 3 **Procedură :** Dispozitivul hotărîrilor prin care se acordă sau se recunosc drepturi unităților socialiste se comunică de instanță unităților socialiste creditoare, în vederea executării silite (art. 20). Executarea creanțelor bănești este precedată de o înștiințare de plată, comunicată debitorului de către executor cu 3 zile înainte de începerea executării (art. 23). Pentru imobilele urmărite, organul de executare instituie ca administrator-sechestru unitatea creditoare (art. 40 H.C.M. nr. 792/1960) Prețul se fixează de organul de executare, potrivit legii, și se comunică unității creditoare, aceasta fiind obligată în termen de o lună să declare dacă înțelege să preia imobilul urmărit pe seama creanței sale. Dacă sînt mai multe unități socialiste creditoare, imobilul se va atribui de preferință celeia păgubite prin infracțiune (art. 41 și 42 H.C.M. 792/1960). Cînd sînt mai multe unități păgubite prin infracțiune, imobilul se atribuie celeia desemnate de consiliul popular al localității. Dacă creanța unității care a preluat imobilul este mai mică decît valoarea acestuia, diferența va fi depusă la CEC de către creditoare în termen de 2 luni de la preluare, la dispoziția organului de executare (art. 43 H.C.M. nr. 792/1960). La cererea justificată a acesteia, executorul poate prelungi termenul cu cel mult o lună (art. 43 alin. final). Potrivit art. 31, D. nr 221/1960, autorizațiile pentru transmiterea bunurilor imobiliare nu sînt necesare în cazul imobilelor urmărite de unitățile socialiste. Dacă imobilul nu se preia de unitatea creditoare, organul de executare procedează la vînzarea directă către orice altă unitate socialistă. În cazul cînd o asemenea vînzare directă nu a avut loc se procedează la vînzarea prin licitație iar în cazul cînd imobilul nu se vinde nici în acest mod, se predă în contul creanței, comitetului (biroului) executiv al consiliului popular pe al cărui teritoriu se află imobilul, la o valoare redusă cu 60% (art. 50 H.C.M. nr. 792/1960) Creanța unității de stat se reduce cu valoarea astfel stabilită Scutit de taxa de timbru (art. 77 H C.M. nr. 792/1960). 4. **Notă :** În cazul în care, în perioada celor 3 ani în care se poate efectua executarea silită, ea nu a avut loc, însă unitatea creditoare a făcut cereri de executare sau de poprire, prescripția nu operează, fiind întreruptă (art. 16 lit. c, D. nr. 167/1958 și Plen. Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 5/1966). După întreruperea prescripției, începe să curgă o nouă perioadă de 3 ani În cazul pagubelor provenite din infracțiuni, prescripția dreptului de a cere executarea silită se suspendă pe timpul cît debitorul nu are venituri sau alte bunuri urmăribile (art. 45 alin. 2).

EXECUTAREA IMOBILIARĂ PENTRU CREANȚELE PERSOANELOR FIZICE — este reglementată de Cod. proc. civ. 1. **Competență :** Executorul judecătoresc de pe lîngă judecătoria în a cărei circumscripție teritorială este situat imobilul urmărit (art. 491). 2. **Condiții :** Executarea silită se poate efectua numai în baza unui titlu executor (art. 372 și 379 Cod pr. civ.). Ea se pornește la cererea creditorului (art. 373). 3. **Procedură :** Orice urmărire a unui imobil începe printr-un comandament făcut de creditor datornicului prin executorul judecătoresc (art. 492). Acest comandament se face în persoană sau la domiciliul datornicului (art. 493) ; după 30 de zile de la comunicarea comandamentului, executorul se deplasează la locul imobilului și încheie un proces-verbal de situație (art. 499). Apoi instanța fixează termen de vînzare și se procedează la vînzarea imobilului și la distribuirea prețului obținut. 4. **Notă :** Scutit de taxa de timbru deoarece partea care a ajuns la această fază procesuală a plătit taxa de timbru la acțiunea principală în urma căreia obține titlul executor (I.M.F. nr. 1711/1960 par. 53 lit. g). Cererea de executare silită trebuie intentată în cel mult 3 ani de la data cînd s-a născut dreptul de a cere executarea silită, adică de la data cînd hotărîrea judecătorească a devenit definitivă (art. 6, D. nr. 167/1958). Dacă creditorul a lăsat să treacă 6 luni de la îndeplinirea oricărui act de executare, fără să

fi urmat alte acte de urmărire, executarea se perimă de drept. În caz de suspendarea executării, termenul de perimare curge de la încetarea suspendării (art. 389). Executarea nu va reîncepe decît în baza unei noi cereri de executare formulată de creditor.

EXECUTAREA MOBILIARĂ PENTRU CREANȚELE PERSOANELOR FIZICE — este reglementată de Cod. proc. civ. 1. **Competență:** Executorul judecătoresc de pe lîngă prima instanță, cînd se pun în executare hotărîri judecătorești (art. 373), sau cel al judecătoriei în a cărei circumscripție domiciliază debitorul în cazul cînd se pun în urmărire silită alte titluri executorii. 2. **Condiții:** Executarea silită are loc numai la cererea creditorului (art. 373 și 389). Este necesară existența unui titlu executor sau a unei hotărîri cu execuție provizorie (art. 372 și 374). Executarea se va face numai după încunoștiințarea datornicului odată cu somația, iar cu cel puțin o zi înainte de executare se va face o somație la care se anexează și copia titlului executor (art. 387 și 388). Nu se pot urmări silit: lucrurile trebuincioase pentru culcatul debitorului și al familiei sale cu care locuiește; hainele necesare; icoanele și portretele de familie (art. 406). Pentru datorii de alimente (pensii alimentare), chirii sau alte creanțe privilegiate asupra mobilelor se pot vinde în lipsa altor bunuri: instrumentele de arat, animalele, semințele și îngrășămintele; alimentele ce depășesc nevoile datornicului și ale familiei sale pe timp de o lună; o vacă sau doi boi, sau cinci capre, sau patru porci, sau zece oi, la alegerea debitorului; nutrețul ce depășește hrana pe o lună a animalelor care nu s-au urmărit; uneltele lucrătorilor; uneltele trebuincioase în ateliere; carul sau căruța și alte unelte de muncă; stupii cu miere; instrumentele sau cărțile trebuincioase pentru știința, arta sau profesia datornicului (art. 407). Animalele ce prisosesc se pot urmări silit pentru orice fel de datorie. 3. **Procedură:** Executarea nu se poate face decît între orele 8 și 18 (art. 385). Executarea începută poate continua în ziua respectivă sau în zilele următoare. Ea nu se face duminicile și sărbătorile legale, afară de cazuri urgente și cu o încuviințare anume (art. 386). Prezența unui organ de miliție este necesară, sub pedeapsă de nulitate: dacă datornicul nu deschide ușile, camerele ori dacă acesta lipsește și nu este, spre a-l reprezenta, nici o rudă locuind cu dînsul (art. 412). Executorul judecătoresc va întocmi un proces-verbal subscris de el și de toate persoanele care au fost de față (art. 416—417). Obiectele sechestrate vor fi pecetluite sau se vor lăsa în grija unui custode, făcîndu-se respectiva mențiune în procesul-verbal. Datornicul nu poate fi numit custode și nici o rudă a sa pînă la gradul 4, decît dacă creditorul consimte la aceasta. În cel mult 36 ore de la depunerea procesului-verbal de sechestru la grefa respectivă, judecătorul va fixa ziua și locul vînzării obiectelor urmărite (art. 431) Vînzarea se va înștiința formal datornicului în persoană sau la domiciliu și nu poate avea loc înainte de două săptămîni și nici cu mai mult de o lună de la data procesului-verbal (art. 433 și 434). Dacă debitorul și creditorul vor cere, termenul vînzării se poate scurta sau prelungi (art. 435), ori cînd obiectele sînt supuse stricăciunii, sau pieirii judecătorul poate scurta din oficiu termenul vînzării (art. 436) Sumele rezultate din vînzare se remit creditoruiui urmăritor, după ce se scad cheltuielile de urmărire și vînzare (art. 450). Dacă sînt mai mulți creditori, sumele se vor distribui de instanța care a efectuat urmărirea, cu citarea părților (art. 451). 4 **Notă:** Scutit de taxa de timbru deoarece partea care a ajuns la această fază procesuală a plătit-o la acțiunea principală în urma căreia a obținut titlul executor (I.M.F. nr. 1711/1960 par. 53 lit. g). Cererea de executare silită trebuie depusă în cel mult 3 ani de la data cînd s-a născut dreptul de a cere executarea silită, adică de la data cînd hotărîrea judecătorească a devenit definitivă (art. 6. D. nr. 167/1958) Dacă creditorul a lăsat să treacă 6 luni de la data îndeplinirii oricărui act de executare, fără să fi urmat alte acte de urmărire, executarea se perimă de drept și orice parte interesată poate cere desființarea ei. Dacă se face o nouă cerere de executare se va reîncepe procedura execuțională (art. 389).

Al. D.

Întrebări și răspunsuri

● **ÎNTREPRINDEREA DE ÎMBUNĂTĂȚIRE ȘI EXPLOATARE A PAJIȘTILOR, Giurgiu** — În conformitate cu dispozițiile art. 11 din Decretul nr. 325/1983, contribuția de 2% pentru pensia suplimentară se calculează și se reține și pentru sporul de vechime (începînd cu data de 1 septembrie 1983). De la data respectivă acest spor se include și în baza de calcul la toate categoriile de pensii. Referitor la a doua problemă vă rugăm să consultați răspunsul pentru tovarășul Ocheană Ion.

● **ION PARASCHIV, București** — Diminuarea sau majorarea cu pînă la 20% din retribuția individuală cuvenită în acord global, în funcție de contribuția fiecărui membru al formației de lucru la realizarea sarcinilor, se face la aprecierea membrilor formației și a conducerii subunității. În lipsa acordului majorității membrilor formației sau al conducerii subunității, nu se reduce sau majorează retribuția individuală. Potrivit prevederilor art. 1 din Decretul nr. 389/1972, contribuția pentru asigurările sociale se varsă asupra cîștigului brut realizat de toate persoanele încadrate cu contract de muncă, indiferent dacă au sau nu și calitatea de pensionari.

● **ION OCHEANA, Iași** — 1). În aplicarea prevederilor art. 33(2) din Legea nr. 57/1974, la funcțiile cu 7 gradații cad sub incidența lui 10% gradațiile 5, 6 și 7. 2). Dispozițiile art. 33(3) din Legea nr. 57/1974 referitoare la faptul că personalul încadrat la ultima gradație nu poate depăși 5—8% din totalul personalului încadrat pe gradații se aplică în sensul că procentul maxim aprobat între aceste limite pentru ultima gradație nu poate fi depășit în mod permanent. Astfel, dacă această limită a fost realizată, nici o persoană nu mai poate fi încadrată la ultima gradație pînă nu se realizează, prin mobilitatea naturală, un loc liber pentru o astfel de gradație. 3). În exemplul menționat, în condițiile prevederilor pct. 11 din anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979, persoana în cauză putea fi încadrată pînă la gradația 7, dacă procentul de 10% menționat la pct. 2 de mai sus nu se depășea.

● **NICOLAE FIERA, Balș** — Funcția de oficiant poștal este o funcție economică numai în sectorul de poștă și telecomunicații. Vechimea realizată în această funcție nu se poate lua în calcul ca vechime în funcții economice pentru încadrarea în funcția de contabil principal în alte sectoare de activitate.

● **ANA POPESCU, Codlea, Brașov** — În raport de datele prezentate îndepliniți condițiile legale pentru a ocupa un post de contabil sau planificator. Dat fiind însă faptul că sînteți inginer zootehnist, pentru a vă putea încadra într-un alt sector de activitate este necesar să obțineți aprobarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

● **VASILE CIOLPAN, Borșa, Maramureș** — Potrivit prevederilor art. 134 alin. 1 din Codul muncii, desfacerea contractului de muncă, în toate situațiile, se stabilește prin dispoziția scrisă a conducerii unității. Forma scrisă a dispoziției de desfacere a contractului de muncă este obligatorie, adică este de natura validității desfacerii și, ca atare, în lipsa acesteia, desfacerea

contractului de muncă nu poate fi prezumată în nici o situație. Corespunzător dispozițiilor art. 8 alin 1 din Legea nr. 1/1970, vechime neîntreruptă în aceeași unitate are persoana care a lucrat într-o unitate, pe baza aceluiași contract de muncă încheiat, pe durată nedeterminată. În consecință, o persoană încadrată cu contract de muncă pe durată nedeterminată care lipsește din unitate, indiferent de motive și indiferent de perioadă, sau nu revine la lucru în termen de 15 zile după satisfacerea serviciului militar, dacă își reia activitatea în temeiul aceluiași contract de muncă deoarece acesta nu a fost desfăcut printr-o dispoziție scrisă a conducerii unității, beneficiază de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, în baza dispozițiilor legale menționate mai sus, și, implicit de sporul de vechime aferent, sistarea plății acestuia și imputarea sumelor încasate neavînd un fundament legal. Aceasta nu înseamnă însă că persoanele din unitate vinovate de neluarea măsurii desfacerii contractului de muncă sînt exonerate de răspunderea disciplinară și răspunderea materială determinată de această neglijență, dacă astfel a fost afectat bunul mers al unității sau s-a produs un prejudiciu material. În același mod se pune problema și pentru membrii cooperatori.

● **VALERIU DUMA, Beiuș, Bihor** — Retribuțiile funcției de jurisconsult principal, în raport cu grupa de ramuri a unității, sînt cele de la lit. A, pct. 12 din anexa nr. VII. La Legea nr. 57/1974. Retribuțiile din tabelul de la art. 27 alin. 1 al Legii nr. 57/1974 se aplică numai pentru funcțiile expres prevăzute în tabel, așa după cum rezultă evident din titlul tabelului.

● **CONSTANTIN FLORIN, Găești** — În legislația muncii și în statele de funcție nu există un post sau o funcție cu denumirea responsabil cu disciplina contractuală. Sub această denumire se înțeleg doar o serie de atribuții pe care urmează să le îndeplinească o persoană încadrată pe o anumită funcție, de regulă, cu pregătire juridică sau economică. În consecință, nu puteți pretinde să vi se treacă în carnetul de muncă o funcție inexistentă. Atît timp cît operează prevederile Decretaului nr. 367/1980 nu se poate transforma postul de tehnician principal în jurisconsult, întrucît ar fi supus blocării. În ceea ce privește retribuția dv. la o eventuală încadrare într-un post de jurisconsult vacant și care nu este supus blocării, aceasta urmează să se stabilească potrivit prevederilor art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974.

● **COSTICA IONIȚĂ, Brăila** — În situația cînd o persoană se găsește în concediu de odihnă și în unitate se beneficiază de săptămîna redusă de lucru, aceasta nu se include în durata concediului legal de odihnă. În ceea ce privește acordarea zilei libere în timpul cît o persoană se găsește în concediu medical, aceasta se consideră zi de sărbătoare, nu se plătește indemnizație din C.A.S. și nu se poate efectua după reluarea activității.

● **COOP. „MUNCA INVALIZILOR", Oradea** — Legea nr. 3/1977 nu prevede existența unei „pensionări temporare". Faptul că pensionarii de invaliditate sînt revizuiți periodic la termenele stabilite de comisiile de expertiză medicală este cu totul altceva decît o pensionare temporară. În consecință, dacă persoanele în cauză au fost pensionate de invaliditate gr. II și ca atare li s-au desfăcut contractele de muncă, posturile deținute devenind astfel vacante, acestea intră sub incidența prevederilor Decretului nr. 367/1980. Deblocarea posturilor se poate realiza numai în situațiile și condițiile prevăzute de pct. B din anexa la Decretul nr. 367/1980.

● **MARIA SÎRCU, Băcești, Vaslui** — Funcția de oficiant este considerată funcție economică însă numai în cadrul sectorului de poștă și telecomunicații. Întrucît dv. sînteți absolventă a liceului de cultură generală și aveți o vechime de cel puțin 2 ani în activitate, potrivit prevederilor pct. 69 lit. c din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971 îndepliniți condițiile legale pentru a ocupa un post de contabil într-o unitate socialistă.

● **GHEORGHE MOCANU, București** — În conformitate cu dispozițiile Decretului 338/1983 zilele absentate nemotivat din producție se scad din concediul de odihnă. În situația relatată de dv. în scrisoare urmează ca din concediul de odihnă să vi se scadă 4 zile și jumătate.

● **IRINA HANAȘI, Sibiu** — Potrivit prevederilor art. 123 din Codul muncii, orele prestate peste programul de lucru în scopul asigurării iserviciului pe unitate se compensează cu timp liber corespunzător. În situația în care sînt probleme în unitate cu privire la acordarea timpului liber corespunzător, conducerea acesteia urmează să ia măsuri organizatorice ca durata fiecărui schimb a serviciului pe unitate să nu depășească, după caz, 8—9 ore.

● **DUMITRU DOGARU, Arad** — Prevederile art. 8 alin. 3 din Decretul nr.. 325/1983 precizează că sumele la care se referă nu sînt plafonate la cuantumul a trei retribuții anual, iar dispozițiile alin. 4 nu ridică probleme de interpretare. În situația în care aveți unele nelămuriri pe care nu le-ați putut soluționa cu organul administrativ ierarhic superior unității, vă rugăm să le arătați în mod concret.

● **I.A.S. SASCUT, Bacău** — Nu vă putem răspunde întrucît nu înțelegem cum persoana în cauză a primit adaos de acord global dacă a fost retribuită în regie. Pentru lămurirea situației, vă recomandăm să luați legătura cu Oficiul raporturi de muncă din cadrul D.P.M.O.S.-Bacău, unde să prezentați detaliat cazul și veți primi precizări privind modul corect de calcul al îndemnizației de concediu.

● **IULIANA RANIȚĂ, Recaș, Timiș** — În raport de prevederile pct. 69 din Legea nr. 12/1974 și în măsura în care U.N.C.A.P. nu a adoptat alte reglementări specifice pentru sectorul cooperației agricole, nu îndepliniți condițiile pentru a putea ocupa un post de contabil cu contract de muncă dacă nu aveți o activitate de cel puțin doi ani prestată în baza unui asemenea contact.

GEORGETA CÎNDEA, Buziaș, Timiș — Selecționarea personalului în cazul reducerii unor posturi de aceeași natură este atributul exclusiv al conducerii unității, neputînd fi cenzurată de organele de jurisdicție a muncii. Împotriva selecționării, corespunzător prevederilor art. 175, alin. 1, lit. c din Codul Muncii, vă puteți adresa organului administrativ ierarhic superior unității, care este singurul organ competent să aprecieze asupra oportunității măsurii și să dispună revocarea acesteia.

● **ELEONORA GRECU, Brașov** — Unitatea v-a stabilit retribuția corect, întrucît nu îndepliniți condițiile de la art. 35 lit. c. din Legea nr. 57/1974. Nu aveți o vechime de cel puțin 4 ani în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite, respectiv în funcții economice de nivel mediu.

● **ÎNTREPRINDEREA PREFABRICATE BETON, Craiova** — Prevederile art. 127 din Codul muncii se referă la hotărîri ale Consiliului de Miniștri date în cazul unor unități cu specific sezonier, sau care în anumite perioade ale anului își reduc temporar activitatea din cauza condițiilor atmosferice nefavorabile etc. Vă recomandăm să solicitați relații la centrala de care aparțineți să vă comunice dacă în ramura dv. de activitate s-a dat vreo astfel de hotărîre.

● **DUMITRU SCURTULESCU, Drobeta-Tr. Severin** — Răspunsul dat în nr. 9 este cel corect, ziua respectivă a fost considerată zi nelucrătoare și deci nu se plătește nici îndemnizație din C.A.S.

Tiparul I. P. „Informația" — 22 iunie 1984 — Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

calitative a potențialului resurselor umane. **Clasa muncitoare** — nucleul central al resurselor umane — a ajuns la o pondere de peste 50% din întreaga populație activă. Puternicul nostru detașament muncitoresc are un înalt nivel politic și ideologic, posedînd temeinice cunoștințe tehnice și de specialitate, o bogată experiență în producție.

Clasa muncitoare, împreună cu țărănimea — clasă socială de bază a societății noastre — și cu intelectualitatea reprezintă o forță uriașă care este ferm ancorată în soluționarea importantelor probleme ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea fermă spre societatea comunistă.

Modificările de esență petrecute în cele patru decenii în întreaga structură a populației, această componentă de bază a avuției naționale, au avut puternice și multiple efecte în ceea ce privește dinamica creșterii bogăției generale a țării și pe această bază a bunăstării întregului popor.

Ca urmare a înzestrării tehnologice și a ridicării continue a pregătirii profesionale, productivitatea muncii — element hotărîtor pentru progresul economico-social, pentru amplificarea avuției naționale, a ajuns în anul 1983 la 326 mii lei pe o persoană ocupată în industrie, fiind de 10 ori mai mare decît în anul 1950.

2. **Resursele naturale** — reprezintă o componentă fundamentală a avuției naționale. Împreună cu populația, pămîntul patriei constituie coordonate hotărîtoare ale avuției.

O poziție deosebită în cadrul resurselor naturale revine **pămîntului** — principalul mijloc de producție al agriculturii. De valorificarea integrală, cu randament ridicat, al acestui mijloc principal de producție depind satisfacerea nevoilor de produse agroalimentare ale populației, asigurarea cu materii prime a industriei și crearea de disponibilități pentru export.

Referindu-se la grija ce trebuie avută pentru conservarea și amplificarea continuă a valențelor productive ale acestei inestimabile bogății naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că **„pămîntul este un bun național"** [16], avuția întregului popor.

Rolul pămîntului — bogăție națională de maximă importanță — se amplifică continuu ca urmare a transpunerii în viață a principiilor noii revoluții agrare, ale cărei coordonate au fost proiectate de secretarul general al partidului nostru.

Programului național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile — vast proiect de transformare a naturii — îi revine un rol hotărîtor în amplificarea potențialului productiv al pămîntului patriei, pentru folosirea cu maximum de eficiență a întregului fond funciar. Suprafața țării de 23,7 milioane hectare, cele 15 milioane hectare suprafață agricolă, din care 10 milioane hectare arabile, reprezintă componente de bază ale avuției noastre naționale, ale spațiului economico-social în care-și desfășoară activitatea națiunea noastră socialistă.

Organizarea pe principii socialiste, dezvoltarea permanentă a bazei tehnico-materiale a agriculturii, aplicarea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei agricole au determinat ca în anul 1983 țara noastră să realizeze o producție agricolă de 7 ori mai mare față de 1945.

O bogăție de o inestimabilă valoare a solului o reprezintă pădurile, cu deplin temei numite „aurul verde al patriei". În cadrul avuției naționale, pădurilor le revine un rol multiplu și complex. Ele furnizează importante resurse necesare procesului de dezvoltare a economiei naționale și în același timp constituie un factor hotărîtor pentru asigurarea echilibrului ecologic, pentru amplificarea continuă a stării de sănătate a populației.

Arătînd că **„pădurile reprezintă o mare bogăție națională"**, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** subliniază faptul că ele sînt **„un factor important al mediului înconjurător, determinînd menținerea unui climat propice pentru om, asigurarea unor condiții naturale de viață, din cele mai bune"** [17].

În România socialistă, pădurile — această importantă bogăție a solului — acoperă **6,3 milioane hectare**, ceea ce reprezintă 27% din întreaga suprafață a țării. Pornind de la funcționalitatea multiplă ce revine acestui important element al avuției naționale, în țara noastră a fost adoptat un program amplu și de lungă perspectivă, care asigură conservarea și dezvoltarea echilibrată a întregului fond forestier al patriei.

Cea de-a treia componentă fundamentală a bogăției solului o constituie **resursele de apă ale țării** — factor determinant pentru procesul dezvoltării economico-sociale. Indispensabile vieții, alimentării cu apă potabilă a populației, resurselor de apă le revin multiple funcții în procesele industriale, în agricultură și în domeniul transporturilor, ale mediului ambiant. În același timp, ele sînt și un important potențial de obținere a energiei electrice.

Exigențele creșterii economice impun cu necesitate abordarea unitară a ansamblului bogățiilor solului în intercorelare directă cu problematica de ansamblu a dezvoltării economico-sociale a țării.

În strînsă conexiune cu bogățiile solului, un rol hotărîtor în dialectica progresului general revine **bogățiilor subsolului** și ale **platformei maritime continentale,** respectiv resurselor de combustibili primari, de minerale active, metalifere și nemetalifere. Lărgirea continuă și utilizarea cu maximum de chibzuință a bazei de resurse energetice și de materii prime, componente fundamentale ale avuției naționale, reprezintă un comandament esențial pentru progresul social al țării, pentru asigurarea unei creșteri economice echilibrate și dinamice.

Structura resurselor naturale ale subsolului, care intră în componența avuției naționale, poartă un puternic caracter economic, fiind în strînsă legătură cu dezvoltarea forțelor de producție, cu nivelul progresului tehnic.

Pe măsura amplificării resurselor materiale acumulate și a potențialului creativ al națiunii se dezvoltă tot mai mult posibilitățile de prospectare și exploatare eficientă a zăcămintelor, **transformarea lor în resurse active ale avuției naționale.** Totodată, pe măsura dezvoltării științei și tehnicii, se lărgește tot mai mult sfera substanțelor din natură care pot fi transformate în valori de întrebuințare. Industrializarea socialistă a țării, crearea unei puternice industrii românești, au permis ridicarea continuă a nivelului tehnic de dotare a sectoarelor de prospectare și extinderea permanentă a posibilităților și eficienței metodelor de extracție a resurselor subsolului țării noastre. Potențialul de extracție de care dispune România socialistă azi este ilustrat de faptul că producția de țiței extras a ajuns în anul 1983 la 11,6 milioane tone, fiind de peste 2,5 ori mai mare decît cel din anul 1945. Potențialul tehnic și economic al României socialiste permite astăzi extragerea a 28 miliarde metri cubi de gaz metan, fiind de peste 55 ori mai mare decît cel din anul 1945, resursă care trebuie însă economisită și bine gospodărită, pentru o valorificare superioară în produse cu înalt grad de tehnicitate și eficiență economică.

Totodată, producția de cărbune a ajuns în anul 1983 la 44,5 milioane tone, fiind de 22 ori mai mare decît cea din 1945.

3. Cea de-a treia componentă a avuției naționale, **resursele materiale acumulate,** este suportul vital pentru funcționarea întregii economii naționale, pentru creșterea bunăstării națiunii.

Avuția acumulată ca urmare a activității productive a națiunii a devenit factorul cel mai dinamic din cadrul avuției naționale, ea fiind formată dintr-o multitudine de elemente structurate pe destinații și ramuri de activitate.

Componenta fundamentală în cadrul avuției materiale, nucleul întregii avuții, rezidă în fondurile fixe destinate producției. Fondurile fixe constituie generatorul întregii creșteri economice, al înaintării ferme pe calea progresului economic și social. Dimensiunea și structura pe ramuri a fondurilor fixe furnizează o imagine de ansamblu asupra fizionomiei întregii economii naționale, dînd măsura forței productive a națiunii.

Pe baza aplicării ferme a politicii de industrializare socialistă a țării, a alocării unei cote optime din venitul național pentru fondul de dezvoltare, forța economică a țării s-a amplificat continuu. Potențialul economic al națiunii, cuantificat prin dimensiunea fondurilor fixe, este de 2 400 miliarde lei fonduri fixe, fiind de 11 ori mai mare decît cel din anul 1950. În aceeași perioadă, fondurile fixe productive au crescut de 16 ori. Aceasta a asigurat dotarea la un înalt nivel tehnic și tehnologic a tuturor ramurilor economiei naționale, realizarea unor structuri echilibrate și eficiente, atît pe verticală, cît și pe orizontală, în profil teritorial.

Cele aproape 8 mii de capacități industriale și agrozootehnice principale, realizate de poporul nostru în ultimele două decenii, au modificat fundamental întreaga fizionomie economico-socială a țării.

Dezvoltarea forței productive a națiunii, prin amplificarea continuă a dimensiunii și nivelului tehnic al fondurilor fixe, a condus la mutații profunde în modul de valorificare a tuturor componentelor avuției naționale, atît a resurselor umane cît și a bogățiilor naturale.

Dotată cu o tehnică și tehnologie modernă, avînd un potențial de peste 1 000 miliarde lei fonduri fixe, dintre care mai mult de 80% puse în funcțiune în ultimele două decenii, producția industrială a țării a atins în 1983 un nivel de peste 1 100 miliarde lei, fiind de 97 ori mai mare decît cea din anul 1945.

Potențialul industrial al României socialiste, element hotărîtor al forței productive a națiunii, permite în prezent realizarea unor grandioase programe, care modifică însăși natura.

[16] Opera citată, vol. 6, pag. 943
[17] Opera citată, vol. 10, pag. 835

Canalul Dunăre—Marea Neagră, „magistrala albastră" a țării, dat recent în funcțiune, ilustrează pe deplin potențialul economic atins de România socialistă, forța sa productivă. Această grandioasă realizare, care va rămîne peste milenii ca o mărturie grăitoare a vocației constructive a poporului român, devine una din cele mai importante componente ale avuției noastre naționale.

Toate marile realizări obținute de poporul român în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, modernizarea continuă a economiei naționale, amplificarea permanentă a forței productive a națiunii s-au fundamentat pe o politică fermă, de largă perspectivă în domeniul **investițiilor.**

Alocarea unei cote optime din venitul național pentru fondul de acumulare, repartizarea rațională a investițiilor pe ramuri și domenii de activitate, amplasarea armonioasă pe teritoriu au urmat direcțiile de bază ale politicii partidului de dezvoltare echilibrată și în ritm susținut a forțelor de producție.

În anul 1983, volumul investițiilor a fost de peste 230 miliarde lei, fiind de 30 de ori mai mare decît cel din anul 1950. Aceasta reflectă proporțiile efortului realizat de poporul nostru pentru amplificarea continuă a forțelor de producție, a avuției naționale, baza sigură a creșterii bunăstării întregului popor.

4. Resursele potențialului creativ al națiunii, prin componentele sale — potențialul științific și tehnologic, cel al instrucției publice și al experienței în producție, potențialul cultural și de civilizație, cel al sănătății publice, stocul de informații ș.a. — amplifică în mod hotărîtor eficiența și productivitatea tuturor activităților ce se desfășoară în spațiul economiei naționale.

Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate impune ca o necesitate obiectivă însușirea și aplicarea în practică a celor mai înaintate și valoroase cuceriri ale geniului uman, dezvoltarea continuă a științei și creșterea, pe această bază, a potențialului creativ al națiunii. **„Știința și cultura sînt componente indispensabile ale societății socialiste** — subliniază secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, — factori obiectivi ai progresului social, ai înfăptuirii idealurilor de bunăstare și fericire ale oamenilor muncii"** [18]).

Analiza caracteristicilor de bază ale actualei revoluții tehnico-științifice, identificarea celor mai eficiente căi de încorporare a rezultatelor obținute de știința contemporană, în cadrul forțelor de producție ale societății, transformarea rezultatelor obținute de geniul creator al poporului român, într-un adevărat „carburant" al progresului, reprezintă o coordonată dominantă a întregii politici a partidului nostru. Pornind de la rolul major pe care-l joacă știința contemporană în progresul general al societății, în amplificarea avuției naționale și creșterea pe această bază a bunăstării poporului, partidul nostru a elaborat o concepție armonioasă și unitară privind rolul științei în viața societății și căile de transformare a ei într-un factor activ al dezvoltării forțelor de producție, al accelerării progresului economico-social al țării.

Sub conducerea și îndrumarea directă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic, personalitate științifică de renume mondial, știința românească își aduce un aport tot mai important la soluționarea eficientă a tuturor problemelor pe care le ridică opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, amplificarea continuă a avuției naționale și creșterea forței productive a țării.

România dispune în prezent de un puternic potențial de cercetare științifică, peste 200 mii persoane de înaltă calificare lucrînd în acest domeniu prioritar pentru progresul națiunii noastre socialiste.

În același timp, în vederea amplificării continue a potențialului creativ al națiunii noastre socialiste, au fost luate ample măsuri pentru dezvoltarea instrucției publice și a culturii, a ridicării conștiinței socialiste și a formării omului nou, domenii cărora le revine un rol hotărîtor în progresul societății.

În anul 1983, comparativ cu anul 1945, numărul elevilor a crescut de 2,4 ori, iar cel al studenților de 4,3 ori. În prezent, în România socialistă avem 4,5 milioane de elevi și un număr de 174 mii studenți. Aceste cifre reliefează cu elocvență dimensiunea dinamicii capacității creative a poporului nostru, traiectoria ei de creștere. Cultura a cunoscut în anii socialismului o perioadă de înflorire și largă afirmare în rîndurile poporului, capabilă să contribuie la dezvoltarea continuă a bogăției materiale și spirituale a societății românești.

Realizările remarcabile obținute de poporul nostru sub conducerea Partidului Comunist Român în cele 4 decenii care au trecut de la victoria istorică a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, demonstrează în mod hotărîtor forța și capacitatea națiunii noastre de a-și amplifica continuu avuția națională și de a-și făuri pe această bază un viitor luminos, comunist.

În numai 4 decenii poporul nostru, bazîndu-se pe efortul propriu, a reușit să amplifice puternic avuția sa națională pe baza valorificării superioare a resurselor umane, a resurselor naturale, a resurselor materiale acumulate și a potențialului creativ al națiunii. Pe această cale a fost posibil să se realizeze o economie modernă și armonios structurată, bazată pe o puternică industrie, dotată la nivelul tehnicii și tehnologiei mondiale, pe o agricultură intensivă și de înalt randament, de creștere accelerată a producției materiale simultan cu dezvoltarea științei, învățămîntului și culturii, a nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor.

În ampla activitate revoluționară de edificare pe pămîntul României a celei mai avansate și progresiste orînduiri sociale, Congresul al IX-lea al partidului a deschis o nouă și luminoasă eră de dezvoltare și prosperitate, inaugurînd cea mai fertilă epocă din întreaga istorie a poporului nostru. Caracterizată printr-un puternic dinamism, prin profunde mutații de progres în toate planurile practicii sociale, această etapă se află permanent sub impulsul multilateral al gîndirii cutezătoare, a activității revoluționare desfășurată de marele conducător al partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Strălucit arhitect al întregii opere de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României, tovarășul Nicolae Ceaușescu a proiectat în mod genial coordonatele strategice ale înaintării ferme a poporului nostru pe magistrala progresului și a prosperității, spre înaltele culmi ale civilizației socialiste.

România se prezintă astăzi ca o țară angajată ferm într-un vast program de dezvoltare economico-socială, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Forța economică a patriei noastre, exprimată prin dimensiunea venitului național, este în prezent **de 27 de ori** mai mare decît în anul 1945. Practic, întregul venit național din 1945 se realizează în prezent în mai puțin de două săptămîni, iar producția industrială a aceluiași an se realizează astăzi în mai puțin de 4 zile.

Asigurarea unor ritmuri susținute ale fondului de acumulare a făcut posibilă creșterea de 22 ori a fondului de consum, aceasta dovedind cu puterea faptelor justețea și realismul politicii economice a partidului nostru, în baza căreia rata înaltă a acumulării constituie suportul material fundamental al ridicării continue a bunăstării materiale și culturale a întregului popor, **țelul suprem al politicii Partidului Comunist Român.**

Pe temelia succeselor obținute în dezvoltarea economică, a creșterii dinamice și continue a avuției naționale, s-a asigurat în anul 1983 creșterea de peste șase ori a veniturilor reale ale populației față de anul 1950, aceasta sintetizînd unul dintre cei mai semnificativi factori de creștere a bunăstării generale.

În anii construcției socialiste s-au realizat puternice programe în domeniul dezvoltării fondului de locuințe, s-a desfășurat un larg proces de urbanizare care a modificat structural geografia patriei noastre. Pe întreg teritoriul țării au apărut numeroase noi cartiere și orașe. În cele patru decenii parcurse au fost construite 5,5 milioane noi locuințe, peste 80% din populația țării beneficiind de locuințe noi.

Experiența realizată de poporul român în anii construcției unei vieți libere și independente demonstrează cu elocvență intercondiționarea puternică, inseparabilă dintre dezvoltarea economico-socială a țării, amplificarea avuției naționale și creșterea continuă a bunăstării populației.

În anii luminoși ai construcției socialismului, ca urmare a condițiilor tot mai bune de trai, materiale și spirituale, speranța de viață a fiecărui cetățean al patriei noastre a crescut cu 28 de ani, durata medie de viață ajungînd în prezent la 70 de ani, față de numai 42 de ani cît era în perioada antebelică.

Mărețele realizări economico-sociale obținute de harnicul nostru popor în perioada construcției socialiste constituie temelia trainică pentru dezvoltarea pe mai departe a avuției naționale, a bunăstării națiunii noastre socialiste, a înaintării ferme a României pe calea progresului și civilizației. Aceste uriașe realizări constituie un puternic factor mobilizator pentru întregul popor român, care, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întîmpină cea de-a 40-a aniversare a eliberării patriei și cel de-al XIII-lea Congres al partidului cu hotărîrea de a înainta ferm spre edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, de a contribui la lupta popoarelor pentru progres și pace în întreaga lume.

[18]) **Nicolae Ceaușescu** : „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste", vol. 2, Ed. politică, București, 1968, pag. 26

23 AUGUST 40 1944 1984

O politică dinamică de dezvoltare a industriei de mașini-unelte

PROCESUL industrializării socialiste a țării s-a circumscris și se circumscrie în continuare concepției economice creatoare a partidului, potrivit căreia coloana vertebrală a economiei naționale o reprezintă industria, construcția de mașini deținînd în cadrul acesteia un loc prioritar. Ca o consecință directă a politicii consecvente a Partidului Comunist Român de industrializare socialistă a țării, de-a lungul celor 40 de ani de la actul istoric din August 1944 au apărut și s-au dezvoltat noi subramuri în cadrul industriei constructoare de mașini, printre care și producția de mașini-unelte care, în special în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., a cunoscut o puternică evoluție.

■

ÎNFĂPTUIND cu consecvență politica de industrializare socialistă, P.C.R. a abordat în mod diferențiat, de la o etapă la alta, problema dezvoltării producției de mașini-unelte. Acest mod de abordare își are explicația în situația economică în care s-a aflat economia țării noastre, în special industria, în diferitele etape ale dezvoltării sale, situație legată de numărul și mărimea întreprinderilor producătoare de mașini-unelte, de gradul lor de dotare tehnică și de specializare, de măsura în care s-au format cadrele de concepție și de execuție. Analizînd, sub acest aspect, procesul de formare a industriei noastre producătoare de mașini-unelte, se pot distinge patru etape care coincid ca întindere cu peste trei decenii de activitate. Este vorba de perioadele : 1949—1960 ; 1961—1970 ; 1971—1980 și 1980—1985, fiecare din acestea păstrînd trăsăturile comune care au caracterizat și caracterizează dezvoltarea întregii noastre economii naționale, particularizîndu-se prin anumite trăsături și caracteristici specifice.

Astfel, prima perioadă s-a caracterizat prin preocuparea majoră a partidului nostru de dezvoltare și profilare a întreprinderilor existente la naționalizare, iar cea de a doua prin apariția de noi întreprinderi de profil, crearea unui sistem organizatoric specializat și a unei baze proprii de cercetare-proiectare care să asigure dezvoltarea producției de mașini-unelte. A treia perioadă a însemnat crearea celui mai mare număr de întreprinderi de profil, începutul specializării pe procese primare, realizarea de mașini-unelte speciale, mașini cu comandă numerică. Ultima perioadă se caracterizează printr-o nouă calitate în concepție și execuție, nivel ridicat al productivității, automatizare-robotizare, sisteme flexibile de mașini, realizarea unui număr mare de mașini și linii la temă tehnologică.

Valoarea producției de mașini-unelte a crescut în cincinalul 1976—1980 de circa 3 ori față de cincinalul anterior și va spori în 1981—1985 de 2,2 ori față de '76—'80. Nivelul și dinamica industriei de mașini-unelte au situat țara noastră între principalii producători de mașini-unelte din lume. Dacă în anii 1976—1977, din punct de vedere al nivelului de producție exprimat în dolari, România se situa pe locul 13 în lume, la nivelul producției din 1983 s-a clasat pe locul 10 (după statistica publicată în februarie 1984 de American Machinist).

Industria de mașini-unelte a cunoscut nu numai o dezvoltare cantitativă, ci și calitativă, producția diversificîndu-se de la an la an, crescînd nivelul tehnic, gradul de automatizare, nivelul de precizie și productivitatea. S-au extins tehnologii de prelucrare noi, cu productivitate înaltă, cum ar fi prelucrări prin deformări la rece și ștanțări de precizie, prelucrări pe mașini cu comandă numerică, centre de prelucrare, sisteme flexibile, mașini speciale și linii de transfer etc. Această intensă activitate de dezvoltare s-a reflectat într-o creștere continuă a nomenclatorului de mașini-unelte. În prezent, acesta cuprinde întreaga gamă de mașini-unelte universale utilizate în industria constructoare de mașini, fiind similar cu al celor mai înaintate țări producătoare (Cehoslovacia, R.D. Germană, Franța, Italia, Japonia) ; el conține și o serie de tipuri de mașini specializate pentru industria de rulmenți, automobile, tractoare și altele, creînd baza pentru o diversificare și specializare a producției în viitor.

● În 1983 — România pe locul zece în ierarhia țărilor producătoare de mașini-unelte ● Produse diversificate, pentru o gamă tot mai largă de prelucrări mecanice ● Competitivitate ridicată — creștere accentuată a exportului ● În perspectivă — tipuri noi de mașini-unelte complexe și roboți industriali

Demn de menționat este faptul că la nivelul anului 1985 nomenclatorul de fabricație al întreprinderilor de profil va cuprinde circa 215 tipodimensiuni de mașini-unelte cu comandă numerică, care vor putea fi utilizate individual sau în cadrul sistemelor flexibile de prelucrare. De asemenea, în prezent, în fabricația de serie se află peste 40 tipodimensiuni de mașini-unelte grele, ceea ce face ca țara noastră, după U.R.S.S., să aibă cel mai bogat nomenclator de mașini-unelte grele din lume. Numărul mașinilor-unelte grele fabricate în perioada 1976—1980 se ridică la peste 1 100 bucăți, printre realizările mai importante situîndu-se : strungul Carusel cu diametrul maxim al piesei de prelucrat de 16 m și greutatea piesei de 400 t, mașinile de frezat cu portal cu lățimea mesei de la 2 200 la 4 000 mm, familiile de mașini de alezat și frezat cu diametrul arborelui de alezat de la 180 la 230 mm, familia de strunguri normale grele cu diametrul maxim de prelucrat cuprins între 2 000 și 2 500 mm.

O atenție deosebită a fost acordată mașinilor de finisat și superfinisat, mașinilor de înaltă precizie (mașini de găurit și rectificat în coordonate, mașini de rectificat ghidaje, mașini de rectificat rulmenți etc.), care pînă nu demult se importau. Totodată, producția de mașini-unelte cu comandă numerică a cunoscut, ca urmare a măsurilor și acțiunilor inițiate atît în cercetare-proiectare cît și în execuție, o evoluție ascendentă, în 1982 fiind de aproape 4 ori mai mare față de nivelul anului 1976. În 1975 se asigura prin producție proprie numai 54% din necesarul de mașini-unelte al economiei naționale, pentru ca în 1980 procentul să ajungă la 82%, urmînd ca în 1985 să se asigure 86% din necesar, diferența acoperindu-se, practic, prin schimburile comerciale cu țările socialiste.

■

DEZVOLTAREA impetuoasă a producției de mașini-unelte a necesitat eforturi multiple pentru asigurarea documentației tehnice și tehnologice. Dacă la început o mare parte a mașinilor unelte se realizau în baza unor licențe, în prezent fabricația are la bază concepția tehnică și tehnologică proprie, elaborată de institutele de cercetare și proiectare de profil. Este cazul atît al mașinilor-unelte cu caracter universal, cît și al celor speciale, realizate la cererea beneficiarilor. Acest lucru a făcut posibil ca, în domeniul mașinilor-unelte universale, spre exemplu, să se asimileze în fabricație o gamă variată de

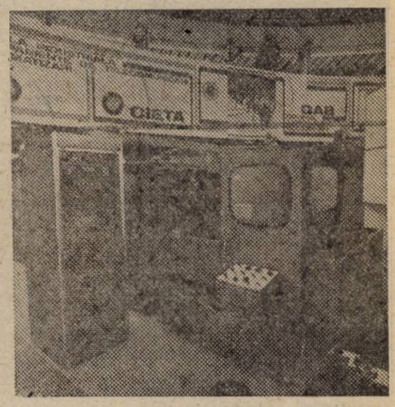

Strung frontal cu comandă numerică tip SF 400 NC

produse cu un înalt grad de tehnicitate cum ar fi : strunguri Carusel cu magazie de scule, strunguri verticale cu unul sau două posturi, strunguri frontale, strunguri de copiat, mașini de frezat cu masă în cruce, mașini de frezat prin copiere, mașini de rectificat fără centre, prese pentru decupat fin și altele. De asemenea, în domeniul mașinilor-unelte speciale și specializate, numai pentru perioada 1982—1985 s-au executat sau sînt în curs de asimilare peste 800 tipuri destinate industriei aeronautice, industriei de autoturisme, autocamioane și tractoare, industriei metalurgice, industriei constructoare de rulmenți și altele.

În acțiunea de asimilare a acestei game foarte diverse de mașini-unelte o contribuție importantă a adus-o Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini-unelte și agregate București (I.C.S.I.T. Titan). Activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică a fost și este orientată asupra pregătirii bazei tehnico-științifice necesare proiectării și asimilării în fabricație a mașinilor-unelte, mașinilor speciale și agregatelor noi, modernizării mașinilor din producția curentă, precum și asimilării mașinilor-unelte la temă. În cadrul politicii partidului de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a cercetării științifice, întreprinderile de mașini-unelte și institutul de cercetare au beneficiat de investiții cu ajutorul cărora a fost creată o puternică bază materială pentru activitatea de cercetare-proiectare și producție de prototipuri și modele experimentale. În aceste condiții, în perioada 1976-1980 institutul a acoperit cu activitate de cercetare-proiectare aproape întregul domeniu al mașinilor-unelte prelucrătoare prin așchiere.

În vederea realizării mașinilor-unelte la nivelul tehnicii mondiale și pentru eliminarea importului de elemente de completare, în activitatea de cercetare s-a urmărit asimilarea de organe de mașini și diverse elemente de înaltă complexitate cum ar fi : șuruburi cu bile, ghidaje de rostogolire, lagăre și ghidaje hidrostatice, sisteme de compensare automată a uzurii sculelor, echipamente de copiere hidraulică și electronică, cuplaje frontale pentru indexări de înaltă precizie, sisteme modulare de măsurare cu laser a poziției elementelor mobile și altele.

■

ÎN CONFORMITATE cu sarcinile trasate prin documentele de partid o atenție deosebită se acordă asimilării de noi produse cu caracteristici tehnico-funcționale superioare, diversificării producției, realizării de linii complet automatizate și mașini agregat multifuncționale, producerii și utilizării manipulatorilor industriali și a liniilor flexibile de fabricație, introducerii de tehnologii avansate.

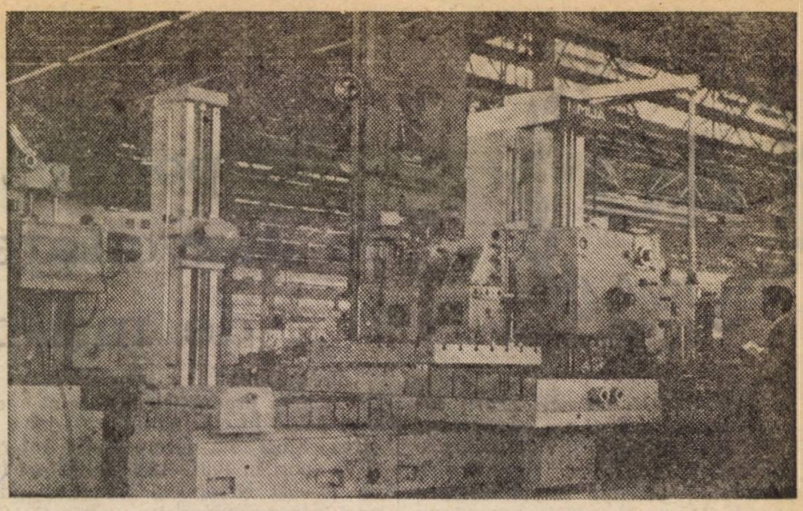

Mașină de alezat și frezat cu comandă numerică — AF 100 NC

Diversificarea în continuare a mașinilor-unelte cu comandă numerică și a centrelor de prelucrare (circa 160 tipovariante), a mașinilor pentru deformare plastică, asimilarea unor noi tipuri de mașini-unelte destinate prelucrărilor de precizie ridicată, a mașinilor speciale și specializate de mare productivitate pentru fabricația de serie mare și de masă reprezintă obiective prioritare ale dezvoltării producției de mașini-unelte în perioada următoare. De asemenea, se extinde cercetarea pentru mecanizarea, automatizarea și robotizarea operațiilor auxiliare de încărcare, descărcare, transport și depozitare a pieselor pe ciclu de fabricație, în paralel cu dezvoltarea mașinilor-unelte capabile să se integreze în celule și sisteme flexibile. În privința mașinilor-unelte propriu-zise, cercetările sînt orientate în direcția creării unor structuri noi, cît mai rigide și cu consumuri reduse de materiale și energie, a unor lanțuri cinematice simplificate, de mare randament și cu o comportare dinamică care să permită regimuri de lucru foarte severe, cu o mare siguranță în funcționare și precizie de lucru ridicată.

Dat fiind rolul crescînd al calculatoarelor în toate domeniile industriale și tehnologice, se urmărește, ca o direcție determinantă în dezvoltarea producției de mașini-unelte, o reconsiderare a concepțiilor de bază constructiv-tehnologice în vederea asigurării compatibilității cu echipamentele electronice de calcul și creării echipamentelor de interfață. Această revizuire se referă atît la elementele de acționare și sistemele de reglare automată, cît și la conceptele și teoria automatizării și a organizării secțiilor integrate, oferind posibilități sporite în direcția utilizării unor structuri evoluate de sisteme de automatizare, care să permită realizarea la limitele lor superioare a indicilor tehnico-economici ai întregii instalații tehnologice. Au apărut deja noi structuri de echipamente de comandă numerică de tip C.N.C., capabile să asigure compatibilitatea cu echipamentele standard existente.

Un rol deosebit în evoluția mașinilor-unelte îl are dezvoltarea tehnologiilor moderne de prelucrare a sculelor și a unor materiale cu înalte proprietăți fizico-mecanice. În acest sens, se va trece, pe scară din ce în ce mai largă, la combinarea proceselor de așchiere cunoscute cu alte procedee fizice sau chimice de prelucrare, precum și la realizarea unor materiale și semifabricate care să prezinte indicatori de prelucrabilitate superiori. Și în continuare așchierea va reprezenta principalul procedeu de prelucrare a metalelor, deși ca ponderе va cunoaște o scădere în favoarea altor procedee (prin deformare, electrochimice, electroeroziune, cu laser, prin explozie și descărcări electrice controlate etc.). În cadrul prelucrărilor prin așchiere, ponderea prelucrărilor prin abraziune va crește, dar prelucrările cu scule cu muchii cu geometrie definită vor continua să dețină primul loc, în special datorită dezvoltărilor în domeniul sculelor cu tăișuri multiple și cu muchii microtăietoare.

O atenție deosebită va fi acordată proiectării și asimilării în fabricație a roboților industriali care, prin facilitățile pe care le oferă (autonomie, flexibilitate, adaptabilitate, compatibilitate cu echipamentele electronice de calcul etc.) reprezintă mijloace indispensabile pentru automatizarea completă și flexibilă

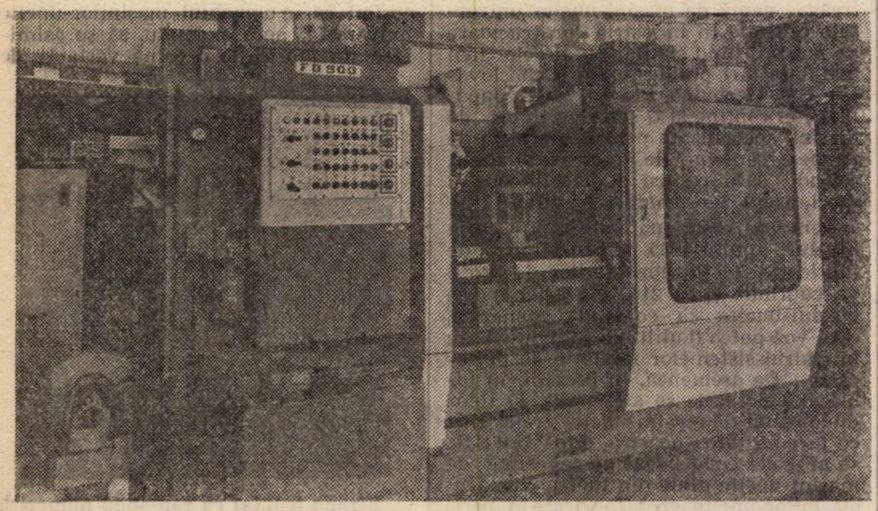

Mașină de frezat și danturat roți dințate — FD 900

Teodor GORCEAG
director general al Centralei industriale de mașini-unelte

(Continuare în pag. 12)

23 AUGUST 40 1944 1984

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor

PORNIND de la înțelegerea profundelor implicații pe care le are promovarea cuceririlor tehnicii și științei contemporane asupra întregii activități economice și sociale, partidul nostru a militat și militează cu consecvență pentru crearea tuturor condițiilor materiale necesare introducerii operative în producție a soluțiilor tehnice și tehnologice valoroase, pentru stimularea spiritului creativ, a inițiativei maselor de oameni ai muncii. Raportîndu-se la aceste cerințe actuale și integrîndu-se în vastul proces de dezvoltare și modernizare a întregii industrii, oamenii muncii din **Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie" — București** s-au implicat cu toată răspunderea în fabricația utilajului tehnologic complex, asigurînd, încă de la reprofilarea întreprinderii, din 1961, realizarea unor aparate și instalații de înaltă tehnicitate și calitate, cea mai mare parte dintre acestea în premieră națională. De-a lungul anilor au fost realizate produse de înaltă tehnicitate — coloane de carbonatare, recipienți de înaltă presiune cu pereți multistrat, autoclave cu reacție și fermentatoare de regim, reactoare de proces cu pereți groși ce lucrează în regimuri de înaltă presiune și în medii puternic corosive, o întreagă gamă de prese de vulcanizat și reșapat anvelope, în prezent întreprinderea fiind angajată în fabricarea utilajelor tehnologice destinate înfăptuirii programului energetic nuclear.

Realizarea unor asemenea aparate chimice, în marea lor majoritate în premieră industrială și în proporție de peste 80% unicate, a impus creșterea și mai accentuată a ritmului de asimilare, adoptarea de soluții tehnologice bine fundamentate, astfel încît să se asigure condițiile necesare satisfacerii în mai mare măsură și la termenele planificate a solicitărilor beneficiarilor noștri. În același timp, această schimbare de structură a necesitat și necesită eforturi susținute din partea cadrelor tehnice, întregului personal muncitor pentru adaptarea rapidă la condițiile noi de fabricație, începînd cu reorganizarea fluxurilor tehnologice, asigurarea S.D.V.-urilor, organizarea producției și a muncii și pînă la cunoașterea în detaliu a proiectelor de execuție și a fazelor de fabricație.

■

ÎNDEPLINIREA unor asemenea cerințe majore, hotărîtoare pentru ridicarea eficienței a impus și impune ca o cerință stringentă identificarea și valorificarea deplină a resurselor tehnice, materiale și umane de care întreprinderea dispune. Iată de ce, atît la nivelul secțiilor de producție, cît și la nivelul unității au fost analizați factorii care pot contribui la valorificarea superioară a resurselor disponibile. Studiile și analizele întreprinse s-au concretizat în programe de măsuri tehnice, organizatorice și politico-educative, măsuri care au vizat cu precădere promovarea progresului tehnic atît prin creșterea operativității preluării și aplicării soluțiilor oferite de cuceririle tehnico-științifice contemporane, cît și prin antrenarea oamenilor muncii din întreprindere la valorificarea gîndirii tehnice originale proprii.

În perioada care a trecut de la începutul acestui an și pînă în prezent, peste 80% din obiectivele înscrise în programele operative de măsuri stabilite pentru semestrul I a.c. au fost soluționate fără investiții suplimentare. Au fost astfel aplicate, cu bune rezultate, 16 tehnologii moderne în domeniul sudurii, al

● Programe ample de măsuri pentru înnoirea și modernizarea producției ● Încă din faza de proiectare grijă sporită pentru calitatea și fiabilitatea produselor ● Originalitatea soluțiilor tehnice proprii ● Înalt nivel de pregătire profesională a forței de muncă

montajului și controlului nedistructiv, al tratamentelor termice. Dincolo de efectele economice certe, materializate în creșterea productivității muncii cu 8,4%, în realizarea unor economii de metal de peste 380 tone și de energie de peste 9 000 MWh, **aplicarea soluțiilor tehnice proprii, rod al gîndirii creatoare a specialiștilor din cadrul întreprinderii, a condus la ridicarea la 63% a valorii produselor noi și reproiectate în totalul producției nete, față de numai 61% în 1981.** În același timp, o parte importantă din cercetările proprii și soluțiile tehnice adoptate (instalațiile de încălzire a pulpei de alumină, de placare automată prin sudură cu două benzi electrod, de evazare hidraulică a țevilor în plăcile tubulare, aparatele cu agitare mecanică și barbotare pentru fermentații aerobe, dispozitivele de strunjit frontal, de sudat arc în arc, de măsurare a planeității cu fascicol laser, sau numeroasele metode de montaj a coloanelor etc.) au constituit invenții brevetate, inovații tehnologice cu aplicabilitate directă în fabricație.

Alinierea produselor la nivelul solicitărilor beneficiarilor a determinat și determină în continuare o reexaminare atentă a procedeelor tehnologice aplicate, mergînd în special pe ideea extinderii acelora care asigură scurtarea ciclului de fabricație, creșterea productivității muncii în sectoarele de montaj și prelucrări mecanice, utilizarea mai deplină a metalelor. Ca urmare, pentru perioada următoare, precum și pentru anul viitor au fost gîndite și fundamentate programe complexe de măsuri tehnice și organizatorice care vor conduce la ridicarea în și mai mare măsură a nivelului tehnic al produselor, îmbunătățirea calității acestora și reducerea mai accentuată a consumurilor materiale și energetice. Eforturile vor fi îndreptate cu precădere spre sectoarele de sudură, tratament termic și cele calde, îndeosebi turnătorii.

O atenție deosebită va fi acordată, în același timp, și activității de **educare economică și tehnico-științifică a forței de muncă**, de ridicare a gradului de pregătire a cadrelor, ținînd seama de faptul că o înaltă calitate a producției presupune oameni de calitate. În acest sens, sînt de reținut organizarea cursurilor de ridicare a nivelului tehnic și profesional cu cuprinderea întregului personal direct productiv, pe niveluri de pregătire și pe meserii, constituirea a două lectorate tehnice pentru personalul tehnico-ingineresc (unul pentru cei cuprinși în activitatea de proiectare tehnologică și unul pentru cadrele implicate în procesul organizării științifice a producției și a muncii), organizarea de sesiuni de comunicări tehnico-științifice în colaborare cu unități de cercetare științifică și institute de învățămînt superior, inițierea de concursuri pe teme profesionale, olimpiade pe meserii, schimburi de experiență etc.

■

RIDICAREA nivelului tehnic și calitativ al produselor a impus și impune în continuare perfecționarea activității de control tehnic de calitate pe întregul flux de fabricație, începînd cu etapa de concepție și proiectare și terminînd cu expedierea către beneficiari a produselor. Realizarea unor utilaje tehnologice complexe, de înaltă tehnicitate a impus adoptarea unor măsuri concrete pentru **organizarea, pînă la detaliu, a compartimentului C.T.C.**, asigurarea cu laboratoare bine dotate tehnic, înmulțirea numărului de standuri de probă. Sistemele moderne de control nedistructiv, îndeosebi în domeniul sudurii, al calității materialelor de aport, testarea laminatelor ce urmează să intre în fabricație etc. au cerut și cer, în permanență, cadre de înaltă competență profesională.

Ioan BOLOGA

președintele Consiliului oamenilor muncii de la întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie"

(Continuare în pag. 9)

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE ÎN STRATEGIA CREȘTERII EFICIENȚEI

DEZVOLTAREA armonioasă, dinamică a economiei naționale — într-un firesc proces de continuitate care proiectează în noi orizonturi de timp remarcabilele succese obținute de poporul nostru în anii construcției socialiste — este concepută și se realizează pe noi coordonate, în consens cu factorii de progres ce acționează în societatea noastră. Elementul central al acestei strategii de dezvoltare, originală, creatoare, pe deplin armonizată cu realitățile românești, elaborată și transpusă în practică cu aportul prețios al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îl reprezintă realizarea unei noi calități în toate domeniile de activitate. În mod firesc, economia — ca sferă principală în care se asigură progresul material al societății — resimte efectul favorabil al acestei orientări spre ridicarea parametrilor calitativi.

Ceea ce se impune atenției — dimensiune a politicii noastre economice asupra căreia se accentuează constant în documentele de partid — este faptul că ridicarea calității în sfera activității economice are la bază o analiză de fond și se realizează prin măsuri coordonate — de natură tehnică, economică, organizatorică. Sînt integrați în acest sistem coerent, practic, toți factorii ce pot contribui, în proporții importante, la accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării. În rîndul acestora un loc prioritar dețin reducerea consumurilor materiale și energetice în toate verigile de activitate, valorificarea superioară a tuturor factorilor de producție. Accentul pe care conducerea superioară de partid îl pune pe activizarea acestei pîrghii economice decurge, pe de o parte, din restricțiile manifestate pe plan mondial în ce privește disponibilitățile — sub aspect fizic, al prețurilor de achiziție, al situării geografice — de resurse materiale și energetice ; pe de altă parte, se ține seama de volumul sporit de resurse, de caracterul tot mai divers al acestora, pe care le necesită economia națională precum și de imperativul alinierii la nivelurile înregistrate pe plan mondial.

În strategia dezvoltării intensive a economiei naționale, reducerea accentuată a consumurilor este corelată cu alte aspecte economice marcante. Astfel, se urmărește ca ridicarea consumurilor să nu se repercuteze negativ asupra calității producției ; în același timp, un accent aparte se pune pe factorii capabili să conducă la reducerea — în condiții de raționalitate economică — a consumurilor materiale și energetice : restructurarea industriei, promovarea progresului tehnic, organizarea corespunzătoare a activității de reciclare și recuperare a produselor etc. Toate aceste direcții și-au aflat o exprimare sintetică, de superioară claritate și eficiență, în „Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990", adoptat de Marea Adunare Națională în sesiunea din martie a.c.

Priorități, orientări, efecte

GOSPODĂRIREA mai rațională a resurselor, stabilirea concretă a priorităților în ceea ce privește consumul de energie, materii prime, materiale, reconsiderarea permanentă a tehnologiilor de fabricație, a structurilor de producție reprezintă cerințe de bază ale dezvoltării, urmărindu-se realizarea unui efect economic maxim cu un efort energetic sau material cît mai redus. Economisirea materiilor prime — dimensiune a activității economice care de mai mult timp a făcut obiectul unei atenții speciale a conducerii de partid și de stat — a impus o reconsiderare atentă a priorităților în dezvoltarea ramurilor și subramurilor economiei naționale. În acest cadru se prevăd în continuare asigurarea dezvoltării în ritm înalt a sectoarelor purtătoare ale progresului tehnic (electronică industrială, microelectronică, energetică, electrotehnică, mecanică fină, optică medicală ș.a.), creșterea gradului de tehnicitate a tuturor ramurilor industriale, intensificarea rapidă a procesului de restructurare calitativă a industriei, punîndu-se accentul pe dezvoltarea sectoarelor mici consumatoare de energie și materii prime.

Concomitent cu intensificarea dezvoltării sectoarelor de înaltă tehnicitate, este necesar — așa cum se subliniază în documentele de partid — să se reducă consumurile în ramurile industriale care necesită cantități importante de materii prime și energie dar care dau produse cu grad mic sau mediu de tehnicitate, cum ar fi, spre exemplu, siderurgia, construcțiile de mașini grele. În anii 1984 și 1985 se va acționa în aceste sectoare pentru îmbunătățirea în continuare a coeficientului de scoatere a metalului în producția de laminate turnate, forjate, coeficient care în anul 1985 se prevede să ajungă la aproximativ 86%. În industria construcțiilor de mașini, prin introducerea de tehnologii de prelucrare modernă, consumurile normate de metal se vor diminua cu circa 25—30%. Sînt inițiate, de asemenea, acțiuni politice și organizatorice concrete pentru economisirea metalelor neferoase, a materialelor lemnoase, a hîrtiei și produselor chimice, a materiilor prime în industria ușoară. Prin creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime și obținerea unor produse care încorporează, în principal, concepție tehnologică modernă și manoperă de calificare înaltă, se va asigura creșterea indicelui de valorificare a materiilor prime de bază și energiei cu aproximativ 30—35%.

În lumina acestor orientări strategice se impune în continuare ca centralele și întreprinderile industriale să adopte măsurile tehnice și organizatorice necesare, să asigure introducerea unui spirit riguros de răspundere, ordine și disciplină în realizarea la timp a sarcinilor stabilite pentru reducerea consumurilor materiale, energetice, inițiind acțiuni mai hotărîte de reproiectare constructivă a produselor, de revizuire a tehnologiilor de fabricație aplicate în vederea eliminării oricăror consumuri neraționale de materii prime și materiale, a oricărei forme de risipă. În acest scop se impune ca fiecare unitate și centrală industrială să adopte programe concrete de măsuri care să asigure încadrarea riguroasă a fiecărui produs în normele de consum stabilite prin plan, care să ducă la diminuarea în continuare a acestor consumuri sub normele stabilite.

Îmbunătățirea structurii economiei naționale, accentuarea acțiunilor de economisire a energiei trebuie să ducă, în perioada 1984—1990, la obținerea unui venit național pe unitatea de energie consumată la un nivel comparabil cu realizările țărilor avansate economic. Se știe că în țara noastră, consumul energetic a sporit într-un ritm mai înalt decît venitul național. Or, dacă s-ar menține creșterea consumurilor la același ritm s-ar ajunge în imposibilitatea de a asigura combustibilul și energia necesare realizării obiectivelor de dezvoltare economico-socială a țării. De aceea, în vederea menținerii unui raport corespunzător între disponibilitățile de energie și cerințele de consum sînt preconizate măsuri concrete și eficiente în ceea ce privește reducerea consumului energetic. În acest cadru, criteriul economiei de combustibil se află la baza însăși a concepției generale a dezvoltării în perspectivă a economiei noastre naționale, a principiilor pe baza cărora se va acționa pentru profilarea producției de bunuri materiale în concordanță cu realitățile și cerințele epocii noastre. În perioada acestui cincinal, deci pînă la finele anului 1985, este prevăzută o diminuare cu cel puțin 25% a indicelui de consum de energie primară în industrie. Acțiunile concrete vizează redimensionarea consumului energetic. În perioada anilor 1984—1990 indicele mediu de consum energetic la 1 000 de lei producție industrială urmează să se diminueze cu circa 45—50%. Principalele direcții în care se acționează vizează micșorarea consumurilor de energie utilă la consumatori, prin reanalizarea riguroasă a acestora și alocarea de energie în cantitățile, forma și calitatea strict necesare ; modernizarea tehnologiilor de lucru și raționalizarea fluxurilor de fabricație, restrîngerea utilizării de materii prime și materiale energointensive ; creșterea continuă a randamentelor de transformare a energiei de la forma primară la cea de utilizare, recuperarea integrală a resurselor energetice, termice și combustibile rezultate din procesele tehnologice ; substituirea unor resurse de calitate superioară, în principal hidrocarburi, cu alte resurse de calitate inferioară. Alte măsuri vizează întocmirea de bilanțuri energetice pe utilaje tehnologice, instalații și întreprinderi, realizarea de tehnologii integrate, care valorifică în mod complex și în trepte succesive toate resursele energetice disponibile, rezultate din diferite faze ale procesului de fabricație în scopul realizării unui randament optim net cît mai înalt în utilizarea energiei. Se acționează în continuare ca în fiecare întreprindere să se asigure indici optimi de consum de energie în toate schimburile prin utilizarea

mai intensivă a utilajelor, evitarea mersului în gol sau cu sarcină redusă, eliminarea opririlor accidentale, buna exploatare a fondurilor fixe. Măsuri similare, specifice, se vor aplica și în transporturi, agricultură, construcții sau utilizările casnice și edilitare.

Imperativul recuperării și refolosirii

ÎN cadrul asigurării bazei materiale pentru activitatea de producție, un loc important îl ocupă recuperarea și refolosirea materialelor. Se are în vedere ca, pe această cale, să se acopere 50% — în unele sectoare chiar peste 50% — aceasta urmînd să reprezinte, de fapt, mai mult decît va produce întreaga industrie minieră și va depăși importul de materii prime și materiale. Hotărîrile Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român prevăd ca, în anul 1985, să se asigure, pe această cale, acoperirea necesarului pentru nevoile interne ale economiei în proporție de 40% la fier, circa 40% la cupru, 40% la plumb, 40% la uleiuri minerale uzate, 50% la materiale fibrocelulozice, 60% pentru plăci aglomerate și fibrolemnoase etc.

Potrivit concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, cu privire la dezvoltarea bazei de materii prime și energetice, reciclarea resurselor de energie și de substanță utilă impune acțiuni în următoarele direcții : ● recuperarea și recondiționarea pieselor și subansamblelor încorporate în bunuri scoase din uz atît din sfera producției cît și din cea a consumului, asigurînd participarea acestora la două și chiar mai multe cicluri de producție. În acest cadru trebuie să se acorde o atenție mai mare recondiționării subansamblelor, mașinilor și utilajelor. Practic nu există subansamblu care să nu poată fi recondiționat și refolosit, cel puțin o dată. Aceasta duce la economie de materiale, oțeluri speciale, energie, muncă și ușurează soluționarea problemelor de aprovizionare ; ● recuperarea și refolosirea ca atare a unor bunuri (îndeosebi ambalaje) și a unor componente din bunurile uzate în vederea prelungirii duratei de viață prin utilizarea lor ca piese de schimb sau la realizarea de alte bunuri decît cele din care au provenit ; ● recuperarea și reutilizarea ca atare a unor materiale (tablă, profile, material lemnos, unele căderi tehnologice din industria textilă, a pielăriei) în vederea producerii altor bunuri necesare economiei naționale, evitîndu-se astfel trecerea lor prin procesele de prelucrare primară ; ● recuperarea substanței utile încorporată în mijloacele de muncă și bunurile de consum scoase din uz, în căderile tehnologice și în reziduurile menajere.

Aceste modalități practice și eficiente de desfășurare a activității de reciclare a resurselor vor avea ca efect, pentru întreaga perioadă a anilor 1981—1985, reintroducerea în circuitul economic a unei cantități de materiale refolosibile estimată la suma de circa 125 miliarde de lei. Numai la nivelul anului 1985 se prevede valorificarea a 9 milioane tone de materiale feroase, 0,7 milioane tone de oțeluri aliate, 30 000 tone de plumb și altele. Se estimează că în perioada anilor 1981—1985, din anumite bunuri de folosință îndelungată ce vor fi scoase din uz (televizoare, aparate radio, frigidere și acumulatoare auto) pot fi redate economiei prin intermediul reciclării, a recuperării materialelor circa 900 tone de cupru, peste 500 tone de laminate de alamă, peste 1 100 tone de aluminiu, circa 350 tone de cositor, circa 130 tone de staniu, aproximativ 3 tone de argint, peste 13 000 tone de sticlă, circa 100 tone de bronz, circa 5 500 tone de materiale plastice, 12 000 tone de plumb și peste 12 000 tone de fier.

Rezultatele obținute în reciclarea resurselor permit evidențierea și a altor efecte economice pozitive generate de această activitate. Prin înlocuirea minereurilor cu materialele reciclate în procesul de elaborare a metalelor, de exemplu, se pot face însemnate economii de energie electrică. Economia de energie electrică ce poate fi realizată pentru o tonă de aluminiu obținută din materiale reciclate este mare comparativ cu tehnologia obținerii acestuia din minereu ; în aceleași condiții, în cazul cuprului, se face economie de 40%, în cel al fierului de 40%, în cel al magneziului de 25%, în cel al titanului de 90%. O tonă de fier vechi echivalează cu o tonă de fontă fluidă ce se obține din 2 tone de minereu de fier, precum și alte materii prime (cocs, calcar) ; o tonă de hîrtie sau carton înlocuiește o tonă de celuloză care se obține din 3—4 m.c. de lemn și necesită un consum de 800 kWh energie electrică ; o tonă de sticlă recuperată și reciclată înseamnă o economie de 740 kg de nisip cuarțos, 230 kg de sodă, 140 kg de calcar, 70 kg de feldspat. O tonă de resturi textile valorificate înlocuiește 4 tone de fibră amestec tip bumbac, în compoziția căreia intră 2 tone de fibră bumbac, pentru care țara noastră face un efort valutar echivalent cu 3 800 de dolari, iar cele 2 tone de celofibră din compoziția amestecului protejează aproximativ 3 arbori maturi.

Cu cît ponderea materialelor reciclate este mai mare în consumul național de resurse, cu atît materiile prime originare vor fi mai bine protejate, iar în cazul celor asigurate din import, efortul valutar pentru procurarea lor va fi mai mic. Ca urmare a extinderii și perfecționării activității de reciclare, gradul de autonomie economică în asigurarea bazei de materii prime și energetice va crește în perioada anilor 1981—1985, față de cel din anul 1980, cu : 20% pentru nichel, 35% pentru wolfram, 14% pentru cupru, 17% în cazul zincului și plumbului.

TOATE ACESTEA demonstrează preocupări de seamă cu privire la căile dezvoltării bazei de materii prime și energetice a României. Ele se înscriu în efortul general al întregului nostru popor pentru a întîmpina cea de-a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român cu noi și importante rezultate în activitatea economică, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

Iulian PLOȘTINARU

Creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor

(Urmare din pag. 7)

oameni a căror pregătire tehnică se realizează continuu pentru a se ține pasul cu exigențele sporite privind calitatea produselor.

Introducerea din acest an a **gestiunii calității**, acțiune pregătită încă din 1983, a ridicat pe noi trepte de exigență răspunderea față de calitate, asigurîndu-se, în același timp, posibilitatea exercitării unui control sistematic asupra evoluției costurilor de fabricație atît pe oameni cît și pe faze de execuție. Introducerea acestui principiu de comensurare a calității și evoluției ei are și un alt efect. Prin analiza datelor furnizate se asigură posibilitatea cunoașterii în detaliu a locurilor unde calitatea influențează negativ costurile de producție și, deci, se pot stabili operativ măsurile corespunzătoare de remediere. Dacă în anii anteriori volumul rebuturilor, remanierilor și al altor elemente se cifra la aproximativ 1,5—2 milioane lei, fără a se lua în considerare pierderile provocate în perturbația fluxului de fabricație, prin introducerea gestiunii calității dinamica influențelor calității asupra valorii producției nete a scăzut considerabil — de la o valoare de 160 mii lei în luna ianuarie a.c. la mai puțin de 90 mii lei în prezent.

Cu toate realizările obținute pe linia asigurării unui control riguros al calității produselor, există încă importante rezerve în acest domeniu de activitate. Ele se regăsesc în primul rînd în însăși concepția de realizare a acestui control. Calitatea fabricației a devenit de mult o problemă nu numai a C.T.C.-ului ci a întregului colectiv, răspunderea pentru aceasta fiind, în același timp, de competența fiecărui om al muncii din întreprindere.

Grija pentru calitate trebuie să pornească încă de la **calitatea ideii tehnologice**, de la nivelul ridicat al soluțiilor tehnice de fabricație, deoarece o soluție de o calitate îndoielnică poate duce la o tehnologie care ar putea diminua efectele efortului făcut în fabricația propriu-zisă. Iată de ce se impune ca, încă din faza de concepție, măsurile cu caracter tehnic și tehnologic să fie analizate cu deosebită maturitate tehnică pentru a preveni încă din start eventualele neconcordanțe dintre soluția pur tehnică și cea aplicabilă, în condițiile dotării și ale condițiilor materiale. Antrenarea la aceste verificări și a cadrelor tehnice din secțiile de producție ar da posibilitatea acestora de a elabora înseși tehnologiile de control, cu fixarea exactă a punctelor în care să se intervină cu operațiile de control, eliminîndu-se totodată eventualele abateri de la calitate.

Există, fără îndoială, și alte domenii în care se poate acționa mai bine pentru ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului tehnic și calitativ al producției. Condițiile materiale, tehnico-economice existente la nivelul întreprinderii, forța de muncă de care dispunem dau garanția realizării în acest an a unui important salt calitativ al producției, în condițiile îndeplinirii integrale a sarcinilor de plan pe 1984, a angajamentelor asumate în cinstea apropiatelor evenimente din viața patriei noastre — a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 și Congresul al XIII-lea al P.C.R.

Ecouri la dezbateri

Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței

ÎN CONDIȚIILE dezvoltării puternice a economiei românești, eforturile făcute pentru crearea de unități specializate cu producție de mare serie au condus la asimilarea rapidă a unui larg nomenclator de produse în condițiile unei productivități, calități și nivel de eficiență ridicate. S-au creat, totodată, condiții pentru implementarea rapidă a progresului tehnic. Experiența acumulată, așa cum de altfel este exprimată și în dezbaterea publicată de „Revista economică" pe tema „Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței" — pe care o apreciez ca deosebit de utilă, facilitînd un larg schimb de opinii și formulînd soluții pentru perfecționarea mecanismului de specializare-cooperare — reliefează pregnant avantajul organizării de unități specializate pe ansamble, subansamble, module și de unități care să asigure montajul final de produse complexe. Totodată, așa cum se subliniază în ultimele documente de partid, asigurarea unui optim între integrare și specializare constituie o problemă cheie, de care depind buna derulare a mecanismului de specializare-cooperare, înlăturarea unor neajunsuri — cum ar fi repartizarea producției la numeroase întreprinderi aflate la distanțe mari —, evitarea unor cheltuieli inutile, asigurarea condițiilor necesare realizării ritmice a producției fizice și onorarea la termen a comenzilor beneficiarilor.

ÎNTRUCÎT am avut prilejul să prezint în paginile revistei *) problematica tehnică și tehnologică a specializării, în cele ce urmează mă voi referi la două cazuri concrete prezentate în dezbatere.

Pentru analiza **primului caz**, acela al specializării producției de supape, voi încerca să formulez cît mai scurt conceptul de specializare a unei unități de producție. **O unitate specializată este aceea care execută o familie modulată de produse cu omogenitate funcțională, constructivă și tehnologică,** dispunînd în acest scop de un personal de înaltă profesionalitate, cu o pregătire specifică, precum și de o dotare tehnologică de asemenea specifică. Tovarășul Paul Blaier, directorul întreprinderii „23 August" — București, a relevat faptul că o producție de motoare în valoare de 100 milioane lei este blocată de nelivrarea din cooperare a unor supape în valoare de 50 mii lei (1 000 buc.). În cauză este Întreprinderea mecanică de la Topoloveni (I.M.T.). Această întreprindere, comparativ cu altele, este concepută cu un grad de specializare foarte avansat, în profilul ei fiind incluse doar două grupe de familii de piese: bolțurile și supapele pentru motoarele cu piston (exclusiv cele pentru motoarele foarte mari și motoarele foarte mici). Specializarea producției de supape a fost inițiată încă din anii '50 la fosta Întreprindere de piese auto de la Colibași, astăzi Întreprinderea de autoturisme Pitești (I.A.P.). Așa după cum se cunoaște, specializarea atrage după sine și concentrarea producției omogene. Astfel, la I.A.P., concomitent cu asimilarea mai multor familii de supape pentru motoarele de tractoare, camioane și autoturisme, producția lor a crescut de zeci de ori, parcurgînd mai multe generații de tehnologii. Construirea I.A.P. pe platforma de la Colibași, precum și dezvoltarea ulterioară a acesteia au limitat posibilitățile de dezvoltare a producțiilor specializate de componente, printre care și a celei de supape. În consecință, s-a decis construcția Întreprinderii mecanice Topoloveni, în profilul căreia, pe lîngă familiile de supape transferate de la I.A.P., au fost incluse și alte tipuri de asemenea produse. Potrivit acestui scop, liniile tehnologice pentru diferitele familii de supape au fost echipate cu mașini și utilaje moderne.

Dotarea existentă, specifică acestei fabricații, este o condiție importantă a specializării, dar nu reprezintă totul. Foarte importantă este însă și specializarea factorului uman. În aceste condiții, calificarea și mai ales specializarea necesară pentru o fabricație atît de pretențioasă (toleranțe dimensionale și de netezime a suprafețelor de ordinul micronului, duritate și rezistență mare la temperaturi de circa 1 000°C și altele) necesită mai mulți ani de pregătire chiar în cazul personalului de execuție. Dacă ne referim la cel de concepție tehnologică, economică, organizare și conducere, specializarea acestuia implică un timp și mai îndelungat. Drumul pînă la deplina specializare se parcurge prin pași numeroși, diverși și variați, ale căror semnificații sînt multiple și profunde : marfă de calitate ireproșabilă și la prețuri convenabile, livrată beneficiarilor la termenele convenite etc.

Asemenea rezultate definitorii pentru activitatea unei întreprinderi specializate pot fi obținute numai prin stabilitatea funcțională a acesteia, prin concepția și aplicarea unui proces sistematic de învățare-producție, pentru a atinge cotele înalte ale calificării și eticii profesionale pe care le implică în mod obligatoriu adevărata întreprindere specializată. Întreprinderea de bolțuri și supape de la Topoloveni se află încă pe drumul către stadiul adevăratei specializări pe care l-am conturat mai înainte. Acest caz ilustrează convingător rolul fundamental al întreprinderilor specializate pentru siguranța funcțională a sistemelor multiuzinale de producție din construcția de mașini.

Dacă împărtășesc necazurile tovarășului Paul Blaier, nu mă fac însă părtaș la soluția pe care o propune. Acest lucru este neîntîlnit în practica economică și mă îndoiesc de eficacitatea lui. Consider că soluțiile trebuie căutate în actualul cadru legal atît prin măsuri de ajutoare și sprijinire, cît și prin măsuri de constrîngere. În prima categorie am în vedere crearea și dezvoltarea unor compartimente de concepție puternice, iar pînă la maturizarea acestora întreprinderea trebuie să recurgă la ajutorul institutelor de produs (I.N.M.T., C.E.S.I.T.A.-Pitești ș.a.), al institutelor tehnologice (I.C.T.C.M., I.C.S.I.T.P.S.C., I.S.I.M.) și al institutelor cu profil economic de organizare și conducere. Acest ajutor se poate formula într-un program complet de rezolvări concrete a problemelor și, totodată, de învățare și instruire rapidă a personalului de specialitate. În a doua categorie de măsuri am în vedere **„intronarea" disciplinei tehnologice, pentru personalul de execuție,** fără de care este de neconceput calitatea produselor și a fabricației. Concomitent, trebuie întărită exigența și intransigența factorilor externi : a beneficiarilor în recepția produselor prin aplicarea sancțiunilor pentru nerespectarea clauzelor contractuale, a centralei industriale de profil și a băncii în eliberarea fondului de retribuire.

Astfel, prin măsuri concertate privind perfecționarea profesională, îmbunătățirea organizării și conducerii, avantajele potențiale ale specializării oferite de tehnologie pot fi fructificate și economic, transformînd întreprinderea respectivă dintr-un element perturbator al funcționalității sistemului construcției de mașini într-un element de sporire a siguranței lui funcționale.

ÎN CEL de al **doilea caz** îmi exprim opinia referitor la problema semnalată de tovarășul Eugen Ganea, directorul tehnic al întreprinderii de utilaj chimic „Grivița Roșie" privind refuzul semnării contractelor pentru prestarea unor operații de prelucrare, dacă nu se facturează și valoarea materialului (de fapt a semifabricatului) primit de la beneficiar pentru a executa operațiile solicitate. Problema nu este nici de natură tehnică, și nici legată de specializare, motivația o înțelegem cunoscînd efectele favorabile ale acestei facturări asupra indicatorilor care condiționează eliberarea fondului de retribuire. Dar este tot atît de bine cunoscut că un asemenea comportament este antieconomic, ilegal și imoral, în culpă fiind atît cei care semnează aceste contracte cît și cei care le tolerează.

Asemenea situații se cer curmate cu desăvîrșire, întrucît economia țării nu are nevoie de raportări valorice realizate prin plimbarea de la o unitate la alta a produsului, ci de producție fizică. Așadar, factorul principal trebuie să-l constituie realizarea producției fizice sortimentale, cantitativ și calitativ, cu respectarea termenelor înscrise în contractele de cooperare. Opinez, de altfel și legile țării sînt clare în această direcție, ca fiecare unitate care execută produse sau diverse aparate în lanțul cooperării să factureze doar valoarea strictă a prestațiilor proprii. Se înlătură astfel o serie de neajunsuri — raportări ale realizării aceluiași produs de mai multe ori, umflarea costurilor de producție etc.

Personal, apreciez mult modul de abordare a problemelor care au făcut obiectul dezbaterii și consider că exprimarea și a altor opinii din partea celor interesați asigură un material util pentru organele de decizie, pentru determinarea măsurilor necesare în perfecționarea mecanismului de cooperare interuzinală.

I. CALBOREANU
Institutul central de cercetări tehnologice pentru construcțiile de mașini

*) Numărul 44/1983 ; nr. 11/1984 și 15/1984

Campania agricolă

LUCRĂRILE DE SEZON — EXECUTATE EXEMPLAR

REALIZAREA la timp și în bune condițiuni a tuturor lucrărilor agricole de sezon reprezintă acum cea mai importantă sarcină ce revine oamenilor muncii din întreaga agricultură. Noul dialog de lucru al tovarășului Nicolae Ceaușescu cu lucrători ai ogoarelor cu prilejul recentei vizite în unități agricole din județele Olt, Teleorman și Giurgiu, indicațiile date cu acest prilej de către secretarul general al partidului constituie pentru toți oamenii muncii din agricultură un program concret de acțiune, în vederea mobilizării întregului potențial tehnic și uman pentru strîngerea la timp a întregii recolte din acest an, desfășurarea rapidă a lucrărilor de eliberare a terenului și pregătirea însămînțărilor culturilor duble.

În cursul vizitei au fost examinate aspectele concrete privind starea de vegetație a culturilor, stadiul pregătirii campaniei din această vară privind secerișul și întreținerea culturilor. Măsurile indicate vizează organizarea temeinică a întregii activități în vederea realizării unor producții mari și eficiente la toate culturile.

DE CÎTEVA ZILE, în zona de sud a țării s-a declanșat secerișul — activitate deosebit de importantă pentru realizarea la termen și de bună calitate a producțiilor de cereale. Roadele eforturilor materiale și umane consumate într-un an agricol se impun a fi strînse grabnic și fără pierderi. **Reducerea la minimum a pierderilor de recoltă** contribuie la realizarea unor producții mai mari și eficiente. Dacă la grîu și orz, de exemplu, pierderile cauzate de boli, dăunători și buruieni se cifrează la circa 27—33%, cele determinate de deficiențele în organizarea producției și a muncii în tehnologia de recoltare pot reprezenta aproximativ 10—12%.

Pentru a se evita orice pierdere de recoltă la cerealele păioase, cerința esențială este ca specialiștii din unități să supravegheze permanent stadiul de coacere a lanurilor, în scopul declanșării neîntîrziate a secerișului. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este absolut necesar ca din momentul începerii, **secerișul orzului să se încheie în 3—4 zile, iar cel al grîului în maximum 8—10 zile.** Aceasta presupune ca toate combinele să fie pregătite exemplar și ca toate formațiile să fie dotate cu ateliere mobile de reparații, piese de schimb și carburanți, așa încît să fie create condiții corespunzătoare pentru executarea în flux continuu a lucrărilor pe tot parcursul zilei.

Un exemplu pozitiv îl reprezintă pregătirea campaniei de seceriș în **județul Tulcea.** Combinele și presele de balotat paie au fost verificate și testate. Se montează echipamente de recuperat pleavă — subprodus deosebit de valoros, mai ales pentru furajarea animalelor. Sînt pregătite, de asemenea, la un nivel calitativ superior mașinile agricole, fiind asigurat întregul necesar de piese de rezervă.

În agricultura județului, în actuala campanie de seceriș vor lucra circa 80 de formații de combine și utilaje, astfel organizate încît să asigure, în cît mai scurt timp posibil, recoltarea, eliberarea terenului și semănatul suprafețelor planificate. **Lucrîndu-se cu agregate complexe, se poate asigura o continuitate a întregului flux tehnologic,** evitîndu-se stagnările și mersul în gol. Specialiștii agricoli din județ apreciază că ritmurile cerute la recoltat (circa 6 000 ha de cereale zilnic) pot fi respectate și chiar depășite printr-o organizare exemplară a muncii. Analize amănunțite s-au făcut la fiecare fermă agricolă vegetală, astfel încît recoltatul să se execute fără întîrziere pe toate parcelele unde culturile au ajuns la maturitate.

Eliberarea terenului cu agregatul format din presă și colector de baloți reduce (după unele calcule) costul lucrării cu 22 lei/ha sau 25 lei/t de paie balotate. Transportul baloților de la marginea parcelelor la șură, cu ajutorul unor remorci de mare capacitate, ridică productivitatea muncii și reduce cheltuielile de transport. Organizarea bună a transportului are, de asemenea, implicații favorabile asupra valorificării superioare a producției de cereale păioase. Pe această cale, producția poate fi livrată direct de la combine fără depozitări intermediare și staționări la baze sau în teren, ceea ce înseamnă o reducere a costurilor cu pînă la 7%.

Declanșate în urmă cu cîteva săptămîni, **lucrările de întreținere a culturilor** sînt de actualitate și în aceste zile. Este necesar ca ele să fie executate în întregime și de bună calitate. Întîrzierea executării prașilelor influențează negativ randamentele la hectar la culturile respective, uneori cu sute de kilograme.

● Un obiectiv major, la înfăptuirea căruia trebuie să contribuie întreaga suflare a satelor, îl reprezintă realizarea a cel puțin 3 prașile la toate culturile. Acum, cea mai urgentă lucrare o constituie întreținerea culturilor. În ce stadiu se află această acțiune în unitățile agricole ale județului Tulcea ?

Prima prașilă s-a încheiat pe întreaga suprafață destinată culturilor prășitoare. În plină desfășurare se află și prașila a doua. Pînă la data de 14 iunie, la cultura porumbului, aceasta a fost executată mecanic pe mai bine de 63% (peste 48 000 hectare) și 41% (peste 31 000 hectare) manual ; la soia, prașila a doua s-a executat mecanic pe circa 67% (peste 6 000 hectare) și manual pe 37% (peste 3 000 hectare) ; la floarea-soarelui au fost prășite 60% și, respectiv, 47% din suprafața cultivată. La sfecla de zahăr, prașila a doua s-a încheiat pe întreaga suprafață cultivată. Mecanizatorii și cooperatorii din consiliile unice agroindustriale Ceamurlia de Jos, Topolog, Baia și Măcin sînt printre primii pe sector și la executarea prașilei a doua la cultura porumbului; rezultate mai puțin favorabile au obținut cei de la consiliile unice Cerna și Casimcea. La prașila a III-a lucrările sînt mai avansate la consiliile unice agroindustriale Baia (peste 60% la sfecla de zahăr și 15% la floarea-soarelui), Greci (peste 78% și, respectiv, 60%) și Ceamurlia de Jos (peste 15% și circa 80%).

Exemplul acestor fruntași, și nu numai al lor, se cere urmat pretutindeni, punîndu-se mai mult accentul pe folosirea deplină a forțelor existente. Accelerarea la maximum a lucrărilor de întreținere a culturilor este cu atît mai necesară în această perioadă, cu cît ploile căzute în ultimele zile pe teritoriul județului Tulcea, urmate de temperaturi ridicate, favorizează foarte mult îmburuienarea lanurilor și formarea crustei la suprafața solului. De aceea, executarea lucrărilor de prășit mecanic sau manual se impune pe fiecare parcelă, acolo unde situația o cere, fiindcă se știe că o prașilă efectuată la timp face cît o ploaie bună sau cît o udare bună, în sistemele de irigații.

● Sarcinile tot mai mari ce revin județelor în problema autoaprovizionării cu produse agroalimentare obligă consiliile populare comunale și orășenești să-și gospodărească judicios fiecare metru pătrat de teren agricol. Printre produsele agricole cărora este necesar să li se acorde importantă deosebită în aceste zile se numără și **legumele.** Consiliile populare, unitățile agricole sînt obligate să desfășoare o activitate susținută în ce privește obținerea de cantități superioare de astfel de produse, cu mare pondere în alimentația populației. Cu toate că sezonul legumelor proaspete este abia la început, se depun eforturi susținute pentru asigurarea unor cantități tot mai mari de ceapă, spanac, salată, varză și diferite alte verdețuri. Deși cu oarecare întîrziere, cantități apreciabile de roșii și castraveți încep să fie vîndute pe piață.

Pentru aprovizionarea ritmică a populației cu legume, este însă nece-

sar ca în grădini să se desfășoare în ritm intens lucrările de sezon. Folosirea eficientă a fiecărei zile bune de lucru se materializează într-un important spor de producție. Pe agenda de lucru a fiecărui specialist, a cadrelor de conducere din unitățile agricole, precum și în gospodăriile populației trebuie să stea cu cea mai mare răspundere **executarea lucrărilor de întreținere** — prășitul și combaterea bolilor și dăunătorilor. Conform informațiilor existente la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, pînă în seara zilei de 16 iunie în unitățile agricole prima prașilă a fost executată pe întreaga suprafață. În multe întreprinderi agricole se desfășoară în ritm susținut și a doua prașilă. Ea trebuie urgentată, astfel încît să nu se dezvolte buruienile care ar influența randamentele culturilor respective.

În cadrul județului Tulcea există mari diferențe în ce privește procentul de realizare a prașilelor. Aceste diferențe sînt determinate nu atît de stadiul diferit de dezvoltare a culturilor, cît de organizarea muncii în unitățile agricole respective. Față de media județului, la prașila a II-a a legumelor un număr mare de unități se află la un nivel inferior în ce privește gradul de îndeplinire a acestei lucrări.

Ținînd cont de evoluția condițiilor climatice, este necesar ca fiecare lucrător, mecanizator, specialist din întreprinderile agricole de stat, cooperativele agricole de producție și asociațiile legumicole, ceilalți locuitori ai satelor cărora li s-au repartizat suprafețe de legume în acord global să muncească în ritm susținut la executarea lucrării de prășit.

Realizarea unor plante legumicole viguroase presupune acordarea atenției cuvenite și în ce privește **respectarea densității la hectar.** O densitate rațională (optimă) pune în valoare întregul potențial de producție al pămîntului și asigură, totodată, un nivel ridicat al randamentelor.

Pe lîngă efectuarea lucrării de prășit, în legumicultură se execută în aceste zile alte importante lucrări (arăcit, irigat etc.) care solicită importante forțe mecanice și umane și de calitatea cărora depinde în bună măsură producția de legume. Concomitent, este necesar să fie respectate graficele de livrare a legumelor. Întreprinderile producătoare, cele de transport, precum și cele de valorificare au obligația corelării graficelor, astfel încît întreaga cantitate recoltată să fie valorificată, fără pierderi.

● În condițiile țării noastre, în ansamblul măsurilor luate pentru obținerea unor producții agricole mari și constante, **irigațiile** ocupă un loc de primă importanță. Experiența proprie dobîndită în cadrul agriculturii noastre socialiste demonstrează că acolo unde irigarea a fost făcută în mod științific, prin aplicarea la timp a întregului complex de măsuri agrotehnice specifice, s-au obținut producții cu mult superioare față de cele de pe terenurile neirigate.

Irigațiile pot fi considerate ca fiind eficiente din punct de vedere economic, dacă valoarea sporului de recoltă obținut pe suprafețele irigate, timp de un număr de ani, depășește cheltuielile făcute cu irigațiile, iar costul de producție pe unitatea de produs este mai redus decît în cazul culturilor neirigate. Practica multor unități agricole a confirmat pe deplin necesitatea aplicării irigațiilor ca metodă de combatere a secetei și de mărire a producțiilor agricole la hectar, ca mijloc de permanentizare a recoltelor bogate și de rentabilizare a producției.

Un accent deosebit se pune în ultimul timp pe folosirea eficientă a apei și a energiei electrice în sisteme de irigații și desecări. Acestea au un rol hotărîtor în crearea condițiilor optime necesare dezvoltării plantelor și în obținerea unor producții eficiente în condiții de irigare.

În acest sens, în cadrul **Întreprinderii de execuție și exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare Tulcea** s-a întocmit un program special de măsuri privind folosirea eficientă a apei în sistemele de irigații existente în zonă. Printre acestea se numără : aducerea canalelor la cotele proiectate prin decolmatarea și refacerea chiunetei; distrugerea completă a vegetației pe zona învecinată a canalelor ; impermeabilizarea cu folie de polietilenă, lestată cu dale, a canalelor de irigații în zonele cu pierderi mari de apă.

Pentru ca rețeaua de conducte îngropate să funcționeze la un nivel tehnic corespunzător, s-au organizat formații de intervenție, dotate cu scule și echipamente pentru remedierea operativă a defecțiunilor în timpul exploatării. S-au asigurat, de asemenea, piese de schimb și conducte de diferite dimensiuni pentru stocul de rezervă, la sediul sistemelor și sectoarelor hidro.

La nivelul fiecărui sistem au fost stabilite traseele de dirijare a pierderilor sau surplusului de apă, în scopul colectării și reintroducerii ei în circuit. Măsuri importante s-au luat în ce privește funcționarea stațiilor de pompare și reducerea consumului de energie, prin ridicarea parametrilor funcționali ai agregatelor și instalațiilor din stațiile de irigații. Se acordă atenție mai mare stațiilor de pompare în regim automat, în scopul asigurării presiunii și a nivelurilor optime de apă.

Specializarea unilaterală a producției în perimetrele irigate și neutilizarea structurii culturilor considerate inițial duc la modificarea debitului de apă, impun redimensionări de canale și efectuarea unor reamenajări care ridică costul investițiilor și micșorează eficiența acestora.

O altă particularitate o constituie **dependența tehnologică directă dintre modul de aplicare a irigațiilor** — numărul de udări, frecvența udărilor, efectuarea acestora în timp optim, norma de udare etc. — în cadrul complexului agrotehnic al culturilor irigate **și producția ce se poate obține** în diferitele variante de aplicare. Specialiștii în irigații din județul Tulcea iau măsuri eficiente în ce privește stabilirea normelor de udare în funcție de provizia momentană de apă din sol și de nivelul apei freatice. Se iau, de asemenea, măsuri în privința respectării cu strictețe a poziției de start și încărcării fiecărui canal, antene și hidrant cu instalațiile prevăzute în regulamentul de exploatare. Evidențierea consumului de apă se va face continuu, prin montarea dispozitivelor de măsurare a apei, pe canale și la stațiile de pompare.

Toate acestea vor contribui la asigurarea unor condiții optime creșterii și dezvoltării plantelor, în scopul obținerii unor producții sigure și stabile, necesare realizării fondului de stat și unei bune autoaprovizionări a populației.

Gh. N. IOSIF

O politică dinamică de dezvoltare a industriei de mașini-unelte

(Urmare din pag. 6)

a proceselor de fabricație. Următoarele generații de roboți vor cîștiga în gradul lor de adaptabilitate și „inteligență", fiind destinați să înlocuiască omul în diverse activități de complexitate ridicată.

Pentru asigurarea dezvoltării subramurii de mașini-unelte în concordanță cu direcțiile de dezvoltare stabilite prin documentele de partid și cu interesele economiei naționale în ansamblu, accentul va fi pus pe : ● asigurarea, în primul rînd, a necesarului de utilaje pentru obiectivele industriale prevăzute în planurile de dezvoltare, executîndu-se în țară toate tipurile de bază de mașini-unelte cu un grad ridicat de precizie și de automatizare, cu parametri tehnico-economici superiori ; totodată se va crea baza tehnico-materială și organizatorică pentru trecerea la sisteme flexibile de fabricație ; ● amplificarea exportului de mașini-unelte și linii automate, de accesorii și elemente de completare, de echipamente și instalații de automatizare ; ● înnoirea utilajelor și instalațiilor de automatizare din unitățile industriale existente, inclusiv modernizarea și extinderea gamelor de mașini-unelte aflate în programele de fabricație ale întreprinderilor de profil ; ● orientarea direcțiilor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic cu precădere spre perfecționarea și încadrarea în tendințele de evoluție a tehnologiilor în construcția de mașini-unelte și diversificarea în continuare a nomenclatorului de produse.

CREȘTEREA EXPORTULUI PE BAZA EFORTULUI CREATOR PROPRIU

PRINTRE NOILE SUBRAMURI dezvoltate în ultimele decenii în cadrul industriei noastre constructoare de mașini se numără și producția de articole electrocasnice.

Data de 27 martie 1973 a marcat începutul activității productive la întreprinderea „Electroargeș" — Curtea de Argeș prin realizarea a două tipuri de aspiratoare de praf. În cei 11 ani de producție „Electroargeș" a devenit o unitate de marcă a economiei românești, cu un colectiv de oameni bine pregătiți profesional și cu conștiință ridicată, ferm hotărît să facă din numele întreprinderii un renume, care să se bucure în continuare de aprecieri în țară și peste hotare.

Dacă la punerea în funcțiune a noii capacități de producție din Curtea de Argeș au fost preluate cîteva produse de la „Electromotor" — Timișoara (aspiratoare de praf AP 7 și AP 8, radiatoare cu ventilator, uscătoare de păr UP 3 și ventilatoare de masă UM 3) și de la I.P.R.S. Băneasa — București (condensatoare și rezistoare), în prezent ea produce o mare gamă de produse electrotehnice și componente electronice pasive. Se fabrică **peste 25 tipuri de mașini și aparate electrice de uz casnic, 7 tipuri de motoare sub 0,25 kW și 20 tipuri de unelte electrice portabile din grupa produselor electrotehnice,** precum și o **gamă foarte largă de componente electronice pasive,** cuprinzînd : 4 familii de rezistoare (chimice, bobinate, metalice, glazurate) cu peste 27 000 poziții de puteri, valori și toleranțe ; 5 familii de condensatoare (ceramice fixe, ceramice multistrat, trimeri ceramici, polistiren și poliester metalizat), varistoare disc și cilindrice, termistoare și peste 50 tipodimensiuni de potențiometre cu peliculă de carbon metalică și bobinate.

Fiecare an a însemnat pentru colectivul nostru de oameni ai muncii noi asimilări, noi produse cu marca fabricii, noi afirmări pe noi piețe de desfacere. Astfel, am reușit ca pînă în prezent să exportăm produsele noastre la circa 35 de firme din peste 30 de țări de pe toate continentele.

Ca o încununare a eforturilor colective și a realizărilor de necontestat obținute de fiecare atelier și secție de producție, întreprinderea „Electroargeș" a obținut în anul 1980 Ordinul Muncii clasa a II-a, iar în 1983 **Ordinul Muncii clasa I și titlul de unitate fruntașă pe ramură.**

Progres tehnic prin înnoirea și diversificarea produselor

PORNIND de la premisa că o economie modernă se bazează în primul rînd pe creativitate, pe capacitatea de a asimila tot ce apare nou, valoros în știință și tehnică, specialiștii noștri au depus din primii ani de funcționare a fabricii și depun în continuare o muncă intensă în vederea asimilării de produse noi, utilizînd ca punct de plecare realizările mondiale din domeniu. Astfel, în cazul produselor preluate de la alte întreprinderi atenția a fost îndreptată, într-o primă etapă, spre realizarea acestora la parametri tehnico-economici superiori, ținînd seama de dotarea de care dispunem și de faptul că la „Electroargeș" ele au devenit produse de bază.

Treptat, sarcinile colectivului s-au diversificat, trecînd în altă etapă — și anume aceea de a dezvolta masiv gama de produse electrocasnice, pentru a satisface cît mai complet, în structură și volum, cerințele populației pentru aceste produse, destinate ușurării efortului în gospodărie și reducerii timpului alocat muncii casnice. Astfel au apărut noile produse :

— în grupa **aspiratoare de praf :** „Ajax", aspiratorul pentru automobile, „Mignon", „Vifor", „Super", AP-10, AP-20 S, aspiratorul de tip industrial ;

— în grupa **aparatelor pentru asigurarea confortului în locuințe :** radiatoarele cu turbină RT-1, RT-2, ventilatoarele de masă VM-3, VM-5, VM-6, VM-7, ventilatorul cu baleiaj VB-2, uscătoarele de păr UP-4, UP-5 ;

— în grupa **aparatelor destinate preparării hranei :** mixerul electric cu **accesorii** „Argimix", rîșnița de cafea RC-2, robotul de bucătărie RB-1, storcătorul centrifugal de fructe și legume SC-1, storcătorul de citrice.

Au fost realizate, de asemenea :

— în grupa **unelte electrice :** mașinile de găurit MG-3, MG-4, polizorul electric portabil PD-100, foarfeca de tăiat tablă FET-3, unealta electrică de șlefuit US-160. unealta electrică de tăiat UT-125, truse cu element de bază mașina de găurit ;

— în grupa **produselor destinate ridicării productivității muncii pe șantierele de construcții-montaj :** vibratoarele electrice pentru beton VEE 250, VEE 600, VEE 1 200, vibratoarele electrice pentru cofrag VEI-2, VEI-3, polizorul drept de 1,4 kW și unealta de tăiat de 1,4 kW. De asemenea, la solicitarea a diferite unități din țară, au fost asimilate noi tipuri de rezistoare, condensatoare și potențiometre, realizîndu-se astfel importante reduceri de eforturi valutare și creîndu-se, în același timp, premise deosebite pentru export. Astfel, am reușit să omologăm produse noi a căror punere în fabricație conduce la diversificarea producției, ca : electropompă lunetă și regulator de tensiune pentru autoturismul OLTCIT, ciocan electric miniaturizat pentru tehnica de calcul, rezistoare bobinate în corp ceramic tip RBA 2000, condensatoare ceramice pentru electrosecuritate, linii ceramice de întîrziere, potențiometre multitur ș.a.

Printr-o mobilizare exemplară a capacităților de execuție a S.D.V.-urilor am reușit să finalizăm pregătirea fabricației pentru 80% din produsele ce urmează a fi omologate în 1984, printre care : un model nou de mixer electric, uscătorul de păr UP-6, mașinile de găurit MG-7 și MG-8, triplor de tensiune pentru televizoare color, condensatoare ceramice plachetă miniatură, reostat pentru iluminatul de bord la autoturismul OLTCIT, un model nou de tub flexibil pentru aspiratoare, potențiometre reglabile rotative tip CERMET de 0,5 W, potențiometre bobinate de 25 W și 15 W, potențiometru multitur de 0,5 W, filtre rețea pentru RCD.

Aliniere elastică la cerințele beneficiarilor interni și ale partenerilor externi

ÎN ACȚIUNEA de pregătire a produselor pentru 1984 s-a acordat o aten-

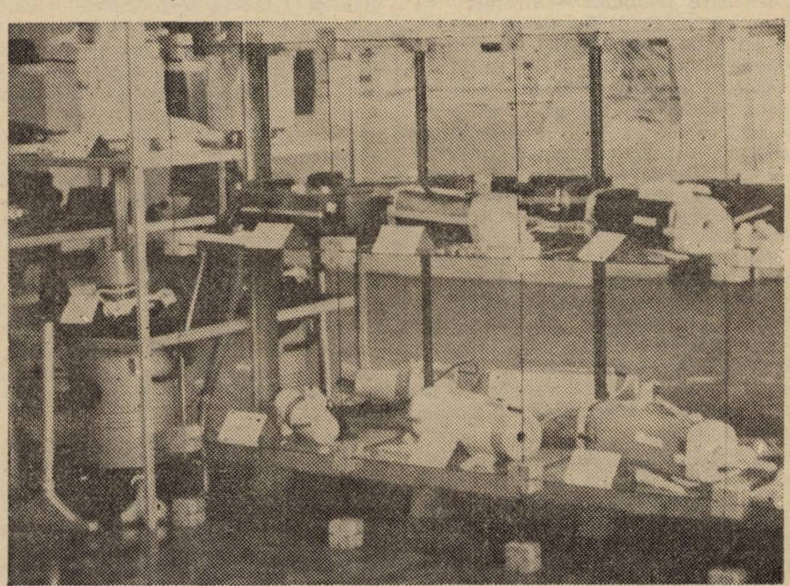

Gama aparatelor electrocasnice purtînd emblema «Electroargeș» s-a diversificat mult în ultimii ani

ție deosebită revizuirii documentațiilor tehnice ale produselor puse în fabricație în anii anteriori, în scopul reducerii consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibil și creșterii productivității muncii, ca și realizării unor parametri tehnici superiori. În același timp, prin reproiectare s-a urmărit **îmbunătățirea performanțelor produselor, la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, astfel încît să poată fi promovate cu succes la export.**

Au fost atestate în conformitate cu normele internaționale sau au fost omologate în condiții climatice speciale o serie de produse, printre care : aspiratoare de praf, radiatoare cu turbină, mixere electrice, rîșnițe de cafea, uscătoare de păr, condensatoare ceramice, rezistoare bobinate, trimeri ceramici și potențiometre. Asimilarea lor în fabricație a condus la creșterea permanentă a valorii producției marfă, a producției destinate exportului și la obținerea unor rezultate economice corespunzătoare.

În ceea ce privește creșterea competenței colectivului de cercetare-proiectare din întreprindere, se poate arăta că evoluția a fost permanent ascendentă, ajungînd la o forță tehnică ce cuprinde peste 270 de oameni ai muncii, din care 165 de ingineri și subingineri. Cu satisfacție putem menționa că **toate produsele au fost proiectate și pregătite pentru producție cu forțe proprii,** realizîndu-se cu acest colectiv întreaga proiectare — constructivă, tehnologică, a S.D.V.-urilor și echipamentelor necesare fabricării produselor, a utilajelor specializate, execuția acestor S.D.V.-uri, echipamente și utilaje, ca și încercări de laborator — funcționale și de fiabilitate, pentru recepția materiilor prime și materialelor etc.

În cadrul fabricației de bunuri de larg consum electromotrice, uscătorul de păr UP-4 — pentru care pregătirea fabricației și producția s-au realizat în cooperare cu firma elvețiană Rotel — a constituit debutul întreprinderii „Electroargeș" pe piața externă încă la începutul anului 1975, adică la mai puțin de 2 ani de la intrarea în funcțiune. Exportul nostru — la început într-o gamă mai restrînsă (uscătoare de păr UP-4 și motoare, condensatoare ceramice, rezistoare bobinate — în țări ca Elveția, Italia, R.D. Germană) — s-a lărgit pe măsura diversificării producției corespunzător solicitărilor pieței, în anul 1984 cuprinzînd produse din întregul nomenclator de fabricație : uscătoare de păr, rîșnițe de cafea, ventilatoare de masă, aspiratoare de praf, mixere electrice, condensatoare (ceramice, din poliester, din polistiren), rezistoare (cu peliculă de carbon, bobinate), trimeri ceramici etc. Realizate conform celor mai severe norme internaționale (dimensiuni reduse, siguranță înaltă în funcționare și o durată considerabilă în exploatare), produsele „Electroargeș" au ajuns să fie cunoscute astăzi în peste 30 de țări, între care : Spania, Italia, Elveția, Anglia, R. F. Germania, R. D. Germană, Cuba, Iugoslavia, Polonia, Ungaria și altele.

Trebuie menționat, de asemenea, **exportul indirect al unei serii de componente electronice,** înglobate în produse complexe exportate de alte întreprinderi românești — televizoare, radioreceptoare, echipamente auto, navale și de comandă a utilajelor. Astfel, din producția de componente electronice pasive, peste 60% sînt utilizate în produse electronice și de tehnică de calcul pe care beneficiarii noștri le livrează la export.

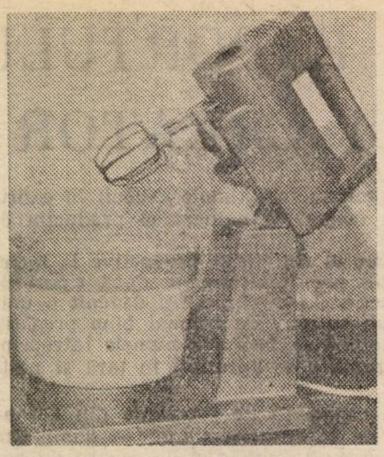

Noul model de mixer pentru bucătărie

Pentru a face cît mai cunoscute produsele noastre, anual participăm, cu cele mai reprezentative dintre ele, la peste 20 de tîrguri și expoziții internaționale. De asemenea, trimitem mostre de componente electrice, motoare electrice, produse electrotehnice la diferite firme și institute din străinătate, pentru testare și omologare. În Austria, Anglia, S.U.A., R. F. Germania, R. D. Germană, Ungaria etc., ele au trecut cu succes aceste probe, confirmîndu-se astfel calitățile lor superioare.

În centrul atenției : calitatea, eficiența, competitivitatea

ȚINÎND SEAMA de prevederile Programului de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, precum și ale recentei Hotărîri a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la intensificarea măsurilor tehnico-organizatorice și politice în vederea înfăptuirii programului, în întreprinderea noastră — pentru o mai bună coordonare și urmărire a ansamblului acțiunilor ce vizează creșterea performanțelor tehnice și calitative ale produselor — a fost întocmit un program unitar de măsuri, care urmărește în principal : îmbunătățirea nivelului calitativ al fabricației ; modernizarea tehnologiilor de fabricație și control ; întărirea disciplinei tehnologice ; îmbunătățirea dotării cu aparate de măsură și introducerea metodelor moderne de control ; creșterea competenței, exigenței și răspunderii oamenilor muncii pentru calitate.

În urma unei analize temeinice a posibilităților tehnico-organizatorice ale întreprinderii, s-a trecut la alinierea normelor de fabricație ale produselor la normele internaționale, astfel încît în momentul de față normele interne sînt în concordanță cu publicațiile C.E.I. și C.A.E.R.

O serie de tehnologii noi vor fi modernizate sau îmbunătățite, în scopul obținerii unei calități superioare și unei productivități sporite. Din ansamblul de măsuri în acest domeniu putem exemplifica : automatizarea operațiilor de marcare, ceruire și sortare la condensatoarele ceramice plachetă, introducerea tehnologiei de marcare semiautomată a rezistoarelor chimice de 1 W și 2 W, introducerea operațiilor de rectificare simultană a palierelor la arborii în trepte. În ce privește îmbunătățirea controlului de calitate, se preconizează : elaborarea de tehnologii de control care să contribuie la depistarea și eliminarea promptă a deficiențelor în toate fazele proceselor de fabricație ; introducerea controlului prin metoda elementelor la standurile de control final ; completarea dotării cu standuri și mijloace de măsurare care să asigure nivelul de precizie impus în documentația tehnică. Pentru creșterea competenței profesionale a oamenilor muncii s-a trecut la aplicarea de programe de perfecționare a întregului personal muncitor, în funcție de specificul și necesitățile întreprinderii. Testarea performanțelor tehnice ale produselor, precum și a indicatorilor de fiabilitate se face în laboratoarele autorizate ale întreprinderii, obținîndu-se informații prețioase asupra comportării produselor. Performanțele, atît ale componentelor electronice cît și ale bunurilor electrocasnice, sînt la nivelul firmelor cu profil similar, se bucură de o bună reputație pe plan internațional.

Introducerea în fabricație a unor produse noi, cerute de beneficiarii interni și externi, a impus mărirea capacităților de producție prin automatizarea și semiautomatizarea unor operații.

Pe această cale, producția de rezistoare bobinate a crescut de peste 3 ori față de 1975, cea de trimeri ceramici de peste 2,5 ori etc. — produse care în proporție de peste 50% sînt destinate exportului.

În permanență, colectivele de specialiști de la „Electroargeș" analizează critic fiecare produs, aducîndu-i îmbunătățiri constructive, de utilizare, un design plăcut. Pentru extinderea pieței de desfacere am început acțiunea de omologare a produselor noastre în condiții tropicalizate. Pînă în prezent, au fost omologate în execuție TH ventilatoare de masă, uscătoare de păr, radiatoare cu turbină, vibratoare electrice, mașini de găurit MG-4, care au fost exportate în Cuba, Zambia, Venezuela. Această acțiune trebuie continuată pentru alte tipuri de unelte electrice portabile, vibratoare electrice și componente electronice, produse ce concură la realizarea unor construcții în străinătate de către firme românești.

Promovarea în continuare cu succes a produselor noastre pe piețele externe este condiționată și de un ajutor mai consistent din partea colaboratorilor și furnizorilor noștri. Astfel, întrucît foarte multe repere ale produselor de uz casnic sînt din mase plastice, cu cît gama coloristică a acestora va fi mai mare, iar luciul mai bun, vom putea oferi produse cu o estetică mai atrăgătoare. De asemenea, avem nevoie de cartoane pentru ambalaje, care să poată fi imprimate corespunzător și să fie suficient de rezistente, pentru a preveni deteriorarea produselor la manipulat și transport.

Colectivul nostru își va spori în continuare preocuparea pentru folosirea resurselor interne în vederea soluționării din timp a problemelor care condiționează realizarea exportului. Acționînd astfel, vom ridica la cote superioare eficiența întregii noastre activități.

ing. S. GRAMA
directorul întreprinderii „Electroargeș"
Curtea de Argeș

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Echilibru permanent între încasări și plăți

ORGANIZAREA și conducerea eficientă a ciclului productiv necesită, ca o condiție importantă, cunoașterea și asigurarea capacității de plată a întreprinderii, a echilibrului financiar, a raportului optim dintre disponibilități și obligații, dintre încasări și plăți. La nivelul întreprinderii trebuie să se accentueze preocupările pentru asigurarea echilibrului financiar, stabilit prin bugetele de venituri și cheltuieli, pentru încadrarea în fondurile planificate și reconstituirea operativă a celor consumate pentru producția marfă realizată. Aceasta presupune folosirea cu maximă eficiență a bugetului de venituri și cheltuieli — în care este prevăzut nivelul consumurilor și resursele de acoperire a acestora — drept instrument de conducere, de analiză și de control, în sprijinul deciziilor ce se adoptă de către organele de conducere colectivă.

Capacitatea de plată, sub aspect cantitativ, depinde de desfășurarea normală a tuturor stadiilor circuitului economic : aprovizionare-producție-desfacere-încasare a contravalorii mărfii, iar sub aspect calitativ, de legăturile și relațiile interdependente ce există între furnizori și beneficiari, între aceștia și bănci. Aceste corelații exprimă proporționalitatea între încasări și plăți, potențialul curent sau de perspectivă pe care îl are întreprinderea de a-și onora creanțele devenite exigibile. Într-adevăr, întreprinderea are capacitatea de plată asigurată atunci cînd dispune în permanență de mijloace bănești care să-i permită să-și lichideze obligațiile devenite exigibile și să desfășoare o activitate economică corespunzătoare, realizînd o ritmicitate normală a încasărilor și plăților.

În acest cadru, prezentăm în continuare o analiză a echilibrului realizat între încasări și plăți în acest an în cadrul **întreprinderii de utilaj greu „Progresul" — Brăila,** în dorința de a releva experiența acumulată în acest sens în unitate, căile de acțiune și pîrghiile ce pot fi și trebuie folosite pentru asigurarea unei eficiențe superioare în activitatea desfășurată în unitățile economice. În primele luni parcurse din acest an, în întreprindere a fost realizat și depășit planul la toți indicatorii economico-financiari (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1
%

Indicatori	1984 (4 luni)
Producția marfă	100,0
Producția marfă vîndută și încasată	100,9
Beneficii	113,4
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă :	
totale	—1,1
din care : materiale	—0,6

În contextul cerințelor unui echilibru adecvat între încasări și plăți, deosebit de important este ca factorii decizionali din întreprindere să acorde importanța cuvenită **cunoașterii și asigurării în orice moment a capacității de plată a unității** și nu numai la sfîrșitul perioadei de referință, situație în care informația ar fi tardivă și inoportună luării eficiente a deciziilor. Cu această ocazie, precizăm că **considerăm necesar a se stabili o capacitate de plată previzională,** care să folosească ca instrument de analiză a echilibrului financiar în perspectivă și la perioade scurte de timp : lunar, decadal sau chiar zilnic. Desigur, pentru a se menține o capacitate de plată corespunzătoare atenția trebuie îndreptată în mod deosebit asupra acelor elemente de disponibilități sau angajamente cu frecvența cea mai mare și ponderea (ca sumă absolută) cea mai ridicată. Este cazul încasărilor din produse, lucrări și servicii facturate și a plăților către furnizori pentru aprovizionări de materii prime și materiale sau prestări de servicii, elemente determinante atît pentru menținerea echilibrului între încasări și plăți, cît și pentru realizarea indicatorilor economico-financiari și deci a unei situații economico-financiare bune. Experiența practică din unitatea noastră a confirmat că **principalii factori cu influență majoră asupra capa-**

PENTRU menținerea echilibrului dintre încasări și plăți, *pe primele luni ale anului 1984, în unitate* s-a acționat pentru :

■ elaborarea și fundamentarea bugetului de venituri și cheltuieli *la nivelul întreprinderii pentru anul 1984 defalcat pe trimestre și luni ;*

■ elaborarea unui program previzional al încasărilor și plăților, *pe baza prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli și a altor date. Acest program conține :* ● *încasările provenite din vînzarea producției marfă, date corelate cu planul de desfacere întocmit în compartimentul comercial, creditele la care întreprinderea are dreptul conform planului de credite, eventualele sume primite de la buget sau organul central pentru constituirea, fondului mijloacelor circulante și a altor fonduri, operațiuni diverse cum ar fi lichidarea unor debite, vînzarea unor materiale fără mișcare și cu mișcare lentă devenite inutile ;* ● *plățile referitoare la achitarea furnizorilor corelate cu planul de aprovizionare, a drepturilor de retribuire a oamenilor muncii, efectuarea vărsămintelor către buget și organul ierarhic superior, rambursarea creditelor etc. ;* ● *plafonul de credite de la finele perioadei de defalcare. Pe această bază am obținut rezultate bune, concretizate într-o evoluție favorabilă a plafoanelor de credite pentru necesitățile producției (tabelul nr. 2) ;*

Tabelul nr. 2
(tr. IV 1982 = 100%)

Elementul de mijloace circulante	Nivelul plafoanelor de credite		
	tr.IV 1983	tr.II 1984	în perspectivă
Materii prime și materiale	36	21	—
Producție neterminată	21	13	—

■ *reducerea volumului de credite* și creșterea ponderii surselor proprii în procesul de finanțare *(tabelul nr. 3) ;*

Tabelul nr. 3
%

Natura sursei	31.12.1983	30.04.1984
Surse proprii	50,84	58,12
Surse atrase	17,56	23,78
Credite bancare	31,60	18,10

■ defalcarea pe secțiile de producție a bugetelor costurilor indirecte și introducerea unor fișe de urmărire și încadrare a acestora în nivelurile planificate *(în acest domeniu, rezultatele obținute pe primele 4 luni ale anului 1984 au fost concretizate în economii în valoare de 6 312 mii lei) ;*

■ *determinarea riguroasă, după norme și normative, a cheltuielilor administrativ-gospodărești pe fiecare secție de producție și serviciu funcțional* și sporirea exigenței în acordarea vizei de control financiar-preventiv *în vederea încadrării în nivelurile stabilite prin bugetele acestor cheltuieli (la aceste cheltuieli s-au înregistrat pe primele 4 luni ale anului 1984 economii în valoare de 535 mii lei) ;*

■ *aplicarea unor programe de măsuri pentru încadrarea în indicatorul cheltuieli la 1 000 lei producție marfă totale și materiale și urmărirea realizării acestora ; ca urmare, pe 4 luni ale anului 1984, întreprinderea a înregistrat economii de 1 328 mii lei, din care 754 mii lei la materiale ;*

■ accelerarea expedierii și facturării loturilor de produse fabricate, *constituirea unui portofoliu de facturi necesar realizării unor încasări ritmice și implicit a unui echilibru financiar corespunzător, încasării contravalorii mărfurilor la beneficiarii produselor întreprinderii și băncile finanțatoare.*

cității de plată sînt : ● asigurarea bazei tehnico-materiale ; ● realizarea planului de producție în mod ritmic ; ● îndeplinirea planului de desfacere și a producției.

1 Avînd în vedere că în procesul de derulare a aprovizionării întreprinderii intervin o serie de factori perturbatori din afara unității (livrări neritmice de la furnizori, neonorări de contracte de către aceștia etc.) sau interni (modificări ale planului de producție, nerealizarea ritmică a unor sortimente etc.) se intervine operativ pentru ca în astfel de cazuri să se atenueze influența negativă a acestora, pentru a elimina stocurile supranormative ce s-ar putea crea. Pe această linie în întreprindere este organizat un birou specializat de control financiar preventiv în cadrul compartimentului financiar-contabil care, printre alte sarcini, are și pe cea a urmăririi și analizării contractelor și a comenzilor de aprovizionare. În același timp, la analizele pe bază de bilanț, în organele colective de conducere sînt inițiate periodic măsuri de analiză a stocurilor efective de materii prime și materiale, corelate cu contractele și comenzile în derulare, raportate la necesitățile producției și ca urmare, se procedează la disponibilizări de stocuri, anulări din cote, specificații și repartiții, anulări din contracte și resortimentări.

2 În sprijinul realizării ritmice a planului de producție, în unitate a fost instituit un sistem de urmărire a contractelor și comenzilor beneficiarilor, corelate cu programele de fabricație în secțiile de producție și, ca urmare, încă din faza de pregătire a fabricației și în derularea efectivă a producției se realizează un decalaj corespunzător între sectoarele calde și cele prelucrătoare, care să mențină o ritmicitate bună a producției. Întreaga lansare a fabricației se derulează operativ, utilizînd tehnica de calcul modernă — prin aplicația PREFAB, ceea ce contribuie la îmbunătățirea ritmicității producției. Cu toate măsurile inițiate, și la întreprinderea „Progresul", datorită unor factori perturbatori, se mai înregistrează și unele comenzi cu întîrzieri în fabricație, generatoare de imobilizări. Pentru lichidarea lor, pe lîngă activitatea desfășurată de secțiile de producție și compartimentele specializate în urmărirea producției, la nivelul compartimentului financiar-contabil s-au întocmit grafice de urmărire a comenzilor mai vechi de 6 luni care se reprogramează ; ele sînt incluse în programul de fabricație, în funcție de stadiul de execuție, la noi termene.

ÎN SCOPUL urmăririi și cunoașterii zilnice a capacității de plată, la nivelul compartimentului financiar-contabil, a fost organizat un sistem operativ de urmărire a principalilor indicatori determinanți pentru menținerea unui echilibru financiar corespunzător *(conform machetei prezentate în tabelul nr. 4).*

O serie de date din această machetă sînt culese operativ, avînd în vedere că documentele primare în majoritatea lor sînt prelucrate pe calculator și deci informațiile se obțin din listele elaborate. Pentru încasări și plăți se obțin informații prin intermediul unui terminal DAF 1 001 instalat la contabilul șef și care are acces direct la calculator, reușind în acest mod o completare operativă a unor date. Informațiile sînt completate zilnic prin cumulare de la o zi la alta în așa fel încît în orice moment macheta reflectă întregul sistem de indicatori cu influență asupra capacității de plată. În același timp, se urmărește zilnic și situația imobilizărilor reflectate în credite nerambursate în termen pe baza unei evidențe operative, existînd posibilitatea efectuării unor intervenții prompte.

Ca urmare a măsurilor zilnice luate, în acest an întreprinderea a înregistrat permanent un echilibru financiar corespunzător reflectat în lipsa plăților restante către furnizori în ultimii doi ani, nesolicitarea de credite speciale și a acelora pentru refacerea capacității de plată.

3 Analiza cauzelor generatoare de perturbații în ritmicitatea și nivelul încasărior din livrarea produselor și deci de nerealizări ale indicatorului producție marfă vîndută și încasată scoate în evidență că ele constau în existența de produse fără desfacere asigurată datorită execuției unor lucrări tehnologice în avans sau în necorelare cu termenele din contractele de livrare, nerealizării producției fizice sortimentale, lipsei de ritmicitate în obținerea producției fizice ș.a. Pentru evitarea unor astfel de probleme, pe lîngă controlul economic preventiv efectuat de compartimentul comercial, contabilul șef controlează și el programele de fabricație lunare, neadmițînd lansarea de produse fără desfacere asigurată. Întrucît în unitate mai apar probleme în legătură cu ritmicitatea producției, încă din prima decadă a lunii, pe baza stocurilor efective reflectate în balanța analitică a contului 220 „Produse finite", se intervine direct la compartimentul comercial pentru produsele destinate pieței interne și la compartimentul de export pentru produsele destinate pieței externe, în vederea întocmirii de programe de expedieri și facturare a produselor din stoc cu termene concrete și responsabilități.

În continuare, pentru asigurarea echilibrului corespunzător între încasări și plăți la nivelul întregului an 1984 se are în vedere și desfășurarea următoarelor **acțiuni :**

— lansarea centralizată a întregii producții cu ajutorul calculatorului electronic și constituirea bazei de date necesare tuturor compartimentelor interesate în analiza costurilor antecalculate cum ar fi : sectorul consumuri pentru urmărirea încadrării în normele de consum, sectorul financiar-contabil pentru încadrarea în indicatorii costurilor de producție, sectorul pregătirea fabricației pentru încadrarea în costurile de producție tehnologice, secțiile de producție pentru încadrarea în nivelul cheltuielilor planificate pe fiecare comandă, urgentarea fabricației și realizarea unei ritmicități corespunzătoare a producției ;

— încadrarea în sarcina de reducere a costurilor de producție pe anul 1984, prin acoperirea sa la nivelul prevăzut cu măsuri tehnico-organizatorice care urmăresc reducerea adaosurilor tehnologice de prelucrare la cald prin extinderea matrițării la reperele forjate, tipizarea tehnologică la axe, tije, organe de asamblare etc., reproiectarea unor instalații, recuperarea și repunerea în circuitul economic a resturilor de tablă și a capetelor de brame etc. ;

— **determinarea trimestrială**, în cadrul unui colectiv de la nivelul compartimentului financiar-contabil, **a vitezei de rotație a fondurilor circulante**, indicatorul sintetic de exprimare a eficienței folosirii acestor fonduri și cuantificarea influenței fiecăruia dintre factorii care au acționat în perioada respectivă, cum ar fi : nivelul de realizare al producției marfă, nivelul stocurilor efective comparativ cu cele planificate, iar acestea defalcate pe elementele de mijloace circulante respective.

Tabelul nr. 4

Ziua	Încasări		Plăți		Limita de creditare		Producția marfă		Producția marfă facturată		Producția marfă vîndută și încasată		Produse în stoc		Facturi în stoc		Refuzuri	
	Plan	Efectiv	Plan	Efectiv	Angajament	Plafon	Plan	Efectiv	Plan	Realizat	B.V.C.	Efectiv	B.V.C.	Efectiv	B.V.C.	Efectiv	Total	Din care : pt. calitate
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
3.V.1984																		
30.V.1984																		

dr. ec. Dumitru PURICE
contabil-șef al întreprinderii „Progresul"-Brăila

Consfătuirea economică la nivel înalt a țărilor membre ale C. A. E. R.

Dezvoltarea și perfecționarea colaborării, în interesul reciproc, al cauzei socialismului și păcii

ÎN CADRUL Consfătuirii economice la nivel înalt a țărilor membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.), desfășurate între 12 și 14 iunie a.c. la Moscova, la care au participat conducătorii de partid și de stat din Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, R.D. Germană, Mongolia, Polonia, România, Ungaria, U.R.S.S. și Vietnam, au fost examinate cele mai importante probleme ale dezvoltării economice și ale colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R., inclusiv probleme ale menținerii păcii și colaborării economice internaționale.

Delegația română condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a participat la lucrări animată de spirit constructiv, aducîndu-și, potrivit poziției principiale, consecvente a țării noastre ,o contribuție activă la buna desfășurare a Consfătuirii, la elaborarea documentelor finale, astfel încît lucrările să se încheie cu rezultate cît mai bune, care să corespundă așteptărilor țărilor membre ale C.A.E.R., popoarelor lor.

Lucrările Consfătuirii au evidențiat că într-o perioadă în care în economia mondială se manifestă fenomene și tendințe negative, țările socialiste membre ale C.A.E.R. au reușit, prin eforturi proprii și prin dezvoltarea colaborării, să-și consolideze substanțial potențialul economic, atenuînd în multe domenii influența crizei mondiale.

În domeniul colaborării reciproce pe multiple planuri dintre țările memebre ale C.A.E.R. există, încă, așa cum se evidențiază și în **„Declarația cu privire la direcțiile principale ale dezvoltării și adîncirii în continuare a colaborării economice și tehnico-științifice între țările membre ale C.A.E.R.,** adoptată la Consfătuire, însemnate rezerve pentru dezvoltarea colaborării, adîncirea specializării și cooperării în producție, dezvoltarea comerțului, în scopul utilizării mai eficiente a potențialurilor de producție și tehnico-științifice de care dispun țările membre. Lucrările Consfătuirii, măsurile convenite s-au concentrat în primul rînd în direcția mobilizării acestor rezerve.

Relevînd cursul relațiilor de colaborare desfășurate pînă în prezent, orientate spre progresul multilateral al fiecăreia dintre țările membre ale organizației, lucrările Consfătuirii au subliniat că în relațiile reciproce se înfăptuiesc și se vor transpune cu consecvență în viață principiile internaționalismului socialist, respectării suveranității de stat, independenței și intereselor naționale, neamestecului în treburile interne ale țărilor, egalității depline în drepturi, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești, care sînt consfințite în Statutul C.A.E.R. și Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste, documente fundamentale care își păstrează actualitatea, alături de programe de colaborare multilaterală și bilaterală în curs de aplicare în practică.

Punerea în valoare a potențialului de producție și tehnico-științific al țărilor frățești, pentru creșterea bunăstării popoarelor lor necesită, așa cum s-a subliniat în cadrul lucrărilor, ca la elaborarea planurilor economice pentru anii care au mai rămas din actualul cincinal și la convenirea protocoalelor anuale privind schimburile de mărfuri, organele naționale de planificare și economice să caute posibilități pentru lărgirea pe bază reciproc avantajoasă a comerțului între țările membre, peste volumele prevăzute în acordurile de lungă durată în vigoare.

Apreciind că țările membre ale C.A.E.R. dispun de tot ceea ce este necesar pentru a ridica pe o treaptă nouă colaborarea reciprocă, participanții la Consfătuire au convenit că între obiectivele cele mai importante care stau în etapa actuală în fața economiei țărilor membre ale C.A.E.R. și colaborării economice reciproce se înscriu : trecerea accelerată a economiilor pe calea intensivă, creșterea eficienței acestora pe seama perfecționării structurii producției, folosirii rationale a resurselor materiale și de muncă, mai bunei utilizări a fondurilor fixe și a potențialului tehnico-științific ; asigurarea creșterii în continuare a producției sociale ca fundament al consolidării bazei tehnico-materiale a societății socialiste, al creșterii bunăstării popoarelor ; creșterea nivelului tehnic și a calității produselor ; dezvoltarea potențialului de export ; amplasarea mai rațională a forțelor de producție ; accelerarea procesului de egalizare treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor membre ale organizației.

S-a subliniat că întreaga activitate de dezvoltare a colaborării reciproce în perspectivă trebuie să contribuie la mobilizarea posibilităților în scopul dezvoltării dinamice și armonioase a economiei țărilor membre ale C.A.E.R. pe baza intensificării pe toate căile a producției și a introducerii cuceririlor pe plan mondial ale progresului tehnico-științifc, să ducă la asigurarea resurselor necesare în special de combustibili, energie, materii prime, produse alimentare și mărfuri industriale de larg consum, de mașini și utilaje moderne, la participarea lor activă la diviziunea internațională a muncii, la accelerarea procesului egalizării nivelurilor dezvoltării lor economice.

Avînd în vedere însemnătatea, pe plan mondial în general, a problemei materiilor prime și combustibililor, de care depinde însuși progresul economic al tuturor țărilor, prezintă o importanță deosebită faptul că, în cadrul Consfătuirii, participanții au convenit asupra unui program complex de acțiuni vizînd extinderea colaborării în domeniul producției și livrărilor reciproce, concomitent cu folosirea mai economicoasă a energiei și materiilor prime, pe baza introducerii unor noi tehnologii, astfel încît să se asigure satisfacerea necesităților ridicate de înfăptuirea amplelor proiecte de dezvoltare ale țărilor membre ale C.A.E.R.

O sarcină prioritară este considerată, așa cum se subliniază de către participanții la Consfătuire, dezvoltarea pe toate căile a ramurilor complexului agroindustrial și colaborării în această sferă. Țările membre ale C.A.E.R. își vor îndrepta eforturile spre creșterea producției de alimente, pe seama introducerii de tehnologii moderne, a dezvoltării și perfecționării bazei tehnico-materiale, precum și spre sporirea livrărilor reciproce de mărfuri alimentare, în scopul îmbunătățirii aprovizionării și structurii consumului populației. Ele vor înfăptui măsuri corespunzătoare incluzînd participarea țărilor interesate la investiții și la asigurarea pentru țările exportatoare, a altor condiții economice de stimulare pe bază bi și multilaterală.

Țările membre ale C.A.E.R. își vor îndrepta eforturile și colaborarea reciprocă spre perfecționarea structurii producției metalurgice, ridicarea calității și lărgirea sortimentului produselor fabricate, reducerea consumului specific de metal, creșterea producției de oțeluri de înaltă calitate și de alte materiale de calitate superioară, necesare industriei prelucrătoare.

Totodată s-a realizat înțelegerea ca, încă în următorii ani, să sporească substanțial, pe baza colaborării reciproce, a specializării și cooperării, producția și livrările de produse chimice, să se asigure utilizarea mai deplină a resurselor de materii prime ale acestei ramuri industriale. De asemenea, lucrările Consfătuirii au pus în evidență necesitatea asigurării mai bune a populației cu mărfuri de larg consum de înaltă calitate, scop în care țările membre ale C.A.E.R. vor realiza acțiuni comune privind întărirea bazei de materii prime pentru producția acestora, înfăptuind reînzestrarea tehnică și modernizarea ramurilor corespunzătoare ale industriei, vor majora substanțial producția acestor mărfuri destinate livrărilor reciproce și vor lărgi cooperarea în producția mărfurilor de folosință îndelungată, extinzînd schimburile de bunuri de consum de calitate superioară. Un alt domeniu de interes reciproc, în care se vor înfăptui măsuri convenite, îl reprezintă dezvoltarea complexă a legăturilor de transport între țările membre ale C.A.E.R., pentru facilitarea livrărilor reciproce de mărfuri.

Necesitatea modernizării rapide a economiilor naționale, a trecerii accelerate pe calea dezvoltării intensive conferă o însemnătate deosebită elaborării în comun, pe baza programelor naționale, a unui Program complex al progresului tehnico-științific pe 15—20 de ani, în scopul soluționării mai rapide a celor mai importante probleme din domeniul științei și tehnicii și aplicării în producție în țările membre ale C.A.E.R., în condiții reciproc avantajoase, a rezultatelor obținute. Obiectivele propuse sînt cu atît mai importante astăzi, cînd introducerea pe scară largă în producție a celor mai noi cuceriri ale științei reprezintă un factor hotărîtor pentru obținerea unei înalte productivități a muncii, pentru ridicarea nivelului calitativ al produselor realizate și creșterea competitivității lor pe piața mondială.

În acest context, în cadrul lucrărilor Consfătuirii s-a subliniat necesitatea adîncirii cooperării și specializării în producție, în mod deosebit în ramuri de primă importanță cum sînt construcțiile de mașini, convenindu-se ca în acest domeniu colaborarea să aibă un caracter complex și să fie îndreptată, în principal, spre dezvoltarea subramurilor cheie — ca, de pildă, electronica, industria microprocesoarelor și a roboților, spre înzestrarea economiei cu mașini și utilaje de înaltă calitate și la nivel tehnic mondial.

Toate acestea constituie domenii și obiective de mare importanță a căror transpunere în practică necesită folosirea unor metode de natură să permită adîncirea continuă a colaborării, sporirea eficienței sale. În această privință este deosebit de importantă sublinierea în cadrul Consfătuirii a însemnătății coordonării planurilor de dezvoltare, ca principală metodă de organizare a cooperării economice și tehnico-științifice. Așezarea raporturilor reciproce pe baze stabile, prin încheierea de acorduri de lungă durată și contracte pe termen lung reprezintă la rîndul său o modalitate confirmată de practica relațiilor reciproce. Asemenea acorduri și contracte asigură stabilitate, dau perspectivă raporturilor de conlucrare, creează condiții pentru ca fiecare organism național de planificare să-și stabilească din timp obiectivele și posibilitățile de colaborare, oferind cadrul pentru o coordonare mai bună a planurilor, asigurînd desfășurarea relațiilor pe baze ferme și sporind astfel eficiența lor.

Țările membre ale C.A.E.R. consideră necesar ca, în actualele condiții, mecanismul colaborării în cadrul C.A.E.R. să devină mai eficace, să răspundă soluționării la timp a problemelor de actualitate și întăririi cointeresării țărilor membre în dezvoltarea cu prioritate a colaborării reciproce. Își păstrează actualitatea obiectivul privind îmbinarea organică a colaborării în domeniul activității de planificare cu folosirea activă a relațiilor marfă-bani. În legătură cu aceasta, participanții la consfătuire au subliniat necesitatea perfecționării activității Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, a organelor sale, precum și al altor organizații create de aceste țări.

Adoptarea unei serii de hotărîri de importanță deosebită pentru dezvoltarea conlucrării țărilor membre ale Consiliului conferă un rol esențial trecerii de îndată la concretizarea acestor hotărîri, la materializarea lor în înțelegeri și acorduri concrete, de lungă durată — pe plan bi sau multilateral — urmărindu-se realizarea lor neabătută, traducerea lor operativă în viață. Este o cerință imperioasă să se treacă neîntîrziat la măsuri practice de înfăptuire a acordurilor — pentru ca deciziile convenite să-și manifeste efectele pozitive cît mai grabnic, începînd chiar din anul în curs.

Participanții la Consfătuire, dezbătînd amplu căile dezvoltării colaborării economice și tehnico-științifice reciproce, au examinat totodată și o serie de probleme ale actualității internaționale.

Declarația **„Menținerea păcii și colaborarea economică internațională"**, adoptată cu acest prilej, sintetizează principalele concluzii privind măsurile ce se impun pentru asigurarea dezvoltării normale a relațiilor politice și economice internaționale, în scopul consolidării păcii și progresului întregii omeniri. Așa cum pe bună dreptate se arată în acest document, este necesar ca evoluțiile din viața politică și economică mondială să fie urmărite cu deosebită atenție, mai ales avîndu-se în vedere faptul că, într-o lume a interdependențelor tot mai strînse, aceste evoluții influențează direct îndeplinirea programelor de dezvoltare economico-socială și că, prin însăși natura sa, socialismului îi revine o mare răspundere pentru viitorul omenirii, țelul său suprem constituindu-l grija pentru om, pentru binele lui.

Așa cum a subliniat frecvent țara noastră, prin pozițiile exprimate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii și după cum se arată și în Declarație, creșterea în ultimul timp a încordării internaționale, ca urmare a intensificării cursei înarmărilor, constituie una din cauzele principale ale accentuării instabilității economice și politice din lume, agravează pericolul unui război nuclear, amenință însăși existența omenirii, reprezintă o povară tot mai grea pentru popoarele lumii, sustrăgînd uriașe resurse materiale și financiare, încetinind progresul economic și social.

Mizarea pe forță, pe escaladarea cursei înarmărilor împiedică soluționarea problemelor fundamentale ale dezvoltării economice mondiale, îngreuiază ieșirea din criza economică, în condițiile în care se accentuează dezorganizarea schimburilor comerciale internaționale, se intensifică măsurile protecționiste, se dereglează relațiile valutar-financiare, îndeosebi ca urmare a creșterii exagerate a dobînzilor.

Acestea sînt probleme cărora România le-a acordat și le acordă o deosebită atenție, evidențiind, în mod stăruitor, că în prezent nu există sarcină mai importantă decît oprirea cursei înarmărilor, îndeosebi a celor nucleare, menținerea păcii, preîntîmpinarea unei catastrofe nucleare. Constituie un motiv de satisfacție să se constate că această idee se regăsește și în Declarația adoptată la Consfătuire, care subliniază că aceasta reprezintă, totodată, o condiție fundamentală a însănătoșirii situației economice mondiale.

Consfătuirea economică la nivel înalt a țărilor membre ale C.A.E.R. se înscrie ca un moment de mare importanță în dezvoltarea colaborării și conlucrării acestor țări și, totodată, ca un eveniment de seamă al vieții internaționale. Ansamblul de măsuri asupra cărora s-a căzut de acord la Consfătuire are o importanță deosebită pentru dezvoltarea și perfecționarea colaborării, cooperării și specializării în cadrul C.A.E.R. În etapa actuală, după adoptarea acestor măsuri, sarcina principală devine trecerea la aplicarea lor deplină, materializarea operativă a înțelegerilor convenite, astfel încît să se asigure progresul mai rapid al fiecărei țări membre, creșterea forțelor socialismului.

Traducerea consecventă în viață a hotărîrilor și înțelegerilor convenite va contribui la ridicarea pe un plan nou, superior, a cooperării și conlucrării în cadrul C.A.E.R., la soluționarea, prin forțe unite, a problemelor ridicate de înfăptuirea vastelor proiecte de construcție socialistă și comunistă ale țărilor membre, inscriindu-se în același timp, ca un aport de seamă la întărirea forței și prestigiului socialismului în lume, la afirmarea cauzei păcii și progresului, a colaborării și dezvoltării tuturor națiunilor globului.

Ioachim SILVESTRU

Metode ale conducerii colective

Participare largă, eficacitate înaltă în analiza și rezolvarea problemelor

APLICAREA FERMĂ a autoconducerii și autogestiunii reclamă adoptarea de decizii și inițierea de acțiuni care să asigure crearea condițiilor materiale, umane, financiare și organizatorice necesare amplificării potențialului economic al întreprinderilor și centralelor, sporirii susținute a eficienței economice. Cunoașterea și utilizarea eficace a metodelor, tehnicilor și procedurilor de conducere facilitează demersurile pentru stabilirea obiectivelor și realizarea lor cantitativă și calitativă. În cadrul instrumentarului conducerii, un loc important îl deține metoda ședințelor — *care, în contextul conducerii colective, al întăririi autoconducerii, se utilizează tot mai frecvent.*

În cele circa 1 800 de întreprinderi și peste 100 centrale economice din țara noastră, organele de conducere colectivă își desfășoară statutar activitatea în plen, în principal prin intermediul ședințelor ; considerînd periodicitatea acestora și durata lor medie de 2 ore, rezultă că volumul de timp afectat anual *derulării adunărilor pe secții, adunărilor generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanților acestora, reuniunilor consiliilor de conducere și birourilor lor executive este de-a dreptul impresionant :* aproximativ 200 mii de ore ; *iar ținînd seama de numărul mediu de participanți, se ajunge la* peste 10 milioane om-ore, *ceea ce, într-adevăr, spune mult despre amploarea pe care această formă larg participativă de dezbatere a problemelor și de adoptare a deciziilor a căpătat-o pe fondul acțiunii generalizate a autoconducerii. Totodată, în afară de aceste reuniuni instituționalizate, la nivelul tuturor componentelor structurale ale întreprinderii sau centralei au loc, periodic sau ocazional, ședințe de lucru ce angrenează, parțial sau în totalitate, personalul lor. Dacă mai adăugăm și adunările organizațiilor politice și obștești, de asemenea implicate profund în problematica economico-socială a unităților, rezultă că* ședința este cea mai frecvent utilizată metodă de conducere.

ESENȚIAL este însă nu aspectul cantitativ, ci cel **calitativ** al problemei, mai precis **efectul obținut.** O ședință fără obiective clar definite, insuficient pregătită, incapabilă să antreneze interesul, spiritul creativ și răspunderea participanților, o ședință ca scop în sine poate lesne aluneca spre formalism și birocratism, negînd astfel esența autoconducerii. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „răspunderea colectivă, funcționarea în bune condiții a organelor democrației noastre socialiste constituie un factor hotărîtor pentru buna desfășurare a întregii activități“** ; în acest sens, secretarul general al partidului a insistat în repetate rînduri asupra necesității ca adunările generale, consiliile de conducere să-și îndeplinească pe deplin și eficient atribuțiile conferite prin lege.

Raționalizarea ședințelor trebuie să devină o preocupare constantă a conducerii la nivel microeconomic, orientată în direcția creșterii eficacității muncii de la toate nivelurile ierarhice.

DE O DEOSEBITĂ IMPORTANȚĂ în conceperea soluțiilor de raționalizare a pregătirii, desfășurării și finalizării ședințelor este cunoașterea principalelor categorii (tipuri) de ședințe. În opinia noastră, ședințele se divid — în funcție de obiectivul urmărit — în două categorii : **decizionale** și **de informare.**

Spre deosebire de ședințele de informare, cele decizionale cer o pregătire mai intensă, prezentarea de alternative de decizii, numărul participanților (exceptînd adunările generale ale oamenilor muncii) este mai redus, iar gradul lor de angajare și responsabilitate este superior ; se folosesc proceduri de lucru bine precizate, iar în final se adoptă decizii cu aplicare obligatorie, care au consecințe directe asupra activităților implicate ș.a.

Ședințele organelor de conducere colectivă se caracterizează prin : organizarea lor la anumite perioade, participarea anumitor categorii de oameni ai muncii, abordarea și soluționarea unor probleme bine precizate, corespunzător atribuțiilor ce revin prin lege organelor colective de conducere, adoptarea deciziilor potrivit unor proceduri decizionale democratice, riguros prestabilite etc. Ele se pretează într-o măsură mai mare la folosirea și a altor metode și proceduri de conducere (tabloul de bord, de exemplu), la stabilirea mai detaliată și precisă de reguli pentru pregătirea și desfășurarea lor.

CONSTATĂRI ȘI CONCLUZII REZULTATE DINTR-O INVESTIGAȚIE ÎN 74 DE ÎNTREPRINDERI ȘI CENTRALE INDUSTRIALE

Investigațiile efectuate într-un număr de 74 de întreprinderi și centrale industriale reprezentative au scos în evidență o serie de aspecte semnificative legate de pregătirea, desfășurarea și finalizarea ședințelor de tip decizional ale organelor de conducere colectivă, mai cu seamă consilii ale oamenilor muncii.

CALITATEA UNEI ȘEDINȚE, apreciată în funcție de rezultatele prin care aceasta se finalizează, depinde decisiv de calitatea pregătirii sale. Din cercetarea noastră a rezultat, ca o primă constatare, **întocmirea unei ordini de zi judicioase doar într-un procent de 17,5%** din întreprinderile și centralele investigate (vezi tabelul nr. 1). „Aglomerarea“ cantitativă a ordinii de zi face ca durata ședințelor să depășească optimul considerat în literatura de specialitate (1—1,5 ore).

Doar în 13,5% din cazuri am întîlnit situații în care **claritatea formulării problemelor ce urmau a fi abordate** în plenul ședinței a reprezentat integral premisa pentru o reală și eficace implicare a participanților la dezbaterea acestora ; în 39,19% din situații o astfel de cerință este respectată doar la nivel mediu.

Elaborarea materialelor referitoare la tematica ședinței, **de către persoane** (colective) **desemnate în prealabil,** care cunosc bine problemele respective, constituie o condiție deosebit de importantă în asigurarea unor dezbateri fructuoase. Or, sînt multe cazuri în care astfel de materiale de analiză și propuneri nu existau sau erau întocmite superficial.

Totodată, la ședințele în care se dezbat probleme cu un larg spectru de aspecte referitoare la diverse activități se recomandă **să fie invitate un număr adecvat de persoane** care, prin natura preocupărilor lor în cadrul unității economice, sînt **direct implicate în rezolvare,** astfel încît, în urma dezbaterilor, să poată fi fundamentate și adoptate decizii capabile să îmbunătățească realmente acele activități la care s-au constatat disfuncționalități. Din cercetările noastre a rezultat că în 13,51% din cazuri, asemenea persoane nu sînt invitate, iar în 21,62% din unitățile investigate sînt invitate sporadic.

De asemenea, doar în 5,41% din uni-

Tabelul nr. 1

Elemente considerate	Intensitatea manifestării (% din total)				
	Intotdeauna	Frecvent	Mediu	Uneori	Deloc
Ordinea de zi este judicios stabilită (cuprinde o problemă sau maximum 3—4)	17,56	35,13	20,29	17,56	9,46
Problemele sînt formulate clar, facilitînd antrenarea la discuții a participanților	13,51	35,13	39,19	10,81	1,36
Materialele analizate sînt elaborate de persoane (colective) special desemnate	28,38	24,32	9,46	33,78	4,06
La ședință participă un număr adecvat de invitați	14,88	24,32	25,67	21,62	13,51
Materialele supuse dezbaterii sînt concise, cu variante decizionale, propuneri concrete	5,41	12,16	28,38	29,73	24,32
Materialele sînt transmise participanților cu cel puțin 1—2 zile înaintea ședinței	13,51	14,88	12,16	20,27	39,18
Participanții la ședință sînt anunțați din timp despre data acesteia	32,43	27,03	14,88	10,78	14,88
Ședințele se desfășoară întotdeauna în același loc	20,27	22,97	22,97	28,38	5,41
Locul de desfășurare a ședințelor este adecvat din punctul de vedere al mobilierului și ambianței	35,13	21,62	28,38	5.41	9,46

tățile investigate am constatat că materialele supuse dezbaterii sînt **concise**, prezentînd **alternative decizionale** și **propuneri concrete de acțiune**, în timp ce, la polul opus, o astfel de cerință nu era respectată în peste 24% din cazuri dînd naștere la discuții care nu vizează esența și deviază de la problemă.

Dacă adăugăm la aceasta și faptul că în majoritatea cazurilor, materialele întocmite nu sînt **transmise în timp util** participanților la ședință, care astfel sînt nevoiți să le studieze cu puțin timp înainte sau chiar în timpul acesteia, avem imaginea unor serioase deficiențe organizatorice — la care se adaugă și faptul că în unele cazuri (14,88%) persoanele ce urmau să ia parte la ședință erau **anunțate** cu foarte puțin timp înainte, neavînd posibilitatea de a se pregăti, iar uneori chiar de a participa.

AȘA cum rezultă din informațiile furnizate de tabelul nr. 2, **ora de începere** comunicată participanților este, în cea mai mare parte a cazurilor, respectată, ceea ce contribuie la instaurarea unei atmosfere de seriozitate, de disciplină.

Nu același lucru se poate afirma despre **claritatea cu care sînt formulate obiectivele ședinței** de către cei ce o conduc — în mod frecvent acestea sînt exprimate ambiguu, iar în multe cazuri (21,63%) ideile nu sînt prezentate la modul pozitiv.

În ce privește **derularea** propriu-zisă a ședințelor, remarcăm ponderea ridicată a cazurilor în care **ideile noi și soluțiile eficiente** nu sînt reliefate (13,51%) sau sînt subliniate doar sporadic (39,19%), situație datorată în exclusivitate conducătorului ședinței. Tot lui i se pot reproșa și numeroasele cazuri în care nu reușește să calmeze spiritele „înfierbîntate", **să preîntîmpine apariția stărilor de tensiune.**

Orientarea dezbaterilor către atingerea obiectivelor într-un timp cît mai scurt implică o atitudine activă, un stil adecvat în conducerea ședinței, ținînd seama de comportamentele participanților, de nivelul de pregătire al acestora și, evident, de natura problemelor.

În sfîrșit, remarcăm depășirea duratei normale a ședințelor — de regulă (27,03%) sau uneori (39,10%) — și faptul că în puține din cazurile analizate (13,51%), persoana desemnată să conducă ședința are o intervenție finală, formulînd **concluzii** care să evidențieze elementele de bază ale dezbaterilor, ideile noi reținute și soluțiile conturate pentru rezolvarea problemelor.

Impactul ședinței trebuie, bineînțeles, să se prelungească — în spațiu și timp — dincolo de încheierea dezbaterilor. Acestui principiu îi contravin cazurile de netransmitere în scris, celor implicați, a celor mai semnificative elemente reieșite din dezbateri (39,19%), ca și modalitățile inadecvate de urmărire a aplicării deciziilor adoptate în plenul ședinței — simpla consemnare în procese-verbale, fără a asigura obținerea feed-back-ului privind implementarea efectivă în practica unității economice.

Tabelul nr. 2

Elementele considerate	Intensitatea manifestării (% din total)				
	Întotdeauna	Frecvent	Mediu	Uneori	Deloc
Deschiderea ședinței					
Ora de începere comunicată se respectă	21,63	39,19	25,67	13,51	—
Obiectivele ședinței sînt clar precizate	4,05	18,91	28,37	29,76	18,91
Ideile sînt prezentate la modul pozitiv	12,16	24,32	29,73	12,16	21,63
Se folosește un limbaj adecvat pentru a pune în valoare ideile	22,97	22,97	6,77	27,02	20,27
Expunerea introductivă nu durează mai mult de 1—2 minute	13,51	21,62	27,02	20,27	17,58
Derularea ședinței					
Ideile noi, soluțiile eficiente sînt subliniate pe parcurs	13,51	13,51	20,27	39,19	13,51
Conducătorul ședinței dă dovadă de tact, preîntîmpinînd apariția stărilor de tensiune	12,16	18,91	10,80	29,76	28,37
Intervențiile prelungite sînt stopate	21,63	13,51	24,32	13,51	27,03
Se imprimă ședinței un ritm adecvat care să ducă la atingerea obiectivelor urmărite fără a se irosi timp	21,63	18,91	22,97	24,32	12,17
Încheierea ședinței					
Durata ședinței nu depășește 1—1,5 ore	6,77	13,51	13,51	39,19	27,03
Dezbaterile și concluziile se consemnează în proces-verbal	47,30	33,78	18,92	—	—
Conducătorul ședinței are o intervenție finală concisă, concluzionînd punctele principale abordate și ideile noi emise	13,51	18,91	21,63	39,18	6,77
Elementele importante se transmit participanților și în scris, cel mai tîrziu în următoarele 2—3 zile	6,77	18,91	22,97	12,16	39,19
Deciziile adoptate se urmăresc prin :					
— procese-verbale în dublu sens	39,19	24,32	24,32	12,17	—
— secretariat special desemnat	C.O.M.	—	—	—	—

APRECIABILELE rezerve de îmbunătățire reliefate de investigația noastră impun perfecționări în toate fazele utilizării metodei ședinței. Știința conducerii recomandă în acest sens respectarea unui ansamblu de reguli, prezentate sintetic în caseta alăturată. Ele au în vedere factori de bază care condiționează „tehnologia" unei ședințe, prin prisma obiectivului principal urmărit —eficacitatea, reflectată în îndeplinirea la un nivel superior a scopurilo decizionale sau informaționale urmărite — compensîndu-se, prin efectele obținute, consumul mare de timp prin dislocarea temporară din activitatea de conducere sau execuție a unui mare număr de cadre.

Pentru raționalizarea folosirii metodei ședințelor pledează și ponderea mare pe care acestea o ocupă în bugetul de timp al conducătorilor — la cei de nivel superior peste 1/3 — precum și tendința proliferării lor și la nivelurile ierarhice inferioare, ca urmare a dezvoltării autoconducerii. Firește, aceasta impune sporirea aportului specialiștilor în conducere, în special prin introducerea, în toate programele de formare și perfecționare a cadrelor de conducere, de cursuri sau module care să asigure însușirea de către aceștia a metodologiei de pregătire și desfășurare a ședințelor. Prin aceasta se va asigura ridicarea nivelului de pregătire al conducătorilor, creșterea contribuției acestora la dezvoltarea autoconducerii, la sporirea eficienței unităților economice.

Ovidiu NICOLESCU
Ion VERBONCU

Cerințe privind asigurarea eficienței ședințelor

PREGĂTIRE

- Stabilirea judicioasă a ordinii de zi, formularea cu maximum de claritate a problemelor
- Materialele (elaborate de către persoane sau colective competente, desemnate din timp) ce urmează a fi supuse analizei și dezbaterii să fie concise, clare, bogate în idei, să cuprindă alternative decizionale și să fie distribuite din timp
- Invitarea persoanelor implicate în problemele aflate pe ordinea de zi și care pot aduce o contribuție de substanță la rezolvarea lor
- Stabilirea și comunicarea din timp a datei, orei, locului ședinței

DESCHIDERE

- Începerea ședinței la ora comunicată în prealabil participanților
- Cuvîntul de deschidere să fie cît mai concis (cîteva minute), să formuleze clar obiectivele, să prezinte ideile la modul pozitiv și într-un limbaj clar
- Supunerea, spre aprobarea participanților, a duratei prevăzute a ședinței

DESFĂȘURARE

- Stimularea participării active și substanțiale la dezbateri a celor prezenți, sublinierea contribuției lor la aprofundarea și soluționarea problemelor analizate
- Preîntîmpinarea și rezolvarea cu tact a eventualelor momente de tensiune, fără însă a descuraja discuțiile în contradictoriu purtate la temă și în mod principial
- Stoparea promptă a peroratiilor inutile, a divagațiilor de la subiect, a expunerilor fără aport la realizarea obiectivelor ședinței
- Imprimarea unui ritm de lucru care să asigure încadrarea în durata aprobată

INCHEIERE

- Intervenția finală a celui ce conduce ședința să fie succintă și să sintetizeze clar elementele degajate din dezbateri, pentru a putea fi operaționalizate
- După ședință, elementele de importanță deosebită să fie comunicate în scris participanților ; sarcinile nominalizate să fie aduse la cunoștința celor vizați ; participanților care au făcut propuneri să li se comunice dacă acestea au fost reținute (iar dacă nu, temeiul neacceptării) și în ce mod urmează a fi soluționate

Probleme ale reproducției economice de tip intensiv

UNA DIN CARACTERISTICILE actuale ale reproducției lărgite în țara noastră constă în creșterea rolului factorilor de tip intensiv. Practic acest curs este legat de o serie întreagă de schimbări profunde intervenite în economia națională, de conținutul și direcțiile principale de evoluție ale progresului tehnic, într-un cuvînt, de modificările ce au avut loc în mai toate structurile reproducției.

După cum se știe, principalele trăsături ale acestei evoluții au fost scoase în evidență de către secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-o serie de documente programatice, începînd cu cele adoptate de Congresul al XII-lea, de Conferința Națională din decembrie 1982, precum și cu prilejul tuturor celorlalte plenare, al întîlnirilor de lucru la C.C. al P.C.R., care au avut loc între aceste mari evenimente politice și după acestea, pînă în prezent. În această ordine de idei, în mod deosebit trebuie remarcată Expunerea făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului. **„Privind în perspectivă,** — arăta atunci secretarul general al partidului — **economia României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură modernă de înaltă productivitate, continuînd să rămînă și în viitor o țară industrial-agrară".**

Avîndu-se în vedere atingerea obiectivului fundamental trasat de Congresul al XII-lea privind realizarea unei noi calități în toate domeniile de activitate, trecerea țării noastre la un nou stadiu de dezvoltare, hotărîtor pentru dinamismul economiei noastre se dovedește a fi creșterea mai accentuată a productivității muncii, sporirea continuă a producției fizice industriale și agricole, ridicarea nivelului calitativ al produselor românești și folosirea rațională a tuturor resurselor materiale și financiare atrase în circuitul economic. Toate acestea amplifică foarte mult dimensiunile și semnificațiile conceptului de eficiență, cu alte cuvinte, rolul factorilor intensivi în dezvoltarea economică.

Desigur, evoluția economiei noastre pe calea intensivă presupune o permanentă perfecționare a metodelor și componentelor noului mecanism economic în funcție de exigențele dezvoltării, pe baza cunoașterii esenței și formelor concrete de manifestare ale legilor economice obiective. În acest context, ca o direcție primordială de cercetare se desprinde analiza **caracteristicilor** și **legităților** tipului intensiv al reproducției socialiste lărgite. Actualitatea acestei probleme decurge înainte de toate din necesitatea dezvoltării **cauzelor** trecerii de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă, precum și a **criteriilor** de apreciere a unui asemenea stadiu de dezvoltare a economiei, a schimbărilor radicale intervenite în condițiile reproducției.

Firește, trăsături ale dezvoltării de tip intensiv au existat și pînă acum în economia țării noastre. De-a lungul anilor construcției socialiste anumiți factori de ordin intensiv s-au manifestat cu o forță mai mică sau mai mare după cum au evoluat diferitele forme de eficiență economică ; productivitatea muncii, rentabilitatea, consumurile specifice de materii prime, combustibil și energie, eficiența fondurilor fixe, performanțele tehnice și economice ale produselor obținute, ș.a. care au fost și sînt considerate a fi elementele calitative cheie ale oricărui tip de reproducție. S-ar putea spune că, de-a lungul mai multor ani, am asistat la împletirea factorilor intensivi cu cei extensivi, ceea ce i-a determinat pe unii cercetători să sesizeze în ultimul timp prezența unui tip intermediar de creștere. Într-adevăr, în perioada care a trecut s-au făcut pași importanți în direcția reducerii cheltuielilor materiale — condiția primordială pentru creșterea mai rapidă a venitului național decît a produsului social — în direcția ridicării gradului de valorificare a resurselor disponibile de forță de muncă, prin sporirea productivității muncii și transformarea acesteia în factorul hotărîtor al obținerii unui plusprodus mai mare, în fine, a continuat în mod susținut procesul de optimizare a unor proporții economice fundamentale cum ar fi cea dintre sectorul I și II, dintre consum și acumulare, dintre cerere și ofertă etc. Industrializarea, departe de a fi considerată doar ca o simplă dezvoltare a industriei, a contribuit din plin la integrarea și omogenizarea tuturor acțiunilor economico-sociale, la restructurarea întregii economii naționale, la modelarea ei, oferind posibilitatea lichidării grabnice a vechilor rămîneri în urmă.

Pornind de la analiza științifică a condițiilor concrete, specifice țării noastre, de la comensurarea corectă a resurselor de care dispunem, multe dintre ele mai mult decît limitate cantitativ, de la evaluarea exactă a succeselor înregistrate pînă acum, ca și a unor disproporții ce s-au ivit între unele ramuri și a necesității înlăturării lor, se poate spune cu certitudine că, în perspectiva anilor ce vor urma, nu există o altă cale de ales decît cea a dezvoltării de tip intensiv. Implicațiile economico-sociale ale unei asemenea opțiuni sînt deosebit de ample și de extremă importanță. Ele solicită elaborarea unei teorii noi cu privire la utilizarea diferiților factori ai creșterii, o concepție nouă privind însuși modelul dezvoltării economice.

În vederea continuării elementelor de bază ale acestei teorii, cercetarea economică nu poate ocoli o serie de probleme. Înainte de toate va trebui adîncită analiza conceptelor folosite pînă acum de literatură, multe dintre ele nereușind să acopere întru totul realitatea economică extrem de dinamică. Avem în vedere, înainte de toate, însuși conceptul de tip al reproducției, intensiv sau extensiv, pe care va trebui fie să-l integrăm, fie să-l delimităm de ceea ce ne-am obișnuit să numim tipul agrar, industrial-agrar, postindustrial etc. În al doilea rînd, este necesară o anumită delimitare istorică a intensivului de extensiv. Această delimitare nu are în vedere numai stabilirea unui set de criterii indicatori și trăsături proprii uneia sau alteia dintre aceste două forme ale reproducției, ci și delimitarea unor tendințe de evoluție, a unor factori care ar putea perturba sau, dimpotrivă, influența în sens pozitiv aceste tendințe. Într-adevăr, caracterul relativ al granițelor dintre extensiv și intensiv nu mai are nevoie de demonstrații suplimentare. Ceea ce astăzi se dovedește a fi intensiv (să zicem o tehnologie care economisește atît muncă vie cît și materializată) mîine, datorită evoluției vertiginoase a științei și tehnicii, poate dobîndi caracteristici proprii extensivului. În aceste condiții, cînd putem vorbi de faptul că reproducția a devenit predominant intensivă ? Există o reproducție absolut intensivă de vreme ce anumite elemente ale extensivului nu vor putea fi eliminate în totalitate ? Care sînt principalele legități ale trecerii de la extensiv la intensiv ? Desigur, tendința de trecere este cît se poate de vizibilă, dar numai această simplă tendință nu acoperă, după cîte știm, în orice împrejurare legitatea. Iată, așadar, doar cîteva din întrebările la care trebuie să răspundă acest capitol relativ nou în problematica economiei politice a socialismului.

Așa cum arătam mai sus, una din problemele aflate încă în discuție, negăsindu-și pînă în prezent o rezolvare deplină, constă în individualizarea criteriilor de apreciere a stadiului intensiv de dezvoltare. În fond, acest lucru constă, înainte de toate, în a stabili corelația în care se găsesc factorii extensivi și cei intensivi, ponderea lor în procesul creșterii economice. În literatura economică, precum și în practica statistică este larg răspîndită concepția potrivit căreia criteriul fundamental de delimitare a intensivului de extensiv ar consta în influența pe care o exercită productivitatea muncii asupra sporului de venit național obținut anual, în comparație cu creșterea cantității de forță de muncă ocupată în sfera productivă. Așadar, cu cît este mai mare ponderea venitului național obținută pe seama productivității muncii, cu atît economia se dezvoltă mai mult pe calea intensivă.

Fără a nega cu nimic importanța deosebită a acestei corelații, ea conține, totuși, unele limite în interpretarea raportului intensiv-extensiv. Cauza principală rezidă, după părerea noastră, în faptul că întreaga multilateralitate și complexitate a procesului reproducției lărgite este privită, interpretată prin prisma unei singure faze, într-adevăr decisivă, anume producția propriu-zisă. Un asemenea mod de a prezenta lucrurile nu corespunde realității economice și nu este corect nici din punct de vedere metodologic. În mod normal ar trebui ca pentru fiecare fază a procesului de reproducție : producția propriu-zisă, repartiție, schimb și consum să găsim criterii de apreciere a efortului economic și a efectului obținut, întrucît creșterea rolului factorilor calitativi, între care productivitatea ocupă locul central, vizează ansamblul procesului de reproducție. În fond, produsele muncii se verifică în calitate de valori de întrebuințare sociale abia în fazele care urmează producției propriu-zise. Nu întotdeauna cea mai eficientă producție constituie și o reproducție eficientă. De pildă, cel puțin din punct de vedere teoretic,

dacă nu și practic poate fi admisă o situație cînd costurile de producție sînt mici, dar produsul muncii ajuns, să zicem în consumul productiv, nu este utilizat eficient, fiind rebutat sau risipit. Mai mult decît atît, datorită unor pierderi survenite în circulația mărfurilor (desigur, numai în cazul unora dintre produse ca : perisabilități, degradări, deteriorări, stocuri greu vandabile etc.) s-ar putea ca acestea să ajungă în stadiul final — consumul — diminuate cantitativ și calitativ. Iată de ce, în aceste condiții, factorii calitativi ai creșterii capătă un sens mult mai larg, mai bogat în semnificații, fiind în expresia lor absolută rezultatul trecerii celei mai mari părți a produsului muncii omenești prin toate fazele procesului reproducției.

Evident, productivitatea muncii a fost și va rămîne principala verigă de creștere a eficienței economice, ocupînd locul principal între factorii reproducției lărgite de tip intensiv. An de an ea a contribuit la obținerea unor sporuri absolute din ce în ce mai mari de venit național. În această ordine de idei este demn de remarcat faptul că, datorită creșterii rodniciei muncii productive, sporul de producție industrială realizat în primii trei ani ai actualului cincinal echivalează cu aproape întreaga producție obținută în anul 1960. Numai în anul 1983 circa 70% din sporul de producție industrială s-a obținut pe această cale. Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 are ca scop esențial tocmai realizarea obiectivului strategic, stabilit de Conferința Națională a partidului, privind atingerea în perspectivă a nivelurilor de productivitate existente în țările dezvoltate, asigurînd înaintarea țării noastre pe calea făuririi unei economii intensive, de înaltă eficiență. Se pornește, astfel, de la adevărul istoric potrivit căruia productivitatea muncii joacă un rol hotărîtor în afirmarea superiorității orînduirii socialiste, în asigurarea unei noi calități a vieții și dezvoltarea continuă a economiei naționale. De aceea, nu există nici un motiv pentru a nega în vreun fel oarecare importanța decisivă a productivității muncii în progresul economic al patriei noastre, în înscrierea definitivă a economiei pe orbita reproducției de tip preponderent intensiv. Totuși, faptul că cea mai mare parte a sporului de producție (în unele ramuri, cum este agricultura, în totalitate) a fost obținută pe seama productivității, nu ne permite să desprindem concluzia că aceste ramuri au trecut, sau au desăvîrșit, deja, trecerea la tipul intensiv al reproducției lărgite. Tocmai această constatare ne îndeamnă să susținem ideea potrivit căreia ponderea productivității muncii în totalul sporurilor de producție obținute nu ar putea fi considerat drept unic criteriu pentru evaluarea formei extensive sau intensive de reproducție. Este nevoie, din aceste motive să ne orientăm analiza și spre alte aspecte ale eficienței, spre alte criterii, care, privite laolaltă, în interconditionarea lor, pot contura mai bine imaginea nivelului de dezvoltare economică atins.

Așa se explică faptul că Programul mai sus amintit analizează productivitatea muncii în strînsă legătură cu eficiența utilizării fondurilor fixe care capătă o importanță tot mai mare în etapa actuală. Argumentele unei asemenea metodologii sînt numeroase. Este suficient să amintim în această privință volumul mare al fondurilor fixe acumulate (cea mai mare parte din ele fiind puse în funcțiune în ultimii 10—12 ani), necesitatea continuării programelor de mecanizare și automatizare a producției, pe o bază tehnologică superioară, în vederea creșterii mai accentuate a însăși productivității muncii, sporirea efortului material pentru dobîndirea unor materii prime situate la adîncimi sau în condiții de exploatare dificile, profundele schimbări structurale ce vor interveni în economie îndeosebi din punct de vedere energetic etc. Pînă în prezent, însă, dinamica înzestrării tehnice a muncii a manifestat tendința de depășire, pe alocuri chiar în mod substanțial, a productivității muncii. Pornind de la această situație unii economiști sînt înclinați să creadă că, de fapt, nici nu este posibilă sporirea contribuției unui anumit factor în procesul creșterii economice (să zicem al productivității muncii) fără implicarea, cantitativă înainte de toate, a unui alt factor (în cazul de față a înzestrării tehnice). Dar, o astfel de situație este proprie mai degrabă formei extensive de reproducție decît celei intensive, fără a mai socoti faptul că o asemenea „compensație" (suplinirea efectelor negative provocate de înrăutățirea utilizării unui factor prin sporirea eficienței altora) devine tot mai mult un non-sens economic. Rentabilitatea, ca să dăm doar un exemplu de formă de manifestare a eficienței, nu trebuie să fie niciodată înțeleasă în sens compensatoriu. În cel mai bun caz putem vorbi de o formă intermediară a dezvoltării intensive sau, așa cum subliniază unii autori, despre o formă intensivă parțială.

Nu întîmplător Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii a fost însoțit de aprobarea Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, care se înscrie în strategia generală promovată de partidul nostru privind crearea unei economii moderne, intensive. În acest cadru, măsurile stabilite de către Plenara C.C. al P.C.R. din 21—22 martie a.c., și de Marea Adunare Națională se bazează pe aportul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice în concordanță cu programele și prognozele tehnologice pe termen lung, pe valorificarea în mai mare măsură a zăcămintelor minerale proprii, utilizarea materialelor recuperate și extinderea înlocuitorilor. Toate acestea vor trebui să conducă la creșterea eficienței întregii activități economice reflectată, printre altele, prin reducerea cheltuielilor materiale la mia de lei producție marfă industrială cu 81 lei în 1985 și cu circa 133 lei în 1990. Sînt prevederi realiste care țin seama de posibilitățile noastre și de experiența dobîndită pînă acum.

Cu toate acestea, o analiză strînsă, limitată numai la coordonatele cantitative ale acestui factor ar putea alimenta impresia existenței în interiorul acestui proces a unei contradicții, în sensul că nici economiile materiale nu sînt lipsite de limite. În realitate, însă, aceste limite există numai dacă nu se modifică tehnica și tehnologia, structura producției și a consumului. Implementarea în producție a unor tehnici și tehnologii așezate pe alte principii de funcționare, schimbările continue intervenite în structura producției, precum și îmbunătățirea radicală a calității produselor, deschid noi perspective reducerii sistematice a cheltuielilor materiale atît la scara întregii economii naționale, cît și pe fiecare valoare de întrebuințare în parte. Iată de ce Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor și de reducere a consumurilor materiale pune un deosebit accent tocmai pe perfecționarea structurilor de producție prin creșterea în ritm susținut a sortimentelor cu un grad înalt de tehnicitate și cu o pondere mare de muncă de concepție. Este deosebit de important de subliniat faptul că Programul nu exclude á priori orice posibilitate de creștere a unor cheltuieli materiale. Însă, de data aceasta, consumurile de materii prime, materiale, combustibil și energie vor trebui să înregistreze creșteri mai reduse în comparație cu creșterea producției industriale. În vederea respectării stricte a acestei corelații, în prevederile planurilor anuale vor fi precizați parametrii tehnici și calitativi ce trebuie atinși, normele de consumuri pentru materii prime, combustibil și energie, precum și cotele ce trebuie atinse în valorificarea acestora. Corespunzător cu prevederile de plan, se vor aplica în producție peste 2 200 de tehnologii noi și modernizate, cea mai mare parte revenind ramurilor și subramurilor de vîrf, de prelucrare avansată, concomitent cu instituirea unui sistem de metode moderne de analiză și urmărire a calității producției, menite să contribuie la optimizarea costurilor și ridicarea performanțelor produselor la nivel competitiv pe plan internațional.

Necesitatea valorificării și utilizării raționale a resurselor naturale, de muncă vie și materializată pune, mai mult decît oricînd, în lumină rolul științei în procesul trecerii la un nou tip de reproducție, superior din punct de vedere calitativ. După cum se știe K. Marx condiționa forma intensivă a reproducției lărgite de folosirea unor unelte de muncă mai eficiente. În condițiile actuale, folosirea unor astfel de unelte constituie esența intensificării economiei. Aceasta cu atît mai mult cu cît însești criteriile de apreciere a eficienței tehnicii noi nu rămîn aceleași, neschimbate. Privite prin prisma problemei care ne interesează, eficiente nu pot fi considerate decît acele unelte de muncă prin intermediul cărora reușim să dobîndim, simultan, o creștere substanțială a productivității muncii, ridicarea nivelului calitativ al valorilor de întrebuințare și reducerea la strictul necesar a cheltuielilor materiale pe unitate de produs finit.

Unul dintre aspectele actuale ale reproducției de tip intensiv constă în creșterea vitezei de rotație a fondurilor, iar pe un plan mai larg a resurselor atrase în circuitul economic. Creșterea vitezei de rotație a reprezentat întotdeauna o formă de manifestare a eficienței economice prin intermediul căreia, cu ajutorul aceleiași cantități de resurse, reușim să obținem o masă anuală de venit net mai mare. După cum se știe, asupra creșterii vitezei de rotație a fondurilor acționează o serie întreagă de factori printre care perfecționarea proceselor tehnologice, a organizării producției și a muncii, îmbunătățirea circulației marfare și bănești, dezvoltarea infrastructurii ș.a.

În economia noastră, de-a lungul anilor construcției socialiste, volumul investițiilor a cunoscut o dinamică ascendentă. Acest lucru a fost posibil numai pe măsura creșterii puterii economice a țării. În toți acești ani au fost obținute rezultate apreciabile pe linia creșterii eficienței, acumulării, pe linia ob-

Gheorghe POSTELNICU
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 26)

INFORMAȚIE – COMUNICAȚIE ȘI DEZVOLTARE (III)

INFORMAȚIA ȘI COMUNICAȚIA constituie, ca și știința și tehnologia de altfel, mult mai mult decît mijloace de potențare a proceselor de producție sau a celor economice în general. Ele constituie probabil mai mult și decît un factor de schimbare sau chiar de revoluționare a structurilor activităților așa-zis industriale. Abordate în cadrul mai larg al microelectronicii, telecomunicațiilor și al altor descoperiri de dată mai recentă, ele creează un context realmente modificat, ce deschide noi perspective rolului și locului „impulsului" informațional în stimularea progresului social-uman, în cele mai diferite planuri.

Resursă de participare și creativitate

INFORMAȚIA nu este numai un „bun economic" sau o „marfă". Deși există numeroase situații, mai ales dacă ne gîndim la tranzacțiile de vînzare-cumpărare de know-how sau la unele activități specifice — ca de exemplu, cele desfășurate de marile agenții internaționale de presă, de agențiile publicitare sau de alte numeroase instituții ce urmăresc zilnic cotațiile la bursele de mărfuri sau de valori, calculează indici de prețuri etc. — în care informația constituie, într-o măsură mai mare sau mai mică, și „o marfă". Dar, așa cum am văzut, ea este mult mai mult și poate în primul rînd este necesar s-o privim ca un **„bun social"**, în înțelesul cel mai larg al cuvîntului.

Nu este vorba de un aspect semantic, ci de faptul că și în acest plan, social-individual, informația și comunicația constituie „fermenții" unor profunde mutații ce nu pot fi trecute cu vederea. Cînd afirm că informația este un bun social am în vedere și faptul că ea constituie o „unealtă" euristică de bază, care ajută la deschiderea unor noi piste de cunoaștere. Unii autori sînt de părere că perfecționarea continuă și rapidă a acestor mijloace de „extindere" a intelectului uman, ce a avut loc în ultimele 2—3 decenii, eclipsează toate descoperirile de pînă acum. Într-adevăr, capacitatea omului de a înmagazina informații externe și de a le folosi în procesul cunoașterii, al luării deciziilor, în cele educaționale, culturale, politice, ca și în cele mai variate activități pe care le întreprinde, a constituit dintotdeauna un punct esențial în sprijinul său. Ce se întîmplă însă acum, cînd datorită evoluțiilor ce au avut loc în domeniul mijloacelor de prelucrare, stocare și comunicare a informației, cvasiinstantaneu, la mari distanțe, s-a amplificat enorm această capacitate ?

Pentru a încerca să intuim cît de cît ce se petrece în acest plan, cred că va trebui să cercetăm ce interdependențe noi se nasc, în condițiile actuale, între informație, comunicație, procesele de cunoaștere, sistemele de valori și de judecăți, ca și în practica socială. Probabil — ca și multe alte aspecte menționate pe parcursul acestei treceri în revistă — și aceste probleme reprezintă noi și ample piste de cercetări interdisciplinare. Cîteva idei sau ipoteze cred că pot fi totuși avansate.

În concepția unor autori, **informația** reprezintă minereul, suma totală a tuturor datelor și ideilor accesibile sau inaccesibile, ce ar putea fi cunoscute la un moment dat ; **știința** ar fi ceea ce rezultă din rafinarea unei mase de date și idei, selecționînd și organizînd ceea ce poate fi de folos, iar **înțelepciunea** ar constitui știința integrată — informația înzestrată cu un grad înalt de utilitate. Astfel, în concepția unor autori deosebirea dintre cele trei categorii ar fi gradul de complexitate (**informația** fiind orizontală, **știința** structurată și ierarhică și **înțelepciunea** organică și flexibilă).

S-ar putea discuta foarte mult pe marginea diferitelor aspecte pe care le implică cele trei categorii și a interdependențelor dintre ele. Aceasta ar presupune însă procese mai largi de investigație și reflecție. Ceea ce mi se pare că prezintă o importanță deosebită, în acest context, este de a sesiza în ce măsură și cum mărește ele gradul de creativitate și participare a omului ? Și apoi a se vedea dacă nu cumva este vorba și de un salt calitativ, privind schimbarea modalităților noastre de gîndire. În acest context mi se par utile cîteva observații.

Să începem chiar de la definiția dată informației. Sigur, putem accepta și faptul că ea reprezintă un „minereu", un „zăcămînt" în natură, independent de noi. Deși din nou apare tentația de a observa că ea reprezintă mult mai mult. Dar acceptînd că ea există în mod obiectiv în natură, noi luăm cunoștință de ea în mod subiectiv, fie direct, fie mijlocit, așa cum ne este înfățișată. Informația în sine, existentă în realitate, este „extrasă" și cel mai adesea ea nu este „transpusă" în date, noțiuni, categorii etc., ci „transformată", apărînd astfel cel puțin două aspecte esențiale : a) **calitatea informației**, gradul în care ea corespunde celei existente efectiv în realitate (care este numai o „materie primă" pentru informație) și b) pericolul pe care îl creează transformarea informației prin **„distorsionarea"** sau chiar „manipularea" ei. Să ne gîndim ce probleme și ce dificultăți imense poate aduce cu sine o informație incorectă, uneori chiar numai incompletă ; de asemenea, știm ce dificultăți se pot naște în continuare cînd informația sau uneori suportul ei, cuvîntul, nu este suficient de precis definit, este „fuzzy", cum spun informaticienii.

Informația, limbajul, comunicațiile, modul de „extragere" și prelucrare a informației, ca și cel de transmitere pot constitui surse voite sau involuntare, de imprecizie, confuzie, ambiguitate sau chiar de manipulare. Aceasta ne face circumspecți față de punctele vulnerabile cum sînt procesul de „extragere" a informației din realitate, **selecția** informației, modul de **prelucrare** și **transmitere**, inclusiv modul de **clasificare**, de **ierarhizare**, de **codificare** și **decodificare**, de **interpretare** și **difuzare**.

Dezvoltarea capacității creatoare depinde evident de cantitatea și calitatea informației, ca și de cea a cunoștințelor științifice pe care le posedăm și a modului în care știm să le folosim, să-i zicem a „înțelepciunii" cu care le „exploatăm". Informația și procesele de cercetare științifică nu se limitează însă doar la a pune în evidență „date" noi, a le ordona și ierarhiza. Atît informația, prin corelațiile pe care le permite, cît și noile cunoștințe științifice vin adesea să declanșeze procese de reflecție, care sesizează noi fațete, noi interdependențe și uneori chiar noi concepte sau noi optici, ce deschid alte perspective judecăților noastre. Este suficient să ne gîndim că în trecut unul din indicatorii semnificativi ai dezvoltării îl reprezenta cantitatea de oțel pe locuitor, iar în perspectivă ar putea să-l reprezinte unitățile capacității de prelucrare a datelor sau cu totul alți indicatori. Multe din certitudinile sau supozițiile noastre au început să se clatine sub „presiunea" realităților create de un nou context. De asemenea, nu cred că „înțelepciunea" se limitează — așa cum sugerează unii autori — doar la cunoștințe științifice integrate. Ea nu este numai produsul științei, ci și al culturii, al tradițiilor, al experienței, al capacității de învățare și asimilare a noului, al deschiderii spre comunicare și dialog, al mobilității în gîndire și al adaptabilității la noi situații și poate nu numai atît.

„Explozia" informațională, noile tehnologii care permit prelucrarea, corelarea și transmiterea rapidă a unei cantități imense de informații, deschid realmente noi perspective creativității umane. Ele ajută pe om în măsură crescîndă să înțeleagă interdependențe și conexiuni din natură și societate, chiar și între fapte, procese sau fenomene aparent disparate, facilitîndu-i implicit rezolvarea problemelor globale, care astăzi devin tot mai multe și mai grave. Aceasta va implica probabil și unele transformări în modalitățile de gîndire, — de la gîndirea carteziană, de tip biunivoc, al relațiilor cauză-efect, la un nou tip de gîndire, integrativă, cu viziuni de tip holistic, capabile să înțeleagă complexitatea unor lanțuri interdependente de cauze și efecte. Astfel, vom fi probabil ajutați să cuprindem și să înțelegem și modul de funcționare al marilor sisteme. Toate aceste transformări implică însă, și în același timp facilitează, lărgirea participării, ca un element cardinal al progresului social-uman.

Chiar dacă universul informației face parte din lumea naturală, permițînd oamenilor să se „apropie" de legile naturii, ea este prin excelență și un bun social. Ea nu este numai „o măsură a reflectării ordonate", cum o definesc unii specialiști și nici numai „o măsură a ordinii" dedusă din conceptul de entropie, cum o considera Wiener. Informația, mai ales cuplată cu comunicarea, se constituie în elemente esențiale ale dezvoltării și organizării sociale, la nivelul sistemelor sociale. Gradul de organizare socială depinde și de cantitatea de informații înmagazinate în sistemele sociale. Informația acumulată, îndeosebi prin procesele de învățare, de cercetare științifică și prin **practica socială**, constituie cel mai important „instrument" de înțelegere și **participare** la procesele dezvoltării sociale.

Fără accesul larg și direct la informație, la comunicație, la educație și cultură nu poate fi vorba de o participare reală. Lărgirea participării constituie o componentă de bază a politicii partidului nostru, iar informația și comunicația de masă reprezintă unul din mijloacele principale în sprijinul intensificării participării la procesele edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și implicit a progresului social-uman. Dacă privim amplele transformări care au loc în societatea ro-

Ioniță OLTEANU

(Continuare în pag. 26)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Teorii de orientare neoclasică cu privire la relațiile monetar-valutare (I)

EVOLUȚIA postbelică a teoriei economice de orientare neoclasică a înregistrat mai multe etape. Astfel, pînă la mijlocul anilor '50, gîndirea economică occidentală s-a aflat sub semnul dominației absolute a curentului keynesist. Această împrejurare a determinat, printre altele, abandonarea teoriei cantitative a banilor timp de circa două decenii (după apariția „Teoriei generale..." a lui J. M. Keynes). Spre sfîrșitul anilor '50 s-a înregistrat o altă etapă : ofensiva teoriei monetariste pentru a crea premisele recuperării terenului pierdut în favoarea keynesismului. Condusă de Milton Friedman, această „cruciadă" monetaristă s-a desfășurat de-a lungul anilor '60, cînd s-a cristalizat și „sinteza neoclasică" care, fără a se identifica cu monetarismul, a preluat numeroase elemente din fundamentele teoriei neoclasice.

În anii '70, diferitele variante ale teoriei neoclasice (inclusiv ale monetarismului) au revenit în prima linie a doctrinelor burgheze, celor „tradiționale" (monetarismul friedmanian sau neoliberalismul austriac) adăugîndu-li-se „teoria ofertei" (supply-side economics) sau a „noilor economiști". Îmbinînd criteriul logic cu cel istoric, prezentul articol pornește de la aspectele monetare către cele valutare. În consecință, o primă parte include referiri asupra principalelor teze ale teoriilor de orientare neoclasică (mai ales monetariste) cu privire la masa monetară și rolul politicii monetare. De asemenea, fără a constitui o temă de sine stătătoare, sînt subliniate liniile directoare ale abordării fenomenului inflației. A doua parte a articolului tratează problemele relațiilor valutare : pe de o parte, problema etalonului monetar și a lichidității internaționale și, pe de altă parte, problema cursurilor valutare și a echilibrului balanțelor de plăți externe.

Raportul dintre evoluția masei monetare și cea a activității economice reprezintă una dintre cele mai importante probleme aflate în centrul disputelor din cadrul teoriilor economice occidentale. În timp ce keynesiștii și neokeynesiștii au pus accentul pe factorii non-monetari ai creșterii economice, „monetariștii consideră banii principalul factor al activității economice, apreciind că variațiile veniturilor nominale sînt determinate, în esență, de evoluția masei monetare". [1]) Potrivit teoriei monetariste, evoluția echilibrată a masei monetare reprezintă cel mai eficient mijloc de stabilizare a economiei.

Spre deosebire de keynesism, teoria monetaristă adoptă o poziție restrictivă în dublu sens : pe de o parte, toți factorii economici sînt subordonați celor de natură monetară, iar, pe de altă parte, pledoaria pentru imprimarea unui ritm constant evoluției masei monetare exclude posibilitatea utilizării politicii monetare într-un sens anticiclic. Deci, în viziunea teoriei monetariste, fluctuațiile masei monetare provoacă instabilitatea economică. Singurul caz în care monetariștii apelează la o politică monetară „activă" este pentru diminuarea ratei inflației prin restrîngerea masei monetare aflate în circulație, ignorîndu-se eventualele efecte negative asupra proporțiilor șomajului. Această poziție, aplicată efectiv din 1979/80, a fost „pregătită" încă din anii '60 prin atacul declanșat asupra „curbei Phillips".

În 1967, adresîndu-se Asociației Economiștilor Americani, Milton Friedman declara tranșant că „nu există nici o corelație, pe termen lung, între inflație și șomaj". [2]) În aprecierea de mai sus, M. Friedman pleca de la teza neoclasică a existenței unei „rate naturale" a șomajului. În situația cînd nivelul șomajului, s-ar situa sub așazisa „rată naturală", se declanșează inflația „fără limite". Din acest raționament decurge scenariul monetarist potrivit căruia criza devine mijloc de contracarare a proceselor inflaționiste, iar politica monetară trebuie să fie restrictivă pentru a asigura stabilitatea masei monetare.

În campania sa de „reconsiderare" a teoriei cantitative a banilor[3]), Milton Friedman a utilizat următoarea formulă : $Md = a P y^b$ unde — Md : cantitatea de bani necesară circulației monetare ; P : nivelul curent al prețurilor mărfurilor și serviciilor ; Y : volumul total al veniturilor reale ; a : o constantă mai mare decît 0 ; b : o constantă mai mare decît 1. Mărimea pozitivă (> 0) a constantei a semnifică corelația direct-proporțională dintre evoluția prețurilor și a producției de mărfuri și servicii raportată la evoluția masei monetare (Md) ; constanta b (> 1) pune în evidență amplitudinea variației masei monetare.

Alături de nivelul prețurilor și al producției, Friedman a introdus un al treilea factor în determinarea masei monetare — „costul deținerii banilor". Acest „cost" este format atît din rata „reală" a dobînzii, cît și din rata inflației, între „costul deținerii banilor" și masa monetară solicitată existînd o relație invers proporțională. Dezvoltînd linia de gîndire monetaristă, K. Brunner și A. Meltzer au introdus, la începutul anilor '60, [4]) abordarea problemelor monetare pe baza așa-numitului „proces de ajustare a avuției" (wealth adjustment process), în cadrul căruia banii reprezintă „valoarea dominantă". Pentru a-și argumenta teoria, Brunner și Meltzer au folosit ecuația : $Md = a i^b W^c$ (unde Md : cantitatea de bani solicitată ; i : rata dobînzii ; W. : volumul avuției (unde banii apar ca o componentă importantă ; a : un parametru cu valoare constantă ; b : o constantă negativă măsurînd elasticitatea masei monetare față de rata dobînzii ; c : o constantă po-

FIȘE

● *Volumul „Enigmele și paradigmele materiei", apărut recent în* EDITURA POLITICĂ, *colecția „Idei Contemporane", elaborat de Mihail Florescu, propune cititorului o incursiune pasionantă în complicatul proces de devenire a științei în lumea noastră. Aspectele urmărite cu predilecție nu sînt numai cele circumscrise în sintagma „știința, forță nemijlocită de producție", ci privesc acest domeniu specific al activității umane în planuri mai largi. Într-o primă secțiune a cărții sînt tratate problemele legate de logica descoperirilor științifice — cu exemplificări alese precumpănitor din domeniul științelor naturii. Dezvoltarea acestor aspecte, în consens cu logica expunerii, se deschide apoi spre domeniile deosebit de subtile ale filosofiei științei, ale reflecțiilor de natură epistemologică, pentru a finaliza într-un subcapitol, cu rol conclusiv, consacrat dezvoltării teoriei materialismului științific, în lumina noilor descoperiri din științele naturii, îndeosebi din fizica modernă. Celelalte patru capitole ale cărții proiectează știința și tehnica în cadrul societății, al interacțiunii sale cu alte subsisteme specifice. Autorul, apreciat pentru numeroasele sale studii și lucrări în acest domeniu, analizează, în acest nou volum, aspecte deosebit de actuale ale legăturilor dintre științele naturii, cele tehnice și sociale, ca și reflectarea, în plan filozofic, a revoluției științifice și tehnice, impactul ecologic al complexului tehnico-științific ș.a.*

Opțiuni urbanistice

● *Un capitol important al politicii demoeconomice a R.P. Chineze îl constituie domeniul urbanistic. După cum afirmă* Fei Xiaotong *în articolul* „Le contrôle et la répartition rationnelle de la population en Chine" *publicat în numărul din mai a.c. al revistei* „LA CHINE EN CONSTRUCTION", *din punctul de vedere amintit anul 1978 a constituit un moment de referință. Două au fost obiectivele vizate : pe de o parte, limitarea creșterii marilor orașe, concomitent cu distribuirea rațională a acestora în teritoriu, iar pe de altă parte, ridicarea nivelului economic al localităților rurale simultan cu o mai bună utilizare a forței de muncă. Din perspectiva acestor orientări de politică demoeconomică, un rol sporit urmează să revină localităților mici și mijlocii, subliniază F.X. Această accentuare în importanță are la bază nu numai o reorientare a populației, ci solide argumente economice. Astfel, se intenționează ca localitățile urbane de talie mică și mijlocie să dobîndească un profil economic complex, în care să se îmbine activitatea industrială cu cea agricolă din sfera hinterlandului. Totodată, o atenție sporită se acordă menținerii unui profil sociologic specific pentru această populație, profil care în literatura de specialitate este desemnat prin categoria*

zitivă considerată a fi egală cu 1). Concluzia majoră pe care au desprins-o cei doi autori din analiza efectuată s-a înscris în coordonatele teoriei monetariste de inspirație friedmaniană : fluctuațiile masei monetare provoacă, în ultimă instanță, instabilitate în activitatea economică. Alți factori sînt ignorați sau li se atribuie un rol cu totul secundar.

Pentru Friedman, banii reprezintă un concept „asemănător lungimii sau temperaturii sau forței din fizică"[5]). Una din primele tentative de a calcula masa monetară pe baza unei definiții teoretice a fost întreprinsă de monetariști în prima parte a anilor '60. În acest caz, Friedman (împreună cu D. Meiselman) a calculat masa monetară însumînd banii lichizi aflați în circulație, depozitele bancare „la vedere" (demand deposits) și depozitele la termen (time deposits).[6]) După cum s-a observat, diferența principală între „preferința pentru lichiditate" din teoria keynesistă și teoria cantitativă a banilor în variante monetariste „nu constă în ceea ce determină masa monetară, ci, mai degrabă, în ceea ce este determinat de către evoluția masei monetare".[7])

Astfel, pentru monetariști, cauza primordială a inflației — ca și a oricărei fluctuații importante din economie — este reprezentată de oscilațiile masei monetare. În același timp, între modificarea masei monetare și înregistrarea statistică a efectului — de exemplu asupra prețurilor — analiza monetaristă a pus în evidență diferite „decalaje în timp" (time lags). Aceste „decalaje" pot varia între un semestru și trei ani, în funcție de modul în care este definită masa monetară (în sens restrîns — M_1 sau în sens larg — M_2 sau M_3).

Cea mai frecventă referire, în lucrările elaborate sau coordonate de Milton Friedman, vizează un interval de circa doi ani între „șocul monetar originar" și efectele sale „globale".[8]) Pornind de la această premisă, Henry Goldstein și-a propus să verifice dacă „există o legătură clară între ritmul de creștere al masei monetare în perioade de cîte doi ani și ritmul mediu de creștere al prețurilor cu amănuntul în perioada de doi ani care urmează primei".[9]) Testarea a inclus 10 țări (capitaliste dezvoltate), rezultatele confirmînd teza lui Friedman — după aprecierea autorului — în 7 din cele 10 cazuri (pentru perioada 1954—1974). În acest sens H. Goldstein conchide : „...inflația mondială (din anii '70 — L.I.) ar fi fost mult mai redusă dacă țările ar fi menținut rata de creștere a masei monetare la nivelul anilor 1968—70". Această concluzie corespunde teoriei monetariste promovate de M. Friedman, potrivit căreia inflația mondială constituie rezultanta proceselor inflaționiste care își au originea la nivelul economiilor naționale. Contrar acestei aprecieri, adepții „monetarismului global" (H. Johnson, R. Mundell, A. Swoboda) pun accentul pe „excesul de lichiditate internațională" în explicarea declanșării și propagării inflației, lată, dar, un punct nodal în care problemele monetare fac joncțiunea cu cele valutare.

Prezentarea poziției neoclasice (mai ales a teoriei monetariste) cu privire la principalele probleme ale domeniului monetar reprezintă o condiție importantă pentru analiza teoriilor de orientare neoclasică asupra relațiilor valutare, deci atunci cînd accentul este pus pe nivelul internațional al relațiilor economice. Desigur, această mișcare de translație nu constituie doar o extrapolare, ci implică corelații în multiple sensuri. Deși pleacă de la premise comune, adepții diferitelor variante ale teoriei neoclasice ajung la propuneri deosebit de eterogene (uneori chiar opuse) în ceea ce privește domeniul valutar și evoluția sistemului monetar internațional.

Pe baza principiului autoreglării „pieței libere" (paradigmă esențială pentru gîndirea neoclasică), au fost elaborate pledoarii atît în favoarea revitalizării etalonului aur („clasic" sau „modernizat"), cît și pentru abandonarea sa și adoptarea unui etalon valutar exprimat prin „monede de credit". Pentru prima categorie, cel mai edificator exemplu îl poate reprezenta concepția lui Jacques Rueff. De-a lungul a peste două decenii, J. Rueff a criticat puternic sistemul valutar stabilit la Bretton Woods (1944), bazat pe etalonul aur-devize și care a funcționat, pînă la începutul anilor '70, mai ales sub forma tandemului aur-dolar. În acest mod, economistul francez a sesizat — încă din primii ani '60 — că acest sistem a pus la dispoziție statelor cu „valute-cheie" (în principal S.U.A.) „secretul minunat al deficitului fără lacrimi, care permite... să primești fără să plătești"[10]). Adept consecvent al tezei „excesului" de lichiditate internațională, Rueff incrimina hipertrofierea sistemului de credit („piramida" răsturnată a creditelor avînd drept „bază" o cantitate infimă de aur) și principalele consecințe ale „cancerului" reprezentat de etalonul aur-devize : permanetizarea dezechilibrului balanțelor de plăți externe (în primul rînd deficitul balanței S.U.A.) și alimentarea inflației la nivel internațional.

lector univ. dr.
Lucian C. IONESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

[1]) D. Wrightsman, „An Introduction to Monetary Theory and Policy", the Free Press, New York, 1976, p. 225.
[2]) A se vedea „American Economic Review", march, 1968, p. 1—17.
[3]) Vezi „The Quantity Theory of Money", University of Chicago Press, 1956 sau „The Supply of Money and Changes in Prices and Output", U.S. Congress, the Joint Economic Committee, 1958.
[4]) „American Economic Review", may 1963, p. 372—382.
[5]) M. Friedman, A. Schwartz, „Monetary Statistics of the United States", N.B.E.R., 1970, p. 137.
[6]) M. Friedman, D. Meiselman, „Stabilization Policies", Prentice-Hall, 1963.
[7]) D. Wrightsman, op. cit., p. 161.
[8]) Vezi, M. Friedman and A.J. Schwartz, „A. Monetary History of the United States, 1867—1960", Princeton University Press, 1963.
[9]) Henry N. Goldstein, „Politica monetară în condițiile cursurilor fixe și ale celor flotante", în „World Monetary Disorder" (P.M. Boarman și D. G. Tuerck — editori), Praeger Publisher, Inc., 1976, p. 191.
[10]) J. Rueff, „L'âge de l'inflation", Payot, Paris, 1963, p. 134.

„muncitorilor-țărani" ; această ambivalență profesională, opinează autorul, poate constitui o sursă de armonizare a industriei cu agricultura, precum și o soluție în ce privește ocuparea forței de muncă pe termen lung.

„Șomaj structural"

● *Deși se constată semnele unei anumite revigorări a creșteri economice în unele state industrializate, în ce privește reducerea șomajului, acest deziderat nu va putea fi atins numai prin efectele de ansamblu ale dezvoltării economice. Criza mondială a impus noi realități între care — în ce privește utilizarea forței de muncă — pe aceea de „șomaj structural", se arată în studiul „Chômage structurel : politiques de création d'emplois" publicat în numărul din martie a.c. al revistei „L'OBSERVATEUR DE L O.C.D.E.". În esență, șomajul structural indică faptul că anumite categorii socio-profesionale sînt mai vulnerabile decît altele în ce privește siguranța locului de muncă. Acest fapt se datorează, după cum se arată în studiu, dinamismul tehnologic, mutațiilor rapide ce intervin la nivelul structurilor industriale, sensului și amploarei fluxurilor de forță de muncă între ramurile economiei. Tocmai de aceea, soluționarea problemei șomajului ar trebui să pornească de la caracteristicile noi ce derivă din atributul „structural" — se afirmă în articol. O primă problemă care se pune este aceea a evaluării capacității de absorție a diverselor ramuri și subramuri : care sînt industriile în declin și care cele ce se afirmă puternic ? Care este locul sectorului terțiar ? ș.a. Aceste estimări trebuie să fie însoțite, se arată în studiul citat, de măsuri practice vizînd creșterea flexibilității pieței forței de muncă prin diferențierea judicioasă a veniturilor și adaptarea pregătirii profesionale în consens cu noua cultură tehnică ce se prefigurează.*

Marketing ideal sau real ?

● *După opinia specialistului american* Theodore Levitt, *comerțul mondial este afectat în prezent, alături de fenomenele perturbatoare ale crizei, de o anumită lipsă de imaginație în sfera marketingului. Astfel, susține T.L. în articolul „Global* marketing : death knell for multinationals", *publicat în numărul 5/1984 al revistei „*INTERNATIONAL MANAGEMENT", *strategiile de promovare a produselor adoptate de cele mai multe companii au un caracter rutinier și se adresează unui public „ideal" — și nu consumatorului real, stratificat, dinamic, divers. Pentru a-și mări impactul, strategiile de marketing trebuie să pornească tocmai de la buna cunoaștere a publicului căruia îi sînt destinate produsele. O constatare a autorului, dedusă pe baza unor analize concrete, este aceea că, în mod eronat, diversificarea excesivă este considerată a răspunde cerințelor reale. Dimpotrivă, similar cu alte domenii, și în sfera cererii se constată un anume proces de globalizare, pe fondul unei atenuări tot mai pronunțate a diferențelor legate de aspecte culturale, de vîrstă, sex. Explicația acestei tendințe ar consta, după opinia lui T.L., în presiunea pe care o exercită modul de viață industrial asupra tuturor statelor lumii. O atare mutație nu este lipsită de importanță pentru orientarea producției și promovarea unor produse noi.*

FIȘE

Informație-comunicație și dezvoltare

(Urmare din pag. 23)

mânească vom observa afirmarea unei legături tot mai intense între **democratizarea informației, educația și cultura de masă** și afirmarea unei **participări efective** a maselor la conducerea vieții economice și sociale.

Lărgirea participării se manifestă în societatea noastră nu numai prin adîncirea democrației socialiste și prin asigurarea unui cadru instituțional adecvat, ci și prin implicarea tot mai profundă a opiniei publice în diferitele planuri ale vieții economice, sociale, politice, culturale, prin creșterea capacității sale de a înțelege și stăpîni problemele, prin creșterea gradului de responsabilitate socială, ca o rezultantă a împlinirii personalității omului în cadrul societății socialiste multilateral dezvoltate. Pentru că așa cum remarca un sociolog, „omul este o ființă naturală prin cultură, dar el este, în același timp, o ființă socială prin participare. Ambele valențe îi sînt necesare pentru realizarea personalității sale și a progresului social-uman."

În realitate, informația și comunicația pot să ducă la eliberare, la emancipare și participare sau pot fi utilizate pur și simplu în scopuri de dominare, cum se întîmplă în societățile bazate pe exploatarea omului de către om sau chiar în planul relațiilor internaționale.

Bariere și decalaje

EXISTĂ AUTORI care afirmă, nu fără temei, că realizările din domeniul microprocesoarelor și al tehnologiei telecomunicațiilor reprezintă un fenomen de progres ce pare a fi lipsit de orice limite. Pe de altă parte, cînd Servan-Schreiber se referea, în „Sfidarea mondială", la faptul că microelectronica și informatica constituie calea principală de progres, el preciza că „aceasta este valabilă nu numai pentru o țară sau alta, ci pentru toate țările lumii". Realitățile sînt însă foarte diferite de aceste deziderate.

Nu numai că decalajele existente sînt imense, dar actualele bariere ce stau în calea difuzării acestor noi tehnologii vor duce la adîncirea lor. Asistăm la un proces vizibil de încetinire artificială a difuzării noilor tehnologii informaționale provenind din cauze subiective sau obiective. Barierele sînt de natură politică, embargouri pentru unele tehnologii considerate de importanță strategică, costuri, uneori ridicate în mod artificial, insuficiente cadre cu pregătire adecvată, lipsa de voință politică pentru cooperare sau chiar motive economice provenite din dorința de a păstra avantaje unilaterale, rezultate din situația de monopol etc.

La aceste dificultăți se adaugă și altele, provenind din lipsa unor reglementări internaționale în acest domeniu, inclusiv în ceea ce privește stabilirea unor standarde internaționale, care să facă compatibile rețelele naționale cu cele internaționale, atît în privința utilajelor de prelucrare a datelor, cît și a celor de telecomunicații. Este cît se poate de evident că fără un schimb de informații satisfăcător din punct de vedere cantitativ și calitativ pe plan internațional sînt greu de realizat progresele așteptate. Aceasta nu numai în privința creșterii economice, dar și în unele domenii specifice, cum sînt cel al medicinii, învățămîntului, energetic, alimentar, al protecției mediului și inclusiv în cel al informaticii, microelectronicii și roboticii.

Există tot mai multe exemple în care țările în curs de dezvoltare recurg cu succes la tehnologii de vîrf. Această nouă realitate vine și ea să nuanțeze tezele avansate de unii autori, privind dilema dacă țările în curs de dezvoltare trebuie să opteze pentru tehnologii **tradiționale, de vîrf** sau **intermediare.** Ca la cele mai multe dintre aceste, oarecum false, dileme, nu se poate furniza un singur răspuns, în bloc, valabil pentru toate cazurile și în toate împrejurările. Argumentele în favoarea tehnologiilor de vîrf sau a celor tradiționale sînt bine cunoscute. Așa s-a ajuns să se recurgă și la un compromis, optîndu-se pentru termenul de „tehnologii adecvate" sau „tehnologii intermediare".

Realitățile sînt întotdeauna foarte deosebite. De exemplu, în unele țări în curs de dezvoltare s-a ajuns să se utilizeze sisteme de producție bazate pe unele tehnologii tradiționale, combinate cu tehnologii de vîrf. Ca să revenim în zona noastră de preocupări, a cuplului informație-comunicație, este de semnalat faptul că, de exemplu, în India a fost deja lansat un satelit care are capacitatea să emită programe de televiziune pentru 560 000 de sate. Aceste programe sînt utilizate și în scopuri educaționale, și al dezvoltării agriculturii. Se apreciază că în următorii ani, peste un miliard de oameni din țările în curs de dezvoltare vor putea beneficia de comunicațiile prin satelit.

De fapt, după unii autori, această revoluție ce are loc în microelectronică, în informatică și comunicații ar putea să ajute țările în curs de dezvoltare să depășească unele etape tradiționale, parcurse în trecut de țările dezvoltate. Adesea este citat exemplul în care se arată că utilizarea sateliților pentru comunicații poate **economisi** eforturi umane, financiare și materiale importante solicitate de montarea stîlpilor și a firelor de comunicații, pe lungi distanțe, în condiții dificile (prin munți, deșert, junglă). De asemenea, rețelele de comunicații prin satelit pot deveni esențiale, în cazul țărilor în curs de dezvoltare, pentru numeroase activități **economice** (informarea curentă asupra situației pieței, cotarea produselor, prețurilor etc.), **agricole** (informații meteorologice, sfaturi privind utilizarea îngrășămintelor, irigațiilor etc.) sau în domeniul **educației** (al formării profesionale, cursuri pentru mediul rural etc.) și al **sănătății** (sfaturi medicale, profilactice, campanii medicale etc.).

Ținînd seama de prețul în scădere al calculatoarelor electronice și mai ales al minicalculatoarelor, se apreciază că utilizarea acestora ar fi justificată și eficientă din punct de vedere economic în țările în curs de dezvoltare, ajutîndu-le să-și optimizeze consumurile de resurse **financiare, de materii prime, energetice** sau orice **alte resurse** limitate (de îngrășăminte, pesticide, apă etc., etc.).

Aceste noi realități pun din nou în evidență cel puțin două aspecte esențiale pentru viitor: (a) ele vin să infirme teza unor „conservatori" care afirmă, fără rezerve, că toate țările ar trebui să urmeze același curs al industrializării, pe care l-au parcurs țările capitaliste dezvoltate, optînd pentru industriile tradiționale și parcurgînd aceleași etape și (b) cum vor putea țările în curs de dezvoltare să apeleze la noile tehnologii mai ales în aceste domenii, fără a mări gradul de dependență față de țările dezvoltate.

Dacă vom admite ipoteza că în viitor este posibil ca multe din activitățile indispensabile accelerării dezvoltării economice și progresului social-uman vor fi greu de imaginat fără sprijinul tehnologiilor de vîrf din domeniul informaticii, microelectronicii și telecomunicațiilor, atunci se justifică ca această „listă" — și ea incompletă — de probleme să fie cercetată cu atenție pentru a încerca să înțelegem mai bine ce se întîmplă în prezent și ce putem aștepta de la viitor.

Probleme ale reproducției

(Urmare din pag. 22)

ținerii unui spor de venit național din ce în ce mai mare de pe urma fiecărui leu investit.

Planul național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1984 acordă o deosebită atenție primordialității rolului factorilor intensivi în toate domeniile de activitate. Această trăsătură este ilustrată de creșterea mai rapidă a venitului național față de produsul social, a productivității muncii față de producția industrială marfă vîndută și încasată, a exportului față de venitul național și producția marfă, și, subliniem în mod deosebit, a producției nete față de volumul investițiilor. De aceea, cele 252 de miliarde lei cît reprezintă investițiile alocate pe acest an urmează să se realizeze în strînsă legătură cu modul în care acestea concură la accentuarea factorilor intensivi și cu atingerea obiectivelor care fac parte din prioritățile stabilite.

Ținînd seama de aceste aspecte, cercetarea complexă a problemelor tipului intensiv de reproducție presupune, așa cum arătam la început, punerea bazelor unei concepții economice noi care depășește cu mult sfera reproducției produsului social și a venitului național vizînd, în ultimă instanță, întreaga problematică de care se ocupă economia politică a socialismului ca știință de sine stătătoare. Bazele metodologice ale abordării unei asemenea concepții se regăsesc în întregime în documentele partidului nostru și în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu. Ele trebuie să aibă în vedere concepția partidului nostru cu privire la: rolul progresului științific și tehnic în schimbarea structurilor procesului de reproducție, aspectele economice și sociale ale introducerii cuceririlor științei în producție, direcțiile de evoluție ale factorilor intensivi în condițiile concrete, specifice țării noastre, formele de manifestare ale legilor economice obiective în condițiile perfecționării continue a relațiilor de producție și ale adaptării mecanismului economico-financiar la noile exigențe ale creării, repartizării și consumului venitului național.

Internaționalizarea activității bancare — evoluție caracteristică sistemului financiar capitalist

DECONTĂRILE EXTERNE, operațiunile de credit cu parteneri din alte țări, serviciile, afacerile cu hîrtii de valoare și metale prețioase, precum și alte tranzacții cu străinătatea au ocupat, dintotdeauna, un loc însemnat în activitatea băncilor capitaliste cu un anumit potențial financiar. Pe măsura accentuării tendințelor monopoliste, acumularea capitalului și concentrarea producției au determinat o creștere de proporții a mijloacelor bănești afluente spre sistemul bancar, stimulat astfel să caute șanse sporite de plasamente și cîștig prin lărgirea ariei de activitate la scară mondială. Corespunzător cerințelor și posibilităților create de extinderea razei de acțiune a devenit o practică a celor mai puternice instituții bancare implantarea în exterior de filiale, sucursale și formațiuni mixte, stabilirea unor ample relații de corespondent, înmulțirea participațiilor la capital, constituirea de consorții, grupuri de interese, conglomerate și alte forme tipice de concentrare monopolistă transnațională.

O dezvoltare fără precedent

PROCESUL DE INTERNAȚIONALIZARE a activității bancare a evoluat relativ lent în timp, pentru a se intensifica spectaculos începînd de la mijlocul anilor '60 și a lua o amploare fără precedent la începutul actualului deceniu. Potrivit datelor publicate de instituții specializate, în decursul ultimelor două decenii **operațiunile internaționale de bancă au crescut într-un ritm mediu anual de 25—30 la sută, incomparabil mai rapid decît operațiunile interne.** Ca urmare s-a produs o modificare semnificativă a proporțiilor în totalul operațional (ilustrată concludent de cifrele redate în tabelul nr. 1), care pun în evidență procentele deosebit de ridicate pe care au ajuns să le reprezinte operațiunile cu străinătatea în țări avînd o mai mare deschidere spre exterior pe acest plan.

Deosebit de edificatoare sînt și referințele, în cifre absolute, care arată că angajamentele externe, cumulate pe ansamblul băncilor de depozite din lumea capitalistă, au sporit de la 55 miliarde dolari în 1965, la 2 270 miliarde dolari în 1981, iar creanțele lor asupra străinătății au crescut în același interval de la 43 miliarde la 1 900 miliarde dolari. Dacă se ține seama că totalul eurocreditelor bancare, acordate în ultimii cinci ani, a depășit 450 miliarde dolari, rezultînd o medie anuală de peste 90 miliarde dolari, se constată că a avut loc mai mult decît o dublare față de cifra înregistrată în 1975. Iar dacă se la în considerare media valorică anuală din perioada 1979—1983 a emisiunilor de euroobligațiuni și obligațiuni străine, care a fost de aproape 60 miliarde dolari, raportarea la prima jumătate a deceniului trecut, cînd se lansau între 7 și 11 miliarde dolari pe an, scoate de asemenea în relief o pregnantă multiplicare, de circa 8 ori. De altminteri, ritmurile de creștere a operațiunilor bancare internaționale active și pasive apar cu mult mai ridicate, în comparație cu unii dintre cei mai semnificativi indicatori financiari și comerciali mondiali din cursul ultimelor două decenii (vezi tabelul nr. 2).

Această rapidă dezvoltare operațională s-a aflat într-o strînsă relație cauză-efect cu o adevărată expansiune bancară pe planul cadrului instituțional extern. Dacă numărul băncilor străine care funcționau la Londra în 1962 se ridica la 51, în 1982 atinsese 243, la care se cer adăugate 147 reprezentanțe, precum și 70 bănci participante la formațiuni cu capital mixt și consorții internaționale. Între 1970 și 1982 numărul implantărilor de bănci străine a crescut de la 100 la 460 în S.U.A., de la 77 la 148 în R. F. Germania, de la 58 la 131 în Franța, de la 23 la 102 în Luxemburg. Pe cuprinsul unui grup de 13 țări industriale analizate într-o lucrare elaborată sub auspiciile O.C.D.E., numărul de instituții bancare străine era în jur de 250 în 1960, de circa 560 în 1970 și de peste 1 500 la începutul anilor '80 [1]).

În același timp s-a produs și o mărire simțitoare a ponderii activelor băncilor străine față de totalul activelor sistemului bancar operînd într-o anumită țară. De pildă, acest procent s-a modificat, între 1973 și 1981, de la 3,4 la 13,4 la sută în S.U.A., de la 14,1 la 17,4 la sută în Franța și de la 28,6 la 46,8 la sută în Belgia. Este de remarcat, totodată, că în unele țări, unde implantările de bănci străine au luat o mare amploare, ponderea activelor acestora, în totalul activelor bancare, a atins în ultimii ani niveluri extrem de ridicate, de peste 60 la sută, în Anglia și peste 85 la sută, în Luxemburg, care a devenit unul dintre cele mai importante centre financiare internaționale. Reține atenția și faptul că **activitatea băncilor străine s-a dezvoltat într-un ritm mai susținut decît aceea a băncilor autohtone** în R. F. Germania și Japonia, chiar dacă raportul dintre activele deținute se menține încă relativ scăzut în privința instituțiilor implantate din afară. Ca termen de referință este de arătat că totalul activelor aparținînd sucursalelor și diferitelor formațiuni stabilite de bănci străine în S.U.A. a sporit de la 24 miliarde dolari, în 1973, la 186 miliarde dolari cu zece ani mai tîrziu.

Adesea pusă în discuție, în ultima vreme, problema rentabilității afacerilor bancare internaționale poate lăsa neclarități dacă ar fi să se dea crezare unor susțineri referitoare la creșterea riscurilor și diminuarea profiturilor aferente unei mari părți din operațiunile de credit. Într-adevăr, numeroși reprezentanți ai băndilor occidentale și-au exprimat îngrijorarea cu privire la corelarea creanțelor externe cu fondurile proprii, la pierderile înregistrate și la reducerea marjelor între costul atragerii și cîștigul plasamentelor de fonduri în condițiile creșterii excesive a dobînzilor și ascuțirii concurenței pe piața creditelor, ceea ce s-ar fi repercutat negativ asupra ratei profitului bancar.

Cifre, informații, studii ale unor instituții competente vin să infirme însă astfel de afirmații, contrazise de continuarea tendinței de extindere a operațiunilor și zonelor de interese, dar mai ales de rezultatele financiare date publicității. După cum reiese dintr-un studiu elaborat în anul 1982, de „Grupul celor 30", asupra activității desfășurate în străinătate de 111 bănci din țările occidentale, în cursul celor cinci ani precedenți, operațiunile internaționale au fost cel puțin la fel, ori mai rentabile, decît operațiunile interne. Este cunoscut că la operațiunile legate de schimburile comerciale, băncile au impus în ultimii ani costuri mai mari, după cum și la reeșalonările de credite negociate de multe țări s-au aplicat marje peste dobînzi și comisioane mai ridicate decît anterior. Băncile au folosit de multe ori diferențele sensibile de dobînzi pentru a trece de pe o piață națională pe alta, de pe piețele naționale, pe piața internațională și invers, fără a mai vorbi de faptul că au operat pe relații și piețe mai puțin cunoscute public unde se stabilesc marje simțitor mai ridicate decît la creditele sindicalizate comunicate. De asemenea, nu trebuie uitat că veniturile la alte tranzacții decît cele de credit se dovedesc de multe ori mai substanțiale, așa cum este cazul cu anumite servicii, cu operațiuni de forfetare, de „factoring" și diferite forme de mediere, asistență și reprezentare în afaceri. O categorie deosebită, oferind mari posibilități de cîștig, o reprezintă și tranzacționarea peste granițe, cu ocolirea, uneori a reglementărilor

Tabelul nr. 1

Ponderea operațiunilor cu străinătatea ale băncilor de depozit
— în procente —

	Active		Pasive	
	1970	1981	1970	1981
Belgia	33,4	57,8	39,0	68,7
Elveția	33,7	50,1	28,9	42,8
Franța	15,9	33,7	17,0	32,3
R. F. Germania	8,3	10,2	5,6	8,1
Luxemburg	84,2	97,5	57,5	90,4
Marea Britanie	46,1	67,9	50,2	69,9
Olanda	27,0	39,8	25,9	39,2
S.U.A.	2,6	15,1	6,2	11,3
Total O.C.D.E.	12,1	23,7	11,3	23,4

Sursa: Fondul Monetar Internațional, Statistică financiară internațională

[1]) R.M. Pecchioli, Les pouvoirs publics face à l'internationalisation des activités bancaires, O.C.D.E., Paris, 1983.

naționale, a titlurilor, a metalelor prețioase și chiar a unor mărfuri, urmărindu-se, deși nedeclarat, scopuri speculative.

Spre elucidare, datele referitoare la băncile americane cu activitate internațională indică, pentru perioada 1978—1981, o creștere a veniturilor globale din afacerile cu străinătatea de 21 la sută în medie pe an, remarcîndu-se înscrierea lor pe o curbă mai pronunțat ascendentă în anii '80 comparativ cu deceniul anterior. Din datele publicate de Sistemul Federal de Rezerve al S.U.A. rezultă de altfel un adevărat salt al veniturilor înainte de impozitare obținute de ansamblul băncilor americane de depozit din operațiunile internaționale, de la 2,4 miliarde dolari, în 1978, la 4,32 miliarde dolari în 1981. Față de un total al profiturilor nete din afaceri externe situat în jur de 200 milioane dolari cu un deceniu în urmă, principalele zece bănci americane au ajuns, în anii '80, la un nivel de peste 1,5 miliarde dolari pe an, iar proporția acestora față de profitul total a crescut de la 1/4 la 1/2.

La cele arătate se impune adăugat că băncile obțin avantaje indirecte considerabile de pe urma participării lor la diferite tranzacții, mai cu seamă în cazul finanțărilor. Atunci cînd intră în sindicatele ce montează un eurocredit se creează posibilitatea de a stabili ori consolida relații comerciale lucrative ce procură cîștiguri din operațiuni obținute în subsidiar și au efecte remuneratorii indirecte provenind din relațiile cu alți membri ai grupului. Deși nu sînt întotdeauna măsurabile cifric, diversele avantaje obținute pe o multitudine de căi se adaugă pentru a justifica interesul concret al participărilor la tranzacții internaționale, întrucît rezultatele lor finale converg spre consolidarea penetrației băncilor pe diferite piețe.

Cauze și efecte macroeconomice

SPECTACULOASA EXPANSIUNE a băncilor capitaliste pe plan internațional nu constituie un fenomen sectorial, ci se înscrie într-o tendință generală accentuată de transnaționalizare a celor mai puternice entități economice din țările industriale în căutarea profitului maxim. Faptul că activitatea bancară a cunoscut o proliferare atît de rapidă la scară mondială trebuie pus în legătură cu o serie de factori cauzali, atît generali, cît și specifici, între care se cer subliniați intensificarea schimburilor economice dintre țări, creșterea puternică a necesităților de fonduri pentru dezvoltare, evoluția cererii de asistență financiară și servicii din partea și a solicitatorilor și a investitorilor de capital, apariția de noi tehnici și metode de lucru și de conducere în cadrul sistemului bancar.

Creșterea cantitativă și respectiv proporția sporită a operațiunilor internaționale, în ansamblul activității desfășurate de băncile din lumea capitalistă, a fost însoțită de mutații profunde, structurale, în sistemele de funcționare, precum și în direcțiile de acțiune. În timp ce pînă nu demult tranzacțiile internaționale erau efectuate în cea mai mare parte în țara de reședință a băncilor și constau în operațiuni valutare legate de comerțul exterior, în ultimul timp s-au amplificat afacerile pur financiare, iar desfășurarea a trecut tot mai mult spre formațiunile proprii create în străinătate. Urmările au devenit vizibile atît în ce privește căile și metodele de gestiune, cît și strategia dezvoltării în exterior. Analizînd rețeaua constituită de cele peste 500 bănci capitaliste care dispuneau la sfîrșitul anilor '70 de formațiuni în străinătate, se constată preferința pentru sucursale, al căror număr era de aproape 4 400, în comparație cu 440 filiale și peste 1 200 bănci afiliate. Cu toate că înființarea de sucursale presupune investiții mari și costuri de funcționare ridicate, opțiunea se explică prin posibilitățile sporite de mărire a cifrei de afaceri, precum și prin ținerea sub un control mai strîns de la sediul central a întregului ansamblu de operațiuni dirijate spre exterior. În acest context apare mai lămurit și interesul constituirii tot mai frecvent de sucursale, denumite „cutii poștale", servind mai puțin la efectuarea de afaceri concrete și mai mult sau aproape în întregime la simpla înregistrare a unor operațiuni în scopul obținerii de avantaje fiscale. Referitor la strategia operațională urmată este interesant de constatat că o mare parte din volumul derulărilor prin rețeaua externă (mergînd pînă la procente de 70—80 la sută) o reprezintă operațiunile interbancare.

În legătură cu aceste aspecte specifice ale operațiunilor internaționale de bancă s-a pus în discuție potențialul lor autonom de creare de monedă și credit, în afara sferei de supraveghere și dirijare a autorităților monetare, ceea ce a produs efecte inflaționiste la scară mondială. În fapt, pe această cale s-a ajuns la o sporire artificială a ordinului de mărime al lichidității internaționale, fără o corelare cu elemente economice obiective și accentuînd în favoarea țărilor bogate decalajul și așa enorm al resurselor financiare disponibile.

Adîncirea crizei economice, energetice, monetare ce a cuprins, cu intensități diferite, toate țările nu a oprit, ci într-un fel chiar a favorizat consolidarea poziției internaționale a instituțiilor bancare. În condițiile creșterii dezechilibrelor de balanță, ale cererii crescînde de resurse monetare și distorsiunii pronunțate a fluxurilor de fonduri, efectele macroeconomice ale activității internaționale a băncilor au luat noi dimensiuni conferindu-le acestora un rol de pivot, de factor esențial în reciclarea capitalurilor, în finanțarea țărilor deficitare, în general în desfășurarea relațiilor monetare pe plan mondial.

Tabelul nr. 2

Evoluția unor indicatori economici mondiali

— în procente —

	1966—1973	1973—1980	1966—1980
Masa monetară mondială	10,2	12,9	11,5
Prețurile la consum (indice mondial)	5,6	12,7	9,2
Valoarea exporturilor	9,2	25,2	14,3
Rezervele monetare mondiale (aurul evaluat la 35 dolari uncia)	11,1	12,8	12,0
Creanțele externe ale băncilor de depozit	31,6	25,2	28,4
Angajamentele externe ale băncilor de depozit	30,0	24,4	27,2

Sursa : A. Swoboda, Activitatea bancară internațională, Journal of Banking and Finance, septembrie 1982

Băncile au profitat din plin de împrejurări, urmînd îndeaproape în transnaționalizarea activității clientela lor industrială și comercială, răspunzînd cerințelor crescînde de împrumut ale organismelor publice și entităților particulare, acaparînd societăți cu activitate productivă și bănci aflate în dificultate, acționînd ca intermediari avantajați de separația tot mai netă intervenită între piețele unde se colectează și piețele unde se plasează capitalurile disponibile. Constituirea unei rețele de formațiuni proprii tot mai extinsă în exterior nu își află totuși motivația doar în elemente operaționale directe, imediate, un criteriu determinant fiind prezența cît mai remarcată pentru menținerea poziției pe piața internațională spre a face față concurenței băncilor din țară și din străinătate, precum și pentru a fi asigurat un cadru instituțional propice unei dezvoltări în perspectivă.

Este evident că internaționalizarea activității băncilor capitaliste nu ar fi putut lua o asemenea amploare numai în baza intenției, respectiv a finalității complexe urmărite de acestea, dacă nu ar fi acționat ca un factor hotărîtor sprijinul din partea autorităților. Prin dispozițiile legale adoptate în cursul ultimilor ani a fost deschis larg accesul instituțiilor bancare străine în majoritatea țărilor capitaliste industriale, în unele țări în curs de dezvoltare, precum și în numeroasele centre avînd un regim special pentru activitatea bancară „off-shore". Extrem de stimulatoriu s-a dovedit a fi și regimul asigurat băncilor în propria țară pentru implantarea de formațiuni și desfășurarea de activități în străinătate. În cazul unor țări, cum este S.U.A. de exemplu, reglementările în vigoare le permit un cîmp de acțiune mult mai întins pentru formațiunile înființate în exterior decît în activitatea autorizată pe piața internă. Diferențierile se conturează cît se poate de clar și pe plan fiscal, prin exonerări sau reduceri sensibile de impozite asupra tranzacțiilor bancare derulate în afara teritoriului național și chiar asupra veniturilor realizate din asemenea activități în străinătate.

O mențiune specială se cuvine preferinței manifestate de bănci și tolerate de autorități pentru așa-numitele „paradisuri" fiscale și centre „off-shore", unde nu există o politică monetară propriu-zisă, fiind adesea inexistente obligații de bază, ca menținerea de rezerve obligatorii sau respectarea anumitor proporții între posturile de bilanț.

Se reconfirmă astfel faptul de multă vreme stabilit că însuș statul capitalist favorizează, pe multiple căi, expansiunea monopolistă în diferite sectoare de activitate sub motivația stimulării economiei, liberalizării structurilor, utilizării resurselor umane și materiale, apărării interesului național. Dezvoltarea băncilor capitaliste pe plan internațional nu este așadar decît o formă de manifestare a luptei pentru împărțirea zonelor de influență și a goanei după profitul maxim, în cadrul concurenței generalizate ce definește însăși economia de piață. Concentrarea capitalului, controlul asupra unor societăți industriale și comerciale, constituirea de ramificații tot mai largi în activitatea bancară, precum și în alte sectoare economice, sînt tot atîtea căi pentru consolidarea poziției, pentru creșterea puterii și dominației oligarhiei financiare.

Radu NEGREA

Date de prognoză

Previziuni energetice mondiale

LA CEL de-al XII-lea Congres al Conferinței Mondiale a Energiei de la New Delhi, din septembrie 1983, a fost prezentat studiul „Energia 2000—2020 : echilibrul mondial și tensiuni regionale" *), care se înscrie în ansamblul lucrărilor Comisiei de Conservare, începute în 1977, cu ocazia Congresului al X-lea de la Istanbul. Studiul prezintă, în perspectiva anilor 2000 și 2020, prognoze asupra producției și consumurilor totale de energie comercială și necomercială, precum și asupra fluxurilor interregionale corespunzătoare, în cadrul a două scenarii diferite de dezvoltare economică.

Potrivit scenariului I, creșterea economică se va restabili după criza actuală la un nivel care să asigure condiții de dezvoltare atît pentru țările industrializate cît și pentru cele rămase în urmă ; scenariul II anticipează un context mai dificil, în care decalajele între lumea industrializată și țările în curs de dezvoltare se vor adînci.

foc, biogaz) în totalul cererii mondiale de energie, deși volumul acestui tip de consum va crește. Referitor la combustibilii clasici, se pare că vom asista la o revenire a consumului de cărbune, care va deveni sursa energetică principală în lume. Se așteaptă totodată creșteri la consumul de energie nucleară. Pe termen lung, ponderile hidroenergiei și gazelor naturale vor rămîne constante în balanța energetică mondială. În schimb, cererea de petrol este așteptată să se diminueze pe seama trecerii la utilizarea altor purtători de energie.

Comerțul mondial cu combustibili energetici reprezenta, în 1978, 22—23% din consumul mondial, susținut în proporție covîrșitoare (92%) de livrările de țiței, cărbunii și gazele naturale avînd ponderi de numai 5 și respectiv 3%. Viitorul va accentua modificările în participarea diferitelor surse de energie la comerțul internațional. Cel mai rapid progres se așteaptă să fie înregistrat de cărbune și gaze naturale, urmînd să se reducă corespunzător rolul deținut de petrol în schimburile comerciale.

Studiul abordează aspecte semnificative ale raporturilor Nord—Sud, respectiv evoluția comparativă a indicatorilor de producție și consum în cele două grupe mari de țări. Potrivit prognozelor realizate, țările în curs de dezvoltare vor înregistra cea mai dinamică creștere a consumului și a ponderii în consumul energetic mondial ; cu toate acestea, decalajul absolut între aceste țări și cele industrializate în ce privește consumul de energie pe locuitor se va accentua, respectiv de la 3,8 t e.p. în 1978, la 5,6 t e.p. în 2020. Lumea a treia, care asigura 42% din producția mondială de energie primară în 1978, va furniza 45% în 2020, respectiv 8,2 mrd. t e.p. față de 3 mrd. t e.p. în 1978. Se așteaptă creșterea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială de petrol, de la 58% la 60/65% în 2000 și 67/72% în 2020. În țările industrializate, producția de țiței se va stabiliza la puțin peste 1 mrd. t, așteptîndu-se în schimb ca ele să-și consolideze poziția de lider absolut la producția de combustibili solizi : 73—78% din producția mondială în întreg intervalul 1978—2020. O prognoză asemănătoare ca tendință este anticipată și pentru producția de energie nucleară a țărilor dezvoltate care vor deține în continuare 83/90% din producția mondială de energie nucleară în anul 2020. Se așteaptă în schimb ca aceste țări să-și diminueze contribuția relativă la producția mondială de hidroenergie (pondere de 40—45% în 2020 față de 76% în 1978) și de gaze naturale (de la 87% la 56/64%).

Interpretarea datelor prezentate în studiu conduce la concluzia că lumea viitorului apropiat rămîne în continuare o lume a inegalităților. Țărilor în curs de dezvoltare, cu o pondere în populația mondială în creștere de la 72%, în 1978, la peste 80% în anul 2020, le vor reveni la sfîrșitul perioadei numai 35—40% din consumul mondial de energie primară și 40—45% din producția mondială de energie primară. În schimb, țările industrializate, cu numai aproximativ 20% din populația mondială în anul 2020, își vor însuși în același an 60—65% din consumul mondial de energie primară și vor realiza 55—60% din producția mondială de energie primară.

Atenuarea și lichidarea în perspectivă a marilor decalaje care separă țările industrializate de lumea subdezvoltată constituie în mod obiectiv o necesitate prioritară a politicilor în domeniul energetic — apreciază în concluzie studiul citat.

	Consum mondial energie	Consum energie per locuitor	Energie necomercială		Cărbune				Țiței				Energie nucleară		Gaze naturale	
			consum	% în consum mondial	Consum	% în consum mondial	Comerț cu cărbune	% în comerț total cu en.	Consum mondial	% în consum mondial	Comerț cu petrol	% în comerț cu en.	Consum mondial	% în consum mondial	Comerț	% în comerț mondial
Anul / U.M.	mrd. tep.	tep.	mil. tep.	%	mrd. tep.	%	mil. tep.	%	mrd. tep.	%	mrd. tep.	%	mrd. tep.	%	mil. tep.	%
1960	3,3		560	17	1,2	36										
1978	6,8	1,6		11	1,7	25	70	5	2,7	40	1,5			2	50	3
2000 I	10,1	1,7		8	2,8		320		3,4		1,3		0,8		270	
						28		17		30		70		8		13
II	11,6	1,9		5	3,2		240		2,8		1		1		180	
2020 I	13,8	1,8	900	10	4,4		700		3,6		1		1,7		325	
						32		33		20		50		12		16
II	18	2,3	1100	8	4,7		440		2,4		0,7		2,3		230	

După cum se constată din tabelul alăturat, dacă în cifre absolute, creșterile **consumului de energie** primară rămîn impresionante, ritmul de creștere se atenuează simțitor, de la 1,5—1,7% în 2000 față de 1978, la 1,36—1,55% în 2020, față de 2000. Consumul de energie primară pe locuitor este așteptat să crească de la 1,6 t e.p. în 1978 la 1,7/1,9 t e.p. în 2000 și 1,8/2,3 t e.p. în 2020.

Studiul anticipează reduceri ale ponderii energiei necomerciale (lemn de

*) Jean-Romain Frisch, „Énergie 2000—2020 : équilibre mondial et tensions régionales", Editions Technip, Paris 1983.

dr. M. PÎSLĂ
Iași

Piața occidentală a semiconductorilor

REDRESAREA economică în S.U.A. și Europa occidentală a avut un prim impact asupra pieței semiconductorilor, în sensul creșterii cererii chiar peste nivelul producției. Prețurile au crescut, ca atare, cu 20% față de cele practicate cu un an în urmă. După cum arată ziarul Financial Times, *citînd surse de specialitate, se pare însă că o situație de echilibru este foarte puțin caracteristică pentru piața semiconductorilor, respectiv cererea excedentară poate genera ușor creșteri masive ale producției, de data aceasta fără acoperire în comenzi din partea consumatorilor.*

Neacoperirea cererii cu oferte se referă mai ales la microprocesoare și memorii standard. În Statele Unite, cererea de semiconductori a depășit în ultimul an cu 40% oferta la nivelul actual al potențialului de producție american.

Întîrzierile de 9 pînă la 12 luni în efectuarea livrărilor se pare că vor caracteriza și în acest an piața vînzărilor de semiconductori datorită cererii excesive și aceasta cu toate că o serie de firme și-au majorat sensibil producția.

După cum se poate constata și din graficul alăturat, Japonia va deține în continuare supremația în fața S.U.A. și a Europei occidentale în ce privește investițiile în industria de semiconductori. Dar și firmele japoneze sînt confruntate cu o cerere peste capacitățile lor de producție, ceea ce le determină să apeleze, paradoxal, la importuri chiar de la filialele lor din străinătate înființate pentru a promova exportul de produse japoneze. Se constată însă, în același timp, o prezență sporită în Europa a produselor japoneze, care au ajuns să dețină 10% din totalul pieței vest-europene de semiconductori sau chiar mai mult la anumite produse, oferite la prețuri sub cele ale produselor similare americane.

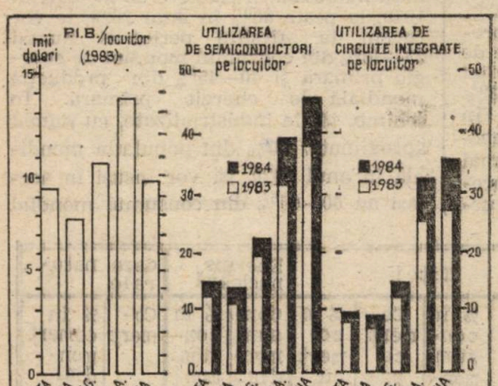

după Financial Times

Comerț cu cărbune

POTRIVIT unor estimări britanice, comerțul cu cărbune transportat pe apă va atinge cifra record de 208,5 mil t în 1984, față de 195 mil. t anul trecut, dovadă a interesului sporit pentru utilizarea unor mijloace de transport cît mai economicoase. Se așteaptă însă creșteri substanțiale în producția de cărbune a unor țări ca Australia, Canada, Africa de Sud, ceea ce va face ca anul acesta capacitatea de transport maritim și fluvial să fie insuficientă. După unele aprecieri britanice, în 1984 oferta de export va fi superioară cererii, echilibrul urmînd să intervină cel mai curînd în 1985. Cauza o constituie, pe lîngă prelungirea efectelor crizei, deschiderea unor noi mine în Queensland, Australia, provincia canadiană British Columbia și în Africa de Sud. Tot la această situație contribuie și revenirea Poloniei printre cei mai mari exportatori mondiali.

Programe de dezvoltare

ECUADOR: valorificarea resurselor energetice

ECUADOR— țară membră a O.P.E.C. — este preocupată în prezent de inventarierea și valorificarea resurselor energetice, ca un element indispensabil pentru asigurarea dezvoltării economice și sociale. Studii recente efectuate în Ecuador au evidențiat existența unor terenuri petrolifere pe o suprafață de 19 000 ha, situate în regiunea Amazoanelcr, în zona de coastă și pe platforma oceanică. La sfîrșitul anului 1983 rezervele de țiței erau estimate la 227 milioane tone, iar cele de gaze naturale la 7 360 milioane mc.

Pentru sporirea extracției de țiței și gaze și pentru prelucrarea acestora în Ecuador a fost elaborat un plan pe o perioadă de cinci ani, prin care se preconizează forarea a 195 de noi sonde, din care 97 sonde de explorare și 98 sonde pentru dezvoltarea producției ; se vor efectua atît foraje on-shore (în regiunea orientală a junglei), cît și off-shore. Prin efectuarea acestor proiecte de investiții se urmărește sporirea producției de țiței în anul 1985 la 13 milioane tone față de 11,6 milioane tone în 1983).

Mai mult de jumătate din fondurile alocate (1 210 milioane dolari) vor fi destinate realizării de proiecte în domeniul prelucrării țițeiului, în scopul reducerii importurilor de produse petroliere. Se are în vedere realizarea mai multor proiecte. Astfel, în cursul anului 1984 este prevăzută începerea lucrărilor pentru sporirea capacităților de prelucrare ale rafinăriei. Esmeraldas, de la 2,78 la 4,5 milioane tone/an. O nouă rafinărie, Atahualpa, cu o capacitate de 4,7 milioane tone/an se va construi în peninsula Santa Elena. Această rafinărie va fi parte integrantă a unui complex petrochimic cu același nume, care va produce îngrășăminte. O unitate de distilare atmosferică, cu o capacitate de prelucrare de 500 mii tone/an, se prevede să se construiască în estul țării.

Cercetările efectuate pînă în prezent atestă existența a 60 de zone cu resurse geotermale utilizabile (fie pentru producerea energiei electrice, fie pentru valorificarea căldurii la uscarea cerealelor, pregătirea minereurilor etc.). Dintre zonele în care s-au efectuat evaluări ale potențialului geotermic se disting terenurile petrolifere situate în partea de răsărit a țării, ale căror ape termale subterane ar putea produce anual 14 mii t.e.p. și Valle de los Chillos, situată în apropiere de capitala țării, unde a fost detectat un potențial geotermic echivalent cu 4 000 t.e.p./an. În prezent, folosindu-se tehnologii moderne, se efectuează încercări în stații pilot.

În cadrul relațiilor comerciale dintre România și Ecuador, inițiate cu mulți ani în urmă și a căror dezvoltare a fost impulsionată de vizita efectuată în această țară de tovarășul Nicolae Ceaușescu în 1973, România exportă, în principal, mașini, utilaje, mijloace de transport și produse chimice și importă produse tradiționale de export ale țării partenere, printre care cacao și banane.

Maria DESMIREANU

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 11—15 iunie 1984 a fost marcat de o redresare generală a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Printre factorii de influență pozitivă asupra situației dolarului amintim : menținerea la un nivel ridicat a dobînzilor la fondurile federale (în jurul a 11,20%) și care, împreună cu anunțarea creșterii cu 3,1 miliarde dolari a masei monetare în circulație în această perioadă (creștere de două ori peste așteptările operatorilor de devize), indică o orientare a autorităților monetare centrale spre o politică a creditului scump. De fapt președintele Sistemului Federal de Rezerve, Paul Volcker, a menționat în cadrul unui interviu că „dobînzile la dolar ar putea să crească în continuare, dacă Congresul nu acționează în direcția reducerii deficitelor bugetare". Influențe au mai fost executate de : creșterea producției industriale cu 0,4% în luna mai a.c. (față de previziunile de cca. 0,1%), nivelul lunii respective fiind cu 13% peste cel al lunii mai 1983 ; prognoza creșterii cu 14,8% a cheltuielilor de investiții în acest an în economia americană (cea mai mare creștere anuală din 1966, cînd investițiile pentru instalații și echipamente au cunoscut o creștere de 15,2%) ; zvonuri tot mai insistente legate de o posibilă abolire a taxelor asupra plăților de dobînzi și dividende către nerezidenți, care favorizează accesul investițiilor străine în S.U.A. ; creșterea tensiunilor politice în Orientul Mijlociu, care accentuează rolul de rezervă al dolarului.

Declarația economică, a întrunirii celor șapte principale țări industriale occidentale, din perioada 7—9 iunie, de la Londra, nu a adus nici un răspuns evident la problemele actuale stringente, care să arate un tablou clar al relansării economiilor vest-europene, confruntate în prezent cu acute probleme a ocupării forței de muncă și ale unor îndelungate conflicte sociale de muncă.

În acest context, evoluția „à la hausse" a dolarului american, remarcată în intervalul prezent, este așteptată să continue și în viitorul apropiat, bineînțeles numai dacă nu vor apărea factori imprevizibili, determinanți în schimbarea acestei mișcări.

Deprecierea principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. a avut loc în limita (se dau cotațiile din 15 iunie, comparativ cu cele din 8 iunie) a 0,2% **yenul japonez** (232 și 231,50 yeni/dolar) și 1,2% **lira italiană** (1692 și 1672 lire/dolar), restul situîndu-se între aceste două nivele, după cum urmează : 0,7% lira sterlină (1,3825 și 1,3925 dolari/1 liră), 0,8% francul belgian (55,50 și 55,07 franci/dolar), 0,9% francul francez (8,3750 și 8,2975 franci/1 dolar), 1% marca vest-germană (2,7250 și 2,6975 mărci/1 dolar (și 1,1% francul elvețian (2,2725 și 2,2475 franci/1 dolar).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cunoscut o scădere la eurolira sterlină, de la 10% la închiderea din 8 iunie, la 9,3125% pe 15 iunie, au fost relativ constante la euromarca vest-germană (la cca. 6,1875%) și eurofrancul elvețian (la circa 4,5%) și au înregistrat o creștere de la 12,25 la 12,3125% la eurodolar.

Prețul **aurului** la Londra a evoluat pe o linie descendentă aproape continuă, al doilea fixing din 15 iunie, de 368 dolari/uncie fiind cu 18 dolari/uncie sub cel corespunzător din 8 iunie, de 386 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

S.U.A.: menținerea politicii creditului scump

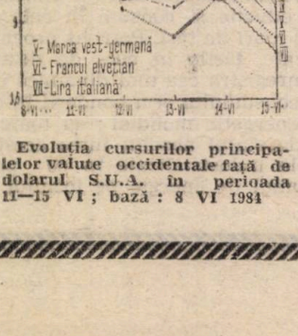

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 11—15 VI ; bază : 8 VI 1984

Colaborare între țările latino-americane

PREOCUPĂRILE pentru depășirea dificultăților economice ale țărilor din America Latină, generate în mare măsură de lipsa condițiilor pentru promovarea unor schimburi echitabile și în folosul dezvoltării țărilor rămase în urmă, în comerțul internațional, au constituit subiectul analizelor efectuate recent, la Montevideo, de către o reuniune a 11 țări latino-americane. Organizată sub auspiciile Asociației latino-americane de dezvoltare și integrare (A.L.A.D.I.), reuniunea a hotărît să adopte măsuri de colaborare regională vizînd implementarea unui sistem de tarife preferențiale, elaborarea unui program de reducere în următorii trei ani a tuturor barierelor netarifare în cadrul regiunii, în vederea intensificării schimburilor reciproce. Pornind de la concluzia privind necesitatea sporirii sprijinului reciproc pe plan regional, țările latino-americane intenționează să asigure promovarea de acorduri în contrapartidă în cadrul schimburilor bilaterale, concepută și ca o cale de economisire a rezervelor valutare, în condițiile actualelor deficite ale balanțelor lor de plăți.

În ultimul an, dintr-un import total, al acestor țări, de produse industriale prelucrate în valoare de 50 mrd. dolari și de produse agricole, însumînd 10 mrd. dolari, prin schimburi reciproce s-au asigurat produse prelucrate în valoare de numai 4 mrd. dolari și respectiv, produse agricole în valoare de 2 mrd. dolari. În sistemul preconizat de preferințe tarifare, taxele urmează să se situeze la nivelul de 10% în cazul țărilor celor mai dezvoltate (Argentina, Brazilia și Mexic), de 7,5% pentru Venezuela, Uruguay, Peru și Chile și de 5% pentru grupul țărilor cel mai puțin dezvoltate (Ecuador, Paraguay, Columbia și Bolivia), acestea din urmă avînd și dreptul să prezinte o listă lărgită de produse supuse regimului tarifar preferențial.

Bulgaria: restructurări industriale

INDUSTRIA Bulgariei, a cărei producție globală va crește în anul curent cu 5% față de anul 1983, va continua tendințele de restructurare prin dinamica diferențiată imprimată unor subramuri sau producții, ca și prin aplicarea unor programe de anvergură, cum sînt „Automatizarea", „Introducerea tehnicii electronice de calcul", „Utilizarea eficientă a resurselor materiale".

În energetică sînt prevăzute ca direcții principale creșterea ponderii cărbunelui extras în țară drept combustibil pentru termocentrale, precum și utilizarea în măsură crescîndă a energiei atomoelectrice. Metalurgia este caracterizată prin continuarea reconstrucției și modernizării capacităților existente și construcția de capacități noi, în special în metalurgia neferoasă. Dezvoltarea într-un ritm comparativ mai susținut a industriei construcțiilor de mașini și electronicii (10,2% potrivit planului), precum și a chimiei (8,9%) reprezintă principalele direcții de restructurare interramuri. Perfecționarea structurii intraramură a industriei construcțiilor de mașini se concretizează în principal în dezvoltarea producției de tehnică de calcul, mașini grele și utilaje pentru industria alimentară. În cadrul industriei chimice, prioritate se acordă produselor de mic tonaj, medicamentelor, insectofungicidelor.

Cehoslovacia: raționalizarea consumurilor energetice

ÎN Cehoslovacia se prevede ca în perioada 1985—2000, circa 38—40% din economia de energie să se obțină pe seama raționalizării structurii ramurilor consumatoare, precum și prin reducerea ritmurilor de dezvoltare a ramurilor industriale energointensive și accelerarea dezvoltării ramurilor cu consum redus de energie. Ca urmare, la finele secolului necesarul total de energie va reprezenta 71% față de nivelul anului 1980 (în industrie și construcții 67%, însă în agricultură 120%). În perioada 1986—2000 consumul specific de energie în industrie și construcții se va reduce anual cu 2%. În aceste condiții se va asigura, potrivit anticipărilor, o creștere medie anuală a producției în industrie și construcții de 2,5—2,7%, iar în agricultură de 1,5%. În transporturi, majorarea anuală a traficului de pasageri cu 1,3% și a celui de mărfuri cu 1,5% va fi însoțită de o anumită creștere a consumului de energie. În ansamblu, în condițiile economisirii de energie în principalele ramuri consumatoare, se prevede ca în perioada 1985—2000 venitul național să înregistreze un ritm mediu anual de circa 3%.

Dezvoltarea biotehnologiilor în C.E.E.

ORIENTAREA spre accelerarea cercetării în domeniul biotehnologiilor în țările membre ale C.E.E. s-a concretizat într-un pachet de propuneri înaintat recent Consiliului ministerial al Pieței comune, care vizează inițierea unui program pe o durată de 5 ani, însumînd cheltuieli echivalente cu 183 miloane dolari, din care bugetul comunitar ar urma să acopere echivalentul a 105 miloane dolari, restul revenind bugetelor naționale. Cea mai mare parte din contribuția financiară a C.E.E. se va îndrepta către programe de cercetare și specializare a cadrelor în biotehnologii, urmărindu-se coordonarea eforturilor în acest domeniu între sectoarele public și privat. Ca obiective prioritare ale programelor de cercetare au fost stabilite bioreactoarele, ingineria genetică, fiziologia și genetica unor specii importante din punct de vedere economic, tehnologia culturilor de celule și țesuturi „in vitro" și evaluarea riscurilor diferitelor aplicații ale biotehnologiilor.

Prognoze economice occidentale

POTRIVIT aprecierilor Institutului Wharton, din Washington, începînd din acest an se va înregistra o tendință de depreciere a dolarului (cu circa 12% pînă în 1987), cu consecințe directe și indirecte asupra competitivității diferiților exportatori pe piața internațională și, implicit, asupra economiilor țărilor occidentale. În ceea ce privește economia americană, se estimează că ritmurile de creștere a produsului național brut se vor cifra la 5,8% în 1984 și 3,1% în 1985. Relansarea investițiilor (17% în 1984 și 11% în 1985) se consideră că va genera tendințe inflaționiste pe piața americană. Politica monetară restrictivă și amploarea deficitului bugetar al S.U.A. (200 miliarde dolari pe an pînă la sfîrșitul lui 1985) vor determina, după aprecierile sursei menționate, o creștere a ratei dobînzilor în această țară.

În economia țărilor vest-europene ritmul de creștere economică va fi în acest an de circa 2%, iar șomajul va continua probabil să crească. Institutul citat la început se așteaptă ca, în condițiile unor politici economice restrictive pe plan intern și ale unei competitivități diminuate în urma posibilei deprecieri a dolarului, ritmurile de creștere în aceste țări să înregistreze în perspectivă o anumită încetinire, situîndu-se la 1,7% în 1985 și 0,8% în 1986.

R. F. G.: Orientări către sectoarele de vîrf

ANGAJAREA R.F. Germania în procesul de restructurare industrială poate fi ilustrată — după cum arăta recent președintele Bundesbank, Karl Otto Poehl — prin aceea că în prezent circa 50% din întreprinderile constructoare de mașini realizează produse cu componente electronice, față de numai 20% cu cîțiva ani în urmă. Modernizarea producției a dus la reducerea cheltuielilor de producție ceea ce a asigurat R.F. Germania menținerea locului patru în lume în privința competitivității produselor sale, după S.U.A., Japonia și Elveția.

Pe de altă parte, însă, concluziile unui studiu al principalelor cinci institute de cercetări naționale în domeniul economiei converg spre concluzia că R.F. Germania ar putea pierde teren în fața concurenței pe planul competitivității, datorită unei orientări încă nesatisfăcătoare către sectoarele de vîrf: electronică, informatică, industria optică și altele. Potrivit concluziilor studiului citat, eforturile financiare au fost orientate prioritar spre siderurgie și construcții navale, sectoare care nu mai pot concura cu cele menționate în condițiile celei de a doua revoluții industriale. Concomitent, se constată insuficiența investițiilor în industriicheie pentru export, cum ar fi mașinile-unelte și industria chimică, cu posibile implicații negative asupra calității respectivelor produse livrate la export.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 25 din 22 iunie 1984

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— Avuția națională — generator al dezvoltării economico-sociale a României (II) **(Manea Mănescu)** 2

— O politică dinamică de dezvoltare a industriei de mașini-unelte **(Teodor Gorceag)** 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor **(Ioan Bologa)** 7

— Reducerea consumurilor materiale în strategia creșterii eficienței **(Iulian Ploștinaru)** 8

— Ecouri la dezbateri. Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței **(I. Calboreanu)** 10

— Campania agricolă. Lucrările de sezon — executate exemplar **(Gh. N. Iosif)** 11

— Creșterea exportului pe baza efortului creator propriu **(S. Grama)** 13

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Echilibru permanent între încasări și plăți **(Dumitru Purice)** 15

— Consfătuirea economică la nivel înalt a țărilor membre ale C.A.E.R. Dezvoltarea și perfecționarea colaborării, în interesul reciproc, al cauzei socialismului și păcii **(Ioachim Silvestru)** 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Participare largă, eficacitate înaltă în analiza și rezolvarea problemelor **(Ovidiu Nicolescu, Ion Verboncu)** 19

TEORII ● IDEI

— Probleme ale reproducției economice de tip intensiv **(Gheorghe Postelnicu)** 21

— Informație-comunicație și dezvoltare (III) **(Ioniță Olteanu)** 23

— Școli ● curente ● economiști. Teorii de orientare neoclasică cu privire la relațiile monetar-valutare (I) **(Lucian C. Ionescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Internaționalizarea activității bancare — evoluție caracteristică sistemului financiar capitalist **(Radu Negrea)** 27

— Date de prognoză. Previziuni energetice mondiale **(M. Pisla)** 29

— Tendințe-conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— The national wealth : a source of Romania's economic and social development (II) **(Manea Mănescu)** 2

— A dynamic development policy in the machine tools industry **(Teodor Gorceag)** 5

— The increase in the technological and qualitative level of the manufactured goods **(Ioan Bologa)** 7

— Cutting down the consumption of materials in the strategy of efficiency increase **(Iulian Ploștinaru)** 8

— The cooperation between enterprises and the exigencies of the efficiency **(I. Calboreanu)** 10

— Export increase based on the domestic, creative effort **(S. Grama)** 13

— A permanent balance between receipts and payments **(Dumitru Purice)** 15

— The economic summit of the C.M.E.A. countries. Development and improvement of the economic collaboration, based on mutual interest, for the cause of the socialism and peace **(Ioachim Silvestru)** 17

— Large participation and high efficiency in analysing and solving the problems **(Ovidiu Nicolescu, Ion Verboncu)** 19

— Some issues of the intensive-type economic reproduction **(Gheorghe Postelnicu)** 21

— Information-communication and development (III) **(Ioniță Olteanu)** 23

— Schools ● trends ● economists. Neoclassical theories concerning monetary and financial relations (I) **(Lucian C. Ionescu)** 24

— The internationalization of the banking activity : a characteristic evolution of the capitalist financial system **(Radu Negrea)** 27

— World energy prognosis **(M. Pisla)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Национальное богатство — источник социально-экономического развития Румынии (II) **(Манеа Мэнеску)** 2

— Последовательная политика развития станкостроения **(Теодор Горчаг)** 5

— Примерное выполнение плановых заданий. Повышение технического и качественного уровня изделий **(Иоан Болога)** 7

— Снижение материальных затрат в стратегии повышения эффективности **(Юлиан Плоштинару)** 8

— Эхо обсуждения. Межзаводское кооперирование и требования эффективности **(И. Калборяну)** 10

— Увеличение экспорта на основе собственных творческих усилий **(С. Грама)** 13

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Постоянная уравновешенность выручки и выплат. **(Думитру Пуриче)** 15

— Экономическое совещание на высоком уровне стран-членов СЭВ. Развитие и совершенствование сотрудничества во взаимных интересах, дела мира и социализма. **(Иоаким Сильвестру)** 17

— Широкое участие, высокая эластичность при анализе и решении проблем **(Овидиу Николеску, Ион Вербонку)** 19

— Проблемы экономического воспроизводства интенсивного типа **(Георге Постельнику)** 21

— Информация — сообщение и развитие (III) **(Иониц Олтяну)** 23

— Школы — течения — экономисты. Теории неоклассического характера касательно валютно-денежных отношений (I) **(Лучиан К. Ионеску)** 24

— Интернационализация банковской деятельности — развитие, характерное для капиталистической финансовой системы **(Раду Негря)** 27

— Прогнозные данные. Будущее мировой энергетики **(М Пыслэ)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159 București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

gama CORDIAL

- CREMĂ PENTRU RAS
- DEODORANT
- LOȚIUNE DUPĂ RAS

Produsele cosmetice din gama CORDIAL obținute pe bază de extract de plante sînt destinate bărbaților.

Folosirea acestor produse conferă epidermei o acțiune tonică și revitalizantă, contribuind la menținerea echilibrului metabolic al pielii.

Producător: ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE COSMETICE „NIVEA" — BRAȘOV

1984 JUL 9

Faceți cunoștință cu produsele din lînă ce poartă însemnul

WOOLMARK

produse executate de întreprinderile cu licență din cadrul Ministerului Industriei Ușoare.

Woolmark este un semn internațional, de distincție, pentru produsele executate din lînă pură virgină (la prima prelucrare) și care au trecut cu succes un foarte sever control de calitate, cu nu mai puțin de 17 probe .

Woolmark, o carte de vizită prestigioasă, cu care se vor recomanda — atît pe piața internă, cît și pe cea externă — produsele executate de întreprinderile de stofe DOROBANȚUL din Ploiești, LIBERTATEA din Sibiu, CARPATEX din Brașov, întreprinderile de confecții din Oradea, Craiova, Sibiu, Odorheiul Secuiesc și FLACĂRA din Cluj-Napoca, precum și Întreprinderea de confecții și tricotaje din București.

Creațiile lor, de o eleganță clasică ce nu exclude cele mai noi tendințe ale modei, sînt destinate femeilor și bărbaților (stofe, rochii, fuste, blezere, costume, sacouri, pantaloni, pardesie, paltoane).

Ori de cîte ori vă veți întîlni cu acest semn, fiți convinși că este... încredințat spre purtare numai produselor de cea mai bună calitate.

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CAMPANIA AGRICOLA DE VARA

MECANIZARE-ORGANIZARE

ÎN SPRIJINUL CREŞTERII PRODUCŢIEI AGRICOLE

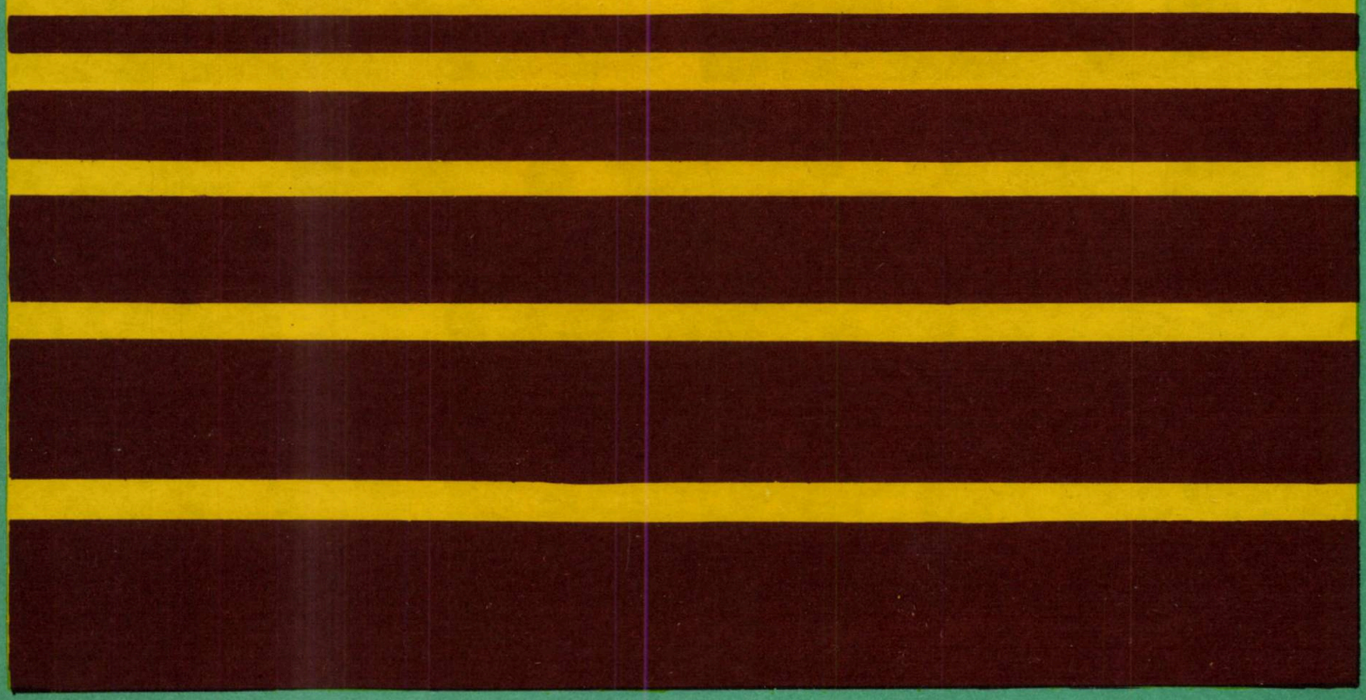

Numărul 26 ● Vineri 29 iunie 1984

În anul celei de-a 40-a aniversări de istorie nouă a patriei,
an al Congresului al XIII-lea ***al partidului,***

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, A INAUGURAT LUCRĂRILE DE CONSTRUCŢIE A CASEI REPUBLICII ŞI BULEVARDULUI VICTORIA SOCIALISMULUI

operă arhitectonică monumentală,
reprezentativă pentru cea mai luminoasă epocă din istoria ţării

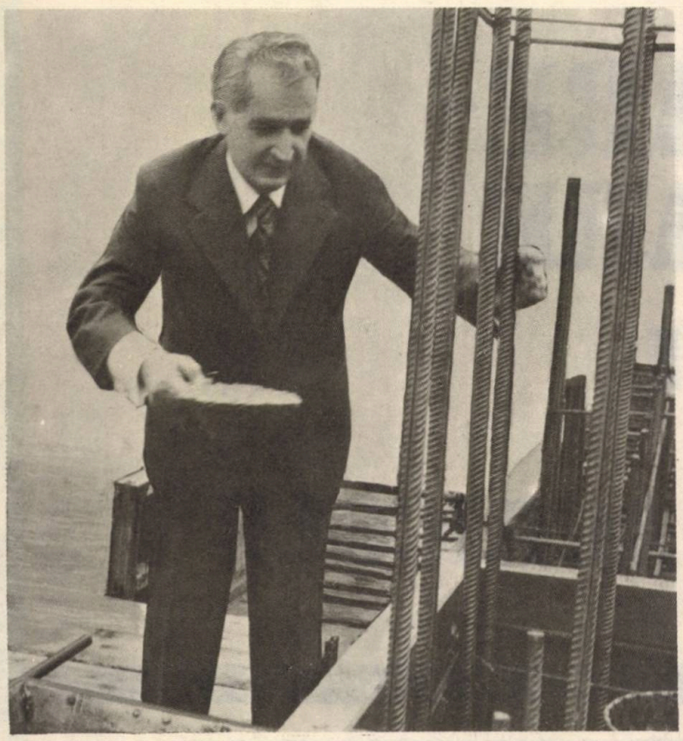

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Dînd expresie voinţei întregului partid, a întregului popor, plenara a hotărît în unanimitate să propună realegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia supremă de secretar general al partidului, la Congresul al XIII-lea al P.C.R.

Adoptînd în unanimitate hotărîrea, cei prezenţi au dat expresie sentimentelor de fierbinte dragoste şi aleasă stimă ale comuniştilor, ale tuturor fiilor României socialiste faţă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, înflăcărat revoluţionar şi patriot, militant de seamă al mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale, personalitate proeminentă a lumii contemporane, care şi-a făcut din slujirea devotată a partidului, patriei şi poporului, a cauzei socialismului şi păcii ţelul suprem al pilduitoarei sale vieţi şi activităţi revoluţionare.

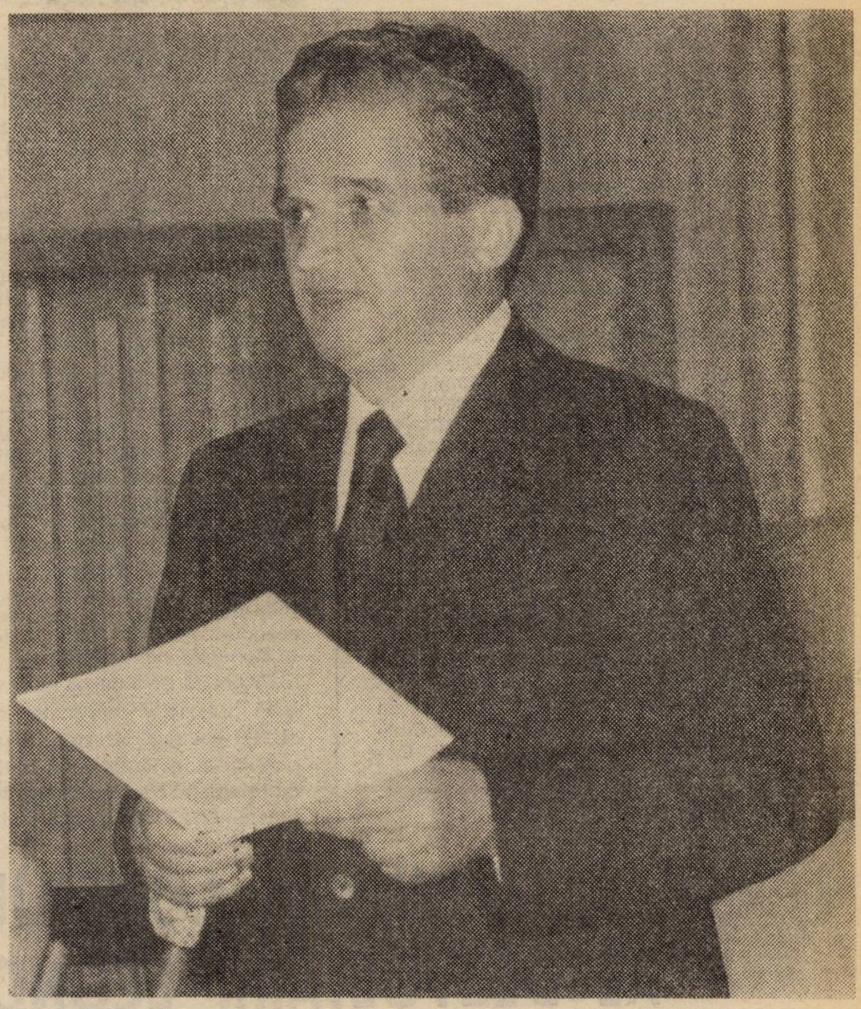

HOTĂRÎREA
Plenarei Comitetului Central cu privire la realegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia de secretar general al Partidului Comunist Român

Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, dînd expresie voinţei nestrămutate a comuniştilor, a întregului partid şi popor, în deplină unanimitate, îşi însuşeşte propunerea Comitetului Politic Executiv privind realegerea de către Congresul al XIII-lea al partidului, în funcţia supremă de secretar general al Partidului Comunist Român, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, cel mai iubit fiu al naţiunii noastre, conducător încercat al partidului şi poporului român, personalitate proeminentă a lumii contemporane.

Plenara hotărăşte ca această propunere să fie dezbătută în adunările generale ale tuturor organizaţiilor de partid din întreprinderi, instituţii, unităţi agricole, în toate conferinţele organizaţiilor de partid comunale, orăşeneşti, municipale şi judeţene.

Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român îşi exprimă convingerea că această hotărîre corespunde dorinţei arzătoare şi voinţei neclintite a tuturor comuniştilor, a întregului partid, dă glas dragostei cu care tovarăşul Nicolae Ceauşescu este înconjurat de întregul nostru popor, că aceasta constituie un puternic factor de întărire a unităţii şi coeziunii partidului, a încrederii şi adeziunii întregului popor la politica internă şi internaţională a partidului şi statului nostru, la înfăptuirea exemplară a hotărîrilor istorice ce vor fi adoptate de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, la mersul neabătut al României pe drumul libertăţii şi progresului, al socialismului şi comunismului !

LUCRĂRILE PLENAREI C.C. AL P.C.R.

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, miercuri, 27 iunie, au avut loc lucrările plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

Plenara a adoptat, în unanimitate, următoarea ordine de zi :

1. Cu privire la convocarea celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

2. Proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1986—1990.

3. Raportul cu privire la proiectul Planului național unic de dezvoltare economică și socială a României pe anul 1985.

4. Raportul cu privire la proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii, industriei alimentare, gospodăririi apelor și silviculturii în anul 1985.

Plenara a adoptat Hotărîrea Comitetului Central cu privire la realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român.

1. În legătură cu primul punct de pe ordinea de zi, plenara a adoptat în unanimitate Hotărîrea cu privire la convocarea Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

Elaborate pe baza indicațiilor și orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, documentele dezbătute de plenară fixează, cu vigoare și clarviziune științifică, obiectivele și nivelurile ce vor fi realizate în anul 1985, în următorul cincinal, care deschide o perspectivă largă și luminoasă progresului continuu al țării, marcînd trecerea ei într-un stadiu nou de dezvoltare economică și socială.

Dezbaterile au pus în evidență că aceste documente ilustrează cu putere justețea și realismul politicii partidului nostru, rolul esențial al gîndirii creatoare, novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu în elaborarea și înfăptuirea acestei politici, al cărei scop fundamental îl constituie înflorirea necontenită a patriei, bunăstarea întregii societăți, dezvoltarea multilaterală a omului.

2. Plenara a examinat și aprobat, în unanimitate, proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990.

S-a subliniat că proiectul pentru anii 1986—1990 se întemeiază pe studierea aprofundată a cerințelor și posibilităților concrete ale dezvoltării României în viitorul cincinal, pe rezultatele remarcabile obținute în cei 40 de ani care au trecut de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și, cu deosebire, în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., perioadă caracterizată prin profunde transformări petrecute în economie și structura socială, în modul de gîndire și existența oamenilor, în fizionomia întregii societăți.

Plenara a relevat că obiectivul fundamental al viitorului plan cincinal îl constituie asigurarea condițiilor pentru realizarea, în linii mari, a sarcinilor de bază ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, întrarea societății românești într-o etapă hotărîtoare pentru împlinirea măreților prevederi ale Programului partidului.

3. Comitetul Central a analizat și aprobat Raportul cu privire la proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1985.

Proiectul de plan pe anul viitor are la bază hotărîrile adoptate de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, orientările și indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în vederea punerii cît mai depline în valoare a resurselor materiale și umane ale țării, a realizării, în cele mai bune condiții, a prevederilor actualului cincinal.

4. A fost examinat și aprobat, de asemenea, Raportul cu privire la proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii, industriei alimentare, gospodăririi apelor și silviculturii în anul 1985. S-a relevat că indicatorii planului reflectă orientările și indicațiile secretarului general al partidului cu privire la obținerea unor recolte sigure și stabile în agricultură, îmbunătățirea structurii și valorificarea superioară a fondului funciar, folosirea integrală și cu maximă eficiență a suprafeței agricole, creșterea susținută a producțiilor la hectar, realizarea de producții sporite în zootehnie, ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime agricole și silvice, înfăptuirea în bune condiții a Programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială și a Programului unic de creștere a producției agricole în gospodăriile membrilor cooperatori și în gospodăriile producătorilor particulari.

Plenara a dat o înaltă apreciere contribuției hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și aplicarea celor mai corespunzătoare soluții pentru accelerarea progresului economico-social al patriei, la stabilirea strategiei și tacticii edificării noii orînduiri, la organizarea și conducerea întregii opere de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, la creșterea rolului și prestigiului țării noastre pe arena mondială.

În încheierea lucrărilor plenarei a luat cuvîntul tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU.

Cuvîntarea secretarului general al partidului, președintele Republicii, a fost urmărită cu deosebită atenție, cu deplină aprobare și profundă satisfacție, fiind subliniată, în repetate rînduri, cu puternice și îndelungi aplauze, cu urale și ovații.

SESIUNEA CONSILIULUI SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE

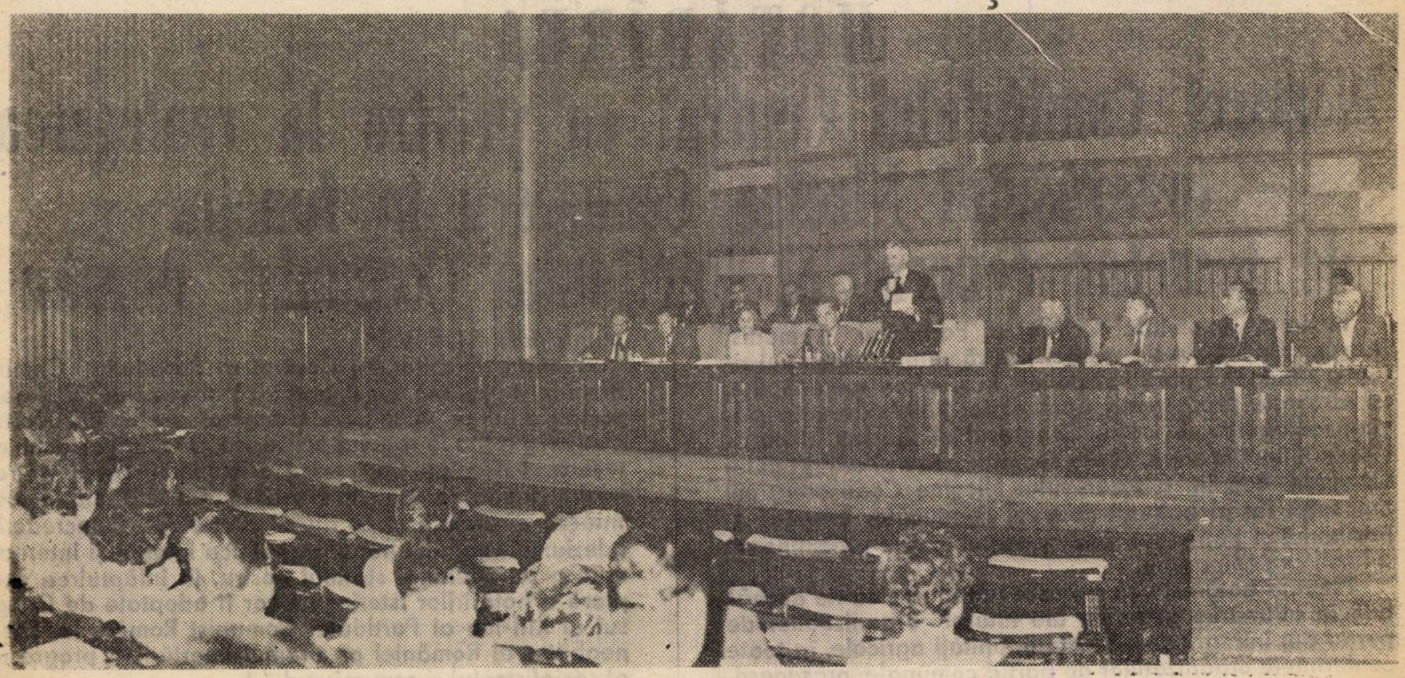

D646

DOSAR R.E.

MICROELECTRONICA — FACTOR DE SPORIRE A PRODUCTIVITĂȚII ȘI EFICIENȚEI PRODUCȚIEI

Realizări și perspective în dezvoltarea tehnicii de calcul

Industria de mijloace ale tehnicii de calcul în țara noastră este o apariție relativ recentă care s-a dezvoltat în ritm susținut. Dezvoltarea sa a fost orientată spre asigurarea cu prioritate a programului de dotare a economiei naționale cu mijloace ale tehnicii de calcul realizate prin eforturi proprii, introducerea accentuată a calculatoarelor în activitatea de producție industrială, adoptarea unei dinamici corespunzătoare de înnoire a produselor pe baza concepției proprii și spre creșterea exportului în scopul echilibării în perspectivă a balanței valutare a ramurii.

Ritmurile de creștere rapide au permis, astfel, în cincinalul 1981—1985 o dublare a producției față de cincinalul precedent, aportul produselor realizate pe baza cercetării proprii crescînd de la circa 20% în perioada 1971—1975 la peste 90% în perioada 1981—1985.

O analiză a situației actuale a domeniului în România arată totuși menținerea unor decalaje față de țările dezvoltate industrial, atît în privința nivelelor atinse, cît și a structurii producției și dotării. Producția de tehnică de calcul pe locuitor și dotarea pe locuitor sînt mai mici decît cele realizate în țările dezvoltate industrial cu un ordin de mărime, iar cheltuielile pentru cercetare raportate la producție de 3—4 ori mai mici. Datorită necesității unor schimbări calitative în intervale relativ scurte, determinate de cerințele dotării economiei naționale și evoluția rapidă pe plan mondial, concepția strategică a dezvoltării domeniului tehnicii de calcul în România trebuie să urmărească o dinamică evoluînd de la primatul dotării economiei naționale și export ocazional, caracteristice pentru anii '70, către strategia de dezvoltare care să asigure dotarea economiei naționale în condițiile unei balanțe import-export echilibrate sau active la nivelul domeniului.

Stabilirea unor opțiuni și priorități ale dezvoltării în perspectivă a domeniului tehnicii de calcul, care să asigure o contribuție corespunzătoare în structura societății românești viitoare, se bazează pe consultarea largă asistată de calculator, a specialiștilor din cercetare, producție, service, învățămînt superior și din domeniul utilizării, pe analiza tendințelor care se manifestă pe plan mondial, precum și pe analiza critică a situației actuale.

Tendințele puse în evidență de analiza recent realizată și pe care s-a considerat că este necesar să le urmărească programele de dezvoltare a producției și cercetării în domeniul tehnicii de calcul în cincinalului 1986—1990, se referă la generalizarea modului de lucru interactiv și a prelucrării în timp real, dezvoltarea teleprelucrării de date și a rețelelor de calculatoare, diversificarea echipamentelor periferice, diversificarea programelor de bază și aplicative. Acoperirea acestor tendințe reclamă eforturi susținute în perioada care urmează atît în ce privește activitatea industrială cît și în cercetare.

În cadrul structurii cercetărilor, o pondere mai mare credem că ar trebui acordată cercetărilor fundamentale în scopul obținerii unor eventuale priorități românești. După cum se constată pe plan mondial, firmele competitive alocă anual cercetărilor 6—12% din cifra de afaceri, iar firma IBM a depășit 1,5 miliarde $ cheltuieli anuale pentru cercetări fundamentale și de dezvoltare.

Pentru perioada următoare este necesară apariția unor sisteme de calcul evoluate, cum sînt calculatorul cu compatibilitate IBM/RIAD și minicalculatoarele cu arhitectura de 32 biți. Diversificarea echipamentelor periferice este reflectată de preocupările privind memoriile externe pe discuri și pe benzi magnetice de mare densitate, echipamentele de introducere/extragere bazate pe principii de funcționare noi: recunoaștere optică, introducere și extragere vocală. Se urmărește și realizarea de capete magnetice integrate pentru memorii externe cu înregistrare/redare în contact cu mediul.

Diversificarea programelor oferă posibilitatea de a lărgi facilitățile sistemelor și de a dezvolta noi aplicații. Cercetări importante se desfășoară referitor la sisteme de operare, baze de date, software pentru rețele, software pentru diagnoză și întreținere. Avînd în vedere că sectorul de software înregistrează ritmuri de creștere dintre cele mai accentuate în întregul domeniu, valoarea producției de software și servicii la firmele din S.U.A. urmînd să crească de 2,6 ori în 1986 față de 1981 (în aceeași perioadă valoarea producției minicalculatoarelor va crește de 2,5 ori, a microcalculatoarelor și calculatoarelor individuale de 3 ori, a calculatoarelor și perifericelor de 1,5 ori) ponderea sa în total ajungînd la 35%, ar fi de dorit ca și dezvol-

Supliment la
nr. 26 1984
Revista ECONOMICA

tarea industriei românești de programe să fie sensibil accelerată.

Un loc important se va acorda realizării de sisteme de aplicații la cheie, mai ales privind proiectarea automată, orientare care are ca scop introducerea mai accentuată a tehnicii de calcul în economia națională în vederea ridicării nivelului tehnic și calitativ al proceselor tehnologice, creșterii productivității în proiectarea produselor și tehnologiilor. Totodată se are în vedere realizarea de sisteme de mare fiabilitate, inclusiv pentru comanda centralelor electrice nucleare.

Un accent deosebit trebuie pus pe elaborarea de noi modele și creșterea producției de calculatoare individuale (inclusiv versiuni mai simple pentru utilizare la domiciliu) și de display-uri alfanumerice, semigrafice și grafice alb-negru/color. Pentru display-uri se vor elabora modele care se pot transforma opțional în calculatoare individuale, îmbinîndu-se astfel puterea de calcul distribuită la locul de muncă cu cea centralizată.

Opțiunile de mai sus, apar pe deplin justificate, dacă luăm în considerare și tendințele pe plan mondial. Astfel firma IBM a reușit în numai 2 ani, din 1981 pînă în 1983, să devină lider detașat și în domeniul calculatoarelor individuale (personal computers), urmînd să producă 2 milioane de bucăți în acest an, în fabrici automatizate. În țara noastră producția fizică va fi în 1990 față de 1985 de peste 14 ori mai mare pentru calculatoare individuale, de circa 2 ori pentru display-uri, de peste 2 ori mai mare pentru discuri magnetice și de circa 10 ori pentru sisteme de culegere de date.

Dintr-o consultare, recent efectuată de ITC și ICI, într-un număr de unități economice reprezentative a rezultat o cunoaștere numai parțială a posibilităților reale ale minicalculatoarelor, calculatoarelor individuale și rețelelor locale, ceea ce impune organizarea unei informări tehnice sistematice. În acest context, ar fi oportună apariția unei reviste periodice de specialitate de înalt nivel științific.

Sintetizînd, dezvoltarea industriei de tehnică de calcul va asigura suportul necesar pentru implementarea largă a aplicațiilor în economia națională avînd în vedere : creșterea productivității muncii în toate ramurile economiei naționale (trebuie arătat că și în țările dezvoltate industrial, știința calculatoarelor, calculatorul, sînt considerate pîrghiile de bază ale creșterii productivității muncii, devenind elemente cheie ale strategiei de dezvoltare) : realizarea ierarhizată de sisteme de conducere a activităților din economie; supravegherea și conducerea proceselor tehnologice (în industria aluminiului, energetică nucleară etc.) ; proiectarea automată a produselor și tehnologiilor, reducînd ciclul de asimilare, consumurile și pierderile tehnologice (optimizarea croirii și debitării în construcția de mașini, în industria ușoară, proiectarea SDV-urilor etc.) ; electronizarea produselor și utilajelor ; controlul calității produselor ; cîntărirea automată statică și dinamică (a vehiculelor din mers) în industria minieră, energetică și industria alimentară ; modernizarea procesului de învățămînt și de educație, inclusiv prin dezvoltarea bazelor de date, a rețelelor locale, a calculatoarelor individuale ; îmbunătățirea activității în sfera serviciilor (rezervări de bilete, mersul trenurilor, informații prin telefon, tranzacții comerciale în magazine, restaurante, hoteluri, CEC-uri etc.).

Pentru a ilustra eficiența utilizării tehnicii de calcul, dintr-o gamă extrem de largă de exemple am selectat trei vizînd conducerea proceselor tehnologice, proiectarea automată și pregătirea deciziilor : 1) Introducerea echipamentelor SELROM elaborate și fabricate de Întreprinderea de Calculatoare Electronice, la 2 hale de electroliză de la Întreprinderea de Aluminiu Slatina a condus la obținerea următoarelor rezultate : reducerea consumului de energie cu 400 kwh/tonă de aluminiu ; creșterea producției cu 3000 tone de aluminiu/an la nivelul fabricii, prin creșterea randamentului curentului de electroliză. 2) Utilizarea sistemului PIX de proiectare automată a plăcilor cu circuite imprimate de dimensiuni maxime de 800 × 800 mm și cu maximum 15 straturi, elaborat de ITC, conduce la creșterea productivității muncii de 5—10 ori în comparație cu metodele anterioare ; 3) Implementarea sistemului de programe EGO elaborat de ITC și destinat realizării asistate de calculator a consultării unui grup de specialiști, în vederea obținerii consensului statistic cu aplicare largă în procesul luării deciziilor, asigură : creșterea gradului de operativitate al factorului de decizie, reducînd la jumătate durata consultării ; facilitează trecerea la sisteme distribuite geografic, pentru pregătirea deciziilor cu teletransmiterea datelor.

În concluzie se poate spune că analiza critică și comparativă a stadiului de dezvoltare a tehnicii de calcul în România, cît și impactul larg al utilizării calculatoarelor asupra economiei naționale (creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor și ridicarea nivelului calitativ al produselor și serviciilor) justifică pe deplin continuarea efortului de investiții și de asigurare a resurselor umane, mai ales a personalului cu studii superioare, pentru susținerea ritmurilor necesare de înnoire a produselor, de dezvoltare a aplicațiilor și de inițiere a unor cercetări fundamentale.

dr. ing. Nicolae COSTAKE
ing. Mihai MARSANU
ing. Valentin MANOIU
Centrul de Cercetare Științifică, Inginerie Tehnologică și Producție Industrială pentru Tehnica de Calcul (I.T.C.)

Utilizarea microprocesoarelor în conducerea proceselor industriale

Realizarea sistemelor de automatizare complexă utilizînd calculatoare electronice de proces reprezintă, în IPA, o largă experiență acumulată în circa 20 ani de activitate în acest domeniu și concretizată prin conceperea, asimilarea în fabricație de serie și implementarea în aplicații atît în țară, cît și la export a unor calculatoare de proces românești.

S-a realizat, în această perioadă, un program complex de activități, bine fundamentate din punct de vedere tehnic, organizatoric și economic vizînd în principal următoarele : elaborarea și introducerea în fabricație de serie de echipamente și sisteme noi ; elaborarea și implementarea de sisteme de programe de bază și aplicative ; implementarea în aplicații a echipamentelor și sistemelor de programe, prin realizarea mai întîi a unor aplicații pilot și apoi extinderea pe scară largă a acestora, acordîndu-se prioritate unor ramuri industriale de bază : petrochimia, construcțiile de mașini, energetica, industria cimentului etc.; pregătirea introducerii în aplicații a calculatoarelor de proces.

Funcțiile realizate de echipamentele de calcul de proces implementate pînă în prezent asigură : culegerea de date din proces sub diverse forme : contacte libere sau purtătoare de tensiune (c.c. și c.a.), semnale de frecvență, trenuri de impulsuri, semnale analogice în curent și tensiune de traductoare tip termocuple, termorezistențe etc. ; prelucrarea datelor : prelucrări primare tip filtrări, adaptări, conversii, medieri, integrări, calcule diverse ; supraveghere și ghid-operator : verificarea la limite, evaluarea tendințelor, alarmări, mesaje, protocolări, prezentări de scheme sinoptice etc. ; comanda proceselor : comanda unor bucle de reglare, comanda optimă a unor mărimi de referință etc. ; interfața cu operatorul : prin intermediul unei console standard (tip CENTRONICS + KSR display alb/negru sau color), sau a unor console specializate în funcție de aplicație.

Funcțiile specifice domeniului de aplicare, realizate de echipamentele de calcul de proces românești, asigură :

— în construcția de mașini : citirea periodică a intrărilor analogice și numerice din proces și detectarea schimbărilor de stare ; contorizarea unor consumuri din proces ; transmiterea periodică la nivelul ierarhic superior a schimbărilor

de stare precum și a mărimilor contorizate ; transmiterea unor comenzi de porniri/opriri motoare pe baza comenzilor primite de la nivelul ierarhic superior ;

— în industria cimentului : supravegherea a cca. 20 mărimi analogice din proces ; comanda unui analizor cu raze X (tip Philips PW 1600 sau ARL 72.000) pentru analiza materiilor prime și a făinii ; dozare automată a materiilor prime ;

— în sistemul de dispecerizare : dispeceri pentru cîmpuri de sonde gaze, dispecer pentru nivelul apelor Canalului Dunăre-Marea Neagră.

— în stații de transformare din Sistemul Energetic Național : citirea periodică a parametrilor din proces ; detectarea situațiilor de avarie și evitarea lor ; semnalizarea situațiilor anormale de funcționare pe un panou mozaic ; afișarea numerică a frecvenței în unele puncte din sistem ; afișarea analogică pentru tensiuni și puteri ; transmiterea la nivel ierarhic superior a valorilor mărimilor măsurate precum și a situațiilor anormale de functionare a procesului prin intermediul modemurilor.

Trebuie subliniat faptul că elaborarea, fabricarea și implementarea în aplicații a calculatoarelor de proces s-a făcut urmărind în permanență obținerea unor avantaje economice, dintre care cele mai importante sînt : eliminarea importului de astfel de echipamente ; creșterea randamentului instalațiilor tehnologice ; reducerea consumurilor energetice și de materii prime ; creșterea siguranței în funcționare a instalațiilor ; reducerea timpilor de depanare a utilajelor.

Atingerea acestor obiective economice, deși se referă în principal la utilizatori, este urmărită în cadrul programului de dezvoltare, fabricare și implementare a calculatoarelor de proces printr-o serie de acțiuni complexe. Analizînd datele obținute prin intermediul acestor activități, se pot remarca cîteva aspecte esențiale și anume : 1) informațiile obținute pe această cale au condus la îmbunătățiri ale echipamentelor și sistemelor din toate punctele de vedere (hardware, software, documentații și servicii) ; 2) gradul de utilizare al echipamentelor și sistemelor la beneficiari este încă redus față de posibilitățile oferite, ceea ce îngreunează totodată, și aprecierea efectelor economice la utilizatori

Principalii factori de influență pentru programul de elaborare, punere în funcțiune și implementare a calculatoarelor de proces care au influențat și vor exercita și pe viitor acțiunea asupra acestui program sînt :

1. **Baza de componente electronice.** În ceea ce privește baza de componente electronice disponibilă pentru realizarea în țară de calculatoare de proces, în condițiile necesității eliminării importurilor, în prezent, aceasta este constituită în principiu din circuite integrate pe scară mică, și medie produse în țară.

Avînd în vedere cele de mai sus, în condițiile cerinței eliminării importurilor, în scopul realizării unor echipamente performante, rezultă necesitatea compensării prin alte mijloace a dezavantajelor, generate de actuala bază de componente, ca de exemplu, utilizarea unor structuri multiprocesor tipizate, modulare, structuri ierarhice etc. ;

2. **baza de componente electromecanice și echipamente periferice** ai cărei principali factori de influență sînt : existența în producția internă a unor elemente de conectică diverse, nerezistente la mediul industrial ; existența în producția internă a unei game variate de echipamente periferice existența doar în mică măsură în mediul industrial.

3. **capacitate de concepție** : în acest domeniu atît pe plan internațional cît și intern, datorită implicării din ce în ce mai puternice a calculatoarelor în automatizarea complexă a proceselor, se constată o creștere acută a necesarului de personal de concepție, cu pondere foarte mare pe elaborarea de prognoze. Avînd în vedere cele de mai sus, precum și specificul intern al acestei probleme se menționează două aspecte principale: necesitatea elaborării unor mijloace evoluate de proiectare asistată de calculator atît pentru echipamente și programe cît și pentru aplicații ; eliminarea și evitarea pe viitor a unor paralelisme în activitatea de concepție.

În aceste condiții se estimează că pentru viitor programul de dezvoltare a calculatoarelor de proces în țara noastră va fi marcat de următoarele aspecte principale : concentrarea forțelor de concepție și fabricație în direcția realizării unor echipamente tipizate, modulare, cu un import rezidual minim, care să asigure aplicațiile necesare în mai multe domenii industriale ; creșterea accentuată a sistemelor de programe de bază și aplicative oferite.

În acest sens, în cadrul programului de dezvoltare a calculatoarelor de proces în I.P.A., sînt prevăzute următoarele direcții principale : dezvoltarea unui sistem multiprocesor modular, tipizat, cu putere de calcul mult sporită și cu o foarte largă aplicativitate ; sistemul MULTIPROM — pe baza căruia se va realiza o familie de calculatoare de proces MULTIPROM — 8/16; dezvoltarea unei familii de aparatură frontală de automatizare de mare siguranță în funcționare, cu rezervare automată și răspuns univoc la defectare la toate nivelele, și cu alimentare securizată — primul echipament ECAROM—F fiind în curs de asimilare la FEA ; dezvoltarea sistemelor distribuite de comandă și a sistemelor ierarhizate, cel mai important fiind sistemul SDC-2050 care se realizează în colaborare cu AUTOMATICA ; lărgirea gamei de utilizare a calculatoarelor de proces, atît în domeniile abordate deja, cît si în unele noi ca de exemplu în programul minier și în programul naval ; o atenție deosebită se va acorda exportului, atît prin participarea în cadrul unor livrări complexe de utilaje, inclusiv echipamente de calcul și programe pentru fabrici de ciment, rafinării, cît și prin exportul de programe pentru calculatoare din import cu o largă utilizare pe piața mondială.

Dezvoltarea calculatoarelor de proces în IPA are la bază un program complex de activități, vizînd elaborarea, punerea în fabricație și introducerea în aplicații de echipamente și programe și urmărirea utilizării lor la beneficiar. Aplicațiile realizate pînă în prezent acoperă un număr mare de domenii industriale din construcții de mașini, materiale de construcții, metalurgie, energetică, petrochimie, precum și din învățămînt și cercetare, și, de asemenea, sisteme livrate la export. În perspectivă, se prevede creșterea ponderii în elaborarea sistemelor de programe și dezvoltarea de noi echipamente tipizate, modulare, cu largă aplicativitate.

ing. Sandu LAZĂR
Institutul de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Automatizări și Telecomunicații

Proiectarea asistată de calculator în sistemele de fabricație moderne

Un sistem de fabricație modern, bazat în general pe o automatizare avansată, flexibilă, trebuie totdeauna asociat cu prelungirile lui firești, asupra întregului ciclu de viață a produsului, deci și asupra fazelor de concepție-proiectare care preced fabricația și a fazelor de desfacere, instalare și întreținere a produsului. În tot acest ciclu, elementele esențiale care vor marca preponderent viața produsului, mai ales din punct de vedere al funcționalității, calității și designului, al consumurilor (materiale, energetice), al productivității muncii, obținute în realizarea lui pe baza unor tehnologii date, se fixează în fazele de asa-numită inginerie: concepție de produs, proiectare tehnică, tehnologică și constructivă, inclusiv elemente de analiză tehnico-economică. Odată terminate fazele de inginerie, intervenția omului în fazele următoare nu se poate realiza decît la scară redusă, cu efecte neglijabile (maximum 20%) în raport cu efectele care se pot obține în fazele de inginerie (peste 80%). Cerințele de calitate au dezvoltat foarte mult

partea sistemelor de fabricație care include testarea și controlul nu numai în fluxul de fabricație, dar și în perioada de instalare la beneficiar și de exploatare în garanție și postgaranție. Numai în acest fel se poate închide complet ciclul de viață, reluîndu-se cu specificații și cerințe pentru un nou produs, care va fi superior celui deja instalat la beneficiari.

Fazele critice, ca timp de răspuns, în ciclul de viață al produsului, se plasează de obicei în zona ingineriei și pregătirii de fabricație, de unde interesul în plus pentru „automatizarea" la maximum a acestor faze, prin folosirea calculatorului electronic și a unor echipamente auxiliare specifice. Această situație este impusă și de faptul că timpul necesar introducerii în producție a unei inovări s-a micșorat foarte mult și se va micșora în raport cu evoluția progresului tehnic și tehnologic. La aceeași „cotă de progres", pe curba evoluției acestuia, timpul de inovare este de cîteva ori mai mic în anii '80 (cca 5 ori) față de anii '50. Rezultă de aici că atît în fazele de inginerie cît și în cele de fabricație, trebuie să existe sisteme de mare productivitate și flexibilitate, care nu se pot realiza fără mijloacele și tehnologiile specifice informaticii și tehnicii de calcul. Această situație a dus la o dezvoltare extrem de rapidă în ultimii ani a ingineriei asistate de calculator ca o parte a sistemelor de fabricație, bazate pe calculator, cu extinderile prezentate mai sus, impuse de cerințele de calitate asupra produselor.

Ingineria asistată de calculator reprezintă un ansamblu de metode, tehnici și mijloace informatice (echipamente de calcul și auxiliare, produse program, limbaje etc.) care permit unui inginer să conceapă, să efectueze calcule complexe, să aibă acces la date pentru documentare (norme, standarde, brevete, caracteristici etc.), să execute automat desene (cu cote, cu date privind toleranțele în execuție etc.), să editeze o documentație tehnică și să opereze facil modificări în această documentație, în vederea obținerii unor soluții optimale, pe bază de criterii complexe (în general tehnico-economice), să obțină toate elementele tehnice, constructive și tehnologice necesare lansării în producție, inclusiv în varianta cu date pe suporți standard care pot acționa direct mașinile și utilajele folosite în pregătirea de fabricație sau în execuția unui produs. În această definiție, sistemele de inginerie asistată de calculator (SIAC) sînt rezultatul unei evoluții, accelerată mai ales de dezvoltarea calculatoarelor și a unor echipamente specifice, în cadrul unei simbioze om-mașină, în care calculatorul și tehnologiile informatice au venit să valorifice la maximum facilitățile specialistului ca om (capacitatea de a comunica prin simboluri cît mai naturale și prin elemente de grafică), simplificînd extrem de mult metodele și mijloacele de acces la capacități de calcul și memorare extrem de mari sau la resurse unice, partajabile, amplasate uneori la mari distanțe.

Cîteva din caracteristicile care fac sistemele de inginerie asistată de calculator de mare atracție pentru domenii de vîrf ale dezvoltării industriale, sînt :

1. Creșterea productivității muncii cu cel puțin un ordin de mărime, comparativ cu alte metode, mai ales cele manuale : 65 la 1 în elaborarea schemelor electrice și de automatizare, 11 la 1 în conceperea și desenarea structurilor de rezistență, 17 la 1 în operarea de schimbări în calculele tehnico-inginerești, cca 9 la 1 în obținerea benzilor și suporților standard pentru mașinile-unelte cu comandă numerică, etc.

2. Reducerea numărului de prototipuri, uneori eliminarea lor sau a fazelor de model experimental, prin faptul că SIAC permit prin metode și tehnici de simulare obținerea unor rezultate echivalente cu cele care ar rezulta din realizarea fizică a unui produs, cu testarea și experimentarea lui. Cu cît produsele sînt mai complexe sau fac parte din instalații tehnologice complexe, cu atît avantajele utilizării SIAC sînt mai mari.

3. Îmbunătățirea calității produselor prin faptul că SIAC permite o multiplicare și o creștere a complexității testelor care se pot concepe și realiza asupra unui produs, fie direct prin aprofundarea fazei de concepție, fie indirect, prin crearea unui fond de date tehnice și tehnologice care pot fi consultate foarte ușor de toți cei implicați în procesul de elaborare a produsului.

4. Reducerea consumurilor de materiale și energie în conceperea, elaborarea și exploatarea unui produs, prin faptul că se pot obține mai multe variante de produs într-un timp scurt, care pot fi comparate din punct de vedere al consumurilor materiale și energetice după funcții obiectiv complexe. O variantă optimă de produs poate fi impusă, la o funcționalitate dată, de un consum minim de resurse materiale și energetice atît în procesul de fabricație, cît și în exploatarea lui la beneficiar.

5. Reducerea ciclului de realizare a unui produs, în sensul definiției prezentate în partea de introducere. Succesul unui sector producător de bunuri în epoca actuală este dat de capacitatea acelui sector de a se adapta și scoate din producție în cel mai scurt timp produse noi, adecvate cerințelor în schimbare ale beneficiarilor. Trebuie avut în vedere și faptul că schimbările trebuie să includă sau să absoarbă progresul tehnologic realizat la nivel mondial în raport cu acea clasă de produse, ceea ce presupune o documentare suficient de vastă și operativă. În acest sens, SIAC li se asociază bănci de date specifice pentru tehnologii, brevete și invenții, produse de referință etc., care devin în acest fel componente funcționale în sistemul de producție.

Piața mondială a SIAC cunoaște o dinamică puțin obișnuită în alte sectoare de activitate. În sectorul fabricației de componente și produse de natură mecanică se prevede un ritm de 35% în perioada 1978—1985, numărul de sisteme instalate crescînd de la 80 în 1978 la cca 925 la 1985 ; în sectorul electronică-electrotehnică, se estimează un ritm de 20% și cca 350 sisteme instalate în 1985 ; în sectorul construcțiilor civile și industriale ritmul atinge 30%, cu peste 300 sisteme instalate în 1985. Pe ansamblul sectoarelor industriale importante, se estimează un ritm de creștere medie de 30%, cu un total de peste 1850 sisteme instalate în 1985.

Baza materială a SIAC o reprezintă atît echipamentele de calcul sau unele echipamente caracteristice domeniului, cît mai ales produsele-program, de o mare diversitate, unele de o complexitate deosebită, greu de elaborat sau obținut. Fără a intra în amănuntele tehnice privind structura și componența ca echipamente și produse-program a SIAC, vrem să atragem atenția asupra necesității practicării unei politici și strategii în realizarea și dezvoltarea bazei materiale a SIAC, mai ales în domeniile de vîrf și extrem de dinamice ale industriei noastre.

Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Institutul Central pentru Conducere și Informatică au luat inițiativa promovării SIAC la nivel național, antrenînd institute de cercetare științifică și inginerie tehnologică CS și IT din ramuri reprezentative ale economiei în realizarea SIAC, cu centre pilot pe ramuri și elaborarea de instrumente informatice de uz general, la nivelul economiei. Această acțiune este destinată antrenării institutelor de ramură sau departamentale în promovarea SIAC, însă scopul final este acela de a asigura pătrunderea noilor tehnologii informatice în întreprinderi. Această pătrundere nu se poate realiza decît printr-o politică corespunzătoare de investiții în asigurarea bazei materiale a SIAC și prin pregătirea din timp a corpului tehnico-ingineresc în valorificarea cît mai eficientă a SIAC. Deoarece în SIAC sînt necesare numai resurse unice, care nu se motivează să existe în orice uzină, se impun acțiuni coordonate cel puțin la nivel departamental, dacă nu chiar național, în asigurarea acestor resurse unice, costisitoare (de ex. un calculator de capacitate foarte mare, sau echipamente de grafică interactivă cu facilități deosebite etc.). În prezent există posibilitatea tehnică a partajării resurselor unice între mai mulți beneficiari amplasați la distanțe chiar de sute de kilometri de aceste resurse, apelînd la servicii de teleprelucrare în cadrul rețelelor de calculatoare. În țară, mai multe centre teritoriale de calcul electronic, ampla-

MUSZAKI INFORMÁCIÓS IRODA

23 AUGUST 40 1944 1984

Dezvoltare-bunăstare: coordonate fundamentale ale unei strălucite strategii de progres al României (I)

MARILE realizări obținute în dezvoltarea economico-socială a României socialiste, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al tuturor locuitorilor țării demonstrează, cu tăria faptelor, forța și capacitatea unui popor liber, stăpînul absolut al avuției sale naționale, de a-și făuri destinul așa cum dorește. La 40 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și la 19 ani de la Congresul al IX-lea, care a hotărît ca destinele patriei, partidului și poporului să fie conduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu — strălucită personalitate a neamului românesc — economia națională a României socialiste are forța economică și capacitatea necesare de a asigura înflorirea continuă a țării, pe baza efortului propriu, susținut tot mai puternic de progresul calitativ al tuturor factorilor de producție.

Forța economică a României socialiste — caracterizată prin capacitatea sporită de a-și măsura competitivitatea în timp și spațiu — s-a creat și dezvoltat treptat, pe baza unei concepții științifice realiste și de largă deschidere creatoare elaborată de către partid, cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea. Prin cunoașterea legilor și legităților obiective ale edificării noii orînduiri, a dialecticii construirii societății socialiste partidul nostru a elaborat o strălucită strategie sub forma unui model propriu — ale cărui componente esențiale s-au format în procesul de optimizare a generalului cu particularul, a intereselor curente cu cele de perspectivă ale întregului popor. Elementul fundamental al acestui proces revoluționar, prin care a fost clădită o Românie socialistă cu o economie modernă, echilibrată în profil de ramură și teritorial, l-a constituit și îl constituie efortul propriu și munca plină de abnegație și dăruire ale clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, direcționate cu clarviziune științifică și cu înaltă răspundere politică și patriotică de către partid. Mai ales după Congresul al IX-lea al partidului, industrializarea socialistă a țării, progresul agriculturii, al tuturor sectoarelor și domeniilor economiei au fost concepute pe baza unei acumulări ridicate și rațional dimensionate, în condițiile creșterii continue a eficienței economice, ca temelie trainică a dezvoltării economico-sociale în ritm susținut și a ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale și îmbunătățirii calității vieții întregului nostru popor.

Înfăptuind această strategie în condițiile afirmării cu putere a revoluției în știință și tehnică — proces care condiționează esențialmente progresul calitativ al factorilor de producție — partidul nostru a acționat cu consecvență și în baza unei perspective clare, pentru ca forța economică a României socialiste să fie construită pe o bază tehnico-materială modernă, capabilă să recepteze și să propulseze cele mai noi și eficiente cuceriri ale cercetării științifice naționale, ale științei și tehnicii mondiale.

Pentru a putea dezvolta elemente competitive de durată, după Congresul al IX-lea al partidului nostru a fost concepută și aplicată o nouă teorie a optimizării dezvoltării economico-sociale în cadrul căreia problema eficienței cu care sînt utilizate resursele de muncă socială, a rentabilității, este pusă nu numai global, pe ansamblul economiei naționale, ci și multisectorial și multifactorial, pentru fiecare ramură și subramură în parte, pentru fiecare întreprindere și produs, pentru fiecare factor de producție. Din întreagă această perspectivă în anul celui de-al XIII-lea Congres al partidului, forța economică a României socialiste se poate exprima sintetic cu ajutorul unor indicatori de potențial economic care ilustrează dimensiunile dezvoltării economice (tabelul nr. 1).

Un indicator sintetic de mare semnificație, capabil să exprime forța economică a României socialiste, îl reprezintă mărimea venitului național. În prezent, la acest indicator de bază, după cum se desprinde din însești datele tabelului amintit, se înregistrează o creștere de peste 16 ori mai mare față de perioada de început a construcției socialiste. În acest sens, este foarte semnificativ un calcul economic. **Întregul venit național al anului 1950 se poate produce astăzi în circa 21 zile, fapt ce demonstrează forța economică a României socialiste, bazată pe un puternic potențial tehnic-productiv.**

Temeiul unei asemenea forțe economice constă în caracterul structurii de ramură și teritoriale a economiei naționale, ilustrat de însăși capacitatea actuală a celor două ramuri de bază ale economiei — industria și agricultura. Producția industrială a ramurii conducătoare a economiei naționale, cu cel mai puternic efect de antrenare asupra întregii dezvoltări economico-sociale, este astăzi de peste 53 de ori mai mare față de perioada de vîrf a regimului burghezo-moșieresc, anul 1938. Este foarte semnificativ în acest sens faptul că întreaga producție industrială a anului 1938 o putem obține astăzi în numai 6 zile, desigur într-o structură și de o calitate care nu pot fi comparabile. De asemenea, producția agricolă de astăzi este de circa patru ori mai mare decît în trecut, fapt ce evidențiază forța industrial-agrară a economiei noastre naționale, capacitatea celor două ramuri de bază de a produce, în prezent, 75,4% din venitul național. Dacă avem în vedere că venitul național este sursa reproducției socialiste lărgite și a ridicării nivelului de trai al poporului, atunci este evident că producerea a peste 75% din venitul național în industrie și agricultură ilustrează rolul hotărîtor, determinant al acestor două ramuri de bază asupra formării și dinamicii echilibrului structurii de ramură a economiei naționale.

O asemenea structură s-a format în procesul industrializării socialiste a țării, a cărui caracteristică esențială, după Congresul al IX-lea al partidului, a fost orientarea cu fermitate și răspundere istorică spre ramurile moderne, înalt prelucrătoare, capabile să asigure rezolvarea celor mai complexe și dificile probleme ale înzestrării tehnice a muncii pe care le ridică promovarea eficientă a cuceririlor revoluției științifico-tehnice. Cît de puternică este forța industrială a economiei noastre naționale rezultă și dintr-o comparație esențială a capacității potențialului productiv; astăzi industria României socialiste, în special construcția de mașini, este în măsură să producă mașinile și utilajele necesare dezvoltării; or, se știe, în perioada de dinaintea celui de-al doilea război mondial numai 5% din necesarul de mașini și utilaje se asigura din producție proprie.

Imaginea forței industriale a României socialiste trebuie completată cu un alt fenomen semnificativ: repartizarea ei rațională pe întregul teritoriu al țării, pe baza unor criterii de

Tabelul nr. 1

1950 = 100

Indicatori	1955	1965	1982
Populația	106,2	116,7	137,8
Populația ocupată	111,8	115,6	124,5
Nr. personalului muncitor	139	203	356
Fondurile fixe totale (miliarde lei)	125	223	972
Produsul social	186	414	15 ori
Venitul național	192	413	15 ori
Producția globală industrială	202	649	34 ori
Producția globală agricolă	162	193	372

Tabelul nr. 2

Coordonate privind proporţia efortului de dezvoltare şi rezultatele acestuia

Perioada	Rata medie anuală a acumulării	Investiţii în economia naţională (mild. lei)			Fonduri fixe totale (mild. lei)		Nr. locuri noi de muncă create (mil. pers.)	Venit naţional	Retribuţia medie netă a pers. muncitor	Retrib. reală 1950 = 100	Venituri nominale totale ale ţărănimii	Desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerţul socialist	Cheltuielile social-culturale de la bugetul de stat pe un locuitor la sfîrşitul perioadei (lei)
		Însumate	Media anuală	% din tot. per. 1951-1980	La sfîrşitul perioadei	Spor absolut		Spor mediu (mild.)	Spor absolut (lei)		Spor absolut (lei)	Spor absolut (mild. lei)	
1951-1965	22,3	362	24,1	16,6	517	310	2,2	7,4	691	226	334	51,6	1100
1966-1980	32,8	1812,1	120,8	83,4	1864,2	1347,2	3,0	24,2	1210	419	874	149,4	3654
1951-1980	27,6	2174,1	72,47	100	1864,2	1657,2	5,2	15,8	1901	419	1208	201,0	3654

raţionalitate social-economică şi politică pe care le-au impus exigenţele făuririi unei economii naţionale moderne, armonios dezvoltate în condiţiile afirmării cu putere a revoluţiei ştiinţifico-tehnice mondiale. Cît de puternică este forţa industrială a unui judeţ, astăzi, se poate demonstra cu un calcul foarte simplu : **întreaga producţie industrială a anului 1938 este produsă astăzi de două judeţe şi acestea dintre cele mai puţin industrializate, ca să nu mai vorbim de faptul că avem astăzi 22 de judeţe care fiecare dau o producţie marfă industrială cu mult mai mare decît valoarea întregii producţii a României burghezo-moşiereşti.** Desigur, aceşti indicatori globali au importanţă deosebită în aprecierea forţei economice a României socialiste. Ei însă rămîn indicatori cantitativi, de volum, care trebuie neapărat completaţi cu indicatori de structură şi de calitate.

Rămîn hotărîtoare pentru progresul economico-social al ţării construcţiile de maşini şi chimia, ce deţin astăzi 38,3% din întreaga producţie industrială, aceste ramuri înregistrînd creşteri de peste 209 ori şi respectiv 321 ori faţă de perioada anterioară construcţiei socialiste. Tocmai pe asemenea bază a fost posibil ca industria României socialiste să poată produce, într-un timp relativ scurt, produse de un înalt nivel de tehnicitate, care să asigure acoperirea necesităţilor mereu crescînde ale economiei noastre naţionale şi, în acelaşi timp, să se poată măsura cu cele mai bune realizări pe plan mondial. Deşi în ceea ce priveşte venitul naţional pe locuitor, România este în prezent o ţară în curs de dezvoltare, la o serie de produse pe locuitor ţara noastră s-a apropiat de nivelul consemnat în ţările dezvoltate, ca de exemplu, producţia de oţel, ciment, tractoare, autocamioane, vagoane de marfă, îngrăşăminte chimice, fire şi fibre chimice, mase plastice, cauciuc sintetic, frigidere, televizoare, aparate de radio, ţesături, încălţăminte, produse alimentare etc.

Faptul că astăzi economia României socialiste este în măsură să se compare din ce în ce mai competitiv cu cea a ţărilor dezvoltate ale lumii demonstrează justeţea politicii partidului nostru care aplică adevărurile general valabile la condiţiile din România, acţionînd în strînsă concordanţă cu realităţile din ţara noastră. Măsurînd cu luciditate dimensiunile progresului realizat de economia naţională, trebuie să spunem, aşa cum arăta secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, că dacă România nu ar fi acordat atenţia corespunzătoare dezvoltării puternice a forţelor de producţie, îndeosebi realizării unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, ar fi rămas în continuare o ţară slab dezvoltată, dependentă de ţările industrializate, nu ar fi putut asigura înfăptuirea revoluţiei agrare şi creşterea producţiei agricole. Or, tocmai dezvoltarea puternică a forţelor de producţie, amplasarea lor raţională pe teritoriu, progresul industriei şi agriculturii, al celorlalte ramuri economice în toate judeţele şi localităţile patriei au constituit factorul esenţial al victoriei socialismului, al trecerii la făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea spre comunism.

Această strategie a progresului susţinut şi multilateral al economiei româneşti îşi verifică astăzi, în condiţiile crizei economice mondiale, valabilitatea, ea reprezentînd un cadru esenţial pentru stabilitate şi echilibru. Un rol deosebit îl are în acest context puternicul şi modernul potenţial tehnico-productiv de care dispune România socialistă, capacitatea de adaptare a acestui potenţial la cele mai înalte exigenţe. A fost şi este cunoscută astfel orientarea de a aloca circa 1/3 din venitul naţional pentru acumulare, fundamentată de Congresul al IX-lea al partidului şi reafirmată pe baza noilor condiţii interne şi internaţionale, de celelalte congrese şi conferinţe naţionale ale P.C.R. care au urmat ; o asemenea opţiune a permis României socialiste să înainteze ferm pe calea progresului economic, să fie caracterizată de o economie naţională modernă, cu un puternic potenţial tehnico-productiv, bine structurată în profil de ramură şi teritorial, aptă să depăşească dificultăţile provocate de criza economică mondială, să asigure înfăptuirea neabătută a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare spre comunism.

Potenţialul productiv şi creativ al economiei noastre, valorificarea tuturor rezervelor de care dispunem sînt elementele care, aşa cum sublinia secretarul general al partidului, ne pot permite să susţinem, şi în condiţiile deosebit de grele ale crizei economice mondiale, continuarea înaintării României socialiste, înfăptuirea obiectivelor fundamentale pe care Congresul al XII-lea le-a direcţionat pentru această etapă. **„Practic,** aşa cum arăta recent tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, eforturile mari făcute pentru a dezvolta o industrie modernă, de înaltă tehnicitate, ne dau astăzi satisfacţia de a putea produce orice utilaje şi maşini pentru toate sectoarele de activitate, inclusiv pentru centrale nucleare. Toate acestea le-am făcut conştienţi că numai realizînd o puternică industrie, grea şi constructoare de maşini, putem asigura făurirea societăţii socialiste şi ridicarea nivelului de viaţă al poporului, putem consolida independenţa naţională a ţării".**

Fundamentarea în anii de după 1965, cu realism şi luciditate, a necesităţii şi posibilităţii realizării unei rate înalte de acumulare, a utilizării unei părţi însemnate din venitul naţional pentru necesităţile reproducţiei în ritm susţinut a constituit un moment de mare însemnătate pe deplin corespunzător intereselor de progres şi prosperitate ale poporului român. **„Societatea noastră socialistă, ca orice societate de altfel,** arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, trebuie să asigure permanent mijloacele pentru reproducţia lărgită, o acumulare înaltă — baza dezvoltării forţelor de producţie, a nivelului de civilizaţie generală a ţării. În acelaşi timp, trebuie să se asigure creşterea eficienţei acumulării, a tuturor investiţiilor, sporirea rentabilităţii economice şi odată cu acestea creşterea venitului naţional, singura sursă a desfăşurării neîntrerupte a reproducţiei lărgite şi ridicării necontenite a nivelului de trai al întregului popor".**

Luînd atitudine critică faţă de tendinţele de subapreciere a funcţiilor acumulării, demonstrînd, în acelaşi timp, că absolutizarea dezvoltării preponderent extensive peste limitele social-mente admise poate genera o serie de contradicţii cu efecte negative asupra echilibrului economic şi dezvoltării, partidul nostru a fundamentat şi continuă să conceapă nivelul ratei optime a acumulării atît în dependenţă de mărimea şi evoluţia venitului naţional şi a fondului de consum pe locuitor, cît şi în raport de contribuţia factorilor extensivi şi intensivi la susţinerea ritmului reproducţiei socialiste lărgite. Pe o asemenea bază a fost posibil să se stabilească un optim al ratei acumulării subordonat în permanenţă criteriului absolut şi unic de optimi-

Dumitru CIUCUR
Constantin POPESCU

(Continuare în pag. 31)

23 AUGUST 40 1944 1984

O politică de largă perspectivă de dezvoltare a bazei de materii prime și energetice

Ioan FOLEA
ministrul geologiei

ÎN PROCESUL complex de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, un rol determinant revine industrializării, ca o condiție esențială a progresului economico-social al țării. Relația de interdependență dintre industrializare și baza de materii prime minerale a determinat una din direcțiile prioritare ale politicii economice după actul istoric de la 23 August 1944, privind așezarea întregii activități de descoperire și valorificare a resurselor proprii minerale pe baze științifice, raționale, în concordanță cu interesele de perspectivă ale economiei țării. Ca urmare, descoperirea de noi acumulări de substanțe minerale utile și valorificarea complexă, superioară a acestora a constituit un obiectiv de importanță majoră în cadrul politicii noastre economice, în special după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Orientările stabilite în acest domeniu de documentele de partid, în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu au condus la reorientarea de fond a întregii activități de cercetare geologică și extractivă, în scopul atingerii obiectivelor de mare importanță în dezvoltarea economică și socială privind realizarea independenței energetice a țării și asigurarea necesarului economiei în cea mai mare parte cu materii prime minerale din producția internă.

● Spirit creator în promovarea politicii de independență energetică și de asigurare a bazei proprii de materii prime ● Un program național complex, de lungă durată, de sporire a rezervelor de substanțe minerale utile ● Coordonate actuale și de perspectivă ale activității de cercetare și prospectare geologică

■

CA ȘI ÎN CELELALTE domenii de activitate, în perioada antebelică starea de înapoiere tehnică, economică și organizatorică, pe fondul căreia primau exclusiv interesele societăților particulare românești și străine, a fost caracteristică și geologiei ca și industriei extractive. Cercetarea științifică geologică finanțată de stat a fost extrem de redusă. În aceste condiții nu a fost posibilă realizarea unei cunoașteri cuprinzătoare a alcătuirii geologice și a potențialului mineral pentru întreg teritoriu al țării. Trebuie însă arătat că ,datorită abnegației și patriotismului puținilor geologi și geofizicieni români din perioada antebelică, unele din realizările obținute au făcut ca școala geologică românească de atunci să fie cunoscută și prețuită peste hotare. Pe de altă parte, activitatea de prospecțiune și explorare, respectiv latura aplicativă a cercetării geologice, lipsită de un cadru organizat și o coordonare unitară, s-a desfășurat exclusiv de către societățile particulare, în limitele restrînse ale unor zăcăminte care, prin calitatea ridicată a rezerzelor și condițiile favorabile de extracție, asigurau profituri maxime. În toată această perioadă s-a procedat la exploatarea nerațională a bogățiilor subsolului prin suprasolicitarea zăcămintelor bogate sau a părților bogate din anumite zăcăminte, fiind compromise și abandonate în acest fel importante volume de rezerve, cu caracteristici și conținuturi superioare celor care se exploatează în prezent.

Această stare de lucruri, păgubitoare și antinațională, a fost curmată după preluarea puterii politice și economice de către clasa muncitoare, devenind posibil ca și geologia să-și capete adevărata importanță și menire pentru cunoașterea geologică aprofundată a întregului teritoriu al țării, pentru evaluarea patrimoniului național mineral, pentru creșterea continuă, cercetarea complexă și pregătirea pentru valorificare a bazei de materii prime minerale și energetice primare. Încă în anul 1948 a fost înființată prima organizație de stat de cercetări și explorări geologice (ACEX), urmată de constituirea în anul 1950 a Comitetului Geologic, cu sarcina de for coordonator pe ramură, avînd în subordine o întreprindere de prospecțiuni și una de explorări geologice, cărora li s-a adăugat ulterior un institut de cercetare de profil. Cadrul organizatoric s-a lărgit continuu prin crearea de organizații geologice regionale ale ministerelor extractive — întreprinderi de explorări miniere și schele petrolifere — care au creat posibilitatea cercetării geologice sistematice a întregului teritoriu al țării.

Pentru extinderea activității geologice au fost alocate de către stat fonduri din ce în ce mai mari. Este semnificativ faptul că fondurile alocate în perioada 1981—1985 sînt de peste 11 ori mai mari decît cele aferente perioadei 1951—1955, ceea ce demonstrează importanța acordată cercetărilor geologice și efortul financiar deosebit pe care-l face statul nostru pentru cunoașterea și valorificarea patrimoniului național mineral. Pe această bază s-au făcut progrese considerabile în aprofundarea gradului de cunoaștere a teritoriului țării prin organizarea și dezvoltarea cercetării științifice, precum și a activităților de prospecțiune și explorare în domeniul geologiei și geofizicii atît pentru hidrocarburi, cît și pentru substanțe minerale utile solide.

Creșterea gradului de cunoaștere geologică a teritoriului țării a permis **extinderea cercetării bogățiilor subsolului către trepte de adîncime din ce în ce mai mari.** Astfel, în cazul hidrocarburilor, de la adîncimea medie de investigare și extracție de 2 000—3 000 m s-a ajuns în prezent la 7 000 m și ne pregătim pentru abordarea treptei de 10 000 m ; la substanțele metalifere (neferoase, auroargentifere, feroase și altele) și la huilă, adîncimea de investigație a coborît de la 100—300 m pînă la 800—1 000 m în paralel cu pregătirea soluțiilor tehnice și tehnologice de extacție la adîncimi din ce în ce mai mari ; la lignit, cota exploatărilor la zi a fost sensibil depășită prin investigații la circa 250 m adîncime, în majoritatea cazurilor sub nivelul hidrostatic, fiind în studiu soluțiile cele mai viabile și economicoase de exploatare sub coloane de apă de 100—150 m.

Graficul nr. 1

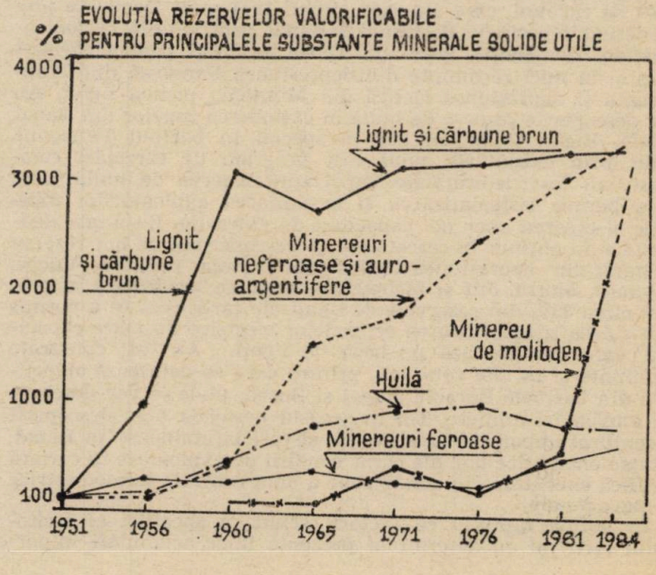

În întreaga perioadă antebelică, cercetările geologice și extracția industrială erau localizate la un număr de circa 20 substanțe minerale utile, printre care petrol, gaze, minereuri neferoase și auro-argentifere, feroase, cărbuni, diverse substanțe nemetalifere, în prezent circa 100 de substanțe minerale constituie obiectul cercetărilor geologice complexe, dintre care peste 70 de substanțe utile sînt antrenate în circuitul de valorificare, contribuind la acoperirea necesarului economiei naționale de materii prime. S-au evidențiat noi și importante structuri purtătoare de acumulări de substanțe minerale utile valorificabile, pe întreg teritoriul țării, întregind imaginea patrimoniului național mineral care, deși nu este comparabil cu patrimoniul marilor acumulări minerale de pe glob, poate contribui într-o măsură importantă la satisfacerea nevoilor interne de materii prime minerale, participînd direct și la realizarea independenței energetice a țării.

Graficul nr. 2

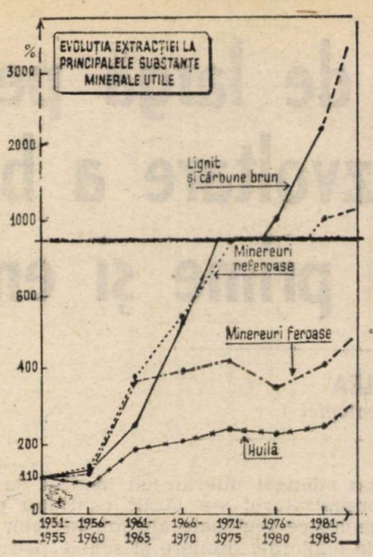

■

DACĂ ÎNAINTE de anul 1944, zăcămintele de petrol cunoscute erau localizate în arii restrînse în Muntenia, între riurile Dîmbovița și Buzău, și în Moldova, în zona Moinești și Tescani, la adîncimi de pînă la 2 000—2 500 m, iar zăcămintele cunoscute de gaz metan se restrîngeau la cîteva domuri din Bazinul Transilvaniei, prezentul oferă un cu totul alt aspect al distribuției numerice și spațiale a zăcămintelor de hidrocarburi de pe teritoriul țării. Prin promovarea unui program intensiv de cercetări geologice și în special geofizice, menționînd în special creșterea puterii de rezoluție a prospecțiunilor seismice prin folosirea unor echipamente de înaltă tehnicitate, s-au pus în evidență noi zăcăminte de petrol : în platforma Moesică la Ciurești, Cartojani, Preajba, Videle-Vadu Lat, Corbii Mari, Periș precum și la Simnic-Ghercești, Iancu Jianu, Făurești, Brădești, Vîrteju-Stoenița din Oltenia ; în depresiunea Getică la Bilteni, Țicleni, Băbeni și Foleşti ; în depresiunea Panonică la Suplacul de Barcău, Abrămuț, Salonta, Turnu, Teremia, Calacea, Sat Chinez și Variaș din zona de Vest a țării și în Vîrlandul Carpaților din Moldova la Motea, Țepu, Independența și, mai recent, în Platforma continentală românească a Mării Negre. Totodată, au fost identificate noi orizonturi și suprafețe productive în zona veche petroliferă din depresiunea precarpatică și au fost evidențiate importante zăcăminte de gaze în toate unitățile geologice majore de interes pentru hidrocarburi. O bună parte din zăcămintele descoperite și introduse în exploatare sînt situate la adîncimi mai mari decît cele cunoscute anterior, astăzi existînd sonde care produc de la 4 800—5 200 m. Datele obținute au impulsionat orientarea activității către obiective situate la mare adîncime, unde continuă să apară rezultate încurajatoare.

Importante modificări s-au înregistrat și în cazul zăcămintelor de cărbuni, care anterior anului 1944 erau localizate preponderent în bazinele Petroșani și Banat pentru huilă, la Codlea-Cristian, Comănești, Sorecani, Tebea — Brad pentru cărbune brun și în mici zăcăminte din depresiunea Panonică din Transilvania și depresiunea Getică din Muntenia pentru lignit. Au fost descoperite rezerve de huilă în extinderea zonelor din Banat (Cozla, Bigăr, Rudăria), dar în special în bazinul Petroșani, unde, prin executarea unui vast program de cercetări complexe, au fost determinate importante rezerve de huilă, ceea ce a permis sistematizarea și dezvoltarea exploatărilor existente și crearea unor noi capacități de extracție. Rezultate deosebite s-au obținut în cercetarea și descoperirea de noi rezerve de lignit din depresiunea Getică din Oltenia (bazinele Vîlcea, Rovinari, Motru, Jilț și Mehedinți), unde se localizează în prezent circa 85% din rezervele de lignit ale țării, ceea ce a permis construirea și amplificarea centralelor electrice de mare capacitate, care funcționează pe bază de lignit. Au fost conturate zăcăminte și în alte zone noi, printre care se detașează obiectivele din bazinele Baraolt, Lugoj și Borod, unde se vor deschide noi exploatări miniere. Tot în această perioadă s-au descoperit și conturat importante rezerve de șisturi bituminoase în Banat, resurse energetice noi, ale căror condiții de exploatare în carieră justifică executarea în aceste zone a unor centrale termoelectrice de mare putere.

În pofida faptului că factorii geologici specifici ai teritoriului țării nu au determinat prezența unor acumulări importante de minereuri feroase, cercetările complexe efectuate au condus totuși la creșterea sensibilă a fondului de rezerve extrem de scăzut existent în cele 8 zăcăminte cunoscute cu 3 decenii în urmă. Au fost, astfel, descoperite noi rezerve, în extinderea zăcămintelor din bazinul Poiana Ruscă la Teliuc și Ghelar, din cristalinul Carpaților Orientali la Vatra Dornei, ca și prin conturarea unor noi zone și zăcăminte de fier și mangan în zona cristalină a Carpaților Orientali și pe rama de vest a bazinului Transilvaniei. Ținînd cont de necesitățile stringente de fier ale economiei, cercetările geologice și tehnologice au fost orientate și către resurse neconvenționale, cum sînt hornblenditele de la Ditrău și serpentinitele de la Tișovița din Banat care, cu toate că au conținuturi scăzute în substanță utilă, ar putea deveni o sursă indigenă suplimentară de fier, în condițiile aplicării unor tehnici și tehnologii de extracție și preparare economicoase.

Unele dintre cele mai importante rezultate ale cercetării geologice complexe s-au materializat în descoperirea de noi zăcăminte cu rezerve valorificabile de minereuri neferoase. Dacă în perioada antebelică, zonele cunoscute și exploatate erau limitate la un număr de 21 zăcăminte, dispuse preponderent în regiunea Baia Mare și subordonat în Munții Apuseni și Banat, prezentul arată o configurație total modificată a acumulărilor de minereuri neferoase la scara întregii țări, ca urmare a cercetărilor efectuate în special în ultimii 20 ani, prin identificarea a 121 zăcăminte în care s-au conturat importante volume de rezerve. Numeroase zăcăminte de minereuri de plumb, zinc și cupru au fost descoperite, și în cea mai mare parte antrenate în exploatare, pe toată întinderea Carpaților Orientali, începînd din zona eruptivului neogen de la Baia Mare (Valea Colbului, Nucuț, Suior, Cavnic-Roata și altele), continuînd cu formațiunile cristaline de la Baia Borșa, Fundu Moldovei, Leșu Ursului, cu noi zone la Rodna și Bălan, în Dobrogea de nord, în complexa unitate geologică a Munților Apuseni, la Brad-Săcărîmb, Almaș-Stănija, Băița-Bihor, Brusturi, în Banat la Sasca și Moldova Nouă, ca și în Carpații Meridionali unde, în afara unor obiective de mai mică amploare (Arpaș, Boița-Hațeg, Bîrsa-Nimaia), cercetările recente arată perspective importante în masivele Făgăraș și Leaota. Trebuie menționată evidențierea unor mari rezerve de minereu de cupru cu conținut scăzut în Munții Apuseni (Roșia Poeni, Bucium-Tarnița) și Banat (Moldova Nouă), care, datorită posibilității de exploatare în carieră și a fluxului tehnologic favorabil de preparare, prezintă condiții eficiente de valorificare, urmînd a furniza cantități importante de cupru.

Au fost descoperite și antrenate în exploatare noi acumulări de substanțe minerale utile, necunoscute înainte de 1944, printre care bauxită, molibden, zirconiu și titan, care, treptat, pe măsura creșterii nivelurilor de extracție și a soluționării unor probleme de preparare, vor putea participa cu pondere importantă la acoperirea necesarului economiei naționale.

O atenție deosebită s-a acordat și substanțelor nemetalifere, materii prime importante pentru numeroase sectoare de activitate, reușindu-se evidențierea de volume mari de rezerve pentru 55 substanțe, printre care nisipuri silicioase în platforma Moldovenească la Crivineni, Miorcani, Hudești, nisipuri și roci caolinoase în bazinul Transilvaniei la Surduc, Aghireș, Parva, argilă refractară (în extinderea zonei Suncuiuș) și alte substanțe, care, o dată cu soluționarea unor probleme de preparare pentru creșterea calității produsului finit, vor putea acoperi integral necesarul economiei. O mențiune specială trebuie făcută pentru zăcămîntul de sulf descoperit și dat în exploatare în eruptivul neogen al Munților Călimani, la care au fost evaluate volume mari de rezerve.

■

REZULTATELE deosebite obținute în domeniul geologiei în ultimele decenii s-au concretizat în creșterea spectaculoasă a bazei de materii prime minerale și energetice primare, în volumele tot mai mari de rezerve valorificabile descoperite și pregătite pentru exploatare. Evoluția procentuală a rezervelor valorificabile la principalele substanțe minerale utile solide evidențiază la începutul anului 1984 față de 1951 o creștere de 8,2 ori la huilă, de 33,5 ori la lignit, de 34 ori la minereurile neferoase și auroargentifere, de 6,4 ori la minereurile feroase și de 25 ori la minereul de molibden (an de referință 1960) — graficul nr. 1.

Creșteri spectaculoase de rezerve valorificabile s-au înregistrat și la substanțele care nu apăreau în evidențele anului 1951, salturile cantitative raportate la situația anului 1956 fiind de 16 ori la roca de grafit, de 33 ori la nisipurile silicioase, de 284 ori la roca cu sulf, pentru a enumera numai cîteva din substanțele minerale utile care au constituit obiectul cercetării geologice abia în ultimele 3 decenii. Noile substanțe și zăcăminte descoperite și antrenate în circuitul de valorificare cu precădere în ultimii 20 ani, au produs profunde efecte pe harta țării, au determinat schimbări în structura diferitelor ramuri din economia multor județe. Au apărut astfel noi unități de extracție a petrolului și gazelor în județele Brăila, Giurgiu, Teleorman, Argeș, Olt, Vîlcea, Gorj, Dolj, Timiș,

(Continuare în pag. 11)

23 AUGUST 40 1944 1984

Creșterea și modernizarea fondurilor fixe, a potențialului productiv al țării (II)

O nouă distribuție în teritoriu

ÎN STRATEGIA creșterii economice în țara noastră o coordonată majoră a constituit-o și o constituie repartizarea rațională a fondurilor fixe pe teritoriu în vederea dezvoltării echilibrate a tuturor zonelor. Astfel, ținînd seama de efectele economice și social-culturale pe care le generează această repartizare (ridicarea gradului de civilizație a tuturor județelor și localităților, lichidarea migrației populației spre marile orașe, înfăptuirea egalității în privința condițiilor de muncă și de viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în societate a tuturor cetățenilor etc.), în anii construcției socialiste au fost create noi fonduri fixe, în proporții din ce în ce mai mari și în acele zone, regiuni sau județe rămase în urmă în trecut. În multe din aceste unități teritorial-administrative, prin politica de acumulare și investiții au fost prevăzute sistematic ritmuri medii anuale de creștere a fondurilor fixe superioare mediei pe țară, fapt ce a determinat schimbări structurale profunde în geografia economică a patriei. Deja la sfîrșitul anului 1980, ca rezultat al realizării primei etape din prevederile „Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale" s-au obținut mari și importante progrese în conturarea profilului economico-social al fiecărei zone, s-au redus decalajele existente și a crescut continuu baza tehnico-materială în toate județele și cu deosebire în cele mai puțin dezvoltate.

Mai mult, în cincinalul precedent, numărul județelor în care valoarea fondurilor fixe depășea 20 miliarde lei era de 30, față de 16 în 1975, 4 în 1970 și 1 în 1965. Valoarea fondurilor fixe ale economiei naționale a crescut de la 1 203 miliarde lei în 1975 la 1 864 miliarde lei în 1980, într-un ritm mediu anual de 9,2%. Drept urmare, s-a asigurat sporirea gradului de înzestrare tehnico-productivă a muncii în toate unitățile, din toate zonele și județele țării. Noile capacități și obiective industriale (fonduri fixe), care au fost date în funcțiune au creat, în același timp, condiții prielnice pentru valorificarea mai eficientă a resurselor naturale și a forței de muncă, pentru o mai mare stabilitate a acesteia, pentru apropierea nivelului producției industriale și agricole pe locuitor în diferite județe, pentru adîncirea cooperării localităților din cadrul aceleiași zone etc. **„Dezvoltarea puternică a industriei socialiste, amplasarea forțelor de producție și progresul industriei în toate județele** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **au constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului, al trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism".** (Expunere prezentată la plenara lărgită a C.C. al P.C.R., 1—2 iunie 1982, Editura politică, București, p. 20).

Evident, Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial, adoptat de Congresul al XII-lea, continuă pe un plan calitativ superior orientarea fermă a partidului de repartizare rațională a fondurilor fixe pe întregul teritoriu, fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii, de ridicare sistematică a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Concret, în anii actualului cincinal, amplasarea rațională a fondurilor fixe pe teritoriu va asigura dezvoltarea complexă a tuturor zonelor, apropierea județelor în ceea ce privește nivelul producției globale pe locuitor și folosirea eficientă a resurselor de muncă, sistematizarea și modernizarea rețelei de localități urbane și rurale, realizarea în cadrul fiecărui județ a unui raport corespunzător în evoluția sectoarelor de bază — industrie, agricultură, construcții, transporturi, prestări de servicii etc. Se urmărește ca fiecare județ să ajungă pînă în 1985 la o producție globală de cel puțin 70 000 lei pe locuitor și la un grad de ocupare a forței de muncă de minimum 400 persoane la o mie de locuitori. De asemenea, se urmărește sporirea rolului economic și social al orașelor mici și mijlocii și crearea de noi centre urbane sub forma orașelor agroindustriale în cadrul cărora, precum și în comunele reședință ale consiliilor unice agroindustriale, se vor construi peste 700 unități cu caracter industrial, de interes republican și local. Înfăptuirea acestor prevederi va accelera procesul dispariției deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre activitatea agricolă și cea industrială, va determina omogenizarea crescîndă a societății noastre, crearea unui fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului general de civilizație a întregului popor.

Folosirea eficientă a fondurilor fixe

UN ROL important în realizarea obiectivelor fundamentale ale dezvoltării economiei noastre naționale îl are folosirea cît mai eficientă a fondurilor fixe. De felul cum sînt gospodărite aceste resurse materiale, în care este materializată o imensă cantitate de muncă socială, depinde în mare măsură progresul general al societății noastre. **„Avem o industrie modernă, dotată în cea mai mare parte la nivelul cel mai înalt al tehnicii mondiale; am investit miliarde de dolari în această industrie** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Acum este necesar să obținem folosirea la întreaga capacitate a tuturor unităților".** Cu cît mașinile, utilajele, instalațiile etc. vor fi utilizate mai bine, cu atît mai mari vor fi producția globală, producția netă și venitul net ce se vor obține cu fondurile fixe de care dispune fiecare unitate economică și întreaga economie națională. Este concludent pentru rezultatele obținute în privința sporirii eficienței economice, ca urmare a unei mai bune utilizări a fondurilor fixe, faptul că în perioada 1950—1982 unei creșteri de 7,83 ori a înzestrării tehnice a muncii (calculată prin raportarea creșterii de 9,7 ori a volumului fondurilor fixe la majorarea de 1,24 ori a numărului populației ocupate) i-a corespuns o sporire de 12 ori a productivității muncii sociale (calculată prin raportarea creșterii de 15 ori a venitului național la cea de 1,24 ori a volumului populației ocupate).

În contextul accentuării laturilor calitative ale întregii activități economice, partidul și statul nostru, manifestînd o grijă deosebită pentru crearea de noi fonduri fixe, pentru dezvoltarea și perfecționarea celor existente, pun în fața unităților socialiste, a tuturor oamenilor muncii ca proprietari ai acestei uriașe avuții naționale, sarcina de mare importanță și răspundere de a folosi din plin, cu indici tot mai înalți, mașinile și utilajele, potențialul tehnic-productiv al țării. **„Toate ministerele, toate centralele și întreprinderile** — sublinia secretarul general al partidului — **trebuie să acționeze cu toată hotărîrea... pentru a folosi la maximum capacitățile moderne de care dispunem în vederea realizării unor produse de înaltă tehnicitate și calitate".**

Creșterea eficienței fondurilor fixe se realizează atît pe **calea extensivă** (prelungirea timpului de funcționare a mașinilor și utilajelor etc., prin reducerea și înlăturarea pierderilor de timp în cadrul unui schimb, mărirea numărului de schimburi în întreprinderile sau secțiile unde aceasta este posibil și necesar) și pe **calea intensivă** (obținerea cu aceleași fonduri fixe a unei producții mai mari prin perfecționarea lor tehnică, prin creșterea gradului de încărcare și utilizare a capacităților de producție, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație etc.). În unitățile socialiste din țara noastră sînt folosite ambele căi. Dimensiunea economică a acestei acțiuni este relevată cu rezultate economice tot mai consistente de faptul că, în

M. MEHEDINȚU

(Continuare în pag. 31)

COORDONATE ALE PROMOVĂRII PROGRESULUI TEHNIC

— robotizarea, automatizarea, tehnologiile flexibile —

UN OBIECTIV major al acestor ani, stabilit de Congresul XII și Conferința Națională ale partidului, îl constituie trecerea rapidă a României la un nou stadiu de dezvoltare, în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică. Este un țel care se integrează organic în procesul de ansamblu al progresului României, al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării țării spre comunism. Această strategie necesită transformări însemnate în toate domeniile, anume în economie, producție și tehnică, știință, învățămînt, organizare, conducere, legislație și altele. În perspectivă, economia țării noastre va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, de un înalt nivel tehnic, în care accentuarea laturilor calitative, intensive va deține rolul hotărîtor. În acest cadru, promovarea progresului tehnic la scara economiei naționale — cu efecte de seamă pentru creșterea productivității muncii și ridicarea calitativă a producției — are în vedere creșterea continuă a gradului de automatizare, robotizare, mecanizare a activităților, bazată pe dezvoltarea microelectronicii.

În concepția secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, strategul strălucit al progresului țării, creșterea productivității muncii trebuie asigurată atît în acest cincinal cît și în anii 1986—1990 — potrivit programului adoptat, se urmărește o dublare a productivității în 1990 comparativ cu 1981 — printr-o puternică afirmare a revoluției tehnico-științifice. Se are astfel în vedere creșterea mai mult a rolului științei în modernizarea economiei, legare mai directă a cercetării cu producția. În acest sens, referindu-se la orientări de bază ale politicii partidului nostru, la plenara Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, care a avut loc în acest an, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului și președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, sublinia necesitatea accelerării în procesele de fabricație a robotizării, mecanizării, automatizării, concomitent cu extinderea unor tehnologii flexibile, în condițiile realizării unor produse calitativ superioare celor realizate similar pe piața internațională.

*) Prima parte a articolului a apărut în numărul 24 al revistei

Robotizarea : caracteristici și efecte

. ROBOTUL industrial reprezintă unul din cele mai importante produse ale revoluției științifice și tehnice. Introducerea roboților și manipulatoarelor în procesele de producție permite înlocuirea operatorului uman în locurile de muncă grele (sectoare calde, turnătorii, forje, tratamente termice), nocive (vopsitorii, galvanizări), periculoase (medii radioactive), precum și în locuri de muncă cu activitate monotonă și obositoare (alimentare mașini-unelte, alimentare prese, ștanțe, operații de asamblare simplă etc.). Pe de altă parte, utilizarea roboților și manipulatoarelor prezintă avantaje concrete majore: mărirea productivității muncii, îmbunătățirea substanțială a calității producției, optimizarea flexibilității producției.

În prezent, există o gamă largă de tipuri — de la manipulatoare simple cu program fix, pînă la roboți complecși cu vedere și inteligență artificială. Avantajele tehnico-economice ale utilizării acestora au determinat ca toate țările industrializate să se preocupe intens de cercetarea, fabricarea și introducerea lor în procesele de fabricație.

Se impun, desigur, cîteva precizări legate de robotul industrial. Acesta este un sistem complex terminat cu o mînă mecanică cu mai multe grade de libertate, comandată să ocupe mai multe poziții în spațiu — capabilă să manipuleze materiale, obiecte sau piese, scule și dispozitive speciale; prin programe poate să execute diverse mișcări, executînd astfel o mare varietate de lucrări. Robotul este caracterizat de două mari părți distincte: mecanismele în mișcare (robotul propriu-zis) și sistemul de comandă (calculator specializat); robotul industrial trebuie să execute fie succesiuni simple de mișcări, fie mișcări complexe, astfel încît sculele și dispozitivele pe care le mișcă să descrie traiectorii complexe.

Au fost creați în acest scop roboți de diverse grade de complexitate: a) roboți cu secvență fixă (și limitată) de mișcări, comandă rigidă, utilizați pentru operații simple: deservire prese, ștanțe, utilaje pentru prelucrarea maselor plastice, industria ușoară. Acest gen de robot este cunoscut și sub denumirea de manipulator; b) roboți „repetitivi" comandați punct cu punct, reprogramați, utilizați pentru diverse operații. Trecerea de la o operație la alta se face simplu, prin schimbarea programului de comandă; c) roboți ce execută traiectorii continue. Acești roboți sînt instruiți de operatori să execute traiectorii precise, la viteze prescrise. După instruire robotul execută independent aceste mișcări (utilizați în vopsitorii, sudură etc.); d) roboți inteligenți, care utilizează senzori ce permit orientarea robotului în spații necunoscute. Se utilizează în operații de asamblare, funcționează în medii acvatice, nucleare, chimice etc. În prezentul material, prin „robot" se înțelege oricare din tipurile enumerate mai sus; prin „robot avansat" se înțelege robotul tip repetitiv și robotul ce execută traiectorii continue; prin „robot evoluat" se înțelege robotul inteligent.

De la robotul simplu la cel „evoluat"

ROBOȚII în execuție se clasifică după greutate, fiecare avînd ca tip de acționare: electrică, hidraulică sau pneumatică, iar tipul de cinematică aferent poate fi: cartezian, cilindric, polar sau sferic. Fiecare dintre aceștia din urmă, funcție de aplicație și necesități, poate fi comandat ciclic, punct cu punct, sau după traiectorie. Să adăugăm și faptul că parametrii principali tehni-

co-funcționali ai robotului sînt: viteza, precizia, volumul spațiului de lucru, greutatea manipulată.

Potrivit unor date statistice, parcul mondial în 1983 cuprindea circa 180 000 roboți și manipulatoare. Dintre aceștia, în țările capitaliste dezvoltate funcționează aproximativ 130 000 unități (Japonia cca. 90 000; S.U.A. — 30 000; Europa de Vest peste 6 000). Producția în țările vestice este realizată de peste 220 firme (S.U.A. — 69; Japonia — 54; Anglia — 25; Franța — 23; R.F.G. — 17; Italia — 16) și cuprinde un nomenclator de circa 600 tipodimensiuni de roboți și manipulatori cu un volum anual de 11 000 unități în Japonia, 8 500 unități în S.U.A., 6 000 unități în Europa de Vest, 3 000 unități — R.D.G., 10 000 unități — U.R.S.S., 1 200 unități — R.P.B., 1 500 unități — Iugoslavia etc.

Producția de roboți și manipulatoare este puternic alimentată de sectorul de cercetare care cuprinde peste 360 de unități numai în țările capitaliste dezvoltate (Japonia — 80, S.U.A. — 85, Anglia — 60, Franța — 35, R.F.G. — 14 etc.). Dealtfel, în majoritatea statelor s-a trecut la realizarea unor programe de cercetare ambițioase, concomitent cu relevarea de modele de referință, cumpărarea de licențe, importarea de tehnologii robotizate. Prognozele publicate menționează o creștere considerabilă în întreaga lume a aplicărilor cu roboți și manipulatoarelor; numărul acestora urmează să ajungă la circa 25 milioane unități în anul 2000, revenind în medie un robot la 550 lucrători în industrie. Trebuie luată, desigur, rezerva că introducerea explozivă a roboților și manipulatoarelor în aplicările din toate ramurile naționale ar putea conduce la rapida mutație a acestor cifre.

Implementarea roboților s-a făcut pînă în anul 1980 de regulă în locuri de muncă disparate, realizînd astfel o soluționare a unor probleme locale ale procesului de producție. În țările avansate, după anul 1978, s-a dezvoltat conceptia complexelor tehnologice și a liniilor flexibile robotizate, care constă în organizarea pe linii automate, celule și sisteme flexibile de prelucrare; celule și sisteme robotizate în sudură; linii robotizate pentru acoperiri, alte sisteme robotizate (montaj, transport, manipulare, mase plastice etc.). Pe această bază s-a obținut o creștere importantă a productivității utilajelor, o îmbunătățire substanțială a calității producției, o mai bună competitivitate a produselor. În ultimii ani s-a trecut și la robotizarea completă a atelierelor, secțiilor și chiar a unor fabrici în întregime. Sînt cunoscute rezultatele obținute pe această linie în Japonia (fabrici de automobile), S.U.A. (General Motors), Italia (uzinele FIAT).

Robotica românească într-o dezvoltare accentuată

LUCRĂRILE de cercetare privind realizarea de roboți și manipulatoare în țara noastră au fost concepute în anii 1979—1984 în colective din București, Timișoara, Iași, Cluj-Napoca. Aceste colective și-au propus să realizeze roboți cu acționare electrică si hidraulică, participînd, în același timp, în cadrul unor organisme internaționale, la cooperarea în acest domeniu.

Pînă în prezent s-au finalizat prototipuri de roboți industriali, care sînt în prezent în fabricație de serie mică și sînt în curs de executare a prototipurilor încă alte tipuri, pentru care există modele experimentale.

Din domeniul componentelor și subansamblelor pentru roboți se produc în prezent în țară motoare electrice de curent continuu de mică inerție, la nivelul produselor similare străine, fapt pentru care sînt solicitate de constructorii de roboți din Italia, Austria, Suedia, ca și din țările membre C.A.E.R. (R.D.G., R.S.C., U.R.S.S.). De asemenea, se află în asimilare elemente mecanice (reductoare armonice, traductoare, traductoare optoelectronice incrementale, traductoare de proximitate) precum și blocuri ce cuprind electronică de comandă (variatoare de turație).

Acțiunile inițiate și desfășurate la noi în țară pentru creșterea performanțelor roboților industriali, asigurarea nucleelor de cercetare existente, dezvoltate pe baza unui cadru organizatoric și a unui program adecvat, vor crea premise importante pentru afirmarea României și în acest domeniu; măsuri corespunzătoare sînt menite să dezvolte producția și să extindă implementarea roboților în economia națională. Trebuie menționat că municipiul București deține cel mai mare potențial în cercetarea și producerea de componente specifice roboților, precum și în cercetarea-proiectarea de roboți avansați. Remarcăm în acest sens colectivele de la întreprinderea „Automatica", Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini-unelte și agregate „Titan" București și Institutul de proiectare automatizări — București, Institutul de cercetare, proiectare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică București. Preocupări deosebite există și în municipiul Timișoara la întreprinderile „Electrotimiș", „Electromotor" precum și la Institutul politehnic, iar în municipiul Iași la Institutul politehnic și I.C.P.E. — filiala Iași și I.M.A.M.U.S. Iași.

O structură de producție integrată, de înaltă performanță tehnologică

MINISTERUL Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică a întocmit un program de producție, implementare și cercetare pentru roboți industriali, precum și a componentelor, blocurilor și subansamblelor necesare acestora, în scopul ridicării substanțiale a productivității muncii și calității produselor, urmărind în principal introducerea masivă a roboților în locurile de muncă grele și cu grad mare de periculozitate în care se efectuează operații ca: sudarea, turnarea sub presiune, galvanizarea, vopsirea și altele. Producția marfă va crește în ritmuri dintre cele mai accelerate. Să notăm, totodată, că, potrivit unor prevederi, gradul de asigurare cu componente din țară a produselor va fi de 90% în 1985 și va atinge 95% în 1990. Întreaga producție marfă va fi constituită din produse realizate la nivel mondial. Pentru perioada anilor 1990—2000 strategia propusă urmărește atingerea nivelului de dotare prognozat pe plan mondial. Se prevede, de asemenea, ca în anul 1990 exportul de componente, manipulatoare și roboți să reprezinte însemnate valori.

În cursul actualului cincinal vor fi necesare, evident, dezvoltări de capacități productive pentru roboți și componente. Se estimează că implementarea roboților va duce, în prima etapă, la o productivitate mărită de aproximativ două ori la locurile de muncă respective și la o creștere substanțială a calității producției. Înfăptuirea obiectivelor în domeniul creșterii gradului de robotizare a activităților impune, ca o condiție prealabilă, colaborarea dintre economiști și tehnicieni — ingineri, mai ales, dar și fizicieni, chimiști etc. Aceasta atît prin prisma aprecierii concrete a eficienței economice cît și a oportunității introducerii roboților, a însuși procesului efectiv de promovare a lor. Se relevă, de asemenea, ca deosebit de însemnate acțiuni și măsuri de felul concentrării activităților de cercetare științifică, inginerie tehnologică și producție de roboți și manipulatoare într-un număr restrîns de unități ale Ministerului Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică. Apare, de asemenea, ca necesară introducerea în planul de investiții al ministerului de resort ca și al altor ministere a prevederilor pentru realizarea capacităților de producție (roboți și componente), precum și pentru implementarea roboților. Desigur, problemele robotizării sînt complexe, în materialul de față ne-am referit doar la unele coordonate în acest sens.

Barbu Gh. PETRESCU

23 AUGUST 1944 40 1984

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Acțiuni complexe în sprijinul sporirii eficienței

CREȘTEREA eficienței economice constituie unul din imperativele de mare stringență ale perioadei actuale. Realizarea acestui imperativ presupune, între altele, promovarea în producție a celor mai înaintate cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane, aplicarea unor tehnologii noi care să permită reducerea consumului de materii prime, materiale și energie, scăderea cheltuielilor de fabricație. Ce se întreprinde în cadrul Întreprinderii mecanice Mîrșa — unitate reprezentativă a industriei constructoare de mașini — pentru creșterea eficienței prin promovarea largă a progresului tehnic?

ÎNTREPRINDEREA este specializată în fabricația unor mijloace de transport, cu deosebire grele, destinate atît beneficiarilor interni cît și celor externi. Prin promovarea unor soluții tehnologice avansate, de mare productivitate, întreprinderea a reușit ca, într-un timp relativ scurt, să proiecteze și să execute o serie de produse de înaltă complexitate, așteptate cu mare interes de economia națională și oferite, totodată, la export. Numai în 1983, de pildă, s-a asimilat în fabricația de serie o gamă variată de produse printre care : autotren cu semiremorcă basculantă de 30 t și motor de 280 CP ; autotren cu o capacitate de 30 t pentru transport ciment în vrac ; autoșasiu pentru macarale, cu sarcina de ridicare de 140 t ; remorca agricolă multifuncțională de 5 t ; autobasculante de 27 t și încărcătoare frontale cu cupă de 10 m^3. În prezent, se lucrează la asimilarea unor noi familii de produse destinate industriei petroliere, construcțiilor etc. Preocuparea sistematică pentru modernizarea și înnoirea continuă a produselor se reflectă, firesc, în **ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă, care s-a ridicat la 46% în 1981, la 81% în 1982 și la 92,7% în 1983.**

O atenție deosebită s-a acordat și se acordă în continuare **scurtării duratei de asimilare în fabricația de serie** a noilor produse. În cadrul acestei acțiuni **importanță prezintă procesul de tipizare,** proces care, în cadrul I.M. Mîrșa, cuprinde : a) tipizarea diverselor repere : coliere, bolțuri, nipluri, anumite elemente de armături pentru furtune hidraulice și pneumatice etc.; b) tipizarea unor subansamble : instalațiile hidraulice de basculare, arcurile peridoc, instalațiile pneumatice de frînare ș.a. ; c) tipizarea încă din fază de proiectare, astfel încît, pornindu-se de la un anumit produs, să se obțină o gamă diversă de produse prin adăugire de elemente specifice (spre exemplu, avînd la bază autobasculanta de 50 t cu șasiu articulat se realizează o întreagă familie de utilaje grele pentru construcții — buldozere pe pneuri cu motor de 610 CP, încărcătoare frontale cu cupa de 10 mc sau 16 mc etc.).

În paralel cu introducerea în fabricație a unor noi produse, specialiștii acționează în vederea **modernizării celor din fabricația curentă.** Prin reproiectare se urmărește îmbunătățirea caracteristicilor și performanțelor tehnice, reducerea greutății proprii, creșterea sarcinii utile și a gradului de confort și manevrabilitate, micșorarea consumurilor de energie, echiparea cu o serie de dispozitive care să asigure mărirea valorii de întrebuințare a produselor. Demnă de remarcat este evoluția raportului greutate proprie/greutate utilă la unele produse reprezentative din fabricația curentă (tabelul nr. 1).

La nivelul întreprinderii, întregul proces de asimilare și modernizare a produselor a condus în ultima perioadă la obținerea unor însemnate economii de metal, combustibil și energie. Numai în anul 1983, de pildă, aceste economii s-au ridicat la 2 376 t metal, 1 735 t combustibil convențional și 1 433 MWh energie electrică.

GRADUL înalt de tehnicitate și complexitate a produselor a impus, totodată, **asimilarea și introducerea în fabricație a unei game largi de noi tehnologii,** de mare randament și productivitate (tabelul nr. 2). Pentru perioadele următoare, pe baza analizării condițiilor tehnice și tehnologice din fiecare sector de activitate, specialiștii întreprinderii au întocmit un amplu program de asimilare a unor noi tehnologii, prin care să se creeze premisele necesare sporirii productivității muncii, reducerii consumurilor materiale și de manoperă. Printre cele mai reprezentative prevederi ale acestui program se află : ● introducerea tratamentului termic cu curenți de medie frecvență pentru adîncimea stratului tratat de 10—20 mm, oferindu-se astfel posibilitatea înlocuirii oțelurilor înalt aliate cu cele slab aliate la fabricația unor repere; ● execuția țevilor cilindrilor hidraulici prin tragere la rece, eliminîndu-se actualele operații de găurire, roluire și cromare dură și crescînd astfel productivitatea muncii; ● extinderea detensionării prin vibrații la subansamblele complexe tip carcasă, executate din oțeluri mediu și înalt aliate, care înlocuiește detensionarea prin tratament termic în cuptoare mari, obținîndu-se o reducere a consumului de combustibil cu 350 t ; ● adoptarea tratamentului termic cu curenți de înaltă frecvență pentru 15 repere complexe de la buldozerul greu pe șenile în locul executării reperelor respective din oțeluri înalt aliate cu tratament termic clasic de îmbunătățire, înregistrîndu-se astfel o creștere a productivității muncii cu 250% și o reducere substanțială a consumului de combustibil și oțeluri înalt aliate.

În vederea unei mai bune testări a calității și fiabilității produselor, cît și a economisirii unor importante cantități de carburanți (dat fiind consumul relativ mare al acestor mașini grele), specialiștii din cadrul întreprinderii acordă o deosebită atenție **sporirii gradului de dotare a unității cu noi și moderne standuri de încercare.** În acest sens, în ultimele luni au fost puse în funcțiune standurile de încercare pentru testarea punților motoare în sarcină, a unor subansamble înainte de montaj, camera climatică pentru testarea autovehiculelor în condiții care reproduc situații de exploatare identice cu cele de pe teren ș.a. Printre standurile de probă ce se află în prezent în lucru și care vor fi puse în funcțiune pînă la sfîrșitul acestui an, menționăm : stand universal de încercări pentru componentele hidraulice ale autobasculantelor grele ; cîntar platformă de 300 tone forță etc.

Într-o unitate cum este I.M. Mîrșa, în care reperele, piesele și subansamblele cîntăresc sute și chiar mii de kilograme, **creșterea gradului de mecanizare și automatizare** este impusă nu numai de sporirea mai rapidă a productivității muncii, ci și de necesitatea reducerii efortului fizic atît în secțiile prelucrătoare, cît și în cele

Tabelul nr. 1

Evoluția raportului greutate proprie/greutate utilă la unele produse reprezentative

Produsul	Anii		
	1981	1982	1983
Autobasculantă 50 t	0,92	0,73	0,71
Autobasculantă 100 t	0,82	0,73	0,71
Autobasculantă de 16 t tip 19 215	0,62	0,62	0,61
Remorcă agricolă de 5 t	0,43	0,41	0,38
Autotren pentru transport ciment în vrac tip ATC 17	0,44	0,44	0,43

Tabelul nr. 2

Tehnologii noi aplicate în anul 1983 și trimestrul I 1984

Tehnologia nouă aplicată	Tehnologia veche	Eficiența economică
Sertizarea prin deformare plastică a armăturilor pentru tuburi de cauciuc	Elementele se aduceau din import	Reducerea importului cu 300 000 lei/an
Executarea jenților pentru autobasculantele grele în variantă rolată, utilizînd elemente grele, ambutisate la cald	jențile se executau din elemente turnate, necesitînd un volum mare de manoperă și consum excesiv de metal	Reducerea consumului de metal cu 80,5 tone/an
Extinderea sudurii în mediu de CO_2 și a sudurii automate sub strat de flux	sudarea manuală cu electrod	Dublarea productivității muncii
Detensionarea prin vibrații mecanice a subansamblelor sudate din oțeluri laminate sau oțeluri slab aliate	detensionarea prin tratamente termice	Economii de combustibil de aproximativ 500 tcc/an

primare. În ceea ce privește sectoarele calde, de pildă, printre realizările recente în acest domeniu menționăm: manipulator pentru șarjare cu acționare hidraulică, cu sarcina de 1 500 kg, pentru deservirea cuptoarelor cameră tip I.R.M. 1 și I.R.P.; manipulator pentru șarjare, cu acționare hidraulică și sarcina de 500 kg, pentru deservirea cuptorului I.R.H.-412; benzi metalice cu acționare electrică pentru transfer interoperațional la ciocanele matrițoare de 2, 3,15 și 6,3 tf; mecanizarea operației de deschidere-închidere a capacelor de protecție la băile de călire. În cadrul eforturilor ce pot și trebuie depuse pentru modernizarea sectoarelor calde, extinderea și generalizarea mecanizării și automatizării operațiilor de transport, manipulare și deservire continuă să rămînă și pe mai departe drept una din sarcinile de primă importanță. Aceasta deoarece există încă anumite locuri de muncă în care operațiile se efectuează manual și unde productivitatea muncii este scăzută, în timp ce efortul fizic este ridicat. Printre asemenea locuri de muncă și operații se află: încărcarea și descărcarea cuptoarelor, manipularea pieselor și semifabricatelor forjate, transferul interoperații al pieselor, introducerea și extragerea penelor la prese și ciocane, polizarea unor bare după turnare ș.a.

CU TOT GRADUL ÎNALT de integrare a fabricației la care s-a ajuns (56% la autobasculantele de 27 tone, 40% la autobasculantele de 110 tone Diesel-electrice, 62% la buldozerele pe șenile, cu motoare de 550 CP), I.M. Mîrșa colaborează încă cu 60—80 de întreprinderi din aproape toate ramurile și subramurile economiei naționale. Dacă numai 10 din acestea nu livrează în mod ritmic, conform clauzelor contractuale, piesele și subansamblele stabilite prin plan, firesc, unitatea din Mîrșa nu poate asambla produsele sale, fiind pusă în imposibilitatea de a-și onora la termen obligațiile față de beneficiarii interni și externi. Avînd în vedere acest lucru, o atenție sporită este acordată relațiilor cu subfurnizorii de componente, astfel încît aceștia să livreze la timp și de bună calitate subansamblele pe care le au de realizat. Cu toate acestea, în prezent, se mai manifestă unele neajunsuri în acest domeniu, anumite întreprinderi înregistrînd restanțe în onorarea contractelor. Este vorba în special de: întreprinderea „Steaua roșie" București care, prin nelivrarea a 6 tipuri de pompe și 2 de dispozitive hidraulice face imposibil montajul și asamblarea la autobasculantele de 27, 55 și 110 tone; C.A.T.C. Pitești, care din 5 tipuri de furtune hidraulice pe care trebuia să le livreze în semestrul I a.c., n-a livrat pînă în prezent nici unul; Întreprinderea de motoare Diesel București, care din 120 bucăți motoare de 360 CP contractate pe semestrul I '84 a livrat pînă în prezent doar 14 bucăți și întreprinderea „23 August", care din 72 motoare de 610 CP nu a livrat decît 23 bucăți. Firesc, printr-o conlucrare mai bună, situațiile respective și altele asemănătoare pot fi cît mai rapid remediate, în așa fel încît unitățile colaboratoare să nu împiedice Întreprinderea mecanică Mîrșa să-și onoreze la timp și de calitate obligațiile contractuale.

Nicolae BLAGA

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

(Urmare din pag. 5)

Arad, Bihor. S-au deschis mine noi pentru extracția huilei în județul Hunedoara la Livezeni, Petrila sud, Bărbăteni și Valea de Brazi; de asemenea, au fost atrase în circuitul economic rezervele de lignit prin mine și cariere de mare capacitate, din județul Gorj la Tismana, Roșia, Rovinari, Lupoaia, Horăști, Leurda, Jilț, Mătăsari, Tehomir și altele.

S-au construit noi capacități de extracție a minereurilor feroase la Căpuș și Băișoara în județul Cluj, la Pîriul cu Raci în județul Caraș-Severin și la Dealul Rusului în județul Suceava. Pentru minereuri neferoase și auroargentifere au fost deschise 47 mine noi, printre care se menționează cele din județul Maramureș (Ilba, Șuior, Cavnic-Roata, Baia Borșa, Săsar), Suceava (Fundu Moldovei, Leșu Ursului), Harghita (Bălan), Caraș-Severin (Moldova Nouă, Sasca), Alba (Roșia Poeni). Pe harta minieră a țării au apărut de asemenea numeroase exploatări noi pentru substanțe nemetalifere și roci utile, aproape în toate județele țării. S-au dezvoltat sau au luat ființă noi așezări miniere ca Motru, Bălan, Baia Borșa, Moldova Nouă, Sasca Montană, Gura Humorului, Tarnița, Cavnic, Abrud și multe altele.

■

SPORURILE importante de rezerve valorificabile realizate de la o etapă la alta au permis dezvoltarea capacităților de producție, determinînd o dinamică ascendentă fără precedent a industriei extractive. Nivelul producției prevăzute pentru cincinalul în curs depășește realizările perioadei 1951—1955 de 1,4 ori la petrol, de 9,5 ori la gaze, de circa 3 ori la huilă, de 23 ori la lignit, de 4 ori la minereuri feroase, de 10 ori la minereuri neferoase și auroargentifere, pentru a cita numai cîteva din substanțele minerale utile valorificate în țara noastră (graficul nr. 2).

În prezent, întreaga activitate de cercetare geologică de pe teritoriul țării se desfășoară conform prevederilor „Programului de valorificare superioară și creștere a bazei de materii prime minerale și energetice primare „elaborat la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu și adoptat de Conferința Națională din decembrie 1982, care are, în principal, în vedere: ● asigurarea independenței energetice a țării; ● acoperirea în cea mai mare parte a necesarului economiei cu materii prime minerale din producția internă; ● creșterea gradului de recuperare a substanțelor minerale utile din zăcăminte în procesul de valorificare.

Sarcinile importante ce revin geologiei atît în cincinalul actual cît și în perspectivă, materializate prin creșterile importante de rezerve prevăzute a se realiza, au la bază următoarele orientări și direcții de acțiune: ● intensificarea la maximum a lucrărilor geologice; ● creșterea eficienței economice a lucrărilor geologice care se execută și îmbunătățirea indicilor de utilizare a dotării; ● aplicarea unor metode perfecționate de cercetare; ● folosirea unor echipamente noi cu performanțe superioare care să permită aplicarea unor tehnologii de vîrf în vederea creșterii gradului de reușită a lucrărilor geologice, în special pentru hidrocarburi; ● creșterea adîncimilor de investigare și concentrarea lucrărilor pe zone de perspectivă mai puțin cercetate pe baza unor noi concepții geologice.

Există toate condițiile ca geologia să-și îndeplinească sarcina prioritară de creștere continuă a bazei de materii prime minerale și de aprofundare a cunoașterii geologice a teritoriului, pentru evaluarea la adevărata dimensiune a importantului patrimoniu național mineral, pentru asigurarea condițiilor de valorificare a acestuia și, implicit, de creștere a avuției naționale.

Puncte de vedere

Structura tehnico-materială a investițiilor în context cu cerințele dezvoltării industriei

ÎMBUNĂTĂȚIREA structurii tehnico-materiale a investițiilor vizează, în principal, creșterea ponderii mașinilor și utilajelor în total investiții și scăderea corespunzătoare a ponderii construcțiilor-montaj. Această necesitate este impusă de faptul că, fiind partea activă a fondurilor fixe, mașinile și utilajele determină în mod direct nivelul eficienței economice prin volum, structură și randament. Abordarea problematicii structurii tehnico-materiale a investițiilor trebuie făcută în funcție de stadiul de dezvoltare la care a ajuns industria, aceasta influențînd în mod direct modul de alocare a investițiilor după structura tehnico-materială. Astfel, în perioada creării bazei tehnico-materiale a industriei, investițiile se caracterizează printr-o pondere mare a lucrărilor de construcții-montaj. Această caracteristică este dată, în primul rînd, de ponderea mare a obiectivelor noi în total investiții. În etapa de dezvoltare intensivă ponderea mașinilor și utilajelor devansează însă pe cea a construcțiilor-montaj datorită, în special, creșterii ponderii acelor categorii de obiective caracterizate printr-o structură tehnico-materială îmbunătățită (modernizări, utilări, reutilări) și implementarea mai accentuată a progresului tehnic în noile fonduri fixe. Din considerentele prezentate rezultă că, în etapa de dezvoltare extensivă, structura tehnico-materială apare ca o rezultantă a procesului investițional, urmînd ca în etapa de dezvoltare intensivă aceasta să fie controlată și dirijată, avînd drept scop creșterea eficienței economice.

Fiind legată de sistemul economic, structura tehnico-materială este influențată de o serie de factori care produc modificări într-un sens sau altul. Unul din factorii principali de influență a structurii tehnico-materiale îl reprezintă alocarea investițiilor pe ramuri ale industriei ; de aici decurge necesitatea repartizării optime a volumului de investiții și prin prisma îmbunătățirii structurii tehnico-materiale.

MODIFICAREA structurii tehnico-materiale a investițiilor a fost surprinsă pe baza utilizării analizei vectoriale (unghiul dintre vectori, distanța între vectori și descompunerea în componente a modificărilor structurale) și descompunerii pe factori de influență. Cu ajutorul acestora au fost puse în evidență devierile structurale față de un moment inițial, descompunerea în două forțe (inerțială și structurală) a direcției principale, precum și influența diferiților factori (volumul investițiilor ; ponderea mașinilor, utilajelor, construcțiilor-montaj în total investiții ; modificarea structurii investițiilor pe ramuri) asupra volumului de construcții-montaj și utilaje. Deoarece analiza modificării structurii tehnico-materiale a investițiilor privește structura ca pe ceva în sine este necesară corelarea acesteia și cu efectele economice. Judecat, în general, fenomenul care a avut loc la nivelul industriei, de creștere a ponderii mașinilor și utilajelor, se circumscrie premiselor de creștere a eficienței economice. Din calcule a rezultat, în același timp, că din drumul parcurs de la structura inițială la cea finală, adică devierea de 0,5%, factorul inerțial a participat cu 91,67%, iar cel structural cu 8,33%. Aceasta semnifică faptul că alocarea investițiilor pentru lucrările de construcții-montaj nu a avut în vedere totdeauna modificarea de structură pe ramuri a industriei. Deși structura pe ramuri a construcțiilor-montaj a rămas aproximativ constantă, în cele două perioade, volumul de investiții pentru construcții-montaj a crescut considerabil. Asupra acestui volum au influențat, în principal : volumul total de investiții (+153,9%), modificarea ponderii construcțiilor-montaj (—50,4%) și schimbarea structurii pe ramuri (—3,5%) (tabelul nr. 1).

Ca un fenomen general s-a observat că modificarea ponderii construcțiilor-montaj în total investiții (în sensul scăderii acesteia) a condus la creșterea mai mică a volumului de investiții pentru construcții-montaj față de perioada anterioară. Acest lucru este datorat, pe de o parte, orientărilor în interiorul fiecărei ramuri industriale prin obiective specifice etapei intensive, iar, pe de altă parte, creșterii gradului de tipizare a construcțiilor, ca și ritmului de introducere a progresului tehnic în ramura construcțiilor. Contribuția destul de mică la scăderea volumului de construcții-montaj, datorată structurii pe ramuri a investițiilor, este explicată, așa cum s-a menționat anterior, prin monotonia structurală.

În mod asemănător a fost studiată și problema investițiilor în mașini și utilaje (de fapt este complementară). Astfel, creșterea volumului de utilaje pe total industrie s-a datorat sporirii volumului de investiții (77,9%), creșterii ponderii mașinilor și utilajelor (20,2%) și numai cu 1,9% schimbării structurii investițiilor pe ramuri ale industriei. Interconditionările dintre ramurile industriei creează la un moment dat o aparentă stare de „rigiditate" structurală în care este dificil de prevăzut la nivel global (de industrie) direcția în care va evolua structura pe ramuri.

Acest impediment este rezolvat prin studierea problemei structurii tehnico-materiale prin prisma legăturii dintre aceasta și nivelul eficienței economice. Se au în vedere, îndeosebi, volumul de mașini și utilaje (inclusiv ponderea acestora în total investiții) și randamentul fondurilor fixe, în special al

Tabelul nr. 1

Factorii de influență a modificării volumului de construcții-montaj, pe ramuri ale industriei

Ramura	Influența totală	Influența datorită volumului de investiții	Influența datorită modificării ponderii C+M	Influența datorită schimbării structurii pe ramuri a investițiilor			
	mil. lei	mil. lei	mil. lei	mil. lei	%	%	%
Energie electrică și termică	9274	10019	— 745	—	108,0	— 8,0	—
Combustibil	5147	6885	— 1738	—	133,8	— 33,8	—
Metalurgie feroasă	9156	11652	— 2496	—	127,2	— 27,2	—
Metalurgie neferoasă	919	1544	— 625	—	168,0	— 68,0	—
Construcții de mașini	8993	16771	— 7778	—	186,5	— 86,5	—
Chimie	8757	10890	— 2113	—	124,1	— 24,1	—
Extracția minereurilor nemetalifere	202	359	— 157	—	177,7	— 77,7	—
Materiale de construcții	549	1999	— 1450	—	364,1	—264,8	—
Exploatarea și prelucrarea lemnului	—464	604	— 1068	—	130,2	—230,2	—
Celuloză și hîrtie	—160	327	— 487	—	204,4	—304,4	—
Sticlă, porțelan, faianță	325	552	— 227	—	169,8	— 69,8	—
Textilă	481	1362	— 881	—	283,2	—183,2	—
Confecții	—193	—20	— 173	—	10,4	89,6	—
Pielărie, blănărie, încălțăminte	118	201	— 83	—	170,3	— 70,3	—
Alimentară	1480	2895	— 1415	—	195,6	— 95,6	—
Săpunuri și cosmetice	5	—31	36	—	—620,0	—720	—
Poligrafie	—69	4	— 73	—	5,7	—105,7	—
Alte ramuri	1763	2101	— 338	—	119,2	— 19,2	—
Total industrie	46283	71260	—23322	—1655	153,9	— 50,4	—3,5

Tabelul nr. 2

Ponderea mașinilor și utilajelor în total investiții în industrie în țări socialiste, membre ale C.A.E.R. în anii 1960, 1970, 1975 și 1980

— % —

Țara / Anii	1960	1970	1975	
România	33,5	41,0	51,4	56,1
Bulgaria	39,0	46,3	56,1	39,9
Ungaria	47,7	41,1	47,2	46,0
R. D. Germană	64,7	60,1	58,2	57,8
U.R.S.S.	30,0	38,0	40,0	47,0
Polonia	38,5	42,4	54,1	57,0
Cehoslovacia	37,3	48,7	46,6	58,1

celor active. Necesitatea studierii acestei corelații este legată, în principal, de faptul că există posibilitatea ca în condițiile în care are loc o creștere a volumului de mașini și utilaje (inclusiv a ponderii acestora) randamentul fondurilor fixe să rămînă constant sau chiar să scadă. Una din explicații constă în aceea că nu întotdeauna randamentul noilor fonduri fixe din unele ramuri poate reduce influența negativă a unor factori exogeni (cum ar fi, de exemplu, creșterea excesivă a prețului materiilor prime și energiei). De aici rezultă că în anumite condiții acumularea de fonduri fixe (chiar performante) nu conduce în mod automat la o creștere a randamentului și, în special, a celui net.

■

PROCESUL de îmbunătățire a structurii tehnico-materiale se desfășoară în timp și atinge la un moment dat un nivel de saturație, după care creșterea are loc mai lent, iar în unele perioade începe să scadă, asistînd la o scădere a ponderii mașinilor și utilajelor ca urmare a ciclului de întinerire a fondurilor fixe. Surprinderea acestui fenomen poate fi realizată pe baza analizei datelor din tabelul nr. 2.

În general se poate aprecia că decalajul existent între țările socialiste în anul 1960 s-a redus foarte mult, astfel că s-a ajuns, în general, la un nivel la care creșterea devine mai lentă. Față de unele țări capitaliste dezvoltate se poate constata însă existența unor rezerve importante pe linia îmbunătățirii structurii tehnico-materiale a investițiilor. Astfel, de exemplu, în 1977 ponderea mașinilor și utilajelor în total investiții a fost de 62,6% în Austria, 65,5% în Italia, 80,8% în Anglia etc.

Aspecte importante cu privire la structura tehnico-materială a investițiilor pot fi surprinse și prin analiza acesteia la nivelul ramurilor industriale. Din comparație cu țările socialiste rezultă că în România există încă rezerve de îmbunătățire a acesteia, în special în ramurile energie electrică și termică, combustibil, metalurgie feroasă și neferoasă. De aici se desprinde faptul că în aceste ramuri este necesară îmbunătățirea structurii tehnico-materiale a investițiilor cel puțin pînă la nivelul atins de unele țări socialiste dezvoltate.

Faptul că pe total industrie structura tehnico-materială a investițiilor din țara noastră este apropiată de cea a țărilor socialiste se explică, în special, prin volumul mare de investiții alocat ramurilor care au o structură tehnico-materială mai bună decît a țărilor analizate. O altă cauză a îmbunătățirii tehnico-materiale o constituie și reducerea ritmului investițiilor care exercită în mod direct o influență asupra caracteristicilor investițiilor în sensul că orientîndu-le către categorii ca modernizări și înlocuiri, o dată cu economia relativă de investiții are loc și o îmbunătățire a structurii tehnico-materiale (acest tip de obiective se caracterizează printr-o structură tehnico-materială mult îmbunătățită în raport de investițiile în obiective noi).

Marcel ȘUVELEA
cercetător științific
Institutul de economie industrială

(Continuare în pag. 27)

NOTE

De ce nu se respectă disciplina contractuală?

ÎN CADRUL sistemului de relații economice ce se nasc între întreprinderile furnizoare și cele beneficiare în procesul obținerii bunurilor materiale, relațiile contractuale au un rol bine determinat, influențînd în mod direct realizarea produselor la termenele stabilite. În acest context, o deosebită importanță prezintă emiterea din vreme de către beneficiari a comenzilor și a documentațiilor tehnice de execuție, ca una din premisele esențiale ale respectării disciplinei contractuale, ale asigurării la timp a produselor pentru desfășurarea normală a activității în toate ramurile economiei naționale. Acest lucru este cu atît mai important în cazul produselor destinate noilor obiective de investiții, care trebuie comandate, executate și livrate din timp, astfel încît să se asigure respectarea termenelor de punere în funcțiune.

Practica demonstrează că, atunci cînd se acordă atenția cuvenită, cînd toți factorii implicați își fac datoria, se pot respecta aceste termene. Iată, de pildă, Combinatul de îngrășăminte chimice din Năvodari emite comandă în vederea achiziționării de utilaje de la întreprinderile aparținînd Centralei industriale de utilaj tehnologic chimic și rafinării — C.I.U.T.C.R.-București, în luna martie a.c., pentru un obiectiv de investiții cu termen de punere în funcțiune în tr. II 1985, creînd astfel posibilitatea unităților producătoare să-și desfășoare în bune condiții activitatea în vederea livrării produselor la termenele solicitate. La fel, Combinatul de îngrășăminte chimice din Slobozia comandă aceleiași centrale, încă din luna aprilie a.c., utilaje cu termene de livrare în tr. II și III 1985 ; și exemplele pot continua.

Există însă numeroase cazuri în care, datorită nerespectării disciplinei contractuale de către unitățile beneficiare, prin emiterea comenzilor cu mare întîrziere, centrala furnizoare de utilaje tehnologice se vede în situația de a nu putea executa și livra produsele la termenele solicitate. Astfel, spre exemplu, Întreprinderea piscicolă Galați comandă de-abia în luna mai a.c. execuția a 2 bucăți ventilatoare necesare unei instalații cu termen de punere în funcțiune 30 iunie 1984. De asemenea, Combinatul siderurgic Călărași solicită în luna mai a.c. repartiție din partea C.I.U.T.C.R. pentru execuția a 28 bucăți filtre de ulei necesare punerii în funcțiune la 30 iunie 1984 a unei investiții. De reținut că actul normativ care stabilește acest termen de punere în funcțiune a fost emis, și deci cunoscut de C.S. Călărași, cu peste un an în urmă. Ce s-a așteptat pînă acum ? De ce nu s-au depus documentele din vreme ? Combinatul petrochimic din Borzești solicită cu numai trei luni înaintea termenului de livrare un vas de depozitare de peste 62 t greutate în condițiile în care, pe de o parte, termenul prevăzut de lege este de 6 luni înaintea perioadei de plan, iar pe de altă parte există chiar în localitate o întreprindere de profil furnizoare de asemenea utilaje ce aparține aceluiași minister — M.I.Ch.

Este evident că, în situațiile prezentate, precum și în altele de aceeași natură cu care se confruntă centrala, termenele de livrare nu pot fi respectate și deci punerea în funcțiune a investițiilor respective nu va putea avea loc conform prevederilor, cu toate consecințele care decurg pentru economia națională. De acest lucru se fac vinovate numai întreprinderile beneficiare care, neurmărind modul de derulare a investițiilor, dovedind neglijență în acțiunea de contractare a produselor, creează greutăți nu numai lor ci și întreprinderilor furnizoare și celor beneficiare de produse care urmează să se realizeze cu utilajele respective.

Se impune atît din partea întreprinderilor în cauză, cît și din partea forurilor lor tutelare o mai atentă urmărire a acțiunilor de contractare, prin întocmirea de grafice de livrări cu termene și responsabilități precise, corelate cu cele din graficul de punere în funcțiune, în paralel cu o implicare mai riguroasă a factorilor de conducere în aceste probleme. Să nu se uite că activitatea de contractare este, în primul rînd, un atribut al întreprinderilor beneficiare, prin intermediul căreia acestea își fac cunoscute nevoile. Or, cu cît acestea sînt cunoscute din vreme, cu atît există posibilitatea onorării lor la termen și în condiții de calitate superioară. De asemenea, un rol deosebit revine organelor bancare, care ar fi util să urmărească nu numai modul cum sînt utilizate fondurile de investiții, ci și dacă utilajele ce urmează a fi achiziționate sînt comandate la timp.

C. GORIE

Campania agricolă de vară

MECANIZARE – ORGANIZARE – TEHNOLOGII
în sprijinul creșterii producției agricole

PE SUPRAFEȚE întinse din sudul țării se desfășoară în această perioadă recoltarea mecanizată a orzului de toamnă, iar în curînd va începe și secerișul grîului. Dotarea agriculturii cu mijloacele tehnice necesare și măsurile organizatorice luate au creat condiții ca anul acesta recoltarea cerealelor păioase să se desfășoare în limitele optime, evitîndu-se ajungerea la faza de supracoacere, cînd spicele se scutură la intrarea în lan a agregatelor de recoltat. Utilizarea intensivă și extensivă a celor peste 40 000 de combine autopropulsate de recoltat cereale permite ca secerișul orzului să se încheie în 3—4 zile, iar al grîului în 9—10 zile bune de lucru.

Capacități de recoltare sporite

ÎN UNITĂȚILE agricole lucrează în această vară un mare număr de combine perfecționate de tip C-14 U — introduse recent — care față de combina C-12, fabricată anterior, asigură următoarele perfecționări :

	Combina C-12	Combina C-14 U
Lățimea de lucru la secerat (m)	4,2	5,0
Lățimea batozei de treier (mm)	1 200	1 400
Capacitatea buncărului de boabe (mc)	2,5	4
Indicele capacității de lucru (%)	100	130

Asigurînd o creștere cu 30% a productivității muncii, noile combine, care pot lucra în bune condiții pe parcelele mari din zonele de șes, trebuie să fie utilizate cît mai complet, spre a putea grăbi ritmul recoltării.

Mărirea capacității buncărului de boabe are consecințe economice complexe. Durata unei descărcări a buncărului de 2,5 mc este de circa 3 min., astfel că pe un schimb de 8 ore, la o capacitate de lucru de 3,3 t/h, sînt necesare 16 descărcări ale buncărului, totalizînd 48 de minute. La combina C-14 U sînt necesare pe un schimb numai 12 descărcări ale buncărului. Durata opririlor pentru descărcare se reduce deci cu 25%, atunci cînd colectarea boabelor de la combină se face în autocamioane. Cînd boabele se descarcă în remorci, opririle pentru descărcarea combinei pot fi eliminate complet, dacă operația se face din mers, direct în remorcile care se deplasează paralel cu combina. În felul acesta, în lanurile cu o producție de 3,5 tone de boabe pe hectar se cîștigă 48 de minute pe schimb, timp în care se poate recolta suplimentar cel puțin 1 hectar cu grîu, iar consumul de combustibil se micșorează cu 0,9 l/h.

Ținînd seama de decalajul între datele la care începe secerișul în diferite zone ale țării, s-a stabilit ca în prima etapă circa 1 400 de combine să fie detașate din nord în zonele de șes din sudul țării, unde secerișul se declanșează mai timpuriu. Considerînd că fiecare combină poate recolta în medie cîte 70 hectare cu grîu în epoca optimă, prin această suplimentare de potențial se pot recolta în plus circa 100 000 ha, grăbind astfel cu 9—10% ritmul de lucru în unitățile cerealiere din sud. Pentru ca această dislocare de mijloace să aibă efectul scontat, este însă necesar să fie bine organizate deplasarea și activitatea combinelor venite din alte zone, astfel ca și aceste mijloace mecanice să lucreze, din prima zi prielnică, la întreaga capacitate.

În afară de aspectele cantitative, referitoare la recoltarea întregii suprafețe într-o perioadă cît mai scurtă, actuala campanie de recoltare a cerealelor păioase stă și sub semnul luptei pentru **calitate.** Se acordă o atenție deosebită unor cerințe calitative, cum sînt : reducerea și chiar eliminarea pierderilor de boabe, recuperarea întregii cantități de pleavă și micșorarea consumului de energie la recoltare.

Pierderile de boabe nu sînt inevitabile

LA RECOLTAREA cu combina autopropulsată pierderile de boabe reprezintă, în general, 2—3% din producția lanului, ceea ce înseamnă la fiecare hectar de grîu cîte 70—100 kg de boabe — cifră care poate fi mult redusă printr-un complex de măsuri tehnice și organizatorice :

— tăierea plantelor cît mai aproape de sol. Aparatul de tăiere poate fi reglat astfel ca să strîngă toate spicele. Dacă tăierea plantei se face la 20—25 cm înălțime, se pierd nu numai 25—30% din totalul paielor, dar și un mare număr de spice. Cînd pe terenurile plane, bine nivelate, combina este reglată să taie la numai 5 cm înălțime se elimină, practic, toate pierderile de spice din lan și se recuperează o cantitate maximă de paie ;

— alegerea debitului și a momentului optim de recoltare. Pentru fiecare tip de combină există un nivel al debitului de alimentare, la care pierderile de boabe sînt minime ; în funcție de producția de boabe și paie, trebuie aleasă acea viteză de înaintare, care să asigure acest debit optim. Într-un lan se pot întîlni suprafețe cu plante culcate sau îmburuienate, altele cu producții mai mari, sau parcele denivelate. În toate aceste cazuri e necesar ca viteza de înaintare să fie redusă în mod corespunzător. În schimb, lățimea de lucru a combinei trebuie folosită în întregime ; aceasta înseamnă de fapt 95% din lățimea de lucru teoretică — și atît realizează combinerii fruntași. Momentul recoltării poate și el determina nivelul pierderilor de boabe. La stadiul de coacere în pîrgă, pierderile în spice netreierate sînt mari, deoarece la treierat boabele nu se desprind de spice. În faza de supracoacere, adică la o umiditate de 13—13,5%, în procesul de treier paiele se sfărîmă într-o proporție mai mare, se formează mai multă pleavă, ceea ce îngreunează separarea boabelor, din care o parte sînt evacuate o dată cu paiele și pleava. De asemenea, în această fază se produc pierderi de recoltă printr-o scădere a greutății boabelor cu circa 250 kg/ha ;

— etanșarea cît mai bună a combinelor și a mijloacelor de transport, astupînd toate punctele prin care se pot produce scurgeri de boabe.

În tehnologia folosită în anii trecuți la recoltarea păioaselor, pleava se elimina din combină și se lăsa pe cîmp în brazde, o dată cu paiele. În actuala campanie se urmărește recuperarea integrală a acestui subprodus, care reprezintă un furaj valoros. De pe fiecare hectar de păioase se pot strînge 700—800 kg de pleavă, cu o valoare energetică-alimentară de circa 3 000 Mcal. La nivelul întregii țări, aceasta reprezintă un adaos de 1,5 mil. tone de furaje grosiere de bună calitate, care pot înlocui, în balanța furajeră, o cantitate însemnată de concentrate. Soluția de recuperare a plevei în buncăre purtate sau remorci cuplate în urma combinei complică întrucîtva agregatul de recoltare și îngreunează deplasarea și, mai ales, întoarcerea la capetele parcelei ; totuși, ea se impune ca obligatorie, dat fiind că toate unitățile agricole au nevoie de cantități suplimentare de furaje.

Posibilități de micșorare a consumului de energie

COMPLEXUL de lucrări de recoltare — strîngerea boabelor, paielor, plevei și transportul lor la locul de depozitare — solicită un mare consum de carburanți și energie electrică. Pentru o producție de 3 t de boabe și de 2 t de paie la hectar sînt necesari 25 litri de motorină și 4,1 kWh energie electrică, ceea ce reprezintă circa o treime din consumul de energie activă directă pe cultură. Desigur că nu poate fi vorba de reducerea acestui consum prin renunțarea (parțială sau totală) la strîngerea paielor (așa cum greșit au procedat, în anii trecuți, unele unități agricole — care au recurs la tăierea plantelor la o înălțime de 25—30 cm și chiar la arderea lor pe cîmp) ; asemenea „soluții", total negospodărești, care nu țin seama de necesitățile strîngerii și valorificării întregii producții secundare, nu pot fi luate în considerație și trebuie combătute cu severitate.

Un rol important în variația consumului de combustibil la recoltarea boabelor cu combina îl au proprietățile solului pe care aceasta se deplasează. Pe solurile mai afînate, pe cele cu umiditate mai mare, pe cele denivelate se accentuează rezistența la înaintare, care crește o dată cu viteza, mărind sensibil consumul de combustibil. De aceea, în

astfel de condiții este mai indicat să se lucreze cu viteze mai reduse și cu pneuri de presiune joasă, care reduc rezistența la înaintare.

Largi posibilități de economisire a combustibilului există și la **lucrarea de strîngere a paielor,** prin aplicarea următoarelor măsuri :

— renunțarea la tehnologia de strîngere și căpițare a paielor în vrac, care pretinde un mare consum de motorină (în afară de faptul că densitatea redusă a căpițelor nu asigură folosirea rațională a capacității de încărcare și transport a remorcilor de tractor, deci necesită — la aceeași cantitate — mai multe transporturi și mai mult carburant). Strîngerea paielor prin presare și balotare este, sub acest aspect, mai economică, în special atunci cînd paiele trebuie să fie transportate la distanțe mai mari ;

— folosirea — la presele de strîns și balotat — ca material de legat a sforii în locul sîrmei. Consumul de energie reprezintă, pe tona de paie balotate, 421 MJ cînd legarea se face cu sîrmă și numai 256 MJ (deci cu 43% mai puțin) cînd se utilizează sfoară ;

— înlocuirea actualelor înnodătoare de la presă, care execută două legături de sîrmă sau sfoară pe balot, cu înnodătoarea care asigură o singură legătură a balotului, reducînd la jumătate consumul de sîrmă sau sfoară pe tona de paie balotate ;

— acționarea presei de balotat cu tractor de 45 CP, în locul celui de 65 CP, ceea ce asigură o economie de combustibil de 1 l/ha ;

— transportul baloturilor cu agregate de două remorci la un tractor, măsură prin care consumul de motorină pe tona de paie poate fi redus cu circa 40%.

Variante tehnologice ale procesului de recoltare : fluxurile boabelor, paielor și plevei

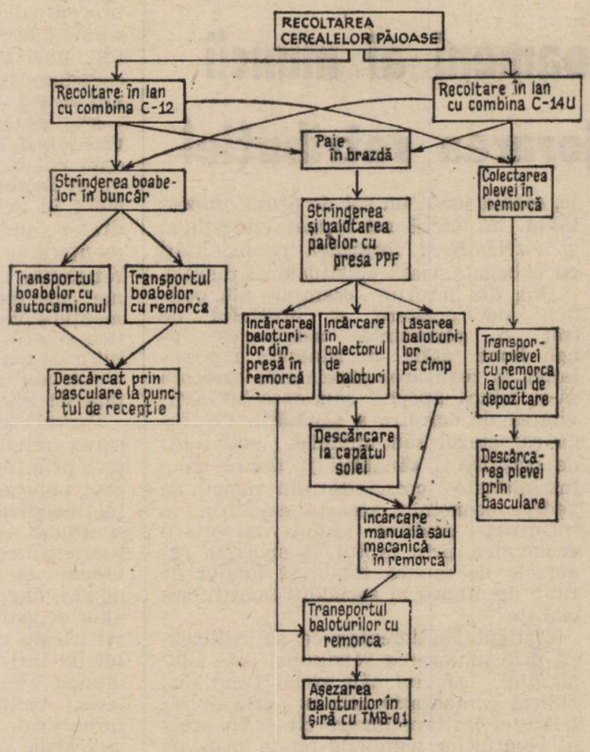

Eșalonarea în flux continuu a lucrărilor

CONDIȚIA principală a încheierii recoltării în cele mai scurte termene, pentru a putea însămînța în epoca optimă cultura a II-a, este organizarea întregului proces de recoltare și transport în flux continuu, fără pauze. O primă cerință în această direcție este ca de la combină, **boabele să nu fie depozitate pe cîmp,** ci să fie descărcate din buncăr în mijloacele de transport și duse direct la punctele de recepție.

Lucrul în flux continuu se bazează însă pe asigurarea mijloacelor de transport necesare pe fiecare parcelă. Se cere ca în raport cu ritmul de recoltare realizat de combine, la încheierea unui ciclu de umplere a buncărului să existe pe parcelă mijloace care să preia și să transporte recolta, evitîndu-se orice opriri ale combinei în așteptarea descărcării. La fiecare grup de combine trebuie de terminat corect **necesarul de mijloace de transport** (autocamioane sau remorci), care se calculează ținînd seama ca intervalul mediu de rulare al tuturor mijloacelor afectate să fie egal cu timpul de acumulare și descărcare a boabelor. Evident, necesarul de mijloace de transport va fi influențat atît de nivelul producției la hectar, cît și de starea drumurilor, distanța de transport, timpul de așteptare la bazele de recepție ; primul factor influențează timpul de acumulare și descărcare a boabelor din combină, iar ceilalți — durata ciclului de rulare a vehiculului.

La strîngerea și transportul paielor în baloturi există trei variante tehnologice, ce pot fi aplicate după balotarea cu presa (vezi graficul) :

a) baloturile sînt încărcate din presă direct în remorca cuplată cu presa și transportate de la cîmp la locul de depozitare. Soluția nu pretinde manipulări suplimentare și este cea mai economică atunci cînd se dispune de mijloace de transport suficiente (circa 3 remorci și 2 tractoare la o presă), iar distanța la care se transportă baloturile nu depășește 8—10 km. Metoda aceasta reduce însă capacitatea de lucru la balotat cu 30% ;

b) baloturile sînt încărcate din presă în colectoare simple (tîrîșuri) atașate la presă și lăsate în mod provizoriu la marginea solei. Ulterior sînt încărcate (manual sau cu încărcătorul IB-3) în mijloacele de transport, care le duc la locul de depozitare definitivă. Soluția este avantajoasă pentru că nu imobilizează mijloacele de transport în perioada de vîrf a recoltării și asigură totuși eliberarea imediată de paie a terenului, astfel ca să se poată executa pregătirea terenului pentru cultura a II-a ;

c) baloturile de paie sînt lăsate din presă pe cîmp, de unde sînt încărcate ulterior în remorcă și transportate direct la locul de depozitare. Această soluție prezintă avantajul că lucrarea de balotat cu presa se execută cu productivitate maximă și nu este întreruptă sau stînjenită de operațiunile de încărcare și transport al baloturilor.

Alegerea uneia din aceste variante tehnologice de strîngere a paielor depinde de condițiile și obiectivele fermei. Dacă se urmărește semănatul imediat al culturii a II-a, iar distanța pînă la locul de depozitare este mică, trebuie adoptată prima variantă, care este cea mai simplă și asigură cele mai mici cheltuieli de producție. Cînd distanța este mai mare, iar unitatea nu dispune de numărul necesar de tractoare și remorci, este indicată varianta a doua.

Organizarea eficientă hotărăște succesul recoltării

DESFĂȘURAREA fără întreruperi și defecțiuni a campaniei de recoltare din vara aceasta este condiționată în cea mai mare măsură de calificarea mecanizatorilor, ca și de modul cum sînt sprijiniți în timpul „zilelor fierbinți" ale recoltării, pentru a rezolva operativ toate problemele care apar.

În scopul asigurării funcționării fără întreruperi a combinelor în fiecare oră bună de lucru, în special atunci cînd lanurile de grîu sînt ajunse la stadiul de coacere, este indicat să se stabilească la fiecare formație de lucru combineri de rezervă care să-i înlocuiască pe cei principali în timpul prînzului sau cînd aceștia lipsesc din alte motive.

Cele mai multe unități de mecanizare au organizat în această vară tabere de cîmp mobile, amplasate cît mai aproape de parcelele de lucru. Organizarea taberelor de cîmp prezintă avantaje multiple : întreținerea și repararea utilajelor care prezintă defecțiuni accidentale se pot executa direct la parcela de lucru, fără a mai fi nevoie de deplasarea lor la secțiile de mecanizare ; alimentarea cu combustibil se va face, de asemenea, la locul de muncă, eliminîndu-se orice risipă ; mecanizatorii dispun de condiții adecvate de cazare și masă, deci nu mai pierd timp pentru deplasare de la locul de muncă la cel de odihnă și înapoi.

Întrucît unele defecțiuni la subansamble nu se pot remedia la nivelul taberelor de cîmp, este necesar ca în atelierele mecanice ale S.M.A. să se organizeze echipe de intervenții și recondiționări (compuse din 3—5 muncitori, cu activitate pe două schimburi) pentru combine și presele de balotat.

Se cere, de asemenea, ca sprijinul din partea altor sectoare ale economiei, necesar pentru executarea în bune condiții a lucrărilor de recoltare din această vară, să fie dat acum, la momentul oportun : întreprinderile constructoare de mașini să lichideze grabnic restanțele la livrarea unor piese și subansamble ce trebuie să se găsească în stoc la taberele de cîmp ; unitățile care se ocupă cu aprovizionarea cu combustibil să livreze cu promptitudine și ritmic cantitățile prevăzute ; bazele de recepție să organizeze preluarea operativă a recoltei, eliminîndu-se cu desăvîrșire staționările îndelungate la descărcare ale autocamioanelor și tractoarelor cu remorci.

Este în interesul nu numai al lucrătorilor din agricultură, ci al tuturor oamenilor muncii din țara noastră ca recolta din vara aceasta să fie strînsă și pusă la adăpost cît mai repede, fără nici un fel de pierderi !

Ion BIANU

De la 1 iulie 1984

Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției

CONFORM eșalonării prevăzute în Decretul pentru majorarea retribuției personalului muncitor — grăitoare materializare a faptului că toate rezultatele activității economice sînt subordonate scopului suprem al orînduirii noastre socialiste, satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale membrilor societății, asigurarea condițiilor pentru dezvoltarea plenară a personalității umane — noi categorii de oameni ai muncii vor beneficia de majorarea retribuției nominale începînd cu data de 1 iulie a.c. Acest nou segment de personal muncitor beneficiar al majorării retribuției numără peste 650 000 de oameni ai muncii care își desfășoară activitatea în învățămînt, ocrotirea sănătății, asistență socială, cultură fizică și sport, cultură și artă.

Avînd în vedere că forța de muncă reprezintă principala forță de producție a societății, la a cărei formare și dezvoltare sectoarele amintite au un rol hotărîtor, utilitatea socială a activității din domeniul învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, educației fizice și sportului este puternic subliniată în documentele partidului și statului nostru. Aceste funcții formative le, școala joacă un rol de primă importanță. Ea oferă nu numai cunoștințe, ci cizelează și formează personalități cu o bogată viață spirituală și morală.

Una din laturile esențiale ale politicii de creștere a nivelului de trai o reprezintă asigurarea unei bune stări de sănătate a populației, la realizarea căreia este chemată să-și aducă aportul său deosebit activitatea de ocrotire a sănătății. Pe lîngă caracterul său umanist, activității de ocrotire a sănătății îi revine și o însemnătate crescîndă din punct de vedere economic, aceasta exercitînd o influență pozitivă asupra dezvoltării economice, prin faptul că sporește resursele de muncă totale și fondul de timp de muncă al societății noastre socialiste.

Cîștigul suplimentar ce se realizează prin majorarea retribuției este substanțial, nivelul său anual fiind mai ridicat comparativ atît cu acela al retribuției tarifare lunare cît și cu acela al veniturilor nominale totale realizate lunar din retribuție (tabelul). Este de menționat că în cîștigul suplimentar obținut prin majorare, celui realizat prin majorarea sporului de vechime îi revine o pondere mai ridicată de tivități se acordă cadrelor didactice și un spor de vechime în învățămînt, necuprins în retribuția tarifară, în cote procentuale stabilite pe tranșe de vechime ; acestea sînt dimensionate astfel : unei vechimi de pînă la 5 ani îi corespunde un spor de 3%, între 5—10 ani — 4%, 10—15 ani — 5%, 15—20 ani —6%, peste 20 ani — 7%. Acest spor de vechime în învățămînt ce se va acorda o dată cu majorarea retribuției tarifare va fi inclus în baza de calcul a pensiei ; în același timp, contribuția cadrelor didactice pentru pensia suplimentară se va reține nu numai pentru retribuția tarifară, ci și pentru sporul mai sus menționat. De cîștiguri suplimentare vor beneficia cadrele didactice și prin majorarea cotei de constituire a fondului de premiere, la 3,5% din fondul de retribuire realizat anual, față de 2% cît era pînă în prezent.

Prevederile Decretului pentru majorarea retribuției personalului muncitor, prin întregul lor conținut, urmăresc aplicarea mai fermă a principiului socialist de repartiție în raport cu cantitatea și calitatea muncii depuse, legarea mai strînsă a veniturilor individuale de rezultatele obținute. Iată o nouă expresie a principiilor promovate de partidul și statul nostru potrivit cărora creșterea continuă a nivelului de trai, a calității vieții oamenilor muncii este nemijlocit legată de creșterea calității muncii, de progresele înregistrate în dezvoltarea economică și socială a țării. Tocmai de aceea majorarea retribuției personalului muncitor va trebui să fie însoțită de creșterea eficienței și calității activității fiecărui membru al societății noastre.

La satisfacerea acestor cerințe ma-

Activitatea, categoria de personal, nivel de calificare	Nivel sau tip de retribuire, grad profesional, clasă, gradație, vechime	Retribuția tarifară anterioară majorării (lei)	Creșterea retribuției tarifare (lei)	Spor de vechime anterior majorării %	Spor de vechime anterior majorării lei	Spor de vechime după majorare %	Spor de vechime după majorare lei	Venituri totale obținute din retribuție după majorare	Total venituri suplimentare obținute prin majorare (lei) lunar	Total venituri suplimentare obținute prin majorare (lei) anual
● **Învățămînt**										
— Profesor universitar	nivel retrib. A, cl. 37, grad. a 4-a, 20—25 ani	5 340	270	—	—	7	393	6 003	663	7 956
— Profesor liceu definitiv	cl. 25, grad. a 5-a, 23—26 ani	3 050	150	—	—	7	224	3 424	374	4 448
— Învățător cu gradul didactic I	cl. 21, grad. a 4-a, vechime 20—23 ani	2 560	130	—	—	7	188	2 878	318	3 816
● **Cultură**										
— Actor cu studii superioare de la teatre dramatice	grad. profes. III, gradația a 3-a, cl. 24, vechime 12 ani	2 910	150	5	145	9	275	3 335	280	3 360
— Bibliotecar principal cu studii superioare la o bibliotecă de categoria I	grad. a 5-a, cl. 24, vechime 19 ani	2 910	150	7	204	12	367	3 427	313	3 756
● **Ocrotirea sănătății**										
— Medic principal de medicină generală	nivel retribuire II, cl. 27, grad. a 5-a, vechime de peste 20 ani	3 350	170	10	335	15	528	4 048	363	4 356
— Soră medicală principală cu pregătire de liceu sanitar	tipul de retrib. 1, cl. 19, grad. a 3-a, vechime 12 ani	2 380	120	5	119	9	225	2 725	226	2 712

devin cu atît mai importante cu cît crearea unei economii moderne necesită pregătirea în mod corespunzător a forței de muncă.

Caracteristicile producției moderne, generate de noile tehnologii, de transformările mijloacelor și obiectului muncii, conduc la apariția unor noi meserii și, implicit, la multiplicarea valențelor personalității umane. La formarea calitativă a forței de muncă în strînsă concordanță cu cerințele producției sociacît celui realizat prin majorarea retribuției tarifare, în aproape toate cazurile.

O situație deosebită prezintă cazul învățămîntului. Conform prevederilor decretului, sporul de vechime ce se acordă în prezent potrivit legii va fi cuprins în continuare în retribuția tarifară, iar pentru a se asigura majorarea sporului de vechime în aceeași proporție cu aceea prevăzută pentru personalul din celelalte ramuri și ajore ale înfăptuirii progresului economic și social sînt chemate să-și aducă o însemnată contribuție cei ce activează în domeniile menționate — beneficiari ai majorării retribuției începînd cu data de 1 iulie — prin influența exercitată asupra principalei forțe de producție a societății, forța de muncă.

Livia CHIȘĂGIU
Institutul de economie socialistă

CREATIVITATEA — resursă a dezvoltării

Probleme de organizare, metode, tehnici

PLANIFICAREA CREATIVITĂȚII

— Considerații pe marginea unei investigații asupra căilor utilizării superioare a potențialului inovativ în unitățile de proiectare —

INVESTIGAȚIILE empirice din ultima sută de ani în biologie, psihologie și sociologie au scos în lumină o serie de elemente anterior necunoscute (sau abia sesizate) privind procesele de inovare și de creație, deschizînd posibilitatea de a analiza bazele proceselor psihosociale implicate în realizări tehnice, economice sau organizaționale deosebite.

Tipuri de cercetări asupra proceselor de inovare

DIN PUNCTUL de vedere al scopurilor urmărite în acest gen de cercetări, se poate considera următoarea clasificare :

— **cercetări cu scop paradigmatic.** Este vorba despre investigații destinate să elucideze anumite relații între variabilele implicate sau presupuse ca implicate în procesul de inovare : de exemplu, corelația negativă dintre vîrstă și capacitatea de creație [1]). Teoretic, această corelație poate îmbrăca o multitudine de forme : curbă în formă de șa, curbă normală, curbă monoton crescătoare sau descrescătoare etc. Cercetările de tip paradigmatic [2]) desprind, din mulțimea relațiilor presupuse ca necesare de către o teorie oarecare, un număr restrîns de asemenea relații și le verifică validitatea în condiții diferite. Ele contribuie mult la elucidarea condițiilor negative ale unei teorii. Cu alte cuvinte, de obicei, o cercetare paradigmatică este capabilă să înlăture o ipoteză falsă, dar este mai puțin capabilă să impună o afirmație [3]) ;

— **cercetări cu scop diagnotic.** În științele sociale, acestea sînt mult mai legate de o configurație determinată a condițiilor concrete decît cercetările paradigmatice. Îndeobște se pleacă de la o paradigmă constituită (de exemplu : toți oamenii sînt creativi, ceea ce îi diferențiază sînt condițiile și motivația spre creație) și se încearcă specificarea variabilelor implicate de paradigmă în cazuri concrete, în așa fel încît să se măsoare intensitatea prezenței lor ;

— **cercetări cu scop prognotic.** Datorită complexității factorilor implicați în evoluția unui fenomen social anumit, cînd se solicită prognoza lui se apelează, de obicei, la o paradigmă constituită, se face diagnoza domeniului respectiv și se extrag anumite relații cantitative, a căror evoluție este proiectată pe un orizont de timp oarecare, asigurîndu-se structura teoretică necesară pentru planificarea schimbărilor ;

— **cercetări cu scop pragmatic.** Paralel cu efectele științifice, cercetările asupra grupurilor și persoanelor au și efecte directe, nemijlocite asupra atmosferei psihosociale ; de aceea, ele sînt utilizate uneori ca mijloace de acțiune în organizații și în public. Pe lîngă culegerea unor date prețioase pentru bunul mers al organizației respective, ele pot avea și un astfel de efect direct — aplanarea unor conflicte de microgrup, redefinirea obiectivelor „de rangul doi" ale organizațiilor etc.

Mai există un criteriu pentru clasificarea cercetărilor de acest gen : cel al **nivelului abordării.** Acesta poate fi individual, de grup mic, organizațional și comunitar și exprimă palierul la care se culeg datele și se agregă rezultatele. Se formează astfel o **matrice a tipologiei cercetărilor** (tabelul alăturat), cu 16 cazuri diferite din punctul de vedere al interacțiunii dintre scopul cercetării și nivelul de abordare. Unele dintre acestea sînt foarte frecvente în practică (5, 9, 10), altele mai puțin întîlnite (1, 4, 8, 12).

În cele ce urmează expunem premisele unei paradigme asupra creativității, cu două etaje : unul privind **creativitatea individuală din perspectiva organizației** și celălalt privind **creativitatea organizațională din perspectivă individuală.** Vom expune, de asemenea, rezultatele unei investigații paradigmatice (tipul 10 din tabel), desfășurată în 14 unități de proiectare de construcții, cu 1 013 subiecți, investigație care va fi aprofundată și dezvoltată în 1984—1985 de către laboratorul de sociologie din Institutul de proiectări pentru construcții tipizate — București.

Paradigma operațională pentru creativitatea individuală

OMUL MEDIU este creativ : el dispune de capacitatea de restructurare a propriei experiențe și a informațiilor recepționate într-o formă nouă, indiferent cum am defini noutatea. În instanță cibernetică, omul este un sistem care rezolvă probleme ; o parte a acestor probleme sînt noi în raport cu sine însuși, în care caz procesul de rezolvare se numește **învățare ;** o altă parte sînt noi în raport cu media sistemului referențial al persoanei, iar procesul de rezolvare se numește în acest caz **creație.** Amplitudinea sistemului referențial determină gradele creației, iar domeniul în care se definește și se rezolvă problema respectivă determină caracterul său. Astfel, în economie, se distinge între inventare, descoperire și inovare (diferențiere în funcție de amplitudinea sistemului de referință). Se distinge, de asemenea, între creația tehnică, economică, organizațională, artistică, științifică (diferențiere după domeniu). Diferența dintre creație și învățare este calitativă, deși creația presupune și un proces de învățare (relevat în definiții aforistice ca : „a crea înseamnă a învăța să te dezveți", „creatorii sînt cei care uită ceea ce știe toată lumea").

La baza procesului de creație stă **potențialul creativ individual,** adică un ansamblu specific de vectori ai structurii psihice (percepție, memorie, atenție, cogniție etc.) și ai personalității (aspectul de apărare, aspectul de înfruntare) — ansamblu dinamic, evolutiv. El nu este o calitate înnăscută sau, în orice caz, ponderea eredității este minimă. Acest potențial — ce poate fi regăsit, într-o măsură oarecare, la nivelul oricărei individualități — este teoretic inepuizabil, practic educabil și relativ măsurabil ; un potențial dat este o condiție necesară, dar nu și suficientă pentru creație. Educarea potențialului este ea însăși o sursă de creștere a eficienței organizaționale, dar — date fiind stabilitatea relativă a obișnuințelor psihice și relativ redusa importanță a „cantității de potențial" în raport cu factorii care îl mobilizează — acest proces este costisitor, de durată și cu efecte limitate.

Creativitatea este capacitatea de a mobiliza potențialul în scopul elaborării unei forme noi a experienței și informațiilor receptate. Cheltuirea resurselor creative în scopuri creative, ca proces de obiectivare (reificare) a potențialului, are la bază un proces volițional. **Voința** susține creativitatea, **motivația** o declanșează. Voința — capacitatea de actualizare și de realizare a propriilor intenții — presupune un proces intelectual (inteligența) și un angajament al vectorilor psihici pe un suport psihosocial (responsabilitatea, datoria etc.). Ea nu dispare la anularea tensiunii (contradicției) care i-a dat naștere. **Motivația,** ca declanșator al unor acte de conduită, dispare sau se transformă într-o motivație de tip superior, dacă este satisfăcută tensiunea care i-a dat naștere. (Umilirea unui student la un examen de către un profesor care îi neagă rezolvarea „anormală" a unei probleme oarecare poate constitui motivul pentru declanșarea unei activități de cercetare. În cursul rezolvării problemei puse în examen dispare motivația de înfruntare a autorității recunoscute a profesorului și apare voința de continuare a cercetării pînă la definitivarea rezultatelor) [4]).

Nivelul \ Scopuri	Paradigmatic	Diagnotic	Prognotic	Pragmatic
Individual	1	2	3	4
Grup mic	5	6	7	8
Organizațional	9	1o	11	12
Comunitar	13	14	15	16

Statistic, într-o populație oarecare de mărime convenabilă numărul oamenilor potențial supracreativi și al celor potențial subcreativi este apropiat, iar suma acestor două categorii este net sub numărul celor cu potențial mediu. Putem, deci, aprecia că într-un colectiv o mică parte din persoane vor fi semnificativ diferite de majoritate prin potențialul lor creativ — de unde decurge o premisă importantă pentru planificarea creativității la nivel organizațional : **o unitate a cărei activitate dominantă solicită un potențial creativ normal trebuie să conteze pe stimularea transformării potențialului majorității, acordînd astfel maximum de atenție procesului de cheltuire a potențialului creativ la nivel mediu, adică acel nivel care suportă ponderea cea mai mare a volumului activității.**

Perspectiva organizațională asupra obiectivării potențialului individual

DIN PUNCTUL DE VEDERE al organizațiilor, potențialul creativ al personalului poate fi examinat pornind de la potențialul creativ individual al fiecărui membru. Acesta este valorificat în trei direcții diferite : **A** — utilizare directă, permanentă în activitatea cotidiană a organizației (expresia economică fiind **productivitatea creativă individuală**, măsurabilă atît intersubiectiv — prin evaluarea reciprocă a membrilor organizației, cît și obiectiv — numărul de invenții, inovații, rezolvări deosebite, soluții noi etc.) ; **B** — utilizare în activități intelectuale care nu se referă la munca în organizație ; **C** — utilizare în alte sectoare ale vieții particulare (determinată de nevoia socială de creativitate în afara muncii propriu-zise), imposibil de recuperat pentru scopurile organizației. Aparent, scopul organizației ar trebui să fie acela de a încerca să mărească raportul dintre creativitatea membrilor săi (ca obiectivare diferențiată a unor potențiale diferențiate) și ceea ce este valorificat în direcția **A**. Acest punct de vedere este primitiv. Într-adevăr, spre deosebire de potențialul de muncă (care pe plan economic se obiectivează în productivitatea individuală), potențialul creativ (care pe plan economic se obiectivează în **performanță**) este o componentă a structurii psihice individuale care se consumă indiferent dacă este folosită util sau nu, dezirabil sau nu. **Potențialul de muncă** depinde de caracteristici exterioare structurii psihice (mijloacele de muncă, obiectul muncii, felul procesului de muncă, nivelul pregătirii etc.), obiectivarea lui fiind legată direct de relațiile sociale în care este încastrată persoana și într-o măsură mult mai mică de implicarea sa psihică integrală. În mod obișnuit însă, diferența dintre **creativitate** (ca măsură a mobilizării și obiectivării potențialului creativ) și **productivitate** (ca măsură a obiectivării potențialului de muncă) este mai ușor de sesizat la extremele legăturilor dintre cele două caracteristici și mai greu de sesizat la medie. Raportul dintre muncă și creație nu este reciproc : orice creație implică muncă (și anume cu o productivitate a muncii **foarte redusă**), dar nu orice muncă este și creație — iar pe de altă parte, implicarea într-un proces de muncă poate aduce satisfacție indiferent dacă aceasta presupune sau nu și creație.

Pentru **planificarea creativității în cadrul organizației** trebuie, deci, să se țină seamă de **flexibilitatea raportului dintre muncă și creație** pentru membrii acesteia, ca și de faptul că, în timp, persoanele parcurg diferite etape, forme, faze ale acestui raport. Deoarece creația presupune un proces suplimentar de voință față de cel necesar în mod obișnuit pentru desfășurarea muncii, este evident că orientarea spre creație nu poate fi nici permanentă, nici simultană la toți membrii organizației respective. Decurge de aici o a doua premisă: **conducerea și organizarea activității organizațiilor care au o nevoie normală de creativitate trebuie să elimine factorii care în mod permanent produc, pentru toți membrii lor, dificultăți capabile să micșoreze aderența creativă la sarcinile organizației.** Aceasta ridică două probleme cruciale : a) care sînt factorii despre care se poate afirma că sînt în mod obișnuit și pentru majoritatea personalului anti-creativi ? ; b) este posibil să se prevadă eventualele solicitări externe de creație, în așa fel încît apariția și rezolvarea lor să nu fie o problemă deosebită ?

Fără a încerca răspunsuri teoretice la aceste întrebări, prezentăm mai jos unele concluzii desprinse din cercetarea menționată.

Soluția organizațiilor de proiectare de construcții la solicitările de creație

INVESTIGAȚIILE au arătat că utilizarea creativă a personalului proiectant cu studii superioare nu este omogenă : în practică se formează trei straturi ale personalului, sensibil diferențiate în raport cu modul de utilizare a potențialului creativ individual [5] — situație întîlnită în fiecare din cele 14 unități de proiectare. S-a constatat că nu este vorba de influența unor factori individuali, ci de un tip specific de **structură organizațională informală**, avînd ca ax central al funcționării sale complexul **vîrstă — vechime.** Cele două elemente, în interacțiune, explică în proporție de 60% poziția persoanelor pe scara utilizării potențialului creativ. Aceasta nu înseamnă că se utilizează atît potențial cît permit vîrsta și experiența profesională la fiecare etate, ci că utilizarea potențialului creativ (indiferent de mărimea acestuia) este cu atît mai aproape de nivelul maxim, cu cît individul prezintă o vîrstă mai înaintată și o mai pronunțată stabilitate în unitate. Cu alte cuvinte, în medie, nu se folosește tot ceea ce individul poate da la o anumită vîrstă, ci începînd de la o anumită vîrstă se folosește mai mult acest potențial — pragul respectiv al vîrstei situîndu-se, pe ansamblu, la circa 36 de ani (mijlocul intervalului de variație). Deci : inginerul și arhitectul proiectant care au o vîrstă între 25 și 36 de ani au mai puține șanse de a-și vedea potențialul creativ valorificat și stimulat la capacitate ; ei sînt utilizați sub medie, în timp ce utilizarea peste medie a potențialului celor de peste 36 de ani este mai frecventă. În plus, dacă în acest interval de vîrstă persoana a schimbat o singură dată unitatea, șansele de a ajunge la 36 de ani în stratul celor cu utilizare peste medie scad, amînînd trecerea pragului, în medie cu 2,5 ani. Evident, depășirea pragului critic nu înseamnă automat utilizare la capacitate. Ceea ce se schimbă peste această vîrstă este probabilitatea de a obține din partea organizației o atenție sporită față de capacitatea individuală.

Dar complexul vîrstă-vechime, care sugerează o structură rigidă, explică numai cum este utilizat personalul, nu și nivelul mediu al acestei utilizări. Pe ansamblul celor 14 unități, acesta este coborît — 41% din potențialul autoevaluat. În genere **nu se utilizează atît potențial creativ cît există, ci cît permit mecanismele socio-economice obiective și subiective să se obiectiveze.** Se pare deci că în momentul investigației era suficient ca unitățile de proiectare să folosească doar 41% din potențialul creativ al personalului lor, pentru a asigura noul cerut și acceptat de partenerii lor economici (constructor, producător de materiale de construcții, tehnolog, beneficiar etc.). Dacă aceștia solicită cu precădere reproducerea unor forme constructive cunoscute, pe baza a mereu acelorași elemente, în conformitate cu aceleași principii tehnice, nemodificate de aportul cercetării, atunci și unitățile de proiectare vor căuta să reproducă ceea ce se știe că va fi acceptat, adică ceea ce a fost deja acceptat anterior. Aceasta imprimă caracterul non-agresiv al proiectării în raport cu sistemul economic în care este încadrat. Utilizînd 41% din potențialul său creativ, proiectarea **răspunde** cererii de **nou fără a o modifica** ; deci ea nu pare a fi factorul principal de inovare, ci intermediarul cererii de schimbare adresate din exterior — ceea ce explică de ce utilizarea potențialului creativ este menținută la un nivel mediocru.

Datorită cererii reduse de nou, unitățile de proiectare nu sînt interesate să stimuleze participarea de masă și să motiveze în mod special personalul lor în ceea ce privește creativitatea, deoarece s-ar reduce productivitatea imediată și ar solicita o modificare a regulilor de desfășurare a activității. De aceea, organizațiile de proiectare se bazează în esență pe un strat redus de personal pentru a rezolva problemele noi. Se formează astfel, în mod obișnuit, un grup de „vîrfuri profesionale" (nu cunoaștem mecanismele de selecție și funcționare), care constituie **„grupul de șoc" al organizației.** Acest fenomen este normal în condițiile date, respectiv atît timp cît unitatea de proiectare nu este solicitată în stimularea creativității majorității și în ameliorarea performanțelor sale dincolo de solicitarea externă. Stratificarea personalului are anumite efecte competiționale benefice pentru dinamica profesională și asigură organizația în fața schimbărilor cererii de nou.

Planificarea creativității constituie una din cele mai acute probleme actuale ale organizațiilor de proiectare. Exemplul proiectării de construcții este semnificativ în ce privește rezervele mari care există în acest domeniu.

Alin TEODORESCU

---

[1] Această corelație a constituit obiectul a numeroase cercetări de tip paradigmatic. Citâm, dintr-o cunoscută lucrare în domeniu : „În anul 1953 unele descoperiri ale lui H.C. Lehman au dat naștere unei controverse care, încă și astăzi, mai provoacă, dispute la consfătuirile științifice... în medie, probabilitatea unor realizări deosebite atinge vîrful la sfîrșitul anilor 30 ai vieții și începutul anilor 40, iar după aceea scade... acest vîrf apare mai devreme în disciplinele abstracte (matematică, fizică teoretică) și mai tîrziu în cele cu un grad mai mare de empirism (geologie, biologie)." Continuarea cercetărilor pe populații mai mari și cu mijloace de investigație mai bogate a relevat însă un fenomen complementar : „Vrînd să vedem cum variază realizările în funcție de vîrstă, am examinat forma ciudată a acestei reprezentări : anume, nu apărea un singur vîrf la fiecare curbă, ci două. Un vîrf apărea, într-adevăr, la sfîrșitul anilor 30 și începutul anilor 40 de viață, așa-numiții «ani creatori» ; maxima era diferită la grupuri diferite. Dar la toate grupurile apărea o recrudescență 10 sau 15 ani mai tîrziu, în anii 50 (revenirea era evidentă la 4 din cele 5 grupuri și abia sugerată la ingineri)". (Pelz, D.C., Andrews, F.M., Scientists in organizations, John Wiley, New York, 1966, p. 174 și 178)

[2] Îndeobște li se dă denumirea de cercetări fundamentale, care pe plan internațional pierde însă teren, datorită inadecvării sale și faptului că pentru cei ce finanțează cercetarea ea sugerează investiții fără eficiență economică imediată

[3] Acest caracter al cercetărilor paradigmatice a fost numit „falsificaționism" și stă la baza uneia dintre cele mai cunoscute teorii asupra cunoașterii științifice (Carnap, Popper)

[4] Cazul cel mai celebru în acest sens este cel al lui Einstein. Numele profesorului nu s-a păstrat. Produsul cercetării : teoria relativității restrînse

[5] Aspect analizat de subsemnatul în articolul „Creativitatea și productivitatea în proiectarea construcțiilor", Revista economică, nr. 3, 1979

Dosar R. E. :

„Pe plan mondial se prefigurează o nouă etapă sau o nouă revoluție tehnico-științifică, care va produce profunde transformări în structura industrială și economică a statelor, în dezvoltarea societății omenești — și, deci, trebuie să se reflecte în mod corespunzător și în dezvoltarea societății socialiste românești".

(Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Sesiunea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, 26 iunie 1984)

*Microelectronica, factor de sporire a productivității și eficienței economice *)*

Promovarea tehnologiilor avansate — opțiune fundamentală a strategiei de dezvoltare

Mihail FLORESCU
ministru-secretar de stat
Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie

S-A AFIRMAT adesea, ca o teză cu profunde implicații practice și teoretice, că edificarea societății socialiste și comuniste este de nedespărțit de efortul de a încorpora cele mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. Realitatea ultimelor patru decenii, făurirea noii orînduiri pe pămîntul patriei noastre — și îndeosebi anii ce au urmat istoricului Congres al IX-lea al partidului, de cînd destinele patriei sînt cîrmuite de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — reprezintă o minunată dovadă vie a acestui adevăr. Industria modernă de care dispune economia națională, progresul accelerat imprimat tuturor sectoarelor de activitate — atît economice cît și de altă natură —, însuși modul de viață al tuturor cetățenilor patriei poartă amprenta inconfundabilă a efortului susținut pentru așezarea întregului proces de dezvoltare pe temeliile fertile ale științei și tehnicii. „**Pe baza faptelor** — arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — putem afirma că viața demonstrează cu putere că știința reprezintă un factor de însemnătate hotărîtoare pentru înfăptuirea cu succes a socialismului și comunismului în România, pentru dezvoltarea economico-socială, pentru asigurarea bunăstării și fericirii poporului, a independenței patriei noastre socialiste**",

Știința și tehnologia — factori de creștere a economiei

VALENȚELE implicării progresului tehnic în procesul dezvoltării pot fi puse pregnant în evidență prin limbajul datelor statistice. Astfel, din cele peste opt mii de obiective industriale create din anul 1966 încoace, marea lor majoritate au la bază realizări de vîrf în domeniul tehnicii și tehnologiei mondiale. Prin amplele programe de investiții realizate în ultimul deceniu — pentru a ne referi la o perioadă de timp mai apropiată — valoarea fondurilor fixe în economie a crescut de peste 2,7 ori, iar a celor din industrie de 2,8 ori. În aceste condiții s-a putut asigura un ritm ridicat de înnoire a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, astfel încît la sfîrșitul anului 1982 circa 80% din valoarea mijloacelor de muncă aveau o vechime de pînă la zece ani. Aceste acumulări calitative la nivelul bazei tehnico-materiale au contribuit în mod substanțial la sporirea producției industriale și mai cu seamă la desăvîrșirea sa pe linia calității și a forței competitive.

Dezvoltarea economico-socială în concordanță cu uriașa revoluție ce se înregistrează în planul științei, al tehnicii și tehnologiei — autentice forțe nemijlocite de producție în structura economiei moderne — a fost posibilă ca urmare a accentului pus după anul 1965 pe făurirea și consolidarea potențialului propriu de cercetare științifică. În lumina acestei orientări de înaltă clarviziune și patriotism a fost posibil ca tradițiile științei românești — reprezentate de nume ilustre și de școli prestigioase, recunoscute în întreaga lume — să fie îmbogățite, înnobilate, ca realizările de pionierat în domenii cum sînt aeronautica, fizica, biologia, medicina să fie consolidate prin făurirea unei rețele de cercetare moderne, bine dotată sub aspect uman și material, orientată judicios în funcție de obiectivele actualei etape, precum și într-un orizont larg de timp. Rolul principal în elaborarea politicii în domeniul științei, în fundamentarea strategiilor de cercetare revine Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, în fruntea căruia se află tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, savant de renume mondial.

Roadele muncii de cercetare desfășurată de cei aproape două sute de mii de specialiști care activează în diverse domenii ale științei și tehnicii s-au concretizat în timp în mii de produse noi și reproiectate, mii de tehnologii, în realizarea a numeroase instalații complexe. Numai în ultimii zece ani, de pildă, au fost aplicate în producție peste 7 700 de tehnologii noi și perfecționate. De asemenea, a crescut substanțial valoarea invențiilor aplicate în economie, valoare care este în prezent de ordinul miliardelor de lei, ceea ce pune în evidență deopotrivă sporirea potențialului creator al unui număr tot mai mare de oameni ai muncii și capacitatea superioară a economiei naționale de a valorifica la cote superioare acest potențial.

Concepția avansată privind integrarea factorului tehnico-științific în procesul dezvoltării este pregnant reliefată de Planul național, de programele speciale adoptate de forurile de conducere ale țării. Iată o ilustrare convingătoare a acestui adevăr: Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor materiale, ambele cu deschidere pînă în anul 1990. Reflectînd concentrarea eforturilor întregii economii naționale spre realizarea obiectivelor prioritare ale dezvoltării, aceste importante documente includ progresul tehnic în rîndul factorilor de bază capabili să asigure înfăptuirea întocmai a sarcinilor prevăzute. Astfel, sporirea puternică a productivității muncii, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, creșterea competitivității produselor de export, reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale și combustibil, valorificarea superioară a acestora, reducerea cheltuielilor materiale au la bază, într-o măsură hotărîtoare, aplicarea unor noi tehnologii, înnoirea rapidă a producției, extinderea mecanizării și automatizării, cu

*) În suplimentul revistei consacrat acestui Dosar R.E. sînt publicate următoarele studii, prezentate în cadrul simpozionului cu tema „Implicațiile noilor tehnologii informatice asupra dezvoltării economico-sociale", organizat de Centrul internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării și Institutul central pentru conducere și informatică, ce a avut loc în zilele de 16—17 mai a.c.

1. Realizări și perspective în dezvoltarea tehnicii de calcul ; 2. Utilizarea microprocesoarelor în conducerea proceselor industriale ; 3. Proiectarea asistată de calculator în sistemele de fabricație modernă ; 4. Microelectronica în controlul calității și testarea produselor ; 5. Microprocesoarele și automatizarea în domeniul chimiei și petrochimiei ; 6. Impactul microprocesorului asupra dezvoltării intensive a agriculturii ; 7. Eficiență economică ridicată prin utilizarea informaticii în transporturi și telecomunicații ; 8. Băncile de date — componente ale societății moderne ; 9. Telematica — o etapă nouă în informatică ; 10. Microelectronica și incidența ei asupra comerțului internațional ; 11. Modalități de studiere a impactului noilor tehnologii informatice.

alte cuvinte, progresul tehnic. În acest sens, în programele amintite se prevede ca, în concordanță cu indicatorii de plan, pînă în anul 1985 să se aplice în producție peste 2 200 de tehnologii noi și modernizate, tehnologii repartizate astfel : 440 în industria construcțiilor de mașini, electrotehnică și electronică, 109 în industria metalurgică, 850 în chimie și petrochimie, 370 în industria materialelor de construcții și prelucrarea lemnului, 500 în industria ușoară, peste 170 în industria alimentară, precum și în alte sectoare ale economiei. De asemenea, se vor asimila în fabricație mașini, utilaje, instalații și aparate noi și modernizate cu parametri tehnici și calitativi superiori.

Acest proces de integrare tot mai pronunțată a cercetării cu producția va continua și în cincinalul următor. Pe baza programelor stabilite se prevede ca, practic, în perioada 1988—1990, toate produsele și tehnologiile să se situeze la nivel mondial ridicat (circa 95%). În acest cadru vor fi cercetate și puse la punct tehnologii de vîrf și asimilate produse de înaltă competitivitate ; se va asigura, diferențiat pe ramuri, ca circa 2—5% din produse să se situeze la performanțe care depășesc nivelul mondial.

Orientări în cercetarea științifică proprie

REALIZAREA acestor obiective vitale pentru progresul economiei românești presupune satisfacerea unui ansamblu de condiții de natură tehnică, economică, organizatorică. Una dintre acestea, deosebit de importantă, privește orientarea judicioasă a forțelor din cercetarea științifică, selectarea unor strategii de dezvoltare tehnologică apte să asigure concomitent soluții operative și eficiente pentru producția curentă și înnoirea, îmbogățirea permanentă a rezervei de cunoștințe care să constituie baza dezvoltării producției în perspectivă. Din acest punct de vedere, cercetarea românească beneficiază de condiții superioare. Prin elaborarea și adoptarea la cel de al XII-lea Congres al P.C.R. a „Programului-Directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000" s-a creat cadrul favorabil orientării într-o perspectivă largă de timp a activității de cercetare, stabilirii acelor obiective ce corespund cel mai bine economiei naționale. Elaborat din inițiativa și cu aportul hotărîtor al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acest important document precizează direcțiile majore pe care se va desfășura cercetarea științifică națională pînă la sfîrșitul acestui secol.

O trăsătură marcantă a politicii promovate în sfera științei și tehnologiei, trăsătură vădită atît în Programul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic cît și în alte documente programatice, o constituie orientarea fermă spre promovarea celor mai avansate și promițătoare domenii de afirmare a progresului tehnic. Această opțiune are o dublă semnificație : pe de o parte ridicarea parametrilor calitativi ai cercetării în toate domeniile, cu incidențe pozitive asupra activității productive; pe de altă parte, dezvoltarea mai accelerată a sferelor de cercetare situate în avangarda progresului tehnic. Pe atare opțiuni strategice se fundamentează impulsionarea cercetării științifice în domeniul echipamentelor informatice : circuite integrate, microprocesoare, memorii, componente optoelectronice etc., precum și în domeniul automatizării complexe și cibernetizării și a roboților industriali.

Microprocesoarele, informatica — în plină afirmare

DUPĂ cum se știe, în perioada actuală se desfășoară larg noi revoluții în industrie, agricultură, telecomunicații, transporturi, datorită, în principal, electronicii și microelectronicii, biologiei și microbiologiei, informaticii și ciberneticii. În cursul ultimelor două decenii, utilizarea instrumentelor informatice și-a lărgit aria de cuprindere, devenind progresiv o obișnuință. Cu toate acestea, în prezent ne aflăm din nou în fața unui salt calitativ care lărgește bazele revoluției științifico-tehnice.

Dezvoltarea microelectronicii și a microinformaticii, a microprocesoarelor, a mini și microcalculatoarelor, apariția calculatoarelor personale, dezvoltarea telematicii și a noilor tehnologii în telecomunicații prin introducerea fibrelor optice și transmisiunile prin sateliți anunță modificări deosebite în organizarea economică și socială. Creșterile rapide ale calității

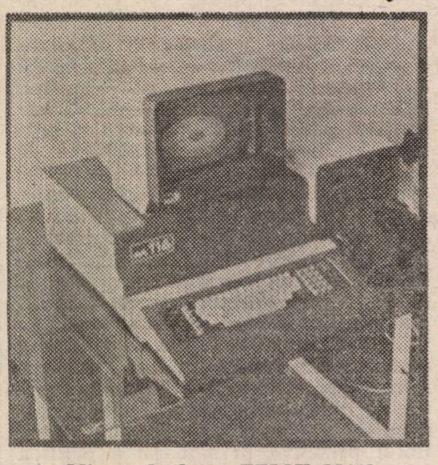

Microcalculator FELIX M118

microelectronicii și noilor tehnologii informatice și de comunicații, revoluția telematică conduc la modificări structurale, la reorganizări importante și în zona mijloacelor de producție și a circulației produselor. Sporirea spectaculoasă a productivității muncii sociale va însoți punerea în practică a noilor tehnologii în majoritatea sectoarelor industriale.

Simbioza dintre procesele tehnologice și procesele economice se poate realiza astăzi prin introducerea microprocesoarelor în tehnologii și aparate pentru conducerea și controlul producției sau a funcționării aparatelor și a microcalculatoarelor pentru urmărirea efectelor economice. Producția asistată de calculator se generalizează în întreaga economie. Tendința de realizare a produselor cu informatică încorporată se manifestă deja în mod semnificativ în diferitele ramuri producătoare, cum ar fi roboții, mașinile-unelte, utilajele, aparatura de control și avertizare, linii de producție flexibile, implementarea în fluxul instalațiilor tehnologice, înlocuirea camerelor de comandă clasice, cît și în legătură cu produsele de folosință casnică: mașini de cusut, mașini de spălat, dispozitive de optimizare a consumurilor de energie, roboți casnici, roboți de comunicații, instalații de protecție contra incendiilor, contra infractorilor etc.

Acest lucru a făcut ca, de exemplu, în S.U.A., ritmurile de dezvoltare a informaticii și tehnicii de calcul să depășească în anul 1983 rata de 35% pentru microprocesoare și electronică industrială, respectiv de 50% pentru informatică, în timp ce alte ramuri importante ale economiei S.U.A. înregistrează rate de creștere de 3—5%. Calitatea și nivelul tehnic al produselor, randamentele și eficiența economică, competitivitatea depind în producția modernă de gradul de automatizare, de introducerea sistemelor de conducere și control tehnologic prin microprocesoare, de calculele operative efectuate în procesul de producție cu ajutorul microcalculatoarelor.

Înglobarea informaticii în cercetare-proiectare și în legătură directă cu procesul de producție a luat și în țara noastră amploare în ultimii ani, putînd astăzi afirma că deja informatica industrială și cea pentru cercetarea și proiectarea asistată de calculator ocupă o pondere semnificativă în economia noastră socialistă.

Aceste elemente tehnologice vor contribui în mod decisiv la extinderea mecanizării și automatizării în toate ramurile industriale, astfel încît producția realizată în sistem mecanizat și automatizat să atingă, în medie, 65% în anul 1985, 70% în anul 1987 și peste 90% în 1990. Pentru a se dovedi eficientă, această importantă acțiune de modernizare a bazei tehnologice trebuie să fie însoțită, o dată cu producerea roboților și a microprocesoarelor prevăzută în cadrul unor programe speciale, de soluționarea unor importante probleme economice și organizatorice. Avem în vedere, între altele, ca aceste noi tehnologii să fie realizate și implementate încă din etapele de cercetare și proiectare a liniilor tehnologice specifice fiecărui sector industrial, să fie efectiv înglobate în fazele de proiectare și în mijloacele de producție respective. Apare, de asemenea, necesar să se țină seama de schimbările de flux tehnologic, de organizare a fabricației, inclusiv a producției și a muncii, pe care le generează implementarea acestor tehnologii noi.

Acțiunea de înglobare a informaticii în ramurile economiei, dar cu preponderență în sectoarele industriale, trebuie să fie dublată de un nou cadru educațional. Inițierea tinerilor în mînuirea noilor instrumente informatice și formarea unor noi generații de specialiști — de care va avea mîine nevoie industria noastră — sînt condiții esențiale pentru realizarea acestei veritabile mutații tehnologice. În acest fel, economia națională, produsele realizate se vor situa la un nivel ridicat de competitivitate, vor impulsiona dezvoltarea generală a societății noastre socialiste.

Impactul microprocesoarelor asupra economiei

MICROPROCESOARELE reprezintă, după cum se știe, circuite electronice integrate pe scară foarte largă, actualmente în mod curent de ordinul zecilor de mii de elemente componente pe un cristal de siliciu de dimensiunea aprox. 0,5 × 0,5 cm, care realizează funcțiuni complexe de prelucrare aritmetică și logică a informațiilor, după proceduri programabile. Deci, microprocesorul este un element superminiaturizat ca dimensiuni și supercomplex ca funcțiuni programabile. Dacă, actualmente, densitatea atinsă este în jur de 500 000 de componente pe o pastilă de siliciu, iar grosimea conexiunilor este de cca 30 ori mai subțire decît firul de păr, la nivelul anului 1985 se prevede să se realizeze o densitate de peste 1 milion componente pe o pastilă de siliciu. Aceste realizări ale microelectronicii au făcut posibil ca în cca 30 de ani, de exemplu, calculatoarele electronice să-și reducă volumul de cca 300 000 ori (un calculator electronic cum a fost ENIAC și care ocupa cîteva camere s-a redus ca dimensiuni la gabaritul unui timbru poștal), viteza a sporit de cca 10 000 ori, iar capacitatea de memorare a crescut cu 5—6 ordine de mărime. O altă consecință foarte importantă a acestei miniaturizări a fost și o reducere substanțială a costului acestor componente electronice, ele putînd fi fabricate în mod automatizat în serie foarte mare.

Realizarea microprocesorului este semnificativă în 2 sensuri. În primul rînd, el a generat o **nouă industrie**, importantă și cu un ritm de creștere pronunțat, într-un moment în care creșterea economică în ansamblu cunoaște o încetinire.

În al doilea rînd, microprocesoarele se pot utiliza practic în toate sectoarele economiei și societății, oferind un mare potențial de creștere a productivității industriale, de reducere a muncilor rutiniere și neplăcute, de a conferi noi funcționalități și calități unei game largi de produse și servicii, producînd astfel importante salturi tehnologice.

Dintre aplicațiile microprocesoarelor (se cunosc cca 25 000 de tipuri de aplicații) citățm următoarele domenii ce ilustrează largile posibilități pe care le au : ceasul electronic digital și calculatoarele de buzunar (unele foarte performante) ; microcalculatoarele personale (claviatură, televizor, casetofon, biblioteci de programe, limbaje de programare) ; îmbunătățirea regimului de funcționare a motoarelor cu ardere internă (inclusiv cele de pe automobile) ; îmbunătățirea eficienței utilizării combustibililor ; o serie de aparate și dispozitive de uz casnic : mașini de spălat cu programare, mașini de cusut cu programare, jocuri la televizor, unii roboți casnici ; selectarea și regăsirea informației (cu multiple utilizări : medicină, servicii publice etc.) ; traducere și interpretare automată ; sisteme de comandă și dirijare a traficului ; proiectare asistată de calculator ; mașini-unelte cu comandă-program multifuncționale și roboți industriali ; comanda automată a proceselor tehnologice industriale (ind. chimică, metalurgie etc.) ; întreprinderi automatizate (celule flexibile) ; birou automatizat ; noi sisteme bancare (transfer electronic de fonduri) ; supravegherea mediului înconjurător ; optimizarea unor activități în agricultură prin analiza automată a factorilor de influență ; poșta electronică ; noi sisteme de comunicații și informatice ; recunoașterea și sinteza vocii umane ; teleconferințe video ; diagnostic medical automat și proteze medicale ; instruire asistată și multe altele.

Virtual nu există domeniu în care microelectronica și tehnologiile asociate să nu poată fi utilizate actualmente sau în viitorul foarte apropiat. Viteza cu care microprocesoarele pătrund în diferitele domenii de aplicații diferă considerabil de la domeniu la domeniu, de la o țară la alta. Principalul factor limitativ în dezvoltarea utilizării microprocesoarelor nu constă în dificultatea de a identifica tipurile de aplicații în care este avantajoasă introducerea microprocesoarelor, ci, mai mult, capacitatea proiectanților de a elabora aplicațiile propriu-zise.

La aceasta se adaugă și circumstanțele economice și politice care fac ca în unele țări aceste microprocesoare să fie disponibile mai ușor, în altele mai greu.

De remarcat că în multe din aceste aplicații, tehnica microprocesoarelor se îmbină în mod foarte fericit cu alte realizări, tehnici și tehnologii recente, cum ar fi holografia, utilizarea sateliților și a transmisiilor prin cabluri optice etc.

Prin performanțele lor funcționale și tehnico-economice, microprocesoarele au permis realizarea practică a unor sisteme cibernetice de conducere automată în mediul industrial deosebit de sofisticate și performante ; ele au impulsionat dezvoltarea atît teoretică, cît și practică a unor sisteme foarte evoluate de conducere automată, cum sînt reglările multivariabile (reglarea simultană, corelată, a mai multor parametri a căror dinamică nu este independentă), reglare predictivă, reglare optimală, reglare adaptivă, reglarea unor procese cu caracteristici puternic neliniare sau cu parametri distribuiți, reglare stohastică, reglare tip „fuzzy" (regulator lingvistic), reglare cu recunoașterea situațiilor de comandă (deci folosind elemente de inteligență artificială) ș.a. Toate aceste dezvoltări sînt dictate de cerințele reale concrete de rezolvare a unor probleme de conducere automată din mediul industrial, unde au apărut procese tehnologice critice (petrochimie, energetică nucleară ș.a.), linii tehnologice de foarte mare capacitate, energointensive (ciment, metalurgie ș.a.) precum și din domenii speciale : aeronautică, tehnologii spațiale ș.a.

Aceste tipuri de sisteme de conducere avansată presupun efectuarea unor prelucrări complexe (numerice și logice) a informațiilor, memorarea de informații (de exemplu, istoricul evoluției unui parametru) ; pentru sistemele avansate de conducere automată cibernetică a proceselor fizice (de exemplu, conducere adaptivă) programul de conducere nu este unul fix, putîndu-se modifica (autoadapta) în timpul funcționării.

Teoria acestor sisteme cibernetice de conducere automată avansată (adaptivă, optimală) este foarte bine pusă la punct, așa încît nu vom insista în cazul de față. Desigur că problemele teoretice sînt departe de a fi închise ; teoria mai are de rezolvat, printre altele, problemele legate de elaborarea unor algoritmi care să aibă și anumite performanțe, legate de implementabilitatea fizică a acestor algoritmi cu ajutorul componentelor (de regulă electronice) disponibile (este vorba de unele caracteristici legate de robustețea algoritmilor, numărul de pași pentru obținerea rezultatului, erori posibile de calcul etc.).

După cum se vede, utilizarea unor sisteme avansate de conducere cibernetică presupune o capacitate de calcul apreciabilă, capabilă să se realizeze într-un timp scurt, limitat (în TIMP REAL) și cu o precizie adecvată. Realizarea practică a unor asemenea sisteme cibernetice de conducere automată avansată a devenit posibilă doar prin utilizarea microprocesoarelor și a celorlalte componente de microelectronică.

Deci, prin apariția microprocesoarelor a fost posibilă aplicarea practică în industrie a ciberneticii, la adevărata ei valoare, ca formă superioară de conducere automată, avansată, cu efecte economice deosebite. Putem afirma că microprocesoarele permit aplicarea pe scară largă a ciberneticii tehnice.

Dar impactul **microprocesoarelor** merge mult mai profund, aceste minuscule și relativ ieftine componente de „inteligență" putînd fi folosite nu numai în realizarea sistemelor avansate de conducere automată ci, simultan, și în alte două direcții deosebit de importante, și anume, **încorporarea lor** în **utilajele** și echipamentele **tehnologice** și în **produsele** finite.

Astfel, în ceea ce privește utilajele tehnologice, prin încorporarea microprocesoarelor s-au realizat, de exemplu, mașini-unelte cu comandă program deosebit de precise și de **flexibile** (versatile) ceea ce a determinat să devină economică și realizarea seriilor foarte mici de fabricație de piese și chiar unicate. Dar microprocesoarele au permis și apariția unor utilaje de tip nou, cu profunde implicații în ceea ce privește cibernetizarea proceselor de producție (de fabricație) cu caracter discret (în special asamblare — montaj) ; este vorba de combinarea mecanicii fine cu electronica și cu informatica sub forma **roboților industriali** care devin din ce în ce mai perfecționați, cu capabilități de recunoaștere a formelor, de generare de planuri de acțiune, de adaptare la condițiile de lucru, mobili etc. Microprocesoarele și roboții industriali au făcut posibilă nu numai automatizarea unor operații sau secții de fabricație (sudură, vopsire, manipulare, asamblare) dar și realizarea unor „uzine fără oameni", complet cibernetizate (de la cercetarea și proiectarea produselor asistată de calculator — CAD [1]), pînă la fabricarea asistată de calculator — CAM [2]).

În ceea ce privește **înglobarea de microprocesoare în produse**, impactul este și mai semnificativ. Iată doar cîteva exemple foarte elocvente : firma Standard Electric Lorenz (Siemens — R.F.G.), prin reproiectarea aparatului telex foarte comun și includerea unui microprocesor (și a altor cîteva componente de microelectronică), a înlocuit 936 piese mecanice (unele foarte mărunte, de mecanică fină), care deci nu mai trebuie uzinate, asamblate, reglate, întreținute. Efectul (la fabricant) a fost de reducere a duratei de fabricare a unui aparat telex de la 75,3 ore la 17,7 ore (deci o creștere a productivității de aproape 4 ori, plus creșterea fiabilității, reducerea gabaritului și consumurilor etc.) ; firma Singer, tot prin reproiectarea mașinii de cusut și încorporarea unui microprocesor a înlocuit 350 piese mecanice ; fabricarea unui ceas de mînă tradițional presupune cca 1 000 operații. Un ceas de mînă electronic cu microprocesor are doar 5 piese componente (una din consecințe, cu caracter social, a fost drastica restrîngere a industriei de ceasuri din Elveția).

[1]) CAD = Computer Aided Design
[2]) CAM = Computer Aided Manufacturing

O examinare mai atentă a exemplelor de mai sus conduce la concluzia că este vorba de înlocuirea unor elemente mecanice, cu funcții pur informaționale, de sincronizare, prin elemente microelectronice, deci de o nouă simbioză între mecanică și microelectronică (pe care japonezii o numesc și „mecatronică").

În mașinile și mecanismele actuale (indiferent dacă este vorba de utilaje sau de produse) abundă încă elementele mecanice, folosite pentru asigurarea unor funcții de transmitere sau prelucrare a informației (de exemplu, comanda sau sincronizarea unor operații, cum ar fi cele pentru sincronizarea dintre turația unui motor cu ardere internă și deschiderea supapelor, sincronizarea aprinderii, reglarea avansului etc.) și care elemente mecanice nu au un rol în funcția de bază a mecanismului respectiv și nici nu asigură o structură de rezistență. Astfel de elemente mecanice sînt susceptibile a fi înlocuite cu microprocesoare. Reducerea cu 30—80% a ponderii elementelor mecanice va revoluționa industria, deoarece aceste elemente mecanice sînt principalele consumatoare de materii prime, de energie și manoperă calificată, resurse deficitare în economia mondială.

Putem afirma chiar că microprocesoarele au permis, printre altele, aplicarea informaticii (a prelucrării automate a datelor) nu numai la nivelul unor sisteme, ci și la **nivelul unor procese, utilaje și chiar produse.**

Consecințele la nivel microeconomic și macroeconomic a fenomenului de penetrare largă a microprocesoarelor în însăși structura sistemelor, utilajelor și produselor sînt, printre altele, următoarele :

— **o descentralizare** puternică a aplicațiilor microelectronice ; echipamentele de calcul — devenite puternice ca funcțiuni dar mici ca dimensiuni și prețuri — pătrunzînd astfel la **baza structurilor industriale, automatizînd verigile primare ale acestora ;**

— crearea de noi și noi **„utilități informatice"**, simultan cu scăderea continuă a costurilor acestor utilități ;

— **schimbarea structurilor industriale,** în multe ramuri economice, industrii întregi bazate pe folosirea extensivă a forței de muncă umane fiind generalizat automatizate, cu efecte economice considerabile.

Prin utilizarea microelectronicii, **industria de componente** ajunge să producă (în serie mare, automatizat) nu numai componente, ci și subansamble, subsisteme, echipamente și chiar sisteme.

Această extraordinară difuzie a microelectronicii a transformat electronica în țările avansate (inclusiv unele țări socialiste) într-o industrie „cheie", a cărui rol este comparabil cu importanța industriei de mașini-unelte din secolul XIX.

Consecințele acestei deplasări sînt legate de mutații semnificative în conceperea noilor utilaje și produse, în alegerea materialelor, în natura calificării profesionale.

Un efect important, cu consecințe interesante, al pătrunderii microprocesoarelor în structura utilajelor și a produselor industriale este acela al apariției, pentru prima dată în tehnică și deci în sfera schimburilor de mărfuri, a unor produse care includ și parte nefizică, de „inteligență", înglobată sub formă de programe (software) ale microprocesoarelor, care pot fi ușor modificate, perfecționate, îmbunătățite și în perioada de utilizare a produselor respective, fără a se modifica structura fizică a produsului și, prin aceasta, produsul respectiv putînd fi adaptat (între anumite limite) unor noi cerințe de utilizare ; cresc performanțele acestuia și, astfel, se evită uzura morală sau se ajunge chiar la o creștere în timp a valorii produsului (prin perfecționare și/sau îmbogățirea „zestrei" de programe, de exemplu).

Larga penetrare a microprocesoarelor în sisteme, utilaje și produse este însă însoțită și de apariția unor restricții care se manifestă în mod evident ; este vorba în primul rînd de efortul masiv necesar pentru **proiectarea aplicațiilor,** mai ales pentru **elaborarea programelor** pentru microprocesoare.

Dacă pornim de la următoarele date statistice : numărul de tipuri de aplicații ale microprocesoarelor cunoscute în lume : cca 25 000 ; efortul mediu de programare a unei aplicații cu microprocesoare : cca 100 oameni × lună ; costul mediu de programare : cca 10—20$/instrucțiune (față de cca 5—12$ cît costă în medie un microprocesor și respectiv cca 0,05 cenți/bit pentru memoriile semiconductoare) ; volumul mediu pentru un program, pentru o aplicație de microprocesor : cca 10 000 linii instrucțiuni rezultă un efort **total** de programare de :

— cca **225 000 oameni × an** (respectiv **cca 20 miliarde $**) sau :

— cca 22 500 oameni × an, (respectiv cca 2 miliarde $) dacă **s-ar aborda doar a zecea parte** din numărul cunoscut de tipuri de aplicații.

Știind însă faptul că în cazul software-ului, costurile de implementare și întreținere pot depăși costul de elaborare a acestora, rezultă un efort total imens.

Aceasta explică de altfel și structura cheltuielilor pentru dezvoltarea informaticii, care în cazul S.U.A., se prezintă conform tabelului nr. 1.

Tabelul nr. 1

	1981	1982	1983	Previziuni 1986
— pentru achiziționarea de echipamente (miliarde $) . . .	44,3	52,1	61,7	105,1
— pentru elaborarea și întreținerea programelor (miliarde $) . . .	—	48,1	65,0	122,2

În același timp vînzările au crescut (în ciuda condițiilor de recesiune generală cunoscute) după cum reiese din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

	1982	1983
— (micro)calculatoare personale	+ 100%	+ 65%
— microcalculatoare universale	+ 24%	+ 29%
— minicalculatoare (bazate pe microprocesoare	+ 16%	+ 21%
— echipamente specializate CAD (bazate pe microprocesoare)	+ 39%	+ 34%

Tot în S.U.A. rata anuală a dezvoltării **industriei de software** a evoluat în ultimii ani după cum reiese din tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Tipul de program	Rata de creștere (%) 1982	1983	1986 (previzionat)
Programe de aplicații pentru diferite domenii (industrie, servicii)	48	57	50
Programe pentru calculatoare personale	30	30	30
Programe pentru CAD	44	65	65
Sisteme de operare	50	50	50
Programe utilitare	48	31	30
Procesoare de limbaje	29	13	15

În final putem concluziona următoarele :

Factori favorizanți ai proliferării masive în industrie a microprocesoarelor : avantaje funcționale (funcțiuni de tip calitativ noi, de „inteligență") ; performanțe în continuă creștere ; gabarite în continuă scădere ; preț în continuă scădere (producție automatizată) ; reducere consumuri materiale, energetice și de manoperă pentru realizarea produselor ce înglobează microprocesoare ; creștere semnificativă a productivității realizării produselor ce includ microprocesoare. Deci, într-un cuvînt, **microelectronizarea este o sursă importantă de creștere a productivității și de reducere a consumurilor** practic în toate domeniile industriale și servicii.

Factori de frînare sau restricțiile care acționează contra diseminării largi a microprocesoarelor : necesită un efort inițial, material și uman considerabil ; inerția utilizatorilor ; pregătirea insuficientă a cadrelor de specialiști și lipsuri în informarea lor ; dificultăți în obținerea de microprocesoare ; lipsă de standardizare în domeniu ; costul uneori prea ridicat de procurare în R.S.R. a microprocesoarelor ; necesitatea existenței și a unor traductoare și elemente periferice și de execuție adecvate, unele foarte specifice.

Ținînd cont și de alți factori limitativi pomeniți mai sus, se impune și în acest domeniu foarte important o **optimizare a eforturilor** în țara noastră, în sensul : stabilirii unor opțiuni (direcții) prioritare, privind utilizarea microprocesoarelor în economie și, pe această bază, stabilirea cerințelor (caracteristicilor) tehnice ; asigurarea unei baze materiale (producție internă completată cu importuri est) ; standardizării (hardware și software) ; formarea de cadre.

dr. ing. Adrian DAVIDOVICIU
Institutul central pentru conducere și informatică

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

GANGADHAR ES GOURI (India)

director al Direcției O.N.U. pentru studii industriale și președintele grupului de lucru, din cadrul Secretariatului O.N.U.D.I., însărcinat cu pregătirea celei de a IV-a Conferințe generale a organizației

O.N.U.D.I. IV: evaluări ale strategiei de dezvoltare industrială

● În literatura de specialitate se scrie mult despre criza economică. Cum ați caracteriza dumneavoastră situația actuală ?

— Recesiunea mondială care continuă să se facă resimțită în lume este una dintre cele mai importante pe care le-a cunoscut omenirea — ca durată și intensitate — și a provocat daune inimaginabile cooperării și relațiilor internaționale. Actuala situație este deosebit de periculoasă. Pericolul derivă din aceea că asistăm la răsturnarea multor trenduri pe care le-am apreciat ca durabile la vremea lor : cooperarea internațională, progresul ideilor pentru o lume mai bună. Asistăm astăzi la o restrîngere a cooperării multilaterale, fiind puse sub semnul întrebării chiar și elementele de bază ale dezvoltării. În consecință, trebuie analizate marile probleme care confruntă omenirea : datoriile, marile deficite, diminuarea resurselor materiale, accentuarea decalajelor tehnologice și economice.

În urmă cu circa 10 ani, consideram că industria, industrializarea sînt principalele forțe motrice ale dezvoltării. Și iată că acum țările în curs de dezvoltare sînt obligate să se întoarcă la agricultură, să încerce să rezolve trebuințele umane fundamentale. Acestea sînt elementele unei situații deosebit de grave care afectează întreaga omenire. Problema care se pune este de a o evalua, de a-i aprecia intensitatea efectelor. Alături de aspectele economice nu putem trece cu vederea problemele politice ; este încă și mai îngrijorător faptul că asistăm la creșterea comerțului internațional nu cu produse prelucrate, ci mai ales a aceluia cu arme. De fapt, mari sume de bani sînt deturnate de la destinația lor firească, dezvoltarea.

● În aceste condiții, cum vedeți o eventuală abordare a lumii viitorului ?

— Fără a fi în întregime pesimiști, deși sînt multe motive în acest sens, trebuie să vedem realitatea ca o provocare, pentru a regîndi anumite aspecte, pentru a reorienta procesele de producție sau strategiile politice. Ceea ce încercăm să punem în evidență la O.N.U.D.I., sînt procesele de dezvoltare pentru anii '80 și '90, procese care nu vor mai fi o extrapolare a metodelor și mecanismelor pe care s-au bazat politicile de dezvoltare de pînă acum. Trebuie să luăm în considerare noi elemente, noi concepte de gîndire, pentru realizarea scopurilor asumate atît la nivel național, cît și internațional. În acest sens, există o serie de condiții favorabile și este necesar să știm cum să le abordăm, cum să le folosim. Astfel, ratele de creștere încep să fie ceva mai ridicate, sau dispar ritmurile negative ; în ciuda recesiunii prelungite și a tuturor evenimentelor care au avut loc în deceniul opt, apare o anumită înviorare în economia țărilor în curs de dezvoltare, fapt ce trebuie avut în vedere, pentru lansarea unei noi dimensiuni și abordări a creșterii. Dacă ne referim la deceniul trecut, dezvoltarea a fost considerabilă față de perioada imediat următoare războiului. S-au stabilit și consolidat anumite structuri și tocmai în aceasta constă și dificultatea schimbării unora dintre ele care acum ar trebui modificate ; s-au pus bazele unui întreg sistem de interrelații, ceea ce — pe de altă parte — face și mai grea adaptarea resurselor la cerințele anului 2000. De asemenea, trebuie văzut cum se pot adapta mai bine tehnologiile, și aici ne referim mai ales la tipurile diferite de tehnologii față de cele cu care eram obișnuiți pînă în prezent.

● Deci, în afara problemelor strict economice, care țin de strategii și priorități naționale, factorul tehnologic capătă o pondere sporită în definirea căilor către un progres real. Ce deschideri credeți că se pot prefigura în acest sens ?

— În ultimii aproximativ zece ani, au avut loc modificări deosebite în tehnologie, care au generat cea de a treia revoluție industrială, în fața căreia omenirea trebuie să fie pregătită. Este cazul microelectronicii, al ingineriei genetice și biotehnologiilor, al tehnologiilor energetice, al tehnologiilor destinate prelucrării materiilor prime ; tot aici se includ tehnologiile spațiale, cărora puțini dintre noi le-am acordat atenția necesară, dar care au adus multe progrese în metalurgie, în informatică.

Subliniem toate aceste aspecte, în perspectiva strategiilor noi pentru dezvoltare, deoarece, potrivit estimărilor noastre, ele afectează circa 65% din producția industrială. Cu alte cuvinte, sîntem confruntați cu următoarea problemă : vom continua să înaintăm pe calea prezentă — ceea ce va afecta negativ eficiența a circa 65% din investițiile productive — sau ne vom alinia revoluției industriale, în loc de a rămîne simpli spectatori. O serie de studii și reuniuni internaționale și-au pus această problemă și concluzia a fost aceea că ignorarea revoluției industriale ar duce la pierderi mult mai mari decît cheltuielile necesitate de adaptare.

Chiar dacă ne referim numai la ingineria genetică și microelectronică, acești doi factori au împins omenirea mult înainte în societatea informațională. Aceasta reprezintă, altfel spus, puterea informației folosite și nu numai o schimbare mecanică, de natură să accelereze circulația informației. Ingineria genetică și biotehnologiile furnizează un instrument foarte util pentru o producție cu investiții diminuate, capacități mai restrînse și utilizarea mai eficientă a materialelor de bază în domeniul energeticii, agriculturii și sănătății. Am putea continua cu prezentarea implicațiilor, dar în esență se poate sublinia că avem la dispoziție elemente importante, în primul rînd resursele umane și tehnologiile, tot ca o latură a resurselor umane ; în mod obișnuit, tehnologiile erau considerate ca fiind încorporate în mașini, dar în prezent putem spune că ele constituie o folosire intensivă a științei, a capacității de gîndire a omului.

● Sub acest aspect, ce anume priorități va avea pe agenda sa viitoarea Conferință generală a O.N.U.D.I.?

— O.N.U.D.I. încearcă să desprindă implicațiile viitorului în ce privește industria, printr-un dialog asupra problemelor care ne vor confrunta din anii '90 pînă în 2000, în lumina elementelor menționate. La viitoarea Conferință generală a O.N.U.D.I., care va avea loc la Viena, începînd cu 2 august anul acesta, vom încerca să ne concentrăm asupra problemelor globale, care trec dincolo de cele de interes strict național. Vom încerca să privim perioada actuală nu ca o simplă etapă de criză, ci ca pe o oportunitate pentru deschideri către viitor, pentru schimbarea modalităților de abordare, pentru extinderea cooperării. De aceea, cînd vorbim despre cooperare, în special despre cooperarea între țările în curs de dezvoltare, nu o tratăm doar sub aspectul unor acorduri bilaterale ; strategia cooperării între țările în curs de dezvoltare trebuie să devină element al politicilor naționale și nu numai al celor comerciale.

● Cum apreciați activitatea României în cadrul O.N.U.D.I., ca organism specializat al Organizației Națiunilor Unite ?

— Contribuția României la activitatea O.N.U.D.I. este deosebit de semnificativă. România a fost aceea care, pentru prima dată a inițiat o rezoluție a Adunării generale în 1962, referitor la crearea unei agenții industriale specializate ; această rezoluție a dus, de fapt, la crearea Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială.

România participă la viața și activitatea O.N.U.D.I., oferindu-și experiența sa organizației și, prin intermediul nostru — lumii în curs de dezvoltare, folosind în acest scop Centrul O.N.U.D.I. —România pe care îl prețuim foarte mult pentru că pe această cale beneficiem de experiența României, în folosul altor țări. Am făcut o vizită la Centrul O.N.U.D.I.—România și am căzut de acord asupra unor acțiuni în diferite domenii de activitate. Atunci cînd România s-a hotărît să se alăture „Grupului celor 77", faptul a constituit un cîștig pentru această organizație, în virtutea cauzelor pentru care țara dumneavoastră pledează și pe care le apără, în numele lumii a treia. România și-a adus contribuția la mai multe programe destinate dezvoltării industriale a lumii a treia. Noi sîntem deosebit de recunoscători pentru faptul că ați acceptat O.N.U.D.I. ca o organizație a dumneavoastră și pentru că întotdeauna ați fost gata să contribuiți la întărirea ei.

Em. STANCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Teorii de orientare neoclasică cu privire la relaţiile monetar-valutare (II)

LA ÎNCEPUTUL anilor '70, J. Rueff a efectuat o disjuncţie între sistemul Bretton Woods şi etalonul aur-devize: „Trebuie să se recunoască faptul că nu sistemul stabilit la Bretton Woods a dat faliment (...). Ceea ce a eşuat a fost regimul care a rezultat din ataşarea la sistemul raţional de la Bretton Woods a unei practici care îi era total străină: aceea a etalonului aur-devize..." [11]). Propunerea centrală care a străbătut majoritatea luărilor de poziţie ale lui Rueff a constat în revenirea la etalonul-aur (mai mult sau mai puţin) „clasic" prin majorarea substanţială a preţului („oficial") al aurului (în a doua jumătate a anilor '60 a fost avansată ideea unei dublări a preţului aurului).

Dacă la nivel internaţional inflaţia a fost reproşată funcţionării etalonului aur-devize, la nivel naţional, atît inflaţia cît şi stagflaţia au fost explicate de J. Rueff prin „escrocheria keynesistă" : „După al doilea război mondial, am trăit sub un regim înşelător pe care l-aş numi imperiul escrocheriei keynesiste. Ea a constat în acordarea de creşteri ale salariilor (nominale) solicitate şi în anihilarea acestor creşteri prin ridicarea preţurilor... Astfel s-a procedat timp de 20 de ani"... [12]). Adept „fără rezerve" al teoriei neoclasice, J. Rueff, în raţionamentul său, a absolutizat o premisă neconfirmată de statistica ţărilor capitaliste: acordarea, prin mărirea salariilor, a întregului spor de productivitate a muncii. În realitate, este imposibilă emiterea unor aprecieri pertinente fără a lua în consideraţie, pe lîngă evoluţia salariilor şi preţurilor, evoluţia ratei profitului în condiţiile creşterii rapide a productivităţii muncii (cel puţin în cei „20 de ani" la care se referă în mod expres Rueff).

Peste ani, ideea revenirii la etalonul-aur – într-o formă „modernizată" – a fost revitalizată de cea mai recentă variantă a teoriei neoclasice — „teoria ofertei" (supply-side-economics). În S.U.A., adepţii teoriei menţionate şi-au făcut simţită prezenţa mai ales spre sfîrşitul anilor '70 şi începutul anilor '80. Astfel, în 1981, Jude Wanniski, unul din principalii reprezentanţi ai teoriei ofertei în domeniul relaţiilor valutare, aprecia: „Numai utilizarea atentă a aurului în cadrul unui anumit etalon-aur (gold standard) poate preveni extinderea crizei din S.U.A. la nivel mondial". [13]). „Economiştii ofertei" precizează că nu etalonul-aur în sine îi interesează, ci ideea realizării unei convertibilităţi care ar „permite pieţei să-şi comunice cerinţele băncii centrale". Deşi pornesc de la „virtuţile pieţei libere" ca şi monetariştii, „economiştii ofertei" au adoptat o poziţie critică faţă de „experimentul monetarist" de exercitare a unui control asupra masei monetare printr-o politică monetară restrictivă. Şi totuşi „rădăcinile" teoretico-metodologice sînt, evident, comune. Două exemple vor fi edificatoare.

„Economiştii ofertei", atunci cînd definesc rolul etalonului-aur, au o poziţie similară „definiţiei conceptuale" a banilor formulată de Friedman: „În sens restrîns, valutele nu pot fi niciodată «subevaluate» sau «supraevaluate» pentru că, asemeni unui yard sau unei uncii, unitatea monetară este un etalon fix destinat măsurării. (...) Un etalon-aur nu limitează masa monetară, după cum yard-ul ca unitate de măsură nu limitează numărul de yarzi". [14]). Pe de altă parte „economiştii ofertei" au argumentat necesitatea unui etalon-aur ca mijloc de „menţinere a dolarului ca etalon al valorii (standard of value)". În acest punct poziţia lor se identifică din nou cu teoria monetaristă care pledează, direct sau indirect, pentru existenţa şi funcţionarea unui „etalon-dolar".

Pendularea între un etalon-aur formal şi un etalon-dolar efectiv o întîlnim şi în evoluţia concepţiei lui Robert Mundell (partizan al „monetarismului global"). În primul rînd semnalăm apelul lui Mundell în „favoarea aurului de hîrtie": „...S.U.A. reprezintă singura sursă de rezerve monetare, furnizînd aur şi dolari. Acesta este de fapt aşa-numitul deficit al S.U.A. Singurul mijloc de a înlătura acest deficit... constă în crearea aurului-hîrtie prin centralizarea rezervelor valutare". [15]). Este important de reţinut că numai aparent acest proiect este asemănător celor iniţiate de Keynes şi, mai tîrziu, de Triffin. Pentru Mundell „aurul-hîrtie" nu este menit să înlocuiască dolarul, ci să sprijine rolul internaţional al acestuia. Astfel, în 1980/81, R. Mundell (profesor la Universitatea Columbia) propunea autorităţilor monetare ale S.U.A. „să stabilizeze" preţul aurului exprimat în dolari în cadrul unei marje de 400—450 $/uncia. Un proiect similar a fost prezentat de Jelle Zijlstra, preşedintele Băncii Reglementărilor Internaţionale (B.R.I.), la sesiunea anuală a F.M.I. din 1981.

Pe aceeaşi traiectorie – de la etalonul-aur „clasic" spre „aurul de hîrtie" – a evoluat şi concepţia lui Harry Johnson. Conform opiniei sale, analiza „perspectivelor" rolului monetar al aurului trebuia să ţină cont de „ineficacitatea unui etalon-marfă şi de tendinţa actuală de a înlocui un astfel de etalon prin monede bazate pe credit, a căror procurare este mai puţin costisitoare..." [16]). Dar, ca şi în cazul lui R. Mundell, sesizarea acestei evoluţii istorice a etaloanelor monetare este corelată cu rolul internaţional al dolarului american: „După părerea mea, poziţia dominantă a Statelor Unite în economia mondială este un fapt ineluctabil, care nu poate fi înlăturat de nici un fel de reformă monetară internaţională". [17]).

În strînsă legătură cu problema etalonului monetar şi a lichidităţii internaţionale se află cea a cursurilor valutare şi a efectelor acestora asupra balanţelor de plăţi externe (mai ales asupra componentei comerciale). În acest sens, ceea ce reuneşte diferitele variante ale teoriilor de origine neoclasică nu este atît preferinţa pentru un anumit tip de cursuri valutare, ci mai ales insistenţa asupra „purităţii" cursurilor valutare o dată ce s-a optat

FIŞE

Aurel Cristea

Probleme actuale privind organizarea întreprinderii

Editura politică • Bucureşti, 1984

● *Din problematica deosebit de complexă a organizării întreprinderilor, Aurel Cristea îşi concentrează preocupările asupra unui domeniu mai restrîns : care anume sînt elementele noi ce apar în sfera teoriei şi practicii organizării în etapa actuală. Impulsul acestei cercetări îşi află originea în accentul deosebit care se pune în prezent în economia noastră pe componenţa organizaţională în strategia creşterii productivităţii muncii, pe elementele originale ce survin prin aplicarea noului mecanism economico-financiar. Sub aspectul alcătuirii volumului, autorul a optat pentru o manieră „clasică". Prezentarea aspectelor teoretice, pe de o parte, şi a celor concrete – în capitole de carte separate. În prima secţiune, chestiunile teoretice sînt abordate prin prisma analizei sistemice în care sînt tratate caracteristicile întreprinderii ca sistem, funcţiile întreprinderii, funcţiile conducerii etc. ; un loc aparte revine analizei factorilor organizatorici interni şi externi, ce acţionează asupra activităţii întreprinderii. În secţiunile consacrate problemelor concrete sînt analizate în detaliu compartimentele funcţionale ale întreprinderii. Capitolul final este consacrat direcţiilor conturate pe plan mondial – şi care au aplicabilitate în economia naţională – care pot contribui la sporirea eficienţei activităţii de organizare la nivel microeconomic.*

Marile avantaje ale întreprinderilor mici

● *Evaluarea rolului dimensiunilor întreprinderilor industriale în creşterea eficienţei economice a devenit o preocupare constantă în ultima vreme în teoria economică socialistă. După cum afirmă Alois Remeš în articolul „Funkce drobných podniků v modernim prumyslu" (Funcţiile întreprinderilor mici în industria modernă) publicat în numărul 5/1984 al revistei cehoslovace POLITICKA EKONOMIE, realitatea economică mondială demonstrează rolul în creştere al întreprinderilor mici şi mijlocii. Argumentele invocate de autor se referă la o serie de avantaje specifice ale acestora în comparaţie cu întreprinderile mari: flexibilitate şi adaptabilitate sporite, posibilităţi superioare de a folosi resursele locale, apropierea de consumator, costuri de aprovizionare şi transport mai reduse, grad înalt de specializare, propensiune spre stimularea inovaţiei. Dar, observă A.R., aceste avantaje nu pot fi gîndite independent de structurile industriale – economice, în sens larg –, în care fiinţează. Or, pentru*

pentru o anumită modalitate de calculare și definire a acestora. Deci autoritățile monetare ale unui stat ar trebui să respecte integral regulile „jocului" valutar, fără a încerca să intervină pe pieţele valutare sau să manevreze paritatea sau cursul valutar pentru realizarea unor obiective ale politicii economice. Astfel, fie că sînt preconizate cursuri valutare fixe (cazul lui Fr. von Hayek), fie că sînt adoptate cursurile flotante (preferința netă a monetarismului friedmanian), toți adepții teoriilor de orientare neoclasică (unde includem și „neoliberalismul" școlii custriece) pledează pentru acțiunea „liberă" a forțelor pieței.

Pentru Milton Friedman, evenimentele care au condus la abandonarea sistemului cursurilor valutare fixe (intre 1971—1973) au reprezentat o „criză care înviorează : „Cursurile flotante înseamnă de fapt că pot exista cursuri și piețe valutare stabile. Cursurile fixe echivalează cu o mare nesiguranță pentru comercianți..." [18]). În consecință, generalizarea flotării cursurilor valutare era calificată de Friedman drept o „situație splendidă: flotarea există la scară internațională". [19]). La rîndul său, Harry Johnson considera că statele capitaliste au de ales între acceptarea integrală a „disciplinei cursurilor fixe" și „flexibilitatea totală" a cursurilor valutare: „...dorința păstrării aparenței cursurilor fixe în timp ce au loc tot mai frecvente modificări (ale cursurilor valutare) reprezintă cea mai rea dintre practicile posibile" [20]).

Extrem de clar apare scenariul monetarist într-o lucrare relativ recentă a lui Milton Friedman: „Dacă cursurile valutare sînt determinate în condițiile unei piețe libere, ele se vor stabili în jurul unui nivel de echilibru... Atunci de unde provin crizele valutare repetate ? Motivul principal este faptul că valutele nu sînt lăsate să evolueze în condițiile pieței libere. Guvernele și băncile centrale au intervenit deseori pentru a influența cursul valutelor lor (...). În acest mod a fost împiedicată adaptarea treptată la forțele pieței. Micile dezechilibre s-au transformat în mari dezechilibre și astfel a izbucnit o criză valutară majoră". [21]).

În majoritatea cazurilor, adepții teoriilor de orientare neoclasică consideră dăunătoare practica manevrării cursurilor valutare în scopul echilibrării (sau reducerii dezechilibrului) balanțelor de plăți (cu deosebire a balanțelor comerciale). În acest sens, K. Brunner consideră că dezechilibrul (deficitul) balanței de plăți a S.U.A. s-a prelungit și agravat, în primul rînd, datorită lipsei de control asupra evoluției masei monetare (cel puțin pînă în 1980/81) [22]).

Împotriva manipulării cursurilor valutare din considerente de echilibrare a balanței comerciale se pronunță și „economiștii ofertei". Dintre aceștia, Arthur B. Laffer și-a propus să verifice eficiența devalorizărilor ca mijloc de eliminare — sau cel puțin reducere — a deficitelor comerciale. Luînd în analiză „15 cazuri postbelice" de recurgere la devalorizare, Laffer declară că nu a putut „stabili nici o dovadă sistematică de îmbunătățire (a balanței comerciale n.n.). Trei ani după devalorizare, 11 din cele 15 țări analizate aveau deficite... mai mari decît în anul devalorizării, iar 10 din 15 aveau deficite mai mari decît în anul anterior devalorizării " [23]).

În sfîrșit, trebuie subliniate diferențele numeroase și importante dintre varianta „internă" și cea „internațională" a teoriei monetariste în ceea ce privește problemele valutare și ale balanțelor de plăți externe. În această ordine de idei, Robert Gordon consideră că cele două variante ale monetarismului „coincid, într-un sens simplist, doar asupra faptului că rata inflației la nivel mondial... depinde de expansiunea masei monetare internaționale, de ritmul de creștere a producției mondiale și de elasticitatea cererii de bani față de venituri..." [24]).

Deosebindu-se net în recomandările cu privire la politica valutară și la interpretarea consecințelor sale economice, varianta „internă" și cea „internațională" ale monetarismului, „se reîntîlnesc" în domeniul politicii monetare, preconizînd un sens restrictiv, cu ignorarea efectelor nocive asupra creșterii șomajului. Adoptînd o poziție critică față de recomandările rigide ale monetariștilor, Robert Gordon conchide: „Cei care obiectează împotriva politicii rigide recomandate de monetariști nu pot fi înlăturați prin simpla vehiculare a lozincilor de „prețuri flexibile" și „mobilitate perfectă a capitalului"; mai curînd, acești teoreticieni ar trebui închiși în turnul lor de fildeș pentru a reconsidera relevanța recomandărilor lor pentru o lume unde capitalul nu este perfect mobil, iar prețurile produselor nu sînt perfect flexibile" [25])

Ca o concluzie generală a prezentului studiu, se desprinde un raport contradictoriu între evoluția teoriei occidentale privind relațiile monetar-valutare și practica monetar-valutară: în perioada actuală, în timp ce statutul organizatoric al sistemului monetar internațional poartă net amprenta teoriei neokeynesiste, relațiile valutare efective se desfășoară sub imperiul preceptelor de orientare neoclasică.

lector univ. dr.
Lucian C. IONESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

[11]) J. Rueff, „La Réforme du Systeme Monétaire International", ed. Plon, 1973, p.19
[12]) „Revue des Travaux de l'Académie des Sciences Morales et Politiques", Paris, 1976 (1-er semestre)
[13]) „Business Week", 7 decembrie 1981, p. 10
[14]) Ibidem, p. 11
[15]) R. Mundell, „Croissance et inflation", Dunod, Paris, 1977, p. 151—152
[16]) H.G. Johnson, „L'or a-t-il un avenir ?" în „Archives de l'I.S.E.A.", 1970
[17]) H.G. Johnson, „Concluding Observations" in „National Monetary Policies and the International Financial System" (ed. R.Z. Aliber) Univ. Chicago, 1974, p. 319.
[18]) Vezi „Newsweek", 12 martie 1973
[19]) După „Problemes économiques", no. 1 316/4 aprilie 1973
[20]) H. G. Johnson, în lucr. cit., p. 320
[21]) Milton and Rose Friedman, „Free to Choose", Penguin Books, 1980, p. 69—70.
[22]) A se vedea polemica Brunner-Solomon în **Banca Nationale de Lavoro,** „Quartely Review", nr. 136, martie 1981
[23]) A.B. Laffer, „Consecințele economice ale devalorizării într-o țară cu valută de rezervă", în „World Monetary Disorder", ed. cit., p. 81
[24]) R.J. Gordon, „Interrelations between domestic and international Theories of Inflation", în „The Political Economy of Monetary Reform" (ed. R.Z. Aliber), University of Chicago, 1977, p. 135
[25]) R.J. Gordon, în lucr. cit., p. 150.

economia socialistă o problemă principală, care vădește numeroase dificultăți practice, este de a selecta acele întreprinderi mici, sub aspectul profilului, și a determina numărul lor optim încît să se asigure folosirea intensivă a tuturor capacităților de producție din economie.

Efecte sociale ale progresului tehnic

• *Sub egida Institutului Național pentru Știință și Tehnologie și de Studii asupra Dezvoltării din India, recent a fost tipărită o lucrare elaborată de un colectiv de cercetători din cadrul* Centrului Internațional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului, București. *Tema investigației:* „Studiile de impact în România; aspecte conceptuale și metodologice". *După cum reiese și din titlu problemele abordate sînt preponderent teoretice și metodologice, concretizîndu-se îndeosebi asupra delimitării nivelurilor specifice la care acționează știința și tehnologia asupra societății. Potrivit opiniilor prezentate în lucrare, acestea sînt : geneza și promovarea ideilor noi; realizarea practică a acestora; validarea ideilor noi, a descoperirilor științifice în sisteme logice specifice ; dezvoltarea și creșterea economică; dezvoltarea socială. Aceste elemente conceptuale sînt concretizate prin mai multe exemple desprinse din practica economică din țara noastră. Este vorba despre substituirea tehnologiilor mecanice cu cele semiautomate într-o secție de prelucrări metalice, utilizarea tractoarelor de mare putere în agricultură și introducerea tehnologiei biogazului în zonele rurale.*

„Megatrend"

• *Megatrend-ul (într-o traducere aproximativă „tendință principală") reprezintă un concept cheie în analizele asupra viitorului întreprinse de specialistul american* John Naisbitt. *După cum se arată în articolul* „The hazardous job of charting big trends" *publicat în numărul din iunie al revistei „INTERNATIONAL MANAGEMENT" postulatul metodologic al autorului poate fi rezumat astfel: cel mai verosimil mod de a anticipa viitorul constă în înțelegerea temeinică a prezentului. Pornind de la această idee, autorul amintit a desprins zece schimbări majore care, în opinia sa, caracterizează societatea americană. Între acestea, pe primul loc se situează tranziția de la o societate industrială la o societate bazată pe informație. Ideea în sine nu este nouă, după cum nici argumentele utilizate (ponderea populației care activează în industrie comparativ cu cea din sectorul informatic, înțeles în sens larg) nu sînt inedite. Reține însă atenția o reflecție teoretică de actualitate: cum se poate raporta creator teoria valorii muncă la noul context socio-economic, în condițiile în care o parte tot mai importantă a muncii se desfășoară în sfera creării, manipulării și utilizării informației.*

FIȘE

21

România în circuitul economic mondial

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România *).

ÎN CONDIȚIILE interdependenței tot mai profunde a relațiilor economice dintre toate statele și zonele lumii, factorii de ordin internațional capătă o importanță tot mai mare pentru realizarea dezvoltării economice a fiecărei națiuni în parte. În prezent, condițiile și resursele interne de dezvoltare nu mai pot garanta ele singure succesul dezvoltării, fiind decisiv catalizate și potențate de condițiile general-internaționale ale dezvoltării. Mai mult ca oricînd, se constată imposibilitatea izolării autarhice a unei economii naționale fie din motive strict politice, fie din dorința de a o feri de efectele negative pe care le-ar putea avea contactul cu fenomene inflaționiste sau de criză prezente în relațiile internaționale. Dezvoltarea independentă, ce a devenit în epoca noastră un deziderat fundamental pentru toate țările lumii, nu poate și nu trebuie să fie interpretată ca o orientare spre izolare, ci, dimpotrivă, înflorirea fiecărei țări libere și suverane permite extinderea continuă a colaborării și cooperării economice între țări.

Este ferma convingere a României socialiste, a președintelui Nicolae Ceaușescu, că larga cooperare între toate statele lumii constituie singura cale, singura alternativă în lumea contemporană menită să asigure fiecărei națiuni, omenirii în ansamblu, perspectiva de pace, dezvoltare și progres. Numai astfel, orice țară — indiferent de mărime, de potențial, de regim social politic, de zonă geografică în care este situată, de stadiul de dezvoltare în care se află — are posibilitatea de a-și orienta eforturile, forțele umane și materiale exclusiv spre progresul economico-social, spre ridicarea bunăstării poporului respectiv. În lumea de astăzi, în care există și apar interdependențe evidente, un stat nu poate să se izoleze, fără a resimți efectele negative ale unei asemenea poziții asupra propriei sale dezvoltări. Aceasta evidențiază faptul că pe tărîmul dezvoltării, fiecare țară trebuie să coroboreze eforturile pe plan național cu o amplă și profundă conlucrare internațională în context bi sau multilateral, trebuie să participe la circuitul economic mondial.

Prezentîndu-se ca ansamblul legăturilor economice, al schimburilor de valori materiale și spirituale care au loc între popoare, între țări diferite, circuitul economic mondial are o determinare obiectivă deoarece diviziunea mondială a muncii, volumul trebuințelor în continuă diversificare, caracterul limitat al resurselor de care dispune fiecare țară obligă la schimb de activități cu alte popoare. În același timp, spiritul de raționalitate și eficiență în conducerea economică impune necesitatea de a beneficia de avantajele pe care le oferă dezvoltarea mondială, creația științifico-tehnică internațională.

Pornind de la aceste imperative și avînd drept fundament concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, Republica Socialistă România militează și acționează ferm — pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța și în spiritul convingerii că astăzi, mai mult ca oricînd, este necesar să fie respectat cu fermitate dreptul fiecărui popor de a-și alege liber calea proprie de evoluție — pentru extinderea participării sale la circuitul economic mondial, pentru colaborare cu toate statele globului, fără deosebire de orînduire socială.

Dezvoltarea accelerată a tuturor ramurilor economiei naționale, progresele obținute în modernizarea producției și tehnologiilor au făcut posibilă participarea tot mai activă a României la circuitul economic mondial, volumul comerțului exterior al țării noastre fiind în anul 1983 de 34 de ori mai mare decît în 1950. România întreține astăzi relații economice comerciale și de cooperare economică cu 150 de țări față de 29 în 1950 și 98 în 1965, militînd pentru dezvoltarea colaborării bi și multilaterale, pentru forme noi de cooperare în producție, știință și tehnică. Creșterea și diversificarea continuă a producției industriale, paralel cu modernizarea ei și ridicarea nivelului calitativ al produselor au creat condiții favorabile pentru îmbunătățirea structurii comerțului exterior. Edificator în acest sens este creșterea ponderii mărfurilor cu grad superior de prelucrare — a mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport, a produselor chimice și mărfurilor industriale de larg consum în volumul total al exportului de la 7,2% în 1950 la peste 58% în prezent. Aceste date reflectă saltul înregistrat de industria românească, care a livrat la export produse de o tehnicitate și o complexitate mai înaltă, de calitate mai bună, care valorifică superior materiile prime, energia și forța de muncă. Activitatea de comerț exterior desfășurată în 1983 a condus la un sold excedentar al balanței comerciale de peste 2,4 miliarde dolari.

În acest cadru general — așa cum sublinia președintele țării la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii — România a acționat, va continua să acționeze cu toată hotărîrea și va pune în centrul activității sale întărirea relațiilor cu țările socialiste, în primul rînd cu Uniunea Sovietică și cu ceilalți vecini ai săi. Ridicarea pe o treaptă superioară a colaborării și solidarității țărilor socialiste, depășirea unor divergențe dintre ele constituie un factor de importanță deosebită în actualele împrejurări internaționale, în afirmarea principiilor și întărirea prestigiului socialismului, în politica de pace și colaborare internațională.

Un rol prioritar în preocupările partidului și statului nostru pentru dezvoltarea relațiilor cu țările socialiste revin relațiilor economice și tehnico-științifice. Din 1965 și pînă în 1983 schimburile comerciale cu țările socialiste au crescut de aproape 6 ori : în deceniul 1971—1980 schimburile economice cu țările socialiste au sporit de peste 3,5 ori ; acordurile comerciale pe perioada 1976—1980 au fost depășite, realizîndu-se o dublare a volumului schimburilor ; pentru perioada actualului cincinal, 1981—1985, se prevăd, de asemenea, creșteri importante și o diversificare a categoriilor de produse care fac obiectul schimburilor comerciale dintre țara noastră și celelalte țări socialiste. O importanță tot mai mare în cadrul colaborării economice cu țările socialiste o dobîndesc formele moderne, de înaltă eficiență, realizarea cu eforturi comune a unor mari obiective economice și capacități de producție, specializarea și cooperarea în fabricarea unor produse industriale, cu precădere în ramurile de vîrf, conlucrarea pe terțe piețe ș.a. Sînt în curs de realizare cu diverse țări socialiste peste 120 de acțiuni de cooperare și specializare în domeniile energetic, chimic și petrochimic, al construcțiilor de mașini, metalurgic, minier, al materialelor de construcții etc.

În întreaga sa activitate internațională partidul și statul nostru situează — așa după cum a subliniat din nou tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 22 mai 1984 — dezvoltarea relațiilor de prietenie și conlucrare cu toate țările socialiste și, în primul rînd, cu statele vecine, acționînd consecvent pentru extinderea colaborării și cooperării atît pe plan bilateral, cît și multilateral, în cadrul C.A.E.R.

Numărîndu-se printre membrii fondatori ai C.A.E.R., România apreciază în mod deosebit rolul și contribuția C.A.E.R. în dezvoltarea colaborării, în orientarea activității spre soluționarea în comun a celor mai acute probleme care se pun în prezent dezvoltării economice a țărilor membre, ca și pe plan mondial. În acest sens, o deosebită semnificație are soluționarea, prin eforturi comune, a unor astfel de probleme de importanță centrală ca asigurarea necesarului țărilor membre ale C.A.E.R. de combustibili, energie, materii prime, materiale și alte produse.

Conducătorii partidelor frățești și guvernelor, participanți la recenta Consfătuire economică la nivel înalt a țărilor membre ale C.A.E.R. și-au concentrat atenția asupra soluționării obiectivelor care decurg din condițiile interne și externe modificate în ultimii ani. Așa după cum se arată în „Declarația cu privire la direcțiile principale ale dezvoltării și adîncirii în continuare a colaborării economice și tehnico-științifice între țările membre ale C.A.E.R.", la Consfătuire s-a convenit să se caute posibilități pentru lărgirea pe bază reciproc avantajoasă a comerțului cu țările membre ale C.A.E.R. peste volumele prevăzute în acordurile de lungă durată în vigoare. S-a exprimat încrederea că

*) Cu aceasta încheiem publicarea consultațiilor destinate candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior și le urăm succes. Menționăm că din lipsă de spațiu nu a fost publicată lecția „Criza sistemului capitalist", care însă face parte din programa obligatorie pentru concursul de admitere.

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

țările membre ale C.A.E.R. dispun de tot ceea ce este necesar pentru a ridica colaborarea reciprocă pe o treaptă nouă, valorificînd avantajele ce decurg din progresele economice și sociale remarcabile obținute de către toate țările membre în opera de construcție a socialismului.

O mare atenție acordă România relațiilor sale cu țările în curs de dezvoltare, cu statele nealiniate, considerînd aceasta ca un factor important în lupta pentru progresul economico-social, pentru pace, pentru instaurarea unei noi ordini internaționale. O contribuție determinantă la extinderea cooperării dintre România și țările în curs de dezvoltare au convorbirile la cel mai înalt nivel. Constituie momente de referință vizitele întreprinse de către tovarășul Nicolae Ceaușescu în 47 de țări din Africa, America Latină și Asia, întîlnirile de la București cu șefi de state din peste 40 de țări în curs de dezvoltare. Dialogul la cel mai înalt nivel a condus la extinderea și diversificarea raporturilor economice bilaterale. Astfel, dacă în 1964 ponderea țărilor în curs de dezvoltare și nealiniate în comerțul exterior al României era de 4,9%, iar în anul 1970 de 7%, ea a crescut în ultimii ani la aproape 30%, cu mult peste ponderea pe care acest grup de țări o dețin în comerțul mondial.

România are încheiate peste 100 de acorduri comerciale și de cooperare cu țările în curs de dezvoltare și participă la realizarea a peste 130 de obiective economice în aceste țări. În 60 de țări în curs de dezvoltare lucrează specialiști români din diferite domenii, ajutînd statele respective la dezvoltarea economiilor lor. În paralel cu dezvoltarea din ce în ce mai dinamică a relațiilor bilaterale ale României cu țările în curs de dezvoltare, s-a extins continuu conlucrarea lor pe arena mondială, pornind tocmai de la interesele și aspirațiile comune, de apărare a independenței și suveranității, de promovare a unui comerț internațional echitabil, lipsit de îngrădiri și discriminări.

În cadrul politicii de colaborare, pe multiple planuri, țara noastră a extins și va extinde în continuare relațiile cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, în spiritul principiilor coexistenței pașnice. Fără a nega realitățile obiective și contradicțiile existente pe plan mondial între țările lumii — cum sînt cele fundamentale între socialism și capitalism, între statele bogate și cele sărace — România consideră că imperativul vital al păcii și securității internaționale impune crearea unui cadru internațional corespunzător care, pornind de la o evaluare lucidă și constructivă a situației mondiale, să fie capabil să ofere condiții unei colaborări și cooperări eficiente și echitabile, în interesul fiecărui popor, al înțelegerii și încrederii internaționale.

Participarea activă și tot mai dinamică a României la circuitul economic mondial necesită însă și o creștere permanentă a eficienței schimburilor noastre externe. Desigur, nu este ușor a vinde produse pe piața externă în condițiile concurenței acerbe ce se manifestă mai ales de cînd criza economică mondială a îngreunat desfășurarea schimburilor economice internaționale. Dar, la ora actuală, România are o industrie puternică și modernă, are o clasă muncitoare ce a căpătat deja experiența corespunzătoare, muncitorii, tehnicienii, inginerii și cercetătorii români dovedind în repetate rînduri că sînt capabili de rezultate superioare. Există prin urmare toate condițiile de a asigura produselor românești competitivitatea dorită, de a crește substanțial volumul comerțului exterior astfel încît să se obțină mijloacele de plată necesare realizării importurilor, pe de o parte, și reducerii datoriei externe, pe de altă parte.

Valorificarea acestor posibilități a permis României să realizeze în ultimii trei ani o balanță comercială excedentară, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1984. În 1984 excedentul putea fi mai mare cu cel puțin un miliard de dolari, dacă se lucra cu mai mare răspundere în toate sectoarele și se realizau la timp contractele. În perioada care a trecut din acest an s-a realizat o anumită creștere a exportului dar nu în conformitate cu prevederile planului. Dacă unele întreprinderi și sectoare au reușit nu numai să îndeplinească dar și să depășească planul la export, în schimb alte unități, sectoare sau chiar ramuri întregi înregistrează rămîneri în urmă.

O analiză a cauzelor care au condus la această situație demonstrează că și în întreprinderile și ramurile restanțiere există mari posibilități de a realiza planul la export. Aceasta deoarece realizarea unei producții de înalt nivel calitativ permite nu numai cîștigarea unei poziții competitive pe piețele externe dar și o mai eficientă valorificare a materiilor prime și a forței de muncă.

Analiza lucidă a realităților din economia românească făcută de secretarul general al partidului atestă existența unor condiții reale pentru realizarea acestor cerințe — **„cu baza materială actuală, realizînd produse de mai bună calitate, putem să creștem cu cel puțin 50% valoarea producției exportate, să încasăm pe aceeași cantitate de mărfuri cu 50% mai multă valută decît încasăm acum"**. În direcția ridicării eficienței comerțului nostru exterior ar mai trebui menționate implicațiile ridicării nivelului pregătirii profesionale și tehnice a oamenilor muncii, necesitatea unei colaborări și cooperări mai bune între cercetare-proiectare-producție și desfacere, responsabilitatea celor ce lucrează în întreprinderile de comerț exterior în lărgirea formelor celor mai corespunzătoare pentru extinderea colaborării și cooperării internaționale.

Pentru ca aceste deziderate vitale pentru eficientizarea comerțului nostru exterior să fie realizate se impune să se acționeze de către fiecare colectiv în vederea eliminării deficiențelor și lipsurilor ce se mai manifestă. **„Astăzi, pe piața internațională**, arăta secretarul general al partidului, **produsele românești stau față în față cu produse similare din zeci de state și cumpărătorul alege pe acelea pe care le consideră mai bune, atît din punct de vedere tehnic, al calității, al esteticii și, firește, al prețurilor"**.

Avem un program exigent, dar realist, de ridicare a nivelului tehnic a calității la toate produsele, program căruia sesiunea Marii Adunări Naționale i-a conferit putere de lege. Pe baza prevederilor din acest program există în fiecare unitate un plan de măsuri concret, menit să ridice pe trepte superioare competitivitatea produselor noastre.

Numai prin creșterea permanentă a competitivității și eficienței schimburilor noastre economice România va putea beneficia din ce în ce mai mult de avantajele oferite de participarea la circuitul economic mondial. Amplu angrenat în înfăptuirea Programului Partidului Comunist Român de dezvoltare economico-socială și ridicarea gradului de civilizație al patriei, poporul român își exprimă astfel vocația sa pașnică participînd activ la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale, la complexul proces de edificare a unei lumi a păcii și al conlucrării echitabile între toate statele.

lector univ. dr. Mircea COȘEA

ÎNTREBĂRI

1. **De ce participarea la circuitul economic mondial a devenit o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea fiecărei țări în parte indiferent de mărimea sa sau de natura sa social-politică ?**
2. **Ce principii stau la baza participării României la circuitul economic mondial ?**
3. **Cum se caracterizează, din punct de vedere al dinamicii și structurii, participarea actuală a României la circuitul economic mondial ?**
4. **Ce sarcini se pun în fața comerțului exterior românesc pe linia creșterii competitivității și eficienței lui ?**

Structura tehnico-materială a investițiilor

(Urmare din pag. 13)

CONSIDERAȚIILE prezentate sînt în măsură să sugereze faptul că problematica structurii tehnico-materiale a investițiilor este deosebit de complexă și trebuie studiată într-un context cît mai larg. Analiza efectuată a permis conturarea unor căi de acțiune în vederea creșterii eficienței economice a investițiilor. Astfel, rezervele de îmbunătățire a structurii tehnico-materiale la nivelul unor ramuri industriale cît și pe total industrie vor trebui mobilizate prin orientarea investițiilor către acele obiective de investiții cu o structură tehnico-materială favorabilă. Randamentul net existent al fondurilor fixe, în special în ramurile primare, necesită în mod deosebit înzestrarea acestora cu fonduri fixe în care progresul tehnic să fie încorporat din ce în ce mai mult, iar pe de altă parte fondurile fixe introduse în ramurile de vîrf ale economiei să asigure niveluri de eficiență superioare celor înregistrate în ramurile primare. O altă cale de acțiune o reprezintă și mobilitatea mai mare a investițiilor pe ramuri ale industriei. Aceasta deoarece în condițiile unei monotonii structurale există posibilitatea ca efectele economice specifice să scadă chiar în condițiile în care ritmurile de creștere a investițiilor sînt superioare. Concluzia generală este aceea că structura tehnico-materială a investițiilor este necesar să fie analizată vizavi de eficiența economică și nu ca un fenomen în sine (chiar și în condițiile în care are loc o îmbunătățire a acesteia). Considerăm că argumentele folosite în sprijinul acestor afirmații pot constitui puncte de reper pentru viitoarea activitate investițională.

Politicile economice și comerciale în condiții de criză

DUPĂ o lungă perioadă de prosperitate, pe care o putem asemăna ca durată și performanțe cu situația din cel de al treilea sfert al secolului trecut, economia capitalistă s-a cufundat în deceniul opt al secolului XX într-o adîncă criză, caracterizată de scăderea pronunțată și repetată a activității productive, coexistența la un nivel înalt a inflației și șomajului, deficite record ale bugetelor și balanțelor de plăți, reducerea comerțului exterior, fluctuații de amploare istorică ale dobînzii și cursurilor de schimb. Astăzi se știe foarte bine că majorările prețului petrolului, survenite între 1973 și 1980, nu explică, în esență, profunda criză pe care o traversează lumea occidentală.

Caracterul profund și multiplu al acestei crize a suscitat și continuă să trezească un interes justificat în toate cercurile cercetării economice, problema crizei capitalismului fiind circumscrisă unei duble arii de preocupări : pe plan ideologic ea constituie o parte integrantă a procesului revoluționar mondial deoarece tocmai în epoca trecerii omenirii la socialism se accentuează continuu, o dată cu creșterea forțelor de producție, un sistem atotcuprinzător de interdependențe la scară mondială, iar gradul de conștientizare a proceselor istorice sporește [1] ; pe plan economic, criza economiei capitaliste este o componentă a crizei economiei mondiale, aflîndu-se într-un raport direct de cauzalitate cu aceasta, astfel încît depistarea căilor de depășire a actualei situații din economia mondială nu poate face abstracție de fenomenele intrinsece economiei capitaliste și nici de influențele pe care aceasta le exercită asupra complexului relațiilor internaționale.

Amplificarea ponderii fazelor descendente

ÎNTR-UN remarcabil discurs pronunțat cu ocazia decernării premiului Nobel, Arthur Lewis numea perioada anilor 1950—1973 drept „specială și nerepetabilă", sugerînd și cîteva din cauzele care stau la baza actualelor fenomene de criză din lumea capitalistă : egalizarea structurilor productive și de consum din Europa occidentală și Japonia cu cele din S.U.A., prin introducerea în economie a tuturor acelor inovații a căror aplicare fusese întîrziată de două războaie mondiale ; absența unor inovații fundamentale, prelungită de declinul cheltuielilor de cercetare și dezvoltare ; epuizarea resurselor de dezvoltare extensivă a industriei prin transferul forței de muncă din agricultură ; creșterea rapidă a inflației ca rezultat al discrepanței între costuri și productivitate ; reorientarea preferințelor consumatorilor spre servicii mai mult decît spre produse industriale, cu efecte negative nu numai asupra producției, dar și a importurilor ; diminuarea investițiilor și, implicit, a ritmurilor de creștere economică, ca urmare a majorării continue a impozitelor [2].

În mod cert economia capitalistă a resimțit direct „șocurile petroliere" din 1974/75 și 1978/80, cînd produsul intern brut agregat al țărilor membre O.C.D.E. a scăzut cu 0,2% după primul șoc al majorării prețurilor la țiței (în 1975) și cu 1,2% după cel de-al doilea (1980). Între 1976—1979, ca și după 1980 valorile ritmului anual al creșterii au fost însă atît de scăzute față de etapele anterioare, în condițiile în care efectele de majorare a prețurilor la țiței fuseseră resorbite, încît acestea nu mai pot furniza o explicație plauzibilă pentru criză. De altfel, capacitatea de resorbire a majorărilor succesive ale prețului țițeiului rezultă din menținerea importurilor la un volum de peste 20 milioane barili/zi în toată perioada de după 1973, iar scăderea cu circa 20% a consumului de petrol pe unitatea de P.I.B., înregistrată între 1979 și 1982, a fost stopată în 1983.

În decursul perioadei 1974—1982 economia occidentală a cunoscut, pe fondul crizei de durată, două recesiuni : prima în 1974—1975, cînd, potrivit datelor O.C.D.E., ritmul creșterii produsului intern brut a scăzut mai întîi la 0,7% după un spor de 6,1% în 1973 și apoi a devenit negativ (—0,2%), iar cea de-a doua pe parcursul anilor 1980—1982, cînd creșterea P.I.B. s-a contractat la 1,2% în 1980 și, respectiv, 1,5% în 1981, pentru ca în 1982 produsul intern brut să înregistreze o nouă scădere absolută (—0,5%). Firește, nu toate țările s-au înscris pe o curbă omogenă. În S.U.A. și Anglia s-au înregistrat de patru ori scăderi absolute ale P.I.B., în R.F. Germania de trei ori, în Italia de două ori etc., ceea ce atestă că la originea crizei se află mai întîi cauze interne, a căror manifestare este diferită atît ca intensitate, cît și în timp.

Frecvența cu care s-au succedat în această perioadă oscilațiile ciclice din evoluția economiei capitaliste relevă o caracteristică nouă în cadrul tendinței de durată a crizei generale a capitalismului, respectiv accentuarea caracterului ciclic al evoluției sale și, în cadrul acesteia, în special **amplificarea ponderii fazelor descendente.** Din acest punct de vedere, așa cum se remarca într-o recentă lucrare dedicată stadiului actual al capitalismului, situația actuală se încadrează într-o tendință generală : în fazele clasice ale stadiilor pe care capitalismul le parcurge are loc o atenuare a mecanismului dezvoltării ciclice a producției capitaliste, în timp ce în fazele de tranziție — așa cum este cea prezentă — are loc creșterea amplitudinii oscilațiilor ciclice [3].

Cît privește asocierea duratei cu intensitatea crizei, actuala etapă pe care o străbate economia occidentală atestă, de asemenea, o nouă caracteristică ce subliniază gravitatea fenomenului și care o face comparabilă doar cu marea criză din 1929—1933. După cum se subliniază în lucrarea citată, în perioada postbelică durata unei crize era de obicei invers proporțională cu intensitatea acesteia. Recenta criză, pe lîngă durata record, a prezentat o profunzime fără precedent în ultimele patru decenii. Explicația fenomenului rezidă în apariția unor mutații, cu rol de alterare, în funcțiile componentelor creșterii economice. În evoluția nefavorabilă a economiilor occidentale un rol central revine scăderii relative a importanței consumului particular, a cărui pondere s-a diminuat în produsul intern brut (chiar și în țările Pieței comune), paralel cu creșterea consumului colectiv, al administrațiilor publice, în esență neproductiv. Cauzele temperării consumului particular ne conduc spre cercul vicios al capitalismului deceniului opt : creșterea paralelă a inflației și șomajului a antrenat politici de control unilateral al inflației prin plafonarea masei monetare și salariului real ; politicile monetare restrictive au scumpit creditul și au făcut nerentabile investițiile (aflate și așa sub presiunea lipsei de cerere) ; reculul investițiilor a sporit mărimea și durata șomajului, care, la rîndul lui a diminuat și mai mult cererea internă. În consecință, sub influența factorilor interni cu acțiune depresivă, atenția tuturor economiilor occidentale s-a îndreptat spre export, ca armă a supraviețuirii. Spre același obiectiv împinge și generalizarea deficitelor balanțelor de plăți curente : dacă în 1973 numai 10 țări capitaliste dezvoltate acuzau deficite de balanță de plăți, în 1979/80 numărul lor se dublase, iar pe ansamblul O.C.D.E. excedentul de 12,7 miliarde dolari din 1973 s-a transformat treptat într-un deficit de circa 40 miliarde dolari în 1982, după un record de 69,1 miliarde dolari în 1980.

Un întreg arsenal de măsuri economice, comerciale și financiare a fost utilizat pentru a atenua efectele negative ale crizei pe plan intern, caracterul acestora fiind deseori contradictoriu, iar rezultatele, de cele mai multe ori, adverse. În contrast cu

[1] Postolache, T : Restructurări în economia politică, Ed. politică. București, 1981, p. 184

[2] Lewis Arthur W. : The Slowing Down of the Engine of Growth, American Economic Review, vol. 70/1980, Nashville, p. 558—559

[3] Academia „Ștefan Gheorghiu", : Capitalismul. Economia și criza sistemului, coordonator Tudorel Postolache, Ed. politică, București, 1981, p. 203

declarațiile reuniunilor anuale la nivel înalt ale principalelor state occidentale, politica „săracirii vecinului" (beggar my neighbour) a devenit cuvîntul de ordine al fiecărui cabinet. O primă direcție spre care s-au îndreptat țările occidentale în acest scop a fost folosirea sistemului bancar internațional în scopul creării, în mod artificial, a unei cereri externe solvabile pentru exportul lor, resursele acestuia fiind alimentate de fluxul petrodolarilor. Creșterea datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare a avut un efect de bumerang, căci tocmai ea a agravat situația plăților internaționale, recuperarea aparentă a echilibrului extern al țărilor capitaliste dovedindu-se iluzorie. Străduindu-se să-și majoreze exporturile, țările capitaliste au antrenat creșteri neașteptate ale inflației, căci, după cum remarca Celso Furtado, pentru ele „compensarea prețurilor la petrol nu era decît o problemă de excedent al exporturilor, ceea ce, într-o economie de piață, nu se obține decît modificînd repartizarea veniturilor și suscitînd, a fortiori, presiuni inflaționiste" [4]). De la rate anuale ale inflației de 3—5% s-a ajuns, în ultimii ani ai deceniului trecut, la cele de 11—13% pe ansamblul O.C.D.E., iar în unele țări (Italia, Anglia, Grecia, Irlanda, Portugalia) chiar la 20% și peste.

Simultan, șomajul a explodat în mai toate economiile capitaliste, însoțind, pentru întîia dată, creșterea inflației. În numeroase țări s-a ajuns la rate ale șomajului de peste 10%, inclusiv în S.U.A. și Piața comună, nivel foarte apropiat de limita considerată critică de toate guvernele occidentale. La începutul anului 1983 numărul șomerilor din țările capitaliste depășise deja cifra de 32 milioane persoane. Ca și criza, șomajul a depășit limitele structuralului, generalizîndu-se în toate ramurile activității economice. Explicația creșterii masive a numărului șomerilor, cauzată de declinul activității economice în toate ramurile și reducerea gradului de utilizare a capacităților de producție la 63—70% ne apropie de fenomenul convergenței structurilor economice capitaliste, în principal în industrie. Repercusiunile acestuia nu ar fi fost, probabil, atît de grave dacă procesul nu ar fi fost însoțit de divergențe profunde pe planul evoluției productivității orare a muncii, care se răsfrîng asupra costurilor, salariilor și cursurilor de schimb. Pe de altă parte, atenuarea diferențelor de acest tip nu s-a căutat în măsuri de politică economică internă, ci într-o politică comercială externă neoprotecționistă, din ce în ce mai dificil de administrat față de specializările industriale care pun țările în poziții sensibil diferite în raport cu concurența externă.

Corelația dintre protecționism și criză

O INVOLUȚIE de proporții a fost provocată în procesul liberalizării comerțului internațional de multitudinea măsurilor protecționiste cu care țările capitaliste au împăienjenit schimburile internaționale de mărfuri, amploarea acestora fiind ilustrată de cifra de 40%, care reprezintă volumul de comerț internațional afectat de barierele netarifare. Corelația între protecționism și criză reflectă un dublu raport de cauzalitate. Pe de o parte protecționismul este amplificat — din punctul de vedere al formelor și volumului de comerț asupra căruia se exercită — de acuitatea fenomenelor de criză. Pe de altă parte, însă, raportul este valabil și în sens invers : într-o economie mondială bazată pe raporturi de interdependență și, în unele cazuri, chiar de dependență, protecționismul întreține criza prin efectul pe care îl are asupra descurajării investițiilor și prin presiunile inflaționiste pe care le exercită. El este manifestarea pe plan extern a politicilor economice restrictive adoptate de țările capitaliste care, la rîndul lor, sînt potrivnice investițiilor și resorbirii șomajului, toate aceste politici fiind axate pe principiul replierii spre interior, fără a ține seama de responsabilitățile globale ale fiecărei țări în parte.

La originea valului protecționist stau, fără îndoială, cauze asociate crizei mondiale, dar și o serie de factori proprii mecanismului economic al capitalismului, în primul rînd imobilismul structural combinat cu o politică agresivă în domeniul exporturilor. Competiția pentru export și noi piețe este, pentru țările occidentale, sinonimă preocupărilor de a asigura continuitatea creșterii economice, iar rezultatele ei au devenit în ultimii ani de-a dreptul determinante pentru evoluția produsului național brut. Potrivit calculelor O.C.D.E., dacă în 1976 soldul operațiunilor de comerț exterior din principalele șapte țări capitaliste avea un efect nul asupra evoluției produsului național brut, în 1981 acesta determina ritmul de creștere al P.N.B. în proporție de 39%, pentru ca în 1982 să fie aproape în întregime la originea scăderii P.N.B. Influența decisivă, în cadrul componentelor comerțului exterior, revine exportului, care a ajuns să influențeze în proporție de aproape 50% evoluția anuală a creșterii economice din Japonia și R.F. Germania.

Protecționismul nu este, în exclusivitate o rezultantă a fenomenelor din comerțul exterior occidental. El reprezintă refugiul la îndemînă în criza politicilor economice. Pe fondul accentuării manifestărilor de criză economică, divergențele interoccidentale în domeniul politicilor economice s-au adîncit. Esența acestor controverse decurge din punctele de vedere radical deosebite în privința obiectivului prioritar al politicii economice : lupta contra inflației și acceptarea costurilor sociale ale acesteia sau combaterea șomajului prin stimularea activității economice. Din acest punct de vedere anii 1979—1981 pot fi considerați de excepție ; pînă la acest tumultuos prag de deceniu niciodată nu s-au dus în mod conștient politici de ridicare a dobînzilor la niveluri atît de ridicate (pînă la 20%) într-o perioadă de recesiune. Un fenomen nou pare să fie reprezentat de abandonarea, cel puțin temporară, a preocupărilor de echilibrare a bugetelor naționale. Finanțarea, numai parțială, a deficitelor bugetare este atît o reflectare, cît și un răspuns la condițiile depresive din economia occidentală. Volumul deficitelor bugetare ale principalelor 15 țări occidentale s-a ridicat în 1982 la 4% din produsul lor național brut, reprezentînd o dublare față de nivelul anului 1979. Efectul direct al acestor deficite a fost resimțit în volumul scăzut al lucrărilor publice finanțate de stat, reducerea unor programe sociale și neangajarea statului în susținerea viabilității unor firme cu rol major în economia națională.

Politica monetară, caracterizată prin controlul strîns al creșterii masei monetare și creditului, care stă la baza dobînzilor înalte, a avut efecte profund defavorabile asupra posibilităților de relansare economică. Scumpirea creditului a provocat mari dificultăți sectoarelor economice tradițional dependente de credite, cum sînt construcțiile de locuințe, industria automobilelor și întreprinderile mici și mijlocii. Pe de altă parte, însă, libertatea excesivă lăsată instituțiilor financiare pentru remunerarea depunerilor și punerea la punct a unor noi formule de plasament financiar, cu înalt randament, au avut ca efect creșterea ofertei de credit, adică exact contrariul celui vizat de politica economică, dar care n-a putut fi valorificată de investitorii interni din cauza nivelului prohibitiv al dobînzii, ceea ce a echivalat cu transferarea în străinătate a unei proporții importante din costul politicilor restrictive și al dobînzilor înalte.

Asocierea politicilor economice restrictive cu o politică comercială caracterizată de protecționism la import și căreia i-a fost circumscrisă folosirea întregului sistem bancar la export atestă o repliere notorie spre interior în majoritatea țărilor capitaliste și, îndeosebi, în principalele centre de putere. Ceea ce au pierdut din calcul puterile occidentale a fost posibilitatea ca această politică să grăbească insolvabilitatea unui mare număr de țări care au fost îndelung considerate supape de absorbție, astfel încît crizele individuale ale datoriei externe s-au însumat în criza mai veche a sistemului financiar internațional, pe care au adîncit-o. Rezultatul a fost acela că supapa externă a creșterii economiei occidentale s-a închis mai înainte ca mecanismele economice interne să fi fost ajustate într-o manieră care să le permită ca ele însele să facă posibilă redresarea. Cu alte cuvinte, economia occidentală se află confruntată cu restricții atît de natură internă, cît și externă. O atare situație a stat la baza scăderii atît a comerțului intra-occidental, cît și a celui occidental cu restul lumii, devenind o piedică în fructificarea potențialului deschis de interdependențele din economia mondială. Centrarea intereselor occidentale spre sfera exclusivă a relațiilor și economiilor din interiorul acestui bloc a condus nu numai la o blocare a procesului de restructurare Nord-Sud, dar chiar la o dare înapoi de la pozițiile anilor 1974—1976. Aceasta împotriva avertismentelor nu prea îndepărtate ale istoriei. Căci, așa cum reamintea un comentator francez, „lecția anilor '30 nu trebuie uitată : din cauza eșecului cooperării internaționale lumea s-a prăbușit în haos. Noi nu avem dreptul să repetăm o asemenea greșeală" [5]).

dr. Eugen DIJMĂRESCU

[4]) Furtado, C. : L'incertaine logique de la crise, Le Monde Diplomatique, februarie 1983
[5]) Montbrial, T : Comment traverser la grande transition, Le Figaro, Paris, 12/13 martie 1983

Dobînzile și serviciul datoriei externe

ÎN ULTIMII ANI, în procesul reeșalonării datoriei externe a unui mare număr de țări în curs de dezvoltare debitoare, au fost puse în evidență în mod direct proporțiile deosebite ale plăților generate exclusiv de practicarea unor dobînzi foarte ridicate pe piețele financiare internaționale. Plățile legate de rambursarea datoriei externe includ, în mod normal, atît ratele scadente la împrumuturi cît și dobînzile aferente, sumă care, exprimată ca procent din totalul încasărilor din export ale țării, reprezintă serviciul datoriei sale externe. În condițiile reeșalonării datoriei, plata ratelor scadente este amînată, însă țării debitoare îi rămîne obligația de a achita dobînzile pentru anul respectiv. Evaluări efectuate de publicația britanică **The Economist** pe exemplul cîtorva țări în curs de dezvoltare (vezi graficul) ilustrează dimensiunile efortului economic al acestor țări făcut pentru plata dobînzilor. Exprimate procentual (în mod analog cu indicatorul serviciului datoriei externe), numai dobînzile la datoria externă au ajuns să reprezinte în anul 1983 42,6% din exportul total de mărfuri și servicii al Braziliei (cu o datorie externă totală de 68,2 miliarde dolari), circa 28% din încasările din export ale Mexicului (cu o datorie externă de 69,8 miliarde dolari), aproximativ 25% din valoarea exporturilor efectuate de Filipine (cu o datorie externă de 15,3 miliarde dolari). Acest raport procentual, care se constituie de fapt într-un indicator independent, atinge valori ridicate și în cazul altor țări în curs de dezvoltare afectate de politica dobînzilor înalte.

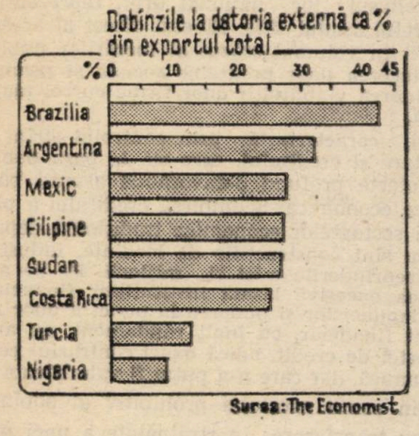

Efecte macroeconomice ale tehnologiilor de vîrf

ÎN OPINIA unor specialiști occidentali, creșterea economică este influențată, pe lîngă numeroși alți factori, de posibilitățile oferite de cele mai noi tehnologii dintr-o perioadă dată, de a genera sporirea cererii la nivel macroeconomic, ca urmare a procesului de inovare și extindere a aplicațiilor. Acesta ar fi de exemplu cazul ciclului inovațional început în primii ani postbelici, cu apogeul în anii '60, care a inclus o serie de tehnologii și produse noi, cum sînt: utilizarea energiei nucleare, crearea fibrelor sintetice și maselor plastice, dezvoltarea accelerată a electronicii și tehnicii de calcul, introducerea sistemelor automatizate. Posibilitățile de inovare în domeniile respective au contribuit la menținerea unor ritmuri ridicate de creștere a economiei mondiale (în medie peste 5% în anii '60). Ulterior, în anii '70, epuizarea posibilităților unor inovări majore în unele din domeniile amintite s-a adăugat factorilor cunoscuți generatori ai crizei economice, a căror urmare a constat în încetinirea sau stoparea creșterii. În ce privește noul ciclu de tehnologii, caracteristic anilor '80 și probabil perioadei următoare — electronica de înaltă performanță, îmbinarea tehnologiilor mecanice complexe cu sisteme bazate pe elemente microelectronice în așa-numita „mecatronică", biotehnologiile, crearea unor noi materiale — se apreciază că el nu ar avea în aceeași măsură cu ciclul tehnologic anterior capacitatea de a stimula cererea finală totală. Ca urmare, exprimat exclusiv în termenii cantitativi ai creșterii economice, efectul actualelor tehnologii de vîrf va sprijini cel mult realizarea unor ritmuri moderate de creștere în economia mondială (2—3% în anii '80), fără ca aceasta să diminueze efectul calitativ, încă dificil de evaluat, al aplicării pe scară largă a tehnologiilor respective.

S.U.A.: prefigurarea „uzinei viitorului"

DEVENITE o coordonată a preocupărilor privind modernizarea activității în sectorul industrial, cercetările asupra sistemelor flexibile de producție asistate de calculator s-au concretizat în Statele Unite într-o serie de studii prospective, inițiate cu sprijinul Academiei Naționale de Științe. Ele au determinat condițiile economico-sociale care impun recurgerea la sistemele flexibile de producție (accentuarea concurenței pe piața internațională, tensiuni pe piața materiilor prime, ritmul rapid al progresului tehnologic) și obiectivele pe planul activității de producție: eficiență în utilizarea materiilor prime, sporirea valorii adăugate, dezvoltarea producției de serie mică, creșterea productivității, conservarea mediului înconjurător, diversificarea producției etc.

„Uzina viitorului" ar urma să fie caracterizată prin grad sporit de autonomie în realizarea operațiunilor repetabile executate de mașini sau roboți, intervenția omului urmînd să se concentreze asupra activităților indirecte (concepție, pregătirea lucrului, supraveghere și întreținere), supleție în ce privește stabilirea timpului de muncă, precum și adaptare la condiții imprevizibile sau deosebite (de exemplu, formarea de stocuri) și la cerințele pieței.

Extinderea utilizării roboților în industrie reprezintă una dintre tendințele majore ale modernizării industriale. Numărul roboților ar urma să crească pînă în 1990, potrivit estimărilor unor surse de specialitate, de circa 6 ori. În structura parcului de roboți de la finele deceniului, locurile principale vor reveni celor utilizați în operațiunile de montaj (23%, cifră comparabilă cu cele anticipate pentru Japonia și R.F. Germania), sudură și manipulare automatizată. În ce privește ramurile utilizatoare, industria automobilului va rămîne în continuare pe primul loc (22—23%).

Ungaria: reciclarea resurselor secundare

ÎN BAZA unui program guvernamental special adoptat în 1981, pentru intervalul 1982—1985 au fost alocate fonduri însumînd circa 10 miliarde forinți, în scopul creării condițiilor de valorificare a resurselor secundare. Potrivit programului, în anii 1982—1983 a început construcția a peste 100 de obiective destinate unor asemenea activități; din acestea 80 au fost puse în funcțiune, între care unități pentru reșaparea anvelopelor, întreprinderi pentru prelucrarea unor reziduuri agricole și alimentare, capacități pentru producția betonului ușor și altele. Între domeniile în care reciclarea deșeurilor a înregistrat progrese sînt de menționat industria celulozei și hîrtiei (unde ponderea deșeurilor reintroduse în circuitul de prelucrare este de 44%), industria textilă și cea a maselor plastice. Cantitatea de 20 mii tone deșeuri de mase plastice rezultate anual din procesul de producție este valorificată în proporție de 75% prin reprelucrare în țară, iar restul se exportă. Recuperarea materialelor reutilizabile a constituit obiectul unor măsuri aplicate în 350 de localități din țară, ceea ce a permis colectarea, în anul 1983, a 200 mii tone fier vechi, 20 mii tone metale neferoase, 100 mii tone maculatură și circa 6 mii tone deșeuri textile. Acțiunile de valorificare a resurselor secundare sînt aplicate concomitent cu măsurile de perfecționare a tehnologiilor, pentru economisirea de materii prime și materiale încă din prima etapă de prelucrare.

Potențialul productiv al țării

(Urmare din pag. 7)

prezent, creșterea numai cu un procent a eficienței utilizării fondurilor fixe productive asigură un spor de venit național de 5 ori mai mare decît cel ce poate fi realizat cu un procent de acumulare.

Cu toate rezultatele bune obținute, trebuie spus totuși că potențialul tehnic productiv creat de industria noastră nu este folosit deplin și cu maximă eficiență, că există încă mari rezerve nevalorificate. Practic, sînt unități economice care nu lucrează cu întreaga capacitate, există locuri înguste sau în care spațiile de producție nu sînt utilizate în modul cel mai rațional. Această stare de lucruri impune, cu deosebită acuitate, să se acționeze ferm pentru activizarea tuturor mijloacelor tehnice existente. Faptul că dispunem de fonduri fixe imense, în marea lor majoritate de înaltă tehnicitate, face necesară mai mult ca oricînd organizarea mai temeinică a activității de utilizare integrală a utilajelor și mașinilor, a timpului lor de lucru, de stopare a întreruperilor nejustificate, de asigurare a bunei lor întrețineri etc. În viitor, în privința dotării întreprinderilor cu mașini și utilaje — precizează tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **„vom porni de la felul în care se realizează indicele de folosire a mașinilor existente și nu vom mai accepta înzestrarea cu altele noi pînă nu se asigură folosirea la maximum a mijloacelor și capacităților existente."** (Raport la Conferința Națională a P.C.R., decembrie 1982, Editura politică, p. 25). Se apreciază, pe bună dreptate, că prin utilizarea integrală a mijloacelor tehnice existente s-ar putea realiza, într-o perioadă de timp relativ scurtă, dublarea producției industriale.

În acest an, spre deosebire de cei anteriori, au fost transmise întreprinderilor sarcini cu o sferă de cuprindere mai mare în privința folosirii fondurilor fixe. Astfel, chiar prin Planul național unic s-a stabilit expres gradul de încărcare a peste 160 de tipuri de capacități de producție industrială în care se realizează principalele produse pentru economia națională (din energetică, extracția cărbunelui și petrolului, din alte ramuri producătoare de materii prime și materiale, cum sînt industria chimică și metalurgică ș.a.), precum și indici mai ridicați de utilizare a fondului de timp disponibil al principalelor mașini, utilaje și instalații specifice ramurilor industriale, de construcții și de transport. Creșterea gradului de încărcare a fondurilor fixe, folosirea lor mai bună permit realizarea sarcinilor de plan cu un număr mai mic de mașini-unelte.

În afara încărcării la nivelul planificat a fondurilor fixe de toate categoriile — determinantă pentru realizarea indicilor de utilizare planificați — o mare importanță are asigurarea exploatării, întreținerii și reparării acestora. În legătură cu aceasta, unitățile economice trebuie să manifeste o preocupare neslăbită pentru întreținerea mașinilor și utilajelor, pentru revizuirea și repararea lor corespunzătoare, acoperirea integrală a necesarului de piese de schimb, pentru reducerea la minimum a întreruperilor neplanificate, a stagnărilor în producție etc. Avînd rolul de a menține fondurile fixe în stare activă de funcționare, la nivelul performanțelor inițiale, pe întreaga perioadă normată, reparațiile capitale, făcute la momentul oportun și de bună calitate, pot influența pozitiv utilizarea acestora. Totodată, nu trebuie pierdut din vedere faptul că orice scurtare a duratei de execuție a lucrărilor de întreținere și reparație determină un cîștig de timp productiv, care poate fi valorificat în același scop. Din punctul acesta de vedere, așa cum s-a arătat în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 28 martie a.c. cu prilejul analizării Raportului privind planul de reparații capitale pe anul 1984, în toate întreprinderile se impun măsuri energice în scopul instaurării unei ordini riguroase în activitatea de normare, planificare și executare a reviziilor și reparațiilor capitale, a utilizării eficiente și în condiții de mare siguranță în exploatare a fondurilor fixe.

Realizarea de indici superiori de utilizare a fondurilor fixe devine posibilă mai ales în cazurile în care, o dată cu efectuarea reparațiilor capitale, se procedează, concomitent, și la executarea modernizărilor de natură să asigure îmbunătățirea parametrilor tehnico-funcționali, să ducă, cu alte cuvinte, la creșterea capacității de producție a acestora. În această privință, în spiritul orientărilor cuprinse în documentele de partid și de stat trebuie avută în vedere în primul rînd modernizarea instalațiilor tehnologice mari consumatoare de combustibil și energie electrică, cum sînt cele din industria chimică, a cimentului și materialelor de construcții, din metalurgie, industria sticlei ș.a.

O cale de mare importanță pentru creșterea indicilor de utilizare a fondurilor fixe, cu perspective de extindere, o constituie preluarea de către unele întreprinderi a unor cooperări privind producerea în mod suplimentar a anumitor piese pentru alte unități care nu au capacități la utilajele respective, precum și executarea de piese de schimb pentru reparații, peste cele asigurate de întreprinderile specializate, care nu pot acoperi întotdeauna necesarul, inclusiv asimilarea altora de serie mică sau unicate, care în prezent se importă.

Asigurarea permanentă a ritmicității procesului de producție — fapt ce presupune o bună pregătire tehnică și tehnologică a fabricației, o defalcare rațională și o cunoaștere din vreme a sarcinilor de plan pe secții și pe locuri de muncă, aprovizionarea promptă cu materii prime, materiale, piese de schimb, energie etc. — este o condiție necesară pentru respectarea indicilor de utilizare a fondurilor fixe. La obținerea acelorași rezultate poate duce și perfecționarea continuă a organizării producției și a muncii, a fluxurilor tehnologice, introducerea tehnicii noi, extinderea mecanizării și automatizării activităților auxiliare, a poliservirii mașinilor, dată fiind multitudinea efectelor pozitive pe care aceasta o generează asupra creșterii producției și eficienței economice.

Fără îndoială că o influență hotărîtoare în ridicarea indicilor de utilizare a fondurilor fixe are și creșterea nivelului de pregătire profesională a lucrătorilor în concordanță cu cerințele tehnicii noi, întărirea ordinii, disciplinei și răspunderii în muncă, folosirea deplină a timpului de lucru.

În prezent, în cel de al 40-lea an al aniversării zilei de 23 August, cînd prin eforturile întregului nostru popor, economia noastră națională dispune de un mare volum de fonduri fixe productive, îmbunătățirea indicilor de folosire a mașinilor, utilajelor și instalațiilor de lucru constituie un factor esențial de sporire a eficienței întregii activități economice, o uriașă rezervă de creștere a avuției naționale și, pe această bază, a nivelului de trai material și cultural al întregului popor.

Dezvoltare — bunăstare

(Urmare din pag. 4)

zare a dezvoltării economico-sociale a țării — ridicarea continuă a nivelului de trai, material și spiritual al poporului, îmbunătățirea calității vieții acestuia și crearea resurselor necesare continuării reproducției lărgite în ritm susținut, întăririi independenței economice și politice a națiunii noastre socialiste.

Este semnificativ de relevat, în acest sens, interdependența care s-a format de-a lungul perioadei construcției socialiste în patria noastră între acumulare și creșterea fondului de consum, respectiv relația dezvoltare-bunăstare. Așa cum se poate observa din datele prezentate în tabelul nr. 2, proporțiile efortului de dezvoltare au căpătat, de la o perioadă la alta, noi dimensiuni. Față de rata medie anuală a acumulării cuprinsă între 22—23% în primii 15 ani de construcție socialistă (1951—1965), în perioada 1966—1980 nivelul acesteia s-a ridicat la 32,8%, ceea ce reprezintă o creștere cu 10,5 puncte față de perioada anterioară. Totodată, timp de 30 de ani, 1951—1980, rata medie anuală a acumulării a fost cuprinsă între 27—28%. Pe o asemenea bază a fost posibil ca volumul investițiilor realizate în întreaga economie națională să fie în cei 30 de ani de construcție socialistă de 2 174,1 miliarde lei, în condițiile în care perioadei 1966—1980, cu rata acumulării mai mare, îi revine 84% din acest efort investițional. Întreg acest efort investițional a avut ca rezultat creșterea avuției naționale încorporată în bunuri materiale acumulate, cu deosebire în fonduri fixe, care în prezent se ridică la peste 2 400 miliarde lei, față de 517 miliarde lei în 1965 și 207 miliarde lei în 1950. Și din acest punct de vedere, calculele demonstrează că cea mai mare parte din sporul total al fondurilor fixe l-a asigurat perioada deschisă de Congresul al IX-lea al partidului, cînd sporul fondurilor fixe totale a fost de 347,2 miliarde lei față de numai 310 miliarde lei în primele trei cincinale.

Aceste date ne mai relevă și un alt aspect deosebit de semnificativ al politicii noastre de acumulări susținute, și anume că, în prezent, din volumul total al fondurilor fixe, circa 30% sînt create în ultimele cincinale. Ceea ce demonstrează nivelul tehnic ridicat al aparatului nostru de producție, capacitatea acestuia de a rezolva cele mai complexe și dificile probleme pe care le ridică trecerea la dezvoltarea pe baze intensive a economiei naționale, în noile condiții interne și internaționale create.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 26 din 29 iunie 1984

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— **NICOLAE CEAUȘESCU** — spirit revoluționar, novator în gîndire și acțiune. Dezvoltare-bunăstare : coordonate fundamentale ale unei strălucite strategii de progres al României (I) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 3

— O politică de largă perspectivă de dezvoltare a bazei de materii prime și energetice **(Ioan Folea)** 5

— Creșterea și modernizarea fondurilor fixe, a potențialului productiv al țării (II) **(M. Mehedințu)** 7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Coordonate ale promovării progresului tehnic — robotizarea, automatizarea, tehnologiile flexibile **(Barbu Gh. Petrescu)** 8

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Acțiuni complexe în sprijinul sporirii eficienței **(Nicolae Blaga)** 10

— Structura tehnico-materială a investițiilor în context cu cerințele dezvoltării industriei **(Marcel Șuvelea)** 12

— Campania agricolă de vară. Mecanizare-organizare-tehnologii în sprijinul creșterii producției agricole **(Ion Bianu)** 14

— De la 1 iulie 1984 — noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției **(Livia Chișăgiu)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Planificarea creativității **(Alin Teodorescu)** 17

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Promovarea tehnologiilor avansate — opțiune fundamentală a strategiei de dezvoltare **(Mihail Florescu)** 19

— Impactul microprocesoarelor asupra economiei **(Adrian Davidoviciu)** 21

— O.N.U.D.I. IV : evaluări ale strategiei de dezvoltare industrială. Convorbiri economice cu **Gangadhar Es Gouri** 23

— Școli ● curente ● economiști. Teorii de orientare neoclasică cu privire la relațiile monetar-valutare (II) **(Lucian C. Ionescu)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— România în circuitul economic mondial **(Mircea Coșea)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Politicile economice și comerciale în condiții de criză **(Eugen Dijmărescu)** 28

— Mondorama 30

ÎN SUPLIMENT : Dosar „R.E.". Microelectronica — factor de sporire a productivității și eficienței economice.

IN THIS ISSUE

— **NICOLAE CEAUȘESCU** — a revolutionary and innovating spirit in thought and action. Development-welfare : basic coordinates of a bright strategy aiming at Romania's progress (I) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 3

— A large prospective policy to increase raw materials and energy base **(Ioan Folea)** 5

— The fixed assets, the productive potential of the country : increase and modernization (II) **(M. Mehedințu)** 7

— Coordinates in the promotion of the technological progress — robotics, automation and flexible technologies **(Barbu Gh. Petrescu)** 8

— Complex activities to support increasing efficiency **(Nicolae Blaga)** 10

— The technological and material structure of the investments within the requirements for industrial development **(Marcel Șuvelea)** 12

— Since July 1st : new categories of workers will get increased payments **(Livia Chișăgiu)** 16

— Creativity planning **(Alin Teodorescu)** 17

— The promotion of high technologies : a fundamental option of the development strategy **(Mihail Florescu)** 19

— The impact of the microprocessors on the economy **(Adrian Davidoviciu)** 21

— U.N.I.D.O. IV : assessing the strategies for industrial development. Economic talks with **Gangadhar Es Gouri.** 23

— Schools ● trends ● economists. Neoclassical theories on the monetary and financial relations (II) **(Lucian C. Ionescu)** 24

— Commercial and economic policies under crisis conditions **(Eugen Dijmărescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** — революционный дух, новаторский в мышлении и в действии. Развитие — благосостояние: основные координаты блестящей стратегии прогресса Румынии (I) **(Думитру Чукур, Константин Попеску)** 3

— Широкоперспективная политика развития сырьевой и энергетической базы **(Иоан Фоля)** 5

— Рост и модернизация основных фондов, производственного потенциала страны (II) **(М. Мехединцу)** 7

— Координаты внедрения технического прогресса — роботизация, автоматизация, эластичные технологии **(Барбу Г. Петреску)** 8

Комплексные меры в поддержку повышения эффективности **(Николае Блага)** 10

— Технико-материальная структура капиталовложений в соответствие с требованиями развития промышленности **(Марчел Шувеля)** 12

— С 1 июля 1984 г. новые категории трудящихся переходят на повышенную оплату труда **(Ливия Киседжиу)** 16

— Планирование творчества **(Алин Теодореску)** 17

— Внедрение передовых технологий — главное предпочтение стратегии развития **(Михаил Флореску)** 19

— Влияние микропроцессоров на экономику **(Адриан Давидовичу)** 21

— О.N.U.D.I.— IV: Оценка стратегии промышленного развития. Экономические беседы с **Гангадаром Эс Гоури** 23

— Школы — течения — экономисты. Теории неоклассического характера по поводу валютно-денежных отношений (II) **(Лучиан К. Ионеску)** 24

— Экономические и торговые политики в условиях кризиса **(Эуджен Дижмэреску)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

gama CORDIAL

- CREMĂ PENTRU RAS
- DEODORANT
- LOȚIUNE DUPĂ RAS

Produsele cosmetice din gama CORDIAL obținute pe bază de extract de plante sînt destinate bărbaților.

Folosirea acestor produse conferă epidermei o acțiune tonică și revitalizantă, contribuind la menținerea echilibrului metabolic al pielii.

Producător: ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE COSMETICE „NIVEA" — BRAȘOV

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ BUCUREȘTI

PRODUCĂTOR:
Întreprinderea Mecanică Fină
București-România -str. Popa Lazăr 9—19
Telefon: 35.00.00; Telex: 11.583

Întreprinderea Mecanică Fină București execută în cadrul programului său de fabricație și următoarele familii de produse:
Aparate și instrumente de măsură și control dimensional — Aparate și mecanisme de orologerie industrială — Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice — Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor și temperaturilor — Scule, portscule, dispozitive și matrițe — Produse din carburi metalice sinterizate — Scule diamantate — Pile și raspele

APARAT CU BILE PENTRU VERIFICAT ALEZAJE 11—18 mm

0,002 mm

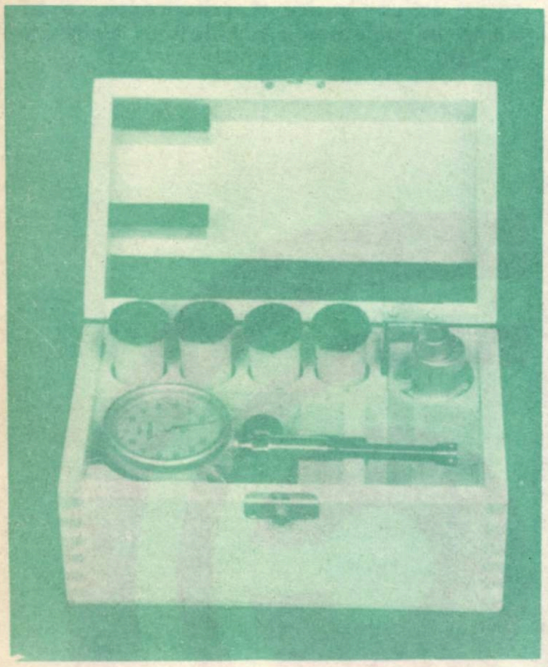

7984 IIII T 61

CARACTERISTICI :

— Aparatul se utilizează la măsurarea prin comparație a alezajelor
— Este echipat cu un comparator cu scală bilaterală cu valoarea diviziunii de 0,002 mm și 4 capete de măsurare interschimbabile
— Fiecare cap de măsurare are 4 bile
— Aparatul se reglează cu calibre inel
— Ambalaj : din lemn.

APARAT DE MĂSURAT ALEZAJE CU CITIRE DIRECTĂ

0,002 mm

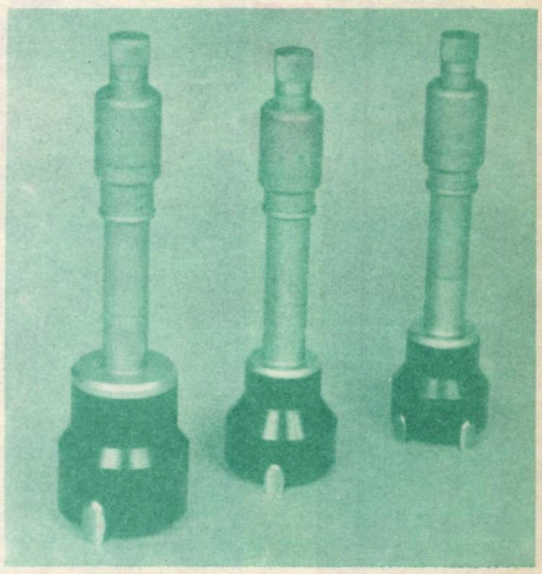

CARACTERISTICI :

— Interval de măsurare : 20...100 mm
— Aparatul este utilizat la măsurarea directă a alezajelor
— Reglarea se face cu calibru inel
— Suprafețele exterioare sînt cromate mat
— Diviziunile și cifrele permit o citire comodă
— Ambalaj : din lemn.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)